Del Collegio dela Comp.a de JHS de Granada.

INNOCENTII QVARTI PONTIFICIS MAXIMI,

In Quinque Decretalium libros,

Necnon in Decretales per eundem Innocentium editas, quæ modò ſunt in Sexto Decret. lib. inſertæ, & in huius operis Elencho, ut cunctis pateant, adnotatæ,

COMMENTARIA DOCTISSIMA.

Nuper à Petro Vendramæno ad veterum & recentiorum exemplarium fidem collata, & ab innumeris erroribus, quò ad fieri licuit, repurgata; in ſuamq́ non verborum modò, ſed etiam ſententiarum puritatem vindicata.

Quibus adiectæ ſunt quamplurium Iuriſconſ. adnotationes, & MARGARITA Baldi Indicis loco maximè accommodata.

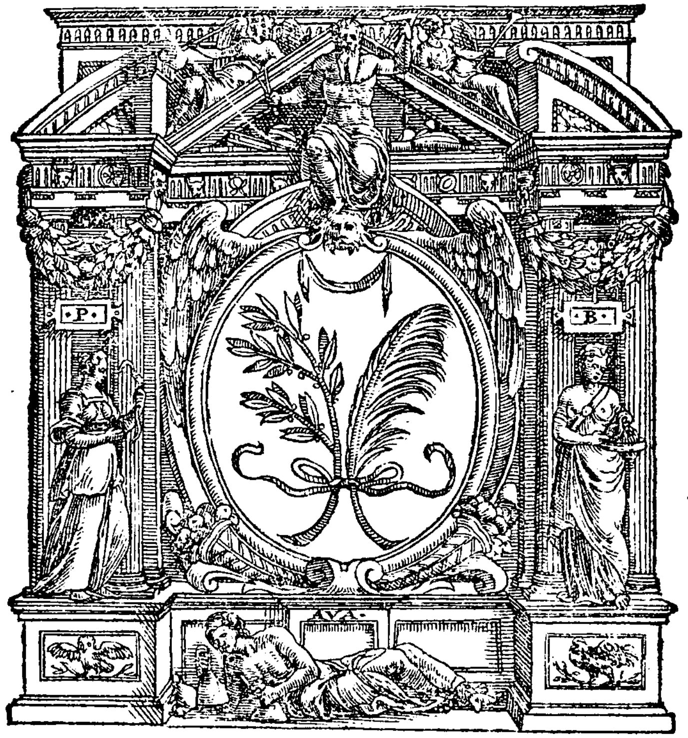

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmenſem. 1570.

costa ... 230 año 1582 — del ... Ant.

Del Collegio dela Comp.a de JHS de Granada.

INNOCENTII QVARTI PONTIFICIS MAXIMI,

In Quinque Decretalium libros,

Necnon in Decretales per eundem Innocentium editas, quæ modò ſunt in Sexto Decret. lib. inſertæ, & in huius operis Elencho, ut cunctis pateant, adnotatæ,

COMMENTARIA DOCTISSIMA.

Nuper à Petro Vendramæno ad veterum & recentiorum exemplarium fidem collata, & ab innumeris erroribus, quò ad fieri licuit, repurgata; in ſuamq; non verborum modò, ſed etiam ſententiarum puritatem vindicata.

Quibus adiectæ ſunt quamplurium Iuriſconſ. adnotationes, & MARGARITA Baldi Indicis loco maximè accommodata.

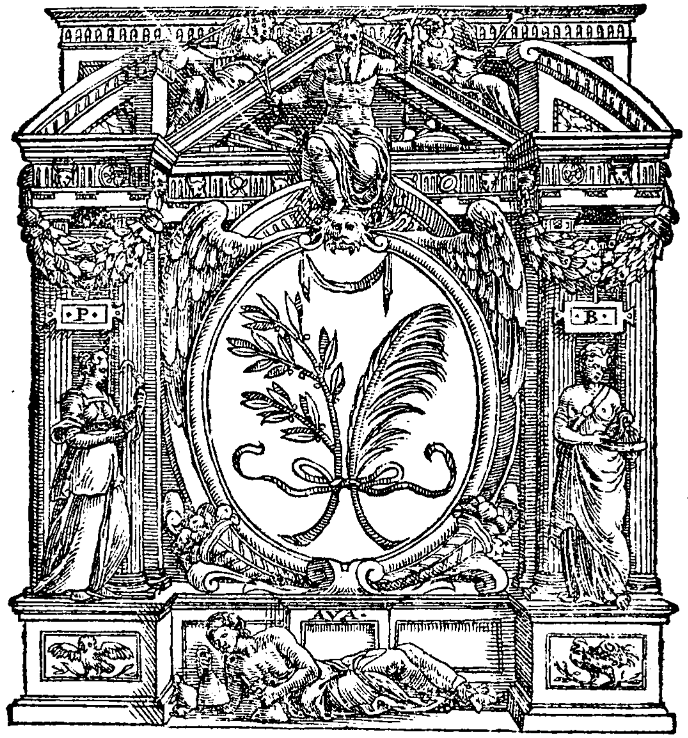

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmenſem. 1570.

ILLVSTRISSIMO AC REVER.MO

D. ANTONIO CARAFFÆ,

S. R. E. Cardinali ampliſſimo.

Bernardinus Maiorinus Parmenſis S. P. D.

CVM IAM *diu pro lege habere conſueuerim, Pater ampliſſimè, quantum in me eſt, ſtudioſorum vtilitati conſulere: quæque ad meas manus perueniunt, volumina omnia non ſolum ab erroribus expurgare; verum & in luculentam quandam conſonantiam redigere. Ideò cupiens Innocentij ſummi Pontificis lucubrationes, ſacrarum legum profeſſoribus non minus vtiles, quàm neceſſarias, noſtris typis excutere; eam in ipſis expurgandis curam præſtiti; qua vix alia maior in re ſimili deſiderari queat. Nam (vt citra veritatis calumniam loquar) lucubrationes huiuſmodi, adeò anteà fœdatæ, & adeò vbique corruptæ legebantur; vt informes illorum animalium partus viderentur: quos natura ipſa (quæ nil molitur ineptum) non niſi lambendo meliores abſolui, & pulchriores effingi permittit. Ego verò exacta quadam diligentia, & aſſiduò doctiſſimorum quorundam hominum ſtudio, atque ſolertia, illas eò perduxi; ut quemadmodum ſerpentes animalium prudentiſſimi, qui verè & autumno τὸ σύφας exuunt (eiecta mendoſa illa veteri) nouam, & precioſiorem quandam veſtem ſuſcepiſſe videantur. Qua in re, publicæ vtilitati (cuius maximè ſum ſollicitus) non parum conſuluiſſe delector. Verùm, quia inueterata quædam conſuetudo, quæ ad hæc uſque tempora deducta eſt, iure quodam exigit, vt opus omnino abſolutum ſub alicuius clariſſimi viri nomine propaletur; cuius inſigni virtutum ſplendore, opus aſſiduis laboribus illuſtratum, & auctum, longe illuſtrius, longeq; auctius reddatur. cogitanti mihi cui hoc potiſſimum deſtinarem; maximus tuarum virtutum cumulus occurrit. Nam, cum præclariſſima Proauorum tuorum exempla, tibi ſemper imitanda propoſueris; iam inde à puero, ita vitam inſtituiſti, ut ſapientiæ, & futuræ magnitudinis tuæ ſpem omnibus offerres. Adeò enim animum excolendo elaboraſti; atque adeò in omni ſcientiarum genere profeciſti, ut adhuc adoleſcens, doctiſſimos Theodoreti commentarios è græco ſermone in latinum tam ſuaui dicendi genere conuerteris; vt ob tuam, quam redolent ſapientiam; maxima quemq; capiat admiratio. atq; ex his cæteras animi tui dotes facilè metiatur: teq; tuis meritis ad ampliſſimam Cardinalatus dignitatem hactenus euectum; ingenti applauſu aliquando futurum Pontificem diuinatione quadam præſagiat. Nec me hercule iniuria. Hoc enim exigit meritum tuum, vitæ integritas, morum amabilitas, claritas famæ, & (quæ omnium virtutum eſt fundamentum) religio ipſa non vulgari cum pietate coniuncta. exigit hoc idem tui generis nobilitas, ex quo ſummi Romanæ Eccleſiæ Principes, & veluti ex equo illo Troiano, ſtrenuiſſimi complures Duces prodierunt. His itaque tuæ tam excellentis naturæ dotibus, quibus mirificè polles; adeò me ad te ſuſpiciendum allicis; vt ſæpe duxerim, nullum mihi prætermittendum eſſe modum, neque viam, quibus (quoquo modo poſſem) meam in te obſeruantiam oſtenderem.*

Quare, has Innocentij uigilias à me nuper editas tibi conſecraſſe uolui, iſtos quoſdam non inurbanos homines imitatus, qui floſculo quopiam inſigni, aut aliquo alio ſymbolo ſimili miſſo, memoris, gratiq; animi ſignificationem oſtendunt. Nam (ut Plinij verbis utar) Dijs lacte ruſtici, multæq; gentes ſupplicant, & mola tantum ſalſa litant, qui non habent thura. Nec ulli fuit vitio Diuos colere quoquo modo poſſet. non enim omnibus datum eſt, Heſperidum mala erogare, vel Platanum auream, & vitem illam nobilem elargiri, quam Pytheus Xerſi elargitus eſt. Cæterum, cum prorſus talia deſiderem; malui exili officio à te cognoſci, quàm tacens tibi viuere incognitus, meamq; in te affectus abundantiam ſilentio præterire. Dignitas autem tua, quamuis munera longe his precioſiora exigeret; tamen facit humanitas tua, ſingularisq; morum probitas, ut nil verear, quin animum in te meum ex his facilè metiaris. Neque mea me fallit opinio, ſic enim & alij de te honorificè ſentiunt & loquuntur. quorum unus eſt Franciſcus *Franciſcius Bibliopola Senenſis, mihi ſingulari, ac veteri amicitia, familiaritateq; coniunctus. qui aſsidua tuarum virtutum prædicatione, adeo me ad te obſeruandum impulit, ut quamprimùm hæc ad te mittenda ſtatuerim; ea tibi non iniucunda fore exiſtimans, quæ virtutis præſtantia, nullam afferunt animo ſatietatem, ſuiq; cupiditate, ac voluptate in dies maiore homines alliciunt, præſertim tui ſimiles, qui cum boni ſint, bonis maximè delectantur. Hoc itaque munus, quo meam in te fidem, perpetuamq; obſeruantiam, memoria ſempiterna me colere velle declaro, ne aſpernere, verùm ipſum eo animo accipias velim, quo res alias tibi hactenus conſecratas, te accepiſſe non dubito. Quod ſi feceris, pleniſſimum mihi fructum ex meis laboribus collegiſſe putabo. Vale.*

Venetiis III. Kal. Februarij.

M D LXX.

Innocentij Quarti Pontificis Maximi vita,

PER D. THOMAM DIPLOVATACIVM CONSTANTINOPOLITANVM, I.V. doctorem edita.

Ad R. D. Nicolaum comitem Lauaniæ Epiſcopum Sabinenſem, S. R. Eccleſiæ Cardinalem de Fliſco.

INNOCENTIVS IIII. Pontifex Maximus, natione Ligur, patria Genuenſis, patre Obizone, familia Fliſca ex Lauaniæ comitibus: audiuit Bononiæ in legibus Azonem iam ſenem. Accurſium Florentinum, & Iacobum Baldouinum. In iure canonico Laurentium Hiſpanum, Vincentium, Ioannem Theutonicum, Iacobũ de Albaſio. & dicit Io. An. in c. literas, de temp. or. ꝙ audiuit etiam Vgutionem antiquum doctorem, quem appellat magiſtrum: qui Vgutio floruit tempore Azonis ſm Io. And. in addi. Spec. in tit. de reſt. ſpol. §. nunc dicamus, uer. porrò, & fuit primus, qui ſcripſit ſuper decreto Gratiani. Hic Inn. ſm Io. And. in addi. Spec. in tit. ne ſede uacante, in Rubr. antea uocabatur Sinibaldus, & fuit presbyter Cardin. S. Laurentij in Lucina, & Genuenſis de nobilibus de Fliſco, & comitibus Genuæ & Lauaniæ, & ditauit nos dupliciter, ſ. apparatu ſolẽni ut magiſter, & cõſtitutionibus, quas ut Põtifex edidit in generali Concilio Lugdunenſi, quas in 6. lib. Decr. habemus. Et adde, ꝙ Blondus Foroliuienſis in lib. 1. de Italia illuſtrata in regione Liguriæ dicit, ꝙ à Lauanio prædicto originem traxit Fliſcorum proſapia Lauaniæ comitum dicta in Italia nobiliſs. quę Innocẽtij IIII. & Adriano V. & pluſquam xxx. Cardin. ornata fuit; imò ſeptuagintaduobus, & hodie ornatur R. D. tua, quæ in omnium ſcientiarum ſtudiis, & præſertim in utroq; iure delectatur. Adde etiam, ꝙ conſtitutiones prædictas, quas ut Pontifex edidit, enumerat Io. An. in addi. Spec. in rub. de Summa trin. & fide cath. & dicit illas ſummè neceſſarias fuiſſe, & dictas cõſtitutiones auctenticas appellat Hoſt. in ſumma ſua, & ſuper ipſis pulchrum apparatum cõpoſuit idem Inn. qui eſt inſertus in apparatu ſuo in fine cuiuſlibet tit. & poſteà fecit Hoſti. alium apparatum, quem habeo. incipit, cũ in multis iuris infirmitas caſus reprobatus. & Bernardus Cõpoſtelanus gloſſator recollegit etiam dictum app. & nomen illi impoſuit Margaritam Cõpoſt. incipit, Vt apparatus decretalium per D. Papam Inno.

Scripſit etiam idẽ Inn. librum de iuriſdictione Imperij, & auctoritate Pontificis contra Petrum cognominatum Vineam; quem librum Apologeticum nominauit. Sororibus quoq; S. Claræ regulam pulchrã cõpoſuit, quã Vltramontanæ ſorores ſeruant, incipit, Forma uitæ ordinis. Item lib. 1. epiſt. ad diuerſos, & quædam alia. Et trahens moram Lugduni poſt concilium ibi celebratum compoſuit, ut dixi, apparatum hũc ſuper decretalibus, ubi ſine nominis inſcriptione fundauit principium ſuper auctoritate Ezech. de quo uide Io. And. in proœ. decret. Gregorius &c. in ij. col. in nouella, & Io. de Imol. in ij. col. qui apparatus eſt tantæ auctoritatis ſm Bern. Compoſt. in proœ. decr. circa medium, qui in Romana curia, ad quã de totius mundi partibus negotia ueniunt, ſicut cauſarum experientia declarat, uix occurrit quæſtio, quæ ꝑ ipſum congruè decidi non poſſit. Et in eodem opere multa ſunt ad ſanum intellectum notata, & multorum opiniones fideliter recitatæ: multæ inſuper quæſtiones aliæ benè deciſæ, quæ in aliis apparatibus factæ non ſunt, aut malè ſolutæ. Et dicit Archiepiſcopus Florẽ. in 3. parte hiſt. ſuæ tit. 19. c. 4. ꝙ dicta lectura eſt maioris auctoritatis, quã lecturæ aliorum doctorum; & idem Archiepiſc. in d. tit. 19. c. 5. dicit, ꝙ Inno. fecit apparatum prædictum notabilem, breuem quidem, & ideò obſcurum, ſed fœcundum, & magnæ auctoritatis apud Canoniſtas & Iuriſtas penè ſuper alias lectu. & iõ Ant. de But. in c. tanta, in iij. col. de exceſſibus præla. & Abb. in c. non minus, in ij. col. de immu. eccl. dicunt, ꝙ Inno. communiter loquitur confusè. Et fuit ſubtilis nimium ſm Abb. in c. at ſi clerici in prin. in vij. col. de iud. & Imo. in l. Ex diuerſo. §. fin. ff. ſolu. matr. & Io. de Ana. in c. continentia, in ij. col. de clerico percuſſo; & dicit Abb. in cap. cum dilectus, in xiiij. col. de ordin. cogn. ꝙ ipſe Inn. in multis locis uidetur eſſe ciuilis, & nimis ſubtilis; & Abb. in c. j. in pe nult. col. de præſcript. dicit, ꝙ fuit Doctor ſubtiliſs. Et dicit Andr Barb. in c. poſtulaſti, in ix. col. de foro compe. ꝙ Inn. Saturninus in ſuis gloſsis ita breuiter & obſcurè proceſſit, ut ſæpe numero ignoremus, quid uelit ſentire, & ꝙ Hoſt. & Io. Andr. potius abbreuiauerunt dicta ipſius, quã declarauerunt, & quod peius eſt, obſcuriores ipſius glo. reddiderunt. Et præcipuè ipſe Io. And. in recitãdis illis gloſſis nihil laborauit, ſed eas retulit de verbo ad verbum, ut fecit Hoſtiẽ. & ideò ſm eum doctores legentes, & ſcribentes non poſſunt breuiter ſe expedire, ſi obſcuras gl. Inno. declarare uoluerint. Et dicit Abb. in rubr. decretalium in j. col. ꝙ illa glo. facit multum contra Inn. qui vnã & eandem materiam in diuerſis locis ponit uario modo loquendo. Et de ſeipſo dicit Inn. in proœ. decret. ꝙ non omnia, quæ ipſe ſcribit, ſunt in ſcholis tradẽda, ſed in camera diſcutienda, in iudiciis practicãda. Et dicit Bal. ibi in viij. col. ꝙ meritò dicit Inn de ſe ipſo: quia ipſe non multa ſcribit prolixo & implicito ſermone, ꝙ quãtũcũq; ſunt utilia, ſunt tñ difficilia ad intelligendum. Et Arch. melius oĩbus intellexit mentem Inn. ſm Io. de Imo. in c. teſtimonium, in ult. col. de teſtib. & ſequitur Feli. in c. ij. in xxiij. col. de reſcr.

Et adde, ꝙ mens Inno. fuit per dictum apparatum decretales gloſſis ſuis exornare: ſed præſentato apparatu per Bernard. Cõpoſt. ſuum capellanum mutauit opinionem ſuam, & uoluit ꝙ gl. Bern. inſererentur in decretalibus, & de ſuo apparatu fecit uolumẽ vnum. Secundò adde, ꝙ poſteà idem Inno. ad dictum apparatum fecit additiones, quas in libro hoc omnes appoſitas eſſe reperies. Et ubi pro Inno. eſt glo. non dicas, ꝙ Inn. tenet ſic, ſed dic, ꝙ eſt gl. cum qua concordat Inn. ita docet nos Ant. de Bu. in c. cum cãm, in fi. de uerb. ſig. Tertiò adde, ꝙ licet Inn. exiſtens Pontifex compoſuerit dictum apparatum, tamen ſnĩæ ipſius non habent uim. l. aut canonis; ita dicit idem Inn. in c. per tuas, el ij. de ſimonia. Et ideo Archid. & Gemi. in ſumma. 20. diſt. notant, ꝙ dicta Papæ, quãdo dicit exponendo, uel gloſſando, nõ faciunt ius, & ſic ſm ipſos licitum eſt arguere ꝯ dicta Inn. licet fuerit Papa, cum dixerit ut gloſſator, & meminit Abb. in c. capellanus, in iij. col. de feriis. Vnde dicit Inn. de ſemetipſo in c. innotuit, ante finem de ele. licet forſitan mihi nõ creditur, loquendo de ſeipſo. Et refert Hoſt. in c. ſolet, de ſen. excõ. in 6. ꝙ ſæpe audiuit Inn. dicentem, ꝙ non intendebat, ut ſuæ gl. facerent ius. & ibi refert Io. An. & plenè Felinus in c. ij. in xxiij. col. de reſcr. & in c. ne innitaris, circa finem de conſti. & in d. c. ꝑ tuas, in fi. de ſimonia. Quartò adde, ꝙ qñ Inn. refert plures opin. & nullam firmat, cenſetur ultimam approbare ſm Io. And. in c. j. de pœnis, lib. 6. & in c. j. de ſent. excõ. lib. 6. Bal. in auc. ex teſtamento, in ult. col. C. de coll. cũ concor. de quibus ꝑ Iaſ. in l. ſi idem cum eodem, §. fi. ff. de iur. om. iu. & Fel. in c. cum ex officij, in xiij. col. de ꝑſcr. adde Alex. in conſil. 100. in primo uol. incipit, Super primo caſu cauſæ uertentis in pen. col. in conſi. 175. in ij. uol. incipit, Inſpecto diligenter ꝓceſſu, in iij. col. & Bal. in conſi. 47. in ij. uol. incipit, Punctus talis eſt, ubi idẽ dicit, ꝙ qñ Inn. nemini attribuit ult. opinionem, eſt opinio ſua, & ſm eũ debemus tm̃ auctorem alleg.

Innocentius fuit pater iuris, & ſtella lucidiſſ. ſuis tẽporibus mirificè rutilata, & uenerãda memoria eius fulget ut ſplendor firmamẽti perpetui uelut ſtella in ęternitates perpetuas permãſura; dicit Spec. in proœ. ſui ſpeculi, uer. porrò ſuper huius, & in uer. nouiſſimè, & idem Spec. in ſuo aureo Reper. iuris cano. in proœ. in uer. huius libelli, dicit, ꝙ in gloſſis Innocen. IIII. omnis climata & practicatoria iuris eluceſcit ueritas; dicit Fed. de Senis in conſi. 161. incip. Caſus talis eſt, ꝙ Inn. fuit monarcha iuirs diuini, & humani; & idem Fed. in cõſil. 36. incip. Caſus talis eſt, dicit, ꝙ fuit lux mundi. Item fuit lumẽ limpidiſſimum decr. ſm Colucium Florẽ. in ſuo opere de nobilitate ll. & medicinæ. c. 9. in fi. Fuit etiam pater & organum ueritatis; & ideò tanquam expoſitor extollit alios auctores ſm Arch. in c. pia, de excep. lib. 6. & dicit Io. Fabri. in §. pupillus, inſti. de inutilibus ſtip. ꝙ in curia Eccleſiaſt. opinio Inn. adoratur ut idolum, & ideò in §. fideiuſſores, inſt. de fideiu. appellat ipſum dominũ canoniſtarum. Fuit etiam maximus legiſta ſm Bapt. Seuerinatẽ in ſuo tract. de modo ſtudendi in viij. col. & ipſum iuris monarcham appellat And. Barb. in c. 1. in 28. col. de conſti. Dicit etiã Pau. de Caſt. in conſ. 53. incip. Quare exceptiones, in j. col. ꝙ qñ Inno. dicit aliquid, non oportet dubitare, cum ipſe ſit pater ueritatis. De Inno. facit mentionem glo. Bern. in c. ſuper qõnum, §. fi. & in c. excõmu. & in c. paſto. de offi. deleg. & in proœ. Greg. in c. cũ M. Ferr. de conſti. & in c. ſignificauerunt, de execu. & in c. 1. de offi. ord. & in c. 1. de mu. pet. & in c. fin. de dila. & in c. qm̃ contra, de proba. & in c. quia iudicante, de præſcr. & in c. fi. de foro cõpe. & in c. de teſti. & in c. cum olim, de teſtib. & in c. dilecti, de teſtibus cogendis, & in c. dile. & in c. Nico. & in c. cãm, & in c. ſæpe, & in c. ut debitus, de appellationib. & in c. ꝙ ad conſultationẽ, de re iud. & in c. clerici, de cle. excõ. & in c. fi. de magiſ. & in c. 1. de eo, qui furtim ordi. ſuſce. Item de ipſo Inn. facit etiam mẽtionẽ Hoſt. in ſumma in ti. de ſchiſmaticis in ij. col. & in ti. de ele. & elec. poteſta. §. quis eligitur, & in tit. de app. in forma app. diffi. & in d. c. ſacro, de ſent. excõ. Inn. uitam proſequuntur oẽs hiſtoriographi, & ꝑcipuè Platina in vita Pontif. f. 186. & Archiepiſc. Floren. in d. 3. parte hiſt. c. 5. & ibi ponitur de concilio generali Lugduni ꝑ ipſum celebrato, in quo Fed. ij. ab imperio, patrum conſenſu depoſuit. De qua depoſitione habetur in c. ad apoſtolicæ, de ſen. & re iud. lib. 6. & ibi dicit idem Inn. poſt principium, ꝙ memoranda fuit talis ſnĩa, ut ſciant oẽs, quot enim & quantis periculis & maris, & terræ proditorum, aſſaſſinorum, & aliis infinitis ſubiecit ſe Papa, qui hãc tulit ſnĩam, uix homo enarrare poſſet. Et de tẽpore depoſitionis, & priuationis ponit Rofr. Beneuẽ. in libellis iuris cañ. in ti. ne ſede uac. & Io. And. eo. ti. in addi. & dicit, ꝙ fuit anno D. 1244. & ponit Bap. Seue. in d. tract. de modo ſtud. in 30. col. & in l. admonẽdi, in 54. col. ff. de iureiu. & Alb. de Roſ. in ſuo dict. in uer. Cõcilium, & in uer. Roma, ubi ponit uerſus, quos ſcripſit etiam Fed. prædictus Inn. Roma diu titubans, longęuis erroribus aucta, corruet, & mundi deſinet eſſe caput; quibus rñdit Inn. niteris incaſſum nauẽ ſummergere Petri; fluctuet, & nunquam deſinet eſſe ratis. & de morte ipſius Fede. ponit Alb. de Roſ. poſt Odoffr. in auct. caſſa. C. de ſacroſan. eccl.

Iſte Inn. fuit amator religioſorum, & doctorum virorum, quorum familiaritate mirificè delectatus eſt, quos etiam ad Cardinalatus gradum erexit, & ꝑcipuè Vgonẽ vita & doctrina inſignẽ ord. Prædic. S. Sabinæ Cardin. promulgauit, qui ſcripſit gloſſas & nõ modicas in bibliam, & Othonem Gallicum de caſtro Rodulfo cancellarium Pariſ. & Guil. & Othobonum de Fliſco nepotes; qui Othobonus poſteà fuit Põt. max. dictus Adrian. V. cui direxit li. ſpecl'i Guil. Duranti, & tũc Cardinalium ſedes iãpridem uacuas viris optimis repleta fuit, quibus & mandauit, ut pileo uterẽtur roſeo, & equo ueherentur; & Pau. II. etiam capitis tegmenta roſata addidit, quod nunc uſque magna cũ gloria ſeruatum eſt. Et tandem acceſſitus idẽ Inn. à proceribus regni Siciliæ Neapolim nuper inſtauratã petiit. Ibiq; cũ regnaſſet ann. 11, mẽſe 6, & die 12 mortuus fuit, & ſepul. in eccl'ia S. Laur. fratrum Min.

Habuit autem Inno. fratrem nomine Vgolinum, qui genuit filium Obizonem, Guilielmum, qui fuit Cardinalis, & Othobonum, qui poſteà fuit Pontifex, ut ſupra dixi. Obizo genuit Iacopinum, qui fuit rex Siciliæ, Iacopinus genuit Franciſcum, Franciſcus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaum, Nicolaus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaum, & Ioannem Franciſcum & Iacopinum, Iacopinus genuit Vrbanum, Paridem, Ioan. Ambroſium, Hectorem, & te Reuerendiſſ. Pater, quem non minus faciundum puto progenitoribus tuis; Cui me, quantulus ſim, dedo, ac humiliter commendo. Laus Deo.

ELENCHVS TITVLORVM ET CAPITVLORVM TOTIVS OPERIS.

A

De auctoritate & uſu pallij. folio 57

Cum ſuper eod.
Ad hoc eod.
Niſi ſpecialis eod.
Ad honorem eod.
Ex tuarum eod.
Cum ſis eod.
Quia nos eod.

De alienatione iudicij mutandi cauſa facta. fol. 113.

Ex quorundam eod.
Ex parte Sabinorum eod.

De arbitris. fo. 114.

Sane eod.
Non ſine eo.
Peruenit ad nos eod.
Dilecti filij eod.
Cum tempore eod.
Cum dilectus filius 115.
Cum olim ſuper eod.
Contingit interdum eod.
Per tuas literas eod.
Ex parte tua eod.
Expoſita nobis 116.
Innotuit nobis eod.
Cum a nobis eod.
Compromiſſum eod.

De appellationibus. fo. 190.

Dilecti filij eod.
Inter cætera eod.
Ad noſtram eod.
Perſonas eod.
Cum ſit Romana 191.
Ad hoc ſi. eod.
Si duobus eod.
Ex ratione eod.
Meminimus 192.
Super eo eod.
De appellationibus eod.
Peruenit eod.
Conſuluit eod.
Suggeſtum eod.
Ad præſentiam eod.
Cum teneamur eod.
Conſuluit eod.
Cum parati 193
Ad hæc eod.
Quæſtioni eod.
Præterea eod.
Conſtitutus eod.
Propoſuit eod.
Qua fronte eod.
Reprehenſibilis eod.
Ad hæc 194.
Peruenit eod.
Conſuluit eod.
Ad hoc eod.
De priore eod.
Quia nos. eod.
Ad audientiam eod.
Accepta eod.
Poſtremò eod.
Ad hoc eod.
Cum in eccleſiæ eod.
Dilecte eod.
Præterea eod.
Secundo eod.
An ſit eod.
Nouit eod.
Sæpe contingit 195.
Conſtitutus eod.
Conſtitutis 196.
Ex parte 197
Significauit eod.
Significantibus eod.
Ex inſinuatione eod.
Bonæ memoriæ eod.
Dilecti 198.
Paſtoralis eod.
Solicitudinem eod.
Dilectis filiis 199.
Vt noſtrum eod.
Oblatæ 200.
Per tuas eod.
Vt debitus eo.
Cum ceſſante 201.
Cum ſpeciali eod.
Cum cauſam 202.
Dilecto filio eod.
Nicolao eod.
Sua nobis eod.
Dilecti eod.
Ex parte 203
Intimaſti eod.
Significante eod.
Interpoſita eod.
Inquiſitioni 204.
Vna ſententia ibid.
Si iuſtus ibid.
lib. vj. Cordi ibid.
lib. vj. Legitima 205.
lib. vj. Romana eccleſia ibid.
li. vj. Vt ſuper appellatione. 206.

De accuſationibus inquiſitionib. & denunciationibus. fo. 288.

Si legitimus eod.
Si quis epiſcopus eod.
Illa præpoſitorum eod.
Omnipotens ibid.
Nulli epiſcoporum eod.
De his criminibus ibid.
Accuſaſti ibid.
Euidentia ibid.
Cum P. Manconella ibid.
Ex parte eo.
Si conſtiterit eod.
Meminimus 289.
Licet in beato Petro ibid.
Veniens eod.
Super his eod.
Qualiter 290
Cum dilectus eod.
Cum oporteat 291
Cum dilecti filij 292
Inquiſitionis ibid.
Ad petitionem eod.
Accedens 293
Qualiter & quando ibid.
Sicut olim 294.
Olim I. & V. 294.
Prælatorum 295.

De apoſtatis & reiterantibus baptiſmum. fo. 302.

Præterea eod.
Et literarum eod.
Tuæ fraternitati eo.
Quidam eod.
A nobis expetiit eod
Conſultationi eo.

De adulte. & ſtupro. fo. 304.

Si ſeduxerit eod.
Peruenit 305
Si uir eod.
Maritis eod.
Significaſti eod.
Intelleximus eod.
Tua fraternitas eod.

B

De bigamis non ordinandis. fo. 71

Super eo ibi.
De bigamis 72
Nuper à nobis eod.
Debitum eod.
Quia eod.

De baptiſmo & eius effectu. fol. 270

Literas eod.
Si quis puerum eod.
De quibus eod.
Maiores 271
Debitum eod.
Licet græcos eod.

Elenchus Titulorum, & Capitulorum totius operis.

C

De conſtitutionibus. fol.3
Canonum ſtatuta eod.
Cognoſcentes eod.
Tranſlato eod.
Nam concupiſcentiam eod.
Ne innitaris ibid.
Cum omnes eod.
Quæ in eccleſiarum 4
Cum acceſſiſſent ibid.
Cum M. ibid.
Eccleſia ſanctæ Mariæ 6
Ex literis eod.
Ex parte eod.
Quoniam eod.
De conſuetudine. fol.22
Conſuetudines eod.
Ex literis eod.
Ad noſtram eod.
Quanto 23
Cum inter uos eod.
Cum enim eod.
Cum venerabilis eod.
Cum dilectus eod.
Cum conſuetudinis 24
Ex parte eod.
Cum tanto eod.
De corpore uitiatis ordinandis uel non. fol.71
De presbytero eod.
Cum de tua eod.
Ex parte eod.
Significauit eod.
Ex parte eod.
Expoſuiſti nobis eod.
Thomas eod.
De clericis peregri. fol.72
Tua nos fol.eod.
Inter quattuor eod.
Tuæ fra. eod.
Deo nobis eod.
De cauſa poſ.& proprie. f.134
Suſceptis eod.
Ad ultimum eod.
Cum eccleſia ſutrina eod.
Cum ſuper 135
Paſtoralis offi. 136
Cum dilectus eod.
Cum olim quæſtio eod.
In cauſa 137
De confeßis. fol.149.
Cum monaſterium eod.
Cum ſuper eod.
Ex parte 150.
lib.vj. Statuimus eod.
De confirmatione utili uel inutili. fol.207
Si quis eod.
De confirmationibus fol.eod.
Bonæ eod.
Cum dilecta eod.
Ad noſtram 208
Porrecta eod.
Venerabilis eod.
Tua nobis eod.
De cohab.cle.& mu. fol.208
Inhibendum eod.
Si quiſquam eod.
Clericos eod.
Sicut in ſubdiaconatu eod.
Super eo eod.
Si autem eod.
Veſtra duxit eod.
Tua nos eod.
Nobis eod.
Quæſitum eod.
De clericis coniuga. fol.210
Si qui eod.
Sane eod.
Quod a te eod.
Sane eod.
Diuerſis eod.
Cum olim eod.
Ioannes eod.
Ex parte 211
De clericis non reſidentibus in eccleſia uel præbenda. fol.211
Non liceat eod.
Ex geſtis eod.
Quia non eod.
Relatum eod.
Fraternitati eod.
Conquerente eod.
De cætero eod.
Ex parte eod.
Qualiter eod.
Inter quattuor eod.
Ex tuæ eo[d].
Tuæ eod.
Cum decorem eod.
Ex parte eod.
Cum dilectus eod.
Ad audientiam eod.
Cum ad hoc eod.
Clericos eod.
De clerico ægrotante uel debilitato. fol.220
Cum percuſſio eod.
Presbyterum eod.
De rectoribus eod.
Tua nos eod.
Ex parte eod.
De conceßione præbendæ eccleſiæ non uacantis. fol.221.
Qui in uiuorum eod.
Nulla eccleſiaſtica eod.
Relatum eod.
Propoſuit eod.
Quia diuerſitatem 222
Cum noſtris 223
Poſt electionem 224
Cum ſuper quæſtione 225
Literas ueſtras eod.
Ex parte eod.
Conſtitutus eod.
Dilectus filius 226
Ex tenore ibid.
Accedens ibid.
Poſtulaſtis ibid.
Cum dilecta ibid.
lib.vj. Quia cunctis ibid.
De commodato. fol.233
Cum gratia eod.
De cenſibus & exactionibus & procurationibus. fol. 265
Sancitum eod.
Omnis eod.
Scientes eod.
Licèt eod.
Peruenit eod.
Cum Apoſtolus eod.
Prohibemus eod.
Præterea eod.
Eccleſiis ibid.
Innouamus eod.
Cum clerici eod.
Ea quæ eod.
Significauit eod.
Sepitæ eod.
Grauis eod.
Quanto ibid.
Cum inſtantia ibid.
Ex parte ibid.
Cum olim 266
O. in cauſam eod.
Cum uenerabilis eod.
Super eod.
Procurationes eod.
Venerabili eod.
Autoritate 268
lib.vj. Romana eccleſia eod.
De capellis monachorum. fo.260
In eccleſiis eod.
Dilectus eod.
Ex parte 173
Ad audientiam eod.
De conuerſione coniugatorum. folio 252
Præterea eod.
Verum eod.
Quidam eod.
Cum ſis 253
Coniugatus eod.
Ex publico eod.
Vxoratus eod.
Ex parte eod.
Conſuluit eod.
Cariſſimus eod.
Placet eod.
Ex parte eod.
Conſtitutus eod.
Veniens

Veniens eod.
Accedens 254
Significauit eod.
Gaudemus eod.
Dudum eod.
Mulier eod.
De conuer.inſide. fo.254.
Laudabilem eod.
Ex literis eod.
De conſecratione eccleſiæ uel altaris. fo.268.
De conſecratione eod.
Ad hoc 269.
Conſuluiſti ibid.
Cum ſicut ibid.
A qua eod.
De celebratione miſſarum & ſacramento Euchariſtiæ. fo.269.
Presbyter eod.
Conſuluiſti eod.
Conſuluiſti eod.
Ex parte ueſtra eod.
Cum morte ibid.
In quadam ibid.
Volentes ibid.
Pernitioſus 270.
De cuſtodia Euchariſtiæ. fo.271.
Statuimus eod.
De clandeſtina deſponſatione. folio 278.
Si quis eod.
Quod nobis eod.
Cum inhibitio ibid.
De conditionibus appoſitis in deſponſatione. fo.279
Quicunque eod.
Cum ſit proprium eod.
De illis eod.
Verum eo.
Super eo eod.
Per tuas eod.
Si conditiones eod.
De coniugio leproſorũ. fo.280.
Peruenit eod.
Quoniam eod.
Literas ibid.
De coniugio ſeruorum. fo.280.
Dignum eod.
Propoſuit eod.
Licèt 281
Ad noſtram eod.
De cognatione ſpirituali. fo.281.
Vtrum autem eod.
Super eo ibid.
Martinus eod.
Contracto eod.
Tua nos eod.
De cognatione legali. fo.281.
Si qua eod.
De conſanguinitate, & affinitate. fo.281.
Ex literis eod.
Super eo eod.
Quod eod.
De infidelibus eod.
Qui circa 282.
Tua duxit eod.
Non debet ibid.
Vir qui eod.
De calumniatoribus. fo.295.
Cum fortius eod.
Cum dilectus eod.
De clericis pugnantibus in duello. fo.304.
Porrò eod.
Henricus eod.
De crimine falſi. fo.307.
Falſidicus eod.
Super eo 308.
Ad audientiam eod.
Cura ſæpe eod.
Quàm graui eod.
Ad falſariorum eod.
Accedens eod.
Ex conſcientia eod.
De colluſione delegenda. fo.308.
Scripta eod.
Crimina eod.
Audiuimus eod.
In tantum eod.
De clerico uenatore. fo.308.
Epiſcopum eod.
De clerico percuſſore. fo.308.
Si quis eod.
Præſentium eod.
Continentiam eod.
De clerico excommunicato depoſito miniſtrante. fo.308.
Si quis epiſcopus. eod.
Si quis presbyter. eod.
Eatores 309.
Illud ibid.
Poſtulaſtis eod.
Propoſuit eod.
Apoſto.ſe. eod.
Si celebrat eod.
De clerico non ordi.mi. fo.320.
Si quis eod.
Ex literis eod.
De clerico per ſaltum promoto. folio 310.
Continebant eod.
De clericis peregrinantibus, uide de peregrinantibus clericis.

D

De dilationibus. fo.129.
Dilecti eod.
Præterea. eod.
Literæ 130
Expoſuit eod.
De dolo & contuma. fo.144.
Ad hæc ibid.
Ex literis ibid.
Cauſam ibid.
Prout ibid.
Finem ibid.
Cum dilecti 145
Cum olim ibid.
Veritatis ibid.
Contingit 146.
Venerabilis 147
Actor. ibid.
De depoſito. fo.233.
Grauis illa eod.
Bonæ fides eod.
De decimis primitijs & oblationibus. fo.246.
Decimam ibid.
Nouum genus ibid.
Ex multiplici 247.
Commiſſum ibid.
Nuncios ibid.
Dilecti eod.
Suggeſtum ibid.
Ex parte ibid.
Ad audientiam ibid.
Quoniam ibid.
Parochianos ibid.
Ad hoc ibid.
De terris ibid.
Quamuis eod.
Dum ſint homines eod.
Prohibemus eod.
Ad apoſtolicæ eod.
Non eſt eod.
Ex tranſmiſſa eod.
A nobis eod.
Tua 248.
Tua nobis eod.
Ex parte tua eod.
Paſtoralis eod.
Cum contingat eod.
Cum in tua ibid.
Dudum 249
In aliquibus ibid.
Cum non ſit ibid.
Nuper ibid.
Interdicimus ibid.
De deſponſa impube. fo.277.
Tua fra. eod.
Vbi non eſt eod.
Puberes eod.
Literas eod.
Acceſ-

Acceſſit eod.
Continebatur ibid.
De illis ibid.
A nobis ibid.
De illis ibid.
Atteſtationes ibid.
Ex literis ibid.
Quod pueri ibid.
Ad diſſoluendum. 278
Tuæ ibid.
De diuortijs. fol. 286
Quæſiuit eod.
Porrò eod.
Significaſti eod.
Ex literis eod.
De illa eod.
Quanto eod.
Gaudemus eod.
De donationibus. fol. 237
Fraternitatem eod.
Cæterum eod.
Conſultationibus eod.
Per tuas eod.
Cum dilect. eod.
Paſtoralis eod.
Inter dilec. eo.
Apoſtolicæ 236
Propter eod.
De donationibus inter uirum & uxorem & de dote poſt diuortium reſtituenda. fol. 286
Significauit ibid.
De prudentia ibid.
Plerunque eod.
Et ſi neceſſe eod.
Per ueſtras 287
Donatio eod.
De delictis puerorum. f. 308
Queris eod.
Referente eod.

E

De electione & electi poteſtate. folio 28
Nullus eod.
Oſius eod.
Poſtquam eod.
Significaſti eod.
Quia diligentia eod.
Licet conſtituta eod.
Cum in cunctis eod.
Cauſam contulerunt 29
Noſti eod.
Conſiderauimus 30
Suffraganeis eod.
Super eo eod.
Cum monaſterium 31
Cum terra eod.
Tranſmiſſam eod.
Cum inter R. eod.
Qualiter 32
Cum inter eod.
Cum nobis eo.
Innotuit 33
Cum inter ea. eod.
Dudum conſcientias 34
Bonæ memoriæ Magum eod.
Querelam 36
Cum Vintonienſis 37
Per inquiſitionem 38
Cum cauſam eo.
Quod ſicut eod.
Auditis 40
In cauſis eod.
Cum eccleſia Vulterana 41
Cum dilecti eod.
Cum in iure 42
Venerabilem 43
Coram eod.
Bonæ memoriæ eod.
Cum ad noſtram 44
Officii eod.
Illa quotidiana eod.
Scriptum eſt 45
Ne pro defectu 46
Quia propter eod.
Quiſquis 48
Nihil eſt eod.
Vt præterire 49
Cum poſt 50
Conſtitutus eod.
Eccleſia ueſtra eod.
Cum in magiſtrum eod.
Cumana eod.
Sacroſancta eod.
Cum in ueteri eod.
Congregato 51
Dudum eccleſia eod.
In geneſi 53
Maſſana eod.
Eccleſia ueſtra eod.
Si alicuius 55
lib. 6. His quibus eod.
lib. 6. Statuimus eod.
In electionibus 56
De ætate & qualitate & ordine præficiendorum. fol. 65
Vt abbates eod.
Ex ratione eod.
Indecorum eod.
Eam te 66
Præterea eod.
Quæris a nobis eod.
Ad aures eod.
Cum bonæ eo.
A multis eod.
Tuam in domino eod.
Cum contingit. eod.
Intelleximus eod.
Accepimus eod.
Cum ſit ars artium eod.
Quamuis multa eod.
De eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ. fol. 147
Conſtitutis eod.
Cum ſicut eod.
Cum ueniſſent eod.
Si aduerſarius 148
Cum obtinendis eod.
De exceptionibus. fo. 174
Denique eod.
A nobis eod.
Cum eccleſiaſticæ eod.
Paſtoralis 175
Cum inter priorem. eod.
Cum uenerabilis eod.
Olim 177
Dilecti filii eod.
Apoſtolicæ eod.
Pia eod.
Dilectæ eod.
Significauerunt 178
Exceptionem ibid.
Aduerſario tuo ibid.
Venerabilem ibid.
De emptione & uenditione. f. 233
Placuit eod.
Vt menſuræ eod.
Cum dilecti eod.
Peruenit 234
Ad noſtram ibid.
Cum cauſa eod.
Si uenditor eod.
De eccleſiis ædificandis uel reparandis. fol. 272
Cum dicat eod.
Ad audientiam noſtram eod.
De his eod.
Ad audientiam ibid.
De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. folio 108
Propoſitum eod.
Significauit eod.
Super hoc eod.
Ex literarum eod.
lib. 6. Cum haberet ibid.
Significaſti ibid.
Veniens ibid.
Si quis uxorem ibid.
De eo qui cognouit conſanguineã uxoris ſuæ. fo. 281
Si quis eod.
Veniens eod
De illo eod.
Super eo eod.
Diſcretionem eod.
Fraternitati eo.
Ex literris eod.
Veniens ibid.
De eo qui furtiuè ordines recepit folio 310
Veniens eod.
Cum S. lator ibid.
Innotuit nobis ibid.
De
De exceſſibus prælatorum. folio 310
Peruenit eod.
Ad hoc ibid.
Ad aures noſtras ibid.
Sanè eod.
Illud ibid.
Cum ad quorundam ibid.
Sicut vnire 311
Quamuis ſit ibid.
Ex literis ibid.
Inter dilectos ibid.
Accedentibus eod.
Dilecta in Chriſto 312
Grauem ibid.
Nimis unquam ibid.
Nimis praua ibid.
Tanta eſt clauis ibid.

F

De filiis presbyterorum ordinandis uel non fol. 68
Vt filij presbyterorum eod.
Ad præſentiam eod.
Præſentium eod.
Conquærente eod.
Veniens eod
Propoſuit 69
Ex tranſmiſſa eod.
Conſtitutus eod.
Ex tua nobis eod.
Quoniam eod.
Ad extirpandas eod.
Ad hoc eod.
Michael presbyter eod.
Literas eod.
Cum decorem eod.
Ad abolendam eod.
Dilecti filij qui. eod.
Nimis eod.
De foro competenti. fol. [illegible]
Si quis eod.
Nullus eod.
Sanè eod.
Si quis contra eod.
Si clericus laicum eod.
Ex tranſmiſſa eod.
Verùm eod.
Cum ſit generale 121
Licèt ex ſuſcepto eod.
Ex tenore eod.
Si diligenti eod.
Cum contingat eod.
Poſtulaſti 122
Ex parte b. eod.
Conqueſtus eod.
Dilecti filij eod.
Significaſti 123
Propoſuiſti eod.
Licet ratione delicti eod.
Romana eccleſia eod.
De feriis fol. 131
Omnes eod.
Quoniam eod.
Licèt tamen eod.
Capellanus eod.
Conqueſtus eod.
De fide inſtrumentorum. fol. 164
Si ſcripturam eod.
Scriptura eod.
Ex literis 166
Accepimus eod.
Contingit eod.
Inter dilectos eod.
Quod ſuper his 167
Paſtoralis eod.
Cum dilectus eod.
Cum Ioannes Eremita eod.
Ex parte eod.
G. perpetuus eod.
Imputari eod.
Si cautio eod.
Cum. P. tabellio eod.
Si inſtrumenta eod.
De feudis fol. 236
Inſinuatione eod.
Ex parte eod.
De fideiuſſoribus fol. 236
Clericus eod.
Peruenit eod.
Conſtitutus ibid.
Quod quibuſdam ibid.
Eum pro quo 237
De frigidis & maleficiatis, & impoten. coeundi. fol. 282
Accepiſti eod.
Quod ſedè eod.
Ex literis eod.
Conſultationi eod.
Fraternitatis eod.
Literæ 283
De furtis fol. 306
Qui furatur eod.
Aures eod.
Si quis eod.
Qui cum fure. eod.
Ex literis eod.

H

De his quæ ui metuſuè cauſa fiunt fol. 107
Actio eod.
Relatum ibidem
Abbas ibidem
Ad aures noſtras eod.
Ad audientiam eod.
Sacris eod.
Cum dilectus eod.
Super eo eod.
De his quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli fol. 228
Irrita eod.
Continebatur 229
Cum nos ibid.
Nouit eod.
Quanto eod.
Ea noſcitur eod.
Cum apoſtolica eod.
Tua nuper eod.
Paſtoralis eod.
Etſi eod.
De his quæ fiunt à maiori parte capituli fol. 229
Cum in cunctis eod.
Quæſiuit 230
Ex ore eod.
Ex parte eod.
De hæreticis fol. 300
Dubius eod.
Firmiſſimè eod.
Fraternitatis eod.
Si quis eod.
Sicut ait eod.
Ad abolendam eod
Vergentis eod.
Si aduerſus 301.
Cum ex iniuncto eod.
Excommunicamus eod.
Excommunicauimus eod.
Abſolutos ibid.
De homicidio uoluntario uel caſuali fol. 302
Si quis eod.
Interfeciſti eod.
Si perfodiens ibid.
Cum iuramento eod.
Si quis homicida eod.
Sicut dignum eod.
Presbyterum 303
Continebatur eod.
Lator eod.
Suſcepimus eod.
Ad audientiam eod.
Dilectus eod.
Ex literis eod.
Significaſti eod.
Petrus diaconus eod
Significaſti 304
Tua nos eod.
Sicut ex literarum eod.
Poſtulaſti eod.
Exhibita eod.
Petitio tua eod.

I

De in integrum reſtitutione folio 108
Requiſiuit eod.
Cum ueniſſent eod.
Cum ex 111
Ex literis

Ex literis eod.
Cum ex 111
Coram 112
Conſtitutus eod.
Cauſa 113
Beneficio eod.
De iudiciis fol.117
De quo vult Deo ibid.
Decernimus eod.
Quanto eod.
At ſi clerici eod.
Cæterùm eod.
Dilecti 118
Intelleximus eod.
Clerici eod.
Cauſam eod.
Cum non ab homine eod.
Quia V. eod.
Cum ueniſſent eod.
Nouit ille eod.
Paſtoralis 119
Examinata eod.
Cum deputati eod.
Cauſam 120
Exhibita eod.
Venerabilis eod.
Significauerunt eod.
Iuris eſſe eod.
De iuramento calumniæ. fol.128
Inhærentes eod.
Literas eod.
In pertractandis 129
Imperatorum eod.
Cæterum eod.
Cum cauſam eod.
Cum in cauſa eod.
De iureiurando fol.170
Ex adminiſtrationis eod.
Peruenit eod.
Ego Epiſcopus eod.
Nullus eod.
Debitores 171
Ad noſtram eod.
Si uerò eod.
Ex reſcripto eod.
Querelam eod.
Tua nos eod.
Cum quidam eod.
Sicut eod.
Veritatis eod.
Verum eod.
Veniens eod.
Breui eod.
Quanto eod.
Venientes eod.
Ad noſtram 172
Ad noſtram iij. eod.
Ea te eod.
Quintauallis eod.
Tua nos eod.
Quemadmodum eod.
Et ſi Chriſtus 173
Sicut noſtris eod.
Cum contingat eod.
Sicut eod.
Nimis 174
Petitio eod.
Ex literis eod.
Intellecto eod.
Mulieri eod.
Clericus eod.
Iuramentum eod.
De inſtitutionibus. fol.220
Non amplius eod.lib.6
In eccleſia eod.
Ex frequentibus eod.
Autoritate eod.
Ad decorem ibid.
Cum ueniſſent eod.
Cum ad noſtram eod.
De iure patronatus. fol.261
Perlatum 262
Quicunque eod.
Quoniam eod.
Præterea eod.
Quod autem eod.
Quia clerici eod.
Ex literis eod.
Illud eod.
Querimoniam eod.
Cum laici eod.
Cura eod.
Si uerò 263
Cum ſecundum eod.
Ex inſinuatione eod.
Conſuluit eod.
Nullus eod.
Significaſti eod.
Conſultationibus ibid.
Suggeſtum eod.
Relatum eod.
Eam te eod.
Præterea eod.
Cum autem eod.
Nobis eod.
Per ueſtras eod.
Cum propter ibid.
Cum dilectus ibid.
Paſtoralis 264
Poſtulaſti ibid.
Tranſmiſſæ ibid.
De Immu.eccle.cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium. folio 272
Vt in domibus 180
Peruenit 273
Indicatum eod.
Non minus eod.
Cum eccleſia ibid.
Inter alia eod.
Aduerſus ibid.
Quia plerique ibid.
De Iudæis & Saracenis & eorum ſeruis fol.299
Præſenti eod.
Multorum ibid.
Ita quorundam eod.
Iudæi eod.
Sicut Iudæi eod.
Quam ſit eod.
Significauit eod.
Quod olim 300
Ad liberandum eod.
De infantibus & languidis expoſitis fol.302
Si à patre eod.
De iniuriis & damno dato. folio 320
Si rixati eod.
Si læſerit eod.
Si egreſſus eod.
Si quis eod.
Olim eod.
In noſtra eod.
Si culpa tua 321

L

De libelli oblatione. fol.123
Ignarus eod.
Significantibus eod.
Dilecti filij eod.
De litis conteſtatio fol.125
Olim eod.
Exceptionis eod.
De lite non conteſtata ne procedatur ad teſtium receptionem uel ad diffinitiuam ſententiam folio 125
Ad hoc Deus eod.
Accedens eod.
Tuæ fraternitatis eod.
Accedens. ij. eod.
Quoniam frequenter eod.
De locato & conducto fol.234
Ex reſcripto eod.
Veſtra eod.
Propter ſterilitatem ibid.
Potuit 235
De maioritate & obedientia. folio 97
Cum certum eod.
Si quis eod.
Legebatur eod.
Omnes clerici eod.
Illud dicimus ibid.
Solitæ eod.
Per tuas ibid.
Inter quatuor 98
Quod ſuper eod.
Cum in eccleſiis eod.
His quæ pro eccleſia eod.
Dilecta eod.
Dilecti filij eod.
Cum olim 99
Sta-
Statuimus eod.
Cum inferior eod.
Humilis eod.
De mutuis petitionib. fo.124
Ex literis eod.
De matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ. fo.281
Literæ. eod.
Ex literis eod.
De magiſtris & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. folio 299
Quoniam eod.
Prohibeas eod.
Quanto eo.
Quia eod.
De maledicis. fo.108
Innotuit eo.

N

Ne ſede uacan. aliquid innouetur folio 228
Nouit eo.
Illa eod.
Conſtitutus eod.
Ne clerici uel monachi ſecularibus negocijs ſe immi. fo.274
Multa ſunt eod.
Sacerdotibus eod.
Non magnopere eo.
Clerici eod.
Secundum eod.
Sicut te eod.
Sententiam ſanguinis eod.
Super ſpecula eod.
De natis ex libero uentre. f.281
Indecens eod.
Ne prælati uices ſuas uel eccleſias ſub annuo cenſu concedant. folio 290
Præterea eod.
Quia in quibuſdam ibid.
Quoniam enormis ibid.
Querelam ibid.
De noui operis nun. fo.313
Intelleximus ibid.
Cum ex iniuncto ibid.
Significantibus 314

O

De ordinatis ab epiſcopo qui epiſcopatui reſignauit. fo.50
Requiſiuit eod.
Cum clericus eod.
De ordine cognitionum. fo.131
Intelleximus eod.
Cum dilectus ibid.
Tuam 132
Super 133
De obligatis ad ratiocinia. fo.70
Magnus epiſcopus 71
De offi. archidiaco. fo.73
Vt archidia. eo.
Ea quæ ibib.
Cum ſatis ibid.
Archidia. ibid.
Ad hæc ibid.
Significaſti 74.
Vt noſtrum ibid.
Dilecto filio ibid.
De offi. archipresb. fo.75
Vt archipresbyter eod.
Miniſterium eod.
Officium eod.
Vt ſingule eod.
De offi. primicerij. fo.75
Vt primicerius ibid.
De offi. cuſtodis. fo.75
Cuſtos eod.
De offi. uicarij. fo.75
Ad audientiam eod.
Prouideas eod.
Ad hoc eod.
Clericos eod.
Tua nobis eod.
lib.vj. Romana eccleſia eod.
De offi. & poteſtate iudicis legati. fo.75
Quia quæſitum eod.
Sanè 76
Si pro debilitatem eod.
De cauſis eo.
Præterea 77
Significaſti eod.
Si quando eod.
In literis eo.
Conſultationibus eo.
Sanè eod.
Ex parte eod.
Ex parte tua eod.
Quoniam eod.
Super eo 78
Cauſam eod.
Cauſam quæ eod.
Cum te eod.
Relatum eod.
Ratum eod.
Prudent iam eod.
Cum cauſa 81
Cum ſuper eod.
Conſuluit 82
Inſinuante eod.
Querenti 83
Super quæſtionum eod.
Paſtoralis 84
Ex literis 85
Licet 86
Cum in iure eod.
Cum olim abbas eod.
Cum olim magiſter eo.
Coram dilec. eod.
Cum R. eod.
Cum contingat. 88
Venerab. eod.
Significantibus 89
Suſpitionis eod.
P.& G. eod.
Cum uiceſimum 90
Vno delegatorum eod.
Quoniam apoſtolica eod.
Statuimus eod.
De offi. legati. fo.91
Cum non eod.
Niſi ſpecialis eod.
Quod tranſlationem eod.
Licet eod.
Dilectus eod.
Nouit eod.
Volentes 92
Excommunicatis eod.
Neo ini eod.
De offi. ordinarij. fo.92
Pernicioſam eod.
Si ſacerdos eod.
Cum ab eccleſiarum eod.
Cum nos 93
Ex parte tua eod.
Significauit eod.
Quanto eod.
Ad reprimendam 94
Duo ſimul eod.
Quod ſedes eod.
Paſtoralis eod.
Licet eo.
Irrefragabili eod.
Quoniam 95
Inter cætera eod.
Conquerente eod.
Vt iuxta 96
Dilectus eod.
Graue eod.
His quibus eod.
lib.vj. Romana eccleſia eo.
De offi. iudicis. fo.97
Ex literis ibid.
Iudicis officium ibid.
De obſeruatione ieiun. fo.272
Ex parte ueſtra ibid.

P

De poſtulatione præla. fo.24
Ad hæc eo.
Gratum 25
Bonæ memoriæ j. eod.
Bonæ memoriæ ij. 26
Et ſi unanimiter 27
De

De pactis fo.100.
Antigonus eod.
Quod in conuentionibus eod.
Cum pridem eod.
Accepimus eod.
Cum clerici eod.
Plerique eod.
Pactiones eod.
De plus petitionibus. fo.133
Conſilium eod.
De poſtulando. fo.102
Clerici eod.
Ex parte eod.
Cum ſacerdotis eod.
De procuratoribus. fol.102
Alia quidem eod.
Querelam eod.
Ex inſinuatione. 103
In noſtra eod.
Tuæ 104
Cum pro cauſa eod.
Quia in cauſis eo.
Auditis eod.
Petitio ueſtra 105
Accedens eod.
Dilectus eod.
Conſtitutis eod.
Mandato 106
Non iniuſte eod.
Conſulti eod.
De probationibus. fo.150
Ex epiſtolæ eod.
Sicut eod.
Ex literis ibid.
Propoſuiſti eod.
Tertio loco eod.
Iurauit eod.
Poſt ceſſionem eod.
In præſentia 151
Licèt cauſam eod.
Per tuas eod.
Quoniam contrà 152
Ad noſtram eod.
Cum cauſam ibid.
Cauſam ibid.
Cum bonæ ibid.
De præſumptionibus. fol.169
Sicut eod.
Afferte eod.
Nullus eod.
Nonne eod.
Scribam eod.
Quia uerisimile ibid
Illud ibid.
Literas eod.
Tertio loco ibid.
Literas 2. 170
Cum in iuuentute ibid.
Dudum ibid.
De præſcriptionibus. fo.178
Placuit eo.
Nihil ibid.
Sanctorum 179
De quarta eod.
Vigilanti eod.
Ad aures eod.
Cauſam eod.
Illud eod.
Quia finibus ibid.
Ex tranſmiſſa ibid.
Accedens eod.
Cum non liceat eod.
Ad audientiam eod.
Auditis 180
Cum ex officij eod.
Si diligenti 181
Cum olim ibid.
Veniens eod.
Quoniam omne 182
De peregrinantibus clericis. folio 206
Conquerente eo.
De præbendis & dignitatibus. folio 212
Vt nullus ibid.
Non liceat ibid.
Ratio ibid.
Epiſcopus ibid.
Quia multum eod.
Cum teneamur eod.
Referente eod.
Maioribus eod.
Relatum eod.
Auaritiæ 213
Significatum eod.
De monachis eod.
Præterea eodem
Cum non eod.
Cum ſecundum ibid.
Inter cætera ibid.
Cum iam dudum 214
Dilectus eod.
Tuæ 215
Niſi ibid.
Pro illorum eo.
Accedens 216
Dilecto eod.
Vacante eod.
Dilecto eod.
De multa 217
Graue eo.
Extirpandæ eod.
In lateranen. eod.
Licèt eod.
Expoſuiſti eod.
Dilectus eod.
Super eod.
Cum cauſam eod.
Venerabilis eod.
Cum olim eod.
De precarijs. fo.233
Precarie eod.
De precariis ibid.
Precarium eod.
De pignoribus & alijs cautionib' folio 235
Nullus eod.
Lator eod.
Ex præſentium eod.
Illo nos eod.
Ex literis eod.
Cum contra eod.
Significante 236
Cum conſtet eod.
De peculio clericorum. fo.238
Inueſtigandum eod.
Presbyter eod.
Inquirendum eod.
Si quis eod.
De parochijs & alienis parochianis. fol.245
Ius parochiale eo.
Si epiſcopus 246
Vt dominicis eod.
Nullus eod.
Super eo eod.
Significauit eo.
De presbytero non baptiz. folio 271
Si quis ibid.
Apoſtolicam ibid.
Veniens ibid.
De priuilegijs & exceſſibus priuilegiatorum fol.314
Epiſcopalia ibi.
Cum & plantare eod.
Dilectis eod.
Ad hæc eod.
Si de terra eod.
Porrò 315
Recepimus eod.
Patentibus eod.
Tuarum eod.
Cum olim 316
Ex parte eod.
Cum olim Papa eod.
Cum capella 317
Ex ore eod.
Ex parte eod.
Paſtoralis eod.
Petiſtis eod.
Quoniam eod.
Quia circa ibid.
Antiqua ibid.
Priuilegia 318
Quod uerò eod.
Quantò ibid.
Ex parte ibid.
Quia ibid.
In his eod.
Dudum eod.
Quidam 319
Conſultationi eo.
Volentes eod.
De purgatione cano. fo.319
Nobilis
Nobilis eod.
Si quis eod.
Moniales eod.
Si quis eod.
Quotiens eod.
Nos eod.
Cum P. eod.
Ex tuarum eod.
Inter ibid.
Cum eod.
Accedens ibid.
Cum dilec. eod.
Accepimus 320
De purgatione uulgari. fo.320
Iura eod.
Significantibus eod.
De pœnis. fol.321
Presbyteri eod.
Licet eod.
Calumniam eod.
Quod in dubiis eod.
Conſtitutus eod.
Super his eod.
Tuam eod.
Dilectus eod.
Grauem 322
lib.vj. Romana ibid.
De pœnitentijs & remiſ. fol.322
Manifeſta eod.
Qui presbyterum eod.
Significauit eod.
Quod autem eod.
Quod quidam eod.
Licet eod.
Quæſitum eod.
Offilii eod.
Aqua eod.
Quod in te eod.
Omnis 323
Cum ex eo eod.
Noſtro 324
lib.vj. Romana eod.
Q
Qui clerici uel uouentes matrimo. contrahere poſſunt fol.279
De diacono eod.
Ex literarum eod.
Meminimus eod.
Conſuluit eod.
Veniens eod.
Rurſus eod.
Inſinuante 280
Qui filij ſint legitimi fol.283
Conqueſtus eod.
Cum inter 284
Tranſmiſſæ eod.
Cauſam quæ eod.
Lator eod.
Tanta eod.
Cauſa quæ eod.
Perlatum 285
Deferente eod.
Peruenit eod.
Per tuas eod.
Per uene.ſ.n. eod.
Ex tenore eod.
Qui matrimonium accuſare poſſunt. fol.285
Relatum eod.
A nobis eod.
Videtur eod.
Inſuper eod.
Significante eod.
Cum in tua eod.
Quod met.cauſa. uide de his quæ ui metuſuè cauſa.
R
De reſcriptis. fol.6.
Sicut Romana eod.
Ex parte eod.
Cæterum 7
Inter cætera eod
Cum ordinem eod.
Eam te eod.
Ad aures 8.
Si autem eod.
Ad hæc eod.
Ad audientiam eod.
Ex parte eod.
Sciſcitatis 9
Paſtoralis eod.
Sedes 11
Ex tenore eod.
Cum adeo. eod.
Cauſam quæ eod.
Conſtitutus eod.
Super literis 12
Edoceri 14
Cum dilecta eod.
Plerumque 15
Cum contingat eod.
Olim 16
Dilecti filii eod.
Poſtulaſti eod.
Nonnulli eod.
Dilectus 17
Capitulum eod.
Ad audientiam 18
In noſtra eod.
Ex parte eod.
Significante 19
Significauit eod.
Ex inſinuatione eod.
Mandatum eod.
Litteris 20
Abbate eod.
Ab excommunicato eod.
Si proponente eod.
Quia nonnulli eod.
lib.vj. Cum in multis 21
lib.vj. Præſenti eod.
lib.vj. Diſpendia eod.
De renunciatione fol.57
Cum inter.P. eod.
Ex tranſmiſſa eod.
Super hoc 58
Admonet 59
In præſentia eod.
Sanè eod.
Quod in dubiis eod.
Niſi cum pridem eod.
Poſt translationem 61
Quidam eod.
Veniens eod.
Lectæ 62
Dilecti. eod.
De reſtitutione ſpoliat. fol.137
Licèt multum eod.
Sollicitæ eod.
Accepta eod.
Audita eod.
In litteris 138
Item 139
Conquerente eod.
Ex tranſmiſſa eod.
Cum ueniſſent eod.
Ex conqueſtione 140
Grauis eod.
Olim cauſam eod.
Literas 141
Ex parte eod.
Cum ad ſe. 142
Olim 143
Olim.ij eod.
Sæpe eod.
Piſanis 144
lib.vj. Frequens eod.
De reſtitutione in integrum uide de in integ.reſt.
De rebus eccleſiæ alienandis uel non. fol.131
Non licet eod.
Qui res eod.
Conſenſus ibid.
Epiſcopi ibid.
Nulli ibid.
Si quis ibid.
Ad aures 232
Vt ſuper ibid.
Ad audientiam ibid.
Poſſeſſiones ibid.
Ad noſtram ibid.
Cum laicis ibid.
lib.vj. Dudum ibid.
De rerum permutatione. fol.235
Si princeps eod.
Vt commutationes eod.
Mancipia eod.
Iuſtum eod.
Quæſitum eod.
Ad quæſtiones eod.
Cum olim eod.
Cum uniuerſorum eod.
Exhibita eod.
De

De regularibus & tranſeuntibus ad religionem. fol.249
Nullus eod.
Si quis eod.
Vt clerici 250
Vidua eod.
Ioannes eod.
Quia eod.
Non eſt nobis eod.
Ad noſtram eod.
Super eo. eod.
Sanè ſignificatum eod.
Cum uirum eod.
Porrectum 251
Cum ſimus eod.
Sicut tenor eod.
Ad apoſtolicam eod.
Sicut nobis eod.
Licet quibuſdam eo.
Veniens 252
Conſulti eo.
Poſtulaſti eod.
Ex parte tua eod.
Statuimus eod.
Ne religioſi eod.
De religioſis domibus ut epiſcopo ſint ſubdite fol.259
Nunc autem eod.
Quia monaſterium eo.
De xenodochiis eod.
Ad hoc eod.
Conſtitutus eod.
Cum uenerabilis eod.
Cum dilectus 260
Ne nimia. eod.
De reliquijs & ueneratione ſanctorum fol. 271
Audiuimus eod.
De raptoribus incēdiarijs & uiolatoribus eccleſiarum. fol.305
De illis eod.
Super eod.
Excommunicationis eod.
In archiepiſcopatu eod.
In literis eod.
Cum cauſa eod.
De regulis iuris fol.340
Omnis eod.
Eſtote eod.
Qui ſcandalizauerit eod.
Quod latenter eod.
Cum in contemplatione eod.
Qui ex timore eod.
Quamuis eod.
Indignum eſt eod.

S

De ſumma Trini. & fide Catholica. fol.2
Firmiter eod.
Damnamus eod.
De ſupplenda neg. prælat. fol.62
Statuimus eod.
Sicut eod.
Licet eod.
Literas eod.
Dilecto eod.
Romana eod.
Grandi eod.
De ſcrutinio in ordine faciendo. folio 65
Ex parte tua eod.
De ſacra unctione. fol.67
Cum ueniſſet eod.
De ſacramentis iterandis uel non folio 68
Paſtoralis eod.
A Nobis eod.
Presbyter eod.
De ſeruis non ordinandis & eorū manumiſſione. fol.69
Inſtruendi eod.
De ſeruorum eod.
De famulis 70
Nullus eod.
Eo libentius eod.
Miramur eod.
Dilectus eod.
De ſindico fol.107
Sicut Iudæi eod.
De ſequeſtrationibus poſſeſſionū & fructuum. fol.149
Ad hoc eod.
Dilectus eod.
Ab eo eod.
De ſententia & re iudicata. folio 182
Sententia 183
De cætero eod.
Cum aliquibus eod.
Lator eod.
Cum cauſa eod.
Inter cæteras eod.
Tenor eod.
Cum olim eod.
Cum inter ibid.
Cauſa quæ 184
Quod ad conſultationem eod.
Sicut eod.
Cum ſuper 185
Cum Bertoldus 186
In cauſis 187
Inter eod.
Suborta 188
Cum I. & A. eo.
Cum te ad probandum eod.
Quamuis 189
Abbate eod.
Ad apoſtolicæ 190
Cum æterni eod.
Duobus eod.
De ſolutionibus. fol. 237
Ad hæc eod.
Si quorum eod.
Odoardus eod.
Is qui eod.
De ſucceſſionibus ab inteſtato. folio 243
Sed hoc eod.
Sancto eod.
Cum dilectus eod.
De ſepulturis fol.243
Nos eod.
Relatum eod.
Fraternitatem 244
De his eod.
Ex parte eod.
Cum liberum eod.
De uxore eod.
Cum ſup. eod.
Certificari eod.
In noſtra 245
Ex parte eod.
Sacris eod.
Abolendæ eod.
Parochiano eod.
De ſtatu monachorum & canonicorum regularium. fol.256
Theodoſius ibid.
Monachi 257
Recolentes ibi.
Super eod.
Quod Dei ibid.
Cum ad monaſterium eo.
In ſingulis 250
Ea quæ ibid.
De ſponſalibus & matrimonijs. folio 275
De Francia ibid.
Iuuenis ibid.
Ad audientiam ibid.
De illis ibid.
De muliere ibid.
Ex literis ibid.
Ex parte ibid.
Ex literis ibid.
Non eſt ibid.
Præterea ibid.
Veniens ibid.
Cum locum 276
Veniens eod.
Commiſſum eod.
Requiſiuit ibid.
Cum in apoſtolica ibid.
In præſentia eod.
Inter opera ibid.
Ad id ibid.
Sicut ibid.
Cum apud ibid.
Tuæ fraternitatis ibid.
Tua nos ibid.
Cum in tua ibid.
Conſultationi ibid.
Gemma

Gemma ibid.
Si inter 277
Adoleſcens ibid.
De ſponſa duorum. fo.278
Duobus eod.
Tua eod.
De ſecundis nuptijs. fo.287
Dominus eod.
Cum ſecundum eod.
De ſimonia & ne aliquid pro ſpiritualibus exigatur uel promitatur. fo.295
In ordinando eod.
Si quis eod.
Accuſatum eo.
Quotiens 296
Sicut eod.
Tanta eod.
Non ſatis eod.
Cùm in eccleſia eod.
Cum ſit romana eo.
De hoc ibid.
Cum eſſet ibid.
Nemo ibid.
Querelam ibid.
Ex diligenti ibid.
Venibns ibid.
Ex tuæ ibid.
Ad noſtram ibid.
De ſimoniacæ ibid.
Matthæus ibid.
Ad aures ibid.
De regularibus ibid.
Ex inſinuatione ibid.
Nobis ibid.
Dilectus eod.
Dilectus 2. 297
Licet Hely. eod.
Per tuas 298
Sicut ibid.
Tua nos eod.
Per tuas eod.
Conſulere eod.
Sicut ibid.
Quoniam ibid.
Audiuimus ibid.
Ad apoſtolicam ibi.
Ne Dei 299
Si quis ibid.
Mandato ibid.
De ſchiſmaticis. fo.301.
Quod a prædeceſſore eod.
Fraternitati eod.
De ſortilegijs. fo.308
Ex tuarum eod.
Eccleſia ueſtra eod.
De ſententia excommunicationis folio 324
Super eo eod.
Monaci eod.
Si uero eod.
Si uerò aliquis eod.
Non dubium eod.
Mulieres eod.
Porrò eo.
Nulli eod.
Parochianos 325
Ex tenore eod.
De cœtero eod.
Ea noſcitur eod.
Cum non ab homine eod.
Cum deſideres eod.
Veniens eod.
Peruenit eod.
Significauit eo.
Tua nos eod.
Ad eminentiam eod.
A nobis 326
Conqueſti eod.
Perpendimus eod.
Vniuerſitatis eod.
In audientia eod.
Quod de his eod.
Cum pro cauſa eod.
A nobis eod.
Nuper coo.
Quod in dubiis eod.
Inter alia eod.
Cum illorum eod.
De monialibus 327
Si uerè eod.
Vt famæ eod.
Contingit eod.
Relatum eod.
Sacris eod.
Per tuas 328
Si aliquando eod.
Officij eod.
Reſponſio eod.
Inquiſitioni eod.
Contingit 329.
In præſentia eod.
Quantæ eod.
Sacro eod.
Nouerit 331.
Venerabili eod.
Grauem eo.
Cum uoluntate ibid.
Duobus ibid.
Permittimus ibid.
Quamuis eod.
lib.vj. Cum medicinalis 332
lib.vj. Solet eod.
lib.vj. Statuimus 334
lib.vj Quia periculoſum eo.
lib.vj. Romana ibid.
lib.vj. Dilecti. eod.
lib.vj. Venerabilibus eod.

T

De tranſlatione prælatorum. folio 56
Cum ex illo eod.
Inter corporalia eod.
Quanto 57
Licet eod.
De temporibus ordinationum & qualitate ordinandorum. folio 62
Subdiaconos ibid.
Sanè eod.
De eo eod.
Ex tenore eod.
Ad aures 63
Si archiepiſcopus eod.
Nec epiſcopi. eod.
Cum quidam eod.
Cum ſecundum 64
Ex parte eod.
Quod ad tranſlationem eod.
Cum in diſtribuendis eod.
Literas eod.
Vel non eſt eod.
Dilectus eo.
Conſultationi 65
Quæſitum eod.
De treuga & pace tenenda. folio 100
Treugas eod.
Innouamus eod.
De tranſactionib. fo.eo.
Sicut eod
Statuimus 101
Contingit eod.
Veniens eod.
Conſtitutus ibi.
De cœtero ibid.
Ex literis ibid.
Super eo 102
Præterea quando eod.
Præterea quarto loco eo.
Ex parte tua eod.
De teſtibus & atteſtationibus. folio 154
Placuit eod.
In nomine eod.
Quoniam eod.
In omni negocio eo.
Quotiens eod.
Inſuper ibid.
Ex parte eod.
Si qui teſtium eod.
Sicut eod.
Veniens 155
Cauſam quæ eod
Cum nuncius eod.
Super eo eo.
De cœtero eod.
In cauſis eod.
Cum tu eod.
Fraternitatis eod.
Intimauit 156.
Cauſam eo.
Perſonas eo.

Iudæi eod.
Super eo eod.
Licet eod.
In litteris ibid.
Cum ueniſſent ibid.
Series eod.
Præterea eod.
Cum a nobis eod.
De teſtibus eod.
Conſtitutus ibid.
Præſentium 157
In præſentia eod.
Tam literis ibid.
Cum olim ibid.
Ex tenore 158
Significauerunt eod.
Cum cauſam eod.
Veniens 159
Tuis eod.
Dilecto eod.
Significauit 160
Cum cauſa eod.
Albericus eod.
Cum in tua eod.
Conſtitutis 161
Conſtitutis.ij. eod.
Licet ex quadam eod.
Per tuas eod.
Licet dilectus eod.
Præſentata eod.
Nuper ibid.
Venerabili ibid.
Cum clamor ibid.
Teſtimonium 162
Vltra tertiam eod.
Non debet eod.
lib.vj. Præſentium 163
lib.vj. Romana eccleſia eod.

De teſtibus cogendis uel non. folio 163
Cauſam matrimonii eod.
Super eo 164
Peruenit eod.
Peruenit ij. eod.
Cæterùm eod.
Præterea eod.
Super his eod.
Cum contra eod.
Dilectorum eod.
Venerabilis eod.

De teſtamentis & ultimis uoluntatibus fol.238
Quorundam eod.
Quia eod.
Nos quidem eod.
Indicante eod.
Filius eod.
Si hæredes 239
Cùm in officijs eod.
Ad hoc eod.
Quia eod.
Cum eſſes eod.
Relatum eod.
Relatum ij. eod.
Cùm tibi ibid.
Officij 240
Requiſiſti ibid.
Raynutius ibid.
Tua nobis 241
Raynaldus eod.
Ioannes ibid.
De his eod.

De torneamentis. fol. 304
Relictis eod.

V

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine aliqua diminutione conferantur. folio 230
Vt noſtrum eod:

De uita & honeſtate clericorum. folio 208
Vt layci eod.
Clerici eod.
Vt quiſque ibid.
Si quis ibid.
Clericis eod.
Clericis eod.
Monaſteria eod.
Quoniam eod.
Cum ab omni eod.
Deus eod.
Cùm decorem 208
Clerici eod.
Ex literis. eod.

Vt lite non conte.require ſupra de lite non conteſt.

Vt lite pendente nihil innouetur. folio 148
Laudabili eod.
Eccleſia eod.
Eccleſia ij. eod.
Dilectus filius eod.

De uoto & uoti redemptione. folio 254
De peregrinatione eod.
Veniens 255
Literarum eod.
Scripturæ eod.
Licèt ibid.
Magnæ ibid.
Quod ſuper eod.
Ex multa 256
Per tuas eod.
Poſtulaſtis eod.

De uſuris fol.306
Plures ibid.
Quia in omnibus ibid.
Super eo ibid.
Cum tu ibid.
In ciuitate ibid.
Conqueſtus 307
Tuas nos ibid.
Conſuluit ibid.
Quia pernicioſum eod.
Poſt miſerabilem eod.
Tuas dudum eod.
Quia fruſtra eod.
Cum in diæceſi eod.
Salubriter eod.
Michael eod.
Nauiganti eod.

De uerb.ſigni. fol.334
Nam & rex eod.
Nam & egò eod.
Intelligentiam eod.
Propterea eod.
Quamuis eod.
Forus 335
Pactum ibid.
Cauſa ibid.
In his ibid.
Olim tibi ibid.
Cùm in partibus ibid.
Cùm tibi ibid.
Cùm clerici ibid.
Querenti ibid.
Quid pro nouale ibid.
Venerabili ibid.
Ex parte 336
Cum olim eod.
Abbate 337
Super 338
Nouimus eod.
Dilecto eod.
Cum inter eod.
Ex parte eod.
Ex parte ueſtra eod.
Tua nobis eod.
Tranſmiſſæ eod.
Veniens 339

Elenchus Titulorum, & Capitulorum totius operis, Finis.

a INNOCENTII[a] QVARTI Pontificis Max. in Quinque decretalium libros, & in conſtitutiones libri Sexti ab ipſo editas acutiſſima commentaria, uel ut aiunt, apparatus, maxima Sordidorum mendorum copia nunc denuò defœcatus, in ſuamque reſtitutus non uerborum modò, uerùm etiam ſententiarum puritatem.

SVMMARIVM.

1 *Ventris appellatione uenit mens apud Ezechielem ſecundum Inno.*
2 *Quæ impulerint Innocentium ad gloſſandas decretales.*
3 *Negociorum intricatio, & caſuum uarietas reddit decretales intellectu difficiles.*
4 *Decretales antea corruptæ, & ab Inn.emendatæ quæ ſint.*

PROOEMIVM.

LEGITVR in Ezechie.3.c.Ven
ter tuus comedet, & uiſcera
tua complebuntur uolumine
1 iſto, quod ego dò tibi. † per
uentrem, qui eſcas recipit, mẽs
intelligitur, quæ rerum ac ſcri
pturarum noticias recipit, co-
quit, digerit & meditatione ſo
licita & frequenti. Viſcera autem implentur, cum de-
ſiderium, uoluntas, & intentio intimo ſapore ſcri-
pturarum ſatiantur. Sunt.n.multi, qui multa legunt,
ſed uacui recedunt, qui mente quidem intellectum
percipiunt, ſed in cordis deſiderio ſeruanda non po-
nunt ſimiles illis, qui, ut dicit Hiere.uenerũt ad hau
riendum aquam, ſed uaſa ſua uacua reportauerunt,
& ideò confuſi ſunt pariter & afflicti. ¶ Vos igitur ha-
rum ſcripturarum & ſacrarum conſtitutionum le-
ctores, earum intellectum ſanum in uentre men-
tis ueſtræ percipite, coquite, & frequenti medi-
tatione digerite, & mentis deſiderio intra mentis
uiſcera ſeruanda reponite, non ad uanam gloriam,
non ad theſauros congregandos, ſed ut rectè cauſas
2 tractetis, & iuſto libramine terminetis. † Quas ut faci
lius intelligere poſſitis, quaſdam gloſſas appoſuimus,
ſicut ex diffinitionibus quotidie & continuè apud ſe-
dem Apoſtolicam emergentibus, ac ẽt ex neceſſitate
textus quarundam decretalium corruptarum in regi
ſtro eiuſdem ſedis uigilanti ſtudio inquiſitarum ple-
nius colligi potuerunt, cuius textus corruptio, & ue-
ritas ad eiuſdem loca tranſmittuntur per ordinem an
3 notata. † Nec miremini, ſi alicubi ſunt difficiles ad
intelligendum quia hoc facit intricatio negociorum
& caſuum uarietas, qui in eis, ut melius potuimus,
extricantur. Igitur tam doctor, quàm auditor, dũ in
ſcholis legunt, multa de prædictis gloſſis poterunt
omittere, & ſtudio cameræ pro diſcuſſionibus & dif-
finitionibus cauſarum pro tẽpe
reſeruare; & ſic comeſtum uolu
men iſtud diuiſim efficiet in ore
ipſorũ facile & delectabile, ſicut
mel, quod prius uidebat̃ difficile
ſolicitè attendentes, q̃ in hoc
uol.multi caſus, & articuli uti-
les & neceſſarij tam in conſiliis
animarum & pœnitentiali foro,
q̃ in regendis & diſponendis ec-
cleſiis, & rebus eccleſiaſticis, &
prælatis, & ẽt qualiter circa p-
ſonam ſuam & ſubditorum ipſi
prælati ſe habere debeant aduer
ſitatis tẽpe; ſunt expreſſi, quos
4 gloſſatores alij omiſſerũt. ¶ † Iſtę
ſunt decretales, quæ corruptæ
erant, & ſunt ſ̃m ueram literam
regeſti emendatæ. Prima eſt de
ele.bonæ me.M.in fi.ubi diceba
tur, confirmantes, debet dicere,
duximus confirmandam, ſ.quon
dam, ſ̃m q̃ in pe.gl.ibi no.Secũ
da eſt eo.ti.Auditis, in prin.& ẽt
in fi.In principio, ubi dicebatur,
unã de G.Archid.& alteram de
R.ſubdia.debet dicere, unã de
R.Archid.& alteram de magi-
ſtro R.ſubdia. Item ubi ſequit̃,
decanus cum paucioribus in ip-
ſum.R.& cantor cum pluribus
in dictum Archid.conueniſſent,
debet dicere, & cantor cum plu
ribus in G.Archi.conueniſſent.
Item ubi ſequit̃ circa fi.à noĩa-
tione dicti Archi.recedẽtes, de-
bet dicere, à noĩatione dicti V.
Archi.recedẽtes. Itẽ ubi ſequit̃
de nouo p̃latũ ſubdia.debet di-
cere, de nouo magr̃m.R.ſubdia
cum eſſet ſubdia.eligere pręſum
pſerũt. Tertia eſt de off.or.quan
to, ultra medium.ubi dicebatur
ſ̃m Abbatis conſiliũ, debet dice
re, ſ̃m arbitrij tui conſilium. Itẽ
corrigit̃ decr.de ſen.& re iud.cũ
inter uos, alia eo.ti.cum I.& A.
corrigunt̃, ſicut apparet inferius

a ¶ *Innocen.hic Inn.fuit Genuenſis & de illuſtri gente Fliſca, & ex comitibus Lauaniæ, qui hunc apparatum fecit, non ut ſibi crederetur, ut ipſe atteſtatur in c.innotuit, ante fi.infra de elec. & dicit Hoſt.in c.ſolet infra de ſent.excom.in 6. quem refert ibi Io.And.ſe multotiens audiuiſſe ab Inn.quòd nolebat, quòd iſtæ ſuæ gl.facerent ius. Scias tamen quòd arch.in c.pia infra de excep.in 6.dicit, quòd hic Inn.tanquam expoſitor excellit alios, & fuit pater & organũ ueritatis; & dicit ab.in c at ſi clerici infra de iud.quòd fuit ſubtilis nimium. & adde quòd arch.melius omnibus intellexit mentem Inno.ſecundum quod refert Imo in c.teſtimoniũ, eod.tit.de teſti. & uide eundem Imo.in l.ex diuerſo.§.fi. & ff.ſol mat. & Ana.in c.continentia, col.2.de cle.percu. qui dicunt Inn.fuiſſe nimis ſubtilem. & adde quòd Pau.de Caſt.in conſi.337.inci.quia exceptiones, in prima parte conſiliorum antiquorum ſecundum nouiſſimam impreſſ. dicit, quòd Inn.fuit pater ueritatis, & quòd poſtquam unũ dicit, ei eſſe ſtandum, refert Fel.in c.olim, col.6.de re iud.item adde quòd Inno.nos dupliciter ditauit, ſcilicet iſto ſolemni apparatu ut magiſter, & conſtitutionibus, quas fecit ut Pontifex, quas nunc in ſexto habemus ſecundum Io.And in addi.Spec.in rubr.ne ſede uacan. & ipſe Ioan.An.enumerat iura ab eo condita in addi.Spe.in rub.de ſumm.tri.et opera per eum facta uide per Platinam in libro de uita Pontifi. & in ſupplemento chronicarum. Scias tamen quod ſemper fuit nobilibus gratioſus. & ſcias quod dicit Ioan.Fab.in §.pupillus inſti.de inuti.ſtip. quòd ſi habebis opinio.Innocen.pro te, maximè in foro eccleſ.coronaberis. & dicit Anto.de But.in capitulo cum cauſam, in fine infra de uerborum ſignificatione quod ubi pro dicto Innocen.eſt gl.dicendum eſt, glo.cum quo concordat Inno.ſtandum eſſe.*

ubi ſuper eiſdem decr.no. Quarta eſt de appel. cum ſpāli, circa fi. ubi dicebat iudex ex officio ſuo ꝓcedet, debet dicere, ꝓcedit. Item corrigitur textus de app. ↄſtitutus, ut apparet inferius, ubi ſuper eadē decr.no. Quinta eſt de cle.non reſi. in eccl. uel præben. ex tuæ, in pluribus locis, primò deeſt textus, ubi dicebat, ſuas deſeruerunt eccleſias, debet addi, ut iuxta ſanctiones canonicas eis debeant meritò ſpoliari. & ſequitur, ꝙ eos procedatur, debet addi hoc modò, ut ipſos &c. Item ubi ſequitur, ab epiſcopali adminiſtratione, debet dicere ab epiſcopatuum. Sexta eſt de præbendis & dignitatib. pro illorum, circa medium, & eſt ibi defectus literæ. nam ubi dicitur, prædictum magiſtrū de præbēda & canonicatu Cantoñ. eccleſiæ &c. debet ibi addi, ꝑdictum magiſtrum cū ↄſenſu & uolūtate tua, fra ter epe, de pben. & canonicatu Santoñ. eccl'iæ &c.

GRegorius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei &c.

REx pacificus.

S V M M A R I V M.

1 *Fidei menſura quædam eſt, ad quam quilibet tenetur, ſicut eſt credere Deum eſſe: articulos autem fidei implicitè tenentur credere rudes.*
2 *Eccleſiarum prælati & aīarum rectores fidei articulos explicite ſcire debent, deq; eis omni poſcenti rationem reddere.*
3 *Papa & ſuperiores prælati poſſunt diſpēſatiuè certis ex cauſis minus literatos in temporalibus ſuſtinere.*
4 *Clericis ob paupertatem non ualentibus ſtudio uacare an ſufficiat ſcire, ſicut ſimplicibus laicis, & in quibus caſibus non excuſentur.*
5 *An liceat clericis iuris ſcientiam, ſeu quamlibet aliam fidei cognitioni præponere.*
6 *Laici melius faciunt, ſi intendunt ingenium fidei cognitioni, quā cæteris ſciētiis, licet nō peccēt uacādo aliis diſciplinis.*
7 *Fides implicita quantam & qualem habeat uim.*

De ſumma Tri. & fide Cath. Rub.

1 FIRMITER credimus, de fide teneas, qa † quædam eſt fidei menſura, ad quā quilibet tenetur, & quæ ſufficit ſimplicibus, & etiam fortè omnibus laicis, ſ. quia oportet quēlibet adultum accedentem ad fidē credere, quia Deus eſt, & & eſt remunerator oīum bonorum. Itē oportet eos alios artic. credere implicitè, i. credere uerum eſſe, quicqd credit Eccleſia Cathol.
2 ¶†Hanc aūt menſuram excedere debēt plati eccl'iarū, quicūq; curam aīarum habent: qa debent ſcire articulos fidei explicitè & diſtinctè, q continent in ſymbolo, ſ. Credo in vnum Deū, & quicūq; vult. 38. diſt. c. 1. & 2. & c. ſeq. Epi. n. plus ſcire debent: qa de eis ſcire debēt reddere rōnem omni poſcenti. 36. diſt. §. ecce. 38. diſt. oēs. non tū dicimus, ꝙ incōtinenti teneantur ꝑdicti de oībus rñdere: ſed phabita deliberatione, & etiā ſi oportuerit, cum ↄſilio aliorum.
3 ¶† Non negamus tñ, quin Papa, & alij ſuperiores ꝑlati poſſint diſpēſatiuè ex certis cauſis minus literatos, & minus induſtrioſos in temporalibus ſuſtinere, ꝙ de renū. niſi cum §. pro defectu.
4 ¶†De clericis aūt inferioribus ſatis uī, ꝙ ſi eſſent pauperes, q non poſſent intendere ſtudio, qa nō habēt magiſtros, uel expenſas: quia oportet eis ꝓpriis manibus quærere uictū, qđ eis ſufficiat ſcire, ſicut ſimplicib. & laicis, & aliquātulum plus, ſicut de ſacro altaris: quia oportet eos credere, ꝙ in ſacro altaris conficitur uerum corpus Chriſti, & hoc ideò, qa circa illud quotidie & cōtinuè uerſantur plus, q̄ laici. Si aūt haberent magiſtros, & expēſas ad diſcēdum, tūc peccarent, niſi plus ꝓficerēt in cognitione diſtincta fidei, q̄ laici: debet tñ ab eo, q imponit eis pniam de ignorātia, uel potius de negligētia ſciendi, ſcrutari, ut diligenter attēdant, quare in eis non ꝓficiunt uel propter duritiam ingenij, uel qa eos oportuit circa alia opera charitatis intēdere, puta circa exhibita neceſſaria cōfratribus ſuis, uel pauperibus, uel hoſpitibus; & idem dicēdum eſt de aliis operibus bonis. nam cum non teneantur ad explicitam cognitionem articulorum, bene licet clericis illis explicitæ cognitioni poſtponere alia opera
5 pietatis. ¶†Item etiam ex cā poſſunt illi ſciæ præponere alias ſcias, ut ſi uelint addiſcere ſciam iuris, ut pauperes in iudicio defendāt, ne opprimant, non peccant: tñ credimus, ꝙ non debent ita pr æponere ſciam cognitioni fidei, quin in ea ꝓficiant. & bene uī, ꝙ ſemper plus deberent intēdere circa cognitionē ꝑdictorū q̄ circa cognitionem iuris poſt, q̄ expenſas habeant ab
6 eccleſia, in contrarium eos iuſta cauſa moueat. ¶†Irē uidetur, ꝙ etiam laici, quibus Deus dat talētum ſubtilis ingenij, ꝙ melius faciunt, ſi ſuum ingenium impendant in cognitione prædictorum, quamuis non uideatur, ꝙ peccat etiam ſi eis non intendant. uidetur autem eis ſufficere, ꝙ talenta ſibi credit ut non abſcōdāt in terra, i. in terrenis: ſed bonis operibus inſiſtant. in tantum
a autem ualet implicita[a] fides, ut
7 dicunt quidam, † ꝙ ſi aliquis eā habet, ſ. ꝙ credit quicqd Eccleſia credit, ſed falsò opinatur ratione naturali motus, ꝙ pater maior, uel prior ſit filio, uel ꝙ tres perſonæ ſunt tres res à ſe inuicē diſtinctæ, ꝙ nō eſt hæreticus, nec peccat, dummodò hunc errorem ſuum non defendat, & hoc ipſum credit: quia credit eccleſiam ſic credere, & ſuam opinionem fidei eccleſiæ ſupponit: quia licet malè opinetur, tñ non eſt fides ſua, imò fides ſua fides eſt eccleſiæ, infra eo. damnatus, circa fi.

a ¶*Implicita fides. Ad de directorium iuris, quod fuit fratris Petri Caſuele ord. Minorum, lib. 1. & Hoſt. hic, qui dicit, quòd fides implicita tūc excuſat ab hæreſi, quādo factum nō cōtradicat uerbis. nā ſi cō tradiceret, non excuſat. & rō, quia facto datur uoluntas intelligi. l. reſcindenda, C. de inſti. & ſubſti. duplici ter. n. declaratur uoluntas, uerbis, ſ. & rebus, ut not. in l. de quibus, ff. de leg. & uide Car. in cle. j. eo. tit. & Spec. in tit. de hæret. ac B. Th. 2. 2. q. 2. art. 6.*

S V M M A R I V M.

1 *De fide publicè diſceptare non licet, excuſaretur tamen quis, ſi ad hæreticorum confuſionem, uel ad ueritatem elucidandam diſputaret.*

DAmnamus ergo [defendere] hoc enim nullatenus licet: imò, quod plus eſt, nec diſputare de fide licet publicè turbis coadunatus cauſa tumultus, uel ſuæ perfidiæ defendendæ, C. de fide Cath. l. penult. Si autem ad confuſionem hæreticorum, uel ad ueritatem clarificandā diſputaret ali-
b quis non crederem[b] malum, ut fecit Syluester Papa.

b ¶*Non crederem malum. Adde B. Th. 2. 2. q. 10 art. 7. quem uide diſtinguentem, & per dicta Inn. hic probatur ſua diſtin. & uide de gl. i. c. nos. 96. diſt.*

SVM-

a ¶*Etſi etiam infideles. Adde eundem Inn. in c. quod ſuper his, co lu. j. in fi. infrà de uo. & ibi ab. & ab. in c. fi. col. j. in fi. infrà e. & adde Old. in conſ. 36. inci. infraſcripti ſunt articuli, & in conſ. lj. inci. Iudæus. & in conſ. 87. inci. quæritur, an princeps Petr. de Anc. in rep. regulæ ea quæ, col. 34. uer. ſexto quæro infrà de reg. iu. in 6. & in con. 15 inc. ſpiritualis iudex & ibi de Iude. & in c. gaudemus infrà de diuor & per ab. in c. poſtulaſti, de Iude. & adde Ang. de Anch. in li. de poteſtate Papæ, & qualiter Iudæi teneantur. l. Ariana, per Alexa. de Imo. in conſi. ij. colu. ij. uer. denique, in ij. no. & uide etiam ali quid per Fr. Aret. in conſi. clvij. & ibi an Papa condendo legem generalem comprehendat Iudæos, et ſi alias poſſit eos punire pro crimine eccleſiaſtico, uel mixto. Adde tamen, quòd in concernenti bus ſalutem animarum Papa non cogit Hebræos, ita d. Bart. Soc. in conſi. 66. col. ix. uerſi. iij. in prima parte.*

b ¶ *Ex cauſa. Felyn. Hic in xiij. col. uerſ. fallit ſeptio, pro hoc dicto Inn. multa cumulat, quæ uide per te. Et ultra ea ad Inno. hic. adde. Alexa. de Imo. in conſi. lxv. col. ij. uer. accedit, in j. uol. Et etiam adde, quòd iudex propter minorem ætatem poteſt minuere pœnam ſtatuti; ita Bal. in l. ſi ſeuerior, C. de infam. & Abb. in c. ij. infra de deli. pue. refert & ſequitur Franc. de Aret. in conſi. cxxxvj. colum. fin. uer. uenio ad ſecundum.*

c ¶ *Dilucide. Car. in con. xxxvj. in prin. dicit hoc dictum ſingulare & de hoc uide latiſ. per Abb. & Felyn. hic & ultra alleg. per eos adde, quòd hoc dictum Innocen. refert etiam & ſequitur Alexand. de Imo. in conſilio lxxi. colum. j. uerſi. & ideo, in primo uolumine.*

d ¶ *Paſce oues. Adde eundem Inn. in c. quòd ſuper his, col. j. in fi. et ſequitur infrà de uot. & in c. licet ex ſuſcepto, colum. ij. infrà de fo. compe. & ibi abb. in ix. col. & in ſua diſpu. incip. Epiſcopus, & quidam rector, col. xix. & uide hic Fely. col. v. uer. & adde, qui alleg. concord.*

e ¶*Sanctorum patrum. Vide Fel. hic, & adde eundem Fel. in c. ij. col antepen. & ſe. infrà de reſcr. & in c. qualiter & quando, el. ij. infrà de accuſ. in princ.*

S V M M A R I V M.

1 *Canonum conditori, & creatori uicario ſubdita eſt omnis creatura.*
2 *Adminiſtratores cæteriq; ordinarij, ratione caſuum emergentium licitè leges tranſgrediuntur.*

De conſtōnib. Rubr.

CAnonum ſtatuta. Non abrogatorum, ne ſit contra. 16. diſtinctione. cap. j. & 29 diſtinctione. cap. j. & 36. quæſtione ultima. cap. ult. & infrà de purg. uul. cap. fin. ¶Ab omnibus.] idest ſubditis, ne ſit contra. C. de legi. digna. hic enim non eſt bona glo.
1 † quia conditori canonum & uicario creatoris ſubdita eſt oīs creatura.
a [a] In actionibus.] idest ciuilibus. Iudicijs] idest criminalibus. xx. diſtinctione de libellis, inſtitu. de offic. iudic. in principio. ¶Suo] idest modo ſimilis expoſitio. tertia
2 quæſtione ix. puta † adminiſtratores tamen, & cæteri ordinarij quādoq; licitè ratione caſuum emergentium leges tranſgrediuntur, ut in authen. iuſiurandum, quod præſta. ab his, qui acci. circa princ. collatione iij. hoc non placet. nam ſi cut in eadem authen. continetur, utriq; parti tam in priuatis, quàm in publicis contractibus iurant ſeruare iuſtitiam; unde dicimus, quòd adminiſtratori non licet à iuſtitia diſcedere. Nec obſtat prædicta authen. ubi dicit, ſeruabo æquitatem, ſecundum quod mihi uiſum fuerit iuſtum: quia illud intelligitur extraiudicium, ut in officijs dandis. Vel etiam in iudicijs in his, quæ commiſſa ſunt eius arbitrio, ſicut in induciis dandis, & ſimilibus. ff. de iure deliberandi. l. j. iij. quæſtione 3. de induciis, & in diſpenſationibus. 1. quæſtione 8. exigunt, & in pœ-
b nis, ſaltem in extraordinariis criminibus quamuis & idem credimus in ordinariis, ſi iudex ex cauſa[b] eas uiderit temperandas. ff. de pœn. l. aut facta §. fin. ff. de pœ. capitalium. prima diſtinctione ut conſtituere tur. 86. diſtinctione tanta 23. quæſtione 5. circūcelliones, argumen 2. quæſtione 3. §. notandum. ſed illud intellige ſine cauſa, uel poſt ſententiam. in ſententia enim & in ordinario crimine pœnam temperare poteſt, ut dictum eſt, & arbitri etiam leges tranſgrediuntur. ff. de arbi. qualē, extra de renun. in præſentia. Suo.] C. de ſenten. nemo. 37. diſtin. relatum infrà eod. c. fin.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutio an & quando liget ignorantem.*

COgnoſcentes & infra. Culpa] Fallit in caſibus. xxij. di. renouātes. 27. q. ij. qui multorū infra de cleri. coniug. ſane, uel etiam ibi cauſa ſuberat, & ſine culpa infra ut lit. non cōteſt. quoniam frequenter. ¶Diſpendiis] Niſi ſit iuris conſtitutio naturalis: uel niſi ſit expreſſum in re, quòd præterita reſpiciat x. q. j. ſic qui dam, C. de leg. leges infrà de uſu. cum tu. infra de elec. cum in cunctis. Diſpendiis] idest damnis, uel retracta-
1 tionibus. ¶†Ignorantes] Conſtitutio. n. non ligat ignorantē. xxxij. q. iiij. dixit Sara. lxxxij. di. ꝓpoſuiſti. 21. diſ. §. his ita, tñ, ex quo eſt publicè promulgata non prodeſt prætendere ignorantiam. xvj. diſtinct. quod dictis infra
c de poſtula. præla. cap. j. niſi fortè dilucide[c] ſuam probaret ignorantiam.
TRanſlato. In Chriſtum & ab eo in ſucceſſores eius
d ꝑ illa uerba, Paſce oues meas[d] infrà de elec. ſignificaſti uel per illa, ite docete omnes gentes, de conſe. diſtin. 4. ꝓprie. Sacerdotio] i. Leuitico, ne ſit obiectio de Melchiſedech, qui fuit ante legem. Eadem.] C. de nup. ſi libertam j. q. j. ſicut Chriſtus.
NAm concupiſcentiam Neſciebam.] & ſic nec reprobanda cenſebam. Hoc] idest concupiſcentiam prohibere. Omnia] idest omnia genera malorum. ſi. 47. diſtinc. bonorum.

S V M M A R I V M.

1 *Dictis ſanctorum patrum, uel aliorum ab eccleſia receptorum quando ſtare liceat.*

NE innitaris. Dicenda.] xxxvij. diſtinct. relatum
1 nota † quòd dictis ſanctorum patrum,[e] uel a-
e liorum ab eccleſia receptorum ſtare licet, & qui dicit, quod ipſi dicunt, non poteſt de temeritate redargui, niſi ea diceret, quæ retractata ſunt, ſicut Auguſtin. multa retractauit de dictis ſuis: uel niſi ſint per eccleſiam correcta. xxvj. diſtinct. cap. j. & ij. & xxxij. diſtinct. § j. in fine. Si uerò ſancti diuerſas opiniones inter ſe habeant; ut de corpore beatæ Mariæ aſſumpto, uel de Salomone damnato, licitum eſt cuique, quod uult dicere. Si uero nulla diuerſitas inter ſanctos inuenitur, neceſſe eſt uſque ad unum iota ſeruare, quod dicūt 15. diſtinct. cap. fin. poſtquam opuſcula eorum à ſancta eccleſia ſunt autenticata olim autem ante, quam eſſent

auten-

autenticata, licitum erat ea tenere, uel non. 9.diſt.noli, ego, quis.

S V M M A R I V M.

1 *In quibus caſibus locum habeat conſtitutio fauorabilis canonicorum reſidentiæ.*
2 *Nunquid præſentes, irrequiſitis, abſentibus, facere poßint bonam & honeſtam conſtitutionem?*
3 *An quicquid maior pars facit, totum facere uideatur.*
4 *Singularis conſuetudo eccleſiarum an ſit attendenda in qualitate & quantitate beneficiorum.*

CVm omnes. Et infra] ꝙ conſtitutio iſtorum canonicorum non fuit iuſta canonicis: quia futuris in futurum dabant pœnã, ſi abeſſent: ſed ſibi præſentibus, ſi in futurum abeſſent, nullam imponebãt pœnam; & ideò non erat lex cõmunis, uel generalis etiã circa idem. i. in pœnis imponendis in futurum abſentibus. Item ſi iſtorum conſtitutio erat ęqua in futuris, q modico tenebantur eccleſiæ, quare non erat æquior eis præſentibus, & q ex perceptione beneficiorum pręteritorum magis eccleſiæ tenebant̃? Item conſtitutio de uineis, & earum fructibus cõicandis in futurum præmiſſa ratione non erat iuſta: ſed ex eo iniuſtior apparebat, ꝙ ex radice cupiditatis ꝓcedebat: quia præter fructus uinearum ſuarum per conſtõnem ſuam debebant habere partem etiã de fructibus uinearum decedẽtium canon.
1 ¶†Sed oppones, quare non potius mandauit, ꝙ oẽs ſeruarent conſtõnem hanc fauorabilem, q̃ tendit ad reſidentiam, q̃ faceret ſeruari conſuetudinem antiquã, quę erat reſidentię contraria; & maximè cum ad hoc cogi poſſunt antiqui propter rõnem hic aſſignatam, Patere legem &c. Rñ. quia nullus erat, q hoc peteret. Item quia [a] non fuerunt uſi hac conſtitutione, licet feciſſent, & uerba cum effectu ſunt accipienda. ff. quod quiſque iur. l. j. Vel dic illud habere locũ, ubi lex teneret, licet eſſet iniuſta: ſed ubi lex non tenet, ſicut hic: quia nõ poterant facere conſti. ſine ep̃o. j̃. eo. c. pen. non habet locum [b] illud edictum, qđ quiſq; iur. &c. credimus tñ, ꝙ ſi ep̃s faceret conſtõnem iſtã, q̃ hic continet̃, excepto de uineis, qđ benè teneret, dũmodo haberet cõſenſum capituli ſui, & alia q̃ interuenire debent: quia hæc conſtõ tantum ratione conſtituentium eſt iniqua: quia ꝓ ſe tm̃ conſtituebãt, & quia illud conſtituere non poterant, & non rõne conſtituti. non. n. iniquum eſt, ꝙ antiqui canonici in ſuis conſuetudinibus remaneant, & noui, qui ſcienter legem nouam admiſerunt, ea ligent̃: quia conſtitutio futura reſpicit s̃ eo. cognoſcentes 31. diſt. ante. j̃. eo. c. fi. fateor tñ, ꝙ æquius eſſet, ꝙ oẽs hac lege ligarent̃, niſi ſcandalum impediret. ſi ergo timetur ſcandalum, bene faceret ep̃s, qui eos cõſtitutione non cõprehendit. Caueat tñ ep̃s, ne & nouis legem imponeret, q̃ ſcandalũm induceret, ſi ordinaret, ꝙ illi, qui de cætero fierent canonici, à carnibus abſtinerent, uel nigrum habitum portarent. nam hæc conſtitutio non teneret, uel de facili reuocaret̃, ar. j̃ de ui. & ho.
a cle. Deus. Quiſq;] ff. qđ quiſq; iur. l. j. ¶†Coæquetis.] Sed nonne iſti præſentes poterant omnia ſtatuere aliis irrequiſitis? ut 10. q. 2. hoc ius, & 7. q. 1. factus. j̃ de elec. cum inter vniuer. ſo. bene poſſunt facere bonam & honeſtam conſtõnem: ſed ideò hoc non ualuit: quia ꝓ ſuo cõmodo in præiudicium aliorum, & malo zelo, & contra cõſuetudinem approbatam eccleſiæ factum eſt. 4. diſtin. erit. aliquando. n. contra approbatam conſuetudinem ſine licentia domini Papæ facere non licet, & conſuetudinum quaſi præuaricatores legis habendi ſunt. 11. diſtinctione in his rebus. uel dic melius, quòd hoc non poterant ſine conſenſu epiſcopi infra eodem, cap.
3 penult. & fin. ¶†Adhuc obiicitur, quod maior pars facit, totum facere uidetur infra de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. j. tu dic, ſi aliquid eſt cõmune pluribus non ut collegiatis, ſed ut ſingulis, non ualet, quod fit à pluribus, niſi omnes conſentiant, ſiue ſimul, ſiue ſeparatim. ff. de ſerui. ruſti. prædi. per fundum, niſi concedant rem in naturali vſu; quod facere poteſt vnus ſolus, ſociis inuitis & contradicentibus, inſtit. de rerum diui. §. religioſum, & niſi in caſu infra de iure patron. poſtulaſti. ſi uerò ſint plures ut collegium, diſtingue. aut ſunt aliqua facienda ex neceſsitate, uel utilitate eccleſiæ, ut alienationes, electiones, inſtitutiones, & ſimilia; & tunc ſufficit, quòd legitimè & bene facit maior pars infra de electio. licet, & de his, quæ fiunt à ma. parte ca. cum in cũctis, & cap. fin. dũmodo non contemnant eos, qui uocandi ſunt infra de elec. quod ſicut ex literis. Sed ex aliis, quæ neceſsitate, uel utilitate non fiunt, ſed propter utilitatem canonicorum tantum, puta cum diuiditur præbenda, non ualet, niſi omnes
c conſentiãt: [c] quia pro eodem eſt, ac ſi ageretur de iure quo ad ſingulos pertinet, ut hic, & l. per fundum: ſecus autem dicerem, ſi hæc conſtitutio, uel etiam diuiſio præbendarum fieret pro utilitate eccleſiæ: quia tunc ſufficeret maior pars infra de his quæ fi. à ma. par. ca. c. fin. & tunc conſentire debent tanquam collegium, non tanquam ſinguli infra eod. cum M. non ſegregatim, ſcilicet hodie in vno loco vnus, & cras in alio loco alius infra de elect. in Geneſi. hæc quæſtio non habet hic locum: quia nõ dicitur, ꝙ omnes canonici non fuerunt præſentes. ¶Coæquetis] argu. pro paritate beneficiorum infra cap. cum M. 16. q. 7. cap. 1. & qõ. 2. §. his, in fin. uerſi. non eius, §. pro ſocio, & §. ſicut tres. contra. infra eod. cap. fin. 12. q. 2. Vulteranæ, & cap. nobis, & cap. conceſſo, & cap. de redditibus 1. quæſtio. 2. cap. fin. 64. diſtin. conſuluit.
4 ¶†Sol. in qualitate & quantitate beneficiorum ſingularis cõſuetudo eccleſiarum attendenda eſt, quę ſi ſcripta eſt, præualet iuri ſcripto, arg. j̃. de præben. relatum, & de exceſ. præla. ad hæc, & de ſepul. certificari. Si uerò nulla appareat conſuetudo, puta quia quandoque paria ſunt beneficia, quãdoq; imparia, uel quia eccleſia de nouo conſtructa eſt, tunc dicas, ꝙ omnia, quæ de communi cellario exeunt ad quotidianum uictum, æqualiter diuidenda ſunt; & ea, quæ dantur, pro indumentis, iuxta perſonarum meritum, locum & ordinem plus uni, quàm alij diuidi debent.

a ¶ *Item quia hanc ſolu.* Reprehendit hoc Io. de Imo. & refert & ſequitur Alexan. in l. ij. in prĩ. ff. quod quiſque iuris.

b ¶ *Non habet locum.* Adde quòd idem Inn. in c. cum venerabilis; circa me. infra de except. Bald. in l. ſi quis teſtibus, col. j. C. de teſti. & etiam refert Alex. in l. j. col. ij. uerſi. in gl. in uer. noui iuris, ff. qđ quiſque iur.

c ¶ *Omnes conſentiãt.* Aduerte, quia Henr. Bohic hic in iij. col. in uerſic. Aut quæris de iis, tenet quòd imò cũ poßint ſigillatim & particulariter conſentire iuxta notata per Arch. in c. j. in glo. j. 63. diſt. Et quòd in electioni eſt ſpeciale, quòd debeant collegialiter cõſentire, refert, quòd hic tenet Io. An. in c. j. de rebus eccl. non alie. in 6. & Cõpo. in c. cum te. infra de reſcr. licet dicat Spe. tenere cõtrarium in tit. de ſyndic. in prin. & uide eundem Henr. optime diſtinguentẽ circa hoc in c. tua nuper, in ij. col. infra de his, quæ fi. à præla.

bent. nec enim eſt contra. 16. q. 7. c. 1. expone enim, ibi mouentur, i. moueri debent.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid laici ſtatuentes de rebus eccleſiæ malè faciant.*
2 *Statutum in alterius præiudicium an ualeat.*
3 *Lex ſeu reſcriptum in præiudicium naturalis iuris an ualeat.*
4 *Ius mere ciuile in quibus caſibus tollatur.*

1 QVæ in eccleſiarũ, & infra. ¶Conſtituerunt.† Malè faciunt laici facientes ſtatutum de rebus eccleſiæ, cum in eis non habeant iuriſdictionem.
2 10. diſt. c. 1. 96. diſt. bene. j̃. de re iud. cum cauſa. ¶† Super rebus etiam laicorum hoc conſtituere non poſſent, cum tale ſtatutum eſſet in læſionem iuris alterius, & eius iuris, quod ad aliquem ſpectat, uel acquiritur de iure naturali, ut ſunt dominia, obligationes, & huiuſmodi, & non datur à iure ciuili, uel ab imperatore, ut actiones, ut, ff. de iuſt. & iure, ex hoc, inſti. de rerum diui. §. feræ, & §. præterea quod per alluuionem. Vnde reſcriptum, uel pragmatica ſanctio, uel annotatio conceſſa in præiudicium talis iuris non ualet, C. ſi contra ius. l. fi. Nam & naturalia iura ſunt perpetua, inſti. de iure na. §. pe. Et ſicut reſcripta non ualent, ita nec leges, uel conſuetudines, cum reſcriptum ſit lex, C. de le. l. ij. In caſibus tñ ualet reſcriptum in præiudicium talis iuris, C de quadri. præſcriptio. l. fina. C. de uen. re. fiſ. l. j.
3 ¶†Et dico non ualere legem, uel reſcriptum in præiudicium naturalis, iuris niſi iuſta cã [a] interueniat, ne ſit cõtraria, C. de bo. dam. per totum, ff. de relig. ſi quis ſepul. C. pro quibus cauſis ſer. à liber. per totũ. ubi uerò reſcriptum, uel ſtatutũ læderet ius alterius in eo, ꝙ ad eũ pertinet de iure ciuili, puta in actionibus, quę ſunt proditæ de iure ciuili, ut ff. de orig. iuris. l. ij. ſi ex eo perimantur ius omnino, uel ex toto deneget agendi poteſtatem, non ualet, niſi adiiciatur, non obſtante lege aliqua, ff. de leg. 3 ſi quis ĩ principio, C. de teſta. aut̃. hoc inter liberos. Nam & ultimę uoluntates uim legum obtinent, in aut̃. de nup. §. diſponat itaque, coll. 4. Sed & tunc, ut quidam dicunt, licet ſuſtineatur, ꝙ auferat actionem; tñ quin reddat iuſtitiam, auferre non poteſt, cum eſſet contra ius naturale. ſi uerò non auferatur ius, ſed differatur, tenet. C. de preci. impe. offe. quotiens. Idem ubicũq; ſtatutum, uel reſcriptum concedit, quod lex dicit poſſe concedi, ff. de ſena. nuptæ. de iure autem naturali dixi dominia ad aliquem pertinere, i. de iure gentium, quod dicitur naturale: quia ratione inductum eſt, inſtit. de rerum diui. §. ſingulorum, ff. de acqui. re. do. adeò. §. cum quid; quod etiam dicitur naturale ius: quia apud omnes generaliter eſt, C. ſi contra ius. l. fi. inſti. de iure natu. §. ius
4 autem gentium. ¶†Poteſt autem dici, quòd ius merè ciuile modo ſupradicto tollitur, ſi ille, qui habet iuriſdictionem, ſuper eo iure de hoc facit legem municipalem, ſicut dicitur de conſuetudine ꝙ illud tollit, ut no. j̃. de conſue. c. 1. & c. cum conſue. ius autem naturale, i. gentium, non poteſt tollere in totum ius ciuile: ſed poteſt diſtinguere, detrahere, & addere, & adiuuare. nã
b dicit euangelium. [b] In ore duorum &c. infra de teſtibus. cap. in omni; & tamen canones, & leges quandoq; plura requirunt 2. q. 4. c. 1. & 2. C. de teſtibus, teſtium, C. de teſta. l. fi. ad hoc expreſsè dicũt leges, ff. de iuſt. & iu. l. ius ciuile, & l. ius autem. §. fi. Legitimo] & in aliis forma ſeruata. 10. quæ. 2. hoc ius. 12. q. 2. ſine ex. C. de ſacroſan. eccl. iubemus: ſed tunc, ſi læſa eſſet eccleſia, competeret in integrum reſt. j̃. de in integ. reſt. requiſiuit.

a ¶*Niſi iuſta cã.* Hoc refert et ſequitur Pe. de Anc. in conſ. 207. inci. in q. ſupra dicta, col. 3. circa fi. Abb. in c. 2. j̃. eo. & uide Bal. in l. fi. C. ſi contra ius uel uti pub. & Pet. de An. in cõſ. 25. inci. in q̃one ſupradic. col. 1. Et quòd ſtatutum ex iuſta cã auferat ius tertio, adde Alexã. in cõſ. 42. col. 5. uerſ. decimo & ult. in 1. uol.

b ¶*Nam dicit Euãgelium.* Et ſic ſentit hic Inno. quòd Papa põt diſpenſare, et limitare ius diuinum. Ad quod adde eũdem in c. ſuper eo, in fi. j̃. de bi. & in ca. poſt tranſlationem, in fin. & quæ ibi notaui infrà de renun.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopus cum canonicis an minuere poſſit præbendas, & dignitates.*
2 *Eccleſia cathedralis ſeu collegiata nunquid ſtatutum facere poßit ſine epiſcopi conſenſu.*
3 *Rectores ab vniuerſitatibus aſſumpti an iuriſdictionem habeant, uel uniuerſitas ipſa.*
4 *Semel contra priuilegium faciens an illud perdat.*

CVm acceſſiſſent. canonici.] Iſti canonici uolentes obtinere primicæriatum pro archidiacono iſto, olim ꝓpoſuerũt corã Papa de uacatione primiceriatus. mõ aũt, quia reuocatũ erat negociũ ad audientiã Papæ per appellationẽ, uel alio mõ proponebat archidiaco. ꝓ ſe, & procurator capituli pro capitulo. proponebat aũt dictus Archidiaconus collationem primicæriatus ſibi factã auctoritate apoſtolica cõfirmari, & procurator capituli contradicebat. Tãto] ꝙ nulla iuſta cã ꝓpediti eſſent. j̃. de cõceſ. præb. qa diuerſitatẽ. 28. diſt. de Siracuſane. 2. q. 6. §. anteriorum, & §. ad hæc.
2 ¶† Sedis] ſed nũquid ep̃s cum canonicis poſſet minuere ꝑbẽdas, uel dignitates: ar. ꝙ nõ: de cõſecr. diſt. 1. uaſa. 25. q. 1. quæ ad perpetuam, & q. 2. quicũque. j̃. eo. ex parte, & j̃. de offi. archipresby. c. fi. ff. de decuri, gñalr. §. pe. dic ꝙ ep̃s cũ capitulo ex cauſa põt minuere. j̃. de inſtit. c. 1. & 2. & j̃. c. proxi. & 21. diſt. in nouo poſſunt. n. dignitates diuidere diminuere, & mutare. 16. q. 1. pręcipimus ff. de cõmu. ꝑ. ſi quis duas, & ff. de neg. ge. cũ aliter. & j̃. de ꝑb. uacante. 63. di. §. uerũ. 63. diſt. quorũ uices. ¶Item ſolus ep̃s cum canonicis eccleſiæ põt certũ numerũ canonicorũ ſtatuere. j̃. de ui. & ho. cle. qm̃, & ẽt dignitates, quas ipſi canonici ſtatuere, tollere pñt ſoli canonici: qđ intelligo uerũ, ubi collegiũ ꝑtinet ad canonicos, & ubi dotatæ ſunt ab eis dignitates: quia ſi ab aliis ſint dotatæ à laicis, ſine eorum, i. laicorum conſenſu tollere non licet. 16. q. 7. monaſterium, & c. rõnes. ¶Alij tñ dicunt, & forte melius, ꝙ nullũ ſtatutũ põt facere eccleſia ſiue cathedralis, ſiue alia ſine cõſenſu ep̃i. j̃. de cõſue. cũ cõſuedinis. j̃. de his, q̃ fi. à præla. ſine conſen. c. nouit, & c. ſeq. niſi forte eſſent aliqua minima, arg. ad hoc, qa ep̃s eſt caput cathedralis eccleſiæ, & ẽt aliarũ. j̃. de teſta. req̃ſiſti, & ſine capite nihil faciẽdũ eſt: de aliis tñ uniuerſitatibus ſatis poſſet dici, ꝙ ſuper rebus ſuis poſſent facere ſtatuta, arg. ff. qđ cuiuſq; uni. l. j. §. ij. ¶Itẽ arg. ad hoc, ꝙ ſi ꝑ ſuppoſito ſuo dãt iuriſdictionẽ ſup ſe, C. de iur. om. iud. l. fi. ergo ꝑ eandem rõnẽ poſſunt facere ſtatuta, ſed arg. ꝯ, C. de monopo. l. j. ſed illud poteſt intelligi de iniquis ſtatutis, ff. quod cuiuſq; uni. l. j. §. ij. ſed pœnam nõ poſſunt adiicere ſuo ſtatuto, cum nullam iuriſdictionem habeant ipſæ uniuerſitates, & pœnas imponere ꝑ-

tineat ad iuriſdictionem. ſi autem haberet aliquam iu-
riſdictionem, poſſet pœnam adiicere, arg.ff.ſi quis ius
dicen.non obtemp.l.j.uniuerſitates autem, quæ habent
iuriſdictionem, poſſunt facere ſtatuta ſuper oībus, quæ
ad iuriſdictionem ſuam pertinent, ſicut & conſuetu.in-
3 ducere poſſunt.ff.de legi.de quibus. ¶†Et eſt notandū,
ꝙ rectores aſſumpti ab uniuerſitatibus habent iuriſdi-
ctionem,& non ipſæ uniuerſitates: aliqui tamen dicunt,
ꝙ ipſæ uniuerſitates, deficientibus rectoribus, poſſunt
exercere iuriſdictionem, ſicut rectores; quod non cre-
4 do.c.dilecta,de exceſ.prxla.¶†Cōtrauenerint]Hic col-
lige,ꝙ ſi quis facit ſemel contra priuilegium, perdit il-
lud.j̃.c.proxi.j̃.de præben.pro illorum.11.q.3.priuile-
gium,C.de iure do.l.ſi creditor, arg.contra.C.de epiſ.
& cle.l.generaliter,& delictum perſonæ.16.q.6.ſi epm.
infra de arbi.cum tempore infra de priui.accedētibus.
nam,ut ibi dicitur,priuilegium non amittitur,niſi prę-
ſcriptum fuerit cōtra illud per 40 annos ſo.notauit hic
Iunc.quòd priuilegium aut datur ad faciendum; & tunc
ſi is, qui impetrauit, non utitur ſpacio 10 annorum,
perdit illud,ff.de nundi.l.j.aut conſiſtit in non faciēdo;
& tunc, ſi Papa reſeruauit ſibi aliquid iuris in eo iu-
re, quod renunciat, uel eo loco, non poteſt tali, pri-
uilegio expreſsè renunciari infra de ar. cum tempore:
ſed tacitè poteſt ſpacio 40 annorum de priui.acceden-
tibus: uel in tali caſu poteſt opponi priuilegium contra
renuntiationem,uel ſententiam.ſi non fiat pręiudicium
Romanæ eccleſiæ etiam poſt ſententiam infra de priui-
leg.cum olim. ſi autem nihil ſibi reſeruauerit in eo,
poteſt illi ſpacio 30 annorum renunciari.7.q.1.quàm
periculoſum.j̃.de priui.ſi de terra.¶Sed Ioan.no.hic,ꝙ
ſi ille, qui impetrauit priuilegium, uoluntariè & dire-
ctè nullo exigente, qui ius eligendi diceret ſe habere,
faciat contra illud, etiam unico actu perdit illud, ut
hic, & c.proxi.& infra de præben.pro illorum, C.de
pac.inter emp.& uen.commiſſoriæ. ſi uerò non ſeruat
priuilegium, uel non tuetur ſe eo, perdit priuilegium
legitimo tempore infra de priui. accedentibus. in illa
autem decre.accedentibus. & ſi de terra, intelligitur
ſoluiſſe fortè non uoluntariè: ſed quia fortè execraba-
tur lites, ff.de ali.iud.mu.cau.fa.l.iij.uel quia priuile-
gium non habebat paratū ad manus,arg. 2.q.7. pleriq;
Item conuentus non fecit cōtrà, ſed unus tantum. ¶Itē
cum ex præſumptione nitamur tantum,non ita de faci-
li præſumitur renuntiare decimis, ubi nullam recipit
compenſationem, ſicut priuilegium dignitatis excluſæ,
ubi recipit compenſationem: quia & ſi redditus minuan
tur canonicorum: dignitas tamen augetur. magis enim
delinquit, ſi directè uenit contra priuilegium, quàm
ſi non utitur eo, arg.84.diſtin.quiſquis infra de ſen.ex-
commu.contingit.C.de excu.tu.uoluntariè.C.de his,
qui ſpon.mu.ſu.l.j.lib.11.quoniam leuiter perdit pri-
uilegium, ff.de diuor.l.fin. Alij dicunt, quòd ſi priuile-
gium eſt odioſum,perditur per unum actum. ſi fauora-
bile non perditur, niſi legitimo tempore præſcribatur
contra priuilegium: uel melius, ſi priuilegium datum
eſt fauore perſonæ ſi ſemel facit contra priuilegiū,per-
ditur. ſi datum eſt in fauorem eccleſiæ,uel religionis,
non perditur,niſi contra illud fuerit præſcriptum legi-
timè; plus placet quod no.j̃.de priuil.accedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ualeat proteſtatio proprio facto contraria.*
2 *Canonia quid ſit, & quid præbenda.*
3 *Laicus canonicus eſſe non poteſt, licet præbendarius eſſe ualeat.*
4 *Recepti in canonicos & fratres an electionibus & aliis capitu li tractatibus intereſſe debeant.*
5 *Pactum de iure factum an ſimoniacum ſit.*
6 *Electio ad uacaturas præbendas an ualeat.*
7 *Præbendæ quo caſu communicari non debeant.*
8 *Diligentia alicuius in re aliqua an ſibi obeſſe poſſit.*
9 *Nunquid contra ius innouata ualeant,*
10 *Voluntaria alienatio rei litigio. licet prohibeatur, an prohi beatur etiam neceſſaria.*

CVm M. ſociis] Quorū procurator erat. Veniē
tes] ff.de leg.& ſen.de quibus ſupra cap.proxi.
hæc allegatio eſt partis: quia non uenerat con
tra conſtitutionem præbendarum, licet canonicos ele-
gerint ultra numerum præbendarum. uel dic quòd cō-
ſtitutio erat, quod tantum.14.eſſent canonici. Duos]
Et malè. unde non tenuit electio infra de præben.ma-
ioribus, & cap.tuæ. quamuis ibi loquatur de electione
præbendarum, & non iure canonicatus, in quibus eſt
magna diuerſitas, ut not.infra de præben.dilecto. un-
de, illis capitulis non obſtantibus, uidetur tenere ele-
ctio. ſi enim non teneret hæc electio, quare infra man-
daretur de eorum prouiſione ad eam] ideſt ea uacante
duos elegerunt. non enim elegerunt ad prębendam:ſed
ſimpliciter in canonicos: alioquin caſſanda eſſet ele-
ctio infra de præben.tuæ. nec etiam præbēda inter eos
diuidi debebat: alioquin caſſaretur electio, infra de
preben.dilecto. Vel dic, quòd præbenda inter eos di-
uidi debebat: ſed non erant electi ad præbendam diui-
dendam: ſed ſimpliciter electi in canonicos, & poſtea
ſeparatim ſimpliciter ordinauerunt de præbenda diui-
denda;quod fuit illicitum infra de præben.c.uacante.&
ſic tenebat, quod factum eſt de electione, & non quod
factum fuit de diuiſione. non enim ſe contingunt præ-
dicti actus, ſcilicet actus electionis, & actus conſtitu-
tionis illius,ſcilicet quòd ſimul fructus præbendæ inter
ſe diuiderent infra de re.permu.ad quæſtiones. plus pla
cet, quod no.infra de præben.dilectus filius.T.& c.tuæ.
Alium] de quinto non fit hæc mentio: quia forte capi-
tulum non confitebatur de electione eius: uel melius,
ideo inferius ſupprimitur de quinto:quia una præben-
1 da uacabat,q̃ uni ex quinque poterat aſſignari.¶†Præ-
iudicio] Hæc proteſtatio non prodeſt, quin infringa-
tur numerus canonicorum: ſed numerus præbendarum
non fuit infractus, ut hic apparet: quia & ſi ſine prote-
ſtatione elegiſſent, non fuiſſet infractus,ut hoc patet.j̃.
de præben.relatum, & dilectus, & ut no.de appel.ſoli-
citudinē, ar.cōtra quod metus cauſa,perlatum.31.q.2.
Lotharius, ff.qui mo.pig ſol.ſi debitori.§.j.j̃.de in inte.
reſt.c.2.Sol. ubi quis per contrarium factum cōtradi-
cit ſuæ, proteſtationi, nec ſe ſimul proteſtatio, & fa-
ctum compatiuntur, non ualet proteſtatio, niſi iuſta
cauſa interueniret, ut in capitulo perlatum, & 22.q.2.
nec artificioſo, & aliquando plus ualet proteſtatio,
quàm appellatio, C.de fil.fam.l.ij.libro 10.ualet ergo
proteſtatio, ubi dupliciter aliquid intelligi poteſt, ut
in reſponſione rei facta narrationi actoris, quæ poteſt
fieri animo conteſtandi litem, uel animo tantum in-
ſtruendi iudicem, argumen.ff.de pac. iuriſgentium. §.
quod ferè. uel ubi crederet ſuo iuri renunciare, ut ſi
proteſtetur, ꝙ uelit dicere in perſonas teſtiū.j̃.de teſti.
p̄ſentium,ff.de reli.& ſump.fun.ac ſi quis.§.interdum, &
2 §.plerique. ¶†Canonicos] aliud eſt canonia, aliud eſt
prębēda. Canonia eſt quoddā ius, quod prouenit ex ele
ctione

ctione & receptione & inſtitutione in fratrē,ut hic,& j̃.
de præben.dilecto. Præbenda eſt, quæ procedit ex inſti
tutione,& officio: quia ex quo habet quis officium, de-
bet habere & beneficium: & ſi perdit vnum, debet per-
dere alterum, infra de priuil. inter cætera.81.diſtin. ſi
quis ſacerdotum, & c.eos; ad hoc facit infra de reſcr.
eam te. ubi dicit,recipiant in canonicum & in fratrem,
& prębendam conferant. ¶Et forte poſſet dici,quòd ubi
certus eſt numerus canonicorum,& præbēdæ diſtinctæ,
ſi quis ſimpliciter eligatur in canonicum ultra nume-
rum, tenet electio, & non debet habere partem in præ-
bendis diſtinctis:ſed ſi aliquid eſt in bonis eccleſiæ præ-
ter præbendas, de eo debet ſibi prouideri,ut hic, & in-
fra de præben. inter cætera dilect. fi.T. uel ut primò ſe
facultas obtulerit, ut ibidem. Si uerò eligatur ad præ-
bendam, quæ non uacet, uel plures eligantur ad præ-
bendam, non tenet: quia uel eſt contra conciliū Turo-
nen.uel Lateranen. infra de præben.maioribus,tuæ. uel
3 ibi loquitur de rigore, hic de miſericordia. ¶†Et nota
hic uim, quòd laicus non poteſt eſſe canonicus, licet
poſſet eſſe præbendarius,argum.infra de inſti.in eccle-
ſia: quidam tamen dicunt contra: credo tamen, quòd
licet habeat laicus aliquam præbendam, uel reditum,
ſicut pauper, uel peregrinus, uel alia de cauſa, ut 16.
q.1.poſſeſsiones: non tamen habebit iura ſpiritualia,ſci
licet quòd interſit electionibus, uel aliis contractibus,
qui fiunt de ſpiritualibus, argum.16.q.7.in noua. infra
4 de elect.cauſam, niſi eſſet conuerſus. ¶† Sed quæritur,
an huiuſmodi recepti in canonicos, & in fratres debēat
intereſſe electionibus, & aliis tractatibus capituli? Re-
ſpondeo, ſi eis eſt aſſignatum ſtallum in choro, ea fa-
cient in ordine ſuo, quæ ad chorum pertinent, puta le-
ctiones legent, cantabunt, & ſimilia. & ſi eſt eis aſſigna-
tus locus in capitulo, ea facient in ordine ſuo, quæ ad
capitulū pertinent, puta electionibus interueniunt alie
nationibus, & aliis huiuſmodi. nam cum per hoc appa-
reat eos eſſe de conuentu, uel de congregatione, ele-
ctioni intereſſe debent, argum.huius, quod dicitur de
clauibus datis, & inſtrumento reddito.ff.de pact.l.ij.ff.
de contrahenda empt.l.clauibus, & not.infra de conſan
guin.cap.ij. & argum.infra de electio. cap.ij. 16.quæſt.
ult cap.ult. 18.quæſt.2. abbate, & cap.cum ſit,infra de
priuile.dilecto, niſi contraria eſſet conſuetudo. Si au-
tem nulla eſſet conſuetudo de inſtallando, ſed tantùm
ſimpliciter eligitur, tunc credo, quòd ex electione &
confirmatione ſit canonicus, & ob hoc ipſe omnia iura
canonici habebit,& quotidianas diſtributiones,infra de
5 præbē.dilectus. ¶†Perciperent] Nec fuit pactum iſtud
ſimoniacum: quia de iure eſt, ex quo non habet præ-
bendam, nec de communibus prouentibus, uel aliqui-
bus temporalibus, debet habere partem: quia ſecun-
dum eaſdem partes intelliguntur diuiſa omnia tempo-
ralia communia,ſecundum quas diuiſæ ſunt præbendæ:
ſed hoc non placet, & expreſsè cōtradicit infra de prę-
bend. dilectus. dic ergo,quòd bene fuit ſimoniacum, ſi
intellexerunt hoc uerbum, ut de canonia, de præben-
dis diuiſis, & aliis communibus prouentibus nihil per-
ciperet: ſi uerò intelligebant tantum, quòd de præben
dis diuiſis nihil perciperet, tunc erat ibi pactum id, ad
quod etiam ſine pacto tenebatur, & iccircò licitum eſt,
non ſimoniacum infra de præben.ſignificatum. uel dic
melius, quòd hic nullo modo potuit eſſe ſimonia: quia
nulla interuenit inter electores & electos pactio,uel cō
uentio.1.quæſt.2. quàm pio: ſed tantum electores ſta-
tutum hoc fecerunt, ſcilicet quòd nihil perciperet. in
faciendo autem ſtatutum ſiue bonum, ſiue malum, non
cōmiſerunt ſimoniam, licet alias peccauerint:ſed ſi poſt
ea, quando ſibi nunciauerunt electionem, nunciarunt
vnanimiter & ſtatutum, uel conſtitutionem,& ipſe tunc
ſeruare promitteret, tūc eſſet ſimonia.8.q.3.Artaldus,
& præal.c.q̃ pio. ſed ſi non peteret ab eo, quod ꝓmit-
teret ſeruare ſtatutū,nec ꝓmitteret, licet ſtatutum ſer
uaret, ꝓpter hoc non eſſet ſimonia. licet.n.cuiq; ius ſuū
poſtponere. Derogationem] quātum ad numerum ca-
nonicorum,cui derogatum eſt,cū plures elegerunt,non
quātum ad diſtinctionem p̄bendarum,cui nullo mō de-
6 rogatur,ut no.j̃.de præben.dilecto. ¶†Vacaturas] Va-
caturas autem eis dare intendebant: non tamen eos eli
gebant ſic, eligimus uos ad uacaturas præbendas: quia
tunc electio non teneret, & non mandaret dominus Pa
pa ei prouideri de ſuper excreſcentibus redditibus, ſed
electionem caſſari infra de præbendis.tuæ. ubi autem
ſimpliciter & purè eliguntur in canonicos: ſed promit-
tuntur futuræ præbendæ, quod licitum eſt, tenet, ſci-
licet receptio in canonicū: ſed promiſſio uacaturæ non
ualet; imò non primam, ſed quàm cito obtulerit ſe fa-
cultas, habebit præbendam infra de præben.dilectus,&
cap.relatum, ut ibi de hoc no.uel hic loquitur de mi-
ſericordia: aliter autem de rigore obtinet. plus placet
7 quod no.j̃.de præben dilectus filius T. ¶†Integritate]
ſed quare non cōmunicant cum aliis, cum ipſi uenerint
contra conſtitutionem ſuam: vnde nō debent gaudere
conſtitutione ſupra eodem. cum acceſſiſſent, & non de-
bet canonicus carere præbenda infra de præben. rela-
tum. Reſpondeo. quidam dicunt cōmunicationem iſtā
iuſtam eſſe: ſed hic non fuit facta, impediente petitio-
ne eorum.petierant enim tātum ſuper excreſcentes red
ditus, ſicut ex litera apparet. uel dicas quòd non debe-
bant communicari præbendæ, licet ſuper numerū præ-
bendarum canonicos elegiſſent, cum ſtatutum eſſet tā-
tum ſuper numero præbēdarum, contra quem non ue-
nerant. ¶Sed quæres, ſi non uenerant contra numerum
præbēdarum,quare ſuper excreſcentes redditus fuerūt
eis aſſignati, & non communiter aſſignati, ſicut ſtatue-
rant? Reſpondeo, quia conditio ſtatuti extiterat,ſ.niſi
8 prouentus adeò excre. &c. ¶† Super excreſcentes.]C.
de alluuio.l.ult.contrà. ubi dicitur, quod paludes me-
lioratæ cura cultorum, non debent ſeparatim cenſeri,
& iſtorum canonicorum diligentia non deberet eis ob-
eſſe,ut quod cura eorum auctum eſt,aliis aſſignaretur:
ſed hoc eſt propter fauorem cultus diuini in ſeruito-
ribus ampliandis. ſi aūt redditus ſuper excreſcentes nō
ſufficerent ad tot præbendas,quot ſunt canonici: tamen
eis cōmuniter aſſignabuntur illi redditus: quia ſi conce
dit eis,quod plus eſt,ſ.quando ſufficiunt ad omnes prę-
bendas,multo fortius concedere intelligit̃,quod minus
eſt.16.q.2.c.1.& ſi de iſtis redditibus fiant præbendę,ru
ptum eſt priuilegium,quod habebant de certo numero
canonicorum,& præbendarum: ſed ſi non fiant præben-
dæ,non rumpitur priuilegium præbēdarum. ¶Nos cre-
dimus contrà:quia ex quo tot fructus creſcūt, vnde po-
teſt fieri vna præbenda, ſtatim rumpitur priuilegium;
& hoc ſatis probatur per hoc capitulum, ubi dicitur,
qđ in priuilegio ſubintelligit̃, niſi tm̃ poſſeſsiones &c.
& ſi contra hos impetrentur literæ, nō facta mentione
de certo numero, ualēt, nec aliqua exceptione elidi po-
9 terunt. ¶†Reuocatis] Cognitione præmiſſa, quæ ſint
contra ius innouata, uel non:quia lite pendēte non de-
bet pars aliqua priuari cōmodo poſſeſsionis.11.q.1.qa
16.q.4.uolumus.j̃.de iure patr.ꝯſultationib.C.de ꝓb.
l.ij.

l.ij.quamuis argumenta ſunt contraria,ff.de peti.hære.
diuus,& §.pe.ff.qui ſatiſ.co. ſi fideiuſſor.ij.q.vij.quoties
nec ſunt alia reuocanda ſine cauſæ cognitione diligenti
¶Sed uidetur contra?ff.de edi.edic.quod ſi nolit §.ſi mã
ci,& l.edi.§.ſciendum.ubi dicitur,quòd ea, quæ contin-
gunt poſt litem conteſtatam &c.¶Et ſi dicas hoc habere
locum,quando idem eſt iudex,qui reuocat, & quo co-
gnoſcente aliqua ſunt innouata,nõ debet dici,quare eo-
dem modo procedere debeat ſucceſſor,& primus iudex.
ff.de iudi.mortuo.C.de iudi.properandum:ſed dic illam
l.ediles,non dicere quod ſummatim cognoſcẽdũ de his
ſit,quæ poſt litem conteſtatam accidunt:ſed quod ea ꝑ-
tinent ad cognitionem iudicis, quæ poſt litis. conteſta.
accidunt,& non pertinent,ſi ante litem conteſtatã acci-
diſſent,niſi expreſſè peterentur.hic mandat Papa reuo
cari ea,quæ innouata eſſent ab alterutra partiũ circa ꝓ-
bendas,ſupple,q̃ uacauiſſent poſt receptionẽ horũ; puta
reuocanda erat collatio præbendarũ taliũ,ſi ꝑ capitulũ
eſſent collatæ aliis ſiue antiquis, ſiue ẽt nouis canonicis
ſine cã:uel ſi aliquis de iſtis canonicis; qui agebant, eas
ſpecialiter cepiſſent.& idem mandat etiam de poſſeſsio
nibus ſuper excreſcentibus.Sed ſi poſſeſſiones eſſent alie
natæ in pœnitus extraneos,in quos per uenditionem uel
alio iuſto titulo tranſiſſent, dominium ab eis reuocari
non poſſunt: quia motio litis per
ſonalis [a] non facit rem eſſe litigio-
ſam cum per actionem perſonalẽ
non contendatur de dominio. C.
de litigio.in auc.litig. & ad præbẽ
das de nouo uacantes non compe-
tit niſi condictio ex hac decreta. ĩ.
de præben.relatum.& ſimiliter ad
reditus,uel poſſeſſiones ſuper ex-
creſcentes non competit niſi con-
dictio ex hac decretali,uel officiũ
iudicis, quæ perſonales actiones
ſunt tãtum. ¶Aliqui tñ dicũt,ꝙ ẽt
ſi ſine cã capitulũ daret præbendã
de nouo uacantẽ alicui canonico,
quẽ de nouo reciperẽt,ꝙ hæc col-
latio nõ reuocaret̃,arg.ĩ. de præb.
dilectus filius G.& de conceſſio. ꝑ
ben. ex parte Aſten. nec eſt ꝯ ĩ, de
præbẽ.inter cætera:quia ibi eſt ſpe
ciale,ex quo autoritate Papæ fie-
bat permutatio præbendarum, &
per conſequẽs uidebatur inhibuiſ
ſe illis,ad quos pertinebat collatio
earum,ꝙ eas non conferrẽt,ut hic
no.ſicut & dicimus,quòd ex quo re
ceptus eſt aliquis in canonicum au
ctoritate apoſtolica,non tenet col
latio præbendæ illius, quæ ſibi ſe-
cundum receptionis ſuæ ordinem debetur,licet nullum
ius habeat in prębenda,ſed tñ perſonalẽ actionem,ſ.cõ
dictionem,quam habet ex canone illo.ĩ.de præben. rela
tum. ¶Sed oppones,ex quo præbendæ iſtæ non ſunt li-
tigioſæ,quare non tenet collatio de eis facta canonicis,
antiquis,ſicut & nouis,uel etiam ſicut quibuslibet extra
neis?Reſpondeo, quia antiquus canonicus cum eſſet mẽ
brum capituli, cum alias capitulum tenebatur iſtis,
qui agebant conferre nouas præbendas, uel redditus,
ſuper excreſcentes,niſi iuſta cauſa in contrarium ſuade-
ret; ergo malè faciebat,ſi ea recipiebat: ergo iuſtè ab
eo reuocantur.ſi acceperit infra de uerborum ſignifica.

a ¶ *Perſonal. Intellige hoc procedere ante litem conteſtatam: ſecus poſt ut per* Ang. *anc.de liti.in prin.& aduerte pro intelligentia huius decre. quia* Henri.Bo.*hoc in uerſi.tamẽ quòd iſte tex. loquitur non de uitio litigioſi ſed de litis pẽden.uitio.alle.* Hoſt. *ita tenere in c. ſignificante,in uerbo, nõ audiebant, infrà d.ap.et quòd intelligũt hunc tex.*Io.An.Gui.*de mẽte* La.*in cl.ij.in gloſſ. i.ut lit.penden. Et ſic alienatio facta lite pendẽ. aut appellatione tamen ipſo iure:retractatur tamen officio iudicis beneficio titulorum infrà ut lit. pen. &* C. *nil noua ap.pen.*

ius dictum. Item modica uis uidetur ſiue poſt motam li
tem coram epiſcopo, ſiue ante mutata ſint aliqua circa
prædicta,niſi quia poſt motam litem uidetur maior mu
tantium malicia.glo.autem hic poſitæ,ſcilicet cognitio-
ne præmiſſa. & quia ex quo modicum faciunt ad intelle
ctum decreta licet bona & uera contineantur in eis, &
generaliter dicimus,quòd quandocunque quis dicit ali
quam rem ſibi deberi ſiue corporalem,ſiue incorpora-
lem,ut ius præbẽdæ,uel præbendam,ſemper ille, a quo
petitur,illam alienare poteſt ſine periculo litigioſi. &
idem eſt ſi petatur confirmatio electionis:ſecus eſt autẽ,
ſi quis dicit rem ſuam eſſe, & de dominio uel quaſi do-
minio eius agit; ut ſi quis agat confeſſoria ad aliquam
rem,uel præbendam,quàm alius tenet, in qua dicit ſe
ius habere,& ſuam eſſe.& ideo ſibi debere.nam hic bene
dicimus,quòd ſi ille,a quę petitur,eam alienet,quòd in
cidit in uicium litigio.nec eſt contra,ſi dr̃,quia iura nõ
10 ſunt in bonis noſtris: quia ſunt in quaſi bonis. ¶† Item
no.quòd licet prohibeatur uoluntaria alienatio rei liti
gio.non tamen prohibetur neceſſa
b ria[b] ff.de rei uendica is à quo, & l.
ſeque.de hoc etiam no. ĩ de ar. ex
parte epiſcopo]Ferr. quia ex quo
de prębendis his, uel poſſeſſioni-
bus agebatur corã Papa, uel eius
delegato,eius negocium ad ſe re-
uocaſſe uidetur. & ideo alij infe-
riores non debent ſe de eis intro-
mittere ĩ de offi.le.licet. iij. q. vj.
quamuis. ſed certè ſi eſſent pares
iudices,ſed unus ſuper aliquã rem
cognoſceret,nihilominus teneret,
quod ab alio fieret ſuper eadem re,licet ꝓ magna par-
te ad eundem iudicem mittendi ſint,ſi pars peteret, &
diceret quòd cã ſuꝑ eiuſdem poſſeſſionibus uertitur co
ram tali iudice; unde peto, quod
remmittatis nos ad eundem iudi-
c cem [c] quia poſſet mihi multum ꝑ-
iudicare diuerſus proceſſus eorun
dem.item laborioſum nimis eſſet
mihi, ſi coram duobus de eadem
re litigarem. & ſi ob hanc cauſam
appellaret,iuſta eſſet appellatiò.
ff.de quibus rebus ad eun.iu. l. iij.
ar.ff.de cau. liber. ſi pariter. ſed ſi
pars non peteret,credo,quod legi
timus eſſet proceſſus coram utro-
que iudice habitus,argu.ff.de peti.hæred.l.penult. ff.de
rei uendi. is, à quo nec uidetur nobis uerum, quod Pa-
pa,uel ſuperior incipiendo cognoſcere propter hoc ui-
deatur ad ſe reuocaſſe cauſam, quæ inter alios uerte-
batur, ſed inter eoſdem tantum; & ſic loquuntur præ-
alleg. cap. licet, quamuis, & ſic etiam hic loquitur, ſci-
licet de præcibus tantum. ¶Item decreta.loquuntur,
quando aliquod negotium ex certa ſcientia ad ſe reuo-
cat, & non quando ordine iudiciario procedit, ſed ſe-
cundum hoc ſuperflua eſt gloſſ. quæ incipit, cognitione
pręmiſſa, quia de iure conſtat, quod reuocandum erat
quicquid à partibus fit nouum,ex quo coram aliquo iu
dice lis mota eſt.

b ¶*Neceſſaria. Adde* Bar.*i.l.damni.§.ſi dominus.ff.de dam. infec.&* Ale.de Imo.*in l.quamquam,§. Iul. i.add.ff.de aqua plu. arcen. et etiam adde, quòd non impedit confiſcationem bonorum l.ſi conſtante.§.ſi.& ibi* Alex.*ff.ſol.mat.*

c ¶*Ad eundem iudicem. Pro intellectu tituli, de quibus rebus ad eundem iudicem ea. uide aliquid per* Fran.Ar.*in conſi.29. colum. 17. uerſic.non obſtat.*

SVMMARIVM.

1 *Nunquid laici posſint de rebus eccleſiæ temporalibus, uel ſpiritualibus diſponere.*

ECcleſia S. Mariæ,& infrà ſtatutum] Nam laici
de rebus eccleſiæ temporalibus, ſiue ſpirituali-
bus diſponere nõ poſſunt.ĩ.de re eccle. nõ alie.
c.cum laicis.ius eligendi in collegiata eccleſia in eos nõ
cadit,ẽt ſi ſint patroni.ĩ.de elec.ſacroſancta,&.c. Cuma
na; nec de re ſpũali in eis compro-
mitti [a] põt. ĩ.de arbi.cõtingit,nec
iudicare. ĩ. de iudi. decernimus.
hæc decreta. ſumpta eſt de canone
96.diſt.bñ q̃dẽ.Sibi].i.monaſterio

a ¶*Compromitti. Intellige.ſ.ut arbiter, ſed tanquam arbitrator ſic;ita* Innoc.*i.c.quintauallis infra de arb. pe.de* Anc. *in conſil. xxviij. incipi. iſtam quæſtionẽ,& in conſ. xxxiij. incip. in hac cauſa,co.ij.circa medium.*

SVMMARIVM.

1 *Aliud eſt ſimpliciter aliquem excludere,& aliud in perpetuum excludere.*

2 *An perpetuo remouere, & ſimpliciter remouere idem ſit.*

EX literis ueſtræ fide ꝓſtita] Quòd ſtatuta nr̃a
1 ſeruarẽtur.¶† Perpetuũ]Dicit hæc Inn.aliud
eſt aliquẽ ſimpliciter excludere,& aliud ĩ ꝑpe
tuũ.ſi.xxxiij.q.4.nõ oportet, &.j.q.iiii.ſũt nõ
nulli.ĩ.de dona.paſtoralis ff.pro ſocio,cũ ſocietatẽ,arg.
ꝯ.ff.de pæn.ſeruus.ex quo.n.tp̃s diffinitur,nõ eſt de quo
libet tꝑe,uel perpetuo intelligendũ.j.q.j.eos,ff.de euic.
2 ſi rem.§.ſi.† Itẽ inuenio,ꝙ idem eſt ꝑpetuò & ſimplici-
ter remouere.j.q.j.reperiunt̃,in ſi.lxix.di. ſi quis ex ipſis
xi.q.iij.ſi ſacerdos.27.q.1.de uiduis.unde de clerico,q ſi
a papa deponitur,ꝑpetuo intelligitur eſſe remotus,ſa-
tis põt dici,ꝙ ubi ſñia ſuꝑ aliquo delicto ferretur ꝑpe-
tuò amoueri intelligeret̃,q̃uis in ſñia nõ diceretur, ꝑ pe
tuò:ſed ubi ꝑꝑ contumaciã tñ ammouetur,q̃, ut dicit
hoc pænam perpetuã nõ meretur:
ſed quouſq; pœniteat, uel ſatisfa-
ciat,tunc [b] iuramentũ & priuatio
eius tꝑalis intelligitur.i. quouſq:
ſatisfaciat:qa iuramentum eſt ſm
ius interpretandũ.ĩ.de iureiur. ad
noſtram.Canonici] ĩ.de uerb.ſig.
cum olim.

b ¶ *Tunc iuramentum. Intellige hoc iuxta id quæ no.*Idem Inno.*i.c.cũ bone infr.de eta.& qua.&* Ioã.An.*in clem.j.de decimis.& ita haberi.bo. hic hic.*

EX parte.] Diminuti.&c. & ſic
non fuit iuſta cã huius ſtatuti,
& iõ non tenuit.ff.de man.prin.in nouis.Conſtõne]No.
ĩ.de ma.& obe.ſtatuimus.Confirmatione] In gñali for
ma obtenta,ſ.ꝙ non facerent mentionẽ de priori ſtatu-
to,& reditibus non diminutis,& de aſſenſu epiſcopi ne-
glecti infrà de conſue.cum conſuetudinis.

QVoniam cõſtitutio.oẽs]Et.ſ̃.eo.c.j.Obſcurum] di.
iiij.erit Præferendus] De hac materia no.ſ̃.eo.cũ
oẽs Maioribus].i.prius ordinatis xvij.di.§.ult.A mino-
ribus].i.poſterius ordinatis.Cum leges].ſ̃.eo.c.ij.C.de
leg. leges &c.

SVMMARIVM.

1 *Vnicuique generaliter & libere ſecundum antiqua iura licet & ante ſententiam,& poſt appellare.*

2 *In his caſibus,in quibus de iure licet appellare:etiam non obſtãte quòd remota ſit appellatio, poterit appellare habens priuilegium.*

3 *Priuilegium ſecundò impetratum quando & quo caſu tollat primum.*

4 *Reſcriptum,uel priuilegium,quod contra uel præter ius aliquid continet,derogat generali reſcripto continenti ius cõmune.*

5 *Reſcriptum ſecundum ſpirituale derogat primo generali.*

De reſcriptis. Rubrica.

1 SIcut Romana & ĩ.Indultum.] † Iſta indul-
gẽtia uĩ ſuperflua, cum gñaľr & liberè ſm
antiqua iura liceat cuique appellare & ante
ſñiam,& poſt.ij.q.vj.nõ ita.ĩ.de app.ſuꝑ eo,
& in maioribus & in minoribus cauſis.ĩ.de
app.c.de appellationib.& ẽt fruſtratorie.ĩ.de app.cũ ſit
2 Romana.†Sed quod de iure cõi cõpetit,nõ debet priui
legio impetrari.C.de theſau.l.j.ff. ad munici.l.j. quidã,
ut iſta indulgentia ad aliq̃d ualeat,intelligunt ꝑ eã con
ceſſum appellari,ẽt ubi ius inhibet appellare,ut.ij.q.vj.
§.diffinitiua,niſi forte ꝑꝑ delictum inhibeatur appella
tio,ut ſi in notorio crimine iacens uellet appellare in-
frà de hære.ſicut ait.nam ſicut hoc ſpiritualiter nõ in-
dulgeretur, ita nec in generali indultum intelligitur.
ff.de pign.oblatione.C.quę res pig.obli.l.j. infra de iu-
reiu.ueniens. Alij dicunt id ſolum per hanc indulgentiã
cõceſſum, quod de iure communi licet.C.de inoffi.teſt.
ſi qñ.nam plus ſolet timeri,quod ſpãliter iniungit̃,quã
quod generaliter impetratur.23.di.quãuis. uel locum
habet hæc indulgentia in perſona,q̃ ꝑꝑ ſuũ delictum ꝓ
hibita fuerat appellare, & forte poſtea reſtituta hoc
priuilegiũ impetrauit:uel in ea perſona,q̃ à ſuis iudici
bus grauari timebat.Hu.ẽt non intelligit hanc indulgẽ
tiã extendi ad eos,niſi à iure,uel à iudice,uel à ſuperio
re appellatio ꝓhibetur,ſiue ſpãliter; ut ſi dicat nõ ob-
ſtante appellatione in tali cã procedas,ſiue gñaliter, ut
ſi dicat non obſtante appellatione in tali cã ꝓcedas:ſed
tñ,quod tunc ſibi liceat appellare, qñ alijs licebat de
3 iure olim,& hodie tñ grauaretur, uel à ſñia.¶† Et in
his caſibus.ſ.ubi de iure licet appellare, ẽt nõ obſtante
ꝙ remota eſt appellatio,poterit appellare;& ita ceſſant
oĩa contraria oĩno infrà.c.j.& ij.nam nõ debuit fieri mẽ
tio in ſecundo de priori,cũ quod cõtinetur in primo,nõ
extẽdatur ad id,quod cõtinetur in ſecundo. nã cũ iſtud
priuilegium ſit odioſum,nõ debet extendi ad ꝓhibitio
nẽ principis,qui de eo cogitaſſe nõ uidetur nõ.n.præſu-
mendũ eſt,ꝙ alicui daret priuilegiũ de ſuo mandato cõ
tenendo:ſed tñ quidã ẽt ſm hanc opi.dicunt illã indul-
gentiã extendi ad caſus ẽt in iure ꝓhibitos,qui eos, ſi-
cut & alia iura in ſuo pectore habẽt,licet aliæ ſolutio-
4 nes noĩatæ ſint in gl.hic ergo.¶†Vel dic melius, ꝙ ſicut
ſecundò impetrans nõ tenebatur facere mentionem de
iure cõi,quod liberã concedit appellationẽ, ſic nec de
priuilegio,quod ſolũ ius cõe continet, quale hic erat.ſ.
ꝙ ſibi liceret liberè appellare;& hac rõne dicimus, ꝙ ſi
plebanus impetraret priuilegiũ ſuper decimis ſuæ par-
rochiæ,& poſtea alius,ad quẽ de iure nõ pertinent, ſuꝑ
eiſdem decimis priuilegiũ impetret,ſiue in toto, ſiue in
parte,ſm priuilegium præualet primo,ẽt ſi ambo pari-
ter generalia ſunt.& eſt hoc ea rõne: quia in primo ni-
hil concedere intelligitur,ſed tñ cõfirmare. in ſecũdo
uerò intendebat de nouo aliquid
c conferre;& iõ ꝑiudicat primo,[c]ẽt
ſi de primo nõ faceret mentionẽ,
cum intelligat̃ ex certa ſcientia in
præiudiciũ plebani cõceſſiſſe. nã ſi
cut de iure cõi mẽtionẽ facere nõ
tenetur,ſic nec de priuilegio, qđ
ſolum ius commune continet:& ſe
5 cundũ hoc expone literã.¶† Quia
ſpãli

c *Primo. Quando ſecundum priuilegium tollat primũ. aliquid per ca.in conſi.lij.& adde an priuilegium ſpãle alicui conceſſum tollatur per legem generalẽ & dic no. per* Alexan.

Alex.in conſi. x.co.i. in fi & col.vi.in fin. per Fran.de Are.in cõ ſi.ciiij. & per d.Bar. Sozi.in conſ.clvi.col. x.verſi. confirmatur.

ſpeciale] Ideſt reſcriptũ,uel priui legiũ,uel indulgentia , quod cõtra uel præter ius aliqd continet , derogat gñali.i.mandato,uel reſcripto,uel priuilegio, qđ ius cõe continet.uel dic ꝙ ſi à principio oppo ſuiſſet cõtra lĩas, ꝙ non ualerent, quia tacuerat de priuilegio ſuo, quo ſibi cõcedebatur, ꝙ ſibi liceret in qualibet cã appellare , & hoc expreſſo nõ habuiſſet lĩas cũ clauſula ſub ap.re.tunc lĩæ ſuũ effectum amiſiſſent,& non ꝓceſſiſſent iudices.ſed ex quo à principio nõ oppoſuit,vr̃ renunciare bñficio ſuarum lĩa rũ,& excep.cõtra tenorẽ lĩarũ aduerſarij,& lĩis conſen-
6 tire;unde ulterius contra eas aliqd dicere nõ põt.¶†Et ſpãle mandatum] hic ergo derogat ſm̃ primo , licet in eo non fiat mentio de primo.cõtra.infrà.c.j.ij.reſpõ.dicunt quidã hoc locũ hẽre in priuilegio , & indulgentia: ſed cõtraria.ſ.ꝙ primũ derogat ſecundo,hẽt locũ in reſcriptis.hoc reprobatur infrà de offi.dele.ex parte . ſed rñde,ꝙ papa ex certa ſcia ſic reſpondit ibi.Sed his abiectis,quod hic dr̃,ius aſſerimus generale tam in priuilegijs,quã in reſcriptis,ut ſpãle ſm̃ in caſu ſuo deroget generali primo,licet mentio nõ hẽatur de ipſo gñali,& ex preſſum eſt infrà eo.paſto.niſi tale eſſet primũ generale, quo expreſſo lĩas nõ habuiſſet infrà de offi.dele.ex parte:ſecus aũt,ubi ſpãle impetratũ eſt poſt ſpãle,uel generale,ut in ſe.proxi.c.nec ob infrà de fil. præsby. ex tua: quia ibi nõ derogat primũ generale ſpãli ſecundo,uel è conuerſo,ſed quod generali auctoritate factũ erat, non retractatur.nec obſtat.infrà eo.de offi.dele.ex parte:qa ibi primũ fuit ſpãle:quia de prima uacante,q̃ tñ una futura erat,licet incertũ ſit de qua , uel melius ſuppreſſit ueritatem talem,ſ.de tenore præcedentiũ lĩarum, quã ſi expreſſiſſet,non obtinuiſſet ſecundas lĩas.ſed hic licet dixiſſet de priori indulgẽtia,nõ minus lĩas ſecundas nõ obſtante appel.habuiſſet:qa in iudicijs non eſt habenda acceptio pſonarũ.4.q.4.c.ij. ſed ubi iura ſibi contraria reperiunt,ſi utrunq; eſt idẽ,primo ꝑ ſm̃ derogat , licet de primo non faciat mentionẽ,ff.de leg.l.non eſt nouũ: quĩ oĩa iura in ſcrinjs ſuis hẽt recõdita.xxx.q.j. puenit C.de teſta.oĩum.C.de inoffi.teſta.ſi quã , de conſti.c.j.li. vj.particulari aũt iuri, aut alicuius caſtri per aliud non derogatur,niſi de eo mentio fiat.xxv.q.ij. pſcriptionem infrà eo.cũ ordinẽ,& c.eam te;quod intelligo,ſi tale eſt particulare,quo expreſſo lĩas non habuiſſet.uel dic, ut in glo.iſta indulgentia uidelicet. Derogat] Melior rõ, quia priuilegiũ intelligitur tñ,quã cã cõi iure tractat, & non quã præter ius appellatio inhibetur infrà de of. leg.ſtuduiſti infrà eo.paſto.ſi.xxiij.di. quãq̃.C. de pig. l.ij.ff.qui po.in pig.ha.l.ij.& ff.de ſen.& re iudi.diuus.

qa ſi ibi eſſent,ſtatim papa mandaſſet ſine ulla inquiſitione ad ſe mitti, uel detineri quaſi ſuſpectum de falſitate:ſed literæ poterunt eſſe tales.conqueſtus eſt nobis. F.ꝙ eps Conuentren. eum ſua eccleſia ſpoliauit nullo iuris ordine ſeruato.unde mandamus,ꝙ cum reſtituat,
1 Intelligenda]. xxv.q.ij.uniuerſa,contra † ubi dr̃,ꝙ non ualet reſcriptũ,niſi hẽat hanc clauſulã. ſed hoc ſecundũ canones,illud ſecundũ leges.& no.ꝙ non aliter uidere conditiones intelligendæ in contractibus & reſcriptis, niſi apponantur , niſi fortè ſint generales conditiones. xxxj.q.j.ulti.c.ſi.

HAbita Decre.iſta multiplicem iniquitatẽ continere uidetur.& primo in eo,quod innuit,ꝙ lĩæ ab F. impetratæ non ualeant,ſi mentionẽ de prioribus nõ fecerint,cũ illa non eſſet talis ueritas ſuppreſſa,qua expſſa nihilominus lĩas in cõi forma habuiſſet,cũ ſiue ordinario iure,ſiue ex delegatione cognouiſſet, & ẽt qualeſcunq; lĩæ eſſent,ſemꝑ a diffinitiua ſñia licitum eſt ap-
2 pellare,ut.C.de appel.eos.§.qm̃ ẽt.¶†Vnde & ſi iudices non debeant ꝓcedere ſm̃ formã in lĩis ipſius appoſitam debent tamen ſecundũ ordinẽ iuris ꝓcedere infrà eo.ſu per lĩis ſed reſpondeas,iõ nõ ualent: quia dolo ſuppſſit priorẽ cõmiſſionem,ut in decre.ſuper lĩis. Vel dicas, ꝙ ſi dixiſſet formã cõmiſſionis & ꝓceſſum habitũ per eadem.ſ.ꝙ cõuictus erat de periurio,& ꝙ præbendæ renũciaſſet,lĩas iſtas nõ obtinuiſſet,ut infrà de here.ſicut &
3 de ſen.& re iudi.inter mona.¶† Secundo continet iniquitatem in eo,quod dicit ſñiam cõfirmari, cũ ad confirmationem ſñiæ non ſufficit ſuppreſſio priorũ lĩarum , nec ẽt pactũ ſuũ,ſed ueritas ꝓbationũ,uel iuris , infrà eo.c. olim. ſed tu dicas uerũ eſſe,quod opponitur,& iõ expone lĩam,cõfirmes ſñiam,ſupple ſicut rõnabilr̃ fuerit cõ firmanda cognitione præmiſſa infra de.ap.oblatæ. & habes ſimile.ſ.de cõſti.cũ.M.in fi.uel potes remouere priorem iniquitatẽ:qa in iſtis lĩis non fiebat mentio de app. & ſicut nõ ualet ſẽtẽtia cõtra res prius iudicatas.ſuprà ij.q.vj.§.diffinitiua.ita nec literæ impetratæ niſi faciant mentionẽ de appellatione,ſi impretentæ ab appellate infrà eo.ex parte:ſecus aũt,ſi ab appellato,ut no. infrà de
4 appel.oblatæ.¶†Vel dic ꝙ iõ non ualebant lĩæ quia iã tps appellationis effluxerat,& iccircõ ẽt bene ſequitur, ꝙ ſi non eſt habita mentio priorũ lĩarũ, ſupple, maximè,confirmet ſñiam.i.confirmandã denunciet,in auc.ut de his,qui ingre.ad app.§.j.colla.v.uel dic ꝙ iõ dicit, ſi non fuit habita mentio priorũ lĩarũ,ꝙ cõfirmetur ſñia: quia nec per conſequens fecit mentionẽ,quando appellauit,uel in qua cã;& ita rata manet ſñia. C. de tempo. appella.auc.ei qui,in uer.appellatore.ſi autem mentionem feciſſet,& non tranſiſſet in rem iudicatam,cum non eſſet negligentia proſequendi appellationem ſuper illa cauſa,quæ commiſſa erat Conuentren. Venire] Quia falſæ præſumuntur. Inno.

SVMMARIVM.

1 *In reſcriptis intelligenda eſt hæc clauſula,ſi preces ueritate nitantur,etiam ſi non apponatur.*
2 *Literæ impetratæ nulla facta mentione de prioribus nõ ualent.*
3 *Ad confirmationem ſententiæ non ſufficit ſuppreſſio priorum literarum,nec etiam pactum ſuum,ſed probationum uel iuris ueritas.*
4 *Literæ impetratæ poſt tempus appellationis effluxũ nõ ualent.*

EX parte amoueretur] .i.ipſe.F. Ipſe].i.F.Cognitionem] hoc ipſo non ualuerunt literæ. C.de preci.imper.offe.quotiens infrà eo. cum adeo: tamẽ non credo hæc uerba fuiſſe in lĩa:

SVMMARIVM.

1 *In literis ſecundo impetratis oportet expreſſam fieri mentionem de primis ad hoc,ut per ſecundas derogetur primis.*
2 *Secundæ literæ in quibus caſibus per exceptionem elidi poſſunt.*
3 *Vterq; iudex.i.primus & ſecundus iuriſdictionem habet , niſi ea per exceptionem elidatur.*
4 *In ſententijs latis uigore diuerſorum reſcriptorum inſpiciendum eſt,quæ literæ alijs præualeant,& eis ſtandum eſt.*
5 *Vtriq; iudices ſi eligere nolint arbitros,& procedant,ex euentu ſententiæ latæ ſuper reuocatione literarum pendet quorum proceſſus ualeat.*

Reſcriptum

6 *Reſcriptum legitimum perditur per ſecundum faciens mentionem de primo, & alijs etiam caſibus , quos habes hic.*

CAeterũ [aduerſarius] Secus, ſi idẽ.ɉ.c.ex tenore [Priores] ɉ.de offi.dele.ſane.j.ɜ.Sol. hic cũ ad ſecundos iudices literæ ſecundæ impetrentur:ubi cum ad eoſdẽ iudices ſm̃ diuerſas formas, nec ualet ſolu.hic nota,ꝙ hic loquitur,ubi non eſt pſum-
1 ptio mutatæ uoluntatis.† oportet.n.in ſecundis literis expreſſam fieri mẽtionẽ,ut ꝑ ſecũdas primis derogeť.ɉ.de off.dele.ex literis. uel ibi nõ cõſtat , quæ ſint
2 primæ:hic aũt cõſtat.¶†Nec ſcđæ] elidi poſſunt ꝑ exceptionẽ ſcđæ literæ, quæ de primis nõ faciunt mẽtionẽ, ut hic ipſo: iñ iure ualẽt;qđ eo ipſo apparet,ꝙ tenet proceſſus habitus per eas, niſi fuerit exceptum, & ꝙ poſt annum præualent ɜ negligentes.ɉ.e.plerũque. ɉ.e.ſuper literis.Itẽ eliduntur literæ ope exceptionis, ſi impetratæ fuerint ante terminũ appellationis pfixũ. ɉ.de ap.ſignificaſti,ſæpe, contingit,& c.oblatæ.Itẽ elidunť per exceptionem,ſi ab excõicato fuerint impetratæ.ɉ.de proba.poſt ceſſionem.ɉ.de æta.cum bonæ :tamen hoc ſimplr̃ non concedo. itẽ ſi doloſè ſint impetratæ ꝑ falſi ſuggeſtionẽ,uel ueri ſuppreſſionẽ.25.q 2. reſcripta,ſalua diſtinctione.ɉ.e.ſup literis. vnde ſi ꝓponit exceptionem coram iudicibus,quos dicit non habere iuriſdõnem, & ſuper adiť. ¶†Et ſi dubitatis, ꝙ primę literæ non præiudicẽt ultimis, eligãtur arbitri ſm̃ conſtitutionis tenorem, quam habes.ɉ.e.paſtoralis; credũt qdã,ꝙ hoc ſufficiat ad hoc,ꝙ qcqd factum fuerit,caſſum ſit & irritũ, ẽt ſi iudicareť ꝑ iudices illas literas,ɜ quas ſic excipitur,alijs præualere & legitimas eſſe; & hoc ea rõne: qa cũ ille petierit ſm̃ debitum ordinem iudiciorũ procedi,ſ.ſm̃ tenorem prædictæ decr.& ipſe ordo fuerit omiſſus, non debet ualere,qđ fit.2.q.6.§.itẽ ſñia.ɉ.de off.dele.uenerabili.ɉ.eo. cum dilectus.¶Idem uidetur dicẽdum,ẽt ſi non ſit petitum,ꝙ ſic procedatur,cum decr.nõ dicat,ꝙ peti debeat:ſed ſufficit ambigi inter partes,uel iudices,&:hoc ipſum eis certum eſt fortè : qa de earum reuocatione diſputauerunt,& neutra pars alteri cõſenſit:ſed in ambiguitate & contradictione remanſerunt , & ex quo ambigitur,ſm̃ tenorem pdictæ decr.ꝓcedi debet, nec credũt in his neceſſariã applõne: qa nõ tenet ipſo iu-
3 re , qđ facit, ar.2.q.6.§.diffinitiua. ¶†Sed tñ ſecurius & ẽtiuſtius eſt exceptionẽ proponere,& appellare:qa ſi iuriſdõ ꝑ exceptionẽ non elidatur, uterq; iudex iuriſdõnem habet.Sed ſi coram primis iudicibus,quorũ iuriſdictionem dicit reuocatam per ſecundas literas , ꝓſequeretur qõnem iſtam,an eſſet eorum iuriſdõ reuocata necne , ſi interim pendente lite hac ſup principali qõne procederent corã ſcđis iudicibus de partiũ conſenſu tacito ; uel expreſſo , uidetur ꝙ ꝑ talem proceſſum renunciare uidetur & litteris & qõni , quã de reuocatione propoſuit,arg.ɉ.de off.dele.gratũ. ſed & ſi interim non proceſſit in principali , ſed ipſe primus iudex ſñiam præſentibus partibus tulit ſuam eſſe iuriſdõnem, tenebit qcqd ulterius fecerit ille iudex , niſi appellauerit. nam cum poſſint cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio.ɉ.e.ſup literis, ergo tenebit ſententia , niſi appellet.ſi aũt nec pars,nec iudex ſecundus aliqd mandat, uel excipit coram primis iudicibus,ſ.qui cęperunt iuriſdictionem uti inter partes, ſi tamẽ & ipſi ſimul ſecundi cum eis eodem tempore cum illis procedunt, in hoc caſu credunt quidam, ꝙ proceſſus prio-

rum iudicum tenet,ẽt ſi poſtea cõſtet literas primas , per quas proceſſum eſt , reuocatas fuiſſe per alias; & ẽt ſi excõicent ſecundos tanquam turbatores ſuæ iuriſdõnis, tenet excõicatio. & hoc iõ quia primi iudices habuerunt iuriſdõnem, & eam exercere cœperũt. ſi quis ergo ɜdicit iuriſdictioni eorum uel facto , uel dicto , oſtendere debet illud.ſ.cãm , quare contradicat,& maximè oſtendere tenetur literas, ꝑ quas data eſt iuriſdictio.ɉ.de off.dele.cum in iur.nec uidetur uis facienda in hoc , ꝙ primas literas impetrauit: ſed in eo,ꝙ iuriſdictione priores uti cęperint ; & hoc ideo, quia occupantis melior eſt conditio.ɉ.de appellatio , ut debitus. ſed ſi eſſet caſus ibi , ubi non eſſet potior condõ occupantis , tunc ſufficit ſolum exercitium iuriſdõnis,cum ſic appareret partes conſenſiſſe, ex quo corã eis litigant , & prioribus de iuriſdõne renunciaſſe
4 tacitè. ɉ.de re iud.inter monaſterium. ¶†Alij dicunt, ꝙ nec primi iudices, nec ſecundi poſſunt aliquam iuriſdõnem in alios iudices exercere: qa cum ex literis non detur eis aliqua iuriſdõ in eos,ſ.iudices,nec in hoc caſu ius det eis iuriſdõnem inter eos, ſed pcipiat arbitros eligi.ɉ.e.cũ cõtingat , patet ꝙ ſi primi iudices alios excõicãt. non tenet excõicatio. ſi aũt iudices primi , uel ſcđi inter partes ferãt ſñiam uel excõicationis,uel interdicti,uel aliam,cum non contenderint de iuriſdõne,ſed tñ literas oſtẽderint,ꝑ quas iuriſdõ dr̃ reuocata, nihilominus tñ iudices amborum reſcriptorũ ad ɜrias ſñias proceſſerint; tũc inſpiciẽdũ eſt,q̃ literæ alijs præualeãt,& iudicabiť ꝓceſſum illorũ tenere,quorũ lĩæ alijs præualerẽt,& aliorũ ꝓceſſus irritabiť & ſic intelligiť decr.ɉ.de off.dele.ex lĩis.ſi aũt lĩas nõ oſtẽderẽt reuocatorias,teneret qcqd facerẽt primi iudices.ɉ.de teſt.ſpo.audita.ɉ.de off.dele.cũ in iure.ſed ſi facta prima qõne dicerẽt primi iudices,nos uolumus cognoſcere,an reuoceť iuriſdõ nr̃a , nõ ualet illud:qa cognitio nõ ſibi, ſed arbitris demãdať.ɉ.e.pa-
5 ſtoralis.¶†Sed & tũc ſi noluerint eligere arbitros, ſi alterutri iudices ꝓcedãt,ex euẽtu ſñiæ,q̃ feret ſup reuocatione lĩarũ,pẽdet quorũ ꝓceſſus ualeãt.ɉ.de off. dele.ex lĩis,ſiue ſit ꝓceſſum ad ſñiam excom. ꝑꝑ contumaciã,ſiue ſuper principali ꝓcedatur.primi aũt ꝑdicta decr.ex literis, ſoluunt, ut ibi dicit gl. [Nec ſecundæ] hodie autem non attenditur tẽpus impetrationis literarum,ſed preſentationis,ɉ.de appel.ut de-
6 bitus. ¶Priorum eſt] † Nota perdi primum reſcriptũ legitimum per ſecundũ, quod facit mentionem de eo, ut hic. item per negligentiam impetrantis poſt annũ, infra eo. ſi autem, & c.plerũque, & per ſolicitudinem præuenientis,ɉ de appel, ut debitus, propter fraudẽ, ſi ſecundas impetrat, & utitur,ɉ de appel. ut debitus, propter fraudem,ſi ſecũdas impetrat,& utitur,ɉ.eo.ex tenore,ꝑ mortẽ delegãtis, uel delegati,ɉ de offi.dele. gratum,& c.relatum,& ꝑ ſupuenientem cãm,quę id à principio inualidum faceret,ɉ de offi.dele. inſinuãte. perdiťur etiam qñq; per excõicationem ad tempus: ſed recuperatur per abſolutionem, infra de offi.dele. prudentiam, §.vi. item per mortem impetrantis, uel eius,contra quem impetratur,ff.quæ ſenten. ſi.appel. penult. [in expenſis] factis in allegando ius ſuũ, ff.de iu.ſi quis ex.ff.ſi quis in ius uo. ex quacunque.

INter cætera. [Eandem] poſſeſſorem ſtudeas ſpoliari. [In ſimilibus] C.de legi.leges, ff.de legi.non poſſunt, infra de tranſla.inter.

SI quando aliqua.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ciſtercienſes non poſſunt trahi ad iudicium per literas, niſi de ipſorum ordine fecerint mentionem.*
2 *Nunquid per ſpecialem commiſſionem priuilegio generali derogetur.*
3 *In quo differant literæ de gratia, & literæ de iuſtitia.*
4 *Literæ ualent etiam non facta mentione de priuilegijs alicuius.*
5 *Monachi citati debent uenire priuilegium ſuum allegaturi.*

CVm ordinem. [Specialr] nam ſi ſuper penſioni-
bus aliis, uel debitis impetrentur literæ ↄ Ci-
ſtercie. bñ ualent: qa ad hoc nõ extẽditur priui
legiũ: ſed poſtea largius priuilegiũ impetratũ ꝙ per nul
las literas pñt trahi in cã, q̃ de eorum ordine nõ facerẽt
mentioné [Indulſit] ĩ. de deci. ex ꝑte. ſ. decimã laborum
2 ſuorũ non ſoluendã. ¶ Minime tenẽt mini.] † Mirum ur̃,
ꝙ priuilegium gñale ad oẽs eiuſdem ordinis ꝑ ſpecialẽ
cõmiſſionem non derogat̃, ar. contra. s̃. eo. ſicut Rom. ff.
de reg. iu. in to. & ĩ. c. paſtoralis. §. j. Rñ. non ualere ſpe-
cialis cõmiſſio ꝑꝑ ſuppſſionẽ ueritatis q̃ ſi expreſſiſſent
literas ẽt in forma cõi non obtinuiſſent, ĩ. e. ſuper literis
hoc non ur̃ eſſe uerũ, qa ẽt & ſi de priuilegiis Ciſterci.
mentionem facerent, in cõi tñ forma literas habuiſſent
ut no. ĩ. e. ſuper literis. ſed contra. s̃. dẽ conſt. cum acceſ
ſiſſent. ĩ. e. conſtitutus. ubi habes, ꝙ ſi literæ nõ faciunt
mentioné de ſtatuto, ꝙ pñt elidi ꝑ exceptionẽ. ergo ea-
dem rõne, ſi non faciunt mentionem de priuilegiis Ci
ſtercien. pñt elidi literæ impetratæ ↄ eos, etiam ſi nullã
haberent indulgentiam, ꝙ non ualerent literæ: quia nõ
3 faciunt de eorum ordine mentionem. ¶ † Sed dic, ꝙ lite
ræ de gratia bñ eliduntur ꝑ exceptionem, ſi non faciũt
mentionem de priuilegiis. qa eas non obtinuiſſent, ſi de
priuilegiis, quibus derogant mentionẽ feciſſet ſed in
literis de iuſtitia, quæ habent formam cõem, non eſt ne
ceſſe fieri mentionem de priuilegiis, ſicut non eſt neceſ-
ſe fieri mentionem de aliis peremptoriis exceptionib.
4 ut pacti de non petẽdo, & hmõi. ¶ † Et iõ dicunt qdam,
ꝙ hoc, ꝙ hic dr̃, non eſt ꝑꝑ ſuppreſſionẽ ueritatis: qa ẽt
non facta mẽtione de priuilegiis alicuius, ualẽt lr̃æ: ſed
ꝑꝑ bñficiũ huius indulgentiæ, in qua eis indulget̃, ꝙ nõ
ↄueniant̃ ꝑ lr̃as, quæ non faciunt mẽtionẽ de ordine eo
rũ: qa al's & ſi de ordine, & de priuilegio facerẽt mẽtio
nẽ, tñ lr̃as de iuſtitia hr̃ent, cum poſſent priuilegio taci
te, uel expſſe renunciare. ĩ. de deci ex multiplici. ĩ. de
5 priui. accedentib. Minime teneamini † cũ allegatis priui
legiũ ueſtrũ. ff. de iur. om. iu. ſi quis. ĩ. de ap. ſi duobus.

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendarum quando pertinent ad epiſcopum, non debet ſcribi capitulo, ſed epiſcopo, ut aliquem recipiat.*
2 *Per literas directas capitulo non tenetur epiſcopus quempiam recipere de neceſſitate de honeſtate tamen ipſum recipere debet.*
3 *Mandatum capitulo & tanquam capitulo factum, epiſcopum ligare non intelligitur.*
4 *Vacãte ſede ea, quæ ſunt iuriſdictionis, deuoluuntur ad capitulum*
5 *Capituli poteſtas ceſſat, ubi primum nouus epiſcopus factus eſt*
6 *Delegatio non debet excedere fines mandati.*
7 *Mandatum factum uices gerenti ſiue uniuerſaliter, ſiue ſingulariter in una re tantum dominus adimplere debet.*
8 *Quando certũ eſt epiſcopum eſſe in loco non magis cogeretur implere mandatum per literas directas capitulo, quam ſi dirigerentur cuique extraneo.*
9 *Si capitulo mandaretur, quòd illum cui Papa contulerat præbendam, reciperet in canonicum, quilibet tenetur recipere, etiam ſi capitulum contradicat.*

1 EAm te, & infra: Donatio † no. ꝙ ubi collatio ꝑ-
bẽdarũ ꝑtinet ad epm̃ nõ dẽt ſcribi capl'o, ꝙ ali
quẽ recipiãt, ſed epõ, niſi ſuꝑ hoc eſſet conſue
tudo; & ſi al'r ſcribatur, non ualent lr̃æ, qa ab eo petitur
ꝑbenda, q non habet ius dandi eam, niſi Papa ipſe cõtu-
liſſet ꝑbendam: qa tunc bene mandaretur. c. ꝙ ipſum re-
ciperent: quia receptio in hoc ultimo caſu tm̃ in facto
conſiſtit. ius. n. plene aſſecutus eſt per collationem Pa-
pæ. ſed in primo caſu non tantũ conſiſtit in facto ſed ius
confert̃ in canonicatu. Alij dicunt, ꝙ tenet tale mãdatũ
2 factũ capitulo, mortuo epõ, ut no. in gl. non ur̃. ¶ † Nega-
tio] non debes intelligere. ꝙ epũs ꝑ lr̃as directas capitu
lo teneret̃ de neceſſitate iuris ↄferre alicui ꝑbendam, li
cet de honeſtate teneat̃: ſed redarguit epm̃, de menda-
cio, ſ. quia dicebat ſe nullum mandatũ recepiſſe, cũ con
ſtet eum & ſingulos canonicos illud mãdatũ recepiſſe,
cum capl'm recepiſſet mãdatũ, licet eo forte non ligaret̃
uel dic, ut in gl. quæ incipit, ut ur̃. uel dic ꝙ hæc decret.
ad hoc de gratia loquitur. & ꝙ dicit de data lr̃arum ad
hoc dicit, ut noceat cãs motiuas, non neceſſarias, quare
3 debeat cogere epm̃ ad conferẽdã ꝑbendã Iudæo. ¶ † De
capitulo] non ur̃ ꝙ iſte epũs eum recipere debuerit, cum
mandatum capitulo & tanq̃ capitu. factum eum ſingl'r li
gare non intelligatur, ar. 12. q. 2. §. qui manumittitur,
ff. de rer. diui. in tm̃. §. uniuerſitatis, & §. ſeq. ad hoc aũt,
ut bñ intelligas decret. debes ſcire, ꝙ collatio ꝑdictæ ꝑ
bendæ pertinebat ad epm̃, uacante aũt ſede epõ, licet col
latio præbendæ non deuoluatur ad capl'm. infra ne. ſe.
uac. illa ſecus aũt epõ negligente. infra de conceſ. ꝑben.
4 nulla. † Tñ ea quæ ſunt iuriſdictionis, deuoluuntur ad
capitulum, & gñaliter tunc negocia eccleſiæ expedire
debet, ut infra de hære. ab abolendam ĩ. de ele. cum in
cunctis ĩ. de conceſ. præb. & eccl. non uac. nulla, & c. qa
diuerſitatem. dñs Papa tanq̃ eis, qui gerunt uices epĩ,
ſcripſit ꝓ hoc Iudæo recipiendo, & bñ: qa nullus alius
eſt, cui ſede uacante poſſit ſcribi ꝓ receptionẽ alicuius,
niſi capitulo. & dicit ſi oẽs canonici qui præſentes erant
tꝑe datæ lr̃arum, mortui eſſent, ſucceſſores eorum tene
rent̃ recipere eum: ſic eodem mõ epũs, q in hoc ius ſucce
dit, uel potius mãdato. nã licet capitulum uacante ſede
non ſuccedat epõ in iure cõferendi ꝑbendas, quia tñ ca-
pitulũ rõne coniunctionis, q̃ eſt inter eos, & cõionis ẽt
rõne iuris, ꝙ conferre mandat̃, ſ. iure ꝑbendæ, in qua epũs
habet collationem & capitulum receptionem ad eam
epũs ſuccedit capitu. in adimpletione ipſius mandati ſibi
5 coniuncti. ¶ † Et quia quaſi inuicem epũs & capitulũ uiden
tur facere, quia licet auctoritate Papę faciãt, tñ uice epi
ſcopi facere uidentur, ꝙ ex eo apparet, ꝙ ſi poſt tales li
teras impetratas fiat nouus epiſcopus, ex tunc ceſſat ptãs
capituli, & redit ad epm̃, ut hic habes expreſſe. & hæc ẽt
credunt aliqui & non male, etiam ſi non capitulo, ſed
cuicunque extraneo mandaſſet Papa, ꝙ aliquem inſti-
tueret in eccleſia ſua uacante collatione præbendarum
nam ſi antequam conferat, ordinet eccleſia de aliquo,
q poſſit conferre præbendas, ad eum redibit poteſtas,
arg. hæc ꝙ debet ſubintelligi, ſi res in eodem ſtatu perſe
ueret uſque ad collationem. ff. ſi ex noxa. cauſa. l. j. & tñ
non credimus, ꝙ ſi aliquis executor datus eſſet ↄ iſtud
capitu-
lum, ꝙ redeũte poteſtate ad epm̃, ꝙ poſſet pro
cedere ↄ epm̃, & huius rei rõ infra plenius aſſignat.
Ordinato ergo epõ redit ad eum ptãs conferendi. di-
rectis igitur literis ad capl'm tanquam ad vicarium, &
facto ibi poſtmodum epõ, eiſdem literis tenet̃ epũs fa-
cere, qđ mandabat̃ capl'o per Papam; qđ ẽt iure cõi
in hac collatione, uel potius ſuccedat mandato ut epũs
ĩ. de conceſ. præben. qa, in aut̃. ut nulli iud. §. & hoc
quoq; iubemus, & §. ſe. ar. ff. de cond. indeb. filiæ. ff. de
annu. leg. annua. §. à Titio. ĩ. de uſur. tua. ſed ↄ. ĩ. de
alie. iud. mu. cau. fa. c. 1. ubi innuit̃, ꝙ licet poſſeſſio mu
tata ſit ab eo, ↄ quem impetratæ ſunt literæ in aliũ
non conueniet̃ alius, niſi malicia eius interuenerit. cũ
ergo hic nõ fuit malicia epĩ, per literas ↄ capl'm im-
petratas non poterit conueniri. Præterea reſcripta
diſtinguunt̃, ut non extendant̃ ad multas ꝑſonas. ĩ. eo.
ſedes. prætera rõ, cui innitur Papa, nõ uidet̃ ſonare. ſ.
qa tꝑe datæ erat archid. ſm̃ hoc idem eſſet, & ſi nõ eſ
ſet archid. qđ fateor. dico n. ꝙ quilibet extraneus fa-
ctus epũs tale mandatum implere tenebatur. ¶ Rñdeo
ad decr. de alie. iud. mu. cau. fa. c. 1. ꝙ licet ſucceſſor te
neat̃ adimplere; non tñ delegatus ↄ hoc capl'm, uel ↄ
quẽlibet alium uices gerentẽ datus, ubi lis conteſtata
eſſet, contra ſucceſſorem procedet. nec hoc hic dici-
6 tur. Ratio eſt diuerſitatis: † quia delegatio non de-
bet excedere fines mandati. ĩ. de off. dele. cum olim, &
ff. manda. diligenter. Item ſtrictè interpretandum eſt
reſcriptum. ĩ. c. ſedes. ac ſubditis, quandocũq; poteſt,
obedire debet, nec debet diſtringi obedientia, ut hic
8. q. 1. ſciendum. 11. q. 3. ſi dominus, qui reſiſtit. c. quid
ergo. quãuis quidam ẽt dicũt, ꝙ ẽt auctoritate litera-
rũ ↄ prædictos impetratarum procedit̃ ↄ vniuerſalem
ſucceſſoré, qualis hic epũs erat, ad qué deuenerãt oĩa
iura epatus, quæ prius erãt apud capl'm, ar. ĩ. de iudi.
qa, in aut̃. de iureiu. à mo. ꝑſti. §. j. col. 5. C. de hære.
inſti. l. ult. decr. autẽ ꝑall. nõ obſtat, cũ ibi ille, in quẽ
tranſlata eſt poſſeſſio, nõ erat generalis ſucceſſor, ſed
in re illa tantum, uel ſpãle eſt in vicario, qui idẽ intel
ligit̃ cum dño. nec extenduntur in extraneos, ſi hæres,
uel ſucceſſor, & dñs, qui eadem perſona cenſet̃ cum ꝑ-
deceſſore, & uicario; conuenitur, in aut̃. de iureiu. à
mo. ꝑſti. ¶ Nos tñ hoc non fatemur, cum diximus, ꝙ
executor datus, uel literæ impetratæ ↄ uices agẽté ua
lét ↄ dñm, niſi lis conteſtata eſſet. ſed bñ fatemur, ꝙ
ualerẽt ↄ ſucceſſoré, ut no. ĩ. de off. dele. qm̃ abbas nõ
enim ꝑ oĩa ſic vna ꝑſona cẽſet̃ uices agens cum dño,
7 ſicut ſucceſſor cũ ꝑdeceſſore: † ſed mãdatũ factũ uices
gerẽti ſiue ul'r, ſiue ſingl'r in una re tm̃ dñs adimplere
debet fingit̃. n. ſucceſſor in adimplẽdo mandato uices
agenti facto, ſicut hic hẽs, & in aut̃. pall. aut̃. de iureiu.
à mo. ꝑſti. ſed nõ fingit̃ uicarius in ſuſtinẽdo iuriſdõnẽ
uel executionẽ ↄ eum datã, qđ nõ inuenitur in iure. &
ſufficit ẽt ad hoc rõ ꝑaſſignata, nec innititur Papa illi
rõni: qa tũc eſſet de capl'o ea rõne, ꝙ ꝑꝑ hoc teneatur
dare. ſed qa hæc erat cã, ꝙ non debebat ſcribi epõ, cũ
nõ eſſet, & qa nullus alius erat ibi, cui Papa ſcribere
deberet, uacante ſede, niſi capitulo; & hoc eſt qđ ſe-
8 quit̃. ¶ † Nec eſſes &c.] nã ſi certũ eſſet epm̃ ibi eſſe, nõ
magis cogeretur implere mandatũ ꝑ literas directas
capitulo q̃ ſi dirigerentur cuique extraneo. Sed oppo
nes, aut Papa contulerat ius in hac ꝑbenda Iudęo, aut
non. & ſi contulerat ius malè facit Papa, ꝙ redarguit
epm̃: qa epũs, ad quem pertinet ſola collatio, bñ facit
ſi de nouo nõ conferat: qa ſola collatio, Papæ ſufficit:
imò iniuria fieret priori collationi Papæ ꝑ ſcđam: ſed
capitulum erat redarguẽdum: qa non recipiebat eum
ſine alio mandato epĩ. Si aũt Papa non cõtuliſſet ei ius
in bñficio, tunc eodem mõ uidetur iniuſta redargutio
epĩ, cũ literæ non ualerent, quibus mandabatur recipi
in canonicũ ille, qui non erat canonicus, & ꝑ eos cano
nicus fieri nõ poterat, cũ ad eos non ꝑtineret collatio
ꝑbẽdarũ. Rñ ꝙ ꝑ literas iſtas nullũ ius quæſitum eſt Iu
dæo in bñficio: ſed ipſi canonici autoritate literarum
ipſarum poterũt ei cõferre ius: qa ipſum recipiẽdo fa-
ciunt & conſentiunt in ipſum tanq̃ in canonicum. ¶ Et
gñaliter dicimus, quotiẽs Papa ſic ſcribit, uel capitu-
lo, ad qđ ꝑtinet electio, uel ſi nõ pertinet ad eos ele-
ctio, uel epõ, q habet ptãtẽ cõferẽdi ꝑbẽdas, ꝙ intẽtio
Papæ ur̃ eſſe, ꝙ nõ tm̃ quæ facti ſunt, faciãt, ſ. recipiẽdi
ſed ẽt ius cõferant, & ſic de facto uidemus Papã facere
quotidie: & tñ credimus, ꝙ ſi Papa ſcriberet penitus
extraneo, ꝙ reciperet aliqué in fratrẽ alicuius eccle-
ſiæ, in qua ius recipiẽdi nõ haberet, ꝙ literæ nullo mõ
ualerent, niſi expreſsè ſciretur, ꝙ Papa ſicut extraneo
ſcriberet ex certa ſcia. ¶ Sed dices, quare ergo ẽt poſt
creationẽ epĩ non ei conferant ius, cum hanc poteſta-
tẽ Papa eis conceſſerit? Rñ. quia non intelligitur purè
conceſsiſſe, ſed ſub conditione, ſ. eccleſia in eodem ſta
tu durante, arg. ff. ſi ex noxa cã, l. j. ratione. n. naturalis
coniunctionis, quæ eſt inter electionem & receptio-
nem, uidetur ea ſic coniunctim canonicis cõmiſiſſe, li-
cet conferentes in collationibus eorũ ſint diuiſi. ¶ Alij
dicunt, ꝙ ſi mandatum capitulo directum tale eſt, ꝙ
quilibet de capitulo, uel aliquis ſingularis implere po-
teſt, ille implebit, etiam ſi capitulum contradicat; de
hoc no. ĩ. de poſtu. præla. bonæ, quale eſt iſtud. hoc non
placet, niſi dirigatur mandatum tanquam ſingulari-
bus, quale eſt mandatum de recipiendo inueſtitum à
9 Papa. ¶ † Et ſimile, ſi mandaretur capitulo, ꝙ illum,
cui Papa contulerat præbendam, reciperet in canoni-
cum; quilibet tenetur recipere, etiam ſi capitulum
ↄdicat: ſecus, ſi mandaret capitulo, ꝙ eligeret: qa tunc
quilibet ſigillatim non eligeret cum ex tali electione
ius non quæratur, nec deberet ſic fieri. ĩ. de elec. quia
propter. 63. diſt. c. 1. & 2. & quia tunc potius officium
monentis, quàm facientis accepit, ar. ff. quando ap. l. j.
§. ſolent. Item electio pertinet ad ius, receptio ad fa-
ctum. Si autem epiſcopo ſcriberetur, & moreretur an-
te præſentationem literarum, capitulum per illas lite
ras non deberet illum recipere. Inn.

SVMMARIVM.

1 *Prima eccleſia uacare intelligitur per tranſlationem ad aliã.*
2 *Literæ non ualent, in quibus Imperator ſupprimit nomen dignitatis ſuæ.*

AD aures [minorib.] maximè [beneficiis] ob-
tinẽdis. ĩ. e. cũ adeò. uel intelligitur, ꝙ loqui-
1 tur, † qñ aliqs habet unã eccleſiã, in qua reſi
det, & impetrat reſcriptũ ſuꝑ obtinẽdis reditib. prio-
ris eccleſiæ, ex quã trãſiuit; qđ nõ ualet, cũ ſtatim ſua
trãſlatione uacare intelligatur prima eccleſia. 22. q. 2.
ſi qs. ĩ. de præben. de multa: ſecus fortè dicet aliquis, ſi
tranſierit ad beneficium, uel præbendam, tunc ualet
reſcriptum ſuper reditibus priorum bñficiorum obti
nẽdis; quouſque ſnĩaliter eccleſia priuetur, ar. ĩ. de ꝑ-
ben. cum non ignores, & de conceſ. præben. & eccle.
non

non uacan.literas.8.q.ulti.nonne [Pauperes clericos] id eſt pauperes eccleſias,in quibus ſunt pauperes clerici. ¶ † Vires] & debet hæc exceptio[a] in principio proponi ꝯ literas ad declinandum iudicium,ar. ꝭ.e.ſi proponente.ſi eñ in principio non proponatur, & tanquam elidens literas poſtea proponi non poteſt, cum non ſit iuſta exceptio ꝯ petentem beneficium,ꝙ habeat aliud beneficium, cum plura beneficia quis non poſſit habere, ut ꝭ. de præb.cum iam dudum.¶ Alii tñ dñt & bene,ꝙ ſemꝑ pôt opponere,de hoc no.infra eo.ſuper eo. literis, uerſus finem infra de lit.conte.exceptionis peremptoria qui dam tñ dicunt,ꝙ ẽt poſt ſñiam latam per hmôi literas reuocabitur,quicquid factum erit,ar.ꝭ.eo.conſtitutus & c.ad audientiam,ar.pro eis,ꝙ literæ ſunt ſurreptitiæ quod ex eo apparet:quia non procedunt de ſua intẽtione,ut hic,& infra eo.poſtulaſti,ſi proponente,& infra e. cum dilecta.dicunt.n.eod.mô procedendum, qñ ſententia lata eſt ꝑ literas obrepticias,ſicut ſi eſſet lata ꝑ literas falſas,ut no,infra de proba. licet.¶ Aliis uĩ & forte melius,ꝙ per literas obrepticias,ubi ſcienter dicit̃ falſum,uel uerum tacetur, bene dẽt iuriſdô[b] infra e.ſuper literis.¶ Et ideo ſi per iudicem harum literarum detur ſententia, ꝙ aliquis eſt recipiendus,ſi non appelletur,debent eum recipere ita,ꝙ ulterius non audiantur:quia hæc ſententia non eſt ꝯ ius ſcriptum,ſed tantũ ꝯ ius litigatoris.2.q.6.§.diffinitiua. & idem uĩ ſi non ferat prædicto modo ſententiam,ſed tñ cũ cauſæ cognitione mandent,nec appellent infra de re iudi.ꝙ ad conſultationem:fatemur tñ, ꝙ hoc eſt ꝯ intentionẽ Papæ,& ꝙ tenet cũ peccato hoc beneficium. ideo pôt ꝯ cum agi denunciando. ꝭ.de iureiu,quemadmodũ,in fi.Idem,ſi ſcientes factum ſ.eũ hẽre aliud bñficium.& ideo non teneri:uel ẽt ſi credebãt ſe teneri errantes in iure:quia non iam autoritate reſcripti,ſed propria uoluntate recipe re uident̃, non poſſunt de cætero ꝯdicere.C.ad l.Fal.error,ff.de re.iu. cuius per.ff.de ꝯd.indeb.l.j & l.ſi id qđ & l.fine.§.uidebitur.& §.qui filius,in fi.Si aũt ignorabant factum.ſ. eũ habere aliud bñficium,& ſi receperunt eum ſine iudicis mãdato uel ſi neſciebant ſibi exceptionẽ ꝑpetuam competere,quæ cõpetebat,tunc bene poterũt ꝯuenire infra e. ꝯſtitutus infra e,ad audientiam.nec eſt ꝯ e.cum dilecta. Vbi dr̃,ꝙ caſſandum eſt quicquid fit ꝑ literas obrepticias:qa ibi dicit furtiuas,quales non ſunt iſtæ,licet per fraudem ſint impetratæ.nec obſt.ẽt ff.de fal.qui nomine,nec alia,quæ no.ꝭ.de prob.licet:qa hic nõ eſt iudicatum ꝑ falſa inſtra,ſicut ibi.ſi tñ iſti,qui poſſunt elidere literas,uel ꝓuiſionẽ ꝑ exceptionẽ,eligũt aliũ poſt electionem,uel prouiſionem factam ab illis, qui poteſtatem habebant prouidendi, licet inefficacem propter exceptionem, non ualet:quia facta eſt poſt primam qualemcunque non caſſatã.ꝭ.de elec.conſiderauimus infra de exceſ.prꝉa.inter dilectos: alii tamen aliter dicunt, quia hic non eſt iudicatum per falſum inſtrumentum ſicut ibi.

a ¶ *Exceptio. Quando poßit opponi iſta excep. ſurreptionis, plene per ab. & mod. in c.cum dilectus, & in c.ſuper literis infra eo. & in c. ad audientiam el ij.*

b ¶ *Iuriſdictio. Intellige hoc uerum in literis ad lites,quia tales literæ dant iuriſdictionem, & tenet proceſſus ſecundum Hene.Bohic in c. ad audientiam,el ij.in ij diſtin.infra e. & ita dixit tenere Bar. & Ioan.And.hic, & Innocen. in c.cum dilecta.*

SI autem aliquis [Negligentia] quæ præſumitur an no elapſo infra eo.plurimũ ex parte.[Excuſari] infra de appel.ut debitus delegat,uel alia iuſta cã.¶ Conuenire] quod dicit hæc decr.locum hẽt in iudiciis non dum cœptis.in cœptis.n.ſi literæ ad apoſtolicę impetrãtur,locum habet,quod dr̃ ꝭ.de ap.oblatæ,& aliis conſtitutio ius ꝭ.de appel.promulgatis.

AD hæc ſumus & infra [Morbo] unde ordinarij iuriſdõ eneruat̃,quod eſſe non debet ꝭ.de offi.leg. c.2.& de maio.& obe.per tuas.11.q.1.peruenit, & 9. q.3.nunc uero & eſt ar.ꝯ nimiã gñalitatem.ꝭ.de ap.c. 2.ſignificantibus. de do.ex literis infra e.ſedes.ff. de iure fiſ.ita fidei.ff.de eden.l.j.§.eden. ff. de interroga. ac.de etate,§.ubi & credo ꝙ ſi hodie tales literas cõcederet,ꝙ ualerent,niſi reuocarentur, ut iſtæ cum habeat[c] plenitudinem poteſtatis.

AD audientiam [conſtructio ne] infra de proba.cum cauſam,contra. ff.de ſta. ho. imperato.ff.de m1.teſta.qui habet. C. de lega.in legatis.

c ¶ *Cum habeat. ad de tamen,quod Papa nõ pſumitur uelle uti plenitudine poteſtatis,ut per eũ dem Inn.in c. innotuit, de ele. & Ale. de Imo.in con.2.co. ij.uer.nec obſtat,in primo uo.niſi ex cã ut ibi & quando cẽſeatur uelle uti plenitudine pot eſtatis, uide late per Pa de Ca.in conſi. 414.ſecundum nouiſ. impre. incip. in facto preſenti non intendo adulari. & uide Alex.de Imol. in l. quanquam.C.de te ſta. mi.i. & in l. quidam conſulebat ff.de re iud. & his etiam adde no.in d. c.innotuit. & prædictis ẽt adde Ale. in conſ.219.col. 6. uer.6.confirmatur, & in col.8. uer. nõ obſtat.*

SVMMARIVM.

1 *Non eſt condemnandus in expenſis is qui appellationem,quæ eſſe deſit, non proſequitur.*

2 *Non ſolum innouatum per, iudicem imo per partem in præiudicium alterius,eſt in ſtatum priſtinum reducendum.*

3 *Fauorabilius eſt partes rei ſuſtinere,quam actoris.*

4 *Nudus inuitus expoliatus ante reſtitutionem de facto non cogitur reſpondere accuſaturi,nec alij in criminali cauſa.*

5 *Appellatus poteſt appellationem proſequi,dummodo non feſtinet.*

6 *Appellator extra iudiciũ ſi impetrat literas ſuper negocio,in quo appellauit,non ualent literæ niſi ſuper appellatione.*

7 *Appellatus nec literas impetrare poteſt ſuper proſecutione appellationis,nec ad alium iudicem tre,niſi ad quem appellatum eſt.*

EX parte S.petebat O in capella ſe ius habere & cum S.nomine matricis eccleſiæ,cuius erat rector,ibi,prout conſueuerat,capellanum poſuiſſet,dictus O.propter hoc appellauit, & eiecto capellano, qui ipſam capellam nomine eccleſiæ poſſidebat, ipſam capellam poſſedit, & ſic ſpoliauit eccleſiam, cuius nomine tenebatur. cumque S.appellationi deferens, dicto O detinente capellam, & ipſam proſequi non curante, proſecutus fuiſſet, & in fine anni, prout ei licuit infra de appel. oblatæ, literas impetrauit, per quas mandabatur iudicibus, ut uocatis &c.ꝙ canonicum foret, decernerent ſuper eo, ꝙ dictus.O.eccleſiam ipſam prædicto S. poſt appellationem interpoſitam ſpoliauerat tandem dictus O a iudicibus ipſis tertio citatus comparuit,& excepit,ꝙ ſuꝑ eod.negocio prius lrãs impetrauerat,de qbus in literis ad ipſos impetratis nulla mentio habebatur, per quas appellationẽ ẽt proſequi intendebat. ſed replicatum eſt per S.ꝙ biẽnium à tpe appellationis tranſierat, propter quod appellationem alterius proſequi non poterat, nec per literas ſuas poterat de appellatione cognoſci, cum de ipſa non facerent mentionem,nec impetratis ab eo præiudicare poterant: quia circa ipſam ſententiam, ut dictum eſt, impetrauit eaſdem.unde cum literæ dicti O.dicerentur prius impetratæ fuiſſe,& à tpe appellationis biennium eſſet tranſactũ,reliquitur,quod erat annus & amplius,ꝙ idem O literas impetrauerat, quæ annali præſcriptione tollunt,ut nõ præiudicet poſt modũ impetratis, ut ſ.c.ſi aũt. ꝑp quod Papa præmiſſis narratis mandat aliis iudicibus, ut quod poſt appellationem innouatum eſt, reuocetur, & ipſi eccleſiæ reſtituatur capella, & appellato ſatisfiat de expẽſis, quas proſequendo appellationẽ fecerat: quia appellans eam non fuerat proſecutus, ſed eſt per ſpoliationem appellationi renunciatum.ꝭ.de app.an ſit,& ſic pro non appellante habetur. † cur dicit eum condẽnandum in expenſis, cum non,quæ eſſe differat, appellationem proſequi teneretur: nec ualet, ſi dicas hic eſſe, ꝙ non pôt excipere pro eo,ꝙ ſuam turpitudinem allegaret,cum ipſe appellatus iſtud aſſerat in literis, quas, ut ſequit̃ hic, impetrauerit. dic ergo ipſam renunciationem appellationis tali facto habitam in ſpoliantis odium ualere, & nõ in eius fauorẽ: imò & ſi uerbo renunciaret, non ualet, niſi hoc in re integra feciſſet, qñ appellatus detulit appellationi: quia non licet mutare conſilium in alterius præiudiciũ.ff.de re iud.nemo. ¶ Quæritur inſuper, cur non intentat interdictum, unde ui, ſicut implorat officium iudicis,ut in ſtatum priſtinum, quod factũ eſt poſt appellationẽ,reducat? dic ꝙ per interdictum probationibus magis grauaret:quia uiolentiã oporteret eũ probare. ſed hic ſufficit probare, ꝙ ante appellationẽ poſſidebat, quam iſte modo detinet.†nam non ſolum innouatum per iudicem,imò per partẽ in præiudicium alterius eſt in ſtatum priſtinum reducendũ,ita,ꝙ ad reſtitutionem fructuũ perceptorum teneatur.ꝭ.de app.bonæ, in fi. præterea cũ extra iudiciũ fuerit appellatum,& nõ ex ueriſimilibus cauſis, non tenet appellatio, ut in d.c. bonæ,& ſic non eſt reuocandũ, quod poſt appellationẽ fuerit attentatum. dic ꝙ id eſſet uerum, qñ ab appellato eſſet attentatũ: ſed hic eſt innouatũ ab appellãte,qui ſuã appellationẽ non poterat impugnare uel dic,ꝙ delatio appellationis deuoluĩt ad Papam. ¶†Cur non impetrat ſuper toto negocio? dic ſufficere ſibi, ꝙ reducat̃ in priſtinum ſtatum,& non agere: ſed partes rei ſuſtinere: quia fauorabiliores ſunt rei &c.uel cum facta reductione poſſideat, non pôt agere, cũ poſſidẽti nõ ſit actio prodita.Alij ponunt caſum dicendo in iudicio appellatũ: quia cum O. fuiſſet coram epo conuentus,& intentaret contra eum interdictum, uti.poſ. ipſe O.appellauit Inn.] Iſte O. in cãm traxit capitulum, uel S.perſonã coram ordi.in qua cauſa O.appellauit, & poſt appellationem ab eccleſia capitulum amouit,per quod ſuæ appellationi renunciaſſe uidetur.ꝭ.de ap.an ſit conſtitutus. quidam intelligunt hanc decre. loqui, quando iſte O. appellauerat extra iudicium ab aliquo grauamine,ꝙ qđ ſibi intulerat.S.uel inferri timebat, & appellatus conſenſerat appellationi. ideo reuocauit; quicquid factum eſt poſt appellationem eius. literæ autẽ impetratæ ab S. non reuocantur: quia ſpoliatio facta ab O. obeſt, ut ulterius non poſſit impetrare literas ſuper appellatione ꝯ uoluntatem S,ꝭ.de appellationibus.c.an ſit: ſed S. non prohibetur impetrare ſuper appellatione & ſuper aliis contra uoluntatem. O Detinet] Nunc, ſed non nomine eccleſiæ de Tarento: alioquin non fieret reſtitutio, cum expoliata non eſſet. ¶ Capellanum] Duplex auxilium competit.S.in hac ſpoliatione facta ab O.primum,ꝙ non obſtante appellatione eius iudex, à quo appellauit, poterit procedere.ꝭ.de appella.an ſit. ¶ Secundum auxiliũ eſt, ꝙ † nudus inuitus expoliatus ante reſtitutionem de facto non cogitur reſpondere accuſatori, nec alij in criminali cauſa.2.q.2.c.1.& per totum. 3.q.2.c.1.& 3.per totum: imò, quod plus eſt, nec libellus dandus, nec deliberandum eſt, an ſit recipiẽda eius accuſatio: imò ſaluæ ſunt eius exceptiones tam peremptoriæ, quàm declinatoriæ iudicij 2.q.7.Symmachus.& hoc intelligo, ſi ſit à propria ſede eiectus, uel maiori parte fortunarum ſuarum ſpoliatus. 2.q.2.in ſcripturis. ſi enim aliqua re ſpoliatus eſſet, bene poſſet accuſari. & quantũcũq; ſit eiectus, uel ſpoliatus, ciuiliter & de rebus, quas poſſidet non poteſt conueniri, niſi ab expoliatore infra de ordi.co.cum dilectus.2.q.2.c.1.¶ Si aũt propriis rebus ſuis ſpoliatus eſſet,credo ꝙ poſſet accuſari ab alio,quàm à ſpoliatore,arg.tamẽ contra.3.queſtio.3.§.pen.ſed illud intelligit,ꝙ nõ poſſet accuſari à ſpoliatore.[a] uel potes dicere, ꝙ nec etiam ab alio,ſi non habet eccleſiaſtica,ſed ſua tantum, quãuis melius uidet̃, ꝙ nunquam obſtet exceptio ſpoliatarum rerum ſuarum,cum non accuſatur nec principaliter, nec acceſſoriè, ut rebus ſuis abiiciat̃, ſed à rebus eccleſiæ, & ab epiſcopatu deponatur.item proſequens ſuam uel ſuorum iniuriam admittitur.4.q.6.omnibus, niſi ipſe ſpoliaſſet; ad hoc bene facit.ſ.de reſt.ſpo.frequẽs. Miniſtrantem] Olim. Amouit] Et male.ꝭ.de mu.peti.prudentiam. ¶ Proſecutus] literas impetrando ad iudicẽ,ut procedat, non obſtante friuolæ appellationis obiectu; quo nõ obſtante procedendum eſt.ꝭ.de ap.paſtoralis. & per illas literas, ſi uoluerit appellans, cognoſcetur de appellatione; ſicut ſi poſt ſententiã appellatum eſſet,& appellatus ſuper cõfirmatione ſententiæ literas impetraret.ꝭ.de appella. oblatæ. uel potes dicere, † ꝙ appellatus appellationẽ poteſt proſequi,dũmodo nõ feſtinet nimis.ꝭ.de ap.oblatæ. C.de appel.auc.ei uel dic & melius, ꝙ impetrauit literas non O.ſuper expoliatione ſua, uel ſuper iniuria ſibi facta. nec fuit neceſſe, ꝙ expectaret finem termini appellationis exequendæ: quia appellatio non debuit prodeſſe O. qui contra.eam fecerat.ꝭ.de appellationi. an ſit. & hoc eadẽ ratione uidet̃, ꝙ hæ literæ ualeant, ſiue faciant mentionem de appellatione, ſiue non quã ſpoliationem] ſiue appellationem ſm̃ alios Curauit.] Licet enim literas impetrauerit, de appellatione tamen mentionem non fecit: uel non eſt proſecutus infra annum. Negligentia] no.argu.quòd quis facit poſitionem, uel articulos ſub diſiũctione, argu.ꝭ.de in integ.reſtitu.conſtitutus, infra de præſcrip.audiuis. ubi no.& hoc uerum, quando loquitur de alieno facto, niſi probabilis eſt ignorantia.ff.de iuris & facti ignorãn l. regula. Diuturnitate] infra eodem plerunque. ¶ De appellatione.] Idem eſſet, & ſi de appellatione dixiſſet, cum nihilominus in forma communi literas obtinuiſſet infra eodem ſuper. uel melior eſt hæc ratio: quia literæ ſuæ euanuiſſent per ipſius negligentiam, & alte-

a ¶ *Spoliatore. Intellige etiam nec ab eius amico, nec conſanguineo; ita Abb. in capitulo item cum quis infra de reſtitu. ſpol. & uidetur tex. in capitulo accedens, el ij.infra ut lit.non conteſt.*

6 alterius ſolicitudine.ĵ.eo.plerũque. ¶†Appellator extra iudicium ſi impetrat literas ſuper negocio, in quo appellauit,non ualerent litere,niſi ſuper appellatione, ſi appellatus conſenſerit appellationi.ĵ.de appe.ſæpe, & c.ordi,uel ſi alias intereſt appellantis.ff.de reg.iu.nemo alias eſt ei de neganda iuſtæ pœnitudinis licentia, C.de ap.ſi qs.& hic dicunt interfuiſſe appellati, a ꝙ appellator proſe-
7 queretur appellationẽ. ¶† Appellatus autem nec literas impetrare pôt ſuper proſecutione appellationis, nec ad alium iudicem ire, niſi ad quẽ appellatum eſt, quãdiu appellator pôt proſeq̃ appellationẽ; ꝗđ hic non poterat ꝑ lapſum anni; de hoc not.ĵ.de elec.ſtatuimus, de maio.& obed.cum dilecti. Alij tñ dicunt,ꝙ appellator & appellatus ſp debet mentionem facere de appellatione ut hic.Si ita],ſ. ꝙ nõ fuerit proſecutus appellationẽ: uel melius, ꝙ eũ poſt appl̃one propriam ſpoliauerit. Reuocatis] quia appl̃one pendẽte nihil innouandum eſt.ff.nihil inno.pen.appell.l.j. Attentata] Super prædicta eccleſia, uel contingentibus appellationem. Reſtituere] Et iuſtè, cũ ea fuerit expoliatus poſt appella-
b tionẽ.b nam & S,& capellanus eius eccleſiam matricem defendebat,& ſe in cã ipſius eccleſiæ; & iõ matrici eccleſiæ ſit reſtitutio, & non S. Condẽnantes] ĵ.de ap.reprehenſibilis, ſæpe contingit.C.de fruc.& lit.expen.l.pen.& ult.

a ¶ *Appellati. Et ſic quando intereſt appellati, ne appellatio deſeratur, non poteſt appellans illi renunciare. Adde eundem Inno in c.fin.infra de ac.& ſpe.de libe.conce.§. nunc dicamus, verſiculo porrò. Cyn. in l.per hãc,C.de tempo.appel.& Barto.in l.ſi quis libellos, C.de acc.*

b ¶ *Poſt appellationẽ. Et hic poteſt ſummi cautela, quod quando quis timet ſpoliari, quòd appellet extraiudicialiter: quia tũc poterit petere reuocari attentata appellatione pendente; & ſufficit ſibi probare poſſeſſionem & ſpolium. nec tunc obſtat excep. dominij; ita Abb.in c.in literis,de reſtitu.ſpol.& Phili. Peruſi. in c.bona, de appell.*

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis aliquid poſſe.*
2 *Exceptiones de impotentia iuris, uel facti, nunquid poſſint opponi contra ordinarium.*

1 Sciſcitatus.† Quinque modis dr̃ aliquis aliquid poſſe. Vnde uerſus. poſſe quidem rebus dat ius, natura, poteſt officij, meritum, quin tum diuina uoluntas. de potentia iuris habes.22.quæſtione 2.faciat.27.q.2. Agathoſa,in fi.de potentia naturę.ĵ.de deſpo.impu.puberes, & c.à nobis,de potentia of.21.diſt.inferior de potentia meritorum.13.q.7.§. tria.de potentia diuinæ uoluntatis de pę.diſt.1.§.charitas. ſed hoc tantum in duo membra diuiditur. impotentia iuris & facti nõ impedit, ne etiam committere poſſit cãm alteri, cum nihil habeat, nihil dare poterit.1.q.7.Daibertum. ¶Impotentia facti non impedit cõmittero.ĵ.de offi.dele.ſi pro debilitate, & c.paſtoral. ſed tñ delegatus nõ teneť admittere, ut ĵ.de off.delega.corã. utrũ corã eodẽ probenť hmõi exceptiones,not.ſ.de of.dele.cum ſu-
2 per abbatia. ¶†Sed quæritur, an hæ exceptiones de im-
c potentia c iuris, uel facti contra ordinarium poſſint opponi? reſpon.hæ exceptiones locũ habent ꝯ delegatum ꝯ ordinariũ aũt quãdiu toleratur in dignitate, locũ nõ habent,ut no.ĵ.de offi.dele.cũ ſup.& hæ exceptiones,ꝙ ſit infamis, uel ſeruus, uel mulier, uel alias moribus, uel legibus prohibeatur, cum ſint declinatorię iudicij ante litem conteſtatã proponẽdæ & probandæ ſunt,ar. de arbi.dilecti,C.de excep.l.pen.alij contrà.ſecus tñ dicerẽ in iis, qui natura prohibentur,ut furioſus, cum iura naturalia ſint immutabilia.5.di.in prin.Item ſecus in iis, qui iudicio prohibentur, ut impuberes. Item nec prætextu infamiæ,uel ſeruitutis ſentẽtia retractabitur. Item not.ꝙ infamis non poteſt ſe excuſare à iudicando, niſi excipiatur contra eum, arg.C.de decuri.nec infamis,& l.infamiam, ff.de offi.pręto.Barbarius. Alio] ꝗa illiteratus & imprudens, in auc.de iudi.in prin. Ineuitabilis] Quæ numeratur.3.q.7.§.tria. Dũmodo] Supple, & tunc duo poſſunt procedere ſine tertio. Dummodò] excuſationem per literas.64.diſt.c.1.& §.ſi.uel per certum nuncium.ĵ.de offi.dele.prudentiam.ff.de rebus eorum, qui ſub tu.l.magnæ.§.illud. ¶Excuſari.] nec alij duo poſſunt procedere, infra de offic.deleg.capitulo prudentiam, ff.de recep.l.item ſi unus.§.ſi.non placet hoc, ut not.prædicta decre.prudentiam, quamuis ſit grauiter agendum, & ſic non contra.ĵ.de offi.dele. prudentiam.§.adijcimus: ſed duo bene procederent, tertio de ſola uoluntate excuſato.

e ¶ *De impotentia iuris & facti. Adde Specu.in titu.de offi. deleg.§.quinto, uerſiculo uerum, & in § fina.uerſic.ſed quæritur.*

d ¶ *Paſtoralis. Ad iſtum text. uide eundem Innocen.in capitulo ſuper literis, infra eo.ubi dicit, quòd non habet locum in ordinariis, & Ludouic. Roman.in conſ.160. dat aliam limitationem, ſcilicet quòd nõ procedit, quando reſcripta gemina ſunt in diuerſis cauſis.*

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus locum habeat hæc decre.*
2 *Neq; priores, neq; poſteriores iudices poſſunt aliis deferre iuriſdictionem cognoſcendi de principali, ſed ſolum cognoſcendi, cuius ſit iuriſdictio.*
3 *Nunquid partium conſenſus requiri debeat in electione iudicũ.*
4 *Iuriſdictio ſuper principali cauſa, ad quos iudices pertineat, uel quæ literæ aliis præualeant, non pertinet ad iudices utriuſq; partis, ſed ad ipſas partes.*
5 *Ad iudices qui prius citauerunt, pertinet cognoſcere de principali cauſa, ſi non excipiatur. et ſi excipiatur, de exceptione cognoſcere debent.*
6 *Primi iudices ſemper appellantur hi, qui primò citauerunt.*
7 *Duplex competit auxilium partibus litigantibus, primum de arbitris: ſecundum, quod coram iudicibus citantibus excepti. de ſuis literis nõ reuocatis proponãt, & corã eis probẽt.*
8 *An ſi arbitri adiudicent iuriſdictionem eis, qui non habent, iterum hoc prætextu audiatur querela.*
9 *Literæ ſuper pluribus rebus, uel contra plures impetratæ ſi ſunt poteſt primo de uno; & poſtea alio tempore de alio agere.*
10 *Nunquid ſi citata et nominata perſona ſuper rebus non expreſſis impetret reſcriptum, an finita cauſa contra eum mota ſuum reſcriptum elidatur excep.*
11 *Promiſſione generali facta, ſi moriatur delegans ante rerum uel perſonarum expreſſionem, delegatus tamen poſt mortem delegantis audiet, ſi in aliquo cœperit uti iuriſdictione.*
12 *Tantum ualet expreſſio coram iudice facta, quantum ſi in literis eſſent expreſſæ res, & perſonæ.*

d Paſtoralis d officij. Et infra. Reuocatione] Sed obiicitur, aut ſecundum reſcriptum facit mentionem de primo, & ſic reuocatur. aut non facit mentionem & ſic nõ reuocatur primum, argu.ſupra c.cæterum. Solu.neutra pars diſiunctiuè ex perpetua. Prima

Prima enim tollitur,infra de appel.oblatæ,ſæpe. Secun-
1 da pars tollitur, infra eo.plerũque. † dicas ergo locum habere hanc decret.ſi dubitetur de facto. puta quia deleta eſt data: uel quia eadem eſt: uel quia forte primæ literæ haberi nõ poſſunt, quas conſtat iudices habuiſſe: uel quia elapſus eſt annus à tẽpore impetrationis,& dicit impetrator ſe non uſum propter abſentiam impetrati iudicis: uel ſi quod dubium aliud de facto allegeť. & eodem modo ſi dubitetur de iure, puta ſi nõ faciunt mentionem de his, quæ ſi dicta eſſent, non eſſent literæ obtentæ, ſicut de proceſſu negotij, iuramento, & cæteris conſimilibus,infra de re iudi.inter monaſterium,infra eo. cõſtitutus: uel quicquid cogitari poteſt, in quo ſit dubitatio iuris, habet locum, quod hic dicit. ſed qđ ſi non ſapientes iudices, ſed imperiti dubitant? arg.ꝙ idem,infra eo.cum contingat,& de hoc etiam no.ſ.e.cũ
2 contingat. ¶†Deferendum] neutri iudices aliis deferre poſſunt iuriſdictionem cognoſcẽdi de principali, ſed tñ cognoſcendi, cuius ſit iuriſdictio. & ſi quæratur cuiuſmodi iudices ſunt iſti,& à quo habeant iuriſdictionẽ, in hoc dicimus,ꝙ ſunt ordinarij, & à decre.iſta habent iuriſdictionem,arg.ff.de offi.eius,cui mã.eſt iuriſdictio.
3 l.j.& infra de appel.cum ſpeciali. ¶† Si quæris, utrum conſenſus partium ſit requirendus in electione huius iuriſdictionis,dicimus ꝙ non, cum expreſsè hæc decre. dicat ꝙ deferre ſibi poſſunt iudices ad inuicem: uerum tamen, niſi partes conſentiant, pars condẽnata poterit appellare,arg.ĵ.de offi.deleg.ſuper qõnã n. plus placet, ꝙ nunquam appellare pôt, qualecunq; ſententiam proferant: quia nullum præiudicium fit eis in principali cã nec principaľr,nec acceſſorie, & ęquè poſſunt eſſe iuſti, & ęquè bene iudicare vni iudices,ſicut alij. & ſi illi iudices, quibus adiudicata eſt iuriſdictio, malè iudicent in principali,tunc appellent;& idem eſt in ſimi.de principali aũt cognoſcere nõ poſſunt ſimul, cum alteri in hoc iuriſdictionem non habeant,arg.ĵ.de offi.dele. cum ſuper. melius aũt dr̃, ꝙ uterq; habeat iuriſdõnem,licet alter horum elidi poſsit ꝑ exceptionem. vnde ſi partibus placet,eorum iuriſdõnem ꝓrogare poſſunt. ¶ † A par-
4 tibus.] no.ꝙ hmõi cõ.catio,ſ.ad quos iudices pertineat iuriſdõ ſuper principali cã, uel q̃ literæ aliis pualeant, non pertinet ad iudices utriuſq; partis,ſed ad ipſas partes. non.n.intereſt iudicum, cum ipſa iuriſdõ non pertineat ad eos rõne alicuius dignitatis, ſed ex delegatione tñ: imò cum ſint ambo paria iudicia, iudices cõmunes uidentur operas ſuas ingerere inuito; quod eſſe nõ debet,ff.de procur.quæ omnia. vnde non eſt aliorum iudicium mittere ad alios,quod non procedant, quouſq; cognoſcant de uiribus literarum: quia cum non habeant aliquam poteſtatem ſuper eos,non pertinet ad eos aliquid mandare aliis iudicibus: ſed pars citata corã aliis iudicibus debet excipere dicens,nõ pertinet ad uos cognitio in principali cauſa: quia reuocatæ ſunt literæ ad uos miſſæ. uel ſi ego habeo alias priores, quæ non ſunt reuocatæ ꝑ ſecundas; & tunc bene pôt habere teſtimoniũ aliorum iudicum ſuper hoc,ꝙ aliæ literæ ſuper eodem ad alios impetratæ ſunt; & etiam ipſorum amborũ iudicum eſt diffinire ſuper hoc quæ literæ aliis præualeat, ſi poſſunt in vnam ſententiam concordare: alioquin partes eligerent arbitros,qui ſuper uiribus literarum diffiniant. iſtos autem arbitros non cõpellunt ambo pari iudicio: ſed tantum illi, corã quibus fuit à parte alia exceptum de præualentia ſuarum literarũ. illi enim ſoli ſunt ſui iudices in hoc, cum corã eis cęperit cã, & corã aliis nihil ſit actum: imò ſunt ſui iudices in hoc: imò ſi alij iudices uocaſſent partem aliã corã ſe, iuſtè exciperet, hæc cauſa iam initium habet corã aliis iudicibus ꝑ citationem.vnde uos ulterius intromittere nõ debetis, infra de app.ut debitus,niſi in hoc conueniatis ambo, & diffiniatis quæſtionem de iuribus literarum,ut hic;& ſi iudex uellet procedere cõtra eum, appellet cã adiecta: quia prior iudicum,coram quibus fuit exceptum,eſt cognitor exceptionis, & principalis etiã quęſtionis. ¶Sed quid ſi pars citata non ꝓpoſuit exceptionem de uiribus literarũ corã primis iudicibus, ſed ſtatim iuit ad alios ſuos iudices,& fecit citari partem aduerſarij? Rñ.ꝙ in hoc caſu ſi pars excipiat, dñi mei iudices iam cęperunt cauſam per citationem cognoſcere, vnde uos non habetis intromittere,bene dicunt; & ſi non exauditur,& ap-
5 pellauerit,iuſta eſt appellatio: † quia ad iudices, qui citauerunt,pertinet cognoſcere de principali cauſa, ſi nõ excipiat. & ſi excipiat,debent cognoſcere,de exceptione.C.ꝙ de excep.ſi quidẽ:uř tñ ſi iſte aduocatus à ſecundis iudicibus, non declinaret forum ſecundorum iudicum, ſed exciperet de uiribus literarum, ꝙ tunc oportet,ꝙ ſecundi iudices cognoſcant de hac exceptione pari rõne, quã ſupra diximus. & ſi coram utriſq; eſſet exceptum, coram utroq; pari iudicio procedere:ſed ſnia illorum præualeret, qui primo eam tuliſſent, dũmodo tranſierit in rem iudicatam: quia res iudicata coram prioribus ipſis iudicibus nõ ualet.2.q.6.§.j.diffinitiua. ¶Alij aliter dicunt,ſ.ꝙ iudices ambo ſimul procedere dicunt, licet melius eſſet, ꝙ ex quo coram vnis exceptũ eſt de ambiguitate literarum,coram aliis non audiatur ſuper eadem. Item ad officium iſtorum iudicum tñ, ꝙ primo citauerunt, pertinet cogere partes ad eligendos arbitros, & arbitris ad eligendum tertium, & etiam ſi arbitri nihil diffinirent infra terminum eis aſſignatũ, ipſi ſoli procedent in cã principali.ĵ.de offi.dele.ſuſpi-
6 tionis.ĵ.de app.legitima. ¶†In hac aũt gl.ſemper appellamus primos iudices eos, qui primò citauerint. item prædicta probantur ſic. ante tẽpus huius decre. pertinebat tota iuriſdictio ad illos, coram quibus primò cępiſſet agi; ſed per decre. hanc non eſt additum, niſi hoc,ſ. ꝙ ambo iudices debeant cognoſcere,& de arbitris. ergo in omnibus aliis primi iudices ſuam iuriſdictionem obſeruabunt. C.de teſta.omnium. ¶Alij aliter dicunt, ſ.ꝙ ambo iudices in omnibus ſimul procedere debent. hæc uera ſunt, ubi per partes ꝓponitur literas ꝑ alias reuocatas:quia tunc uidentur cõcedere, ꝙ iudices, coram quibus hoc proponitur, de ipſa exceptione cognoſcant. ſed ſi proponant alios iudices eſſe, præferri debent in cognitione huius cauſæ, tunc coram ambobus eligendi ſunt arbitri,& ambo cogent arbitros procedere in cauſa, & omnia alia circa hoc ſimul facient. ¶Alij autem dicunt,ꝙ iudices primò citantes non dimittunt, quin procedant,quicquid dicant partes, niſi alij iudices hoc petant: ſed certe aliud uidetur melius. ¶†A partibus] iudicibus.i.uel melius partes appellant litigantes, qui habent duplex auxilium,primum de arbitris. ſecundum, ꝙ proponant coram iudicibus citantibus except. de ſuis literis non reuocatis,& probent coram eis.ſ. eo. ex parte,infra eo.ex tenore. nam ſicut iudices inuicem in hac parte poſſunt ſibi deferre, idẽ uř & de arbitris, licet aliqui contradicant,& dicunt neceſſe eſſe, ꝙ coram iudice, qui iuriſdictionem exercere cęperit, excipiant de literis reuocatis,& petant arbitros,coram quibus de hoc diſputetur, ſi non poterunt iudices utriuſque partis concordare, ut hic & non poſſunt coram eis procedere in hac exceptione, ſed coram arbitris tantum. contra.

infra eo. ſuper.ubi dicitur,ꝙ iudex,coram quo talia ꝑ-
ponũtur,debet cognoſcere,an ſua ſit iuriſdictio: ad idẽ
ff.de iud.ſi quis ex. ſed dicunt illam loqui, qñ non ſunt
alij iudices delegati : uel etiam ſi eſſent delegati, ideo
petebatur hoc nã ſm priorem modum procedebaẽ. nec
credimus hanc decre.locum habere,ſi dicatur, ꝙ per li
teras deleg. non ſit ordinarij iuriſdictio reuocata, cum
hic dicatur tm̃, qñ ambigitur de reuocatione literarũ :
ſed.ad ordinarium fuerunt literæ impetratæ. Item qa
delegatus põt coercere ordinarium.j̃.de offi.deleg.c.j.
& c.ſanè. delegatus aũt non quia par in parem non ha-
bet imperium.j̃.de elec.innotuit. nec etiam habet locũ
hæc decr.ſi ꝓponatur coram iudicibus app.citantibus,
ꝙ per ſuas literas non ſint literæ principalis cauſæ re-
uocatæ. nam tunc app.iudex cognoſcet,j̃.de app.ut de-
bitus,j̃.eo. dilectus filius. ¶Et eſt ratio diuerſitatis, qa
in alia cã impetrantur ſecundæ literæ,ſ.app.in alia pri-
mæ,ſ.principalis. ſed bene dicimus eam habere locum,
ſi in cã appellationis diuerſæ à partibus literę impetrẽ-
tur;quod fieri põt.j̃.de cõfir.uti.bonæ,in prin. Sopian-
8 tur.] ¶†Sed quid ſi iudices, uel arbitri diffinierint pe-
nes illos eſſe iuriſdõnem, penes quos non eſt, nunquid
hoc ꝑtextu iterum audietur querela, quaſi nõ ſit à ſuo
iudice lata ſententia,uel ſit lata à iudice, qui iuriſdõnẽ
non habet ? arg.C.de iur.om.iu.conſenſus,ff.de iud.l.j.
¶Sed nos dicemus,ulterius hanc qõnem non audiendã,
ex quo ſemel lata ſententia tranſit in rem iudicatam, ſi-
cut ſententia cõtra res prius iudicatas nõ ualet, in qua
ſententia fertur primò iudicatum non eſſe,ut ff.q ſen.ſi.
app.l.j.in prin.ar.2.q.6.§.diffinitiua. Et res iudicata ꝓ
ueritate accipitur, ff.de ſta.ho.ingenuũ. & uterq; iſto-
rum iudicum habet iuriſdictionem, licet poſſet per ex-
ceptionem elidi,ſicut no.s̃.eo.cæterum, niſi fortè expri
meret errorem ſuum: puta quia diceret, ꝙ per clauſu-
lam illam, nullis literis ueritati & iuſtitiæ præiudican-
tibus,reuocarẽtur primæ literæ,j̃.de confir.uti.bonę.§.
ult.uel ſi ſententiaret, ꝙ nõ teneretur facere mentionẽ
9 de proceſſũ,j̃.de re iud. inter monaſterium. ¶†Et qui-
buſdam] dicimus, ꝙ ubi literæ impetrantur cõtra plu-
res,uel ſuper pluribus rebus,ꝙ primò poteſt ꝯ vnũ age-
re,& poſtea contra alium alio tẽpore,& etiam põt age-
re primò contra eũdem ſuper vna re,& poſtea ſuꝑ alia;
& eodem modo poteſt facere per generalem clauſulam.
nec obſtat, infra de offi.deleg. in literis, ubi dicitur, ꝙ
ſemel functus officio ſuo ulterius ſe intromittere nõ po
teſt: quia hic ſuper eodem, de quo vult, non eſt functus
officio ſuo, arg.contra prædicta, ſupra eodem ad hæc.
¶Aliis quid ſi dixit de vna re tm̃, ſed generalem clau-
ſulam poſuit in perſonis, puta cauſam, quã B.habet cõ-
tra Q. & quoſdam alios ſuper iure patron.T. eccleſiæ,
& poſtmodũ vnus de cõtentis ſub generali clauſula im
petret literas cõtra primum impetratorem ſuper eo.iu
re patron.& certe aliquibus uı̃ non ualere ſecũdum re-
ſcriptum,cum ſit impetratũ ſuper re expreſſa in primo,
ut hic. ad hoc ergo,ut ſecũdum ualeat, neceſſe eſt alias
res & pſonas exprimi in ſecũdo reſcripto, q̃ in primo.
ſed hic ſequitur abſurditas talis,ꝙ ſi aliquis illorum, q
continetur ſub clauſula generali , uelit agere ſuper re
expreſſa,uel nominata, ꝙ non poſſit, cum ſuper ea non
poſſit impetrare iudices, nec eodem modo ad iudicem
ordinarium ire,nec coram delegatis primis poteſt,cum
non ſint delegati eius,ut quidam dicunt. & iccircò me-
lius eſt dicere, ꝙ contentus ſub generali clauſula poſſit
ſuper expreſſis literas impetrare,& coram ordinario li
tigare. & ſi primò incęperit,priuſquam citetur ꝑ gene-
rales literas,pręualebit,etiam ſi primus non poſtpoſuit
uti dolo, uel negligentia : alias non, ut hic. ¶Eſt ergo
neceſſarium ad hoc,ut literæ in prædicto caſu non ua-
leant,ꝙ res & perſonæ ſint expreſſæ in primo reſcripto,
uel nominatæ coram iudice, niſi agereẽ actione pro ſo-
cio,famil. erciſ.cõmuni diuidundo,quarum prima uerã
ſocietatem continet: aliæ duæ cõmunionem rerum pro
diuiſo,uel indiuiſo. & idem dicere uı̃ in actione tutelę,
quæ notat continuationem actuum.ff.de quibus rebus
ad eũdem iudi.ea.l.j.& ij. C.arb.tu.oẽs ; & idem fortè
põt dici,ſi petatur reſtitutio in integrum.C.ſi ut hær.ſe
abſtin.auc.ſi oẽs,uel confirmatio.ff.de adop. nam. uel ſi
petatur confirmari electio. in oı̃bus enim his caſibus, li
cet omnibus non expreſſis, uel nominatis contradicere
electioni,uel confirmationi,& etiam ſine cõuentione al
terius delegatum iudicem adire: quia cõmunis omniũ
iudex eſt. & ideo impetratis literis ſuper aliqua ſocie-
tate contra aliquem ſociorum,uel ſuper aliis caſibus ꝑ-
miſſis ulterius nullus aliorum poterit literas impetra-
re. ¶Et idem forte dicẽdum eſt in aliis caſibus,ubi agi-
tur de rebus, uel iuribus indiuiſibilibus, uel etiam ubi
idem eſt negotium, & eadẽ cauſa defenſionis, & eodem
cõmuni iure innititur,infra de app.ſua. ubi no.ſed non
eſt ſic idem negotium, nec eadem cã defenſionis in iure
patron.de quo prædiximus. ¶Si autem perſonæ ſint ex-
preſſæ uel nominatæ,ſupple & citatæ ita, ꝙ perpetuata
ſit iuriſdictio etiam ſuper aliis negotiis , ubi nulla eſt
cõmunio, de cætero ſuper ulla re,& ſuper non expreſſis
impetrare poteſt reſcriptum, non uiribus huius decre.
ſed auc.quæ eſt.C.de interlo.om.iud.auc.& conſequen-
ter, quæ prohibeẽ recõuentionem fieri ſub alio iudice.
10 ¶†Sed poſſet quæri, ſi citata & nominata perſona ſuper
rebus non expreſſis impetret reſcriptum,an finita cauſa
contra eum mota ſuum reſcriptũ elidatur excep.arg.ꝙ
ſic.j̃.c.ſuper literis C.ſi nup.ex reſcript.pe. l.ij.ar.con-
tra.j̃.de offi.deleg.prudentiam, §.ſexta. inſti.quib.mo.
teſta.infir.§.non tantum ff.de iniuſto, rup.teſta.poſthu-
mus. ¶Sed rñdeo elidi reſcriptum. & cõtraria illa lo-
quuntur,qñ tempore facti teſtamenti,& mortis, & tem
pore impetrationis literarum proceſſus erat legitimus.
hic aũt tẽpore impetrationis legitimus nõ fuerat, ſicut
in primis cõcor. ¶Expreſſæ] quod hoc mõ fieri põt. A.
impetrauit literas,ꝙ B.& quidam alij iniuriabantur ei,
intendens ſub clauſula gñali cõprehendere C, ſed poſt
ea ante,q̃ exprimatur C, idẽ C impetrauit literas ꝯ A,
q prius impetrauerat ꝯ eum ſub generali clauſula dicit,
ꝙ literæ C ꝑiudicant literis A in rebus. leue eſt exem-
plum. Speciales] ſupra eo.ſicut Ro. Superflua] quan-
11 tum ad hunc caſum. Obtinet] ex hoc colligimus, † ꝙ
generali promiſsione facta, ſi moriatur delegans ante
expreſsionem rerum, uel perſonarũ, delegatus nihilo-
minus poſt mortem delegantis audiet, ſi in aliquo cępe
rit uti iuriſdictione, arg.j̃.de offi.deleg. gratum, licet
12 vndique. ¶Exprimantur] hic dicimus † tm̃ ualere ex-
preſsionem coram iudice factam , quantum ſi in literis
eſſent expreſſæ res & perſonæ : non tñ cõparamus cita-
tionem, cum ex citatione perpetuatur iuriſdictio ꝯ ci-
tatum.j̃.de offi.delc. licet,gratum: ſed expreſsione nõ:
ſed id bene fieri habet, ꝙ hic dicitur,ſ.quia de cætero
ſecundæ literæ non ualebunt, niſi de prioribus literis,
uel expreſsione generalis clauſulæ in primis literis cõ-
tentæ fecerint mẽtionem,ſalua diſtinctione habita,j̃.c.
plerũque.& ſit hæc expreſsio hominum,uel rerũ etiam
ſine citatione,ut ſi iudex mittit ei. ſcias,ꝙ talis per hu-
iuſmodi literas te conuenire intendit tempore ſuo.

a ¶ *Iudicant maiores.uide in propoſito ab.i.c.ſuper eo.ẽl.i. infrà de teſt.ubi colligit quattuor qualitates ſuperioritatis.ſ. diuitiarum,nobilitatis,potentiæ,& honoris.& qui intelligantur maiores per Pe.de Anch.in repe.c.primi.ad ſi. ſuprà de conſtit. ubi refert ſe habuiſſe in facto & quòd ubicunq; tale uerbum profertur a lege, uel ſtatuto in materia indifferenti, refert quo ad ætatẽ. & adde Barb. late ĩ repe.l.cũ acutiſſimi,co.lxviij.C.de fide. latiſsimè per Fel.ĩ rub.quẽ per te uide.*

b ¶ *Clauſulam. adde Bal.hic, quòd per iſtã clauſulam generalem & quidam alij, non includũtur pauperes; allega.l. Ticius, ff. de procur.pro quæ facit, quòd dicit Ray.de forli.in l. non facile.§.infrà.ff.ſi cui pluſquam per l. Fal. ubi quòd pauperi remittitur ſatisdatio.& adde quod pauper dicitur ille, qui laborat malis moribus, Bal.in d. humilem,& do.Mari. Soc. in c.i.de ac.& in cõſi. xvij.col.ſi.uerſ.ij.*

c ¶ *Propriæ ſignifica. adde quòd proprietas uerbi cognoſcitur uel ab alluſione, uel a ſignificatione,uel ab auctoritate, ut per do. Maria.Sozi. in conſi. i.col.ij.uer.cum ergo, & plenè quando ſtandum ſit proprietati uerborum in contractibus,& per Alexã. in conſi. lxxx.col.iiij. uer. confirmatur, & co.vi.uerſ.et per hoc, & in conſi.xxij.col.ij in pꝛin.ubi impropriãtur,ut deſeruiant menti,in primo uol.& uide eundem Alexã.in. d.uolu.conſi.l.col.iiij. in ſi.ubi quòd proprietati non creditur niſi ratione abſurdi, uel repugnantiã, & uide eundem in conſi.xlij. in iiij. uolu.& aliqua per Iaſo.in auc.nouiſ. C.de inof.teſt.& per Alexã. in l.i.C. quod cuiuſq; uniuer. noı̃e.*

SVMMARIVM.

1 *An in generali clauſula comprehendantur ſimplices clerici.*
2 *Quæ perſonæ dicantur maiores , & digniores.*
3 *Viliores perſonæ dicuntur illæ , quæ uiliſsimas exercent artes , ut ſunt artes ſcænicæ,tabernariæ, & ludicræ.*
4 *Propriæ ſignificationi uerborum ſtãdum eſt,niſi ubi ex cauſa contrarium inuenitur.*
5 *Maiora & grauiora negocia quænam intelligantur.*

SEdes Apoſtolica . Mino
res] Et hæc ratio. dici
mus, quòd ſi maior : liti
gat cũ minore.hac exce
ptione omiſſa , ſcilicet de maiori-
tate & dignitate pſonar,& nego-
ciorum , tenet ſententia contra
eum lata : quia tacitè eorum iu-
riſdictio prorogaſſe uidetur .
1 ¶†Quid ſi dixit conqueritur de
epiſcopo , & quibuſdam alijs,nun-
quid per generalem clauſulam
poterunt ſimplices clerici conue-
niri? reſpon.ex ui grammaticæ nõ,
ſed contrà conſiderandum eſt , ꝙ
conſuetudo habet cõtra infrà eo.
Rodulphus infrà de conſue. cum
dilectus . & eſt ratio , quia aliter
proceditur contra maiores, quàm
contra minores xlv.diſtin. cũ bea-
tus infrà de off.deleg.ſanè paſtora
lis.j. reſpon. iij.q.vj. hoc quippe.
2 xxiiij.q.iij.qui cõtra pacem.¶†Di
cũtur autem hic maiores, qui ſunt
in primo gradu:minores, qui in ſe
cundo x.q.ij.antiquos.ff.ad legem
Cor.de Sicca.l. penulti. alij iudi-
a cant maiores, [a] uel minores per-
ſonas,habito reſpectu ad perſonas
inter ſe,ſcilicet nominatorum in
reſcripto,& conuentorum, ſiue in
dignitatibus, ſint ſiue priuati , ar.
xxiij.q.iiij.duo.¶Alij credunt ma
iores dici potentia,uel diuitiis: di
gniores nobilitate,uel ordine,ut
quia ſunt clerici,uel quia alia prę
diti ſunt dignitate : & cum tamen
generales literæ plus odij habe-
ant , quàm fauoris , argumen. ſu-
prà codẽ.ad hoc. C. manda. per
diuerſas , dicunt eas reſtringen-
das , & non ad maiores uel di-
gniores quocunque genere ma-
ioritatis,uel dignitatis extendendas,argumen. hic. ¶Et
inde dicunt , quòd ſi nominat magnam perſonam po-
tentia , uel diuitijs , & per illas literas uelit conueni-
re perſonam in dignitate conſtitutam non poteſt.& idẽ
è contra ſi nominauerit perſonam in dignitate conſti-
tutam,& poſt uelit conuenire perſonam maiorem po-
tentia,uel diuitijs,non poteſt.Alij contradicunt, & hos
æquiparant , & quaſcunque laici perſonas nominaue-
rint,non poſſunt clericos conuenire:quia ſunt maioris
profeſſionis. xcvj. diſtin. duo infrà de ma. & obedien.
ſolitæ,& hac ratione ſi nominauit clericos ſecundi or-
dinis,uel minoris dignitatis non conuenit clericos pri-
mi ordinis , uel maioris dignitatis ; & poſſunt dici cle-
rici ſecundi ordinis non cathedralium eccleſiarum cle-
rici . & eodem modo ſi impetrauerat literas contra eũ,
qui eſt ſub alio , non poterit conuenire eum , qui præ-
eſt ; ut ſi impetrauerit contra filium,uel mercenarium,
non conuenietur pater , uel dominus , ut hic dicimus:
quia decre. uerba ſic habent. arg. ff. qui & à quibus ,
proſpexit : aliàs autem nomine plebis ei digniores in-
telliguntur , ut ſenatores , inſtit. de iure natu. §. plebs
3 ¶†Minores] Aliqui dicunt uiliores,ſicut tabernariam,
libertam , ſcænicam , & aliàs de quibus habes.C.de in-
ceſt. nuptia.humilem, C.de inofficioſo teſtamento , in
arenam. licet enim ſit pauper , ſi aliàs eſt bonus ipſo
nominato connumeratur diues per generalem clauſu-
b [b] lam, argumen. in l.prællega. humilem , & inſtitu.de
ſuſpec. tuto.§.ulti. digniores dicuntur , qui ſunt claræ
opinionis , qui in prædictis uilioribus nominatis per ge
neralem clauſulam non conueniuntur maiores intelli-
gunt per ordinem,ut clericos xcvi.diſtin. duo.uel pro-
pter dignitatem cum adminiſtratione , quam habent
omnes prælati eccleſiaſtici de iure communi , ut not.
infrà de offi. ordi. cum ab eccleſiarum,ſi de minoribus,
id eſt non clericis,uel non in talibus dignitatibus con-
ſtitutis fiat mentio,per generalem clauſulam,non con-
uenientur,ar.ff.de iuriſdi. om.iu. magiſtratibus : ſed ſi
adminiſtrationem,uel iuriſdictionem non habent , li-
cet habeant dignitatem , dicunt aliqui , quòd quo ad
conuentionem nullum habent priuilegium,licet habe-
ant quo ad quædam.C. de inoff. teſt.l. ſciant, C.de po-
ſtula. quiſquis.§. pe. niſi eſſent uiri , qui olim exiſten-
tes in maxima dignitate , uel eximia dignitate eam di-
miſerint , de quibus habes. C. ubi ſena. uel cla. quo-
tiens , qui per generalem clauſulam ſimiliter non po-
terunt conueniri, ar. ibidem Nos dicimus , quòd non
poteſt certa doctrina dari de præmiſſis : ſed diſcretus
iudex examinabit omnia ſupradicta , & eis diligenter
inſpectis iudicabit , qui ſint maiores , & qui minores,
& qui digniores , ſecundùm quòd iuſtum eſt. ¶† Maio-
4 res] Hoc ſic ſtatuitur in odium abutentium reſcripta
apoſtolica:ſed ſecus eſt in procuratoribus , ut licet no-
minentur minores perſonæ:tamen maiores perſonæ, &
de maioribus negocijs , & rebus conueniri poſſunt .
c nam propriæ ſignificationi [c] uerborum ſtandum eſt ,
niſi ubi ex cauſa contrarium inuenitur . & idem intel-
ligimus in contractibus,& alijs. Multitudinem] Supra
eod. ad hæc.ff. de teſti. l.j. & dic multitudinem , ſcili-
cet quadragenarium numerum,ſicut in teſtibus,de te-
ſtibus,cum cauſam, & talem interpretationem iam rece
pit.unde non eſt mutanda.ff.de leg.minime :hodie tantũ
quatuor.j̃. eod. cum in multis.¶† Maioribus.] maiora
5 negocia intelligo de maioribus ſummis : grauiora,
quia de ſpiritualibus , de crimine, uel de libertate , uel
propter ſcandalũ , quod inde oriri poſſet.nos credimus

propter generalem clauſulam poſſe agi de maioribus ſummis, niſi nimium excederent: ſed nominata petra non poteſt agi de caſtro. ſuper hoc etiã præcipuè ualet diſcretio iudicis, ut uideat, quæ ſint maiora negocia, & quæ minora. Fraus] j̃.de fil.presby. ad præ.j̃.de dona. cap.2.30.q.1. dictum.

SVMMARIVM.

1 *Iudex partes & etiam alios punire poteſt, ſi uiderit eos in aliquo malo uerſari.*

1 EX tenore. Vt ipſe commodo] s̃.de reſcr.cæterũ.j̃.de offi.del.ſanè, cõtra. ¶† Secundò no. ꝙ cum plures literæ ſuper eodẽ impetrantur negocio, aut impetratur ab eodẽ, aut à diuerſis. itẽ aut ad eoſdem, aut ad diuerſos iudices. ſi aliquis impetrat duo paria literarũ in fraudẽ ad diuerſos iudices, ſ.cã uexandi aduerſariũ, non ad cautelã, ſ.ut ſi morerent̃ iudices unius cõmiſſionis, uel alias impedirentur, recurſum haberet ad alios, neutræ ualerent, ut hic. ſi uerò ad eoſdẽ iudices, & diſcordant literæ in data, p̃ualent primæ, ſi in ſecundis non fiat mentio de primis s̃.eo.ceterum. ſi uerò eſt forma, & data eadẽ ad eoſdem iudi ualẽt utræque, ar.ff.de his, quæ in teſtamen.delen. l.fi.ff.de teſta.unũ. ſi uerò ſunt aduerſæ, neutræ ualent. C.de fid.inſtrumen.ſcripturæ. ſi uerò literæ impetrãtur à diuerſis perſonis ad eoſdem iudices, utræque ualent, ſi concordant in forma, & data. ſi uerò data eſt eadem, ſed forma contraria, conſulendus eſt dominus Papa.j̃. de of.dele.ſanè. & hoc ſi utraq; pars oſtendat ſuas lr̃as. ſi aũt auctor.ſubticet ſuas literas. per annum fortè, conualeſcunt literæ rei.j̃.eo.plerũque. Si uerò impetrate ſunt à diuerſis, & nõ apparet, q̃ illarũ ſunt primæ, neutrę ualent, ut dicũt quidã: ſed melius vr̃, ꝙ præualeant lr̃æ prius præſentatę. ¶Vt ipſe cõmodo] Imò vr̃, ꝙ cãm ꝓde re debeat, arg.C.de aſſer.tollen.l.j.§.fi.ſed illud ſpãle eſt fauore libertatis: ſed qũo iſte iudex, qui tantum de excep.cognouit, pronunciabit, quòd careat commodo utrinſque, cum de qua re &c.ff.de iudic.de qua re. infra de ſi. licet infra de ordi.cogni. cum dilectus. Reſpon. iudex partes, & etiam alios punire poteſt, ſi uiderit eos in aliquo male uerſari. C.de teſt.nullum. Item hoc eſt notorium iuris; unde ſane ordine iuris [a] procedi poteſt, ut no. infra de cohabi.cleri.& muli. tua, & cap.ueſtra.

a ¶ *Sine ordine. Adde eundem Inno.in cap. qualiter et quãdo, infra de accu.Fel.in c. euidẽtia, infra de accuſ.Abb. & docto.in dicto capitulo ueſtra. Franc.de Are.in conſil.165. & adde eundem Innocẽ.in cap.ex parte infra de uerb. ſignifi.quòd iudex in notorio potius poteſt procedere exequẽdo, quàm condemnando, & refert do.Maria. Sozi.in conſil.22.colum.iij.uerſicu.quarto. & dicit Henric. Bohic in capitulo ad audientiam, infra de*

CVm adeò ſcripta. Sufficientẽ] Quæ ſufficiẽtia attẽditur rõne nobilitatis, ſcientiæ, magnitudinis, & dignitatis.41.diſt.non cogãtur, de præ.de multa, ff.de uar. & extraordi.co.l.j.§.in honorariis ff.de uſufruc.ſed & ſi q.d.§.j.Qualiter, ſ.per ueri ſuppreſſionem ſupra eo.ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid lit.non cont.liceat teſtes recipere.*
2 *Comminatio, de qua in hac decre. facienda eſt poſt peremptorium.*
3 *Quando per ſequentia determinentur præcedentia.*

1 CAuſam, quæ inter. Probationes recipere] † per qđ uidebatur teſtes poſſe recipi, lite non cont. quod non eſt uerũ.j̃.ut lite. non conte.qñ nam in reſcriptis uerba ambigua ſunt interpretanda ſc̃m ius cõe, ff.de cõfir.tu.l.j.C.de inoff.teſt.l.ſi qñ. in priuilegiis ſecus.j̃.de deci.ad audientiã, & de dona.paſto.j̃.de priui.ex ore.idẽ in beneficiis principũ.j̃.de uer.ſig. olim. nam hæc potius ſunt amplianda, quàm reſtringenda, ff. de conſti.prin.l.ult.idem dicimus in indulgentiis, non tamen ſunt large interpretãda, ut à uerbis priui.recedatur.j̃.de priuile.porrò ſtatuta ſc̃m ius cõe interpretamur.j̃.de conſue.cum dilectus.diſpenſationes & permiſſiones reſtringimus.j̃.de conſangui.& affi.ꝙ dilecto. dicta autem teſtium & alia intelligimus, ſc̃m ꝙ nulli, uel minus ſunt captioſa.j̃.de teſti.cum tu fili.ff.de reg.iur. ſemper in dubiis. ubi non eſt ambiguitas, non interpremur.ff.de leg.iij.ille aut ille. ¶†Et quantũ] quidam di- 2
cunt hanc clauſulam uicem peremptorij obtinere, arg. j̃.de in integ.reſt.ex literis, in fi.& de do.cum dilec.nos nõ credimus: imò poſt perẽptorũ facienda eſt hæc cõminatio, ff.de iudi.ad peremptorium, & ad hoc ẽt cõſonãt decre.præalle. ¶†Intelligentes ibidem] & ita clauſula 3
ſequens reſpicit præcedentia, & determinat ſequentia, prout ius poſtulat. 32.q.7.apoſtolus.j̃.de ap.ſecundo: uel prout eſt de uoluntate partium, ff.de pac.do.cum pater, ff.de cond.indeb.quia & quandoq; per ſequentia non determinatur proxi.idem de dona.cum dilec.& de ap.quæſiuiſti. ¶Cariturum] qũo reuocatur ſine ap.cum non ſit contra ius ſcriptum, ſed contra ius litigatoris? Reſpon.imò caſſum & irritum eſſe debet, cum ſit factũ contra ordinem iudiciorum.C.de ſen.& interlo.l.prolatam, ſ.ſi teſtes eſſent recepti lit.non cont.

iureiu.in columna fina. quòd licet requiratur ſententia: non tamen requiratur in ſcriptis. Et ita intelligit nota.per Ioannes Andr.c.ex parte, el primo ſupra alle.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ad conſtitutionem faciendam ſola decani & capituli auctoritas ſit ſatis.*
2 *Quando auctoritas Papæ intelligatur excepta in iuramento.*
3 *Quando liceat excipi contra litteras.*
4 *Effectus litterarum non impeditur, ſi poſt executorias iuratur.*
5 *Quandocũq; conſtat aliquem non legitimè inſtitutum, etiam poſt ſententiam debet remoueri.*

COnſtitutus apud ſe. Et ipſi], i.canonici. Eis], i. canonicis. executoribus] qui eos compellerẽt, cognitione tñ præmiſſa, ut j̃.ſequitur. Per decanum † nunquid ſola auctoritas decani, & capituli ſufficit ad cõſtitutionẽ faciẽdã. ex hoc loco vr̃, ꝙ ſic ꝯ.j̃.de conſue.cum conſue.& ad hoc not.s̃.de cõſti.cum acceſſiſſent. ſed hic nõ dr̃ ſtatutum ualere: ſed dr̃ eos non cogẽdos ꝑ ꝑ iuramentũ, de quo in literis mẽtio non hr̃, uel erat confirmatũ à Papa. ¶†Iuramẽto, ſed in oĩ tali iuramẽto intelligit̃ excepta auctoritas Papæ, [b] ut hic, & j̃.de iureiu.ueniẽs, ergo nõ facit ꝯ iuramẽtum recipiendo ad mãdatũ Papæ. Ioan.dixit hanc conditionem non

b ¶ *Auctoritas Papæ. Intellige hoc uerum, quando præſtatur ſuper re ſubiecta Papæ, uel ſuper iuribus pertinẽtibus ad eum. Ita Abb.hic; & ideo dicit Innocent.in capitulo cum inter. P. de renuncia. quòd in non pertinentibus ad Papam ipſe non abſoluit à iuramento ſine cauſa rationabili.*

inesse

ineſſe iuramento: ſed ideò intelligitur excepta auctoritas Papæ: quia Papæ non præiudicatur, quin poſſit ꝯrium facere, uel ſtatuere. Alij dicunt, ꝙ in ueritate intelligitur hæc conditio, ſicut multæ aliæ ſi.22.q.2.beatus.j̃.de iureiur.quẽadmodum. Iſti autem canonici nõ coguntur eum recipere: quia literæ fuerunt impetratæ tacita ueritate, & tali, de qua præſumitur, ꝙ ſi eſſet expreſſa, nõ obtinuiſſet literas; & hæc eſt ratio, quare hęc exceptio de iuramento debet proponi in prin.contra literas, & non ex poſtfacto. quia non obſtat receptioni in canonicum iuramentum. hoc non placet quia exceptio iſta, ſ.ꝙ non fecit mentionem de iuramento, nõ proponitur in initio tantum & cõtra reſcriptum, ſed ſemper uſque ad diffinitiuam ſententiam tanquã ueræ peremptoriæ. hæc enim exceptio non tantum afficit literas, ſed gratiam, quæ poteſt fieri ſine literis, [a] & ſemper literas præuenit; & iccircò eſt perẽptoria gratiæ. ¶†Fatemur tamen, ꝙ ſi aliqua 3
exceptio, ut pacti, uel iuramenti cõpeteret mihi tantum contra literas, ut ſi pactus eſſet, uel iuraſſet, ꝙ non impetraret literas contra aliquem, & ipſe cõtra iuramẽtum impetraret literas contra eũ; in prin. poſſet quidem excipi contra literas, ſed poſt lit.conteſt.non.C.de excep.l.fin.ſed ſecus, ſi iuraſſet, uel pactus eſſet, ꝙ eum nõ conueniret: quia tunc non tantum perimit literas, ſed actionem. Item nõ præiudicant literæ Papæ tali iuramento, niſi de illo faciant mentionem, nõ quia non poſſit præiudicare: ſed quia non præſumitur uelle præiudicare: quia non eſt auctor periurij infra de iureiur. ſi uerò. non.n. debet uiam periuriis aperire infra de iureiur. ſi uerò. & ſacramentum etiam temerarium, uel in fraudem obtentum non debet quis deſerere ſine auctoritate ſupe-
4 rioris, infra de elect.venerabilẽ. ¶†Executorias] quaſi dicat, ſi poſt executorias iuraſſent, non impediretur effectus earum: quia nõ eſſent literæ impetratæ tacita ueritate. ſed uidetur idem etiã poſt monitorias, cum per eas ſit negotium cęptum infra eo. ſuper literis. ſed dic cęptum quo ad hoc, ꝙ de honeſtate ipſe debet perficere, quod incępit. & eodem mõ ſi iuramentum præcederet monitorias, nõ ualerent. ſed iurm̃ prꝫſtitum poſt executorias non p̃iudicat: qa ꝑ illud nõ põt tolli ius, quod quæſitũ erat ꝑ eas, ſ.ius petendi præbẽdã. ſed iurm̃ p̃ſtitũ poſt monitorias & p̃ceptorias p̃iudicat: quia ꝑ eas
5 nullum ius quæritur. ¶†Irritũ] In bñficiis ſatis defendi põt, ꝙ qñcũq; conſtet aliquẽ non legitimè inſtitutũ, ẽt poſt ſñiam remoueri debet, cũ ibi debet eſſe oĩs puritas, & abeſſe oĩs obreptio. 1.q.1.ſi quis neq;.j̃.de re.iud.cũ olim, & c.cũ Bertoldus, & de cõceſ.ꝓben.cũ nr̃is.j̃.de re iud.inter monaſteriũ ꝯ: ſed nõ loquitur in beneficiis. uel expone hanc decret.ſuper, irritum, ſupple nõ procedendo ꝑ tramites iuſtitiæ: puta quia poſt appellationem ꝓceſſerunt, & fuit iſta cauſa appellandi, cum in literis nõ fieret mentio de iuramento: alioqui cum eſſent iudices, licet poſſent elidi per exceptionem, ſi tacuit, uel expreſsè in eis conſenſum fuerit, tenet quod ab eis factum eſt.2.q.6.§.diffinitiua, infra de fil.presb.ad noſtrã præſentiam, infra eod. cum dilecti.

a ¶ *Sine literis. Quòd gratia poßit fieri ſine ſcriptura, adde Fely. in rubr.de conſti. col.iij.ver.& poſſunt iſta, & ibi uide concord. Et ibi an poßit probari per teſtes.*

SVMMARIVM.

1 *Cum omiſſum eſt aliquid neceſſariũ exprimi, non ualẽt literæ.*
2 *Exceptio peremptoria non admittitur contra reſcriptum,*
3 *Reſcripta ſunt latißimè interpretanda.*
4 *In literis gratioſis ualent literæ non dolum, ſed ignorantiam aliquam continentes.*
5 *Iuriſdictio an detur per literas ſubreptitias. & in num.6.*
7 *An ſi quis literas à Papa impetrauit, & negat aduerſarius eũ appellaſſe, nunquid uocatus tenebitur reſpondere?*
8 *Non poteſt quis de vna eademq; re ſub pluribus conueniri.*
9 *Non auditur obiiciens contra reſcriptum, quòd iudex ſit criminoſus, uel impetrator homicida.*
10 *Exceptio contra iudi.quando proponi debeat, & quid de exceptione iuriſiur. in num.11.*
12 *Peremptoriæ exceptiones an proponi poßint contra reſcriptũ ad declinandum forum, & quid de dilatoriis. in num.13.*
14 *Exceptio de ueritate tacita in cauſa beneficiali, quando proponi poßit.*

SVper literis. Vt] prima regula. Priori modo.] ſ.per fraudem, uel malitiam. Facta fuerit] de hoc enim ipſe dubitans ratione dubietatis cognoſcet, ſicut & alibi.ff.de libe.cã, ordinata, & C.eo.lite. & debet probare dolum, qui allegat.ff.de proba. quotiens.§.qui dolum, argu.infra de præſump.dudum. Cognoſcet] quia fraus nemini debet patrocinari ſupra eo ex tenore ſupra eo. ſedes, & eſt ſimile.C.ſi contra ius, uel uti.pub. & ſi legibus. & intellige, ꝙ nullatenus debet cognoſcere de cã, ſi obiiciatur exceptio. nam ſi nõ excipiat, ſed ut cõſentiat, ut cognoſcatur, cognoſcat, ut C.ſi ꝯ ius uel util.publicã, præſcriptionem.C.de fal.ne exẽptum plus dicimus, quia ſi etiã illud per fraudem obtineat, quod alias obtenturus eſt, non ualet.C.ſi ꝯ ius & ſi. Poſteriori] ꝑ ſimplicitatem.
1 Nam] ſecunda regula. ¶†In cõi forma] Hoc non intelligitur, qñ tacuit ea, quæ neceſſe ſunt exprimi de proceſſu: quia tunc non ualent literæ, etiam ſi tale quid ſit omiſſum, quo expreſſo nihilominus literas habuiſſet. Alij tñ ꝯdicunt & bene; ur̃ ar.j̃.de app.oblatæ.de tacita autem ueritate ſic pone exẽplum. ſi quis falsò ſignificauit Papæ, ꝙ erat ſpoliatus, & Papa mandauit, ſi eſt ita, ꝙ reſtituat̃ ante cauſæ ingreſſum: poſtea inuenit̃, ꝙ ſpoliatus eſt auctoritate iudicis: ſed non ſic, ꝙ ſit reſtituendus ante cauſæ ingreſſum: quia bene ſeruauit ordinem ꝓcedendo ꝯ hunc ſpoliatum.C.vnde ui, ſi quis in tantã. tñ poterit ꝑ literas petere reſtõnem quia hic impetrator appellauit à ſñia iudicis, cuius auctoritate ſpoliat̃, & non ſtatim, ſed ꝓbata legitima appellatione. & nõ mireris, quia diximus eum ꝑ has petere reſtõnem, qñ non faciunt mentionem de appellatione. nam licet non faciunt mẽtionem de app. non minus ꝑ eas procedit̃.j̃.de app.oblatæ. ¶Sed ur̃, ꝙ iſti, qui appellauit, hic cõpetat rectum interdictum, uel conſtõnem, ſi quis in tantam, ꝙ non debuerit uictor auctoritate iudicis, à quo appellatum eſt accipere poſſeſſionem ſibi adiudicatam.C.de iure fiſ.prohibitum.C.ſi per uim.l.j. Sed reſpon.hoc qđ diximus, locum habere, ubi iudici, à quo appellatũ eſt, licet ſententiam exequi, ſc̃m quod no.infra de offi.dele. paſtoralis.§.præterea: aliter tñ leuius patet. ¶Pone caſum ſic. Papa ſic ſcripſit. Conqueſtus eſt nobis A.de B. qui pecuniam ſuam, quã ſibi mutuauit, reddere contradicit. quo circa mandamus, quatenus, ſi eſt ita, dictũ B. ad reſtituendam pecuniam cõpellas. poſtea coram delegato A. petit mutuum, & petit quòd ſecundum tenorem reſcripti cõpellatur B. ſibi reſtituere pecuniam B. reſpondet & dicit A. tacuit ueritatem, quam ſi expreſſiſſet, non literas habuiſſet, ſcilicet de pacto de non petendo: ſed A. dicit, etiã ſi de pacto dixiſſem, cũ adiũcto,

ſi cum eſſem in furore, uel in pubertate literas habuiſ-
ſem, ſcilicet hoc modo conqueſtus eſt nobis A. de B.
qui pecuniam, quam ſibi mutuauit, reſtituere denegat
prætextu pacti de non petendo, quod ſibi fecit, cum eſ-
ſet impubes, uel furioſus. hoc enim caſu A. nihilomi-
nus in forma communi literas habuiſſet, ſcilicet cum il-
la clauſula, partibus conuocatis cauſam decidas. vnde
B. petit, ꝙ ſecundum ordinem iuris ꝓcedat, ſ. quòd reci
piat teſtes, & probationes ſuas ſuper pacto interpoſito,
& ꝙ A. fuit maior & ſanæ mentis. uel aliter & melius
cum B. diceret literas non ualere, ꝙ de ſuo pacto men-
tionem non faciebat. A. reſpondet dicens, & ſi de ta-
li pacto, quod non præiudicabat, mentionem feciſſem;
tamen reſcriptum in forma communi habuiſſem. vnde
per has meas literas procedendum eſt, & ſi non ſm for-
2 mam clauſulæ, tamen ſecundum iuris ordinē. ¶†Sed ho
die hæc exceptio. ſ. peremptoria non admittitur con-
tra reſcriptum, infra de lit. conteſt. exceptionis perem-
ptoriæ in vj. & eſt quaſi ſimile inuenire ubicūque omit-
titur perēptoria exceptio principale negotium contin-
gens, & ubicūque certa clauſula, uel ſpecialis in literis
de cōmuni iuſtitia ponitur, uel potes ponere caſum per
decret. infra de app. oblatæ. ¶Item habet locum, quod
hic dicitur, ſi taceatur exceptio dilatoria ſoluendi, uel
faciendi. nam nihilominus per tales literas procedetur
in forma communi poſt tempus moratoriæ dilationis,
uel etiam ante. cum & ante finem dilationis agi poſſit,
licet ſolutio fieri non debeat. argum. C. de probatio. ad
probationem: in declinatoriis autem fori non uiden-
3 tur poſſe habere locum. ¶†Et no. ꝙ licet generaliter di
xerit hæc decr. ꝙ quando talia reſcripta impetrantur,
ꝙ iudex nō debet ſequi formam literarum, ſed ordinē
iuris: tamen oportet ſic reſtringi, ut proceſſus quem ha
biturus eſt iudex comprehendatur ſub uerbis reſcripti
poſitis tam in petitione, q̃ in concluſione: ea tamen quā-
tūcunq; poſſunt, ſalua intentione mandatis, & proprie-
tate uerborum ſunt latiſſimè interpretanda. verbi gr͂a.
reſcriptum impetratum eſt in p̄dicta forma. ille, q̄ im-
petrauit, omiſſa cauſa mutui, vult ꝓcedere & agere ex
cauſa ſtipulationis, uel donationis, uel conſimili, non
poteſt: quia iſti duo modi agendi non poſſunt compre-
hendi per tenorem eius, quod petitur in reſcripto, quod
tantum de mutui mentionem facit: licet bene cōprehen
datur ſub concluſione, quæ generaliter loquitur de re-
ſtitutione pecuniæ. & idem dicimus, ſi petitio quæ mo-
do datur, poſſit cōprehendi per uerba petitionis, ſed
non per uerba concluſionis; uerbi gr. reſcriptum Papæ
ſic continet: Conqueſtus eſt nobis A. de B. qui ſuper ta
li poſſeſſione iniuriatur eidem; vnde mandamus, qua-
tenus, ſi inueneris, ꝙ per uim ſibi abſtulerit illā, cogas
ipſum ad reſtitutionem, ſi poteſt A. nolit ſibi dicere. ꝑ
uim ſibi ablatam, ſed ꝑ fraudem. uel dicat A. cōqueror
de B. qui talem poſſeſſionem, quā mihi uendidit, eam
mihi dare contradicit; dicimus tales libellos nō admit-
tendos: quia conclo non patitur, licet petitio pateret;
etiam ſic iudex iudicare ſuper p̄dictis libellis non poſ-
ſet: quia fines mandati diligenter ſeruādi ſunt. ff. mand.
diligenter, & potior, imò ſola uera concluſio: q̄a peti-
tionem generalem reſtrinxiſſe uidetur, arg. C. de pro-
cura. maritus, C. de tranſact. age; & facit ad hoc, quod
not. infra de tranſactio. cap. j. in glo. quæ incipit, tran-
ſactio. Sed, ſi bene attendas, omnes caſus præcedentes
ſunt de ueritate tacita. Reſtat igitur, ut aliquos pona-
4 mus, ubi ſit falſitas expreſſa; uerbi gratia. ¶† Abbas
non Ciſtercienſ. dicens ſe Ciſtercienſ. non ex malitia,

a ſed ex ignorantia a fortè procura
toris impetrantis impetrauit lite-
ras contra plebem, quæ exigebat
decimas laborum ſuorum, ꝙ im-
poneretur ſilentium ſibi; bene ua-
lent hæ literæ: ſed non procederet
ſm hanc concluſionem, ſed ſecun-
dum formam cōmunem. ſ. partibus
conuocatis; & ſi forte ſpeciale pri
uilegium habet ſuper his, obtine-
bit: alioquin ſuccumbet. præterea
expreſſum caſum habes. j. co. olim.
Dediſſemus], i. dare tenemur de
iure, uel conſueuimus. Secundum
ordinem] ſm hoc mēbrum intel-
ligitur 25. q. 2. præſcriptione. & in-
fra de appellatio. oblatæ. Proce-
dat] argu. pro ſimplicitate, & im-
peritia, de conſec. diſt. 2. c. iij j. de re. permu. cum vni-
uerſorum, ff. de uen. inſpi. l. j. §. fi. ff. de proba. cum de in-
deb. Procedat.] ff. de eden. l. j. §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. de
die. § ꝙ minori. C. qui admit. ad bo. poſ. eſt aūt. arg. ɔ. ff.
de in ius uoc. l. ij. C. de fal. mone. l. j. Si uerò] tertia re-
gula. Nos nullas] s̃. e. ad aures. j. de coha. cle. & mu. ſu-
per e. j. de re iud. inter mona. j. de fil. presby. inter dile.
C. ſen. reſcin. non poſ. l. fi. j. de re iud. cum olim s̃. e. cum
adeò, & c. conſtitutus, j. de trāſac. ex literis: quia in his
caſibus iniuſtum eſſet literas concedere, uel libellū ad-
mittere. j. de præbē. cum teneamur. j. e. poſtulaſti. s̃. ti. j.
cum acceſſiſſent j. de deci. ex multiplici. s̃. e. cæterum. j.
de fil. presb. ex tua. Ad præſens.] j. de teſti. ueniens. j.
de conceſ præb. & ec. nō ua. cum noſtris. ¶Forſan] imò
ſine forſan. j. de appel. ſi duobus. ff de iudi. ſi quis ex. &
loquitur hic, quando opponitur contra literas de falſa
ſuggeſtione, uel ueritatis ſuppreſſione: ſed non dicitur
eum non habere iuriſdi. quia etiam per tales literas be
ne datur iuriſdictio, ut no. ſupra eo. cæterum; & ſenten-
tiam, quā hic iudex tulerit, ius faciet inter partes, niſi
appellaretur: ſecus, ſi nullam haberet iuriſdictionem:
quia tunc non teneret ſententia, qua pronunciaret ſuā
6 iuriſdictionem. † Sed quid, ſi literæ falſæ dicūtur: nam
uel oportebit impetrantem reſcriptum probare uerū, ſi
erit ſuſpectum, uel conditorem illum eſſe falſum, ſi re-
ſcriptum non ſit ſuſpectum. C. de proba. iubemus, auc.
de fide inſtrumē. §. ſi uerò mo. colla. 7. ¶Sed oppones,
ponamus ꝙ reſcriptum uerè falſum erat, ſed ipſe iudi-
cauit uerum, & poſtmodum in principali negotio pro-
ceſſit, & ſententiam tulit; apparet hanc ſententiam non
tenere: quia per falſum reſcriptum proceſſum eſt. ¶Itē
quia à non ſuo iudice lata; ergo & nihil profuit iudi-
care iuriſdictionem ſuam eſſe. Rn̄dit quidam; imò, ex
quo à ſententia, in qua iuriſdictionem ſuam iudicauit,
non eſt appellatum, tenebit ſententia in principali lata
per errorem litigantium, argu. ff. qui cum fal. tuto. l. j. §.
ſed. ff. quæ ſenten. ſine appel. reſcin. non poſſ. l j ff. de offi.
7 præ. Barbarius. ¶†Et ſi quæratur, à quo habent iuriſdi-
ctionem, dicunt ꝙ à lege, quæ dat eis cognitionem, &
diffinitionem in hoc dubio; & ita ſiue iuſtè, ſiue iniu-
ſtè iudicet, pro ueritate ſumitur talis ſententia, niſi ſu-
ſpendatur per appellatio. 2. quæſtione 6. §. ſi ſententiā
ff. de iuſtitia & iure. l. penult. melius uidetur dici, quòd
non tenet ſententia. C. ſi à non compet. iudi. l. j. nec de
hoc fortè cognoſcet. alij dicunt, ſed non bene, quòd
in ueritate iuriſdictionem non habuit per literas fal-
ſas: & tamen quod faceret, tenet propter communem
igno-

a ¶*Ignorantia. Adde hoc procedere in literis gratioſis, uel beneficialibus, ut per doct. hic. ſecus in priuilegiis: quia ſubreptio etiam non doloſa uitiat indiſtinctè priuilegium, ut per doc. hic & per legiſtas in l. præſcriptione. C. ſi contra ius uel uti. publ. & tenet do. Bar. So. in conſi. ſuo incip. conſultatione, in qua multos, char. 10.*

ignorantiam litigantium. ff. de officio præto. Barba-
rius, & ff. eodem. l. ſi fortè. ſed certè hoc non uidetur
ſtare, etiam ſi modo conſtaret, quòd falſæ fuerint lite-
ræ: quia ſn̄ia à non ſuo iudice lata, non tenet. j. de offi-
cio vica. quoniam, & quia de falſo etiam poſt rem iudi-
ca. agitur. C. de fal. querelam. ſed reſpō. ꝙ res iudicata
pro ueritate accipitur inter partes, quæ conſentiunt li-
tigare coram eis, ff. de ſtatu homi. ingenuum. unde ſuf-
ficit ſic iudicatum eſſe, nec ultra de ea quæri poteſt. &
hoc idem dicunt, ſi iudicatum eſſet inſtrumentum fal-
ſum eſſe uerum, quod in principali negocio producitur
ſed ſi omiſſa eſſet exceptio falſi, bene etiam poſſet poſt
ſententiam proponi, ut C. de falſis querelam. C. ſi ex
fal. inſtrumē. l. ultima, & not. j. de probat. licet. ſed de-
bes reſpondere, quia aliud eſt, quando iudex iudicat
de principali, non obſtante exceptione falſi inſtrumen-
ti. nam hic cum uerè ſit iudex, bene tenet ſententia: ſed
in alio caſu, quando iudicat uerum reſcriptum, & ſe iu
dicem, non magis eſt iudex; unde adhuc poſt eius ſen-
tentiam poteſt de falſo dicere, & poteſt dicere ſenten-
tiam à non compe. iudi. latam. ſi etiam poſt omnes ſen-
tentias ageretur coram uero iudice de falſo, uel ꝙ non
eſſet iudex, qui ſententiam tuliſſet, & ille uerus iudex
ſententiaret, ſententia teneret, cum in ueritate non te-
neret, tanquam quæ non eſſet à ſuo iudice lata, cum
ulterius contra eam nihil dici poteſt: quia facit ius in-
ter partes: quia in ueritate iudex eſt, licet malè iudi-
cet. alij tamen dicunt, quòd non debet ipſe cognoſcere,
an reſcriptum ſit falſum: ſed ille, cuius dicitur fuiſſe
8 reſcriptum. 19. diſt. in memoriam. ¶† Item quid, ſi quis
impetrauerat literas à Papa, & aduerſarius negat eum
appellaſſe, nunquid uocatus tenebitur reſpōdere, alias
ire? Reſpondeo ſic. nā conſtat eum habere iuriſdictio-
nem per reſcriptum Papæ, licet elidi poſſit per exce-
ptionem: quia per falſi ſuggeſtionem ſunt impetratæ li
teræ, & no. infra de offi. deleg. paſtoralis. §. præterea. ſi
quis autem conuenitur ſuper maleficio, uel contractu
bene: confitetur crimen, uel contractum: ſed dicit ſe
non conueniendum coram illo iudice: quia non deli-
quit, nec contraxit in ſua diœceſi, ſed alterius, & idcir-
cò quicquid iudicaretur, ſibi non prodeſſet, uel obeſ-
ſet: quia uerus index hoc ratum non haberet, ſicut nec
poteſt, nec etiam uidetur, quòd de hoc ipſe debeat co-
gnoſcere: quia qua ratione hic cognoſceret, & alius
in cuius diœceſi dicitur commiſſum eſſe delictum. Re-
ſpon. hic iudex coram quo conuenitur, cognoſcet de iu
riſdictione, ut hic & ſi pronuntiauerit ſuam iuriſdictio-
nem, niſi appellaretur, tenebit, quicquid factum eſt in
cauſa principali, ut dictum eſt in ſuperiori articulo,
ubi diximus de illo, qui iudicat ſuam eſſe cognitionem:
qui tamen habet alias iuriſdictionem, uel cognitionem
ſuper incidenti; & poſtquam ſemel fuerit iudicatum, ul
terius non conuenitur. 81. diſt. presbyter autem. ff. nau.
cau. licet. § fina. ſecus eſt, quando dicitur falſum reſcri-
ptum per reſcriptum, per quod dicitur data iuriſdictio
quia nec ille iuriſdictionem inter partes habet per il-
lud reſcriptum, nec etiam cognitionem ſuper inciden-
ti, an ſit falſum reſcriptum. Et ſi timet iſte, qui refu-
git iudicium, ne grauetur de facto, appellet ex hac
cauſa, quòd per falſum reſcriptum uult procedere; &
reuocabitur, quod fecerit infra de appel. interpoſita, &
c. ad audientiam. & eodem modo reuocabitur quicquid
fit contra eum etiam ſine appellatione: quia factum eſt
à nō ſuo iudice infra de officio iudi. quoniam. ratio au-
tem diuerſitatis eſt: quia ubi cognoſcit, an maleficium
ſit in ſua iuriſdictione commiſſum, uel contractus cele-
bratus, hoc facit ratione præcedentis iuriſdictionis,
quam conſtat eum habere propter dubium. ff. de iudi. ſi
quis ex. unde tunc ſuper hoc tenet ſententia ab eo. lā
ta, etiam contra ius litigatoris, & mulcta indictal. ſed
de falſitate reſcripti non cognoſcit niſi ratione iuriſdi-
ctionis ſibi ex eodem reſcripto datæ: unde ſi reſcriptum
uerum eſt, tenet ſententia; & ſi non eſt uerum, non te-
net ſententia, C. ſi à non compe. iudi. l. iudex. pendet er-
go de futuro, an teneat ſententia, uel non. Item non ua-
let, quod obiicitur, ꝙ alius pari ratione poterit cogno-
ſcere & iudicare: quia alius nō poteſt cognoſcere: quia
ſub eo non conuenitur, nec poteſt de eodem ſub pluri-
bus conueniri: quia cū ille, qui conuenit eum ſub primo
iudice, conuenit eum ſub ſecundo, excipiet reus, ꝙ non
poteſt eum conuenire ſuper eodem facto coram diuer-
ſis iudicibus. s̃. eo. ex tenore. & bene caueat ſibi, ꝙ non
excipiat de declinatoria fori illa. ſ. quia non deliquit,
nec contraxit in ſua iuriſdictione: quia tunc ſi ſentētia-
ret ſuper hoc præiudicaret primæ ſententiæ. nec ēt ex
officio ſuo inquirere pōt de maleficio. nā tunc locū pōt
habere officium, ubi non eſſet qui ageret. at hic eſt qui
agat: ſecus aūt eſt dicendum ſi conſtaret, ubi maleficium
eſt commiſſum, ſi diceretur per accuſatum illum locum
eſſe alterius iuriſdictionis, quàm eius coram quo ſit ac-
cuſatio. nam tunc non uidetur, quòd deberet cognoſce
re, cum graue præiudicium fieret illi ſaltem ſuper poſ-
ſeſſione, quam amittit hoc ipſo, ꝙ patitur eū cognoſce
re. ff. de ſeruitu. quotiens. ſi autem de poſſeſſione con-
ſtaret, ille cognoſceret, qui in poſſeſſione eſt. ſed in ſu
periori caſu, ſ. quando non conſtat, ne maleficium im-
punitum remaneat, ſuperior puniet, qui debet ſupple-
re defectū ſubditorum. 9. q. 3. cum ſcimus: uel differtur,
quouſq; hæc quæſtio de poſſeſſione, & iuriſdictione dif
finiatur, arg. 3. q. 6. itē ſic crimine. j. de teſti. ueniens. alij
dicunt, ꝙ ſimul debent conuenire, ut diffiniant, ad quē
pertinet iuriſdictio arg. s̃. eo. paſtoralis, in prin. ſed hoc
non credimus. Illud. n. tantum obtinet, quando modica
dubitatio eſt, & quæ poteſt ex literarū inſpectione fini-
ri, & quæ nulli iudici in iuriſdictione præiudicat. ¶Vel
dic & fortè melius, quia de hoc, qn̄ negatur eum, co-
ram quo agitur per accuſatum poſſidere, ipſe debet co-
gnoſcere, an poſſideat. & ſi ſententiauerit ſe poſſidere,
etiam ſi cognoſcat de principali, non fit præiudicium
alij ſuper poſſeſſione, qui ignorauit, cum poſſeſſio non
amittatur ſine animo, & ignorans nō poteſt habere ani-
mum amittendi, ff. de acquiren. poſſ. poſſideri. §. in amit-
tēda, & l. quemadmodum, ar. de acqui. poſſ. ſi id quod. §.
fi. & ſi habet ſuſpectū accuſatorem, ꝙ uel fraudulenter,
uel ignorāter male defendit cauſam ſuā, quæ eſt, an poſ
ſideat, adſiſtat ei in cauſa, ut no. j. de reg. iu. cum ſuper.
¶Vel dic & melius, ꝙ licet iudex iudicet, ꝙ ad eū perti
net cognoſere de maleficio, & contractu commiſſo in ta
li loco: quia eſt de ſua iuriſdictione, nulli fit præiudi-
cium per hanc ſententiam, niſi partibus. & quantūcūq;
cognoſcat poſtea inter partes de maleficio uel, contra-
ctu, ꝓꝑ hoc alius non perdit poſſeſſionem loci, uel iu-
riſdictionis: quia res inter alios &c. j. de re iud. cum ſu-
per. Item quia licet turbet poſſeſſionem alterius, nō
tn̄ eam acquirit, nec alius eam perdit, niſi de tota eiice
retur ꝑ modū, quæ notaui. j. de capel. mo. dilectus. li-
cet. n. de una, uel pluribus cauſis cognoſcat, non exten-
ditur hæc poſſeſſio iniuſta, niſi ad cauſas de quibus co-
gnoſcit, arg. ff. de acquir. poſſ. quod meo. §. fin. & l. quod
ſeruus; & contra hunc eſt intentandum interdictum, uti
poſſide-

a ¶ *Non enim minus. Et ſic ex his habes, quòd iſtæ exceptiones criminoſæ, uel infamiæ oppoſitæ contra iudicem, uel partem nō afficiunt reſcriptum. adde ſpe. in tit. de excep. §. dicto, uer. Et ut plenius, & uer. uidetur ergo, &* Haberi. Bohic hic, *in ij col. in fi. ſed dic, quòd fallit hoc in ex communicatione oppoſita contra iudicem, ut infrà de teſti. ad probandum. item fallit in præiudicialibus exceptiōibus: quia iſtæ ſunt peremptoriæ, ut no.* Hoſ. *in c. i. de ordi. cog.*

b ¶ *Item dicunt quidā. & ſic quādo eſt exceptio peremptoria orta ante impetrationē reſcripti, ſi eſt peremptoria actionis in facto principali conſiſtens, ut puta pacti de non petendo, uel ſimiles, ut ſupra dixit* Inno. *in glo. in uer. in communi forma circa medium; tunc non debet opponi in uim dilatoriæ cōtra reſcriptum, ſed differtur in cognitionem negocij principalis, ut ſentit* Inn. *hoc cui addo* Hē. Bohic, *in ij. col. & dic rationem eſſe, ut lites abreuientur, ad quod iudices turare debent. l. quidam, ff. ſi cer. pet. & ff. de condi. inde. l. dominus teſtamento, & c. finem litibus infrà de dolo & contu. nam ſi primò proponeretur in uim dilatoriæ, & pronūciaretur ſuper ea, iterum poſſet proponi in uim peremptoriæ, & pronunciari ſuper ea, & ſic fierent duo iudicia; & quia cognoſcere de ipſa perēptoria non eſſet cognoſcere niſi de ipſa principali, quod non poteſt fieri ante litem conteſt. infrà de lit. conteſt. c. i. & ut lit. conteſt per to.*

c ¶ *Eandem exceptionem. cum* Inn. *hic tenet* Henricus Bohic hic *in ij. co. uer. modo ſi proponeretur, &* G. *in c. i. infra de li. conteſt. in vi. licet ibi car. contra in glo. in uerbo, tantum in fin.* Et *aduerte, quia hoc nō habet locum in exceptione rei iudicatæ & tranſactionis, & litis finitæ, & iuriſiurandi ſecundùm* Inno. *hic in uer. Sed his obſtare, & ſequitur* Henric. *hic.*

poſſidetis, & nō, unde ui, īfrà de ꝓ
9 ba. licet. ¶† Qualitate] .ſ. ueritate, & falſitate q. ſ. fit ſuper proceſſu
negotij, uel iudicij: puta quia non
fecit mentionem de citatione, uel
de appellatione, uel ſimilibus. Sed
ſi obiiciatur contra reſcriptum, ꝙ
criminoſus ſit iudex, uel impetrator, homicida ſcilicet, nō auditur,
quāuis ſi Papæ dictum fuiſſet, nūquam iudicem homicidam dediſſet, & idem ſi dicatur de impetrante. ¶ Sed obijcies, ſi dicitur infamis
iudex, quod non eſt de proceſſu,
auditur. Reſpon. non auditur hoc
modo, ſcilicet non ualent literæ,
quia tacuit ueritatem. Sed quia
hanc exceptionem habet declinatoriā iudicij, ēt ſi eſſet ordinarius
ſecundùm quoſdam, ubi non impetrantur literæ, & no. infrà de offi.
deleg. cum ſuper. uide infrà de offi. delega. ſuper ea decre. qualiter
debeant ꝓponi, & probari excep.
contra iudicem. non enim minus
a [a] literæ ualent, licet non faciant
mentionem de his, quæ nec proceſſum negocij, nec principalem cām
10 contingunt. ¶† Itē dicunt quidam[b]
b ꝙ hæc exceptio peremptoria non
expſſa in literis cōmiſſionis ſemꝑ
in principali negocio eſt differenda. ar. infrà de fo. compe. ex parte.
nam ſi proponat exceptionē hanc,
ꝙ de peremptoria exceptione mētionem non fecit ad declinandū forum, nihilominus ſi iudex iudicet
procedendū per literas, oportet
eum in principali peremptoriam
candē probare. Itē īpi excipiēti cōtra literas, uel forū, eſt utilius, ꝙ
proponatur in principali quæſtione: quia ſi cā probauerit, abſoluet
à toto debito. ſed ſi ad declinandū
forum proponatur, abſoluitur tm̄,
ꝙ per illas literas reſpondere nō
cogitur. unde ſi aliæ literæ contra
eum impetrentur, cogetur reſpondere ſuper debito eodem: imò uidetur, quod de peremptorijs exceptionibus mentionē facere non tenetur, cū tm̄ ſint proponendæ ad
actionis excluſionem. ff. de excep. l. ij. & hoc uerū dr̄, niſi
eſſet talis peremptoria, quæ tm̄, uel plus prodeſt caſſando literas, quantū ſi abſolueretur à debito, uel petitione principali, qualis eſt exceptio rei iudicatæ. C. ſenten.
reſci. nō poſ. l. fi. q̃ ſi ꝓponatur ad declinandum forum,
uel caſſationem lr̄arum, plus prodeſt, quā ſi lite cōteſtata ſuꝑ debito ꝓponatur. nā maius auxilium habere nō
pōt, quā rei iudi. ſed ſi habet & ſibi ſeruat & beneficio
eius ſnīa, quā proponit ad caſſandum literas. ſed ſi proponat in principali quæſtione, & per errorem iudex, uel
maliciam ferret ſnīam contra priorem ſententiā, ſecun
11 da teneret, quod ſibi eſſet magnum præiudicium. ¶† Et
idem poſſet dici, ſi opponatur exceptio iuriſiuran. non
expreſſa in literis: ſed certè ſi diligenter attendatur ratio, quam hi inducunt pro ſe, pro alia opinione facit: qa
ſi proponatur exceptio, de peremptoria exceptione nō
expreſſa ad caſſandum literas, duplex bonum conſequitur, primum ꝙ proceditur contra eum ad caſſandum literas: ſecundū, ꝙ remanet eius ſalua exceptio, nec ſubiacet periculo, ꝙ pactum de non petendo, uel alia exceptio peremptoria per contrariā ſententiam reuocetur,
arg. opt. ff. de cōd. inde. eleganter. §. penul. C. ſen. reſcin.
non poſ. perēptorias: qa & ſi ferat ſnīa cōtra eū, quando
c excipit ad caſſandū lr̄as: tn̄ poſtea nihilominus eandē[c] exceptionē poterit opponere in principali, ut ꝑpetuò abſoluat: qa ad aliud excipitur ſecūdò; ad aliud primò. ſed
certè ueritate inſpecta nō vr̄, ꝙ ꝑ taciturnitatē uel expreſſionē falſam peremptoriarū exceptionū, q̃ principale negociū contingunt, minus ualeat reſcriptū, infrà de
12 lit. conteſt. excep. peremptoriæ. ¶† Itē non vr̄ contra reſcriptū ad declinandū forum poſſe proponi peremptorias exceptiones, quæ tm̄ cōtra principalē actionem cōpetunt. & hoc expreſſe dicit infrà de foro comp. ex parte, infrà de lit. cōteſt. excep. peremptoriæ: ſed ꝑ illas tātū tacitas, quæ nō obſtarent principali actioni, ſi exprimerentur, dicimus lr̄as annullari, ut ſi tacuit lit. conteſt.
& obtinuit alii eandē litē cōmitti, nō facta mentione de
citatione, uel lite cōteſt. certè nō ualent lr̄æ infrà de offi. dele. gratū infrà de re iud. īter. uel pone caſum ꝑ decre. infrà eo. dilec. uel ꝑ decr. de coha. cle. & mulie. c. ſuꝑ. diximus exēpla, quādo tacet ueritatē ſuꝑ ꝓceſſu iudicis, talē. ſ. quā ſi expſſiſſet, nullatenus lr̄as habuiſſet, ēt
in quacunq; forma cōi, & eodē mō ponas exēpla, quādo
exprimit falſitatē, ſ. in ꝓceſſu iudicij, ut ſi obtinuit reuocationem cōmiſſionis īpetratæ ab aduerſario primò,
mentiendo, ꝙ fecerat citari aduerſariū ꝑ delegatū, uel
ordinariū. nā hæ lr̄æ elidi poterunt. ¶ Sed his obſtare uidetur: qa exceptio rei iudicatę peremptoria eſt; & tamē
ꝓponitur ad declinandū forū. C. q̃ ſen. reſcin. nō poſ. l.
fi. Reſpō. illa exceptio, licet ſit perēptoria, tamē eſt de ꝓceſſu iud. unde admittit ad declinandū forū. Itē non obſtat. ff. de cōdi. inde eleganter. §. pe. qa & tranſanctio de
proceſſu iudicij intelligit, cū nō debeat fieri, niſi ſuꝑ re
incerta & lite du. ff. de tranſ. l. j. & idē pōt dici de omni
iureiu. præſtito in iudicio. ¶ Sed obijcies, ſi dixiſſet exceptionē peremptoriā ꝯ ſe cōpetere, lr̄as nō habuiſſet; ergo debet carere impetratis, ut hic. Reſpon. ſi hoc fatetur ſimpliciter, uerum dixiſſe. ſed ſi dixiſſet exceptionē
contra ſe cōpetere: ſed ſe replicationē hr̄e, lr̄as habuiſſet nō obſtāte exceptione: & qa ſi prima opinio teneret,
ſequeret hic abſurditas, ꝙ exceptiones & replicationes
inutiliter ante lit. cōt. agitarent. plus ualet ſecūda ſolutio. ¶ Itē ꝙ diximus in principio huius glo. ſ. quod lr̄æ
nō elidunt niſi ꝑ tacitā ueritatē, uel expſſam falſitatē, q̃
tangunt proceſſum iudicij, uel principale negocium,
non

a ¶ *Quia exceptiones. Adde ſpe. in tit. de excep. §. dicto, uerſi. ſed nunquid, &* Henric. Bohic *hic in ij. colum. uerſi. ſi quæris.*

b ¶ Exceptio. *Et ſic quando exceptio peremptoria orta ante impetrationem reſcripti gratioſi ſi non opponitur ante lit. conte. ad per emptionem litterarum & gratiæ in eis cōtētæ: quia fuit omiſſa poteſt proponi poſt lit. conte. ad de eundem* Inno. Hoſ. *& archi. in ca. exceptiones perēptoriæ, infrà de lit. conte. li. 6. &* Hoſt. *infrà de enun. c. ueniens, &* Henri. Bohic *hic in ij. col. uerſi. ſed ad pleniorem.*

non placet: quia exceptiones[a] illæ,
quæ afficiunt reſcriptum tantum,
admittendæ ſunt, quamuis non ſint
de proceſſu iudicii, ut ſi dicitur non
ualere reſcriptum: quia impetratū
eſt per excōmunicatū infrà de æta.
& quali. bonæ, infrà de proba. poſt
ceſſionem. uel quia falſum eſt, uel obrepticium, ut no. infrà eo. cum dilectus: uel dicit ſe habere priuilegiū, propter quod reſcriptum non ualet ſuprà eo. cum ord. uel ſi
dicit, quòd renunciauit literis impetratis, & impetrandis, & omnibus, quæ impetrarentur præter aſſenſum cōmunem, infrà eo. ex parte: uel quia ſint literę nimis generales ſupra eod. ad hoc ad idem infrà de confirma. uti.
ad noſtram, & in multis aliis ſimilibus caſibus; ad idem s̃
13 e. ex tenore. ¶† Sed quid dices de dilatorijs? Reſpon. idē
primò quòd non debent proponi ꝯ reſcriptum, nec ad
declinandum forum. C. de proba. ad probationem, ſed
ad differendam intentionem actoris. Item ur̄ iuſtè dici
poſſe, quòd in priuilegijs, & beneficialibus reſcriptis, ſi
aliqua falſitas ſit expreſſa, uel ueritas tacita, quæ Papā
ad gratiam concedendam induxerat, ꝙ & ꝯ reſcriptum
pōt opponi de ueritate tacita, & in proſecutione negocij ꝯ petitionem directam de eodem exceptio proponetur, uerbi gratia, aliquis habens beneficium cū cura animarum, uel etiam ſine cura impetrauit literas ſuper beneficio. contra reſcriptum huius poteſt excipi de ueritate tacita, ſupra eo. ad aures. C. de diuer. reſcript. l. ult.
14 ¶† Sed ſi omittatur hæc exceptio contra reſcriptum:
poſtea tamen etiam lit. conteſt. illi, qui petit beneficium
b ex illis litteris, obſtat exceptio[b] argu. infra de conceſ. præben. cum noſtris; & hoc eſt ea ratione, quia prædictæ falſitates pariter afficiunt reſcriptum, & gratiam in ea datam.
nec ob. infra de lit. conte. exceptionis peremptoriæ, ubi de hoc nota.
In utroque.] I. & quando eſſet habiturus literas in forma communi,
& quando nullas omninò literas
habiturus eſſet: ſed tamen ſemper
ſine dolo errabat delegans, infrà
de appel. poſtremò. ff. de in integ.
reſt. l. iij.

SVMMARIVM.

1 *Prælati nomine intelligitur eccleſia, & prælati miniſterium.*
2 *Abbates tenentur congregationum ſuarum negocia defendere.*
3 *An ſit neceſſarius conſenſus conuentus, ſi abbas egerit, & è conuerſo.*
4 *Nunquid epiſcopus poſſit agere abſque conſenſu capituli, uel è conuerſo.*
5 *In bonis diſcretis non tenetur abbas reſpondere niſi & de parte ſua.*
6 *Duo caſu poſſit abbas ſine conſenſu conuentus cauſas conuentus agere.*
7 *Quilibet monachus poteſt pro dignitate, uel officio, uel pro obedientia eccleſiæ ſuæ agere.*

1 E Doceri. eoſdem. Abbates. tueri] † Nomine enim
prælati eccleſia intelligitur, & prælati miniſterium. ff. de annu. le. annuas & ff. de condit. & demonſtra. l. filio, & eccleſia eſt in epō. 12. quæſtio 1. ſcire.
quandoque tamen nomine eccleſiæ non deſignatur epiſcopus, de teſta. requiſiſti. 12. q. 2. illud, & q. 3. pontifices.
2 ff. de condi. indebi. l. fin. ff. de re. dub. ciuibus. ¶† Teneantur] Hic habes, quòd tenentur abbates negocia ſuarum
congregationum defendere; & ad idem. C. de epiſ. & cle.
orphanotrophos, arg. ff. quod cuiuſque uniuer. ciuitates,
& l. cōſtituti; & hoc uerum eſt, ubi res, de quibus agitur,
communiter poſſidentur ab Abbate, & conuentu. ſi autē
ſunt ſeparatæ, tunc Abbas aget pro ſuis, & conuentus ꝓ
ſuis per ſyndicum, argu. ff. quod cuiuſque uniuer. nomi.
3 l. j. §. quibus. ¶† Sed nūquid, ſi Abbas egerit, neceſſarius
eſt conſenſus & conuentus, & e conuerſo, ſ. ſi conuentus
egerit, neceſſarius eſt conſenſus Abbatis? Lau. dicit quòd
ſic, ar. 12. q. 2. placuit. 16. quæſt. 4. in uenditionibus j̃. de
procu. c. 1. j̃. de iudi. cauſam. C. de epiſco. omnes. §. hoc nihilominus. Vin. dixit, nunquàm conueniendum eſſe conuentum; ſed Abbatem, ſi diſcretè quis uult agere, arg. j̃.
de iudi. cauſam; & filius, quamdiu eſt in poteſtate patris,
conueniendus non eſt. C. de annali excep. l. j. in fi. & arg.
ad hoc, ꝙ uacante ſede nihil innouatur. j̃. ne ſede uacam
per totum; nec currit præſcriptio contra eccleſiam j̃. de
præſcript. c. j. & c. de quarta; & ſi lis oriatur inter prælatum, & collegium, ſuperior, ſcilicet epiſcopus, uel archiepiſcopus dabit collegio procuratorem, cuius officiū expirabit, finita cauſa, iſti. de auto. tuto. in fi. hoc intellige,
quādo nomine eccleſiæ agitur. nam ſi nomine ſuo, ſ. quia
una pars canonicorum petit ſuum electum confirmari,
alia ꝯrium petente: quia quælibet pars pro ſuo iure con
4 tendit, agere poteſt ſine auctoritate ſuperioris. ¶† Sed
c qđ de epiſcopo,[c] utrum poſt agere
ſine cōſenſu capituli, uel è conuerſo. & quid de clericis eccleſiarum
cōuentualium, & quid de ſacerdotibus capellarum, an neceſſarius ſit
conſenſus epiſcoporum? nos autem
in omnibus his reſpondemus quòd
quicunque, uel quæcunque habet
adminiſtrationem, poteſt agere, &
conueniri ſine conſenſu alterius. ff. quod cuiuſque uni. l.
fin. infra de iudi. cum deputati, in auc. de ec. tit. §. fin. col.
ix. C. de epi. & cle. orphanotrophos & l. omnes, eo. ti. non
contradicit. imo potius cōcordat, cum dicat, quòd æconomus debet conueniri. nec dicit ibi requirendum alicuius conſenſum in agendo, ſed in conſtitutione æconomi, quòd eſt officium, uel dignitas, quæ tunc communi
conſenſu conferebatur, quia id negocium erit commune
epiſcopo, & conuentui, requirendus eſt conſenſus utriuſque. ſimiliter non obſtat infra de procu. c. j. quia ibi preſbyteri, & dyaconi adhibentur ut teſtes, non ad aliud: imò
pro nobis facit: quia ibi dicitur, ꝙ epiſcopus facit procu.
ſimiliter non obſtat j̃. de iudi. cauſam, quia ibi non dicit
requirendum conſenſum epiſcopi propter hoc, quòd nō
tenetur, ſi tantum cum capitulo ageretur contra capitulum, ſed quia ſi non fuerit requiſitus, non tenebit, cōtra
epiſcopum, infra de maio. & obedi. inter, infra de ſen. &
re iudi. cum ſuper, arg. ff. de iu. do. ait prætor. hoc tamen
bene dicerem, ſi uellet conſtituere unum generalem perpetuum officialem, qui omnia negocia communiter gereret, ſiue in alijs, ꝙ hoc debet facere cum conſilio capituli, ſicut & clericum ad hoc tantum officium conſtituere debet, cum hęc inter ardua negocia ſint. lxxxix. di.
iudicatum, ar. xviij. q. j. hoc tantum. arg. infra de his, quæ
fi. à præla. quāto. idem eſt forte in arduis cauſis; & ſic poſſent loqui infra de procu. c. j. & alia c. quæ requirunt cōſenſum

c ¶ De *epiſcopo. quādo prælatus agat, uel conueniat uel ſine conſenſu capituli, uidè etiam per* Card. *in conſil. cxxxiij. in ſecundo dubio.*

ſenſum capituli. Et eſt ratio, quia in magnis negocijs capituli conſenſus requiritur. Item in alienationibus uoluntarijs neceſſarius eſt ſemper conſenſus epiſcopi, & capituli j. de dila. expoſuit.
5 ¶ † Congregationum.] No. ꝙ licet res, de qua agitur, communis ſit Abbati & conuentui; tamen ſi diſtincta ſunt bona, de illa re communi nec Abbas agens ſine conuentu, nec conuentus ſine Abbate nec literæ impetratæ contra alterum, uel pro altero tãtum ualebunt, ut hic expreſſè dicitur, niſi ſuam cauſam alter ſpiritualiter proſequatur: ſed de rebus ad alterũ tantum ſpectantibus pro ſe tantum uterque agit. Hoc ĕt intellige uera, ubi cõiter diſcreta ſunt bona: quia ſi non generaliter eſſent diſcreta, ſed conuentus per ſe aliquas poſſeſſiones haberet, uel redditus pro ueſtibus ſuis, uel alijs huiuſmodi, & Abbas ſimiliter haberet alia, tũc Ab
6 bas ſine conſenſu capituli ageret pro omnibus. ¶ † Omninò] Puta quia conuentus per priorem, uel aliud adminiſtratorem, & miniſtralem perpetuum, uel temporalem habet qui eorum cauſas agat. uel ſi Abbas habet magnos redditus, uel magnas poſſeſſiones per ſe, & conuentus alias per ſe tamen ſi conuentus nunquàm habuit alium adminiſtratorem, per quem cauſæ ſuæ tractantur, tunc Abbas ſine conſenſu conuentus cauſas conuentus aget: quia legitimus adminiſtrator eorum eſt, arg. ff. qđ cuiuſque uniuer. ciuitatem. nec hæc poſſunt dici bona cõuentus diſcreta, uel ſeparata ab Abbate, cum multum iuris habeat in eis Abbas, ſ. adminiſtratione, licet fructus diſpenſentur in uſus monachorum tñ. j. de re alie. uel non, poſſeſſiones, & attenditur in
a his conſuetudo[a] uel conſtitutio, ut not. j. de proba. ex literis, & uidetur de iure poſſe ſuſtineri: quia nulla uis eſt, etiã ſi nullæ poſſeſſiones ſint diuiſæ, ſed omnes ſint communes, ſiue pro medietate, ſiue pro inæqualibus partibus, ſiue pro parte ſint diuiſæ, & pro parte indiuiſæ, ſiue omnes ſint diuiſæ, quia ſemper Abbas omnium eſt adminiſtrator, niſi conſuetudine uel conſtitutione legitimè facta, uel alio modo ordinatum ſit, pro qua parte agat Abbas, & pro qua parte conuentus uel niſi diuiſa ſit adminiſtrationis. nã tunc ratione adminiſtrationis poſſet conuentus facere ſyndicum, qui etiam cauſas ageret. j. de iud. cum deputati. ff. quod cuiuſque uniuer. ciuita-
7 tes. ¶ † Item dicimus, quòd quilibet monachus pro dignitate, uel officio, uel pro obedietia eccleſiæ ſuæ agere poteſt, infra de iudicijs, cum deputati. illud autem non poſſet concedere Abbas monacho, ꝙ haberet adminiſtrationem aliquarum poſſeſſionum, uel uillæ, & pro eis agere, niſi ſicut procurator, uel ſyndicus. nam ſi uult aliter agere, oporteret, quòd diceret, ego nomine meo, uel præbendæ meæ, quod non licet infra de ſta. mo. cum ad monaſterium: ſed ſuperiores agent nomine officiorum, uel obedientiarum ſuarum: canonici autem ſeculares, q̃ poſſunt habere proprium, bene poſſunt agere nomine præbendarum ſuarum, ubi habent eis adminiſtrationẽ, poſſent etiam dicere in libello, ago nomine meo.

a ¶ *Conſuetudo. Ad de Henri. Bohic. qui idem tenet etiam ſi ex priuilegio hoc ſibi competat. ut infra de priuil. cap. porro. quia tunc poterit ĕt ſolus agere. Ex quo priuilegium & conſuetudo preſcripta regulariter equiparantur ut in c. quia ſæpe. infra de ele. & in extrauag. ſuſcepti regiminis in prin.*

SVMMARIVM.

1 *Non efficitur quis iudex per literas obrepticias.*
2 *Cancellarij conſcientia ſufficit ad hoc, ne literæ ſint falſæ.*
3 *Literæ quando & quo caſu dicantur eſſe obrepticiæ.*
4 *Ordo literarum eſt attendendus, nec ualet proceſſus inordinatè factus.*
5 *Proceſſus factus à iudice, qui non ſeruauit ordinem a Papa præfixum, nihil ualet.*

CVm dilecta. Procurator.] Nota, moniales faciunt procuratorem in cauſa electionis nomine ſuo; & eodem modo ſi de crimine ageretur.
1 ¶ † Subreptione] Hæc eſt ratio, quare ꝓceſſus Abbatis & conuentus decernitur irritus: quia literæ, per quas ꝓceſſerunt, fuerunt obrepticiæ. i. furtiuę. unde non fuerũt iudices. nõ, n. fit iudex per literas obrepticias. infra de offi. uic. c. pe. C. ſi à non cõpe. iud. per totum hoc enim ſolum, quòd alijs commiſſum erat, de quo hic mentio non fiebat, non faceret proceſſum Abbatis irritũ, quãuis poſſet eorũ proceſſum impedire, ſi exciperent, ut no. ſ. ceterum. ¶ Sed dices, uñ ꝙ proceſſus debuerit tenere: q̃a ignorabant literas obrepticias. ff. de offi. præſi. ſi forte, ff. de offi. præto. Barbarius: ſed dic illa tollerata propter utilitatem multorum, qui habuerunt neceſſe agere apud eũ cum præfecturam teneret, & præſidatum, & in illa. l. ſi forte, licet adueniente ſucceſſore non debeat exercere iuriſditionem: tamen habet eam:
b hic autem, cum cauſa una[b] tantum commiſſa ſit, non eſt multa utilitas ſubditorum. unde propter hoc non eſt tolerandus eius proceſſus. item hic nullam habet iuriſditionẽ. uel dic horum proceſſum caſſatũ: quia ex cauſa hic poſita ſ. quia ſuꝑ hoc alijs commiſſa cauſa erat, appellatum fuit, & hanc appellationem hic
2 ſunt proſecuti. ¶ † Cõſcientiam] Et furtiuè. nam licet non ſciat Papa de literis, conſciẽtia ſufficit cancel
3 larij adhoc, ut non ſint falſæ, infrà de falſi. dura. ¶ Et dicuntur literæ obrepticiæ, quando per alicuius operam factum eſt, ꝙ impetratæ literæ effugiant plenam intelligentiam Papæ, uel alterius, qui neceſſitate iuris uocandus eſt, & qui eſt præſens, niſi literæ impetrentur, ut hic j. de re iud. cum olim. M. quidam tamen dicunt, ꝙ etiam ſi operam dederit ꝙ effugerent ſcientiam aduerſariorũ uel quorumlibet aliorum, præterquàm Papæ, uel officialis eius, ꝙ non dicuntur obrepticiæ, & eſt ratio, quia ad eos non pertinet dare, uel denegare literas, licet, ſi ſcirent, poſſent impedire. & intelligo obrepticias etiam ſi ſint iuſtè, dummodo prædicta interuenerint: & è cõuerſo, ſi literæ ſint per falſitatem expreſſam, uel ueritatem ſuppreſſam obtentę, dummodo per alicuius operã Papę conſcientiam non effugerint, non ſunt obrepticiæ, & ꝑ eas procedi poteſt. C. ſi contra ius, uel utili. publ. præſcriptione, infra eo in noſtra in primo caſu non tenet proceſſus habitus per literas obrepticias. in ſecundo caſu tenet proceſſus habitus per literas obrepticias ueritate tacita impetratas, licet per exceptionem etiam elidi poſſint. obrepticia autem dignitas dicitur, ſi non eſt certa ſcientia clericorum. j. de electi. in cauſis. uel ꝙ conſcientiam expreſſam eius, qui prohibendi poteſtatem habet, ar. j. de poſtu. c. ij. nos autẽ dicimus obrepticias, licet ꝑ literas tacita ueritate impetratas ſit obtenta. idem, ſi dolo tacuit ueritatem, niſi dolus fuiſſet in fugiendo conſcientiam Papæ, quamuis in alio ſenſu poſſit dici probabiliter omnia beneficia & priuile. impetrata per falſitatem, uel ueritate tacita, qua expreſſa priuilegium, uel beneficium

b ¶ *Cauſa una. Et ſic tenet hic Innocen. quòd lex Barbarius non habet locũ in delegato.* Adde quod cõter tenetur contrariũ ut hic per doc. quibus adde Alex. de Imo. in cõ. 72. inci. ĩ cã et lit. ĩ ij. uol. Et latius ĩ d. l. Barbarius in col. pe.

neficium non habuiſſet, poſſet dici obrepticia. ff. de na. reſti. l. j. infrà de elect. dudum, in fi. item ſnīa diffinitiua reuocatur, ſi per obreptionem dolo malo ſit elicita. ff. de do. cum à te. ff. de iudi. cum prætor. xxxv. q. ix. ueniam & c. pænitentiam. Si autem ſine dolo malo contra ueritatem dicatur lata ſententia, non reuocatur. ff. de iudi. ſi prætor. Si tamen contra aliquem petentem reuocationem ſententiæ: quia iniuſta ſit, reſponſum ſit ab aduerſario eam non reuocandam, & poſtea appareat eam reuocandã, reuocabitur. quod probo: quia ex quo cognouit, pronunciare debet. ff. de iudi. de qua re. & iuſtè, & ſecundũ allegata. ff. de off. præſi. illicitas. xj. q. iij. illa, ſummopere, &c. tunc uera. xxx q. v. indicantem. ſed ex allegatis apparet eam reuocandã, ergo reuocabitur, ar. ad prædicta. ff. quæ ſen. ſine ap. l. j. in prin. uel aliter, ut no. j. de re iu. c. cum Bertol. Irritandum.] De hac materia inuenies ſuprà eo. conſtitutus. Principaliter]. Et ideò non erat prætermittendus, uel poſt ponendus Subtractorum] uidetur, ꝙ papæ conſtiterit de ſubtractis, & ideo obrepticiæ fuerunt lræ, ꝑ quas mandabatur de eis co
4 gnoſci, cum de eis conſtaret. ¶ † Noſtri formam] No. ꝓ ordine ſcripturæ. xliiij. di ſit rector, in fi. iij. q. vij. in grauibus. C. de ap. l. j. ff. de uſuf. quotiens contra ſuprà eod. cãm. ſolu. ubi aliquid principaliter mandat papa, & ſtudioſe ordinem attendebat, locum habet, quod hic dicitur. j. de offi. dele. uenerabilis. nam fines mandati & c. ff. man. diligenter: aliàs ſecus. uel. dic, ꝙ etiam in his, de quibus cognouit, inordinate proceſſit; unde non tenet, ut.
5 C. de ſen. & inter. ꝑlatam. ¶ † Iuris ordinem] Cui ordini neque tacitè, neq; expreſſè renunciari à monialibus poterat: quia papa ex certa ſcientia illum in fauorẽ eccleſiæ appoſuerat, ſ. ꝙ primò idoneæ perſonæ committeretur adminiſtratio, & ꝙ ei reſignarent ablata. & no. ꝙ hic non eſt ordo cõis iudiciorũ, ſed ſpãliter à papa ꝑfixus, & ſiquis hunc ordinẽ nõ ſeruat, nihil ualet proceſſus. ſed ſi contra ſolitum ordinẽ iuris fiat, niſi ſit talis
a ordo, qui ſit de ſubſtantialibus iudiciorum,[a] bene tenet: & eſt rõ, q̃a fines mandati diligenter obſeruãdi ſunt, ar. ff. mã. diligẽter. Reſtitutis] No. moniales petere reſtitutionẽ. j. de accu. c. ex ꝑte c. pen.

a ¶ *Iudiciorũ. Quando peruerſio ordinis iudiciarij uitiet proceſſum ultra dicta per moder. hic. Adde Fran. Are. in l. moribus. §. prius. co. iiij. ff. de uul. & pupi. & in conſi. clxxiij. col. i. per Car. in conſi. lxxi. Scias tamen quod quando in reſcripto iudicis aliquid ponitur pro forma. tunc pars poteſt tacere et exꝑſſe renunciare. illi forme cauſa eſt in c. fi. de of. dele. & no. Inno. in c. prudẽtiam infrà eod. tit. & refert Fran. Are. in d. §. prius.*

SVMMARIVM.

1 *Annalis præſcriptio in quibus caſibus currat.*

PLerunq; cõtingit. Exhibet] parti aduerſæ faciendo ipſam per primas literas citari. primò. n. exhiberat iudici ẽm quoſdã. alij dicunt, ꝙ tunc primò exhi
1 beat iudi. ¶ † Annum] Quidã dicunt annum iſtum currere à die, quo cõpoſuit ſarcinulas, ff. ex qui. cau. ma. ab hoſtibus. §. ſed ꝙ alij à die data, ar. ſuprà. eo. conſtitutus, eam te infrà de teſti. cauſam alij à die, quo datæ fuerũt iudicibus. j. de ap. ſuper eo. nos inhæremus lræ. ſ. ꝙ incipit currere, ex quo copiam habuerit de legatorũ intantum, ꝙ potuit facere citari partes. ff. de diuer. & tẽ. præ. l. j. & ij. q. vj. biduum. & dico hunc annum utilem ab initio, ſed poſt continuum. & habet locum hæc præſcriptio annalis, quando reſcriptum impetratur ad agendum: ſecus, ſi ad faciendum, uel excipiendum, ff. de nundinis. l. j. ff. de do. exce. pure. §. fi. quia tunc prolixius tẽpus, uel perpetuum habent contra de diuer. reſcri. falſo. contra ſuprà eo. cæterum, ſi aũt. contra infrà de ap. ut debitus, oblatæ. ſolu. uerum eſt, ꝙ reſcripta perpetuantur uſq; ad xxx. annum, ſi per alias literas non reuocentur, ut in l. falſo ſi autem ſecundæ fuerunt impetratæ, & faciunt mentionem de primis, reuocantur primæ: ſi non faciant mentionem, minime, ut in decre. cæterum. ſed in pænam maleficioſorum, & negligentium, ſtatutum eſt per hæc iura, ꝙ ſi is, qui impetrauit primas literas, exhibet eas iudici, & non negligit uti eis, ſemper ualent primę, ut dicit decre. Si autem. Si uerò exhibet eas, & negligit uti eis per annum, & is qui ſecundas literas impetrauit, utitur literis ſuis, primæ poſt annum perdunt uires, ut hic & ſi is, qui primas literas impetrauit, non exhibuit eas iudici, cũ potuit, & is qui impetrauit ſecundas, exhibet eas, & incipit conuenire aduerſarium per ſuas ſecundas literas, non ualent poſtea primæ, ut in decre. ut debitus. decre. autem oblatæ, loquitur in iudicijs appellationis. poſſet tamen dici, ꝙ ſolum tempus præſentationis primi uel ſecundi reſcripti attenditur, ut in decre. ut debitus, niſi obiiciatur, ꝙ abſq; dolo, negligentia poſtpoſuit præſentare, uel uti eis: quia tũc auditur oſtendens legitimum impedimentum etiam poſt annum non præſumitur negligens uel doloſus; unde non incumbit ei probatio, ſed aduerſario, ut hic: iudex tamen ex uarijs coniecturis æſtimabit uel negligentiam, uel ſollicitudinem, & etiam eis inſpectis æſtimabit, cui parti incumbit probatio Habuit] Et literas exhibuit Negligentia] Quæ prę ſumitur lapſu anni.

SVMMARIVM.

1 *In quo caſu hæc decre. non habeat locum.*
2 *Mandatum à diuerſis iudicibus emanatum quando exequi debeat.*
3 *Duo ordinarij eiuſdem, ſi mandant cõtraria, cui nã parendũ eſt.*
4 *Quando non exhibentur ſecundæ literæ tenetur executor priorum literarum mandatum exequi.*
5 *Qualiter per ſecũdas literas cognoſcatur eſſe reuocatas primas.*
6 *Quid iuris, quando diuerſis temporibus executori porriguntur diuerſa & contraria mandata.*
7 *An teneat ſententia lata à iudice excommunicationis in executorem dicentem ſe dubitare, ubi dubitandum non eſt. & an idem dicendum ſit in executore, qui dicit ſe certum, quòd exequatur, ubi dubitandum eſt, uide in numero. 8.*

CVm contingat ſuſcitatam.] Ita excipiatur: q̃a niſi exciperetur à parte cõtra lrãs, ſemꝑ debet exeq; mandatũ priorũ indi. ꝓbato, quia ſunt iu
1 dices, niſi ꝑ exceptiões elidant, ut ſuprà eo. cæterũ. ¶ † Innoteſcat] Quidã dñt hãc decre. nõ hẽre locũ, ſi ꝑtes ad inuicẽ excipiant de reuocatione lrãrũ: ſed tunc tñ, q̃n iudices ꝯria mandata mittunt. itẽ dicũt, ꝙ non eſt uis, ſi corã iudicibus nõ excipiat ad reuocationẽ lrãrũ, uel cõtra ſufficit. n. & eſt neceſſe ad hoc, ꝙ hoc decre. locũ habeat, ꝙ iudices utriuſq; partis hæc modo ſcribant, ſicut hic dicitur, uel alijs conſimilibus. litera aũt, quæ ſequiť, non contradicit. j. ubi dicit, & idipſum facere debes, ſi primo mandato recepto & executioni mandato tibi forſan innotuerit per literas iudicum, quòd inter iudices ſuper iuriſdic. demandata cœperint diſceptare, eſt. n. intelligendũ, ꝙ innotuit per literas iud. nõ ꝑ aſſertionẽ partium

2 partium:quia ſic uideretur,ꝙ eſſent iudices.¶† Innote-
ſcat] Quandocunq;.ff.de admini.tu.pater.uel dic,ꝙ li
cet dici audiuerit diuerſos iudices ſuper eo.negocio im
petratos:nihilominus debet exequi mandatum dele.ni
ſi pars altera excipiat non eſſe obediendũ mandato: qa
alijs commiſſum eſt negocium.¶Crederem tñ, ꝙ prudẽ
ter faceret iſte,cui mandatur,ſi expectaret aliquandiu,
& maxime ubi nõ audiuit tm̃ diuerſis iudicibus negociũ
eſſe commiſſum,ſed audiuit eos contendere de iuriſdi-
ctione:ita tñ,ꝙ niſi utraq; pars ſit præſens, uel fuerit pa
rata cõtendere,& ꝓcedere ſm formã huius decre.prius
faciat,quod mandatur,quã ſe excõicari,uel aliquã pæ-
nam infligi ſibi patiatur,ar.ad hoc cum utreq; literæ tri
buant iuriſditionem, niſi per exceptionem elidãtur, ut
no.ſ̃.eo.cæterum.per cõſequens põt eſſe, ꝙ pars nõ uult
excipere contra iudicem. ¶Sed quid ſi ſciret exceptio-
nem? tunc forte ſecus eſſet.quãdiu paratus eſt ꝓcedere
ſm hanc dec.nõ teneret excõicatio in eum lata:qa cum
non ſit de eius iuriſdictione &c. alij nõ pñt ab eo puni
ri,niſi qui in iuriſdictione ſua ſunt rebelles ſibi & con-
tumaces.j̃.de offi.dele.ſanè.hic aũt, qa nõ eſt cõtumax,
ſed conſtitutioni obedit,puniri nõ põt. & hoc intellige
uerũ,ſ.ꝙ nõ tenetur obedire primis iudicibus,niſi oſten
datur ſecundum reſcriptũ,in quo iuriſdictio ſaltem indi
recte reuocatur:puta quia dicit,non ob.lr̃is ad tales iu
dices impetratis,uel cõſimilia:uel quia ſecundæ literæ
mentionẽ faciunt de primis expreſſe. per huiuſmodi.n.
lr̃as non reuocatur præcisè iuriſdictio priorũ iudicum,
ſed per exceptionem,remanent.n.iudices;& iõ tenet qđ
fit ab eis.ſed ſi directe reuocarentur.ſ.ita,ꝙ non ſit ne-
ceſſaria alicuius exceptio,ſ.à ſuperiore dicente expreſ-
ſe,reuoco commiſſionem,quam ei feci, nõ ob fauorem
partium,ſed ꝓprio motu,ẽt ſi nullus excipiat,tunc non
tenet,quod fit ab eo:qa non eſt iudex.j̃. de offi. uica. c.
pe.ff.de iudi.iudicis.ff.de poſtu.quos.itẽ no. ꝙ licet par-
tes parere debeant iuri coram iudi.dele.quouſq; cogno
ſcat,an ſua ſit iuriſdictio,ut.ſ̃.eo.paſto.in prin.ff.de iu.
ſi quis ex.alij tamen dicunt,ꝙ partes parere non cogun
tur,quando inter iudi.cõtentio eſt de iuriſdictione, nec
tenet,quod fit ab eis.j̃.de offi.dele.ex literis,niſi ſecun-
dum tenorem huius decre. ¶ Si autem de iuriſdictione
conſtat,tunc parendum eſt,ſecundùm quod no.infrà de
offi.dele.cum in iure.item dicunt aliqui, quòd etiam ſi
iudex dixiſſet,reuocamus iuriſdictionẽ talis iudicis,ꝙ
partes huic reuocationi poſſunt renunciare & tacitè &
expreſsè etiam poſt,quàm iudices ſciunt, quod in eorũ
fauorem factum eſt.C.de leg.quod fauore:ſecus eſt,ſi ꝓ
prio motu reuocaſſet & modo.ſed & tunc teneret,quod
ante ſcientiam reuocationis fieret.ff.de offi.præſi. ſi for
te infrà de procura.mandato. alij tamen in hoc dicunt
contra,& forte melius:quia quãdo directò ſic reuocat,
ſine ulla exceptione reuocatum eſt;& hoc ſatis ſonat di
uerſitas uerborum;de hoc plenius not.infrà de conceſ.
3 præb.quia cunctis:¶†Executioni] Quid ſi duo ordina-
rij eiuſdem,puta quia habẽt eccleſiam in utraq; diœce-
ſi,mandãt eodẽ modo contraria,ſicut iſti dele.Reſpon.
a hoc nunquam habere locum, [a] ni
ſi in dele.& quando ambigitur de
reuocatione literarum: quia nec
poteſt habere locum:quia, ſi unus
ordinarius mittit,ꝙ denunciet ali
quem excõicatum,ſñia,quam ipſe
tulit,tenet;& tunc alius ordinarius, qui eſt ei par, non
poteſt tibi mandare,quòd ab eadẽ ſententia denuncies
eum abſolutum.Si autẽ mandat, quòd denunciet à ſua

a ¶ *Habere locum. Vide etiam ad hæc eundem Inno. in c.cum iãdudum infrà de præbẽ.*

4 ſententia eum abſolutum,ſecurè illud facies.¶†Poſtu-
lata.] Sed quid ſi non exhibeantur ſecundæ literæ? tũc
executor exequitur mandatum priorum, ſi ad terminũ
præfixum non exhibuerit infrà de excep. paſtoralis. tñ
uidetur,ꝙ terminus non ſit dandus ſine cãæ,cognitione
iij.q.iij.§.ſpacium.& hic iuriſdictionem non habet, nec
terminum dare poterit.ſed põt dici illud loqui de dila
tionibus,quæ dantur pro teſtibus & ad inſtructionẽ cãę
in quibus exigitur cauſę cognitio:ſecus in citationibus.
item cum non teneatur exequi mandatum, niſi literas
oſtendat iudi.j̃.de offi.dele.cum in iure,ſic nec differre
tenetur,niſi reſcriptum oſtendatur.ſi tamen incidenter
ueniſſet,expectaret eum modicum iudex, quouſq; iret
pro reſcripto: quia non debet ei imputari, ſi non uenit
cum ſacco paratus.ff.de ſol.quod dicimus, & l. ſi forte.
nam literæ quę non apparent,dicuntur non eſſe,ar.ff.de
contrahen.emp.l.in lege,de conſue.di.j.ſolennitatẽ : nõ
tamen poteſt cogere aduerſarium ad exhibendum eas,
5 cum non habeat in eo iuriſdictionem,ut hic in ſi. ¶† Si
ex ipſarum] Sed qualiter poteſt illud perpendi ex ſo-
la inſpectione literarum?nam licet ſecundæ expreſſe fa
ciant mentionem priorum iudicum, & rerum, per hoc
non conſtat eas reuocatas,cum poſſint per ſuggeſtionẽ
falſi,uel dolo eſſe impetratæ,ſuprà eo.cæterum.ad hoc
ergo,ut executori nullatenus ſit hæſitandum, oportet,
ut hic diſcat per aſſertionem partium:quia cauſarũ me-
rita &c.de reſt. in integ.cum ex literis.C. ſi per uim, uel
alio modo.l.ſi.& ſic uidetur,ꝙ aliquam poteſt exercere
iuriſdictionem inter partes, quod infrà negatur. Aut
nunquam poterit ſcire eas reuocandas.& ſic credo ꝙ
nunquam ex ſola inſpectione poteſt ſcire,niſi aliquid in
telligat ex literarum inſpectione, & partium aſſertio-
nem.per hoc tamen non hñt iuriſdictionem inter par-
tes:quia niſi priores literas habens obiiciat aliquid cõ-
tra ſecundas, iudex præſumit eas eſſe reuocatas. ¶ Si
autem obijciat,ſtatim executor debet ſuper ſedere, qa
per negationẽ facta eſt res dubia.C.qui ad li.ꝓ.nõ licet
l.iij.& l.iiij.hoc caſu loquit̃.ſ̃.eo. paſtoralis. ꝙ ſi tũc du
biũ ſit de reuocatione,quãdo expreſſe fit mentio iud'.&
rerũ,ſi ab aduerſario obijcit̃ lr̃as eſſe impetratas ꝑꝑ fal
ſi ſuggeſtionẽ ſi illã decr.ſ̃.e.cæterũ. & q aliter gloſſa-
uerit,ſenſu ĩdiget. itẽ licet executor dubitet, an debeat
abſoluere,uel condẽnare;non tñ ſm regulã Arriani ꝓ-
nior eſſe debet ad abſoluendũ,hoc iõ:quia nõ cõſtat,an
ille iudex habeat iuriſdictionẽ. hic tñ no.ꝙ hæc decre.
nunquam habet locũ,niſi ubi aliàs contentio, uel cõcer
tatio eſt ſuper literis,& ubi locum habet decre.ſ̃.eo. pa
ſtoralis.ſi aũt non eſſet concertatio ſuper literarum plu
ralitate,ſed tm̃ diceretur, uel obijceretur unicas ſolas
literas impetratas eſſe per dolum, uel falſi ſuggeſtionẽ
inexcuſabilem,tunc debet executor ei parere: quia iu-
dex eſt, & hic conſtat,ar.j̃.de offi.dele.ex lr̃is,&.c.ſanè,
&.c.ſi qñ. Hæſitandum] Et ita uidetur, ꝙ non ſit pe-
tenda copia reſcripti,niſi dubitet,& ubi contraria man
data exhibentur:contra tamen uerum eſt,ut infrà de of.
dele.cum in iure Mandatum] tunc non credimus, ꝙ
debeat iterare denunciationem Exequaris] Siue man
det,ꝙ abſoluas excõicatum,quem prius denunciaueras,
ſiue quòd priorem excommunicationem denuncies iniu
ſtam, uel nullam,ſiue quicquid aliud, quod cõprehẽdi
põt ſub tenore reſcripti Procedere] ſed licet nõ tenea
ris exequi;non tñ debes impedire eos, uel executores
eorũ,quin hoc exequantur.j̃.de offi.dele.ſi qñ: ſed inſpe
cta decre.illa potius ur̃ dicere cõtrariũ, ſi cauſam ha-
beant prohibendi. ¶Et ad ipſum] ut non exequaris
mandatum

mandatum, niſi ſm tenorem, qui hic cõtinetur,& quem
6 colliges ex inſpectione literarum.¶ † No. n. hic primò,
quid iuris ſit,qñ diuerſis tẽporibus huic executori por-
rigebantur diuerſa & contraria mandata iudi. quia pri-
mo mandauit unus,ꝙ denunciaret excommunicatum,ꝙ
etiam fecit.in ſecundo mandauit alius, ꝙ denunciaret
abſolutum,quod facere non debet.& in iſto caſu non po
teſt excuſari iudex,quin ſciat contentionem eſſe inter
iudices ſuper iure eo tp̃e, qñ ſecundas literas recepit,
cum ſibi contraria mandata dixerint, ideo ſm mandatũ
non debet exequi ſecundum tenorem huius decre. ¶ Se
cundò autem no.hic qualiter executor procedere de-
bet quando ſimul,utrunque mandatum dirigitur execu
tori;& tunc eodem modo debet procedere ſecundum
7 tenorem huius decre. † Dubitare] ſi dicatur ſe dubita-
re,ubi dubitandum non eſt,& propter hoc iudex excom
municationis in eum ſententiam proferat,credimus non
tenere:quia cum non ſit de iuriſditione eius, non habet
iuriſditionem ſuper eum,niſi in caſu,ubi conceditur, &
ubi contumaciter reſiſtit ei obedire,quod iſte non facit.
Item ſi recurrendum eſt ad arbitros,qualitercunque du
bitetur de reuocatione litærarum.ergo eadem ratione,
quandocunque hi executores dubitant de iuriſdictione
eorum,ſuperſedere debent alij tamẽ dicunt ſententiam
excommunicationis in hos executores latam tenere, ſi
per alias literas non ſit iuriſdictio reuocata.alioquin nõ
tenet,ar.j̃.de offi.dele.ex literis:ſed certe illa decre. nõ
loquitur in illo caſu,quando in executores fertur ſentẽ
tia.ſed quando ipſi executores ferunt in alios,qui turbãt
8 iuriſdictionem eorum. ¶ † Idem, quod dictum eſt in
executore,q dicit ſe dubitare;ubi nõ ẽ dubitãdũ, dicẽdũ
eſt in executore qui dicit ſe certũ,exequatur,ubi dubitã
dum eſt,quamuis non improbabiliter dici poſſet, ꝙ in
hoc caſu lata in eũ ſententia ab eo,contra mandatum cu
ius exequitur mandatum alterius iudi. tenet. & hoc ea
rõne,quia turbat eius iuriſdictionem,quæ eſt iuſta cau-
ſa excommunicationis,infra de offi.deleg.c.j.hæc autem
cauſa ceſſat in alio,ſ.quando non exequitur. quia nullo
modo turbat.melius tamen eſt inter tales procellas iu-
di.quieſcere,& neutrum iuuare,quam alterum iuuare,
& alterum lædere.14.q.5.denique.23.q.2.primum.& in
tantum eſt uerum,ut dicunt quidam, ꝙ tenet ſententia
lata in hunc executorem,qui exequitur, ꝙ etiam ſi po-
ſtea appareat reuocata iuriſdictio huius executoris.te-
net tñ propter dubium ſñia lata in turbatores ante,q̃ ſu
per iuriſdictione reuocata ſit pronũciatũ,cũ ante utroſ
que iudices iuriſdictionẽ habere cõſtet. & hæc uera ſunt
niſi nimis magna & notoria & inexcuſabilis eſſet excuſa
tio,& ignorãtia prædictorũ:quia tunc teneret ſentẽtia.

OLim ex literis interpoſitam.] Infrà de præben.ac
cedens. Detinebat] No.Sequeſtrari.] Quod fieri
non debet niſi ex cauſa, infrà de ſequeſtra. ad hoc.
C.de prohi.ſe.l.j.ij.q.vj.quotiens Omnia] Vel ad alterũ
ſ.ſi probaret canonicam inſtitutionem.uel dic unum. ſci
licet falſitatem probabit ut ualeant literæ: quia aliter
non reuocaſſet Papa iuriſdictionem ab Abbatibus, niſi
propter falſitatem. ſecundum autem probare tenetur,
ut eccleſiam habeat Super aliis] Arg.ſuprà eo.ex parte
infrà de reſti.ſpo.ex conqueſtione.ff.de excu.tu. qui re-
ſtituere,contra,infrà de conceſ.præb.accedens, infrà de
præbe.cum iam dudum infrà de app. ſignificauit Super
alijs] i.ſuper collatione eiuſdem eccleſiæ ſibi facta.

SVMMARIVM.

1 *In literarum impetratione non ſufficit narrare factum,niſi quis narret cauſam facti.*
2 *Non ualent literæ ab excommunicato impetratæ tacente de ſua excommunicatione,et an ſi per huiuſmodi literas aliquid actum fuit,retractabitur habes in num. 3.*
4 *Valet proceſſus habitus per literas tacentes de excommunicatione ante,quàm excipiatur de excommunicatione.*

DIlec.ſi. Abbas. Amouendos.] Generales tamen
uiſitatores amouere non poſſunt aliquos, infra
1 de ſta.mo.in ſingulis &c.ſe.† Sine cauſa] Nõ ſuf
ficit narrare factum, ut exſpoliationem, niſi quis narra-
ret cauſam facti, ſi talis eſt cauſa, qua expreſſa pręſumi
debet literas non eſſe conceſſas,ut hic,& C.de adop.l.3.
& etiam modum facti,quando modus cauſam dandi,uel
negandi præſtaret.C.de tranſac.ut reſponſum nam ali-
ter ſcriberet,ſi in modum inquiſitionis actum eſſet, ali-
ter,ſi alio modo,ar.ij.q.i.in primis,infra de ac.qualiter,
el.ij.infra de ſym.c.licet.Excommunicationis]Si enim ſe
excommunicatum dixiſſet, nullas literas obtinuiſſet, cũ
2 ci interdicatur agere. † Viribus carere] Quomodo te-
nentur facere mentionem de cauſa amotionis, cum di-
cant nullam ſubeſſe.Reſpon.& ſi non ſubſit,debet facerę
mentionem de ea,quam prætendit uiſitator, præſumi-
tur enim doloſe ſeriem negocij tacere,ſi non facit men-
tionem de cauſa,quam prætendat iudex,infra de coha.
cle.& mulie.ſuper eo.Sed obijcies fortius,quare non di
xit,ſi non fecit mentionem de re iud.ab Abbate? reſpõ.
qa ad hoc,ut obſtet exceptio rei iud.oportet,ut eædem
perſonæ ſint ff.de re iudi.cum quęritur.hic autem fortè
fuerunt aliæ.in primo enim iudicio fuerunt partes, Ab-
bas,& amoti.in ſecundo autem forte amoti,& ep̃s,uel e-
xecutores,qui eum expulerunt,uel ſubrogati loco eorũ
item oportet,ꝙ cauſa agendi ſit eadem,ff.de exce. rei iu
di.& an eadem.hic autem non eſt eadem, cum cã primæ
accuſationis fuerit crimen.cauſa autẽ huius eſt expolia
tio.item alia actio,licet ſententia feratur in cauſa pro-
prietatis:non tamen parit exceptionem in cauſa poſſeſ-
ſionis;ſic nec è conuerſo.ff.de excep.rei iud.& an eadem
in ſi.ff.de ui & ui ar.cum fundus,ff.de acqui.poſ.& natu-
raliter.uel dic,ꝙ debeant facere mentionem de cã amo
tionis,& de ſententia Abbatis ꝑꝑ quam amoti ſunt ab e-
piſcopo,uel executoribus,in qua ſententia crimen, pro
quo amoti ſunt,continetur.ueritas.n. eſt, ꝙ de ſententia
mentionem facere oportet.nec obſunt prædicta:quia nõ
obſtat exceptio rei iud. ubi non eædem ſunt perſonæ, &
cauſa,&c. quia hic non opponitur exceptio rei iud.con
tra literas,quia ſi de ſententia mentionem feciſſet,lite-
3 ras non habuiſſet.¶ † Sed quid ſi aliquid per tales lite-
ras actum ſit,nunquid retractabitur?ar ꝙ ſic ſ̃ eo. conſti
tutus,cum dilecta,infra de offi.uica.c. ſua.xxxv.q.ix.ue-
niam.ff.de iudi.ſi prætor,j̃.de ſen.excom.cum pro cau-
ſa j̃.de re iudi.cum olim.nec obſtat.iij.q.vj.§. excep. ubi
dicitur,ꝙ exceptio non admittitur poſt ſententiã. quia
non tenet,quod ibi dicitur ubi agitur de falſo j̃.de pro-
cu.in noſtra,& de proba.licet.& hæ literæ bene poſſunt
dici falſæ propter ſuppreſſionem talis ueritatis, imò,qa
replicatio omiſſa ante ſententiam proponitur,poſt ex cã
ut ff.quando ac.de pe.eſt an l.ij.multofortius exceptio.
ad idem j̃.de re iudi.ad probandum j̃.de deſpon. impu.
ad diſoluendum in ſi. in contrarium uidetur,quia per ta
les literas datur iuriſdictio,licet elidi poſſit per exce-
ptionem ſ̃ eo.ſi autem.ff.de bo.poſ.ſecundum tabu.l.pe.
§.teſtatio.Vnde ſi ſciuit ſibi exceptionem competere,&
non propoſuit,imputet ſibi ſi non ſciuit prætextu exe-
ptionis de nouo repertæ non debet retractari ſenten-
tiam

tiam,infrà de re iudi.inter mona. ad idem. ff. de manu. teſt.cum ex falſis.ff.de hære.inſti.l.ſi.dicunt quidam ſententiam latam occaſione huiuſmodi literarum retractā dam per integ.reſti.alij dicunt per tales literas non dari iuriſdictionem,& ſic nulla ſententia ipſo iure,ſi iudex ex tali falſo iniuſtam tulit ſententiam.j.de re iudi. cum I.& A.C.ſi ex fal.inſtru.falſam.tu dic,ut not. ſuprà eod. conſtitutus,in fi.glo.& j.de re iudi.cum Bertoldus, & ſ. e.cum dilecta.¶ Et dic, ꝙ proceſſus per eas habitus ualet ante,ꝗ excipiatur de excommunicatione.literæ.n.nō afficiuntur excommunicatione impetrantis. quid enim nocet excōmunicatio impetrantis,quin Papa poſſit cauſam,cui uult delegare, licet afficiantur excommunicatione facientis?iij.q.v.conſanguineos j. de proc.c. ſi. ubi no.ſed in odium excommunicati datur exceptio dilatoria ꝯ literas.de ſententia autẽ amotionis ſemper proponi poteſt, ſed in modum dilatoriæ habet ꝑponi ante lit. conte.C.de proba.excep.j. de litē. conte.exceptionis.

2 *Legales dictæ quot milliaria continent.*
3 *A fine diœceſis computatur dieta: nō autem à loco,ubi res eſt,uel ubi habitat.*
4 *Deleg. ſe.apo. non poteſt ultra duas dietas trahere.*
5 *Partes etiam ſi conſentiant in iudices, non tamen poterit ultra duas dietas eos trahere,niſi expreſſè conſentiant quòd ultra duas dietas eos trahant.*
6 *Delegatus ſi cepit abeſſe ultra duas dietas,& non in breui reuerſurus:tamē ſi reus uult litem proſequi,etiam ipſe actor,ſi non apparet eum tacitè in eum conſenſiſſe etiam longius morantem,obtinere poterit à ſuperiore reuocari huiuſmodi delegatum.*
7 *Præſumitur impetrator habere mandatum,niſi probetur contrarium.*
8 *Quæ ſunt illæ perſonæ à quibus non debet exigi de iure mandatum, habes remiſſiue.*
9 *Nati de nefarijs & inceſtis nuptijs non ſunt nominandi filij nec alendi.*

ratū,ita car.ſ. cō.30. co.4.uer. ad prædicta et an beneficij appellatione ueniat etiā penſio,uide latiſſime per Fel.in c. in noſtra infra eo. titu.

b ¶ *Vel redditum. Ad de quòd Cal.in tit.de proba.conſ.30. reprobat Inno.hic, & ibi dicit,quòd ſi per canonicos aſsignatur dimidia præbenda uniſacriſtæ ad eius ſuſtentationem,talis ſacriſta impetrans beneficium non tenetur de hoc facere mentionem & ſequitur Fel.infrà e.in c.in noſtra,col.3 uer.j.*

SVMMARIVM.

1 *Nunquid modicum habens beneficium teneatur de eo in impetratione alterius beneficij facere mentionem: & quid de habente beneficium ſufficiens, & tamen non facit mentionem, eſt tamen paratus reſignare an ualeant literæ,habes in num.2.*

Poſtulaſti. Paternis.] Quia huic quæſtioni non reſpondit,uī,ꝙ de bonis paternis nō debeat mentionem facere j. de præſum.nonne. ſed quidam contra:quia talis indignè accipit beneficium eccleſiaſticum.xvi.q.j.quoniam quicquid xij.q.j.illi autem.ad idē j.de præben.tuis,& c.eps:non tñ fateor,ꝙ indignè accipiat,dummodò bene diſpenſet Cum ſecundum j.de præben.cum ſecundum Beneficio. nomine enim beneficij [a] intelligitur 1 præbenda.1.q.3.ex multis.¶† Sufficientis] Ar.ꝙ de modico & ſic minus ſufficienti beneficio non debet facere mentionem;ad idem de con ceſ.præben.cum dilectus,el.ij.arg. ff.de uen.inſpi.l.j.in fi.in contrariū uidetur: quia quamuis modicum ſit beneficium:tamen illi deſeruire tenetur,& manibus uictum quærere debet xcj.diſt.clericus. Reſpon. ſi per ſimplicitatem non fiat mentio,nihilominus ualēt literę, arg. ſuprà eo.ſuper.ſed ſi doloſè,ſecus. j.eo.ſi proponente,& no. de hoc j. 2 eo.mandatum.† Sed quid ſi habens beneficium ſufficiens non fecit mentionem,ſed ſit paratus reſignare? dicimus non ualere literas:quia tēpus datæ inſpiciēdum eſt ſuprà eā te;& quod dicit de uicaria, ide intellige,ſi habeat aliquam poſſeſſionem ab eccleſia.16.q. 1. poſſeſſio- b nes,uel redditum [b],uel penſionem infrà e.ad audientiam:ſed ſecus de patrimonio.

a ¶ *Beneficij appellatione beneficij quid ueniat, uide glo. in cle. auditor,in uer. beneficio,de reſcri.in cle. j. in uer.beneficium, ut lit.pen.& in cle.ſi Romanus pontifex, ſuper uer.beneficio, de præben.& glo. in cle. j.in uer.beneficiali,de cauſa poſ.& proprie. & inquantum hic dicitur,quòd uenit præbendā, intellige lato ſumpto uocabulo. Ita Rot.de conceſ. præbē. deciſ.vij. Item adde, quòd appellatione beneficij uenit papat.Ita ab in c.ad aures, de pœnis;eſt tex.in c. j. de maledi.Et uide gl. in cle.j.de re. permu. ubi appellatione beneficij, uenit hoſpitale: no.tamen,quod ſi Papa concedit poteſtatē alicui de prouidēdo alicui de beneficio, non uenit tūc beneficiū cū*

SVMMARIVM.

1 *Reus ultra duas dietas originaliter citari non debet.*

Nonnulli.Reus.] Actor.n.bene poteſt citari ultra duas dietas.nam ſi Roman.conueniat Anglicū ultra duas dietas,& poſteà Anglicus reconueniat Romanū ultra duas dietas corā eiſdē iud.bene citabitur ultra duas dietas:quia aliter cā ꝓcedere non pōt, niſi alter alteri ꝓpinquaret ꝗuis poſſet dici,ꝙ actor potius dr̄ citare,ꝗ citari.¶† Itē dr̄,ꝙ originaliter reus nō dēt citari ultra duas dietas.nā ſecus eſt,ſi actor fiat reus,ut in cā 1 appellationis,uel alio mō,quia ſemper a foro rei originalis computandæ erunt duæ dietæ, licet uideretur contrarium: quia cū illius tñ,ad quem appellatur, ſit forū attendendum,& ab illo foro duæ tñ dietæ ſunt computandæ ſed reſpon.ꝙ licet iudex appellationis poſſit cognoſcere,ſi uellet:tñ ex quo pp alienationem partium alijs committit,potius ſequetur forum,& fauore rei originalis,ꝗ actoris.& idem dicimus,ſi actor reconueniat: quia bene poterit is ultra duas dietas citari, dummodo à foro rei non diſtet ultra duas dietas: arg.3.q.8. cuius in agendo. † Vltra duas dietas] Legales ſm̄ ꝙ 20. millia- 2 ria dantur in die.ff.de uerb.ſigni.l.3.nos intelligimus de uulgaribus,arg.j.de ſpon.ex literis. ff. de ſuperfi.l.labeo j.de conſue.cum dilectus,ff.de leg.3. non aliter,diſt.iiij. crit.¶Dietas] † Hæ autem duæ dietæ computantur à fine diœceſis.ubi habet domicilium reus,ſi perſonali agatur,uel ubi eſt res,ut hic,ſi agatur reali,& j.eo. c. proxi. arg.j.de fo.comp. ex parte nō aūt credimus computandas à finibus] diœceſis, ubi ꝯtus celebratus eſt,uel delictum commiſſum.nam cum ibi trahi non poſſit ꝑ iudicē ordinarium,niſi ſibi inueniat,ut no.j.de fo.cōpe.dilecti eodem mō nec ꝑ literas apoſtolicas trahi debet ad locū illi uicinū ꝑ duas dietas.alij contra Diœceſi.] No.dietam computari à fine diœceſis, nō à loco, ubi res eſt, uel ubi habitat. † Per literas] Hic collige,ꝙ hæc conſtitu- 4 tio in foro dele.ſe apo.locum habet nam ordinarij epiſcopi,& archiepiſcopi,&etiam legati ſe. apo. bene trahunt ultrà duas dietas:imo uī,ꝙ dele.archiepiſcoporum & legatorum ultra duas dietas trahere poſſunt, quia nō eſt prohibitum. alij contra † Impetrate] Supple,ꝙ tra- 5 hatur ultra duas dietas. dicunt enim iſti quòd etiam ſi partes

a ¶ *Pro coniunctis. Adde, quòd coniunctus in his, in quibus requiritur ſpeciale mādatum, non agit pro coniuncto;Bar.in l.j. ff.de mino.Part. & doc.poſt gl.in l.uero procuratori.ff de ſol. & d.Bar.Sozi.in conſil.154.col.2.uerſic. ſecūda ratio. et quādo coniunct.us admittatur pro coniuncto cum cautione rati, uel cū iuratoria cautione per eundem do. Bar.Sozi.in cōſ.120. col.2. uerſicu.1.probatur, & uerſ.poſtremo, & in conſ.231. colum.2.uerſic. circa ſecundum. adde tamen, quòd quando ſunt plures cōiuncti, qui uolunt agere pro cōiuncto, ſemper admittitur proximior; ita Alex. de Imo in conſi.26.colum.fina. uerſic.poſtremo, & in conſil.71.colu.2. in fin.in 1.uolumine. Et quo ad acquirendum an coniunctus æquiparetur procuratori, uide per eundem Alexan.in conſil.41.colum.2. uerſic. Tertio quia, in 5.uolumine. Et uſq; ad quem gradum dicatur quis coniunctus, per Alexan. in conſil. 4. in 2. uolumine.*

b ¶ *Naturales tantum. Adde an tales comprehendātur appellatione coniunctorum & affinium, uide per Alexand. in conſil.60. columna 2.circa finem. in 2.uolumine. Et ibi, quid de ſpurio. Et quid de baſtardo per eunden Alexand. in conſil.2.columna 11. in primo uolumine. Et adde Innocen.hic adde Anto.de Roſel. in arbore affini. columna 14.*

partes conſentiant in iudices; non tñ poterūt ultra duas dietas eos trahere,niſi expreſſè conſentiāt, ꝙ ultra duas dietas eos trahant. & de hoc poterit conſtare uel per confeſſionem partium, uel alio modo,etiam ſi in literis non contineatur, nō obſtante conſtitu.de duabus dietis. alij dicunt, ꝙ ex quo conſentiūt in iudices,nō poſſunt ꝯ eos proponere,ꝙ eos trahe- 8 rēt ultra duas dietas, niſi forte ad tam remota loca traherent, ꝙ ēt ſi eſſet hic clauſula,ſ.nō ob conſti. de duabus dietis &c.tñ appellare poſſunt pp grauamen: tñ quare hoc non poſſunt proponere,nō uideo,ſ.ꝙ trahat ultra duas dietas, cū iſte conſenſus non tollat aliud partibus,niſi ꝙ eos nō poſſunt recuſare: ſed ſi grauētur, bene licet ab eis appellare. ¶Itē credimus, ꝙ ſi conſenſerunt in iudices, qui diſtabant ultra duas dietas,dummodo citēt eos ad loca, ubi lares habēt ipſi iudices, & cōiter ibi habitent:& credimus,ꝙ ſi in diuerſis locis haberent loca, ubi habitarent,tunc ſi unus habitaret in uno loco, & alius in alio, ꝙ ad locum, ubi quiſquis eorum habitat, poſſet citare partes: quia in hoc conſenſiſſe uidētur tacitè:quia æquitas ſuadet, ꝙ partes cōpareant corā iudice, & nō iudex corā parti- 6 bus.C.de epi & cle.iubemus. †Impetratæ] Si delegatus cępit abeſſe ultra duas dietas,& non in breui reuerſurus, tunc ſi reus uult proſequi litem, ēt ipſe actor,ſi nō apparet eū tacite in eū conſenſiſſe ēt longius morantē,obtinere poterit à ſuperiore reuocari hmōi delegatū.ff.de uaca.mu.l.pen.§.ſi. ff.de ꝓcu.poſt litē,& l.aut longa. & hac ratione uī, ꝙ ſi hmōi delega.ſubdeleget cām hmōi,& poſtea incipiat abeſſe, uel ēt tpe ſubdelegaberat,ꝙ licet ad eū ſit appellādū,ſi mediū cāę cōmiſit.j.de of. deleg.ſuper qō. tñ nec appellans, nec appellatus ad eū ire debebit, ſed ad primū delegantē,ut alij cōmittat cām appel.facit. 2.q.6.biduum.Conſtitutione].j.de æta.& quali.eā te. & nō habet hic locū, ꝙ ſpāle dero gat gñali,ut ſ.eo.paſtoralis. ſed hoc iō eſt:qa nō pſumit dn̄m Papā, ꝗ ignorat dietas, uelle cōcedere ultra duas dietas. Suſcitare querelas] Quod eſt ꝯ ius.C.de trāſa.l.cās.C.de ſen.reſcin.l.ſi.Eas] Si darentur aduerſario.Indebita] Quia non per literas legitimè impetratas, uel ſup-

7 ple,maximè.† Mandato] Præſumimus impetratorē habere mandatū,niſi probet ꝯ.non.n.eſt præſumendum,ꝙ pecuniā ſuā iactat.ff.de prob.cū de indebito, & ꝙ maioribus laboribus ſe fatiget; & ſic eſt præſumptio,ꝗ probationē iactat in negantē.ff.de ꝓba.ab ea. Mādato] Ad impetrandū. quātūcūque.n.alias gñale mandatū habet ad negocia,& lites: tñ non poterit impetrare, niſi habeat ad impetrandū ſpeciale conſuetudo tñ curiæ Roma.eſt,ꝙ ſi cōtradictor negat impetratorē habere man datum, impetratori incumbit probatio ante impetra- 8 tionē ſed poſtea nō.† Perſonis].ff.de procu.ſed & hę.hi ſunt aſcendentes, & deſcendentes in infinitū. de collateralibus aūt non inuenit in lege,niſi de fratribus.Sed qbuſdam uidetur,ꝙ ēt oēs agnati, ſ.qui per uirilē ſexum deſcendunt, & oēs cognati. qui per muliebrem, impe- a trare & agere poſſunt ꝓ coniunctis [a] perſonis, dūmodo ſint in gradu, quo eis ſuccedere poſſint. & hoc dicunt, ar.ff.de procura.ſed & hæ pſonæ. ubi dicit,ꝙ inter coniunctas pſonas numerantur affines; ex quo colligitur, ꝙ ſi affines ſint in gradu,inter perſonas coniunctas computantur quo ad procurationes; multoſortius agnati, uel cognati. ¶Alij tamen dicūt,ꝙ quo ad procu.iſtā nō reputant coniunctos collaterales,niſi fratrē, & ſororē. nec ualet ar.de affinibus:qa nec affines collaterales admittendi eſſent,ſed tñ aſcendentes, ut ſocer pro ſocero,& deſcendentes, ut gener pro genero, ar.pro his,ff. de poſt.l.j.§.ſi.& l.ſeq.nec faciunt uim quātū ad hāc ꝓcreationem inter naturales & legitimos, uel naturales b tñ, [b] cū & ipſi multis priuilegiis gaudeāt,ut in auc.qui. mo.na.effi.legi.§.ij.& §.ſeq.idē dicūt quidā de ſpuriis,& natis de inutilibus nuptiis,& de inceſtis, dūmodò certū ſit,ꝙ de certo patre nati ſunt: qa & ſi eis nō ſint agnati: tñ eis ſunt cognati,ar.inſti.de ſuc cog.§.uulgò quę:quia 9 uulgò qſiti nō habent agnatos. ¶† Alij tñ aīr dicūt: qa nati de nefariis & inceſtis nuptiis nō ſunt noīandi filij, nec alēdi,& oī pn̄a ſubſtātia indigni,i auc.q.mo.na.eſ. ſi.leg.§.ſi.& idē vr̄ de ſpuriis,& oībus aliis prohibitis pter naturales,ar.ff.de ſta.ho.uulgo.ff.de i ius uo.qa ſp, inſti.de ſuc.cog.§.uulgò: imò qdā dicūt de naturalibus tñ; arg.C.de natu.li.l.ult. ſed nos hoc non credimus.

SVMMARIVM.

1 *Vbi quis reali conuenitur actione, & noīe rei ſortitur forū;cō putandæ ſunt dietæ à diœceſi ,in qua res eſt, cum ibi conueniri debeat.*
2 *Iuriſdictio priorum iudicum eſt ſuſpenſa,ubi cauſa appellationis eſt commiſſa ex certa ſcientia.*
3 *Iudices appellationis cognoſcere debent,an ſit legitimè appellatum, & an appellatio ſit legitima.*

1 Dilectus filius erat eccřia] † Vbi.n.reali cōuenit qs actione,& noīe rei ſortit forū, ut hic,cōputādæ ſunt dietæ à diœceſi,ubi res eſt,cū ibi debeat conueniri, ut j.de fo.cōp.ſanè, C.ubi in rē ac.l.ſi. idē eſt, & ſi perſonali actione agaī, ſi tñ in rē ſcript a.j. de fo.cōp.ex parte.ſi aūt perſonaliter conueniatur, poterunt cōputari dietæ ab oī loco,ubi habet beneficia,ſi eſt ibi plenè inſtructus,ut no.j.de fo.cōp.ex parte, cum ubiq; poſſit conueniri. ¶Et quòd diximus in reali, ſcilicet quòd non poteſt trahi ultra duas dietas à re, de qua agitur, intelligas dictum propter odium trahentium extraordinarium iudi. nam alias bene licet etiam in reali actione reum conueniri,ubi habet domicilium, & ſi ibi non ſit res, C.de præſcriptio.long. tempo. l.ſi.

 † Pro-

2 † Procedentes] & malè, cum iuſta cā eſſet appellationis. ex quo enim tenet appellatio,qñ proponitur, iuſta cā eſſet appellationis, & ſi ſit falſa.j.de app. ut debitus, iudex ſuperſedere debet.C.de appel.qñ.ff.app.pen. per totum.j.de offi.dele.paſtoralis hoc non placet.j.de appel. Romana. Si uerò non fuerit appellatum, & tñ fingens ſe appellaſſe, literas impetrauit, uel ſi appellatio non tenuit,quia ſine rationali cā,uel quia tertiò in eadem cā appellauit; nihilominus procedat iudex prior, quouſq; impetrentur literæ appellationis: iudex tñ appellationis alias ſemper cognoſcet appel.ut no.ſ.eo. pa
3 ſtoralis,in prin. † Cognoſcere] ſupra c.paſtoralis cōtrà ſ.eo.cum contingat.Solu.illud habet locum,qñ diuerſi iudices contendunt ſe habere iuriſdõnem principalem: hic,qñ non habent iuriſdictionem principalem. alij in cauſa appellationis. nam ad iudices appellationis pertinet cognoſcere, an ſit appellatum, & an uera & iuſta ſit cauſa appellationis, ut hic. Pertinere] .i.an ſit uera cauſa appellationis, an non ſit uera,& ſic iuriſdictio ſua debet remitti ad priores iudices, infra de appellatio. ut debitus. nam quandiu cognoſcit iudex appellationis, an ſit recipienda appellatio, non debet prohibere priores iudices, à quibus appellatum eſt ante ſententiam, procedere.j.de app.Romanæ Eccl.

SVMMARIVM.

1 *Secundæ literæ impetratæ nulla habita mentione de primis elidi poſſunt per exceptionem.*
2 *Exceptio odioſa etiam ex alieno facto competit.*
3 *Literæ ſecundæ niſi faciant mentionem de primis receptis, non ualent.*
4 *Electio eorum, qui priuati non ſunt poteſtate eligendi, ualet.*
5 *Is, cui ſemel pro pluribus ſcribitur.ſ.ut eos recipiat in canonicos, debet tamen tantùm recipere primum,& non ſecũdum.*
6 *Non poteſt aliquis auctoritate literarum, quæ elidi poſſunt aliquid petere.*

CApitulum S. Crucis. Conſimili] .i.prebendali, uel conſimili: qa uterq; debeat obtinere beneficium,cum uacaret,i.primo uacaturũ.& dicunt quidam ſecus,ſi in literis diceret, ꝙ aſſignarent ei pbendam,cum primò facultas ſe offerret: qa tunc utraq; lrẽ ualerent & primæ,& ſecundæ, & utriq; eſſet ꝓuidendũ, ſed primò priori, & poſt illum ſecundo. Alij tñ dicunt, & fortè non malè: quia ſiue in literis utriuſq; dicatur, ꝓuideatis ei de prima uacatura pbenda,ſiue ꝓuideatis ei,q̃citò facultas ſe obtulerit, ſemper lrẽ ſecundò præſentatæ poſſunt elidi p exceptionem, qa nunquã uř eſſe intentio Papæ, ꝙ ſimul plures uacaturæ in vna eccſia debeantur.ſed ſi poſt exceptionem primi, & poſtq̃ eſſet aſſecutus pbendam, ſcriberetur ꝓ alio, bene ualerent ſecundæ lrẽ,etiam ſi in eis nõ diceret, non ob.ſi ꝓ aliis ſcripſimus. illud aũt certum eſt,ꝙ ſi in pdictis literis cõtineatur, nõn ob.ſi ꝓ aliis ſcripſimus, ꝙ ſemꝑ ſecundæ lrẽ ualent, etiã ſi primus nõdum ſit receptus. Non habi
1 ta mētione] † & idcirco elidi poſſunt p exceptionē.ſ.eo. cæterum,ſi ſup eodem beneficio primo uacaturo erant ſecundæ,ſup quo erãt primæ. Appellationem] ex cã, qa primò mandatum ſup primo beneficio ꝓ alio receperant. uel tenet appellatio pp illam cãm iuſtã; & ſm hoc expones, Relaxetis,quãtum ad iſtam ſniam.i.nullã ꝓnunctetis. Si uerò nullam cãm appſoni adiecit tenuit excõicatio,uel ſuſpẽſio;& tunc non eſt neceſſaria expõ. Sed opp.ſi nullã adiecit cãm appſoni, excõicatus eſt iuſtè: quia exigente contumacia,uel negligentia capituli, licet B iniuſtam cauſam ꝓſequeret: quia in ſuis literis non fecit mētionem de prioribus;ergo non debet abſolui,niſi ſniæ pareatur.j.de uerb.ſig.cum olim,& c.ex parte. Sed rñ.quod non abſoluenť,niſi pareant ſniæ,& bene parent,ſi præſtant cautionem de parendo iuri: qa ꝓ ſola contumacia erant excõicati. nã cũ non eſſet lis conteſt.adhuc non poterant excõicari, niſi eum reciperent ſm hec iura,ne ſit ꝫ.j.de eo,q mit.in poſ.eũ.alij aũt. rñ. illud loqui,qñ ſine pjudicio alterius põt parere,qđ hic non erat:imò erat in pjudicium primi,ar.j.de re iud.cũ ſuper. ¶Sed dices,nũquid,factum eſt pjudicium primo, cum ſciuerit agi ſuper præbẽda ſibi debita? Reſpon.nõ, cum ſm agentem non potuerit ꝓhibere, & non utatur eo iure,quo ſecundus ff.de re iud.ſæpe,in ſi.quãuis quidam dicant,& fortè melius,ꝙ qa utuntur eodem iure,ſ. mandato domini Papæ ſup eadem pbenda,ꝙ idcircò ſit pjudicium, ſicut eadem lex eſt in arg.de hoc no.j de re iud.quãuis. ſententia aũt excõicationis lata ꝑ c.fuit iuſta,cum nullus ſe opponeret:cum tamen ſcirent,& fuit lata non pmiſſa appſone. vnde ab ea abſoluẽdi nõ erũt, niſi eum reciperent, ut hic dř. Eos] C uel R ſm aliam literam. Eo] j.de pb.ꝓ illorum. ubi no. primo uideť, ꝙ ꝫ B. c.non habuit excep. ex literis à C impetratis cũ non ſint ſuæ literæ, nec pro eo impetratæ,ſed ꝫ illum?
2 ¶†Item mirabile uř, cum capitulum non receperit C, q̃uo ei datur excep. ex perſona alterius,uel literis. Reſpon.nõ datur exceptio ex literis, uel perſona alterius: ſed exceptio hæc oritur ex maleficio B ſi ſcienter ueritatem tacuit in literis, uel etiã ſi ignoranter. uel dic ꝙ exceptio odioſa etiã ex facto alieno cõpetit; & ſic uolũt quidam colligere ex hac decr.ꝙ ſi aliquis impetrat literas in aliqua eccſia,ubi Papa ꝓuidit aliis,non ualeť, niſi expreſsè ibi ſit clauſula,non obſtante ſi ꝓ aliis ſcripſimus,etiam ſi ante impetrationem lrãrum ei erat ꝓuiſum ibi. Sed nos contrarium dicimus,ſ.ꝙ etiã ſi nulla clauſula, uel conditio ꝓ uel contra apponať in lrĩs, ꝙ ſecundo debet in eadem eccſia ꝓuideri. & hæc decr.loquitur,quando primo ſcribiť pro vno,ut ſibi prouideať in primo uacaturo beneficio,& ante, q̃ prouideatur primo,ſcribitur ꝓ ſecundo eodem mõ. in quo caſu ſecũdę non ualent:non quia in eadem eccſia alij prouiſum ſit, ſed quia ſecundæ literæ ſuper eadem re non ualent,niſi de primis fecerint mētionem ꝫ eo. paſtoralis.§.j. & idē dicimus,ſi ſcribatur,ꝙ ſibi prouideatur, q̃ primò ſe facultas obtulerit,etiam ubi præbendæ nõ ſunt diſtinctę: quia vna tãtum uice oportet primò facultatem offerri: ſecus aũt diceremus,ſi primò ſcriberet pro vno,ꝙ ſibi daretur prima uacatura. ¶Secundò ꝓ alio,ꝙ ſibi daretur ſecunda uacatura, cum hic de diuerſis præbendis agať: uel ſi ſcriberetur ꝓ ſecundo ,cum iam prouiſum eſſet primo. nam hic non oportet dici,ſi pro alio non ſcripſi-
3 mus. ¶†Alij tamen dicunt,ꝙ ſecundæ literæ non ualēt, niſi de primis receptis faciãt mentionem, arg.j.eo.mandatum, & c.ſeq. ſi autem ſecundus receptus eſſet, præfertur primo.j.de his,quæ fi.à ma.par.capi.ex ore.nam cum lite pendente non debeat canonicis auferri poſſeſ-
4 ſio eligendi,infra ut lit.pend.ad memoriam. ¶†Item cũ non ſint priuati poteſtate eligẽdi,tenet eorum electio, ut no.infra de præben.inter cætera,licet peccẽt eligendo,ſi fraudulenter forſitã propoſitis exceptionibus differtur inſtitutio illius, pro quo Papa ſcribit, & puniẽdi eſſent,ut ei, quem malicioſè fraudauerant, ſicut vni ex aliis,prouiderent.j.de præben.dilectus fil.G. ſi aũt alicui mandatum eſſet,ꝙ pbendam in aliqua eccſia alicui conferret

conferret ſiue cum cauſæ cognitione, ſiue non,non credo,ꝙ pendẽte cognitione ſup pſona illius, cui mãdatũ eſt cõferri,poſſit alij cõferri,& ſi conferať, ꝙ teneat col
5 latio: † qa hoc ipſo, ꝙ dedit Papa alij ptãtem dandi pbendã abſtulit canonicis conferendi ptãtẽ. & hoc ſatis uidet dici.j.de cõceſ.præbẽ.& eccle.nõ uacan.conſtitutus. imò, quod plus eſt, idem dicimus, ſi non expreſsè eſſet ei data poteſtas prouidendi: ſed tñ executor deputatus eſſet ad faciendum,ſi ille,ad quẽ pertinebat de iure,hoc nõ faceret.j.de conceſ.præben.& ec.non uacã. propoſuit, & ar.j.de his, quæ fi.à ma.par.ca.ex ore.ſecus aũt,ſi tñ datus eſſet executor ad compellendũ.j.de præbẽ.dilectus filius.G.nec ualet , ſi dicať adhuc pẽdet lis de illo, cuius executor eſt, an ſit dignus, & interim nõ debet poſſeſſione priuari: qa nõ priuat eos Papa poſſeſſione eligendi,utẽdo plenitudine poteſtatis, uel aliũ ſuper hoc executorẽ conſtituendo: ſed negociũ illud ad ſe reuocauit,nec uult aliũ de ſuo facto iudicare; qđ eſſet, ſi ad electionẽ procederent; & de hoc plenius no.j. de præben.inter cetera.at in primo caſu non eſt ita: qa nec ſibi, nec alij electionẽ retinuit. ¶Itẽ credimus,ꝙ ille, cui ſemel ſcribiť pro pluribus. ſ.ut eos recipiat in canonicos, licet habeat aliquam exceptionem cõtra perſonas, nec contra reſcriptum:tñ tantum recipere debet primũ & non ſm,ut hic, & ſcđo imponendũ eſt ſilentiũ, etiam ſi primo tñ monitoriè, & pro ſecundo executoriè ſcriptum eſſet: ſed tñ tenet electio de alio facta, ut dictum eſt.Prius] Videtur, ꝙ literæ monitoriæ C,non debeãt impedire executorias B,ſicut nec impedirent iuramentum ſequens ad ipſius obſeruationem,arg.à contrario ſenſu.ſ.eo.conſtitutus. ſed illud eſt ea ratione: quia iuramẽtum eſt licitũ,cũ in eo intelligať auctoritas Papæ [a] excepta, licet Papa nõ intelligať ſcribere ex certa ſciẽtia ꝫ illud, niſi exprimat in literis. literæ autẽ iſtæ ſunt uitioſæ cũ ueritate tacita ſint impetratæ,ſ.ꝙ reſcriptũ erat pro alio, cui nondũ prouiſum erat. Silẽtiũ] ſed dices nõne hæc exceptio fuit proponenda in prin.contra literas,ſ.ꝙ nõ ualebit? Reſpon.ſic, & propoſita fuit à capitulo , & propter hoc appellatum , ut prædictum eſt. uel etiam ſi tunc omiſſa fuiſſet à capło; tñ tunc proponi poſſet ab aduerſario,ſ. C.quãuis dici poſſet, ꝙ & ſi uterq; hanc exceptionem omiſiſſet ad declinandũ forũ;tñ.C.eã proponere poſſet qñcũq; ante ſententiã,ſ.ꝙ alij eſſet preferendus.¶Quidã tñ aliter dixerũt,ꝙ tãtũ in initio proponi debet: ſed ſi diligenter attendas, hic.C.nihil proponebat contra literas:quia nec contra eum agebatur: ſed per has literas reſponſum fuit conſultationi capituli , & ei proui-
6 ſum.†Silentiũ imponentes] Ne authoritate illarũ aliqd petat,quæ elidi poterãt: quia non faciunt mentionẽ de primis.ſ.eo.cæterũ.j.de offi.dele.ex parte, niſi fortè in ſecundis eſſet clauſula inſerta , non ob.ſi pro aliis. nam hæc clauſula in hac beneficiali litera, ſ.recipietis eũ in fratrẽ,& ꝓuideatis ei, cũ prima præbẽda uacauerit, eſt largè intelligenda.ff.de cõſti.prin.l.fi.ſed tñ reſtringiť ad illos,qui literas impetrauerunt,& beneficiũ obtinuerunt,& non extendituř ad illos, quibus nondum eſt per apoſtolicas literas prouiſum. nã ibi ſecundæ literæ nõ ualent ẽt ſine illa clauſula, non ob.ſi pro aliis : quia cũ tantum ſit beneficiũ primò uacaturum, non eſt credendũ , ꝙ Papa in duos diuidi uoluerit.j.de præben.tuæ , dũmodo proſequi nõ negligat. alij tamen contradicũt, ſ.ꝙ autoritate huius clauſulæ poterit petere beneficiũ, etiam ſi primus nondum haberet, ſed primo prius prouidebitur; & hæc eſt utilitas huius clauſulæ.

a ¶ *Auctoritas Papæ. Adde Abba. ſupra in c.conſtitutus, & ibi no.ad Inn.& Abb.in c.ſignificaſti, in 4. & 5.uolum.infra de elec.*

SVMMARIVM.

1 *Quæ à iure præcipiuntur, licitè in pactum & in ſpiritualibus deducuntur.*
2 *Reuocari debet, quod fit per literas ſurrepticias.*

1 AD audientiam.ij. beneficio literarũ] † Nec reputamus hic ſimoniam,cum ea, quæ præcipiuntur à iure , licitè deducanť in pactũ ẽt in ſpiritualibus. 18.q.2.Eleutherius. diſt.6.contra morem.28. diſt.de Syra.j.de electio ſignificaſti. & illud eſt de iure, ſi uult habere beneficiũ,ꝙ renunciet literis: quia,quod plus eſt,ẽt ſi haberet beneficiũ, & ẽt in pactionẽ deduci poſſet,ꝙ illi renunciaret,cum ad hoc teneatur de iure. j.de præben.cum non ignores , &c.cum iamdudum; & ſm hoc expone,uenditas,i.tali pacto renunciatas. nam ſi pro pecunia,uel aliquo temporali renũciaſſet literis, cũ ex eis habeat ius ad petendũ ſpirituale beneficiũ,eſſet ſimonia, arg.ſ.eo.proxi.c.uel retineas in proprio ſenſu , ſi non erat ſcriptũ ſup prouiſione ſpirituali , ſed temporali. uel dic ꝙ bene fuit ſymonia , nec hoc negatur. Decernens de cetero] Hanc pœnã haberet ex eo,ꝙ uendidit literas , ꝙ de cetero per literas apoſtolicas ei prouideri non debet, & iuſtè: quia aut renunciauit literis eo,ꝙ haberet ſufficiens beneficium ; & tunc non ualent ſecundæ literæ,quæ de ſufficienti beneficio non faciunt mentionẽ.ſ.e.poſtulaſti : aut nõ habuit ſufficiens
2 bñficiũ; & tunc imputet ſibi.†Reuocãdo] Per tramites iuſtitiæ puta ꝓſequẽdo appſonẽ,uel petẽdo reſti.in inte.ꝫ ſniam,uel mandatũ , ſi quod factũ eſt de prouidẽdo ei. ſi aũt ſnia exc uel ſuſpẽſionis pp cõtumaciã,uel miſſionẽ in poſſeſ.lata eſſet ꝫ eum , dicere reuocandam ẽt ſine his tramitibus;& ita poteſt intelligi.ſ.e.cõſtitutus: quia non intereſt eius niſi forte rõne expenſarum.ff. ne uis fiat ei,qui in poſ.l.j.§.hæc uerba,& expenſas habere non debet propter fraudem : uel ſpeciale eſt in beneficiis , ut not.ſ.eo.conſtitutus, & c cum dilecta.

SVMMARIVM.

1 *Pars licet per fraudem literas obtineat,nihilominus ualent literæ, & proceſſus per eas.*
2 *Literæ, quandocũq; per fraudem impetrentur, elidi poſſunt.*
3 *Electus in epiſcopum retinet priora beneficia uſq; ad tranſactum tempus de conſecrandis epiſcopis.*
4 *Non eſt præſumendum dominum Papam ſcribere ſuper pluribus uacaturis.*

IN noſtra propoſuiſti. Fraudulẽter.] Vel dic, ꝙ hic fraus nõ deprehẽdiť in prin.ex impetratione pluriũ literarũ, nec ibi fraus eſt: qa hoc bene licet, ut ſi unũ nõ poſſit habere uel pp ſcãdalum , uel pp ius,uel alia de cã,habeat aliud:ſed deprehẽdiť
1 ex poſtfacto, ſ.ex malo uſu literarũ.†Fraudulẽter] No. ꝙ licet pars ꝑ fraudē lrãs obtineat, nihilominus ualent lrẽ & ꝓceſſus p eas,nec ob.ſ.e.ſup:qa ibi loquiť, quãdo uel ueritatẽ ſupprimit fraudulẽter,uel exprimit falſitatẽ;qđ hic nõ fecit,cũ adhuc nullũ beneficiũ haberet.
2. ¶†Sed obiicies, in ſecũdis bene debuit facere mētionẽ de primis.ſ.e.ceterũ. Sed illa loquitur, quãdo à diuerſis perſonis ſuper eodem facto diuerſæ literæ impetrã-

tur: ſed hic totum contrarium: quia ab vno ſuper di-
uerſis eccleſiis ſunt literæ impetratæ. & ita non eſt etiã
contra ſupra co.ex tenore:quia loquitur,qñ ab eodem
& ſuper eodem negotio diuerſæ literæ impetrenẽ. Alij
dicunt,& melius, quãdocũq; per fraudem literæ impe-
trentur,elidi poſſunt: quia dolo, & ſ̃.co.ex tenore. nec
ob. quod hic dr̃. nam ſi cum primum beneficium obti-
nuit,exceptum eſſet de fraude,repulſus fuiſſet:ſed poſt
non ualet hæc exceptio. ¶Sed dices,nõne apparet, ꝙ ꝑ
a obreptionem obtinuit etiam primum beneficium,ergo
& illo debet priuari.1.q.1.ſi quis. & no.ſ̃.co. conſtitu-
tus: ſed reſpondeo, ꝙ non agebatur ad hoc, ſed tñ ad
caſſationem ſecundarum lr̃arum; & iõ ſuper eo ſenten-
tiari nõ debuit.j̃.de ſi. licet Heli. uel dicas,ꝙ iſta fraus
non uitiat beneficium,licet uitiet & impetrationem.uo
luntas.n.dñi Papæ eſt, ꝙ ei prouideatur. item non fuit
ibi obreptio ſtrictè ſumpto uocabulo. Recepti] Per
hoc dicunt quidam à ſimili, ꝙ ſi pars patiatur qõnem
ſuper electione,uel præſentatione ſua facta ad eccl'iam
parochialem,cum tñ poſſeſſionem eccl'iæ non haberet,
ſi receperit pendente huius qõne aliquam eccl'iam ha-
bentem curam aĩarum,hoc ipſo uidetur renunciare liti
motæ ſuper electione, uel præſentatione ſua, quod hic
plenè colligitur. Item rõne probatur: quia aut intende
bat renunciare eam recipiendo ſecundam; & ſic habe-
mus ꝓpoſitum. aut non intẽdebat renunciare,ſed inten
debat,ſi obtineret in cã dimittere illam, quã recepit li-
te pendente,& accipere illam,quã uicit; & hoc eſt peni
tus illicitum, cum conſenſus huius non debeant eſſe tẽ-
porales,ſed perpetui. nam in eadem uocatione, in qua
uocatus eſt &c. ut 70.diſt.c.ij. ſicut & conſenſus matri-
monialis,ut 32.q.2.ſolet aliqñ.j̃.de condi.ap.c.fin.non
3 obſtat.j̃.de elec.cum in cunctis, † ubi dicit,ꝙ electus in
ep̃m retinet priora beneficia uſq; ad tranſactum tẽpus
de conſecrandis ep̃is:quia ſicut hic dicimus,ita & ibi di
cimus:quia recipiendo ep̃atum priora beneficia renun-
ciare intelligitur. vnde,ex quo confirmatus eſt in ep̃m,
non poſſet dimittere ep̃atum,& ad priora beneficia re-
dire.j̃.de tranſac.inter,quãuis hoc ei ſit ſeruatũ à iure,
ꝙ ſi ex neceſſitate iuris caſſetur eius electio,ꝙ poſſit ad
priora beneficia redire,ut in prædic.decr.cũ in cunctis.
¶Item non obſtat, ſi dicas, ſi quis habet eccl'iam pleno
iure & quo ad poſſeſſionem,& quo ad ꝓprietatem,& tñ
ſi eligatur ad aliã,& moueatur ſibi lis; ita,ꝙ poſſeſſio-
nem eius habere non põt, propter huius electionem &
conſenſum non ur̃ renunciare priori eccleſiæ,j̃.de elec.
cum in cunctis.21.q.2. ſiquis iam, & no.j̃.de præben.de
multa. ergo multofortius,ſi habebat litem primò, non
ur̃ renuntiare liti recipiendo eccleſiam: quia huic,qui
nihil habebat niſi litem,non uidetur aliquid imputan-
dum,ſi accipit eccl'iam,& litem ibi ſeruauit: ſed illi ur̃
imputãdum aliquid, q habebat eccl'iam,& litẽ accipit.
¶His ſic reſpõdemus, ꝙ hoc totum facit malum initiũ,
ꝙ iſte,qui litigat,& aliam acceperit,ſi condõnaliter,uel
tẽporaliter conſentiret, ut dictum eſt, ſemper oportet,
ꝙ ſit ibi iſtud malum initium:quia aut non eſt proteſta-
tus de retinendo primum ius; & ſic uidetur ei renũcia-
re,cum utrũq; ſimul habere non poſſit,& recipiẽdo ſe-
cundam præciſe & ſine proteſtatione primo uidetur re
nunciare. ¶Item ſi proteſtatus tunc fuit, malum initiũ
eſt,quia temporalis fuit conſenſus: ſed qñ habet eccle-
ſiam in pace, & conſentit in aliam purè, in illius rece-
ptione eccleſiæ non fuit malus conſenſus, imò bonus:
quia ſemper eſt de præſenti. vnde hic non uidetur re-
nunciare primæ,quouſque adipiſcatur poſſeſſionem ſe-
cundæ. decret.autem iſta non facit multum ad propo-
ſitum: quia iſte, de quo loquitur decret. non poteſt a-
liud beneficium obtinere. eſt tãtum ſtatutum in odium
impetrantis multas literas ſuper beneficiis, & ut uite-
tur fraus horum impetrantium. nam nos nõ poſſemus
negare, quin ille,qui receptus eſt ad vnum beneficium,
poſſet aliud recipere, & ſuper alio litigare, ſi ad aliud
canonice eligatur. nec per hoc uidetur priori renun-
ciare, maximè cum utrũq; poſſet
retinere.& generaliter[a] dicimus,
ꝙ recipiendo vnam eccleſiam ui-
detur renunciare liti,quam habe-
bat ſuper alia eccleſia, quã ſimul
cum illa habere non poteſt: ſed ſi
eſſet tale beneficium illud, ſuper
quo litigabat, ꝙ non prohibetur
retinere cum illo, quod recepit,
non uidetur renunciare liti ſecũ-
dum recipiendo. item habens ec-
cleſiam ei non uidetur renunciare,ſi conſentiat in aliã,
& de ea litiget. maius eſt enim renunciare eccleſiæ, q̃
4 liti.† Huiuſmodi moleſtari] ſiue impetratæ fuerint an-
te,q̃ reciperetur in aliqua eccleſia, ſiue poſt: quia nõ eſt
præſumendum, quòd ſuper pluribus uacaturis domi-
nus Papa ſcriberet. Sed ſi poſt,quàm receptus eſt ad ua
caturam præbendam,impetrauit literas de uacante be-
neficio, non facta mentione de priori receptione, cre-
dimus ualere, ſi uelit renunciare iuri, quod habet ex
priori receptione: quia non credimus hanc ueritatem
ſuppreſſam talem, qua expreſſa literas non habuiſſet,
argu.7.q.1.paſtoralis, infra de præben.cum ſecundum,
arg.ſupra eo. ſuper literis.

a ¶*Et generaliter. Adde, quòd hoc etiam tenet Compoſt. & refert & ſequitur Petrus de Anch. in conſil. 214. incipiente, Franciſcus antiquus, col.iij. uer.x. & ult.*

SVMMARIVM.

1 *Pars, quæ ratum habuit factum procuratoris falſi, non poteſt poſtea contrauenire.*

2 *Dominus uidens cauſam ſuam ſuo nomine agi per falſum procuratorem, nec contradicit, præiudicat ſibi.*

3 *Reuocatio procuratoris debet notificari aduerſario ad hoc, ut ſibi non præiudicet, quod cum procuratore ab eo conſtituto factum eſt.*

4 *Licet dominus reuocauerit mandatum, ualent tamen literæ, ſi procurator id neſciuit.*

EX parte decani. Impetratæ] Ante iſtas. nam
ſi poſt impetrentur aliæ contra iſtas, ualent,
ut infra in fi.huius decr.dicitur.uel dic ꝙ illę
fecerunt mentionem de primis, & ꝙ de con-
ſenſu partiũ impetratæ erant.alias.n.nõ ualerent;& hęc
1 clauſula ad pñtes & ad futuras lr̃as refertur. † Protuli-
ſtis] ꝫ.j̃.de ꝓcu.licet.ſolu.ſi cõſtaret ꝑ ꝯfeſſionem par-
tis aduerſę,ꝙ reuocatum eſſet mandatũ ſine fraude,ha
berent locum ꝯ̃ria.ſed hic ex ꝑſpicuis indiciis dolus p̃-
ſumitur.C.de do.dolũ. & iõ non p̃ſumitur facta reuoca
tio niſi fraudulẽta. uel dic & melius illã locum habere
in illo,q nunquã fuit ꝓcu.conſtitutus. nã ſi ſemel fuerit
ꝯſtitutus,ut occurraẽ fraudibus,ſtatutum eſt,ꝙ quicqd
fit cum eo ante,q̃ reuocatio notificetur aduerſariis,uel
iudi.tenet.j̃.de procur.mandatõ,& in aliis concordan-
tiis poſitis in gl.quæ incip. & bene. hic autem certũ eſt,
ꝙ ſi ratum habuerit factum procuratoris falſi, ſiue ex-
preſsè, ſiue tacitè, dũmodo eius nomine agatur, ulte-
rius contrauenire non poteſt.ff.rem ra.habe.l.iij.§.fal-
ſus.ff.de nego.geſt. ſi pup.§.ſed ſi ego. ff.de iudi. licet.
2 ¶†Et ex hoc[a] dico,ſi dominus uidet
cauſam ſuã ſuo nomine agi per fal
ſum procu.& nõ contradicit, ꝙ fit ſi
bi præiudicium.nã ex uoluntate ſua
creditur agere,cum poſſit eum pro
hibere,& non prohibet.ff.de re iud.
ſæpe,& cõtra eum mandabitur ſñĩa
executioni, cũ credatur ex manda-
to agere.ff. de re iudi.l.iiij. debuit
.n.proteſtari,ꝙ ſibi factũ procura-
toris ſuo nomine agentis, cũ primò
ſciuit,ſibi diſplicebat.C. de filijs fa
3 milia.l.ij.†Protuliſtis] Et bene.ad
hoc.n.ut ſibi nõ præiudicetur,ꝙ cũ
procuratore ab eo conſtituto factũ
eſt,oportet,ꝙ notificet aduerſario
reuocationẽ,argu.ff.de procu.ſi qs
ꝓcuratorem;& ſic intelligimus in-
frà de procu. exinſinuatione,& in p̃
ſentia,ubi no.uel iudici,ar.ff.rẽ ra-
tã ha.ne ſatisdatio. infrà de procu.
mandato.uel ꝙ publicè conſcribaẽ
dñs,ne quis habeat eum pro procu
ratore,ar.ff.de inſti. l.ſed & ſi.§.j. & ſe. ſed hæ leges lo-
quuntur tñ de procu.negociorũ;& intelligimus,ꝙ poſ-
ſit reuocare ante lit.cõteſt. quia poſt non põt ſine diſtin
ctione.ff.de procu.quæ omnia,&.l.ſeq.& l.poſt lit.& l.ſe
quen. Dicebant] & bene:quia poſt reuocationem ſuam
fuerant impetratæ nec ob.quia tenet,quod contra eum
facit.ſ.lit.conte.quia illud tenet in fauorem iudiciorũ,
niſi aduerſario,uel iudici notificet,ut dictum eſt. ſed ſe
cus eſt in literis,ubi confeſſio ſua in eo præiudicat ſibi,
quod eſt contra eum:ſed pro ſe non prodeſt Concilij]
ſupra eo. nonnulli Perſonis] .ff.de procu.ſed hæ.Procu
4 ratorem] Qui hoc impetrauit.¶†Sed in hoc non uideẽ
neceſſe reuocationem peruenire ad aduerſariũ, ex quo
ipſemet confitetur ſe reuocaſſe:quia ipſi ſua confeſſio p̃-
iudicare debet,& in fauorem aduerſarij inductum eſt,ꝙ
reuocationem ſignificet iudici.ſed dic, ꝙ quãuis reuo-
cauerit mandatum: tamen literæ ualent, ſi procurator
non ſciuit: quia non eſt ibi aliquod de uicijs contentis
ſupra eo. nonnulli; & bene poteſt habere ratam impe-
trationem ab alio factam & ſine uicio. ſed ſi reuoca-
tio ad eum perueniſſet, tunc literæ falſæ eſſent ſuprà
eod. nonnulli; & ideò nulla rati habitione poſſent ui-
res ſuas recuperare.

a ¶*Et ex hoc dico. adde quòd hoc ſequitur Oldra. in conſi. ccxc. ĩci. pro fundamento, & Ange. in l. mutus. §. is qui procuratorem. ff. de procura. Abb. in c. quãuis, infrà de re iud. Car. & Imo. in c. cum olim, infrà de of. de le. & uide Fely. & ibi concor. per eũ in. c. fraternitatis, colum. iiij. circa me infrà de teſti. & uide de hoc dicto per Alexã. de Imo. in repe. l. ſæpe, col. i. ff. de re iu. ubi latiſſime. Et uide Alex. in conſi. clviij. col. iiij. uerſi. bene facit, in ij. uolu.*

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum non extenditur ad perſonas in eo non contentas.*

SIgnificante.V.Hoc ideò:quia ita general'r locu
tus fuit.V.Rhem.ꝙ non poterat de perſona cõ
ſtare.nam & ſi per aliqua adiecta poſſet conſta
re,ꝙ V.Leodien.eſſet illa perſona, contra quã
agere uolebat,licet in literis V.Rhem.nominauerit;ni-
hilominus per literas conueniri poſſet,argu.inſti. de le.
1 §.ſi quis nomine.C. de teſtamen. ſiquis in † Conueni-
ri] reſcriptum enim non extenditur
[b] ad perſonas nõ contentas in reſcri-
pto: imò quo ad res & perſonas re-
ſtringendum eſt ſuprà eo. ſe. apoſto.
& infrà.c. proxi.

b ¶*Extenditur. Et ſic ſtrictè interpretatur. adde Sozi. in conſil. cxij. col. iij. poſt medium, replicatum in. q. uolumi. conſi. clxxij.*

ROdulphus Clericus.

SIgnificauit poterat conueniri] cõtra dominam age
re non poſſunt ex perſona eius:quia non erat eis de-
bitrix tempore datæ lr̃arũ,quod inſpiciẽdum eſt ſuprà
eo.eam te.j̃.eo.c.fin.nec ex perſona defuncti,cum morte
eius expirauit iuriſdictio ante, quã citaretur.ff. q ſatiſ.
cog.ſi deceſſerit.ff.de reg.iur.Meratius.j̃. de iudi. quia.
V. cõtrà.ſ̃.eo.paſtoralis,in fi.de offi.dele.licet nobis. nõ
placent hæc:imò dicimus,ꝙ ẽt ſi citatus non ſit ille, con
tra quem literę impetratę ſunt,nominatim tñ ſucceſſor
generalis,& hæres conueniri poſſunt per lr̃as impetra-
tas contra prædeceſſores.j̃.de fo.comp.dilecti.hic autẽ
loquitur,qñ prædeceſſor illius, qui mõ conuenitur, nõ
erat expreſſus in lr̃is:ſed tñ per generalem clauſulam
poterat cõueniri;& tunc locum habet, quod dictum eſt,
ſi in uita ſua non citetur, uel exprimatur prædeceſſor,
ſucceſſor non poterat conueniri:quia ſuper prædeceſſo
re non habuit exercitium iuris dictionis ſuprà eo. paſto
ralis.§.fi.& tñ bene fatemur, ꝙ per generalem clauſulã
poteſt cõueniri nomine alicuius eccleſiæ illæ,qui factus
eſt prælatus poſt impetrationem lr̃arum: quia non pro-
priè dicitur conueniri perſona prælati, ſed eccleſia.
EX inſinuatione mentionem] Nam hic eſt talis falſi-
tas,qua tacita præſumitur,ꝙ lr̃as executorias nõ ha
buiſſet Mentionem] in auc.ut ſpon.lar.§.& hoc inſuper.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis negligere, uel non proſequi gratiam papæ.*

2 *In literis non eſt conſiderandũ tempus datæ,ſed præſentationis.*

3 *Virtus præſentationis tanta eſt,ut ſi ſecundus impetrans prius præſentat ſecundas literas, in quibus cõtinebatur, ſi pro alio non ſcripſimus, præfertur tamen in beneficio.*

4 *Literarum præſentatio non ſufficit quòd executoribus fiat, niſi fiat collatori beneficij.*

5 *Capitulũ nolens ſubire laborẽ cõtradicendi, nõ imprudenter faciet recipiẽdo oẽs ĩ canonicos, de quibus ei ſcriptũ eſt à papa.*

6 *Non poteſt capitulum de criminibus, uel alijs defectibus opponere contra præſentatores literarum.*

7 *Nunquid receptus in canonicum per capitulum poſsit ſe illi opponere, qui præbendam petijt per literas papæ.*

MAndatum apoſtolicũ ſi ꝓ alio] apponitur.n.
hęc clauſula in fauorẽ eccleſię,cui ſcribiẽ,ut
ſi de alio grauata eſt auctoritate ſed.apo. qñ
cunq;,ſiue ante impetrationẽ lr̃arũ ſecunda-
rũ,ſiue poſt,uel ẽt ſi cõtra cã aliqs agat ante,q̃ lis finiaẽ
ulterius non grauẽ de alio p̃textu iſtarũ lr̃arũ:poniẽ ẽt
in fauorẽ impetrantis,ẽt ſi ꝓ alio ſcriptũ. ipſe tñ dolo,
uel negligẽtia negligat ꝓſeq lĩas ſuas, ſecundus nõ ob-
1 ſtante,ꝙ ꝓ alio ſcripſit,poterit petere bñficium. † dici-
mus aũt eũ negligere,uel nõ ꝓſequi gr̃am Papæ, q lr̃is,
uel iuri ſuo renunciauit,uel contra quẽ ſñĩa lata eſt,uel
ꝙ uxorẽ accepit: uel q habitum clericalem reiecit: uel
q primã præbendam uacantem poſt præſentationem li-
terarum non obtinuit:uel qui non proſequitur litigãdo
contra capitulũ,ut illam ſibi det:quia ſiue eo ſciente de
dit capitulum illam præbendam alij, ſiue eo ignorãte,
nunquã tñ poteſt aliã petere,q̃ poſt illã uacabit: qa nõ
eſt ſcriptũ niſi pro prima,& non licet fines mandati ex-
cedere.ff.man.diligẽter.ſed põt denunciare ſupiori,qñ
eo ignorante collata eſt præbẽda,ut ꝓcedat ẽm tenorẽ
c.j̃.de p̃ben.dilec.fil.ſi uerò eo ſciente neceſſitate iuris

coacti ſunt alij dare præbendam huic debitam, impu-
tet ſibi.ff.de re iu.ſæpe. & hoc ea rõne: qa ſi primus pru
denter egiſſet, ſecundus, ꝓ quo ſcriptum erat cum clau-
ſula, nullam præbendam habuiſſet; & ita culpa eius trãſ
lata eſt præbenda ad alium. vnde iuſtum eſt, ꝙ de cæte-
ro bullam habebit. ſecus aũt eſſet, ſi ſine clauſula ſcri-
ptum eſſet ꝓ utroque: quia tunc uterque debet habere
aliquam pręben. niſi per culpam alicuius eorum perdiẽ
aliqua præbenda, uel trãsfertur in alium. iuſtum eſt, ꝙ
ille, q prior erit tpe, oĩbus ſequentibus præferaẽ, ut no.
ĩ.de præb.relatum. alij tñ dicunt idem utrobique. idem
uĩ etiam, ſi prædictis modis non neglexit, uel renũcia-
uit: ſed tñ in hoc negligens fuit, quia literas non præ-
ſentauit: qa ex quo ſecũdo non inuenit primas literas ꝓ-
ſentatas, etiam ſi ex neceſſitate omiſit uti primus; tñ ꝑ
ſecundas literas obtinebit bñficium, non obſtante ꝯdi-
2 ctione primi. nec obſtat clauſula, quæ hic poniẽ. ¶ † Et
eſt rõ, quia tẽpus non datæ literarum, ſed præſentatio-
nis eſt cõſiderandum, ut ſ.e.c.capl̃m. ĩ.de ap.ſuꝑ eo. nã
cum literæ caplo dirigaẽ, & ei incũbat dare canoni-
catum, & præbendam, iniuſtum eſſet, ꝙ ipſi litigarent
literis nõ receptis. & iõ ſic eſt intelligendum mandatũ,
recipiatis eum in canonicum, & aſſignetis ei primo ua-
caturam præbendã, ſubintelligendũ eſt: ſ. q uacaret poſt
præſentationem literarum. vnde ſi poſt datam lr̃arum
& ante pñtationem earum uacaſſet ꝑbenda, & alij data
eſt, auctoritate illarum lr̃arum ſibi alia, q̃ uacaret poſt
præſentationem lr̃arum ſecundarum danda eſſet, ar. ĩ.
de ap.ſuper eo. ¶Item dicimus, ꝙ rõne præſentationis
literarum hoc patet, ꝙ ſi recipiaẽ alius in canonicũ au-
ctoritate ſecũdarum literarum, primus pręferẽ ſecundo
etiam recepto in canonicum in aſſecutione præbendæ,
ar. ſ.e.capl̃m; & ſi cõtradiceretur, malitia ſua alicui ꝓ-
deſſet. ¶Item cum nihil ſit, ꝙ primo debeat imputari,
quia ſolicitus fuit in ꝓſecutione iuris ſui, quare non ꝑ-
fertur ſecũdo in eo, ꝙ nulli quæſitum eſt adhuc, ſed ad
collationem partium eorũ, quibus fauendum non eſt,
cum iniqua egerint præferendo ſecundum in receptio-
ne, uel collatione canonicatus? qa licet ſit canonicus,
tñ nihil iuris habet in ꝑbenda: fatemur tñ, ꝙ ſi ꝑbendã
ei dediſſent, ꝙ illa non poſſet ab eo, q iam ius habet, ad-
3 uocari. ĩ.de præbẽ.dilectus filius G. ¶†Item dicimus, ꝙ
tanta eſt uirtus præſentationis, ꝙ ſi ſecundus impetrans
prius præſentat ſecundas literas, in quibus continebaẽ,
ſi pro alio non ſcripſimus: tñ præfertur in beneficio: qa
ſic eſt intelligendum, ſi ꝓ alio non ſcripſimus, q literas
præſentauit. & ſi in literis primis continebaẽ eadẽ clau-
ſula non põt habere beneficium ꝑ illas literas: quia ſic
intelligendum eſt, ſi tẽpore præſentationis literarum,
4 ꝓ alio non ſcripſimus. ¶†Item dicimus, ꝙ non ſufficit
præſentationem literarum fieri executoribus, niſi fiat
collatori beneficij: qa non eſt executoris dare benefi-
cium: ſed tm̃ põt cogere ad dandum. ſed ſi eſſet execu-
tor, q debet conferre, ſi ꝓ alio ſcriptum nõ eſſet, primò
uacaturam præbendam in vna eccleſia, & alius poſt im-
petrationem huius executoris, & pñtationem ei factã
impetrat literas ad capl̃m, & præſentet, præualebũt pri
mæ, licet poſteà præſententur capitulo ea rõne: quia pri
mę præiudicant ſecundis. ſ.e.cæterum: quia collatio hu
ius præbendæ ad executorem pertinet. iõ ſunt ſibi lite
ræ pręſentandæ & non capitulo. ſed ſi capl̃m ignorãter
contuliſſet ſecundo ꝑbendam, tunc dic ẽm qđ not. ĩ.de
elec.innotuit. non aũt credimus, ꝙ licet ꝑ annum diſtu
liſſet uti literis impetratis, ꝙ ꝓpter hoc uĩ renunciaſſe
his literis Papæ, uel non ꝓſequi. nec ob. ſ.eo. plerũque:
quia loquitur de literis impetratis in iudiciis, uel cau-
ſis. hic autem loquimur de literis beneficialibus, q̃ non
pereunt ſecundis impetratis ſuper eodem beneficio, &
ſi prius præſentarentur ſecundæ, uel etiam ſi multo tẽ-
pore uti poſtponat. & dicimus, ꝙ ille, qui primo literas
impetrauit, aliquo prędictorum modorum neglexit uti
literis beneficialibus, literæ ſecundæ ualent, nec impe-
diuntur per primas, etiam ſi in ſecundis contineaẽ clau
ſula illa tantum, ſi pro alio non ſcripſimus, dũmodo ne-
glexerit uti primis, & non intelligitur ꝓ eo ſcriptum,
qui cõtrarium facit ei, quod ſcriptũ eſt. ¶Sed oppones.
ergo tm̃ ualet hmõi clauſula, ſi ꝓ alio ſcripſimus, quã-
tum ſi adiiciatur, q gratiam hmõi proſequatur; & hoc
quidam dixerunt. ſed nos dicimus ad hoc ualere hanc
adiectionem: quia executor datus in ſecũdis literis, uel
etiam forte capitulum, cui præſcribitur ꝓ receptione
primi, & ſecundi, ꝑfiget terminum ei primo, q præſen-
tauit literas, ut ſi vult ꝓſequi gratiam Papæ, proſequaẽ:
alioquin ꝓſequatur ſecũdus. ff.de adop.ſicut. ſed ſi eſſet
ibi tm̃, ſi pro alio non ſcripſimus, non ualent literæ ſe-
cundæ ſuper eodem bñficio impetratæ, licet non proſe-
queretur grãm Papæ. fortè uel quia execratur litẽ, nõ
uult litigare in præſenti, ſed expectat magis congruum
tẽpus ad litigandum: uel expectat, ꝙ illi, ad quos ꝑtinet
electio, ꝓpria uoluntate ſine coactione ipſum recipiãt,
& ſi nõ in prima uacatione, tñ in ſecunda, uel tertia, uel
ulteriori. hoc tñ ſic credimus, ſi nõdum poſt pñtationẽ
literarum uacauit aliqua ꝑbenda: quia adhuc põt expe-
ctare & petere: uel ſi cõpoſuiſſent de ſecunda uel ulte-
riori danda: ſed ſi neutrum horum interueniſſet non uĩ,
ꝙ prætextu primarum lr̃arum ſecundus impediaẽ. ¶Et
etiã plus dicimus, qa ſi eſt ibi clauſula, q̃ ponitur in hac
decr. qñcũq; ſecundus petat ꝑbendam auctoritate ipſa-
rum lr̃arum, & ſciat primus, niſi ueniat & ꝓſequaẽ ꝑbẽ-
dam auctoritate priorum lr̃arum, ꝙ fit ei ꝑiud. ſi ſcit ꝑ-
bendã peti, q̃ primo loco ad eũ ꝑtinet. ĩ.de reg.iu.quã-
uis, & ff.de reg.iu. ſæpe & intãtum fit ei ꝑiudiciũ, ꝙ nec
aliam ꝑbendã auctoritate illarũ petere poterit: qa de
ea ſcriptũ non eſt. & iõ idem diximus, ſi in ſecundis lr̃is
non contineaẽ, ſi ꝓ alio nõ ſcripſimus: quia utrobiq; uĩ
5 Papæ intentio fuiſſe, ꝙ de pluribus non graueẽ. † Pro-
ſequi] licet autem capl̃m, uel eps̃, cui ſcribiẽ ſuper recę
ptione alterius, poſſit ſe defendere ꝯ petentem bñficiũ,
qñ primo ꝓ alio ſcriptum eſt, ut hic, & ſ.e.capl̃m: pru-
denter tñ faciet capl̃m, ſi non vult ſubire laborem ꝯdi-
cendi, ſi oẽs recipiat in canonicos: quia nemini ꝑiudica-
tur, cum iuribus canoniæ oẽs pariter poſſunt uti ſine ali
cuius præiudicio. ſed de ꝑbendæ aſſignatione eſt uis: qa
fieret in eius præiudicium. & iõ tunc, dicunt quidam,
faciet ſibi exhiberi utraſq; literas; & procedet ſecundũ
tenorem decr. ſ.e.cum cõtingat; & ſi non ſeruauerit iſtã
formam, incurret periculum, quod eſt, ĩ.de ꝑben.di-
lec.fil.G. ¶Si aũt vult contradicere capitulum, uel eps̃,
aut contradicere primo ꝑſentanti literas, uel aliis poſt
præſentantibus. ſi vult cõtradicere primo, tunc ipſe ſo-
lus, ad quem pertinet receptio, & collatio præbendæ, ſe
opponere põt. illi autem, pro quibus primò ſcriptũ eſt.
opponere ſe non poſſunt: quia non poſſunt dicere, ꝙ ſi-
bi debet præferri: quia primò præſentans debet alij ꝑ-
6 ferri, ſupra eo.capitulum. ¶† Item de criminibus, uel
aliis defectibus opponere non poſſunt: quia eorum nõ
intereſt, ut not. infra de accuſ.ſuper his. ſed ſi vult ali-
quis obiicere poſt primum præſentanti ſuas literas, tũc
quo ad impugnandam receptionem ſuam ſolum capi-
tulum, uel eps̃ admittiẽ: quia nõ intereſt primò præſen-
tantis literas, ſi primò ſecundus recipiatur, quàm ipſe:
quia in aſſecutione præbẽdæ præcedet, licet primo re-
ceptus ſit, ut no. ĩ.de præben.relatum. ſi aũt poſt ꝑſenta
tas literas petat ſibi aſſignari præbendã, tunc capitulũ,
ſi habet primo præſentantẽ pro canonico recepto, pru-
dẽter faciet, ſi ſe nõ miſceat liti, ſed ſinat eos litigare, &
acquieſcat mandatis iudicis utriuſq; partis ẽm tenorẽ
decr. cũ contingat. ſi uerò non habet pro canonico, tũc
ꝯdicat capl̃m, uel eps̃, ſi uult. & ſi non uult contradice
re, ſed libẽter aſſignat ꝑbendã primò præſentãti, tunc ſi
primus obtineat, poſtea contra capl̃m patieẽ pœnã, quæ
eſt infra. ĩ.de præben.dilec.fil.G. quia maliciosè egit, cũ
neutri debeat aſſignari beneficiũ, ex quo probabil̃r po-
terat dubitari. ſ.eo.cum contingat. nos tñ hoc, quod di
ctũ eſt de procedendo ẽm tenorẽ decre. ſ.eo.cũ cõtingat
nõ credimus, niſi utriq; executores mandarent, uel pa-
rati eſſent, ut ex tenore eius decre. colligitur. & bene
dicimus, quia ſi ipſe præſentans primò uelit ſe oppone-
re, ꝙ põt: quia ſua intereſt, & pro ſuo iure appellare, ut
2.q.6.non ſolent, & niſi de iure ſuo dicat, fit ſibi præiudi
cium. ĩ.de reg.iur.quãuis in hoc, ſ. ꝙ ſcđs, pro quo lata
eſt ſnĩa; obtinebit præbendã. ſed ſi iuſtam cãm haberet
ignorãtiæ primus, ẽt poſt latã ſnĩam pro ſecũdo præſen
tante, & ẽt poſt; q̃ ſibi eſſet aſſignatũ bñficium, daretur
ſibi ĩ inte.reſti. ex gñali clauſula. ff.ex q.cau.ma.ĩ integ.
& no. ĩ.de procu.querelam. Contra capitulum aũt, ſi bo
na fide denegabat primo præſentãtem recipere, nec ma
liciam adhibuit in aſſignatione præbendæ facienda ſecũ
do, nullam habebit actionẽ. fortè melius dicitur, ꝙ ha-
bebit actionem ꝯ capitulum: quia debuit ſibi cauere, ꝙ
ille cui præbenda aſſignabatur, ſeruaret capl̃m indẽne.
7 ff.de rei uen.is à quo, & l.ſeq. ff.de peti.hęre.l.pe. ¶†Sed
quæritur, an receptus in canonicum per capl̃m poſſit ſe
opponere illi, qui petiit præbendã ꝑ literas Papæ, uel
canonicatũ tm̃? & dicunt quidam ꝙ ſic. aliis uideẽ ꝙ nõ
poſſit ſe opponere receptioni in canonicũ, uel aſſigna-
tioni præbẽdæ: quia non intereſt eius: quia nullũ ius ha-
bet in præbenda futura, & in canonicatu nullũ fit ei ꝑiu
diciũ. ſed cõtra literas bene põt opponere, ꝙ nõ ualẽt:
quia nõ faciunt mentionem de ſua receptione, quã ſi Pa
pa ſciuiſſet, non ſcripſiſſet pro eo: & ſi recepti à capitu-
lo nullũ habẽt ius certũ in prębenda, nec aliquid petere
poſſunt rõne receptionis ſuæ, uel prouiſionis à capitulo
factæ: tñ rõne acceſſorij ſuperior, cũ opportunitas ſe of-
feret, faciat aſſignari prebendam. ĩ.de præben.relatũ. ĩ.
8 de cõceſ.ꝑbẽ.cũ ſuꝑ qõne. †Et Papa nunq̃ intendit dare
literas præiudiciales. ff.de uul.ſub.l.ex facto, & ꝯ lite-
ras ſe opponere põt ſꝑ, quouſq; alius recipiatur in ca-
nonicum: quia uſq; tunc ex eis agit, & utitur impetratis.
ſed ex quo receptus eſt, ex tunc receptus à capitulo ni-
hil poteſt proponere contra literas: quia non iuuabit
ſe principaliter ex literis, ſed ex receptione ſua: qa re-
ceptus eſt in canonicum. & ſi obiiciatur ei, ꝙ non poteſt
petere præbendam ex tali receptione: quia ſi contra-
rium diceretur, aperiretur uia uacaturis. Reſpon. quia
ex receptione ſimplici capitulum non poſſet agere ad
præbendam uacaturam, nec etiam uacantem certam,
arg. op. ff.de contrahen.emp.l.ult.§.ult. & ad Tre.l.j.§.ſi
habes. C.de do.uel eris, cum ſuis concor. ſed ex rece-
ptione, quæ eſt facta auctoritate Papæ, qui non impe-
ditur concedere uacaturas ſecus. Intentio] quod appa-
ret ex appoſitione clauſulæ.

LIteris Apoſtolicis niſi pro alio] idem & ſi nõ ſit cl̃a,
ſi pro alio non ſcripſimus. non. n. aliud intendit do-
minus Papa per clauſulam iſtam, niſi ut eccleſia de plu-
rium receptione non grauetur. ſ.eo.man. Monitorias]
ar. ex ſolis monitoriis habet ius ad petendum. ad idem.
ſ.eo.capitulum: ſed non eſt uerum, licet illi prouidere
teneantur. ĩ.de præben.dilec.fil.G. nam nec ex monito-
riis, nec ex præceptoriis, nec executoriis: ſed habet offi
cium iudi. ad petendum beneficium ẽm tenorem lite-
rarum Papæ, ſi Papa contuliſſet, tunc haberet ius in re.

ABbatem prouiderit] Nec tñ adhuc prouidit. unde
ſpeciale mandatum abbati directum in ſuis eccle-
ſiis tm̃ præiudicat generali mandato epĩ in oĩbus eccle
ſiis. ſ.eo.c.1. & c.paſtoralis. ſi aũt iã prouidiſſet ei abbas
in una eccleſia, & poſtmodũ alia uacaret nõ uideo, qua-
re eps̃ non poſſet alij ibi prouidere, in qua non eſſet alij
prouiſum, cũ diuerſæ ſint eccleſiæ, niſi fortè eſſent eccle
ſiæ de mẽſa abbatis, uel niſi collatio ꝑtineret ad abbatẽ
tũc. n. cũ oẽs uno iure cẽſeaẽ, ſi uni ꝓuidit, grauatus eſt
abbas. unde eps̃ nõ põt alij ꝓuidere. Et hoc intelligo ue
rum, qñ uult prouidere auctoritate literarũ impetra-
tarum poſt, q̃ prouiſum eſt primo. nã ſi ante impetratæ
fuiſſent, ſecus, ut no. ſ.eo.mandatum. cogi] qñ in literis
nõ contineẽ, ꝑ eccle.cenſu cõpellatis. uerius credimus,
ꝙ non ſit hæc ſufficiens ratio: imò nec uera, ꝙ non poſ-
ſit eps̃ cogere abbatẽ ad prouidendum illi, de quo ſcri-
ptum eſt epõ: quia ex quo in literis continetur, facias
tali clerico prouideri, poterit quoſlibet cogere ad pro-
uidendum, etiam ſi ibi dicitur, per cenſuram eccleſiaſti
cam cogas. ſed illa eſt ſufficiens ratio & uera: quia ſpe-
ciale mandatum factum abbati derogat generali facto
epõ: uel quia clauſula, ſi pro alio non ſcripſimus, eximit
eum à iuriſdictione epiſcopi, ꝙ in eccleſiis illius abba-
tis illi prouidere non poſſit. Prouidendi] quando in
literis continetur, auctoritate noſtra prouideas.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt ſecundus dele. abſoluere, niſi elapſo termino. priori aſſignato.*
2 *Abſolutio ſecundorum iudicum tenet etiam ante terminum, ſi partes conſentiant.*
3 *Remiſſio excommunicati ad excõicatorem locũ habet in ordinariis, ẽt ſi ſit ab eis appellatum poſt ſententiã excõicationis.*
4 *Debet excommunicatus abſolui præſtita cautione & iuramento prius, quàm cognoſcatur de iniuſta excommunicatione.*

AB excommunicato. Statuta] ſ. quia iniuſtè, uel
non præmiſſa monitione, uel nõ ſeruato ordine
1 dicit ſe excommunicatum. † Obtentis] Iſte ſe-
cundus non põt abſoluere, niſi elapſo termino aſſigna-
to priori; & ſi abſoluat, non ualet: quia iuriſdictionem
habet ex parte limitatã, & formã certã, ar. ſ.eo.cũ dilec.
nec ẽt ſufficit, ſi partes conſentiãt in eũ, cũ nihil atendaẽ
forma ſolita, & etiã honor excõicatoris. ſed & ſi oẽs, ſ.
partes & iudices cõſentiãt, qđ ante tp̃s abſoluaẽ, tñ non
ualet abſolutio qa cũ ſub cõdõne ſit ibi mãdata abſolu-
tio, ſ. ſi primus intra certum tempus non abſoluit, quòd
ſecundus abſoluat, ante conditio-
a nem [a] extãtem nulla ſibi abſolu-
tio competit, ff.de uerb.ſig. cede-
re diem. repete tamen, quod dixi-
mus, infra de offi.deleg.de cauſis.
2 ¶† Quidam tamen bene fatentur,
quòd ſi excommunicator diceret,
ego non abſoluam, uos abſolua-
tis eum, ſi uultis, ꝙ in hoc caſu ſe-
cundus poteſt eum abſoluere etiã

a ¶ *Ante cõditionẽ; & ſic attenditur implementum conditionis in literis executoris. adde Pet. de Anch. in conſ. 297. incip. Efficacibus colum 4 poſt princ.*

ante terminũ: quia in manifeſtis non eſt locus coniectu ris.ff de uerb.obl.continuus.§.cum ita. alij tamen dicũt, ꝙ tenet abſolutio ſecundorum iudi.etiam ante terminũ,ſi partes conſentiant. primus aũt poſt terminũ aſſignatum poteſt abſoluere ſemper ante, quàm pronuncient eum iniuſte excommunicatum, & etiam ſi partes uelint,ꝙ ſic probatur, qa quandocũq; ante abſolutionem conſtet de iuſta excommunicatione, remittendum eſt ad excõicatorem.¶Et ſic apparet,ꝙ apud primum ẽt poſt terminum aſſignatum remanet iuriſdictio,& ſic habet ſuper eum iuriſdictionẽ in eo, pro quo excommunicatus eſt, ex quo patitur ſe abſolui, abſolutio tenet. Item cum iudicia ſint abſolutoria, & nihil aliud hic petatur niſi abſolutio, & ille, qui excommunicauit,paratus ſit abſoluere,audiendus eſt, & tenebit abſolutio; & hoc habet locũ,ubi ꝑ errorẽ omiſſa eſt abſolutio ante, ꝙ procederet ad cognoſcendũ de iniuſtitia excõicationis. nã & ſi hoc petat,abſoluẽdus eſt,ut no.in gl.uerũtamẽ.Ita] ſi cõtra ſtatuta cõcilij generalis.i.iniuſte excõicatus eſt,quid faciet hic excommunicans,ad quẽ remittit? Rñ.ſi credit ſe iuſte excõicaſſe, nõ abſoluat,ſed ad aliũ mittat: quia poſtea ad eũ remittet pro mãdatis recipiendis.ꝫ.de offi.dele prudentiã in fi.ſi uerò nõ credit ſe iuſte excõicaſſe,prudenter facit, ſi abſoluat eum.

3 †Obtentis] remiſſio iſta excõicati ad excõicatorẽ habet locũ in ordinariis, ẽt ſi ſit ab eis appellatũ poſt ſententiã excõicationis.ꝫ.de off.ord.ad reprimẽdam.ꝫ.de ſen.exc.ꝑ tuas,in fi.in deleg.aũt ita dicendum,ſi nõ fuit appellatũ. nã ſi fuit appellatũ,& appellatio recipiat,nõ habet iuriſditionẽ dele.ꝫ.de of.dele.paſtoralis.§.præterea; & iõ nõ remittit ad eũ.Itẽ ſi nõ fuit appellatũ à dele.& lata ſit ſñia diffinitiua per dele.ꝫ.annum remittendum eſt ad dele.ſed poſt annũ minimè ſuperiori rõne. Item.ꝫ.de of.dele.quærẽti. ſed ſine ulla remiſſione delegans iuxta formã eccleſiæ eum abſoluet, cuius autoritate excõicatus eſt: ſed ſi ſubdelegatus excõicauerit, & ab eo appellet, deleg.primus tñ abſoluere debet. ꝫ.de of.dele.ſuper qõnum.§ porrò, & §.ult.ſi autẽ primus delegans abſolueret, teneret abſolutio. Item & ſi alij deleget abſolutionem, & ipſe delegatus abſoluat, tenet abſolutio, ar.cõtra.ꝫ.de of.ord.ex parte.ꝫ.de ſen. excom.cum pro cauſa. ſed ante, quàm primus deleget, uel deleg.ſecundò ſuper abſolutione abſoluat, põt excipi ꝙ non abſoluat, uel non procedat per tales literas ueritate tacita impetratas.¶Si.n.dixiſſet qũo delegatus eſt medius inter primũ delegantẽ, & ſubdelega.non habuiſſet literas niſi ad eum,ſ.deleg.arg prædictæ decre. ſuper etiam ex cauſa poteſt legitimè appellari. ſi autẽ abſoluat non præmiſſa appellatione,tenet, licet nõ debet fieri nec nocet ſi poſtea appelletur: quia cũ ſententia excõicationis non ſuſpendatur per appella. multo fortius abſolutionis: quia promptiora ſunt iura ad abſol.&c.ff.de ac.& ob.Arrianus. ¶Itẽ oĩs res per quaſcũq; cãs contrahitur, per eaſdẽ diſſoluit.ꝫ.de reg.iur. c.1.ſed per ſolã ſñiam ſit quis excõmunicatus, ergo & ꝑ ſolam abſolutionem abſolutus ſit aliquis. Item ſicut actio iniuriarum tollitur pacto, ita & hæc ſñia abſolutione.ff.de pae.l.ſi unus.§.pacta. hoc aũt poſito,ꝙ ſit ſublata,& uerum eſt,non debet amplius excõmunicari, niſi præmiſſa canonica monitione ꝫ.de ſen.exc.ſacro, & probata cauſa.2.q.1.nemo, & niſi ſint contumaces de nouo.11.q.3.certum.Difficultate] Iuramenti, & cautionis mandatorij.ꝫ.de reſti.ſpol.literas, in fin. Quidam tamen, & forte bene dicunt, quòd iurare debet ne diſciplinã eccleſiaſtica rumpatur, ar.23.q.5.excommunicatorum.ꝫ.de eo, qui dux.in ma.quã pol.per adul. ſignificaſti; & ita non eſt contra.ꝫ.de iureiu.& ſi Chriſtus ubi ſunt autoritates prohibentes iuramentum. ſed ſupple,non iurabit omnino,uel fruſtra,i.ſine cauſa.hęc autem eſt prædicta cauſa,quæ eſt iuſta.ꝫ.ti.proxi.cũ in-

4 ter ¶†Cognitio] uerũtñ prius, quàm cognoſcatur de iniuſta excõicatione,abſoluet pręſtita cautione,& iuramento, & poſtea cognoſcet ſolus delegatus de iuſtitia excõicationis,ſ.an excõicator iuſtè, uel iniuſtè, uel ex ordine, uel ex aio,uel ex cã excõicauerit. & hoc eſt uerũ, qñ qritur de iniuſtitia excõicationis ut excõicatori pœnã infligat; & tunc puniet iniuſte excõmunicantem. ꝫ.de ſen.exc.ſacro. ſi uerò inuenerit iuſtã excõicationẽ remittet excõicatũ ad excõicatorẽ, ut eius mãdata recipiat.ꝫ.de of.dele. prudentia. & attende, cum dico, ꝙ ſtatim debet abſoluere, niſi obiiceret, ꝙ pro manifeſta offenſa eſt excõicatus: uel qa nõ paret rei iudicatæ. tũc enim debet præcedere emẽda.ꝫ.de u cr.ſig.ex parte ,& c.ſe. De cauſa tñ principali eodẽ mõ cognoſceret, ſi eſt cã inter epm,& excõicatũ,& in literis ſit appoſita clauſula cõſueta,ſ.audias, ſi quid fuerit qõnis. nam nullus debet eſſe iudex in propria cã.C.ne quis in ſua cã.l.j.ſi uerò cum alio cãm haberet coram excõicatore, aut eſt appellatum, aut non. ſi eſt appellatum,eodem mõ procedet inter partes, ſi in literis ſit mentio de appellatione. uel eius cognitio cauſa demandatur. ſi uerò non ſit appellatum, debet eum remittere ad epiſcopum, qui de cauſa cognoſcere cœpit, ff. de iud.dequa re.ꝫ.de iureiu.ad nrãm.2.niſi ſit ibi prædicta clauſula, ſi quid mãſerit qõnis,& quia ꝑpetuata eſt eius iuriſdictio per citationem.ꝫ.de offi.deleg.gratum. ¶Sed obiicies, ꝙ nunquam habuiſſet literas, nſi dixiſſet contra ſtatutum concilij generalis ſe excommunicatum fuiſſe. ergo ſi hoc falſum apareat, debet carere commodo literarum ſupra eod.ſuper literis. Reſpon.hic illa regula fallit ꝑꝑ periculum excommunicationis,& participationis.unde ſtatim abſoluendus eſt,ut in decre.cum contingat.Item hæc exceptio, cum ſit peremptoria non debet proponi contra literas.ꝫ.de lit.cont.c.fi.& ꝫ.de fo.cõp.ex parte.

SI proponente. Secus, ſi non proponeret, ſed ſubiiceret, quia tunc crederem ualere. Reſpõ.quia plus eſt mentiri, quàm uerum tacere, arg.ſupra eod.poſtulaſti. Fraudulenter] Hæc eſt cauſa, quare reſcriptum non ualet, ſcilicet fraus.ſupra eod.ſuper literis, & c.in noſtra, ubi de hac materia notauimus.nec poteſt de facili pretendere ignorantiam in proprio facto.ff pro ſuo l.ſi.in ſi.& no.ff.man.l.item quæritur.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid, ſi quis aliquem conuenit perſonali actione coram aliquo iudice, poſſit eum coram alio iudice etiam ordinario ſuper alia perſonali conuenire?*

2 *Ordinariis iudicibus non debet ſubtrahi debitus honor.*

3 *Non licet reo actorem conuenire niſi ſub actoris iudice.*

QVia nõnulli. noĩe] hic tenet crimine falſi, ſicut & qui ſuppoſui partũ.ff.de fal falſi noĩs,& l.qui falſam,& ſequens ſimiliter.Et qui eas] Nõ ualet, qđ ſit ꝑ has literas pro his, quorũ noĩe ſunt impetratæ.Nihil] De iud.eũ quẽ.Ad futuras trahunt].i.aliquos citari faciunt ſup cõtrouerſiis de nouo emergẽtibus,a c ſi lfas ad eas traherẽt ad futuras trahũt] Et ualet ſñia in nouis negociis, niſi excipiatur ꝫ.ſ.eo.ſignifi-

1 ficauit.ſ.e.cã te,ex tenore.¶†Pluribus] Dixerũt qdam ex quo

ex quo aliquis conuenit aliquem perſonali actione coram aliquo iudice, coram alio iudice etiam ordinario ſuper alia perſonali non põt eum conuenire,quia ſi reo, ꝙ fauorabilior eſt in iure, ff.de reg.iur.fauorabiliores, hoc non licet.C.de ſen.& interlo.in aut.& ꝙr, multo fortius nec actori.ff.de re.iu.non debet. Si actor conuenit aliquẽ ſuper aliqua actione perſonali, licet ſup alia ꝑ aliud reſcriptum coram aliis delegatis ipſum conuenire non poſſit: tñ coram ordinario ipſum poterit cõuenire,& hoc ut honor non ſubtrahat ordinariis ipſis. nã reo iſtud non licebit,ſi uelit reus recõuenire:qa non coram ordinario,ſed corã delegato iſtud facere debet:qđ tñ non credimus uerum. nã bene põt actor reũ conueni re ſub diuerſis iud.ord. uel ordinario, & delegato alio & ſuper pſonalibus, & realibus actionib. & ꝙ dr in pdicta.l.fauorabiliores &c.intelligimus in eadẽ cã,& poſtquã incepit cauſam. nã & hic in utraq; cã & corã utroq; iudice fauorabilior erit reus,ꝙ actor:ſed incipiẽdo cãm corã diuerſis iudicibus fauorabilior nõ eſt, & ſequeret abſurditas:qa coram delegato nõ poſſet,cum non ſit ei

2 cõmiſſum,nec corã ordinario,ut dicunt quidã. ¶†Item debitus honor ſubtrahitur iudicibus ordinariis;qđ eſſe non debet.ꝫ.de ap.ut debitus. intelligo ergo decr.hanc, ꝙ ſi ſuper perſonali actione conuenerit corã iudice delegato, & impetret literas ad alium delegatum ꝫ eundem ſuper alia actione perſonali, carebit cõmodo literarum,& condẽnabitur in expenſis, ut hic: ſecus,ſi coram ordinario conueniat, cum hoc non inueniatur ꝓhibitum. ¶Si quæras, quare aliud ſit in realibus, dicimus ꝙ in realibus cõputantur dictæ à dioec.ubi ſunt res ſ.e. dilec.fi.i.vnde ſępe ꝯtingeret,ꝙ nõ poſſet ſub vno delegato oẽs reales intentare; & aliæ etiam rõnes aſſignari poſſent. Item alia ratio poteſt aſſignari, ꝙ actori licet coram pluribus ordinariis conuenire,ſed non reo: quia iura uoluerunt ſubtrahere materiam malignandi reis, qui quaſi offẽnſi libenter ſe uendicarent etiam iniuſtè.

3 ſed hoc de actore non præſumitur. ¶†Reus] quamuis reo non liceat conuenire actorem niſi ſub actoris iud.tamen malicioſè facere poteſt, & poteſt repelli per exceptione n iudex rei. ſed ſi non excipiatur ante lit.cõteſt. tenebit, ꝙ legitimè coram eo fiet, dũmodo alias iuriſditionem habeat.ff.de iud.l.j.& alij contradicunt. Cõmodo] ſupra eo.ſuper, ſi proponente. Expenſis] ſupra eo. cæterum. Condẽnetur] & nihilominus accuſari poterit criminaliter de crimine ſtellionatus, ff.de crimi. ſtellio.per totum.

CVm in multis iu.ar.Idem uř,ſi ibi ponitur clauſula, ꝙ nõnulli homines, uel aliæ conſimiles, cũ eadem ſit ibi rõ. idem etiam uř, ſi dicit, ſibi dãnum uel iniuriã factam per hoĩes alicuius loci.qa uel ꝯueniet eos quaſi vniuerſitatem; & tunc loco vnius cenſet. ſi in illo loco non eſt vniuerſitas,nõ poterunt ꝑ illud reſcriptum cõueniri ultra iiij. idem uř,ſi in literis dř, cites oẽs illos, quos tali s tibi noĩauerit. ſed ſi in literis dř, cites oẽs,ꝙ ei ꝯdixerunt,uel qui eum moleſtarunt ſuper tali re,dicunt quidam ſecus eſſe,ſed nos non uidemus, quare hoc dicant. in cauſa autem inquiſitionis, ſiue de crimine,ſine de iure inquiratur,plures,ꝙ quatuor citari poſſunt: quia non trahuntur in iudicium,ſed ſuperior ex officio inquirit. Generalem] nam oẽs expreſſi in literis conuenientur propter eos iiij. Vel quatuor] credimus tamen, ꝙ ſi ſuper re indiuiſibili, uel etiam in eo caſu, in quo eſſent ad eoſdem iudices remittendi literæ impetrentur, ꝙ etiam tunc plures, ꝙ quatuor poterunt per illas literas conueniri in iudicium. ut no.ſ.eo.paſtoralis,in gl.quid ſi. Alij dicunt, ꝙ licet ille, qui impetrat literas ſuper certa re etiam indiuiſibili, dicat alios ſibi iniuriari:tñ per generalem clauſulam non citabunt,niſi quatuor:fatemur tñ,ꝙ alij,quorum intereſt, ſi uolũt ꝓ ſuo iure coram eodem iudi.ꝙ admittendi ſunt,uel etiã ſi coram aliis agere uellent,ꝙ ſunt ad eundem iudi.remittendi.ꝫ.de reg.iur.cum ſuper.ff.de libe.cã, pariter. ¶Citatorio] cuiuſlibet illorum quatuor: nam ſi uellet intelligere,ꝙ tantũ,qñ primum citat,debeat illos quatuor exprimere,non eſſet ꝫ fraudem prouiſum: quia primum citatorium poteſt multis eſſe occultum. & uocat hic primum citatorium propter multa citatoria eiuſdẽ perſonæ facta non tantum in principio cauſæ,ſed etiam in qualibet parte iudicij;& in illis citationibus ſequentibus non eſt neceſſe exprimi illos quatuor.

S V M M A R I V M.

1 *Non poſſunt delegati cauſas minoribus ſubdelegare.*

2 *Non debet fieri commiſſio clericis plebium Lombardiæ.*

3 *In cauſis tractandis quæ ſint loca magna uel inſignia.*

4 *Manifeſta & notoria pro expreſſis haberi debent.*

5 *Locus ubi cauſa agitur debet eſſe magnus & inſignis.*

PRæſenti decreto. Prouidendum] per hæc uerba dicunt quidam, ꝙ hæc decr.non ſtatuit ius, ſed eſt prouiſio,quã Papa ſuis legatis & cancellariis imponit. & dicunt, ꝙ literæ ualent, & ſi minoribus perſonis fiat cõmiſſio,poteſt contra eas excipi, ꝙ ꝑ illas literas non procedatur, cum non ſint de perſonis hic contentis,arg ad hoc quare. hoc enim imputaretur uel iudicibus,uel partibus,cũ tantum delegantis ſit eligere iud.quibus cõmittat, & nõ debet dare iudicem ad petitionem partium.ff.de iud.obſeruandum. melius uidetur,ꝙ poſſit contra tales iudices excipi, & ex talibus cauſis appellari, & alludit conſuetudini Romanæ Eccl. ubi de facili cancellarius non dat iudicem ex officio ſuo, ſed partes eos eligunt. nam ſi certum eſſet, ꝙ ex ſe cancellarius eos dediſſet, nõ haberet contra eos locum exceptio, uel appellatio. & uidetur, qđ huic exceptioni poſſit renuntiari tacitè,& expreſsè: quia in fauorem eorum introductum eſt, ſcilicet ne coram uilibus perſonis partes & aduocati eorum ſtare cogantur. ¶Item uidetur, ꝙ ſi Papa ſcribat alicui nominando eum magiſtrum, uel ſimplicem clericum, quòd non habet locũ exceptio: quia ex certa ſcientia uidetur facere contra

1 hanc cõſtitutionem. ¶†In legato credo contrà,niſi partes conſentirent,& hoc dř.idẽ multo magis intelligo de legatis,ſcilicet quòd nõ poſſunt minoribus ſubdelegare cauſas; & non habet locum hæc decret. in auditoribus, infra de offi.deleg.ſuper §.j. Item ordinarij non comprehenduntur hac conſtitutione. Dignitate] no.infra de præben.de multa. ¶Honorabilibus] ſufficit,ꝙ eccleſiæ ſint cathedrales: non ſufficit, quòd ſint collegiatæ, ſicut ſunt multę in Sicilia, & Tuſcia, niſi ſint ita honorabiles, quòd ibi ſint clerici propter ſcientias & mores & diuitias honorandi. Quid enim ſi magni uiri magnã cauſam agerent coram illiteratis & pannoſis clericis?

2 uerè uia riſui pateret.¶† Quid dices de clericis plebiũ Lombardiæ? Reſpondeo, non debent eis fieri commiſſiones,niſi ſint aliàs honorabiliores,ut Modecienſis eccleſiæ, & ſancti Antonij, & ſancti Dominici. ¶In ciuitatibus] ſufficit enim ciuitatem epiſcopalem eſſe, ut ibi cauſe agitentur, etiam ſi non ſint magnæ,& etiam ſi non habeant peritos. alij contrà, arg.pro his, qa ceſſat ibi

ibi cauſa huius conſtitutionis: quia non poterunt ibi ha
bere aduocatos,nec alia neceſſaria:ſed in alijs locis non
ep̄alibus neceſſe eſt,ꝙ ſint magnæ,& ꝙ habeant peritos;
3 & propter hoc dicuntur inſignes.†Copia] Tam pro ad-
uocatis,quàm pro aſſeſſoribus,& conſiliarijs. quæ autē
ſint loca magna,uel inſignia , uel ubi dicatur eſſe copia
peritorum,ad communem opinionē prouinciæ recurrē
dum eſt.ff.de ſup.le.l.Labeo,& arbitrio boni uiri,i.iudi
cis illius terræ,ad quē ſit citatio,relinquetur.ff.de uer-
bo.ob.continuus,& non arbitrio iudicis ciuitatis,qui in
hoc potius pars cenſetur,quàm iudex:quia non præſu-
mitur,ꝙ contra factum ſuum ſnĩaret.C.de arbi.ne in ar
bitris. ſed quid ſi locus ille alium haberet iudicem in
temporalibus , & aliũ in ſpiritualibus.R̃n.ſi ambo ſunt
præſentes,ſimul amborum arbitrio diffiniendum eſt.
Et idē ſi ſint plures,dummodo omnes hi domini,ijdem-
que iudi.ſint perſonę eccleſiaſticæ:quia ad ſecularis iu-
dicis arbitrium non credimus eundum,& ſi non ſint oēs
præſentes,tm̃ præſentes procedant. & ſi oēs dñi ijdemq;
iudices eſſent abſentes, uel certa ratione ſuſpecti , tunc
alij boni hoīes eligentur ad hoc. & ſi nō poſſent hi con-
cordare,procederetur ſm̃ tenorem conſti ĩ. de ap. legi
tima,& procedent hi non ſeruato iuris ordine.nobis ma
gis placet,ꝙ arbitrium boni uiri dicitur,i.iudicis, q de
cã cognoſcit;& ſic loqtur.l.ff.de uer.ob.continuus: Cau
ſæ] Delegatæ iudicibus] Delega.Impunè] Et ſi cōtra
talem abſentē ꝓcedatur quaſi ↄ̃ cōtumacem,nō tenet,ſi
notoria facti eſt excuſatio eius;puta qa nulli eſt dubiũ,
uel eſſe debet,ꝙ locus,ad quē citatur, non eſt inſignis.
ſed ſi dubia eſſet excuſatio de facto,tunc debet ire,& co
ram co ꝓponere de facto loci,& peritorũ,uel hmõi.& ſi
pars neget,debet reqri arbitriũ boni uiri,cui ſi pars ci-
tans ſtare noluerit,pars alia appellet,& ſecurè.& ſi pars
alia,q̃ allegat ↄ̃ locũ, arbitrio ſtare nollet,iudex ſecurè
ꝓcedat,& ſi aliqs à bono uiro dicit ſe grauatũ ſuꝑ hoc
.i.à diffinitione hac,an ſit locus inſignis,uel nō,tunc nō
licet appellare,ſicut nec in arbitris.ipſius.n.arbitriũ dr̃.
ff.de uer.ob.cōtinuus. ¶Itē qa modicũ intereſt.ff.de ap.
l.j.uel dic,ꝙ ēt ſine reqſitione boni uiri pōt ſtatim ap-
pellare ex his cāis.ſ.appello,ne ꝓcedas : qa nō eſt locus
iſte aptus examinationi cārũ,uel ꝑꝑ ſui uilitatē,uel ꝑꝑ
defectũ iuriſperitorũ.iudex aũt,qui cognoſcet de appel
latione,ſi inuenit cām ueram appellationis,caſſabit,qc-
quid iudex fecit poſt appellationem : alioquin confir-
mabit infrà de appella.interpoſita,in prin. appellatio
autem nec in hoc caſu,nec in præcedenti eſt admittēda,
niſi certum eſſet locum nō eſſe aptum.ff.qui ſatisda. co-
gan.ſi uerò.§.j.¶Sed quid ſi pars nō uadat,nec appellet:
quia credit ſe tutum per hanc conſtitutionem,ubi dicit
non paretur impune?Reſpon.tutius eſt ire,& defectum
coram iudice exponere.ſed ſi non uadat, & feratur ſnĩa
contra ipſum,uel miſſio in poſſeſſionem, uel excommu-
nicatio,non tenet:quia citatio nulla eſt,argu.ff.de arbi.
ſi cum dies.§.ſi arbiter.¶Sed contrà uidetur, ꝙ ſemper
teneat,niſi in citatione exprimeret errorem,puta ueni-
as ad talem locum non inſignem,ſicut dicitur in ſnĩa.ij.
4 q.vj.§ diffinitiua,in prin.¶†Sed reſpondeo & in ſnĩa,&
in citatione ſufficere,ſi notorium eſt impedimentum: &
hæc notoria manifeſta pro expreſſis debent haberi.ff.
qui ſatisda.cogan.ſi uerò.ff. de fer.l.j. alij contra.ſed ſi
non ſit notorium , ſi non uadit,tenet excommunicatio,
& miſſio in poſſeſſionem.ff.de iudi.ſiquis ex infrà de ap.
ſi duobus.nec facio uim,utrum iudex ſciuerit defectum
loci,an ignorauerit.ſufficit enim in ueritate eſſe, quòd
notorium eſt ibi defectu loci eſſe:credimus tamē,quòd
expreſſe proprio uerbo tacite litigando in talibus lo-
cis poſſint renunciare huic exceptioni:ſed nō eundo ad
illa loca,uel non appellando nō uidetur renunciare,uel
tacitè conſentire,ꝙ procedant.imò potius contradice-
5 re.¶†Item dicimus,ꝙ licet iudex delegatus clericos ꝑe
ritos haberet,qui iudici & partibus poſſent ſufficere ꝓ
conſiliis,tamen in hoc caſu impune nō paretur:quia li-
cet in uno termino habeat eos paratos , fortè non habe
bit in alio,& quia etiam conſiliarij & aduocati nō habēt
ibi propria domicilia,uel maiora ſalaria requirent , &
fortè non poteris eoſdem conſiliarios & aduocatos in
alio termino habere,quod eſt graue & diſpendioſum in
ſingulis cauſis nouos aduocatos conducere , & ſecreta
ſuæ cauſæ reuelare,cum boni iudi.ſit ſumptibus & labo
ribus partium parcere.nobis uidetur , ꝙ eſt neceſſe , ꝙ
locus,ubi cauſa agi debet, ſit magnus & inſignis,ita,ꝙ q
uadunt illuc pro cauſa,inueniant ibi hoſpitia & cōdu-
cticia pro ſe & euectionibus ſuis,& ubi inueniantur ne-
ceſſaria uictualia pro cōi precio . ¶ Et ideò adiecit inſi-
gnia:quia bene ſunt alicubi loca magna,& tamen ibi pręe
dicta non inueniuntur neq; conducttitia , neq; uænalia:
uel ſi inueniuntur,hoc ſit cum magna difficultate : quia
non ſunt ad hoc conſueti.poſſunt etiam hæc inueniri in
aliqua modica uilla:& tamen non eſt idoneus locus: qa
non eſt magnus,nec inſignis eſſet enim ridiculum,ꝙ cau
ſæ tractarentur in tam uilibus locis,etiam ſi ibi eſſet co
pia peritorum.nec credimus neceſſe,ꝙ ibi morentur pe
riti,nec hoc dicit hæc litera;ſed ſufficit,ꝙ ibi de uicinis
locis poſſit haberi copia peritorum.

S V M M A R I V M.

1 *Oportet iudicantes in cauſa reali eſſe rebus uicinos.*
2 *Proceſſus habitus abſente altera parte non ualet.*
3 *Graue eſt defendere, quod expreſſè poteſt renunciari , & non tacit..*

DIſpendia litium perſonales] literæ conſerua-
toria,& proceſſus per eas habiti non impedi-
unt literas in communi forma impetratas,ſiue
impetrentur ante conſeruatorias,ſiue poſt etiam inter
eaſdem perſonas:quia conſeruatores non habent cogni
tionem,niſi oriatur ex exceptione aduerſarij,ut no.in-
frà de offi.dele.ſtatuimus.¶Item hæc decre . non habet
locum,qñ appellatur à grauamine ante ſnĩam.tũc enim
poteſt impetrare literas,ad quoſcunq; uult. nã qua rõ-
ne debēt impetrare ad iud.appellationis,eadē rōne de-
bent ĩpetrare ad iud.principalis cãæ:cũ uni alijs nō poſ
ſint ꝓhibere uti ſua iuriſdictione infrà de ap.Romana.
§.j.hoc ēt ex eo apparet,ꝙ ſi qs corã eo iudice cōtra eũ-
dem mouet plures perſonales actiones, & in una appel-
lauerit,& in alia non;nihilominus coram diuerſis iudi-
cibus proſequetur plures actiones perſonales contra
eundem:ſed non eſt malum:quia non ſunt ambæ princi-
pales,& eſt neceſſe ad hoc, ut locum habeat hæc decre.
quòd ambæ ſint principales,& nō appellationis,& uidet
ꝙ hæc decre.habet locũ non ſolum in lr̃is apľicis,ſed ēt
in alijs.ſed ſi aliqs coram conſeruatoribus, uel alijs iu-
dicibus non habentibus poteſtatem cognoſcendi de eo,
ſuper quo trahitur in iudicium, conuenitur , nec pro-
pter hoc minus ualet proceſſus habitus per bonas lite-
1 ras:ſed fruſtratoriæ trahens alias punietur. ¶†In perſo
nalibus] ſecus in realibus, cum res aliquando opor-
teat ſubijci oculis ;& ideò oportet uicinos eſſe rebus
ff. de cenſi. forma infra de libel. obl. ſignificantibus.
Qui uerò contrarium]Cum effectu, ſ. utendo pluribus
literis.nam ſi unis tm̃ utatur,ualebit proceſſus habitus
2 per eas.¶ † Valeat] Si fuerit exceptum.Vel dic,ꝙ etiam
ſi reus non excipiat,tamen proceſſus pro alterutro habi
tus per eas non ualebit. quia ambo ſcienter contra ius
faciunt;& hoc uidetur uelle litera , & ita ſeruat curia
Romana:quia litera dicit, ꝙ proceſſus habitus per eas
non ualeat.nec poſſunt renunciare tacite.ſ.litigando co
ram eis:quia ſic dicit litera,ꝙ proceſſus eorum non ua-
let;& ſic ur̃;ꝙ loquatur,quando partibus præſentibus ꝓ
ceſſerunt,ſi.n.in abſentia partiũ proceſſiſſent, tunc nulla
eſſet pœna: quia cuiuſcunque alterius iudicis proceſſus
in abſentia partium habitus teneret.¶Et eſt ratio tunc ,
quia non uiderentur renunciare,licet litigauerint:quià
non præſumuntur ſcire has conſtitutiones. uel ēt ſi ſci-
rent,parcitur eis,ꝙ non uideantur renunciaſſe: quia for
tè uerentur iudices,& timent ab eis appellari , uel eorũ
iudicium fugere expreſsè.tñ ſatis crederemus,ꝙ poſſint
renunciare,quia literas credimus ualere,& per eas iuris
3 dictionem dari s̃ c.cæterum.¶ † Alij contra.& uerè mul
tum graue eſt defendere, ꝙ expreſſe poteſt renunciari,
& non tacitè hæc poteſt eſſe ratio.quia quanto expreſsè
renunciant,uidentur nouam iuriſdictionem dare,quod
poſſunt:quia iudices ſunt per illas literas.ff.de iu.l.j ſi ta
citè,nō uidētur renũciare,ſed ex iuriſdictione ꝑ illas li
teras datas procedere,quod non licet,& erant.Item ꝑꝑ
uerba præcedentia huius decre.dicimus,ēt ſi pro reo ha
beretur proceſſus,ꝙ nullus eſt.¶ Item detur per eadem
uerba,ꝙ non ualet proceſſus habitus nec per ſecundas li
teras,nec per primas dicunt aũt quidam,ꝙ ſemper rece
dere poſſunt ab his iudicibus uſque ad ſententiam . poſt
ſententiã aũt, à qua non eſt appellatũ,nō ; quia iam poſt
ſententiam ceſſat cã ſuperius aſſignata.ſ.ꝙ timent iudi-
ces.ex tunc.n.non oportet eos timere:quia functi ſunt of
ficio ſuo,& quia non poſſunt eis deterius facere quia iã
ſententiam contra eos tulerant , quia uerè iudices ſunt
alij dicunt contrarium,ſ.quòd etiam ſententia non ua-
let,& magis concordant literæ.Niſi]Quamdiu autem de
hac ſuſpitione inquiritur, non procedent iudices rei re-
cuſantis;quia ſi aliquid dicitur,facile eſt cuilibet delude
re huic conſtitutioni.Simili] Quia commodo impetra-
to carebit, & in expenſis condemnabitur .

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetudo quid ſit.*
2 Per *actum bis iteratum inducitur conſuetudo.*
3 *Conſuetudo ſemper præiudicat iuri, idque multis caſibus , quos hic habes.*
4 *Conſuetudo ad hoc, ut præiudicet,oportet eſſe præſcripta.*
5 *An extraneus contra conſuetudinem faciens teneatur.*
6 *Tenetur contrahens ſtare conſuetudnii loci,ubi cōtractus celebratus eſt. & debet etiam ſeruari conſuetudo loci contractus,ut habes in nu.7.*
8 *Iudex tenetur ſeruare litigantium conſuetudinem.*
9 *An ſit peccatum uiolare ſtatuta & decre.& quibus ſit permiſſum uenire contra iura,& contra præcepta, habes in nu.*10.

De conſuetudine. Rubrica.

1 DE conſuetudine † Conſuetudo eſt ius non
præſcriptum, moribus diuturnis populi in-
ductum, inſti.de iure natura.§.cōſtat. ¶Etiã
inducitur conſuetudo primo: quia ſic obten
tum eſt ſine cōtradictione,inſt.de iure natu-
ra. §. ex non ſcripto.ff.de lega. diuturna.ff. de teſti. te-
ſtium.§.ul. ff. de admini tuto.ſine hærede.§.pe.ff. quem
admo.teſta.ape.C.quæ ſit lon.conſuetu.l.j.C.de edi pri
ua.an in totum.¶Secundò,quòd libelli querimoniarum
quæ conſuetudini obſtant,non recipiantur, & ſi recipiã-
tur , iudicantur ſm̃ conſuetudinem,ff.de legi. ſi de in-
terpretatione, & l.ſequen. C.quæ ſit lon.conſuetu. l.j.
2 † Tertiò,quia iudicatum eſt conſuetudinem eſſe,cũ quæ
ſtio eſſet,an conſuetudo eſſet,nec ne.ff.de leg.cum de cō
ſuetudine.& non ſufficit altero iſtorum modorum tm̃ ſe
mel iudicatum eſſe longo tempore , ſed bis ad minus
iudicatum , uel factum eſſe debet.C. de epi. audi. l.3.
in fi.ſed ↄ̃.quia non exemplis iudicandum eſt.C.de ſen.
& interlo.nemo. ¶Sed nos dicimus hoc intelligi, qñ ſic
iudicat uolens conſuetudinem introducere, & in poſte-
rum ſimiliter iudicari ſed uidetur,quòd una ſnĩa ſuffice
ret,ut ĩ.de re iud. in cauſis.C.de leg.l.ult.ſed illa ſpecia
3 liter loquuntur in Papa,& Imperatore.¶ † Et debes ſci
re,ꝙ ſemper conſuetudo præiudicat iuri , uidelicet ut
quis non ordinetur a ſuo præla.24.q.j.pudenda. Item in
elec.ĩ.de elec.cum eccleſia Vulterana.Item ut alij cleri
ci præter canonicos admittantur in electione ĩ.de cau-
ſa poſ.cum eccleſia Sutrina.Item ꝙ filij presbyterorum
Græcorum licet de iure poſſint eligi in epiſcopos,ſi cō-
ſuetudo repugnet,non eligentur ĩ.de cle.coniu.cum o-
lim,q̃uis poſſet dici potius id fieri propter ſcãdalum ui
tandum,quàm ꝓꝑ conſuetudinem 12.di.nos conſuetudi
nem.ſed illud non dicimus propriè conſuetudinē,ſed di
ſpenſationem ꝑꝑ ſcandalum 1 q.7.conuenientibus,cum
duobus.§.ſeq.item ꝑ conſuetudinem coguntur aliquem
eligere de aliqua ecclæſia ĩ.e.cum dilectus.ĩ.de uer.ſig.
Abbate.Item ꝑꝑ conſuetudinem Abbates ſine conſen-
ſu capituli conferunt pręebendas ĩ.de his quæ fi. a ma.
par.c.ea noſcitur.Item in baptiſmo ſeruatur conſuetu-
do,de conſe.di.4.de trina.Item in matrimonio ſeruatur
conſuetudo ,ſiue potius ꝑꝑ ſcandalum.ĩ.de cog.ſpi. c. j.
Item inferiorum ordinum clerici non coguntur ꝑꝑ con
ſuetudinem,uel per ſubtractionem beneficiorũ.ab uxo-
4 ribus ſeparari.84 di.quorundam.† & no.ꝙ ad hoc ut p̄-
iudicet conſuetudo,oportet,ꝙ ſit pręſcripta.ĩ.de cauſa
poſ.cum eccleſia.ff.de legi.ſed & ea.de qua præſcriptio-
ne dicemus ĩ.e.cum conſuetudinis.Item ꝙ bonam fidem
habeat,& animum introducendi conſuetudinem,& uten
di iure ſuo.ff.de aqua quoti.l.j.§.Ariſto.ff.de iti.actuque
pri.l.j.§.ul.Item ꝙ res ſit præſcriptibilis:ſecus,ſi non eſ-
ſet præſcriptibilis,qualis eſt,quando clericus confitetur
ſe ſubeſſe epiſcopo,& tamen denegat ſibi reuerentiã.uel
procurationem ratione uiſitationis ĩ.de præſcri.cũ non
liceat,de cenſi.cum inſtantia,& generaliter non præſcri-
bitur conſuetudo contra ius naturale 32.q.7.flagitia,&
contra ſtatum eccleſiæ.25.q.1.ſunt quidam, & ↄ̃ ordina-
tionem infrà de tem.ord.c.2.& quæ occaſionem malignã
di inducit.12.di.nos,& contra bonos mores 12.diſt.illa,
& infrà c.ad noſtrã,& c.cum uenerabilis, & quæ graua-
men inducit infrà eo.c.j.¶Item oportet, quod ſit indu-
cta de ſcientia eius,quæ ſuper eo.ubi inducitur habet or
dinariam iuriſdictionē & ꝑtãtē condendi leges.ff.de le-
gi.de quibus 93.di.illud,& non ſufficit toleratio.ĩ.de ꝑ-
ben.cum non ignores,& c.cum iamdudum. & ſi ſpiritua
libus perſonis præiudicat ,ēt illo-
rum conſenſum interuenire opor-
a tet[a] nec præſumitur interuenire
niſi manifeſto iudicio probetur.pu
ta quia recipit aliquod pręetium.ff.
com.prę.uenditor.§.j.¶Item opor
tet,quòd non ſit inducta per erro-
rem

a ¶ *Oportet adde Ang.qui hoc allegat in conſi. cclxvij. ici. uiſis & examinatis, & refert* Feli. *in ca.*

cũ aliter,col.vj.uer. Decimo ſallit ſuprà de cõſt. Et ſic intelligas Inno.in c.in noſtra infrà de iureiu.

rem.ff.de le. ꝙ non ratione.8. diſt.
conſuetudo. 12. diſt. omnia. Item
ubi populi eſt iuriſdictio, oportet
quòd maior pars populi utatur il-
la conſuetudine.ff.de iudi.& iure.
l.pe.nam ſicut minor pars non po-
teſt condere .l. ſcriptam, ita nec conſuetudinem intro-
5 ducere.ff.de legi.de quibus.¶ † Sed quid ſi extraneus cõ
tra cõſuetudinẽ faciat, nunqd teneatur? ar.qđ ſic:quia
nullius peregrini licet &c.8.di.c.j.& ij.d.xij.illa ar.ff.de
iudi.hæres.§.j.contrà:quia neſciuit,nec ſcire debuit, cũ
in aliena conſuetudine probabilis ſit error ſicut in facto
alieno.ff. pro ſuo l. ult. dicunt quidã quia monitus uel
ſciens debuit ſeruare.ſi uerò neſciuit, non tenetur: quia
non eſt in culpa ſuprà de conſti.cognoſcentes, ibi rem,
quæ.ar.ff.de act.emp.& uend.l.Iulia.in prin.82.diſt.pro
poſuiſti.imò debet imputari ei,qui potuit expreſſius le-
gem dicere.ff.de pact.ueteribus,ut ff.ad Vell.l. ij. §. uer
ba.ſi.autem nec ciuis eſſet in culpa,quia credebat conſue
tudinem eſſe ius cõe,& erat alias ſimplex,nec ẽt peregri
nus,qui conſuetudinem ignorabat,tunc poſſet dici con-
tractum non tenere:quia ambo errabant, & nihil poteſt
eſſe tam ꝯrium cõſenſui,ſicut error.ff.de iuriſ. om. iud.
per errorem, & ſine conſenſu ꝯctus non tenebat. ff. de
act.& oblig.conſenſu.C.de act.& obli.ſicut hoc non pla-
6 cet.¶†Sed dic melius,ꝙ in prædictis caſibus tenet ꝯctus,
& tenetur ſtare conſuetudini loci, ubi ꝯctus celebratus
eſt:tñ ſi enormiter læderetur,ex generali clauſula reſti
tueretur in integrum.ff.ex quibus ca.in l.j. ſed iudex ap-
pellationis quid faciet,ſeruabit ius cõe,uel conſuetudi-
nem ſuam,uel litigantium?& dicimus conſuetudinem li
tigantium.j.de eo;qui mit.in poſ.cum ueniſſent, in aut.
de ap in prin.ꝯ j.de re.iu. cum cau
ſa. ſed hoc ideò quia conſuetudo
laycorum [b] non potuit ligare eccle
ſiam.x.di.c.j.& quia erat in graua-
men eccleſiarum etiam ſine conſen
ſu capituli. unde non ualet j.e. c. j.
quanta ſit auctoritas conſuetudi-
nis,dicemus infrà e cum conſuetu-
7 nis.¶ † Illud tamen no. ꝙ conſuetu
do loci, ubi contractus celebratus
eſt,ſeruari debet. ff. de uſu. l. j. in
prin.& loci, ubi maleficium perpe-
tratur,arg.ff. de extraor. cri. l. pe.
8 §.ſunt quidam.¶ † Idem etiam credimus,ſi in principali
quæſtione alia cõſuetudo iudi.alia ſit litigantium, quia
conſuetudinem litigantium obſeruabit,ar. j.de eo, qui
mit.in poſ.cum ueniſſent. C.de conſue.l.j.C.de edi. pri-
ua.l.an totum. hæc autem uera credimus in iuribus, ut
prætextu conſuetudinis contra ea facere liceat. nam in
præceptis,quantumcunque tempore aliqui non ſeruant
ea,ſemper peccant,& ipſi & alij obſeruare tenentur. 8.
di.c.j.nam quod præceptum eſt,neceſſe eſt fieri. 14. q. j.
c.ul.& diuturnitas temporis,&c.32.q.6.flagitia.ꝯ.4. di.
ſtatuimus;& c.ſe.ſed illud non fuit præceptum,ſed con-
9 ſilium.†¶ Item nõne peccatum eſt uiolare ſtatuta, & de
cre.25.q.prima,uiolatores?& in multis eiuſdem. q. fa-
teor peccatum eſſe,ubi uenio contra ius cupiditate, uel
ſine cauſa,uel in caſu non conceſſo.ſed ubi uenio contra
legem,uel can.auctoritate conſuetudinis legitimæ intro
10 ductæ,ſecus.¶ † Vel dicas & melius,quòd contra iura,
& contra præcepta uenire licet his, quibus licitum eſt
nouam legem & ſpecialem introducere contra illud ius
uel præceptum,ſimiliter & nouam conſuetudinem. Sed
ſi tale eſſet, ꝙ contra illud ius,uel præceptum non licet
ſine peccato legem ſpiritualem ſtatuere,ſic nec cõſuetu
dinem.& ad hoc ut non peccet ille qui contra ius,uel p̄-
ceptum dñi Papæ facit,oportet,ꝙ ex aliqua iuſta cauſa
faciat,uolens conſuetudinem introducere, & ſuperiore
conſentiente,ſcilicet eo, qui legem fecit, uel qui po-
teſtatem habet condendi legem contra illud ius, uel
mandatum.

b ¶*Conſuetudo laycorum. Adde quòd idem tenet* Hoſt.*hic in ſumma in uer. ſed pone,* & Cy.*in l. ij. ad fi.C.quæ ſit lon.conſue.*Et Pe.de Anch.*in conſi.258.inci.ſupra dictum ſtatutum,colum.j.*

COnſuetudines grauamen inducere] Qualis eſt illa. infrà de his quæ ſi.a ma.par.ca.c.Remittere] i. tollere,& non ſecundum eas iudicare.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio abſque apprehenſione rei transfertur.*
2 *Eccleſia habet priuilegium,quòd re ſibi legata,uel uendita, uel donata,competit ſibi rei uen.*

EX literis. Conſueuit] Conſuetudo erat obten
ta contradictorio,ꝙ quando aliquis ſub for-
ma ſcotationis aliquid dat,non ſolum donare
intelligitur,ſed etiam poſſeſſionem tradere.ali
ter non uidemus,quomodo in hoc introduceretur con
ſuetudo.ff.de leg.cum de conſuetudine nec mireris ꝙ ex
conſuetudine aliquis fiat poſſeſſor ſine apprehenſione.
ſæpe.n.poſſeſſor habet plurimum iuris,ut in rebus pecu
liaribus per ſeruum quæſitis.ff.de acqui.poſ.l. j. §. item
ac.& l.poſſeſſio.l.ſi me.§.ſeruus ff.pro ſo.l.ij.ff. de uſu-
fru.iuſto.§.ſi.& in glo.quam hic habes,continetur Et au
dientium]Et ita uidetur,quòd forma ſeruari debet in fa
ciendo,& exprimi in dicẽdo,ſ.ego do talem rem pro re
1 medio animæ meæ. Quæ] S. donatio ¶ † Poſſeſsionis]
Hic habes, ꝙ poſſeſſio transfertur ſine apprehenſione
rei;& ſimile.ff.de acqui.poſ.quod meo.§.ſi.ff.de contra-
hen.em.clauibus,inſti.de re.diui. §. interdum, infrà de
pac.cum pridem.C. quæ res pign.ob.l.ij.ff. de rei uen.
quædam.ff.de acqui.poſ. l.j.§.pe.contrarium ar.ff.de ac
qui.poſ.quemadmodum,& l.qui uniuerſas.§.qui per co
2 lonum¶Poſſeſſionis]Hoc eſt auctoritate iuris conſuetu
dinarij. ſi 23.di. in nomine.Item priuilegium eſt eccle-
ſiæ,ꝙ re ſibi legata, uel uendita,uel donata, competit ſi
bi rei uendi.C.de ſa.ſan.eccle.l.ſi.in alijs contra. C. de
rei.uen.ſeruum.Hic habes per ſcotationem tradi poſſeſ
ſionem.idem uidetur, quòd per inueſtituram intrà de
his, quæ ſi.a ma.par. cap.ex ore.nos tamen hoc non cre
dimus de inueſtitura,ar.ff.de acq.poſ.ſi ſtipulatus.Ac.tñ
dicebat,ꝙ ex inueſtitura hoc ius habet,quòd auctorita-
te ſua poteſt ingredi poſſeſſionem.

AD noſtram audientiam.Illiteratis]Hoc non redarguitur C.de offi.rec.proui.l. potiores xcv. di. eſto Inſipientibus] Hoc non redarguitur. C.de iudi.certi,in aut.de iudi.§.quia uero non Conſilio]Non redarguitur plurimorum conſilium.xx.di.de quibus.C.de fideicom. liber.l.ſi.24.q.3.ſi habes Conſuetudo]Talis ſ. quæ eſt ꝯ bonos mores hoc redarguitur,quia eorum reſpõſum habetur pro ſententia:uel quod alius q̃ iudex, fert ſententiam.C.de ſen.ex peri.reci.l.j.& ij.Suo iudi.] Sicut hic fiebat. C.ſi a non compe.iudi.l.j.ij.iij.infrà de iudi. atſi ij.q.j.in primis. Eccleſiaſticis]Idem eſt & in ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 *In neceſsitate etiam laicis conceditur euchariſtiam ſumere.*
2 *Baptiſmatis ſacramentum in neceſsitate ab hæretico ſumi poteſt.*
3 *Character ſacri chriſmatis non confertur per ſimplices ſacerdotes.*
4 *An autem ex delegatione uel auctoritate papæ poſſent conferre, uide in no.4.*
5 *An Papa poſsit prohibere epiſcopum chriſmare.*

QVanto de benignitate,Et infrà conſuetudinẽ]
ut j.de eo, qui dux.in ma.quam pol.per adul.
cum haberet infrà de ſymo.non ſatis.xxxij.q.
vij. flagitia. ff. de fur. inficiando. §.infamis.
1 ¶†Neceſſitate] Idem eſt in ſcr̃o euchariſtiæ ab his,qui
ſunt extra eccleſiam.xxiiij.q.j.cæpit: hoc tamen non fa-
teor niſi de excõicatis,& hæreticis;& ſic loquitur.c.cæ-
pit.nam ab alijs etiã laicis in neceſſitate euchariſtia ſu-
metur.nam,ut quidam dicunt,ipſemet aſſumere ſibi po-
teſt xxxij.diſ.§.uerum:tamen ille.§.loquitur tantum de
ſacerdotibus fornicatoribus, & ſimoniacis, non de lai-
2 cis. ¶† Sacramentum uerò baptiſmi & ab hæretico in ne
ceſſitate ſumi poteſt.xxiiij.q.j ſi quem fortè. ſocio autẽ
confiteri quis poteſt in neceſſitate,de pe.di.j. quem pæ-
nitet:ſed non abſoluetur ab eo: & etiam pænitentes re-
conciliari poſſunt à ſocio; quod quidam intelligunt ẽt
de excõicato,de conſe.diſ.iiij.ſanctum. hoc tamen capi
tulum quidam intelligunt de reconciliatione,quæ fit p
confeſſionẽ,non de illa,quæ fit ab excõicatione, quam
nõ niſi eps̃,uel ſacerdos facere poteſt infrà de ſen.excõ.
nuper,in ſi.& c.de cætero,ubi no. ¶Et idem dicũt in qua
libet abſolutione,uel reconciliatione ſpirituali, cũ hoc
pertineat ad poteſtatem clauium, quæ nõ cadit in laicũ,
ar.xx.di.§.j.xcvj.diſt.cum ad uerũ.excipimus in his abſo
lutionem,quæ fit in baptiſmo etiam per laicum pp ne-
ceſſitatem ſacr̃i.xxiij.q.j.ſi quem.idem in unctione olei
ſed de omnibus,quæ ſpectant ad officium præsbyteri, il
3 lud ſolũ licet laicis,quod de iure exprimitur. ¶† Sube-
at] hic habes,ꝙ ſimplices ſacerdotes non cõferunt cha
racterem ſacramenti chriſmatis, ar.lxxx. diſt. quanuis.
4 ¶†Sed nunquid ex delegatione,uel auctoritate domini
Papæ poſſent conferre? & quod poſſunt, eſt arg.xcv.di.
peruenit.& concordant oẽs doctores,ꝙ ex delegatione
ep̃orũ nõ licet,nec unquam licuit.de papali auctoritate
dixit Ala.qđ nõ põt.Silueſter dixit,ꝙ ex delegatiõe dñi
papæ,& adminiculo ſacramenti habiti qlibet clericus
põt,qcqd hẽt,ipſe cõferre:quod uerò non hẽt,minime,
ar.q.vij.Daibertum.& ſi dñs Papa primò cõferret pre-
ſbytero poteſtatẽ chriſmandi, & poſtea auferret, nihil
cõferret ſic.ſed ſi ꝓhiberet ep̃o chriſmare, & contẽpta
ꝓhibitione cõfirmaret,imprimeretur character, ut.j.q.
5 j.quod qdã.ix.q.j. ordinationes. ¶†Rõ diuerſitatis, qa
ep̃s põt cõfirmare ex officio,& ordine. ſacerdos alius ex
deleg.& adminiculo habiti ſacramenti. mandato ergo
ſublato nihil põt. alij dicũt,ꝙ ſi papa ꝓhibet ep̃m chriſ
mare,ꝙ poſtea chriſmando nõ confert characterẽ.licet
.n.papa non poſſit tollere ſacramentũ cõfirmationis:po
teſt tamẽ cõtra illud,ut in forma, & in pſonis, & in die-
bus, à qbus & in qbus cõferri debeat, ſuas cõſtitutiones
facere,ut no.infrà de bap.c.j.& ſi põt circa pſonas con-
ferentes aliqd ſtatuere;ergo certe pſonæ,uel ẽt ep̃o po
teſt poteſtatẽ auferre chriſmandi. Itẽ dicunt in baptiſ-
mo ¶Tamen ſi papa talia faceret ſine cã magna & alijs
nota,non debet ſuſtineri tanquam
faciens cõtra generale [a] ſtatutum
eccleſiæ. de epiſcopo autem non
credunt, quòd ſi prohibet aliquẽ
à baptizando quòd propter hoc
minus baptizatus eſſet. non enim
epiſcopus poteſtatem habet ſuper
hoc aliquid conſtituendi,ſicut pa
pa hoc autem dicunt papam poſſe
per illud priuilegium ei diuini-
tus datum,quodcunque ligaueris
ſuper terram &c. quod ſic intelli-
gitur, quodcunque ligaueris per
conſtitutiones uel præcepta. ei.n.
in omnibus obediendum eſt in ſpi
ritualibus,& in his,quæ ad animã
ſpectant,niſi contra fidem, uel ei
ſpecialiter prohibita ſint.¶Et qui
dem ſatis bene uidentur dicere in
eo, quòd dicunt,quòd poſſunt fa-
cere conſtitutiones ſummi ponti-
fices ſuper premiſſis, & eis factis, ſi conſtituatur, quòd
non ualent ſacramenta à talibus collata,non ualebunt.
¶Item bene fatemur, quòd poſſunt epiſcopos prohi-
bere à chriſmando, uel ſacerdotes à baptizando: ſed
in hoc non ualet prohibitio ſine conſtitutione, ꝙ non
teneat ſacramẽti collatio,ẽt ſi fiat cõtra mandatum ep̃i.

a ¶ *Generale. & ſic papa non poteſt ſtatuere contra generalẽ eccleſiæ.adde* Bald.*in l.ij.uer.ſed dubitatur C.de iu. aure. annul. ab.in c. quæ in eccleſiarum, col.iij.ſuprà de conſti.uer.ſecundo limitarem,& in c.ſi quando, ſupra de reſcri.& in c.cum parati,col.ij.infra de app.& per* Feli. *in d.c. ſi quando, col.x.ſuprà de reſcri. & idẽ* Feli. *in d.c. quæ in eccleſiarum,co.xvij.in prin. uerſi.limita tertio.*

SVMMARIVM.

1 *Capitulum poteſt locum aliquem interdicto ſupponere.*
2 *Suſpenſo interdicto an interim poſsit appellari,ut releuetur interdictum.*
3 *In interdicto non licet per priuilegium cantare diuina officia ianuis apertis.*
4 *Ad papam pertinet extirpare uitia,& malas conſuetudines.*

CVm inter uos generale] Quod interdictum
generale,quod particulare dicitur,no.infrà de
uerbo.ſigni.cum in partibus Ab epiſcopo] &
ideò admittuntur canonici,ut non ſolum agant de in-
terdicti ſui obſeruatione,ſed etiam epiſcopi,uel potius
ut accuſent de uiolatione: quia hæc accuſatio publica
eſt,uel actio popularis:uel iõ admittuntur: qa aduerſa-
1 rius uult reſpondere:ſed ſi nollet,nõ cogeretur. ¶†Vo-
bis] hic habes,ꝙ capitulũ locum aliquẽ interdicto ſup
ponit.ſil'r & decanus infrà de ap.dilectis cõtra de his,q̃
ſi.à ma.par.c.q̃ſiuit infrà de exce.præla.c.j.ubi dr̃, ꝙ ſo-
lus ep̃s hoc non poſſit ſine cõſenſu capituli.So.nec ep̃s,
nec inferior prælatus hoc põt ſine conſenſu cap̃li, niſi
aliud ex priuilegio,uel cõſuetudine preſcripta habeat,
argu.ad hoc.xv.q.vij.ep̃s nullus,& infrà de his,q̃ fiunt à
p̃la.quanto,& ad hoc no.infrà de exceſ.præla.c.j. In ci-
uitate] Qñ locus interdicitur,clerici in alijs locis ce-
2 lebrare poſſunt.¶†Licitum] Quid ſi ſuſpendat̃ interdi
ctũ,nunqd interim põt appellari, ut releuet̃ interdictũ?
Reſpõ.nõ,qa licet ſuſpenſo interdicto de gr̃a poſſint ibi
celebrari diuina.eccl'ia tamẽ ſp manet interdicta infrà
de priui.cũ & plãtare.§.& ſi tẽplarij.nec.n. nouũ eſt po-
ſterius interdictũ,licet interim eius executio ſuſpenda-
tur,ar.ff.de preca.ſed ſi manente,& .ff.de pecu. peculiũ.
§.ſi ero; & ſic cum maneat interdictum appellari non
3 licet. ¶† Rumperetur] Ar.quòd per priuilegium non
poſſunt cantare ianuis apertis infrà de priuileg. ꝙ qui-
buſdam.dic ut no. infrà de priuile. ut priuilegium. &
ideò non ualet conſuetudo contraria, tanquã quæ indu
cit grauamen eccleſijs.ſuprà eo.c.j. uel quæ eſt ꝯ bonos
4 mores xij.diſt. illa. ¶ † Duximus] Qũo eſt hoc?ꝙ licet
tantum ageretur ad obſeruantiã interdicti:tamen Papa
irritat cõſuetudinem,ad quod actum non erat, qđ eſſe
non debet infrà de ſimo. licet. Solu. cum conſuetudo

eſſet notorie mala, ut hic docetur, & domini Papæ officium ſit extirpare uitia. j̃. de his, quæ fi. à præla. quanto, non debuit expectare, ꝙ ageretur ad hoc: ſed quomodocunq; ei innotuerit, debet illa eadem remouere. xxiij. q. iij. eccle. & ad hoc eſt. C. de ſacroſ. eccle. l. nouatione. j̃. eo. cum uenerabilis, cum cõſuetudinis, & c. pe. ubi enim eſt cõtentio, an aliquid poſſit eſſe de iure, nec ne, nõ eſt ordo iudiciarius requirendus, qualis eſt, conſuetudo talis ualeat nec ne, ut in dictis decre. ar. infrà de fi. presby. quoniam ſacris.

CVm olim. Londonenſis eps̃ conceſſimus] quòd tm̃ cum capitulo ſuo facere poſſet infrà de his quæ fi. à præla. quanto, & no. s̃. de conſti. cum acceſſiſſent. In ſceſſionibus] .ff. de al. ſcri. l. j. ff. de decu. ſpurij. xxv. di. perlectis. xvij. di. c. fi. ¶Eccleſijs Angelica.] Hoc uerum eſt, cũ talis conſuetudo eſſet generalis in alijs eccleſijs eiuſdẽ prouinciȩ infrà de elec. cum eccleſia Vulterana. Si uero diuerſæ ſunt conſuetudines, habebit illam dignitatẽ, q̃ ſine aliorũ p̃iudicio cõmodius ſeruari põt, ut hæc ſequitur, & xij. di. nouit. & ſi eſſet ibi tanta diuerſitas, ꝙ benè perpendi non poſſet, q̃ eſſet utiliter accipienda, recurrẽdum eſt ad metropolitanã eccle. xij. di. de his. ſi uerò in prouincia non eſſet talis dignitas, recurrendũ eſt ad uicinas prouincias. j̃. de cenſi. ſuper eo. & hoc intelligimus, qñ iam facto rectore non poſſunt concordare de dignitatibus eius. ante. n. uel poſt, ſi poſſint concordare, tenebit quod ſtatuerint ſuper dignitatibus eius. xj. di. catholica. ſed ſi concordare non poſſunt, præcentor factus non poteſt petere modo prædicto. ¶Præiudicio] .ff. de regu. iur. quotiens infrà de cenſi. ex parte. uel is eſt ſenſus, aſſignes ei quãcunq; dignitatẽ uoluerit de omnibus dignitatibus, quas præcentores habent in Anglia, non habita diſtinctione maioris partis eccleſiarum, uel minoris, dũmodo ex aſſignatione tua nulli fiat præiudicium, nec ẽt præiudicetur approbatis conſuetudinibus eiuſdẽ eccle.

CVm uenerabilis frater noſter temeritate] & ideo male. vij. q. j. nõ oportet, cum multis ſequen. c. lviij. diſtin. c. j. & ij. C. de ſac. ſanc. eccle. quæ ſub prætextu, & debet hȩc carere habitu & ambitu. j̃. de conceſ. p̃ben. literas. vij. q. j. ſiquis eps̃. j̃. de tranſla. ep̃i. c. quanto. tamẽ eccleſia prima põt eum repetere, ſi uult. vij. q. j ſi qs uero, & c. ſi qs p̃sbyter. ¶Conſuetudinẽ] q̃ erat, ut tales abbates ſine licẽtia papæ trãſirent, & ſine cõfirmatione miniſtrarent, quorũ neutrũ facere poterat. j̃. de ele. qualiter. infrà de tranſla. ep̃o. per totum. Hodie aũt licet nõ ſit mutatũ in Italia in adminiſtratione: tñ hodie ex generali diſpenſatione papȩ ultra Italiam conſtituti & cõcorditer electi pñt in tẽporalibus & ſpũalibus miniſtrare infrà de ele. ꝙ ſicut, & c. nihil; ſed hic cum in prouincia eſſent legati, à quibus poterat cõfirmationem habere, non prodeſt conſuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Vacante monaſterio abbate, licite poſſunt monachi etiam de ſtatu monaſterij litigare.*
2 *Non poteſt epiſcopus ſtatuere, quòd una eccleſia eligat prælatũ de alia, uel electioni eorum interſit.*
3 *In electione continentur plures partes, quas hic habes.*
4 *Suſpenſus neq; eligere; neq; eligi poteſt.*
5 *Si canonici excommunicati, uel ſuſpenſi eligant, licet tollerẽtur: poteſt tamen excipi contra eorum perſonas.*
6 *Conſuetudo ſi non eſt ſpecialiter contra aliquam eccleſiam, ſed generaliter contra omnes, ſufficit præſcriptio. x. an. tam contra eccleſiam, quàm contra alios.*

CVm dilectus filius G. iure eligendi] Tanquam procurator cõuentus, & ſic eſt ar. ꝙ uacante monaſterio poteſt agi de electione, & de tali, quæ quodammodo per conſequens tangit quaſi ſtatum monaſterij. ſ. ꝙ de alio monaſterio eli
a gere teneant ſi aũt directe [a] ſtatus monaſterij tãgeretur, uacante monaſterio agi poſſet infrà ne ſe. ua.
1 c. j. & ult. ubi no † uel potes dicere, ꝙ uacante monaſterio abbate, licite poſſunt monachi ẽt de ſtatu monaſterij litigare: quia nõ caret monaſterium legitimo defenſore, cum conuentus poſſit facere ſyndicum. ff. quod cuiuſq; uni. l. j. ſecus autem, ſi uacet eccleſia ep̃o, cum capitulum non habeat defendere iura ep̃i. ſuper iure autẽ ſuo Guil. proprio noĩe agebat; & ideò ſuper utroq; fertur ſñia; de hoc plene no. infrà ne ſe. ua. c. j. De iure communi] .xviij. q. ij. abbate, & c. quã ſit. xvj. q. ul. c. ult. Conſtitutum] Io. dicit, ꝙ licet
2 epiſcopus poſſit unam eccleſiã alteri † ſubijcere infrà de exceſ. præla. ſicut unire, nõ põt ſtatuere, ꝙ una eccleſia eligat prælatum de alia, uel electioni eorum interſit, cũ hoc contra ius cõe ſit xvj. q. ult. c. fi. infrà de iure pa. nobis. Sed certe non uidemus, quare epiſcopus cum capitulo ſuo hoc non poſſit, ar. infrà de his quæ ap̃la. quanto, & xj. di. catholica, & eſt hoc ſatis exp̃ſſum infrà de uer. ſig. abbate & eſt hoc ar. ſm̃ opi. Ioã. ꝙ minus iuſtus titulus, ſ. cõſtitutio ep̃i parit cãm p̃ſcribẽdi. ff. ꝓ emp. qđ uulgo. ff. ꝓ leg. l. iiij. & ul. infrà de emp. peruenit. tu dic, ꝙ hic non eſt iniuſtus titulus, imò plus dicũt qdã, ꝙ eps̃, q̃cunq; ſtatuta uult, dũmõ nõ ſint ꝯ ius, põt facere ſuꝑ eccleſia ædificata, uel ædificanda ante, q̃ ordineť de clericis & alijs, non ſolũ q̃ reſpiciant pñs tp̃s, uel ẽt ꝓximum ſed ẽt remotũ in futurũ, ut hic. ſed poſt, q̃ factæ ſunt eccleſiæ, et ꝑ cõſequens habent iura cõia, nõ põt ſtatuere in eis eps̃ aliqd in earũ prȩiudiciũ infrà de exceſ. prȩla. ad hæc. s̃. eo. cum olim, niſi iuſta cã ſubeat, ut not. infrà eccle. benefi. ut noſtrum, in fi. uel dic, ꝙ monaſterio Carofen. hoc licitum fuit ep̃o concedero, cum, ſicut ex interpretatione papæ colligitur, nihil aliud intelligitur conceſſiſſe, niſi ꝙ ad eum pertinebat, ſ. confirmationem, quæ de iure communi ad epiſcopum pertinet. & ideò etiam ſequitur, ꝙ ſic interpretatur, ꝙ nec iuri communi, nec priuilegio derogatur, & ſic etiam non eſt contra quia non poteſt imponere ſeruitutem rei quæ non eſt obligata, ſed confirmationi, quæ ſua eſt interponat, de
3 Morin.] loci dice. ¶ † Electio] nomine electionis intellige confirmationem, & hoc eſt, ut ſtatutum iuri cõmuni concordet. habet enim electio plures partes. continet enim ſcrutinium, publicationem, conſenſum ple-
4 bis, & ipſam confirmationẽ, ar. lj. di. qui in aliquo. ¶ † Suſpenſus] ſuſpenſus non põt eligere, nec eligi, ut hic, & infrà de æta. cum bonæ. infrà de ele. inter. R. de cle. excomini. poſtulaſti. nec poſtulari infrà de poſtu. c. i. in fi. nec inueſtire infrà de conceſ. præbẽ. & eccle. non ua. quia diuerſitatem. nec excommunicare. xxiiij. q. j. audiuimus. nec præbendam dare de iure, niſi ratione officij detur ei præbenda, & ſit ei annexa. j. q. iij. ſiquis obiecerit. ¶Quidã tamen dicunt, ſed non placet, ꝙ excõmunicare poſſit, & præbendas dare, & alia facere quæ ſunt ex iuriſdictione, non de ordine, arg. j̃. de ele. ex tranſmiſſa, & hoc

a ¶*Si aũt directæ. exẽplifica, ut eſt negociũ electionis, ſiue iuris eligendi: quia tunc capitulum poteſt agere & conueniri in diſtinctè, ita ponderat* Alberi. Bohic *in c. edoceri, col. ij. in prin. ſupra de reſcri. alle. c. abbate ſanè infrà de elec. c. Cumana. c. ij. de in integ. reſt. & c. dilecti de exce. & c. cum eccleſia infrà de cauſ. poſ. & proprie.*

hoc intelligimus uera, niſi ſuſpenſus eſt ab officio & beneficio, uel officio tantum, cum ratione officij competat beneficium 8 i. di. ſi quis ſacerdotum, & c. eos. ¶ Quid ſi eſſet ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſiæ, uel à pontificalibus cum pro qualibet re poſſit interdici, prout uiſum fuerit ſuperiori, ut j̃. de offi. ſanȩ, & c. paſtoralis, in prĩ. ar. ff. de pæ. moris. dicimus, ꝙ ab his ſolis prohibentur, quæ ſunt interdicta ſibi, & quæ dependent ab illis, & non ab alijs, cum penæ ſint moliendæ &c. de pœ. di. j. pœnȩ. Item, dicunt quidam, ꝙ licet non ualeat in ſpiritualibus, quod facit excommunicatus, uel ſuſpenſus. ualet tamen in temporalibus, quandiu tolleratur ex ignorantia: quia forte ſunt ſuſpenſi à iure, non per ſententiam; & ideò omnia eius facta tenent, arg. 8. q. iij. nonne. ſed hoc uerum non credimus in his quæ ratione publici officij faciunt, ar.
5 ff. de offi. præto. l. Barbarius aliàs ſecus. ¶ † Vnde ſi canonici excommunicati, uel ſuſpenſi eligant [a] licet tolerentur, & etiã non ſint nominatim excommunicati, uel ſuſpenſi: tamen excipi poteſt contra perſonas eorum C. de ori. iur. l. j. & caſſatur, quod fit ab eis: quia non dicitur quilibet canonicorum habere publicum officium: ſed capitulum poteſt dici habere publicum officium in electione, & alijs, quæ ad illud pertinent per illud.] Infrà de præſcri. cauſam, ubi no. de hac materia j̃. de dona. inter fraternitatem. de teſti. cum tu, C. de inoffi. dona. l. j. de pœ. diſt. j. periculoſe. Talis] S. rationabilis. j̃. e. c. fi. & præſcripta. j̃. de cau. poſ. & proprie. cum eccleſia Sutrina, in fi. & eſt neceſſaria præſcriptio xl. annorum in eccleſia, ut in auten. huius conſti. inter pri. & con. & in auť. de eccle. ti. §. partem: in alijs ſufficit x. uel xx. annorum. ff. ſi ſer. uẽ. ſi quis di. ff. de aqua plu. arc. l. ij. in fi. & hæc uera ſunt, ſi qđ præſcribitur, & aſſueſcit, habet continuam cauſam. ff. de ſer-
6 ui. ur. prædi. foramen. ¶ † Item credimus, ꝙ ſi conſuetudo non eſt ſpecialiter ꝯ aliã eccleſiã, ſed generaliter [b] ꝯ oẽs tã cõtra eccleſiam, quàm contra alios, ſufficit præſcriptio. x. annorum, ſicut ꝯ alios, ita contra eccleſias. Alij autem diſtinguunt inter eccleſias, & priuatos. Alioquin, ſ. ſi non habet continuam cauſam, neceſſe eſt præſcriptio, cuius non erat memoria. ff. de aqua. quot. hoc iure. §. ductus aqua. & no. ꝙ non ſemper debet allegare titulum, ſed probare tempus. ff. de uſur. cum de in rem. de hoc plene no. j̃. de præſcri. ſi diligenti. Præiudicet] Scilicet ꝙ carofen. eligebãt & confirmabant.

a ¶ *Eligant. Hoc dictum.* Alle. Fel. *in probe. Greg. col. fi. in pri. &* Fel. *in c.* Rodul. *colum fi. ſuprà de reſcr. dicit hoc ſingulare, & ibi dat concordant.*

b ¶ *Sed generaliter. Intelligo hoc uerum de conſuetudine, quæ generaliter ſeruatur inter clericos & laycos; ita intelligit* Hẽr. Bohic, *in c. quæ in eccleſiarum, co. ij. circa fi. ſuprà de conſtitut.*

SVMMARIVM.

1 *Vbi alicuius conſenſus requiritur, non refert, utrum conſentiat, quando fit id, cui conſentire debet, an poſtea.*

CVm conſuetudinis. Vſus.] Quia ſpiritualium perſonarum Nouitates.] ff. de conſti. prin. in rebus xj. di. quis neſciat j̃. de cauſa poſ. paſtoralis. j̃. de
1 reli. do. ne nimia. ¶ † Conſenſu] No. ꝙ ubi requiritur cõſenſus alicuius, non eſt uis, utrum conſentiat, quando fit illud, cui conſentire debet, an poſteà infra de ele. c. ꝙ ſicut, dummodo à principio teneat id, cui conſenſus accedit: quia alias ei, quod nihil eſt, conſenſus accedere non poteſt. j̃. de ele. auditis. ar. contra ff. de ſer. ru. præ. ꝑ fundum, ff. cõia p̃. receptum. ubi dř, ꝙ ſi multi habent aliquem fundum & ſigillatim quilibet conceſſit alij ſeruitutem in eodem fundo, qñ ultimus conſentit, confirmantur conceſſiones omnium aliorum, qui prius conceſſerant, & tamen præcedentium conceſsio uel ſaltem unius ſolius, qui à principio conceſſit, non ualuit So. dicimus, ꝙ quilibet pro parte ſua potuit concedere, & tenuit eius conceſſio, ita, ꝙ ulterius contra eam uenire non poteſt: ſecus tamen in alienationibus rerum eccleſiæ, ubi non tenet, quod a paucioribus fit, niſi maior pars ibidem reſidentium contractum inierit. x. q. ij. hoc ius xij. q. ij. ſine exceptione. imò & tractatus præcedere debet alienationem, ut in prædicto c. ſine exceptione dicitur, & hæc uera ſunt, ubi requiritur conſenſus. ſed ubi requiretur auctoritas, tunc non ſufficit eius conſenſus, qui auctoritatem præſtare debet, ſed ſicut uerbum ſonat, auctoritatẽ præſtans auctor & principalis eſſe debet in ipſa uenditione, iſti de auť. tu. §. tutor. 17. q. 4. in uenditionibus de hoc plenius no. j̃. de re. ecc. non alie. dudum. ¶ Conſtitutiones] Quæ tangunt epiſcopum, & iura eius, uel communẽ ſtatum illius eccle. & idem eſſet, ſi conſuetudo eſſet ſuꝑ rebus magnis, uel negocijs eccleſiæ infrà de his, quæ fi. à præla. quanto, ſupra de conſtitutio. cum omnes. ubi de hac materia no. Inno.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo habet uim abrogandi legem, & interpretandi.*
2 *Conſuetudo quandocunque parificatur pacto.*
3 *Laudabilis conſuetudo, etiam ſi non ſit præſcripta, eſt ſeruanda.*

1 EX parte. Conſuetudinis.] Ar. cõtra, † Quia magis auctoritas conſuetudinis eſt enim legis abrogatrix. ff. de legi. de quibus, eſt & interpretatrix ff. de legi. nam ad ea, & hic eſt etiam adiutrix, inſti. de iur. na. §. ex non ſcripto. ſed quidam dicunt hanc prædictam auctoritatem olim conſuetudinem habuiſſe, quando populus condebat leges, inſti. de iur. na. §. lex. at hodie conſuetudo populi non eſt tantæ auctoritatis cũ trãſtulerit poteſtatem: hanc in principem, inſt. de iur. nam §. ſed quod. Nam cum legiſlatoris ſuffragio leges ſcribantur, eiuſdem tacito conſenſu abrogantur. ff. de legi. de q bus, intelligas. C. quæ ſit lon. cõſue. l. j. & infra e. c. fi. uel leges primæ. ſ. quæ dicunt, quòd conſuetudo eſt abrogatrix, & interpretatrix, & conditrix, loquuntur de legibus municipalibus, quas quiſque ſibi populus ſtatuit, quas ẽt contraria lege, uel conſuetudine tollere poteſt lex autẽ generalis & imperialis tantum lege imperiali tollitur, & ſic loquitur hoc, & lex codicis. uel in legibus primis loquitur de generali conſuetudine, quȩ ex certa ſcientia legiſlatoris, ſ. principis inducitur. lex aũt codicis & hic loquitur de ſpeciali conſuetudine, quæ ſi ex certa ſcientia principis inducitur, tamẽ legem non abrogat, licet in eo loco ſeruetur. ff. communia prædio. uenditor. §. conſtat. ſed contra ff. de ſepul. uio. l. emptor. §. diuus. ¶ Sed diſtingue, utrum conſuetudo præceſſerit legem, & tunc lex derogatur: an è conuerſo; & tunc lex abrogatur, niſi lex conſuetudinem prohibeat admitti, ut in uſura, & in reuerentia infra de præſcr. cum non liceat, & non caſibus, quos no. ſuprà in j. c. uel niſi ſit conſuetudo per errorem introducta: quia tunc in eo loco non abrogaret. ff. de legi. quod non ratione, licet quidam hoc, & illam legẽ aliter

aliter intelligant,& ad idem xij.di. omnia.¶Alii diſtin-
guunt,an ſit talis lex,cui derogari poſſit per pactũ,qua-
lia ſunt,quę in fauorem aliorum introducuntur,ut ſi cõ
uenerit,ꝙ amiſſo pignore non teneatur debitor. C. de
pig.act. quæ fortuitis, tunc conſuetudo abrogat legem
in eo loco,ubi eſt conſuetudo.ſi uero talis ſit lex,cui non
poſſit derogari per pactum,qualis eſt ĩ. de ſo. compe. ſi
diligenti,& C.de pac.ſi quis in conſcribendo, & in caſi-
bus ibi notatis,tunc non poſſit per conſuetudinem abro
2 gari.† & ur̃ merito conſuetudinem parificari pacto:quia
ipſa conſuetudo tacitus conſenſus dr̃,ff.de leg.l. de qui-
bus.ſed hoc non ur̃ uerum,quia ſm̃ hoc furioſis & infan-
tibus,qui conſentire non poſſunt,non obeſſet.ff.loca.qui
ad certum.Sed forte dices,& malè ꝙ cum maior pars cõ
ſenſerit,omnes conſenſiſſe uidentur.ff.de ui & ui ar.l.pe.
ff.ad muni.quod maior Sed illa regula uera eſt in obli-
gationibus,& ut uniuerſitas poſſit conueniri.talis autem
conſuetudo inducitur non tantum ad hoc,ſed etiam de-
trahit ſingulorum patrimonio,& per eam etiam ſinguli
conueniuntur,quod per pactum eſſe nõ poteſt.nam & mi
leſies paciſcerentur extranei,ꝙ ego conueniar ,uel ali-
quid dem,non obeſt mihi.ff.de uerb.obl. ſtipulatio iſta.
§.alteri,& §.ſi ſtipuler.alij diſtinguunt,an lex ſit ſola, &
conſuetudo contraria,& tunc legem abrogat.an lex lata
per conſuetudinem ſit roborata,uel ſicut contraria con
ſuetudo poſtea inducta lege uincatur,ar. probant, ꝙ de
uenditione dr̃,quæ ſolo diſſenſu diſſoluitur, ſi traditio-
ne non fuerit roborata:alioquin contrà.C. quando lice.
ab emp.di.l.j.uel dic,ꝙ hic loquitur , quando conſuetu-
do eſt laudabilis:tamen quia præſcripta non eſt,iuri prę
ſcripto non præiudicat. ſed ubi non eſt ſcriptum ius con
3 trarium.18.q.ij.ſeruitium. ¶ † Seruanda eſt conſuetudo
laudabilis,etiam ſi non ſit præſcripta,xj. di. in his. ff. de
leg.diuturna.§.ſed & ea.uel dic melius,quòd hæc decre.
determinat contrarietatem.ſ.ꝙ tunc conſuetudo gene-
ralis legem præiudicat,ſi eſt præſcripta,alias nõ.¶ Item
no.ꝙ non aliter cõſuetudo,derogat legi, niſi ſit inducta
de conſenſu illius,qui habet iuriſdictionem, & poteſta-
tem faciendi legem municipalem ſuper illa re,& contra
illam,de cuius conſuetudine agitur.nam qua ratione ſu-
per illa re & contra eam habet poteſtatem faciendi con
ſtitutionem,& eadem ratione inducendi conſuetudinẽ,
ar.ff.de leg.de quibus non eſt uis, ſiue ipſe dominus con
ſuetudinem inducat,uel ſubditi eius conſenſu . ¶ Alie-
nant] Malè.ff.de fundo do.l.j.& l.iij.& hoc intelligas in
dote,ſ.quòd ibi non tenet alienatio.In rebus paraferna-
libus diſtinguitur,an ſit translatum dominium in mari-
tum ut tunc teneat alienatio:an non & tunc non teneat
ff.de iure do.ſi ego.§.dotis. Bonis] Imo dotem amittit,
in auc.ut lice.ma.& aui.§.quia uerò plurimas. ubi etiam
continetur,ꝙ de rebus adultorum fieri debeat,& ad idẽ
in auc.ut nulli iudi.§.ſi quando.

SVMMARIVM.

1 *Rationabilis conſuetudo quæ nam ſit.*

CVm tanto naturali]xxxij.q.vij.flagitia derogare
Poteſt tamen addere,diminuere, & diſtinguere.
ff.de iuſt.& iur.l.ius ciuile.& l.ius autem , & eſt
uidere in teſtibus . nam & in euangelio legitur , In ore
duorum uel trium &c.ĩ.de teſti.in omni tamen per ca-
nones & leges alicubi requiruntur plures ij.q.iiij. c. j.&
ij.C.de teſta.l.fi.& qua ratione ius ciuile hoc faciat,con
ſuetudo facere poteſt,ff.de leg. de quibus contra 18. q.
ult.c. ſed põt dici illud ex permiſſione, uel indulgentia
fieri,non de iure.Conſuetudinis] Bonæ & non præſcri-
ptæ.Præiudicium]Quia præſcripta non eſt,ar.xj.diſt. in
his.¶Rationabilis] Rationabilis dicitur omnis conſuetu
do,quæ non obuiat canonicis inſtitutis, uel etiam quam
ius ſuſtinet etiam contra canonica inſtituta. irrationa-
bilis eſt quæ à iure improbatur ſupra eodem cum ue-
nerabilis. Præſcripta xl.annorum ut nota ſuprà eodem
cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter poſtulationem,& electionem.*
2 *Cur ſubditus alterius eccleſiæ põt eligi,& tamen neceſſariò re-
quiritur conſenſus prælati ſui.*
3 *Ineligibiles qui dicantur.*
4 *Interrogatus non reſpondens habetur pro confeſſo.*
5 *Iudici de facto licet ſupplere.*
6 *Sufficit citationem ſolenniter edi,& publicè publicari.*
7 *Inter dictum non ſeruans remouendus eſt ab officio.*

De poſtulatione prælatorũ. Rub.

AD hæc. In beato Petro] Secundum antiqua
iura non uidetur multa differentia fuiſſe in
ter poſtulationem,& electionem:indifferen
ter antiqui utebantur his uocabulis , lxiij.
diſtin. literas lxj. diſtinct. §. his omnibus.
1 ¶Sed hodie cum proprius intellectus per iura & conſue
tudinem cuilibet uerbo ſit accommodatus , magna eſt
differentia.nam quando dicit,ego eligo , nihil aliud eſt
dicere,ꝙ conſentio in te tanquàm in ſponſum,uel præ-
latum,uel canonicum,ſed ſi perſona talis eſt, quæ ſpon-
ſus,uel prælatus,uel canonicus eſſe non poſſit ſine diſpẽ
ſatione ut irregularis,& alij,de quibus no.ĩ.e.c.ul. pec-
cauit,ſi dixit,eligo,& idcirco caſſatur , & punitur infrà
de elec.innotuit.ſi autem dicat,poſtulo,non intelligitur
in eum tanquam in ſponſum,uel prelatum,uel canonicũ
conſentire.& ideò poteſt uariare.ĩ.eo.bonę, niſi placue-
rit maioribus.a quibus poſtulari debet:ſed tũc ſi placue
rit,habebitur in ſpõſum ipſo iure ĩ.de condi.ap. ſuper e.
2 ¶ † Sed quæres,quæ ratio eſt,ꝙ ſubditus alterius eccle-
ſiæ poteſt eligi,& tamen neceſſariò requiritur cõſenſus
prælati ſui lxiiij.diſt.literas,& nõ poteſt eligi alligatus,
uel irregularis?Reſpõ.ad hoc ut aliquis eligi poſſit,hoc
ſolum requiritur,ꝙ eligibilis ſit,& quòd ſtatim,ut ele-
ctus eſt,ſine alterius requiſitione & ſine diſpenſatione
ſtatim conſentire poteſt ad illam dignitatem , qualis eſt
ſubdyaconus,qui eligibilis eſt,& ſine contradictione in
eccleſia poteſt,ubi ẽ ſubdyaconus.infrà de æta.& quali.a
multis,poſſum enim conſentire , ubi talis ſponſus meus
ſit.hoc non uidetur uerum : quia etiam monachus in ab
batem ſui monaſterii eligi debet infra de renun. poſt trã
ſlationem.¶ Melior ratio uidetur , quòd quilibet eligi
poteſt,qui ſine alterius requiſitione electioni de ſe fa-
ctæ conſentire poteſt, & hoc poteſt ſubdyaconus , licet
non poſſit tranſire ſine licentia ſui epiſcopi . hoc autem
non poteſt monachus,niſi quando eligitur in abbatem
ſui monaſterii.& ideò tunc conſentire poteſt,ar.præalle.
decre.poſt translationem.ſed alij obligati, & irregula-
res perſonę intelligibiles ſunt : quia conſentire non poſ
ſunt.unde ſine diſpenſatione non poteſt fieri matrimo-
nium inter has perſonas,& eccleſias,& eligentes.nec cõ-
ſentire poteſt,niſi primò patronus , uel ille, cui primò
obligatus

obligatus eſt,aſſenſum præſtet.54.diſt.ex antiquis,& c.
ſe.unde dicimus,ſiquis eligat poſtulandum,caſſanda eſt
electio.ĩ.e.c.ult.ĩ.de ele.c.innotuit. ſi autem poſtula-
uerit eligendum, ſi minus ſoléniter , puta quia quærat
ab epo , ut daret ſuum ſubditum , non eſt malum , ſed
poſt neceſſe eſt interuenire ſolẽnem electionem. ſi autẽ
ſoléniter poſtulet , nihil agit:quia non conſentit in eũ ,
ut in ſponſum per poſtulationem. item eps , qui conſen
tit,ꝙ trãſeat, non põt per ſuum conſenſum mr̃imonium
ſpũale inter eos facere.¶Sed dices,quare ſecus in poſtu
latione eius,qui de iure poſtulãdus ineſt,ut irregularis
rñ.in uera & neceſſaria ſtipl̃one facere poſtulãs,qđ põt
ꝗa cõſentit in eũ, ſi ſuperior approbauerit, & ſuꝑior q
ptãtẽ habet diſpẽſandi , oĩa cõplet,ſ.approbãdo poſtu-
lationẽ : uñ, ꝗ de cetero uerus eſt ſpõſus , & uerũ mr̃i-
moniũ initiatũ & cõſummatũ,initiari ulterius nõ põt,ut
dictũ eſt.ſed qñ poſtulãt ſoléniter,quẽ eligere poterãt,
& in quẽ tanq̃ in ſpõſum cõſentire, & nõ eligũt, ſibi im-
putẽt,& uñr hoc ipm ſtudioſè feciſſe. ¶Itẽ alius eps,cu
ius ſubdiaconus eſt,nõ habet ptãtẽ facere ſuũ ſubditum
alterius eccleſiæ ſpõſum, licet de trãſeundo poſſit accõ
modare conſenſum. Alij ſequuntur groſſiciem canoni-
cam,& etiam utilitatẽ eccleſiarũ, & dicũt, ꝙ ſi ſolenni-
ter fiat poſtulatio de perſona eligẽda, ꝙ in oĩbus eãdẽ
uim habet , ſicut ſi perſona ineligibilis poſtulata eſſet.
ſæpe.n.aliqui magis uolunt, poſtulare,q̃ eligere ꝗa du
bitãt de ꝑſona,an ſit eligibilis , & quod ſecurius eſt fa-
ciũt:ꝗa poſtulãt. & iõ ꝑ hmõi poſtulationẽ intelligũtur
cõſentire in eũ,dũmõ ſuꝑior cõcedat, & hoc ſatis cõſo-
nat æquitati,niſi de eorũ uolũtate ꝯriũ appareret;& tũc
3 dic ut.ſ.¶†Sed ſi uis ſecurè procedere, dic, eligimus &
poſtulamus talem, ſm̃ quod de iure melius ualere põt.
ineligibiles aũt oẽs illos & ſolos dicimus , qui ſine di-
ſpenſatione eligi non poſſunt. criminoſus aũt eligibilis
eſt. & inde eſt, ꝙ ſi tpe electionis erat criminoſus , ſed
poſtea egit pœnitentiam , non tenetur renunciare : ſed
ſine ulla diſpenſatione põt in epatu remanere , ut no.ĩ.
de ele.dudum Romanã. nõ mireris , ꝙ diximus de ſub-
diacono , ꝙ ſtatim ut electus eſt, poteſt conſentire ele-
ctioni de ſe factæ : & intelligo anteq̃ eps det ei licentiã,
nec ſequiĩ,trãſire non poteſt ſine licentia epi , ergo nec
conſentire põt. nã ſi res eſt cõis , unus ſine alio non põt
cõcedere ſeruitutẽ;& tñ conſentiẽdo põt facere,ut alius
eã debeat. ff.de ſerui.ruſt.præ.per fundum. nam uterq;
ſuũ conſenſum in ſua ptãte habet. at nõ eſt idẽ in poſtu
landis. uel dic,ꝙ regulares magis ligati ſunt , q̃ ſubdi-
ti. nã ius ſtatuit illos poſtulandos , & hos eligendos , &
non oĩum,quæ à iure tradita ſunt,ratio reddi põt.ff.de
le.non omnium.[Conuenientes] & appellationi renun
4 ciantes tacitè,uel expreſsè. ¶† Non negauit] Hæc taci-
turnitas pro confeſſione non habetur. ſed contra, quia
ſiquis interrogatus non reſpondet pro confeſſo habeĩ.
ff.de interro.act.de ætate.§.nihil. C.de iureiu.l.ij.ĩ.de
præſump.nonne. at iſte fuit requiſitus , ut dicit litera.
ergo ſi tacuiſſet, ſibi nocere debet,& pro cõfeſſo habeĩ.
5 ¶†[Reqſitus]ar.ꝙ licet ſupplere de facto iudici;& hoc
dicunt quidam,ar.ff.de pe.hæ.l.fi.alij ꝯdicunt,niſi ſit ei
notũ, ut iud.ſicut eſt,ut dicunt teſtes,& in atteſtationi-
bus ſcriptum eſt.ĩ.de cor.vicia.c.j.C.de appe.l.fin.inſti.
de act.§.ſi unus.ff.de edi.edic.bouẽ.§.aliqñ. de iure aũt
ſemper ſupplerę licet.C.ut quæ deſunt aduo.ꝑ totum .
hoc aũt ideo ſuppleuit de facto : quia in modum inquiſi
tionis agitur , quia cum magna inquiſitione debet fieri
cõfirmatio eporum.47.diſt.de patro.ĩ.de ele.poſtquã ,
& c.cum nobis.61.diſt.miramur. & maximè quãdo pe-
titur admitti poſtulatio , quæ tantum de gratia proce-
dit.ĩ.e.poſtulationem. & eodem modo in ordinatione
nõ tantum epi , ſed ẽt cuiuſlibet clerici.24.diſt.ordina-
tiones : item in conſecratione.24.di.ꝙ epiſcopus. illud
idem in electione.ĩ.de ele.dudũ,in geneſi.8.q.2.dilectiſ
ſimi. nec obſtat.ĩ.de ac.qualiter. ubi dr̃,ꝙ debet præce
dere infamia: ꝗa illa loquiĩ,qñ de crimine ꝯcto ſit inq-
ſitio. hæc aũt,quãdo de perſona. nec debet nunc de ali-
quo crimine nominatim moneri , niſi eſſet diffamatus ,
ſed in genere tm̃,ſ.ſi ſit malę uitę,ar.ff.de qõ.l.j.§ q qõ-
nẽ. de ætate tamen,& ſcientia, & irregularitate perſo-
næ etiã ſine infamia præcedente ſpãliter inquiret.ĩ.de
elec.cum nobis , & de his , quæ continẽtur in eo.23.di.
ꝙ eps. idem eſt in accuſationibus clericorum 2.q.7.ſi
qui ſunt , & c.ſe.ſed in his prædictis ſufficit habere lite-
ras bonas teſtimoniales,ex quo contradictorem nõ ha-
bet , niſi ꝯria fama laboret.2.q.7.criminationes.7.q.2.
qualiter.56.diſt.c.ult.8.q.2.qualia.ĩ.de præben in La-
teran.nec ſunt quærẽdi teſtes in huiuſmodi inquiſitio-
6 nibus , quæ fiunt contra non diffamatum. ¶†Item cre-
dimus , quando fit uiſitatio alicuius eccleſiæ, uel fit
generalis inquiſitio in capite, & in membris.ĩ.de ordi.
c.1.10.q.1.decernimus , epm.18.q.ult.uiſitandi non ſe-
mel.ĩ.de ſta.mo.in ſingulis, & c.cum ad monaſteriũ.ĩ.de
re iud. cum I A & hoc caſu iurant dicere ueritatem de
omnibus criminibus,exceptis occultis.ĩ.de ac.qualiter.
quando autem fit inquiſitio de certo crimine , non de-
bent teſtes dicere ueritatem de occultis , uel manife-
ſtis, niſi de his, de quibus copia facta eſt infamato.ĩ.de
accu.qualiter.§.debet. [Notitiam] ff.de proba uerius.
ff.de decre.ab ordi.faci.l.fi.8 .diſt.propoſuiſti.ſ.de cõ-
6 ſti cognoſcentes. [Conſtitutio] † idem dicunt quidam
in citatione,quòd ſufficit,quòd ſolenniter edatur,& pu
blicè publicetur. nec eſt neceſſe quòd ſingulorum au-
ribus inculcetur per nuncium, uel per literas: ſed ſuffi
cit, quia citatus nouit ſolenniter & publicè citationem
emiſſam , ar.hic. nec poteſt dicere ſe neſcire , ſi in ſuis
partibus facta eſt.16.di.ꝙ dictis.83.di.propoſuiſtis.ĩ.
de ele.non reſi.tuæ.ĩ.de præſum.quanto, ſm̃ quoſdam.
alij dicunt citationem non ualere , niſi fiat uel ad per-
ſonam, uel ad domum, ut no.ĩ.de eo , qui mit.in poſ.ſi
aduerſus.[Soléniter].ff.de inſti.ac.ſed & ſi.§.j.12.q.2.q
& humanis,in auc.ut factæ nouæ conſti.circa prin.¶Pu-
blicæ] ſufficit ſolummodo, ꝙ publicè lata ſit , etiam ſi
non ſit ibi ſolẽnitas, quę habetur.11.q.3.debent in ꝓ-
mulgatione tñ legis non eſt malum dicere,ꝙ neceſſe ſit
ibi ſolennitatem ſeruare.C.de legi.humanam. [Ediĩ]
idem dicit in excommunicatione, quod in conſtitutio-
ne quo ad publicationem. item ſicut in edicto ſufficit ,
ꝙ publicè proponatur. ĩ.q fil.ſint leg.cãm.ff.de dã.in-
fec.l.iiij.§.totiẽs.C.de an.excep.ut perfectus.C.de iud.
properandum.ꝯ.ff.quæ ſen.ſi appella re.l.j.§.itẽ ex. ſed
ibi non fuit edictũ ſoléniter propoſitum , uel in eo lo-
co , in quo debuit.ff.de inſti.ſed & ſi.§.j. [Concilium]
16.diſtin.quòd dictis.¶Regi]infra de offi.dele.ſanè.§.j.
quæ eius iuriſdictioni ſuberat. & de iure fuit hæc in-
terpretatio.ff.de uerbo.ſignifi.l.pupillus.§.territoriũ:
uel poteſt exponere, ideſt quæ ſibi in crimine fauebãt.
& tunc etiam bene fecit , quod eos excommunicauit,&
ipſo iure in canonem incidebant infra de ſent.excom.
nuper. imò plus dicimus,quòd & ſi ex ui poſitorum uer
borum in literis apoſtolicis hoc facere non poſſet : quia
tamen generalis legatus erat , ratum erit , quod fe-
cit autoritate legationis,ut potius res ualeat,quam pe
reat.ĩ.de præben.niſi eſſent. Item quòd legatus inter-

pretatur reſcriptum Papæ, eſt pp cām, quā agebat lega
tus, & de hoc no.j̃.de uer.ſig.olim fuit. & ſicut quilibet
iudex in cauſa interpretatur legem.ff.de leg.non debēt
& l.nam ſi legatus autem ſuam cõſtitutionem interpre
tatur, j̃.de uerb.ſig.ex parte ueſtra Sanctiones] 26.diſt.
7 quia.ff.ad l.aquil.ita uulneratus. ¶† Perſonam] Qui.n.
interdictum non ſeruat remouendus eſt ab officio.j̃.de
ele.ex.mi.poſtulaſtis.§. ult. & quidam dicunt talem ir-
regularem eſſe ſuſpenſum. & ſatis uidetur hoc dicere.
c.j̃.de ele.cum inter.R.ſenio.arg.12.q.3.ſi quis epiſco-
pus dā.¶† Priuare] Hic habes ꝙ cõſtitutio Lateraň.cõ-
cil.q̃ loquit̃ de his qui ſciẽter indignũ eligũt ꝙ priuant̃
ea uice ptāte eligẽdi.j̃.de ele.in cunctis. trahitur ad po
ſtulationem.j̃.de ele.bone me, j̃.c.proxi. ſecus tñ ſi po-
ſtulatur illegitimus.56.di.cenomañ.j̃.de elec.innotuit.

S V M M A R I V M.

1 *Vbi propter uitium perſonæ poſtulatio uel electio eſt caſſata, non eſt amplius aſſumendus ad eandem.*
2 *Priuati ſunt poteſtate eligendi, qui ſcienter indignũ elegerint.*
3 *Electio ubicũq; eſt nulla propter perſonam electi, tunc ipſo iure eligentes priuati erunt poteſtate eligendi.*
4 *Poſtulatio non eſt confirmanda, cum nihil iuris cõferri poſſit.*

GRatum [niterentur] & innouarunt ipſum poſtu
lãdo de facto. ſed q̃a de iure nõ poterãt, & ipſo
iure nõ tenebat poſtulatio; & iõ ponit, niterent̃.
Reuocare] & male.j̃.de ele.cũ eo. Priuilegiũ] Ex priui
legio.n.& de gratia erat.quodãmodo eligere cũ de iu-
1 re potuiſſent priuari.ſ̃.c.proxi.ĩ fi. ¶† Itẽ hoc credo ue
rũ, ſ.ꝙ ipſo iure priuati ſunt ptāte eligẽdi, ubi pp uitiũ
perſonæ caſſata eſt poſtulatio, uel electio, ut hic & ſ̃.c.
proxi.ſecus, ſi pp defectũ formæ.j̃.de elec.ſuper eo. &
eodem modo ſecus eſt, ſi caſſaret̃ pp irregularitatẽ.j̃.
de ele.inotuit. ubi dr̃, ꝙ eum, qui caſſatus erat, põt eli-
gere.põt tñ dici, quod hic dr̃, quòd ſi irregularis poſtu-
latus fuit & ſimpl'r, & eius eſſet caſſata poſtulatio, ſi po
ſtea idem poſtularent eundẽ, priuati eſſent ptāte eligẽ
di, ut hic ar.op.C.ſen.re.non poſ.l.ult.c.aũt innotuit, lo
quit̃, qñ nõ fuit admiſſa poſtulatio: quia peccauerunt in
forma eligendi, quem poſtulare debeant. uel melius
ibi renouata eſt poſtulatio de ſpeciali gratia: ſed bene eſ
ſent priuati ipſo iure poteſtate eligendi, ſi ſcienter ille-
gitimum elegiſſent. Item priuati ſunt ipſo iure, qui ele
ctionem celebrare attentauerunt per abuſum potentiæ
2 ſecularis.j̃.de ele.quiſquis.¶† Item ſi elegerint indignũ
ſcienter, i.malæ uitæ uel minoris ſcientiæ, uel illegiti-
mum.j̃.de ele.cũ in cũctis, in prin.& c.innotuit, & c.ſcri-
ptum. & dices idem, ubicũq; eligitur, qui poſtulandus
eſt. qui autem poſtulandi ſunt.j̃.e.c.ul.ſed ſecus, ſi eli-
gendum poſtulauerit: quia tunc non eſt ipſo iure priua
tus, ſed ad alium, uel eundem eligere poſſunt, cũ etiã
ſi bene poſtulaſſent, licet ab ea recedere, & aliũ poſtula-
re.j̃.e.bonæ memoriæ. Item qui recipit in epm poſtula
tũ, uel electũ.cuius nulla eſt poſtulatio, uel electio, ipſo
iure priuatus eſt poteſtate eligendi.j̃.de ele. bonæ me-
moriæ.Mag.Itẽ ſi ſunt aliq̃ ſuſpenſi, uel excõicati in ca
pitulo, in alios recidit ius eligendi.ſ̃.de conſue.cum di
lectus. Item priuati ſunt poteſtate eligendi ipſo iure,
qui non eligunt, infra tp̃s in Latera cõcilio cõſtitutum.
j̃.de cõceſ.pbẽ.& ec.nõ ua.c.2.j̃.de ſup.neg.pla.c.3. Itẽ
laici.j̃.de ele.ſacroſan.& c.Maſſana. Item qui poſt ap-
pellationem legitimam poſtulant.j̃.de ele.bonæ.j.ſed
ſi elegerunt poſt appellationem, non eſſent priuati.
¶Ratio diuerſitatis eſt, ꝙ appellatio non impedit ele-
ctionem, niſi ex iuſta & uera cauſa interponatur.j̃.de
ele.cum inter canonicos: ſed poſtulationem impedit, ẽt
ex falſa cã interpoſita appellatione, cum non debeat fie
ri niſi in concordia.j̃.c.prox. Alij tamen ꝯdicũt. De his
priuatis ipſo iure poteſtate eligendi dat̃ uera regula, ſ.
ꝙ tenet electio eis non uocatis facta, ſiue notorium ſit,
ꝙ ſint ipſo iure ſuſpenſi, ſiue per probationes poſſit fie-
ri manifeſtum; quod licet facere manifeſtum etiã poſt
electionem factam. nam non oportet ante electionem
facere eos priuare per ſententiam, uel eligendi licen-
tiam obtinere, quod ſatis probatur ex iuribus prælle
3 gatis. ¶† Item alia regula datur, ꝙ ubicũq; electio eſt
nulla propter perſonam electi, & tunc etiam ipſo iure
eligentes priuati erunt poteſtate eligendi, ſi ſcientes
cauſam, quare ineligibilis erat, ipſum elegerunt. ſecus
autem, ſi pp defectum formæ electio ſit nulla: quia ob
hoc non erunt eligentes contra formam priuati pote-
ſtate eligendi.j̃.de ele.quia pp [Deuolutam] Ideo eli-
gere poterant ſiue incontinenti, ſiue ex interuallo, ut
j.nota.de ele.dudum. Autoritas] Specialis, non gene-
4 ralis legationis. ¶Prouidiſti] Bene dicit, ꝓuidiſti: quia
poſtulatio nunquam eſt confirmanda, cum nihil iuris
conferri poſſit; & ideò ſuperior non debet dicere, con-
firmo poſtulationem ueſtram, ſed debet dicere, ſ̃m ꝙ
poſtulaſtis, de tali prouideo, uel dic, ſic poſtulationem
ueſtram admittimus; & hoc eſt magis uſitatum, & iuri
magis conſonat: quia ad ſuperiorem non pertinet pro-
uiſio. Mandato] Niſi ſpeciale mandatum ſuper hoc re-
cepiſſet auctoritate legationis, non potuit dare licen-
tiam tranſeundi.j̃.de off.leg.niſi ſpecialis.

S V M M A R I V M.

1 *Nominatio canonica quæ dicatur.*

BOnæ memoriæ.i. [allegare] C.quæ deſunt
ad l.j.ſ̃.eo.c.j. ubi de hoc [Generali] Hic ha
bes, quod inſtantia cardinaliũ eſt ſolicitudo
oĩum eccleſiarũ. Spãli] .7.q.1.ſcias.j̃.de re-
nun.niſi cũ pri.ff.ꝑ ſo.actione.§.Labeo, in aut̃.de reſti.
& ea q̃ pa.§.licet.C.de cad.tol.l.j.§.ul. Et gratia] Ipſi.n.
nõ acquirit̃ ius ex poſtulatione.j̃.e.c.pe. nec p̃latus co-
git̃ cõcedere eũ.64.diſt.literas, in aut̃.de ſan.epi.§.nul-
lũ, niſi ex cã.j̃.de iure pa.nullus. Vocẽ] Hoc dr̃ pp quoſ
dã, qui dicebantur amiſiſſe poteſtatem eligendi, uel ſuf
1 fraganeos, q̃ habẽt ius in electione.† Noĩationẽ] Noĩa-
tio canonica dr̃, qñ oẽs cõcordant de aliquo ineligibili
aſſumẽdo, & uadũt ad eũ, à quo hoc petendũ eſt, & exq̃-
rũt cõſenſum eius.nã hęc dr̃ noĩatio canonica, q̃ nõ põt
dici ꝓpriè poſtulatio, cum poſtulatio ſoléniter fiat, ut
no.j̃.de elec.in cauſis: tamen in hoc credo ſimilem po-
ſtulationi: quia poſt, quàm ille, à quo poſtulatur conſen
ſit, non poſſet reſilire ſine conſenſu illius, qui præſtat aſ
ſenſum, ar.j̃.c.proxi.nam eadem ratio eſt in nomina-
tione & in poſtulatione. ſed ſi illi duo.ſ.poſtulans, & il
le, à quo poſtulatur, conſentirent, ꝙ à nominatione re-
cederetur, credo ꝙ poſſet fieri etiam contradicente no
minato: ſecus credo, ſi poſtulatio eſſet ſoleniter facta.

S V M M A R I V M.

1 *Qui permittitur electioni de gratia intereſſe, nec ius, nec cõmodum aliquod ſibi acquiritur.*
2 *Qũo poſſit quis quærere & p̃ſcribere contra Romanam* Eccl.

3 *Is, cui Papa dat aliquid ex plenitudine poteſtatis, poſſidet, & præſcribit.*
4 *Colonus ſi poſſeſſionem interuertat, datur interdictum, vnde ui.*
5 *Quando agitur confeſſoria pro aliquo iure, agenti incũbit probatio, quòd nec ui, nec clam, nec precario poſſidet.*
6 *Quando in incorporalibus agitur poſſeſſorio recuperandæ poſſeſſionis præmitti debet cauſæ cognitio.*
7 *In poſtulatione, ubi non eſt acquiſitum ius, uariare licet.*
8 *Capitulum ſi alienationi, uel cuipiam contractui conſentit, an poſſint aliqui reſiſtere.*
9 *An p̃ſentato & poſtulato aliquo poſſint recedere præſentãtes.*
10 *Pallium datur perſonæ, ſed contemplatione loci.*

BOnæ memoriæ. ij. [ius] Melius, & leuius dixiſ-
ſet, ſi ſic ꝓpoſuiſſent, cum eſſent in quaſi poſſeſ-
ſione eligendi. Preficiendo] in hac præſenti ua
1 catione, de qua agit̃. † Gratia] ſed ille, q̃ ex debito de-
bẽt intereſſe electioni, permittatur intereſſe de gratia,
ſufficit ei, dũmodo ꝑmittatur intereſſe tanq̃ ſuffragiũ
p̃bens, & poſſeſſionem retinens, ſi quã habebat. ſed ſi uo
caretur tm̃ ꝑ conſilio habẽdo, uel ut poſſeſſionẽ de de-
bito intereſſendi amitteret, tũc non ſufficit talis admiſ-
ſio, q̃ eſt cum p̃iudicio ſui iuris. quidam tñ dicunt ꝯ, &
bene: q̃a ex quo ꝯſenſit intereſſe de gr̃a, ſicut aduerſa-
rius ꝓteſtat̃, non põt retinere poſſeſſionẽ.j̃.de ap.ſolici
tudinem, in fi. ¶Requiſitus] Quæritur, cum lex dicat,
ꝙ ille, q̃ uadit ꝑ fundum alienũ, uel actus facit, ꝑ quos
quæri põt aliqua ſeruitus, uel ius, qd̃ non quærit poſſeſ
ſionem ſeruitutis, niſi eo aĩo faciat, ꝙ credat ſe uti iure
ſuo.ff.queád.ſer.amit.l.fi.ff.de iti.actuq; pri.l.fi.qũo cõ-
ſtare debet de intentione? & dicimus, ꝙ debet conſtare
per expreſſa uerba utentis, quibus exprimat ſe uti actu
ſeruitutis, intendens uti iure, quod habebat, hoc alius ꝯ
dicebat facto, uel dicto, ſed patiebatur. uel poteſt in-
tendere uti iure ſuo, i.ſeruitute, uel alio iure tanquam
ſuo, i.non intẽdit uti illo actu quaſi ex gratia, ſed quaſi
ex debito. poteſt etiam conſtare per actum, quem exer-
cet, qui talis eſt, qui non põt conuenire de facili niſi ho
mini, q̃ intendit uti iure ſuo, ut ſi interfuit electioni in
ſcrutinio, uel cõpromiſſo, arg.j̃.de præben.dilecto, & j̃.
de elect.in Geneſi.¶Item de illo, in cuius p̃iudicium di
citur acquiri poſſeſſio, debet conſtare ꝑ ꝓbõnes, eiuſ-
dem, q̃ vult quærere poſſeſſionem, ꝙ ſciebat, ꝙ utẽs in-
tendebat uti iure ſuo: quia qñ hoc neſcit, non fit ei p̃iu
dicium.ff.de acq.poſſ. clam.§.fi.& poteſt conſtare, ſi ei
dicebat, ego intendo uti iure meo, & alius patiebatur.
uel ſi cum uteretur, & alius, cui fit præiudicium, prohi-
buit, & ipſe eo prohibente uſus eſt poſſeſſione ſeruitu-
tis, quærit poſſeſſionem, niſi ſibi ꝓuiderit de retinenda
poſſeſſione per modum, qui no.j̃.de in integ.reſti.c.ij. &
eodem modo probatur cum ꝙ credebat ſcire uti iure
ſuo, ſi aliquid de his ſciuerit, & ſuſtinuit eum facere, q̃
non niſi prioribus cõuenerit, ut dictum eſt de elec. has
autem præſumptiones, ꝙ intendebat uti iure ſuo, & ꝙ
aduerſarius hoc ſciat ex pluribus præſumptionibus ar-
bitratur iudex, ſ.ex multiplicatione actuum, & modo
petendi, & faciendi, & ex aliis multis huiuſmodi, & ſe-
cundum eas refundat onus probationis in alterutrum.
ꝙ autem credat ſibi de iure cõpetere ſeruitutem; hoc
non eſt neceſſe in inquiſitione poſſeſſionis, cum etiam
prædo eã acquirat, infra de reſti.ſpol.in literis.ſed ne-
ceſſarium eſt ad hoc, ut præſcribat; qñ emit à non dño
bona fide.j̃.de præſcr.ſi diligenti.ubi no.hoc aũt intel-
ligimus, in p̃iudicium alicuius fieri ſiue ius tantum ali-
quod poſſideat, ut ſi erat in poſſeſſione exercendi iu-
riſdictionem in aliquam terram, ſiue proprietatem, &
poſſeſſionem habeat rei, in qua ius quæritur; ut eſt qñ
dñs fundi eum poſſidebat, uel ſicut ſunt canonici cathe
dralis eccleſiæ. nam dñs fundi non dr̃ poſſidere ſerui-
tutem in ꝓprio fundo: quia res ſua nemini ſeruit, ſicut
nec canonici dicunt̃ poſſidere ius eligẽdi. Sed hoc ipſo,
ꝙ ſunt canonici, penes eos eſt poteſtas eligendi, ſicut pe
nes dñm eſt poteſtas eundi per fundum. nam ſine eorũ
ſcientia non poteſt quis quærere ius, uel poſſeſſionem
exercendi iuriſdictionem, uel eligẽdi, uel cuiuſlibet ſer
uitutis in fundo ignorantibus prædictis, & ſic de ſimili-
bus. ſed ſi dominus nõ poſſideret fundum ſuũ, uidetur
ꝙ etiam præter eius ſciẽtiam quæritur poſſeſſio ſerui-
tutis: quia nullum uidetur fieri præiudicium in poſſeſ-
ſione, cum ipſe non poſſideat. ¶Quidã tamen dicunt, &
non improbabiliter, ꝙ aliud eſt in canonicis, & iure eli-
gendi, quæ bene poſſunt adinuicem ſeparari, ſ.ut penes
canonicos nulla ſit poteſtas eligendi, ſed penes alios tã-
tum. ſed ſecus eſt in dominio fundi: q̃a non poſſet eſſe
ſine poteſtate eundi. & ideo dr̃, quod non poteſt ei con-
ſtitui ſeruitus: quia eſt ei inſeparabilis ſeruitus talis. &
plus dicimus, ꝙ ſi plures ſint, quibus ex poſſeſſione fie-
ret pręiudiciũ, oẽs ſcire debent, ꝙ intendit uti iure ſuo.
ſed ſi eſſent ita inſeparabilia iura, ꝙ vni tm̃ fieret præiu
dicium, & alterius ius ſaluum maneret, tũc contra illũ
ualẽt acquiſitio poſſeſſionis; qui ſciuit, & nõ contra il-
lum, qui ignorauit. uerbi gr̃a, coniunctæ ſunt in eadem
parochia iuriſdictio Epi, & Plebani ſui, ut no.j̃.de offi.
ordi.cum ab eccleſiarum. nam tũc ſiquis intendit quæ-
rere iuriſdictionem in illa parochia ep̃alem, uel pleba-
nalem, utriuſq; ſcĩa neceſſaria eſſet. ſed ſi tm̃ plebana-
lem intenderet quærere ſine præiudicio epi, tunc ſolius
plebani ſcĩa ſufficeret. & idem dicimus in ſimilibus; pu
ta ſi aliquis intret poſſeſſionem rectoriæ uel p̃bendæ
alicuius eccleſię, quã alius poſſideat, nõ intendens quę-
rere poſſeſſionem eligendi, ſed eccleſiæ tm̃. hic.n.poſ-
ſeſſionem ecclĩæ acquireret ignorantibus electoribus,
& confirmatorib.& cuiuſlibet ſĩlibus: ſufficit ſolum poſ
ſeſſorem ecclĩæ ſcire, & ſi ecclĩa uacaret, nullius ſciẽtia
neceſſaria eſt. ſed ꝯ inuadentem poſſeſſionem uacantis
ecclĩæ cõpeteret conditio, uel interdictum, C.vnde ui.
l.conquerebatur, uel officium iudicis. aliis uidet̃ & for-
tè melius, ꝙ etiam in uacante ecclĩa eſt neceſſaria ſcĩa
illius, q̃ cuſtodit uacantem ecclĩam, ar.j̃.ut eccl.bene.
c.j.in fi.12.q.2.illud non licet, & etiã confirmatoris, uel
inueſtitoris, cum ſine auctoritate eorũ non poſſit iuſtè
p̃dicta poſſidere. nec ſufficit horum ſcĩa ad ꝓbandum
iuſtam poſſeſſionẽ, ſed ſufficit ad ꝓbandum, ꝙ nõ ꝯſtat,
ꝙ ſit iniuſta; & hoc ſufficit ad hoc, ꝙ cõpetat ſibi inter-
dictum, uel officium iudicis. ¶Quidam etiã requirunt
ſciam electorum: ſed non placet. ꝯ Papam aũt, q̃a circa
ſpũalem iuriſdictionem omnia põt & plenitudinẽ po-
teſtatis habet, nullus põt quærere poſſeſſionem, quæ ei
præiudicet, cum illã habet à domino tm̃. & iõ eſt immu
tabilis.21.diſt. in nouo. & c.ſeq.32.diſt. oẽs. 96.diſt.im
2 perator.diſt.5.§.j. ¶† Spãlia autem iura, ut poſſeſſionẽ
alicuius ciuitatis, uel uillæ tm̃ poſſit quis quærere, &
præſcribere contra Romanam Eccl.j̃.de præſcr.ad au-
dientiam. & eodem mõ Papa, ſicut alius, utendo iure al
terius præſcribere põt: ſed utendo ex plenitudine nec
3 poſſeſſionem quærit alicuius iuris, nec præſcribit.¶† Il-
li aũt, quibus Papa dat aliquid ex plenitudine poteſta-
tis, ut ſunt illi, quibus concedit decimas, uel aliq̃d aliud
ad alios pertinentes, tunc ille bene poſſidet & præſcri-
bit, qui etiam ipſam poſſeſſionẽ tradit ex plenitudine

poteſtatis, ſicut & ſibi poſſet eã accipere ex plenitudine
poteſtatis. & tñ cum dat rem vnius non credẽs eam eſſe
alterius, non trãsfertur dñium, ſed poſſeſſio tm̃, ff.de
acqu.re.do.procurator. & iõ præſcribit:quia bonam fi-
dem habet,& iuſtum titulum.j̃.de pſcr.ſi diligẽti. ¶Re
quiſitus] & iõ nec ibi aliquod fuit ſibi quæſitum, nec ẽt
poſſeſſio,niſi ſpãl'r actum ſit ab utroque,ſ.dante & acci
piente pcario,qđ poſſideat,ff.de acq.poſ. ſi qs à nõ. vñ
ipſe reqſiuit,uel dedit ſua auctoritate,põt negare,C.de
agri.& cẽſi.litib. & dicunt qdam in his incorporalib. ꝙ
cum ad capl'm pertineat electio de iure.j̃.de cã.poſ. &
ꝓprie.cum eccl'ia,ſi alius ſe dicit in poſſeſſione eſſe non
pcariæ,debet illud ꝓbare ante,q̃ reſtituaĩ,ff.ſi ſer.uẽ.ſi
qs di. maximè cum non ſit hic naturalis poſſeſſio: tñ in
rebus corporalib.ſiquis habeat pcariam poſſeſſionem,
ſed neget eam pcariam,aduerſarius debet probare eam
pcariam, & non põt eam ſua auctoritate auferre: quia
negõne eſt effecta res dubia,C.de inge.& manumiſ.l.iij.
& ex quo dubium eſt,non debet ultionem ſua auctori-
tate ſumere.C.de iudi.l.nullus,C.de acq.poſſ.cũ nemo.
4 ¶†Item arg.ad hoc, quia colonus ſi interuertat poſſeſ-
ſionem,interdictum datur, vnde ui. ergo & poſſeſſio.ff.
de ui & ui ar.colonus, & l.cum fundus, qui tm̃ præcariã
poſſeſſionem habet; & ad hoc dico tutum eſſe,ut ſemꝑ
ueritas ſciatur,proteſtetur,qui dat præcario,quod pca-
rio concedit.7.q.1. pontifices. infra de iure patron.cõ-
ſultationibus, melius dr̃,ꝙ qñ ad hoc ſuffraganeo agi-
tur interdicto recuperandæ poſſeſſionis, ut vnde ui,uel
condictione ex decret.infra de elec.querelam, neceſſa-
ria ſit reſtitutio hoc ſolo ꝓbato, ꝙ erat in poſſeſſione
facti qñ fuit eiectus, ff.de ui & ui ar.l.j.§.interdictum
nec tenetur probare ſe ui,uel clam,uel præcario poſſi-
dere: imò plus dicimus, ꝙ ſi aduerſarius uellet ꝓbare
ipſum agentẽ & petentem reſtõnem per uim poſſediſſe,
non auditur,j̃.de reſt.ſpol.in literis. ¶Item arg.ff.de ui
& ui ar.l.j.§.quia me. & l.Fulcinius. ſed ſi uelit ei obii-
cere, ꝙ pcario detinet, uel ꝙ præcario admiſſus eſt ad
electionem, & ideo non poſſedit, nec cõpetit ei reſtitu-
tio,bene auditur,cum ſit licitum pcarium cõcedenti il-
lud reuocare,qñ vult de præca l.ij. & l.q præcarium,&
hic. eodem modo ſi uelit obiicere, ꝙ clam detinet, uel
elegit, admittitur talis exceptio: quia non amiſit poſ.q
neſciuit,niſi cum poſtea ſuſpicetur ſe poſſe repelli,ff.de
5 acq.poſſ.clam.§.fi. ¶†Si autem ageretur confeſſoria ꝓ
aliquo iure, tunc dicerem, ꝙ incũberet agenti ꝓbatio,
ꝙ nec ui,nec clam, nec præcario poſſedit; & ſic loquiĩ,
ff.ſi ſer.uen.ſi quis di. & eodem modo ſi agatur interdi-
cto retinẽdæ poſſ. ff.uti poſ.l.j. & eodem modo interdi-
cto de iti.actuq; pri. & de aqua quoti. & in multis aliis.
& tunc etiam ſi conuẽtus prædictis actionibus excipiat
ſe potiorem in actione,uel interdicto,qa ipſe uere poſ-
ſidet,& aduerſarius,ſ.actor ab eo poſſidet ui,aut clam,
uel præcario,i.eum qui infeſtat, & poſſidere prohibet,
& ſic ipſe poſſideat,audiendus eſt,& qui melius proba-
uerit in interdicto, obtinebit. ¶Si autem ab eodem pe-
titorio & poſſeſſorio agitur recuperandæ poſſeſſionis,
hi licet reſtituendi ſunt in quaſi poſſeſſionem eligendi,
probato ꝙ interfuerint electioni: tamen ſi non ꝓbaue-
rint de ſuo iure ſuper ꝓprietate,ſuccũberent.j̃.de cauſa
poſſeſ.& ꝓpric. cum eccleſia, circa fi. nam quælibet res
præſumitur libera,niſi ꝓbetur alium habere ius ibi,C.
ſerui.altius,C.de pig. ac. nec creditor,C.de proba. ſine
ar.contrà.ff.de ꝓba.circa, & hoc intelligo uerum,ſi il-
li,cum quibus agitur,probent ſe dominos:uel alias con
ſtat eos habere ius in ꝓprietate, ſicut erat in canonicis
Sutrinis, quos conſtabat ius habere in electione epĩ de
iure cõi, ut in eadem decr.cum eccl'ia. ¶Si aũt non con
ſtet de ꝓprietate eo iure,quo iſti,ꝓ quibus lata eſt ſnĩa
in poſſeſſorio, licet nihil ꝓbent in petitorio,facti ſunt
petitores,& licet ius non habeant,tamen obtinebũt, cũ
ſint ĩ poſſeſſione reſtituti.ff.ſi uſufr.pe.uti.frui.j̃.reſpõ.
contra.j̃.de cã poſ.& proprie.cum dilectus.ubi dicitur,
ꝙ licet ſnĩa præcedere debeat in poſſeſſione, executio
tñ præcedere debet in ꝓprietate. Sol.ibi loquitur qñ
alia pars probauerat de ꝓprietate:ſed hic loquitur, qñ
petitor plenè ꝓbauit ſuper poſſeſſorio,& reus nihil ꝓ-
bauit de ꝓprietate. Item non ob.j̃.de cã.poſ. paſtora-
lis:quia ibi loquiĩ, qñ tm̃ agebatur petitorio, & poſtea
eo dimiſſo uolebat tranſire ad poſſeſſorium,qđ non li-
cet,niſi ſm̃ ꝙ ibi dr̃. ¶Alij tñ contradicunt aſſerentes,ꝙ
ex quo agitur petitorio & poſ.ſuper utroq; fertur ſnĩa.
ff.de iud.de qua re; & ſic actore non ꝓbante reus abſol
uitur, & ꝑ ꝯñs non reſtituet, ſed retinebit rem, de qua
agitur. ¶Sed nos reſpondemus,ꝙ nullã ſnĩam feret ſuꝑ
ꝓprietate:qa ſibi de cã non liquet. ¶Si uerò tm̃ petito-
rio egiſſet,ſ.cõfeſſoria,dicẽs,dico mihi ius eſſe eligẽdi,
uel intereſſendi electioni in iſta eccl'ia,quãtũcũq; ꝓbet
petitor ſe poſſediſſe & ſpoliatum, niſi de ꝓprietate ꝓ-
bet,ſ.ex priuilegio, uel pſcriptione, uel iure cõi ad ſe
pertinere ſuccũbet,etiam ſi alius,q poſſidet,nihil pro-
bet,ut in ca.l.uti frui dr̃. ¶Et eſt rõ diuerſitatis:quia in
ſuperiori caſu,q egit poſſeſſorio & petitorio,rõne poſ-
ſeſſorij reſtituitur, quã poſſeſſionem amittere non de-
bet,niſi partẽ alterã conſtet ꝓprietatem habere.at ubi
tm̃ petitorio agitur rõne poſſeſſorij, non reſtituitur ei
poſſeſſio. & hac rõne dicimus prudẽter agere clericum
extra diœc.uel ꝓuinciam cõſtitutum, ſi dicit ius nõ eſſe
epõ,uel archiepõ dicendi ius in eum. & eodem mõ ſic
prudenter aget capl'm ꝯ extraneum, qui ingerit ſe ele-
ctioni. nã cum fundata ſit eorum intẽtio ſuper iure cõi,
etiam aliter non ꝓbato de ꝓprietate;tñ quia de ꝓprie
tate conſtat ꝑ ius cõe,& ꝯ̃rium non conſtet,poſt manda
bitur ſnĩa executioni in petitorio.j̃. de cã poſ. cũ dile-
ctus,& c.cũ eccl'ia. Sed ſi ſint in ꝓuincia,uel diœ. ſtultè
agerent petitorio.& eodem mõ ſi non ſint de eccl'ia,ubi
ad ſe ius eligendi ſpectare dicũt. ille aũt,q eſt in diœ.&
dicit ſe exẽptum,tamen moleſtaĩ,& excõicatur ab epõ,
prudenter agit, ſi poſſeſſorio agit, dũmodo competat
ſibi uel iniuriarum ꝯ excõmunicatorem, uel imploret
officium iudicis, ut pfigat terminum moleſtato,& epõ,
infra quẽm ꝓbet de iure ſuo; & ꝓcedet ſm̃ tenorem le
gis,q̃ eſt.C.de inge.& ma.diffamari.j̃.q fil.ſint leg.cãm;
dicimus tamen, ꝙ negatoriam intentans non facit reũ
poſſeſſorem ſeruitutis,ff.ſi ſer.uen. & ſi forte,§.ſciendũ,
6 & l.loci.inſti.de act.§.contra. ¶†Item quidam dicunt,ꝙ
quando agitur in hm̃õi incorporalibus poſſeſſorio re-
cuperandæ poſſeſſionis,ꝙ pmitti debet cauſe cognitio,
uidelicet an ueriſimile ſit,ꝙ iure ſuo uti noluerit,an de
gratia admiſſus ſit; quod ex perſonis colligi põt. nã ue-
riſimile eſt, ꝙ ſi ſuffraganei admittaĩ, ꝙ admittuntur
quaſi ius habentes: ſecus aũt eſſet de aliis clericis pro-
uinciæ,arg.ff.de Carbo.edic.Carbon.§.cauſe.illud aũt,
quod dr̃ in gl.hic poſita: quia,ut quidam dicunt,nõ eſt
uerum,ſ.ꝙ ignorante domino alicuius rei nõ poſſit in
illa re incipere poſſideri,uel preſcribi ſeruitus aliqua,
uel ius,q̃ bene præſcribi & poſſideri põt. præſcriptio.n.
iurium currit inter præſentes,& inter abſentes, ut not.
infra de præſcript.de quarta: ſed in quibuſdam iuribus
uerum eſt, ꝙ utens non credit ullam quærere poſſeſ-
ſionem, nec præſcribere, ſicut in eadem glo.no. nota.
¶Et ſi

¶Et ſi quis dicat,ꝙ hæc præſcriptio poſſet ceſſare,ſi ꝓ-
bet proteſtationem occultam coram aliquibus factam,
& illis iuribus utitur tanquam intendens uti iure ſuo,
certè nec hoc ſibi prodeſt:quia ſic apparet,ꝙ malam fi-
dem habet.ſ.ꝙ clam proteſtatur, & non coram eo, cui
præiudicat;& ideò non poteſt poſſidere,uel præſcribe-
re infrà de præſcri. qm̃.illud autem indubitanter eſt uẽ
rum,ꝙ ſi ego poſſideo aliquod ius, ꝙ illud nullus põt
præſcribere me ignorante,ut no.j̃.de offi.ord. conque-
rente,in glo.ut plene.pro prima tamen opi.ſ.ꝙ in re ab
alio poſſeſſa nullus poſſit incipere poſſidere ius ignorã
te poſſeſſore rei,facit.C.de ſerui.l.ij.ff. de ſerui. quoti-
ens,& de ſerui.ruſt.præ.l.j.§.fi.ubi dicitur,ꝙ uſus uten-
tis ſeruitute,& patientia poſſidẽtis rem neceſſaria ſunt
ad acquirendam poſſeſſionẽ ſeruitutis.patientia autem
non dicitur,niſi ſciat eum uti quaſi intendens acquirere
ſeruitutem.ff.ſi ſer. uen. & ſi forte.§.j. Opportuna] Et
7 de modo poſtulandi,& perſona poſtulata.¶† Diffidere]
infrà de ſimo.per tuas.liiij.di.generalis.ff.man. quintus
C.ad uelle.l.pe.ar.contra.ff.de neg. ge.atq; & no. ꝙ in
poſtulatione,ubi nõ eſt acquiſitum ius, licet uariare ali
cui infrà c.j.& in nominatione.j̃.de ele. ꝙ ſicut. & hoc
uerum eſt ante,quàm poſtulatio,uel nominatio ſit præ
ſentata ſuperiori.j̃.eo.c.circa fi.ſi uerò eſſet ius quæſitũ
non liceret.j̃.de ele.cum inter canonicos ff. de reg. iur.
nemo. hoc aũt,licet præſentata eſſet poſtulatio: tamen
licet uariare:quia hoc dominus papa cõceſſit, & ſub cer
ta forma,ſi communiter de iure ſuo diffiderent,& ſi ſuf
fraganei in contradictione perſiſterent;& ſic ſonat lite-
ra iſta,& non aliter.unde nõ ualet poſtulatio,quam ali
qui ſingulariter diffidẽtes fecerũt de Quinq; eccleſien.
¶Temere recedentes] Quod nõ erat licitũ per lr̃as ſu
pradictas reuocare conſenſus,niſi in cõi, uel niſi maior
pars tanquam diffidens reuocaret:quia tunc omnes fa-
cere uidentur.ff.ad muni.quod maior, & niſi ſuffraga-
nei de ſuo iure diffiderent; quod
hic non erat.¶ Sed dices,[a] & ſi alij
non curarent mandatum apoſtoli
cum implere,uel ſuas conſcientias
ſaluare, nunquid iſti in malo ſuo
eos ſequi deberent?abſit. Reſpon.
quia iſti non ſaluabant conſcĩas,
cum etiam ſecundum poſtulatio-
nem fecerant ſuffraganeis irrequi
ſitis.unde apparet,ꝙ non ex diffidentia iuris, ſed ex in-
cõſtantia faciebant.uel melius cum hæc poſtulatio præ
ſentata eſſet papæ. nõ licebat eis ulterius uariare,niſi ſu
per hoc mandatum haberent ſpeciale Papæ. cum ergo
hic non liberam licentiam eligendi, ſed mandatum ſpe
ciale,& ſub certa forma haberent,non debebãt id tranſ
gredi; quod fecerunt,cum ſeparatim à poſtulatione re-
ceſſerunt:nec eſt illud perpetuò uerũ, ꝙ ſi dominus pa-
pa aliquid mandat alicui collegio, ꝙ aliqui de colle-
gio debeant implere mandatum maiore parte contra-
dicente.ſed eſt ita diſtinguendum,ſi unius obediẽtia ſuf
ficit,uel prodeſt ad mandatum implendum; ut ſi ſcriba
tur pro aliquo beneficiando alicui capitulo,unus ſolus
de capitulo poſſit eum beneficiare,debet implere man
datum.hoc non credimus uerum: quia ei non ſcribitur:
ſed dic,ut no.ſupra de reſcrip. eam te ar.contra.ff.quan
do ap.ſit.l.j.§.ſolent infrà de ele. cum inter.R. ſi uero
unius obedientia non prodeſt,temerè facit,ut hic dicit.
unde ſi Papa mandaret capitulo Pariſien. ꝙ reciperent
aliquem canonicum,cæteris contradicentibus, ego non
reciperem,niſi dominus papa ei contuliſſet prebendam,
& poſtea mandaret,quòd reciperetur,tunc bene recipe
rem: quia nihil cõfert ei receptio.
præterea receptio[b] pertinet ad ca
nonicos tanquã ad ſingulares: ſed
electio uel receptio,quæ cenſenda
ſit pro electione,ſicut illa, quæ fit
nulla electione præcedente, perti
net ad canonicos tanquam ad capi
tulum, unde facienda eſt tantum
in communi,& cum tractatu infrà
8 de ele.quia.lxiiij.di.c.j.& ij.¶†Sed
quid dices, ſi capitulum conſentit
alienationi, uel alicui contractui,
nunquid aliqui poſſunt reſilire?
Reſpon.quòd non: quia totum ca-
pitulum non poſſet,ut no.infrà de
ele. noſti. Sed quid ſi capitulum
conſenſiſſet alicui procurationi,
uel alicui alij facto, quod pende-
ret ex futuro quo ad reuocationem,& poſtea aliqui con
trauenire uellent,nunquid poſſent.reſpon.quòd ſi eſt in
cauſa,in qua tanquam capitulum conſenſum præſtitiſ-
ſet,ſuum ſinguli reuocare non poſſent,ut ſi facerent pro
curationem ad aliquam cauſam,uel cõtractum celebrã
dum pro eccleſia,ut hic,niſi omnes facerent, uel maior
pars.j̃.eo.in cauſis.ff.ad muni.quod maior.ſi aũt conſen
ſiſſent ut ſinguli,re integra pñt reuocare mandatum,ut
ſi plures habẽtes rem cõem feciſſent procuratorem ad
litigandum,uel cõtrahendũ de illa:uel ſi plures electo-
rum,qui diuiſi ſunt,ſuos faciant ꝓcuratores ad proſe-
quendum electiones ſuas,inſti.man.§.rectè, & ẽt re non
integra non obſtante cõtradictione ſociorũ,dũmodo nõ
contradicat ille,cõtra quẽ inſtitutus eſt,uel potius ipſe
procurator inſtitutus.ff. de ꝓcu. q̃ omnia, & duabus.l.
ſeq.hoc tñ ſcias, ꝙ ſi feciſſent ſocietatem ex certo pro
poſito & tractatu,ſm̃ quod dicitur.ff.pro ſo.ut ſit, & l.
ſeq. ſocio perſiſtẽte in ſocietate cõpetit actio pro ſocio
cõtra ſociũ ad intereſſe.ff.pro ſo.ſed ẽt ſocius.¶Ipſam]
.ſ.ſecundam Quinq; eccleſien.mandati] Nam cum ibi
diceret,ꝙ eis diffidentibus &c.nec in cõi diffiderent, ut
debebant, non ſeruabiĩ mandatũ:qa cũ ex alia cã nõ di-
cerenĩ diffidere, niſi qa nõ admiſerant ſuffraganeos ad
primã electionẽ, & ſi in hac ſecunda non admiſerant,ap
paret eos nõ ex diffidentia iuris,ſed ex incõſtantia hoc
feciſſe.itẽ nec ſuffraganei cõſentiebant, uel diffidebant,
quod ſimiliter erat in mãdato,& pñs ſonat hæc lr̃a con
ſuetudine] Si erant in quaſi poſſeſſione infrà de cã poſ.
cũ eccleſia. Lr̃æ] .ſ.ſecundæ ꝑuenirent.¶Cũ ergo ꝑ con
ſequens mandatũ,ẽt ſi eſſet reuocatorium,non debet re
tractari: qa legitimè factũ eſt infrà de reſt.ſpo. audita,
quare ergo dicit,ꝙ utraq; erat caſſanda, cũ ꝑ aliorũ cõ
ſenſus de nouo electio celebrata ratificata eſſet qđ po-
tuit infrà de elec.ꝙ ſicut & cũ duæ partes eligentiũ con
ſentirent in eũ, eius erat poſtulatio acceptãda infrà de
ele.ſcriptũ.ſed hic dicit,ꝙ cũ poſtulatio tm̃ de gr̃a ſit ad
mittẽda.s̃.eo.c.ij.& iij.eo.c.pe.& iſtæ in diſcordia, & cũ
ſcãdalo eſſent celebratæ,nõ erat admittẽda: quia poſtu
latio archi.ſecunda facta erat poſt poſtulationẽ de Quĩ
que eccleſiẽ.qualẽ qualẽ nõ caſſatã;qđ eſſe nõ debet.j̃.
de ele.cõſiderauimus,& quia uidebaĩ nimia ambitio de
archiepali ſede ad epiſcopalẽ trãſire.93.diſt.legitimus.
ff.de mune.& hon.vt gradatĩ. poſtulatio aũt Quinq; ec
cleſiẽ.nõ tenet:quia facta eſt à minori ꝑte.¶Sed dices:ſi
quia minori ꝑte facta eſt, nõ tenuit, qũo impediuit ſe-
cundam? Rñ.perit exceptione,& ſi nõ ꝑ actione infrà de
ele.

a ¶ *Sed dices. Ad hæc dicta Inno. uide Fel. in.c.cum omnes, col. xvj.in prin.ſuprà de conſti. & ibi allegat concordantes.*

b ¶ *Præterea receptio. Adde quòd Henric. Bohic in c.tua nuper, col.ij.intel.Inno. hic, quòd ſatis ſit,quod receptio fiat in capitulo, ſed quòd ſufficit, quòd ſinguli recipiant,ex quo ſunt in capitulo, & ita dicit, quòd intelligi debet, quod not. arch. in c. ſimpliciter, de præbẽ. in vi. & in c.1.in glo. pe.lxiij.di.*

electio.auditis. ¶Vterque] ideo caſſanda eſt: quia cum utcrque eorum ſemel poſtulatus eſſet & inordinate: quia in neutro fuerit conſenſus ſuffraganeorum,& propter alias cauſas ſuperius aſſignatas, ea uice non potuit iterum poſtulari, nec eligi, infra de electio. conſiderauimus, quamuis melius dicatur illud contingere potius ex ſpeciali prohibitione, quàm de iure communi. forte melius dicitur, quòd poſtulatio prima Collocen. non erat approbata: quia facta fuit contemptis ſuffraganeis. ſecunda autem Collocen.ceſſata fuit: quia facta fuit non uocatis quibuſdam canon. prima autem & ſecunda quinque: quia fuit facta à minori parte. Si dices etiam paucioribus licet eligere, dūmodò omnes uocentur. Reſpondeo hic non fuerunt oẽs uocati: quia ſoli canonici uocati fuerunt,non ſuffraganei:uel aliter, ut no.infra de elect.cum nobis. Reuocat] quia conſenſerunt in poſtulationem Collocen. & ſic uidebatur primum mandatum impletum, ubi dicebať, ꝙ ſi ſuffraganei ceſſarent à contradictione: ꝙ ipſi mitterent ꝓ confirmatione poſtulationis Collocen. Innouarent] hæc eſt ſecunda poſtulatio Collocẽ. imò potius innouatio: quia nunquam ab eo receſſerunt. ¶Cæteri] ꝙ facere potuerunt,etiam ſi eſſet minor pars: imò ſi eſſet vnus ſolus. ad vnum enim recidit ius capituli. ff.qđ cuiuſque vni.l.ſicut.§.fin.65.diſt.c.ſi.niſi alias peccaſſet. Remanſiſſe] & malè: quia ad hoc capitulum inſtabat poſtulationi Collocen. ideò ſ͠m formam primi mādati, à quo non fuit receſſum,nō licuit ad aliam prouiſionem ꝓcedere eligendi & etiam poſtulandi, ſupra eo.gratum. de hoc aliter no. infra de elect.cum nobis. De vno] Hæc eſt ſecunda poſtulatio Quinque eccleſien. Nocebat] poſtulationi Collocen. Alium] Quinque eccleſiẽ. Recedere.6.q.3.denique.C.de relig.l.j. infra de offi.dele.

9 licet. ¶† Sed nunquid ſi præſentauerunt eo poſtulato, poſſunt recedere: uel etiam ſi poſtulauerint epiſcopum, qui eſt monachus, ab abbate, nūquid poſſunt recedere ante,q̃ præſentent Papæ? arg.ꝙ nō poſſunt recedere à contrario ſenſu.2.q.6.nominationes,& hic. nam cū eadem ratio illuſionis ſit utrobique, idem ius erit, ſupra de conſtitu.trāſlato. tñ melius uidetur, cum tantum ex gratia nitatur poſtulatio, ꝙ ſemper reuocare poſſunt, quouſque ſuperiori, q poteſtatem habet confirmandi, præſentent, ſiue ſit Papa, ſiue ſit alius. Intelleximus] Hic incipit ſententia [approbanda] de iuris rigore,uel ꝑ cauſas poſitas in glo. cum ergo. uel dic,ꝙ quātum ad eligentes bona erat poſtulatio Collocen.maximè poſtquam ſuffraganei eā acceptauerunt,nec vnquam in decre.dicitur, nō habere ius: imò cōtrarium innuitur hic in fi.ubi dat licentiam tranſeundi; & hoc magis placet, q̃ quod dicitur in gl.quæ incipit, cum ergo. Cōſenſus] qui licet de iure ius nō attribuit: Papa tñ cum ex plenitudine poteſtatis prouidit, debuit informari ab eis.

10 ¶†Ad nomen] nōne potuit uti pallio in noua eccleſia, quod perſonam ſequitur uſque ad ſepulturam.j̃.de uſu pal.ad hoc? Rñ.non datur tātum contẽplatione perſonæ, ſed etiam loci. vnde non utitur[a] extra eccleſiam,uel prouinciam,j̃.de uſu pal. cum ſuper, & cap.ex tuarum. hoc etiam probatur ex eo, quòd ſi renunciet loco archiepiſcopali, de cætero eo uti nō poteſt.j̃.de renū. ad ſupplicationem.

a ¶*Non utitur. Adde d. Bar.Sax.in l.ciuib. col.ij. in ij.not. ff.de reb.du.& Bal.ſequitur hic in l.ij. C.de ſer.& aqua, col.viij.*

POſtulationem. [Acquiſitum.] ſupra capite proximo.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus à Papa poſtulari debet.*

2 *Non debet quis fieri monachus ob ſpem,uel promiſſonem, quòd fiet abbas.*

3 *Secularis uel laicus qualiter ad monaſterium uocari debet.*

4 *Quæ genera perſonarum non debeant eligi, ſed poſtulari.*

ET ſi vnanimiter. Eligi] poteſt tñ eligi in poſtulandum.de renū.poſt trāſlationem.j̃.de elec.c.i cauſis. nam aliud eſt eligere, & aliud poſtulare 61.diſt.§.ſed aliud: qñq; tñ canon indifferenter utitur his uerbis.63.diſt.literas.Sed dic,ut no.s̃.eo.c.j.in prin.

1 ¶†Poſtulari] Poſtulari debet ep̃s à Papa,ut hic. Item regularis à ſuo priore.j̃.de renū.poſt trāſla. ubi de his duobus poſtulationib. no.item laicus.61.diſt.Oſius.ſed illud capl̃m loquitur de ep̃atu. Sed qđ dices de canonicatu,ſ.ſi laicus poſtuleť in canonicum? & quidam dicunt idẽ. nam cum electione ſequať ius canonici, & hoc non cadat in laicum,ut s̃.de conſti.cum M.nō debet eligi,ſed potius poſtulari. ¶Si quęras,à quibus debeat poſtulari,rñdeo à ſeipſis.dicetur.n.ei,uel poſtulabiť ab eo ut fiat clericus; & ſic eligitur in canonicū,ut ex illa poſtulatione fiat clericus ad illū tit.ſine quo ordinari non debet.70.diſt.1.ita erit canonicus ex poſtulatione & ordinatione ad illum tit.ſine electione. ¶Quidam tñ dicunt,ꝙ laici,q non ſunt aliis obligati, bene poſſunt eligi in canonicos,ar.ꝯ.j̃.de elec.cum ad noſtram,& c.cum

2 ex officij ubi dr̃, † ꝙ nō debet fieri monachus ſpem aut ꝓmiſſionem habens,ꝙ fiat abbas: ſed dic aliud in abbate:aliud in canonico,cum ille primò ꝓbari debeat: uel dic ꝙ non debet hanc intentionem habere,ꝙ fiat abbas; ſed ſi non habens hanc intentionem poſtuleť,nō eſt malum,ut no. & ſic non eſt aliud in abbate, q̃ in canonico,

3 ¶†Qualiter aūt clericus ſecularis,uel laicus uocari debet ad monaſterium,no.j̃.de elec.officij,& hoc de liberis & nō obligatis. ſi.n.eſt ſeruus,debet poſtulari à dño. 54.diſt.c.j.ſi libertus à patrono,q aliquod obſequium i eo retinuit. 63.diſt. quicūque. item ſi quis eſt colonus ꝑpetuus, aſcriptitius, uel alias obligatus condõne ſeruili uel tributo ſeruili & ꝑpetuo,& ꝑſonali. nā ſecus,ſi rõne rei ſuę redderet tributum ſuū.Anglici.n.licet reddant eccl̃iæ tot dena.quot ſunt capita, non tñ eſt ꝑſonale tributum,ſed reale; qđ inde apparet,ꝙ ſi exierint terram,liberi ſunt à tributo.54.diſt.ſi qs obligatus. itẽ curiales & officiales curiis aſtricti, ſiue qa ſunt iudices, ſiue executores,ſiue milites ſiue in quocūq; certo officio conſtituti, etiā ioculatores poſtulari debẽt.51.diſt. c.j.ij.& iij. Item ſi ſint in publ.officio,uel adminiſtrõne. 51.diſt. p̃terita,ff.de mu.& ho.in reſcripto.§.debitores 54.diſt.c.j.hi aūt oẽs obligati ab his ſunt poſtulandi,qbus ſunt obligati,ut ex eiſdẽ.c.colligiť.¶Quid in tutoribus,& curatorib. & in officialib. q eliguntur ad annū, uel ad modicum tẽpus: & ſuper hoc uide,q̃ notauimus, j̃.de obl.ad rõ.c.j. item poſtulandi ſunt ad oẽs dignitates habentes curam aĩarum in non ſacris ordinibus conſtituti.j̃.de elec.cum in cūctis, & c.dudum.j̃.de ęta.p̃terea,& ibi poſtulandi ſunt ab ep̃o,uel ab alio, qui eis curam aĩarum concedere debet, niſi poſtulentur ad epiſcopatum:qa tunc neceſſaria eſt diſpẽſatio fortè Papę. Item in minori ętate conſtituti poſtulandi ſunt; qđ ex eo apparet:qa ſi eligantur,caſſanda eſt electio.j̃.de ele.

4 cū in cūctis,& c.dudū.¶†Reſtat ergo,ꝙ tm̃ ſunt poſtulādi,& ſi ad ep̃atum uoceñ,à Papa ſunt poſtulādi.ſi uerò ad alias dignitates,ab ep̃is,& de hoc no.j̃.de ęta.& qua. indecorum.

a ¶ *Profeſſionis. Sed quid de religioſo ordinis minorum, an debeat eligi, uel poſtulari, uide per Cardi.in eius conſil.36. incip. uenio ad dubia, & ibi an in reſeruatis cadat electio, uel poſtulatio.*

indecorum. Item clericus alte-

a rius profeſſionis,[a] ſeu ordinis poſtulandus eſt ab ep̃o, & abbate, & monachis.58.diſt. c.2. de ſta.mona.quòd Dei timorem, ar.ꝯ.j̃.de elec.officij. ſed in ſuo monaſterio eligendus.s̃.de reſcri.cum dilecta. s̃.de conſue.cum dilectus: imò in monaſterio tam clericus non profeſſus, quàm profeſſus de alio monaſterio tantum poſtulādus eſt.j̃.de ele.cū monaſteriū.itẽ licet monachi debeant poſtulari in ep̃os, tñ in abbates ſunt eligẽdi.j̃.e.cū in ueteri. itẽ nouitij ſunt poſtulādi in abbates à Papa.j̃.de ele.officij,& neophiti ad ſacros ordines poſtulandi ſunt à quolibet ep̃o, ẽt ſi ꝓmoti ſunt ad minores ordines.68.diſt.ſicut. & filius poſtulādus eſt à patre, ſi eſt in eius ptāte.j̃.de ele.officij. Item irregulares quales ſunt illegitimè nati.j̃.tit.proxi.innotuit; & poſtulandi ſunt ipſi à Papa tantum ad omnes dignitates, & curam animarum.j̃.de fil.presby.c.ult.Item infames, ſiue ſint infames iuris.51.diſt.qui in aliquo.C.de infa. l.j.2.q.3.§.notandum. ſiue infamia facti.81.diſt.tantis. C.de digni.l.iij.Item publice pœnitentes.50.diſt.canones.55.diſt.pœnitentes.Item qui fuerūt hæretici.5.q.8. conuenientibus & §.ſequentibus.Item qui ſe abſcindunt ſponte ſine neceſſitate.55.diſt.ſi quis abſcidit, & c.ſeq. Item corpore uitiati in membro inducente deformitatem ſiue caſu, uel facto alterius, ſiue ſint nati ſic.51. diſt.qui in aliquo.55.diſt.ſi euangelica infra de corpo. uitia. per totum. Item bigami, uiduarum, & corruptarum mariti.j̃.de biga.per totum.32.diſt.ſi cuius.C. de adul.eum qui.Item homicidæ.j̃.de tempo.ord.c.ulti.50.diſt.miror.Item qui aduocat,uel iudices, uel ſcriptores fuerunt in cauſa ſanguinis, uel denunciatores, uel dictatores.j̃.ne cele.uel mo.ſententiam.50.diſt.c.1. dūmodò ſit ſecutum homicidium, uel mutilatio mẽbri deformitatem generans.55.diſt.ſi euangelica. Item uexilliferi, uel capitanei, uel etiam quilibet milites, etiam ſi illi neminem occiderunt.j̃.ne cle.uel mo.ſentẽtiam.55.diſt.c.1.& c.ſi quis poſt. item chirurgi,etiam ſi ſine culpa eorum ſequatur mors.j̃.de ho.tua nos. Item oẽs,qui remanent ſuſpenſi.s̃.de conſue.c.cū dilectus.itẽ ſimoniaci.j̃.de ſimo.tanta. Itẽ intruſi ꝑ ptātẽ laicalẽ.j̃. c.proxi:quiſquis.itẽ inſufficiẽter literati.j̃.de ele.dudū, itẽ falſarij.j̃.de falſa.ad falſariorū. ubi dicit, ꝙ falſarij ꝑpetuò ſunt priuati ab officiis & beneficiis. Itẽ ſi fuerūt cōuicti, uel cõfeſſi de crimine, & condẽnati.15.q.ult.ſi quis, ar.j̃.de teſti.teſtimonium. imò idem dicunt,ſi nō fuerunt condẽnati,erat tñ crimen enorme & manifeſtū. 50.diſt.de his uerò. Item ſi pro quātūcūq; leui crimine & occulto deſcenderit ad monaſteriū cā agendi pœnitentiam.j̃.de renun.poſt tranſlationem uerſ.quāquam. Item celebrātes excõicati, uel interdicti.j̃.de ele.cū iter.R.& c.quia diligentia. gñaliter oẽs poſtulādi ſunt, qui non poſſunt officium, ad quod poſtulanť, exercere ſine diſpenſatione contra j̃.de ele.quia diligentia. Sol. ibi dicimus aut poſtulandos prædictos, ſi irregularitatem incurrent ſine peccato, uel etiam cū peccato, ſed egerunt pñiam. nam ſi eſſent adhuc in peccato, caſſareť poſtulatio ꝑꝑ indignitatẽ poſtulātis.s̃.eo.c.j.& ti.proxi. ſcriptum. Et hi oẽs irregulares poſtulandi ſunt ab his, ad quos ſpectat confirmatio, & qui diſpenſare poſſunt ratione dignitatis, ut epiſcopi.j̃.de iudi.at ſi clerici. inferiores autem prælati non poſſunt diſpenſare, niſi in caſibus expreſſis in iure.j̃.de ſent.excom.cum illorum.j̃.de eo qui fur.ord.ſuſce.c.2.in caſibus tamen, in quibus tantum Papa ſibi reſeruat diſpenſationem, à ſolo Papa poſtulabuntur.j̃.de ſen.excõ.nuper, & forte ſemper, ſi poſtulentur ad epiſcopatus.

SVMMARIVM.

1 *Duo faciunt congregationem, tres collegium.*

De electione,& electi poteſtate. Rub.

1 NVllus. Duo] † Congregationem faciunt, ut hic; tres collegium.

b [b]ff.de uerb.ſig. Neratius, & 10.ppl̃m[c] 10.

c q.4.unio.20.turbam.ff.ui bo.rap.l.ult.§.j.4.uel 5.porci.x. oues gregẽ.ff.de abige.oues.in cõgregatione] Tunc.n.conuentus eſt electio prælati, niſi aliter in ipſa, quādo in eccleſia fuit fundata, extiterit ordinatum, uel de conſuetudine aliud obtineat.j̃.de iure pat. nobis.s̃.de cõſue.cū dilectus. ſi aūt plures eſſent in eccleſia nō ut collegiū, ſolius patroni eſt electio.j̃. de iure pa.poſtulaſti canonicū] Eorū ſi cõmodè uocari poterāt.j̃.e.ꝙ ſicut presbyter].i.pręlatus:de prębẽdis autem cuius ſit collatio, no. j̃.e. cum eccleſia Vulterana.

b ¶ *Collegium. Adde gloſſ.in rubr.ff.de colle.illi. Bald.in rubr. C.quæ pro ſo. do. in c.dilecta infra de exceſ.prælato.& Bar.in l.final.ff.de colle. illici.*

c ¶ *Populum. Quid ſit populus, uide Bal. in l.etiam, colum.3. C.de execu.rei.iu.& ad Innocent. hic adde Bart.in l.prætor, in princ.ff.ui.bo.rap. & Bald.in auc.quod locum, in fine. C.de colla. & adde, quod Bart.in l ſicut.§.j.ff. quod cuiuſque uniuer.not. dicit, quòd populus & gens eſt idem. & adde etiam Card in cle.in pleriſque, in ult.q.de elec. & Alex. in l.de minore.§.tormenta, in add.ad Bart.ff.de quæſtio quot autem homines faciant parochiam, uide gl.in c. unio.20.quæſt.3. & quot faciant familiam, uide Bald.in l. iubemus.§.ſinautem, in fi. C.ad Treb.et ibi quòd poteſt uerificari in uno.*

OSius. Excuſationem] In duobus pactum fuit in electione hac:quia per laicos fuit celebrata. 16.q.7.ſi quis clericus. & c.per laicos. Item ꝑꝑ rumorem populi, ut 8.q.1.c.licet.j̃.de pę.dilec.fin.ff.de app.ſi cõſtat.61.diſt.miramur,cum teneret ep̃atum,& quereret ab eodẽ de inſtõne ſua,ſic ſe excuſauit ꝙ literæ &c. uel cū peteret cõfirmationẽ, hoc pro ſe allegauit ppl̃i] 92.diſt.c.ult.18.q.2.abbas ſincerā] informata charitate.j̃.de reg.iur. eſtote, arg.ꝯ.laicam] .i.uiaticam.

POſtquā. Inquirantur] j̃.e. ſcriptum,non per teſtes, uel iur̃m, uel inſtrumenta, ſed famam eius audiendo, ut not.s̃.de poſtu.c.1.& literas teſtimoniales.

SVMMARIVM.

1 *Non debent electores ante electionem pactionem aliquam, uel conuentionem interponere.*

1 SIgnificaſti. Apocriſariis.i.ſecretis nūciis conditione] Simpliciter dicimus,†ꝙ ante electionẽ electores & ſuꝑiores nullas debent interponere pactiones nullas cõuẽtiones.1.q.2.quā pio & de cõditionibus dicūt qdā ſecus. nā põt bene eligi aliquis ſub cõdõne honeſta.ẽt inſolita & de nouo inuẽta.Verbi gratia,eligimus talẽ in ſacerdotẽ, ſi promiſit quotidie ce-

lebrare miſſam de S.virgine Maria, arg.hic. ſed melius
eſt, ſi dicat p conuentionem cõſecutam,ſ.ut promittat
omni die &c. j.de præb.ſignificatum . Iſte.n.condõnes
uidẽtur monitiones ad id,quod de iure tenetur ſm ſta-
tutum, ff.de tute.muto.§.j. promiſſiones aũt & cautio-
nes à iure,uel conſuetudine,uel pacto approbatas, quæ
ad eos pertinent, nõ ſolum ſuperior & caplm, ſed etiã
Rex ante cõſecrationẽ petere põt, ut hic.100.diſt.opta
tum.23.diſt.quãquam. 63.diſt. quia facta. imò de nouo
tam caplm, q̃ ſuperior poſt electionem poteſt ex cauſa
nouas uel utiles & iuſtas cautiones & pmiſſiones inue-
nire & exigere ante cõſecrationem, & etiam fortè ante
confirmationem,23.diſt.de Syra-
cuſanæ.8.q.3. Artaldus. [a] hoc aũt
eſt certum, q̧ ſtatuere poſſunt ali
qui ſuperuacante beneficio, & il-
lud ſtatutũ tenebitur ſeruare ele-
ctus, infra ut eccl.benefi.c.j. in fi.
& melius fortè dicitur,q̧ nec con-
ditio ante electionem ritè appo-
nitur. nec illa decre.ſignificatum,
dicit q̧ appoſita fuit ibi conditio,
ſed fuit ſtatutum : quod ex eo ap-
paret: quia ſicut in eadem decre.
dicitur, Papa confirmat ſtatutum (aiunt) opponendo.
Quid eſt] rñdet [amplius] .ſ.iuramentum [in aliud] .i.
malicia eorum.ſ.q̧ non ſeruant,quod ſimplr pmittunt
[illo] .ſ.Chriſto [prouide] 2.q.1.c.j. de cõ.diſt.1. ego.
[pro obedientia] 33.diſt.quãquam.1.q ult. quotiens.
Pro vnitate] 22.q.1.ut nouum. Corpore] .i.ab illis ar
chiepiſcopis,qui de corpore ſunt beati Petri.i.eccleſię,
cuius caput eſt Chriſtus, & eius vicarius eſt Petrus , &
eius ſucceſſores. uel hoc vult dicere, q̧ hoc inſignium,
ſ.pallium nullus dat, niſi Papa. & ſi obiiciatur de Pa-
triarchis. Reſpon illi dant non ſua auctoritate,ſed Pa-
pæ [iuſtum eſt] j.de mutu.pet.c.j.& ij.95.diſt. eſto. C.
de ſent.cum pap.C.de poſtu.l.pen.

a ¶ *Artaldus. Adde q, hanc eandem opin.tenet Archid. in c.j. in glo.ij.infra de iureiu. in vj. & Henric.Bohic hic, & intelligit tale onus, quod poſſit imponi : ſecus, ſi non poſſit imponi.*

QVia diligentia. Nullum] ſi enim à ſchiſmatico or
dinem recepiſſet,non haberet executionem ordi-
nis.1.q.1. Arianos.9.q.1.ordinationes [confirmari] ad
epiſcopatum admitti. nam cum fuerit ſchiſmaticus, eli
gi nõ poterat ſine diſpenſatione [eccleſiæ] .ſ.Aquileiẽ.
[redierit] 15.q.6. nos ſanctorum, infra de hære. ſicut
3.q.4.beatus.arg.cõtra.3.q.4.huc,& c.conſanguineorũ.

SVMMARIVM.

1 *Electus Papa à paucioribus,quàm à duabus partibus, ſi ſe pro electo gerat, ſubiacet pœnis huius decr.*
2 *Nemo rei, in qua ſe ius habere credit, renunciare creditur.*

LIcet. Conſtituta] 23.diſtin. in nomine.79.diſt.
c.j.& ij.& v. [aut] pro & [nominare] cum intẽ-
tione eligendi,& eligendo [exceptione] niſi hę
reſis.11.diſt. ſi Papa. & fortè melius eſt,q̧ accuſari poſ-
ſit,ſed nõ excipi [à duabus] etiam ſi non cõputando.de
hoc no.j.eo.cum in iure.j.e.Cumana [ſi receptus] non
eſt ius in receptione ad oſculũ pacis, ſiue de obedictia
pſtita,ſiue de cathedratione: qa & ſine his,dũmodo eli-
gatur,uel noĩetur aĩo eligẽdi, ſufficit ſibi ad hoc, ut ius
habeat, & ut Papatum ſua auctoritate accipere poſſit.
23.diſt.c.1. Si qs aũt] hoc,qđ ſequit,ur intelligẽdũ,qñ
tertia pars,uel pauciores eligũt poſt primã elec.factã à
duabus partib. nã ſi alias.ſ.nõ facta prius alia electione,
tertia pars, uel etiã pauciores facerent electionẽ nõ eſ-
ſent excõicati,nec ſubiacerẽt pdictis pœnis huius cano.
1 licet delinquerẽt. ¶†Sed electus à paucioribus q̃ à duab'
partib.ſi ſe p electo gerat, pdictis pœnis ſubiacet,ut ſta
tim ſequit in uerſi.ſe. ppterea & q̧ electores pdictę pœ
næ nõ ſubiacẽt,qñ in diſcordia eligũt, nec alteruter ele
ctorũ habeat duas partes, uel etiã ſi tñ tertia pars, uel
etiã pauciores aliquẽ eligant, nullo ab alterutra parte
electo,ex eo pbat, q̧ huic electioni poſſunt alij ꝯſenti-
re,ſicut ſtatim ſequit ; qđ nõ eſſet,ſi electio nulla eſſet,
& electores eſſent excõicati [maior] .i.niſi aliqs de il-
lis,q primo non ꝯſentiebãt,modo ꝯſentiat,oportet eos
2 tot eſſe, quot faciãt duas partes. ¶†Voluerit] .i.ſi ſe im
miſcuerit uel.i.monitus non renũciauerit : ſed prius di-
ctum magis placet: qa nemo cogit renũciare alicui rei,
in qua ſe credit ius habere, & qa nemini facit iniuriã,
q ius ſuum proſequitur,j.de elect.cum ecclia Vultera.
[præualere] dũmodo forma ſeruet,j.de elect. quia pp
[ſpãle] nõ eſt hic aliqua forma ex neceſſitate ſeruãda:
imò quocũq; modo appareat duas partes ꝯſentire in ali
quem tñ in electum,ius habet, & uerus Papa eſt.

SVMMARIVM.

1 *Scientia requirenda & æſtimanda eſt ſecundum dignitatem, & locum, & ordinem, ad quem quis aſſumitur.*
2 *Peccare dicitur ille, qui recipit dignitatem, uel aliud officium, ad quod non habet ſufficientem ſcientiam.*
3 *Electo, qui non vult conſentire electioni, nec tamen diſſentit, debet ſuperior præfigere tempus, infra quod uel conſentiat, uel diſſentiat.*
4 *Nũquid electus ante terminum ſibi præfixum ad conſecrandũ, ſi perfecte trãſlatus eſt, & habet quietam epiſcopi adminiſtrationem, poterunt conferri eius beneficia propria.*
5 *Archidiaconus curam aĩarum habet,tamen non principaliter.*
6 *Sola negligentia electi ſufficit in epiſcopatu : in aliis inferioribus neceſſaria eſt admonitio.*
7 *Poteſtas epi deuoluitur ad capitulum, eo peccante primo loco.*
8 *Ex delicto epiſcopi commiſſo in confirmatione deuoluitur electio ad capitulum.*
9 *Quo caſu electio deuoluatur ad Archiepiſcopum.*

CVm in cunctis miniſteriis,i.dignitatibus,& offi-
ciis [grauitas] 61.diſt.§.ult.1.q.7. cõuenientib.
[& lrarum] j.eo. cum nobis olim.78.diſt. preſ-
byter.38.diſt. q̃ ipſis.8.q.1. oportet.93.diſt. his igitur.
58.diſt. ſi officia [in epo] 1.q.1.uiliſſimus. ¶Exegerit]
ſecus in ſecularibus dignitatibus,ubi ſufficit annum in-
1 choaſſe.ff.de mu.& hono. ad rempub. [& ſcia.] † eſt aũt
ſcientia requirenda & æſtimanda ſm dignitatem, & lo-
cum,& ordinem, ad quem aſſumitur.j.eo.eccleſia ue-
ſtra. ſi.n.aſſumitur ad epiſcopatum,debet habere ſciam
Noui & Veteris teſtamenti,cum ſit iudex animarum,&
iuris,cum ius dicere debeat.11.q.1.de perſona. presby-
tero autem ſufficit, ut ſciat canones pœnitentiales &c.
38.diſt. quæ ipſis archi.& oẽs alij, ad quos ſpectat co-
gnoſcere de cauſis,debẽt ſcire iura:quia uerecũdum eſt
patricio &c. C.de ueter.iure enucl.l.j.& turpe eſt alio-
rum manibus quærere, quod apud ſe inuenire debet.
Cantor debet ſcire cantum ; & ſic de oĩbus ordinibus,
qđ ſatis colligit ex eis,q̃ eis dantur & dicuntur in ordi-
natione,23.diſt.per totum,& ex poteſtate & officio,qđ
habent, exercere tenentur. qui autem omnino illitera-
tus eſt, omnino ordinari non debet ad aliquem ordinẽ.
Si tamen ordinetur,poteſt dici,quòd ordinem recepit,
& clericus erit : quia inſpecta prima origine clericatus
primi

primi clerici dicebãtur in ſortem domini electi.12.q.1.
clericus.21.diſtin.clericos. ſi autem ſint parum ſcien-
tes , & ſpes ſit , quòd poſſint profi-
cere , promoueri poſſunt. [a] ſi aũt
non ſit ſpes eorũ , non debẽt pro-
moueri,niſi talis ſit ecclia, q̃ nun-
quam debet egere conſilio,& auxi
lio eorum : uel niſi ſint monachi ,
uel heremitæ qui potius egent cõ-
templatione , quàm ſciẽtia. ſcien-
tiam autẽ reputamus eminentem ,
quæ ſubtiles qõnes diſcutere , &
diffinire nouit,& in promptu rñſiones habet. ille habet
mediocrẽ,qui ſcit aliquo mõ examinare negocia, quã-
uis ad oĩa neſciat rñdere, & q in libris ueritatẽ eorũ, q̃
ſcire tenent,ſcit q̃rere,& ſic in prõptu oĩa nõ habet.hæc
aũt oĩa ad arbitriũ diſcreti iudicis arbitrãtur.ille.n.ha-
bet ſufficientem,q̃ ſufficit ſibi ad faciẽdũ ea, q̃ ſibi immi
2 nent. ¶†Itẽ vr q̧ qui nõ habet ſciam ſaltẽ cõpetentẽ, &
ſufficientẽ , peccat recipiendo dignitatẽ, uel aliud offi-
ciũ,ad qđ nõ habet ſufficiẽtẽ ſciẽtiã 38.diſt.oẽs, & j.de
æta.& quali.c.fi.18.q.2.ſi quis abbas : tñ cum iſtis ex cã
diſpenſandũ eſt: quia imperfectũ ſcientiæ &c.j.de renũ.
niſi cum pridem.§.pro defectu [decurſo tpe] trium mẽ
ſiũ cõputãdorũ à die uacationis, quod ſonare vr.50.di.
poſtq̃.100.diſt.c.1.75.diſt.qñ gñalius tñ intelligit,q̧ ca
pitulũ habet tres mẽſes ad electionẽ à die uacationis &
alios tres à die electionis ad conſecrationem.75.diſt.§.
tẽpore.& quidam benignè interpratantes adhærẽt ei,
ar.j.e.ne pro defectu. nos aũt dicimus.j.tres menſes fa-
ciendam electionem à die uacationis.50.di.poſtquàm ,
& à die confirmationis infra alios tres menſes.debet cõ
ſecrari.75.diſt. qñ. & ſi eſt electus in archiepm , debet
obtinere oĩa q̃ ſua dignitas reqrit, puta palliũ, & hmõi
100.diſt.c.1.melius dicitur , q̧ metropolitanus à die
conſecrationis habebit tantum tres mẽſes.100.diſt.c.1.
licet quidam aliter dicant. confirmationem aũt ſtatim
poſt electionem quilibet electus petet modico tpe con
ceſſo ad ſe,uel nuncios præparandos.61.di.cathe.& c.q̧
eps,& 50.diſt.poſtquã. quidam dicunt,q̧ habet ſex men
ſes poſt electionem ad petendam confirmationem,& ſic
intelligit.j.ut li non cont.qñ.§.q̧ ſi ſecundo, aliter for
ſan. ¶Sed quid ſi ſit electus,ſed non uult conſentire ele
ctioni, nec tñ diſſentit ? nam electores uariare non poſ-
ſunt.j.e.inter canonicos. itẽ quid ſi conſentit electioni,
ſed confirmationem non petit , nunquid talis electi be-
neficia conferentur ? ¶Ad ultimũ rñdeo,q̧ ſi is,qui con
ſentit electioni negligit petere confirmationẽ; nõ con-
feruntur eius bñficia: ſed cogetur,ut uel non ſolum con
firmationem , ſed ẽt conſecrationem infra tres menſes
petat,uel loco cedat: uel ẽt ſi contempſerit facere alte-
3 rum,ab archiepatu remouebit.100.diſt.c.1. ¶†Ad pri-
mam aũt qõnem dicimus,q̧ à ſupiore præfiget ſibi tps,
infra quod rñdeat: ita tñ,q̧ nõ excedat tres mẽſes à die
uacationis,ar.50.diſt.poſtquam. & poſſet dici, q̧ ſi infra
id tps non conſentiret, tacitè uidetur diſſentire. alij di
cunt & forte melius , q̧ ſi canonicis requirentibus con-
ſenſum eius non ſit paratus ad cõſentiẽdũ,q̧ ipſi poſſunt
eligere aliũ , ar.j.eo.cum inter cã.
in fi.nam q tacet,uel obſcure [b] rñ-
det, ubi plenè poteſt reſpondere ,
pro confeſſo habet.ff.de inter.ac.
de ætate.§.qui tacuit,& §.ubi. ha-
bita tñ aliquantula deliberatione
ff.pro ſoc.quod dicimus. inſti.de

a ¶ *Promoueri poſſunt. Adde quòd hoc dictũ multum not.Ioan.de Imo.in cle.j.infra de æta.& quali.& Vin. in ca.illiteratos. 36. di.& refert Fel.in rubri.infra de magiſtr.*

b ¶ *Vel obſcure. Adde, quòd Alex.de Imo. in d.l.de ætate.§.nihil refert hoc dictum Inno.hic,& illud ſequitur.*

de inuti.ſtip §.ult.ar.ꝫ inſti.de uerb.obl.§.oẽs.ff.de pe-
ti.hære.q̧ ſi poſſeſſori.1.q.1.non eſt putanda, in fi.Ante
tñ,quàm renũciet, uel aliquis eligat,ſi ille,qui conſenti
re diſtulit, electioni de eo factæ ſaltẽ modo conſentire
uelit,admittẽdus eſt.j.e.cũ inter canonicos.ff.de adop.
l.mancipiorũ.is].i.prælatus. idẽ credo de patrono. &
dicimus, q̧ hi cõferre poſſunt,ẽt nulla ſñia admonitio-
nis pcedẽte,ut hic. ſi aũt nouo iure niterent, ſecus.j.de
conceſ.præben.nõ ua. cũ noſtris. uel dic , ut ibi not.nos
credimus tũc tñ trãſactũ tps de cõſecrãdis epis, qñcũq;
fuerit in epm conſecratus, ẽt ſi primo mẽſe , uel ſepti-
mana obtinuit cõfirmationẽ ; & tunc licitè poſſunt eius
beneficia cõferri. ¶Itẽ & qñ oĩ ſua negligentia eiecta ,
& ſua diligentia interueniente potuit conſecrari,& non
ſit conſecratus: unde ſi erat ſacerdos,ſtatim debet dare
operã cum conſecratore ſuo , q̧ eũ conſecret. & ſi non
erat ſacerdos, uel diaconus,uel ſubdiaconus, liberauit
cũ ordinatore ſuo, q̧ eũ ſucceſſiue ſine interpellatione
per ſingula tpa ordinationum ordinet. ſi fuerit poſtu-
latus autoritate eius , qui habet poteſtatem admitten-
di poſtula.det operã, q̧ quàmcito poteſt fieri ordinet ,
& conſecret. & ſi ſm hoc põt fieri primo menſe , & non
fiat, extũc poſſunt eius beneficia conferri. ẽt ſi ſine eius
negligẽtia differt p ſex mẽſes,uel annũ, uel ẽt amplius
non dr eſſe tranſactũ tps de conſecrandis epis , nec eius
beneficia conferri pñt. ſi aũt per grãm diſpenſantiũ ob-
tineat conſecrationẽ differri , ſtatim credimus eius be-
neficia poſſe conferri,ar.ff.ex quib.cau.ma.l.qui mittũ-
tur,& l.ſeq.¶Itẽ dicimus, q̧ ex quo ſemel fuit in mora,
ſtatim poſſunt eius beneficia cõferri,& ſi nõ ſit trãſactũ
tps de cõſecrãdis epis.alij ꝫ,ſ.q̧ ſp debet expectari uſq;
ad tps decurſum.de hoc ẽt no.j.de pbẽ.de multa.hoc.n.
4 tps pparatũ eſt ad hoc cõgruũ.ff.de poſtula.l.j.§.j.¶†Di
ſponẽdi.qd ſi ante terminũ pdictũ pfectæ trãſlatus eſt ,
& habet qetã epi adminiſtrationẽ,nũquid poterũt con-
ferri eius bñficia ppria? vr q̧ ſic,arg.21.q.2.ſi quis iam
tranſlatus.16 q.1.ne pro cuiuſlibet.ff.de procu.filius.§.
ueterani.C.de iur.do.in l.ij.j.de off.dele.gratum. cre-
dimus tñ,q̧ ante cõſecrationẽ nõ ſufficiat pfecta trãſla-
tio, & quieta adminiſtratio.niſi decurſum ſit tps, ea ma-
ximè ratione: quia adhuc põt excipi contra eum, & re-
moueri ab epatu:& tñ habebit priora beneficia.j.de ac-
cu.ſuper his. ſed ſi ante tres mẽſes habeat quietam ad-
miniſtrationem, & ſit conſecratus, libere eius beneficia
conferuntur , ar.hic ſi uerò non poſſit habere liberam
adminiſtrationem, ipſe tamen non eſt conſecratus, non
conferuntur eius priora beneficia etiam poſt tres men-
ſes.eſt enim neceſſe utrũq; interuenire.92.diſt.ſi qui epi
ſcopi. alij contrà ; ſecus , ſi per electum ſtaret , quomi-
nus miniſtret:quia tunc perinde habetur, ac ſi admini-
niſtret. Quid de aliis prælatis , nunquid ipſo iure ua-
cant priora beneficia ? Reſpondeo,ſic ſi habeant curam
animarum , uel ſunt perſonatus.j.de præben.de multa.
5 ¶†Archidiaconos] no.ar.archi.habere curam anima-
rum , ſed non principaliter , ut 16.q.6.nullus , infra de
offi.archi.cum ſatis poteſt tamen excommunicare infra
de eo, qui fur.ord.ſuſcep.c.1.ubi de hoc not. Annexã]
infra de appella.reprehenſibilis.j.de pœ.licet.j.de in-
6 ſtitu.cũ ueniſſent annũ].j.de æta.prætereà. ¶†Admo-
niti] In epatu ſufficit ſola negligentia electi.100.diſt.
c. in ceteris inferioribus neceſſaria eſt admonitio , ut
hic infra de æta.& quali.quæris. & neceſſaria eſt ſñia
admonitionis, ueruntamen ſine iuris ſolẽnitate,ut hic,
& j.de æta.& quali.quæris.j.de cõceſ.pbẽ.cũ nrĩs. cũ.n.
iſta nõ poſſint eſſe niſi notoria j.de trãſla.eporũ.c.j.& ij
non

2 *¶ Ordo ſeruandus. quòd in notorijs non debeat ſeruari ordo, adde ab.in.c. bonæ,el primo infrà eo. tit.d. Maria Sozi. in conſi. xxij.col.iij.uerſi.iiij. probatur Alexan. de Imo. in l.ſi confeſſus, in addi. ad Bar.ff. de cuſto.reo.et late Frã. Are.in conſi.ſuo ſolẽni.clxv.& adde eundem Inno. infrà eodẽ in c. noſti.*

non eſt ordo [a] ſeruandus, ij.q.j. de
manifeſta canonibus] Præfixum à
canonibus tp̃s intelligitur , ut ſin-
gulis temporibus ordinationũ ac-
cipiat ordines ſucceſſiuè.hoc .n.di
cit.c.faciendum,ubi neceſſitas im-
minet.lxxvij.di.c.ulti. & hic immi
net neceſſitas,cum dignitas uacat,
quæ talem ordiné requirit Remo
ueãtur] per ſubtractionem benefi
ciorũ,& amiſſioné locorum cogé
di ſunt ad ordines, non præciſe.j̃.
de æta.quæris,lx. diſtin. conſuluit
officio] Ideſt dignitate appella-
tionis] Infrà de appe. reprehenſi-
bilis Hoc ſanè] .ſ. ꝙ ꝓmoueant
ad ordines,quos dignitas reqrit promoti].i. cõfirmati,
ſed non ordinati Obſtant] Puta ꝙ factus ſit irregularis
ſine culpa ſua poſt inueſtiturã contra formã] Puta mi-
noris ætatis,illegitimos,illiteratos , & malæ uitæ, quæ
continentur in principio.c. elegerint] Scienter indignũ
infrà eo.innotuit. priuatos] Prima uice tm̃,j̃.eo. cum
Vinton.& tunc ipſo iure.j̃.eo.qſquis beneficijs] Non of
ficijs, ne eccleſia remaneat ſine ſeruitio ſuſpẽſos] Ipſo
iure.j̃.eo.innotuit,circa fi.alij dicunt ꝑ ſnĩam priuandũ
bñficio infrà eo.quiſquis.ſed põt dici illam decre. obti-
nere in ſuo caſu,ſ. qñ qs per potentiam laicalem eligit
aliqué,quem timor aliquo modo excuſat.hic aũt loq-
tur,qñ ſcienter eligunt malignos,qui nullo, modo ſunt
excuſabiles ep̃s] cum ad eum ſpectat collatio,uel ele-
cti confirmatio conſenſerit] Cum ad alios pertinet ele
7 ctio.¶†Per capitulum] Hic habes,ꝙ ep̃o peccante pri
mo loco deuoluitur eius poteſtas ad capitulum infrà de
conceſ.præbẽ.nulla. quod intelligimus uerũ de bñficijs
quæ ad ep̃m pertinent ꝓprio iure. nam ſi ad eum non
pertineat collatio ipſo iure , ſed deuolutio : puta quia
propter negligentiam aliorum clericorum deuoluitur
ad eum ptãs eligẽdi aliqué,tunc nõ ad capitulũ, ſed ad
ꝓximũ ſuperiorem deuoluetur hęc ptãs,ar.infrà eo.ne
pro defectu.& eſt rõ diuerſitatis,quia in his,q̃ ad eos ꝓ
prio iure pertinent,eſt inter eos maior coniunctio , quã
in alijs ,quæ aliunde obuenient,ar.infrà de teſta.requiſi
8 ſti.¶†Et capitulum] Tunc deuoluitur electio ad capitu
lum ex delicto epiſcopi commiſſo in cõfirmatione tm̃,
quando primus,ad quem pertinebat electio,uel præſen
tatio,ſcienter elegit indignum,& ep̃s ſcienter confirma
uit,etſi ignoranter eſſet indignus electus,ad primum re
diret poteſtas eligendi infrà eo.innotuit;& c. dudum. &
ſi primus ſcienter elegiſſet indignum , ſed ep̃s ignorans
confirmaſſet:tamen poſt confirmationem caſſatam pro-
pter indignitatem electi eliget epiſcopus , qui ignora-
uit indignum,& debet iſte, ad quem deuoluitur ptãs eli
gendi ꝑꝑ delictum aliorum, infrà ſex menſes computã
dos à tẽpore,quo ſciuerunt electum , & confirmationé,
uel electionem ſcienter factam de indignis infrà de con
ceſ.præben.qa diuerſitaté.Eligere,†ſicut ille , ad quem
9 deuoluitur ꝑꝑ negligentiã.infrà de cõceſ.præben.nul-
la hic adde,q̃ notantur infrà de cõceſ.præben.inter di-
lec.plus placet nobis, ꝙ nunq̃ in caſu iſto,ſ. qñ aliqua
minor eccl̃ia ſciẽter elegit indignũ,& ep̃s ſcienter cõfir
mat indignũ,electio ad cap̃l̃m cathedr.eccl̃iæ nõ deuol
uat : ſed deuoluit ad archiep̃m tm̃. & iſta decre.loqtur,
qñ cõſenſit fieri electio de indigno intereſſendo electio
ni ut canonicus,& ſic loqtur decre.infrà de conceſ.p̃bẽ.
poſtulaſti;& quia poteſtas epiſcopi tranſit in capitu-
lum,ille de quo capitulum prouidet,habebit ꝓ confir
mato,ſicut habetur,ſi epiſcopus de eo prouidiſſet.

CAuſam cõtulerunt] tempore,quo uacat:quia alias
non licet infrà de conceſ.præben.conſtitutus.Reci
pi] ꝙ tenẽtur recipere abbatiſſam non ex ui compro-
miſſi,per quod non tenetur niſi ad pænam,uel intereſſe.
ff.de arbi.diem.§.ul.& l.ſeq.niſi dictum eius ſit emolo-
gatum.C.de arbi.Cumanam.uel dic,ꝙ tenerentur eam
recipere: quia ipſæ intelliguntur elegiſſe per epiſcopũ,
qui uice earum eligit.ff.quod cuiuſq; uni.l.ij.§.j. infrà.
eo.in cauſis,cum dilecti,in fi.arg.inde eſt,ꝙ ẽt in ꝑſonã
electi dicere poſſunt compromittentes,quod alias non
poſſunt.ff.de arbi.qualem,&. l.diem.§.ſtari.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt epiſcopus in cauſa ſuæ eccleſiæ eſſe iudex.*
2 *Non licet iudici aliquid reuocare in ſnĩa diffinitiua ab eo lata.*

NOſti. Diſponendi] hodie aũt in concordia ele
cti in remotis partibus ante confirmationé hoc
poſſunt infrà eo.nihil. Reuocare] qũo erit hic
iudex in cauſa ſua? contrà.C. ne quis in cauſa ſua.l.j.
item ſi uiolenter & ſine iudicio occupauerit etiam rem
ſuam,cadit à iure ſuo.C.ũnde vi.ſi quis in tantam,& idé
ſi ius ſibi dicit in re ſibi debita.ff.quod met. cau. extat.
1 ¶†Item nunquid ſeruabit ordinem iudiciorum ? dicunt
aliqui quòd nihil aliud uult dicere,niſi ꝙ ſeruet eccle-
ſiam indẽnem. uel dic epiſcopum
[b] poſſe eſſe iudicem in cauſa eccle
ſiæ ſuæ.ij.q.vij. ſi quis ab epiſco.
xlv.di.ſi qs,& ꝓcurator fiſci in cã
fiſci iudex eſt.C.ubi cãæ fiſci l.j. &
ep̃s dr̃ ꝓcurator eccleſiæ.xij.q.j.ſi
priuatũ.& ĩperator in cã fiſci.ff.de
his,q̃ in teſta.delẽ.l. ꝓxi.& tñ res
fiſci imꝑatoris dñr.ff. ne qd in lo-
co publi.hoc interdictũ.& qñ poſ-
ſit qs in re ſua eſſe iudex,no. infrà
de foro cõpe.cũ ſit,& melius infrà
de cenſi.uenerabilis.& de uerbo.ſi
gni.ex parte.in his ergo nõ hñt lo
cũ leges ꝯriæ,quãdo ſine auctori-
tate iudicis qs ſibi ius dicit,& dici
mus eũ ſeruare debere ordiné iu-
diciorũ,niſi eſſet notoriũ.¶Quidã
tamé intelligunt hanc decre. in no
torijs tm̃,ubi non ſeruabit ordiné
iudex,ſed ſola monitione pręmiſſa
excõicabit. xvj. q.j. in canonibus.
alij ſupplent hic ſtudeat reuocare
ut debet , & ſic debet quaſi actor,
2 nõ quaſi iudex.¶†Ité in ſententiis
diffinitiuis nõ licet iudici aliquid
reuocare.ſemel.n.eſt functus offi-
cio ſuo.j̃. de offi.deleg.in l̃ris:ĩ in-
terlocutorijs aũt ſecus.ff.de re iu-
dic.ꝙ iuſſit, niſi ſit ſnĩa papæ , q̃ ſi
eẽt ꝑ obreptioné obtẽta , ꝑ ipſum
mutari,põt.xxxv.q.viij.c.ſiue ante.
ſil̃r cõſtitutiones mutare põt.ff.de
le.nõ eſt nouũ.in cõtractibus aũt mutare licet ſi nõ para
tur alicui præiudicium , re adhuc integra , in contra-
ctibus.ſ.qui alterius gratia tantum cõtrahunt infrà eo.
in cauſis.ff.de procura.ante,& in ꝯctibus innoĩatis.ff.de
cond.

b ¶ Epiſcopũ de hoc uide aliquid per Ale. de Imo.in conſil.xix. col.ij.uer.quis igitur in prin. li. ubi , quòd in his , quæ ſunt de eius menſa , nõ poteſt eſſe iudex. Et quando quis poſsit ſibi dicere ius in cauſa propria, uide per eundẽ Alex. in conſi.cxxxv.col.i. & ij.eo. uolu.duplicatum inter conſilia Cæpol.conſi.xxvi. ad le an & quando quis ẽt non recognoſcens ſuperiorem, & concurrat uoluntas aduerſarij, poſsit eſſe iudex in cauſa propria , uide per do. Bar.Sozi .in cõſi.xcvi.col.iiij.uer. tertio quia , in conſi. cxxxvi.col.ij.uer. ad quorum confirmationem, in conſ.cxx.col. vij.circa prin. in conſi.lxxvij.co.fi. & in conſil.ccxxi.col. vij. circa fi.

cond.cauſa da.ſi pecuniam. In contractibus aũt noĩatis,
qui utriuſque gratia contrahuntur,non licet mutare, ẽt
ſi non ſit prę iudicium,& etiam re integra .ff.loc.qui ope
ras.re autem non integra nunquàm licet mutare , etiam
in non nominatis contractibus,& etiam ſi non intereſt j̃.
eo.in cauſis.ff.de procura.poſt litem,& l.ſeq.& l.quæ om
nia.ff.de reg.iur.nemo.ff. de adop.poſt mortem , niſi fa-
uor aliud inducat.ff.de li.cauſa,interrogata.ſed ꝑ hanc
diſtinctionem non ſoluitur contrarium j̃. de fil. presby.
ueniens,quæ eſt huic contra xij.q.ij.non licet j̃. de præ-
ben.cum non ignores.ſed dic,ꝙ ubi factum eſt improba
tum à iure ita,quòd non poteſt allegari contrarium,li-
cet uenire contra factum ſuum,ut in his contrariis. Sed
huic contrarium uidetur.infrà de cleri. coniuga. diuer-
ſis. Sed poteſt dici illud non eſſe improbatum à iure: ut
84.diſt.cum in præterito:uel illud ſpeciale in pœnam e-
piſcopi,& ſic intelligitur infrà de fil.præſby.ueniens,q̃-
uis poſſet ibi reſponderi,ꝙ fuit diſpenſatio . Sed adhuc
eſt contra 12.q.2.monemus.ſed ibi non potuit reuocare
factum ſuum:quia remotus ab adminiſtratione erat alie
nator:ſed de iure bene agit ad reuocandum factum ſuũ .
ff.de pa.ſi unus.item nec eſt ar.contra.C.ad turpi. quam
uis ff.de adul.ſi maritus.§.ſi negauerit.quia ibi non re-
uocat alienato,ſed agit ad reuocationem.C.de agri.& cẽ
ſi.quemadmodum.quod quidem licitum eſt. nam uendi
tionem,locationem,& alios contractus licet reuocare ,
uel quia non tenet,uel per beneficium reſtitutionis, uel
alijs modis,ſecundum quòd quilibet inuenire licet . Sed
nec ad reuocationem talium contractuum agere poteſt
niſi turpitudinem ſuam alleget,ut ſi uelit reuocare , da-
tur ei ex turpi cauſa.ff.de condi.ob tur.cau.per totum j̃.
de do.inter.ſed ſi turpitudinem ſuam alleget, tamen no
mine eccleſiæ poteſt agere,ut hic cum ſuis concor. quan
diu enim toleratur,nomine eius agere põt 8.q.4.nonne.
nec de malicia perſonæ poteſt excipi contra eccleſiam.
16.q.7.ſi epiſcopum.ad contraria autem.ſ.infrà de fil.p̃ſ
by.ueniens,& de cleri.coniug.diuerſis, reſpon. ut ſuprà
quid autem iuris ſit,qúando ſemel approbauit perſonã
uel inſtrumentum,an.ſ.poſſit ulterius reprobare, not.j̃.
de exc.cum uenerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Quid requiratur ad hoc , ut electio . facta a paucioribus confirmetur.*
2 *Electio nulla quæ nam ſit .*
3 *Secunda electio ex interuallo non ualet, niſi electionis tempore notorium eſſet primam electionem nullam.*
4 *Priuati quandoque ſunt ipſo iure eligendi .*

COnſiderauimus. Hanc decreta.intelligo,quan-
do ex interuallo fiunt diuerſæ electiones: ſi non
fiant ex interuallo,ualet ſecunda electio à maio
ri parte,uel de perſona iuuata maioribus meritis infra
eo.dudum lxxiij.diſt.c.ulti.appellationem]No.ꝙ nõ pri
uantur iure eligendi,licet elegerint poſt appellationem
uel contra priuilegium,uel poſt electionem primam nõ
caſſatam.non enim inuenio hoc expreſſum in iure . unde
non debeo extendere pœnam.de pœn.di.j.pœnæ. de hoc
no.ſupra depo.præ.c. ij. appellationem] Recipiendam
Tenorem]Fortè, ne quis alium de eligeret,uel in certo
loco fieret electio, uel dè certa eccleſia ſupra de conſti.
cum dilectus,infra e. uenerabilem qualemcunque] De
1 qua notum non eſt,ꝙ eſſet nulla.¶ † Hic no.quia ad hòc
quòd confirmetur electio facta a paucioribus , pluribus
eligentibus indignum , quòd non eſt neceſſe , quòd tem-
pore electionis eſſet notorium a pluribus electionem ſa
ctam eſſe nullam,uel ꝙ electus ab eis eſſet indignus, uel
ꝙ electores priuati eſſent ipſo iure,uel priuandi poteſta
te eligendi infra c.dudum imo ſufficit quòd tp̃e, quo ſe
renda eſt ſententia ſuper electione,ſit notorium; uel ali
ter conſtat,ꝙ fuerit nulla electio , uel indignus electus ;
imò plus dicimus,ꝙ ſufficit probare aliquid, quare pri-
ma ſit annullata,quando fit in eodem contextu.infra eo.
congregato.nec eſt neceſſe,ꝙ ſit notorium,dummodo a-
liquo modo probetur.item hoc eſt uerum, quando uno
contextu fiunt plures electiones infra eod.congregato.
2 ¶† Et nota ad intelligendum ſequentia,quod dr̃ electio
nulla ſi elegerunt ad dignitatem habentem curam ani-
marum:uel alia,quæ maiores ordines requirunt,patien
tem defectum in ordinibus,ætate,ſcientia,& uita,ut ſu-
pra eo.cum in cunctis,in prin.ſ̃ de poſtu.c.j.infra e.reſcri
ptum.¶Item ſi irregularem,& alias ĩ natiuitate. infra e.
innotuit.idem ſi illiteratum.36.di.illiteratos.l.di.nemo
ubi habes idem de corpore uitiatis.idem de laicis lxj.di
ſtin.Oſius item ſi eligatur,quicunque poſtulandus eſt,de
quo no.ſupra de poſtu.c.ſi. item ſi laici interfuerint ele-
ctioni epiſcopi tanquam ius habentes infra e. Maſſana,
idem,ſi a ſuſpenſis,uel ſi de ſuſpenſo facta ſit electio. ſ̃.
de conſue.cum dilectus multo fortius,ſi ab excommuni
catis j̃.de ap.conſtitutis.item ſi non ſeruetur forma.j̃.e.
quia ꝑꝑ,& c.in geneſi.item ſi minor pars maiore parte
non uocata proceſſerit ad electionem.j̃.e.auditis.ſi autẽ
duæ partes ſint præſentes, & alij contemnantur, nihilo-
minus tenet electio,ſed poteſt caſſari petente contempto
& forte non alijs.& idem poteſt etiam ratificare eandem
ſi conſentiat etiam modo j̃.e.ꝙ ſicut,& c.eccleſia ueſtra
ff. quod cuiuſque uniue.l.nulli,& l.ſeq.poteſt etiam di-
ci,ꝙ non ſit nulla,licet poſt ap.ſit facta,ſed annullanda.
ar.ſ̃.eo.conſiderauimus.uel ſi fiat cõtra priuilegium, ut
ibi dr̃.eſt autem annullanda,ſi fiat tractatus,corpore de
functi nondum tradito ſepulturæ j̃.eo.bonæ me.hoc q-
buſdam non placet.nec ualent excuſari, quòd ex igno-
rantia iuris uel facti deliquerunt,ſiue ſcienter,ſiue igno
ranter ꝯ prædicta fecerint,electio eſt nulla, uel annullã
da,ſ̃m ꝙ diſtinctum eſt,ar.j̃.e.innotuit.quando uero e-
lectio eſt ex interuallo,dicunt quidam,ꝙ duo ſunt neceſ
ſaria ad hoc,ut teneat ſecunda electio,ſ. quòd prima nul
la ſit ipſo iure, & ꝙ primo eligentes priuati ſint poteſta
te eligendi ipſo iure, ut no.j̃.e.auditis.item quidam di-
cunt,ꝙ tertium eſt neceſſarium, ſ. ꝙ prima electio pen-
deat.nam ſi electus renunciaſſet,uel ſi caſſata eſſet ele-
ctio,tunc non poſſet fieri ſecunda electio , niſi omnibus
uocatis,ar.j̃.e.cum Vintonien.nec diſtinguo hic, an ſit
notorium tp̃e electionis,primam electionem nullam eſ
ſe,& primos electores priuator ptãte eligendi,an nõ,dũ-
modo tempore ſententiæ conſtent duo , uel tria prædi-
cta,ar.hic.j̃.de ap.conſtitutus.& hæc intelligo uera,quã
do alii ſunt primi eligentes;alii ſecundi.nam ſi ijdẽ sũt,
qui primo elegerint,& ſecundo,tunc ſi ipſo iure nulla ẽ
electio prima,licet non ſint priuati poteſtate eligendi,q
primo elegerunt.tñ tenet ſecunda ex interuallo facta ,
& etiam ſi prima non ſit caſſata j̃.e.cum terra , quamuis
quidam intelligant illam,qñ notorium eſt primam nul-
lam eſſe,ut ibi no.e.imo neceſſarium eſt,ut in hoc caſu,
ſ.quando ijdem primò & ſecundò eligunt ad hoc , ꝙ te-
neat ſecunda,quòd per primam electionem non ſint pri-
uati ipſo iure poteſtate eligendi,cum ſi eſſent non tenet
ſecunda electio.j̃.de ſup negli.præla.licet, ſed contra j̃.
eo.cum terra.ubi dr̃,ꝙ etiam ſi perſona ſit uitioſa,quòd
poſſunt

poſſunt procedere ad electionem ſecundam:ſed etiã qui
talem eligunt,ipſo iure priuati ſunt ſ̃. e.cum in cunctis :
ſed illa decre.cum terra loquitur cum ignoranter eligũt
uitioſam perſonam.unde ipſo iure non ſunt in poteſtate
eligẽdi,ut j̃.e.c.dudum in gl.quæ incipit circa fi. ſi uerò
eodem caſu retento electio ſit aliqua licet poſſit caſſari
ex cauſis prædictis,tunc publicato ſcrutinio, ſiue ſtatim,
ſiue longiori interuallo,non licet eiſdem alium eligere.
j̃.e.c.publicato.ab alijs autem electio ẽt in hoc caſu fa-
cta in eodem contextu tenet:ſecus,ſi ex interuallo j̃. eo.
3 congregato ſuprà e.conſiderauimus.¶†Alij dicunt,ꝙ ex
interuallo non ualet ſecunda electio , niſi tempore ele-
ctionis notorium eſſet primam electionem nullam ar.ad
hoc ſuprà eo.conſiderauimus;& ſic intelligunt j̃. de ap.
conſtitutus.ex quibus autem cauſis diximus electionem
eſſe nullam,uel annullandam,& etiam in alios poteſtatẽ
eligendi tranſlatam pp uitium electi,uel eligentium,ex
eiſdem cauſis idem dicimus in poſtulãtibus ſuprà de po
ſtu.c.j.& ij.ſecus autem,ſi ex alia cauſa,quàm pp uitium
electi,uel eligentium j̃.e.innotuit.ſuprà de poſtu.c.fi. j̃.
de renun poſt tranſlationem lxj.di.Oſius.item ſi electio
ſit poſt appellationem legitimam , tenet ſed poſtulatio
non,ut quidam dicunt j̃.c.proxi.& intelligo in eundem
contextum,uel aliquam fieri eodem contextu , quæ ſit
omnibus canonicis exiſtentibus in capitulo ſimul.nam ſi
una pars recedat,& remanentes in capitulo aliquam fa-
ciant electionem,caſſatur electio,quæ ſit contemptis re
cedentibus,ꝙ non eſſet in eodem contextu facta, ut iam
dictum eſt j̃.eo.auditis,niſi forte incontinenti à priore
ſcrutinio,uel compromiſſo procederent , quia quæ ſta-
tim fiunt &c.arg ff.ſi cer.pet.lecta. C.de pac.petẽs.& ha
bes expreſſum. ff.de teſta. hæredes.§.pe. ſed huic obſtat
præalle.decr.auditis.ſed dic,ꝙ ibi non proceſſerunt ex
ſcrutinio priori,ubi glo.in uer.conſenſerat,ſed de nouo
conſenſerant in R.Melius credimus,ꝙ ſi electio eſt nul-
la pp eligentes,qui nullam habent,nec habuerunt pote
ſtatem eligendi,quia tunc tenet ſecunda electio j̃. de re
iudi. cum Bertoldus.uel habuerunt quidam poteſtatem
eligendi,ſed amiſerunt,ut quia ſunt excommunicati,uel
ſuſpenſi ab officio, & beneficio non intelligas de ſuſpen-
ſione à beneficio, uel forte ab ingreſſu eccleſiæ, uel alia
ſuper aliqua ſingulari ſuſpenſione. uide de his ſ̃.de con-
ſue.cum dilectus,in gl.ſuſpenſus nec diſtinguo,ſi ſint no-
minatim,uel publicè excommunicati,uel interdicti,uel
non,quia ſuper nulla eſt electio prima, & ſecunda tenet
j̃.de app.conſtitutis.& intelligo ſuſpenſos,ſiue ſint ſuſpẽ
ſi a iure, ut qa negligunt eligere infrà tp̃s ſtatutum j̃.de
conceſ.pręb.c.ij. & qa eligunt indignos,ut laicum.j̃. eo.
ſacroſanctam,& c.Maſſana.ſupra e. cum in cunctis , ſiue
ſint ſuſpenſi ab homine,ſiue a iure.de ſuſpenſis autẽ no.
de poſtu.gratum.¶Item dicitur nulla pp perſonam ele-
ctam,quæ ineligibilis,i.quæ eligi non poteſt ſine diſpen-
ſatione,& tales ſunt omnes poſtulandi,de quibus no. ſu-
pra de poſtu.c.fi.¶Item dr̃ nulla pp defectum formæ j̃.
e.quia pp de hac elec.dat̃ regula uera, ꝙ ubicunque ele
ctio eſt nulla,non impedit ſecundam fieri,ſiue in eodem
contextu,ſiue ex interuallo;& hoc probatur per ſuperio
ra iura.& bene facit ſupra de ſup.neg.præla.c.ul.nam qđ
nullum eſt,impedimentum pręſtare non poteſt.ff.de uer.
ob.ſi dari ſtip.Sed caue tibi;quia poteſt eſſe , ꝙ ſecunda
caſſatur,non quia facta ſit poſt primam non caſſatam:ſed
quia una pars capituli fecit eam,non uocatis illis,qui fe
cerunt primam nullam : qui tamen uocari debebant , ſi
ſcienter non deliquærant in prima.nec facio aliquã uim
utrum tpe electionis ſit notum,nullam electionem eſſe,
uel electores ipſos ſuſpenſos tpe electionis,an nõ ſit no
tum,ſed poſtea per probationes fiat manifeſtum,ut hic.
Item no.ꝙ aliquando electio eſt nulla , & tamen electo-
res nec priuati ſunt ipſo iure poteſtate eligendi, nec pri
4 uandi,ut ſi eligant ignoranter ineligibilem.¶† Item pri
uati ſunt aliquando ipſo iure eligendi, & tamen electio
non eſt nulla,ut ſi elegerunt criminoſum ſcienter ſ̃.e. cũ
in cunctis j̃.de iure.ſicut noſtris ad ſuum] Infra de app.
bonę memo.81.di.tantis xj.q.j. quia res. ff. de lib.cau. &
ar.ꝯ ff.de munc.& ho.ut gradatim.infra de matr.contra-
cto contra interdic.eccl.ex literis. ¶Fama] Quia non re
mouetur pp delictum perſonæ.j̃.e.ſuper eo.alioquin ꝯ.
ff.de re mil.qui cum uno.§.non omnes,& §.exacto. ff. de
his,qui no.infa.l.ij.§.ſi ignominiæ fortè & pp delictum
perſonæ remoueretur,non eſſet infamis.j̃.de accu.ſuper
his.quod uerum eſt, quando crimen opponitur excipien
do , ut hic (iſtam.) Sed & an iſta poſſit eligi de iure . in
fra eod.ſuper eo : ſed Papa hic ex ſpeciali cauſa præter
ius interdixit .

SVffraganeis. Ad mandatum infra eo.ꝙ ſicut,contra.§.
pe.ſol.hoc adeò leue eſt,quòd etiam ſuffraganei poſ
ſunt,uacante ſede,ſua auctoritate facere lxiiij.di.quia p
illa autem,quæ ibi dicũtur,uel ſunt grauia,ſicut conuo-
care concilium,uel digniora,ſicut ordinare clericos, &
nulla,quæ pertineãt ad ordinem,facere poteſt cum pal
lium non habeat , in quo eſt plenitudo pontificalis offi-
cij infra de uſu pal.c.j.& intelligo,ꝙ rõne ſuæ dignita-
tis non poteſt facere aliquod epiſcopale,ſed pro alio e-
piſcopo bene poſſet ordinare clericos,ar.infra de renũ.
ad ſupplicationem ſed dices ipſe ur̃ facere , uel conſecra
re,ex quo mandat.infra de ſen.excom.mulieres.ſol.illud
habet locum quando mandat . quod ad ſe pertinet , uel
quod pro ſe fieri uult, hic autem mandat, ꝙ ad officium
eorum ſpectat , quod eſt de iuriſdictione, ſcilicet man-
dare,ut faciat officium ſuum,ar.ff.de iuriſ.om. iud.l. iij.
j.reſpon.& ideo poteſt hoc, ex quo confirmatus eſt infra
eo.tranſmiſſam.uel dic ꝙ hæc decre.loquitur,qñ non eſt
in mora petendi pallium, arg. infra de app. cap.ex inſi-
nuatione. illa contraria loquuntur, quando eſt in mora

SVMMARIVM.

1 *Vitium perſonæ in modum exceptionis probatum præiudicat in alia electione.*

SVper eo Alterius.] Idem,ſi eiuſdem ,ut j̃.ſequit̃
[Vicio] pp criminis conſcientiam,uel irregulari
1 tatem.& no.hic , † ꝙ uitium perſonæ in modum
exceptionis probatum p̃iudicat in alia electione ꝯ.j̃. de
excep.denique.§.fi.j̃.de ord.cog.cũ dilectus.ff.de his,qui
no.infa.Lucius ſol.licet non ſit infamis de iure pp cri-
men ſic probatũ:eſt tñ infamis de facto.q̃ infamia repel-
lit à dignitatibus acquirendis.C.de digni.l.ij.81.di.tan-
tis.ff.de decu.gñaliter.§.ſpurios.C.de inoffi.teſt. fratres
j̃.de acc.omnipotens:quia ꝙ plus eſt, propter infamiam
facti ab obtenta dignitate ſuſpendit̃ 2.q.v.presbyteri . c.
ſi mala.Vel ideò eſt,quod hic dicitur,ꝙ uitium,quod o-
bijciebatur,electionem,de qua agebatur,tangebat infrà
de excep.denique.uel eſt hoc,licet quia hic modus agen
di appelletur exceptio;habet tamen in pluribus uim &
modum actionis.infra de ac.ſuper his.ff.de decu.genera
liter.§.ſi quis.& æque bene dicitur accuſatio,ſicut exce-
ptio , in aut̃.de ſanc.epi.§. ſi quis autem , & §. ſi autem
tempus. in aut̃.quomodo quando oportet.in prin.& §. j.
unde in hac exceptione neceſſarium eſt electum uocari
& litem,

& litem conteſtari,& reliquum ordinẽ ſeruari infrà eo.
dudum;quę non ſunt alias in exceptione neceſſaria[for
te] nam tunc etiam ſine uitio ſuo,puta quia alius ali-
quid dedit pro eo, non poterit ad eandẽ eccleſiam aſſu-
mi,niſi ex diſpenſatione.j.q.v.c.j.& ij.arg.cõtrà.j.q.j.c.j.
ſolu.infrà eo.c. ſi alicuius.

CVm monaſterium. Suis] ipſius domus, in qua fiebat
poſtulatio [in eremo] infrà de reli.do. ut eps̃, &.c.
inter quatuor.contrà.xix.q.ij. è contrà Paulus ſed hic
loquitur de eremitis, qui habent proprium. at hic ele-
ctus non habebat proprium,& erat monachus , licet in
eremo moraretur : alioquin non liceret eum habere in
abbatem infrà eo.officij.ſed certè, ubi intentione bona
quis duceretur tantùm,& non ambitione,crederem , ꝙ
teneret poſtulatio,etiã ſi nõ eſſet profeſſus,& hoc ſona-
re uidetur finis decretalis pręal.ad idem.xvj.q.j.presby
teros.¶Et no.ꝙ licet eremitæ poſſint habere proprium:
quia non abrenunciant;tamen ec-
cleſiaſticæ perſonæ [a] ſunt, & conti
nẽtiam ſeruare debent,& ꝓmitte
re.xxvij.q.ij.§.ecce ; & de iſtis ha-
bes.xvj.q.j.c.qui uerè.

a ¶ *Eccleſiaſticæ perſonæ. Adde Cald. in ti. de ſta. religio. conſi. vi. & in conſi. xxxi. in ti de ſtat.mona. & uide glo. in l.ij. ff. de in ius uocan. & hanc opi. tenet Car. in c. i. in princi. q. ij. de ſen. ex contrarium tamẽ tenet ipſe in cle. ij. in xiij. q. & ſeq. de præben de quo uide etiã. per Abba. & doc. ĩ c. ij. infrà de fo. cõpe.*

SVMMARIVM.

1 *Non ualet conſuetudo contra libertatem eccleſiæ.*
2 *Eligi poteſt alius, non caſſata primà electione.*
3 *Secunda electio expirat obtinente prima.*
4 *Poſt publicatam electionem non caſſatam non licet alium eligere.*

CVm terra. Alterius] perſonæ denominatis [to
tius].i.ambarũ pſonarũ electarum[ſancimus]
ſi.ſuprà de cõſue.inter uos,ubi de hoc no.licet
enim patriarcha,ſi eſt de conſuetudine , poſſit intereſſe
electioni ſuffraganei archiepiſcopi, ſicut , quod minus
eſt ſuffraga. poſſunt intereſſe electioni archiepiſcopi.ſ̃.
de poſtu.bonæ memo.modus tamen iſte nominandi gra
1 uis eſt,unde remouendus eſt.¶†Abolendam] quia gra
uis erat eccleſiijs ſuprà de conſue.c.j.nec erat præſcri-
pta conſuetudo:quia ſi eſſet præſcripta, forte non eſſet
reprobanda in Patriarcha , ar. infrà eo.ſacroſancta.uel
dic,ꝙ hoc non poteſt conſuetudine induci,ꝙ poſtquam
conſenſerint in aliquẽ ipſum eligendo,ꝙ poſtea per ali-
quem irritetur,ſi noluerit conſentire , niſi ſ̃m formam
iuris. decre. aũt ſacroſancta non obeſt : quia illæ perſo-
næ ibi non erant electæ:ſed tñ nominatæ.unde ibi nul-
lum ius erat quæſitum nominatis. Item ibi non probat
illam nominationem,ſed potius improbat[modo].ſ.qa
eligunt poſtulandum[uel modo] infrà eo. quia pp[di
ligentiam].i.diligentẽ inquiſitionẽ faciant de perſona
2 eligenda.¶†Hic habes,ꝙ eligentes poſſunt alium elige
re,prima electione non caſſata contrà ſuprà eo.conſide
rauimus.ſed & contrà uidetur,quia ſi eligunt indignũ,
ipſo iure priuati ſunt poteſtate eligendi ſuprà eod.cum
in cunctis ſuprà de poſtu.c.ii.infrà eo.innotuit. & idem,
ſi non ſeruauerunt formam j̃.eo.quia pp ſol.non uidet̃
hic,ꝙ non caſſata prima electione procedatur ad ſecũ-
dam,ſed diligentiam habeant inquiſitores. ſ. ut plures
habeant paratos ex prima electione , ut ſi cõtigerit unũ
electum caſſari , eligatur ſecundus.lxj.diſt. ſtudij.lxxv.
diſt. Florentinum. uel eligant ſecundum ſub ea condi-
3 tione,ſi primus caſſaretur,ar. in c. Florentinum. ¶ † Et
expirat ſecunda electio,prima obtinente, ſicut in ſubſti
tutione.C.de impu.& alijs ſubſt. poſt aditam.ſed hi mo
di eligẽdi per curiam reprobantur,ut no.lxj.diſt.ſtudij,
& eſt expreſſum infrà eod. in electionibus. ſed ſolue. ut
hic in eadem glo.ubi dicit, nos aliter. hæc ergo decre.
loquitur de ignorantibus uitium , qui non priuantur
ptãte eligendi infrà eo.innotuit:ſed ad hoc hic non eſt
reſponſum,cum hic dicitur, ẽt ſi in forma ſit peccatum.
ſed reſponde,ꝙ tpe huius decre.hæc pæna impoſita nõ-
dum erat peccantibus in forma.alij aliter, ꝙ tpe huius
decre.licitum erat eligentibus mutare uota ſua uſq; ad
electionem publicatam infrà eo.cũ inter,in fi.&.c.audi-
4 tis. ¶†Et poſt talem electionẽ publicatã non caſſatam
non licet alium eligere,nec uotam utare,ut in dictis de
cre.hodie tñ correctum eſt hoc : quia poſt publicationẽ
ſcrutinij non licet uariare uota ſua infrà eo. publicato,
niſi forte eſſet adeò notorium, primã nullã eſſe, ꝙ non
cõtenderetur de iure,nec contendi poſſit,ar.C.de cõfir.
tu.l.iij.ut ſi non cõſentiret electioni: uel ſi electio nulla
eſſet ipſo iure,ut ſi facta ſit non ſeruata forma : uel ẽt ſi
facta ſit ab excõicatis,ar. infrà de appel. conſtitutis. nã
hi nullam excuſationẽ hñt,quare dicant ſuam electionẽ
tenere:ſecus, ſi elegiſſent indignũ:quia poſſent prætẽde
re, ꝙ ignoranter elegiſſent.j̃.eo.innotuit,in fi.itẽ ſecus
ſi dicant,ꝙ poſt appellationẽ;qa appellatio aliqñ eſt ad
mittẽda aliqñ nõ.j̃.eo.cũ nobis.ſ̃. eo.cõſiderauimus; &
ſic ĩ oĩbus aliis,ubi aduerſarius põt aliqd cõtendere de
iure:ſed melius no.j̃.eo.dudũ.ij.¶Nos aũt aliter intelli
gimus hanc decre.ſ.ut ſit ſenſus,ut canonici poſtq̃ con-
ueniunt in capitulo,ſolenniter publicent factã electio-
nẽ,& poſtea ſuperiori cõfirmandam pñtẽt.& ſi ſuperior
uel pp uitiũ pſonæ,uel formæ eam caſſauerit , iterum
eligant alium,& ſic faciant, quo uſq; eorum electio con
firmetur:& tunc poſt,quã fuerit confirmata,eam pñtent
regi,uel patriarchæ : nec tamen negamus ꝙ ſi aliter de
conſuetudine,uel priuilegijs obtinet , qui poſſint ante
confirmationem , ſed tñ poſt ſolẽniter publicatam ele-
ctionem præſentare regi infrà eo.cum inter uniuerſos,
& c.ꝙ ſicut.propter [hoc] ſcilicet ꝙ prius non requi-
ratur rex,uel patriarcha.

SVMMARIVM.

1 *Electus non confirmatus non poteſt adminiſtrare res eccleſiæ ſuæ.*
2 *Electus & confirmatus poteſt diſponere de dignitatibus, & alijs rebus ſuæ eccleſiæ.*

TRanſmiſſam [poſtpoſito] quod nõ licet.xx.q.iij
eos, in authen. quo modo & quando oportet.
§.ſemel, & in authen.de ſanc.epi.§.ſi uerò con-
ſtanter , & non incidunt in canonem , qui tales percu-
1 tiunt infrà de ſenten.excom.in audientia.¶†Confirma-
tionem] no.quòd electus,quàm cito eſt confirmatus,ſi-
ne alia poſſeſſione,uel inueſtitura , uel ſtallatione ſta-
tim poteſt adminiſtrare res eccleſiæ ſuæ in temporali-
bus,& ſpiritualibus tam in colligendis fructibus, quàm
in actionibus intentandis nomine eccleſiæ ſuæ,ut hic.ſi
ne confirmatione autem hoc non põt,niſi clerici ſint in
eccleſijs exemptis,qui ſunt in partibus remotis infra de
elect.qualiter,& c.noſti.uel niſi aliud ſit ibi,quod ſucce
dat loco confirmationis,ſicut in Ciſterc.ſicut eſt quibuſ
dam alijs , quibus hoc ex ſpeciali priuilegio eſt indul-
tum,ꝙ ſine aliqua cõfirmatione,benedictione recepta,
miniſtrent.

miniſtrent.imò,quod plus eſt, ſine aliqua benedictione
ſi eṗs noluerit bñdicere,ipſi poterunt adminiſtrare in-
frà de ſup.neg.p̄la.c.j.uel niſi hoc hēant ex cōſuetudine.
¶Quidam tñ dicunt hoc non poſſe introduci cōſuetudi
ne,quod graue eſſet eccleſijs infrà de reg iu.cū cā:&hoc
obtinet in oībus eccleſiaſticis perſonis habentibus qua
lemcunq; adminiſtrationem, ēt ſi ſint canonici,qui ha-
beant adminiſtrationē præbendarū ſuarum. nam in eis
aliqui confirmantur:& qui non confirmantur loco con-
firmationis aliud faciunt,quod loco confirmationis ha-
betur,ſ.ꝙ inueſtiuntur per eṗm, uel inferiorē prælatū,
ad quē hoc ꝑtinet de iure,uel conſuetudine infrà de cō
ceſ.præben.ꝓpoſuit,& de his quæ fi.à ma.par.ca.ex ore.
uel aſſignatur ei aliquid loco præbendæ:& ꝓ canonica
tu aſſignatur ei in choro ſtallū, & in capitulo locus, ar.
infrà de renun.cū inter infrà de præben.c. cū dilectus,
& c.dilecto.¶Et pñt hæc hēre locū in eccleſijs, ubi ha-
bentur præbendæ diſtinctæ quia & quilibet habet ſuæ
præbendæ adminiſtrationē ſed ubi non ſunt præbendæ
diſtinctæ vr̄ ſufficere loco confirmationis, ꝙ canonici
cōiter eum recipiant in canonicum,uel eṗs,uel alius p̄-
latus recipit profeſſionem in manibus ſuis:uel dat ei pā
nos altaris,uel campanas,uel aliquid ſimile.xxiij. diſt.
quā quā,ar.de re.iur.c.vl.infrà de ma.& obe. legebatur.
iſti ſi agant nomine eccleſiarum,dignitatū,adminiſtra-
tionum,uel prębendarum ſuarum, non poteſt eis obijci
uos non eſtis canonici electi, uel ueſtra electio non te-
net,ex quo ſi ſunt inſtituti,ut dictum eſt. facta enim eo-
rū tuitione confirmationis firma manent,ut infrà eo. ni
hil uel potes dicere,& melius, ꝙ iſti ſic electi & confir-
mati per ſe omnia bona eccleſiarum ſuarum,uel digni-
tatum,uel præbendarū ſuarum, ſi non habent cōtradi-
ctores,poſſunt ſua auctoritate occupare, ar. C.de edi.
di.Adri.tol.l.fi.ff.de acq.poſ.cū hæredes. ſi uero habēt
ↄdictores, qui bona p̄dicta poſſideant, tunc oportet eos
oſtēdere ſuas cōfirmationes tenere. Si uero nō habeant
cōtradictores, nō tenentur aliqd ꝓbare de iuſticia con
firmationis,nec tenentur ꝓbare aliquid de iuſticia ele
ctionis.& hoc ex eo apparet,ſ.ꝙ illi, q tenent bona ec-
cleſiæ,aliàs non debent res ſuas ſibi reſtituere, niſi pro
bent ſuā confirmationem tenere:quia ſi prædicti electi,
i. confirmati non eſſent prælati,uel niſi tuitione confir-
mationū defenderentur,iſti non liberarentur,eis ſolū-
modo inueſtitis.¶Et idē quod diximus in confirmatis
idem intelleximus de inueſtitis,ſed ſecus intelligimus
inillis,qui adepti ſunt poſſeſſionem habēdo ſtallum, &
locū in capitulo,& in choro iuris eṗalis,uel iuris cano-
nicalis, uel cuiuſcunque alterius, ſiue iuris præben.ff.
de uſuf.pe.l.ult.iſtis enim ſufficit in poſſeſſione eſſe au-
ctoritate ſuperioris.& eſt rō diuerſitatis.primi.n.aſtrin
guntur ad probandū: quia non ſunt in poſſeſſione. iſti
autem ultimi ideo non aſtringuntur: quia ſunt in poſ-
ſeſſione:& nemo è contra cogitur dicere ti. ſuæ poſſeſ-
ſionis.C.de peti.her.cogi.ff.ſi uſuf.pet.uti. ¶†De tali-
bus] Ex quo.n.aliquis electus eſt,& cōfirmatus, poteſt
dare præbendas,& dignitates,& honores,& alia diſpo-
nere de rebus eccleſiæ ſuprà eo. noſti, & iuramentum
recipere à uaſallis infrà eo.qualiter ſuſpendere,interdi
cere,excōicare,ut hæc.¶Inquiſitionis] Vt eſt audire ac
cuſationes clericorum.xvj.q.vj.ſi autem, & c. eṗs. hoc
aūt fateor. nam hoc bene audiet electus confirmatus,
quod ſic probo:quia hoc audiet ſimplex ſacerdos dele-
gatus,ergo non pertinet ad ordinem.l. diſt. ſtudeat præ
tereà quilibet iudex ordinarius, qui habet adminiſtra-
tionem,& merum imperium, audit cauſas criminales:
ergo & cōfirmatus,qui habet merum imperium, ut hoc
apparet:quia excommunicat,& concilium conuocat in-
frà eo.ꝙ ſicut.§.pe. [miniſteriū] Ordinare, conſecrare
virgines, dedicare eccleſias. lxviij.diſt. quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid eo ipſo, quòd alia pars nō ſeruat pactum, poſſit actor*
redire ad ius priſtinum.
2 *Beneficia abſque pacto aliquo dari debent & renunciari.*
3 *In uno negocio non ſunt ferendæ plures ſententiæ diffinitiuæ.*
4 *Excipiens de appellatione non eſt admittendus, quando eius non*
intereſt.

CVm inter R. inuitum quia deuictum inſtantia
præcum, uel ꝑꝑ mala,quæ ſciebat de eo, & ꝓ-
bari non poterant:quia nō liceret alij,niſi Papę
ex plenitudine ṗtātis,uel inuitum ab initio, ſed poſt uo
luntariū [de manu] per hoc uidetur, ꝙ inueſtitura dat
poſſeſſionem.ſed non eſt ita,ut no.s̄.de conſue.c.ij.& in-
frà de his,quæ fi.à ma.par.cap.ex ore.[dum uiueret] in
frà de confir.uti.uel inuti.porrecta,contrà ſol.quod ibi
dicitur in prima facie,uerum eſt,ſi certum ſit prioratū
1 confirmatum per papam,tenet ut hic. ¶†Procederent]
Sed nonne eo ipſo,ꝙ alij non ſeruabant pactum, dabat
iſti priſtina actio infrà de pac.cum pridem? nam actor,
qui non habet actionem ex tranſactione ſimplici agit
priſtina actione:& ſi excipiatur de renunciatione, repli
cabit fidem non ſeruanti &c.C. de pac.cum proponas,
& de tranſac.cum mota.& ſi reus eſſet liberatus per ac-
ceptilationem,daretur condictio ob cām,ut reponeret
ſe in priſtinam obligationem.ff. de condi. ob cau.da. ſi
quis.uel datur actio præſcriptis uerbis ad intereſſe.ff.
de condi.cauſa da.ſimiliter.ff.de præſcri. ut ob eam ſi
autem dolo eſſet inductus ad tranſactionem, ageretur
de dolo.C.de tranſa.actionem.uel ſi non ſit alia uia ſuc
currendi ei ff.de dolo,& eleganter.§.ſeruus, &.l.ſeruus
apparet autem,ꝙ ſua intererat;ergo iuſtè potuit appel
lare.ij.q.vj.non ſolent, ar. ad prædicta infrà de iureiur.
peruenit.ff. ad Velle. ſimiliter. C. de inof. teſt. ſi iure.
¶Sol.dixerunt quidam, ꝙ actum fuit inter partes,quòd
ſi alia pars reſiliret à pacto,tamen pæna ſolueretur, &
pactis actoris ſtaretur. ff.de tranſact. qui fidem. uel dic
2 & melius:† quia in beneficijs non habent locum, quæ ſu
perius dicta ſunt,quæ ſine pacto debent dari, & renun-
ciari infrà de pac.cum pridem, ar.infrà de tranſa.ſuper
eo,&.c.de cætero:ſed quare non reſtituitur hic priſtina
actio, ſicut in illa decre.cum pridem? Reſpon. quod ibi
dicitur,factum eſt de gratia tantum, ſicut & ex decre.
apparet expreſsè.& propterea ibi habuit poſſeſſionem,
quod non hic.prętereà ibi non reſtituitur ad eccleſiam,
ſed ad interdictum,unde vi. Sed hæc ſolutio nō ualet,
quia pacto ſublatum fuit interdictum,unde ui.ff.de pac.
ſi unus.§.pacta.Prætereà iſte iam ueſtiuerat pactum rei
interuentu,puta receptione cuſtodiæ & prioratus: un-
de de cætero non debebat ſibi reſtitui prima petitio.
C.de tranſa.ſi profundo.ff. de re. permu.l.j. ſuperiora
autem loquuntur, quando pactum non fuit ueſtitum,
ſed tantum ſimplex tranſactio interuenit.ille autē cle-
ricus,de quo loquitur decre. cum pridem, ſuum pactū
nullo modo ueſtierat intereſſe] Ex hoc loco ſatis ap-
paret,quòd etiam hi,quorum nō intereſt ſpecialiter,nō
admitterentur ad dicendum contra electionem de for-
ma nam hic R. ſenior admiſſus fuit contra iuniorem,
qui electus eſt, & dicit electionem non canonicam:
quia

quia facta eſt a ſuſpenſis,& ſuper hoc audit, ſicut appa-
ret ex ſequentibus,ibi mādat, ꝙ ſi de hoc conſtiterit, ſ.
ꝙ ſit à ſuſpenſis electus, ꝙ caſſetur,quod factū eſt de eo,
& tñ eius non intererat,ut hic dicit.& quidam hoc confi
tentur:ſed quia ↄ dicunt,reſpondent huic decre.& dicūt
hunc R. ſeniorem eſſe monachum huius monaſterij, &
ideò intererat eius habere bonum Abbatem. neć obſtat
quod dicit,ꝙ ſua non intererat: quia non dicit, ſua non
intereſſe quòd ſe non opponat. R.iuniori,qui debet eſſe
ſuus abbas.ſed quia nō intererat eius appellare ratione
ſui iuris,ne alius eligeretur,cū ipſe ſuo iuri renunciaſſet
Hic.R.ſenior proſequebatur appellationem ↄ electionē
R.iunioris.ſed hoc ſtare non pōt,cum caſſata appellatio
ne poſtea de interdicto agere non poterat:ſed reſponde-
mus,ꝙ de interdicto agere poteſt poſt confirmationem,
& benedictionem principaliter agendo.infrà de app.ca.
3 conſtitutis.ij. ¶†Illam] mirum ur̄,qūo ſententiat ꝑ par
tes imo ſententiauit nullam appellationem,& tamen ad
huc remanet qō ſuper electione.non enim plures ſenten
tiæ diffinitiuæ in uno negocio ferendæ ſunt prætereà ſu
per incidentibus quæſtionibus ſñiandum nō ē rñ.non eſt
ſententiandum per partes ſuper principali, puta ſi petā-
tur c.non eſt ferenda ſententia ſuper quinquaginta,ſi cō
fiteantur,niſi uellet pars renunciare reſiduo. ff. de exce.
rei iudi.l.licet ſed dic,ꝙ.ubicunque de aliqua exceptio
ne conſtare poteſt ſine ꝓbationibus facti, ſ.per iura, ne
partes fatigentur laboribus,& expenſis,ſtatim de illa ex
ceptione iudicandum eſt,ut s̄ de conſue. cum inter uos,
ſed ſecus,ubi ſunt neceſſariæ probationes facti, cum ibi
non poſſunt ita de facili liquere,ſicut in his,quæ de iure
ſunt,cum iura debeant eſſe nota, ut liceat ſupplere de
iure ſuper eo uerò,ꝙ dicit de incidētibus,ſic reſpondeo.
ſi in modum exceptionis proponatur incidens qō, puta
unius defenſio,quæ competebat ex his,quæ acta erāt in-
ter partes,ſicut eſt pactum de non petendo,res iudicata
ſacramenti delatio,in his incidentibus non pronuncia-
tur.C.de or.iud.l.j.& ij.C.de ordi.cog.l.j.ſatis.n.ſufficit
pronunciari in principali, ut per conſequens uideatur
pronunciatum in incidenti.hoc eſt uerum,niſi crimina-
lis incidat ciuili,uel è conuerſo.C.ad l.Iul.de adu.quem
Alexan.C.ad l.Flaui.de plag.præſes, & ſic poteſt intelli
gi.l.ff.de pręuari.pręuaricationis.Vel dic,ꝙ ſi quis uult
proponere de præuaricatione debet proponere in modū
accuſationis,non exceptionis.unde ſemper ſuper eo pri-
mo pronunciandū eſt;& ſic etiam poteſt intelligi quod
dictum eſt de alijs ciuili,uel criminali ſibi inuicem inci
dentibus.Si uerò quæſtiones ſunt emergentes, quales
ſunt,quę emergunt in iudicio,uerbi gratia, an danda ſit
dilatio,necnè,admittendi ſint teſtes necne;quis ſit in poſ
ſeſſione libertatis, uel ſeruitutis, ſemper pronuncian-
dum eſt ſuper emergenti:quia aliter non poſſet proce-
di in cauſa,ff.de lib.cau.l.libertatis.§.ult.ff.uti poſ.l.j.§.
j.ff.de iu.de qua re.niſi conditio iudicij,uel rei impediat
C.de or.iu.l.j.& ij.& talem dicere poſſumus,ubicunque
dicitur aliquam exceptionem eſſe admittendam, uel re-
plicationem,uel etiam actionem,uel libellum,uel aliqd
tale,illud ſtatim debet expediri ante, quam ſuper ipſa
exceptione,uel alio propoſito probationes recipiantur,
cum & ſi reciperentur,non adminicularentur intentioni
C.de prob.ad probationem j̄.de teſti.ueniens,ff. de offi.
4 aſſeſ.l.j.¶† Et ita eſt hic,ubi dicitur non tenere appella
tionem,& non profuturam appellanti, ēt ſi conſtaret de
ea. & ideo non eſt admittendus excipiens,uel proponens
de ea ſ.quia eius non intereſt. ſed & ſi dicatur appella-
tio iuſta:& ideo impedire quòd ſequutum eſt, tunc cum
principalis qō ab illa ſeparata ſit cā appellationis ſuper
ea ſententiandum eſt,& ſic hic erat proſequebatur.n.ap-
pellationem,& ideò dicebatur non ualere electionem,
quæ erat ſecuta poſt appellationem. bene ergo fecit iu-
dex,ſi ſententiauit appe.iniuſtam.& per conſequens non
impedire electionem ſecutam.¶Aliud autem,quod pro
poſitum erat contra eādem elc. ſiue in modum exceptio
nis,ſiue in modū denunciationis,uel accuſationis,nō dif
finiuit:quia ſibi non cōſtitit Hic R.ſenior non proſeque-
batur app.ↄ electum.R.iunioris:ſed hoc ſtare non poteſt
cum caſſata appellatione poſtea de interdicto agere nō
potuiſſet.ſed rñdeo,ꝙ de interdicto agere pōt poſt con-
firmationem,& benedictionem principaliter agendo in-
fra de appel.conſtitutis interdicto poſito] Et non ſerua-
to a monachis electoribus,unde ſunt interdicti,quod no
tādum eſt,& inter eos erat electus R. [ſuis] Scilicet præ
poſiti.& capituli.iſti.n.ſcripſerunt dño Papæ, quomodo
cardinales miſerant literas de interdicto, quæ quidem
præſumptionem inducebant.ſed & in contrarium bene-
dictio eṗi aliam præſumptionem inducebat.ſ.ꝙ eccleſia
ubi benedixerat,interdicta non eſſet, de qua tamen dice
bant literæ,ꝙ erat interdicta.uel ꝙ R.non eſſet interdi-
ctus. & quia neutra alteram uincebat, recipiuntur pro-
bationes,ar.ff.de in integ.reſti.diuus.infra de reſti.ſpo.li
teras [literis] Hæ literæ teſtimoniales inducebantur ad
probādum locum,uel monaſterium interdictum,& ideo
interdictos & ſuſpenſos electum & electores. quia ibi ce-
lebrauerant [conſulat] Hæc ſeniori reſtituta ſunt prio-
ratus,& cuſtodia,ut in integra continetur.

QValiter [immiſcuit] infra e.ꝙ ſicut cōtra,& c. nihil
ↄ.s̄ de cōſue.cum uenera. ubi no.de hoc, licet per-
mittat ſe inſtallari ꝑꝑ hoc non dicimus eum ſe immiſce-
re ꝑꝑ conſuetudinem,q̄ hoc habet, ar.ff.de leg.minimè.
ff.de acq.hær.pro hære.C.de tu.qui non ſatiſ.tutor. [te
nere.] Quia nō fuit electio confirmata, alias ſecus. ff.de
offi.præt. Barbarius,j̄ de iure patr. conſultationibus.

SVMMARIVM.

1 *Decano abſente poteſt procedi ad elec.*

1 CVm inter † Ad decanū.] No. ꝙ abſente decano
qui eſt honorabilior perſona in capitulo, pro-
cedetur ad elec.infra de conceſ.præb. poſt elec.
& ad uocandum capitulum pro eligendo [intimatū] Vo
bis capitulo Capuano [cognouerūt] Nec tamen uenire
cogebantur,ſi eſſent in loco,ubi citari deberent, niſi ſpe
cialiter uocarentur,cum dicat conſtitutio,uocatis, qui
poſſunt &c.infra eo.quia propter. quare.n.nūcium expe
ctarent,ſi non eſſet dies præfixus.ille aūt, qui procurat,
ne citatio ad eum perueniat,quia latitat,uel eo facien-
te cognoſci nō pōt,ubi ſit.ff.de euic.ſed dictum.§.ſi prę-
ſente.infra ut lit.non conte.qm̄ electionem impedire nō
poteſt [aſſumatis] Et alijs abſentibus,ſed nonne,ex quo
nuncium miſerant, debuerunt expectare infra de of.leg.
licet 3.q.6.multum:Reſpon.non.quia non debuerunt ci-
tari,uel iſti etiam in termino aſſignato non fuerunt,ſed
iterum mandauerunt,quòd expectarentur, & forte cau-
ſas abſentie aſſignabant, & habebant iuſtam excuſatio-
nem.& uidebatur,quòd ex quo uocati eſſent ſemel,& ha
bebant iuſtam excuſationem, quòd iterum debebāt ex-
pectari,ſed hoc non obtinet,quia citatio fiebat de gra-
tia. Item in electione eſt ſpeciale, ut ſi legitimo impe-
dimento detineatur,quòd non expectetur,ſi procurato-
rem conſtituat.j̄.eo.quia propter.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Valet appellatio quandoque ad hoc, ne electio fiat in certo loco, uel certo tempore.*
2 *Si is, à quo appellatur, aliquid fecit extraiudicium contra appellationem, id tantum reuocatur, & non alia, quæ fecit poſt appellationem.*
3 *Nũquid eo ipſo quòd admoniti nolunt redire, qui penitentes ſunt poſſunt, eligere: & an tres citationes, uel una peremptoria ſit neceſſaria. item ſi citatus eſt quis ad diem, uſque ad quam horam diei expectari debet, uide in nu. 4. & 5.*
6 *Nunquid exiſtentes omnes de capitulo negligentes, uno excepto, an ille ſolus poterit eligere.*

CVm nobis Appellationem] Non uidetur, ꝙ talis
appellatio poſſit habere locum: quia, ſi ſequitur
electio canonica, non fit cõtra appellationem. ſi
ſequitur electio nõ canonica etiam præter appellationẽ
caſſaretur, ut no. ĩ. e. auditis canonicè] Appellatio enim
talis ſola ea caſſat, quæ fiunt illegitimè. ĩ. de reſti. ſpo. au
dita. ſecus in noui operis nunciatione. ĩ. de noui ope. nun
1 ciatio. c. j. nulla] † Hæc appellatio bene tenet aliquando
ne fiat electio in certo loco, uel certo tempore, ut ſi tũc
temporis, uel eo loco timetur impreſſio facienda 23. di.
3. ĩ. eo. bonæ memoriæ Magun. ſed contra ĩ. de his, quæ
fi. à maio. par. cap. c. cum in cũctis, ubi diximus, ꝙ non ua
let appellatio facta extra iudicium, ſi non probetur uera
cauſa, ex qua appellatum eſt; ergo non ualet appellatio,
quæ fit ꝓꝑ timorem impreſſionis, niſi ſequatur impreſ-
ſio. ſol. iuſta cauſa eſt, quare non fieri debet electio, iu-
ſtus timor impreſſionis ſecuturæ & imminens, non ua-
nus, & ſi non ſequatur impreſſio, dummodo uériſimile
& probabile ſit, ꝙ timoris effectus ſequat̃, ſi ibi fiat ele-
ctio. & ideo ſufficit probare hanc cauſam ſcilicet iuſtum
timorem. hæc eſt. n. cã, quæ iuſtam facit appellationem,
arg. ff. quod metus cauſa, metum. ĩ. de appella. bo. mem.
Alij dicunt contrà, ꝙ non ualet appell. niſi ſequatur im
2 preſſio. † Contra formam] Hic no. ꝙ ſi ille, a quo appel
latur extraiudicium, aliquid facit contra appel. illud ſo
lum reuocatur, & non alia, quæ fecit poſt appellationem
etiam ſi iuſta eſt appellatio. unde ſi aliquis appellat, ne
capitulum procedat ad electionem per compromiſſum,
& capitulum, non obſtante appe. compromiſerit, ſed cõ-
promiſſum non habuit effectum, uel quia compromiſſa
rij non concordauerunt: uel quia electus ab eis aliquis
noluit acceptare electionem. nam in his caſibus, ſi poſtea
capitulum eligat alium, uocato prædicto appellante &
contemnente intereſſe & innitente ſuæ appellationi, te-
nebit electio. nam quod factum eſt illegitimè. ſ. proceſ-
ſus compromiſſariorũ, caſſabitur, & quod bene factum
eſt, ſ. electio poſterius facta, erit rata. & eodem modo, ſi
quis appellet, ne capitulum admittat talem: quia eſt ex-
cõicatus, & capitulum eũ admittat ignorãs eum excõica
tũ, & cum eo ad electionẽ procedat, electio quidẽ uale-
bit, quia canonicè facta eſt: quia non eſt iuſta cã appella
tionis, quare capitulũ non debeat procedere ad electio-
nem, uel ꝙ non teneat electio: quia excõicatus intereſt.
Sed cauſa iuſta eſt, ſi ſcienter eũ excõicatum admitterẽt.
ĩ. de procu. c. fi. in hoc aũt bene fuit iuſta appellatio: quia
uox eius non præſtaret ſuffragium, &. quantum ad illud
bene ualet appellatio, & benè transfert negocium ad ſu
periorem. ſimile dico, ſi appelletur à mero prouiſore,
ne det alicui præbendam, quæ non uacet & poſtea det ei
canonicatum, ſm̃ quod poterat ex ui reſcripti, & præbẽ-
dam non uacantem, quam dare non poterat, ſola colla-
tio præbendæ, quæ eſt iniuſta, reuocabitur, & collatio ca
nonicatus, qui eſt iuſtus, ratus erit, ar. ĩ. de præben. rela-
tum, & c. dilectus filius. & idem eſt, ſi coram receptore
teſtium appellet, ne recipiatur teſtis talis, quia eſt ex-
cõmunicatus, & ipſe nihilominus recipiat illum & alios,
illius receptio caſſabitur, & aliorum receptio rata erit.
& idem eſt in omnibus ſimilibus. ſecus aũt eſt, ſi in iudi-
cio appelletur, quia tunc, qui in uno articulo appellaue
rit: quia uocatus ad locum non tutum: uel recipit teſtem
quem conſtabat excommunicatum, ulterius quicquid fe
cerit poſt talem appellationem in tota eadem cauſa, to
tum reuocabitur. ſecus aũt eſſet, ſi coram eodem iudice
quis haberet duas cauſas, etiam ſi una eſſet conuentio-
nis, & altera reconuentionis, licet tamen appellet in una
tenet proceſſus in alia, tamen poteſt dici, ꝙ etiam ſi co-
ram iudice proponeretur, ꝙ eſſet excõicatus, & appella
tur, ne reciperetur; tñ ualet eius receptio, niſi incõtinen
ti haberet paratas probationes, in aucte. de teſt. §. ſi uerò
& §. ſuper: quia non fit ſibi præiudicium ex receptione,
niſi iudex ſequatur dictum eius ĩ. de reg. iur. c. j. & idem
in ſimilibus, ubi non fit præiudicium, licet poſſit fieri, &
periculum & danum eſt in mora, non tamen contra ſed ꝯ
uñ. ſ. quòd appellatio hæc ſufficeret ad caſſationem ele-
ctionis, quia electio non tenuit, cum tamen poſtulari nõ
debuerit in minori ætate conſtitutus ĩ. eo. dudum. ſuprà
eo. cum in cunctis ſol. uerè allegatio ſufficiens eſt, ſi ha-
beatur reſpectus ad ueritatem negocij, quia uerè minor
erat, ſed ſi haberetur reſpectus ad aduerſarios, uera non
erant, quia hoc non allegabant, ſicut. n. hic dr̃, nihil con-
tra perſonam dicebant. uel dic, ꝙ licet Papa non confir-
mauerit eum, non tamen fuit probatum eũ minoris æta-
3 tis † Reuocare] Sed nunquid eoipſo, ꝙ nolunt redire ad
tractandum de electione, poſſunt procedere, q̨ præſen-
tes ſunt? & uidetur quòd non. nam quis conſtituit eos iu
dices ſuper alios? quis dedit eis poteſtatem citandi, cum
par in parem non habeat imperium infrà eod. cap. proxi.
4 ¶ † Item an ſint neceſſariæ tres citationes, uel una perẽ
5 ptoria. xxiiij. q. iij. de illicita. † Item ſi citati ſunt ad diẽ
a uſq; ad quã horã [a] diei expectabit̃.
rñ. ꝙ nõ ſunt citationes iſtæ, q̃ fiũt
cum canonicis, ſed ſunt denuncia-
tiones, uel monitiones, quas poſſũt
facere non ſolũ iudices, ſed etiã pa
res, uel minores, & illi tm̃ qui ꝑſen
tes ſunt, licet pauci, & unus ſolus, ſi
alii non ſunt præſentes, alios reuo
cabunt, ar. x. q ij. hoc ius ſ̃. c. proxi.
& tales ſunt hæ denunciationes,
quales ille, quæ fiunt uenditoribus
ff. de euic. ſi rem. §. ul. & l. ſi dictum
§. ſi præſente, & l. Herennius, & di-
cimus, ꝙ non ſunt neceſſariæ ſolen
nitates ꝑemptorij, & triũ citatio-
num, ſicut in iudicijs. ſed ſtatim nõ
uenientibus uocatis pñt procede-
re præſẽtes. ĩ. e. ꝙ ſicut. §. ſi aũt, ar.
ſ̃. de poſtu. bo. mem. ultra mediũ. ĩ.
de teſti. c. ij. de gratia tñ inueni-
mus aliqñ pñes uocatiões fieri 63.
diſt. plebs Diotrẽ. nec ꝓꝑ hoc dicũ
tur præſentes eẽ iudices abſentiũ,
ſed ius hoc, ſ. citãdi, hñt a iure 65.
di. c. fi. x. q. ij. hoc ius. ff. quod cuiuſ
que uniuer. ſicut. & dicimus, ꝙ ſi pñtes in die citationis
mane celebrata miſſa Spirituſancti procedãt ad electio
nem,

a ¶ *Ad quam horam. Adde Pet. de Ancha. in c. cum epiſcopus infrà de offi. or. in vj. quæ dicit allegando Inno. hinc, quòd citatus ſimpliciter intelligitur citatus propria hora, qua iudex ſolet ſedere. & adde Abb. in hoc, & ibi Fely. in c. ij. infrà de teſt. cog. & Fel in ca. cum M. fer. colum. ij. ſuprà de conſti. & dum in litera præcedenti quæritur, an ſint neceſſariæ duæ citationes, uel una, adde Fel. & ibi concord. in c. ex literis, co. 4. uer. in glo. j. in fi. ſuprà de conſtitu.*

nem, non retractari prætextu abſentium. nam ſi dicat̃
debere expectari ad finem diei. ĩ. de off. deleg. cõſuluit;
ar. C. de iu. properandum. 2. q. 6. appellatione. ff. de uer.
obl. inſulam. ff. de excu. tu. non tm̃. 16. q. 4. placuit; ꝙ non
eſt uerum ꝓꝑ miſſam, quæ conſueuit ibi dici ꝓꝑ ſobrie-
tatem, quæ ibi exigit̃. nã ad ea quæ &c. ff. de leg. nam ad
ea. ſed conſultius faciẽt, ſi expectabũt ſequẽs mane, ar.
decre. conſuluit. nec erit neceſſaria alia citatio, ut ea-
dem decre. dicit. alij dicunt, ꝙ debent expectare circa
finem diei, ut in decre. cõſuluit, ita, ꝙ nec præcipitanter
feſtinẽt, nec nimia cum citatione retardent. ff. de admi.
tutor q̨ re. §. j. ſed in oĩbus his uidetur ꝯ. ĩ. e. cum in ue-
teri. ubi caſſat̃ electio: q̨a ultra terminum, quem ſtatue-
rant, elegerunt, nec expectauerunt conſilium conſilia-
riorum dñi Papæ. ſed rñ. q̨a ibi peccauerũt multiplici-
ter eligẽtes. nã in tractatu nõ requiſierũt conſiliũ cõſi-
liariorũ. ¶ Itẽ licet poſſint eligentes ſibi præfigere ter-
minũ ad eligendũ, non tñ poſſunt præfigere cõſiliatori-
bus à Papa deputatis: q̨a alio iure, q̃ canonici ĩ electio-
6 ne cenſentur. ¶ † Sed quid ſi oẽs negligentes ſint, excepto
uno, nõne ille ſolus poterit eligere? Rñ. ſi finis labat̃ ter
mini ſtatuti, iure ad electionẽ poterit ipſe ſolus elige-
re. 65. diſt. c. ult. ar. hoc eſt hic uerum, ẽt ſi aliqui ſint ab-
ſentes, & nõ citati, cum ipſe ſolus aliis abſentibus nõ po
terit citare. tp̃s. n. à canone ſtatutum interpellat pro eo.
C. de ꝯhen. ſtipu. magnã. item qui ſcit, certiorari nõ de-
bet. ff. de act. emp. & uend. l. j. nec obſt. decre. ĩ. e. ꝙ ſicut:
q̨a loquit̃, qñ fit electio ante terminum canonis: quia tũc
ſunt omnes uocandi, & ualet ad hoc, quia ius uniuerſi-
tatis recidit in unum. 65. di. c. fi. ff. quod cuiuſq; uniuer.
ſicut. ¶ Sed nunquid minor pars, uel unus ſolus reſidens
ad terminum non ſtatutum à iure, ſed quem ipſe præfi-
gat, alios non reſidentes nec ad terminũ uenientes pote
rit uocare, & aliis non uenientibus eligere. dicunt qui-
dam ꝙ ſic: quia in oĩbus recidit in eum ius capituli, ar.
65. diſt. c. fi. Sed tutius eſt, cum hæc ſit res grauis, & ma-
gna deliberatione egeat, & in mora non ſit periculum
graue, cum non tranſeat tp̃s eligendi: ſed ſi minus, quã
duæ partes uenerunt eorum, qui uocandi erant, ꝙ expe
ctent uſq; ad terminum a iure præfixum: hoc tamẽ ſal-
uo: quia ſi ibi eſt prior, qui uelit alios uocare, ꝙ poſ-
ſit, ut no. ĩ de maio. & obe. c. j. [ex officio] no. inq̨ſitionẽ
fieri ſine infamia. de hoc no. ſ̃. de poſtu. c 1. in prin. [emi
nentis] de ſcientia, quæ ſit eminens, quæ ſufficiens, not.
36. diſt. c. 1. & ſ. e. cũ in cunctis [ipſum] ſ. propoſitũ [per
durante] ubi, ſ. eis nõ liceat uariare electionem de alio
[concedimus] diſpenſatiue [adminiſtrationem] dicunt
quidam per hæc uerba dari confirmationem, infra de
æta. ex ratione: ſed nos tantũ eum uiſitatori cõparamus.

SVMMARIVM.

1 *Non licet alicui, niſi Papæ diſpenſare cum illegitimis, ut habeant dignitates, & curam animarum.*
2 *Peccat, qui defectum, qui eſt in ſe, non patefacit in electione, quæ fit de perſona eius.*
3 *Decretum debet continere totam ſeriem & formam electionis, noĩa eligentium, & eorum conſenſum, & ſubſcriptiones cuiuſlibet, & nomen electi debet continere, & ad quã dignitatẽ eſt electus, et quòd ſcriptura illa ſit facta per publicã manũ, uel per duos idoneos uiros, & ſigillum capituli apponatur.*
4 *Decretum non eſt auctentica ſcriptura, ubi lis eſt ſuper eadem electione eccleſiæ.*
5 *Nunquid, ſi canonici, depoſito epiſcopo, eligant ante, quàm recipiant literas Papæ de amonitione, Papa uerò poſt literas reſtitutionis ipſius mittat, ualeat electio?*
6 *Capitulum, cui ſpectat de iure communi, ſi eligat ante, quàm Papa, & Papa ſimiliter ad quem ſpectat de plenitudine poteſtatis, poſtea eligat; debet electio capituli confirmari, cum ſit canonica, & ſuam caſſare factam ex plenitudine poteſtatis.*

INnotuit. [Diſtuliſti] Sed nũquid archiep̃s po-
tuit diſpenſare, ſicut in minori ætate diſpẽſant
ep̃i, cõfirmãdo minores electos in archipresby-
teros. ĩ. de æta. præterea. diſpenſant ep̃i cõfirmãdo filios
ſacerdotũ. ĩ. de fil. ꝑſby. ueniẽs, & cũ adulteris & aliis cri
minoſis. ĩ. de iu. at ſi, & cũ corpore uitiatis. ĩ. de cor. ui-
1 tia. c 1. † Rñ. ꝙ nunq̃ licet alicui, niſi Papæ diſpenſare,
cum illegitimis, ut habeant dignitates, & curas aĩarum.
ĩ. de fil. presb. c. fi. imò Romana eccleſia, ut quidã dicũt,
qđ non eſt uerũ, ſeruat, qđ ſolus Papa põt diſpenſare cũ
illegitime natis. nã maiores q̃ões, & ſanctiones, ſicut q̃
fiunt in electionibus ep̃orũ, ſedi ap̃licæ ſeruantur. ĩ. de
trãſla. ep̃i. inter corpo. de app. ut debitus. 18. diſt. de mul
2 tis. † Qui conſcientiam] niſi dixiſſet, pecaſſet. 50. diſt.
ex pœnitentibus. 8. diſt. priuſquam. ſi tñ fuiſſet confir-
matus, licet peccaſſet: q̨a tacuit irregularitatẽ, ſi poſt di
ſpẽſet̃ cum eo, tenet quod factũ eſt. ĩ. de renũ. niſi cũ pri-
dẽ. §. perſonæ. & hoc intelligunt quidã, cũ ille, qui diſpẽ
ſat, habet p̃tãtẽ dandi ſibi dignitatem, uel beneficium,
ſuꝑ quo diſpẽſat, ſicut Papa hẽbat. ſi aũt nõ haberet po
teſtatẽ dandi ſibi dignitatẽ, uel beneficiũ, ſuꝑ quo diſpẽ
ſat, ſecus dicendũ eſt: q̨a nõ intrauit per portã. ¶ Qui-
dã tamen ꝯdicunt & bene: q̨a ex quo ipſi eligendo fece-
runt, quod potuerunt, qñcũq; ſuperior diſpẽſat, licitè te
3 nebit ep̃atũ. ĩ. de renũcia. niſi. † Decreto] ubi debet to-
ta ſeries, & forma electionis contineri, noĩa eligentiũ, &
conſentientiũ ſubſcriptio cuiuſlibet, & debet eſſe factũ
tabellionis manu, uel alicuius auctenticæ perſonæ, uel
ſigillatũ ſigillo cuiuſlibet; & credimus decretũ de ſolẽ-
nitate eſſe, non de ſubſtantia, arg. 61. diſt. ep̃s. itẽ credi-
mus, qđ decretũ põt fieri incontinenti facta electione,
& ẽt ex interuallo, & poſt receſſum aliquorũ canonico-
rũ, q̨ forte tm̃ cã electionis ueniẽt. & idẽ dicimus, ꝙ de-
cretũ fit ẽt ſine ſubſcriptionibus eligẽtiũ, uel ſigillis ſuf
ficit. n. ꝙ cap̃lm, ad qđ pertinet electio, ſuo ſigillo ſigil-
let: uel ẽt aliquo alio publico, uel autẽtico ſigillo fa-
ciat ſigillari, uel per manũ tabellionis autẽticari. eſt tñ
ordinariũ, ꝙ electores ſubſcribant. & dr̃ hmõi litera ſic
autenticata decretũ: q̨a in ea continetur ordinatio ec-
cleſiæ, ſ. ſeries electionis. deriuatur. n. à decerno, i. ordi-
no, uel diſpono. & credimus, ꝙ melius ſit decretum per
capitulum, q̃ per cõpromiſſarios, quãuis & per eos poſ-
4 ſit fieri, dũmõ illud cap̃lm approbat expreſſè. ¶ † Itẽ no.
ꝙ decretũ nõ eſt autentica ſcriptura, nec ſufficiens pro-
batio, ubi lis eſt ſuper eadem electione eccleſiæ, ſed tã-
tum eſt teſtimonialis litera, ſicut ex ipſius tenore appa-
ret. ¶ Item ar. ad hoc: quia præter decretum debent di-
ſcretæ perſonæ mitti, quæ ſuperiorem inſtruant tam
ſuper electione, q̃ de perſona. ĩ. e. nihil. §. fi. & ſ̃. e. de po-
ſtu. bonæ memo. in prin. [aſſerunt] in literis tranſmiſ-
ſis [cõſimili] ſ̃. eo. cũ in cũctis [par] 21. diſt. inferior. ff.
ad Treb. & ille, à quo. §. tempeſtiuum. & hoc uerum eſt,
niſi ſe ei ſubiiceat, ff. de iur. om. iud. eſt receptum. 2. q. 7.
nos [in ſcholis] & contra. ff. de caſtren. pecu. milites [in
canone] ſ̃. eod. cum in cunctis [ignorantiam] ſupra de
poſtu. capitulo j. [petendam] not. procura. non admit-
ti ad impetrandam gratiam, niſi habeat ad hoc man-
datum ſpeciale à domino: alias tamẽ ſi fuiſſent miſſi ad

eligendũ ſimpliciter, benè potuiſſent poſtulare.j̃.eo.in
5 cauſis.†Ordinatione] ar.ad qõnem Dñicalem qua quęritur,ſi canonici depoſito ep̃o eligãt ante,q̃ recipiat literas Papæ de amotione,& poſt Papa mittit literas reſtitutionis ipſius,utrũ ualet electio? & ꝙ nõ ualet,arg.hic 8.q.4.c.ulti.C.de mandatis principum.l.j.ar.contra.7.q.1.eos.ff.de decu.l.ij.C.de exce.neque. item niſi hoc decretum præceſſiſſet, ſtatim facta caſſatione poterant alium eligere: ſecus eſſet, ſi eſſet
1 in poſſeſſione corporali, & fuiſſet depoſitus:quia tunc,cũ fuiſſet ĩ poſ
2 ſeſſione corporali,nõ eſt alius eligẽdus,niſi primò poſſeſſionem dimittat, ut no.j̃.de cõceſ.p̃bẽ.cũ no
3 ſtris, & c.literas; ꝙ non credo,ſ.ꝙ
4 aliud eſt, ſi poſſidet. ¶Itẽ ꝙ facta electionis caſſatione & ꝓhibitione, ꝙ poſſent aliũ eligere.cum.n. ſimul, & ſic publicè caſſet & ptãtẽ eligendi ꝓtrahat,ſi ante tp̃s receptionis literarũ electionẽ interim facerent,nõ teneret: qa ſciẽtes hãc prohibitionẽ p̃ſumerent inobediẽtes,& contentores mãdati apoſtolici, nec admitterent probationes eorũ,ſi ignorãtiã allegarent ꝑꝑ cõiunctionẽ caſſationis, & ſuſpẽſionis:ſed ſi nõ publicè uel ſimul feciſſent caſſationẽ electionis, & ꝓhibitionem electionis,teneret electio, quam hic ignorantes fecerunt: qa de iure cõi eã fecerunt, & mãdatũ Papæ, qđ de plenitudine ptãtis fecit,nõ eos ligauit,cum neſciũt, nec ſcire potuerũt,uel debuerũt impediẽte tp̃is breuitate. nec.n.debent ſuſpicari illi, ad quos de iure cõi ſpectat electio, ꝙ Papa de plenitudine ptãtis illa electione vtať, cũ
a non ſit [a] ea utẽdũ gñalr̃,ſed tm̃ ex
b cã [b]. ¶‡ Et iõ crederẽ,licet in hoc
c forſitan nõ credať, [c] ꝙ etſi capl̃m,
6 ad qđ ſpectat de iure cõi ante, q̃ Papa eligat,& Papa ſit̃r, ad quem ſpectat de plenitudine ptãtis, poſtea eligat,ꝙ electio capl̃i dẽat cõfirmari,cũ ſit canonica,& ſuã caſſare factã ex plenitudine ptãtis,ar.j̃ de reg.iur.oĩs.aĩs.n.ualde abſurdũ ſequitur, ꝙ electionẽ canonicã caſſet, qđ eſſe nõ debet.ſ̃.e.poſtq̃. nã mãdatum non debet ligare, niſi ex quo ad eos ꝑuenit.ff.de acq.poſ.q abſenti; & fortè alij aľr dicũt. ſed ſi Papa primò eligeret,& poſtea capitulũ ignorãs electionẽ à Papa factã,idẽ dicũt qdã,& malè.nã ĩ hoc caſu, cũ iuſta ignorãtia ſit ductum capl̃m, vr̃ ꝙ ſit canonica eorũ electio. ſed poſſet rñderi nõ eſſe canonicã:qa poſt aliã facta eſt,licet capitulũ nõ ſit in culpa, & qa à ſuſpẽſis ab eligẽdo electio facta eſt. Papa.n.eligendo aliis aufert ptãtem eligendi. Idẽ vr̃,ſi dixit animo auferendi ſibi electionem, priuamus eos hac uice poteſtate eligendi, ſi de hoc conſtat. Et de hoc ſatis plenè innuit.l.præal.ff.de acqui.poſſ.qui abſenti, ubi mentem mittentis conſiderandam oſtendit. hoc etiam ex uerbis hic poſitis ſatis apparet, ꝙ ſtatim ualebit eis auferre poteſtatem eligendi, etiam ante præſentationem literarũ.

a ¶*Cum non ſit*. Et ſic *Papa non præſumitur uti plenitudine poteſtatis. adde* Bal. *in l.ſi teſtamentum.* C.*de teſt.& in probe.feu.col.xij. abb.in c.ad hoc ſupra de reſcri.* Lud.Rom.*in l.j.* §.*nunciatio,columna iiij.ff.de nou.ope.nũ.& Felin.in capitu.j. colum.8.circa finẽ.ſupra de conſti.& ibi concordantes, & in c.quæ in eccleſiarum col.18.poſt prin. ſupra de conſti.*

b ¶ *Sed tantum ex cauſa.* Adde *eundem Innot.in c.conſtitutis, de reli.domi.poſt gl. ibi. & legiſtas in l. fina.*C.*ſi contra ius, uel utili.publi.* Ioan.*And.in additio.* Spe*cul.in titu.de leg.*§.*nunc oſtendendum, uerſic.67.& Alex. de Imo.in conſ.1.col. pen.circa prin.in ſecundo uol.*

c ¶ *Non credatur.* Adde, *quòd* Innocen. *hic de ſeipſo loquitur, ut refert* Fel.*in capitulo 2. colu.20. uerſ.de diuerſorum libroruni, ſupra de reſcrip.& latius atteſtatur, quòd dicit* Ho*ſtien.&* Io.And. *poſt eum in c.ſolet, de ſententen. excomm. in 6.ſe multotiens audiuiſſe ab Inno. quòd nolebat, quod hæ ſuæ glo. ferent eius & dicit* Felin.*in loco præallegato, & in capitulo ne inuitaris, columna prima in fine ſupra de conſtitutio.*

S V M M A R I V M.

1 *Crimen in modum exceptionis probatum in uno iudicio; præiudicat in altero.*
2 *Electio non eſt facienda de aliena eccleſia, quãdiu reperitur idoneus in eadem.*
3 *An eo ipſo quòd quis elegit, confirmaſſe uideatur.*
4 *Non eſt ſufficiens cauſa appellandi, quòd de aliena eccleſia quis eligatur.*

CVm inter cã. [Inſcriptum] hoc nõ ſufficit: imò neceſſe fuit, ꝙ publicareť electio.ſ̃.e.cum terra.j̃.e qa ꝑꝑ. ſed ſicut ex ſequentibus apparet ſolenniter fuit electus:aliter.n.olim non expectareť cõſenſus eius: qa nihil iuris haberet ex ſolis conſenſibus:
1 ſed hodie ꝯ.j̃.e.publicato. †Recuſatus] Si de hoc cõſtaret ineligibilis eſſet.ar.ſ̃.e.ſuper eo.quod uerũ credo, ſi in iudicio repulſus eſſet.ſecus,ſi aľr:imò plus dicimus, ꝙ ſi alicuius electio caſſareť ꝑꝑ infirmitatẽ,uel corporis uitiũ, & poſt ceſſaret illud uitiũ, nõ remouereť à ſecũda electione, licet à prima remotus fuerit per ſñiam. nec ꝯdixit.ſ̃.e.ſuper eo; quia ibi loquiť de amotione, q̃ ſit ꝑꝑ pcm̃, cũ infamia remaneret ẽt poſt ſanationem,i.
2 poſt pñiam.1.q.1.uentum eſt [nec ad eccl̃iam] † hic habes, ꝙ non ſꝑ præualet electio de eadem eccl̃ia facta, ad idem.j̃.e.in cauſis. ad hoc dixerũt qdã, ꝙ ſi duæ partes cõueniũt in extraneũ, tenet electio extranei, ut hic. nã duæ partes inſtar totius obtinẽt.C.de decu.noĩationẽ.ſ̃.e.licet.ff.de decu.ab or.fa.l.iij.alij dixerũt, ꝙ ſꝑ tenet electio de eadẽ eccleſia,dũmõ unũ duo eligant,arg. 61.diſt.nullus, & c.obitũ.63.literas.C.de epi.in eccleſiis.7.q.1.denique. nos dicimus, ꝙ ſiue de eadem, ſiue de aliena eccleſia, ſꝑ tenet electio facta à maiori & ſaniori parte capl̃i,ar.hic.j̃.e.in cauſis.j̃.de his,q̃ fi.à ma.par.ca.cum in cũctis. eſt tñ uerum, ꝙ ſemper de eadem debet aſſumi,ſi ibi reperiť idoneus. ſi tñ ꝯrium fiat, te-
3 net [pro parte ſua].i.pro ſe ſolus.n.erat.†Confirmauit] ſed nõne eo ipſo,ꝙ eligit intelligendũ eſt, confirmaſſe? & dicimus ꝙ ſic, ubi eodem iure ad eum pertinet electio, & confirmatio. uerbi gr̃a,quia aliquis ex cõceſſione habet electionem,& confirmationem, ar.63.di.in ſynodo] ff.de accu.l.iij.ubi uerò diuerſo iure, ut hic, qa electio ad cũ ſpectabat ex compromiſſo,& confirmatio auctoritate ſedis archiep̃alis, ſecus, ar.ſ̃.eod.cum inter uniuer.j̃.de conceſ.præb.poſtulaſti.j̃.de fi.inſt.inter dilec.circa fi.uerſ.cæterum.ff.qñ appel.ſit.l.j.j̃.e.ꝙ ſicut. & eadem rõne,ſi in conſecratione excipiatur ꝯ eum, audiatur: quia facit tanquam alius.4.q.7.§.tria. [diſcretioni ueſtræ] hæc qõ delata eſt ad Papam.c.nolẽte recipere electum per archiepiſcopum. [conſenſerit] præteriti perfecti [epileptico] arg.33.diſt.maritum [clerici &c.] no.non ſufficit appellare extra iudicium aſſignata iuſta cã,niſi ſit uera,ut no.j̃.de.his,q̃ fi.à ma.par.ca.ca.j.
4 † [Ex aliis] & ſic habes hic, ꝙ nõ eſt ſufficiens cã appľonis, ꝙ de alia eccl̃ia eligať. [Cauſis] ſed licet ex ui appellationis non poſſit opponere aliquam de prædictis exceptionibus,quia non licet alias proſequi, niſi illas q̃ ſunt expreſsè in app.j̃.de appel.cõſtitutis: tñ quaſcũque alias exceptiones tam ꝯ formam,q̃ ꝯ perſonam poterit ꝓponere ante,q̃ confirmetur,uel ꝯſecreť,j̃.de accu.ſuꝑ his.& no.j̃.de his,q̃ fi.à ma.par.ca.c.j.ubi no.ꝙ non ſufficit extra iudicium appellare ex cauſa legitima, niſi & illa ſit uera, ut hic imò plus dicimus, & etiam ſi obtuliſſet ſe uelle ꝓbare incontinenti ueritatem cauſæ; tamen non reuocabitur electio poſt talem appel. niſi ſtatim probeť. & ueritas cauſæ non obſtat.j̃.de app.interpoſita:quia ibi loquiť de appellatione,q̃ ſit ĩ iudicio. & facit ad hoc,quia quãuis appellans offerat ſe uelle ꝓbare; tñ non eſt,coram quo ꝓbet:quia capl̃m uel pars capituli,q̃ contradicit,non eſt in hoc idoneus iudex: quia nec appellans tenetur corã appellato litigare, nec appellati tenentur, ſi uolunt probationes huius recipere. probationes.n.ſuperiori & cõmuni iudici reſeruantur, infra de his,quæ fi.à ma.par.cap. c.cum in cunctis: ſed ſi appellans,& appellatus conuenerint, ꝙ uel coram ipſis appellatis,uel aliis recipiantur ꝓbationes ſuper ueritate cauſæ,tunc ſatis põt concedi,ꝙ non ualet electio interim facta:quia lite pendẽte nihil innouandum eſt,ar. j̃.de offi.le. licet.4.q.6. dudum. ſed qđ ſi appelletur à confirmatore,ne confirmet:qa morbo epileptico laborat? Rñ.idem, quia confirmatio poſtea facta tenet, niſi ueritas cauſæ probeť: ſed ſi coram confirmatore offerret ſe ꝓbaturum, ueritatem cauſæ, tũc ſecus dicerem: quia ceſſaret cõfirmatio poſtea habita, etiam ſi non ꝓbaretur ueritas cauſæ, j̃.de appel.interpoſita. & eſt rõ diuerſitatis: quia hic cõfirmator erat legitimus iudex, & iõ poterãt coram eo ꝓbationes induci; & hæc appellatio rectè dr̃ in iudicio emiſſa,non extra iudicium:ſed ſuperior appel.de qua hic loquiť, extra iudi.emiſſa eſt. ¶Sed quid ſi ad ep̃m pertinet collatio præbendæ,uel dignitatis,& tũc cum ep̃s crederetur paratus conferre alicui criminoſo, uenit aliquis, & dicit, Dñe intellexi, ꝙ uos vultis cõferre talẽ præbẽdam tali,quẽ ego dico uobis criminoſum,& paratus ſum incontinenti probare,& appello,ſi de eo prouideatis? Reſpondẽt quidam, quòd quicquid ſit poſt talem appellationem,caſſandum eſt:tamen aliis uidetur, & fortè melius, ꝙ cum prouiſio, uel collatio,quã facit ep̃s,non fiat in iudicio,nec ordine iudiciario ſeruato,ꝙ quãtumcũq; proponat iuſtam exceptionem, & etiam ſi ſe offerat eam ꝓbaturum, non tñ caſſabitur,qđ ſit poſt talem appellationem ex ea cã interpoſita,niſi probetur ueritas: ſecus aũt eſt, qñ aliquis petit ꝓuiſionem auctoritate literarum dñi Papæ: tunc debet audiri excipiens ꝯ talem,& põt appellari,niſi audiatur.j̃.de app.dilectus.& eſt rõ: quia ordine iudiciario ꝓcedit; de hoc no.j̃.de app.cõſtitutis.j̃ de cõceſ.p̃b. ꝓpoſuit [nõ cõpromiſerũt] maximè. idem eſt.n.& ſi cõpromiſerunt partes.poſt publicationem.n.electionis nõ eſt licitũ uariare,ff.de ſer.ruſt.p̃d.l.ꝑ fundum.j̃.e publicato,j̃.de iure patr.paſtoralis; & hoc ſonat lr̃a ſequens, cõſentire uolente.idem etiã dicimus in elect.canonicorum,ar.2.q.5.eiq,uer.noĩationes, C.de app. q ad ciuilia.põt etiam intelligi,ꝙ ſi cõpromiſiſſent tunc,qñ electus erat negligens in cõſentiendo. nam tũc, qa electio facta ab archiep̃o teneret,etiam ſi ꝑpoſitus modò conſentire uellet non poſſit. nam qa culpabilis fuit in differendo cõſentire,licitum fuit electoribus cõpromittere, cũ nihil iuris haberet electus; & etiã ſi uoluiſſent,iã eligere potuiſſent,ut no.ſ̃.e. cũ in cũctis. ¶Sed oppones, ſi hoc eſt,quare ergo dať eis poteſtas iterum cõſentiẽdi? Rñ.hoc eſt ideò: quia nõdum renunciauerat: & tñ quia epiſcopatus adhuc uacabat,conſentire poterat,ff.de op.leg.mãcipiorum,C.de rep.hære.l.fi. vel dic, ꝙ ſ̃m hæc iura licebat electoribus non ſolum poſt publicationem uotorum, ſed etiam poſt ſolẽnem electionem ante conſenſum electi, & ſua uota in alium mutare, & ſuper electione cõpromittere,ar.hic.& ſ̃.eo.cum terra.ſed hodie correctum eſt.j̃.eo.publicato [& ſi] .i.quãuis [uolẽte] aliud in poſtulatione.ſ̃.de poſtul.bonæ.ij.

S V M M A R I V M.

1 *Eligentium numerus, & auctoritas attendi debet.*
2 *In electo attenduntur merita, quæ in ſcientia, moribus, uita, & ætate conſiſtunt, ſitq; de legitimo matrimonio natus.*
3 *Indignum eligentes ſunt ipſo iure priuati poteſtate eligendi.*
4 *Iudex debet mittere acta cauſæ, ad hoc, ut Papa ſufficienter inſtruatur de ea.*
5 *Ep̃s diſpenſare non poteſt ſuper electo in præiudiciũ alterius.*

DVdum [conſcientias] 2.q.7.ſi qui ſunt. [ſe aſſeruit.] erat enim cõmiſſa cauſa, ut ſi diſpliceret partibus audire diſſinitionem eorum, cauſam inſtructam remitteret, [numerus] & licet de numero, & zelo, & aliis, q̃ circa electos & eligentes attendi debent,non poſſit certa regula dari: quædam tñ de eis notabimus,ut per eam informeť iudex, quid faciendum,&
1 qđ præeligẽdum exiſtat. ¶†Igitur circa eligẽtes attende numerum,q conſiſtit in quãtitate. attende & auctoritatem, quæ conſiſtit in perſonis, & in qualibet dignitate,& in maioribus ordinibus, & etiã prouectiori ætate,& in tẽpore ordinationis,ut hic.74.diſt.ep̃orum,cõſuluit. & in religione 23.diſt. in nomine. & ſic concurrant ad inuicem numerus, & auctoritas, numerus maior præfertur,niſi pauciores ita auctoritate polleant, ꝙ eorum auctoritas ſit multitudini præferenda.j̃.de teſti.
2 in noſtra.j̃.eo.eccleſia ueſtra. ¶†Circa electum attende merita,q̃ conſiſtunt in ſcientia, moribus, uita, & ætate, & q natus ſit de legitimo matrimonio.ſ̃.eo.cum in cunctis.38.diſt.quæ ipſis.oẽs fallentes.8.q.1.licet. zelus aũt eligentium ſciri non põt, niſi per p̃ſumptiones. ſed ex præſumptionibus uel bonus, uel malus zelus præſumitur.C.de do.dolum. hoc aũt ſcias,ꝙ maior pars ſemper præſumitur habere bonum zelum j̃.eo c.fi. niſi hanc p̃ſumptionem elidãt impedimenta,q̃ ſunt in electo.j̃.eo. c.fi. cum.n.diligenter debeant electores de eo, qui ſibi præficitur inquirere.7.q.2.c.fi. præſumuntur ſcire impedimenta electi, niſi ꝓbetur ꝯrium.ſ̃.eo. innotuit. uel niſi p̃ſumptionem illam alia p̃ſumptio elidat.j̃ de præſump.qui & conſiſtit zelus in intentione,ut 8.q.2.dilectiſsimus.& non eſt magna uis in zelo, qs.ſ.meliori, uel minus bono zelo, ſeu affectione ducať, dũmõ nõ declinet ad malũ: puta qa carnali zelo, ſeu affectione eligat indignũ, ut hic,j̃.de app.cõſtitutis.1.q.1.ſunt nõnulli,& c.ſe.ſanitas aũt eligentiũ nõ cõſiſtit in intẽtione tm̃,ſed etiã in effectu,& ope,ut ea pars ſanior dicať non ſolũ, q̃ nõ eligit indignũ, ſed q eligat digniorẽ,ut j̃.c.ti. eccl̃ia ueſtra.8.q.1.licet. Si ergo tantus. ſanitas.n.partium ex meritis electorũ, de quibus ſupra dictum eſt, ꝓbatur, & iuuatur,ut in eadem decr.eccleſia. & hæc ſanitas modicum ualet in electione facta ex interuallo: ſed ualet ad hoc,ut teneat electio facta in diſcordia,& non ex interuallo. ubi oportet, ꝙ ſit facta à ſaniori parte capituli, j̃.eo.eccleſia ueſtra. & habet locum tantum, ubi eligitur ex utraque parte dignus. dicam aũt ſaniorem partem,quæ meliorẽ eligit, niſi numerus,uel dignitas eligentium nimis præponderet,infra de teſt.in præſentia; quod arbitrio boni uiri eſt relinquẽdum,arg.ff.de uer.

obl.continuus.§.cũ ita.ff.pro ſo.ſi ſocietatem.ff.de iure
delib.l.j.& ff.de teſti.l.ſi eo. Si uerò ex altera parte ſit
indignus,dicam ſaniorem partem illam,q̃ dignum ele-
gerit,ut ipſius electio præferatur,dũmodo pars eligen-
tium indignum ignoranter non ſit duplo maior.j̃.e.ſcri
ptum. ſi uerò ſit duplo maior numerus indignũ eligen-
tium, ſi ſcienter elegerunt, p̃ualet electio minimæ par-
tis,etiam vnius ar.eiuſdem decr.ſcriptũ.& eſt huius di-
3 uerſitatis rõ: † quia qñ eligitur indignus,quotquot ſcié
ter eum eligũt, ipſo iure priuati ſunt poteſtate eligẽdi,
s̃.eo.cũ in cũctis.vnde tunc etiã in vnũ recidit ius capl̃i.
65.diſt.c.ult. qñ aũt ignoranter eligit indignum maior
pars,tenet electio facta à maiori parte. & hoc iõ,qa eſt
ſanior,j̃.e.ꝯgregato,& hic. non aũt ea rõne diximus te
nere eã, ꝙ in minorem partẽ reciderit ius eligẽdi. nam
cũ non peccauerũt qa indignum ignorabant,ius eligẽdi
non amittũt.s̃.e.innotuit. ¶Sed quæres,quare in hac ra
tione ſanioris partis obtinet ẽt electus à minori parte,
q̃ tertia,uel ẽt ab vno? Rñ ꝙ ibi duæ partes rõne deli-
cti,puta qa non ſcienter indignũ elegerũt, non ſunt pri
uati poteſtate eligẽdi,& ipſi ſunt capl̃m,nõ tertia pars,
ff.de decr.ab or.fa.l.iij.C.de decur.rões.ſed ibi tñ ma
ior pars eſt ex vna parte indignũ eligẽs,ſed ignoranter,
& minor totius ex alia, ſed maior tertia parte dignum
eligẽs illa maior pars nõ dr̃ capl̃m, cum nõ ſint ibi duæ
partes.nec minor dr̃ capl̃m:qa nõ recidit in eos ius vni-
uerſitatis,cũ maior pars non deliquerit; & iõ adhuc re-
manet vnum tñ capl̃m tam ex maiori parte, q̃ ex mi-
nori. & hac rõne dr̃ p̃ualere poſtulatio duarum partiũ:
qa ipſi ſunt capl̃m totum, infra eodẽ, ſcriptum. & hæc
electio facta à maiori parte dicitur præualere:qa eſt fa
cta à ſaniori parte, ut dictũ eſt. ¶Sed ꝯſueuerat hic q̃ri,
qđ iuris ſit,ſi minor pars primò eligat dignũ,& in eodẽ
ꝯtextu maior eligit indignum ſcienter,uel ignoranter?
& ur̃ ꝙ non ualet, cũ ſecundi nõdum peccauerunt,vnde
nõ poterat adhuc aliqua poteſtas eſſe trãſlata eligendi
in primò eligẽtes. ¶Sed nos non facimus dr̃iam, q pri-
mò eligant,cũ vna fingat̃ electio,uel vnus contextus ele
ctionis à principio ſcrutinij uſque ad publicatam elect.
¶Et qdam dicunt,ꝙ publicato ſcrutinio,q elegerũt in-
dignum,priuati ſunt poteſtate eligendi, etiam ſi ad pu-
blicationẽ elect.non p̃cedat̃,ar.j̃.e.publicato. imò plus
eis ur̃, ꝙ ex ſolis ꝯſenſibus, q ſcienter indignum elege-
runt,priuati ſunt poteſtate eligendi,ſi pſeuerant uſque
ad public. ¶Poſt talem ergo priuationem tenere debet
electio,q̃ ex rectis conſenſibus p̃cederet. nec obſtat,qđ
prius facta eſt, q̃ illa,quæ ex nullis cõſenſibus inſurgit,
& q̃ ſimul contextu fit. ſi aũt non ex ſolis conſenſibus q̃-
reret ius electus, nec priuati eſſent electores poteſtate
eligendi,ut eſt,qñ ignoranter nominant indignum, ſed
ante publicationem electionis ſciunt eũ indignum, tũc,
& ſi maior pars à propria nominatione indigni non re-
cedat, ſed tñ non eligat, & minor pars eligat dignum;
caſſabitur electio huius digni. non.n.debebant eligere,
niſi plures prius eligerent ſed cõiter aliam electionem
de nouo facere debuerunt,ar.s̃.eo.cum terra.alij dicũt,
ꝙ ex ſolo conſenſu in malum ſint priuati; qđ ex eo p-
batur, ꝙ ſm iura antiqua, qñ non erat neceſſaria publi
catio electionis,ſed ſoli conſenſus ſufficiebant,& etiam
ſm modernos in minoribus dignitatib.in quibus forma
e qa p̃pter,non requirit̃,ubi priuatur quis ſcienter cõ-
ſentiens in indignum; ergo & hodie hoc idem ius ſerua
bitur,cum nõ ſit mutatum.C.de teſta.ſancimus. Alij tñ
dicunt, ꝙ publicata electione indigni perditur poteſtas
eligendi,ar.s̃.eo.cum terra. ſæpe.n.zelus, & ſanitas ſu-
muntur p eodem. in poſtulatione autem ſanior pars di
citur,quæ eligit dignum,q̃ quæ poſtulat indignum, niſi
poſtulans ſit duplo maior,j̃.e.ſcriptum [dignitate] for
te habebat canonicus aliquã præbendam, cui dignitas
adhærebat,uel erat nobilior.uel literatior [tempore]
quia ante ordinatus fuit [allegationes] facti,puta exce
ptiones,reſponſiones,ad dicta teſtium,inſtrumentorum
ꝯ̃rietates,& conſimilia. nam de allegationibus iuris in-
telligi non põt, cum eas habeat in pectore ſuo.3 1.q.1.
4 p̃uenit † Pręſentatæ] culpa fuit iudicis,q acta mittere
debet Papæ.& iõ impeditur ſñia p̃ferenda:alias cũ om-
nibus iurib.quęlibet pars cõparere debet,nec cõtumax
hic expectari debuit,C.de iudi.p̃perandũ.§.ſinaũt. uel
dic,ꝙ hoc ideò expectat̃:quia ex illis actis probatur ius
præſentis, & non cõtumacis. nam ſi tñ pro contumace
etiam facerent rões eius, quas potuit & debuit in ter-
mino portare, tunc iudex poſſet p̃cedere eis non expe-
ctatis:tamen melius credimus,ꝙ eius abſẽtiã ſupplere
debeat Dei præſentia.C.de iud.p̃perandum. §.ſinautẽ
reus,& infra de eo,qui mit.in poſſ.cã rei ſer.eum qui. ſi
quidem ſuſpicatur etiam iura contumacis ibi cõtinere,
ꝙ eum requirere, & expectare debet [dicta erant] non
dicenda, cum eſſet concluſum [electionis] tẽpore ele-
ctionis ſpectandum eſt.j̃.eo. auditis, j̃.de ele.exc.mini.
poſtulaſtis,in prin.ar.ꝯ̃.j̃.de æta.præterea j̃.eo. ꝙ ſicut.
5 † In ordinibus] j̃.de æta.p̃terea,ꝯ̃. ſol.hic erat talis, ꝙ
infra breue tẽpus poſſet ad eum ordinem promoueri,
quẽ dignitas requirebat. Item in diſpẽſatione illud.hic
autem non erat diſpenſatum : uel dicas, licet diſpenſari
poſſit,electio tamen eſt nulla,cum tñ debuerit poſtula-
ri,& ad illos trãſit poteſtas eligendi,ſi ſcienter talẽ ele
gerunt; vnde,ex quo alius electus eſt,in p̃iudicium alte
rius non põt diſpenſare eþs. [Abſentia] j̃.ut li.nõ cõte.
qñ. no. ꝙ nec etiam iſti iudices, quibus cõmittitur cã,
eum citare debent: imò eo non citato procedent ad de-
terminandum cauſam.alij contrà [impedimẽtis] ſi im-
pedimentum haberet, quare p̃moueri non poſſet, non
crederẽtur bono zelo feciſſe, niſi aliud impedimentum
contra eum probetur.

SVMMARIVM.

1 *Abſentes non debent ire, nec dare procuratores, cum timent uim ſibi fieri in electione.*
2 *Appellatio propter iuſtũ metũ impreſſionis interpoſita tenet.*
3 *Iuſtus timor intruſionis ſufficit ad reddendũ electionẽ nullam.*
4 *An recipiens epiſcopum poſtulatum ad adminiſtrationem ſit ipſo iure priuatus eligendi poteſtate.*
5 *Ex factorum iteratione mutari non debet, quod longam interpretationem recepit.*
6 *Super iniuſto facto notorio proceditur ſine ſolẽnitate iuris.*
7 *Non præſumitur pro iudicis proceſſu in præiudicium alterius, niſi quatenus conſtiterit legitimis documentis.*
8 *Sñia excõicationis licet non tranſeat in rem iud præſumitur tamen p ea, & excõicato incũbit onus p̃bandi eam iniuſtam.*
9 *Si qui peccant indignum eligendo, & ob id eligendi poteſtas ad alios transferatur, & ſi ipſi eodem modo peccent, non transfertur ad primos poteſtas eligendi, ſed ad dominum Papam tantum, uel eius ſuperiorem.*
10 *Poſtulatio in concordia, non in diſſenſione fieri debet.*

BOnæ memoriæ Maguntiæ. [Eligentibus] di-
uerſis temporibus, & diuerſis locis factæ fue-
runt hæ electiones [recepiſſe] gerens ſe mani-
feſtè pro prælato eccleſiæ Magũ. [miniſtraſſe] ſed fin-
gebat,

gebat,ꝙ nõ faceret ſicut pręlatus,ſed quaſi miniſter,cui
à capitulo commiſſum erat, ſicut cuilibet extraneo[ir-
ritam] ut.s̃.eo.qualiter. & quia eþs erat,non licuit ei
tranſire ad illã eccleſiã.j̃.de tranſla eþi.c.j. Itẽ licet li
citũ ſit miniſtrare in eccleſijs ultra mõ. ſine confirmatio
ne infra eo.nihil:ſi tñ pñs ſit legatus,non põt.s̃. de con-
ſue.cũ uenerabilis.Itẽ huic poſtulato, ẽt abſente legato
nõ licuit:qa illa cõſtõ hẽt locũ in electis canonice & in
cõcordia,& nõ ĩ poſtulatis,q non poſſunt ſine diſpẽſatio
ne tranſire ſuprà de cõſue.cũ uenera bilis,Itẽ hæc poſtu
latio in diſcórdia erat[de vi]hoc eſt : qa metuebat acce
dere ad eccleſiã Magũ.& imp̃ſſionẽ in electione fieri ſi-
bi & magis fieret.& iõ appellauit, ne ſibi ſine ipſo & ſuis
1 alij procederent.†vi.]id eſt iuſto timore uiolẽtiæ.& iu-
ſta cauſa erat,quare timebant imp̃ſſionẽ fieri in electio
ne.& cum in electionibus, & in alijs appellationibus ex
tra iudicialibus neceſſe ſit probare ueritatẽ cauſæ, hic
ſufficit probare iuſtam cauſam timendi impreſſionẽ ſub
eſſe,ẽt ſi non ſit ſecuta impreſſio:quia nemo ſe debet p̃i
culo exponere.uel expone de vi.i.de impreſſione facta ĩ
hac ſtipulatione.& ſic nõ eſt obiectio: qa appellatio fa-
cit nullã electionem ſequẽtẽ.uel nõ quaſi eligẽtes hæc
priuati ſunt ptãte eligendi ipſo iure: qa hoc nõ facit tñ
appellatio, quãtũ cã,q̃ ſuberat.ſ.impreſſio, p quã elege
rũt.unde ipſo iure priuati ſunt ptãte eligẽdi.& hæc ſol.
2 mihi melior ur̃ & ueracior.infrà eo.qſquis.[†Cõſtat]ſi
.n.conſtaret de iuſto timore uiolentiæ,cõſtat iuſtã fuiſſe
appellationẽ ex hac cã interpoſitã,cui cũ deferre tene-
rẽtur,ſi non detulerint,non poſſent aduerſarijs oppone
re in eodẽ negocio,ꝙ aduerſarij p ſuis appellationibus
iuſtis non detulerunt ſupra de reſcrip.ex parte infrà de
app.an ſit,ſed ſi primò eligentes contra appellationẽ al
terius,tertiò uenirent ꝯ̃ appel.eius, q licitè ſecundò ue
nerit cõtra appel.priorũ,eligendo,cũ prima electio eo-
rundem,qui tertiò nunc eligunt, nõ tenuerat:quia poſt
appellationẽ legitimam facta fuit.& tamen ſi electio ſu
perior,uel ſecunda nulla fuit:quia forte electus irregu-
laris, uel aliàs intelligibilis eſt, & tunc bene iſti ſecundi
poſſent opponere cõtra eorũ electionẽ.uel ſecundi cum
ſecundi uenięndo contra appel. priorũ uſi fuerunt iure
ſuo.primi aũt in præueniẽdo in prima electione & ĩ ter
tia tñ iniuria uſi ſunt.& iõ contra abba.dici põt.¶Item
no.ꝙ licet una electione uenrant aliq cõtra app.aliquo
rũ,& in alia electione,uel negocio alij ueniant cõtra ap
pel.eorũ,bene poſſunt obijcere, ꝙ appellatio p̃ceſſerit.
hẽt.n.hoc totũ,quãdo tñ de una electione,uel negocio
agit̃.nã ſi in uno negocio tunc nõ detuliſſent : nihilomi-
nus tamen aliud negocium, quod cõtra me faceres poſt
legitimã appellationẽ,irritaretur.poſſet aũt eſſe ea rõ-
ne, quare hic non audiunt̃ electores eþi Varmaciẽ. p̃po
nẽtes cõtra electionẽ præpoſiti de appellatione præmiſ
ſa.non quia nõ detulerunt ſimpliciter appellationi ad-
uerſariorũ,cum ſi iniuſta eſſet cã appellationis præpoſi
ti,non ſit deferẽdum.ſed eſt rõ:quia non detulerunt iu-
ſte appellanti. talis erat appellatio præpoſiti electi in
archiepiſcopũ,ſ.iuſta.Sed certè & ſi hoc non ſufficeret,
tamẽ appellatio facta contrà præpoſitũ non poterat im
pedire eius electionẽ,cum nullam cãm allegauerit, niſi
qa facta erat poſt aliã poſtulationẽ,ſ. Varmaciẽ. ſed cũ
eius poſtulatio nulla eſſet,puta quia facta erat poſt ap-
pellationẽ legitimam,non potuit impedire ſecundã ele
ctionem.& eodẽ modo nec appellatio emiſſa ad conſer
uationem talis poſtulationis, quæ nulla eſt,non potuit
impedire electionẽ,nam licet aliqui non poſſint ire ad
locum,ubi debet fieri electio propter metum, uel peri
culum perſonæ,non credo,ꝙ propter hoc debeat retar
dari electio,nec illi,qui ſunt in loco debito & electioni
deputato debent ad alios exire imò abſentes tanquã le
gitimo impedimẽto detenti debent cõſtituere p̃curato
res infrà eo.quia pp,dũmodo duæ partes uocandorum
uel p̃ſentiũ in loco debito ſit.ff.de tu.& cu.l.ult.ff.quod
cuiuſq; uni.l.nulli. Planè melius dr̃, ꝙ ſi maior pars ca-
nonicorũ cõſentit,ꝙ eatur ad abſentes, ibitur ſi iuſta cã
impediti ſunt.ſi nõ conſentiant,nõ ibitur.ff.ad muni.qđ
maior.eſt tamẽ utile,ꝙ pr̃es interſint tractatui,ar.infrà
eo.cũ in ueteri infrà de ar.cũ olim.xx. di. de qbus lxiiij.
di.extra.ſi aũt nulla iuſta cã,ſed tñ uolũtaria detinẽtur
tunc unus ſolus toti collegio poſſet ꝯ̃dicere, ne ad eos
iretur infrà de his,q̃ ſi.à ma.par.ca.c.j.ſed p hoc nõ ſol-
uitur præſens cõtrariũ.ubi dr̃,ꝙ hi abſentes appellaue-
runt ex eo,ꝙ timebant ſibi inferri iniuriã,& iuſta repu-
tata eſt appellatio eorũ,licet pauciores eſſent. ¶Sed po
teſt hoc intelligi, ꝙ non fuit iuſta appellatio ex eo, ꝙ
non fieret in abſentia aliquorũ, qui iuſtã cãm hẽant ti-
moris:ſed quia timebant ex eo,ꝙ timor erat iuſtus de oĩ
bus canonicis, & ut electio pura & ſine uiolentia & ui-
tio poſſet fieri in ciuitate; & hæc fuit iuſta appellatio.
xxiij.di in nomine[alij].ſ.electores Varmaci.[ipſo] p̃-
poſito[deferrẽdum]infrà de app.cõſtitutus,an ſit ſuprà
de reſcri.ex parte,ubi de hoc no [fruſtra] infrà de uſu.
3 qa fruſtra.ff.de mino.auxiliũ[unde].i.hac rõne † [Ap-
pellationẽ]& cãm,quæ ſuberat.ſ.impreſſionẽ,quæ fie-
bat in electione:qa ſic cõtinet̃ in integra,Philippus dux
Sueuiæ,q ſe p rege Alamaniæ gerebat,iſtũ Varmaciẽ.p
uim intruſit.Sed ſi nõ intruſiſſet, ſed ſolus iuſtus timor
intruſionis fuiſſet,tamen ſufficeret ad reddẽdum nullã
electionẽ,& ad priuandum ipſo iure poſtulantes pote-
ſtate eligẽdi,qa p eodẽ ur̃ debere haberi,ſi imp̃ſſio fa-
cta ſit.& ſi iuſtus timor imp̃ſſionis ſubſit, licet impreſſio
nõ ſit ſecuta,quã ſequi fortè nõ fuit neceſſe:quia electo
res ſciẽtes eã imminere,nõ expectauerunt eã : quia ſine
impreſſione fecerũt,quod cũ impreſſione feciſſent, ſi ibi
expectaſſent;& ad hoc facit infrà de app. bonæ memo.
qa ibi loquit̃ de appellatione extraiudi. & tamẽ ſufficit
4 ex ueriſimili cã appellari † [Recipiẽtes]hinc vr̃,ꝙ ſi ali
quis receperit eþm poſtulatũ ad adminiſtrationẽ, ipſo
iure priuatus eſt ptãte eligẽdi.vr̃.n.à poſtulatione rece
dere,& eũ hr̃e p electo & cõfirmato,cũ hoc ſolis cõfir-
matis liceat.& idẽ eſt,ſi cõtra appellationẽ legitimam
elegerint.ar.quòd tñ priuari debeant infrà de tranſla.
epiſcopi quanto.ſed nunquid idem,ſi quis recipiat ele-
ctum,cuius electio non tenet ipſo iure.ar.quòd ſic.quia
de ſimilibus eſt ad ſimilia procedendum.ff. de lega.non
poſſunt. ¶ Sed contra credimus. Ratio diuerſitatis eſt
in glo. quæ incipit no. quia poſtulatio non finitur pu-
blicata poſtulatione, ſed tantum habito conſenſu eius,
qui poſtulationi conſentire debet. & ideo eſt, quòd ſi
quis medio tempore inter poſtulationem publicatam,
& aſſenſum ſuperioris deliquerit, ita priuatus eſt po-
teſtate eligendi, ſicut ſi poſtulaſſet indignum ſecus au-
tem eſt in electione, quæ finitur ipſa publicata. & ideò
ſi quis poſtea peccat, licet aliàs puniatur : non tamen
propter hoc priuatus eſt poteſtate eligendi[indignos]
poteſtate eligendi [notoria] .ſ.de tranſlatione eþi,& re
ceptione ipſorum canonicorum infrà de tranſla.quãto.
¶Teſtes] licet.n.factum eſſet notorium:ipſe tamẽ igno-
rabat.unde abſente parte,& reliquo ordine nõ ſeruato
potuit p̃cedere ad teſtiũ receptionẽ.ij.q.j. manifeſta.j̃.
5 de iureiu.ad noſtram.xj.q.iij.eorũ. ¶†Itẽ no. ꝙ ſic ſer-
uat totus mundus,quòd cõtingente maleficio notorio,

ſtatim inquirit iudex generalr, nõ ꝯ certam perſonam: & facta inquiſitione uocat noïatos in inquſitione de maleficio, ut ſe defendant; & qđ longam interpretationẽ recepit ex iteratione factorum, mutari non debet.ff.de leg.minimè, & l.ſi de interpretatione, & l.ſeq. Idẽ tũc, cum maleficium ſic notoriè factum eſt: ſed quis illud ſecerit,ſit incertum,iudex nullo uocato ꝓcedet ad inquſitionem illius maleficij,ſ.per quos ſit factum. & idem, ſi certum ſit de aliquibus perſonis,& de aliquibus incertum: ſalua tñ remanet defenſio illi,de quo dictum eſt ĩ inquiſitione.ĵ.de offi.or.c.j.ff.de offi.præſi.congruit, ff. de cu.& exhi.re.diuus,& l.ſeq.C.de fer.ꝓuinciarum, in auſ.de col. §.iubemus aũt. & eſt ar.opt.quia ſi nulla ꝑſona nominata ſit in inquiſitione de ſtatu monaſterij,& teſtes recipiuntur,qui de quolibet monacho teſtimoniũ ferent: ipſe tñ,contra quem dicit,dictum eius impugnare poterit.ĵ.de re iu.cum I & A. ar.2.q.5. ſæpe interrogant. ſic poterit fieri & in maleficiis notoriis. & dicunt quidam, ꝙ hæc inquiſitio, quæ fit de incerta perſona,eſt tm̃ ꝑparatoria alterius inquiſitionis. nam ꝯ perſonam in prima inquiſitione noïatã recipietur noua inquiſitio. & dicũt quidam, ꝙ iidem teſtes, q dixerunt in prima,ſ. qñ ꝯ nullam perſonam agebat̃ iterum recipientur in ſecunda,qñ ꝯ certam perſonã agitur, ar.ĵ.de teſt.ueniẽs [archiepi] & eũ eligentium [caſſauit] iuſtè [ꝯfirmare] iniuſtè,cũ parte altera non citata hoc fecerit [ꝯ legati] & uerè iniuſtè ꝓceſſerat legatus: qa non citauerat canonicos, licet epm citare non teneret̃ [porrò] allegando dicit: qa delictum eligentium non erat ſic notorium, q citari debuerant. & hoc eſt rñ.Papæ. q.d.pſumitur bñ,
6 ꝙ legatus citauerit electores Varmac. ¶†Notorius] no. ꝙ iniuſto factõ.ſ.tranſitu epi de vno epiſcopatu ad alterum,qđ quaſi ex ſui natura non põt eſſe niſi notorium, ĵ.de traſla epi,quãto,ꝓceditur ſine ſolẽnitate iuris: ſecurius credimus,ꝙ primò,q̃ ꝓcedet legatus,debet illuc mittere officialem, q hoc uideat,ſ.de fama, & hmõi, & poſtea põt procedere ꝯ eum: uerũtamen remanet ſaluũ epo,ut poſſit illud ꝓbare falſum,& qđ plus eſt,non notorium, C.de accu.ea qdem. & ſi non habeat officialẽ, ſed ſit notorium ꝑ famam in tali facto,ordine iudiciario nõ ſeruato,ꝓceditur & ad ꝓbões recipiendas;qđ tñ non liceret in alio caſu, qđ ſui natura non eſſet notorium.ĵ.e.uenerabilem. de notoriis aũt no.ĵ.de coha. cle.& mu. ueſtra. quia ergo ſic contra epm procedi potuit, Papa in hoc cõfirmat proceſſum legati,i.caſſationem poſtulationis. Vel dic, ꝙ cum poſtulatio tm̃ gratiæ innitatur,ſine iniuria eo nõ citato, cum eius non intereſſet, potuit eius poſtulationem caſſare. ꝓceſſum uerò contra canonicos habitum non ꝯfirmat,cum illa, q̃ opponebantur eis,ſ.app. receptio epi non eſſet ſui natura. q.notorium, & qa eorum intererat; vnde citari debebant,& reliquus ordo iudiciarius obſeruari; & iõ tacitè legati ꝓceſſum caſſat in eo,ꝙ ꝯfirmat electionem ꝑpoſiti. qđ ex eo perpenditur: quia non dicit,ratam habemus cõfirmationem legati: ſed confirmandam duximus electionem. ¶Sed dices quare confirmat electionẽ? reſpondeo, qa canonicè electus erat ꝑpoſitus à ſuis complicibus: quia ad eos deuoluta fuit poteſtas eligendi ꝑꝑ pctm poſtulantium epm,quod ꝯſtitit Papæ,ſed nõ conſtitit legato partibus præſentib. & iõ non confirmatur eius ꝓceſſus [examinatiõe] ſoléni.ĵ.de iureiu.ad nram.
7 Præſumitur] ĵ.de renũ.præſentia.ĵ.de ꝑba.poſt ceſſionem.ĵ.de re iud.ſicut.ff.de re.iur. res eadẽ.hodie credo idẽ poſt,q̃ ſnia tranſit in rẽ iud. cum res iudicata ꝓ ueritate accipit, & eſſet difficillimum ſuper oïa acta cauſarum recenſere. antè aũt q̃ tranſeat in rem iud.non ꝑſumitur ꝓ iudice,niſi quãtum probauerit.ĵ.de ꝓba.qm̃ contra. & no.ibi quod dicit, non præſumitur ꝓ ꝓceſſu iudicis. & non negat,quin pro ſnia, & maximè poſt quã tranſit in rem iud.debet pſumi. Io.dixit in nullo hodie
8 præſumi pro ſnia,ar.decr. qm̃ contra. ¶†In ſnia autem excõmunicationis, quamuis non tranſeat in rem iud. tñ præſumitur pro ea. vnde onus ꝓbationis, ꝙ ſit iniuſta, incũbit excõmunicato.ĵ.de off.ord.ad reprimendam, ĵ.de ſen.excõ.ſacro. & niſi ſit appellatum: qa ſi appellatum eſt, licet excõicatio oĩno teneat, de iuſtitia tamen excõicationis non præſumit̃ ꝓ ſnia,& eĩ incũbet probatio, cui incũbebat ante appellationẽ, arg.ĵ.de offi.ord. ad reprimendam. [approbari] ꝑ teſtes. ꝑ confeſſionem enim poſſet approbari.ĵ.de confeſ. ſtatuimus [negãtis] 6.q.ult. actor.C.de cõtrah.ſtip. optimam [ꝑ rerum] .i. ſolidum curſum cãrum [cũ & ſi q libet] ex hoc loco uſ, ꝙ non capl'm,ſed ſinguli ſingl'r ſunt citandi; qđ fateor uerũ eſſe, ubi dubium eſt, q̃ pars ſit capl'm. ſecus aũt, ſi conſtaret,& multomagis, ubi eſt certũ [ſingulares] ĵ.e. cum dilecti [aduerſarij] eps,& canonici. [ex tribus] .ſ. pſumptione,ſ.ꝙ uirum paſtorali pditum dignitate contra formam canonicam nõ ſolum eligere,ſed etiam recipere præſumpſerunt [contẽptu] quia poſtq̃ procurator eorum noſtras literas reportauit,qbus mandabatur,ꝙ ſi Varmac.eps in tẽporalibus,uel ſpiritualibus miniſtraſſet, ipſius poſtulatio caſſaret; ipſi poſtmodum.q.electo ſuo,ſicut ex eorum literis apparet,ipſum ſuũ electum noïant temerè paruerunt [& blaſphemia] quia legatum noſtrum, quãtum in eis fuit, infamantes eũ corruptũ fuiſſe pecunia ſunt mẽtiti. Qđ ꝯ eũ] nõ rõne ſui iuris:puta ꝑponendo,ꝙ electio ꝑpoſiti nõ tenebat: qa ipſis contẽptis facta fuit. nam ꝑꝑ prædicta priuati ſunt poteſtate eligendi. iõ rõne ſui iuris nõ poterant petere caſſari eis abſentibus electionẽ factã. ſed ſi de crĩe agerẽt,uel exciperẽt,bene audirent. uel ẽt ſi uellent alias, ſicut q libet,dicere electionẽ non tenere: quia hoc non ꝓhibetur. uel dic,ꝙ etiam nec admitti debẽt electores ipſi ꝯ præpoſitũ de crimine,uel de minus canonica electione propter malum zelum, quẽ habere præſumunt, ar.2.q.7.accuſatio, & c.ſeq.3.q.9. c.ſi.ſed hoc tm̃ intelligo in criminalibus,ſpiritualibus, & eccleſiaſticis cauſis,ut eo.c.ſonant. alias.n.ſuam iniuriã, & cãm quiſque põt pſequi.4.q.6. oïbus [reddidiſſent] qđ tñ non erat.
9 † Ad nos] hic habes, ꝙ ſi aliqui peccauerunt eligendo indignum,& ꝑpter hoc trãsferatur poteſtas eligẽdi ad alios,& ſi ipſi eodem mõ peccent, non trãsfertur poteſtas eligendi ad primos, ſed ad dñm Papam tm̃, uel ad eius ſuperiorem. ſed ꝯ.ĵ.e.cum Vinton. ſed ibi nõ peccauerunt ambæ partes, ſed vna tm̃, q̃ elegit illegitimè natum.& iõ iniuſtum eſſet,ꝙ ab eis,q non peccauerunt, uel nõ peccauerũt intm̃,ꝙ nõ debebãt pdere poteſtatẽ: trãsferatur poteſtas eligendi ad ſuperiorẽ. alij dixerũt ꝙ ſi ambæ electiones ſimul fiãt, obtinere debet, qđ hic dr̃. Si uerò diuerſis tẽibus, ꝯ. ſed lr̃a hoc non patitur. Electionem] non eſt uera lr̃a hic poſita,nec põt tolerari:ſed uera lr̃a regiſtri hæc eſt, & electionem memorati archiepi duximus, ſupple quondam,confirmandam, ne quid &c.pallium etiam concedendum. licet aũt,& ĵ.diſtrictè pcipimus,quatenus eidem archiepo debitam exhibeatis reuerentiam,& honorẽ. Confirmãtes] de gratia, non ex iuribus electionis. cum.n.poſtulatio nũ eſſet nulla ipſo iure, quod ex eo apparet: quia ratificari poterat conſentientibus poſtea contemptis, infra eod. quòd ſicut, & cap.eccle ſãueſtra, procedi non poterat ad ſecundam, prima non caſſata.ſ.eo.conſiderauimus. ĵ.eo.auditis, & no.de hoc.ſ.c.proxi.& ſic etiam per conſequens non erat ad alios deuoluta poteſtas eligendi, niſi per ſententiam priuarentur: primò qui peccauerunt. uel poſſet dici,ꝙ de iure cõfirmauit: qa poſtulatio
10 nulla erat ipſo iure,†cũ poſtulatio ĩ cõcordia fieri debeat,& nõ ĩ diſſentione.ſ.de poſtu.bonæ memoriæ.5.ſecus in electionibus, ubi non eſt deprehendenda diſſenſio.63.di.c.ult.quãuis hoc non credo.ĵ.eo.ſcriptum. unde ſecundum eos per conſequens tenet ſecunda electio, cum certum eſſet, uel eſſe deberet cuilibet clerico poſtulationem non debere fieri in diſſenſione, utpote iure prohibente: & ſic etiam cum ſcienter deliquerint recipiendo indignum,ius eligendi ad alios deuolutũ erat, ut prædiximus.ſ.c.proxi. Vel põt dici, ꝙ appellatio, q̃ præceſſit poſtulationem Vermacien.reddidit poſtulationem nullam, & peccatum poſtulantiũ tranſtulit poteſtatem eligendi ad alios; & his benè additur, ꝙ poſtulatio non dr̃ perfecta ante,quàm poſtulantes poſtulẽt à ſuperiore,ſicut ex ui uerborũ apparet: quia & quicqđ poſtulat̃,ab aliquo poſtulatur: & quia anteq̃ ab alio poſtulẽt,poſſunt uariare.ſ.de poſtu.bonæ memo. ꝑpea, q̃ facta ſunt in medio,ſ.quia tranſiuit, & miniſtrauit eps; nulla eſt poſtulatio ipſo iure,ut in prin.decre.dr̃, & qa canonici medio tpe, ante, q̃ per ſuperiorẽ admitteret̃ poſtulatio, ipſum indignum receperunt. & ideo priuati ſunt ipſo iure ptãte eligendi;& ita canonica fuit electio decani facta ab his, in quo ius eligendi reſederat. ¶Sed oppones, ſi electio præpoſiti facta fuit ante, quàm recipiant poſtulatum, non debet tenere electio,cum nondũ peccaſſent electores epi: ſed dic, cum à principio, quo poſtularunt,uſq; ad ſi.i.quouſq; Papa conſenſerit,intelligatur unus actus,i.una poſtulatio, & unus contextus, in qua cũq; parte illius actus peccent, eligendi poteſtas ad alios deuoluitur,ut quæ incontinenti fiunt, ineſſe uidentur.ff.ſi cer pe.lecta, non hoc placet, & ſolue, ut in gl.quæ incipit.i.in ſtatum.

SVMMARIVM.

1 *In uno & eodem libello de pluribus agi poteſt.*
2 *Interdictum,unde ui,competit pro iuribus incorporalibus ſubtractis,quod declara, ut hic habes.*
3 *Licet quis per annum, uel plures omiſerit ex cauſa petere debitam penſionem: uel ſi una uice omiſit electioni intereſſe, non propter hoc amittit poſſeſſionem, quæ ſine animo non amittitur.*
4 *Quonam modo dicatur quis ſpoliari iuribus incorporalibus.*
5 *Actio furti datur contra conſiliatorem furti, ſi aliàs furaturus non erat.*
6 *Poſſeſſor ſine cauſæ cognitione ſpoliari non poteſt.*
7 *Verba ſnĩæ cõcipiẽda ſunt in perſona procuratoris,uel ſindici.*
8 *In interdicto, unde ui, habetur ratio fructuum, & oïs cauſæ.*

1 VErelam.[Petebat] Petitorio agit.† No.ꝙ de pluribus poteſt agi in vno libello, & quòd pro vna re poteſt agi poſſeſſorio, & petitorio, infra de cap.mo.dilectus.ff.de actio.empt.& uend.non eſt nouum.ff.fam.erciſ.& hæredes.§.de pluribus. nec ſunt contrariæ iſtæ petitiones, cum ambæ competant cõtra poſſeſſorem [remoueri] no.agi ad remotionẽ alicuius etiam ſine accuſatione, uel inquiſitione, uel denunciatione, qui modi ſunt.ĵ.de accu. ſuper his,cap.qualiter. ſed illa loquuntur, qñ agitur de crimine. hic autem nõ remouebitur propter crimen: ſed quia non habet ius in eccleſia.ĵ.eo.cum dilectus.ĵ.de iureiu.querelã.Item ꝑꝑ negligentiam quis remouet̃.ĵ.de offi.cuſto.c.j.cum tñ negligentia eſt crimen.1.q.1.§.ecce cum honoribus. & 2.q.7.negligere. [Pleno iure] per hæc uerba apparet quod agebatur petitorio quo ad articulum hunc: & tamen nõ præiudicat populo,qui non erat in iudicio.nam res inter alios acta aliis non præiudicat.ĵ.de re iud.cũ ſuper controuerſia.C.quibus res iud.non no.l.j.& C. res inter alios acta, per totum] petens] Iſta ſcđa pars libelli non continet niſi poſſeſſorium, & idcirco in fine ſalua manet qõ proprietatis. ¶ Penſionem] i.in ſtatum percipiendi penſionem reduci, quod ex tenore ſententiæ apparet. & ita habes ar.ꝙ interdictũ,unde ui, cõpetit pro iuribus incorporalibus ſubtractis. ad idem.ĵ.de de cã poſ.& proprie. cũ eccleſia.ff.de mor.infer.l.j.§.itẽ ſi.ff.de ui & ui ar.l.iij.§ unde, & §.pertinet, & §.q uſufr. ff.de ſer.quotiens. Sed ar.ꝯ.quia non datur niſi pro rebus ſoli, uel ſolo cohærentibus ff.unde ui.l.j.§.interdictũ & §.ſeq.ad hoc rñdeo,directũ interdictũ,unde ui, nõ cõpetere,ſed condictionẽ ex hac decre.& ex ea, quæ eſt .ĵ. de cã poſ.& ꝑprie.cũ eccleſia. ¶ Sed quid dices de aliis iuribus denegatis, de quibus non loquuntur decre.pal. le.& iõ non competit condictio ex decretali, nunquid utilis cõdõ ex hac decre.extenditur ad alia? rñ.idẽ.ff. de leg.& con.non poſſunt.ĵ.de cap.mo.c.2.uel põt dici cõpetere utile,unde ui,& maximè inquantum ad aduerſarium peruenit.ff.de ui & ui ar.l.j.§.ſi filius,uel officio
2 iudicis [de nouo] † Dicunt quidam,ꝙ qui negligit per annum rem ſuam,poſſeſſionem eius amittit, alio poſſidente de facto.i.per annũ;& habent pro ſe ar.ff.de dam. infec.ſi finita.§.non tñ. alij dixerunt per 10.uel per 20. annos,inſti.de uſucap.§.& cum hoc.ff.de uſuca.l.ſequit. §.ſi uiam, & de acqui.poſ.poſſideri.§.ſi ſeruus. nos hoc tamen reducamus abſurdũ, ꝙ tñ tps neceſſarium ſit ad amittendum poſſeſſionem,quantum ad amittendũ proprietatem; & ideò dicimus hoc relinquendũ arbitrio iu
3 dicis.ff.de iure deli.l.j.§.ult.¶†Et no.ꝙ licet per unum annũ uel plures ego omiſerim ex cã petere debitã pẽſionẽ:uel ſi una uice omiſi intereſſe electioni, nõ ꝑꝑ hoc amitto poſſeſſionẽ,quæ ſine aĩo non amittit: ſed qñ petã penſionẽ,ſi deneget̃,tunc amitto poſſeſſionẽ,ar.C.de ſer.& aqua.l.ſi.& tunc poſſum uti interdicto recuperandæ poſſeſ.& in eo ueniunt oẽs penſiones præcedentiũ tẽporũ,ut hic.& ꝑ ſimile,ſi una uice non interfui electioni,nõ amitto poſſeſſionẽ: ſed alia uice intererò electioni: & hoc uerum eſt, qñ ſum in poſſeſſione intereſſendi electioni. ſed ſecus eſſet,ſi eſſem in poſſeſſione, ꝙ ſolus eligerem: quia tunc ſi alius eligat, & pro electo habeat à ſubditis, bene amitto poſſeſſionem: quia non uideor habere aĩum retinendi poſſeſſionem, cum electum ab alio patiar uti dignitate ſua: ſed cum debeo intereſſe electioni electio,nõn fit noĩe cuiuſlibet canonici ſingulariter, ſed nomine capituli; & iõ non priuatur poſſeſſione ille,qui contẽnit,& qui nõ intereſt: qa capl'm, qđ eſt in poſſeſſione eligen. non priuat poſſeſſione eligẽdi: nec ẽt ille, qui non intereſt: quia ille non ſuo noïe hoc ius poſſidebat,ſed capl'i,niſi forte eſſent plures, qui diuerſis iurib.deberẽt intereſſe electioni, ut erãt.j.e.ſcriptũ,& c.Cumana. nã tũc illi,q utunt uno iure, excluderent eos, qui alio iure utunt;tũc bene poſſum agere interdic.recuperandæ poſſeſ.qa licet oẽs, q cõueniunt ad electionẽ,dicuntur quantũ ad hoc unũ capl'm facere,tamẽ quo ad alia diuerſa ſunt & diuerſis iuribus ueniunt
4 ad hãc electionẽ. †Subtracta]dr̃ aũt quis ſpoliari incorporalis iuribus,ſi quæ fuerũt hactenus ſoluta certis terminis uel ab hoïe, uel a iure præfixis, eiſdem terminis

Add. Calder. consil. 15. de jur. patro. & Feder. cons. 97.

ut notat per Jo. Abbas in c. cum eccl. n. 10. ti. causa possessionis etc.

non ſoluit, uolens eã in poſterum non ſoluere, ut hic. & hoc ipſum, ſi ſit certum: ſecus aũt crederem, ſi nõ poſſit ſoluere, cum tñ ſoluere affectaret; & de hoc no.s̃. de po ſtu. bonæ. ar. ff. ſi ſer. uen. ſicut. §. planè. ad idẽ, ꝙ ſicut in expoliatione corporaliũ rerũ neceſſe eſt dolus malus, ſic in expoliatione incorporalium. ff. de ui & ui ar. l. j. §. ad ſolam, & §. interdictũ hoc qđ. ff. ui bo. ra. l. ij. §. doli. ¶Sed dices, nunqd ſi potens erat ille, cui debebat̃ pẽſio & ille nõ credidit ꝑ debitorem nolẽtem poſſeſſorẽ priuare poſſeſſione, penſionẽ poſſe retineri, dices cũ amiſiſſe poſſ. & expoliatũ? ar. ꝙ nõ: qa nõ eſt ſuſpicatus &c. ff. de uſu. nõ ſolũ §. ſi dolus, & ꝓ his multũ facit. ff. ſi ſer. uẽ. & ſi ſorte. §. j ubi dr̃, ꝙ ẽt dũ ędificas, retineo ſeruitutem altius tollẽdi, & poſſeſsionẽ, niſi ſciẽs patiar. Sed ꝯ credunt qdã, ꝙ debuit ſuſpicari, cũ ꝑ uim penſionẽ ſibi debitã auferre nõ poſſit. ff. qđ me. cã. extat. ſi aũt denegaret ante terminos, cũ nondũ eſſet debitũ, nõ dicimus ſpoliatũ. & nõ ſolum ꝯ eũ, q ſubtraxit pẽſionem, cõpetit hoc offm̃: ſed etiam ꝯ eũ, q ratam habuit ſubtractionem eius noĩe factã, ff. de ui & ui ar. l. j. §. quotiẽs, & multo fortius ꝯ eũ, q mãdauit denegari penſionẽ, uel huius ſubtractionẽ, uel ius aliud. ff. e. l. j. §. deieciſſe. ꝯ eũ aũt, q ꝯſuluit, nõ credo dandũ interdictũ, uel ꝯdĩonem ex hac decr. qa nullo iure cauet̃, niſi in defectum, ar. ff. de eo, ꝑ
5 quẽ fac. l. fi. † licet actio furti det̃ ꝯ conſiliatorem furti, ſi alias furaturus nõ erat, inſti. de fur. §. certè. itẽ de ſeruo corrupto tenet̃, q ſolũ conſiliat̃. ff. de ſer. cor. l. j. ſed iſti caſus ſunt ſpãles, & nõ ſtatim cõpetit interdictũ, uel condĩõ poſt mandatũ, ſed facta ſpoliatione. non. n. cõpetit interdictum niſi expoliato. ff. de ui & ui ar. l. j. ĩ prin. & extunc cõputatur annus in interdicto: licet ſecus in condĩõne. ¶Et licet quidã dixerunt in hmõi ꝓhibitionibus, & denegõnibus oriri interdictũ uti poſ. cũ potius uideat̃ uis turbatiua, q̃ expulſiua, ar. ff. uti. poſ. ſi duo. §. j. & §. ij. & iij. tñ melius dr̃ cõpetere interdictũ, vnde ui, ex quo debita pẽſio denegat̃, uel ſuo iure uti ꝓhibetur ff. de ui & ui ar. idẽq; §. vnde ui. Item quid ſi eps̃ mandet parochianis nõ in iudicio, nec conſulendo, ſed ſe intendens obligare ex mãdato, ꝙ plebano non ſoluãt decimas? rñ. tenebitur interdicto, vnde ui, ut dictum eſt, uel condĩõne, uel offõ iudicis: ſed non ꝓ illis, q denegauerunt; & tenebit̃ ad omne, qđ intereſt plebani pecunialiter nõ fuiſſe ꝓhibitum, ut no. j̃. de ſepul. certificari. qđ ipſum eius iuro eſt declarandum. 2. q. 1. in primis, ut no. j̃. qđ me. cã. c. ult. ius aũt, uel poſſeſſio iuris, cum ſit res ſpũalis, ęſtimationem nõ recipit. & ita, qđ eſt no. dignũ, expoliato plebano nec quaſi poſſeſſio priſtini iuris recipiendi decimas reſtituit̃: qa forte iam alius eſt in quaſi poſſeſſione, cui ruſticus ſoluit; nec intereſſe dat̃: qa intereſſe [a] nõ recipit. ad offm̃ aũt iudicis pertinet, ut mandatum factũ parochianis reuocet, & ꝙ ſiľe mandatum faciat, ut plebano rñdeãt, ſicut ante inhibitionẽ de hoc faciebãt, ar. j̃. de cẽ-
6 ſi. ſignauit. ¶† Alij ꝯ, cũ nõ poſsit poſſeſſione ſpoliare ſine cauſæ cognitione. de hoc no. j̃. de fil. pſby. ueniens. Alij dicunt, ꝙ ſi eps̃, uel alius iudex proceſſiſſet ſine ordine iudiciario, uel ex impetu, cum ſit notorium iuris, ꝙ reuocare poterit poſſeſsionem ipſam poſſeſſore nõ uocato. ſed ſi alius, q̃ iudex prædicta mandauerat, poſſeſſori per ſuam reuocationem nõ fit præiudicium; & idẽ forte in iudice eſſet, ſi extra iudicium eadem ꝑcepiſſet.

a ¶ *Quia intereſſe.* Et *ſic in cã ſpirituali nõ datur intereſſe pecuniarium. adde* Rom. *in ti. de procu. deci.* 8. *in antiquis, &* Feli. *in c. ex parte decani, col. vij. uerſi. ſed quo ad propoſitum, ſupra de reſcript.*

hoc autem certum eſt, ꝙ contra ipſum poſsidẽtem cõpetit utile interdictum, vnde ui, uel utilis condictio, ff. de ui & ui ar. l. j. §. familiæ. dicitur aũt quis ſpoliari iure, ſi fiet ſine eo eiectio animo ſpoliandi alium, uel aliquid aliud, de quo eſt in poſſeſsione, quod eius interſit, infra de cauſa poſſ. cũ eccl̃ia, & multo fortius, ſi eo eiecto de capl̃o eligeretur. ¶Sed quid, ſi eiecerunt eũ de capitulo, ubi tractatur de electione, ſed non elegerunt? reſpon. non expoliatum poſſeſsione eligẽdi; & ideò ad hoc non cõpetere petitionem, ſed cõpetere officium iudicis, ut reſtituatur ad capl̃m, quo ſpoliatus eſt. ff. de ui & ui ar. ſi plures. §. ult. nam ſub electione cõprehẽditur capl̃m, ubi de ea habetur tractatus, infra eod. c. proxi. hoc nõ multum placet: quia non uidet̃ uelle expoliare eum poſſeſsionẽ capituli. ¶Sed quid, ſi fecerunt vnam electionem, eo eiecto, nõne, ſi poſtea interfuit alię electioni, cum recuperauerit poſſeſsionẽ amiſſam, poterit agere ad caſſationem primæ electionis petẽdo reſtitutionem offi. iud. reſpond. ſic. ff. de ui & ui ar. idem eſt. §. qui uſu, & l. j. §. illud quoque, & §. ſi fundum, à quo, & §. quod ait, & duobus. §. ſeq. & l. meritò. Item qd ſi elegerint, non uocato eo, qui erat in poſſeſsione, ſed non fecerunt fraudulenter, ſed ex ignorantia: uel quia credebãt eum nõ præſentem, elegerunt? Item quid ſi in ueritate erat abſens, nũquid in tali caſu ꝓpter hoc amiſit quaſi poſſeſ. Item quid ſi cũ eſſet abſens, uel in tali ſtatu, ꝙ intereſſe nõ poterit, puta excõmunicatus, uel ſuſpenſus, ſi tũc eligunt, nunquid amittit poſſeſsionem? & an cõpetit ei officiũ iudicis, & maximè ſi nõ intendebat ei ſubtrahere poſſeſsionem? ¶Ad oẽs prædictas qõnes reſpon. ꝙ non amittit poſſeſsionem, niſi aduerſarius habeat uolũtatem ſubtrahendi ei ius ſuũ, uel exſpoliandi, & hoc ipſum etiam ſciat ſpoliatus, ꝙ eum ſpoliare intendit, uel ei ſua iura ſubtrahere, cũ ſicut poſſeſsio, ſic quaſi poſſeſsio nõ poteſt ſine animo amitti, ff. de acqui. poſſ. quẽadmodum. ſed hunc animum habere debet, q̃ cito aduerſarius ei notificat, ꝙ eum nõ admitteret: uel ꝙ ſibi non vult ſoluere, uel petitus nõ ſoluit uolens ei ius ſuum ſubtrahere: ſed oportet aut eum, q agit, ꝓbare ſe fuiſſe in poſſeſsione nõ ui, non clam, non præcario, uel aliter dic, ut no. ſupra de poſtul. bonæ memoriæ, & ſe ſpoliatum; quod ſatis ex cõfeſsione & reſpõſione aduerſarij patebit, uel ex factis præcedentibus. ¶Sed quid, ſi dicat ſe nõ expoliaſſe, nec animo expoliãdi elegiſſe, ſed ex ſimplicitate, uel ignorantia: tũc poterit petere caſſari, quod factum eſt, nõ per interdictũ, ſed quia non eſt ſeruata forma: quia eo contẽpto facta eſt, ſupra eo. ꝙ ſicut. eſt aũt perpetua hæc condictio, ſicut aliæ condictiones. ſi autẽ aliquis prohibuit armis alicui, ne ingrederetur poſſeſsionẽ, cuius poſſeſsionem primum non deſeruerat animo, interdictum cõpetit. & idem ſi ꝓhibuit eũ uti iure ſuo: puta uſufruc. Vel adminiſtrationę, cuius quaſi poſſeſsionẽ habebat, ff. de ui & ui ar. idemq; §. vnde ui. & §. pertinet. ſi aũt non talia armis, ſed uerbo tantum prohibuit, & talis fuit prohibens, quòd eius prohibitio iuſtum metum faceret, locum habet interdictum cõtra eum, ſi poſt inuaſit illam poſſeſsionem, infra annum inſolidũ eo, ꝙ occaſione dictæ ꝓhibitionis ad eum ꝑuenit: alias nõ. interdictum. n. hoc atrocitatem deſiderat. ff. de ui & ui ar. l. j. §. interdictum hoc §. ad ſolam: ſi autẽ eſſet in poſſeſsione, & exiuit poſſeſsionem propter minas, non haberet locum interdictum, ſed quod metus cauſa, ff. quod metus cauſa. l. metus. primo reſpon. ſi autem antequam ueniret ad locum, vnde deiectus eſt metu armorũ illic exiſtentium diſceſsit,

diſceſſit, cõtra eos locũ habet interdictum. ff. de ui & ui ar. l. j. §. idẽm Labeo. ſi aũt illuc non ibant, uerũ eſt poſſidentem poſſeſsionem amiſiſſe ſolo animo. ff. de uſucap. non ſolum. §. ſed dñs. uerũtamẽ, qa doloſe non egerunt, ut ſpoliarent, non tenerẽtur interdicto. ff. de ui, & ui ar. idemq́ue. §. ſi quis armatus. credimus tñ, ꝙ ẽt tũc, ſi acciperet poſſeſsionem ſic derelictã, cõpetit uel utile interdictũ, uel actio in factum: quia ꝑꝑ uim, quã timuit de poſſeſſione exiẽs, uacua poſſeſsio ad eos ꝑuenit. ff. de ui & ui ar. l. j. §. familiæ, & §. ſe. ſi uerò alius occupaſſet poſſeſsionem, & poſtea deueniſſet ad alios, quorum metu exiuit; qui tñ metum non intendebant inferre, ꝯ hos nõ competit interdictum. ar. ff. de ui & ui ar. l. j. §. qui à me [in ſpũalibus] ſil̃r & ei de tꝑalibus reddere rõnem debet, cũ eccleſiæ ad laicos nõ pertinent. 10. q. 1. c. 2. & ſe. ſecus aũt eſt in eccleſiis monachorum. 16. q. 2. & c. 2. qa
7 ibi non epiſcopo, ſed monachis rõ reddi debet. † [Aeconomi] no. ſñiam ferendã in perſonã procuratoris; qđ fatemur, ſiue per eũ ſit lis cont. ſiue nõ. C. de ſen. & interl. l. j. & ij. ff. de procu. licet. §. pe. & l. qui proprio. j. reſpon. & idem dicimus in defenſore ſine mandato. ff. de neg. geſt. liberto. §. ult. quidam diſtinguunt, ſi lis conteſtetur per procuratorem, ꝯ ipſum ferendam ſñiam, alioquin ꝯ dñm. ff. de his q no. infa. furti accipe. §. j quos confundit. C. de procu. nihil. contra tamẽ eſt in crĩe iniuriarum C. de iniur. l. ult. & idem põt dici in cauſis matrimonialibus, & crĩalibus, ubi non aptè poſſunt concipi uerba in perſonã ꝓcuratoris. nos dicimus, ꝙ ubicũq; uerba apta ſunt, utriuſq; perſonã concipi, ſñiam poſſe ferri in ꝑſonã procuratoris, & dñi. j̃. de proba. licet in fi. ꝯria aũt loquunt̃ ĩ defenſore. de hoc no. j̃. q fil. ſint le. cãm, q̃ inter [in quaſi poſſeſsione]. j̃. de iure pa. cõſultationibus, & c.
8 cũ ꝑꝑ. † Pẽſionis] mirum vr̃, ꝙ cũ tm̃ unũ petierit ſ. ſibi reſtitui penſionem ſubtractam, Papa condemnat ad reſtitutionem iuris, & ad reſtitutionẽ pẽſionis. & ita uerba ſimul poſita duplicẽ uident̃ recipere intellectum; qđ eſſe nõ debet. rñ. ꝙ qñ petiit ſibi reſtitui penſionẽ, intelligit̃ tm̃ petiiſſe reſtõnem iuris ꝑcipiendi penſionẽ. qđ autem addit̃ in ſñia, ꝙ pẽſionem, i. pecuniam ſubtractã de penſione reſtituat, non ſit qa ſit principal̃r petitum, ſed eſt acceſſoriũ: qa in interdicto, uñ ui, ex quo qs deiectus eſt, hr̃ rõ fructuũ, & oĩs cãæ: ſed ĩ aliis interdictis, ex quo edicta ſunt, non credo. ff. de ui & ui ar. l. j. §. ex die. ¶Itẽ hic ſñiatur cenſum dãdũ, qñ nullã cãm cẽſus ꝓbauit. & eſt ꝯ. j̃. de cenſi. peruenit. ſed põt dici, ꝙ hic probauit cãm cẽſus. ibi nõ. uel aliud, ubi agit̃ petitorio, hic autem agebat̃ poſſeſſorio [qõne], ſ. ſit debita, an non.

S V M M A R I V M.

1 *Secundi electores ſi peccarent etiam ex interuallo, quaſi eligendi poteſtate priuati eſſent, non tamen ad primos, ſed ad Papam eligendi poteſtas deuolueretur.*
2 *In negociis cõiunctis ſæpe aliud accreſcit alicui propter ſocium.*
3 *Factum uel dolus prcuratoris non debet obeſſe domino.*
4 *Electio facta, in qua admittuntur priuati ad electionem, non eſt confirmanda.*
5 *Pronunciari debet ſuper petitione, non ſuper cauſa.*
6 *Electio facta an ſuſpenſis non uocatis teneat, etiam antequam per ſententiam priuentur.*

CVm Vintonienſis. prima electio facta fuit per præſumptionẽ: quia ſciẽter elegerunt indignũ, & ſcđa per impreſsionem; & iõ fuerunt caſſatę: & ſic continet̃ in regiſtro. nec mireris, ꝙ ſcđi, qui ꝑ impreſsionẽ elegerunt, non fuerunt priuati ipſo iure ptãte eligẽdi: qa nondũ erat facta conſtõ. j̃. e. quiſquis, per quã priuati ſunt, licet ꝑ ſñiam priuari poterant, ſi Papa uoluiſſet: ſed noluit, ſicut hic apparet. ¶Et not. hoc, ꝙ q primò elegerũt, nõ debuerũt intereſſe electioni, q̃ primò fieri debebat poſt caſſationẽ duarũ priorũ electionũ, q̃ factę ſunt uno cõtextu, ſicut apparet ex hoc: qa hic ſcđò eligẽtes, q nõ erãt priuati, admiſerãt primò eligẽtes, q erãt priuati ipſo iure, de grã, & nõ de debito iure, & hoc idẽ obtinet, ut qdã dicũt, ſi primo plures electiones fierẽt ex interuallo, & nõ in eodẽ cõtextu. ſ. s̃. e.
bonæ memo. Magũ. in fi. ubi expreſsè hẽs, † ꝙ ẽt ſi ſcđi electores peccarẽt ex interuallo & nõ in eodẽ cõtextu, quaſi eligendi ptãte priuati eſſent: nõ tñ ad primos, ſed ad Papã eſſet eligẽdi ptãs deuoluta, ex quo cõuincunt̃, ꝙ ſi ſcđi non deliquiſſent in tm̃, ꝙ eſſent eligendi ptãte priuati, ꝙ tm̃ apud ipſos eligẽdi ptãs remãſiſſet. Alij tñ dicũt, & ut vr̃, melius, ꝙ ſi ſcđi, q nõ delinquũt, ex interuallo facient ſcđam electionem, & contingat hãc ſcđam electionẽ nõ procedere, uel qa electus nõ admittit electionẽ, uel qa renunciat, uel qa caſſatur: nec tamẽ electores peccant, ita, ꝙ debeant ptãte eligendi priuari: tunc remaneat electio penes oẽs, dummõ ſint adhuc infra tres mẽſes. iam. n. eſt reintegratũ capl̃m quo ad electiones futuras, nõ cõtradicit decre. prælle. bonæ memo. Magũ. in fi. qa ibi loquit̃, qñ ſcđo eligentes deliquerunt, in tãtum, ꝙ priuati fuerunt ipſo iure ptãte eligendi, uel debuerũt priuari per ſñiam. In quo caſu dicimus bene nos, ꝙ electio, uel prouiſio tũc tranſit ad ſuꝑiorẽ: quia totũ capl̃m deliquit. Item no. ꝙ hæc decre. dicit, ꝙ prima uice tm̃ ſunt, qui peccauerunt, eligendi poteſtate priuati; intelligendũ eſt de illa uice, quæ occurrit poſt, quàm prima electio ſit, ubi una ſola facta fuit, ſiue primæ, ſiue plures fuerunt factæ, caſſatæ fuerunt. & idem etiam vr̃, ſi nõ fuerint caſſatæ, ſed electi renunciauerunt in manu archiepĩ, qđ facere potuerũt, iuri ſibi quæſito ex electionibus, ut no. j̃. de tranſla. epi. inter cor. imò idẽ vr̃, ſi electioni de ſe factæ non conſenſerunt. ſemel. n. eligendo functi ſunt officio ſuo. Vnde iterũ eligere nõ debent; quod ſic probo conſtat, ꝙ hæc electio, quæ imminet faciẽdo poſt caſſationem primæ electionis, uel poſt renunciationem, uel poſt non admiſsionem electionis, alia eſt à prima, cum prima iã ex toto ceſſauerit. ¶Ergo ab iſta ſola repelluntur, cum una ſola uice priuari debeãt, & ad alias de cętero admittentur, ut hic. item no. ꝙ ſi illi, ad quos eſt deuoluta ptãs eligendi, eligũt talem ꝙ ipſo iure ſunt priuati ptãte eligendi, non deuoluetur ptãs eligendi ad primos, qui ꝑꝑ peccatum in prima electione commiſſum fuerunt priuati ptãte eligendi, ſed ad Papam. s̃. e. bonæ memo. Magũ. hoc etiã probat̃ rõne: qa quod fecerunt iſti, totum capl̃m feciſſe vr̃, cum in totũ ptãs capituli fuerit deuoluta; non ergo à capitulo ad capitulum eſt deuoluenda ptãs, ſed ad ſuperiorem. qñ aũt ſimul procedunt, ſed in diſcordia, tunc dr̃ deuolui ptãs à delinquentibus in non delinquentes, qui finguntur capl̃m, ut no. s̃. e. dudum. ſi aũt iſti ſcđi, ad quos deuoluta eſt poteſtas eligendi, non eligerent infra tres menſes, qui deputati ſunt à iure ad faciendam electionem à die uacationis. 50. diſt. poſtquam, cum intelligatur uacaſſe, ab eo die, quo caſſatæ ſunt electiones, uel ex quo electi renunciauerunt, uel non admiſerunt electiones, ex tunc ad Papam, uel ad alium ſuperiorem deuoluitur poteſtas eligendi, infra eod. ne pro defectu. ſed ſi reddatur electio capl̃o de grã, oẽs intereſſe debent, qđ ſatis ex hac decr. ꝓbat̃. nã cũ hic dicatur, ꝙ ſi non

non elegerunt infrà terminum ſibi aſſignatum à Papa,
quòd ex tunc omnes ſimul admittantur, & eligendi po
teſtas ad omnes reintegratur, quare non idem eſſet
multo fortius in termino iuris? alij tamen dicunt, &
forte bene, quòd illis, qui non peccauerunt, non incipit
currere tēpus, à die caſſationis, uel renunciationis, uel
non admiſſionis, ſed à die primæ uacationis: tñ tempus
illud, quo ſecundi non ꝓceſſerunt ad electionem: quia
fortè dubitabant de prima electione, an teneret, uel de
primis electoribus, an eſſent priuati ptāte eligendi, non
computaretur in tribus menſibus deputatis electioni:
imò ſubduceretur. j. de conceſ. præben. quia poſſet dubi
tari, ꝙ electio teneret: uel ꝙ non eſſent electores priua
ti ptāte eligēdi: quia forte dubitabant de natalibus ele
cti: uel etiam dubitabant, an habeat diſpenſationem: &
tales dubitationes fauorabiles ſunt, ut non fatigetur ec
cleſia laboribus & expenſis, quas incurrit eccleſia ma-
gis, ſi fuerint duo electi in diſcordia, quā unus. fatemur
tamen, quod, ſi certum eſſet, quod electio prima non te-
neret, & quod electores eſſent priuati ptāte eligēdi: qa
tunc prædictū tēpus nō ſubduceretur, niſi eligerent ele
ctoribus aūt nō eſt fauorabile hoc credere, imò contra
rium: tñ & ſi non hñt illum, de cuius natalibus dubitāt,
poſſent hēre multos alios. unde ius p̄ſumit eos ſcire im
pedimentū, niſi ꝓbent cōtrariū. ſ. eo. innotuit. nec excu-
ſantur, ſi credunt eum hēre indulgentiam, niſi in uerita
2 te habeat, ut hic, ar. vij. q. ij. dilectiſſimi. ¶ † Sed quid di-
ces, ſi quæ factæ ſunt electiones ex interuallo: ſed pri-
mò eligentes ſunt priuati ipſo iure poteſtate eligendi:
uel etiam ipſis currit tempus trimeſtre; alijs autem, qui
non peccauerunt in electione, licet electio ſit caſſata ex
alia cauſa, non currit trimeſtre tempus, nunquid in iſto
caſu eligent iſti ſoli, an omnes ſimul eligent, cum iā in
una electione priuati ſunt ptāte eligendi? Rñ. oēs ſimul:
quia capitulum dr̄ amittere, uel retinere electionem, &
ipſi in prędicta electione, quā ꝓſecuti ſunt, finguntur ca
pitulū. item ſæpè in negociis coniunctis aliud accreſcit
alicui propter ſocium. ff. ſi ſer. amit. ſi cōe. ff. de bo. poſ.
contra tab. non putauit. §. in adoptione, &. §. ſeq. cū ſuis
concor. [elegerunt] iſte electiones caſſatæ fuerunt pri
mò, & poſtea omnes canonici de utraq; parte, qui erant
in curia, cum poteſtatem haberent ab omnibus abſenti
bus eligendi, ſimul conuenerunt in unum ad tractandū
de electione, & non potuerunt concordare. & hoc eſt,
quod ſequitur &c. & ſic cōtinetur in integra. uel dic ali
ter ut in glo. de una [tractauerunt] primo caſſatis ſupe-
rioribus. ¶ [Concordes] de una perſona. utraque tamen
pars proceſſit ad electionem, quæ ſibi placuit, quæ po-
ſtea ſimiliter caſſatæ fuerunt, uel partes diſciſſæ eis no-
luerunt inniti. aliter enim uidetur, ꝙ malè dicat, qđ
ſeqtur, ꝙ non ſecunda, ſed tertia imminebat facienda.
abſurdum. n. uidetur, ſi quilibet tractatus electio dice-
retur, & poſt unū tractatum habitum illi, qui primò pec
cauerunt, ius eligēdi recuperarēt. alij dixerunt, ꝙ poſt
tractatum, ēt ſi neminē eligant, recuperant ius eligendi,
& appellant hic ſecundā electionē, & tertiam tractatū
illū qui habitus fuit de electione, & totum, quod fit in
uno termino aſſignato ad electionem faciendam, & nō
ſimplr̄ fit, ꝙ una uice uel duabus, dummō nō perficiatur
& ſoluatur terminus aſſignatus. hi tamen electores, ſi-
cut oēs alij primum terminum habuerunt à iure, & ita
illum elegerunt; & ille terminus hic appellatur prima
electio, ſed caſſatis illis electiōibus Papa iterū dedit eis
alium certum terminum, ut eligerent; & hic ſimiliter ſe
cundus terminus dicitur hęc ſecunda electio, ſiue ele-
gerint, ſiue non & tunc tm̄ dices ſecundā electionem fa-
ctam, qñ terminus uel iuris, uel hois ſic elapſus erat, ꝙ
ulterius eligere nō poterant, & oportebat eos habere
de nouo nouam ſnīam eligendi. ſed primò dcm̄ uerius,
& hoc ſolū. ſ. ꝙ electiones celebratæ fuerunt ēt ſecunda
uice, uel quia unus terminus electionis tranſit, iuſtificat
ſnīam Papæ: quia oēs ſimul cenſuit ad electionē admit-
tendos. ¶ Quidam tñ dixerunt, ꝙ illud, quod fecerūt nō
delinquentes ad electionē admittendo delinquentes iu
ſtificauit ſnīam. reddit. n. non delinquentes inhabiles ad
3 excipiendū cōtra delinquentes. † Sed cōtra vr̄, ꝙ factum
ꝓcuratoris, uel dolus non debet obeſſe dño. j. de offi.
dele. cum olim, in fi. ff. de ꝓcu. ignorantis, quāuis poſſet
reſponderi, ꝙ iſte erat ꝓcurator generalis, cuius, dolus
& factum domino obeſt. ff. de tribu. procuratoris. ſed
nos bene dicimus, ꝙ hæc ratio Papam non mouit, cum
ꝑ hoc eorū iuri non præiudicaret, & aliā rōnem Papa
aſſignat. [& hi]. ſ. prior, & ſui [aſſerebant] quando tertia
electio facienda imminebat [ꝙ illi]. ſ. archi. & ſui [homi
4 nē]. ſ. decanum Salubrien. ¶ † Primā electionem] ex hoc
. ſ. ꝙ priuatos admiſerant ad electionem, vr̄ ꝙ ſi facta eſ
ſet electio, nō erat confirmanda, arg. j. eo. Maſſana: ar. j.
de offi. dele. cū ſuper abbatia. ſed tu dic ſic, ꝙ qñ tene
ret electio, ſecus in iuriſdictione. nec obſtat decre. Maſſa
na: qa ibi erant admiſſi laici ſciēter, & tanq̄ ius habētes
in electione, quod eſt ꝓhibitū in iure. lxiij. di. Adrianus
hic aūt admiſſi ſunt clerici, q non ꝓhibentur à iure in
tereſſe electionibus, & ēt illi, q de gr̄a & nō de iure uo
cantur. lxiij. diſt. c. pe. & iō prior & ſui, q de gr̄a admitte
bant alios, non ꝑ ꝑ hoc debuerunt priuari ptāte eligen
di cum bene potuerint ſuo iuri renunciare. uel dic, ꝙ
hic Archi. & ſui non erant priuandi ab eligendo cum
alijs, quia nō cōſtabat, ꝙ ſcienter elegerint indignum, ſ.
decanum, imò dicebant ſe credere eum hr̄e diſpenſatio
nem Papæ. ¶ Imò plus dicunt quidam, ſed male, ut no-
bis vr̄, ꝙ licet ſcienter eligentes indignum ſint ipſo iu-
re priuati poteſtate eligendi infrà eod. ſcriptum ſuprà
cum in cunctis. tamen niſi hoc conſtet per confeſſionem
ſolemniter factam, uel per ſententiam, ſine illis elige-
re non poſſunt, cum ſint ipſi in quaſi poteſtate eligendi.
viij. q. ult. nonne; & ſi fecerunt, non tenebit electio: quia
cum debeant uocari, & nō ſint uocati, caſſari debet ele-
ctio. j. de cauſa poſ. cum eccleſia. j. eo. quia ꝑꝑ. ¶ Sed cō
trà: ad quid ergo ſunt priuati ipſo iure? Reſpon. ad hoc,
ꝙ ſi in ſnīa non dicatur, ſint priuati, uel nos priuamus
poteſtate eligendi, ex quo tamē dicit, caſſamus electio
nem ueſtram, quia ſciēter elegiſtis indignum, ulterius
ad electionem eos admittere non tenētur: quia facti q-
dem quæſtio &c. ij. q. iij. §. notandum. & nos ēt hæc uera
dicimus, ubi agebatur contra canonicos. ſi aūt cōtra ele
ctum ageretur, ſic iudicaret, caſſamus electionē de te fa
ctam: quia ſcienter te indignum elegerunt, non præiudi
caret canonicis electoribus: quia res inter alios &c. j. de
re iudi. cum ſuper. ¶ Itē & ſi quando ageretur cōtra ele
ctores decani, & ſimpliciter petatur caſſari electio, & nō
ex hac cauſa: quia ſciēter elegerunt indignum, licet po-
ſtea iudex hoc in ſnīa dicat, non eis præiudicat cum nō
potuerit prouidere, ut ſuꝑ eo, de quo actum nō fuerat,
ſe defenderet. Alij tamē dicunt in hoc articulo, ꝙ ex
quo gñalis fuit petitio, & maximè quia à ſnīa, ubi exp̄ſ-
ſit, potuerit appellari; imputandum eſt eis, ſi non addu-
cant omnes probationes ſibi utiles, uel ad minus ſi non
appellant, arg. C. de anna. except. l. ult. ff. de iudi. l. ſo-
5 lemus. ¶ † Sed oppones contrà. cum ad hoc non ſit
actum, ut priuentur poteſtate eligendi, qūo ſnīa in hoc
poteſt

poteſt præiudicare contra id, quod legitur infrà de ſym.
5 licet? † Item ſuper petitione, nō ſuper cauſa pronunciā
dum eſt, ar. prædictæ decre. Ad, hæc duo ſic reſpondeo,
ꝙ & ſi ad priuandum eos ab electione expreſsè non aga-
tur, pro conſequentia tñ agitur: quia unū ex altero ſequi
tur, & ſic ſunt connexa. ſicut infamia ſequitur damnatū
furti, licet non ad infamiam irrogandam agatur, ſed ad
pœnam furti exigendam. ff. de fur. non poteſt, ar. ij. q. iij.
§ notandum. iij. q. 6. hoc quippe. Item magna differentia
eſt, ex qua cauſa damnetur quis. nam ſi damnetur crimi-
ne ſtellionatus ex cā, uel crimine, quod infamet, ut quia
dolo aliquid fecit, infamia ex tali ſententia irrogatur. ſi
uerò ex ea cā intentetur crimen ſtellionatus, quæ nō in
famat, ut quia rem obligatam ſibi alij obligauit, infamia
non irrogatur: quia nulla cōtraria infamat, ff. de cri. ſtel.
l. j & ij & iij. §. nos autem nos dicimus, ꝙ electio facta, ſu
ſpenſis non uocatis non tenet etiam antequam per ſentē
tiam priuentur, quod expreſse colligitur j. e. bonæ. nec
obſtat decr. j. de cauſa poſ. & propr. cū eccleſia. ubi dr̄, ꝙ
non debent priuari poſſeſſione ante ſententiam: quia li-
cet ſuſpenſi non debeant intereſſe electionibus, poſſunt
agere poſſeſſorio, ut reſtituantur in poſſeſſione eligen-
di, cum ſint poſſeſsione eligendi priuati, licet non aduo-
cent eos ad electionē [cum illi] illi tñ, qui eligunt, bene
fatentur eos eſſe in poſſeſſione eligendi. uel dic, ꝙ prædi
cta decre. cum eccleſia, non obſtat, quia ibi neque iure e-
ligendi, neque poſſeſsione priuati erant: ſed hi à iure pri
uati. erant poteſtate eligendi, ut patet ex iuribus præal
le. ¶ Et ſi obijcias. non erant priuati poſſeſſione, licet ꝓ-
prietate, uel poteſtate eligendi reſpōdeo, ꝙ ī incorpora
libus hoc ipſo ꝙ fertur ſnīa cōtra aliquem licitè ei illud
ius denegatur, ut no. j. de conceſ. præb. cum noſtris. Item
nec ego ſine alijs eligendo priuo eos poſſeſſione: ſed di-
co, ꝙ in præſenti electione ꝑꝑ delictum ſuum uocem nō
habent. ¶ Item non ob. c. nonne: quia hi electores nihil ſu
trahunt, ſi iure ſuo utuntur. unde crederem, ꝙ ſi ſuſpen-
ſi uenirent ad eligendum cū nō ſuſpenſis, ꝙ non deberent
eis uim inferre, ſi eligant & iure ſuo utantur. quia nihil
eis obeſt eorū præſentia: ſed faciant proteſtationem, ꝙ
non conſentiunt, ꝙ electioni interſint, & contra eorū uo
luntatem interſunt. Item illud c. nonne, loquitur in his,
quæ fiunt ratione publici officij. electio autem ad cano
nicos non pertinet ratione publici officij, ut nota ſuprà
eod. de conſue. cum dilectus. ¶ Sed quid dices de occul
tis excommunicatis, nunquid eis non uocatis procedent
non excommunicati? ar. quòd non 6. q. 3. c. 2. & 3. Reſp. ſi-
cut in ſuperioribus ſuſpenſis, ſ. ꝙ eis non uocatis proce-
derent non excommunicati. prædicta autem capitula nō
obſunt: quia loquuntur, quando non poteſt probari ex-
communicatio hoc autem intelligimus, quando proba-
ri poteſt, quòd ſint priuati ipſo iure. quia ſi probare non
poſſunt, tam in primo caſu, quam in ſecundo punientur.
Item nec obſtat ij. q. j. nos in quēquam. quia ibi loquitur
de condemnando. hic autem loquimur de iam condem-
natis à iure, licet non ab homine. [Admiſerunt] & ideo
intereſſe potuerunt, quia non ſuſpenſi, ſed prior & ſui,
quorum erat electio, eis de ſuo gratiam facere potue-
runt: ſed ſi ad Papam, uel ad alium deuoluta eſſet eli-
gendi poteſtas, tunc ſi eligerent, non teneret infrà de ſu-
pe. neg. præla. c. pen. [illos] . ſ. Archi. & ſuos [celebran-
dam] i. ad tractandum de ſecunda electione, qui tracta-
tus habitus fuit in curia, nec habuit effectum, unde dici-
tur ſ. infecto negocio, uel aliter, ut hic notatur [cōcilij]
ſuprà eod. cum in cunctis [huiuſmodi] ſcilicet qui eli-
gunt illegitimos.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacum ſcienter eligens beneficijs eccleſiaſticis ſe reddit indignum.*
2 *Confeſsio extraiudicialis ſufficit ad priuandum quempiam futuris beneficijs.*
3 *Confeſsio coram ſeculari iudice non ſufficit, ut quis ab epiſcopo condemnetur.*

PEr inquiſitione, ideſt iacta
īquiſitione [R. olim] hoc ſo
lū in tm̄ uitiabat electionē
ipſius ꝙ ſufficiebat ad caſſationē ei⁹
& ad faciendū culpabiles electores
hoc ſcientes. j. q. j. nullus [per ambi
tū] C. de epi. ſi quenquā ad hoc ip-
ſum ēt ſufficit, qđ dicitur de pre-
cibus amicorum, ſi eſſent pro indi
gno ſcienter. j. q. j. de ordinationi-
bus, & c. ordinationes [expreſsis] in
actis ipſius inquiſitionis [ipſum] C.
[ſeque] ſ. Maſcaron] primę] bis. n.
fuit electus in epiſcopū ſed prima
electio fuit caſſta] credens] ſ. Maſca
ron. & ſic mala cōſcientia elegit eū,
unde ad gehennnam ædificauit. 28.
q. j. §. ex his. [ipſemet] Maſcaron
[eius.] R. epiſcopi. [recipiēs] hic cō
miſit furtum contrectando rē alie
nam inuito dño. [talem] ſ. R. tā cri
minoſum [eligendo ipſe Maſcaron.
1 ¶ † [Eccleſiaſticis] 23. q. 3. ecce, &
q. j. ſubdi, in aut̄. de epi. §. ſi uero cri
men. ff. de iure. ſi duo. C. de lib. cau.
iubemus. xj. q. j. ſtatuimus. ꝑꝑ prędi
cta crimina non ſolum debet puni-
ri, ut de cætero ei portæ dignitatis
non pateant, ut C. de digni. l. 3. ſed
etiam præteritis beneficijs in per-
petuum ſpoliari, maximè cum fue-
rint magna crimina & maniſeſta ꝑ
confeſſionem eius j. q. vij. ſi quis om
ne. xv. q. vij. ſi quis presbyter. l. di-
ſtin. de his uerò, ueruntamen opor-
tet cum eo agi ſuo ordine uel inqui
rendo, ut hoc, uel accuſando, ut de
ponatur. ſi enim ad hoc non agere-
tur, quomodo feretur in eum ſen-
tentia, quia debet ferri ſecundum
modum agendi infrà de ſymo. li-
cet? prætereà cōfeſſio facta in alio
iudicio non præiudicat infra de iu
di. at ſi clerici. ad idem infrà de or-
2 di. cog. cū dilectus. ¶ † Sed nos bene
a credimus,[a] ꝙ ſola cōfeſſio etiam ex
tra iudicium facta ſufficiat ad pri-
uandum eum futuris beneficijs, cū
per confeſſionem talem incurrit in
famiam facti, cuius effectus eſt abſti
nere a beneficijs. C. de digni. l. iij. &
etiam ad priuandum iam habitis j.
de confeſ. cum ſuper infra de exceſ.
præla. quam ſit graue; & ad idem ii.
q. j. mult. ff. ad l. Aql. proinde. §. ult.
j. de

a *¶ Bene credimus. Aduerte in hoc, quia Innocē. met. in c. quam ſit, de exceſ. præla. uidetur ſentire contrarium in hoc. Sed pro concordia uide Abb. in c. atſi clerici, col. 4. uer. ſed quia ſuprà de iudi. & per Fel. in c. de hoc infrà de ſymo. & ibi latiſsime, quā uidelicet uī hēat cōfeſsio extraiudicialis. Et ultra ibi dicta per eum adde d. Maria. Soc. in conſi. viij. col ij. uer. præterea, ubi, quòd quando talis confeſsio habeat oīa requiſita, quòd in criminali plenè nō probat. Et quādo præiudicet in criminali uide ēt late per eūdē Fe. in c. olim, el. j. col. ij. uer. eſt igitur, ſupra de reſc. et aliquid per Alex. in cō. 114. col. ij. in fi. in quarto uol. et quòd ſufficiant ad priuādū beneficio, nō aūt ad pœnā ordinariā, adde d. Ro. deciſ. 284. & ad dictū Inn. hic inquantū dicit, quòd talis confeſsio inducit infamiam adde Abb. in d. c. olī. de reſcr. col. ij. Et uide Corſe. in ſuo repertorio. in uerſ. confeſ. col. ij. uer. per confeſsionē adde tamen, quòd cōfeſsio extraiudicialis in delictis quo ad forum eccleſiæ fauore animæ plenè probat, ità Bal. in l. j. co. 4. C. de fal ca. adie. leg. & Bar. in l. cum quis. §. codicillis, col. pen. uer ſi. hoc faciunt. ff. de leg. iij. Flo. in l. §. ſi quis teſtamentum. ff. ad l. Aquil. Lanfran. in c. quoniam contra, in uer. confeſsiones j. de prob. & Alex de Imo. in l. capite quinto in addi. ad Bar. ui de. ff de adul. & in l. magiſtratibus, & ibi moder. ff. de iur. om. iudi.*

ſ.de proba. per tuas.C.de non nume.pec.gñaliter. ¶Et hæc ſunt uera,dũmodò coram non prohibito iudice fecerit confeſſionem & eſt neceſſe,ꝙ cõfeſſio ſit ex cã expreſſa,licet extraiudi.ut in l.generaliter:uel ſolenniter ut 3.q.ix.ſi debitum.nec facimus.uim, utrũ ſcriptura interuenit,ne ne in confeſſione facta extra iudiciũ,ut uř ſonare.l.illa generaliter,in prin. quia in eãdẽ l. gñaliter loquitur.¶Item ad probandum aliũ intellectum confeſſionis neceſſaria eſt ſcriptura,ut in ea.l.dř,quod tñ intelligendum eſt,qñ confeſſio edita erat in ſcriptis:ſed ſi ſine ſcriptis facta erat,ſufficiunt teſtes,uel alia probatio ſine ſcriptis.& non obſtat ei,qđ diximus , ꝙ confeſſio in alio iudicio non præiudicat.ſ.de ord.cog.cum dilectus: quia ibi non fuit confeſſus.ſed eo abſente & non uocato cõtra eum probatum eſt crimen.imò plus dicimus, quòd ſi contra eum agentem & præſentem & ſe defendentem probaretur crimen,niſi ageretur de crimine & criminaliter, non debet puniri,cum ꝯ probationes,ſiue ſint teſtium, ſiue inſtrumentorum,multa poſſunt obijci , quæ etiam ſi aliquando taceat is,contra quem producuntur, non debet puniri,niſi in quantũ modus agendi patiatur, ſed in confeſſione,ubi quis non poteſt propriæ confeſſioni ꝯdicere,ſecus.C.de non nu.pe.generaliter, in fi.ſed ſ. de excep.denique,expreſsè dicit,ꝙ etiam ſi confiteantur, nulla pœna ſibi imponitur,ſed ſolue,ut ibi. ¶Sed quo reſpõdebitur decre.at ſi clerici,dicimus quòd confeſſio corã ſeculari iudice non ſufficit,ut eps condemnet eũ:ſed uocatus ab epo requiritur de crimine , quod confeſſus eſt coram ſeculari iudice;& ſi uellet uariare, non admittetur,niſi probet, quòd ēt alio caſu intelligatur cõfeſſio ſua, ut in l. generaliter.uel ibi [a] fuit uiolenter tractus coram ſeculari iudice, & etiam ſic,ne in aliquo laicorum iura ſuper clericos approbentur. Itẽ decr.cum ſuper eo, & quàm graue eſt,intelligo,ut ibi no. & quemadmodum diximus in iudicio per cõfeſſionem neceſſe extra iudicium factam,ſic dicunt quidã de inſtrumento,ꝙ probet in alio iudicio,ut not.ſ.de fi.inſtru.c.j. de teſtibus , ſi fuerint publicati,ut not.ſ. de teſti. Albericus.& idem in ſententia ſiue interlocutoria,ſiue diffinitiua,ſiue excommunicationis.nam & in alijs iudicijs obſtant.ſ.de appe. paſtoralis.4.q.3.§.item.l.ff.de iu.priua.l.j. ſed ſolutio præcedẽs nõ ſatisfacit huic decre.cum hic ſine aliqua accuſatione fuerit amotus.¶ Reſpondicendum eſt ergo,hic idcircò condemnauit eum,quia crimen, quod confeſſus eſt,tangebat crimen, de quo fiebat inquiſitio:alias autẽ ſecus eſt,ut infra no.de cõfe.cũ ſuper uel dic, licet non poſsit imponi ei ordinaria pęna,poteſt tamen ei imponit extraordinaria ſ.de excep. c. j.uel dic,ꝙ hic,de quo agitur, confeſſus eſt crimen ſuũ, & ita cum ſit notorium,iure poteſt inde puniri, ſed condemnari de crimine nõ põt,cũ non ſit accuſatus criminali;ſeu admoueri bene põt,ēt ſi ciuiliter agitur.ſ. de acc. inquiſitionis,& maximè ex quo crimen, quod eſt confeſſus,tangit cãm, de qua agitur,ut hic ſ.de excep.denique

a ¶ *Vel ibi. Pro intelligentia Inno. hic uide Abba. in d.c. at ſi clerici,co.4.circa medi.& de iſta cõfeſſione facta coram incõpetenti.adde Inno.in c.qualiter & quando el.ij.infra de acc. & latiſſime per Fel. per Alex.de Imol. in conſi.13.col.4.uerſi. fortificari etiam, & & in conſi.116.in.j. uol.4.in j.uol. & in conſ.19.in 4.uol.col. 4.in prin. Et adde,ꝙ talis confeſſio facta coram incompetenti habet uim confeſſionis extraiudicialis , ita Fran. de Are. in conſ.26.col.fin. allegat Inn. hic uide ipſum in conſil.cl. Vide Bal.in l.magiſtratibus,de iuriſd. om.iu.*

Vel dic, quòd etiam hi de leg. contra Maſcaron ordine iudiciario procedant [amouentes] eo tamen uocato,& ſi uellet oſtendere confeſſionem ſuam in alio caſu intelligi,audiretur.C.de non nu.pecu.generaliter .

SVMMARIVM.

1 *Ad eccleſiam regularem nõ tenet electio facta de non regulari.*
2 *Clericus ſecularis eſſe non poteſt clericus in monaſterio .*

CVm cauſam.[Per multa] iſta conſuetudo eſt cõtra bonos mores,& contra ius cõe.xv.q.j. nemo, & c.presbyteros.18.q.2.peruenit;& ideò non eſt ſeruanda.12.diſt.illa ad idem ſ.de conſue. ad noſtrã , & c cũ uenerabilis[quid ſit]93.diſt.legimus.ff.de offi. præ
1 ſi.ſed licet[in boue.]16.q.ulti.in noua[irriteris] † quia ad regularem eccleſiam non tenet electio facta de non regulari infra eo.officij[profiteãtur]eſt autem in optione monaſterij,ut clericos illos non recipiat in profeſſos ſi ſibi placet, niſi recepti eſſent in probatione , ſed tunc
2 in eorum optione relinquetur dimittant] not.† quòd nullus ſecularis clericus poteſt eſſe clericus in monaſterio , quod intelligo ſic , quòd habeat ius in participatione ſpiritualium, ſicut eſt habere uocem in electione prioris,& huiuſmodi.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorum electioni intereſſe poſſunt laici,ſi hoc habent de iuriſdictione ſua .*
2 *Iura ſpiritualia in non ſpirituales & non conſecratas perſonas non honeſtè cadunt.*
3 *Imperatores dicuntur eligere , uel confirmare uice Papæ , & non ſua .*
4 *Contempti,ſi uolunt,poſſunt facere electionem factam eis contemptis caſſari.*
5 *An ſi mortui ſint eligentes,& uiuant contempti poſſint electionem ratificare .*
6 *Venditio iuſta,uel alius contractus beneficio reſtitutionis reſcindetur.*
7 *Electio dicitur largè,ſtrictè,& ſtrictius.*
8 *Electio uix dicitur eſſe,niſi omnia iura ſolemnia obſeruentur .*
9 *Ab initio contradicere intelligitur,ſi uſque ad conſecrationem contradicatur.*
10 *De forma omiſſa agi põt etiam poſt confirmationem & conſecrationem.*
11 *Vbicunque circa electionem dolus expreſſus admiſſus eſt,ſemper renunciare tenentur.*
12 *Quilibet celebrantium celebrat,licet unus ſolus ſpecialiter celebret.*
13 *Poteſt epiſcopus abſque pallio ordines conferre in epiſcopatu alterius,ſicut miſſam celebrare .*

QVod ſicut [uerum]Sed quæres,quomodo audiebatur accuſatio de hoc crimine, ſ.ꝙ non fuit canonica electio pp nominationes præcedẽtes poſt conſecrationem contra id, quod not. in hoc c.in glo.quæ incipit,canonica hæc.Reſpõ. hoc crimen,quod obiiciebatur,tale erat.i.intruſio,cũ alius deberet eſſe eps,quod ſi uerum eſſet,etiam tunc audiri debebat.Item ſicut hic dicitur,ꝙ non fuerunt ad accuſationem admiſſi.ſed quæ ſequuntur,obiiciebantur cõtra Amachanum electum,qui de eis accuſabatur , uel denunciabatur,& etiam de contemptu poterat ciuiliter agere implorando officium iudicis , ut eius electio caſſaretur [nihil]16.q.7.cõtra ſanctorum contra 2.q.6.ei qui uer. nomina-

nominationes.hoc ſecundum iura Innocentij intelligo uerum,ſi tractando,uel deliberando tamẽ nominat. aliquẽ.nã ſi poſt tractatum quilibet diceret,ego eligo talem,benè uim electionis obtineret ſm illa tpa,ut expſſe habes.ſ.eo.cũ in iure,& c.uenerabilem [in eccleſia]
1 .i.in illo loco cathedrali.xxiij.diſt.nomine. ¶†Nominatio [.ſ.epiſcoporum.lxij.diſt. Adrianus.nã electioni aliorum prælatorum intereſſe poſſunt laici , ſi hoc habent de iuriſdictione ſua.ſ.de iure pa. nobis. & quidam dicunt idẽ in epiſ.ſed decre. hodie hoc non tñ prohibent in epiſcopis,ſed ēt in omnibus prælatis in eccleſijs collegatis infrà eo.ſacroſancta.mors autẽ defuncti prælati poteſt nunciari principi,& eius conſenſus requiri, ſi de cõſuetudine,uel priuilegio hoc habet princeps, & ſi fiat electio contra conſuetudinem,uel priuilegium, caſſabi
2 tur,lxiij.diſtin.lectis.xviij.q.ij.abbatem.†Iura enim ſpiritualia in non ſpirituales & non conſecratas perſonas non omnino honeſtè cadunt, & hoc ſtatuere ius naturale ſuadet infrà de iudi.c.ij. & hoc intelligitur eſſe uerũ, quòd nõ poteſt intereſſe electioni tanquam ius habens in electione:quia ſi haberet poteſtatem , per eum contrahetur matrimonium,uel aliud uinculum inter prælatum,uel canonicum,& eccleſiam.ſ.eod.cum inter ca. quod eſſe non debet.præſentare autem ad aliquam eccleſiam,non eſt ſpirituale,licet annexum ſit ſpũali , nec contrahitur aliquod uinculũ inter præſentatũ,& eccleſiã,cum nihil ſibi iuris acquirat.ſ.de iure pa.paſtoralis.

3 ¶†Sed quid dices de Imperatoribus, quibus conceſſum eſt à ſummis pontificibus.lxiij.diſtin. Adrianus, & c.ſeq. reſpon.quia ibi faciebant uice Papæ,& non ſua.uel dic, quòd per eorum electionem & confirmationem nõ contrahebatur aliquod uinculum inter eccleſiam,& electionem,ſed per conſecrationẽ tm,quæ per ſpirituales perſonas fiebat.& dicemus,quod ex inueſtitura regum, uel electione non habebant inſtituti ab eis aliquod ius ſpirituale;puta quod poſſent conferre eccleſias, uel canonicatus,uel ordinare clericos, uel hmõi.ptãtem aũt horũ recipiebant à confirmatore,uel conſecratore, uel quocunque alio miniſtro ſpirituali,& eccleſiaſtico.per inueſtituram aũt laicorum poteſt recipere uaſallagia,& alia temporalia[periculo]¶Not.ꝙ ſi quis non poſſit uocari ſine periculo,uel uenire nihilominus præſentes poſſunt procedere in eorum abſentia.ſed hoc ultimo caſu citandus eſt,& citatus uices ſuas põt cõmittere.ſ.eo. qa pp.

4 ¶†Infirmanda] No. hic ꝙ iſti contempti poſt confirmationem & cõſecrationẽ,ſi uolunt, facient caſſari electionem factam eis cõtemptis, & p cõſequens amouebit de epatu,licet confirmatio & cõſecratio ritè factæ ſint: qa ad ea non erant uocandi:ſed hoc eſt ea ratione : qa electione caſſata conſtat oĩa conſequentia per obreptionẽ obtenta.& uidetur hac rõne,quia amouendus eſt, ꝙ licet Conciliũ prouinciale de hoc poſſit cognoſcere,non tamen diffinire.ſ.de cleri.non reſi.ex tuæ.iij.q.vj.accuſatus.

5 ¶†Propter bonũ pacis]& ſic contempti uelint conſentire,eligentes aũt uelint reſilire ab electione, non poſſunt.ſ.de elec.cum inter ea, arg.ff.de ſer.ruſt.prædi. per fundum,licet ſit argu. contrà.ſuprà de poſtu.bonæ. lxiij.diſtin.quanto.ſed quid ſi mortui ſint contempti, dicimus,quòd ſi ſint tales ſucceſſores, qui ſuccedunt in honore & onere,ut ſunt abbates,& præpoſiti tales ſucceſſores,ſi aliquid factum eſt in præiudicium dignitatis,poſſunt proſequi contemptum prædeceſſorum:quia tunc potius dicitur contempta dignitas,quàm perſona. electus enim tali contempto non tantum non reuerebitur perſonam,ſed nec dignitatem ,quos reuereri ſolent electi.viij.q.ij.dilectiſſimi, argu. infrà de offi. dele. quoniam abbas,& de of.ordi.paſtoralis. fingũtur.n.eædem perſonæ cum prædeceſſoribus:ſed in canonicis ſecus.nam canonici,qui ſubſtituuntur canonicis, non ſuccedunt in honore & onere , ſed capitulũ eis ſuccedit.ſ. de teſta.relatum.ij.& c.cum conſenſerit,cõtradicere nomine eorum non poteſt. ¶Sed quid ſi lite pendente moriatur contemptus,uel tranſeat ad aliam eccleſiam.Rñ. pit accuſatio,nec datur ſnĩa,ſi reus, uel accu. mor. ſuc.
6 l.fi.¶†Sed quid ſi mortui ſunt eligentes,& uiuant contẽpti,nunquid poſſint ratificare electionem?dicimus ꝙ ſic quia conſenſus eorũ retrotrahitur ad tẽpus electionis, ar.ſuprà eo.dudum, & quia tenet electio licet poſſit infirmari.ſed ar.contrà.ff.cõmu.præ.receptum. ſed ibi nõ tenet priorum cõceſſio,quouſq; ſequetur ultima. & pterea præcedentes conſenſus trahuntur ad ultimũ , quod non eſt in electione.ſed dices , quõ eſt electio canonica, ubi aliquis eligentium eſt contẽptus, cum ius præcipiat oẽs uocandos,qui uolunt & poſſunt intereſſe.ſ.eo. quia pp,&.c.coram dilec.& ēt cum poſſit caſſari cõtempto perſequẽte contẽptum?ad hoc rñdemus , ꝙ electionem canonicam facit mutuus cõſenſus capituli,& electi cum forma ſeruata;quod hic fuit.nam capitulum dř,ex quo duæ partes præſentes fuerint.ff. quod cuiuſq; uniuer. no.l.nulli,&.l.ſeq.contemptus.n.poteſt renunciare iuri pro ſe inducto.ſ.eo.c.eccleſia.nec obſtat, ꝙ poteſt caſſari;ergo non eſt canonica inſtitutio.põt.n.quæcunq; bona electio caſſari pp uitium electi;& tamen non minus eſt canonica.¶Item iuſta uenditio uel alius contractus reſcinditur beneficio reſtitutionis;& tñ nihilominus eſt iuſtus,ut.ſ.de in integ.reſti.per totum.idem uř,ſi per cõpromiſſum procedatur,ſ.ꝙ unus ſolus contemptus põt reuocare electionem:alius autem hoc non poteſt : quia hoc non eſt contra formam,ꝙ ſinguli non compromittant,ſicut non eſt contra formam, ꝙ ſinguli non requi-
7 rũtur ad ſcrutinium infrà eo.eccleſia.canonica †electio dicit largè,ſtrictè,& ſtrictius. dicit ſtrictius ubi omnia interueniunt,etiam quæ ſunt de ſolennitatibus , quæ à iure præcipiuntur ; & ſic loquitur capitulum.lxij. diſt. c.j.ſtrictè dicit canonica, ubi omnia interueniunt, quæ ſunt de ſubſtantia,& non alia,quæ ſunt de ſolennitate; puta ſine quibus nulla eſt electio;puta ſi omittatur forma infrà eod.quia propter.large autem dicitur canonica,quæ,ſ.eſt ſecundum ius naturale,ſ. quia nulla eſt ſeruata forma : ſed tamen conſenſus electi & eligentium interuenit, & non cauſa,ex quibus ſit nulla electio ſuprà eod.conſiderauimus . & quidem ſecundum primam acceptionem non habet locum regula, quæ eſt.lxij.diſt. c.ulti.ubi dicitur,quòd nullus non canonice electus ordinetur;& ſi contra præſumptum fuerit,deponatur or-
8 dinans,& ordinatus infrà eo.eccleſia.¶†Et ar.eſt hic, ꝙ uix eſt electio,niſi omnia iura ſolẽnia obſeruantur ; & tñ iõ non eſt nulla,nec caſſatur electio. in alio autem caſu,ſ.qñ ea interueniunt,quare eſt nulla electio de iure poſitiuo,ſed alia de iure naturali,tunc diſtingue : qa ſi dolus,uel delictum electi,uel eligentium fecit, quòd electio ſit nulla etiã de iure naturali, ut qa intruſus eſt uel ſimoniace electus,tunc ſemper habet locum regula prædicta,ſ.ꝙ deponatur ordinans,& ordinatus, nec tenent ordinationes eorum quo ad executiones lxij.diſt. c.j.infrà de ſimo.per tuas.nec poteſt tenere beneficium per talem dolum quæſitum infrà de renun.niſi cum pridem.§.j.xvj.q.vij. ſi quis de ſe.ſi autem dolus,uel delictum nõ fuit tale,ꝙ electionẽ faceret nullam,ſed annullandã,ut cõteptus alicuius,qui electioni intereſſe debet tunc

tunc non debet renunciare beneficiũ ſic quęſitũ, nec pec
cat tenendo contra uoluntatẽ cõtẽpti, niſi ꝓhibeat à iu
dice. licet.n.cõtẽptus poſſit officiũ iudicis implorare ꝓ
ipſius caſſatione: non tñ peccat, quouſq; caſſetur. hoc.n.
officiũ iudicis de rigore iuris eſt introductũ. nã de æqui
tate eſſet, ꝙ contẽnentibus eum imponeretur pæna, &
non caſſaretur electio à maiori parte facta, & ẽt ꝙ non
imponaẽ illi, qui nullo mõ delinquit, ar. ff. ad municip. l.
quod maior. unde ſicut cõdẽnatus iniuſtè ad reſtitutio-
nẽ rei ſuæ non peccat tenendo eandẽ rẽ, ſi nõ auferatur
per iudicem, uel dari præcipiatur, ſic nec iſte, qui iure
naturali canonicè electus eſt, ſ. per conſenſum eligẽtiũ,
licet iure poſitiuo caſſari poſſit, ar. ff. de cõdi. indebi. Iu-
lianus. ¶ Alij tamẽ dicunt, ꝙ cõtẽptus nõ hẽt of. iudi. ſed
tm̃ exceptionẽ, unde tunc tm̃ cõpetit hæc exceptio, quã
do cõfirmatio, uel conſecratio petitur. poſtquã aũt con-
ſecratus eſt, cũ non ſit cõtra quid detur, ulterius ſecurus
manet. Alij dixerunt, ꝙ ſemꝑ agere põt, & ſic habes ex-
preſſe, ꝙ ſemper peccat tenendo contra uoluntatẽ cõtẽ
pti. ſi aũt ipſe erat in pc̃tõ, quare caſſari poterat, ſimili-
ter ſine peccato tenet beneficiũ acta pænitentia. lxviij.
diſ. ſicut ſemel, niſi eſſet tale peccatũ, quod executionẽ
ẽt acta pænitentia impediret. j̃. de renun. niſi cum pridẽ.
ſi aũt delinquit tacendo irregularitatẽ ſuam, tunc omni
bus modis debet offerre renunciationem ſuam, & pec-
cat tacendo beneficium. ſed tamen diſpenſabit ſuperior
in aliquibus irregularibus. j̃. de renun. niſi cum pridem,
§. perſonæ. ſed ordinationes eius executionem habent:
quia non erat nulla electio de iure naturali, ſed depo-
nendus erat. ſi aũt nulla ſit electio pp formam non ſer-
uatam, uel aliud conſimile, conſenſus tamen legitimus
eligentiũ, & electi interuenit, qui ſolus de iure naturali
ad electionẽ, & alios contractus ſufficit. j̃. de tranſac. in-
ter corporalia. tunc uidetur dicendum, ꝙ niſi ab initio
ſe opponat, poſtea ꝯdicere non põt. ff. de decuri. l. pe. in
9 fi. ¶ † Et intelligo ab initio cõtradicere, ſi uſq; ad conſe-
cratione cõtradicatur: ſed de hoc plenius no. j̃. de cauſa
poſ. cum olim. & hic ordines confert, & ſine peccato in
beneficio manet. j̃. de ſup. negli. præla. c. penul. & dici-
mus hunc per canonicã electionẽ de iure naturali inter
eſſe. nec eſt uerum, ꝙ hic nõ habet fundamentũ, & iõ nõ
poſſit ſuper ædificare in ordinibus & alijs. j. q. j. principa
tus imò fundamentũ habet. ſ. canonicam electionẽ de iu
re naturali, & facilè redit ad ius naturale. ff. de pactis. ſi
unus. §. idem dicimus, maximè ubi non oritur ſcandalũ,
nec læditur honeſtatis publicæ iuſtitia, nec generalis ſta
tus eccleſiæ: quod eſſet, ſi rediretur ad illud ius natura-
le, ꝙ conſobrini ſimul contrahant. j̃. de reſti. ſpo. lite-
ras: uel quòd irregulares remanerent in ordine, cũ ex
hoc ordo dehoneſtatur. Sed ius poſitiuum de forma ſer
uanda inuentum eſt pp periculum eccleſiarum, q̃ erant
in litibus, quæ iam ceſſant poſt, quã conſecratus eſt paci
ficè. eſt.n. hoc ius poſitiuum quaſi de rigore iuris indu-
ctum. & poteſt dici in hoc caſu, quod poſt conſecrationẽ
de forma nõ ſeruata nihil poterit obijci, arg. ff. de decu.
l. penul. in fi. etiam ab his, qui præſentes nõ erant. & eſt
ratio, quia ſuum intereſſe non proſequuntur: quia nullũ
eſt. nec intereſt eccleſiæ, cũ eccleſia in eius conſenſu ꝑ-
ſeuerauerit, nec interſit eius, ſi bonus eſt prælatus: & ẽt
quia ſemel inq̃ſitus eſt de forma, ulterius de ea agi non
debet, ar. j̃. eo. cum dile. & no. j̃. de cau. poſ. cũ olim. uel
10 dic, ut no. j̃. de dolo, cũ olim † ubi dr̃ plus, poſt cõfirma
tionẽ & cõſecrationẽ agi poſſe de forma omiſſa. nec mi
reris, ꝙ id quod nullũ eſt tractu tꝑis ſit ratũ: qa hæc nõ
eſt nulla de iure naturali. Item hic non eſt ſolis tractus
temporis, imò eſt addita confirmatio, & conſecratio, ar.
in authen. de nup. §. quoniam, in fi. C. de do. donatio. C.
ſi ma. factus ra. ha. l. fi. & de hoc no. infrà eo. bonæ. alij
tamen dixerunt, quòd electio, quæ nulla eſt, nunquam
ratificari poteſt, & nunquam poteſt illud beneficiũ ſine
peccato retinere, & ordinationes eius executionem nõ
habent. ſi autem electio. ſit aliqua, ſed peccatum ſit in
electione, & ſit tale, quod uergat in periculũ eccleſiæ,
ſemper proponi poteſt, & debet, ſicut ꝑ electionem fiet
executio præbendarum. j̃. de præben. dilectus. ſi aũt me-
tus, uel impreſſio interuenerit, quare facta ſit electio,
quia affectata eſt electio, renunciare tenetur, arg. infrà
quod met. cau. c. ij. tamẽ quia electio aliqua eſt, quouſq;
caſſetur ordinationes eius tenent. tamen ſi unus ſolus
coactus eſt de electoribus, & non tot, ꝙ ẽt ipſis nõ coa-
ctis nihilominus electio teneret, poteſt dici, ꝙ hic renũ
ciare non tenetur: ſed ſi ipſe culpabilis fuit in uiolẽtia
11 inferenda, agat pniam. lxviij. di. ſicut. ¶ † Alij dicunt, &
forte melius, quòd ubicunque dolus expreſſus circa ele
ctionem admiſſus eſt, ut in prædictis caſibus, ſemper
renunciare tenetur. & eodem modo, ſi pro ſe rogaſſet
de electoribus, ar. ſuprà eod. per inquiſitionem. ſi autem
dolus interueniat in mente conceptus, uidelicet de fe-
ſtinatione, uel dilatione electionis: quia æſtimabat, ꝙ
ſi modo eligerent, ipſum eligerent, & ſi differrent,
mutarent propoſitum, uel è conuerſo, uel huiuſmo-
di, uel de obſequijs exhibitis, renunciare non tenetur.
infrà. de ſimo. c. ul. melius uidetur, quòd ſiue dolus ſit
in mente conceptus, ſiue extra ad uerba & ad actus trã
ſiuit, ſemꝑ acta pænitentia remanet ſecurè in beneficio.
licet.n. peccauerit in ingreſſu, pp hoc nõ tenetur renun
ciare ut in decre. pręall. de ſimo. c. ul. nec reſtringo, ꝙ
poſſit agere pniam remanẽdo in ordine ad pc̃m̃ tm̃ cõ
ceptum mẽte: imò dicimus, & ſi ſit in uerba & opus emiſ
ſum. & illa decre. locũ hẽt in ſimonia tm̃ mẽte cõcepta.
de dolo aũt in cõfirmatione, uel conſecratione cõmiſſo
no. j̃. de dolo, cum olim metus aũt, ſi ex eo principalr̃
habuerit eccleſiã, facit quod eã retinere nõ poſſit, cum
non ſit ibi liber cõſenſus. j̃. de ſpõ. cũ locũ. ¶ Itẽ hunc di
cimus ſolũ contẽptũ poſſe agere & excipere de ſuo cõtẽ
ptu cõtra petẽtẽ ſe cõfirmari [miſſarum] ar. ꝙ in colla-
12 tione cuiuſlibet ordinis debet celebrari miſſa. ¶ † Prin-
cipaliter] per hoc dixerunt quidam, ꝙ quilibet celebrã
tium celebrat, licet unus ſolus ſpecialiter celebret: & di
cunt, ꝙ ẽt ſi ſpecialiter celebrans nõ celebraret, & uer-
ba ad conficiẽdum apta non dixerit, tamẽ ad uerba alio
rum conficietur: tamẽ cauti debent eſſe celebrantes, ut
in uerbis confeſſionis nõ proferant principaliter cele-
brantẽ. nec nocet, ſi concelebrantes eadẽ uerba repetũt;
ſicut nec obeſſet, ſi idem principaliter celebrans eadem
uerba repeteret. alij dicunt, ꝙ ſunt tm̃ ad ſolemnitatẽ.
nec ad uerba eorum conficitur corpus: quia ad hoc non
intendunt, nec intendere debent. prius dictũ magis pla
cet: quia non uideo, quare ad p̃ces aliorũ non cõficiatur
corpus Chriſti, cum ibi ſit perſona apta, ſ. ſacerdos, &
materia, ſ. panis, & uinum, & uerba cum intentione [ne
diuidatur] xxiij. diſtin. quorundam, & vij. q. j. nihil &. c.
13 illud. ¶ † pallio,] ideſt antequam habeat pallium: ta-
men ſine pallio poteſt conferre ordines in epiſcopatu
alterius, ſicut poteſt miſſam celebrare infra de uſu pal.
ex tuarum alij tamen dixerunt, & forte melius, nunquã
ẽt cum licentia diœceſanorum põt epiſcopale officium
exercere ante, quã habeat palliũ. niſi auctoritate Papæ,
ar. j̃. de renum ad ſupplicationem, ẽpos cõſecrare. ſ̃. eo.
ſuffraganeis, cõtrà. ſo. ibi [ſed tãq̃ archiepiſcopus.] xxiij.
q. iiij.

q. 4. ſi eccleſiæ. ff. de ad. ſi pater nec ẽt põt. nam cum epi-
ſcopatum non habeat, nec poteſt epiſcopale officiũ exer
cere. Item in archiepiſcopali eccleſia non põt epiſcopa
le officium exercere, cum ibi nõ poſſit exercere ſine pal
lio: quia in eo confertur plenitudo põtificalis officij in
fra. de uſu. c. iij. & hac rõne dicimus, quòd mandato al-
terius ẽpi epiſcopale officium non poterit exercere.

SVMMARIVM.

1 *Intereſt appellantis ſuam defendere appellationem.*
2 *Appellationis forma ſeruanda in electione.*
3 *Quot requirantur ad hoc, ut electio dicatur canonica.*
4 *Quilibet de capitulo obijcere põt in formam, & perſonã electi.*
5 *Electio, quæ eſt ipſo iure nulla, præſtat impedimentum & ſecundæ.*

AVditis [attentatam] Hic lege decret. finem, ſ. nos
igitur electionẽ [cum.n.] hic incipit narrare fa-
ctum [In R.] arch. de quo ſuprà dictum eſt. [ar-
chidiaconos] plurale debet eſſe ſingulare. hæc. n. fuit cã
quare malè intelligebatur hæc decre. & falſa ſcribeba-
tur [aliũ] a magiſtro. R. de quo dicetur [nominante] nõ
eligente, ut ex ſequentibus apparet. & nihilominus ar-
chi. ſed illum cũ alijs nominabat. hunc aũt ſolus [ad ele-
ctionem] i. electionis publicationem, q̃ tñ olim neceſſa-
ria non erat, ſed ſoli conſenſus ſufficiebant ſ̃. e. cum inter
1 canonicos alij ecõtra [in electione] R. archidi. [¶ † Pro-
rumpit appellans] iam appellationem iſtam ſ. ne deca-
nus procedat ad electionem ſine conſenſu ma. par. ca. tñ
appellans poterit proſequi: quia ſua intereſt ſuam appel
lationem defendere. alij tñ dicunt, ꝙ non ipſe appellans
ſed capitulum, uel electus eam proſequatur quia eligẽs
eligendo functus eſt officio ſuo, nec ſua ſpecialiter inter
eſt. unde ulterius non habet, quid faciat, ar. j̃. de offi. iu-
di. dele. in literis. nec mireris, ſi alius proſequatur, cum
non appellauerit nomine alterius quod non eſt uerũ cũ
n. nomine eccleſiæ faciat electionem, uel eius interſit, ap
pellationem, quam emittit, eccleſiæ noie emittere uĩ, &
non ſuo, ſicut quilibet alius procurator: ſed eccleſia eã
exercere poterit, ſ. capitulum, uel maior pars, ar. C. de
appel. ſi actor. tñ ad hoc, ut eam exercere poſſit, neceſſe
eſt, ꝙ capitulum appellationem ratam habuerit infra x.
dies computandos à die, qua appellatum eſt. & idem di-
co, ſi quis appellet, ne fiat electio canonica. ſ̃. eo. cum no-
bis. ſecus aũt dicendum eſt, ubi eligens pro iure ſuo ap-
pellaret, quia tunc tm̃ ipſe proſequi & renunciare appel
lationi ſuæ poſſet, ar. ſuprà e. ꝙ ſicut. §. ſi aũt j̃. de appel.
conſtitutus. tñ in hac appellatione modica uis eſt, quia
& ſine appellatione, & capitulum, & quilibet, cuius inter
eſt, ꝯ electum agere, uel etiam excipere põt, ac ſi appelaſ
ſet, ut no. j̃. de accu. ſuper his. in hoc tñ ualere põt appel
2 latio, quia reuocat negocium ad ſuperiorem. [¶ † Non
ualebant] in hoc quidã credũt ualere appellationem ta
lem, Appello, ne fiat electio niſi canonica, de qua dr̃. ſu-
prà e. cum nobis, uel ne ſine conſenſu maioris partis ca-
pituli, ut hic, quia ſi poſtea fiat minus canonica, uel alias
contra appellationem, electio eſt nulla. quia tñ non eſſet
nulla, ſed annullanda, in quibus caſibus appellatio non
præceſſiſſet puta ſi eſſet aliquis cõtemptus ſuprà e. quòd
ſicut, uel ſi eſſet a maiori parte electus. ¶ Sed obijcitur,
ſi appellans remittat appel. tenet electio, uel ratificare-
tur. non ergo eſt nulla reſpon. hoc ideò contingere, quia
ratificatur electio, quia fingitur non appellaſſe ff. de his
qui no. infa. l. furti in prin. ¶ Item obijcitur, quare appel-
latio faceret electionem nullam, uel alium contractũ, ſi
ſit ex̃ iudiciũ non.n. debet auferre, uel diminuere, poſſe
eius, a quo appellatur: quia potius prouocatio, q̃ appel-
latio dr̃. j̃. de appel. cum ſit Romana. ſed dñt autoritate
huius decre. & ſ̃. e. bonæ has uires hr̃e appellationes ex̃
iudiciũ factas. uel potes dicere, ꝙ appelatio hic multum
facit in electione iſta; quod ut melius uideas, pone exem
plum tale. xx. erant in capl̃o. x. elegerunt alium ita, tñ ꝙ
nulli eſt ius quęſitum, ſed in electione iſta ſeruata ẽ for-
ma: quia non eſt de forma, quòd a pluribus eligaẽ. ſ̃. e. du
dum. j̃. e. congregato imò cũ in unũ ſolum poſsit reſide-
re ius eligendi, ar. prædictarum decre. & no. ſ̃. cum no-
bis, apparet, ꝙ non de forma, ꝙ a maiori parte eligatur.
contra hunc electum a x. põt quilibet de capitulo proce
dere, tñ ſi ante lit. conteſ. uel etiam poſt lit. conteſt. ali-
qui uoluerunt cõſentire in eũ, ualere poterũt tales con-
ſenſus: quia electioni, quæ non eſt nulla, immo ei, quæ in
ueritate tenet, accedunt, ar. ſuprà e. licet, quamuis caſ-
ſari pp minorem numerũ, & ſic inuenimus in omnibus
decre. ꝙ pp minorem numerum caſſantur electiones, &
non denunciantur nullæ infra eo. congregato. ſupra eo.
dudum. & hoc c. conſiderauimus, & in multis alijs decr.
& elec. cui prædicto mõ uota maioris partis acceſſerũt,
cõfirmabitur ea rõne, quia facta eſt à ſaniori parte, licet
non maiori. & ꝙ ſit ſanior apparet ex eo, quod ſequitur
quia poſtea eis accedunt alij, ar. ſuprà e. licet. Sed tamen
credunt iſti, ꝙ ad hoc, ꝙ poſsit dici ſanior pars, oportet
ꝙ ſit ad minus a principio tertia pars de hoc no. ſ̃ e. dudũ
j̃. e. ſcriptũ. nec credunt iſti, ꝙ primis uotis poſſint alia ac
cedere lit. pen. inter electos. immò quidam dicunt idem,
ſi alius, quam electus opponat ſe electioni, ar. hic & j̃. ut
3 lite pen. per totum, & de teſ. cauſam. ¶ † Alij tamen di-
cunt, ꝙ eo tꝑe, quo ſit electio, oportet ꝙ priores conſen
ſus tot ſint, ex quibus poſsit ſurgere canonica electio, &
ſit maior pars & ſanior, & innittuntur literæ decr. j̃. e. qa
pp ſed ſi contra hunc electum agerent aliqui canonici
ſuo nomine, tunc ſi aliqui de canonicis iſtis, qui conuene
rant ad procedendum contra electionem, uellent diſce-
dere ab hac contradictione, poſſent, ut no. ſupra de po-
ſtu. bonæ. ij. ſi autem appellatum eſſet, tunc etiam ſi unus
ſolus uellet procedere, contra electionem, & caſſare ip-
ſam: quia facta eſt poſt appl̃onẽ legitimã ab ipſo factã, di
cimus, qa ẽt poſtea nullus conſenſus põt accedere tali
electioni, quia facta eſt poſt appellationẽ, & quicquid ſit
poſt appellationem, debet eſſe caſſum, & ita electioni fa
ctæ poſt appellationem, quia nulla eſt, uota poſtmodum
nullo modo poſſunt accedere, quamdiu pendet appella-
tio, ſed ſi ille, qui proſequebatur appellationem ipſe re-
nunciet expreſsè uel tacitè. ſ. lapſu anni, tunc bene uale-
4 bunt ei uota adiecta. ¶ † Et dicunt, quòd hanc appella-
tionem & etiam illam appellationem, ne fiat niſi canoni
ca electio, poteſt proſequi quilibet de capitulo, dummo
do appellent, & etiam ſine appellatione quilibet de capi
tulo põt obijcere in formam, & perſonam electi, ut not.
j̃. de accu. ſuper his alij dicunt, & forte melius, ꝙ electio
decani non fuit nulla ratione appellationis, quæ nil in is
operatur, ſed quia facta fuit a tam paucis, puta tertia par
te, uel paucioribus infra e. ſcriptum, in fi. uel dic electio
nem decani nullam, ideſt annullandam. & ſi quæres, qua
re ergo non poterant ualere ſubſequentes conſenſus? dic
ut no. infra e. eccleſia ueſtra. & dic, ꝙ niſi electio a prin-
cipio fiat a maiori parte & ſaniori, habito reſpectu ad
aliam electionem minus a ſaniori factam, uel ad alios, q̃
priuati ſunt ipſo iure, ſiue in eodem contextu, ſiue ex in-
teruallo, ſemper nulla eſt, nec poteſt ratificari, ut hic ex
preſsè

preſsè dicit.¶Appellatione] pendente lite. n. pendente
non potuit illi aliquid iuris accreſcere.j.ut lite pen.c.ſi.
de teſti.cauſam,& hoc intelligo ex facto ſuo:ex facto. n.
aduerſarij poteſt.ff.de rei uen.l.ſiue autem §.j.ff.de pac.
ſi tibi.x.§.ſi pactus.ff.de reg.iur.ꝙ abſentes ſ.c.prox.con
tra ſol.quidam,ꝙ hæc electio erat ipſo iure irrita: quia
à minori parte celebrata & poſt appellationē legitimā
ſupra autem erat aliqua electio,ſed annullanda ope ex-
ceptionis oppoſitæ à contempto[non poterat]quaſi di-
cat,ſi omittat proſecutionem appel.poſſit fieri rata; qđ
non fatemur hic[poſt illam]non fuit cauſa caſſationis ſe
cundæ electionis,prima electione nondum caſſata: quia
cum eſſet nulla,etiam ex interuallo licebat facere ſecun
dam ſ.c.bonæ:Sed quia electores non erant priuati po-
teſtate eligendi.& expone poſt primam electionem non
caſſatam,i.contemptis electoribus primæ electionis non
caſſatæ uel ſupple,maxime,uel allegando dicit prædicta
5 & uidetur hæc ultima reſponſio melior.[¶† Nondum]
hæc electio,quæ nulla eſt ipſo iure,impedimentum præ-
ſtat ſecundæ,ar.ff.ad Treb.l.j.§ accuſatione.ff.de iniuſt.
rup.teſt.cum in ſecundo. ff.de uſuca. pro dona. infra de
ſpon.iuuenis,& de deſpon.impu.ad diſſoluendum ar. cõ
trà.ff de uer.obl.ſi dari ſtipuler.uel forte poſſet lauda-
biliter dici,idcircò caſſatam ſecundam electionem: quia
facta fuit contemptis electoribus partis alterius, qui e-
rãt maior pars,qui uocandi erant,ex quo ex interuallo
fiebat electio,cum non eſſent priuati ipſo iure poteſtate
eligendi,ſed priuandi.ſi autem hęc duo concurrerent,ſ.
ꝙ electio eſſet nulla & ꝙ electores priuati eſſent poteſta
te eligendi ipſo iure,ut quia elegerunt indignum,uel ꝑ
ſecularem potentiam,ut ſuprà cum in cunctis,& j.e.quiſ
quis,& conſimilibus,crederem ꝙ teneret ſecunda ele-
ctio,ẽt nõ caſſata prima.j.de appel.conſtitutus j. de re
ind.cum Bertoldus j.de ſup.neg.præla.ca.ulti.¶Sed op-
pones & hic,priuati erant ipſo iure:quia poſt appellatio
nem elegerunt ſuprà eo.literæ.Reſpon.hic non fuit ap-
pellatum niſi contra decanum, & ideo non ſunt priuati
poteſtate eligendi ipſo iure,licet elegiſſent. Item non
fuit appellatum,ut non conſentirent,in quos uellét,ſed
ne publicaretur electio. ſed alia ratione patet eos non
uocandos,etiam ſi uocandi non eſſent ipſo iure. quia in
eodem contextu uř facta electio.hoc.n. quidam negant,
quia capitulum exiuerant.item quidam dicunt non eſſe
priuatos ipſo iure,qui poſt appellationem eligũt,ut no.
ſupra de poſtu.gratum,& decr.ſupra e.bonæ.rñ.ut ibi.
¶Vtranque.R.arch.de & magiſtri.R.q electus fuit a can
tore,& parte ſua,ſed electionem,ſiue nominationem. v.
archi.quam fecit primò cantor,& hic, non confirmant.
nec caſſant.ipſe enim de ſua electione nõ cõtendebat:ſed
inter electos alios tantum erat contentio.erat.n. nomi-
natus.v.archid.non electus,& ideo de iure ſuo non con-
fidebat.¶ Sed dices, cum ſm iura innocentij ſtatim ex
conſenſibus ius acquiratur,quare ergo non fuit cõfirma
ta electio.v.archid.cum eſſet facta a maiori parte & ſa-
niori,ut hic dicitur?Reſpondeo, quia non conſenſerant
eligendo,ſed deliberando tantum ſupra c.c.proxi. unde
non acquirebatur ſibi ius.hodie.n.non ſic neceſſe eſt pu
blicare electionem infra c.quia propter ſemper tamen
fuit neceſſe in communi conſentire, nec ualebant, ſi clã
deſtinè & ſeparatim fiebant ij.q.vj. ei qui uer. nomina-
tiones lxiij diſt.quanto,ſicut & omnia negocia uniuerſi
tatis in communi fieri debent.non
ſegregatim.[a] ff.quod cuiuſque uni
uerſi. nulli. ſigillatim autem poſ-
ſunt conſentire,ubi de rebus com-
munibus, non uniuerſitatis contra
hunt.ff.de ſer. urba. prædio. per-
fundum.ff.communia utriuſque iu
di.receptum.

a ¶*Non ſegregatim. De hoc plenè ſupra de conſti.in c. cum omnes, maxime* Moder.*et ad de quòd donatio facta ſegregatim p homines uniuerſitatis de re cõi ualet,ita* Ale. de Imo. *in conſi.43.per totum in 4.uol.*

SVMMARIVM.

1 *Poſtulatio ſta im,quòd eſt facta,debet publicari capitulo.*
2 *Cum quis à pluribus poſtulare tenetur,non eſt uis a quo primo poſtulet.*
3 *Non licet poſt factam poſtulationem ab ea diſcedere.*
4 *Mandatum etiam re non exiſtente integra reuocari poteſt.*
5 *Electoribus pro una uice licet ex toto poteſtatem eligendi alij conferre.*
6 *Non ſufficit ſolo facto contra tranſlationem poteſtatis uenire, ſed uerbo debent nunciare compromiſſario,ne ulterius in electione procedat.*

IN cauſis [ab eis.] Scilicet canonicis[quinque]
iſti quinque poteſtatē habent a capitulo,non ab
illis duobus, qui eos eligunt. ff. quod cuiuſque
uniuer.item.§.j.idem dicimus,ſi quinque deberent eli-
gere electores alios[conueniſſent]No.ꝙ ille,cui datur
poteſtas eligendi,poſtulari poteſt j.de renu.poſt transla
tionem,ar.ff.de iudi.ſolui.iam tñ §.pe.ff.commo.l.ſi.ar.
ꝯ.ſupra e.innotuit,in ſi.[electionem]no.ꝙ epiſcopus eli
gitur in poſtulandum j. de renun. poſt translationem.
1 ¶† Publicarunt]ſic uř ſemper faciendum, ut facta poſtu
latione deberet publicari capitulo tñ, non populo, niſi
primo poſtularetur a Papa,cum nihil uř dictũ, poſtula-
mus talem,niſi dicatur a te,& præſente.& tamẽ põt to-
lerari,ꝙ eſt de conſuetudine,ut ſolenniter fiat poſtula-
tio,& ẽt coram populo,& nihil aliud eſt dicere,poſtula-
mus,niſi eligimus,uel ordinamus poſtulãdũ.j. de renun.
poſt translationem,& talis poſtulatio in aliquibus uim
electionis habet;quia cum alias nullus debeat eſſe eṗs,
niſi canonicè electus, hic ulterius non eligetur, ſed ap-
probabitur poſtulatus,& ſic eṗs fiet,uel caſſabitur, ſicut
ex hoc capitulo colligitur j.c.ſcriptũ,& ex omnibus ca-
pitulis,q̃ de poſtulatione loquũtur.& in hac poſtulatio-
ne dẽt ſeruari forma conſtitutionis,quia ꝑꝑ,ar.lxj.diſt.
Oſius,& c.eṗs.põt tñ & aliter.i.ſine ſolennitate fieri po-
ſtulatio, de qua habes lxj.di.Oſius, & c.ulti. & §. ſed &
aliud.& ſatis eſt honeſtũ & utile,ubicunque aliquis a lay
co debet poſtulari,uel alio quocunque,ꝑꝑ q̃ ab illo, q
debet cõfirmare,ꝙ hoc ultimo mõ fiat poſtulatio,& po-
ſtea eligatur ſolẽniter.Et hoc eſt uerũ, qñ poſtulatio eſt
talis,cuius electionem tñ illius,a quo poſtulatur, con-
ſenſus impediebat,quales credo libertos eccleſiarũ pro
motos ad ſacros ordines,ſi poſtulentur ad regimen ali-
cuius eccleſiæ.nam aliorũ liberti ordinari non poſſunt
ſi ibi patronus aliqd retineret.54.di.qđ cũque,& c.ult.ſi
uerò adhuc ſit aliud impedimẽtũ,qđ eũ eligi prohibeat
puta quia aliud impedimẽtum habet, iterũ poſtulabitur
cũ ſolennitate decr.quia ꝑꝑ ſi uerò omne impedimentũ
põt tollere ille,qui confirmare dẽt tũc eſt utilius primò
ſolennem poſtulationẽ facere,ut remoueatur circuitus,
& multus labor,& ſic fuit factũ hic,& ferè in omnib[9] de-
cr.q̃ de poſtulatione loquũtur:nõ negamus tñ,quin ſem-
per in optiõe poſtulantiũ ſit,uel cũ ſolennitate, uel ſine
2 ſolennitate poſtulare.¶ † Itẽ nõ credimus uim conſtitué
dã,cũ a pluribus teneť poſtulare,a quo prĩo poſtulet, pu
ta uel a ꝑlato,cuius clericus eſt,uel a Papa, qui forte ſo
lus diſpenſare põt,uel ab ipſo poſtulato.& ideo non dici
tur

tur matrimonium initiatum, quouſque oẽs qui conſen
tire dñt, & quorum conſenſus neceſſarius eſt, requira-
tur & habeať. alias abſurdum ſequereť, ꝙ archiepiſco-
pus matrimonium ſpirituale initiatum ſepararet. con-
trà,infra de renũ.& inter. quidam tñ hoc ipſum ꝯfiteť,
& aliter intelligunt illam decre.quidam tñ, & fortè nõ
malè,dicunt, ꝙ ſi à laico facienda eſſet poſtulatio priua
ta,ut de obligatis conditioni,ꝙ primò ſunt petẽdi à do
minis,& plenam libertatem conſequi dñt. 54.diſt.nulli,
& in c.ſeq.& põt hæc dubõ habere locum,etiã in poſtu-
latione ad clericatum. & tunc dicũt quidam etiam obli
gatum laico poſſe ſolẽniter ad clericatum poſtulari:ſed
non debet ordinari, quouſq; libertatẽ conſequať; & ſic
loquuntur.c.ſupradicta.& nõ currit iſtis ſpacium trium
mẽſiũ, & propter has poſtulationes multas & etiam nõ
occultas & nõ ſolẽnes ultra tres mẽſes protrahunt ele-
ctionem. eſt.n hoc iuſtum impedimẽtum,nec fuerũt in-
terim ĩ mora,j.eo.ne ꝑ. C.de inoffi.teſt. l.ꝯ mores [re-
uocauerunt] quãtum in eis fuit, ſed nõ potuerunt [pul-
ſari] infra de of.cu.c.j & 1.diſt.ius mil.hoc ſignum ſuffi
cit ad uocandum pñtes,& in minoribus negotiis. in ele-
ctionibus aũt,ubi neceſſarij ſunt abſentes,neceſſarij ſunt
nũcij,uel literæ, arg. j.de offi.deleg. prudentiam.j.cod.
3 coram. ¶†Elegit] uidetur, ꝙ potuerunt recedere à po-
ſtulatione,cũ ex ea non acquirať ius.ſ.de poſt.c pen. ſed
certè, ut hic dicitur, poſt poſtulationem factam nõ eſt
licitum ab ea diſcedere,niſi fortè omnes cõiter diſcede-
re uellent,ſicut eſt arg.in eadem decr.uel maior pars.ff.
ad muni.quod maior. ¶Sed dices,hic maior pars elegit
Arch. Rñ.nõ eſt uerũ,licet ipſi dixerint. uel dic hoc eſſe
ea rõne: qa licet poſſent à ſua poſtulatione recedere,nõ
tñ ab iſta,ad quã ex fide ꝑſtita,& rõne cõpromiſſi tenen
tur,quã non ipſi,ſed cõpromiſſarij fecerũt. [Quia] hic
4 incipit ſñia Papę. ¶†Cum res] uř etiam,ꝙ re non exñte
integra poſſit reuocare mandatum.j.de ꝓcu. ex inſinua 5
tione.ff.de ꝯd.ob cau.l.dedi,& in l.ſi pecuniã,in prin.ff.
loca.cum in plures, & l.mãdaui j.de iud. iudicium ſol.
ex quo tres ꝯcordauerunt de vna ꝑſona, intererat eorũ
nõ reuocari mandatũ; vnde nõ potuerunt reuocare,ut ĩ
ꝑdicta l.ſi pecuniã.uel dicimus,ꝙ nõ eſt hic purum man
datum,ſed ceſsio iuris,uel collatio poteſtatis,ut hic di-
cit,ſ.ꝙ capĩm tranſtulit poteſtatem. & ad idem,j.eo. cũ
dilecti,& c.cũ ĩ ueteri,quã reuocare non licet, ſicut nec
iuriſdõnem j.de of.dele.ſuꝑ qõnum,inſti.de dona.uerſi.
certis ex cauſis,C.de reuo.do.ſi donationes.16 q.2. ui-
ſis.32.q.ult.c.j.C.de dona.l.ult. ſed his uř ꝯ inſti.mand.
§.mandatum.ff.de iud.iudicium,& decr.præal.ſuꝑ quę-
ſtionum, etiam ꝯdicere uř,ubi dř, ꝙ ad delegantem põt
appellare,niſi totam iuriſdictionem cõmiſerit, & per cõ
ſequens iuriſdictionem delegati reuocare. Idem ergo &
hic eſt dicendum,ſ.ꝙ totum ius eligendi non cõmiſerit,
ſed tñ hac uice, ꝙ illi reuocare poſſent. item eodẽ iure
debent cenſeri iſti cõpromiſſarij quo ad alios, ſed alij
ad nihil agere poſſunt, niſi ad intereſſe.j.de ar.ꝑ tuas,
ergo nec iſti. ¶Ad hoc ſic rñdemus,ſ.qa hi, quibus con-
fertur poteſtas eligendi, aliqñ cõpromiſſarij appellanť:
tñ ꝓprius dicuntur donatarij, qa eis eligendi hac uice
poteſtas collata eſt & donata. & iõ ex quo ꝯſenſerũt do
nationi ſibi factæ.l.trãſlationi poteſtatis eligendi,ulte-
rius ꝯferentes poteſtatem eã nequeunt reuocare, inſti.
de dona.§ aliæ. Nec eſt etiam uerũ, ꝙ hic à ꝯrio ſenſu
poſſet colligi,ſ.ꝙ ſi res eſſet integra reuocari poſſet mã
datum:qa non ſemꝑ ualet hmõi ar.Vel dic,ꝙ electores
iſti non ꝯſenſerũt uerbo donationis ſibi factæ,ſed facto
tñ,ſ.ſecedẽdo ad tract.de electione. & iõ bene dicit:qa
res non erat integra: qa donationi ꝯſenſerũt ipſo facto
& non aliter. ſed & ſi aliter ꝯſenſiſſent,ſ.ſolo uerbo,uel
alio mõ, ſuffeciſſet. item non obſtat de ꝓcuratore, cu-
ius mãdatum reuocare licet: qa nec ſiles ſunt ꝓcura-
tores,q nihil ſibi honoris,uel utilitatis ꝓcurãt, ſed tñ
laborem,ff.de ꝓcu.quæ oĩa,& alieno noĩe tñ agũt: ſed
hi electores ſuum honorẽ ꝓſequunť, & ſuo noĩe eligũt.
vnde bene dicit decreta.j.eo. qa ꝑꝑ,ꝙ cõmittatur pote
ſtas eligendi aliquibus, qui eccľiæ ꝓuideant. Ipſi ergo
ſunt,q eligunt,& non illi,q poteſtatẽ eligendi dederũt.
Ex hoc uř, ꝙ qñ publicant elect.non debẽt dicere, nos
eligimus noĩe eorum,q nobis poteſtatem eligendi con
tulerunt,ſed ſuo tñ:uel nec ſuo,uel alieno noĩe eligũt:
ſed ſimpľr dicant, nos ex poteſtate nobis tradita talem
eligimus, uel de tali ꝓuidemus eccleſiæ. nec eſt etiam
ꝯrium de iuriſdictione,q̃ etiam re integra reuocatur ab
ordinario, qui vnam cauſam alij ex toto cõmiſit, ff.de
iudi.iudicium: quia ille delegatus non poteſt dici dona
tarius:nec etiam poteſt dici, ꝙ ordinarius delegans iu-
riſdictionem amiſerit,etiam in ea quã cõmiſit;qđ ex eo
apparet, quia ad ipſum appellandum eſt, & inde etiam
eſt,ꝙ reuocare poteſt, & etiam ex eo hoc probatur: qa
ſi aliquis ſit delegatus, qui nõ habet iuriſdictionem niſi
in vna cauſa,& illã iuriſdictionem totam alij cõmittit,
remouiſſe à ſe uidetur iuriſdictionem,& in alium tran-
ſtuliſſe; & hoc põt dici de donatario. ¶Et ideò ad eum
eligentem non põt appellare,nec poteſt iuriſdictionem
reuocare.j.de offi deleg.ſuper, & hoc eſt, quod dicit. l.
ff.de offi.præſi.præſes. ubi dicitur, ꝙ præſes non poteſt
à ſe abdicare imperium. qđ ſic intelligendum eſt: quia
retinendo dignitatem, uel vniuerſalem iuriſdictionem
non poteſt facere,quin ſemper ſuper omnes habeat iu-
riſdictionem ſaltem in aliquibus: renunciando aũt di-
gnitatem,ubi & ut debet, benè amittit imperiũ. ſed ſe-
cus eſt in electoribus: † quia eis benè licet vna uice ex
toto poteſtatem eligendi alij cõferre,ut hic,& infra eo.
cum dilecti,& capitulo cum in ueteri,& c.quia ꝓpter.
Item nõ obſtat,ꝙ dicitur, ſcilicet ꝙ ex cõpromiſſo agi-
tur tantùm ad intereſſe: quia ſicut dictum eſt, licet illi
electores dicantur cõpromiſſarij: quia illi, qui in eos
poteſtatem trãsferunt eligendi,ſemper promittunt ha-
bere ratum, quod ab eis factum erit, tamen proprius
dicuntur donatarij. nec ex tali promiſſione aliquid po
teſtatis accreſcit: imò plus dicimus, ꝙ etiam ſi eſſet cõ-
promiſſum, tamen in ſpiritualibus non agitur ad inter-
eſſe; ſed ſemper tenet quod à cõpromiſſariis fit, ut not.
infra de arbitr.dilecti. hoc credo uerius, ſcilicet quòd
fuerint cõpromiſſarij, & tenentur recipere electum ab
eis ſecundum formam cõpromiſſi. Et credo, quòd om-
nes cõmuniter poſſent reuocare poteſtatem eis traditã,
& hoc credo etiam de vno ſolo,etiam aliis contradicẽ-
tibus. nam cum non poſſit compromiſſum procedere à
principio vno ſolo ꝯdicente, & eadem ratione non ꝓ-
cedit vno reuocante. uel aliter,ut melius no.ſ.poſtu.bo
næ.ij.tamen hoc ſpeciale credimus in compromiſſariis
electionis, quòd poſtquam incęperint tractare de ele-
ctione,ꝙ nec ſinguli, nec etiam omnes poſſunt reuoca-
6 re poteſtatem,ut hic. ¶†Cum res] non ſufficit ſolo fa-
cto uenire contra tranſlationem poteſtatis, ſcilicet eli
gendo: ſed uerbo debet nunciare cõpromiſſario,ne ulte
rius ꝓcedat in electione: alioquin tenebit electio facta
à cõpromiſſario ante,q̃ ſciat electionem factam, an nõ,
ar.ff de procu.ſi procuratorem,ff.de iud.iudicium.ff.de
inſti. ſed & ſi.§.j.& ij [integra] res dř non eſſe integra,
cũ in negotio cõpromiſſo quo ad ſubſtãtialia ipſius ne-

gotij in aliquo eſt ꝓceſſum.uerbi gratia, cõpromiſſum eſt in negotio electionis, cum compromiſſarij cœperint de electione tractare, puta ꝙ vnus dixit, mihi uĩ talis bonus.& alius reſpon.ꝙ ſibi placebat,uel diſplicebat;& hoc innuit hæc litera, q̃ dicit, q̃d hoc modo ſit res non integra:ſed ſi de ſolẽnitatibus electionis aliquid fieret, non minus eſſet res integra,nec minus reuocare poſſet; ut ſi cantaſſent miſſam de ſancto Spiritu: uel etiã ſi intraſſent capl'm,ſed nihil de electione tractantes,arg.ff. de ꝓcu.ante lit.& l.ſeq.ubi habeť,ꝙ res eſt integra quo ad ꝓcuratorem,quouſq; lis conteſtatur, licet multa ꝓcedant,ut citationes,declinatoriç fori,& alia hmõi.alij tñ dicunt ꝯ. ¶Item ſi cõpromiſſarij habuiſſent tractatũ de aliquibus,ſed ab eis ex toto receſsiſſent: uel ſi elegiſſent,& ipſe renunciaſſet, cum ſimpl'r poteſtatem procedendi haberent, uideretur res integra, arg.ĵ.de ele.nõ reſi.relatum,C.quomodo & quando, ſi præſes, contrà, & alibi dicitur res integra, quouſque ſua interſit, ff.de condi.ob tur.cau. ſi pecuniam: ſed hoc non impedit reuocationem, dummodò ſoluat intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non poteſt, ubi præbendæ non ſunt diſtinctæ, eligere canonicos.*
2 *In electionibus beneficiorũq; collationibus conſuetudo ſpectatur.*

1 CVm eccleſia Vulterana. [quoſdam elegit] †ubi præbendæ non ſunt diſtinctæ & negligentibus canonicis non poteſt epiſcopus eligere canonicos,ĵ.de conceſ.præben.ex parte. ſed ad eligendum poteſt eos cogere per cen.ec.ſecus autem ſi eſſent præbendæ diſtinctæ.ſ.eodem cum in cunctis.ĵ.de conceſſ.præben.nõ uac.nulla. & hoc eſt ea ratione: quia nõ dicitur in iure,ꝙ eps ſuppleat defectus canonicorum in his:ſecus eſt enim, ſi diſcretæ,ĵ.de ꝯceſ.pb.nõ ua.nulla.9.q.3. cum ſimus,& ar.ĵ.de ſup.neg.pla. Romana. ¶Ab iniuria].i.ab iniquitate. eps Vulter.in prima petitione egit poſſeſſorio,ſ.ꝙ canonici non moleſtarent eum ſup electione canonicorũ:moleſtare aũt uidebantur, cum inſtitutos ab eo inquietabant. ſuper dicta aũt petitione cũ uterque ꝓbões induxiſſet: q̃a conſtitit melius ꝓbatũ & de antiquiori tpe ꝓ canonicis,abſoluuntur ab impetitione ipſius epi. uel erat forte iniuria canonicorum, q̃ erant ab epo inſtituti, ꝙ inſtitutos ab eo, uel electos non recipiebant.uel ꝙ ipſi canonici etiã eligebant alios. nam prædicta faciendo uim facere uidentur,quominus quietè poſſideat; & iõ cõpetit interdictum uti.poſſ. ff. uti.poſſ.ſi duo.§.iterum.eodẽ mõ,ſi minis terrerent electos ab epo, quominus cõſentirent electioni ab epo factæ. uel dic,ꝙ eps intentabat negatoriam,de quo no.ĵ. de uer.ſig. abbate [quia non uř] ff.de iniur.iniuriarum, in §.j.ff.de peti.hære.illud.ĵ.de app.bonæ.11.q.1. quod debetur.1.q.5. non ſanè. 64.diſt. quia per ambitiones [longe melius] & iõ dicunt obtinere.ĵ.de ꝓba. ex lřis, & c.licet,ubi no. [in ſecundo] hic agitur petitorio [paterentur] de cætero [notorium] & pro epo nullæ ſunt ꝓbationes aliæ. item rei euidentia, uel ſnia alia rite lata,infra de accuſa.euidentia, infra de cohabit.cler. ueſtra,& tua.ff.de legi.ſi de conſuetudine. ¶†Eligendi] ꝙ
2 epiſcoporum ſit collatio ꝓbendarum,de iure uř.21.diſtin.§.j. & c.in nouo,in aut.de mẽſu.or.ĵ.de pecul.c.ult. arg. contrà,ĵ.de his,quæ ſi.à præ.nouit,& c.ea noſcitur. 93.diſt.diaconi. ſo.in electionibus,& beneficiorum collationibus conſuetudo ſpectatur, infra de his, quæ ſi.à præla.ſine conſenſu ca.ea noſcitur,infra de conceſ.preben.uel eccleſiæ non uac.nulla, ĵ.de iu.patr. nobis, ĵ.de cauſa poſ.cum eccleſia Sutrina,ĵ.de uerb.ſig.abbate.

SVMMARIVM.

1 *Electionis confirmatio tenet, etiam ſi electio ſit nulla.*
2 *Confirmatio ſemper fieri debet cum cauſæ cognitione.*
3 *Nunquid confirmatus, cuius electio non tenet, ſit prælatus illius eccleſiæ?*
4 *Confirmatio magis uidetur ſequi uim decreti, quàm confirmationis.*
5 *Exceptio doli habiti in electione tam contra conſecrationem, quàm confirmationem competit.*
6 *In ſpirituali cauſa iuratur de calumnia ab excipiente.*
7 *Poteſt quis ſuper facto alieno coram ſe habito iurare.*
8 *Neganti non incumbit probatio.*
9 *Sententia lata in cauſa inquiſitionis,uel denũciationis, ſeu exceptionis præiudicat aliis de eodem agere uolentibus.*
10 *Sententia interlocutoria tranſit in rem iudicatam ita, quòd ſuper ea poſtea non auditur.*

CVm dilecti. [Examinatis] licet.n.examinauerint uoluntates aliorum, non tñ propter hoc obligãtur, ut eorum uota ſequanť, ſed liberam habent eligendi poteſtatem, ut ex ſequen.apparet [declarando] idem eſſet, & ſi ſuper hoc non ſententiaſſet, dũmodò præmiſſa ſuper hoc petitione, inquiſitione, & electione,eo non obſtante confirmet, ar.ff.de neg.geſt.
1 Neſenius.§.ſi. ¶†Cõfirmauit] confirmatio electionis tenet, etiam ſi electio ſit nulla, dũmodò fiat ex certa ſcia confirmatoris, & durante uoluntate eligentium: uel ſi ex uoluntate confirmatoris pendet: ſic eſt etiam in confirmatione adoptionis.ff.de adop.adoptio. ſic etiam eſt in tutoribus datis ab his, qui eos dare non poſſunt, uel qui dati ſunt non ſolẽni teſtamẽto, ut no.plenè in ſum. C.de cõfir.tut.ſicut. & ſic etiam dicitur teſtm̃, quod nõ ualet, confirmari in illo teſtõ, quod ualet. & fortè non ſemper ꝓpriè ſumitur uocabulum confirmationis. ꝓpter hoc contingit, ꝙ poſt confirmationem non poteſt
2 dici in forma electionis. ¶†Itẽ confirmatio ſemper fieri debet cum cauſæ cognitione,ſ.ut ſemper inquiratur de forma,& proceſſu electionis,& de perſona electi,infra eo. nihil. & niſi inquiratur non ualet confirmatio, arg.præ.decr. nihil.ff.de tranſa.cum hi.§.ſi ꝓtor,& ff.de rebus eo.magis.§.antepe.24.diſt.c.ſi.61.diſt.eps. nec tamen credimus neceſſariam niſi ſummariam cognitionem,licet ſit nulla confirmatio, tñ quæ dicit,& quæ fecit,quãdiu toleranť, ualent.8.q.4. nõne.ff.de offi.præto. Barbarius,
a quãuis poſſet [a] dici,ꝙ illa l.loquitur,qñ tenet confirmatio. ſed melius facit pro his: quia quæ fiunt à procuratore, tenent.ff.de procur. ſi is. nec poteſt eis agentibus opp. cum non ſint canonicè inſtituti, ut no.infra eodem.nihil. ſed ſatis benè creditur aliis,ꝙ poſsit obiici,ꝙ confirmatio non teneat,arg.de decu.l.ult. alij tamen hoc fatentur. probato tñ in modum exceptionis:ꝙ cum cõfirmatio nulla eſt nõ tenebit, q̃d agit: quia non eſt cõis ignorãtia, licet res inter alios acta
3 non ꝑiudicet. ¶† Sed põt quæri de confirmato

a ¶ *Quamuis poſſet. Sentit hic Inno. quòd Barbarius non fuit prætor, & eſt communis intel.ad dictam l. Barbarius, ut ibi dicunt nouiſſ. in col.4. in fin.allegant iidem Inn.in c.nuper,infra de biga.*

* a ¶ *Adde Bar.in d.l. Barbarius, in repeti. qui tenet eum Inno. hic.*

confirmato cuius electio non tenet, an ſit prælatus huius eccleſiæ? & certè iuriſconſultus interrogatus de iſta qõne non rñdit: ſed dixit, ꝙ ea quæ dicit, & quæ facit, ualent.ff.de officio præto. Barbarius: nobis aũt uidetur,ꝙ ſiue electio non teneat, ſiue confirmatio, non eſt electus prælatus.62.diſt.per totum.1.q.1.ordinationes. ſed in eo ꝙ dicunt,ꝙ quæ dicit,& quæ facit,tolerantur; bene dicunt ꝑ communem ignorantiam, & ꝑ tuitionem confirmationis,ar.ſ.e.tranſmiſſam, & no.ſ.e.nihil. nec ualet,ſi obiiciatur,ſi nõ eſt prælatus,qũo aget, qũo ualebunt,quæ cum eo,qui eſt prælatus,fierent? rñ.benè ex bono & æquo animo propter communem ignorantiam: uel quia poteſtatem adminiſtrandi recipit ex ꝯfirmatione.ſ.e.tranſmiſſam. & uide ſimile: quia ſi ſententietur pro aliquo ſuper aliqua re,quæ non ſit ſua,ſententia non facit eam ſuam.ff.de cond.indeb.Iulianus ff.de rei uen.cum ex diuerſo.ff.ſi ſer.uen.ſicut.§.diſtat. uerſ. ſi quæratur; & tamen rem illam uendicat per Publicianam,nec obſtat ſibi exceptio,ꝙ non ſit dominus.ff.de pu-
4 bli.ſunt & aliæ.§.j.ff.de iureiu.ſed & ſi. ¶†Item uideť ꝙ confirmatio magis ſequatur uim decreti, q̃ confirmationis:q̃a in ea ſummariè proceditur,& ex hoc eſt, ꝙ facilius admittatur ad contradicendum, quia eſt tam contra decre.q̃ ꝯ ſnĩam, ſi quid obreptitium eſt.ff.de re.e.q. ſub tute.l.j.in prin.& l.magis.§.antepen.& hæc et locũ habent,ubi alius eligit,& alius confirmat. quia ſi idem eſt,qui eligit,& confirmat:quia ptãtem miniſtrandi tribuit,& hi magis propriè dicuntur prouiſores, q̃ electores, uel q̃ confirmatores, tunc non eſt neceſſaria:quia nõ eſſe poteſt cãæ cognitio in confirmatione. ſed antequã prouideat,debet diligenter examinare perſonã, de qua prouidere debet.8.q.2.illud dilectiſſimi. Item nõ obſtãte tali confirmatione quilibet admittiť ad dicendum & ꝯ pſonã,& ꝯ formã, ſicut admitteret ante confirmationẽ,ar.ĵ.qui ma.accu.poſ.cũ in tua. ſed licet ſic admittať ad dicẽdũ in perſonã,& in formã: non tñ ꝑ hoc impeditur effectus confirmationis.ĵ.de appe conſtitutis. nobis non placet,quod dictum eſt, ꝙ nõ tenet confirmatio ſine cognitione cãæ,ſicut probatur ex decre.quã pro ſe inducunt.ĵ.e.nihil ubi dicit, ꝙ ſi ſine præmiſſa examinatione confirmauerit, & poſtea inueniatur habere defectum,ꝙ punitur confirmans, & confirmatus deponitur, ex quo apparet, ꝙ confirmatio tenet, ſed reuocatur, ſi malè eſt confirmatus, uel ſi electio eſt minus canoni-
5 ca,& repete,quæ no.ĵ.de dona.cum olim. ¶†Ex aduerſo] non fuit ſublata exceptio doli habiti in electione ꝑ confirmationem: quia tam ꝯ conſecrationem, q̃ confirmationem competit.ĵ.de accu.ſuper his [& ſaniori] q̃d ſi uerum eſt,nulla eſt electio,ut ff.manda.diligẽter [reſeruare] denunciando.ĵ.de appel.cõſtitutis.ĵ.de deſpõ. impu.ad diſſoluendum. in modum.n.exceptionis nõ uř, ꝙ poſſint procedere, niſi à parte electi peterer cõſecratio:tñ põt dici,cum infra modicum & certum tps teneatur petere confirmationem & conſecrationem, ꝙ infra illud tempus, etiam ſi non petat, tñ poteſt agi excipiendo, cũq; dicatur exceptio non ſolum actionis, ſed etiam intentionis eſſe excluſio, & electi confirmati intẽtio eſt uel eſſe debet ꝙ conſecretur. Itẽ hæc exceptio eſt quaſi accuſatio; de hoc no.ĵ.e.dudum.ĵ.de do.& contu.cum
6 dilecti [à contradictoribus] † hic habes, ꝙ in cã ſpirituali iuratur de calũnia ab excipiente. ad idem.ĵ.de reſtit.ſpol.literas.ĵ.de teſtibus præſentium.ĵ.de excep.paſtoralis. ſi hoc eſt ꝑ præſumptionem,quæ eſt cõtra eũ. alias autem dicunt quidam, & non malè, ꝙ in ſpirituali cã & principali niſi ꝑ præſumptionem, quæ eſt ꝯ eum, ut hic, non iuratur de calũnia, infra de iuramen.calum. literas,& decreta. ſequẽ. imò plus facit præſumptio: q̃a qui iurauit ſuper tota lite, ꝑ præſumptionem iurat poſtea ſuper exceptione, in auten.de teſtibus.§.ſi uerò. ſed certè aliqui dicunt, & non malè, quod non eſt merè ſpiritualis cauſa, ubi agitur de teſti.ſpiritualium, ſed etiã popularis. ſi eſſet merè ſpiritualis,tamen crederem iuramentum de ueritate dicenda, non de calũnia præſtã. ĵ.e.dudum, ſed quando iurat de ueritate, debet iurare etiam,ꝙ ſi de credulitate quæretur,ueritatem rñdebit; & ſic ſe habet conſuetudo eccleſiæ Romanæ. alij tñ dicunt, & forte melius,ut no.ĵ.de iuramen.calum.literas: tamen ſi iuretur,propter hoc non debet uitiari proceſſus iudicis, & ſemper raro quærendus eſt de credulita-
7 te. ¶† Iuramenti] iſti non ſunt teſtes in propria cauſa: ſed ſuper facto alieno coram ſe habito iurant; ad idem. C.de fideicom.l.ultima inſtituta de teſtamen.ord.§.legatarius. nam iudici plus, quàm aliis creditur de his, quæ coram eo aguntur, & his plus creditur,qui in toto negocio interfuerunt.C.de adul.adulteriis.ff.de adulte. l.uti. poſſet etiam dici, quod hoc eſt propter defectus probationum; ad idem.C.de hære.l.ult.4.q.3.§. item ſerui [aut duo] ſecus eſſet, ſi unus ſolus eſſet: quia tunc non crederetur ſibi de hoc, ꝙ quilibet nominaretur,niſi alias probaret, ar.ĵ:de proba.quoniam. nec eſt ſimile de tabellione,qui recipit teſtes,qui creditur,quòd uera ſcripſit, niſi contrarium probetur: quia illud eſt propter publicam autoritatem, quam habet,ſicut etiam per
8 prællega.decre.quoniam, probatur. ¶† Sed obiicies, quare magis oneratur ꝯdictor, probatione formæ,ut ĵ. ibi dicit, alioquin, q̃ probatione dicti ſui? Rñ.quia illi, q negat,nõ incumbit probatio.C.de probatio.actor. hic ꝯdictor negat.ſ.ſe conſenſiſſe in archid unde non incumbit ei probatio,ſed in ſequentibus, ubi dicit, ꝙ debet probare formã,plus aſſerebat,q̃ negabat,ſ.talẽ fuiſſe formã,ſ.ꝙ ſingulorum uota debent inquiri.& iõ incũbit probatio ſibi [ſingulares] ſ.eo.bonæ.memo.Magun. [caſſetis],i.nulla pronuncietis.nec mireris,ꝙ ad dictum iſtorum caſſatur electio:quia licet probatum ſit,ꝙ ꝯ formam ſibi datam elegerunt, & iõ tanquam peccatores uidentur à teſtimonio repellendi: non tamen conſtat eos peccaſſe: quia fortè formam ignorabant, uel fortè non ſunt ueræ probationes, licet non fuerunt reprobatæ. Itẽ nec ipſis præiudicat, cum non agatur contra eos; & etiam ſi ſciuiſſent,licet de hoc,ſicut de alio peccato poſſet excipi contra eos,& ſic repellentur a teſtimonio: tamen ſi non exciperetur, bene admittũtur ad ferendum teſtimonium: ſi autem falſum teſtimonium dixiſſent,nõ admitterenť poſtea.ꝯ ĵ de teſ.ſicut.¶Itẽ bene dicimus, ꝙ ſi dicerent iſti electores, nos amore uel precio deceꝑti, uel etiam ignorantia iuris eum ꝯ formã elegimus, non ualeret teſtimonium eorum ad probationem.ĵ.de teſ.ſicut.14 q.3.c.ſi.ſed hoc intelligitur, qñ hoc nõ dicebant.imo ſe ignorãtia,uel alio mõ excuſabãt. ¶Alioquin].i.ſi ꝯdictor probauerit factum cõpromiſſum ſub prædicta forma. nec mireris, ſi ei incumbit probatio: quia,ex quo cõſtat de compromiſſo,preſumitur ritè ꝓceſſiſſe, ff.de proba.ab ea [ad hanc pœnam] quod ſi nõ feciſſet, eſſet pœna in arbitrio iudicis.ĵ.de accu.ſup his ĵ.de off.dele.de cauſis. hic habes, ꝙ clericus obligat ſe. ad amiſſionem præbendæ, argumentũ ꝯ.C.quæ res pig. obli.poſ.ſpẽ. ¶ Item obligat ſe ad pœnam ordinis, uel anathematis.1.q.7.quotiens, de conſecra.diſt.2.ego Berengarius. item obligat ſe ſub alia pœna.23.diſt.quãdã. 25.q.2.quæcũque.ĵ. de arb.cum tempore. de hoc not.ĵ.

9 de offi.dele.P.& G.¶†Iudicata] nota,ꝙ ſententia lata in
cã inquiſitionis,uel denunciationis,uel exceptionis p̃iu
dicat aliis uolentibus agere de eodẽ. hoc idẽ uidemus
circa crimina,& circa populares actiones.j̃.de accuſa.ſu
per his 23.q.4.ſi illic,& ff de popu.acti.l.iij.ff.de procu.
non cogendus.§.qui ita, argumentum.ff.nau.cau.ſta.l.li
cet.§.poſſumus.ar.cõtrà.j̃.de ſen.& re.iu.quãuis.2.q.5.
Mennam,& c.hic habet.j̃.de accu.ueniens & hoc eſt ue-
rum, ꝙ in popularibus actionibus abſolutio facta præiu
dicat oĩbus, niſi in duobus caſibus: puta ſiquis proſe-
quitur ſuam iniuriam, & probat ſe ignoraſſe, qñ primo
agebatur.ff.de ac.ſi cui.§.ſi & cum uult docere de collu-
dio prioris accuſatoris.ff.de præuarica.l.iij.ff.de iure-
iu.cum qui.§.j.imò in oĩbus dicimus, ꝙ ex eadem cã nõ
poteſt quis agere diuerſis actionibus. ad idem,ut not.j̃.
de purga.cano.cum dilectus,& de colu.detegen.c.ſi.me-
lius forſan diceretur,ꝙ ſpãle eſt in ætate,ſuper qua ſñia
lata ius facit quo ad oẽs.ff.de mino & l.de ætate. uel ſi
faciat ius ĩ eius preiudicium, qui dolo adhibito ſe pro-
bauit maiorem, ut interim non decipiantur ꝯhentes cũ
eo.ff.de minori.l.minor: in eius tñ fauorem non facit.
ius, quin non obſtante tali ſñia poſſit excipi de ætate cõ
tra ipſum petẽtem aliam dignitatem.C.ſi minor ſe ma-
io.dixerit.l.ij.uel forſan ſuper dignitate eſt aliud ꝑꝑ
periculum animæ,quod in ipſius detentatione incurrit.
id aũt dicit hæc decre. ſ.ex quo ſñia lata eſt ſuper ætate,
nõ p̃ot de hoc ulterius quæri. & intellige uerum, ubi
ſolẽniter inquiſiuit,& ſñiam tulit precedẽte inquiſitio-
ne. nã ſi non ſolẽniter feciſſet, nec de certo crimine,uel
defectu ſolennitatis,uel perſonæ. ſed in genere tm̃;tunc
nihilominus p̃ot de illis criminibus,uel defectibus per-
ſonæ inquiri,& agi. ſed in defectibus formæ electionis,
cum de his ſemper inquiri debeat ſolẽnius, non poterit
iterum inquiri, niſi ẜm formam,quam no.s̃.eo.ꝙ ſicut,
& melius.j̃.de dolo,cum olim. itẽ non credimus neceſ-
ſe,ꝙ in confirmationibus electorũ ſit ſeruãda forma edi
cti,uel bãni,quam habes.j̃.qui ma.accu.poſ.c.fin.imò di
cimus, quòd non eſt neceſſe prædicta proponi, ſcilicet
ꝙ quicũq; uult aliquid dicere contra confirmationem,
uel electionem, ꝙ uſq; ad certum diem ueniat, & di-
cat: tamen bene confitemur, ꝙ ſi prædictum edictũ fuit
propoſitum, ꝙ ulterius audiri debet, uel non audiri
ẜm tenorem eiuſdem decre. Super hac tamen materia
pro magna parte certa forma tradita eſt.j̃.eod.ſtatui-
10 mus. ¶†Not.ꝙ interlocutoria tranſit in rem iudicatam
ita, ꝙ ſuper ea poſtea non auditur. ſed hoc eſt, qñ diffi-
nitiuè pronuntiatum eſt ſuper principali,ſ.ꝙ electio cõ
firmata fuit, nec fuit appellatum à confirmatione: quia
ſi eſſet appellatum, & proſequeretur cauſam appella-
tionis,bene audiretur ſuper exceptione ætatis, licet ſu-
per ea eſſet pronunciatum, ut not.j̃.de re iud.quod ad
conſul. hic autem non erat appellatum:ſed tanquam cõ
tra confirmatum agebatur de fraude in electione com-
miſſa propter officium iudicis [legitima] 2.q.6.anterio-
rum.j̃.de ſen.&.re iudi.quod ad conſultationem,& cap.
cum inter.j̃.de teſti.ſignificauerunt.

SVMMARIVM.

1 *Inter electores computantur conſentientes.*
2 *Ex ſolis conſenſibus in aliquem uelut in electum directis ſecundum antiqua iura intelligitur facta electio epi, uel prælati.*
3 *Conſenſus non ualet, niſi ſit in certam perſonam, ſicut nec matrimonium.*
4 *In ſpiritualibus uox propria alicui prodeſt.*

CVm in iure [quẽ ex ſe.] Et ſi hoc dictũ nõ eſſet:
poſſunt tñ unũ ex ſeipſis eligere.8.q.1 in ſcriptu
ris.ff.de tu.& cu.ubi abſunt. ſed ſi in unũ colla-
ta eſſet ptãs nõ poſſet ſeipſum eligere.j̃.de inſti.c.ult.j̃.
de iure patrona.ꝑ ueſt ras.24.q.1.didicimus, niſi forte
iuraſſet eligere meliorem, & ipſe talem crederet.ff.de
tu.& cur.da.p̃tor. ſed,ut mihi ṽr,cum de aliis præſume-
re debeat bonum, & in ſe culpas debeat agnoſcere, ubi
non eſt culpa.5.diſt.ad eius.j̃.de præſump.dudum; hic,ſi
talis eſt, potius eſt repellendus, ut phariſæus, q̃ admit-
1 tendus ut Iudæus. ¶† Dũmõ] dicunt quidã,ꝙ conſentiẽ
tes inter electores cõputantur.ff.quod cuiuſq; uniuer.l.
planè, arg.ff.de adop.ſi conſul. ¶ Sed quid ſi ipſe con-
ſenſit in alium, nunquid poſtea poteſt mutare in ſe, uel
potius electioni de ſe factæ conſentire: ar.ꝙ non.s̃.e.cũ
inter canonicos.ff.de reg.iu.nemo uerũtñ credimus,ꝙ ſi
ſua electione,ſ.quam ipſe fecit de alio, deberet ſuccũbe
re electioni de ſe factæ p̃ot,nõ dico mutare,ſed electio-
ni de ſe factæ conſentire: & tñ cõſenſus eius non ſibi,ſed
illi, quem elegit, proderit. Aliud eſt.n.eligere ſe, uel
alium, & electioni de ſe factæ conſentire. & ſi uerò non
deberet ſuccumbere, non haberet mutare, uel ſuæ ele-
ctioni conſentire,ar.s̃ de poſtu.bonæ memoriæ.79.diſt.
ſi duo, & no.de hoc.s̃.e.c.dudum. ¶ Sed obiicit̃, aut hic
conſentit electioni factæ; & hoc non p̃ot eſſe, cũ electio
eius non teneat: quia in eum maior pars non conſenſit,
ſicut continebat lex compromiſſi: aut faciendum, nec
hoc debet fieri.j̃.e.cum poſt petitam. rñ.ꝙ hic conſen-
2 ſit electioni de ſe factæ. † nam ẜm antiqua iura ex ſolis
conſenſibus in aliquem directis uelut in electum intel-
ligitur facta electio epi,uel prælati.s̃.e.cũ inter capitu-
lum; & ẜm moderna iura hoc idẽ hodie obſeruat̃ in mi
noribus dignitatibus,cũ non ſit immutatum.C.de teſta.
ſancimus. Vel dic,ꝙ hic conſenſus tm̃ eſt de electione fa
cta,qui tantũ poſt publicatam electionẽ requirit̃ ab eo,
ſicut ab extraneo,& bñ intelligit̃ ẜm formã cõpromiſſi ĩ
eũ conſentire maior pars,ex quo tres conſentiũt: qa li-
cet non ſit maior numero:qa tñ eſt ſanior:qa eligũt unũ
ex ſeipſis;qđ apparet:qa ẜm ordinẽ ſcripturæ elegerũt,
q erat, ꝙ primò ex ſeipſis eligerẽt, & poſt ex aliis.ff.de
uſufr.quotiens. ¶Sed dices,licet habeat maiorẽ partẽ,
q̃ alius; non tñ habet maiorẽ & ſaniorẽ partẽ de 7.qđ
eſſe debet.j̃.e.eccl̃ia,& c.in Geneſi.rñ.ꝙ eo ipſo ꝙ dixit
ex ſe, uoluit ius elgendi tm̃ reſidere in 6. ſi ex ſe elige-
rent,& ſint pares eligentes, cum electus non poſſit in-
ter electores numerari: quia nec ſe noĩare, nec eligere
p̃ot expreſsè,infra de inſti.c.ul.infra de iure pa.ꝑ ṽras.
nec tacitè, dicendo,ſ.conſentio electioni de me factæ,
uel cõſentio electioni,quã fecerunt tales: qa hoc dete-
rius eſt.ſ.ambitio & fraus, quàm quando expreſsè,ſcili-
cet quando dicit, conſentio in me,ubi eſt tantum ambi-
tio,nec lex dicit,quod ſuum ſuffragium ſibi proſit, ſicut
apparet rectè intelligenti. ¶ Sed quæres, quid ſi alius
præponderat in meritis? reſpondeo præponat electum
ex ſe; quia nõ dicimus ſaniorẽ partẽ niſi in quantũ col-
ligit̃ ex ordine ſcripturæ,cũ compromiſſum ſit diligẽter
ſeruandũ.ff.de arbi.ſi cũ dies.§.planè,q̃uis qdã alij ꝯdi-
cũt, & nõ malè, niſi ubi oĩa paria ſunt ĩ numero & ordi-
ne:qa ambo ex ſe elegerũt:qa tunc ad merita eundũ eſt.
¶†Sed qd,ſi diceret,cõſentio in illũ,ĩ quẽ maior pars cõ
ſenſerit,uel quẽ talis elegerit?dicimus nõ ualere, ꝓ ele
ctione,i.ut ſuffragiũ p̃ſtaret alicui, ar.ff.de procura.l.ij.
qa cõſenſus nõ ualet,niſi ſit ĩ certã ꝑſonã. ſicut nec mr̃i-
moniũ. nec obſtat.s̃.e.in cauſis. ubi dr̃,quod dat alis po-
teſtatẽ eligendi,& ſic in certam perſonam non cõſentit.
Reſpon.

Reſpon.ꝙ in certos electores conſenſit,& in nullos ele-
ctos.¶Item ex quo p̃ſens eſt, nõ debet alij cõmittere ui
ces ſuas.j̃.eo.quia ꝑꝑ,in ſi. ¶Itẽ cõpromiſſarius elegit,
& non cõpromittens.poſſet tñ compromittere, quod il
lum haberet pro prælato,quẽ talis eligeret.s̃.eo.in cãis
& tunc licet hic, quẽ cõpromiſſarij elegerunt, dicatur
electus à capl̃o,q eſt electus à tribus:hoc tñ non eſt: qa
elegerunt ſed ex ui cõpromiſſi,ut hæc,&.s̃.e. in cãis.p̃ot
ẽt aſſenſum electioni faciendũ p̃ſtare.& rñde ad decre.
j̃.eo.cũ poſt petitionẽ,ut ibi ſolui.alij dicunt, ut p̃dictũ
eſt,qđ eius cõſenſus auget numerũ non ſolũ,qñ ꝓcedit̃
ꝑ cõpromiſſum,ſed ẽt ſi ꝑ ſcrutiniũ alij,ꝙ tunc tm̃ au-
get numerũ, qñ ꝓcedit̃ per cõpromiſſum,& nõ per ſcru
tinium.¶Ex prædictis ſatis patet,ꝙ ſi quinq;,uel pluri-
bus,uel paucioribus ſit data ptãs eligendi ſub ea forma,
ꝙ niſi oẽs conſentiant,ꝙ nõ ualeat eorũ nominatio, uel
electio,ꝙ ipſi nullum ex ſe poſſunt eligere:qa ille,q: ab
alijs eligitur,non p̃ot in ſe conſentire,ut prædictum eſt.
4 ¶†De ſe] hic habes expreſsè, ꝙ in ſpũalibus ꝓpria uox
alicui prodeſt,ar.ꝯ.viij.q.j.in ſcripturis,in pe.glo. ſcien
dũ qui ep̃atum,ubi dr̃,ꝙ deſiderantibus eſt denegandũ,
& fugientibus eſt offerendũ.¶So.dic,ꝙ antequã quis eli
gatur,ſi quærat̃ conſenſus eius,debet dicere,nolo,ꝙ me
eligatis,& rogo,dũmõ ſit dignitas honoris,ar.j̃.cũ poſt,
& c.prælle.tñ nõ reprehenderẽ,ſi quis reſponderet,nõ
eſt mei propoſiti dei uocationi contradicere,ar.xix.q.ij
duæ.ſed ex quo electus eſt,ſi petitur,ꝙ cõſentiat, ẽt cũ
uox eius præſtitura ſit ſuffragium,ẽt congruè reſpõde-
tur,uolens nolo,& nolens uolo:ſed ſi aliquãtulũ renita
tur,melius facit.ſed & ſi ſtatim ꝑꝑ deũ, & nõ ambitione
cõſentiat,fortè timens,ne ꝑnicioſus aliqs eligat̃, nõ ma
lefacit, ut hic: & p̃ot dicere,ꝙ neceſſitas charitatis ad
hoc eum cogit.viij.q.j.ſciendũ.ſi aũt cõfirmator,uel cõ
ſecrator q̃rat,uis conſentire electioni de te factę?debet
reſpõdere,nõ eſt; hæc qõ nr̃a,nec p̃ntis tꝑis,cũ electori-
bus hoc quærentibus reſpõderim,ꝙ conſentiebã. Si aũt
q̃rat,uis confirmari,& cõſecrari?Reſpõ.uolo,& peto:qa
non ambit ep̃atum, cũ per mutuũ conſenſum iã ſit ini-
tiatũ mr̃imoniũ,& hoc.ſ.confirmatio,& conſecratio cõ
firmatiua ſunt prioris actus.ſ.electionis.ille aũt,q in di-
ſcordia electus eſt, ſi cõſenſit,prima facie ſatis præſum-
ptuoſus habet̃:uel ad obediẽtiæ meritũ aliqd adijcere
ṽr.unde nulla eſt.viij.q j.ſciendũ.unde huic ſatis de faci
li eſſet dignitas deneganda.viij.q.j.in ſcripturis. & ĩ hoc
caſu melius petit̃ cõfirmatio ꝑ canonicos: tamẽ ſi ueriſi
militer præſumeret̃ de aliquo malo introducendo, uel
alia cã iuſta apparet,quare multum poſſet de ſuo profe
ctu præſumere,poſſet legitimè conſentire, & ẽt ius ſuũ
proſeq,argu.Ieremię exẽplo ſuprà ut in palle. c.ĩ ſcri-
pturis.viij.q.j.in poſtulatione dicimus,ꝙ ante,q̃ poſtu-
letur,debet cõtradicere,ut ſuprà dictum eſt in electio-
ne,ſed ſi canonicè facta eſt poſtulatio, pulchrius eſt, ꝙ
prius oĩum aliorũ requirat̃ cõſenſus.ſed & ſi ipſe primò
conſentiat dicẽdo,cõſentio poſtulationi,ſi placuerit il-
lis,ad quos ꝑtinet admittere poſtulationẽ, ſed ſibi caue
at,ne in mr̃imoniũ cõſentiat,ne nimiæ redargutioni ſu-
biaceret. nam ſolẽnis poſtulatio, licet non in oĩbus, ta-
men in multis formã electionis tenet ſuprà eo.in cãis.

SVMMARIVM.

1 *Quemadmodum in coronatione inquiri poteſt de uita & meritis coronandi,ita etiam contra eum excipi poteſt.*
2 *Imperator ex electione habet ſuam auctoritatem.*
3 *Neceſſaria eſt examinatio in benedictione abbatum.*
4 *Imperij electoribus eligere imperatorem negligentibus, Papa eliget.*
5 *Poteſt quis propria aucto contra illicitum iuramentum uenire, neq; ſolũ in temerarijs,ſed ẽt in illicitis iuramentis licet non ſine aucten.ſuperio.contrauenire, ut in no.6.*

VEnerabilem. [In meſſem.] vi.q.iij.c.j.[altera.]
iij.q.ix.ꝑ totũ[uerũ]reſpõ.Papæ[in Germanos]
in Eropriè.n. dr̃ Cõſtantinopo. Imperator.j̃.de
ma.& obe.ſolitæ [examinãdi].lxxviij. diſ. qd eſt.¶†Co
1 ronamus]ar.ꝙ ſicut p̃ot inqri in coronatione de uita &
meritis coronandi,ita ẽt poſſit excipi ꝯ eũ, ar.j̃. de ap-
pella.ut nr̃m.& eſt rõ qa in unctione & cõſecratione fit
manus impoſitio,q̃ nõ debet fieri ſine inqſitione.ſuprà
eo.cũ nobis,& in coronatione tribuit̃ ꝯfirmatio, ut hic,
& ea ſine examinatione fieri non debet ſupra eo.cũ dile
cti nõ reputamus tamẽ abſonũ,ꝙ aliquorũ electio, qui
hoc habent ex priuilegio,cõfirmet̃ ſine præcedẽte exa-
minatione,ſicut eſt Ciſtercien.& præmõſtraten.nã ſicut
dr̃ in parte dante tutorẽ filio emancipato:qa p̃tor eum
cõfirmat ſine inquiſitione,inſti.de ſatiſ.tu.§.ſed hoc; qđ
fit ꝑꝑ cõfidentiã, quam ius gerit in tutore dato à p̃re;&
idẽ dici p̃ot in aliqbus,ꝙ tãtã fiduciã in his hẽt Papa,ꝙ
eis indulget,ꝙ ſine inquiſitione eorũ electiones confir-
mentur.¶†Credimus tamẽ,ꝙ ſi Imperator coronã in lo
2 co debito recipere nõ poſſit, nihilominus auctoritatem
miniſtrãdi ab archiep̃o Coloniẽ.poſſet recipere:uel ſuã
auctoritatẽ hẽt ex electione.in palij aũt datione nõ cre
dimus neceſſario examinationẽ faciẽdam,nec ꝑꝑ exce-
ptionẽ differẽdũ:quia cõſequit̃ ad priora,& quia ibi nõ
fit manus ĩpoſitio.¶†In benedictio
3 ne aũt abbatũ credimus[a] neceſſa-
riã examinationẽ,cũ fiat manus im
poſitio,& ibi ordinãdi ptãtem ac-
cipiat.j̃.de accu.meminimus lxix.
di.qm̃.j̃.de ſupplen. negli. p̃la.c.j.
Sed licet abbates in benedictione
plenitudinẽ officij recipiant: nõ ta
men per eã intelligitur dari cõfirmatio, uel adminiſtra
tio in tꝑalibus.quod ex eo apparet: quia ante hẽt hoc,
ſicut in archiep̃o uidemus, qui ex confirmatione ptãtẽ
recipit adminiſtrandi:tamẽ dr̃ poſtea in ſuſceptione pal
lij recipere plenitudinẽ põtificalis officij;quod apparet
tm̃ intelligendũ eſſe de ſpiritualibus.melius dicitur, ꝙ
plenitudo officij quandoq; ſumitur ꝓ cõfirmatione.j̃.
eo.nihil.§.ſi ſed aliquãdo aliter,ſicut apparet in archi-
epiſcopis,qui in pallij datione recipiunt plenitudinem
officij;& tamen ante confirmati & adminiſtrant[exami-
natio]in examinatione uenit,an ſit criminoſus, uel etiã
negligens xv.q.vj. item alius. & etiam an ſit canonicè
electus, ut hic[ſacrilegum]cuius familia à ſacramentis
& aliis actibus remouetur.xvij.q.iiij.miror iij.q.4.nul-
li[obiectioni]ab illo loco,uerum,hucuſque eſt interpo
ſitio[approbando]in prædicationibus, & alijs collocu-
tionibus ſuis, & etiam ſuis literis ſuadet [quæ ad fa-
ctum],id eſt ex eo quòd ſit legitimè electus. uel,id eſt
eo quòd alterius electores electoribus alterius eſſent
præferendi. ſed propter demerita ducis bene dicebat
ſuam electionem nullam [denunciatoris] denunciabat
enim principibus & aliis fidelibus, quos uidebat uici-
nos præcipitio, ſcilicet ad iuuandum Phiſi. ducem, &
ad obtinendum imperium, ne iuuarent eum, cum cri-
minoſus eſſet, & tanta dignitate indignus.xxiij. quæſt.
iiij. nimium ſunt inquieti, & c. ſequenti, & ar.l. di.c.
ſi. duo. nam ad hoc tenetur ex officio, ut.xliii.diſtin.

[a] ¶ *Credimus. Adde eundẽ Inno.in c.j.infrà de ſupplen. negli. præla.quæ uidetur tenere contrariũ, quod hic dicit.*

Epheſiis,& 47.diſt.ꝙ ad nos 93.di.diaconi.23.q.5.ani-
ma.& illis,q iuuabant,conſulebant,ꝙ ab eo recederent,
& in hoc peccato nō perſeuerarent.2.q.1.ſi peccauerit.
uel in eo,ꝙ Phi.malum dicebat,exercebat officium ſuū
uel denunciatoris:qa publicè peccauerat. unde publicè
arguebat.45.diſt.ſed illū uel denunciabat ſnīam priua-
tionis Phi. quam Papa fecerat, ut j̃.ſequit̃.de hoc no.j̃.
de app.ſolicitudinem [indignam] notoria enim erant
eius crimina.2.q.1.de manifeſta [& ex eo] hoc.n.ipſo,ꝙ
electores ducis elegerunt notorium excommunicatū,&
alias indignum,& ꝙ alios contempſerunt,deuoluta fuit
poteſtas eligendi ad alios.j̃.e ſcriptum, & c.congrega-
to.s̃.eo.dudum. ubi de hac materia no. [eos] electores.
[contemptus] s̃.e.ꝙ ſicut [regē] qa ſicut Aquiſgrani ꝑ
Colo. archiepm̄ fuit coronatus,ut continet̃ in integra;
& iō cū ſit in poſſeſſione coronam regni habendo, nō eſt
ꝯ ius,ſi eum regem noīat [ꝙ aūt] hucuſq; factū legatū
defendit, ex nunc loquitur de ſuo [admonitionem] ꝙ
ſatisfaciat de iniuriis, & exceſſibus ſuis. [& expectatio-
nem] ad iudicium,ubi de ſuo iure cognoſcetur [alteri]
ſ.iuſtè electo [non alij] .i.illegitimè electo reprobato,
legitimè electū & coronatum pro rege habere & iuua-
re de iure [conuenire] in unam tantū perſonam, ſed in
4 duas.¶†Et defenſore] ff.de ſol.ꝙ ſi forte.ff.de ritu nup
ſi quis tutor,quaſi dicat nō: ſed eis negligentibus elige-
re imperatorem Papa eliget.& ſi plures elegerunt,Pa-
pa de iure cognoſcet īter eos,& diffiniet:& ſi aliqua par
tium erit contumax, nihilominus parte altera abſente
poteſt procedere.j̃.eo.ſtatuimus [tunc demum] ſ.poſt
coronationem.¶Iuſtè] caſſauit.n.Papa,quod factū erat
de Phy.duce:ſed non confirmauit electorem regis O.&
ideo reſeruauit ꝯdictoribus ptātem dicendi in formam
& perſonam, & tunc interim debent eum habere pro
rege propter coronam,quam acceperat à Colon.archi
epō Aquiſgrani. ¶Notoria] Rn̄det tacitæ ob quaſi.d.
quare reprobaſti Phi. uel quare legatus denunciat p̄di
cta nullis probationibus receptis ꝯ eum. & iō dicit, non
reperimus probationes: quia crimina eius ſunt notoria
[ad eius] .ſ.Lotharij, uel Papæ. ¶Adhærere] cum ele-
ctus eſſet à maiori parte,& coronatus, ubi debuit, & à
quo debuit, qui obtinet iura confirmationis, quouſque
reprobatur,& ei debet obedire,ut hic.8.q.ult.nonne. &
hoc eſt quod licitè Papā conſuluit [notoria] nihilomi
nus tn̄ ordinem,qui in notoriis requiritur, obſeruauit
[excommunicatio] hoc eſt notorium iuris,& duo ſequē
tia notoria ſunt facti,quod non poterat inficiatione cel
lari.j̃.de coha.cle.& mulie.ueſtra, ubi not.[progenito-
res] 56.diſt.ſi gens.15.q.7.cum multæ [excommunica-
tis] non ſequitur,ꝙ læſam habeat conſcientiam,niſi for
te petiiſſet ad cautelam, quod hic non dicitur [iur̄m]
quod fecerat nepoti ſuo tanquam imperatori futuro
dum adhuc pater ſuus Henricus uiueret, uel regnaret
[illicitum] propter ſucceſſionem uiuentis. C.de pac.
pactum. ſed hoc nō vr̄ obſtare, cum uoluntas acceſſerit
uiuētis.C.de pac.l.ul.ſed illa loquuntur in hæreditaria
5 ſucceſſione,q̄ non habet locū in imperio. ¶†Venire] ta
li mō, ſicut fecit,ſ.uſurpando regnū. nā alias, cum fue-
rit illicitū,propria autoritate potuit uenire ꝯ.ſ.nō obe
diēdo, ut impatori. nec debuit expectare ſuperioris au
toritatē.ff.de cond.inſti.l.fi.§.ult.quia in eo, quod neceſ
ſariò defendit, nō eſt neceſſaria ſuperioris autoritas.ff.
leg.iij.fideicommiſſa.§.ſiquis illicitè. ſed ſi dubium eſt,
an teneret, debet adiri ſuperior. nos aliter dicimus, ꝙ
ſi iur̄m non poſſit ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ,
ut ſi iurauit corrumpere ſanctimonialem iugulare pa-
trem,& conſimilia, debet auctoritate propria dimitte-
re, licet debeat pœnitere.22.q.4.c.1.& ſequentibus. ſi
uerò poſſit ſeruari ſine interitu ſalutis æternę,ſed alias
eſt temerarium & pernicioſum exemplo, uel periculo-
ſum,quale hoc erat,non debet uenire ꝯ ſine auctoritate
ſuꝑioris,ut j̃.de iureiu.ſi uerò,& c.cū quidam.§.ult.& c.
uerū.& idē,ſi dubiū eſt,ut s̃.dictū eſt. ſi aūt temerarium
tm̄ eſſet,& non pernicioſum exēplo,nec ꝑiculoſum, tūc
illud ſeruari debet.j̃.de iureiu.ſi uerò debi.22.q.4.§.il
licitū,in fi. niſi eſſet metu,uel dolo extortū; quia tūc ſꝑ
talia iur̄a abſoluunt̃.j̃.de iureiu.uerū,& c.cū contingat;
& no.j̃.quod me.cā ad aures.¶†Et not.quòd non ſolum
ī temerariis,ſed in illicitis iuramē
a tis [a] licet ꝯuenire ſine auctoritate
ſuperioris, ſi neceſſitas urgeat, &
nō poſſit haberi ſuperior,à quo pe
tatur abſolutio.11.q.3.anteceſſor;
& idem eſt, ſi fortè magis utilitas,
uel neceſſitas ſpūalis hoc exigat.
[Fiducia] ꝙ non eſt malū,ſi ad hoc
habet bonā intentionē.61.diſt.qd
proderit.8.qō.1.in ſcripturis. uel
dic,ꝙ nullus debet aſpirare, ſed cu
rare debet, ne impedimentū appo-
natur, ꝙ eligi nō poſſit [de domo.
8.q.1.Moyſes [obſtante] 15.qō.6.
alius.j̃.de trāsla.p̄la.quanto:ſubla
to.n.principali & acceſſorium ſu-
blatum.C.de legi.non dubium.

a ¶*Iuramentis.* Hoc di*ctum dicit ſingulare.* Feli.*in c.* 1.*colū.*16. *poſt me ſupra de conſti. & pro hoc addo, quòd facit, quod dicit gl.in c.ego.n de iureiu. de iurante non reuelare ſecreta conſilij : quia poteſt reuelare illicita & illam gl.dicit ſingula* Ro.*in ſuo ſingulari.* 506. *& uide* Felin.*in dicto capitulo ego enim col.pen. & ad* Inno. *hic adde Card.in conſil.*35.*incip.ad dubia ſing.columna* 2.*uerſic.* Ad *ſecundum facilis.*

COram [Omnibus] no.omnes,
q ſunt in prouincia, uocandos
ad electionē.Quod dr̄ de pulſatio-
ne cāpanæ.s̃.e.cū in cauſis, intelli-
ge,ꝙ illud fit ad uocandū præſen-
tes ad capl̄m, non abſentes ad ele-
ctionē.& dicunt quidā hoc tenere,ſi abſentes intra pro-
uinciā non diſtent ultra duas dietas,ar.s̃.de reſcri.non-
nulli. alij dicunt, ꝙ intra prouinciam & extra uocandi
ſunt illi tantum,qui commodè uocari poſſunt.s̃.ꝙ ſicut
& hoc intelligo,ubi non eſt certa conſuetudo. cōſuetu-
dinem aūt in electionibus præualere dicerem,ar.12.di.
nos conſuetudinem, & s̃.de conſue.cum dilectus.j̃.de
cauſa poſ.cum eccleſia, & melius.j̃.e.in Geneſi.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis electionis non eſt locus feriis.*
2 *Caſſatur electio, ſuper quat ractatum habuerunt electores.*
3 *Electionis tractatus non inuenitur prohibitus ante ſepulturam.*
4 *Quæ requirantur ad hoc, ut dicatur tractatus.*
5 *Non eſt illicitum poſt mortem prælati communiter tractare de ſucceſſoris electione.*
6 *Voces eorum, qui conſpiratam perſonam nominauerunt, non præſtabunt rei ſuffragium.*

BOnæ memoriæ [Cre.]no.qđ ij.ſi die ſtatuto cō
parere nō tenet̃ ꝑꝑ ſolēnitatē, uel aliā cām, tn̄
poſtea competenti tp̄e debet cōparere. uel dic,
1 †ꝙ in cauſis electionū non eſt locus feriis,ut no.j̃.de fer.
c.fin.& 15.q.4.placita tu dic melius, ꝙ iſte H.nec tunc,
nec poſtea fuit arctatus ex citatione facta ante mortē,
ſicut apparet ex fine decre. [archipresbyteri] capitulū
enim reputans.H.contumacem elegerunt archipresby
terum in termino malè aſſignato [irritandam] repete,
quæ dicta ſunt.s̃.e.dudū,& c.ꝙ ſicut. [cōtradictionis].i.
ꝙ non poſſit nec ꝯ perſonam, nec ꝯ formam obiicere,
ſi iterum eligat̃:qa p̄ſumit̃ malo zelo ꝯdicere;& iō non
admittit̃.uel.i.non obſit ei uxor eius,nec alij accreſcit,
ſi capl̄m, uel maior pars capl̄i eum iterū uolūt eligere.
¶In primo] non ꝙ primus ꝯſenſus ſufficiat, q fuit illi-
citus ſed nouus requirit̃ circa eandem ꝑſonam.j̃.de eo,
q dux.in ma.ueniens.63.diſt.quanto.ff.cōia p̄d.receptū.
2 ¶†Caſſauimus] nō ꝙ priuati eſſent electores ipſo iure
poteſtate eligendi:quia nunc diceret̃,irritam ꝓnuncia-
mus:ſed quia tractatū habuerunt in cā, quare caſſatur.
3 ¶†Sepulturę] cū nullum decretū inueniat̃,ubi ꝓhibeat̃
ante ſepulturā tractatus electionis:imò qđ plus eſt,ipſa
electio : qnimò cū ſtatim poſt mortē de iure poſſit fieri
electio, qa morte uiri ſoluta eſt uxor,i.eccl̄ia à lege ui
ri,nubere pōt,cui vult; ergo & eligere epm̄.j̃.de ſecun.
nup.c.pe.& ult.7.q.1.ſicut. Sed ex his,q̄ in decr.dicunt̃,
apparet,ꝙ tractatus,de quo fit hic mētio,nō fuit tm̄ ha
bitus ante ſepulturā,ſed ēt ante mortē;& ſic iudicatum
fuit in eccl̄ia Illerdē.ſ.ꝙ à tp̄e mortis pōt fieri electio.
Itē licet hic cā aſſignet̃ tanq̄ q̄ cooperet̃; tn̄ nō fuit hęc
ſufficiens cā ſnīæ,ſed contēptus canonici ſufficit ad caſ-
ſationem ſnīæ,ſicut aliqn̄ non ſufficiēs poſita ī ſnīa.s̃.e.
auditis.in fi. [de ipſa] .i.archipresbyteri. & hæc in inte
gra cōtinet̃. ¶Tractatum] cōem totius capl̄i, qđ nō li-
cet ſine auctoritate adhuc uiuentis. ipſe.n.pōt uocare
canonicos,& monere ad cōcordiā,& de certa ꝑſona cō-
ſulere.79.diſt. ſi trāſitus.ſed inuicē deliberare,ac cogi-
tare de aliquo bono.q ſuccedat præſenti,cum moriet̃,
nō eſt malū:imò prudentia. ſed ſi & in capl̄o diceret̃ &
cōiter,ſil̄r nō eſſet malū,niſi tractaret̃,ut ſe obligarent
ꝓmiſſione,uel pœna; qđ oīnò eſt illicitū.79.diſt.c.2. &
ſeq.uel niſi aliud faciat, qđ ꝑtineat ad tractatū legiti-
mū, ſicut eſt uocare abſentes. nā credimus, ꝙ ſi ꝑ cōem
tract.capl̄i,uel maioris partis ſit deliberatū de certa ꝑ-
ſona,licet nō ſit firmatū, electio de eo facta poſt mortē
caſſabit̃. ar.hic decr.79.diſt.nullus. ſed ad hoc, ut dicat̃
4 tractatus capl̄i p̄ceſſiſſe,oportet,ꝙ uel totū capl̄m tra-
ctauit,uel maior pars. ¶†Itē ad hoc,ut dicat̃ tractatus,
oportet, ꝙ ibi fuerit diſcuſſio & examinatio ꝑſonæ &
ēt aliorum, q̄ tunc tp̄is in ꝑſona eligenda requirebant̃.
& dicunt qdā,ꝙ ad hoc, ut caſſetur occaſione tractatus
p̄cedētis mortē,oportet,ꝙ interuenerit citatio, ut hic,
uel aliqd aliud,qđ ſit de ſolēnitate electionis, ſicut eſt
facere ſcrutiniū, uel cōpromiſſum,uel aliquid hmōi. &
credunt ēt ſufficere,ſi ob hūc tractatū fiat capl̄m princi
pal̄r,& ibi de certa perſona deliberetur, & firmetur ſal
tēm uerbo,uel dicto. nā ſi ſecundariò,uel incidenter cō
miſceatur hic tractatus & ab oībus,non impediret,quin
poſt mortē eligi poſsit. ¶Item qdam dicunt,ꝙ licet caſ
ſari poſſit electio noīati ante mortē:ſi tn̄ alium eligāt,
non caſſatur: qa non ſunt priuati poteſtate eligendi, ut
hic patet. ¶Alij dicunt,ꝙ oīs electio etiā de alia ꝑſona
facta nō eſt irritanda. & adhuc multum facit: quia ſi ꝑꝑ
perſonam noīatam in tractatu,& non ꝑꝑ paucitatē eli-
gentium eſſet caſſata præſens electio, non tantus fauor
exhiberetur ei in ſecunda electione, ꝙ ſibi ꝯdici nō poſ
ſet.tu dic ꝙ in caſſatione electionis factæ de perſona no
minata non attenditur eius odium:quia forte nihil ſci-
uit de præſenti nominatione : ſed attenditur honeſtas
eccleſiæ, & odium contractantium. & ideo ſtatutum eſt
ꝙ perſona prius nominata non poſſit eligi, ut hic. item
olim ꝓpter ſolēnia exequiarum differebatur tractatus
uſq; ad tertium diem poſt mortem.76.diſt.nullus. ho-
die aūt ſtatim poſt mortem licet.7.qō.1. ſicut alterius.
5 ¶Tractatum] poſt mortem prælati non eſt illicitū tra-
ctare cōiter de electione ſucceſſoris, nec diuiſim, dum-
modo nihil ibi diffiniant. Hæc.n.duo,ſ.deliberare, uel
diffinire, maximè certū fuerūt uel illicita .ſed primū ꝑ
ſe tm̄ non eſt illicitum. & ur̄ diffinitio,ſi quis,cui com-
miſſum eſt,dicit,eligatis talem,uel talem: ſiue dicat oī-
bus ſimul, ſiue ſingul̄r ſingulis : idem ur̄ ſiue vnus ſolus
dicit,ſiue oēs,uel maior pars dicit,bene ſumus oēs con-
cordes,ꝙ talis eligat̃: quia hæc ur̄ diffinitio,uel ordina
tio. ſed ſi aliqs, uel aliqui non ex ꝯdicto, uel mandato
aliorum,nec ordinando aliquē,nec ſuam uoluntatē ex-
primendo,nec ēt alij ſuadēdo dixerint,talis eſſet bonus
ad eligendum,nec crederem pctm̄, quāuis ſit tutius ſile
re.hoc idem etiam ur̄,ſi duo eundo ꝑ uiam ꝓmitterēt,
uel diffinirent,ꝙ aliquem eligerent; ꝙ puniēdi eſſent,
ar.79.diſt.c.j. item caueant iſti ſegregati, uel oēs ſit, ne
ſuper ꝯdicendo alicui malo, uel de ꝓmouendo aliquo
bono faciant aliqua iur̄a, uel ꝓmiſſiones, uel ſubſcri-
ptiones: qa ſi fecerint,punient̃,nec vnquā de facili pote
runt p̄tendere cauſam, quare fecerint.11.q.2.ſi qs cle-
ricorum, & 4.c.p̄cedentib.tn̄ ſi oīnò appareat iuſta cā ī
ꝯrium,ualeret, & non punirētur.16.q.6.ſanè: tn̄ quod
poſtea fiet ab iſtis conſpiratoribus ualet,niſi facerent fa
ctum conſpiratum, puta ſi eligerent ꝑſonam,de qua cō
ſpirauerant. nā electionem credimus hmōi caſſandam:
qa fuit ꝯ mandatum iurium p̄dictorum,arg. 10.diſt.ui-
des,C.de leg.non dubiū. ſed nec credimus ipſo iure cō-
ſpiratores priuatos poteſtate eligendi:quia hoc canone
6 non prohibēt ¶†Et ar.hic,ſed nō ſunt priuati poteſtate
eligendi.tn̄ uoces corū,q ꝯſpiratā ꝑſonam noīauerint,
non p̄ſtabunt ei ſuffragiū, non ea rōne, qa priuati ſunt
poteſtate eligēdi, ſed qa lege uel canone ꝓhibēte ele-
gerūt, uel noīauerūt.10.diſt. uides.C.de leg.nō dubiū.
tn̄ ſi illi, q ſe obligāt prædicta diffōne,ut ſcripturis,uel
aliis modis p̄dictis, poſtea ſe abſoluāt,ſatis dici pōt, ꝙ
non caſſabit̃ electio, & eorum uoces p̄ſtabunt ſuffragia.
iam.n.erāt in tali ſtatu,ꝙ lex uel canō nō ꝓhibebat ab
electione, & oīs res ꝑ quaſcūq; cauſas &c. de re.iu.oīs.
iam.n.deſinit eſſe,& p̄ſumitur vnū factum, qđ primò p̄-
ſumebatur,& erat,ar.j̃.eo.offi.ff.de iud.denique: ſed tn̄
nō nego, qn poſſint puniri ꝓ p̄terito exceſſu. ¶Item ſi
totum capl̄m ante mortem ordinauerit de aliquo eli-
gendo,uel ēt maior pars poſtea idē illicite ordinauerit
ſeparatim ab aliis, & poſtea ſimul cū aliis,q p̄dictis non
interfuerint,conueniant tp̄e licito ad electionē facien-
dam; tenebit electio facta ab illis, qui p̄dictis nō inter-
fuerunt, ſi ſunt ultra tertiā partē capl̄i: quia eſt ſanior
pars.j̃.e.ſcriptū,in fi.& no.s̃.c.dudum,& j̃.c.cōgregato.
ſi aūt fiat à minori parte,q̄ tettia,utraq; caſſabit̃: qa de
oībus ſimul intelligit̃ fieri vnū capl̄m, nec ſunt priuati
poteſtate eligēdi. & iō eſt,qa ſi illi iidē,q malè ordina-
uerūt electionē de aliquo faciēdo, aliū elegerint, tenet
eorū electio. ¶Et hoc eſt,ꝙ illi,q peccauerūt ī ordina-
tione p̄dicta,nō pn̄t ꝓcedere ad electionē p̄dictis nō uo
catis. nam nō ſunt ipſo iure priuati poteſtate eligendi.
Plus placet,ꝙ p̄dictus tractatus nō eſt cōſpiratio: qa nō
eſt ꝯ aliquē; ſed ſimpl̄r pōt dici tractatus, ꝙ aliquando
eſt illicitus,ſi ibi aliquid ſuper futura electione certum
promittatur,uel diffinitur.79 diſt. c.1.alias licitus, ſi ibi
aliquid eſt licitum [arcere] cum non teneat citatio.

CVm ad noſtram [traditiones] ſupra eo. cum cau-
ſam: ſed poſtulari poteſt,ut no.s̃.eo.cum monaſte-
rium [ſi ullā ſpem] principaliter,ſecundariò ei licitum
eſt eccleſiaſticos honores ſperare 69.diſt.ſi officia.64.di
ſtin.conſuluit. uel dic, ut dixi s̃.eo.uenerabilem.

SVMMARIVM.

1 *Legatus diſpenſare non poteſt, ut homo alterius profeſſionis eligatur.*
2 *Poteſt monachus præfici ſecularibus eccleſiis.*

OFficij [& patrẽ] & bene, ſi erat ĩ poteſtate eius:
alias homo liber à ſe tm̃ poſtulãdus eſt [diſpen-
1 ſare] † hic habes, ꝙ Legatus nõ põt diſpenſare,
ut hõ alterius ꝓfeſſionis eligatur; qđ apparet ex eo, ꝙ
caſſatur electio: poſtulari aũt põt. & tunc ſi poſtulaẽ in
Abbatẽ, non facili admitteretẽ. ſed ſi poſtuleẽ ad aliam
dignitatem, ut Archid. uel ꝯſimilem, non oportet ita ſo-
lẽnem inquiſitionem fieri: qa Arch. regl̃r plus oportet
ſcire iura canonica, q̃ regularia: imò idẽ dicimus de mo
nachatu: qa clericus ad eũ debet poſtulari, nõ eligi [in-
2 cõtinẽti.] 30.q.1.ſi qua.ff.ſi cer.pe lecta. ¶†Sed cũ mo-
nachus poſſit p̃fici eccleſiis ſecularib. ut 16.q.1.ſic uiue,
& c.ſi clericatus, quare clericus, maximè ꝗ benè ſciat re
gulam, non põt fieri abbas? Rñ. ꝙ licet ſciat regulã, nõ
tñ ꝓbauit uitã, uel habitũ. 19.q.3. monaſteriis. nam cũ
non ſit ꝓbatus in regula, non põt fieri abbas, ſicut neo-
phytus, ꝗ non eſt ꝓbatus in clericatu, non põt fieri ſacer
dos, uel epũs. 48.diſt. ſicut neophytus: tñ quidam dicunt,
ꝙ in eadem die, qua fit monachus, poteſt eligi in abba-
tem. hæc aũt electio caſſata fuit propter ſuſpitionem
ſimoniæ, uel ambitionis [ſi urgens] maximè.

SVMMARIVM.

1 *Canonica electio eſt, licet excõmunicati minori excommunica-tione ſint admixti non excommunicatis.*
2 *Excipiens de crimine, quod ipſo iure non priuat, non eſt audiendus, quando fit electio.*
3 *Electio non excommunicati præualet electioni excõicatorum.*
4 *Electio excommunicatorum, qui tamen non ſunt per ſententiam excommunicati, tenet.*
5 *An quod dicitur de electionibus ſpiritualibus, poſſit idem dici in non ſpiritualibus?*
6 *Accuſare alium nemo cogi poteſt.*

1 ILla quottidiana [canonicam]. ¶†Nota electio
nem canonicam eſſe, licet excõicati minori ex-
cõicatione ſint admixti nõ excõicatis, ĩ.de cle.
excõmu.min.ſi celebrat. Quidam dixerunt eã caſſandã;
qđ apparet ex eo, ꝙ dñs Papa dicit hic, ꝙ ſupplet defe-
ctum, ſi qs fuit. & ad idẽ facit: qa cũ participare excõi-
cato ſit pctm̃ mortale, ĩ.quod me.cã ſacris, & peccantes
mortal̃r remouentur à legitimis actibus tẽporalibus,
ĩ.de teſti.ſuper eo, multofortius à ſpũalibus. ĩ.ꝗ ſi.ſint
legi.ꝑ venerabilem. ſed non eſt ſimile: qa eligendo ius
ſuum ꝓſequitur, à quo nullus ꝓhibetur. 4.q.6. oĩbus:
ſed teſtificãdo ꝓſequitur publicum offĩ, à quo repelli
debet ꝗlibet criminoſus; & ſic loquitur decre. ſuper eo.
Item in electione non eſt iudex, ꝗ remoueat illum, con
tra quem dr̃ crimen, uel qui eſt criminoſus. ſed in rece
ptione teſtium eſt iudex, ꝗ audiuit exceptiones, & alia
2 de iure. ¶†Item licet excõicatus minori excõicatione
poſsit ꝑ ſñiam remoueri, ſi directè accuſeẽ, ab his acti-
bus & aliis: non eſt tñ ipſo iure remotus. nec eſt audien-
dus ex̃ iudiciũ, qđ eſt, qñ fit electio, excipiẽns de crĩe,
qđ ipſo iure nõ priuat, cum etiã ſic ꝓbatum non infir-
maret, nec priuaret eum iuribus ſuis. ĩ.de iudiciis, at ſi
clerici, nã & alias clericus ſuſpẽſus eſt quo ad ſe, & quo
ad alios. 1.q.1. ſacerdotes, & iã contingeret, ꝙ uix ali-
qua eſſet electio canonica, cum uix aliquis ſit ſine cri-
mine. 50.diſt. quia tua. ſed ſi electus minori excõmuni-
catione ligatus ſit, nunquid ualebit electio de eo facta?
ur̃ ꝙ ſic exẽplo Eſaiæ & Ezechielis. 8.q.1. in ſcripturis.
50.diſt. quid eſt. ¶Et ordinatus in crimine non enormi
executionem retinet. 68.diſt. ſicut. ſed contrarium uerũ
eſt in excõicato minori excõicatione, & habes expreſsũ
in præal. decr. ſi celebrat: ſed hoc plenè nõ ſatisfacit du
bitationi noſtræ, cum ex ſuppletione defectus uideatur
minus canonica electio, ubi excõicatus minori excõmu-
nicatione intereſt. ſed dicimus hanc ſuppletionem non
eſſe de neceſsitate, ſed ex abundanti: imò plus dicimus,
ꝙ ſi interfuit excõicatus maiori excõicatione, tenet ele
ctio, ſi hoc ignorarunt, uel etiam ſcierint, dũmodo ꝓte
ſtentur, quia iõ admittunt eũ: quia dubium eſt de excõ-
municatione eius: non aũt admittunt eum tanq̃ habẽtẽ
ius in electione. ſi.n. ſcienter admitterent tanq̃ ius habẽ
tem in electione, nõ ualeret electio, ar. ĩ.de ꝓcu.c.ult.
ĩ.de re iud. ad ꝓbandum, ĩ.c. Maſſana ĩ.de offi.dele. cũ
ſuper ab. & idẽ dico, ſi admitterẽt quoſlibet alios, quos
ius ꝓhibet admitti, ſicut laicos, ĩ.c. Maſſana. ¶Secus, ſi
illi, ad quos deuoluta eſt poteſtas eligendi alios, ꝗ ſunt
priuati poteſtate eligendi, quia indignum elegerunt, ad
electionem admittant: quia hoc nõ eſt ꝯ ius, ſed præter
ius: quia ibi fauor non peccantium maximè attenditur,
cui renunciare poſſunt, arg. ſupra eodem cum Vinton.
¶Imò plus dico, ꝙ ſi oẽs eſſent excõicati, & vnus ſolus
non excõicatus, cum ꝓteſtatione p̃miſſa admittat alios
excõicatos, tenet electio: quia in eo recidit ius capl̃i, ff.
quod cuiuſq; vni. ſicut, & no. ĩ.de offi.or. irrefragabili.
3 ¶†Sed quid ſi ignorabãt eos excõicatos tẽpore electio-
nis: ſed poſt ꝓbata eſt excõicatio. reſpon. ſi oẽs excõi-
cati elegerunt vnum, & ſolus nõ excõicatus alium, tenet
electio non excõicati, ar. ĩ.eo. ꝯgregato, & melius. ſ̃.eo.
bonæ memo. Ma. & ſ̃.de poſtu. gratũ. ſi uerò excõicati
& non excõicati & non excõicatus conueniunt in vnam
ꝑſonã, & diſtinguũt ꝗdã, licet male, ꝙ ſi tot ſunt excõi-
cati, ꝙ excõicatione ſemota aliorũ electio non teneret,
non ualet electio. ſi uerò pauci ſunt excõicati, & plures
nõ excõicati, tenet electio, ar. ĩ.c. ꝓx. in ſi. alij dicũt & be
ne, ꝙ ſemꝑ tenet electio, etiã ſi vnus ſolus ſit nõ excõi-
catus: qa in eũ recidit ius vniuerſitatis, ut hic dictũ eſt.
& ad hoc facit, qđ dr̃ in duobus tutorib. quorũ vnus eſt
uerus tutor, alius eſt falſus, & p̃ſtant ambo auto. nã te-
net auctoritas, ff. qđ cum fal.tut. l.j. §.j. & eſt ea rõ, quia
ſiue uerus tutor ſolus ſit tutor, ſiue cũ alio, tñ etiam ſo
lus auctoritatem p̃ſtare põt. vnde in his caſib. ubi ĩ oẽm
euentum tenet, qđ fit ab vna parte, nõ habet locũ decr.
ĩ.de offi.del. cum ſuꝑ, ſicut & eſt hic in electione. nam ſi
minor pars eſſet excõicata, & maior non excõicata, &
concors eſt de aliquo, eius electio tenet; ſiue minor ſit
excõicata; & tenet tunc ꝑꝑ uitium minoris partis, & ſi
maior ſit excõicata, tũc tenet ꝓpter numerũ. ur̃ ꝙ me-
lius dicerent numerũ. ſ. ꝙ ſi minor pars ſit excõicata, te
net electio facta à maiori parte, & hoc ꝓpter numerũ.
ſi uerò maior pars ſit excõicata, tũc electio minoris par
tis tenet propter uitium maioris partis: at ubi in vnum
caſum tenet, in alium non, ſicut in duobus iudi.deleg.
cum clauſula, ꝙ ſi nõ ambo &c. ſecus eſt. nam ſi poteſt
intereſſe, non tenet ꝓceſſus alterius. ſi aũt non poteſt,
tenet; & hunc habet locum rõ decre. cum ſuper. ¶Vnde
dicerem, ꝙ ſi tres ſunt iudi.deleg. cum clauſula, ꝙ ſi nõ
omnes &c. & oẽs tres conueniant ad ferendam ſñiam,
vnus tñ eſſet recuſatus ut ſuſpectus, uel excõicatus, te-
neret ſñia. nec obſt. ĩ.de iudi. ad ꝓbandum: quia ibi lo-
quitur, qñ excommunicatus ſine excõicato ſñiam ferre
non poterat. uel dic melius, ꝙ decre. prædictæ, cũ ſuꝑ,
ad probandum, de procu.c.ult. loquuñẽ, qñ excõicatus,
uel alius, ꝗ à iure prohibetur, intereſt alicui tractatui,
uel facto, intereſt tanquam ius habens, & autoritatẽ p̃-
ſtans, & ab aliis ſcienter admittitur. nã in hoc caſu totũ
irritatur, hæc aũt, quæ dicta ſunt, intelligimus, qñ igno-
ranter admiſſus eſt, & poſt, quã ſciunt, nolunt illi quos
tractatus tangit, ꝙ eius autoritate nitatur: ſed tm̃ auto-
ritate illorũ, qui de iure poterant præſtare autoritatẽ.
alij dicũt, ꝙ nõ tenet, ẽt ſi inter cętũ eſſet unus excõica-
tus: ſed Papa de gr̃a teneẽ ſupplere. ut hic, idẽ, ꝙ in ele-
ctione, dicimus ẽt in aliis negociis, ſiue procuratorũ cõ
4 ſtitutionibus, ſiue aliis. ĩ.de procu. cõſulti. ¶†Alij dicũt,
ꝙ ẽt ſi oẽs eſſent excõicati, non tñ ꝑ ſñiam, ꝙ tenet ele-
ctio. & idẽ dicunt in conſtitutione procuratoris, ut no.
ĩ.de procura. cõſulti. ſed de hoc no. ſ̃.eo. cũ Vintonieñ.
nobis vr̃, ꝙ in hoc partes ſunt electores, & iudices: ꝗ ſi
ambo admittant ſcienter ꝑſonas ad eligendũ, uel iudicã
dũ, qui de iure intereſſe nõ poſſunt, nec ꝑ eorum cõſen-
ſum ualet, quod fit ab eis. ĩ.c. Maſſana. ĩ.de offi.dele. cũ
ſuꝑ. ĩ.de procu.c.ſi. quod tñ intelligo uerum, ſi poterũt
eos expellere de facto, & de iure. ꝙ ſi de iure non poſ-
ſunt expellere, quia occultum eſt impedimentum, quia
intereſſe non poſſunt uel electioni, uel iudicio, licet &
coelectores & cõiudices hoc ſciãt, ſecure procedant cũ
eis, p̃miſſa tñ priuata proteſtatione, ꝙ ipſi nõ cõſentiũt,
ꝙ alij, ꝗ nõ p̃nt intereſſe electioni, uel iudicio, habeãt ĩ
eis uocem, uel ꝙ ſint eorũ electores: imò pro ſe tm̃ eli-
gũt, & ex ſuis uotis tm̃ & cõſenſibus uolunt electionem
inniti, ar. 2.q.7. plerique. & idẽ intelligo, ſi de facto nõ
poterũt expellere: qa tunc ſib̃i proteſtatione facta, & pu
blicè, ſi audent, uel occultè. ĩ.qđ me.cã perlatum, pro-
cedant ad electionẽ. Hic tñ prudenter attende, ut nihil
faciant, quod uideanẽ conſentire, ꝙ ſecũ eligant: quia
ſi idonei ſcruteneẽ non idoneos, hoc ipſo uidereẽ cũ eis
eligere, nec ualeret proteſtatio, quæ ꝯdiceret facto. ĩ.
de app. ſolicitudinem, niſi forte & hoc ipſum. ſ. ꝙ ſcru-
tarentur, facerent timore, ar. ĩ.ꝙ me.cã. perlatũ. hoc nõ
placet: quia non ſcrutantur tanq̃ ipſi, ſed quaſi capitu-
lũ. & iõ non præiudicat eis, ẽt ſi ſciant. per illud aũt, ꝙ
ambo ad eoſdem ſcrutatores uadũt, uel quod dant ali-
quibus p̃tãtẽ eligẽdi, uel publicãdi electionẽ, uel profe
rendi ſñiam, nõ uidereñẽ ꝯ ſuam proteſtationẽ uenire. ſi
aũt ſcienter admittãt perſonas ad eligendũ, uel iudican
dũ, quæ intereſſe de iure non debent, ſed tñ de ſuo con-
ſenſu poſſunt admitti tunc ualet, quod cõiter fit ab eis,
ar. ff. pro ſo. l.j. §.j. ſ̃.e. cũ Vintoñ. ſ̃.e. in cauſis. ĩ.de of.de-
le. ſuꝑ qõnum. §.j. & c. coram. ſi aũt ignoranter admit-
tant ẽt eos, qui nullo modo per eorũ cõſenſum poſſunt
intereſſe electioni, uel iudicio, ſꝑ tenet, qđ fit ab eis, ar.
ff. pro ſo. l.j. §.j. quia principalis eorũ intentio eſt elige-
re ſiue cũ aliis, ſiue ꝑ ſe tm̃, ſi alij de iure intereſſe non
poſſunt. ff. de iniur. eũ qui. §. ſi iniuriã. & §. ſe. itẽ dic, ꝙ ſi
totum capl̃m, uel maior pars, illi, ſ. penes quos eſt p̃tãs
faciẽdi capl̃m, uel non faciendi. admittunt ſciẽter ex-
cõicatos notorios, non ualet electio facta ab hoc illici-
to capl̃o, ẽt ab ignorantibus excõicatos. & idem eſt, ſi nõ
ſunt notorij excommunicati, dũmõ probari poſſit. iſti.n.
ignorantes excõicatos in hoc illicito capitulo cũ cõſen-
tientibus non debent procedere ad electionẽ faciendã:
ſed debent expectare finem termini ſtatuti à iure. uel
dic, ꝙ ſtatim & in eodẽ capitulo poſſunt ignorãtes elige
re: quia ipſi ſoli ſunt capl̃m, cũ alij ipſo iure ſint priuati
p̃tãte eligendi, ar. ĩ.eo. Maſſana. ſed certè illa decr. hoc
non dicit. ¶Aliis uidetur, ꝙ hæc electio ignorãtium ua
let, ſi ſit in eodem contextu: quia aliorũ electio eſt ma-
la, uel nulla. ſ̃.e. dudum. ĩ.e. congregato. ſed ex interua
lo nõ ualet, niſi uocatis aliis. nõ.n. caſſatur eorũ electio
ꝗ eligunt cũ excõicatis: quia priuati ſunt p̃tãte eligẽdi,
uel quia uoces eorũ non præſtant ſuffragium: quia com-
municant cum excõmunicatis, qui priuati ſunt. tales.n.
non remouẽtur ab eligẽdo. ĩ.de cle.exc.mi.ſi. celebrat.
ſed hęc eſt cauſa, quare non tenet electio eorum: qa in-
tẽdunt eos eligere cum excõmunicatis, quod eſſe non
poteſt. ĩ.de offi.dele. cum ſuper. & uidetur, etiam ſi di-
uerſos eligant excommunicati, & non excommunicati:
quia ſcienter admittunt excõicatos, & cum eis coelige-
re intendunt, ꝙ non ualet electio, ẽt non excõicatorum
prædicta ratione: quia coeligere uidẽtur, licet diuerſos
eligant, ar. ff. de re iud. duo, & ff. de arb. ſi in tres, & l.
ſe. nec eſt uis ſiue capitulum admittat ad eligendum, &
ſic coeligant, ſiue ſingulares perſonæ capituli ſcienter
coeligant cum excõicatis; quod apparet, ſi poſt, q̃ ſciue-
rint, in auxilium ſuæ electionis utantur uocibus excõi-
catorum. ſemper.n. caſſabitur talis electio: quia quod
uolunt nõ poſſunt & quod poſſunt nolunt. ĩ.de offi.de-
5 le. cum ſuper. ¶† Item quod dictum eſt in electionibus
ſpiritualibus, idem vr̃ ẽt in non ſpiritualibus, ſ. ꝙ ſi ex-
communicati & nõ excõicati ſunt mixti ad aliquod ne-
gociũ uniuerſitatis faciendum, ꝙ tota poteſtas recidit ĩ
non excõmunicatos: quia nulla ratio diuerſitatis vr̃, li-
cet aliqui dicant ꝯ: ſed ſi non eſt factum uniuerſitatis,
ſed alias commune; tñ non recidit poteſtas in non excõ-
municatos: quia excõicatus noĩe ſuo bene conſtituit
procuratorem. ĩ.de iudi. intelleximus. ſed non in factis
uniuerſitatis: quia non eſt eius membrum, ſed ab ea p̃-
ciſum. cum interdictis, aut non excõicatis bñ p̃nt alia
negocia præter electiones facere, puta procurationes,
ꝯctus, & hmõi, qui ab eis non prohibentur ẽt in negociis
uniuerſitatis. ſi aũt non ſunt notorij excommunicati,
nec probari põt, tunc non ſolum non ſunt expellendi à
capitulo, ſed etiam uocandi; & hæc bene probantur. ĩ.
de procu.c.ſi. 6.q.2.c.1. & 2. 23.q.4. iubemus. Si autem ca
pitulum, uel maior pars uocauerit ignoranter notorios
excommunicatos, tunc ualet nihilominus electio facta,
ut in iſto.c. ſed tñ in hoc caſu ꝑꝑ præſumptionem ꝯriã
capitulo incumbit probatio, uel maiori parti, ꝙ igno-
rauerunt, ar. ĩ.ut eccl.benefi.c.uno. 82.diſt. propoſuiſti.
ſed in hoc caſu, ſi aliqui ſunt in capitulo, qui ſciũt ali-
quos notoriè excommunicatos, uel de quibus probari
põt, ꝙ ſunt excõicati; nihilominus uoces eorum præſta-
bunt ſibi ſuffragia, dũmodò ſcientes excõicatos non cõ-
ſenſerint expreſsè, ꝙ excõicati uocareñẽ ad capitulum:
tacitus.n. conſenſus, ſcientium, uel p̃ñia non obeſt, cum
etiam ſi ꝯdicerent, uel proteſtareñẽ, ignorantes non co
gereñẽ ꝑꝑ dictum eorũ, nec ẽt deberent ceſſare à uoca-
tione eorũ & eodem modo, ſi aliqui de ſcientibus non
interfuerunt electioni. horum.n. ſcientium electio te-
net, & uoces eorum præſtant ſuffragium, nec eligunt cũ
excõicatis: qa hoc non intendunt, ſed ꝑ ſe tm̃: qa nõ eſt
6 in p̃tãte eorũ eos admittere, uel expellere. ¶† So. dices
debere eis imputari, qui probare poſſunt, & non repro-
bant. Rñ non eſt uerũ: qa nõ eſt præſens, coram quo pro
bent, cũ capl̃m in hoc nõ ſit iudex. itẽ nemo cogiẽ alium
accuſare C. ut nemo inui. age. l.j. & ſicut non cogiẽ ac-
cuſare, ſic nec appellare: quia non prodeſt, niſi appel-
lationẽ proſequereẽ, qđ eſſet agere. ĩ.de ap. cum ſit Ro
mana. fatemur tñ, ꝙ ſi appellauerit, qa aliquis eſt ibi no
torie excõicatus, & ĩ cã appellationis probauerit excõi-
cationẽ notoriã, ꝙ caſſabitur, quicquid factum erit poſt
appel-

appellationem,nec uidelicet,quod dicant, ꝙ ignorabāt
eos excommunicatos:quia debebant deferre appellatio
ni ex iuſta & uera cauſa interpoſitæ.ſecus autem eſſet,ſi
non appellaret,ſed tm̄ capitulo denunciaret aliquos ex-
communicatos intereſſe electioni : quia tunc non caſſa-
retur, quod fieret prius talis denunciatio : in qua nul-
lus ſuperioris eſt examen implorandum . idem dicen-
dum uidetur de interdictis, & omnibus alijs , quos ius,
eligere prohibet:ſed non intelligitur de his , quos ius,
uel iudex ab electione repelleret,ſed tantùm ab electio
ne non prohibentur.s̄.eo.cum Vintonien.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum partium non habetur ad inquiſitionem , ſed ad diffinitionem.*
2 *Compromiſſum fieri non poteſt uno ſolo contradicente.*
3 *Quando aliquis ex iuſta cauſa electioni intereſſe non poteſt, uota ſua procuratori committere licet .*
4 *Vnus ſi loco plurium admittitur,tantùm poteſt uox eius, quā-tum ſi omnes uoces ſuas dediſſent.*
5 *Sufficit poſtulatum duas habere partes .*
6 *In poſtulatione,peccante maiori parte,ius eligendi recidit in minorem partem eligentem.*
7 *An tertia pars eligens dignum, ſit dicenda maior & ſanior dupla poſtulante indignum ?*

SCriptum eſt[de numero].ſ.ꝙ numerus poſtu
lantium erat duplo maior[partis]eligentium
plebanum [reuocatum] infrà de cenſi. olim
[pars altera].ſ.poſtulantium Cradien.[intē-
tionem]·ſ.poſtulationem præferenda electioni [ubi na
1 ti]infrà de preſumptio quoſdam.¶†Conſenſerint]quia
niſi eſſet de aſſenſu partium,prius debet conſtare de de
fenſione partis,& reuocatione,cum ex illo conſtaret , ſi
numerus eſſet duplo maior,necne. uel dic ꝙ benepla-
citum partium non habetur ad inquiſitionem,quam oī
bus modis uult fieri,ut ſupra dictum eſt; ſed ad diffini-
tionem habetur beneplacitum, ꝙ non uult fieri,niſi par
tibus placeat.ſed ſi partibus placet, fiat ſecundum for-
mam,quæ ſequitur[præpoſiti.] Iſti enim,& ſi aliàs ius
non haberent in electione,quia utraque pars conſenſit,
quòd admitterentur,ſuffragium preſtabunt uoces eorū.
2 ¶†Per alios].ſ.procuratores conſtitutos ad eligendum.
ex his uidetur, ꝙ aliqui de electoribus poſſunt facere
compromiſſarios,& alij non;& ꝙ illi , qui non faciunt,
tenentur huiuſmodi compromiſſarios admittere . ſed
contrà uidetur,ꝙ uno ſolo contradicente non poteſt fie
ri compromiſſum. ¶ Item ſi ſunt compromiſſarij , ergo
habent poteſtatem prouidendi eccleſiæ.j̄. eo. quia ꝑꝑ:
quod cōſtat eſſe falſum . quia nec qui compromiſerunt,
3 ſoli habent poteſtatem. †Item ſm̄ hoc uidetur, ꝙ hæc
electio partim ex compromiſſo,partim ex ſcrutinio ꝓ-
cedat:quod non uidetur cōueniens ſo.dicimus,ꝙ ibi nō
fuerunt compromiſſarij,ſed procuratores fuerunt,qui-
bus aliqui uota ſua commiſerant;quod licet,quādo ex
iuſta cauſa aliq̄s electioni intereſſe non pōt.j̄. eo. quia
ꝑꝑ,& ēt ſi ſolūmō placet aliis coelectoribus , ut hæc &
ſatis apparet ex his, q̄ dicunt hic : q̄a poſt talē cōmiſſio
nē uotorū debet fieri ſcrutinium, & nō debet attendi in
ſcrutinio,quot ſunt uoces ꝓcuratorū :ſed qui ſunt illi,
qui uota ſua eis cōmiſerunt,ut hæc dr̄.nā ſi ꝓpriè com
miſſarij eſſent quaſi donatarij : & tm̄ uota eorū attende-
rentur,& nō illorū,q̄ in eos ſua uota tranſtuliſſent,cum
ex ea tranſlatione nihil ptātis in eis remanſiſſet, ut no
ſuprà eo.in cauſis. ¶Sed quæres , cū ſæpè cōtingit, ꝙ in
aliq̄bus eccleſijs electio nō tm̄ ꝑtinet ad capl̄m,ſed ali-
q̄n ꝓ tertia parte pertinet ad capitulū, ꝓ alia tertia par
te ad clerum ciuitatis,& ꝓ alia ad p̄latos ,an hoc,cū nō
oēs poſſint,nec debeāt intereſſe electionis ſcrutinio ꝑꝑ
inconueniens, quod ſequeret̄, ſ.fortè clerici ſoli plures
ſunt,q̄ totū capitulū,& p̄lati,& ſic ſi eorū uota ſingula-
riter attenderent̄,non ſolū tertiā partē, ſed ēt maiorē
in electione hn̄t,uidelicet nunq̄d ergo in hoc caſu lice
bit facere cōpromiſſarios?Rn̄.nō ſed faciant,ut hic fece
runt,ſ.uota ſua cōmittant aliq̄bus ꝓcuratoribus, q̄ po-
ſtea cū alijs faciant ſcrutiniū,uel cōpromiſſum,ſi cōpro-
mittendi ptātem hn̄t:& ſi duobus cōmiſerint uota ſua,
& tunc unus poterit conſentire in unum in ſcrutinio , &
alius in alium.hoc non fatemur:quia cum quælibet ha-
rum trium partiū quaſi uniuerſitas cenſeatur ad electio
nem faciendā,ꝑ ꝓcuratorē tm̄ quælibet uniuerſitas rn̄
debit: ſed illius unius uox ualebit ꝓ parte tertia. alias
.n.ſequeretur abſurditas,ꝙ eadē uniuerſitas ſibi ipſi cō
tradiceret per unū procuratorē eligendo alium, uel ēt
per aliū. ¶Nec ob.quod hic dicitur, ꝙ admittebūtur ſin
guli tanquam ſingulares pro ſuis eccleſijs,& non oēs tā
quam una uniuerſitas. quia hoc ſinguli tanquā pro ſin-
gulis eccleſijs habebant ius,& non tanquā pro uniuerſi
tate eccleſiarum,& prælatorum.imò plus dicimus,ꝙ ſi
diuiſim capitulum aliquibus compromiſſarijs confer-
ret poteſtatem,& prælati alijs,& clerici aliis:tamen iſti
quaſi compromiſſarij nō poſſunt eligere: quia in nullos
ſingulariter eſt tranſlata poteſtas eligendi: quia nec ipſi
transferentes ſoli ſine alijs hanc poteſtatem habebant.
ſed nec in omnes tranſlata eſt: quia ſimul in omnes tranſ
ferre noluerunt. fatemur tamen ꝙ ſi omnes transferre
uellent,poſſunt,& non ſolum in eodem tempore, ſed ēt
in diuerſo,ar.ff.de ſer.ru.prædi.per fundum.ff.commu-
nia prædi.receptum.procuratores autē & ſimul,& diui-
ſim conſtituere poſſunt ad hoc,ut uice eorum eligant.
4 ¶†Totq;]no.ꝙ ſi unus pro pluribus admittitur, tantum
pōt ille ſolus,ſiue uox eius, quātum ſi oēs uoces ſuas de
diſſent.& hoc intelligimus,ꝙ omnes tanquā ſinguli ha-
beant ſingulas uoces.aliud enim eſſet,ſi uniuerſitas præ
latorum habeat tm̄ unam uocem,uel duas , licet plures
5 eſſent prælati.¶†Duplo].i.duas partes , ſufficit enim ꝙ
poſtulatus habeat duas partes, & non eſt neceſſe , quòd
plus habeat.¶Item uidetur,ꝙ etiam ſi ab uno ſolo ele-
ctio fiat,ꝙ electio debeat præferri,cum poſtulatio non
tam iuſticiæ quā gratiæ innitatur.electio autem tantū
iuſtitię ſuprà de poſtu.bonæ.i.ſed hoc ar.non ualet.nam
præſentatio ſimiliter innitetur gratiæ.xvj.q.j. ſi quis.&
tamen ſi non admittitur fit iniuria preſentato.xvj.q.vij.
decernimus.& ideò agit contra non admittentem eum,
infrà de iure pat. paſtoralis.& idem in poſtulatione,ar.
ad idem.ff.de aqua quot.l.j.§.pe.& dic ea,quæ hic dicū
tur locum habere in electoribus,& in iure,quod ad ele
ctores pertinet,& quod ex electione,& electoribus acq̄-
rit̄. ius autem confirmatoris,diſpenſatoris,uel alterius
ſuperioris non tangitur in hac decret. imò in optione
eius remanet,ſicut & ante hanc decr.erat , utrum uelit
confirmare,uel diſpenſare,nec ne.ſuprà de poſtu. bonæ
[minime] hic habes notabile,ꝙ quādo in uacatione ali
qua cōtingit fieri unam poſtulationem,& unam electio-
nem quòd non ſeruatur illa rl̄a ꝙ is eligatur,qui à ma-
6 iori, & ſaniori parte fuerit nominatus.¶†Et iterum ha-
bes aliud , quòd peccante maiori parte in poſtulatio-
ne ius eligendi recidit in minorē partem eligentem;
& hoc intelligimus , ſi electio non fiat ex interuallo,
ſed

ſed in eodem contextu . uel non poteſt dicere , non fal-
lere hic regulam. reputatur enim ſanior, quæ eligit,il-
la, quæ poſtulat,ut no.s̄.e. dudum[poſtulantium] igno
ranter indignum. ¶Reprobare] poſtulatio reprobatur,
quia de indigna perſona:electio , quia non habet tertiā
partem capituli,quæ ad minus neceſſaria eſt.q̄n alij non
delinquunt ſcienter poſtulando,uel eligendo indignum
de hoc no.s̄.e.dudum. [Maior pars] non intelligas, ꝙ li-
cet maior pars poſtulantium uel eligendo indignū ſcien
ter priuata ſit poteſtate eligēdi,ꝙ ꝑꝑ hoc alij,qui igno
rantes eum indignum ipſum eligerent,eodem modo pri
uati ſunt poteſtate eligendi.ſed hoc ideo fuit,quia ma-
ior pars poſtulantium archiepiſcopum indignum, priua
ti ſunt poteſtate eligendi.reliqui , qui elegerunt pleba-
num,ſunt maior pars.confirmatur ergo electio plebani
in hoc caſu,non quia illi , qui ignorantes archiepiſcopū
indignum,ipſum elegerunt,priuati ſint poteſtate eligē-
di:ſed quia plebanus maiorem partem habuit, non com
putatis ſcienter eligentibus indignum:ſed per hoc uī, ꝙ
nō ſolum,ſi maior pars,ſed etiam ſi unus ſolus de duplo
numero toleretur,quia ſcienter elegiſſent indignum, ꝙ
deberet confirmari electio,quia uno ſublato non rema
net duplex numerus.reſpon.non eſt uerum quia licet pri
uatus ſit poteſtate eligendi,tn̄ in hac poſtulatione iuſtè
admittitur.& ideò computandus eſt ad complendum nu
merum duplum,licet ſuffragium non præſtaret poſtula-
tioni uox eius:ſecus autem diceremus , ſi primò, priua-
tus poteſtate eligendi admitteretur ignoranter ad po-
ſtulationem:quia tunc non computaretur ad numerum
7 duplum complendum.¶ † Nec eſt dicenda maior & ſa-
nior tertia pars eligens dignum dupla poſtulante indi-
gnum,dummodo tantum in una , uel etiam in pluribus
excedant poſtulantes indignum,dum tamen ſemper re-
maneat maior numerus ignorantium indignum , quam
ſcientium,quia licet ſi non eſſent cum eis ſcienter poſtu
lantes indignum tamen præualet poſtulationi electio ,
quia non eſſet duplex numerus, ſi ſubducerentur ſcien-
ter eligentes ingnum tamen quia eis ſunt adiuncti , non
præualet,quia tertia pars,quæ eligit,non fuit capitulū .
immo dtæ partes,quæ poſtulauerunt,fuerunt capitulum
& permanſerunt capitulum,licet minori pars de eis de-
liquerit ſcienter poſtulando indignum;ſed ſi maior ſciē
ter indignum poſtulaſſet,puta ex xxxiij.xvij.tunc deſiijſ
ſe eſſe capitulum in illis duabus partibus,& fuiſſet capi-
tulum,uel potius maior & ſanior pars capituli,quæ eli-
git.nam tantum dicimus unum capitulum,uel licet ma-
ior pars unum conſentiant,& minor in alium . ſed tunc
dicimus diuerſa capitula,uel unum capitulum, & aliud
nō capitulum,q̄n duæ partes eorum, qui ad electionem
uocandi ſunt,in unam perſonam conueniant,& tertia in
aliam.¶Sed quid ſi de 32.poſtulantibus indignum fue-
rant.17.ſcientes indignum & alij xv.ignorantes , ſed eli-
gentes dignum fuerunt tantum xiiij.Reſpundeo poſtula
tionem & electionem caſſandam,ex quo duplum nume-
rum habet inter ignorantes & ſcientes poſtulatum di-
gnum,& maior pars eſt ignorantium poſtulantium indi-
gnum,quam ſint omnes illi,qui elegerunt dignum . ſed
poteſt dici ſine ſubtilitatibus hoc procedendum ſecun-
dum literam ſimpliciter ſeruandam, ut ſonat[ſcienter]
de hoc no. ſupra eo.dudum,in gl.circa.¶ [Indignum] in
dignitate peccati,in quo perſeuerat : ſecus , ſi pateretur
defectum tunc.n.non priuarentur poteſtate eligendi ſu-
pra e.innotuit,niſi caſſatam poſtulationem iterare uel-
let.ſupra de poſtu.gratim [debeant] illi, qui ſcienter e-
legerunt indignum, non alij, [priuari] per ſententiam
electio fiat ex interuallo.ſi uerò incontinenti,non eſt ne
ceſſaria ſententia,ut hic.uel melius,i.priuatos nunciari.
s̄.eo.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sex menſium curſus neceſſarius eſt in paſtoribus cathedralium & regularium eccleſiarum.*
2 *Quæ dicatur regularis eccleſia .*

1 NE pro defectu † tres menſes] hoc eſt ſpeciale in
paſtoribus cathedralium,& regularium eccleſia
rum.in alijs.n.neceſſarius eſt curſus ſex menſium
j̄. de conceſſio.præben.nulla,& ibi no.quid ſit iuſtum im
pedimentum,& iſtud tp̄s debet a compromiſſarijs obſer
uari,cum capitulum nō poſſit eis plus dare,quàm noſca-
tur habere.ff.de acqui.re.do.traditio,& interim capitu-
lo currit tp̄s nec ob.C.de temp.ap.
a auī.ſi tamen quia [a] ibi compromiſ-
ſum eſt de uoluntate præſcribentis
& eius , cui præſcribitur hoc uero
tm̄ de uolūtate eius cui p̄ſcribit̄ ne
gligētia.iſtorum capitulo imputa-
tur:quia perdit quis ius,quo per ſe
uel per alium non eſt uſus.ff.quem
ad.ſer.ami.uſum ſed cum capitulū
in culpa non fuit,ſeu in mora,quia perſonæ diligenti cō
miſerat,uī,ꝙ ſi nō eligat, tūc legitimè capitulum ſit im
peditum ad hoc,ut tempus ſibi non currat j̄. de conceſ.
præben.quia diuerſitatem,maxime q̄n id reuocari non
poteſt:quia res non integra.s̄.c.in cauſis. ¶ Propter q̄d
dicunt aliqui,ꝙ impedimentum ab alio illatum non im
putatur prædictis,quæ in ipſum ſibi retulerunt,ſicut in
proximo caſu fuit.ff.ſi quis cautio.l.non exigimus . §. ꝙ
diximus,quia debuerunt ita prorogare compromiſſum,
ſi poſtea eligere potuiſſent,ſi compromiſſarij negligen-
tes fuiſſent in eligendo.uel dic melius,quòd ſi ſunt do-
natarij,eorum tantum impedimentum attenditur , ita,
ꝙ impedimentum nil operatur,nec eos negligentia ex-
cuſat:ſecus , quando ſunt compromiſſarij, quia tunc iu
re compromittentium eligere debebant , impedimentis
mutuis ſe excuſant.donatarij uero ſunt, quando ſimpli-
citer eis prouidendi tribuunt poteſtatem. ſed compro-
miſſarij,quando ſimpliciter uel ad tempus id commit-
tunt,ut uice eorum eligāt,ut no.infrà eo.c.quia ꝑꝑ [ca
2 thedralis]i.epiſcopalis.¶† [Vel regularis] regularē ec-
cleſiam collegiatam,ubi ſunt clerici , uel conuerſi ſine
proprio uiuentes, dummodo ſit collegiata , & collegij
ſit electio non autem hic intelligimus comprehendi pa
rochiales eccleſias,uel dignitates cathedralium eccle-
ſiarum præter epiſcopatum:quia litera hoc non ſonat .
Item non intelligimus hic , quòd dicitur , de priora-
tibus qui dantur ab abbatibus . quidam tamen hoc ,
quod hic dicitur, intelligunt de regularibus omnibus,
ſiue electio pertineat ad conuentum,ſiue ad ſuperiorē
abbatem,ſiue quemlibet alium , & non uidemus ratio-
nem diuerſitatis. de prioribus autem,uel certis officijs ,
& q̄ ſunt in monaſterio ſub abbate eidem monaſterio
præſidentem,benè credimus ſub hac regula non actari
quantum ad terminum trium menſium,quia non habēt
principaliter curam. ¶In iuſto impedimento] ſecus, ſi
iuſtum eſſet impedimentum.28.diſt.de Syracuſanæ 71.
diſt.bene infra de conceſ.præben. quia diuerſitatem,ar.
C.de inoffi.teſt.cōtra maiores.ff.ex qui.cau.ma. l.quod
quidem.& ſi non eligatur, transfertur ipſo iure electio
ad

a ¶*Quia ibi.* Adde *Pe.de Anc. in conſil.* 214.*col.pe.uer.*7. *inducitur conſilium* Lu*douicus antiquus parochianus.*

ad proximum ſuperiorem,nec tenet electio poſtea facta
ab eo j̃.de ſup.ne præla.licet,& decr.ſeq. & ſi poſtea pri
mus eligat,& ſecundus eodem modo,cum nulla ſit ipſo
iure prima,tenet ſecunda no.j̃. de ſup.ne.præla.ca. ult.
¶Sed quis dicet,ſi habuerunt iuſtum impedimentũ,nun
quid tranſactis tribus menſibus potuerunt eligere ſine
licentia,uel oportebit eos impetrare in integ.reſt.& di-
cunt quidam,ꝙ ſine ulla reſtõne eligere poterunt:quia
nec currit eis tp̃s,arg.j̃.de conceſ.præben.quia diuerſi-
tatem.alij diſtinguunt, ſi tale ſit impedimentum, quod
faciat dormire præſcriptionem ſicut excõicatio,& tunc
locum habet opinio ſupradicta j̃.de conceſ.præbẽ.quia
diuerſitatem.ſi non faciat eam dormire,ſed iuuatur be-
neficio reſtõnis in inte.ut abſente cauſa reipublicæ, &
tunc non poterunt eligere niſi beneficio petito, & nota.
j̃.de præſcri.ex tranſmiſſa:tamen hoc non placet.¶ Cre
dimus tñ,ꝙ non incipit currere hoc tempus, niſi ab eo
tp̃e,quo ſciuit eccleſiã uacare,& potuit prouidere. ſed
ex quo cœpit currere,ſine aliqua retardatione conſum
mat curſum.unde non uidetur indifferenter locum ha-
bere hæc reſtitutio in integrum. ſed ſi poſtquam incœ-
pit currere,ante finem legitimo impedimento detinere
tur,puta infirmitate,uel alio,quo prouidere impedire-
tur bene conſulerem ſibi reſtituendum tẽpus, quo fuit
impeditus,niſi prius eſſet alij eccleſia illa collata:q̃a tũc
ei nõ auferẽ,arg.j̃. de iure pa.cõſultationib⁹.ſed certè &
tunc ei reſtituetur electio & præbenda alij aufertur, li-
cet canonicè collata fuerit:quia omnia debent reduci
ad eum ſtatum,in quo fuerunt tp̃e,quo impetrat reſtitu
tionem.& bene dicitur:quia eligere debuerunt. nam ſi
omnes in capitulo diſſentiãt,& unus uel plures, qui nul
lum poſtea elegerunt,dicant caſſata electione ab una
parte facta,& tranſacto iam tp̃e trium menſium ſe de-
bere eligere,male dicunt,cum tunc eligere debuiſſent;
& etiam ſi unus ſolus bene elegiſſet,eius electio tenuiſ-
ſet.j̃ e.congregato.¶Sed quid dices,ſi non debuit elige
re,puta poſtulatus eſt aliquis bonus à duobus partibus,
alij conſentire poſtulationi nolũt, nec eligere, quod nõ
teneret s̃.proxi.c.hic ſic reſpondent aliqui, ꝙ ſi hi non
eligant infra tp̃s,& poſtulatio ab alijs facta caſſetur: tñ
electio eis ultra tp̃s ſeruetur,cum eligere non debuerũt
ſed ɔ̃ potius uĩ eis imputandum,ꝙ non elegerunt; quia
per poſtulationem non imponebatur neceſſitas ſuperio
ri,quod approbaret poſtulatum,ut no.in ca. decre. uel
quòd refutaret electionem.& uĩ idem ẽt,ſi ponas cõuer
ſum caſum.ſ.ꝙ ſi confirmaret poſtulationẽ,ulterius non
poterãt eligere,& ꝙ niſi aliud canonicum obeſt, confir-
mare debet poſtulationem,cũ alij,qui nõ elegerunt,nec
poſtulationi conſenſerunt, tanquam contumaces ſunt
putandi.fatemur tamen,ꝙ & in illis officijs, uel miniſte
rijs,quæ pertinent ad collationem abbatis, & ubi cura
animarum non eſt,epiſcopus ſupplebit defectum abba-
tis non infra tres menſes, ſed infra ſex menſes infrà de
conceſ.præb.nulla xviij.q.ij.c.j. [deuoluatur] & ita eſt
correctum infrà de conceſ.præb dilectus, licet quidam
dicant contra[conſilio] requirere hoc cõſilium eſt de
honeſtate,& non de neceſſitate.¶ [Ipſius] qualiter po
teſt prouideri de eis,cum omnes deliquerint nõ eligen
do?reſpon.fortè non omnes peccauerunt, uel quia non
erant præſentes,uel ſi erant præſentes, ꝓꝑ ſcandalũ uel
aliam cauſam dimiſerunt eligere infra tempus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſint de forma electionis.*
2 *Electores ire debent ad requirendum infirmorum uotã, qui in eadem ciuitate,uel clauſtro eodem iacent.*
3 *Vbi per compromiſſum fit electio,non eſt neceſſe fierì collationem uel electionem in capitulo.*
4 *Si duo uel tres tantum ſunt in capitulo,quomodo eligent, &c. quid ſi ſit ſolus unus, in quem ius eligendi recidit, uide in nume. 5.*
6 *Scrutatores debent ſingulos uocare ad ſcrutinium, nec ſufficit generaliter uocare.*
7 *Neceſſaria eſt priuatio per ſententiam, quando ex interuallo facienda eſt electio.*
8 *Electio facta contra formam eſt ipſo iure nulla.*
9 *Si aliquis fecit furtum, uel rapinam, licet uelit rẽ furtiuam reſtituere, tamen ob id non euitabit pœnam dupli,uel quadrupli.*
10 *Qui in electione uocem habet,ſi eſt in loco,unde uocari debet niſi uocetur,poteſt facere caſſari electionem:quia eo contempto facta eſt.*
11 *Quicquid fit lege uel canone prohibente, pro infecto haberi debet.*
12 *In ſpiritualibus quicquid fit per obreptionem, etiam poſt ſententiam reuocatur.*
13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum eſt.*
14 *Maioris partis iudicio ſtatur,quoniam per plures melius ueritas inquiritur.*
15 *Quo caſu poßit procurator in diuerſos conſentire.*

QVia propter [Viduatis] Propter illud uer-
bum dicunt quidam obſeruandas in electio-
ne cuiuſcunque, per quam contingit eccle-
ſia uiduari, & etiam in plebibus, & capellis
dummodo eædem plebes & capellæ prælatos habeant,
qui generalem prælationem habeant in ſpiritualibus
tam in clericos, quàm in laicos parochianos earum ec-
cleſiarum,& hos prælatos bene dicimus ſponſos, ar.xxj.
quæſtione.ij.ſicut in canonicis autem & prælatis cathe-
dralium eccleſiarum,qui non habent curam, nec præla-
tionem generalem,ſed in certis tm̃ articulis, & ubi non
per mortem prælatorum inferiorum,ſed ꝑ mortem ſu-
periorum,ſ.epiſcoporum,uiduantur eccleſiæ non eſt ne
ceſſe has formas ſeruari.quidam tñ dicunt, ꝙ iſtæ for-
mæ habent tm̃ locum in cathedralibus, & regularibus
1 eccleſijs ſuprà c.prox.¶† Præſentibus omnibus] De for
ma eſt,ꝙ capitulum congregetur,& ꝙ de capitulo ali-
qui non diſtincto numero aſſumantur ſiue per aliquos
de capitulo,ſiue aliũde.& ꝙ ipſi ſecretò exquirant,ſ. nõ
audientibus alijs præter ſcrutatores. tamen & præter
ſcrutatores credimus,ꝙ poſſent habere duos,uel plures
teſtes excluditur.n.tãtum,ne capitulum audiat,& uult,
ꝙ ſigillatim,& non binis ſimul euntibus uota cunctorũ,
qui ſunt in capitulo,exquirant,quamuis non obſit, ſi nõ
reſpondeant,uel captioſè reſpondeant.ff.de inter.ac.de
ætate.§.qui tacuit,& §.quod aũt,& ẽt non obeſt,quo mi
nus teneat electio, ſi aliqui de capitulo nõ requiruntur,
dummodò ſuum contemptum non proſequantur,& uo-
ta in ſcriptis redigantur ſiue per eoſdem ſcrutatores, ſi
ue ꝑ unũ tabellionẽ, ſiue ꝑ unũ uel duos uiros idoneos
cum alias conſtare non poſſet.j̃.de proba.quoniam con
tra.& ꝙ uota ſcripta mox publicentur in cõi,i.in capitu
lo.non credimus ɔ̃ formam,ſi in capitulo ſunt aliqui ex
tranei,puta religioſi,uel etiam alij lxiij.di.obeũtibus.
& ꝙ collatio habeatur,de qua hr̃ plenius j̃.e.in geneſi,
& ꝙ ſequatur electio cõis in capitulo.nam hæc eſt de ne
ceſſitate formæ ſed,illa, quæ fit coram populo,non eſt
de forma,& hoc innuit littera huius. ca.in fi. ubi dicit,
ſtatuentes,quòd hoc preceptum,ꝙ ultra formã &c.alij
contradi-

cunt, & oportet,ꝙ electio ſit cõis.i.ab uno fiat,
q ptãtẽ de cõſuetudine, uel uolũtate ſociorũ hẽat,ar.j̃.
eod in geneſi.¶Vtrũ aũt ualeat,ſi tardetur hæc ſolẽniza
tio electionis,no.j̃.eo.publicato uota aũt ſcrutatorũ in
quirent ipſi ijdẽ.nã cũ data ſit eis ptãs inquirendi uota
cunctorũ,ergo & ſua,ar.ſuprà eo.cũ in iure;uel pñt alijs
cõmittere,qui ſcrutatorũ uota ſcrutenẽ:ſed prius nobis
2 magis placet.¶†Vota aũt infirmorum, qui eadẽ ciuita-
te,uel clauſtro eodẽ iacent,ipſi poſſunt ad eos ire,& re
quirere:quia pñs ipſe eſſe uĩ,qui in hortis eſt.ij.q.vj. bi
duum,& quia efficacior eſt uox eius, quã procuratoris,
& dulcius eſt bibere de fonte, quã de riuulo, arg.lxxvj.
di.c.ieiunium.& credimus ſufficere,ſi in ſcrutinio reſpõ
deat.nec eſt neceſſe,ꝙ poſtea requiratur in collatione,
uel in alijs,quæ poſſunt ꝑ alios fieri.uel ſi magis eis pla
cet,poſſunt per ſe procuratores cõſtituere,per quos ſuę
uoluntates ſcrutabuntur,ut hic:ſed ꝙ ſcrutatores ſint fi
de digni,non eſt de forma.¶Itẽ quòd ille eligaẽ, in quẽ
maior & ſanior pars cõſenſerit.s̃.eo. auditis, & hic licet
3 .n.poſt multi cõſentiant,nõ ualet,ut no.j̃.eo.eccl̃ia† ubi
aũt ꝑ cõpromiſſum ſit electio,non eſt neceſſe fieri colla
tionem, uel electionẽ in capitulo:ſed ſufficit, ꝙ ubicũq;
fuerint cõpromiſſarij,uiduatæ eccleſiæ ꝓuideant de pa
ſtore.& iõ caute dr̃, ꝓuideant,nõ eligant.tamẽ alij ɔ̃di-
cunt,& ar.hñt ꝓ ſe:quia licet dñs prouidiſſet de recto-
re filijs Iſrael;tamẽ ſynagogã uocari p̃cepit,ut corã ea
publicaretur.viij.q.j.licet.Item nõ poſſunt plus iuris in
alios transferre, quã ipſi habeant.ſed ipſi debent elige-
re in eccleſia cathedrali.s̃.eo.ꝙ ſicut,in prin.& c. bonæ
me Mag.xxiij.di.in noĩe;ergo,& illi,q̃bus dant ptãtẽ eli
gendi:ſed primi reſpondent,ꝙ corã populo faciẽda eſt
publicatio.ſed illa electio,q̃ debet fieri coram populo,
ſi proceſſum eſt per ſcrutiniũ, põt fieri ubicũq;,ſicut ſi ꝓ
ceditur per cõpromiſſum:quia potius dicẽda eſt ꝓuiſio,
quam electio,ar.quia illi,qui prouidebant olim de iu-
re,ſic faciebant.lxiij.di.lectis Reatina,nobis,cũ longe.j̃.
de app.qua fronte.nã quidam dicũt illos poſſe alibi pro
uidere,qui hoc hñt iure ſuo.ſ.cõſuetudine, uel priuile
gio; & ſic loquuntur p̃miſſa capitula qui aũt ex cõpro-
miſſo ꝓcedunt,ibi debẽt eligere,ubi qui cõpromiſerũt,
eligere tenebantur, & quia non potuerunt aliud tranſ-
ferre,quã habeant.xvj.q.j.ſi quis; & hoc eſt tutius.¶Aſ-
ſumantur]quare hic circuitus habere, cũ ſicut cõueniũt
de electoribus,ſic pñt de prælato cõuenire?Reſpõ. mul
ti difficilius conuenirent in prælatũ,quã in electores.p̃-
tereà aliq timidi malũ nominarent in publico, & tamen
bonum noĩabunt in priuato.item remouetur appella-
tio,quã quidam faciebant, ne poſt nominationem, uel
electionem ſuam alius eligeretur ſuprà eo. conſideraui
4 mus.¶†Tres]ſi cõmodè põt fieri:alioquin duo,uel unus
ar.in authen.de ſan.epi.§.j.Sed quid ſi tm̃ tres, uel duo
ſunt in capitulo,qũo eligent tres? Reſpon. illi tres uel
duo conueniant in capitulo,& ipſi inuicem ipſo facto cõ
ſtituant ſe ſcrutatores,& unus aliũ inquirat,ſi ſunt duo.
ſed ſi ſunt tres, poſſunt duo unũ facere ſcrutatorem,ar.
ad hoc:quia ſi ſcrutatores inuicẽ poſſunt ſe inquirere,
5 eodem mõ prædicti tres,uel duo.¶†Sed quid ſi unus ſo-
lus ſit,in quem ius recidit eligẽdi?Reſpon.ille ſolus uo
catis teſtibus dicet uotum ſuum,& poſtea eliget, & ele-
ctionem publicabit.uel dic,ꝙ hæc conſtitutio nõ habet
locum,niſi ubi ſunt quatuor ad minus.quod ex eo appa
ret,quia dixit,aſſumantur tres fide digni.preterea dicit,
præſentibus oĩbus, quod ad minus de tribus intelligi
oportet,ubi igitur pauciores ſunt,poſſunt eligere quem
cunq; uolunt,dũmõ mutuus cõſenſus hincinde ꝓueniat,
& hoc conſtet.& no.ꝙ hæc decre.non prohibet,ꝙ ſi pri-
mi ſcrutatores infirmantur,uel alias recedunt, quin alij
ſcrutatores eis ſuccedant,& inquirent uota inquiſitorũ.
Item ſi nõ põt fieri una die,fiat in continuata.¶De col-
legio]electorum.accidit.n.q̃ñq;, ꝙ hmõi collegium nõ
tm̃ facit capitulũ maioris eccleſiæ ſed oẽs illi qui de iu-
re, uel conſuetudine uocẽ hñt in electione ſuprà eo.ſcri
ptum,& ſuprà de poſtu.bonę[cunctorum]uota ſcrutato
rum,uel ipſi inter ſe inquirent,uel alijs de capitulo cõ-
6 mittetur.¶†Itẽ hic apparet,ꝙ ſcrutatores noĩatim dñt
ſingulos uocare ad ſcrutiniũ,nec ſufficit gñaliter uoca
re ſic,ſ.uenite ad ſcrutiniũ,qui ſcrutandi remanſiſtis.Itẽ
uocandi ſunt non tm̃,qui ſunt in capitulo, ſed ẽt qui ex-
tra capitulũ ſunt,ſi uideri pñt,ar.inſti. de re.diui.§.exa-
men,ẽt ſi nõ pñt uideri,& ſunt circa capitulũ,& illi de ca
pitulo hoc ſciuerint:quia ſi aliter fieret,eſſet malicia,q̃
omnino in electionibus eſt uitanda[redacta]ꝑ aliquem
ex ſe,uel tabellionem ẽt extraneũ;ſic uidi.¶Mox]anteq̃
diuertant ad alios actus.(.qui teſt.fa. po.cum antiqui
tas.de hoc no.j̃.eo.publicato[publicent] ipſi oẽs ſcruta
tores,uel pars eorũ,uel ipſum capitulum. non.n. eſt de
forma per quẽ fiat[interiecto]ne ꝓcedatur ad electio-
nem:ſed bñ poſſet appellari, ne eligatur,qui eſt de tali
crimine irretitus ſuprà eo.cũ nobis ſed nihilominus ele
ctio de bono nõ caſſabitur,niſi probetur malus.j̃.de his
quæ fi.à maio.par.cap.c.j.¶Collatione] numeri ad nu-
merum,zeli ad zelum,meriti ad meritum,ut.j̃.eo.in ge
neſi.& credimus,ꝙ ſi facto ſcrutinio obiiceretur,ꝙ aliq
requiſiti non hñt uocem in electione, & iõ non augent
numerum,plenè facienda eſt collatio,ut ibidẽ dr̃. alio-
quin,i.ſi non obijcitur,non eſt de neceſſitate iuris,ꝙ ple
nè in capitulo fiat collatio.& ſi ſtatim põt ſciri ueritas,
bonum eſt:tñ & ſi omittatur collatio plena, ẽt q̃ñ aliq̃d
obiicitẽ,nihilominus tenet electio.j̃.de his,quæ fi. à ma.
par.ca.c.j. [eligatur] antequam ad alia diuertatur.j̃.e.
cũ poſt,ſolẽniter publicata electione in capitulo,& cõi
ter.i.ab uno uice oĩum.j̃.eo. in geneſi [&] ꝓ.i. [forma].
j̃.eo.eccleſia[uel ſaltem] ſola prima forma eſt de neceſ
ſitate.aliàs.n.nõ deuenitur ẽt uno ɔ̃dicente ſ. ad cõpro-
miſſum, & hic uidemus [uiris] ẽt extra collegiũ [nõ ua
leat] ipſo iure.j̃.e.in geneſi. ¶Per inſpirationẽ] hæc nõ
eſt forma:ſed ubicunq; cognitum fuerit electionem per
inſpirationem factam,cõfirmabitur:q ſi dei ſpiritu agũ-
tur,&c.j̃.de reg.& tranſ.ad re.licet.xix.q.j.duę.& uĩ eſſe
per inſpirationẽ,& ſi duo uel tres noĩarunt eligendum,
nihilominus fit ꝑ inſpirationẽ. ſed ſi aliq̃ñ interrogeẽ
uis talem,uel ẽt ſi maior pars noĩet ſigillatim, non fit ꝑ
inſpirationem dei,ſed hoĩs inſtigatione facta præſumi-
7 tur.[priuentur]†neceſſaria eſt priuatio ꝑ ſñiam, q̃ñ ex
interuallo facienda eſt electio:ſecus,ſi incontinenti. de
hoc no.ſuprà eo.dudum,& no.j̃.e.Cumana.hic dixerũt
quidam, quòd illi, qui non peccauerunt in electione,
etiam ſi ſint minor pars, habent condictionem ex hac
decre.uel offi. iudi. contra delinquentes in forma, ut
priuentur per ſententiam poteſtate eligendi ea uice, &
ad eos ſolos, qui non deliquerunt, detur per eandem
ſñiam ptãs eligendi; ar. ꝓ eis: quia certũ eſt, ꝙ eligẽtes
contra formã priuandi ſunt ptãte eligendi,ergo ſoli nõ
eligentes ſunt reputãdi capitulũ quoad electionẽ faciẽ-
dam,& in eos ſolos recidit ius eligẽdi.lxv. diſt.c.ſi.ff.q̃d
8 cuiuſq; uniuer.ſicut. ¶†Itẽ electio fcã ɔ̃ formã nulla eſt
ip̃o iure, ut hic.j̃.eo.in geneſi.ergo non ĩpedit, q̃ illi,q̃
non peccauerunt,pñt eligere ergo electio eſt apud non
delinquentes in forma.& inde eſt,ut dicunt,ꝙ tenet ele
ctio ab eis fcã ſiue incõtinẽti,ſiue ex interuallo.ar.ff. de
uer.

uer. ob. ſi dari ſtipuler.alij dicunt, quod ſi hi, qui non
deliquerint,ſunt pauciores,quã illi,qui deliquerunt cõ
tra formã eligendo,licet electio talis ſit nulla , ut hæc:
tamen ex interuallo nõ poſſunt eligere niſi cõiter cum
prioribus & delinquentibus.ſ.eo.auditis, ubi no.& quã-
tũ ad hoc ſatis bene dicere vñr.ſed & addũt, ꝙ noĩe ſuo
minor ꝑs,ꝗ nõ peccauit ꝯ formã eligẽdo,nullã electio-
nẽ,uel offi.iu.ĩplorare põt,ut maior pars priuet ptãte
eligendi,uel ut ſibi det ptãs:ſed noĩe eccl'iæ pñt denun-
ciare hoc ſuperiori,& ſuperior bñ tenebit ſibi impone-
re hanc pænã.ſed tñ,ꝙ minori parti adiudicet ptãs eli-
gendi,hoc nõ tenebit ꝑ ſñiam:qa nec ullo iure hoc caue
tur nec unq̃ factũ inuenit. ¶ Sed dices hic oportere di-
ci ex neceſſitate:qa cũ capituli ſit electio , & in paucio-
res nõ peccantes reciderit ius eligendi.ergo ipſi eligent
ſed ipſi reſpõdẽt,ꝙ facta caſſatione & male eligentes, &
bene oẽs ſimul faciunt unũ capitulũ.unde minor ꝑs non
põt eligere,niſi maiori reſtituat ptãs eligendi : quia cũ
maior pars deliquit,totũ capitulũ deliquiſſe vr;& iõ de
uoluit ptãs eligẽdi ad ꝓximũ ſuperiorẽ, authẽ. de ſan.
epiſ.§.ſiquis oratoriũ.nec mireris,ꝙ nõ delinquens pu-
nitur ꝑꝑ delinquentẽ quia ſimile hẽs.ſuprà eo.ſcriptũ,
in ſi.ar.vj.q.j.§.uerũ.xv.q.iiij.cũ multæ.tamen plus rõni
cõſonũ vr,ꝙ minor pars agere poſſit ad hanc pænam ex
hac decr.antequã ꝓuideat eccleſiæ. ſed & aliud adijci-
unt,licet pluribus nõ placet,ſ.ꝙ nõ delinquentibus dẽt
adiudicari ptãs eligendi:imò,quod plus eſt,ſine adiudi-
catione hoc ipſo,ꝙ maior pars priuat ptãte eligendi,de
uoluit ad minorẽ,ar.ff.quod cuiuſq; uniuer.ſicut.¶ Sed
q̃ro,ſi maior pars,quæ eligit ꝯ formam,uelit reſilire à
ſua electione,uel quia electus nõ conſentit, uel ſi cõſẽn
tit,poſtea renunciat,q̃ritur,utrũ poſſit de nouo eligere
cõtradicente & appellãte altera aperte ex ca cã.uos nõ
poteſtis eligere,quia uos eſtis priuandi, & ad nos eſt de
uoluenda eligendi ptãs?& dicunt qdã,ꝙ nõ ualet eorũ
electio:quia in delictis nõ ꝓdeſt pœnitẽtia in forenſi iu
dicio.C.de apoſta.is qui,cũ ſuis concor. Itẽ ſi diceretur
contrariũ,abſurdũ ſequi vr, ꝙ in optione delinquentis
ſit poſt perpetratũ delictũ effugere pniam à lege impo-
9 ſitã.¶†Item ꝓ eis ẽt eſt,ꝙ ſi aliquis fecit furtum,uel ra
pinã,licet uelit rem furtiuã reſtituere , tamen ꝑꝑ hoc
nõ euitabit pænam dupli,uel quadrupli.ff.de fur.qui ea
mente.ff.ui bo.rap.l.pe.ar. cõtrà.ff. de publica.l.j.ff. de
hære.Manichæos. item pro eis eſt, quod dicit.l.ꝙ ſi res
obligata eſt reſtitutioni,alienari nõ põt.C. de fideicõ.l.
ſi.ultra mediũ.eadem rõne cũ iſta electio obligata ſit re
ſtitutioni:quia debet redire ad nõ delinquẽtes ulterius
eligere nõ poſſent;ad idẽ facit.ff.de in diem adie.l. ubi.
§.ſi.ubi dr,ꝙ ſi ego uendidi fundũ ſub addictione,in diẽ
puta,ut ſit melior conditio uſq; ad certũ tps,offertur,ꝙ
res eſſet inẽpta.ſi aũt.ĩ.illud tps ꝓfixũ ipſe emptor alij
uendiderit , uel obligauerit rem ſic emptã, licet teneat
talis contractus,ꝙ factus eſt à domino,ſi tamẽ extiterit
conditio.ſ.ꝙ alius meliorẽ offerat cõditionẽ , reuocato
primo cõtractu,poterit ſic rẽ uenditam,uel obligatam
recuperare.à ſimili, hic licet poſſet dici,ꝙ teneret ele-
ctio facta ab his,qui deliquerunt : quia penes eos erat
poteſtas eligendi:ſed tamen illi,qui non deliquerunt,&
ad quos debet ptãs eligendi deuolui,hoc poterant non
ob.electione facta ab his,qui ptãtem habebant, ſed, ea
prius irritata,dabitur eis poteſtas eligendi.ad idem fa-
cit,quia alienata in fraudem patronorum & creditorũ
reuocantur,licet domini fuerint,qui alienarunt ut.ff.
de his,quę in frau.cred.& de iure patrona.c. illud , imò
plus eſt:quia etiam ea,quæ non ſunt alienata,i.donata,
uel legata in fraudem,ſi tamen fraus eſt ipſo facto , re-
uocantur.ff.quæ in frau.cre.oẽs.§.Lucius item ad idem
facit,ꝙ ex quo ſemel commiſſa eſt ſtipulatio , ulterius
purgari non poteſt.ff.de ar. Celſus. ¶ Alij uerò dicunt,
& ut uidetur,melius,quòd electio eorum tenet, dũmo-
do fiat ſine ſuſpitione pænæ,nec in fraudem legis fiat,
nec in fraudem non eligentium,quæ ſuſpitio uix habet.
& hoc ideò,quia facta eſt ab his,qui poteſtatem habent
eligendi,& quia effectum conatus nõ habuit,ar. opti.ff.
de in ius uo.quãuis.ff.de his,qui no.infa.qui aũt.ff.ſi qs
cau.& ſi poſt, C.de appel.l.ſi quis li.itẽ uidetur quaſi de
terminata hæc quæſtio.ff.de do.poſt.con.C. de bo. pro.
ſi quis poſt hanc.ubi dicitur, ꝙ licet lex ꝓcipiat , quòd q
cõmiſerit capitale crimen,bona eius publicentur:tamẽ
ſi ante ſñiam alienat bona ſua , tenet alienatio , dum-
modo alienatio fiat ſine ſuſpitione pæne.ff. de dona. ſi
aliquis.Iſta aũt ſuſpitio ſemper uidetur quòd eſſet in
electionibus,dũmodo de bonis perſonis prouideant,cũ
in eis ſemper periculoſa eſt mora infrà de appel.oblatæ
in ſi.& iõ non mala ſuſpitio, ſed bona fides præſumitur.
item facit pro eis.C.de pactis,inter emptorem.l.j. &.ij.
C.de dona.ante nup.cum autẽ.C.de iure do. ẽt. ubi dr,
quòd ſi uenditur,uel donatur res ſub tali pacto , quòd
aliquo caſu contingente res donata,uel uendita perue-
niat ad donatorem,uel uenditorẽ:tamen ſi interim em-
ptor,uel donatarius eandem rem, uel aliam alienaue-
rit,tenet alienatio,& transfertur dominiũ,nec reuoca-
ri poteſt:ſed actio præ.uer. cõpetit cõtra alienantem. à
ſimili hoc tenere debet electio facta ab his, penes quos
erat ptãs eligendi.ſed ipſi electores ſi inueniantur in ali
quo deliquiſſe,punientur aliqua pæna.ea aũt, quæ alij ꝑ
ſe inducunt,nõ obſunt nobis: quia bene fatemur, quod
in delictis,non prodeſt pnĩa,quod uerũ intelligo : quia
ſi accuſentur iſti eligentes de crimine , punirentur non
hac pæna per hanc decre.inflicta, ſed alia : quam eliget
iudex.& eodem modo reſpondeo ad aliud , quod per
ſe inducebant,ſcilicet quòd ex contrario dicitur ſequi,
quòd in optione delinquentis eſt uitare pænam deli-
cti:quia non ſic euitant pænam: quia licet non patian-
tur hanc pænam,patientur aliam.¶Item aliud, quod in
ducunt de fure,& raptore, non obſtat, imò ſi quis bene
attendat , concordat eis . nam & ibi dicunt , quòd ſi
quis poſt furtum factum ante condemnationem alie-
net res ſuas,euacuabit pænam dupli , & quadrupli, arg.
prædictarum.ll. de do. poſt con. cum ſuis concord. in
hoc tamen eſt differentia:quia ibi facilius præſumitur,
quòd faceret alienationem propter ſuſpitionem pæne,
quàm in electionibus. Item ibi agenti contra furem nul
lum ius datur,ſed datum tamen declaratur , quòd ſta-
tim furto facto habuit actionem eius , & quadruplum
contra furem.ſed hi canonici non habent ius in electio
ne,niſi per ſententiam detur. item quaſi expreſſum ui-
detur,quod hi dicunt ſuprà eod. cum terra . Item non
obſtat.l.ul.C.de fideicom.quia res, quæ ſubiacent reſti
tutioni ex cauſa fideicommiſſ.obligatæ ſunt,& in pote-
ſtate fideicommiſ. Item non obſtat , quod obijcitur de
uenditione facta ſub pacto.l.commiſſoriæ,uel addictio-
nis in diem, uel de alienatis in fraudem creditorũ , uel
patronorum:quia illa ſunt ſpãlia,nec trahuntur ad con
ſequentia. Item non ob.l. de arbi.Celſus: quia ibi lo-
quitur de pæna commiſſa certæ perſonæ & in ſtipula-
tione hominis:ſed ſecus eſt in pœna legis , quæ mitius
agit, quam homo.ff.de iure patro. qui contrà.§.i.ff. de
arb. quid tamen.§. ſi.&.l. ſe. item ſecundum alios idem
eſſet , priuatos , & priuandos ; quod eſt abſurdum di-
cere.

10 cere. ¶ † Illud autem pœnitus] ſuper hoc dicimus , ꝙ
ille qui habet uocem in electione,ſi eſt in loco,unde uo
cari debet,niſi uocetur,quod põt facere caſſari electio-
nem:quia eo contempto facta eſt.ſ.e.ꝙ ſicut.§.j.& c. ue
nerabilem & ĩ.e.eccleſia ueſtra item dicimus,ꝙ non te-
nẽtur eum citare, niſi in loco,quo citandus eſt de iure ,
i.infra duas dietas,uel conſue.quæ in his præualet ſupra
de reſcr.nonnulli.ſupra e.coram ĩ.e.in Geneſi. & ſi cita-
uerint, non tenentur eum expectare ſupra e.cum inter
uniuer.item dicimus,ꝙ ſi ſcitur.ubi eſt infra loca, unde
citari,debet, debet citari ꝑſonaliter.ſi autem neſcitur ,
ubi eſt,citari dẽt in loco,ubi cõiter morat, per publicũ
edictũ.ĩ. de cle.nõ reſi.ex parte,& c.ex tuæ ĩ.de fo.cõ.ex
parte.ĩ de eo qui mit.in poſ.ſi aduerſarius,ubi no. item
dicimus,ꝙ ſi tꝑe citationis erat in loco,unde citari debe
ret,ſed electionis tꝑe erat ex̃ fines electoribus deputa-
tos,non præiudicat capitulo,quia non citauit, quia non
intereſt citati.¶Item ſi fuerit tꝑe electionis infra fines
electoribus deputatos,ſed tꝑe citationis nõ erat ibi.i.tẽ
pore,quo alij citabantur,ſimiliter non obeſt capitulo ,
quia habet legitimam excuſationem,ꝙ debitam diligen
tiam habuit in citando eum,ſicut alios . item ſi uagipa-
lans eſt.puta quia aliquando eſt infra fines,aliqñ extra,
licet aliquo die infra illud tps,quo citationes fiunt, in-
fra fines electoribus deputatos,non præiudicat capitu -
lo.ff.de inſti.ſed & ſi.§.conditio,tñ tutius eſt in hoc caſu
citare ad domum.item dicimus,ꝙ ille,qui abſens eſt , ſi
eſt in loco,unde uocari debet,& detinetur iuſto impedi
mento,poteſt conſtituere procuratorem,& ſi non admi
tatur procurator eius,ꝙ faciet caſſari electionem . quia
eo abſente facta eſt,cum potuerit eſſe,per uel per procu
ratorem,quorum alterum ſufficit,ut hic. item plus dici
mus,ꝙ etiam ſi ſit in loco,unde non eſt uocandus etiam
ſi nullum habet impedimentum,cum procuratorem cõ
ſtituere poteſt ad electionem,& præſentes hunc procu-
ratorem de gratia poſſunt admittere,ſi uolunt,ar.ſupra
11 e.ſcriptum,& c.Vintonien.63.diſt.obeuntibus. ¶ † Item
ar.ad hoc,quia ſi ex toto poſſunt in alium extraneum
transferre poteſtatem eligendi,multofortius unam uo -
cem dare.ſed contrà.C.de leg.non dubium.x.diſt.uides
fili.ubi dr,ꝙ quicquid fit lege prohibente debet haberi
pro infecto;ergo hæc procuratio,quæ facta eſt hic cano
ne prohibente,pro nulla eſt habenda.& non ſolum hæc
procuratio non ualet,ſed nec quicquid ex ea ſecutum
eſt ergo nec electio,quam ipſe fecit,ut in ea.l.dr ſo. ue-
rè debent huiuſmodi ꝓcuratio & electio haberi ꝓ nul-
lę.i.debent caſſari,ſi excipiatur contra ipſam; quia malè
facta eſt ante,quam procedatur per ipſam ſed ſi non ex-
cipiatur,cum tñ ſibi ſciant competere exceptionem, te-
net procuratio,& quod per eã fit,ſiue electio,ſiue aliud
& uides ſimile,ꝙ ſecundæ literæ poſt primas impetra-
tæ non ualent;& tñ niſi excipiatur ꝯ eas , tenet qđ fit ꝑ
eas ſ.de reſcri.cæterum,ubi no.ad idem ſuprà de reſcri.
ſuper literis ĩ.de appel.oblatæ.Item licet non teneat ꝓ
miſſio per metum facta,ſi tñ poſtea fit ſolutio, non repe
terentur ff.de condi.ob tur.cau.ſi ob turpem.ad idem ff.
ad Mace.Item ſi.§.ſi.& l.ſe.¶Item dicimus,ꝙ procu hu-
iuſmodi debent habere ſpeciale mandatum ad iuran-
dum in animam dñi,quòd dñs credit, ꝙ tꝑe electionis
erat bonafide ſine fraude infra fines , qui deputati ſunt
ad uocationes electionum , & ꝙ iuſto impedimento te-
netur,quare electioni intereſſe non poteſt modo, & cre
dit uel dubitat , quòd eodem impedimento tenebitur
tempore,quo electio facienda erit . & hoc dicit hic. §.
& debet exprimere impedimentum,& fines.nec.n.in ſuo
iuramento debet ponere uerba iuris infrà de pur. can.
accepimus.illud aũt non placet,ꝙ poſſit conſtituere ꝓ-
curatorem ad eligendum,niſi & det ei poteſtatem iurã-
di in animam ſuã:quia non uenit inſtructus , & inde ſe-
queretur abſurditas,ꝙ uel oporteret capitulum congre
gatum expectare,quouſque nuncius iret,& rediret ab eo
uel iterum alium terminum electioni aſsignare , quæ
abſurditas in ſimili caſu tollitur.63.diſt.cum longe, ar.
12 ad hoc c.di.optatum. ¶ † Item ur,quod poſt præſtitum
iuramentum,ſi alius,cui uox eius præiudicaret, uellet ꝓ
bare,ꝙ dominus tꝑe electionis erat in eo loco,unde uo
cari non debebat,uel ꝙ non detinebatur iuſto impedi-
mẽto,ꝙ non ſit audiendus,ar.ff.de do.ꝙ ſi deferente,ni
ſi forte dicas aliud in ſpiritualibus,ubi reuocatur,quic-
quid fit per obreptionem etiam poſt ſentẽtiam.ſ.de re-
ſcri.dilectus conſtitutus,& c.ad audientiam.ubi no. ꝙ ſi
non exegit iuramentum prædictum a procuratore,tunc
de cœtero non poſſunt nec de loco,nec de impedimen-
to excipere quia hanc exceptionem remiſiſſe uidetur
capitulum,quando ſibi iuramentum remiſit, & ſi dicat,
quòd capitulum deceptum fuit ignorantia facti,quæ ẽt
peritiſsimos fallit.ff.de igno.iu.l.ij.puta, quia credebat
aduerſario,qui hoc dicebat,dicet ei,ꝙ ſupina fuit eius,
ignorantia,quia ius talibus prouidit,quòd poſſunt exi-
gere iuramentum,per ꝙ tolletur eius ignorantia,& ue
ritas apparebit [priuentur] poſtquã ille, qui cognouit
de electione,priuauit eligentes.qui ſunt minor pars pro
pter peccatum in forma commiſſum,poteſtate eligendi
maior pars eis non uocatis licitè eliget.ſi autem maior
pars ſit priuata poteſtate eligendi , tunc non eligit mi-
nor pars,nec etiam ordinarius, qui priuationis ſenten-
tiam tulit,ſed Papa tantum infra de conceſ.præbẽ.quia
diuerſitatem ſupra e.bonæ memoriæ.Alij tamen,ꝙ hoc
habet locum,ubi capitulũ priuatur , ſed ubi maior pars
tantum priuatur poteſtas eligendi deuoluitur etiam ad
minorem partem.quare enim non eligeret minor pars ,
cum non ſint priuati nec ipſo iure,nec per ſententiã?ſed
tamen bene fatemur;ꝙ peccante maiori parte in forma
ꝙ totum capitulum priuari poteſt:quia ꝙ maior pars fa
cit,totum capitulum facere ur,ſecus autem eſt,qñ delin
quunt eligendo in dignam perſonam ſcienter, quia tunc
ꝑꝑ delictum maioris partis non priuatur per ſententiã
capitulum, cum non poſſit delinquere.ff.de dolo. §. j. &
pœnæ ſuos debent tenere autores.C.de pęnis,ſancimus
& infra de his,quæ ſi.a maio.par.ca.quęſiuit [abſens] ab
ſentem puto, etiam ſi ſit in eadem uilla, dummodo non
poſsit ire ad capitulum ſupra e.c.bonæ memo. [in eo]
de hoc no.ſ e.corã[iuſto]puta,qa timet uenire ad capi
tulũ.ſ.e.bonæ memo. Magnum.uel ægritudine.5.q.3. ſi
ægrotans uel ſi uocetur ad maius tribunal,de re iudi. ꝯ.
13 ¶ † Si opus] ſi autem opus ſit, relinquetur iudicio ca-
pituli ꝑꝑ incredulitatem.n.capituli introducitur iura-
mentum,ar.ſupra e.ſignificaſti.infra de iureiu.& ſi Chri
ſtus,& oportet quòd iterum ad eum uadat nuncius, qui
eum iurare faciat,cum enim perſonaliter teneatur iura
re,non teneretur illud facere,niſi requiſitus fuerit. & ſi
unus,uel plures de capitulo nolint recipere procurato-
rem ſine iuramento eius, ſed pars capituli uelit admit-
tere,ualebit uox huius procuratoris non obſtante con-
tradictione minoris partis.ff.ad muni.ꝙ maior . & hæc
dicimus uera, etiam ſi minor pars offerat ſe probaturã
coram ſuperiore , quòd nullum iuſtum impedimentum
habet nec eſt admittenda ſuper hoc probatio coram ſu-
periore,quia hoc ſ.procuratorem eius admittere eſt ar
bitrium capituli,unde ſi vult eum admittere, non tene-
tur

tur admittere contradictionem cuiuſque immo etiam
ſi ſciat capitulum,uel maior pars , quòd nullum habet
impedimentum,tñ procuratoré eius admittere pôt.ſ̃. e.
ſcriptum.nec ob.ꝙ hic dr̃ ſ. ꝙ interdic.ius,ꝙ hoc nõ fiat:
quia hoc incerdictum fit in fauoré capituli.unde ſi uult,
interdictionem remittere pôt:quia in eius fauoré intro
ducta.ff.de le.qđ fauore.alij dicunt ꝯ.ſ.quia ſi corã ſupe
riore probauerit nullum impedimentũ ſubeſſe,reuoca-
bitur ſuffragium per eius uocé exhibitũ, nõ aũt qcquid
factum eſt poſt talé ꝯdictioné,etiã ſi ſup hoc eſſet appel
latum,niſi totum quod factum eſt,penderet ex uoce eius
quia tunc totum reuocandum eſſet.¶ Sed oppones, quic
quid fit poſt appellationem reuocandũ eſt ĩ.de appel.cũ
cauſam.ſo.illud locum habet in iudice,ubi poſt appella
tionem deſinit eſſe iudex:ſed ſecus eſt extra iudiciũ,ubi
non debet omittere, quin iure ſuo utatur ꝑꝑ aliquam
appellationem quantumcunque iuſtam,& ſic hoc nõ de
bet omittere capitulũ ꝑꝑ aliquam appellationé , quin
ad alia procedat. Item licet procedat capitulum poſt ap
pellationem,non tamen contra appellationem,quæ tan
tum fuit,ne uox abſentis per procuratorem admittere-
tur.ſ̃.e.cum nobis.& idem in ſimilibus eſt dicendum fa-
ciat] abſens canonicus.ipſe.n.debet iurare per ſe, uel ꝑ
alium,qui iuret in animam eius,& de eius mãdato. nam
tunc ipſe iurare ur̃.ff.de admi.tu.ita.§.geſſiſſe.¶ [Colle
gio]quid ſi nullus uelit recipere uices eius? quidam di-
cunt,ꝙ cogendus eſt recipere.alij dicunt, ꝙ imputari ſi
bi debet,& procedant præſentes ad electionem. hoc au-
tem non credimus,ꝙ de certa perſona non debeat ſcri-
bere capitulo,cum certa perſona ante ſcrutinium nõ ſit
exprimenda,& quia ſigillatim debent dicere uota ſua ꝓ
curatori autem ſuo bene poteſt præſcribere de certa ꝑ-
14 ſona.¶ † Vicem ſuam] ſed nunquid procu. iſte habebit
duplicem uocem?ar.ꝙ ſic,ut ſupra e.ſcriptũ,& c. in cau-
ſis.ſupra de reſcri.paſtoralis.ĩ.de teſti.licet.ff. de condi.
& demon.fundum in ꝯrium ur̃,ꝙ ideo ſtatur iudicio
maioris partis:quia per plures melius ueritas inquirit̃.
64.di.ex̃.ff.de pac.ſi plures.C.de fideicõ.l.ul.nam ſi pares
ſunt utrinque,licet unus plures uoces habeat,nec zelus,
neque ratio facit, quòd una debeat alteri præualere.
& hæc eadem quæſtio poteſt fieri in pluribus iudicibus,
quorum unus alteri uices ſuas commiſit. ¶ Ad hoc re-
ſpondemus,quòd ſi eſt conſtitutus procurator, qui ex-
primat conſenſum abſentium, & dictum abſentis circa
certam aliquam perſonam,planum eſt,quòd duplum ua
let uox eius,quàm alterius;& tunc non eſt uerus procu
rator,ſed nuncius. Alij tamen dicunt,quod non credi-
mus, quòd ſimpliciter debent ei committere uices
ſuas,& nullam perſonam exprimere, quòd allegant pro
ſe & eadem ratione ipſe idem poſſet capitulo,uel ſcruta
toribus illam perſonam exprimere, ſed non ualet prædi
cta ratio;quia uota debent ſigillatim inquiri,quod non
eſſet,ſi capitulo ſcriberet. ꝙ ſi ſcriberet ſcrutatoribus,
non ſufficeret, quia non poſſunt eum abſentem admitte
re,niſi prius capitulum hoc approbet,& hoc ipſum ſatis
colligitur hic, quia generaliter committit ei uices ſuas
ſcilicet ut quicquid fecerit, ratum habeat. In hoc caſu
non eſt intelligibile, qualiter per unam animam poſsit
exprimere plures conſenſus,primò dicendum , conſen-
tio in talem nomine meo,& poſteà conſentio in eundem
procuratorio nomine,uel etiam in alium , quod eſt im-
poſſibile ſimul & ſemel conſentire in diuerſos . tñ licet
hæc ſubtilitas ſuffragetur,poteſt dici ſecundum pinguẽ
intellectum conſtitutum,ꝙ præualet electio facta ab il-
lo,qui plurium uoces habeat, ut iuribus præalle. ar. ff.
ad Sylla.l.j.§.ul.& ff.de op.li.l.ſi libertus.§.ult. nec eſt ꝯ
naturalem æquitatem,quòd conſenſus unius maius ſuf-
15 fragium præſtet,quam conſenſus alterius.¶ † Item di-
cimus,quòd quando eſt procurator & non ad certam ꝑ-
ſonam eligendam,quòd non poteſt in diuerſos conſenti
re.ſed ſi de certa ꝑſona mãdat,tũc pôt in diuerſos cõſẽti
re:quia tunc non propriè dicitur ipſe conſentire,ſed il-
le,qui mãdauit.¶ Item hic procurator poterit compro
mittere ei,qui non eſt ad certam perſonam, cum in eum
totum ius,quod habebat,tranſtulerit,ſed ſi feciſſet pro
curatorem ad certam perſonam,ſecus:quia tunc non in
telligitur feciſſe procuratorem niſi ad formã neceſſita
tis.ff.de procu.licet.§.ſi ſeruus [clandeſtinas] quæ fiunt
per inſidias uel ſecreta conuenticula uel priuatas ſub-
ſcriptiones ĩ.ut eccle.benefi.ut noſtrũ.79.di.c 2.¶ [So
lenniter] coram populo.eſt enim coram eis publicanda
8.q.1.licet tamen non credimus caſſandam electionem,
ſi omittatur.cum enim ex electione facta in capitulo ſit
electo ius quæſitũ,ſine culpa ſua non amittitur illud 56
diſt.ſatis peruerſum [publicetur] per quemcunque.cũ
enim.hæc publicatio nõ ſit de ſubſtantia,ſufficit ꝑ quem
cunque fieri, ideſt non teneat eam ſecretam.

SVMMARIVM.

1 *Minori excommunicationi ſubiacet recipiens inueſtituram de manu laici.*

QVisquis relectioni [abuſum] nam ſi de conſue
tudine , uel priuilegio haberet,ſecus 63. diſt.
1 Adrianus infra de iure patr. nobis.¶ † Careat
eſt enim irrita. 16.q.3.quoniam.& qui intan-
tum ꝓcedit,ut inueſtituram de manu laici recipiat,mi-
nori excommunicationi ſubiacet uſque ad condignam
ſatisfactionem,ut eo.c.& c.ſi quis deinceps.ſi ꝯ eum aga
tur,de primo debet excommunicari.16.q.7. conſtitutio
nes dixerunt autem aliqui,ꝙ inelegibilis ſit ipſo iure,
ar.hoc,& in præalle.c.ſed alij dicunt contra , ſed malè,
ut infra de iure pa.præterea. credimus tamen epiſcopũ
poſſe diſpenſare,ar.infra de ſen,exc.nuper,& de iudi. at
ſi clerici decr.aũt alle.præterea,non ꝯdicit.loquitur.n.
qñ quis eccleſiã,ut ꝓprietaté,nõ ut bñficium recipit de
manu laici,qui nõ ita punitur,ſicut qui recipit ut benefi
cium[q uerò electione]i.quicunque clerici celebraue-
rint electionem aliquam per abuſum ſecularis poteſta-
tis, ſ.ꝙ clerici in electionibus epõrũ, uel p̃latorũ laicos
intereſſe fecerint ĩ.e.ſacroſancta,& c.Maſſana,uel prin-
cipes laicos ſup ꝑſonis eligendis requirant clerici, ut
conſenſum præſtent.ſupra c.cũ terra,& c. ꝙ ſicut uel mi
nis potentiũ aliquem elegerunt.ſ̃.e.bonæ memo. Mag.
[ſuſpendantur] per ſententiam[priuati] ipſo iure.

SVMMARIVM.

1 *Sufficit ſolum decretum ad probationem canonicæ electionis.*
2 *Citatio non eſt neceſſaria,quando petitur electionis confirmatio ad hoc,quòd confirmetur.*
3 *An factum ab adminiſtrante,qui poſt remouetur,teneat.*
4 *Nunquid factum ab intruſo in aliqua eccleſia ualeat.*
5 *Simoniacus eſt ſuſpẽſus ab officio & adminiſtratione ipſo iure.*
6 *De crimine excipi poteſt contra ferentem teſtimonium.*

NIhil eſt quod eccleſiæ dei[animaduerſione] di
uerſæ penæ ſtatuuntur in canonibus circa indi-
gnè promotos & indignè promouentes j q. j. ſi
qui epi. 36.diſt.qui eccleſia 50.diſt.ex penitent. 55.diſt.
nullus 64.diſtin.cap.ult.51.diſtin.cap.1.¶Careat] ideſt
carere iudicetur. uel dic,ꝙ eoipſo, ꝙ dicitur in ſenten-
tĩa ſuperiorem negligétem fuiſſe in confirmatione ele-
cti, hoc ipſo ſequitur hæc pœna. ¶Qui] ſiue epiſcopi, a
ſiue inferiores prælati,ſupra de conſuetu. cum uenera-
bilis. & hoc uerum eſt in electis,& in poſtulatis nõ. nam
cum poſtulati non poſſunt tranſire ſine diſpenſatione,
nec interim adminiſtrationẽ habent, electi autem iam
1 habent initiatum matrimoniũ. † Aut perſonas] de iu-
re enim eſt,ꝙ ſolum decretum ſufficit ad probationem
canonicæ electionis , ut not.ſupra eod. innotuit.61.di-
ſtinc.epiſcopus.ſed conſuetudo Romanæ Eccleſiæ eſt,ꝙ
non cõfirmat aliquem electum, niſi ſint præſentes apud
ſedẽ Apoſtolicã duo de his,qui interfuerint electioni,
niſi aliquando ex certa ſcientia aliquid de gratia faciat.
2 ¶ † Item dicimus, ꝙ non eſt neceſſaria aliqua citatio,
quando petitur cõfirmatio electionis ad hoc,quod con
firmetur, ut dictum eſt; & ita eſt generalis conſuetudo.
debet enim quiſque,qui vult contradicere, ire,ut con-
tradicat confirmationi, argum.infra ſtatuimus. nec ua-
let, ſi dicat ſe neſcire, quando petiit confirmationem,
cum liceat cuilibet præuenire & denunciare futurum
præcipitium ; quod fieret, ſi confirmaretur,uel ordina-
retur, ſicut eſt in ſpõſalibus carnalibus,infra de deſpon.
impube.ad diſſoluendum. ¶Item ad hoc facit, ꝙ mora
periculoſa eſt in electionibus , infra de app.obla. & ſu-
pra eodem cum inter uniuer. tamen ſi citentur canoni-
ci ſecũdum generale edictum, & mittatur, ut omnes ue
niant,qui uolunt dicere contra elect.melior eſt electio:
quia difficilius de cetero admittentur: ſed ſolum decre
tum ſufficit ad dicendum aliquid contra electum , niſi
de nouo ad eius noticiam perueniret , argum.infra de
ætate,accepimus. ¶Adminiſtrent] iſti ex ſola electione
adminiſtrationem habent à Papa. 22.diſtin. in nomine.
C.de uerb.ſign.quidam, circa fin.C.ad trebel.l.penul.&
ſic adminiſtrare poſſunt, ac ſi prælati eſſent confirmati.
alij dicũt,ꝙ ſunt ut uiſitatores,uel procuratores, ſupra
eodem cum nobis, & cuſtodes.61.diſtin.obitum. 7.q.1.
conſtitutum:ſed obedientiã à ſubditis recipere non de-
3 bent.¶†Sed pone,ꝙ iſti,qui ſic adminiſtrant,poſt remo
uentur,nunquid tenet,quod ab eis factum eſt? arg.ꝙ te
net,ſupra querelã.ĩ.de iure patron.cõſultationibus. ff.
ſi cer.pet.eius.8.q.4. nonne.ff.de procur. ſi procurator.
ff.de off.præto.Barbarius.3.q.7.§.tria.arg.contrà, infra
de hære.fraternitatis. 12.q.2.alienationes.25.q.1. om-
nia.12.q.2.p̃cariæ.ff.de eo,qui pro tu.l.ſi is.ff.de re.eo.q
tu.ꝙ neq; ſo.dicimus,ꝙ oés, qui habuerunt canonicum
ingreſſum , licet poſt fiant hæretici , uel ſimoniaci , ra-
tum eſt,quod fit ab eis,quouſq; tolerãtur, ut in d.c.nõ-
ne.ĩ.de do.& contu.ueritatis , niſi forte eſſent ordina-
tiones, uel cõſecrationes,uel alia ſpiritualia, quæ quo
ad executionem irritæ ſunt , niſi interueniat diſpenſa-
tio.1.q.1.ſi quis à ſimonia.9.qõ.1.c.1.& 2.hoc non pla-
cet de ſimoniacis . uel niſi eſſent leges , uel ordinatio-
nes , quas feciſſet , quæ in eius opprobrium caſſantur ,
infra de hære.fraternitatis , multofortius caſſantur , ſi
à principio non haberet canonicum ingreſſum , ut quia
ſimoniacè, uel per intruſionem, uel ſchiſmaticè, uel qa
hæreticus,uel excõmunicatus aſſumptus eſt,uel alias ét
contra ius naturale eſt electio de eo facta : uel etiam
non eſt confirmata. alienationes enim & ordinationes
ab eo factæ non ualent,ut 12.q.2.alienationes,cum ſuis
cõcor.ſimile in procuratore. ff.de procu.ſi is , & ff de
re.eo.qui ſub tu.uel cu.quòd neque,ſed de iſtis non con
firmatis dicunt aliqui , quod ſi aliqua fecerint in iudi-
cio , uel etiam extra iudi. ex offic.ut emancipationes,
& ſimilia , quòd propter errorem communem & utili-
tatem publicam ualẽt.ff.de off.præt.Barbarius , quam-
uis[a] poſſet rñderi , ꝙ ibi ideo te-
net: quia erat prætor confirmatus
à præfecto p̃torio,uel ipſa electio-
ne : ſed non cõfirmatus nec electus
non prælatus , ſed fur.ff.de decu.
Modeſtinus. 1. quæſt.1. ordinatio-
nes , & cap.ſi quis neque. Alij di-
cunt, ſed non placet, quòd quãdiu
eſt in poſſeſſione epiſcopatus etiã
non confirmatus , ualent non ſo-
lum prædicta ; ſed alia omnia,quæ
facit , ne illudatur contrahentibus, & quia tanta ſubti-
litas de facili uerteretur in perniciem eccleſiæ. C.de
uerb.ſigni.l. cum quidam.C.ad Trebe.l.pen.ff.de mi.in
integ.reſt.l.ſimiliter. ſed reſpondemus , quòd ibi erat
hæres. Item quòd ſic agebat &c.ff.ad Maced.ſiquis. &
dic illam loqui propter odium Macedon. & ſatis dici
poſſet id , quod facit iſte , qui eſt in poſſeſſione, de fru-
ctibus , & etiam ſi interim conferret beneficia , quòd
propter beneficium poſſeſſionis bonafide tenet : quia
hoc ratione poſſeſsionis fit , & ad commodum poſſeſ-
ſionis pertinet. uerum , ſi bonafide percipiat : quia cre-
dit ſuam electionem canonicam , & ſe legitime con-
firmatum , facit fructus ſuos.ff.de uſu.qui ſcit. præte-
reà ſalua diſtinctione de fructibus , quæ eſt in ſumma:
ſecus autem,ſi eſſet malefic.C.de rerum uendi.certum.
ſi autem crederetur prælatus, & nõ eſſet in poſſeſsione,
ſecus, infra de iure patronatus. conſultationibus. alij
dicunt tenere, quod facit in recipiendo, ſcilicet ut li-
berentur ei ſoluentes : non aũt in dando, ſcilicet quia
non acquiritur his, quibus dant, argum.ff.ſi certum pe-
tatur.eius qui. ſed potius uidetur, quòd ſiue bonæ fidei
poſſeſſori prælato, nõ autem confirmato,ſiue malęfidei
quis ſoluerit non liberatur, etiam ſi annuas penſiones
ſoluat : quia nemo liberatur ſoluendo alij etiam bonę
fidei poſſeſſori penſionem , niſi fortè eſſet prædo , qui
res alterius alicui locaſſet : qa tunc fortè liberatur co-
lonus ſoluendo etiam prædoni,ff.
b de conditione indebi. ſi urbana.[b]
4 ¶ †Nam ubi aliquis eſt intruſus in
aliqua eccleſia ſine auctoritate ſu
perioris, qualis eſt omnis non con
firmatus, puta quia ſua auctorita-
te occupauit, uel aliorũ potentũ,quicqd facit, non te-
net ſiue alienando, ſiue præbendas ꝯferendo,ſiue agen-
do,ſiue iudicando, nec liberantur ei ſoluentes.16.q7. ſi
quis de. ſicut etiam non tenerent, ſi à quocũque extra-
neo fierent. non enim debent eſſe melioris cõditionis:
quia uitioſus eſt. argumentum contra, infra de iure pa
tronatus.conſultationibus. Sed poteſt reſponderi ſic:
quia bona fide poſſidebat,& nõ tanq̃ prælatus,ſed quaſi
patronus, qui confirmatione non eget. & ideò commo-
do poſſeſsionis tam in præſentando,q̃ aliis gaudere de-
bebat. hic aũt malęfidei, & quaſi prælatus, qui confir-
matione eget, quam non habebat. Et ideò non ualent,
quæ agit ; nec poteſt bonam fidem allegare, niſi cõfir-
mationem, uel inſtitutionem habuerit ſuperioris præ-
lati. 16.q.7. ſicut ſupra eo.qualiter. & ſimiliter reſpon-
deo ad id,quod dicitur,ꝙ poſſeſſori hæreditatis poteſt
fieri ſolutio,& conueniri,C.de petitio.hæred.l.penult.
§. quia . nam creditoribus hæreditariis, penſionariis ,
& aliis ſatis uidetur licitum ignorare hæredem mala

a ¶ *Quamuis poſſet. Ad hæc dicta Inno. adde Alexã.de Imo. plenè ĩ cõſ. 38.co.4. uerſ. his conſonat in primo uolu. & moder.in d.l.Barbarius col.antep.uerſ.limita nunc.*

* b ¶ *Vide Bart.ibi no. in l. ſi urbana, ff.de cond.indeb.*

fide poſſidere, cum debeant eum credere bonæfi. niſi ꝓ-
betur. ꝯ̃, j̃. de præſumptio. dudum. hæres autem ſine ali
cuius autoritate, qñ uult & ſola uoluntate adit hæredi-
tatem: ſed in prælato, ubi certa forma eſt poſſidendi, ſ.
per confirmationem ſuperioris, nemini ignorare licet.
Vel dic, ꝙ nulla lege dr̃, ꝙ poſſeſſori hæreditatis, uel alij
ſiue ſit bo. ſiue malæfidei poſſeſſori facta ſolutio liberet
debitorem. ſed. l. præal. ponit quid iuris ſit, ſi agit. ſi au
tem non ſit intruſus ſua autoritate, ſed confirmatur ꝑ
ſuperiorem, cum ex confirmatione poteſtatem recipiat
adminiſtrandi. s̃. e. tranſmiſſam, ſiue canonica ſit electio,
ſiue non, etiam ſi ſit ſimoniacus in ordine, & in ipſo be-
neficio, tenebit, quicquid cum eo fit, & ratione officij ra
tum eſt 19. diſt. ſecundum. & eſt uerum hoc, quãdiu to-
leratur. 8. q. ultima, nonne, & aliis concor. uel niſi ſen-
tentia, uel inhibitio data eſſet contra eum. j̃. de dolo.
ueritatis: uel niſi alias eſſet notorium eum ſuſpenſum.
j̃. de re iudicata, ad probandum. 32. diſt. præter. opti-
mè habetur. j̃. de exceſ. præla. tanta. Nec repellitur talis
ab agendo huiuſmodi exceptione, quòd non ſit eps̃, ſed
fur: quia non intrauit per oſtium canonicæ electionis,
cum ipſe & omnia geſta eius tolerat autoritate & inten
tione confirmatoris, ar. op. ff. qđ cum fal. tu. l. j. §. pen. ff.
de minoribus, ait. §. permittitur. ff. quibus modis uſu.
amit. l. j. §. j. ff. de uſu. in prin. ff. quæ in frau. credi. l. i. ff. de
aqua plu. arcẽ. quod prin. ar. ꝯ̃. C. de eo, qui pro tu. l. ult.
ubi expreſsè habes, ꝙ admittit̃ exceptio contra tutorem
agentem, qui non fuit legitimè noĩatus: ſed ibi nõ tue-
bantur facta eius à magiſtratu; cum eum non dediſſet.
5 ¶†Item obiicitur, ſi eſt ſimoniacus; ergo eſt ſuſpenſus
ab officio & adminiſtratione ipſo iure, ut not. j̃. de ſimo
nia, per tuas; ergo non ualent, quæ cum eis fiunt: uel
ſaltem excipi poteſt. Reſpon. licet ſit ſuſpenſus à iure;
tamen facta eius defendunt autoritate confirmationis;
niſi eſſet notorius ſimoniacus: quia tunc licet ſubditis
ab eo recedere. 32. diſt. §. uerum. alia ẽt de hac materia
notantur. j̃. de off. dele cum ſuper excommunicatio aũt
ꝑꝑ periculum excommunicationis poterat obſtare agẽ
ti, ſiue ſit confirmatus, ſiue non: ſed facta ab excõicato
6 tolerato non retractãtur, j̃. de don. inter dilectos. ¶†Sed
ꝯ̃ prædictam. j̃. de teſti. ſuper eo ubi dr̃, ꝙ ꝯ̃ ferentem te-
ſtimonium excipitur de crimine. Rñ. ꝙ illud, ſ. reddere
teſtimonium, licet ſit publicum officium. ff. de te. l. j. ff.
quemadmo. teſta. ap. ſi quis: tamen teſtis illud non red-
dit ratione publici officij, quod habet, uel cum redde-
re teſtimonium non contineatur ſub confirmatione, in
illo non tuetur eum prætor, quin contra eum excipia-
tur. & idẽ dico in accuſatore. 3. q. 5. accuſationes. 2. q. 7.
quærendum. item dicunt quidam, ꝗ de quocũq; capita-
li crimine dãnatus fuerit, de cætero ſibi obediendum
non eſt ut prelato, nec ualet, quod facit, ar. op. ff. de his,
qui no. infa. l. quod ait. §. miles. ff. de teſti. leges. tuitio au
tem pretoris. ualet his, qui ꝯ̃hunt cum tali prælato, &
eccleſiis: ſed non ualet malo prælato.

S V M M A R I V M.

1 *Neceſſariæ impenſæ dicuntur illæ, ſine quibus electionis nego-
cium non ualet expediri.*
2 *Quid agendum, ubi maior pars, quæ elegit indignum, uelit ex-
penſas habere, & minor ſimiliter, quæ elegit dignum?*
3 *Quæ requirantur ad hoc, ut capitulum poſſit expen. petere.*
4 *Electorum capitulum licet de pluribus eccleſiis conſtituatur,
debet tamen ſolum capitulum eccleſiæ cathedralis ele-
ctionem proſequi.*

1 VT præteritæ. [neceſſariæ] † neceſſariæ impenſæ
ſunt, ſine quibus nõ ualet electionis negotium
expediri, ut eſt mittere pro conſenſu electi, &
ꝓ cõfirmatione; & ꝓ aduocatis, cãm tñ habeat. & gñalr
ex quo ius dat ei officiũ proſequẽdi electionẽ, oẽs expẽ
ſas, quas ſine dolo malo facit, recuperabit. ff. de bo. au.
iu. poſ. prætor. §. j. & ij. dũmõ probabilẽ modũ nõ exce-
dat. ff. de dam. infec. l. inter quos. §. ult. & l. ſeq. prætereà
non faciet delicatas. ff. de pig. ac. ſi ſeruos. ¶Et ex his ap-
paret, ꝙ & ſi ſuccubuerit in cauſa, cuius electionẽ proſe
quitur, capitulum tñ repetet expenſas, quas ſine dolo
malo fecit, & implorabit offi. iu. pro his expẽſis, uel con
di. huius decre. ¶Si aũt alius p̃ter capl̃m, ſiue ſit maior
pars, ſiue minor negotium electionis proſequatur, ha-
bebit actionem neg. geſt. non dico, ſi ſine do. ma. agat; ut
dixi in caplo, ſed ſi utiliter ad minus ad principiũ agat.
ff. de neg. geſt. ſed an ultrò, in fi. & l. Pomponius. nec ſuf
ficit, ꝙ bo. fi. egerit, uel ꝙ maior ſit numerus, & iõ præſu
mitur pro eo: quia nec ſic habebit expenſas, niſi utiliter
egerit, uel ad minus incœperit, utiliter agere. nec. n. ꝑꝑ
hoc utiliter agit, licet hoc credat, uel ẽt ab aliis præſu
matur. Vtiliter aũt dicitur agere, qui malo electo, uel
electioni contra formam attentate, contradicit. nõ aũt
ſic credimus, ſi non proſequitur contemptum. utilius. n.
aget̃ eccleſiæ negocium, ſi alias canonicæ electioni con-
ſentiret. ar. ꝯ̃. ff. de reli. l. j. & l. at ſi quis. §. Labeo. uacãte
autem epatu nihil accipient, ſed poſtea accipiãt has ex-
pẽſas, ut dictũ eſt, & ſi ante acceperint, patiuntur hanc
pœnam. ar. ff. quod me. cau. extat. quidã tñ dicũt, & me-
lius, ꝙ interim poterunt accipere expenſas, ar. hĩc & in-
fra de hæreti. ad abolendã, & no. j̃. de ma. & obe. hiſque,
ꝗcꝗd aũt, ſit capl̃m faciet expẽſas,
2 & poſt repetet, ut hic. ¶† Sed qđ a
a ſi maior pars, quæ eligit indignũ,
uelit habere expenſas, & minor
eodẽ mõ, quæ dignũ elegit? Rñ cũ
apparet poſt diffinitionẽ minorẽ
partem utiliter geſſiſſe, habebit
act. neg. ge. l. ſi aũt. capl̃m eodẽ mõ repetet expenſas cõ-
dictione ex hac dec. quãuis malũ elegerit ignorãter: qꝛ
ſufficit, ꝙ dolus malus obfuerit: ſecus aũt, ſi elegiſſent
ſciẽter indignũ, arg. præall. l. ff. de bo. auc. iu. poſ. præter.
§. ij: imò plus dicimus, ꝙ capl̃m, i. maior pars ſciẽter eli
gens indignum reſtituere tenet̃ eccleſiæ, cum ei licitũ
3 non ſit malè alienare, uel diſpenſare res eccleſiæ. ¶†Itẽ
no. ꝙ ad hoc, ut capl̃m poſſit petere expen. non ſufficit,
ꝙ maior pars, uel ẽt tres partes, quæ elegerũt unũ, illã
electionẽ proſequant̃: ſed eſt neceſſe, ꝙ iterũ cõueniãt,
& uocentur oẽs canonici præſentes tã iſti multi, ꝗ unũ
elegerunt, ꝗ̃ pauci, qui alium elegerunt, & tunc diffiniet
capl̃m, quã electionem uelit proſequi, & illi, ꝗ à caplo,
deſtinabunt̃ pro illa electione proſequenda, expẽſas ha-
bebũt. & ſi minori parti placet, ꝙ capl̃m ẽt iure quo ſuã
electionẽ portaret ꝑ ſupiorem diffiniendã, credimus,
ꝙ tenentur facere; & fortè niſi faciat, nõ habebit expen-
ſas, ſi ſuccũbat in electione, quã ꝓſequit̃: ꝗa ſuperfluas
expenſas fecit. nã alias niſi ꝯueniant, & diffiniant, ſeu or
dinẽt, non dicent̃ expenſæ ꝑ capl̃m factæ. & ſic non poſ-
ſunt petere expeñ. huius decr. bñficio, ẽt ſi ſint tres par-
tes, quæ unã electionẽ ꝓſequant̃. nã dr̃ hic, quas capl̃m
&c. niſi utiliter ꝓſequantur, tũc petentur actio. neg. ge.
4 ut ſupra diximus. ¶† Capitulum] nota, ꝙ licet capitulũ
electorũ conſtituatur de pluribus eccleſiis, ſolum tñ ca
pitulum eccleſiæ cathedralis proſequi debet electionẽ,
ſicut colligitur ex decr. quam habuiſtis. s̃. eod. ſcriptum
ubi

a ¶*Sed quid. Circa hæc dicta in not. uide* Car*di. in ſuo conſilio quinto incipit in elucidatione.*

ubi habes, ꝙ multi præpoſiti conueniebant ad elect. &
ex hac decr. ubi iſtud ius ſoli capitulo cathedrali reſer-
uatur [negotio] uel mittendo pro confirmatione, uel
ad electum, ut conſentiat [occupent.] uacante. n. epiſco-
patu omnes res eccleſiæ inuentario facto uel apud ca-
nonicos, uel apud œconomos cuſtodient̃. 12. q. 2. ſi qua,
& c. non liceat. 16. q. 7. in noua. de hoc not. j̃. ut eccleſi.
bene. ut noſtrum, de offi. ordi. cum uos.
CVm poſt [petitam] aliquãdiu, i. intantum, ꝙ diuer-
tant ad alios actus. uel. i. poſt obtẽtum ꝯſenſum ele
cti; & ideò caſſatur: alias ex cã liceret differre, ar. j̃. e. pu
blicato. ar. ꝯ̃. ff. de uſufr. ſciendum. ff. de admi. tu. tutor ꝗ
§. j. ¶Requiſitum] per capl̃m, & malè: quia aut diſſen-
tit; & ita non põt eligi tanquã diſſentiens: aut ꝯſentit; &
ſic notabitur de ambitione, qđ eſſe nõ debet. 1. q. 6. ſicut
C. de epi. ſi quẽquam: ſecus, ſi per aliquem de canonicis.
hoc non placet: quia non ineſt nulla electio, licet ꝓtra-
hatur. j̃. eo. publicato. uel etiam ſi ante requiratur eius
uoluntas: quia benè poteſt reſpondere illud, per quod
cognoſcitur eius uoluntas, ſ. quod cõſentiat. nec eſt ma-
lum, ut eccleſiæ laboribus parcat, & infamiæ. hæc au-
tem ideò caſſatur: quia ante, quam eſſet electio in capi-
tulo publicata, conſenſit electioni, ac ſi facta eſſet, &
ſic non fuit ſeruata forma.
COnſtitutis. [exprimere] & bene, ex quo enim pete-
bant ſe debere intereſſe electioni, debuerunt dicere
cauſam petitionis, ff. de excep. rei iud. & an eadẽ. §. actio-
nes. ſed fortè dices in poſſeſſione erant eligendi, & pete-
bant caſſari electionem factam eis non uocatis. vnde nõ
debebant cogi dicere titulum ſuæ poſſeſſionis, C. de pe
ti. hære. cogi. ſed rñ. regulam illam fallere propter pre-
ſumptionem ꝯ̃riam, C. de proba. ſiue ꝯuentus enim in-
tereſt electioni de iure. 16. q. 6. c. ult. & p̃ſumebatur con
tra abbates iſtos, cũ nihil debeant iuris in prioribus mo
naſteriis retinere. j̃. de reli. do. ne nimia [deberent.] pe-
tebant aũt iſti abbates rõne perſonarum ſuarum, non ra-
tione monaſteriorum ſuorũ ſe debere intereſſe electio-
ni abbatis Fiſcaneñ. [indultum] ꝙ nõ potuerunt, j̃. de
reli. do. ne nimia. alias aũt ſi eſſent canonici ſeculares,
poſſent hoc aliis ꝯcedere, ar. s̃. e. ſcriptum. j̃. e. Cumana.
63. diſt. obeuntibus. Sed potes dicere poteſtatem ꝯcedẽ
di eſſe datam eccleſiis, non ꝑſonis. ſed & perſonis ur̃ ſpe
cialiter ꝯcedi. s̃. eo. cum Vintoñ. 23. diſt. in noĩe laicis
auctoritas ꝯcedi non põt. j̃. de inſti. c. ij. 16. q. 7. in noua.
nec clericus alterius ꝓfeſſionis. s̃. e. officij. ſed hoc ulti-
mum non credimus, ar. 22. diſt. in nomine. 63. diſt. c. pen.
ECcleſia ueſtra. [Maiorem] ar. ꝯ̃. ff. de uer. ſig. maio-
rum. ſed iſtud propter ꝯſtõnem, quæ dicit, ꝙ maior
pars conſentire debet. s̃. eo. quia propter [ad electionẽ]
ſolẽnem, de qua habuiſtis. s̃. eo. quia [conſentientium]
ꝗa nec etiam formã ſeruauerint: quia nõ elegerint, & ꝗa
non habebãt maiorem & ſaniorẽ partem capl̃i, ut s̃. di-
ctum eſt: uel alia cã fuit, quam hic ſcriptã nõ habemus.
CVm in magiſtrum [Tales abbates] in eccleſiis regu
laribus, & monaſteriis fuere. s̃. eo. officij.

S V M M A R I V M.

1 *Valet electio timore facta, niſi prius proteſtarẽtur electores ſe
cã timore ducti facere, & quid ſi nõ ꝓteſtãtur, uide ĩ nu. 2.*
3 *Ex non contradictione non uidetur quis approbare proteſta-
tionem, niſi expreſsè conſentiat.*
4 *Proteſtationis modum & formam habes hic.*
5 *An plura mandata præſentanti obediendum ſit.*
6 *Electionis commodum, & omnis alius fructus eſt ueri domini
etiam non poſſidentis.*

1 CVmana. [proteſtatione] ¶†Hæc proteſtatio ꝓ-
deſt. nam canonicis, uel quibuſcũq; aliis nocet,
ſi non proteſtantur, ꝙ timore faciunt, cũ ſit ibi
uiolentia etiam non magna, uel occulta; fortè quia laici
ſe ingerũt electioni uiolenter, & hi, ad quos pertinet eli
gere, non audent eos repellere: quia ſi non proteſtarent̃,
conſentire uidentur, & non tenet electio. j̃. eo. Maſſana,
j̃. quod me. cauſa. c. j. ſed ſi eſſet magna, quæ caderet in
conſtantem uirũ, etiam poſt non præmiſſa proteſtatio-
ne, proponere poſſunt. ¶Rationem huius diſtinctionis
non uidemus: quia ibi, niſi fuerit magna uiolentia, ſ. quę
caderet in cõſtantem uirum, nec cum ꝓteſtatione, nec
ſine proteſtatione excuſat canonicos, j̃. de ſpon. cum lo-
cum. ſed ſi fuerit magna uiolentia, ꝓteſtatio bene oſten
2 dit animi diſſenſum. ¶†Si uerò non ꝓteſtarẽtur cano-
nici hoc, ſ. ꝙ nõ fiat eis p̃iudicium, licet uiolẽti & tales,
ꝗ non habent ius in electione, uel ꝗ ſunt excõicati, inter
ſunt electioni, ubi aliqui, rõne poſſeſsionis intereſſe
dñt electioni, nõ rõne ꝓprietatis: uel ꝗa ĩtereſſe nõ dñt:
ꝗa ſunt excõicati, & ſuſpẽſi, occulti, & ĩmiſcẽt ſe electio
ni, non p̃iudicat his non ꝓteſtãtib. ꝗa etiam ſi ꝓteſtant̃,
non ꝓdeſſet eis: ꝗa quãdiu tolerant̃ ſine denũciatione,
uel ſunt in poſſeſſione, nõ poſſunt nec debẽt expelli. 8. q.
ult. nõne. j̃. de cã poſ. cum eccl̃ia. Si aũt dubium eſt, an
ſint in poſſeſsione, necne, uel an ſint publicè ſuſpẽſi, uel
excõicati: uel ſi ſit certum, uel ſi timet̃ ſcandalum, uel ſi
quacũq; iuſta cã ſubeſt, propter quã periculoſum eſſet
eos expellere ab electione, bona erit ꝓteſtatio hæc, ſ. ſi
ſunt in poſſeſsione, uel ſi non ſunt excõicati, uel ſuſpẽſi,
ualeant uoces eorum. Sed ꝓteſtatio, quę ponitur hic in
decr. periculoſa fuit capellanis & clericis, cum ſi ſine ꝓ-
teſtatione iſta interfuiſſent electioni, & elegiſſent ali-
quem canonicè, licet non de iure, neq; de ꝯſuetudine p̃-
ſcripta intereſſe deberent: tñ ad hoc, ꝙ electio teneret,
ſufficeret, ꝙ eſſent in poſ. j̃. de iure patro. ꝯſulta. nec eſt
contrà. j̃. de cã poſ. cum eccl̃ia: quia ibi illi, ꝗ erant in
poſſeſsione, neminem elegerunt; nec dicetur ibi eorum
electio caſſata, ſed canonicorum ſibi aduerſantium, qđ
3 potius ꝓ nobis. ¶†Et ſm̃ hoc hic habes. arg. ꝙ ſi aliquis
ꝓteſtatur aliquid ꝯ̃ alium, & ille non ꝯ̃dicat, uidetur ap
probare ꝓteſtationem, qđ non credimus, niſi expreſsè
ꝓteſtationi ꝯſentiat. nam ꝓteſtanti præiudicat, ſi ꝓte-
ſtando aliquid ꝯ̃ ſe dicat, ar. ff. de interro. act. de ętate. §.
j. alias no. de hoc s̃. de conſti. cum M. hic aũt concor-
des fuerunt de ꝓteſtatione. & iõ utrique pręiudicat. itẽ
non ur̃, ꝙ talis proteſtatio ſibi debeat prodeſſe, cum fa-
ctum ꝯ̃dicat proteſtationi. j̃. de appella. ſolicitudinem.
s̃. de conſti. cum M. ſed hæc iuſta cauſa fuit ꝓteſtandi;
& ideò ualet, ſ. dubietas iuris illius, quod ſe habere de-
beant capellani. j̃. qđ me. cau. per-
a latũ. ¶ † Sed ecce a aliquis fatuus
4 aduocatus facit ꝓteſtationem ſuã
iſto modo, Proteſtor, ꝙ non inten
do ꝯſentire iuriſdictionem ueſtrã
tanquã in delegatam, uel ſubdele-
gatam, uel ordinariã, & ſaluis his
proteſtationibus, à quibus propter
aliqua, quæ dicam, uel dico, recedere non intendo, pe-
to mihi fieri copiam iuriſdictionis, & libelli &c. nos di-
cimus, ꝙ iudex ſapiens debet dicere, & ego uos uel te
ſtatim auctoritate, qua fungor, ꝯtumacẽ reputo. 11. q. 3.
certum, & arg. infra de iud. j̃. & tex. eſt infra de uerb.
ſig. ex parte, ad intelligẽtiam uer. ꝙ ſi citatus noluit ſta
ri iuri &c. vnde poteſt excõicari. cum maior ſit iuſta cõ
tumacia, ꝗ̃ aliqua aliarum. ſed benè dicit, non intendo

* a ¶*No. & uide Alexan. in l. non ſolum. §. morte, ff. de no. ope. nun. in fi. poſt Ang. & alios ibi per eum allegatos.*

conſentire, niſi quantum de iure fuerit, & neceſſe eſt. ¶Proteſtatione] ſi ſimul concurrunt ad intereſſendum electioni duo; quorum vnus dicit, ꝙ eſt in poſſeſſione bonafide uacantis præbendæ, & alius, qui dicit, ꝙ non eſt in poſſeſſione, ſed ius habet eius præbendæ, & prudenter faciat capl'm, ſi utrũque admittat cum proteſtatione, ꝙ uox eius præſtet ſuffragium, ſi præſtare debet, & non aliter: ſed poſtea, qñ coram iudice petetur confirmatio, ſi conſtiterit modo, ſ. tẽpore petitæ confirmationis ſic fuiſſe tẽpore, quo electio fiebat, licet tunc non conſtabat, & licet modò, qñ petitur confirmatio, aliter ſit uox poſſidentis bonafide, præſtabit ſuffragium, & nõ uox ueri dñi: quia iſtud cõmodum pertinet ad poſſeſſorem bonæfidei. ſ. eo. querelam. j. de iure patron. conſul. & non ad dñm. j. de cauſa poſſ. cum eccl'ia: quia electio facta à uero dño caſſatur, qñ nulla facta erat à poſſeſſore bonæfidei. ſi aũt tempore electionis conſtitiſſet ſic eſſe, ſicut dicebat, tunc poſſeſſorem bonæfidei admittere debet. ſi aũt conſtaret capitulo, ꝙ alter eſſet poſſeſſor malæfidei, non debet eum uocare ad electionem: ſed ſi non uenit uocatus, non eſt eiiciendus, j. de re. ſpo. in literis. imò plus eſt: quia ſi admittatur, tñ uox eius non præſtat ſuffragium: quia nullum cõmodum pertinet ad malæfi. poſſ. C. de cond. ex l. mala. ¶†Nec cõparo iſtos il-
5 lis, qui plura mandata præſentant, quorũ nulli obediendum eſt. ſ. de reſcrip. cum contingat. nec cõparamus eos agentibus duobus, uti poſ. ubi ambobus æqualiter probantibus iudex ſuperſedet ſentẽtiæ. ¶Et eſt huius dicti ratio: quia in neutro ꝑdictorum poſſet vnũ admittere, & alium repellere, uel etiam ambos repellere, quin alicui fieret ꝑiudicium. ſed in caſu noſtro propter ꝓteſtationem põt ita prouideri, ꝙ nemini fiet ꝑiudicium. nec cõparo eos depoſitario, & dño ſimul ꝯcurrentibus ad depoſitum repetendum: quia loquitur, qñ conſtat ꝙ eſt dñs: quia eſt facienda ei reſtitutio: ſed hic dicimus, qñ
6 non ꝯſtat. ¶†Nec ob. ſi opponatur, põt uox illius, q non eſt in poſſeſſ. præſtare ſuffragium. rñ. ꝙ cõmodũ electionis & oĩs alius fructus eſt ueri dñi, etiam ſi nõ poſſidet, ſi nullus alius eſt in poſ. uel ſi eſt quis in poſ. ſed malæfi. ut no. j. de iure patr. ꝯſul. iſte. n. utitur hoc modo, non ut poſſidens, ſed ut dñs. hæc aũt uera uidentur in illis poſſeſſoribus malæfi. quorum facta non tuentur confirmatio. uel aliter, ut no. de iu. patr. conſul. [maiorem partem] non cõputatis capel. & clericis, de quibus non fuit ꝓbatum, ꝙ debeant intereſſe. item cum inter canonicos & abbates, de quibus ꝯſtabat, ꝙ intereſſe debeãt, eſſent 21. & tñ 10. conſenſerunt in Archid. & 9. in Archiepm, neuter habebat maiorem partem de 21. canonicis uox autem ipſius Arch. ſibi ſuffragium non ꝓſtabat. imò oberat, qa alium non elegerat. ſe. n. eligere non poterat: ſed & ſi ſua uox nõ ꝓdeſſet, nec obeſſet: tñ ꝯſentiẽtes i Archipresb. q in Archid. non ꝯſenſerant, ſitr erant 10. [ꝓbatum fuerat.] dicta. n. teſtiũ interpretanda ſunt, ſm ꝙ nulli, uel minus ſunt captioſa, j. de teſt. cum tu fili, ff. de iureiu. quãuis [elegiſſe] aliud eſt dare ſcrutationes, & aliud eligere [de iure competere] qđ oportebat ꝑ proteſtationem: alias non [priuantes] ſ. e. quia propter.

SAcroſancta [nominandos] hic vult dicere, ꝙ abbas debet nominare duos meliores priores totius ordinis, & de illis duobus debet eligere vnũ dictus comes. & poteſt dici, ꝙ cum in fauorem militis eſſet hoc inductum, ſi alias eſſet de iure, ad arbitriũ militis deberet illos duos noĩare abbas. C. de leg. quod fauore: ſi tñ miles nominaret minus bonum, cũ etiam in fauorẽ eccleſiæ ſit factum hoc pactum, abbas nõ nominabit eos, ſed bonos & ipſi prioratui cõuenientes. alij dicunt, ꝙ ad arbitrium boni uiri recurrendum eſt, ff. ꝓ ſocio, ſiquis ſo. [collegiata] idẽ eſt in nõ collegiata. ſi ſic intelligas, ut electione acquiratur ius ſpirituale, non obſtant. contrà. j. de iure patr. nobis. ſed ſolutio eſt. ſ. eo. quod ſicut.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum electionis requirit capituli cõſenſum, idq; ante compromiſſum, ut in nu. 2.*
3 *Reprehenſib le eſt compromiſſum factum abſque conſilio conſiliariorum.*
4 *In ſcrutinio ſingulorum conſilium eſt requirendum.*
5 *Tempus non competens quod dicatur.*

CVm in ueteri [cum conſilio] per hæc uerba uoluit Papa potius, ꝙ i tractatu electionis eſſent, & ſuum conſilium præberent, q̃ conſenſum, q de iuris neceſſitate expectandus non uidetur; & quia non requiſierunt, ut debuerunt, non tenuit electio tanq̃ poſtpoſita forma mandati, ut infra de ar. cũ olim, ff. de
1 admi. tu. l. cum pater tute. ¶†Eligentis] per ſcrutiniũm uel cõpromiſſum, ut hic colligitur. nam hic non redarguitur cõpromiſſum, ſed ꝙ nõ fuit conſilium requiſitũ. ſed quæres, qñ debuit requiri eorum conſilium, & à qbus, ſ. à capl'o, an à cõpromiſſariis: & uidetur, ꝙ à capl'o,
2 cum ipſis ſcribat, ꝙ eorum cõſilium requirant. ¶†Item uidetur, ꝙ ante cõpromiſſum eſſet eorum conſiliũ requirendum, cũ etiam in cõpromiſſariis eligendis poſſet eſſe periculum, ſicut ex tenore decr. huius colligit. ¶Itẽ uř, ꝙ ſufficiat, ſi cõpromiſſarij eorum ꝯſilium requirant, ar. ff. de admi. tu. ita § geſſiſſe. nec eſt neceſſe ſup compromiſſo requiri cõſilium eorum, & ſufficit qñcunque requirere, dũmodo non nimis tardet, ut hic. alij dicũt, ꝙ ſuper oĩbus acceſſoriis electionis requirendũ eſt ꝯſilium eorum, ex quo in principali requirendum eſt, ar. j. de offi. del. ꝓtereà. ff. iu. ſolui. iam tñ. §. in hac, ar. j. de ar. cum olim. nec poſſunt eligere per cõpromiſſum, uel ꝑ ſcrutinium ſecretum in hoc caſu, ſed publicè cõſiliariis ꝓſentibus dicent uota ſua. nam cum hic ſint ſpẽles dele. nõ eſt neceſſe ſeruari formã, ſicut ſi eſſet ibi Papa. ar. C.
3 de teſta. oĩum. ¶†Nec obſt. ꝙ dř hic non reprehendi cõpromiſſum, cũ dicamus reprehẽdi, niſi factũ ſit de ꝯſilio ꝯſiliariorum. uerbum. n. qđ ſequitur in tract. electionis, innuit cõſilium requiri & ante & poſt, qñ tractabitur. alias. n. diceretur clandeſtina electio, ar. 69. diſt. ſi quis Papa; prius dictum magis placet. nec uř neceſſe eos admittere ad tractatum, cum ſufficiat cõpetenti tempore conſilium requirere, & expectare etiam poſt tractatum cõpromiſſariorum. ſecus, ſi diceret tractetis & eligatis cum conſilio talium, & ita loquitur decre. j. de ar. cum olim. ¶Item fortè poſſet dici, ſi mandaret, celebretis electionem: uel eligatis cum conſilio talium: quia tunc non ſolum de perſona, ſed & de forma, & omnibus aliis conſilium requireret, ar. ff. de admi. tuto. pater tu. ſed quia hæc decre. uidetur contrarium innuere, contra-
4 rium tene. † Si autem per ſcrutinium, tunc requirendum eſt conſilium in communi ante, quàm ad ſcrutiniũ procedant. nec obeſt, ſi dicas, ꝙ poſtea alium eligerent: quia nullo caſu tenetur eorum conſil io ſtare. ſed ſi poſt ſcrutinium eos in col latione requirant, laudo: ſed ſi ante nollent requirere, tunc tantũ non crederẽ ſufficere, cũ tunc uideretur eorum conſilium deluſorium, cũ is, qui in ſcrutinio maiorem partem habet, debeat eligi. j. e. publica. ſ. eo. quia ꝑꝑ. ſed ſi mandaretur, ꝙ cũ eorũ conſi-

conſilio aſſenſu obtento eligerent, tunc ſatis uidetur, quod non aſtringantur ad formas conſtitutionis. ¶Alij tamen dicunt, quòd poſtquam conſiliũ eorum obtinuerunt de certa perſona, tunc illum eligerent per unã de formis [Candelæ.] hanc metam non redarguimus [ſociorum] ſed & ſi ipſius abbatis ſancti Begni. conſiliũ tenerequirere deb uerunt ſecundum formam literarum domini Papæ conſilium autem ſi requirerent, nulla eſſet poſtea electio ſupra eo. cum poſt. alij tamẽ dicunt non eſſe requirendum conſilium abbatis ſancti Begni. quem eligere intendebant [proponente] & bene. ¶Vno] pro ſe & pro alijs, uel pro ſe tantum. nam & ſi alij uellent conſentire, ꝙ eorum conſilium in tractatu non requireretur: tamen tertius non tenetur ſtare eorum uoluntati, cum quilibet teneatur implere mãdatum Papæ, etiam ſi alij nolunt, ut no. ſuprà de reſcrip. eam te [feſtinanter] & bene. ff. de admi. tu. tutor qui re. ff. de uſu. ſciẽdum [Requiſitum] competenti tempore, etiam reſponſum interpretatur, ut. j. ſequitur [in tractatu] inſti. de auc. tu. §. tutor.
5 xij. q. ij. ſine exceptione. ¶†Non competenti] non competens tempus appellat omne, quod eſt ita breue, ꝙ cum deliberatione conſilium dare non poteſt: uel non cõpetens eſſe dicit omne, quod eſt extra tractatum, uel quod eſt, dum durat poteſtas prouidendi: ſed requiritur tali tempore quod deluſorium uideretur. ſ. poſtquam concordarunt de certa pſona uel ipſam eligendã ſtatuerunt.

COngregato. Qui. ſ. cantor [in eũ] ſ. cantorẽ [aliũ] ſcilicet de canum [poſtmodum] ante, quam diuerterent ad alios actus, procedentes tamen ex eodem ſcrutinio, & durante eodem contextu electionis: aliàs non deberet fieri ſecunda, prima non caſſata, ut ſuprà eo. cõſiderauimus, & no. de hoc ſupra eo. c. dudum, uel dic ubi prima nulla eſt ipſo iure, ſi fiat ſecunda ex interuallo, tenet. ¶[Præficias] dicunt quidam hoc contingere. quia plures ſcienter elegerunt indignum. ſ. eo. innotuit. ſed nos dicimus idem, dummodo in eodem contextu fiat utraq; electio, et ſi ignoranter elegerunt indignũ, ar. ſ. eo. ſcriptum. ipſo enim facto apparet minorem partem ſaniorem. unde eius electio præfertur ſuprà eo. dudum, ar. j. e. eccleſia ueſtra, niſi fortè numerus in duplo excederet. tunc enim non confirmaretur electio minoris partis, niſi probaretur eos ſcienter elegiſſe indignum, ut ſuprà eo. ſcriptum, & no. de hoc ſuprà eo. dudum.

SVMMARIVM.

1 *Electoribus ſe opponẽtes poſſunt excipere, uel agere etiam nullo pro electo agente.*
2 *Excipiens debet conteſtationem, uel exceptionem ſuam dare in ſcriptis.*
3 *An ualeat pœnitentia recepta ab eo, qui habebatur pro prælato, cum non eſſet?*
4 *Soli ſedi apoſtolicæ eſt reſeruatum diſpenſare: epiſcopus autem commendare poteſt.*
5 *Tenet collatio facta ab eo, ad quem pertinet, etiam ſi ex iuſta cauſa appellaretur.*
6 *Quæ ad proceſſum minimè ſpectant, poſt appellationem caſſari non debet.*
7 *Poſſeſſionis ablatio pertinet ad iudicẽ; eſtq; de proceſſu iudicij.*
8 *Electum uocari non eſt neceſſe, ſi contra electores ageretur, quòd indignum ele erint.*
9 *Electo non uocato poteſt procedi, ubi agitur de caſſatione electionis propter peccatum proceſſus.*
10 *Litis conteſtatio dicitur eſſe neceſſaria ſuper exceptione facta contra electum.*
11 *In petitione confirmationis, ubi tantum ſuperioris officium imploratur, non eſt neceſſaria litis conteſtatio.*
12 *Tempus electionis ſpectandum eſt.*
13 *An diſpenſatio ſit ſemper neceſſaria, ubi excipitur, uel accuſatur contra aliquem.*
14 *Electio nõ ſemper caſſabitur, et ſi in modũ exceptionis probatum ſuit crimẽ, de quo egit, uel egiſſe præſumitur pænitẽtiã.*
15 *Indulgentia, prout et reſcriptũ ob ueritatis ſuppreſſionem, & falſitatis expreſſionem redditur inualida.*
16 *Quo caſu ualeat diſpenſatio facta de mandato Papæ.*
17 *Reſcripta ad beneficia debent facere mentionem de omnibus tam maioribus quam minoribus.*
18 *Diſpenſationes reſtringi debẽt, & ultimæ uolũtates ampliari.*
19 *Dictio præter, de ſui natura eſt excluſiua.*

DVdum eccleſia Rothomagen. [procuratore] no. electores petere confirmationẽ. ſic ſupra eo. cũ inter dilec. & c. cũ dilecti. ſed & ipſe electus põt
1 petere. ſ. eo. cũ inter. R. ¶†Electionẽ] no. illos, ꝙ ſe opponunt electoribus, poſſe excipere, uel agere et nullo agẽte ꝓ electo, ſiue poſtulando cõfirmationẽ, ſiue cõſecrationẽ. hic. n. nullus agebat, uel aliqđ pro electo petebat ſed ꝓdictores tñ ſe oppoſuerũt. qđ ex eo apparet: qa nõ dř hic, ꝙ aliqđ opponerẽt ꝯ petitionẽ cõfirmationis uel cõſecrationis: ſed opponebãt ꝯ electionẽ, q̃ iã facta erat, & qa rñſio electi ſequit̃ oppoſitionẽ ꝑdictorũ. & hoc melius apparet. j. in c. decre. qa ibi dederũt libellũ; ad idẽ facit ſuprà eo. cũ dilecti. j. de ap. cõſtitutis. lxiij. di. nullus inuitis. & põt eſſe rõ, quare hoc fit, ſ. piculũ uacationis eccl'iarũ, ar. j. de ap. oblatæ. eſt. n. ꝯ gñalẽ rõnẽ, cũ exceptio tñ cõpetit ꝯ actionẽ, uel intentionẽ. ff. de excep. l. j. C. de nõ nu. pe. ſi quaſi. de hoc no. ſupra eo. cũ dilecti. ¶Itẽ põt dici, ꝙ hic nõ excipiebant, ſed agebant. nam ex eadẽ decre. hẽs, ꝙ libellũ dederunt ꝯ electum eundẽ, in quo ex certis cãis electionẽ caſſari petierunt. & eſt quaſi popularis hæc actio, q̃ tuetur ius populi, & eccleſiæ dei. ff. de ac. populari. l. j. nec tñ uere popularis dici põt, cum in ea procurator cõſtituatur. j. de ac. ſup his, & prætextu criminis, uel infamiæ nõ repellitur, ut no. in præalle. decre. ſuper his; quod nõ fieret, ſi popularis eſſet. ff. de popu. act. popu. & põt dici anormala ſm hunc modũ agẽdi à canonibus introductum. qui autem ad hoc admittatur, no. j de acc. ſuper. & ut nobis vř, æquæ bonũ eſt hoc mõ ultimo petere, uel agere, quã primo mõ excipere, cũ nihil per exceptionẽ cõſequi poſſit, quod nõ cõſequetur per hanc actionẽ. & nulla exceptione põt repelli ab agẽdo, qua nõ repellatur ab excipiendo. nec aliquo onere grauatur agens, quo nõ grauetur excipiens ſuprà eo. cũ dilecti. j. de excep. deniq;, & j. de accu. in c. ſup his. hæc. n. exceptio quaſi uim actionis obtinet ſuprà de poſtu. c.
2 j. ¶†Aliqui tamen dicunt non eſſe admittendum excipientem, niſi ex parte electi petatur aliquid, & ſemper qui excipit, cõteſtationem, uel exceptionẽ ſuam debet dare in ſcriptis, ar. in authen. de temp. non ſo. §. cũ teſtatione, col. vij. ¶Itẽ põt ꝯ eum agi in modũ denunciationis, ut no. infra de deſpon impu. ad diſſoluendum. ¶Additio. hæc ſunt uera, qñ electores petunt confirmationẽ: non tñ ſunt uera, quando petunt ordinationẽ, uel conſecrationem electi. nam tunc nulla exceptio, uel actio, uel denunciatio admittenda eſt contra petitionem eligentium, niſi uocetur electus, cum per confirmationem iam ſit matrimonium confirmatum, & iam non ab obtinendo repelleretur, ſed ab obtento. ¶Et ideò eſt neceſſaria inſcriptio ad pœnam infrà de accu. ſuper his, & infrà de transla. epiſcopi c. licet. B. [dimiſſo] non eſt uis, ſiue

ſiue ante electionem Archid. dimiſit, ſiue poſt [in eo-
dem concilio] infra de præben. de multa [cupiditatis]
infra de præben. cum iam dudum [ſurtum,] ff.de furt.
3 l.j.§.ult. ¶†Decepte] poteſt dici animas non deceptas,
cum ab omnibus habeatur prælatus, & ualet pœniten-
tia ab eo recepta. ueniam enim meruit : quia ignorans
deliquit.8.diſt. conſuetudo. ſed ſi ſciat ante, quam mo-
riatur, credimus, ꝙ de nouo debet ire ad uerum ſacer-
dotem, & ab eo abſolui, infra de pœnitentiis, omnis, in
prin. & idem dicimus in pœnitentia, quod in ordināte
diximus, infra de ſimo. per tuas. uel poteſt dici, ꝙ uerè
abſoluit, quādiu toleratur à ſuperiore.8.queſt.4.nōne.
4 ¶†Per cōceſſionem.] ſoli enim ſedi Apoſtolicæ hoc eſt
reſeruatum, ſcilicet diſpenſare, infra de p̄ben. de multa.
cōmendare autem poteſt Epiſcopus.21.quæſt.1.qui plu
res, infra de acc. ſi conſtiterit, ubi no. nam tunc non ha-
bet in eccleſia ille, cui cōmendatur, nec in fructibus niſi
ad colligendum, gubernandū & erogandum ꝓ utilitate
eccleſiæ, & ad cuſtodiēdum clericos. hic etiam dicitur
uiſitator, ar.61.diſt. obitum, & in cap. Cathinen. & cap.
ult.12.quæſt.1. quoniam Velina.70.diſtin. cap.2. 7.q.1.
quia, & cap. conſtitutum, & cap. remoto ; & poteſt re-
uocare hanc cōmendationem, quando vult, ff. depoſiti,
Lucius [excuſationem,] ſcilicet de ar. cōceſſione. alias
autem excuſationes, ſcilicet de diſpenſatione Papæ, &
quod Archid. Ambianē. non habebat curam animarū,
nō excuſauit hic [nullatenus] ꝙ hæc excuſatio nō erat
de iure ; ideò tāquam de notorio iuris ſtatim fert ſen-
tentiam. de hoc not. ſupra de cōſuetu. cum inter [reti-
neret] tāquam titulatas. ¶Diſpenſatum] quidam di-
cunt, ꝙ ex quo coram iudice aliquo ordinario, uel deř.
admittitur uel exceptio, uel probatio alicuius, q dicit
ſe tenere canonicè duas curas : uel etiam ſi admittatur
contra eum exceptio, ꝙ iniuſtè tenet, extunc non licet
illi, ad quē pertinet collatio, alij conferre ; & ſi confe-
rat, nō ualet, ar. infra de arbit. cap. ex parte . alij dicūt,
ꝙ lis mota, uel receptio ꝓbationum non impedit, quin
ille ad quem pertinet collatio primæ eccleſiæ, poſſit eā
conferre, cum motio litis nō auferat ſibi ius ſuū. & hoc
dicunt eſſe uerum, etiam ſi ille, ad quem pertinet colla-
tio primæ eccleſiæ, ſit ille, qui mouet litē, ꝙ iniuſtè de-
tinet duas curas. ſed hi dicunt, ꝙ ſi ab alterutra partiū
appelletur ad Papam, ꝙ extunc non pōt eam conferre :
quia iam uidetur cauſa huius eccľiæ ad ſe. app. relata,
ar. ſupra de poſtul. bonæ memo. circa fin. infra de offi. le.
5 licet, & no. infra de præben. inter cætera. ¶†Alij dicūt,
ꝙ etiam ſi appellaretur, ſiue ab ipſo, ad quem pertinet
collatio, ſiue ab alio, & ex iuſta cā, puta ꝙ partibus nō
aſſignabat locum tutum ; ꝙ ſemper tenet collatio ab eo
facta, per quem pertinet. nec obſtat decret. de ar. ex par
te, ut ibi dicemus. nec obſtat quod ibi dicitur de appel-
latione : quia per appellationem cauſa defertur ad Pa-
pam, & non poteſtas conferendi ei defertur, uel alij au-
6 fertur. ¶†Item nō ualet, ſi dicit, ꝙ caſſandum eſt, quic-
quid ſit poſt appellationem legitimam, ꝙ illlud intel-
ligitur de his, quæ pertinent ad iudicium, uel ad cauſæ
proceſſum. vnde bene dicimus, ꝙ ſi poſt talem appella-
tionem recepiſſet teſtes, uel ſententiam protuliſſet uel
interlo. uel diffi. ꝙ illa bene caſſarenť ; ſed collatio ec-
cleſiæ non : quia non pertinet ad proceſſum cauſæ : quia
non confert eccleſiam quaſi litigans, ſed quaſi alius : qa
ſæpe contingit, ꝙ alius, q̄ ille, ad quem pertinet colla-
7 tio, obiicit, quod habet iniuſtè plures curas. ¶†Item be
ne cōcedimus, ꝙ pendente cā, & maximè appellationis,
nō auferetur ſibi poſſeſſio ; qa illud, ſ. auferre poſſeſſio-
nem ꝑtinet ad iudicem, & eſt de ꝓceſſu iudicij. ſed cō-
ferre ius p̄bendę habet qs rōne iuris ſui tm̄, & iudex ne-
mini memoria debet tollere ius ſuū ēt pēd. lite. j̄. ut li-
8 te pēd. à memoria.3.q.2. qa ea. ¶†Partib.] Si agatur ꝯ̄
electores, qa ſunt priuati poteſtate eligēdi : qa indignū
elegerūt, nō eſt neceſſe uocari electū. ſi aūt elect. petant
ꝯfirmationem electi, qđ poſſunt, ut hic & j̄. de cā poſ. cū
eccľia, ſi obiiciať, ꝙ ꝑꝑ crimē electi nō ſit ꝯfirmāda ele
ctio, nō eſt ꝓcedendum, cum ex hoc maximū p̄iudicium
poſſit generari electo, ſi eſt intelligibilis. ſ̄. e. ſuꝑ eo, niſi
uocato electo, ut no. j̄. de ꝓcu. in præſentia, uel niſi ſci-
ret cām agi, & nō curaret intereſſe, ff. de re iu. ſępe. j̄. de
re. iur. quāuis. Alij tn̄ dicunt idē, & ſi ſciat cām ſuā agi.
tn̄ in hoc caſu non credimus ſufficere eius ſciam : imò to
ta ſnīa reuocabitur de facto, quæ tn̄ de iure nulla eſt, ut
nec electo noceat, nec electorib & hoc ꝑꝑ cōnexitatem
ff. quēad. ſer. amit ſi cōionem. ¶Si tn̄ citatus noluit cō-
parere, nec ſe defendere, tunc habet locū decr. ſuꝑ eo.
& hæc uera ſunt, & ſi ꝯſenſerit electioni : qa timore ꝓba
tionum uř fugere iudicium.3.q.9. decreuimus. ſed ſi cō
ſenſiſſet, qđ maximè ꝯtingere poſſet i poſtulatione, nec
uocari debet, nec ſibi p̄iudicat, ſi poſtulatio non admit-
9 titur, ar. j̄. de dolo & ꝯtu. cum dilecti. ¶†Si uerò ꝓpter
peccatum ꝓceſſus tm̄ petatur caſſari electio, & qa alias
cōnexa ſunt iura eligentium & electi, pōt ꝓcedi etiam
non uocato electo, & qa alias nullum ſibi ſit p̄iudiciū,
ar. decr. ſuperius alle. ſuper eo. ar. ſ̄. e. cum inter vniuer-
ſas. quidam tn̄ dicunt, ꝙ in hoc caſu electus ignorans
cām ſuam agi, iterum cām reuocare pōt, niſi citeť. j̄. ut li
te non ꝯteſt qm̄ ; qđ non credimus. Et qđ hic diximus,
ſatis in hac decr. innuiť. à principio procedebat cā ſine
elect. ſed obiectis criminibus electus abfuit cauſæ. il-
lud aūt conſtat, qa electores cōpromittere non poſſunt
ſuꝑ facto electionis, uel renūciare. ſ̄. e. cum inter canon.
ꝙ aūt diximus, ꝙ qn̄ opponitur in ꝑſonam electi, ꝙ de-
bet uocari, uř habere locum, qn̄ ꝯ̄dicens non expreſſit i
appellatione de crimine, qđ electo obiicere intēdebat.
qđ ſi expreſſiſſet, non eſt neceſſe ulterius eū uocari. ſ̄. e.
ſtatuimus. quidam tamē idem dicunt, ſi nō expreſſit, ꝙ
ꝯ̄ perſonam aliquid dicere uellet. nos dicimus, ꝙ licet
p̄dicta ſint uera, qn̄ electores petunt ꝯfirmationem : non
tn̄ uera ſunt, qn̄ petunt confirmationem & ꝯſecrationē
electi. nam tunc nulla exceptio, uel accuſatio, uel de-
nunciatio eſt admittenda ꝯ̄ petitionem eligentium, niſi
uocetur electus, cum per confirmationem iam ſit ma-
trimonium conſummatum, & iam nō ab obtinendo re-
pellatur, ſed ab obtento. & iō eſt neceſſaria inſcriptio
ad pœnam, ar. j̄. de acc. ſuper his. j̄. de tranſlatio. epiſco
pi. licet. ¶Iuramento] no. in cauſa ſpirituali iurari de
10 ueritate dicenda. de hoc no. ſ̄. eo. cum dilectus. ¶†Con-
teſtationem] not. conteſtationem litis neceſſariam ſuꝑ
exceptione facta contra electum. ſuper ipſa autem ele-
ctione, puta ſi electus petat confirmari, uel ſi de gratia
Papæ uel alterius quis petat beneficium, nō eſt neceſſa-
ria litis conteſtatio, nec libellus, j̄. ut lite non conteſta.
quoniam. §.j. uel dic ſemper idem in utroque, ſ. qn̄ agit
de electione facta, uel exceptione : qa ſi præſentes ſunt,
facienda eſt litis conteſtatio. ſed ſi ſunt abſentes contu-
maciter, lite non conteſtata ꝓcedit. j̄. ut lite non conte-
ſtata, quoniam. §.j. ſecus autem, quando auctoritate li
terarum Papæ petit beneficium : quia cū tunc ſit potius
executor, q̄ cognitor, licet exceptiones aliquas admit-
tere debeat. ſ̄. de reſcrip. conſtitutis, & cap. capřm, lite
non ꝯteſtata procediť. item qa nihil pōt petere, niſi qđ
ꝯtineť in reſcripto Papæ, nec ex alia cā ; & iō illud ſuffi-
cit

a ¶ *Pro libello. Quòd a reſcriptum ſufficiat pro libello, adde Bal. in addi. Spe. in tit. de libel. com. uerſic. 2. & uer. iij. et Sali. in auc. qui ſemel. C. quomodo & quando iudex, & quid in ſummariis, per Abb. poſt Innocen. in c. prætereà, col. 4. uerſ. ſed pro declaratione, infra de de dila. & uide Alexan. de Imo. in l. j. §. fin. ff. de extraor. cogni. & uide ad prædicta etiam do. Maria Sozi. in ca. 1. col. 21. uerſ. 26. fallit, infra de libel. ob. & Fel. in cap. ad audientiam ; el 2. col. 8. uerſ. literæ non dant ius.*

cit pro libello, [a] ar. j̄. de dila. præ-
tereà ; & ꝯ̄dictio eſt pro rn̄ſione : ta
11 mē ſecurius eſt dare libellū. ¶†Itē
quando petitur confirmatio, nec
habet aduerſarium, ſed tantum ſu-
perioris officium implorat, nō eſt
neceſſaria litis conteſtatio, niſi cū
aliis, ubicūq; imploratur officium
iudicis, nec adurſarius ſe opponit.
cum. n. non poſſit eſſe lis niſi inter
plures, non poteſt eſſe litis conteſta
tio, ubi lis non eſt. ¶†Item in confi-
tentem nullę ſunt partes iudicis. ff.
ad l. Aquil. pro me. confiteri autē
intelliguntť illi, ad quos pertinet
contradicere, ſi moniti tacēt. ff. de
inter. ac. de ętate. §. ult. ītereſt [ꝓ-
poſitā] C. de lit. cont. in l. j. [tādē]
ſi poſt caſſationē proceſſus prædi-
cti [dicēda.] danda ſuꝑ ꝓceſſu ele
ctionis, & ſuꝑ oībus, quæ non ſunt
criminis, puta ſi eſſet irregularis :
ſed ſuper criminibus non debet iu
rare de ueritate dicēda, cū ſi à quo
libet inquireretur de ſuis crimini-
bus occultis, uix quiſquā ſine criminibus reperiretur.
50. diſt. quia item nemini dicendū eſt, ut ſe prodat in pu
blicum. 2.q.1. ſi peccauerit. ſed ꝯ̄dicere uidetur litera
ſequēs, ubi habes, ꝙ requirebatur ab hoc electo an ha
beret plures curas, ꝙ cōſtat eſſe peccatū, ut probať. ſ̄. in
hac eadē decr. ad hoc rn̄dēt quidā, ꝙ licet ſit peccatum
plures curas hr̄e ſine diſpēſatione, nō tn̄ plures curas ha
bere ſimpľr eſt peccatū ; & ſic de aliis, quæ ſequunť. ¶Nō
enim peccatū eſt excōicare interdicere, uiſitare, & ſiľia,
de qbus inquireť. ſed certè hæc rn̄ſio nō placet : qa li-
cet hæc nō ſint crimina, inducunť tn̄ ad probandū id, un̄
remoueť tanquam criminoſus. nam modus agendi, uel
excipiendi diligenter attendendus eſt. nā cū iſti inten-
derent remouere electum ꝑꝑ crimen : quia plures cu-
ras aīarum habebat, & ad probandum, ꝙ dignitas curā
animarum habebat facerēt poſitionem, ꝙ excommuni-
cabat, intercedebat, & ſimilia, ſicut non teneť rn̄dere,
an ſit criminoſus, ſic nec illis poſitionibus, ꝑ quas perue
nitur ad illud. ſed ſi non deberet dignitas habere curā,
quaſi eſſet crimen, ſed agitur ꝯ̄ aliquem, ꝙ non ſit ei ius
excōicandi, interdicēdi, & ſimilium, tunc bn̄ interroga-
biť. ¶Ad hanc aūt decre. rn̄demus, qa non coactus, ſed
uoluntarius rn̄det. itē de his iuſtè debuit interrogari,
cum eſſent talia, quæ non poſſunt eſſe niſi notoria. ff. de
trāſla. quanto. §. ne aūt facti. talia notoria ſunt, dicimus
tn̄ eum cogendum rn̄dere, an ſit infamatus de aliquo
crimine, uel cōdēnatus. peccaret. n. ſi grauaret aduerſa-
rium in hoc probationibus. & ſi confeſſus fuerit ſe diffa
matū, uel ēt probatū ſit, inquiretur ab eo, an crimen cō-
miſerit : quia ſi negauerit, bonū eſt, cum famam ſuā cla-
rificauerit. ſi uerò confeſſus fuerit ; & hoc ſiľr bonū eſt,
ut infammatus nō ꝓmoueatur. C. de digni. l. iij. lib. 12.
¶Item dicunt quidam, & non malè, ꝙ de oībus, quæ im
pediunt executionem officij poſt actam pn̄iam, interro-
gari debet, cum ſic bonum eius procuretur, ar. 23.q.5.
prodeſt. item nec iſte prodet ſe in publicum : quia tan-
tum de his, quæ nota ſunt, quæritur, ſ. infamia & condē
natione, non de crimine occulto : nec ēt dicitur, quod
manifeſtet crimen. ſed ſi uerum eſt, ꝙ cedat iuri & li-
ti, & non reſpondebit, niſi uelit. ſecus autē in teſtibus :
nec de his reſpondere coguntur : quia accepta pœniten-
tia non peccant teſtificando. idem credo etiam, quod
principales perſonæ non coguntť rn̄dere, ſi ad aliā pœ-
12 nam, q̄ ſpiritualem agatur. ¶† Electionis tꝑe tenuiſſe]
nihil facit ad rem cura. & ſi ante tenuiſſet, cum pecca-
uerit, ſufficeret ad caſſationem de rigore iuris. 25. diſt.
primum. nec uř obeſſe, ſi dicas, ꝙ ſi ante habuiſſet, & di
miſiſſet : quia præſumitur pœnituiſſe : qa idē dicere de-
bes, ēt ſi poſt electionē habuit, ſed reſignauit, cū ꝑꝑ hoc
ꝙ electus eſt peccator, nō minus ualet electio, ut no. j̄. c.
eccleſia. uel dic, ꝙ ideò dicit, tꝑe electiones : qa ſi tunc,
uel ante ēt, ſ. qn̄ electio imminebat facienda, uel etiam
poſt electionem renunciaret, præſumit ſimulatā & fictā
facere pn̄iam, uel ꝑꝑ honorem, quem primò deſidera-
bit. & iō non prodeſt ei tunc tꝑis facta reſignatio. ſed ſi
conſtaret ueram pœnitentiam eum agere, & non affe-
ctione honoris eum reſignaſſe, ſiue ante, ſiue poſt reſi-
gnauit, dicunt non admittendam exceptionem ex offi-
cio iudicis in criminibus, ubi eſt neceſſaria diſpenſatio,
licet de rigore iuris poſſet admitti. ar. ad hoc. 2.q.7. q̄rę
dum. nam apparet eos mala intentione accuſare eum,
qui uerā pn̄iam egit, niſi proſequeretur ſuam iniuriam.
3.q.6. omnibus. utrū aūt neceſſaria eſt diſpenſatio, nec-
ne, & in quibus criminibus hoc locū habet, dic, ut not. j̄.
13 de tempo. or. ex tenore. ¶†Alij dicūt, ꝙ ſꝑ, ubi excipiť,
uel accuſatur ꝯ̄ aliquem, ſemper ſit neceſſaria diſpenſa
tio, ſiue ſit enorme crimen, ſiue mediocre, ſiue modicū,
cū illa diſtinctio, quam poſuimus ſuper illa decre. ex te-
nore, habet locū, qn̄ non accuſatus petit ordinari, uel
ēt ille, contra quem non excipitur. & ꝑ hoc patet, ꝙ de-
legatus admitteret oēm exceptionem cuiuſlibet crimi-
nis, cū diſpenſare nō poſſit : tn̄ ante, q̄ procedat, prudē-
ter faciet, ſi retulerit delegāti, ut per eum diſpenſeť. ſed
alia rōne uř hoc non poſſe ſtare. Sicut. n. pendente lite
non nalet impetratnm priuilegium, j̄. ut lit. pen. c. ult. j̄.
de teſt. cām, eadem ratione nec diſpenſatio pendēte ac-
cuſatione, uel exceptione : ſed hoc fateor uerū eſſe, ſi
ex diſpenſatione alteri fieret præiudicium, ſicut ex pri-
uilegio. nam & ſi ex priuilegio nemini fieret præiudi-
cium, ualet lite pendente impetratum. ¶ Item non mi-
reris, ſi diſpenſetur cum eo, cum quo crimen probatū
non eſt ; ſic. j̄. de cle. exc. mi. apoſtolicæ. j̄ de exce. apľicę.
j̄. de ſent. exc. c. uenerabili. & hæc uera ſunt, ſi obiciatur
crimē p̄teritum, de quo pn̄iam egerit electus. ſi aūt cri-
men, in quo perſeuerat electus, ſ. de quo pn̄iam non ege
rit electus, ſemper admittitur exceptio. 50. diſt. c. 1. ab-
ſit. 24. diſt. c. 1. 25. diſt. c. ult. Item prudens iudex atten-
dit dignitatem, ad quam uocatur : quia facilius diſpen-
ſabit in minori, quam in maiori. item facilius cum illo,
qui alias plures gratias habet : quia literatus, eloquēs,
prudens, & ſic de aliis, quàm cum minus gratioſo. item
facilius ab obtinendo repelleretur, q̄ ab obtento. item
licet diſpenſet cum accuſato de crimine, uel cum eo, ꝯ̄
quem excipitur, ut repellatur à promotione ; nō tn̄ di-
ſpenſatur cum eo, ꝯ̄ quem excipitur, ut repellatur à ꝓ-
motione, ab accuſatione, uel teſtimonio in cā crimina-
li : quia illius illaudabilis intentio eſt 2.q.7. ſi quis eṗs :
quia fieret in eius p̄iudicium, ꝯ̄ quem teſtis inducitur,
uel accuſator. item in hmōi exceptionibus ſꝑ ꝓbatio-
nes, & dicta teſtiū in meliorem partē interpretari debe-
mus, uerbi gr̄a, ſi dicat clericum electum uenatorē, de-
bemus interpretari, ꝙ cā, ſ. creationis hoc agat. Item ſi
dicit eū iraſcibilem, uel indignantis naturæ interpreta-
biť, ꝙ ex iuſta cā hoc faciat, & ſic de aliis. j̄. de re iudic.
c. 2. & not. ſ̄. de reſcrip. cauſam. 1.q.7. ſancimus, j̄. de cle.

exc.mi.propoſuit.j̃.de ſcrutinio.c.uno,niſi in contrariũ
aliæ probabiles præſumptiones mouerentur, quæ col-
liguntur ex perſonis, & ex multis circũſtantiis.j̃.de p̄-
ſum. qa ueriſimile, ubi no hæc aũt interpretatio latior
fiet,qñ excipiẽ ɔ̃ aliquem,q̃ qñ accuſatur, ubi uterq; pa
titur æquale ſupplicium,& ubi quis proſequitur ſuã in-
iuriam, uel ſuorũ: & non uidetur, ꝙ in excipiendo plus
ſit admittendus ille, qui proſequitur ſuam iniuriam q̃
alius qui non proſequitur: quia non agitur ad uindictã
illius iniuriæ: ſed uterq; agit ad eum repellendum uel
à dignitate uel à teſtimonio, uel
quouis alio: imò plus [a] dicimus,
ꝙ eccleſiaſticus iudex ẽt accuſan-
do nõ debet admittere illũ qui li-
bidine uindictæ accuſat:qa peccat.
23.q.3.lex, & c.ſeq.& q.4.in prin.
cum ſi libidine uindictæ nõ facit,
oĩbus eſt p̄ferendus qa melius &
fidelius proſequiẽ negociũ:qa me-
lius ſcit.4.q.6.oĩbus.2.q.1.ſi pecca
14 uerit.¶†Itẽ dicũt aliq,& fortè nõ
malè,ꝙ ſi in modũ exceptionis probatũ fuit crimen, de
quo egit,uel præſumiẽ egiſſe pñiam, non ſꝑ caſſabit ele
ctionẽ: ſed aliã pœnã imponet ei; puta ſi modicũ eſt cri
mẽ: nec eſt tñ inde ſcãdalũ ortũ.s̃.e.ꝙ ſicut.63.diſt.Sa-
lonitanæ [archidia.] iõ inde cõſtituit ĩ arch.Ambianeñ.
nõ ꝑꝑ ipſum,qui ante renũciauit. ſed qa quãtũcũq; illũ
receperit poſt conciliũ, cum prius haberet plures curas
aĩarũ,vr̃ prioribus eccleſiis renunciaſſe,& ſic ꝑ ꝯñs fur,
& ambitioſus ꝓbaẽ illas retinendo. illas aũt cum reti-
neret tꝑe electionis ſibi obeſſe debuit [ſuſpendit] hoc
tñ uidetur plus ſpectare ad iuris ordinem,q̃ ad curã ani
marum, quæ uidetur in ſecreta cõfeſſione cõſiſtere; de
hoc not.j̃.de off.or.cum ſatis. [De perſonatibus].j̃.de
15 præben.de multa,& repete,quæ diximus ibi.¶†Inuali-
dum] no.indulgentiam,ſicut reſcriptum, inualidam eſ-
ſe ꝑꝑ expreſſionẽ falſitatis, uel ſuppreſſionem ueritа-
tis,ar.ff.de natalibus reſti.l.ij.de hoc no s̃.de reſcri.cum
dilecta [inualidam reputauimus] hoc intellige uerum,
ubi falſitas eſt expreſſa, uel ueritas tacita de his, quæ
ſunt circa diſpenſationẽ obtinendã, quibus tacitis uel
expreſſis nõ habuiſſet diſpẽſationem,qualia ſunt, q̃ hic
ponunẽ.ſ.ꝙ habebat eccleſias,ſuper quibus diſpenſabaẽ
canonicè.ſi.n.dixiſſet,ꝙ non canonicè haberet, nunq̃ di
ſpenſationem obtinuiſſet,ſicut, ſi non dixiſſet, ꝙ exiles
prouentus haberet, non habuiſſet diſpenſationẽ. ſed ſi
ſimpl̃r diſpenſaſſet, nõ habita mentione de exilitate be
neficiorũ, ſatis vr̃, ꝙ ualet diſpenſatio, dũmõ non eſſet
nimia pluralitas: qa tunc vr̃ talis ueritas tacita, quam ſi
expreſſiſſet,non habuiſſet diſpenſationẽ, quãuis uideaẽ
poſſe dici, ꝙ nec tunc uiciaret diſpenſatio ꝑꝑ multitu-
dinem beneficiorum. ſed in ueritate peccat multiplican
do beneficia,& propter multitudinem beneficiorũ pro-
cedetur ad depoſitionem eius: uel caſſabitur eius ele-
ctio,& non ꝑꝑ hoc, ꝙ plura bñficia receperit habentia
curã. & hoc ex eo apparet: quia ſi dimitteret priora be
neficia,& eſſet contentus tm̃ uno,quod prius habuerat,
& altero,quod de nouo poſt diſpenſationem receperit,
nullo mõ peccat, & ea licitè tenet. idẽ vr̃,ꝙ ſi iſte, qui
habebat plura beneficia, minus canonicè impetrauit di
ſpenſationem,ꝙ ſibi liceat habere plura bñficia, & non
reprimat de obtentis,ꝙ diſpenſatio ualet,licet diſpen-
ſatio nihil ſibi proſit quo ad plura beneficia: ſed ualet
quo ad futura, ſi ea licitè quæſierit. ¶Idem vr̃ ẽt, ſi di-
ſpenſator dicit, indulgemus,ut tibi, liceat perſonatum
unum recipere, & ſimul cum obtentis retinere. nam ſi
prius unum beneficiũ habebat canonicè, & alia non,bo
na eſt diſpenſatio, & poterit retinere prius licitè cum
de nouo quæſito. idẽ vr̃,ꝙ ſi indulgentia dicit, & liceat
tibi plures perſonatus recipere, ſi tibi canonicè confe-
rantur, & poſtea receperit ea non canonicè. licet.n.iſte
peccet,& poſſet ɔ̃ eum procedi: quia malè tenet p̄dictos
ꝑſonatus,nõ tñ peccat: quia plures tenet. idẽ,ſi in indul
gentia cõtineẽ,dummõ ꝑſonatui in quo nõ reſideat, fa-
ciat idoneè ſeruiri, licet poſtea non obſeruet cõdonẽ,
nihilominus tñ ualet diſpẽſatio,& ꝑſonatuũ receptio,&
collatio: ſed debet illis priuari condõ.n.fuit appoſita
neq; dationi indulgentiæ,neq; receptioni ꝑſonatuũ ſed
fuit monitio uel mandatũ,ꝙ poſt receptionẽ ꝑſonatuũ
ſeruire debet. ſic.ff.de tute.muto.
16 ¶†Item [b] & ſi Papa mandat alicui,
ꝙ diſpenſet cum aliquo,non ualet
diſpenſatio, niſi ſit ſublimis, uel li
terata ꝑſona:qa mandatũ Papæ &
ptãs data referenda eſt ad ius.j̃.de
p̄bẽ.de multa,ſecus: ſi Papa diſpẽ-
ſet: qa de factis eius nõ licet iudi-
care.27.q.4.nemini,& §.præce.Itẽ
ſi quis habet diſpenſationẽ ſuper
duobus beneficiis, cũ cura obtinẽ
dis,bene diſpẽſatũ intelligiẽ,ſuper
duobus bñficiis q̃ primò obtinuit.
ſed ſi illa uel aliquod illorũ amiſe
rit,nõ licebit ei alia, uel aliud re-
cipere ſine noua diſpenſatione, ar.
ff.de leg ij.fideicõmiſſa.§.ſiquis.x.
& ff.de cond.& dem.hæc conditio,
& ff.de uerb.ſig.boues.§.j.in fi.ar.
quia indulgẽtiæ ambitioſæ reſtrin
gendæ ſunt.C.de ſena.cõ.l.j.1.q.1.
principatus. al; aliter dicunt [aſ-
ſecutus] quia nec ante concilium
Lateran.uel tantum fuit licitũ ha-
bere plures curam animarum ha-
bentes, infra de cle.non reſi.quia
nonnulli,& c.relatum. Sed ante cõſtitutionem, de mul
ta, poterant ep̄i diſpenſare: poſtea non. hic aũt electus
nec diſpenſationem probabat, nec allegabat [plures]
j̃.de ętate,eam te.70.diſt.ſanctorum.21.q.1.qui plures:
de hoc no j̃.de præben.cum iam dudum [haberet] uel
17 ex diſpenſatione. ¶†Beneficiis] not.ar.ꝙ reſcripta ſu-
per beneficiis debent facere mentionem non tantum de
uno beneficio,uel maiori,ſed de oĩbus,& ẽt de minori-
bus. Item non ſolum de beneficiis, ſed etiam de rediti-
bus eccleſiaſticis: tamen poſſet rñderi aliud eſſe in di-
ſpenſationi,quæ ſunt reſtringendæ.j̃.de conſan.& affi.ꝙ
dilecto: aliud in reſcriptis beneficialibus, quæ ſunt am-
plianda.ff.mand. prin. bene [de nouo] j. non intende-
bamus diſpenſando cum eo ſuper eo, quòd quaſlibet
ſibi denominatas eccleſias retinere, & nec de nouo ſibi
concedere aliquod ius in ipſis eccleſiis &c.q.d.diſpen-
ſatio noſtra facit, quòd non obſit ſibi, quòd plures cu-
ras haberet,ſed non operatur, quòd alias eas canoni-
cæ poſſideat. non enim eas concedere intendebamus
cum prioribus. arg.contrà.ff.de anuu.leg.l.ſcio.§.uxo-
18 ri. ¶† So.diſpenſationes reſtringendæ ſunt, & ultimæ
uoluntates ampliandæ. & ſic obtinuit contra propoſi-
tum Argentinum, qui habebat diſpenſationem, quòd
præter obtenta poſſet aliud beneficium curam habens
recipere liberè, ac licitè retinere. fuit.n.iudicatũ, ꝙ ꝑ
hoc

a ¶ *Immo plus.* Ad- *de arch.in cap.quærendum.2.qõ.7. & ibi ponit ſigna,quando cognoſcatur, quòd ob libidinem, & refert* Fel.*in ca.quæ in eccleſiarum, col.4.in prin.ſupra de conſti.*

b ¶ *Item & ſi Papa.* Moder.*in c.poſtulaſti ſupra de reſcri. col.12.uerſ.hanc ſecũdam, dicunt, quòd idem etiam tenet* Inno.*in ca.cum ad monaſterium. uerſ.item ibi conditori,infra de ſta.mo.et in c.ueniẽs ĩ gl.j.infra de fil.p̄ſb. & uide alios concor. in d.col.15.& quòd iſte uerſ.ſit additio; refert etiam idẽ* Fel. *in c.ad audientiam, el 2.col.5.uerſ. omnia aũt iſta ſupra de reſcri.& hoc dictum allegat ẽt* Fel.*in c.eccleſia* S.Mariæ,*co.xj. ĩ prin.ſupra de cõſti.*

hoc in obtentis non erat diſpenſatum. & põt reſponde-
ri ad illam.l.ſcio.§.uxor, quod ibi teſtator donationis
cauſa conceſſerat uxori annuum à ſe uiuo ſm̃ aliam li-
teram percipiendũ:vnde cum in teſtõ prædixit poſt an-
num, & à me uiuo. & etiam põt aperte intelligi uolẽtis
adiicere ad libertatem,non aũt detrahatur intendẽtis.
Sed adhuc obſtat ff.de ꝓcur. ſed hæ perſonæ.§.præter
ſatiſdationem. Sed ibi conſtat, ꝙ tenetur ꝓcurator de
iure ad illam ſatiſdationem p̄ſtandam.vnde non põt in-
telligi hæc dictio,præter,excludere ſatiſdationem,quã
uis includat. & idem rñdeẽ ad l.Pomponius.§.ſed ſi his,
19 eo. ubi apertius apparet iſta ſolutio. ¶† Alias aũt hæc
dictio,præter,de ſui natura ſemper habet excludere. &
ideò caute uidetur lex dixiſſe,ꝙ q̃ obligauit ęs pignori
affirmans aurum eſſe, tenetur pignoratitia præter ſtel-
lionatum; & ſubiicitur in litera quem fecit, ꝙ ſuꝑfluo
poneretur ſi nõ de natura ſui hæc
dictio, præter, [a] excluderet.& eſt
ad idem,ff.de diuor. nullum. arg.
tñ contrà.C.ſer.fur.l.iiij.§.ſi ad p̄-
dictam. ſed ibi poteſt eodem mõ
reſponderi,ut s̃.dictum eſt. & hęc
diſpẽſatio fuit, ꝙ liceret ei Arch.
ad quem uocatus erat,licitè reti-
nere;nõ ut liceret ei alia accipere.

a ¶ *Hæc dictio. Præter. uide* Bart.*in l.j. ff.de pig.ac. in l.nã quod liquidè.§.ſi.ff. de pe.leg.* Bal *in c.j. §.ſed & reſ.per quas fiat inue.& ĩ l.ſi ita legatum, in prin. & ibi docto.ff.de leg.j. per* Bart.*in l.Seio.§. uxori.ff.de annu.leg. de quo uide etiã plenè per* Car.*ĩ cle.j. de ſum.tri.& in cle.j.§. pe.de hæret.& ĩ cle. iij.in prin.de pac.ubi includit, quando ſequitur p̄põnem affirmatiuã:ſed ſi negati. ſtat poſitiuè & excluſiuè.et uide etiã* Bar. *in l.ſi tamen.§.ſi.col. fin. uerſi.his p̄miſſis. ff.ſi quis cau.&* Bar. Bal.*&* Saly.*ĩ l.actione,* C.*de tranſact.*

SVMMARIVM.

1 *In omni electione neceſſaria eſt collatio, & ea plenè facienda eſt, ut nu.2. & quid agendum, ubi in ea oritur dubium,uel non oritur; uide etiam in nu.3.*

4 *An ualeat electio, ubi non tractaretur de aliquo abſente, de quo tractandum eſſet.*

5 *Non contradictio pro conſenſu habetur,ubicunq; expreſſus conſenſus non requiritur.*

6 *Cõmunis electio à quo, & per quæ uerba fiat.*

7 *Iudices ſi concordant, quòd vnus pro omnibus ſententiam ferat, ſufficit omnes eſſe præſentes.*

8 *Et ſi duo contempti eſſent, non caſſatur electio, niſi ſuum proſequerentur contemptum.*

IN Geneſi [cum] hæc conſtitutio ſuſpenditur
uſque ad finem. ibi [nos his] &c. [in concilio]
s̃.eo. quia [plenè] ſed ꝑfunctoriè,uel ſtudioſè
1 ſemiplenè. ¶†Plenè] collatio in omni electione eſt ne-
ceſſaria.s̃.e.quia: ſed ſi fiat electio in diſcordia,ſiue duo
eligant, ſiue vnus ſolus, ſed aliis ɔ̃dicentibus,tunc adhi
benda eſt plena collatio,ſ.numeri ad numerum,zeli ad
zelum,in quo intelligimus etiam uenire collationem &
de ſanitate,& meriti ad meritum; qđ qualiter fiat not.
s̃.e.dudum. & ſi omittatur collatio alicuius horum,di-
cunt quidam nullam eſſe electionẽ, ar.ff.de tranſa.cum
hi.§.prætori. alij tñ dicunt ſufficere talem qualem col-
lationem, & ſolius vnius ad hæc, ut forma ſeruata ui-
2 deatur. ¶†Item dicimus,ꝙ intm̃ plenè facienda eſt col-
latio,ꝙ ſi de aliquo artic.oriatur dubium, de illo tra-
ctandum erit, & diſcutiendum, ut hic, non ut diffiniant
aliquid,uel ꝓbõnes recipiant,uel tanquam iuriſdictio-
nem habentes, ſed ad ueritatem inueniendam; ſic s̃.de
reſcrip.cum contingat. ſed quicquid fiat poſt, q̃ diſcuſ-
ſum eſt, hac occaſione.ſ.quia quod uenit in collatione,
3 non ſit ſeruatum, non eſt caſſanda electio. ¶† Sed ſi non
ſit motum dubium, ſufficit, quòd collatio fiat in gene-
re; puta nos habemus x. uos habetis v. nos habemus ze
lum: quia eligimus virũ religioſum,uel ſimile: uos nõ,
qui elegiſtis clericum ſecularem. electus noſter habet
ſcientiã: ueſter nõ. ſed ſi dicatur ex aduerſo, licet tuus
habeat numerum, noſter habet ſcientiam: ueſter non,
uel ĩ tuo numero ſunt excõicati,uel infames,de his erit
plenè diſcutiẽdum,ut ar hic,arg.C.de fal.falſi. ſed ob-
ſtare uidetur, quod hic dicitur,ſ.ꝙ non fuit hic tracta-
tum;& tñ uidetur innuere,ꝙ debuit diſcuti. Sed dic,nõ
fuit tractatum cõferendo in collatione plenè: alias be-
nè fuit dictum,ꝙ ex eo apparet: quia vnus ex eis emiſit
4 proteſtationem. ¶†Sed quid ſi notorium eſſet aliquid,
vnde uideretur tractandum de aliquo abſente? uidetur
ꝙ nihilominus ualet electio, etiam ſi non tractaretur,
j̃.eo.eccleſia,quãuis poſſet dici contrarium. nec obſtat
decret. quia ibi non dicit non habitam collationem de
abſente. melius uideẽ,ꝙ licet omnis diſcuſſio & tracta-
tus omittatur,nihilominus ualet electio. Sed ſi vnus ſo
lus in ꝯcordia ſit electus: tñ de neceſſitate eſt collatio,
5 non numeri:quia patet,ſed zeli,& meriti. ¶†Collatio]
ſed licet collatio & cõis electio ſit de ſubſtãtia electio-
nis, non tñ eſt de ſubſtantia, ꝙ ſinguli faciant collatio-
nem,uel expreſſus conſenſus debetur in collatione, uel
cõmuni electione, cum ſufficiat tacitus. non contradi-
ctio enim ꝓ conſenſu habetur,ubicũq; expreſſus conſen
ſus non requiritur.50.diſt.ſi ſeruus.ff.de pig.fideiuſſor:
§.pater.C.de dona.præſens, & l.ſi cẽſura, ff.de decu.ho
nores.§.fi.C.ad uell.ſi ſine, & maximè in re ꝯcupiſcibili
& meritoria, ſicut eſt, ꝙ per canonicam electionem ꝓ-
uideatur eccleſiæ: ſecus aũt eſſet,
ſi res oneroſa [b] eſſet: quia tũc ne-
ceſſarius eſt expreſſus cõſenſus, ſi-
cut eſt,ꝙ quis aſſumat officium ꝓ-
curationis,uel ꝙ res ſua ſeruiat,ff.
de procu.filius.§.inuitus, ff.de ſer.
urb.præd.inuitum. itẽ ſi collatio,
uel cõmunis electio fit in abſentia
aliquorum, poſſunt eam ratam ha
bere: quia ius non dicit, ꝙ in ea
alicuius præſentia, uel ſolennitas
requiratur. & ideò poteſt haberi
ratum, inſtitu.de act. §.prætor,ff.
de acquir.poſſ. ſi quis mihi. §.iuſ-
ſus, C.de condi.indeb. l.indebiti,
ff.ad Ma.l.fi. ſecus autem in ſcru-
tinio,ubi requiritur expreſſus cõ-
ſenſus,& pręſentia ſaltem maioris
partis.s̃.eo.quia propter,ibi,ſingu
lorum uota exquirant; & ubi di-
cit, p̄ſentibus omnibus &c. ubi di-
citur, uel ſaltem aliquibus &c.
¶Et idem dicunt quidã in publica-
tione electionis, q̃ fit in capitulo:
qa nullus debet eã publicare, niſi prius cõmittatur ſibi
ab aliis; & hoc uidetur hoc modo faciendũ:quia ſi non
eſt certa perſona, ad quam ex officio pertinet hæc ꝓ-
nunciatio, à ſingulis debet requiri, per quem uolunt
hanc pronunciationem fieri. uel ſi eſt perſona, ad quam
hoc pertineat ex officio, non debet prorũpere ad hanc
pronunciationem electionis, niſi cum ordinatum fue-
rit, quòd fiat electio communis, arg.hic: ſed primum
dictum

b ¶ *Res oneroſa. Et ſic in præiudicialibus tacens non habetur pro cõſentiẽte. adde* Abb. *in c.ueſtra. de lo. &* Fel.*in c.cum omnes, col.vj.poſt me. ſupra de conſt.* Abb.*in c.ex parte decani,colũ.iij. & iiij.ſupra de reſcr. & adde not.in l.qui patitur, ff.manda. &* Fel.*in c.j. col.j.ſupra de maio.& obed.in c. cum M.* Fer.*col.xvj. in prin ſupra de conſtitu. & in c.nonne, & ibi concor.infra de præſump. & uide per nouiſſ.*Papien.*de hoc dicto in l.exigendi,* C.*de procur.*

dictum magis placet.item uidetur,ꝙ ſi in ſcrutinio, uel
compromiſſo uota eligentium inueniantur diuerſa, ꝙ
neutra pars debet requirere illos, qui conſenſerunt in
alium,ut conſentiant publicationi electionis ſuæ. uel ẽt
ſi contingat unam partem poſt ſcrutinium apertum, &
poſt electionem ab una parte publicatam uelle nouum
ſcrutinium,uel compromiſſum facere, non debet alios
requirere,ut interſint ſcrutinio, uel compromiſſo quia
non poſſunt à prioribus ſuis uotis recedere, niſi commu
niter omnes uel maior pars recederent ſuprà de poſtu.
bonæ,& no.infrà eod. publicato.¶Tractatum]in colla-
tione.ſed aliàs perfunctoriè tractatum erat, ſcilicet ꝙ
non computarentur in numero,& etiam diffinitum.ſed
noluerunt,imò contempſerunt attendere, uel inquire-
re rationes,quare expellendi non eſſent [communiter]
.i.ab uno uice omnium, uel ad minus uice partis, quæ
bene eligit;uel canonice ſinguli,qui conſenſerant, in eũ
6 conſenſiſſent in ſcrutinio ¶†Singularis electio] ut qui-
libet diceret, ego eligo talem in epiſcopum : uel etiam
in plurali dicendo,nos eligimus,niſi eſſet talis, qui ha-
bet hoc ex officio:uel quia ſit ei collata poteſtas;& tunc
ſiue dicat in plurali,ſiue in ſingulari, ſemper intelligi-
tur communis. ſed quid ſi aliqui hanc poteſtatem nemi
ni dari uelint: Reſpondemus, ꝙ cum ſit tale, quod per
unum exerceri neceſſe ſit., ſtabitur maiori parti infrà
de his,quæ fiunt à maio.parte capi.c.j.& no.ſuprà de cõ
ſtitu.cum acceſſiſſent. Item licet hic aſſignetur hæc ra-
tio,eſt quæ eſt in decretali:melior tamen & uerior eſt:
quia ſi liceret cuilibet prorumpere in eligendo, quili-
bet etiam malus,ut acquireret ſibi gratiam electi, feſti
7 naret eligere; & ita locum auferret collationi.¶†Sin-
gularis]ſicut etiam,quando ſunt iudices, ſi cõcordant,
quòd unus pro omnibus debeat ferre ſententiam, ſuffi-
cit,ꝙ omnes ſunt præſentes.ff.de re iud.l.non tantum &
.l.cui autem. nec eſt cõtrà.C.de ſen.ex peri.re.l.ij. quia
non licet per alium ferre,qui per unum ex ſe ferunt,cũ
cenſeantur unum corpus,uel unus iudex iure negamus,
quod omnes ſimul ferre poſſint, licet ſi non concordẽt,
ambo ſententiare debent,in authen. ut iudi. non ex. ſa.
iuſ.§.j.col.ix.Si autem aliquis non cõcordat,uel diſcor-
dat,ſed dubitat,ſi iurauerit,ꝙ ſibi non liqueat,eo quie-
ſcente alii iudicabũt.ff.de re iud.ſi uni [idem] ,ſ.conſen
ſus ſcrutinium.¶Numero]licet hęc ſubtilitas ſatis inu-
tilis ſeruetur in electionibus epõrum,& aliorum,in q-
bus eſt forma ſeruanda,quam habes ſuprà eo.quia pro-
pter:non tamen ſeruabitur in alijs electionibus, ſi for-
ma non requiratur.nam ibi ſufficit dicere cuilibet ſepa-
ratim,conſentio in talem,uel eligo:quia ſicut in matri-
monio carnali mutuus conſenſus cõtrahentium uel per
uerba expreſſus ſufficit.j̃.de ſpon.tuę,ſic & eadem ratio
ne in matrimonio ſpirituali idem cõſenſus etiam ſepa-
ratim præſtitus ſufficere uidetur.j̃.de tranſla.epõ. inter
corporalia.& ſi quæratur qs cõſenſus facit electionem
canonicam,uel primus,uel ultimus? Reſpondemus, ꝙ
illius conſenſus,qui ultimò conſentit,ſine cuius conſen
ſu non ualeret electio præcedens, cõſenſus confirmat,
arg.ff.ſi ſer.uen.receptum, ff.de ſerui.ruſt.præd.per fun
dum. hoc non placet : quia ſimul[a]
conſentire debet, non diuiſim, qa
ut collegiũ conſentiunt,non ut ſin
guli.alij tñ dicunt,ꝙ nunquam ua
let electio ẽt eorum q ſine ſolẽni
tate formæ eligendi ſunt,niſi poſt
habitos cõſenſus fiat cõis electio,
ut hic dr̃ [uel cõis]in capl'o [ſuæ
partis].i.ꝙ ipſe eligit,uel ꝙ pars ipſa eligat aliquẽ[ex-
cludi]ab eo,ꝙ cõputarent̃ in numero, uel ab electione.
publicato.n.ſcrutinio dixerunt & diffinierunt,ꝙ duo nõ
debebant cõputari inter electores;& iõ nõ dici electio-
8 nem uniuerſaliũ à minore parte factã. ¶†Itẽ nõ intelli-
gas,ꝙ electio caſſaret̃, licet duo contẽpti eſſent,niſi illi
ꝓſequerent̃ ſuũ contẽptũ,ut no.s̃.eo.ꝙ ſicut:ſed iõ caſſa
tur hic:qa de eorũ excluſione,uel abñtia nõ habuerunt
plenã collationẽ.& intelligimus nõ plenã,dũmõ ex ſtu-
dio, uel ꝓcurata negligẽtia aliqua manifeſtæ omnibus
omittat̃. Vel dic uerius,ꝙ iõ uim facit in excluſione ho
rũ duorũ:qa ſi in ueritate excluſi eſſent,& iuſtè, tunc bñ
hẽret pñs electus maiorẽ partẽ,totius capituli.ſed iſtis
cõputatis nõ hẽbat maiorẽ totius capituli,& iõ ẽt nõ ꝓ
ſequẽtibus ſuũ cõtẽptũ caſſanda erat electio tanquã à
minore parte fcã.nã pp ſubſequentẽ eorũ cõſenſum nõ
ratificat̃ electio.s̃.eo.auditis,& c.qa pp. & eſt notandũ,
ꝙ ẽt ad numerũ cõputant̃ abñtes,q deberẽt citari,& fue
runt cõtẽpti pp omiſſam aũt collationẽ abſentiæ eorũ
nõ vr̃ caſſanda electio,cũ pari rõne de oĩbus,q̃ circa ele
ctionẽ & electũ agunt̃,deberet hẽre parem tractatũ, &
hoc qa triginta erant canonici,cõputato cũ ꝓteſtatione
admiſſo,& abñte,q debuit uocari.xv.elegerunt Guil.&
hic fuit à maiori parte cap.electus,ſi cũ ꝓteſtatione ad
miſſus,iuſtè fuiſſet excluſus,& abñs nõ debeat cõputa-
ri:& qa nec iuſtè fuit excluſus,& abñs debuit cõputari,
iõ nõ habuit maiorẽ partẽ.¶Proteſtationẽ] ꝙ eius uox
ualeret,quãtũ de iure ualere deberet. & tũc deberet ua
lere uox,dũmõ ſit in poſſeſſione:ſecus,ſi dixiſſet, ualeat
uox eius, ſi de iure intereſſe debet ſupra eod.Cumana.
[abſentes]de hoc no.ſuprà eod. coram [concilij] quia
omiſſa collatione,& quia non habuit maiorem,nec ſa-
niorem partem·& quia non fuit communis electio.

MAſſana [Per laicos]ſuprà eo.quiſquis,ubi de hoc
not.multo fortius, quando ipſi ſoli prohibentur
ſuprà eod. quòd ſicut,ubi no.

a ¶*Quia ſimul. Adde idẽ Inno.in c.auditis. ſupra eo.& Fel.et ibi allegat cõcor. in c.cũ omnes,eo.xv.in prin. ſuprà de conſti.*

SVMMARIVM.

1 *An ualeat factum abſente eo,qui contempſit intereſſe termini ei ſtatuto.*
2 *Qui cum aſsignatur terminus,præſens eſt, non debet poſteà uocari,ſi ſe abſentat.*
3 *Cõſenſus cõtẽpti,qui de iure uocãdus erat,ubi et quãdo ualeat.*
4 *Nunquid abſentes,qui uocari tenebantur,ratum habere debeãt, ſi præſentes dignum elegerunt.*
5 *Ratum haberi poteſt etiam non ſuo nomine geſtum;& uide etiã in numero.6.*
7 *Quod capitulum facit,à maiori parte fieri dicitur.*
8 *Quo caſu liceat à nominati electione diſcedere.*
9 *An publicato ſcrutinio liceat cuipiam uariare.*
10 *Quonammodo electio,quæ caſſatur,uel nulla eſt, iterum reuiuiſcere ualeat.*
11 *Quando poſsint electores cõpelli ad publicandã electionem.*

ECcleſia ueſtra [ĩtereſſe] .ſ.termino ſtatuẽdo,
1 cũ licet canonicus,noluerit intereſſe.¶†Cano
nicus] nihilominus tñ uocari deberet poſtea
ad electionẽ,dũmõ neſciuerit terminũ aſſigna
tum,forte qa añ exiuit terram,q̃ terminus ſtatueretur,
uel alia de cã. q enim cõtẽpſit intereſſe ſtatuto termino
quo ad termini aſſignationẽ tenet illud, qđ fcm̃ eſt eo
abñte. ſed electioni intereſſe nõ cõtẽpſit,cũ de ea tracta
tus nõ hẽret̃. & eſt hæc ar.ꝙ licet aliqs citet̃ ad teſtes re
cipiendos, uel aliũ articulũ ſpirituale, nihilominus po-
ſtea ad illos articulos,uel ad ſniãm uocandus eſt, licet
primò contumax fuerit,ar.C.quomodo & quando iu.ca
quæ.¶Et hoc dicimus eſſe uerum, niſi ideo receſſerit a
capitulo,ubi aſſignatur terminus,ut ignoraret diem ele
ctionis,& non notificaretur ei in illo capitulo . nam in
hoc caſu fingitur procuraſſe neſcire.unde debet ſibi im
putari.37.di.§.ut itaque ſi procuraſſet,ne ad eum perue
niſſet citatio j̃.ut li.non conte quoniã.ſecus, ſi pro alia
neceſsitate ſua receſsiſſet etiam fraudulenter,non tamẽ
in fraudem citationis.ff.ex quibus cauſis in poſ.e.l Ful-
cinius.§.quid ſit.ſed ur̃,quod etiam ſi receſsit, ne diem
ſciret,tñ reuocari deberet.nam ſi primò fuerit malitia
eius uitando ſcire terminum,modò eſt malitia capituli
qđ non citat,& ultima malitia præponderat.ff. de peri-
cu.& commo.rei uen.l.illud ſed non negamus malitiam
ſiue negligentiam capituli,cũ certũ ſit de malitia abſen
tis,quam ſemper durare præſumo,quouſque ueniat.ſed
ſi ueniret,& non admitteretur,niſi priuaretur per ſentẽ
tiam,tunc eſſet malitia capituli ultima, & imputaretur
ca.etiam ſic loquitur.ff.de pericu.& commo.rei uen. il-
lud cum.n.certa ſit malitia abſentis in hoc articulo,ſ.ui
tandam electionis ſcientiam, non eſt locus coniecturis
ſuper malitia.ff.de re iud.& contumacia : ſecus,ſi in uno
articulo fuiſſet contumax;nihilominus in alio citaretur
2 ¶ De hoc autem ſcias:quia hi,qui præſentes ſunt,qñ aſ-
ſignatur terminus alijs,non deberet poſtea uocari, ſi ſe
abſentauerit,quia ſi ſcit certiorari,non debet ff. de act.
emp.& uen.l.j.ſecus eſt in illo,qui ſciuit eccleſiam uaca
re,qui benè citandus eſt.s̃.eo.cum inter uniuerſas [ab-
ſens exiſteret non uocato] & male.licet.n. contempſe-
rit capitulum in termini aſsignatione,non tñ conſenſit,
quin uellet intereſſe electioni,ut no.ſupra.e.cum nobis.
3 ¶ † Adijcere & dicit malè conſenſus.n. contempti, qui
de iure uocandus erat,ẽt poſt ſcrutinium & poſt electio
nem ualet in hoc,ut de cętero non poſsit caſſare electio
nem s̃.e.ꝙ ſicut nõ autem in hoc,ut aliquod ſuffragium
ſibi afferat eius uox,cum tantum ex priori ſcrutinio ſit
procedendum,& ex uotis in primo ſcrutinio habitis ele
ctio iudicetur canonica,uel non.abſurdum.n.eſſet, ſi ex
ſuperuenientibus uotis hoc penderet, cum incontinenti
facto ſcrutinio & collatione debeat eligi ille, ĩ quẽ om-
nis,uel maior,uel ſanior &c.ſupra e.auditis,&c.quia ꝓ-
pter eſt præterea in electionibus tp̃s electionis ſpectan-
dum ſupra eo.dudum.¶Roborare tñ põt maiorem par-
tem.ſi autem aperto ſcrutinio ueniret,& cõtemptus pe-
teret ſcrutinium de nouo fieri,exaudiendus eſt, cum no
torium iuris ſit,ꝙ eſt malè factum,uel proceſſum,ar. ſu
pra e.cum terra ipſi autem per ſe, uel alius hic petens
non ſunt exaudiendi perfecta autem electione hoc non
poſſet eſſe,cõtẽpto petẽte,cũ electio teneat ipſo iure,li
cet poſsit caſſari,ut no.ſupra e.dudum . ſed ſi ſcrutinio
facto ueniret aliquis,qui uocem haberet in electione,&
tñ non fuit in eo loco,unde uocandus eſſet, non crede-
rem conſenſum huius aliquid afferre,cum publicato le-
gitimo ſcrutinio procedendum ſit ad electionem infrà.
e.publicato.ſupra e.quia pp.¶Sed ad collationem ad-
mitteretur.& idem dicimus,etiam ſi omnibus legitimè
uocatis compromiſſum eſſet in aliquos ab his, qui præ-
ſentes ſunt,& poſtea ueniret aliquis de canonicis abſen
tibus antequam publicaretur electio,ille ſuperueniens
niſi adhuc rem integram inuenerit,non poterit reuoca-
re compromiſſum,ar.ſuprà e.in cauſis,ar.vij.q.j. factus.
4 ¶ † Sed nunquid,ſi præſentes elegerunt dignum, abſen-
tes in locis, unde uocari debent , neceſſe debent habere
ratum ? arg. quòd ſic : quia utiliter geſtum eſt negotium
eorum.ff.de neg.ge.Pomponius,& l.ſed an ultro. ſed cõ
trà uerum eſt.& hoc eſt ea ratione:quia nullus dari de-
bet inuitis xlj. diſt. nullus,& quia in electionibus uoca-
ri debent omnes,qui uolunt,& poſſunt commodè inter-
eſſe ſupra e.quia pp & quia non eſt abſentis negotiũ,ſed
5 eccleſiæ.† Item no.ꝙ quis ratum habet etiam nõ ſuo no
mine geſtum,quod etiam eſt in omnibus ſpiritualibus.
ij.q.j.in primis ix.q.iij. Lugdun.j̃.de iure pa.cura . alias
forte ſecus.ff.de preca.ſi ſeruus [deniq;] hic poteſt in-
cipere reſponſio Papæ,uel eſt allegatio electorum ma-
giſtri Ber. [Ad contẽptum.] immo plus dicimus,ꝙ etiã
ſi præſentes aliqui non uocentur ad ſcrutinium, nihilo-
minus tenet electio.arg.hic ſufficit.n.ſeruare formam,ſ.
ꝙ ſcrutinium fiat.ſed ubi uota duarum partium de pręe-
ſentibus,uel de his,qui uocari debent,& intereſſe uolũt,
ſcrutarentur alias non teneret.ff.quod cuiuſque uni. pla
nè, & poſſunt uariare illi, qui primò elegiſſent, & alium
eligere;& ſic intelligitur.lxiij.diſt.quanto.ſicut.n.ibi dr̃,
ꝙ oportet duas partes eſſe præſentes, & ſic oportet eaſ-
dem duas partes ſcrutari.¶Sed quid ſi omnes uolunt ra
tam habere electionem a paucis factam, nunquid poſ-
ſint, uel ad minus canonicam ? reſpondeo, cum forma
ſit de ſubſtantia & electio a paucioribus, quam a dua-
bus partibus celebrata,uel alias minus canonica ſit nul
la,neceſſe eſt eos eligere de nouo,ar.prædicti.c.quanto.
6 ¶ † Item hic no.ꝙ ille,cuius nomine geſtum non eſt, ra
tum habet ꝯ.ff.de præca.ſi ſeruus.ſed dic,ꝙ ille, qui con
ſentit,ratum habet nomine eccleſiæ,& pro eccleſia ratũ
habet.& ille,qui eligit,& ſi non nomine contempti ; ta-
men nomine eccleſiæ elegit.unde hanc electionem con
temptus põt ratam habere,ex quo nomine eius, procu-
7 rator cuius fingitur,facta eſt.¶†Item no. ꝙ computãdæ
ſunt duæ partes,ita ꝙ in parte abſentium non compu-
tentur,illi qui uocari nõ debent, ſed nec ex parte abſen
tium uidentur eſſe computandi illi, qui nolunt & con-
temnunt eſſe in illo termino aſsignato.contumacia.n.re
præſentat abſentes,nec malitia eorum debet eis prodeſ
ſe s̃.de reſcr.ex tenore,niſi maior pars eorum, qui uocã
di erant, & intereſſe uolebant ad electionem, abeſſent,
quia tunc minor pars procedere non poſſet ad electio-
nem.& eſt ea ratio:quia ſicut per capitulum præfixus eſt
terminus electioni, ita per capitulum poteſt terminus
electionis mutari;& capitulum dicitur facere, quod ma
ior pars facit.ff.ad municipa.quod maior.ſi aũt alius, q̃
capitulum uocaret ad electionem faciendam,qui de iu-
re hoc facere poſſet,tunc fortè poſſet dici,ꝙ ẽt ſi minor
pars ſit præſens,tñ proceditur ad electionem;& ualebit
quod facient præſentes.ſed nos hoc non credimus aliter
niſi ſicut ſi unus canonicos citaſſet, nec tamen negamus
quemlibet contemptum poſſe facere caſſari electionem
ſupra e.ꝙ ſicut,& no.in gl.hic poſita,quæ incipit,& ma-
lè.¶Item hi dicuntur habere ratum quando electorum
terminus præfixus eſt ante finem termini a iure pręfixi.
alias enim ſecus ẽſt ut no.ſupra eo.cum nobis. ¶[Alia,
quæ ponuntur ibidem.] Quæ alias pœnas imponebant
delinquentibus in electione.Sed nõ ſemper electionem
irritam nunciabant.ſi aũt ex omni peccato in electione
commiſſo irritabitur electio ipſo iure, iam omnes aliæ
pœnæ & omnia iura in eis prodita euaneſcant, & paucæ
electiones ſine caſſatione euaderent.uel hoc dicit, quia
multa alia neceſſaria,uel utilia ſunt in electione, quæ
tamen non ſunt de forma,ſicut eſt,quod eligatur de ea
dem eccleſia lxj.diſt.nullus,uel ꝙ ſit ſine crimine,qui eli
gitur. xxv. diſtin.§.nunc autem,& c.ul.uel quod ſit legi-
time natus,uel ſufficientis ſcientiæ ſupra eo.cum in cun-
ctis,

ctis, & ſic de alijs multis. ¶ [Vno.] C. de inoffi. teſt. ſi
qñ. uel is eſt ſenſus, ſi tu uis dicere, ꝙ uocare ſingulos eſt
de forma, & per conſequens reddat irritam electionem
& idem etiam dicas de ſingulis, quæ ponuntur in conſti-
tutione concilij. & eadẽ ẽt ratione, ꝙ nihil cõcilio ſit ad
dendum, & ſi ꝯ fiat, ꝙ electio ſit nulla; certè ad hoc ſeq-
tur, ꝙ uix aliqua electio erit ualida, quia uix eſt, quin
aliquid addatur, uel detrahatur; & ſic etiã ꝑ ꝯñs fruſtra
laborauerũt ſummi pontifices in iuribus faciendis, per
quæ prouideretur eccleſijs, quòd ita difficile erit hanc
conſtitutionem ſeruare concilij, quòd nunquam aliqua
electio erit ualida t. uel dic, quòd iura, quæ loquuntur
de ratificatione abſentium, uacuatione abutuntur: de
quibus tamẽ & ſi non propriè, dr̃, ꝙ ſunt multis uigilijs
excogitata, quia pauca ſunt. & eſt hæc allegatio cardina
lis, qui contentus erat caſſatione utriuſque, cũ nolet di
mittere cardinalatum propter epiſcopatum.

8 PVblicato † [uariare] ſigillatim. ſ. de poſtu. bo. me. ubi
de hoc no. ſed nec etiam in omnibus in cõi uariare
licet, niſi notorium eſſet per ſententiam, uel rei euiden-
tiam aliquem caſum, uel impedimentum ſubeſſe, qua-
re nominatus eligi non poteſt. nam in hoc caſu cum
poſt electionem publicatam liceret aliam facere, ut no.
ſupra e. cum terra, & c. dudum, multo melius eſt nõ pu-
blicare. ſed quid ſi non ſit nulla, ſed annullãda, puta qa
aliquis contemptus eſt, uel alia cauſa dicimus, ꝙ proce-
dere debet ad electionem, & ad hoc compelli. & eſt ra-
tio, quia neſcimus, an ſuperior uelit eam caſſare, an non
Item neſcimus, an contemptus uelit proſequi in cõtem
ptum, cum non cogatur. ſupra e. ꝙ ſicut. nec aliter debet
caſſari, niſi per ſuperiorem, uel ad petitionem aduerſa-
riorum, & non ad petitionem eligentium. ſed ad petitio
nem contempti poterit reincipi ſcrutinium, ſi non ſit ꝓ
ceſſum ad electionem publicandam. ſi autem aliquis di-
ceret, ꝙ paratus eſt procedere ad probationem alicuius
impedimenti ꝯ electũ, & ideo peteret non publicari ele
ctionem, & ꝑꝑ hoc etiam appellaret, non audiremus eũ
quouſque ſcrutinium eius ſortiretur effectũ, ſ. publicari
electionem, ut hic, ar. ĩ. de conceſ. præben. poſt electio-
nem ĩ. de app. conſtitutus, niſi diceret incontinenti para-
tas probationes, quia cum tunc poſſit facere notorium
per probationes, recipiendæ ſunt, ne eccleſia grauetur la
boribus & expenſis. nec uocabitur nominatus in ſcruti-
nio ad has probationes, ſed in modum inquiſitionis pro
cedetur. & tamen ſi non admittatur contradictio, uel ap
pellatio illius, qui uult probare coram capitulo crimẽ
contra nominatum in ſcrutinio, & non admittitur, ta-
men non caſſabitur electio ſequens, niſi probetur crimẽ
ĩ. de his, quæ fi. a ma. par. ca. c. j. ſupra e. cum inter ca. & c.
9 bonæ. ¶ † Sed quid dices, nunquid cum ſcrutinium publi
catum non eſt, licitum eſt alicui uariare? Reſpondeo ſic
ante, quam recedant de loco, ubi inquiruntur uota alio
rum, ſed ſecus poſt, quam inde recedunt, cum nõ ſit iam
res integra, quia ceſſauerunt inquirere, & exiuerunt a
loco inquirendi, & intrauerunt capitulum, ut illud ape
riant, ar. ſ. eo. in cauſis, ſed tunc dicunt quidam, ꝙ ſi ca-
pitulo toti uel maiori parti placeret, quòd deſtrueretur
illud ſcrutinium poſſet etiam ſine aliqua cauſa; cum ca-
pitulum illud, quod fecit, poſsit deſtruere, & cum nõ ali
cui factum ſit præiudiciũ, nec etiam infamia aliqua oria
tur nominato, cum clauſa ſint uota, ſed alijs hic non pla
cet, imò dicunt, quòd cuilibet de capitulo licitum eſt ſu
periorem adire, & petere capitulum cogi ad publicatio
nem ſcrutinij electionis ut hic. ſed hoc capitulum non fa
cit ad rem, cum loquatur publicato ſcrutinio & quæſtio
nes fiant, quando non publicato ſcrutinio uolunt reuo-
care l. non tamen credimus, ꝙ aliquis de capitulo de-
beat audiri petens publicare electionem, niſi ſit maior
pars, ar. hic, ſed cum ſuperiore agat. Item quià debet eſ-
ſe cõis electio. ſupra e. in Geneſi. ¶ Item ar. à ꝯrio ſenſu,
quod ante uariare poſſunt, quod eſt ualidiſſimum. ff. de
offi. eius, cui man. eſt iur. l. j. §. huius rei infra de præſum.
nonne. ar. ff. de bo. col. nonnunquam, & intellige, qđ hic
dr̃, ſi ſcrutinium eſt legitimè factum, & ex uotis exceptis
apparet alicui nominato ius acquiſitum ſi autem ſecus
eſſet, poſſet iterũ ad ſcrutiniũ, uel ad cõpromiſſum pro-
cedere, & de hoc no. ſupra e. cum terra, & c. dudũ, in glo.
hoc habes. quid enim ſi nullus habet maiorem partem,
repetant ſcrutinium ſupra e. in Geneſi. ſed quid ſi publi-
cato ſcrutinio electores peccent in cõi electione, uel in
collatione eam omittendo, uel aliter? certũ eſt, ꝙ hæc
electio non ualet ſupra e. quia ꝑꝑ. ¶ Sed nũquid iterum
debebunt eligere eundem, in quem conſenſerunt in ſcru
tinio? ſo. dixerunt quidam, cum unus actus ſit electionis,
licet habeat plures partes. ſ. initium in ſcrutinio, uel cõ-
promiſſo, & medium in collatione, finem in publicatio-
ne electionis, & in omnibus iſtis actibus nihil habeat fa-
cere electus, ſed electores tantum, ipſorum peccatũ ſuffi
cit, ut caſſetur quicquid factum eſt, & etiam ſit præiudi-
cium electo, ne de cætero eligatur, quia cum unus ſit
actus, qui in uno peccant, in toto peccare uidentur, alij
tamen dicunt arg. huius decre. quod licet, qñ poſt aper-
tionem ſcrutinij peterent uel in collatione, uel in com-
muni electione caſſanda ſit electio; tamen remanebit ele
cto ſaluum ius quæſitum ex uotis publicatis. ſed ꝯ: quia
ex nominatione non quæritur ius ſupra eo. ꝙ ſicut, in
prin. 2. q. vj. nominationes. ſed ipſi dicunt illa locum ha
bere, quando nominationes non fiunt ſolenniter, & com
muniter, & animo obligandi ſe: quia tunc bene quæritur
ius ex nominatione ſupra de poſt. bonæ. j ſupra e. cum in
iure, & hoc hic expreſsè uidetur dicere. ſed non ſic eſt, ſi
poſt conſenſum compromiſſariorum faciant prouiſionẽ
quæ nõ teneret, quia tunc ex uotis compromiſſariorum
nullum ius quæritur, ſed ex prouiſione tantum: qa nec
etiam compromiſſum eſt niſi ſuper eo, quod eum habeãt
10 pro prælato, de quo prouidebitur. ¶ † Sed ꝯ, quomodo
electio, quæ caſſatur, uel nulla eſt, iterum reuiuiſcet? ſo.
hoc licet: quia non eſt nulla, niſi ꝑꝑ defectum ſolennita
tis. Item ꝯ, quod nominatus ẽt a minori parte debet præ
ferri poſt, quam in eodem contextu fiunt ambæ electio-
nes. ſ. e. congregato. ſol. illud habet locum, ubi ex priori
bus uotis nõ eſt ius quæſitum electo a maiori parte; for
tè quia eſt crimino ſus, licet occultus: uel quia aliũ defe
ctum occultum habet: uel quia peccatum fuit in ſcruti-
nio, & inde ex eo nõ eſt ius quæſitum. item ꝯ quõ eliget
iterũ, cũ electores ſint priuati poteſtate eligẽdi. ſ. e. quia
ꝑꝑ ſo. ipſi idẽ eligent, ſi non priuentur ꝑ ſñiam; uel ſi pri
uent̃, & ſuꝑior, & maximè Papa, qui eligeret eis ſuſpen-
ſis, ĩ. de conceſ. præb. quia diuerſi, eliget eũ; ſicut hoc ip-
ſum fieret, ſi inter ſcrutiniũ, & electionẽ electores more
rentur, uel alias amitterent ptãtem eligendi per excom-
11 municationem, uel alio modo. ¶ † Compellant̃] incõti
nenti, ſ. ante, q̃ diuertãt ad alium actum; & ita non eſt ꝯ.
ſupra e. cũ poſt peti. uel poſſet dici, ꝙ poſſent compelli,
qñ malitioſè differunt publicare electionem, puta quia
uellent ab electo extorquere promiſſiones, uel pecuniã.
uel aliquid ſimile. non. n. eſt malicijs hominũ indulgen-
dũ. ff. de rei uen. l. in fundo & fortè non petet hic nomi-
natus, cũ ſibi ex nominatione ius non acquiratur. ſupra
eo. ꝙ ſicut, & ne notetur de ambitione. j. q. v. ſicut. C. de
epi.

epi. ſi quẽquam. Sed ſi aliqui de canonicis. uel dic, ꝙ ẽt
ſi publicatio in capitulo differatur per multos dies, non
propter hoc eſt nulla electio; decre. autem. rñ. ut ibi; &
hoc credimus melius [compellantur] contrà ſuprà eo.
cum poſt petitam, ut ibi.

SI alicuius. [Illa uice]. i. in ea uocatione. unde ſi ad ar
chiepm̃ deuoluatur electio, non põt eum illa uice eli
gere; ſed alia uice põt. ¶ [Epi.] niſi forte cum epõ eſſet ſi-
monia perpetrata. j. q. v. pñtium. contrà. j. q. v. quicunque
ſo. ibi de ſcienter ſimoniaco: uel ibi uocat bñficiũ digni-
tatẽ, cõe aũt credimus ambobus, ꝙ ſiue dignitatem, ſiue
bñficiũ ſic obtineat, ad eãdẽ dignitatẽ, ſiue bñficiũ reaſ-
ſumi nõ poterit ſine diſpẽſatione. ĩ. de renũ. poſt tranſla.
§. rurſus. alij tamen contradicunt; & hoc innuit decre. ꝙ
aliud ſit in beneficio, & aliud in dignitate, & quod bene
põt eps̃ diſpenſare in beneficio, non in dignitate.

HIs, quibus. [Interdicitur] quia priuilegium habent
aliqui, ne alij eligant, niſi eis requiſitis, ſicut pl̃es
reges, eccleſia Rauennaſ, quæ non eligit, niſi conſulto
primò Papa. uel etiam ſi per ſpãle reſcriptum mandare
tur aliquibus, ꝙ aliquo inconſulto non eligerent. hæc
enim impedimenta cũ ſint prẹter ius, & quaſi incognita,
non præiudicant, ſicut ſi electores eſſent excommunica
ti, uel interdicti, uel longè remoti à loco, ubi celebrari
debet electio. ĩ. de conceſ. præben. quia diuer. ſecus eſt
in tempore, quod expenditur in uocandis electoribus
ad electionem: quia illud tempus bene præuidit condi-
tor canonis, & pro hoc & alijs impedimentis conſimili-
bus dedit eis terminum trium menſium.

SVMMARIVM.

1 *Electio redditur nulla tam ex parte electi, quàm eligentium.*
2 *Appellans iuſtam ſuæ appellationis cãm præfigere debet.*
3 *Quo caſu ſimul agi poſsit cauſa principalis, & appellationis coram diuerſis iudicibus.*
4 *Nunquid hi, qui ſe oppoſuerunt, ſed tamen non appellauerunt, debeant uenire, & appellationem proſequi.*
5 *An poſsit aliquis, cuius intereſt præter appellantem aſsiſtere appellantibus.*
6 *Electi petitio admitti nõ debet, niſi uocatis his, quos res tãgit.*
7 *Principales perſonæ & capituli procuratores inſtructi debent accedere ad ſuperiorem.*
8 *Qui terminus detur appellanti ad iter arripiendum.*
9 *Nunquid poſsit appellans ultra terminum ſibi à iure præfixum appellationem proſequi.*
10 *An teſtes ante lit. conte. recepti, legitimè recepti ſint.*
11 *Hæc clauſula, ſicut de iure procedendũ fuerit, procedatur, quo modo intelligenda.*
12 *An ad caſſationẽ ſufficiat, ut unũ ſolũ de multis obiectis ꝓbetur.*

STatuimus. [Prouiſionẽ] añ confirmationẽ. poſt
cõfirmationẽ aũt nõ hẽt locũ hæc conſtitutio,
niſi fortè ſimul fieret ꝓuiſio, & cõfirmatio. nã
tunc credimus, ꝙ hæc cõſtitutio locũ hẽt. ĩ. de
cã poſ. & ꝓprie. cũ olim, ubi no. [Impugnat] ſi aũt nullus
ſe oppoſuit electioni, tunc ſuꝑior, ad quem ꝑtinet cõfir
matio, ſine ullius tꝑis expectatione inqret de forma ele
ctionis, & meritis electi. ſ. eo. nihil. nec eſt neceſſe aliquẽ
citari, uel publicè edictum ꝓponi. uñ credimus, ꝙ ẽt ſi
hãc ipſam inqſitionẽ omitteret, de qua dcm̃ eſt. ſ. de for
ma electionis & meritis electi, nihilominus teneret con
firmatio, eo ſaluo ꝙ ſi ꝑ errorẽ aliqd fieret, ꝓcedet̃, ſi-
cut no. ĩ. de cã poſ. cũ olim. & idẽ dicimus in cõſecratio
ne, & ordinatiõe, ꝙ nõ eſt neceſſe aliquẽ uocari, ſed ſuf
1 ficit ſolẽniter fieri. lxvij. di. reliq. [in ꝑſonã] † electi, uel
eligẽtiũ, cũ utraq; reddat electionẽ nullã. ſ. de cõſuc. cũ
dilecti. hoc nõ placet, q̃tũ ad eos, q obijciũt ĩ ꝑſonas eli
gentiũ, cũ hic ſinglr̃ loquat̃, ſ. in ꝑſonã. nec eſt bona rõ,
uitiũ eligẽtiũ reddit electionẽ nullã, ergo pænã pati de
bent huius cõſtõnis. nã & cũ pctm̃ eſt in formã, nulla eſt
electio. ſ. eo. qa ꝑꝑ: & tñ q obijcit in formã, nõ patit̃ pœ
nã ultimæ ꝑtis hmõi cõſtõnis: ſed licet nõ teneat̃ pœna
hmõi cõſtõnis, tenet̃ tñ ire, ut agat cãm appellatiõis ſuę
& põt hæc obiectio melius dici ꝯ formã, q̃ ꝑſonã, & ꝑꝑ
2 hoc bñ dicit, ꝑꝑ hoc † iuſtã. n. cãm ſuæ appellationis ꝑ̃fi-
gere debet appellãs: alioqn nullũ ꝓceſſum ſiue electo-
rũ, ſiue cõfirmatorũ ĩpediet appellatio, niſi fortè eẽt de
electione eporũ, & magnarũ abbatiarũ, ſicut ẽ hodie ex
peditũ ꝑ cõſtõnẽ Ale. iiij. de ap. dilectus: qa tunc ẽt ſine
aſſignatione cãæ ualet appellatio; & ſic intelligũt qdã ſi
nẽ decre. ĩ. de ap. ut debitus, & ſolã cãm expſſam ꝓſeq
poterit. ĩ. de ap. dilecto. F. G. & c. cordi. Idẽ ur̃, ꝙ hæc ap
pellatio & ius hmõi decre. hẽt locũ in iudicio, & extra
iudiciũ; & eſt hoc ſpãle in caſibus: uñ ait hæc decr. ꝙ ap.
obtinet uĩ citationis termini, ſicut expſſè dicit hæc de-
cre. ẽt in appellatiõibus, q̃ fiunt ex̃ iudiciũ: qđ al̃s ſecus
eſt, ut no. ĩ. de ap. cũ ſit. poſt talẽ aũt appellationẽ nõ dñt
dimittere electores, qn ad electionẽ ꝓcedant, nec ꝑ̃te-
xtu appellationis caſſabit̃, qđ poſtea fcm̃ erit, niſi aliàs
uera ſit cã ap. ſupra eo. cũ ĩter ea. ſed cõfirmatores, & ẽt
qcunq; alij ꝓcedere nõ debent rõ diuerſitatis, qa cã ap.
deuoluta eſt ad iudicẽ ap. ſed nõ electi. iudex aũt ap. ela
pſis terminis hic ſtatutis hoc mõ procedet, ſi alterutra
partiũ fuerit abñs. nã ſi fuerit abñs appellãs, & examina
ta electione cõfirmabit, uel infirmabit, uel remittet ele-
ctũ ad ſuũ ordinariũ, & appellanti ĩponet pænã hmõi cõ
ſtõnis. ſi uero appellatus fuerit abñs, tũc ſi appellatũ eſt
extra iudiciũ, inquiret de appellante, an ſua interſit ap-
pellare. ij. q. vj. nõ ſolent. & ſi inuenit, ꝙ ſua interſit, q̃ret
an ex iuſta cã appellauerit, & nõ de ueritate cãæ, quã ſi
inuenerit iuſtam, caſſabit, quicquid fcm̃ eſt ꝑ quoſcunq;
in ꝑiudiciũ huius ap. ĩ. de ap. ſi duobus. ¶ Nec ob. decre.
infrà de ap. interpoſita, quæ dicit, ꝙ nõ reuocat̃, qđ ſit à
iudice, à quo appellatũ eſt, niſi ꝓbet ueritatẽ cãæ, uel ni
ſi offerat ſe probaturũ cãs, ex quibus appellat: quia ibi
loquitur, qñ dubiũ eſt, an reuocari debeat iuriſdictio à
iudice, à quo appellatur, an nõ: quia ſi inueniatur, ꝙ cã
app. non ſit uera, remittitur ad priorem iudicem. at hic
certum eſt, ꝙ ab eo, ad quem appellatum eſt, nec de iu-
re nunquam cauſa remittetur ad priorem iudicem. &
ſic cũ plures eſſent appellantes, unus appellauit ad pro
ximum ordi. alius ad Papam, nihil ualet, quod ſit ab in
feriori ordinario infrà de appel. ſi duobus. ſi autem in
iudicio appelletur, bene habet locum decre. præalleg.
interpoſita. hoc non placet: imò idem dicimus in appel-
lationibus emiſſis in electionibus, & in alijs appellatio
nibus emiſſis alias extra iudicium, de quibus not. infrà
de his, quæ fi. à ma. par. cap. c. j. uel etiam in iudicio, de
quibus no. infrà de appel. Romana. §. cum autem, in gl.
quæ incipit, ſi uero iudex. dicimus enim quòd niſi ſub-
ſit ueritas cauſæ appellationis, tenebit proceſſus habi-
tus ab ordinario. ſed ſi uera eſt & iuſta cauſa appella-
tionis, non tenebit, quod ſit ab electoribus, nec quod
ſit ab ordinario; ſed tenebit, quod ſit à iudice appella-
tionis. caueat ergo appellans, ne coram iudice appel-
lationis petat infirmari electionem factam ab appella-
tis: quia tunc contingeret eandem cauſam agi coram
duobus, ſ. cauſam confirmationis coram ordinario, &
cãm infirmationis corã iudice appellationis, quod eſſet
iniquum

iniquum. ſed debet petere ſuam appellationem pronun
ciari legitimam, & caſſari quicquid factum eſt poſt ſuā
appellationem;& per hoc obtinebit,ꝙ caſſabitur ſnīa &
3 totus proceſſus habitus coram ordinario. ¶†Sed oppo-
nes,quō ſimul agetur cā principalis,& appellationis co-
ram diuerſis iudicibus.Reſpon.bene ꝑꝑ ignorantiam, q̄
eſt,an uera ſit cauſa app.uel non. ſed cum poſtea appa-
ruerit cauſam ueram eſſe app. patebit proceſſum iudi-
cis ordi.iniquū; & ſi apparuerit cauſam eſſe falſam app.
approbabitur ſententia ordi.ſed quid ſi coram ordina-
rio probetur falſa cauſa ap.& coram iudicibus appel. ꝓ
babitur uera?uerbi gratia, appellatum eſt, ne eligatur
Petrus:quia occidit talem tali die, & poſtea coram or-
dinario probatū eſt in directè,quod non fecit illud ho-
micidium.coram iudice autem appellationis probatum
eſt,quòd fecit? Reſpon ſtabitur ſententiæ & probationi
bus habitis coram iudice app.nec obeſt ei probatio, uel
proceſſus habitus coram ordinario, nec etiam ſnīa ab
eo lata,cum ille proceſſus,uel ſententia non fuerit ha-
bitus inter appellantē & appellatos:quia appellans nun
quam debet coram ordinario litigare:quia ſic ſuæ app.
renunciaret.j̃.de ap.ſolliciti.j̃.de offi.dele.gratum,& re
latum.ſed proceſſus appellationis uerè eſt inter appel-
lantem,& appellatos: quia alias non ualeret proceſſus
habitus coram iudice app.niſi habitus eſſet partibus p̃-
ſentibus,uel per cōtumaciam abſentibus appellatus aūt
poteſt cauſam principalem proſequi corā iudice, à quo
appellatum eſt, ſi appellatio non fuit legitima? & po-
teſt ēt proſequi cauſam appellationis coram iudice ap-
pel.cum coram utroq; aſſerat appellationem non uale-
re;& ideò coram uno agendo nō uidetur renunciaſſe iu-
riſdictioni alterius.ſi aūt iudex app. pro appellato fe-
rat ſnīam,ſ.ꝙ non ualuit appellatio,nec iudex,à quo ap
pellatū eſt,ferat ſnīam in cā principali pro appellante li
cet abſente & contumace, quia uerè apparet eum con-
tumacem fuiſſe, ex quo iudicatum eſt eum iniuſtè ap-
pellaſſe;tenebit utraq; ſententia:quia ſi bene inſpexeris,
concordat.¶Appellari]idem eſt, & ſi alio modo,quá ꝑ
appellationē negociū electionis ad proximū ſuperiorē
deferatur,& coram ipſo aliquid obijciatur cōtra formā
uel ꝑſonā.ſed hoc ideò dicit:quia quaſi ſemꝑ ꝑ appella
tionē hmōi negocia electionū ad ſe.ap. deferuntur. uel
iō,q̃a ſi Papa non ſit ꝓximus ſuperior, & una pars ua-
dit ad ꝓximū ſuperiorē,alia ad Papam,tunc ille p̄latus
ꝓcedit in cā,q prius citauerit.j̃. de ap. ut debitus. hoc
4 non placet.¶†Tā is]is igit̃,q ſe oppoſuit,& q appellauit
uenire debet,uel mittere, uel ꝓſeq appellationē alio-
q̃n patit̃ pęnā,quæ.j̃.ſequit̃.ſed nunq̃d alij,qui ſe oppo
ſuerunt,ſed nō appellauerūt,uenire debent?Rñ.illi ſoli
uenire tenent̃,uel mittere,q appellauerunt, uel quorū
noīe appellatū eſt,uel qui appellationē ab alijs interpo
ſitā expreſſe ratam habuerunt;& ſi nō uenerint, puniē-
tur, ut hic alij uerò,qui ſe duntaxat opponunt, non tñ
appellant,nec appellationem ab alijs interpoſitam ratā
hñt, non tenentur uenire,uel mittere:ſed eorum oppo-
ſitio,uel abſentia proceſſui non obſtabit.uidentur.n.nol
le agere,& quodāmō ei,quod factum eſt,conſentire, ut.
ff.de ap.l.ſcio.tunc.n.appellandum eſt, cum ordo decre
tum electioni interponit, ut.ff.qñ ap.ſit.l.j.§.ſolent. ſed
fateor,ꝙ appellationis proſecutio,& uictoria non appel
lantibus,uel appellantibus,ſed non proſequentibus ꝓ-
deſt;ut.C.ſi unus ex plu.ap.l.j.& ij.&.j̃. de ap. tua. ¶Sed
quid ſi is qui proſequitur,nō proſequatur ex fide,ſed cū
aduerſario colludat,nunquid alius,qui appellauit,& nō
proſequitur,uel qui ſe oppoſuit,ſed nō appellauit,cāæ
proſecutionem aſſumere poteſt,inuito eo,qui fictè pro-
ſequitur:puto ꝙ ſic, ut.ff.de ap.l. ab executione.§.alio
5 condēnato[intereſt]†aliæ perſonę,quarū intereſt præ-
ter appellantem,pñt aſſiſtere appellātibus, & ēt per ſe,
ſi inuenerint appellatos procedere in cauſa prouiſionis:
quia curia cōe forū eſt:ſed nō poterit ad eorū petitionē
procedi cōtra appellatos abñtes ſ̃m tenorē huius cōſtō-
nis.ſed ſi aliquis appellaſſet contra electionē alicuius,
quia eſſet facta eo cōtēpto: uel q̃a eſſet facta in eius p̃-
iudicium, cum prius eſſet canonicè electus,& in aliis cō
ſimilibus caſibus,ſatis uidetur,ꝙ & capitulū, & quilibet
alius debet cōparare ſine alia citatione, ut ſuꝑ prædi-
ctis dicat,quicquid dicere pōt;& ſi nō cōpareat,de cæte
ro non admittetur ad dicēdū aliquid de his, ſuꝑ quibus
appellatū eſt;puta ꝙ ille,qui appellauit, habuit ius, uel
ꝙ appellatio eſt iuſta.ſed ſi ex alia cauſa,quàm ex qua
appellatum eſt,uelit ipſe appellator,uel etiam alius di-
cere electionem nō tenere, uel caſſandam eſſe,bene au-
diretur, nec imputatur ei,ſi ſuper his non compareat,
ar.ff.de iuſti.ac. hēat.j̃.de ap. conſtitutus, & c. dilecto.
6 ¶†Item ſi electus uellet dare petitionem ſuam,peto ele
ctionem meam confirmari ſine alia adiectione, non de-
bet admitti talis petitio,niſi uocatis omnibus, quos res
tangit;ſi fiat,non præiudicat eis.ff.de mi.ēt.§.fi.licet di
camus bene ualere confirmationē, ſi electio eſt canoni
ca,etiam ſi nullus citetur,ut no.ſuprà eo. cum dile. itē
ille idem,qui appellauit ex alia cauſa,poteſt dicere cō
tra electionem.ſed ſi det petitionem talē; peto tali ap-
pellanti imponi ſilentiū ſuꝑ cōtradictione ſua ex cā ea
ex qua appellauit,bñ auditur.ſi aūt nō arripuit iter in-
fra menſem,uel ſi non expectauerit per.xx.dies, nō hēt
7 locū ꝓceſſus huius conſtōnis.¶†Inſtructos]inſtructi de
bent uenire & principales perſonæ & capituli procura
tores cum decreto,& cum omnibus inſtr̃is factis de ele
ctione,& ſuper contingentibus,& ſuper appellatione,&
ſuper eo,ꝙ immiſcuit ſe adminiſtrationi, & conſimili-
bus.item debet portare inſtrumenta ſuꝑ his, q̄ uult ꝓ-
bare ſine alterius obiectione:ſed ſi ad obiectionē aduer
ſæ partis expediat,eum hr̃e aliqua inſtr̃a, q̄ ſecum non
hēt,ad hoc dabitur ſibi dilatio.C.de tem. in inte. reſti.
petendū.j.rñ.teſtes autē ſecum ducere nō tenetur.ſed &
ſuper inſtrumentis, ſi qua iuſta cauſa moueret iudicem,
iterū dabit dilationem.ff.de eden. ſi quis ex argē.§.fi.&
l.ſe.¶A. die obiectionis] hæc obiectio fit extra iudiciū;
quod ex eo apparet,quia coram nullo iudice agebatur.
item poteſt hr̃e locū hæc decre.in appellatione, uel cō
tradictione,q̄ fit ante electionē, uerbi gratia, appello,
ne eligatis talem,qui eſt morboſus.s̃.eo.cum inter dile
ctos: uel ne eligatis ſine me, q̃a debeo intereſſe electio-
ni huius ſed ſi electione facta dixit,dñe ego appello,ne
uos pro electo geratis:quia electio ueſtra nō ualet ꝑꝑ
talem defectum formæ,uel perſonæ, & hæc appellatio
ſ̃in hanc formam nō pōt hr̃e locū in exemptis:in nō exē
ptis aūt bene poſſet hæc appellatio habere locum ēt in
iudicio;ut puta ſi electus peteret cōfirmationem à ſuo
ordinario,& tunc aliquis obijceret quicquā in formam,
uel perſonā, & ꝑꝑ hoc ante ſnīam,uel poſt appellaret,
locum haberet decre.& tunc debet arripere inter.j̃.xx.
dies computandos à die obiectionis finitæ per appel.uel
alio mō finitæ coram iudice,coram quo propoſita fuit.
¶Et uidetur ꝙ hæc obiectio poſſit fieri non ſolū ab eis,
qui uocem habent in electione,ſed ēt ab omnibus,qui
poſſunt prædicta obiicere,uel cōtra electū excipere,de
quibus no.j̃.de accu.ſuper his. ſed ſi facta cōmuniter &
concorditer electione,poſtea aliquis appellet; nihilo-
minus

minus ſic electus,nō obſtāte eius appellatione, uel c̃di-
8 ctione,adminiſtrabit,ar.ſupra e.niſi,in §.fi. ¶†Iter] hic
dat̃ terminus ad iter arripiendū,& j̃.de ſen.& re iudi.cū
cauſam,alibi ad iudicem adeundū,ut j̃. de ap. perſonas
alibi ad proſequendum,ut infra de ap.cum ſit Romana,
ex ratione.c.ſæpe.contingit,& c.oblatæ:alibi ad proſe-
cutionem perficiēdam,ut in aut̃.de his,qui ingre. ad ap.
§.ſancimus.C.de ap.in aut̃.ei, qui appellat.ij.q.6. ſi quis
appellat,niſi per iudicē ſteterit,ut.C.de tem.app.l.cum
anterioribus.§.illud etiam,quo caſu uel appellanti re-
ſtitutio indulgetur,ut.ff.ex quibus cau.l.ſed & ſi per præ
torem,uel tempus ipſo iure non cedit,ut in aut̃.ut ſpon.
lar.§.hoc quoque,& maximè ſi appelletur ad ſummum
pontificem,uel ad principem,in quo caſu locum habet,
quod legitur.ij.q.vj.anteriorum.§.ad hoc,in aut̃. de ap.
& j̃.quæ tempora.§.ad hoc ſancimus. ſi autem non ar-
ripuerit iter infra menſem,uel ſi non expectauerit ꝑ 20
dies, non habet locum proceſſus huius cōſtitutionis itē
ur̃,quòd debet habere locū quantum ad hoc, quod ue-
niat inſtructus,ubicunque a iudice præfigitur terminus
ad proſequendum negocium prouiſionis,etiam ſi alter-
utra partium hoc non petat ꝑꝑ periculum moræ infrà
de ap.oblatæ,& c. cordi.Alij aliter dicunt, qđ non inue
9 nitur expreſsè cautum.¶†Infra menſem]quidam dicūt,
ꝙ ultra terminum iſtum non poteſt proſequi appellatio
nem,j̃.de ap perſonas,licet alias non proſequēdo appel.
poſſet & in formā & perſonā dicere,quod uult.j̃.de app.
conſtitutus.& ultra habet terminum.alij dicūt,& ut ur̃,
melius,ꝙ etiam ultra terminum proſequi poteſt ap.dū-
modo ſit res integra: quia iſte terminus non præfigitur
appellationi tantum,ſed appellationi & negocij princi-
palis proſecutioni,licet modica,uel nulla differētia ſit
ſiue proſequendo appellationem,ſiue alio modo oppo-
nat ſe electioni. ¶ [Infra menſem] iſte menſis compu-
tatur a die appellationis publicè emiſſæ etiam ignoran-
tibus appellationem emiſſam,quod ex eo apparet, quia
Papa uoluit prouidere contra uacationem eccleſiarum,
credimus tamen,ꝙ ſi diceretur electio nulla,uel irritan
da ꝑꝑ indignitatem perſonæ electæ,quòd non præiudi-
caret perſonæ electæ,quin adhuc eligi poſſet.Nec ob. s̃.
e.ſuper eo,quia ibi loquitur, qñ ipſemet tractauit cau-
ſam ſuæ electionis:uel quando ſciuit ab alijs tractari,q̃-
uis melius uideretur dici,ſcientia ſibi obeſſe non debet,
ſicut nec teſti.j̃.de ordi.cog.cum dilec.Item hæc decre.
habet locum,ubi quis publicè appellat contra electionē.
ſed ſi non eſſet appellatum,ſed alias aliquis iret ad ſu-
periorem propoſiturus aliquid contra electionem, ex-
pectari debet aduerſarius,contra quem agitur ꝑ ſex mē
ſes, & etiam amplius ex iuſta cauſa,puta ſi eſſet ultra ma
re,uel etiam minus longe;& ſic loquitur.j̃.ut li. non con
te. quoniam.§.ꝙ ſi forſitan. & hoc plus placet,quā quod
continet in glo.quæ incipit, idem eſt & ſi. & tamen non
multum contradicunt.ad hanc materiam uide c.cauſam
10 de elec.¶†Abſentia] & ſi proceſſum fuerit ad aliquod
de illis,ad quod non proceditur niſi li.conte.puta ad re
ceptionem teſtium,uel huiuſmodi,ſi poſtea ueniat,& pe
tat libellum,uel fieri li.conteſt.non eſt audiendus.quia
eius contumacia fecit,ut lis habeatur pro conteſtata, &
ſi contrarium diceret,ſequeretur abſurditas,ꝙ teſtes re
cepti non ualerent tanquam ante lit. conteſt.recepti; qđ
eſſet abſurdum,cum legitimè ſint recepti autoritate hu
ius decre.¶Item non eſt cogendus probare mandatum
procuratoris,ſi per procuratorem egit,& dicatur nō te-
nere,quod factum eſt,quia non erat procurator,ratione
prædicta.ff.de pro cu.Pomponius.§.rati.ſed dicunt qui-
dam,& eſt ſecurum,quod dicunt,ꝙ licet de his,quę egit
in abſentia partis,non eſt cogendus probare mandatum
tamen ulterius iudex non admittet eum agentem, pro-
curatorio nomine,niſi mandatum.probet tamen cū hoc
uideatur eſſe de æquitate non ſcripta tantum,ar. prædi-
ctè l.Pompo.ſatis ur̃,quòd ſi in remotis partibus agere-
tur cauſa,nec de facili poſſet probari procuratio,q̄ for-
te admiſſa eſt ꝙ & tunc non probata procuratione pro-
cederet iudex uſque ad finem cauſæ.& idem dicimus, ſi
peteret aduerſarius de nouo ueniens reſcriptum com-
miſsionis. contumacia.n.ſua facit,quòd ulterius non po
teſt declinare eius iuriſdictionem,ſicut & præſentia hoc
faceret, & proponere negligeret, ut no.j̃.de re iud. Et
hæc uera ſunt,ubi petit copiam reſcripti ad declinandū
iuriſdictionem iudicis.ſed ſi peteret,ut uideret, an per
commiſſionem ſibi factam poſſet cognoſcere de his,de q
bus uult cognoſcere,tunc bene eſſet ei facienda copia re
ſcripti,ſi illud amiſiſſet.ff.de eden.ſi unus §.fi.& l.ſe ſed
licet prædicta probare non cogatur,tenetur tamen pro
bari exhibitionem eorum peractā,j̃.de prob. quoniam,
ubi no. ¶ [Per xx.dies] infra hoc tempus petet ſuā ele-
ctionem confirmari, & electionem aduerſarij infirmari,
dummodo eodem tempore factæ ſint ambę electiones,
quia ſi diuerſis temporibus factæ ſint,tranſacto tempo-
re huius primæ electionis poterit petere ſuam electio-
nem confirmari,& ſuper confirmatione,uel contra pote
rit ſententia ferri. ſed non poterit electio poſt facta in-
firmari, niſi tranſacto tempore huius conſtitutionis à
diæ ſecundæ electionis;& hoc ſatis probat litera pręſēs,
& præiudicabit ſententia prædicta ſecundo electo, niſi
poſt,quam ſciuerit ſententiam pro primo electo latam
appellet infra decem dies,& niſi infra tp̄s huius conſti-
tutionis proſequatur j̃.de re iudi.cum ſuper[Abſentia]
quandoque contingeret ſiue ab initio,quia non uenit, ſi
ue ex poſtfacto,ſ.quia uenit, ſed contumaciter receſſit.
j̃.de eo,qui mit.in poſ.c.j.infra ut lit.non conte. quoniā
11 §.porrò,& §.ꝙ ſi forſitan.¶†Abſentia]bene dicit,ſicut
de iure procedendum fuerit,procedatur.de iure autem
ſic procedendum eſt: quia ſi appellatus fuerit præſens,
in optione eius erit,ꝙ cognitio appellationis procedat
cognitionem electionis,an omiſſa cauſa app.procedatur
tantum ĩ cauſa electionis.nam hic idem eſt in alijs cau
ſis,ut no.infra de ap.cordi.ſed hoc eſt ſpeciale in cauſa
electionis, quia etiam ſi non ſit terminus aſsignatus ab
homine,nec ſit delatum appellationi: tamen literæ im-
petratæ ab appellante infra terminum huius decre. non
ualent,& talibus literis non obſtantibus,nec obſtante ēt
abſentia appellantis proceditur in curia Papæ, ut hic. ſi
uerò appellans tantum, & non appellatus fuerit præ-
ſens, non poterit procedi in curia, niſi prius cognoſca-
tur de cauſa appell. quæ ſi probata fuerit, iuſta, proce-
ditur in curia in negocio electionis.& ſi appellatio appa
ruerit iniuſta,remittitur ad iudicem,a quo appellatum
eſt j̃.de ap.cum ſpeciali in fi.& hoc obtinet, quando ap-
pellatur in iudicio; quia ſi extra iudicium appelletur,
ſemper,alterius partis abſentia non obſtante, procedit̃
12 in curia. ¶†Defecerit eius] Dicunt quidam, quòd ſi
plura obiecit,licet plura probauerit,ſi in uno ſolo obie
ctorum defecit,ſufficit ad hoc,ut hæc pœna ſibi impona
tur,arg.ſupra de reſcrip.cum adeo,& alij dicunt,& for-
te melius,quòd ſufficit,ut unum ſolum de multis obie-
ctis probet, quòd ſufficit ad caſſationem; & hoc ea ra-
tione, quia cum hanc pœnam patiatur excipiens præ-
ter ius commune infra de accuſationibus, ſuper his, in
odium illorum, qui impediunt ordinationem eccleſia-
rum,

rum,& ex hoc,ꝗ unum de multis probauerit, patet ꝗ
non habuit hanc fraudem nec eſt hac pœna aſtringédus
maximè quia pœnæ ſunt mitigandæ, de pæ.di.j.benè. &
habent locum hæc pœnæ,ſiue obijciat crimina, ſiue defe
ctus,ſiue irregularitates.decre.n.generaliter loquitur.
Item non admittitur procurator ſuper criminibus, niſi
hoc expreſsè cõtineatur in procuratione:ſed & bene ad
mittitur,etiam ſi ibi non exprimantur crimina.

S V M M A R I V M.

1 *An uotum conditionale ſit ualidum,uel non.*

IN electionibus[Oritur] id eſt legitimè factis,
quaſi dicat,ſi alias ſcrutinia eſſent malè facta
non recideret ius eligendi in alios[conditiona
lia] puta,conſentio in A.ſi eſt legitime natus,uel ſi no-
uit iura,& huiuſmodi.uel eligo,ſi habet maiorem nume
rum[alternatiua] puta, eligo A.uel B.uel ſic eligo, &
ſi.x.uoluerint.B.[& in certa] puta,eligo illum, in quo
maior pars conſentiet: uel eligo eum, in quem conſen-
tiet decanus.¶[In alios] hoc intelligitur,quando in eo
dem contextu fiunt duę electiones;una ab illis qui huius
uota etiam probata emittunt, & alia ab illis, qui bona
uota emittunt ſi.n.oẽs eius mala uota emitterent,uel ẽt
maior pars,ſed minor pars neminem eligeret in eodem
contextu,tunc in reliquos recidit eorũ uox: imò plus di
cimus,ꝗ ſi ipſi idem eligent ante,q̃ priuarẽtur ptãte eli
gendi,tenet eorum electio,niſi hoc facerent ſuſpitione
pœnæ,ar.ff.de dona.poſt contractum.de hoc in ſimili ca
1 ſu no.ſupra c.quia pp,in glo.hoc dixerunt.¶ † Item hæc
decre.loquitur,qñ uota eligentium ſunt conditionalia.
ſed ſi electi uotum eſt conditionale,puta, conſentio ele
ctioni,ſi Papa diſpenſauerit mecum, uel ſi tali placue-
rit, talis conſenſus nullus eſt,cum electiones purum con
ſenſum requirant,ſicut ipſi in eum pure conſentire tenẽ
tur,& electus non pure, ſed conditionaliter conſentit.
unde ſtatim eligere poſſunt,niſi forte ex gratia ei uelint
dare aliquem modicum terminum immo plus uidetur,
ꝗ ſi electores tunc conſentiant electo,ſ.qui ſub condi-
tione conſentiat electioni,tunc & eorum uota ſimiliter
conditionalia reprobata ſunt unde ex illis uotis non de
bet effectum ſortiri facta electione,ſi fiat de nouo & hęc
uera uidentur,etiam ſi ſub conditione talis electus reci
piatur ad oſculum pacis,etiam ſi recipiat obedientiam
a ſubditis,uel ſtallum in choro,uel alias adminiſtraret,
cum hæc & ſimilia,traditio dñij & poſſeſsionis bene poſ
ſent fieri ſub conditione.ff.de acqui.poſ.l.quæ ab. ff. de
iure do.in dotis fruc.§.fi.ff.de dona.l.ij. §. ſi pec. ſed di-
ces,nonne in his ꝯdicit proteſtatio, uel conditio eius fa
cto,quia proteſtatur ſe nõ recipere eccleſiã niſi ſub con
ditione.& tñ facit ea,quæ ꝑlati,uel electi ſunt j.de app.
ſollici.ſol.hic non cõtradicit proteſtatio facto. puta be-
ne ſic de cõcordantia poſſunt recipere aliquem ad oſcu
lum pro prælato,& ꝗ prælatus recipiat obedientiam a
ſubditis, & adminiſtret ẽt ius prælaturæ,& non eſſe prę
latum poſt, quã placet partibus immò idẽ eſt & ſi nõ cõ
ſentiant ambæ partes,ſed una tantum dicit, & tunc illi,
qui eum recipiunt ad oſculum,non tenentur eum habe
re pro prælato, nec illi, qui promiſerunt obedientiam
tenentur niſi conditio extiterit, nec ea,quæ geſsit qua
ſi geſta a prælato,arg. eius,quod dicitur de hærede,qui
aliqua gerit proteſtans,quòd non gerit pro hærede. ff.
de acqui hære.pro hærede. nec contradicit infra de ap-
pel. ſollici.quia illa duo,de quibus loquitur, ſimul cõ-
currere non poſſunt,ſcilicet petere abſolutionẽ ab ex-
communicatione,& non renunciare appellationi,quam
inde emiſit.

S V M M A R I V M.

1 *Eccleſia Romana cæteris omnibus prælata eſt à Deo.*
2 *Papa dicitur imperium habere a Deo,imperator autẽ a populo.*

De translatione prælatorum. Rubr.

1 CVm ex illo priuilegio]† tu es Petrus,&c.uſ
que tibi dabo claues regni cœlorũ.quo pri
uilegio Romanam eccleſiam cunctis eccle
ſijs prætulit,& ei ligandi,atque ſoluẽdi po-
teſtates contulit.21.diſt.in nouo, & c. quã-
uis.q.d.pp illud ſpeciale priuilegium poteſtatem habet
condendi canones,per quos maiores eccleſiæ cauſæ re-
2 ferantur ad eum.¶ † Dñs noſter] imperator autem ha-
bet a populo Romano,inſti.de iure na.§.ſed qui,ar.con
trà.C.quomodo opor.epi.in prin.col.j. [canonica] xij.
diſt.præceptis [tranſlationes] 7.q.mutationes,& c.om
nis, q & c.& tpis qualitas j.e.inter corpora.[archiepm]
futurum,uel animi deſtinatione[licuit] quantum licuit
habes.s̃ de electio tranſmiſſam, & c.quòd ſicut.

S V M M A R I V M.

1 *Spirituale coniugium non humana, ſed diuina poteſtate diſ-
ſoluitur.*
2 *De matrimonio carnali ad ſpirituale ualet arg. ut hic.*

INter corporalia. [Deſtruuntur] ſic in pecu-
lio.ff.de pecu.non ſtatim,& in poſſeſſione.ff.de
acqui.poſ.poſsideri.§.in amittenda[deſtruan-
tur] quo ad exteriorem deſtructionem,quæ fit per de-
poſitionem,ceſsionem,& ſimilia alias per peccatum faci
le deſtruuntur uirtutes.xl.di.ſicut.32.q.j.cum renuncia
tur [ſolus] 15.q.7.eps ſolus[à metropolitanis]63.di.
c.1.2.& 3.[cõdemnari] 3.q.6.quamuis dudũ [fortius]
i.dignius.nã alias cum maiori difficultate ſeparatur car
nale matrimoniũ 32.q.7.c.1.j.de iureiu.quemadmodũ,
niſi in hoc caſu.j.de conuer.coniu.ex publico,quam ſpi
rituale,quod ſeparatur per depoſitionem,ceſsionem &
alijs modis,ut hic,& ſuperiori c. [ſuo] i. ſuis conſtitu-
tionibus,uel uicarij ſui[ꝑcipiens.33.q.2.quos,& c.anti-
1 qui. ¶ † Separet] ſua autoritate,nõ aũt ſeparat hõ car-
nale matrimonium,cũ eps,uel ẽt archidiaconus p ꝯſtõ-
nes Papæ diſſoluit,ſed ipſe Deus,cuius autoritate factũ
eſt [remouetur] cum ſit iuſta ex cã.24.q.3.ſi quis non
recte.j.q.7.neceſſe,& c.ſe.[tria] ſ.tranſlatio,ceſsio.de-
põ. [conſtitutione] i. poteſtate diſſoluendi matrimo-
nia non habet ex autoritate terrena,ſed diuina. [dere-
linquere] 7.q.j.mutationes.j.de re.& tranſac.licet[con
firmationem] poſt conſenſum autem ſuum ante confir-
mationem poſſet,cum habeat tenue ius infra de acc. ſu-
per his ſupra de ele.cum inter ca. [eligentium] & me-
diantibus electoribus inter electũ,& eccl'iã,ſiue populũ
ſibi ſubditum[ꝯctũ] conſummata tamen conſecratione
j.e.licet [nihil] quo ad ueritatem matrimonij.¶ Cũ qs
non probat hoc eſſe,qđ ab hoc contingit abeſſe.C.de p
ba.neque no.j.de reſt.ſpo.cũ ad ſedem j.de teſti.cum tu
2 fil.38.di.q̃ ipſis.† Item.i,ſicut mrĩmoniũ carnale nõ põt
diſſolui niſi autoritate Dei, uel uicarij eius p cõſtõnes
ab eo factas,& in caſibus ab eo cõceſsis,ſic nõ põt mrĩmo
nium

niũ ſpũale ſeparari niſi autoritate Papæ. & ſic nõ caſibus
in cõſtõnibus eccl'iæ cõtẽtis, uel Papæ [de illo].j.de or
dinatis ab epo,q re.epatui.c.j.[electorũ] & ita ꝗ ſtatu-
tũ erat in epis,extẽdit ad electos cõfirmatos,ſic.ff.de iu
re do.ſi ſpõſam.C.q po.i pig.l.ſi ff.de fundo do.lex Iul.
j.de iureiu.quemad.[in canone] c.di. qm̃ [quo ad quæ-
dã] ea,ſ.quęminiſteriũ cõſecrationis deſiderat.s̃.de ele.
tranſmiſſam [inutilẽ] de pę.di.1.ſcindite,ff.qđ cuiuſq;
uniuer.l.j.§.pen.l.q ſatiſd.cog.quotiẽs.12.q.2.nõ liceat
3 [ad pœnã].ff.de exce.rei iu.euidẽter.ff.de inter.& rele-
ga.l.relegatorũ.§.ult.& l.ſe.[& de trãſlatione] j.de de-
ci.ad audiẽtiã.j.e.licet[ꝓhibitũ].j.e.licet ar.ff.de uer.
ob.q ſqs.ff.de arb.ſed cũ dies.§.planè.j.de arbi.cũ dile-
cta.j.de decimis,& ad audiẽtiã.j.e.licet.j.de priui.ſanè
& c.patientibus. ar.ꝯ.j.de cã poſ.cum eccleſia.ff.de iu-
di.ſolemus.ff.depo.Lucius.s̃.de reſcr.cũ adeo, & c.cau-
ſam.j.de of.dele.ꝑterea.j.de ſen. ex. nuper [maiores]
40.diſt.homo Chr̃ianos.ff.de re mili.oẽ.§.q manet [cõ-
ſenſu] 43.diſt.quanto.s̃.de ele.cum inter dile. [perdu-
rante] fortè non peccauerant poſtulantes in recipien-
4 do epiſcopum,& ideo ſeruatur eius conſenſus: al's autẽ
ſecus,ut j.c.proxi.uel dic hoc ſeruari eis de gratia.

QVanto [quos Deus] 33.q.2.quos Deus. [retinuit]
s̃.e.c.1.& 2. [cui.] 25.qõ.1.contra ſtatuta.11.diſt.
eccleſiaſticarum [tranſeat] 23.q.4.eſt iniuſta [præci-
pimus] not.ſentiam ferri in notorio non citata parte.
de hoc not.j.de coha.cle.& mulie. [illicite] conſentien
do eum habere epm, & recipiendo ſine autoritate ſum-
mi pontificis, ut s̃.eo.proxi. [ſuſpendimus] i.ſuſpenſos
denunciamus, ar.s̃.de ele.bonæ me.Mag.melius placet.
ꝗ per ſñiam ſuſpẽdat [nõ debebat] 21.q.1.clericus[nec
illis] 7.q.1.ſi quis.eps. & eſt unũ, qđ dicit hæc decre.&
illud.c.qñ ſine autoritate ſuperioris tranſit tã illius, cu
ius erat prima eccleſia, quam ſua dimittere non poteſt.
7.q.1.non oportet.c.ſi qui uerò. q̃ ẽt illius, cuius eccle
ſia,ad quam tranſit, quam occupare non põt ſua autori
tate.s̃.de ele.qualiter,& hic. [ſpreuit] dixerunt quidã
ar.huius decr.ꝗ quia conſentit electioni,amodo ad aliã
eccleſiam ſine autoritate Papæ tranſire non põt,ar.s̃.de
ele.cum inter alij dicũt ꝯ,ar.s̃.eod.inter corporalia.

S V M M A R I V M.

1 *Matrimonium dicitur eſſe res indiuidua & ſimplex.*
2 *Licet ſub aliquo ineligibili diſpenſetur, debet tamen poſtulari.*
3 *Nunquid perſonam illa dicatur eligibilis, quæ conſentire põt.*
4 *Cur uerba priuilegij, ſiue indulgentiæ non interpretatur Papa
largiſsimæ.*

1 LIcet intantum.† Non tñ pp hoc intelligas ma-
trimoniũ habere partes, ſiue principiũ, mediũ,
& finẽ cũ ſit res ſimplex,& incorporea,uñ diui-
di nõ põt: ſed referas hæc uerba, ad ꝓceſſum facti, & ſo
lẽnitatẽ,& ptãtẽ,quã cõſequit̃ p cõfirmationẽ. p cõſen
ſum.n.eligentiũ, & electi,& confirmãtis quo ad ſubſtan-
tiã plenũ eſt mrĩmonium, ſiue ſacr̃m. ſubſtantiæ.n.nihil
2 adiicit cõſecratio.s̃.e.inter cor. ¶†Poſtulatio]hic enim
quaſi expreſſum,ꝗ licet diſpenſetur cum aliquo inelegi
bili; tñ debet poſtulari,qđ intelligũt qdã uirũ, ubi re-
manet impedimentũ, ſicut hic. ubi ẽt poſt diſpẽſationẽ
remanet eps, qđ impedit, ne tranſire poſſit, ſed ſi peni-
tus tolleret̃ irregularitas, uel impedimentum, ut ille-
gitimo, ſatis uidet̃,ꝗ poſſet eligi.s̃ de ele cum Vinto-
ni. alij tñ dicunt ꝯ. ſed qcqd dicatur, hic eſt notabile,
ꝗ conſentire põt poſtulationi de ſe factæ,& ſuperior ẽt
minor Papa poterit approbare poſtulationẽ,ut hic to-
tũ hoc colligit̃. eſt aũt ea rõ,quare magis tollit̃ impedi
mentum in irregularitate, q̃ in honore epali, uel alio
modo: quia fauorabile eſt illud ita tolli,ꝗ nihil rema-
neat, nec etiam ulla memoria, ſed honor epiſcopalis,
uerè ẽt bonum eſt, ꝗ remaneat; ſicut ẽt dicitur in pa-
cto,ꝗ tollit ipſo iure actionem ex delicto,ſed nõ actio-
nem ex ꝯctu. Item vr̃, ꝗ ex quo conſentire põt, ꝗ eligi
debet: quia ex eius arbitrio pendet initiare matrimo-
3 nium.¶† Item ex hoc,ꝗ conſentire põt, vr̃ ꝗ pſona ſit,
eligibilis, & uideat̃, ꝗ tutius ſit hunc eligere poſtulan-
dũ.s̃.de ele.in cauſis.licet hoc iure niti uideatur: tutius
tñ eſt,ꝗ oĩa per ipſum fiant,ſ.ꝗ anteq̃ conſentiat,licen-
tiam Papæ habeãt,& ꝗ poſtuletur, ut eligatur. nam &
hoc ſonare uidetur litera indulgẽtiæ,ubi dicit, dũtamẽ
nihil obſtet de ea.nam hic cognoſcere.ſ.aliquid ſibi ob-
ſtet,non eſt ipſius poſtulati, ſed ſuperioris. item cogni-
tio debet præcedere adeptionem epatus, cum ſit condi-
tio. item quia turpius eiicitur &c.j.de iureiu.quemad-
modum ergo per ſe ſine ſuperioris licentia conſentire
4 non põt. ¶†Reſeruaſſe] ſed quare uerba priuilegij non
interpretantur large.j.de uerb.ſig.olim? Rñdeo, quia
forma uerborum non patitur.j.de priuile.porrò. Item
quia p tale priuilegium noluit peruertere cõſuetas exa
minationes poſtulationum.C.de inoff.teſt.ſi qñ. ſed q̃-
ro,quam utilitatem conſequatur per iſtam interpreta-
tionem, cum potius ſit interpretandum,ut res ualeat, q̃
ꝗ pereat.j.de uerb.ſign.abbatem.ff.de re.du.quotiens?
ad idem.ff.ad muni.l.j.ff.de leg.j.ſi quando.ff.commo.
in commodato.§.pe. Rñ.ideo attenuat uires huius pri-
uilegij: quia per ambitionem fuit obtentum.1.q.1.prin
cipatus.C.de ſe cõ.l.j ſi.n.contra ius aliquid obtinet̃,
præſumitur eſſe ambitioſè obtentum.ff.de mino.l.iij.in
prin. Vel hoc eſt iõ,quia eſt diſpẽſatio,unde eſt reſtrin
genda.j.de conſan.& aff.quod dilecto, & not.de hoc.s̃.
de reſcri.cãm. uel dic, ꝗ ſuper examinatione non dabit̃
ei aliqua indulgentia,ſicut ex uerbis indulgentiæ colli-
gitur: ſed in hoc ualet ei indulgentia, ſi uocetur per po
ſtulationem uel ad maiorem dignitatem, poteſt cõſen-
tire, per mutuum eius conſenſum, & eligentium initia-
tur ſpirituale coniugium; quod non eſſet, ſi indulgentiã
non haberet.s̃.e.inter, in fi. ¶Et dicimus,ꝗ eo præſtan-
te conſenſum ſecundæ, uacat prima de iure.s̃.c.proxi.j.
de conceſ.pbẽ.non uac.literas, niſi ſeruaret formam in-
dulgentiæ.tunc.n.non uacaret niſi poſt tres menſes, in-
fra quos debet cõfirmari, & conſecrari,ar.100.diſt.c.1.
s̃.de ele.cum in cũctis. honores.n.gradatim ſunt deferẽ
di.ff.de mu.& ho.ut gradatim.93.diſt.legimus [exami-
nata] examinatio iſta fiet extraiudicium; ſicut cum
mandatur alicui, ꝗ prouideat,ſi eſt idoneus. nam pro-
pter hanc clauſulam non credimus, ꝗ ſit neceſſarium,
quòd huiuſmodi iudices, uel executores debeant ali-
quem uocare ad ſciendum,ſi uelit dicere illũ, pro quo
ſcribitur,nõ eſſe idoneum,ut no.j. de conceſ.ec.nõ uac.
propoſuit, licet tam illi, qui autoritate dele.cum hac
clauſula,ſi eſt idoneus, procedunt,q̃ qui ordinant,ſem-
per antequã prouideant de aliquo beneficio, examina-
re debeant, an ſit idoneus necne, ut not.s̃.de poſtu.c.1.

De autoritate, & uſu pallij. Rubr.

CVm ſuper. [Prouinciæ].j.de uer.ſig.cum cleri
ci, contra [commiſſæ] inter miſſarum ſolẽnia.
tantum 100.diſt. contra morem.

AD hoc [ſepeliri] de conſec.diſt.1.nemo clericus. ar.ɔ. ſi habuit duo pallia nõie duarum eccleſiarũ, quarum archieps fuit, cum ambobus debet ſepeliri, ar. ſ.de poſtu.bonæ.2.in fi.tñ pallium ultimæ eccleſiæ erit deſuper. aliud enim intelligitur ſepultum ab eo die, quo priori eccleſiæ ceſſit: imò quidam dicunt, quòd primum pallium. non induetur in ſepultura, ſed tantum ſecundum, & primum ponetur ſuper eo, uel ſub capite eius; & hoc eodem modo debet fieri, ſi aliquando contingit alicui dari duo pallia.

NIſi ſpecialis [Plenitudo] c. diſtinct. qñ quidem,i. plena executio in his,quæ ordinis ſunt,& etiam in his quæ ſunt iuriſdictionis, ſi maxima negocia ſunt, ut eſt concilium conuocare.ſ.de ele.ꝙ ſicut.§.pen. [te confundi] 23.q.5.ſi non licet.

AD honorem: [In partem] ſecunda quæſtione ſexta decreto.

SVMMARIVM.

1 *An in aliena diœceſi celebrare, uel prædicare liceat.*
2 *Ambitioſa priuilegia reſtringi debent.*

EX tuarũ [Corruptela] ff.de of.ꝓcu.l.j.21.di. cleros.26.diſt.§.ecce [dũmõ is] eps. alij dicunt,ꝙ in hac lnia dãda neceſſaria eſt autoritas archiepi,cũ de ſuis inſignĳs agat.
1 ¶† Permittat] nulli.n.licet in aliena ꝓuincia,uel diœceſi celebrare,uel ꝑdicare.7.q.1.epi.9.q.2.nullus primas.6.q.3. ſcriptũ. & no.ꝙ licet Papa det priuilegiũ: uult tñ,ꝙ priuilegiũ intelligat ſine piudicio alicuius.ĩ.de off.or.licet ĩ.de off.dele.ſuper eo. ſi tñ Papa hanc clam. non adiceſſet,crederem, ꝙ ſine licentia eius uti pallio non poſſet. uel uerius non dicitur hic, ꝙ habeat licentiã utẽdi pallio,ſed ordines faciendi, uel conſecrandi, ſuper quo nullũ priuilegiũ habebat. itẽ dic, ꝙ eps ſine autoritate ſua non põt dare licentiam alij archiepo, ꝙ utat pallio in ſua eccleſia,cũ ſit ſignũ prælationis.ſ.eo.niſi, & c.ſe.
2 † Vnde nõ crederem,ꝙ ẽt eps, qui habet pallium, niſi eſſet exẽplus, hanc lniam poſſit dare alij archiepo,niſi ille,cui dat ſniam, priuilegium habeat,ſicut hic habebat, ar.ad hoc,quia non habet ptãtem utendi pallio niſi intra eccleſiam, item ar.quia priuilegiũ ambitioſum reſtringendum eſt, de quo no.ſ.de tranſla.epiſcopi.c.ſi.

CVm ſis [ubicũque] Intra tuam prouinciam,uel fuit priuilegium ſpeciale.

QVia nos [In aliena] dũmodo intra prouinciã, uel ẽt in alia de licentia epi dicere,uel ẽt ſacerdotis, dummodo ibi celebret ſine pontificalibus.¶Soluta] qa ex quo non põt niſi in ſolẽnitatibus priuile.apparet,qđ nõ põt,qñ celebrat ꝓ defunctis, cum non ſit ſolennitas.

De renunciatione. Rubr.

LIteras.

SVMMARIVM.

1 *Non extenditur iuramentum ad ea, de quibus in iuramento cogitatum non fuit.*

CVm inter.P. [Beneficio] ; ideſt iure rane beneficij contingente [non petendo] ĩ.de iureiu.ſi
1 uerò contra. ¶† Sol.dicunt quidam,ꝙ hoc ideo eſt, quia hoc iuramentum præſtitit ſpoliatus.ĩ.de reſt. ſpol.ſolicite. ſed hoc uerum non eſt, nec decre.hoc dicit. nam ſpoliatus, dummodò ſponte renunciaretur, tenetur ſeruare iurm ſuum,ſicut eadem decre.ſonat alij dixerunt, quia præſtitit non ſuo iudici,& iõ non tenet, ar.6.q.3.denique. ſed nec hoc uerum eſt:quia etiã temerarium iurm ſeruandum eſt.quouſq; abſoluatur.ĩ.de iureiu.cum quidam, in fi.ſ.de ele.uenerabilẽ. alij dicũt, ꝙ iurauit nõ petere ex priori iure, ut facto, qđ hic nõ faciebat: ſed ex poſteriori inueſtitura petebat,cui petitioni iuramenti exceptio non obſtabat.ff.de uul.ſub.ex facto.§.j.ff.de exce.rei iud.ſi mater.§.eadẽ, & l.cũ quæritur,cum.l.ſeq.& an eadem.ff.de inſti.ac.l.habebat uel, quod melius eſt, cum iurauit capitulo non petere, non fecit ɔ iuramentum recipiendo ex canonica electione, canonicorum,qui potuerunt abſoluere à iuro, quod ei fecerat. nec facit ɔ iuramentum, ſi accipiat ex inueſtitura Papæ.ff.de uul.& pup.ſub.ex facto.§.j.ar.ĩ.ꝙ me.cã ad audientiã. ¶Et no.ꝙ licet non poſſet petere beneficium; tñ ex quo canonice adeptus eſt beneficium, poteſt petere ea, quæ ſpectant ad beneficium, puta ſtalli in choro,& ſiſia. uel melius dic, ꝙ ẽt beneficium poſſet petere,& de eo litigare,& ɔ capĩm, quod de nouo eum eligit,& ɔ aliquos litigatores. ſi aũt ſolus Papa dediſſet ſine cõſenſu capĩi,adhuc credo,ꝙ nõ poſſet petere agẽdo ɔ capĩm, niſi Papæ expreſſe de iuro retuliſſet, ar.ſ. de reſcri.conſtitutus.ſed ſi de iuro Papæ [a] referret, & neceſſitas, uel utilitas ſubeſſet,poſſet recipere,& etiam ɔ capitulum agere ꝑꝑ ptãtẽ diſpenſandi. ſed ſi non ſubeſſet iuſta cauſa, quandocũq; diſpenſaret Papa,non conſulerem clerico, ꝙ ageret contra capitulum.

a ¶ *Iuramento Papæ, adde Fel.in c.j. col.x. in prin.ſ.de cõſti.ĩ c. q ĩ eccleſiarũ, col.8. uerſ.demũ, & ibi con cor. Et uide ẽt abb.in c.ſignificaſti,col.3.in fi.ſ.de elec.*

SVMMARIVM.

1 *An ſtatim,quòd quis aſſumit habitum probationis,intelligatur renunciare prioribus beneficiis.*

EX tranſmiſſa. [Abbatis] ſecularis clericus [clericus] eiuſdẽ ectæ [habitũ] probationis, qui tamen non fuit ſibi datus: quia ibi nõ erat expone ergo ſic, ideſt dixit quòd uolebat apud ſanctum Saluatorem habitum accipere, & poſtea iuit, & accepit [gratia complendi], ideſt ut ſtaret in probatione eo animo, quòd ſi ſibi placeret religio, remaneret, & uotum ſuum, & profeſſionem faceret: non tamen fecit, quod ex ſequentibus apparet [reſtitui] contra. 12.quæſtione 2.nulli.17.quæſtione 4.ſunt qui opes,contrà. ſo.hic non poterat repetere, ſed eccleſia S.Saluatoris potuit ei reſtituere: ſed fortè debuit de iure poli, licet non iure fori.17.quæſtione 4.cap.ult.in aut.de mona. Si uerò ad idem 16.quæſtione 6.de lapſis. uel res iſtæ, erant datæ ſub conditione, uel ea intentione, ut eo inde recedente res ſibi redderentur, infra
1 de cle.coniu.quòd à te. ¶† Receptionem] ar.quòd eo ipſo, quòd aſſumit habitum probationis, intelligitur renunciare prioribus beneficiis. de hoc not. infra de re. poſtulaſti; & hoc plus præſumitur,ſcilicet quòd pro derelicto habuit primam eccleſiam tam propter hoc, quia omnia bona de eccleſia abſtulit, quàm propter ſuſceptionem habitus probationis [acceperant] populo [recipiant] cum non fuerit profeſſus, nec apparet eum quandoque uoluiſſe ſeculo renunciare. nam ſi hoc appareret,oporteret eum aliam religionem intrare,infra de regula.conſul. & c.ſtatuimus.

SVMMARIVM.

1 *Actoris ꝓbationes admittendæ ſunt ſuper implicita aſſertione.*
2 *Spoliatus ſi per duos teſtes uiolentam probat ſpoliationem, nõ ualet aduerſario aliqua probatio ſuper ſpontanea uoluntate.*
3 *Nunquid in actione de dolo, uel quod me.cauſa. idem ſeruari debeat, quod in actione poſſeſſorij.*
4 *Nunquid is,qui metu coactus renunciauit,amiſerit poſſeſſionẽ?*
5 *An quod dicitur in renunciatione eccleſiæ poſſit etiam dici in renunciatione iuris alterius?*
6 *Probationes rei ſuper cauſis coloratis ab eo propoſitis audiendæ ſunt.*
7 *Qui pecuniam pro beneficio dedit, non poteſt illud ſine diſpenſatione retinere.*
8 *Actoris tantum probationes admitti debent ſuper uiolentia.*

SVper hoc. [utrum] prima quæſtio eſt: quia ſupra quæritur,an ex quo conſtat aliquem beneficium reſignaſſe, uel abiuraſſe, ſi dicat ſpoliatus,ꝙ coactus fecit,an ſit audiẽdus? & uidebatur,ꝙ nõ, maximè qñ abiurauit,de qua abiuratione tñ ɔtinetur i qõne,cũ iurm ſemꝑ ſit ſeruãdũ.ĩ.de iureiu.ſi uerò,ſanè quero, cuius ꝓbões ſint primo admittendæ, uel actoris ſpoliati,uel rei,uel utrius? prima qõ eſt,an exceptio ſpõtaneæ reſignationis ſimpl'r ſine adiectione iuſtę cãe
1 ſit admittẽda: & rñ.ꝙ nõ, ut ĩ.de ap.ɔſtitutus. ¶†Repoſcentibus] hoc uult dicere hæc decreta. ꝙ ſi aliquis repetit beneficium ſuum, & reus opponat exceptionem ſpõtaneæ adiurationis,non eſt audiendus excipiens,niſi probabilem cauſam aſſignet reſignationis, & quod teſtes ſunt admittendi actoris, nõ rei, ſi actor uelit replicare, quod coactus reſignauit, non ſponte.nec obſtat ĩ. de reſti.ſpol accepta:quia ibi nõ coarctam renunciationem, ſed ſpoliationem ꝓbare uolebat. & intelligit hæc decre.qñ agebatur petitorio,ſiue poſſeſſorio,ſiue ꝑ interdictum, ſiue per condictionem ex.l.ſiue canone,ſiue per officium iudicis, ſiue ꝑ actio.qđ me.cauſa. ſiue per actio.de dolo. q.oĩa remedia cõpetunt ſpoliatis.3.q.1. in ſumma ſed reus negabat ſpoliationẽ,& metum, uel dolum,& dicebat ſpõtaneam reſignationem,& oportet iſtos,qui tenent hãc opin.confiteri,ꝙ nullo tẽpore ſunt admittendæ ꝓbões rei,ſi intentetur petitorium: quia non ſunt admittendæ. demum de hac cã cognoſcit, ẽm ꝙ intelligunt hãc decr.nec poſt, cum poſt ſniam nõ ſint proponendæ perẽptoriæ excep.C.ſen.reſcind.non poſſ. l.ij.nec de nouo põt petere eccleſiam, cum lata ſit ſentẽtia ɔ eũ,ff.de excep.rei iu.ſi mater.§.ea.alij aliter dicunt, & melius,ut no.ĩ.quod me.cã.ſuper eo.ſi aũt primò egiſſet poſſeſſorio non ob.ſed ɔ.ĩ.de reſti.ſpol. accepta. ſed dic ẽm eos eam ꝓbationem ſtaret exceptio
2 rei iud.in petitorio.ſ.de elect.querelam ¶† Inducunt autem pro ſe,ꝙ non ſit audiẽdus reus excipiens,nec ꝓbationes eius admittendæ: qa præſumptio eſt ɔ eum,ut hic:quia ſi ſpoliatus per duos teſtes ꝓbat uiolentam ſpoliationem,non ualet aduerſario aliqua ꝓbõ ſuper ſpõtanea uolũtate,etiam ſi ꝑ.c.teſtes ꝓbaret, cum reddant teſtimonium de intentione,q̃ ſoli Deo cognita eſt,& iõ eius teſtimonium ualet. at ſi ille,ꝙ probat uim,uel metum, uel dolum, probat quod oculo uidit, arg.ad hoc, infra quod me.cauſa.c.j. & ſic hoc teſtimonium præualere debet.nec obſtat quod obiicitur,ſ.quia ẽm hoc nũquam admittetur ad ꝓbandam ſpõtaneam renũciationem,ſ.de ſpontanea renunciatione nunquã habere locum, ubi aduerſarius uult ꝓbare eam ꝑ uim, uel metũ extortam,ſed ubi hoc ꝓbare nollet, locum haberet ꝓbatio ſpõtaneæ renunciationis. nec ꝑ hoc remouet, qa reus poſſit ꝓbare indirectè nullam uiolẽtiam interueniſſe.ĩ.de reſt.ſeries,ex tenore.item ſi præſumeret ɔ eũ, q dicit ſibi uiolentiam illatã, puta qa potentior ſit eo, q uim intuliſſe dr, uel qa talis perſona eſt, quæ dr uim intuliſſe,qa non præſumit uim intuliſſe,uel ꝑꝑ religionem,uel ꝑꝑ fidelitatem ſuã; tunc nullo mõ admitterẽtur etiam ꝓbões rei, & ꝓ eis magis pſumitur, ar.ff.qđ me.cã nõ eſt; & ſic ſonat finis huius decr.ibi, habito &c. uel dic,ꝙ finis huius decr. non dicit,ꝙ ꝓbões rei,qui dr ſpoliaſſe,nõ admittent: ſed de ꝓbõnibus ſpoliari tñ dicit, ꝙ ſunt admittendæ: quia de his tñ dubitabat, & non de ꝓbõnibus rei.¶Alij dicunt hanc decr.loqui tñ. ubi agitur poſſeſſorio;& tunc obtinet qđ dr, & ſic loqt decr.ĩ.de reſt.ſpo. ſolicitè. ſed dices,ad qđ ꝓdeſt reum dicere cãm? rñ. qa ſi reus poſſeſſor dicat, tu non fuiſti ſpoliatus: ſed anteqũ te non admitterem, uel iura eccleſiæ ſubtraherẽ,ſpõte renunciaueras,ex tali cã audiẽdus eſt.ĩ.de reſt.ſpo.accepta,niſi ſpoliatus,uel magis q non eſt in poſſeſſione ꝓbare uelit, ꝙ ꝑ uim fecit renunciationem,q̃ pceſſit ſpoliationem, ut hic,& no.ĩ.de reſti.ſpo.ſolicitè. renunciationem aũt factam eo exiſtẽte ſpoliato ſibi obiicere nõ poſſet.ĩ.de reſt.ſpol. ſolicitè, niſi primò reſtituat, ut ibid.uel dic etiam, ꝙ renunciatione facta poſt talem ſpoliationem põt excipere:ſed tñ teſtes expoliati petentis reſtõnem primo recipient; ſic loquit decr.ĩ.de reſt. ſpol. ſolicitè. & ẽm hoc nulla eſt differentia, ſiue renunciatio pceſſerit ſpoliationẽ, ſiue ſubſequat.ſed hoc non placet: qa litera huius decr.hoc non patit, q̃ dicit, ꝙ nulla ꝓbõ rei admittenda eſt: ſed tñ ꝓbata facta ſpoliatione fieri reſtõnem. vnde dicunt alij,ꝙ ſiue renũciatio pcedat ſpoliationem,ſiue ſequat, nunquã impedit reſtõnem.& hæc decr.non ɔdicit: quia reus nõ negabat ſpoliationẽ eſſe, ſed dicebat eam ſpõtaneam reſignationem; & iõ ſibi licuit ſua iura ſubtrahere. & iõ admittit excipiens de ſpontanea reſignatione, licet in ꝓbõnibus ꝑponatur ſpoliatus. ſi aũt alias uellet dicere,tu ſponte poſt ſpoliationem renunciaſti, nõ iuri tuo,ſed petitioni reſtõnis per pactum, bene poſſet,ff.de pac.ſi vnus.§.pacta. ſecus aũt,ſi alia cã diceret,ꝙ nõ deberet ei reſtitui ecclia,ſ.qa ꝑꝑ pactum, ut ſimoniæ,uel aliud hmõi priuatus eſſet ſnia prælati iure,qđ in ea habebat: uel etiam qa poſt ſpoliationẽ, uel ante ẽm alios renunciauit ſponte eccliæ. nam his non obſtan.põt agere interdicto,non ad rem,quã renunciauit ſponte,ſi cõfiteretur: ſecus aũt,ſi negaret, ut hic, nec ad rem,quam alias legitimè ꝑꝑ pcm.ſ.amiſit, ſed ad dãnum, & aliam cãm.ff.vnde ui.ideq;.§.uſum,& l.ſi plures.§.ult. ſed dices,nõne eo ipſo,ꝙ ſpõte renunciat,uł eſſe ſublata ꝓxima cã turpitudinis,ſ.ius? ar.C.qđ me.cã.l.ij.ff.de cõdi. ob tur.cau.ſi ob turpem. & ita nõ poſſet ulterius etiam ad dãna agere. ſed dic non eſſe ſimile:qa ſponte renunciando non approbo uim mihi factam,nec uideor negligere, cum poſſint eſſe aliæ cauſæ renunciationis præter metum,ſ.ꝓpter conſcientiam,uel religionem, uel huiuſmodi,ſed ſolũmodo,ꝙ ꝑ dolum,uel ob turpem cauſam promiſi, uideor approbare metum, quem pertuli. item promiſſio, & datio ſunt multum ſibi uicinæ: non autem ſic ſpoliatio, & renũciatio. imo plus etiam: quia qui metu uendidit recipiendo precium, nõ uidetur renunciare actioni, quod me.cauſa.C.quod me.cau.ſi ui.
3 ¶†Sed nunquid dices idem, quod in poſſeſſorio, ſi agat

Ino. Sic dicit notabiliter loqui Rodericus Xuarez allegatione 1. n. 17.

quod me.cã. & de dolo,ſ.q; debeat exprimere cauſam probabilem, & q; teſtes tñ ſuper ui, uel dolo ſint recipiendi,cum illa ſint reſtitutoria.ff.de do.arbitrio.§.iõ? R̃ndent quidam,ſed malè,q; ſic: al'j aũt ſecus. nam ſi aliquis agat,quod me.cã. ad reſcindendum 9tum acceptilationis,uel aliam liberationẽ, & aduerſarius dicat, non metu renunciaſti,uel 9xiſti,audiendæ ſunt utriuſq; pbationes. nam niſi modo audiatur,& feratur ſñia pro eo,reus de cætero non põt agere ex illa uenditione,obſtante exceptione rei iu.uel magis reſciſſione 9tus, ar. ff.quod me.cã.metum.§.ſi putat,& §.ſi. l.illud, quod nõ eſt,qñ agitur poſſeſſorio.ff.de excep.rei iu. & an.§.ſi. & eodem mõ dicit, qđ reus poterit opponere 9 metu tradentem,& agentem ac.qđ me.cã.ad reſtõnem ipſius rei traditæ renunciatione poſt metum ſecuta: qa cum ſua, ſ.eius ſe, qui dicit paſſum metum, non intereſt neq; rõne poſſeſſionis,neq; rõne proprietatis,cum renunciauerit, agere non põt,ſed potius excipere põt, ar.ff.qđ me.cã. ſicut.§.ſatis;& §.q; poſ. Idem dicimus in aliis actionibus reſtitutoriis. litera aũt, quæ ſequitur,non uĩ hoc ſonare, non ui, nec metu, cum non dicat, q; qñ agitur quod me.cã. tunc debeat exprimere cãm remotam à metu, ſed qñ petitur reſtitutio poſſeſſionis bñficij, & ipſe excipit,q; non fuit ſpoliatus,ſed renũciauit ſpõte,deberet adiicere iuſtam cãm,& pbabilem, talem.ſ.q; ſit remota à ui,uel metu,& omni malitia;qđ ſi non eſſet,tanquam excipiens de ſua turpitudine eſſet repellendus, quãuis & de hoc dici poſſit,q; ſi pſũptio eſt 9 eum, cogitur dicere cãm reſignationis,ar.ꝫ.de elec.9ſtitutis, ꝫ.ut ec.bene.c.j. ¶Item quod hic dr̃,non uĩ habere locum,niſi qñ agitur 9 uiolentiam,uel alios,9 quos petitio reſtitutionis poſſeſſionis competit. ſed quæres ſm primam opin. quare reus põt excipere de renunciatione pcedente ſpoliatione,uel potius non admiſſione,uel etiã q̃ fuit ſimilis cũ expoliatione,& non de ſequenti? R̃ñ:quia ex quo renunciauit,amodò amiſit poſſeſſionem, quã primo habebat ; & ita deſinit poſſidere. vnde ſi eſſet ſeruitus, & remiſſa alicui:uel eſſet pmiſſum alicui ędificare, ex tũc tanquam q quaſi poſſidet,incipit pſcribere,q non currit niſi poſſidenti, uel quaſi poſſidenti.ff.de uſuca.l.iij. ff.de ſer.præ.ſi ędes.ff.queád.ſer.amit. ſi ſtillicidij.ff.de acq.poſ.peregre.§.quibus. cum ergo hic non poſſideat, ex quo renunciauit, & ad hoc q; cõpetat ſibi beneficiũ reſtitutionis poſſeſſionis,oportet eum pbare, q; poſſidebat tpe ſolutionis ; quod hic renũcians non faciebat, apparet,q; debet admitti eius exceptio,niſi ſpoliatus ue
4 lit pbare coarctam renunciationem, ut hic. ¶†Sed oppones,nõne & ſi metu coactus renunciauit; tñ poſſeſſionem amiſit? ff.q; me.cã. metus in prin. & §.fin. rñ.licet poſſeſſionem amiſerit, & in ueritate nõ daretur ſibi interdictum,ſi cõſtaret; tñ p hanc exceptionem,quæ continet turpitudinem pponentis,non repellit: quia de ea excipiens non audit. uel dic,q; ille,q cogitur renũciare iuri pprio qđ in aliqua re habet, ius uel dñium, quod in ea habet,amittit,ſed non poſſeſſionem:qa non credit animum habere dimittendi poſſeſſionem, & leges pdictæ loquunt,qñ ſponte renunciauit.ſed in renunciatione,q; ſequitur ſpoliationem,ſecus. illa.n.non impedit petitionem reſtitutionis poſſeſſionis, cum in ueritate tũc nõ poſſideret,cum fuerit ſpoliatus. ſed quæres, quare, qñ agitur poſſeſſorio, non admittuntur pbationes rei, ſed qñ petitorio ſic? rñ.quia in poſſeſſione fit ei modicum piudicium,cum ſtatim poſſit de proprietate agere petitorio.C.ſi de mo.poſ.l.j. ſi aũt,qñ agitur petitorio, non admitterentur pbationes,fieret ſibi magnum præ-

facit glo. i. in fine. in c. ſolicite. de reſtitu. ſpo.

iudicium:quia ſemper ſibi obſtaret exceptio rei iu.ff.de excep.rei iud.l.ſi mr̃.§.eadem. ¶Quod aũt dixi renũciationem pced.ſpoliationem,uel non admiſſionem poſſe, obiici 9 petentem reſtitutionem poſſeſſionis,intelligo, niſi ſpoliatus primò poſt renunciationem inceperit de nouo poſſidere, de quá nõ ſit incontinenti eiectus, uel etiam ex interuallo:quia tunc etiã non poſſet petere reſtitutionem poſſeſſionis rõne primæ ſpoliationis.ff.de ui & ui ar. l.iij.§.cum ergo.C.vnde ui.ſi qs.ff.de excep.
5 rei iu.ſi rem.& l.ſi quis. ¶†Item qđ dictum eſt in renunciatione eccl'iæ,dicendum uĩ in renunciatione iuris alterius. ſed nõne dices idem in donatione:uerbi gr̃a,pcto reſtitui poſſeſſionem alicuius rei. excipis : tu mihi ante eandem rẽ donaſti, nũquid admittẽda eſt talis exceptio ? R̃ñ.non,quia põt eſſe,qđ donaui: & tñ uerũ eſt eum poſtea fuiſſe in poſſeſſione,& tunc ſpoliatum eſſe: ſi uellet dicere eum non poſſidere, qñ dr̃ fuiſſe ſpoliatus, ſed ipſe reus poſſidebat, dicunt qdam admittendũ ad pbandum, ar.ff.de pba.circa. alij aũt ar.huius decr. dicunt, ſi actor,qui ſe dicit ſpoliatum, agit interdicto, & uelit pbare poſſeſſionẽ, & ſpoliationem, pbationes rei ſuper donatione,uel renunciatione non pcedente nõ eſſe admittendas: alias aũt uidetur ſequi inconueniens; quod uerum uĩ,ſi uterq; probauerit ſe poſſidere. ¶Hic alij r̃ndent,& bene, q; fertur ſñia pro melius probante, ſupra de elec.cum eccleſia Vultera.ꝫ.de proba. ex literis. ſi aũt pariter probant, abſoluitur reus, ꝫ.de ſi.inſtr. inter dilectos,in ſi. huic aũt decr.r̃ndent. nã hoc, quod non admittuntur pbões rei ſuper ſpontanea renunciatione,ſpoliato uolente pbare coactam renunciationem:quia præſumptio eſt 9 eum : ſecus aũt,ſi uterque dicit ſe poſſidere, qñ dicitur ſpoliatio facta : quia ibi pro nullo eſt pſũptio. item hæc decr.locum habet in interdicto, vnde ui: ſecus,ſi agatur,uti poſſidetis. ibi.n.pariter utriuſq; teſtes admittunt ꝫ.de pb. licet [obiecta] .ſ.à reo. ¶Exceptio] poteſt aũt reus clericus, uel ei canonicè ſubſtitutus,qui dr̃ ſpoliaſſe,& pter hoc agitur, contra eum de recuperanda poſſeſſione excipere, & ſe defendere : quia actorem ſpoliauit auctoritate epi, in cuius manibus ſponte renũciauerat, & ſpoliatus põt replicare,q; eps uel metu, uel dolo eum ad renunciãdum induxit.2.q.1.notum. ¶Item poteſt reus prædictus, uel alius in locum eius canonicè electus excipere de renũciatione corã quolibet facta 9 agentem interdicto, vnde ui, uel iudicis officio ut reſtituatur ſibi eccleſia, ad quã reuertens non eſt admiſſus: ſed ſecus eſſet, ſi expelleretur : quia licet ſpõte renũciando in manibus etiam ſui prælati ius non amittit,tñ poſſeſſionem amittit.vnde alius,cui canonicè confertur,eã occupare poteſt:ſed & ſi ipſe,dum uacat ipſa poſſeſſio, eam capiat, non debet tñ expelli ſine iudice [cognitione] idem antequam cognoſcant de ſpoliatione. uel melius niſi adiiciat iuſtã cauſam, de qua cognoſcitur. [Et an] ſecunda quæſtio [actoris] ſpoliati petentis reſtitutionem ſi.ff.de pact.ſi vnus. §.pacta [q;] hic reſpondet primæ quæſtioni [ucri.] contra hanc tñ præſumptionem admittitur proba-
6 tio in contrarium. ¶† Inquiri] à reo dicto ſpoliatore for te.n.dicit eum ideo reſignaſſe: quia plura beneficia habebat, quæ nõ poterat ſalua cõſcientia retinere.ꝫ.de ætate & qualitate,eam te:uel q; ſimoniacè adeptus fuit beneficium,uel aliud ſimile; & hmõi cauſis ppoſitis ſuper eis audiendæ ſunt pbões rei.ꝫ.de reſt.ſpol. c.j. & c.ſolicitè cõtrà. ſolu.ibi quæſtio erat de ſpoliatore reſignante: hic autem non dicitur,q; ſpoliatus reſignauerat
7 [quam] reſignationis cauſam. ¶†Pecuniæ] nos credimus hoc caſu,non obſtante aſſignatione talis cauſæ.ſ. q; data pecunia reſignauit reum repellendum ab exceptione,& actori faciendam reſtitutionem:quia ſuã turpitudinem allegat,niſi forte diceret eum ab alio pro reſignatione pecuniam recepiſſe:ſecus autem, ſi cum peteretur res profana,exciperet,quòd renunciaſſe data pecunia.nam,ut reſignaret,nõ licuit aliquid ei dare etiam pro expenſis.ꝫ.de pac. cum pridem.ꝫ. de præben. niſi.ꝫ. de re.permu.ad qões.hoc autem probato, & qui beneficiũ reſignauit,non põt repetere,& ille qui dedit pecuniam,nõ põt retinere ſine diſpenſatione. ꝫ.de tranſa.cõſtitutis.[extortam].ſ.reſignationẽ[inuenerit]per dictũ excipientis[iuramentum].ſi enim interuenerit,præſumitur inuitus iuraſſe;& hoc eſt,quod ſequitur[a malo eſt] non credentis.xxij.q.j. ita ergo,de elec.ſignificaſti infrà de iureiur.& ſi Chriſtus.i. reſpon. præſumitur non ſine iuſta cauſa præſtitũ:quia nõ pſumitur uoluntarie iuraſſe[replicatio]qualis eſt,q; coactus reſignauit,& q; coactus iuſtam renunciationis cauſam confeſſus eſt. ¶ Admittere]probationes ſunt cauſa reſignationis. poſtquã .n.cãm à reo dicto ſpoliatore allegatam iudex approbauerit,probationes ſuper ea recipere debet, niſi à ſpoliato fuerit replicatum.ſed nos ſupplemus, admittere non poſtponas exceptiones ſpontaneæ reſignationis.ſ. poſtquam iuſtam cauſam & probabilem aſſignauerit.& ſtatim ſubdit , quis in hoc caſu præferatur in probationibus dandis;& dicit,q; actor ſpoliatus[porrò] hic reſpõdet ſecundæ quæſtioni [negantis] ſcilicet ſpoliati , qui negat ſimpliciter ſe reſignaſſe , qui cum nullam habeat implicitam affirmatiuam , probare non poteſt ; & ideò eſſent eius probationes admittendæ[replicando] dicendo ſe coactum ad reſignationem,& cauſarum contrariam confeſſionem.hęc negatio habet affirmationem implicitam,quã probare põt,uer.gra.negatiua eſt , cum ſe negat ſponte reſignaſſe.ſed illa habet hãc implicitã, metu coactus reſignaui;& hoc pbabit[aſſertionẽ].i. coactus reſignauit, & coactus eã cõfeſſus eſt.[Ad dignitatẽ] quia ſi eſſet hõ magnæ dignitatis & opinionis præclare, non crederetur metum intuliſſe,uel ptuliſſe.& iõ magis aptæ p bationes requirentur ab eo.ff.quod me.cã.nõ eſt. [admitten
8 das]†ſpoliati.ſ.& nõ ſpoliatoris.nã ſequeret magnũ piculũ,ſi ſimul admitterent teſtes de ſpõtanea renunciatione,& uiolẽtia,cũ poſſet cõtingere,q; pauci eſſent,qui ſcirent uiolentiã,& multi eſſent ſupuenientes,qui ſpontaneam cõfeſſionem audirent.ꝫ.quod non cau.c.j.eſt ergo bene ſtatutũ,ut tm̃ pbationes actoris ſup uiolentia recipiant.ſed nõne poſſet eſſe,q; primo fuit coactus, ſed poſt alio tpe fuit ſpõtaneus?uidet ergo,q; ſi reus de poſteriori tpe pbare uelit,q; ſit audiẽdus,ff. q; me.cã.l.ij. ff.de cõ.ob tur.cau.ſi ob turpẽ.rñ.non tunc admittẽdas probationes:quia cũ agitur poſſeſſorio,ut hic, non ſunt admittendæ probationes,quod poſt ſpoliationẽ ſponte reſignauit.ꝫ.de reſt.ſpo.ſollicitè.ſed ſi petitorio aget, ſimul admittentur utriuſq; allegationes,ut in l.al.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu liceat prælato de una eccleſia ad aliam tranſire.*
2 *Elector in mora eſſe non dicitur, donec prælatus non habeat eccleſiam pro uacante.*
3 *An ſtatim,quòd quis recepit ſecundã eccleſiam,uacet prima.*

ADmonet[Ordinationẽ].i.ad te.l.dioece. prinentes[intrare]licet ut hic dr̃,clericus in pſonatu cõſtitutus,de quo hic loquit;nõ poſſit dimittere eccleſiam ſuam ſine licentia ſuperioris : tñ põt conſentire electioni de ſe factæ, uel potius tranſlationi. & ſi aliqui de aliqua eccleſia eũ eligunt, nõ peccat: qa hoc
1 nõ eſt prohibitũ.ꝫ.de ele.cum inter,& c.dudũ. ¶†Dimittere]niſi uelit ad religionem tranſire.xix.q.ij.duæ.ꝫ.de reg.licet.hinc apparet , q; quando prælatus tranſit de una eccleſia ad aliam eccleſiam,licitum ſit epo, uel alij prælato,ad quem pertinet prima eccleſia,eam alij conferre.ſi ad epiſcopum, uel aliũ prælatum pertinet prouiſio,uel electio in prima eccleſia,uel alij,ad quem hoc pertinet,mandare,quod conferat. ¶ Eſt tamen licitum epiſcopo,uel alij prælato , ad quem pertinet prima eccleſia pleno iure quo ad ſubſtitutionem, & alia ſpiritualia,ipſum prælatum,qui tranſiuit,reuocare ad primam eccleſiam,uel prelatum potius non licentiare: cum ſed retinere in prima eccleſia, cui non præiudicat ſuus tran
2 ſitus infrà eo.quod in dubijs.¶†Et ſic etiam apparet, q; ſi ad alium pertinet electio , uel præſentatio in prima eccleſia,& ad alium pertinet eccleſia quo ad inſtitutionem,q; præſentator,uel elector non ſtatim debet eligere,uel præſentare:ſed requirere debet prælatum, ſi ratum habet tranſitum prælati:qm̃ ſi ratum habet, ſecurè eligat:alioquin differat:quia nũquã dicitur elector eſſe in mora,quãdiu alius prælatus non habet eccleſiã pro uacante.¶Alij dicunt, & forte non malè,q; niſi prelatus ad quem pertinet eccleſia in ſpũalibus,infrà ſex menſes faciat illum,qui tranſiuit redire ad propriam eccleſiã: uel hoc ipſum incipiat proſequi infra ſex menſes,uel p cedendo contra eum coram ſuperiore petendo, q; compellatur ad primam redire,q; elector põt alium eligere circa finem.vj.menſium:quia tacitè uidetur ratificare tranſitum eius.& idem dicunt,ſi etiam ad eundem prælatum pertineat eccleſia in ſpiritualibus,& quo ad electionem:quia niſi infra ſex menſes uel eligat , uel cõtra tranſeuntem procedat,q; ad proximum ſuperiorem deuoluitur poteſtas eligendi:qa ex quo non poteſt diſpenſare expreſſe,q; teneat utrãque,nec tacite poteſt impedire,quin poteſtas eligendi ad eum trãſeat,ad quem de
3 iure pertinet,ar.infrà de præben.de multa.¶†Hic bene fatemur,q; poteſt conſentire electioni de ſe factæ. ſed niſi infra modicum tempus præfigendum à prælato obtineat licentiam à primo prælato , quòd eccleſia ſecunda alii confertur infrà de cleri.non reſi.c.ſi.& no. ſuprà de elec.cũ in cunctis.¶Nec uidetur , quãuis teneat electio quòd teneat collatio de ſecunda eccleſia facta, quouſq; abſolutus fuerit a prima.lxxj.& lxxij.diſt.per totum. ibi enim dicitur,quòd irrita erit talis ordinatio.ſecus autẽ eſſet,ſi talia beneficia eſſent,quæ ſimul haberi poſſunt; de hoc no.infrà de cleri.nõ reſi.c.ſi.9. infrà de præben. de multa,ubi dicitur,q; recipiendo ſecundam eſt ipſo iure priuatus prima.ſo. illa intelligitur , quando recepit ſecundam de licentia proprij epiſcopi.uel dic, quòd nõ eſt priuatus.ſ.quo ad ſe,ſ.quòd non poſſit eam repetere.ſed non eſt priuatus,quin primus poſſit eam retinere.ſed adhuc magis contradicit penul.§. eiuſdẽ decre. ubi dicitur,quòd ex quo recipit ſecundã eccleſiã,non facit fructus,ſuos ¶So.illud intelligitur,ut dictũ eſt,qñ de licentia proprij epi tranſiuit, & tunc nihil iuris ſibi retinuit in prima:uel qñ de licẽtia eius tranſiuit,tñ ſuſtinet eps,q; utrãq; teneat:uel dic,q; ſicut, qñ ſine licentia primi epi trãſiuit.utraq; tenet,priuat quo ad ſe prima eccle.ſic ẽt fructibus,ut eos nõ faciat ulterius ſuos.

SVMMARIVM.

1 *Tenet ſententia licet in ea falſa cauſa ſubiiciatur.*

IN pſentia. [Ad unã] ff.de teſt.ob carmẽ.§.ult. ȝ.de re iu. cum inter cãm [præſumi] ȝ.de proba poſt ceſſionem.ȝ.de re iud.cũ inter nos,& c. ſicut.ff.de ſta.ho.ingenuũ.ff.ſi li.pẽ.ap.l.j.ff.de re iud. res iudicata. [ſi tu] qui agebas,ꝙ quidã abbas,qui reſignauit abbatiã, eã de facto dimitteret [ſniæ] Dulmẽn. & coniudicum à qua non erat appellatũ,ſi in rẽ transierat iudicatam. de hoc not.ſ.de elec.bonæ me.Ma.ſi aũt eſſet appellatum, uel alias ante eam ſniam, non credit iudici, niſi quantũ legitimis conſtiterit documentis,ȝ. de proba.qm̃. quæ re quæ diximus.ȝ.de offi deleg.cum
1 in iure.ȝ.de proba.qm̃. ¶† Præter
a iſta] no.ꝙ licet ᵃ falſæ cãe ſubiiciã tur in ſniã; tñ ſnia tenet: quia non eſt contra ius ſcriptum, ſed contra ius litigatoris:ſed multomelius ualet, ſi iuſta cauſa ſubeſſet, quæ expreſſa non eſt, ut hic. inſtit. qui manu non poſ.§.eadem.2.q.6. itẽ ſi ſniam:uerſ.ſi uerò ꝯ ius litigatoris: ſed ꝯ.ff.de excu.tu. qui teſtõ. ſo.ibi loquit, qñ cã expreſſa erat ꝯ ius ſcriptum,ſ.quia habenti legitimum tutorem non põt dari teſtamentarius.uel ibi loquitur,quãdo ſnia data fuit ſub cõdõne,quę non extitit. item ſi exprimat unam ꝯ ius,& aliã,quæ non eſt ꝯ ius, tenet
b ſententia,ᵇ ut potius res ualeat, q̃ pereat.ȝ.de uer.ſig.abbate [quaſdam eporũ] ſemiplena probatio, in quorũ præſentia idẽ abbas renũciauit [cõfeſſionem] plena probatio.C.de confeſ.l.j.§.eo.certum.

a ¶ No.quòd licet.Hoc dictum refert & ſequitur.Fel.et de Anc.in conſ.208.incip.iudex de iure, colũ iij.poſt me. & adde eundem Inn.in c.quoniam contra,in fi.infra de proba. et de materia,quãdo falſa cã uitiet ſententiam uide per Fel. in c.ſicut,col.11.uer. falſa cauſa infra de re iu.ubi plene.et adde eundem Inn.& ibi addita in cap.quoniã contra, infra de re iu. et Fe.de An.ĩ cõſ.65. in princ.inc. pro clariori. deci.dubiorum.

b ¶Vide Alex.in l.qui Romæ.§.duo fratres. ff.de uerb.obl.

SAne [Literas] Conceſſionis pbendæ [admittatis] plus nititur hæc decr.æquitati, q̃ iuri. alij dicunt eam niti iuri: quia tantum ſe iuri ſubmiſit, ut dicemus.ȝ.eo.ueniens.

SVMMARIVM.

1 *Nõ ualet reſignatio niſi ĩ manu eius, à quo quis habet beneficiũ.*
2 *Quo caſu requiratur conſenſus capituli maioris eccleſiæ in reſignatione, & an prælatus renunciare poſſit in manibus ſubditorum, habes in nu.3.*

QVod in dubiis. [Sponte] ſecus, ſi coactè.ȝ.qđ
1 me.cau.ad audientiã. ¶†Reſignantes] reſignatio.n.non ualet niſi in manu eius, à quo quis habet beneficiũ,ſ.epi, qui confert.ſ.e.admonet.18.q.2.abbas.ff.de ori.iur.l.ij.§.cum placuiſſet.ff.de off.præ.legatis. & intelligatis hoc uerum, ꝙ non tenet reſignatio,qa eccña poſſit eum repetere.7.q.1. non oportet,& ſupior 33.q.5.mulier.ipſe tñ non põt repetere eccleſiã :qa & ſi inutilis ſit renũciatio;tñ obtinet uim pacti,ſicut inutilis acceptilatio.ff.de pac.ſi vnus. §.de accept.7.q.1.eos. uel uerius põt priuari eccleſia,qa peccauit renũciãdo in manibus laici; & hoc ſonat litera hic. Qui licet in manu laici reſignauerit, tamen
c nõ ᶜ amittit prębendã ſuæ ,pprietatẽ, cũ nõ poſſit reſignare ſine epiſcopo, niſi primitus ,p ſniam ſuperioris ſpolietur.17.q.2.Gonſaldus ſecus de poſſeſſione, ut no.ſ.e.ſup

c ¶Tamen nõ amittit. Adde quòd Fe.in c.in noſtra,co.21.uer.34 ſupra de reſcri. dicit dictũ Inn.hic uerum, etquòd alias dedit hic cõcordantes,quas per te uide.

hoc. & hæc uera ſunt in bñficiis iam perceptis: ſecus in iuribus acqrendis, quibus bñ renunciare licet.ȝ.eo.ueniens. item dicimus, ꝙ in renunciatione non ſolũ debet interuenire autoritas prælati recipientis reſignationẽ, ſed etiã conſenſus canonicorũ eccleſiæ, quam reſignat.
2 19.q.3.ſtatuimus.58.diſt.ſi quis. ¶† Capituli aũt maioris eccleſiæ conſenſum non credimus requirendum, niſi forte renunciaret magnæ dignitati uel niſi talis eſſet pſona, de qua magnus honor, uel periculum eccleſiæ immineret. tunc.n.quia magnum negocium eſt,eius eſt aſſenſus requirendus.ȝ.de his, quæ fiunt à præla. quanto.
3 ¶†Item non põt prælatus renunciare in manibus ſubditorum: uel etiam canonicus in manibus fratrũ,uel ẽt in manibus ſui præpoſiti.ȝ.e.c.ult.ſed neceſſaria eſt autoritas epi, uel confirmatoris.ſ.e.admonet, niſi præpoſiti eſſet confirmatio, & inſtitutio.tunc.n.ſatis dici poſſet,ꝙ renunciationem eius recipere poſſet, ſicut in monacho, ut no.ȝ.e.c.ult.uidetur tamen & non improbabilr dici, ꝙ neceſſariũ ſit ad hoc,ut ualeat licentia alicuius ſuper renunciatione, ꝙ poſſet etiam in iudicio eum inuitum deſtituere [ſuſceperunt] propter hoc ſuſpenſi ſunt à cõmunione ſacramentorum. 16.q.7.ſi quis deinceps. de hoc no ſ.de elec.quis.

AD ſupplicationem.

SVMMARIVM.

1 *An liceat epiſcopo ſine licentia Papæ renunciare.*
2 *Quicũq; in dignitate ſine diſpenſatione manere non poteſt,debet cedendi licentiam petere.*
3 *Licet prælatus in temporalibus nequeat paſtorale exercere officium, non debet cedere, quia poteſt coadiutorem adhibere: ſecus autem in ſpiritualibus.*
4 *Quibus caſibus poſſit prælatus ob plebis & ſubditorum perſecutionem cedere.*
5 *Licet prælatis ſe in murum opponere contra quærentes poſſeſſiones, uel libertates eccleſiæ.*
6 *Vtilius nonnunquam permittitur naſci ſcandalum, quàm ut ueritas amittatur.*
7 *Quot modis dicatur perſona aliquis irregularis.*
8 *Irregularitates & earum pœnæ ſunt de iure poſitiuo.*
9 *Irregulares ſunt celebrantes, ſi ab officio ſuſpenſi ſunt.*
10 *Illegitimos omnes ab ordinibus repellit eccleſia.*

NIſi cum pridem. [Frugem] .i.ſi credis uitã contemplatiuam meliorem, q̃ actiuam [ſanctificato.] Ieremia, ſ.qui uitam actiuam habuit,& prædicationi inſtitit [ille] Ieremias [cuius uerbi] recuſabat uerbũ pdicationis baiulare,dicens,a,a,a,neſcio loqui.&c. & tñ poſtea prædicauit.8.qõ.1.in ſcripturis.
1 ¶†Cedendi] videt,ꝙ pro nulla cã poſſit eps renunciare ſine licentia Papæ, ſiue irregularis,ſiue criminoſus, infra e.c.proxi.6.q.3.denique,ff.de admini. tu.tutores.§. qui ſe. quidam tamen dicunt ꝯ in ſimoniaco & intruſo: quia ſunt fures.1.quæſt.1.ordinationes, nec habent titulum. unde quantomagis tenet rem furtiuam, magis peccat.14.quæſtione 6.ſi res.ff.de cond.fur ſi pro fure. ſed nobis uidetur, quòd nec hi debent dimittere eam poſſeſſionem facti, quam habent ſine licentia: ſed à rebus eccleſiæ abſtinere debent, infra eod.capit.proxi.§. rurſus. Et idem in omnibus ſuſpenſis ſiue ab homine,
2 ſiue à iure dici poteſt. ¶† Forſitan.33.quæſtio.2.admonere,de pœ.diſt.1.quãobrẽ.ff.de rei uen.itẽ ſi.§.j.illius. quale eſt ſimo. 1.q.1. erga ſimoniacus.i.de ſimo.tanta, ubi

ubi de hoc no.& c.pen.& apoſtata.ȝ.de apoſt.c.ſi.& ſchiſma.ȝ.de ſchiſma.c.j.ubi no.7.q.1.factus, & c.ſeq.intruſio, ut 16.q.7. ſi quis deinceps. & ſi non ſit ſeruata forma in electione.ſ.de elec.quia propter. & hoc eſt ea ratione,quia non ſunt prælati,ſed fures,qui non intrauerunt per hoſtium.1.q.2. ordinationes, & c.ſi quis. neq; hoc,qđ dictum eſt de forma,non placet,ut no.ſ.de ele. ꝙ ſicut inter hæc crimina cõputant quidam homicidiũ, ȝ.de tẽ.or.c.ult. ar.50.diſt.miror. ſed alij rñdent,&malè,iõ factum, quia homicidium erat manifeſtũ: alias ſi eſſet occultum,licet ſibi bene conſuleret,ſi abſtineret poſt pniam;non tñ ei præcipitur.50.diſt.de clericis,& c. de his. inter hoc cõputant etiam quidam quodlibet crimen,qđ ipſo iure irrogat infamiam.ff.de his, q no.infa. ait,ar.3.q.7.§.porrò C.de infa.l.j. quia talis infamia ,p pniam aboleri non põt.2.q.3.§.hinc colligitur. poteſt enim petere reſignationem, quicũq; cõmiſit publicè enorme crimẽ propter ſcandalum.52.diſt. ſacerdotes
3 ubi no. & c.de his uerò. ¶† Si aũt alias fuit criminoſus quocũq; crimine, quãtumcũq; enormi, præter pdicta, & ꝯſimilia,de quibus no.ȝ.de tem.or.ex tenore,ſi tamẽ crimẽ ſit occultum,poſt peractam pœnitentiam non poteſt petere reſignationem iuſtè, uel ad minus ei concedi non debet.50.diſt.quia tua,& c.dño ſancto. item licentiam cedẽdi petere debet oĩs,qui non põt remanere in dignitate ſine diſpenſatione,de quibus no.ȝ.de tẽ.or. ex tenore. de falſario occulto literarum domini Papæ uidetur, ꝙ poſt abſolutionem & pœnitentiam actam ſine peccato ordinat.nec põt petere ceſſionem: quia non eſt infamis ipſo facto: qa nullo iure inuenio eum infamẽ [impotens] ff.de uerb.ſig.morbus.ff.de re iud.quæſi
4 tum. ¶†Paſtorale] ſ.in ſpiritualibus. nam licet in temporalibus non poſſit exercere officium ſuum, non debet cedere: quia poteſt habere coadiutorem.7.q.1. qa frater. & quidem infirmus non eſt cogendus cedere: ſed ſi petat, ei conſentiendum eſt.ȝ.c. proxi. [defectu] ignorantię,ẽm ꝙ dicitur defectus ſcientiæ nõ peccatum, ſed pœna.15.q.1.§.j. ſed ẽm quod dicitis negligentia diſcẽdi aliquibus eſt peccatum, ut puta illorum qui ſunt in aliquo officio, ſi negligant diſcere ea, quæ pertinent ad officium ſuum.38.diſt.c.j.& ſeq. item no.ꝙ nullus tenet ad ſcire,ſed tenetur ad operari ẽm conſcĩetiam. ad credere autem bene tenetur aliquis,ut noſ.de ſum.trin.& ſi.cath.in principio [ſpiritualium] 38. per totum [tẽporalium.] 30.diſt.Petrus. 86.diſt.fratrem [cõpetens.] ſu
5 pra de elec.cum nobis.¶†Malitiam] 7.q.1.ſeruandum, & c.ult.in hoc.§.diſtinguitur, q d iuris ſit in extrinſeca, uel intrinſeca pſecutione. extrinſeca perſecutio conſiſtit in manifeſtis & præciſis inimicis eccl̃iæ, q nos ,pſequuntur. intrinſeca in ſubditis, qui adhuc non ſunt præciſi,nec corrigi uolũt. in exteriori perſecutione diſtinguitur,an ſolus prælatus quæritur,an totũs clerus, aut tota eccleſia. ſi ſolus prælatus,aut eo recedẽte tuta eſt ſalus eccleſiæ; & tunc fugiet. & ſi non, tunc ponet animam ſuam ,p ouibus ſuis. ſi totus clerus quærit, ſi alias poteſt conſuli eccleſiæ,totus clerus fugiet cũ prælato. ſi nõ poteſt conſuli, remanerẽt cum prælato uel omnes, uel quidam ex his. ſi eſt altercatio inter eos de remanſuris, res forte dirimatur.26.q.2. ſors. ſi autem tota eccleſia quæritur, & fides impugnatur, tunc non debet fugere: ſed omnes ex aduerſo conſurgere pro domo Iſrael. ſi.43.diſt. ſit rector. circa intrinſecam diſtinguitur. aut oẽs ſunt mali,aut quidam mali,aut oẽs boni, aut quidam boni. ſi boni ſunt admixti malis eos nõ deſeret. 23.q.4.cũ bonis. ſi mali omnes ſunt,aut ſpes eſt

de correctione, aut non. ſi eſt ſpes, non ſunt deſerendi. ſi non eſt ſpes, ſunt deſerendi. ut infra cap.ult. ¶Nos dicimus, quòd ſi ſolus epiſcopus quæritur,uel alius prælatus, uel prædicator, uel etiam ſocius: ſi autem eſt alius, per quem eſſe poſſit tuta ſalus eccleſiæ, uel populi, cedat, ſi vult. & etiam ſi nollet, ſi periculum eſt deſtructionis eccleſiæ, uel magni ſcandali & periculi & in temporalibus, & in ſpiritualibus, aſſignabit ei ſuperior bonum cõ-
a cãbium ᵃ ſuæ prælaturę, uel dignitatis, arg.infra eodem cap. §.pro graui, & arg.ad hoc, quia publica utilitas pfertur priuatæ. ſi. 7.q.1. mutationes ſcias,& cap.ſequẽ. alij contrà, infra de reg.iur. qui ſcandalizauerit: & arg.contrà, ꝙ ſi nõ præferetur publica utilitas in furioſis, & in aliis infirmis, ut 7.q.1. quãuis, qualiter, cum percuſſio, & cap.j. quare hic præfertur. Sed dic, ꝙ in cap.prædictis non præfert priuata utilitas publicæ: imò utraque utilitas ibi ſeruatur: priuata in eo, ꝙ infirmus remanet in dignitate. & publica in eo, ꝙ infirmo daẽ coadiutor. nec credimus, ꝙ propter ſcandalum dimittatur ueritas iuſtitię naturalis:qđ eſſet, ſi furi non præciperetur, ꝙ emendaret furtum. uel ſi adulter cum adultera dimitteretur per ſententiam; & ſic de aliis, q̃ contra nouum & uetus teſtamentum præcipererentur. Secus autem dicendum eſt in his, quæ ſunt de iuſtitia poſitiua. nam in his ex iuſta cauſa ille,qui legem,uel canonem condidit, propter ſandalum uel aliam iuſtam cauſam contrarium mandare poteſt, & etiam in certis caſibus contrarium ſtatuitur, ut no. infra de ſtatu mona. cũ ad monaſterium, & ſupra de cõſti. cum M.

a ¶Bonum cambium. Ad hoc dictum Innocẽ. hic adde Ioan. And.in reg. quod ob cauſam,de regu.iur. in vj. & Lud.Rom. in conſi.355.col.vj. uerſic. ex his igitur, & incip. conſilium, circa primum. & etiam adde Mode. in l.fin col.ij. C.ſi contra ius uel util.publ. & uide in propoſito Abb. in c.conſtitutus colũ.ij. de relig. do. ubi quòd in conſilio Baſilienſi fuit ordinatum, quòd nec epiſcopus,nec abb.us poſſet inuitus trãſferri ſine cauſa rarionabili,& eundem Abb. in c.fin.ſupra de poſtul. præla. vbi quòd ita fuit ſtatutum in concilio Piſano. & hoc dictum Inno. hic refert etiam Fel. in c.quæ in eccleſiarum colũ.x.circa me. ſupra de conſtit.

¶Et ideò, qđ diximus de vno prælato, uel ſocio, idem intelligimus de multis,dũmodò ſcandalum non timeaẽ: ſed ſi ſcandalum perículoſum timeretur uel de vno prælato, uel de vno clerico, ſi cogeretur ad accipiendum aliam eccleſiam ſua dimiſſa, uel qđ magis eſt, populo, tunc magis eligerem uitare ſcandalum, quo quis iuſtè moueretur de iure poſitiuo, q̃ ſcãdalum perſecutoriũ, qđ iniuſtè moueretur. Si aũt quæritur tota eccleſia,i. clerus,& populus,ſiue ab infidelibus impugnetur,ſiue à fidelibus. Item ſiue quæritur, ut fidẽ dimittant, ſiue ut eis infidelibus ſubiiciantur,& ſeruiant,qui liberi hactenus fuerunt, tunc opponere ſe debet prælatus eccleſiæ, 33.q.7. igitur,& c.ſeq. Dixerunt tñ aliqui, ꝙ etiã tunc ſuadendi eſſent oẽs,ſ. clerus & populus, ꝙ inde recederent. ſed hoc non credimus,dũmodò ſpes ſit,ꝙ ſe defendere poſſint: tum quia patriã defendit ille:tum qa periculoſum eſt, ꝙ multus populus mariũ & mulierum uagetur ,p mundum. & idem ẽt intelligerem de clericis,ſi multi eſſet clerici, & de eis periculũ imminerer, quãuis erga clericos tanq̃ ſapientiores minus periculũ timeaẽ. ſed ſi nõ ſit ſpes,ꝙ totus ppl̃s ſe defendere poſſit ab impugnãtib.uel fugiẽdum, ut maius malũ euitet,uel ſerui

ſerent impugnantium fidelium & etiã infidelium,ſi ali-
ter euadere non poſſint. ita tñ conueniant,ꝙ fidem & ri
tus ſuos non dimittãt.7.q.1.ſciſcitaris. ſic.n.uidemus in
ueteri teſtõ ſæpe factum. imo ẽt ꝙ ipſi clerici ſerui eſ-
ſent principis infidelis,in pacto deduci põt,ſi aliter eua
dere nõ poſſunt. ſi aũt clerus quæritur vniuerſus, puta
qa illi, q ꝑſequuntur ciuitatem, dicunt,ſi vultis repel-
lere clericos,nos parcemus uobis, nunquam ſine popu-
lo,cum p̃lati,uel clerici poſſunt, recedere debent, quia
ꝑdere clericos eſt perdere ſacr̃a,& doctores fidei. ſed ſi
illi de populo nollent,uel nõ poſſent eos tenere,uel de-
fendere,licitè poſſent ab eis recedere,& expectare tp̃is
tranquilitatem.7.q.1.ſciſcitari. & debẽt ſecum ducere,
quos poſſunt, ne in tanto diſcrimine remaneant ſine ſa-
cerdotibus & ſacr̃is; & ſi q parati eſſent ad martyriũ, &
Deus inſpiraret eis,beneſacerent,ſi ſuſtinerent.7.q.1.ĩ
§.cum uero p̃latorum. item licet idem dicendũ ſit & in
maioribus & in minoribus p̃latis:iudex tñ prudens dili
genter attendat,ꝙ ſi remoueret vnum ſacerd.de ecc̃lia,
qa ab aliquo de populo quęritur ad mortem, uile eſſet
ſtatim eius ceſſionem admittere. ſed debet interdicere
eccleſiam,uel claudere,uel reliquias extrahere, arg.j̃.
de iure patr.c.j & ij.& iij. hic aũt de facili nõ fieret ab
ep̃atu. eſſet.n.nimis difficile,& totum ep̃atum ſine his,q̃
ad ep̃alem dignitatem ꝑtinent, remaneret. ſed pp de-
fectum ſacerdotis,uel alterius p̃lati non fit,cũ eius po-
pulus de licentia ſuperioris,ſi iuſtam cauſam uideat,ab
alio ualeat de facili obtinere. item inquiret,an ſit alius
modus ꝓuidendi ep̃o præter ceſſionem. puta qa habet
ſecum armatos,qbus defendaẽ,uel tutum locũ, ubi mo
6 retur; ſic & de multis aliis circũſtantiis quæret. † Item
credimus,ꝙ in murũ ſe debet opponere p̃latus, ſi quæ-
rãtur poſſeſſiones,uel libertates ecc̃liæ:quia ſine corpo
ralibus non ↄſiſtit ecc̃lia.ſi.1.q.3.ſi qs ob B.Thomas ꝓ
his martyrizatus eſt. de intrinſeca aũt perſecutione ſer
uandum eſt, ꝙ nunquã bonos pp malos dimittet, ut in
§.hoc.cũ.7.q.1. niſi alius magis ꝓficere poſſet : qa tunc
ſuperior eum trãſferre poſſet, & ipſe non malè faceret,
ſi deſideraret hoc:qa maius bonum minori prẽferretur,
ar.7.q.1.oẽs.11.q.3.ſi quis dixerit. ſi aũt omnes ſint ira
li,tunc cõſtat,ꝙ põt recedere.7.q.1. hic ergo.& appello
extrinſecam perſecutionem eſſe, q̃ fit alicui ſiue in pu-
blico,ſiue in priuato. intrinſecam,q̃ contingit ex pecca-
tis aliorum;& tñ prælatus non oditur.7.q.1.§.hoc etiã
tunc [adhærere] ut non p̃dices, uel non fructificet tua
prędicatio [exaſperans] pp malos [culpa] ſubditorum
[ſanguinem] 4.diſt.denique.4.q.7.§.his ita.23.q.4.non
7 poteſt. ¶†Diſtinguendum] Grego.diſtinxit ſuꝑ Ezech.
Debemus.n.uitare ſcandalum,quãtumcũq; poſſumus ſi-
ne peccato: alioquin utilius ſcandalum naſci permittiẽ,
q̃ ut ueritas relinquaẽ j̃.de reg.iu.qui ſcandalizauerit.
ueritas ergo bonæ uitæ uel iuſtitiæ propter ſcandalum
nunquã deſerenda eſt. ueritas aũt diſciplinæ deſeri põt
propter multitudinem peccantium.50.diſt.ut cõſtitue-
retur. & hoc intelligimus,ubi non defendunt errorem.
44.diſt.comeſſationes. ſi.n.defenderent, uel excuſarẽt,
tunc nullo mõ parcendum eſſet multitudini, de pœ.di-
8 ſtin.6.c.j.in fi.82.diſt.plurimos. ¶†Irregularitas] irre-
gularitas perſonæ dr̃ pluribus modis. primò.n.ſiue pro
defectibus,qui ſunt in aliquo ſine peccato,ut quia eſt bi
gamus,uel uiduæ maritus,ut hic. uel de illegitimo ma-
trimonio natus. alios etiam defectus habetis.50.diſt.nõ
confidat,& ſi.54.diſt.per totum. item ſecundo modo dr̃
irregularitas perſonæ, ubi generaliter omnis homo ꝓ-
hibetur ordinari ſine diſpenſatione Papę,uel etiam ce-
lebrare in ordine iam ſuſcepto, ſiue patiatur defectum
ſine peccato, ſiue grande peccatum cõmiſerit. & q ſunt
hi.no.j.de tẽ.ord.dilec.ſi. nõ ergo hic dr̃ irregularis: qa
ſm̃ regulam Apoſtoli ordinari prohibetur:ſed quia eſt
9 extra regulam aliorum. ¶†Nam cum gñaliter ep̃i poſ-
ſint cum oĩbus diſpenſare,niſi eis ſp̃aliter prohibeatur,
ut no.j̃.de tẽ.ord.dile.cum prædictis ſp̃aliter diſpẽſare
prohibentur. Papa aũt in omnibus irregularitatibus di
ſpenſat: quia ipſę.ſ.irregularitates, & pœnæ harum de
iure poſitiuo ſunt. alio etiam mõ dicuntur irregulares
oẽs illi, q non poſſunt nec remanere in ſuſceptis ordi-
nibus,nec ꝓmoueri ad maiores etiã poſt peractam pœ-
nitentiam ſine diſpenſatione Papæ,uel inferiorum p̃la-
torum,de quibus no.j̃.de tem.or.dile. ¶De defectibus
ſacr̃orum uidetur,ꝙ tm̃ ex ↄſtõne eccleſiæ inducant ir-
regularitatem quo ad ordinationem in hoc, ꝙ cum eis
non poſsit diſpenſari niſi ꝑ Papam. ſed ↄ̃rium uĩ, quia
vnum cap̃lm Ap̃licæ regulæ eſt,oportet ep̃m vnius uxo
ris eſſe uirum.26.diſt.c.j.& ij.ſed põt reſponderi,ꝙ hoc
non eſt ex defectu ſacr̃i,ꝙ ꝓhibetur ordinari, ſed quia
non poſſet eſſe ordinator uiduitatis:qa ↄiugia frequen
tauit,& hoc ſatis uĩ expreſsè dicere.26.diſtin.vna, in fi.
¶Vel potes dicere,ꝙ licet ꝑ nouum teſtm̃ inducatur hu
iuſmodi irregularitas quo ad hoc, ꝙ ꝓmoueri nõ poſ-
ſit: non tñ quo ad hoc, ꝙ ꝑ alium,q̃ ꝑ Papam nõ poſsit
diſpenſari capitulo tñ 26.diſt.acutius,& j̃.de bigamis,
debitum, uidentur dicere,ꝙ defectus ſacr̃i eſt cã,quare
ꝓmoueri non poſſunt: ſed reſpondeo eſt cã coadiuuãs,
uel alias,ut diximus. in ueteri aũt teſtamento erant ir-
regularitates tẽporales & non perpetuæ: quia eiiciebãt
extra caſtra,ut qñ quis tãgebat morticinium. de vna tñ
uidetur,ꝙ fuerit perpetua,ſ.ꝙ ſummus Sacerdos debet
habere virginem & non repudiatã,ſed nec tunc erat ꝓ-
pter defectum ſacramenti, ſed ꝓpter cauſas prædictas.
Item etiam uidetur in corpore uiciatis, qui tm̃ de iure
poſitiuo ſunt irregulares ; & idem de filiis illegitimis,
10 & idem de obligatis ad ratiocinia ¶†Item no.ꝙ ſuſpẽſi
ab officio, ſi celebrant, ſunt irregulares, ut in præall.c.
11.q.3. ſi quis ep̃s:ſed ſuſpenſus à beneficio,ſi celebrat,
non eſt irregularis: quia in iure non inuenitur [irregu-
lariter] & bene in tẽporalibus,& ſpiritualibus,ſm̃ ꝙ ca
nones iubent,& regulæ ecc̃iaſticæ, infra de accuſ.qua-
liter [indulgeri.] ipſe.n.ſemper petere debet, cum ſine
diſpenſatione non habeat executionem officij. ſuperior
autem,penes quem eſt poteſtas diſpenſandi, diſpẽſatio-
nem impendet, etiam nõ uocatis iſtis, ad quos pertinet
electio,uel cõfirmatio,uel quicquid aliud iuris. ſed con
tra hoc uidetur,qa iſte prælatus non intrauit ꝑ oſtium:
quia tẽpore quo fuit electus & confirmatus, & conſecra
tus, malum habuit ingreſſum ꝓpter defectum diſpen-
ſationis,& tempore, quo diſpenſatum fuit, ſimiliter nõ
uidetur habere bonum ingreſſum, qa non habuit con-
ſenſum nec electorum, nec confirmatorum, nec ↄſecra-
torum. ſed dic, ꝙ iſte ꝑ diſpenſationem obtinet cano-
nicum ingreſſum.& p̃dicti,ſ.electores,& ↄfirmatores, &
conſecratores nõ poſſunt reſilire,dũmodo ille,qui põt,
uelit diſpenſare,arg.s̃.de elect.cũ inter canonicos, in fi.
s̃.de poſt.bonæ.ij.circa fi.[potuerit] de iure.ſ.cum exa-
minãtur [culpa] taciturnitatis in examinatione [& cã]
defectus naturaliũ [diſpenſari] ꝑ Papam in epiſcopis,
& inferioribus prælatis,& cum aliis clericis ꝑ epiſcopos
ſecundum quoſdam.ſed contrà.infra de fil.presb.c.pen.
[zelotes,] ideſt zelans,& ulciſcens peccata,uel exactor
caſtitatis.1.quæſt.4.§.æque. 24.quæſt.1.§.j. ¶Nothos]
ſicut legitur in hiſtoriis Mauzer eſt de ſcorto natus:
Spurius

a ¶ *Spurius. Ad dictũ Inn.hic. adde Bar.& ibi Alexan de Imo.in appo.in l.ſi gener,colum.2.circa princ.ff. de his, quibus ut indig.& adde Fran.de Are.in c.atſi clerici. §.de adulteriis,col.5. infra de iud. & ibi, quòd Spurius eſt nomen generis. & ideo natus ex ſoluto & ſoluta, non tamen unica concubina in domo retenta, dicitur ẽt Spurius. d.l.concubinam cum glo.quã ibi approbãt Dy.& Bar. ff.de concu.refert Alex.in conſil.174.colum.2.in quinto uol. & in propoſito uide Lu. de Sardis in ſuo tracta.de ſpuriis circa prin.*

Spurius [a] de concubina ſic dicta à
ſpurcitia incontinentiæ. nothus de
adultera , qui quaſi uidetur filius ,
& non eſt , ſicut notha febris , quæ
uideẽ aliqua, & nõ eſt illa. eccleſia
autẽ oẽs illegitimos ab ordinibus
repellit.s̃.de ele.cũ ĩ cũctis [ocio-
ſitas] de cõ.diſt.5.nunq̃ [qui uero]
16.q.2.duæ.j̃.de reg.licet [ponti-
fex] Martinus [illius] Pauli apoſt.
[plus cęteris] 23.q.4.quis nos [&
meritorius] 43.diſt.Epheſiis.ff.ad
l.Aquil.ſi ſeruus.§.ſi calicẽ.47.di.
cap.ult.ff.de neg.geſt.ſed an ultro.
[ſecura] & ideo eligenda, de pœn.
diſt.7.c.ult. ff.de ri.nup.adoptiuus
[in fœcunditate.] Lia enim habuit
quatuor filios : Rachel tantũ duo.
[latoris] Moyſi.36.diſt.ſi quis uult
[indulgetur] 18.q.1.c.1. 7.qõ.1.
hoc nequaquam.

SVMMARIVM.

1 *Qui poteſt eligere , poteſt etiam poſtulare .*

2 *Solius prioris conſenſus non ſufficit in alienatione perſonæ.*

3 *An poſſit monachus abſq; abbatis & conuentus conſenſu conſentire poſtulationi de ſe factæ de aliqua dignitate.*

4 *In ep̃o debet fieri ſubtilior inquiſitio,quàm in aliis dignitatibus.*

5 *An propter crimen cedere quis epiſcopatui poſſit.*

6 *Papa diſpenſare poteſt contra quatuor concilia, & contra apoſtolum , dum tamen nihil contra fidem ſtatuat.*

1 POſt trãſlationem [poſtulandum] †nihil.n.aliud
eſt eligere poſtulandum , q̃ poſtulare. ſi.n.ele-
giſſet eum ad ep̃atũ, caſſaretur electio: quia re-
gularis eſt, qui nõ poteſt cõſentire, cum non habeat ꝓ-
prium uelle, uel nolle.12.q.1.non dicatis: quia ep̃s con
ſentire non põt, qui ſiĩr ſine ſuperioris licentia ſe nõ po
teſt transferre.s̃.de tranſla.epiſco.inter,in fi.& s̃.de po-
ſtu.per totum. ar.ↄ̃.j̃.de uoto, per tuas. ſed expone ibi,
electionẽ,i.poſtulationẽ. & not.de hoc.s̃.de elec.in cau
ſis. uel nõ eſt eligendus ſimp̃r, ſed cum determinatio-
ne hac,ſ.in poſtulandum,ut hic,& præal.c.alij dicunt,&
forte melius,ꝙ ẽt monachus eligiẽ ad ep̃atum, arg.j̃.de
2 uoto,ꝑ tuas.¶†Priore] & ẽt alio conuentu. ſolius enim
prioris cõſenſus nõ ſufficit 19.q.3.ſtatuimus, ar.12.q.1.
præcipimus,ſi tñ ſine cã nollet conſentire, cogeretur ꝑ
ſuperiorem.j̃.de iure pat.nullus. ſed ſi iuſta cãm habe-
ret, non deberet compelli ; & ſic intelligo.73.diſt.lite-
ras,& 71.diſt.c.1.& 2.& no.regularem requirendum ab
abbate , & conuentũ , ſi eſt exemptus , ut hic ſi uerò non
ſit exemptus,deberet requiri ab eiſdẽ abbate, & conuẽ
tu.19.qõ.3.ſtatuimus, & ab epiſcopo ſimiliter.16.q.1.q
uerè. Melius credo epiſcopi conſenſum non eſſe neceſſa
rium in poſtulatione,ſ.ut ab epiſcopo poſtuletur,quaſi
à præſtante autoritate poſtulãti. ſed huius epiſcopi re-
quiſitio eſt neceſſaria, ſiue fiat poſtulatio , ſiue electio:
quia eius clericus eſt.72.diſtin.c.1.& 2. eadem ratione ,
ſi ſit clericus pluriũ epiſcoporum, ab omnibus eſt requi
rendus. requiſitio.n.Papæ neceſſaria eſt propter diſpen
ſationem,ar.s̃.de elec.innotuit.58.diſtin.Cęnomañ.uel
melius hic requiritur : quia fuit ep̃s , & non quia fuit
monachus,arg.s̃.de tranſla.c.j.licẽtiam autem ſui præ-
poſiti , uel archipresbyteri, uel conſilium prælatorum
ſecularium non exemptorum non credimus requiren-
dum: ſed ſolius ep̃i conſenſum ſufficit requirere, arg.j̃.
de cle.percuſ.c.ult.71.& 72.diſt.per totum. ep̃s tñ non
debet eum licentiare ſine cõſilio fratrum electi , ut no.
3 s̃.e quod in dubiis.¶†Hic autem dicunt quidam,ꝙ mo-
nachus non põt conſentire poſtulationi de ſe factæ, ſiue
in epiſcopum,ſiue ad quãcũq; aliam dignitatem eligaẽ,
niſi prius habeat conſenſum abbatis, & conuentus: quia
non habet uelle , uel nolle.12.q.1.non dicatis. ſed iſto-
rum conſenſu obtẽto ante,q̃ habeat conſenſum ep̃i, po
teſt conſentire poſtulationi ad quãcũq; dignitatem , &
ẽt electioni ad minores dignitates de ſe factę:ſed nõ põt
deſerere primã eccleſiã,niſi habita licentia ſui ep̃i, ſicut
nec alius clericus, ut.s̃.e.admonet,licet in monacho q-
dam dicunt ſecus.63.diſt.literas , & 62.diſt.c.j. ¶ Et di-
cimus, ꝙ quo ad hoc, ꝙ teneat poſtulatio de monacho
ad minores dignitates ordinis non eſt neceſſaria auto-
ritas Papæ. & ẽt cum poſtulari debet , ſi malè cõtingat
de eo fieri electionem, conſentientibus abbate & conuẽ
tu,credimus ꝑ ep̃m poſſe diſpenſari, ſicut in aliis digni-
tatibus.55.diſt.priſcis, cum Papa ſibi non reſeruauerit.
j̃.de ſenten.ex nuꝑ. abbates aũt poſſent eligi in ep̃os.s̃.
de ele.cũ in ueteri. in abbatẽ aũt proprij monaſterij cre
dimus monachũ eligendũ non poſtulandũ, arg.s̃.de ele.
cũ dilecta.s̃.de conſue.cũ dilectus [cap̃lm] 7.qõ.1.hoc
nequaquã [pontificatũ] multo fortius ad minores di-
gnitates, ar.s̃.de tranſl.c.ult.8.q.1.mutationes. officiũ
tñ aliquod , in quo non ſit dignitas , ſatis crederem , ꝙ
poſſet habere: quia plus eſt ad onus, q̃ ad emolumentũ.
C.de infa.l.j.quãuis poſſet dici, ꝙ ex hac cã repellatur
ab ep̃atu,& difficile diſpenſeẽ ↄ̃ concilium cum eo : tñ ſi
poſtuleẽ à Papa ad abbatiã,uel prioratũ,facilius cum eo
diſpenſabitur : quia non eſt ↄ̃ concilium : & licet ſit in-
dignus maiori , non eſt indignus minori , ar.ff.de inter.
& rele.l.relegatorum.§.ult.& l.ſeq. ¶Item hoc non ha-
bet locum , ſi aliam dignitatem dimiſerit, & fuerit fa-
ctus monachus. bene.n.poterit ad ep̃atum poſtulari,niſi
probatũ fuerit ei crimen. ſi autem fuerit probatũ,tunc
non pp concilium , quod de his mentionem facit , ſed
propter crimen repellitur.15.diſt.primum , nec mire-
4 ris, † quia difficilior inquiſitio fit in ep̃o , ꝙ in aliis di-
gnitatibus: quia ep̃atum nõ licet dimittere propter mo
nachatum: ſed alias dignitates licet dimittere. unde ibi
non fit tanta inquiſitio, quare illam dignitatem dimiſe
rit,ar.j̃.de reg.licet [ex quatuor] 15.diſt.ſunt. ¶Cõper
to] ſtatim , ſiue infra modicum tempus.1.q.1.conſtat.j̃.
de reg.c.1.alioquin ratum habere uidetur , & ratiha-
bitio retrotrahitur in maleficio, infra de ſimo. ſicut eſt
nobis.ff.de ui & ui ar.l.j.§.quotiens.34.q.2.ſi uirgo.C.
de tranſac.quamuis.C.quomodo & quando iu.ſi ab eo
[dimittens] argu.quòd etiam ſymoniachus non poteſt
cedere ſine licentia Papæ [redire] quando epiſcopus
poteſt diſpenſare cum huiuſ.ſymoniaco. habet ſupra de
elec.cap.penult.ſecus eſt in alia uocatione reaſſumi ua-
let ſupra de elec.cap.penult. [quod in eo] hæc eſt ue-
5 ra interpretatio illius cap.¶†Dixerunt] & bene. ſed nõ
ſufficit. ſiue enim fuerit conuictus , & confeſſus , ſiue
non: ſed tamen quia commiſit crimen, licet occultè am
plius ad ep̃atum non reſurget; & hoc innuit ſi.huius de-
cre.ubi dicit , alioquin &c.ſed potes meliorem rationẽ
aſſignare : quia ſuperior non daret ei licentiam ceden-
di pp crimen , niſi de eo conuictus eſſet, uel confeſſus ,
uel niſi crimen eſſet tale, ꝙ executionem poſt peractam
pœni

pœnitentiam impediret ſine diſpenſatione,ut ſuprà eo.
c.proxi.bene dicitur:hos tamen caſus ſupponit;& t..mé
crederem,quod ſi auctoritate ſuperioris pro occulto &
leui crimine,in quo perſeuerabat,ceſſiſſet,uel ét in quo
non perſeuerabat,ſed de facto,cum de iure non debue-
rit,ceſſerit;iterũ ad epiſcopatũ poterit reaſſumi [alijs]
non eſt reprobus intellectus,ſed ſuperior eſt utilior [&
non ordinem].j̃.de ordin.ab epiſcopo qui re.epiſco.c.j.
[ordinem]ideſt ordinis executionem. characteri enim
renunciare non poteſt.j.q.j.quod quidam, xxxij.q.vij.li
citè.hanc aũt executionem recuperabat de ſpeciali mã
dato Papæ.¶Conſtiterit] probante electo. præſumitur
.n.prima facie,ꝙ non ſine cauſa reſignauerit , ar. hic,&
j̃.c.proxi.vij.q.j.hoc nequaquã alij dicunt, ꝙ nunq̃ dẽt
aliquã ex p̃dictis cãis probare,niſi eſſet,p̃ſumptio ꝯ eũ;
q̃ eſſet,ſi ordini renunciaſſet ; & tunc poſſet probare , ꝙ
ex aliqua prædictarũ cauſarum reſignauit , ut ſic ceſſet
præſumptio,& admittatur poſtulatio.primo dicto ma-
gis conſonat litera[tunc].ſ.quando ceſſit dignitati [an-
tea] non exiſtens prælatus aliquando poteſt celebrare
propter ſcandalum,& tunc prælatus nõ prohibetur.vj.
diſtin.teſtamentum[alioquin] ideſt ſi non reſignauit ex
prædictis cauſis,quæ ſunt ſine peccato,ſed ex alia,i.pro
pter peccatum non diſtinguo, ſi ſit ex eo conuictus , uel
non.uel diſtinguẽdum eſt,ut dixi in illa glo.& bene. uel
alioquin,i.ſi epiſcopus nõ probauit prædicta,uel ſi alias
6 ei non conſtiterit.¶ †Durum] ſed
non impoſſibile. diſpenſat [a] enim
Papa cõtra quattuor concilia[cõ-
ciliũ] xxv.q.j.ſunt quiddã.xxxiiij.
diſt.lector.lxxxij.di.presby.Et cõ-
tra uerba euangelij, licet non con
tra mentem.nam in euangelio di-
citur , in ore duorũ uel trium cõ.
om.uer.infra de teſti. in omni.ta-
men poſtea eccleſia ſtatuit in cau-
ſis cardinalis plures requirendos.
ij.q.iiij. c.j.& ij.

Q Vidam ſiue epiſcopi,ſiue alij
prelati,ſiue ſimplices clerici
[inſtantia.] quia enim ita perſeue
rant,præſumitur cõtra eos, ut hic
de pę.diſt.j.diuortium.C.ad Vell.
ſi mulier,in fi.ff.de quæſti.l.j.§. di-
uus.eſt ẽt hoc iõ,ne illudatur Pa-
pa , ſicut in poſtulatione poſt, quã
eſt præſentata Papæ ſuprà de po-
ſtu.bonæ.ij.ar.cõtrà.ff.de ceſſi.bo.
is qui.ſi tamẽ antequam ſuperior
ſciat,reuocet petitionẽ ſuam, ſiue
mandatũ,uel ẽt poſtquã ſciuit an̄,
quã licentiã concedat , uel literas
ſuꝑ ea,ualet reuocatio.j̃.eo.elect.
nec eſt ſimile in poſtulatione,cum
hæc reuocatio nullius interſit, ſi-
cut illa:ſed & quia non fit publicè,
& ſolenniter , intereſt poſtulati.ſi
autem reuocaret ante,quam ſupe
rior admittat ceſſionem , & ſupe-
riore hoc neſciente det licẽtiam,
vr̃,ꝙ teneat licentia,ar.ff.de ꝓcu.
ſi ꝓcuratorẽ,quãuis poſſit diſtin-
gui,an ꝑ procuratorẽ,uel lr̃as,uel
ꝑ nunciũ petat ceſſionem.¶Cõpel
lendos] hic uidetur intelligendum, ſi poſt, quam Papa

a ¶Diſpẽſat. Adde eundem in c.quæ in eccleſiarum,circa fi.ſuprà de conſti.& in c. ſuper eo. infra de biga. & adde.Pe.de Anch. in cõſi.cxxiiij. incip. circa bigamos , ubi quòd Papa diſpenſat etiam contra epiſtolas Pau.& uidæ,quæ late ponit Fely. in d. c.quæ in eccleſiarum col.vi. uerſi. ſecunda concluſio,& adde Hẽri. Bohic in c .propoſuit,de conceſ.præbẽ. ubi.quòd papa diſpenſat contra ius diuinũ dummodo non ſit contra fidẽ, nec nutriat peccatũ mortale, nec inducat ſubuerſionem fidei , nec periculum animarum . Et circa legem euangelij dicit quòd diſpenſat circa ea, quæ ſunt conſilij, uel ĩ parabolis dicta, non tamen circa ea, quæ conſiſtunt in præceptis,uel prohibitionibus: uide tamen circa prædicta Feli. in loco præalle. in col. ſeq.& ſeq.

intellexerit uolũtatem eorum,uelint reſilire ante,quã
Papa conſentiat.nam ſi Papa conſenſiſſet ante, quam re
uocetur petitio licentiæ non eſt cogendus cedere cum
ſatisfaciat petitio epiſcopi,& aſſenſus Papæ,& iã non ſit
epiſcopus illius eccleſiæ ſuprà eod. quod in dubijs. hoc
placet,ſi ceſſionem obtuliſſet Papæ,ſed ubi non obtulit
ceſſionem Papæ,ſed tantùm licentiam cedendi petijt in
futurum in eius manibus,quem dominus Papa deputa-
uerit,ſecus eſt;& tunc obtinet,quod hic dicitur.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciare iuri ſuo,& ſe gratiæ ſubmittere , quomodo inter ſe differant.*

V Eniens [canonici] etiam ſi expreſſa eſſet renũ-
ciatio literarũ,uel iuris,quod habebat, uel ha-
biturus erat iſte ſubdiaconus,tamen ex illa re-
nunciatione non poſſet excipere,niſi capitulum, cui fa-
cta fuit renunciatio : unde uidetur, ꝙ iſti canonici , de
quibus dicitur hic , ꝙ nomine capituli exciperent , non
eſſent admittendi.ſo.uerè non ſunt admittendi ad exci
piendum de renunciatione,quæ non eſt eis facta:ſed ex-
cipiunt,ut quilibet de capitulo,ꝙ non intrudant eum ꝑ
lr̃as,qbus renunciauit,ſicut poſſet excipere,ꝙ aliàs non
intrudent eũ:qa lr̃ę eius falſæ ſunt:ſed ſi capitulũ uellet
eũ recipere,uel remittere renũciationẽ factã,bñ poſſet,
& ex tunc nõ admitterentur canonici ad excipiendũ de
ea.Sed ſi capitulũ mandaret his canonicis ꝙ nõ propo-
nerent de renunciatione,nõ obedirent ei: quia ipſi prin
cipaliter nõ proponunt de renunciatione,ſed de intru-
ſione,quã ſuo nomine proponunt,& non noĩe capituli.
plus placet,ꝙ ex quo quis aliqd renunciauit libera uo
lũtate,& ex eo aĩo,quod dominiũ illius rei ulterius ha
bere non uult ẽt abſente illo , cui
b p̃dicta renũciatio prodeſt,illa [b] re
nunciatio oĩno ualet, & ſibi præiu
dicat,& cuilibet parit exceptionẽ,
ar.C.de ac.accuſatio.vij.q.j.quam
periculoſum,&.j̃.de præſcri.c.pe.
ff.de acqui.hære.is põt,& l.ij.& fit
hæc renunciatio nõ tm̃ expreſsè,
ſed etiam tacitè quolibet iudicio.
C.de reſti.in inte.l.j.ff.de acq.hę-
redi.recuſari.& hoc ipſo,ꝙ renũciat aliquã rẽ cõcedit
occupanti,multo fortius, quã ſi hẽret pro derelicta.ff.
pro derelic.per to.inſti.de re.diui.in fi.fatemur tñ,ꝙ nõ
amittit dñium rei ꝑ renunciationem dũ tenet illam rẽ,
licet amittat poſſeſſionem.ff.de acqui. poſ. ſi quis.§.j.ſi
aũt renunciat iuri,uel ſeruituti , quam habet in aliqua
re,etiã abſente domino rei,ſtatim fit res libera;& eodẽ
modo ſi renunciat.C.de pac.l.poſt quam ſed contrà.C.
de repud.hære.ſicut.ſo.ibi dicit,ꝙ ualet renunciatio in
auxilium renunciantis.nam non põt alij per ſuã renun-
ciationẽ facere præiudiciũ,ſed in ſuũ damnũ bene præ-
iudicat renunciãti[uideretur]ſed non erat. & ideò re-
tractatur ſnĩa [iudicis] hic potuit eſſe in una cauſa re-
tractationis ſententiæ,cum tertio nõ committente, nec
recuſante duo mala proceſſerint infra de offi.dele.pru
dentiam[ſe gratiæ]quod idem eſt,ac ſi literis renunciaſ
ſet,cum idem ſit tacitè renunciare,quod expreſsè.j̃.de
offi.delega.gratũ.C.de iure do.l.ij.j̃.de præben. pro il-
1 lorũ.¶†Caſſauit]quicquid dicant glo.hic poſitæ, credi
mus hãc ſententiã iuſtam,& ſnĩam dele.iniuſtã. nã aliud
eſt renunciare literis, ſiue iuri ſuo, quod periculoſum
eſt

b ¶ Illa renunciatio. Et ſic renunciatio facta abſenti tenet adde Petr.de Ancha. in conſi.xxxiiij. inci.in hac cauſa,col.iij.poſt medi. qui ſequitur In no.hic.

eſt.ff.de pact.l.ij.vij.q.j.quã ꝑiculoſum.aliud eſt ſubmit
tere ſe gr̃æ,quæ ſubmiſſio proteſtationem continet , ꝙ
gratiam expectet . & ideò ea non ſecuta ius primum
recuperat.C.de tranſac.ſiue.ff. de dona.hoc iure. §. ul.
& ff.& C.de condi.cã data,per to. ¶Idem , ſi ſubmiſiſſet
ſe miſericordiæ.ſuprà e.ſanè.idem ſi ſubmiſiſſet ſe uo-
luntati.nam & tunc in alijs pręcedentibus caſibus,ſm ꝙ
bonus uir arbitretur,debet ei prouidere.ff.de ope. libe.
ſi libertus.ſi autem talia nõ expreſiſſet, licet ad gratiam
aſpiraret,ſecus dicerem.C.de condi.cauſa da. ſi non re-
petendi.ff.de condi. ob cau.l. dedi. §. ſi quis. ſed con-
tra infra de pac.cum pridem : ſed dicimus ibi gratiam
contineri .

L Ectæ. [abſoluit] talis autem abſolutio uim reſigna-
tionis non obtinet.item reſignatio debet præcedere
abſolutionem.ff.de offi.præſ.l.pe.& reſignatio nõ poteſt
fieri ſine auctoritate illius,a quo recipit,ut no.ſ̃.e.quod
in dubijs [ſaniori] de hoc no.ſ̃.e. quidã [reſignare] ita,
ꝙ teneat,& ꝙ monachi ſint abſoluti .

S V M M A R I V M.

1 *An ſit neceſſarius conſenſus conuentus,ubi quis ad arctiorem religionem tranſire uult .*
2 *Non debet abbas licentiam dare monacho ſuo arctiorem religionem intrandi.*

D Ilecti. [inſufficientem] in iſto fuit defectus ſciẽ
tiæ [abbate.] monachus autẽ de licentia ſolius
abbatis poteſt dimmittere monaſterium , dum-
modo ad al iud arctius tranſeat.xix.q.3.ſtatuimus.j̃. de
reg.licet nam & ei ſoli facit obedientiam,xij.q.j.non di
1 catis.¶ † Sed quæres,nunquid poteſt fieri monachus al
terius monaſterij ſine licentia ep̃i? Rñ.non, ſi eſt paris,
uel minoris religionis : ſed auctoritate ep̃i poteſt fieri
diſpenſatio,ar.j̃.de regula.ſignificatum:ſed arctioris põ
teſt. alij tamen dicũt neceſſariũ eſſe conſenſum conuen-
tus,ẽt ſi ad arctiorẽ religionem tranſeat ; & hoc tutius,
& 58.diſt.c.2.& præalle.c.ſtatuimus.alij etiã dicunt ne-
ceſſarium eſſe ep̃i, arg.16.q.j.qui uerè; quod credo ue-
rũ eſſe quantũ ad hoc,ut alius epiſcopus eum non ordi-
net ſine licẽtia eius, niſi primò fieret monachus alicuius
2 monaſterij arctioris ſecundi ep̃i. ¶ † Item not.ꝙ unus ,
abbas non debet dare licentiam monacho ſuo intrandi
religionem arctiorẽ,niſi primò eam inueniat,& paratus
ſit eam recipere;& ſi aliter recedit,fugitiuus eſt & apo-
ſtata,cum nõ ſit in alicuius obediẽtia.hoc aũt fortè poſ-
ſet facere prior eius,ꝙ daret licentiam monacho uolen
ti intrare religionem, ꝙ ſub ſua obediẽtia iret q̃rere lo
cum religioſum, qui ſibi placeret;tñ non conſulto prio-
ri, quòd hoc faciat,niſi fortè ut euitet maius malum, ſ.
quia ſi non daret hanc licentiam, ipſe ſua auctoritate re
cederet.¶ [Abbas] presbyter autem inſtitutus per ep̃m
& præſentatus per abbatẽ in manibus ep̃i renunciare de
bet, quia ab eo inſtitutus eſt & non debet fieri niſi requi
ſito abbate:quia ſua intereſt.j̃.de præben.in Lat.ar.j̃.de
of.arch.ad hoc.§.ul.Item nõ ualet,ſi dicit, ego uolo re-
nunciare tꝑalia coram abbate,uel ſpiritualia tantũ co-
ram ep̃o,quia iſta coniuncta ſunt,ꝙ unum ſine altero di
mittere non poſſit.1.q.3.ſi quis obiecerit.

S V M M A R I V M.

1 *Benedictio epiſcopi in abbate ſuccedit in locum confirmationis.*
2 *Non poteſt abbas ordinem conferre,niſi ſit benedictus.*

De ſupplẽda negligẽtia prælat. Rub.

S Tatuimus. [ſubſtitutos] confirmatos ſupra
de ele.noſti.uel dic,ꝙ etiam ſine confirma-
1 tione expreſſa datur hæc benedictio.¶†Per
hanc benedictionem intelligitur data cura
monaſterij: quia ſuccedit in locum confirmationis nec
eſt facienda aliqua examinatio , uel inquiſitio in hac
benedictione , ſicut qñ confirmatur tutor datus a patre
filio emancipato.ff.de teſt.tu. pater & plus dicimus , ꝙ
etiam ſine benedictione auctoritate huius canonis ha-
bet hic abbas plenam adminiſtrationem,ex quo ep̃s ſibi
benedictionem denegat,ſed ſi ep̃s diceret ueriſimiliter,
ego uolo coram ſuperiore aliquid probare ꝯ eum,qua-
re benedici non debet,tunc nõ crederẽ,ꝙ deberet admi
niſtrare ſine ſuperioris auctoritate,non præmiſſa cogni
tione.j̃.de reg. licet.tamen ſi malicioſè proponit, quod
probari non poteſt,punietur ſm conſtõnẽ. ſupra de ele.
ſtatuimus.& facit ad hoc,qđ no.j̃.de reg.licet. Alij ta-
men dicunt,ꝙ etiam ſi iuſta cã ſubeſſet,quare ep̃s eũ be
nedicere nollet,& ẽt ſi iuſta cã expreſſa appellaret,tñ te
net,qđ fit ab eo:quia Papa eius facta tuetur per iſtam cõ
ſtitutionem,quàm hic ponit hæc decr.& de hoc not.ſu-
pra de ele.nihil alij intelligunt hanc conſtõnẽ hr̃e locũ
qñ nullam ueram cauſam ſuæ ꝯdictionis aſsignat[renue
rit] ſine cauſa.alioquin ſi iuſta cauſa ſubſit,non ei lice-
bunt,quæ ſubſequuntur,ut no.j̃.de reg.licet[benedice-
re] ar.ꝙ aliquis dare põt,qđ non habet,arg.C.de teſta.
mil.cum conſtõ. §.ult.C.de iure emph.l.ul.ar.ꝯ.j.q.vij.
2 Daybertum.¶† Et alia] ſ.conferre lectoratum lxix.di.
c.j.forte melius dr̃,ꝙ cum conferret lectoratum,non ſit
officij tantum,ſed ordinis,j̃.de ætate,cum contingat nõ
poterit ordinem conferre,niſi ſit benedictus,ut j̃.e. nec
tamen dicimus,ꝙ tantum ex ordine habeat hanc pote-
ſtatẽ cõferendi lectoratum,ſed ex ordine & benedictio
ne,ut in prædictis c.dr̃,& idẽ intelligo de ordinibus mi
noribus lectoratu ſicut eſt hoſtiariatus, & pſalmiſtatus.
infrà de ętate:cum contingat;exorziſtatus autẽ,& acoly
tatus conferre non poterit, niſi priuilegium habeat, ar.
ꝯ de eo , qui fur.or.re.ca.j. ¶Sed ep̃s , qui renunciauit
etiam executioni ordinis,maius habet priuilegium,quã
abbas benedictus.& idem,qđ in abbatibus, diximus & in
coep̃is.68.diſt.c.j.in fi.illi autem,qui dicunt,ꝙ abbas, ex
quo per eum non ſtat,quin recipiat benedictionem, põt
conferre lectoratum:,intelligunt,quòd benedictio nihil
facit ad collationem ordinis,ſed priuilegium generale
hoc facit,qđ conceſſum eſt abbatibus benedictis, ꝙ poſ-
ſint lectoratum conferre. quod priuilegium per decre.
iſtã extenſum eſt in abbatibus Ciſtercien.ut etiam ſi non
receperint, poſſint illum conferre,& alia facere quæ ad
officium pertinent. pſalmiſtatum autem quilibet ſacer-
dos conferre poteſt .

S Icut nobis [perſonas] infrà de offi.archi.ut ſingulæ:
25.q.j.quæ ad perpetuam.ff.pro ſocio,actione.§.La-
beo [epiſcoporum.] cõceſſio.n.ꝙ eccleſiam conuertant
in proprios uſus , uel fructus alicuius eccleſię facta ab
ep̃o ſine conſenſu ea.non ualet,j̃.de dona.paſtoralis [in-
ſtituunt] quod non debẽt facere ep̃i etiam cum conſen-
ſu capituli niſi capellæ ad eos pertineant pleno iure.tũc
enim poſſent,ſi cauſa ſubeſſet j̃.de præſcr. cum olim 16.
q.7.c.j.alias tantum ad epiſcopum ſpectant capellæ. j̃.
de capel.mo.c.i.[ita penſionibus] nouis , & malè infrà
de cenſi.prohibemus[in epiſcopalibus]ſ.in procuratio
ne.x.q.3.cauendum,relatum,& in cathedratico.x.q. iii.
illud

illud,& ſic in hoſpitalitate.xlij.diſt.§.j. [exemptæ]infra
de priui.cum & plantare.§.in eccleſijs[in Lat.] j.de con
ceſ.præb.c.ij.[generetur]q.d.hac uice tantum priuabũ
tur.ſ.de elec.cum in cunctis.

LIcet ad archiepm]ad quẽ primò de conſuetudine p
tinet collatio prębendarũ ad capitulũ ptinet ex ne-
gligentia epi j.de conceſ.pręb.quia diuerſi.¶Et ita not.
ꝙ nec ei,ad quem primò,nec ei, ad quem ex negligentia
pertinet electio , non currit tp̃s,niſi a notitia[à notitia]
j.de conceſ.præb.quia,& c.ex parte.ff.de peti.hær.item
ueniũt §.petitio,ar. contra C.quis or. in bo.po.ſer.l. ul.

LIteras[de patientia]Nõ de iure communi ſupra c.p
xi.utrum autem ipſi poſſint ſine peccato tenere, dic
ꝙ non ſine noua collatione ut hic,& no.ſupra de electio
ꝙ ſicut,& c.eccleſia,el ij.& ſupra de renuncia.niſi.

DIlecta[impedire]no.electionem,q̃ nulla eſt aliam
non impedire ſupra dé ele.cum Vintoñ.de hoc not.
ſ.de ele. dudum[dicto G.]electo archiepo in cantorem.

ROmana[edictum] archieps Rhemenſis excommu-
nicauit ſuſtraganeos ſuos,quia cum uiſitantẽ nõ re
cipiebant,& tunc archiepiſcopus fecit fieri edictum per
totam prouinciam,ꝙ oẽs ſubditi ſuffraganeorum licitè
etiam in principalibus cauſis irent ad curiam Rhemen.
& hoc edictum hic reuocatur[culpis]ſi j.de præben. ex
parte Aſten.& ſuprà de ele.cum eccleſia Vult.in ſi.no.j.
de conceſ.præb.quia diuerſi.

SVMMARIVM.

1 *An poßint reges regno priuari.*
2 *Ex quibus cauſis poßit regibus curator dari.*
3 *A ſubditis peti debet curator regibus,& ſuperior proximus eũ ipſis concedere debet.*

1 GRãdi non in merito † [regni] ſpeciale eſt in re-
gno, ꝙ reges non poſſunt priuare nedum filios,
ſed nec fratres, uel alios conſanguineos ex ſtir-
pe paterna deſcendentes a regno ſola uoluntate. licet ex
cauſa Papa,uel alius ſuperior rege poſſit eum priuare j.
de uoto,licet & hoc eſt uerum,ubi reges deferuntur per
ſucceſsionem.ſed ſi per electionem defertur, ſecus é ſu-
prà de ele.uenerabilem.¶ [Generalem] per hanc ſolam
generalem & liberam adminiſtraaionem nõ licet ei do
nare.ff.de pac. contra §. niſi in regibus, & eorum cura-
toribus ſpeciale quis dicat , cum ſpeciale & proprium
2 ſit eis donare. ¶†Vtilitate] no.cauſas iuſtas dandi cura-
torem regibus,ſ.ſi neſciunt ſuum regnum defendere,uel
in eo iuſtitiam & pacem ſeruare, & maximè religioſis p-
ſonis,locis,& pauperibus & etiã,quod plus eſt, ſi neſciũt
perdita recuperare:& idem qđ diximus in regibus , ſer-
uandum eſt in ducibus,comitibus,& alijs,qui habent iu-
riſdictionem ſuper alios.alijs autem priuatur nõ datur
curator,niſi ſint furioſi,uel prodigi. C. de cur. fur. Iul.
3 ¶ † Aſſumptus] bene dicit,ſit aſſumptus q. per alios eſt
enim hoc ordinarium , quòd curatorem regibus & ſimi
libus perſonis petant ſubditi & ſuperior proximus de-
bet ipſum concedere,& ſi non habet alium ſuperiorem
Papa hoc facere debet,argu.infra qui ſi.ſint le.per uene
rabilem.ff.de tu.& cu.da.ab his §.diuus, & hoc curator
autẽ iſte ſatiſdare debet rem eius ,& cui curator datur
ſaluã fore,& debet facere inuẽtarium;nec debet dari,ni
ſi cã cognita.ff.de conſue.obſeruare,& l.ſe.C.de cur. fu
ri.l.ſi.§.cum antiquitas item ſciendum eſt , ꝙ in furioſis
ipſo iure agnati ſunt curatores, & prodigis poſt quam
interdictum eſt eis bonis.ff.de cura.fur. Iul.ſcribit.

SVMMARIVM.

1 *Velum conſecrationis,a quo,cui,& quibus diebus dari debet: itẽ ueſtis religioſa a quo accipit uidua,in nu. 2.*

De temporibus ordinationum,& qualitate ordinandorum. Rubr.

SVbdiaconos [Deo dedicatis] xx. q.j. deuo-
tis contra ſo. quod ibi minus dr̃, hic ſupple
1 tur.¶ † Velum conſecrationis à ſolis epis &
ſolis uirginibus & ſolis ſolennibus feſtiuita
tibus,& diebus dñicis datur,niſi ingruat neceſſitas,quia
tunc,ſicut baptiſmus,omni die dari poteſt.xx.q.j. deuo-
tis,de conſe.di.4.uenerabilis,& c.baptizandus.¶ Velum
autem profeſsionis nullus pontifex dat uiduis,ut alle.c.
deuotis in ſi.ſed ipſemet ſibi aſſumant de altari 28. q. j.
uiduas,& capitibus ſuis imponant 27.q.1.uiduæ nec eſt
ↄ j.quod me.cau.perlatum , quia ibi non impoſuit uelũ
2 conſecrationis,ſed imponere ſimulauit.¶ † Veſtem autẽ
religioſam accipit uidua a ſacerdote,uel miniſtro eius
xx.q.j.uidua.j.qui cleri.uel uo.conſuluit,quod enim ibi
dr̃,ꝙ accepit uelum a ſacerdote, intelligitur religionis.
Velum profeſsionis ſuſcipit à uirgine & corrupta , cum
profitetur.nec eſt uis,an per ſe ſumat de altari an à ſa-
cerdote,& ſi non recipit ante xij.annum,& xx.q.j.c. j. &
q.ij.puella,uelũ conſecrationis in 25.an.niſi ex diſpenſa
tione aliter fiat 20.q.2.placuit, & 67.di.placuit , uelum
ordinationis,quod olim dabatur diaconiſſæ , & in 40.
ann.27. q.1.diaconiſſam.20 . q.j. ſanctimonialis. uelum
prælationis olim dabatur abbatiſsis in 40.ann. 20.q.1.
iuuenculas .

SAnè[multitudo] 50.di.ut conſtitueretur.j.q.7.quot.
44.di.commeſſationes in oĩbus his pcitur multitudi
ni.illis tñ,qui fuerit cã exceſſus, non pcitur de facili.j.
de ele.ex.mi.latores[conſuetudo]hoc excuſat a pœna.
ſi.32.q.4.obijciuntur.4.di.denique j.de ſi.nõ ſatis infra
de eo,qui dux.in matri.cum haberet,a culpa autem, uel
pœna æterna non excuſat .

DE eo] duos & ẽt plures, dum tamen generalem or-
dinationem non faciat,[ad minores] quos oẽs ſimul
uni conferre põt,ar.infrà de eo,qui fur.or.re.cum H. la
tor,& ar.62.di.quicunque, niſi conſuetudo repugnaret.
75.diſt.ordinationes.

SVMMARIVM.

1 *Criminoſus poſt peractam pœnitentiam promoueri poteſt , & in ſuſceptis ordinibus miniſtrare , niſi tale crimen commiſſerit, quod impediat executionem officij poſt pœnitentiam, ut nume. 2.*
3 *Diſcretus debet eſſe prælatus in diſpenſando, ut ſcandalum,et puritatem pœnitentiæ,& multa alia,quæ Deus,& diſcretio prælati ſibi adminiſtrauerit,attendat .*
4 *Electio ad hoc,ut ualeat, neceſſe eſt,ut poßit celebrare.*

EX tenore.[deliqt.] Forte enormiter, ut quia cõ
miſit ĩceſtũ,tñ diſpẽſationẽ nõ requirit,uel uſu-
1 rã,quã tñ reſtituit [nõ aſcẽdat] ar.† ꝙ crimino
ſus actus pnĩa põt pmoueri,& in ſuſceptis ordinib⁹ mi-
niſtrare 34. di.frnitatis.l.di.ponderet, quia tua, & c.dño
ſãcto,& in multis alijs.c.ar.ↄ 25.di. primũ.j. q.7.oẽm.48
di.qm̃ So.dicũt qdã,ꝙ ſi non eſt pmotus pmoueri non
põt,qđ grauè ur̃,cũ ferè ſic ↄ naturã, ut quis ſit ſine cri-
mine.xxv.di.§.criminis. nos dicimus idẽ in pmouẽdis,
quod in promotis, licet facilius impediatur promouen
dus,quã deijciatur iam promotus.xv.q.j.§.vl.¶Et dici-
mus quattuor maximè cõſiderãda circa hoc primũ quã
titas criminis,ſ.ſit modicũ,mediocre,uel enorme,uel ta
le,ꝙ ẽt poſt peractã pnĩam impediat executionem offi-
cij.ſm qualitatem criminis,an.ſ.ſit occultũ, uel manife
ſtũ.tertiũ,modũ publicationis uel per euidentiam opis,
uel per ſnĩam,uel confeſſionẽ ſpontaneã.quartũ, ſatiſfa
ctionẽ,ueram pnĩam,non ſimulatã.& ſi quidem crimen
enorme & manifeſtũ eſt,deponiť , nec promoueť, niſi ex
diſpẽſatione ordinarij epi.50.di.miror,& c.de his uerò.
ſi enorme & occultum,parte pnĩæ peracta poterit mini-
ſtrare in ſuſceptis ordinibus,& monendus eſt , ut abſti-
neat à ſuſceptione ordinũ,ut hic:tñ ſi uoluerit, non eſt
prohibendus,ut hæc.& credo , ꝙ promoueri poſſit ſine
peccato.j.de apo.c.ij.in ſi.j.eo.quæſitũ.& non credo ne-
ceſſariam diſpenſationẽ ordinarij : ſed ſufficit ſacerdo-
tis abſolutio ex ptãte clauium,ar.vj.q.j.illi qui, quãuis
meritoria ſit humilitas,ſi abſtineat.¶Et hæc ſunt uera,
niſi ſit tale crimen,quod impediat executionem officij
prius pnĩam;de quo plene no.ſ.de renun.niſi cũ pridẽ.§.
j.talis.n.licet phiberi non poſſit miniſtrare in ſuſceptis
ordinibus,& ẽt promoueri ad maiores: qa pct̃m eſt oc-
cultum,ut.j.de ſimo.ex tuæ, & ar.vj.q.ij.c.j. & ij. ſi tamẽ
facit , peccat ut.j.q.j. erga ſi.ſi uerò eſt modicum , ſiue
mediocre & occultũ,fortè non eſt monendus , ut abſti-
neat à ſuſceptione ordinũ.ſi uerò eſt mediocre,& mani-
feſtum,ſi conuictus eſt in iudicio uel timore probatiõis
confeſſus deponitur.xv.qõ.vij.ſi quis.lxxx.diſt.c.j.ſi ue-
rò operis publicatione,uel ſpontanea confeſſione acta
pnĩa cum eo poterit miſericorditer agi,qñq; plus, qñq;
minus inſpecta pbitate pſonæ,& alijs circũſtantijs.xv.q.
ul.ſi qs p̃sbyter.50.di. p̃sbyterũ. & hæc oĩa intelligas, ſi
uerã pnĩam egit.ſecus,ſi ſimulatã.50.di. ut cõſtitueret.
q̃ autẽ ſint enormia, q̃ mediocria , collige.j.de iu. at ſi
cle.ar.cõtra.81.diſ.c.j.itẽ de hac materia tractať.50.di.
ſacerdotes hoc glo.bona eſt,ſed melior eſt illa.j. in uer
bo,ſi uis,& plus continet,q̃ hic.item nõ hoc iõ præcipit,
ꝙ peccat ordines recipiendo: ſed quia monet eũ ad hu-
militatẽ,ut ſic magis mereatur.& idem dicimus,ꝙ non
peccat,ſtatim facta cõfeſſione,celebrando,ſed bonũ eſt
conſiliũ,ꝙ pro parte ſatisfaciat.itẽ ſi ius naturale quæri
mus,quod contineť in.l.& euangelio,nullus criminoſus
in crimine mortali exiſtẽ debet celebrare, uel Deo of-
ferre.nã iudiciũ ſibi manducat,& ſacrificium indigne bi
bit,qui indigne ſumit. ſi.xlix. diſt.c.ul.j.q.j. ſicut Papa,
odit,itẽ cũ his,qui diſpliceret,& c.ſi.xlix.di.§.j.item ſm
idem ius naturale oĩs, qui eſt ſine peccato & Deo pla-
cens, ſecurè & ſine ulla diſpenſatione offert Deo ſacrifi
ciũ,ſiue fuerit criminoſus.ſiue non ; quod pbať exẽplo
Ieſu ſummi ſacerdotis,& Dauid.ſi.l.di. põderet , & idẽ
ſi.l.di.qd eſt,&.c.cũ exaudiero,& c.dño ſancto. itẽ in no
uo teſtamẽto de exẽplo Petri,& Pauli,ut l.di.põderet,
quia ad idẽ.§.ẽ cõuerſo:ſed huic iuri naturali ſancti pa
tres ſuccedentibus tpibus ſubſequentes experti ſimula-
tas pnĩas multorũ addiderunt ſua ſtatuta , p quæ illud
reſtrinxerunt,quod licet,ſ.reſtringere infrà de big.c.ij.
uidelicet,ꝙ nullus criminoſus,quantũcunq; de crimine
conuictus de iure cõi,ſi non pænituerit,non deberet p-
moueri,& promotus deberet deijci,& deiectus non de-
bet reſtitui.ſi.l.di p̃sbyterum,& c.prouenit , ſi prius ut
cõſtitueret ſed per hæc ſtatuta non aufertur ptãs p̃latis
diſpenſandi cum uerè pœnitentibus, & maximè ubi non
eſt ſcandalum.l.di.ut cõſtitueretur,& c.domino ſancto.
3 ¶†Diſcretus tñ ſit p̃latus in diſpenſando, ut attẽdat ſcã
dalũ,& puritatem pœnitentiæ & multa alia,quæ Deus,
& diſcretio prælati ſibi adminiſtrauerit.cum cauſæ autẽ
cognitione ſummaria danda eſt diſpenſatio.j.q.vij. di-
ſpenſationes,& c.exigunt,& in multis alijs.c.eo.q.nã ſi
capti,uel deprehenſi fuerint in aliquo mortali crimine
propter ſcandalũ,quod eſt in populo , de oblatione ta-
lium ſtatutũ eſt,ut non celebrent.l.di.de his uerò. idem
dicimus,ſi conuicti,uel cõfeſſi fuerint. ſ. eo.ſi quis dia. ſi
ep̃s.& hoc idẽ eſt,& ſi aliter ſit notoriũ.ↄ.j. eo. quæſitũ,
niſi diſpenſeť cũ eo.lxxxj.di.miniſtri, lxxxij.diſ. presby-
ter;ꝙ fieri debet cũ uerè pęnitentibus.ſ.eo. ſi quis dia-
conus.à beneficio tñ nõ credimus eũ debere abſtinere,
niſi ſibi præcipiatur,cũ tm̃ in cõſtitutionibus prædictis
de officio dicatur,& non de beneficio,ar ſimile.xl. diſt.
diſciplina:ſed tñ p ſnĩam priuabitur beneficio.lxxxj.di.
c.ſi quis à modo,& c.ſequen.& c. ſi quis eos.& concor-
dant hic conſtitutiones iuri naturali , ubi dicunt nihil
cum ſcandalo alterius faciendum eſt.j.de no. op.nunci.
c.ij.ſcãdalizantur enim,cũ uident eos,qui dep̃henſi ſunt
in crimine,uel confeſſi uel conuicti celebrare.j.c. pro-
xi.ix.q.iij.abſit,xxv.diſt.primum.ſed dices, nonne idem
ſcandalum remanet,ſi diſpenſatur?rñ. non,cum catho-
licis,qui credunt claues eccle.ſ.ꝙ p̃lati hñt ptãtẽ ligan
di,& ſoluẽdi,& diſpenſandi.50.di.ponderet,ut cõſtitue-
retur.de hereticis aũt,ſi eis ſcandalũ generet,non eſt cu
randũ.xj.q.iij.inter uerba.¶Sed dices,ubi non cognoſci
tur,uel ubi neſcitur dep̃henſio iſta, nõ eſt hic ſcandalũ.
ergo licitè offeret?Rñ.non poterit,maximè ille,q con-
demnatus eſt:quia iura ad ea,quæ frequentius accidũt,
adaptari ſolent.ff.de lega. nam ad ea.& non poſſent oẽs
articuli diffiniri de iure.ff.de leg.non poſſunt. item põt
dici,& ſi ſcandalũ ceſſet,quod ſemel ortum eſt.¶Et hæc
uera ſunt in capitalibus criminibus,& in prædictis caſi-
bus,cum uix,aut nunquam poſſit deprehendi,uel confi-
teri,uel cõdemnari,quin ſit in ſcandalũ, & infamia : ſed
ſi aliter ſit notorium,puta per rei euidentiam,& ſunt ta
lia,quæ facilè hẽre poſſunt excuſationem , & inde oriri
magnum ſcandalum non conſueuit, ſicut tenere plures
eccleſias habentes curam animarum , ſatis dici põt , ꝙ
poſt pnĩam licitè celebrabit,ar.ſuprà de elec.dudũ Ro.
ubi requiritur,ꝙ tm̃ tpe electionis non habuerit plures
curas ad hoc,ut electio ualeat.idem, ſi fecit tumultum
in conſi.v.q.iiij.in loco. uel ſi fuit excõicatus.iiij.q.j.c.j.
uel contumax.hoc.n.multotiens excuſationem hẽt. alij
tñ dicunt,ꝙ qualitercunq; manifeſtus ſit exceſſus. maxi
mè ſi ſcandalum eſt,poſtea nõ celebrabit ẽt acta pœni-
tentia,arg.hic.ſubditi tamen eius officiũ audient , quo-
uſq; ſententialiter cõdẽnetur.viij.q.ul. nonne ſi.xxviij.
diſt.conſulendum.& ſicut hic non poteſt celebrare , ita
4 nec eligi:†quia ad hoc,ut ualeat electio, neceſſe eſt , ut
poſſit celebrare infrà.de cleri.excommu.mi.ſi celebrat.
& hẽs expreſſum de conuicto.ſupra de elec.ſup eo,& de
confeſ.j.de confeſ.cũ ſuper.& eadem rõne. Idẽ põt dici
de deprehenſo.& ſicut non põt eligi ad ep̃atũ,ita nec ad
alias dignitates ſuprà de elec.per inqſitionẽ.ſi aũt cri-
mine ſit occultũ,quantũcunq; ſit graue, acta pœnitẽtia,
uel parte eius celebrat,ut infrà.c.proxi.j.de apo.c.ij. &
hoc ſine ulla diſpẽſatione,niſi ſit crimen,quod poſt pœ-
nitentiã impediat executionem ſine diſpenſatione , ut
homicidium,& alia,de quo no.ſuprà de renun.niſi cum
pridẽ.§.j. irregularis aũt non obtenta diſpenſatione nõ
celebrauit.50.diſt.ex pœnitentibus.tamẽ cum eo,ſi oc-
cultum eſt , diſpenſare debet ſuprà de renun. niſi cum
pridem.§. perſonæ.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *In ſententia excommunicationis & ſuſpenſionis à ſuo iudice la-*
ta ſemper eſt obediendum.
2 *A ſententia mandati grauatus appellare debet infra.x. dies.*
3 *Ad cautelam eorum,quæ fieri poſſunt , aliquid faciendum , uel*
omittendum eſt.

AD aures[debitã] ar.ꝯ.ſ.eo.c.ꝓxi.ſo. hoc de re-
gulari loquiť,qui nõ hẽt uelle,nec nolle.xij.q.j.
nolo,& c.nõ dicatis.ibi de ſeculari,q non eſt ita
aſtrictus in obediẽtia.uel hoc factũ eſt ꝑꝑ ſcandalũ , qđ
ibi ñ erat.uel is,de quo loquiť ĩ decre.ſuꝑior hẽbat ius
petẽdi ordinẽ rõnẽ tituli,uel dignitatis,q̃ hẽbat; uñ nõ
poterat ſine cã ꝓhiberi ad hoc non erat intitulatus; uñ
abſq; cãæ cognitione poterit ꝓhiberi argu.j̃.de ſpõ.ꝑ-
tereà.ij.uel dic ꝙ ordinator & p̃latus ſuus eũ prohibe-
re põt,ut hic:ſed alius nõ,ut in ꝯrio.ſ.pnĩarius;& ſic loq
1 tur ꝓxi. c.¶†Tutius]ar.pro obediẽtia.c.di. ꝯ morẽ.viij.
q.j.ſciẽdũ.ff.de re mil.in bello,& l.iij.xi.q.iij.abſit. arg.
ꝯ.xij.q.ij.nõ liceat.xv.q.vj.iuratores.xi.q.iij.non ſemꝑ.
C.de decur.oẽs ſo.in ſnĩa excõicationis,& ſuſpẽſionis à
ſuo iudice lata ſemꝑ eſt obediẽdũ.xi.q.iij.ſnĩa paſtoris,
& c.ſi eps forte,niſi in caſibus.j̃.de ſnĩa excõ.ꝑ tuas , &
c.inquiſitioni.in ſnĩa diffinitiua & inter locutoria, dum
mõ ſeruetur in eis ordo,neceſſe eſt uel obedire,uel ap-
pellare.C.ut pẽ.cã.l.ulti.ꝑcepto aũt,qđ fit extra iudiciũ
& ſine cãæ cognitione,ſi nõ ſpectat ad offm̃ ſuũ,nõ teneť
ei parere.vij.q j fr,& hic ſi uerò ꝑcipit,qđ eſt malum,nõ
parebit.xi.q.iij.qui reſiſtit,&.c.ſi dñs,&.ca.Iul.ſed ſi du-
bitať,parebit,& excuſať à pcõ ꝑꝑ bonũ obedientię.xxiij.
2 q.j.quid culpatur.¶†Ab hac ſnĩa mandati,ſi quis ſenſe-
rit ſe grauari,bonũ eſt appellare.j̃.x.dies.j̃.de appel.ad
audiẽtiã,de priore, ꝓpoſuit C.de appella.ſi a ſnĩa, & l.
hi.qui.ſed neceſſe eſt aſſignare iuſtã cãm ap.arg.j̃.de of.
ordina.licet.j̃.de appel. ad nram. cãæ aũt cognitio non
eſt neceſſaria.uani.n.capitis eſſet,qui diceret prælatum
nõ poſſe præcipere ſine cãæ cognitione , & maxime de
his quæ ꝑtinent ad ſuũ offm̃.vij.q.i.frater. ¶Hic aũt di
cunt quidam,ꝙ ſi prælatus aliqua deberet facere cũ ca-
pitulo,ſicut ſunt magna negocia,licet ſecurius ſit appel
lare:tñ & ſi non appellet,non tenetur illo præcepto, ſi-
cut ſi præciperet eps,ꝙ aliquis aliquod offm̃ acciperet,
puta æconomatũ,uel uicedominatum , uel cõſimilia.ij.
q.vj.ei qui,uerſi.nominationes.lxxiiij.di.geſta. ubi Ho-
noratus non obediens epõ ſuo in ſuſceptione ordinis ẽt
citra appellationem auditur;de hoc no.j̃. de his, q́ fiunt
à maiori par.ca.c.j.[miniſterio].xxiij.q.iiij.ſicut ex cel.
[ſcandalo].liiij.diſtin. generalis.xxviij.q.j.uxor.xij. di.
illa arg.contrà.xx.q.j.iam nunc.xj.qõ.iij. inter uerba j̃.
de regu.iur.qui ſcandalizauerit.¶Sol.pro uitando ſcan
dalo rigor iuſtitiæ omittitur,ſed peccatum non perpe-
3 tratur.xi.q.iij. quid ergo. ¶ † Eſſe poteſt] no. aliquid
faciendum , uel omittendum ad cautelam eorum , quæ
fieri poſſunt.xxxii.q.i. dicit dominus.ff. de nego. geſt.
diuortij.ff.de his, qui deie. uel effu.l. ſi uerò.§. prætor.
ff.de damna. infec. qui bona.§. qui ſtipulatus infrà. de
ſer. non ordi. inſtruendi.

SI archiepiſcopus[ordinandum].i.conſecrandum[oĩ-
bus].ff.de aqua plu.ar.in concedendo.viij.qõ.j. licet
lxvi.di.c.i.C.de auto.præſ.l.ul.C. de oĩ agro deſerto.l.
quicunque li.xi.[ordinetur].i.conſecretur[iuſſu];ſi ar-
chiepiſcopus uiuit.nam,ſi mortuus eſſet , ipſi ſua aucto-
ritate poſſent.lxiiij.di.quia [ordinari].i.conſecrari:ſed
melius.iii.q.vii.accuſatio infra [ſed ipſe] archiepiſco-
pus. cum omnibus ſuffraganeis [eum] epiſcopum [ele-
gerit]ſi ad epiſcopum pertinet electio [uel].i. exami-
nauerit,& examinatum approbauerit.

SVMMARIVM.

1 *Si in conſecratione archiepiſcopi obijciatur ei aliquid , quis erit*
iudex.
2 *Cuius interſit uocare ſuffraganeos ad conſecrationem archiepi-*
ſcopi,uel epiſcopi,mortuo archiepiſcopo.

NEc epiſcopi[maiori]lxv.diſt.c.i.& ij. & iij.ff. de
pac.maiorem.ff.ad munici. quod maior[nume-
ro]fortè quia ſi proponatur aliud contra eum,
& etiam probatum maiori parti uidetur contra eum ta
le crimen,ꝙ eum à promotione repellit,in ueritate ſta
re debet archiepiſcopus ſnĩæ maioris partis : ſed & ſi cã
non ſequitur,ſed minorem tenebit ſnĩa archiepĩ non.n.
requiritur hæc conſenſus ſuffraganeorum tanquã eorũ,
qui ius ei tribuant in epãtu , ſed tanquã conſiliariorũ.
ſed quid ſi non uocentur omnes ſed tres tm̃ ? dicimus,
ꝙ neceſſe eſt uocare duas partes.ff.de decre. ab or.fa.l.
j.& no.ſuprà de elec.cũ nobis,&.c.eccleſia ueſtra, licet
alii aliter dicant.nec mireris,quia ſunt conſiliarii neceſ
ſitatis,ſicut illi,de quibus habes.ſ.de elec.cum in uete-
1 ri.†in conſecrationem autem archiepĩ ſi cõtingat ei ali
quid obijci,non audient ſuffraganei, qui cõuenerunt ad
conſecrationem,cum ipſe ſuper eos ſit, & in eis iuriſdi-
ctionẽ habeat ex confirmatione.ſ.de elec.ſuffraganeis,
& c.transmiſſam.xxj.di.inferior,& eſt.q. expreſſum arg.
infrà de præben. graue:ſed ad Papam, uel alium ſupe-
2 riorem remittetur negocium.†Sed quis uocabit ſuffra
ganeos ad conſecrationem archiepĩ, uel etiam epõrum
mortuo archiepõ?quidam dicunt capitulũ archiepãlis
eccleſię,ar.j̃.de re.ad abolendã.ſed melius credimus cõ
ſilium ſuffraganeorum.lxv.di.ſi forte. Item credimus,
ꝙ primatis aſſenſus requirendus eſt in cõſecratione epõ
rum ſubditorum archiepõ.ſed & ſi ſine aſſenſu eius fiat,
recipit executionem,cum nullam iurisdictionem ſuper
eos habeat,nec plus iuris in eis habet , quàm in canoni
bus conceditur.ix.q.iii.conqueſti.nec obſtat lxv.di.pla-
cuit.ubi dicitur,ꝙ primas requiri debet. ſed dicunt qui
dam illud.c.loqui tantum in ſubditis primatis. alii ta-
men dicunt,& forte bene,quòd etiam conſecratio alio-
rum non tenet ſine primate:quia cum hoc factum ma-
gnum ſit,& quod totam prouinciam tangit , & ipſe ſit
caput prouinciæ,ſine eo executionem non recipit con-
ſecratus:& ſic uidetur loqui.c.præallegatum,placuit itẽ
credimus,quòd ſi aliquis epõrum contemnatur in con-
ſecratione archiepiſcopi,uel epiſcoporũ,ꝙ poterit age-
re,ut priuetur executione officii,ſicut in electione agi-
tur, ut caſſetur ſupra de elect.quòd ſicut, & c.cum in ue
teri infrà de arbi.cum olim.lxv.diſt.non debet,& etiam
grauior pœnitentia poterit ſibi imponi. de hac materia
ſatis habetur.xviii.& lxv.diſt.

CVm quidam.expertes]per ſententiam,non ipſo iu-
re[apud nos]ipſe enim,qui deliquit eos ordinando,
eos reſtituere non poteſt,uel cũ eis diſpenſare ſed alius
ſ.ſucceſſor eius, bene poſſet cum eis diſpenſare, uel ar-
chiepiſcopus infrà eod. conſultationi. cum condẽnatis
autem à ſe bene poteſt diſpenſare,arg.infrà de cle.con-
iu.diuerſis.i.q.v.c.ii. uel dic melius, quòd auctoritate
dele.proceſſit archiepiſcopus & dic quòd nec ordina-
tor, nec ſucceſſor poſſet cum eo diſpenſare,ut hic ar.cõ-
trà infrà eo.conſultationi.ſol. ibi.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Non debet epiſcopus Græcus contra ritus ſuos ordinare , neque*
Latinus contra ſuos.
2 *Ordinatus à Greco,& utens matrimonio contracto, ſecundum*
Græcos,an ſit tolerandus inter Latinos ?

CVm ſecundum &c. [inſtitutionis] Græci enim
epĩ extra quatuor tꝑa conferunt ſacros ordines
Græcis clericis:ſed Latinis non conferebant ni-
ſi in quatuor temporibus:& eodem modo faciebant epĩ
Latini & hoc prohibet.uult.n.quod quiſque unam ſo lã
1 & propriam conſuetudinem obſeruet. ¶ † Nolumus] j̃.
e.ꝙ tranſlationi , contrà ſo. hic non prohibet ordinari
Græcos a Latinis,uel e conuerſo: ſed prohibet commi-
xtiones,& conſuetudines rituum obſeruari in ordinibus
ideſt,ꝙ eps Græcus ſecũdum ritus ſuos,puta extra qua-
tuor tempora,uel alios conſimiles ordinat clericum La
tinum.& eodem modo nec Latinus debet ordinare Græ
cum cõtra ritus ſuos approbatos.& ita quotienſcunque
ritus ſunt contrarii,nunquam debet ordines dare, quia
ſi ordinat contra ſuum ritum,peccat.ſi uerò ſeruat ritũ
ſuum,& facit contra ritũ ordinandorum , nec hoc licet.
¶Vel dic,ꝙ licet prohibeatur facere,ut hic,tamen factũ
tolleratur,ut in contrario,& no.ꝙ ordinatus a Gręco ,
& utens matrimonio contracto ſecundum Græcos in ſa-
cris ordinibus,ſi breuem moram tracturus ſit apud Lati
nos,tolerandus eſt utens contracto matrimonio: ſi uerò
longam moram traheret,non eſſet tollerandum ꝑꝑ ſcã-
dalum,& nunquam debet ſibi dari eccleſia Latinorum ,
niſi primo cõtinentiã promittat. Latinus autẽ nec apud
Græcos,nec apud Latinos matrimonio utetur cõtracto.
EX parte[dubitaſti] Cã dubitationis fuit , quia hic
clericus uidebatur apoſtata , & ideo non admitten-
dus ad legitimos actus iij.quæſtio.4.beatus, & ſic multo
fortius uř a ſpiritualibus ſuſpenſus.j̃.qui fi.ſint le.per ue
nerabilem.nec abbas poteſt diſpenſare cum ſuſpenſis, ar
gu.ſupra de elec. cum inter R.j̃.de cle.excõ.mi.poſtula-
ſti:ſed dic,ꝙ propriè non dñr apoſtatare,niſi qui legem
Chriſtianam dimittunt.3.q.4.beatus 26.q.ulti.non ob-
ſeruetis;& qui relicta profeſſione,quam dimmittere nõ
licet,dimittunt ſine cã.50.diſt.c.ulti.ſed coronam dimit
tere licet.j̃.de cleri.coniu.Ioannes. & ita apparet non eſ
ſe de ſubſtantia ordinis.¶ [Exequi] ſi monaſterium, ad
quod tranſiuit,erat arctius, quàm primum , non pecca-
uit,& ſine diſpenſatione poteſt promoueri infra de reg.
licet alioquin cum peccaret,non poſſet eſſe niſi manife-
ſtum peccatum ſupra de transla.quanto,ſine diſpenſatio
ne non poteſt promoueri nobis bene uidetur , ꝙ potuit
eſſe occultum,ꝙ monachus albus fuerit , & ꝙ idẽ morã
fecerit in monaſterijs nigrorum.& non eſt ſimile de epõ,
qui cum multis tranſit in turba,& in monacho , qui ſtat
occultè,& habitu mutato incedit.
QVod trãslationem[ordinatur] 9.q.2.c.Lugdunen.
71.di.c.1.2.& 3.[uel licentia] cum ex hoc loco ap
pareat tollerari Latinum ordinatum a Gręco,non atten
dam quantum hoc ut poſsit matrimonio ꝯcto uti, ꝙ or-
dinator fuerit Gręcus,uel Latinus, ſed eccleſia , ad quã
ordinatur,cuius more ſeruare debet,8.diſt.quæ contra,
& eum, qui ordines dari mandat,ut hic.ſi autem non or
dinat ad certam eccleſiam , ritum ordinationis ſerua-
bit , infrà de præben. cum ſecundum [clericos] etiam
Græcos [toleratur] & hæc eſt tolleratio ratione ſcan-
dali,uel multitudinis. xxiij.q.iiij.non poteſt ſupra eo.ſa-
nè.uel aliter,ut ibi.

CVm in diſtribuendis [ſubdia.] priuilegia ſubdi.Pa-
pa.ſunt 2.q.4.præſul.j̃ de maiori & obe.per tuas.ff.
de albo.ſcri.l.ult.in alijs autẽ ordinatoribus non eſt ne-
ceſſe,ꝙ ordinatus ab uno obtineat ab eo licentiã,ut ordi
netur ab alio,imò ſine licentia poteſt ab alio ordinari ,
dummodo ſit clericus eius,& aliud non ſit impedimen-
tum,ut no.j̃.de cle.pere.c.j.& j̃.de præben.cum iam du-
dum.Et benè fatemur,quòd in ordinum collatione quæ
ritur iuriſdictio in ordinato,unde alius non poteſt eum
ordinare ſine licẽtia eius.73.di.c.ul. niſi primo fieret de
iuriſdictione eius, puta quia ſub eo beneficiũ quæreret,
quia tunc ratione beneficij poſſet eum ordinare. ¶Item
hic colligitur,ꝙ nõ põt deponi niſi ꝑ Papam, ſicut nec ꝑ
aliũ ordinari,ar.9.q.2.nullus primas,& c.ſe. & ſm quoſ-
dam nec perpetuo ſuſpendi[mandaremus]hoc fit per ex
cellentiam conferentis ordinem fallit hæc regula , quæ
eſt.ix. quæſtione.ij.nullus primas,argu. de conſe. diſtin.
ij.ca.ultimo.

SVMMARIVM.

1 *Quo tempore ſint faciendæ ordinationes , & nunquid de nocte*
fieri poſsint,habes in nu.2.

LIteras recepimus[ieiunio] continuato ieiunio
ab ordinatore, & ordinato. unde ſi celebrat in
die ſabbati,nihil ſumat niſi corpus & ſanguinẽ
[continuato]ordinationes faciendæ ſunt in ſex tꝑibus ,
anni.76.diſt.c.3.& ſunt faciendæ in ſabbato, nõ alio die.
ſ e.de eo.uel dominica ſequenti continuato ieiunio 75.
1 di.qđ à patribus.¶ † Et poſſunt in nocte paſchali ordina
tiones fieri.in alijs autem noctibus non poſſunt,cum nec
miſſa ibi debeat celebrari,in prædicto.c.quod a patrib9.
item quę fiunt in die dominico,eſt ea ratione, quia ma-
ne diei dñicæ fictione canonica trahitur ad ueſperã diei
ſabbati,uel ad diem ſabbati.Hugu. tñ ordinationes di-
xit faciendas die dñica,& quæ fiunt in ſabbato , fiunt in
nocte fictione canonica , quia ueſpera diei ſabbati trahi
tur ad mane diei dominicæ: ſed prius dictum magis pla
cet.ſi enim ordinationes die dominico facienđę eſſent ,
quare continuaret ieiunium,cum bene reputandus eſſet
ieiunus,ſi die dominica nõ comediſſet etiam ſine aliqua
continuatione diei ſabbati?conſecrationes aũt tantũ die
bus dñicis fieri debent.75.di.c.j.& c.ꝙ die.hic dixerunt
aliqui,ꝙ eadem dñica poſſet recipere ordinationem , &
conſecrationem epãlem:ſed certè hoc de noſtro cõſilio
nõ facit. ¶ Nec ualet rõ eorum,ſ.quia cum dies domini
cus,& dies ſabbati fingantur unus dies,& die ſabbati poſ
ſit ordinem ſacerdotis recipere,& die dominica conſe-
crationem,eadem rõne in die dñica utrũque recipe põt
ideo nõ ualet prædicta argumentatio,quia nec ordinem
nec conſecrationẽ debet recipe ſine miſſa,ſed in die dñi
co non põt quis duas miſſas celebrare.uel dic & melius,
ꝙ non fingitur unus dies ꝑꝑ conſecrationem. unde dici
mus,ꝙ bene licet ordinato in die ſabbati in ſacerdotem
aliquid comedere,& ꝯñti dñica conſecrationem recipe
re[neceſsitatis] q.d.non expedit ſic continuare ieiuniũ.
& die dominica conferre ordinem,niſi neceſsitas adſit ,
fortè quia ſabbato eum inuaſit infirmitas, uel tarde ue-
nit.ita,quòd ſabbato non potuit ordines conferre .

SVMMARIVM.

1 *Virginitas non eſt uoti,ſed præcepti.*
2 *Ingreſſus monaſterium ante.14 annos,non eſt monachus .*

Vel

VEl non eſt compos[ſui] epiſcopus conuentus.
[ſacrorum] lxxvij.di.placuit,eps,inuenit. ¶ Ad
ætatem] ſic ergo ætas non eſt de ſubſtantia, ſed
ſi contradixit ſtatim poſt ſuſceptionem ordinis, & perſe
uerauerit in contradictione uſque ad finem 14.an. uel ſi
ↄdixit ſtatim poſt finem 14.anni,contrahere pōt matri-
monium,ar.xx.q.j illud.j̃.de regula.ad audientiā : quia
uirginitas eſt uoti,& non præcepti.xxxij.q.j.integritas.
item hoc ex eo ſatis probatur,quia etiam ſi uellet ante
legitimam ætatem, nō poſſet ſe adſtringere uoto expreſ
ſo ad continentiam.xx.q.j.c.j.ergo multofortius nec uo
to non expreſſo,ſ.per ſuſceptionem ordinis. nec tamen
uidetur aliquibus, ꝙ hoc neceſſarium ſit interrogare or
dinatum,ſicut neceſſe eſt interrogare ingreſſum in mo-
naſterium,ut no.j̃.de re.c.j.& eſt ratio diuerſitatis, quia
2 hic,licet minor,iam ordinem habet,ut hic. ¶ † Et ideò
de facili expreſſe & tacite uotum ordini ex conſtitutio-
ne annexum introducitur.ſed ingreſſus monaſteriū non
eſt monachus ante xiiij.annos,& ideò non introducitur
uotum ſine expreſſa interrogatione,uel alia ratificatio
ne.& idē eſt in matrimonio.j̃.de deſpon.impu.atteſtatio
nes.[iniuriam]70.di.c.1.16.q.7.decernimus.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulationes epiſcoporum admittit archiepiſcopus. item di-*
ſpenſare poteſt cum clerico electo, qui debuit poſtulari.
2 *Non licet epiſcopo diſpenſare,niſi ubi conceſſum inueniatur, & uide in nu.5.*
3 *Epiſcopus diſpenſat cum accipientibus ordines extra quatuor tē*
pora,& etiam in multis alijs caſibus,ut hic habes.
4 *Diſpenſationis diffinitionem habes hic.*

DIlectus filius Guil.[canonicus] hic poteſt col-
ligi pœna,quam Papa imponit electo ſic ordina
to,quia ipſum ſuſpendit in eṗatu illo perpetuo,
quod ex eo apparet,quia hic eum ſimplicem canonicū,
& non epiſcopum.nel etiam electum appellat.[Elege-
1 runt] & male cum eſſet poſtulandus archieps. ¶ † No.ꝙ
archieps poteſt poſtulationes epiſcoporum admittit.itē
ꝙ archiepiſcopus poteſt diſpenſare tacitè & expreſſe
cum clerico electo,qui debuit poſtulari.nam hic cū Pa-
pa hoc ſciret,non ex hac cauſa uenit contra electionem.
ſed poſſet reſponderi.ꝙ in nullo uenitur contra electio
nem,uel electū,ſed tm̄ ↄ ordinatorem, & ideo de eo mē
tionem non fecit[Trecen.]ſuo ſuffraganeo[perfecit] nō
dicebat Trecen.[conſtiterit] partis aſſertione,ſ. Trecē.
epi[epiſcopum]Trecen.[confeſſus]Imilicen.tamē dice-
2 bat contrarium.¶ † Diſpenſatio] no.non licere diſpen-
ſare epiſcopo,niſi ubi inuenitur conceſſum.ar. contrà j̃.
de ſen.ex.nuper.ſed poteſt dici,epo non licere diſpenſa
re in his,quæ pertinent ad generalem ſtatum eccleſiæ,
niſi ubi inuenitur expreſſum,ut hic,ar.ſupra e.ſanè in cri
minibus autem licet ſemper epo diſpenſare,niſi prohi-
beatur;& ſic loquitur contra uel dic non licere epiſco-
po diſpenſare ſuper faciēdo,ſ.ut aliquid fiat ↄ canones,
niſi ubi permittitur à iure,ut hic ſupra de cōſt.c.j.niſi cō
traria conſuetudine & præſcripta eſſet eis derogatū ſu-
prà de conſuet.c.ul.ſuper eo autem,qđ factum eſt,ſem-
per diſpenſare pōt,ut tolleretur niſi prohibeatur, ut in
contraria,ar.ad hoc.xxij.q.5.uidetur. Et dicit & forte
melius,ꝙ ubi ius concedit diſpenſationem ſimpliciter
eps diſpenſare pōt,& ſic loquitur.j̃.de ſnia excom. nuꝑ
infrà de cleri.ex mi.poſtulatis.ſi autē diſpenſatio nō cō-
ceditur a canone,nunquam eps pōt diſpenſare,ut hic,ēt
ſi in canone non inueniatur,ꝙ Papa diſpenſet infrà de
conſan.& affi.ꝙ dilecto xxv.q.6.quod ſcripſi.ar.ad hoc,
quia cum epiſcopi debeant ſeruare canones,non debent
contra facere,niſi expreſsè concedatur.xxv.q.j.c.j. ij. &
3 iij.& iiij.& ſe.¶ † Diſpenſatio] diſpenſatio permittitur
epiſcopo cum his,qui accipiunt ordines extra quatuor
tempora.j̃.c.conſultationi qđ non placet,ut no.in gloſſ.
ſupra prohibetur,&c. item ꝙ quis habeat duas eccleſias
intitulatas.lxx.diſt.ſanctorum aliqui tamen dicunt, ꝙ
in hoc non eſt neceſſaria diſpenſatio,ut no.infra de præ
ben.cum iam dudum:quiā de iure communi poſſunt eas
habere.nec prædictum c.dicit,ꝙ neceſſaria ſit diſpenſa-
tio,ſed diſpoſitio.Item cum ordinato ab alieno epo 70.
diſt.c.j.ij.& iij.& ix.q.ij.Lugdunen.item cum eo, qui ſu-
ſcepit ordinem ignoranter ab eo,qui renunciauit digni
tati epiſcopali infra de eo,qui re.or.epi.c j.item cum eo
qui ſuſcepit ignoranter ordinem ab excommunicato j̃.
de eo qui re.or.c.ij. Item diſpenſat cū eo, qui eſt. xiiij.
an.ad dignitates infra de æta.iudiciorum. Item diſpen-
ſat cum eo,qui eſt in minoribus ad dignitates infra de
æta.præterea.Item cum adultero,& minoribus crimini
bus irretito poſt pœnitētiam infrà de iud. atſi clerici §.
de adulterijs item cum eo,qui facit duellū infra de cor.
uici.c.j.Item cum apoſtatis infra de apo. c. ij. item cum
eo, qu plures concubinas habuit j̃ de biga.quia. Itē cū
eo,qui inſtitutus in eccleſia ab eo,qui inſtituere non po-
terat infra de clerici pere.c.ul.item cum his,qui in ſa-
cris ordinibus conſtituti matrimonium contrahunt in-
fra de cleri.coniu.ſane ſacerdotes. Item cum regulari-
bus,ut poſsint in ſecularibus eccleſijs miniſtrare.infra
de ſta.mo.ꝙ Dei timorem item cum diacono, qui uerbe
rauit clericum, & ſponſalia contraxit infra qui cle. uel
uo.c.j.& cum pugnātibus in duello infra de cle.purg.in
du.c.j.& ſi tamen inde non proueniat homicidium,uel
diminutio membrorum,ſed & tunc poteſt diſpenſare in
beneficio infra de cle.pug.in du.c.ij.item in beneficio cū
clerico excommunicato miniſtrante in beneficio infra
de cleri.ex mini.poſtulaſtis,in prin. & c.ij.item cū cleri
co per ſaltum promoto.infra de cle.per ſal.pro c.j.item
cum clerico non ordinato miniſtrante infra de cle. non
or.j.item cum clerico furtiuè ſuſcipiente ordines infra
de eo qui fur.or.ſuc.c.j.& ul. ſalua diſtinctione ibi poſi-
ta.Item ꝙ religioſus ad mitiorem ordinem tranſeat j̃.
de regu.ſignificatum.Item in commutatione præbenda-
rum,de re.permu.quęſitum,item cum eo, qui bigamum
ordinauit infra de biga.c.ij.& idem intelligo, ſi alios ir-
regulares ordinent.¶Adde &alium caſum infra de preſ
bytero,uel diacono in caſu non conceſſo librum uel ca
licē eccleſiæ alienante,ut 50.diſt. ſi quis presbyter. ubi
dr̄,ꝙ talis ab adminiſtratione eccleſiæ debet remoueri,
in iudicio tn̄ epiſcopi dimittitur,ſi cum eo uoluerit di-
4 ſpenſare.¶ † Diſpenſatio] diſpenſatio eſt iuris commu-
nis relaxatio facta cum cauſæ cognitione ab eo,qui po-
5 teſtatem habet diſpenſandi.¶ † Et no.ꝙ epiſcopi nō poſ
ſunt diſpenſare, niſi ubi eſt conceſſa a iure diſpenſatio,
nec ſolum non poſſunt diſpenſare contra iura condita a
Papa,nec alijs ſuperioribus,ſed nec contra iura,qui ipſi
ijdem fecerunt.Adde nec contra approbatas conſuetudi
nes,licet ipſi poſſint tollere & interpretari.ex quo.n.le
ges fecit eps,uel conſuetudinem,& ius alicui eſt quæſi-
tum ex illo iure,non poteſt ei ius quæſitum tollere, &
quod quiſque iuris in alium &c.patet legem, quam tu
ipſe tuleris ſupra de conſti.cum omnes. nec etiam ante,
quam quæratur ius ex ea,poteſt epiſcopus diſpenſare,ꝙ
quis in eam non incidat,cum non facta ſit ſpeciali com-
modo

mō alicuius, ſed pro cōi.4.diſt.erit. in pœnis aūt impo
nēdis,licet in eis qualitas perſonarū & honeſtas attēdē-
da ſit.ff.de pœ.aut facta,& illis inſpectis aliqñ grauior,
aliqñ minor pœna imponēda ſit,nō tn̄ dicit̄ ibi diſpēſa-
re: qa de iure cōi inferunt̄.ff.de his,q no.infa.qui ergo.
§.pœna.C.e.ti.ſi poſ.ex hoc ēt inde apparet, ꝙ poſt ſen-
tētiā non pōt eā diminuere.3.q.3.§.notādū, uerſ.pœnæ.
aliqñ prohibet̄ epo diſpēſare, ꝙ aliqs uno die recipiat
plures ſacros ordines, ut hic. ſed poſt ſuſceptos cum ſu-
ſcipiente diſpēſare poſſet, cū nō prohibeat̄. itē cū eo, q
ordinauit, & q ordinatus eſt in die, quo nō debuit.s̃.eo.
cū quidam; & ar.huius.c.dilec.& præall.c.cū quidam,vr̄
melius dici, qđ dicit in præcedenti caſu,ſ.qñ plures ſa-
cros ordines eodē die accepit,ꝙ eps non poſſit diſpēſa-
re. item cū minore.14.ann.an ad dignitates.j̃.de ęta.in-
decorum. Itē cū homicida.50.diſt.miror. itē cū filiis il-
legitimis ad dignitates,perſonatus,& bn̄ficia habētia cu
rā aīarū.j̃.de fil.presb.c.ult.& penult.item cum corpore
uitiatis.50.diſt.nemo.55.diſt.ſi quis. ar.ↄ.j̃.de cor.ui
ci.ſignificauit, item cum bigamis, & uiduarum maritis.
j̃ de biga.c.2.24,diſt.lector.itē cū eo,q duas uxores du-
xit de facto, uel ſcđas nuptias de facto ↄxit j̃.de biga.
nuꝑ. item cū his,q duellum fecerunt, unde ſecutum eſt
homicidium, uel diminutio membrorum.j̃.de cle.pug.
in du.c.2.& non ſolum non diſpenſatur cum his,qui fa
ciunt duellum, ſed nec cum his, qui faciunt fieri.j̃.de
cle.pu.in du.c.2.item cū his, qui ſcienter in excommu-
nicatione poſiti ſe fecerūt ad ordinem,promoueri ſiue
ſciebāt ius, ꝙ tales denunciat excōmunicatos, ſiue igno
rabant ius imo plus dicimus, ꝙ ſi ſuum factum ignora-
bāt, qñ ſe promoueri fecerūt, puta ſe uerberaſſe cleri-
cū, quia in culpa non ſunt, non pōt eps cum eis diſpen-
ſare.j̃.de ſent.exc.cum illorum. Item cum eo, qui de
iniuſta excōicatione cōquerit̄ ī iudicio ſeculari.21.q.6.
c.pen.itē cum ſimoniacis in ordine.j̃.de ſimoni.de ſimo
niacis. item cum infamibus.2.q.3.§.hinc. colligitur, ut
hoc ibi nota.& in §.notandum. Item cum nouicio, uel
cum homine alterius profeſſionis,ut fiat abbas.s̃.de ele.
officij. Item ut quis in una eccleſia habeat duas præben
das.j̃.de conceſ.præben.literas. Item cum pœnitus illi-
teratis, ut ſunt clerici, & cum ſolēniter pœnitentibus.
50.diſt non confidat. Item cum ſeruis & obligatis cer-
tis conditionibus tantum,ut in eodem cap.non confidat.
54.diſt.per totum. tn̄ ſeruata diſtinctione quæ eſt,infra
de ſer.non or.c.2.item nec cum obligatis ad ratiocinia
infra de obliga.ad ratiocini.c.1.ſeruata tn̄ diſtinctione
ibi poſita. Item non poteſt diſpenſare,ut ſine aliquo in-
teruallo tp̄is quis maiores ordines aſſumat, ut in pal-
legata c.non confidat, & hic minores aūt ordines ſimul
& ſine interuallo diſpenſatiue conferre poteſt.s̃.de tem
po.ord.de eo.¶Suſpendimus] quia non fuit actum con-
tra epiſcopum. ideo tum modica pœnitentia imponitur
ei,& no.de hoc. s̃.de elec.per inquiſitionem : uel miſe-
ricorditer egit cum eo dominus Papa:fuit n.ſpontè con
feſſus. 15.q.ult.c.1.& c.ſi quis.

a COnſultationi [Suſtinere.] Hic habes: ꝙ archieps a
poteſt diſpenſare cū eo, qui accepit or.extra qua-
tuor tempora : quidam tamen di-
cunt, ꝙ hoc fecit ex ſpeciali manda
to Papæ,arg.s̃.e.cum quidam.

a ¶ *Archiepiſcopus. Circa hoc adde, quòd Inn.in c.dilectus.ſupra e.in gl.in uerſic. prohibetur,uidetur te nere,quòd ſolus Papa circa hoc diſpenſat,*

QVæſitum [eſt notoria.] Not.
ꝑꝑ ſcandalum ſacerdotē caſ
ſari.50.diſt. de his uerò. [Impedi-
ri] licite.n.iſti miniſtrant poſt pœ-
nitentiam, ſed ante pn̄iam non mi-
niſtrant ſine peccato. Item vr̄, ꝙ in
quolibet peccato mortali ꝙ uidet̄
notoriū licet ſubditis abſtinere ab
horū officiis, ubi nullum inde ꝓ-
uenit ſcandalum. ſed ob hoc facit,
ut peccatorum cōfuſus pn̄iam agat.
ſed ſi ſcandalū inde prouenturū ti-
meretur,uel ſi crederet ſacr̄a mino
ris efficaciæ, hoc non licet.j̃.de co
ha.cle.& mulie.ueſtra.

& idem Spec.in tit. de le.§.nunc oſtendē dū, uerſ.52.& Ray. in ſua ſumma in tit. de le.§.in ſumma.& dictum Inn.hic et fra ter Io.in ſumma confeſſionum in ti.de æta te.ordi.q.36.et Ray. in loco præall.intelligunt uerā in ordinibus ſuſceptis: quia in eis poterit impoſita pœnitentia diſpenſare : ſecus autem de ordinibus ſuſcipiendis; ita prædicta refert Henric.Bohic, col.5. uerſ.tertio modo. Et de hac materia dicit tenendum, quod notat Hoſt.hic in ſumma in §.ſi.uerſic per per prælatum cū ſeq.

De ſcrutinio in ordine faciendo. Rubr.

EX parte tua [diac.] 34.
diſt. qñ [Et ſcit] ecce
mirabilis rn̄.cū eū non
nouerit. rn̄.ex quo ui-
det eū à bonis pn̄tari,
& nihil mali ſcit de eo, recte ſic
teſtificat̄.j̃.de præſump.dudū [Di-
gnū] j̃.de præſump. dudū.86.diſt.
ſi quis uerò.ff.de reg.iu.ſi infirmus
ff.de manu.teſta.ſeruus.ff.de le.2.
cum pater.§.rogo.ar.ↄ.C.de his, qui ue.æta.impe.l.iij.
C.de proba.ex ꝑſona.ff.de magiſtra.cōue.l.j.§.magiſtra
tus.j̃.de ſen.ex.cum deſideres c.2.30.q.5.aliter.de con-
ſe.diſt.4.paruulos.57.diſt.c.j.j̃.deſpon.iuuenis. ¶Nun-
ciare] ſed Metropolitanus noluerit deſiſtere propter
eius dictum,debet obtinere à metropo.quòd ſe abſente
faciat prædictam ordinationem. ſed ſi non poteſt obti-
nere,debet prædicta uerba dicere, ar.j̃.de offi.dele.pa-
ſtoralis.§.pe.unde credimus, ꝙ ſi ſui abſentiam obtine-
re non poteſt de facto, uel ſine ſcandalo, ꝙ prædicta uer
ba dicere debet. agit enim hic ut miniſter, non ut ipſe.
23.q.5.miniſter. & eccleſia, quæ nihil debet ſcire de oc
cultis; per eum loquitur,& teſtificari dicitur, non ipſe.
ſi autem præſens eſſet, non conſulerem ſibi, ꝙ aliquo
modo poſtponeret ſupradicta uerba dicere,cum ſic ob-
mittendo, licet tacitè, publicaret crimen fratris.

De ordinatis ab epiſcopo, qui reſi-gnauit epiſcopatui. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſaria eſt diſpenſatio, ubi quis ordinatus eſt ab eo,qui ordi-*
nare non potuit.

REquiſiuit [dignitati] idem, quod hic appel-
lat renunciare dignitati; ſupra de renū.poſt
tranſlationem, appellauit renunciare ordi-
ni,i.executioni ordinis,uel dignitatis. & ſub
hoc continet̄ collatio ordinū ſacrorū,ubi ei renunciaſſe
uideat̄:quia non pōt ↄferre ſacros ordines, q dignitati,
uel ordini renūciauit epis.69.diſt.qm̄ uidemus. [Execu
tionē] ſed characterē ſic [craſſa] ff.de iu.& fa.ign.regu
1 la.§.j.¶†Diſpenſare] eſt neceſſaria diſpēſatio,licet nul-
lo mō culpabilis fuerit ordinatus ꝑꝑ executionē,quam
dare non potuit qa nō habebat.1.q.1.ſtatuimus.1.q.7.
Daibertum. hoc non placet. ſed ideo eſt neceſſaria di-
ſpenſatio : quia nō poterat eſſe ſine ſuſpitione ſnīæ. uel
dic,ꝙ hic ordinatus ignorāter patit̄ pœnam ſine culpa.

ſed non ſine cauſa, ut hoíes ſint cauti, à quibus recipiũt
ordines, & in uituperium ordinantium. & de hoc no.j̃.
de ſchiſma.c.1.plus placet, ꝙ in his neceſſaria eſt diſpen
ſatio. quia ſemp̱ ſuſpecti ſunt de ſcientia; ſi certum eſſet
de ignorantia, non eſt neceſſaria
a [a] diſpẽſatio. 19.q.1.ordinationes.
j̃.de cle.exc.mi.apl̃icæ. uel dic, ꝙ
hoc non ſtatuitur ſine cã, licet ſine
culpa ordinati. cauſa eſt, ut cauti
ſint clerici, à quibus ordinantur,
& in uituperium ordinantium, &
etiam diſpenſatio eſt facilis.

CVm clericis [Diſpẽſari] repe
tẽ, quæ dixi in fi.proxi.decre.

De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum. Rubr.

VT abbates hoc eſt ho-
die regulare: q̃a bene-
dicũtur.s̃.de ſup.negli.
prę̨la.cap.j.& conferunt
b [b] ordines.69.di.c.1.olim
tamẽ erat ſecus.93.diſt.c.à ſubdia-
co.& hodie ẽt propter neceſſitatẽ
poteſt in minoribus ordinibus aſſu
mi.j̃.e.tuam [Iuſta] s̃.de elec.cum
in cũctis,ꝯ.ibi ſo. [Iuſta] ꝯ.de cle.
ægro.c.j.55.diſt.prę̨cepta.ff.de ſta.
ho.l.qui furere.ff.de poſtu.l.j §.cã.
Sol hoc loquitur, q̃n culpa ſua p̱-
uenit ad caſum, ꝙ promoueri non
põt: uel q̃n ante electionem habe-
bat impedimentum.s̃.de renun.ni
ſi.§.j.& §.perſonæ: ꝯria loquuntur
q̃n ſine culpa ſua, q̃n conſecutus,
uel electionẽ poſt impedimenta.

SVMMARIVM.

1 *Generalis eccleſiarum adminiſtratio committenda eſt tantum clericis.*
2 *Non debet quis ſine titulo ordinari.*

EX ratione [pueris] Sed nũquid habebãt uocẽ
ĩ ele.ar.ꝙ nõ.ff.de decu.ſpurij.§.minores, ar.
C.de fal.mo.in l.j.C.de re mili.l.ult.aliq̃ tñ
dicũt cõſuetudinẽ ſeruandã.& ſi non appareat
cõſuetudo,dicũt eos recipiendos, licet uoces maiorum
credant ſaniores.s̃.de elec.dudum.i.pueri aũt nutriti in
c monaſterio & oblati, & recepti nõ habent uocẽ [c] ante,
q̃ profiteant̃,& anteq̃ cõpleãt tp̃s,quo profiteri poſſunt
j̃ de ſta.mo.ea.quę.§.ſi.item uidetur,ꝙ ep̃s teneatur de
adminiſtratione puerorũ.ff.ad muni. Lucius.§.impera-
tores.ff.de mag.cõ.l.j.in prin.& p̱ totũ. ¶ Cõceſſit] arg.
ꝙ archid.non inſtituunt. ſi.16.q.7.nullus ꝯ.j̃. ¶Eccle-
ſias] .i.perſonatus eccleſiarũ [Tolerari] ff.de iure im-
1 muni.l.ij. ¶†Clericis] no.tm̃ clericis cõmittẽdam gñ a-
lem adminiſtrationẽ eccleſiarũ, ſ.ita ꝙ ſup oẽs domi-
nẽtur. ſpãlem aũt procurationẽ aliquarũ rerũ tp̱alium
poſſunt recipere laici.89.di.indicatum.16.q.7.in noua,
ita ꝙ aliis ſuperioribus & aliis gñalibus procuratori-
bus rñdeant.& iſti ſunt quaſi vicarij aliorũ, & agere poſ
ſunt,& rñdere de his, quæ ſibi cõmittunt̃.j̃.de procu.c.
petitio.[Cõmittas] no.de officio archiepi, qui diſpẽſat
cũ malè inſtitutis à ſuffraganeis.s̃.de tẽp.or.cõſultatio-
ni. & ꝙ ſi inuenit ſuffraganeum circa aliquam rem deli
quiſſe,ꝙ id emendat,& circa illam rẽ ſuam facit ordi-
nationem.9.q.3.cum ſcimus. & hoc iõ,quia ep̃s, q̃ deli-
querat tales inſtituendo, hoc facere non debebat? uel
dic, ꝙ hoc facit legatione Papæ. [Aetatem] de diſpen-
ſatione noſtra, uel potius archiepiſcopi tolerãdo eos.
2 ¶†Eccleſias] beneficium aũt habere poſſunt, & ordina-
ri ſupra ſeptennium.77.diſt.in ſingulis. & ordinari non
debent ſine titulo.70.diſt.c.1.& ratione tituli & ordi-
nis habebunt beneficium, ar.ff.de decur.ſpurij.§.mino-
res,infra de præben.relatum, & c.cum ſecundum [Aeta
tem] 25.ann.s̃.de ele.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſacer ordo liberet à patria poteſtate, & uide etiam in numero 2.*

INdecorũ.ff.de excu.tu.l.minores.C.de.le.ter.
1 l.ult.ff.de adult.ſic eueniet.¶†Nouerũt] uide-
tur ergo: ꝙ quilibet prælatus, & clericus non
debeat eſſe in poteſtate patris, ar.ff.ad Trebel.nam ꝙ
ad ius,ar.ꝯ ff.de adop.ſi pater,& l.per adop.imò presby
ter in poteſtate patris, eſt C.de epi.aut̃.presbyteros.
1.q.1.pueri, & c.eſtote.ff.de adul.ſic eue.inſti.de adop.
§.ult.aliis uidetur, ꝙ quilibet ſacer ordo liberet à pa-
tria poteſtate. liberat.n.à dñio, quod eſt fortius.54.di.
ſi ſeruus ſciente, & c.ex antiquis, & c.ſe.præterea cum
principatus liberet, ut inſt.qui.mo.ius pa.po.§.filius,
multofortius ſacer ordo.96.diſt.duo.j̃.de ma.& obed.
ſolitæ. de ep̃ali, ꝙ liberet, habes.54.diſt.ſi ſeruus ſcien
2 te.¶†Nobis uidetur,ꝙ prælatura inferior ep̃atu, uel ſa
cer ordo non eximat à patria poteſtate in rebus pater-
nis, & in omnibus ſecularibus, cum in iure cautum non
inueniatur.unde ſi clericus iſte uelit agere de p̃rimonio,
ſeu conueniri, uel ſi uelit adire hæreditatẽ,uel ẽt ſi ſu-
per bñficio ſuo uelit agere,uel cõueniri auctoritate pa-
tris, in cuius poteſtate eſt, aget, ſicut in caſtrenſibus.C.
de bo.quæ liber. non ſolum,uſq; ad mediũ: nos tñ dixi-
mus ꝯrium in beneficio,& in oĩbus ſp̃ũalibus,arg.de re-
ſtit.ſpo.ex parte.90.6.diſt.bñ quidẽ.j̃.de iud.c.cãm. in
liis.n.q̃ rõne ordinis, uel dignitatis agit,nihil ad patrẽ.
ff.ad Trebellia.l.ille, à quo.§.ult.& l.ſeq.in prin.imò
auctoritate p̃lati pupillo dabit̃ curator liti.s̃.c.1.12.q.1
c.1.C.de curat.fu.l.fi.in prin.C.de bo.quæ li.l.fin.§.ſi à
patre. ſi aũt maior eſt,aget ut alius.ff.ad Macc.l.ij.ſi au
tem noĩe eccleſiæ aget, certum eſt,ꝙ non requiretur au
ctoritas patris, ſed prælati.s̃.c.proxi.j̃.de procu.c.1.de
epi.l.omnes §.hic nihilomi.& per prælati ſui auctorita-
tem adminiſtrabit,& eius defectũ ſupplebit, ut hic. & li
cet aut̃.C.de epi.presbyteros,dicat, ꝙ legitimã habebit
pater in bonis; hoc fateor in bonis profanis: in eccle-
ſiaſticis autem nec per ſucceſſionem, nec alio modo cõ-
mertium habebit, cum non poſſit de eis teſtari. ſed om
nia debent eccleſiæ remanere.j̃.de teſta.in officiis, & c.
ad hoc, infra de pecu.cleri.c.j.& 3.12.quæſtio.3.& 4.&
5.per totum, nec alio modo debet diſpenſare res ec-
cleſiæ, niſi in ſuas neceſſitates, & eorum, qui ſeruiunt
ſibi cuilibet tamen inter uiuos donare licet pro remu-
neratione ſeruitij, infra de teſt.relatum, & licet etiam
in pau-

a ¶ *Non eſt neceſſaria. Adde de hoc, & dic ut per eũdem Inno. in cap.j.infra de ſchiſmati.*

b ¶ *Conferunt. Adde quòd communis opi. eſt, quòd ultra lectoratum non poſſit alios ordines conferre, de quo per doc.in c.abbates, uerſ.quæro,infra de priui.ĩ 6. Et uide aliquid per abb.in c.quanto, colum.2.de conſti. & in c.ueniens, col.j.de præſcri. & in cle.attendentes, de ſtatu.mo.in apoſ.*

c ¶ *Non habent uocẽ. Adde gl.in c.ex e.infra de ele.in 6.in uer. ſuffragium, & gl.in c.cum.M.ſupra de cõſti.Bal.Pau.de Ca.et do. Alex.in l.fi.C.de teſt. mili. Bart.in l. Lucius.§ imperator. ff.de iure fiſc. Et car. in cle.j.hoc.eod.tit.in prima oppoſi. & in 7. qõ.5. qui dicit, quòd minor.18. annorum non dat uocem, & Alex.in d.§. Lucius, in addi. ad Bar. & uide eundem Alex.in l.ſpurij.§.j. ff.de decurio.*

in pauperes diſpẽſare.1.q.2.paſtor,& c.clericos.16.q.1.
q̃n [14] ſupra.de elec.cum in cunctis,ꝯ.ſo.ibi ius com-
mune:hic de diſpenſatione.nam infra 14.ann.p̱hibetur
diſpenſatio,quod eſt hic notabile. ſupra autem diſpen-
ſare poteſt,cum non ſit prohibitum.j̃.de ſenten.excom.
nuper. ſed adhuc eſt cõtrà.s̃.c.prox. ubi archiepiſcopus
diſpenſat in decimo, ſed corrigitur per iſtam.

SVMMARIVM.

1 *An poßit aliquis præeſſe diuerſis eccleſiis.*
2 *Recipiens ſecundam eccleſiam caret prima, neque poteſt eligere, quam uelit.*

EAm te [literarum.] non enim ſemper literis
Papæ obediendum eſt: quia decipi põt Papa,
ſupra de reſcrip. ſi q̃n, & c.cum adeò. ſunt.n.
literæ aliquando contra ius, uel publicã uti-
litatem. vnde non ualent.C.ſi contra ius,reſcripta, niſi
ex certa ſcientia facta inde mentione, ꝙ p̱ minus lite-
rato, uel minore ſcriberet.17.q.4.§.qui uerò [Sciẽtia]
1 ſupra de elec.cum in cũctis. ¶†Ex vna] qđ fit per vnio-
nem.j̃.de reli.do. quia monaſterium.ff.ar.fur.ce.l.ſi ge-
mina. Itẽ ſi vna parochialis eccleſia alij ſubſit. licitè.n.
prælatus eſt ambarum; & tñ in ſubiecta erit alius preſ-
byter.item ſi aliqua eccleſia in fundo ſuo conſtruat aliã
eccleſiam,utriuſq; prælatus erit: vicarius tñ ſub præla-
to erit in noua; & ſic põt intelligi,ꝙ ep̃i diſpenſatione
2 aliquis præeſt diuerſis eccleſiis.80.diſt.ſanctorũ. ¶† Ad
vnam] olim itaq; non erat ſtatutum, ꝙ careat prima re
cipiendo ſecundã.ſic.j̃.de præbẽ.referente.ff.de col. &
cor.l.j.C.q̃ mi.po.eis. hodie aũt prima uacat, nec põt
eligere, quam uelit.j̃.de præben. de multa. ¶ Tenues]
10.q.3. vnio.21.q.1. per totum. tertiam cauſam habes,
ſ.raritatem clericorum.21.q.1.c.j. poteſt etiam habere
vnam titulatam,& plures cõmendatas.21.q.1. qui plu-
res: ſed hoc ex diſpenſatione ep̃i.70 diſt. ſanctorum: de
hoc no.s̃.de elec.dudum,& j̃.de accu.ſi conſtiterit.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ honores habere non debent, niſi in ſacris ordinibus conſtituti.*
2 *Per epiſcopi diſpenſationem poteſt quis in minoribus conſtitutus ordinibus eligibilis reddi.*

PRæstereà [licet.] ad perſonatus aũt non haben-
tes curam aĩarum bene eligi poſſunt in minori-
bus ordinibus ꝯſtituti,arg.hic à ꝯrio ſenſu.s̃.de
elec.cum in cunctis.§.inferiora,& j̃.e.tuam.¶Item ſi p̱-
ſonatus nullam habet curam, quare cõpellatur ad ordi
nes? ſed ꝯ.s̃.de elec.dudum Ro. ubi dr̃ ꝙ idem iudiciũ
habendum eſt de beneficiis habẽtibus curam aĩarum, &
de p̱ſonatibus.ſed ibi loquit̃ allegando.uel ibi ſpãl̃r ſta
tutum eſt ę̨quale iudiciũ in diſpẽſatione illa de plura-
litate bñficiorum,q̃ eſt oĩno reſtringẽda. non aũt ſic eſt
in electione, q̃ fit ad hmõi honores,q̃ curam nõ habẽt;
& eſſet inutile habere ſacros ordines.ſed adhuc ur̃ ꝯriũ.
1 60.diſt.innouamus. † ubi dr̃,ꝙ honores eccl̃iæ non de-
bent habere niſi in ſacris ordinibus ꝯſtituti. ſed ibi lo-
quitur tm̃ de honoribus, q̃ habent curã, ſicut ex textu
eiuſdẽ c. & aliis eiuſdem q̃õnis habetur. de ę̨tate autẽ
non inuenitur cautum quãtæ ę̨tatis debet eſſe, q̃ eligit̃
ad dignitatẽ curam animarum non habentem. & ideo
uidetur,ꝙ quilibet, qui ſcit & poteſt regere dignitatem
illam, rectè eligitur; etiam ſi requiratur ætas, ſufficit
a maior 14.annorum.[a] cum exinde
poſſit etiam ſuas facultates mini-
ſtrare, & ceſſet tutor, item poſt
14.ann. poteſt eſſe ordinarius iu-
dex.ff.de iud. cũ prætor. imo etiã
pupillus põt eſſe ĩ dignitate.C.de
mili.l.fi. item etiã in patiente de-
fectum in ætate, & ſcientia uidet̃
ſufficere: quia non eſt ſtatutum ꝯ
2 rium.ff.de p̱ba.ab ea. ¶†Aſſumi]
per ep̃m, à quo poſtulari debet, &
non eſt eligibilis. s̃.de elec. dudũ.
ij.aliq̃ dicunt arg.ꝙ hic dicitur,ꝙ
ep̃s per diſpenſationem ſuam põt
aliquem in minoribus ordinibus
ꝯſtitutum facere eligibilem.alij ꝯ.
¶Breue] .ſ.annum. nam intra an-
num, & dimidiũ ex neceſſitate di-
ſpenſatiue quis poſſit promoueri
ad ſacerdotiũ. 77.diſt. monachus.
dimidium enim ſubtrahimus pro-
pter ordines minores. uel dic in-
tra annum, & dimidium.

a ¶ *Maior 14.ann. Ad de Arch.in c.ſi eo tẽpore, de reſcr. in vj. & adde,quòd Io. An. in c.ex eo.infra de electio.in vj. & in d.c. ſi eo tempore in glo. fin.tenet quòd pupillus poteſt eſſe canonicus: quæ opi.ſeruatur de facto ſecundũ Hẽr.Bohic.in c.ſuper inordinata, infra de præbẽ. Et etiã adde, quòd in dignitatibus ſine cura ſufficiunt 20.anni nec minus, & cum diſpenſatione ordinarij. ita Henri. in d c.ſuper inordinata alleg.text.in c. vnico, infra iſto eod. tit. in vj.*

SVMMARIVM.

1 *Ordinati an ex aliquo peccato poßint deponi.*
2 *Si quis promoueri nolit, non poteſt excommunicari.*

QVæris à nobis [beneficiis] quę̨ tñ ordines cer
tos non requirunt: quia ſi requirerent, tunc
eis præcisè auferuntur beneficia,& aliis con-
feruntur,ſupra e.c.j. [Salua] 34.diſt.habuiſſe
1 1.q.1.ſacerdotes. ¶†Ordinari] & tñ deponi non debẽt,
ut ſi eſt peccatum occultum, quod diſpenſationem non
requirit:ſed nec tũc deponendi ſunt, ſed ſub intermina
tione diuini iudicij obteſtandi, ut non miniſtrent.s̃.de
tẽp.ord. quæſitum. [Minimè] 24.diſt. ſi qui clerici,pla
cuit, & c.geſta.j. & c.Honoratus, & c.conſuluit. [Con-
trarium] 1.q.6. ſicut 23.q.4.diſplicet.8.q.1. in ſcriptu-
ris [præferantur] in ſtallo,& honore. ¶Vtiles] 74.diſt.
conſuluit. fortè quia ſunt prudentes in temporalibus,
50.diſt. accedens [auferantur] qualiter cogendi ſunt,ſi
neceſſitas,uel utilitas ſit eos promoueri ad ordines uel
2 dignitates,no.74.diſt.in prin. ¶†Auferantur] ſi nolue-
rint promoueri:quia ſi uoluerint p̱moueri, cum crimẽ
ſit occultum,non poterũt eis auferri beneficia. Si quæ-
ras, an poſſint p̱hiberi ab ordinibus. Rñ.ut dixi ſupra
de tẽp.ord.ex tenore.ſuperior aũt,licet dicat ſubditus,
ꝙ læſam habeat conſciam,non debet ei credere,& põt
ordinare eum,uel alij cõmittere ordinandum,j̃.de offi.
deleg.paſtoralis.§.pen.j̃.de ſimo.per tuas. iij. non autẽ
credimus,ꝙ nolens promoueri poſſit excõmunicari, cũ
nemo p̃cisè cogẽdus ſit creſcere 74.diſt. geſta, & c.ubi.
item ſequitur hoc inconueniens. excõmunicatus in ſe
nouit impedimentum irregularitatis, uel aliud, quare
promoueri non põt, & ex alia parte cum per offenſam
manifeſtam inobedientiæ ſit excõmunicatus, nõ eſt ab-
ſoluendus,niſi ſatisfaciat.ſic nunquã abſoluit,j̃.de uer.
ſig.ex parte. item hæc decr.&c. uidetur dicere, ꝙ tm̃
per ſubtractionem beneficiorum cogendus ſit.73.diſt.
cap.j.ij.& ult. ſed contrà.100.diſtinctione. cap.j. ut ibi.
¶Compellas] hic colligitur differentia inter hunc ca-
ſum,ſiue hanc pœnam, & ſuperiorem: quia hic cogitur
per ſubtractionem promoueri, cum nõ dixerit ſe cri-

pꝛimoſum. ſuperior non cogitur promoueri, licet aufe-
rat ei beneficium. ¶Per amiſſionem] ad tempus.in hoc
enim caſu non ex toto auferuntur ſibi locus, & benefi-
cium, & aliis conferuntur : ſed tantum ad tempus,quo-
uſque ordines recipiat ; & hoc innuit uerbum , cõpel-
las. ſi enim auferantur ſibi ex toto, non cõpellerentur
ulterius ꝓmoueri. in ſuperiore auté caſu ſibi perpetuo
auferetur beneficium ſtatim,cum promoueri recuſat.

AD aures noſtras [putabas.] nam ſi in ueritate eſ-
ſes peritus , ita munitus eſſes prudentum regulis,
ꝙ in ſingulis ęgritudinibus præterita, præſentia, & fu-
tura cognoſceres, ut dixit Hipo. [Remordet] ꝙ impe-
ritè egeris : alias euentus mortalitatis non imputatur
medico.ff.de offi.præſi. illicitas.§.ſicuti ff.ad l.Aquill.
qua actione §.ult.ff.de uar.& extraor.cog.ſi medic. uel
etiam ſi remordet conſcientia, ꝙ egeris negligenter.ff.
mand.ſi fideiuſſor. de hoc no.j de homi.tua.

SVMMARIVM.

1 *An ſemel ſuſpenſus intelligatur perpetuò ſuſpenſus.*
2 *Si per annum quis in excõmunicatione, uel interdicto perman*
ſerit, ſpoliari debet omnibus beneficiis.

1 CVm bonæ [ſuſpenſionis.] † Ab officio & bene-
ficio ſi quis ſuſpenditur ſimpliciter , non addi-
to, perpetuò, tamen perpetuò intelligitur ſu-
ſpenſus, ſi ſit cum cauſæ cognitione, ſcilicet ſentẽtian-
do & diffinitiuè. ſi proceſſum eſt criminaliter agendo,
uel inquirendo, uel alias criminaliter agendo de cri-
mine. arg.infra de actio.inquiſitionis,& tũc ſtatim poſ-
ſunt eius beneficia conferri aliis , cum ſit dãnatus per
ſententiam,ut not.infra de conceſſ.præben.literas.ſi nõ
ſententiando diffinitiuè, ſed interloquendo,ut cum ad
hoc non ageretur, ſuſpenſus ſit aliquis ſimpliciter, nõ
intelligo eum ſuſpenſum perpetuò, ſupra de conſtit. ex
literis. ſed ſi eſſet temporalis iudex,& nõ expreſſit cau-
ſam ſuſpenſionis, qui ſuſpendit, intelligatur ſuſpendiſ-
ſe toto tẽpore ſuæ adminiſtrationis,ff.de pe.l.ult. hoc
non credo : imò ſemper erit ſuſpenſus, quouſque abſol
uat̃, ne rũpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ. 23.q.6.
excõmunicatorum,ſupra de conſuetu.cum inter uos. ſi
uerò expreſſit offenſam,uel euidenter apparet,uel pro-
pter cõtumaciam ſuſpendit, q̃ forte pendente lite con-
tingunt, intelligitur ſuſpendiſſe, quouſque ſatisfaciat
de contumacia, uel offenſa, pro qua ſuſpẽſus eſt. 2.q.5.
presbyter.81.diſtin. ſi qui ſunt. & idem intelligimus in
ſtatutis factis. ſic ſupra, ut ſi aliquis in aliquo negotio
fuerit inobediens, ꝙ ſit ſuſpenſus, ſupra de conſtitu. ex
literis, ubi no.& horum beneficia nõ debent aliis con-
ferri, niſi primò ab eis ſententialiter remoueantur. &
idem etiam intelligimus, ſi ſint excõmunicati. nam per
ſuſpenſiones temporales, uel excõmunicationes nõ in-
telliguntur priuari eccleſiis, niſi ſuper eis feratur ſen-
tentia, ut no.glo.omnibus. ubi autem,ſ.ad tempus ſu-
ſpenditur, ſtatim finito tẽpore re-
dit ad eccleſiam,& ceſſat ſuſpẽſio,
a ff.de poſtu. puto. ſecus eſt, [a] ſi ſit
ſuſpenſus, quouſq; ſatisfaciat: qa
tunc neceſſaria eſt ſpecialis abſo-
lutio etiam poſt ſatisfactionem.
2.quæſt. 5.presbyter. Ratio aũt di
uerſitatis ea eſſe poteſt : quia cum
certum tẽpus habet ſuſpenſio, nec
aliud exigitur, nulla poteſt eſſe dubitatio de eius abſo-
lutione. ſed qñ dicitur,quouſq; ſatisfaciat, multæ poſ-
ſent eſſe dubitationes : quia vnus diceret plenè ſatisfa-
2 ctum ,& alter negaret: alij contradicunt. ¶†Habuerãt.]
omnibus enim beneficiis tam habitis ante excõmunica-
tionem, q̃ poſtea acquiſitis debet ſpoliari per ſententiã,
ſi ꝑ annum in excõmunicatione, uel interdicto perman
ſerit. & ſic intelligimus hoc. & 11.q.3.rurſus. per quod
c.mitigatus eſt rigor capituli, ꝙ præcedit in ead.quæſt.
ſi quis presbyter. ubi dicitur, ꝙ ſtatim poſt excõicatio-
nem locũ amittit, niſi ſtatim docuerit de iniuſtitia ſen-
tentiæ, & poſt talem ſententiam latam poſt annum ſu-
per amiſsione beneficiorum nõ audietur ulterius ſuper
eis,ut in d.c.rurſus. ſed tantum ſuper crimine, pro quo
hi fuerint excõmunicati audientur.C.de requir.re.l.ij.
& poſſet etiam dici , ꝙ ſolus lapſus anni ſine ſententia
amotionis à beneficiis ſufficit, ut ulterius non audiatur
ſuper beneficiis ; & ita uidetur loqui.c.rurſus. quæ aũt
dicuntur in excõmunicatione, eadẽ intelligo in ſuſpen-
ſione,arg.hic, & licet hic dicatur de triẽnio,idem eſt in
anno, infra de cleri.non reſid.ex tuæ, contrà, ſ.ubi non
expectatur niſi per ſex mẽſes. ſed ita in alio caſu loqui-
tur,ſcilicet qñ latitans poſsit ſpoliari eccleſia etiam ſi-
ne delicto. hic autem loquitur in præſente excõmuni-
cato. [Poſtmodum] hic habes, ꝙ ſuſpenſi eligi nõ poſ-
ſunt; de hoc no.ſupra de conſuetu. cum dilectus.

a ¶ Secus eſt. Imo. in cap. ex literis prout ibi, in viij.col. refert Feli. ſupra de conſti. ſequitur hoc dictum Innoc. hic.

A Multis [decreuit] 60.diſt.nullus in epiſcopũ. [ha-
buiſſe] ſupple ſacros. nam primitiua eccleſia ſub-
diac.habuit 21.diſt.1. & 35.diſt. c.j. [in quibus] uerba
Innoc.ſunt [Vrbanus] 32.diſt. erubeſcant. [& iterum]
32.diſt.nemo. [Synodo] 32.diſt.ſi quis eorũ [ſtatuiſſe]
31.diſt. ante 28.diſt.nullum.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid precibus ordinatus dici poſsit ſimoniacus.*
2 *Munus interuenire debet ad hoc, ut dicatur quis ſimoniacus.*
3 *An adulationem faciens dicatur ſimoniam committere.*
4 *Abbatis nomen magis eſt ſolicitudinis, quàm ordinis, uel ho-*
noris.

TVam in domino [reſpectu.] 1.q.1. quibuſdã
1 laici fortè habebant. [Laici] † dicunt quidã
indiſtinctè, ꝙ ſi quis precibus ordinet̃, ꝙ ſimo
nia cõmittitur ; & inducunt pro ſe arg.1.q.1.
ordinationes.7.q.1 .in ſcripturis,j.de iure patr. ꝑ tuas.
ſed certè non ſunt illa uiolenta arg. quidam tñ hoc cõ-
cedunt, ſi eſt indignus : ſed ſi eſt dignus, licitè porrigit
preces ſuperiori pro ſe.1.q.1.§.nũc itaque. & etiam ca-
nonicis,ut expreſsè habes,infra de ſimo.tua. nõne lici-
tum eſt cuiquam deſiderare ꝓ Deo rogare, ut ſorti do
minicæ aſcribatur, ut ſacramẽta ſibi liceat in ſacerdo-
tali ordine miniſtrare? ꝑterea Papa ad multorum peti-
tiones petentibus ꝯfert beneficia,ſupra de reſcr captũ,
& ſeq. ſi quis aũt rogat electores, ut eligatur ad curam
aĩarum,uel in p̃latum tanq̃ ambitioſus honoris,illicite
ſunt p̃ces. 1.q.1.nullus itaque, & q.6.ſicut.C.de epiſ.&
cle.ſi quenquã.ſi aũt p̃cibus alienis ordinetur,uel ꝓmo
ueatur qs,& ſunt p̃ces carnales,& ꝓ indigno,ſimonia cõ
mittitur. 1.q.1.de ordinationib.& c.ſunt nõnulli.ſi uerò
ſunt pro digno,licet ſint carnales, dũmodo non habeãt
reſpectum ad preces,ſed ad meritum eligendi,uel pro-
mouendi,uel ordinãdi,non cõmittitur ſymonia,ut hic.
1.q.1.quibuſdã. ſi autem ſunt ſpirituales,iuſtæ ſunt pre
ces, & non cõmittitur ſymonia. 1.q.1. latorem. ¶ Forte
melius dici poſſet, ꝙ licet quis ſiue ꝓ ſe, ſiue ꝓ alio ro-
get ſiue electores, ſiue quoſcũq; alios etiam ꝓ indigno,
ſiue

ſiue pro dignitate, ſiue ꝓ bñficio, non dr̃ hẽre bñficium
ſimoniacum,licet peccet iniuſtas p̃ces fundendo,niſi fa-
ceret intendens obligari collatori bñficij ex p̃cibus,uel
exonerare illũ,quẽ rogat ab aliquo ſeruitio, quod ei fe
cerat,ꝑ exauditionẽ præcum.¶Idẽ.n.reputo remittere,
quod dare;& bñ eſt remittere , cũ remittit obligationẽ
naturalẽ,quæ eſt ad antidora,[a] ar.
ff.d.calũ.l.ij.in prin.& l.iij.in prin.
ff.de peti.hære.ſed ſi.§. cõſuluit.j.
2 q.j.ſiquis neq;.¶†Et põt ea eſſe rõ,
qa ad hoc , ꝙ ſit ſimonia, oportet
munus interuenire.j.q.j. ſunt non
nulli.hæ aũt p̃ces non pro munere
dantur,ut diximus: quia ſi pro mu
nere darent̃,& offerrent̃ , tunc ſe-
cus eſſet.ſed pro cõſilio,licet ſępè
inhoneſto,qñ a ſe porrigunt̃, & ẽt
ab alijs aliqñ,ſed tñ nõ ſem ꝑ, pu-
ta ſi ſolũ Deũ in ſua promotione
attendit,& non potentiã,uel diui-
tias ſeculares,ar.viij.q.c. qui ep̃a-
tum. ſed tñ licet ipſe ſimoniacus
ſit,q ita male rogat.j.de ſimo.tua
nõ tñ ille,qui rogatur,eſt ſimonia
cus,niſi dans bñficiũ,uel dignitatẽ
preces ſecutus ꝑꝑ preces dederit ,ut hic colligitur à cõ
trario ſenſu:imò & ſi preces pro indigno ſecutus eſſet,
non tñ renunciare tenetur niſi forte expreſſiſſet,ꝙ ꝑꝑ p̃
ces facit.j.de ſimo.c.ult.Et idẽ eſt,ẽt ſi pecuniam daret,
ar.eiuſdem decre.ſed quid ſi dedit alij,uel preces por-
rexit alij ex pacto,ſ.ꝙ ꝑꝑ datã pecuniã,uel preces por-
rectas det operã,ꝙ habeat bñficium?Rñ.idem, ac ſi de-
diſſet collatori bñficij.j.q.v.præſentium. nec diſtinguo,
3 utrum fiant preces pro digno,uel pro indigno. ¶†Item
carnaliter,an ſpiritualiter fiant,cũ hoc ipſo ſit ĩdignus,
& hoc ipſo ſint preces carnales , ꝙ ex pacto ꝑꝑ preces
uult habere bñficium.ſi aũt faciat adulationem, ut bñfi
cium habeat,põt dici munus ab obſequio, & reputãdus
eſt ſimoniacus ſm̃ p̃dictam diſtinctionẽ.j.q j.ordinatio-
nes &.iiij.c.ſequen.tamen non tenetur illud bñficium re
4 ſignare,ar.j.de ſimo.c.ſi.¶†Non aſcendat]forte erat ir-
regularis,qui tamen põt eſſe abbas,ar.l.di. accedens , &
non ſacerdos,ut ibidem,ar.C.de his qui imple.ſti.l.j.li.
xi. abbas enim potius eſt nomen ſollicitudinis,quàm or
dinis,uel honoris.xviij.q.ij.hoc tantum.

a ¶ Ad antidora. Et ſic habes hic, quòd ſimonia eſt deducere ĩ pactum obligationẽ ad antidora. Adde Hoſt.in ſum. de uſu. §.quæ pœna uer.ſi tibi, & B. Tho.ſecunda ſecundæ.q.xxviij ar.ij.in reſpõſione ad ſecundum argumen. Et plures concordantes ad hoc allegat Fel.in c. ad audientiam.ij.col.vij.uerſi. fallit ſecundo ſupra de reſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid pſalmiſtatus ſit ordo, & ad quem ſpectet hunc con-*
ferre.

CVm contingat[ſtatutum]lxviij.di.qm̃ [Impoſi-
tio]quæ idem eſt,quod bñdictio.i.q.i.manus;de
1 hoc no.ſ.de ſup.negli.præla.c.j. ¶†Ordo] q ap-
pellat̃ pſalmiſtatus;& ſic apparet pſalmiſtatum eſſe or-
dinem.xxiij.dĩ.pſalmiſta.ar.ꝯ.xciii.di.ſubdia.lxxvij. di.
illud.& hunc ordinẽ cõfert quilibet ſacerdos.xxiiii. di.
pſalmiſta argu.ꝯ quia nõ debet ordinari ſine titulo.lxx.
diſt.c.i.& titulum cõferre non põt.xvi.q.vij.nullus oĩno.
Sed rñdeo illud capitulũ dicere, ꝙ nõ põt ſacerdos da-
re præbendas de nouo in locis,ubi dare, non conſueue-
runt.ſ.ꝙ ubicunq; ſit,habeat eas ẽt non reſidens in ec-
cleſia ſine licentia epi;ſed in bñficium,quaſi unde uiuat
dare põt.uel dic ꝙ illud.c.eſt locale,uel loquitur de p̃-
bendis habentibus curam animarum,uel dic, ꝙ licet ſa
cerdos non haberet bñficia,quæ conferat ordinato, ha-
bet tñ ptãtem conferendi pſalmiſtatum uel ad ſuum pa
trimoniũ.j.de præben.tuis:uel ſi ab alio ſibi conferatur
bñficiũ.de hoc tñ ordine credimus,ꝙ ſi omittatur,& cõ
feratur uel lectoratus,uel hoſtiariatus,ꝙ non eſt repe-
tendũ:ſed ſi aliquis aliorũ ordinum omittatur, recipien
dus eſt.¶Ratio diuerſitatis eſt:quia in hoc ordine nullũ
officium ſpeciale cõceditur:ſed in alijs ſic, & recipiẽdo
quẽlibet aliorum ordinum uidetur recepiſſe ptãtem fa
ciendi omnia,quæ ad hunc ordinem pertinent imò ali-
qui dixerunt,quod iſte ordo abiit in deſuetudinem:ſed
nos hoc non credimus.

SVMMARIVM.

1 *Monachus,qui non petita licentia ad aliud tranſiuit monaſte-*
rium,debet ad id reuerti,ſi monaſterium eum petierit. quan
do autem non teneatur reuerti,habes in no.2.

INtelleximus [ad monaſterium] ordinis S. Be-
1 nedicti[Canone]xix.q.iii.mandamus.¶†Reuer
tatur] ſi monaſteriũ eũ petierit.vii.q.i. nõ opor
tet.ipſe tñ repetere nõ põt:uel de nouo ſpoliãdus eſt,ar
gu.ſ.de renun.ꝙ in dubiis.nõ.n.melioris cõditionis de-
bet eſſe delinquens,quã nõ delinquens[Cucullam]ſi tñ
erat monachus,arg.xciii.diſt.p̃cipimus.xxxiii.q.v. quod
2 Deo.¶†Exercere] .j.de regula.licet ꝯ.So.illud intelligi
gitur,cũ licẽtia petita tranſiuit,& iõ redire non põt ad
canoniã priorẽ.hic cũ licẽtia nõ petita. ſed ꝯ.j. de regu.
ſanè.ubi dr̃,ꝙ ſi locus,ad quẽ trãſiuit, eſt arctior, ꝙ ibi
manere põt.ſed ibi fuit ꝑmiſſio,ſiue diſpẽſatio. uel hic
ſtrictioris uitæ erant canonici regulares, quã monaſte-
riũ monachorũ,ar.j.de reg.ſanè.Sed oppones, ſi licẽtia
nõ petita hic tranſiuit, ergo fuit apoſtata,& ſic non de-
bet promoueri.iii.q.iiii.beatus. Rñ. licet fuerit apoſta-
ta : nõ tñ impedit̃ eius ꝓmotio poſt ſñiam ſuprà de tẽp.
or.c.ul.& no.eo.ti.ex tenore, niſi ordinẽ in apoſtaſia ſu-
ſcepiſſet.j.de apo.c.ulti.dic ꝙ licite trãſiuit, & licitè re
diit:qa ſi nõ inuenit religionẽ,q̃ ibi credebat̃.uel dic,ꝙ
ſi tranſiſſet ẽt ad minorem religionẽ,nõ eſt tñ apoſtata:
qa in nullo uenit contra ea,quæ ſunt de ſubſtantia ordi
nis,cum ſemper in alicuius obedientia fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Qui ordinauit aliquem,non poteſt poſtea ei irregularitatẽ ali-*
quam,uel crimen aliquod obijcere,niſi ex cauſa ſuperueniẽte
2 *Epiſcopus licet de crimine excipere non poſſit,iudex tamẽ de ſuo*
officio inquirere poterit.
3 *Succeſſor non tenetur de delicto,ſed de facto defuncti.*

ACcepimus [te infeſtanter] Supple & cõquerẽte
de nobis,ꝙ ſuꝑ eorum ꝓuiſione tibi ſcribimus,
cũ ſint indigni. & his Papa rñdet[Ac iõ]ſed ſi
hanc diligẽtiã omiſeris,ſed qa hãc diligẽtiã hẽre nolui
ſti:& iõ tibi eſt ĩputandũ,ut de cætero ꝯ eũ nõ audiaris.
1 ¶†Contra illos]petentes bñficiũ.nã cum ſint connexa &
ordo,& titulus,ut.lxx.di.c.j.uno dato , reliquũ dare te-
net̃.j.de p̃ben.cum ſm̃ & ideò de mero iure non debet
contra eum admitti exceptio ordinatoris de crimine ad
idem.iiii.q iii.ſi quis teſtibus,niſi deliquerit,ut hæc uel
niſi de nouo ad eius noticiã ꝑueniret,& ſuꝑ hoc fidẽ fa-
ciat.j.de exce.paſtoralis.ſed certè nec de eo, quod poſt
ad eius noticiã ꝑuenit,põt excipere,tunc.ſ.cũ teneretur
examinare,examinationẽ.nõ fecit:qa tũc nõ prodeſt ei

ignorantia, ar. op. de clandeſti. deſpon. cum inhibito. §. ſi quis. nec litera iſta dicit, ꝙ audiatur ordinator de crimine ordinati, licet dicat Papa ꝙ faciat eũ examinari, & qui alios p̃ter ordinatorem audit; poteſt tñ uerius dici de æquitate, ꝙ exceptio crĩs ſiue p̃cedentis, ſiue cõſequentis ordinationem ſemp habet locũ: qa bñficia non debent ꝯferri niſi dignis. ſ̃. de reſcr. cum adeò. ĩ. de præſum. dudũ. ipſe tñ, q talem ordinauit, puniendus eſt. ĩ. c. ꝓxi. ſed ſi obiiceret illiteratura, uel irregularitas, ſiue p̃cedens ordinem, dum tñ non eſſet in culpa, ſiue ſequẽs, nõ auditur, qn teneatur ſibi dare neceſſaria. ſ̃. de tẽp. or. uel non eſt cõpos. 24. diſt. ſi qs. & facile talis diſpenſationem habet. ĩ. de fil. p̃sb. ueniens, ꝓpoſuit. ſi aũt à p̃deceſſore eius eſſet ordinatus, non idoneitatis de mero iure admittiẽ exceptio. Sed hæc litera ꝯ̃dicit. ſed expone, non poteris p̃textu exceptionis, qñ tu ordinaſti. uel dic ſpãle in hoc caſu, ut ſucceſſor teneaẽ, niſi alius p̃ſentauerit: qa tunc habet exceptionem, ꝙ p̃ſentator primò cogaẽ in neceſſariis ꝓuidere, ĩ. de p̃ben. cum ſcd̃m. & ſi p̃ſentator non poſſet ꝓuidere, nec in menſa habere ordinatum, tenebitur eṗs, cũ in culpa fuerit aliquem ordinando ſine titulo. 70. diſt. c. j. uel niſi alius ſit, ſicut arch. ad quẽ ſpectat de officio. ĩ. de offi. archid. ad hoc ipſum examinauerit & ordinãdum præſentauerit: tunc aũt, qa iuſte potuit ignorare, põt excipere de idoneitate. & in his caſibus intelligiẽ finis huius decr. & ĩ. de p̃ben. cum ſcd̃m. ubi dr̃, ꝙ põt excipere de idoneitate, & archid. examinator puniẽ, & forte in ꝓuiſione ordinati. 24. diſt. qñ de examinatione tñ dic, ut no. ĩ. c. ꝓxi. de quãtitate
2 aũt & qualitate beneficij ſemper põt excipere. ¶†Eſt tñ dignum no. ꝙ licet eṗs non poſſit de crimine excipere: iudex tñ de ſuo officio inquiret. vnde habes, ꝙ hic Papa mandat tales examinari, ut hic, & ĩ. de p̃b cum ſcd̃m, ar. 2. q. 7. quærendum. ff. de poſtul. quos ꝓhibet, de app. ꝯſtitutis. ff. de adul. l. j. §. ſi publico. de peti. hære. l. ult. ſi aũt alius eṗs mandet alij, ꝙ ordinet, tunc & ſi mandans non eſſet ſufficiens: tñ ordinator ad ꝓuidendum ordi-
3 nato non tenetur. 9. q. 3. epiſcopum. †Prædeceſſoribus] no. ſucceſſorem teneri nõ dico de delicto, [a] ſed de facto defuncti. de hoc no. ĩ. de p̃ben. cum ſecũdũ. Reputare] 23. diſt. diaco. 8 q. 2. dilectiſſimi. ĩ. de cler. cõiu. diuerſis, ĩ. de accuſ. nulli, ĩ. de ſent. excõ. in præſentia, ff. de lib. cau. ſiqs ſciens. 74. diſt. c. geſta. [Prouidere] ubi tñ prouiſio ad eṗm pertinet, ar. ĩ. de offi. ord. licet in corrigendis, & ſupra de reſcript. Abbatem.

a ¶ *De delicto. Intellige proprio ipſius p̃lati: ſecus, ſi ad eccleſiam lucrum peruenisſet, ita Bar. in l. j. colum. ij. uerſ. quæro, utrum detur, ff. de priui deli. & in l. qui opus, & ibi docto. ff. de noui oper. nun. & Anto. de Butr. in c. j. §. quibuſ. ĩ. de priuil.*

SVMMARIVM.

1 *Non excuſatur epiſcopus propter examinationem Archidiaconi, cum prælatus non debeat ignorare uictum ſubditi ſui.*
2 *Eo ipſo quòd ordinatus apparet indignus, & ordinãs ſimiliter.*

1 Cvm ſit ars artium [inſtruant.] ¶ †Nota quòd non loquitur de examinatione, quæ quandoq; ſpectat ad archidia. infra de offi. archid. ad hoc. ſed de quadam inſtructione ſacerdotum tantum, quam neceſſe habeat epiſcopus facere. & ex hoc ſatis colligitur, quòd propter examinationem archidia. non excuſatur epiſcopus, cum & ipſi inſtruendo cognoſcere poſſunt, an ſint digni; quamuis poſſet dici hoc locum habere, quando non eſt archid. qui examinet, & eſt not. ꝙ ubi non ex officio, ſed de ſpeciali mandato aliquis examinat, non tenetur prouidere examinator, ſed mandãs: ſecus, ſi ex officio examinaret, ut no. ſupra proxi. c. Reſpon. melius dicitur, ꝙ hæc diſtinctio non habet locum quo ad ꝓuiſionem eccleſiæ: quia à neutro debet ei ꝓuideri, niſi ſit dignus ſupra cap. proximo. ſed habet locum quo ad pœnam ordinantis, & examinantis, & pro-
2 uiſionem neceſſariorum, ut hic. ¶†Ordinatos] ex mala ordinatione indignus apparet ordinator. 81. diſtin. tantis, argum. infra de re. iur. quamuis. C. de reſcind. uend. quiſquis. & intellige hoc, quando per ſeipſum examinauit. ſi enim per alios, ipſi tantum punientur. 24. diſt. quando, niſi ſit ei imputandum, quòd malos ad hoc officium deſtinauit, ff. nau. ca. ſta. l. ulti. §. hac, & §. ſequen. quod melius dicetur.

QVamuis multa [tolerare.] ſubſtantia enim ſacerdotij & ſaltẽ in epiſcopis, eſt diuinitus tradita eloquia, & diuinarum ſcripturarum doctrina. 28. diſtinc. omnes pſallentes.

SVMMARIVM.

1 *Vnctio ſacra quam habeat ſignificationem.*
2 *Per baculum, quo utuntur Epiſcopi, quæ deſignantur.*

De ſacra vnctione. Rubr.

CVm ueniſſet [apud uos] Græcos. ſcribentium Patriarchæ Conſtantinopoli. Latino: ſed proximus ante eum fuerat ibi Patriarcha Græcus, à quo iſte epiſcopus erat conſecratus [Suppleri.] 1. q. 1. §. ecce [Cor,] ideſt anima, quæ hic ideò dicitur cor: quia in anima nõ fructificat vnctio, ubi de corde & uoluntate non procedat. [Infirmatur] 115. diſt. §. ſed iſtud [Fidei,] ideſt fideles presbyteri. uel, ideſt ſecundum fidẽ ſanctam, [Infirmum] ideſt infirmo proderit contra infirmitatẽ corporis, ut uel eam minuat, uel ut patientius tolleret, & etiam proficiet ad ſalutem æternã. [Vnctionem,] ideſt vnctio, ideſt gratia Spirituſſancti inuiſibilis, quæ fiet in
1 anima, corpore exterius vncto. ¶† Signum] ut præter id, quod ingerit ſenſibus hominũ, ſcilicet ipſam vnctionem, & characterem animæ infixum, & aliud faciat uenire in notitiam hominum, ſcilicet gratiam animæ infuſam. ſed ipſe character ante, quã ſit impreſſus, ſacramentum eſt, dum efficit quod deſignat: quia infuſionis gratia in anima cauſa eſt, & idipſum deſignat, ut poſt id quod ingerit ſenſibus hominum, ſcilicet ipſam vnctionem & characterem ante infixum aliud faciat uenire ad notitiam hominum, ſcilicet gratiam animæ infuſam. hic etiam character animæ impreſſus eſt ſacramentum: quia facit, quod ſignificauit: quia præter id, quod deſignat, ſcilicet gratiæ infuſionem, & etiam ipſius gratiæ infuſionis cauſa eſt. vnde ſequitur, quòd ſi di. [quod deſignat.] ſcilicet ſalutem. [quod deſignat] quid deſignat vnctio, quid oleum, quid balſamum, inferius dicitur. [Cathecuminorum] .i. quo vngũtur cathecumeni & infirmi. [Et conficitur] ſupple ad exhibendum extremam vnctionem. [Conficitur] &c. nam & de chriſmate fiunt exteriores vnctiones, ut ſequitur. ¶Myſtica] ideſt ſignificatiua, ideſt propter ſignificationem. [Abintus] procedit, ideſt de conſciẽtia [Mortis] ſupple ducẽtis [Cortina, i. infidelis vnius alium ad fidẽ per bona opera trahat. [Vnguento] .ſ. chriſmate. [Vnge] .i. mẽtem humilia. uel .i. mentem miſericordiæ habe. [Et fac] .i. munda opera fac [Diſtillauerunt] .i. opera mea dederũt bonum odorem aliis [Oleo] .i. chriſmate, in cuius confectione eſt oleũ [Balſamo] .i. chriſmate, in cuius confectione eſt balſamũ. [Sicut] ad id, quod ſeipſum. ſ. ad ſalutẽ [Illius] .ſ. Chriſti. [Cap̃.] 33. q. 5. cum cap̃. [Vnxerit] .i. mihi gratiam infundit [Euangelizare] .i. p̃dicare. [Annũ] 1. q. 1. iudices [Delibutio] .i. unctio [Capitis] i. Chriſti [differentia] 96. diſt. duo [Nos] .i. oẽs Chriſtianos [Vos] Chriſtiani [Genus] .i. electi generis hominum [Regali] .i. eſtis reges. i. bene uos regentes, & eſtis ſacerdotes. i. ſancta exempla exhibẽtes [In pectore] 96. diſt. peruenit, de conſe. diſt. 6. de his [Manus] de conſe. diſt. 4. de hinc. c. presbyteri, & c. nouiſſime, ubi iſtarum unctionum ſignificatio habetur [Per cap̃.] qđ hic intelligitur idẽ, qđ uertex [Oculi] .i. intellectus [In capite] .i. mente [Cuius] mentis] Odorẽ] .i. ad eius famoſiſſimam miſericordiam [Nomen] .i. cuius fama de infinita miſericordia [Simplex] de conſ. diſt. 4. presbyteri [Idem] 95. diſt. pueniẽ ꝯ̃ ſo. illud ad tp̃s ꝑ ſcandalo fuit toleratum, licet hodie, ſi ſacerdos ſimplex chriſmat, nihil ageret. ſ̃. de cõſe. quanto. 2. q. 7. accuſatio [Vicarij] 68. diſt. quorum [uenerat] ad robur, ſed ꝑ baptiſmũ bñ, erãt abſoluti à peccatis [Catachyſmo] .i. diluuio [Iudaizat] hic colligiẽ aperte aliũ ordinẽ in ſubſtnatia habuiſſe diaco. in ueter. teſtõ, aliũ in no. alias iudaizare vr̃ eccleſia in identitate [Baculo] de cõſe. diſt. 1. nul-
3 lus. 45. di. diſciplina. ¶†Per hiſtoriã] no. ꝙ cũ Petrus miſiſſet Marcialẽ, & collegã i Germaniã, mortuus eſt Marcialis, & collega rediit ad Petrum, & Petrus dedit ei baculum, & p̃cepit ei, ꝙ tãgeret mortuum, & diceret ei, ſurge in noĩe Dñi, & ꝙ iret ad prædicãdũ, qui cũ. 40. die à tp̃e mortis rediiſſet ad eũ, tetigit mortuum, & ſurrexit, & quia poſt non recuperauit baculum, non utitur eo. hæc eſt hyſtoria myſtica ratio eſt: quia baculus in ſummitate habet recuruationẽ quaſi ad trahẽdum, qđ Papæ hic non eſt neceſſe: quia nullus ab eo diuertere põt. item ꝑ baculũ deſignaẽ coertio. accipiũt ergo reliq p̃lati baculũ à ſuperioribus in ſignũ, ꝙ accipiunt coertionem. ſed cũ Papa à ſolo Deo habet poteſtatem, nõ debet habere baculum. 21. diſt. in nouo, & c. quãuis.

SVMMARIVM.

1 *An manum impoſitio ſit neceſſaria in ordinatione.*

De ſacramẽtis iterãdis, uel nõ. Rub.

PAſtoralis, Et. ĩ. [conſulere] licet nõ rñdeat, tu dic, ꝙ nõ debet miniſtrare ante, q̃ ſuppleatur. 52. di. ſolicitudo. ĩ. e. c. ult. alij dicunt, ꝙ manus impoſitio nõ eſt de ſubſtãtia ordinis, & iõ celebrare põt [Manuũ] .i. bñdictione. 1. q. 1. manus. & hæc manus impoſitio fit nõ ſolũ ſubdiacono, ſed in minoribus ordinibus cõſtitutis. 69. diſt. c. 1.
1 ¶†Conſecratoria manus impoſitio aũt nõ fit niſi diacono & ſupioribus. ĩ. e. c. ult. 23. diſt. ſubdiaconus. tu dic, ꝙ hæ impoſitiones non ſunt neceſſariæ: qa uera litera eſt diaconatus. [Delinitus] .i. unctus ẽm uerã literã, q eſt diaconatus, nõ eſt neceſſaria iſta gl. quia diaconus bene recipit manus impoſitionẽ [Supplendum] ſ̃. tit. proxi.
2 cũ ueniſſet, in prin. 1. q. 1. §. ecce. ĩ. e. c. ult. ¶†Supplendũ] qa ſibi fiet manus impoſitio, & dicetur oratio, quæ dr̃, qñ fit manus impoſitio. ĩ. c. ult. ſed in ſcd̃o caſu, ubi oleo unctus eſt, non credimus balſamo ungẽdũ, de quo oleo & balſamo fit chriſma. ſ. & de chriſmate ungendum eſt. ſ̃. tit. proxi. c. 1. circa prin. erat ergo chriſmate ungendus, & oratio dicenda, quæ dici cõſueuit, cum chriſmate ungiẽ, licet dicta fuerit. nec habet in hoc ſacro, ubi nõ ſunt diuerſi actus, locũ, quod omiſſum eſt, caute ſupplendũ: ſed quaſi totũ eſt iterandum, niſi forte ꝑp aliquas ſolẽnitates, q̃ nõ reiterabunẽ, ſi primo factę fuerũt.

A Nobis humiliter [Exhumandos] quia non ſunt in culpa, quicquid de corporibus eorum fit poſt mortem. ſed ſi elegiſſent ſcienter, ab eis ſepeliri, crederem exhumandos, cum grauiter deliquerint. 88. diſt. c. fin.

SVMMARIVM.

1 *Cuiuſmodi fuit ritus ordinationis in primitiua eccleſia.*
2 *Ommiſſa in ordinatione non ſunt iteranda, ſed ſupplendũ eſt, & uide in nu. 3. & 4.*

PResbyter, & diaconus [Ritu] de ritu apoſtolico inueniẽ in epiſtola ad Titum, alias Thimo.
1 †ꝙ manus imponebat ordinandis, & ꝙ orõnes fundebat ſuper eos. aliã ãt formam non inuenimus ab eis ſeruatã. vñ credimus, ꝙ niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret ordinatori dicere, ſis ſacerdos, uel alia æquipollentia uerba ſed ſubſequẽtibus tp̃ibus formas, q̃ ſeruanẽ, eccleſia ordinauit, & ſunt tãtæ neceſſitatis dictæ formæ, ꝙ ſi eis nõ ſeruatis aliquis fuerit ordinatus, ſupplendũ eſt, qđ omiſſum eſt. & ſi formæ ſeruanẽ, character infigiẽ aĩæ. i. figura intellectualis & indeficibilis oſtendẽs ordinẽ collatũ ipſi conſecrato. nec mireris, ſi ꝑ inſtitutionẽ eccleſiæ infigiẽ character in aĩa, cum aĩæ ſint de iuriſdictione Papæ, & ſpiritualiũ patrũ. unde ſuper eis conſtitutiones ſuas facere põt, dũmodo non ſint ꝯ̃riæ cõſtitutionibus Dei, arg. 10. diſt. ſuſcipitis 95. diſt. cum ad uerũ. ĩ. de ma. & obe. ſolitæ, & arg. ad hoc. 1. q. 1. qđ Deo. ubi dicitur, ꝙ imperator facit ꝑ ſuas cõſtitutiones, quod character militaris indiuiſibiliter affigiẽ militi. & poſſet ẽt dici, ꝙ ille caracter, qui infigitur ex conſtitutione imperatoris, non infigitur intuitu animæ principaliter, ſed corporis. quod ex eo apparet: quia mortuo milite anima nihil ex illo charactere cõſequitur. in monachatu aũt non uideẽ, ꝙ infingatur caracter: quia Papa facere poſſet, ꝙ non eſſet monachus, qui ordinẽ conſtituit monachorũ, ar. ĩ. de ſta. mo. cum ad mo. [Omiſſum] manus impoſitio [Iterãdum] ordo [Statuto] no. iiſdẽ tp̃ibus ſupplendum, quibus conferendum,
2 ſ. in quatuor tp̃ibus. ſ̃. de temp. or. c. 1. 2. & 3. & ſe. ¶†Supplendum], in ſabbato enim quatuor tp̃orum uocabitur hic ſacerdos, & manus impoſitio, quæ defuit in ordinatione, modò ſupplebitur, & dicentur orationes, quæ præcipiuntur dici, quando fit manus impoſitio: quia ipſe manus impoſitioni adhærent, & de manus impoſitione fit mentio in orationibus. fortè & idem dicimus, ſi omiſſa fuerit unctio. ſ̃. ti. j. c. j. & eſt uerum, quòd non eſt iterandum: ſed ſupplendum, ubi diuiſi & diuerſi ſunt actus, ſicut eſt in ordinatione ſacerdotis, ubi alius actus eſt tenere manus ſuper caput: aliud dare ei calicẽ, aliud patenã: aliud iniungere, quorũ ſi aliquod fuerit legitimẽ factum, nõ erit poſtea reiterãdũ, ut hic. ¶Quidã tñ dicũt, ꝙ hæc duo, ſ. de patena, & calice non ſunt ſupplenda: quia non ſunt de ſubſtantia: tñ ſecurius eſt ſupplere. ſed ſi partẽ dixiſſet orationis, & non totã, nũquid eſſet tantum medietas orõnis dicenda? & dicimus. ꝙ à capite dicenda eſt: tñ in ordinibus multæ orationes

poſſunt eſſe, quæ non ſunt de ſubſtantia ordinis. vnde ſi aliter ordo legitimè collatus erit, ꝑ ꝑ hoc non iteraret. ſed aliqua deeſſent de his, q̃ ſunt de ſubſtantia ordinis, uel de q̃bus dubitat̃, an ſint de ſubſtantia, uel etiam de ſolénibus, cũ poſtmodum illa, q̃ ſunt de ſubſtantia, ſup-

3 plentur, & alia oĩa omiſſa ſuppleri debẽt. ¶†Sed q̃d, ſi vnxiſſet tm̃ vnam manũ, nunquid poſtea tm̃ altera manus vnget? & eſt dicendum ꝙ ſic, ar. hic: q̃a iterari non debet: q̃a iam ꝯſtat manum vnctã. & ubi in orõnibus dr̃, manus in plurali, diceret, manum ĩ ſingulari &c. in orõnibus ſi neſciat̃ q̃d ſit de ſubſtantia, ſi facta eſſet vnctio ĩ aliquo, & non dicta orõ, dicenda erit oĩno, & nõ facienda vnctio, ſed nõ ẽ cõuerſo: quia orõ adhærere dr̃ vnctioni, & nõ ẽ conuerſo; q̃d ex ipſis orõnibus apparet, q̃ de vnctione faciunt mentionem: ſed nos ꝯ credimus: q̃a, ex quo actus non ſunt diuiſi, ꝙ et ſi orões dimiſerit, iterũ facienda eſt vnctio. q̃uo.n. diceret ſacerdos, ſacrificare dignare ꝑ hanc vnctionem. ſ. tit. ꝓxi. c. j. & in baptiſmo expreſſius apparet, quomodo enim diceret, ego bapt. niſi immergeret, licet prius etiam immerſus eſſet? ar. de bap. c. j. ſed ſi nõ poſſet ſuppleri per eundem, q̃ ordinauit, pôt ꝑ alium ſuppleri, nunquã debet ꝑ alium ſuppleri, ſi primum ꝑfici pôt. 7. q. 1. nihil; q̃d et obtinet ĩ officiis veſpertinis, & aliis. 7. q. 1. illud. ſed ſi conſperſiſſet oleum ſup manus ordinandi, & inuaſiſſet eũ infirmitas ante, q̃ vnxiſſet, alius ſupplens, uel ipſe alia uice oleum fundet, & à capite incipiet: q̃a licet actus diuiſi non ſint iterandi, ſi tñ vnus actus non ꝑficiat̃, à capite incipiet.

4 ¶†Vnde ſi q̃s inter ꝯficiendum ſacrũ Euchariſtiæ, dum eſt in uerbis illis, Hoc eſt corpus meum, deficiat, alius nõ incipiet à capite, ſ. ibi, q̃ pridie. idẽ dicimus in baptiſmo. ſed ſi celebrato ſacro Euchar. uel corporis, deficiat, alius nõ incipiet à ſacro corporis, ſed ſanguinis. [Impoſitio] falſa lr̃a eſt, impoſitio, & uera eſt, ſuſpẽſio. extracta de regiſtro. [Effunditur] .i. dr̃ cum deuotione.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ad minores ordines Sacerdotis filius ſine diſpenſatione poſſit promoueri.*

De filiis presb. ordinãdis, uel nõ. Rub.

VT filii presbyterorũ, ut ſtatuimus ſupra. [Ex fornicatione] propter honorem ſacrorũ, & ꝓpter deteſtationem paterni criminis ꝓhibentur tales ab ordinibus: ſecus in ſecularibus dignitatib. ff. de decuri. ſpurij. l. ij. §. nullum. [Ex fornicatione] ſ. de elec. cum in cũctis. 35. q. 3.

1 de inceſtis. ¶†Ad ſacros] hic uĩ, ꝙ ad minores ordines, & per ꝯs ad beneficium ſine diſpenſatione ualeat promoueri, ar. 55. diſt. c. j. ꝯ credimus ꝑ id, quod legit̃. j. eo. literas. quãuis id poſſit intelligi ſpãle in filiis ſacerdotum, cum pœnæ ſint molliendæ, de pœ. diſt. 1. pœnæ. ¶Monachus] tunc in monaſterio uel canonia regulari pôt ꝓmoueri, etiam ſine diſpenſatione; alibi non: ſed nec in monaſterio, uel alibi prælationem habebit. j. eod. c. ſi. nec eccleſiam ſecularem. 16. q. 1. legi.

AD præſentiam noſtrã. [in eccleſia] ſic ueritas erat, ſed nõ expreſſit [Genitus] maximè. idem. n. eſſet, etiã ſi nõ eſſet in ſacerdotio genitus: uel et ſi eadẽ eccleſia non adminiſtraſſet. ſufficit. n. ad eius abiectionẽ, ꝙ ſit filius ſacerdotis [Amoueas] quia per obreptionẽ; habetur de hoc no. ſupra de præſcrip. cum dilecta.

PRæſentium [in paternis] maximè.

COnquerente [nobis notorium] & ſi eſt non poteſt eſſe niſi notorium. ſi. de tranſla. prælat. quanto, & no. de cohab. cler. & mulie. tua.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus reſtitui debet ante, quàm cognoſcatur de canonico ingreſſu.*

2 *Eps ubicũq; ſcienter facit contra ius commune, eſt q̃; tale factũ, in quo poteſt diſpenſare, habebitur pro diſpenſatione.*

3 *An epiſcopus miſſam illegitimè nati audiens, uel ſi ab eo procurationem uiſitationis recipit, uel alias utitur eius miniſterio, diſpenſare intelligatur.*

4 *Nunquid ſufficiat patientia ad hoc, ut uideatur diſpenſare?*

5 *Non debet quis amoueri, non ſeruato ordine iuris.*

6 *Non diſpenſat epiſcopus cum aliquo, niſi id expreſſè dicat.*

VEniens [ſpoliaſti] Primò iniquum uĩ, q̃d dicit hæc decr. quia ſi ſciuit eum filium ſacerdotis illius eccleſiæ, non pôt eum remouere: ſed debet eum reſtituere. ſed ꝯ. nam licitum eſt ei ꝯ factum ſuum uenire. 55. diſt. pœnitentes. 12. q. 2. non liceat. j. de preb. cum non ignores. ſ. de ele. noſti, ubi de hoc no. & multũ fuit iniquus, ſi ignorauit eum filiũ ſacerdotis, q̃d ei eccleſiam reſtituat; & tñ hoc ſtatim ſequitur in eadẽ decr. tertio uĩ iniquum, ꝙ inſtitutus poſt amotionem legitimam illius debeat reuocari, ſed primam & ſecundã iniquitatem ſoluit uerbum poſitum in decr. ſ. ſpoliaſti:

1 † quia. n. ſpoliatus fuit, reſtitui debet ante, q̃ cognoſcat̃ de canonico ingreſſu. 2. q. 1. notum. j. de reſti. ſpol. in literis, & c. item cum quis. ſed dices, ex quo notum erat, ꝙ eſſet filius ſacerdotis, non debet ſeruari ordo, nec etiã reſtitui. j. de diuor. ſignificaſti. j. eo. q̃m. ſed reſpondeo, imo ſeruandum erat: quia fortè de diſpenſatione contẽdebat, arg. ſ. de elec. dudum, el. ij. uel poteſt dicere, ſ. ꝙ

2 ſi ſciuit, creditur ſecum diſpenſaſſe. ¶†Poteſt enim eſſe regula generalis, quod ubicũq; eps facit ſcienter, quod eſt contra ius cõe, & eſt tale factũ, in quo poteſt diſpenſare, ꝙ pro diſpẽſatione habebitur, maximè ſi nullus ex diſpenſatione læditur. j. de biga. ſuper eo. ad idem. j. de cleri. coniug. diuerſis, cum eps prohibeatur diſpenſare cum illegitimè natis niſi in ꝑſonatibus & beneficiis curam animarum habentibus. j. eo. c. ult. ergo licitum eſt diſpenſare in aliis, infra de ſent. excõ. nuper, quãuis ſit arg. contrã. j. eod. c. pen. & ſupra c. proxi. alij dicunt & ſecurius, & ſic fieri conſulo, ꝙ ad

a hoc, q̃d intelligatur diſpenſare, [a] oportet, ꝙ præcedant ea, q̃ hunc preſcium faciant, ſ. ꝙ præceſſit cognitio ſummaria ſuper cauſis diſpenſationis; puta an ſit neceſſitas, uel utilitas, uel alia iuſta cã, ff. de i ius uoc. libertus. q. 6. §. niſi rigor, cũ mul. c. ſeq. imò plus dicunt q̃dam, ꝙ neceſſaria eſt ſñia diſpẽſationis, uel potius decr. eſt neceſſarium ſup diſpẽſatione ꝯceſſa, ſ. dicẽdo, decernimus, cũ idoneũ ad ordinẽ &c. fortè uocabũtur hi, quorũ intereſt. 1. q. 7. q̃m q̃cq̃d, q̃d nõ credo. aliter, præſumitur temerarium factũ epi, nec diſpẽſatio habetur: imò eps puniet; q̃d non fieret, ſi diſpenſaſſet, ſicut deberet in caſu ſibi diſpẽſabili. 51. diſtin. qui in aliquo. 81. diſt. quodcũque. de hoc no. j. de cle. ꝯiu. diuerſis. alii qui tñ dicunt hanc decr. ꝑ totum gratiam ꝯtinere. tertia autem iniquitas ſoluitur in gl. quæ incipit, ordine.

a ¶*Intelligatur diſpẽſare. Adde Inn. in c. diuerſis fallaciis, infra de cler. coniug. Et quæ ibi poſui.*

3 ¶†Nũquid ſi audit eps miſſam illegitimè nati, uel ſi recipit

cipit ab eo procurationẽ uiſitationis, uel ſi alias utitur eius miniſterio, intelligit̃ diſpenſare? Rñ. nõ: q̃a prædicta regula intelligit̃, q̃n illud factũ, q̃d facit ſuperior, tale eſt, ubi requirit̃ cãæ cognitio, uel diligens examinatio, ſicut ordinatio, & confirmatio. ſ. de ele. nihil, & no. ſ. de poſtu. c. 1. ſed non eſt tale audire miſſam alicuius. nã ex quo debet inquirere de ordinãdo, uel cõfirmãdo ſi eps talẽ ordinat, uel confirmat, uĩ hoc inq̃ſiuiſſe, & ex certa [a] ſcia diſpenſare. ſed nõ idem uĩ, ſi dicit ei, ꝙ celebret miſſam quia & hic licet aliquis debeat attẽdere, à quo audiat. 14. diſt. comeſſationes: tñ nõ eſt talis cognitio, uel examina-

4 tio, ꝙ uideat̃ diſpenſatio. ¶†Item nõ ſufficit patiẽtia, ut uideat̃ diſpẽſare: ſed exigit factũ ſolẽne, ut eſt in ordinatione, & confirmatione; quod non eſt, q̃n recipit procurationem rõne uiſitationis: q̃a recipere ꝓcurationem non eſt ſolẽnis actus. & pati eũ remanere in eccleſia poſt uiſitationem, nõ eſt agere, ſed pati. Item non eſt idem in excõicatione: q̃a ordinando excõicatũ à ſe ſcienter nõ uidet̃ ipm abſoluere. & hoc eſt ideò, quia in abſolutione de excõicatione neceſſaria eſt certa forma. j. de ſen. exc. cũ deſideres. j. rñ. ¶Innotuerit] maximè. nã & ſi nõ innotuiſſet, tñ ſpoliatus reſtitui debet per eius ordinãdi ꝯfeſſionem. 22. q. 5. hoc uĩ. alij dicunt, ꝙ ſufficit innotuiſſe quomodocũque. ff. de admini. tu. ſi pater. §. ult. ſed quis ꝓbabit innotuiſſe? Rñ. qui dicit ſciam. ff. de proba. uerius. 81. diſt. propoſuiſti. quidam tñ dicunt præſumẽdum ꝯ epm ex eo, ꝙ examinauit, uel examinare debuit. 24. diſt. q̃n eps, & præſumitur nihil de contingentibus omiſiſſe 11. q. 4. abſit. ſ. de ęta. accepimus: ſed poteſt eps bene reſpondere, licet examinauerit tamen per exami-

5 nationem non potuit. ¶† Amoto] ordine iuris ſeruato; puta uocabitur inſtitutus, ut contradicat petitioni reſtitutionis. 3. q. 6. hoc quippe. uel dic cum factum eſſet notorium, ſ. ſpoliatio & inſtitutio, huius ſpolia. idcirco non erat neceſſarius ordo iuris, ut not. j. de coha. cle. & muli. tua. hoc non placet. uel dic, quòd peteretur ab epiſcopo reſtitutio eccleſiæ, cum inſtitutus ab eo ſcit eam peti, ſibi præiudicat, niſi defendat ius ſuũ. ff. de re iud. ſæpè, & not. ſupra de reſcri. ex parte decani, infra de re iudi. cum ſuper, & c. quãuis. & idem ſi ageret ad caſſationem contra ſe latã occaſione cuius alius inſtitutus eſt, infra de procur. de inſinuatione. de his ars not. plenius.

6 ¶†Reſtituas] ſm eos, qui dicunt, ꝙ nõ intelligitur diſpenſare ordinando, niſi expreſſè dicat, nõ uidetur ꝙ hoc ultimum poſſit ſuſtineri, ſ. ꝙ eccleſia auferetur inſtituto ſacerdoti, cum conſtet eum canonicè inſtitutum. ſ. in locum eius, qui eſt filius ſacerdotis: ſed poteſt reſpõderi hoc ideo eſſe: quia ſine ordine fuit ſpoliatus. uel dic, ꝙ in hoc caſu non dicit detentorem amouendum: imò ſi alius detineret, non eſſet iſte reſtituendus. Nec obſtat, q̃d præcepit in litera, amoto. alias dic, ibi ſubaudiatur, ſi quem inſtituiſti. & ita non ponit pro conſtanti aliquem inſtitutum. & illa clauſula, ſ. amoto &c. non refertur ad illum caſum, ſ. q̃n ignorans fecit: quia tunc nunquam eſt ſibi reſtitutio facienda, cũ alius canonicè eam haberet: ſed ad primũ tñ, ſ. q̃n ſciẽs fecit. ¶Itẽ pôt intelligi, ꝙ eps amoueret eũ, ſi pôt, ſua propria uolũtate: q̃a iſte clericus expoliatus ex tunc non habebit cãm agendi ꝯ eum: ſed ſi hoc non fecerit, multipliciter ꝯ cum agi pôt. nec mireris, ꝙ iſte filius ſacerdotis

a ¶*Et ex certa ſcientia. Et ſic narratio facti facta per principem operatur, quantum clauſula ex certa ſcientia. ita allegat Inn. hic Pet. de Anch. in conſ. 293. col. 1. circa ſi. incip. ultra allegata.*

reſtituitur: quia hoc ex diſpenſatione: uel dic, ꝙ filius ſacerdotis pôt iuſtè tenere eccleſiam, quouſq; eam legitimè dimittat. ſ. de renuncia. niſi cum pridem. §. perſonæ. & eadem ratione iſte, qui malè erat deſtitutus, erat reſtituendus. ¶Donec] in hoc eſt gratia, ſiue diſpẽſatio, ꝙ non pôt eum remouere, donec alibi ſibi prouideat, cum alias ſtatim remoueri debet ſupra eod. c. 2. & 3. cauſa autem diſpenſationis eſt: quia indignũ eſt &c. ut, infra c. proxi. [donec] nunquid per literas ad unum epiſcopum impetratas cum hac clauſula intelligitur ſecũ diſpẽſari, ut quilibet poſſit ei in eccleſia ꝓuidere.

PRopoſuit nobis [committere] ſ. & bene. de gratia eſt, quod ſequitur propter cauſam hic poſitam: q̃a indignum eſt &c. ¶Aſſenſu] ſed quæritur nunc de aſſenſu patroni? ar. 63. diſt. principali. 18. q. ult. Eleutherius. Quidam dicũt ſolum patronum debere eligere, & ipſe hunc ſubdia. eliget, qui erit prælatus, ar. j. de iure pat. poſtulaſti. Alij dicunt non negari hic, quin & patroni conſenſus requiratur. Melius dicas, ꝙ ſacerdos aſſumẽdus non erit clericus eccleſiæ, ſed tantum ſeruitor, ut hic dicit expreſſè: uel vicarius tpalis, qui ſupplebit, quod ille non poteſt. 7. q. 1. pontifices. ¶Sed dices, quare non præſentando indignũ deuoluit ptãs ad epm, ar. ſ. de elec. cum in cũctis? Rñ. quidã. aliud in clericis, aliud in laicis, ubi non eſt tanta diſcretio in negociis eccleſiaſticis. unde laico conceditur uariare, non clericis, infra de iure patr. cum autem, & c. paſtoralis. nos credimus ad ſuperiorem deuolui prouiſionem, patrono præſentante indignum, in aut. de ſan. epi. ſi quis oratorium, licet epiſcopus bene faciat, ſi reddat prouiſionem patrono: quia non ſunt ita inſtructi in eccleſiaſticis negociis. Et idem eccleſiæ. Solus] 8. q. 1. nulli, & c. illud.

EX tranſmiſſa [diſtuliſti] Et bñ, diſpenſationem habebat, & quod ſequitur, diſpenſatio fuit. [Admittere] ex diſpenſatione ueſtra: alias eſt contra. ſ. c. conquerente. [Decreto] 8. q. 1. apoſtolica. nam cum media fuerit ꝑſona inter patrẽ & filiũ, nõ poteſt dici habere locum hæreditaria ſucceſſio qui etiam ſi ſuccederet patri, non propriè dicitur hæreditaria ſucceſſio, cum non tanquam hæres habeat eccleſiam, cum alius fuerit medius: ſed ex electione, etiam noua inſtitutione: ſed & ſic propter perniciem exempli prohibetur.

COnſtitutus [ſpoliauit] q̃d de iure nõ potuit. 15. q. 7. laici, ar. 23. q. 8. ſcire. ¶Querelam] agendo petitorio. ſi enim actum eſſet poſſeſſorio, non requirerent̃ ꝓbationes ſuper perſonatu, uel uicaria patris, infra de reſtit. ſpol. in literis, & c. item cum quis. 3. q. 1. ꝑ totum: ſed ſi agebat̃ petitorio, non tñ debet ei adiudicari eccleſia, ſicut hæc mandat̃, cũ non ſit de legitimo matrimonio, nec probaſſet canonicã inſtitutionẽ. ſed dicimus hãc decre. loqui de diſpenſatione. uel non mouebatur q̃ de canonica inſtitutione: fuerunt tamen, qui dixerũt non eſſe faciendam reſtitutionem, etiam ſi agatur poſſeſſorio, cum notoria eſt cauſa, quare eccleſiam habere non poteſt, niſi alleget aliquid cõtra notorium, ar. ff. quo le. l. j. §. rediguntur. ff. de dolo, ex dolo. ff. de Car. edic. l. iij. §. cauſæ, quãuis poſſit dici illam loqui in petitorio. ſecundum autem omnes hoc eſt uerum, quia ſi iam conſtaret uel per confeſſionem eius, uel probationes admiſſas, ꝙ eſſet talis, quòd ei de iure non eſſet facienda reſtitutio; puta quia eſſet illegitimus: uel quod eandem poſſeſſionem occupaſſet, nec diſpẽſationẽ haberet, denegaret̃ ſibi reſtitutio. i. de diuor. ſignaſti, cum eam ſine peccato retinere nõ poſſet. ſed ſi non conſtet ad hoc, ſed ſit res dubia, poteſt dicere ſpoliatus, non

non reſpōdebō, niſi de poſſeſſione mea, uel de iure meo; & tu non es audiendus, niſi primò facta reſtitutione infrà de reſtitu.ſpo.in litteris cōtrà infrà eo. de ordi. cog. cum d.lec.& c.ulti.

Ex tua nobis [ſuſtinere] diſpenſatiuè tātum [uel] pro & alias .n. malè diceretur, ſ.q etiam ſi ſint malè uitę dummō longo tpe tenuerint, q cū eis debet diſpenſare [Quidam] aduerſarij quorundam ex ipſis [Eos] ſ. quoſ dam aduerſarios ſuos, cum quibus litigabant, & cū quibus archieps iam diſpenſauerat auctoritate literarum Papæ [Eis] aduerſarijs ſuis filijs ſacerdotum [Ipſius] im petratoribus literarum [Oſtēdere] hoc de ſpeciali gratia [Irritari] authen.conſti.quę de digni.§.illum, de pæ. diſt.ij.quantumlibet.xx.iii.q.iiii.ſi ille [Inſtitui] ſuprà de elect. quiſquis.ubi no.

Quoniam ſacris [Manifeſtum] .q.d. ſi ibi ſtetit ꝑ plato, cū hoc uix eſſe poſſit, quin ſit notoriū, & ad tale notoriū, quod inficiari nō poſſit, nō eſt neceſſe teſtes reqrere. ¶ Deducat] ii.q.j.de manifeſta, & c. quæ Lotharius, niſi ꝓbabiliter dubiteſ de eius ꝑlatione, de qua tñ non uī poſſe dubitari, cū factū ſit ſui natura tale, qđ de facili nō pōt eſſe niſi notoriū.ſ. de tranſla.epi.quanto.

Ad extirpandas [filii] Idē in nepotibus, & aliis deſcē dentibus, inſti de hære.qua.§.ſui & idem in collateralibus, ſi iure ſucceſſionis petant.viii.q.j. apoſtolica [filij] ſiue legitimi, ſiue illegitimi, ar. ſuprà co.ex tráſmiſſa, uel ſupra eo.conſtitutus [Vicarij] perpetui ſuprà eo.conſtitutus. [Media] ſ. maximè.

Ad hoc [ex tua] infrà eo.abolendam, contrà.ibi ſol. [beneficium] & prælaturæ patris aliquo mediante ſuprà proxi & c ex tranſmiſſa.

Michael præsbyter. [Qui] ſ. Anto. [Vicariam] perpetuam ſuprà eo.conſtitutus [Cōſtiterit] filium. il le eſt filius, quem legitimæ nuptiæ demonſtrant. ff. de in ius uo. quia ſemp̄ uel legitimus cōcubinatus, in authē. qui mo.na.effi.le §.ſi uero eſtuſam. aliàs ſm leges talis non reputatur filius, ſ. quantū ad ſucceſſionem, uel pater nam ptātem, uel quo ad alia priuilegia, uel iura ſecularia. Sed ſm canones quantum ad hoc, ut repellatur à ꝓmotione, ét ex indiciis aliis probat filius infrà q fil. ſint le.tranſmiſſe, in ſi.quid.n.ſi certum eſt ſacerdotē peccaſ ſe cum muliere, & poſt filium, qui ex ea natus eſt, ab ea nutritum, uel filium noiabat uel alias ſicut filium tractabat, uerè præſumam eum filiū.j. de præſum.c.ij. C.de ꝓ ba.non nudis. C.de teſta.neq; profeſſ. ff. de inoffi. teſt. ſi inſtitutus.§.j.tñ ꝓbatio in contrarium admittiſ, ut in ꝑ dictis ll.ff. ad idem. ff. de le.j. ſi ſeruus plurium.§.ul. & multofortius, ſi pr & mr hos filios cōfiteantur, ut in decre.traſmiſſæ imò plus dico, ſi aliqñ habuerunt eū ut filium, licet poſt dicant nō filium, tñ filius reputaſ in tm, q ꝓhibeaſ ꝑhere cū cōſanguineis pris.j. de ꝓba.p tuas. imò ſola affectione ꝓſumitur filius.j. de præſum. afferte: ſed non eſt ſufficiens probatio [Habuit] maximè.

Literas [ſtatus] Tñ poſtq̄ fuit ſacerdos; qđ non licuit xxi.di.ante [Permittimus] diſpenſatione.alii.cōtrà. ¶ In clericū] hic promouebitur ad ſacros ordines: quia permiſſio in genere mediocritatem reſpicit. ff. de ope. ſer.tria, & l.ul.j.rñ. C.de do.ſiquis ar. etiam ſic diſpenſatio.ff. de le.iii.numinis ſupra de tranſa.c.ul.

Cum decorem [filiis] Illegitimis [uictimatur] .i. pro uictima offertur.

Ad abolendā [filii] illegitimi.unde lñ ſequit, maximè ſpurii.idem eſt.n.in oībus illegitimis.in legitimis autem ſecus ſupra eo.ad hoc, quæ ſignatur ꝯria [Suſpendatur] ſi autem ad epiſcopatus, uel dignitatē tales aſſumeretur, ipſo iure ſuſpenſus eſſet à beneficiis ſuprà d e lectionibus cum in cunctis.

Dil.ſi.g. [ap.ſe.le.] Non intelligitur emanare a ſe ap. quod a legato eius emanat, niſi à Papa emanet [Canonicū] eſt autem canonicum, quòd amoueatur ab eccleſiâ ſupra eo. Michaël.xv.diſt.per totum.

SVMMARIVM.

1 *An liceat ſimplici epiſcopo diſpenſare: uel ſoli Papæ. uide in nume.2.*

1 Nimis in tua [ſe ap.] † Alias aūt ſimplex eps diſpēſare pōt, cū ſibi nō ſit ꝓhibitū.j. de ſen. excō.nuper. ut in eccleſia paterna ſit ibi clericus poſt mortē patris aliquo medio, ar. ſupra eod. ueniens: uiuo aūt patre nō poſſet diſpēſare ſupra eo.ad abolendā, nec ét poſt mortē in ꝑbendā pris nullo medio ſupra eo. ad extirpā.

2 ¶ † Alii tñ dñt, q ſolus Papa cū filiis illegitimis diſpēſare pōt.nā non inueniſ, q diſpēſet eps.de hoc no. ſupra de tēp.or.dilectus.de ordinibus aūt nō inuenitur expſſum, q in maioribus, uel in minoribus liceat epo diſpenſare. & q hic innuitur, q epis liceat diſpenſare in aliis eccleſiis, q̄ in dignitatibus, uel pſonatibus, uel habentibus curā, nō ꝯdicit: q a loquiſ, q epis licet eccleſias ſine cura cōferre his, cū qbus diſpēſatū eſt ſolūmō, q ꝓ moueri poſſunt ad ordines: ſed eccleſias cū cura nō licet conferre talibus, niſi in diſpenſatione contineaſ expſſè, q eis liceat hēre curā aiarū; & ſic de cōſuetudine obtinere uī. [Amotis] ſine ordine iudiciario ſupra eo.qm ſacris, ſi eſt notorium ſupra de tempo. ordi.ad aures.

De ſeruis non ordinandis, & eorum manumiſsione. Rubrica.

Inſtruendi [Ingenuitatis] .ſ.i. deſt libertatis.nam ingenuus eſt, qui liber naſcitur.inſti.de inge.in prin. [Ingenuitatis] liiii.diſtin.quicquam [Præcaueri] ſupra de tempo.ordi.ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu ſeruus præſumatur dolo eſſe in poſſeſſione libertatis, uel non eſſe.*

2 *In actione petitorij libertatis, uel ſeruitutis inquirendum eſt primò, quis ſit bonafide in poſſeſſione.*

3 *Non acquirit aliquis ſeruitutis poſſeſſionem, ſi dolo malo incæpit poſſidere, uel tenere.*

4 *Dominus quando dicatur amittere poſſeſſi. ſeruitutis.*

5 *Seruus non ordinari debet domino contradicente.*

6 *Seruus effectus ſacerdos an ſit liber.*

1 De ſeruorum or. [fugiens] † ſeruus fugitiuus, de cuius fuga cōſtat, ſi de ſtatu ſuo uoluerit litigare, dicens ſe liberū, excipiens, remittēdus eſt ad iudicē dñi, uñ fugit. C.ubi de ſta.l.j.hoc.n. ipſo q fugit, ꝓſumit dolo eſſe i poſſeſſione libertatis, & reducit i poſ ſeſſionē ſeruitutis. C.de ꝓba.l.ius.qđ ſic ꝑ terminos diſtinguo.aliqs ꝑ uim cepit aliquē ut ſeruū, ut tenet.ſ.ut ſuū: nō tñ de iure eſt in poſſeſſione ſeruitutis. ff. de ꝓba. ſi qs l.j.ff. de acq.poſ.cū hæredes.§.ul.ff. de libe. cā ſi tñ fugiat, in poſſeſſionē ſeruitutis reduciſ, ut C.de proba. nis eius, quamuis illa lex poſſit intelligi, ut primo, quā reſtituatur, inquiratur an ſit in poſſeſſione libertatis, & in illa inquiſitione ueniet, an dolo uel uiolenter detineatur. q ſi tunc fugit, cū uiolenter, uel fraude detinebatur, non uī dolo eſſe in poſſeſſione libertatis, arg. l.ꝯrium.

1 ¶ † Et hoc uerum eſt inter actores de libertate & ſeruitute petitorio: quia non poteſt conſtare, cui onus probationis incumbat, & quis ſit actor & quis reus, primò inquirendum eſt, quis ſit bona fide in poſſeſſione, ff. de libe. ca.l.libertis.§.ul. ſecus autem ſi agat ur poſſeſſorio: quia tunc non admiſſa exceptione uiolentiæ reſtituitur res, ut no. ſupra de poſtu.bo.me.in glo.& ideo & ſupra de ele. quærelam.

2 ¶ † Vel dic hanc diuerſitatem nō tantum contingere, quia agatur poſſeſſorio, uel petitorio, ſed quia eſt ſpeciale, q non acquiret quis poſſeſſionem ſeruitutis, uel alicuius iuris in aliquo homine, ſi dolo malo incœpit poſsidere, uel tenere.ff. de probatio ni.ſi quis liber. & eodem modo non acquirit poſſeſſionem libertatis, ſi dolo malo cœpit. ff. de liberali cauſa, igitur.§.ſecundo.ſecus.n.eſt, ſi agatur de poſſeſsione alicuius rei corporalis, uel de iure aliquo, quod poſſidere cæpit.nam ibi bene quæritur poſſeſſio, licet dolo cæperit poſsidere, uel tenere, ut no. ſuprà de poſtu.bo.& hæc uera ſunt, ſi dolo hominem liberum tenet: ſecus, ſi ſeruū alterius: quia tunc acquiret poſſeſsionem iuris alterius ſiue ui ſiue dolo faciat, ſicut & alterius rei acquiret: ſed ſi ſit in poſſeſsionem libertatis bona fide, coram iudice eius agitur. C.ubi.cau.ſtatu.l.iij.

3 ¶ † Vt autem ſcias, qñ dñs amittit poſſeſsi.ſerui.eò, quod mitteretur in poſſeſſionem libertatis, diſtingue.nam ſi bona fide omnino ſe gerit pro libero, ſtatim amittitur poſſeſsio eius. onus ꝓbandi incumbit dño eum ſeruum, & coram iudice ſerui. intelligo eum eſſe in poſſeſsione libertatis, ſi iuſtis rationibus, uel etiam iniuſtis, dummodo ſine fraude & calliditate ſe gerat ꝓ libero. ff. de lib.ca.libertis, in ſi.& in l.igitur §.pōt quæ probatio domino non incūbet, ſi poſſideret, inſti.de inter.§.retinendæ.

4 ¶ † Quidam tamen leges allegatas de li.ca.intelligunt, ſi per decennium fuerit in poſſeſsione libertatis, ar. ff. de acqui.poſ. poſsideri.§.ſi ſeruus.ſed certè ſm hoc in præſcriptione libertatis eſſet neceſſarium uicennium, cum tñ conſtet aliquando ſufficere decennium. ff. qui & aqui. § Ariſto. & ideo non placet.ſiue uerò mala fide ſit in poſſeſsione libertatis, & deſijt dominus habere animum poſsidendi, ſtatim amittitur poſſeſſio, ſicut & aliarum rerum. ff. de acqui. poſ.ſi quis.§.differentia, & dño petenti non reſtituitur poſſeſsio ſeruitutis. & licet mala fide ſit in poſſeſsione libertatis, puta quia ſcit ſe ſeruum, tamen onus probationis, q ſit ſeruus ſuus, incumbit dño debet.n. ſibi imputare, qui poſſeſsionē adiecit. Sed melius credo, q in hoc caſu debet ei reſtitui poſſeſsio: quia generaliter loquuntur leges ſuperius aſsignatæ. ff. de li.ca.& ipſi ſeruo onus probandi incumbit, ut ibidem dicitur. ſi uerò malafide eſt in poſſeſsione libertatis, & certum eſt, q dñs non debuit habere animum poſsidendi, diſtingue. aut dñs non amiſit cuſtodiam ſerui, aut amiſit. ſi non amiſit, etiam ſi centum annis fuerit in poſſeſsione libertatis, tñ eum poſsidet: quia nec ab alio poſsidetur, nec ipſe ſuā poſſeſſionem interuertere poteſt, ff. de acqui.poſ.& cui, in ſi.nā hoc idem eſt in poſſeſsione cuiuſlibet rei mobilis. nam quamdiu ab alio non poſsidetur, nec amitto cuſtodiam; & animum poſsidendi habeo, & poſſeſsionem retineo. alias enim ſequeretur abſurditas, quia ſi ſeruus meus x.uel xx.ann.ſe defenderet in arce, q amitterem poſſeſ ſionem eius. ſi uerò amiſerit cuſtodiam eius, quia neſciebat dñs, quò fugiſſet, uel ubi eſſet, ſi ſeruus habebat animum reuertendi, retinet poſſeſ. alias non. ff. de acqui. poſ.l.ſi rem mobilem. ſed licet in eo caſu, ubi non habuit animum reuertendi, amittatur poſſeſsio, qñ tamen malafide eſt in poſſeſsione libertatis, reſtituitur domino poſ.ſerui, & ſeruo incumbit onus probandi. ff. de lib. cau.ſi liberis.§.ul.& l.igitur.§.pōt, & ad iudicem domini remittetur. prius tamen coram iudice ſerui conſtabit, q ſit in poſſeſsione malæ fidei. Si uerò dubitatur, an deſierit habere animum poſsidendi, necne, tunc diſtinguo, an ſeruus fuerit in poſſeſsione libertatis decennio, an minori tempore. ſi minori, non præſumitur deſijſſe habere animum poſ.ſecus, ſi decennio, & ſic loquitur lex ff. de acquir. poſ.poſsideri.§ ſi ſeruus. hoc autem, utrum ſit ſeruus in poſ.libe.uel non, an ſit fugitiuus, uel non, & an bona fide, uel mala, & alia, quæ diximus ſupra quæri, examinari & terminari debet ante, q̄ agatur de proprietate ſerui, ut ff. de libe. ca.libertatis.§.ult. & l. igitur §. poteſt & quæretur hoc ſub iudice ſerui rōne dubietatis. ſi.j. de ap.ſi duobus. ff. de iu.ſi quis ex ſ. de reſcr. ſuper literis. & multum iſta ualent, quia ſimilia ferè requiruntur, quando prælatus dicit aliquem ſuum clericum, uel monachum, uel dominus dicit aliquem ſuum libertum, uel aſcriptitium, uel originarium, uel officialem, de ſimilibus enim ad ſimilia eſt procedendum, ut. ff. de leg. non poſſunt.

5 ¶ † Recipiat] & non ordinatur ſeruus ſciēter, dño contradicente. & tunc dicunt quidam, q remanet ſeruus, & reſtituit domino, etiam ſi ſit factus ſacerdos, ar. 54.di.ſi ſciente.alij ꝯdicunt, & melius forte, l. q non eſt reddendus domino. 54.diſt.ex antiquis, & c. frequens.ſi uerò ſciente & non ꝯdicente, ſtatim efficitur liber. 54.diſt.ſi ſeruus ſci.ſi autem ignorante dño, ſed epo uel preſentatore ſciente, q ſit ſeruus tunc efficitur liber ſed: eps, uel præſentator dabit duos æquè bonos. 54. di. ſi ſeruus ab, ſi uerò non habeat, unde ſoluat, & domino ignorante eſt ordinatus ſeruus, reſtituetur dño ſed cum diſtinctione hac. ſ. ſi enim dño ignorante, & epo, & præſentatore ſit ordinatus, ſi eſt in minoribus ordinibus de ponitur, & reſtituitur domino 54. diſt. nulli, frequens, & c.ex antiquis, diaconus uerò, & ſubdi. dantur ſe uicarios, uel precium, & remanent liberi. 54. diſt. ex antiquis j. c. miramur, ſi autem nō habent uicarios, uel præcia, deponuntur, & reſtituuntur domini liiij. diſt. ex antiquis.

6 ¶ † Si uerò factus eſt ſacerdos liber eſt: ſed auſertur ei peculium, & datur dño, uel fruit ei in officijs 54 di. frequens, & c.ex antiquis ſi efficiatur monachus, uſque ad triennium poteſt repeti, & non ultra 54. diſt. ſer uus ſci. & etiam ſi ignorante domino factus ſit monachus, ſed in clerico, etiam ſi ignorante domino factus ſit clericus, ultra an. repetere non pōt, ut in eodem. c. ſi ſeruus ſci.

¶ Et eſt rō diuerſitatis in clerico, & monacho: quia clericus publicè manet; monachus ſecretò non tamen licebit domino manus in hunc clericum inijcere, 17. q. 4.ſi quis ſua. nec poteſt contrahere matrimonium propter uotum, quod uotū fingitur feciſſe in ſuſceptione or dinis quod potuit infra de cle.cōiu.quidā 84.di.cum in præterito, & cogendus erit per epm, ar. 97. diſt. imperator in alijs autem priuilegijs non gaudebit infra de cle. coniu. Ioannes, & c.ſe.idem dicimus in originariis, aſcripticijs, & in oibus, qui conditione ſeruili, uel ratiocinio, ſunt obligati 54. diſtin. frequens, quis aut, generalis, ſi quis; & in libertis, & alijs, ſi aliqđ obſequiū patronus ſib retinuit. 54.di. quicunque, uel in obligatis functionibu lj.di. præterea infra de obli.ad ra.ca.j.

SVMMARIVM.

1 *Acquiſita ab eccleſiarum libertis debent eſſe eccleſiæ.*

2 *Non poteſt libertus in ius patronum abſque uenia uocare.*
3 *Dominus ſponte ſeruum manumittens etiam ob leuem iniuriam ſeruitutem reuocat.*

DE famulis eccleſię [Parochias] ſubditas illi eccleſiæ, cuius ſerui ſunt [Tranſmittere] in teſtõ, alij idem etiam inter uiuos, quod nõ credimus.
1 ¶ †Pertinere] hoc eſt ſpeciale in libertis eccleſiarum, ꝗ omnia ab eis quocunque mõ acquiſita debent eſſe eccleſiæ. nam in nõ libertis ſecus. xij.q.iij.c.j.& in multis, ca. eiuſdem q.& ſequentis. in libertis autẽ priuatorum ſecus eſt. nam ibi, ſi liberti ſunt minores centenarijs, nihil tenentur relinquere patronis laicis, ſed ab inteſtato, ſi non habeant liberos, in totum ſuccedit patronus. ſed ſi liberos habent, in nihilum ſemper ſuccedit. ſi autẽ ſunt maiores cẽtenarijs, ſi habeãt liberos, niſi eos exheredẽt, nihil tenentur relinquere patronis. ſi uerò non habeant liberos, tenentur eis relinquere tertiam partem. & ſi nõ relinquent, ad totam tertiam, uel eius ſupplementum agent patroni bonorum poſſeſſione cõtratab. ſi uerò ſine liberis & inteſtati decedant, in totum ſuccederent patroni, inſti. de ſuc. li. ſed noſtra, & §. ſe. & hoc intelligim' tam in libertis eccleſiarum, qui manumiſſi ſunt, ut ſunt presbyteri, quam in alijs, dummodo liberti legitimos liberos non habeant. nam ſi haberent, crederem, ꝗ nõ tenerentur relinquere eccleſiæ, ut §. ſed cum noſtra, & quia parẽtes theſaurizant &c. xvj.q.j. prædicator. laici aũt nec hoc ius, nec aliquid habere poterunt in libertis eccleſiæ alias clericis.
2 ¶ † Accuſandi] i. agendi. nam nullus libertus abſque uenia põt in ius uocare patronum. ff. de in ius uo. quiſque §.j. xij.q.ij.§. qui ma. nam cum ſit uniuerſitas, non poteſt accuſari. ff. de dolo, ſi ex dolo, 14 q.3. ſi hæc. uel dic, ꝗ excipiendo, uel inquirendo non poterit agere de crimine, etiam ſi conſenſu capituli deliqſ dr̃ infra de ſymo. ueniens 16.q.6. placuit. ff. quod me. metu. §.j. [Accuſari] xij.q.ij. epſ, qui mãcipium [Teſtificandi] C. de teſti. l. libertorum. ff. de teſti. l.3. §. lege
3 ¶ † Libertatis] ꝑ iniuriam etiam leuẽ dñs ſponte manumittẽs ſeruum reuocat in ſeruitutem, ut hic xij.q.ij. octaua. C. ... lib. & eo. lib. ſi manumiſſus, niſi remiſiſſet patronatum propter obſequium autem impoſitum & non præſtitum non redigetur libertus in ſeruitutem. C. de li. cau. ſolo, nã nimis eſſet neceſſarium obſequium, puta ꝗ negauit alimenta. ff. de lib. agno. alimenta. tunc enim reuocabitur in ſeruitutem ex eiſdem cauſis, quibus reuocantur donationes, aut. ut liberi de cætero. §. illud. ſi uerè ex neceſſitate ſit tacito, liber, eadẽ eſt diſtinctio, ſed diuerſæ pænæ. ff. de iure pa. l.j. & his modis reuocantur in ſeruitutem laicorum patronorum liberti laici. Sed liberti clerici non reuocantur in ſeruitutem laicorum. nam non debent promoueri, niſi directè & ſine obſequio ſint manumiſſi. 54. di. quicunque: & ſi aliter ꝓmoti, ſunt reuocãtur ſm̃ diſtinctionẽ, quã no. ſupra ꝑx. c. ſpeciale igitur eſt in libertis eccleſiæ, qui ꝑꝑ obſequiũ impoſitum non præſtitum rediguntur in ſeruitutẽ; & ſic intelligo. xij.q.ij. diaco. nam ſi non eſſet impoſitum, non tenetur infra c. eo. & eſt aliud ſpeciale in libertis eccleſiæ quia filij eorum aſtricti ſunt eccleſiæ, ut ſuperſint liberti 12.q.2. de libertis: ſecus in libertis priuatorum. C. de li. & e. li. l.j. & ij. niſi quantum ad hoc ꝗ ꝑꝑ ſuã ingratitudinem filij libertorum uiuentibus parentibus rediguntur in ſeruitutem. alias. n. in ti. C. fruſtra adderetur, & eorum liberis. & ſit prædicta reuocatio propoſita hac accuſatione, & iudicis officio implorato.

NVllus [donauerit] ſub ea conditione, ut ſibi ſeruiret in horis canonicis: alias tamen põt ad aliam eccleſiam tranſire. j̃. eo. & no. hic patronum operas ſpirituales imponere; ſed debet imponere incontinenti poſt manumiſſionem. ff. de ope. li. ut inuitis. ff. de lib. cau. l. ul. §. ideo, uel incontinenti, quia quæ fiunt incontinenti, in eſſe uidentur. C. de pac. petens. ff. ſi cer. pe. lecta: alias q aguntur cum ſeruo in ſeruitute, eum non obligant. C. an ſer. ex ſuo. ſ. per totum. Itẽ alias operas præter has. ſ. ſpirituales. in liberto clerico non poterit retinere.

COnſuluit, & infra [conditionis] exiſtentem ſeruum.

EO libèrius, & infra [dominorum] ſ. clericorum. [Eccleſiæ] cuius ſerui fuerunt [Tenore.] i. intuitu, uel mõ, ar. ff. de tu. muto. §. ſub conditione. conditio. n. in ſpiritualibus eſſet illicita. j.q.ij. quã pio. ¶ Vel dic, ꝗ ſicut in matrimonio poteſt apponi conditio, ut fidem accipiat 28.q.j. iam nunc. & ita in ordine apponitur conditio, libertatis, ut hic j̃. de cond. appo. c. ij. nam cum libertas ſit res ſpiritualis, poteſt uenire in conditionem & commutationem j̃. de re. premu. ad quæſtiones. de hoc no. s. de ele. ſignificaſti. melius dicas, ꝗ non fuit appoſita in ordinatione conditio: ſed in manumiſſione retinuit ſibi operas ſpirituales; quod potuit, ut no. ſupra e. nullus. ¶ [Ad aliam] de licentia tñ epi: alias non licet. 72. di. per totũ 70. di. ſanctorum 21.q.j.c.j. & ij. ſed tunc non liceret, ſi patrona eccleſia contradiceret, cum quicquid ſibi acquirit, ei acquirit, ſupra eo. de famu. hoc non placet. imò credimus hanc diſtinctionem locum habere, ſicut iacet & in clericis, & in laicis.

MIramur non modicum, & infra [gaudet] s. de æta. & qua. à multis [Primitiua] lx. diſt. nullus in epiſcopum [Græco.] xxxj. diſt. ante xxviij. di. nullum [Vrbani] xxxij. di. erubeſcant, &c. nemo.

DIlectus f. G. [libera] qđ ſufficit, inſti. de inge. §. ſufficit, niſi in caſu. C. de inuti. ſti. qui autem.

De obligatis ad ratiocinia ordinandis, uel non. Rub.

OBligatis. Pone aliquem obligatum etiam iuramento alicui curiæ, uel alij ad ſeruiendũ, uel in propria perſona, uel ad ſcribendum librum, uel ad regimen ciuitatis, nunquid poterit ingredi religionem? Reſpon. ſi nulla fraude ducitur, ſ. ut fugiat laborem, uel expenſas, ſed ſola charitate Dei, ſecurè ingrediatur: quia qui lege ducitur &c. xix.q.2. due. infra de reg. & tranſ. licet, tñ de bonis eius, quæ habet, uel etiam quæ obuenient poſt ingreſſum monaſterij, ſatisfiet illis, quibus obligatus erat xix. q. ult. ſi qua. C. de epi. & cle. Deo nobis. §.j. uel etiã ſi ſcribere ſcit, uel aliquod opus facere, quod poſſit exercere ſalua regula, & officio non neglecto, de illo ſatisfaciet, ar. xcj. diſtin. clericis. primo tñ deducet expenſas, ne ſit monaſterio oneroſus, ar. xvj.q.6. de lapſis. ſed illud loquitur de miſſis in monaſterium ad agendam pœnitentiam: in alijs aũt dicunt non deducendas expenſas, quia qui altari ſeruit &c. 12.q.2. ad rõcinia. Debitores ex cã mutui, uel alia huiuſmodi promoueri poſſunt, ff. de mu. & ho. reos. item curiales, qui ſena. exercent, ut tabelliones in ciuilibus cauſis 56. diſt. Oſius.

SVMMARIVM.

1 *Laici exiſtentes generales adminiſtratores fieri non debent clerici, niſi prius reddiderint rationem ſuæ adminiſtrationis.*

Lai-

2 *Laicus ſi in canonicum aſſumi debet, debet poſtulari, præſertim qui ratiocinijs obligatus fuit.*
3 *Quæ genera perſonarum non debeant promoueri.*
4 *Clerici non poſſunt publica uectigalia conducere.*

MAgnus epiſcopus. [dixit]. i. quæſiuit. [Procuratores, actores, executores, ſeu curatores] generales tã procu. q̃ ac. exe. & cu. ¶ Pupillorum] contra adminiſtratores pupillorum, & maiorum abſentiũ, ſi eligant, uel poſtulant in clericos, quilibet de eccleſia excipiens ꝯ eos admittit: ſed ſi eſſent adminiſtratores maiorũ pñtium, nõ admitterent alij ꝯ eos ꝑter ipſos, quorũ adminiſtratores fuerunt, nec ipſi niſi inf. a tẽpus ſtatutũ ſuprà de elec. ſtatuimus.
1 ¶ † Ordinari] hæc decre. dicit, ꝗ laici, qui ſunt gñales adminiſtratores, nõ debent fieri clerici, niſi prius reddiderint rationem ſuæ adminiſtrationis: ſed hoc non dicit, ꝗ clerici, qui gerunt generales adminiſtrationes etiam laicorum, prohibeantur eligi ad dignitates. & eſt ratio diuerſitatis: quia in primo caſu illi, quorum negocia gerunt, grauantur: quia ſui adminiſtratores forum mutant. in ſecundo aũt caſu nõ mutant. ſed contrà. xxj.q.iij.c.j. & ij. ubi dicitur, ꝗ clerici nõ debent tales adminiſtrationes ſuſcipere; & ſi acciperent, aut dimittant, aut deponantur: ſed certe, ſi rectè inſpicias, non contradicunt: quia ibi non prohibet, quin poſſint eligi, dum tolerantur [Dixit]. i. rñdit [honore] prædictorum
2 officiorũ. † Poſtulaſti.] no. ꝗ laicus, ſi debet aſſumi in canonicum, debet poſtulari, & maximè qui fuit ratiocinijs obligatus. & dicimus eum poſtulãdum à iudice, ſub quo debet reddere rõcinia. C. de epi. officiales, uocatis his, quorum negocia acta ſunt, & qui lædi poſſunt ex tali conceſſione. ff. de adop. nam dicimus ẽt ſolum conſenſum ad liberationem illius ſufficere, cui obligatus eſt. liiij. diſt. ſi quis, quicunq; [†munerari] obligati rõcinijs
3 non eccleſiaſticæ ſed ſeculari perſonæ: uel quia ſint & ꝑ fuerent procuratores gñales uel domorũ, uel actores cauſarum, uel executores negociorum, ſeu curatores pupillorum, & multofortius aliorum. alij ẽt officiales generales non debent promoueri, ut hic: imò ſi promoti fuerint, aut dimittent officium, aut remouebuntur. xxj.q.iij.c.j. & ij. infrà ne cleri. uel mona. c.j. & no. ꝗ non nominat tutores. nã ſi tutelam, uel curam egerit, uel quæ neceſſaria ſunt à legibus impoſita, aliquis gerat, nõ credo, ꝗ impediatur eius promotio, cũ ẽt promotus poſſit eam ſuſcipere. lxxxvj. diſt. peruenit. ſed & ſi aliarũ perſonarum miſerabiliũ procurationes, & adminiſtrationes ſuſceperint: tñ auctoritate epi eius ꝓmotio nõ impedit: quia ẽt ꝓmotus ſuſcipit. lxxxvj. diſt. peruenit. ſimiliter & eccleſiarum. lxxxix. diſt. indicatum. xvj.q.vij. noua. & ſunt hæc uera eo in officio ꝑmanente. ſi autẽ depoſuit adminiſtrationẽ, adhuc tñ obligatus eſt ex ea, & ſi quidem ſunt publica rõcinia, non debet ꝓmoueri ante ea reddita. imò reuocari debet ſi promoueatur. C. de epi. oſ. lj. di. præter ea. Si uerò ſunt priuata rõcinia, ſi in ipſa ꝓmotione mouetur ſibi qõ, aut primò mota eſt, diſtinguo. aut cõuenitur de dolo, & perfidia, aut de culpa. ſi cõuenitur de dolo, & perfidia, ante finitam litem ꝓmoueri nõ debet, ar. lxxxj. di. tantis. xxiii. di. illud; & ſic etiã põt intelligi hoc. c. ſi de culpa tm̃ conuenitur, ꝓmoueri indiſtinctè poteſt. ſi autem non ſit conuentus eodẽ modo, promoueri poteſt, niſi infamia ſit cum de dolo teneri. tunc enim ex officio iudicis inquiret. vi.q.i. infamis. alii non diſtinguunt inter publica ratiocinia, & priuata, nec an conueniatur de dolo, an de culpa, cum hæc diſtinctio nullo iure nitatur: imò omnia iura in contrarium ſonant, ſ. quòd pro quibuſcunq; ratiocinijs ſiue publicis, ſiue priuatis aſtringatur, promoueri non poteſt niſi prius ratiocinia reddita, ut hic. quòd autem dixi, nõ poſſunt eſſe procuratores, cauſarum, ſ. uel actionũ, intelligo coram iudice ſeculari, niſi pro eccleſia, uel miſerabilibus perſonis, & conſanguineis, & his, quorum negocia de iure gerit. ff. de poſtu. l.i. §.i. & l. ſe. & idem uidetur dicendum in procuratore, quod in aduocato; no. infrà de poſthu. c.i. coram eccleſiaſtico enim poſſunt & pro laicis, ar. eius, quod dicit de aduocato à ſrio ſenſu. j̃. de poſtu. c. i. ii. & iii.
4 ¶ † Item clerici nõ põt eſſe conductores. xxi.q.iii.c.ii. & intelligo publicorũ uectigalium: uel ubi conducant uilius, ut locent carius; quod non licet. C. loca milites. alias unam poſſeſſionem pro opere manuum ſuarum licitum eſt conducere miſerabilibus ꝑſonis & conſanguineis, quorum negocia de iure gerunt, authen. de ſan. epi. §. ſi aũt. xci. diſt. clericus uictum: ſed non credo ꝗ poſſit conducere uillarum redditus, ſed ſolummodo quod pro ſuis manibus operetur: aliter aũt cadit in uitiũ quæſtus; & cupiditatis. j̃. ne cle. c.i. arg. contra. j̃. ne pla. vi. ſ. c. vl. ſed ibi loquitur de eccleſia, à qua nõ eſt ꝓhibitum conducere. uel dic, ꝗ ubicunq; inueniatur, ꝗ clerici nõ poſſunt eſſe ꝓcuratores, uel hæc officia exercere, intelligẽdũ eſt gñaĩr. nã unũ negociũ clericorũ, uel laicorũ ꝓcurare, uel adminiſtrare nõ ꝓhibenẽ.

De corpore uitiatis ordinandis, uel non. Rubrica.

DE presbytero [Capta.] Si dubitat, an ſcandalũ generet, recurrit ad arbitriũ epi. j̃. e. c. proxi. Itẽ an poſſit ei ꝑmittere celebrare in priuato, nõ publico, ut arg. j̃. c. ſignificauit. j̃. de cle. pere. tuæ. [Permittere] ꝯ. j̃. de cle. pu. in du. c.j. ꝯ. li. di. ſi qs poſt. ſol. hic diſpenſatio ibi ius cõe. ¶ Et' habes hic ar. ꝗ in multum enormi crimine & notorio diſpenſat eps. ad idẽ. j̃. de apoſta. c. ij. ſi aũt eſſet corpore uitiatus, nõ poſſet diſpenſare cum eo. l. di. uenio.

CVm de tua [in oculo] ff. de ædil. edi. qui clauum. §. ſed & polypoſus. [Canonici] & concubinæ [Cõſilio] puta ſi generat ſcandalũ, nõ cõfirmat electionẽ. ſi aũt nõ generat, cõfirmat. s. c. ꝑxi. [In quo]. i. in qua cõfirmatione. [Curauimus] ſolus. n. Papa diſpẽſare põt in hoc. s. de fil. ꝑsby. c. ult. l. di. nemo. uel dic, ꝗ cũ electo in epm põt diſpenſare niſi Papa in ꝑdictis. uel dic ꝗ archiepiſcopus poteſt diſpenſare; & hoc non negatur hic; ſed potius contrarium eſt uerum ſuprà de ele. innotuit.

EX parte B. [In cunabulis] tempore uitiatus ſponte, nulla cauſa interueniente, repellitur ab ordinibus: qa repellitur iã promotus. xxxiij. di. meritũ. lv. di. ꝗ partem, ſi quis a me. ſi aũt iuſta cã ſubeſſet, puta timor lepræ, non prohibetur incidi. j̃. eod. ex parte, niſi generet deformitatẽ. tunc. n. in omni caſu repelletur. lv. di. lator, ſi cuã. j̃. eo. c. ul. & idem eſt, ſi caſu, ut eiſdem c. [Niceñ. concilij] lv. diſt. ſi [quis à me, & c. ſi quis peregrè? [In canonibus] lv. diſt. eunuchus.

SVMMARIVM.

1 *An & quando uirilia ſectus poſſit promoueri.*
2 *Et quid requiratur ad hoc, ut ſit irregularis, qui ex indignatione ſe ſecat.*
3 *In caſu abſciſsionis membri poteſt epiſcopus etiam ſine auctoritate Papa diſpenſare.*

Significauit

1 SIgnificauit. [nobis] † uirilia quomodocũq; ſibi ſecauerit quis, uel ſecari mãdauit ſponte, ſiue ut obſequium pſtet deo, ut hic, ſiue ex indignatione, ſiue nimio dolore morbi, promoueri nõ põt. xxxiij. di. maritũ ſuprà eo. c. proxi. ſecus aũt, ſi à medicis, uel à ſeipſo, conſilio tñ medicorũ, uel à dñis, uel à barbaris, uel caſu fortuito ſectus ſit in mẽbris, q̃ nõ generant deformitatẽ. 55. di. ſi quis, eunuchus præcepta. ſic
2 .n. ſeruandum eſt, ſm q̃ diſtinximus ſupra c. proxi. ¶ † Et intellige, q̃ ad hoc, ut ſit irregularis ẽt q ex indignatione ſe ſecat, oportet, q̃ amiſerit aliquod mẽbrum, licet ſufficiat quãtumlibet uile. xxxiii. di. maritũ. idem eſt & ſi non amiſit mẽbrũ totum, ſed partẽ: ſed tñ eſt talis pars quæ deformitatem generet, unde generetur ſcandalum ſuprà eo. c. j. uel ẽt inhabilem reddit ad officiũ exequendum. j. eo. Thomas. unde licet indignans extraxerit ſibi dentem, uel quantũcunq; grauiter ſe ſecauerit, niſi mẽbrũ amiſerit, non eſt irregularis, uel ẽt potius corpore uitiatus. alij dicunt ſufficere ad irregularitatem, ſi nondum mẽbrũ, ſed ẽt ſi partem mẽbri, ẽt quæ non generat deformitatem, abſcindat ex indignatione. lv. diſt. ſi partem: hic. n. licet nõ poſſit repelli, quia corpore uitiatus: põt tñ repelli, quia ſponte ſe abſcidit: ſed nec retinere põt ſine diſpenſatione, ſi infamia inde ſit, uel notorium ſupra de tempo. or. c. ſi. alij autem non credunt, q̃ illi, q ſibi manus iniiciunt, non poſſunt promoueri ſine diſpenſatione. ar. contrà. lv. diſtin. qui partem. ſed illud intelligo, q̃ ex quo notorium eſt, q̃ ex indignatione partem digiti ſibi amputauit, non debet promoueri, ſine diſpenſatione: ſed alias ſecus, ſi amiſiſſet caſu, uel etiam ſi uerè eſſet notorium, q̃ ex indignatione feciſſet: quia tunc ex quo non generaret deformitatem, non impediretur promotio. ſi aũt ita ſecuerit, q̃ claudicaret, repellitur tã
3 tum: quia corpore uitiatus. ¶ † Et tua] auctoritas archiepiſcopi in hoc ualet, q̃ auctoritate Papæ poterit plus minusve ſaltẽ in minoribus criminibus diſpenſare; uel ſpãle eſt, q̃ qñ abſcidit uirilia pp Deum licet ſtultè, poſſit eps diſpenſare. ſine diſpenſatione aũt non poterat pmoueri, ut in ſuſceptis remanere. uel dic, q̃ iõ ſuã auctoritatem Papa addidit, ut ſecurius faceret, cum tantũ neceſſe non eſſet: hoc tñ non credo. item non diſtinguo, utrum inſtabat operi licito, necne, qñ uiciatus eſt, quantum ad hoc, ut irregularis fiat. ſed ad hoc prodeſt, quòd facilius diſpẽſabitur [Concedas] ex diſpenſatione, aliàs contrà. lv. diſt. ſi quis à me. Inno.

EX parte [M.] xxxiij. quæſt. ij. hoc ipſum infrà de cleri. ægro. tua nos.

EX poſuiſti nobis [Ordinis] bene dicit ordines. ipſos .n. ſuſcipiendo, & tacendo irregularitatẽ peccauit. lv. di. ex pænitentibus, & ſuprà de renun. niſi cum pridẽ §. pſonæ. lvj. di. quia. liiij. di. ſi ſeruus ſciens. nam ab abbatia nõ remouetur propter irregularitatem. l. diſtin. accedens. xvj. q. j. legi. ſupra de æta. & qua. tua ſed propter peccata taciturnitatis. lv. diſtin. ex pænitentibus. & propter hanc taciturnitatem non facit executionem ſic ſuſcepti ordinis, ſuprà de renun. niſi cum pridem. §. perſonæ. tenetur etiam confiteri crimina, de quibus eſt conuictus, confeſſus, uel deprehenſus, uel aliàs notoria. l. diſtin. ſi illc. alia autem crimina confiteri non tenetur: ſed ſi confiteatur, & diſpenſetur, ſecurus eſt, ut ulterius non accuſetur: aliter autem ſecus. xxxiiij. diſtin. c. ulti. uel dic, quod hic abbatia talis erat, quæ quærebat ſacerdotem abbatem.

THomas [pollicem] ſupra eod. c. j.

De bigamis. Rubrica.

VT bigamine pænitentes.

SVMMARIVM.

1 *An liceat epiſcopo, uel Papæ diſpenſare cum bigamo.*
2 *Quo caſu Papa diſpenſat contra Apoſtolum.*
3 *Papa poteſt interpretari, & etiam addere euangelio, & eſt in adminiſtratione maior Paulo.*

SVper eo [quot. fra.] hic habes ar. q̃ hoc ipſo, q̃ aliquis epiſcopus promouerit aliquem, cũ quo diſpenſare põt, diſpenſare intelligitur, & no. ſuprà de fil. pſby. ueniens. ſed tu dic, q̃
1 hic apparebat, q̃ uolebat diſpenſare eps. ¶ † Diſpenſare] not. q̃ non licet diſpenſare cum bigamo, quod fateor in epõ. Papa aũt poteſt uſq; ad ſubdia. xxxiiij. di. lector. ſi aũt promoueatur, characterem recipit. quidã tñ dicunt q̃ characterẽ non recipit. Sed contra uř, q̃ nec ẽt Papæ liceat: quia eſt ꝯ apl̃m. xxv. q. j. ſunt
2 quidã. ¶ † Sed dicendum a eſt, q̃ nõ diſpenſat Papa ꝯ apl̃m in his, quæ pertinent ad articulos fidei. & fortè in his, q̃ ptinent ad gñalẽ ſtatũ eccleſiæ: ſed in alijs diſpenſat: quia licet apoſtolus dicat, uouete, & reddite dño iuramenta ueſtra; tñ in iuramento, ſeu uoto diſpenſat. xv. q. vj. iuratos. j. de uoto, p totũ quanuis poſſet dici, q̃ non uř diſpenſare in uoto; quod in melius cõmutat. j. de iureiu. peruenit. ¶ † Itẽ interp-
3 tari, & addere põt euãgelio, ut colligitur. j. de teſti. in omni. ij. q. iiij. præſul. Itẽ maior eſt Papa, quàm Paulus in adminiſtratione.

a ¶ *Sed dicendum eſt. adde hic, quæ notaui in ca. poſt tranſlationem, in fi. ſupra de renun. & ultra ibi addita adde, quòd Inn. hic allegat Ang. in l. bene à Zenone. C. de quadri. præſcri. & refert Fel. in c. quæ in eccleſiarum col. vij. in fi.*

DE bigamis. Quidam laici mortuis uxoribus ſuis promoti fuerunt in ſacerdotes, qui poſtmodũ ꝯhebant cũ alijs de facto quidã ſacerdotes, qui nunquam habuerunt uxores, cum uiduis contraxerunt.

SVMMARIVM.

1 *Opinio nonnunquam præiudicat ueritati.*
2 *Voluntas, non exitus, ſpectatur in maleficijs.*

SVper à nobis, &. j. [iuris] ſic. ff. de his, qui no. infa. qd ergo. §. ij. qñq; attendit magis affectus, q̃ effectus, uel quã ſcm ipſum, de pæ. di. j. §. hoc aũt j. de cle. nõ reſi. relatũ. j. de cõceſ. pb. & eccle. nõ ua. lſas. ff. de cõdi. inſtit. mulier. §. j. j. de ſpon. iuuenis [Iuris] nñ exigit, qđ de iure ualeat mřimoniũ [Deſtinatio] .i. tñ. q re, an aĩo habẽdi eã pro uxore eã accepit [Duas] .C. de adul. eũ qui [Partim] q a unã tñ põt hre de iure; aliã de facto [In canone] . xxvij. diſt. pſbyter de iure nullã hẽre põt: alias cũ nulla cõtrahere põt. neceſſe eſt ergo, q̃ de facto intelligat. ¶ † Reputandi] hic hẽs, q̃ opinio præiudi-
1 cat ueritati. j. de ſpõ. iuuenis. iij. q. vij. tria. ff. de offi. prætor. Barbarius. C. de teſta. l. j. xxij. q. ij. hoĩes. ff. ad Mace. l. iij. ꝯ. j. q ſi. ſint le. p tuas. vij. di. ueritate. lxxxj. di. quicũq; & C. plus ua. quod ag. l. j. & ij & ij & eſt uerum, q̃ ueritas præualet opinioni. contraria caſualia ſunt. præfertur enim opinio in fauorem contrahentium, & odium decipientiũ. ff. ad Mace. l. iij. uel in fauorem plis, & teſtamentorum

mentorum j. qui fil. ſint leg. cum inter. C. de teſta. l. j. uel aliqua cõis opinio præfertur, ueritati. ff. de offi. pto. Barbarius. [Reputandus] quod fatemur. hic. n. pp intentionẽ quo ad diſpenſationẽ bigamus dicitur. ¶ Quæſtione] quæſtio talis fuit, an eps poſſit diſpenſare cum aliquo in ſacris ordinibus conſtituto, qui ante ſacros ordines aliquam habuit uxorem, & poſt ſacros ordines aliquam ſibi copulauit pro uxore. Et erat cã dubitationis: quia ſecundum matrimonium non tenebat; & ideo non uideba
2 tur bigamus reputandus [Clericis] † in maleficijs ſpectatur uoluntas non exitus. 48. di. c. ui. ff. ad l. Cor. de ſic. diuus. C. e. ſeruo. [Clericis] idem dicerem in monacho xxvij. q. j. quodcunque. idem in eo, qui duas uxores habuit de facto [Clericis] in ſacris ordinibus conſtitutis.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſignificat illud Pauli, oportet epiſcopum eſſe unius uxo.*
2 *Matrimonium inter duos ſignificat unam eccleſiã uni uiro Chriſto ſubditam.*
3 *Quare exigitur maior caſtitas in uxore, quam in uiro.*

DEbitum Paſtoralis officij, & j. [coniugio] confirmato [Vnus] i. idem uolens, uel. i. cum amãs.
1 c. ¶ † Iuxta q̃] i. ad oſtendẽdum, q̃ carnalis copula ſigñat ſacrm incarnationis Chriſti, & q̃ tantum inter duos coniuges eſt ſacramẽtum illud, quod in matrimonio ſignatur, i. una eccleſia uni uiro Chriſto ſubdita non eſt aũt ſacramentum hic, ubi alter coniugum carnem ſuam in plures diuiſit [Protoplauſtus] i. Adam primo plaſmatus. [Sacramentum] ſed nonne, & qui nullã habuit hoc ſignare non poteſt; ergo nec promoueri? Reſpon. non requiri ſacramẽtum ſed prohiberi defectum, qui defectus non eſt in eo, qui non contraxit, cum ea autoritas, oportet epiſcopum eſſe unius uxo. exponitur negatiuè. i. non plurĩ. hoc aũt eſt ſacramentũ. eps. n. unius uxoris uir ſignificat eccleſiam ex omnibus gentibus collectam uni uiro Chriſto ſubditam 26. diſt. c. acutius. qui autem plures uxores habuit, uel qui maritus eſt uiduæ, hoc ſignificare non poteſt. ¶ Sed quæres, quomodo ex hoc autoritatem ſumit hoc ſacramentum? Reſpon. ex eo, q̃ in ſingulari numero poſuit os, caro, carne, uxori, & ex uerbo ultimo, erunt duo in carne una, quaſi nõ di-
2 uident carnes ſuas in plures. ¶ † Sacramenti] illius. ſcilicet, quia matrimoniũ inter duos tantum ſignat unam eccleſiam uni uiro Chriſto ſubditã. in ſecundo autem coniugio non eſt hoc ſacramentum, nec eſſe põt, imo potius poſſet ſignificare plures eccleſias uni uiro ſubditas. miniſterium autem incarnationis bene poteſt ſignare in ſecundo matrimonio [Promoueri]. xxxiij. diſtinct. maritum & cap. ſi quis ¶ † Carnem] ſed quare magis exigi-
3 tur in uxore, quàm in uiro? nam maritus corruptæ promoueri non poteſt xxxiij. diſt. curandum præcipimus, ſicut ſi uir. ille autem. qui poſt uxorem habuit concubinam, promoueri poteſt. xxxiiij. diſt. fraternitatis. Vg. dicit, q̃ uir ſignificat eccleſiam, quæ ſæpe adulteretur orbitando a fide; & ita non deeſt ſignificatio ſacramenti, licet uir adulteretur. uxor autem ſignificat Chriſtum qui nunquam eccleſiam dimiſit. ipſe enim eſt fons uiuus, cui non cõmunicat alienus. ego credo, q̃ uir ſignificat Chriſtum, qui ſibi copulauit ſynagogam, & poſt eccleſiam, & ideo non nocet ſi uir, diuidit carnem ſuam in plures. uxor autem eccleſiam, quæ ſemper uirgo permanſit ſaltem mente: unde, deſpondi enim uos uni uiro, & c. xxvij. quæſt. j. nuptiarum. unde ſi uxor in plures carnem ſuam diuidat, deficit in ea ſacramentum. [Ad ſacerdotium.] xxxiij. diſt. Valentino.

QVia circa minima, & infra [habentes] non affectu matrimoniali; alias contra ſupra e. nuper Innocẽ.

A Nobis &c.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter cõmendaticias & dimiſſorias literas.*
2 *Quis nam poſſit concedere commendaticias literas.*
3 *An poſſint abbates literas dimiſſorias dare.*

De clericis peregrinis. Rub.

1 NOta, † q̃ aliæ ſunt literæ commendaticiæ, & aliæ dimiſſoriæ cõmendaticiæ dicunt, per quas q̃s cõmendatur de uita & moribus. exprimuntur ẽt ordines ibi, quos habet, arg. lxxij. di. c. pe. & ult. Literæ autem dimiſſoriæ dicuntur, per quas dimittitur a iuriſdictione prælati. 72. di. c. ul. has autẽ non põt concedere prælatus minor
2 epo. j. de offic. archi. ſignificaſti. † Commendaticias credo poſſe concedere quoſlibet bonos prælatos, ar. infra e. inter nam ibi innuitur quòd nõ ſolum per literas epiſcopi, ſed etiam per alia ar. poteſt conſtare de ipſis ordinibus, ut licite poſſit promoueri & celebrare. & hic etiã non dicitur, q̃ nullus iſtorum. v. eum ordinauit. ¶ Quidam tamen dicunt, q̃ quo ad ordines. ſ. ut recipiatur in ordine ſuo ad celebrandum, ſolus eps, qui ordinat, põt. concedere commendaticias, ar. lxxij. diſt. c. ult. ſed tunc tñ poteſt ab alio epo ordinari, quando per literas ſui epi ſit dimiſſus: uel alius caſus concurrat, in quo licitè
3 de iure ab alio epiſcopo ordinet. & ideo no. † quòd nullus epiſcopus debet ordinare clericum alterius epi, & ſi fecerit, irrita eſt eius ordinatio quo ad executionem. ſimile. ix. q. iij. epiſcopum, niſi alius epiſcopus daret ei beneficium. nam tũc cum rõne beneficij fiat de iuriſdictione ſecundi epiſcopi, bene poteſt ordinare eum, cum etiã poſſit eum iudicare ix. q. iij. c. j. & ij. j. de paroch. c. nullus, ſed remanet de iuriſdictione primi epiſcopi, ppter beneficium, quod ab eo habet, nec amittit ſed contra. lxxj di. c. j. & lxxij. di. per totum. ſo. illa. c. loquunturq̃ clericus a iuriſdictione epiſcopi ſecundi ex toto eximebatur a primo; puta q̃ habeat tale beneficium a primo epiſcopo, uel quod de iure, uel conſuetudine cũ alio beneficio poſſidere non poterat. & idem eſt, ſi beneficiũ quod ſecundo ſibi datur, eo modo tale ſit, quod cũ primo poſſidere non poſſit. nam & hæc fuit intentio canonum illorum, q̃ clericum alterius epiſcopi ſine eius uoluntate ſibi ex toto auferre non poſſit. ſed ſi detur ei pbenda in ſua iuriſdictione, cum ei hoc liceat, non tolerando tum primo epiſcopo, ut no. j. de præben. cum iã, & per conſequens ex quo dat ei præbendam, poterit eũ ordinare, licet ſit curialius non ordinare ſine licentia primi ordinatoris. ¶ De abbatibus autem, an poſſint literas dimiſſorias dare, dic, ut ſuprà de renun. c. ſi. ſed quid dices de abbatibus exemptis & alijs? rñ. q̃ ipſi literas dimiſſorias poſſunt concedere, ſi ita ſunt exempti, quòd diœceſani non habent in clericis eorum ordinationem, quod rariſsimè conceditur alicui. nam & tunc cum in omnibus quo ad ordines, & quo ad iuriſdictionẽ pertinent ad exemptos, & per conſequens literas dimiſſorias concederent.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Qua de cauſa quinque ſigilla requirantur in literis teſtimonialibus clericorum transmarinorum.*
2 *Nunquid clerici incogniti permittendi ſint celebrare.*
3 *An ſufficiat oſtendere literas de ſacerdotio ad hoc, ut credatur, quòd quis ſit ſacerdos.*

1 TVa nos duxit [Statuta] 98.diſt.ꝑ totũ.¶† Quin
que]ideo plura requiruntur, quia ſunt ignota.
nam ſi eſſet uni notũ, ipſi ſoli crederetur.j̃.de
proba.poſt ceſsi.89.di.quamuis 71.di.ex̃neo.62.di.ꝑ to
tũ.& idẽ ẽt ſi per teſtes & crederem duos ſufficere.j̃.eo.
tuæ.& credimus ſufficere.v.ſigilla ep̃orum ignota: opor
tet tñ aliquam notitiam haberi de ſigillis, uel de cleri-
cis ſaltem per famam.item hoc habet locũ in his, ubi nul
lum aut modicum præiudicium alij generatur.ſi autem
aliquantulum præiudicium magnum generatur, nõ cre-
ditur eis niſi per collationem ſigillorum: uel alias legi-
timè probetur, ar.in aut̃.de inſtru.cau.j̃.de fi.inſtru.c.2.
[Ep̃orum]non aliorum inferiorum prælatorum[Alijs]
etiam citra marinis clericis.¶ [Obſeruandæ] hoc. c. lo
quitur in his, qui poſtulant recipi ut clerici in ordine
ſuo.nam ſi tanquã uiatores petãt recipi, non ſunt ita ſub
tiliter examinandi.xlij.di. quieſcamus, & permittendi
ſunt ſecretò celebrare infra c.tuę.de conſe.di.2. nõ pro
2 hibeant.7.q.j.epiſcopi. ¶† In ſuſpenſione] ideſt proba-
tione.non enim ſuſpenſi ſunt neque ab homine, neque a
iure:imo ſine peccato poſſent celebrare, dummodò in lo
co eſſent, ubi celebrare poſſent.ſed plebes ſuſpenſę.i.pro
hibitæ ſunt audire eorum officia.ſi autem diceretur ip-
ſe ſuſpenſus uel a iudice, uel a iure, & celebret, eſſet irre-
gularis, & ſolus Papa poſſet diſpenſare cum eo.xj.q. iij.
ſi quis ep̃s dam.in hoc.n.caſu põt diſpenſare epiſcopus,
infra e.c.ſi.dicimus ergo, ꝙ cum eo hoc caſu poterit di-
ſpenſare epiſcopus, etiam ſi celebrauerit populo, licet
non debuerit celebrare ſine diſpenſatione. ſimile dici-
mus, licet quis deprehenſus in publico crimine non de
beat celebrare, niſi cum eo diſpenſent tamen ſi celebra-
uerit non præcedente diſpenſatione, etiam epiſcopus po
terit ſuper hoc diſpenſare, cum ei prohibitum non inue
niatur.poſſet etiam dici, ꝙ ſi hic ſuſpenſus eſſet a iure,
qđ ep̃s diſpenſare poſſet, & c.ſi quis ep̃s dam.loquitur ta
tum de ſuſpenſis ab homine, non a iure.de hoc tamẽ ali
bi plenius notabimus j̃.de cle.ex.mi. ſi cele. [De acti-
3 bus] ff.nau.ca.ſta.l.ulti.§.ac. ¶† Inferioribus] not.non
ſufficit oſtendere literas, ꝙ ordinatus ſit in ſacerdote,
niſi habeat literas de quolibet ordine, niſi forte qui or
dinauit in ſacerdotem, ſit tantæ diſcretionis, ꝙ præſumẽ
dum ſit de eo, ꝙ non ordinaſſet eum, niſi habuiſſet lite-
ras ab eo, qui ordinauit ĩ diaconũ, & ad alios ordines.&
tunc non quæram literas ſuper diaconatu, ar.j̃.c.proxi.
nec in alijs ordinibus.¶ Diſpenſari]i.prouideri, ut cele
bret in ordine ſuo, & ſit hoc ſine diſpenſatione ſolenni,
de qua dixi s̃.ſupra de fil.pre.ueniens.uel dic, ꝙ diſpen
ſatio neceſſaria eſt ꝑꝑ hoc ꝙ clericus eſt ignotus, teſti-
moniales literæ ignote.& hanc diſpenſationem non põt
facere niſi ep̃s infra e.c.ult.& hoc magis placet.

INter quatuor & infra[argumenta]ſigilla no. ordinatorum, uel per teſtes infra e.prox.uel per alia probabilia indicia, uti quidam dicunt, ar.ij.q. 6.§.diffinitiua.§. nulli homini infra de præſum. literas xxxij.q.j.dixit 27. q.ij.non aliqua, & C.de rei uen.iudicia.nam cum hoc q̃rat alterius patrimonium, & in ſpiritualibus ſufficiat credere, & alias ſit bonæ uitæ, & habeat.v.ſigilla epiſcoporum, licet ignota ſint ſigilla, ſi aliqua noticiã habetur ꝑ famam, uel alio modo uel de epiſcopis, uel territ corũ, licet alias non ſit ſufficiens probatio tñ præſenti caſu tales crederem poſſe admitti.[Conuerſatio] immo utrunque eſt neceſſarium teſtimonium ordinum ſuſceptorum & probatio uite ſupra c.proxi.

TVæ fra, & infra [canonica] de conſe.di.ij.tribus, ad omnes ordines de hoc ſupra eo. c.j.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt aſſumendus de aliena eccleſia ſacerdos, uel prælatus, cũ reperiatur idoneus in eadem.*
2 *Nunquid liceat exemptis aliquos in ſuis eccleſiis recipere ſine licentia epiſcopi.*
3 *Inſtituti abſque ſcientia epiſcopi remouentur, niſi cum eis uoluerit diſpenſare.*

DE nobis propo.[clericos] & malè ignotos, & ẽt
pernotus; ſed ad celebrandum bene poſſet eos
admittere ẽt ſine licentia ep̃i, ſi eos plenè no-
ſceret, non per litteras, quia ſolis epiſcopis eſt ſeruata
1 hæc cognitio.† [Inſtituere] hoc eis non licet, immo nec
epiſcopo, niſi habeat licentiam eius epiſcopi, cuius cleri
cus eſt lxx.diſt.per totum inferioribus autem prælatis
etiam cum licentia prioris prælati non eſt licitum ali-
quem inſtituere in eccleſia ſua, niſi primò epiſcopus diœ
ceſanus approbet, & diſpenſet, ut hic expreſſe habes 72.
di.hortamur.& hoc eſt ea ratione, quia aliquando cre-
derent aliquas literas ſufficientes, quæ non eſſent. uel
poſſet ille clericus habere alia impedimenta, ſed nec ad
mittere poſſunt ad celebrandum populo 71.diſt. extra
neo; ſicut nec eis licet dimiſſorias dare literas, ſed epi-
ſcopo tantum.72.diſtin.extraneo infra de of.ar. ſignifi-
2 ficaſti.¶ † Quid dices de exemptis, an poſſunt in ſuis ec
cleſijs aliquos recipere? Reſpon. epiſcopus in perſonam
ſacerdotis recepti ab exemptis põt animaduertere cum
in ſua diœceſi.delinquat celebrando.6.q.iij.placuit. C.
ubi de cri.agi.aut̃.quæ in prouincia, niſi forte & familia
res exemptorum ſint exempti, quia tenor priuilegij dili
genter eſt obſeruandus infra de priuil.porro. Non erit
ergo exemptis licitum aliquem clericum recipere ſine
licentia epiſcopi diœce.ſed ſi ipſe. epiſcopus malicioſè
differret ſuum dare aſſenſum, ageretur ad hoc coram ſu
periore, ar.infra de iure pa.paſtoralis, & potes dicere, ꝙ
non eſt neceſſe epiſcopum ſuum præſtare aſſenſum, ſed
tantum cognoſcere de literis dimiſſorijs. poſtquam au-
tem pronunciauerit eũ plenè dimiſſum, licitum eſt exẽ-
ptis eum accipere. & hoc eſt uerum ubi loca exempto-
rum populum habent alias enim pro ſe & ſuis locis exẽ-
ptis ſine licentia epiſcopi licet eis accipere clericos, dũ-
modo habeãt literas dimiſſorias.nec ob.quod dicitur ꝙ
ratione delicti poſſint in eos animaduertere, intermit-
titur ei pœna.quia non deliquit.uel dic quòd illud in-
3 telligitur de non exemptis ſpeciali priuilegio. † [Ex di
ſpenſatione] non poteſt epiſcopus diſpenſare in hoc, qđ
ſi non habet literas dimiſſorias, remaneat in eccleſia:
ſed in hoc diſpenſat, quia ex quo male inſtitutus eſt in
eccleſia, debet eijci, ſed diſpenſatur cum eo, quòd re-
maneat.ſed nunquid eſt etiam neceſſaria diſpenſatio in
his, qui aliquo contempto ſunt electi, uel poſt app.Re-
ſpon.non quia ibi electio eſt canonica, licet poſſet caſſa-
ri: ſed hic ſecus, ar.ſupra de ele.quòd ſicut, ubi de hoc
no.uel dic quòd hic non recipit executionem inſtitutio
nis ſuę, niſi fuerit cum eo diſpenſatum.ix.q.ij.Lugdun.&
hoc ferè cum primo idem eſt. uel melius ꝙ neceſſaria
eſt diſpenſatio, quia ignotus eſt, ut no.s̃.e.c.1.Inn.

SVMMARIVM.

1 *Ineſt vicario cognitio & iuriſdictio ordinaria.*
2 *Ep̃s ſemel in anno uiſitare debet eccleſias ſibi ſubiectas urgẽte uerò neceſſitate ẽt pluries in anno uiſitare poteſt, ut in nu.3.*

De officio archidiaconi. Rubr.

VT archidia. [vicarium] Decr.huius ti.con-
cedunt multa arch.quæ alibi concedunt̃ aliis
dignitatibus, & è conuerſo quare dicẽdũ eſt.
c.iſtorũ ti.idcirco aliq̃n cõcedere aliqua offi
cia uni dignitati, q̃ melius cõpeterẽt alij: qa
illa dignitas ibi nõ eſt, cui melius cõpeteret. uel loquit̃
ſm̃ diuerſas conſtitutiones & conſuetudines, & diuerſa
loca, quæ multũ ualẽt, imò præualẽt in officiis.s̃.de cõ-
ſue.cũ olim.j̃.de exceſ.præla.& ad hoc. hæc glo.ualet
ad præſentem tit.& ſe.de officiis. ubi aũt ꝯ̃ria non pro-
baret̃ conſtitutio, uel conſuetudo p̃ſcripta, ſtaretur his
1 c. j̃.e.ut noſtrum.† Vicariũ] qa vicarius eſt, & cognitio-
nẽ & iuriſdictionem ordinariã habet.C.de off.iud.l j.
j̃.de of.vic.quia.25.diſt.perlectis. Itẽ qa eſt uicarius, ꝑ
ſimplicẽ querimoniã audit ep̃s cãs ſubditorũ archid.&
abſoluit excõicatos ab eo, ut no.j̃.de off.arch.cũ ab.qđ
non põt facere archiep̃s in ſubditis ſuorum ſuffraganeo
rum.2.q.3.nullus prius.[Honore].i.ſi grauãtur ab aliis
indebitè: & ẽt forte non ab ep̃is: quia non ſunt tm̃ vica
rij, ſed certa dignitate potiunt̃, ut ꝑ totum ti.hoc appa-
ret, nec remoueri poſſunt ad libitum ep̃i, nec pro uelle
eorum officium exercere; & de hoc no.j̃.de off.ord.cũ
ab.ſed ideo dicuntur arch.& etiam alij in dignitatibus
conſtituti uicarij: qa oĩa exercent quæ ad epiſcopos ꝑ-
tinent conſuetudo dignitates, hæc tranſeunt, niſi aliqua
excipiant tunc, qđ credimus eos poſſe. unde apparet, ꝙ
cuſtodiam uacantium dignitatum tm̃ habent ep̃i quo
ad hæc iura, & ꝙ ep̃i habent eorum electionem, ar.j̃.de
inſti.c.cum ueniſſent.j̃.ut eccle.benefi.ut noſtrum.j̃.co.
ad hoc.§.ult.uel potius electio harum dignitatum, uel
præſentatio pertinet ad eum, qui dotauit dignitatem
[Eccleſiaſticorum] uirorum, uel officiorũ [Delinquen
2 tium] ar.ꝙ archi.habet curam animarum, ar.ꝯ̃.j̃.co.cũ
ſatis.† Circumeat] ep̃s, ſi ſanus eſt, ſemel in anno uiſitet
eccleſias.10.q.1.ep̃s, decernimus: ſed ſi fuerit infirmus,
mittet pro ſe archid.uel alium, ut s̃.eiſdem.c.& hoc eſt
uerum, ubi ep̃s habet de conſuetudine mittere, quẽ ue
lit, uel ubi non eſt archidia.uel archid.habet de officio
ut pro ep̃o uiſitet, ut hic ꝙ autem dicit hic de tertio in
tertiũ uiſitationem faciendam, intelligo ubi non eſt ne-
ceſſitas. nam ſi neceſſitas eſſet, licet in ꝯ̃rium conſuetu-
do ſe haberet, non obſtaret præſcriptio, uel conſuetudo
3 j̃.de preſcri.cum ex officij. ¶† Et ſi neceſſitas eſſet plu-
ries in anno uiſitare, põt illam eccleſiam, quæ uiſitatio-
ne indiget, non aliam.j̃.e.mandamus.18.q.ult.uiſitan-
di, non ſemel. uel dic, ꝙ de iure archid.non habet uiſi-
tationem, niſi q̃n ep̃s eſt impotens, ut prædictum eſt; &
tunc non niſi de tertio in tertium annũ.ut hic. nec eſt ꝯ̃
j̃.e.mandamus: quia ibi erat conſuetudo ſp̃alis illius ar
chid.ꝙ omni anno uiſitaret. monaſteria aũt duplicem
uiſitationem habent quolibet anno, unam ab epiſcopo
18.q.ult.non ſemel, & aliam uiſitationem gñalium.j̃.de
ſta.mo.in ſingulis, & c.ſe.¶ Itẽ dicunt quidã & in aliis ec
cleſiis unã uiſitationẽ habeat ordinariam archid.aliam
diœce.¶ Corrigat] minora: maiora autem refert ad epi
ſcopum.j̃.e.ad hæc.& eſt ar.ꝙ ex quo habet coertionẽ,
ꝙ poſſit excõicare, uel ad minus interdicere.j̃.de offi.
dele.ex literis, ar.ꝯ̃.j̃.e.cum ſatis.

OFficium uerò.

EA, quæ ꝯ̃. Et j̃.[quæ collecta] forte ad cuſtodiendũ nã quia eccl̃ia unde erat archid.ſecuriorẽ ſacriſtiã habebat, alia eccleſia ibi ſua crĩalia, uel theſauros depoſuere, & de cuſtodia eorũ oĩum archi.debet reddere rõnẽ.uel ad officiũ archid.ꝑtinet, ut diligentẽ curã habeat ſuꝑ oẽs p̃latos eccleſiarũ, qualiter hæc cuſtodiãt. & ſi archid.in hoc inueniat̃ negligens, in hoc ipſe tenet̃. ¶ Negligentia] prælatus.n.qui ſuper hoc habet officiũ, ſ.ſuꝑ cuſtodia depoſitorũ, præſtat dolũ, latã culpã, & leuẽ. C.de peric.tu.ſi res.C.ar.tu.qcqd. ſed ẽt de leuiſſima vr̃ ꝙ teneatur, ſed ꝯ̃, quia depoſitarius non tenetur niſi de dolo & lata.ff.depo.l.j.§.j.& l.quod Nerua, niſi in certis caſibus, q noĩant̃.j̃.depo.c.ult.ſed dic, ꝙ ſicut ille q accepit præciũ pro depoſito ſeruãdo, ut in eadem decre.dr̃, tenet̃ de culpa, ita & q dignitatem habet, cui hoc officiũ eſt annexũ, ut hic, cũ plus ſit hr̃e dignitatem, q̃ ꝑciũ. uel potes dicere, ꝙ hæc criminalia nõ erãt depoſita, ſed in cãm pignoris: uel alio modo erant accepta ab eccleſia, uel ep̃o, & apud archid.gubernata.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus de iure communi non habet curam animarũ, niſi ſibi ſpecialiter ab epiſcopo demandetur.*
2 *Cura animarum, quæ eſt poteſtas ligandi & ſoluendi, in nullo prælato eſt, niſi ſit ſacerdos.*

CVm ſatis ſit [conſuetudinis] non præſcriptæ,
cũ ep̃s habet in priuilegio, ꝙ nullus p̃latus ſuæ
diœc.inſtituere debet ꝑter ipſum. uel hoc ep̃s
habebat de conſuetudine p̃ſcripta. hæc expoſitio neceſ
ſaria eſt ſm̃.B.q dicit, ꝙ archid.de ſuo iure habet inſti-
tutionẽ clericorũ, & curã aĩarum.ſed Hug.hoc negat.&
tũc nõ eſt neceſſariũ hoc exponi, ſ.nõ p̃ſcriptæ: qa plana
1 eſt litera, ut iacet.† Curã] qa nec habet, niſi demandet̃
ab ep̃o.16.q.2.nullus.ar.ꝯ̃.s̃.e.c.1.ſed.B.dixit, ꝙ archid.
habet curã aĩarũ.j̃.de off.dele.ſuꝑ ĩ ſi.de p̃bẽ.referẽte.
& rñdit huic.c.ꝙ hic erat ꝯ̃ria ſpũalis ꝯſuetudo, q̃ maxi
2 mè in iuribus archid. ſeruãda eſt. † Curã] melius diſtin
guit̃ ſic. cura aĩarũ dr̃ ſtrictè ptãs ligãdi & ſoluendi, ſ.in
foro pnĩali, & hæc in nullo p̃lato eſt, niſi ſit ſacerdos, ut
probat̃.21.diſt.in nouo.j̃.de pœ.& re.oĩs.quã curã alius
dare nõ põt, q̃ ſacerdos, uel ſacerdotis autoritate gene
rali, & ſpeciali, ut hic.16.q.7.nullus. de autoritate gene
rali intelligo.j̃.de offi.dele.ſuper eo.25.diſt.perlectis.
& tunc non dicuntur ipſi dare: ſed illi, quorum autori-
tate datur.ff.de admi.tu.ita.§.geſſiſſe. quãuis dici poſ-
ſet, ꝙ archi.& electi confirmati, & alij huiuſmodi, quòd
quãuis non ſint ſacerdotes, tñ poſſunt dare eccleſias ſa-
cerdotibus. nec dant curam animarum. ſed hi eis dãt,
q̃n fuit factus ſacerdos, licet cum ordine hanc poteſta-
tem ligandi & ſoluendi acceperint, licet non in hos ſub-
ditos, quos modo dat archidia.uel alius prælatus, po-
teſtatem haberet ante, q̃ per ipſum inſtitueretur in ec-
cleſia, quæ curam habet: ſed officium huius poteſtatis,
quam non habebat, concedit.11.q.1.eccleſiæ ſimiliter, &
ſuperiori.1.q.1.§.ex his uerbis arg.large dicitur cura
ptãs eiiciendi, & recipiendi in eccleſiam, corrigendi,

puniédi exceſſus.21.diſt.§.j.ſub hac cura eſt excõicare,
interdicere, uiſitare,& cętera talia, quæ ſunt ad corre-
ctionem morũ.s̃.de ele.dudum, eccleſia Romana.s̃.co.
c.j.hanc curam poſſunt habere arch.& inferiores præ-
lati,ut ibi dicitur. de utraq; iſtarum curarũ intelligitur
j̃.de præben.de multa. eccleſiam autem uel præbẽdam
conferre archi.nõ poteſt,uel alius prælatus præter epm̃
16.q.7.nullus,niſi hoc ex conſuetudine, uel priuilegio
habeat. tunc facit tanquam uicarius.j̃.de off.dele.ſuper
eo.j̃.de inſti.cum ueniſſent.s̃.e.c.1.

ARchidia. [ſnĩam] Excõicationis,hoc ius cõe in oĩ-
bus arch.& oĩbus prælatis, ar.16.q.2.uiſis.24.q.3.
corripiantur.ↄ̃.2.q.1.nemo.j̃.de of.or.cum ab eccleſia-
rum.j̃.de ap.reprehenſibilis: ſed iſta & oĩa alia ↄ̃ria in-
tellige,ubi ↄ̃ria obtinet conſuetudo præſcripta. ¶ Me-
lius credo ius cõe,ꝙ oẽs hi prælati habẽtes iuriſdictio-
nem ab epĩs ſint ordinarij.j̃.de exceſ.præla.ad hæc, &
poſſunt excõicare ſubditos.j̃.de of.ord.cum ab. niſi ſint
mulieres.j̃.de pœ.& remiſ.noua.& c.quæ dicunt præla-
tos non poſſe excommunicare,intellige,ubi ↄ̃ria eſt con
ſuetudo,quæ iuriſdictionem tollit,& tribuit.j̃.de exceſ
præla.ad hoc.C.de emen.pro.l.j.uel dic, ꝙ non debet
excõicare cum ſolennitate,quæ eſt.11.q.3.debet,cum c.
ſeq.de hoc autem nõ dubitaẽ,ab aliquo quin minori ex-
cõicatione poſſit excõicare, uel interdicere, ſicut intel-
ligũt prima.c.quę dicunt inferiores pręlatos poſſe excõi
care.¶Item dicimus,ꝙ prælati, qui habent tantum iuriſ
dictionem à collegiis,uel aliis, q̃ epĩs,non poſſunt excõ
municare: quia hanc ptãtem non põt concedere niſi epi
ſcopus.24.q.3.corripiantur, licet alias iuriſdictionem
habeant, ut no.j̃.de of.ord.cum ab.nã quod nõ hñt,da-
re nõ pñt.1.q.7.Daibertum, niſi fortè collegiũ eligeret
autoritate epĩ, & de iuribus epãlibus aliqua haberet,
uel ab eo confirmaretur.de hoc no.j̃.de off.or. quanto.

MAndamus aliquantum [ſæpius] nota ſupra pro-
ximæ.

SVMMARIVM.

1 *An archidia.poßit ſine epiſcopo imponere pœnam pro delicto.*
2 *Epiſcopi accuſationes omnes criminales audiunt,nõ aũt archid.*
3 *Epiſcopus tenetur de facto archidiaconi.*
4 *Rurales decani de conſenſu archi.inſtitui, & deſtitui debent.*

AD hæc nos dicimus [ſtatuta] 15.diſt.perlectis
[Imperat] qualiter ſua officia expleant. [Paro
chiarum].i.eorum, qui parochias morãtur.s̃.e.
c.j.[Audire dicunt quidam, non tamen diffinire, cum ei
conceſſum non ſit. alij ↄ̃dicunt,ſ.& ꝙ diffinire debet; &
hoc magis placet,ar.ff.de iudi.de qua.item quidam hoc
intelligunt tñ de parochialibus clericis: alij de ciuita-
tẽſibus,ar.s̃.e.c.1.[Iurgia [ciuilia;& ſic de crimine agi-
tur ciuiliter [Conſtitutionem] s̃.e.c.1.[Vicarius] j̃.de
of.vic.c.2.[Clementis] 93.diſt.diaco. [Perſpiciens] .i.
inquirens non uŕr uiſitando,ſed tñ loca,uel perſonas,
de quibus eſt infamia. de hoc not. s̃.e.c.1.† Corrigat]
1 uerbis,monitionibus, & præceptis. pœnam aũt pro deli
cto non põt imponere ſine epõ.j̃.de of. cuſto.c.1.ar.j̃.de
of.arch.c.2.& ult.ſi quis tñ diceret,ꝙ modicã pœnã ſibi
imponere poſſet, uel ſuſpenſionem ad modicum tem-
pus,forte non peccaret. ¶ Ardua] ut ſi exigant depoſi-
tionem clerici, uel ẽt ſuſpenſionem perpetuam, uel ẽt
multum diutinam. cum.n.hoc ſine capł̃o facere non poſ
ſit epſ.j̃.de exceſ.præla.c.1.abſurdum eſt dicere, quod
archi.poſſit.idem eſt,& ſi expediret facere unionẽ eccle
ſiarum, uel diuiſionem,ſ.quia non fieret ſine epõ.j̃.de
2 exceſ.præla.ſicut.2. † imò oẽs accuſationes criminales
non ſolum clericorum in ſacris poſitorum, ſed in mino
ribus ordinibus audirent epiſcopi,nõ archi.15.q.7.Fel.
ſi autem epſ, nullus, & etiam laicorum.j̃.de of.or.c.1.
item cãs matrimoniales.j̃.de conſan.& affi.ex literis
§.ult.itẽ oĩa negocia,ubi exigiẽ diſpenſatio, ut no.j̃.de
eo,q fur.or.c.2.item ea,quæ non licet epõ facere ſine cõ
ſenſu capituli,uel capł̃o ſine conſenſu epĩ, ut eſt colla-
tio præbendarũ,& multa alia,quæ continenẽ.j̃.ſub ti.de
his,qui fiunt ab epõ ſine conſenſu.c.ea.& de his, quæ fi.
à ma.par.ca.c.ij.& ubi ſpecialis autoritas epĩ requiriẽ,
ſicut in alienationibus.12.q.2.ſine exceptione. 10.q.2.
hoc ius.17.q.4.in uenditoribus. item in monaſteriis nõ
habent iuriſdictionẽ, correctionem, uel reformationẽ
niſi conſuetudo hoc eis tribuat.j̃.e.dilecto.uel poſſet ẽt
dici,ꝙ comparandus ſit defenſori ciuitatis, & uſque ad
300.aureos audiat cãs ciuiles: etiam de minoribus & in
maioribus criminibus poſſit clericum reum capere, &
eum ad epm̃ mittere, & modicam mulctam indicere. &
ẽt clericis qui ſunt de ſua iuriſdictione, põt præſtare au
toritatem in adop.emanci.& teſtamentorum, & dona-
tionũ inſinuationibus,& manumiſſionibus, quas faciũt
non nomine eccleſiæ, ſed proprio, in auc.de defen.ci-
ui.§.iudicare,uſq; in fi.eo tñ non comparatur ei, ut qui-
dam dicunt,ꝙ rõne delicti,uel ↄ̃ctus ſub eo aliquis con-
ueniatur, cum non habeat territorium ut not.j̃.de fo.
comp.cum contingat. eadem quæ hic dico in archidia.
intelligo & in aliis minoribus prælatis ordinariis, qui
uel de iure ſuo, uel de conſuetudine habẽt iuriſdictio-
nẽ. hoc nõ placet. nec ſunt comparandi defenſoribus ci
uitatum: quia non ſunt ordinatæ dignitates eccleſiaſti-
cæ ſm̃ iura ciuilia, ſed ſecundum conſtitutiones eccle-
ſiaſticas, & ſecundum illas debent exercere iuriſdictio-
nem, & non ſm̃ ciuiles. [Alia] ut not.j̃.e.ut nr̃m. ¶Bñ-
ficiis] collatis ab epõ,uel cõfirmatis. ſi.n.ad alium per-
tinet collatio, uel confirmatio, tunc non pertinet ad ar
3 chi.inſtitutio.†Archi.] non ergo uidetur puniendus epi
ſcopus, ſi promotus ſit indignus, ar.54.diſt.ſi ſeruus.
ſed hoc iõ eſt,quia epſ tenetur de facto archi.ſicut exer-
citor de facto magiſtri.ff.de exer.l.j.§.magiſtrũ,niſi cõis
opinio eſſet pro bonitate archi.j̃.de pig.ſignãte. [Oĩ-
4 bus] 75.diſt.epſ.C.de auẽ.præ.l.ult. ¶†Item hic habes,
ꝙ de conſenſu arch.debent inſtitui & deſtitui decani ru
rales. & hoc eſt ea rõne, quia cum archi.debeat habe-
re curam parochiæ.s̃.c.j.& decanus, qui hic ſuppleat ui
ces eius infra de off.archipreſ.c.ult.non debet abſque
eius conſenſu inſtitui, uel deſtitui. & idem in epõ, & lo
quitur hoc.c.ſm̃ conſuetudinem: quia uerbi non eſſet
conſuetudo, ſecus eſſet. ¶Ab omnibus] melius intelli-
gitur hæc decr.de quibuſdam decimis,quæ in aliquibus
partibus Franciæ conſtituuntur ad faciendum quædam
officia, quæ communiter pertinent ad epm̃, & archid.
nec inſtituuntur in aliqua eccleſia, nec confirmantur,
ſed quaſi miniſtrales & officiales ſunt utriuſque, & pro
magna parte non conſtituuntur perpetuò. & ideo dicit
hic pro tp̃e.i.ad tp̃s.[Eligendus] oĩa,quæ circa electio
nẽ huiuſmodi perſonarum,uel confirmationẽ aget epſ,
faciet communiter cum archid.ſed ſi diſcrepant, cũ ma
ior & principalior ſit auctoritas epĩ,q̃ archid.tamen vi-
cariã dignitatem habet,credimus ualere,qđ facit epſ.ſi
tñ archid.uideret indignum ſtatui, poſſet pro iure ſuo
appellare,uel alias contendere.alij tamen contradicũt.
ſ.ꝙ non ualeret, quod facit epſ ſine archidiacono, uel
è conuerſo,niſi conſuetudo ſe in contrarium habeat.

SIgnificaſti,& infra [Archid.] 68.diſt.quãuis.62.di-
ſtin.extra,de cõſec.diſt.5.non oportet [literas,] ſ.ꝙ
ab alio epiſcopo ordinetur [eis] clericis.

VT noſtrum [ex officio] .i.conſtitutione [officium]
ſupra eo. ad hæc.

SVMMARIVM.

1 *Mẽtione facta de ꝓcuratione cõprehendũtur iuriſdõ,correptio, & reformatio tanquã paria ſub generali clauſula adiecta.*
2 *Condemnari non debet quis, niſi actor probet ex ea cauſa ſibi deberi, ex qua petiit.*
3 *Poteſt epiſcopus etiam inuito ſubdito quandoque cognoſcere de cauſis ad eius iuriſdictionem ſpectantibus.*
4 *Licitũ eſt inter partes conuenire,ut ſub non ſuo iudice litigetur.*
5 *Archidiaconus, plebanus, uel alius minor epõ in monaſterio non habet correctionem, uel uiſitationem, uel iuriſdictionẽ.*
6 *Conſuetudo,ubi eſt cõtra ius, ſeu oneroſa eſt,extendi non debet.*
7 *Conſuetudo non eſt extendenda in his, quæ conſiſtunt in præſtationibus, & conſimilibus.*
8 *Nunquid archidiac.qui iuriſdictionem in omnibus exercuit mo naſteriis, intelligatur etiam exercere poſſe in monaſteriis de nouo ædificatis.*
9 *Cũ quis ſpãliter de aliquibus concedit,de aliis ꝓhibere uidetur.*
10 *Nunquid de iuribus ad iura fiat extenſio?*

1 DIlecto filio,& infra [quędam alia.] † no.ꝙ facta
mentione de ꝓcuratione ſub clauſula generali
adiecta cõprehenduntur iuriſdictio, corruptio,
& reformatio tanquã paria: quia cum vnum debetur,&
aliud. uel dic,non cõprehendi tanq̃ paria:qa paria non
ſunt,ſed maiora:ſed cõprehenduntur tanq̃ expreſſa per
illam adiectionẽ,& quędam alia ad ipſum rõne archid.
ſpectantia.pp hanc.n.clauſulam de oĩbus ſiue de mino-
ribus,ſiue maioribus agere põt, dũmodo de iure ad ar-
chid.ſpectẽt. etiam idem dicerẽ,ſi diceret,& rebus aliis
ad eum rõne hæreditatis ſpectantibus:qa de maioribus,
q̃ expreſſa ſunt,agere põt,dũmodo ad hæreditatem ſpe
ctent. poſſet tñ reſponderi huic decr.ſi quis uellet dice-
re ↄ̃rium,ꝙ ideò fuit admiſſa hæc petitio: quia non fuit
ↄ̃ eum exceptum: alias ſecus ſupra de reſcri.ſedes. [Ex
ratione] ſm̃ petitionem iſtam uŕ, ꝙ etiam ſi de conſue-
tudine hæc iura habere debẽt in prædicto monaſterio,
nihilominus abſoluendum erat monaſterium: quia non
2 ratione archid. ſed cõſuetudine debebãtur, † & nõ de-
bet quis condẽnari, niſi actor probet ex ea cã ſibi debe-
ri,ex qua petiit,ut no.j̃.de offi.ord.conquerẽte. Sed re-
ſpondeo ſub his uerbis, ratione archid.uel ad eius ar-
chid. ſpectantibus, cõprehenduntur nõ ſolum iura,quæ
debentur ex iure,uel priuilegio, ſed etiam quæ debenẽ
ex conſuetudine,infra de præſcrip.auditis. [Petiit] cõ-
feſſoriam intẽtando. [ſi ſitum] per hoc uidebatur ſibi,
licet erraret,ꝙ ſuam intẽtionem fundaſſet, infra de re-
lig.domi. cum uenerabilis, infra de capel.mo.dilectus.
16.q.7. oẽs. nam licet monaſteria quo ad legem iuris
ſubſint epõ, quæ conſiſtit in inſtitutione perſonarum in
coertione criminoſorũ, in collatione ſacrorum.17.q.2.
hoc iure cognouimus.17.q.1. monaſteria.non tñ archi-
diac. ſed ſicut ex hoc capitulo apparet,qđ eſt no.dignũ,
hoc non extenditur ad archid. quia niſi ꝓbauerit con-
ſuetudinem archid. non exercebit legem iuriſdictionis
in monaſteriis. ſoli.n.epiſcopi hoc habent in monaſte-
riis [videlicet] ecce iuriſdictio [& eius] ecce correctio
[ſolent.] nam conſuetudo in iuriſdictione ualet, C.de
mand.l.iij. infra de exceſſ.prælat. ad hoc. [ſalua] licet
epiſcopo teneantur obedire in multis contra regulam,
tñ per ſedem Apoſtolicam nũquam cõfirmatam, ut hic
16.q.1. qui purè & uerè, alia, nemo,&c. cum pro utili-
3 tate: ſecus,ſi apoſtolica eam nõ approbaſſet. † Conue-
niri] iniuſta uidetur petitio:quia epſ poteſt etiam inui-
to ſubdito aliqñ cognoſcere de cauſis ad eius iuriſdi-
ctionem ſpectantibus, ut no.infra de offi.ordin.cum ab.
imò quidam dicũt, ꝙ poteſt ab eis auocare iuriſdictio-
nem,arg.ff.de iud.iudicium. hoc non credo,ut expreſsè
uidetur dicere,auẽ.de defen.ciui.§.interim, in fi.col.iij.
l.iudicium, loquitur, qñ in ea iuriſdictione, quã exer-
cet minor iudex, ſuperior iudex habet maius imperiũ:
quia tñ in defectum ſuperioris iudicis deuoluitur iu-
riſdictio ad inferiorem. C.de iudi.l.cum ſpeciale. C.de
fabri.l.ſi quis: quia tunc, ſi inferior uellet cognoſcere,
ſuperior poſſet prohibere. uel põt intelligi præallega-
ta.l.iudicium, ꝙ ſuperior, q habet maius imperium in
ipſa iuriſdictione,poteſt ꝓhibere inferioribus, ne pro-
cedãt, ſi ſunt ſui officiales,uel uicarij: & ſm̃ hoc cũ ar-
chidiaconi, & archipresbyteri dicantur uicarij epiſco-
porum,& epĩ dicantur in eos ſua onera partiri.s̃.e.c.j.&
infra de offi.archipresb.c.ſi eis poterit prohiberi ꝑ epi
ſcopos. archiepiſcopi aũt, & etiam præſides ꝓuinciarũ,
uel legati non poterunt ꝓhibere inferioribus epſcopis,
uel aliis, quin habeant ita plenam iuriſdictionẽ in ſuos
ſubditos, ſicut ipſi legati, licet ipſi legati maiori digni-
tate præemineant, quin ſuam iuriſdictionem exerceant.
illud bene fatemur,ꝙ poſſunt audire querimonias om-
4 nium, qui ad eos uadunt.j̃.de offi.leg.c.j. † Conueniri]
ad hanc quæſtionem non reſpondet, hoc ideò,quia pe-
titio fuit iniuſta, cum licitum ſit inter partes cõuenire,
ut ſub non ſuo iudice litigeẽ,ff.de iur.om.iud.ſi conue-
nerit. imò etiam ſufficit,ſi non excipiãt, & hoc ipſo con
ſentire uidetur,& tenet qđ facit alius iudex,ff.de iu.l.j.
& ij.in prin. ¶Quidam tñ reſpondent hic non eſſe ad-
mittendam petitionem ꝓpter fraudem. fiebat.n.ut ſic
ſubtraheretur iuriſdictio eius,ſ.archidiaconi, arg.ff.de
dolo. cum qs.ff.de aqua plu.arcen.l.j. & l.denique, uel
propter ↄ̃ſuetudinem. alij dicunt,ꝙ ꝓpter hoc non re-
ſpondet huic qõni: quia in hoc monaſterium nõ pecca-
bat. alij tñ dicunt, ꝙ ſub illo uerbo, qđ ſequitur in re-
ſponſione Papæ.ſ.iuriſdictione aliqua &c. oĩa compre-
hendit,ſ.uiſitationem,correctionem, & iuriſdictionem,
& etiam ꝙ prius debeant ſub archidiacono conueniri,
q̃ ſub archiepiſcopo; & ideo non reſpõ. [Specialibus]
quaſi dicat cauſas, q̃ tangunt archiepiſcopum, & hoĩes
eius,& familiam,non peto,ut corã me primo agãt [ca-
nonicos] ff.de leg.iij.ſi corpus.§ j. 4.q.3. ſi teſtes, & in-
fra de teſt.ueniens.C.de repu.ↄ̃ſenſu.§.ſeruis.C.de q̃ſt.
interrogaſti [conſtiterit] per ꝓbõnes archid. [pacifica]
ad hoc enim ut currat p̃ſcriptio, neceſſe eſt, ꝙ ſit paci-
5 fica.j̃.de præſcr.ſanctorum. † Iuriſdictionem] no.archi
diaconum,uel plebanũ,uel alium minorem epõ,in mo-
naſterio nõ habere correctionem,uel uiſitationem, uel
iuriſdictionem, & ita per ↄ̃ñs nec procurationem, q̃ ra-
tione uiſitationis debetur, infra de præſcript.ex officij.
18.q.2.dudum peruenit,infra de ca.mo.c.ij. ¶Sed nun-
quid in prioratibus,qui ſunt per villas, habebit prædi-
cta? rñ.ſi ſint monaſteria,ubi ſit cõuẽtus mona. uel etiã
ad hoc inſtituta per epm̃, ut ibi ſit conuentus, tunc nec
archid.ibi habebit iura archi. ſed ſi ad hoc non fuerint
inſtituta, tunc archid.ibi ſua iura habebit, nec priuile-
gio monaſteriorum gaudebũt.10.q.1.c.j. nam & in ca-
pellis monachorum cõſtat, ꝙ archidiaconus habet ius:
quia exẽptæ ab hoc iure non inueniuntur. item dicunt

quidam, ꝙ ſi monaſteria habēt priuilegium, ꝙ archid.
habet ibi iura arch.ar.ꝙ eṗs etiam in exēptis abbatibus
ꝓpter ſubditos habet ius.j̃.de priui.ex ore,in fi.item di
cunt,qđ tunc teneť abbas ꝓcurationem rõne uiſitatio-
nis facere archi q̃a & ſi monachos uiſitare nõ debet,po
pulum ei tñ ſubiectũ uiſitare debet.10.q.1.placuit epi-
ſcopis: tñ poſſet dici, ꝙ archid. uel alij prælati præter
eṗos nihil iuriſdictionis habent in monaſteria, neq; po
pulos eorum : ſed parochialia iura habebunt, puta de-
cimas,& hmõi intra totam ſuam parochiam.16.q.1.de-
cimas quicũque. niſi ipſis monaſteriis datus ſit populus
cum iuribus parochialibus: ſed prius dictum magis pla
cet:quidam tñ dicunt, ſed non placet, ꝙ archidiaconus
in monaſteriis habet correctionem,& uiſitationem, qđ
hic non negať ; ſed iuriſdictionem non. nec ob.16.q.1.
alia:quia illud intelligitur,qđ poſſit ſacerdos,uel infe-
rior p̃latus nõ cogere: ſed facere ꝑ ſuperiorē cogi mo-
nachos ad ſoluēdas decimas. ¶In hmõi] .i. ꝯſimilibus,
puta eiuſdem ordinis,& intra eaſdem metas ꝯſtitutis,&
non magis priuilegiatis:ſed ſecus,ſi ſunt eiuſdem condi
tionis [in hmõi] s̃.de ꝯſuet.cum olim. ¶De præmiſſis]
ſ.ꝙ archidiaconus pacificè conſueuit exercere iuriſdi-
ctionem in dicto monaſterio,uel in aliis eiuſdem ordi-
6 nis, & ꝯdõnis. ¶†Supradicto] no. ꝙ ubi conſuetudo eſt
ꝯ̃ ius,uel oneroſa,non eſt extēdenda,ut infra de deci.c.
tua,cum contingit.neq; ad alia iura.j̃.de capel.mo.c.ij.
infra de præſcrip.auditis. nec ad alias eccleſias, uel ꝑ-
ſonas.12.diſt.omnia.11.diſt.catholica. Si uerò ſit lau-
dabilis conſuetudo, & quæ iuuetur rõne, & quæ ſit ſuꝑ
re ꝯceſſibili,quale eſt in archid.in monaſteriis,ꝙ de fa-
cili debet archid.concedere, ut in alios ſua onera pa-
tiatur, infra tit.ꝓxi.c.fi.& de qua,uel contra quã nihil
ſit ſtatutum,illa ſeruanda eſt, & extendenda ad alias ec
cleſias,non ad alia iura,ut hic,& s̃.de elec.cum eccleſia
Vulterana.11.diſt.in his.12.diſt.conſuetudo.8.diſt.quo
contrà.j̃.de cenſi.ſopitæ. & dicimus ſufficere, ſi maior
pars eccleſiarum,uel ꝑſonarum eiuſdem ꝯditionis ſer-
uet illam,ff.de iuſti.& iu.l.pen.j̃.de cenſi.ſopitæ. & hoc
nõ ſolum intelligimus de eccleſiis eiuſdem diœce. ſed
etiam eiuſdem ꝓuinciæ. & intantum hoc eſt uerum: q̃a
ſi certum ſit eas non ſeruare ꝯſuetudinem, tñ cogi de-
bent eam ſeruare.ꝙ ex eo apparet: quia eccl̃iæ de nouo
ędificatæ ad illud teneñť.j̃.de cenſi.ſuper eo.s̃.de ꝯſue.
cum olim.& talia ſunt,ꝙ habeãt vnum modũ in officiis.
12.diſt. c.pen.& ult. & qđ ſeruetur menſura cõis.j̃.de
cēſi.ex parte, & qđ certas dignitates habeat aliquis p̃-
latus.s̃.de ꝯſue.cum olim. & hoc uerum,qđ alij coguñť
ſeruare,niſi habeant ꝯ̃riam ꝯſuetudinem & p̃ſcriptam,
s̃.de ꝯſue.c.ult.j̃.de præſcr.auditis:uel niſi ꝓ illa aliam
habeant,ſ.quia alius hæc iura in hoc monaſterio exer-
cet ; & tale eſt, puta q̃a vna eccl̃ia ieiunat die ſabbati,
alia mercurij. 12.diſt.illa. hic.n.minor pars non cogit
ſequi majorem. ¶Alij dicunt in his, quæ ſunt iuriſdi-
ctionis uel iuriſdictioni annexa fieri prorogationem de
perſonis ad perſonas, dũmodò pars maior utatur, ff.de
iuſt.& iu.l.pen.ff.ad municip.qđ maior.ff.de teſti.ad te-
ſtium niſi eſſet ꝯſuetudo introducta ꝯ̃ rationem,ff.de le
7 gibus, qđ non rõne. ¶†In aliis aũt, quæ ꝯſiſtunt in p̃ſta-
tionibus, & cõſimilibus non eſt extēdenda ꝯſuetudo, ut
hic,arg.ꝯ̃.ff.cõia præd.uenditor.§.ſi conſtat. Sed ibi nõ
dicitur extenſio,q̃ eſt circa vnam rem tm̃,j̃.de cenſi.ſo-
pitæ, cum ſuis ꝯcor.non obſt.quia ea p̃ter ꝯſuetudinem
debita erant de iure. nunquam tñ eſt reſtringenda ita
ꝯſuetudo, uel priuilegium,ut vna res diuerſo iure cen-
ſeatur.j̃.de deci.cum in tua diœce.12.q.2.cognouimus.

¶Item ſil̃r ſit extenſio in his,q̃ pertinēt ad alium de iu-
re cõi.j̃.de reli.do.c.j. ſed mirũ uř, ꝙ negligentia vnius
obeſt diligenti, q non permiſit ꝯ̃ ſe ꝯſuetudinem indu-
ci,uel p̃ſcribi,ꝯ̃ illud:nam res inter alios &c.ubi in C.ꝑ
totum tit. Rñ.hoc, quod hic dř, non obeſt, uel modicũ
obeſſet monaſterio ſancti P. q̃a iura,q̃ hic petebantur,
uel eṗs exercebit ĩ dicto monaſterio, uel arch. uel alius
loco eṗi; & ſic nihil monaſterio p̃iudicat,uel modicum:
ſed eṗo dignum eſt ut p̃iudicet : quia tacitè conſentire
uř,ꝙ archid.iuriſdictionem archidiaconalem habeat in
monaſteriis,cum uidet,& non cõtradicit,arg.s̃.de con-
ſuetu.c.ij ff.de legi. de quibus. nam expreſsè ſi uellet,
poſſet concedere ipſi archidiacono, ut perpetuò illam
iuriſdictionē in monaſteriis exerceret nam cũ ipſe eṗs
iuriſdictionem archidiaconi habeat ꝑmiſſam, uel me-
lius.ſ.quã archid.petebat tãquam archidiaconalē, eam
alij concedere poſſet ſalua ſolēnitate debita , cum eam
conferre non prohibeať,& cũ omnia monaſteria,q̃ ſunt
eiuſdem condõnis,debeant eodem iure cenſeri,uel po-
tius iuriſdictio, q̃ eſt in monaſteriis eiuſdem ꝯdõnis.j̃.
de deci.cum in tua.12.q.2.cognouimus ; ſatis ꝑ ꝯñs uř,
ꝙ ex quo eṗs concedit tacitè,ꝙ habeat prædictam iuriſ
dictionem in aliis abbatiis, & etiã habeat & in iſta ſan-
cti P.ar.prædictorum c.¶Sed hæc intelligo uera,ſi ipſe
eṗs, uel abbas, uel quis alius in hoc monaſterio nullum
de prædictis iuribus ibi exercuit. quia ſic interrupta eſt
præſcriptio,ut no.alias. ¶Item quia ſi exercuit, tũc ui-
detur & præſumiť, ꝙ nolit eṗs in hoc monaſterio ſancti
P. prædictam iuriſdictionem,ſ.eorum, q̃ interdũ exer-
cuit, ꝯcedere archid. & ꝑꝑ hãc rõnem dicerem, ꝙ ſi eṗo
neſciente prædictam iuriſdõnem exerceret, ꝙ non indu
ceretur ꝯſuetudo,arg.s̃.de cõſue.c.j. ¶Sed oppones,nõ-
ne & ſi ſuſtinuit,ꝙ in vno monaſterio tm̃ exercet prædi
ctam iuriſdõnem,uidetur tacitè conſentire, ꝙ eam ha-
beat etiam in aliis monaſteriis ? Rñ.non, quia tunc ra-
tione p̃ſcriptionis põt in illo monaſt.p̃dictam iuriſdõnē
uendicare,etiam ſi eṗs ꝯſentit tacitè, & etiã ſi neſciuit,
& non rõne conſuetudinis p̃ſcriptæ,nec impoſitæ nec in
ipſo,nec in aliis. ſed qñ in pluribus tacitè conſentit,tũc
etiam uidetur ꝯſentire in aliis,ubi non exercuit,quæ tñ
eodem iure cenſeñť, arg.prædi.c.& hac rõne : quia non
tantum rõne præſcriptionis,ſed ꝯſuetudinis præſcriptæ
hoc innititur. poſſet aũt dici, ꝙ hæc conſuetudo exten-
ditur ad noua monaſteria,ſ.ꝙ archid. in eis habeat iu-
riſdictionem,arg.infra de cēſi.ſuper eo. s̃.de conſuet.cũ
olim. Si autem ſola præſcriptione niteretur,tunc ad no
8 ua monaſteria non extenderetur. ¶†Quidam tñ nullam
differentiam faciētes inter cõſuetudinem pręſcriptam,
& præſcriptionem, dicunt, ꝙ etiã ſi in omnibus mona-
ſteriis exercuit prædicta : non tñ exercebit in nouis mo-
naſteriis,i.de nouo ædificatis, arg.prædic.decret. infra
de deci.cum contingat. nec obſt.ꝙ elicitur.12.q.2.co-
gnouimus.ubi dicitur,ꝙ etiam noui reditus iure ueteri
cēſentur:quia nõ ſtatuitur ibi, ꝙ eṗs de nouis reditibus
partem ſuam ſoluat clericis, q̃a de ueteribus ſic ſoluit:
ſed quia de cõmuni iure ſolui debet. Item non eſt con-
tra,infra de cenſi.ſuꝑ eo,& s̃.de conſue.cũ olim: q̃a ibi
loquitur de his iurib.de quibus nihil eſt certum in iure
ſtatutum.vnde dignum eſt,ꝙ in eis ſerueť ꝯſuetudo an-
tiquarum eccl̃iarum eius ꝓuinciæ, uel etiã uicinię, ar.
11.diſt.diuturni,oĩa,& c.ſeq.ꝙ arch.p̃dicta in monaſte-
rio exerceat,ꝯ̃ ius eſt:ſed eadem,q̃ diximus de arch.in-
telligimus etiam de decano,uel quolibet, qui prædicta
iura exercet,cum neuter iure cõi utatur. ¶Item p̃dictis
rationibus dicimus, ꝙ ſi in hoc monaſterio ſancti Pauli
decanus

decanus ex priuilegio,uel conſuetudine præſcripta præ
dicta iura exercuerat,in alijs aũt archia. licet ĩ omnibus
aliis exercuerit archi.conſentiente eṗo: tñ non exerce-
bit in hoc monaſterio.ſ.Pauli,ēt ſi toto tp̃e, quo archi.
præſcripſit prędicta iura in alijs monaſterijs,decanus in
monaſterio.ſ.Petri non exercuit. & hoc ſatis probatur
ex hac litera,ubi dicitur in hmõi abbatijs, cum non ſint
ſimiles,ſi ad diuerſos ibi iuriſdictio pertinebat. item di
cimus,ꝙ ſi ageretur de alijs iuribus, uidelicet ꝙ ab oĩ-
bus alijs monaſterijs conſueuit hēre.x.ſol̃.anuatim , uel
certam partē oblationum;nõ tñ ꝑꝑ hoc habebit in mo-
naſterio.s.Petri quia diligens fuit,& eſt conſuetudo one
roſa,& præter ius.¶Sed obijcies,ſi de iuribus tm̃ archi
epiſcopi agebatur,quare abſoluitur, uel cõdēnatur mo
naſterium?itē quare non uocatur , & agit contra archi-
9 epiſcopũ?rñ.ut no.j̃.de mai.& ob.inter. ¶†Item quæriť,
unde eſt hoc,quia ſi eṗs archi.in omnibus alijs hoc ex-
preſsè conceſſiſſent;non tñ ꝑꝑ hoc hēręt in monaſterio
ſancti Petri tñ ꝑꝑ conſuetudinem hoc obtinet?Rñ.quia
quando conceſſit de aliquibus ſpecialiter,de alijs pro-
hibuiſſe uidetur.xlv.di.diſciplina.j̃. de deci.ad audien-
tiam,ex parte.ſed in conſuetudine de oĩbus tacitè cõſen
tire uidetur.¶Sed nunquid debet ſufficere, ſi ipſe abbas
ſancti Pauli hæc iura in ipſo monaſterio exercuit Rñ.ſi
exercuiſſet tanq̃ alia ꝑſona & Vicarius eṗi,crederē ſuf-
ficere,nec extenderet tũc cõſuetudo ad hoc monaſteriũ
ſed ſi tãquã abbas fecit,cũ hæc ſit alia iuriſdictio,ſ. ar-
chidiaconalis,alia abbatialis,bñ fiet extēſio, de qua hic
dř.ſ.ut in monaſterio.ſ.Petri exerceat iuriſdictionē , ut
10 in alijs.¶†Sed nunq̃d de iuribus ad iura ſit extenſio ; &
dicunt q̃dã,ꝙ ubi q̃s utiť iure cõi , utendo uno iure alia
oĩa iura,q̃ eodē iure debeñť,puta eṗali, uel archidiaco
nali,retinere uř niſi aliud ꝯ̃ eũ p̃ſcriberent.imò plus di-
cimus fieri hanc extenſionem de iuribus ad iura,niſi ea
exerceat aliq̃s eṗs, uel archid.in loco,quē nõ cõſtet eſſe
de alterius iuriſdictione.nã tunc hoc ipſo,ꝙ aliqua iura
ibi exercet,uř acq̃rere locũ,ut ſit eius iuriſdictionis , &
ut ibi oĩa iura exerceat de cætero.j̃.de religio.do.c.j. &
hoc maximè obtinent in his iuribus,ubi cõſuetudo ꝑua-
let,ſicut eſt in iuribus archidiaconalibus,& cõſimilibus.
[Quã]põt.n.eſſe,ꝙ in uno iure obtinebit,non in alio.j̃.
de cap.mo.c.ij. [Eiſdem] .i.conſimilibus.

De officio archipreſbyteri. Rubr.

ET archipreſbyter,& j̃. [uolumus ſubeſſe] ut
eſt de cõſuetudine. & intellige quo ad admi
niſtrationē , non quo ad ordinem ſubeſt ar-
chi.2.q.7.puta.C.de offi.iud.l.j.in his,q̃ ſpe-
ctant ad officium archi.uel de iure, uel con-
ſuetudine[Et quod]uolumus,ꝙ archyp̃ſbyter ſciat , ꝙ
ſpecialiter &c.[Collecta] .i.miſſam.lxix.diſt. [Iniunxe-
rit] xxv.diſt.per lectis.

MIniſterium archipreſb. [cardinalium] .i.principa
lium.7.q.1.paſtoralis[In cõicatione].i. miſſarum
celebratione,& ꝑ totã ſeptimanã facienda,q̃ incipit die
dñico[Obtemperando].q.d.nõ eos puniat ſua auctori-
tate,ſed eṗo referatur,ſi in aliquo malè uiuunt,& cõtra
eos mandatũ ſui eṗi faciat[Cedant]qñ debent officijs in
tereſſe[Prohibita]ſi qua ad ordinationē ꝑtinent eṗalē
xviij.diſt.quãuis coepi. ¶Conſulto] & p̃ñte. ſed & ſi eſt
abñs,& neceſſitas urget, ēt eo inconſulto põt abſolue-
re.xxvj.q.vj.c.vl.intelligitur hoc de ſolēniter pœniten-
tē.ſed in hoc caſu etiam ſimplex ſacerdos eum abſolue-
re põt,ar.17.q.4.ſi quis ſua,& ēt laicus,ut quidã dicunt
de conſe.di.4.ſanctum eſt baptiſma.

OFficium archip̃ſbyteri. [Foris].i. extra ciuitatē.&
ita hēs,ꝙ oēs forãci ſacr̃a,& ſepulturas in maiori
eccleſia recipient,niſi forte eligerent alibi ſepeliri.Sed
certe hoc tm̃ uideť loq̃ de grauiter peccantibus,ar.l. di.
in c.26.q.6.c.fi.[Cũ oĩbus].i.omnium ſacerdotum:quia
ibi archipreſbytero confiteri debent [Exinde] .i.poſt-
quam audiuit confeſſionem [Illis] peregrinis , & ſacer-
dotibus [Curam] ut omnia ſacramenta recipiant. pe-
regrini plus cæteris indigent : quia ibi notos non ha-
bent:de ſacerdotibus autem confunderetur eccleſia , ſi
ſine ſacramentis decederent.

VT ſingulæ.Hoc capitulum loquitur de archipreſby
tero rurali,& ſuperius de ciuitateñ.[Titulos].ideſt
eccleſias. lxx.di.c.ij.[Qua]ar.quòd ſolus epiſcopus eſt
ordinarius. 11.q.1.de perſona. lxxx. diſtin. non debere
[Partiatur].infra de præſum.mandata [Decretum].i.
contra ordinationes epiſcoporum : ſecundum eorum
autem ſtatuta poſſunt minora negocia diffinire , cum
ſint ordinarij,ut no.j̃.de offi.or.cum ab.

De officio primicerij. Rubrica.

VT primicerius [ratione] ſi nõ bene monue-
rit, & docuerit, uel etiam punierit delin-
quentes : uel ſaltē epiſcopo nunciaret habet
enim ordinariam iuriſdictionem in his , quæ
ſibi commiſſa ſunt.j̃.de offi.or. cum ab.

De officio ſacriſtæ. Rubrica.

VT ſciat ſacriſta.

De officio cuſtodis. Rubrica.

CVſtos eccleſię [indomitus] ex quo.n.incorri
gibilis eſt ſine accuſatione remoueri põt: q̃a
notorium eſt eius crimen.xvij.di.non licuit.
xj.q.j.ſiquis ſa.ij.q.vij.qua ꝑꝑ 81. di. Maxi-
mianus.23.diſt.c.ulti. infrà.qui.ſint legi. per
uenerabilem infrà de iureiuran.quærelam bene dicit in
domitus. quia priuſquam deponatur & alius ſubſtitua-
tur debet ſuſpendi ab officio ſuprà de æta.& quali. qua
quæris.& idem eſt in ſimilibus.ut ſi non portet coronã.

CVſtos ſolicitus.

De officio vicarii. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ineptitudo libelli facit rumpi libellum.*

AD audientiam noſtrã. [adeptus] & ſic ami-
ſit ius, quod habebat in uicaria infrà de con
ceſſ.præben.uel eccle.non ua.literas.xxj.q.ij.
1 ſi quis iam. † A petitione] no.quòd ubi ap-
paret : ineptitudo libelli , rumpetur libel-
lus ar.ff.ſi men. fal. mo. dix.l.j. & quod notabilius eſt,
non ſolum ſi in libello contineatur ineptitudo , ſed

a ¶Sed etiam ſi alias. Hoc dicit ſingulare. Pe.de An. i cõſ.207. col.ij. incip. iudex de iure iudicaturus, in uer. de nullitate aũt, & all. etiam ipſe Pe. in cõſ.221.incip. diſcurrendum eſt, col.j. poſt med. in cõſ.233. incipiẽ. primo inquirendum, in prin. & Alexand. de Imol. in conſi.208. col.ij. uerſic. cum ergo, in ſecundo uolu. & Pet. de Anch. in cõſi.73. incip. uiſis omnibus, col.ij. uer. uenio ad ſecũdũ, & in cõſ.116. incip. ſecundum ordinem, in fi. Et in conſi.289. incip. de uiribus ſententiæ, ante med. ij. col. & in conſil.291. incip. ſuper pluribus, col. ij. uer. tales ãt exceptiones. Et in conſi.297. inci. efficacibus, col.iij. in prin. & col.iiij. poſt prin. & ibi quòd Papa etiã repellit reũ, qui ex allegatione iuris tertij uidetur ſe dicere improbum poſſeſſorem. & ad hoc dictum Innoc. hic adde eundem, infra de diuor. in cap porrò, & Card. in conſi.29. incip. iudex de re iudicaturus, col.iij. uerſi. de nullitate. ubi dicit hoc notabile, quod conſilium eſt inter conſilia Pet. de Ancha. conſilio 208. ſupra allegato in principio.

a etiam ſi alias a ſit notum. nam hic non dicebat ſe habere perſonatus, ſed tantum petebat vicariam; & tamen ſufficit, ꝙ notoriũ eſt, ꝙ habebat alios perſonatus; quod non poteſt eſſe occultum, ſupra de trãſac. quanto. lacerandus eſt libellus.

PRouideas [attentius] vicaria non habet locum, niſi ubi quis plures habeat eccleſias ex diſpenſatione. uel abſens ex diſpenſatione, uel in caſibus, in quibus licitũ eſt habere plures eccl'ias, cũ perſona continuam reſidentiam ibi facere teneatur. ſ̃. de æta. & quali. eã te. ſ̃. de elec. cum inter. j̃. de præbẽ. extirpandæ. habent etiã locum vicariæ illorum, qui non habent curam animarum. j̃. eo. c. ult.

AD hæc ſi perſona [Epi] & patroni. 63. diſt. princi. 16. q. 7. dedimus. C. de auto. pręſ. l. ult. Si cõſenſus eius non affuit, poſt mortẽ perſonę non durat prouiſio, ut no. ſupra de fil presby. propoſuit.

CLericos i presbyteratu [quas] C. de iud. à iudice. § vicarias.

TVa nobis [literas] impetratæ erant fortè ſuper cõmiſſione aliqua de iuſtitia, uel beneficio huiuſmodi. ¶Iuriſdictio] vicarius ãt iuriſdictionem ordinariam habet; quod ſic ꝓbo. põt decretum alienationibus minorũ dare, & emancipationibus, & oĩa alia quæ ad iuriſdictionem pertinẽt, facere. C. de offi. eius, qui ui. à l. ij. ¶Sed ṗdicta cum cauſæ cognitionem requirãt, delegari non poſſunt, ff. de offi. ꝓcõ. nec quicquã. §. j. ergo apparet, ꝙ prædicta facit vicarius iuriſdictione ordinaria, non delegata. de iuriſdictione aũt delegati, non ordinaria, uel vicaria loquitur, ff. de offi. eius, cui man. eſt iuriſd. per totum [reuocatis] tanquã à non ſuo iudice factum. 11. q. 1. c. ult. C. ſi à non compet. iud. per totum.

EX parte tua fuit.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis ordinarij officialis iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt poſt excõmunicationem eius, cuius officialis eſt.*

ROmana Eccleſia, & infra. Cum Rhemẽ. Archiepiſcopus [rationabili] fortè criminoſus eſt, uel alia ꝯſimili [vices]. ſ. officialitatis. †Ipſius]
1 ideſt officialis, qui officium ſuum conſueuit exercere: quæ tñ huic uicario cõmiſſa ſunt ab epo, non vicario; q cum ſit excõmunicatus, cõmittere non põt. Sed & ſi ante excõmunicationem cõmiſiſſet, idem dicendum uideẽ. nam etiam iudicis ordinarij officialis non poteſt exercere iuriſdictionem ſuam poſt excõmunicationem eius, cuius officialis eſt ſicut nec poſt mortem, arg. ff. de offi. vica. diem. uel dic, ꝙ hæc decreta. loquitur, qñ officialis non epiſcopus cõmiſerat uices, quo caſu & ſi non ualeat, quod facit huiuſmodi vicarius; tñ non eſt excõmunicatus: quia officialis: [Officium] .i. officialitatem. nam & ſi ob hoc eſſet excõmunicatus officialis: quia officialitatem exercet, ille, qui in eodem officio ſibi deſeruit ſiue ſtando iuri coram eo, ſiue ſuſcipiendo commiſsionem cauſarum ab eo, excõmunicatus eſt. Sed ſi ſuſcipiat cõmiſsionem cauſarum, uel uicariam officialis, uel etiam eãdem officialitatem ab epiſcopo, non eſt excõmunicatus [ipſi] vicarij officialium [aliter] .i. ꝓpter aliam cauſam, & non ꝓpter officialitatem, quam exercet. [eodem] de facto: quia de iure hic officiales etiam non excõmunicati alios vicarios facere non poſſunt, arg. ſ̃. e. clericos. Sed bene credo, ꝙ cauſas aliquas aliquibus committere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus quotuplex ſit.*
2 *Excõmunicationis ſententia fertur in impedientem iuriſdictionem, etiam ſi non ſit eius iuriſdictioni ſubiectus.*

De officio & poteſtate iudicis delegati. Rubr.

QVia quæſitum [minis] idem eſt, ſi uiolentia. Item idem, ſi dolo quocũq; modo illato, cũ & his modis iuriſdictio turbetur. ſi. C. ne li. pen. l. j. j̃. de immu. eccl. non minus. 11. q. 3. quatuor. arg ꝯ. 2. q. 1. legũ. 23. diſt. quorũdã, C. de arbi. in aut. decernimus. ff. de poſtula. quorũdam.
1 †Pœna] quadruplex eſt conſenſus. Primus eſt conſenſus negligentia, ubi minus peccat conſentiens, q̃ faciẽs, niſi forte nimis craſſa eſſet ignorantia in prælato. 1. q. 1. quicquid. 83. diſt. conſentire, nihil. Secundus eſt conſenſus conſilij, ubi ſimiliter minus peccat conſentiẽs, q̃ faciens, ſed magis, q̃ primus. 85. diſt. tanta. Tertius eſt conſenſus cooperationis, ubi ęqualiter punitur conſentiens, & faciens, ut hic. 2. q. 1. notum. Quartus eſt conſenſus auctoritatis, ſiue defenſionis, ubi plus peccat cõſentiens, q̃ faciens, & magis punitur. 24. q. 3. qui aliorũ.
2 11. q. 3. q conſentit [eccl'iaſtica] j̃. e. ſignificaſti. †Eccleſiaſtica] ſpãle eſt in ſnĩa excõmunicationis, ut feratur i eos, q impediunt iuriſdõnem eius, etiam ſi non ſit eius iuriſdõni ſubiectus: ſed alia pœna nõ imponitur extraneis: ſed & mulctam põt partibus indicere. ff. ſi quis ius di. nõ obtẽ. l. j. ff de mo. mul. p totum. C. de ſpor. l. ij. nã & ſi delinquant partes etiam in aliis, q̃ q cõmiſſa ſunt iudici, dũmodo impediatur iuriſdictio eius, puta impetrãdo literas, uel alias, puniet eos etiã delegatus in expenſis, & ẽt aliã eis pœnam imponit. j̃. e. paſtoralis, in fi. ſ̃. de reſcr. ceterũ. Plus ẽt placet nobis, ꝙ delegatus Papę, & ſubdelegatus oẽs turbantes ẽt ex̃neos iuriſdõnem eius excõicabit, & pœna pecuniaria mulctabit, ſi alias non põt ſuam iuriſdõnem defendere. j̃. eo. ꝑtereà, ex literis, & c. de cauſis, j̃. de pœ. nam cum Papa dedit eis iuriſdictionem, dedit oĩa ſine quibus iuriſdictio explicari non põt, ff. de iu. om. iu. l. ij. j̃. eo. ſanè. quia. cum autẽ oẽs ſint de iuriſdictione Papæ, oẽs puniet delegatus: ſecus aũt dicerem in alio delegato alterius iudicis: quia non puniet alios, niſi eos, qui ſunt de iuriſdõne delegãtis epi, niſi forte aliqui extranei in loco, ubi eſt iuriſdõ epi delegantis turbaret hũc iudicem delegatum ab eo.

nam

nam tunc ratione delicti ibi cõmiſſi punire poſſet eos, ſicut ipſe delegans. 6. q. 3. placuit. C. ubi de cri. agi opor.
3 aũt. qua in prouincia. ¶†Sed qd ſi qs ueniens coram iudice delegato, non in derogatione iuriſdictionis delegati, ſed quia eius inimicus eſt, illum uerberauit, occidit, uel incarcerauit, uel alias læſit eum, nunquid iudex delegatus talem iudicabit? Rñ qdam ꝙ nõ, ar. ex qui cau. ma. in poſ. ea. Fulcinius: §. j. & ij. & ff. de his, quæ in frau. cre. prætor. §. ij. ubi innuitur, ꝙ nõ al'r puniẽ, niſi in dolũ & iniuriã eius fecit. Alij aũt dicunt illas. l. loqui, ubi
4 ſolummodo alicui conceſſum eſt dolum punire. ¶†Sed hic cũ gerat gñaliter uicẽ ſuperioris in oẽm eius ſubditos turbantes, cũ iudicabit. Sed tũc tñ, ſi dolo malo, uel contumaciter aliquid faciat; puta quia ſciebat eum uenire ad uocationẽ, & delegatus puniet ex captione, uel ſpoliatione in uia facta, ar. 24. q. 3. ſi quis Ro. paternarũ, illi q. Si aũt ignorans eũ uenire ad iudicem, expoliabit ſine cã, primo põt delegatus mandare & cogere, ꝙ hominẽ reſtituat, & ſpolia reſtituat. Nã al'r non bñ defendit iuriſdictionẽ in pœnali iudicio, niſi prædicta reſtitui faciat. Itẽ eſt ad hoc. j̃. e. ſanc. 3. Sed iniuriã, cum non fuerit facta iniuria delegato, non puniet. Alij dicunt, ꝙ ſꝑ procedet ꝯ tales, ẽt ſi ignorabãt, ꝙ ad iudicem uenirẽt, arg. c. prædictorum, & arg. ff. ſi quis ius di. nõ ob. l. j. ſed ẽt dicunt illã loqui non tñ de partibus non obtem
5 perantibus, licet ẽt in aliis, ut. j̃. de teſ. cum cãm. ¶† Itẽ multum facit ad prædicta, ꝙ cõſtat iudici ex prædictis fieri iniuriã, cũ eis diminuatur dignitas iudicis, ergo teneẽ iniuriarum, ff. de iniur. l. j. §. j. & l. iniuriarũ. §. quidã, & l item. §. ſi quis virgines, & §. cõmittere. iniuriã autẽ ſuã ab extraneo irrogatã bñ põt uindicare. 2. q. 7. ſi qs ab epo. 23. q. 4. ſi illic. j̃. e. ſanè: qa excommunicabit iniuriatorem, nec abſoluetur, niſi primò ſatisfaciat de iniuria. j̃. e. ex literis. & ꝙ ẽt iniuriatorem partium eodẽ mõ poſſit punire videtur conſil'i rõne; de hoc no. j̃. de pe. dilectus. & ſunt hæc uera. ſ. ꝙ ſic puniat extraneos & alios præter litigatores, qñ notoria ſunt: quia ſi ſint occulta, cũ ſuper eos nõ habeat iuriſdictionẽ, uel cognitionẽ, rñdere non teneñẽ corã eo; nec ipſe iudex poteſt eos ad hoc cogere: ſed coram iudicibus ordinariis conuenienẽ, ut no. ſ̃. e. paſtoralis, in fi. Idem ẽt, dicimus de litigatoribus: quia de occultis iniuriis nõ cognoſcet, nec puniet eos, cũ ſuꝑ his non ſit datus iudex. Quidam tñ dicunt, & fortè non malè, ꝙ ſi occultæ ſint iniuriæ, ſummatim inquiret iudex, ut mulctã infligat, nõ pœnã legalẽ, uel ordinariã: qa nec certa actio, uel accuſatio intẽ
6 tabiẽ coram eo, ar. C. de teſti. nullum. ¶†Item credimus, ꝙ ſi alius præter litigatores ſuſpectus eos, q uocantur ad cãm, uelit offendere, ꝙ iudex coget eũ præſtare cautionem ſuper eorum ſecuritate, ar. j̃. de reſt. ſpol. literas in fi. Itẽ ad hoc facit, quia iudex partibus locum tutum prouidere debet. Sed pone, quod non dolo malo prohibeat eum ſtare iuri: ſed quia credit eũ ꝯ ius uocari, putã qa non credit eũ delegatũ. In hoc caſu dicunt quidã, ꝙ nõ põt eſſe ſine dolo ex quo non contendit reus, uel actor de iuriſdictione; qđ idẽ in utroque: uel ẽt ſi cõtẽdereẽ, ſed lata eſt ſnĩa, à qua non eſt appellatũ, ar. j̃. e. ſi qñ, ubi ẽt no., uel ſi nõ eſt ſnĩa lata, eã expectare debet. ff. de iudi. ſi quis ex. Si aũt poſt appellationẽ legitimã uellet aliquã partẽ ad aliquid in uilè cogere, ſecus dicẽdũ eſt, ut no. j̃. de ap. dilectus [Coercerę. ff. ſi quis ius d. l. j.

SAnè [opponuntur] ad eoſdem iudices impetratæ. & ſub eadem data ſed in diuerſis formis, & ita non eſt contra ſupra de reſcr. cęterum [Innotuerit] expone, ut diximus. ſ̃. de reſcri. cum contingat.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid tenet ſententia lata à iudice, qui non ſecutus eſt conſilium requiſitum.*
2 *An in commiſsione cauſæ poſsit apponi hæc conditio, committo tibi cauſam, quãdiu reuocauero? Item quid ſi dicatur, committo tibi cãm, ut ſnĩam feras, niſi reuocauero, habes i nu. 3.*
4 *An delegatus Papæ utens hac clauſula, procedas omnibus inſpectis, dicatur tranſtuliſſe omnem poteſtatem à ſe in alium.*
5 *Quibus caſibus poſsit delegatus reuocare iuriſdictionem.*

SI pro debilitate [committere.] vel partibus ꝯdicentibus, cum hic appareat hanc ꝑtãtem ſibi cõceſſam. j̃. eo. quãuis, & C. de iu. à iudice, & qa ꝑtãte ſua utiẽ, nemini iniuriã facit, ſ̃. de ele. cũ eccl'ia. ff. de iniur. iniuriarũ. §. j. malicioſè tñ ſe exonerare nõ põt. j̃. e. paſtoralis. §. j. arg. ꝯ. j̃. e. ſuꝑ qõ-
1 ne. † Conſulere] tanq̃ uirũ diſcretũ, non tanq̃ iudicem. nos dicimus, ꝙ poſſit & teneẽ ſibi requirere cõſiliũ; & ſi nõ requiſierit, nõ tenet ſnĩa. ff. mã. diligẽter, q̃uis ſit requiſitũ cõſiliũ & nõ ſequaẽ, tenet ſnĩa. j̃. de arbi. cũ olim. ſ̃. de elec. cum in ueteri. ff. de admi. tu. decreto. alij tñ dicũt, ꝙ teneẽ ſequi cõſiliũ, ar. j̃. de of. le. licet. 2. q. 1. nomẽ, 3. q. 6. multũ. ff. de iudi. eũ quẽ. §. j. de hoc ẽt no. j̃. e. ſuꝑ, in gl. nũquid ſi iudex. & ſicut poſuit in literis cõmiſſionis de ſuo ꝯſilio requirẽdo, ita potuit ponere, ꝙ reqrereẽ cõſiliũ alterius: qa qñ cõmittit, ꝑtãtẽ habet certã legẽ & condõnẽ ſuæ cõmiſſioni dare, ſicut primus delegãs cũ nõ ꝓhibeaẽ, ar. j̃. e. c. 1. hãc aũt cõdõnẽ apponere non põt, ut ſnĩam ferat, ſꝫm ꝙ ipſe mandat. ff. de arbi. item ſi unus. §. itẽ Pompo. & habet locum hæc decr. ubi totam cãm cõmittit. nã ſi partẽ tñ cõmiſiſſet, tũc nõ reqrereẽ conſiliũ primi delegati: ſed idẽ ipſe diffiniet. j̃. c. ſuper
2 qõnũ. §. porrò. ¶†Sed nũquid hãc cõdõnẽ põt apponere, cõmitto tibi cãm, quãdiu reuocauero? Rñ. ſic: qa ꝑ hãc cõmiſſionem non intendit cõmittere ſnĩam. hæc. n. cl'a q̃diu reuocauero, reſtringit cõmiſſionem ad alia præter ſnĩam. nã ſi ſnĩam cõmiſiſſet, iuriſdõnem reuocare non
3 poſſet, ar. j̃. e. ſuꝑ qõnũ. ¶†Sed qd ſi dixerit cõmitto tibi cãm, ut ſnĩam feras, niſi reuocauero? Rñ. hic ſnĩam ferre nõ poterit, & qñ uoluerit, poterit reuocare: qa cum cl'a ſit ꝯ ſubſtãtiã cõmiſſionis, nõ tenet cõmiſſio quo ad ſnĩam. j̃. de cõdi. ap. c. ult. 3 2. q. 2. aliqñ ſolet: ſed nec quo ad alia dicunt qdam tenere commiſſionem. uel põt dici, ꝙ hæc condõ non eſt ꝯ ſubſtantiam commiſſionis, ſed eſt tñ ꝯ ius; & iõ commiſsio tenet, & ſnĩam ferrę poterit, & condõ eſt reiicienda. j̃. de condi. ap. c. 1, & põt has condões in principio ponere, ſed qñ facit cõmiſsionẽ executionẽ aũt poſt ſnĩam ſibi retinere nõ põt, cum ex tunc tñ primus delegans appellari poſſit, & alia exerce
4 re. j̃. e. ſuper qõnum. ¶†Omnibus inſpectis, nobis uidetur, ꝙ ille delegatus Papæ, qui dixit hæc uerba, nõ tranſtulit omnem iuriſdictionem à ſe in alium: quia ſub cõditione commiſiſſe uidetur. unde ante condõnem extantem nõ cedit eius dies. ff. de uer. ſig cedere diem. unde uidetur nobis, ꝙ ſi appelletur ab huiuſmodi ſubdelegato, nõ Papa, ſed delegatus Papæ eſt appellãdus. ¶Item à ſubdelegato põt, ſi uult, reuocare iuriſdõnem. & ꝙ non tenet ſnĩa ſubdelegati, niſi requirat conſilium delegati: & tũc requiſito cõſilio, ſi placuerit delegato, ꝙ ſubdele
5 gatus ferat ſnĩam, feret; & ſi prohibuerit, nõ feret. ¶†Et idẽ uidetur, ſi delegatus committat uices ſuas, quãdiu reuocauerit: uel ſi non reuocauerit, uel ferat ſententiã, ſi placuerit partibus, & ſi non placuerit, ꝙ cãm remittat ad delegatum. Nam in oĩbus ṗdictis caſibus uideẽ, ꝙ

dele-

delegatus anteq̃ ferat̃ ſnĩa ꝑ ſubdelegatũ, ꝙ poſſit reuo
care iuriſdictionem,& ꝙ ad eũ pōt appellari & ar.huius
decre.& ꝓꝑ rationem ſupradictam : quia non tranſtulit
totam iuriſdictionem in alium.j̃.e.ſuꝑ qõnũ.§.porrò. &
tñ ſi ſubdelegatus ferat ſnĩam in caſibus, in quibus pōt,
tenebit ſententia, & non appellatur delegatus , ſed Pa-
pa: quia res uenit ad eum caſum, ꝙ totam iuriſdictionẽ
uidetur in ſe tranſtuliſſe. Alij tamen cõtradicunt. [Gra
ues] puta inquiſitio , uel prouiſio alicuius eccleſiæ de
ep̄o,uel alio miniſtro; & hoc tunc tantummodo, cum ei
dictum eſt,ꝙ perſonaliter interſit.j̃.e. c.ult.§.j.alias au-
tem , & ſi hoc dictum non ſit, poteſt alij committere de
conſenſu partium.j̃.e.quoniam.§.j.uel aliter, ut ibi no.

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſdictio prorogari poteſt de tempore ad tempus : & an fiat prorogatio de caſu in caſu,habes in nu.2. item nunquid poſ ſit diminui , uide in nu.5.*
3 *An prorogatio locũ habeat in cauſis criminalibus,et ſpũalibus.*
4 *In foro pœnitentiali nullus habet poteſtatem prorogandi poteſtatem abſoluendi , niſi de conſenſu proprij prælati.*
6 *Solennitatem iuris de partium conſenſu remitti poſſunt.*
7 *Si duo in eodem delicto inueniantur, pœna minor eligi debet.*

DE cauſis [certum] ſi.j̃.20.diem cā decidenda
mãdat̃,nunqd.20.dierũ gaudebit induciis?ar.ꝙ
ſic.3.q.3.§.ſpaciũ , in aut̃.de exhi.& intro.§.il-
lud.j̃.de reſt.ſpol.ex cõqueſtione.ff.de re iu.l.iij.§.uehe
mens.ar.C.de tẽ.in inte.reſ.petẽdũ.¶Sed ɔ̄ vr̃,ꝙ hic dr̃,
ꝙ expirat iuriſdictio , niſi proroget̃. So.credimus dila-
tiones in qõne p̄nti non ſublatas, ſed arctandas: ar.nam
licet alias cāæ criminales infra biennium ſint terminan
dæ:qñq; tñ.l.dies ſtatuuntur.C.ut oẽs cau.tam ciui.q̃
1 cri.l.j.& tunc ſiĺr minui oportet dilationes.†Conſenſu]
prorogatur iuriſdictio de t̃pe ad tp̃s , ut hic.j̃.e.conſul.
ff.de iudi.l.ij.§.ſi iudex.& eodem modo pōt ẽt diminui,
ut ſi alicui mandet̃, ꝙ infra.6.menſes mittat cām inſtru
ctam, de conſenſu partium hoc tempus pōt diminui de
re ad rem.ff.de iud.de qua re.§.j.ita tñ ꝙ non proroget
ad cauſas,quæ ꝓꝑ ſui excellentiam eis delegari non poſ
ſunt.C.ubi cau.in l.fi.C.de pç.iudi.placet.ff.de offi.eius
cui man.eſt iuriſ.l.j.& in his prorogatur iuriſdictio tã
ordinarij , q̃ delegati. fit ẽt prorogatio de perſonis ad
perſonas,uidelicet qñ aliqui,qui nõ ſunt de iuriſdictio-
ne alicuius eligunt eum in ſuum iudicem, ſiue præſit tri
bunali,ſiue nõ.i.ſiue habeat merum imperium , ſiue nõ.
C.de iu.om.iu.l.j.ff.de iu.ſi conuenerit. de perſonis ad
perſonas nõ poteſt prorogari delegata iuriſdictio.j̃.e.
P.& G.maximè cum delegati iuriſdictio non debebat
fines excedere mandati.j̃.e.cum olim. clerici ẽt non poſ
ſunt prorogare iuriſdictionem iudicis laici, ẽt conſen-
tiente ep̄o , ſed nec iudicis eccleſiaſtici non ſui ordina-
rij ſine licentia ſui ep̄i.j̃.de fo.cõp.ſi diligenti,& c.ſigni-
ficaſti. fiet & alia prorogatio de iure, ubi nõ requiritur
cõſenſus partiũ.j̃.e.qm̃ abbas , & j̃.de ali.iudi.mu.cau.
ſa.c.j.de iudi.quia.V.procurator ẽt ſine ſpāli mandato
prorogare non pōt.j̃.e.cum olim abbas, niſi eſſet procu
rator habens liberam adminiſtrationẽ.ff.de procu.pro-
curator cui.ff.de pac.reſcriptum.§.ult.& l.ſeq.quia tũc
ſatis concederẽ, ꝙ de t̃pe ad tp̃s, & de re ad rẽ proroga
2 ret̃. ¶† Quidam ẽt dicunt fieri prorogationem de caſu
in caſum , ar.j̃.de ap.cordi. Sed certè, ſi bene attendas ,
ibi potius eſt omiſſio legitime exceptionis,quàm proro
gatio iuriſdictionis,ut no.j̃.e.prudẽtiam, in gl.quæ in-
cipit, ſuperuenientis. Idem nobis uidetur uerum. tñ , ſi
bene attendas , potius dicitur omiſſio legitimẽ exce-
ptionis, q̃ prorogatio iuriſdictionis, ſ.omittere cām ap
3 pellationis, & procedere in principali. ¶†Item dicunt
quidam prorogationem locum habere in cauſis crimi-
nalibus, & ſpiritualibus & quo ad pœnam ſanguinis , &
quo ad pœnam depoſitionis,& excommunicationis,dũ-
modo iudices tales ſint, qui merum imperium habeãt,
& ẽt habeant ptãtem talia iudicandi & puniendi , licet
nõ hos,q prorogant,ar.pro eis quia per recõuentionem
licet prorogare,& ꝑ conſenſum,ut no.j̃.de mu.peti.c.j.
¶Alij tñ dicunt in prædictis oĩbus ɔ̄rium,& maximè in
ſnĩa excõicationis, & in aliis pœnis ſpiritualibus,quarũ
ptãs & iuriſdictio ad nullum peruenit niſi à ſolo Deo,
4 uel eius vicario. alias aũt ptãs & iuriſdictio peruenit ad
principes à populo, inſti.de iu.na.§.ſed & quod.¶†Illud
ẽt certũ eſt,ꝙ in foro pn̄ali nullus habet ptãtem proro
gandi ptãtem abſoluendi,niſi de conſenſu proprij ꝓlati
j̃.de pœ.& re.oĩs.Itẽ non eſt ſiĺe de reconuentione, ubi
à lege iuriſdictio prorogat̃ ad prorogationẽ, quæ fit ſo
lo conſenſu. Alij dicunt & fortè melius,ꝙ iuriſdictio tã
criminalium cauſarum,q̃ ſpiritualiũ pōt prorogari per
ſolũ conſenſum partium , dummõ iudices ſint tales , ꝙ
de his poſſunt cognoſcere : ſed ptãs excõicandi, uel ab-
ſoluendi non pōt per partes prorogari , cũ ſuꝑ ea nullã
habeãt ptãtem. Sed bñ poſſunt partes dare alicui iuriſ-
dictionẽ cognoſcendi & diffiniendi, an excõicatio ſit iu
ſta,uel iniuſta,& iō puniendus ſit excõicator. Item non
eſt ſimile: quia de prædictis non pōt iri ad arbitros; er-
go nec prorogari iuriſdictio: q̃a hoc eſt ꝓꝑ utilitatẽ ar
5 bitrorũ,qđ nõ eſt in iudicibus prorogatis. ¶†Item vr̃,ꝙ
ſicut iuriſdictio pōt prorogari de t̃pe ad tp̃s , ita pōt &
diminui,ut ſi mãdet̃, ꝙ intra ſex menſes mittat cām in-
ſtructam de conſenſu partium , pōt intra minus tp̃s re-
mittere. quidã tñ cõem conſenſum dicunt neceſſarium
in prorogatione hac,ubi literæ impetrantur de commu
ni conſenſu , uel ẽt ſine cõi. ſed eſt cõis negligentia , ꝙ
non proceditur intra terminum præfixum : uel ẽt com-
munis ſtultitia : quia nimis breuem terminum præfixe-
re. alias.n.ſi per maliciam partis, ɔ̄ quã impetratæ ſunt
literæ,protelaretur cā ultra terminũ,non finiret̃ termi
nus, arg.C.de reſti.in inte.peten.Nos ɔ̄dicimus,ſ.ꝙ ſi ꝑ
maliciam alterius partium proroget̃ cā,tñ terminus nõ
prorogabit̃ niſi de conſenſu partium. legi aũt, petendæ
rñdemus,ꝙ illa habet locum,ubi terminus præfigit̃ par
ti,ut probet aliquid intra certum tp̃s: quia tũc eſſet gra
ue,ꝙ pars,quæ non fuit in mora,puniret̃: hic aũt loquit̃
qñ terminus ꝓfigitur iudici, ubi nullum pararet ꝓiudi-
cium partibus , ſi ab eo ad ſuperiorẽ deuoluit̃ iuriſdõ,
arg.C.ut intra cer.tem.cri.quæ ter.per totũ , & de hoc
6 no.j̃.de ſen.exc.ſolet. † Conſenſu] ar.iuris ſolennitates
remitti de conſenſu partiũ.j̃.de reſt.ſpol.licet.j̃.e.con-
ſulta.ff.de fer.l.j.& intelligo hoc de ſolẽnitatibus in fa
uorẽ partiũ introductis: ſecus uerò in his, quæ pro pu-
blica utilitate introductæ ſunt.3.q.5.accuſatores.23.di.
quorundã.C.de li.cau.nec ſi uolẽs.C.de arbi.in aut.de-
cernimus.C.de li.cau.l ult.§.ſancimus. [Iudicio].i.ſnĩę.
7 †Pœna] ſicut eſt in uſurariis.j̃.de uſu.q̃a in oĩbus.& hoc
intelligas à principio.ſi.n.ꝑſeueret in ɔtumacia,creſce-
re pōt pęna.j̃.ut lit.non cont.quoniam frequenter.j̃.de
iureiu.debitores, ad noſtrã.infra de uſur.præterea, ꝙ ſi
duæ inueniantur pęnæ in eodem delicto, minorem eli-
get,de pœ.di. 1.pœnæ.50.di.ſi q̃s ſpõte,ſi qua fœ.uel ex
hoc uidet̃ arbitraria. ubi uerò nõ imponit̃ certa pœna,
infligi debet,q̃ magis timet̃.j̃.ut lit.nõ cõt.qm̃ frequen
ter. ¶In citatibus aũt & cõtumacibus nulla certa pœna
inue-

inuenit̃, ſed tm̃ in ɔdẽnatis, & ɔtumacib. [punire] hic
habes ꝙ iudex delegatus p̃t mulctare.ſi.C.de ſpor.l.ij.
PRæterea ſuper hoc [ordinario] j̃.de ſpõ. ex literis
1 [nõ habeant] delegantis. † Plenariam] nam ɔceſſio
principali cõceditur acceſſoriũ.8.diſt. quo iure.16.q.1.
ſi monachus,ff.de iur.om.iu.l.ij.ff.de re iu. quidam,C.
ubi, & apud quos.l.ult.ɔ̄.21.q.3. conſtituit.ff.de po.l.j.
§.qui depoſitos.ff.de uſu. idem ſi fundus.2.q.7. quiſq̃s.
¶Plenariam.] Item prohibito aliquo ꝓhibetur omne
id,per quod uenitur ad id.ff.de ſpon. omnino. ar.ɔtrà.
ff.de lib.& poſthu. ſi ita.§.pen. ¶ Item quod iuris eſt in
vno cõnexorum,idem in altero.s̃.de conſtitu.trãſlato.
1.q.3.ſi quis obie.8.diſt.quo iure.ff.de app. ſi quiſ.con-
trà.j̃.de eo,qui dux.in ma.quam pol. per adul.propoſi-
tum.C.de fideiuſſ.l.ij.de deſpon. de illis.

QVamuis, ſi vnus, & infrà.

S V M M A R I V M.

1 *Delegati executio ad ordinarium ſpectat. quid autem ſi nolit mandari executioni ordinarius, nunquid delegatus poteſt eum cogere, in num. 2.*
3 *Principis non autem delegati intereſt indicere bellum.*
4 *Delegatus Papæ non poteſt in rebus non ſuæ iuriſdictionis corporalem poſſeßionem dare.*

1 SIgnificaſti nobis [ordinarius] † hic ur̃,ꝙ execu-
tio delegati primò ꝑtinet ad ordinariũ.2.q.6.
quiſq̃s.ff.de re iud.à diuo. nos credimus delega
tum poſſe ꝑ ſe,uel ꝑ alium,ſicut mauult,executioni mã
dare.j̃.e.quærẽti,& c.paſtoralis. §.q̃a uerò ordinarius,
etiam ſi ſciat iniuſtam ſnĩam, neceſſe habet executioni
2 mãdare.j̃.e.paſtoralis.§.q̃a uerò. † Non vult] Sed q̃d ſi
nolit mãdare executioni ordinarius, nunq̃d delegatus
pōt eum ad hoc cogere ? ar.ꝙ nõ,ut hic. Item q̃a ſuper
eum nullã habet iuriſdõnem,cum de ipſo in literis nul-
la mentio habeat̃, ar.ɔ̄.quia pōt alios cogere, ut dene-
gationem eius ſuſcipiãt.j̃.e.paſtoralis,& c.ult.& pōt ex-
cõicare illos, q impediũt executionem eius.j̃.e.ex lr̃is,
& oẽs turbatores iuriſdõnis ſuę.s̃.e.c.j.imò,qđ plus eſt,
pōt cogere ſeculares poteſtates,ut exequant̃.23.q.5.ad-
miniſtratores,& c.principes.j̃.de õffi.or.c.j.& hoc ur̃ ue
rius,quia delegatus delegantis uicem obtinet in cā ſibi
cõmiſſa,& in oĩbus ꝑtinentibus ad eam,inter q̃ eſt exe-
cutio.93.diſt.c.ult.ar.s̃.de reſcr.ſuꝑ literis, cum contin
3 gat,& expreſſè habes.j̃.eo.paſtoralis.§.q̃a uerò.† Exe-
cutioni] non aũt indicere pōt bellum ɔ̄ eum. hoc.n.eſt
principis.23.q.3.c.j.& ij.cum aũt ſibi liceat exeq̃ ſnĩam,
ut j̃.e. in lr̃is,poterit dare corporalem poſſeſſionem nõ
ſolum cã cuſtodie,ſed ẽt ueram, ar.j̃.de re iu.cũ aliq̃b.
C.de iud.ꝓperandum,ff.ad munici.ea. ſed eſt hoc uerũ
ſi ſine armis,& ſine ɔtẽtione defenſionis dare pōt. nam
ſi ipſe ꝑ ſe uel à ſe uocatos milites ipſam rem nõ poterit
aduocare, ſed ordinario iudici mãdabit, ut manu mili-
tari faciat.23.q.5.adminiſtratores,ff.de rei uen.q re.ff.
de re iu.admo.§.j.ff.de iur.om.iu.iubere. Item ſecus ĩ
dele.ab aliis, q in poſſeſſionem corporalẽ mittere non
poſſunt, ſed decernere tãtũ, & ordinarius mittet.ff.de
4 dã.infe.l.iiij.§. ¶†Item non credimus,ꝙ delegatus Papę
in rebus, q̃ nõ ſunt eius iuriſdictionis,puta in poſſeſſio-
nibus laicalibus poſſit dare poſſeſſionem corporalem,
puta ſi cognoſcat de dote,ut infra de do.inter ui.& ux.
uel de aliis conſimilibus,ſed laico iudici dandam man-
dabit,ff.de re iu.admo.§.j.95.diſt. cũ ad ueſtrũ.11.q.1.
de ꝑſona,in fi. ſecus aũt in poſſeſſionibus eccĺiarum,q̃a
nulli dabit corporalẽ poſſeſſionẽ,ut eſt dictũ. Alij tñ di-
cunt,ꝙ ex quo cã eſt de iuriſdõne eccĺiæ, licet poſſeſſio
nes ſint laicales,tñ iudex eccĺę ſiue ordinarius,ſiue de-
legatus etiã in poſſeſſione laicali ſnĩam exequet̃. Inno.
SI quando [prælatos] minorum eccĺiarum, ut ple-
banos,præpoſitos,& hmõi. [Traxerint] quia ꝑ lr̃as
Papæ : alias canonicè dicant ſe ibi canonicos, uel cano-
nicandos. ¶Tranſactione] .i.amicabili cõpoſitione, in-
fra de tranſac.ſtatuimus.j̃.de præben.niſi eſſent. nõ in-
telligas ꝑ hoc,qđ dicit hic de trãſactione, ꝙ iudex dele
gatus ad iuſtitiam faciendã debeat trãſactionem execu
tioni mandare. hoc.n.dicere eſſet abſurdum, cum non
ſit ei cõmiſſum. ſed hoc ideo dicit : quia cum hic iudex
delegatus eſſet ſuper beneficio & perſonis,de q̃bus agit
hic,& dicat prædicta facta eſſe auctoritate delegati,in-
feriores iudices ei reſiſtere non debent niſi appellãdo.
Si aũt non contẽdent ſe auctoritate delegati facere,tũc
credo,ꝙ eis reſiſtere poſſet ſine appellatione. ¶Itẽ cre-
dimus,ſi in dicto ſuo exprimeret errorẽ,ſ.ꝙ diceret ad
me pertinet executioni mãdare trãſactionem partium,
licet ſola inſtitutio ſit mihi cõmiſſa,arg.infra de ſen.ex-
cõmu.per tuas. non obſt.infra de præben.niſi eſſet: quia
iudex ibi nihilominus mãdauit executioni:ſed Papa cõ
firmauit ibi, quod factum fuit rõne delegationis, & qđ
factum fuit rõne cõpromiſſi. iudicibus.n.malè ꝓceden
tibus.ſ.ad ea, q̃ non ſunt ibi cõmiſſa,reſiſtere poſſumus,
& ɔ̄ eos cõpetit interdictum,vnde ui,ar.ff.de iu.fiſ.ꝓhi
beri.Sed ſi aliter circa ea,q̃ ſibi cõmiſſa ſunt,malè agãt,
licet hoc certum ſit, tñ eis reſiſtendum non eſt, niſi per
appellationem,ut hic. ¶Canonicam] q̃ ſola pręſtet cau
ſam poſsidendi,& iuſtum titulum,j̃.de inſti.ex frequẽ-
tibus,C.de mãci.l.iij.ar.ɔ̄.j̃.de iure patr. cura paſtora-
lis. ¶Reſiſtere] ſed appellare debet.j̃.eo.ſuper eo.ff.de
app.à ſnĩa, & ex quo ꝑ appellationem delegati fuit iu-
riſdictio reuocata, nõ debet mãdare ſnĩam executioni,
ſed ſuperdere.j̃.eo.paſtoralis.§.præterea, ubi no. & ſic
extunc pōt reſiſtere uiolenter,cum nõ ſit eius iudex,ar.
j̃.de app.bonæ, & c.dilectus. ¶Hoc aũt ſic intelligo ue-
rum,ſ.ꝙ nõ poſsit reſiſtere,ſi poſsidebat rẽ,uel ius illud
in cuius poſſeſsione mittit̃ is, de quo agit, uel in quo fit
executio ſnĩæ. Sed ſi non poſsidet, licet cum aliter res
tangat,nõ reſiſteret uiolenter ; & ſic loquitur decr.p̄ſs.
¶Sed obiicies,nõne hic ordinarius quaſi poſsidebat ius
inſtituẽdi,ergo reſiſtere poteſt ? Rñ.ſi peteretur ius in-
ſtituendi, locum haberet,quod dicitur,ſ.ꝙ de iure re-
ſiſtere poſſet, & non appellaſſet, cum ſecum actum non
eſſet, arg.prædictarum decret.ff.de re iu.admo.niſi ſibi
aliud imputare poſſet : ſed hic nõ negabatur ius inſti-
tuendi ad epiſcopum pertinere , nec ſibi eius poſſeſsio
auferetur, licet clericus mittatur in poſſeſsionẽ cano-
nicatus & ꝓbendæ. capitulum autem,ſi appellaret,ꝓdi-
ctam reſiſtentiam facere poſſet, quia eius iuri detrahit̃.

S V M M A R I V M.

1 *Iudicis ordinarij & delegati differentia circa ſententiam latam, quæ eſt ipſo iure nulla.*
2 *Si mandatur cuipiam,ut prouideat alicui, quòd in vna eccleſia recipiatur, poteſt ante, quã ibi recipiatur, mandare, quòd in alia recipiatur.*

IN literis [præcepit] ſupple,etiam mandata eſt.
uerba enim cum effectu recipienda ſunt, infra
de cler.non reſid. relatũ, de pœ.diſt. 1. hæc aũt
expreſſè.s̃.eo.ſignificaſti; & hoc pōt uſq; annũ à die latę
ſententiæ.

ſententiæ.j̄.eo.quærenti.¶In iudi.ordi.& delega. obti-
net,ꝙ ſi tulit ſniam,quæ teneat,ꝙ eã ulterius reuocare
non põt;& hoc ſatis patet, ꝙ non appellatũ tranſit ad rẽ
iudicatã.& ſi eſt appellatũ, ad iudicẽ appellationis per-
tinet confirmare,uel infirmare primã ſniam , & non ad
iudicẽ,à quo appellatũ eſt.¶Item ſi appellans renunciat
appellationi,hoc ipſo firma manet ſnia , nec iudex poſt
renunciationem appellationis poteſt mutare ſentẽtiam.
infra de re iudi.quod ad conſultationem.ff. de re iudi.
1 quod iuſſit.¶†Si autem ſnia lata nulla ſit ipſo iure, tunc
diſtinguendum eſt inter iudicem ordinarium, & delega
tum.Nam iudex ordinarius iterum cognoſcit,non ob-
ſtante ſnia,quæ nulla eſt.Itẽ cauſam incipiet à capite.C.
2 qũo & qñ iud.ſi præſes. ¶†Si autẽ
ſit delegatus [a] non incipiet cãm à
capite:quia functus eſt officio ſuo,
& non remanet iudex.C.qũo & qñ
ſi ut proponis : quia iam deſijt eſſe
iudex.ff.de arb.qualem, in fi.ſecus
aũt eſt,in factis, & in oĩbus alijs p̃-
ter ſnias,ſiue ſit ordinarius,ſiue de
legatus,ſi non tenet,quod fecerit.
uel ſi tenet,& non eſt bñ factũ, uel
alias effectum non habet de iure,
tunc illud põt rectè facere. & de
ordinario quidẽ conſtat s̃:de elec.
cum terra.de delegato aũt conſtat
ſupra eo.ſignificaſti;& vr̃ hæc diſtinctio probari.ff.de ar
3 bi.qualem.§.fi.j̄.de præben.relatũ.¶†Ex prædictis colli-
gitur,ꝙ ſi alicui mandatum eſt,ꝙ faciat alicui prouide-
ri,& ſcripſit in una eccleſia pro prouiſione , ꝙ ante quã
ibi recipiatur,põt mandare,ꝙ in alia recipiatur. nec ob.
ſupra de reſcrip.in noſtra:quia loquitur, qñ plures lr̃æ
ſuper unius ꝓuiſione impetrantur in fraudem. Si aũt ꝑ
primas lr̃as ſit receptus,tunc ulterius non hẽt prouiſor,
quid faciat:quia plenè executus eſt mandatũ apoſtolicũ
& ideò non tenet ſecunda prouiſio, ar.hic.j̄.eo. uenera-
bili.¶Item vr̃,ſi mandatũ eſt alicui, ut prouideat alicui.
nam ſi prouidit ita,ꝙ prouiſio teneat de iure,licet de fa
cto non habeat poſſeſſionẽ , ulterius non tenet ſecunda
prouiſio:quia ſi ꝯ̄rium dicitur ſequitur abſurdũ ſcilicet
ꝙ per unum mandatũ conſequatur non ſolum duas,ſed
multas prouiſiones,& oẽs ualebunt. Aliqui tñ contradi
cunt.¶Idem ẽt in compromiſſarijs : quia ſi prouideant
ignoranter de aliquo,cui prouideri non põt ꝑꝑ defectũ
natalium,uel propter alium defectum,uel ſi electus no
lit ſuæ electioni conſentire,iterũ alium eligent , niſi re-
uocetur ptãs ei data;quod facere poſſunt,ut no.ſupra de
ele.in cauſis.¶In delegatis ẽt idem dicimus:quia ſi totã
cauſam committant,tunc ſi ſub delega.nõ recipiant, uel
ẽt ſi recipiant ante tñ,ꝙ incipiãt uti iuriſdictione, poſ-
ſunt reuocare iuriſdictionem alij delegatam,& alii cõ-
mittere, ut no.infra eo.uenerabili, in fi.

a ¶*Si autem ſit delegatus.* Adde , quòd hoc dicũt Alle. & ſequitur Pet. de Anch. in ſuo conſi.ccviij.inci. *iudex de iure iudicaturus.* Et de materia uide per Feli. in.ca. *qualiter & quando,* el.i.col.xxi. uerſi.8. *fallit,* cũ duabus col. ſeq. quẽ uide per te.

COnſultationibus [ſpoliatum.] oportet.n.eum ꝓba-
re,& poſſeſſionem,& deiectionem infrà de reſt.ſpo.
olim cãm.ff.quod me.cau.ſi cum exceptione. [Cõtuma
ciã]ſi aũt eſſet cõtumax,fieret miſſio in poſſeſſionẽ.uel
ſi eſſet lis conteſt.procederetur ad ſniam.C.de iudi.pro
perandum infrà ut lit.non conte.qñ frequenter,& no.
de hoc infra de eo.qui mit.in poſ.ſi aduerſus.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid iudex uindicare poſſit impediẽtes executionẽ ſniæ.*
2 *An cõtra ꝓhibentẽ cõpetat actio ad hoc,ut remittat ꝓhibitionẽ.*

SAnè [rebellis] qualiter iudex põt iudicare tur
1 bãtes iuriſdictionem ſuã, no.s̃.eo.c.i.¶†Sed hic
quæro,an poſſit uindicare impediẽtes executio
nem ſniæ?Rñ.ſic,ſi minis,uel dolo impediant eũ.Si uero
de iure ſe opponant executioni,tunc ordine iudiciario
ſeruato iudex ꝯ̄ impedientes põt ꝓcedere.ſ. ſummaria
cognitione.ff de re.iu.à diuo.§.ſi ſuꝑ.¶Sed ſi p̃ter exe-
cutionẽ extra iudiciũ qs ꝓhibeat aliquẽ ſoluere alii,qa
dicat ſibi nomen legatũ,arg.eius,qđ eſt.C.de le.l.iii.nõ
põt ab hac ꝓhibitione ꝓhiberi:quia iure ſuo utitur.s̃.
de elec.cũ eccleſia,ar.C.de rei uẽ.l.ſi fundũ.C. de bi.uẽ.
2 pig.l.i.¶†Sed nunquid cõpetit actio ꝯ̄ ꝓhibentẽ, ut re-
mittat ꝓhibitionẽ?ar.ꝙ ſic.ff.de no.opẽ.nun.l.i. in prin.
& l.de pupillo.§.ſi is.quidã tñ dicunt, ꝙ ꝯ̄ eũ põt debi-
tor agere,ut remittat ꝑ iudicẽ,i.ut ei detur ptãs ſoluen
di,cui uult ff.de qui re.de pu.§.no.op.n.&.§.ſi is,& l.pre
tor.§.ii.uſq; in fi.ar.ff.de inge.manu.diffamari. uidet̃ tñ
aliud.ſ.quia debitor nõ poſſit agere ad remiſſionẽ ꝓhi
bitionis,cũ hẽat alia remedia,ſ. ꝙ
b põt cautionem [b] petere ab eo , cui
ſoluit,ꝙ ſeruabit eũ indemnem ꝯ̄
aliũ.C.de pe.hære.l.ult.§. ſi aũt.ff.
de rei uen.is,à quo , & l.ſeq. ſed in
noui operis nun.ſecus:quia nõ põt
procedere ad ædificandũ,quin de
moliatur,niſi facta remiſſione per
iudicẽ,ut.ff.de noui oper.nun.l.i.in prin.per hanc tñ re-
miſſionem nõ fit ei præiudiciũ,quin ẽt iterũ poſſit pete
re demoliri opus alia rõne,nõ tñ ꝑꝑ hoc, quod ædifica
tum ſit poſt renunciationẽ,alius aũt creditor ꝯ̄ credito-
rem prohibentẽ debitori agere nõ põt,cũ ex mera pro
hibitione nullũ ſibi præiudiciũ fiat : quia eo prohibente
petere põt,ar.ff.de re iud.ſæpè. nec eſt prohibitio mo-
dus auferendi actionem,uel impediendi.C.de rei uend.
ſi fundus [Vices]xciii.di.c.ult.ff.de of.eius , cui man.l.i.
[Epus]cuius cauſa delegato eſt commiſſa:uel non eſt cã
huius epiſcopi delegato commiſſa, ſed aliter impediunt
executionem delegati.

b ¶*Cautionem.* Ad *hæc dicta uide* Feli. *in c. cum.*M. Feria*renſis, col xvij. ante medium ſuprà de cõ ſtitu.*

EX parte [uacare] talis conceſſio bñficii facta à Papa
ualet infra de conceſ.p̃ben.propoſuit; ab alio non.in
frà de conceſ.p̃ben.nulla[Archi.]uel quẽ tenebat auun
culus.R. [Omnino] .i.pure & ſine oĩ ꝯditione:alias eſ-
ſet ſimonia.8.q.3.talia infra de teſti.ueniens.[Poſterio-
ribus]quæ exceptiones elidunt:quia in eis tacita fuit ca
ueritas,quæ ſi expreſſa fuiſſet literas non habuiſſet.ſ.de
prioribus lr̃is ſupra de reſcri.ſuper lr̃is,ita non procedit
oppoſitio,ꝙ gñale deroget,de quo no.s̃.de reſcri.c.i.

EX parte tua,& infrà [procedere] s̃.de reſcr.cauſam.
Sed contrà argu.eo.titu.cũ dilectus[Nullæ]& ſpecia
liter enumeratæ.ff.ſi quis cau.l.ſed & ſi.§. quæſitũ: alias
generale uerbũ non ſufficeret infrà de reſti.ſpo. audita
[Anteceſſor] .ij.q.viii. lator.xxi.q.ii. placuit.27.q.1.ſi
homo.Sed expone eos non ſic expreſſiſſe,ut in factis ſi-
bi notis,qualia erant,quæ dicuntur in contrariis.

QVoniam [præfixit] Cũ altero ſocio,qui adhuc ui-
uebat.nos dicimus,& ſi ſine altero terminum præfi
xiſſet.imò plus,& ſi neuter citaſſet, & ambo eſſent mor
tui,tñ ſucceſſores procederent in cauſa,cum ſit iuriſdi-
ctio penes loca,& dignitates , & non penes perſonas. &
ex hoc apparet , ꝙ ſi taliter delegatus ad aliquam tran
ſeat dignitatem, tales delegationes dimitteret ſuo ſuc-
ceſſori.imò,quod plus eſt,etiam ſi incæpiſſet procedere
C.de iudi.properandũ.§.ſi aũt in medio infrà eo paſto-
ralis.§.ul.aut.ut nulli iudi.§.& hæc uera.ff.de iud. mor-
tuo quanuis illa in ordinario loquantur:ſed in delegato
expreſsè

expreſsè loquitur infra de of.ordi.paſtoralis[Illi]ſ. ab-
bati Leinceſt.ſubſtituto loco mortui[Socium]ar.ſucceſ
ſorem teneri ad id,qđ p̃deceſſor.j̄.de ſol.c.j.de of. dele.
paſtoralis,circa fi.11.q.3.ſi ep̃s.12.q.2.licet hmõi.18.q.
2.dudum.ff.de iudi.mortuo.C.de ſer.cor.l. furti.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus non inſtituit,ſed pronunciat ordinandam eccleſiam ad præſentationem illius , qui obtinet ius patronatus ad ſe pertinere.*
2 *Nunquid ordinarius examinet præſentatum,ex quo eum approbat delegatus.*
3 *Sola electio habetur pro confirmatione , ubi Papa mandat , uel ſimpliciter rogat aliquod capitulum, ut aliquem canonicum faciat.*

SVper eo uerò [Aliquos] ꝗ ſe dicunt patronos
uel qui ſunt[Ius] ſ.præſentationẽ. [Ordinet]
quæritur,in quo ꝓſit adiectio iſta, ſ. ꝙ ordi-
net eccleſiã, cũ ad eũ nõ ꝑtineat inſtitutio,nec
ſibi fieri debeat præſentatio,ut hic?Reſpon.quidam, ni-
hil aliud pertinet ad hunc delegatum, niſi ferre ſenten-
1 tiam,ad quem pertinet præſentatio,& exponunt. † Or-
dinet,i.ordinandas decernat,& ordinari faciat, ſ.ut epi-
ſcopus eligat,uel capitulum,uel quis alius,ad quem per
tinet archi.inſtal.ſupra de offi.archi.ut noſtrum Alij ta
men dixerunt,ꝙ hic plus habet quia ſi ordinatio deuo-
luta eſſet ad Papam,ꝙ autoritate harum literarum or-
dinare poſſet.hic autem conſtat,ꝙ per tales literas nun
quam fit præiudicium alijs,ut hic.& hæc uera ſunt , ubi
cauſam inter partes committat: quia tunc non intendit
facere alicui gratiam ,uel præiudicium . ¶Si autem de
plenitudine poteſtatis,uel intendens alicui gratiam fa-
cere, uel pœnam irrogare , committeret ordinationem
alicui alicuius eccleſiæ,uel perſonæ , poſſet ſuſtineri , ꝙ
poſſet canonicos facere,& eius canonicatus dare , arg.s̃.
de reſcrip.abbatem.j̄.de præben.per illorum,& ſtallum
aſſignare,& omnia alia facere , quæ ſunt facienda , ſiue
factum reſpiciat,ſiue ius.Alij tamen dicunt, quod nobis
non placet,ꝙ debet mandare ei,ad quem de iure perti-
net,ut ſtallum aſſignet,& alia faciat,quæ de iure, uel de
facto maximè facienda ſunt j̄.de priuil.paſtoralis.C. ꝓ
quibus cau.ſer.ali.l.j.¶Si autem ipſa facere renuat ſine
cauſa,tunc ipſe poſſet inſtituere , & alia ſingula facere ,
ar.pro eis,quod dicitur ſupra de reſcri.abbatem , & ſu-
pra.e.ſignificaſti.hic.n.eſt ordinata ordinatio . & quidã
ſic generaliter intelligunt,etiam ſi inter partes commit-
2 tatur cauſa cum hac eadem clauſula. ¶ † Sed quæres ſe
cundum iſtos,nunquid examinabit præſentatum,ex quo
approbatus eſt per delegatum ? ar.quòd ſic.s̃.de ele. ue
nerabilem.Reſpon.non debet approbari per delegatum
ſed per ordinarium,qui examinabit eum.ſed ſi quid du-
bij fuerit,decidetur per delegatum intelligitur . n. fieri
ordinatio tunc demum,quando fit cum effectu , nec in-
telligitur ſuo officio functus,quouſque ordinata ſit ec-
cleſia,infra de cle. non reſi.relatum ¶Sed quid ſi nõ ap
pellat ordinarius;teneret ꝙ fit a delegato?imputetur.n.
ſibi,ꝙ ſciuerit,& non contradixit , cum diſtinctione ta-
men,ut no.infra de re iudi.cum ſuper contra ſupra de re
ſcrip.ex parte.ſecundum nos non habent locum iſtæ obie
3 ctiones.¶† Itẽ uidetur,quòd ſi Papa mandat,uel ſimplici
ter rogat aliquod capitulum,ꝙ aliquem faciat canoni-
cum,ſola electio habetur pro confirmatione, quia auto
ritate Papę hoc faciunt,argu. infra de præben. pro illo-
rum,niſi præces potius inducerent,alias innuerent con-
ſilium,quam mandatum,ar.ff.ma.l. j.& ij.§. fin. & ꝑ hoc
uidet̃ ,ꝙ ſi Papa ſcribit patronus clericis,ꝙ nemini præ
ſentabunt : ſed ipſi tantum inſtituent autoritate Papæ.
ſed ſecus in patronis laicis,arg.ſupra de reſcri.abbatem
j̄.de iure patro cum aũt.& hæc uera ſunt, ſiue ſit merus
executor datus,ſiue ſit datus ad compellendum tantum
executor.& idem eſt,etiam ſi nullus ſit datus executor :
quia autoritate Papæ funguntur non tantum executo-
res,ſed etiam illi, quibus mandatur de recipiendo[Ar-
chi.] ſupra de offi.archi.c.j.ꝯ̄ in.e.ti.c.ſatis, cum ibi no.
[Intentionis.] j̄.de deci.ex multiplici infra de reſti.ſpo.
audita,ff.de tranſla.cum Aquiliana.ff. de pac. tres fra-
tres.xxij.q.ij ne quis. [Commiſſa.] infra de fi.inſtru. in-
ter dilectos.C.quibus re iu.l.j.& ij.q.v.interrogaſti.ff.de
li.cau.ſi uſuf.16.q.3.ne quis.C. res inter ali.ac.ſi cũ fra-
tre ar.ꝯ̄.2 4.q.1.ſubdiaconus 71.diſt. tantis infra de iu-
di.at ſi clerici.ff.de re iu.ſæpe 56.diſt.c.j.ff.depo. l. 2. in
prin.11.q 3.cum multæ.& ſunt caſus, ubi non habet lo-
cum illa regula inter ali.&c.ff.de ino.te.l.Papæ.§ memi
niſſe.de ſta.ho.ingenuum.ff.de li.agno.l.ij.§.ſi parens.ff.
ſi ſer.uen.locum.§.ſi fundus ff.quemadmo. ſer. amit. ſi
commune.C.de con.re.alie.l.ij.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio ſemper præiudicat,niſi quando præceſſit metus.*
2 *Quamuis ad mandatum iudicis dimiſſa ſit uxor , nihilominus agi poteſt.*
3 *Si plures ſunt iudices in una cauſa,& unus ſit abſens,an teneat, quod fit a pluribus .*

CAuſam matrimonij [adeò affecit] & ideo nõ no
cet.xxxj.q.ij.Lotharius 16.q.6.c.j.immò contra
matrimonium non dico tantum ſtandum confeſ
ſioni unius,ſed nec amborum infra de eo qui cog. con-
ſan.ux.ſuæ ſuper eo.35.q.6.§.ult.niſi fama amborum cõ
feſſioni conſentiret 35.q.6.ſi duo,quamuis quidam ali-
1 ter aliud intelligant [† Confeſſa eſt] forte in abſentia
iudicis.& idem fortè in pręſentia.ſed tanta erat ſæuitia,
ſiue potentia uiri,quòd mulier timebat, ꝙ ſi coram iudi
ce negaret,ꝙ eam fortius affligeret.uel potes dicere , ꝙ
cuilibet uiro tanta poteſtas eſt , ꝙ mulier ſibi ſubiecta
ſit.Sed hac ratione poſſes dicere,quòd confeſſio nullius
uxoris tenetur;nec ſibi præiudicaret,cum quęlibet hoc
ipſum iuſtè timere poſſet.Reſpon.quia ſemper præiudi-
cat confeſſio,niſi quando pręceſſit metus . & hoc ideo ,
quia non pręſumitur metu feciſſe , niſi quando metus ,
2 uel uerba præceſſerunt[† Ad iudicium]no. ꝙ licet hic
ad mandatum iudicis omiſſa ſit uxor,tamẽ agere poteſt
& ſi non ſit uiolenter eiecta.ſufficit.n.ꝙ temere eam di-
miſit infra de reſti.ſpo.literas,in prin.& hoc eſt uerum ,
ubi nulla ſententia eſt,ut hic uel eſt aliqua , ſed eſt ap-
pellatione ſuſpenſa , cum omnia facta poſt appellatio-
nem legitimam debeãt in ſtatum priſtinum reuocari in
3 fra de ap.bo.me.[† Vnius] no.quòd ſi plures ſunt iudi-
ces,uno abſente ſiue iuſta de cauſa, ſiue ꝑ cõtumaciam,
niſi ſe excuſauerit,uel delegauerit uices ſuas,non tenet
quod fit a pluribus præſentibus.ff.de arbi. item ſi unus
§.ul.& l.ſe.infra de offi.dele.prudẽtiam.ff de re iu.duo.
ex.& hoc in dele.ſed committere poteſt etiam ſi in lite-
ris hoc non continetur ſupra cod.quamuis . nec ſufficit
alterius excuſatio,niſi committat.ordinarij autem bene
ferunt ſententiam ſeparatim.ff.de off.comm.l.j.in ar.C.
de aut.præ.l.ul.Sed nec hoc ſemper,nec in omnibus or-
dinariis

dinarijs obtinet.ſi uerò omnes ſunt præſentes, & diſcrepant,teneret ſententia plurimorum.64.di.c.j.& ij. & iij. ¶Si uerò æqualiter diſcrepant,ſ.quia duo abſoluūt reū, duo condemnant,diſtinguo,aut ſunt duo arbitri,aut ordinarii,aut delegati,ſi arbitri,nulla ſententia tenet.ff.de ar.diem,§.ſi plures.ſi delegati,ſententia pendet, quouſque alteram delegans confirmet.ff.de re iu. duo. ſi antē ſunt ordinarij,tenet pro reo ſententia infra de probat. ex literis.ff.de re iu.inter pares,niſi in libertate,ubi ſiue ꝯ reum,ſiue actorem ſemper tenet ſententia pro libertate,& quærela in officioſi teſtamenti,ubi ſuper tenet pro teſtamento,& in matrimonio,ubi tenet ſententia ſemꝑ pro matrimonio xxxiij q.v.ſi quis acceperit xxij. q. iiij. inter cætera.ff.de inof.teſt.ſi pars, alias pares iudi.ſt. de re iudi.inter pares.pro hac diſtinctione eſt.ĵ. de re iudi. c.ult.ubi hoc totum eſt expeditum.

CAuſam,quæ[duximus] iij.q.v.accuſatores.xj.q.iij. quattuor infra de offi.deleg.inſinuante.ſimiliter ſi uaſallus.xxij.q.v.de forma.iiij.q.iij.idonei infra ut li.nō conte.accedens.

CVm te [uni] Si unus tantum eſt delegatus Papæ,bene poteſt uni uel pluribus ſubdelegare cām, ut hic. Item dicimus,ꝙ ſi ſunt duo,uel plures, ſimul omnes poſſunt uni uel pluribus delegare cauſam.Si uerò unus delegatus uelit cauſam pluribus delegare,alijs ſuis ſocijs non delegantibus,hoc poteſt ar.hic Item quod non eſt prohibitum intellige conceſſum. Alij tamen dicunt, ꝙ uni tantum debet committere propter abſurditatem, q̄ ſequeretur,ſi contraria uellent,& ar.ad hoc s̄.eo.quamuis[Interpoſita]ad primum delegantem,ꝙ non tenet,ut no.infra.ſuper.[Indeffinitam]infra e.ſuper quæſtionum etiam ſi appellatum ad Papam:quia tunc ad delegatum debuit appellari infra eo. ſuper.

RElatum[ante litem conteſtatam] & citationem,Legiſtæ hoc dicunt ſimpliciter, in autē.de legi. §.omnes decretiſtæ ſolam citationem ſufficere dicunt ad perpetuitatem infra e.c.j.§.licet.ff.de iur.om.iu.& quia.C. quando li.prin. ob.l.j.& ij q.vj. anteriorum auт. de litiga. in prin.

GRatum[obitum] Sed quid ſi prælatus impetrans ſit mortuus?Reſpon.ſi non nomine eccleſiæ , ſed proprio nomine impetrauit,& impetrans ante mortem incępit agere,hæres uel ſucceſſor poterit ſupplere, dummodo tale ſit ius,quòd poſſit tranſire ad ſucceſſorem. ff. de inof.teſt.ſi pater.ſed ſi non incœpiſſet,ſecus. Si autem impetrauit nomine eccleſiæ,etiam ſi non curauit , uel cœpit ante mortem,tamen ſucceſſor aget ſuprà c.qm̄.& eſt hoc uerum,etiam ſi expreſſum eſſet nomen perſonæ , & etiam ſi nullo modo reus erat citatus, tamen conuenietur ſucceſſor infra de fo,compe.dilecti. [Inducias]utrūque iſtorum ſ.induciæ petitæ,& renunciatio productioni ſiue allegationi ſufficit ad hoc,ut renunciaſſe uideaт appellationem [Certus]idem eſt, & ſi incertus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Vtrum duo præſentes abſente tertio,& ſe nullo modo excuſante procedere poßint.*

2 *Item an poßint procedere ſine probationibus,quòd ille tertius non poteſt,uel non uult intereſſe,& ſi procedatur , an ualeat proceſſus, habens in nu.3.*

4 *Item cui debebat conſtare de impedimento, quo minus uenire poßit.*

5 *Nunquid iudex abſens poßit inuita parte ratum habere, quod duo fecerunt.*

6 *An ſententia excommunicationis lata nomine alterius poßit haberi rata.*

7 *An ſi quis nomine alterius iudicis faciat in terra eius iuriſdictionem,poßit iudex ratum habere.*

8 *An ſit differentia inter iſtas clauſulas , ualet quòd ſi non omnes poteritis,aut nequiueritis intereſſe,uel ubi ponitur tantū, ſi non poteritis.*

9 *Nunquid quando ſcribitur pluribus iudicibus,cum iſta clauſula,quòd ſi non omnes,ſiue ſine clauſula,omnes & ſinguli habeant iuriſdictionem.*

10 *An proceſſus iudicis. in quem per errorem uel facti, uel iuris conſenſum,eſt tenεat.*

11 *Quòd cum procuratore milite ſit,tenet ante,quam excipiatur.*

12 *Literæ impetratæ ab excommunicato ualent.*

13 *An quod hic dicitur in deleg. Papæ habeat locum in cæteris ordinarijs.*

14 *Nunquid in abſolutionem excommunicati uocari debeat ille, pro quo eſt excommunicatus.*

PRudentiam tuam [quinto] ſupra de reſcr. ſciſcitatus[Teneatur] dixerunt quidam Papam non reſpondere huiuſmodi quæſtioni . ſed ipſi de ſuo ſacco reſpondent,quod ad citationem duorum citatus uenire debet,argu.C.de auт.præ.l.fin. ſaltem allegaturus forum.infra de ap.cum parati ſupra de reſcrip. ſuper litteris.ff.de iudi.ſi quis.ſed hoc non dicimus etiā in reſponſione ſua credimus eum ſatisfeciſſe utrique q̄ſtioni.nam cum dicat duos non poſſe procedere ad cauſæ cognitionem tertio non legitimè excuſato,& in dilatione danda requiratur cāę cognitio 3.q.3.§.ſpacium;ergo non poterit dari dilatio abſque tertio.præmiſſa uera ſunt. ¶Sed hæc ratio non placet: quia ibi non loquitur de citatione,quæ bene fit ſine cauſæ cognitione , ſed de dilatione danda ad teſtes recipiendos.præterea iſti tres non habent ſeparatim iuriſdictionis exercitium , licet omnes tres ſimul,ergo non poſſunt mulctare , uel iudicare,excommunicare,uel in poſſeſ.mittere,quamuis dicant propter odium contumaciæ poſſe procedere, & malè.ff.de re iudi.duo ex,quamuis intelligatur illud,quando non eſt ibi clauſula,ꝙ ſi non omnes &c.prætereà citatus eſt certus,ꝙ duo tantum citant.

1 ¶ † Et ideo ad illorum citationem ire non tenetur,niſi forte ipſi dicant,ꝙ ideo tantum duo citant,quia tertius excuſauit ſe . nam tunc crederem,ꝙ deberet ire ut ueritatem ſciat, & ius ſuum alleget infra de dila.præterea.ff.de in ius uo. l. ij. nam ſi dixerimus,ꝙ ubicunque eſt,uel eſſe pōt dubium, debet ire ;ergo ſemper;quia ſemper poſſet eſſe,ꝙ foret dele.a Papa,uel imperatore;quod eſſet abſurdum. tunc ergo tantum tenetur illle ire,quem certum eſt non eſſe de iuriſdictione ſua,quando ipſe in citatione ſua poſuit cauſam citationis,& iuriſdictionis; puta , quia dele. ſit. uel cum tres ſint,dicāt,ꝙ ſe tertius excuſauit.nam ſic ex dictis ſuis ſit res dubia,ſaltem aliquam cauſam dubietatis habet.ff.quibus ad li.procla.non licet l.iij.uel quando alias eſt iudex citati,licet citatus poſſit elidere iuriſdictionem eius per priuilegium.ff.de iudi.ſi quis ex [certum] à iudicibus ad hoc deputatum,ut ſi dicat , quomodo aliquis fuerit impeditus,ar.ff.commo.eum qui §. ul. & l.ſeq.ff.de re.co.qui ſub tu.l.magis §.illud melius eſt enim ad eum nuncium mittere, quam cum periculo reuocationis in litem procedere ſupra c.ſanè, uel ad hoc ſufficit,ut credatur ſibi:quia ſit probatæ fidei.97.diſt. nobiliſſimus,& etiam forte ſeruiens notus & diſcretus . nā cum non ſit magis periculum in abſentia unius iudicis, in uno termino leuior probatio ſufficit,& forte tantum argu-

argumenta probabilia ſufficiunt.s̄. de cler. per.c.i.& ij. Sed quid ſi probet alia partium non fuiſſe ſuū numerū? Rn̄.cum ſit negatiua probari nō pōt.ff.de ꝓba.ei qui.tn̄

2 ſi indirecte probauerit,nō procederet[†Nuncium]mirum uidetur,quare hic requiruntur uel certi nuncij,uel excuſatores literati,uel aliæ probationes , cum ex quo non eſt ꝑſens,cōſtat,quia uel non pōt, uel non uult intereſſe;& ſic uidetur etiam,ꝙ ſine probationibus procedere poſſit,& uerbum,nequiuerit,ſub ſe continet etiā uerbum, uoluerit.ĵ.eo.§.adijcimus.& ſi ſunt certi,certiorari non debent.ff de ac.emp.l.j.Rn̄.licet ſciat,tn̄ nunciari debet.ff.de adul.denunciaſſe,circa prin.ff.quando di.ce. legatum. uel dic melius , ut not. illa glo. ex hoc loco.

3 [†Canonice]per teſtes,qui deponant eum infirmū , uel captiuum , uel miſſum ultra mare , uel in aliam longam peregrinationem,uel infamem,uel alias impotentem de iure,uel facto ſuprà de reſcrip.ſciſcitatus.ff. de procur. aut lon.nec ob iudicis abſentia in hac cognitione, dum modo partes ſint præſentes. quòd ſi uerè non poteſt intereſſe,ſed ipſi neſciunt , & procedunt,quidam dicunt, quòd non ualet eorum proceſſus,ar.ſuprà eo.cum ſuꝑ: quia non ſeruato ordine proceſſerunt.ij.q.vj.§. diffinitiua.alij contradicunt.nam cum ipſi ſint iudices, ſicut apparet mihi ex conditione appoſita,ſ. quòd ſi non oēs intereſſe non poſſunt,tenebit proceſſus duorum. [Conſtare] quæro,cui debet conſtare de hac excuſatione ? Rn̄. his duobus citatoribus,ar.ff.rem ra.ha. ne ſatis infra de uerbo.ſig.cum olim:quia periculoſum eſſet hoc ex perſona rei metiri.ff.de iudi.ſolemus. Sed ſi de hoc ſcilicet an ſe excuſauerit , poſtea lite pendente fuerit dubium, tunc oportet,ꝙ probet ueram excuſationem infrà eod. cum in iure infrà de proba.qm̄ contra,niſi de hoc fuerit dubium ante;& tunc diffinitur, à quibus ſi nō fuerit appellatū,cū tranſierit in rē iudicatā,de eo amplius quęrēdū non eſt.ĵ.de re iudi.quod ad cōſultationē. trāſiuit.n. in rem iud.ut ibi dicitur.¶Idem credimus, & ſi nō fuiſſet obiectum,nec iudicatum:ſed utraq; pars ſciens non legitimam excuſationem coram eis litigare conſentit, argu.ad hoc.quia ēt penes duos tm̄ eſt iuriſdictio , ſicut apparet ex tenore reſcripti , licet elidi poſſit per exceptionem.ſed ſi neſciens,uel credens eum legitimè excuſatum,cum in ueritate non eſſet,tunc adhuc poteſt obijcere de non legitima excuſatione tertij,& iō non ualet, quod fecerunt duo, cū tam error iuris,q̄ facti impediat iuriſdictionē.ff.de iudi.cōſentire. uel,ut alij dicunt,hic error impedit iuriſdictionem horum duorū:quia ſemꝑ eam habebant, ēt ſi nō expreſſe,uel tacite conſentirent, licet cū primo ſciuerint,poterunt petere illud reuocari & appellare ēt,ſi nō reuocetur,ar.ĵ.eo.cum olim,& diffinient ſuꝑ hoc ipſi iidem duo, ar.s̄.de reſcri.ſuper literis.ĵ.de ap.cum parati,quāuis uideretur,ꝙ per arbitros eſſet diffiniendū.ĵ.de ap.cum ſpāli:ſed ſpāle eſt in ſuſpitione.nam nil gratius & c.iii.q.v.ꝙ ſuſpecti.& qui ſuſpectus eſt in acceſſorio,& in principali.ĵ.e.ſuſpitionis. alii dicunt ſententiam.hoc.ſ.ꝙ abſens eſt legitimè excuſatus,uel ꝙ ipſi poſſunt & procedere , nihil facere in hoc caſu.nam ſi non conſtat de eius legitimo impedimento, nulla eſt ſnīa tanquā lata ab his , qui iudicandi poteſtatem ſine tertio non habebant,ar.infra. de of. iudi. c.pe. ¶Item debent omnes tres cognoſcere , non duo tm̄ , ut no.infrà eo.cum ſuper.Sed primi reſpondent , & bn̄ , ꝙ ipſi duo tm̄ hn̄t iuriſdictionem de hoc cognoſcēdi,ſ. an legitimè ſit excuſatus abſens,cum aliter non poſſunt ꝓcedere in principali cā.infra proxi.§.niſi prius de emergenti diffiniatur,ut no.ſupra de ele.cum inter. nec ob.ꝙ dicitur ipſos tres cognoſcere debere,cū illud loquatur, qn̄ oēs ſunt,uel pn̄t eſſe præſentes.ſed hæc ſunt impoſſibilia,ut tanquā abſentis admittaт excuſatio , & tanquā ꝑſens cognoſcat.¶Si aūt duo iudicarēt,ꝙ tertius abſens de cætero admittendus non eſſet, non præiudicaret,cū hoc non eſſet neque principale,neq; acceſſorium . ſed ſi tale quid obiiciatur,propter quod perpetuò remoueri à iuriſdictione debeat,fiet,ut no.ſuprà eo.cum ſuꝑ[Ni

4 hil] † ſed quid ſi iudex abſens uelit habere ratum,quod duo fecerunt.nunquid pōt parte inuita?ar.ꝙ ſic.s̄. de reſcrip.paſtoralis.9.q.2.Lugdu.3.q.6.hoc quippe infrà eo. cū olim ſuprà de elec.ꝙ ſicut.ff.de iudi.licet.ff. rem ra. ha.l.iii.§.ult.ff.de adop.l.adoptio,inſti.de teſta.mili.§. ſed ſi quis ꝯ ſupra de cōſue.ad nr̄am ſuprà de elec.auditis.x.q.ij.c.j.§.j.ꝙ aūt in hac ratihabitione non ſit neceſſarius conſenſus partis,uidetur.ar.infrà eo.conſuluit infra de ſen.excom.ſacro.¶Sed ꝯ, quia nō debet parti factum iudicis ꝑiudicare.Solu.dicimus id,quod duo fecerunt tertio non excuſato,nec partibus in eos tacitè, uel expreſsè conſentientibus non tenere,ēt ſi fecerunt noīe tertii:quia licet duobus detur tm̄ iuriſdictio in caſu.ſ. ſi tertius noluerit intereſſe;non tn̄ pn̄t exercere eā,nec tenet,quod faciunt, ſi uult intereſſe,ut hic dicunt.licet.n. ipſi iudices ſint delegati;tn̄ eſt eorū iurisdictio mandato & cōditione appoſita in tantū,ut ſi contrafaciant,non ualet,& ſi.ſuprà de reſcrip.c.cum dilecta;& qa nō tenet iō nec ratificari pōt ſuprà de ele.auditis.nec ob.c Lugd. qa ibi quod factum erat,tenebat.ſ.ordinis collatio , uel

5 conſecratio.¶†Item non.ob.ſupra de elect.ꝙ ſicut:quia ibi bene tenebat electio,licet caſſari poſſet.Itē nō ob.3. q.vj.hoc quippe:quia ibi ſnīa,q̄ nulla eſt,nō habeт rata, ſed ꝑꝑ ſcandalum uitandū electio epi inordinate facta toleraт.uel illud facit Papa ex plenitudine poteſtatis;& ſic etiam pōt rn̄deri legi contrariæ.ff.de adop.adoptio, ſaluis aliis ſolutionibus ibi poſitis. Item non ob.l.ff.de iudi.licet,&.ff.rem ra.ha. l.iii.quia ibi iudicium factum inter falſum procuratorem & aliū tenet.& ideò tenetur ipſe procurator ſiue rei,ſiue actoris,ſi dn̄s ratū nō habet tacitè,uel expreſsè,ut in ꝑalle.l.ff.de procura.in cauſæ, &.l. ſequen. Item non eſt contrà inſti.de te. mi.§. ſed ſi quis,imò eſt quaſi ſolutio multorum contrariorum. nā ſicut ibi innuitur omnia illa,quæ ſolēnitatē non req̄rūt, ita,ꝙ ſolēnitates nō ſint de eorū ſubſtantia, ſed tantū ex aliquorum ſola uoluntate dependent, rata hēri poſſunt

6 uel potius quaſi de nouo facta ualent. ¶ † Idem dicimus in ſententia excom.nomine alterius lata,ſ. ꝙ non poteſt haberi rata nec ob.ff.de neg.ge.ſi pupil.§.ſi lego: quia licet ſit neceſſe ad hoc,ut ratum poſſit haberi , ꝙ ſit meo nomine geſtum;non tamen ſemper,quod noīe meo geritur,ratum haberi pōt:quia ſi non egit, quomodo ratū

7 habebitur ? ¶†Sed poſſet dubitari,ſi aliquis nomine alterius iudicis faciat iuriſdictionem in terra ipſius , an poſſit iudex habere ratum? Rn̄.ꝙ non:quia ea quæ facta ſunt,& quæ ſolēnitatem nō requirunt,poſſunt hēri rata. ſed cū ſnīa à non ſuo iudice lata non teneat ſuprà de officio.vicarij.c.ſua,& cum aliæ ſolēnitates requirātur, quas ſi ipſemet,q ratum hēre uult,omitteret non teneret; ergo non poteſt haberi rata,ſi ab alio omittatur:omittunт aūt omnia,quia pro non facto habetur,quod ſit à nō ſuo iudice.nobis plus placet,quod no.infra eo.c.in gloſ.nobis vr̄.¶ Reputabuntur] duo bn̄ habent iuriſdictionē ſine tertio,ſed eſt ligata,ut ꝓcedere nō poſſint ſine tertio,nec tenet proceſſus eorū niſi in caſibus,ſ. ubi prius recipiant ſiue ueram, ſiue falſam excuſationem tertii . uel niſi aliter conſtet de eius impotentia ſed partes

tes bene pñt eorũ iuriſdictionem progare de caſibus, in
quibus,poſſunt procedere,ſeu cognoſcere , ad caſus , in
quibus nõ poſſunt,ut no.j̃.de ap.cordi.quia ex quo iuriſ
dictionem habent quæ rõ eſt;ꝙ poſſint prorogare de re
ad rem,ut no.s̃.eo.de cauſis, & nõ de caſu in caſum.imò
plus uidetur,ꝙ hoc ipſo , ꝙ partes procedunt neglectis
probationibus,uel exceptionibus abſentiæ tertii, ꝙ ta-
citè uidétur duorũ iurisdictionẽ prorogare, ſicut eſt in
alijs declinatorijs fori,ut no.j̃.de re iudi. inter,ar.j̃. de
excep.paſtoralis.prorogari autem non intelligitur,ſi nũ
cius,uel literæ excuſatoriæ fuerint falſæ. ¶ Item ſi duo
iudices falſum aſſerebant,non tamen interloquendo,ſi-
bi cõſtare debet de legitima excuſatione tertij: uel etiã
ſi proteſtata fuerit una pars conſentiente altera,ꝙ non
intendebat prorogare,niſi quantũ forma literarum ſibi
dabat.Item prorogatio procur.non obeſt.j̃.eo. cũ olim;
& ſecundùm hoc debent intelligi hic gloſ. hic poſitæ.ſ.
ſed quæro.Sed quidam loquuntur de ratificatione tam
ante ſñiam,ꝗ poſt[In iure.reſti.]xx.diſt.de quibus.lxiij.
diſt.extra argu.contra.ff.de arbi.Itẽ ſi unus.§.ultimo.&
8 §.ſi plures.[Poſſit]abſq; periculo rei familiaris.¶†No-
luerit]ex hoc loco uidetur , ꝙ non plus importet illa
clauſula,ꝙ ſi nõ omnes poteritis,aut nequiueritis inter
eſſe,quàm illa,ubi tantum ponitur,ſi non poteritis.Rñ.
imò differentia eſt , quæ colligitur ſuprà de reſcri. ſci-
ſcitatus:quia in primo caſu,qui ſola uoluntate non uult
intereſſe,non redarguitur:ſecus in ſecundo caſu.ad idẽ
ſuprà de reſcrip.ſciſcitatus.alii autem dicunt aliã diffe
rẽtiam,ꝙ ubi tñ,nequiuerit,nõ poſſunt procedere duo
niſi abſens ſe excuſauerit per nuncium , uel per lr̃as de
uoluntaria,uel neceſſaria cauſa,uel abñtiæ ꝑ teſtes nec
ſufficit ꝓbari per teſtes uoluntaria, quæ ſatis præſumit̃
uiolenter,ex quo nõ eſt:ſed tñ neceſſaria.ſed in neceſſa
ria eſt facienda diſtinctio:qa ſi ꝓbet eũ pati dolorẽ capi
tis,uel aliquã infirmitatẽ,uel tertianã, uel modicã imꝑ
fectionẽ,uel ſimilia,nõ ſufficit:quia & ſi hodie non pñt
intereſſe,cras poterunt,ut.s̃. eo. ti.§.ꝓxi.ff.de iudi.ſi lõ
gius.ff.de ua.l.pe.j̃.de uo.& uo.re. ꝙ ſuꝑ. ¶ Sed ſi eſſet
utrũq;,ſ.non potueritis & nolueritis ẽt tertio ſe nõ ex-
cuſante,nec ẽt receptis ꝓbationibus ſuper longa neceſ
ſitate,uel breui poterunt ꝓcedere.nã ex quo nõ inter-
eſt,certũ eſt,ꝙ aut nõ uult,aut nõ põt intereſſe; & habẽt
ar.pro ſe.s̃.de reſcrip.ſciſcitatus. ¶Quidã tñ dicunt , ꝙ
cum utrũq; ſit poſitũ,tñ non eſt procedendũ,niſi tertio
excuſato:quia põt eſſe,ꝙ intereſſe poſſet, & uellet : ſed
terminũ obliuioni tradidit;& ſic cũ utrobiq; idẽ dicunt,
& ſic credimus de facto tenere.¶Reus]ꝙ ſi nõ opponit̃,
ſed ipſe ſuæ conſcïæ timens petat abſolui,uel ideò quia
cum proceſſum fuerit uſque ad ſñiam, tunc primò obij-
ciatur,& reuocetur totum.j̃.de excep. exceptionẽ.s̃.de
reſcri.dilectus filius abbas.¶Item quid ſi iudex, nõ pars
opponat,quia poteſt,ut in eadẽ de cre.Rñ.ad hoc,uult,
ꝙ & tunc abſoluet dele. quia non eſt ratio diuerſitatis
ſuprà de conſti.tranſla.C.de diuer.reſcri.ſi libellum.ff.
de le.neq; , &.l.non pñt.Ad primũ rñdeo idẽ: imò for-
tius,qa maiorẽ fauorem debet inuenire ſponte confeſ-
ſus,quã conuictus.xv.q.viij.c.j.& pro hoc ẽt facit rõ po
ſita in decre.ſ.cũ cõmittitur prin. & ac [Excõicationis]
maioris.minor.n.non ſufficeret ad exceptionẽ.j̃. de ex-
cep.à nobis[Excõicationis]ſuperuenientis poſt impetra
tionem literarũ:ſecus ſi præcederet.s̃.de æta.cũ bonę.j̃.
de proba.poſt ceſſionẽ,ar.C. deꝑ. imp. offer uniuerſas.
9 ¶†Nobis uidetur,ꝙ qñ ſcribitur pluribus iudicibus ſiue
cum clauſula hac,ꝙ ſi non oẽs,ſiue ſine clauſula,tñ oẽs
& ſinguli iuriſdictionem habent:qa res indiuiſibilis eſt
iuriſdictio,ſicut ſeruitus,uſufructus,iuſpatronatus,& re
liqua iura.ff.de reli.& ſump.fune. ſi ſepulchrum.ff. ad.l.
fal.l.j.§.ſi uſuf.&.ff.de ſerui.uiæ.uſus ẽt prædictorum &
fructus eſt indiuiſibilis,niſi aliud contineat forma man-
dati,ſicut eſt hic,quando mandatur, ꝙ ſi nõ oẽs poſſunt
exequi mandatũ,ꝙ duo exequantur:uel niſi poſtea par-
tes inter ſe diuidant uſum,quod eis licet, qñ tñ eorum
utilitas attenditur.ff.de arbi.Item ſit.§.ſi.&.l.ſe.ff.de re
iudi.& ff.de ſerui.uia.ff.de uſufr.quotiens.§.j.j̃. de iure
pa.quærimoniam,ubi no.non tñ ſicut in iuriſditione,&
aliis iuribus uniuerſitatis :quia illa non eſt penes ſingu-
los, ſed penes collegium tñ.xij.q.ij.§. qui manumitti-
tur.¶Et ideò dicimus,ꝙ ſi coram duobus procedat̃, quã
do ſcriptum eſt tribus cum prædicta clauſula,ꝙ tenet ꝓ
ceſſus coram eis habitus,ẽt ſi tertius nullo modo ſit ex
cuſatus,& ſi nihil cognouerint alij duo de excuſatione
eius,ẽt ſi uolebat & poterat intereſſe , & etiam ſi ambe
partes,uel altera tñ ignorabat ius,ſ.ꝙ duo in prædictis
caſibus poſſunt procedere,ẽt tertio nõ excuſato & uolẽ
te intereſſe,& idem dicimus,ſi ignorabat factum,ſ.quia
credebat tertium iudicem eſſe excuſatũ legitimè; quod
tñ non erat.& hoc dicimus ea ratione , quia iſti duo ex
tenore mandati hẽbant ſine cõſenſu partiũ iuriſdictio-
nẽ in negocio ſibi cõmiſſo,& ẽt uſum,& exercitiũ iuriſ
dictionis in aliquo caſu,uel ſub cõditione,ſ.ſi tertius nõ
põt intereſſe,& ipſi alias inordinate ꝓceſſerunt,tenet ꝓ
ceſſus eorũ,ſi nihil fuit exceptũ ↄ eos,& ẽt appellatũ:qa
talis poterat eſſe ꝓceſſus ſm̃ tenorẽ mandati,& non eſt
ↄ ius ſcriptũ:ſed ↄ ius litigatoris tñ;& ideò tenet, qcqd
faciunt.ij.q.vj.§.diffinitiua.Nec eſt ↄ.s̃. de reſcrip. cum
dilectus:quia ille ordo erat de ſubſtantia mandati, &
ſtudioſe ſeruari mandabat̃,non in fauorem partiũ , ſed
in fauorem eccl̃iæ,uñ remitti nõ poterat,at hic iſtæ or
do,ꝙ inquirat̃ de excuſatione ſua, non ſtudioſe mãdat̃,
nec attẽdit̃ ibi niſi fauor partiũ. ¶Itẽ nõ obeſt.ff.de uer.
ſig.cedere,ubi dr̃,ꝙ qñ aliqd ſub cõditione debet̃,ꝙ nõ
cedit dies debiti niſi extante cõditione & eadẽ rõne hic,
quia his duobus delega.nõ cedit dies exercendi iuriſdi
ctionẽ ſuã,niſi poſt extiterit conditio,ſ.ꝙ tertius nõ põt
intereſſe,cũ hoc exercitiũ eis ſub conditione mandatum
ſit. Sol.l.illa loquitur in his,quæ fiunt extra iudiciũ; ſed
in iudicio ſi mandat̃ aliqd fieri ſub cõditione, ẽt nõ ex-
tante conditione tenet quod fit,dũmõ partes non cõtra
dicant,ſicut apparet in iudicio appellationis emiſſę añ
ſñiam,ꝙ nõ debent cognoſcere de cã principali,niſi iuſta
ꝓbetur cã ap.& tñ partes, ſi uolunt omittere cãm ap. &
ꝓcedere in principali,pñt.j̃.de ap.cordi. ¶Et ſi ↄtrariũ
diceretur,abſurditas intolerabilis ſequeret̃. puta mãda
tur iudici,ꝙ ſi talis ꝓbauit talẽ rẽ ſibi deberi , cõdẽnes
eũ,nunquid dices talẽ ſñiam nõ tenere,ſi ↄ ius litigato-
ris feretur,puta ſi nõ ꝓbato debi-
a to cõdennetur?abſit[a] ij.q.vj.§.dif-
b fi. ſed forte ſecus[b] eſſet , & ſi non
exercitium iuriſdictionis,ſed ipſa
iuriſdictio mandetur ſub conditio
ne.tunc.n.ſatis dici põt,ꝙ nõ habet
iuriſdictionẽ niſi cõditio exiſteret:
qa cõmiſſio talis uel dele.nõ eſt in
iudicio,ſed extra.ſed ſm̃ hoc idem
uidet̃ dicẽdũ , ſi unus ſolus de tri-
bus procedit, cũ penes unũ quẽq;
ſit iuriſdictio ĩ pſonas litigãtes;&
certe qdã hic uerũ dicũt:ſed ĩ hoc
eſt differẽtia:qa qñ unus ſolus pro
cedit,põt excipi,ꝙ nõ ꝓcedat̃,ẽt ſi
unus

a ¶ *Abſit Circa hæc dicta Inno. hic uide per te Fel. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ, col. vi. poſt prin. ſupra de conſtitutio.*

b ¶ *Secus eſſet, Et ſi non exercitium. uide ad doctrinam Inno. Feli. in c. ex parte col. iij. uerſus ſi. ſupra de conſtitutio.*

unus,uel ambo detineant̃ legitimo impedimẽto;qđ ẽ,quã
do duo procedunt.alij autem dicunt contra,& bene, ſ. ꝙ
non ualet proceſſus coram uno habitus;niſi ex ſciẽtia cer
ta prorogauerit iuriſdictionem,quia licet ſinguli ſint iu
dices,& ſinguli habeant iuriſdictionem,non tamen ſingu-
li habent,ſuper has perſonas,ſed tantum tres,uel duo,qñ
eſt ibi clauſula,niſi detur eis de conſenſu partium tacito
uel expreſſo non ignorantium ius,uel factum.Item ille ſo
10 lus in nullo caſu habet exercitium iuriſdictionis.¶†Item
non ob.ff.de iur.om.iu.ſi per errorem.ff.de iudi.l.ij.§.j.&
ij.ubi dicit,quòd non tenet proceſſus iudicis,in quem cõ-
ſenſum eſt per errorem uel facti,uel iuris, ſed tantum qđ
hic iam dixi, contra ſo.ille.ll.loquuntur,quando ignorãs
ius,uel factum non facit eum iudicem alicuius perſonæ ,
cuiuſque non eſt ſuus iudex.ſed quidam dicunt bene hos
duos,imò ſingulos habere iuriſdictionem.ſed oppo. ſed
hic fit prorogatio iuriſdictionis , de caſu in caſum,quia
uſus iuriſdictionis , qui erat conditionalis quo ad exe
quendum mandatum , erit purus ergo hic erit conſen-
ſus ex certa ſcientia,& non per ignorantiam , ſicut eſt in
alijs prorogationibus. So.dicunt quidam, quòd ubi fit
prorogatio de perſona ad perſonam,quòd neceſſe eſt, ꝙ
ex certa ſcientia,& ſine errore iuris, uel facti fiat proro-
gatio,& hoc ratione præal.quia qui primò non erat ſuus
iudex,modò ſit ſuus.ſed ſi prorogatio fiat de tꝑe in tem-
pus;uel de caſu in caſum,uel de re in rem , tunc ualet to-
tus proceſſus,ſi ignorans ius,uel factum etiam tacitè pro
rogauerit:uel etiam ſi non excipit,ſicut eſt expreſſe uide
re:quia ſi coram excommunicato litigetur, tũc quicquid
fit corã eo,tenet dũmodò non ſit publicè excõmunicatus:
quia tunc ſecus infra de re iudi.ad probandum.Item quic
quid fit coram iudice,qui poteſt recuſari.infra de ex.c.ſi.
11 j̃.e.cum olim.¶ †Item tenet,quod fit cum procuratore
milite ante,quam excipiatur.ff.de procu.filius.§.uetera-
ni.Fatemur tamen,ꝙ ſi poſt li.conteſt.qñcunque peruene
rit ad partem cauſa,quare poterit iuriſdictio declinari ,
ꝙ bene poterit proponere:ſed tamen non reuocabuntur
prius facta infra de excep.paſtoralis.c.ſi.alij dicunt,& for
te melius,quod prorogatio iuriſdictionis nunquam ua-
let ſine conſenſu tacito,uel expreſſo , qui conſenſus nun-
quam poteſt eſſe,ubi eſt error iuris,uel facti.ff.de iuriſd.
om.iu.ſi per errorem.ff.de iudi.l.ij.§.j.& ij.nec eſt proro
gatio, niſi augeat̃ iuriſdictio per conſenſum partium tan
tum,ſicut eſt uidere,quando augetur iuriſdictio ſuper ꝑ
ſonas,ſuper quas primo non habebat iuriſdi.& idem: quã
do augetur iuriſdictio ſuper re,uel quantitate,ſuper qua
primo non habebat iuriſ.& idem,quando augetur in tem
pus iuriſdic. in quo primò non habebat iuriſdict. à iure,
uel ex tenore mandati ſibi directi,ſed ſolummodò ꝑ uo-
cem partium augetur.uoluntas autem non eſt,ubi error,
ut prædictum eſt,ſed in præſenti caſu, ubi ſcribitur cum
prædicta clauſula,duo habent iuriſdi.in negocio commiſ
ſo per uim reſcripti,etiam ſi partes non conſentiãt.¶ Sed
dices imo non habent iuriſdi.niſi in caſu,quando non po
teſt intereſſe . Reſpon.falſum eſt:quia bene habent iuriſ-
di.etiam ſi tertius uelit intereſſe,ex quo eſt ibi clauſula.
ſed non habẽt iuriſdi.in qua.prorogando non eſt neceſſa
rius partium conſenſus:ſed ſufficit ſola omiſſio,uel negli
gentia proponendi hanc exceptionem,uos duo non pote
ritis procedere;quoniam tertius poteſt & uult intereſſe ,
licet in prorogando iuriſdi.quam non habent,ſit neceſſa-
rius conſenſus partium ſine ignorantia iuris,uel facti pe-
riculoſius enim eſt prorogare iuriſdi.quam uſum,& ideo
plus ibi exigitur.& ſic non ob.ſuprà e.cauſam.ff.de re iu.
duo:quia ibi non erat præſens clauſula ideò non ualebat
ſententia duorum,niſi ſcienter partes prorogarent iuriſ-
di.eorum in iſto ergo caſu non debent partes prorogare
iuriſd.ſed ſufficit ſcienter,uel negligenter hanc exceptio
nem omittere ſibi competentem . & hoc idem dicitur in
alijs caſibus ſupradictis,ſ.ubi omittitur exceptio recuſa-
tionis,uel excommunicationis:quia iudex, qui poteſt re-
cuſari,ita habet iuriſdi.ſuper recuſantẽ niſi ꝗ excipiatur
contra alium.Item per exceptionem excommunicationis
partis,uel per exceptionem procuratoris militis non au-
getur,uel diminuitur iuriſdi.iudicis , contra quem nihil
proponitur.ſed contra partem tantum.hoc plus placet ,
12 quam quod dictum eſt in gl.ſed quid.¶ † Vinculo excõ-
municationis] literæ ab excommunicato impetratæ ua-
lent,licet poſſit proceſſus earum habitus elidi per excep.
uel prohibitionem iudicis infra de ex.c.ſi.imo plus uide-
tur,ꝙ ſi ſint tales literæ,per quas ille,contra quem impe
tratæ ſunt,poſſit aliquid utilitatis conſequi etiam inui-
to impetrante utetur eis,ut eſt,quando petijt ſententiam
confirmari:uel qñ petit aliquid iuris,ut ſeruitutem. nam
indignum eſſet,ꝙ ſua excommunicatio ſibi prodeſſet. j̃.
de ſen.excom.ſi uere infra de ap.oblatę.ſi autem ſunt im
petrate de conſenſu partium literæ & ſcientium de ex-
communicatione,adhuc ur̃, ꝙ antequam incipiat lites,
ſẽper poteſt non excommunicatus refutare & procede-
re per huiuſmodi literas, quia conſenſu uel etiam pacto
nedum tacito,ſed nec expreſſo non potuit aſtringi com-
municare excommunicato ad eius utilitatem nõ quia li
teræ ſint malæ,immo bene ualent,licet per excõicatum
uel non excõmunicatum ſint impetratæ.& ideo poſt ab-
ſolutionem ſuam excommunicatus , etiam non excõica-
to inuito poterit per eas proſequi ius ſuum . alij tamen
dicunt ↄriũ,ꝙ licet ualeant ad profectum non excom-
municati,tamen non ualebunt ad profectum excõicati,
ſicut non minus ualet teſtamentum, licet aliquid relin-
quatur capaci & non capaci.poſt li.etiam cõ. poteſt reus
obijcere excommunicationem actori ſemper , & maxi-
me ſi de nouo fuerit excõicatus,uel ſi de nouo uenit ad
eius noticiam infra de ex.c.ſi.hoc tamen bene fatemur,
ꝙ ſi reus pendente iudicio excipiat contra actorẽ excõ-
municatum,& impediatur proſequi cauſam ſuam , nõ fit
ei præiudicium,quin poſtquam fuerit abſolutus, omnia
poſſit,ſicut poterat ante,quam exciperetur,quia per iu-
dicem,uel aduerſarium ſtetit,quominus exequeretur.j̃.
de ap.ex ratione.ubi no.ſed in reo,qui põt cauſam ſuam
proſequi cum excommunicato,bene præiudicatur,quia
cum excommunicatus præſcribat,ſi faciat copiam ſui,ꝙ
conueniri poſſit,& non dabitur alicui,contra quem præ
ſcribat,reſtitutio a ſimili eius,qui tenetur in uinculis.ff.
ex qui.cau.ma.l.j.¶Et idem uidetur in iudicio , quòd ſi
dato termino ad producendum teſtes aliqua pars exci-
piat de excommunicatione,& ꝑꝑ hoc non producat te-
ſtes ſuos intra terminum aſſignatum, pręſcribatur con-
tra eum,ut ulterius producere non poſsit . Et idem ui-
detur in omnibus alijs , licet poſsit obijcere exceptionẽ
excommunicationis,ſi uult,licet ſibi ſæpe non expediat,
quandocunque ſit publicè excõicatus actor , tenet pro-
ceſſus cum eo habitus , etiam ſi a principio uergebat in
eius utilitatem proceſſus iudicialis,licet ſecus ſit in iu-
dicem,cuius ſententia non tenet,ſi erat publicè excom-
municatus infra de re iudi.ad proban.prædictis ur̃ con
tra infra de conceſ.præben.& eccle.non ua.quia diuerſi-
tatem.Vbi dicit,ꝙ contra excommunicatum non currit
præſcriptio,ergo multofortius non præſcribit ↄ alium
nec dabitur in integ.reſti.ff.ex qui.cau.l.j.ſo.ibi contra
archiepiſcopum ideo non currit pręſcrip.quia nunquam
ad

ad perſonam illius pertinuit collatio prębendæ uacantis tempore excommunicationis. Ideo non currit cõtra eccleſiam, nec contra archiepm̃, quia nunquam fuerunt negligentes infra de conceſ. præb. & eccle. non ua. c. ij. & ca. quia di. melius tamen uidetur, ꝙ reo non excommunicato non currit tempus, nec terminus, ſi non produxit teſtes, quia nec producere debebat, ſi actorem ſciebat excommunicatum, quamuis, ſi produxiſſet, ualerent atteſtationes eorum, & non ſolum eius, ſed etiam excommunicati j̃. de ex. c. ſi. tamen ex quo eſt reo meritorium, non tenetur producere teſtes, nec ſtare in iudicio cum actore excõicato. ¶ Item quia per contrarium eneruatur eccleſiaſticæ diſciplinæ neruus, iuſtum eſt, ꝙ ei non currat nec terminus, nec tempus, ſecus autem extra iudicium, quia præſcribit ibi excõmunicatus contra non excommunicatum, nec datur in inte. reſt. ar. ff. ex qui. cau. ma. l. j. quia bene poteſt eum conuenire, nec eſt meritorium non conuenire eum infra de re iud. intelleximus 𝔷 infra de ex. cum inter. ubi dicitur, quòd in iudicio æqualitas ſeruanda eſt excommunicati. unde uĩ, ꝙ poſt iudicium cæptum non obſtat excommunicatio, cũ ſit in omnibus admittendus excommunicatus. Sol. illa decre. loq. tur, qñ reus erat excommunicatus. & tamen idem dicimus in reo, quia ſi expediat ei producere teſtes, & forte ſm̃ tenorem ipſius decre. infra de teſti. ſignificauit, & infra ut lit. non conteſt. qm̃ quia uocabitur actor excommunicatus, & in omnibus ſeruabitur paritas inter eos. ¶ Probauerit] quid ſi probationes ſuper exceptione ſua produxit, ſed eas dicit ſe caſu amiſiſſe, nunquid iterum admittendus erit ad probãdum de amiſſione,[a] & ſic ex litibus lites oriantur, uel ẽt ad probandũ iterũ exceptiones? ar. ꝙ ſit admittendus ad iterum probandum ſ̃. de eden. ſi quis ex. §. ult. & l. ſeq. quamuis in hoc caſu & in alijs non ſit præiudicium alicui parti in re petita, ſed tantum propter eum repellendum agitur, poteſt dici, ꝙ niſi in temino ſtatuto compareat cum omnibus probationibus ſuis, ulterius non audietur. propter hoc enim præfigitur terminus, niſi contrarium eſſet notorium, uel quaſi. hoc n. arbitrio boni iudicis relinquendum dicunt. ¶ Item hæc probatio non habet locum in cauſa ap. ubi admittitur excommunicatus. j̃. de ex. excep. & hic eſt ratio, quare non abſolueret reũ, ſ. quia poteſt ſtare in iudicio, licet ſit excommunicatus.
13 infra de iudi. intelleximus. ¶ † Aſtrictum] ipſo facto, uel iure, puta quia ſit falſarius infra de cri. fal. ad falſariorum. uel etiam ſi ſit occultus hæreticus. 23. q. j. c. 2. 3. ſed hoc aliquibus non placet, quia, ex quo opponitur ſibi crimen hæreſis, ſiue confiteatur, ſiue probetur, neceſſe eſt, ꝙ cum ſolemnitate recipiatur tanquam hæreticus j. q. vij. ſi qui uo. quotiens cordis, & c. ſi quis epiſcopus infra de hære. ad abolendam. uel poteſt dici, ꝙ tamen hæc receptio etiam ab epiſcopo fieri poſſit, ſi uel iuit habens curam animarum, ad legem. ſ. audiendam infra ne cle. uel mo. ſuper ſpecula. & idem eſt in omnibus alijs ubi Papa abſolutionem ſibi non reſeruauit. idem eſt etiam, ſi non ipſo iure ſit excommunicatus, ſed à iudice alio uel ordinario, ſiue dele. ſi notorium ſit mandatum excommunicationis indiſcretum eſſe, uel iniuſtum. ſi autem iuſtum ſit mandatum, uel an ſit iniuſtum eſt dubium, tunc mittet eum ad excommunicatorem, ut ſtatim ſequitur.
14 ¶ † Delegatis] idem, quod hic dicitur in dele. Papæ, intelligendum puto in omnibus ordinarijs & dele. etiã aliorum ordinariorum, qui excommunicandi & abſoluendi poteſtatem habent, quantum ad hoc ut poſsint abſoluere ab excommunicationibus contingentibus ipſo iure ſed in abſolutione aliarum excommunicationum eſt diſtinguendum, quia archieps̃, uel eps̃, uel eorum delegatus non poterũt abſoluere a ſentẽtijs ab alijs archiepis̃, uel epis̃ latis, ſed bñ poterũt abſoluere à ſnı̃js a ſuis ſubditis latis, ar. ad hoc, quia ad eum pertinet abſoluere, ad quem pertinet ligare, de pę. di. j. uerbum ar. xxj. di. inferior. ¶ Si autem archiepiſcopus uelit abſoluere a ſententijs ſubditorum ſuffraganeorum ſuorum non poterit facere, niſi prius moneat ſuffrag. quòd uel ipſi abſoluant, uel ſubditos abſolui faciant, ar. infra de offi. or. quanto. hoc autem certum eſt, ꝙ nullus del. excommunicatum a ſuo delegante abſoluet, argumentum hic, ubi dicit, ꝙ delega. a Papa non abſoluet illos, quorum abſolutionem ſibi reſeruauit. ergo eadem ratione & in alijs. Sed dele. unius epiſcopi bene abſoluet excommunicatos ab alijs dele. eiuſdem epiſcopi ſecundum formam hic comprehẽſam: alij tñ aliter dicunt. [Formam] infra de uer. ſig. ex parte [Abſolui] niſi in caſu infra de ſen. excõ. nuper [Excõicatus] ſiue nominatim ſub gñali clauſula, uel ẽt ſine clauſula illa, ꝙ participãtes ſimiliter ſint excõicati. [Excommunicatorẽ] ꝙ ſi fuerit dele. infra annum tantum ipſe, uel ſucceſſor eius abſoluent, etiam ſi dele. fuit non expreſſo nomine dignitatis infra e. c. quærenti ſupra e. quoniam abbas infra de offi. or. paſtoralis. ſed poſt an. abſoluet p̃ſens dele. de quo hic dr̃, ſ. in alia cauſa & inter alios datus, ar. hic [Excommunicatorem] ſ̃. de elec. uenerabilem. ¶ Maliciam] aliter non uidetur abſolutio huius dele. tenere 11. q. 4. c. pe. C. ſi a non cõ. iu. per totum ſ̃ de offi. uicarij. c. quia j̃. e. cum olim dilectus. ff. de re iur. factũ a iudice contrarium tamen quidam dicunt, ſ. ꝙ habetur pro abſoluto; & eſt ad hoc ſ̃ de reſcri. ab excommunicato: malicia autem hoc modo apparebit dele. mittet ad excommunicatorem, ꝙ abſoluat iuxta formam eccleſiæ excommunicatum, ꝙ ſi abſoluerit, habet propoſitum. ſi autem non abſoluerit dele. uocabit ordinarium, uel dele. coram ſe, & cauſam excommunicationis inquiret, & ſi dixerit pro offenſa manifeſta, & probauerit, uel aduerſarius confeſſus fuerit, dele. non abſoluet ſine emenda. ¶ Si autem neget excommunicatus offenſam, habet eam excommunicator probare coram huiuſmodi dele. ꝙ ſuper hoc cognitionem habet ratione acceſſorij, ut hic. rõ autem, quare debet hoc defendere infra de ſen. excom. ſacro. §. pe. ¶ Si uerò pro contumacia, præcipiet, ꝙ abſoluat eum recepta cautione infra de uer. ſig. ex parte, & c. ſe. Si uerò ſine cauſa, præcipiet ꝙ abſoluat ſine difficultate ſupra de reſcrip. ab excommunicato infra de ſen. ex. ſacro. ¶ Sed nonne uocabitur & illæ pro quo eſt excommunicatus? Reſpon. non, quia etiam ſi ſine uocatione uenerit, non audietur appellans, ne in ſuum pręiudicium non abſoluatur, dummodo cautio recipiatur infra de ſen. ex. ſacro, circa fin. poſtquam autem fuerit abſolutus, de nullo cognoſcet, ſ. de cauſa prioris excommunicationis, cum id non ſit acceſſorium, ꝙ ſine tali cognitione poteſt ſuam iuriſdictionem explicare. ſed ſi aliquis uiderit ſe grauari, redeat ad commune præſidium appellationis infra de ap. cum ſit Ro. ¶ Alii dicunt, ꝙ ille uocetur, pro quo excommunicatus eſt, ut alleget manifeſtam offenſam, ſi uoluerit. nec erit neceſſe hic ſolennitas iudiciorũ ¶ Sed ſi non fuerit offenſa notoria uel per ſententiam, uel per confeſsionem, uel facti euidentiam, ipſum abſoluet infra de uerb. ſig. ex parte, & c. ſe. fatemur tamen, ꝙ ſi non eſſet notoria iud. ſed pars diceret, uel uellet probare eam notoriam, quòd admitteretur. ſed non audientur teſtes, ſi uelint dicere, quòd ſit facta offenſa, niſi dicant, ꝙ ſit notoria. iudex etiam per ſe inquirere poſſet, an eſſet notoria, per bonas ꝑſonas ẽt ſine teſtibus. alij dicunt & melius, ꝙ nec iudicẽ uocabit, nec partem, niſi fortè ad uidendum cautiones, quas præſtabit: ꝗa nullam ſuper eos iuriſdictionem habet. ſed ſic procedet, ꝗa mittet ad iud. qui excommunicauit, ꝙ abſoluat eum, cũ ſit paratus cauere, qñ pro contumacia excommunicatus eſt. uel ſi pro offenſa, ſatisfaceret, ꝙ ſi excomunicãs renuerit facere ſine cauſa, tunc abſoluet eum hic iudex. ſi uerò cauſam iuſtam aſſignet, quare id non faciat, quia forte excommunicans dicit manifeſtum, & excommunicatus negat manifeſtum, tunc iudex nec abſoluet eũ, nec cognoſcet quis uerum dicat: ſed ſuperſedere debet, donec legitimè abſoluatur, niſi notorium eſſet excommunicatorem falſum dicere. & caueat hic iudex, ne dicat dubium, quod eſt manifeſtum, uel è conuerſo. ſ̃. de reſcrip. cum cõtingat. hæc aũt faciet, qñtũq; obiicitur excom. ſiue ante. lit. cont. ſiue poſt. & eſt ſpecialis gratia, quam Papa conceſſit ſuis dele. quam non habet ordinarius, uel alias dele. [Ritu] .i. iuxta formã eccleſiæ abſoluant. [Reſeruetur] 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte. j̃. de ſen. exc. ſignificauit, tua nobis, conqueſti. [principale] i. principalis cauſa. ſ̃. e. quæſitum, & c. præterea. ff. de iuriſd. omn. iud. l. ij. hæc decre. loquitur, quando nullæ literæ ſunt impetratæ ſuper excommunicatione: ſed dele. tanquam ſuper acceſſorio procedit. ſed. ſ̃. de reſcrip. ab excommunicato, loquitur, qñ ſuper excõmunicatione literas impetrauit. [Acceſſorium] .i. abſolutio ab his dele. [Excommunicatoribus] niſi fuiſſet appellatum: quia tunc ad eum remittẽdus non eſſet. 2. q. 6. ſi eps̃. & §. ult. & C. de ap. eos, qui: uel niſi exceptionem recuſationis, uel aliam legitimam habeat. j̃. eo. inſinuãte. [Mandatum] iuſtum, uel ap. j̃. de ap. ad hæc. de hoc enim nihil à dele. cũ pręter hoc poſſit ſuã iuriſdictionẽ, cũ ſit abſolutus, exercere. ¶ Delegatum] qđ tñ nõ debet fieri ſine ſpeciali cauſa, uel gratia, cum ex quo citatus eſt coram iudice, coram eo uſq; ad finem ſtare debet, niſi appellaretur. j̃. de ap. ut debitus: uel niſi eſſet cã excommunicantis, puta ꝗa aliquis prælatus eũ pro ſuo iure excommunicauerit; & tunc excõicatores non de cauſa cognoſcant, ſed abſoluant. imò illorũ, quibus cõmiſſa eſt cã, eſt cognitio, niſi & ipſi excõicatores maliciosè abſolutionem differãt: ꝗa tũc auctoritate huius canonis poſſent abſoluere, ſicut hic ſequitur. ¶ In principali] hic uocat principalem cãm delegatam expreſsè his iudi. quibus ultimum eſt commiſſum acceſſoriũ, cauſam, pro qua actor ab aliis iudicibus fuit excommunicatus. de hac cã cognoſcet hic ultimus delegatus, ſi in cã, pro qua fuit excõmunicatus, idem fuit actor & reus qui in iſta; & hoc ratione reconuentionis poterit tunc facere ille, in cuius fauorem excõicationis ſnı̃a lata fuit j̃. de mutu. pe. c. 1. ſecus, ſi alius eſſet actor, & reus in una cã, ꝗ̃ in alia, cum ibi nulla ratione iuriſdictionem habeat, niſi in quantũ ſua iuriſdictio impedit̃. alij tñ dixerunt, ꝙ ẽt ſi extraneus, i. is, qui mõ non agit, hoc petit, ſ. ꝙ procedat̃ in cã principali, pro qua aduerſarius eius modo abſolutus fuit, qui erat ab aliis iudicibus excommunicatus, ꝙ ipſe iudex, qui abſoluit actorẽ, & de alia cã, pro qua primò fuit excõicatus, cognoſcet. Et hoc eadẽ rõne, ꝗa excõicator in fauorẽ aduerſarij, quem primo excõicauerat, nolit procedere. nec mirũ, ſi hoc facit in fauorẽ iſtius, cuius iuriſdictio ſibi cõmiſſa nõ eſt, cũ in eius dãnũ abſoluit aduerſariũ. uel dic, ꝙ hic dicit delegatos illos debere procedere, ꝗbus delegata erat cã, quæ uertebatur inter aduerſarium, & excommunicatum coram excommunicatore, à quo fuerat appellatum; & ideo non loquitur de dele. unde loquitur hæc decre. & ſecundum hoc dicit principalem cauſam illã, & acceſſoriam cauſam excommunicationis.

CVm cauſa [in quorũ] duorũ, ſ. Panor. & Capuañ. nã ſi mõ oẽs tres adeſſent, licet ſoli duo citaſſent, tñ rñdere debet, ar. ff. de fer. l. j. [Tribus] de hoc no. ſ̃. c. ꝑxi. in prin. [Nunciũ] j̃. de ap. meminimus, ad hoc ſuggeſtum. 𝔷. j̃. de ap. ut debitus. 2. q. 6. non ſolent. [Protulere] & male [Admiſiſſe] cum eps̃ offerret ſe probaturum: alias non ſufficeret probare exceptiones nõ admiſſas, niſi probaret ueritatem eãrum. j̃. de ap. interpoſita, ad reuocandum, quæ facta eſſent poſt ap. [Eo] forte ꝙ duo iudices proceſſerunt poſt ap. ad diffinitiuã ſententiã, uel ad miſſionẽ in poſſeſſionẽ, uel aliquod hmõi. ¶ Poſtquam] ideo non dicit, ex quo propoſuit, ꝙ coram duobus non tenetur rñdere tertio nõ excuſato: quia licet propoſuerit, non ſunt tñ caſſanda, quæ fiũt poſt, niſi appellet̃ ex ea cã, ꝙ hoc non contingat. i. ꝙ non appellauerat hac cã. ſed itineris arreptio uim ap. habet; de hoc no. j̃. de ap. ut debitus. nam hodie non uidetur habere uim ap. miſſio nuncij. uel dic & melius, ꝙ bene tenetur appellare ex utraq; cauſa, & expreſsè hoc innuit litera, ubi dicit exceptiones prædictas. & hic uult agere, ꝙ etiam ſi ante ap. de qua fecit mentionem hæc decre. fuerit ſpoliatus, ꝙ debet reſtitui, dummodo ſpoliatio facta fuerit poſt miſſionem nuncij [Præcipuè] ꝗa idem eſt, & ſi non eſſent confirmatæ. [Iudices] not. non impediri reſtitutionem miſ. in poſ. uel dationem poſt factam per iudi. poſt. ap. ſic nec ea, quæ fit ab aduerſario, uel ab altero iudi. ſupra eo. cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Si ſunt dati plures iudices cum clauſula, quòd ſi non omnes, & unus recuſetur ſuſpectus, ab eo tantum non à ceteris appellari debet.*
2 *Nunquid ſufficiat appellatio ad caſſationem proceſſus.*
3 *Nunquid ſi iudici obiiciatur, quòd non poßit eſſe iudex, quia ſit infamis, an ipſe de ſua iuriſdictione cognoſcere poßit.*
4 *An coram omnibus induci oporteat probationes, & probari.*
5 *Quãdiu toleratur ordinarius, omnes eius ſententiæ tenent, nec admitetur exceptio contra eum.*
6 *An exceptio infamiæ, uel ſeruitutis obſtet uolenti iudicare.*

CVm ſuper abbatia. Caſus. conuentus de Conchis obtinuit abbatem ſuum ſentẽtialiter amoueri, & alium loco eius ſubſtituerũt. abbas aũt amotus pro falſi ſuggeſtione, uel ueri ſuppreſſione obtinuit literas de iuſticia ſuꝑ reſtitutione ſua ad Lexioñ. epm̃, & quendam abbatem, coram quibus comparens conuentus iuſtas cauſas recuſationis propoſuit, quas obtulit ſe probaturum coram iudice, ſ. abbate, quẽ non dicebat ſuſpectum, uel coram arbitris. ſed ipſe abbas hoc admittere recuſauit; & tunc conuentus ante litis ingreſſum ab ambobus appellauit. poſt hoc autem prędictus abbas cum epiſcopis interlocutus fuit ap. ipſam non tenuiſſe, & decreuerũt abbatem amotum reſtituẽdum, & ſubſtituto perpetuum ſilentium impoſuerunt. Papa edoctus ab auditore dato partibus ex certis cauſis, quæ continentur in regiſtro, perpetuum ſilentium impoſuit Abbati amoto, & reſpondit tacite obiectioni quaſi dicat aduerſarius in omnem caſum ſententia tenere debet: quia & ſi non ualet ut lata ab ambobus, debet tenere ut lata ab Abbate ſolo: quia nõ dicebatur ſuſpe-

a Vide Alex. in l. fi. col. 4. ff. de ferijs.

ſuſpectus in literis eſſe, ꝙ ſi ambo &c.& dicit,ꝙ non ualet hæc obiectio: q̄a bñ fatet̃,ꝙ ſi abbas proceſſiſſet anteꝗ̄ appellaret ab eis ambobus ſup.uel anteꝗ̄ diffinirent, ꝙ ap.non tenebat. uel ꝙ ambo ſimul procedere debebant,tenebat proceſſus ſolius abbatis,dummõ placeret illi,pro quo ambo tulerunt ſñiam:quia ille,qui dicebat eum ſuſpectum, non poterat negare, quin abbas ſolus,qui non dicebat ſuſpectus, procederet. ſed ſi poſt, ꝗ̄ appellatum eſt ab ambobus, uel poſtquam diffinierũt ſimul,ꝙ appellatio nõ tenebat. uel ꝙ ambo ſimul procedere debebant, proceſſerunt ſimul, non ualet huiuſmodi proceſſus poteſtate & uoluntate ſibi adinuicem ꝯdicentibus. non nunc poſt appellationem tantum, nec ante appellationem tñ: quia ante appellationem poterat ſolus procedere, ſi uolebat, & poſt appellationem non poterat ſolus procedere, etiã ſi uellet. eſt ergo intelligenda hæc aduerſari ẽm diuerſa tp̄a: ſi quia ante ap.qñ poterat ſolus procedere, noluit, & poſt appellationem non potuit ſolus procedere, etiam ſi uoluiſſet. & non eſt in regiſtro,ꝙ bis fuerit appellatum, ſicut falſo continetur in gl.una. & per hanc ueram poſitionem tolluntur ferè omnes obiectiones. ¶Abbate] .ſ.& epiſcopo, ut ꝭ.ſequitur: uel ab ipſo epõ tantum, & hoc ſonare uidetur litera.
1 ¶†Item hic habes ar.ꝙ ſi plures iudices dati ſunt cum clauſula,ꝙ ſi non omnes &c.& unus recuſetur reſpectus, ab eo tantum debet appellari,non ab aliis. [Formam] .ſ.illam,ꝙ ſi nõ ambo &c.¶Pro eo] no.ꝙ hęc decre.uidetur innuere,ꝙ ſolus audiebat cauſam recuſationis ſuæ, & ſolus ſententiauit, & ab epõ appellatum fuit,& malè: quia coram ambobus proponendæ erant cauſæ ſuſpitionis, cum ambo adhuc eſſent iudices, quouſq; transferatur iuriſdictio in arbitros. & poſt recuſator cum aduerſario, uel iudice debet eligere arbitros, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſcant,& diffiniant.ꝭ.de ap.cum ſpeciali. ¶Sed dices, quid ad recuſatum, ut coram eo debeat recuſatio proponi, uel ab ambobus debeat appellari? Rñ.ꝙ acceſſorium eſt, niſi hic procedat, ut procedat eorum iuriſdõ ſuper principali, arg.ſupra.c.præterea, & c.prudentiam.§.ſexta; & ipſi ambo partes cogent cõuenire in arbitros, infra eo. ſuſpitionis. uel dic, quòd quando cauſa ſuſpitionis contra unum tantum proponitur, licet melius ſit, ſicut dictum eſt, ꝙ coram omnibus proponatur; ſufficit tamẽ, ſi coram uno tñ proponatur.& eſt hoc ea ratione:quia nec ipſe, nec coniudices ſententiare debent ſuper illo, ſed arbiter.ꝭ.de appel.cum ſpeciali.
2 ¶†Sed quæres,nõne appellatio ſufficiebat ad caſſationem huius proceſſus,& ſñiæ: q̄a facta erat poſt ap.& ſi ſufficiebat, quare tñ allegat de contrarietate potentiæ,& uoluntatis? ꝑterea falſum eſt,ꝙ potuit ſolus procedere, quia falſum eſt eum potuiſſe procedere poſt appellationem.ſ.c.ꝑxi. Rñ.ꝙ bene ſufficiebat appellatio ad caſſationem.ſed Papa propoſita quæſtione aſſumpſit diſputationem, ac ſi proceſſum eſſet ante ap.& etiam quãdo primò interlocuti ſunt ſimul, nondum erat appellatum. uel dic, ꝙ hic dicit,ut oſtendat iuſtam ap.factam à duobus,& etiã iuſtam ſñiam ipſorum.uel dic,ꝙ nunquam fuit appellatum ab abbate: ſed tñ ꝯ proceſſum eius obiiciebatur, ꝙ cum ſuſpecto proceſſerat;& ſic ideo Papa rñ.& habes hic,ꝙ non ſolum ſi ſñia feratur ꝯ ſuſpectum, ſed etiam ſi coniudex nolit eligere arbitros, uel alia facere, quæ debet, ꝙ poteſt coniudex ſolus procedere. ¶Sed quid ſi dum cognoſcitur de cauſa ſuſpitionis,alter procedet, nunquid tenet talis proceſſus? uidetur quod ſic: quia tunc intereſſe non poteſt impedimẽto iuris, quòd præcepit eum ſuperſedere, quouſq; cognoſcitur de ſuſpitione.ꝭ.de ap.cum ſpeciali. ¶Sed poteris dicere cõtrarium: quia durãte etiam cauſa ſuſpitionis poteſt ſi uult intereſſe, dummodò non ſit uera cauſa ſuſpitionis. nec eſt uerum eum tunc impediri à iure: imo ius concedit, ſed differtur ꝑ exceptionem propoſitam à parte. ¶Item dicimus,ꝙ ſi iudici obiiciatur aliquid, quare poſſit elidi iuriſdictio eius,tñ ipſe cognoſcet.C.ſi ꝯ ius, & ſi nõ.
3 ¶†Item dicunt quidam, ſi iudici obiiciatur, ꝙ non poſſit eſſe iudex, quia ſit infamis, uel ꝑ aliud impedimentum iuris. nam & tunc ipſe de ſua iuriſdictione cognoſcet, nec pronunciabit ſe non eſſe infamẽ, ſed ſuam eſſe iuriſdictionem,non obſtante exceptione prædicta. & ſic concordat ſñia petitioni. alij dicunt, ſed non placet, ꝙ de hac exceptione tantum ſuperior cognoſcet:alias cogemur dicere, ꝙ quis ſuum peccatum debet publicare contra id, quod eſt.2.q.1.ſi peccauerit, & in ſua cauſa iudicare ꝯ id, quod eſt.C.ne quis in ſua cauſa. alij tamen dicunt,ſed nõ placet,ꝙ ſi obiiciatur iudici infamia, uel aliqđ aliud, ꝑ quod nulla eſſet ſñia propter perſonam iudicantem, puta ꝙ ſit impubes, uel fœmina, uel infamis,de quibus habes.ff.ad l.Iul.de ui pri.l.j.de iud. l.cum prætor,ꝙ pars non tenetur comparere coram tali.ff.de iudic.non uidetur; & ſi conuenerit,non tenetur coram eo probare, ſed coram ſuperiore. eſt ergo melius,ꝙ proponat factum coram eis, & ne de facto procedant ap.infra de teſti.dilec.filio. ¶Item licet corã duobus, uel omnibus debeant proponere prædictas exceptiones ꝯ iudicem tñ; tñ ab illis, penes quos remanet iuriſdictio,põt petere,ut ipſi procedãt ſine alio,qui reprobatur.
4 ¶†Item coram omnibus oportet,ꝙ probationes inducatur,& coram omnibus proponatur, & ad omnes dirigat ſermonẽ,& corã oibus proponat exceptionẽ ꝯ illum iudicem, quem uult reprobare. ꝙ ſi noluerit admittere,appellet. & ſi eam admiſerit, corã omnibus probet eam; & ea probata petat, ꝙ alij ſine reprobato procedant. hoc non credimus: imò omnes ſimul procedent, & ſimul ſñiabunt: quia omnes ſunt ſimul iudices, quouſq; auocetur ab eis iuriſdictio per ap.uel alio modo legitimo, nec poteſt ab uno appellari, niſi appellet ab omnibus: quia cum non ſit licitum appellare niſi à grauamine,& unus non poſſit alium grauare:quia ſolus iuriſdictionem non habet; ergo nec ab uno,ſed ab omnibus ſimul ap.eſt. recuſari autem unus ſolus poteſt, ut hic. & põt dici, ꝙ ſñia infamiũ & aliorũ, qui à lege ꝓhibent̃,ut iudi.fiant, tenet,ut no.ſ.de reſcri.ſciſcitatus. aliud tñ uidet̃ in ſñia excõicati,ut no.ꝭ.de exception.eſt enim hæc exceptio anomala. ¶Si autem proponatur talis exceptio,quæ nullam reddet ſñiam ex alia cauſa, puta q̄a non poteſt cognoſcere de tanta ſumma, in aut. de defen.ciui.§.audient,uel de cã liberali; nã tũc debet eam proponere,ac probare coram ipſo;& tenebit ſñia, niſi exprimeret errorem in ſñia.ff.de re.iu.præſes:quod tñ uix põt eſſe,ꝙ non exprimat.alij dicunt,ſed non placet,ꝙ de impedimentis iuris eſt per arbitros cognoſcere, ſicut de cã ſuſpitionis,ar.ꝭ.de ap.cum ſpeciali: quia de ſimilibus ad ſimilia procedendum eſt.ff.de leg.non poſſunt; & hoc locum habet in delegatis.ſ.de reſcrip. ſciſcitatus. ¶Tu dic indubitanter, ꝙ qñ aliquis litigans habet talem exceptionẽ,per quã dicat eum, corã quo litigatur, nullam habere iuriſdictionem ſuper eo, de quo agitur,uel non tenere,quod fit corã eo, in optione eius eſt uel hoc dicere coram iudice,& probare,& audire ſñiam, quæ ſi pro eo lata fuerit, prodeſt: quia ex tunc ceſſabit aduerſarij uexatio, ſed obeſſe non poteſt, ſi ſe-

ſi feratur ꝯ eum: quia extenditur retrò iudiciũ nullũ. ꝭ.de proba.in præſentia. uel nõ poteſt uenire coram iudice, qui ſi procedat ꝯ eum, nõ ualet prædicta ratione:
5 q̄a extenditur retrò iudicium nullum. ¶†Credo,ꝙ ꝯtumaciã huius poſſet punire iudex, ſi alias habebat iuriſdictionẽ in eum: uel ſi de hoc dubitatur, ar.ſ.de reſcri. ſup literis: quia non uult allegare priuilegium ſuum. ſed ſi ſcitur,ꝙ nullam habet iuriſdictionẽ ſup eum, nullam pœnam põt imponere. ſi uerò aliquam iuriſdi.habet ſuper re,de qua agit,& talis ſit iudex,ꝙ teneat qcqd factũ erat corã eo,tunc ſiue proponatur exceptio cẽ ꝯ perſonam eius,ſ.ꝙ ſit infamis,uel excõmunicatus, uel quæcũque alia, ſiue ꝯ reſcriptũ, ſiue quæcũq; alia poſſit dici præter cãm recuſationis, ſemper hoc ꝓponere debet coram iud.& ſi iudex annuit exceptionibus,recedet liber. ſi uero nõ annuat, eſt in optione litigantis uel ꝓbare exceptionem,& audire ſuper ea ſñiam, uel ſtatim aſſignata cã hac,ſ.q̄a iudex eſt infamis, appel.ꝭ.de ap. interpoſita. & hoc ſic probo: quia cũ hic ſit iudex, nõ licet litigatoribus ab eo recedere, niſi appellẽt.ꝭ.de ap. ut debitus in ordinariis autem non eſt admittenda talis exceptio,tu es ſeruus,uel infamis, cum quãdiu tolerat̃,oẽs ſñiæ eius tenent.ff.de offi.præto.Barbarius. niſi obiiciatur exceptio,ꝙ amotus ſit perpetuò: uel ſuſpenſus à ſenatu.ff.de iu.cũ prætor. uel niſi dicatur excõicatus: q̄a tunc auditur ꝑ periculum cõuerſationis. & eſt rõ diuerſitatis: quia abſurdum eſſet, ꝙ ordinario ſemel amoto à iudicando, uel aliquo alio, quod rõne officij facere tenetur, poſtea in dignitate remaneret: ſecus autem in deleg.qui uult illam cãm tñ, quæ in dele.continetur,ratione illius commiſſionis facere,quod non debet. eſt ergo prius agendum cum prælato,ut remoueat̃ à dignitate. Item alia ratio eſt,quia prædicti,ſ.ſerui, & infames nõ prohibentur expreſſe iudicare, ſed per ꝯñs: quia prohibentur, ne iudices fiant.ff.de re iud.l.j.ff.de iud.cum prætor.qñ ergo fiant iudices,põt excipi, quod non fiant,q̄a infames ſunt. ſed ſi fiant,licet infames, uel ſerui ſint; tñ iudices erunt.ff.de offi.præto.Barbarius. per conſequens ergo oĩa facient,quæ ad iudicem perti-
6 nent. ¶†Nec obſtabit exceptio infamiæ, uel ſeruitutis uolenti iudicare,cum hæc exceptio non impediat iudicare, ſed tantum iudicem fieri, ut dictum eſt. & ìõ licitum eſt opponere eam ꝯ delegatum ante,ꝗ̄ iudex fiat,i. anteꝗ̄ ſit in eo ſtatu,ꝙ iuriſdictio eius elidi non poſſit: uel ante,ꝗ̄ partes in ipſum conſentiant, ut not.ſ.de reſcri.ſciſcitatus. ſed poſtquàm iudex fuerit,non habet locum hæc exceptio infamiæ,uel ſeruitutis, quæ non opponitur,ne iudicet,ſed ne iudex fiat: uel dic,ut ſ.de ele. nihil.ſi autem obiiciatur exceptio homicidij,uel cuiuſcũq; alterius criminis, non repelletur ẽt iudex dele.ut no.ſ.de reſcri.ſuper literis. contrà.3.q.7.qui ſine, iud. & ſe.c.ſed illa loquuntur in his, quæ ſunt extraiudiciũ, licet ſint peccatores, alios peccatores contẽnunt: ſed ſe omittentes, in peccato manentes iudicant alios.uel dic quòd,rectus ordo,eſt ꝙ à ſeipſo iudicando incipiat, tunc non peccat iudicando,etiã ſi in aliis ſit.3.q.7.§.ul. uel illa.c.loquuntur, quando agitur denunciando. Itẽ in quibuſdam ex illis caſibus ponitur iudiciũ pro actione. [Ab eodem] una.n.pars epm certis ex cauſis recuſauerat ut ſuſpectum, & quia nec eps à cauſa ceſſabat, nec arbitros ſup cauſis ſuſpitionis eligebat,eadem pars ab epõ appellauit. quam appellationem poſtea ambo iudices interlocuti ſunt non tenuiſſe de iure; & tũc eadem pars ab ambobus appellauit, ſed iudices,à quibus appellatum, non deferentes parti appellanti ſilentium impoſuerunt, aduerſarium reſtituerunt, ut continetur in integra. [Per conſequentiam] ff.de ar. Celſus.§.j. 11.q.3.exiſtimant, & c.ſeq.ff.quod me.cau.l.j. [Aduerſantibus] ſ.de trãſla.epi.inter cor.in fi.ff.de ad.tu.l.iij. de re.du.in ambiguo.ff.de hære.inſti.quot. ꝯ.ꝭ.de præben.inter cætera, & c.dilec.ꝭ.de uerb.ſign.abbate.ff.de contrah.emp.qui tabernas.ff.de li.cau.l.j.& l.non ſolũ. inſti.de adop.l.ult. ¶Aduerſantibus] ff.quod cum fal. tu.l.j.contrà. ſo.dicunt quidam illud in fauorem pupilli ſpeciale.alij dicunt,ꝙ ibi uerus tutor ſciebat ſe ſolum tutorem, & ideo non contradicebat uoluntas poteſtati. ſed hic ſecus. alij dicunt, quòd ſi ſint plures tutores, tamẽ quilibet ſolus miniſtrare poteſt.C.de aut. præ.l.ult.ar.ff.de ar.Pedius.ꝭ.de re iud.ad probandum cum autem hoc certum debeat eſſe cuilibet tutori, uoluntas non contradicit poteſtati.ſed deleg.certus debet eſſe, quod ſine condeleg.non poteſt facere, dummodò cauſæ intereſſe poſſit, & ẽ conuerſo ſi intereſſe non poteſt de iure, & eum admittit,ꝯdicit uoluntas poteſtati; unde non tenet quod fit ab eis. & idem quod in tutoribus, dico in iudicibus ordinariis.ff.de offi.con.l.j. ¶Vel dic, ꝙ hic potens & impotens unam ſñiam protulerũt, quæ non poteſt pro parte tenere, & pro parte nulla eſſe,ar.in l.3ria. uerus tutor præſtitit ſuam auctoritatẽ, quæ tenuit,& falſus tutor ſimiliter, ſed ſeparatim præſtabit ſuam, quæ non tenuit. & hoc eſt contra ius, ꝙ de duabus actionibus una teneat, & altera non.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ab inſtantia iudicij peti poteſt ante lit.cõteſt. & an reuocetur iuriſdictio data iudici per abſolutionem in nu.2.*
3 *An pars comparens debeat recedere termino finito ſine licentia iudicis aduerſario non comparente.*
4 *An liceat præſentibus procedere ad electionem, exiſtentibus quibuſdam abſent ibus.*
5 *Nũquid iudex in præiudicium partis poſſit parcere contumaci.*

CONſuluit [citãdus] ꝙ circũducat̃ editũ,& abſoluat ab inſtantia iudicij,idem uẽ,nec lex uẽ in hoc facere dña.ff.de iudi.& poſt editũ,cũ legibus ſe. ubi dr̃, ꝙ ſi reus citatus ſolẽniter ad ſñiam audiẽdã,uel teſtes recipiẽdos uenit,actore nõ ueniẽte,abſoluet ab inſtantia edicti, niſi ex geſtis liqueret cãm poſſe decidi. ſed hodie cũ ꝑ cõtumaciã actoris, ſicut rei ꝯhĩt eremodiciũ,poterit ad diffinitiuã procedi. tñ ſi potius uelit ab inſtantia iudicij abſolui,audietur, cum per ius nouũ quo ad hoc nõ tollat̃ ius uetus,ſ.niſi liqueat ſententiã pro actore ferendã.uel dic,ꝙ aliud eſt abſolui ab inſtantia iudicij, & aliud peremptorium circũduci. nã dr̃ circũduci.i.deleri; & tunc non dr̃ abſolui ab inſtantia iudicij,uel litis, ſed inſtãtia edicti perẽptorij, ut ſic deleat̃,tanꝗ̄ nõ fuiſſet emiſſum. ſed lis.i.litis inſtãtia ſalua ex integro manet; & ita bene dicit hic citãdus. uidebatur.n.ꝙ circũductũ eſſet peremptorium.ff.de iud.l.& poſt peremptorium, ſed certè, ſicut ex loco iſto apparet, non eſt uerũ. lex.n.loquit̃, qñ reus citatus eſt præſens,& ꝗ̄ citari fecit, eſt abſens; & tunc circũducitur edictum. hic aũt ẽ cõuerſo. nec etiam circunducit̃ editũ, ſi non fuit citatus in termino uel melius ſemper ſi is, ꝗ̄ pñs eſt, ſiue ſit actor,ſiue reus, petat circũduci editũ, circũducitur: quia quipræſens eſt, ſi uult, abſoluitur in ultimo termino aſſignato.põt etiam abſolui ab inſtãtia iudicij. ſed debet fieri cum maiori ſolẽnitate. quia tunc pereũt oĩa acta iudicij.C.de iud.properãdum.§.j. ff.de

1 ff.de iud.& poſt.† Et credimus,ꝙ prędicta abſolutio ab
inſtãtia iudicij poteſt peti ante lit.conteſt.C.qũo & qñ
iud.auſ.qui ſemel,& melius.3.q.3.ꝙ fieri; & facta præ-
dicta abſolutione irritata erũt acta omnia ante habita,
& condẽnabitur ad expenſas. tñ credimus neceſſe eum
citari,ut prædicta abſolutio fiat, arg.prædictarum ll.&
quia nũquã ſuper hoc ut abſoluatur aduerſarius ab in-
ſtantia iudicij,citatus fuit. abſolutio autẽ,quæ fit à ter-
2 mino, fiet ſine ulla citatione. ¶†Item non credimus re-
uocari iuriſdictionem datam iudici, ſiue ſit delegatus,
ſiue ordinarius, per hanc abſolutionem: quia nõ eſt de
actis iud. & credimus,ꝙ ſtatim in prima abſentia poteſt
petere citari aduerſarium,ut ab inſtantia iudicij abſol-
uatur. nec obſt.leges prædictæ,quæ dicunt,ꝙ debet ex-
pectare circa finem triẽnij, uel alterius termini: qa lo-
quuntur in eo caſu,qñ præſens vult teſtes inducere ſu-
per principali,& ſentẽtiam ferri cõſtaret; & hoc locum
habet in ciuilibus. in criminalibus aũt quid fieri debeat
abſente accuſatore, not.j.de accu.licet poſt. ſi aũt con-
teſta.conſtat,quod peti põt; & ſic loquitur.C.de iud.ꝓ-
perandum.§.j. alio etiam modo perit inſtantia iudicij
lapſu triẽnij.C.de iud.ꝓperandum. ſed hoc non tenet
ſm canones. de teſtationibus aũt, & ꝯfeſsionibus an pe-
3 reant, alibi notaſ.j.de teſt.cauſam, quæ. ¶†Expectare]
hic colligitur,ꝙ pars cõparens, etiam ſi aduerſarius nõ
cõpareat,non debet recedere termino finito ſine licen-
tia iudicis,arg.11.q.3.certũ: quia cum de iudice dicaſ,
ꝙ põt in ſequentem diẽ expectare,& ſic pars expectare
tenetur.Et hoc quidam intelligunt uerum quo ad hoc,
ꝙ poſsit petere expenſas,quas petere poſſet,ſi ad uolũ-
tatem iudicis expectaſſet.C.de iud. ſancimus. ſed quã-
tum ad hoc,ꝙ aliquã pœnam ſubeat,non: quia etiam ſi
non ueniſſet, aduerſario non adueniente, nõ puniretur
in expenſis, uel alio modo.ff.de arb.arbiter.§.fin. ſecus
tñ dicendum uidetur, ſi uocetur quis ad electionem fa-
ciendam. nam & ſi tunc aliquem canonicum abſentẽm
expectarẽt aliquibus diebus, nõ liceret alicui de cano-
nicis p̃ſentibus recedere; & ſi recederent, præſentes eo
non citato poſſunt ꝓcedere ad electionem, ſicut dr̃ in
uocatis ad ſynodum.18.diſt.ſiquis autem.11.q.3.certũ:
quia non licet eis recedere, niſi finito concilio. ita nec
uocatis ad electionem,niſi facta electione, uel ad alium
4 terminum ꝓrogata. ¶†Item licet ſint aliqui abſentes,
tñ qui præſentes ſunt, poſſunt ꝓcedere ad electionem.
vnde licet ſicut in cauſis, ita & in electionibus circũdu-
ceretur edictum,qđ non fatemur; tñ nõ poſſet dici hoc
edictum circũductum,cum aliqui ſint abſentes, cum tñ
circa p̃ſentes, aliis legitimè uocatis, poteſtas remaneat
eligendi,ſupra de elec.qa in cauſis etiam dicunt oẽs, ꝙ
nunquam partibus præſentibus circũducitur edictum,
quãuis ſine aliqua ſpãli ꝓrogatione p plures dies poſt
terminum aſsignatum expectẽt partes: nec licet alicui
recedere ſine licẽtia.j.de iud.c.j. ſuper eo autẽ,qđ pri-
mò dictum eſt,ur̃ melius,ꝙ neq; actor, neq; reus debeat
ſine licentia recedere,arg.11.q.3.certum,18.diſt.ſiquis
autẽ. & ſi receſsit pars,quæ fuit in termino,ſine licẽtia,
altera parte poſtea ueniente & oſtẽdente,ꝙ iuſta cauſa
abfuit,& neceſſaria, iuſtè oẽs expenſas petat, arg.l.ſan-
cimus.C.de iudi. & eſt ea rõ: quia duo mandaſſe uideſ,
ſ.ꝙ cõpareat,& ꝙ in termino cõpareat. Vnde,quamuis
vnum facere non poſsit,ſ.in termino cõparere; tñ ad al
terum tenetur,ſ.cõparere, arg.ff.de arbi. Celſus, & l.
prætor,§.ult.arg.j.de dolo, cum dilecti, in fi. ¶Credi-
mus enim,ꝙ ad hoc, ꝙ pereat inſtãtia termini aſsigna-
ti,& circũducatur edictũ,de quo habes.ff.de iud.& poſt.

ꝙ per iudicem circũducatur,& licentietur. ſi aũt index
abeſſet à loco,ubi debuit ius reddere;tũc utraq; pars li
bere põt recedere, cum non teneaſ alibi eum quærere.
2.q.6. biduum,nec expectare,niſi in ſubſequentem diẽ,
ut hic. ſi aũt infirmus eſſet,expectare teneſ, uel ꝙ ꝓce-
deret,uel ꝙ terminum aſsignaret,ſi poſſet, arg.ff.de ar
bi.l.ſi qua.§.j. & ſi nõ poſſet his intendere, poſſent par-
5 tes recedere etiã ſine licentia, & aliam citationẽ expe-
ctare.ff.de arb.arbiter, & l.ult. ¶†Grãm] hic ur̃, ꝙ iu-
dex etiam in p̃iudicium partis parti poſsit parcere ꝯtu-
maci.C.qũo & qñ iu.l.j.j.de ſen.excõm. ſacro.ff.de ar.
diem.§.ſi qs litigatorum.ff.de iud.nunquid. hoc aũt eſt
certum, ꝙ licet poſsit abſenti parcere in ſniã differẽda;
non tñ põt parcere in expenſis, ꝙ eum non ꝯdemnet in
præſenti.C.de iud.ſancimus. ſed ur̃,ꝙ iudex debeat ex-
pectare in ſequentem diẽ de mero iure.ff.de uer.obl. ꝙ
aũt, & ad minus uſq; in ſupremã diei aſsignatæ horam.
2.q.6. biduum, aut.de iud.§.ſedebunt.ꝯ.ff.de orig.iu.l.
ij.§. ſed quia. ubi dicitur incongruum eſſe iudices ue-
ſpere iudicare. ſed ibi dr̃,ueſpere iudicabunt,expone,i.
ſuprema hora ante tenebras.& crederem ꝙ ſi ſniam fer
ret in nocte diffinitiuam, uel interlocutoriã, non tene-
ret; nec etiam litis cõteſtatio tunc fiet. vnde bene dixit
lex,non iudicabũt. allegationes aũt audient,& teſtes re
cipere poſſunt; vnde aũt dicit bene, ueſpere ſedebunt.
item ſi ſtãs det ſniam, non ualet, ar.p̃dictæ auſ.j.de his
q̃ ſi.à ma.par.ca.ex ore.3.q.3.§.à iudice [citãda] niſi ex
grã ad ſuperandam eius maliciã.j.de do.& ꝯtu.prout ff.
de iud.poſt edictum.C.e.auſ.iubemus. ¶Id] no.ſuffice-
re horam,qua poſsit perficere illud,ad qđ terminus aſ-
ſignatus eſt:qa in abſentia partium ꝓcedere non poteſt
ad alia,ar.j.de teſti.c.cum olim. ſecus,ſi non ſit citatus
ad aliquem terminum certum aſsignatũ:qa tunc ad oĩa
procedere põt,& etiam ad ſniam eo amplius nõ citato,
C.de iud.ꝓperandum. ¶In tenebris] 18.q.2.pernicio-
ſam.j.ut ecc.be. ut noſtrũ.19.diſt. Anaſtaſius.ff.de ritu
nup.palam.ff.de uẽ.inſpi.l j.§.mulier,ff.de admi.tut.nõ
exiſtimo.C.de trãſ. non mino. arg.contra.ff.de teſta.ad
teſtamentum. §.ult. [Conſtitutiones] ff. de feri. more
Romano [medietate] quoad ꝯ̃ctus. ſecus quo ad iudi-
cia,ut hic. ſcribetur.n.tali die factum contractũ, etiam
ſi in nocte fiat [agatur] quo ad quædam,ſ.ꝯ̃ctus & hu-
iuſmodi [procedendum] ad ſententiandum in cauſis.

S V M M A R I V M.

1 *Socialis familiaritas reddit iudicem ſuſpectum.*
2 *Præuidenda non ſolum,quæ pro ſe, ſed etiam contra ſe faciũt.*

INſinuante. [admiſit] exceptio.n.de nouo cõpe
tens & poſt lit.ꝯt.admittiſ.ff.de ar.non di.§.cũ
quidam,ff.de interr.ac.l.de ætate.§.ex cã [lr̃is]
1 ubi erat, ꝙ ſi non oẽs, tu frater ẽpe. ¶†Poterat] fami-
liaritas dñica & ſocialis facit iudicẽ ſuſpectũ, ar.3.q.5.
accuſatores.& non ſolũ dñs ſuſpectus reddiſ ex cohabi-
tatione,ſed & tota familia dñi,ar.hic:ſed nõ ſicut in fa-
milia ꝯſang. uel alterius ſuſpecti. & eſt rõ diuerſitatis,
quia nõ eſt ſuſpecta tãtum familia eò, ꝙ ſit familia dñi:
ſed quia inuicem ſunt alias ꝯfamiliares, & tota familia
ꝯtẽplatione dñi eximitur à iuriſdictione ſuſpecti iudi
cis.C.ſi quacũq; præ.po.l.j.quod forte non eſt uerũ,niſi
in caſu legis illius. & diſtinguẽdum eſt etiam inter fa-
miliam,quę eſt in poteſtate ꝯſtituta,& alios familiares.
modica tñ familiaritas nõ ſufficit. ſic.ff.de uerb.ſig. late
j.de app.ex inſinuatione,j.ut lit.non ꝯteſt.accedens.ſ.
de reſcr.

de reſcrip.ad hoc.ff.de procu.aut affinitate.& hoc ſcias,
ꝙ minor,cauſa remouet iudicem, q̃ teſtem. nã quælibet
conſanguinitas remouet iudicem,nõ tñ teſtem:quia nec
etiam frater repellitur.quod ex eo apparet: quia non ꝓ
hibetur,& edictũ de teſtibus eſt prohibitorium.& eſt rõ
quia multi inueniuntur iudices:pauci uero teſtes, ar.j.
de teſt.dele.quæ loquitur de cõmitiſſa Flandrenſi. unde
pater in cauſa ciuili filij põt eſſe iudex ordinarius.iij.q.
vij.tria,in fi.& tñ non põt eſſe teſtis. Item criminoſi p̃nt
2 eſſe iudices.3.q.7.§.ul.& non teſtes. ¶†Recuſari] no.nõ
ſolũ præuidenda,quæ pro ſe faciunt,ſed etiam quæ con
tra ſe.11.q.1.de perſona.ff.loca.ſiquis domum.§.j.infrà
de procu.c.j. ¶Valebant] melius & magis ordinatum
fuiſſet,ꝙ prius eſſent recuſati, & ſnĩa lata ſuper recuſa-
tione,& ẽt ꝙ aduerſa pars hoc petiiſſet: ſed gratia fuit
& forte ad hoc facta,ꝙ pp hoc non cogeret iterũ ad ſe-
dem apoſtolicã laborare, & maxime quia ex reſcripto
aduerſarij iuri nihil detrahebatur. ¶Petijt]quos conceſ
ſit de gratia,licet petierint iudices,nõ petijt aliquos no
minatim.uel ſi petijſſet nominatim,conceſſit pp uerecũ
diam petiti iudicis.ff.de iudi.obſeruandum. ff.de ꝓcu.
aut affinitate.ff.de his,q ad eccle. cõfu.l.ul.ff. de authẽ.
tu.ꝙ dñs.ij.q.v.c.iij.& c.ſtatuimus[Poſtquã].ſ.eo.gratũ
ff.de iuriſ.om.iu.receptis.[Conſenſerit]ſupple pars ad-
uerſa,uel ad hoc conſentire uelit.nam aduerſario uolẽ
te non poteſt eos recuſare. iiij.q.iij.§. ſiquis teſtibus.3.
q.3.offeratur.j.eo. ſuper quæſtionum.ar.cõtrà.ff. de ar.
ſi cum dies.§.ſi arbiter in fi.ff.quod quiſque iu.l.j.

S V M M A R I V M.

1 *Quadrimeſtre tempus locum habet in perſonali actione tantũ.*
2 *Delegati,& contumacis in actione reali comparatio.*
3 *Si poſt lit.conteſta.de cauſa liquet,non eſt neceſſe excommuni-
care contumacem.*

QVærenti,quid per cen.eccle.j. [functus] ſ.eo.in
literis.ff.de re iu. ſi cum iudex. [Parcatur] cũ
effectu.ſ.eo.ſignificaſti.j.de cle.non reſi.relatũ
1 [Equitatis] ff.de acqui.re.do.adeò.§.cum quis. ¶†Qua
drimeſtre] tempus quadrimeſtre locum habet in actio
ne perſonali tñ.C.de uſur.re.iu l.ij.& iij.ff.de iu.ſi debi
tori:in reali actione ſtatim poſt x.dies locum habet exe
cutio,ex quo.ſ.tranſiuit in rem iudicatam,ſi res tñ reſti
tui poſſit:alioqui datur tp̃s ad reſtituendam, & cõdẽna-
tus dat cautionem de præſtanda æſtimatione, ſi non re-
ſtituatur res,inſti.de offi.iud.§.& ſi in rem.non.ob.quod
leg.ff.de uſur.in fideicom.quia ibi agebatur actione ex
teſtamento,quæ eſt perſonalis,non rei uen. ſir̃r non ob.
ff.quod me.cau.itẽ ſi cũ exceptione.§ ꝙ ſi hõ:qa agebaſ
actione,quod me.cau.quæ eſt p̃ſonalis ſimiliter in cri-
minalibus non hẽt locũ quadrimeſtre tp̃s, de pæ.diſt.j.
fleat.C.de pænis,cum eis.ſed ſtatim mandaſ executioni
niſi in quatuor caſibus,primus.xj.q.iij.cum apud.C. de
pæ.ſi uendicare.ſecundus eſt.ff.de pæn. prægnantis ter-
tius eſt.C.de bo.proſcri.l.iij.quartus eſt.2.q.6.biduum
§.ſiqs inſulã.currit aũt hic quadrimeſtre tp̃s à die latæ
ſnĩæ,ſi non eſt appellatũ.uel ſi eſt appellatũ,à die confir
mationis ſnĩæ.C.de uſu.rei iu.l.j. currit ẽt confeſſio à
die confeſſionis.ff.de confeſſ.certum in criminali aũt li
cet quis confiteaſ nõ mandatur executioni ſnĩa,niſi fera
tur.ff.de cuſto.ex.l.ſi confeſſus.2.q.1.nos in quenquam.
iudex aũt prorogat quadrimeſtre tp̃s pro qualitate cãæ
ut ſi cõdẽnatus actione reali,& rem reſtituere tunc non
poſſit ad tp̃s, & pro quantitate,ut ſi in magna quãtitate

ſit cõdemnatus: & pro obſequio p̃ſonarũ, ut ſi pr̃,uel pa
tronus cõdẽnatus ſit filio,uel liberto:uel cõtumacia, ut
ſi uincẽs in aliquo ſit contumax.ff.de re iu.l.ij.Arctatio
aũt fit per rarò ueluti ſi alimenta conſtituantur, uel mi
nori per reſtitutionẽ in integ.ſubueniatur.ff. de re. iu.l.
ij.& ſi arctetur à iudice,per.l.ſuppletur.ff.de re iu.l.iiij.
§.ſiquis. ¶Annum] hoc locũ hẽt,ubi nõ eſt appellatum,
quia ſi eſt appellatũ ẽt poſt annũ licet iudici exeq ſnĩam
à ſe latam,ſi nõ fuerit ꝓſecutus appellationẽ.j.de ap. ꝑ
2 ſonas.j.eo.paſtoralis.§.præterea. ¶†Obſeruaſ] hic uult
dicere:qa ſicut contumax in actione reali ante li.cõteſt.
uſq; ad annum p̃ſtita cautione recuperare põt poſſeſſio
nẽ,& poſt annũ nõ põt;ſic deleg.poſt ſententiam diffini
tiuam uſq; ad annũ põt abſoluere excõicatũ,& alias ſuã
ſniam exequi poſt an.non põt.nã ex tunc ſuã ptãtẽ ꝑdi-
dit.uel ſicut cõtumax.j.an.excõicationis audiſ ante lit.
cõteſt.ſuper principali cã,& poſt an nõ auditur.xj.q.iij.
rurſus,& c. quicunque, ſic etiã hic ꝯtumax audietur in-
3 tra an petens abſolutionem,& nõ poſt an. ¶†Sed queres
quare dicit ante lit.cõteſt.Rñ.quia ſi poſt lit. conteſt. li
queret de cã,non eſſet neceſſe excõicare contumacẽ:ſed
diffinitiua ſnĩa fertur.C.de iudi.properandum.§.ſiqui-
dem.3.q.9.decreuimus.ſed ſi non liqueret de cauſa, fit
miſſio in poſ.irreuocabilis.C.quomodo & quando,con-
ſentaneũ. ſed tunc in neutro caſu eſſet locus, ubi contu-
max audiretur;ſi ante ſniam diffinitiuam excõicet,ſem-
per uſq; ad diffinitiuam ſniam,& poſt diffinitiuam intra
annũ abſoluat: quia perpetuata eſt iuriſdictio ſua.ſ.eo.
gratum.j.eo.licet:quia reſcripta ſunt perpetuata.C.de
diuer.reſcrip.falſo.hæc habent locum in dele. nam or-
dinarij, quia ſemper habent iuriſdictionem, nec exſpi-
rat,ſemper abſoluũt,& eis ammotis ab ordinaria iuriſ-
dictione,quam exercebant,etiam infrà annum abſolue
re non p̃nt,cũ hæc iuriſdictio ad ſuperiorẽ,uel ſucceſſo
rem tranſeat.C.de iu.properandum,circa fi.

S V M M A R I V M.

1 *Quemadmodum à dele.primò ad principem appellatur, ita à
ſubdele.ſiue auditore.*
2 *Modum excedere dicitur,qui fines mandati non ſeruat.*
3 *An magis liceat appellari à iudice,quam ab auditore.*
4 *In actione criminali non licet delegare.*
5 *Qui ſemel conſenſerunt,non poſſunt ulterius appellare,uel diſſen
tire.*
6 *Aſſeſſor de communi uoluntate eligi debet.*
7 *An iudex & dele. ſint coniudices.*
8 *Non licet niſi à grauamine appellare.*
9 *Qui ſimpliciter cõmittit uices ſuas,totum cõmittere uidetur.*
10 *Si unus ex deleg.tantum princi.cauſæ commiſit, ad Papam,nõ
ad condele.appellatur.*

SVper quæſtionũ Articulis[conſtitutionẽ]q̃ non
habemus in hac cõpilatione,ſed tenorẽ eius po
nit in iſta [Alex.] ſ.eo.cũ te cõſulente. [Sed il-
la]Alex. [p iſtã] quã nõ habemus [In illa] Alex. [Ipſe]
Alex.[Interpoſita] ad Papã non tenetur:quia ad ipſum,
non ad papam eſt appellandum [Nos autem] in hoc lo-
co ponit uerba conſtitutionis ſuæ quam non habemus.
& expone, ſtatuimus in conſtitutione: quam non ha-
bemus. eſt enim præteriti temporis[Ap.re] quantum ad
hũc art.uel dubitationem nihil facit hodie remotio ap-
pellationis:qa nunquã licet appellare, niſi grauetur, &
tunc ſp licet quãuis ſm antiquã iura fuerit differentia.
1 †Prouocationis] nullus.n.niſi imperator cauſam. app.

re.cōmitit.ff.qui ap.nō licet.l.j.in fi.& Papa.j.de ap.pa
ſtora.& in multis c.eiuſdem tit.niſi in caſibus, quos no.
1 j.c.paſtora.in fi. [Quicūque] ordinarius. ¶† Certum]
de mediis, puta exceptiones examinandas, teſtes reci-
piendos, uel allegationes audiendas, et ſimilia, ita, ꝙ
nullam iuriſdictionem habeat, ſed tantum exequatur
mandatum,& audiat, quod iniunctum eſt: ſed ſi quid du
bij ſit, non diffiniat, ſed ad ſuperiorem referat. nam ſi
commiſſa ſit ei iuriſdictio, uel aliqua diffinire, cum eis
poſſit grauare partem, & licitum ſit à quolibet graua-
mine appellare.j.de ap.cum ſit Ro.& c.ut debitus, cer-
tè ab iſto auditore licet prouocare, quãuis tm̄ media
cāæ ſint ei cōmiſſa, ſed cū iuriſdictione, uel diffinitione:
quia ſm̄ hoc nulla eſt differentia inter hunc auditorē,
& iudicem quo ad appellationem. uel dic, ꝙ ſicut à de-
le.primo appellatur ad principem, ita à ſubdele.ſiue au
ditore: quia bene à ſubdelegato appellatur, licet hic
diuerſimodè accipiatur, appellatur ad delegantem.ſed
de ſubdelegato, uel auditore uidebatur, ꝙ etiam ſine cā
poſſet ab eis appellari ad deleg.cum non poſſit ſibi de-
legari cā ap.re.quod hic negatur.¶Vel dic,& melius, ꝙ
hic auditor, etiam ſi iuriſdictionem, ſiue coertionem
haberet.j.eo.ex literis, tn̄ ab eo appellari nō poteſt ſine
grauamine, ut hic. ¶Et eſt hoc hodie generale in omni
ſubdelega.& iudice ordinario, & delega.& etiam audi-
tore, ar.j.de ap.ut debitus. in auditoribus autem nihil
mutatur per decr.cum nec olim, nec hodie liceret ap-
pellare, ut hic. & diximus, ꝙ quo ad hoc ꝙ poſſit ap-
pellari, uel non poſſit appellari, hodie nulla eſt diffe-
rentia inter auditorem, & iudicem ſiue ordinariū, ſiue
dele.quia à nullo pōt appellari ſine grauamine, & ab
omnibus poteſt appellari, ſi grauetur.j.de ap.ut debi-
tus.¶Olim autem erat inter eos differētia, quæ hic no.
& quia ſublata eſt non oportet circa eam laborare. &
plus quidam dicunt, qđ non placet: quia ēt hodie, ſi qs
appellat ab his auditoribus, quibus tm̄ committunt̄ me-
dia, ēt ſi aſſignet iuſtam cām,& offerat ſe eā probaturū,
non tenebit appel.niſi in ueritate ſubſit grauamen; & iu
dex, ad quem appellabitur, non reuocabit proceſſum
habitum poſt appel.niſi in ueritate alias probetur gra
namen, etiam ſi probetur appellatum ſignata iuſta cā.
& hoc probatur ſic: quia hic dici non poſſe appellari, ni
ſi grauetur, ergo nec ſufficit iuſtam cām proponere, niſi
& ſubſit. nec ob.j.de ap.ut debitus, ubi innuit, ꝙ ſuffi-
cit iuſtam cām aſſignare, ſ.quia ibi intendit nouum ius
concedere in odium fruſtratoriè appellantiū ſed nō in-
tendit remouere quicquid per antiqua aliquid diſtri-
ctius ſit ſtatutum, quale hic erat in auditoribus datis
ad media: ſed ſecus in auditoribus datis ad lit.cont.uel
2 ad alia maiora. ¶† Excedit] modum excedit, qui fines
mandati non ſeruat.j.e.c.§.porrò. uel ſi iniuriam fa-
cit.C.de ap.ſi quis prouo. uel ſi alias grauat. nam qn̄-
cūq; grauet, ſp appellare licet.j.de ap.ut debitus. & cū
in aliquibus decre.inueniatur, niſi modum excedat, ut
hic,& alibi inueniatur, niſi fines mandati excedat.j.eo.
c.§.uerum. & alibi inueniatur, niſi excedat regulā.j.de
off.or.irrefra.§.j.& alibi inueniatur etiam, quod nulli
appellant ꝯ regularem diſciplniam.oēs.n.iſtæ clauſulæ
pro una ponuntur, & omnes æquipollent, niſi grauet̄.
[Exordium] litis exordium quo ad perpetuandum iu-
riſdictionem eſt citatio.ſ.e.gratum,& eodē modo quo
ad interrumpendam præſcriptionem.C.de pſcri.30.an.
ſicut, & l.cum nouiſſimi: & quo ad rem litigioſam con-
ſtituendam, in aut̄.de litig.§.j.& C.e.litigi.proprie ue-
rò exordium litis eſt cont.lit.ff.de in ius uo.quãuis.C.
ex dele.l.j.ff.rem ra.ha.quo.n.amplius; & ſic ēt hic ac-
cipit̄. tunc.n.præſtatur iurm̄ calūniæ, quod in exordio
litis præcipitur præſtari.C.de iura.calū.cū & iudex, &
tunc tenetur bo.fi.poſ.de fructibus.C.de rei uen.certū;
& tunc præſtantur cautiones.ff.de procu.Pompo.§.ra-
tum.C.de ſat.tu.l.j.Item libellus principi oblatus,& ad
eum reſcripta litis eſt exordium quo ad annales exce-
ptiones perpetuandas.C.quando li.prin.of.per totum.
3 [Finem] .i.ſnīam diffinitiuam. † A iudice] q.d.ex quo
hic maiora committuntur ei iudex auditor non eſt uel
executor tm̄,& iō pōt ab eo appellari, licet largè uniuo
cæ ſumatur auditor & ſubdeleg.& quia in ueritate iu-
dex eſt, quod ex eo apparet: quia coram eo fit lit.cont.
quod non licet facere niſi coram iudice. ſed queres, nū-
quid magis licitum eſt appellari à iudice, q̃ ab audito-
re? Rn̄. à tali auditore ſic, ſ.ſubdele.uel alio, cui cā cō-
miſſa non erat ap.re.& dicunt quidam & bene hoc ue-
rū eſſe ſm̄ antiqua iura: quia hodie iura pariter à nul-
lo licet appellare ſine cā. alij tn̄ dicunt, ꝙ hoc ēt hodie
obtinet in ſubdeleg. ꝙ ab eis appellat̄ & decre.ut debi-
tus, loquitur tm̄ in delegato & ordinario, ubi eſt graue
habere recurſum ad ſuperiorē. in delegato à Papa uel
delegato aliorum facile eſt habere recurſum ad ſupe-
riorem.uel dic plenius, ut no.in gl.de mediis. ¶Prouo-
cat̄] hic uidebatur obuiare decr.Alex.ſed nō ꝯdicit: qa
licet hic concedat appellare, ſp debet tm̄ appellari ad
dele.nō ad Papam, niſi ſit dele.ad totā cām, ut ſequit̄,&
ſic intelligitur decre.Alex. Item appellari poteſt aliqn̄
ad delegantem: aliqn̄ ad primum delegatum, ut infra
ſequitur,& expreſſius determinatum. [inten.] qn̄ hanc
conſtitutionem edidimus. [Diuiſim] unam partem uni:
alteram alteri diuerſis tpibus. nam ſi ſimul uni princi-
piū, & alij finem eiuſdem cāæ committeret, ſuſpitione
nō careret. ¶Delegare] q.d.non intendebamus in con-
ſtitutione nr̄a ſtatuere, qn̄ eſſet appellandum, & qn̄ nō.
Item qn̄ eſſet appellandum ad Papam, & qn̄ ad dele.Pa
pæ: ſed intendebamus ampliare iudicialē ptātem, ſ.ut
nō ſolum media, ſed ēt principium & finem poſſet cō-
mittere, quod ante conſtitutionē iſtā facere nō poterat
cū lex ciuilis hoc prohibeat, cui ſtandum erat, niſi hæc
decr.id reuocaret. 10.diſt.c.1.& c.qm̄. ¶ Itē qn̄ ciuilr
agit̄; ſecus, ſi criminal̄r. nā tūc delegare non pōt.ff.de
offi.eius cui man.eſt iu.l.ij.9.q.3.ſaluo niſi à prin.dele.
24.q.4.illud.ff.de reſti.l.iij itē dicimus.j.de reſt.ſpol.
ſup. nec iudex appellationis ſm̄ legē pōt delegare.C.
de iudi.aut̄.ad hoc: ſecus ſm̄ canones: quod dr̄.C.de iu-
di.aut̄.ad hoc, cui derogatum eſt p hanc decre.quia be
ne licet ſm̄ canones, ut hic dr̄, committere principium,
& finē. [Cū ante] nō eſt hoc de aut̄. ſed eſt additio Pa-
pæ. & rn̄dit tacitæ obiectioni, qua quæri poſſet, qūo de-
leg.à Papa ferret ſnīam diffinitiuā, ſi aliis cōmiſit prin-
cipiū, & mediū, uel ēt ſi nihil de meritis cāæ cognouit.
ſed Papa hic rn̄det, ꝙ ſummatim debet oīa acta iudicis
à capite recenſere. [Inueſtigare] qn̄ committit princi-
pium,& mediū ſi.n.finē cōmittit, tunc delegans hoc nō
inquiret. [Verū] oſtenſo ꝙ prædictæ cōſtitutiones ſibi
adinuicē nō ꝯdicūt, prælibat, i.promittit diffinitionem
quæ ſequit̄, p quā ſoluitur qō propoſita. Itē hic dicit, qđ
licitum ſit appellare à ſubdele.in ſeq.āt.§.diſtinguitur
ad quē ſit appellandū. [Prouocari] aliqn̄ ad dn̄m Papā
aliqn̄ ad dele.ut j.in ſe.§. ſequit̄,& plenius determinat
[Prouocari] niſi in caſu.j.e.paſto.in fi. [Committit] cū
iſta uniuerſitate non tranſit ptās dandi iudicem, licet
ſit de iuriſdictione.ff.de iur.om.iud.l.j.in fin.& eſt hoc
ea ratione: quia hoc nō habet ex cōmiſſione, ſed à lege
C.de

5 C.de iud.à iud.j.e.paſto.§.j. † Statuimus] ex quo enim
ſemel conſenſerunt, non poſſunt ulterius appellare, uel
diſſentire, ſupra eo.inſinuante.3.q.3.offeratur. 30.q.5.
horrendum.ff.de app.ex conſenſu.ff.qui ſatiſd.cog. ar-
bitrio.arg.ꝯ.j.de re iud.cauſam.2.q.6.à iudice. ubi dr̄,
ꝙ etiam ſi grauetur à talibus, ꝙ nō licet appellari,& nō
poſſunt recuſari ut ſuſpecti. ſed illud loquitur de arbi-
tris cōpromiſſariis, à quibus appellari non pōt.C.de ar
bi.l.j.etiam ſi grauetur: ſecus aūt poteſt dici de tutorib.
6 ¶†Item hic colligitur, ꝙ aſſeſſor debet eligi de cōmuni
uolūtate: quia participat examinationi cauſæ.ff. de offi.
aſſeſſ.l.j ar.2.q.6. placuit.11.q.1.c.iij.quod quidam cō-
cedunt. ſed ſi partes nō poſſunt ꝯcordare, iudex dabit.
nam iudicium reddit̄ in inuitum.ff.de uer.obl.inter ſti-
pu.nos credimus, ꝙ iudex debet eligere, quē vult.qđ ex
eo apparet: qa ex eorum facto tenet̄.C.de offi.aſſeſ. l.j.
& l.nullus iudicū. ¶Totam] ſm̄ ll.deleg. à principe, ſi
delegat alij cām, ad eum, non ad principem appellabit̄.
ſed ſi delegatus ab alio delegato, non appellabit̄ dele.
ſed primus delegans, ff.q & à quo.l.j. ſm̄ canones ſecus
quo ad primum artic. ſed nūquid ſi iudex deleg.totam
cauſam cōmiſerit, poterit ſe ulterius de illa cā intromit
tere? arg. ꝙ ſic.ſ.eo.c.pxi. & quia ſubdele.nomine pri-
mi deleg.iudicat.ff.de offi.eius, cui man. eſt iu.l.j.§.ult.
ff.de iur.om.iu.more.§.quia.ſ.e.ſanè.ar.contra eo.ſup.
Rn̄.ſi ſubdele.delegationem ſuſcepit delegati, non po-
terit ſe ulterius intromittere: alioquin poterit, cū uer-
ba accipienda ſint cū effectu, ff.quod quiſq; iu.l.j.§.hoc,
infra de cler.non reſi.relatum. & hoc quidem in deleg.
nam ordinarius reuocabit delegōnem, qn̄ uolet, nō ha
bita diſtinctione, an totum cōmiſit, uel partem.ff.de iu.
ſ.de reſcr.paſto.ff.de offi.procō. ſolent.§.j. alij dicunt,
qđ non placet, quia licet cōmittat alicui etiam ſnīæ p-
lationem; tn̄ pōt ſibi retinere executionem, cōpulſionē
partium,& ſuum ꝯſilium requirendum, ar.ſ.e.ſi p debi.
& pōt reuocare iuriſdōnem, ff.de iud.iudi. īmo plus di-
cunt, ꝙ licet dicat, cōmitto etiam ſnīam ferēdā,& nihil
dixit, ꝙ ſibi aliqua reſeruauerit; tn̄ dele.pōt exeq ſen-
tentiam. ſubdele.n.nūquam pōt eam exequi; & iō ur̄, ꝙ
ſemp ſibi retineat executionem.ſecus aūt, qn̄ dicit ſim-
pliciter, cōmitto tibi uices meas: qa tunc nec reuocare
pōt, nec exequi, nec debet ad eū appellari: qa totum &
7 nihil certum cōmiſiſſe ur̄. ¶†Sed oppones, nūqd ſubdel.
iudex eſt? & ſi eſt iudex,& dele.eſt iudex. ergo ſunt ꝯiu
dices; ergo ſimul debent ferre ſnīam.ſ.e.cām. Rn̄.ambo
ſunt iudices, & ambo habent iuriſdōnem: ſed non ſunt
cōiudices: qa ſubdel.habet iuriſdōnem à dele. & eſt ſub
eo.imò plus dicunt qdam, ꝙ ēt ſi abdicauit totam iuriſ-
dictionem,& à ſe eā remouerit: tn̄ pōt reuocare mãda-
tum, qđ non credo.j.eo.uenerabili [appellari] qa nihil
ſibi retinuit, deſiit eſſe iudex ad minus quo ad poteſta-
tem exercendi iuriſdōnem. [aliquid] diffinitiuā ſnīam.
ſed nunquid pōt executionem ſibi retinere? Rn̄.nō, ſed
pōt ſibi retinere ꝯſilium.ſ.e.ſi p.de hoc no.ibi.uel dic,
8 ut in gl.nunquam. † Ap.re.] idem eſt hodie, ſi nō ſit ap-
poſitum in literis app.re.cum nō liceat appellare, niſi à
grauamine.j.de ap.ut debitus.uel dic, ſed non placet, ꝙ
aliud eſſet, ſi non eſſet in literis appoſitum ap.re. ut hic
colligitur ar.à ꝯrio ſenſu. & non ob.decre, ut debitus.
prohibet.n tantum appellari ante ſnīam niſi ex ratio-
nabili cā: ſed non remouet, quia ſi app.re.eſt in literis,
ꝙ appellaretur dele.& ſi non eſt remota, ꝙ app.Papa. &
hæc eſt vna differētia, ſi eſt ibi ap. re uel nō. [cognitor]
impropriè quia hic appellatur cognitor, q ſine ulla iu-
riſdōne & diffinitione eſt: uel dic, ut ī gl.quæ incipit, de
mediis [conſultatione] ſ.e.ti.cum te.[coram eo] dele.
& eſt caſus ſpālis, ubi cā recuſationis agitur coram iu-
dice dele. cum aliàs agatur coram arbitris.j.de app. cū
ſpeciali. ¶Si uerò duo] quid ſi tres ſunt deleg. & duo
ſubdelegauerunt, cum tertio deleg.proceſſerint,& fuit
appellatum, nūquid appellabitur primus delegans, uel
delegatus? quidam dicunt primum delegātem propter
abſurditatem, q̃ occurreret, ſ. ꝙ tertius deleg.à quo ap-
pellatum eſt, eſſet iudex in cauſa app. alij dicūt, ꝙ tan-
tum deleg.appellabitur. & pdicta abſurditas euitatur:
quia cum in literis ſit, ꝙ non oēs. & cum deleg.tertius
non pōt intereſſe cauſæ app. ppter impotentiam iuris,
qđ præcipit eum, à quo appellat̄, non poſſe eſſe iudicem
in cā app.ar.ſ.de reſcr.ſciſcitatus.j.de ap.accepta. ¶Itē
quia pōt recuſari ut ſuſpectus.j.de ap.ad hoc.ſi aūt non
eſſet ibi clauſula illa, ꝙ ſi non oēs, tunc rōne ſupradicta
9 primus deleg.eſt appellandus. ¶†Vices ſuas] ſuper tota
cā. nam ſimpliciter cōmittens uices ſuas, totum cōmit-
tere uidetur.ſ.eo.præterea.j.de do.paſto. de iure patr.
ex literis.ff.de tute.l.iij.in fi. & melius.j.e.uenerabilis.
ſed nunquid, ſi deleg.cum clauſula, ꝙ ſi non oēs, vult re
cipere ſubdel.dele.uel delegationem eius, nunquid pōt
parte ꝯdicente? Rn̄.ſic, quia nemini facit iniuriam, qui
utitur beneficio iuris, ut hic, & c.pxi. & ſ.de elec.cū ec-
cleſia Vulter.¶Item ſi tres ſunt deleg.cum clau.& vnus
ſubdeleget, & ipſum ſubdeleg.vnus ex deleg. uelit ad-
mittere,& alius non, potior erit cōditio prohibentis, ff.
cōmuni di.Sabinus. Item, quia plus habet iuriſdictio-
nis ſine ſubdeleg.q̃ cum eo, ut hic apparet, melius eſt, ꝙ
ſi ille, qui cōſentit recipere ſubdeleg.nolit à propoſito
reſilire, quod ille cum ſubdeleg. pcedet. uel ſi eis tan-
tum, ſcilicet coniudicibus cōmiſerat, ſed inſolidum, ille
ſolus, qui conſentit recipere ſubdeleg. procedet fungēs
uice ſua & alterius, qui cōmiſit. ſed ſi nolens admittere
ſubdeleg.& uolens ſimul pcedant, nolens recipere ſub-
deleg. bene ſubdelegabit alij uices ſuas, ſed alius non.
¶Item ſi ad totā cauſam ſubdeleg.ſit,& in vno termino
interfuerit, ſemper admittere tenetur: quia perpetua-
uit iuriſdictionem ſuā, ſupra eo.gratum, infra eo. licet
vndique. melior rō eſt, quia conſenſiſſe uidētur, ex quo
admittunt ad cognoſcendum, dūmodò in facto uel iure
non errent, ff.de iud.l.j.& ij.in prin.§.j. nam licet illæ le
ges loquantur de conſenſu partium, nō uidemus, quare
non ſit idem in conſenſu coniudi. ſi aūt ad vnum termi-
num tantū eſſet deleg.non eſſet propter hoc in alio ad-
mittendus, cū alia eſſet ſubdelegatio. ¶Sed quæro, tres
erant deleg. vnus erat præſens in loco, ubi cā agi debe-
bat. pro alio comparuit ſubdeleg. tertius ſe excuſauit,
nunquid eſt in poteſtate deleg. admittere ſubdeleg. Itē
nūquid fit præiudicium abſenti, & excōmunicato, quin
in alio termino poſsit eum repellere? Itē quid ſi am-
bo abſentes mittant ſubdeleg.nūquid præſens deleg.po
teſt ambos repellere? Item ſi delegatus nolit pcedere,
nunquid ſubdeleg. poterunt pcedere? Reſpondeo ad
hoc, ꝙ ubi ſunt duo deleg. nō tenentur admittere ſub-
deleg.tertij, ut hic. ſed ſi vnus ſit deleg.tm̄ præſens, non
eſt in optione eius repellere ſubdeleg.ſicut nō poſſet, ſi
non eſſet ibi illa clauſula. nā de iure licet cuique uices
ſuas cōmittere, infra eo.paſtoralis, in prin.& c.licet, in
prin. & cap.ult.in prin. ¶Et idē multofortius dicimus,
ſi cum vno deleg.duo adſunt ſubdeleg. nā clauſula di-
cit, ꝙ ſi non oēs, vnus ueſtrum &c. quia tunc ſecus dice-
rem, ut hic. ſed ſi poſtea cōtingat duos deleg.præſentes
adeſſe, non tenētur admittere ſubdeleg.tertij, licet ali-
quando eo abſente audiunt: quia iam habet locū clau-

ſula, ꝙ ſi non oẽs, duo &c. unde contingit hic, ꝙ qui eſt
dele.ad totam cãm, intereſſe iure ſubdelegationis ſp po
terit, qñ duo deleg.non fuerunt præſentes.nam tunc pp
clauſulam poſſunt excludi, licet quidam dicunt, ꝙ ex
quo ſemel admiſſus eſt, ulterius eum repellere non poſ
ſunt. imputét.n.ſibi, ꝙ aliquando defuerunt. ¶Sed, quid
ſi cum eſſet quæſtio eum non eſſe admittẽdum, duo ꝓ-
nunciarunt eum admittendum? Rñ. ſi expreſſerunt er-
rorem, puta hunc ſubdele.inuito dele.abſente, qñ erunt
duo pñtes admittendi, non teneretur, ff.de ap.ſi expreſ-
ſum ſed ſi non expreſſit, ſtandum eſt ſñiæ.2.q.6.diſt.ſi au
tem dele.cum ſubdele.nolit procedere, ſoli ſubdelegati
procederunt auctoritate clauſulæ, quæ ſic eſt intelligen
da, ut duo procedant ſiue per ſe, ſiue per ſubdele.cũ ha-
beant poteſtatem ſubdelegandi.j̃.c.proxi.in prin.& ipſi
uidentur facere, quod dele.faciunt.ff.de admi.tu.ita.§.
geſſiſſe, ff.de of.eius, cui man.l.j.§.ij.[Ap.re.] quantum
ad hunc ar: nihil facit ap.re.quia non licet appellare, ni
ſi grauetur. [Delegare] quia à iudice iudex &c. C.de
iud.j̃.c.proxi.niſi ſit dele.ad uniuerſitatem cauſarum.ff.
de iudi.cum præ.§.j.ar.ꝯ.j̃.de re iud.cum Ber. [A con-
dele.] j̃.e.licet. [Vnde] ſupra eo.cum ſuper. eo.n.ipſo,
ꝙ delegationem ſuſcipit iuriſdictionem ſuam dimittit.
C.de procu.maritus, ar.ꝙ minus dignum trahit ad ſe
magis dignum.s̃.de tem.or.literas. ar.ꝯ.C.de pc.hære-
di.C.de ap.præcipimus.§.ult.s̃.de renũ.quod in dubiis.
10 ¶† Principium] Lau.dixit, quia ſi unus ex dele.tantum
prin.cauſæ commiſit, appellabitur ad Papam, non ad
cõdele.tum quia par eſt: tum quia nec ſolus poſſet pro-
cedere, nec cum ſocio, à quo iam. ap.eſt ꝯ.ſi.qñ ap.ſit.l.j.
§.ſed præſens eſt.T.dixit, ꝙ ad condeleg.ap.quaſi ad ma
iorem, arg.2.q.6.omnis oppreſſus.17.diſt.de multis. pri
mò dictum eligo. ¶Ratione].ſ.quia ex quo totum com
mittit, iuriſdictionem à ſe remouet. unde ad eum non
eſt ap. ſed ad ſuperiorem [rõne] dic illud, ꝙ colligitur
ar.à ꝯrio ſenſu ex illo.§.porrò. ubi dicit, ꝙ ſi ap.re.eſt
commiſſa cã alicui, & ille alij committat prin.uel me-
dia eiuſdem cãæ, ꝙ non debet ap.ad Papam, ſed ad de-
le. & ſic eſt à ꝯrio ſenſu, ſi non erat re.ap. appellabitur
ad Papam, non dele.à ſimili ergo & hoc ar.cum hic, cui
iudex uices ſuas commiſit, non poſſit procedere ap.re.
ut hic dicit. non condele.primus, ſed dele.ſ.Papa eſt ap.
ſed certe, ſiquis ſubtiliter intuetur, hæc ratio potius fa
cit ꝯ, q̃ pro. potius.n.ſequeretur, ꝙ ex quo ap.re. erat,
uter eorum duorum procederet, reliquo nolente proce
dere, & hic condele.qui recipit cõmiſſionem ſocij, non
poſſet intereſſe cãæ ap. à ſe cmiſſæ, ꝙ ſolus alius ſit ap-
pellãdus. & hoc uerius uidereť qbuſdã, ſed non nobis, ꝙ
ſolus ſocius ſit appellandus, qñ non commiſit oẽs uices
ſuas. & hoc intelligiť, qñ oẽs uices ſuas commiſit; & ẽm
hoc bona eſt rõ poſita in prin.huius gl.[Cõſtitutionis]
quam non habemus. [Audientiam] .i.principiũ, & me-
dium. ſi n.finem commiſiſſet, non haberent locũ ſequen-
tia, ꝙ dele.poſſet eam poſtea expedire. [Audientia] nõ
uices ſuas: quia tunc ſecus.s̃.eo.§.proxi. [Caueri] ut in
§ j.[Auditorem] fecit [Dele.] j̃.de appel.c.cum ſpecia
li.ꝯ. ſed hoc ſpeciale eſt. ut s̃.diximus.¶Auditores] ſe-
cus, ſi eſſet eis commiſſum, ꝙ coram eis fieret lit.cont.
tunc enim, quia ſunt iud.ut not.s̃.eo.c.nos autem dici-
mus coram eis debere proponi cauſam recuſationis, &
probari coram arbitris.j̃.de ap.cum ſpeciali. alij dicũt
uerius, ꝙ ſemper coram primo dele.eſt proponenda, &
probanda cauſa recuſationis, etiam ſi ſententiam diffi-
nitiuam, uel totam cauſam committat, quouſq; cum
effectu, ſ.per citationẽ iuriſdictio ſit apud ſubdele.ſem-
per eſt apud primum delega. cauſa recuſationis propo-
nenda.j̃.e.licet: alij aliter dixerunt.

SVMMARIVM.

1 *Dele.non poteſt committere cauſam niſi ex iuſta cauſa.*
2 *Non poteſt delegatus cogere ſubdelegare quando malitioſe ſe exonerat.*
3 *Appellatione interpoſita à ſententia diffinitiua iudex nedum ceſſare debet ab executione, ſed nec debet incipere exequi ſententiam etiam ante, quàm ueniant literæ ap.*
4 *Quomodo fiat notum iudici, an ſit recipiẽda appellatio, necne.*
5 *Impedire dicitur iuriſdictionem iudicis, qui mandat ſententiam executioni.*
6 *An ſtans coram iudice, à quo appellauit, uideatur renunciare priori appellationi.*
7 *Poteſt iudex, à quo appellatur, ſine culpa & pœna non recipere appellationem.*
8 *An ſit aliquid iniquum, quod tamen ſit iuſtum.*

PAſtoralis officij & infra [A lege] C.de iudi.&
1 iud.ff.de offi.præ.ſæpc.s̃.e.proxi. ¶† Exonera-
re hinc uidetur, ꝙ dele.non poſſit committe-
re cãm, niſi iuſta cã ſubſit, ar.s̃.eo.ſi pro.s̃ de reſcr.ſci-
ſcitatus.ff.de iud.l.ult.j̃.de teſt.in nomine, quod falſum
eſt: quia cũ de iure beneficium hoc habeat, committere
põt.ff.de offi.eius, cui man.l.j.s̃.e.c.proxi.& j̃.c.ſi.nec ui
detur ſtatim credendũ ei, cum dicit ſe non poſſe intereſ
ſe.ff.de ua.mu.l.j.& l.prætor.præterea ſemper præſumẽ
dum eſt bonum, & eum uerum dicere, niſi probetur ꝯ-
rium.j̃.de reg.iu.infirmus. & c.eſtote.ff.de re.iu.ſemper
in dubiis.s̃.de ſcruti.c.1.de præſumptio. dudum.ff.de
proba.quotiens.§.qui dolum.ar.contrà.s̃.de iud.cum ſu
2 per.¶† Item hoc eſt dignum no.ꝙ dele. non poteſt coge
re ſubdeleg: quando malitioſe ſe exonerat; & ſi uelit co
gere, iuſta eſt appellatio eius; & hoc, ubi conſtat de ma
licia. ſi non conſtat, non præſumitur, ut s̃.dixi in glo.
hinc. [Renitentem] etiam ſi ſit alterius fori.C.qui pro
ſua iuriſ.l.j.ff.de mu.& ho.munere.§ iudicandi, niſi ad-
uocatus, qui alibi, q̃ in foro ſuo, non põt cogi dele.C.
de aduo.di.iu.ſancimus, in ſi.& hoc in dele.ordinarius
aũt non põt ad hoc cogere hominem alterius, fori.ff.de
iuriſd.om.iud.l.ult.ff.de tu. & cu.da.l.j.j̃.de offi.ordi.
paſto.in prin. [Coertionem] ff.de of.eius, cui man.l.ult.
j̃.c.ꝓx.[Dignitati] s̃.e.ſanè.50.diſt.cõtumaces.45.diſt.
cum beatus, infra de ma.& obed.per tuas. [Superior]
s̃.c.proxi. [Punire] not.ꝙ delegatus poteſt mulctare,
j̃.c.ult.s̃.e.prætereà.ff.de iud.longius. ¶ Apparere] .i.
ſine cauſa. hoc non placet: quia etiam ſine cã hoc põt,
ut diximus in gl.hinc uidetur. ſed neceſſarium ad hoc,
eſt ut committere non poſſit, eius maliciam apparere;
puta quia alij ſubdele.timent procedere ꝯ aliquem po-
tentem: uel alij iudices non ſunt periti. ¶Ad mandatũ]
ad hoc rñdendum eſt, ꝙ nõ: qa non habet imperiũ par
in parem.s̃.de elec.innotuit: ſed ipſi ex mandato iuris
abſtinere debent, ne in cã procedant, ut hic. alij tñ di-
cunt, ꝙ mãdare poſſunt ſcdi primis, ꝙ nõ exequãtur, ar.
s̃.de reſcr.dilectus filius.I. ¶Sed quæres, quõ ergo pro-
cedet iudex ap.ẽm primam? Rñ.citabit & cognoſcet de
meritis ap.ut no.in gl.quæ incipit mirum.ſed dicas, ea-
dem rõne & iudex, à quo appellatum eſt, citabitur. Re-
ſpon.falſum eſt: qa eorũ iuriſdictio reuocata eſt ut hic,
3 C.de ex.tu.ſed ſi ut ꝓponis. ¶† Suſpẽdať] mirũ vř, quod
hic dř, cũ ſi ap.interpoſita eſt à ſñia diffinitiua, nedum
ꝙ aduenientibus lřis debeat ceſſare ab executione, ſed

nec debet incipere exequi ſñiam etiam ante, q̃ ueniant
literæ ap.2.q.6. appellatione, ff.nihil inno.ap.pen.l.j.C.
de ap.appellationem. imò plus uř, ꝙ hoc ipſo, ꝙ non eſt
recepta à iudice, à quo appellatur, etiã ſi aliter recipien
da à iudice ap.non erat, recipitur.ff.de app.re. ſi cuius,
ar.C.de ap.ſi appellationem. poteſt tñ dici, ꝙ non dř re
cepta: quia non dedit apłos: uel quia fecit aliquid in p̄-
iudicium appellationis ipſam exequendo, uel alio mo-
do: imò plus uř, ꝙ ſi etiam nõ fuerit accepta ap.i.appro-
bata à iudice, à quo appellatur: omnia tñ debent ſtare ĩ
eodem ſtatu; & iudex ſcribit ſuperioribus, quare nõ re-
cipit.ff.de ap.re.ſciendum. prætereà quid eſt, ꝙ hic di-
cit ex certa ſcia cõmittimus? ſi intelligis, ꝙ uerè cogno
uit eum bene appellaſſe, quare poſtea ſequitur, donec
appellationis merita plenius ſint diſcuſſa? & prætereà
quare non ſententiaret, & daret laborem partibus con-
tra illud, quod eſt.ff.de iud.de qua re.j̃.de do.& cõtu.
ſiuẽ? ¶Ad hoc ita rñ.ꝙ ſiue iudex recipiat appellatio-
nem, ſiue non, ſemper tñ ſuperſedere debet executioni,
ſi certum eſt, ꝙ tenet app.uel dubium eſt de iure, uel de
facto, ſit iuſta app.necne; & ita intelligitur, ff.de app.re.
ſciendum, & oẽs aliæ leges, quæ dicunt, nihil inno.app.
pen. & ſic põt intelligi, l.illa, ſi cuius; & ſic intellige.C.
de app.à ꝓconſulibus, & l.qñ iudex.ubi dicitur, ꝙ pu-
niuntur iudices, q non deferunt ap. ſed ſi non ſit dubiũ,
ſed certum ap. eſſe iniuſtam, exequetur ſñiam iudex. qd
enim ſi quis ꝯfeſſus & conuictus ſit de crimine? qd ſi ſit
inſignis latro, ſeditioſus? quid ſi ſine ulla eã appellaret,
ne ſcriptus hæres in poſſeſſionem mittatur? uel teſtm̃
aperiatur, ſi nullam cãm aſſignat ſuæ ap. uel ſi appella-
uerit in caſibus, in qbus ꝓhibitę ſunt ap.uel ante ſñiam,
nec cãm app.ſuppoſuerit? ff.de iniuſt.rup.te.ſiquis.§ hi
qui, & §.qui tñ.ff.de ap.conſtitutiones.C.quo app.non
4 re.p totum auť.ut nulli iud.§.illas, & §.ſup hoc. ¶† Sed
dices, cum cognitio iſta, an ap.ſit recipienda, necne, ꝑti-
neat ad iudicem appellationis, quõ põt eſſe certus eam
non recipiendam? ff.de admi.tu.chirographis, in ſi.C.
de app.à procõ.ff.nihil inno.l.j. Rñ.non fieri notum per
cauſæ cognitionem, ſed p euidẽtiam facti, ſuper quo iu-
dicatum eſt: uel quia ibi ap.ꝓhibetur à iure, ut dictum
eſt: uel quia cãm nõ aſſignat ante ſñiam. Et ſic in oĩbus
his põt dici notorium iuris. Vel qa non exprimit cãm
ap.in caſibus, in quibus ꝓhibita eſt ap.& iſtis caſibus po
teſt loqui iſte.§.uel dic, ꝙ hæc decre.obtinet, ubi eſt ap.
re.ſecus, ſi nõ eſt re ap. & põt hic eſſe effectus illius clau
ſulæ app.re.quia poterit exequi ſñiam, licet ſit appella-
tum, ſine metu pœnæ. ſecus aũt ſi non eſſet ibi clauſulá
illa. ¶Verũtamen ẽm primam opin. & ẽm ſecundam, ſi
ex certa ſcia dñs Papa ſcripſerit ſuper ap. & fecerit men
tionem, quõ appellauit in caſib.in qbus ius ꝓhibet ap.
nec cãm aſſignauit, uel ẽm alios fecit mentionẽ, quař
remota erat app. & tñ Papa ex certa ſcia ꝯtulit ei lřas,
forte aliqd ſecretũ ſciẽs, qđ neſciebat.s̃.de ęta.& quali.
ad aures, in hoc caſu iudex delegatus, à quo appellatur,
ſuperſedebit executioni, ut hic. uel dic melius ſufficere
mentionẽ fieri de ap.interpoſita. & poſtq̃ tales lřę fue-
runt iudici pręſentatę, ſiue notoriũ ſit ap.nõ tenere, ſiue
non, iudex tñ, à quo appellatũ eſt, nõ ꝓcedet.s̃.de reſcr.
dilec.ſi.1.j̃.de reſt.ſpol. audita, in ſi. ſupradicta autem
hic.ſ.in hac gl.habent locum ante, q̃ appellationis lite
ræ iudici præſenteñ; & habet hoc locum in ap. quali-
tercũq; app.recepta eſt. In alio aũt inferiori ordinario
ſecus: quia ꝓpter eius receptionem inferior ordinarius
non dimittet exequi ſententiam, ubi notum eſt nullam
eſſe ap. nam cum ſuperior iudex non habet iuriſdõnem
in ſubditos ſuffraganei, niſi qñ eſt appellatum, & hæc ap
pellatio ſit nulla, in hoc caſu nullam habebit iuriſdõnẽ.
ſed hoc plenius no.j̃.de ap.Romana. eędem obiectiones
& rñſiones debẽt fieri, & ſi appellatum ſit ante ſñiam à
grauamine. & debes ſcire, ꝙ hæc cognitio, an ſit recipiẽ
da ap. necne præcedit cognitionem illam, ſ.ſit iuſta, uel
iniuſta ap.& põt fieri hæc cognitio etiã parte abſente.ff.
de admin.tut.chyrogra.§.ult.ff.de app.re. ſi cuius.ff.ni-
hil inno.app.pen.l j. ¶Suſpendatur] ſi aũt obiiciatur ab
aduerſario, uel iudice ꝯ literas ſuper ap.impetratas, ꝙ
non fuit appellatum: tñ ſuperſedere debet executioni,
& hoc probat quia alias inconueniens ſequeretur; uer-
bi gřa pronunciabitur appellatũ. ergo totum, & etiam
executio caſſabitur. in dubio ergo euẽtu litis nihil in-
5 nouabitur, ar.ff.ap.pen. nil inno.l.j. ¶† Item hic, q man-
dat ſñiam executioni, impedit iuriſdõnem iudicis app.
ſi.n.iudicauerit ap.iuſtam, & ſñiam iniuſtam inueniet, &
ſñia ſua effectu fruſtrabitur, tanq̃ q́ eſt executioni man-
data. & uř ꝙ poſſit præcipere primo iudici, ꝙ nõ proce-
dat; & ſi ꝓceſſerit, põt eum punire: qa impedit iuriſdõnẽ
ſuam.ff.ſi quis ius di.lib.j.s̃.e.c.j.ar.s̃.de reſcr. dilectus;
& idem dicitur, & ſi dicetur nõ appellatum infra decem
dies. ¶Item ſi dicitur, ꝙ nullã cauſam expreſſit ſuæ ap.
& hæc & ꝯſimilia ſunt, quæ uertuntur in qõne, qñ quæ-
ritur, an ſit recipienda ap.necne. põt dici, ꝙ hæc qõ co-
gnoſci põt per iudicem, à quo appellať. & non ſit men-
tio cum ſolẽnitate hæc cognitio: ſed ex ipſis actis iudex
cognoſcit & recipit ap.uel reſpuit. & uidetur etiam, ꝙ
ſuper hoc poſſit interloqui, dicẽdo; non eſt tua ap.reci-
pienda. ſed de hoc ipſo quęret iudex appellationis: ſi tñ
dubitatur inter partes. nec obſtabit interlocutio facta
à primo iudice, à quo eſt appellatum; cum ex quo ap-
pellatum erat ab eo, non præiudicat appellãti, & quic-
quid facit in præiudicium appellãtis. uel potes dicere,
ꝙ ſi interloquitur ſuper hoc partibus uocatis & præ-
ſentibus, bene præiudicat, niſi iterum appellet, cum ſu-
6 per hoc habeat cognoſcere. ¶† Sed obiicies nõne ſic ſtã
do coram iudice, à quo appellauit, vř renunciare prio-
ri appellationi? Rñ.non quia conſecutiuum eſt prioris
ap.ſicut recipere terminum ad proſequendam ap.& apo
ſtolos. & multa alia talia ſunt, qer quæ non renuntiatur
ap.j̃.de ap.perſonas, & c.ſæpæ.ij.q.vj.§. appellatione, q-
dam tamen dicunt hæc omnia tm̃ inquirenda à iudice
appel.aliàs vř melius, quod qñcũque prædictæ exceptio
nes proponantur, uel alia conſimilis, ſ. per quam debet
cãm non delatam ad ſuperiorẽ p ap.iudex, à quo appel-
latum eſt, propter hoc non tardabit executionẽ, nec iu
dex ap.iudici, uel ꝑti præcipiet, ꝙ non exequatur ſentẽ
tiam: quia quouſq; conſtat eum eſſe iudicem, de alijs ni
hil præcipere debet.s̃.de reſcri.dilectus, in ſi. nec ob.ff.
nil inno.ap.pen.l.j.alias.ij. ubi diciť, ꝙ q̃diu dubitatur,
uel quæriť, de ap.ſint recipiendæ, uel non, nil innouan-
dum: quia hic nõ quæritur, an ap.ſit recipienda, uel nõ:
ſed an cauſa ſit delata per appell. quod idem eſt, ac ſi
quæreretur, an ſit appellatum, ad hoc, infra de appel.
ut debitus ubi diciť ꝙ iudex appel. tũc demum proce-
det ad cognoſcendum de appel. ſi coram iudice, à quo
appellatum eſt, propoſita fuerit iuſta cã. appel.de qua
primo cognoſcendũ eſt, an appel.ualeat. de hoc enim be
ne eſt ſua cognitio.ff.de iud.ſi quis ex. bene tñ fatemur,
ꝙ hæc cognitio, an iuſta, uel probabilis ſit cauſa appel.
necne, uenit in illam cognitionẽ, an recipienda ſit il-
la appel. non illa, an ſit iudex in cã appel. & tunc forte
bene interim prohibebit executionem. ff.app. pen. l. j.
ſed illa exceptio, quòd nullam cauſam p̃fixit ſuæ appel.
pertinet

pertinct ad aliam cognitionem, an ſit iudex in cauſa. ap. a
alij.ꝯ. Et breuiter dicimus,ꝙ iudex ap.non debet uetare
priori iudici executionem,niſi partibus uocatis,& præ-
miſſa ſummaria cognitione,quod ex hoc probatur, ꝙ in
multis cauſis põt exequi.ff. de ap. re.l.ij. & per totũ.C.
quo.ap.non re.per totum.iudex tñ, a quo appellatũ eſt,
bñ facit,ſi abſtinet ſemꝑ,ex quo incipit cognoſcere, an
ap.ſit recipienda.ff.ap.pen.l.j. niſi in caſibus expreſſis.ff.
de ap.re.l.fi.& hæc uera ſunt ſiue ad Papã appelletur, ſi
ue ad alium.Itẽ ſiue corã deleg.à Papa,ſiue coram alio
hæc ꝓponantur.In cognitione aũt illius qõnis, utrũ ſit
iuſta ap.necne,prædicta nõ quærent:ſed tñ in app. ante
ſnĩam,an iuſta ſit cã ap.& uera, q̃ eſt ꝓpoſita.j̃.de app.
ut debitus.in ap.poſt ſnĩam, an ſit iniuſta ſnĩa.ii.q.vi. §.
7 ul.& de hoc nõ cognoſcitur,niſi à iudice ap. ¶†Itẽ no.ꝙ
aliqñ põt iudex,à quo appellatur,ſine culpa & pæna nõ
recipere ap.& tamẽ tunc nõ exequitur ſnĩam. tunc.ſ. qñ
non eſt certum iniuſtam ap.eſſe:iudex tñ uehemẽter cre
dat eam iniuſtã;& ſm hoc intelligitur.ff.de ap.re.l.ſciẽ-
dum:& in iſto caſu tñ non exequetur ſnĩam,licet.ap. nõ
recipiat:quia in ṕdicto caſu nihil interim innouandum
eſt.Sed op. nonne eo ipſo,ꝙ inferior nõ recipit ap.ſupe-
rior debet admittere.ff.de ap.l.ſicut? Rñ.& hoc uerũ eſt
ſi iudex,à quo appellaẽ, nullã ſui excuſationẽ aſſignat,
quare ap.non recipit,nec eſt certum cauſam ap. iniuſtã.
debet iudici,ad quem appellatum eſt,certã excuſationẽ
ſcribere,quare nõ recipit.ff. de ap.re.ſciendum. uel dic,
ꝙ põt eſſe,ꝙ non recipit ap.i.non appellabit: & tñ eam
exequitur ſnĩam;& ſic intelligitur.uel põt eſſe, ꝙ eam
non recipit:quia eã exequitur.hoc plenius habes in tex.
& glo.j̃.de ap.Romana.§.ſi uerò uocatis. ¶Donec] Lau.
dixit,ꝙ primi iudices exequentur ſnĩam, ſi a iudicibus
ap.eorum ſnĩa fuerit confirmata,ar.ff.de admi.tu.chiro
gra.ſ̃.eo.inſinuante,in fi.j̃.de appe.cum eccleſia,ut debi
tus,in fi.& hic Io.& Vin.contrarium dixerunt,ſ.ꝙ ſecun
di mandabunt executioni:quia certa ſcĩa principis facit
expirare iuriſdictionem ſupra de reſcri.cæterum præte
reà,ſi iudices caſſarent primam ſnĩam,poſſent, cogno-
ſcere de nouo uel à prin.C.de re.eorum.l.generaľr.§.&
ſi iudex præterea poſſunt addere ſnĩæ,& corrigere eam
j̃.de teſt.Raynutius,authen.de ſan.epi.§.ſiqs contra ali
quem.ff.ad Treb.ſiquis primo.C.de epi.audi.ſiquis liti.
j̃.de in integ.reſti.ex literis,in fi.ff.de his, qui no. infa.
furti,in prin.ergo oportet ꝑ ſecundos ſnĩam mãdari exe
cutioni:quia primi in eo,quod additum eſt, qũo execu-
tioni mandabunt,cũ ipſi non iudicauerint de eo ¶Co-
gnitio].ſ.utrum ſit iuſta eius ſententia.ff.de iud. ſi præ-
tor ſed de ueritate præcũ inquiret.xxv.q.ij.præſcriptio
nem. ſed etiam ſi proponeret per falſa inſtrumenta.la
tam. alii contra. de hoc no. infrà eod. cum in iure. &
de re iudi.de cætero [Iniuſtam] in executoribus crimi
nalium cauſarum,ſi ſcirent quenquam iniuſte damna-
tum,non conſulerem eis quòd in perſonam condemna
ti pænam imponerent,licet alij contradicant, arg.xxij.
8 q.v.cum miniſter. ¶†Iniuſtam] uel ex cauſa,uel ex ani-
mo,ſed tamen eſt iuſta ex ordine, & in rem tranſit iudi-
catam.nam licet mandatum iniquum eſt, tamen iuſtũ.i.
de rigore iuris introductum, ut executioni mandetur.
C.ut li.pen. l.ult. ſpontanea enim omiſſio appel. pur-
gat turpitudinem ſententiæ. Sed oppi. appellauit ite-
rum, & iterum,& ſemper portauit iniquam ſententiam
hic non poteſt dici, quòd omiſſio appel. purgauerit
turpitudinem ſententiæ: quia libenter appellaſſet, niſi
quia nõ licet iterum appellare.C.ne.li.inui.l.j.Sed cer-
te & hoc de rigore iuris introductum eſt, ut ſit aliquis
litium finis poteſt tamen [a] conque
ri de iudice,inſti.de ob.quę ex qua
ſi delic.in prĩ. ſic eſt & præſcriptio
iniqua;& tamẽ iuſta:quia à iure in
ducta,arg.tamen ꝯria ſunt.l. diſt.ſi
quis ṗpo.11.q.3. non ſemꝑ.23.q.j.
quid culpaẽ. ſed illa hñt locũ ex-
tra iudiciũ in præceptis iniquis &
iniuſtis. ſi aũt ſnĩa ſit iniuſta: quia
lata à non ſuo iudice, uel ſi per fal
ſas literas, uel alias ſubiaceat re-
tractationi per ap.in inte.reſti. uel
ſupplicationem, non exequetur ſu
perior,uel ꝑ ſnĩam.ff.de iud.ſi prę
tor.ff.de cõ.ca.d.l.ij.j̃.de re iud.te
nor. C.ap. pen.nil Inno. ꝑ totũ. C.
de pe.iu.qui.ma.l.j.C. de præci.im
pe.of.authen.q̃ ſuppli.attẽta tñ di.
illius authẽ.j̃.c.ꝓxi.hic adde,q̃ no.j̃.eo.cũ in iure[A re
ge]xviij.di ſi eṗs. ¶Puniat] ad intereſſe,ſi agatur ex edi
ctis,ne uis fi.ei,qui ad iu.ue.& de eo,per quem fa.l. ult.
ff.ne quis eum ui ex.ſi per aliũ.ſed certe hoc modo non
puniet:quia iſtæ actiones intẽtabuntur coram iudice or
di.non enim ſunt delegato commiſſæ infra eo.cum olim
dilectus.ſed id facit,ſine quo nõ poteſt ſuam iuriſdictio
nem perficere: quia hũc doloſum mulctabit.C.de ſpor.
l.ij.ſupra eo.prætereà,& no.ſuprà eo. c.j. ¶Tu dic & me-
lius,ꝙ iſtis edictis non tenetur pars,quæ procurat ma-
liciose abñtiam iudicis:ſed quæ ui. eximit partem: uel
cuius dolo factum eſt,ꝙ pars non ſiſtat[Ap.re.]Sed non
ne hoc põt.ſ.cõmittere app.re.ex ſuperiori decre. cũ ſit
auditor?Rñ.niſi eſſet datum de cõi conſenſu. uel iſte po
tius dicendus eſt iudex,quàm autor: quia à iure habet.
unde alias niſi in hoc caſu licitum non eſſet appellare;
& no.ibi alium caſum habes infra eo.cum.R.

EX literis patriarchæ Gra.& infra [expreſſam] ſupra
de reſcrip.cæterum infrà de confir.uti.c.bonæ.ff. de
lib.& poſthu.noĩatim.ff.ſi cer.pe.certum.ff. de ap.ſi ex-
preſſum.ff.de cõd.& de.nominatim.[Coerceri.] ſuprà c.
paſto.ſuper qõnum.ff.de of.eius,cui man.l.ul. ¶Expreſ-
ſam].ſ.de tenore literarũ primarum,& proceſſus,ſiquis
habitus eſt ꝑ eas infra de coha cle. ſuper eo.infrà de re
iud.inter monaſteriũ.neceſſe eſt.n. in hoc caſu expſſiſſi-
mam fieri mentionẽ,ſ.qñ priorũ iudicũ reuocatur iuriſ
dictio infra eo.ſignificantibus infrà de fo.cõpe.ex te.&
eſt hoc ea rõne:qa cũ reuocatio lr̃arũ dñi Papæ ſit odio
ſa,& ꝯ ius infra de ap.ut debitus,niſi ꝑ ap.fieret, p̃ſumiẽ
dñm Papam,ſi hæc ei notificata eſſent,ſ. tenor lr̃arũ &
ꝓceſſus ꝑ eas lr̃as non cõceſſiſſe,& iõ lr̃as non ualere.ſ̃.
de reſcrip.ſuper lr̃is ſed ubi ſuꝑ principali qõne primæ
lr̃æ impetrantur,licet in eis falſitas exprimatur,uel ue-
ritas taceaẽ:nihilominus ualent lr̃æ, & ꝓcedet iudex nõ
ſm tenorẽ lr̃arũ,ſed ſm iuris ordinẽ, ſeruata tñ diſtin-
ctione illius decre.quę eſt.ſ̃.de reſcri.ſuꝑ lr̃is.ad idẽ.C.
de diuer.reſcrip.p̃ſcriptione infrà
eo. ſignificãti. infra de foro cõpe-
tẽ.ex te.& hoc. ſ. ꝙ non ita exp̃ſsè
mẽtio de oĩbus hic eſt neceſſaria, ſi
cut in ſuꝑiori caſu,eſt ea rõne: qa
actoribus fauendũ eſt in princi.ff.
de iud.ſiqs intẽtione. Et intelligo
uerũ, ſi lr̃æ cõmittunt iuriſdictio-
b nem.ſi uerò [b] facerẽt executorem,
uel ẽt literæ eſſent de gratia, uel
etiam de alijs negocijs, non ua-
lent, niſi faciant mentionem de multis ſ̃ de reſcri. conſti
tutus infra de coha.cle.ſuper eo;puta de his, quibus nõ
dictis in tali forma literas non habuiſſet.Idem dico in li
teris etiam ſuper ap.impetratis:quia in eis non teneẽ fa-
cere mentionem niſi de cauſa appellationis, ſi ante ſen-
tentiam appellauit,ſi poſt de ſola app. quia præſumen-
dum eſt dñm Papã literas conceſſiſſe, & ſi ſciuiſſet, niſi
manifeſta ratio eſſet in contrarium, cum tales literę nõ
ſunt odioſæ,ſed notoriæ. imò plus uidetur, quia ſi non
fecerunt mentionem de ap.ualent literæ infra de app.
oblatæ[Interdicti]nũquid excommunicare poterit? Re
ſpon.ſic:quia cum iuriſdictionem habeat delega. ergo
& ad ſubdele.tranſmittit,cum non exceperit. ¶Impediẽs
ſ̃.e.ſi qñ contra,ubi dicit, ꝙ nunquam eſt reſiſtendum
dele.So.illud habet locum,ubi conſtat aliquem eſſe iu-
dicem.hic autem,ubi dicit ſe executorem:uel eum, qui
ſe fingit iudicem,eſſe iudicem.ad idem.C.de iure fiſ. ꝓ-
hibitum eſt,lib. x.uel dic,ut ibi no.& tñ uŕ, ꝙ hic archi.
non teneatur iniuriarum,ex quo ignoranter fecit. ff. ui
bo.rap.l.ij.§.ſi publicanus,quãuis teneatur ex quaſi ma-
le. inſtit.de ob. quæ ex male. in princ.hoc non fateor,
ut not.ſupra eod.cap.j. ¶Reuocatas.] not.quidam in
telligunt iſtam decre.quando excipiebantur contra pri
mos iudices cauſam alijs deleg. & ideo bene fecit ar-
chi.qui non fuit executus mandatum per primas literas
factum:quia iam ſibi innotuerat controuerſiam eſſe de
reuocatione literarum ſupra de reſcri. cum contingat.
immò iuſtè impediuit,ſi ad mandatum ſecundorum iu-
dicum hoc fecit, dummodo bene cognouerit per ſecũ-
das literas primas reuocatas,ut in prælle. decre. dici-
tur niſi enim exceptum eſſet, licet in ueritate reuocata
eſſet iuriſdictio,tamen teneret,quod ſit ab eo; ſicut de
procuratore diximus ſupra de reſcri.ex parte.D. ¶ Vel
dic,ut no.ſupra de reſcr. cum contingat. ubi no. ꝙ talis
iudex,de cuius iuriſdictione lis eſt inter litigantes, poſ-
ſit iuriſdictionem exercere,& qñ inter alios, alijs pla-
cet ꝙ hęc decr.loquatur,qñ nulla quęſtio,uel ambigui
tas agitabatur uel inter partes,uel inter iudices de re-
uocatione literarum:ſed iudices utriuſque reſcripti ꝓ
cedebant. nam tunc quorum procęſſus teneret, necne,
pendet ex reuocatione literarum, ut hic dicitur. & uŕ
hoc uerum in proceſſu,qui habetur contra alios, nõ con
tra partes.& quale eſt hoc,qđ hæc dicit.ſ.ſubdelegatio
alij facta,& a ſubdeleg.excom.in rebelles alios, nõ par-
tes promulgata.nam ſi partes contumaces eſſent, & nol
lent comparere coram quouis iudice prædictorum, ſen
tentia excommunicationis in eas partes lata teneret ra
tione dubij,ar. ſupra de reſc.ſuper literis infra de ap. cũ
parati, ſi duobus.ſed extranei,qui non ſunt partes, cum
non ſint de iuriſdictione eorum,comparere,uel eis obe
dire non tenentur,niſi in certis caſibus:ſed in principali
tenet proceſſus priorum iudicum, quouſque literæ re-
uocatoriæ præſententur infra de reſt.ſpo.audita. ſed ex
tunc facta oſtenſione literarum ſiue appelletur,ſiue nõ,
ex reuocatione literarum pendet,quorum proceſſus ua
leat,ut hic innuere uidetur. Alij tamen dicunt contra,
ſcilicet quòd tenet proceſſus habitus contra partes corã
reuocatis,niſi appelletur,ſed contra alios,non tenet,ẽt
ſi non appelletur,ut dictum eſt.

a ¶Poteſt tamen. Adde eundem Inno. in c.ſæpe,in fi.glo.magnæ infra de appella. qui latius hoc tenet, & in c.ſacro.infra de ſenten.ex Bar.in l.itẽ ſi res,in princi ff.de ali.iu.mu.cau.fa. & latiſſime per Alexã. de Imol. qui cõcordã tes allegat in l.i col. iij.uer.et iõ per iſtam glo.ff quod quiſq; iu. Pau.de Nea. in tract. ſindic.in uer. appellatio,col.ij. in prin.

b ¶ Si uerò. Vide Inn. in c. cæterũ ſupra de reſcrip. Qui uidetur innuere contrarium. Sed pro declaratione per Feli.in ca ad audientiam, el.ij.col.x. uerſ.fallit d.ſimo,& ue.ſi. ſequ. ſupra de reſcrip.

S V M M A R I V M.

1 *Nedum mandatum procuratorium, ſed & iuriſdictionis perit morte mandatoris,& mandatarij.*
2 *Nunquid ſi plures articuli contineantur in una litera contra unam perſonam,& ſuper una tantum,citetur,ſuper omnibus intelligatur perpetuata iuriſdictio?*
3 *Iuriſdictio legatorum ſedis apoſtolicæ durat etiam poſt mortem illius,qui legatum fecit.*

LIcet undique, & infra. [ſublatus] Idem dicen-
dum eſt,ſi cõmiſit cãm,quotiens contingeret eũ
abeſſe:quia ſi moriatur delegans inchoata iu-
riſdictione:nihilominus delegatus ſententiam feret, ar.
opti.ff.de uerb.ſig.mulieris.§.fin.& ſupra de reſcrip.ſci-
ſcitatus,argu.contra.ff.de lega.iij.fideicom. §. ſic fidei.
1 ¶ † Morte] non ſolum mandatum procuratorium, ſed
& mandatum iuriſdictionis perit morte mandatoris, &
morte mandatarij,ut hic inſti.man.§.rectè, & ſimiliter
morte litigatoris.ff.qui ſatiſ.cog.ſi deceſſerit. Contrà,
ar.j̃.de iud.quia v.ff.de fideicom.lib.cum uerò, alias cũ
quaſi,niſi ſit mandatum,ꝙ tñ poſt mortẽ impleatur. ff.
de man.ſi non remu.§.ul.lxiij.diſt.Adrianus, in ſynodo.
2 ¶ † Expirauit] ſi ſubdelegatus fuerit ſuper duobus arti-
culis,& ante mortem delegantis citauerit ſuper uno tñ
an ſuper alio ſit perpetuata iuriſdictio, an expirauerit
mandatum?Reſpon.quidam ꝙ ſi in una litera continen-
tur plures articuli ꝯ unam perſonam,& illa perſona ci-
tetur ſuper uno tñ,cum iuriſdictio ſit res indiuiſibilis;
ſuper omnibus intelligitur perpetuata ꝯ perſonam cita
tam,arg.ſ̃.de reſcrip.paſtoralis.§ j.ſed multi dicunt, qđ
non perpetuatur,niſi in eo, ſuper quo citatus eſt, quia
ſubdeleg. in citando ſuper uno tñ uidetur diuiſiſſe ſuã
iuriſdictionẽ, & citatus non tenetur rñdere niſi eo, in
quo citatus eſt. ¶Si autem ſimpliciter citatus eſſet,ꝙ ue
niret rñſurus,tunc ſecus uŕ,ar.ff.de ap.cum in una,ff. de
neg ge.nam & ſi ſerui.§.ſed ſi in uno. ff. de mino. etiam
hoc autem crederem,ꝙ licet citaretur una perſona in
reſcripto:quia ꝑꝑ hoc non perpetuatur ꝯ aliam perſo-
nam in eodem reſcripto expreſſam,ar.ſ̃ c.relatum. ¶De
hoc autem non dubitatur, ſi delegans moritur ante de-
clarationem gñalitatis,ſ.ꝙ perit iuriſdictio ſuper nõ de
claratis ſupra de reſcri.paſtoralis.§ ij.ar.ꝯ j̃.de offi.leg.
nouit. ¶Sed quid ſi deponitur,uel transfertur delegatus
ante,quàm ſubdelega.citet?perit iuriſdictio. ſupra qm̃.
abbas. ¶Alijs autem uŕ,& forte bene,ar. huius decr. ꝙ
durat ſubdeleg.& erit ſubdeleg.ſucceſſoris. & intelligo
ꝙ iuriſdictio ſubdele.perit morte mandatoris non ipſo
3 iure,ſed ope exceptionis. ¶ † Iuriſdictio autem legato
rum apoſtolicæ ſedis,& etiam aliorum credimus dura-
re prædictis rationibus etiam poſt mortem eius, qui eũ
legatum fecit.Si autem excommunicetur delegans, qui
totam cauſam delegauit,ꝑꝑ hoc nõ expirat iuriſdictio
delegati.& idem dŕ,etiam ſi partem cauſæ tantum com
miſiſſet.nam & tunc licet excommunicetur delegans,tñ
delegatus ꝓcedet in articulis ſibi commiſſis, ar. ad hoc
quia delegato commiſſa eſt iuriſdictio,quæ per excom-
municationem delegati non perit licet ſecus diceretur
ſi tantum miniſterium eſſet ſibi commiſſum,ar. infra eo.
quoniam,ff.de offi.eius,cui man.l.j.§.fi.nec obſtant con
traria:quia delegans poteſt ſoluere iudicium delegati,
qñ uult.ff.de iud.iudicium,& quia appellari debet dele
gans,ſupra e.cum ſuper.§.j.quia illa locum habent,ſi nõ
excommunicaretur delegans.ſed ubi delegans excom-
municatur,iam nec poteſt ſoluere iudicium delegati,
nec ad eum appellabitur:ſed iudex,qui eſt ſuperior dele
gantis,põt hoc facere. Secus autem dicerem in uicarijs
& officialibus illi enim ex quo domini eorum ſunt excõ
municati,ulterius nec ipſi de ſuo officio debent ſe intro
mittere ſupra de offi.uica.Romana.Ratio diuerſitatis,
eſt,

eſt,quia unum auditorium eſt domini, & officialis , uel
uicarij infra de ap. Romana [Iuriſdictionem] ſaltem ci-
tando. ſupra c.gratum [Demandata] nam ſi tantum ſuo
nomine citaſſet,ſecus dicerem .

SVMMARIVM.

1 *An teneatur iudex mandatum Papæ exequi, & non niſi eius literis.*
2 *Quando ſententiæ executio ſit differenda.*
3 *Sententia non debet executioni mandari,niſi prius ſuper appellatione cognoſcatur.*
4 *Non creditur ſententiæ delega. niſi commiſsionis literas oſtendat .*
5 *Id uerum eſſe præſumitur,quod in inſtrumento dicitur de perſonis,quæ in inſtrumento nominantur.*
6 *Licet oblatio inſtrumenti ſit de actis, non tamen eius tenor.*

CVm in iure peritus,& infra[Hæſitanti]idem eſt,
1 ſi partes hæſitent. † & licet hic non cogatur exe
qui mandatum,niſi uideat literas Papæ:ipſe ta-
men poteſt,& prudenter agit,ſi exequatur,etiam ſi lite-
ras non uideat,dummodò probata perſona ſit, quæ hoc
dicit 97.diſt.nobiliſsimus,& ſi pars appellet,ne exequa-
tur,niſi uideat literas,poteſt non audire.nam hæ appel-
lationes coram dele.non coram huiuſmodi executori-
bus ſunt faciendæ ſupra e.ſuper in minoribus tamen for
te parere debet,etiam ſi non uideat reſcriptum ; puta ut
compareat,infra de dila.c.ij.niſi eſſet nimis remotus, &
uilis perſona iudex. alij contra. ¶De mandato] & ſi pro
pter hoc ſententia excommunicationis ferretur in eum
non teneret,quia non habet iuriſdictionem in eum , niſi
ſit contumax uel rebellis,cum ſuper eum non habeat iu
riſdictionem,niſi propter acceſſorium,ut no.ſupra e.c.j.
& c.ſi quando.nec tamen iſte,cui mandatur executio,co
gnitionem habet ſupra e. paſtora-
lis. §. quia uerò , & poteſt petere
mandatum apľicum,ēt ſi pars[a] ad
uerſa nihil dicat ex officio ſuo.ſed
ſi alias dicatur,ſententia nulla,uel
etiam retractanda,ut no.ſupra eo.
paſtoralis, tunc ſuperior iudex nō
mandabit ſententiam executioni,
niſi prius de his cognoſcat . ff. de
iud.ſi prætor ſupra de man.prin.l.
j.& C.nil inno.ap.pen.per totum.
2 ¶ † Alij dicunt,& forte melius, ꝙ
propter hanc exceptionem,ꝙ ſen-
tentia non tenet, uel quia uult im
plorare officium iudicis ſuper ſen
tentia irritanda, non differt execu
tor executionem,niſi quando ex ꝓ
babili & neceſſaria cauſa fuit ab-
ſens condemnatus ; & ſic loquitur
ff.de iudi.ſi prętor.ar.pro his quia
ſi collatione uel inſtitutione facta
non eſt differenda executio infra
de ap.conſtitutus infra de conceſ.
præben.poſt electionem. C.de fal.
l.ij.infra de reſti.in integ.ſuſcitata
multominus differenda eſt executio ſententiæ , niſi ſup
3 hoc eſſet infamia infra de accu.accedens.¶ † Item ubi eſt
hoc ius,ꝙ lis mota impediat executionem ſententię? im
mò nulla talis exceptio impedit executionem ſententiæ
infra de in inte.reſti.ſuſcitata. C.de fal.l.ij. lex an. ff. de

a ¶ *Etiam ſi pars. Et ſic ſentit hic* Innocen. *quòd quomodocūque innoteſcit iudici de exceptione partis nō excipientis , iudex ex ſuo officio repellit aduerſarium.* Et talis *exceptio eſt in hoc priuilegiata,quod impedit executionē ſententiæ .* Ita *etiam refert* Cardin.*in conſilio xxix. incipien. iudex de iure iudicaturus , & colum. iij. uer.de nullitate.et illud conſilium habetur inter conſilia* Pe. *de* Ancha. *in conſilio ccviij. & quota eſt in ij.col.*

re iudi.ſi prætor,in fi.non contradicit, quia illud intelli
gitur quando abſens ex cauſa probabili appellauit a ſen
tentia contra eum quaſi ꝯ contumacem lata: & ſic com-
muni iure ſententia mandari non debet executioni, niſi
prius cognoſcatur ſuper appellatione uel expone aliter
ut no.de re iud.de cætero.Si autem ſubdito mandet ſiue
ſit ordinarius,ſiue delegatus,cui quantum ad executio-
nem ſententiæ omnes ſubditi delegantis intelliguntur
ſubditi, debet obedire, quouſque ſuperior cauſam, uel
negotium audiat, uel committat ſupra eo.paſtoralis. §.
prætereà,ſi tamen uериſimiliter proponeretur nulla uel
retractanda ſententia,debent conſulere illum, qui tulit
ſententiam,& expectare ſecundum mandatum,ar. ꝯ ſu-
pra ex literis ſupra de reſcri.cum contingat ubi dř,ꝙ nō
ſemper exequenda ſunt mandata delegati à ſubditis.
ſed illa loquuntur,quando eſt dubitatio de fundamen-
to,ſ.an habuit iuriſdictionem:quia tunc ſuperſedere de-
bet,arg.hic,ſecus autem,ſi conſtaret de iuriſdictiōe, ſed
dubitatio eſſet de alijs,puta quia nulla,uel iniqua dici-
tur ſententia,quia tunc ſemper ſubditi illam exequi de-
bent.idem eſt,ſi ſit appellatum,ſed nondum eſt a ſupe-
riore recepta appellatio,nec ſuper ea reſcriptum . nam
tunc propter dubium,nec eſt alius,qui inhibeat,manda
ri debet executioni ſed ſecus dicunt aliqui,ſi appellatio
recepta eſt a ſuperiore:quia tunc non mandabunt ſubdi
ti executioni,ar.ſ.de reſcri.dile.fi.T.& quia maiori po-
tius eſt obediendum xj.q.iij. qui reſiſtit, & de reſcrip.c.
cum dilecta.ff.man.diligenter.Si autem unus ordinarius
pari ordinario mandet executionem ſententiæ , qđ po-
teſt infra de foro compet.poſtulaſti.ff.de re iudica.a di-
uo.§.j.ſciret eam iniuſtam , uehementer & probabiliter
ſuſpicaretur,non mandabit executioni, ar.infra de offi.
4 ordi.c.j.ubi no.¶ † De mandato] hinc uř,ꝙ nullius de-
lega.ſententiæ creditur,nec aliqua executioni manda-
bitur,niſi oſtendat literas commiſſionis & eodem modo
non probet totum proceſſum, maxime eum, qui eſt de
ſubſtantia litis,ſicut eſt citatio litis conteſta.oblatio li-
belli,& quod qui litem egit,fuerit procurator, & ſimi-
lia,ut hic infra de proba.quoniam contrà, infra de fide
inſtrumen.cap.j.C.de man.prin.l.j.C. de arbi.l.ne in ar-
bitris.§.ſinautem . Et hoc quidam dicunt conſulentes
ita cuſtodiri literas commiſſionis,lit.conteſt.& ſimilia,
ſicut ipſam ſententiam , & hoc in deleg. ordinarij au-
tem ſententia ſemper executioni mandabitur , quia de
eius iuriſdictione conſtat infra de re iudic. ſicut nobis
ij.q.vj hoc etiam.ſed certe hoc quibuſdam non placet,
ꝙ ſemper quis teneatur omnia acta priſtina recenſere.di
cunt ergo,ꝙ ſi oſtendit ſententiam,& in ſententia dicit,
ꝙ pars,quæ executioni cōtradicit,fuerit præſens , in ſen
tentia,uel ſi inſtrumentum ſententiæ non dicat , ipſe ta-
men confiteatur,dicunt non audiendum ſuper his. ſcili-
cet ꝙ non fuit facta litis conteſta.uel alijs huiuſmodi eū
qui executioni contradicit, niſi onus probationis ſibi aſ
ſumat.¶Sed ſi opponas,contenditur retrò iudicium nul
lum , ergo etiam poſt ſententiam debet audiri infra de
procu. in præſentia.C.de procu.licet.Reſpon. eum au-
diendum poſt ſententiam,ſi uelit retrò probare cōmiſ-
ſionem factam non fuiſſe niſi lit.non conteſt. ¶Sed dices
negantis factum nulla eſt probatio.C.de prob.actor. Re
ſpon.hoc uerum eſſe, niſi præſumptio ſit contra negan-
tem, infra ut eccle.bene.ut noſtrum. C.de codicil. nec
condi.C.de do.inter uirum & uxo. l. etiam infra de pro
ba.poſt ceſſionem.ff.de proba.cum de indebito.iij.q. ix.
iudicas.¶ In his omnibus apparet propter præſumptio-
nem transferri onus probationis in negantem, arg.hic,
cum

cum præſens fuerit in ſnīæ prolatione, nec contradixe-
rit ꝑ defectum prędictorum,nec appellauerit,onus ꝓ
bationis in eum transfundere debet. quod dicimus eſſe
uerum:ſed ad maiorem ſecuritatem faciat eum iurare,
ꝙ commiſſionem,uel alia,quæ aduerſarius quærit,habe
re nō poteſt,arg ff. de fur.actione.C.de fide inſtru. cum
quidam.ſed ſi inſtřm ſnīæ non diceret, qui cōtradicunt,
fuiſſe præſentes ſed contumaces,ut dicebat iudex , uel
nullam mentionem faciebat de eo inſtrumentum ſnīæ,
poſſunt petere lřas commiſſionis,& lite.conteſta.nec in
cumbit ei onus probationis , quia omnia ſunt legitimè
acta,ſed actori.eodem modo,ſi per procuratoré litiga-
tum eſſet,& negaret,qui egit, ſuū fuiſſe procuratorem.
nam tunc non ſufficit literas commiſſionis oſtendere,ni
ſi oſtenderet procurationem,uel dño ſciente procurato
rem noīe eius agere,ut not.ſ.de reſcri. ex parte decani.
nam in his caſibus cum nō ſit in aliqua culpa,nec ſit ali-
qua præſumptio contra eum,probatio incumbit actori.
C.de proba.actor.¶Si uerò conſtet de procuratione, ea
dem quæram & dicam in procuratore, quæ dixi in do-
mino.non obſtat.j.de proba.qm̄ contra: quia illa habēt
tm̄ locum ante,quā ſnīa tranſeat in rem iudicatam.Alij
autem dicunt,ꝙ ſi in ſnīa ſcriptum eſt,condemnamus ta
lem procuratorem,oīmodò credendū eſt eum,ſ. procu-
ratorem præſentem fuiſſe,niſi euidentiſſimis rōnibus cō
trarium probetur,arg. C.de contrahen.ſtip. optimā , &
no.j.de teſti. Albericus, dummodo acta ſcripta ſint ſcđm
formam,quam habemus.j.de proba.qm̄ contra.ſed pōt
rñderi illam.l. optimam , ſpāles caſus continere ꝑ rō-
5 nem ibi aſſignatam.¶†Item habet
locum[a] .l.illa,ꝙ præſumitur uerū
eſſe quod dicitur in inſtrō de per-
ſonis,q̄ in inſtrumento noīant̄, quę
ſunt præſentes,Et eſt ad grauamen
eorum,non honorem;ut ſi dicatur
ſtipulans ſeruus. Item neceſſe eſt,
ꝙ ſint de principaliter contrahen-
tibus.nam ſi de teſte diceretur ali
quid graue nulla fides ei adhibere
tur,ar.ff.de pig. & hypo. fideiuſſo-
res.§.fi.¶Item ſi falſos ponat con
fines aliorum,non eis præiudicat.
& ſic de omnibus alijs , quæ inci-
denter in inſtrumēto dicuntur , niſi ſint talia,de quibus
ipſe tabellio ferat teſtimoniū de uiſu; ſicut qn̄ dicit actū
in tali loco,& talibus perſonis preſentibus,& tali die.nā
ſi in his inueniretur aliquod contrarium, caſſaretur to-
tum inſtřm,tanquam cui admixta eſt falſitas.ix.diſtin.ſi
ad.3.q.9.pura;& ſcđm hoc loquitur.l.optimam.¶Alij di-
cunt,ꝙ ſi non diceretur in ſnia dominū, uel procurato-
rem præſentes,ſiue abſentes , dūmodo in prima à facie
non appareat uiciata,poſt,quam tranſit in rem iudicatā
ſemper pro ea ſtādum eſt, niſi probet aliquod omiſſum,
quod ſententiam facit nullam.ff.de procu. in præſentia;
uel falſam.C.de fi.inſtru.ſi noſtris. ¶Alij tamen dicunt,
ꝙ ſecurius eſt,ſ.ꝙ neceſſe eſt prædicta , quæ de ſubſtātia
iudiciorum ſunt,uel originalia , uel publicata oſtendi.
nec ſufficit habere exemplatas in actis lřas Papæ,ſ. ꝙ ta
lis fuit procurator,uel alia hmōi: ſed oportet dicere no
tariū, qūo fuerunt exhibita iudici,
& parti. ¶Et tūc ſi poſtea pars[b] di
cat,nunquā fuiſſe iudicem,uel pro
curatoré,nō crederet̄, & ſi origina
lia ſint amiſſa, dūmodo p̄ſtet iura-
mentū,de quo dř.C.de fide inſtr.l

a ¶ *Item habet locum. Et ſic uerba narratiua non nocent niſi cōtrahentibus. Adde* Petr. *de* Ancha. *in conſi.cxlij. incip. clarior & breuior, & in col. iij.uerſi ex quibus, & in conſi.clviij. incip. rationes,quæ ſup rius col.fin.uerſi. nemo ad ſecundum.*

b ¶ *Si poſtea pars. Vide ad hæc dicta* Inn. Petr.*de* Ancha.*in conſi.xli.incipi.prima facie,col.q.*

vl.acta aūt,q̄ fiunt in iudicio,ſufficit in actis inueniri , ſi
dicat talis libellum porrexit,& talis litē cōte. eſt, & diē
apponāt,ſicut in inſtřis,in authen. de fi. inſtru.§. ulti. &
hæc oīa in ſnīa iudex ad maiorē cautelā ſcribere pote-
rit.& ſi ꝑ alium notariū ſnīa fiat,quā ꝑ quem facta ſunt
acta,iudex p̄cipiet illa acta aſcribi ſnīæ , & publicationi
auctoritaté p̄ſtabit.ſi aūt idē eſſet notarius,q fecit acta,
& ſnīam,ſine aliqua ſolennitate publicationis ſnīæ acta
6 ſubſcribet. ¶ † Et not.quod quando offertur in iudicio
inſtrumenrum procurationis,uel aliud ſimile,licet obli
gatio ſit de actis,non tamen tenor inſtrumenti.unde ni-
ſi alias ſolenniter publicetur , ſemper oportet oſtendi
originale:alij tamen aliter dicunt , & maximè poſt litē
conteſtatam, ar.ff.de ꝓcu.Pomponius.§. rati.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt in reſcriptis facienda uis de acceſſorijs , uel non acceſſorijs .*
2 *Iudices dele.non debent niſi de his , quæ in literis continentur, uel ſub eis comprehendi poſſunt cognoſcere .*
3 *An factum procuratoris noceat domino.*
4 *Sententia excommunicationis dele.lata ex cauſis ſibi non commiſsis non tenet.*

CVm olim abbas & cōuentus [nitebatur] mirum
uř,ꝙ talis petitio fuerit admiſſa. ubi non dicit,
nec agit de obligatione antea cōtingēte , ſed de
futura;& ſic eſt ꝯ.ff de iudī.nunqd,quéad.ff. de uſur.l.j.
§.j.Sol.hic non agitur,nec dicit agendum de obligatio-
ne futura:ſed datur ex gratia iudex, qui poterit cogno
ſcere de obligatione futura. & uidetur hoc committe-
re per has literas , quòd ſi ædificauerit,iſti delega. eum
ſicut de iure fuerit,ab ædificando & moleſtando prohi-
beant,& coram eis poterit agi de nunciatione noui ope
ris,& etiam alijs modis ſuper prædictis rebus . nec ab-
ſurdum eſt ad futuras lites dari iudicem, & ſub condi-
tione,ſcilicet ſi ædificauerit, uel alia . nam cum paria
ſint mandata iuriſdictionis , & procurationis.ff. de iu.
om. iu. & quia ſi mandatum procuratoris poteſt fieri
ad futuras lites , & ſub conditione.ff. de procura.l.iij.
ergo & mandatum iuriſdictionis ſimiliter. argu.contra
ſuprà de reſcrip.ſignificauit.poſſet etiam dici, quòd an-
te,quàm ædificet,poſſum agere negatoria, ut dicam,ne
go tibi eſſe ius prædicto in loco ædificare. Quidam ta-
men, quod non fateor,dixerunt,quòd ex quo facit ap-
paratum ad ædificium,quòd poteſt contra eum agere,
arg.ff.de polli.l.j.[Deponere] occaſione enim unius ar
ticuli ad alium obrepere non debent.C. qui leg. per.l.
vl.ff. de iureiuran.ſi duo.§.idem Iul.infra de teſ.de te-
1 ſtibus.¶†De damnis mentio] nobis uidetur , quòd mo-
dica uis eſt in acceſſorijs,uel non acceſſoriis : ſed in eo
tantum uis eſt,an id,quod petitur , poſſit comprehendi
ſub uerbis reſcri.imò plus uidetur, quòd ſi aliquis impe
trauerit reſcriptum,quòd alius iniuriatur ei ſuper fun-
do,ſimul poteſt agere rei uendicatione ad fundum, & cō
dictione ſine cauſa ad fructus perceptos ex fundo ante
litis conteſta.& etiam dicunt quidam, quòd ex eodem
reſcripto poteſt accuſare criminaliter.ſ.l.Iul. de vi, uel
alia huiuſmodi,quia hæc uerba patiuntur, & ſi expreſ-
ſiſſet,nihilominus literas habuiſſet. ſuprà de reſcri.ſup
lřis alii contrà,ar.pro eis ſupra de reſcri. ſedes. & dicūt
qdā,ꝙ per talia reſcripta nō pōt agi pro uindicta,ſed ad
rē familiaré proſequendam tm̄,niſi aliud expreſsè con-
tineatur in reſcripto.nec ob.ſcđm primos ſuprà de reſcri.
ſedes

edes.ubi dicitur,ꝙ de leuioribus negocijs eſt procedē
dum ad grauia:quia illud intelligitur,cum leuia expreſ
ſit;uerbi gratia,conqueſtus eſt de aliquo,ꝙ fecit ei fur-
tum,& quaſdam alias iniurias; per hoc reſcriptum non
2 poterit accuſare de homicidio. [Mentio.] † Iudices.n.
deleg.de alijs cognoſcere non debent,niſi de his,quæ in
literis continentur,uel ſub eis comprehēdi poſſunt;uer
bi gratia,ſi petiiſſet reſtōnem poſſeſſionis, potuiſſet &
de dānis occaſione illius ſpoliationis agere.ff.de ui, &
ui.ar.l.j.§.qui non ſolum.& ſi de contractu fiat mentio
in literis,petet intereſſe.imò plus dicimus,quod ſi in li-
teris appoſitū eſt,ꝙ ſuper nemoribus iniuriatur ei, poſ-
ſet agere de dānis datis & poſſeſſorio,& petitorio, ar.
infrà de cau.poſ. cum eccleſia.ff.de iud.ſolemus, &.l.ſi-
quis in.de his autem dānis,quæ poſt lī.cōte. data eſſent
ſuper rebus,de quibus agebatur,iudex ſemper ſuum of-
ficium exercebit,ut.ff.de ædi.ac. ædilis.§. item ſciendū.
ſi autem in alijs rebus & poſt lit. conte. damnum daret
pars parti,non habet ſe intromittere iudex,niſi impedi-
retur iuriſdictio iudicis,ut no.ſupra c.j. uel iniuria iu.
fieret.ij.q.vij.ſiquis ab.[Interlocuti] & malè.¶Ad ap-
pel.]uidetur,ꝙ hic dn̄s appellans non eſſet audiendus:
quia procurator, per quem litigauit, debuit appellare.
j.q.vj.biduum.R n̄.iō eum hic audiri appellantem: quia
ꝓcurator non tenebatur appellare:quia nō oberat dn̄o
ſi ꝓcurator nō appellabat:qa per omiſſionē procurato
ris appellationis nō pōt tacitè ꝓrogari iuriſdictio iudi
cis dele.de re ad rem:quia non expreſsè poſſet, ut no.s̄.
de cauſis.ſed ſi dn̄s,cū ſciuit appellationē omiſiſſe, tunc
ipſe tacitè prorogare ur̄;& hoc innuit hic [Cōuolauit]
& prudenter.niſi.n.appellaſſet, tacitè uideret̄ proroga-
re iuriſdictionē de re ad rem,quod pn̄t ff. de iu. de qua
re,in.§.j.& no.ſuprà eo.de cauſis & appellationis omiſ-
ſio turpitudinē ſn̄ię tollit.ff.de condi.ob tur.cau.l.ſi ob
turpem[Comparentē] & rectè:quia tutus erat appella
tione.[Intelligatur]non.n.creditur de illis cogitatū.de
aur.leg.ſi ita.ff.de tranſa.l.cū acqui.ff. de cōtrahē. emp.
Rutilia.22.q.2.ne quis.de tp̄e ad tēpus dixerunt quidā
procuratorem poſſe facere prorogationē. Alij contrà,
3 quod magis ur̄.¶†Protinus] factum enim procuratoris
non nocet dn̄o.C.de procu.ſi procurator, niſi expreſsè
conſentiat,uel taciturnitate,cū ſciat, & nō ꝯdicat.j̄.eo.
cor.ff. quod cum eo, qui in alium.l ult.ff.de inſti.ſed ſi.
in prin.ff.ad Mace.ſi filius.C.de inoffi.teſta.l.ii.j̄.de his,
quæ fiunt à præla.ſine conſenſu ca.c.ij j̄.de re iud.cām,
quæ C.qſio & qn̄ iud.l.ij.uel niſi in eo, quod ſibi cōmiſ-
ſum eſt.ff.de pac.reſcripto.&.l.ſequentibus : uel niſi ſit
generalis.ff.de tributoria,procuratoris.ſpālis enim ꝓ-
curator ad totam litem poteſt renunciare probationi ſu
per exceptionibus dila ſolutionis,ſi aliquā utilitatem in
de ſentiat dominus;puta ſi perſtitiſſet, eſſet condemna-
tus in expenſis.& idem credimus etiam, ſi poſſet renun
ciare probationi etiam ſuper perēptorijs : quia ex quo
cauſa cōmiſſa eſt ſibi &c.arg.ff.de iur.om.iu.l.ii.ſed non
poteſt renunciare expreſsè exceptioni: quia ſibi commiſ
ſum non eſt nec contra.ff. de pac.l. contra.§.ſi. quia ibi
loquitur de habente liberam adminiſtrationem.& intel
ligo, quod prædicta ſint uera, etiam ſi dominus ſciuit
exceptionem propoſitam,uel etiā ſi ipſemet propoſuit
imputet.n.ſibi,ſi malū elegit.ff.nau.cau.ſta.l.ſi.§. ſeruo-
rum.alii dicunt,ꝙ renunciare non pōt expreſsè? ſed de-
4 bitas probationes pōt omittere.¶†Ligatum] no. q̀ de-
le.ſi ferat ſententiam excōicationis ex his cauſis, quæ
ſibi commiſſæ non ſunt,non tenet excōmunicatio:ſecus
in ordinariis.11.q.3.c.1.non tn̄ hoc probatur hic : quia
non contingit:quia hanc exceptionem præceſſerat legiti
ma appellatio;uide no.in.c.ſi.de præben.

CVm olim magiſter.s̄.deleganti] ii.q.vij. accuſatio.
4.q.1.nulli[Aperire]no.non licere aperire literas
clauſas[Aperuit] & peccauit:ſed minus, q̃ ſi ſigillū fal-
ſaſſet:quia tunc grauius puniretur.j̄.de cri.fal. ad audiē
tiam;& grauius,ſi raſurā feciſſet in lr̄is ſupra de reſcri.
olim.[Suſpecta].ij.q.vj.biduum,in ſi.C.de rela.l.i.&.ii.
[Cauſam] licet enim non poſſet reprobare inſtrumen-
tum,quod produxiſſet,ſicut nec teſtes.4.q.§. ſi quis te,
contra tn̄ relationē dicere poteſt.2.q.vi. biduum, circa
ſi.& ſi hoc oſtēdiſſet,bene apparebat eum ſuſpectū, imò
falſarium & doloſum.[Eligendum] quem non pōt recu
ſare ſupra eo.ſuper quæſtionum.3.q.8. cuius in agendo.
[Acta] iſte non poteſt dicere,ꝙ illæ literæ,quas porta-
bat, nō eſſent ueræ literæ,licet ſigilla eſſent uiolata.ſed
bene poterat dicere, ꝙ ea, quæ erant ſcripta in literis,
non eſſent uera;ſicut ſatis probatur ex eo, quod præſu-
mitur.ubi dicit,ꝙ ēt ſi lr̄as integras exhibuiſſet, tamen
poterat probare cauſam ſuſpitionis,i. falſum in literis
contineri.

SVMMARIVM.

1 *An ex cautione de rato poſſit agi ad intereſſe.*
2 *Habens perpetuam impotentiam delegare non poteſt : ſecus ſi temporalem.*
3 *Contra confirmationes papæ non eſt aliquis audiendus.*

COram dile.ſi.[ratihabi.].C.de procur.l.j.De ra
to] ſine qua cautione audiendus non erit.j̄.de
1 procu.c.j.¶†Cauerat]hac cautione non pōt agi
ad intereſſe:qa eccleſia ut ſubiectio æſtimationē nō re-
cipit.& hoc petebat̄ hic ſed agit̄ ad expenſas litis.ff.rem.
ra.ha.ſi ſine.§.cum aūt ꝓcu.& ita patet,ꝙ aliqn̄ melius
eſt hr̄e cautionē de rato,quā lr̄as: qa ꝑ cautionē ſemꝑ
cōſequet̄ expenſas.uel certa pæna ꝓmiſſa fuit,ad quàm
aget̄,ar.j̄.de ar,tuas:imò & ad intereſſe,ar.eiuſdē decr.
[Fideiuſſoria]no.in cautione de rato noīe cautionis in-
telligi fideiuſſor.ff.de ꝓcu.ſeruū.§.ait p̄tor.[Sn̄iam]ſu
per ſubiectione eccl̄iæ[Eadē cā] .i.confirmatione ſn̄iæ.
2 ¶†Noluit] ſicut nec tenebat̄,licet poſſet.s̄. eo.ſuꝑ qōnū.
§.ſi duo;& hoc uerū dicimus.alii dixerunt, ꝙ ſi hēt ꝑpe
tuā impotentiā delegare nō pōt;ſi tꝑalem,pōt.ff.de ua.
mu.l.ul.alii dicunt,ꝙ ſi impotētia facti teneat̄, pōt com
mittere;ſed īpotētia iuris,nō.ſed ceſſante īpotētia iuris
ꝑ in integ.reſti.uel alio mō renaſcit̄ potētia cōmittendi
C.de cu.furi.l.3.cū aliis & hoc qdē cōfitemur, ꝙ cōmit
tere pōt:ſed dele.nō tenet̄ reciꝑe ſubdele. ¶ Per alios]
hoc hēt locū,ubi tm̄ duo dele.ſunt,& cū clauſula p̄dicta
ſ.ꝙ ſi ambo &c.natura ſi tres eſſent dele tunc poſſet in-
teruenire caſus,ubi ſic exponendū eſt, nō poteſtis inter-
eſſe ꝑ uos,uel ꝑ alios.nā ſi tertius ſit mortuus,uel alias
excuſatus legitimè,unus ex duobus ēt alio inuito pote-
rit cōmittere uices ſuas ſupra eo licet.j̄.eo.c.ſi.§.j. & ſic
tunc intelligitur,nō poteſtis intereſſe ꝑ uos,uel ſubde-
le.Rō aūt diuerſitatis ſatis patet:qa cū tm̄ duo ſunt del.
nunquā pōt uenire ad eum caſum;ꝙ alter ꝑ aliū poſſit
cognoſcere de cā dele.ſed ubi ſunt tres,pōt euenire, ut
in caſu prædicto.tn̄ nec tunc ſemꝑ ꝑ aliū poteſt cogno-
ſcere:ſed tūc tm̄,qn̄ tertius excuſatur,& tm̄ penes duos
remanet iuriſdictio[Confirmauit] quia ex parte eccle
ſiæ.ſ.M.hæc petita erant. contrarium ex parte eccl̄iæ.ſ.
Agathæ.alias.n.ſn̄iare non potuiſſet,ut no. infrà eo.lcū
3 contingat.¶†Confirmamus] contra huiuſmodi cōfirma

tiones dn̄i Papæ,quæ fiunt cum cauſæ cognitione, non
eſt aliquis audiendus,nec pōt aliquis iudex cognoſcere
ſine ſpeciali mandato Papæ j̄.de confir.c.j.&ij.

CVm.R.cano.Genuen. [ſocij] hic habes, ꝙ ſi cano-
nicus pro canonico detur iudex,recuſatur ut ſuſpe
ctus ſupra e.inſinuante 3.q.v.accuſatores.¶ Ap. re.] no.
ſpeciale,ꝙ dele.cauſam committit ap.re.ſimile s̄.e.paſto
ralis,in ſi.ſed hic decre.cōtinet gratiam. ius enim eccle
ſiæ eſſet.ꝙ hanc exceptionem inimicitiarum propoſuiſ
ſet coram dele.& niſi admiſiſſet,appellaſſet infra de ap.
ut debitus,ſed tanquam uir prouidus in uno prouidit
laico, ſcilicet quòd reuocaretur iuriſdictio huiuſmo-
di, & in alio, canonico,quòd ad eius uoluntatem fieret
commiſſio.Inno.

SVMMARIVM.

1 *Reuocandi ſunt teſtes ad concordiam, quando agitur, an quis appellauerit ante,uel poſt ſententiam excommunicationis.*
2 *Confeſſio partis ualet contra ſe,ſed pro ſe non.*
3 *Excommunicatio ad hoc,ut plenè ſit iuſta,& quod differatur abſolutio excommunicati,oportet cauſam abſolutionis non ſolum eſſe rationabilem,ſed & manifeſtam fuiſſe excommunicatori.*
4 *Poteſt aduerſarius impetratis literis ſuper confirmatione ſententiæ agere de infirmatione.*
5 *Non infirmet iudex ſententiam,ſi reus de iure ſuo, nec etiam actor probet.*
6 *Quando actor non probat affirmatiuam,tunc fingitur probata negatiua.*

CVm contingat interdum [uel alias]In una lite-
ra non admitteretur aliquis,qui utrunque dice
ret,ſ.& ſe poſt ap. excommunicatum, uel alias
iniuſte,cum debeat proponere certum,& non ſub diſiun
ctione,niſi forte ignoraret tempus excommunicationis
nam fortè excommunicator fecit priuatè, & ſcire nō po
teſt,an ap.præceſſerit excommunicationem, uel è con-
uerſo:quia tūc admitteretur.ff.quorum leg.l.j. de in in-
te.reſt.conſtitutus[Impendant]hoc habet locum,quan-
do iniuſtè excommunicauit[Denuncient] hoc habet lo
1 cum,qn̄ poſt ap.excōmunicatus eſt.¶ † Poſt appel.] Suꝑ
fluum ur̄ recipere teſtes ſuper hoc,an appellauerit ante
ſententiam excommunicationis,uel poſt:quia ſic per te
ſtes ad concordiam reuocandi ſunt,ſ.ut ap. præceſſerit,
& ſecuta ſit excommunicatio,ut infra de teſti. cū tu. ſed
Reſpon.non eſſe ſuperfluum:quia forte teſtes ep̄i dicent
excommunicationem præceſiſſe ap.nec ex parte excom-
municati apparebunt aliquæ probationes, ꝙ præceſſit
2 ap.¶ † Sed dices,ſicut inter teſtes utriuſque partis faciē
da eſt concordia,ita inter teſtes unius partis, & confeſ-
ſionem alterius,qđ non fateor:quia confeſſio partis ua
let cōtra ſe,ſed ꝓ ſe non.ff.de inter.ac.de ætate. uel po
tes dicere illam concordiam non eſſe faciendam,niſi uel
pares ſunt probationes : uel dicas non eſſe recipiendas
utraſque probationes ſuper hoc,an præceſſerit excom-
municatio ſententiam,uel è conuerſo:ſed ſuper hoc, an
3 ſit appellatio legitima,necne. ¶†Iu
ſte] .i. ex iuſta [a] & uera cauſa. ſed
non tunc manifeſte excommunica-
tori,quando ipſum excommunica-
uit.ſed modo coram ſuperiore iu-
dice,a quo petitur abſolutio, ex-
communicator uult oſtendere, ꝙ
pro uera & iuſta cauſa ipſum excō
municauit;quod non ſufficit: quia oportet,ꝙ ad hoc ꝙ
plenè iuſta ſit excommunicatio,& ꝙ differatur abſolu-
tio excommunicati,ꝙ cā excommunicationis non ſolū
ſit rationabilis,ſed ēt ꝙ fuerit manifeſta excommunica
tori infra de ſen.ex ſacro.§.j.de uer.ſig.cum olim. ſi au-
tem cōtrarium dicere uelles,ſ.ꝙ exceptio manifeſtę of-
fenſæ non impedit abſolutionem, expreſsè eſt ꝯrium s̄.
de reſcri.ab excō.in ſi.ubi dicit,ꝙ hæc cognitio,ſ. an of-
fenſa ſit manifeſta necne,relinquitur illi,a quo petit̄ ab-
ſolutio.¶ Indigeat]tanquam excommunicatus,uel ante
legitimam ap.uel poſt ap.illegitimam. ſed dicunt aliqui
ꝙ obtenta forma libelli,quę hic ponitur,ſ. peto ſenten-
tiam excommunicationis in me poſt ap. legitimam latā
pronunciari nullam,non poterit iudex pronunciare ſuꝑ
iniuſta excommunicatione, ſi eam iniuſtā inueniat uel ꝯ
ſed tm̄ ad eum ſpectat,ut pronunciet ſententiā eſſe nullā
ex ea cā,ſ.quia lata eſt poſt ap.legitimam:uel ſi hoc non
fuerit probatum,non iudicabit eum excommunicatum
iuſte,ſiue iniuſtè,quia non fuit petitum: ſed tantum iudi
cabit,non probaſti ap.legitimam.quare non pronuncia-
mus excommunicationem non tenere.ſed ſi ageretur ꝯ
aliquem petendo eum denunciari excommunicatum, ſi
non probet excommunicationem,abſoluet reum ab im-
petitione actoris.ff.de ex.rei iu.ſi mater.§.eadem,& §.&
an eadem,& § actores j̄.de ſimo.licet Heli.& ſm̄ hoc ex
pones, apparebit, præſumptiuè, utrum ſit excōicatus,
an non,non in iudicio,ut ſententiet̄ ſuper hoc.uel potes
dicere,ꝙ non pręſumptiuè tm̄,ſed uere apparebit,an in
digeat abſolutione,necne.nam cum hic ſ.in primo libel
lo confiteatur,ſe eſſe excōicatum,licet adijciat poſt ap.
& hoc non probet,reſtat ex confeſſione eius, ꝙ abſolu-
tione indiget,ſaltem quo ad forum eccleſiæ.hoc tamen
ſcias:quia ſi poſt petierit abſolutionem iuxta formā ec
cleſiæ,non negabitur, ut j̄.ſequitur. item dn̄t quidam,
ſed non placet: quia ſi ſolummodo petitur ſententia ēt
alia præter ſententiam excommu
nicationis ꝯfirmari,nō poterit ſen
b tētia infirmari.¶Eſt ergo ſanū [b] cō
ſilium,ut ſi unus petat confirmari,
alius petat infirmari. hoc nō uide
tur mihi ſanum conſilium. immò
ſi ab una parte detur libellus, in
quo petit ſententiam, uel electio-
nem confirmari,uel infirmari, iu-
dex de facili non debet admittere libellum alterius par
tis,in quo petat ꝯrium primæ petitionis:quia poteſt ob-
eſſe,ſi ꝯriæ ſententiæ ferrentur ſuper diuerſis libellis,
qđ poſſet de facili fieri,& maximè ſi poſt li.conte.& ma
xime poſtquam multum proceſſum erat in cā, & iam de
ea conſtaret,reciperetur p̄dictus libellus primo contra
dictorius.prodeſſe aūt alicui nunquam pōt,quia in cā,q
agitur per primum libellum,poterit probare,quicquid
poſſet probare,ſi ꝯdictorium libellum daret.ff. de prob.
circa & hoc j̄.no. ¶ Sed quid dices ſm̄ eos, ſi ſine cauſæ
adiectione petijt infirmari ſententiam?nam omnem cau-
ſam,& omne ius in iudicium deduxiſſe uidetur C.de an.
exce.l.ul.& ſic ur̄,ꝙ tunc,ex quo non ſeruatur ei aliqđ
remediū, ꝙ poſſet ſententia ferri ſuper confirmatione.
ſed ipſi reſpondent,licet hoc totum ius ſimul deduxerit
in iudicium;tn̄ ſi unam tm̄ cauſam fuerit proſecutus,nō
præiudicat ſibi,quin ex alijs cauſis agere poſſit.C.de iu
dic.licet ff.de iudi.habebat. ¶Vel ponamus, ꝙ ulterius
agere poſſit ex aliqua cā:tamen poteſt eſſe uerum,ꝙ di-
cebat ille,qui petebat infirmari ſententiam,licet in pro-
bationibus defecerit,ij.q.vj.plerique,& nō benefaceret
iudex

a ¶ *Ex iuſta. Adde Bar.in l.multū.ff.de cōdi.et de.qui all.Inno.hic,et refert ēt Fely.ī c.eccleſia ſāctæ Maria,col.7. uer. x. ſuprà de conſtitu.*

b ¶ *Eſt ergo ſanum. Petr.de Ancha.refert hoc, & ſequitur in conſil. cxlvi.incip. in prædicta d.col.j. circa ſi.*

iudex,qui ſuper ea.ſ.confirmatione ſententiam ferret,&
maximè cum non ſit petita.decr.autem iſta non contra
dicit:quia non dicit probationes recipiendas ſuper con-
firmatione,quę non fuit petita:ſed ſuper infirmatione,
4 quæ petita eſt. ¶† Item nõ ob.de ap.oblatæ.ubi dř,quòd
impetratis literis ſuper confirmatione ſñiæ põt aduerſa
rius agere de infirmatione. Reſpon.ꝙ illa decre. melius
facit pro,ꝗ contra.nam & ipſi fatentur, ꝙ impetratis hu
iuſmodi literis etiam aduerſarius põt agere de infirma
tione,qđ illa decre.dicit.alij dicũt melius,ꝙ petita con-
firmatione ſñiæ excommunicationis,aduerſarius pro ſe
in ꝯrium nulla petitione data poteſt inducere probatio
nes ſuas,& fertur ſententia pro reo, ſi probauerit cãm,
quare infirmanda ſit;& dicet iudex, infirmamus talem
5 ſententiam.¶ † Si uerò nihil probaret reus de iure ſuo,
nec etiam actor, tunc non infirmabit iudex ſententiam:
ſed tñ abſoluet reum ab impetitione actoris; & hoc ſa-
tis hic expreſſe dicit,ar.ff.de iureiu.ſed & ſi po. §.j. ff. de
proba. circa hoc plus placet, ꝙ ſiue quis petat ſñiam ꝓ
ſe latam confirmari, ſiue petat ſententiam ↄ̃ ſe latã in-
firmari.¶ Item ſiue ſit ſententia abſolutionis rei,ſiue cõ
demnationis rei,ſi liquet iudici ad plenũ de ueritate, ſi
ue per confeſſionem,ſiue alio modo, ſecurè cõfirmet eã
iudex,uel infirmet.ſed ſi non conſtet ſibi melius eſt,ꝙ eũ
tantum abſoluat tam ab obſeruatione iudicij, quam ab
impetitione rei;de hoc no.de confir.c.ij.¶ Item dicimus
arg.prædictarum legum,ꝙ qñ petitur ſententiam nullã
nunciari ex certa cã,puta quia lata ſit poſt ap.legitimam
ſi aduerſarius uult ſententiam probare tenetur,qa nulla
appellatio præceſſit:uel ſi præceſſerit illegitima, admit
tendus eſt.ſed ſi ex alia cã uellet probare cauſam, nõ te
nere,puta quia non fuit iudex,qui tulit ſententiam,non
eſt admittendus.quod ſic probo,quia etiam ipſe, qui de
dit libellum,ad hoc probandum,ſ.qđ ex alia cã eſt iniu
ſta excommunicatio, non eſſet admittendus. imò ſi fer-
retur ſententia ↄ̃ eum,uel pro eo,hoc nõ obſtante, ꝙ
ſuper hoc ſententiatum eſt,iterum poſſet ex alia cã age
re,& multofortius non poteſt inducere probationes ſu-
per iuſta,uel iniuſta excommunicatione, niſi ſuper hoc
in modum reconuentionis porrigeret libellum:quia ſi-
6 bi de iure negari non poſſet. ¶† Sed op.ſecundum hoc
uř,ꝙ nunquam ſit facienda differentia in ſententia pro
reo ferenda:quia ſemper fingitur probauiſſe: quia nega
tiua aliter probari non poteſt,niſi quia fingitur probata
ex quo actor non probat affirmatiuam,reſpon.quòd ma
gna eſt differentia in prolatione ſententiæ,ut dictum eſt
quia licet ſufficiat reo,ꝙ actor non probauit, ꝗtum ad
hoc,ꝙ abſoluatur,ſecundum ꝙ prędictum eſt:non tamẽ
ſufficit quo ad hoc,ut iudicetur contrarium,ſ.ſententiã
confirmandam,uel rem ſuam eſſe, niſi hoc probauerit.
de hoc autẽ no.infra de reſti.ſpo.ex cõqueſtione.uel po
tes dicere,ꝙ in cauſa appellationis, ubi non eſt neceſſe
dare libellum,& ubi ex prioribus actis proceditur,peti-
ta confirmatione ſententię proceditur etiam ad infirma
tionem. & hoc ſatis expreſſe habeť auť.de his,ꝗ ad iud.
§.uolumus.& dicunt quidam idem,ubicunque implora-
tur officium iudicis,ſiue ſit in integ.reſt.ſiue petitio ab-
ſolutionis. nam ſi petatur in integ. reſti. etiam ſi danda
non ſit in integ.reſt.quia non tenuit ipſo iure geſtum,ſu
per quo petitur reſtitutio;tñ iudex,à quo hoc petitur,
aliter prouidebit non ſententiando: quia de hoc actum
non eſt:ſed prouidendo,etiam ꝙ geſtum eſt, ſuper quo
petebatur reſtõ,non obſit agenti,& non proſit reo, & ita
præcipiat reo agere,ac ſi illud geſtum non interueniſſet
ff.de mino.uerum.§,ex facto.nam officium iudicis latiſſi
mè patet:ſed hoc non placet rõnibus ſupradictis.[Eius]
excommunicatoris,uel excommunicati ſimpliciter.i.ita
ꝙ non obijciatur ſibi,ꝙ intolerabili errore expreſſo ſit
excommunicatus.non.n.proſequitur hic tertium caſum
[Audiendus] niſi uellet probare ſe pro manifeſta offen-
ſa:uel quia non paret rei iudicatæ excommunicationis
ſententiam protuliſſe ĵ.de uer.ſig.ex parte,& c.ſe.[Im-
pendenda]dummodò ſatisfecerit. ¶ Abſoluendum] ab
ipſo delegato,uel potius remittendus eſt ad excommu-
nicatorem,etiam ſi in literis contineatur,iuxta formam
eccleſiæ abſoluas,ad excommunicatorem remitti præci
piatur.& hoc ea rõne,quia delega.ea ratione,qua dele-
gans, procedere debet ſupra de reſcrip.ſuper literis. no.
quòd poſt abſolutionem excommunicatus aget cõditio
ne ex hac decr. ꝙ decernat excommunicationem iniu-
ſtam,& excommunicator etiam agere poteſt,ut decerni
tur excommunicatio iuſta,ut hic apparet; & hoc ipſum
ſatis colligitur ĵ.de ſen.exc.ſacro:uel ſuper hoc ipsũ im
plorabit officium iudicis.

SVMMARIVM.

1 *An committatur, quod eſt meri imperij.*
2 *Omnis alienatio interdicitur coadiutori.*
3 *Committens ſimpliciter uices ſuas,totum committere uidetur.*
4 *Spoliatus ſicut ante reſtitutionem accuſari non poteſt,ita nec de eius criminibus inquiri.*

VEner.fr.n.archiepo [plenarie] ad mobilia & im
mobilia,Et etiam fructus.3.q.2.c.2.&3.infra de
1 reſ.ſpo.grauis[ſuſpectus] † hoc eſt meri imperij
& tamen committitur.ſm l.autem ſecus eſt.ff.de of.eius
cui man.l.j.qđ aũt eſt mixti impij,cõmittiť ſ̃.e. ex lite-
ris.ſiľr & ꝙ eſt iuriſdictionis ĵ.e.c.ul.[Coadiutorem]7.
q.j.ſcripſit,quamuis.& hoc ꝙ datur hic coadiutor ex ꝓ
uiſione fuit forte: quia hic eps per laicalem potentiam
erat electus.unde etiã poſt probationem ſuſpitionis non
debet amoueri pœnitus ab adminiſtratione:alias autem
de iure communi eſt,ꝙ ſuſpectus de dilapidatione amo
ueri debet pœnitus ab adminiſtratione infra de ſymo.li
cet 3.q.2.quia.¶ Vices] ſola commiſſio del. etiam ſi ſub
dele. conſentiat expreſſè recipere delegationem. tamen
ſi res eſt integra,puta,quia ſubdele.non proceſſit ad ci-
tationem,uel aliquod aliud,deleg.ſi uult, põt reuocare
delegõnem,& ſi moritur ſubdel.re integra,dele. reaſſu
meret cãm,ar.ſ̃.e. licet; & ſic iudicauit Papa Inn.III.
¶[Conſilio] .i.conſenſu. ad officiũ.n.eius pertinet prohi
bere malam adminiſtrationem,& curã adhibere,ut bo-
na fiãt.7.q.j.quia ſuper.ſecus eſſet ſi nõ dareť ei officium
coadiutoris:quia tunc ſufficeret eius cõſilium requiri.
ff.de adm.tu.pater,& no.ſupra de ele.cum in ueteri.ĵ.de
2 ac.c.ult. ¶†Alienationis.] No.coadiutori interdici om
nem alienationem; & idem intelligo de uiſitatore, & eo
cui commendatur eccleſia, de qua not.ſupra de ele. du-
3 dum.eccleſia Romana. ¶†Vices] no.ſimpľr committen
do uices ſuas in totum committere uř,de hoc no.ſ̃.e.ſu
per quæſtionum,§.ſi du.[Contra mãdatũ]item no.ſi or
do non ſeruatur caſſari proceſſum,ſ̃.de reſcr.cũ dilecta;
& intelligitur de ordine,qui ſtudioſè ſeruari mãdať. ff.
4 man.diligen. ¶ † Ad inquirendum] No.ſicut ſpoliatus
non poteſt accuſari ante reſtitutionem, ita nec de eius
criminibus inquiri iij.q.ij.c.j.& ij.& iij.per totum [Su-
ſpectus] quamuis reſponderi poſſet non caſſatam, quia
iniuſta,ſed quia contra formam mandati; ſimile ſ̃.de re
ſcr.cum dilecta [Functus] ſ̃.e.in literis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Viduæ an ſint de foro eccleſiæ.*
2 *Miſerabiles perſonæ an ſint ſub eccleſiaſticis iudicibus, & quid ſit ſpeciale in miſerabilibus perſonis, in nume.3. & uide in nume. 4. & 5.*
6 *Error facti, ſeu iur[is] impedit prorogationem.*

SIgnificantibus M. [mentiens] non frandulen-
ter,ſed ſimplicitate ducta. aliàs n.ſi fraudem
feciſſet,etiam ſi dñs nollet de ea facere iuſti-
tiam; tñ illę literæ poſſent elidi ꝑ exceptionẽ
doli in impetratione cõmiſſi.ſ̃.de reſcr.ſuper literis.ubi
aũt ſimplicitate facit, quãuis in hac forma non habuiſ-
ſet lřas. ſed illa, ꝙ prius dñs requireret; tñ dño requi-
ſito ꝓcedent iudices dele. ut hic.ĵ.de fo.cõp.ex teno. &
no.de hoc.ſ̃.e.ex lřis. uel potes dicere,ꝙ lřæ non ualẽt,
niſi dñs eorum fuerit reqſitus. nã non eſt iudicis hmõi
dele.dicere,vade,& primò ꝓſequere ius tuũ coram iu-
dice ſeculari; & ſi ipſe nõ fecerit,ego faciam. ſed ipſe ꝑ
ſe prius debet inſtare, & poſt inſtãtiam, & denegationẽ
1 ad auxiliũ eccľiæ ueniet. ¶†Iuriſdõnem] no.uiduas nõ
eſſe de foro eccľiæ.ĵ.de fo.cõp.ex tenore, niſi quãtum
ad hoc,ꝙ ꝓpriis iudicibus non facientib.eis iuſtitię cõ-
plementum,eccľiaſticus iudex faciet.ĵ.de fo.cõp. ex te-
nore,ar.83.diſt.deſolatos,& c.j.88.diſt.epiſcopus Gu.&
ſi ſuus iudex incipit ei iuſtitiam facere,nõ eſt iudicis ec-
cleſiaſtici dicere, da breuiores terminos,uel ſentẽtiam
pro muliere: ſed tunc põt procedere ad cognoſcendum
iudex eccleſiaſticus, qñ primus dñs expreſſè dicit ſe iu-
ſtitiam ei non redditurum: uel alias eſt notoriũ,ar.ĵ.e.
ſtatuimus. ſed ſi ſuſpectus eſſet de malicia, dicunt qui-
dam,ꝙ ſibi poſſet pfigi terminus,infra quem procedat,
ar.ĵ.ꝗ ſi.ſint leg.cãm,lator.ĵ.de reſt.ſpo.frequẽs,uel ad
minus ut incipiat ꝓcedere. alij tñ ↄ̃dicunt. ſed ſi uiduæ
eſſent pauperes,ſicut cęteri pauperes,etiam nõ negligẽ-
tibus dñis,uel iudicibus ſuis,non tñ de oppreſſione eo-
rum,ſed etiã de aliorum iuribus pñt conqueri eccleſiæ.
24.q.3.ſi qs de potẽtib.ĵ.de uer.ſig.ſuꝑ qbuſdã. imò de
expoliatione pñt ↄqueri,etiam ſi ſint diuites, aliis iudi
cibus ordinariis omiſſis.ĵ.de fo.cõp.ex parte.idẽ intel-
ligimus de peregrinis oĩbus,ꝗ ſunt de foro eccľiæ quo
ad res,quas ferũt,& iniurias,& ↄ̃ctus, ꝗ in peregrinatio
ne fiunt.24.q.3.ſi qs Ro.& c.ſeq.idẽ ẽt de mercatorib.ſi
in teloneis,i.leolis,uel pedagiis grauenť, ut in eiſdẽ c.
idẽ in libertis in eccľia manumiſſis, uel eccľiæ cõmen-
datis, & ↄfugientibus ad eccľiam.C.de his,ꝗ ad ec.ↄfu.
87.diſt.eos ꝗ,& c.ſeq.idẽ in pœnitentib.11.q.q.1.aliud.
idẽ de officialibus ſuis, & ruſticis, & filiis, & liberis, &
uxore,& ſeruiẽtib.ff.ad munici.ad ſupra.12.q.2. eccle-
ſiarum.ff.de iu.om.iu.cũ quædã.C.de epis.l.j.& ij.79.di
ſtin.iudicatum. pupillorum aũt & orphanorum cauſas
audiet eccleſia negligẽte iudice ſeculari eis facere iuſti-
tiam,etiam ſi ſint diuites,ſicut de uiduis diximus. 87.di
ſtin.deſolatis, in religi.idem in ſenibus, 87.diſt.c.j. idẽ
de quibuſlibet libertis,& nõ eccleſiæ cõmendatis. 87.di
ſtin. liberti. nam oẽs hi miſerabiles perſonæ dicuntur,
quorum oĩum curã eccleſia habere debet. 87.diſt.c.ult.
idem in expoſitis.87.diſt.c.ult. idem in cæcis,& mutila-
tis mẽbris,& leproſis, & captiuis, & debilibus. & diuti-
no morbo fatigatis.C.qñ inter pu.l.j. infra de cenſi. li-
cet, & furioſi,infra de reſt.ſpol.c.j. C.de epi.au.iudices.
nam miſerabiles ꝑſonæ ſunt, ꝓ maiori autem parte p̃-
dictæ perſonæ. ſi ſint diuites coguně ſub iudicibus ſuis
ordinariis rñdere,ſi uolũt ſibi facere iuſtitiæ cõplemẽ-
2 tum.ĵ.de fo.cõp.ex tenore. ¶†Item dicũt quidã, ꝙ ſi qs
vult tales miſerabiles ꝑſonas ↄuenire ſub iudice ſecu-
lari,uel ordinario,ꝙ unquã poſſunt excipere, ꝙ debeat
ſub eccľia eſſe;ſed ſi in iudicio,uel ẽx iudicium grauenť
iniuſtẽ, tũc poſſent appellare ad eccľias, uel ẽt ſuos ad-
uerſarios ꝑ ſimplicem ꝗrimoniã ↄuenire coram eccľia.
87.diſt. libertos.§.libertis. & nos quo ad appellationẽ
nõ credimus eos uerũ dicere:quia ſi eſt appellandũ gra-
datim,fieri debet ut à ſeculari iudice ad ꝓximũ ſecula-
3 rem iudicẽ ſuperiorẽ appelleť.2.q.6. anteriorũ. ¶†Sed
obiicies, qd eſt ſpãle in miſerabilibus ꝑſonis, cum etiã
oĩbus eccľia debeat reddere iuſtitiam, ſi iudices ſecu-
lares ſunt negligẽtes.ĵ.de fo.cõp.licet? rñ. horum ſim-
plicem querimoniam aliqñ eccľia audit,etiam nõ reꝗ-
ſitis dñis,& ſemꝑ audit,qñ priores dñi renuunt eis fa-
cere iuſtitiã; nec dř eis,ite ad aliũ ꝓximum ſuperiorẽ.
ſed in aliis non ſe intromittet eccleſia, quouſq; aliquẽ
ſuperiorẽ habet,ad quẽ recurrere poſſit;& hoc ẽt dicit
p̃al.decr. ſed miſerabilibus ꝑſonis ſtatim iudice ordina
rio negligente facere iuſtitiã ꝓcedet, & ſic intelligo ca
pitulum,ex tenore, & c.87.diſt. & hoc iõ, ne diu ꝓ iuſti
4 tia laborarent. ¶†Item dicimus,ꝙ etiam p̃dictæ ꝑſonę,
ſi habito reſpectu ad ea, ꝗ poſſident, ſint pauperes, ſed
magnas hæreditates, uel caſtra petãt, non uenietur ad
eccľiaſticum iudicem,niſi prius deficiat ſecularis: quia
cã ceſſat,ꝓ qua toleratum eſt, ꝙ iudex eccľiaſticus co-
gnoſcat, etiam non negligente ſeculari,ſ.qa de modica
re agit. ¶Alij aũt dicunt,ꝙ nũquam ꝓ miſerabilibus co
gnoſcet iudex eccleſiaſticus, niſi prius eis ſeculari iudi
ce deficiente. ſed ſi qs ꝑ uiolentiam eis bona auferat,
tũc defendet eos eccleſia, & ſuis etiã ſupplicationibus,
& beneficiis iuuabit eos; & ſic intelliguně.c.pro eis fa-
cientia,& ĵ.e.ſi. cruce ſignati etiã ab eccľia defenduně.
5 ¶†Item no. ꝙ viduæ pupilli, & oẽs miſerabiles ꝑſonæ
poſſunt alios trahere ad curiã imperatoris, & impera-
tor ut eos citet,debet eis eſſe fauorabilis & benignus,&
ſi aliquod reſcriptũ impetreť ↄ̃ eos,niſi expreſſè de mi-
ſeria eorũ faceret mentionem,nõ ualet.C.qñ inter pu.
c.j. [Debere] & malè, qa debebãt dicere, niſi prius dñs
negauit ſibi iuſtitiam facere. alij ↄ̃. ¶[Præſumpſerunt]
& malè.nã talis ↄuẽtio,uel pactum non p̃iudicat in tñ,
qđ redire cogantur ad eos,qui antequã adirentur, põt
eorum uolũtas immutari, ut ff.de iu.om.iu.ſi ↄuenerit.
ſolum.n.hoc põt petere pœnam,uel ad intereſſe agere,
ſi eſt cõpromiſſum,& ↄuenitur ↄ̃ illud,& non põt prohi
bere litem corã ſuo iudice agi.ff.de arb. ſi rẽ.C.de arb.
l.j.ſed ↄ̃.C.de pac.ſi qs in ↄſcri. ſuꝑ hoc dixerunt quidã
illã l.intelligi, ubi pactum fuit in ſcriptis indictũ. hæc
decr.qñ ſine ſcriptis pactũ interceſſit:ſed hoc reprobať,
C.de pac.pactum,qđ bo.fi.alij dixerunt.l.loqui de reo,
hanc decr.in actore. ſed hoc ex litera falſum eſſe appa-
ret, & ꝓpterea non debet licere reo,qđ nõ licet actori,
ff.de reg iur. non debet. alij dixerunt ideò ex eo pacto
agi: quia ueſtitus non fuit ↄ̃ctus cohærentia.ff.de iudi.
hæres.§.j. ¶Tu dic illam l.loqui,quando pactum para-
tur ad declinandam iuriſdictionem:uel uerius, quando
ponitur pactum ad vnum certum iudicem habendũ,ſci-
licet quando quis habet plures iudices ordinarios,ſicut
eſt Bononiæ, ubi ſcholares habent epm, poteſtatem, &
magiſtrum ſuum,ſi faciat ſcholaris pactum de litigando
ſub vno, tenet. ſed ſi uelint prorogare ex pacto iuriſ-
dictionem ad eum, cuius iuriſdictioni non ſubſunt, non
præiudicat,ſi cogantur inuiti coram eo litigare,ut hic,
ff. de iuriſdict. om.iudi. ſi conuenerit. ¶ Item cum iſti
delegati interlocuti ſint per literas huiuſmodi ſe pro-

cedere non debere, & alias non eſſent iudices ordi-
narij, eorum iuriſdictio prorogari non poterat C.de
6 iuriſd.om.iud.priuatorum. ¶†Item & ſi alias eſſent or-
dinarij, q̃a tñ iſti non uidebantur intendere ad proro-
gationem p̃dictam, ſed quaſi priori commiſſioni innite
banť quaſi ex debito, cũ nõ tenereť, & ita errabãt uel in
facto, uel in iure, quorũ utrũq; prorogationẽ impedit.
ff.de iuris & facti ignorantia.l.j.in prin.ff.de iuriſd.om.
iud.nulli, in prin.& §.j.ideo iuſtũ eſt, quod hic Papa dif
finit. uel dic ꝙ non fuit compromiſſum, ꝙ redirent ad
iudicem deleg.niſi ſicut erat de iure.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri an habeant iuriſdictionem delegatam, & an ab eis poſ-*
ſit appellari, in nu.2.
3 *Recuſatus procedere poteſt, niſi intra terminum ſibi datum*
probent arbitri cauſas recuſationis.

SVſpitionis cã [faciunt] ſ.e.p̃tereà. [Ad hoc]
ſ.ad probandum cãs ſuſpitionis, uel ad indu-
ceñ.teſtes ad illas probãdas: uel ad teſtes re-
probãdos: uel ad ſñiam ferendã, & hmõi [Ab
1 ipſo] qui ut ſuſpectus recuſatur. ¶ Sine quibus] hic di
cunt quidã hos arbitros delegatam iuriſdictionem ha-
bere, & ex eo, quod eſt.j.de ap.cum ſpãli, in prin.ubi in-
nuitur, ꝙ ex delegatione Papæ procedant, ar.ſ.e.ex li-
teris. & ſi fuerit appellandũ, appellabitur ad Papã, non
ad delegatũ: quia ſi hoc diceret, ſ.ꝙ appellareť ad dele-
gatũ, ſequeretur abſurditas, ſ.ꝙ ulterius recuſare non
poſſent, quos in uno negocio, ſ.appellationis pro ſe iudi
ces eligũt.4.q.2.ſi q̃s re.delegare aũt, q̃a ſunt arbitri,
non poſſunt. ſed ꝯ, ſi iuriſdictionem habent, ergo eã poſ
ſunt alij delegare.ſ.e.paſtoralis, in prin.j.e. m, in prin.
2 ¶†Item ab eis poterit appellari, quæ ſatis ſunt abſurda
pp̃ hoc dicunt alij hos arbitros iuriſdõnem non habe-
re. & dicunt quòd ad eos pertinent, oĩa; quæ faciunt ad
hanc articulum, ſ.terminos aſſignare, probationes reci-
pere, & arbitrium promulgare, & ſimilia, quæ puri ar-
bitri poſſunt.ff.de arb.ſed inter.§.ij.nec decre.cum ſpe-
ciali, dicit hos delegatos, ſed ex mandato Papæ tene-
ri ad quædam, quæ non faciunt eos haberi; iuriſdictio-
nem, ut probatur.ſ.de reſcri.cum contingat, decre.auté
ex literis, non loquiť in arbitris, ſed in iudicibus. ¶Sed
dices, ſi nõ habent iuriſdictionẽ quis coget partes, ſi nõ
fuerint in terminis; uel ſi non pareant ſñiæ, cũ recuſatus
ſup̃ hoc p̃tãtẽ nõ habeat, ut hic? nam in oĩbus eis ſuſpe
3 ctus eſt, ut hic. ¶†Item pœna nõ eſt appoſita, ad quã agi
poſſit.rñ.licet pœna nõ ſit promiſſa; tñ arbitriũ hoc mõ
implebitur: q̃a niſi infra terminũ ſibi datũ probet cãs
recuſationis, p̃cedet recuſatus.j.de ap.cũ ſpãli. & licet
in termino ad aliqđ certũ aſſignatũ abeſſet aliqua pars
licet aliq̃ ꝯdicãt, nõ crederẽ recuſatũ debere procede-
re, niſi totũ effluxerit terminus arbitris deputatus, ut ĩ
præalle.decre.cũ ſpãli.Poſſet tñ dici, ſed nõ b.ñ, ꝙ ſi ĩ ter
minis, uel cõſiliis contumax fuerit, ꝙ ſtatim recuſatus
reſumet iuriſdõnem ſuam, & ſi adhuc reſtet de termino
deputato arbitris, ſicut in aliis arbitris dř.ff.de arb.ar-
biter, & ſicut dies.§.pe.& nõ ex omnibus.C.de arb.l.ij.
¶Cogendi] & ſm.l.coguntur per delegãtem, ſi eſt præ-
ſens in prouincia: uel ſi ipſe eſt abſens, p̃ alios ordina-
rios iudices p̃ntes.C.de iu.cum ſpeciali, per ſuſpenſio-
nem, uel excommunicatio.33.diſt.quorundam.74.diſt.
Honoratus.ſ.e.ſanè, uel indicta mulcta.ff. ſi quis ius di.
l.j.uel captis pignoribus, inſti.de ſati.tu.§.ult.iſt.de ex-
cu.tu.j.reſpon.ff.de li.agn.ſi quis.§.ſi quis ex his. [Al-
ter ſi tertius diſſentiat. nos idem dicimus, etiã ſi ſit ab-
ſens. ſemper.n.à iure intelligituř illa cauſula adiecta, ꝙ
ſi non omnes, duo ueſtrum, ar.hic.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid interdictum uel excommunicatio poſſit uenire in pa-*
ctum uel conditionem.
2 *Cum quis culpa ſua omiſit ſoluere, cum potuit, non debet*
prodeſſe ei.
3 *An liceat paciſci de ſententia ferenda.*

PEt.G.per literas ap̃ľicas [tuã] delegata, quia
eſt alia ab ordinaria. nã ex delegatione poſſet
ubiq; ſñiam executioni mandare.ſ.e. ſignifica-
ſti, ſi qñ. ſed extraordinariè tm̃ in ſubditos. ¶ Item ſi
delegata poſſet extendi, poſſet ſubditos quoſlibet de-
legantis excommunicare, ordinaria autem prorogata,
licet poſſet ſuos ſubditos excommunicare, non tñ alios
ſed põt oẽs iudicare: ſed non alias punire. alij ꝯdicunt.
1 ¶†Vt ſi infra] Non credimus interdictum, uel excom-
municationem poſſe uenire in pactum, uel conditionẽ,
cum tantum ꝯ contumaces ſint iſtæ ſñiæ promulgandæ,
& incorrigibiles.11.q.3.nemo ep̃orum.24.q.3.tam ſa-
cerdos, ecce. quantũcũq; ergo præceſſit pactum de ex-
communicando, ſi non ſoluerit in termino, quia poſſet
eſſe, ꝙ tunc contumax non eſt, q̃a libenter ſolueret, ſed
nõ põt non debet excõicari.ff.de pac.ſi unus.§.ſi pac.p̃te
2 reà neceſſaria eſt monitio.j.de ſent.exc.ſacro.¶†Sed di
ces hoc uerum eſſe, ubi poſt pactum nũquam potuit ſol
uere. ſed ubi potuit, cum culpa ſua omiſit, non debet
ei prodeſſe.ff.commo.ſi ut certo.§.ſed interdum.ff.lo-
cati, uideamus.§.ſed hoc. cum ſuis concordantiis. Sed
reſpon.quia licet fuerit tunc culpabilis, modo non eſt.
nec eſt ſimile de actio. commodati, & aliis, quæ dantur
contra eum, qui eſt in culpa, & excommunicatione, quæ
non dantur niſi ꝯ contumacem & incorrigibilem, ut
in c.præall.ſicut iuſiurandum in litem.ff.de in lit.iur.ui
deamus.§.ult.& in l.actionibus, niſi in caſu.C.e.alio.ſed
hac ratione uidetur, ꝙ nec ſic ferri poſſet, te excom-
munico, niſi ſolueris uſq; ad talem diem. ¶Sed contrà.
j.de ap.prætereà, ar.j.de re iud.ꝙ ad conſultationem.
& uidetur per omnia ſimile. nam & ſi hic non ſoluit in-
fra terminum, cum tñ poſſet, licet fuerit in culpa, non
tñ debet incidere in excommunicationem ex ceſſatione
ſolutionis, quæ eſt ante terminum. quod ex eo apparet,
ꝙ ſi poſt ſoluat uſq; ad terminum non indiget abſolu-
ne, & quia uſq; ad ultimum inſtans liberatur ſoluendo.
ff.de uerb.obl.qui con.j.de ſen.ex.nuper.ſed nec in fine
termini eſt contumax: quia ſolueret libẽter, ſi haberet.
unde & inde eſt, ꝙ non eſt, ꝙ imputetur ei.ff.de dona.
nam in his reſpon.ſupradicta non eſſe ſimilia. nam ubi
ſtatim fertur ſñia, ſed ſuſpenditur effectus, licet non de-
beat fieri.2.q.6.biduum: ſi tñ feratur, tenet, & eſt iuſta.
5.q.1.quidam. unde non ſolum requiritur condẽnato,
ꝙ nõ ſit negligens, ſed oportet eum diligentem in adim
plendo, qđ ſñialiter iudex mandauit.ff.de rei uen.uti-
que. & inde eſt, ꝙ ſi negligens ſi medio tempore inter
ſñiam & terminum ſolutionis congregare pecuniã, ex-
cõicatio ſuum ſortiť effectum. imò, qđ plus eſt, ſi medio
tp̃e inciperet labi facultatibus, ſi tunc non faceret, dice-
rẽ adueniente termino excõicationẽ ſuum ſortiri effe-
ctũ, ar.op.ff.de admi.tu.quotiens §.nequaquam, & §.ꝙ
ſi in diem. & eodẽ mõ. ſi condẽnatus ſum dare hominẽ
& is

& is mortuus eſt culpa mea: uel ſeruus, q̃ cuſtodiendus
erat, fugit, tenetur ꝯdẽnatus.ff.qđ me.cã, ſicut ex §.ſi
hõ, & §.ſeq.ff.de rei uẽ.ſi ab hoĩe, & l.ſeq.non tñ agetur
ex ſñia, nec incurret excõicationem, niſi finito termino,
ff.de uer.obl.nulla.ꝯ.ff.de uer.obl.hoc iure: ſecus, ſi ſi-
ne culpa ſua, uel ſubito facultatibus laberetur: quia tũc
multo tẽpore ageretur ex ſñia; poteſt intelligi durante
impedimento. nam impedimẽto ceſſante, ſi nõ ſolueret,
etiam poſt terminum, cum poſſet ſoluere, tunc uř, ꝙ ex-
cõmunicatio ſortiatur effectum, ſm ꝙ no.j.de pigno.ſi-
gnificante, in gl.pen.facit.ff.de leg.ij.Titia, §.vſuras, &
quod ibi no.ff.qui ſatiſd.cog.l.ſciẽdum.§.fi. & C.de ſer.
pig.da.ma.l.ſi creditoribus, in ꝯ.no.C.in qui.cau.in in-
teg.reſt.non.l.j. & ibi uide p̃ Cy.& de his, qui no.inſa.
l.minoribus. & etiam uř, ꝙ in termino, quo non poſſet
ſoluere, debeat proteſtari, ut ibi no.in gl.antepen. nec
incurreret excõmunicationem, ut dictis legibus probať,
ff.de admin.tut. etiam contu.niſi eſſet malefidei poſſeſ-
ſor ab initio, nec cauſam litigandi haberet.ff.de rei uẽ.
item ſi uer.§.ult.ff de leg.j. cum reus.ff.ſi cer.pet. quod
te.j.quod met.cau.ſuper eo cu. ſed & tunc, qñ fuit ma-
lefidei poſſeſſor, nec habuit cãm litigandi, ſi poſt ſñiam
moriatur ſeruus, uel equus, uel fugiat ante, q̃ ſit in ali-
qua mora poſt ſñiam, licet teneatur ad æſtimationẽ rei
amiſſæ, ut in prædictis legibus: non tñ incidet in excom
municationem. ¶Ratio diuerſitatis, q̃a de interitu rei
tenetur propter morã, in qua ſemper fuit, ex quo cœ-
pit eſſe malæfidei poſſeſſor, nec cauſam litigãdi habuit:
ſed de excõmunicatione non tenetur. niſi propter ſen-
tentiam, quæ nõ ligat niſi propter moram, uel culpam
poſt ſententiam, & cõtra tenorem ſñiæ contingentem,
& poſt terminum in ſñia poſitum. ubi ergo iſta non cõ-
tigerunt, non tenebitur excõmunicatione. ¶ Intelligo
igitur ſic.excõmunico te, niſi ſolueris uſq; ad paſcha cũ
poſsis tunc ſoluere.uel non poſsis tũc, ſed culpa tua cõ-
miſſa poſt ſñiam, & ꝯ tenorem eius redditus es impotẽs.
alioquin, ſi intelligerem ſiue poſsis, ſiue nõ poſsis ſine
culpa tua, intolerabilem errorẽ exprimeret. vnde nulla
eſſet ſententia, j.de ſen.exc.per tuas.ſ eo. cum ꝯtingat.
3 ¶†Alij tñ dicunt ſemper eum cadere in excõicationem
etiam ſi in nulla mora fuit, uel culpa. non obſt.ꝙ diciť,
quia caderet intellectus eius in ſimilem intellectũ, ac ſi
exprimeret errorem: quia licet in id cadať, uel inde er-
ror ſequatur: tñ q̃a non exprimit, nihilominus teneret
ſñia.2.q.6.ſi ſñia. id tñ iudex poſt, q̃ hæc cognouerit, ſi-
ne ulla difficultate abſoluere debet. hæc habent locũ,
ubi ſñia lata eſt ſub ꝯdõne, ꝙ aliqđ fiat ĩ futurũ: alioq̃n
ſit excõicatus. ſecus aũt eſſet, ubi ſñia ferri debet purè,
q̃ non poſſet ferri iuſta, niſi in incorrigibilẽ, ut dictum
eſt. ſed licet dixerim, ꝙ nõ licet paciſci de ſñia ferẽda,
neq; corã ordinario, neq; corã delegato, intelligo ſine
cauſæ cognitione.2.q.1. nemo. nã alias ſi ſit ordinarius
aliorum nõ litigãtiũ, poſſunt p̃rogare iuriſdõnem ſuã.
ſic poſsis me excõicare, ſi fuerit iuſtum, uel ſi p̃bata fue
rit cã excõicationis, ut in c.nemo, ar.ff.de iu.l.j. [iuriſ-
dictioni] dele.uel ordinariẽ: nõ tñ ordinariã, ſed deleg.
prorogare intendebant. de hoc no.ſ.eo.de cauſis.

CVm uiceſimum [annum] minor 20.ann.dũmodo ſit
pubes, iudicare põt quaſi ordinarius, ut hic, ar.ff.de
iu.cum p̃tor, in medio.maior aũt 20.ann.à quolibet de-
legari põt, & cogi p̃ferri ſñiam. minor aũt 20.ann. ſed
maior 18.utraq; parte conſentiente põt eſſe delegatus:
alias nõ niſi à principe: ſed nõ cogitur proferre ſñiam.
¶Item ſi minor 18.delega. à quolibet ordinario etiam
vtraq; parte ꝯſentiente eſt deleg.nõ tenet eius ſñia: ſe-
cus, ſi à principe: quia tunc & tenet ſñia, & cogiť p̃ferre,
cũ dubitandũ nõ ſit de his, quos princeps elegit.17.q.4.
§.ualde. arbiter aũt cõpromiſſarius etiam vtraq; parte
p̃nte, & ꝯſentiente non põt eſſe minor.25.ann. nec cogiť
p̃ferre ſñiam, nec lata tenet, arg.ff.de arb.cum lege, C.
de aduo.di. ſancimus.ff.de iud. quidam [Dari] à quo-
libet, qui delegãdi habet poteſtatem nõ tantum à prin-
cipe [q̃ à principe,] ſed à principe facta etiam minori
18.ann.tenet deleg. ff.de re iud.quidam.

VNo delegatorum. Si delegatio facta eſt perſonæ nõ
loco.ſ.e.qñ abbas, ubi de hoc no.ſ.eo.licet. ¶Exẽ
pto] & ſi eſſent tres, uel plures: q̃a uerum eſt penes oẽs
iuriſdictionem eſſe, & nõ penes remanentes tantũ; vnde
eorum ſñia non tenet, ff.de re.iur.duo ex.ff.de arb. item
ſi §.ult.& l.ſeq. & no.de hoc ſ.eo.cauſam. [expreſſum]
uerbi gratia, ꝙ ſi non omnes, ut ſupra eo.prudentiam.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt partes renunciare his, quæ pro ſe introducta ſunt: non*
autem eis, quæ pro publica utilitate, uel ex officio ſuo.
2 *Non debent magna miniſteria delegari.*
3 *Ad hoc ut ſciatur, quæ tranſeant ad ſucceſſorem, inſpicienda*
eſt uerborum conceptio.
4 *In miniſterio diſpenſandi cum irregulari quis ſit eligendus.*
5 *Excommunicatio & diſpenſatio de ſui natura habent admix-*
tam cognitionem & iuriſdictionem.
6 *Non poteſt is, cui commiſſum eſt prouidere alicui de benefi-*
cio, alij demandare.

QVoniam Apoſtolica [conſentiant] ſ.e.prudẽ-
tiam, ut ibi de hoc no. [conſentiant] ſecus, ſi
partes nõ ꝯſentiant. Item ſecus, ſi non ſint ibi
1 partes: ſed ex officio ſuo mãdet. ¶†Præterq̃]
q.d.ubi inter partes agiť, põt aliis delegare. ſed ubi in-
ter partes non agitur, ſed Papa ex officio ſuo partibus
inquiſitionẽ, uel p̃uiſionẽ cõmittit, uel quicquid aliud,
tũc ſi mãdat Papa, ꝙ p̃ſonaľr interſit, delegare nõ põt.
Rõ diuerſitatis eſt, q̃a in primo caſu partes p̃nt renun-
ciare his, q̃ p̃ ſe introducta ſunt, non aũt eis, q̃ p̃ publi-
ca utilitate, uel ex officio ſuo.ff.de pac.iure gẽ.§.pen.&
2 ult.j.de fo.cõp.ſi diligenti. ¶†Eligere] ubi magna cõ-
mittuntur. & eodem mõ intelligiť qđ in ſequenti.§.dř,
ſ.ꝙ certum miniſterium delegari non põt. debet.n.ſub-
intelligi de magnis miniſteriis, ſicut eſt p̃dicare, & alia
hic cõtenta, & ſimilia. & hoc relinquendum eſt arbitrio
iudicis, q̃ magna ſunt, uel parua. in minoribus aũt mini-
ſteriis bene fit ſubdelegatio, niſi in reſcripto cõtinereť,
ꝙ ei cõmittendo elegit fidem, uel induſtriam eius: q̃a
in hoc caſu non ſubdelegabitur ut hic. ¶Cõmiſſum] cõ-
tra.j.de ſent.excõ. mulieres.ff.de admi.tut. ita §.geſsiſ-
ſe.ff.de p̃cu.ſeruum. j.rñ. Sol.illud habet locum in tẽ-
poralibus miniſteriis: hoc in ſpiritualibus, & in his, quæ
fiunt in iudicio, ſine iuriſdõne tñ.ff.mand.ſi p̃curatorẽ
§.ſi q̃s. ſi.n.haberet iuriſdõnem, delegare poſſet.ſ.eo.c.
in prin.& c.paſtoralis. uel illud generale eſt hoc ſpãle.
uel melius, qñ aliquis ſua auctoritate põt aliquid face-
re, tunc non eſt nis ſiue p̃ ſe, ſiue p̃ aliũ faciat, niſi ſpãľr
p̃hibeať, ut in ꝯriis. ſed ſibi ſua auctoritate non põt fa-
cere, ſed alterius, tũc locum habet, qđ hic dř ſ.ꝙ nõ po
3 teſt alij cõmittere. ¶†Sed quæro, ſi ſucceſſor, qñ eſt ſcri
ptum nõ expreſſo noĩe p̃ſonæ, ſed dignitatis tñ, uel lo-
ci, hoc poſsit p̃ficere? ar.ꝙ ſic.ſ.e.qñ abbas.q.dã rñ. lẽt
ad hoc, ut ſciať, q̃ tranſeant ad ſucceſſorẽ, inſpiciendam
eſſe ꝯceptionem uerborũ, in quibus fortè deſignabit ſe

certã

certam perſonam ad hoc tm̃ eligere. uel ẽt deſignabiẽ,
ꝙ ad ſucceſſorẽ tranſeat, & inſpicienda eſt inde facti na
tura primò, uel potius miniſterij; puta utrũ miniſteriũ
delegati poſſit cõiter,& per alios impleri,uel non. nam
ſi non poſſit cõiter per alios impleri ſine ulla iuriſdõne
ut eſt miniſterium recipiendi teſtes, excõicandi, uel
abſoluẽdi, trãſit ad ſucceſſorẽ, ar.op.auẽ.ut nulli iudi.
§.hoc uerò iubemus.C.de cad.tol.l.j.§.pro ſcđo. ſi ue-
rò tale ſit miniſteriũ,qđ cõiter ab aliis nõ impleaẽ,ſicut
eſt p̃dicare crucẽ, ubi exigiẽ ꝑſona literata, & quæ p̃di-
cet opere, & ſermone; & idem in miniſterio iniungendi
4 pniã. ¶†In miniſterio aũt diſpenſandi cum irregulari
eligaẽ homo,qui nõ ſperet in pecuniæ theſauris. & quia
pauci ſunt, non iõ tranſmittuntur ad ſucceſſores,ar.op.
C.de cad.tol.l.j.§.ne autem. ordinarius autem hoc lici
tè committit.j̃.de off.ord.inter cætera, & c.ult.aliis au
tem uidetur melius, ꝙ licet prædicta diſtinctio locum
habeat in legatis ꝑꝑ pręſumptam uoluntatem teſtato-
toris: non tñ habet locum in aliis, ubi certũ miniſteriũ
demandatur: qa ſi mandeẽ miniſteriũ recipiendi teſtes,
ſiue abſoluendi excõicatũ, ſiue quodcũq; aliud, tũc nec
ꝑ aliũ exerceri põt, nec trãſit ad ſucceſſorem. Et eſt rõ,
qa non ille,cui mandaẽ miniſterium,uidetur facere:ſed
ille, qui mandat; & iõ per alium facere non põt. ſecus
aũt in delegato: quia ille habet iuriſdictionem; & iõ eã
delegare põt.s̃.e.c.in prin.& per ſe facere dr̃, quãuis de
ſucceſſore poſſet probabilius dubitari. ¶Alij dicunt, &
ut uidetur, bene, ꝙ quæcũq; pars iudiciorum commit-
tatur, iuriſdictionem habet ille, cui committitur, ſiue
ſit receptor teſtium, ſiue citator, ſiue auditor allega-
tionum,arg.op.s̃.e.ex literis. & ſi dicas,in quibus pote-
rit exercere iuriſdictionẽ in prædictis? Rñ.receptor te-
ſtium utetur iuriſdictione ad teſtes cogendos, & à falſo
compeſcendos,& ad alia hmõi. citator uteẽ iuriſdictio-
ne ad terminum progandum,uel minuẽdum,ſi ſuperior
nõ p̃fixit; & ẽt ut præcipiat citato,ꝙ coram citatore cõ
pareat citationem recepturus;& alia hmõi. dicimus ẽt,
ꝙ citator põt eũ citare per curſorem, qui ſolam operã
exhibet, uel ẽt per literas. & idem uidẽdum eſt in aliis
partibus iudicij perſonis delegatis, & de hoc no.j̃.de re
iu. cum Bertoldus. qđ aũt hic dr̃ de excommunicatio-
ne, & diſpenſatione, intelligitur, qñ hoc mandatur ſine
cãæ cognitione fieri,licet gñaľr.niſi cã ſubſit,debeat cũ
cãæ cognitione fieri, & mediante iuriſdictione. ſunt tñ
quædam alia, quæ de ſui natura non requirunt cogni-
tionem,uel iuriſdictionem,ſicut eſt prædicare,pœniten
tias iniungere,aliis beneficiũ dare,& hmõi,quæ aliis cõ
mitti non poſſunt. ſed & his aliqñ adiicitur iuriſdictio,
ſ.ut ꝯdictores, uel impedientes cõpellant. & in his & in
conſiſ̃ibus, licet poſſit committere iuriſdictionẽ adie-
ctã,ſ.ꝙ alias cõpeſcant ꝯdictores,non tñ põt committe
re illud miniſterium, quod ex ſui natura non habet ad-
mixtam cognitionẽ,& iuriſdictionem,ſicut eſt prædica-
5 re.¶†Sed obiicies de excõicatione,& diſpenſatione,quę
ſui natura habent admixtã cognitionẽ,& iuriſdictionẽ.
Sed rñ.illud eſſe uerũ,niſi expreſsè mãdareẽ,ꝙ ſine cãę
cognitione excõicaret,uel diſpenſaret,ſicut hic intelli-
giẽ.Nec ob.qđ ĩ ſuperiori.§.dr̃ de inquiſitione,quæ ꝓ-
cedit ex officio,& quæ ſui natura habet cognitionẽ, uel
iuriſdõnem annexam; & tñ committi non põt. illud.n.
iõ eſt, quia ibi eligit induſtriam perſonæ. nec ẽt eſſet
malũ in inquiſitione,ſ.ꝙ ſi ẽt cõmittatur cum cãæ co-
gnitione; tñ cõmmitti non põt: quia ibi induſtriã perſo
nę elegiſſe vr̃.¶Excommunicare].i.denunciare aliquos
excõicatos, uel abſolutos. nam ſi mãdaret Papa alicui,
ꝙ ſnĩam excommunicationis in aliquem ferat, non de-
bet eã ferre niſi cũ cãæ cognitione, & monitione p̃miſ-
ſa.2.q.1.nemo.j̃.de ſen.exc.ſacro. ¶Sed dices Papa co-
gnouit,& non cognouit eum,de quo agiẽ, ſnĩa excõica-
cationis innodandum,certè tunc & ipſe ferre ſnĩam de-
bet.ff.de iu.de qua hoc caſu ſi dñs Papa,uel alius,qui de
iure põt ferre ſnĩam ꝑ alium, ut ſunt illuſtres, mandet
alicui,ꝙ eã ferat, non eſt neceſſaria eius cãæ cognitio,
ſed tũc ẽt fatear hãc decre.locũ habere,ut eã nõ debeat
alij delegare.¶†Miniſteriũ] hac rõne dicimus, ꝙ ſi ali-
cui cõmiſſum eſt,ꝙ prouideat alicui de aliquo bñficio,
qđ hoc alij demãdare nõ põt: quia ſiue certũ officium,
ſiue miniſteriũ demãdeẽ, qđ per ſe exercere debeat de-
legãs,ſ.prouiſionẽ clerici,uel collationẽ præbẽdæ, alij
demãdauit. & idẽ vr̃,ſi in literis dr̃,exequaris.ſed ſecus
eſt, ſi dicat, compellas, uel facias prouideri.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatores ex quibus cauſis dentur.*
2 *An licet per teſtes probare notorium maleficium.*
3 *Factum à conſeruatoribus non tenet,niſi uocatis illis, qui deli-quiſſe dicuntur.*
4 *Conſeruatores recuſari non poſſunt.*
5 *Vbi notorium eſt maleficium aliis,ſed non iudici,oportet, quòd ſuper hoc requirat probationes.*
6 *In notoriis neceſſarius eſt aliquis ordo.*

1 STatuimus [ut conſeruatores] † No.conſerua-
tores aliqñ danẽ,ut defendant aliquos ꝯ rapto-
res,& p̃dones. alij danẽ ꝯ eos,q aliquorũ priui-
legia infringũt. aliqñ gñalius danẽ,ſ.ut defendant ali-
quos ab oĩbus iniuriis, & offenſis; & in nullo p̃dictorum
caſuũ aliquã habent indaginẽ cõſeruatores,niſi in hoc,
ut uocẽt eos,q moleſtatores & iniuriatores dicunẽ:& ſi
uocati uenerint,interrogabunẽ,an prædictas moleſtias,
& iniurias irrogarint: & ſi eas confeſſi fuerint, tanq̃ cõ
tra manifeſtos iniuriatores procedẽt, ut hic. ſi uerò ne-
gent, cũ ꝑ negationẽ facta ſit res dubia.C.q.ad li.ꝓcla.
non li.l.ij,non procedent; & ſi proceſſerint,nõ ualet tã-
quã excedẽs fines mandati: quia non ſunt manifeſti iniu
riatores, & iuriſdictio conſeruatorum limitata eſt tan-
tum ꝯ manifeſtos, ar.op.ff.man.diligenter.s̃.de reſcri.
cũ dilecti, niſi fortè adeò de facto,uel de iure eſſet eo-
rũ maleficiũ notoriũ,ꝙ inficiationi locus nõ eſſet: quia
tũc ualeret proceſſus ꝯ tales.j̃.de coha.cle.& mu.tua,
& c.ueſtra.2.q.1.manifeſta. in ò & ſic ante,q̃ limitareẽ,
uideẽ idẽ debere fieri.87.diſt.defenſionis, & c.libertos.
2 ¶† Sed quid ſi per teſtes uellent probare maleficium no
torium? Rñ.ꝙ ꝑ teſtes male probatur maleficiũ notoriũ
ſed ꝑ qualitatẽ facti.s̃.de tranſla.epiſ.quanto. de hoc
no.j̃.de coha.cle.& mu.tua. Item ſi confiteatur malefi-
cium factum: ſed dicat ſe iure id feciſſe, non intromit-
tet ſe ulterius conſeruator.¶Sed quæres,pone fert ſen-
tentiam excõicationis: quia aliam ferre non põt ꝯ cõtu
macem, & poſtea conſtat eum eſſe iniuriatorẽ, ſed non
manifeſtum, nunquid in ueritate eſt excõicatus? dicũt
qdã, quod ſic,licet iniuſtè iuriſdictio ei deẽ ſuꝑ oẽs in-
iuriatores, qualis eſt iſte, licet occultus, alij dicunt ꝯ,
ut primò dictũ eſt, eodẽ iure ut iſti cenſentur priuile-
giati, qui ſuos iniuriatores,uel malefactores excõicare
poſſunt. nã non intelligitur niſi de manifeſtis, ſicut &
illud intelligiẽ, quod ſequitur,liceat tibi alienata male
reuocare. nam non intelligiẽ niſi de his,de quibus con-
ſtet ꝑ cõfeſſionẽ, uel rei euidentiã. de hoc no.s̃.de ele.
noſti.

noſti.j̃.de re.ec.nõ alie.epi q.& hæc uera intelligo in cõ
ſeruatoribus.nã iudices eccleſiaſtici ordinarij bñ cogno
ſcent ẽt de occultis uiolentijs,ut no.j̃. de fo. cõpe cũ ſit
gñale.itẽ illud,qđ dr̃ circa mediũ huius glo.ver.ſ.q cõ-
fiteẽ factũ,ſed dicit ſe iure feciſſe,non eſt ulterius cogen
dus à cõſeruatore;nõ eſt ſemꝑ uerũ ut.j̃.de coha. cle. &
3 mu.tua,in glo.illud.†Itẽ no.ꝙ iſti cõſeruatores,& alij q
bus datur iuriſdictio in certas ꝑſonas,ut qñ mãdaẽ,ꝙ cõ
peſcant ꝯdictores ꝑ cen.eccle.& hmõi ſemꝑ uocare de-
bent illos, q dicunẽ deliqſſe:alias non tenet,qđ fit ꝯ eos.
ij.q.j.c.j.& q.vj.p̃latam,niſi eſſet ſnĩa excõicationis, quæ
fortè tenet,ſi factũ eſſet notorium:qa ſnĩa excõicationis
tenet ẽt nõ ſeruato ordine: ſed tanq̃ iniuſta eſſet abſque
difficultate relaxanda.imo ꝓlator ipſius puniendus eſt.
j̃.de ſen.ex.ſacro.ſed nec ꝯ hos malefactores ualet ſnĩa,
niſi manifeſti,ut hic de hoc no.j̃.de p̃ben.ꝓ illorũ, & de
cõceſ p̃ben. ꝓpoſuit.ſi aũt uocati cõtumaces fuerint, tũc
cõſeruator,& alij cõſimiles ꝓ cõtumacia poſſunt ꝓcede
re ꝯ eos.ſed ſi ferrent aliq̃ ſnĩam excõicationis, uel aliã
ꝑ uiolentia,uel alio delicto,nõ tenet, niſi eſſet manife-
ſta,vt hic. uel niſi prius ſnĩarent,ꝙ eſſet manifeſta iniu-
ria:quia ex tunc ẽt ſi nõ eſſet manifeſta iniuria, tñ tenet
ſnĩa,ſi nõ appellareẽ ab ea.ſed ꝯ.s̃.de reſcri. paſtoralis.§.
ſi.ubi dr̃,ꝙ iudex ꝑ exp̃ſſionẽ ꝑſonarũ hẽt iuriſdictionẽ
ſuꝑ eos.ſolu.huius cõtrarij colligiẽ ex tenore reſcripto
rũ:qa ibi dicit,ꝙ partibus uocatis audiat cõqueſtiones
noĩatorũ,& ẽt noĩandorũ. ſed hic dicit,ꝙ partibus uoca
tis tm̃ ꝯ manifeſtos uiolentos procedat.uel dic,ꝙ hi con
ſeruatores pñt,nihil ꝓhibere niſi ꝙ nihil fiat his quorũ
conſeruatores ſunt, ſine ordine iudiciario, arg.j̃.de ſi.
4 querelã. ¶† Manifeſtis] ex hoc apparet,ꝙ recuſari non
poſſunt cõſeruatores,arg.j̃.de app.peruenit,& c.propo-
ſuit,& ꝙ procedere pñt abſente parte ꝑ contumaciã, ut
no.j̃.de coha.cle.& mu.c.ueſtra.¶Ad alia] p̃terq̃ in no-
torijs:quia in notorijs bñ habebunt indaginem, ar. quia
cõmittitur cõſeruatoribus iuriſdictio in eis. ergo & oĩa
ſine quibus illa non poſſunt explicare.ff.de iuriſ.om.iu-
di.l.ii.ſed non poſſunt uenire ad puniendũ aliquos de no
a torijs malefactis,niſi eos citẽt,[a] &
niſi citatos & contumaces puniant
in expenſis,& alias.s̃.eo. de cauſis
5 ff.ſi quis ius di.non obtẽ.l.j. ¶ †Itẽ
ſi maleficium eſt notoriũ alijs, ſed
b non iudici,oportet[b] ꝙ ſuper hoc
requirat probationes, & ẽt cogat
aliqñ teſtes, quibus intereſſe de-
bent partes. 2.q.1. in primis.j̃. de
6 teſt.c.ij. ¶†Itẽ in notoriis aliquis
ordo neceſſarius eſt.j̃.de iureiu.ad
nr̃am.ſed ille,qui fecit illud,quod
dicitur maleficiũ,ſed dicit quod il
lud non eſt maleficiũ, ſed illud fa-
ciẽdo uſus eſt iure ſuo, vr̃ ꝙ in hoc
caſu admittet probationes utriuſ-
que:quia aliter non põt explicare
iuriſdictionem ſibi commiſſam.itẽ
quia reus,non actor offenſus parat
uiam iudici cognoſcendi de his,dũ
proponit exceptionẽ talem, ꝙ nõ
deberet procedi contra eũ, ſi uera
eſſet,& ſæpe quis hẽt ex bñficio al
terius,quod ex ſe habere nõ põt.s̃.
de tempo.or.c.pe.hoc aũt ſatis ui-
deẽ,ꝙ non põt cõſeruator inquire
re de maleficio ex offi.ſuo qa non
eſt iſte modus ꝓcedẽdi in notorio
niſi forte procedat ad inquirendũ,
an factum ſit notoriũ; & ẽt in hoc
caſu.ſ.ſi maleficiũ eſt notoriũ, ſed
non malefactor.ſed ſi per teſtes ꝓ
batur de aliquo, ꝙ fecit ille ma-
lefactor, ſed non probatur, ꝙ ſit
notorium,nec nocebit ſibi talis ꝓ
batio.& hoc ideo uidetur: quia nõ
poteſt conſeruator procedere niſi
contrà notoriũ, qualis nõ eſt iſte:
quia licet de occultis circũſtantijs
poſſit inquirere conſeruator,& de
his quę ſunt acceſſoria notorio,nõ
p̃t tñ inqrere de occulto facto,uel
de occultis perſonis,quæ ſunt prin
cipalia.de ordinario aũt,utrum ꝑ
has probationes poſſit procedere
contra eum,dic ut no.s̃.de cle. bo
næ memo.ſi autẽ ille,qui fecit ma-
leficium,bene confitetur illud, ſed
dicit illud non notorium,bene po
teſt contra eum procedere conſer
uator:quia licet illud maleficium non fuerit notorium
facti euidentia; eſt tamen notorium per confeſſionem
ſuam,quibus pluribus modis fit notorium infrà de co-
ha.cle.& mu.c.ueſtra.& dicunt quidam,ꝙ teſtes,qui in-
ducuntur ſuper notorio,debent dicere factum eſſe no-
torium.& ſi quæratur,qũo ſcit,poteſt dicere, ꝙ ego fui
præſens,& uidi,quãdo publicæ in platea multis præſen
tibus fecit illud.imò plus uidetur,ꝙ ẽt ſi dicat,ego non
uidi, quando fecit maleficium,ſed uidi,ꝙ ductus fuit co
ram iudi.& interrogatus de maleficio non negauit, uel
confeſſus fuit,ſ.ꝙ ſic publice fecerat.quidam aũt dicunt
idem. etiam ſi coram multis confitetur. ¶Item ſi dicit,
ego non uidi,qñ fecit maleficium, ſed uidi eum fugien-
tem,uel ibi latentem,& propter hoc nullo modo ſe ex-
cuſantem, & non ſuberat cauſa,quare ſe non excuſaret:
uel quia de hoc cũ aliquibus tranſegit.ff.ex qui. ca. infa.
l.athletas. §.ſi.& l.ſeq.& ſic eſt multa talia inuenire. alii
tñ dicunt contra iuriſdictio aũt horũ eſt quaſi merũ im-
perium & ſupremum inter alias iuriſdictiones. item ex
hoc apparet,ꝙ iuriſdictionem hñt & etiam cognitionẽ
aliquã: qa ſnĩa excõicationis ferri non põt ſine cãæ co-
gnitione.2.q.1.nemo.expone ergo ſic lr̃am,quia non ha
bebunt iudicialem indaginem,ſupple in notoriis.¶Item
non habet iudicialem indaginem cum effectu:quia ſuper
ea non iudicant ſed tm̃ ſe inſtruunt,ut iuſte poſſit excõ-
municare.item non dicuntur habere iudicialem indagi-
nem ex ui literæ,ſed ex conſenſu partium.quia eſt incul
patus.dicit,ego feci utens iure meo,& hoc paratus ſum
probare,& conuenit,quòd iudex de hoc cognoſcat:quia
aliter cum factum ſit notorium,excõicabit cõſeruator.
tunc aut inculpans conſentiet,quòd recipiantur proba-
tiones;& ſic cõi conſenſu prorogatur iuriſdictio.aut nõ
conſentiet,quòd recipiantur eius probationes ſuꝑ hoc;
& ſic iudex non excommunicabit cauſa non cognita.j̃.
de ſen.excõ.ſacro.Item ex quo iuriſdictionem habet,ui
detur ꝙ uſq; ad annũ poſſit reuocare ſnĩam ſuam.s̃.co.
quærenti.item prædicta ratione uidetur, quod ſi noto-
rius offenſor excõicatus ueniat infra annum, & dicat co
gnoſcite de quantitate dãni.quia uolo ſatisfacere,ꝙ de
hoc debet cognoſcere per teſtes,& alio modo ad ſui in-
ſtructionẽ partibus præſentibus;& ſi nollet actor,ꝙ co-
gnoſceret conſeruator,eum abſoluet.

a ¶*Citẽt. Quòd in notorio requiratur citatio partis, adde eundẽ Inno.in c.i.de of. delega.in vi.& Fran. de Are.plene in ſuo cõſi.clxv.col.viij. & ſeq.*

b ¶ *Oportet quòd ſuper hoc. Adde, quòd pro hoc facit tex. in l. hic autẽ.§.i. ff. ex qui.can.in poſ.ea.ubi eſt tex. quòd ubicũq; certa qualitas requiritur ad fundandam potentiam iudicis, ut poſſit ꝓcedere eo mõ, quo procedit,non eſt ſatis illam qualitatẽ eſſe ueram,niſi ẽt de ea iudici conſtet.facit ẽt quod dicit Bart.in l.ſi finita.§. alias.ff. de dã.infe.& ĩ l.multum intereſt,ff. de cõdi.& demon. ubi non ualet conceſſio primi decreti contra contumacem,niſi prius conſtat iudici per acta, quòd ſit cõtumax, & quando notorium tribuit iudici iuriſdictionem de eo debet conſtare iudici parte citata.adde late Frã. de Are.in d ſuo conſi.clxv.col.viij.in prin.col.ſeq.poſt medium. Et dicta per eum ibi adde ad Inno.infra in c.tua infra de coha.cle.& mu. & ibi de ueritate dictorum Inno. in d.c.tua, & in c.ueſtra,eo.titu.*

De officio Legati. Rubr.

CVm nõ ignoretis [per appel.] etiam in aliis
caſibus, quos dicimus infrà [audire] quid
poſſit legatus, colligendum eſt ex literis le
gati, infra de priuil. porrò. & non eſt con-
tra 25.q.2.ſeruatis. quædam tamen poteſt,
etiam ſi non exprimantur, ut hic.

STuduiſti [cognitionem] .i.ante, q̃ incipiat cogno-
ſcere delegatus [deroget] ſ̃.de reſcr. cum ſit Rom.
[impedire] 11.q.1.c.ꝑuenit. & 95.diſt. eccle.C.de do-
na.in hoc.93.diſt.p̃cipimus [mandatum] C.ſi aduer. ré
iu.aduerſus.ff.ad Trebel.ille,à quo.§.tẽpeſtiue. ¶Con-
firmare] in cõi forma,q̃ modicum ualet, ꝯfirmamus, ſi-
cut lata eſt.j̃.de conceſſ.præb.& eccl.non uacan quia di
uerſi. cum cauſæ autem cognitione non põt:quia ꝑ con
ſequens poſſet infirmare. 21.diſt.inferior.ff.de re iudi.
qui quidem. de pœ.diſt. 1.uerbum.ff.de reg.iur.eius.

NIſi ſpecialis [illa dilectio] no.in amore remittere
pœnam.50.diſt.cleric.35.q.9. precio autem nõ po
teſt.1.q.1.nullus. Item ex quo ſñia lata eſt,non põt amo
re remittere pœnam.2.q.3.§.notandũ. Item ſi alio agẽ-
te ꝯdẽnatus ſit,non põt remitti pœna ſine ꝯſenſu eius, ꝓ
quo lata eſt ſñia,ſi ei intereſſet pecuniał̃r. idem uř qui-
buſdam, ſi ſuam proſequatur iniuriam: alij tñ ꝯ̃dicunt.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an abſoluere poßit extra prouinciam ſibi decretam.*
2 *An finita legatione durent indulgentiæ à legatis conceſſæ.*
3 *An ſententia ferri poßit ſub conditione.*

QVod tranſlationem & infrà [ſpeciali] quædam
ſunt, quæ neceſſe eſt ſp̃aliter demandari.ff.q̃ in
frau.cre.ſi pater.ff.de pac.iuriſgentium.§.ult.ff.
de procu. Pomponius & l.mandato [priuilegij] imò &
quædam alia. non.n.poteſt abſoluere excõmunicatum
à dño Papa,& quod plus eſt,à delegato eius.ſ̃.c.ſtudui-
ſti. nec uacaturam ꝯcedere,infra de præbẽ.dilec. [& ſi]
1 .i.quãuis. ¶†Ex ipſo non ſolum ipſos de prouincia, ſed
etiam alios extra prouinciam decretam põt delegatus
abſoluere j̃.eo.excõmunicatis. & ſic quod de facto ap-
probat Eccleſia Rom.ſufficit,ut habeatur pro iure.ff.de
legi.de quibus, ff.de adop.emãcipatum. Et hoc intelli-
ge uerum in legato, qui à latere Papæ mittitur,ſ.Car-
dinalis,infra de ſent.excõm.ad eminentiam.c.ea noſcit.
alij aũt legati,qui non ſunt Cardinales,& q̃ ex priuile-
gio ſunt legati, nõ plus habent poteſtatis, q̃ in priuile-
2 gio continetur,j̃.eo.c.pen.j̃.de priuil. porrò. ¶†Sed q̃d
dices de indulgentiis,quas dedere,durãt ne finita lega-
tione eorum? & q̃d dices de ſententiis, q̃ feruntur ſic,
quicũque fecerit furtum, ſit excõmunicatus? rñ.ꝙ ſic,
Legatus.n.eſt iudex ordin.C.de offi.rec.ꝓuin. quia or.
quia habet imperium,ff.de offi.ꝓcon. l.& iõ. Legatum
enim,ſi eſt ex Cardinalibus,ſimilem dicimus ꝓconſuli,
ar.ff.de offi.ꝓconſ.l.j & ult. alios aũt legatos ſingulos
ſimiles dicimus p̃ſidibus,ar.ff.de offi.p̃ſi.l.j.p̃tereà appa
ret eum ordinarium: q̃a vniuerſæ cauſæ crĩales, & ciui-
les ꝓuinciæ ad eum deferunť.ſ̃.eo.c.j. cum aũt hoc poſ-
ſint alij ordinarij.j̃.de ſent.excõ. à nobis.j̃.de pœ.& re.
noſtro,multo fortius legati. habent.n.maius imperium
omnibus iudicibus in ꝓuincia poſt principem,ff.de offi.
procon. ſi in aliqua.§.pen. & l.nec quicquã. item præ-
fectus ad tẽpus & in perpetuum põt aliquem ꝓhibere,
ff.de offi.p̃fe.ur.l.j.§.pen.ar.ꝯ.ff.de pœ.l.ult.ff.de priuil.
3 l.puto.§.ult. ¶†Item uř quaſi determinatum, ꝙ poſſet
ferre ſñiam ſub ꝯdõne,puta ſi q̃s ſic fecerit,ut talem pœ
nam patiať,ꝙ duret, & indulgẽtias dare,j̃.c.ult. quod
nos credimus. Nec obſt.l.de pœnis,& de priuil.quæ lo-
quunť,ubi iudex abſq; cauſę cognitione pœnã infert ſi-
ne p̃finitione tp̃is, q̃ pœna tm̃ ſuæ adminiſtrationis tp̃e
durare intelligiť: ſecus, ubi cum cauſæ cognitione. itẽ
ſecus in indulgentiis,q̃ ſunt extẽdendæ.ſ̃.de ꝯſti.prin.l.
ult.nunquid diſpenſare põt? rñ.ſic.j̃.de tranſac.ex par
te. alij aũt legati,qui non ſunt Cardinales, poſſunt ab-
ſoluere excõicatos ſ̃m tenorem decr. j̃.eo.excõicatis.

LIcet Tranẽ. [ad noſtræ] hic multũ delinquit.2.q.1.
nomen. & 3.q.6. multũ. 11.q.3.denique,C.de reli.
l.ij.ar.contra.j̃.de appel. conſtitutus.ſo.ibi [malicioſè]
ff.nau.cau.ſta. licet §.ij.

DIlectus fi. R. [in ꝯceſſione] ex pręſentatione enim
patroni non quærit plenum ius,ſicut ex cõceſſione
ep̃i,ſi diſcordantibus patronis poſt quatuor menſes cõ-
ferat.j̃.de iure patr.qm̃ in quibuſdam,& c quia ꝓpter.
uel melius plus habet in ꝯceſſione p̃latus, q̃ in præſen-
tatione patronus,ſupple in eccleſiis,ubi habet collatio-
nem:q̃a ex collatione oĩa conſequitur inſtitutus. ſed ex
præſentatione non ꝯſequitur ius in re, licet ꝯſequať ad
rem petendam,& perſonalem actionem ꝯ̃ ep̃m.j̃.de iu-
re patr. cum autem, & c.paſtoralis, & c.cum dilec.

SVMMARIVM.

1 *Non põt egreſſus prouinciam abſoluere ab excõicatione, quam*
tulit in ea exiſtens: & quid ſi exiit non aĩo deſerendi dele-
gationẽ,an poterit extra ꝓuinciam excõicare, hẽs in nu.2.

1 NOuit ille,qui nihil ignorat.& j̃. † ꝓmulgauit]
egreſſus ꝓuinciam non põt abſoluere ab excõ-
municatione,quã tulit exñs in ea,ff.de offi.p̃ſi.
l.iij. ſed delegati ab eo poſſunt abſoluere poſt egreſſum
eius,& ligare,& de cauſis cognoſcere, ſi cœperũt uti iu-
riſdõne ante,q̃ egredereť: q̃a ꝑpetuauerint iuriſdõnem
ſuam,ar.ſ̃.de offi.del. licet j̃.eo.c.ult.& ab his appella-
biť Papa, uel ſucceſſor legati. ſed antequã ingrediatur
ꝓuinciam, non pñt exercere ꝯtẽtioſam iuriſdõnem,ff.
de of.ꝓcõ.obſeruare cãm. Cãm aũt,quã inchoauit lega
tus,non ꝑficiet poſt ſuũ egreſſum, licet alius legatus, q̃
ſuccedit ei,uel dñs Papa,q̃ intelligitur ei ſuccedere,ex
quo aliũ non dat,ff.de iu.mortuo. C.de iud.ꝓperandũ.
§.ſin aũt in medio.ff de iud.mortuo.hinc eſt,ꝙ intra an-
num nõ exequiť ſñiam ſuam, nec ꝯ.ſ̃.de offi.del. q̃renti,
q̃ loquiť in delegato. legatus aũt eſt ordinarius. alij di-
cunt, ſed nõ placet,idem in delegato,& legato, ar.j̃.de
of.or.paſtoralis.§.j. eſt ergo uerum ſ̃m eos id,q̃d dicit
decr.quærenti,ꝙ ẽt poſt ſñiam retinet iuriſdõnem intra
annum legatus, & deleg. hic aũt poſtq̃ exit ꝓuinciam
ſibi deputatã, uel delegatus nullam iuriſdõnem habet.
2 ¶†Quid ſi exierit ꝓuinciam non aĩo deſerendi delega-
tionem,ſed iterũ reuerſurus,nunq̃d poterit ex ꝓuinciã
excõicare? & uř ꝙ nõ:q̃a excõicatio requirit cognitio-
nem cãę.2.q.1.nemo. ſed de cã non põt cognoſcere niſi
ſedẽdo ꝓ tribunali.2.q.3.abolitio. ſed hoc in alia ꝓuin
cia facere nõ põt.9.q.2.ep̃m,& in plurib.c.eiuſdẽ.idẽ ue
rò fatemur,niſi hẽat ſñiam ep̃i diœc.ut in eiſdẽ c.dř.cre
derẽ tñ,ꝙ poſſet abſoluere, ubi ſuũ errorẽ recognoſcit
ſine cãę cognitione ꝑꝑ periculũ excõicationis, ar.j̃.de
ſen.exc.ſacro,circa fi.ſ̃.e.c.ij.delegare aũt cãs põt extra
ꝓuinciã,cũ non eã deſeruerit: q̃a hoc non exigit cauſe
cognitionem.ff.de offi. ꝓcõ. Aliq̃n & hoc olim tm̃, q̃n
neceſſar.aũ n.orã faciebat extra ꝓuinciam. hodie aũt
deleg.

dele.poteſt, ſi ſolam uoluntariam moram trahat, auť.
de coll.§.antequam, in uer.in prouincia. credimus ẽt,
ꝙ poſſit dare præbendas extra prouinciam,ar.j̃.de ap.
qua fronte. & habes hic expreſſum,ꝙ ſi quis eſt legatus
in pluribus prouinciis, facta unius prouinciæ poteſt in
alia exercere.ſ̃.de poſtu.ad hoc, in fi.

VOlentes. Et infra [quamdiu] .C.de cura.furi.cum
aliis.

EXcõmunicatis. Pro [latere] latus principis ſiue Pa
pæ ſunt Card.ff.ad l.Iul.ma.ſi quis eũ, & hi,ſ.Cardi
nales extra prouinciam hoĩem alterius prouinciæ abſol
uere poſſunt. ¶Aliunde] ergo à ꝯ̃trio ſenſu ſuis cõpro-
uincialibus poſſunt munus abſolutionis impendere le-
gati,qui non ſunt de latere, & q̃ nõ ſibi uendicãt ex pri
uil.legationẽ. ſi aũt ex priuilegio ſibi uendicarent, nec
etiam prouinciales abſoluere poſſunt, ut hic ſequitur.

NEmini dubiũ eſſe uolumus [ſtatuta] & ita habes,ꝙ
legatus poteſt condere leges gñales, non tñ ꝯ̃rias
legibus,& conſtitutionibus gñalibus.C.de of.pręt.l.for
mam.Et credo,ꝙ in cõdendo talia ſtatuta debet requi-
rere cõſiliũ prælatorum prouinciæ.9.q.3.per totum, &
maximè.in c.1.3.4.& 5.& aliq̃n requirere debet ppł̃m,
de cõſe.diſt.3.c.1.ſed credo, ꝙ ẽt eis irrequiſitis teneãt
ſtatuta,quæ facit legatus de his,quæ pertinẽt ad iuriſ-
dictionẽ ſuã, ar.præall.l.formam: ſed de aliis ſecus.

SVMMARIVM.

1 *An prælatus eccleſiaſticus teneatur exequi ſententiã ſecularis.*
2 *Nunqu d ſententia ferri poßit cõtra præſcriptũ excõicationis.*
3 *An ualeat quod fit à prælatis in exemptos.*

De officio ordinarij. Rubr.

PErnicioſam. Et.j̃. [inquirere] fama præce-
dẽte.j̃.de ſi.licet. & cum gñaliter loquitur
hæc decr.credimus, ꝙ hoc poſſit tã in cleri
cis, q̃ in laicis.j̃.de iud.nouit. ubi de hac
materia no.dũtñ ſint ſp̃ualia, uel ał̃s perti-
1 neãt ad ſuã iuriſdõnẽ ea,de quibus inquirit. † Auxiliũ]
i.ſecularem ptãtem [ad præiudicandum] prælatus au-
tẽ eccleſiaſticus eodẽ mõ teneť mandare ſñiam execu-
tioni iud.ſecularis, ar.96.diſt.cũ ad uerũ. ſed in hoc eſt
diuerſitas,q̃a p̃latus exeq̃ nõ cogiť ꝑ ſecularẽ ptãtẽ:ſed
ſecularis bñ cogiť ꝑ ſuũ prælatũ,ar.j̃.c.ad rem. itẽ hoc
eſt diuerſum: quia nunq̃ ad petitionẽ ſecularis excõi-
cabit,niſi canonica monitione præmiſſa,quã habes.j̃.de
ſen.exc.ſacro. ¶Et ſi uoluerit excõicatus,& põt aliq̃d ꝯ̃
ſñiam dicere,audieť.2.q.1.nemo. nobis vř,ꝙ quantũ ad
hoc ultimũ nulla ſit differentia, quia nec iudex eccle-
ſiaſticus ferret ſententiam ẽt in proſcri. à iudicibus ſe-
cularibus. Nec iudex ſecularis ſententiam proſcriptio-
nis ferret in excommunicatos ab eccleſia. ſed iudex in
ſua terra proſcriptos iudi.ſecularis uitabit, & ẽt in p̃di
catione populo uitandos ſuadebit; & hoc multofortius
2 faciet ſecularis de excõicatis ab eccleſia. ¶†Itẽ ꝯ̃ p̃ſcri-
ptum põt ferri ſñia excommunicationis, ſi habitet in
terra ꝯ̃ ſñiam iudicis.põt tñ dici,ꝙ ſecularis iudex com
pellet oẽs ſubditos uitare excõicatos,& prælatus eccle-
ſiæ excommunicabit ſubditos ſecularis ptãtis, ſi moniti
ei non obediant, ar.96.diſt.cum ad uerum. item ſi no-
ſceret rex rem iniquam agi, ſuum auxilium denegaret.
11.q.3.qui reſiſtit. ꝯ̃ de of.dele.paſtoralis.§.pen.ſed ibi
loquitur aliter, ꝙ ſubditi debent exequi ſentẽtias ſuo-
rum maiorum ẽt iniuſtas, hic aũt loquitur de ſeculari-
bus ptãtibus, quæ non ſunt ſubditæ imò pares 96.diſt.
duo,cũ ad ueſtrum.Item ẽt in aliis ep̃is, ſi unus ep̃s fer-
ret ſñiam, alius nõ exequať,ſi ſcit eã iniuſtã:quia in bo-
no tm̃ debẽt ſuum auxilium impendere. 10.diſt.c.pen.
& ult.& intelligiť hoc,q̃n ſine iudicio petit aliquem læ-
di per regẽ, & iniuſte. nã ſi in iudicio condẽnatũ petat
caſtigari ꝑ regẽ, facere debet hoc, & eſt excõicandus,
niſi faciat.23.q.5.adminiſtratores.nec eſt eius inquire-
re, an ſit iuſta ſñia, necne. & per oĩa idem dicã in rege,
q̃d in ſubditis. de hoc not.ſ̃.de of.dele.paſto.§.ult.& c.
cum in iure. Vel dic non p̃iudicandũ,i.non ꝑꝑ hoc ſit
p̃iudicium ſecularibus ptãtibus, q̃n ipſi ẽt inde poſſint
facere iuſtitiam. uel is eſt ſenſus,q̃a ꝑ hoc auxilium, q̃d
impendunt p̃latis, non debent ſibi aliquid iuriſdictio-
3 nis uendicare ſeculares ptãtes,niſi ad libitũ ep̃i. ¶† Itẽ
not.ꝙ ſi quis clericus, uel laicus confitetur ſe ſubiectũ
inquirenti,& ſñiæ non pareat inquirentis, nec coram ſu
periore app.uel ſupplicationẽ proſequitur,eccleſiaſti-
cus iudex ſuam cẽſuram exercebiť.96.diſt.cum ad. ſi ue
rò talis ſit,ꝙ nõ habeat ſuperiorem,ut templarij, & ho
ſpitalarij, & alij exempti non ualet quod ſit à prælatis
ꝯ̃ eos. ſed tantum dicimus,ꝙ rex,uel imperator ſ̃p poſt
monitionem canonicã excõicabiť pro notoriis exceſſi-
bus,niſi pareat.61.diſt.Valenti. niſi eſſet nimis ſeuerus,
uel iniurioſus. tunc.n.Papa vica-
a rius ſummi regis [a] cognoſcet ẽt de
nõ notoriis, & inquiret, ſi ſit infa-
mia,uel ſi accuſať,inſti.de his, qui
ſunt ſui, uel alie.iur.§.ult.

¶ *Summi regis. Ad de Fel. qui hoc allegat ĩ c j.col.j.de cõſt.*

SI ſacerdos.Sciat [indeterminate] no.ꝙ licet in gñe,
q̃d nõ licet in ſpẽ.8.q.1.q̃d aũt.ff.de quæſti.l.j.§.qui
q̃õnem.ſ̃.de of.dele.qm̃ abbas.ff.de pœ.l.minoris.ar.ꝯ.
24.diſt.q̃n.ff.ſi quis cau.ſed & ſi.§.quæſitum.j̃.de appel.
pel.inter cętera.ſol.q̃d licet in ſpẽ,& ẽ cõuerſo,niſi plu
ralitas,uel gñalitas occaſionẽ mali præbeat, ar.C.quæ
res pig.obl.l j.§.j.de hoc no.j̃.de ſent.exc.Roma.§.ca-
neãt. ¶Iuſticiã] non de aliqua perſona ſpeciali, ſed ut
excõicetur in genere, quicũq; fecit, niſi emẽdauerit. &
ita habes hic, ꝙ de iure eſt generalis excommunicatio.
5.q.1.q̃tidam [remouere] 6.q.2.c.2.& 4. [admonere]
in ſecreto.j̃.de ſen.exc.cum non ab homine [Chriſtus]
1.q.1.Chriſtus de conſe.diſt.2.non prohibeant.

SVMMARIVM.

1 *Qui prælati uel rectores dicuntur habere ordinariam iu-*
riſdictionem.
2 *Quando dicatur princeps concedere ius uniuerſitatis.*
3 *Quæ requirantur ad hoc,ut quis conſequatur ordinariã iuriſd.*
4 *Epiſcopi ordinariam habent iuriſd.à canone.*
5 *Nunquid plebani poſſint dici iudices ordinarij.*
6 *An ualeat abſolutio epiſcopi non præmiſſa ſatisfactione.*
7 *Superiores an teneantur exequi ſententias ſubditorum.*

1 CVm ab eccleſiarũ [Prælatis] ¶†Illos aũt p̃latos
uel rectores dicimus ordinariã iuriſdictio. ha
bere,q̃ eliguñ in p̃latos ab uniuerſitate, & cõ-
firmationẽ recipiũt ſuperioris,auť.de defen.ciui.§.inte
rius.1.& §.ſi eodẽ. itẽ q̃ eliguñ ab his, q̃ ſunt alicuius
ꝓfeſſionis, uel negociationis,in rectores,ordinariã iu-
riſdictionẽ habẽt ĩ tm̃,ꝙ hi,q̃ de ipſa, negociatione,uel
ꝓfeſſione ſunt, nõ pñt extra eorũ iuriſdõnẽ declinare,
C.de iur.om.iu.l.ult.ubi dř,ꝙ tã de publicis cauſis ſo-
cietatis,q̃ ẽt priuatis, quas habent occaſione ſocietatis

ſocij inter ſe,coguntur rñdere ſub eis ſi ibi ɔueniantur. ¶Sed nec ſocij, nec alij cogunť eos ſub illis ɔuenire ; & hūc intellectū illius l.approbat ɔſuetudo, ut ea.l.dicit, & ſub aliis iud.ordinariis ɔueniri pōt,& nō obſtāte fori exceptione rñdere cogit. ſingulorū aūt conſenſus, puta vnius,duorū,uel triū, uel etiam multorū, dūmō non faciāt vniuerſitatē ciuitatis,caſtri,burgi,uel villæ,uel collegij alicuius eccl'iæ,uel grã ,pfeſſionis, uel negotiationis,non dat iuriſdōnem ordi C.de iu.om.iu.priuatorū. ¶Et intellige de illa vniuerſitate, q̃ ɔſtituta p ſuperiores ſit, ꝙ ſit vniuerſitas. nã ſi tot hoies eſſent ſimul collecti,quot ſunt Romæ,& nō haberent tacitum uel expſſum ɔſenſum à ſuperiore,ꝙ eſſet vniuerſitas,nō poſſent ſibi iudicē facere,niſi haberent alia iura & priu.vniuerſitatis,ar.ff.de colle.illi.l.ij ſed credimus ſufficere,ſi ille,cuius hoies ſunt ſic ɔgregati,ɔſtituat locum,ubi habitent extra ciuitatem, uel caſtrū, burgum, uel uillam. Alij aūt dicunt,ꝙ nulli hoies, quātūcūq; ſint liberi,non tñ poſſunt ɔſtituere vniuerſitatem burgi, uel villæ ſine conſenſu tacito,uel expreſſo eius,q ius dicit in illa terra. in profeſſionibus aūt & negociationibus ſufficit,uel ꝙ magiſtri,uel ſcholares ſint Grāmaticæ,Dial.Phyſicę, & ſic de aliis negociationibus, ꝙ ſint piſtores, uel cerdones,& ſic de aliis. hi.n.nullo priuilegio indigent, uel conſenſu ſuperioris, ut ſunt collegia approbata à lege, ff.quod cu.vni.l.j.& hi omnes,uel maior pars,ſi uolunt, poſſunt cōſtituere iu.ſibi,& alia vniuerſitatis iura exercere; & cum ſit vniuerſitas, quod ſit à maiori parte,ratum eſt,ff.de decre.qđ maior.j.de his, q̃ ſi.à ma.par.ca. c.ult. & cum ſit tñ vna vniuerſitas omnium eorum, qui ſunt eiuſdem profeſſionis,uel negociationis, q morantur in eodem caſtro,uel ciuitate,non uidet,ꝙ poſſint ſe diuidere,ut faciant plures vniuerſitates:uel etiam ꝙ homines eiuſdem ,pfeſſionis,uel negociationis, q ſunt de diuerſis ciuitatibus, poſsint cōuenire, ut vnam faciant vniuerſitatem poſſet tñ dici, ꝙ omnes illi, qui ſubſunt vnius defenſioni ciuitatis,etiam ſi morātur per municipia,poſſent ɔuenire in vniuerſitatem,uel plures, ſm ꝙ habent plures municipales magiſtratus, ſm ꝙ eis melius placet.& oportet,ꝙ adhoc,ꝙ facere poſſint,ſint ad minus tres,ut no.ſ.de elec.c.j. poteſt tñ dici, & forte nō male, ꝙ non attendit in collegiis iſtis piſtorū, uel cerdonum,& hmōi faciendis,ꝙ ſint de vna ,puincia,uel diuerſis,uel ꝙ oēs de vna ciuitate ſint ī vno collegio, uel pluribus: ſed tm̄ hoc attendit ꝙ tres ſint, uel plures, q ɔueniant,ut vniuerſitatem faciant ,p iuſtitia cuiq; ɔſer-
2 uanda. ¶†Item hoc ipſo, ꝙ princeps expreſſè, uel tacitè cōſentit, ex certa tñ [a] ſcia non errans nō in iure,,nec in facto, ꝙ aliqua faciat ut collegium, ſ.qa ſcribit ut vniuerſitati ex certa ſcia:uel quia ſindicum eorū admittit, ius vniuerſitatis conſequi uř. qđ diximus de vniuerſitate negociationis,&,pfeſſionis,idem intellígo de vniuerſitate collegij alicuius eccl'iæ,uel monaſt.j.e. quāto, & à ſiñi de collegio prioratus.ſ.de ſta.mo.c.ij. ar.j.de ma.& ob. cum in eccl'ia.& ad hoc,ut habeat iuriſdōnem in clericos & ordinariam ṗlatus in ṗdictis locis,uel eccleſiis electus, oportet qđ & vniuerſitas,q̃ eligit, ſit clericorum & religioſorū, uel alias idem ṗlatus iuriſdōnē ab eccl'iaſtico ṗlato recipiat, & ꝙ electus ſit clericus uel religioſus, cū alter non dare nec recipere poſſunt ſpūalem iuriſdōnem,ſ.excōicandi, interdicēdi,
3 & ɔſimilium.j.de iu.c.ij.de arb.ɔtingit. ¶†Itē oportet,

a ¶ *Ex certa tamen. Adde do. Ant.in pr. Greg. & ibi Fel. col. ū.v. verſi. & ſubdi. et ītel. ut ibi per Fel.*

ꝙ nō ſit mulier.j.de ma.& obe.dilecta. itē ad hoc,ut habeat ordinariā iuriſdic electus ab vniuerſitate;oportet ut eligat in ṗlatum. nam ſi eligeret ad aliquā dignit. in eccl'ia, puta primiceriatum,archipresb.maioris eccl'iæ, uel cuſtodiam,nō habet ordinariam iuriſd.ſ.de offi.ar. primicer.& cuſtodis, niſi cōſuetudo eis tribuat iuriſdictione; qđ pōt.C.de eman.l.iij.§.ult.& de exceſ.præb. c.ij.uel dic,ꝙ hi etiam habent iuriſdōnem ordin.ex electione ī eo miniſterio, cui præponunt, arg.ṗdictarum decr.dat etiam ordinariam iuriſd. uel Papa, uel Imperator; puta ſi alicui dat dignitatē, puta legationem in ,puincia, uel ṗfecturam, uel archi. uel hmōi. ,ppriè aūt princeps dat iuriſdōnem,qñ ɔcedit iuriſd.in oibus cauſis,quas moueri ɔtingit in aliqua villa uel caſtro. idem & de Papa.ff.de of.pf.ur.l.j.§.cum urbem,in auť.de conſulib.§.ult.ff.de iu.om.iu. & qa lex etiam tribuit iuriſdictionem ord.ff.de of.eius; cui mā l j.j.rñ. Rex etiam dř dare iuridōnem ordin.hoc ipſo,ꝙ uocat aliquos ordinarios C.de offi.rec.prouin.qui or.C de mō.mulc l.
4 eos. ¶†A canone aūt habent epi ordinariam iuriſdict. 16.q.2.c.j.& q.7. oēs.25.diſt. perlectis. & arch habent iuriſdictionem à canone, etiam ſi non eligātur in prælatos ab vniuerſitate, & etiam ſine epi cōfirmatione,ſupra de offi.ar.c.j. & c.ad hoc. de hoc plenè no.j.e quāto. & dñs in uaſallos, & partes ſuper dñm & uaſallum à ɔſtōne Federici.j.de ſo.cōpe.ex trāſmiſſa.c.uerum,infra de ſta.mo.in ſingulis,infra de ap.cum ſpālis. melius credo,ꝙ habent iuriſdōnem arch. & alij prælati,qui ſic eliguntur ab epis,uel à lege:quia cenſentur vicarij. ſic de of.or.c.j.& de offi.arch.c.j. & lex dat iuriſdōnem vi-
5 cariis, ut no.ſ.de vtr.vica.c.pen. ¶† Sniam] poſſunt.n. plebani cognoſcere de cauſis, & ſunt iudices ordinarij, j.de iu.c.ij.15.q.4. c.j arg.in auť.de defen.ci.§.ij.C.de iur.om.iud.l ult.repete, quæ diximus, ſupra de offi.archid.cum ſatis,& c.ſeq. ¶Rationabiliter] bene dicit,rationabiliter. nam ſi irrationabiliter,nō ſolum nō debet ſatisfacere excōmunicatus,imò excōicator debet ſatiſfacere ei,& inſuper puniri,infra de ſen.excō.ſacro. & iō dicit, ꝙ epſ non pōt cognoſcere de cauſis ſub litorū, ṗtermiſsis inferioribus prælatis,arg.j.de exceſ.c.ad hoc 18.q.3.cognouimus.2.q 6.anteriorum. ¶Sed hoc non placet, niſi haberet hoc ɔſuetudo ṗſcripta. item ṗtermiſsis his ṗlatis dicimus epm cognoſcere de cauſis ſubditorum ṗlatorum, & ordinarius eſt totius diœc.ſ.c.j. C.de iu.om.iu.l.ſi.11.q.1. de pſona. 9.q.3.c.j.& ij.auť. de defen.ciui.in prin.ubi dř, ꝙ defenſores ciuitatum ṗtermiſsis magiſtratibus municip.poſſunt cognoſcere de cauſis ſubditorum ſuorū. item qa uicarij dicuntur epi-
6 ſcoporum.ſ.de offi.arch.c.j. 80.diſt. nec debere. ¶†Et hinc eſt,ꝙ ſi epſ abſoluat non ṗmiſſa ſatisfactione, licet malè,tenet abſolutio : epſ tñ malè fecit, & debet corrigi,qa iuriſdōnem ſuam non ſeruat ſubditis ſuis, infra de exceſ.ṗla.c.ij.infra eo.quāto. ſi aūt ɔſuetudo haberet,ꝙ archipresbyter primò cognoſceret, uel alius inferior ṗlatus, & non epſ, ɔſuetudo ſeruanda eſſet, & non teneret,qđ ab epiſcopo fieret.ſ.de offi.archid. dilecto.
7 ¶†Obſeruari] no ſuperiores teneri exequi ſententias ſubditorum.C.de iud.,pperandum.§.ſi aūt reus. & fortè ipſi minores prælati exequuntur excōmunicando,interdicendo,ar.j.de offi.dele.ex literis; qđ quidam non credunt. lata.n.ſnia functi ſunt officio ſuo.ſ.eo.in literis,& per maiores iudices eſt facienda executio C.de arbi.cum antea. j.rñ.ff.de re iud.à diuo,in prin. Nec obſtat hæc decret. alleg. quæ introducitur ad defenſionem iuriſdictionis, & non executionem concedit. Sed melius

melius placet,qđ dictū eſt,quoſlibet ſiue minores ordinarios,ſiue delegatos à principe, ue à quocūq; alio,ſiue etiam ſubdelegatos poſſe exequi ſuas ſententias per iuriſdictionem ,quam habent,ſ.excōicationem , uel interdictū,uel ſſiia, ſm ꝙ lex expreſſè dicit.C.de iudi.,pperandū.§.ſi aūt reus, ar.ſ.de of.dele.ſignaſti, & c.ex lris. Si aūt al qua ſunt,q non pñt facere ſubdele.uel ēt minores iudices,ſicut in corporalē poſſeſ.mittere.ff.ad mu. ca,q.ff.de iuriſ.om.iu.iubere , nō poſſunt etiam maiores iudices,ſ.extra fines ſuæ iuriſdictionis mandare ſententias executioni; & in his non ipſi,qui iudicauerunt , ſed alij exequentur ; & ſic loquitur.l.ff.de iuriſd.à diuo.

SVMMARIVM.

1 *Laicus patronus non debet ſe intromittere de rebus eccleſiæ niſi quo ad defenſionem.*

CVm uos Pleruq;.[minus]& tūc poſſent ſi uellēt aliū eligere , auť.de ſan.epi.§.ſi qs oratoriū.j. de iure pa.cā,& c.cū pp. ſed hoc dimittebāt pp ſcādalū.¶Vel dic ꝙ licet patronus laicus pſentet minus idoneū, non tñ trāſfert ptās ,puidendi ad epm. nec hoc decre.pal.dicunt. ſed ſi nō eligit infra tps autēticū , qđ hic expreſsè dicit, nō ṗiudicat in foro eccleſiaſtico. uel dic, patronus, q elegerat, dicebat ſe bonum elegiſſe. & iō dum ſuper hoc qō erat, non poterat ṗlatus de perſona perpetua ordinare eccleſiā, ſed de œconomo tantum [Radix] qa prælati ad ſe dicebant ius patrona.pertinere & laici è conuerſo. alij intelligunt de alia diſſenſione. nã pp quodlibet ſcandalum debet proponere ṗla-
1 tus.ordinationē eccleſiæ,ar.j.de iure pa. c.3. ¶†Eccleſia. ica] nam ſi laicus eſt patronus, non habet ipſe laicus ſe intromittere de rebus eccleſiæ, niſi quo ad defenſio ē.10.diſt.cap.1.2.3.4.& 5.16.qō.7.decernimus. idē multofortius,ubi nullus eſt patronus. ſed eps , ꝙ eccleſia tali uacāte habet cuſtodiam, pro ea agit,ar.16.q.7. oēs eccl'iæ.1 q.1.c.1.& 2.j.de ſuc.ab inteſta. cum dilectus. ubi autem eccleſiaſtica perſona eſt patrona,cum ibi debeat de tpalibus rñderi.16.q.2.c.2.j.e cap.mo. c.1.ergo ea uacante debet capřm habere cuſtodiam de ea, non eps , ar.j de ap.bo.me.res autem epalis eccleſiæ mortuo epo gubernabit æconomus.75.diſt.quoniā quidem. uel qđ melius eſt, æconomus & clerici epalis eccleſiæ.12.q.2.caritatem;& ſi non habet ɔconomum, ſoli canonici. & ſi nō habet canonicos,archieps.12.q.2. non licet alicui,& q.5.ſicubi.C.de admi.tut.l.lex quæ. [de cā] ſ.qa cōtrouerſia ſup iure patr.inter uos,& eos uertitur. unde eſſet indignum,ꝙ nulla pars in præiudicium alterius iuris litigioſa aliquid perpetuò ferret, uel innouaret.11.q.1.quia res.j.ut lit.pen.per totum. idem eſt, ſi ſup aliis grauibus diſcordia eſſet inter patronum,& prælatum, graue eſſet, ꝙ prælatus in ſua eccleſia inſtitueret perſonam perpetuam, quę ſibi uel malè,uel nullo modo de ſuis iuribus rñderet [æconomos] 25.diſtin. qm [pſonis] 12.q.2.hoc huius, charitatem.

EX parte tua. & j. [exceſſibus] quare nō tenet abſolutio ex falſa cā, ſicut excōicatio.11.q.3.c.1.ſi eps? Rñ.hic qa abſoluit nō expreſſa uel adiecta uera cā excōicationis , non intendit abſoluere à uera excōicatione. ſed ille , q excommunicauit ex falſa cā,i.cū qui non deliquit,excōicare intendebat. Item quia interpretandum eſt in tutiorem partem;j.de ſpon.iuuenis.Item ne rumpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ.23.qō.5.excommunicatorum. alij idem dicunt in utroque. nam ſi non intenderet abſoluere ex illa cauſa, ex qua excommunicatus eſt, nequaquam abſolueret. & ſi excommunicaret aliquem ex falſa cā,puta pp homicidium,qđ non perpetraſſet , non eſſet excommunicatus.ar.C.ſi ex fal. inſtr.p totum.ff.de uerb.ſig.Paul.C.de primi.& ſi præſcſ.j.de pur.uulg.ſignificantibus. ¶Hoc autem ita eſt uerum , ſi dicat, excommunico te pp tale homicidiū, qđ non feciſti. nec eſt tunc neceſſaria abſolutio. alij dicunt, ꝙ neceſſaria eſt abſolutio, & tenet excommunicatio quo ad eccleſiam militantem,ar j.de reſt.ſpol.literas.j.de uerb.ſig.inquiſitione, ne neruus eccle.diſſumpatur.ſ.de conſu.cum inter uos.23.q.5.excommunicatorum. illud autem non eſt dubium,ꝙ licet nulla cā ſit excommunicationis,puta qa comederit, uel ſīe, tenet tñ.11.q.3.c.1.ff.ex q.ca.ma.l.j.§.eo. ¶Redire] pp hoc apparet rñſio factæ quæſtionis,an,ſ.ꝙ nō tenet abſolutio [purgatione] no.eps ad purgationem ſibi ſuſpectos cogit.2.q.5.oibus. & hoc fateor , qñ ingēs pſumptio eſt ɔ eos: alias nō purgabunt ſe niſi infamati, ubi infamati ſunt tūc apud bonos & graues.j.de pur.cano. cum in iuuentute , & dic , ut no.j.de accu.cum oporteat.

SVMMARIVM.

1 *Licitè excommunicatur non parens ſententiæ.*
2 *Sententia lata contraria primæ non ualet.*
3 *In cauſa matrimonij non currit tempus appel.*

1 SIgnificauit. Nobis.t.ſ. [de parochi.] ¶†Quæro utrum iſti parochiani ſint excommunicati pro ɔtumacia: qđ non vř,cū litera dicat, an ,p contumacia , an pro delicto ; qđ ſimiliter non uidetur, quia aut fecit ordine iudiciario,ſ.actore proſequente accuſationem , uel ordinario procedente in modū inquiſitionis; & tunc ante,q̃ excommunicaretur,neceſſaria fuit illa ſnia ſuper diuortio. & tunc ſi non fuit appellatum, ſed incorrigibilis fuit, ut non pereat ſententiæ iuſtitiæ, excommunicatur. 2.q.1. nemo. 11.quæſt. 3. nemo. nec ualent tunc literæ, quas impetrat. item , ſi non fuit appellatum à ſententia diuortij, tranſit in rem iud.ſup quo nō pōt habere literas,ſi dixerit ueritatē.& ea nō dicta nec iudex debet abſoluere, nec ordinarius tardabit executionem.ſ.de off.dele.paſtoralis.§.præterea. ſi autem fuit appellatum à ſnia diuortij,quo iudex à quo appellatum eſt, pōt ſe intromittere.C.de appel. ex illo? Nec ēt tunc iudex appel.abſoluet : imò cognoſcet de appellatione, ſi ſit iuſta,necne , ut ſi appareat de ſen.exc.utrum teneat,necne.ſ.de offi.dele.cum contingat. præterea appellantes certum tps habent ad proſequendam ap.C.de temp.ap.auť.ei qui , & intra id tempus poſſunt proſequi , uel etiam tacere , ut in prædicta auc.ei.qui.ſi.autem notorium eſſet crimen, non erat appel.deferendum,nec executio, uel excōmunicatio ,uel denunciatio retractanda.j.de appel.conſuluit.¶Item ſi iuſtè fuit excommunicatus , quomodo non remittetur paroch.ante ad ordinarium,qui tulit ſniam, & quia iuſtè excommunicauit : & cum hic dicatur , ꝙ del.peccabat , quia teſtes non recipiebat , item poſt diffi.ſententiam, uel quod minus eſt,poſt publicationem teſtiū teſtes recipi iubentur ɔ auc de teſt.§ quia uerò,arg.infra de fide inſtru.cum Io.Reſpon.hanc decre.habere locū, ubi quis eſt excommunicatus à prælato inquirente pro manifeſto contubernio , cum nollet mandato ipſius obedire ſuper tali contubernio diuidendo ; & tunc excommunicatus appelans, & ad ſuperiorem accedens lite-

Literas impetrauit ad eundem excommunicatorem ſub
hac forma falſò ſuggerens, quòd cum ordine non ſer-
uato & nulla culpa, uel cauſa contra eum probata eum
excommunicauit, quòd cum infra certum diem abſol-
nat; alioquin hoc faciat delega.& audiat,ſi quid reman-
ſerit quæſtionis. & tunc quia prelatus non abſoluit, de-
legati abſoluunt. ſed poſt abſolutionem non procede-
bant in cognitione illa, ſ.an eſſet licita copula, nec ne,
cũ tamen excõmunicator paratus eſſet ſuper hoc induce
re teſtes:ſed non erat,qui eos cogeret, uel reciperet. &
ideò prouiſum eſt,quòd excommunicator eum in excõ-
municationem reducat.nec ob.quod dicitur, quòd or-
dinarius non debet retardare denunciationem excom-
municationis,ex quo manifeſtum eſt crimen: imò dici-
mus,quòd debet retardare,ex quo abſolutus eſt:quia de
le.habent iuriſdictionem, licet potuerit elidi per exce.
ut no.ſuprà de reſcr.cæterum. Item non debuit proce-
dere in executione ſententiæ,ex quo literæ appel.impe-
tratæ fuerunt,ut no.ſupra de offi.dele.paſtoralis.§.præ-
2 tereà. ¶†Item hæc decre.locum habet,ubi fuit excõmu-
nicatus poſt ſẽtẽtiam,nec fuit appe. nec ob.ꝙ tranſit in
rem iudi.& ideò de cætero non eſt quærendũ, nec teſtes
producendi,cum ſi ſnĩa contraria primæ feratur,non te
net.2.q.6.§.diffinitiua:quia hæc non habet locum in ma
trimonio,uel ſnĩa diuortii,de re.iu.tenor,cõſangui.ubi
aũt eſt appellatũ,non uĩ hæc decre.locũ habere.cã.n.ap-
pellationis debet currere ſuo Marte infrà de app.ſæpè,
oblatæ, & tẽporibus certis quia ſi appellatũ eſſet, non
foret neceſſe eum reducere in ſnĩa excõicationis,nec te-
ſtes producere ſup principali:quia lapſo tpe præfixo ap
pellationis proſequendæ trãſiret in rem iudi. ſed certe,
ſi quis diligenter inſpiciat,ẽt tunc,qñ appellatũ eſt, põt
habere locũ,ꝙ excõicatus dicere,ꝙ non currit ſibi tem
pus ap.cum mora pp iudicem,& non propter ipſum con
3 tingeret,ut no.infrà de app.ex rõne.¶†Poſſet enim dice
re eſſe ſpãle in cauſa matrimonij, ubi non currit tem-
pus appel.uel forte & ipſum tempus ap. quod tam lon-
gum eſt,ſuſtinere, uel expectare eis commorantibus in
illicita copula,non tutum eſt, cum mora ſit periculoſa
infrà de appe.oblatæ;& iõ illud abbreuiare põt. ſed non
habet locum,niſi conſtet priorem ſnĩam fuiſſe iniuſtam
uel nullam,cũ nõ eſſet in iniuſtam,uel nullam ſnĩam re
ducendũ.ſed ſi non cõſtat,habet locũ intelligimus hanc
decre.hẽre locũ,ſi proceſſit eps inquirendo.& nõ habet
locũ,ſi interuenerit accuſator.nã tunc ꝓcedit iudex de-
leg.qui abſoluet partes,prout uolet;& ſi grauauerit par
tẽ,uel nimis ꝓtelet,appellabit & intelligimus hoc nõ ſo
lũ,ſi ſit excõicatus ꝑ illicito cõcubinatu,ſed idẽ ꝓ quo-
cunq; alio crimine notorio:itẽ põt dici hanc decr. hẽre
locũ,qñcũq; appellat,ẽt ante ſnĩam, uel excõtumacia.nã
hoc uĩ intentio fuiſſe decr.ubicunq; agit de crimine, ſi
altera partiũ maliciose ꝓtrahit, quo minus in inqſitio
ne ꝓcedat,ſiue primus iudex ꝓceſſerit ad excõicationẽ
ſiue nõ,primus iudex põt ꝓcedere ad excõicationem ap.
uel aliter inquiſitionẽ deferentis.& eſt inductũ in odiũ
perſeuerantium in crimine.nec per hoc turbatur iuriſ-
dictio del.imò per hoc iuuatur,quia citius ꝓcedet in cã.
¶Remotiores]idem,ſi ad propinquos. ſed de remotiori
bus magis creditur,ꝙ ignorent.idẽ credimus,& ſi nõ im
petrauit lĩas,ſed ſuperior tm̃ abſoluit,licet malè:qa re-
mittere eũ debebat ad excõicatorẽ.ĩ. eo. ad reprimen-
dã[ad locũ].ĩ.de teſti.ſi qui te.C.de teſt.ſi qñ.ff.de teſt.
l.iiij.& ul.[deſidia] qũo excõmunicatur hic litigator ꝑ
culpa iud.rñ.quia ex eius culpa præſumitur, cũ eius cri-
mẽ eſt notoriũ,uel nõ ꝓſeqtur retractationẽ ſnĩæ,à qua
appellauit, ut dictum eſt[ea] uel ſimilia.ff. de le. non
poſſunt [& ideo in priſtinam] quia in ea cauſa ſunt, qa
manent in crimine.

SVMMARIVM.

1 *Coertio monachi pertinet ad abbatem.*
2 *Abbas in his, quæ ſunt regulæ ſemper præcedit epiſcopum.*
3 *Excommunicatio eſt mucro epiſcopalis.*

QVanto deuotio religioſorũ &.ĩ. [in clauſtro.]
xvj.q.j.ſi cupis,placuit,percutias.ĩ. ne cle. uel
mo.ſacerdotibus[iueneris].ĩ. de ac.euidẽtia.
ĩ.de ſi.de regularibus[proprium].18.q.2.ab-
bates [prælatorũ].i. abbatum.alij uerò prælati,ut epi,
non habent cuſtodiam,neq; adminiſtrationem pecuniæ
monachorum.& ideò in eorum manibus reſignanda non
eſt[arbitrij] hæc eſt uera litera extracta de regiſtro.fal-
ſa litera eſt,abbatis.¶Conſilium] hoc iuſte præcipit Pa
pa:ex quo enim archieps diligens erat in proſequendo
uagos monachos,& abbas negligens,quod conſilium ar
chiepiſcopi reqreretur pro honore, & ut fraus abbatis
euitetur,qui de facili monacho proprium dimitteret.&
potes dicere,quòd hoc ſpãli prouidentia conceſſum fuit
archiepiſcopo huic. ¶ Si prælati].i.abbates, qui mona-
chos,& maxime uagos compeſcere debent. uel expone,
prælatos,i.abbates,uel epiſcopi.nam cum ambo ſint ne-
gligentes,& ambo habeant iuriſdictionem, ambo monẽ
1 di ſunt.¶†Monitionem] & ſic uĩ coertio monachi ꝙ pri
mo loco ptineat ad abbatẽ.j.de ap.reprehen.24.q.3.cor
ripiantur.& pro hoc ẽt faciunt oĩa arg. quæ innuũt, ꝙ
ſit iudex or.de quo no.ſ.co cum ab.& de of arch.& di-
xit.H.ſolum epm poſſe corripere in figura iudicij: abba
tem uerò ſm regulam clauſtralem,ar. 11.q.1. de perſo-
na.C.de pa.po.l.iiij.alii dicunt,ꝙ ſi recepit abbas manus
impoſitionem,i.bñdictionẽ,poſſit monachum coercere,
ſicut quilibet p̃latus collegiatæ eccleſiæ ſi uerò non re-
cepit manus impo.ſed eſt miniſter tm̃, ut olim erat,non
poſſet coercere.ar.xciij.di.à ſubdia.xviii.di.hoc tm̃.ſ.de
æta.tuam.l.di.accedens.& ad hoc bñ facit.lxviij.diſt.c.j.
ubi dicit,ꝙ põt cõferre ordines, ſi recepit manus impo.
ſm mo.præ.& ſine dicta ma.impo.nõ bñdicit monachos,
nec portabit baculum paſto.alij dicunt in minoribus de
lictis corripiet ipm abbas,uel prior.in maioribus eps tm̃
2 ar.xc.diſt.ſi quis monachus.ĩ.ſta.mo.ea quæ. ¶†Hoc aũt
bñ credimus,ꝙ abbas ſemp in his, q̃ regulæ ſunt emen-
dandis,præcedet epm,cũ ẽt in eis magis debeat obedire
abbati,quàm epiſcopo. ſed ſi aliter peccaret monachus,
abbas ad reuocandum eum, & puniendum intendet ſm
regulam à ſuperiori approbatam. & ſi ſecundum eam
fuerit eiiciendus monachus,eiiciet eum:quia ex quo ſu-
perior confirmauit regulam, uidetur eis dediſſe pote-
ſtatem faciendi ea, quæ in regula continentur, ut no.
infra de regul. c.ij. & quæſita à malo monacho abbas
habebit. ſed ſi abbas per ſe hoc facere non poſſit epi-
ſcopus ſuum auxilium impendet abbati.xviij.q.ij. abba-
tes.ſi autem in iudicio accuſaretur,ſub epiſcopo debet
fieri:quia minor epiſcopo cauſas criminales non agit,
xviij.q.ij.monaſteria. cum autem monachi non poſsint
ciuiliter conueniri,ergo non habet locum q̃,an poſſint
ſub abbate conueniri. imò etiam ſimiliter ſup n utro,
quod ſcholis contrahat,uel ſup alio q̃ſtu,quẽ licitè fa-
cit,nõ cõueniret ipſe,ſed eccleſia,uel monaſteriũ: & tñ ſi
mul iudex eſſe non poteſt,& reus.ſi autem clericos ſe-
culares ſub ſe haberet, uel etiam monachos ſub ſe in
alijs

alijs & monaſterijs ab alio monaſterio diuiſis à ſuo
mona.etiam ſi ſit in alijs diœce.cauſas ciuiles illorũ be-
ne poſſet audire,cum ſit ordinarius eorum, & hoc cum
quis apud eum uult querimoniam deponere, ut not.ſ.
eo.cum ab.etiam ſi non habuit manus impo. dummodo
quis eos ſub abbate conuenire uelit:ſed non cogitur qs
conuenire eos ſub abbate:imò poteſt conuenire eos ſub
epo,& alijs ordinariis. nec poſſunt excipere de foro,ſ.ꝙ
primò ſint conueniendi ſub abbate,ſicut diximus de illis
rectoribus,qui eliguntur ab uniuerſitatibus.ſ.eod.cum
ab.¶Et hoc,quod dicimus in abbatibus,dicimus in ple-
banis,& in omnibus alijs,qui nihil iuriſdictionis habent
niſi id,qđ hñt ex eo,ꝙ ab uniuerſitatibus eliguntur. ſed
pro magna parte hodie omnes dignitates inſtituuntur,
& confirmantur ab epis,& ꝙ poſſunt interdicere, & ex-
communicare.ſupra e.cum ab.ĩ.de ma.& obe. cum in ec
cleſijs.nam confirmando iuriſdictionem dare uĩ excom
3 municandi ptãtem. ¶† Vnde melius dĩ,ꝙ iuriſdictionẽ
excõicandi habet à cõfirmatore, quam ab uniuerſitate,
eligenti: quia excommunicatio propriè eſt mucro epa-
lis.14.q.4.corrumpũt.16.q.2.c.j.ſed alia hñt ab uniuer
ſitate,uel lege:quia ex electione uniuerſitatis non habe
ret poteſtatem aliquam niſi iudicandi,& fortè indicen-
di modicam mulctam.Item hodie ex conſuetudine plus
iuriſdictionis hñt in diuerſis partibus. ¶ Negligentes]
hunc ordinem ſeruabit archiepiſcopus,quia primò mo-
nebit abbatem,ꝙ reuocet monachos uagos cum ſuis ꝓ-
prijs.& ſi abbas negligens fuerit in eorum reuocatione
& per ſe, & per alium facienda, tunc archieps monebit
monachos uagos ſuper eodem. & ſi redierint monachi
uagi,debent reſignare ſua propria in manibus abbatis ꝯ-
uertenda in utilitatem monaſterij ſecundum conſilium
archiepi.ſi autem monachi ad conſilium archiepiſcopi
nollent hoc facere,arciepiſcopus cõpellet ad hoc ꝑ ſu-
ſpenſionem officij,& beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Si poſt ſententiam appellatur,an ſit petenda abſolutio.*
2 *Appellatio prodeſt excommunicato,ſiue bene, ſiue male ſit ex-
communicatus.*
3 *Pro ſententia iudicis eſt præſumendum.*
4 *Deleg.debet cognoſcere de iniuſta,uel iuſta excommunicatione.*

AD reprimendam malitiam.[Pœnæ]degradatio
& curiæ ſeculari tradi.infra de cri.fal.c.ad fal-
ſariorum,depoſitio,& detruſio in monaſteriũ.
l.di.ſi eps,ſuſpenſio.2.q.5.ſi mala.22.diſt.nullus,præter
hoc,excommunicatio.17.q.4.ſi quis ſua:priuatio offi. &
beneficij perpetuò 81.di.ſi quis; ammodò priuatio offi-
cij,alias beneficij ad tps 82.di.pſbyteri.21. q.2.placuit:
priuatio beneficij tm̃.7.q.1. ſi quis de or.priuatio com-
munionis tantum,35.di.ante omnia.55. di. nullus. item
& aliæ pœnæ.68.di.ſicut 18.di.placuit[alijs]2.q.6. quie
ſcit[ſubditis]no.ꝙ uicini epiſcopi ſunt cogendi ſeruare
ſententias epiſcoporum,ar.xc.di.c.pe. & ulti. xj.q.2. cu-
ræ.ſupra e.cum ab.[ſuſpendatur]infra de ap.paſtoralis.
nec lapſu decendij tranſit in rem iudi.unde etiam ſi poſt
decẽdium appellaretur, ſuperior abſoluet eum ſine cau
ſæ cognitione. Io. non credo. infra de ſen. ex per tuas.
1 ¶ † Conqueſtus]ideo dicit conqueſtus: quia per ſimpli
cem querimoniam.q.d.etiam ſi appellatur poſt ſenten-
tiam,non tamen eſt petenda abſolutio ſic. ſ. proſequen-
do eam in modum app.ſ. ut dicat excommunicationem
non tenere:quia à ſententia excommunicationis appel-
latum fuit:ſed ſimpliciter petenda eſt abſolutio,ac ſi ap
pellatum non eſſet.tamen in hoc ualet iuſta appellatio
etiam poſt excommunicationem:quia ſi iuſta cauſa aſſi-
gnata appellaſſet, non eum remittere abſoluendum ad
excommunicatorem,niſi de gratia infra de ſen.exc. per
tuas.hic autẽ ex neceſſitate & de iure dicit eum remit-
tendum.item de iuris neceſſitate & de iure dicit eum re
mittendum.item de iuris neceſsitate remittitur abſol-
uendus,ſi manifeſtè iuſta eſſet ſententia excommunica-
tionis,melius uĩ,ꝙ ſiue appellauit poſt ſententiam ex-
cõ.ſiue non,ſemper eſt mittendum ad excõicatorem, ut
hic infra de ſen.exc.per tuas,in ſi.ubi uĩ loqui de appel-
lante,& infra de ſen.exc.ſacro,§.j.ubi loqui uidetur de
non appellante.& hoc idem alias dicendum uĩ,ſiue cer-
tum ſit excommunicationem iuſtam,ſiue hoc ipſum du-
bium ſit.ſed ſi certum eſſet appellationem iniuſtam, nõ
eſſet remittendum,ſi eſt appellatum infra de app.ſollici
tudinem.idem ẽt uĩ,ſi non ſit appellatum dummodò cer
tum ſit excommunicationem iniuſtam;& ſic põt loqui.ĩ.
2 de ſen.ex.per tuas,in ſi. ¶ † Suſpendatur] quominus ſit
excommunicatus.nam ſiue malè excommunicatus ſit, ſi
ue bene,prodeſt appellatio quantum ad hoc,ꝙ ea tranſ
fertur ad ſuperiorem:ſed credimus,ꝙ neceſſe ſit, ꝙ iu-
ſtam cauſam appellationis aſſignet: alioquin non ceſſa-
bit procedere in cã excommunicator,& partes poſt ap-
pellationem ſuper principali ad nos remittuntur. ĩ. de
app.ut debitus,[conſtiterit] partibus præſentibus.xj q.
3 iij.excommunicatos.¶†Et habes hic ar.ꝙ præſumendum
eſt ꝓ ſnĩa iudicis dẽ hoc no.ſ.de ele.bo.me.Mag.& not.
ꝙ hic de iuſta excõicatione cognoſcet archiepiſcopus:
quia eſt iudex epi excommunicatoris,de quo hic querI-
moniam deponebat excõicatus.¶Sed quid dices de alio
iudice ſubdelegato,an hoc ipſo,ꝙ commiſſa eſt ei abſo-
lutio alicuius,poterit ipſe abſolutus agere de iniuſta ex
communicatione?& uĩ ꝙ non,niſi hoc ei ſit commiſſum
ſed nec excommunicans poterit petere ſatisfactionem:
quia excommunicatus ſibi contumaciter renuit obedi-
re,ar.ſ.de offi.dele.prudentiam,in ſi.hoc autem c. & ĩ.
de ſen.excom.ſacro ubi horum cognitio concedi uĩ ab-
ſoluenti,loquuntur in ordinarijs.ſed certè hoc non pla
cet:imò dicimus,ꝙ de iure ordinario archieps non de-
bet cognoſcere,ſi eps uellet conuenire excommunicatũ,
ut eius mandata reciperet,qđ hic dĩ.quia ſubditum ſuũ
eps coram arbitris,non coram archiepo conuenire de-
bet xj.q.j.ſi clericus.hoc ergo,quod archieps hic facit,
eſt rõne connexitatis cauſarum:quia hoc ipſo, ꝙ ad ar-
chiepm deuolui tur poteſtas abſoluendi, & per conſe-
quens omnia,quæ ei connexa ſunt, facienda.cum autem
quilibet excõicatus iuret parere mandatis eccleſiæ, uel
ipſius abſoluentis,& inſuper ipſe abſoluens cognoſcere
debet,an ipſe debeat facere mandata, an remittere ad
excommunicatorem.& ſi ipſe facere debet, cum cauſæ
4 cognitione debet facere,ut hic dicitur.¶ † ergo ex p̃miſ
ſis ſequitur,ꝙ debet cognoſcere de iniuſta, uel iuſta ex-
communicatione.& hoc ipſum dicimus in omnibus de-
le.quibus ſimpliciter committitur, ꝙ abſoluant. illa. n.
clauſula,ſi quid reſiduum quæſtionis, non refertur ad
cognitionem iuſtæ uel iniuſtæ excõicationis, ſed ad co-
gnitionem cãæ principalis,de qua dele.non cognoſcet,
niſi illa clauſula,uel ſimilis fuerit appoſita[Reducere]
ĩ.de appel.c.ſolicitudinem.

DVo ſimul Et ĩ.[in canonibus]ix. q. iij. conqueſtus,
uel diuerſa ſunt nomina,ſed eadem dignitas. xcix.
di.c.j.& c.ij. [Conſuetudo] approbata & præſcripta ſu-
pra de conſue.c.ul.& no.infra e.c.j.[Eccleſiam] priuile-
gium

gium datum eccleſiæ eſt perpetuum.15.q.j.c.j.& ij.Perſonalia cum perſona pereunt.ff.de cenſi.de æta.7.q.j.petiſti.item ar.ꝙ Papa detrahere pōt de iure aliorum 16.q.j.frater.ix.q.iij.nunc uerò,& c.per prin.25.q.j.c.ul.ſupra de uſu pal.c.j.¶Coram te]no.hic ſumitur ar. à cōtrario ſenſu,quia ēt ſi uoluit parere coram ipſis ēpis ordinarijs,non tamen ꝑꝑ hoc ar.iuriſdictionē habet in eos, ut audiat cauſas eorum:ſed ut præſtet auxilium ordinarijs ad compeſcendum eos.¶Compelli]xj. q.j. peruenit. ſed ſi ſponte uelit,bene poſſunt iuriſdictionem prorogare,ut no.ſupra de offi.dele.de cauſis no. contra niſi adſit conſenſus ēpi.ĩ.de ſo.compe.ſignificaſti.item no.ordinarium agere,ſi ſubditi grauenĩ.ad idē.ſ̃.de of.arc.dil. ſed certè plus proſequetur cām ſuam,i.ſubtractionem iuris ſui, quam iniuriam ſubditorum.

QVod ſedes ap.& ĩ.[committereĩ]63.di.cū prouinciales.15.di.non debet,& c.ſi quis[Debet] ſ̃.de of.dele.paſtoralis,in prin.& ca.ult. & hic habes, quòd epiſcopus committit ea,quæ ſunt ordinis ſupra de ele. trāſmiſſa.7.q.1.pontifices,&c.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid iudex totius prouinciæ ſit iudex cuiuslibet.*
2 *Etiam ſine ſecundo decreto ſit aliquis uerus poſſeſſor.*

PAſtoralis offi.[Exceptis]hic dicunt quidam archiepiſcopum non eſſe iudi.ordinarium totius, prouinciæ.nos autem contrarium credimus, ſ. ꝙ habet archiepſ ordinariam iuriſdictionem archiepiſcopalem,nō autem ordinariam epiſcopalem, nec ſimul occurrere de iure.nam in tota prouincia habet procurationem,& uiſitationem ĩ.de præſcri.cum ex offi.ad idē.
1 7.q.j.in apibus.¶ † Et non ſequitur eſt iudex totius prouinciæ, ergo cuiuſlibet. qđ patet etiam in epiſcopo, qui licet ſit iudex totius diœc. non tamen eſt exemptorum, quamuis dici poſſit,ꝙ & cuiuslibet iudex eſt:quia in pluribus caſibus habet iuriſdictionē ſuꝑ quolibet, licet nō in omnibus. ponamus.n ꝙ aliqs ſit ita bonus[a] ꝙ nihil committit,qđ iuris indigeat, correctione ſuꝑ hoc, in quibus habet iuriſdictionem,ſed ligatam,ar. xxij.di.de Conſtanti. & ſic epiſcopus habet iuriſdictionem,ſed ligatam, quouſque cōueniatur pars in caſibus exceptis,ar.ſupra de reſcr. paſto.§.quoniam.Sed ſi tulerit ſententiam excommunicationis, nunquid tenet dixerunt quidam ꝙ ſic,ut in auĩ.de deſen. ciui.§.& conſequenter.Sed nos contrarium credimus, ar. 3.q.6.peregrina.6.q.3.ſcitote ix.q.iij.nullus. & eodem modo non tenet abſolutio,ſi abſoluat excommunicatos ſecus tamen eſt dicendum in ēpo,qui iuriſdictionem nō ligatam habet in tota diœce.ut no.ſ̃. eo. cum ab.[Alicui] ſuo ordinario prælato.[Articulo]ĩ.de ſen.ex.ꝙ de his 17.q.4.ſi quis ſuadente.¶ Succedat] & ita habes, ꝙ ſi alias delegati transferantur ad alias dignitates, & ſcriptum ſit loco, quòd ſucceſſor procedat in cauſa. de hoc no.ſupra de offi.dele quoniam, & de reſcrip. eam
2 te.¶ † Verus] no. aliquem fieri uerum poſſeſſorem etiā ſine ſecundo decreto poſt an.ut no.ut lit. non conte.quoniam.§.ul.in fi.& de eo,qui mit.in poſ.cauſa rei ſer.ca. j. [Honeſtis]C.de anna. exce.ut perfectius.xvj.q. ij.§. penult.& ulti.

a ¶ *Ita bonus.* Felyn. *allegat in proœ. rex pacificus,in pri quod quis pōt ita eſſe bonus,et ĩ tātū rōne regeretur,quòd nō ſubiceretur legi, intellige exercitio legis, ut ibi per eum.*

LIcet in corrigendis.[interclusum]ĩ.de ap.ad noſt.ſ̃. reprehenſibilis,de priore.& intelligo hoc uerum, niſi excedat modū ĩ.de ſen.ex.uniuerſitate,& c.o. & ubi eſt notorium.ĩ.de uerb.ſigni.ex parte, cum olim. idem eſt etiam,ſi alias grauetur,ut infra ſequitur [derogare] ſ̃.de offi.deleg.ſuper eo.9.q.3.nunc uerò.¶Faciendis] ſicut hæ erant.licet enim ibi eſſet ap.re.non ob. quia hoc fuit ibi appoſitum:ꝙ de iure eſt,ut dictum eſt,& ſic procedere debet tam ordinarius,q̃ dele.ſecus,ſi dixiſſet autoritate noſtra.ſic enim tāquam dele.procedere potuiſſet.item crederem,ꝙ ſi mandaretur ei,ꝙ in aliqua cauſa procederet ap.re.uel in aliquibus negocijs,ubi appellatio à iure non prohibetur.item à contrario,ſi ordinario mandet,ꝙ audiat generaliter cauſas aliquorum ſubditorum ſuorum,nec ponatur in literis ap.re.uel autoritate noſtra,uel aliquid ſuper ordinariam iuriſdictionem concedatur,tunc ut ordinarius cognoſcet, non ut dele. ¶Et eſt ratio,quia uř ei ſuaſiſſe executionem ſui officij. item quia ꝯ ius ſunt huiuſmodi generales commiſſiones ſupra de reſcrip.ad hoc ſecus,ſi inter aliquas perſonas ſpecialiter mandaret ordinario cauſæ cognitionē: quia tunc deleg.præſumitur infra de præſcrip. cum ex officij [Caſus] ĩ.de ſen.& re.iu.cum.I.& A. & c.proxi. infra de accu.cum oporteat, & infra de ſi. licet Hely. uel ſi in aliquo contra formam datam infra de accu. inquiſitionis, qualiter,& quando[Mandati] quo non dele. conſtituit, ſed ut ordi.inſtruxit,

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſi eſt iudex,non tamen ſinguli canonici.*
2 *Quomodo electio deuoluatur à capitulo in epiſcopum.*
3 *Solus epiſcopus conuocare poteſt canonicos,et procedere ad electionem ipſis non uenientibus.*
4 Nō *ualeret conſuetudo,quòd capitulum in cauſa ſua eſſet iudex contra epiſcopum.*
5 *Cur epiſcopus non corrigit exceſſus ſuorum canonicorum.*

IRrefragabili conſtitu.[Formam]ĩ.de accu. inquiſitionis,qualiter & quando,& de hoc not. infra de ap.c.3.[Conſueuerunt]alias enim niſi eſſet conſuetudo,eis prætermiſſis epiſcopus corriget,ut not.
1 ſ̃.e.cum ab.¶ † Per ca.ipſum]& ſic capitulum eſt iudex, & penes ipſum eſt iuriſdictio,& non pœnes ſingulos canonicos.nam de nullo poteſt dici hic eſt iudex,uel coniudex.ſed uerba reſonantia actum de eis dici poſſunt, ſi ut canonicus iudicat,ſicut electio eſt pœnes capitulum, & non ſingulos, & tamen ſinguli coeligunt.ſed cum epiſcopus ſit de
b capitulo, utpote caput[b] capituli, ar.ĩ.de uer ſi.cum clerici.ff. de his qui no.infa.l.2.inſti.de iure na. plebis,quomodo ad eum poteſtas deuoluitur iudicandi? nam ſi omnes fuerunt negligentes,paria delicta pari pœna puniri debent ſupra de ſup.neg.præla.dilecto ſupra de ele.bo.me. in fi.ſi non omnes ſunt negligentes,pœnes non negligētes erit poteſtas iudicandi ſupra de poſtu.gratum ſupra
2 de ele.bo.me.ma.¶ † Eadem queſtio eſt,quomodo.ſ. deuoluitur electio à capitulo in epiſcopum?quidam dicūt ꝙ ubicunque epiſcopus eſt de capitulo.nam aliquando non eſt de capitulo ſupra de reſcri.cam,& tunc ſi ēps eſt negligens cum alijs,poteſtas eligendi,uel iudicandi,uel quælibet deuoluitur ad ſuperiorem,non ad epiſcopum & intelligunt l.ff.quando ap. ſit.l.j.§.ſed & ſi quando pſes

b ¶*Caput.* Adde Felyn. *in proœ.*Gre.col.3.*circa fi.qui allega. Innoc.hic.*

ſes ſedebat in ordine ſuo,non iudicans,ſed cōſulens.ſed contra hoc eſſet.C.de accu.l.ul.uel quādo ſedit iudicās: ſed contradicit.nos dicimus,ꝙ ſi epiſcopus intereſt capitulo non tanquā ēps,ſed quoddā iure ſegregato tanquā canonicus,puta quia Papa de gratia ſibi reſeruauit canonicatum,uel etiam ēpatus habet ſpāle priuilegium, ꝙ quicūq; eſt ēps,ſit canonicus, itaq; ſingitur gerere duas perſonas;tunc ſi oēs fuerunt negligentes,& etiam ēps;nihilominus ptās eligendi, uel iudicandi deuoluitur ad ēpm,niſi dolus eius interueniſſet, ut ob hoc procuraſſet elec.non fieri,ad eum deuolueretur ptās.ĩ.de conceſ.ꝑben.non ua.poſtulaſti ſuprà de ele. cum inter dile.xvij. di.multis.2.q.6.omnes.ff.de ſuc.edic.l.j.§.quod dicimus C.de adul.iur.ff.de adop.ſi pater.§.j.ſed dices nonne tenetur committere uices ſuas.ar.ff.de iuriſ.om. iud.ꝑtor? rñ.non illud enim ideò eſt. quia conſulens ſuam uoluntatem propalauit; unde ſuſpectus[a] haberetur, ſi iudicaret: ſed ſecus in negligente, qui ſuam uoluntatem non manifeſtauit. ſi uerò ēps in electione canonicorum tm̄ interſit:quia ēps, puta quia ad hoc habet priuilegium,& perpenditur hic:qa ratione dignitatis plus ualet uox ēpi,quàm canonici, nō qa canonicus,quia nec canonicus eſt; tunc non poteſt dici gerere perſonam canonici, ſed epiſcopi tantū; & tunc non deuoluuntur poteſtates ad epiſcopum,ſed ad archiepiſcopum.ſed contradicit.l.ff.quādo app.ſit.l.j.in fi.ſed approbo reſponſionem ꝑdictam.
3 ¶†Sed quæres,quid ſi epiſcopus non fuit negligens, ſed, ſicut potuit,procurauit electionem fieri, ſed non potuit obtinere?rñ.non poteſt ſe excuſare ēps: quia ipſe ſolus poteſt conuocare alios canonicos, quāuis non ueniant, & ipſe nihilominus circa finē ultimi diei conuocato capitulo eliget,& iudicabit.ſ̃.de offi.dele. cōſuluit, & no. ſupra de ele.cum nobis,& c.eccleſia ueſtra,ar.ſ̃.de poſt. bonæ.ij.& eſt hoc,quia certū tp̄s à iure habuit, infra qđ procedere deberet.ĩ.de conceſ.ꝑben.non ua.nulla,uel à prælato,ut hic.Vnde,ſi aliqui ad tp̄s uelint effugere, eorum malicia,uel negligentia non nocebit diligentibus. ff.ex qui.cau.ma.non enim.ſed ubi non eſt præfixum tp̄s, non poteſt unus ſolus procedere in negocio,quod omnibus imminebat.uel melius,ſ. in decre. bo. me.ſupra de poſtu.proceſſerunt,licet forte iniuſtè.unde nec poterat procedere unus ſolus contra ſñiam plurimum:ſecus,ubi ſunt negligentes,ut hic.& hoc eſt uerum: quia unus ſolus eliget,uel iudicabit:quia ius uniuerſitatis recidet in unum.ff.quod cuiuſq; uni.ſicut.§.ul. ar.xij.q.ij. non liceat.ſecus,ſi non eſſet collegium:quia eſſent plures dele. uel ordinarij.nam tunc in unum non recideret ius reliquis negligentibus,ut no.ſupra de offi.dele.cauſam. uel dic,& melius,ꝙ hæc decre. loquitur, quando ad ſolum capitulum pertinet hæc correctio, & non ad ēpm; & ſic
4 non habent locū prædictę obiectiones. ¶ †Manifeſta] .i. notoria.nam alias nulla conſuetudo prodeſſet,ꝙ capl̃m in cauſa ſua contra ēpm iudex eſſet.nam eſſet contra bonos mores,& grauamen adduceret eccleſiijs, & ideò nō eſſet tolerabilis ſupra de conſe.c.j. &c.cum uenerabilis. ſed ſi factum eſſet notorium,tūc poteſt ualere ei conſuetudo,nec erit iudex in facto ſuo:quia non iudicabit: ſed tm̄ ceſſat pro manifeſta offenſa; quod fieri poteſt infrà de uer.ſig.ex parte,ubi no.& c.ſc. nam ſi interdixerit re exñte dubia puniretur,ut hic,& infrà de app. dilecto. ſi ergò manifeſta & rōnabilis cā ſubſit, & eſt conſuetudo, pñt ceſſare.nā & ſolus decanus pōt indicere eccleſiā.ĩ. de ap.dilec.¶Sed ꝯ qūo ſeipm̄ ſuſpendet? itē qūo erit iudex in facto ſuo ꝯ id,qđ eſt.C.ne qs in ꝑpria cā ꝑ totū. ĩ.de cōceſ.ꝑben.poſt elc.itē legē dicere ſibi non poſſunt nec impare.ff.de arb.l.pe.xxj.di.nunc aūt? itē interdictū de cōſenſu ēpi & canonicorū ponendū eſt.ĩ.de his, q̃ fi.à ma.par.cap.qſiuit.non ergo à ſolis canonicis.rñ.de iure eſſe,ꝙ ēps,& capl̃m ſimul interdictum proponant.ſed ſi conſuetudo habet,ꝙ canonici,uel ſolus decanus hoc faciat,ualebit interdictum, ut hic nec ex hoc ſequitur, ꝙ aliquis ſibi imperet,uel puniat.ſed capitulum imperat ſingulis canonicis,& eodem modo punit, ar.xij.q.ij. qui manumittitur. ¶Item licet prælatus de iniuria eccleſiæ,uel cauſa cognoſcat, non dicitur iudex in propria cauſa,ar.C.ubi cau.fiſ.l.j.ff.de his,quæ in teſta.delen. & xi.2.q.7.ſiquis ab epiſcopo.¶Vel dic, quòd non eſt interdictum iuris:ſed eſt quædam ceſſatio:& inde eſt, ꝙ ēps uel alius,ēt ipſe,qui poſuit interdictum, celebrando in illa eccleſia non fit irregularis.imò nec etiam canonicus ſic interdictus in eadem eccleſia, uel alicubi celebrando fit irregularis.ſed ſi imponeret interdictū iuris, tunc irregularis eſſet,ut no.ĩ de excep.præ.tāta.¶Dele.].i.datus.ſi.n.eſſet dele.expiraret iuriſdictio re integra morte mandatoris.& hic eſt unus caſus, ubi archiepiſcopus habet iuriſdictionem in ſubditos ſuffraganeorum. uel ſi dixeris propriè deleg. dic hoc ſpeciale, ꝙ non perit
5 hæc iuriſdictio morte mandatoris.¶†Sed quare epiſcopus nō corrigit exceſſus canonicorum ſuorum? rñ.quia ſic placuit Papæ,& nō ſine cā,qa uideretur eſſe iudex in ꝑpria cā,quāuis nō ſit,& quia ardua cā contra capitulū unde non debet eam audire niſi cū capitulo ſuo.15.q.7. ēps nullius.ſed cū eis audire non poſſet. qa idem iuris eſſet,quāuis nō ſint rei & iud.ſed vř, ꝙ deberet eſſe ſub arbitris.11.q.1.ſi clericus aduerſus.ſed illud loquitur in ciuilibus caſibus,hoc in delictis:uel ſufficit ſic ſtatutū eſſe.ff.q.& a q proſpexit, primo rñ.[caſtiget] ſi ſine manifeſta & rationabili cauſa ceſſauerint.

a ¶ *Suſpectus.* Et *ſic iudex, qui cōſuluit in cauſa, allegatur ſuſpectus:adde* Fran. Are. *in conſ.xxix.co.xix. in prin.& doct.in c. cum ſpeciali infra d. appel.& adde, quòd idem ſi fuiſſet aduocatus.l. prætor, & ibi doct. &* Alexā.*ff. de iur.om.iud.*

QVoniam in pleriſq;[Populi] Saraceni Latini, & Græci,qui inter nos habitant [prouideant] ſuīs expenſis.ĩ.c.ꝑxi.ar.authē.ut nulli iudi.§.nulli,authē.de man.prin.illud tñ:ſecus in legatis Papæ infrà de ꝑſcr.accedētes:uel ut no.infra c.ꝑxi. nā legatis ſolius ēpi ꝓuidere nō tenenĩ,imò cū alijs clericis.¶Neceſſitas] hic apparet hoc ipſum de diſpēſatione eſſe,ar.7.q.1. non aūt.j. q.vij.quod ꝓ remedio;ad idem.ſ̃.de renū.ad ſup. & hoc ex uerbo apparet ibi,cui cōceſſimus.& hoc intelligo ubi ponitur ēps in dig.alterius ad aliquod officiū, cuius rōne illi debeaĩ ſubeſſe.ſecus,ſi alias uocareĩ ad ſupplendum defectū ſuum.7.q.1.pontifices [Percuſſum] no. canonem latæ ſententiæ.

INter cætera.[Indiguerint] puta quia ſine ſcandalo à clericis,uel laicis expenſas hr̃e nō pñt.1 r.q.1. aliud q dē.j.q.ij.placuit:alioqn ab eis pñt exigere;qa nō eſt magnū,ſi metemus tēp.ubi ſeminamus ſpiri. infra de ꝑſc.cū officii.[Coadiutores] ſecus in dele. ſupra eo.c.ult.

SVMMARIVM.

1 *Non licet epiſcopo exigere procurationem à capel quæ non ſufficiunt ad procurationem.*
2 Nō *pōt abbas,uel alius ſuperior agere noīe ſuo,uel monaſterij negatoria,uel quaſi contra requirentes aliqua iura in ſuis capellis.*

Cum

3 *Cum quis per ſe tenet,nō amittitur ſine ſciētia,& aīo poſſidētis.*
4 *In his, quæ de iure debentur,niſi pars probaret præſcriptionem, uel priuilegium,condemnaretur.*
5 *Quæ ſint uniuerſales actiones:quæ etiam generales, & ſingulares,habes in nu.6.7*

COnquerente.Not.abbatem poſſe agere pro ca-
pellis ſuis,ne indebitis oneribus grauētur.ar.ſ.
de offi.archi.c.1.ſed ſi p̄lati ipſarum eccleſiarū
uelint agere,ipſi præponuntur,ut no.ſ.de reſcri. edoce-
ri.poſſet tñ dici hoc eſſe ideo,quia tpalia earundem ec-
cleſiarum monaſterium poſſidebat,arg ĩ.de excep.cū ue
nera. uel hic abbas iura epiſcopalia ad ſe pertinere dice
bat:uel etiam ubi agitur generaliter de grauamine com
muni omnium,tantū eps̄ aget:ſed hoc nō inuenitur iure
cautum.de hoc no.ĩ.de appe.dile.¶†Nō contentus] hæc
1 petitio non fulcitur iure,ꝙ non liceat epo exigere ꝓcu
rationem à capel.quæ nō ſufficiunt ad procurationē,uel
quæ eā non dñt:quia poſſeſſoriū non ſonat. ſed dic eam
iure fulciri:quia negatoria pro his iuribus competebat,
ut no.ĩ.de uer.ſig.ſi abbate,& ſupra de offi.del.cū olim.
quidam tamen dicunt non competere negatoriam , ſed
ſufficere debet eccleſiæ denegare,ſieps̄ pet it a ea , qđ
non debet.& actio non competit contra ep̄m ſua iura pe
tentem ob hoc ſolum,ꝙ petit,nec inuitus agere cogitur
C.ut nemo inuitus.dic etiam in hoc loco recte implora
ri à monaſterio offi.iud. nam cum gladium in manu ge-
ſtet epiſcopus,ſ.excommunicationis.24.q.3. corripiant,
& poſſit timere,ne iniuſte eum excōmunicet , item quia
eum diffamat aſſerendo eum in quibuſdam iuribus ſibi
debitorem;ideò recte petit,ꝙ ceſſet ab hac diffamatio-
ne.ſed iudex dabit epo tēpus,intra ꝙ doceat de iure ſuo
alias iubebit eum ceſſare à diffamatione.C.de inge.ma-
nu.diffamari.ĩ.qui fi.ſint lega. lator. iniuſte autem petit
abbas,ſ.ꝙ non cogerentur ad procurationem, quæ ſuffi-
cientes non erant.ſed debebat petere , quòd plus non co
gerentur ſoluere in procuratione,niſi quantum penſatis
facultatibus moderatè ſoluere poſſunt,ſecundum ꝙ in
ſententia continetur.ſed licet ſic petat,nō tamen eſt ine
pta petitio,& iō condēnatio ſequetur,ut.ĩ.ſequitur,ibi.
ita ꝙ cum ad eas &c.item poteſt dici dari iu. of. contra
hunc ep̄m:quia ultra,quā debet,exigit, ſicut cenſitus &
colonus ꝯ dñm:quia ultra debitū exigit.C.de col.& cen
ſi.l.pe.& ulti.C.in qui.cau.colo.& cenſi.l.j.authē.de qō.
item ſi petat collectam ultra uires.ff.de uac.mune.l.j. &
ſecundum hoc abbas eſt actor,& non erit generalis hæc
petitio.¶†In eccleſiis] not.abbas,uel alius ſuperior nō
2 poteſt agere nomine ſuo,uel monaſterij negatoria , uel
quaſi contra illos,qui in capellis ſuis requirunt aliqua
iura.& hoc ea ratione,quia non eſt dominus eccleſiæ,li
cet habeat ibi aliqua ſed rector capellæ, uel etiam ipſe
abbas nō ſuo nomine,nec nomine monaſterij ſui , ſed no
mine ipſius capellæ pōt agere negatoria, uel quaſi. cum
enim capella diſtincta habet iura ſua à iuribus monaſte
rii,& ipſa capella domina ſit ſuorū iurium,ipſa & ipſius
nomine agendum eſt,& non alterius,niſi forte capella cō
ceſſa eſſet in proprios uſus : quia tunc cum ſit quaſi dñs,
ſicut uſufructuarius,agere pōt negatoria:ſed tutius ē eā
intētare noīe capellæ.cōfeſſoriā iuſtè intētat abbas noīe
ſui monaſterii pro iuribus,q̄ habet in capella,ut ſi alius
occupauit ipſa iura, rectè cōpetit ꝯ eum cōfeſſoria , per
quā adiudicabunt̄ ſibi prædicta iura,& auferent̄ ab epo
poſſeſſore.¶Item pōt intentare interdictū uti poſ. infra
de pſc.ueniens.¶Item ſi in libello ſimpliciter petit ab-
bas imponi ſilentium epo,& caſſum nunciari , quod per

ep̄m,factū,& ēt decerni,ꝙ nullum ius ſup prædictis iuri
bus pertineat ad ep̄m,licet hæc uerba ſonare uideantur
in negatoriam tm̄,quāquā diximus non cōpetere abbati
pro prædictis iuribus,ſed capellæ : tamen ut potius ua-
leat,quā pereat,quod actum eſt, & quia intelligitur oē
ſuum,ius deduxiſſe in iudiciū,& quocunq; mō produci
pōt,dūmodo ſub uerbis poſitis in libello cōprehēdi poſ
ſit;dicam ſnīam ferendam pro abbate, dūmodo ꝓbet iu
ra,de quibus agitur ad ſe ꝑtinere:nō qa intelligit̄ actio-
nem confeſſoriam intentaſſe,ad quā nullatenus cōpetūt
uerba libelli,neq; negatoriā, quæ non competit abbati,
ſed capellæ:ſed intelligo eum imploraſſe officiū iudicis,
quod bene cadit ſub prædictis uerbis,& quod competit,
ubicunq; quis iuſtitiam habet,& non habet aliquam cer
tam actionem.eſt enim latiſſimum officiū iud.ff.de iuriſ
di.om.iud.l.j arg.ad p̄dicta.infra de cā poſ.cum eccleſia,
C.de anna.exce.l.ul.ſed opp.huic abbati competit alia
actio.ſ.confeſſoria.ergo non habebit offm̄ iudi. ar.ff. de
mino.in cauſæ ¶So.qñ officium iud. eſt extraordinariū
ſicut eſt, quando datur in integrum reſtitutio:quia con-
tra ius eſt,quòd iudex præſtet ſuum auxilium cōtra ſen
tentiam,uel contractum,uel præſcriptionē,tunc non da
tur niſi in defectum aliarum actionum.ſed alias nihil ꝓ
hibet officium iud.concurrere cum aliis actionibus, cū
ſit latiſſimum.ff.de iuriſdi.om.iud.l.j. de capella autem
certum eſt è conuerſo , quòd ei contra epiſcopum pro
prædictis iuribus competit negatoria , & non confeſſo-
ria.de his no.infra de uer.ſig.c.abbate. ¶[Specificatis,]
epiſcopus enim petebat iura epiſcopalia de facto,non in
iudicio.abbas autem agere uolens contra epiſcopum ne
gatoria,uel alio modo,ut no.in glo.quæ incipit,hoc pa
cto,omnia iura ſpecificari petiit , ad quod non teneba-
tur epiſcopus, ſicut nec in aliis generalibus actionibus
teneretur,ut no.in glo.quæ incipit no.quoſdam.& hoc
etiam ex eo apparet : quia nec omnia ſpeficauit . Poſſet
etiam dici,quòd ideò cogitur quandocunq; ſpecificare
iura.quia forte erant aliqua iura , de quibus concorda-
bant,uel quod eſſent danda,uel quòd non eſſent danda.
& ideò non erat bonū partes ſuperfluis probationibus
grauari.ff.de inter.act ubicunq;.itē ante lit.cōte.pōt q-
ri ab epo,an hæc iura poſſideret,ff.de inter. ac. q ſerui.
§.iniuriæ.¶[Canonicā]quæ eſt.xxiij. diſt. q̄q̄,quā etiam
alius hēre pōt,ſicut archi. uel archipresbyter. ſupra de
offici.ar.c.j.& ul.idem ēt dicimus de ſequētibus iuribus
.ſ.uiſitatione ſupra de of.ar.c.j & c.mandamus , & ſuprà
de of.deleg.c.ſuper eo,& cenſura eccleſiæ,ut not. ſupra
de of.ar.cum ſatis,& iuriſdi.ut no.ſuprà de offi. ordi.cū
ab.& ſic de aliis pro magna parte.ſed aliter pertinēt ad
inferiores prælatos:quia quaſi ſub aliis: aliter ad maio
res.inferiores autem prælati, quæ ſunt communia tam
eis, quàm epiſcopis tanquam epiſcopi , & non ſub epi-
ſcopis exercere uidentur,ſi nō admittitur appellatio ab
eis ad epiſcopum , ſed ad archiepiſcopum, & ſi epi non
permittuntur cognoſcere de cauſis pertinētibus ad ſub-
ditos: uel prædicta facere & aliis modis . uel ſi minores
præcipiunt in negociis aliquid ad ſe pertinentibus , &
maiores , minoribus tantum intendunt in eis , & ut ple-
nè intelligas de hac materia,quæ tractatur in glo.iſta,
no. quòd non currit præſcriptio ſine poſſeſſione infrà
3 de pſcri cām.¶†Itē poſtquā aliqs p ſe tenet,non amitti-
tur ſine ſcia & animo poſſidentis.ff.de acq.poſ. peregre.
§.quibus neceſſe eſt enim ꝙ expellatur de ea poſſeſſione
uel reuertens non admittatur,uel ſuſpicet̄ ſe poſſe repel
li.ff.de acq.poſ.l.iii.§.in amittēda &.§.ſe.& §.ꝙ ſi ſuus,&
l.clam poſſidere.§.fi.ex his autem colligo , ꝙ ſi aliquis
habet

habet generalem iuriſdictionem in aliqua re , ſicut eps̄
in diœceſi ſua.ĩ.de excep.uenera.ĩ.de rel. do. conſtitu-
tus,tunc nullus homo,uel eps̄,uel alius poteſt conſtitue
re,alias præſcribere de nouo,uel totam iuriſdictionem
epiſcopalem, uel etiam aliquod capitulum iuriſdictio-
nis,ſ.ꝙ uiſitet aliquam eccleſiam eius diœ. uel ꝙ uocet
aliquem ad ſynodum:uel cognoſcat de aliqua cā diœce.
niſi eps̄ ſciat,& per aliquem prædictorum trium modo-
rum poſſeſſionem amittat,ſicut per prædicta iura aper-
tè apparet.ſed ſi non nouum ius præſcribat,nec ius,quo
præſcripto lædatur eps̄,puta ſi aliquis archieps̄ in diœ.
huius epi præſcriberet ius archiep̄ale,bene ualeret præ
ſcriptio,etiam ignorante epo , dummodo contra archi-
epiſcopum legitima præceſſerit præſcriptio : quia nihil
hęc præſcriptio,tangit hunc epiſcopum.& idem uī, ſi qs
plebanus eiuſdem diœc. præſcriberet ius plebanatus in
capella alterius plebani eiuſdem diœc. nam hic ſufficit,
ꝙ legitime præcedat præſcriptio contra plebanum,i.eo
ſciente,& poſſeſſionem aliquo prædictorum modorum
amittat,ēt ſi eps̄ nihil ſciat:quia nihil intereſt epi : quia
ita benè poteſt habere ius ep̄ale in hac capella alieno
plebano ibi habente iuriſdictionem ſub epo,ſicut ſi pri-
mus plebanus eam haberet,forte idem uī,etiam ſi pleba
ni ſunt diuerſarum diæ.& intelligo hæc uera non ſolum
ſi præſcribantur iura ſtatuta a iure , qualia ſunt prędi-
cta iura,ſ.archiepiſcopale,plebanale.ſed etiam idem uī,
ſi pręſcribantur iura,quę aliquis habet in eadem diœc.
ex priuilegio,uel pręſcriptione,ſicut eſt uidere in epiſco
po Papien.qui ex priuilegio,uel ex præſcriptione habet
multa iura in quibuſdam eccleſijs Placentinæ diœ. Nec
enim iura præſcribere poſſet eps̄ Parmen. contra ep̄m
Papien.etiam ignorante epo, Pla.quia nihil præſcribit
de iure, quod poſſidet eps̄ Placentinus?nam de iure poſ-
ſeſſis ab epo Placentino nihil præſcriberet Parmen. niſi
Placentinus hoc ſciat,& niſi prius de poſſeſſione expella
tur,ut ex præal.iuribus apparet.& dicimus,ꝙ dī præſcri
bere iuriſdictionem archiepiſcopalem:quia archieps̄ eā
amittit tanquam de ea expulſus eo ſciente, & alius eam
occupauit.& idem dico in plebanali,& in alijs huiuſmo-
di.ſi autem præſcribat iuriſdictionem talem,qualem ar
chiep̄i habent in diæc.ſubditorum , ſed tamen archieps
ſuam non amittit,in hac præſcriptione neceſſaria eſt ſci
entia ep̄i, qui eam poſſidebat,& nō archiepiſcopi , cuius
nihil intereſt,qui poſſeſſionem ſuę iuriſdictionis nō ami
ſit.hoc ꝙ dictum eſt,qñ aliquis habet generalem iuriſdi
ctionem,idem intelligo etiam ſi in multis capitulis non 4
habeat iuriſdictionem,dummodò in omnibus habeat,ni
ſi in exceptis uel per iura uel per priuilegia, uel per præ
ſcriptio.uel alio modo.ſed ſi aliquis habet tātum in cer
tis articulis iuriſdi.ut archieps̄ ſ.eo.duo,in hoc caſu nō
eſt neceſſaria ſcientia huius,qui in certis tantum habet
iuriſdi.dummodo de iuriſdi.quam poſſidet, nihil pſcri-
batur : quia non dicitur hic præſcribi iuriſdi. archiep̄o
par.cum archieps̄ nihil de ſua amittit:ſed extraordi. iu
riſdi.præſcribi dī.Vī tñ,ꝙ ēt alius archieps̄ ſine ſciētia
primi archiep̄i non poſſet præſcribere,ꝙ portaret cru-
cem,uel uteretur pallio,& alijs conſimilibus , ut in diæ-
ce.ſui ſuffraganei:quia ipſe archieps̄ hoc ius, uel potius
honorem poſſidet in prouincia ſua.unde nullus tūc po-
teſt hunc honorem præſcribere,niſi priùs primus archi-
eps̄ amittat poſſeſſionem,quam amittere non poteſt,niſi
inde expellatur,ut dictum eſt:ſed oppo.quia poteſt habe
re hæc iura ex priuilegio,& tunc archieps̄ tenet ſuā poſ
ſeſſionem,quare non eodem modo ex præſcriptione po-
teſt quærere?Reſpon.quia aliud eſt in priuilegio, ubi no-

uum ius conſtituitur autoritate eius, qui poteſt nouum
ius ſtatuere,& qui poteſt iuriſdictio.alteri dare, ut Pa-
pa.aliud in pręſcriptione,quæ nunquam procedere po-
teſt:quia ſi dicant ſe habere titulum forte ex collatione
alicuius,qui non habebat poteſtatem conferendi, illud,
conſtat,ꝙ hic non poteſt procedere præſcriptio cum ha
buit iniuſtum titulum ĩ.de deci.dudum.¶ Item per talē
titulum non habuit,nec habere potuit poſſeſſionē apud
alium conſtitutam,niſi ſciret ille, apud quem erat poſ-
ſeſſio;& multofortius,ſi nullum allegat titulum,niſi prę
ſumptum & uſum præſcribere non poteſt,niſi prior poſ-
ſeſſor ſciat,& de poſſeſſione expellatur.c.di.contra mo
rem.18.di.illud tamen bene uī,ꝙ etiam ſi huius hono-
rem extraor.puta ex priuil.conſtitutum alius, q̄ priuile
giatus poſſideret,ſi bonam fidem haberet; puta qa cre-
deret,ꝙ licitè eſſet translatum in eum autoritate eius ,
q hoc facere poſſet,& alia interuenirent,quæ in præſcri
ptione ſunt neceſſaria,ꝙ tūc illud ius extraordinarium
præſcribere pōt[Subiectionem] eccleſiarum in ſpiritua
libus 16,q.5.c.ij.[Inſtitutionem] ſacerdotum ĩ.de cap.
mona.c.j.[Cenſuram] i.qđ poſſit excommunicare [Iu-
riſdictionem]de hoc no.ſ.e.c.j.¶ Pœnitentias]de enor-
mibus & uulgaribus criminibus.xvj.q.6.c.ul.& pertinet
hoc & ſequens ad laicos.& no.ꝙ petendo iura ep̄alia cō
tra abbatem proſequor non ſolum ea,in quibus mona-
ſterium tenetur mihi,ſed ēt ea,in quibus clerici & laici
ſuarum capellarum ſupra de offi.arc.dilecto infra de p̄-
ſcri.auditis.& eſt hoc ideo,ꝙ abbas hæc iura poſſidebat
& in clericis,& in laicis.& ſi ſuper his clerici uel laici cō
ueniantur nominabunt dominum in iudicio,ut no.ĩ. de
ma.& obe.inter[Sacramentorum]ſubito continētur or
do,dedicatio eccleſiarum,conſecratio uirginum, & gn̄a
liter omnia ſacramenta[Ab ipſo] epiſcopo[Synodum]
ar.ꝙ clerici tenentur ire ad ſynodum[Et ſynodatici] ꝓ
eodem ſupponit.ſed dī ſyno.quæ in ſynodo dant̄ ĩ.de cē
ſi.olim[Cathedra]quia datur pro honore cathedræ. x.
q.iij.placuit Recipi duos ſolidos a qualibet eccleſia, ni
ſi à monaſterijs, x. q.iij. inter[Decimationum] x.q.iij.
unio xij.q.ij.Vulterana,& c.nobis & c.conceſſio,& c.de
reditibus[Mortuariorum]ĩ.de ſepul.certificari[Viſita
tionem]de hoc no.ſ.de offi.ar.c.j.[Penſatis] a pauperi-
bus nihil petat,ar.ij.q.j.placuit.x.q.iij.cauendum alij di
cunt,quòd ēt a pauperibus aliquid petit:ſed plures con
gregabuntur ad ſoluendum cathedraticum,ar.ĩ.de cen-
ſi.cum inſtantia.ſed reſpondeo poteſt illa loqui in pro-
4 curationibus,at in cathedratico ſecus . ¶ † Onerentur]
& ita dixerunt quidam,ꝙ omnia, quæ hic continentur ,
& ita de iure pertinent ad epiſcopum,ꝙ ſi propoſita ge
nerali petitione,ſ.peto ius ep̄ale in tali eccleſia,ꝙ ſecu-
ta condemnatione,in omnibus his mandabitur ſenten-
tia executioni. & idem de his,quæ continentur ĩ.de præ
ſcri.auditis.ſed nos hoc non fatemur.nam & hic & ibi q-
dam continentur,quæ non ſunt de iure ep̄ali,ſed ratio-
ne conſuetudinis,ſicut eſt de quarta decimarum,& mor
tuariorum,qđ ex eo apparet,quia alicubi datur tertia,
alicubi medietas,alij nihil x.q.j.de his,& c.antiquos, &
q.iij.unio.ĩ.de ſepul.certificari.idem in cathedratico x.
q.iij.nec numerus,& expreſſius apparet in decre. audi-
tis:quia ibi petijt inter iura ep̄alia denarios Sancti Pe-
tri,& procurationem archidiaconi,quæ conſtat non eſſe
de iure epiſcopali,niſi ratione conſuetudinis.& ideo Pa
pa hic fecit ſpecificari capitula,& ſuper his litem conte
ſtari,& ſuper his inductæ fuerūt probationes licet enim
multa ex his contentis ad iudicaſſet ſine probatione, nō
tamen omnia,& illa ad minus ſpecificari debēt in ſenten
tia,

tia de quibus ius dicit,ꝙ conſuetudo ſeruanda eſt, ſicut
eſt in tertia mortuariorum,& huiuſmodi ĵ.de ſepul.cer
tificari.& idem dr̃ in his,quæ rõne conſuetudinis deben
tur.nam in his quæ de iure debentur , niſi pars aduerſa
probaret præſcriptionem,uel priuilegium,condemnare
tur.ĵ.de præſcri.auditis;& de hoc etiam no.ĵ.de ca.mo.
5 conſti.¶ † Onerentur]Item no.quaſdã actiones eſſe uni
uerſales,ſ.quatuor,quæ omnes competunt pro hæredi-
tate tantum , cuius nomine comprehenditur uniuerſum
ius defuncti.ff.de uer.ſig.hæreditas . & ideò uniuerſales
dicuntur,ſ.petitione hæredi.fami herci. actio ex teſta-
mento,quæ datur pro hæreditate ex Trebellia.reſtituẽ
da,& actione exempto,q̃ datur,quotiens tota hæreditas
emitur.¶Et no.ꝙ qñ his actionibus agitur,exprimit̃ cau
ſa agendi,& res uniuerſaliter.uerbigratia , peto a Ber.
hæreditatem totam,uel partem,uel bona q̃ fuerunt pa
tris mei petitione hæreditatis: quia me inſtituit hære-
dem uel quia ab inteſtato ſucceſſi.& qđ cauſa ſit expri-
menda,probatur.ff.de peti.hære.l.1.2.& 3. ꝙ res uniuer
ſaliter,non ſingulariter ſint expriмẽdæ,probatur.ff. de
pet.hære.an.nam ll.dicunt,ꝙ ſi intentata peti.hęre.tem
pore ſententiæ inueniatur plura poſſidere , quàm tem-
pore litis conteſt. debet ad omnia condẽnari.ff.de peti.
hær.l.4.& l.fi.ex quo apparet, ꝙ de ultimis petitio fuit.
nam alias in pluribus principalibus rebus,q̃ petitæ ſunt,
condemnari non poſſet,licet in acceſſorijs poſſet, & bo-
næfidei iudicijs,& ſtricti iuris,ſicut ſunt fructus,& uſurę
ff.de uſur.uideamus C.de pet.hær.l.j.& l.non poſſumus.
ſententia fertur.condemno te ad reſtituendam hæredi-
tatem.ff.de pet.hær.l.j.& ſi pars hære.pe.l.j.& l.nõ poſ-
ſumus ſed dices,quid prodeſt talis ſententia ? Reſpõdeo
multum:quia ſi probaui res a te poſſeſſas,fuiſſe in bonis
patris mei,ꝯdemnaberis ad illa , & in eis mandabit̃ ſnĩa
executioni.& ideo ſi nõ probaui pẽdẽte lite,ſedpoſt ſen
tentiam probo quodam extraordinario modo,ſ. petam
ſententiam executioni mandari in his rebus,& ſi illas ne
gaueris,ego probo eas fuiſſe in bonis patris mei ar.ff.de
re iud.à diuo.§.ſed ſi ſuper ſicut autem uniuerſalem nõ
dicam petitionem iuris ep̃alis : quia non petit uniuerſa
6 iura eccleſiæ.¶ † Item no.alias ac.eſſe gñales, ſicut ꝓ ſo
cio,ſi ſocietas contracta eſt omnium bonorum,uel maio
ris partis, & negociorum geſtorum , omnia negocia uel
plura geſta ſunt.ff.pro ſo.arbiter,& alię multæ, quæ ge-
nerales dicuntur:quia plura ſub ſe capitula cõtinent ad
miniſtrationem panis,uini,olei &c. non tamen uniuer-
ſum ius,quod habuit defunctus multa enim poteſt habe
re pater,quæ non perueniunt ad filium,quæ in his actio
nibus exprimuntur ac.& cauſa & res gñaliter: ſed in pro
ſecutione cãæ oportet,ꝙ exprimat ſpecialia.C. de iud.
licet,ſic.ſ.peto à te rationem adminiſtrationis negocio-
rum meorum,q̃ geſſiſti ſine mandato,actiõe neg.geſt. &
in hoc dicimus ſimilem petitionem iuris ep̃alis . & dici-
mus,ꝙ licet ſpecificata ſint iura ab iſto ep̃o in prin.non
7 tñ tenebatur.¶ † Item no.alias actiones ſingulares eſſe,
q̃ ſi ſint reales,neceſſe eſt exprimere actionem,& rem,&
utrum totum,uel pro quota parte petat,& confines , &
colores,& alia.ff.de rei uen.cum in rem,in prin.ff.de cẽ.
forma,in prin.idem in hypotecaria,& ſĩibus. nec eſt ne
ceſſe proponi cauſam actionis,cuius nulla alia eſt cã, ni
ſi dñium; qđ aſſerit ſuum eſſe , & id totum in iudicium
deducit,qualecunque ſit.ff.de excep.rei iu.ſi mater.§.ea
dem.¶Sed ꝯ vr̃.ff.de rei uen.l.j.ubi dr̃, ꝙ uendicare po-
teſt adiecta cã.ſed reſpondeo ibi ideo adijci cauſam: qa
res perita,ſ.liber homo,nunquã põt eſſe nr̃i dñij & ideo
non uẽdicari.ſi autem ſunt perſonales,ut condictio cer
ti,& ſimiles,non ſolum rem & actionem exprimet; ſed
etiam cauſam.ſ.quia tibi mutuaui,uel in dotem promiſi
ſti,uel ſimilia uel aliter deliberare nõ poteſt,cum poſſit
una res ex pluribus cauſis deberi.ff.de excep.rei iud.l. &
an eadem.§.actiones.ĵ.de li.ob.ca.ul. ¶ [Exigas] ſuper
capellis ſpecificatis.ur̃ tamẽ,ꝙ adhuc poſſit petere alia
iura non obſtante exceptione rei iud.uel exceptione eli
ſa per replicationem huius:quia de his de quibus modò
agitur,in primo iudicio actum non fuit, quod apparet
ex eo,ꝙ in primo iudicio ſpecificata fuerint iura ſine
gñali clauſula.C.de iud.licet.C.de tranſac. ſi de certa.
ff.de pac.tres,emptor.§.ul.ſed ubi nihil eſt ſpecificatũ,
ſed tñ gñalis eſt petitio,uel ſi poſt multa ſpecificata ſup
ponit gñalem clauſulam,ſ.& omnia alia iura;& tunc, ex
quo ſup tam gñali petitione gñalis fertur ſnĩa amplius
nihil petere poteſt,ut hic.C.de tranſa.ſub prætextu,niſi
dolus interuenerit:quia tunc ageretur.ff. de pac.tres a-
lij tamen aliter dicunt in liberatione enim ut ſi plura
ſufficiunt uerba gñalia.ff.de pac.emptor.§.ul.ſed in trã
ſactio.ſecus,quæ reſtringitur tm̃ ad ea,de quibus actum
eſt.[Lateranen.]de cen.cum apoſto.

VT iuxta,& infra[Introducet] hoc ius commune,&
equum eſt.

DIlectus fi.abbas[Ab antiquo] no. petitionem fun-
dari ſuper conſuetudine.de hoc no.ĵ.de uer.ſig. ab
bate.[Dictus epiſcopus]contra quem abbas agebat[diæ
ceſanam]licet hic uideatur approbari diſtinctio antiqua
ſ.quòd duplicem legem habent ep̃i in eccleſijs ſibi ſubie
ctis,ſ.diæceſanam,& iuriſdictionem;tamen mirabile ur̃,
quòd de lege iuriſdictio.dicitur collatio ſacramentorũ.
prius enim uidetur dici epiſcopos tantum unam legem
habere,ſcilicet diœce.ut ſub hac comprehenderetur to
tum ius epiſcopale , quod in diœceſim habet epiſcopus,
& etiam lex iuriſdictionis.de his legibus no.infra de ſta
tu monacho c.j.

GRaue gerimus[Nullam]Non eſt contraria decreta
lis iſta his q̃ diximus.ſ̃.eo.c.j. & c.quãto. [Paratus]
nam idem eſſet,& ſi non eſſet paratus corrigere [Rela-
xes] de facto:quia de iure non tenetur,& ideò non indi
gent relaxatione ſententiæ ff.de fer.l. j.

HIs quibus. [Ex officio] dele dummodo cum iuriſd.
ſupra de offi.dele.c.ul uel ordinario.[Caſibus]de
ſen.exc.c.j.de cætero,peruenit.ſupra de offi.or.paſtora
lis.§.ul.[Committere]ſecus,ſi miniſterium tantum mã
datum ſit ſ̃.de offi.dele.c.ul.

ROmana eccleſia.[Foraneos] foraneos officiales di
cit quoſdam miniſtros, quos archiepiſcopi pone-
bant in diæce.ſuffraganeorum qui licet non cognoſcãt
de cauſis appellationum emiſſarum ad archiepiſcopum,
tamen prohibebant,ne pendente ap. procederent iud.a
quibus appellatum fuerat,& quædam alia minora circa
iuriſdi.faciebant,& dicebantur foranei ad differentiam
illorum,quos in ſua curia conſtituebat archiepiſcopus.
ſed ur̃ ꝙ malè fecerit Papa:quia in cõſtitutione talium
foraneorum officialium utilitas procurabatur:quia cõ-
tra laborem litigantium prouidebatur, & expenſis par-
cebatur.ſed reſpondemus,licet eſſe poſſet ibi aliqua uti
litas:tamen plus inde incommoditatis poterat proueni-
re.ſ.perturbatio iuriſd.& contentio, quæ continuè eſſet
in ianuis inter officiales iſtos,& ordinarios. Item licet
non poſſet ſequi alia utilitas: erat tamen contra ius, ſe-
cundum quod in litera huius decre. oſtenditur tñ hoc
fatemur,ꝙ archiepiſcopus in ſua diæce.& etiam quili-
bet ep̃s poterit huiuſmodi foraneos,uel minores conſti-
tuere officiales per parochias.¶Sed quæres,quis appel-
labitur ab hmõi officialibus foraneis, quos conſtituunt
ep̃i ? uel ep̃s,qui conſtituit,uel ſuperior.ſ.archiep̃s? Rñ.
quidam, ꝙ ſi ideò officium habent, qđ habent minores
officiales, de quibus loquitur decr.ĵ.de app.Romana, ĩ
prin.ꝙ appellabitur archiep̃s, non ep̃s,ab illis officiali-
bus. nec obſtat,ſi dicas, ergo idem archiepiſcopus habe
bit plura conſiſtoria : quia hoc nõ eſt prohibitum, licet
poſſet dicere, ꝙ non dicantur plura conſiſtoria, ſed vnũ
tantum,licet plures habeant iuriſd.& in pluribus locis.
alij dicunt,& forte melius : quia hi officiales,qui circa
minora conſtituunt̃, ſed nõ ſunt ordinarij,ſed delegati.
illi aũt,qui conſtituuntur in curia principali,ſunt ordi-
narij,ut no.ĵ.de ap.Ro. & iõ ab iſtis.q.à deleg.appellã-
dus eſt ipſe ep̃s delegans, & nõ archiepiſcopus, ff.de ap.
imperatores:ſed à principalibus offi.qui ſunt ordinarij,
& finguntur idem auditorium habere cum ep̃o, archi-
ep̃s appellandus eſt. [Inſtituta] 9.q.2.nullus primas. &
q.3.ſaluo, & c.nullus primas. [debent] quia tractus fu-
turi temporis non per.ad iu.ff.de uſuris.l.j.§.j. [à q̃bus]
officialibus foraneis.[inhibemus] hoc enim nec ipſi of-
ficiales archiepiſcopi prohibere poſſunt niſi parte uo.
cum cauſæ cognitione,ĵ.de app.Ro.ubi no.

De officio iudicis. Rubr.

EX literis ueſtris [mor.] quod immediatè in
tẽporalibus & ſpiritualibus ad monaſteriũ
foſſæ nouæ pertinebat, [officium] hoc.n.ad
officium iudicis pertinet.ff.de offi.ꝓcõ. nec
quicquam. §.aduocatos. ff.de poſt.l.j. §.ait
prætor.C.de poſtul.prouidendum. [non obſtante] nec
eſt contra.ĵ.de appel.ex inſinuatione : quia ibi non dicit̃
ex hac cauſa recuſationem admiſſam.

SVMMARIVM.

1 *Actio dicitur eſſe officium iudicis.*
2 *In quibus caſibus locum habeat officium iudicis.*

IVdicis officium. [Pro acto] pone caſum.ĵ.de in
1 integ.reſti.c.pen. [veluti] † dixit Mar.ꝙ offi.iu
di.eſt actio,ar.ff.de act.& obl.uerbum.ſed Io.&
Azo contrà,ut ff.de mino. ꝙ ſi minor.§.ult. ſed dicis, q̃
uis eſt,ſi ſit actio,necne? Rñ.quia qñ implorabitur of-
fi.iud. ſed non ut actio intentatur,in optione iud.eſt ne-
gare,uel ꝯcedere. at cum propono actionem , propono
auxilium mihi nõ aliũde cõpetens, ſed ex perſona mea.
vnde ſiue uelit,ſiue non,oportet eum tanquã mercena-
rium ſuæ dñæ ſeruire,ſ.act.meæ.C.de po.l.iiij.ff.de rei
uen.officium ff.qđ metus cau.metum,§.ex hoc; & ſic ſe-
2 queretur abſurdum, ꝙ aliq̃s ſibi ſeruiret. ¶†Principa-
liter] nam ſi non principal̃r, ſed incidenter, ueluti ſup
articulis,q̃ poſt lit.ꝯteſt.incidunt,uel ſuper ipſo ꝓceſſu
iudiciis petitur reſtitutio, ſine ordine iudiciario ꝓcedi
poteſt. alias aũt officium iudicis habet locum in peti-
tione alimentorum,ſiue à minore, ſiue à maiore petat̃,
ff.de lib.agno.ſi quis à liber.in aut̃.quib.mo.na.effi.ſui.
§.diſcretis, & §.ſi quis autẽ, & C.ad ſe.con.Orfi. ſi qua,
autẽ.ut li.ma.& auiæ.§.illud quoque,ff.de lib.agn.l.pe.
& l.alimenta.ff.de lib.agn. l.ult.ff.ubi pu.e.de.ꝑ totum,
ff.de al̃.pu.preſ.l.j.ff.ſo.ma.ſi cum do.§.ſicut, aut̃.de iu-
re do.dotis,C.de iu.do.ꝓ hæredi.ff.fam.erc. ſi filia.§.ſi
filius,& l.ſi maritus.16.q.7.q cũque.item ſi minor petat
reſti.de mino.in cauſæ, cũ legibus ſeq.uſq; ad l.uicem.
item ſi petatur cautio de dã.infe.ff.de dã.inf.l.j. l.dies,
& l.prætor.§.j.ff.de præto.ſtip.l.j. item cum petitur ſa-
tiſdatione nõie legis.ff.ut leg.uel ſi.no.ca.l.j. & l.etiam.
item cum pr̃ petit filium in poteſtate.ff.de rei uẽ.l.j §.ꝑ
hanc. item ſi dñs exigat ultra debitum à cenſito,uel ua
ſallo.C.lib.11.in q̃bus.c.col.l.j.aũt,de q̃ſtore.C.de col.
& cen.l.pen.& ult. itẽ ſi imponat̃ collecta ultra uires pa
trimonij. item ſi inhabiles uocent̃ ad munera,uel alij,q̃
uocari nõ debẽt.ff.de uaca.mune. ſextũdecimum.§.ult.
C.quẽad.ad ci.mune.l.j.iij.& iiij.& vj.lib.10. item pro
exigendis reditibus à col.aſcr. & non ipſi eos denegent
ea ratione, quia dubitant, an ſint dñi,qui reditus exi-
gunt,C.de agricolis & cen.litibus.§.j.lib.11. Item ſi pe
tat ſalarium grãmaticus,geometricus,medicus, rheto-
ricus,aduocatus,obſtetrix,& nutrix,ff.de ua.& extraor.
cog.l.j.§.j. & per to.tit. item petantur fructus à poſſeſ-
ſore,C.de rei uẽ.certam.§.bona. ff.de rei uen.§.ꝑtereà,
& l.ſi vnus.§.ult.inſti.de offi.iud.§.ſed ff.de uſur. neque
ff.de pe.hęre. ſed & ſi.§.ſi autem, & §.conſuluit,ff.ſi ſer.
uen.l.loci.uer.poſtu. C.de fru.& lit.expen.l.ij.ff.de pe-
ti.hæred.illud,§.prædo, & §.ad officium. item ſi petan-
tur impenſæ ſiue de nouo factæ,ſiue in refectione,C.de
rei uend.l.domum,ff.de peti.hære.plenè,& l.illud,§ ad
officium. Item ſi petuntur uſuræ in bonæfidei iudiciis,
& his qui bonæfidei iudicij naturam imitant̃.C.de in in-
teg.reſt.minor.C.de uſur.l.ij.& iij.ff.de uſu.uſuræ,ff.de
neg.geſt. quia timẽdum. item ſi repetatur res à medico
ꝑꝑ mala medicamenta, ff.de uar.& exor.cog. medicus.
item ſi petatur uſus aqua inciuiliter inſtitutæ, ff.de ſer.
quotiens,ff.ſi ſer.uen.ſicut, §.Ariſto. item ſi petatur ri-
uus iuſti uici.ff.ſi ſer.uend.l.ij.ff.de pub. ſi ego, §.ſi de
uſufru. item ſi petatur equa,& partus eius,quæ penes te
peperit,C.de rei uẽd.l.partum,ff.de publica. ſi ego. itẽ
ſi mittantur animalia in fundum meũ. Item ſi multi ho-
mines erant diſtribuendi per plura prædia, & plures, q̃
debeant, mittantur. imò habes ꝓ illis quinque caſibus
vnam l.ff.de uar.& extraord.de uſu. item ſi petatur, ne
quid fiat in uia publica urbana,per quã quis ire nõ poſ-
ſit,& ſi factum ſit,ꝙ tollatur, & ut uiæ reparentur,& ne
quid immũdum proiiciatur, ff.ne quid in lo.publ.ſi.l.ij.
§. interdictum, ff.de ui. & loco publ. l.ij.& iij. & ult.
Item ſi agatur contra eum, qui miſſum in poſſeſſionem
deiicit, uel mitti iuſſum ire nõ permittit.ff.ne uis ſi.ei
q in poſſ.l.ſi q̃s miſſus. Item ſi petat filius à patre eman-
cipari,ff.de ꝯd.& demõ. ſic lege,ff.ſi q̃s à patre ma.l.ult.
Item ſi creditor petat poſſidere bona debitoris,ff.ex q.
cau.in poſſ. item ait prætor, & l.igitur bona.l.cum ꝓ-
ponas,& l.ult.arg.C.de p̃ſcr.30 ann.ſi quis cauſæ,§.ult.
Item ſi petantur ſeparari bona,ff.eo.l.ult. Item ſi petat̃
curator bonis, ff.de cu.bo.dã.l.j.& ult. Item ſi petatur
ſententia pronunciari nulla,uel ꝓceſſus,ĵ.de procur.in
noſtra.ſ̃.de offi.deleg. cum ꝯtingat, ff.de fer.l.j.¶Alias
ante] ſicut implorat officium iud. ut det ſibi aduocatũ,
ſupra c.ꝓxi.uel ut condẽnet aduerſarium in expenſis ꝓ
ꝯtumacia:uel fiat miſſio in poſſeſſionem:uel ꝙ repellat̃
miles à procuratione,& cõſimilia. in his enim nõ eſt ne-
ceſſe lit.conteſt.fieri, uel ordinem iudiciarium ſeruari;
& dr̃ incidenter peti officium iudicis, quia illud nõ pe-
to propter ſe, ſed ꝓpter aliud, ſicut aduocatus petitur
propter cauſam, non propter ſe.uel qñ imploratur lit.
pen. ut in præal.iuribus, & ubi etiam aliquid pro ſe pe-
titur, ſed rõne rei poſtea habendæ,uel litis proponẽdæ
ex ſua petitione nihil conſequitur,nec aliquid iuris ſi-
bi in re quæretur,C.ut in poſſ.le.l.j. & idem ubicũquę
imponenda eſt ſummaria cognitio. [Ad hoc] iud.of. ff.
de rei uen.non ſolum, & l.item ſi uerberatum.§.j. C.de
rei uen.certum, inſti.de offi.iud.§.poſt inchoatum.

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat in eccleſia maiori honore fungi, & quis debeat uocare capellanos, in nu. 2.*

De maioritate, & obedientia. Rubr.

CVm certum, & infra. [Prior] in ſeſſione, ſub-
ſcriptione, & rñſione. 17. diſt. hinc agitur, ul-
tra me. & ut præferatur in dignitatũ uacan-
tiũ collatio. 74. diſt. epõrum, & ẽt in perce-
ptione beneficij. s̃. de conſtitu. c. ult. in ordina
tis tñ à Papa eſt ſpeciale. ĩ. eo. per tuas. & habet hoc lo-
cum in æqualiter meritis. nam digniores etiam poſt or
dinati in electionibus præferentur. 8. q. 1. licet. item in
his, qui eiuſdem ordinis ſunt & dignitatis: alias aũt ſe-
cus. s̃. de ęta. quæris. 74. diſt. conſuluit. ĩ. eo. ſtatuimus. itẽ
licet debeãt preferri in dignitatibus: tñ hoc non petẽt,
ne in uitium ambitionis incidant. 1. q. 6. ſicut. Itẽ in his
1 præualet conſuetudo. s̃. de conſue. cum olim. ¶† A ma-
iori] & hac etiam rõne, ſ. qui maiori honore fungi debet
dicimus, ꝙ ille, qui maioris dignitatis eſt in eccleſia, uel
ſi non eſt ibi dignitas, qui maioris eſt ordinis, uel ſi ſunt
æqualis ordinis ille, qui prius ordinatus eſt, debet nomi
nare, uel ſolẽniter eligere perſonam nominatam in ſcru
tinio, niſi forte alius de iure conſuetudinario, uel ex
priuilegio hoc habet: tñ tutius eſt, ꝙ ille, qui nomina-
2 bit, poteſtatem nominandi à cęteris accipiat. ¶† Simili-
ter debet uacante eccleſia præpoſitos, uel abbates, uel
alios, quos iure, uel de conſuetudine conſueuit uo-
care, capellanos ipſe prior uoca-
bit, [a] & alij debent ei intendere. ff.
de fide inſtr. l. ult. C. de pręfec. p̃to.
l. j. & 2. lib. 12. C. de ꝓxi. ſacro. ſcri.
l. ubicũque, & C. de tuto. l. ij. C. de
offi. mag. l. nemo. ff. de al. ſcri. l. j.
113. diſt. à ſubdiaco. 18. diſt. §. fi. nã
ex quo præ aliis nominari debent,
& onus ſimiliter debent ſubire: tñ
cãs eccleſiæ nõ agent, ſed ſyndicus
cõuentus, ut no. s̃. de reſcr. edoceri.
tñ nullam iuriſdõnem exercebit ſu
per minores, ſi non cõpareant in ca
pitulo, uel alias ei non obediãt: ſed
hunc effectũ habet poteſtas huiuſ-
modi: quia non obſtante abſentia
uocatorum, ualebit ꝙ præſentes fa
cient. nec contractus faciet noĩe
eccleſiæ: quia non eſt prælatus ec-
cleſiæ: ſed hæc minora ſibi à iure
conceduntur. & credimus, ꝙ ſi nol
let conuocare capĩm, quòd poſſet
cogi per ordinariũ, uel delegatum
iudicẽ, ſi pro cã citetur: & hæc ſunt
uera, & obtinent, niſi alia conſuetudo probetur [com-
munitatis] .i. canonicè & concorditer.

a ¶ *Prior uocabit. Ad Inn. hic adde d. Ant. & abb. in c. cum nobis olim ſupra de ele. Bar. in l. j. ff. de albo. ſcrib. & Fel. qui allegat concordantes in c. cum omnes, col. pe. uerſ. ſed dubium ſupra de conſtitu. ubi hoc dictum Inno. hic intelligit procedere in collegio eccleſiaſtico. & ad Inn. hic adde Capol. in trac. de re mil. col. 2. & Alex. ĩ d. l. j. de albo ſcri. eun dẽ Inn. in c. 2. ĩ prin. de no. ope. nũ. et Car. in conſil. 30. incip. in hac dubia, col. 4. in prin.*

SVMMARIVM.

1 *Quis exemerit clericos de iure imperatoris.*
2 *Corporales pœnas imponit Papa in ſuis conſtitutionibus.*

SI quis [decretũ] Conſtitutionẽ uel mandatum:
repete quę diximus. s̃. de tem. or. ad aures [Prin
cipi] Papæ. ſi de conſe. diſt. 1. corpora. ſicut è
1 cõuerſo. 10. diſt. de capitulis. ¶† Sed quæres, quis exemit
clericos de iure imꝑatoris, cũ prius ei ſubeſſent? Rñ. ꝙ
Papa cõſentiẽte Imꝑatore. 11. q. 3. c. 3. aut̃. de ſan. epiſ.
§. ſi quis ↄ, aut̃. ut cle. apud proprios epõs. §. ult. ĩ. de iu-
ra. c. 1. ſed hic nõ plenè eximũt; unde
dicimus, ꝙ exempti [b] ſunt à Deo.
96. di. ſi imꝑator, uel dic, qđ Papa
ẽt ſine conſenſu imꝑatoris bñ po-
tuit eos eximere à iuriſdõne impe
ratoris ꝑ ſuas ↄſtõnes: qa cũ cleri-
ci ſpũales res ſint, & ex toto cor-
pus & aĩam dederunt in ſeruitiũ &
ſortẽ Chriſti. 12. q. 1. c. 3. ꝑ ↄñs Pa
pæ ĩ iudicio, & ↄſtõnibus ſubſunt.
10. di. impiũ, ſuſcipitis, & ĩ. e. ſoli-
2 tæ. ¶† Moriat̃] hic habes, qđ Papa
ſuis conſtitutionibus pœnas ponit corporales, quas ta-
men non infligit, ut 5. q. ult. delatorem. 27. q. 1. ſi quis,
in prin. 24. q. ult. his, à quibus.

b ¶ *Exempti ſunt. Abb. ĩ c. at ſi clerici, col. 7. uerſ. conſidero, infra de iu. refert & ſequitur hic in c. eccleſiæ ſanctæ Mariæ, ſupra de conſti. col. 1. & ibi Fel. colum. 1. in fine.*

LEgebatur [Cõſcripſerat] põt legi ita, ꝙ frater Ar-
tichus p̃ſcripſerat chartam, qũo alius promittebat
obediẽtiã, in qua chartula notabat̃ iniuria illius, q uo-
cabat̃ ad promittendũ obedientiã, q ſine ꝓmiſſione obe
diens erat. uel põt dici ꝙ frater ipſe Articus conſcripſe
rat chartulam de ſua obedientia, in qua licet ad petitio-
nẽ requirentis obedientiã fecerit, notabatur ſua iniu-
ria, cum abſq; ſponſione obediens eſſet. ¶ Scriptis] ar. ĩ.
de reg. iur. c. ult. ↄ. 23. diſt. quãquam. So. illud in ꝓlato,
hoc in clerico. & tam prælati, quàm clerici, quãdo ſunt
ꝑꝑ priorem inobedientiam ſuſpecti, debent iurare obe-
dientiam. & multofortius inde fiet ſcriptura. ĩ. eod. cum
in eccleſiis. ad manualem autem obediẽtiam omnes cle
rici teneri uidentur. ĩ. eo. his, ubi no.

OMnes principes [Obedire] reges. n. illi epõ obediẽt
in caſib. ſpũalib. & illi ꝑſoluẽt ꝑſonales decimas, ĩ
cuius diœc. principalẽ larẽ hñt, ar. C. ubi ſe. & cla. l. ij. &
ſi ĩ duabus diœc. habitãt principalr̃ ĩ illis, & illi duo in-
ter ſe diuidẽt. ff. ad muni. aſſumptio. §. uel iuris pruden.

ILlud dicimus in B. Petro & ĩ. [digniora] 96. di. duo.
[Victimæ] 81. diſt. qui ſunt presbyteri. 32. diſt. §. ue-
rum, & 8. q. 1. ſciẽdũ. [Et auſcultare] mãdatum implere.

NOlitæ benignitatis [Increpare] q. d. tantam impe-
ratori reuerentiam exhibere debes, ꝙ non debes
audere eos increpare. 5. q. 5. non omnis. s̃. de reſcr. ſi qñ.
¶ In tꝑalibus] & ſic ur̃, ꝙ ab epõ appellandus eſt rex. &
crederem uerum in rebus feudalibus: quia tunc cogno
ſcit epũs quaſi ciuilis iudex. ĩ. de fo. comp. uerum, ar. ĩ. de
ap. ſi duobus. 18 diſt. ſi quis metropol. ſi autem alias ſint
ditatæ eccleſiæ non ſpectat ad regem, & ſuper bonis il-
lis nõ appellabitur rex. 10. q. 1. nouerint. 12. q. 2. & c. ſe.
24. q. 3. ſi quis depo. [Propter Deum] ex quo uidetur,
ꝙ de libero arbitrio ſit. 14. q. 1. c. ul. [Sine cauſa] ut in-
nuat, ꝙ in ueritate non præcedit, licet ex humilitate
meritorium ſit reputare eum præcellere. [Sacerdotij]
iterum [Euellas] uitia. [Aedifices] uirtutes [Diei] ſpi
ritualibus [Nocti] carnalibus, ſiue ſecularibus [Aſſur-
gant] 58. diſt. Valentinianus. [Nobis] q. d. uerè potui-
mus increpare propter autoritatem, quam à B. Petro
accepimus. [Oues] s̃. de ele. ſignificaſti. [Quodcũque]
24. quæſtio. 1. quicũque.

PEr tuas nobis literas, & ĩ. [deferatur] ar. pro hono
re exemptorum. ff. quod cum eo, qui ĩ ali. po. l. iij. ff.
de albo ſcri. l. ult. [Obedientia] repete, quæ diximus,
ſupra de tem. or. cum in diſtribuendis. Item non credo,
ꝙ epiſcopus debeat eum deponere, ar. 2. q. 4. c. 2. C. ubi
ſe. uel cla. l. iij. 3. q. 6. quamuis.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Licet epĩ aliquarum eccleſiarum cum toto populo in hæreſim, uel ſchiſma labantur, eccleſiæ tamẽ illæ honores ſuos retinẽt.*
2 *Poſſeſſio nemini eſt auferenda ſine cauſæ cognitione.*
3 *Cum ius in aliqua re petitur, uocari debent illi, quos res tãgit.*
4 *Poſſideri non poteſt eccleſia, nec eius dominium haberi.*
5 *Nominatio habet locum tantum in realibus petitionibus.*

1 INter quatuor, & infra. [iuris] Prima rõ. ¶† Prę
iudicium] no. ꝙ quãuis epĩ aliquarum ecclĩarũ
cum toto populo labãtur in hæreſim, uel ſchiſ-
ma, nihilominus tñ eccleſiæ illæ honores ſuos retinent,
& eccleſias ſibi ſubiectas & quo ad poſſeſsionem, & quo
ad ꝓprietatem. s̃. de elec. qđ diligen. Melius ur̃, ꝙ poſ-
ſeſſionem oĩno amittant. ff. ex qb. cau. in integ. denique.
2 ¶ Subiectæ] † & ſunt in poſſeſsione earũ. poſſeſſio. n. ſine
cãæ cognitione nemini eſt auferenda. 12. q. 5. c. j. 16. q. 6.
placuit. C. unde ui, ſi qs in C. ſi ꝑ uim. l. ult. hoc aũt bene
fatemur, ꝙ poſtq̃ partes fuerũt præſentes, ſi ↄſtiterit, ꝙ
qñ ſchiſma cępit, poſſidebat, reſtituetur ei facta, uel pe
tita reſtõne, ff. ex q. cau. in inte. ait p̃tor, §. itẽ ei. uel iure
poſtliminij. [abſentent] Secunda rõ. in regiſtro & iũctu
ra, q̃ ſic incipit: idem etiam modo fieri ꝓuidentia diſſua
ſit, ne Piſani, ac Veneti aliqñ quãplures apud Cõſtanti-
nopolim hmõi habẽtes ecclĩas ↄ imperium prouocent̃.
¶ Obedientia] ſicut ex litera apparet, Patriarcha ſub-
iectionem quarũdam eccleſiarum petebat, quæ realis
petitio erat, ſ. quaſi confeſſoria. dicebat. n. ſe ius habere
in re, per qđ apparet eam realem, inſti. de ac. §. j. & §. ſeq.
Item & ſecunda petitio, qua petiit obediẽtiam infra ius
ſibi eſſe, ꝙ prædicti ſibi præſtent obedientiam, ſimlr̃ eſt
realis, & quaſi ↄfeſſoria, ad hoc eſt, ar. s̃. de offi. or. ↄque
rente. ff. de rei uẽ. l. j. § ꝑ hanc. C. de colo. fug. ꝑ totum,
3 C. in q. cau. coll. uel. cẽ. l. ij. ¶† Et no. ꝙ qñ petitur ius in
aliqua re, debent uocari illi, quos res tangit, ut hic. nec
fit abſentibus non uocatis p̃iudicium ꝑ ꝓceſſum habi-
tum ↄ præſentem, à quo petitur obedientia, ut ſ. fiat ue-
rus poſſeſſor, q agit, niſi forte illud imputet̃ ei, qui ſcit
ſuam cãm, & tacet, de quo no. ĩ. de re. iu. quãuis, ar. à ↄ-
rio ſenſu, ff. de re iud. ſępe. §. nam & ſuper quãuis ſi alias
ſuꝑ corporalibus rebus agat̃ in rẽ, ille, q poſſidet, uel ẽt
detinet, uel quocũq; mõ reſtituẽdæ rei facultatẽ habet,
p̃iudicium faciet dño, niſi nominet dñm in iudicio, uel
etiam ſi nominet, & non cõpareat. ĩ. ut li. nõ ↄte. qm̃. C.
ubi in rẽ ac. l. ij. in iuribus aũt incorporalib. licet locũ
aliqñ habeat noĩatio, & ad hoc terminus dandus eſt, ut
ueniat docturus de iure ſuo, ut hic, ff. de lib. cã, ſi pari-
ter; non tñ, ſi nõ uenerit, ꝓcedet̃ ſm formã. l. C. ubi ĩ rẽ
act. l. ij. ut fiat uerus poſſeſſor, cũ non habeat facultatem
rei reſtituẽdæ is, q ↄuenit̃, & tñ non debeat ſubtrahere
obedientiã ei, q eſt in poſſeſsione eius: qa peccaret, niſi
prius ab eius obediẽtia abſoluat̃; ꝙ non fiet cũ non ſit
p̃ſens ille, cui mõ obedit, & qa non etiam ↄ eũ actũ eſt,
ar. 8. q. ult. nõne. ĩmo plus eſt: qa ẽt ſi ↄ aliquem feratur
ſnĩa, & tꝑe executionis appareat aliqs, q de iure ſuo di-
cat, ſummatim cognoſcet iudex. ff. de re iu. à diuo. §. ſi ſu
per. ĩmò qđ plus eſt, ur̃ ꝙ obediẽtiam, quã alius habet,
ab eo petere nõ debeo, cum ipſe eã poſsidere nõ poſsit,
ut no. ĩ. de p̃ſcr. auditis, & dicta noĩatio & ꝓceſſus non
habet locum, niſi cum res alieno noĩe poſsidet̃. & ſi pe-
tam ab eo & ipſe rñdeat, ↄdemnetur, ꝓcedetur, ↄ eum,
& non in p̃iudicium alterius, ut no. ff. de rei uẽd. is q ſe,
& l. ſeq. ff. de re iud. ſæpe. ¶ Alij tñ dixerunt, ꝙ procede-
tur ↄ eum, in quo dicit̃ ius habere, & abedire compelle-
tur actori uincenti, & habent arg. ꝓ ſe: quia ſi quis ha-
bet autoritatem ad rẽ ſibi obligatam, cuius alius quaſi
poſſeſſor habet, C. qui res pig. obli. poſ. nomẽ. C. de hæ-
re. uel act. uen. poſtquã, multofortius debet quis habe-
re actionem in iuribus, quæ qs ſibi de iure cõpetere di-
cit. ſed põt reſponderi, in prædictis legibus affuiſſe uo-
luntatem obligantis & uẽdentis; & ideò habent actionẽ,
& quaſi eius nomine agitur, qui ceſsit, quia act. ceſsit.
4 ¶† Alij dicunt, ꝙ ſi petatur eccleſia, habet locum nomi
natio, & proceſſus prædic. l. ſi autem obedientiam, ſecus,
ſed certe hoc non ur̃ uerum, cum eccleſia nõ poſsit poſ
ſideri, nec eius dñium haberi. ff. de rerum di. l. j. ſed tñ
ratione iurium epãlium, uel aliorum cõpetit quaſi poſ-
ſeſsio & petitio rei. ff. de contrah. emp. q tabernam, ff. de
leg. j. ſi domus. §. ult. alij dicunt, & fortè melius, ꝙ ſi ali
quis noĩe alterius poſsideat, uel detineat iura alterius,
puta quaſi vicarius, uel quaſi coadiutor, ut s̃. de offi. or.
qm̃, tunc habet locum noĩatio, & proceſſus. l. prædictæ:
quia facultatem habet tẽporalium reſtituẽdorum, q̃ de
facto tenet, ff. de rei uẽ. officium. à clericis aũt obedien-
tiam, quã alius in eos poſsidet, puta epãlem, uel archid.
petere non poſſum: quia nec & ſi ipſi clerici & ſpõte ex-
hibere uellent, non debeo recipere; & ſi recipio, pecco,
& puniendus ſum. 16. q. 3. placuit. Item qa eadem obe-
dientia in eiſdem pluribus deberi non põt. ff. de acquir.
poſſ. poſsideri, §. è conuerſo. ſed ſi ego peto obediẽtiam
quaſi ſub alio, ſicut ſi archi. ſiue abbas, uel certi prælati
ſub epõ petant obedientiam archidiaconalem, uel ab-
batis nolentis p̃iudicare obedientiæ epãli, uel epũs ſub
Papa, non differtur ꝓpter aliquam noĩationem petitio
actoris: quia ius debitum ſibi non peto, ſed meum, qđ
eſt alienum à ſuo, ar. ĩ. de exceſſ. præla. ad hoc. 23. diſt.
5 quãuis, & op. 11. q. 3. qui reſiſtit, & c. ſeq. ¶† Et hæc uera
ſunt, qñ peto obediẽtiam præſtari ratione loci, uel rei.
ſi aũt ratione perſonæ, puta quia promiſit mihi obedi-
re, hic nullo modo nominabit alium in iudicio. Nomi-
natio. n. tantum in realibus petitionibus locum habet,
ut in l. præalleg. ſed hæc petitio eſt perſonalis tantum.
Si ergo vult prudenter agere ille, qui petit iura epiſco-
palia, primò inquirat, quis poſsideat, & ſi inuenerit iura
epãlia nulli præſtari, ſed clericos, uel eccleſias pro li-
beris ſe gerere, implorabit officium iudicis contra eos,
infra de cauſa poſſ. cum olim, infra de re iu. cum inter,
ff. de rei uen. l. j. §. ꝑ hanc, ff. de lib. ho. ex. l. deinde. § hoc
interdictum. põt etiam ↄ clericos, qui ſe gerunt ꝓ libe-
ris, intentare in rem p̃iudicialem, dicens & petens eos
tanquam epũs in ſuos clericos, inſti. de ac. §. præiudicia-
les; & in caſu aget de lib. exhi. ff. de lib. ho. exhi. l. pen. &
ult. ſi uerò ab alio detineant̃ hæc iura, uel ille, qui non
ↄtendat ſe p̃latum eorum, nec etiam inuitos detineat,
idem dicimus. ſi uerò detinens ↄtendat ſe p̃latum eorũ,
etiam ſi uoluntarios detineat, petet eos exhiberi. ff. de
lib. exhi. l. ult. ¶ Idem dicimus, & ſi non ↄtendant ſe ius
habere: ſed inuitos detinet. ff. de lib. exhi. l. j. põt etiam
eos, & iura p̃dicta uẽdicare de iure cano. 7. q. 1. nõ opor
tet, ar. ff. de rei uen. l. j. §. j. & 72. diſt. per totum. & no. ꝙ
præiudicialis in rem cõpetit tantum ↄ filium, uel perſo-
nas alias, q̃ ſui ↄtrouerſiam faciunt. Item in ea quærit̃,
an ſit filius meus; & ꝑ ſimile an clericus meus. in rei uẽ.
autem de iure cano. quærit̃, an ſit in poteſtate mea, uel
non. ¶ Item datur rõne poſſeſsionis, quã alius habet, &
ↄtrouerſiæ, quã facit. & bene nobis ur̃, ꝙ ſi plures dicãt
ſe habere ius in aliqua eccleſia ſiue epãle, ſiue aliud, ꝙ
poſſunt inter ſe contendere. ĩ. de præſcr. auditis, ubi no.
& facit ad hoc, quia confeſſoria cõpetit non ſolũ contra

poſſidente rem, in qua petitur ſeruitus, uel ius, ſed ēt ꝯ
quoſlibet turbātes in ius, uel ſeruitutē.ff.de ſer.uē.ſiqs
di.ſed & poſſunt ambo agere, ꝯ illum, qui rē poſſidet, q̄
ſeruitutē, uel ius debet.j̃.de ſen.& re iud.cū ſuper. nam
non eſt prohibitum plures ꝯ eundem agere ſuper eadē
re.ff.de pe.hæ.cū idē.ff.de rei uen.is.à quo,& l.ſeq.ff.de
noxa.ac,ſiqs à multis. nec obſtat, ſi dicas, qa non habet
facultatem rei reſtituendæ, cum alius illam poſſideat:
qa illi non fit præiudicium, niſi ſit in culpa ꝑ taciturni-
tatem, uel alio mõ.j̃.de re iu.cū ſup. tñ ſi prudēter hic
procedere uis, uoca clericos ad iudiciū, quos petis tibi
ſubditos, uel in quibus petis iura ēpalia, & da eis libel-
lū: qa ſi confeſſi fuerint tibi deberi petita, ſed ſe nō ha-
bere ptātem ea p̄ſtandi: quia alius eos poſſidet, uel il-
la iura in eis, tunc ferē diffinitiua ſnīa ꝯ eos, quæ faciet
ius inter partes, ut de cętero non poſſint ſuꝑ petitis in
libello ꝯdicere: ſed obedire nō cogunē: qa abſentibus
nō contumacibus non debet aliquod p̄iudicium gn̄ari;
ut p̄dictum eſt. Si uerò negēt petita in libello, uel ēt du
bitare de eis ſe dicāt ea forte rōne: quia forte alius eos
poſſidet, qa pro eodē reputatur.ff.de pe.hæ.ſi debitor;
tunc ſui controuerſiā facere uidenē; & tunc procederē
ſm modū hic ſuperius dictū: ſed nunq̄ ſuꝑ obedientia,
uel aliis ab aliis poſſeſſis alij cuiquā fiet præiudiciū, ut
iam dictū eſt. [Cū & ipſi] ſecūda ratio. [Rebellis] ſ̃.de
ele.quia diligentiā.ar.contra.ff.de bo.poſ.etiam fide.

QVod ſuper his, & infra. [Diœceſana] ꝯ.16.q.1.cū
pro utilitate. ¶Sol.abbates, q habent ppl̃m ēpo.
i.diœce.aſtringunē, & iō ad ſynodū ire cogūtur.18.q.2.
§.ult.18.diſt.ēps, & quod plus eſt ꝑꝑ ppl̃m ēt exempti
cōguntur ire ad ſynodum.j̃.de priui.ex ore. Alij autē,
q non habent ppl̃m, non tenenē lege diœce.exempti. ex
quo.n.populum habent, debent habere cathedram in
eccleſia, ut ibi prædicet; & ſi dant decimas, partem ea-
rum oblationum habebit epiſcopus.j̃.de ſepul.in nr̃a.
de hoc no.j̃.de ſta.mo.c.1.¶Statuendum] q.d.ſi in cita-
tione exprimerē iniuſta cā, non debet uenire. & idē, ſi
ſcirent conſiliū conuocari ꝑꝑ malam cām, & eſſet talis
cauſa, cui contradicere non auderēt, ſi præſentes eſſent,
puta ſi eſſet ſuper fauore præſtando principi excōicato.

S V M M A R I V M.

1 *Per literas probari poteſt alicuius crimen.*
2 *Regularis de inobedientia ſuſpectus cogitur ad iurandum obedientiam.*

CVm in eccleſiis [Sancti victoris [priori] Not.
priorem excommunicationis ferre ſnīam in ca-
nonicos. nam ordinarius eſt, & de hoc not.de
1 off.arch.cum ab eccleſiarum,& c.quanto.¶†Per ſcriptu
ras] & ſic uidetur, ꝙ per literas probetur alicuius cri-
men. 2.quæſt.ult. Epiphanium. ſed contra.2.q.ult. per
ſcripturam. Solu hic non reputat probatum crimen
quantum ad diſpoſitionem, ſed quantum ad abſolutio-
2 nem. Item non agebatur criminaliter. † Iuramentum]
no.regularis de inobedientia ſuſpectus cogitur ad iurā
dū obedientiā, ar.ſ̃.e.legebatur.ff.de iudi.in omnibus.
¶Superbè] cā, quare cogantur iurare, & parere man-
datis prioris, hic aſſignatur.ſ.quia primò contumaciter
hoc recuſauerant: alioquin cum abſoluti eſſent à ſu-
periore præſtito iuramento, aliud ulterius præſtare nō
debēt.ſed uel remittēdi ſunt ad excōicatorē, ut faciant
mandata.ſ̃.de off.dele. prudentiam.§.ult. uel cogendi
ſatisfacere excommunicatori.ſ̃.de off.or.ad repri.

HIs, quæ pro eccleſia [uel clerici] hic habes, ꝙ ſim-
plices clerici manualem obedientiam ſuo præla-
to debent exhibere. quidam tñ dicunt ꝯ, & hic dicūt ob-
tinuiſſe ꝑꝑ conſuetudinem, uel eſſe ſpāle in card. Capel
lani] ēpo.n.mortuo ptās iuriſdictionis transfertur in
capl̃m.j̃.e.cum olim.j̃.de hær.ad abol.65.diſt.c.ult.ar.
23.diſt.in noīe.7.q.1.pontifices. ea aūt, quæ ſunt ordinis
deuoluentur ad ſuperiorem, uel ut faciat, uel ut uiſita-
torem ſuper his conſtituat, ut 61.diſt.obitum, Catiñ.de
hoc no.j̃.de hær.ad abol. ¶Excepto] no.ꝙ alio iure cē
ſeantur iſta, q̄ illa præter excommunicationem, quæ
non ſpectat ad capl̃m, niſi de cōſuetudine: ſed quia ꝓ-
bationes conſtat aliud obtentum in his, q̄ in illis, uel
quia ꝑꝑ ſcandalum, uel aliam cām aliter uolebat pro-
uidere in his. nam de iure matrix eccleſia hoc poteſt in
ſubditas eccleſias, quæ hic per hanc decre.ſeruātur, car
di.¶Alij alr̃, & forte melius, dicunt, ꝙ hic q̄ card.ſeruāt
non habent, de iure in ſuis eccleſiis: ſed Card.uel alius
prælatus hæc recipit à Papa uel alio confirmatore, ut
no.ſ̃.de off.or.quanto. & hoc ex eo apparet: quia cum
excōicatio ſit mucro ēpalis.24.q.3.corripiantur.capitu-
lū hoc habere non pōt per ſe, nec cardi.hoc habent ab
eo.& iō Papa ſibi hoc reſeruauit, & de hoc no.j̃.de hęr.
ad abol.ſed dic, quare non expreſsè hoc determinauit:
ſed tm̄ ſuæ prouidentiæ reſeruauit? Rñ.quia conſuetu-
do urbis ꝯria allegabatur, ſ.ꝙ capitulum excommuni-
caret, & corrigeret ēt uacante eccleſia de correctione
ēt dicimus, ꝙ capitulum, uel titulus eam facere non po-
teſt de iure ſuo, puniendo de crimine, uel ſententiam fe
rendo, licet poſſet facere capitulum, quod eis conce-
ditur, in quo plus monitionibus intendunt, quàm dire-
ctè cognoſcendo, ar.ſ̃.de off.archipreſ.c.ſi.

S V M M A R I V M.

1 *Abbatiſſa pōt ſuſpendere clericos ſuos ab officio, & beneficio.*

DIlecta in Chriſto filia [canonica] quæ non ſunt
profeſſæ, & pn̄t habere ꝓpriū, & mr̄imoniū ꝯhe
re, ut.12.q.5.c.ult.& tales multæ ſunt in Ale-
1 mania. ¶Suſpendat] † No.hic ꝙ abbatiſſa pōt ſuſpēde-
re clericos ſuos ab officio, & bn̄ficio. Et hoc eſt ea rō-
ne, quia ex conſuetudine iuriſdō-
a nē [a] habet ordinariā.j̃.de arbi.di-
lecti.al̃s.n.eſt ꝯ ius cōe.C.de arbi.
l.ult.excōicare aūt nō pōt, ut hic,
nec abſoluere.j̃.de ſen.ex.de mo-
nialibus. rōnē inuenies.j̃.de pę.&
re.noua.uel poteſt dici, qa ex con-
ſuetudine induci nō pōt, ut interdi
ctū de iure ponere poſſit, ſicut nec
excōicationem, nec hic dicit abba
tiſſæ interdictum tenere.

a ¶ *Iuriſdictionem habet Alle.Franc.Are. in l.ſi.C.de arbi. & adde, quòd ēt dicitur habere dignitatem, ut late per Fel.in c.meminimus, col.ij.uerſ. ulterius quæro, infra de acc.adde tamen, quòd abbatiſſa nō dicitur habere p̄laturā ordinariā, ita Tho.de Aqui.in 4.ſen.di.25. artic.ij.*

SVMMARIVM.

1 *Pōt capitulū iura ēpatus ꝓſequi, quā-
do ī p̄iudiciū ēpatus aliquid facit ēps.*
2 *Apppellatio poſt præſtitum iuramentum ad quid ualeat.*
3 *Præſumitur contra appellantē extra iudiciū, niſi proſequatur.*
4 *Laudabiles & præſcriptæ conſuetudines ſeruandæ ſunt.*

1 DIlecti filij archid. [capitulum.] ¶†No.capitu-
lum ꝓſequi iura epiſcopatus, qñ epiſcopus in
p̄iudiciū ēpatus aliquid faciat. & idē intelligi-
tur, ſi ſit negligens, ar.12.q.2.non liceat. & eſt multum
no.dignum, ꝙ capitulum non ſolum appellauit pro iuri
bus ēpatus, ſed ēt ſuper his cām proſequiē, & ēt eis proſe
quentibus ēpus abſoluitur. & hoc eſt ea rōne, quia hæc
abſolutio non ꝑſonam, ſed rem tangit, cuius noīe capi-
tulum appellauit, & egit, & quia hæc ſpiritualia & digni
tates eccleſiæ ſunt cōia & cōiter tenentur ab epiſcopo &
capi.licet ēps ſit caput.j̃.de uer.ſig.cū clerici [Exigeres]
cum effectu, ſ.præſtitit, ut in fi.innuitur. uel dic ꝙ appel
latio præceſſit iuramentum, ſed poſtea iurauit.¶†Appel
2 lauerunt] ad quid ualet appellatio poſt præſtitum iura-
mentum? Rñ.ad hoc appellatur, ne exigeret aliquid oc-
caſione præſtiti iuramenti inſoliti, & contra conſuetudi
nem aliorū præſtiti, cum hæc appellatio eſſet ex proba-
bili & ueriſimili cauſa interpoſita. nam non eſt ueriſimi
le, ꝙ aliud iuramentum ſolitus eſſet præſtare ille epiſco
pus, quàm alij.¶Dicunt quidam, quòd nō debet patriar-
cha exigere aliqua occaſione illius iuramenti contra ap
pellationē. & ſi exigeret, & ēpo præſtaret ante, q̄ ſuper
principali ꝓcedatur, reuocatur; quod nō placet. de hoc
no.j̃.de app.bo.me.non tñ credo, ꝙ tales appellationes,
quæ fiunt extra iudicium à grauamine, ſufficiant ad cita
tionem, niſi iterū citetur à iudice. nec ad hoc, ꝙ appella-
tus debeat comparere in termino, quē appellans extra
iudiciū præfixit in electionibus ſuprà de ele. ſtatuimus.
ſi autem uult in termino comparere, poteſt etiam, & ha
bet beneficium conſtitutionis, quæ eſt infrà de ap. cor-
di, & illius decre.oblatæ: quia ſi appellans terminū, quē
præfixit appellationi, pręueniat, uel alias malicioſè ſup
plantaret, appellationis literæ non ualebunt ſi enim con
tradiceretur, ſequeretur, ꝙ quis poſſet citare aduerſa-
rium, qñ uellet, & alia abſurda, ar.contra.j̃.de ap.cū ſit.
¶Quidam tñ dicunt, ꝙ hoc iuramentum pręſtitum fuit
poſt appellationem ex probabili & ueriſimili cā emiſſa,
& ideò poſt talem appellationem nec pręſtandum, nec re
cipiendum fuerat iuramentum; & ſi poſt appellationem
probabilem præſtetur ante, quàm per illud iuramentū
aliquid fiat, debet reuocari iniqua adiectio iuramenti,
ut in pręalleg.decre. hoc non placet quibuſdam per oīa.
non enim credunt, quod propter eam appellationem
emiſſam quis debeat dimittere uti iure ſuo, ſicut nec Pa
pa propter prohibitionem.C.debi. uen. pig.im.non.p.l.
j.C.de reſcin.uen.ſi maior.ff.pro emp.l.pe. nec obloquiē
decre.bo.me. natura ideo ſibi reſtituitur, qa erat in poſ
ſeſſione, & fructus redduntur: quia rōne poſſeſſionis de
bentur. Item hoc petierunt ibi, ſ. ſe reduci in eum ſtatū,
quo erant tempore appellationis emiſſæ, & erant in poſ
ſeſſione; & ideo in ea reducti fuerunt. ſed hi, qui appel-
lant, ne præſtetur iuramentum, uel ne occaſione iura-
menti præſtiti aliud exigatur, non ſunt in poſſeſſione ho
rum. quia non ſoluere, & non exigi iuramentum poſſide-
ri non poſſunt, nec ſunt talia, quæ poſſint poſſideri, uel
quaſi. unde non poteſt reſtitui in hmōi poſſeſſione. ſed ſi
alias appellaț extra iudicium, ad hoc ualet appellatio:
quia nouum poſſeſſorē, puta eū, qui emit. poſt ap. facit
ma.fi.poſſeſſorem. quod ex eo apparet, quia ſi poſt pro-
bauit rem ſuam eſſe, reſtituet fructus medij temporis.C.
de rei uen.ſi fundum. non autem id dico in ueteri poſſeſ
ſore, ar.ff.pro emp.l.pe. comparant enim appellationem
extra iudicium inhibitioni, ſiue denunciationi, cum for-
te etiam poſſet dici, quòd idem eſt, ſi appellet extra iudi
cium ſine cauſa probabili, uel ueriſimili, ſ. ne moleſtet
eum, qui in poſ.eſt. ſed hoc non placet: quia debet proba
re poſſeſſionem, & poſſeſſio reſtituetur poſſeſſori cū fru
ctibus. Et idē ſi appellat, ne emas fundum: quia ſuus eſt,
quia oportet eū ꝓbare fundū ſuum, & poſt reſtituetur.

¶†Item ſi aliqs appellet extra iudiciū, p̄ſumitur ꝯ eū, niſi 3
ꝓſequatur.j̃.de dolo, cum dilecti. & pōt dici, ꝙ ubi ap-
pellatur ēt extra iudicium, implorabit reuocationē eo
rū, q̄ facta ſunt poſt appellationē officio iudicis petēdo
reduci in ſtatum, quo erat tempore appellationis emiſ-
ſæ, cū alias, ſi non appellaſſet oporteret eū intentare in-
terdictum recuperādæ poſſeſſionis, ar.p̄di.decre.bo.me.
& quæ ibi diximus hic repete. ubi.ſ.in interdicto neceſſe
eſt probare ſe poſſediſſe, & ſpoliatū eſſe. ſed hic, ſ.ubi ap
pellat, non hēt neceſſe probare poſſeſſionem, uel ſpolia
tionem, ſed ſolūmō ſtatū, in quo erat.¶Vel dic, ꝙ quādo
ſic appellatur extra iudiciū, appellans pōt petere reduci
in eum ſtatū, in quo erat tēpore ꝑpellationis emiſſæ; &
hoc petitio recte tenebat etiam contra non ſpoliantem,
nec recipientem ſcienter à ſpoliatore, ut prælle. decre.
bo.me. contra quos non habet locum interdictū.j̃. de re
ſpo.cū ad ſedē, ſed cōdictio ex decre. ſæpe. alij tñ dicūt,
nec contra talem, ſ.nō ſpoliantem prædictā petitionē ad
mittendam.¶Item ad aliud ualet prædicta ap. quia qc-
qd poſt ap.talem fit, dūmō ꝓbeē ueritas cāæ ap.ēt iudi
ce, puta ſnīa excōicationis, uel alia nulla eſt.j̃.de ap. di-
lec.& c.ad audientiā, cū alias ſnīa excōicationis, & etiā
aliæ tenerent, licet eſſent iniuſtæ. ¶ Eſt & alius magnus
effectus huius ap quia nō obſtabit ei ꝓſequenti ap. hæc
exceptio excōcationis.j̃.de exce.cū inter. ſi aūt nō appel
laſſet, ſed tm̄ per ſimplicem quærimoniam iret ad ſupe
riorem, obſtaret ſibi dicta exceptio. caueat igitur ſibi,
qui ap.hanc uult proſequi, ut dicat, peto reuocari qcqd
factū eſt poſt ap. alias.n.ſi omiſſa cā ap.ageret, obſtaret
exceptio excōicationis; & hanc ap.ēt extra iudicium fa-
ctam ultra annum ꝓſequi nō pōt.j̃.de ap.conſtitutus. &
credo, ꝙ ēt poſſit præfigere terminū ap.ſuæ, ar. de ap.
ſæp.licet aduerſarius cōparere nō teneaē, ut iam dictum
eſt.¶Item ſi non proſequatur appellans ap. ſuam, puniē
in expenſis.ſ̃.de reſcri.ex parte.ſi.j̃.de ap.cū ſit Ro.¶Itē
reuocant cām ad ſuꝑiorē; qđ qualiter fiat, no.j̃.de his, q̄
fi.à ma.parte ca.cū in cunctis. Itē non ualent lr̃æ ſuꝑ eo-
dē, de quo appellatū eſt, niſi de ap.faciat mentionē, ut in
p̄al.decre. ex parte.ſ̃.& qa ſic ꝓcediē in hac ap.extra iu-
diciū facta, ſicut in ea, q̄ fit in iudicio, patet ꝙ æque non
obſtat excep.excōicationis. nec diſtinguo, appellet qs à
iudice ſuo, uel aduerſario.j̃.de ap.bo.me. quāuis aliqui
diſtinguant, & hic adde, qđ no.infra de ap. ad audiētiā.
¶Itē ap.extra iudiciū nō ſuſpendit effectū ēt eorū, quæ
p̄cedunt ap. ſed eorū, quæ ſequunē tm̄ infra de ap.cōſtitu
tus, ubi no. ſed illa, quæ fit in iudicio, ſuſpendit effectum
ēt eorū, quæ p̄cedunt ap.ff.ad Turpil.l.j.§.ſi. ¶†Cōſuetu 4
dinis] hic uult dicere, ꝙ licet ēps iurauerit ſeruare oēs
cōſuetudines, quas hactenus ēpi Caſtellani exhibere cō-
ſueuerunt p̄riarchæ Gradeñ. tñ p̄textu prædicti iuramē
ti cōſuetudines nō laudabiles, uel ēt laudabiles, ſed nō p̄
ſcriptas ſeruare non teneē. ſed ꝑ hoc ꝓbaē, ꝙ dr̃ ꝑ hoc,
nō tolliē, quin alias legitimæ conſuetudines ſeruenē. ſed
de laudabilibus & p̄ſcriptis dicēndū eſt, ꝙ licet ſeruādæ
ſint alias nō tñ ꝑꝑ tenorē huius iuramenti.¶Ad alios]
puta quia eſt ibi aliquod capitulum de ſeruanda conſue
tudine. & erat conſuetudo de ſoluendis aliquibus iuri-
bus annuatim, quod non eſt licitum à nouo prælato exi
gere, quamuis licitum ſit iurare pro obedientia ſuprà
de elec. ſignificaſti. iuramento enim ſolito nihil adden
dum eſt: quia ſi permitteretur aliquid addi, aliqui cu-
pidi dignitatis aliquando inſolita & indebita adderent.
contra. infrà de cenſi. ſignificaſti. ubi aliquod nouum
additur iuramento, ſ.de nouo cenſu ſoluendo. Sol. hoc
habet locum in iuramentis, quæ à iure, uel conſuetudine

generalia ſunt,quale eſt hoc iuramentum,quod præſta
ret eps ordinatus ſuis prælati.j.de iureiu.ego.ſed illud
iuramentum,de quo illa decre.loquitur nullo iure in-
ducitur.& ideò licitum eſt cuique ſibi prouidere p quaſ
cunque cautiones uult & poteſt,dummodò non ſint ꝯriç
iuri.¶Teneri]& bene:quia in præiudicium eccleſiæ præ
ſtitum iuramentum non potuit eũ ligare.j de iudi. c.ij.
hoc autem ſolũ, qđ poſt ap.præſtitum eſt,uel ante,ua-
let,quominus obſeruetur,dummodò ſine interitu ſalu-
tis æternæ ſeruari poſſit j.de iureiu.ſi uerò.

CVm olim cã & j.[priuati] fortè quia ſcienter elege
rãt indignum.s.de ele.ſcriptum[Vacet]repete,quæ
dicimus.s.e.his,quæ.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſunt in maioribus ordinibus,præferuntur alijs in portioni-
bus,& quando in maioribus ordinibus conſtituti non gau-
deant beneficio huius decre.habes in nu. 2.*

STatuimus[ordine]de hoc no.s.c.c.j.[In portio
ne]huic decr.conſonare uř j.de iure p.poſtula
ſti.hæc decr.loquitur ſm cõſuetudinẽ urbis,q̃
talis eſt,ꝙ ferè in oĩbus eccleſijs ſunt minores clerici,q
bñ recepti in clericos eccleſiarum,& ius canonicatus in
eis hñt;& hi faciũt inferiora ſeruitia,ſ.purgãt eccleſias,
accendũt lãpades,pulſant cãpanas,& in his ſeruitijs ex-
hibendis ſũt p tres uel quatuor ann.ante, q̃ pcipiant bñ
ficia,quæ hic portiões appellant & licet an ꝯſtitutionẽ
iſtã obtineret,ꝙ q prius recipiebat, primò portionẽ re-
ciperet,ppterea hãc ꝯſuetudinẽ remouet & ſtatuit, ꝙ
q ſũt in maioribus ordinibus,alijs pferant.¶Sed his ꝯdi
cere uř.s.de reſcr.capłm.ubi dř,ꝙ nõ ſolũ primò recep-
tus dẽt alijs pferri,ſed ẽt his,p qbus primò ſcriptũ eſt.
ſed dic illud loq,ubi nõ eſt hæc ꝯſuetudo,uel pbẽdæ,ni
ſi ſint diſtinctæ. nã ubi pbẽdę ſũt diſtinctè, q̃ cito rece-
ptus eſt,hẽt ius in oĩbus cõibus.s.de conſti.cũ.M.j. de p
ben. dilectus.Itẽ ibi nõ dicit,ꝙ plˡes haberẽt ius,& unus
eſſet pferendus:imò unus ſolus tm̃,ſ.ille, p quo ſcriptũ
2 fuerat,ius habebat. ¶ † Item not.
a ꝙ priui.huius ꝯſtõnis nõ hñt cle-
rici in maioribus ordinibus ꝯſtitu
ti,ſi an eos alij in minoribus ordi-
nibus cõſtituti ius hẽant,p qđ pete
re poſsẽt futuras pbendas,uel por-
tiones;puta qa recepti eſſent auto
ritate Papæ,& ita,ꝙ dẽrẽt hře pri
mas uacaturas pbẽdas.nã iniuſtũ eẽt,ꝙ primò recepti p
receptionẽ ſecundorũ ius ſuũ amitterẽt.licet ſecus ſit in
alio caſu,ubi recepti in canonicos nihil iuris hñt nec in
præbendis uacaturis,neque in portiõibus, cum tales ua
caturæ ſint prohibitæ j.de conceſ.præb, uel ec. non ua.
c.j.& dicimus gñaliter, ꝙ licet huiuſmodi electoribus
de prædictis canonicis ſic receptis eligere,quos uolunt,
& per hanc cõſtõnẽ tenentur præferre in maioribus or-
dinibus conſtitutos.& ẽt,niſi conſuetudo ꝯrium teneret
ẽt ſi eligerẽt cxneũ,teneret electio,& hẽrt pbẽdã,q̃uis ĩ
pœnã eorũ tenent ſibi interim intm̃ puideret. j. de pb.
dilectus.¶Sed q̃res, qd ſi recepti ſint autoritate Papæ
ad pbẽ.cũ ſe.facultas obtulerit? nã hic uř aliud dicẽdũ,
ꝙ qñ recepti ſunt ad primas uacaturas:qa poſſet intel-
ligi,ꝙ tunc tm̃ offerret ſe facultas,qñ nõ eẽnt aliq ma-
iores,q eſſent minoribus pferẽdi.ſed nos idem dicimus
in utroque caſu:quia cum primis primò ſit ius q̃ſitum,li
cet ſint minores,q̃ ſcđò recepti,facultas ſe offerret pri-
mo in prima uacatiõe,& ſcđò in ſcđa,& ſic de alijs.[Po
tiorem]i.priorem:alias beneficia debent eſſe æqualia,
ut no.s.de conſti.cum ueniſſent:uel hic attendit ſpecia-
lem conſuetudinem.

a *¶Item no.adde,quod a hoc dictũ ſequitur Inno.in c.quoniã,col. v. ſupra de conſt.& refert ẽt Fe.in d. c.col. 3. in prin.*

SVMMARIVM.

1 *An epiſcopus excommunicet archiepiſcopum delinquentem in
ſua diœceſi.*
2 *Epiſcopus ſuper omnes ſibi ſubditos diſpoſitionem habet.*

1 CVm[inferior]†Hoc ſi dicimus eẽ, ꝙ eps archi-
epm ſuũ in ſua diœceſi delinquentẽ nõ excõica
bit,nec ꝯ eũ excõicationẽ,uel accuſationẽ ciui-
lẽ audiet,ſed coram dño Patriarcha,uel Papa cõueniẽ
dus eſt.21.di.ſi committit,& c.fin.16.q.j.ſuper;& eſt ad
hoc rõ,quia iſte archieps eſt intra terram ſuæ iuriſdi-
ctionis,ſ.inter ſuam puinciam,ſicut eps,ut no.s.de offi.
or.paſtoralis,in prin.Item melius debet iudicare archi
eps ſuũ ſuffraganeum,q̃ ſuffraganeus rõne criminis me-
tropol.immò plus uř.ꝙ ẽt ſi eps haberet alium epiſco-
patum ex diſpenſatione extra prouinciam, ꝙ ſuum me-
tropolitanum ratione criminis,uel contractus non poſ-
ſet condemnare pp prædictam rõnem,ar.prædicti capi
tuli.¶Alij tamen hic dicunt ꝯ ar.p his.16.q.j.c. j.infra.
de priui.cum capella,quamuis poſſet dici,& bñ,ꝙ aliud
eſt ĩ epo,qui uniuerſaliter eſt ſubiectus archiepo:aliud
eſt,ſi rõne alicuius poſſeſſionis ſortiat eius forũ ex dele
gatione aũt ſupioris põt bene eũ iudicare.¶Inferior]21
2 di.inferior.¶ † Erexeris]ex quo.n.legitimè epatus con
ſtitutus eſt in aliquo loco,ipſe ibi ſuper omnes habet di
ſpoſitionem,& ſi ille archid.fuerit infra diœce.deſigna
tam,ſibi ſuberit,niſi priuil.defendatur.xj. q. j. regenda,
& c.ſeq.ſupra de offi.ordi.conquerente. ſed ſi non eſſet
ibi eps,& excõmmunicaſſet eũ pp delictum in ea com-
miſſum,teneret excõicatio,ar.vj.q.iij.placuit.C. ubi de
crimi.agi opo.aut. qua in prouincia, q̃uis & alij dicant
hanc.q. de maioribus ad epm referendam.s.de offi.ar-
ch.c.j.& c.ad hoc:quia nec ſuper abbates iuriſdictionẽ
habet s.de offi.archi.c.ul.ergo multominus ſupra epos
intra eius archi.ſitos.ſed poſſet reſponderi illi decre.ꝙ
loquitur,qñ non habet iuriſdictionem ordinariam ſu-
per mona.ſui archi.ſed ratione criminis bene.habet ubi
ceſſat commune priui. C. ubi de crimi. agi opor. aut.
qua in prouincia,uel dic,ut j.de fo.comp. cum contin-
gat.¶Videris]hoc ad arbi.boni uiri referendum eſt.ff.
pro ſocio,ſi ſocietatem.

SVMMARIVM.

1 *In negocijs uniuerſitatum ſufficit requiri rectores,uel idonelo-
rem partem.*
2 *Nedum epiſcopos,ſed alios prælatos,& ſaltem capitulum in ar
duis prouinciæ negocijs requirendum.*
3 *Poteſt is,cuius intereſt,quandoque prohibere actorem, & reũ
litigare.*
4 *Nonnunquam, ex tranſuerſo ueniens retardat prouiſionem
Papæ.*

HVmilis doctrina[prælatorum] omnium, qui
ordinariam iuriſdictionem habet s. de offi.
arc.cum ab.melius uř,ꝙ prælatos uocet eps
p id,qđ ſequitur,& cathedraliũ capitulorũ:
quia ſi de minoribus prælatis intellexiſſet, bñ ſub eis ca
thedrales comprehendiſſet.¶Sed quæres,quare nõ ea-
dem perſonæ requiruntur de Bituriceñ.prouincia, quę
requiruntur de Bur.Rñ.qa eorum intererat,cũ in uiſita
tione primatis tenerent ſoluere pcurationes.j.de præ-
ſcr.cum ex officij,Bituriceñ.aũt pp compoſitionẽ tenen
tur ſoluere procurationes.ſed quare capitulũ Bituricẽ.
Reſp.quia in magnis negocijs ſunt requirendi.j.de his,q̃
1 fi.à pla.c.nouit,& c.quãto.¶ † Itẽ oppones,quare nõ om
nes ſingulariter requirunt,quos res tangit.66.di.c. j. C.
de aut.pſt.l.fi.Rñ.ſufficit in rebus & negocijs uniuerſita
tum reqri rectores,uel idoneiorẽ ptẽ.C.de iur.cal.l. 2.
§.ſi autem,uel dignitates ẽt.ff. de ꝯ
di.& de munici.in rebus aũt ſingu-
lariũ a ſũt uocãdi.s.de cõſt. cũ oẽs.
ff.de ſer.ur.præ.p fundũ.Et hæc eſt
ẽt rõ,quare ſufficit uocari pñtes,&
nõ eſt neceſſe uocari abſẽtes.nã als
ꝯ eos nõ licet procedi, niſi ſpãliter
uocarẽt,ſ.ſi ꝯ eos ſingulariter,& nõ
noĩe uniuerſitatis ageretur. ¶ † Re
2 quiratis.No.nõ ſolũ epos,ſed alios
platos,& ſaltẽ capitulũ fore requi
rendos in arduis negocijs prouin-
ciæ,quãuis canones antiq dicũt tm̃
de epis 9.q.3.c.j.& 2.p totũ.j.de pb.
graue,ubi no. & not.ꝙ ſup puiſio-
ne requirit eos dñs Papa.qñ.n. ali-
qs aliqd facit ex officio ſuo, ẽt ſi in
modũ actiõis officiũ intẽtet, & ma-
ximè in cõpoſitione reqri dẽt oẽs,
quos rei tãgit.ff.de adop.nã ita. ff.
de min.in cãæ.§ cã.¶Sed ſi non uo-
cet,nõ minus tenet,qđ factũ eſt,ſed
abſentibus nõ præiudicat.ff.de mino.etiam ſi.§.ul. ¶Alij
tamen dicunt arg.eiuſdem.l.ꝙ non tenet, qđ factum eſt.
& poteſt dici non tenere ſententiam latam, niſi per edi-
ctum ſolẽniter euocẽtur.ff.quæ ſen.ſi ap.l.i.§. item cum
ex.ſed bñ tenet,ẽt ſi non uocent ſingulariter, ſed non p
iudicat his,qui non audierunt edictum,uel alias nõ ſint
in culpa.j.qui ma.accu.non poſ.cum in tua. ubi autẽ nõ
imploratur officium iudicis,ſed actionem propriam ha
bẽt contra reum,nõ tenetur iudex alium uocare niſi in
libello fieret de alio mentio,& tali modo, quòd ipſum
abſentem uel ratione proprietatis,uel poſſeſſionis, uel
alio modo conſtaret cauſam contradictionis habere. s.
e.inter.ſed reus põt nominare dñm in iudicio.C. ubi in
3 rem act.l.2.j.ut lit.non conte.qm̃ fre.¶ † Item ipſe, cu-
ius intereſt,põt aliquando prohibere actorem & reum
litigare,ſ.qñ primo loco ad eũ ptinet defenſio. ff. de re
iudi.ſæpè.ſed ſi nominetur in iudicio,nec ipſe ſe offerat
iudex non tenetur uocare eum,cuius intereſt: quia in p
dicto caſu,ſ.qñ ſciuit & potuit prouidere, piudicatur ei
pp culpam ſuam,uel negligentiam ſuam,ut in prædic.l.
& j.de iudi.quãuis,ubi no.ſi aũt neſciuit,ſibi nõ piudica
tur:ſed ille,qui ſe obtulit liti,cũ non deberet, uel cum
non poſſideret,tenet ad æſtimationem.ff.de rei uen. ſi
is qui §. ſi autem,& duabus.l.præce.¶Noluerint] aſſigna
ta iuſta cã:alias non differtur,qđ a maiori uel ſaniori p
te fit.j.de his,quæ fi.à ma.par.ca.cum in cunctis.uel dic
ꝙ iſti prælati non conueniebant, nec conſentiebant ut
capitulum,uel uniuerſitas,licet quo ad aliqua negocia
uniuerſitatis ſint ſi enim ut uniuerſitas conſentirent, ſi-
mul conuenirent,& ſimul tractatum haberent.& indeeſt
quò d hunc conſenſum non præſtant ut uniuerſitas, ꝙ
cuiuslibet contradictio admittẽda eſt etiam ſine cauſa: ſed
poſtea coram Papa exprimẽt,& probabunt;& ideo etiã
ſingulariter ſingulorum requiritur conſenſus: quia ne-
gocium non neceſſitatis,ſed uolun
b tatis b tantum eſt.¶ † Superſeden-
tes]no.ex trãſuerſo uenientem re-
tardare prouiſionem Papæ, ſicut
retardat & executionem ſententię
j.de re iudi.cum ſuper controuer.
& eſt hoc.qa ius ſuum proſequitur
uel aliam iuſtam cauſam propone
bat. ¶ Et no.quòd hi uenientes ex
tranſuerſo ſemper remittendi ſunt
ad iudicem,qui cognoſcit inter a-
lios. ff. de liber.cau. ſi pariter. &
hoc intelligo uerum, qñ lis cępta
pro parte tangebat de nouo uenie
tes,& interim priorum cognitio differtur.ſed ſecus au-
tem dicendũ eſt,ſi erat alius archieps,q eadem iura pri-
matiæ peteret:qa tũc non eſſet remittendus ad eundem
[Ius]i.ꝙ ipſi nõ cogunt pſtare huiuſmodi pcurationes,
de quibus præſtandis in cõpoſitione dicebãtur etiã alia
quæ in ipſa compoſitione continebantur. ¶In expenſis]
exquo.n.archiepi conuenerant,ꝯdictores præſumentur
temerè ꝯdicere,& ideò condemnantur in expẽſis,arg ff.
de iudi.cum,qui ſecus,ſi probabiliter ꝯdicerent.ff.de le
ij.qui ſolidum.§.etiam.

a *¶ Singularium. Et ſic quando negocium tangit multos ut ſingulos, ſinguli ſunt uocandi. adde Innocen. met in cap.in noſtra. infra de iniu.archi.in 2 cap.quia epiſcopi. 5. quæſtio.3. & doc. in c.Nicenna.xxxj.diſt. refert hic, & ſequitur Felyn. in ca.cum omnes colum.vij.uer. in ea.gloſſ. ſuprà de conſtit.& uide etiam eundem Felyn.in cap. cum.M. fera. colum. xiiij.in fi.ſupra de conſtitu.*

b *Sed uoluntatis eſt Fel.alle. & refert in c.cum omnes, colu 2. uer.fallit ſecundo ſupra de conſti. ad hoc quãdo maior pars poſſit contrauenire, uel ſtatuere cõtra id quod oẽs ordinaſſent,ĩ quo Bald.& Ro. fuerunt contrarij,ut ibi uideri poteſt.*

De tregua,& pace. Rub.

TReugas Hæc tregua canonica cõuentionalis
ſemp ſeruãda eſt.24.q.j.noli.ff.de pac.conuẽ
& intelligo hoc de iuſto bello,qđ licet omni
tpe licitè poſſit fieri;nõ tñ his tpibus eſt ceſ
ſandũ,niſi urgeat neceſſitas 24.q.ulti. ſi nul-
la.uel loquitur de bello iniuſto,a quo licet ſit ſemper ab
ſtinendum, qa tñ de facto nõ ſemper prohibet: tñ his die
bus fortius inſtabunt prælati pro treugis.nec peccant bo
dic prælati,qui non ſeruãt iſtã cõſtõnẽ:quia nõ fuit mori
bus utentium approbata.4.di.§.leges.põt ẽt dici hic lo-
qui,qñ eſt dubiũ,an ſit iuſtũ,uel iniuſtum bellum. 23. q.
4.illi,qui[Confirmet]i.publicè denunciet.s.de offi. leg.
ſtuduiſti,ubi de hoc no.[Triplex]primus eſt proprij epi
excõicatio. Scđs epoꝝ uicinorum confirmatio. Tertius.
auxilij eorundem adiectio[rumpit]ff.de ſuc.auc.itaq;. ff.
de lib.leg.l.3.in fi.[Præbeant]xc.di.c.pe.& ul.

INnouamus[ut presbyteri.]24.q.3. ſi quis Romipetas
[Exiſtentes]in agricultura.ñ tm̃ exiſtentes gaudẽt pri-
ui.C.quibus non ob.lõ.tẽp.præ.l.ul.animalia autem ſem
per,ar.C.quæ res pig.l.pignorum.

De pactis. Rubr.

ANtigonus eps[conuentus]coram eccleſiaſti-
co iudice ille,qui pactum non ſeruat[Cohi
buerit.]i.niſi pacta ſeruet, excõicabit [Pa-
cta]legitima.xx.q.j.puellæ,18.q.2.Cleuthe
rius.ff.de pac.iuriſgen.ait pretor.

QVoties in cõuentionibus.[nř]& loquit de eccleſijs
exẽptis,uel ẽt alijs,ſi qñ ordinarij denegãt pbere
aſſenſum[Solidare]i.confirmare.& intelligo hoc de con
firmatione,q̃ fit cum cauſę cognitiõe.j.de cõfir.uti.c.j:&
ij.alias nec dubitatiuè auferret,nec ius tribuet.j. de con
fir.uti.cum dilecta,& no.s.de of.leg.ſtuduiſti.

QValiter in Sardi.& infrà.

CVm pridem. [pro cā] iſti.n.fratres agebāt ɔ̄ mona-
ſteriū,& petebant reſtitutionē cuiuſdam eccleſiæ:
quia ſp̄ ſe per ipſos monachos ſpoliatos dicebāt. [Eos]
monachos [Liti] hoc non fuit licitū,ſ.renunciare iura,
quæ habebant in eccleſia,pro pecunia [Prauā].ĩ.de trā
ſa.ſtatuimus,ɔ̄.So.hic erat ſuſpitio turpis pacti: ibi nō:
qđ p̄ſumitur niſi per aliam præſumptionem tollatur.
[Prauam] ĩ.de præben.niſi ɔ̄. So. ibi dr̄ licitum iuſſio-
ne iud.ſine ullo pacto aliquid dare. hic aūt illicitum ex
pacto: caueāt tñ,qa nec hoc ipſum in intentione gerere
debet.ĩ.de ſimo.tua nos [fratre] C.de procu.mandato.
C.de tranſa.in tranſactioni. ¶Renuncians] pure,& ſine
pacto.¶Reſignauit] & ſic ius reſignaſſe vr̄,quod in illis
inſtr̄is habebat.ff.de pac.l.Labeo, & not.s̄.de renun.ue-
niens. ſed qūo prodeſt hæc reſignatio niſi p̱ſonis, inter
quas p̱fecta eſt.ff.de pac.ſi unus.§.pacta? Rñ.qa publica
p̱ſona eſt Papa.ff.rē pu.ſal.fo.l.ij.ĩ fi.& l.nō quaſi, & qa
ſinglr̄ & uniuerſaliter ſup̱ oēs eccleſias habet plenitu-
dinē ptātis.2.q.6.decreto,multofortius,q̄ alij p̄lati ſin-
gulis eccleſiis acquirere poterit,ar.C.de tranſ.præſens
& ff.qđ cuiuſq; uni.l.fi.uel negociū hoc fit in ratihabi-
tione monaſterij de ac.ratā habēdo receptionē inſtro-
rū ſibi prodeſt.ff.de neg.ge.ſi pu.§.ſed ſi ego, & §.item
quæritur, dūmō noīe monaſterij ſit geſtū: al's nō p̱deſ-
ſet.ff.de p̄ro.ſti.ſi ſeruus.& hæc uera ſunt,niſi renuncia-
uerit literis.ſed renūciatio litis pōt fieri ēt parte abſen
te.C.de pac.poſtq̄,& fit hoc in odiū litis.ſic & hic.¶Re-
ſtitui] s̄.de ele.cū inter. R.ɔ̄.So.ibi reſtitui rigore iuris
inſpecto nō vr̄,ꝙ debet reſtitui ad interdictū,cū ei renū
ciauerit.ff.de pac.ſi unus.§.pac.& iō dicimus loq̨ de grā
uñ ſi al's eſſet inſtitutus nō remoueretur.8.q.1.plentiū.

ACcepimus [nominatim] C.de pac.l.ult.ſupra de
fil.presb.ad extirpandas conquerente.[Et inanes]
ipſo iure.

CVm clerici [Ex ipſis eccleſiis] eccleſiæ ſunt obliga
tæ pro pēſionibus.ff.de iud.ſi fideicō.§.fi.ff.de uſu.
hactenus. contra ff.de contrahen.emp.l.fi.§.fin.ſed ibi
interuenit tantum perſonalis obligatio,& non fuerunt
res obligatæ. [Deteſtabile] ĩ.de cenſi.prohibemus.ĩ.
de præben.auariciæ. imò ſacramentum ſuper hoc præ-
ſtitum non tenet.ĩ.de cenſi.grauis.

PLerique, Sicut accepimus [reprobamus] i.ſeruādū
decernimus, qa ɔ̄ canones.16.q.1.ſi qs laicus, & c.
decimas, & c.q̄ſti.& iō ſi pœna pacto adiūgaī, nec pactū
tenet, nec iuſiurādū ſup̱ hoc p̄ſtitū.ff.de pac.l.iuriſgen.
§.ult.& l.ſeq.ff.de uerb.obl.ſi ſtipuletur,& l ſi ſtipu.hoc
mō. ſi uerò pactū eſt præter legē,pactū non ualet,& pœ
na ualet.ff.de uerb.obl.ſtipulatio iſta.§.alteri. ſi uerò
pactum,eſt ſecundum leges,& pactum tenet,& pœna:ita
tamen, ꝙ alterum tantum petat, quod uelit. ff.de pac.
reſcriptum.§.ſi pacto.C.de pac. ſi pacto.

PActiones factæ. [Spiritualibus] ſiue beneficiis, de
quibus no.s̄.de ele.ſignificaſti, ſiue quibuſcūq; aliis
niſi forte ſpirituale ueniret in pactū p̱mutationis.ĩ.de
re.p̱mu.ad q̄ōnes [oīs] 1.q.2.q̄pio. [De aliis] cōuētio-
nibus [Vergūt].ĩ.de iureiu.ſi uerò [Turpe] .i.turpe fa
ctū,ſ.dolo, uel ſimoniacè [Turpe].ff.de pac.iur.§.dolo.
C.de inuti.ſtip.dolo [Vel rei turpis] .ſ.de faciēdo ho-
micidio, uel cōſimili [Iure] ff.de pac.iur.§.prætor, ꝙ
cōſanguineā duceret in uxorem [De facto] ff.de re.iur.
impoſſibilium,ut ꝙ cœlum pedibus corporeis aſcēdat.

SVMMARIVM.

1 *Specialis tranſactio non obſt aliis ſpeciebus.*
2 *Vbi petitio & trāſactio eſt generalis, obſtat exceptio in oībus.*

De tranſactionibus. Rubr.

1 SIcut graue, & ĩ. [De tranſac.†tranſactio ſpe
cialis non obeſt aliis ſpecialibus.C.de tran
ſac. age.trāſactio gñalis reſtringiī ad ea,de
q̱bus tractatū eſt.ff.e.q̨ cōtu.§.j.gñalis trā-
ſactio non reſcinditur prætextu nouæ pro-
bationis. C.e.ſub p̄textu.ſp̄ālis tranſactio in uno capitu
lo non impedit agi in alio. C.eo.l.pen.generalis trāſa-
ctio tenet de rigore iuris in oībus.c.& parit excep.ſed
replicatione doli reſcinditur.ff.de admi.tu.Lucius.§.tu
tor. indefinita uel ſpecialis in aliis non obeſt,niſi in his
2 de quibus actum eſt.C. de iudi.ſed melius dr̄,† ubi gñā-
lis eſt petitio, & generalis tranſactio, obſtat exceptio
in omnibus.C.de pac.ſub prætextu.ff.e.non eſt,niſi reus
fraudulenter occultauerit ſpeciem, in qua deceptus eſt
actor.ff.de pac.tres. ubi generalis eſt petitio, & ſpecia-
lis tranſactio obſtat exceptio in ea ſpecie tantum; idem
eſt ſi ſpecialis eſt petitio, uel generalis quantum ad uer
ba tranſac.C.e.ſi de certa & l.age.ff.e.cum acqui.& l.q̨
cum tu.§.ult.C.ad uell.l.iubemus. ſi autem utrūq; ſpe-
ciale, multomagis idem.ff.de pac.ſi unus.§.pacta.¶De-
ciſionem] in his omnibus ſi ſuperuenerit tranſactio,ceſ
ſant hæc auxilia contra eū cū quo interuenit tranſactio,
& ſuper eo,de quo tranſactum eſt, niſi dolo feciſſet trā-
ſactionem.ff.de pac.tres fratres.contra alios.n.non ſunt
irrita inſtrumenta. & intelligo hæc uera, ubi utraque
perfecta eſt compoſitio: alias utetur inſtrumentis, qa
fidem non ſer.&c. [de pac.] cum proponas. Item hoc
habet locum ubi non prohibetur tranſactio [Deciſio-
nem] .i.tranſactionem [Præſcriptione] .i.quia præſcri-
pſiſſet.ĩ.de præſcr.per totum [De lege] Falcidia, quæ
inſtituto, uel hæredi, ſiue eccleſiæ, ſiue alij tribuit Fal
cidiam in bonis teſtatoris.ff.ad l.Fal.l.j.in princ. & in
multis legibus idem.l.quæ eſt.C.de dona. ſi quis & in
multis aliis. [Priuilegio] qa erat
uxor, quæ habebat priuile.in bo-
nis mariti.C.qui po.in pigno.ha.
aſſiduis. uel fiſcus in ceteros cre-
ditores; & eccleſia habet priuile-
gium, quod tantum certis modis
admittitur eccleſiaſticæ rei aliena
tio.10.q.5 1.hoc ius. ¶Cui] tran-
ſactioni [infirmitatis] quo ad ſo-
lēnitatem.C.de teſta.omniū. imò
& quo ad ſubſtantiam. nam & ſi ex
certa ſcientia Papa aliquid appro-
bet, needum quod confirmat, ſed
ſi ſolūmodo ſuo priuilegio inſerat
quod de iure non ualet, firmum
a erit, ſicut ſtatutum laicorum [a] ſu-
per eccleſiis ualet,& pro confirma
to habetur, ſi Papa illud in ſuis li-
teris approbet, arg.ff.de pig.fide-
iuſſor.§.ult. [autoritate] quæ im-
poſita fuit cum cauſæ cognitio-
ne, infra de confirmatione uti.c.1.
& 2.alij contra, infra de conceſ-
ſione præbendæ & ec.non ua. poſt
electionem.

a ¶ *Statutum laicorū. Adde quod* Bal.in l. *omnes populi, col.6. ff.de iuſt. & iur.alle gat* Innoc.hic, *quem etiam refert* Fel *in c. eccleſia ſanctæ Mariæ, colū.2.in princ. ſupra de conſti. & per* Alexan.*plenè in conſ.59.colum.3. in fin.in j.uol.* Et *uide ad propoſitum quæ ponit* Franc.de Are. *in ſuo conſ.l.15.colum.6.in princip.ubi allegando* Specul. *in titulo de inſtrumen. edi §.1 nunc uidendū, uerſ.c. Item opponitur, dicit quod ſi in confirmatione apponitur tenor rei confirmandæ,quod confirmatio tunc dicitur facta ex certa ſcientia.*

SVMMARIVM.

1 *An ſit licita tranſactio, & permutatio in ſpiritualibus, & uide in numero.2.*

Statui-

STatuimus [archiepiſcopi] ſine cōſenſu autem
eorum non eſt licitū inferioribus clericis alie-
nare res immobiles,uel reditus annuos, in auī.
1 de alie.& emph.in prin.17.q.4.in uenditionibus.¶†Cō
poſitio quidam dicunt, ꝙ in ſp̄ūalibus pōt interuenire
cōpoſitio,ſed tranſactio nūquam.ĩ.eo. ſuper eo.nos di-
cimus licitam eſſe tranſac. & permutationem in ſpiri-
tualibus, dūmodò ex utraq; parte tantum ſpirituale &
nihil tēporale interueniat,ut hic,& ĩ.e.de cætero,ĩ.de
decimis,ex multiplici,& c.ſuggeſtum.ĩ.de re.permu.ad
q̄ōnes. & hoc idem dicimus in beneficiis,ſi petantur iure
p̱prietatis; puta quia vna eccl'ia petat ab alia p̄bēdam,
quā dicit ad ſuam collationem p̱tinere. ſed ſi aliq̨s cle-
ricus petat beneficium, non eſt licita trāſactio, etiam ſi
utrinque detur ſpirituale. ĩ.eo.conſtitutus,niſi ſm mo-
dum, qui poniī.ĩ.de præben. niſi eſſent. cōpoſitio autē
interuenire pōt,ĩ.eo.ſuper eo, talis.ſ.ꝙ ille clericus, q̨
ius non habet, uel habere creditur, pœnitus renunciet
iuri ſuo ſine aliqua datione: uel ꝙ alius ius habens re-
cipiatur in canonicum ſine datione,ĩ.eo. ſuper eo. ſiue
autem interueniat cōpoſitio,ſiue p̱uiſio in caſu ɔceſſo,
per quā clericus actor aliquid debeat habere in eccl'ia,
ſ.reditum,uel cenſum,nō trāſcendit perſonam paciſcen
tis,ĩ.eo.ſuper, & ĩ.ueniens, & c.de cætero.ĩ.de præben.
niſi eſſent. ſinaūt ex pactione ius aliquod tribuerent il
li,q̨ petit beneficium in eccleſia,hoc non poſſunt etiam
tēpore uitæ ſuæ,i.illorum, q̨ eum recipiunt in canoni-
cum,uel aliud ius,uel offm̄: qa ex pactione non poſſunt
tribuere ius, cuius collationē non habent. nam in trāſ-
actione uoluntaria, ſicut in cōpoſitione neceſſarius eſt
conſenſus oīum illorum, quos res tangit, ſupra de ma-
io.& obed.c.fin. prædicta autem ſunt uera,niſi fortè il-
li, qui receperunt aliquem in canonicum ex cōpoſitio-
ne,haberent ius eligēdi. nam tunc bene poſſunt ſucceſ-
ſoribus p̄iudicare. in cenſu aūt,uel reditu aſſignato cui
libet clerico, uel etiam in quacūque alia compōne, uel
trāſactione inter eccl'ias initas extra iudicium maximè
ad hoc,ut p̄iudicetur ſucceſſoribus, oportet ſuperioris
autoritatem interuenire,ut hic.& s̄.de of.vic.ad hoc.ĩ.
eo.ueniens,& c.ſuper eo.12.q.2. abbatibus.17.q.ult. in
uenditorib. item ad hoc,ut ſine peccato teneat,oportet
ꝙ credat ſe iuſtam cām habere:alias ſine peccato nō te-
nebit,ĩ.de inſt.c iiij.1.q.1. ſi q̨s,neque. imò ſm l.quātū
ad doloſum actorem nō tenet talis trāſactio.ff.de ɔdi.
indeb.in ſum.in prin. ſed ſi ex parte rei interueniat ca-
lumnia,tenet trāſactio: ſed datur actio de dolo, ſi dolo
induxit actorem ad trāſigendum.C.de trāſac.l.ſub p̄tex
tu. p̱miſſio aūt de beneficio, cum ſe facultas obtulerit,
2 licita eſt.ĩ.de ɔceſ.p̄b.accedens. ¶†Cōpoſitio] diſtribu
tiuè lege,ut q̨ ſubſunt ep̄is, eorum ɔſenſu uendant, uel
cōponant:& q̨ ſubſunt archiep̄is, uēdant eorum ɔſenſu.
& eſt aliqua cauſæ cognitio, & decretum neceſſariū in
alienatione hac.12.q.2. abbatibus, & c.ſi qua, & c.ſeq.
abbates etiam cum ɔſenſu p̄latorum ſuorum alienare
debent 17.q.4.in uenditionibus. ep̄i aūt, ſi uolunt alie-
nare,debent habere ɔſenſum ſui capl'i,ſi habent capl'm,
& ſi non habent,ſui p̄sbyteri. 12.q.2. placuit. & olim ēt
neceſſaria erat autoritas ɔcilij p̱uincialis, uel triū epi-
ſcoporum,q̨ deputabantur ep̄o ab archiep̄o. 10.q.2.ca-
ſellas. ſed ſi poteſt cōmittere, multofortius officio eius
poteſt,& ſufficit eius autoritas:archid.uel abbatum,uel
aliorum minorum iudicū auctoritas non ſufficit in alie-
natione eccleſiarum ſuæ iuriſdict.cum capitula p̄dicta,
ſ.abbatibus,& ſequentia hoc tm̄ ep̄is concedere uidean-
tur. de abbatibus autem,qui habent eccleſias ad ſe per-
tinentes pleno iure, ab aliquibus dicitur, ꝙ poſſunt in
eis præſtare autoritatem archiepiſcopi. autoritate Pa-
triarcharum, uel Papæ hoc facient.

COntingit interdum [habuerit] alias nō ualet trāſ-
actio iur.ĩ.de reb.eccl. nulli. ſecus in iudicio.ff.qđ
cuiuſq; vni.l.ult.& no.s̄.de reſcr.edoceri. ¶ Habuerit]
nō.ꝙ licet abbas,ſiue prior, ſiue capitulum poſſit agere
de rebus cōmuniter pertinentibus ad eum,& ad capl'm,
ſine eo non pōt tranſigere [aliquot] maxime. nam idē
eſſet,ſi ſeruata non eſſet; uel ſi 4.ann.ſtetit,ꝙ non petit
reſtitutionem in integrum,ulterius competere non po-
terit: ſed ante legem competere bene poterat, ſi læſa
eſſet eccleſia, etiam ſi conceſſiſſet.

VEniens ad apo. [excolūt] per colonos [neceſſaria]
1.q.1.§.ſi ergo [ſacra] p̄diales.n.decimæ non rōne
ſacrorum,ſed territorij danī.16.q.1.decimas, & c.ſi q̨s
laicus; & iō ſuperficialis cā uidetur iſta.ſed ſufficiens cā
erat: quia p̄dia erant in eius parochia ſita. ¶Sacerdo-
tem] qa ſine autoritate ep̄i tranſigendi extraiudicium
poteſtatem nō habet ultra tēpus uitæ ſuæ:uel alicui ius
tribuere in eccl'ia,ſicut nec alienandi.17.q.4. in uendi-
tionibus.ĩ.de cē. ſignificauit.s̄.e. de cætero. & repete q̄
diximus.s̄.e.de cætero [tertiam tm̄] q.diceret de aliis
ſuis terris nihil ſoluant. ¶Confirmatam] cū cauſæ co-
gnitione,& non in cōi forma,q̄ nihil iuris addit,& p̄ro-
gatiuam de tēporali in perpetuam. hæc certa ſnīa,ſ.qa
auctoritas principis,ſiue legis ex nudo pacto dat actio-
nem.ff.de pac.legitima, & q̨ ɔfirmat, dat.ff.de uerb.ſig.
obuenire. etiam princeps duas res deducit in vnam na-
turam.C.cōia dele.l.iij. §.j.de ɔſec.diſt.2. reuera.C.de
rei uxo.ac.l.j.in prin. [ɔfirmatā] 16.q.1.c.ult. ¶Ipſos]
nam monachi de parte ſua, & agricolæ de ſua ſoluere
decimas debent,& ubicūq; inueniantur decimæ corpo-
rales,uēdicari poſſunt.ĩ.de deci.paſto.ſed ſi abbas ɔſue
uit p̱cipere decimas corporales,& aliq̨s nō decimas cor
porales,ſed ius p̱cipiēdi petat,cū hoc ſit tm̄ apud abba-
tem,abbas tm̄ ɔueniaī; de hoc no.s̄.de ma.& obe.inter.

COnſtitutus [fid.præſtita] in fi.C.de leg. nō dubiū,
ff.de pac.iur.§.ſed ſi q̨s. ¶Audiatis] qūo cū hi ſunt
ſimoniaci, poſtmodum audiunī ſuper iure, qđ habēt in
eccleſia,cum p̱p̱ ſimo. & ſi alias ius haberent,repellen-
di eſſent.ĩ.de ſimo.inſinuatū? Rñ.ꝙ non dr̄ hic,ꝙ trāſ-
actiones tales ɔtineant ſimo. ſed ſp̄ēm ſimo.s̄.ti.p̱xi. cū
pridem. ſed dices quare ergo p̱hibenī? Rñ.quia non ſo
lum à malo,ſed à ſpecie mali ceſſandum eſt.11.q.1.aliū
ĩ.de uita & ho.cle.cum ab omni. item no.ꝙ non ſolum
tranſ. ſed etiam iurm̄ ſuper hoc præſtitum reuocatur.

SVMMARIVM.

1 *Debet iudex,coram quo clericus petit beneficium uacans, dicēs ſe ex electione ius habere, uocare ad quos pertinet electio, uel præſentatio, ut de iure contendant, ſi uolunt.*
2 *In petitione confirmationis ſemper electores, uel præſentatores requirendi ſunt.*
3 *Quando liceat clerico paciſci ſuper beneficio.*
4 *Non ualet tranſactio, niſi fiat in eccleſiæ utilitatem.*
5 *An liceat conſtituere cenſus perpetuos eccleſiæ.*

DE cętero noueris [extraordinarium] ordina-
rius enim ſi conceſſiſſet, eccleſiam cenſualem
1 conſtituiſſet, ut not.ſupra capitulo 2. ¶† Ad-
uerſario] not.quòd ſi clericus beneficium uacans pe-
tit,dicens ſe ius habere ex electione,& ideo petit ſuam
electionem, uel prouiſionem confirmari,iudex, coram

quo

quo hoc petit,debet uocare illos, ad quos pertinet ele-
ctio,uel præſentatio,ut de iure cõtendant,ſi uolunt.epi-
ſcopus autem, qui inſtituit, non eſt uocandus: quia non
contendit,ꝙ ex ſuo facto agenti clerico poſſet ius quæ-
ri.nec obeſt,ſi dicis,ꝙ neceſſaria eſt confirmatio epiſco
pi,uel etiã inſtitutio.quia hoc non eſt propter ius,quod
habeat in electione. ſed quia iuriſdictionem habet epi-
ſcopus,ex qua dependet confirmatio,& inſtitutio, & iu-
dex non debet uocari,ut defendat ea, quæ ratione iu-
riſdi.facit.2.q.6.hoc etiam.confitemur tamen, quòd tã
epſ,quàm etiam clerici eiuſdem eccleſiæ poſſunt ſe op-
ponere ei ꝑꝑ uicium perſonæ.j̃.de accuſ.accedens. Item
epiſcopo ſaluum eſt ius, ut in inſtitutione,uel confirma
tione,uel ordinatione,uel etiam ex officio ſuo ratione
ſuæ iuriſdictio.inquirat contra eum.ſi uerò petat prębẽ
dam,quam alius tenet,tũc ille debet uocari ad reſpon-
dendum,qui detinet; quia confeſſoria eſt, quam inten-
tat,quæ eſt in rem,& non datur niſi contra poſſidẽtem,
uel detinentem.ff.ſi uſufruc.pe.l.iij.& l. ult. quia locum
habet officium iudicis.¶Sed in primo caſu,ſ. quando ua
cans beneficium petit,& conſtat, quòd electus eſt, non
credimus electores uocandos, uel præſentatores: quia
ante confirmationem hoc facere debuit iudex, qui ele-
ctionem examinauit: ſed poſt confirmationem non de-
buit impediri effectus confirmationis per aliquem,quin
habeat poſſeſſionem infra de appellatio.conſtitutus.hoc
non placet,quando nullis uocatis fit electio, & confir-
matio,ut no.ſupra de ele. cum dile. infra de cauſa poſ.
cum olim.ſed hoc eſt uerum,quando fit confirmatio uo
catis,qui ſunt uocandi. ſed ſi de præbenda eſſet conten-
tio,quia capitulum uellet unam præbendam aſſignare,
& confirmatus peteret aliam,tunc cõtra capitulũ,quod
præbendas uacantes poſſidet,eſt agendũ.j̃.de teſtamẽtis
c.relatum.ij.quia in hoc caſu habet locũ offi.iudi.ſed &
in hoc caſu ipſi electores,uel præſentatores poſſunt op-
ponere contra confirmatum,ne adipiſcatur poſſeſſionẽ,
ſi per obreptionem eam obtinuiſſet, infrà de dolo. cum
olim.Sed & poſtquam adepti fuerint pacificam.poſ.ꝓ̃o-
ni., uel electores poſſunt contra eos implorare officium
iudi.ut inde remoueantur:quia ab eis electi,uel præſen
tati non ſunt infra de iure patro.cũ dile.& c. ex inſinua-
2 tione.j̃.de re iud.cum B.¶†Quando autem confirmatio
petitur,ſemper electores,uel præſentatores requirendi
ſunt;& ſi non requirantur,põt dici nulla confirmatio,ſi-
cut reſtitutio in integrum.ff.de mino.etiam.§.fin.alij tñ
dicunt,ꝙ tenet confirmatio,ſed põt caſſari: quia alijs ab
ſentibus facta eſt,etiam ſi alias canonica ſit hodie cõtrà,
quia oẽs ſe uolunt opponere,& ſine citatione dñt cõpa-
rere.ſ̃.de ele.ſtatuimus.& no.ꝙ licet ſemper quãdo offi.
iudi.petitur,tutius ſit petere ſuam electionem confirma
ri:tamen ſi hoc non petitur,ſed tantum offi.iudi.implo-
ratur,ut ſua electio pronuncietur canonica,ualet talis
petitio;& tunc confirmatio reſeruabitur iſti ad quę de
iure communi pertinet ſupra de offi.dele.ſuper eo.ſ̃.de
electione.c.cum in ueteri.imò, quod plus eſt, peti po-
teſt,quòd publicetur electio ſupra de ele. publicato. &
breuiter ſic procedetur hic,ſicut proceditur, qñ quis pe
tit ſe pronunciari legitimum,de quo no.j̃.qui fi.ſin.leg.
cã m,quæ inter.& põt hoc modo agere, qñ non eſt eius
electio confirmata nam tunc non põt agere confeſ.uel
negatoria contra contradictores ſuos,uel turbatores ſi
ue de iure,ſiue de facto,cum adhuc non habet ius in re
ſ̃.de elec.qualiter.C. de pactis, traditionibus.C. de rei
uen.ſeruum emptor.ſed contra.j̃. de excep. dilecti. ſol.
ibi.ſin autem eſſet electio confirmata,tunc habet locum
negatoria,& confeſſoria:quia iam plenum ius habet.ſ̃.
de elec.tranſmiſſam,& ſic etiam eſt in ſeruitutibus lega
tis,ubi ſtatim ius habet.ff.quemad.ſer. am. ſi partem.§.
3 ſi per fundum.¶†Componit] ſecundũ formam, quæ eſt
infra de præben.niſi eſſent:alias clerico non licet paci-
ſci ſuper beneficio.uel loquitur, quãdo petebat clericus
ius in eccleſia non nomine ſuo,ſed nomine alterius eccle
ſiæ.poſſet tamen dici,ꝙ ẽt ſuper hoc beneficio, quod ſibi
petit clericus, põt inde interuenire cõpoſitio talis,ſ. ſi
petebas certum bñficium bona fide,& tu illud retines,&
detur tibi aliud,ar.ſupra eo.ti.c.ſtatuimus infra de re.ꝑ
mu.ad qõnes.uel ꝙ aliquem reditũ recipias; & erit ille
reditus ius ſpũale.ſed non placet,quia in acqſitione bñ-
ficij debet ceſſari oĩs pac.infra de re. ꝑmu. q̃ſitũ. melius
aũt dr̃,ꝙ loquit̃ ſimpl̃r,qñ petebat in aliqua eccleſia ca
nonicari:quia tunc põt interuenire cõpoſitio cõſentienti
4 bus illis,ad quos ꝑtinet electio,ut no.ſ̃.in eod.c.¶† Ius
aliquod]puta,quia clericum recepit in canonicũ:uel qa
tota eccleſia ad actorem tranſlata eſt pars eius.& eſt hoc
uerum, ſi utilitas eccleſiæ agatur ex ipſa tranſactione.
alias enim non tenet [a] ſine cõſenſu
epiſcopi.ſ̃.eo.ueniens.alii tñ dñt,
ꝙ ſicut in iudicio põt facere pręiu
dicium eccleſiæ ſuæ,ita & per tran
ſac.quod fit in iudicio timore dete
rioris ſniæ non obſtat decre. ſupra
eod. ueniens, quia illa compoſitio
fuit facta extra iudicium.uel dic ꝙ
tunc tñ poſſunt ſuper hoc cõpone
re,qñ ex ſuo conſenſu pñt ius tri-
buere,ſ. quia ad eos ꝑtinet electio
[contraria]ſupra ti.ꝓxi.cũ cle. ſu-
pra de of.dele.ſi qñ infra de collu.
5 deten.audiuimus.¶†Sed cenſus] & hæc eſt ratio, quia ſi
conſtituatur cenſus eccleſiæ perpetuò ſoluendus,hoc nõ
poteſt ſine auctoritate epi.item ſi clerico ſoluendus cen
ſus eſt,nec hoc licet ex pacto:quia debet ceſſare oĩs pac.
ſupra ti.proxi.c.ult.nec obſtat infra de præbẽ.niſi eſſent
ubi prioratus datur toto tpe uitæ unius ꝑſonę:ſed illud
de gr̃a eſt tolerãdũ,& qa licitũ eſt cuilibet eccl̃iæ ſine
auctoritate ſuꝑioris clericis pauꝑibus & benignis ĩ uita
ipſorũ clericorũ ꝓuidere.16.q.1.poſſeſſiones [ꝑeſt] cle
ricus q̃ petebat bñficiũ & obtinuit ꝑ cõpoſitionẽ. ¶Solu
tus] hoc uult dicere,ꝙ ſi iſte clericus,q̃ bñficiũ,uel eccle
ſiã petebat,ex cã cõpoſitiõis,ꝓmiſit dare aliquẽ cẽſum
ei,cũ quo litigabat,nõ teneret̃ ſucceſſor.& ſi opponas,ꝙ
eſſet ſimo.rñ.põt aliqñ eſſe ſine ſimo.infra.de prębẽ.c.ni
ſi.Itẽ nõ approbat̃ hic iſte ꝯ̃ctus,ſi cenſus negat̃ ſoluẽdus
ei,q̃ contendebat cũ hoc clerico,q̃ ꝑ cõpoſitionem obti
nuit beneficium[eius] clerici,qui obtinuit per compo-
ſitionem: ſed alii debent ſoluere cenſum.

[a] ¶*Alias nõ tenet Ad de Bal.in l.præſes,C. de tranſa & Pet.de Ancha.in conſi.cccix. inci. uidetur. prima facie dicendum, in princi. facit quia trãſactio dicitur alienatio,ut per Ale in cõſi. cxxxix. col. ij. uerſi. nec etiam in.1.uo.*

SVMMARIVM.

1 *In iudicio non poteſt eſſe teſtis,qui fuit aduocatus.*
2 *Non ualent literæ impetratæ a non clerico ſuper beneficio.*

EX literis ueſtris[auctoritate].i. ad ꝓcurationẽ
[patrocinabat̃].ff.de in of.te.l.ul.ꝯ.C.de re.uẽ.
tua.ff.de rei uẽ.ĩter oĩa,C.de pſcri.x.ul.xx.an
1 nec petenti.¶†Inſcriptus] inſtr̃o de trãſa. nã in iudicio
nõ poſſet eſſe teſtis,q̃ fuit aduocatus.2.q.6.c. ſtatuendũ.
rõnẽ q̃re.C.de hære.qm̃ ego.non facio uim,utrũ iſte ad
uocatus fuerit teſtis in inſtr̃o,an in cã.nã firmiter dic, ꝙ
ſi aliq̃s fuit teſtis in aliquo ꝯ̃ctu,& ſcriptus in iſtrumẽto
alicuius

alicuius ꝯ̃ctus,& poſtea agit ex eo ꝯ̃ctu:uel aliquo mõ,
ubi neceſſarium ſit ipſum inſtr̃m,& ille,q̃ eſt ſcriptus te
ſtis in inſtr̃o, ſit aduocatus, in cã iſta nihilominus ꝑ il-
lud inſtr̃m probat̃ ꝯ̃ctus, dũmõ inſtr̃m falſum non pro-
bet̃. ſinautem inſtr̃m ſuſpectum eſſet, ad dandum fidem
inſtr̃o non ſufficit, uel nõ ualebit dictum eius, niſi cum
q̃onibus.Item dicimus,ꝙ iſte inſcriptus teſtis in cã, uel
ẽt nõ inſcriptus teſtis in cã, in qua eſt aduocatus, nunq̃
poterit eſſe teſtis.j̃.de teſt.Roma.nec iſta decre.Roma.
dicit,ꝙ hic aduocatus fuerit productus in teſtem: ſed
narrat factum,qualiter teſtis in inſtrumento tranſactio-
nis inſcriptus erat.'& no.ꝙ ſola ſubſcriptio nõ auferret
ei ius ſuũ, ſi qđ habebat in re, ubi aduocabat.ff.de pig.
act.caſus.ꝯ.ff.de pig.fideiuſſor. ſed in hoc præiudicabat̃
quia non põt eam cãm, ubi aduocabat, dicere iniuſtã,
uel ſe neſcire. & iõ non ualent literæ ſuꝑ ipſa eccleſia
impetratæ,qui ſciuit,& autoritatem præſtitit [nondũ]
quaſi non idem, ſi poſt.ſ̃.de reſcri.cum adeò,ar.1.qõ.1.
principatus.ff.ad Mace.ſi tamen.ff.de or.iu.l.j.ff.de re.
2 iu.quod ab initio. ¶†Tonſuratus] not.non ualere lite-
ras ſuper beneficio à non clerico impetratas. ¶Duxi-
mus]iſte Guil.impetrauit literas ſuper quadam eccleſia
tanquam uacante obiectum fuit, ꝙ alius poſſidebat il-
lam eccleſiam dictus.G.rñ.tenere eccleſiam per ſi.&
nullo iuſto titulo eam habere, & iõ pro habente repu-
tandus erat. poſſeſſor autem triplicauit ipſum.G.tran-
ſactioni, per quam dicebat commiſſa ſimo. autoritatẽ
præſtitiſſe:quia & ipſe conſitebatur. uñ dñs Papa nõ au
dit eum ſuper ipſa eccleſia: quia ſi alius habet eam iu-
ſte,in locum uiuentis non intrabit.j̃.de con.præ.& ecc.
non ua.quia in uiuorum. ſi ſimoniacè, hoc non põt cõ-
tendere,etiam ſi cum ſua autoritate ſit factum. ſic.n.al-
legat turpitudinem ſuam. unde non auditur.j̃.de do-
na.inter dilec.& no.ſ̃.de ele.noſti. ſi.n.alius impetraſ-
ſet non faciens mentionẽ de tranſa.literæ ualerent, qa
nõ erat talis ueritas tacita, qua expreſſa literas non ha
buiſſet. imò melius habet,ſi poſſidentem uellet expel-
lere,q̃ ſi ſuper non uacante eccleſia uellet impetrare.ſ̃.
de reſcrip.ex parte Cõuentreñ.& c.inter cęteras, olim.
Itẽ ex ſnĩa apparet, ꝙ nõ excipiebat̃ hic ꝯ literas, ſed
ſuꝑ eccleſia tm̃ agebatur. uel aliter dr̃ hoc eſſe uerum,
qñ nullus poſſidebat beneficium, quod petebat G.ſi.n.
poſſideret,non ualent literæ: quia ſuper beneficio non
uacante impetratæ.j̃.de conceſ.præben.non vacantis,li
teras. ubi no.uel forte iſte.G.impetrauit literas. ꝙ ſi
probaret poſſeſſionem beneficij ſimoniacam, ꝙ ſibi ſuũ
beneficium daretur. cum autem poſtea diceret eũ ſimo
niacum, propter prædictam tranſac. ſua autoritate fa-
ctam repulſus eſt, & ſibi impoſitum eſt ſilentium ſuper
eccleſia, non ſuper literis tantum.

SVper eo,quod quæſiuiſti [non poteſt] ſi agebat q̃s
petendo beneficium, uel etiam ſi de proprietate age
retur,non licet aliquod ſpirituale pro tꝑali dare [re-
tento] C.de tranſactio.tranſactione [amicabiliter]pu-
ta quia unus liberaliter beneficium reſignet tanquam
iure carens,& alius habeat tanquam ius habens. uel ſi
agitur de proprietate bñficij,licet ſpũale pro ſpũali da-
re,& repete,qđ diximus.ſ̃.e.ſtatuimus, & c.cõſtitutus.

PRæterea, qñ inter. [percipiant] laicis.ſ.tacentibus
& conſentientibus, ꝙ maiorem portionem recipiãt
nõ dico conferentibus. nam dandi res eccleſiæ nullam
habẽt ptãtem.10.q.1.c.1.& c.ſe.¶Simoniaca] quia red
ditus pure tꝑalis eſt, ex quo nouus eſt, & tm̃ ius conſti-
tuit̃, ut ius parronatus habeat. ſi aũt laici haberet cen-
ſum de eccleſia ab antiquo.18.q.ul.Eleutherius,& pro
co recipere ius patr.poſſent forte.ſ̃.e.ſtatuimus,ubi no.
bñ facit ad hanc decre.j̃.c.proxi. [non tenet] nec quo
ad transferendum ius patr.in laicos, nec quo ad cenſum
dandum monachis.

PRæterea quarto loco [tenebatur] ſupple, & ut ſe
eximeret, cenſum bene reddere promiſit [tranſa-
ctione] not.ꝙ licet cenſus recognitio ſit debitæ ſubie-
ctionis in aliquo.j̃.de cenſibus oĩs, pĩa.18.q.2.Eleuthe.
q̃nq; tñ datur in ſignum exemptionis, ut hic fiebat, ſed
male.quia ſicut.ſ̃.proxi.c.diximus,non licet nouum re-
ditum dare,ut ſe eximeret: ſed bene licebat ſe eximere,
& in ſignum, quod aliqñ fuit ſua, & quòd exemptionis
beneficium recepit ab eo, aliquem cenſum imponere,
ar.18.quæſtio.ult.Eleutherius.infrà.de reli.do.conſti-
tutus,& cap.cum uenerabilis.infrà de cenſi.cum uene.
ueterem autem cenſum, cum ſit ius ſpirituale,bene poſ
ſet hæc cella remittere matrici eccleſiæ, ut ſe eximeret,
quãuis non ſit ueriſimile, ꝙ cella de matrice eccleſia
cenſum recipiat [eatenus] .i.eo pacto [ſententia] .ſ.ꝙ
ſint ſubiecti matrici eccleſiæ [inquietatem] dic, vt no.
ſ̃.c.proxi.nam non ualet tranſactio facta de re ſpiritua-
li, aliquo temporali dato.

EX parte tua, & infrà [componendum] inter Lati-
nos in Roma habitantes,uel inter Græcos & Lati-
nos [detrahere] in pœnitentiis, & pœnis imponendis,
uel diſpenſando cum eis [coniugij] ſ.ꝙ quis poſſit uxo
rem legitimam dimittere, uel ſuperinducere alienam:
alias ſuꝑ affinitate & conſanguinitate licet diſpenſare.
35.q.3.quædam,quod ſcripſi,& etiam legato.j̃.de con-
ſan.& affi.ꝙ dilecto. hodie tñ poteſt dici, ꝙ nec legato
licet diſpenſare ſuper conſan.j̃.de conſan.non debet [à
ſeueritati] .i.non licet ſuper illo diſpẽſare[expreſſum]
ſ.ꝙ non poſſit componi,uel diſpenſare [procedas] di-
ſpenſando, uel componendo,uel per eas mitigãdo[hu-
maniorem] .ff.de pęnis, reſpiciendum. ſuprà. de temp.
or.uel non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt non beneficiati, & in minoribus ordinibus conſtituti coram ſeculari iudice litigare.*
2 *Quando liceat aduocato, uel medico, de totius litis uel morbi ſalario paciſci.*
3 *Pro eccleſiaſticis negociis licet coram ſeculari iudice litigare.*

De poſtulando. Rubr.

1 CLerici in ſubdiaconatum [ſuſtẽtẽtur.] ¶†Si
autem nõ ſunt beneficiati, & in inferioribus
ordinibus conſtituti,poſſunt coram ſecula-
ri iudice litigare.In ſacris autem ordinibus
conſtituti, & beneficiati non prohibentur
coram eccleſiaſtico iudi.litigare; & nihil tñ quærent
pro ſalario, ſed oblatum ſpontè recipiant. Monachi &
priores nunquam aduocant.j̃.ne clerici. non magno.
16.q.1.alia,& ca.ſe.niſi pro mo & abbate imperante,ut
j̃.e.c.proxi.ſacerdotes autem niſi pro ſe,& eccleſia ſua,
coniunctis, & miſerabilibus perſonis aduocabũt.j̃.eod.
c.ult.etiam coram eccleſiaſtico iu.& ibi dicit [aduoca-
ti] aduocatus multa remedia habet ad agendũ,ut no.in
2 ſumma.C.de ſuffraga. ¶† Et dic, ꝙ ſi aduocatus, uel
medicus ab initio conuenerunt cum aliquo de ſalario
totius morbi,ꝙ ex tunc,ſi faciunt aliquam conuentio-
nem, non ualet. ſed ſi ab initio non fecerit aliquã cõ-
uentio-

uentionem de tota lite, uel infirmitate, licet à clientulo
uel infirmo receperit aliquid pro conſilio unius diei; ni
hilominus pendente lite, uel infirmitate pōt paciſci cū
eo.C.de poſtu.quiſquis.§.pręterea.ff.de ua.& ex.c.l.j.§.
ſi cui aliter dicere abſurdum eſt, & non eſt contra.C.
de profeſ.& me.li.x.l.antepenult.quia ibi loquitur de
medicis, qui recipiunt ſalarium de publico, q à nullo
infirmo poſſunt exigere ſalarium ſiue in prin.infirmita-
tis, ſiue poſtea: ſed à ſanis poſſunt recipere ſalarium,
ſiue in prin.infirmitatis, ſiue in fine. & hoc eſt rōne, quia
pro ſanis non excipiunt ſalarium de publico: tñ qñcūq;
plus debito exigunt, reducentur ad formam iuris, ff.
de uar.& extraor cog.l.j.in prin.& §.ſi cui. ¶Negociis]
not.pro eccleſiaſticis negociis bene licet coram ſecu-
lari iudi. aduocare [pro miſerabilibus] idem credi-
mus de aliis, qui continentur.ff.de poſtu.l.j.§.ult.& 5.
& l.ſeq.

EX parte tua fuit propoſitum [ſuſceptores] .i.aduo-
cati [executores] .i.procuratores.

CVm ſacerdotis [Miſerabilibus] idē dicimus de aliis
qui continentur.ff.de poſtu.l.j. & l.ſeq. [poſtulare]
etiam coram eccl'iaſtico iudice. alij autem non prohi-
bentur [ꝓ extraneis] ſecus, ſi pro alia eccl'ia, ut ſimile
beneficium habeat [pſumit] 3.q.1.nulli.96.diſt. Impe-
rator.1.q.7.niſi.C.loca.milites [pſumit] niſi neceſſario
officio fungat, ut tutor, & ff.de poſtu.peto, & l.ult.uel
prælatus eccl'iæ, q multofortius, q̃ tutor, bene pōt age-
re ꝯ eccleſiam, à qua beneficium habet. Item & ꝓ prio-
ri eccleſia pōt agere contra ſecundam, ar.j.de iureiur.
tua, & c.intellecto [ſi clericus] ar.ꝙ ſi alias habeat be-
neficium de eccleſia, licet ſit clericus eius, uel etiā ſi ſit
laicus, quòd debet priuari beneficio, ſi contra eccle-
ſiā aduocaſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Geſta an dici poßint adhuc non facta.*

De procuratoribus. Rubr.

ALia quidem & j. [non miſeris] .i.procurato
res nō ꝯſtitueris qui tñ ſe procuratores fin-
gebant [ſed & T.] hic fortè nuncius erat Pa
pę [& presbyterorum] repete quę diximus,
ſ.de reſcr. edoceri.hi nō pſtant auctoritatē
ꝓcurationi, ſed tanquā teſtes fides faciunt in inſtrumen
to. uel dic ꝙ magnum negotiū erat; vnde illud cum cō-
ſilio ſui capituli facere debuit.j.de his, q ſi.à prę.quāto
1 ſ.de ma.& obe.humilis. ¶†Geſtiſq;] geſta quoq; dicunt
aliqua facta, q nullo mō ſcripta ſunt: ſed ſicut geſta ſūt
in mente hoīum, & hæc geſta aliqñ publicantur.j.de te-
ſti.ſignificauit, & c.Albericus.j.ut li.non ꝯte. qñ.§.ſunt
& alij.ꝯ.C.de rei uē. l.geſta. C.de teſta.publicati. item
dicuntur geſta quædam facta in ſcriptis redacta, uel po
tius ipſæ ſcripturæ, in quibus geſta referunt; & iſtæ ſcri
pturæ apud ſedem Apoſt. dicūtur regiſtra. & iſta geſta,
ſi ſunt bene cuſtodita, & inueniantur in archiuis auten-
ticarum perſonarū, puta eorum, q habent poteſtatē au-
tenticas ſcripturas faciendi, fidem faciūt, ut hic.j.de p-
ſcript.ad audientiam, cum ſuis concord.quas ibi not.ſi
autem non eſſent bene cuſtodita, uel perſonæ non eſſent
autenticæ, non crederem eis, arg.prædictæ decr. [trāſ-
mitte] .i.autoritatem habente ſuperioris, ut ſic ea ha-
bita inter geſta publica computentur.

S V M M A R I V M.

1 *Quando liceat per procuratorem comparere.*
2 *Mißio nuncij, & excuſatio quid ualeat.*
3 *Vbi per procuratorem quis agit, difficile audit appellans.*

QVerelam A.clerici [grauibus] ꝯrium dicere
uidetur.ff.de mino.Pap.ubi dr, ꝙ ſi quis ſit in
loco.ſ.in exilio, ꝙ non poſſit agere: tñ ſi facul-
tatem habuit agendi per procuratorem, currunt ei tem
pora petendi reſtitutionem in integ.ſed hoc non eſt ꝯ-
rium: quia intelligitur in minoribus cauſis, ubi quis co
gitur per procuratorem litigare: ſecus in grauibus, ut
hic. Vel illud eſt, quia ꝑꝑ delictum fuit miſſus in exiliū,
& delictum nō debet ei præſtare immunitatem [graui-
bus] de hoc no.ſ.de reſcrip.ſedes. aliqui dicunt graues
1 cās.i.intricatas. ¶†Procuratorem] dicunt quidam hoc
obtinere, qñ ſimpliciter eſt citatus, ꝙ per ſe reſpōdeat:
ſecus, ſi citatus eſſet, ut hic per ſe: uel per procu.j.de
do.& contu.cum dilec.ſed certè hæc litera vr ꝯrium ſo-
nare, quæ dicit, ꝙ non poteſt cogi conſtituere procura-
torem. ergo nec citari, ut per procuratorem reſpōdeat
in grauibus; & idcirco pōt reſponderi decre.cum dilec.
ꝙ eſt ibi ſpeciale ꝑꝑ periculum uacationis eccleſiarū.
j.ut lit.non cont.qm; ad idem.j.de ap.conſtitutus.ſ.de
elec.bo.me.uel ibi nō habebat iuſtam cām abſentiæ.idē
dicendum, ſi diuturno morbo. laboret bene fatemur ta
men, ꝙ ſi ſimpliciter citatus ſit, & non pōt per ſe compa
2 rere debet, dummodo non ſit grauis cā.¶† Deſtinaue-
rit.] nuncij miſſio, & excuſatio adhoc facit, quia niſi nū
tius iret, & offerat ſe probaturum legitimam cām abſen
tiæ, & ad hoc haberet ſufficiens mandatum, poſſet excō
municari, & in expenſis condēnari, cum iuſte poſſet præſ
ſumi contumax 6.q.5.c.1.q.3.Si ægrotans. ſed nō eſt de
neceſſitate hæc miſſio ad excuſandum, quantumad hoc
ut procedatur in principali cā. ſed ſi uocatus ad conci-
lium, uel ad elec.uel capitulum, debet mittere excuſato
rem; & niſi mittat, tenet excommunicatio contra eum la
ta, & ꝙ præſentes faciunt, habebit robur ar.op.18.diſt.
placuit.65.diſt.c.ult.ar.ſ de elec.bo.me.Ma.etiam ſi iu-
ſtam cām abſentiæ habet.hic autem uidetur, ꝙ ſi proba
uerit iuſtas cauſas abſentiæ, nihilominus in ciuili cā ſit
miſſio in poſ.cum etiam fiat contra abſentem reipu.
cauſa. C. de re. mi.ignorare, & contra pupillum. ff. ex
qui.ca.in poſ.ea.hæc iura, in prin. Sed tamen non feſti-
nabit admittendum in poſ.ff.de dam.infe.ſi ſi.§. ſi forū,
nec fiat uēditio.de hoc no.j.de eo, qui n it. in poſ. ſi qd.
¶Deſtinauerit] idem eſt, ſi nullum miſiſſet: quia poſtea
re patefacta reuocabitur condēnatio in principali, & de
expreſ.per in integ.re.uel pronunciabitur nulla ſnīa ēt
diffinitiua ſm diuerſas opiniones.7.qō.1.præſentium.j.
de re iud.cum Bertoldus.ff.de re iud.quæſitum.& ſi ꝓ-
miſiſſet ſub pœna ſiſtere iudi.daretur exceptio.ff.ſi quis
cau.l.ij.ff.de arbi.l.ſi cum die.§.ex li.alij dicunt ꝯ in ali
quibus ut no.in gl.quæ incipit nuncij [abſoluetur] re-
uocando primam ſnīam leuiter, & ſine cognitione quaſi
interlocutoriam, ſiue in in teg.reſt.ſed ſolūmō implorā
do officium iudicis deſeruiens actioni, ut eum reuocet.
ff.de re iud.qđ iuſſit, uel petendo reſtitutionem de pla-
no.ff.de iudi.ſi prætor, in ſi.C.de procu.quia abſente.
ſed uidetur ꝙ deberet ſibi imputari, niſi appellauerit,
ex quo ſciuit ſe condemnatum in expenſis. C. quomo-
do, & quando iu.l.3.ſed non obſtat, ꝙ hic loquitur, qñ
ex probabili & neceſſaria cauſa abfuit, & ideo ſine ap-
pellatione reſtituitur ad totam cauſam minus legitimè
defenſus.

defenſus. & illa.l.loquitur, qñ nullo mō defenſus aberat
probabili cauſa, & fuit legitimè citatus ad domum.nam
tunc ſi intra.x.dies cōputandos à tpe, quo ſciuit ſnīam
ꝯ ſe latam non cōtradixit petendo reſtitui ad ap. ſtabit
ſententia.C.qūo & qñ iu.l.iij.ſed melius dr, ꝙ qlibet ſi-
ne bñficio reſtōnis nullo mō, uel minus legitimè defen-
ſus cōi iure appellat infra.x. dies à tempore ſcientiæ; &
ſic intelligit.l.C.qūo & qñ iud.l.iij.&.ff.qñ ap.l.j.§.ul.ff.
ex qui.cau.in integ.re.nec nō.ubi forte nullū relinquere
potuit procuratorem: uel reliquit, & mortuus eſt. tunc
enim reſtituitur in totum, non tantum ad ap. ſiue pro-
nunciatum ſit contra eum, ſiue iuri, ſiue actioni eius ſit
præſcriptum; & hoc innuit.l.necnon.ſin autem legitimè
defenſus eſſet, ad nihilum reſtitueretur. ¶Idem dicimus
ſi neceſſaria cā tm̄ abſit, puta rōne delicti in carcerem,
uel in exiliū miſſus, ꝙ non reſtituitur, ſi condēnetur uel
eius iuribus, uel actionibus præſcribatur, niſi cū nō po
terat relinquere procuratorē: uel reliquit, ſed mortuus
eſt.ff.ex qui.cau.ma.l. ſed & ſi.§.j.ff. de mino. Papa. qui
aūt uoluntariè, ſiue contumaciter abeſt, nullo mō reſti
tuitur contra iura, uel acti.præſcriptas: ſed ſi uenerit iu
dice adhuc ſedēte pro tribunali, reſtituitur de æquitate
forte ad ap.uel communi iure appellat.ff.de in integ.re-
ſti.l.penul. ¶Vbi autem probabili & neceſſaria cauſa de
tinetur, ut hic, legitime defenſus reſtituitur ad ap. mi-
nus autem legitime, uel nullo modo, ad totam cām, ut
hic.ff.de in integ.re.l.ul.ff.de iudi.ſi ptor.ff.ex qui.cau.
in integ.reſt.ab hoſtibus, Rñ.j.C.eo.l.j.C.de procu.qui
abſente.qualiter aūt contra iura, uel ac. huius pſcribat
alias no.& hic, & j. de re iu. cū Bertoldus.& no. ꝙ hæc
reſti.non ſolū habet locum contra ſnīam diffinitiuā, ſed
etiam contra interlocutoriam de expen.ut hic.4.q.5.c.j
uel dic in interlocutorijs non hře locū hanc di. ut no.j.
de ſen.ex.ſacro.c.ſi.ſed ubi idem, qui tulit interlocuto-
riam, uult reuocare.ſed ſecus, ſi coram alio petatur re-
uocatio.& hęc ſunt uera ubi legitimè eſt citatus.ſi enim
legitima citatio nō præceſſiſſet, ipſo iure nulla eſſet ſen
tentia.ff.quæ ſen.ſine ap.re.l.ij.§.item cum uel dic, ꝙ in
terlocutoria de expen.& huius tenet, etiam ſi ordo non
3 ſeruetur ſupra de offi.iu.c.ſi.¶†Prædictis aūt non obſtat
ij.q.vj.ſi aduerſus: quia ibi dicit, ꝙ ubi quis per procura
torem agit, difficile auditur appellans. & uere difficile
auditur: quia non auditur, niſi in pdictis caſibus, quos in
hac glo.no.ubi aūt dolo alicuius factū eſt, quominus qs
cōpareat, & feratur ſnīa contra ipſum in cā, quæ non re-
cipit intereſſe, reſtituitur ad id, quod occaſione huius
abſentiæ ſibi cōtingit.j.de in inte. reſt.ex literis. ſi autē
ad intereſſe poſſet agere, contra doloſum tm̄ daretur ei
actio ex edicto, quod eſt.ff.de eo.per quem fac.l.ul.

S V M M A R I V M.

1 *An uni teſti ſit credendum.*
2 *Vbi ſentētia pronunciatur nulla irritatur poſſeſſio, & quicquid ex ea ſecutum eſt.*
3 *Non poteſt Archi.duas habere eccleſias, niſi cum eo diſpenſatum ſit.*
4 *Cum quis non ualet probare ſuā inſtōnē canonicā, iudex pronū ciat eam non canonicam, & non debere permanere ratam.*

EX inſinuatione archi. [præſentibus] & aduerſa
rio etiam notificauerit: aliàs tenet, quod cum
ipſo fieret.ff.de procu.ſi procuratorem.ff.de in
ſti.ſed & ſi.§.j.& ij.& melius infra eo.mandato: uel ante-
quam procurator inſtitutus agere incipiat, ſufficit ſola
reuocatio, etiam ſi illud non ſignificat iudi.uel aduerſa
rio, & no.j.eo.c.proxi.[ſententia] quæ etiam fuit exe-
cutioni mandata, ſicut ex ſequentibus apparet, uel dic,
ꝙ etiam & in prima cauſa, & modo archi. petebat reſti-
tutionem eccleſiæ, nec fuit per ſententiam ſpoliatus.
1 ¶†Ipſius] ar.uni teſti credēdum infra de teſti. in omni.
8.q.3.talia.xxviij.di.de Syra.contrà.3.q.3. iuris. itē ar.
quòd quis teſtificatur in propria cauſa infra de teſt.c.ꝑ-
uenit contrà infrà de teſt. ueniens.4.q.3.§. nullus ſolu.
hoc ſpeciale propter præſumptionem, quæ eſt pro eo, &
etiam quia eſt reus, unde fauorabilior; ideo quòd dela-
tum eſt ſibi iuramentum C.de re.cre.in bonæ.ff.de iure
iur.admonendi infra de proba.ſicut conſuetudo, & quia
modicum præiudicatur aduerſario, cū ſit ſalua ei actio
2 ſua, & utrique ius ſuum ſit ſaluū ſententia caſſata. ¶†Re
ſtitutione] eccleſiæ, qua ſpoliatus per iud.erat: & ſi obij
ciatur ei quòd autore prætore ſpoliatus ſit, argu.C.un
de ui, ſiquis in tantam, replicabit ſententia non tenere:
quia procurator non erat.uel dic, quòd petet & dicet
ſententiam non tenere ex ea cauſa, ſ. quia non cum pro-
curatore actum eſt, & ideò pronunciari nullam. quia cū
non procuratore actum eſt infra c.proxi. quia ſententia
pronunciata nulla irrita erit poſſeſſio, & quicquid ex
ea ſecutum eſt C.de le.non dubium infra eo.auditis. ſi-
milem petitionem habes ſupra de ma.& obe.c.ulti.ff.de
feriis.l.j.& competit ad hoc officium iudicis. ¶Vel po-
tes dicere, quòd non dicit hic petendam reſtitutionem
poſt ſententiam, ſed ſententia lata ſuper caſſatione pro
ceſſus reſtituetur poſſeſſio eccleſiæ, quam petit, ſi ei ni-
hil de iure obſtat: hoc non placet.ſnīa.n.non præiudicat
abſentibus.ff.de mino.ēt.§.ſi.& tñ ſnīa contra eum lata
forte ſibi præiudicat quo ad omnes, ut not.j.de fo.com-
pe.poſtulaſti.j.de accu.qualiter.ſed hoc iō eſt, quia ipſe
fuit pſens, & habuit copiam ſe defendēdi, ut no.j. de ac
3 cu.ſuper his.¶†Inſtōnem] ꝯ.6.q.vl.actor.ff.de proba.l.ij.
So.hic uoluit ſpōte onus probationis aſſumere.ſi. infra
de reſti ſpo.c.j.ff.de proba.circa.uel fuit impoſita ei ꝓ-
batio iō, quia cōtra eum erat præſumptio, ut C. de pro-
ba.ſiue nam cum eſſet archid.non poterat hře aliam ec
cleſiam, niſi probaret ſecum diſpenſatum: uel agebatur
petitorio contra archi.uñ oportet eum probare de iu-
re ſuo: ſed certe nō hoc credimus imò ex quo eſt in poſ.
non remouebitur, niſi contra eum probatū fuerit crimē,
uel quòd non ſit canonicè inſtitutus infra de conceſ.præ
ben.quia di.lvj.di.ſatis xvi.q.vl. inuentum nec.n. titulū
ſuæ poſ.cogitur dicere; C.de peti.hær.cogi.hic autē co-
gitur id circo probare: quia petebat ſuam inſtōnem ra-
tam decerni, ut expreſsè in litera dicitur. ſed & ſi quis
probaret ad ſe pertinere donationem alicuius benefi-
cij, & ſe eſſe in poſſeſſione, & alius illud beneficiū poſſi-
deret, bene deberet poſſidens probare ſe canonice inſti-
tutum per eum, ad quem pertinet, ar.ij.q.j.legum infra
ut ec.be.ut noſtrum, ubi tacitè uiſus fuiſſet conſenſiſſe
in eum infra de his quæ ſi.a ma.par.c.ex ore.ſed & ſi cō
ſentit tacite, uel expſſe; pōt tñ ille, ad quē pertinet dice-
re ſi uult probare inſtitutionē contra ius factā infra de
4 pben.dilecto.¶†Ratā] ſi uerò nō poterit ꝓbare inſtitu-
tionē canonicā, iudex pronunciabit eā nō canonicā, & eā
nō debere permanere ratam. & ſi quis petat ſuam ele-
ctionem confirmari, iudex poterit pronunciare electio
nem cōfirmandā de iure.itē ſi ponamus, quod tm̄ ꝓnun
ciet, non confirmo; tamen poſtea confirmationem pete-
re non poterit, obſtante ſibi excep. rei. iu. cum de ea-
dem inter eaſdem perſonas iudicatū ſit.ff.de excep. rei
iudi. cum quæritur, & l.ſeq.& eſt hoc uerū, ubi ſit gnal'r
petitum

pctitum.ſic.C.de anna.exce.l.ult.ſed ſi unam cām expſ-
ſiſſet,ſ.quia electus fuiſſet per eos,quorum erat electio,
ſi fuiſſet ſibi in hoc impoſitū ſilentium; nihilominus pōt
ex alia cā petere,ſ.quia ex Papæ collatione hēret.cū.n.
officium.iudi.ſit perſonalis actio,quæ in prædictis locū
habet ſuccūbens in una cauſa nihilominus ex alia pote
rit agere,ut no.ſupra de offi.ordi. conquerente. idē di-
cimus,ſi petatur ſnīa infirmari,uel electio:ſed uno agen
te alius admittendus eſt.ſic no.ſupra de elec. cū dile.

SVMMARIVM.

1 *Cum quis eodem tempore duos conſtituit procuratores,& inſolidum, occupantis melior eſt conditio in eo, quod percæpit.*
2 *Nunquid duobus conſtitutis procuratoribus, ſi unus moritur, poßit ſuperſtes agere? & quid ſi duo in aliqua cauſa conſtituti ad defendendum, unus confitetur, alter negat, habes in no.3.*
3 *Quando ualeat reuocatio procuratoris.*
4 *Petere inducias pertinet ad partem.*
5 *An iudex non admittendo exceptionē dicatur grauare partē.*
6 *An liceat parte abſente recipere teſtes.*
7 *An iudices teneantur ſuas defendere ſententias.*
8 *Nunquid ſnīa præiudicet his,qui non interfuerunt iudicio.*
9 *Procuratoria exceptio dicitur eſſe duplex quandoque.*

IN nrā p̄ſentia[p̄ſbyteros]no.ꝙ hic dat duos p
curatores. qūo ergo aget? ꝙ ſi unus confiteaī,
1 alter neget? † Rn̄.ſi eodē tp̄e qs cōſtituit duos
procuratores,& inſolidū,occupantis melior eſt cōditio
in eo,quod cæpit.ff.de procu.pluribus unde ſi ſup pluri
bus cauſis dati eſſent in uno inſtrumento,& unus occu-
paret unum negociū,nihilominus alius poſſet aliud ne
gociū occupare,ar.op.ſupra de reſcrip.paſto. ſi uerò nō
fuerunt dati inſolidū,ſed ſimpliciter, diuident inter ſe
ut unus unū negociū pſequaī,& alius aliud.ff.de nego.
ge.cū alicui.Et eſt ad hoc ar. quia cū ſimile ſit mandatū
iudi.& pcu.ff.de iur.om.iu.& quia,ſicut iudex alij dele
gat uices ſuas,ita & pcu.delegare p̄t. Hoc ar. reprobaī
ff.mā.ſi procurator.§.ſi quis.hæc autem facere poſſe nō
uidetur, ꝙ unus unā partē negocij pſequatur, & alius
aliam partem eiuſdem negocij,cum facta lit.conteſt.fa-
ctus ſit dn̄s litis. uideī tamē,ꝙ ſiue inſolidū,ſiue ſimpli
citer plures conſtituantur, quòd iudex debet eligere,&
poſſit idoneiorem. ff. de popul.ac. ſi plures. ſed hoc ibi
ideo uerum eſt,quia ibi plus tangitur uniuerſitas,q̃ ſpe
cialis perſona. unde magiſtratus communis elegit ido-
neiorem. nam ſi ſpecialis perſona proprium intereſſe
proſequeretur,præferretur alijs.ff.de pop.ac. l.iij. ubi
aūt ſpecialis perſona tangitur. ipſius ſpecialis perſonæ
eſt electio uel ipſorum procuratorū eſt electio, quis ex
2 eis agat. † Vī tamen,ꝙ dn̄s,qui duos conſtituit pcura-
tores,eligendo eos ſimul agerī uoluerit, & ideo non ſit
neq; iudicis,neq; pcuratoris electio:qa ēt ſi uellent,nō
poſſent ſociū,uel aliū facere procuratorem.C. de pcu.
neq;:ſed ſimul agere debēt.ſed lit.conte. unus alium ſi
uoluerit,conſtituet procuratorem:quia ex tunc pn̄t,fa
cere alterū pcuratorē,ut in p̄alle.l. neq;. ſed extraneū
non pōt unus ſolus facere procuratorē, cū ēt poſt lit.cō
te.piter ſint dn̄i litis.Sed qd ſi unus moriatur ante diui
ſionē?non credimus,ꝙ ſuperſtes poſſet agere,ar.ff.de re
iu.duo ex.& s̄.de of.dele.cām.in tutoribus de benigni-
tate ſecus receptum eſt.ff.de ad.tu.l. cum decreto.§.ul
ti.& l.tutores.§. curatores, &.l.lucius. §.j. nec obeſt.ff.
man.creditor.§.duobus:quia ibi loquitur, quando dati
erāt inſolidum.ſic intelligitur quod debet unum pro-
curatorem poſſe alium cōuenire.ff.e.qui proprio. §.ul,
& l.qd̄ ad nos.§.ul.Alij aūt dicunt,ꝙ & ſi ſimpliciter da
ti ſunt tn̄ occupantis melior eſt conditio, etiam ſi non
diuidant inter ſe adminiſtrationē:uel ēt ſi alter moriaī.
j̄.eo.non iniuſte.ſi aūt diuerſis temporibus dati ſunt, po
ſteriorem dando primum reuocat.ff.e.ſi quis.§.ulti.hāc
diſtinctionem pro magna parte firmat.j̄. eo. nō iniuſte.
3 † Vbi autem duo procuratores conſtituuntur ſimplici-
ter in aliqua cā ad defendendū, ſi unus ꝯfitetur,& alter
negat,dixerunt qdam, ꝙ rectè facta eſt litis cōte.& ſta-
biī dicto eius,qui ꝯfeſſus eſt,ar.pro his, ꝙ ſi principalis
perſona confiteretur, & negaret pcur. ſtareī confeſſio-
ni ſuæ,q̄ ſibi contraria eſt.ff.de inter. act.de ætate.eadē
rōne & ſi de duobus pcuratoribus unus confiteatur, al
ter neget,ſtandum eſt dicto confitentis:qa confeſſio ſua
ſibi nocere debet.Alij dixerunt,ꝙ per talium confeſſio
nem,& negationem bn̄ ſit lit. conte.ſed in pendenti eſt,
cuius dicto ſtari debeat, donec principalis dn̄s eligat,
cuius dicto ſteī,ar.ff.de re iudi.duo iudi. j̄. de re iu. ca.
duobus.§.j.alij dicunt,& forte melius, ꝙ p talē rn̄ſionē
non ſit lit.conte. ſed procedetur contra dn̄m quaſi con-
tra contumacē,q non miſit ſufficientē inſtructum procu
ratorem.j̄.de iura.cal. in pertractandis. ſi aūt tres, uel
plures pcuratores conſtituūtur in eadē cā ſimpliciter,
tunc oēs adeſſe dn̄t:ſed ſtabitur dicto maioris ptis,ſicut
in iudicibus, & in arbitris.s̄. de re iud. duo ex tribus.
ff. de ar. item ſi unus.§. principaliter,&.l.ſicuti. neceſſ
uis,ſi unus anticipet reſponſionem alterius, dummodo
omnes reſpondeant antequam ad alios actus diuertant.
nec eſt ſimile de electione,quā neceſſe eſt fieri per unū.
ſuprà. de elec. in geneſi: quia in electione ſpeciale eſt
propter cauſas ibi notatas. item ſi duo dati ſunt inſoli-
dum, & ambo ſunt litem conteſt. non uidetur, ꝙ etiam
poſt lit.conteſt. inſolidum duret eorum poteſtas. ſed ſi
unus reſpondit petitioni, uel produxit teſtes, alius ſu-
per eodem non audiretur,arg. præal. l. pluribus. Item
uidetur, ꝙ auctoritate poteſtatis ſibi datæ a dn̄o,qui in
ſolidum eos conſtituit,ꝙ unus ſolus pōt facere alium p
curatorem: tamen ſemper durat etiam ptās alterius, q
non conſtituit, ut ſiue cum principali procuratore,ſiue
ſubſtituto ſemper admittatur,& ēt ſi alterutrum prædi
ctorum p̄ueniat,ualebit quod ab eo factum erit, arg.ad
hoc.ſuprà.de of.dele.cū ſuper, & c.corā. mandata.n.iu-
riſd.& procuratoris multum ſimilia ſunt.ff.de iuriſ.om.
iud. ¶Et quia alij dicunt,ꝙ hæc poteſtas non durat niſi
aā lit.conte.& poſt lit.cōteſt. ſimul factam unus ſine a-
lio nihil facere poteſt,& illi duo uice unius pſonæ tan-
tum fungūtur,arg.pro eis,qa ſi dn̄s hoc nō pōt poſt lit.
cont.à duobus,qui non eſſent procuratores in ſolidum,
quare poſſet ante lit.conteſt.item priuata uoluntas non
mutat generalem conſtitutionem.j̄. de teſta. requiſiſti.
ff.ad tre.quod de.ſed primi reſpondent, ꝙ bona rō eſt,
ꝙ hoc licet a prin.ſed non poſt lit.cōt.qa à principio ui
dit tenorē mādati,qd̄ ex quo acceptauit, illud ſeruet.
ff.man.diligenter,& ſibi imputet,ſi qd̄ eſt graue. item li
cet priuata uoluntas non poſſit aliquid facere cōtra le
ges in alterius p̄iudiciū,tā in p̄iudiciū partiū pōt. C.de
pac.ſi quis.& nota.j̄.de fo.cōpe. ſi diligēti [deſtinādos]
hic apparet, quod inquirēdo, uel denūciādo procedi-
tur: alias non ageretur p procuratorē.v.q.iij. etiā cri-
minali [reuocauit] quod potuit ante lit. cont.& ſine cā.
ff.de procu.ant.lit.conteſt.& l.ſeq.poſt lit.cont. aūt non
poteſt ſine cauſæ cognitione.ff.e.ti.itē ſi ſuſpectus,poſt.
lit.conteſt. & l.ſeq. [†Reuocauit] aduerſario ſciente,
4 aut nō. s̄.pro.cap.uel dic, ꝙ etiam aduerſario neſciente
poteſt

poteſt reuocare, niſi lr̄as miſit aduerſario ante lit.ꝯt.
infra e.mādato.uel dic,ꝙ ſi fiat reuocatio etiam ante li.
cont.& aduerſario neſciente,ſi poſt ſequitur lit. conte.
ualet,ar.ff.de procu.ſi procuratorem. ſed ſi nō ſequitur
lit.conte.alia,quæ fecit poſt reuocationem,non ualent,
ut hic,& c.mandato.hic autem nō erat lis conte. ut in-
fra ſequitur.prius dictū placet[literas]quia non tenuit
proceſſus,nec literæ ex illo proceſſu deſcendentes[iudi
cium]non li.conteſtando ſed cū eo,& c.per conſequens.
[iudicium]niſi litem cont.&c.¶ † Inducias]inducias pe-
tere eſt partis.C.de dila.l.à procedente: ſed offerre pro
bationem non eſt partis,ſed eſt ex ſuperabundanti,ar.ff.
quo.bo.l.3.§.1.ſufficit enim exceptionem & cauſam legi
timam proponere,quare non debeāt procedere iudices.
ſed ſi iudex admittit exceptionem,& non grauet eā pro
bationibus,ꝙ forte ſcit eam eſſe ueram,& ideo ulterius
non procedit,bene eſt.ſed ſi iudex dubitat,debet dicere
proponenti exceptionem,ꝙ eam admittit, ut infra cer-
tum tempus probet, ſi uult. ſupra. de offi. deleg. pru-
dentiam.§.ſexta.j̄.de teſti.ueniens.xxx.q.5. iudicantem
& ſi noluit excipiens terminum oblatum ad probandum
recipere,ſed appellet,quicquid ſit ꝯ eum, tenet, non ꝙ
non teneat appellatio,niſi à iuſto grauamine.j̄.de ap. ut
debitus;ita non grauetur,eius appel.nil ei prodeſt, etiā
ſi eam poſtea ueram probet excipiens s̄.e.ex parte.ſed ſi
iudex propoſita exceptione eam repudiet, uel negligat
admittere tacite,uel expreſſe,ſ.procedendo in negocio,
& ideo appellatur,tunc nō reuocatur, quod facit iudex
ante,quam cauſa appellationis admittatur, niſi poſtea
coram iudice appellationis probauerit ueram cauſam,
ex qua appellauit infra de excep. olim; & ſic loquitur
6 hic.¶ † Sed dices,nonne grauauit eum iudex,qui nō ad-
miſit exceptionem,ſi uera eſſet?Reſpon.non fuit graua-
men in non admittendo exceptionem,ſi falſa eſſet. imò
fuit,& præſumitur;ideo non reuocatur,quod ſit ab iſto
iudice,a quo appellatur. ſed ſi probaret coram iudice
appellationis eſſe ueram cauſam propoſitam,caſſabitur
quicquid poſt appellationem fecit:quia præſumitur, &
apparet eum malicioſe etiam refutaſſe exceptionem,uel
non admiſiſſe.¶Sd ꝯ infrà de appel.ex parte.M.& c.ſigni
ficaui.ubi dicitur,quicquid ſit poſt talem appellationē,
reuocatur.¶Sed expone illas,ut huic cōſonent. uel dic
eas reuocatas per iſtam dec.ſed ſi prędictus appellator
proponit cauſam legitimam,ſi uera eſſet, & eam offerat
ſe probaturum coram iudice,a quo appellatur, ipſe iu-
dex nolit excipientis probationes admittere, etiam ſi
falſa ſit exceptio,uel cā,tamen quicquid iudex poſt ta-
lem appellationem facit, caſſatur: quia uerè grauatus
fuit in eo,ꝙ eius probationes admiſſę non fuerunt:& ſic
intelligitur hic.& hoc intelligimus, etiam ſi ſic dictum
ſit,appello ne procedas ultra in hoc negocio: quia ha-
bemus certum numerum negociorum, hac exceptione
omiſſa,uel etiam ſuper his ulterius uerbis, dummodò
expectet,ſi negligat exceptionem admittere, ut in de-
cre.ex parte.ij.ſed ſi ſimiliter dicat,appello,ne ultra p-
cedas,& recedat credens hoc ſibi ſufficere pro appel. nō
ualet,ar.j̄.de ap.dilecto.¶ Eſt ergo diligenter notandus
ordo primo enim debet proponere exceptionem,& con
ſequenter iudex debet refutare eam, uel admittere. &
ſi iudex admittit exceptionem eius, ipſius eſt quærere,
an probare uelit,an non.xxx.q. v. iudicantem: quia rei
eſt fugere.4.q.4.c.1.& 2.& quia iudicium reddiī in in-
uitum.ff.de uerbo.oblig. inter ſtipulantem. §.continuus
& ſi quid offert,ex ſuperabundanti eſt.& ſi iudex expreſ
ſe repudiat,uel admittat,uel admittere negligat, iuſtè
appellatur ab eo.s̄.e.dilectus.& j̄.de appel.ex parte.M.
[lite]in inquiſitionibus enim licet non ſit neceſſaria lit.
cont.ſi ſunt abſentes,ut j̄.ut lit. non conteſt. quoniam.
§.ſunt & alij:tn̄ in eis,ſi ſunt præſentes, ordo requiritur
qui habetur.j̄.de accuſ.qualiter.ij.& alius ordo in denū
ciationibus ſeruatur, ut eadem decr. & ij.q.j.ſi peccaue
rit.& hoc bene apparet, quòd cum procuratoribus non
fuit lis conteſt.[mentionem]quam facere debuerunt.j̄.
de re iud.inter mo.C.de rela.per totum.ff.nil no.ap.pē.
7 l.j.ff.de ap.re.l.pe.¶ † Plenam]qualiter recipiuntur iſti
teſtes parte abſente,cum iurare debeant teſtes partibus
præſentibus.2.q.j.in primis infrà de teſti.c.ij.reſpondeo
in cauſa ap.eſt ſpeciale,ut abſente parte procedatur, C.
de tempo.ap.l.ul.§.illud j̄.de ap.ſæpe, & c. interpoſita.
uel dicas,ꝙ hic ideo recepti ſunt teſtes abſente parte:
quia mortuus erat accuſator,ut dī in integra,& ſic pe-
rierat ac.ff.de ac.diui.C.ſi ac.mor. l.iij. unde Papa ex
officio ſuo proceſſit in terminanda inquiſitione uel de-
nunciatione.xxiiij.quæſtio.iij.c.ecce.infra de collu. cri
mina.& hac ratione. tenet ſententia abſente parte lata.
hoc non placet,quia hi teſtes non recipiebantur ſuper
principali,ſed ſuper ap.ſed tantum potes in hac mate-
ria ſubtilius quærere.nam petitio archiepiſcopi qua pe
tebatur ſententiam & proceſſum delega. reuocari,con
tra neminem competere uidetur, quia non eſt contra
iudices,cum ipſorum interſit.ij.q.vj.hæc etiam; & eadē
ratione nec cōtra miniſtrum inquiſitionis. ¶Item actio
non competit niſi contra obligatum: quia ex obliga-
tione naſcitur actio.ſed neuter prædictorum eſt obliga
tus huic epiſcopo, ergo contra eos act. non habet. ſed
fortè dices,quia iudices poſſunt eſſe obligati ex q. ma-
leſi. quia per imperitiam iudicarunt.uel etiam ex ma-
leficio,quia per dolum.ſed reſpon. quòd ſi ageretur ex
maleſi. non ageretur ad reformationem ſententiæ,
ſed ad pœnam,quæ a l.infligitur.C.de pœ.iudi. qui ma.
iudi.l.j.& ij.auī.ibi poſita.& eodem modo,ſi ex.q.maleſi
cio ageretur,ut puniretur,inquātum uiſum iuſticiæ æ-
quum eſſet,inſtitu.de obliga. quæ ex quaſi ma. in prin.
8 ¶ † Item ſi hoc diceretur, ꝙ iudi-
ces debent defendere a ſuas ſenten
tias, iam fraudulento commento
ſolent,quod recta uia non poſſunt,
ſ.reuocare ſuas ſententias.C. ſent.
reſcin.non poſ.l.j.dic.ergo petitio
nem iſtam dandam iudi.ab epo, &
ſuper eo implorandum offi. iudi.
¶Iudex ergo officio ſuo implora-
to ſolenniter tribus edictis faciet
citari omnes,qui læduntur infirma
tione dictæ ſententiæ,ar.C ſi ab hę
re.ſe abſti.auī.ſi omnes.C. quomo
do & quando auī. qui ſemel. ff. de
adop.nam etiam.& ſi non appona-
tur edictum ſolenniter, non præiu
dicat ſententia,quin agere poſsint
qui uolunt.ff.quæ ſen.ſi ap.l.j.§.itē
cum.ff.de mino.etiam.§.ul.& §.in cauſæ.§.cauſa.nec ſuf
ficit ſcientia,niſi præcedat citatio p̄dicto modo facta,
arg.ff.de mino.in cauſæ.§.cauſa.ſola autem ſcientia ſi-
ne citatione ſufficit in caſibus notatis.infrà de re iudi.q̃
uis,& etiam facto edicto eis,ad quos non peruenit edi-
ctum,nec debuit peruenire,nō pręiudicat, quin ius ſuū
proſequi poſſint,ar.82.di.propoſuiſti.& ſi nullus compa
ruerit,qui uelit defendere ſententiam,iudex recipiat te
ſtes huius epi,& ſententiam feret,ut hic.ſi autem nullus
comparue-

a ¶*Defendere. Et quando iudex debeat citari ad defendendum eius ſententiam, uide per* Abba. *& ibi latiſsimè* Felyn. *in capi. cum dilectus ſuprà de reſcri. ubi allegant no.* Inn. *hic & adde eundē* Inn. *in c. de catero. ſuprà de tranſac. &* Paridem *de* Neapo. *in tracta. ſyndi. in uerbo appellatio, colum. 3. in prin.*

comparuerit ante ſententiam ſed poſtea comparcat, uel etiam tunc, nõ audietur ſuper reuocatione, q̃ facta erat, niſi ſm tenorem, qui no. s̃. de ꝓcu. querelam, q̃uis aliqui dicant eos nullatenus audiendos. ¶ Si uerò aliqui compareant, qui uelint defendere ſententiam, dabitur eis petitio, & lit. conteſt. fiet, & procedet lis ſuo Marte, & quilibet de ſe & ꝓ ſe rñdebit. alij tñ dicunt, ꝙ unũ cõſtituẽt procuratorem, qui ꝓ omnibus aget. ff. de exer. l. j. §. ul. & l. ſe. ſi autem feretur ſententia pro actore ſuper reuocatione prioris ſententiæ & proceſſus, ubicunque inuenietur aliquid eſſe factum occaſione illius ſententiæ data poſ. ſiue aliud, reuocabitur non ſolum, inquantum prodeſt illis, qui fuerunt, uel eſſe debuerunt in iudicio, ut no. s̃. de fil. presby. ueniens, & s̃. c. proxi. ubi etiam no. ut hic. C. de leg. non dubium. 7. q. j. præſentium: ſed etiam inquantum prodeſt alijs. nam ex quo ſententia pro re lata reuocata eſt ad petitionem cuiuſcunque etiam eius, q de iure admitti non debet: tñ ex illa ſententia nihil petere poteſt etiam ab alijs, qui nõ fuerunt in iudicio, ar. ad hoc. ff. de inof. te. poſtu. §. j. & ſententia teneret etiam inter eos, quorum non intereſt. ff. fa. her. & puta. ¶ Et no. ꝙ licet præiudicet iſti quo ad omnes, ſi feratur ſententia ꝯ eũ, non tñ præiudicat alijs, ſi confirmaretur ſententia eius. rõ diuerſitatis: quia ſententia eius facit ius inter partes, & iſta fuit pars, ꝯ quam lata eſt ſententia, & ideo ꝑiudicat quo ad omnes: ſed alijs non præiudicat, qui nõ fuerunt in iudicio, ſi ſẽtẽtia feratur pro eo: quia ipſi nõ fuerunt partes. hoc autem credimus, ꝙ illi, ꝯ quos lata eſt ſententia, uel qui poſsident res ex ſententia, uel de quibus certum eſt alias, quod ex reuocatione præiudicium paterentur, nominatim citandi, ſi ſunt in eadem ꝓuincia 3. q. 6. hoc qppe. j̃. de. qui mit. in poſ. ſi aduerſa. iudicem autem, qui tulit ſententiam, non uocabit, niſi expedierit, ut ferat teſtimonium de his, quæ acta ſunt coram eo. j̃. de ar. non ſine, ar. s̃. de elec. cum dilec. uel ex dictis eorum inſtruatur iudex. j̃. accu. cum dilec. de hoc etiam no. s̃. de ma. & obe. humilis. iudex autem, qui tulit ſententiam in cã cognitionis, ubi ex officio ſuo procedat qualis hic erat, bene uocabitur, qñ petat ſententiã reuocari, j̃. de ap. cum ſpeciali. §. fi. ſed in alijs iudi. qui nec ẽt uocari debent, non hñt locũ prædictæ citationes 2. q. 6. ſtatuendum ſed habet locum in his, q citandi ſunt in ꝯfirmatione elec. & in matrimonio ꝯhendo, & in aliis ſimilibus, ubi quilibet de populo admittitur, uel ſaltẽ multi. j̃. qui ma. ac. poſ. cum in tua, aut. quomodo opor. epi. §. ſi ante, aut. de ſanctiſ. epi. §. ſi quis autem. ¶ Vel dic, ꝙ nunquam petebat iſte eps caſſari proceſſum ꝑꝑ iudiciarium ordinem non ſeruatum. nam tunc bene haberẽt locum prædicta: ſed quia facta erant poſt ap. & tunc nõ eſt neceſſaria aliqua citatio quia terminus eſt præfixus a iudice, uel à iure pro peremptoria citatione, ſicut prædictum eſt in prin. huius gl. uel dic, ꝙ nunquam dr̃ hic, ꝙ
10 ambæ partes nõ fuerunt præſentes. ¶ † Poſtea] duplex eſt exceptio procuratoria. prima, ꝙ quis non poteſt eſſe procurator, & hoc non proponatur niſi ante lit. conte. ff. de procu. filiusfa. §. ueterani, & l. Papi. §. ij. ſecunda, quòd non fuit conſtitutus procu. & hoc proponitur etiã poſt lite. conteſt. C. de procu. licet. & ubi tacitè, uel expreſsè ratum haberet factum procur. s̃. de reſ. ex parte, ubi no. [nullum] niſi dominus ratum habeat, quod uerum eſt tam in procuratore actoris. quam rei. ff. de re iu. licet. C. de procu. licet.

TVæ & j̃. [ad pœnam] quæ. ſ. mulierem ꝑ leges ueteres puniebat capite. C. de adul. caſtitati, & per legẽ Moyſi. 33. q. 5. hæc imago. hodie autem retrudetur in monaſterio. C. de adul. aut. ſed hodie, & ut ibi dr̃, maritus poteſt eam retinere, & liberare à pœna. unde ſi corã eccleſiaſtico iudice accuſatur aliqua, q̃ ſit de foro & iuriſdictione eccleſiæ, hanc pœnam retruſionis in monaſterio poterit imponere mulieri, & etiam uiro, uel etiam aliam, q̃ ſibi placuerit. Vel dic, ꝙ hæs cauſas criminales dicunt ſeculares iudices inſtitutas ꝑlatos audire. ſi autẽ mulier non ſit de iuriſdictione eccleſiæ, non debet de adulterio coram eccleſiaſtico iudice conueniri: ſed debet petere alter coniugum matrimonij ſeparationem propter adulterium [nomen] adulteriũ [locum] ubi adulterium eſt perpetratum [tempus] annum, diem, uel mẽſem [& oĩa] ff. ad l. Iul. de adul. l. iij. [mixta] ff. de inoffi. teſt. Pompo. §. j. C. qui accu. non poſ. ſi ea.

CVm pro cã, quæ inter G. Iſte. G. erat procura. cap. ꝯ archi. qui petebat quaſdam expenſas à capitulo, quas dicebat ſe feciſſe in negocijs, q̃ de mandato capituli egerat. C. mã. l. etiam [& ꝑꝑ hoc]. i. pro negocijs, quę tractanda ſuſceperat, nam ſi alius conſtitutus eſt procu. in aliquo negocio, & in illo negocio appellauerit & in cã appellationis expenſas fecerit, etiam illas expenſas repetat, ut hic. uel dic, ꝙ hic appellauerat archi. quia ſententia lata erat contra eum ſuper expen. ſ. quia abſolutum erat capi. modo hic mandatur iudi. ap. ꝙ condemnet capitulum archi. ad expenſas.

QVia in cauſis, quæ contra uos [permiſſione] cĩ eſt dubitationis, quia cum non haberent priuilegium uniuerſitatis à principe, non uidebatur, ꝙ conſtituerent uniuerſitatem, & ſic etiam non poſſent conſtituere procura. ff. quod cuiuſque uniuerſi. l. j. ff. de co. l. j. §. ul. ſed ꝯrium uerum eſt: quia cum ſit laudabilis poſſeſſionis congregatio, uniuerſitatem faciunt, & ea poſſunt, q̃ uniuerſitas poteſt, arg. C. de iuriſdi. om. iudi, l. ul.

SVMMARIVM.

1 *Diffinitiuæ ſententiæ ferri dicunt multis cum ſolennitatibus, ut hic.*
2 *Nunquid in ſententijs diffinitiuis poßit iudex poſt, quam eas tulit, aliquid mutare, & quid in interlocutorijs.*

AVditis [mandati] quod ei fecerat de litigando coram Papa [concluſum] C. quomodo & quãdo iu. l. ea, quæ, contrà. ff. quæ ſenten. ſi appel.
1 l. j. §. item cum ex ſo. ¶ † Idem in ſententijs diffinitiuis, quæ tantùm partibus præſentibus, uel per contumaciam abſentibus, & cum multis ſolennitatibus ferri debent; & ſi aliter feratur ſententia, non tenet. C. de iudi. properandum, §. j. ij. iij. & in authen. ibi poſita. in interlocutoriis, ſecus, quæ poſſunt ferri etiam partibus non præſentibus, & etiam abſentibus per contumaciam, licet ab eis poſſit appellari, ut quidam dicunt. ff. de re iudica. quod iuſſit. ¶ Cum ergo iudici conſtaret. ſcilicet proceſſus reuocandos, potuit reuocare, & maxime parte abſente per contumaciam; & non poteſt excuſari epiſcopus à contumacia, cum citatus per ſe, uel procurato. perſeuerare debeat uſque in ñ. immo in diffinitiuis dicerem idem, ſcilicet ubi abſens eſt per contumaciam; & hæc ſententia ſuper proceſſibus ſatis poſſet dici diffini. ¶ Dicimus ergo, quòd ex quo Colubrienſi generaliter mandatum fuit, quòd ad cauſam ſuam agendam ueniret, ſi ꝑ ſe uel procu. non fuit, uel fuit aliquando, ſed receſſit illicentiatus, ſicut hic fecit reuocando procura. & nullum alium conſtituendo, etiam ad ſententiam diffinitiuam procedetur, ut hic. 11. q. 3. certum, & hoc uerum, [a] ubi erat citatus non ſolum ad certum articulũ, ſed ad totam cãm, & non ſolum ad cauſam. i. uel ad cauſæ proceſſum, ſed ẽt principalẽ. ſed ſi eſſet citatus ad aliquem ſpãlem articulũ, non ꝓcedetur ad aliquos alios ſpãles articulos, nedum ad ſñiam, niſi iterum citaretur; & ita loquũtur ꝯria, ar. s̃. de offi. dele. cõſuluit. ſed obijcies, ſi ad principalem cauſam fuerat citatus, quare non proceſſit ſuper eo? Rñ. quia lit. non cõte. procedendũ non erat. ¶ Item, licet hic proceſſum ſit ſuper proceſſibus: quia concluſum erat, & plenè conſtabat, & qa non magnum præiudiciũ partibus generabatur: ubi tñ prædicta non eſſent, melius eſſet expectare partes, & de nouo uocare. ff. de ua. mu. l. penul. in fine. j̃. de uo. & uo. re. ꝙ ſuper his, quàm eis abſentibus procedere [& facies] con-
2 trà. ff. de uſur. l. j. ¶ † Vſque] primo uidetur iniquum, ꝙ dicit hæc decre. ꝙ conden. in expen. nec expreſſa certa quãtitate determinatis contra id, quod legit̃. C. de ſen. quæ ſine cer. quanti. l. pe. & ulti. item prius debet fieri taxatio expenſarum, poſt debet præſtari iuſiurandũ, & poſtea condẽnari. C. de iudi. ſancimus, & authẽ. ſed hodie? Rñ. hoc, quod hic dicitur, habet locum in interlocutoriis, ubi ſi quid minus plene denunciatum eſt poteſt plenius determinari. aliud in diffinitiuis, ubi poſtquam eã tulerit, quia functus eſt officio ſuo, ut no. s̃. de offi. dele. in literis, nihil poterit immutare. & ideò ad nihil eſſet utilis, niſi certam quantitatem cõtineret. ſed ꝑꝑ hoc nõ rñ. ad authen. de iudi. quæ expſſius loquit̃ in interlocutorijs. & ideò dixerunt alij, & tunc non ualere ſñiam ſine certa quantitate, qñ certa quãtitas petita fuit. ſed ſi incerta fuit, & tunc ſñia debet fieri ſine certa quãtitate. C. de ſen. quæ ſine cer. quã. l. j. & ij. & poſtea non quærit̃, an debeat cõdẽnari in expẽſis, necne: ſed tñ taxatio fiet & iuſiurã. ꝑſtabitur, & cõdẽnatio, uel potius ſolutio ſm taxationẽ fiet. & eſt rõ, qa hic nõ poterat fieri condẽnatio certarũ expenſarũ, uel ẽt petitio: quia ſm uarias cariſtias temporum, & maiores expectationes aduerſarij maiores, uel minores ſoluet expenſas, & diuerſa fiet taxatio. Cum ergo de debito expenſarum conſtaret, bñ fecit, ꝙ eos ad debendum condẽnauerit. ſed quia quantitas erat incerta, taxationem reſeruauit. uel dic dominũ Papam hoc poſſe: ſed non eſſe trahendum ad conñtiam. ſecundò occurrit iniquũ, quia condẽnat in futuris expẽſis, cum tractus futuri temporis non pertinet ad iudi. ff. de uſur. l. j. Rñ. illud locum habere in uſur. q̃ ſunt odioſæ. aliter. n prouidet in futuro. ff. de iudi. in bo. fi. ff. de pe. hær. ꝙ ſi in diem, in prin. & alimenta decernuntur in futurũ ſm liberti, uel patroni facultates. ff. de lib. agno. ſiqs ali. §. alimenta. uel aliter tractus futuri tp̃is nõ ꝑtinet ad iudicem. Verũ eſt, ſi nõ eſt obligatus, ſicut ille, q erat cõdemnatus, qui non erat obligatus ad uſuras, niſi prius quadrimeſtre tẽpus efflueret. C. de uſu. rei. iu. l. j. & l. eos ſi autem incontinenti eſt obligatus, ut hic: qa ex contumacia ſua præſenti erat obligatus, ad præſentes & ad futuras expenſas bene fit condẽnatio, & pertinet ad iudi. tractus futuri temporis, ut hic.

a ¶ *Et eſt hoc uerum. Adde eundem Inno. in d. c. conſuluit, & ibi Anto. de Bu. et Io. de Imol. do. Alex. de Imo. late in l. eũ qui ante calendas, col. 3. ff. de uerbo obl. & do. Bar. Sozi. in conſi. cxcv. co. pe. uer. confirmantur, & Ange. Are. in tra. male. in glo. in uerbo, ſingulis diebus & horis.*

SVMMARIVM.

1 *Actoris, & procuratoris differentia quæ nam ſit.*
2 *Epiſcopus, quamuis non ſit dominus, conſtituere tamen procuratorem poteſt.*
3 *Licet actor, procurator, & ſyndicus inter ſe differant, ſæpe tamen unum pro alio ponitur.*

1 PEtitio ueſtra [actores] † Actor conſtituitur à nõ dño auctoritate iudi. ad ꝑſentes lites tñ, inſti. de cura. §. ul. ff. quod cuiuſque uniuer. itẽ eorũ. & hoc iõ, qa interuenit decretũ, ꝙ nõ extendat̃ ad futura. ff. de uſur. l. j. ꝓcu. ſꝑ à dño ab initio & ad unã litem, & ad plures ꝑſentes & ad futuras. ff. de ꝓcu. l. iij. & C. de ꝓcu. neq;. j̃. eo. nõ iniuſte ſindicus cõſtituit̃ ab uniuerſitate, & ad ea, ad q̃ ꝓcu. ff. qđ cuiuſq; uni. l. j. j̃. de ſyndi. c. j. & uniuerſitas, qa dña eſt, & poſſidere põt. ff. de acqui. poſ. l. j. § ult. & l. ſe. ꝓcur. cõſtituit, ut. C. de iur. cal. l. ij. §. hoc nihilominus. ubi de ſyndico, uel actore loq nõ ꝑt: qa iurat̃ de calũnia, & qa tunc licitè iurarent de calũnia ut no. j̃. de iura. calũ. imperator. ¶ Canones aũt oẽs tales uocant procuratores. j. q. iij. ſaluator. & ſm canones ꝑlati ecclſiarũ & añ lit. cõteſt. & poſt cõſtituunt ꝓcur. j̃. de
2 iura. calũ. cãm. ¶ † Itẽ no. ꝙ licet eps non ſit dñs, tñ procura. cõſtituit propriè ſumpto uocabulo: qa ſi uelles exponere procu. i. actorẽ, nõ eſt uerũ. qa ſm hoc neceſſe eſſet interuenire decretũ ſuperioris, qđ hic non interuenit: ſed ſecus dicimus in tutore. nã ſi cõſtituat actorem, uel procu. añ lit. cõte. nõ ualebit, niſi auctoritate faciat iudi. ſupior. s. nã maior eſt auctoritas epi, q̃ tutoris, ſed idem, qđ dicimus in epo, dicemus in rectoribus locorũ, & in ſingulis in dignitate cõſtitutis, dummõ hẽant, adminiſtrationẽ. curator ẽt ſiue gñalis, ſiue ad litẽ tñ dari auctoritate ordinarij iudi. nõ delegati debet: qa mixti eſt imperii, inſti. de Attilia. tu. §. ii. ff. de tute. muto. §. tutoris ff. de tu. & cur. da. ab his. l. neq; mandare. nec debet procurator ſatiſdare rẽ ra. dñm habiturũ, uel de iudicato ſoluẽdo. C. de admi. tu. l. fi. §. defenſione. ſufficit, ꝙ ſatiſdet rẽ pu. ſal. fo. uel adulti. ¶ Intẽtio] ſi cõſtitutus eſt procu. ſimpľr. i. ſine illa clau. quotiens dñm abeſſe cõtigerit, qdã, ꝙ ſi dñs poſtea uenit ad cãm, & pro ſe eã proſeqtur aliqñ, ꝙ ſi poſtea abfuit in aliquo termino, citandus eſt dñs ad domũ, ubi degit, & ſi nõ inuenit̃ admittit̃ procur. argu. inſti. de pup. ſub. in prin. ibi, qua rõne, & §. ergo in pupillari, & C. de cura fur. cũ aliis. alij tñ probabilius dicunt, ꝙ ſiue ante lit. cõte. ſiue poſt incipiat tractare litẽ, reuocare vr̃ primũ procu. j̃. eo. c. pe. ff. de procu. pluribus. ff. man. q mutuo. §. non iõ. Et hoc uerũ eſt, niſi dño poſt lit. cõte. ꝯdicta fuiſſet aſſumptio litis. ff. de procu. q̃ oĩa. itẽ cũ ex ſola ꝑſumptione dicamus factã reuocationẽ iſtã, ſi alia ꝑſumptio ſit, ꝙ non intendebat reuocare, ſed ꝑꝑ aliã iuſtam cãm reſumpſit agere litẽ, nõ dicã reuocatũ man. puta qa procurator eſt infirmus, uel abſens, uel qa ĩ aliqbus dñs melius nouit cãm. C. de pro
3 cu. l. fi. ff. de procu. actor. ¶ † Et no. ꝙ licet propriè ſumptis uocabulis differẽtia ſit inter actorẽ, procu. & ſyndicũ; tñ unũ ſæpe ponit̃ pro alio. j̃. de iura. calũ. cũ cãm. ſufficit. n. ꝙ apparet intentio inſtituentis. 22. q. 5. humanæ. itẽ q̃rit̃, ſi procurator cõſtitutus ad lit. ꝯteſta. & ad cõſtituendũ alium procu. ſuꝑ aliis, q̃ in eadẽ cã fuerunt faciẽda, poſſit per ſe auctoritate prædicti mãdati totam cauſam agere, an teneatur alium procura. conſtituere auctoritate mandati prædicti, & ipſe ultra lit. conteſt. non agere poſſit? ſo. Rñ. quòd totam cauſam per ſe agere poteſt auctoritate prædicti mandati: quia uoluntas eſt conſtituentis, quæ potiſſimè attendenda eſt, ut hic uidetur fuiſſe, quòd potius per ſeipſum, quàm per aliũ ageretur, ſi uellet, ar. ff. de procura. ad legatum. ff. iudi. ſol

iam tamen. Et quod adiecit, ꝙ aliũ faciet procura. adie-
ciſſe uidetur ad exonerationem eius. illud autẽ nõ pla-
cet, ꝙ poſſit agere ea, quæ poſt lit. conte. facienda ſunt,
ēt ſi expreſſe prohibitum eſt à dño : quia alias poſt lit.
conteſt. factus eſt dñs: quia tñ mandatum receperit ſub
certo tenore, ſ. ꝙ uſque ad lit. con
teſt.[a] procuraret, ulterius procede
re non debet. ff. man. diligenter, dũ
mõ expreſsè appareat uolũtas cõ
ſtituentis, ſ. ꝙ uoluit ultra lit. con-
teſta. procurare. ſed ipſe dñs per
ſe, uel per aliũ litem cæptam perfi
ciet, nec conſtituet̃ procu. ab eo. q
lit. conte. eſt. ¶Item ſi quis conſtitu
tus eſt procu. quotiens dñm contigerit abeſſe, iſte pro-
cu. ſic conſtitutus poterit reſumere negocium ēt multis
uicibus dño ſe abſentante, ar. curatoris furioſi, qui ceſ-
ſantibus dilucidis interuallis curam furioſi reſumit. C.
de cura. furi. cum alijs. ff. man. qui mutuam. §. non ideo.
[reprobamus] licet ſcribatur his duobus procuratori-
bus; tamen, quia de iure reſpon. conſultationi ab eis fa-
ctæ inter eos ius facit, & maximè cũ de iure ſententiet.

a ¶*Lit. cõteſt. Ad hoc adde Pau. de Caſt. in conſi. cuij col. ij. circa fi. inci. conſilium, uiſis & ponderatis omnibus, ſecundum nouiſ. impreſſionem.*

SVMMARIVM.

1 *Pater per ſe agit, uel procuratorem conſtituit in cauſa filij in poteſtate exiſtentis.*
2 *In peculio caſtren. filius conſtituit procuratorem auto. patris quid autem in filio facto milite, in nu. 3.*
4 *Pater in cauſa matrimoniali pro filio conſtituit procu.*
5 *Poteſt tutor actorem conſtituere ſuo periculo.*

ACcedens ad apoſtolicam. [procuratorem] quæ
cauſa eſſet, ſuper quam procur. eius requireba-
tur, hic nõ dr̃ [ſuã]. i. filię ſuæ, cuius tutrix erat,
1 uel aliter ſuã, quod tñ hic non exprimitur. ¶†Tu ergo]
pr̃. n. in cauſa filij exiſtentis in ptãte per ſe agit, uel con-
ſtituit procuratorẽ: qa legitimam habet adminiſtratio
nẽ in bonis eius. C. de bo. ma. l. j. C. de bo. q̃ lib. cũ opor.
2 §. nõ aũt, & l. cũ nõ ſolum. §. pr̃i. & §. hoc procul. ¶† In ca
ſtrẽ. autẽ peculio tm̃ filius auctoritate patris conſtituit
procuratorem, ar. ff. ad Macedo. l. j. §. ul. & l. ſe. & intelli-
go, ꝙ pr̃ faciat prædicta adhibito conſenſu filiorum, ſi
ſunt maiores infantia, & ſunt præſentes, nec attendo, cu
ius ſunt ætatis quantumcunq; maioris C. de bo. quæ li.
cum non. §. ubi uoluntas. ¶Itẽ hoc intelligimus, ubi con
cordant uoluntates patris, & filij. ſi. n. diſcordarent pr̃ fi
lio cogitur præſtare conſenſum, ſi maior eſt. 25. an. niſi
in caſibus auct. de æquali. do. §. j. & ult. ſi autem ſit mi-
nor. 25. an. debet adire iudicem, qui dabit ei curatorẽ,
& eius conſilio aget, uel ceſſabit, ut in. l. præal. §. & ſi fi-
3 lius. ¶†Similiter auctoritatẽ p̃dictam præſtabit pr̃ filio
fami. facto militi, ut in ea. l. & in eo. §. & ſimiliter etiam
clerico; & ſicut militi præſtat pater auctoritatem in re-
bus, quæ ſibi occaſione caſtrorum obueniunt, ut in ea. l.
§. ſi autẽ dr̃. ff. de ca. l. v. ita clerico in his, quæ ſibi obue
niunt de eccleſia; hoc non placet. Non enim ſimilitudo
eſt inter bona temporalia, & eccleſiaſtica, quæ ſunt di-
uerſi iuris, & diuerſi fori principalis: quia t̃palia ſunt de
foro imperatoris, uel ſeculari. & ſpiritualia ſunt de fo-
ro Papæ, uel ſpũali, uel eccleſiæ, & quia in his nullum cõ
mercium hñt laici, ut no. s̃. de æta. in decorum : ſed põt
4 requiri auctoritas ſui prælati, ut not. ¶ †In cã autẽ ma-
trimoniali hic habes expreſſum, ꝙ pater pro filio cõſti-
tuit procu. quæ cã eſt ſpũalis nec contradicit decre. j̃. de
reſti. ſpo. ex parte: quia illa minor non habebat aliquẽ,
in cuius ptãte eſſet. & hæc intelligo uera in filijsfa. mino
ribus. 20. an. nã ſi ſunt maiores, ad caſtrenſia, & eccleſia-
ſtica, & ſpũalia fortè poſſet dici, ꝙ non reqrit̃ auctoritas
pr̃is, in cuius ptãte exiſtit, nec p̃lati. ff. ad Mace. l. j. §. ult.
5 & l. ſeq. & hæc uera ſunt in patribus, & filiisfa. ¶†In tuto
ribus aũt dicimus, ꝙ tutor põt cõſtituere actorẽ ſuo pi-
culo. ff. de admi. tu. de cętero, & procu. ēt facer̃ põt poſt
lit. conteſt. ſicut & qlibet pcu. factus dñs lit. cõteſt. C. de
pcu. l. tutores actorẽ ãt p̃dictũ põt facere tutor, & iudex
p̃ſtabit auctoritatẽ. C. de authen. tu. uel cu. l. i. uel iudex
faciet, quem tutor eligeret, inſti. de cur. §. ul. in optione
aũt tutoris, & curatoris eſt, ut ipſe agat, uel pupillis uel
adultis agentibus aſſiſtant, & auctoritatẽ præſtent. ff. de
admi. tu. l. j. ſi ſint infantes, uel abñtes, uel furioſi, ut ibi-
dem: qa tũc p ſe tm̃ curator, & tutor agere debet pupil-
lus ēt procu. facit auctoritate tutoris. C. de pcu. neq; &
ſi non interueniat auctoritas tutoris, & ferat̃ ſñia p eo,
ualet. ꝯ eũ minimè. C. de procu. non eo. Inno.

DIlectus filius magiſter. &. j̃. [iudicibus] nã ſi ad cãm
q̃ cõmiſſa eſt pcuratori, ut in ea defendat, citet̃ p-
cura. huic nõ debet iudex dare inducias: qa p̃ſumitur, ꝙ
dñs iſtruxerit eũ ¶Citato] ad domũ, nõ pſonal̃r: qa tũc
nõ hẽret locũ, qđ dicit decre. ſ. ꝙ daret̃ procuratori ter
minus, uel dilatio ad dñm cõſulendũ, cũ dñs citatus eẽt
ſup certo capitulo & ſup illo procuratorẽ debuerit in-
ſtruere. & ſm̃ hoc vr̃, ꝙ ſufficiat ad domũ miſſa citatio:
qđ tñ nõ eſt uerũ, niſi in caſibus, ut no. j̃. de eo, q mit. in
poſ ſi aduerſarius ſed potes rñdere, ꝙ hoc nõ ſufficit ci-
tari ad domũ: ſed citatus fuit gñalis procura. & ſi ille rñ
dere nõ põt, hẽbit dilationẽ, ut dicit hæc decre. tñ per
hoc non dicimus, ꝙ gñalis procu. teneat̃ rñdere, niſi ue-
lit. ff. de procur. ſed & hæ. §. præter. & l. mutus. §. ul. & l.
nõ cogendo. poſſet ēt loq hæc decre. ꝙ ſi hic, de quo hic
agitur, citatus fuiſſet Bononiæ non exp̃ſſio articulo, ſu-
p quo citabat̃, ꝙ procu. eius ſiue gñalis, ſiue ſpãlis in tm̃
habet dilatione, ut ad eũ mittat, & p eũ inſtruat̃ [conſu
leret] ar. ꝙ ſi qs citatus non expreſſo, ſuper quo eſt cita-
tus, cõſtituit procu. procurator debet habere inducias,
ut conſulat dominum. Inno.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in iudicijs conſtitui debet ante lit. conteſt.*
2 *Cautela pro iudicibus in aſſignatione termini ad producendum teſtes.*
3 *Cum procurator permittit ſatisdare, admitti debet, neque eſt condemnandus prior.*

COnſtitutis in præ. nr̃a [T.] qđ potuit ēt ſine man
1 dato. C. de procu. maritus. ¶†Ad agendũ] iuſte
conſtituit̃ procu. in iudicijs & ante lit. cõteſt ad
proponendũ cãs abſentiæ meæ, & probandũ. s̃. eo. q̃relã,
& no. j̃. de accu. ueniens. Itẽ ad agendũ, & defendendũ,
ut hic. ¶Itẽ ad producẽdũ teſtes, & ad appellandũ, & ad
cætera hmõi, q̃ poſt li. conte. proponenda occurrerit. ſed
ſi añ libelli receptionẽ cõſtituat̃ procurator ad propo-
nendas cãs recuſationis, uel dilatorias, uel declinato-
rias fori, uel alia hmõi, nõ eſt idoneus procu. niſi prius
dñs recipiat libellũ, qđ ſic probo: qa ſp in prin. reo mit-
tendus eſt, uel offerendus eſt libellus. 3. q. 3. ſpacium, &
authen. offerat̃. ſed iſte, de quo dctm̃ eſt, nõ hẽt ptãtẽ re-
cipiẽdi libellũ p talẽ pcuratorẽ, ergo nec recuſandi, nec
recipiẽdi. itẽ reo nõ cõpeteret exceptio, niſi aliqs ꝯ eũ
ageret: ſed prĩcipiũ agẽdi eſt edere actionẽ. ff. de edẽ. l. j.
ſi ergo

ſi ergo nullus cõpareat, q hanc ptãtẽ recipiendi libellũ,
uel editionẽ accuſationis hẽat; nõ eſt in ea cã aliqs reus
& ſic nec cãs recuſationis, nec dilatorias, nec perẽpto-
rias exceptiones poterit pponere, cũ nõ ſit, ꝯ quẽ ppo-
nat. Itẽ pbat̃ alia rõne: qa ille pcu. q ꝯſtitutus eſt ad ex-
cipiẽdũ, aut dicet, dñs meus nõ tenet̃ cõparere corã te:
qa pars aduerſa, uel iudex eſt excõicatus; & tunc nõ eſt
audiendus: qa ēt tunc cõparere dẽt. j̃. de ap. ſi duobus. ſi
aũt dicit, nõ teneor rñdere niſi in prĩcipali cã; & hoc nõ
oportet eũ dicere: qa hoc certũ eſt, ꝙ pcu. nõ eſt. ſed ar
ticulũ de excõicatione pponere põt niſi forte excuſan-
do. excuſare aũt abñtiã põt. ſed ſi eſſet pcu. ꝯſtitutus ad
recipiendũ libellũ, uel edictũ accuſationis, tunc bñ poſ-
ſet proponere accuſationẽ, & exceptionẽ; & tunc bñ ua
let pcuratio, al̃s recuſatio ſup his: qa hic aliqs eſt reus,
uel pcu. rei ad ea, q̃ ſufficiunt in p̃ſenti, licet nõ ſufficiãt
2 ad totã cãm. ¶†Itẽ prudẽter attẽdant iudices, ut qñ aſſi
gnant terminũ ad pducendũ teſtes, uel aliud cõſile, qđ
ſp adiiciant, & ad oĩa alia, q̃ faciẽda occurrerint: qa niſi
adijciant̃ hoc, ſufficit dño ꝯſtituere procu. ad producen
dũ teſtes, & ille pcu. ad aliqd nõ tenebit̃, niſi ad teſtes p
ducendos, & ad ea, q̃ tunc pductioni teſtiũ ſunt neceſſa-
ria; ut ſi ex aliqua cã omittat̃ pductio teſtiũ, nõ pcedat̃
ad alia, qa nõ eſt in eis procu. ad hoc aũt tenetur qlibet
procu. q̃tũcũq; diſtrictè ad aliquẽ certũ articulũ ꝯſtitu
tus ſit, ꝙ ad alia, q̃ ſequunt̃ facienda in iudicio, recipiat
terminũ, nec certũ dat̃ edictũ. 11. q. 3. c. certũ. alij dicunt
ꝙ procu. ꝯſtitutus ad excipiendum tm̃ admittendus eſt,
& excipe poterit, ēt ſi nõ hẽt procurationẽ ad defendẽ
dum, uel recipiẽdum libellũ. nã in hac cã reus eſt dñs, li
cẽt ſit abñs. ¶[Sufficientẽ] niſi eo primo agente ore pro
prio recõueniat̃ in modũ recõuentionis. ff. de procu. ſed
hę pſonę. §. defendere. C. de defen. ci. iter. auc. & ꝯñter.
ſed vr̃ ꝙ male ꝯdẽnat̃ ex ea cã qa procu. ad defendendũ
nõ inſtituerat: qa ſi ſatiſdare uult, q libet ēt ſine mãdato
admittit̃. C. de ſatiſda. l. j. C. de procu. exigendi. & ſi ſatiſ
dare nõ uult, ēt cũ mandato nõ eſt idoneus defenſor, ut.
ff. de procu. ſed hæ. §. ij. C. de ſatiſ. l. j. §. ul. rñ. imò multũ
facit: qa ſi mandauiſſet ei de defendendo, mandaret̃ ſñia
executioni in bonis eius. alias aũt, ſi ſe ſpõte obtulerit,
cum non hẽret mandatum, nec reconueniret̃, niſi mãda-
ret̃ ſñia executioni in bonis dñi. ff. de procu. ſi procur. ff.
de inſti. ſi qd, in prin. ff. de ac. emp. mul. §. ſi proc. ff. de re
3 iud. ſi ſe ob. in princ. ¶†Itẽ hic procu. non offerebat ſatiſ
dationem, & ſic nullum remanebat actori auxilium. ſed
quid ſi uellet ſatiſdare? debet admitti, nec prior ꝯdem
nabitur. C. de procu. exigendi. & põt dici, ꝙ licet lex, exi
gendi, loquat̃, ꝙ ſit audiendus defenſor ſuper cauſa prin
cipali. cum autem contumacia apparet recedentis, & p
ipſum poſſit multa bñficia conſequi, ſi procuratorẽ con
ſtituiſſet, ut dictum eſt, in expenſis poterit condẽnari. in
hoc autem non facimus uim, ꝙ non ſolum poſt li. cõte.
audiendus eſt, qui iura abſentis dicit, ſed ēt ante lit. cõ-
te. ex neceſſitate iudex admittere tenetur defenſorem.
ff. de ſol. ſolutionem ſed quid ſi ad defendẽdum procu.
conſtituiſſet, ſed procu. nollet defendere, nunquid con-
dẽnaretur in expenſis? nos dicimus, ꝙ ſic. imputet enim
ſibi, ꝙ uocatus non comparet, ut debet, & ꝙ minus ido-
neum elegit, ff. nau. ca. l. ul. §. in hac, & §. ſe. Hic aũt ſcias,
ꝙ procu. ſiue ſpãlis, ſiue gñalis non cogitur defendere,
niſi uelit, etiam ſi ſatiſdedit de defendendo, & iudicato
ſol. ff. de procu. l. mutus. §. vl. & l. ſequ. niſi dñs pro p̃ñte
procu. & non contradicente ſatiſdediſſet, ff. de procu. fi-
lius. §. ult. & idem eſt etiam, ſi pro abſente, ſed procu. id
tacitè, uel expreſſe ratum habuerit. alius caſus eſt, ſi
agat: quia tũc & defendere cogitur. ff. de procu. ſed hæ.
§. per ſatiſdationem. item ſm̃ quoſdam ſi ſuſcepit pro-
curationem, & lis eſſet periura t̃pe cogitur litem conte
ſtari, ar. ff. de procura. ſed etiam ex his, & l. mutus. § vl.
poſtquam ſatiſdedit procu. de defen. committitur ſatiſ
datio ob rem non defenſam. ff. de procu. non cogendũ,
& dño tenet̃ ad intereſſe, inſtitu. mã. ff. mandatũ, quod.

MAndato procuratoris. [Poſt litem] idem eſt, & ſi
ante lit. conte. ſm̃ quoſdam: ſed contra eum tendi
tur retro iudicium nullum. s̃. eo. in noſtra. ſed ipſi reſpõ.
iudex non admittet probationes ſuper reuocatione mã
dati facta ante lit. conte. niſi adiiciat, & ꝙ notificauerit
aduerſario; & eſt hoc pp maliciã, uel negligentiã eius.
uel licet reuocauerit, uidetur à reuocatione recedere,
niſi alteri prædictorũ notificaret. plus placet, quod no.
s̃. eo. in noſtra [ignorante]. ff. de procu. ſi procu. ar. con-
tra. s̃. eo. ex inſinuatione, in prin. ſo. ibi notificatum fuit
aduerſario, uel alij, ut ibi. Inno.

SVMMARIVM.

1 *An procura. teneatur appellationem ab interlocutoria, uel grauamine interpoſitam proſequi.*

NOn iniuſtè [filiusfa.] ff. de procur. ſi quis filius.
§. ipſe [ad futuras]. ff. de procu. l. 3. & 4. [prius.]
ff. de procu. pluribus. [temporibus]. ff. de pro-
cu. ſi quis cum. de his no. s̃. eo. in nr̃a [is] procu. mandati
tenetur, niſi faciat [contra ipſum] appellari enim poteſt
ab uno capitulo ſñiæ, & non ab aliis. ff. de mino. etiam. §.
ex cauſa [appellare]. C. de procu. inuitus [iuſta cauſa]
ignorantia, uel paupertas. ff. man. ſi procu. §. ignorantis
[licet app.]. C. de ap. ſi actor. ar. ꝯ. ff. eo. qui proprio. §.
item quæritur. ff. ſi tu. uel cur. ap. l. ulti. obtinet hoc in
procuratore actoris, negociorum geſtoribus, & in fide-
iuſſoribus: ſed aliud in emptoribus, & hæredibus uindi-
cantibus necem defuncti: quia hi proſequi ap. tenentur.
ff. ad Syl. propter ne. §. ult. ff. de euic. Herennius. §. j. idem
credimus in tutoribus, & cura. ar. ff. ſi tu. uel cu. l. ij. C.
de ap. ſi actor. ¶Et idem dicerem in geſtore, qui acceſſit
animo gerendi omnia, qui cum teneatur de alijs omiſ
ſis, multo fortius ſi omiſit ap. proſequi. ff. de nego. ge. ſi
pu. §. vl. quamuis poſſet dici eum tantum proſequi: quia
ſicut aliorum negociorum proſecutionem non poteſt
1 omittere, ſic nec proſecutionem ap. ¶†Sed nunquid ap
pellationem ab interlocutoria, uel grauamine interpo-
ſitam tenetur proſequi procu. rñ. ſic, ſi in eadem ciuita-
te ſit, uel in loco, ubi non oporteat eum ſua negocia
poſtponere tñ nõ dimittet proſecutionem app. ante li.
conte. emiſſæ, niſi auctoritate iudicis, ar. hic. ff. eo. poſt li.
in prin. & l. aut lõga. nos iõ credimus, ꝙ licet ſecurius ſit
à iudice habere abſolu. tamen ſua auctoritate poſſit,
cum ſibi à lege concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio facta ab excõicatis elidi poteſt per exceptionem huiuſmodi excommunicationis, & de hoc in nu. 2.*
3 *Conſtitutio actoris uim capit ex decreto.*
4 *Nunquid repellatur procurator, cum repellitur conſtituens?*
5 *An uniuerſitas excommunicari poſſit.*

COnſulti [ſñia] Bñ dicit, ꝙ hi, q erant innodati p
ſñiam: qa ſi nõ eẽnt p ſñiam ĩnodati, ſed à cano
ne, ſiue eſſet occultum, ſiue notoriũ: tamen cõ
ſtitutio pcuratoris ab eis facta teneret, nec poſſet hmõ:

procur.per excep.repelli,cum tolleretur in officio eius,
cuius auctoritate procura.conſtitutus eſt.vj.q.ij.c.ſi tm̄,
ar.viij.q.iiij.nonne.Sed quando per ſnīam ſunt dānati,ſi
ue occultū,ſiue manifeſtum ſit, non poſſunt conſtituere
procur.ſi autem non pro uniuerſitate, ſed pro ſe quis cō
ſtituat procur.tunc bene repellitur exceptione, etiā ſi
tm̄ a canone eſt excōicatus,& ēt ſi ſit occultum.& eſt ea
rō diuerſitatis:quia ibi tolerantur,quæ fecit rōne publi
cæ utilitatis,& publici officij,quod exercet.at in alio ca
ſu,ubi publicum officium non exercet, non expedit ex-
ceptionem non admitti ſed ſi nō excipiatur, tenet quod
facit j̄.de excep.pia.alii tamen dicunt, & forte melius,
ꝙ hi conſenſus,ſiue ſuffragia iura perſonalia ſunt, & nō
1 publica.¶†Et ideò ſi perſonæ conſentientes, uel faciētes
procura.ſint excommunicati non per ſententiam,uel ēt
ſi nomine uniuerſitatis faciant,elidi poteſt per exceptio
nem hmōi ꝓcuratio.uel dic,ꝙ aliter eſt circa illos,qui
ſunt in publicis officijs,aliter in contractibus, qui cele-
brantur cū alijs,uel in negociis, quæ alios tangunt, ut
ſunt inſtrumenta,& teſtimonia,cuiuſlibet iuriſdictionis
uoluntariæ & cōtentioſæ exercitium, ubi ꝑꝑ publicam
ignorantiam,& propter publicum officiū aliqua ualēnt
& habent effectum,quæ aliter non haberent,ff. de offi.
pſi.l.Barbarius.C.de teſta.l.j.ſed ea,quæ tm̄ aliqui fa-
ciunt cum aliis cōmuniter & non auctoritatem præſtan
do,licet publicū officium habeant, ſicut procuratores,
elec.& conſtit.& conſimilia,quæ potius reſpiciunt hono
rem facientium,q̄ utilitatem aliorū, bene poſſunt elidi
per exceptionem,puta quia qui eligit,uel procu. fecit,
erat excōicatus,non tamen ꝑ ſnīam;& ēt poteſt agi.offi.
iudi.ut caſſetur. tamen ſatis uidetur non excipere ꝯ ꝓ-
cur.excōicatorū,ꝙ q̄diu tolerantur procuratores excōi
catorum,quæ facta ſunt ab eis,teneant,& ſi procu.excō
municati non per ſnīam cōdemnatus egerit,tenet: quia
iam ibi adeſt alia ratio,ſ.ꝙ teneat ꝑꝑ cōem ignorantiā
& publicum officium, & etiam quæ fiunt cum talibus
excōicatis non per ſnīam,non caſſantur ꝑꝑ eorū pſentiā
licet uoces eorū nō præſtarent ſuffragium;& poſſet ad-
hiberi hic illa diſtinctio, quæ poſita eſt in electione.ſ̄.
2 de ele.illa.¶†Et no.ꝙ diximus elidi procurationem ex
cōicati per exceptionē. dicimus.n. ꝙ tenet procuratio
ipſo iure;quod ex eo probatur:quia etiam reus,dum eſt
excōicatus,poteſt conſtituere ꝓcura.j̄.de iudi intelle-
ximus.& ēt actor in cā app.j̄. de excep. ſignificauerunt.
melius enim eſt,ꝙ per ꝓcura.agat,quàm per ſe,ut poſt
ſe non ingerat cōioni.j̄.de exceſ.præla.illud.& hic pro-
cu.ab excōicato ꝯſtitutus,ſi minus bene agat in caſibus,
ubi agere poteſt,tenetur ei mandati. ſed quæris rōnem
quare,ex quo tenet conſtitutio procu. quare ad minus
poſt abſolutionē non tenetur exequi mandatum?rn̄.ex-
communicatus non habet exercitiū litis;& iō illud man
dare non poteſt,ar.i.q.vij.Daibertum.ſed quod habet,
mandat,ſ.ꝙ teneat, quod cum eo factum fuerat, ſicut
teneat,ſi cum excōicato de nouo actum eſſet, & propter
communē ignorantiam,& publicam contrahentium uti
litatem.& hæc habent locū, ſi non eſt per ſnīam excōica
tus:quia ſi per ſnīam excommunicatus eſſet,non ualeret
quod factum eſſet in iudicio,uel in ſpiritualibus,etiā ſi
nōn exciperetur.j̄.de re iudi.ad probandum. alios autē
contractus etiam excommunicatus & per ſnīam cele-
brare poteſt,ut no.infrà de dolo,ueritatis[illi] puta qa
dictum,ſit, maior & iurati fecerunt procura. talem.ſed
ſi dicerent,ratione talis loci feci t talem procura. bene
ualet, quamuis maior & iurati eſſent excommunicati,cū
eṗs,mortuis eorū rectoribus, uel alias factis impotenti
bus, poſſint conſtituere procuratorem.ff. quod cuiuſq;
uni.l.j.§.vl.item licet ut teſtes inſcripti ſint, nullo mō
3 ualet procuratio ¶†Auctoritate] etiam ſi in hoc inſtru-
mento non diceretur,ſ.quòd eorum auctoritate feciſſet
uel quia diceretur tale cōe fecit talem actorem; & ma-
ior & iurati tanquā iudices interpoſuere decretum,ff.
quod cuiuſq; uniuer.item eorū.& hoc eſt ea rōne: quia
actoris conſtitutio uim capit ex auctoritate decre. ſed
hoc ſtare non pōt:quia uniuerſitas cum ſit domina.ff.de
re iud.in tm̄,non facit actorem,ſed ſyndicū.ff.quod cu-
iuſq; uni.l.j. ubi non credimus neceſſarium decretū. ſed
ꝯ eſt in ea.l.ubi dr̄,ꝙ licitū eſt uniuerſitati habere acto
rē.ſed dic illā.l.loq̄ alias,qn̄ uniuerſitas actorē ꝯſtituit
ad negocia,uel loqui de actore conſtituto ab admini-
ſtratore uniuerſitatis,uel ēt ab uniuerſitate in negocijs,
ubi nō eſt dn̄a.& hoc generaliter dicimus uerum, quòd
non ualet procuratio facta auctoritate excōicatorū ſiue
auctoritas ſit de ſubſtantia procurationis,ſiue non; pu-
ta,quia procuratio ualeret ēt ſine auctoritate maiorū,
& eſt ſpā le ſtatutū in odiū excōicatorū.& idem dicimus
ī oībus, ubi decretū eorū interponeret: qa quod minus
eſt,ēt ſi nō ut auctoritatē pſtantes,ſed tanquā alios ad-
miſerunt ſcienter excōicatos,non ualet procu. ſecus, ſi
ignoranter,ut hic.¶Itē ſecus, ſi alios excōicatos nō ſciē
ter admiſiſſent cū ꝓteſtatione.de hoc no.ſ̄. de elec. illa
cō.quāuis aliud poſſet dici in ſpūalibus,aliud ī conſtōne
4 ꝓcu.uel aliis tꝑalibus.¶†Item ſi procu.eſſet ante conſti
tutus ab excōicatis noīe uniuerſitatis,tn̄ eis poſtea ab-
ſolutis nō poterit inchoare litem, & ēt ſi inchoaſſet litē
ante,quàm excōicaret inſtituens, nihilominus eo po-
ſtea abſoluto remouebitur à ꝓſecutiōe cāæ,ſicut & ipſe
conſtituens remoueretur.& hoc intelligo uerū, ubi ad
ipſum excōicatū & conſtituentē pertinet exercitiū actio
nis,licet alio noīe agatur,ſicut eſt in plato,ad quem per
tinet agere,ſed non noīe ſuo,ſed eccleſiæ,ut no.ſ̄.de re
ſcri.edoceri.Nā cū iſte procurator neceſſe habeat age-
re nomine plati,ad quē pertinet agere, ſi ipſe repellit,
ergo & conſtitutus ab eo.ſed ſi eſſet talis perſona, quæ
poſſet noīe eccleſiæ agere,non nominatis excommuni-
catis,ut eſt in uice domino,qui poteſtatem agendi ha-
bet,& iuriſdictionem a canone.lxxxix.di.uolumus.æco-
nomus etiam,& uiſitator,& ēt ſyndicus,& actor uniuer
ſitatis,non alterius priuatæ perſonæ,qui adminiſtratio
nem habent à lege.ff.quod cuiuſq; uniuer.l.j §. quibus,
& l.item.§ pe.7.q.1.frater.lxi.di.obtinet.lxxxix. diſt. ꝙ
in quibuſdam,non repelluntur ab agendo nomine uni-
uerſitatis, etiam ſi ſinguli eſſent excommunicati quia
uniuerſitas,cuius nomine agitur, excommunicari non
poteſt.24.q.3.ſi hæres. ſi autem tunc eſſent excōicati ꝑ
ſnīam,qn̄ prædictas perſonas conſtituerunt,bn̄ repelle-
rentur:quia tunc non tenet cōſtō,uel datio ſyndi,uel p-
dictorū officiorū ab excōicatis facta.¶Item dicunt qdā,
& non probabil̄r,ꝙ in ſyndicis,& actoribus,& hmōi offi
ciis tꝑalibus,& q̄ ad libitum reuocantur, aliud eſt,quā
in uice dn̄o,& aliis officialibus perpetuis.de hoc no.ſu-
pra de of.dele.licet,& de offi.Vica.Romana.¶Itē aliud
eſt in tꝑalibus officiis,q agunt nomine conſtituentium,
ut ſyndici:aliud in aliis tꝑalibus,qui nomine conſtituē-
tium non agunt,ut uiſitator,uel coadiutor, qui non no
mine dantium agunt,ſed nomine eccleſiæ,cuius eſt uiſi-
tator,uel coadiutor. huiuſmodi enim officialibus non
nocet, ſi is,cuius adiutor eſt, ſit excommunicatus, cum
ab eo non fuerit conſtitutus,nec nomine eius agat, ſed
nomine eccleſiæ.& idem dico etiam ſi conſtituens eſſet
excommunicatus.

De

De ſyndico. Rubrica.

SIcut ſtudii.Syndicus eſt, qui pro uniuerſita
te agit,& iurabit de calūnia, cum habeat li
beram adminiſtrationem.C. de iur. cal.l.ij.
§.j.[a litigijs] dicunt quidam hoc eſſe conſi
lium, unde monachus de mandato abbatis
debet cauſas tractare.xvi.q.j.monachi.& c.qui uerè.

De his,quæ ui,metuſue cauſa fiunt. Rubrica.

ACtio quod metus cā,& de dolo, & furti, &
aliæ conſiſes requirunt damnū.cū.n. condē
natio faciēda ſit ad intereſſe,ff.quod me.cā,
ſi cū ex.§.quadruplicat̄,& §.Iul.ergo ſi nul-
lū eſt dānū,nulla fiet condēnatio.& iō bene licet cōuen-
to actione,quod met.cā,excipere, non intereſt tua rōne
dn̄ij,quod meū eſt,& hoc probo,ſ.ꝙ ſuum ſit dn̄ium in-
cumbit metū inferenti,licet ſit in poſſeſſione:quia con-
ſtat,ꝙ poſſeſſio eſt mala. unde nō exonerat eū à proba-
tione. fatemur tn̄, ꝙ ſi rōne poſſeſſionis intereſſet eius,
ꝙ ēt illud intereſſe æſtimatū reſtituere debet,uel poſſeſ
ſionem rei ablatæ.ſed ēt ſi elidatur actio, quod met.cā.
per excep.hēt tn̄ alia bn̄ficia ꝯ metū inferentem.ſ.l.Iul.
de ui,& edictū diui Marci. hæc oīa ꝓbant̄.ff. quod me.
cā,ſed & partus,cum duabus l ſe.ff.de fur. credi.ſed & ſi
reus metum inferens nō excipiat de dn̄io ſuo, & ſi rē re
ſtituat, nihilominus poſt ſnīam latam ꝯ eū in act. quod
me.cā,uendicabit eandē rem.nec obſt.ei exceptio rei iu.
quia licet eædem ſint ꝑſonæ & res in utraq; cā;cā tamē
petendi eſt alia.ſ̄.de of.dele.cām matrimonij.ſi aūt exce
ptionem dn̄ij oppoſuiſſet, & ea non obſtante lata eſſet
ſnīa reſtitutionis ꝓ actore,tunc forte poſſet dici, ꝙ be-
ne obſtat exceptio rei iudi.ff.de cōpen.ꝙ in diem,& no.
de hoc.j̄.de cā poſ.cum eccleſia.nō ob.C. loca.ſi quis cō
ducet.ubi dicitur,ꝙ cōductor non poteſt referre qōnem
de dominio locatori:quia illud ideò eſt,quia ab eo cām
habet uoluntariam:ſed metum inferens non habet cām
à metum paſſo,ſaltem uoluntariam.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirantur ad hoc,ut mulier dicatur timore mariti ali-
quid feciſſe.*
2 *Ratificatur matrimonium per conſenſum,licet prius preceſſerit
metus.*
3 *Voti,& habiti ſuſceptionis differentia.*

RElatum eſt ad audiētiā[patefaciens] de ꝓteſta
tione no.ſ̄.de cōſti.cū.M.ſ̄.de elec. Cumana.re
li.[uelū].i.habitū religioſum,ne ſit.ꝯ.xx.q.j.ui
dua [uelum].ſ.cōuerſionis.20.q.1.de uotis[ſimulauit]
22.q.1.utilē[ſororū]& prioriſſæ: qa ipſæ ſine prioriſſa
non poſſent agere:ſed ipſa ſine eis poſſet,ut no.ſ̄. de re-
1 ſcri.edoceri.¶†Nō timore] qa iuuenis erat,& paruū. fi-
liū hēbat,& qa de uoluntate ꝓteſtata eſt, qn̄ intrauit,
iō transfundit̄ onus ꝓbationis in negante. de hoc no.ſ̄.
de of.dele.cū in iure.uel dic moniales uident̄ ꝓbare eā
nō timore mortis intraſſe hoc ipſo,ꝙ nō ꝓbat̄ ꝯ.C.q mi
li.nō poſ.ſuper ſeruis.li.xij.uel ſponte aſſumpſerunt, ſibi
onus ꝓbationis 29.q.2.cuius [ratū] no.metū mortis nō
tm̄ iminere,qn̄ gladij erant pn̄tes,ſed toto tꝑe,quo uixit
maritus:qa ptātē de eis hēbat ſuꝑ eā.ſi.ff.quod me.cā,ſi
impſſi.& intelligo hunc metū pn̄tē,cū ſꝑ poſſit occidi ꝑ
maritū:qa ita potēs erat,ꝙ nō poterat habere locū, ad
quē cōfugeret ſine timore mortis.ff.qđ me.cā, metū, in
prin.un̄ toto tꝑe uitæ eius nō pſumit̄ ratificare. ſed eo
2 mortuo ſi poſt remaneret,tūc pſumeret̄ hr̄e ratū.¶†Si q̄
ras,intra q̄tū tp̄s poſt mortē,uel poſtq̄ fuit ſecura dicūt
qdā,ꝑ mēſem,ar.j.q.j.cōſtat.nos dicimus hoc relinquē
dū arbitrio iudicis,ff.de uerb.ob.continuus.§. cū ita. itē
hoc idē eſt in mr̄imonio,ꝙ licet pceſſerit metus, ſi poſt
ſequat̄ cōſenſus,ratificat̄ mr̄imoniū.j̄.de ſpon. ad id qđ.
¶Itē hæc mulier,q̄ ſolēniter uelum accepit de manibus
eṗorū,& monaſteriū ingrediēdo uouiſſe ur̄. & hoc uotū
tacitè ratificare ur̄,ſi ceſſante timore in monaſterio pſe
ueret ſi aūt ſine ſolēnitate accepiſſet,nec uerbo uouiſſet
nō intelligeret̄ ratificare,ut no.j̄.de reg.& trāſ.ex parte
uel ſi eodē monaſterio eſſent nō ꝓfeſſę habitū nō portā
3 tes.¶†Itē differētia eſt īter uotū,& habitus ſuſceptionē:
qa uotū tenet̄ ſeruare,niſi metus interuenit, q in uirum
conſtantē caderet.nec ualebit ei ꝓteſtatio,niſi ex tali.ſ.
iuſto metu interuenit,cū nō ꝓſit,niſi ubi iuſta cā inter-
uenerit,ut no.ſupra de ele.cumana. non eſt aūt iuſta cā,
niſi & metus ſit talis,q caderet in cōſtantē uirū.ſed in ſu
ſceptione habitus ſufficit,ꝙ qualiſcunq; metus, uel etiā
alia pſumptio,uel ꝓteſtatio ſuꝑ hoc habita appareat,ꝙ
habitū inuitus ſuſcipiebat.Vn̄ ſi pr̄is cōminationibus ha
bitū ſuſciperet,illum pōt dimittere.20.q.3.pn̄s: ſecus,ſi
uouiſſet.rō diuerſitatis,qa in uoto cū expſſa ſit uolūtas,
ei ſtandū eſt,niſi aliquod expſſum appareat in cōtrariū.
ſed cum ſuſcipiendo habitum nihil expreſsè uoueat,ſed
præſumptiuè tantùm, talis præſumptio facile per aliam
præſumptionem eliditur.

ABbas ſancti[uniuerſa]no. iuſtum metū amiſſionem
oīum rerum[reuocari] licet peccauerit renuncian
do,tn̄ in odium metum inferentis reſtituitur.

SVMMARIVM.

1 *An iuramentum metu extortum ſit ſeruandum.*
2 *Non tenetur eccleſia illicitam renunciationem ratam habere.*
3 *Index ſemper cauere debet,ne quis directè ueniat contra iura-
mentum.*

1 AD aures noſtras.¶†Iuramēto]hic habes,ꝙ iura
mentū metu extortū eſt ſeruandū, ar.22.q.5. q
cōpulſus,ſi qs coactus.j̄.de reſti.ſpo. accepta.j̄.
de iureiur.ſi uerò.ar.ꝯ.ſupra eo.ꝓxi.c.&.j̄. eo.c.ꝓxi.j̄.
de reſti.ſpol.ſollicitè.15.q.6.auc.Soc.B.dixit,ꝙ iuramē
tū metu extortū nō obligat.& idē dixit prætor,quod ui,
met.cā fi.ratū nō habebo.ff.quod me.cā.l.j.alij dicunt,ꝙ
ſi is,q iurat,hēt animū obligādi ſe obligat̄:alias nō, ar.
j̄.de bap.maiores.alij dicunt, ꝙ licet metu extortū ſit
iuramentū;tn̄ ſeruari debet,ꝙ licet metus interuenerit;
tn̄ noluit.xv.q.j.merito.nos diſtinguimus inter iuramē
tū,qđ ſui natura eſt malū,& turpiter pſtitū,qđ nō obli-
gat,ut no.ſupra de ele. uenerabilē,& illud,qđ nō eſt ma
lū de natura ſui,ſed turpiter pſtitū,i.dolo,uel metu ex-
tortū;& tale obligat.hic aūt tm̄ de turpiter.i.dolo, uel
metu extortis iuramentis agimus.& dicimus, ꝙ iuramē
tū metu exortū ſuꝑ rebus ſuis nō repetēdis obligatoriū
eſt q̄tū ad hoc,qđ debet iudex ſuare, quouſq; abſoluat̄
ꝑ eṗm:ſed ſolui dēt,& poſtea petere; & ſic loq̄t decr.j̄.
de iureiu.ſi uero & cognoſcet eṗs ante,quā abſoluat, an
fuerit metus,q caderet ī ꝯſtātē uirū.ff.qđ me.cā, metū.

hæc aūt decre.præal.intelligi, qn̄ talis metus nõ inter-
2 uenit. ¶†Sed oppones,ſi talis non interuenit, quare dr̄,
ꝙ non obſtante tali renunciatione præficiatur? rn̄.ꝙ ec
cleſia non tenetur habere ratam eius renunciationem
illicitam,ſi non uult,quãuis renuncians non poſſit pete-
re,ut no.ſ.de renun.ꝙ in dubiis. uel dic,ꝙ hic met. fuit
tantus,ꝙ in conſtantẽ uirũ caderet: ſed tñ non põt ꝯue-
nire, niſi prius obtenta abſolutione à ſuo epõ. ſed ſi iu-
ramentum,uel fides nõ interueniſſet,ſua autoritate poſ
3 ſet ꝯuenire,ut hic dicit. ¶†Semper tñ iudex, quantũcũq;
poteſt, caueat ut directè non ueniat ꝯ iurm̄,ſ. ut ſi iura-
uerat ſoluere uſuras, ſoluat: ſed poſtea repetat.ĩ.de iu
reiur.debitores.c.ad noſtram. & etiam ſi iuraſſet non
repetere poſſet iudex ex ſuo officio detentorem com-
pellere ad reſtituendum.ĩ.de iureiu.ad noſtram. poſſet
etiam denunciare ad pœnitentiam. & ſi iuraſſet non de-
nunciare,non debet ſeruare: quia eſt ꝯ regulam euang.
2.q.1.ſi peccauerit. quouſq; aũt aliter prouidere põt cõ
modè, epſ non ueniat ad abſolutionem à iuro, quãuis
ꝯ ius non reputem, ſi aliis omiſſis abſoluat [iuramento]
facto ſuper libro,uel reliquiis,uel alia re ſancta [fide]
promiſſione facta per Deum, uel fidem ſuam [confir-
mata] ſic ꝙ de cetero non eſſet plebanus illius eccleſiæ.
nam ſi hoc iuraſſet, ſuo iure repetere non poſſet.ĩ.c.ꝓ-
xi.ſed Papa remittere poteſt & debet iurm̄.ĩ.de iureiu.
ſi uerò. [præficiatur] non obſtante prædicta renuncia-
tione uel ex primò iure,uel ex nouo.

AD audientiam noſtram [manibus] alias non tene-
ret reſignatio ſ.de renun.ꝙ in dubiis,ut no.7.q.1.
deniq; [repetendum] ſi aũt iuraſſet non repetere, nõ pe
tet.C.ſi aduer.uen.l.j.niſi primo abſolueretur, ex offi-
cio reſtitueretur ſibi,ut no.ſ.c.proxi. [reſtitui] acti.q.d
metus cauſa, eo intentante.

SAcris eſt [coactionẽ] 50.diſt.presbyteros.1.q.1.con
ſtat.45.diſt.de Iudæis.ff.qui te.ſa.poſ.q.ff.de acqui.
poſ.l.j.in ſi. [pro nullo] qdã hoc intelligunt de metu,ꝗ
nõ caderet in cõſtãtẽ uirũ. alij intelligũt hoc qn̄,ꝑ me-
tũ cõ cat excõicato in crimine: ſecus, ſi in menſa,uel ho
ſpitio,ar.ĩ.de ſen ex.nu ꝑ. ſed lr̃a ſonare ur̃ de metu, ꝗ
cadere debet in ꝯſtãtẽ uirũ,& de eo, q̃ cõſtat ĩ crimine.

SVMMARIVM.

1 *Metus mortis, & corporis cruciatus dicitur eſſe iuſtus.*
2 *Fatuitatis eſt promittere,iurare,& inducere, quæ ſupra cur-
ſum inferiorum cauſarum ſunt.*

CVm dilectus filius [tranſlationẽ] in ueteri com
pilatione eſt,ordinationẽ,ut eſt hic tranſlatio-
nẽ [impediret] ſubaudi,legitimè faciendam ꝑ
eos, ad quos ſpectat. Item iſtud pactum ſine conſenſu
epi non tenet.ĩ.de exc.præ.ſicut. uel ẽt non tenet cõtra
alios: ſed his promittentibus obſtat.ĩ.de dona.inter di
lectos. qn̄ autem aliquis ꝯ factum ſuum uenire poſſit,
no.ſ.de ele.noſti. uel dic, & melius, quia iſti canonici
bene potuerunt ordinem Ciſter.profiteri tanquam ar-
ctiorem.ĩ.de re.& tranſ.licet. Item potuerũt promitte-
re non impedire tranſlationem. ipſi autem per ſe tranſ-
ferre nõ poſſent. nec hoc hic dr̄. ¶Aeternæ] idem eſt, ſi
corporalis.22.q.4.ſi aliud.ff.de iureiu.uerũ.C.ſi aduer.
uẽ.l.i. [uiolẽtia] forte tali, niſi faciatis uoluntatẽ,neceſ
ſitate cogemini,ſ.autoritate dñi Papæ, uel alia conſimi
1 li,quæ non caderet in conſtãtẽ uirum. ¶†Mortis] iuſtus
eſt metus mortis,& cruciatus corporis,ut hic.C.de trã-
ſa.interpoſita s.C.quod me.cã metũ. Item famæ ſtupri,
etiam ſtatus.ff.quod metus cã iſti quidẽ. item oĩum re-
ri, forte maioris partis.ſ.eo.ti.abbas.C.qđ me.cã.l.pe.
C.ſi iuſſu prin.l.j.item uerberum. & ſi negetur iuſtus
metus, arbitrio iudicis relinquitur.ff.eo.nõ eſt uériſile
§.j.ff.de edi.edic.quæritur.§.ult.ff.ex qui.cau.in l.iij.[fa
tuitatem.ff.de iur.& fac.ign.nec ſupple.ff.de ædi.edic.
2 quæritur.§.ult.¶†Item ad fatuitatem ꝑtinet oĩs promiſ
ſio,iuramentum,& inductio,quæ eſt ſupra curſum infe-
riorum cãrum,ut ſi promittant, ꝙ à iuuene amoueant
ſtimulos carnis: uel quod eſt ꝯ ius naturale, uel ciuile,
uel proprium, uel ꝯ cõſtitutionem, uel regulam alicuius
ordinis.ĩ.de conuer.coniu.dudum, & hic. & his licet ra
ro,tñ aliqn̄ promiſſio infringi poſſet tali dolo extorta,
ſed iurm̄ nunquam. ſi aũt dolus talis eſſet, ꝙ peritiores
falleret,ſicut in facto alieno,quod de facili cognoſci nõ
põt, decipiantur, tunc iurm̄ autoritate ſuperioris re-
mitti poſſet: quia dolus,& fraus alij &c.ſ.de reſcr.ex te-
nore,& ff.de iur.& fac.igno.regula, & quia maliciis eſt
obuiãdum.ff.de rei uen.in fundo,ar.ꝯ.22.q.4.§.licet his,
ubi habes, ꝙ Gabaonitæ deceperunt Ioſue in facto alie
no: & tñ cogit̃ ſeruare iuramentum. ſed rn̄.quia ibi ad
fatuitatem, alias facilitatem Ioſue pertinuit ille do-
lus: quia de facili crediderunt, quod nõ debuerunt. uel
dic illud factũ, ne aliquam infamiam periurij incurre-
rent Ioſue, & ſeniores Hieruſalem. nam ſicut metus nõ
excuſat,niſi ſit talis,ꝙ caderet in cõſtãtẽ;ita & dolus nõ
excuſat,niſi ſit talis, ꝙ caderet in prudentiſſimum. alij
dicunt, ꝙ nunquam remittendum eſt iurm̄ dolo extor-
tum. ſed dices ſm̄ primos, quare non ſemper punitur
dolus, ẽt ſi ſit magnus? rn̄.puniendus eſt in pœnam do-
loſi, ſed non in lucrũ fatui,qđ eſſet, ſi remittatur ſibi iu
ramentum. imò,ſicut dictum eſt,ꝙ dolus dolo cõpenſe-
tur.ff de dolo, ſi duo, & eum culpa.ff.de eo, per quẽ fa.
eſt.l.fin.ſic fatuitas,cum dolo cõpenſetur. quia lata cul
pa dolo cõparatur.ff.depoſi.quod Nerua, & ff.ſi me.fal.
mo.d.l.j.§.hæc actio.¶Reſtitutione] eſt.n.actio,qđ me.
cauſa, uel dolo: quia hic agitur reſtitutoria, qua peti-
tur reſciſſa obligatione per dolum, uel metum factum
in priſtinum ſtatum reſtitui.§.de dolo, arbitrio.§.j.ff.
quod me.cauſa putet.§.ex hoc.

SVMMARIVM.

1 *In actione depoſiti, ubi interuenit dolus, qualiter agendum.*
2 *Depoſitarius,qui ſaccum ſibi commiſſum apperuit,dicitur fur-
tum perpetraſſe.*
3 *Intereſſe, quod ſurgit ex maleficio, probatur per iuſiurandum.*
4 *An liceat iudici poſt taxationem factam & iuramentum pre-
ſtitum aliquid adimere de ſumma taxata & iurata, &
uide in numero 5.*

SVpereo, quod aduerſarius [per uiolentiam]
1 †quid ſi nõ per uiolentiam, ſed per dolum fe-
cit, uerbi gratia ſaccum cum pecunia penes
ſe depoſitum aliquis aperuit, poſtea cũ actio-
ne depoſiti repetitur ſaccus cum pecunia depoſitus, de-
poſitarius reddit ſaccum reſignatum: depoſitum apud
ſe confitetur,i.ſaccum conſignatum apud ſe depoſitum:
ſed negat ibi pecuniam fuiſſe, ſed lapides fuiſſe tantum
uel negat tantam pecuniam fuiſſe, quantam depoſitãs:
dicit. probationes deficiunt: tamen ſaccus fuit nega-
tus. dicũt quidã,ꝙ cum in actione depoſiti uenit dolus,
uel perfidia depoſitarij,ĩ.de depo.c.j. ꝙ ſic proceden.
eſt ꝯ hunc depoſitarium, ſi de dolo & perfidia agatur,&
probatur,ſicut ꝯ illũ,de quo loquit̃ hæc decre,ſ.ꝙ iuret
de quãtitate,q̃ ĩ ſacco erat, ar.2.q.1.in primis.ff.depoſi.
l.j.

l.j.§.ſi ciſta ſignata. ſecus, ſi nec dolo,nec uiolentia, ſed
ex ꝯctu ꝯueniret,ſ.depoſiti,uel alia,nec redarguitur de
dolo:qa tunc neceſſariẽ ſunt legitimẽ ꝓbões ſuꝑ quã-
titate pecuniæ ꝯſignatæ, ar.ff.de ędil edic.ædiles.§.Pe-
dius. item alij dicunt, ꝙ furti agi debet,& ꝯdẽnabit̃, ut 4
reſtituat ſaccum ſigillatũ; & ſi nõ reſtituerit, deferetur
depoſitario iuſiurãdum ĩ litẽ,ff.de iureiu.in li.l.ij & iij.
ff.de rei uẽ.q reſt. ꝓ eodem.n.habendus eſt,q non reſti-
tuit,cum dolo fecerit, quominus poſſet reſtituere,& cõ
tumaciter renuat reſtituere,ff.qđ ui, aut clam, ſemꝑ.§.
cum,niſi certũ eſſet, ꝙ ſaccus eſſet reſignatus ab eo: qa
tunc non ꝯdẽnaretur ad redditionem ſacci ſignati: ſed
ſtatim deferret̃ iuſiur.in litẽ,ff.de dolo,arbitrio.§.non
tñ,ff.depo.l.j.§.idem Põ,& §.ſi pe.ff.de pe.hære. q ſe.ff.
2 de ꝯd.fur.in re. ¶†Item uerũ eſt eum furtum cõmiſiſſe,
cũ aperuit,ff.depo.ſi ſacculũ. debet ei ergo deferri iuſ-
iur.in litẽ,quãtum ſaccus ſignatus ualebit, qn̄ furtũ fa-
ctum eſt,& ſaccus apertus,ff.de in li.iur.cũ furti.nec mi
reris:qa etiam noĩe hoĩs mortui, in cuius reſtõne mora
interuenit,defert̃ iuſiur.in litẽ,ff.de in litẽ iur.l.in hac,
§.ult. & hæc uera ſunt, ubi dolus interuenit in aptione
ſacci,ff.de in lit.iur.l.in hac. ſed ſi dicat nõ interueniſſe
dolum,cum fecerit ꝯ ꝓhibitionem legis, non credit̃ ei,
niſi ꝓbet,cum ſit ꝑ̃ſumptio ꝯ eũ, ar.ĩ.de ꝑ̃ſum.c.j. & no.
de hoc.ſ.de elec.cum in iure. ¶Sed qd ſi neget ſe ſol-
uiſſe ſaccum, cum ꝯſtat, ꝙ fuit ſibi datus ſignatus? non
credit̃ ei,niſi aliter ꝑ̃ſumptionibus ueriſilibus,uel aliis
ꝓbõnibus ꝓbet illud,ar ff.depoſi.ꝙ Nerua,& in l.ſ.all.
poſſet dici, ꝙ ꝯ hunc depoſitarium agit̃ ad exhibendũ,
& ſi non exhibuerit ſignatũ, ſicut ſibi datus eſt, dabitur
actori iuſiur. in litẽ, ff.ad exhi. Celſus ſcribit.j rñſo. &
§.j.& §.ſed & ſi qs, & l.iij.§ j. nõ facimus uim de eo,qđ
hic dr̄ de uiolẽtia,ſiue uiolentia fuit expulſiua, ꝑꝑ quã
datur interdictũ,vnde ui,ſiue fuit ablatiua, ꝑꝑ quã dat̃
ui bo.rap.in his.n.duabus ꝯſtat,ꝙ ꝑ̃dictum iurm̄ defert̃,
3 C.vnde ui, ſi qn̄. ¶†Et idem ur̃, ſi uis ſit compulſiua, ut
hic. nam fruſtra poneret̃ in hoc ti.decr.ubi agitur de ui
expulſiua, niſi ꝓ eo deferret̃ hoc iurm̄. & iõ ur̃ in ui ẽt
inquietatiua,ff.qđ ui aut clam,ſemꝑ.§.pe. imò plus ur̃,
ꝙ ẽt in turbatiua habet locum delatio huius iur̃i:qa ge- 5
neraliter loquunt̃ & hæc decr. & lex.C.vñ ui, ſi qn̄.§.j.
Item nobis ur̃,ꝙ ſi aliqs Rex,uel dñs terræ iniuſtè bã-
niuerit,uel diſſidauerit aliquem, q multa mobilia & ĩ-
mobilia in eius diſtrictu habebat, q̃ ſunt ꝑ alios occupa
ta, ꝙ dñs ei tenetur de oĩbus amiſſis actione, qđ metus
cã.ff.e.ſicut.§.Pedius:qa metus eius fuit occaſio amiſ-
ſionis, ff.eo. ſi qd.§.in act. & §.hæc aũt actio, & §.qua-
druplicabitur,& §.Iulianus. ¶Sed ꝯ ff.eo.metũ,in prin.
ubi dr̄, quod met.cã non habet locum, ubi dicit, arma-
tos audiui uenire: ſed ego fugi, & occupatus ſit fundus
meus. Sol.illud loquitur,qn̄ uanus fuit timor,nec præ-
ſens,ſicut expreſsè apparet ex textu: quia temerarius,
alius uanus timor eſt fugere,quã cito audit armatos ue
nire.qa forte non uadunt ꝯ eum,ff.de ui & ui arma.l.iij.
§.ſi quis. ſed ſi armati dicerent, uel mitterẽt ei, ꝙ ꝯ cũ
irent,uel alio ꝓbabili modo hoc ſuſpicari deberet,tũc
bene haberet locum actio, qđ met.cau.& tenerentur ar
mati de omni dãno,qđ eorum occaſione iuraret ſibi cõ
tigiſſe,ar.prædictarũ ll.& hæc,& 2.q.1.in primis.ſed tñ
propter hoc nõ tenerentur interdicto, vnde ui, niſi oc-
cuparent,ff.vnde ui.l.iij.§.ſi quis autem. ibi.n.uis neceſ-
ſaria eſt,ff.de incẽ.na.l.iij.§.non ſolũ [ſpoliatum] agen
do interdicto, vnde ui,uel quod met.cã. ¶Singula] mo
bilia,q̃ erant in domo,uel alia re immobilia, qua fue-
rit ſpoliatus. item credimus, & ſi nulla re immobili ſit
ſpoliatus, ſed tm̄ perſonã inuaſit, uel rebus mobilibus
ſpoliatus,ut hic,ar.C.vnde ui, ſi qn̄. ubi ponit de rebus
arreptis tẽpore impetus, & tẽpore ſpoliationis. ſed in
furto quidam nõ credunt uerum:ſed ego ſi uideo,quare
non idem. ¶†Taxatione] taxatione autẽ facta & iura-
mento præſtito in taxatione non licet ꝑ̃ſidi, alias iudici
aliquid diminuere de ſumma taxata & iurata; & ſi dimi
nuit,non ualet ſnĩa, auc.de iu.§.oportet. item qn̄ ille,ꝯ
quem ſit taxatio, audit taxationem fieri, prudenter fa-
cit, ſi appellet propter grauamẽ taxationis, ſi in nullo
credit ſe teneri. ſed ſi credit ſe teneri in aliquo, ſed nõ
in tantum,quãtum ſit taxatio,tunc tm̄,quãtum ſit gra-
uamẽ exceſſus taxationis,appellet:tñ ſi ꝓpter hoc non
appellet, hæc oĩa ueniunt in cognitionem appellatio-
nis,quæ ſiet à iuro,uel ſnĩa,C.de iureiur generaliter,§.
ſinautem is,cui. à quo iuramento,uel ſnĩa,ſi credit eum
plus iuraſſe, ꝙ debet, oĩno appellet intra decem dies,
nec ſeruet ſe ad appellationem, q̃ ſiet à ſnĩa, quæ fortè
non fertur intra decem dies. uel etiã ſi fertur intra de-
cem dies,non ꝓderit ſibi; qđ ſic probo: quia ex iureiu.
oritur actio in factum,ff.de iureiu.ſed & ſi, & C.de re-
bus cre.l.actori q̃ non amittet̃, etiam ſi caſſaretur ſnĩa,
& etiam ſi ꝓnunciaretur appellatio iuſta. ¶Quidam tñ
dicunt, & fortè non malè, ꝙ ſufficit appellare à ſnĩa, &
caſſata ſnĩa amittetur ius & actio quæſita ex iureiu. qa
ſnĩa ꝓcedit ex iureiu.auc.de iud.l.oportet.C.de duob.
reis.l.pen. & totum eſt vnum factum,ff.de mino l.iij.§.j.
tñ tutius eſt appellare etiam à iureiur. qa ſi poſtea non
ſequeretur ſnĩa, non ꝓuideretur ei poſtea ꝯ grauamen
illatum ex iureiur.niſi in caſibus, ff.de iureiu.admo.C.
de iureiu.l.j.& ſi. nec mireris, ſi dixi appellandum à iu-
reiur.cum tale iuſiurandum ſnĩæ cõparetur in eo, ꝙ ex
eo orit̃ actio, & exceptio,ſicut ex ſnĩa. & ꝑ̃dicta habent
locum,qn̄ quis iurat eſſe ſuũ,uel nõ eſſe:uel ſibi deberi,
uel ꝯ. ſecus eſt, ubi iurat ſe tm̄ expendiſſe. hoc aũt iu-
ramentum non cõparatur ſnĩæ,ſed ꝓbationi;& ideò ex
tali iuro non oritur actio,uel exceptio. & ideò nec eſt
utile à tali iuramento appellare ſed ſufficit appellare à
ſnĩa, q̃ ſequitur.auc.de iud.§.oportet, C.vnde ui, ſi qn̄.
¶†Item no.ꝙ licet iudici non liceat minus iudicare, q̃
iuratum eſt: tñ ſi iudex cognoſcat etiam poſt præſtitum
iuſiur. ſe malè taxaſſe expenſas, poteſt reuocare taxa-
tionem ſuam,& non procedere ad ſnĩam ex uirtute iuſ-
iurandi,ff.de re iud.quod iuſſit. non obſtat auc.ꝑ̃dicta,
de iud.§.oportet. quia loquitur, ubi taxatio eſt legiti-
ma,nec reuocatur:ſed ubi nõ eſt bona,& reuocat̃,ſecus.
¶Item ſecus crederem in iuris, ex quibus datur actio:
qa ibi non licet iudici reuocare poſt præſtitum iurm̄,
niſi in caſu,ff.de iureiur.l.admonẽdi; ſicut nec licet iu-
dici reuocare ſuam ſnĩam poſt,q̃ tulit, ſ.de offi.dele.in
literis [condemnari] C.vnde ui.l.ſi quando.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter minorem, & eccleſiam, & rempub.
in integ. reſti.*

De reſtitutione in integ. Rub.

REquiſiuit tua fraternitas [conceſſis] ab epo,
uel eccleſia [conceſſis] intellige hoc uerum,
ubi ꝯctus tenuit: alias non daretur in integ.
reſti.ff.de mino.in cauſæ.12.q.2.ſine ex.apo-
ſtolicos,alienationem, C.de ſacroſan.eccl.iubemus,C.

ſi aduerſus do.l.ij. ſi uero contractus ſit legitimus, ſed
1 ad damnum eccleſiæ tunc reſtituitur, ut hic.¶† Minoris] no. differentiam inter minorem, & eccleſiam, & ciuitatẽ, & rẽp. in inte. re. licet leges dicant, ꝙ eccleſia fungit̃ uice minoris. C. qui. ex ca. ma. in inte. reſt. l. petendæ. C. de iure ſi. remp. C. de ſa. ſan. ec. l. ſi. quia pupillo, & minori hodie nõ currit uſucapio, uel ꝑſcriptio decẽnij uel. xx. an. in rebus, quę ſeruando ſeruari pñt, ſiue ſint mobiles, ſiue immobiles. C. de admi. tu. lex. & iõ ſup his nõ eſt eis neceſſaria in integ. reſti. C. ex qui. ca. in integ: reſt. l. ulti. licet aũt tpe huius legis contra minorẽ, ſed non contra pupillũ curreret uſucapio, & ꝑſcriptio. x. uel. xx. ann. ff. de acqui. re. do. bo. ſi. emptor ſed contra eccleſiam, rẽpu blicam, & ciuitatẽ bene currit uſucapio, & ꝑſcriptio, & aliæ tpales & perpetuę ꝑſcriptiones: ſed datur eis reſtõ, ſicut in minori. & põt hoc eſſe ea ratione. quia prædictæ finguntur eſſe in ultimo inſtanti minoris. ¶De præſcriptione autem. xxx. uel. xl. an. certum eſt ꝙ currit ꝯ oẽs dictos. ſed datur eis reſtõ ex uerbis generalibus edicti, q̃ ſunt, ſi quid cum minore geſtum erit: pupillus tamen ab his præſcriptionibus ſeruatur illæſus C. de præſcri. xxx. uel xl. anno. ſicut. ¶Item non placet, ꝙ ciuitati detur reſti. in integ. arg. ff. ad Mace. nihil [ſemper] id eſt in omni contractu [ſeruari] per beneficiũ reſtõnis in integ. [rediro] etiam eodem, qui locauit, petẽte reſtõnem in integ. [ſumptibus]. C. de repu. l. j. ff. de mino. minor. §. reſtitutio. ¶Sumptibus], i. non coguntur eos reddere, niſi eis refundantur expenſæ neceſſariæ & utiles, quas pro eis fecerunt. ſed & ſi illas expenſas reſtituere uelit, non recuperabunt rem locatam, niſi in ipſo contractu locationis decepta fuerit eccleſia; puta quia etiã ſine hmõi melioratione plus locari poterat.

SVMMARIVM.

1 *Abbas per epiſcopum inſtitutus, quãdiu eſt in monaſterio, epiſcopus eſt in poſſeſſione inſtituendi.*
2 *Non ſemper amittitur poſſeſſio elec. licet alius eligat, niſi de poſſeſſione expellatur eligens.*
3 *Opponẽs ea, quæ electionẽ reddunt minus canonicã, audiri debet*
4 *Eligendi poſſeſſio quomodo quæratur.*
5 *Electionis plures ſunt partes, ut hic.*
6 *Electio ad hoc, ut confirmetur, uel quòd confirmata non irritetur, non ſufficit eſſe in poſ. eli.*
7 *Edictum de litig. locum habet tam in corporalibus, quàm in incorporalibus.*
8 *In prorogatione conſenſus expreſſus dicitur eſſe neceſſarius.*
9 *Penitentia temporalis, uel ſpiritualis, ſi ſine ordine iudiciario pro peccato manifeſto imponatur, tenet.*

CVm ueniſſent ad ap. ſe. [pro ſe] electus [quòd cum] uerba ſunt procuratoris epiſcopi, qui coram Cardinali proſequitur ſermonem ſuũ,
1 ut ex eis ſuam petitionem formaret. ¶† Facta] per monachos; & ita nihil in electione amiſit poſ. epiſcopus. quandiu enim eſt ibi abbas inſtitutus per epiſcopum, in poſſeſſione eſt epiſcopus inſtituendi, etiam ſi conuentus dicat uerbis, & neget eum in poſſeſſione. & idem eſt, ſi inſtitutus per epiſcopum uelit interuertere poſſeſſionem epiſcopi, & nomine monachorum dicere ſe electum, uel inſtitutum: quia nemo poteſt ſibi mutare cauſam poſ. C. de acqui. poſ. nemo; ad idem. j. de reli. do. cum dile. ¶Idem etiam poſt mortem, quàm diu alius per monachos ſit electus & confirmatus per alium, quàm per epiſcopum, & de hoc dic, ut no. ſupra de ele. quærelam. & iõ non confirmat̃ hæc electio ab eis facta, cũ non cõſtet eos eſſe in poſſeſſione eligendi: ſed de hoc q̃ſtio pendet. ¶Nos dicimus, ꝙ uiuẽte abbate inſtituto ꝑ epm, uel electo põt amittere poſ. ſi cã eſt: alias cã renũciet epo, & in aliã uerbo trãſferat: uel ſi ꝑ ſnĩam alij detur ptãs ingrediendi poſſeſſionẽ eligendi. de hoc no. j. de conceſ. pbẽ. cum nřis. nã ſicut ille, ꝓ quo fertur ſnĩa, vř hr̃e animum poſſidendi, licet nihil corpore faciat: quia nec põt, cũ nõ offerat ſe caſus aliq̃d faciendi, & aliq̃s eſſet, ꝯ quẽ ſnĩat̃, aio vř deſinere poſſidere: qa debet ſuſpicari, ꝙ reuertẽs nõ admittet̃. ¶Poſſeſſione aũt ſubiectionis põt priuari uiuente abbate, ſi alij epo cæperint rñdere: quia cũ ex tũc eps alius incipiat præſcribere. j. e. ꝓxi. ergo & poſſide-
2 re: ſine poſſeſſione enim non currit præſcriptio. ¶† Item nec ſemper amittit poſ. ele. licet alius eligat, niſi expellatur de poſ. elig. qđ non uideo alio mõ poſſe fieri, niſi quia habet timorẽ, uel quia nõ credit ad ſe ꝑtinere ius illud, quod poſſideat. & iõ de illo ſe intromittere non intendit. uel timore facti, puta quia non ſit auſus eligere de facto contra uoluntatem eorum, qui dicunt ſe ius habere eligendi, uel qui de facto, non de iure poſ. nacti ſunt. ſic. n. uel expellitur, uel ſuſpicatur ſe poſſe repelli, qui eſt modus amittendi poſ. ff. de acquiren poſ. ſi id qđ §. vl unde ſi poſſeſſor iuris eligendi, uel alterius neſciat alium ab alio electum & inſtitutũ, & confirmatũ, nõ amittit poſ. quæ ſine animo nõ amittitur, uel corporali expulſione, quæ pro iuribus fieri põt. ff. de acqui. poſ. quẽadmodum, & l. clam. ¶Vnde [a] ſtulte facit, qui cõtra hunc intentat interdictum recupe. poſ. quia ſic ſe amiſiſſe confitetur, & in aduerſarium transferret poſſeſſionem: ſed interdictũ retinẽdæ poſ. intẽtare debet. vř. n. turbare poſ. eius, q eligit, uel inſtituit aliũ eo in poſ. exiſtente fateor tñ, ꝙ ſi uidet electũ ab alio eſſe in poſ. eccleſię, ꝑmittat & ipſe, qui prius poſſidebat ius eligendi, non eligit intra tempus ſtatutum à canone, ſ. intra tres menſes. s. de ele. ne pro de. uel non implorat officium iudicis, quàm cito põt, quod arbitrio boni uiri relinquendum eſt, ut remoueatur de eccleſia, cum non ſit per eum electus, uel inter dicto retinendæ poſſeſſionis non agat cõtra electorem, quod uidetur ſuſpicari ſe poſſe repelli; & ideò amittit poſ. & bene facit pro his. ff. ſi ſer. uen. & ſi forte. §. j. & generaliter dicimus ꝙ non præſumitur amittere poſ. quam animo tenet eps, ſi infirmitate teneretur: uel copiam iudicis, coram quo ageret, non haberet uel quãlibet aliam iuſtam cauſam ſiue de iure ſiue de facto haberet. hoc tamen intelligo uerum, niſi per aliquem actum exteriorẽ appareret eũ expoliatum: quia tunc ſecus eſſet. uerbi gratia, ueluti ſi cum ueniſſet ad eligendum, eiectus eſt extra capitulum. uel cum uellet ire per agrum debentem ſeruitutem, prohibitus eſt. nam in his caſibus non prodeſt dicere, ego animo retinui poſ. quin. amittat poſ. niſi forte in continenti eligeret. poſſet tamen incontinenti per uim poſ. amiſſam recuperare. C. unde ui. l. j. in iudicio aũt nõ prodeſt ei litigare interdicto retinendæ poſ. quia iã eã amiſit. tunc autẽ prodeſſet agere huiuſmodi interdictis retinendæ poſ. qñ nõ amiſit poſſeſſionem: quia ſic agendo uidetur habere animum retinendæ poſſeſ. ſed quando eſt amiſſa per uim, tunc non prodeſt. alij dicunt, quòd ſi ſit mortuus, & neget conuentus epiſcopum poſſidere, cõuentus fungitur iure poſſeſſoris, ar. ſi ſerui. uen. ſicut. §. di. quidam tamen dicunt, quòd poſ. eligendi amittit eps, ſi uacãte monaſterio conuentus elegiſſet, & ſi non habeat

a ¶*Vnde ſtulte. Adhoc adde re. de Anc. in cõſil. 274. incip. ad declarationem, colũ. ſi. in ſi.*

habeat poſſeſſionem electus, nec ſit confirmatus, niſi epiſcopus faciat, aliquid de præmiſſis, quare uideatur tenere poſſeſſionem. hoc enim ipſo, quòd conuentus eligit, eſt in poſ. eligendi, & per conſequens epiſcopus eam amittit, hoc tamen non credo, ut nota. infra de reſtitu. ſpo. ex literis. ¶Sed dices, ſi ſunt in poſ. monachi, quare dř in ſi. ꝙ non confirmatur electus pẽdẽte cõtrouerſia: tñ electio eius, qui poſſidet: quia commõ poſſeſſionis uti debet, cõfirmari deberet. j. de iure patro. ꝯſul. j. de re iu. cũ Bertol. ¶Sol. illud obtinet, qñ quis ab eo, q bonafide eſt in pacifica poſſeſſione ꝑſentatus inſtitutus eſt, ꝙ à poſ. non debet remoueri. hic aũt eligentis uitioſa poſ. dř. unde non debet confirmari elec. niſi prius habeat tempus ad probandum, uel de uiolentia, uel de alio illicito modo poſſidendi. & ideò non facit fructus ſuos, ut no. in præalle. decre. cum Bertoldus. ſed hoc. ſ. ꝙ differatur confirmatio, ut hic dicit in ſi. uidetur tunc tantummodo habere locum, cum certum eſt eum habere poſſeſſionem uiolentam: uel qñ ignoratur, an poſſideat ſed quamdiu de uiolentia dubium eſt, & certum ꝙ alius poſſidet, uř ꝙ ille, ad quem pertinet confirmatio, ſtatim cognito ꝙ poſſideat, debet confirmare, ar. s. de ele. querelam. j. de cã. poſ. & propriè. cum eccleſia. ¶ Imò plus uř, ꝙ etiam uiolenta poſ. probata non reuocabitur electus per uiolẽtum poſ. infrà de iure pa. ex literis. ſed certe hoc non eſt uerum: ſed im. nò ſufficit contra electionem exponere, ꝙ facta eſt à malæfidei poſſeſſore, ut hic. illa decre. nõ loquitur in præſentato à uiolento poſſeſſore, ſed bonæ fidei, licet uerus non fuerit patronus. ſed nos dicimus eum remouẽdum: quia quicquid fit per uiolentum poſſeſſorem, reuocari debet. uel dicit, ꝙ nunquã debet confirmari electio huiuſmodi: quia licet ex hac electione, ſi confirmaretur acquireretur poſſeſſio, & ſic de cætero tenerent electiones ab eis factæ, quæ a poſſidentibus fiunt: tñ hæc electio non fuit facta a poſſeſſoribus iure eli. quia tunc cum elegerunt nondum erant in poſ. uel dic, & melius uř, ꝙ quamuis conſtet eſſe in poſ. conuentum iure eligendi, & licet ẽt ꝑſumat̃ de facto, ſicut & de iure præſumitur, ꝙ iniuſte poſſideat: tñ nũquã
3 ſuperior procedit ad confirmationem electionis, ¶† Si opponitur, ꝙ electores ſint in uiolenta poſſeſſione, ſicut & quælibet alia audire, debet quæ electionem reddunt minus canonicam nec ualet electio facta ab his, qui erãt in poſ. electi, ergo debet confirmari electio. quia tm̃ tũc habet locum, ubi nihil contra elec. obijcitur. ſed ſi obijciatur aliquid contra electi. & probatur, ꝙ debet caſſari caſſabitur, ſicut contigit in elec. de qua loquitur decre. j. de cauſa poſ. cum eccleſia. item decre. conſultationibus, non obſtat, cum ibi ante confirmationem nec fuerit obiectum, & qui petit electionem confirmari, non agit poſſeſſorio tm̃, ſed etiam petitorio, uel potius de iure elec. i. utrum electi. ſit legitimè facta. uel dic, ꝙ confirmatio electionis ideo non fit, quia cõtrouerſia erat, an electio teneret: quia dicebatur facta ab excommunicatis ab epo Veneten. ordinaria poteſtate. ſed e conuerſo monachi dicebant non tenere excommunicationẽ: quia erant exempti; & ſic ꝑ ꝯñs ipſa excommunicatio nullum præſtabat impedimentum electioni. cũ aũt hæc q̃õ ꝑambula eſſet ad ꝯfirmationem electionis, nõ poterat confirmari electio, niſi hæc primò expedirent̃. ¶Sed qd ſi eps, qui eſt in poſſeſſione ſubiectionis monaſterij, excommunicat, uel interdicit hos monachos? Rñ. ſi eps probauerit de iure ſuo puta excommunicatio. hęc. n. rõne ꝓprietatis competunt. unde ille, q in ueritate prælatus eſt, ꝑdicta & conſimilia facere poterit, nõ ille, qui eſt in poſ. ar. 11. q. 3. c. 1. s. de offi. dele. ex literis de hoc no. j. de reli. do. cum dile. & melius no. j. de reſti. ſpo. olim mirum uř, ꝙ dř in hac gl. per monachos, ſ. ꝙ uerò poſſeſſori iure eligendi datur interdictum, uti poſ. ꝯ eum, qui eligit, ẽt ſi non ſit electio eius confirmata. uř. n. ꝙ eadem rõne debet dari idẽ interdictum, ſi inter amicos ſuos diceret, ad me pertinet electio in tali loco, qđ abſurdum uř, ꝙ ex ſolis uerbis detur hoc interdictum. & idẽ uř in ſentẽtia excommunicationis latæ ab illo, qui non eſt in poſ. ſ. ꝙ ꝯ eum non competit huiuſmodi interdictum, & idẽ ẽt uř de interdicto, unde ui. ¶Item adhuc plus uř, ꝙ ẽt ſi huiuſmodi electus à non poſſeſſore ſit malicioſè ꝑ errorem confirmatus, ẽt ſi ſit in poſſeſſione, non competit interdictum ꝯ electorem, imò uř, ꝙ debet competere ꝯ electum, uel contra confirmatorem. ¶Solu. uerè cõtra prædictum electorem competit interdictum, uti poſ. qa ipſe eſt, q turbat poſ. ſup iure eligendi. ipſe. n. eſt, qui cõtendit eſſe in poſ. huiuſmodi, quia ſi hoc nõ contendat, tunc non habet locum hoc interdictum. imò ſi alio iure non iuuetur, punietur de iniuria, quam fecit, & caſſabit̃ quicquid ſecutum eſt ex eo, & electus ab eo remouebit̃, dummodò ſciuerit, qñ electus fuit conuentus, & paſſus fuit eum agere. j. de re iudi. quamuis: ſecus aũt eſſet, ſi elector extra iudicium confiteretur, ſe non fuiſſe in poſ. uel ſi renunciaret omni poſſeſſioni: quia tunc non præiudicaret electo. nec eſt ſimile de eo, qui inter amicos dixit ad ſe pertinere electionẽ: quia ille per prædicta uerba non turbat poſſeſſionem: quia nihil facit, uel dicit, unde turbatio poſſet prouenire, ſed ex electione, licet ſolis uerbis fiat, facile poſſet prouenire magna turbatio ¶ Et idem uidetur dicendum de excommunicatione, ꝙ ꝯ confirmatorẽ, uel electum, uel ꝯ excommunicatũ, uel ſeruantes excommunicationem nunquã dat̃ hoc interdictum: quia licet ibi turbent uerum poſſeſſorem, tamẽ non turbant eum ſuper poſ. iuris eligendi, uel excommunicandi, quia nec ſe eſſe in eorũ poſ. dicũt, licet alias puniendi ſint, ſi malicioſè faciunt. uel ſi plures ſucceſſiue eligantur, tamen per hoc non amittit uerus poſſeſſor poſſeſſionem: immò obtinebit in interdicto; & ille, qui tunc inueniretur poſſidere, remouebitur, ff. uti poſ. l. pe.
4 & ſi. ¶† Sed quæres, quomodo quærit̃ poſ. eli. qa ſi dicis, ꝙ ſola electione, hoc ſtare non põt: quia ſi quis eligit & non habuit effectũ eius electio, puta quia non eſt confirmata, nec etiam habuit poſſeſſionẽ dignitatis, q̃ñ poteſt dici eũ quæſiuiſſe poſſeſſionẽ iuris eligẽdi ꝑ ſola uerba, q̃ protu lit? ego eligo talem: hoc dicere eſt abſurdum. ¶Item ſi dicas, quare poſſeſſio prædicti iuris, qñ cõfirmatur, uel qñ confirmator habuit eum ꝓ electo, & hoc ſimiliter uř abſurdum, ꝙ ex alieno facto, maxime, quod in eo non facit, & ꝑ qđ nihil mihi quærere intẽdit quæratur mihi poſſeſſio. Tu rñde & dic, ꝙ poſſeſſio eli. q̃ſita eſt electori ex ſuo facto, ſ. qñ eligit: ex facto aliorum, ſ. quando electum ab eo illi, qui plus poſſidebãt, eũ pro electo habuerũt, uel paſſi ſunt eum agere, q̃ prælati facere debent. in poſſeſſione enim iurium quærenda neceſſarius eſt cõſenſus expreſſus illorum, qui prius poſſidebant, uel ſaltem pacientia, ut no. s. de poſtu. bonæ. & uř, ꝙ etiam prima electio, quæ facta eſt ab eo, qui prius non erat in poſſeſſione, ſed poſtea accepta eſt uel expreſſo conſenſu, uel pacientia illorum, quorum intereſt, teneat ratione poſſeſſionis, quia licet quando elegit, non eſſet in poſ. tamen mõ eſt, qñ forte agit̃ ad amotionẽ electi. uel dic, ꝙ quando ipſe elegit erat in poſſeſ-
5 ſione. ¶† Electio. n. habet plures partes. prima; pars eſt factum electoris. ſecũda eſt paciẽtia eorũ, quorũ intereſt tertia

tertia eſt confirmatio,ut no.ſ.de conſue. cum dile. tunc
ergo dicendum eſt aliquem elegiſſe,uel electionem fa-
ctam eſſe quantũ ad effectum,quãdo prædicta omnia in-
teruenerunt,bñ erat in poſſ.& ideò rectè dicitur facta p̃
dicta electio à poſſeſſore iuris eligendi;& ideo non põt
caſſari.& forte poteſt dici,ꝙ conſenſus, uel impatientia
primò poſſidentiũ trahitur ad tẽpus electionis, licet nõ
6 multum ſit neceſſe hoc dicere.¶† Item no. ꝙ nõ ſufficit,
ꝙ ſit in poſ.eli.ad hoc ꝙ confirmetur electio,uel ꝙ con
firmata non irritetur.imò oportet,ꝙ bonafide ſit in hac
poſſeſſione,ut no.j.de iure pa.conſul.Itẽ no. ꝙ licet qui
libet præſumatur bonus,niſi probetur malus.j. de præ-
ſump.dudum.ſ.de ſcruti.c.j.non tamen eſt ſic in bonafi-
de:quia oportet ad hoc,ut præſumatur bona , ꝙ habeat
iuſtum titulum,uel ꝙ probabilibus rõnibus quæſiuerit
poſ.ff.de li.cau.igitur.§.ij.& l.liberis.§.fi.uel ꝙ longo tẽ
pore fuit in poſſeſſione.ff.de acquir.poſ.l. poſſideri.§. ſi
ſeruum.& quod dicatur longum tempus , arbitrio boni
iudicis relinquitur.ff.de iudi.l.j.§.fi.unde ſi alius, quàm
capitulum maioris eccleſiæ ſit in poſ.eli. & petit confir-
mari ſuam electionem,ſuccumbet in petitione ſua : quia
non præſumitur bo.fi.in hac poſ quia contra ius.& idem
uidetur etiam in conſimilibus ſed ſi agitur interdicto,
unde ui,uel uti poſ.tunc ſufficit ſola poſſeſſio ſine bo.fi.
C.unde ui.l.j.infra de reſtit.ſpo.ex literis.& idem eſt ẽt
quia pendente lite ille,qui erat in poſ.mea,tuendus eſt,
nec queritur ibi de bo.fi.j.de inſti.cum ueniſſent.¶Eadẽ
quæ diximus in electione, dicenda ſunt in poſſeſſione iu
ris excõicandi,& in multis alijs[renunciauit]ſatis uide-
tur,ꝙ ante cõfirmationem poſſit reſignare in manus eli
gentium,etiam ſi conſenſit,ar.quia cum conſenſu eligen
tium ſit initiatum,cum eorum diſſenſu retractatur.j.de
regu.iur.omnis.cum.n.non ſit confirmatus ab aliquo,&
nihil habeat,in eius renunciatione eius conſenſum req-
rere non debet[iniunxerunt[& bene:quia licet non ſint
ibi abbates,remanet tñ conuentus,q per ſyndicum age-
re poteſt,& conueniri.& intelligo hoc de iuribus,quæ p
tinent ad conuentum,uel ſimul ad utrũque.ſi aũt ſegre-
gatim pertineret ad abbatem, ſe. ua. non ualeret,quod
fieret ꝯ eum.j.ne ſe.ua.c.ul.[procuratorẽ]& ſic uniuer-
ſitas põt cõſtituere procuratorem;de hoc no.ſ. de ꝓcu.
7 petitio.[in cauſis]his uidelicet cõmiſſis.¶†Inhibentes]
uĩ,ꝙ bene ꝓhibeant,cum res eſſet litigioſa.unde ſi eam
in alium electũ transferebant , in uicium litigij incide-
bant.C.de litig.l.ult.& in authen.eo.ti.j.rñ.Et uidet, ꝙ
edictum de litig.locum habet in corporalibus , ſicut in
ĩcorporalibus.C.de litig.l.ij.& ult.& ad minus actionẽ,
uel ius dubitatum in alium transferre non debuerunt.
j.de ali.iu.mu.cauſa fa.ex parte.ſed rñdeo , ꝙ hic nec
rem litig.nec ius dubitatum in alium transferrent. nam
eps non contendebat hic ſe eſſe abbatem ; & ideò trans-
ferendo abbatiam in aliũ, non transferebat litigioſam.
Ius autem eligendi abbatiam,quod in lite erat,& quod
eps ad ſe ptinere dicebat , in neminem tranſtulit. ſi aũt
de abbatia ageretur,non licet aliũ poſtea eligere.j. de
arbi.ex pte;& dic ut ibi no.¶Inhi-
bentes] & male [a];quia lit.pen.non
debet priuari poſ.xj.q.j.c.ſi.xvi.q.
iiij.c.nolumus.xij.q.v. ca.j.de hoc
no.ſ.de ele.Cumana; & quia malè
prohibuerant,id circò non fuit caſ
ſata electio incontinenti.¶Inhibi-
tione]uĩ tñ ꝯ quia ſi male ꝓhibue
runt,tranſiuit tunc in rẽ iud.qa nõ
fuit ꝯ ius ſcriptum.ij.q.vi.diffi. ſed

a ¶*Et male. Quia lite pen. ad hoc dictũ Inno,uide Feli. in.c. eccleſia ſancta Mariæ. col.xi. uerſi. quarto no.ſupra de conſtitu. & ibi allegat concordantes.*

rñdeo nullã eſſe talem prohibitionem , cum nihil eſſet
eis mandatũ de ea re;& ẽt ſi ordinariu, mandaret,nõ te
neretur obedire.7.q.j.quia ar.ſ.de of.dele.cum olim di
le.¶Sed dices nonne eo ipſo;ꝙ non appellauit,uĩ pro-
rogaſſe iuriſdictionem,ar.ſupra de offi.del.cum olim.
8 ¶†Sed forte poſſet dici,& non male,ꝙ in prorogatione
expreſſus conſenſus ſit neceſſarius,ff.de iudi.l.i.&.ii. uel
dic & melius,talia mandata,quæ non fiunt cũ cauſæ co-
gnitione,ſed ex arrupto,& maximè cũ ad hoc non agit
iij.q.vj.hoc quippe,non tenere uim ſñiæ diffi. uel inter-
locutoriæ;& ideò non tranſirent in rem iud. etiam ſi nõ
appelletur,ar.C.cõmi.& progra l.3.pe.& ult. tñ ſi quid
per tale mandatũ ſoluitur,nõ repetit condi. inde.ff. qđ
metus cã.l.ul.in fi.ſed ſi cognitio p̃cederet ſup hoc,ſ.an
talis ꝓhibitio fieri deberet,& poſtea inter loquit,ꝓhi-
bitionẽ fieri debere;tunc niſi appellaret, ſatis crederem
tranſire in rem iudi.hoc non placet.¶†Itẽ ſi pro peccato
9 manifeſto pænitentia imponatur ſiue temporalis , ſiue
ſpũalis,ſine ordine iudiciario tenet.ff.de pæ.moris.2.q.
7.ſi quis ab ep̃o.Item p̃ceptum de his q̃ pertinent ad of-
ficiũ,ualet ſine cauſæ cognitione.7.q.i. quia & no. ſupra
de tempo.or.ad audiẽtiam.[infirmari]ex ea cã, quia di
cebat ſe in poſſeſſione eligendi,& monaſteriũ non eſſe in
poſſeſ.uel quia ab excommunicatis facta erat; & hæc pe
titio facta fuit coram delegato.¶Poſſeſſionem] eiuſdẽ
monaſterij iuris epiſcopalis in eodem monaſterio tan-
quam ſubiecto , ut ex prin.huius decre.apparet,non iu
ris eligendi:quia ſi iure eligendi,fateretur ſe ſpoliatum
epiſcopus per monachos:per ꝯñs fateretur eos poſſide-
re; Et ideò confirmationem electi impedire non poſſet
niſi hoc in libello errans in iure diceret,credens ſe ſpo
liatum per ſolam electionem ſine confirmatione , cum
non eſſet,ar.C.de erro.aduo.l.ii. nos tamen contradi-
ximus ſupra in gloſ. quæ incipit , per monachos [pro-
tulerunt] per quam forte reſtitueret epiſcopo poſſeſ-
ſionem iuris epiſcopalis , uel ſubiectionis monaſterii,
uel melius lata fuit ſententia ſuper caſſatione electio-
nis,de qua plus hic proſequitur [petiit] hic eſt libel-
lus epiſcopi porrectus cardinali,& hucuſque durat pe-
titio , uel ſermo procuratoris epiſcopi. ¶ Pertineret]
quo ad proprietatem, & poſſ. & ita cum diceret mo-
naſterium ſe poſſidere & in monaſteriis iura epiſcopa-
lia,non competebat contra eos iſta petitio, ſed cõtra Pa
pam,ut no.ſupra de ma & obe.inter quatuor. Item & ſi
hic inueniretur epiſcopum dixiſſe , id eſt quia non Pa-
pa , ſed monaſterium petita poſſideret , per iudicem de
beret ei tolli poſſeſſio,& daretur actori.ff. de rei uen.l.
ul.ſed ſecundum hoc uidetur , ꝙ ſit nulla ſñia tanq̃ lata
contra eum,qui non poſſidet.rñ.licet ſic ꝯ dixerit mona
ſteriũ,non tñ cõſtabat.ſed ſi cõſtiterit,tolerabit.uel dic
quòd bene utrique competit actio,& contra utrunq; fe
retur ſñia,ut no.ſ.de ma.& obe.inter[cæperunt] & con
temptis prædictis priuilegiis electionem factam a mo-
nachis tanquam ab excõicatis caſſarunt ; & ſic læſa eſt
eccleſia.tunc ideò datur reſtõ in integrum ad petitionẽ
monachorum.¶ Priuilegia] no. ſummariam cognitio-
nem,& in integ.reſti.fieri.Item talia priuilegia debue-
runt impedire cõfirmationem latæ ſententiæ pro ep̃o,
cum ſic erat exemptum monaſterium,& non erat epiſco
pi electio,ar.j.de teſti.ueniens.j.de re.iud. cum ſuper,
nec ſibi ſubiectum eſſe debebat ; & ideò non tenebat
eius excommunicatio,& ſic per conſequens pp excõica
tionẽ iudicis nõ erat caſſanda electio. ¶Proteſtatus]Idẽ
eſſet,& ſi nõ eſſet proteſtatus,nam quandocunq; inue-
niatur monaſteriũ læſum ſiue p negligentiam monacho
rum

rum,ſiue per iuſtam ignorantiã,ſ.quia tunc nihil ſciebãt
de priuilegijs ſuis, ſed poſtea inuenirent,ſemper debẽt
in integrum reſtitui.¶Redundaret] male uĩ dicere hęc
decre.ꝙ monaſterium ſit læſum:quia non exhibuit pri-
uilegium,quando ſubiectum erat Papæ,cum priuilegia
quæ reſpiciunt petitorium,ẽt ſi exhibita fuiſſent , nihil
profuiſſent in cã poſ.qualis erat hic, ut ex litera appa-
ret.nam electio tm̃ confirmari,uel infirmari petebatur:
quia electores erant,uel non erant in poſ.Item uĩ male
dicere in eo,ꝙ dicit graue præiudicium monaſterio:qa
licet ſentẽtia lata ꝯ illud in cã poſ.non obſtante ex . rei
iud, poteſt tñ agere de proprietate.j.de cã poſ.c.ult. ſ.
de elec.querelam.Item nec Papæ ſit præiudicium, cum
ipſe non interſuit cauſæ tanquam nec uocatus,nec cita-
tos,& res inter alios acta &c. C.res inter alios acta per
totum.ſ.de ma.& obe.inter.¶Item malè uĩ dicere in eo
quod dicit,pendente controuerſia , ex qua pendet ele-
ctio,nec confirmandam duximus, nec infirmandam : tñ
pen.controuerſia recuperat poſ.quia eps intentabat , &
ex quo ẽt apparet monachos poſſidere,inſti.de inter. §.
recupe.interim debet monachi.qui poſſidebant relige-
re,ut no.in gloſſ per monachos,in uer.licet.¶Sed fortè
dices,licet ſuper ſubiectione monaſterij ageretur poſſe
ſorio,tamen electio petebatur infirmari offi. iud. & ex
omni iure,quod ſibi competere poſſet,ar.infra de cauſa
poſ.cum eccleſia.ſed certè nec hoc impediret confirma
tionem electionis factæ ab his,qui in poſ.erant.nihil. n.
plus poterat eps petere,q̃ peto electionem, quam fece-
runt monachi caſſari:quia ipſi me expoliauerunt . unde
eorum electio facta quaſi à ſpoliatoribus non tenet . &
quia ad me de iure uel communi,uel ſpeciali pertinet:q
petitio de iure nõ impedit, quin electio a poſſeſſoribus
facta confirmetur rationibus ſupradictis. tu autem, ut
plenius intelligas rationem ad prædicta,dic petitionem
fuiſſe talem,uel conſimilem. Petit epiſcopus caſſari ele-
ctionem de tali à talibus monachis factam:quia in mona
ſterio interdicto ab epiſcopo,& monachis excommuni-
catis ab epiſcopo facta eſt prędicta electio:uel quia erat
in poſ.elig. uel quia ad eum pertinet electio, uel etiam
non fuit aſſignata prædicta cauſa,ſed poſtea eam pro ſe
allegabat & probabat , & ſic nec petitionem,nec poſ. ſu
per iure elig.intentabat epiſcopus,uel petebat:ſed tan-
tum offi. iud.implorabat ſuper caſſatione electionis ; &
contra hoc pars monaſterij proteſtata fuit de ſuis priui
legijs , per quæ apparebat epiſcopum non poſſe ex-
communicare,uel interdicere , cum eſſent exempti , &
negant ep̃m eſſe in poſ.eli.uel ius eli.habere.q̃ quia non
exhibuit læſa fuit,cum ulterius exhibere poſſit poſt ſen-
tentiam,à qua nõ eſt appellatum.Et ideo quãtũ ad hoc
fuit neceſſarium in integ.reſti. per hoc aũt reſpondetur
ſecũdæ obiectioni.apparet.n.ꝙ præiudicium fiebat, mo
naſterio,ſi ab eis concorditer electus caſſabatur,uel ma
xime ex ea cã,quia non pertinebat electio:uel magis,qa
non tenebat electio ab eis facta tanquam ab interdictis
uel excommunicatis,uel ab eis,qui in poſ.non erant, &
ſic etiam fiebat præiudicium Papę:quia alius in loco ſui
iuris ſibi aliquid uel in proprietate , uel in poſſeſſione
uendicabat.& licet poſſet directè agere de iure ſuo tan
quam ille,ꝯ quem nihil iudicatum erat ; tñ dãnum eius
erat qđ autoritate ſuorum priuilegiorum electio , eis
non obſtantibus,caſſabatur.& non credimus reſtitutio-
nem datã de iure Papę,cui nõ ſit p̃iudiciũ directè,ſed ꝓ
iure mõaſterij,cui fiebat pręiudiciũ directè.p hãc reſtõ
nem releuatur grauamen utriuſque pp connexitatem,
ar.ff.quemad.ſer.amit.ſi communem. ¶ Per hoc ipſum

etiam rñdetur tertiæ obiectioni.nam cum eſſet mona-
ſterium reſtitutum,ut probaret per priuilegium exce-
ptionem excommunicationis non tenere,ſi poſtea appa
ret,ꝙ controuerſia iſta pendente.ſ.exemptionis nõ erat
confirmanda electio,uel infirmanda,ſed poſtea de hoc
cognoſcendum erat.ſ.de conſue.cum dile.j.de ap.con-
ſtitutis.ſ.de ele.cum inter.uel dic ꝙ pen. controuerſia
primi, qui renunciauit, ſed proſequitur controuerſiam
contra eum propoſitam , non debet confirmari electio
ſecundi,uel infirmari,uel dic, ut in gl. licet per mona-
chos.¶Reſtituimus]ut ſ.exhibeãt priuil.quæ exhibere
non poterãt niſi p beneficium in integ.reſt.ea rõne, quę
eſt j.de re iud.inter mo in fi.& omnes probationes,quas
ſententia iudicis prohiberet,non obſtante ſententia, q̃
per hanc in integ.reſt.reuocatur,cum pp ſententiam læ
ſus fuerit.j.eo.ex literis.Item hæc reſtitutio,quæ fit ad
hoc,ut audiatur, improprie dĩ in integ.reſti. quia p eã
non fit reſtitutio rei,nec per eam reſcinditur ſententia
uel ꝯtus,uel præſcriptio.eſt.n.hæc reſtitutio p̃ambula
ad ueram reſtitutionem.nec in hac reſtitutione neceſſa
rius eſt libellus,ſeu litis conteſt.ſed ſufficit, ꝙ aliquem
colorem habeat petendi in inte. reſti. quia incolorate
peti non debet.ff.de mino.minor.hic non eſt recipien-
dus libellus ſuper reſti.in integ.niſi petens aliquem co-
lorem ſuæ petitionis dicat[pendente]ſ.an ep̃o ſit ſubie
ctum ipſum monaſterium, & ſic tenuit excõmunicatio
& per conſequens ſit caſſanda electio , an non ſit ſubie-
ctum.alij dicunt controuerſiam fuiſſe:quia uterque di-
cebat ſe in poſ.eligendi eſſe.¶Nec confirmanda]ꝯ. infra
de no.ope.nun.c.j.j.de deſpon.impu.ad diſſoluendam .
per q̃ ꝓbatur,ꝙ ante omnia caſſandum erat quicquid
ſit ꝯ prohibitionem. ſed hoc ideo eſt : quia interdictum
non fuit iuſtum.non.n.debebant prohiberi eligere illi,
q erãt in poſ.uel nulla potius eſt prohibitio. infra de re
iu.c.ul.infra de iure pa.conſul.in aut.de no.ope.nun.& in
matrimonio eſt ſpeciale,ꝙ lite pen.interdici ualet. cum
ergo uterque contendit ſe in poſ.uterque eliget, ſi uo-
let.ſed ſuperior,a quo petitur confirmatio,in qua de iu
re non tantum poſſeſſionis , ſed proprietatis quæritur,
uel electionem cognoſcet,ad quem pertinet electio , &
quis ſit in poſ.& electio illius confirmabitur , ut hic , &
ar.ff.uti poſ.l.j.§.huius. ad arma tñ uenire ꝓhibebit.ſ.
de uſur.ſi cuius.§.ſed & ſi iure.quidam dicũt,ꝙ ubi con
trouerſia eſt de poſ.eli.ꝙ tunc iudex utrunque debet ꝓ
hibere eligere,ar.ff.de aqua quoti.l,pe.ſed qui ſic dicũt
illam legem non intelligunt.

SVMMARIVM.

1 *Non currit præſcriptio contra pupillum .*
2. *Reſtitutio danda eſt ſuper omiſſa exceptione, uel articulo non probato .*
3. *Nunquid ſit danda reſtitutio , ubi ſuper uno articulo teſtes quis induxiſſet, & non probaſſet,ut alios denuò teſtes meliores producat.*

AVditis,ꝙ intellectis [libertati] ar. quòd reges
dant eccleſijs libertatem.63.diſt.in ſynodo.po-
teſt dici,ꝙ dant libertatem reges in temporali
bus, quę habent ab eis, ut no.ſ.de ma. & obe. ſolitæ , in
ſpiritualibus minimè.hic autem non dicit, ꝙ libertas à
regibus data ualeret:ſed libertas data à Papa ualebit,
qui de libertate regum in temporalibus data mentionẽ
faciebat[probationem] quam poſt concluſionem indu-
cere non poteſt præter beneficium reſtitutionis in inte-
grum.

1 grum.¶ † Minoris]non pupilli quia tunc non curreret
præſcriptio.C.de præſcri.xx.an.ſicut:ſed ponitur in 25
ann.ſed in ultimo inſtanti,& impetrat in integ. reſt. in-
tra quadriennium,ſi probauerit ſe iuſta cã impeditum.2
q.5.c.1.ff.de mino.ait prætor.C.de tem.ap.l.ul. §.illud.
¶Item bene dicit,ꝙ uterque fungebatur.nam ſi unus tm̃
fungeretur uice minoris, licet minor impetret in inte.
reſt.in uno articulo,puta contra confeſsionem ſuã, ꝑꝑ
hoc non reſtituetur maior contra ſuam confeſſionem:
ſed ad ea tm̃ reſtitueretur, quæ cohærent confeſſioni
minoris.ff.de mino.ex cã,& l.cũ minor.ff.de confeſ.cer-
tum.§.fi.ſecus autem eſt,ſi minor impetret in integ. re-
ſti.in his,quę extra iudicium ſunt:quia tunc ſi minor im
petret in integ.reſtitu.& maior ſimiliter reſtituetur.C.
ſi aduer.tranſa.l.j.& ij.[reliqua]ff.de mino.uerum.ff.q.
ex cau.ma.l.ul.¶Rationem]no.ad probandum rationẽ
omiſſam admittitur poſt publicationem atteſtationum
per beneficium in inte.reſti.& hoc idem dicit lex. ff. de
2 mino.minor autem,& l.minor aũt.25. ann. ¶ † Omiſ-
ſam] pro eodem enim accipitur rõ
& ibi allegatio.ſiue[a] enim ſit exce
ptio omiſſa,ſiue alius articulus,cũ
probatio utilis eſſet,ſẽper reſtitu-
tio dãda eſt.& hoc credimus; quia
ſi aliqua eccleſia obtuliſſet ſe ad ꝓ
bandam præſcriptionem, & omiſiſ
ſet probare titulum, reſtituenda
eſt:quia in omiſſione huius articu
li læſa eſt,& ex quacunque cã lędа
tur,reſtituenda eſt.ff.de mino.non
omnia.item non ur̃ uſa iure communi:quia per ius com
mune bene eſſet admiſſa ad probandum,ſi petijſſet.ergo
læſa eſt, quia nõ petij t.C.de in inte.reſti.non uidetur.
3 ¶ † Sed dices,eádem ratione danda eſſet ei reſti.ſi ſuper
uno articulo teſtes induxiſſet,& non probaſſet, ꝙ iterũ
alios teſtes meliores produceret,per quos eundem arti
culum probaret,ar.ad hoc.ff.de mino.prætor ait.§. ho-
die.¶Sed contra hoc facit,quicunque paterfa. hoc feciſ
ſet,ergo non eſt reſtituendus.tñ reſponde, ꝙ in primo
caſu reſtituitur de facili:quia euidens eſt cã læſionis, ſci
licet nullas probationes adducere ſuper illo articulo
neceſſario.ſed in ſecundo articulo nõ eſt euidens ratio
pro reſtitutione concedenda:ſed eſt præſumptio contra
eum:quia ſi aliquas induxit,præſumitur,ꝙ meliores ꝓ-
bationes induxit.¶Item præſumitur,ꝙ uelit ſubornare
teſtes,qđ facilius poteſt fieri, qñ ſuper eodem articulo
producti ſunt,q̃ ſi ſuper alio.tñ ſi præmiſſa cognitione
iudex cognoſceret,quia ſua facilitate læſus eſſet,etiam
adhuc reſtituetur:quia etiam ſuper eodem articulo ꝓ
duceret ꝑꝑ generalem rationem:quia minoribus & ec
cleſijs ſemper ſubuenitur.s̃.e.tit.c.j.ff.de mino.non om
nia.nec obſtat lex præallegata,non ur̃.quia ibi exponit̃,
non ur̃.i.non præſumitur.ſed hic premiſſa cognitione ꝯ
ſtat contrarium.¶Item ur̃,ꝙ ſi poſt publicatas atteſta-
tiones repellerentur omnes teſtes ꝑꝑ excommunicatio
nem,uel aliam cauſam iuſtam:quia iudex ex eadem ge-
nerali clauſula, ſi nullam culpam inuenerit in produ-
cente, quòd reſtituet eum, ut alios teſtes, uel etiam
eoſdem producat, ſi cauſa repellendi eos ceſſet,& idem
fiet in ſimilibus.

a *¶Siue. n. adde quòd hæc dicta Inn. hic referuntur per doc. in c.fraternitatis.infra de teſti. & maximè per Fel.in 4.col. uer. 3.et ibi uide per te ipſum concor.& fallentias.*

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt quis petere reſti.in inte.contra confeſſionem propriam.*
2 *Matrimonium æſtimationem non recipit.*
3 *Supplicatio dupliciter accipitur,largè,& ſtrictè.*
4 *Supplicatur etiam a iudice delegato.*
5 *Non poteſt pater,uel mater reſtitui in integ.communi iure.*

EX literis abbatis[Confirmauit] & iuſtè,quia
in cauſa ap. licitum eſt procedere parte rei
abſente.C.de temp.ap.l. ul.§.illud. & dicunt
quidam ſecus,ſi actor ſit abſens,& ſic intelli
gunt.C.quomodo & quando auł.qui ſemel,de hoc not.
1 j.de ap.ſæpè.¶ † Firmauit]ꝯ cõfeſſionem autem nullus
põt reſti.in inte.petere,ut confeſſio ſua ſibi non præiudi
cet,dummodò uitium non ſit in facienda confeſsione:
quia cum uſus ſit iure communi,non poteſt dici circum
ſcriptio.ff.de iureiu nam poſtea.§.ſi minor,& l.tutor,C.
de in inte.reſt.l.fi.ſed ſi confeſſus eſſet eo tempore, quo
non tenebatur confiteri aliquid,tunc bene poteſt pete-
re in inte.reſtitu.quia non eſt uſus iure communi. Item
bene fatemur,quòd iure communi poteſt dicere & pro-
bare falſum,qđ cõfeſſus fuit:ſed hoc fit per beneficium
2 in inte.reſti.ut ibi no.¶ † Fraudulenter] ſi damnum mu
lieris eſſet tale,ꝙ æſtimationem reciperet, ꝯ fraudulen
tum ageret ad intereſſe.ſed quia matrimonium non re-
cipit æſtimationem, datur actio & reſtituitur ꝯ pri-
mum.ff de eo,per quem fa.l.j.& ul.[appellauit]hæc ap-
pellatio non tenuit ꝑꝑ eius contumaciam:quia de frau
de non conſtabat.¶Supplicauit]ad audientiam pro ma
trimonio,ut ipſum reſtitueremus.¶ † Item ſupplicatio
3 dicitur largè quælibet præcum porrectio.dr̃ autem ſtri
ctè quædam benignitas ſuperioris ad remouẽdum,quæ
male acta credit.ſ.quando interponitur à ſententia prę
ſe.præto.cognoſcentis principaliter de hac cã ap. ſi per
appellationem ad eum ſit delata, non licet ſupplicare,
in rub.C.ne liceat in una &c.ſemel tm̃ ſupplicatur.& q
dẽ libellũ ſupplicationẽ ꝯtinent̃ porrigit referẽdarijs
cauſas introducentibus,aut referendarijs. Solus autem
princeps,uel p̃fectus cognoſcet de ſupplicatione; & ſic
tm̃ eis ſupplicabitur.ſed ſi ſupplicetur intra x.dies; ni-
hilominus mandabitur ſententia executioni, dummo-
do caueat uictor,ꝙ tantundem reſtituet, ſi reſoluatur
ſententia.ſi uerò poſt x.dies intra biennium ſupplicetur
nihilominus mandabitur ſententia executioni, nec da-
bit fideiuſſorem uictor;& computatur hic biennium, ex
quo imperator ſucceſsit in cognitione p̃fecti. C. de ſen-
tentia p̃f.præto.l.j.& ita ur̃,ꝙ ſupplicare licet ab eo, à
quo non licet appellare,ſ.p̃fecto prætorio, & principe,
C.de præci.impe.offe.ſi quis aduerſus.ff. de mi. præfec.
¶Item ſeruus condemnatus non poteſt appellare, & ta-
men poteſt ſupplicare.ff.de ap.ſerui. ¶ Item pendente
ap.nihil nouari oportet.ff.nihil no.app.l.j.ſecus penden
te ſupplicatione,ut dictum eſt ut C.de præci.imper.off.
in auł.quæ ſup.¶Item ap.tm̃ fit intra x.dies.ſupplicatio
intra biennium quidam intelligunt hoc uerum,ſi fiat ſup
plicatio ſuperiori.ſi uerò ipſi iudici,intra.x.dies tãtum.
4 C.de ſen.præfe.l.ij.2.q.6.anteriorũ.¶ † Item hic habes
ꝙ ẽt a iudice delegato ſupplicatur.& non credo habe-
re locum hanc ſupplicationem ab inferiori iudice,ſi po
teſt iuuari ꝑ ap.qua hic iuuari non poteſt,cũ contumax
eſſet.ff.de in integ.reſt.diuus nam contumacia non excu
ſat hic ſufficienter,cum non probet ſufficienter cauſam
abſentiæ.Item & aliquam præſumptionem debet habe
re iudex,ut admittat ſupplicationem,ar.ff.de mino.mi-
nor autem ma,& fauor matrimonij ſubeſſe debet,ut hic
Item ſolius principis eſt hanc ſupplicationem admitte-
5 re,& non inferiorum ordinariorum. ¶ † Reſtituimus]
hic

hic pater uel mater non poteſt reſtitui in inte. commu-
ni iure,cũ ſit maior.Item neque ex gñali clauſula,illa.ſi
qua iuſta cã ur̃.nulla.n.iuſta cã hic probato erat, quare
reſtitueretur in inte.reſtat igit̃,ut ſoli gratuitæ ſuppli-
cationi locus eſſet ipſi aũt ſupplicatiõi cãm p̃ſtabat fauor
mr̃imonij,& ſemiplena probatio iuramenti.¶Minor]ur̃
ꝙ faciat grãm mr̃imonio de nihilo,cũ potuit ꝓſequi ap.
quam interpoſuit.rñ.in hoc facit grãm: quia non pote-
rat proſequi ap.niſi prius oſtenderet legitimè cãm abſẽ
tiæ,quam non oſtendit.nã iuramentum ipſius ad hoc nõ
erat ſufficiens probatio,& contumaces non adiuuant̃ ap
pellantes.ff.de in inte.reſt.diuus.ſed ſupplicationẽ au-
dit uno iuramento tantum motus,& reſtituit ad audien
tiam.ſimile j̃.de re iu.cum Bertoldus;& hac eadẽ rõne
beneficio reſtõnis iuuari nõ põt ¶Matrimonij] dicũt q-
dam hanc ſupplicationem non ſolum in cã matrimonia
li,ſed in qualibet alia cã fauorabili,ubi ſimilem p̃ſum-
ptionem moueret princeps ad ſupplicationem admittẽ
dam,ar.j̃.de re iu,cum Bertol.& ar.j̃. de conſan. & affi.
tua, ad fi & non credunt per alium poſſe admitti huiuſ-
modi ſupplicationẽ,niſi ꝑ principem,uel p̃fectũ præto.
cũ ſit ꝯ ius,& in præiudicium alterius,ar.C.de ſen. reſc.
nõ poſ.l.2.C.de præ.imper.of.aut.quæ ſupplicatio.

SVMMARIVM.

1 *Reſti.in inte.uſque ad quadriennium tantum conceditur.*
2 *Iud.officium,non actio competit per reſtitutionem in integ.*
3 *Sententia formari debet ſecundum petitionem in libello contentam.*
4 *Negocium in integ.reſt.prius diffiniri debet, quàm principale, & de hoc etiam uide in nu.6.*
5 *Minor ſeu eccleſia implorat in inte.reſt.contra eum, cum quo celebrauit contractum,non contra eum, ad quem res peruenit.*
7 *Duo remedia pro in inte.reſti.*
8 *Ex edicto de matrimonio nu la producitur actio.*

CVm ex lr̃is[temporibus]ẽt antequam eſſet Pa-
pa[læſam]& ideo pro in inte.reſt.ſupplicabant
[controuerſia]ſ.an eccleſia Hilrdeñ.eſſet læſa,
1 uel in inte.reſtituenda.¶ † Cui]legato.obſtat.C. de tẽ.
in inte.reſt.l.ul.contra ubi dr̃,ꝙ tm̃ uſque ad quadrien-
nium dat̃ reſt.in inte.ſed hic elapſi erãt circa xl. ann. a
die ſñiæ latæ.ſolutio t̃pe Anaſtaſij,qui fuit ꝓximus ſuc
ceſſor Eugenij,fuit petita reſtõ in inte.nec ſtetit ꝑꝑ di-
lationes actoris,quin infra quadriennium terminaretur
cã in integ.reſt.ſed per iudicem,uel aduerſarium. unde
ſibi nocere nõ dẽt.C.de tẽ.in integ.reſt.petende,ar.2. q.
6.anteriorũ, aũt ut ſpon.lar,§.hoc quoque. ff. ex q cau.
ma.in integ.reſt.ait p̃tor.§.ul.& tribus.ll.ſeq.ſed non ua
let quia Euge.uixit octo annis,& ſententia fuit lata pri-
mo anno ſuæ ordinationis.ergo à t̃pe datæ ſententiæ uſ
que ad tp̃s Anaſtaſij fuerunt plus,q̃ quatuor anni rñ. de
præſcri.ſubduci tempus Euge.malè iudicantis quia con
tra eius ſententiam agebat̃ 16.q.3 & ſi ſacerdotes.¶Ob
ſtante]hoc non ur̃ ſe compati cum eo,qđ infra ſequitur
ubi dicit,ꝙ deliberatio reſedit in hoc,an data ſit reſtitu
tio,cum,non eſſet dubitandum de data,ex quo inſpectis
priuile.non ob.ſententia Euge. ad diffiniti. ſententiam
procedi mandabat,ar.ff.de offic.dele.paſtoralis.§.ij. re-
ſpon.quòd bene compatiuntur. quia licet ſic diceretur
commiſſum negocium;non tamen conſtabat,nec conſta-
re poterat in abſentia partium infrà de re iu. cum Ber-
toldus.C.ſi per uim,uel ali.l.ul.¶Sed ſi de hoc conſta-
ret, dicunt quidam reſt.in integ.dandam. uel potes di-
cere,ꝙ per literas tales deſtinandas,uel mandatum ui-
ua uoce factum,niſi fiat cum cauſæ cognitione, non ha-
bet uim ſentẽtiæ.& in concedenda reſtitutione. in inte.
neceſſarius eſt ordo iuris.s̃.de offi.iud.c.2. ar.ad prædi-
cta.C.comm.uel epi.& ꝓgra.l.ij.& iij.§.pe.& ul.[canoni
cus]tanquam procurator,uel ut no.j̃.de reſt.cum olim
2 ¶ † Per officium]non enim actio,ſed iud.offi. competit
per reſtitutionem in integ.s̃.de offi.iud.c.j.ff.de mino.ꝙ
ſi minor.§.ul.& ur̃,ꝙ in hoc officio non ſit litis conte. ne
ceſſaria,cum ex eo nihil lucretur reſtitutus: ſed tm̃ de-
ſeruitur actioni.i.uiam p̃parat principali qõni,ut j̃. ſeq
tur.ſecus ubi loco eſt actionis.ſed tutius eſt dicere,ꝙ ſẽ
per fiat litis conteſta.& hoc ſatis dicit decre. præalleg.
de of.iudi.¶Reformari]i.ſententia Euge.reuocata,aliã
cum meliori forma ferri,ideſt magis iuſticiæ conſonam.
¶Item no.libellum iſtum continere duo capita.unum,in
quo petit reſtitutionem,& per quod reſtituitur ad au-
diendum,& per quod petit ſñiam emendari.hæc.n.om-
nia primò inquirenda ſunt ante,quàm fiat in int.reſt.ut
infra e.decre.in fi.¶Secundum caput eſt,ſ.ꝙ eccleſiæ ſi-
bi redderentur.uel potes dicere, ꝙ reſciſſa ſententia ꝑ
beneficium reſtit.& per ꝯñs iſta occaſione ſententiæ fa-
3 ctę reuocabuntur.s̃.de procu.ex inſinua.in prin.† prudẽs
ergo aduocatus diligenter attendat,quid in libello pe-
tat:quia ſm̃ petitionem formabit̃ ſñia j̃.de ſi.licet He-
ly.poſſet etiam petere in libello,ſi uellet, eccleſias ſibi
adiudicari,ſi rõne ſententiæ reuocatæ non eſſent ſibi re
ſtituendæ.forte quia non erat in poſſeſſione eccleſiarum
illarum primo ſed ius in eis habebat.& ſi omnia hæc pe
tat,non ſemper eſt facienda litis conteſta. ſuper omni-
bus a prin.niſi ſm̃ tenorem glo. quæ incipit no. ꝙ prius
[indulxiſſe]bene dicebant,dummodò conſtaret Papã,ſic
mandaſſe.uel dic,ut no.in gl.hic non ur̃[ſupplicatione]
bñ dicit ſupplicatione:quia ꝯ ſententiam principis ueni
re nõ licet,niſi ꝑ ſupplicationẽ,ut no.s̃.e.ex literis ſen-
tentia]ſimile.35.q 9.ueniam[ſurreptum]de hoc not. s̃.
de reſcrip.c.cũ dilecta[ꝯ res]ff.de mino. minor aũt ma.
C.ſi ſæpius in inte.reſti poſ.l.ij.& iij.[primo]48.diſt.§.j.
de pæ.di.ij.§.hæc,quæ de charitate,ar,contra.47.di.mo
nachus.C.de his qui.ut.l.ij.[ꝓductũ]qđ faciebat ꝓ Hi
lerdẽ.eccleſiã.uel nõ inducit,ꝙ ꝓ eo faceret: ſed ut oſtẽ
datur,ꝙ tunc bñ inſtructus nõ erat[data] per lr̃as Cel.
[danda] ſub ꝑꝑ læſionem eccleſiæ Hilerdeñ.[præſenti
bus]danda eſt.n.cum cauſæ cognitione.ff.de min.in cau
ſæ,niſi uocatus per tres menſes non comparuit, aut̃.ut
ſpõſ. lar.§.ad hoc[aſſertione]C.ſi per uim.l.ul.[poteri
tis] & uolueritis petentibus.n. in integ. reſti. incumbit
onus probandi ſe læſos.ff.de iureiur.nã poſtea. §. ſi mi-
nor.ff.de mino.ſicut minor ẽt.25.an.ur̃ lædi quĩque mo
dis.ff.de mino.l.nõ oĩa,& l.ꝙ ſi minor.§.nõ ſemꝑ.¶ Prin
cipali]no.quod prius diffinietur negocium in integ. re-
ſti. quàm incipiatur principale negociũ;ad idẽ.ff.de pro
cur.qui proprio.§.item.ff.de iureiu.nam poſtea.§.ſi mi-
nor.¶Sed contra uidetur, quia iura tolerant hunc cir-
cuitum,& hanc protractionem habent,cum una proba-
tio ad utrunque ſufficiat ad beneficium in integ.reſtitu.
argu.ff.de minori.l.ultima.ff.de conditio ca.ſi quis ace.
& l.ſi mulier ff.de his, quæ in frau.cre. ait prætor. §. ſi
creditor.¶Sol.tu dic,quòd ſi dominus eſt,qui petit reſt.
in inte.& de hoc conſtat,non ſolum iudex reſtituet in in
tegrum,ſed & rem reſtitui faciet. ſi uerò non proba-
uerit ſe dominum, ſed tamen ſe læſum probat, dabit
tm̃ reſtitutionem in integ.ut uenditio,uel huiuſmodi ꝯ
ctus,qui impediebat rei uendicationem, de cætero non
impe-

ımpediat; & ſecundum hoc ſolui prędictam contrarie-
5 tatem. ¶† Sed nobis uı̃,ꝙ in ꝯ̃ctibus minor, ſiue eccle-
ſia implorabit in inte.reſti.contra eũ,cum quo celebra-
uit ꝯ̃ctum,non contra eum,ad quẽ res peruenit, niſi &
ille ſciret rem ita geſtam:uel niſi cõtrahens nõ eſſet ſol-
uendo.& in hoc caſu,ſ.quando agit ꝯ̃ eum, cum quo con
traxit, ſiue ſit dñs, ſiue non, non ſolum reſtituitur in
integrum,ſed & reſtituitur ei res,& ille,qui petit reſti-
tutionem,caueat ſibi in conceptione libelli, ut ſi eſt do
minus,dicat,cum ſim læſus in tali uenditione,peto in in
teg.reſti.& rem mihi reddi cum ſim dñs. uel ſi non eſt
dominus,dicat Peto ex officio ueſtro reduci in eum ſta-
tum,in quo erã; & ſic intelligimus.ff.de minori.in cau-
ſæ.§.interdum,§.ul.l.ſeq.ſed quia lex illa.ff. de procu. q
proprio,fortiter ꝯ̃dicit.Reſpon.ꝙ ille, habet diuerſos
caſus,& ſm quorundam poſitionem nõ ꝯ̃dicit. ſed & ſm
caſum,ſecundum quem uı̃ loqui,rñ.ꝙ ibi minor uendi-
dit iura,quæ in re aliqua habebat & rem non tradidit.
quia non poſſidebat eam ſed emptor poſſidebat; & ideò
iudex per officium ſuum non potuit ei reſtituere rem,
cum non poſſederit tempore ꝯ̃ctus.ſi uerò in iudicio pe
tatur in inte.reſtitu.uel quia omiſit allegationes,uel a-
lias probationes,uel contra ſententiam, cũ dicimus ſic
procedendum.actor petet in inte.reſt. & iudex quæret
cauſam reſt.in inte.ſ.læſionem,& cauſam lęſionis,ſ.qua
re nõ dixit hoc ante ſententiam.& ſi dixerit iuſtam & ue
ram cauſam,quæ mouet iudicem ſine alijs probationi-
bus,audita tamen parte alterius ſummaria cognitione
& breui p̃miſſa ſine li.conte.ut ſ̃.e.c.2.& li.con.ſ̃. de of.
iu c.1.& 2.reſtitutionem dabit in inte.ut audiaẽ.ſ̃.e.c.2
ſi uerò intricatè petat, puta q̃a nõ aſſignet aliquã cãm,
quæ moueat iudicem,denegabit & iudex reſtit.pet.& ſic
data in integ.reſt.ſecundum primum caſum omiſſas ꝓba
tiones recipiet.ff.de iureiu.nam.§.ſi minor.ff.de mi.mi-
nor aũt tua.& hoc,& proxi.decre.& dicũt quidã,ꝙ quã-
do petitur in integ.reſt.in iudicijs, non eſt neceſſaria li-
tis con.ſed præſentia partium ſic,ut refrenent a falſo di
cendo,ut hic.qñ autem in ꝯ̃ctibus petitur in inte.re.ne
ceſſaria eſt litis con.arg.ad utrunque ſ̃.de offi.iud.ca. ii.
6 ¶† Et no.ꝙ ubi maiores petũt of.iud.in inte.reſt.ut ab-
ſentes cauſa reip.contra præſcripti.quæ ſibi recurrerat
in abſentia,facta litis cõ.primo fertur ſententia ſuper re
ſti.& poſt proceditur in cauſa principali.C.ex qui. ca. in
inte.re.l.j.& l.ab hoſtibus,& l.ait prætor, & per totum.
ff.de cap.& poſtl.reuer.l.ab hoſtibus.idem eſt,ſi petitur
reſti.in inte.ꝯ̃ ſententiam diffini.uel interlocuto. uel a-
lias ſuper proceſſu iudiciorum.ut hic,& ſ̃.e.auditis,& c.
cum ueniſſent.ratio diuerſitatis eſt,quia in primis caſi-
bus ei reſtitutionem non impediebat niſi contractus,uel
ius traditum ex contractu.reſciſſo ergo contractu con-
ſtat eum,contra quem petitur reſti.nihil iuris habere,
& ideo ſimul data reſti.in inte.ad reſtituendum contra
ctum,& ei reſtitutio fiet,quæ ex ipſo contractu pendet.
& ẽt poſſet dici in hoc caſu.ꝙ ſufficit petere in libello re
ſtitutionem in inte.contra contractum, & reſti. rei fiet.
q.acceſſorium ſed tutius in libello eſt etiam reſtitutio-
nẽ petere,& etiã ſimul litis con.ſuper ambobus. ſed ubi
petitur reſti.in inte.contra ſententiam ſuper iuribus,
uel alijs rebus latam,uel contra pręſcriptionem, uel ſi-
milia,tũc licet reſcindatur ſententia,uel præſcriptio, q̃
primò impediebat agere,ſed modò eis reſciſſis pt̃, non
ſequitur,ꝙ ipſa iura uel res ſit reſtituenda,cum ſenten-
tia,non dederit ei ius,ſed detexerit tantum. ff. ſi ſerui.
uend.l.ſicuti,§.ſed ſi quæritur,de cætero tollitur per in
integ.reſti.¶Idem eſt etiam in uſucapione:quia reſcinda
tur uſucapio, non tamen per hoc conſtat ſublatam uſu.
uel præſcriptionem,qđ de iure haberet iſte,qui in inte.
reſti.petit.unde idem dicerem,etiam ſi contra contra-
ctum peteretur reſtitutio in integrum,& ex illo contra
ctu non conſtaret quid iuris tranſlatum eſſet in eum, ꝯ̃
quem petitur in inte.reſti.quia licet non daretur in in-
te.reſti.ad reſcindendum contractum, non tamẽ fieret
rei reſtitutio,ut prædictum eſt;& ſic intelligitur.l. q̃ pri
mo,quamuis ſic rarò contingere poſſit.& idem etiã uı̃
dicendum,ꝙ in eodem libello poſſet quis petere reſciſ-
ſionem ſententiæ,uel p̃ſcri.& rem ſibi reſtitui.¶Princi-
pali] i.ſuper eccleſias,ſicut agebatur a prin. retractabi-
tur enim primo ſententia,ſi de iure fuerit per.beneficiũ
in inte.re.ſed hanc retractationem præcedere debet ali
qua ſummaria cognitio,ſ.utrum coloratè petat, necne,
& inſuper probationem recipiet,& ſufficiat,ſi uideat pri
uilegium,uel ꝙ recipiat inſtrumenta, quæ animum ſuũ
mouere debeant,non audita diſputatione ſuper eis ſu-
pra c.ij.uel iuramentum partis ſupra e.c.prox.ff.de mi-
no.minor.Item pro in inte.re.duo ſunt remedia. unum
cognitionis prætoriæ.ſ.of.iud.& aliud reſciſſoriæ. ff. de
mino.in cauſæ.§.interdum. primo auxilio. i. of. iudicis
prudenter agitur,quando res,ſuper qua petitur in inte.
re.eſt apud actorem puta quia rem uendidit,uel ſenten
tia aliquem lata eſt,ꝙ rem alij tradat:ſed ipſe neque ex
contractu,neque ex ſententia tranſtulit rem? ſed of.iu.
implorauit petendo in inte.re.contra uẽ.uel contractũ,
uel ꝯ̃ ſententiam.hic enim nihil aliud neceſſarium eſt
poſſeſſori,niſi ut ꝯ̃ctus,uel ſententia reſcindatur,& re-
manet poſſeſſor tutus.& idẽ dicẽdum eſt,ſi ab actore in
reum tranſlata eſt poſſeſſio ex ꝯ̃ctu,uel ſentẽtia,& poſt
tranſlationẽ poſſeſſionis imploret of.iud. ꝯ̃ ꝯ̃ctum,uel
ſententiã.¶Quid ſi probauerit in hoc iudicio in int.re.
ſe lęſum in ꝯ̃ctu uẽ.puta q̃a plus rei ualebat. nec opor-
tet eũ ꝓbare dñiũ rei.uel ſi ꝓbauit ſe læſum ex ſenten-
tia,puta q̃a cũ primò ageretur ꝯ̃ eum, qui modo in int.
re.petit,rei uen & lata eſt ſententia contra eũ. & modo
actor in cã re.in inte.probat ex actis receptis ſententiã
iniuſtam, uel per nouas probationes probat ſuam rem
eſſe, uel cum ageretur commodati, & ſuccubuit, modò
id cauſa in integ.re.probat ſententiam iniuſtam,uel non
fuiſſe commodatam,uel alias ſe non teneri. nam in his
caſibus & ſimilibus alijs cum non transferatur à peten-
te in inte.reſt.in alium,ſufficit ſolum offi.iud. implora-
re per in inte.reſti.& per hoc officium non tantum obti
nebit,ꝙ reſcindatur talis ſententia,ſed per ꝯ̃ñs ẽt res ip
ſæ ſibi reſtituetur.ff.de adm. tu.ſine ære.§.ĩterpoſito.ff.
de mino.l.ſi. ſed in iſto caſu dicunt quidam, ꝙ etiam ſi
actor non probet expreſſam læſionem, ſed ſummarie
tãtum, tamẽ dabitur in integrum reſtitutio, non ut ſibi
reſtituatur res,ſed ut tollatur contractus,uel ſententia,
qua ſublata poſtea agetur cauſa à capite,ar.ff.de procu.
qui proprio.§.itẽ q̃ritur.C.ſi aduer.rẽ iud.l.j.ſufficit.n.
ꝙ aliquẽ colorẽ,uel iuris ſimilitudinẽ habeat ad hoc ſo
lũ,ut ſñia reſcindaẽ, ff.de mi.minor,ar.ſ̃.eo.cũ ueniſſẽt
in ſi.alij tñ aliter dicũt,ar.ꝓ eo.ff.de iureiu. nã poſt.§.ſi
minor.Ego nõ credo,ꝙ in p̃dictis caſib.ſufficiat ſemiple
na cãæ cognitio.nec uideo,ꝙ in aliquo caſu aliq̃ ꝓbatio
nes ſufficiãt ad dãdã reſti.in inte. ut uel reſcindatur ꝯ̃-
ctus,uel ſentẽtia,ꝙ eædem probationes nõ ſufficiant ad
rei reſtitutionem. imò quod plus eſt uidetur, quòd ſo-
lummodò data in inte.reſti.contra contractum, uel ſen
tentiam,etiam res,quæ tranſlatæ ſunt per contractum,
uel ſententiam, reſtituentur, & ſi de eis reſtituendum
nihil dixerit iudex, ff. de mino.l.fin.ff.de admini.tut.ſi-
ne

8 ne hæred.§.interpoſito. ¶† Sed oppones, quo modo
iudex in hoc adiudicabit eis res, cum non fuerint peti-
tæ?Reſpon.iudex adiudicabit:quia ex edicto de minori
bus nulla ꝓducitur actio,ſed offi.iu. interueniet, quod
late patet,ut q̃cquid hinc & inde datum eſt, reſtituatur
ff.de mi.ꝙ ſi minor.§.ſi.C.de repu.l.j.ſi autem ille, qui
modo petit re.in inte.non eſt in poſ.rei,ſuper qua petit
reſti.in inte.nec eſt etiam tranſlata poſſeſſio ab actore
in reum;uer.gr̃a,idem,qui modò petit re.in inte.contra
ſententiã,ẽt primò egit,ſed reus fuit abſolutus ab eo.in
hoc.n.caſu prudenter agit iſte,ꝯ̃ quem lata eſt ſentẽtia,
ſi intentat reſciſſoriam.i.priſtinam actionem in rem uti-
lem,& dicet ſic.cũ talis per ſententiã ſit abſolutus à peti
tione mea,cum res ad me pertineat iure dominij, uel
quaſi,peto,quatenus reſciſſa ipſa ſententia per officium
ueſtrum a iudex,a quo peto reſti.in inte.mihi rem adiu
dicetis,& reſtitui faciatis;& hoc dicit lex præal.ff.de mi
no.in cauſæ.§.interdictum.¶Et idem dicendum eſt in ꝯ̃-
ctibus,uerbigratia,petebã à te rem,quam poſsidebas, ſi
tranſegiſti ſuper re,quam à te petebam,ita,qđ res peti-
ta apud te debeat permanere.nam prudenter ago,ſi ego
reſciſſoriam petens,ꝙ reſciſſa tranſactione res mihi ad-
iudicetur.& idem in præſcriptione, ut ſi tu præſcripſiſti
rem meam,quã alius tibi uendidit,nõ ego. nam pruden
ter agam,ſi reſciſſoriam intentabo.ſ.ꝙ reſciſſa præſcrip.
res mihi adiudicetur:hoc tñ rarò locum habet in mino
re,ꝯ̃ quem non currunt p̃ſcriptiones tꝑales.C.in qui.ca.
non eſt ne.r.ſ.l.ſi.ſed habet locum in maioribus,qui ab-
ſunt cã rei pu.ſed ſi quis ꝯ̃ huiuſmodi ſententiam, uel
tranſactionem,uel ꝯ̃ctum,uel p̃ſcriptionem non inten-
tet reſciſſoriam,ſed tñ offi.iu.licet obtineat per ſenten
tiam iu.ꝙ ſñia,uel tranſactio,uel p̃ſcriptio reſcindatur:
non tamen obtinebit,ꝙ res,q̃ non eſt ab eo tranſlata in
reum,ſibi adiudiceẽ,uel reſtituaẽ:ſed noua actione agit
ad rem ſibi reſtituẽdã.nec obſtabit ſñia, quæ ſublata eſt
per in inte.re.prius datam.& aliæ probationes ſunt ne-
ceſſariæ ad hoc,ut tñ reſtituaẽ in inte.& aliæ ad hoc,ut
obtineat rem ſibi adiudicari:quia in primò caſu ſufficit
quocunque modo probet ſententiam iniuſtam.in ſecun
do oportet,ꝙ probet dñiũ rei.tñ uı̃,ꝙ ꝯ̃ ſentẽtiã nun-
quam intentatur reſciſſoria:ſed tñ per offi.iudi.petitur
reſti.in inte.& ꝑ illud obtinebit nõ tñ,ꝙ reſcindaẽ ſen-
tentia,ſed etiam res ſibi adiudiceẽ,ſi ex probationibus p̃
teritis,uel nouis probauit de iure ſuo.ſi aũt nõ de iure
ſuo probaſſet,ſed probare intenderet,reponetur in ſta-
tum,in quo erat ante ſententiam,quæ interciſa eſt,ſi ex
quibuſcunque cauſis probauerit eã iniuſtã; & poſtea re-
ceptis probationibus ſuper principali,iudicabit de eo ſi
ne noua libelli oblatione,li.con,& alijs actis,ꝯ̃ q̃ non eſt
data in inte,re.in ſuo robore durãtibus [procedemus]
nam ſi ꝑ tres menſes uenire diſtulerit,ꝓcedeẽ ad dandã
reſtitu.ſi ſit danda,auẽ.ut ſpon.lar.§.ad hoc.

SVſcitata[procur.]habet ſpeciale mandatũ ad peten-
dũ in inte.re.ff.de mino.illud.uel potes dicere, ꝙ ſi
idẽ procurator petit reſtitutionem,ꝯ̃ quẽ lata eſt ſenten
tia,poterit ẽt ſine ſpãli mandato,uel alias ubicũque in-
cideret,petere,ar.eius qđ dı̃ de iu.j̃.c.c.pe. cum ſimile
ſit mandatum iuriſdictionis mandato ꝓcuratoris. ff. de
iuriſdi.om.iu. & quia & etiã alia ratione, quia ex quo
committitur ei principale,& acceſſorium.ſ̃.de offi. de-
le.præterea,& c.prudentiam.§.pe.& ult.¶Dic, ꝙ tũc tñ
ſine ſpeciali mãdato pt̃ petere in inte.reſtitutionẽ,cum
per litis con. factus eſt dominus litis.nam tunc conſtat,
ꝙ poteſt petere,cum dominus ad hoc nõ pt̃ alium ꝓcu
ratorem cõſtituere.ff.de procu.quæ omnia. & qđ dictũ
eſt in prin.huius glo.tenet de facto,ſ.ꝙ nullus ꝓcurator
pt̃ petere reſti.in integrum.alij dicũt,ꝙ procurator mi
noris,uel eccleſiæ,ſi in proſecutione cauſæ male agat ne
gocium dñi,reſti.non habebit:imò ipſi dño teneẽ actio-
ne mandati,ſi fuit in culpa.ſed & ſi non fuit in culpa,nõ
ipſe,ſed dñs reſti.in inte.poſtulabit.¶ Sed quæriẽ, q̃d ſit
in ſyndico,& actore:& eſt dicendum,ꝙ prædicti omnes,
qui legitimam hñt adminiſtrationem,in inte.reſti.pete
re poſſunt ſine ſpãli mãdato:ſecus in generali procura-
tore,qui petere nõ pt̃.ff.de mino.illud.§.ult.pr̃ autem
pro filio,quamuis inuito,reſtituiẽ.alij autem conſangui
nei ſine ſpeciali mandato non admittuntur. ff. de mino.
l.illud,cum duabus legibus ſequentibus procurator au
tem eius,ꝯ̃ quem petitur in inte.reſt.ſine ſpeciali man-
dato admittitur.ff.de mino.ꝙ ſi de.¶Impediri] not. uti
le ius nimium,ſ.ꝙ ubi p̃ſumptiones ſunt contra petentẽ
reſtitutionem,mandanda eſt ſententia executioni: alias
ꝯ̃.C.de in inte.reſti.poſtula.l.j.uel dic,hic petebat in in-
teg.reſti. aduerſus ſententiam principis,quæ non datur,
niſi per ſupplicationem peteretur,& ſupplicatio nõ im-
pedit executionem,ſi poſt x.dies petatur,ut no.ſ̃. eo. ex
literis;& ſic intelligitur.ff.de minor.minor an.ar.ſ̃.c.ꝓ
xi.uel dic ſpeciale in ſententijs latis à principe,ut in eis
prætextu re.in inte.non impediatur executio ſententiæ
[cautioni]talem cautionẽ p̃ſtat.qui ſupplicauit[cau-
tionem]C.de leg.ſi in frau.C.de hære.l.ul.ff.de rei uẽ.
is,à quo,& l.ſe.ff.ut le.no.e.l.poſtquam.§ j ff.de dam.in
e.prætor,in prin.

SVMMARIVM.

1 *Quid requiratur ad hoc,ut reſtitutio concedatur.*
2 *Non datur reſtitutio contra interlocutoriam, uel reſtitutionis denegationem.*

COrã fœlicis[terminus] A fine aũt termini com-
putaẽ quadriẽniũ in re ĩ inte.& nõ à die interlo
cutoriæ latæ.& eſt rõ,quia finito termino cõple
ta ẽ læſio eius.qđ ex eo apparet,q̃a ẽt ſi ſñia nõ ſequere
tur,tñ ꝯ̃ talem læſionem dareẽ reſtitutio.ſ̃.e.auditis, &
c.cũ ueniſſent.& iõ prudẽter facit,ſi læſus eſt q̃s in ſentẽ
tia,& omiſſione probationum,ꝙ expreſsè petat re.in in
te.& ꝯ̃ ſentẽtiã,& omiſſas probationes recipiendas. alij
tñ dicũt,ꝙ tñ à die ſẽtẽtiæ cõputaẽ quadriẽniũ,& ꝙ ſuf
ficit ꝯ̃ ſolã ſententiã petere re.in inte.ꝙ eis.ff.de mi.l.3.
§.j.ſed prius dictũ magis placet[aſſignatus]ad cõparen-
dum cum omnibus actis ſuis.¶ Interlocuti] dilationem
denegãdã.nam ex quo ad cauſam inſtruẽdam eſt termi
nus peremptorius aſſignatus,cum omnibus actis,q̃ por-
tari poſſunt,cõparere dicũt¶Interlocuti]iuſtum fuit,ꝙ
Bracha.eccl.daretur in inte.re.ut nõ obſtaret ei termi-
nus peremptorius,quin plenè ſuam cauſam inſtrueret,
quia ſine hoc beneficio obſtaret terminus, nec ad probã
dũ ultra terminũ admittereẽ,& ſi nõ admittereẽ ad ꝓbã
dum,poſſet grauiter lædi eccleſia Brac. & propter hoc
contrariam ſententiam reportaret.& iõ iuſtè daẽ in in-
te.re.ſupra e.c.j.& hoc locum hẽt in omiſſione probatio
nis cauſę principalis.ſed ſi iniuſtitia per interlocutoriã
fieret in aliqua cã eccleſię,puta quia non admitterentur
eius exceptiones excommunicationis,uel expoliationis,
uel de falſi ſuggeſtione, & huiuſmodi declinatoriæ iu-
dicij, & maxime quæ inducuntur in odiũ aduerſarij, &
non in fauorem petentis reſti.& nõ appellaret: q̃a hoc ſi
bi licitũ eſt infra x. dies, ſi poſtea uelit habere in inte.
re.contra illas interlocutorias, non poteſt,ar.op. ff. de
uſu.cũ quidã.§.ſi à pupillo.& hoc eã ratione,quia reſti-
tutio

tutio non datur,niſi non modicè læſo.ff.de in inte.reſti.
1 Seio.† Oportet]enim,ꝙ ad hoc,ut detur reſtitutio , ꝙ
aliquid amittat,niſi detur: uel alias qđ acquirere pōt,
non acquirat:uel ꝙ oneri,qđ non expedit,ſe ſubijciat.ff.
de mi.non omnia;& ideo iudici committatur , ut ſuper
his iudicet.ff. de mino.ꝙ ſi minor.§.j.at iſti, q huiuſmo
di exceptiones declinatorias fori proponunt,nihil , uel
parum conſequuntur,& ſi obtineāt,& ſi repelluntur, ex
hoc nihil amittunt:quia ſic remanent & ciuiliter & na-
turaliter debitores,ſi obtineant huiuſmodi exceptioni-
bus,ſicut ſi ſuccumbant;& ita nullo præditorum modo-
rum læſi ſunt,& ſic non eſt danda re.in inte.¶Sed dices,
imò lucratur,quia ſi exceptio admittatur, modo nō co-
gitur ſoluere,uel litis diſcrimē ſubire.ſed certe hoc nō
eſt uerum:imò ſemper ſoluere debet;nec ſuꝑ hoc debet
litis diſcrimen expectare,ſed ſtatim ſoluere , uel etiam
ſi uult ſe iuuare exceptionibus,prudenter ꝓſequatur;&
ſi feratur interlocutoria ꝯ eum appellet:quia cum ꝑ ꝑ-
dictas interlocutorias non incurrant damnum,nec ma-
lo ſe ſubijciant,nō dabitur reſtitutio,ut dictum eſt. Sed
iterum oppones,nonne per reiectionem exceptionis ex
poliationis incurrit damnum,quia non recuperat rem,
qua ſpoliatus erat,& oneri graui ſubijcit, quia oporte-
bit eum à capite agere ꝯ ſpoliatorem?¶Rñ.eum non in-
currere damnum,quia per aliam ac. ius ſuum conſequi
pōt,& etiam ꝑ talem exceptionē nō ſequitur ſuum mā-
dato iudicis,niſi reus dare uelit.j.de or.cog.cum dilec.
idem rñ.ad aliud,ſ. ꝙ oneri graui ſe ſubijcit , q̃uis dici
poſſet,ꝙ in hoc caſu iudex aliqñ inſpectis circūſtantijs
poſſet dare in inte.re.ar.l.prædictæ.ff.de mino. ꝙ ſi mi-
nor.§.j.¶Sed dices,quid ſi poſt tales interlocutorias de
clinatorias iudicij,& modum aduerſariorum introdu-
ctas fiat miſſio in poſſeſsionem,uel forte in caſibus, in q
bus ſententia diffi.feratur?& hoc maximè contingere po
teſt.ſ.ꝙ fiat miſſio,uel ꝙ ſententia diffinitiua feratur, ſi
petat reſti.in inte.ab eo,qui tulit interlocutorias , & qa
denegat,appellet,& recedat cōtumaciter, & tunc iudex
exigēte eius contumacia miſit in poſ.uel ſententiam tu
lit diffinitiuam:ſed tamen,quia non eſt læſus ea læſione
quæ ſufficiat ad in inte.reſti.per interlocu.ſicut dictū eſt
nec per denegationem reſti.in caſibus hic dictis, q̃ iuſtā
fuit,& ideo ab eo appellare non licet.j. de ap. ut debi-
tus , & c.ſe. nec occaſione huius ſententiæ uel interlo-
cutoriæ rñdeo data eſt contra eum miſsio in poſ. uel ēt
ſententia diffi.ſed per contumaciam eius . & hoc ex eo
apparet,quia tunc, qñ interlocutoriæ latæ ſunt,uel re-
ſtitutio denegata eſt,nullo modo læſus eſt ſed ꝑꝑ contu
maciam.& tp̄s latæ ſententiæ interlocutoriæ, uel dene-
gatæ in inte.reſti.inſpiciendum eſt , ꝙ euentus ſequens
2 non dat in inte.re ff.de mino.uerum.¶ † Item ſi poſtea
non fuiſſet contumax,prędicta damna non incurriſſet.
& ideò patet,ꝙ ꝯ interloc.uel denegationem reſtitutio-
nis non daē reſtō,quia ex eis non ſequitur damnum ſed
ex contumacia ſubſequenti.& idem qđ dicimus in exce-
ptionibus declinatorijs,pōt dici & in dilatorijs ſolutio-
nis,ar.C.de præ.imper.off.quamuis ibi tñ ſępius iudici
poterit uideri æquum dare reſti.in inte.ar.l.prędictæ.ff.
de mino.ꝙ ſi mi.§.j. ſed & ſi interlocutum ſit,ꝙ apoſto-
licum reſcriptum ſit uerum,cum dicatur falſum nunqd
ad hæc dabitur in inte.reſtitutio?reſpondeo, ſi in eo con
tineatur grauamen,uel aliud,unde poſsit grauari eccle
ſia,dabitur in integ.reſti.ſed ſi ſit tantū ſuper iuſticia ex
hibenda,non,quia non incurrit aliquod de periculis pręc
dictis,ar.l.præ.ſed ꝯ interlocutoriam ſuper inſtrumen-
to debiti non eſt dubium dari reſti.cum ex eo magnum
præiudicium paretur;& ideo neceſſaria eſt reſtitutio,
ideò is contra quem facta eſt miſsio in poſ.uel etiam dif-
fi.ſententia lata,prudenter faceret contra interlocu.de
mittendo in poſ.uel etiam diffi.petat in inte.reſtitu. ar.
ſ.e.c.ij.& c.ſuſcitata.nam ſuper declinatorijs fori dene-
gatis non eſt bonum petere in integ.reſti.ſicut dictū eſt,
uel ſi per lapſum anni factus eſſet aduerſarius uerus poſ
ſeſſor,petat reſti.ꝯ temporalem præſcriptionem,de quo
no.ſ.eo.c.j.¶Speciale] non.n.ſufficit gñale in caſibus ſe
quentibus.ff.de mino.illud.§.ſi in inte.ff.de procur. non
ſolum.§.ul.& §.iij.ff.de procur.qui duo.§.iij.ff.de procu
ra.Pomponius,in prin.§.v.ff.de procu.mādato. quidam
aſsignant ſextum in matrimonio. ¶ Indulgendum] præ-
miſſa tamen aliqua ſummaria cognitione,in qua quæſi-
uit,an alia munimenta haberet, & an omiſerit.multa.n.
quę iudici occurrere poſſunt,inquirenda.Item plus pro
cedit,quam debeat.ſ. ad dandam dilationem certā die-
rum,cum tantum ad dilationem habendam eſſet reſti-
tuendus.ſed dic eū non exceſsiſſe,quia id, qđ petitur,eſt
in arbitrio iudicis,ſ.dare inducias,quantas uult.

S V M M A R I V M.

1 *Libelli formam in quo uenditio petitur pronnnciari nulla,remiſ ſiue hic habes.*
2 *Vbicunque quis probabiliter errat,in eodem libello poteſt plures proponere actiones,& etiam uide in nu.3.*

CONſtitutus [P. pater] in bonis maternis habet
uſufructum,nec tenet alienatio rerum mater-
narum facta à patre.C.de bo.ma.l.j.auē.de nup
§.ſi uerò ſit.& ideo emancipauit,ut firmus eſſet ꝯtus ꝑ
ipſos factus,quia non poterat eſſe firmus per patrē[utri
que]patri & matri quondam.¶Nullam]nam nulla eſſet
nuncianda,ſiue ipſi cum eſſent minores , alienaſſent ſine
decreto,ſiue parentes eorum,in quorum poteſtate ſunt,
& ſi eſſent maiores.C de bo.ma.l.j.auten. de nup.§ ſiue
1 ro.C.de prædijs mino.ſi prædium.¶ † Item no.formam
libelli,in quo petitur uenditio pronunciari nulla of. iu.
xij.q.2.apoſtolica,uel reſcindi ꝑ beneficium reſtitutio-
nis.Contra.ff.de mi.in cāę.ubi dr̄ ꝙ uſque quo cōi auxi-
lio,qđ hic certum non erat,ſed dubium , poterat enim
eſſe,ꝙ petitio prima,ſ.qua dicebatur pronunciari nullā
uel non iuuabatur iure,uel poterat elidi excep.aduerſa
rij.& idcircò,ut lites minuantur,ſimul ad utranque ad-
mittetur ſub diſiunctione,ar.ff.quorum.le.l.j.§.quia aūt
& §.nonnunquam j.de ꝓſcrip.auditis.j.ne priuil.ex pre.
tñ alij dicunt,ꝙ hic non fuit receptus libellus,ſed com
2 miſsio ſic facta fuit,& poſtea cogetur eligere .¶† Nos
dicimus,ꝙ ubicunque quis probabiliter errat ex ſuo fa
cto,uel alieno;pōt in eodem libello plures proponere
actiones,& non cogitur ex eis aliquam eligere, etiam ſi
non compatiantur ſe ad inuicem,ut hic,& j. de præſcri.
auditis.ff.quorum le.l.j.§.quod autem.ſi autem error e-
ius non eſt probabilis,tūc cogitur eligere.ff.de tribu.§.
quod in hære.§.eligere . ff. de reg.iuris. lege nemo . §.
fina.ff.de lega.ij.cum filius.§.uarijs . ¶ Quidam autem
dixerunt,ꝙ ubicunque certum eſt me habere aliquam
ac.ſed de alijs eſt incertum,quia tunc non cogor elige
re.& dixerunt quidam,quòd licet non cogatur eligere
actio.& unam ſolam exponere in libello ; tamen ſi plu-
res proponit,proteſtari debet pro una ſola proſequen-
da;& unam ſolam proſequi debet,& ſuper una ſola pro
ducere teſtes,& alias probationes.ff. quorum legatorū
3 l.j.§.quia autem . ¶ † Sed certè nos contrarium dici-
mus,ſ.ꝙ ſuper utrunque poterit inducere probationes,
& hoc inſi.expreſſe dr̄,&.j.de ꝓſcrip.auditis. & proteſta
tio prædic.l.non ſic eſt facienda,ꝙ tm̄ alteram actionē
proſequatur. Sed ſi pro teſtetur, ꝙ ſufficiat ad uictoriā
cauſæ ſuper quacunq; actione probet intētionem ſuam;
& ꝓdicta rōne dicimus recipiendum libellū, uendico ta
lem rem rōne dñij,uel quaſi.alii dicunt, ꝙ ſemper inui-
tus cogitur eligere actionem.C.de cod.l.ſi.lex aūt,quo-
rum legatorū,uel non contradicit:quia quod ibi dr̄ fa-
ctum fuit ꝑꝑ odium rei,quia uolebat exprimere,an poſ
ſidebat pro hæreditate , an pro poſ.ad quod tenebatur.
ff.de inter.ac.l.j.i.reſpon.& §.j. & hæc uera ſunt,ſi actio-
nes competunt ad idem.nam ſi ad diuerſa,utraque in-
tentatur.C.de furtis.ancill. niſi eſſent contrariæ.C. de
fur.l.j.[portione] patris[conſuetudinem].ſ.de conſue.
in prin.no.de his[offerre]pro parte patris[utroque],i.
ſuper reuocanda alienatione rerum ſuarum a patre fa-
cta,& cui præſtiterunt conſenſum, cū ipſum conſenſum
præſtando læſi fuerint , & eo non obſtante reſtituendū.
Item petebatur reſti. in integ. ut liceret eis offerre pro
parte patris emptoribus præciū,quod offerre.j. an. per
negligentiam omiſerunt[offerre] etiam in lucro ſubue
nitur minoribus.ff.de mino.ait prætor.§.hodie [uerita-
te],ſ.ꝙ ſunt minores,& læſi [ad partem] quia uendita
erat ſine decreto,cū eſſent minores:uel ſi maiores, erāt
in poteſtate conſtituti a patre,ut dictum eſt, in caſibus
non licitis[ſolennitas] decretum præſidis in immobili-
bus,& in caſibus licitis.ff.de bo.quæli.l.ul.§.ubi autem,
uſq; ad.§.filiis[interuenit]debita ſolēnitas[ea] quæ fue
rit patris[reſidua]quæ fuerit matris[reſidua]male ui-
detur petere in integ. reſtit. contra temporalem præ-
ſcrip.unius anni , & dici . C.in quib.cau. non eſt in in-
teg.reſti.l.ultima.Reſpon.illud loquitur in temporali-
bus præſcrip.in communi iure contentis,in quibus tan-
quam à ſe introductis uoluit prouidere de iure commu
ni ſuper beneficio reſti.ſecus de his,quæ non à iure,ſed
à conſuetudine introducuntur.

S V M M A R I V M.

1 *Omnia,quæ iure magiſtratus competunt,delegari poſſunt, non è contra.*
2 *Quando reſti.in inte.principaliter petitur, locū non habet ſummaria cognitio iudicis ſuper eo,an ſit admittenda reſti.*
3 *Reſtitutio impetrari poteſt contra ſententiam arbitri.*
4 *Ordinarij non habentes adminiſtrationem non poſſunt reſti. in integ. dare.*

CAuſa reſti.[delegatis].C.ubi,& apud quē.l.ult.
[delegat.]contra de offi.ꝓcon.nec quicquā.§.
ubi,in gl.Sol.hoc ſpeciale.& ita ur̄ , ꝙ in integ.
reſt. competat magiſtratibus municip.ff.de off.eius , cui
1 man.eſt iur.l.j.ſed ꝯ.ff.de munici.ea,quæ. ¶†So. non eſt
ꝯ:quia licet oīa,quæ competunt iure magiſtratus , poſ-
ſint de legari,non ſequiē,ꝙ oīa , q̃ delegantur ſpecialr̄,
cōpetant iure magiſtratus,ſicut ēt apparet in mero im-
perio.ff.de offi.eius,cui man.l.j.uel potes dicere,ꝙ ho-
die,ex quo iure cōmiſſionis tranſit,& iure magiſtratus
cōpetit[incidēter]qñ aūt incidēter cognoſcit,nō eſt ne
ceſſaria litis cōteſt.qñ aūt principaliter ſecus ; & ſic pōt
2 intelligi.ſ.de of.iu.c.ij.¶†Item not. ꝙ ubi principaliter
petitur in inte.re.tunc non hēt locū ſummaria cognitio
iudicis ſuꝑ eo,an admittenda ſit petitio reſt.quia oīno
admittenda eſt.ſed ubi incidenter petitur in iudiciis,tūc
habet locum of.iu.mercenarium ante,quàm admittan-
tur probationes ſuper læſione,ut no.j.eo.auditis [admi
niſtrationem].i.non habent iuriſdictionē ordinariam
ſuper aliquos,uel regimen alicuius uillæ, uel aliquorū
3 hoīum[facultatem]gñaliter ſibi a principe datā. ¶† Seu
arbitri]ꝯ ſñiam arbitri pōt impetrare reſtitutionem, li
cet nomen ſñiæ nō mereatur habere.ff.de his,qui no. in
fa.l.quid ergo.§.ex cōpromiſſo.& eſt rō, quia ꝑ hanc in
inte.reſti.prouidetur læſo:nō tm̄ ꝯ ſñiam arbitri , imò ꝯ
obligationem contractam ex ſñia ad pœnam , i. ſi ſñiæ
non pareant,ar.ff.de condi.inſti.ſi ſub conditione.§.ſi qs
ff.de acqui.hære.ſi pupil.tñ melius uerba concipit,ſi di-
cat,peto in integ.reſti.ꝯ obligationem pœnæ contractā
ex ſñia, q̃ ſi dicat ꝯ ſñiam.ff.de mino.ſi minor.§.minores
ſi aūt corā arbitris lædatur qs in teſtibus uel deducen-
dis,uel aliis,non datur incidenter in inte.reſti.quia ni-
hil eum ligat,niſi obligatio pœnæ.& ideo ſi petitur reſti
tutio ꝯ ſñiam,nō reſtituiē in eū ſtatum,in quo erat ante
ſñiam:ſed totū reſcinditur,& ēt ipſum cōmiſſum.¶Item
corā iudice ordinario lite cōte.ſuꝑ reſtōne non debent
admitti probationes huius læſi ad probandum de iure
ſuo ſuper princi.ad hunc finē,ꝙ petita ſibi adiudicētur:
quia hic iudex,qui cognoſcit de reſti.in inte. non ſucce-
dit arbitro in cāæ principalis cognitione. Item quia li-
tis cōte.coram arbitris facta non ſufficit ad proceden-
4 dum coram iudice.C.de arb.l.pe.§.fi.¶†Cognoſcere]qa
ordinarii,qui adminiſtrationem nō hñt, non poſſunt da
re reſtitutionē in integrū, niſi cum incidenter petitur.
C.ubi,& apud quē.l.j.multo fortius nec del.ab eis:quia
nō pñt delegare cām reſtitutionis, quā ipſi dare nō pñt.
¶Incidenter]ſed & tunc arbiter non reſti. in inte.C.ubi
& apud quem.l.j.Item quia eſt mixti imperii.ff. ad mu-
ni.ea quæ.ff.de of.eius,cui.man.eſt.l.magiſtra.tñ non li
cet in modū reſti ſi tñ arbiter uiderit ꝑſonam,quæ hēat
priuile.reſti.in aliquo læſam,puta quia intra terminum
non ꝓduxit teſtes,uel inſtrumenta, iterū ei terminū aſſi
gnabit[liberali].ii.q.vi.ſi.qñ.ff.de arbi.non diſtin.§. iul.
& §.liberali.ubi agitur de libertate:ſecus,ſi de ſtatu ec-
cleſiæ ageretur infra de arbit.cum tempore.

BEneficio[in alio].i.primo,cum puta poſ. peteret in
inte.reſti.pronunciatum fuit nō dandam.unde,ſi idē
iterum petat ſuper eodem articulo,non poteſt. Itē cre-
dimus,& ſi petat contra ſñiam,quia denegata eſt ibi in
inte.re.ar.ꝙ ſic hic dicitur contra eam tm̄ ad appel. re-
ſtituitur[denegato]ſecus,ſi conceſſo ; uerbi gratia petii
in inte.reſti.aduerſus ſententiam,& conceſſa eſt mihi,&
poſt iterum lata ſententia diffinitiua contra me in prin
cipali,iterum dabitur in inte.reſti.& non contra primā
ſententiam,ſed contra ſecundam ; & ſic poteſt intelligi.
C.ſi ſæ.in inte.l.i.[ad appellationem].C.in qui.cau.non
eſt ne.in inte.reſt.ſancimus,contrà ubi dicitur,ꝙ in tem
poralibus actionibus non currit præſcriptio. ibi ergo
nec in ap.quæ intra .x. dies tantum admittitur. ſol. illa
regula non habet locum in eccleſiis,ut no.ſupra eo.c.i.
Sed contra minores tantum:ſed in minoribus fallit in
confectione inuentarii,& triennio iudicii finiendi , & in
decendio ap.ut hic,& C.ſi ſæ.l.i.auct.de hære. & Fal.§.
pupil.& C.de iudi.properandum,in fi. ¶Sed dices, quæ
differentia eſt,ſi reſtituatur contra ſententiam, uel ap.
Rñ.magna,quia quando ad appellationem tantum reſti
tuitur niſi exequatur ītra an.cauſam ap.rata manet ſen
tentia,auct.de his,qui.ingre.ad app.§.i.& ii.Item com-
putatur pro una app.ut non poſſint tertiò appellare.C.
ne li.in.v.eo.l.i quod non eſſet,ſi contra ſententiam re-
ſtitueretur, reſtitueretur enim,ut poſſit appellare à ſen
tentia lata ſuper denegatione in inte.reſti.Et iſtā reſti.

petet tantum intra.x.dies,ex quo communi iure non poteſt appel.quia ex tunc læſus eſt.& ad proſequendũ ap. dabitur ei tñ annus,cũ nõ debeat ei maius tẽpus indulgere per in inte.reſti.ꝙ fuerit illud,quo læſus fuit,quod non fuit niſi intra.x.dies arg.ff.de mi.interdũ.§.plane.ſimile.ff.quando de pecu.eſt ac.an.l.poſt mortem[noui s] .i.de nouo propoſitis,non de nouo contingentibus tñ. quando enim omiſit aliquas actiones proponere, ẽt ſi per ſñiam ſibi ſit denegatum bñficiũ reſti.iterũ petet.uel ſi petiit reſti.in inte.quia priuilegiũ omiſerat, & eſt ſibi denegata,poterit iterũ petere,ut præſcriptionẽ probet.

De alienatione iudicij mutandi cauſa facta. Rubrica.

EX quorundam[citentur.]Hæc decretalis nõ loquit̃ de appel.facta poſt citationem: qa in tpe,in quo loquitur hæc decretalis,poſt citationẽ admittebantur oẽs appella.niſi notoriè eſſent fruſtratoriæ.j.de appel.cum ſit. ſed hodie hoc ſecus[prorũpunt]& male.j.de appel.ſuggeſtum.ſed & ſi olim fuiſſet conceſſum fruſtratorie appellare,hodie non licet.j.de appel.ut debitus, dicendo iudici intellexi ꝙ lr̃æ impetratæ ſunt ad uos ꝯ me, & iõ appello[pro euacuando]& ſine iuſta cã,eos.alij dicunt, & fortè melius,tñ loqui,qñ fraus interuenerit. nam ſi fraus non interueniſſet, nõ poſſet ꝓcedi, niſi citarentur ſ.de offic.deleg. cõſulta.[Eos]hæc decre.non tangit edictum de ali.iu.mu.ca.fa.quod tñ cõpetit ꝯ eum,qui tranſtulit dñium,uel poſ.in alium dolo malo ſiue potentiorem,ſiue non futuri iudicij mutandi cã,i.a ſe & in alium transferendi,& ad intereſſe.ff.eo.ti.l.i.ii.& iii.in principio,& l.non ſolum,in prin.hic aũt loquitur de conueniẽdo eum,in quẽ tranſlata eſt poſſeſſio, ẽt ſi nullã fraudẽ admiſit,& eſt ſpãle in hoc qa perſona non contenta in reſcripto cõuenit,ar. contra.ſ. de reſcrip. ſedes paſto. [in poſſeſſionem]& p hoc reſpon.ſecundæ & tertiæ quæſtioni[in poſſeſſionẽ]& ẽt ſi naturalr̃ poſſideant,ſed dominum poterunt in iudicio nominare.C. ubi in rem ac l.ij.idem tamen dico,& ſi non poſſideant.C.eo.l.j. [appel.ceſſa]per hoc rñ primæ dubitationi,quod non credo:quia non loquitur de appellatione abſentis, ſed præſentis,dicas ergo,quod non reſpondet.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio actionis,ſi in ultima uoluntate ſit,tenet.*
2 *Quando dubium eſt,an actio ſit ſimulata,nec ne,præſumitur ſimulata.*
3 *Litium redemptiones,uel emptiones inter laicos non potentiores licitæ ſunt.*
4 *Si à quopiam ad terrorem aduerſarij adducantur potentiores, quàm ſit aduerſarij patrocinium,is perdet cauſam.*

EX parte Scabinorum Hipreti fuit propoſitũ [trahant] loquit̃ ſm̃ conſuetudinẽ Franciæ, ubi ſiue agant,ſiue cõueniant clerici, ſub iudice eccleſiaſtico agitur[illicitas]aliud:n.eſt
1 in licitis,ut in glo.ſe.dr̃.¶†Ceſſiones] ceſſio actionis, ſi fiat in ultima uoluntate,tenet, niſi ſit actio litigioſa. nã tunc non legatarius,ſed hæres agit,& quod fuerit cõſecutus,reſtituet legatario.ff.de le.iij.l.nomen, C. man.l. pe.ff.de le.j.legato.C.de liti.q.cum ij,in autẽ.nunc ſi hæres,ſi ceſſio eſt ex pacto & potẽtiori,ceſſio nulla eſt, nec agit ille,q ceſſit.C.ne li.potẽ.l.j.ſic potentior rõne officij põt dici tutor.uñ ſi cedit tutori actio in pupillũ, admittitur.C.q da.tuto.authen.minoris,ſi uerò fiat ceſſio actionis nõ potẽtiori, ſed ſit actio dubitata,i. in iudiciũ deducta,nõ tenet ceſſio.ſed nõ amittit̃ actio, qn agat ille,q ceſſit,ſed in qbuſdã caſibus tenet ẽt lite cõteſt.ſ. ex cã dotis,donationis,& diuiſionis,C. de litig.l.ulti.&.ij. ſi aũt ceſſio ſit actionis indubitatæ,& cõſtat, ceſſio uera tenet,ut p totũ ti.de hęre.uel actio.uẽdita.Si aũt cõſtet
2 eã ſimulatã,nõ tenet,ut p totũ ti.plus ua. qđ agit. ¶†Et dr̃ ſimulata:qa ſimulat̃ lucrũ actionis eſſe eius,cui cedit cũ ſit cedẽtis.ubi aũt eſt dubiũ, an ſit actio ſimulata,nec ne,pſumit̃ ſimulata ex eo, ꝙ actio ꝓ pte eſt uendita, ꝓ pte donata.C.mandati.l.ult.& hoc nõ agit is,cui cedit, nec is,qui ceſſit;ubi idem ſir̃ pſumit̃ ſimulata, ſi ꝓ modico pcio uendidit actionẽ.nã tunc nõ agit emptor, niſi in quantũ dedit.is aũt,qui ceſſit,agit in reſiduo, ut qdã dicunt. ¶Itẽ pſumit̃ ſimulata ex eo,ꝙ in inſtrumẽto nõ ꝯtinet̃ nomẽ ceſſionis,nec dr̃ ex quo ꝯtu.uel ſi in prin. inſtrumenti ponit̃ ceſſio,& circa mediũ, uel fi.dr̃ ex quo ꝯtu:in caſibus tñ nõ pſumit̃ ſimulata,ſi fiat inter cohæredes,& ſi fiat creditori ꝓ debito,uel poſſeſſori ꝓ munimine rerum,& legatariis ab hæredibus,qbus res,uel actiones legatæ.C.man.l.pe.[emptiones] idem appellat em
3 ptiones,& redẽptiones.¶†Et eſt ſciendũ,ꝙ redẽptiones uel emptiones litiũ inter laicos nõ potẽtiores ſatis licitæ ſunt,& eis datur actio uſq; ad quantitatẽ datã.C.mã. l.pe.& ult.ut no.in glo.hic poſita.Sed ꝯ.ff.de pactis,ſumptus,ff.de ua.& extraor.cog.l.j.§.ſi Titia.C.de procu.l.i tẽ.C.man.ſi ꝯ.ſed illa intelligunt̃,qñ redemit litem hoc mõ,ꝙ eã exerceat,& poſtea certã partẽ magnã,uel paruam inde habeat;qđ penitus non ualet lis.& hoc idẽ eſt in aduocato.C.de poſtu.ſi qs:ſecus aũt eſſet, ſi de certa pecunia cõueniret; qđ eſt licitũ.ff.man.ſalariũ.¶Itẽ nõ ꝙ ſi qs cõuentus,imõ ẽt & hæredes eius,uel rei uen.uel confeſſoria,ſiue quacunq; alia ſiue reali, ſiue perſonali transferat in aliũ rẽ,de qua ꝯuenit,& in caſibus, in qbus licita eſt alienatio,ut no.in glo.hic poſita, q̃ incipit ceſſio;tñ ipſe,q cæpit litem,illã pficiet.ff. de aqua plu. ar. quanq.§.j.& l.poſt uenditionem,imõ ẽt hæres eius,arg. C.de liti. autẽ nunc ſi hæres;ad idẽ ar.ff.de rei uen.is,à quo &l.ſe.¶Itẽ ſi pcurator eſſet inſtitutus à uenditore, ipſe idẽ ꝓſequeret̃ litem re tranſlata in emptorẽ, quare non multo magis,ſi ipſe uenditor cæpit,litẽ ipſam ꝓſequatur?nec eſt contrariũ,ſi dicas,preiudiciũ fiet abſenti & ignoranti,qđ eſſe nõ debet.ff.de ex.rei.iu. ſi a te.§. ſi.ff.de pig.ſi ſu ꝑ,in prin.quia aut emptor ſciuit cãm agi cũ uenditore;& tunc ſibi imputet:qa res cum onere ſuo empta uẽ qđ magis eſt euentus litis.ſi aũt ignoraſſet, de euictione ageret ibidẽ.C.de euic.ſi fundũ.ff. de pig.ſi ſi per §.ſi.ff.de le.l.iij.nomẽ.¶Vel dic.& melius,ꝙ nullũ ſit præiudicium illi,in quem res tranſlata eſt: quia ſententia non mandabitur executioni in re tranſlata: ſed ad intereſſe tenetur conuentus, ſicut is, qui ſe liti, cum non poſſidet,obtulit.ff. de rei. uendi. ſi is qui.ff. de pe. hære. qui ſe non eſt contra.ff.de rei.uen.ſi autem.§.j.ubi dr̃,ꝙ ſi non dolo deſiit poſſidere,quòd abſoluendus eſt: quia hoc non fuit ſine culpa,quæ ſufficit in eo ſaltem, qui cautionem non exegit,cum poſſit.ff.de rei.uendi.is à quo,qui petit. ¶† Sed not. quòd quando res litigioſæ
4 unius præbende,uel adminiſtrationis transferuntur in alium,quòd ille,qui cæpit litem,eam perficiet: quia dominus litis eſt,ſed ſi eſt mortuus,tunc nec ſucceſſor eius in præbenda,nec hæres perficiet litem, ſed ille,ad quẽ res

res tranſlatæ ſunt:quia mors eſt iuſta cauſa, quare ad dominum reuocatur proſecutio cauſæ.¶Sed quæres, quomodo hoc eſt,ꝙ ad ſingularem ſucceſſorem, qualis eſt hic ad miniſtrator,ad quem hæ ſingulæ res deuenerunt, transferuntur actiones contra id,quod no.ſ.de iudi.qa? Sol.illud uerum eſt,ubi contra defunctum agebatur nomine ſuo.ſed hic loquitur,quando contra defunctũ agebatur nomine eccleſiæ,& eiuſdem nomine etiam conuenitur ſucceſſor;& ita non agit tanquam ſucceſſor,ſed tãquam adminiſtrator. ¶Item eadem ratione dicendũ eſt, ꝙ in hoc caſu mandabitur ſententia executioni in re petita etiam ad alium tranſlata:quia licet eius adminiſtratio ad alium ſit trãſlata,res tñ penes eundem remanet ſcilicet penes eccleſiã, cuius nomine principaliter actũ
5 eſt[ſanctiones].C.ne li.pen.li.j.¶†Potentiorum] ſiquis in terrorem aduerſarij aduocabit ſibi potentiores,q̃ ſit aduerſarij patrociniũ,puta faciendo eum procuratorẽ, uel ducendo eum in aduocatum,cauſam amittit, & potentior ſeuerè punitur.C.ne li.po.l.j.& appello potentiorem eum, qui ratione magiſtratus poteſt oſtendere uultum minacem,uel terribilem aduerſario.C.ſi quacũque præ.pote.l.j.& C.ſi re pro.l.j.C.quod me. cau. ſi ꝑ uim,& forte non idem,ſi alias ſit terribilis, cum poſſit habere iuſticiam,nec ſit uerifimile eum pati uiolentiã in terra iuſticiæ,ff.quod me.cau.l.ult.& ſi uellet,ita poſſet facere ſine procuratore,ſicut cum procuratione.¶Intelligitur ergo hic potentior,qui ratione officij eſt terribilis,in alia ſignificatione ſumitur, ff. ſi ex nox.c.l.j.§. ſi deſinat.ff.de ali.iud.mu.ca.fa.l.iiij.qui autem clericorum patrocinium inuocet,in pœnam huius decre. uel illius legis,ne li.po.non incidit, niſi poteſtatem haberet ſuper laicos,cum quibus clerici agunt,hic aũt reprobatur ceſſio ac.facta in eos,non quia ſunt potentiores,ſed quia quandocunq; fiat ſimulatẽ,non ualet,ut no. in gl. ceſſio circa hos laicos etiam competit ac. ex edicto de ali.iu.mu.c.fa.l.j.& l.non ſolum.§.j.

De arbitris. Rubrica.

SAne,Et infra[eligatur]ſanum eſt conſilium:ſed tamẽ ſi in duos compromittatur,tenet cõpromiſſum.ff. de arbi.item ſi.§.ſi in duos.j.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex,aduocatus,ſucceſſor,& executor non poſſunt eſſe teſtes.*
2 *Electores admittuntur ad teſtimonium.*
3 *Non extenditur iuramentum ad non cogitata.*

NOn[ſine multa neceſſitate],i.paupertate[ꝑ manum].i.auctoritate,nam ad ipſum rõne archi. uel quia perſonatus erat pertinebat inſtitutio, uel præſentatio in eadem eccleſia cathe.[eius]dicti archi.[ordinauit],i.obtinuit ordinari:uel ipſemet ordinauit,cum ad ipſum ſpectaret[extortum]& malè.C. de arbi.auct.decernimus,uel potes dicere, quia autentica nõ prohibet iuramentũ partium,ſed arbitriũ tñ [exinde] .i.de qõne,quam inuicem habebant,petebat.n.idem ſacerdos, quòd cũ eſſet legitimus & canonicus capellanus ipſius eccleſiæ,ꝙ ſibi de bñficio reſponderet, & eum ut capellanũ tractaret;& ſic petitorium intentabat:uel petebat beneficiũ ipſius eccleſiæ in abſentia, cum ſine culpa ſua neceſſe haberet exulare.uel petebat reſtitutionẽ capellaniæ,ad quam reuertens miſſus nõ erat,agens poſſeſſorio[fauentes]& malè,cum arbitriũ ꝑ gratiam datũ
1 non teneat, C.eo.arbitrorum.¶†Clerici].i.per gratiam & fauorẽ:quia in hoc de facili non poſſunt aliæ inueniri probationes;iõ ipſi arbitri excipiuntur.ſi. C.de hære. qm.4.q.3 §.in criminali. Item uer.item.ij. & recipiunt ut teſtes nunc non ut iudices ſi.ſ.de elec. cum dilec.arg. contra.2.q.6.ſtatuendum,ubi no.uel in hoc fuit neqtia: quia præcipiunt pro pecunia liti ſpirituali cedi, ut no. ſupra de tranſac.ſtatuimus.¶Item quidã credunt, ꝙ ſpãle ſit in iudice,& arbitris, & quibuſcunq; alijs, & aliud ex officio facientibus,ut non obſtante, ꝙ turpitudinem ſuam allegant,& ꝙ de ſuo crimine confitentur, poſſunt teſtificari,ſi de irritatione ſui facti agitur,ut hic, & no. ſupra de elec.cũ dilec.nec ex ipſo teſtimonio fiat alij ꝓiudiciũ.j.de teſti.ſicut.¶Nec etiam propter hoc contra aliquos ex ipſis,qui non confitentur eſſe procedendum ad pœnam.j.de teſti.ueniens 15.q.3.c.nemini,niſi ſubiiciatur quæſtionibus,tunc enim poſſet interrogari etiã ad pœnam.C.ad.l.Iul.ma.l.iii.& C.de quæſtio.plures interrogati.& ad hoc etiam,ut de facto ſuo eis credatur, oportet eſſe duos,ut hic,& ſi plures fuerint,& duo confiteantur,ſufficit.ſ.de elec. cum dilec. ¶ Super hoc non rñdetur huic decre.cum per hoc alteri fiat præiudiciũ ill;,ſ.pro quo lata eſt ſententia,ſiue arbitriũ,dicimus ergo hos nõ recipit ſicut teſtes,cum iudex,aduocatus,ſucceſſor,& executor non poſſunt eſſe teſtes.C.de aſſeſ.nemo.ff.de teſt.l.ult.2.q.6.ſtatuendum: ſed cõſulendi ſunt de facto ſuo infrà de ac.cum dilec.ff.de ap.ſciendum, & ſi ſr̃ credimus,ꝙ ſi confitentur turpitudinem ſuam, ꝑꝑ hoc non reuocaretur arbitrium eorum,ar.j. de teſt. ſicut, & ueniens.15.q.3.nemini.hoc aũt licet cõfiteãtur illud,quod arbitrium reddebat iniquum,ſ.ſe præcepiſſe, ꝙ pecunia cederet liti ſpirituali;non tñ dicunt hic ſuã turpitudinem,cum potuerint bona fide feciſſe,ſed erraſſe non.n.eſt ſimonia,qñcunq; renunciatur ius ſpũale, ſi daretur aliud tpale, forte quia pro bono pacis datur, uel cauſa pietatis infrà de præbẽdis, niſi eſſent ſupra de pac.cum pridẽ.ſed tñ, quia ſpeciem cõtinet ſimoniæ,& non obſtante iuramẽto licet ꝯuenire,ut hic, & not.ſ. de
2 tranſac.conſtitutis. ¶†Item nec iudex his ſemper adhibebit fidem,licet hoc interroget, cum ſæpe ſuum factũ tueatur,& ex gratia loquantur.ff.de iu.eũ qui. ex uarijs aũt circũſtantiis colliget,quid credat.ff.de cuſt. & exhi. l.diuus,ar.j.de acc.inquiſitionis.§.ult.& hñt hæc locum in iudicibus,arbitris,& officialibus publicis ſecus autẽ in electoribus,qui bene admittũtur ad teſtimoniũ.ſ. de elec.cum dilec.uel dic iõ eos interrogari,ut excuſet arbitriũ,quod cum in ſui natura eſſet illicitũ pceptũ ꝑ pecunia renunciare ſpũali iuri,niſi excuſaretur ꝑꝑ diſcretionem præcipientis.j.de præbẽdis,niſi, reuocaretur arbitrium ꝑꝑ ſpeciem ſimoniæ.uel ẽt ſufficit,ꝙ eorum diſcretio non appareret.hæc eſt cauſa, quare caſſatur arbitrium ꝑꝑ hoc arbitri requiruntur,ut dicant intentionẽ ſuam,& cauſam quare hoc fecerunt, ut ꝑ hoc ꝓbet uel
3 improbet arbitrium.¶†Abſoluas] & reſtituas. uel melius,non reſtituet,ſed tñ uinculũ iuramẽti tollet,ut nõ obſtante iuramento poſſit agere,ſicut prius, non enim timore iuramenti debet illicitum facere, nec extẽditur iuramentum ad ea,de quibus cogitatum nõ eſt, uel quæ ſunt contra ius.j.de iureiuran.ueniens,ad noſtram[ſubnixum].j.de præben.niſi eſſent ſuprà de elec. inter dilec.& not.ſupra de tranſ.ſtatuimus: quia uel tpale non dabat pro ſpirituali:uel ſi daretur, iuſta cã dandi ſuberat[obſeruãtiam] hoc ideò eſt,quia ſpirituale eſt, quia iuramentum intereſſit.

PEruenit[decimas].i.fructus decimarum infra de loca.ueſtra,contrà.Sed hic non uidetur illicitũ cõtrahere ſuper fructibus decimarum:ſed ſic dare pp periculum ſolũ prohibetur, & caſſat̃ ꝙ nõ eſt dignũ [dimittat] de facto, quia de iure nõ tenet &c.

SVMMARIVM.

1 *Patroni in libertos ordinariam habent iuriſdictionem.*
2 *Agi non poteſt,ſi compromiſſum fuit ſiue cum pœna, ſiue ſine pœna.*
3 *Clerici accipere poſſunt pœnam à iure permiſſam ſiue conuentionalem,ſiue legalem.*

DIlecti filij.[uſurario].i.uſu. quid aũt ſit uſus,habes.inſti.de uſu,& ha. [publicis] iij.q.vij.tria. xxxij.q.v.mulieré.ff. de re iudicata.l.ij.ar.ꝯ.ij. qõ.v.Mẽnã.xiij.q.ij. ſi quos.xij.q.ij. cum deuotiſſimã.ff. de re iud.quidã.15.q.3.§.1.aũt.de hęre.quæ ab inteſt.ff.
1 de his[dicatur]C.de arbi.l.ul.¶†Patronæ] ar ꝙ patroni iurisdictioné ordinariam hñt inter libertos.& põt dici,ꝙ hæc decretalis ſumpta eſt.C.de arbi.l.ul.loquit̃ tñ qñ ꝑ cõpromiſſum itur ad patronũ,& hoc innuitur in ſequentibus.ubi dicit,nulla pœna.& eſt argu.ad hoc.ff.de pœnis,reſpiciendũ.§.tutor.ſ̃.de cõ.ex lr̃is.C.de decu.l.j. imò de iure eſt, ꝙ ſi hñt regimé, uel comitatum, ꝙ iudicare pñt.12.q.2.cum deuotiſſimam.[eṗorũ] idé eſſet,
2 ſi pñtes nõ eſſent.¶†Pœnam] ad iudicatum agi nõ põt,ſi fuit cõpromiſſum ſiue cum pœna,ſiue ſine pœna,ar.ff.de ar.diem.§.ult.ff. ſi quis in ius uoc.l.ul j̃.eo.per tuas. ſi uerò non ſit cõpromiſſum,ſed tñ ſimpliciter electi, quia alia auxilia deficiunt eis,agunt ad rem iudicatam.C. de arbi.l.pe.& ſic intelligitur.j̃.eo.cum olim, ꝑ tuas. uel potes dicere,ꝙ ét ſi ſit cõpromiſſum ſiue cum pœna,ſiue ſine pœna,niſi ratam hñt ſñiam, põt cogi ad eam obſeruandã;& ſic intelligit̃.j̃.eo.cum olim,ꝑ tuas, & ſ̃.eo.ca.ij.alij dicunt in ſpũalibus locũ habere prædictam ratificationé,quæ nõ recipiunt intereſſe.& ét ſine ratificatione,ex quo in caſibus conceſſis latum eſt arbitrum,tenetur ratum habere,& mandabitur ſententia executioni. ſ̃.eo.c.ij.uel idem,ſi iuramẽtum interueniſſet, uel fides data eſſet.j̃.eo.c.proxi.ſupra eo.c.ij. alij tamen dicunt, ꝙ nunquã competit actio ex arbitrio, niſi emologatum
3 ſit taciturnitate.x.dierum.C.de arbi.cum antea.¶†Pœnam]xii.q.ii.epiſcopus,qui man. xxiii.diſtin. quãquàm argu.contrà.j̃.de pœ.ſuam.xii.q.ij.fraternitas. Solu.pœnam à iure permiſſam ſiue conuentionalem, ſiue legalẽ poſſunt accipere clerici.xvi.q.i.ſtatuimus.i.q.ſi.quotiés x.q.ulti.tamen,ſi lucri cauſa non faciant.j̃. de ſimo. nemo.uel dic,ꝙ poſſunt petere pœnam,quanti ſua.ff.de ac.emp.prædia.pœna autem in fraudem uſurarum appoſita peti non poteſt.ff.de ac.emp.Iul.§. idem Pompo. infra de emptio.ad noſtram.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid arbitrium poßit pro parte ualere, & pro parte non.*
2 *Non ualet arbitrium libertati contrarium.*
3 *Poteſt abbas de iure ſuo compromittere.*

CVm tempore. Aliam cauſam habebat epiſcopo,aliam cum monachis [fide] quia promiſerunt in fide ſua[obſeruandum]metu pœnæ.ſupra eo.c.proxi.uel iuramenti, quamuis non debuit interuenire.12.q.2. omne.6.q.4.quòd bene uel compromiſſi pœna : quia tunc non agitur ad intereſſe,ff.de arbi.diem.§.ult.& l.ſeq.infra eod.tit. per tuas. uel executionis, cum ſimpliciter electi ſint arbitri ſine pœna, & emologatum eſt arbitrium expreſsè, uel taciturnitate
1 decem dierum, C.de arbi. cum antea. ¶ † Exceptis] hic habes, quòd arbitrium pro parte tenet,& pro parte nõ, argu.infra de præben.dilec.niſi eſſet,quia de iure Rom. Eccleſia non potuit cõpromittere. ſed ſi de pluribus capitulis iure ſuo cõpromiſiſſet aliquis ita,ꝙ de omnibus ſimul ſententiaret,& ſententiauit de vno,& nõ in pluribus,non ualet,ff.de arbi.ꝙ tamen, in prin.ff.famil.erciſ. in hoc iudicio [libertatem] non uidetur, ꝙ de liberali cauſa potuit cõpromittere,ff.de arb.non diſ.§.de li. ſupra de inte.c.ult.contrà,infra de præſcrip.cum olim. Solu.dico, ꝙ poſſit exépta eccleſia, uel non exépta compromittere de iuribus non cõtingentibus ius Papæ, uel alterius,qui exemit,uel etiam nõ exemit, ſed ius habet in ea; & ſi facit, non eſt ei præiudicium : quia etiam ſi expreſsè cõpromittatur de illo,non ualet cõpromiſſum quãtum ad ius alterius:quia nec renunciare poteſt priuilegiis libertatis, nec iuri alterius, quod plus eſt,ut hic, & C.res inter ali.ac per to. & quibus res iudi.nõ obeſt, ff.de offi.præſi.legatus. ¶Decret.autem de præſcr. non obſtat : quia ibi non tantum fuit iudicatũ de iure,quod alium, ſed tantum tangebat eccleſiam agentem. ſuper libertatibus autem alicuius eccleſiæ poteſt quis cõpromittere, & litigare; puta ſi priuilegium habeat aliqua eccleſia ſuper decimis, uel ſuper parochialibus iur. non reddendis, uel ab aliis eccleſiis exigendis, uel non. nam ſuper eis & cõpromittit,& litigat, infra de deci. ex multiplici,ſupra de integ.reſti.auditis, & in decret. præallc. de præſcrip.cum olim. ¶Hæc autem decret.non contradicit : quia de libertate loquitur,quæ alium tangebat. nam hic monaſterium nõ ſolum erat liberum ab epiſcopo, ſed etiam erat ſubiectum Papæ immediatè ; & idcircò per ſuum cõpromiſſum nõ poteſt præiudicare Papę. quidam tamen dicũt, ꝙ non poteſt cõpromittere de his, quæ tangunt libertatem : quia nec iudicare quis poteſt niſi de ſpeciali mandato Papæ, infra de iudi.cum ueniſſet.ſi autem non eſſet compromiſſum de libertate, ſed de aliis, quæ per indulgentias ſe.ap. conceduntur, & ubi alterius ius non tangitur,tenet cõpromiſſum.primò dictum magis placet. imò dico, quòd ſuper his,quæ dependent à libertate, cõpromiſſum ualet; uerbi gratia, ſi facta ſit electio contra tenorem priuilegij libertatis ſuper electione, & inſtitutione facienda per epiſcopum, uidelicet cõpromiſſum,infra eodem cum à nobis, ſupra de in integ.reſti. ex literis, arg.ubi dicitur, quòd delegatorum ſentétia ſuper his tenet, niſi per in integ. reſti.ſubueniatur ſibi. eadem ratione arbitrorũ. & melius,infra eod.c.pen. ſed licet ſecundum ſecundam opinionem dato, quòd ipſa ſit uera, non poſſit cõpromittere eccleſia ſuper ſtatu ſuo, ſi tamen duæ eccleſiæ litigant ſuper tertia eccleſia, cui ſubeſſent, licitè poſſet cõpromittere lite pendẽ. licet & agatur de ſtatu tertiæ
2 eccleſiæ, infra eo.per tuas. ¶†Sed obiicies, quare ergo non tenuit hoc cõpromiſſum inter epiſcopum & abbatem ſuper duabus capel.Reſpon.ſ.ꝙ tenuit. nec contradicitur: ſed arbitrium non ualet in his,quæ ſunt ꝯria libertati.¶Idem dicunt,qñ cõpromittitur de his,quæ dependent à libertate,ſ.ꝙ non tenent, ſi factura ſunt præiudicium libertati.alij dicunt indiſtinctè,ꝙ ſuper ſtatu, & libertate, etiam ſi ſit alij præiudicium, cõpromitti põt à partibus, q̃ obligare poſſunt ſed nõ ſit ꝑiudicium : ſed

ſed cõpromittenti bñ præiudicat, & ſm hoc ſoluuntur contrarietates,ar.op.j̃.de cap.mo.c.2.in fi.& non reprobamus,quod hi dicũt,& q. concordant primæ opinioni.
3 ¶ † Capellarum]quæ ſimul cum monaſterio erant exéptæ ab eṗi iuriſdictione,& Papæ ſubiectæ,ita,ꝙ Papa de eis iura eṗalia recipiebat : uel abbas noĩe Papæ & eius uice recipiebat ius eṗale,& iura eṗalia per ſe, uel per alium reddebat. ſed tñ nihil iuris habebat in eccleſijs abbas;quia de ſuo iure bene poſſet compromittere. uel dic, ꝙ bene intererat huius abbatis defendere & promitere pro eccleſijs ſibi ſubiectis pleno iure, i. temporalibus & ſpiritualibus,ꝙ non ſint ſubiectæ niſi papæ,arg.j̃. de reli.do.conſtitutus,cum ue.

CVm dilectus filius & infra[re conuenire] ¶No.ꝙ in hoc diſcrepat [a] arbitrium à iudicio. Itẽ in ſatiſdatione auten.de lit. §. exhibendum.item in pœna contumacis. ff. de arbi. non ex omnibus. item in pronunciatione facta, aliqua parte abſente. ff. eod. ſi quis li. item in purgatione moræ. ff.e. l.Celſus.ff.ſi quis cau.& ſi poſt[quibus]& eis cohęrentibus [b] nam poteſt diem ſolutioni præfigere.ff.eodem.ſi cum dies.§. ulti. & l. Celſus. ¶ Sed nunquid de pœna, uel intereſſe compromiſſi cognoſcet? argum. quòd ſic. ff. ad l. Aquil. inde Neratius.§.penul. ſed credo contra.ff.de arbi.quod tamen.§.ultimo.

CVm olim ſuper[familia] ꝑpe tua & religioſa,puta ꝯuerſis, & ſimilibus.ar.ꝯ.ff.de publi.l. j.§. famil.ff.de ui,& ui ar.l. j. §. famil. ubi innuit̃,ꝙ noĩe familiæ & mercenarij intelliguntur[irrita] quia nõ eſt forma ſeruata[e ligere]no. arbitrium ſeruari.dic,ut not.ſ̃.eo. dilec.in glo.ſi.ad iudicatum [eligere]j̃.de re.& trãſeun.c.licet. ff. de admi.tu.l.quidam.§.pater,& ff. ubi pu.edu.debe.l.j.& ſic interpretatur.c.diſt.63.obeuntibus. nec reputes ſuperfluum conſilium : quia conſilium familiæ poſſet trahere conſilium domini in ſua opinione.31.diſt.in cœna.ff.de arb. item ſi unus.§.ult.argu.ꝯ. ff. de probationibus, ad probationem.

a ¶*Diſcrepat. Vide Ab. hic ponentem alias differentias. & alias uide per Ang. Are.in §.omnium,inſt.de actio per Perro. in repe.l.j.ff.de arbi.& in l.ſi Titius.ff. de uer. o.Et an coram arbitro habeat locum recõuentio, ultra adducta per Abb.hic, adde d.Maria, in c.i.q. v. infra de mu. Pet. & d.Alexan.in conſ. cxxix.co.iij.uer. non obſtat in 2.uol.et Ro ſingulari. cxlix.*

b ¶*Cohærentibus. Et ſic in connexis poteſt iudicare arbiter. adde Felyn. in cap.tranſlato, colum. iij. circa fin.ſupra de conſtitu. & adde eundem Inno.in cap.ex parte. infrà e.& gl.in l.non diſtinguemus.§.de offi.ff.eo.ti.& adde idẽ in procuratore : quia ſi poſuit manum ad connexa, non excedit fines mandati; ita Pau.de Ca.in conſil. ſuo. xxx. idem dixit glo. in delegato in c. licet ergo vij.quæſtio i. Et in teſte dixit idem Bald.l. peremptorias, circa finem. uerſi.quæro,actor.C. ſenten. reſcin. non poſ.*

SVMMARIVM.

1 *In laycum non poteſt de rebus ſpiritualibus compromitti.*

1 COntingit interdum rebus ſpiritualibus] ¶ † No. ꝙ ſuꝑ ſpũalibus nõ põt cõꝑmitti in laycũ,niſi hoc fiat autoritate iudicis,q de cã ſpũali cognoſcat,ſed eius autoritate fieri põt,ſiue ex delegatione,ſiue iure ordinario cognoſcat.imò,qđ plus eſt,nec iudicio laicorũ diſponet̃.j̃. de iu.c.2.quia nec laicus iudicare poteſt de cã ſpirituali ét ſi incidat alij qõni,de qua cognoſcere poterat.j̃. q ſi. ſint leg.lator.de mandato tñ Papæ poſſent laici iudicare de cã ſpũali.32.di.§.uerũ.ſed alterius mãdato nõ credo.ſuꝑ rebus aũt tꝑalibus clerici non poſſunt ire ad iudicium ſeculare,ét cõſentientibus ſuis prælatis.j̃.de fo.cõp.ſi dili.ſed cõpromittere in arbitros poſſunt.ſ̃.eo. dilec.In iudicé aũt clericũ cõſentientibus ꝑlatis ſuis poſſunt conſentire ut in iudicibus,& nõ aliter, ut habeant eorum cõſenſum.j̃.de fo.cõpe.c.ulti. ſignificaſti.qđ aũt diximus, ꝙ autoritate delegati poteſt compromitti in laicũ de ſpiritualibus,idem intelligo,ꝙ poſſunt autoritate ordinarij, licet forte nec autoritate delegati, uel ordinarij poſſunt,niſi ſit lis cœpta [rebus ſpiritualibus] nunquid põt cõpromitti in laicum ſuper electione ſacerdotis, uel clerici,uel abbatis?non uidetur.

SVMMARIVM.

1 *An liceat plebano conſtituere procuratorem ad tranſigen.*
2 *Nõ ſufficit uerbo emologare arbitrium etiam cum pœna,niſi ſubſcribatur.*
3 *Nunquid non obſtante iuramento de ſtando ſententiæ arbitrò poßit agi contra.*
4 *Sæpe extra id,quod agitur, tacita obligatio contrahitur.*
5 *Compromiſſum ſuper re ſpirituali ſit in laicum auctori. iudi. dele.*

PEr tuas literas Intimaſti[ſuper hoſpitali] i.ſuper iure,qđ habebat in hoſpitali.ſimile.ff.de ꝯhen.em.l.q tabernas,& de le.j.l.ſi domus.§. pe. ¶Generale]licet.n.habeat gñale mãdatũ,nõ põt tranſigere,niſi forte ſuper fructibus paucis.ff.de procu. manda.ꝑcurator.ſi aũt generalis ꝑcurator ſit,& habeat liberam adminiſtrationem,alias gñalé,tranſigere põt, & iuſiurã.deferre.ff.de ꝑcu.procurator.ff.de iureiu.iuſiurãdũ.§.ulti.& ſi male tranſegerit, imputet ſibi dñs, qui talem elegit:minor tñ,uel eccleſia reſtituet̃ in inte.ſi tutor,uel ꝑlatus ꝑ amicitiam tranſegit ſimile.C. de tranſ.
1 ꝑſes.C.de pactis.pactum.ff.de mi.tutor.¶ † Aſſenſu] de hoc no.ſ̃.de reſcrip.edoceri.hæc.n.allegatio non ualet. imò ſolus plebanus põt conſtituere procuratorem.ff. qđ cuiuſque uni.l. ult.& hoc ét ex eo ꝑbatur,ꝙ ſolus plebanus poteſt ratum habere,qđ factum eſt per talem procuratorem;ergo ſolus poteſt conſtituere ꝑcuratoré. Vel dic ad agendum poterat conſtituere procuratorem : ſecus ad tranſigendum: quia forte ſoli prælato non licet. infra de his,quæ ſi.à præla.quãto.uel dic, ꝙ forte alias magnum negocium erat.unde ſine cõſenſu capituli nec potuit conſtituere procuratorem.¶Ex parte plebani]appello partem plebani plebanum cum canonicis:alias ſicut non poſſet ſuper hac ſcilicet tranſactione conſtituere procuratorem, ita nec ratum habere; uel aliter, ut nota.in gl.de hoc [ratum] dic,ut no.ſupra c.dilec.glo. ad audi.[executioni] per ſolutionem pœnæ,& alijs modis,quibus diximus ſupra eo.cum te.c.dile. alias non datur actio ex re iud. C.e.l.j.arg.contrà.C.de Iudæ.l.Iud.
2 ¶ † Executio] melius dicitur, quòd ſi quis ſubſcripſerit ſententiæ, dicendo confirmo ſententiam arbitri, uel non contradico, quòd ex tali ſententia orit̃ actio, & exceptio.C.de arbi.ne in arbitris.§.fin. & expone hãc literam,receptum fuit,i.ſubſcriptum. non enim ſufficit uerbo emologare arbitrium cum pœna,niſi ſubſcribat̃. C.de arb.cum antea quidã tñ dicũt,ꝙ ſufficit ſola emologatio ſine ſubſcriptione ſecundum canones.¶ De obſeruando]uidet̃,quòd licet ex ſentẽtia arbitri ex cõpro

miſſo electi non detur actio,uel exceptio rei iudi.C.de
arbi.l.j.tamen debet dari exceptio pacti: quia hoc ipſo,
ꝙ promiſit ſtare ſniæ arbitri,ſi poſtea facit contrarium,
uenit contra pactum;& ſic uidetur, ꝙ debet obſtare ex-
ceptio pacti:quod tamen non eſt uerum.ff. de arbi.l.ij.
&.l.fi.¶Item ad hoc quidam ſic reſpondent, ꝙ in cõpro
miſſis omnia uerba,quę ibi ponuntur,intelligenda ſunt
conditione tali,ſ.ego promitto,ꝙ ſtabo ſniæ, uel pænã
ſoluam.& iſte intellectus datus eſt ſibi à iure: quia niſi
iura ſic ſtatuiſſent, bene debet ſeruare compromiſſum
ſuum,ſ.ſtare ſniæ, & ex quo pacto bene daretur exce-
3 ptio.¶†Et idem dicitur de iureiurando,ſ. ꝙ non obſtan
te iureiurando poterit agere. quod ſic eſt intelligendũ
iureiuran.uel ꝙ ſeruabit ſniam arbitri,ſicut iurauit,uel
pœnam ſoluet.& eodem modo eſt intelligẽdum, qñ par
tes ſtipulantur ſtare ſniæ arbitri ſine adiectione pęnæ,ſ.
ꝙ ſufficit condemnato uel ſeruare ſniam, uel præſtare
intereſſe.ff.de arbi diem.§.fi.& quod iſti bene dicant,ex
eo apparet:quia ſi non interueniſſet ſtipulatio,olim ſem
per dabatur exceptio pacti.hodie ẽt datur non tantum
exceptio,ſed ẽt actio,ſi fuerit omologatum.C. de arbi.
cum antea.& imò ubi actor ſtipulatus eſt ſtare ſniæ ſub
pæna reo non ſtipulanti datur exceptio.ff. de arbi. ſi de
meis.& habent hæc locum,ubi ſtipulatur ſniæ dicto, uel
arbitrio ſtari ſiue cum pæna,ſiue ſine pæna.nam ſi expſ-
ſe ſtipularetur rem,de qua agitur,uel dari,uel fieri.ſm
ſniam arbitri,ad rem ipſam,uel factum agi poſſet,ſi pro
eo ſniaretur.& idẽ eſt in reo,ſi expreſsè ſtipulareť rem,
quæ ab eo petitur,amplius non peti,ſi pro eo fuerit ar-
bitrium,bene habebit exceptionem.imò plus uidetur,ꝙ
ſi ẽt prędicta non expreſsè ſtipuletur,ſed ſolum pactum
de eis dandis,uel faciendis,uel non faciendis incontinẽ
ti poſt ſtipulationem emiſſam de parendo ſnię ꝙ & tunc
tale pactum informat ac.ex ſtipu.& parit exceptionẽ.C.
de pac.petens,&.ff.ſi cer.peta.lecta.¶Imò plus uideť, ꝙ
etiam tacitè partes uidentur intellectui prædicto renũ
ciare,ut ſi partes ſtipulentur ſtare ſniæ ſub pæna, ut ea
ſoluta,uel non ſoluta maneat ratum pactum;in hoc agi
põt ex ſtipulatu,ut fiat,quod iudicatum eſt.ff. de tranſ.
quod fide.imò plus,ꝙ ſi condẽnatus fuerit in mora,ageť
& ad pænam,& poſt ad rem iudicatam. nec eſt ꝯ.ff. de
ex.doli,apud.§.Labeo:quia illa lex loquitur,qñ nõ erat
adiectum in cõpromiſſo, ꝙ ſoluta pæna ratum eſſet arbi
trium.¶Alij tamen dicunt non agi ad rem iudicatã,ſed
ad intereſſe tantum in prædicto caſu.ratio aũt,quare p̃-
dictus intellectus fuit accommodatus prædicte ſtipula
tioni in cõpromiſſo,ea fuit:quia cũ arbiter ſine timore
retractationis poſſit ferre iniquã ſniam,iuſtum fuit, ꝙ
in alio eius ptãs reſtringereť,ſ.ut nunquã poſt ſniam ar
biter res ſuas ſibi auferret: ſed ſufficit ſibi auferri uel
pęnã,uel intereſſe.alias.n.non dať actio, uel exceptio ex
re iudi.C.de eden.l.j.ar.cõtra.C.de Iudæ.l.Iudæi[agi]
4 contra cõpromittentẽ,& non cõtra plebanũ.¶†Procura
tor]& non dñs,qui nõ mandauit,de tranſa.ff.de re iudi.
ſi ſe,in prin.ff.de procu.Plautius.nec obeſt, ꝙ aduerſa-
rius eũ ſibi obligare non intendebat,ſed plebanũ: quia
ſæpe extra id,quod agitur,tacita obligatio ꝯhitur.ff.cõ
mo.ſi his,in fi.ff.ſi cer.pe.ciuitas.C.mand. ſi literas. uel
dic,ex quo ab eo ſtipulatur, creditur,quòd intendebat
eum ſibi obligare,niſi contrarium dicat;tunc ſecus di-
cerem.¶Ad intereſſe] quod non uidetur aliud poſſe,ni-
ſi expenſæ,quas fecit in li. coram compromiſſarijs. res
autem in qua condemnatus eſt reus, non eſt intereſſe
uincentis.tamen, ſi ſua eſt,etiam poſt ſententiam arbi-
tri ſua manet,& eam non obſtante ſententia arbitri pe-
tere poteſt.ff. de arbi. ſi rem. & ſi non erat ſua, uel ſibi
debita,non intereſt ſua, nec tunc etiam ſua intereſt.
5 ¶†Archiepiſcopi] not. in laicum auctoritate iudi dele.
de re ſpirituali fieri compromiſſum,ar.xxxij.diſt.§. ue-
rũ.ſed tñ nedũ auctoritate delegati, ſed nec ordinarij
põt clericus conſentire, ut hẽat iudicẽ ordinariũ laicũ.

SVMMARIVM.

1 *Pars ſi in termino ſtatuto coram arbitro non comparet, pæna committitur.*
2 *Arbitri iudicare non poſſunt poſt mortem litigatoris.*
3 *An mortuo prælato dicantur cuſtodientes poſſidere eam.*
4 *Cũ de p̃latura litigatur,nõ licet de alio facere aliquã electionẽ.*
5 *Quis dicatur incidere in pænam tranſlatæ ac.uel iuris dubitati.*
6 *An ordinarius poſſit eſſe arbiter.*

EX parte[partes].i.electi[ſentẽtiam].i.arbitriũ.
1 ¶†Præfixiſti]ſi pars in termino non comparet
ſtatuto coram arbitro,pæna committitur.C.de
arbi.l.ij.ff.de ar.diem.§.ſiquis:ſed non ſemper, ſed tunc
qñ p partis abſentiã fit,quominus arbitreť,ut qa termi-
nus pemptorius aſſignať ad dãdã ſniam ſ̃.de of.del.c.cõ
ſuluit.uel ẽt ſi añ lit.ꝯte.ſit terminus aſſignatus perẽpto
rius ad cõparẽdũ:qa, ſi nunq̃ ꝯparerent, nunq̃ poſſet ar
bitrari,cũ nõ poſſit ſententiare niſi partibus p̃ñtibus.ff.
de arbi.diẽ.§.j.&.ij.nã ſi citatus,ſed nõ perẽptorie,abſit
añ lit.ꝯte.nõ cõmittiť pæna.imò plus quidã dñt, ꝙ & ſi
poſt lit.cõte.citeť perẽptoriè ad teſtes recipiendos, uel
alia cõſimilia,q̃ pñt fieri ẽt pte abñte,ꝙ nõ cõmittiť pæ
na:qa p eius abñtiã nõ ĩpediť arbitrari,ar.ff.eo.l.j.¶Sed
dices,qũo ergo punieť hmõi cõtumacia?Rñ ĩ ſnĩa ꝯdẽna
bit eũ in expẽſis:qa licet expſsè nõ uenerit in cõpromiſ-
ſum,eſt tñ ꝯtiguũ.& idẽ dř de fructibus, uel termino ſo-
lutionis.ff.eo.tit.qd tñ.§.fi.ar.ff.iudi.ſolui.iã tñ.§ in hac
ff.de pcu.ad rẽ.l.i.ff.de re iudi.Paulus.idẽ dř,qa ſtatĩ cõ
mittit pænã,ẽt ſi in termino nõ peremptorio diceret ſe
nolle ire.ff.de re iudicata,ꝯtumacia. ¶ Quidã tñ dicũt,
& forte nõ male,ꝙ arbiter dẽt abſoluere pñtẽ ab ĩſtãtia
arbitri pp ꝯtumaciã aduerſarij,& ex tũc põt petere pæ
nã:qa id dicit,pp qđ a lite diſcediť,ar.ff.de arbi. qualẽ.
Itẽ qa arbitria ad inſtar,&c.[ſublato]& iõ,ſi de cętero ꝯ
eũ ſnĩa ferať;nõ tenet.ff.de re iudi.in ſumma,q̃ſitũ,ff.qui
ſatiſda.co.ſi deceſſerit.ſed pp adiacẽtia,ſ.ut ſciať,ꝙ ſunt
priuati eligendi ptãte,ẽt poſt mortẽ fereť ſnĩa,ff.de rei
uen.utiq;.C.ſi ap.pẽ.mors,q̃uis.ſed certe nõ vř, quia ĩ li
te,q̃ uertiť inter electos, poſſit iudicari,& ſi uterq; iura
ret de priuatione canonicorũ,cũ res ĩter alios &c.C.res
2 inter alios,& p totũ.†p̃tereà,quia dř,ꝙ poſt mortẽ liti-
gatoris põt,intelligẽdũ vř de iudicibus,nõ de arbitris,q
nõ pñt iudicare poſt mortẽ litigatoris.ff.de arbi.ſed & ſi
§.ulti.nec in abñtia ptis,ẽt ſi ſit ꝯtumax.ff.de arbi. quid
tñ §.ult.quãuis pæna ꝯmittať.ff.de arbi.diẽ.§. ſiqs, acta
uerò habita inter uiuũ & mortuũ,puta atteſtatiões, & ſi
milia,nõ ualebũt,ſi egerit ꝯ ſubſtitutũ:qa nec ĩ litis pſe
cutione ſuccedit ſucceſſor:qa nõ eſt huius hæres,nec uni
uerſalis ſucceſſor:qa neuter agit noĩe eccłiæ:ſed uterq;
ius ſuũ pſeqť.itẽ hæres eius nõ pſeqť cãm defuncti: qa
cũ realis eẽt actio,q̃ erat inter eos,ſ. qs ius hẽret in ipſa
p̃latura,& hæres ipm nõ poſſideat,nec dolo deſijt poſſi
dere ius,qđ defunctus ſe hẽre,pponebat,nõ dabiť ꝯ ipm
actio,nec ſnĩa.ff.de rei uẽ.l.ſin aũt:qd ergo faciet iſte, q
ſupuixit;ſi ſit ei nouus aduerſarius,ĩchoabit litẽ cũ illo:
ſi aũt nõ fieret ſibi nouus aduerſarius,tũc petet cõfirma
tionẽ ab ordinario,& pcedeť ĩ petitione ſua,ſicut no.ſ̃.
3 de trãſac.de cætero.¶†Sed qd ſi fuerat ꝯfirmatus,& ha-
buit

buit p̃laturã in pace,ſed poſtea amiſit poſſeſſionẽ eius p
deſidiã?hoc vř,ꝙ ſi inueniat poſſeſſionẽ ſuã uacuã, quæ
nunq̃ fuit p aliquem occupata,ꝙ eã accipiet; & ſi fuerit
p aliquem occupata,dicunt idẽ,dum tñ mõ uacet ſiue p
mortẽ noui occupatoris,ſiue alio modo,ar. pro eis.j̃.de
or.cog.cum dile.16.q.3.põt.ubi dř, ꝙ ſi poſſeſſio licitè
ad dñm redijt, ꝙ debet hẽre cõmodũ retentionis. ¶ Itẽ
quæ cã eſt,ꝙ non recuperaret eccłiam ſuã,qñcunq; põt
cũ non ſit ea priuatus nec p ſnĩam iuris, nec hoĩs: ar.7.
q. 1.paſtora.& poſſeſſio facile debet redire ad dñm, ar.
ff.de pactis. ſi unus.§.pactum?nec obſtat.C.unde ui,conq̃
rebať:qa vř hẽre locum,qñ non dñs, uel quaſi occupat
3 poſſeſſionem uacuam.¶†Sed opponent, ꝙ nõ põt inueni
ri uacans p̃latura:qa mortuo uel cedẽte prælato ſtatim
eius cuſtodiam hẽt uel ep̃s,uel archid.uel capłm,uel pa
tronus,uel æconomus,uel quis alius.j̃. de inſti. cũ ue.j̃.
de ap.bonæ memo.de teſta.relatũ.lxiij.di.ſi in plebeius.
iſtis rñdetur,quia licet cuſtodiãt bona prælaturæ:tñ nõ
poſſident p̃laturã.hoc tm̃ firmiter tenendũ eſt:qa ſi inue
niat reſiſtentes in recuperanda poſ.non debet uiolentiã
inferre, ar.C.de edi.di.Adri.l.iij. & ar.ff. quod me.cau.
extat.C.unde ui,ſiquis.ff.ad.l.Iul.de ui p̃ua.creditores.
C.ne quis in ſua cã,p totum.poſſet tñ dici, ꝙ noua acq
ſitio poſſeſſionis, quam fecit propria auctoritate, non
extendẽda eſt,ſicut extendiť cum p eum, ad quẽ ptinet
inueſtitur de p̃latura,uel ĩſtallatur.de hoc aũt alibi no.
¶Sed qd ſi alius,qui medio tpe poſſedit, fuit inſtitutus
p eũ,ad quem ptinet?Rñdeo,ꝙ ſi fuit ſic inſtitutus, ſua
inſtitutio nõ tenuit de iure:puta quia fuit inſtitutus ita,
ꝙ primus non fuit amotus per ſnĩam uel iuris,uel hoĩs:
uel ẽt ſnĩa lata fuit,ſed non tenuit ipſo iure: puta qa la-
ta fuit poſt legitimam cãm appellationis,uel reo non ci
tato, uel alio conſimili mõ. propter ꝙ ſecunda inſtitu-
tio non tenuit.j̃.de conceſ.p̃ben.c.j. & ex tunc ſiľr licet
occupare poſſeſſionẽ p̃laturæ,ſi eam inuenit uacantem.
ſed ſi tenuit inſtitutio,ſed iniuſtè ſit proceſſum ꝯ primũ
puta quia pars p ſnĩam q̃uis iniquam,à qua nemo appel
lauit,amota fuerit;non tñ uideo, ꝙ poſtea ẽt uacantem
p̃laturam poſſit occupare.licet.n.põſt ſnĩam iniuſtã ma
neat dñs.ff.de cõ.in.Iul.quia tñ ex ſnĩa,quæ lata eſt,na-
ſcitur ac.& ex.j̃. de re iudi.c. cum inter.j̃. ulti. ulterius
poſ.eius recuperare nõ licet. ¶Si aũt uis ſecurius proce
dere,uade ad iudicẽ & implora offm̃ eius,ut cognoſcat,
an p̃latura ad te pertineat;& ſi inuenerit ad te ptinere,
det tibi poſſeſſionem eius.C.de bo.ua.l.pe. & fi.¶Inhibe
re] & male:qa non conſtabat ei,ꝙ pars aduerſa eſſet pri
uata poteſtate eligendi,nec ꝙ alia electio,ſ. uiuẽtis nul
la eſſet ipſo iure:quia ſi eſſet uerum,ſ. ꝙ electio uiuẽtis
eſſet nulla ipſo iure;tñ pars ſua prohiberi non poterat
ab eligendo.ſ̃.de elec.dudum,& auditis,ubi de hoc no.
& hæc eſt rõ,quare in hac dere.non diffiniuit, ꝙ electio
facta poſt mortẽ.B.non teneat,quãuis dicat, ꝙ ordina-
rium erat,ut primo de electione unius cognoſceretur,
quã ad aliam electionẽ procederetur: ſed nec tunc po-
terant procedere,niſi uocatis ẽt alijs, qui & ſi credide-
runt ſuam electionem nullam eſſe,deberent procedere
4 ſupra de elec.cum tran.¶†Sed certe vř alijs, ꝙ ẽt ſi ele-
ctio uiuentis nulla eſſet,tñ illi qui adhærebant, non de-
buerunt procedere iterato ad aliam electionem,ex quo
adhuc erat lis de electione uiuentis; & prædicta iura,ſ.
dudũ,audi.tm̃ uidetur habere locum ante, quàm in ci-
piat litigari per electionem: quia poſtea re litigi. facta
non vř licitũ p̃laturam, uel aliquod ius in alium tranſ-
ferre.unde dicunt,ꝙ bene prohibuit, ſicut ex ſequenti-
bus apparet,ubi dicit,prius tñ &c. non ualet rõ appoſi-
ta ſuperius,ſ.ꝙ non dñt prohiberi eligere, niſi cõſtaret
ꝙ prima electio eſſet aliqua eius,ſ. qui adhuc uiuebat:
quia illud haberet locum, ubi prius nullam electionem
feciſſent hi,qui prohibenť:ſecus, ubi fecerunt, ſed eorũ
electus mortuus eſt. Item alia ratione prohibuit: quia
cũm dubium eſſet,an prima electio teneret,non debuit
procedi ad ſecundam,ar.ſ̃.de elec. dudum ſed certè du
bietas electionis primæ non debuit ſecundam electio-
nem facere nullam:ſed prima nulla eſt ipſo iure, ut no.
ſ̃.de elec,conſiderauimus. ſed melior rõ uidetur aliqui
bus,ꝙ res litigioſa non debet in alium transferri.C. de
li.l.fi.quod ſm quoſdam locũ hẽt ẽt in incorporalibus
C.de li.l.ij.& l.fi.ſed & ſi in incorporalibus non haberet
locum,ꝙ ẽt incurrerent in pænam litigioſi; in current
tñ in pænam tranſlatæ ac.uel tranſlati iur.dubitati, de
quo no.ſ̃.de al.iu.mu.cã fa.ex parte. hanc prohibitionẽ
facit ut ordinarius.ſicut arbiter.n.proceſſit uſq; ad mor
tem.ex tunc aũt ut ordinarius.nihil aũt conſtat eũ malè
præcepiſſe,qñ præcepit,ꝙ penden. ſnĩa non procedereť
ad electionẽ, cũ morte litigatoris pereat cõpromiſſum,
ut hic,& inſtantia compromiſſi,niſi forte intellexiſſet,ꝙ
non procederet pen.ſnĩa,quaſi iure ordinario & ut ordi
narius facere intendebat. [elegerunt]& male duplici ra
tione:tum quia poſt iuſtam ordinarij inhibitionem:tum
quia facta fuit priori non caſſata. ¶Inhibere] non uideť
poſſe dici,ꝙ iſti eligentes in uitium liti.incidãt,uel eius
pæna teneantur:quia hoc non agebatur inter electores
qui contra prohibitionem elegerunt, & ſic nullam rem
liti.tranſtulerunt in alios, cum nulla lis eſſet inter eos.
Item hic non petebatur dñium huius prælaturæ:ſed tm̃
agebatur,quis haberet ius in electione, ſicut ibi appa-
ret,ubi dicit,cũq; poſtmodum tractaretur ſup elc.&c.
Item electores nunquã dñr transferre dñium p̃laturæ,
licet decernant,p quod põt peti prælatura,arg.ad hæc.
C.de lit aũt.litigi.Item electi iuſtè petunt ab electori-
bus,ſi ſunt ſubditi,ꝙ eis obediant ut p̃latis · nõ tñ ab eis
petunt prælaturam.quia eam non haberent, nec etiam
eam poſſunt dare:imò ipſam prælaturam uidentur reci-
pere à confirmatore,qui eis cõfert plenitudinem ſui of-
ficij.ſ̃.de elec.nihil,& c.tranſmiſſam, licet ius petendi
oĩa iſta ortum habeãt ex ele.imò & ſi idem eſſet elector
& confirmator,nõ tñ teneretur pęna litigij,ſi alij cõfert
prælaturã,quæ ab eo petitur in iudicio:quia prælaturã
non poſſidet,ſed ius conferendi prælaturam. ¶ Vnde, ſi
hoc ius peteretur ab aliquo,ſi alienaret in alium,bñ hẽ
ret locum pæna liti.ſm illos,qui dicunt, ꝙ in incorpo-
ralibus hẽt locum pæna liti. & eodem modo ſi aliquis
poſſideret prælaturam,quam alius petit,tunc ſi aliena
ret in alium illam prælaturam, tunc bene haberet locũ
pæna liti.& vř,ꝙ ſi diligenter attendas,ꝙ directè offi.iu
di.non rectè imploratur ad prælaturam ſibi reddendã,
uel quodcũq; aliud ius,niſi aduerſus illũ,qui illud poſſi
det.& hæc petitio conſtituit rem liti. & ſic fuit ac.j̃. de
ſen.& re iudi.cum Bertol.ſed ſi aliquis petit confirma-
tionem prælaturæ,uel alterius dignitatis,uel iuris,nũ-
quam conſtituitur res liti.quia non agitur de dñio,uel
quaſi dominio dignitatis;quod eſt neceſſarium, ubi lo-
cum habet pæna lit.ut præalle.autẽ. item non fit res du
bia liti.ſi petatur à ſubditis,ꝙ ſibi obediant.non.n. ſunt
hi modi agendi ad rem,ſed ad factum.qualiter aũt agen
5 dum ſit in iſtis,no.ſ̃.de ma.& obe.c inter quatuor.¶†Itẽ
non uideť,ꝙ in pænam iſti electores incidunt tranſlatæ
ac.uel iuris dubitati:quia in hoc non incidit niſi actor,
q ac.uel ius habet,& eã uel illud in alium transfert.C.
man.l.pe.& fi.hic aũt nec aliquis de elec.ius ſuum tran

ſtulit in alium:imò nec electores ipſum ius, quod apud
eos erat,ſ.ius eli.in alium tranſtulerunt:ſed iure ſuo uſi
ſunt.ſ.eligendo.hic.1.eſt fructus iuris eli.& ſic patet, ꝙ
non fuerunt prohibendi:quia nemini facit iniuriam, qui
utitur iure ſuo.s̃.de elec.cum eccleſia Vulte. Item ele-
ctores non agebant;& maximè de hoc iure eli.non erat
quæſtio,ſi eius electio ualeret.Item ſi nõ elegerunt quẽ
quã,ut alium uexarent,ſed ſuo iure utẽdo,ut ipſum ius
ſuum retinerent.nam ſi elegiſſent aliquem ad impugna-
tionem alterius,hoc quidẽ eſſet reprehenſibile [finitũ]
quia ulterius poſt mortem eius tanquã arbiter procede
re non poterat:ſecus in iudice, quia cãm cæptam hæres
proſequi tenet̃. [Hoc] apparet tñ p electos cõpromiſ-
ſum[debuiſti]debito neceſſitatis: ſed alij debito hone-
6 ſtatis[cognoſcere]ut ordinarius uellet. ¶†Et hic eſt ar.
ꝙ ordinarius põt arbiter eſſe,ut.s̃.eo.cum tp̄e.& hoc ſm
canones.ſm.l.aũt ſecus.ff.de arbi.ſed ſi in ſeruũ[ius ha-
bet]idem ẽt,ſi ius non habet.nam pen.lit.ſuper alia ele
ctione,uel etiam ſi non ſit inde lis uolunt tamen electi et
eligentes ſuæ electioni inniti, ad aliam procedere non
potuerunt.s̃.de elec.conſiderauimus, non obſtante.s̃.de
in inte.reſti.c.ij.quia ibi poſt ceſſionem unius non remã
ſit alia electio,cui fieret p̄iudiciũ. & ꝙ hic coram ſupe-
riore lis uertebat̃,ar.s̃.de poſtu.bone.§. nec nocebat.s̃.
de offi.leg.licet alij tñ dicunt, ꝙ nec ibi ſecunda electio
caſſabitur,niſi prius conſtet ſecundam electionem tenu-
iſſe,uel al's ſecundæ p̄ſtitiſſe ĩpedimentũ,ut no.s̃.de ele.
dudum,& c.auditis,ſm quod plenius no.s̃.c.in glo.&ma
le.& hæc ultima ſolutio magis placet.uix.n.potuiſſet cõ
tingere,ſi de iure ſuo eſſet, ꝙ non teneret electio facta
li.pen.ſuper alia electione,quin ſtatim caſſaſſet eam, &
poſtea proceſſiſſet ſup alia electione, ſicut de iure eſſet.

EXpoſita nobis [exortæ] ſuper alijs diſcordiis pote-
rit tenere cõpromiſſum:ſed ſuper rebus iã iudi.non.
[in ducem]no.de tp̄alibus cõpromitti in laicum.s̃.eod.
dilec.¶Arbitrium]quia ſnĩa ꝯ res prius iu. non ualet.ij.
q.vi.§.diffinitiua.item ſi poſt ſnĩam nõ põt tranſigi.ff.de
condi.inde.eleganter.§.& poſt rem.ff. de tranſact. poſt
rem;item nec cõpromitti.Itẽ ſi ex grã prelatus uellet di
mittere,uel renunciare ſuo iuri, nõ poſſet.C. de trãſac.
interpoſitas[obſidum]quia ex quo non tenet cõpromiſ
ſum,uel arbitrium,igitur nec obſidum datio,nec quæ ſe
quentur ex eo.C.de le.& conſti.non dubium. & non du-
bites hæc pertinere ad iudicem eccleſiæ.ij. q.ij.apoſtoli
cos.24.q.3.ſi quis depo.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt partes de negocio ad negocium prorogare iuriſditio-*
nem.
2 *Item poſſunt prorogare iuriſdictionem ut ſuper arbitrio poßint*
executionem facere.
3 *Non ualet compromiſſum in duos, ut poßint indeterminate eli*
gere tertium,ſecus,ſi certam perſonam.
4 *Pæna compromiſſa non habet locum in ordinarijs, uel delega-*
tis.

INnotuit nobis[laicus]hæc cã erat inter laicos
coram eccleſiaſtico iudice:quia forte erat cau-
ſa ſpũalis;puta quia de pecunia uel cenſu, qui
debebatur ratione iuris patronatus,uel cõſimilibus,uel
alias erat de foro eccleſiæ,ut no.s̃.de offi.dele. ſignificã
1 tibus.¶†Retenta]hoc non potuere ex iuriſd.ſibi dele.cũ
nihil de hoc à Papa eſſet eis commiſſum,ſ.de exequẽdo
arbitrio:ſed partes prorogauerant iuriſdictionẽ, quod
poſſunt,de negocio ad negocium,ut no.ſupra de offi.de
lega.de cauſis in negocio tamen commiſſo,etiam ſi non
proteſtarentur de retinendo iuriſd. dele. per quam in
cos compromittitur,tamen retinent. quare enim expi
raret,cum iuriſd.& reſcripta ſint perpetua.C.de diuer.
reſcrip.reſcripta.ſupra de offi.deleg.ſignificantibus? ar-
gu.j̃.de præben.niſi eſſent.ſed & ꝙ idem ſit, & ſi in lai-
cos compromittitur,ſatis expreſsè innuit iſta decre. cũ
non iudicet iuſtam appel.ex eo, ꝙ exequantur ſenten-
tiã arbitri:ſed quia malè fuerunt electi arbitri.¶Sed po
teſt dici,ꝙ nõ ſuffeciſſet iuriſdictionis retentio,niſi par
tes conſenſiſſent quantum ad executionem arbitrij,licet
forte ſufficiat ad retentionem iuriſdictionis dele.& po-
teſt reſponderi rationibus in contrarium aſſignatis: qa
ſententia arbitrorum nõ debet mandari executioni ſua
auctoritate,ſi partes conſenſerunt. unde ex ui compro-
miſſi,& propter conſenſum partium,& iudicis poterit
executioni mandari.nec etiam eſt uerum,ꝙ partes com
mittant executionem arbitrii: ſed Papa iuriſdi. dedit,
per quam exequi poteſt:ſed tamen non poſſet, niſi ordi
2 ne iudiciario ſeruato.¶†Partes poſſunt prorogare iuriſ
dictionem, ut poſſint etiam ſuper arbitrio executionẽ
facere.uel potius intelligunt renunciare,ne poſſint, ex-
cipere,uel iurare executionem,ſicut renunciare poſſunt
appellationi,& reliquo ordini iudiciorũ.C. de tempo.
ap.l.ul.§.ul.nec ualet ſi obiicias,ꝙ pactum partiũ,quod
eos tantum obligat,non debet hanc iuriſdictionem da-
re iudici.ſed reſpondeo,ut dixi: quia pactum partium,
quod inter ſe faciunt,iuriſdi.non dat.ſed expreſsè eam
prorogat,& etiam ipſe iudex ſm pacta, & alia iura par-
tium inter ipſas iudicare debet,ut præalle.l.C. de ap.l.
ſi.¶Quidam tamen dicunt,ꝙ nec etiam partes poſſunt
prorogare iuriſdictionem alicuius delegati in eo,quòd
arbitrium exequatur,primò ea ratione, quia arbitrium
non debet executioni mandari.C.de arbi.l.j.ſecundò ea
ratione,quia hoc non poſſunt,ſ.exequi ſententiam, niſi
ordinarii & delegati à principe.ff. de re iu. a diuo, in
prin.multo ergo melius hoc poſſunt committere par-
tes.nec fuit hæc ſola cauſa,quare tenuit appellatio,ſ.ꝙ
incertus fuerit tertius arbiter: ſed exequi non poterat
[alteri]ſi tertius non erat præſens, hæc erat ſufficiens
cauſa,ꝙ non tenebat arbitrium: ſed ſi erat præſens,ſta
tur maiori parti.ff.de arbi. item ſi.§.ult.& l.ſeq. ¶Ob-
ſeruantiam] no. ꝙ cauſa generalis aſſignata, ſ. quia ad
obſeruantiam huius arbitrii me cogitis,ſub ſe compre-
hendit etiam omnes cauſas, ex quibus arbitrium poteſt
dici iniquum,uel nullum propter iniquitatem ſenten-
tiæ,uel quia male ordinati ſunt alias arbitri[ſtatutum]
3 ff.de ar.item ſi.§.ſi in duos. ¶†Et no. quia ſecundum ꝙ
ibi dicitur,ſ.ꝙ ſi compromittitur in duos ita,ꝙ poſſunt
eligere tertium indeterminate,nõ ualet:ſed ſecus,ſi cer
tam perſonam, puta. Ioan. & hoc hodie oſtenditur per
hanc decre.ꝙ etiam in arbitrium aliorum non poſſit cõ
ferri electio tertii;& hoc intelligo,ꝙ in pactum non po
teſt uenire ab initio:quia ſicut fundamẽtum eſt malũ,ſ.
quod incipit à diſſenſu, & ita nullum poteſt ſtare ſuper
ædificium.i.q.i.principatus.ff.de ordi.iu.l.i. ſed ſi tantũ
in duos eſſet compromiſſum,teneret; & ſi poſt diſſenti-
rent,per iudicem cogerentur eligere tertium.ff.de arb.
itẽ ſi.§.principaliter.nã hoc fuit fundamentum,licet in
ædificando interueniat impedimentum,quod per iudi-
cem remouetur.Item quando dicit à prin.ꝙ uel partes,
uel iudices poſſunt eligere tertium, non poſſunt cogi ar
bitri eligere iſtum tertium per iudicem,cum fungantur
in electione tertii auctoritate partium, quæ de iure nõ
coguntur

coguntur in arbitrum conſentire. ¶Item quia ipſi, qui
eligere dñt tertiũ,ſiue ſint iudices,ſiue alii,& ſiue unus,
ſiue plures,præſumuntur ſequi uelle uoluntates eorũ,
qui eum elegerunt,& cum eorum uoluntates ſint diſcor
des,quia uterque præſumitur uelle talem, q̃ pro ſe ſen-
tentiam ferat,& qui ei faueat & conſentiat cum illo ar-
bitro, qui pro ſe ſententiam ferre uolebat, iuſte proui-
dit lex,quæ hanc poteſtatem ſic tertium eligendi pro-
hibuit in alium transferri à partibus.ſed ꝙ iudex ipſos
arbitros cogat eligere tertium,& bonum eſt: quia iu-
dex bene præſumitur procedere, cum non auctoritate
partium,ſed iure fungatur, & ipſi arbitri pręſumuntur
& bene eligere,ex quo non auctoritate partium, ſed à
iudice,uel à iure coacti faciunt hoc,& ideò,quando ni-
hil eſt dictum,à iure habeãtur,qui cogãtur per iudicẽ.
ſequens autem decreta.non contradicit:quia ibi media-
tores fuerunt iudices dele.non arbitri,nec legatus iuriſ
dictionem ordinariam amiſit,licet compromitterent in
eum & ꝙ fuerunt dele.ex eo apparet, quia eorum ſen-
4 tentiam confirmat Papa;quod non faceret,ſi arbitri eſ-
ſent.C.de arbi.l.j. ¶†Si obiicias,ꝙ pæna compromiſſa
probat eos arbitros. Rñ. hoc non eſt uerum in ordina-
riis,uel dele.in quos cõpromittitur: qui ſemper tenent
iuriſdictionem ſuam,quouſque reuocetur.ff.de offi.pr̨e
ſi legatus.j̃.de præben.niſi eſſent. ſed hoc obtinet in his
qui nullam iuriſdictionem habent ſuper litigantes,licet
aliter ſint ordinarij.tunc enim ſi promittatur pæna, uel
tractatus ſit habitus de eligendo eum in arbitrum, præ
ſumitur eſſe arbiter tantũ,ar.ff.de arbi.l.i. ſi ſeruus plu
rium.§.ul.ff.de arbi.litigatores.§.i.& ii.ff.de diuor.l.ul-
ti.alias ſi pæna non promittatur, cum tunc nec metu
pænæ,nec alio modo tenet ſententia ut res ualeat po-
tius,quàm pereat.j̃.de uer.ſig.c.abbate,præſumam cum
elec.iudi.ff.de re.du. quotiens.uel dic bene licitum eſſe
à principio committere alicui, ꝙ aliquos eligat arbi-
tros,& ſic intelligitur proxi.c.& de elec.in cauſis. ſed ꝙ
a partibus duobus electis tertius addatur per iudicem,
uel per aliquos,hoc non licet ratione ſupradicta,ſ. qa
malum eſt fundamentum compromiſſi:ſed quando par
tes ſuam poteſtatem dant arbitris,uel aliis,ut alios ar-
bitros eligant,non quia diſſentiant ipſi arbitri,ſed quia
partes in eis plenè confidunt, nec fundamentum habet
malum, nec aliquod aliud malum;ideò ualet.

CVm à nobis.Petitur &.j̃.[exigebant] non agebatur
de ſtatu monachorum,ſed de cauſis,alias capitulis
à ſtatu dependentibus. & quod eſt no. quaſi ex ea cauſa
petebatur:quia mon.non eſſet liberum, & tamen cõpro
mittitur.de hoc no.s̃.eo.cum tempore.¶Mediatorum]
& iſti mediatores,ex quo receperunt,rectè arbitri ſunt
& ſunt cogendi arbitrari.ff.de ar.l.iii.§.i.&.l.item ſi.§.
Pomponius.melius dicitur,ꝙ ſunt dele. ut no.s̃. proxi.
decre.[mediatorum].s̃.eo.c.proxi.contrà ſol.ibi [con-
firmamus]de uoluntate partium:alioquin non cogetur
quis ei,ſtare niſi pænæ metu.C. de arbi.l.j. imò & ſine
uoluntate partium: quia iudi. delegati ſunt; unde eo-
rum ſententia tenet.

COmpromiſſum [caueatur] imò, etiam ſi caueatur
& de hæredibus unius partis,non alterius, non ua
let.ff.eo.ſed interpellatur.§. ſi ab altera.

Finit Liber Primus.

LIBER SECVNDVS.

De iudiciis. Rubrica.

DE quo uult Deo ſupple ita ſtatu-
tum eſt[Eum].ſ. Quouult Deum
[introduci].i.aduocari, ubi accu-
ſaretur[Interrogatus] ad hoc ua
let interrogatio, nec poſt eum,ſ.
conſilium, coram quo accuſaba-
tur,recuſet.3.q.3.offeratur.s̃. de
off.dele.ſuper quæſtionum.uel ex
abundanti fuit hæc interrogatio
[Promiſerat]idem eſt, ſi non promiſiſſet ei. Quo uult
Deo[Ep̄atum]ſed reditus ep̄ales ſibi auferri dñt.j̃. de
ap.paſtoralis,in ſi.[Exitum]quando erat lis conteſt.j̃.ut
lit.non conteſt.quoniam accedens,i.niſi per annum du-
raret in excommunicatione.xi.q.iii.rurſus,& not.ſuprà
de æta.& quali.cum bonæ.

DEcernimus ut laici.[Tractare],ſ. ſuo noĩe tanq̃ ius
habẽtes in eis.x.q.i.c.i.ii.& iii.noĩe aũt eccl'iæ tra-
ctare pñt.s̃.de ſyn.c.uno.ſed nec gñalẽ adminiſtrationẽ
& principalẽ hẽc pñt laici,& maxiè de ſpũalibus, uel de
iuriſdictione ſup clericos[Pr̨elati]ar.ꝙ p̄lati ſunt iudi-
ces ordinarii.de hoc no.s̃.de of.or. cũ ab eccl'iarũ, & c.
quãto[Iudicio],i.auctoritate.cõſiliũ aũt req̃rere pñt.

QVãto[cõnexa]cã iuriſpatronatus nõ dr̃ mere ſpũa
lis:q̃a a laicis poſſidet̃;ſimiliter & ius funerandi.ff.
de mor.infer.l.i.tñ dominium ſepulchrorum non perti
net ad eos,inſti.de rerum diui.§.nullius.

AT ſi clerici[iudice]niſi ſup hoc cẽnt infamia reſp
ſi.tũc.n.niſi ſe purgarẽt,poſſent puniri.2.q.1.multi
uel ibi loq̃t̃ de laicis[Cõfeſſio]q̃ exigant̃,ut cõfeſſio p̄iu
dicet,no.in ſum.C.de ꝯfeſ.[Iudice]repete,q̃ diximus ſu
prà de elec.p inq̃ſitionẽ. ¶Deponi] tñ diſtingue in mõ
agẽdi.j̃.de ſimo.delectus.ii.¶Minora] minora dicimus
oĩa,in q̃bus nõ eſt eis ꝓhibita diſpẽſatio.nã ĩ aliis oĩbus
diſpẽſare põt.j̃.de ſnĩa ex nup. nã in hæreſi diſpenſat.l.
diſt.p̄sbyteros.dic,ut no.s̃.de tẽ.or.dilectus. [Peractã]
uel p̄tẽ.82.diſt.p̄sbyter[Cõtritione]ſufficiẽti al's ſecus
21.q.5.ſi q̃s cuiuſlibet.17.q.4.attẽdendũ, & c.ſi q̃s dein
ceps.[Seculari] niſi ſit in corrigibilis.j̃.eo. cũ ab hoĩe.
3.q.4.clericus.xi.q.i. ſi quis.

SVMMARIVM.

1 *In quæſtione feudi coram paribus curiæ agi debet.*
2 *Quæ actio ſit intentanda contra dominum, qui nõ expectato*
iudicio parium expoliauit uaſallum,& ad quem appellatur
in cauſa huiuſmodi feudatariorum,in nu.3.
4 *Pares curiæ debent ſeruare in iudicando ordinem iudiciarium,*
cum ſint ordinarij.
5 *Cum de iniurijs,uel de feudo in dominum, uel alium commißis*
agitur,coram domino uel paribus agendum eſt.
6 *Nunquam cum agitur conditione ex.l.feudorum alia pæna,niſi*
amiſionis feudi,imponenda eſt.
7 *Quæſtio an ſit res feudalis,p̄cedere debet,ubi agitur rei uendi.*
uel.alia act.per quam ius feudi poteſt in iudicium uenire.

CAeterum[promulgatur]ab ordinarijs alijs pe-
1 tẽtibus eas poſ.ut feudũ.¶†Parati] ſi q̃ſtio feu-
di inter dñm & uaſallũ uertit̃ cõfitentẽ fuedalẽ
rẽ ad quã agit̃,ſ.ut de ea reddat tributũ, uel aliud ſit̃e,
coram

coram paribus curiæ agiẽ, hoc ſaluo quòd ſi pares gra-
uarẽt eccleſiam:poſſet appellare ad proximum ſuperio
rem,uel ad Papam.ij.quæſtione.vj.Romanam,ſi quis no
ſtrum.¶Alij contradicunt dicentes,ꝙ tãtum proximus
2 ſuperior appellabitur,etiam ſi ſit laycus.¶ † Sed quid ſi
dñs non expectato iudicio parium expoliauit uaſallũ?
ſi fuerit uaſallus laycus, conuenietur dñs corã paribus
curiæ interdicto,unde ui,ſi uis armata fuerit, ꝑꝑ hono-
rem dñi ac.in factum,uel alia actio
ne.ff.de ui ar.l.j.§.interdictum hoc
etiam.ſi autem fuerit [a] clericus ex
poliatus,ſtatim ſpoliator per iudi
cem eccleſiaſticum eſt cogendus
reſtituere clerico,quod rapuit: qa
ſacrilegus eſt; qđ crimen eccleſia-
ſticum eſt xvj.quæſtione.j.in cano-
nibus.& etiam ſi dubium ſit de ſpo
liatione:tamen cognoſcit eccleſia,
ar.24.q.3.ſi quis de po.¶ Alij dicunt coram ordinario
rei,non coram dño ſemper agendum ad reſtitutionem
interdicto,etiam ſi laycus ſit expoliatus. ĩ. ti. proxi. ex
parte;& fortẹ hoc eſt melius,quamuis poteſt dici illam
decre.habere locũ,qñ alius, quàm dominus ſpoliauit:
uel dic,ut in glo.quidam.ſi uerò inter duos uaſallos ſit
controuerſia,quia unus uendicat ab alio rem,quia dicit
ꝙ in feudo ſuccedere debet,uel alias dicit ad ſe ꝑtinere,
alius aũt negat,uel dicit ſe habere ius in re feudali,quã
alius tenet,qđ ius eſt ſibi conſtitutum de conſenſu tam
dñi,q̃ feudatarij,quorum cõſenſus requiriẽ,quia utriuſ-
que intereſt; tunc etiam ſi uterque dicit ſe habere ius
ſuum feudi,ſiue ius ab eodem,domino coram dño feu-
di agendum eſt,ut hic.ſi autem actor, uel reus dicit ſe
non habere ius in re illa ab eo,quem aduerſarius dicit
dñm,tamen ipſe cognoſcet,an res ſit feudalis, corã quo
citatio facta eſt:ſed non diffiniet ſuper hoc, ſ. an ſit feu-
dum,uel non:ſed an ſua ſit iuriſdictio.ff. de iudi. ſi quis
ex.alij tñ dicũt,ꝙ nõ debet eſſe iudex,quia dr̃ dñs.C. ne
quis in re ſu.l.j.ff.fami.her.l.ſi per:ſed coram ordinario
rei ageẽ.& fallit hęc regula.ff.de iudi.ſi quis ex.ſed reus
põt excipere coram ſuo ordinario,ſi ibi cõueniaẽ: quia
iuriſdictio pertinet ad dñm.Et ſi uoluerit,probare po-
terit,ꝙ ab eo tenet in feudum,qđ ſi probauerit,remitte
tur ad eũ.ĩ.ti.proxi.ex tranſmiſſa,& c.uerum. & hoc in-
telligo uerũ,ubi uẽdicat rem nulla expreſſa cã: quia qñ
in genere petit,omne dominium,qualecũque ſit, etiam
ſi feudatarium ſit,in iudicium deducit. ff. de excep. rei
iu.l.ſi mater.§.eadem.ſed ſi dicet uendico talem rẽ, qa
quæſiui dominium præſcriptionem, utile & directum,
uel per emptionem à domino, tunc forte nõ poſſet reus
excipere de feudo coram ordinario: quia nec poteſt iu-
dicare,niſi de cauſa,quã petitur;& ita non iudicabit de
feudo,ar.ff.de iuriſdi.om.iu.l.pe.§.ult. C. ad l. Cor. de
ſic.l.j.quamuis dicant quidam,ꝙ etiam ſi exprimat uen
ditionem,uel præſcriptionem,ꝙ etiam tunc ius feudata
rium deducit in iudicium.ſed hoc non patitur illud uer
bum,directum:uel etiam quia qñ agitur actione in rem
expreſſa cauſa,dominium ex ſola cã expreſſa uenit in
iudicium.ff.de excep.rei.iudi.ſi mater.& ideo ſi exprima
tur cã,rectè opponitur exceptio coram ordinario: quia
res non eſt feudalis.& idẽ dico,ſ.agendum coram domi
no feudi,ſi perſonali actione agiẽ ad rẽ, quam uterque
feudalem confitetur.& eodem modo ſi reus conuentus
coram domino neget rem feudalem eſſe, nõ agetur hæc
quæſtio,uſque quo dñs,uel actor probet coram iudice
ordinario eam feudalẽ:quia præiudicialis,eſt ar.ĩ.ti.ꝓ
xi.ſi clericus,arg.inſti.de ac.§.præiudiciales.¶ Sed quid
dices,ſi feudatarius alij conceſſit aliquam partem feu-
di,uel aliquod ius in feudo? Reſpondeo, ſi conceſſit in
feudum,fiet ſub eo,quod faciendum diximus ſub primo
feudatario,ut ſuprà ſi autem nõ in feudum dicit ſe ha-
3 bere,coram iudice ordinario agi debet. ¶ † Sed quæro,
ad quem appellabitur? Reſpondeo dominũ in caſu ſuo,
& pares in caſu ſuo ordinariam iuriſdictionem habere
ſibi conceſſam lege Federici in conceſſione feudorum,
de feu.non alie.imperialem. & ideò ab eis appellabitur
proximus ſuperior dominus feudi.& ſi non ſit ibi domi
nus proximus ſuperior dñi feudi,appelletur iudex or-
dinarius,in cuius territorio eſt res feudalis,de qua agi-
tur.C.de iudi.l.ult.Si autem agitur de iniuria, quã paſ-
ſus eſt circa fidelitatem,uel capitula fidelitatis uaſallus
a dño,uel è conuerſo,appellabitur iudex ordinarius rei
ar.quia appellationes gradatim ſunt faciendæ.2.q.6.an-
teriorum.uel dic,ꝙ ſuper hoc appellabitur iudex ordi
narius,ſub cuius iuriſdictione res ſita eſt etiam ſi agatur
de iniuria facta in re feudali, puta interdicto, unde ui,
uel alio conſimili.¶Si autem agant de iniurijs,non in re
bus feudalibus factis,ſed extra,nõ agẽt ſub dño,ſed co-
ram ordinarijs.& eodem modo ſi agatur contra domi-
num de iniuria facta extra rem feudalem,uel non tangẽ
tem fidelitatem,quã domino promiſit, uel è conuerſo,
non agetur coram dño,niſi agant inter ſe ad amiſſionẽ
feudi,& hoc in libello debet contineri.Tunc enim corã
paribus agitur:quia agitur in rem.ſ.ad rem feudalem re
cuperandam.uel ad ius,qđ ibi habet dñs,pœnitus amit
tendum.& ſi appellabitur,ad ordinarium domini appel
labitur.ff.ad muni.municipes.§.ul nec poſſunt litigãtes
etiam utriuſque conſenſu dominum dimittere. ar.ĩ. ti.
proxi.ex tranſmiſſa. dominus autem & uaſallus licitè
poſſunt iudicium parium dimittere: quia ibi nulli fit ꝑ-
iudicium:quia ſi dominus non habet pares ſuccedent ar
bitri ad ſimilitudinem iudicum ſuſpectorum, ĩ.de ap.cũ
ſpeciali,& 11.q.1.ſi clericus aduerſus.¶Item non credi
mus omnes uaſallos uocandos,ut iudicent: ſed ex pari-
bus uaſallis dominus unũ eliget,& uaſallus alterum, ar.
2.q.6.placuit.¶Alij dicunt,ꝙ ipſi pares tñ eligent ex
ſe duos,uel quem uoluerint: quia ipſorũ eſt iuriſdictio
à lege data,& eã poſſunt,quibus uolunt,mandare, ar.63
diſt.c.2.& 3.& in multis alijs.c.eiuſdem diſt. & ſe. & di-
cuntur pares:quia omnes ſunt uaſalli:uel quia ſi comitũ
eſt cã,comites debent eſſe pares: uel quia ſimilia feuda
4 habent.¶ † Item ordinem iudiciarium ſeruabunt, cum
ſint ordinarij.ſi autem inter dominum & uaſallum, uel
inter uaſallos agitur perſonali actione,quæ nõ ſit de iu
re feudali,ſed agitur circa rem feudalem,puta pignora
ticia,uel depoſiti,uel alias ẽt de re in feudo ꝯceſſa, ſem
per coram ordinario agitur.alij contra. ſed dicũt qui-
dam,& ſi ad rem feudalem agitur,& hæc ſunt uera, ubi
tñ eſt dñs feudi,& non eſt iudex,uel ubi certa res eſt in-
feudata,& non iuriſdictio:quia ſi iuriſdictio ſit infeuda
ta,tunc ipſe cognoſcet de omnibus cauſis etiam ordina
rio iure. ¶ Item ab eo appellabitur iſte ſuperior, qui
iuriſdictionem infeudauit;& tales ſunt epiſcopi, abba-
tes,duces comites,& barones,& omnes alij,qui iuriſdi-
5 ctionem habent ab imperatore,& alijs.¶ † Quamdiu pa
rati] quidam dicunt,& fortè non malè, ꝙ quandocun-
que agitur de iniurijs, uel de feudo in dominum, uel
alium commiſſis, ſi agimus iure feudali,uel condi. ex.l.
feudorum, agendum eſt coram domino,uel paribus. nã
cum alio iure dominus feudi non habeat iuriſdictionẽ
ſuper uaſallum,niſi lex feudorum cõcedat,niſi ex illa. l.
agatur

a ¶Si autem fuerit. Ad hoc dictum Innoc. ad de Fel. & ibi not. per ipſum in c.eccleſia sãcta Mariæ, col.4. in prin. ſuprà de conſtitutio.

agatur ſub eo,aliter agi non poteſt, ſi aũt talis ſit caſus,
ꝙ nõ poſſit agi condictione ex l.feudorum,coram ordi-
6 nario agendum eſt,niſi ambo nitanẽ iure feudi. ¶ † Et
no.ꝙ nunquam,uel rarò,ſi agatur condictione ex l. feu-
dorum,imponitur pœna alia, niſi amiſſionis feudi, uel
alia ſuper re feudali. ſi autem corã ordinario agitur &
iure cõi,& pœna.l.ſiue corporalis, ſiue alia imponitur.
¶Item ubicunque agitur de re feudali ſiue uendicatio-
ne,ſiue interdicto,uel aliàs inter duos intendẽtes tñ iu
re feudi,tñ coram dño agiẽ,ut hic.& illa decre.ĩ.ti.ꝓ-
xi.ex parte,nõ obſtat:quia dña ibi nõ iure feudi, ſed do
7 talitij iuuabatur. ¶ † Item dicũt qdam,ꝙ hæc quæſtio,
an ſit res feudalis,debet ꝓcedere,ubi agiẽ rei uẽdica.uel
alia actione,per quã ius feudi põt uenire in iudicium, &
prius hæc lis terminabitur. & hoc ipſo, ꝙ negat ſe non
in feudum tenere, ſi quod ius feudi habebat, amittit,
argu. 8.diſt.quo iure,ff.de rei uen.l.fi.[Quamdiu para-
ti]ſi enim dominus malicioſe differat procedere, tũc co
ram ordinario agetur.

DIlecti fi.[Subtiliter]no.ſubtilitates ſm canones re-
probari & idẽ qñque ſm leges.ff.ad l.Aq.ita uul.§.
ul.ff.qui.mo.pig.uel hyp.ſol.ſicut.§.ſi debitori.ff. de re-
ligioſis,ſunt ꝑſonæ.ff.mã.ſi fide.§.quædã actio.ar. actio
nes nõ proponendas ſm canones.ĩ.de do.& cõt.c.j. & C.
ſi per uim,uel alio mõ.l.j.ꝯ.ĩ.de mu.pe.c.j.11.q.1.expe-
rientiæ.ĩ.depo.grauis.ſol.ſm canones dicimus non eſſe
proponendam actionem:ſed ſi proponatur & inepta, nõ
obtinet,quod petit infra eo. examinata ſecundum legẽ
ſemper propodenda eſt.ff.de admi.tu.quotiens, §.j.inſt.
de act.in prin.

INtelleximus[Per alium]ĩ.de proba.poſt ceſſionem, ꝯ
ſol.hic ſpeciale eſt in reo ꝑꝑ cauſam,quæ hic ponitur
idem ẽt uř in actore,qđ in cã abſolutionis: uel ubi age-
tur de iniuſta excommunicatione.ſupra de offi.dele. cũ
contingat, & in alijs cauſis, quas
agere permittitur poſsit conſtitue
re procuratorem.melius [a] eſt. n.ꝙ
cauſam agat per alium,q̃ per ſe. ꝑ
alium, ſi poteſt & uult; alioquin ꝑ
ſeipſum.

a ¶Melius eſt. Adde quod hoc refert & ſequitur cardin. in conſilio.xlvj.incipien. uidetur, quod dictus. l.in fi.

CLerici, & infra[Dicat] auẽ. ut
clerici apud proprios.§.ult. ĩ.
de iura.calũ.inhærentes.§.nã.[tra
ditur]11.q.1.c.1.& 2.[conſuetudine] de hoc not. ſuprà
de conſue.in prin.& c.fi.

CAuſam[Fratres]monachos.ſ.Dulmẽ.& qui moranẽ
in eccleſia cathedrali[ingrediantur]de hoc no.ſ.de
reſcri.edoceri[ualeat]& iuſte:quia cum eſſet negocium
conuentui commune,& epõ, non licuit conuentui ſine
epõ agere:uel ꝙ erat grande negocium,unde ſine auto-
ritate epiſcopi agere non poterant.infra de his,quæ fi.à
præla.quanto.

SVMMARIVM.

1 *An ſufficiat depoſitio pro crimine clerici.*

CVm non ab homine[Deponendus eſt]ar.ſ.eo.at
1 ſi clerici.C.ut ſe.l.ul.& C.de ſpor.l.2.¶ † Depo
nendus eſt]ubi clericus deponitur pro crimine,
ſufficit depoſitio.ſ.e.at ſi clerici niſi enormitas criminis
aliud inducat.ĩ.de fal.ad fal.3.q.4.clericus.11.q.1. ſi qs
ſacerd.uel niſi ſit ĩcorrigibilis,quo caſu eſt ꝓcedẽdũ,ut
hic dr̃ contumax uerò primò excõmunicatur, poſt ſi eſt
incorrigibilis,anathematizatur,& poſt deponiẽ. lxxiiij.
diſt.Honoratus.xxxiiij.diſt.quorundam[Excommunica
ri]i.minori excommunicatione[Anathematis.i. maio-
ris excommunicationis.

QVia.G.[Secundum formam] i. qđ mediãte iuſti-
tia procedant[R.]notaẽ,ſ.de reſcrip.eã[Sicut]nõ
tamen tenebitur interdicto.ff.de ui,& ui arma.cum a te
infrà de reſti.ſpolia.cum ad ſedem.¶Terminetur]auẽ. ꝑ
ſentium literarum,non præteritarum, cũ de hac perſo-
na non faciant mentionem.quidã tñ dicunt,ꝙ autorita
te præcedentium literarum procedent in odium rapi-
næ.ſimile.ſ de ali.iu.mu.cau.fac.c.j. hic autem nunquã
intelligas,quòd in cauſa cœpta contra ſpoliatorem, ẽt
ſi lis ſit conteſt.& etiam in cã cõcluſum ita,ꝙ ſola ſentẽ
tia ferenda reſtet,ita ſententia feratur contra ſucceſſo-
rem,cum hoc interdictum,ſ.unde ui,ꝑſonale.ſit ff. de ui
& ui ar.l.j.§.pe.immò ſi reali actione ageretur, oporte-
ret,ꝙ noua actio intentaretur contra nouum, poſſeſſo-
rem,ar.op.ff.de peti hære.l.pe.& de rei uẽ.is,à quo,& l.
ſeq.ff.de re.iu.in ſum.§.fi.niſi forte eſſet hæres,in quem
bene daretur actio poſt lit.conteſt.ff.de rei uen. ſi is qui
& l.ſi autem.§ j.& hanc decre.intelligimus ita,ꝙ opor-
tet eum à capite incipere agere contra ſucceſſorem, &
non agetur contra ſucceſſorem interdicto,unde ui, niſi
ſcienter accepiſſet à ſpoliatore.ĩ. de reſti. ſpo. ſæpe. &
forma priorum literarum talis erat, ꝙ poſſeſſorio & pe
titorio agi poterat,ſiue peti.imò & ſi in literis non con-
tineretur de utroque:tamen agi de utroque poterat. in-
fra de cã poſ.c.j.ĩ.de ſequeſt.poſ.c.j. ubi no. ¶ Quidam
tamen dixerunt.ꝙ ſi aliquis agat petitorio contra ali-
quem ſuper aliqua eccleſia petendo eam,ꝙ ſucceſſor de
bet litem cœptam proſequi.& ſi non habet ſucceſſorem
propter litem,uel ꝑꝑ timorem,tunc epſ, uel alius, ad
quem pertinet, ꝓſequatur litem,ut nota.ĩ. de reſti.ſpo.
olim.ſed nobis hoc non placet:quia illud haberet locũ,
ſi nomine eccleſiæ ageret,uel defenderet;puta ſi petere
tur aliqua poſ.eccleſiæ,& alius nomine eiuſdem eccle-
ſiæ ipſam eccleſiam:& poſſeſsionem defenderet. ſed hic
neuter nomine eccleſiæ agit.non.n.transfertur proſecu
tio litis de perſona in perſonam,niſi in hæredibus, uel
uniuerſalibus & ſucceſſoribus.C.de acqui.hære.l.fin.ff.
de acqui.poſ.Pomponius.§.cum quid.uel in dominis, q
per procuratorem agunt.ff.de procura. in cauſæ, uel à
filio in patrem.¶Item uidetur,ſi reus moritur poſt litẽ
cœptam,etiam ſi conſtaret de meritis cauſæ: non eſt ꝯ.
C.de adul.quamuis:quia ibi loquitur,ubi abſente accu-
ſatore conſtabat de crimine ꝑ confeſſionem accuſati,qđ
non debet relinqui impunitum, etiam ſi accuſator nol-
let infra de collu.de te.crimina.imò plus uř, ꝙ ſi ſenten
tia lata eſſet pro aliquo,& poſt ſententiã moreret reus,
qui condemnatus ad reſtitutionẽ eſſet. poſt mortẹ non
mandabitur ſententia executioni,niſi pręmiſſa ſumma-
ria cognitione,ſi ſit aliquis,qui uelit aliquid dicere cõ
tra eum.ff.de re iudi.à diuo.§.ſi rerum.& §.ſeq.ĩ.de te-
ſti.ueniens.ij.

CVm ueniſſent[Per alios]q̃ per nos.cõdẽtis.n.eſt in
terpretari.ĩ.de ſen.excõ.inter.ff.de præſti. in præ-
to.¶Iudicari]directe.nam indirecte poteſt, ſi quæraẽ,an
ſint uera,uel falſa priuile.incidenter. ¶ Item ſi quæraẽ,
an iuuet cauſam,poteſt cognoſcere iudex, & eis nõ ob-
ſtantibus iudicare ſuper quęſtione ſibi propoſita ita, ꝙ
priuile.non faciat mentionem,ar.C.de iudi.quotiens.C
de ord.iud. l.j.uel dic,nemo poteſt iudicare ſuper priui
le.ſed.apo.i.ubi agitur de iure ſe.ap.uel de exemptione,
uel interpretatione tantum prohibet,ſ.cum de ipſorum
uerbis dubitatur.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Denunciatio euangelica, quæ ſit, & qualiter utenda, & quis ad eam teneatur, & qui teſtes in ea admittantur, habens in nume. 2. & 3.*
4 *An denunciatio iſta habeat locum in re temporali.*
5 *Legitima monitio præcedere debent ante, quam quis denuncietur.*
6 *Conſue. & priuil. inuicem parificantur.*
7 *Fractæ pacis, & periurij crimen pertinet ad iudicium eccleſiæ.*

NOuit ille[Si peccauerit]2.q.1.ſi peccauerit[Regulam]ſ.admonendo quædam denunciatio eſt euangelica,de qua hic loquitur,& 2.q. 1. ſi pec. & in iſta hoc modo procedendum eſt,ꝙ ſi quis priuatim ſcit peccatum alicuius;priuatim contra illum debet proſequi mandatum euangelij; & tandem in priuato debet eum habere pro ethnico & pu.& bene habes in palle. c. ſi pec.& xlv.diſt.ſed illud non ocioſe.¶ Si autem peccatum eſt manifeſtum,tunc manifeſte debet proſequi mandatum euangelij denunciando crimen eius iudici, & probando per teſtes;& tantundem poſt ſententiam eccleſiæ debet eum habere pro ethni.& pub.publice, etiam ſi nō eſſet excommunicatus,ſ.ut non habeat familiaritatem cum eo:ſed non tenetur eum uitare in oratione, nec in menſa,nec in alijs huiuſmodi. & hanc denunciationem poteſt proſequi etiam ille,cuius intereſt rōne rei familiaris,ut hic,& etiam petere,quod ſua intereſt,& dicere, ut cum non poſſit agere pęnitentiam, niſi ſatisfaciat, ꝙ reddat ei,qđ ſibi debet.14.q.6.ſi res. & hāc denunciationem debet præcedere monitio,ut hic.& uř,ꝙ in hac denunciatione non ſit neceſſarius ordo iuris infra de do.c.
2 j.¶ † Quidam tamen dicūt,& forte non male,ꝙ ubi quis per denunciationem ſuum intereſſe debet conſequi, ꝙ tunc ordo iudiciarius eſt ſeruandus;& hoc eſt tutius: qa illud ſeruare non poteſt nocere.ad iſtam denunciationē non credimus aliquem teneri,niſi ſicut tenetur ad alia opera charitatis,niſi ſit talis,ad quem ratione offi.& curæ hoc pertineret.xxiij.q.iiij. duo. ad denunciationem hanc omnes infames,& minores, & mulieres credimus
3 admittendos,niſi permaneant in crimine.¶ † Ad teſtimonium autem in denunciatione,dicunt quidam, ꝙ ijdem admittuntur.& hoc ſatis dici poteſt,ubi ſola pœnitentia de crimine quæritur,& non aliquod temporale neque directè,neque incidenter, quia tunc tantum alij legiti-
4 mi teſtes admittendi ſunt.¶ † Item dicimus,[a] quòd iſte modus agendi habet locum, ubi aliquod temporale, in quo eſt reus naturaliter obligatus,debet dari,uel fieri,etiā ſi ad illud petendum nulla competat actio ciuilis, uel canonica, ut qñ quis iurauit dare,uel facere ſine ſtipulatione,locum habet denūciatio,ut hic.& eſt in omnibus alijs quæ debent dari,uel fieri,& peccat qui promiſit, niſi promiſſum impleat,ut hic,ubi dicit, quòd ad Papam ꝑtinet de omni peccato mortali quemlibet corripere.ad idem.22.q.2. ne quis, & q. 5.hoc uidetur,& infra de inſti.cum ueniſſent.eſt & alia denunciatio,quæ dicitur canonica:ſed tamen ortum habet a.lege uete.teſta.quæ eſt de crimine non committēdo,ſ.ut ab eo deſiſtatur.& de hac denunciatione loquitur infra de deſpon.impu.ad diſſoluendum. 22. q.v.hic uidetur.hæc autem denunciatio canonica habet locum non ſolum ſuper criminibus perpetratis,ſed etiam perpetrandis,ſi crimina perpetranda recipiunt augmentum propter multiplicationem actuum,uel propter contumeliam iniuriæ;ſicut eſt,quando aliquis perſiſtit in illicito contubernio.uel quando perſiſtit in iniuria,& rapina.& de hac denunciatione loquitur.j.de iureiu. quemadmodum,in fi.& in hac,eadem dicimus,quæ in ſuperiori,niſi quia ad hanc dicimus quoslibet teneri,ſi credunt proficere ſuam denunciationem,& denunciantibus non eſt nimis graue eos denunciare;& ſic loquitur.xxij.q.ij. ne quis,& q.5.hoc uř,& c.pal.anima,nimis autem graue eſſet denunciantibus,ſi propter hoc deberēt à ſuis negocijs deſiſtere.uel ſi propter hoc deberent uel inimicitias uel pericula aliqua incurrere.licet enim denunciare bonum opus ſit?non tamen tenemur ad idem præciſe, ſicut nec ad alia bona opera,niſi in caſu prædicto,& qñ ſic offert ſe opportunitas,ſicut dictum eſt,quia quando ſic offert ſe opportunitas,eſſet peccatum negligentiæ,niſi denunciaret crimen committendum,ſed non ita eſſet crimen negligentiæ imputandum, ſi commiſſum crimen, quod iterationem non reciperet,non denunciaret, quāuis & de illo dici poſſit, quòd tanta poſſet eſſe denunciādi opportunitas, & tāta credulitas ꝓficiendi,ꝙ aliquod peccatum eſſet non denunciare,licet non tantum, ſicut eſt tacere in denunciando crimen committendum.¶De alia etiam denunciatione mentionem faciunt canones, & leges,quæ non eſt modus agendi: ſed præcedit actionem,uel denunciationem;& de hac denunciatione loqtur.2.q.7.qua ꝑꝑ,& c.ſeq.& c.accuſatio,& j. de accu. c. ſi & de calum.c.fi.& in multis alijs eſt facile inuenire exemplum de tali denunciatione,tam in decre. quam in decreta.& in auť.ut iudi.ſine quo.ſuf.§.ſi quis.§.neceſſitatem,& §.ſeq.& de hac modicum.agimus, quia non eſt per ſe modus agendi.¶ † Sufficientem] uidelicet quòd non præceſſit legitima monitio, uel ꝙ denunciator ſit
5 criminoſus.3.q.7.iudicet, uel alia cauſa iuſta.& ex hoc colligitur,quòd in fine non mandat cognoſci de cā principali,ſed an denunciatio ſit admittenda[de feudo]directè: ſecus indirectè: quia non poteſt agere pęnitentiam,ſi non reſtituat.vj.q.j.illi qui.xxij.q. ij. prædicandum.23.q.4.ecce.14.q.6.ſi res.[Spectat]ſ̃m diſtinctioné,quā no.s̃.e.Cęterum[iuri]illi.ſ.quo cauetur,ꝙ dominus,uel pares debent eſſe iudices,ut no.s̃.e. cæterum [Priuil.]forte.n.rex Angliæ habebat priuil.à rege Frāciæ,quòd non iudicaretur per ipſum tanquam per dominum,ſed per communes eorum iudices,uel per alias certas perſonas communiter electas.idem eſſet,ſi ſuper hoc ſpecialem conſuetudinem haberet. ¶† Conſuetudinem]no. parificari conſue.& priuil.ix.q.iij.conqueſtus. lxiiij.diſt.quia.¶Item no. conſuetudinem dare iuriſdictionem ſuprà de arbi.dilec.[Valentinianus] lxiij. diſt. Valentinianus[Theodoſius] xj.q.j. quicunque ualet. ¶Theodoſius] quomodo legem abrogatam inducit, cū deberet puniri.C.de ue.iu.e. l.ult.Reſp. licet ius ciuile ſit ſublatum:tamen neceſſe eſt ſcire.7.diſt.fuerunt, & in ſuper ratio remanet.ff.de ca.mi.eas. Item eccleſia poteſt pro ſe inducere legem,quamuis non ualeat contra ſe. uel melius[b] priuile.fuit eccleſiæ conceſſum,unde hic adhuc hodie durat [Petitor] de quo minus uidetur, quàm de reo, cum fauorabiliores ſint rei,quàm actores. ff. de re. iu. fauorabiliores.[In initio litis] ante lit.conteſta.[Decurſis] poſt lit. conteſta.ante concluſionem[Peroratur]ideſt cum allegatur[Sermone]id eſt rōnibus utriuſque partis, uel ratione[Ex deo] dicente Petro,qđcūque ligaueris &c.s̃.de maiori.& obe.ſolitæ[Mortali] directe,uel indirectè.ij.q.j.multi. ff.de peti.hære.hæreditas[Pacem]s̃.de tre.c.j.24.q.3. ſi quis Romipetas.
7 ¶ † Iuramenti]no.crimē pacis fractæ, & periurij directè pertinere ad iudicium eccleſiæ ut hic.idē in crimine ſymoniæ,ſacril.uſurarum hæreſis, ſeparationis matrimonij ad torū ꝑꝑ adulterium.xxij.q.j.c. pe.12.q. 1.nulli liceat[De plano] in modum denunciationis[Querimonia] an ſit denūciatio admittenda[Exceptio]Contra denunciationem.n.admittitur exceptio criminis,ſiue proſequatur ſuam iniuriā ſiue non: quia qui agit ad pęnam omnem maculam dimittere debet ar.3.q.7.udicet,qui ſine.xxv. di. c. ul.35.q.6.eps:infames tñ admittūtur ad denunciationem, dummodo egerint pęnitētiam.¶Omittat] quidam dicunt,& forte non male, quòd nō ſolum iſti iudices cognoſcent,an ſit denunciatio admittenda,ſed etiam de principali hoc modo dicet.n.rex Angliæ,Rex Franciæ tenet comitatum Pictauiæ in periculum aīæ ſuæ cū ad me pertineat,uel ꝰ conſcientiam;& peto officium ueſtrum,ꝙ cogatis eum ad pœnitentiam.ſi ipſe rñderit,nō ꝑtinet ad te cognoſcere, utrum iuſtè,uel iniuſtè teneam.hoc autem ſcio,ꝙ non teneo ꝰ conſcientiam; & hanc,non aliam teneor apud te excuſationem facere.ſi rex Anglię uoluerit probare, ꝙ ſuus fuerit, non admittet eccleſia ſuper hoc ꝓbationes: quia forte licet fuerit ſuus,poteſt eſſe,ꝙ per iudicium pariū,uel alio iuſto modo factus eſt Regis Franciæ:uel ad minus obtinet probabiliter, & ſic eſt ſine peccato,ar.C.de rei uendica.l.fina.¶Sed ſi uelit probare,ꝙ ꝰ conſcientiam teneat,uel iniuſtè, admittendus eſt. ſed hæc probatio ualde difficilis eſt, quia & ſi probet rex Angliæ eam ſuam fuiſſe,non tamen probat.ꝙ contra ꝯſcientiam,uel iniuſte,ſicut ſupradictum eſt.ſi autem ageretur directè,ſufficeret,ꝙ probaret ſuum fuiſſe dominium,niſi poſſeſſor legitimam exceptionem haberet.C. de proba.l.ſiue hoc tamen uidetur, quòd ſemper debet proponere excuſationem,quando in modum denunciationis agitur,ſ.probabiliter uerbigratia,ſi fuit ſua,amiſit eam:uel pignori eſt mihi obligata,ſed probare id nō tenetur;immo creditur dicere uerum,niſi probetur cōtrarium,quia hic per denunciationem ſufficit,ſi ſuæ cōſcientiæ ſatisfaciat,& non neceſſe habet ſuum ius probare.ſed ſi aduerſarius uellet probare,admittitur, ut hic circa id prin.idem eſt,ubi eſt ſcandalum, uel publicum peccatum:quia tunc ſi de peccato conſtat,ſic de ſatisfactione conſtare debet.45.diſt.ſed illud.

a ¶ *Item dicimus. Adde, quòd hoc dictum Innocen. refert & ſequitur Felin. in probæ. Grego. colum. vi. uerſi. Et ex iſto remedio quem uide, & in ca. quæ in eccleſiarum, colum. 16. uerſi. ſecundus caſus ſuprà de conſti.*

b ¶ *Vel melius. Hic alle Fel. in c. i. ſuprà de conſti. col. v. uerſi. Alius caſus. Et ad de Alexan. de Imola in conſi. ccix. colum. iiij. uer. nec ad hoc obſtat, in ij. uolu. & ad de Pau. de Caſtr. in conſil. cccxvi. incip. uiſo & examinato ſecundum nouiſſi. impreſſionem in parte antiquorum, colum. iij. poſt med. ubi dicit per hoc, quòd imperator non poteſt reuocare legem ſuam in præiudiciū ſibi non ſubditi. & idem Fel. in cap. quæ in eccleſiarum, colum. xi. poſt prin. et adde etiam Paul. de Caſtro in conſilio cclxxxix. in ſecunda parte conſiliorum nouorum ſecundum ultimam impreſſionem, incipien. conſilium, præſuppoſito ſine præiudicio, colu. i. ubi tenet, quod licet Papa poſſit tollere ius canonicum in præiudicium ſubditorum ſuorum, tamen illud non poteſt tollere in præiudiciū laicorum & hoc dictum Innocentij. hic refert etiam Felynus in cap. eccleſia ſancta Mariæ, colum. xxxvi. uerſi. pro prima opi. ſuprà de conſtitu. & adde, quod hoc dictum Innocentius dicit ſingulare Cardina. in conſilio lxxxv. incipien. pro reſponſione principaliter, col. fi. uera alias uerſ. lectura.*

S V M M A R I V M.

1 *Simplices & indiſcreti poſſunt per alium factum proponere.*
2 *Per narrationem & reſponſionem fit lit. conteſt.*
3 *Religioſorum uniuerſitas per alium iurare poteſt.*

1 PAſtoralis[Indiſcretæ.] † Nota, quòd ſimplices & indiſcreti per alium poſſunt factum proponere,& non eſt malum,ſi etiam cogantur, factum ſuum & per alium reſpondere.Item uniuerſitas per aliū proponit.12.q.2.qui manu.ff.quod cuiuſque uni.l. j. itē excommunicatus.s̃.eo.intelleximus.itē eps.5.q.3. quia item illuſtres.C.de procu.l.ult.item minores s̃. de æta. ex rōne,inſtit de cura.§.item inuiti.C.de auť.præſtā.clarum.item furioſi,prodigi,& mulier luxurioſa.C.de cura.furi.l. mulieri.aliter autem non licet,ut hic, & ff. de inter.ac.ſi ſine,& l.ſi ſeruum.§.ul.C.de iura.calum. auť.
2 principales.¶ † Indiſcretæ]non intendit dicere, quin q libet per procuratorem poſſit narrare & reſpondere,cū poſsit per eum litem conteſtari, quæ per narrationem & reſponſionem fit.j.de lit. conteſta.c.j.ſed intendit dicere, ꝙ ille,qui cauſam agere debet ſiue procurator,ſiue dominus per ſe narrare debet,non per aduocatum, uel alium.uniuerſitas autem,ſicut per ſe agere non poteſt,ita nec narrare.12.q.2.qui manumittitur.¶ Et arg. ad hoc:quia cum uniuerſitas ſit unum corpus, quando omnia & diuerſa capita eiuſdem uniuerſitatis agent ſimul,uel defendāt?ar.etiam ad hoc,quod dř in pluribus fideiuſſoribus,uel hæredibus unius ff. iudi.ſol. iam tamen.§.ult.& in pluribus exercitoribus eiuſdem nauis, ff.de exer.l.j.§ ult.& l.ſe.¶Sed ꝰ.C.de iura.calum.l.ij.§ hic licet.ubi dř,ꝙ uniuerſitas iurare debet de calumnia ergo per ſe agere poteſt:ſed ueritas eſt,quia non agitur & eſt ratio uniuerſitatis,quare iurare debet de calumnia:quia timore iuramenti,ſi præſens litigabat calumnioſe,ex tunc iuramento præſtito litem omittet, cum hoc ſit unum iuramentum calum.ſ. ꝙ lis ſibi iuſta uidetur,ſed poſtea procurator in animam uniuerſitatis iurare debet,nō autem quiſque ꝑ ſe reſpōdebit. & q̃uis non omnes conſentiant reſponſioni procuratoris, ſufficit, ſi maior pars conſentiat.s̃.de procu.c.fi.uel dic tutius, ꝙ uniuerſitas per ſe non iurabit,ſed per illum, qui litem conteſta.eſt,uel quemuis alium non ob.lex præall.C.de iura.calum.quia dicitur uere iurare maior pars uniuerſitatis,quæ per alium in animā uniuerſitatis iurat. ff. de
3 admi.tuto.ita.§.geſſiſſe. ¶ † In uniuerſitate autem religioſorum non eſt dubium, ꝙ per alium iurare poteſt.j. de iura calum.c.j.ipſe reſpondebit, ſ̃m ꝙ maiori parti placuerit.nec mirum,ſi per alium,quam qui litem conteſtatus eſt iurat & reſpondet,cum generaliter obtinet, ꝙ procurator leitm conteſtatur,& tamen principalis ꝑſona iurat & reſpondet.C.de iura.calum. autētica, principalis,ar.j.de teſti.præſentium.

S V M M A R I V M.

1 *Depoſitum fit nedum in corporalibus, ſed etiam in incorporalibus, & in ſpiritualibus.*
2 *Actionis ineptitudo ſi a prin. noſcitur, debet iudex ſtatim, uel aſſeſſor lacerare libellum.*
3 *Inepta actio quando dicatur.*

Examina-

EXaminata[cauſa]eccleſiæ.i. ius patronatus ec-
cleſiæ eiuſdem,ſuper quo agebatur. interim.n.
uicedominus pſentabit:qua dĉt interim fructus
1 rei depoſitæ pcipere, ẽt ſi poſt fuerit poſſeſſor. ¶ † Se-
queſtrata.]no. depoſitum fieri non ſolum in corporali-
bus, ſed etiam in incorporalibus, & in ſpiritualibus. &
idem uidetur de miſſione in poſſeſſionem;de hoc not. ĩ.
de eo,qui mitti.in poſ.c.rei ſer.c.j.¶Accepit]à te & tũc
planum eſt: quia ſicut poſſidebat,qñ tradidit,& ita poſt,
niſi ea mente depoſuiſſet,ꝙ poſſeſſionem in depoſitariũ
transferret.ff.de acqui.poſ.intereſſe puto. & ſic cũ poſſi
deret ipſe actor,non dabatur ei rei uendicatio, inſti.de
acti.§.j.& C.de ali.iu.mu.cau.fa.l.j.¶Quandoque tamẽ
rei uen.datur poſſidenti contra depoſitarium, uel com-
modatarium pp detentationem,quam habent.ff. de rei
uen.officium.ff.de pecu.depoſui,in princi.¶Item confeſ
ſoria datur poſſidenti.ff.ſi ſer.uen:& ſi forte.§.j. & l. ſe.
ſed hic non agebatur contra depoſitarium,contra quem
agere poſſet,ut dictum eſt,ſi poſſeſſor poſſeſſionem in-
teruertiſſet.ff.de ui,& ui ar.l.colonus.ſed cõ tra milites
cap.& no.ꝙ rei uen.datur contra poſſidentem rem ratio
ne iuris,qđ habeo in re.ſimile.ff.de contrahen.emp. qui
tabernas.ff.de le.j.ſi domus.& ſm hoc ſic feci libellum,
uendico talem eccleſiam à talibus militibus: quia in ea
habeo ius patronatus. uel dic, quòd alia ratione male
intentabat rei uen.quia rei uen.non competit niſi ꝓ iu-
ribus corporalibus.ff.de rei uendi.l.j.§.per hanc,& l.uẽ
dicatio.¶Sed hæc litera innuit contrarium,ſ.ꝙ pro iuri
bus incorporalibus competit rei uendi. licet hic inepte
proponeretur:quia poſſidenti non competit. ff. de alie.
iudi.mu.cau.fal.l.j.¶Sed reſpondeo, hic largè ſumi rei
uendi.pro actione in rem.hoc non placet: quia cum cõ-
feſſoria,quæ in rem eſt,etiam poſsidenti competat,non
eſſet propter hoc iudicata petitio inepta.potes ergo di-
cere,quod iſte.M.petebat ab ipſis militibus ius patrona
tus quaſi à poſſeſſoribus.& hæc eſt ac.in rem:non tamen
per omnia imitatur naturam rei uendicationis: quia daṫ
pro incorporalibus:nec naturam confeſſoriæ, quæ tan-
tum datur non poſsidenti,& ɔ̃ poſſidentem tm̃. de hac
loquitur.ff.ſi uſufr.pet.§.ul.inſt.de actio.§.j.& hac actio
ne agitur ĩ.de exc.cum uenerabilis.ſ̃.de maio.inter.uel
dic,ꝙ non repræhendiṫ.M.quia ineptam actionem no-
minauit,ſ.rei uen.quæ hic ſumiṫ pro cõfeſſoria:quia be-
ne datur poſsidenti:ſed quia intentionem habebat ine-
ptam,ſ.ꝙ poſſidens peteret poſſeſſionem,quam habebat
unde bene hic pronunciauit ſuam intentionem non te-
nere;& ſic pronunciat.l.fi.ff.ſi men.fal.mo.di. l.j. §.j. &
pp hoc dṙ actio inepta:quia intentio eſt inepta, qđ ex
ipſis actis,quæ in ipſo iudicio fiunt,apparet,imò plus uṙ,
ꝙ ſi quis rectam haberet intentionem,ſi eſſet actio ine-
pta,ut ſi quis diceret,peto talem fundum à te,qa ad me
pertinet iure dominij, & propono ad hoc actionem ex
locato,quòd bene teneret intentio,& probato dominio
ferenda eſt ſententia pro me,licet actio omnino ſit ine-
pta.bene igitur competit confeſſoria ei, qui non eſt in
poſſeſsione iuriſpa.ſed tamen de ure ius patronatus ha
bet competit dico contra eum,qui eum prohibet uti iu
re pa uel ſe liti obtulit.ff.ſi ſer.uend.l.ij.§. hoc autem.
ff.ſi uſufru.pe.l.ulti.ff.ſi ſer.uen.loci.§.ſi quis mihi, & l.
ſi quis diuturno.Sed cum iſte.M.non tantum ius habe-
ret,ſed etiam poſſeſsionem,ut probauerat;ideo male in
tentauit rei uen.uel confeſ.act.in rem.ſed huic ſatis be-
ne poſſet competere negatoria quia ius patronatus poſ
ſidebat in eccleſia, & bene competeret ei, quia ius pa
tronatus habebat, contra eum,qui poſsidet ius in re,
de qua agitur,ſi ſer.uen.lege ſecunda ff.de uſuca. natu
raliter.uel melius,quia hic habebat poſſeſsionem, & ſi
militer dicebat ſe habere proprietatem competebat in
terdictum,uti poſ. pro moleſtia & inepta dicitur hæ
petitio, quia nec abſoluere, nec condemnare po-
teſt cum effectu,quia ſi abſoluat reum, non prodeſt ei:
quia non poſsidet,quia tunc nihil lucratur. & ſi poſtea
poſsidere cœperit,eidem agenti non obſtabit exceptio
rei iudi.propter nouam poſſeſsionem. Item eum cõdem
nare non poteſt,cum ſit impoſsibile & contra ius, quòd
rem reſtituat, quam non poſsidet, nec poſſedit: uel ad
minus non deſijt poſsidere dolo.ĩ.de excep. c. aduerſa-
2 rio.¶ † Tenere]no.ꝙ ſi in principio noſcitur ineptitudo
actionis,ſtatim iudex,uel aſſeſſor libellum lacerare de-
bet.ff.de aſſeſ.l.j.ſi autem ab initio neſcit,ſed ex poſt fa-
cto perpendit ex probationibus,uel aliter, decernit in-
tentionem non tenere,ut hic.ff.ſi menſor fa.mo.dix. l.j.
in principio.ĩ.de reſti.ſpo.cum ad ſedem, & dummodo
tolerabilis ſit petitio,admittenda eſt,ut ibi dṙ,qa ſem-
per interpretandum eſt ſecundum actorem.ff.de iudi.ſi
quis intentionem.ineptam autem nõ iudicarẽ,ſi nec ip-
ſe poſsideret,nec reus,ut no.ĩ.ut lit.non conte.qm̃.§. ꝙ
3 ſi ſuper.¶ † Non tenere]melius dṙ actio inepta, ſi ex his
quæ proponuntur in libello, appareat ineptitudo. ff. ſi
men.fa.mo.di.l.j.§.j.Idem eſt ſi ex his,quæ poſtea propo
nit,appareat ineptitudo actionis,ut hic Idem eſt ſi no-
toria eſt ineptitudo, etiam ſi non proponat eam, ſupra.
de offi.iudi.c.j.falſitas autem propoſitæ actionis nun-
quam reddit eam ineptam.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores comparantur inſtitutoribus.*
2 *An penes plures præceptores poſsit eſſe adminiſtratio.*
3 *Præceptor, ſi bona fide contraxit, inſolidum tenetur.*

CVm deputati.[Præceptores]ar. ꝙ adminiſtrato
res ſine alterius licentia poſſunt agere. de hoc
1 not.ſ̃.de reſcrip.edoceri.¶ † Præceptores] hos
comparo inſtitutoribus,qui præponuntur negocio dñi-
co,quod habet locum.ubi domus,q̃ hẽt ſuperiorẽ pce-
ptorẽ,qui inſtituit inferiorem,eſt dña non tm̃ domus in
ferioris,ſed ẽt rerũ eius,alius ſecus.ff.de inſtito.l.3.& l.
cuicũque.§.j.& §.ſed ſi fullo.ſed ẽt comparo eos cuſto-
dibus,uel commẽdatarijs,uel uiſitatoribus,uel uicarijs
qui curare debent, & uiſitare loca ſibi per magiſtrumcõ
mendata maiorem.horum officium habes lxj. diſt. obi-
tum,& c.ſeq. lxiij.di.ca.plebibus.70.di.ſanctorum. viij.
q.j.qui uos ſuprà de offi.uic.per totum. 12. q. 1. quan-
tumue,& q.ij.de laicis,& c.ſeq.& uidetur, ꝙ quando hu
iuſmodi præceptores poſſunt remoueri ad arbitrium ſu
perioris,ꝙ non ſolum hi præceptores, & alij prædicti a-
gere poſſunt,& conueniri pro loco eis cõmiſſo, ſed etiã
ſinguli ſuperiores,etiam ſi plures ſint,ꝙ poſſunt eos re-
mouere,ff.de inſti.cuicunque.§.fi.& l.ſeq. infra de reſti.
ſpo.olim.C.de ſa.ſan.eccle.ſancimus.ff.de tribu. procu.
§.j.ar.ff.de exerci.l.j.§.magiſtrum,& §.eſt autem nobis,
quia,ut ibi dṙ,electio eſt agentis; utrum aliquem prædi
ctorum conueniat:ſed in agendo præfertur maior: quia
cum poſſit ſubditum remouere ab adminiſtratione in
totum,multo fortius à proſecutione cauſæ,ar.ff.de pro
cu.l.in cauſæ.¶Si autem ſit perpetuus præceptor, id eſt
qui non poſſit ſine cauſa remoueri, tunc nõ poterit age
re de rebus ad hunc locum pertinentibus niſi in defectũ
præceptoris,ut no.ĩ.de reſtitu.ſpo.olim, & de teſt. cum
nec

olim.nec eſt uis,quòd ſuperior non poteſt amouere]in-
feriorem ſine conſilio,& ſine conſenſu aliquorum: quia
nec ẽt prælatus alia maiora negocia debet facere ſine
conſilio capituli.ĩ.de his,q̃ fiã præ.ſine con.c.quanto, &
tamen agere & ɔueniri põt ſine alicuius cõſilio. ſ̃. de re
ſcrip.edoceri,ubi no.¶ † Item nõ eſt uis ẽt, ſi omnia bo-
na huius loci omnino ſint diſtincta a bonis maiorum do
morum,dummodo remotio ſit ad uelle ſuperioris, & ei
obedire teneatur de ſtando ibi,& de recedendo; quod
conſtat:quia qñ inde amoueṫ minor miniſter, ſuperior
adminiſtrat:quia licet ſeparata ſint bona intm̃,ꝙ nõ poſ
ſint portare ad maiorem domum,tñ adminiſtratio nõ ẽ
diuiſa,q̃ bene põt eſſe penes plures præceptores, ſicut &
penes plures tutores,uel aľs adminiſtratores.de hoc no
ta.ſ̃.de reſcr.edoceri.alij dicũt,& forte melius, ꝙ nõ eſt
uis,utrũ pceptor ſit tpalis,an perpetuus.Item nõ eſt uis
ꝙ poſſit remoueri ſine cã, uel non.Item an uacante do-
mo ueniat adminiſtratio ad ſuperiorem, an non. ¶ Sed
in hoc tm̃ eſt uis,an ambo ſimul poſſint libere miniſtra
re:& quis ſit maior in adminiſtratione,& tũc ambo po-
terũt ɔueniri,& maior in agendo præfereṫ,& ſicut eſt in
exercitatoribus.ff.de exer.l.j.§.eſt autem:& in patre &
filiofa.C.de bo.quæ libe.cum non ſo.& idem in inſtitori
bus.ff.de inſt.act.quicunque.& ſæpe in ꝓpoſito & cano-
nico,qñ agiṫ de præbenda,ut no.ĩ.de prob.ex literis: &
in uicarijs.113.di.c.fi.& 114.di.c.j.¶Item nõ eſt uis, ſi
totum lucrum, uel damnum ad aliquem ſpectat, dum-
modò alterius ſit adminiſtratio,ut no.ſ̃.de reſcrip.edo-
ceri.¶Fatemur tñ,ꝙ pro his locis religioſis multi age-
re poſſunt,& reſpondere, ẽt ſi non habeant adminiſtra-
tionem:ſed non coguṫ,de qbus no.ĩ.de teſti.cum olim
plus placet,ꝙ no.ĩ.de reli.do.cũ uenerabilis,in glo.ita
eps.ex dolo aũt iſtorum præceptorum,uel commenda-
tariorũ ẽt in ɔ̃ctibus admiſſo nõ teneṫ locus, niſi ſit fa-
ctus locupletior.ff.qñ ex facto tu.l.dolũ.C.qñ ex fa.tu.
ſi iure.ff.de tribu.ſed & ſi.§.j.de hoc no.ĩ. de depo. gra-
uis.ff.de act.emp.& uẽ.interdicto.de culpa aũt pceptorũ
teneṫ inſolidũ locus, ſi põt ſeruari indẽnis à pceptore a-
liter non.ff.de admi.tut.l.fi.in prin. ¶ † Si aũt bonafide
ɔ̃xit,pceptor tenetur inſolidũ,ẽt ſi fiat inde pauperior.
ĩ.de præca.c.ij.ff.de mi pa.§.ſi pe.ff.de eui.illud.§.j.ſed
põt in integrum reſtitui, ſi exinde grauiter ſit læſus. ff.
de mino.ait prætor,& l.ꝙ ſi minor. §. j. executio autem
rei iudi.ſemper fit ɔ̃ locum,ſicut ɔ̃ pupillum.ff de re iu-
di.ſi ſe.§.j.ff.de admi.tu.l.2.alij aliter dicũt in aliquibus
prædictorum dicitur autem dolo tutoris, uel præce-
ptoris factum,ſi accepit,uel tenuit ſcienter plus, quam
deberet.ff.de tribu.ſed & ſi.§.ſi ſeruus.& idem eſt,ſi non
retinuit.quod debet retineri.ff.de tribu.quod in hære-
de.§.fi.ſi autem ignoranter, ſecus, dummodo reſtituat,
quàm cito poteſt.ff.de tribu.illud.§.ſi cuius[admittũt]
& malè[Allegantes,& male.

QValiter,& quando.

CAuſam[Penè]no.cauſam ſuſpitionis, ſi forte ſimi-
lem cauſam habeat iudex.bene enim diximus, pœ-
nè.uix enim omnino ſimilis inueni
retur.qr autem ſit ſimilis,boni iu-
dicis arbitrio [a] relinquatur [Sur-
rogantes]utraque pars præſens e-
rat,uel hoc notum erat Papæ, &
modicum præiudicium partibus
fiebat.

EXhibita nobis[Cõtigentibus.]
Eputa de ſtudijs eligẽtiũ,& me-
ritis electorũ.[Interlocuti] & ma
lè:quia iudices erant & nõ inqſito
res.itẽ malè,quia exceptiones iſtæ
añ ingreſſum negocij proponendę
& probandæ ſunt;ut pote quæ sũt
dilatoriæ,uel peremptorię fori.di
cit enim aduerſarium fore repellẽdũ à foro,quia excõi
catus eſt,uel ɔſpirator,ar.C.de exec.l.ul.probatio autẽ
aliquarum exceptionum facienda eſt,ſm ꝙ lex docet.C.
de excep.ſi quidem[Inquirerent] huius erroris cauſam
præſtitit uerbum,quod in literis Papæ continebaṫ,ſ. in-
quirerent. ¶ Inquiſitores]ex hoc uidetur, quòd ſi quis
ꝓcedit inquirendò,ꝙ ſimul poteſt cognoſcere de princi
pali,& de exceptione:ſed hoc non eſt uerum:quia ſiue ꝓ
ponatur exceptio ɔ̃ id,de quo fit inquiſitio,ſm ꝙ loqui
tur.ĩ.de pur.ca.cum dilectus.ſ̃.de fil.preſ.ueniens. ſiue
excipiatur ɔ̃ perſonam iudicis inquirentis,ſiue ɔ̃ perſo-
nam miniſtri inquiſitionis,ut ĩ.de accu. ueniens, & c. cũ
oportet,ſemꝑ primò cognoſcẽdũ eſt de exceptionibus.
C.de ex,ſi qdẽ.qñ tñ iudex ex ꝓprio iudicio procedit,
uel ex officio miniſtrum inquiſitionis conſtituit, tunc ẽt
ſi contra iſtum miniſtrum proponatur exceptio, tamen
ex officio ſuo ꝓcedet illo miniſtro remoto, & ſic intel
gitur,quod hic dṙ,licet hi iudices cogitarent de iure eſ
ſe,ꝙ ſi eſſent inquiſitores,ꝙ liceret eis procedere ſimul
ſuper exceptionibus,& principali,tamen non erat ue-
rum.¶ Conteſtata] & male, quia tunc demum in ele-
ctione proceditur lit.non conte.cum pars eſt contumax
alias ſecus,infrà ut lit.non conteſt.qm̃.§.porro imo,qđ
plus eſt,ſi excipiatur contra electum facienda eſt li. con
teſt.ſuper exceptionibus aliter non tenet,qđ agiṫ.ſupra
de ele.dudum Ro.ec.ij.alij aliter dicunt,& fortè nõ ma
le.ſ.ꝙ ibi non fuit facta lit.conte. ſuper exceptionibus,
ſed ſuper principali actione.

VEnerabilis frater noſter[Perijſſe]C.de iudi. prope
randum.[Procedas]cognoſcendo de negocio à ca-
pite,ſi uerum eſt,ꝙ lapſum ſit triennium. in hoc enim
errabant Ceruien.quia licet ſit triennium elapſum,& ſi
perierit inſtantia iudicij,non tamen perijt iuriſdictio,q̃
eſt perpetua.C.de iudi. properandum. C. de conſtitut.
pen.l.ij.C.de præſcr.30.an. uel 40.l.ult.& de diuer. re-
ſcrip.l.falſa. uel dic,ꝙ ſecundum canones lapſu termini
non perijt inſtantia iudicii,ut hic. uel dic hoc obtine-
re, ubi per cauillationes aduerſarij protrahitur nego-
cium ultra terminum:alias ſecus,ar.C.de temp.integ re
ſti.l.petendæ.

SIgnificauerũt[Rectorem]uillæ,nõ eccleſiæ[Coegit]
Suṙ,ꝙ benè.C.de iudi.nulli.ĩ.de cã poſ.c.1.ſed ɔ̃, qđ
ſequiṫ.So.illa loquiṫ,qñ ſimul agiṫ poſſeſſorio & perito
rio.hæc aũt, qñ iã finita lite intendit de ꝓprietate[Po
ſtea]ſiue ab initio monaſterium egit interdicto,unde ui
& adhuc expoliatio manet, ſiue à pri.egit,uti poſ.& poſt
ſententiam ſpoliatum eſt de nouo negando admittere
electum ab eis in rectorem, ſemper legitima exceptio
eſt,non reſpondebo de proprietate, niſi reſtitutus fue-
ro infrà de ordi. cog.cum dilec.idem etiam eſſet,ſi pe-
titorio egiſſet, argu.infrà de ap.conſtitutus[Reſpon-
dere] petitioni monaſterij, quod petebat electum ſuũ
pro rectore haberi. ¶ Obſtante]ɔ̃.C.de ferijs,oẽs.ff.de
ferijs.l.j.Sol.illa locum habent,qñ ſingulares perſonæ
conueniuntur,quas graue eſt ab opere ruſtico aduoca-
re, ſed in uniuerſitate,quæ per unum ſyndicũ litigat, ſe
cus.uel hoc ideò eſt, quia periculum eſt in mora,ſi tran
ſit ſine regimine uel potius ipſi ex hoc, ꝙ electum co-
rum non admiſerũt, iterũ poſſeſsionẽ amittere uideṅt.
Item

a ¶ *Iudicis arbitrio. Adde* Felinum *in cap. translato, colum.v. uerſi. & quæ dicantur.* Et Bald. *in addi. ſpe. in titu. de alleg. & diſputa. uerſicu. ſi ſtatutum, &* Felinum *in ca. capitulum, columna.iij. in prin.cl. ſuprà de reſcriptis.*

Item in ferijs tractantur publicæ cauſæ.C.de ferijs, om
nes iudi.

IVris eſſe[Ambiguum]ſic nec poſſet ei præcipere, ꝙ
iret ad ſanctum Iacobum.ea,n.ſola mandare poteſt,
ſine quibus implere mandatum delegantis nõ põt.ſ̃. de
offi.dele.præterea.C.de iura.calum.l.ij.¶ Criminalis]
nam in criminali nõ conſtituitur procurator.3.q.9. per
totum.ff.de pu.iu.l.pe.§.j.ſed nec in omnibus criminali
bus cogit̃ perſonaliter comparere.ff.an per alium c.ap.
l.j.hoc autem criminaliter intellige largè, ut compre-
hendat etiam popularem.ff.de procura.licet.[Pro ueri
tate]ff.de proc.ſi actor.C.de procu.l.fi.[Calũniæ]quod
ꝑ principales perſonas præſtandum eſt.C.de iura. calũ.
aut̃.principales,& no.j̃.de iura.calum.c. imperatorum.

De foro competenti. Rubric.

SI quis clericus [Proprium] Et ſi fecerit ſi-
ue in criminali, ſiue in ciuili iudicio, uel
negocio, punitur xj. q. j. inolita, placuit.
[Cõſilio] aliter non licet,ut no.ſuprà de ar
bi.c.cõtigit.[alios]quibus epſ delegabit cau
ſam,uel etiam ſine delegatione.

NVllus iudicum Secularium, uel eccleſiaſticorum,
talium tamen,qui in eos iuriſdictionem non ha-
bent[minores]conuerſos,oblatos[ſine permiſſu]maxi-
mè,quia nec cum permiſſu,ſi ſint ſeculares[Condemna
re]niſi in cauſa reconuentionis.j̃.de mu.pet.c.1.& 2.[Se
queſtratus]per ſententiam.

SAnè ſi epiſcopi[Locus]No.de reſcriptis, dilectus fi-
lius.j.

SI quis contra[Executor]ideſt delegatus, qui de tota
cauſa cognoſcat[actor]ſ.quòd epſ dele.totam cauſã.
¶Compellat]hoc uĩ correctum infrà de ap.cum ſpecia
li.infra.e.licet.ubi dr̃,ꝙ ſi iudex de recuſatoris aſſenſu
non potuerit delegare cauſam,ad ſuperiorem remittat.
uel dic illam loqui de deleg.hanc de ordinario ſecun-
dum.l.autem etiam debebat dare iudicem,qui de toto
negocio cognoſceret.C.de iudi.cũ ſpecialis. hoc prius
dictum magis placet in ordinario ſecundũ canones[Ip-
ſius]epiſcopi.[Lege]quæ loquitur de executione.C. &
ff.de re iudi.l.2.& 3.§.ſi quis.C.de exe.rei iudi.l.ult. &
de uſur.rei iudi.l.ulti.

SI clericus laicum[Suas] Hoc i-
deo dicit: quia ſi conſtaret res
eſſe eccleſiæ [a] quas laicus poſſide-
ret,coram iudice eccleſiaſtico agi
debet, puta ſi ageretur ex legato,
uel ex locato,uel cõſimilibus[Tra
hi]niſi agatur de ſpoliatione, uel
qualibet oppreſſione.16.q.1. in ca
nonibus 24.q.3.ſi quis de potenti-
bus.de hoc no.j̃.e.cum ſit.

a ¶ *Eccleſiæ. Et ſic qualitas ipſa, quando eſt de ſubſtantia, debet probari, ſicut factum principale. Adde Petr.de Anchara n. qui ita ponderat.in conſi.253.incip.in quæſtione præſbyteri,& Alexan. in cõſ.79.col.2. in prin. in.i.col.faciũt ad prædicta,quæ ponit Barto.& Ale.poſt eum, in l.non ſolũ.§.ſed ut reprobari. ff. de no. oper.nun. & quæ ponit ipſe Alexand. in conſilio.c.columna.ij. uer.oportebit, & in conſil.119.colum.iii. in prin.in i.uolum.& in conſilio. 177. colum.4.uerſi.his præmiſſis,in ſecundo uol u.*

EX tranſmiſſa [Tuæ] ex hac de-
cret.apparet, ꝙ dñs poſſit eſſe
dele.iudex inter homines ſuos.ſed
ar.contra infra ut lit. non conteſt.
accedens.ij.ſol. licet Papa domi-
no horum militum commiſerit
cauſam ex certa ſcientia;nihilomi
nus tamen poteſt recuſari.nõ enim
uidemus cauſam,uel rationem: qa
Papa uelit auferre parti ſuam ex-
ceptionem,niſi diceret,non obſtã-
te exceptione recuſationis uel dic,
quòd ad hunc, cui ſcribebatur,per
tinebat cognoſcere ordinariè de
hac cã,quia ipſe erat ſuperior do
minus,à quo tenebatur feudum. &
ideo uel in defectum medij domi-
ni: quia appellatum eſſet ad eum,
non ordinarium, pertinebat cogni
tio,ut not.ſ̃.de iudi.cæterum.[Imponas]not. de hoc.ſ̃.
de iudi.cæterum.

S V M M A R I V M.

1 *Quilibet dominus ſuper rebus feudalibus iuriſdictionem habet, & etiam ſuas poteſt exequi ſententias,ut in nu.2.*
3 *Laicus cognoſcere non poteſt de criminibus clericorum.*

VErum [Conſecratus]Ita mandat de facto: quia
conſecratio imminebat:aliàs ſufficit, ꝙ confir-
matus eſſet ſ̃.de elec.noſti.uel etiam ſine con-
firmatione, ſi eſſet in partibus remotis ſuprà de elec.c.
1 nihil eſt.¶ † De feudis] quilibet dominus,quantumcun
que uilis,etiam ruſticus ſuper rebus feudalibus iuriſdi-
ctionem habet per l.Federici,ut no.ſuprà de iudi.cęte-
2 rum.¶ † Item uĩ,quòd cum quilibet dominus ſit iudex
ordinarius,ꝙ ſuas ſententias exequetur,& etiam laicus
contra clericos uaſallos,nec incidit in excommunica-
tionem,ſi eos reſiſtentes compellat,ar.j̃.de re.ſpo.olim
hoc autem dicimus, ſi principatus, uel commitatus,
uel caſtellania,uel alia huiuſmodi concedatur in feu-
dum:quia ſi. de eis agitur inter aliquos, coram domino
feudi agendum eſt.& ſi coram uaſallo clerico inter ſub-
ditos agatur comitatus,dominus feudi eſt appellandus,
non Papa.ſ̃.de maio.& obe.ſolitæ.¶Item uĩ aliquibus,
quòd ſi de iſtis feudis agitur inter aliquas eccleſias, &
in caſibus, in quibus ſub domino feudi agendum eſt,
inter laicos & inter eccleſias agetur: quia in fauorem
dominorum hæc iuriſdictio eſt eis ſeruata. unde poſ-
ſunt ad ſe cauſas huiuſmodi reuocare etiam inuitis li-
tigatoribus ſuprà cap.proxi.& ſubditi clerici coram do
minis ſuis clericis: uaſallus tamen ſuperiorum domi-
norum laicorum ad dominos laicos appellare debet.
alij contrà. ¶ Si autem baroniæ prædictæ non conce-
dantur in feudum, ſed ſimpliciter,tunc in nullo tene-
tur donatori etiam de alijs muneribus, quæ prius ſubi-
bat baronia infrà de doca.cum dilec. ¶ Si autem reti-
nuit ſibi munera illa,præſtabuntur, dummodo ſint ho-
neſta, ut no. infrà de immu.ec. non minus. dicunt au-
tem quidam, quòd ſi baroniæ, uel quæcunque alia bo-
na dentur eccleſiæ ſub condione, uel cum eo tenore,
quòd ſi eccleſia non ſubierit onera impoſita, quòd li-
cet laico ſua auctoritate capere, quòd poſſit capere ſua
autoritate, argu.infra de condi. ap. uerum. C. de pig.
act. pignoris cauſa,C. de pig.l.iij.ff.de pign.ac. qui ra-
ti.¶Sed nos contrà credimus, & maxime ea ratione,
quia cum rerum iſtarum dominium ſit eccleſiæ quæſi-
tum,ſanctum ſanctorum eſt domino;& ideo per nullum
poteſt capi niſi autoritate iudicis eccleſiaſtici. quia ſa-
crilegium in eis committitur xij. quæſtio. ij. nulli li-
ceat, & c. ſequen.& nota. infra cap. proxi. ¶ Si autem
non eſt de rebus feudalibus, quia eorum dominium nõ
eſt ſanctum ſanctorum domino, tunc illud remaneat pe
nes dominum,licet fructus & alia utilitas ſit uaſalli; ad
hoc faciunt. 10.quæſtio.j.c.2.& c.ſequen uidetur ex præ
miſſis, quòd fructus rei feudalis poſtquam percepti,
ſunt, quòd dominus nihil in eis poſſit,cum iam ſunt ſan
ctum [a] ſanctorũ dñi facti,licet di
xerimus, ꝙ ꝯ clericum poſſit agi
ciuiliter & coram dño,& corã pa-
ribus ad amiſſionem feudi : nõ tñ
põt agi ad hoc idẽ criminaliter,
nec etiam ciuiliter ꝓpter crimẽ:
ſed remittenda eſt cognitio ad p̃-
latum ſuum, etiam ſi feudum ſit paternum. ¶Sed ſi fue
rit condẽnatus per prælatum ſuum de ꝓditione,uel de
alio crimine, propter quod debebat feudum amittere,
tunc dñs auferet feudum pro uelle ſuo; & ſi fuerit ab-
ſolutus,tunc ulterius dñs non poterit ei propter crimẽ
3 feudum auferre. ¶†De crimine enim clericorũ nec di-
rectè,uel incidenter põt laicus cognoſcere,ſicut nec de
legitimitate,arg.ſ̃. eo.proxi. at ſi. j.de ord.cog.tuam.j̃.
qui fil.ſint legi.lator,j̃.eo. poſtu-
laſti. nec obſt. ſi dicas,[b] quia con
tra clericum productum in teſtẽ
coram laico obiicitur crimen, &
probatur, ut à teſtimonio repel-
latur,j̃.de teſti. teſtimoniũ, ff.de
teſti.teſtimonium:quia nõ ꝓpriè
obiicitur crimẽ clerico,uel contra clericum, ſed cõtra
laicum,qui eum produxit. & qa ipſe ex eius repulſione
pœnam patiet̃, non clericus: quia eius teſtimonio non
creditur. ſi aũt feudum non eſſet paternum,ſed eccleſiæ
tunc ꝯſtat, qa ꝓ delicto perſonæ nõ eſt eccl'ia priuanda
feudo.16.q.6.ſi epm [pertineat] .i.ſi ſit feudum eccle-
ſiæ [Imperiali] .i.ſi ſit feudum Imperatoris.

a ¶*Sanctum. Adde Petr.de Anchar. in conſil.113.col.ij.in prin. incipiẽ. Iura quæ loquuntur.*

b ¶*Nec obſtat ſi dicas. Adde Cardin.in conſil.25. col.fi. uerſi.ad ultimam,incip.Conſi. ad dubia ſingulariter.*

S V M M A R I V M.

1 *Cogendæ ſunt ſeculares poteſtates cenſuris eccleſiaſticis iuſtitiam miniſtrare.*
2 *Sacrilegi ſunt rapientes res Eccleſiaſticas.*

CVm ſit generale. 11.q.1.experientiæ,C.de iur.
om.iud.iuriſdictionem, C.ubi & apud quos in
1 integ.reſti.agi.l.qm̃. ¶† Iudices] nam poteſta-
tes ſeculares cogendæ ſunt ꝑ cenſuram eccleſiaſt.iuſti-
tiam abſque negligentia facere,& malefacta corrigere.
2 23.q.5.adminiſtrator. ¶†Sacrilegi] no.raptores rerum
eccleſiæ eſſe ſacrilegos. ſimile.17.q.4.& c.iij. c.ſicut q,
& in multis alijs.c.eiuſdem qõnis. Et idcircò pertinet
ad iudicium eccleſiæ.12.q.2. nulli liceat prædia,& c.de
laicis. imò,etiam ſi dubium ſit,puta quia neget̃ rapina:
tñ cognoſcet eccleſia.16.q.1.in canonibus. 24.q.3.ſi qs
de po. ubi etiam dr̃,ꝙ non ſolum de rapina, ſed de qua-
libet etiam oppreſſione, & non ſolum clericorum, ſed
oĩum pauperum cognoſcet. imò ſi de fraude habita in
ꝯctu eccleſiæ agatur, uel etiam ſine fraude ꝯctus initus
nullus dicat̃,eccleſia cognoſcet.12.q.2.apoſtolicos.imò
quocũq; modo de re eccleſiaſtica agatur,cognoſcet ec-
cleſia. 12.q.2.quicũque mil. ¶Oportet tñ, ꝙ ſemper in
petitione mẽtionem faciat de oppreſſione, uel fraude,
uel minus legitimo contractu,& ſuper cauſa illa fundet
petitionem ſuam; & ſi pars aduerſa neget,nihilominus
procedetur in cã principali. & ſi non probauerit frau-
dem,uel illicitum ꝯctum,abſoluetur reus ex illa cauſa:
ſed iterum poterit agere alia,ff.de excep. rei iud. & an
eadem. ¶Si aũt uelit proponere in libello, quod nõ ꝑ-
tineat ad fraudem,uel oppreſſionem,uel ꝙ ſit minus li-
citus contractus: puta quia non fuit in præſentia cle-
ricorum aliquorum, non auditur niſi coram iudice or-
dinario rei,ſupra c.ſi clericus. tñ quidam dicunt, & nõ
malè, ꝙ etiam ſi dicatur ꝯctus aliquis tenere, ſi petat
reſtitutionem, coram eccleſia agetur. & idem, ſi dicat
alicuius canonici nõ interueniſſe ꝯſenſum, arg.p̃dicto-
rum.c.& c.ſi clericus non ꝯdicit:qa loquitur,ubi agitur
rei uẽ.uel depo.uel ꝯſitibus,in qbus nullo ſpãli iure iu
uat̃ eccl'ia.de talibus.n.bene cognoſcet iudex ſecularis.

QVod clericis, & infrà.

S V M M A R I V M.

1 *Quæ coniunctio ſit inter Papam, & Imperatorem.*
2 *An ſuccedat Papa in iure regis, uel principis negligentis.*
3 *An & quando iudex eccleſiaſticus poßit ſe cõmiſcere ſeculari iuriſdictioni.*
4 *In dubiis occurrentibus ſemper recurrendum eſt ad Papam.*

LIcet ex ſuſpecto. [irritas] cum enim Papa in
eis iuriſdictionem non habeat, iuriſdictio, uel
literæ datæ ꝯ eos non ualent, nec quod per eas
ſit, arg.C.ne de ſta.defun.l.pen.& uĩ mirum, quod poſt
ſubiungit,dũmodo &c. qa ſi irritæ ſunt,qũo ꝑ negligen
tiam ꝯualeſcunt? Item qd ſi iudex negligens erat tp̃e
impetrati reſcripti, ſed reſcriptum de negligẽtia nõ fa-
cit mentionẽ? Item quid ſi tp̃e impetrationis nõ erat
negligens, ſed modò eſt negligẽs? Item qd ſi fuit ſoli-
citus in incipiendo cãm, ſed negligens in terminando?
¶Ad hoc ſic rñdeo, ꝙ literę hmõi nullæ ſunt, ſicut hic
dicit textus,nec tractu temporis conualeſcunt: quia qñ
quæritur de uiribus reſcripti, tp̃s datæ inſpiciendũ eſt,
ſ̃.de reſcr.eam te. & ideo ſi tẽpore datæ non erat negli
gens iudex ſecularis,quãtũcũque poſtea fiat negligens,
non iõ conualeſcunt literæ. clauſula aũt,quæ hic addu-
citur,ſ.dũmodo &c. non ꝯdicit, quia non eſt is ſenſus
eius literæ,ut literæ prius impetratæ ualeant,ſi contin-
git iudicem ſecularẽ fieri negligentem. ſed hoc vult di-
cere: quia cum fuerit negligẽs, ꝙ ab eo poſſit appellari
ad Papam, & ſuper appellatione licitè aliæ literæ im-
petrari [ad tuam] hoc ius habet Epſ in terra, ꝙ ad eũ
appellatur, ſed ad Papam iure imperij appellatur.
1 ¶†Vacante] hoc eſt propter defectum imperij. in iure
enim tm̃ imperij Papa ſuccedit. vnde ſi alius rector alij
ſuperiori,q̃ imperatori ſubditus,negligens eſſet in red
denda ratione, uel non eſſet rector in aliqua terra, tũc
non deuoluetur iuriſdictio ad Papam, ſed ad ꝓximum
ſuperiorem. nam ſpãlis coniunctio eſt inter Papam &
Imperatorem:quia Papa eum conſecrat,& examinat,&
eſt imperator eius aduocatus,& iurat ei,& ab eo impe-
rium tenet,ſupra de elec.venerabilem.63.diſt.ego,& c.
tibi dño. & idẽ eſt, ꝙ in iure, quod ab Eccl.Rom.tenet,
ſuccedit Papa imperio uacãte. Sed quid ſi non ſit negli
gens,ſed ſubditi ſunt ſic inobedientes,ꝙ non põt facere
iuſtitiam,tunc non credo, ꝙ ſuccedat in iuriſdõne eius:
ſed debet eum iuuare, & domare rebellionem ſubdito-
2 rum,arg.96.diſt. cum ad uerũ. ¶†Sed quid ſi alius rex
eſt negligens,uel alius princeps, qui ſuperiorem nõ ha-
bet? dicimus idem.ſ.ꝙ ſuccedit in iuriſdictione eius,
arg.15.q.6. item alius, & ſupra de elec. cum inter vni-
uerſas,in fi. ſed hoc non facit, ꝙ ab eo teneat regnum,
ſed de plenitudine poteſtatis, quã habet: quia vicarius
eſt Chriſti,ſupra tit.proxi.nouit,uer.non enim.uel dic,
ꝙ uacantibus regnis non poterit ſe intromittere, niſi
ante peteret̃ in modũ denũciationis, ut p̃dicto.c.nouit.
3 ¶†Imperio] hic eſt vnus caſus,in quo iudex eccleſiaſti-

cus

eus poteſt ſe immiſcere ſeculari iuriſdictioni, ſ.cum imperium uacat: tñ de iuriſdictione tm̃, quæ ad imperium pertinet. j̃.eo.c.proxi.ſecundus, qñ iudex negligit facere iuſtitiam viduis, uel etiam diuitib. j̃.eo.ex tenore, & no.s̃.de offi.deleg ſignificantibus. tertius.23.q.5.adminiſtratores. quartus.24.quæſt.3. ſi quis de po. & c.ſoli. quintus, quando propter difficultatem uariatur quæſtio inter iudices, infra qui fil.ſint legit.per venerabilē. ſextus, infra de app.ſi duobus.ſeptimus in denunciatione, ſupra tit.proxi. nouit. octauus, cum iudex ſecularis eſt ſuſpectus, ut hic, & in authē.ut dif.iud.§.ij.& ult.colum.ix. nonus ratione cōnexitatis: quia ex quo de matrimonio cognoſcit, & de dote, infra de dona.inter ui. & uxo.de prudentia. decimus in caſibus, quos no.ſupra eo.cum ſit, & ſupra de iud.nouit, in gl.non crimē. vndecimus.89.diſt.c.indicatum, & 12.q.2.eccleſiarū.11.q.1. aliud. hæc ueræ & utiliter hic ſunt notata. ¶Sed dicet aliquis, hoc ſummi Pontifices ſtatuere pro ſe. vnde cum non ſine culpa ſacrilegij loquatur, non eſt ſibi tanta fides adhibenda, ff.de inter.ac.l.de ętate, §.j. ſed hi ſi diligenter attendunt, quod dicūt, ueri ſacrilegij culpam incurrunt. ¶Quod ut melius intelligas, eſt prænotandum, ꝙ Deus creauit in principio cœlum, & terram, & omnia, quę in eis ſunt, Angelicam & humanam naturá, ſpiritualia & tēporalia, ipſaq; per ſeipſum rexit, ſicut factor ſuam rem gubernat, & homini, quem fecit, præcepta dedit, & trāſgredienti pœnam impoſuit, ut Geñ.2. Ex omni ligno &c. ipſis etiam peccantibus pœnam impoſuit p ſeipſum, ſ.Adæ & Euæ.Geñ.19. Mulieri quoq; dixit &c. & ibi. Adæ uerò dixit &c. ¶Qualiter autem Chain per ſeipſum puniuerit, & Lamech, & Cham, & quoſdam alios in eo.lib. Geñ.4.& 5.legitur, & ſic recto mūdo per ipſum Deum uſque ad Noe. Et tēpore Noe cœpit Deus creaturas ſuas regere per miniſtros, quorum primus fuit Noe. de quo, ꝙ fuerit rector populi, ex eo apparet, ꝙ ſibi dñs gubernationem arcæ, per quā Eccleſia ſignificatur, cōmiſit, Geñ.5. & 6.c. Item quia etiam dñs Noe & filiis rectoriam & legem ſibi dedit, Geñ.9. De Noe etiam, ſed non legitur ſacerdotē fuiſſe, officium tñ exercuit ſacerdotis ſtatim poſt egreſſum arcæ ante, quam leges populo daret, Geñ.8. Aedificauit aūt Noe. quod officium ſacerdotis ſimul Abel & Cain primò fecerant. In hac aūt vicaria ſucceſſerunt Patriarchæ, Iudices, Reges, Sacerdotes, & alij, qui pro tēpore fuerunt in regimine populi Iudęorū, & ſic durauit uſq; ad Chriſtum, qui fuit naturalis Dñs & Rex noſter, de quo dicitur in pſal. Deus iudicium tuum regi da &c.
4 ¶†Et ipſe Chriſtus Ieſus vicarium ſuum cōſtituit Petrū & ſucceſſores ſuos, qñ ei dedit claues regni cœlorum, & qñ dixit ei, Paſce [a] oues meas. licet in multa diſtincta ſint officia & regimina mundi: tñ, qñcunque neceſſe eſt, ad Papam recurrendū eſt, ſiue ſit neceſsitas iuris: qa iudex dubius eſt, quā ſententiam de iure proferre debeat, uel neceſsitas facti: quia alius non ſit iudex ſuperior; ſiue facti, puta quia de facto minores iudices non poſſunt ſuas ſententias exequi: uel nolūt, ut debent, iuſtitiam exercere, j̃.q fil.ſint legi.per venerabilem. ¶De Iudęis autem, Saracenis, & Gentilibus, & Schiſmaticis, quomodo ad Papę iuriſdictionem pertinent, no.infra de uoto, & uot.redē. ꝙ ſuper his. ¶Ad te] hoc ius habet Epiſcopus in terra, ſi non poſſunt conuenire de aliquo, cui recuſatus deleget totam cauſam, infra de ap.cum ſpeciali, & no.ſupra eo.ex tranſmiſſa. uel hoc eſt uerum, ſi placet partibus: aliter ipſe recuſatus poſſet cogere partes ad eligēdum arbitros, qui de tota cauſa cognoſcerent. de hoc no.ſupra eodem. ſi quis. [Ad nos] propter defectum imperij, ut dictum eſt.

a ¶*Paſce oues. Adde eūdem Inn. in c.quod ſuper his, col.j.in fin. & ſequen.infra de no. Abb.in ſua diſput.incip.Epiſcopus, & quidam rector, col.xix. & Fely.in c.trāſlato, col.v. uerſic. & adde ſupra de conſtit.*

EX tenore [viduis] de hoc no.ſupra de offi.dele. ſignificantibus [eccleſiaſticum] ſupra de iud. quāto. ¶Terminetis] autoritate præſentium literarū. melius credo, ꝙ autoritate præteritarum. nec eſt contrariū ei, quod no.ſupra eo.c.proxi. ubi diximus, ꝙ literæ Papæ impetratæ ante, q̃ iudex ſecularis ſit negligens, ſunt nullæ, nec lapſu tēporis conualeſcunt: hic aūt contrarium dicimus, ſcilicet quòd literæ ualent, & quòd tractu tēporis proceditur per eas. ſed illud eſt ea ratione: quia ibi Papa nullam habet iuriſdictionem, niſi per appellationem ad eum cauſę deferantur. hic aūt ſecus eſt, quia Papa iuriſdictionem habet ſuper uiduas: ſed de gratia defert iudicibus ſecularibus, ut non procedat iudex eccleſiaſticus niſi propter negligentiam laici iudicis.

SI diligenti & infra [renunciare] initens iuri, quod eſt, C.de pac.ſi quis in conſcri. [publico] ff.de pac. publicum, C.de iuriſd.om.iud.l.iij. j̃.de teſta.requiſi.ff. de procur.filius, §.veterani, ff.de poſtul.quos prohibet, C.de iur.calum.l.ult.contrà, ff.de arbi. diem § ſi quis, infra de re.& trāſ. ad apoſtolicam.ff.de pac.iur.§.item, infra de priuil.accedenti, ff.à quib.app.non licet.l.j.§.j. ff.de pac.paciſci, ff.de mino.ſi iudex, C.de tēp.app.l.ult. in fi.ff.de fer.l.j.contra.ſol.iuri priuato, quod tm̃ in alicuius fauorem introductum eſt, renunciari pōt: ſecus in iure publico, quod eſt introductum in fauorem ordinis, & odium, quale eſt hic, quod in fauorem clericorum, & odium laicorum eſt introductum. ſunt.n.laici clericis oppido infeſti.2.quæſt.7.laicos. ¶Inde eſt, ꝙ mulier renunciat fauorabili beneficio Velleiano, ff.ad Vell.l.ult. C.eo.l.iubemus. ſed filiusfamilias non poteſt renunciare Macedon. & in integrum reſtitu.odioſis, ff.de mino. ſi iudex. uel poteſt dici, quòd iuri publico autoritate & utilitate non poteſt renunciare: publico autem tātùm autoritate poteſt, ff.de pac.paciſci; & ideò iuri publico quod conſiſtit in ſacris, ſac.& ma. renunciari non licet. 1.diſtinct. ius priuatum. [In Mileuitanen.] conciliis. 11.quæſt.1. inolita, placuit. ¶Pertrahant] not.ſufficit trahere, & ſi non perſiſtat uſque ad ſententiam. Item quod hic loquitur de actore. 10.quæſt.1. inolita. in ſequentibus autem loquitur in reo, & in ciuili, & in criminali.11.q.1. placuit. quod tamen intellige uerū, ubi inuitus trahitur [purgare,] ideſt ſuam cauſam examinare [perdant] per ſententiam, non ipſo iure, arg.ſupra de elec.bonæ memo.C.de aſſe.l.j.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt Archid.delinquentem in ſuo archidiaconatu excōmunicare, niſi ſit ſubditus eius.*

CVm cōtingat [cohabitatione] niſi pro leuibus criminib. & ſine iudicio, ff.de pœ.l.reſpiciēdū.
1 ¶†Ex indulgētia] licet.n.dñi eorum ſint iudices ordinarij: non ſunt tñ iudices ſup ſubditos, qui eos eligunt in platos & ſic nō ſunt iudices ſeruientiū. nō.n. rōne territorij, uel fori, cum non habeant territorium, iuriſdōnem quærūt. vnde arch. non pōt excōicare delinquentē in ſuo archidiac. niſi alias ſit ſubditus eius. Eps autem habet forum, ſiue territoriū in tota diœceſi ſua, ar.s̃.c.ſanè, ar.s̃.de off.ord.c.j.uel potes dicere, & melius archi.& multos alios prælatos, qui habent prælationes ſuper certas parochias, uel certa loca, habere territorium, & ibi poſſe exercere iuriſdictionem ſuam, in certis tñ capitulis, ut not.s̃.de off.ar.ad hoc. capl̃m autē & alij, de quibus hic loquitur, licet ſuper aliquos habeant iuriſdictionem, nullum territorium habent; & ſic intelligo.89.diſt.iudicatum.non.n.ruſticos eccleſiæ iudicabit platus ipſius, ſed eps. neq; officiales ſuos iudicabunt clerici, niſi ipſi clerici ſup uillas, quorum officiales ſunt, iuriſdictionem haberent. & dicunt qdā, ꝙ ubicūq; potuerunt cognoſcere, ſicut arbiter, & diffinire cauſas eorum, qui ſuæ iuriſdictionis ſunt: ſed nō poſſunt eas mandare executioni. C.de iuriſd.om.iu.l.ſi alij dicunt, ꝙ non poſſunt exercere iuriſdictionem niſi in locis, ubi conſuetudo, uel priuil.eis dat iuriſdictionē, uel in locis, ubi morantur. nam capitulum Beluaceñ. extra terminos capituli ſuper ſuos ſeruientes non habebit iuriſdictionem.

POſtulaſti [Sñia] ſuper crimine, de quo accuſat, quæ erit talis, cōdēno te de tali crimine. & poſtmodum pœnæ executio fit ſm canones, qui pcipiūt criminoſos & dānatos deponēdos.25.diſt.primū, niſi ex diſpēſatione tolerent.s̃.de iudi.at ſi clerici interdum.n.erat pœna depoſitionis. C.ubi de crimine agi oportet, aut.qua in prouincia, & excōicationis. j̃.de ap.c.1. Idem credo, ꝙ poſſit ſuſpendere perpetuo ab eccleſia, quæ in alia diœceſi ſita eſt. & ſi ciuiliter ageretur, non ſolum corā iudice, ubi res ſita eſt, ſed ēt ubi habet domicilium, patet conueniri, arg.ff.de iudi.qđ legatur §.j.ſed ſñia mandabitur de facto tm̃ executioni per eum, in cuius territorio res eſt.ff.de iudi. à diuo.§.2. ¶In perſonam autem eius in maioribus criminibus is in cuius prouincia deliquit, exequatur.ff.de re.milit.deſertorem, in prin. aut.ut nulli.iu.§.ſi qs uero ꝯprehē. ¶Si aūt aliqs habet poſſeſſionem in iuriſdictione alicuius dñi, ſed non habet ibi domicilium, & offendat dominum, uel aliquem ſubditum eiuſdem dñi, ipſe per ſe non pōt facere inde uindictam etiam in poſſeſſiones, quas habet in ſuo diſtrictu, ſed iudicem, ubi habet domicilium, adire debet. ſed ſi ille iudex non faceret iuſtitiam, proſequeretur iuſtitiam ſuam ſm tenorem canonis.23.q.2.dñs. ſed ſi poſſeſſiones deberent aliqua munera realia, ſiue ordinaria, ſiue alia bene eum per occupationem poſſeſſionum, quas habet in iuriſdictione ſua, diſtringeret. C.de ſacroſ.eccl.placet, iubemus nullam nauem. Sed ad reſpondendum coram ſe in iudicio non coget eū nec hoc poteſt induci conſuetudine, uel ſtatuto, quæ non ualet niſi ſuper perſonis ſuæ iuriſdictionis, quale non eſt hic, ꝙ ille, qui non habet ſub eo domicilium, coram eo reſpōdeat. ¶Sed hic forte poſſet ſtatui, ꝙ bona cuiuſcūq;, qui committeret talem offenſam, confiſcarentur, uel offenſo applicarentur: quia in rebus ualet ſtatutum, uel conſuetudo: quia ſunt de eius iuriſdictione, arg.C.de ſacroſ.eccl.iubemus nullam nauem. nec debet talis cōſuetudo rumpi per extraneos, 8.diſt.quæ contra. tamen & in hoc caſu uidetur, ꝙ ante occupationem bonorum debet per ſuum iudicem condemnari. ſed in hoc caſu, cum agit in rem, coram iudice rei, de qua agitur, conuenietur. C.ubi de poſ.agi.l.una.C.ubi in rem act.l.j.C. ubi de fideicō.l.ult.ff.de iudi.quod legatur.§.autem. & idem eſt, ſi creditor agit hypo.uel uti.poſ.quia in rem eſt: ſed ſecus, eſt ſi debitor agit pignoraticia: quia perſonalis eſt, ut j̃.de pig.cum contra.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium in pluribus locis haberi poteſt.*
2 *Exceptiones peremptoriæ ſi contra literas proponantur, non eſt audiendus obiiciens.*
3 *Clerici conueniri poſſunt coram domino feudi.*

EX parte B. [Dotalitij] .i.donationis p nup. nō habuit neceſſe hoc dicere: qa ēt uiolētus pdo reſtituēdus eſt, j̃.de reſt.ſpo.in lr̃is [ſpo-
1 liata] agebat.n.ı̄terdicto, uñ ui. ¶†Replicatū] & bñ.nā domiciliū pōt haberi in pluribus locis, ſi utrobiq; plenè inſtructus ſit.ff.ad munici.l.aſſumptio.§.uerum, & l.filij.§.ſenatores, ff.de ſenato.l.ſenatores. Idē eſt, ſi haberet ibi magnam partē bonorū ſuorū, uel ſi larē, i.familiā, uel ſi nihil ibi haberet, aſſidue tñ conuerſat ibi. C.ubi ſe.l.ij.tñ ſola domus non conſtituit domicilium, ff.ad municipales, libertus. ¶Item hæc fuit ratione rei, quæ erat ſita in diœceſi Andeuageñ. nā licet ageretur interdicto, unde ui, quod perſonale: tñ quia in rem ſcriptum eſt, à loco, ubi res eſt, debent computari duæ dietæ.s̃.de reſcrip.dilec.2.ubi de hoc no. alij autē dicunt, ꝙ nunq̃ à diœceſi, ubi caſtrum ſitum eſt, debent computari dietæ, cū tm̃ perſonali actione agatur, quātūcūq; in rem ſcripta ſit. [feudi] de hoc not.s̃.de iudi. cęterum. [negligens] non eſt ſufficiens exceptio ad ir-
2 ritandas literas, ut no.s̃.eo. ex tenore. ¶†Aſſignatum] no.ar.ꝙ ſi peremptoriæ exceptiones ꝯ literas proponātur, non eſt audiendus obiiciens. debet.n.in directo iudicio differri, ar.ff.ad exhi.l.iij.§ ibidem. ¶Sed quidā dicunt, ꝙ non eſt uerum. & eſt ratio diuerſitatis inter exceptiones huiuſmodi, quæ proponuntur in poſſeſſorio, & illas, quæ proponuntur contra literas. nam qñ agitur poſſeſſorio, perceptoriæ exceptiones non admittuntur, ſed in petitorio differuntur. idcirco differunt in petitorio: qa ēt ſi probarent, tñ reſtitutio fieri debet ut patet in eo, quod legitur, & no. j̃.de ordi.cog.c.fi.ſed ſecus eſt in ſugggeſtione falſitatis, & ſuppreſſione ueritatis, ſ.quando tacetur exceptio peremptoria, uel etiam falſum exprimitur, qui bene iuriſdictionem per tales literas datam impedit. Sed certè ſi quis bene inſpicit, hæc diſtinctio non habet locum. nam hic non opponebatur hęc exceptio de dotalicia cōtra interdictū de ſpoliatione, ſed contra literas tantum. [reſponſum] minus plenè, ſecundum quod no.s̃.de off.dele.ſignificantibus. uel dic, ꝙ bona eſt hæc reſponſio [manſionem] hoc ſolum ſufficit.ff.de iudi.quod legatur.§.j. ¶Quidam tamen dicūt, ꝙ licet ibi conueniri poſſit, ubi moratur, de rebus in alterius iuriſdictione conſtitutis: tamen, quando conuenitur coram delegato, dietę computantur tantum à diœceſi, ubi res, de qua agitur, ſita eſt, & no.s̃.de reſcrip.dilec.1. [commorari] non tranſire, ut not.in glo.& bene [rem] hoc ſolum ſufficit.s̃.eod.ſanè. C.ubi in rem ac.l.actor, ut quidam dicunt. alij contra. ¶Exceptionibus] ſcilicet de feudo, & quòd res ſibi datæ non erant in dotalicium, licet hic innuere uideatur, quod de reſtitutione feudi facienda per interdictū unde ui, etiam inter homines alios, ne dum à uidua poſſit agi coram ordinario, omiſſo domino. tamen non eſt uerum: immò tātum coram domino ad reſtitutionem rei agendum eſt, ut no.s̃.tit.proxi. cæterum. ſed hoc iō dicit, ꝙ defenſio uiduarum de ſpeciali gratia & fauore uiduarum adeò eſt eccleſiæ reſeruata contra ſpoliatores, & in ipſorum odium, etiam ſi ſint diuites uiduæ. & ideo per ius commune feudorum non reuocatur, ut

no.ſ.de reſcrip.c. j.& maximè priui. Dei 87.diſt.c.1.&
3 2.¶†Sed obiicies,nõne & clerici, qui de gratia ſeruant foro eccleſiæ,poſſunt conueniri coram dño feudi, ut ſ. de iudi.cæterum?Reſpondeo,iuriſdictio clericorũ non ſeruatur eccleſiæ, quando de poſſeſſionibus agitur, de priuil.ſpeciali,ſed de iure cõi ab imperatoribus condito.& ideo per ius cõe ab imperatoribus factum ſup rebus,uel feudis ſuis reuocatur.Vel ideo ualet cõtra clericos. quia ab eccleſia eſt receptũ ius illud.uel dic,ꝙ licet alias inter priuatos ad ſolum dominum pertinebat hæc cognitio, etiam ſi agatur de ſpoliatione; tamẽ ſi uidua, eccleſia, uel miſerabilis perſona de ſpoliatione agat, bene cognoſcet eccleſia & hoc ea ratione, quia eſt crimen ſacrilegij, cuius cognitio pertinet ad eccleſiam.87.diſt.c.1.& 2.16.q.1.in canonibus.nec eſt neceſſe, ꝙ in hoc caſu requirat dñs ſuper iuriſdõne ei reddẽda,ut dicitur.ſ.e.ex tenore: quia ibi loquitur,ubi agebat de proprietate, & tunc exercitium actionis pertinebat primò ad dñm,ſecundò ad eccleſiam:ſed hæc cognitio ſacrilegij pertinet ad eccleſiam primò.

Conqueſtus. [Per uiolentiã] non dicimus eccleſiã ſpoliatã, qa tunc non diceret ſe eſſe in poſſeſſione. expone ergo,quia dãna aliqñ faciebãt hoibus:quia coram cõi non rñdebat. & hoc innuit finis,ubi dicit,& de dãnis &c. & ſm ꝙ hic ſonat intentabat uti poſſi.ex quo hoc ponit in libello.ſ.de uiolẽtia,& per conſequens de ſacrilegio, debet eſſe quæſtio coram eccleſia. ſed ſnia non fertur pro epiſcopo, niſi probauerit uiolentiam. debet enim probare cauſam, ex qua petit.ff.de exce.

SVMMARIVM.

1 *Literæ extenduntur ad ſucceſſores, etiam ſi expreſſo nomine impetrantur.*
2 *Papa dicitur eſſe iudex ordinarius omnium.*
3 *A loco contractus uel commiſſi delicti computandæ ſunt duæ dietæ.*
4 *Priuilegium extenditur ad caſus ſpecialiter in literis expreſſos.*

1 Ilecti filij.¶†Contra] nam ita uř, ꝙ literæ extẽdunt ad ſucceſſores, ẽt ſi expreſſo noie impetrãtur. ſed dic, ꝙ de rebus eccleſiæ agebatur,& ꝯ hũc quaſi prælatum, & noie eccleſiæ erat impetratum reſcriptum; & iõ ſucceſſor conuenit, arg.ff.de ann.le.l. annua.§.annua, & qa citatus fuit prædeceſſor.unde ſucceſſor tenet ꝓſequi, quãuis idẽ poſſet dici, & ſi citatus nõ eſſet ꝑdeceſſor: de hoc tñ no.plenius.ſ.de reſcrip.eã & c,ſignificauit. ¶Singularis aũt ſucceſſor nunq̃ per tales lras cõu eniẽdus eſt,arg.ꝯ.ſ.de iudi.qa V.So.ibi idẽ dicimus, ꝙ procurator conſtitutus ab uno prælato ꝓ eccleſia ſua poſt mortẽ ſuam põt agere cãm, ſiue cœperit agere, uiuo conſtituente, ſiue poſt mortem, arg. hic. item cũ conſtat eũ uerum procuratorẽ & conſtitutũ ab illo,qui conſtituere potuit,ẽt ſine capľo, ut no.ſ. de reſcr.c.edoceri, quare.prohibetur agere ſibi cãm cõmiſſam? alij tñ dicunt,ꝙ ſi cœpiſſet agere, tũc eã poſſet proſequi:ſed ſecus eſt,ſi nõ cœpiſſet agere:quia ſic eſt in iuriſdõne, ſimile.ſ. de off.dele.c.ſi.nã in his ſimilia ſunt mandata iuriſdictionis,& procurationis.ff.de iuriſ.om. l.& quia. ſed primi rñdent,ꝙ non eſt ſimile mandatum iuriſdictionis,& procurationis in hoc caſu. & eſt rõ diuerſitatis, quia iuriſdictio delegat tñ à iudice delegante; & iõ finito officio delegantis finitur officium delegati, niſi per citationẽ ad minus ſuam perpetuaſſet iuriſdictionem.ſ.de off.dele.gratum. ſed procurator non conſtituitur nomine conſtituentis,ſed nomine eccleſiæ & ideo quia eccleſia non deſinit mortuo prælato; quia nunq̃ moritur, 12.q.2.liberti, nec procuratio. ¶Item quod dicimus in procuratoribus conſtitutis à prælatis, idem dicimus de procuratoribus conſtitutis à rectoribus ciuitatum,ſiue ſint annales,ſiue perpetui.¶In procuratoribus autem conſtitutis ad negocia ſatis poſſet dici,ꝙ quãuis generaliter cõſtituti ſint, tamẽ poſt mortem conſtituentis non debent incipere noua negocia, ar.ff.de neg.geſt.nam & ſciendum.§.ſi uiuo : alij tamen
2 dicunt contrã. ¶†Prodeſſet] uidetur male dicere:quia ſi expreſsè uoluiſſet in alium non ſuum iudicem conſentire, non poſſet.j.e.c.proxi. So.hic non conſentit in alium iudicem niſi ſuum : quia Papa iudex ordinarius eſt omnium.9.q.3.cũcta: quia hic per delega.cognoſcit imò plus dico, quia etiam in alium iudicem tacite conſentire poteſt, ut hic.ſ.contrahendo in alterius territorio,uel promittendo alij ſoluere.¶Reſpondere] nõ exprimit ſub quo iudice. nec per hanc promiſſionem tenetur reſpondere ſub ordinario iudice illius loci, ubi ſoluere & reſpondere promiſit,cum expreſsè hæc promittere non poſſet.j.cap.proxi. ſed tamen coram Papa, uel eius delegato ibi reſpondere cogetur. ¶Quidã tñ dicunt, & non male,ꝙ ſi non promiſit ibi reſpondere, ſed ſoluere tantum, ꝙ ibi reſpondere tenetur, ſicut ſi ibi contraxiſſet , ut not.in glo.j.coram : quia hic non expreſsè eliget ſibi alium iudicem, ſed tacitè. Alij autem contradicunt [reſpondere] idẽſt coram iudice illius loci, ubi promiſit ſoluere.ff.de eo, quod cer.loco.pro.l.j.& coram iudice, coram quo promiſit reſpondere,cum ibi contraxiſſet. alias enim ſi non contraxiſſet, ſed reſpondere promiſiſſet, non cogeretur ibi reſpondere.ff.de iuriſd.om.iud. ſi conuenerit , & not.de hoc ſupra de offic. delega. ſignificantibus. debet enim coram iudice illius loci reſpõdere, ubi contraxit,ff.de iudi.hæres, §.omne interdictum , & §.fina. & intelligo hoc, ſi ibi inueniatur,& etiam ſi alibi, q̃ in ſua prouincia latitet,ibi tranſmittendum eſt ſicut dicitur in criminibus,quæ per authen.contractibus æquiparantur , in authẽ.ut omnes obe.iu.§.ij.colla.v.& authẽ.ut nulli, in §.ſi quis uerò, ſed ratio hic inducta ſuper foro contrahendo,ubi ſoluere,uel reſpondere promiſit,ſuperficialiter inducta uidetur,cum loquatur de ordinaria iuriſdictione,quam ſubire cogitur, qui in alieno territorio contrahit,uel ſoluere,uel reſpondere promiſit.Reſcriptum autem hic Papæ de delegata iuriſdictione loquitur,ad quod nunquam tacitè,nec expreſsè obligauerat ſe eps, & quæ ſecundum uoluntatem Papæ extenditur de Anglia in Franciã & etiam reſtringitur,ſicut in priuil.hic allegato reſtringebatur. ¶†Sed dic, imò faciunt
3 ad propoſitum: quia ex quo in alterius territorio contrahit, non ſolum uidetur conſentire, ꝙ ibi coram iudice ordinario conueniatur , ſed & coram iudice delegato, quod eſt notabile : quia hinc ſumitur argu. ꝙ à loco contractus,uel cõmiſſi delicti ſunt computandæ duæ dietæ: ſed tñ hoc non credo eſſe uerum,ſed tantũ hoc facit promiſſio prædicta,ſ.de ſoluendo certo loco,ꝙ renunciaſſe intelligitur priui.in omnibus iudiciis i.ſiue coram ordinario,ſiue coram delegato iudice cõueniatur.nam tali priuilegio facilè,& tacitè,& expreſsè renuntiatur. Item & ſicut per contractum renunciat foro ordinario , & ita priui.quod habent ſuper foro. ¶Item no.ꝙ priui.non extenditur niſi ad caſus,ubi per literas Apoſtolicas,ſcilicet ſpeciali,& non communi iure contrahit forum: quia ubi de iure cõmuni cõtrahit, forum

forũ,non obeſt priuilegium,quo quis eſt conueniendus extra Angliam,ut ſic iuri communi non contradicat:quia faciendum eſt,ut no.ſ.eo.licet,&.ſ.de reſcrip. cauſam.¶Quid enim ſi domicilium habet in Anglia,& in Francia, quod eſſe poteſt.ff.ad muni.aſſumptio.§.fin. nunquid,quia Anglicus eſt,non poterit conueniri per literas apoſtolicas in Francia? abſit.

Significaſti nobis[Priuatorum].C.de iuriſ.om.iudi. ſpriuatorũ[diœceſani]de hoc no.ſ.de arbi.cõtingit.

Propoſuiſti [Forum] .ff.de iuriſ.om.iud.l.pe.ff.de iudi. [iam præuentus] litigare cœpit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius proprius ex domicilio fieri dicitur.*
2 *Ius reuocandi domum locum non habet in cauſis celeritatem deſiderantibus.*
3 *An quis in urbe conueniri non poteſt, poſſit in propria domo conueniri.*
4 *Nuncij uoluntarij,& procuratores non gaudent iure reuocandi domum.*

Icet ratione delicti.ſ.eo.poſtulaſti.vj.q.iij.placuit.C.ubi de cri.agi opor.auť.qua in ꝓuincia [ꝯtus].ff.de iudi.hæres.§.j.& l.oẽm,& l.inter
1 dũ.§. ul. ſ.eo.dile. ¶†Quidã dicunt ſolũ domiciliũ ordinariũ iudicẽ ꝓpriũ facere poſſe.vñ ſi alibi ꝯhat, põt ibi ꝯueniri:ſed pſonã nõ põt ibi cogi uenire,ut not.ſ.e. dilectus,& eodẽ mõ,ſi alibi delinquat. imò plus dicũt, ꝙ licet ſint iudices ex cãis ꝑdictis,ſi ibi inueniant, & tũc ꝓcedi poſſit ꝯ eos excõicando & mittendo in poſſeſſionẽ:tñ,ſi nõ ſint ibi,ſed de extra uocent,põt ꝓcedi i res eius ad miſ. in poſſeſſionẽ rerũ,quas ibi hẽt , ſed non ꝯ pſonã ad excõicationẽ,ar.ad hoc:qa ſi nõ deberet cogi ire ad eos,ergo nõ deberet excõicari rõne cõtumaciæ, q nõ ẽ.11.q.3.nemo eporũ,& c.ſe.nec eſt ꝯ.ſ.e.ſanẽ: qa ibi loqtur,qñ rõne rei ſortit qs forum:qa ibi in re hẽt iuriſdictionẽ.iõ in ea põt dicere ius miſſionis in poſſeſſionẽ,& quodlibet aliud , ſicut qlibet ordinarius:ſed ĩ pſonã nõ põt ius dicere.¶Quidã tñ dicunt, ꝙ in pſonã talis iuriſdictionẽ hẽt,ſed ꝑ iura limitatã. alij dicunt, ꝙ ex quo hẽt iuriſdictionẽ, ẽt poſſunt citari extra territorium;& ſi ſunt cõtumaces,ꝙ poſſunt excõicari.j. ut lit.non cõte.tuæ,& c.qm.¶Sed primi rñdent, ꝙ nõ poſſunt citari extra territoriũ.ſed ſi ẽt poſſent, nõ tñ poſſent eos excõicare:qa nõ ſunt cõtumaces:qa ire nõ tenent;& ſufficit,ſi res poſſideri patiat,ar.ff.de procu.ſed §.ul.& l.ſe.nec mireris,ꝙ dixi eos nõ cõtumaces,& fieri miſſionẽ ꝯ eos.hoc.n.fit in abſẽte cã reipu. & in pupillo,ꝙ nõ ſunt cõtumaces.ff.ex q.cau.in poſſ.§ j.ff.de priui.cũ pupil.uel ẽt ſi ſint cõtumaces,tñ ꝓcedere nõ poſſunt,niſi ꝑ miſſionem in poſſeſſionẽ,ar.j.ut lit.nõ conteſt.tuæ.bñ facit ad hanc materiã.j.eo.Romana.§.ꝯhẽtes[domicilij].ſ.eo.ex parte.C. de incol.l. ciues.ff. ad muni.placet, nõ utiq; Labeo, aſſumptio.§.fi. eius q.§. Celſus[rei].ſ.eo. ſanẽ,ex parte.C.ubi in rem ac.actor [rei]ſiue ſit mobilis, a ſiue immobilis.ff.de iudi.quod legatur[pro alia]
2 ff.de iu.l.ij.§.j.&.ij.¶†Item quidam dicunt,ꝙ in cauſis electionum , & in alijs,quæ celeritatem deſiderant, & quæ ſunt tempore perituræ, non habet locum ius reuocandi domum , ar.ff.de iudi.l.ii.§.i.& l.ſed & ſi.§.edictum infra de ap.oblatæ.quod põt intelligi rerum in electionibus prælatorum:ſed ſecus in electionibus canonicorum[Pro alia.] Item quia Romæ, uel alibi expleuit legationẽ ſuã ita,ꝙ de ea hẽt nihil ulterius facere uel reſpondere:nihilominus tñ habet ius reuocandi domum,quouſque in ſuam domum redeat,uel redire poſſit.Item ſi ex neceſſitate tenetur ultra tempus legationis,uel infirmitate,uel carcere,inuitus non cogit alij ius reſpondere:uel quia expectat interlocutoriã, an habeat ius reuocandi domum. omnes enim iſti habent ius reuocandi domum.ff.ex qui.cau.maio.qui mittuntur. §.fi.& l.ſi cui.§.j.& ſufficit ad hoc , ut amittat hoc ius,ꝙ finita ſua legatione uenerit ad quãuis domũ ſuam,etiam ſi non ſit illa, unde miſſus eſt in legationem,ubi non eſt tantum periculum in mora.legati aũt licet in aliquibus caſibus habeant priui.reuocandi domum:tamen ſi ultra tempus legationis morentur pro ipſorum cauſis,amittunt priui.quia iam uoluntate mo-
3 rantur,& ſola uoluntate cauſam cœperunt.¶†Itẽ not. ꝙ licet hi,qui pro cauſis & alijs neceſſarijs uocãtur ad curiam,& multi alij,qui habent ius reuocandi domũ, non poſſint in urbe conueniri:poſſunt tñ conueniri in propria domo:alioquin fiet miſſio in poſ. ſi non fit, ꝙ defendat plenarie, ſuper quo ante quãm fiat miſſio,cognati ſunt interrogandi,& amici.ff.ex qui.cau.in integ. reſti.item ait prætor & l.ſe.ff.ex qui.cau.in.poſ.eo.hoc aũt.C.de reſti.mi.l.ignorare.¶Si autem tempore legationis contrahat,& etiam ſi per gulam in curia teneatur,nunquam tamen conuenietur,niſi de his , quæ ibi contraxit,ar.ff.de iudi.l.ij.§.ſi legationis,& l.de eo.ſecus,ſi agitur contra unum:quia contra oẽs ſe debet defendere.ff.de iudi.l.ij.§.ſed ſi agant.legatus ẽt põt conueniri ab omnibus,ſi ipſe aliquem conueniat, maximè dum conuenit alios nã tunc impeditur legatio ex conuentione, quam facit; & ideò eſt ei imputandũ.ff.de iudi.l.ſed & ſi agant,& l.ſi reſtituatur.j. reſpõſo, & l.non alias,& l.qui non cogitur.¶Sed contrarium uidetur,authen.de ſan.ep.§.reuerendiſſimi , & extra de dolo actor. ¶Sed illa authen.non loquitur, quando legatus ſit conueniendus pro ſua perſona , ſed dicit illũ legatum procuratorem conſtitutum ad cauſam cogendum ſubire reconuentionem illorum tantum , contra quos agitur.ſi autem conueniatur,& reſpõdet, licet uoluntariè:tamen ꝑ hoc non ammittit quo ad alios ius reuocandi domum,ar.C.de ex cu.tu.l.uoluntarie cum ſuis concordan.& non ſolũ legati ab alijs miſſi habent ius reuocandi domum,ſed ẽt ſi quis ꝑꝑ legationẽ ſuã uenerit,puta prælatus propter negõcia eccleſiæ uel ciuitatis,in authen.de ſan.epi.§.ſi uero epi.co.l.ix.niſi ꝓ cauſa,quam alii mouent, irent ad curiam tunc enim non gauderent priui.ut dictũ eſt.ſed ſi uocatus ſit reus à Papa,ubi alij rñdeat,ius habet reuocandi domum in alia cauſa.ff.de iudi.l.ij.ubi dicitur,ꝙ uocatus cã unius tutelæ in alia reſpondere non tenetur, ar.v. q.ij. uocatio.¶Sed quidam dicunt illud loqui in criminalibus. Poteſt etiam dici , quòd prælati,& alii qui habent ius reuocandi domum,ſiue ſint appellantes, ſiue appellati, ſiue actores, ſiue rei , gaudebunt priui. poteſt tamen eis præfigi terminus, quo poſſint redire domum, & poſt reuerti ad curiam cautione recepta , quòd ad diem certam ſibi aſſignatam reuertatur ad curiam, & ibi ſe defendat,ar.infra de dila.expoſuit.ff.de iudi.l.ii. §.ſed ſi dubitetur . & ad hoc facit,quia prætor & etiã ille,in cuius territorio contrahit, uel etiam legatus poteſt cogere ſimplicem cautionem præſtare , ꝙ ueniente

¶Mobilis. Et ſic ratione rei mobilis quis forum ſortitur, adde quod Pe.de An. in cõſi. a exl.col.ij.uer. Ex quo ſequitur, dicit hãc cõem opi. inci.conſi. Primũ dubium.

die comparêat coram ſuô iudice iuri pariturus,ff.de iudiciis.l.ij.§.ſed ſi dubitetur. quod intelligunt quidã uerum & de his, quæ in legatione cõtraxit, & aliis. nobis plus placet, ꝙ nũquam debet dare cautionem,ꝙ poſt reuerſionem ſuam reuertetur ad curiam ibi cauſam acturus: ſed ꝙ coram ſuo iudice ordinario reſpondebit,arg. ff.de iu.l.ij.§.legatis. ¶Itẽ legatus nõ cogitur audire ſententiam ſuper litem, quã conteſtatus erat ante legationem : ſed ſi vult poteſt audire.ff.de arbit.non diſt.§.item ſi quis Romæ. ¶Item hoc beneficium habent prælati, quãdiu ex neceſſitate,non uoluntate ſua morantur,ff.de iudi.l.ij.§.legatis, ff.ex quibus cauſa in integ.reſti.l.pen. & l.inter, & l.ſeq. Item ſi in legatione contraxerit, cogitur ibi reſpondere, arg.ff.de iudi.cum furi.§.ult.ff.de arbi.non diſtin.§.item ſi quis Romæ. Item ſi quis ad curiam alias uadit pro neceſſaria cauſa, habet ius reuocandi domum,ff.ex quibus cauſis in integ.reſtit. qui mi. §.fin. ¶ Legatum autem appello etiam ꝓcuratorem ad cauſam conſtitutum ab his, qui habent poteſtatem imperandi ei ; ut tunc, ſcilicet de ſuis cauſis nõ conueniatur, in authen. de ſan.epiſc.§.reuerendiſſimi, colum.ix.
4 ¶†Procuratores autem, uel alij nuncij uoluntarij non gaudent hoc iure reuocandi domum, argu.ff.ex quibus cau.in integ.l.qui mittuntur.§.fin.& l.ſeq. primo reſponſo. & l.non uerò. ¶ Item qui pro ſuis negociis ſpiritualibus uenerint ad ſeq.app.hoc priuil.non gaudent,ff.ex qb.cau.maio. non enim. ¶ Item differentia eſt inter legatos & alios, qui ex probabili cauſa, uel neceſſaria ueniunt ad ſeq.app. quia alij præter legatos, ut qui cauſa teſtimonij,uel conſimili ueniunt, tenentur rñdere apud ſeq.app.de omnibus cõtractibus celebratis extra locum ſuæ iuriſdictionis etiã ante legationẽ. nam in eis ſolis, quæ in ciuitate ſua, uel intra ſuam ꝓuinciam contraxerunt,hoc priuilegium habẽt, ff.de iu.l.ij.§.item ſi extra. ¶Item priuilegio legatorum credimus gaudere peregrinos,arg.j.de cle.pere.c.j ¶Cauſa] idem intelligo in ꝓbabili, ff.ex quib.cau.ma.in integ.reſt. necnõ, in prin.cũ lex generaliter ponat cãm, non adiecto neceſſaria,ff.de iud.l.ij.§.j. non tñ uidetur probabilis ſufficere,niſi ſit qõ neceſſaria,puta ꝓſecutio appellationis,quã licet ex neceſſitate proſequi non teneat:quia tñ rata maneret ſententia,niſi proſequeretur,ideo dr̃ qõ neceſſaria.¶Idẽ eſt in reo uocato ad cãm,ut in eo.§. nõ aũt repeto quaſi neceſſariam,ſi ueniret,ut peteret in inte.reſt.quia tũc bene cogitur aliis rñdere : quia agitur de nouo,& nõ quaſi ex neceſſitate appellationẽ prioris & principalis cauſæ proſequitur [ſi tunc] alioquin præiudicatur. exceptio enim fori in initio proponenda eſt,C.de excep.l.fin.

S V M M A R I V M.

1 *Modi ſortiendi alicuius forum.*
2 *An licita ſit prorogatio de caſu in caſum.*

ROmana Eccleſia [ab O.] ſcilicet officiali ; puta quia malè ſententiauit , uel alias in officio ſuo
1 deliquit malam ſententiam.¶†Sunt.n.certi modi, quibus quis ſortitur forum alicuius, qui no.in ſum. C.de iur.om.iu.inter quos nõ eſt iſte. ſed forte obiicies, nõne ſi aliquis malã ſnĩam ferat in territorio alterius, ut per ſordes, uel alio illicito modo, nõne de hoc tenebitur rñdere coram iudice illius territorij,ubi iniuſtam ſententiam tulit ? Rñdeo ſic,quia ibi ſortitur forum ratione delicti,uel quaſi, uel ↄ̃ctus,uel quaſi,quem in alterius territorio cõmiſit. ſed iſte officialis,qui in ſuo territorio deliquit, non deliquit in territorio archiep̃i, ſed ſuffraganei [inquirere] .ſ.qñ crimẽ officialis eſt notorium,uel qñ de eo eſt diffamatus.j̃.de accuſ. qualiter [cognoſcere] qñ de hoc queritur ab eo, cuius intereſt, negligat ; ſ̃m hoc loquit̃.l.j.cum ſuis ↄcor.C.ad l.Iul.repe. Item bene fatemur, ꝙ tenetur aliqñ & dñs, & ep̃s, ſi in culpa fuerit male eligendo.ff.nau.caup. l.ult.§.ac. & §.ſeq. [maleficij] ep̃i,quod eſt, qui negligit facere iuſtitiam de ſuo officiali [inquirendum] ff.nau.caup.l.licet, §.fin. [appellari] à parte extranea ſententia: quia tunc ſi agatur ad reuocationem huius ſententiæ,non iudex,ſed ille, ꝓ quo lata eſt ſnĩa, conueniẽdus eſt [iudices] ſupra
2 eo.ſignificaſti,repete.quæ no.s̃ de arb.contingit. ¶†Conſentiat] licet licita eſſet ꝓrogatio de caſu in caſum hæc tñ prohibetur:quia clerici non poſſunt prorogare iuriſdictionem ſine ↄſenſu ſuorum ep̃orum. ſic nec ab initio poſſunt in alios,q̃ in ſuos ordinarios conſentire ſupra e. ſignificaſti. coram dele.aũt Papæ bene licet ꝓrogare.j̃. de ap.cordi. [prohibere] ſed ep̃os ordinarios ſuper his cõpellendis requirãt.aut̃.de teſti.§. & qm̃ ſimus.C.de ſi. inſtr.iud. ¶Contractibus] repete q̃ diximus s̃ eo.cum dile. & c.licet. ſed & ſi ibi inueniatur,& neget ſe ibi ↄ̃xiſſe, nõ cogetur ibi rñdere libello ſuper principali qõne porrecto, niſi prius ſummariè quærat̃,& probetur eum ibi ↄ̃xiſſe ; & ſi ꝓbatum fuerit,iudicabit iudex ſuam eſſe iuriſdictionem cognoſcendi de principali.ff.de iud.ſi qs ſuper.s̃.de reſcr.ex lr̃is, in ſi. & tũc cogetur rñdere libello ſuper principali;& uterq; tũc utetur iuribus ſuis,ſ.pacto de non petendo,uel p̃ſcriptione,& aliis hmõi:ſed in incidentibus nõ quæruntur hæc. ¶Alibi] .i.in diœce.ſuis,nõ Remen.qa tunc,cum ibi inueniatur,bene poſſet ibi conueniri. hoc iõ dicit, qa uidebatur, ꝙ ex quo in ſua diœceſi morabatur,ubi habebat ordinarium iudicẽ,ſub quo poterat conueniri,ꝙ iudex,ubi ↄ̃ctus fuit celebratus,nõ deberet mittere in poſſeſſionem etiam eorum, q̃ in ſua iuriſdictione habebat . ſed hic ↄ̃rium ſtatuitur,& iſtud, quia huiuſmodi forum ſortitus eſt propter contractum, quem ibi celebrauit [occaſione] quia licet coram officialibus ipſis,uel etiam coram archiepiſcopis fierent ipſi contractus,niſi fierẽt in diœceſi ſua, non ſuper tales contrahentes ſortiretur forum,& coram quocũque fiant in ſua diœceſi, ſortitur forum. [officiales] nam licet vnum ſit auditorium ep̃orum,& officialium, & ꝑ ꝑ hoc non eſt ad ep̃m appellandũ.j̃.de ap.Ro. non tñ officialiũ ꝑſonæ, ſicut nec alij ſubditi ep̃orũ,ſunt de iuriſdõne archiepiſc.

De libelli oblatione. Rub.

¶De tali libello conſuenit quæri : Peto à te tradi uacuam poſſeſſionem talis domus,etiã amotis inde penſionariis, an ſi penſionarius rñdeat litem ↄteſtando ualeat ? & nobis ur̃ ꝙ non: quia non eſt ei oblatus libellus contra id, quod eſt.3.q.3.offerantur. Item quia in vno libello non debent conueniri duo,niſi penſionarius cõduxiſſet ab eo domum: quia tunc,ſi vult cõparere, & cauſam ſuam iuuare audietur.ff.de app.ab exc.C.de litig.auth. nunc ſi hæres, & no.infra de re iud. cum ſuper. imò, ſi non defendit cauſam,ſi ſcit eam agi,ſibi præiudicat,j̃.de re iudi.cum Bertoldus: & ſic intelligitur s̃ de fil.p̃sb. ueniẽs.

S V M M A R I V M.

1 *Non ualet conteſtatio, niſi detur libellus : quid autem ſi partes conſentiant, habes in nu.2.*

Libell us

3 *Libellus in omni cauſa tam ciuili, quàm criminali neceſſarius eſt, ſemper quando agitur inter partes,requiritur libellus, ut in nu.4.*
5 *An in imploratione officij iudicis requiratur libellus,& quid in libello contineri debeat, nu.6.*
7 *Iudici potius,quàm parti eſt offerendus libellus.*

1 IGnarus epiſcopus † Dixit [libellum] niſi libellus detur, non ualet litis cont.in aut̃.de tempore non ſo.pœ. §.conteſtatione. 3.q.3. §.ſpacium, in ſi. §.offeratur. licet enim narretur factum corã iudice per qđ ſit litis cõt. tamen talis narratio non habet uim libelli, uel litis conteſtationis. unde dr̃ bene in aut̃.de litig.§.ſi uerò, licet uideatur quædam litis cont.Item non tenet litis conteſt.ſi denegent̃ induciæ deliberatoriæ, ſicut ſi denegarẽtur præparatoriæ.licet.n.iudici ſit commiſſum, ꝙ inducias poſſit augere & minuere, non tamen denegare. 3.q.3.§.ſpacium; & ſic intelligitur.2.qõ.6.§.diffinitiua,
2 uerſ. † Item ſententia, quamuis poſſit his dilatoriis renunciare tacitè & expreſsè.ff.de dil.l.j.C.de epiſ.& cle. aut̃.generaliter. alij dicunt, quòd litis cõteſt.ualet ſine libelli oblatione, dummodo partes conſentiant tacitè ; uel expreſsè.C.de epiſ.& cle.aut̃.generaliter.& reſpondent ↄ̃rio,quod eſt 3.q.3.§.offeratur.ubi dicitur, ꝙ litis conteſt.contrà hoc indultum habita pro nihilo eſt habẽda. dicunt enim litis conteſt.factam ſine libello eſſe pro nihilo quo ad hoc, ut poſſit iudex recuſari. denegatis etiam induciis dicunt tenere litis conteſt.& omnem ꝓ-
3 ceſſum,niſi appelletur.¶†Libellum] libellus in omni cã ciuili & criminali inquiſitionis, & denunciationis utilis & neceſſarius eſt, ut ſciat reus, utrum cedat, uel contendat.3.q.3.offeratur. alij tamen contradicunt in denunciatione, & inquiſitione niſi in leuibus cauſis, & qñ ep̃s audit cauſas inter clericos ſuos.11.q.1.ſi quis cum clerico. & non extenditur hoc ad dele.ſ̃m quoſdam alij ↄ̃: quia non inueniunt cauſam diuerſitatis. & ideo idem eſt utrobique.s̃.de conſti.tranſlato : uel niſi fiat de conſenſu partium.C.de priui.ſcho.quotiẽs.lib.12,C.de epiſco.& cle.aut̃.generaliter, & niſi præſes prouinciæ intra l.dies. conueniatur,ut in aut̃.ut iu.ſi.quo.ſu.§.neceſſita-
4 tem. ¶†Breuiter ſp̃, qñ agitur inter partes, requiritur libellus,niſi lex dicat non dandum ipſum, ĩ aut̃.de exhi. re.§.ſancimus igitur, col.5.& hic eſt enim neceſſarius in interdictis : quia, ſicut uerbum ſonat, inter duos datur, inſtitu.de interdi.§.ſunt autem qui : & quando principaliter imploratur officium iudicis.s̃.de offi.iu.c.fin. & etiam ubi petitur cautio de dam.infec.ff.de damn.infec.l.v.§.hoc quotiens, licet aliqui contradicant : quia hæc res celeritatem deſiderat.ff.de dam.infe.l.j.& etiã ubi agitur de poſſesſione, niſi in caſu, qui no.j̃.de proba.in præſentia.Item qñ agitur contra aſcriptitium qui dicitur fugiſſe. Item qñ petitur aliquis de ſua iuriſdictione,arg.ff.ad muni.de iure. non autẽ eſt neceſſarius, qñ iuſſus mitti in poſſesſionẽ, non admittatur.ff.ne uis ſi.ei qui in poſſ.l.iiij.hæc rñſo. Idem vr̃, ſi confirmatus, uel inſtitutus de aliqua eccleſia prohibetur poſſeſſionẽ nanciſci.j̃.de conceſſ.præben.poſt electionem.Idem uidetur, ꝙ ſi petitur ſententia mandari executioni manu militari, alias non eſſet litium finis,& finis unius litis eſſet alterius principium.C.de fruc.& lit.expen.termi. C.de re.credi.ſi quis. Item ſi conſuetudo eſt, ꝙ libellus non detur : quia conſuetudo ualet in his, quæ circa iudicia ſunt.C.de priuileg.ſcho.l.ſi.in princi. Item in denũciatione noui operis, quæ ſit ex uerbo,& facto, & nedum in præſentia, ſed in abſentia partis. ſed in proſecutione bene eſt neceſſarius libellus,ſ.qñ petitur remiſſio nunciationis ; & in aliis. Idẽ in cauſis merè ſp̃ũalibus.j̃. de dolo.c.1.Idẽ in caſibus,ubi requiritur ſummaria cognitio,qui ſunt.ff.ad exhi.l.iij.§.ibidem.ff.ut in poſ.le. ſi is à quo.ff.de car.edic.l.iij.§.cauſæ.ff.de uen.in poſſ. mit.l.j.§.ſi eam.ff.de lib.agno.ſi quis à liberis.§.hoc uel
5 parens. ¶†Dubitatur autem, quando imploratur officium iudicis, an ſit offerendus libellus, ut quando petitur confirmari electio, uel aliquem mitti in poſſeſſionem ex edicto diui Adriani, uel noĩe uentris, uel Carboñ. uel ſibi dari bonorũ poſ.ↄ̃tab.uel aperiri teſtamentũ, uel ne aliud fiat in loco publico. Sol.in oĩbus his & ſimilibus,qñ ↄ̃ neminem ſpecialiter agitur,nec etiam in libello aliquis ſpecialiter tangitur, poteſt procedi ſine libello,ſi nullus eſt contradictor: quia nec eſt, cui offeratur, ar.3.qõ.3.offeratur ſi autem aliquis eſt ↄ̃dictor, dabitur ei libellus.s̃.de elec.dudum Ro.j̃.de teſti.cum olim.ff.de ap.re.l.ſi.ff.quemad.teſt.ape.l.ij.§.ſi.C.quẽadmo.teſta.aper.l.j.C.de edic.di.Adri.l.ſi.miſſio autem in poſſeſſionem, quæ ſit ex primo decr.ſit ſine libello : quia ſit offi.iudicis ſeruienti actioni,licet nondum propoſitæ,ſed proponendæ, uel quia eſt ad defenſionẽ ſuæ iuriſdictionis ↄ̃ contumacem,quæ eſt notoria. In notoriis non eſt neceſſarius libellus.2.qõ.1.manifeſta, infra de iureiuran.ad noſtram. ¶Olim autem non dabatur libellus, niſi illuſtribus perſonis.C.de digni.l.quocũque.
6 ff.de priuatis.l.fin. ¶† In libello autem debet contineri cauſa uel actio, ex qua agitur, ut not.s̃.de off.ord.conquerente.ipſam autem non poteſt dimittere:ſed ex quo libellum obtulit,neceſſariò habet ipſum proſequi, nec poteſt pœnitere, nec ſe retrahere, quin reo de intereſſe ſuo ſatisfacere teneatur, niſi & reus conſentiat, ut not.j̃.ut lit.non conteſt.c.1.nec etiam cauſam mutare, niſi primam dimittat : ſed bene poteſt utrãq; proſequi. ſcilicet ſimul & ueterem, & nouam, niſi uetus actio, in qua perſiſtere debet,ſit talis,ꝙ pareret exceptionem rei iudicatæ contra ſecundam.ff.de exce.rei iud.ſi mater.§. eandem, & l.conqueritur.ff.de iureiurã.ſi duobus.§.exceptio:uel niſi ſit talis,quæ electione tollatur.ff.de trib. qđ in hære.§.eligere. ¶Si autem non uult immutare, ſed emendare, ut qa minus petit, modo plus uult petere, uel è conuerſo, dicunt quidã hoc fieri poſſe qñcũq; ante ſnĩam,inſti.de actio.§.ſi minus. ¶Nos credimus, ꝙ hæc emẽdatio poſſit fieri ĩ uniuerſali & generali actione tantum.ff.de peti.hære.l.iiij.ſi quo.C.de iu.licet, ſic intelligitur.C.de appel.l.ulti.C.de an exce.l.fin.in ſingularibus autem hoc licet uſq; ad lit.conteſt.& iuſiurã. de calum.præſtitum, & non ultra.nam extunc noua interpellatione opus eſt.ff.de excep.rei iud.conque.& l. legi.ff.de iudi.non poteſt. ¶Sed contra.ff.de nox.ac.l.in delictis.§.ſi detracta. Sol.non contradicit : quia ibi eædem perſonæ,& eadem cauſa.ſ.de damno dato à ſeruo, & ad idem agebatur,ſ.ad emendationem totius damni. ff.de re iudic.miles.§.j.quòd autem noxam dare poteſt, hoc eſt ex quodam beneficio,qđ dominus habet per.l. ibi enim ſemper agit actione.l.Aquil.uel noxali. nec dicit in libello, ꝙ totum damnum petet pro eo, ꝙ ſeruus domino ſciente damnum dediſſet, uel minus pro eo, ꝙ domino ſciente: quia ſi hoc dixiſſet, poſteà mutare non poteſt, ut dictum eſt. ſed poſt libellum datum generalem proſecutus eſt alterum tantum membrorum & ideo non minus poteſt proſequi alterum, cum ambo comprehendãtur ſub actione propoſita. ſed ſi reus uellet eum à principio cogere, ꝙ de illis duobus unũ eli-

geret, ſcilicet uel agere inſolidum, uel ad dictum bene-
ficium, forte poſſit, arg. præalle. l. ꝙ in hære. §. eligere,
quãuis poſſet bene aſſignari diuerſitas inter illos caſus: quia qñ agitur ex ꝯctu de pecul. licet ſemper agatur eadem actione cum adiectione alter. ſiue de tribu. ſiue de pecu. tñ aliud debet petere, ſi agat tribu. aliud ſi de pecu. & aliud in vna, q̃ in alia ſententialiter diffinitur. ſed qñ agitur l. Aquil. noxali, ſemper inſolidum eſt actio & eadem. quãuis reus liberetur p̃ſtando alterum, ſ. noxã, uel dãnum, ut in præal. l. miles [reclamationem] in ciuilibus; eſt & libellus accuſationis in criminalibus. 2. q. 8. quiſquis, libellorum [manibus] .i. ueſtra ſubſcriptione. & eſt no. dignum, ꝙ libellus debet eſſe ſubſcriptus, in au-
7 thẽ. de exhi. & intro. §. ſancimus. ¶† Synodo] no. libellum porrigendum ſynodo; & ita eſt argum. ꝙ ſynodus, non archiepiſcopus eſt iudex. ſimile. 11. quæſt. 3. ſi quis presbyter, ſiquis epiſcopus. & no. ꝙ libellus porrigendus eſt iudici, ne poſt negare poſsit ſe nõ recepiſſe, ſed non eſt de neceſsitate, ſed cautela: quia aduerſario poteſt offerri. 3. quæſt. 3. offeratur. [conſcribentes] non enim ſolus libellus, ſed omnia acta ſcribi neceſſe eſt infra de probatio. quoniam.

SIgnificantibus [oſtenderetur] debet. n. ille, qui fundũ petit, certis finibus diſtinguere, ar. ff. de cẽ. forma. ff. de rei uẽ. ſi in rẽ; & ſi ſit neceſſe, oculis iudicis, uel aduerſarij ſubiicere. ff. ſi. reg. ſi in rup. §. ult. ar. ff. de ſe. eadẽ; & hoc ſiue perſonal'r, ſiue real'r agatur. debet. n. exprimere, ꝓ qua parte petat rẽ, & qualitatem, & colorem, & alia, ꝑ quæ bene cognoſcatur res petita. ff. de re rei uẽ. ſi in rem. ſed ſi neſciret dicere, ꝓ qua parte peteret, ex aliqua iuſta cã admittitur incertæ partis petitio. ff. ſi cer. pars hære. peta. l. j. §. ſi. ff. de rei uẽd. q̃ de toto. ff. cõmuni di. & ſi non. §. j. & idem dicimus etiam de aliis ſignis, ſi iuret ſe ea neſcire. ff. de fur. actione. ¶Et habent hæc locum, ſiue perſonali actione, ſiue reali agatur, ff. de rei uẽ di. ſi in rem. ſemper tñ oportet eum ſic exprimere, ꝙ aduerſarius, & ſi nõ plenè, tñ aliquo modo ſciat, quid petatur: quia ſi penitus neſciret, non cogetur reſpondere, ff. de eden. l. j. nec mirum, ſi libellus ſit generalis, ex cauſa recipitur: quia etiam ſententia ſic generalis ualet; quæ tñ debet eſſe clarior, q̃ libellus, inſti. de acc. §. curare, ff. de re iud. ait prætor. §. j. C. de ſentẽ. quæ ſine cer. quanti. l. ij. & ideò ſufficit petere fructus perceptos de tali fundo ſine alia expreſsione, & poteſt adiicere, quando res petitæ non extant, quas æſtimo tantum. hoc tñ ſcias, ꝙ aliqua expreſsio neceſſaria eſt in ſententia, quæ non eſt neceſſaria in libello. nam in ſententia debet exprimere rem ipſam, uel quãtitatem, uel in actis debet contineri, ff. de reg. iur. ait prætor. & ſecundum hoc intelligitur, C. de ſent. quæ ſine certa quãti. l. j. vnde non ualet ſententia, condẽno te ad res, quæ tibi obuenere à tali fundo; ſed ſecus dicitur in libello.

DIlecti filij [quare ſibi] ¶No. cauſam exprimendam in libello in perſonali actione, ff. de exc. rei iudic. & an eadem, §. actiones. ſed ſi non exprimatur, quãuis non cogatur recipere, tamen ſi reſponderet, uidelicet, C. de ann. exceptio. l. ult. & hoc nota ſupra de offi. ordin. conquerente. & debet cauſa eſſe talis, quæ ex ſui natura inferat iuſtum eſſe, quod petitur, ut hic. eſſet enim iuſta cauſa: peto talem pecuniam, quia eam ſibi mutuaui. & ſi reus dicat exprimas, quòd conuerſa ſit in utilitatem eccleſiæ: uel quòd contractus ſit factus legitimè, ſcilicet conſentientibus his, quorum conſenſus requiritur, uel exprime, quod non eſt tibi facta ſolutio, uel huiuſmodi, quæ omnino tollant intentionẽ actoris, ſi uera
a eſſent, non cogitur [a] hoc in libello exprimere: qa hæc non ſunt de na-
b tura actionis, ſed [b] poſt litis conteſt. hæc ſeruantur probationibus, C. de proba. exceptionem. eo enim ipſo, ꝙ dicimus, quia mutuaui, intelligitur legitimè, & in caſu, vnde competit mihi ius petendi. ¶Sed ſi eps̃ peteret aliquod ius epiſcopale ab eccleſia, quã confiteretur exemptam, non admitteretur hmõi libellus, niſi adiiceret talem cauſam, q̃ ſufficeret ad hoc, ꝙ etiam eccleſia exẽpta illud deberet; puta quia illud ius contra exẽptionem præſcripſit: uel quia illud capitulum fuit exceptum in exemptione, & hmõi.

a ¶*Non cogitur.* Adde Pet. de Anch. *qui hoc refert in conſi.* 294. *incip.* Ex *prædictis;* & *in conſil.* 317. *incip.* Ex *prædictis ſubtiliter, col.* j. *quod idẽ conſil. eſt ſub numero* 294.

b ¶*Sed poſt litis conteſta.* Hoc *refert* & *ſequitur* Pet. de An. *in conſil.* 247. *incip.* Ad *prædicta dubia, ante medium.*

¶Sed ſi diceret tantum: Peto tale ius epiſcopale: quia eccleſia eſt in mea diœceſi, bene admitteretur libellus, non obſtante exceptione, quæ dicit, non eſt admittendus hmõi libellus: quia paratus ſum ꝓbare incontinenti, ꝙ ego ſum exẽptus, niſi malitia actoris ſit notoria: quia tũc non eſt malitiis hominum indulgẽdum; & hæc probatio eſt in principali differenda, s̃. de foro compe. ex parte.

SVMMARIVM.

1 *In criminalibus non habet locum reconuentio.*
2 *Non põt in vna & eadem re ſimul ciuiliter, & criminaliter agi.*
3 *Contra agentem poſſeſſorio agi poteſt & petitorio.*
4 *Coram delegatis, non autem arbitris fieri poteſt reconuentio.*

De mutuis petitionibus. Rub.

EX literis. Et infra [proponunt] in modum actionis. ſi. n. in modum exceptionis proponerent, tunc procederent, ut C. de exc. ſiqui-
1 dem, & l. exceptione. j̃. de ord. cog. c. j. ¶†Reſpondere] reconuentio non habet locum in criminalibus: quia nõ relatione crĩs, ſed purgatione deſinit eſſe innocẽs, ff. de pub. iud. qui. 3. q. 11. neganda, quãuis ex illis ll. dici poſsit locum habere reconuentionem, cum ibi dicat, ꝙ deponere debet inſcriptionem. ¶Item quia de maiori poteſt reaccuſare, uel ſi ſuam ꝓſequatur iniuriam: ſed hoc ſatis uerum eſt, ꝙ ſimul ambæ accuſationes non procedunt, ut ibidem no. ¶Item non habet locum reconuẽtio, ubicũq; iudex, ſub quo ſit conuentio, de reconuentione iudicare non põt; ut ſi coram laico fiat reconuentio de ſpũalibus, uel ſub inferiori iudice de libertate. s̃. de iu. quãto. C. de or. iu. l. j. j̃. de or. cog. c. tuã.
2 ¶†Item cum gñal'r dicat lex, cuius in agendo &c. C. de ſent. & interlo. om. iu. cum Pap. in ſi. 3. q. 8. cuius, non uidetur iniquum, ſi conuentus ciuiliter reaccuſaſſet criminaliter, dũmodo competens iudex ſit, uel è conuerſo. nã & idem ciuiliter põt conueniri, & criminaliter, & põt ꝯ alium agere, cum non inueniatur ꝓhibitum ſuper diuerſis rebus. ſuper eodem aũt non põt ſimul & ciuil'r, & criminaliter agi. C. de ui priua. l. ſi qs aliquid: ſed finita vna q. uel ciuili, uel crĩali, bene tranſibit ad aliam, ut in eadẽ l. C. de inof. teſt. cum q, inſti. de excu. tu. §. qui autẽ: ſed q de vno crimine agens condẽnatus eſt de calumnia, ulterius accuſare non poterit nec priorem accuſatum, nec alium: quia infamis eſt. 3. q. 4. nulli, & q. 9. c. j. ¶Item dicunt quidã, ꝙ ceptam accuſationẽ proſequi nõ põt: ſed melius dr̃, & poſsit ꝓſequi. nã de qua re cognoſcit &c. ff. de iud. de qua re, ar. j̃. de cal. c. 2. ar. ad hoc, ꝙ ẽt condemnatus, qui inſcriptionẽ depoſuit, & ſi condẽnet̃, põt
3 proſequi accuſationem. 3. q. 11. neganda. alij dicunt, ꝙ nunq̃ in prædictis admittit̃ reaccuſatio. ¶†Itẽ ꝯ agentẽ poſſeſſorio bñ agit̃ petitorio: ſed põt repelli ꝑ exceptionem ſpoliationis; & ſic intelligitur. j̃. de or. cog. ſu ꝑ. ꝯ agentem aut criminaliter non poteſt recõueniendo agi ciuiliter. quod ſic probat̃: quia, quod plus eſt, ẽt ſi aliqs prius mouiſſet actionẽ ciuilẽ, & conuentus ꝯ actorẽ moueret criminalẽ, ſuꝑſedẽdũ eſſet ciuili, & tm̃ in criminali procedendũ eſt. C. de or. iu. l. ult. quidam tamen dicũt illam legem loqui, qñ criminalis accuſatio ſimul contingebat propoſitam actionem, ut ſi quis petebat. c. & reus accuſabat actorem de uiolentia facta in promiſsione illorũ centũ. ¶Itẽ hanc accuſationẽ non vr̃ poſſe proponere niſi ante lit. cont. in ciuili actione factã. nã ꝑ litis cõt. non vr̃ ꝙ iudex impediri debeat, qn diffiniat de re, de quã cognouit, ar. ff. de iudi. de qua re. corã iudice appel-
1 lationis non habet locũ recõuentio. ff. de iudi. l. ij. §. legatum, ff. de eo, qui appellauit in prouincia. l. j. ¶†Delegatis] no. coram delegatis fieri recõuentionẽ: ſed corã arbitris non. s̃. de arb. cum dile. [actione] ſic fit litis cont. C. de lit. cont. l. j tit. proxi. c. 1. [reſponſione facta] prius. nam qui prius, &c. ff. de iu. qui prior. j̃. de or. cog. cum del. ¶Incõtinẽti] .i. ante, q̃ ad alia procedat̃, & debet proteſtari de reconuentione ante litis conteſt. ut qdam dicunt; & ſic intelligo auc. de excu. tut. §. ſancimus. alij dicunt idẽ, & ſi ante non fuerit proteſtatus, dummõ incontinenti poſt lit. cont. i. ante, q̃ terminus ad alia aſſignetur, reconueniatur, arg. ff. ſi cer. pe. lecta. alij tñ dicunt, ꝙ uſq; ad ſñiam etiam ſine proteſtatione ſuꝑ principali q. lata põt recõuenire. ſed tunc non ſimul procedet utraq; lis. nam ſi aliter diceret̃, ſequeret̃ abſurditas: quia ſub nullo iudice pendente lite & ea conte. poterit conueniri actor, quod abſurdum eſt. Item quid ſi de iniuria, quæ lite pendente contingit, uel alia actione eũ reconueniat, nunquid põt. & certe utique: quia quæ de nouo emergunt, auxilio indigent. s̃. de off. dele. inſinuãte. j̃. de iuro calumniæ, cæterum. Item quæ cauſa, imò uerius inſania foret abſtuliſſe huic reo iudices ordinarios actoris, coram quibus reus actorem conuenire poterat, niſi alium illi, coram quo conuenitur ſubrogaſſet? ¶Item in antiquo iure. C. de ſent. & interlocu. omnium iudic. cum Papi. dicitur indiſtinctè, cuius in agendo quis obſeruat arbitrium, & eundem contra ſe habere non dedignetur, ita, ꝙ non facit mentionem de litis conteſtatione: ſi autem proteſtetur nihil facit proteſtatio, niſi quia indubitanter eſt uerum, quòd poſt litis conteſtationem incontinenti poſsit reconueniri. & ſecundum prædicta patet, ꝙ etiam ubi intentatur officiũ iudicis, locum habet reconuentio; quod intelligo, ſi principaliter intentetur, ſecus, ſi incidenter, quia tũc non habet locum reconuentio, arg. s̃. de offi. iud. c. ultimo. ¶Item non habet locum reconuentio, ubicũque locum habet ſummaria cognitio quod ſic probatur, quia de iure utraque lis ſimul tractanda eſt. ſed cum in una ſit ſummaria cognitio habenda, in alia plena quæſtio utraque tractabitur. Item una exigit accellerationem; alia non. ¶Sed oppones. leue eſt cuilibet facere, ꝙ nullus poſsit conueniri niſi ſub iudice, quem malit, cum ſit leue impetrare litteras ad aliquem delegatum; & facta citatione, ulterius ſub alio iudice non poterit conueniri, cum ſub eodem iudice debet fieri conuentio, & reconuentio, ut ſuprà de reſcriptis, diſpendia, Reſpon. ſub alio iudice reconueniri non poteſt, niſi lata fuerit ſententia: uel niſi fuerit appellatum: uel niſi faciat ſe abſolui ab inſtantia iudicij, ut notatur. s̃. de offic. deleg. conſuluit; & ſic contra hanc fraudem altero prædictorum modorum prouideri poteſt.

PRudentiam.

SVMMARIVM.

1 *Litis conteſtatio ad hoc, ut ualeat, oportet, quòd animo conteſtandi litem fiat; & etiam ſufficit, quod reſpondeatur de iure libello, uel petitioni, in nu. 2.*
3 *Conteſtari litem nil aliud eſt niſi teſtari.*

De litis conteſtatione. Rubr.

OLim inter epm̃. [Nõ ꝑ poſitiones] s̃. de ele.
1 c. dudum. ¶†Ad hoc enim, ut teneat lit. cont. oportet, ꝙ aĩo conteſtandi litem fiat: ſed ubi ſunt apta conteſtationi, prẹſumitur aĩus conteſtãdi, niſi ꝯ appareat ꝑ proteſtationem, ut no. s̃. de conſti. cum. M. item intentio animi non ſufficit, niſi ſint uerba apta, ut hic; & eſt ea rõne, quia in poſitionibus non fit aliqua petitio, quæ eſt neceſſaria. nam qũo poſſet ferri ſñia abſolõnis à petitione & condẽnatione ad petita, ſi nihil eſſet petitũ. s̃. de iud. exa. ſñia. n. rñdere debet petitioni. j̃. de ſimo. licet Hely, niſi cã coram Papa ageret̃. tũc. n. ſine petitione crederẽ ſufficere narrationes partiũ ſine petitione aliqua. j̃. de inſti. cũ ueniſſent, & arg. ꝙ pñtia Papæ ſupplet has ſolẽnitates. C. de teſt. om. s̃. de tranſ. c. 1. ¶Item licet aliquid ponam factum, uel dictum, ꝑꝑ hoc non teſtor, uel conteſtor me uelle litigare; ergo attenta uerbi ſignatione non eſt litis cont. facta, à qua, niſi aliud appareat; recedere non oportet. ff. de leg. 3. non al'r. Itẽ ipſum hic manifeſtè apparet, ꝙ q̃dã poſitiones & rñſiones fiunt ante lit. cõt. ff. de inter-
2 ro. act. ꝑ totũ. ¶†Itẽ no. ꝙ ad hoc, ut lis conteſtet̃ ſufficit, ꝙ rñdeat̃ de iure libello, uel petitioni uerbi grã, peto à te fundũ, quẽ mihi promiſiſti, uel uẽdidiſti. nã rectè rñdet̃, nõ cõpetit tibi petitio p̃dicti fundi: uel non debet tibi dari p̃dictus fundus, quẽ tu petis. nã cũ actio ſit ius petẽdi, q d̃ debet̃ actori, ſ. de iure, inſti. de act. ĩ prin. eadem rõne & defenſio, ſiue rñſio rei legitima eſt, qd̃ petis, tibi nõ debet̃ de iure. ¶Item dicunt aliqui non ſufficere rñdere ad cãm, niſi rñdeat petitioni. uerbi gratia, peto. c. qa mutuaui. rñdet reus, nõ mutuaſti, ar. qa cum petitio ſit neceſſaria, & rñſio petitioni neceſſaria eſt. Itẽ cã non eſt actio, ſed uinculũ. ¶Nos dicimus rñdere cãæ. nam cum cã talis debeat eſſe, quæ neceſſariò inferret ius petendi, quã neceſſariũ eſt ꝓbare: qa nec petẽti prodeſt ſi ex alia cã ſibi debeat̃. & eodem modo nec ſibi obeſt, ſi alia uice ex alia cã agat; no. s̃. de off. or. cõquerẽte. q rñdet, non uerã eſſe cãm, ſ. mutuũ interueniſſe neceſſariò dicit ſe ex mutuo non teneri, & ita per ꝯñs petitioni rñ-
3 det. ¶†Itẽ attende uerba, litẽ conteſtari, nihil aliud eſt niſi teſtari: quia uult cum aduerſario litigare. ſufficit ergo, ſi animo litigandi petitioni aduerſarij ꝯdicat. C. de iu. rem nõ no. tñ ſi diceret, uolo litigare cum aduerſario, & non ꝯdiceret petitioni, non ſufficeret, ar. præ. l. & quia neſciret̃, an cõfiteretur, uel negaret petita. ¶Quidã tamen dicunt, & fortè non malè, ꝙ ſi etiam in libello nõ fiat petitio, ſed tantum narretur factum, & reus omnino litem conteſtãdo rñdeat, ꝙ bona eſt, uel ſaltẽ tolerãda hu-

da huiuſmodi lit.conteſt.ut res magis ualeat,quàm pe
reat infrà de uer.ſig.abbatem,ar.ad hoc.j.de inſt. cum
ueniſſent.j.de cauſa poſ.cum eccleſia ſupra de conſue.
cum dile.& uidetur maximè hoc poſſe tolerari,ubi de
iuribus agitur,ſ.negatoria,uel cōfeſſoria intentatur.ff.
ſi uſufru.pet.l.ult.in pri. & l.j.in decre.præal.tutius eſt
tamen in omnibus aliquid petere[& reſponſionem]C.
de iureiur.l.ij.C.de iud.rem nouam.C.de lit. conteſta.
l.j.ſuprà titu.proxi.c.j.

EXceptionis peremptoriæ[Cōtingētis cauſam] hoc
ideò dicō:quia ſi exceptio talis eſſet,quę pariter af
ficeret & literas,& quod in eis ꝓceditur,tunc illa exce
ptio competeret ēt contra reſcriptum ante litis conte
ſtationē;ut ſi habens beneficiū impetret ſuper alio be-
neficio.nam cum uicium taciturnitatis hic ſimul affece
rit & reſcriptum,& gratiam in reſcripto contentam,iu
ſtum eſt,ꝙ contra utrunque competat.ſ.de reſcriptis,
ad aures,conſtitutus:ſecus eſſet,ſi gratia ſimul cum li-
teris data non eſſet,ut ſi primò donaret beneficium Pa
pa,& poſtea mandaret,quòd in poſſeſſione induceretur
nam hoc non crederem quòd contra huiuſmodi lite-
ras poſſet obijci,quòd obrepticiè obtinuerit,licet gra
tiam collationis obrepticiè obtinuerit: quia habebat
aliud beneficium,uel alia cauſa ſuberat , quam ſi Papa
ſciuiſſet,beneficium non dediſſet ; & contra hanc bene
competit exceptio infra de re iudicata,olim infra de ac
cuſationibus , accedens : alii tamen aliter dicunt .
¶Contingentis,] id eſt ad principale negocium perti
nentis;ſicut eſt exceptio pacti de non petendo,uel debi
ti ſoluti contrà eum,qui pecuniam petit. de hoc plene
not.ſupra de reſcriptis,ſuper literis . negocium autem
principale non tangunt,quæ ſunt de proceſſu;ut qa nō
fecit mentionem de proceſſu, infrà de re iudica. inter
[obiectus],ideſt exceptio peremptoria[de re iudicata]
nam exceptio rei iudicate contra reſcriptum opponi-
tur.C.ſententiam reſcin.non poſſ l.ult.[tranſacta] quia
exceptio tranſactionis ante lit. conteſt. admittitur.ff.
de condi. inde. eleganter.§ ſi quis. ¶Finita] ſed quo-
modo poteſt finiri lis,niſi uel ſententia, uel tranſactio-
ne ? poteſt reſponderi, ꝙ hæc dictio,ſeu, non notat hic
diuerſitatem:ſed multiplicatis uerbis idem repetit.uel
dic,ꝙ hic dicit rem finitam,de qua non eſt tranſactum,
neque iudicatum:ſed tamē lis finita dicitur,puta quia
iurauit ſe in perpetuū nō acturū.nam tunc niſi ex cauſa
noua ulterius agere nō pōt.ff.de iureiu. admonendi.C.
de pac.poſtquam.ff.de condi.ob cau.l.j.ar.ſ.de reſcri.
conſtitutus.¶Idem uidet̃ etiam,ſi ſolum pactum feciſ-
ſet de non agendo ulterius de aliquo debito . nam hu-
iuſmodi exceptio contra reſcriptum rectè opponitur,
& litis cōteſtationem retardat:quia ſi hoc expreſſiſſet,
nullas literas habuiſſet:ſecus autem, ſi pactum de non
petendo feciſſet quia tunc non retardaretur litis con-
teſtatio.¶Iuramentum autē de non petendo,an tardet
litis conteſt.Rñdemus ꝙ ſic,ut impediatur periurium.
¶Quare aūt aliud ſit, qñ paciſcitur de nō petendo, &
aliud, qñ paciſcitur de nō agendo,rñdeo,qñ paciſcitur
de non agendo,nihilominus extra iudicium petere po-
teſt,& nihilominus debitor manet obligatus ex promiſ
ſo,licet agere non poſſit, & è conuerſo.ff. de condi. in-
de naturaliter.ff.de iudi.ius.& ita ſi permitteret con-
tra ſe litem conteſtari,nō oppoſita contra literas præ
dicta exceptione,poſt litem conteſt.opponere non poſ
ſet,cum ſit declinatoria fori.ſed ubi paciſcitur de non
petendo,nullo modo remanet obligatus ; & ita poſt li
tis conteſta.poterit excipere.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis ubi requiritur lit.conteſt.ſiue actor,ſiue reus abſentet ſe ante litis conte.citari debet per interualla.x.dierū, bis, ter,& quater,prout iudex ex diuerſis cauſis moderabitur. Quid autem,ſi reus ſe abſentet,an ſit procedendum ad ſententiam diffinitiuam in nu.2.*

3 *Dotis & adulterij accuſatio pertinet ad iudicem eccleſiaſticū.*

4 *Dandæ ſunt dilationes ob aduocatos quærendos,non autē propter abſentiam aduocati habiti ſunt dandæ.*

5 *Dominus non appellatur contumax & malicioſus , licet procurator ſit.*

6 *Dominus ſciens contumaciā procuratoris punitur,niſi purget.*

7 *Diffinitiua ſententia ferri poteſt contra dominum propter procuratoris contumaciam.*

8 *An eccleſia,uel pupillus teneatur de dolo à miniſtro,uel tutore ſeu procuratore perpetrato in negocio ſibi commiſſo.*

Vt lite non conteſtata non procedatur ad teſtiū receptionē. Rub.

1 AD hoc Deus†Et.j.licet hic ponant̃ qdã ca
ſus ſpeciales in qbus ꝓcedit lite non cōte-
ſtata.tñ gñaliter eſt ſciendū ꝙ ēt in cāis ubi
reqrit̃ litis cōte.ſiue actor ſiue reus ſe abſẽ-
tet an̄ litis cōte.ꝙ citari debet ꝑ iterualla.
x.dierū ſemel bis ter.quater. ꝓut iudex moderabit̃ ex
diuerſis cāis.ar.ff.de iu.ad ꝑ & l.ſe.quæ.ll.licet loquā-
tur de citatione poſt litis cōte.ſimilitudinarie idē dici
pōt & ante litis conteſt.hodie aūt actor uocat̃ ꝑ inter-
ual.xxx.dierū ter.C.quō & qñ.authen. q ſemel. & ſi.j.
hos terminos nō uenerit actor expectabit̃ ꝑ annum.j.
quē ſi nō uenerit.ex tūc iudex.ꝓcedet ad recipiendū ꝓ
bationes rei & ad diffinitiuā ſñiam.aut.de liti.§. oēm.
ff.de ꝓba.circa ſi aūt reus nō pōt aliqđ ꝓbare abſoluet̃
ab inſtantia iudicij tm̃ & actor ꝯdēnabit̃ in expenſis.C.
de iudi.ꝓperandū.§.j.ſi aūt.j. annum actor uenerit ſal
uo ꝓceſſu habito & reſtitutis expenſis recipient̃ ꝓba-
tiones eius & audietur de iure ſuo.& ſi poſtea iterum
receſſerit.dicunt qdã ꝙ expectabit̃ ꝑ alium annum &
poſt iteratas eaſdē citationes.& ſi nec tunc uenerit ca-
dit ab oī actione.¶Melius nobis uidetur ꝙ nec expecta
to actore per alium annum procedetur contra ipſum.
2 & ſic loquitur authen.præalle.¶†Si autem reus ſe ab-
ſentet per eadē internalla citādus eſt.ſed nō eſt ad dif
finitiuam ſñiam procedēdum.ſed ad miſſionem in poſ
ſeſſionem.ut no.j.de dolo.ꝓut.j.eodē.qm̄ cōtra.in au
then.ut oēs obe.iu.§.ſi uero.Sō.ibi erat lis quaſi cōte.
cum alio ꝑ eo ꝑ.ſe conuento.¶Vel dic ꝙ licet non fe-
ratur ſñia contra reum contumacem.tñ actori ſatisfit
quantū ad expenſas & intereſſe ſuum de rebus eius ꝑꝑ
contumaciam ſuam.¶Si uero poſt litis conteſt. abſen-
tet ſe actor uel reus eodē modo citabitur & per annū
expectabitur.ut prædictū eſt ante litis conteſt. niſi ex cā
tunc iudex duxerit tempus breuiandum.¶Melius uide
tur ꝙ eo uocato legitime ad probationes dandas & ad
ſñiam audiendam ꝙ non expectato anno ex quo lis cō-
teſtata eſt terminabit̃ cauſa.j.de dolo.prout.C. quō &
qñ iudex.conſentaneū.In criminalibus aūt quid obti-
neat no.alibi[procurator]quod licet.ſ. de procu.tuę.
3 ¶No.accuſationē de dote & adulterii ꝑtinere ad iu-
dicem eccleſiaſticū[dote]& donationē ꝑꝑ nuptias pe-
tet hæc mulier C.de repu.conſenſu.§.ſiue. ſicut & uir
dotē.j.de dona.inter uir.& uxo.plerunq;. [aduocatus]
¶†Licet

4 ¶†Licet enim propter aduocatos quęrēdos dandæ ſint
dilationes,ut.ff.ex qui.cau.ma.in integ.reſti. l.ab hoſti-
bus.§.ſi ꝙ & l.ait pretor,& l.ulti.& ar. C.de iudi.prope
randum §.pen.& ff.de poſtu.l.1.§.ait pretor.tamen pro-
pter abſentiam aduocati habiti non ſunt dādæ infra,de
dolo,prout C.de poſtu.uelamēto,niſi in cauſa fiſci quæ
retractatur propter abſentiam aduocati,ff.de iure fiſci,
ſi fiſcus . Iudex tamen diſcretus attēdet diligenter,utrū
magno incommodo afficiatur pars,quæ habet aduo ca-
tum,ſi detur dilatio ut tunc procedat uel faciat ſibi de
expenſis ſatisfieri an modico tempore,& tunc procedet
ſic , utrum iuſta cauſa teneatur aduocatus,an minus iu-
ſta,an in breui poſſit habere, an non arg.ff.de uaca. mu.
ait prę.nam hoc maximè pertinet ad officium iudicis.ff.
de ædi.edicto. ædiles. §. pe. [ſæpe] ideſt multis uicibus
[poſtulauit] iuſta erat hæc procuratoris petitio,dum-
modo mulieri ſecuritatem præſtitiſſet[de mulieris] in
fra de reſti.ſpol.literas,in fi. [cauere] requiſitus , quia
ipſe ex officio procuratoris præciſe non tenetur offerre
cautionem [præſentare] ſed illicentiatus receſſit [de-
fendere] quia tunc ſecus,infra eod. quoniam, §. porro.
[diffinitiuam] quia totus proceſſus eſt cenſendus irri-
5 tus , ubi litis conteſtatio non præceſſit. ¶† Sciens] ex
hoc colligitur , quòd dominus non dicitur contumax ,
uel malitioſus , licet procurator ſit , & ideo uidetur,ꝙ
etiam quando procurator eſt contumax non poteſt ap-
pellare,dicimus tamen quòd quando non eſt contumax
poteſt appellare infra legitimum tempus x. dierum , cū
ergo tantum propter ſuam malitiam prohibeatur pro-
curator appellare,quare domino,qui prius habet pote-
ſtatem appellandi auferetur,ſua poteſtas , nec obſtat 2.
q.6.biduum.§.ſi aduerſus , ubi dicitur quòd ſi quis per
procuratorem egit,difficile auditur appellans: quia il-
lud intelligitur poſt x.dies,quare intra hoc tempus ap-
pellare poteſt,non tantum procurator, ſed etiam domi
nus,ut no.ſupra de procu.c.pen.poſt x.autem dies, licet
dominus non uere contumax , ſed præſumptiue poſſit
appellare,C.quomodo & quando iudex l.j.tamē hoc qñ
per procuratorem actum eſt,nō pōt appellare, quia nec
uere, nec præſumptiue eſt dominus contumax,ſed pro-
curator:& ideo non poteſt appellari 2.q.6.§.ſi ad. ¶Itē
dicunt aliqui ꝙ hoc quando contra procuratorem con-
tumacem actum eſt tranſit ſententia in rem iudicatā ſal
tem poſt x.dies , ſed qñ contra dominum contumacem
præſumptiuum fertur ſententia non tranſit in rem iudi-
catam , niſi poſt x. dies a die quo ſciuit ſñiam contra ſe
6 latā computandos. ¶†No.ꝙ niſi dominus ſciens purget
contumaciam procuratoris,punitur ſecus ſi neſciret. ff.
quod quiſque iur.l.iij.§. ſi procura. ¶Item no. quòd li-
cet ſententia excommunicationis non poſſit ferri in ab-
ſentē propter contumaciam procuratoris nec mulctā in
dici.ff.ſi quis ius di.non ob.l.j.§.per procurator, tamen
fiet miſſio cauſa rei ſeruandę,& etiam in uerā bene fiet,
ff.de procur.ſed & hæ.§.vlt.& l.ſeq.C.de digni.quotiens
li.12.nam culpa ſua eſt,ꝙ malum procuratorem elegit,
ff.nau.cau.ſta.l.vlt.§.hac act.arg ff.ex quibus cau. l.hoc
autem.¶Item ex hoc uidetur,ꝙ ſi procurator inſtitutus
non præſentet ſe iudici ſiue prima uice, quando cōmitti
tur,ſiue aliis uicibus,quamdiu procuratio eius durat ꝙ
non ſolum procurator , ſed etiam dominus pōt condē-
nari in expenſis,ar.ff.commo. l.eum qui. §.ulti.& l.ſeq.
ubi expreſſe dicitur,ꝙ dominus tenetur de culpa procu
ratoris,ſi minus idoneū elegit.¶Item uidetur expreſſum
ff.de procu.non cogendum,& l.ſeq.ubi dicitur,ꝙ procu
rator non cogitur proſequi litem ante litis conteſt. ſed
dominus tenetur ob rem non defenſam poſt litis cont.
tamen poſſet magis dubitari,ſed & tunc uidetur,ꝙ do-
minus teneatur de culpa eius , arg. prædictarum ll. nec
mireris,ſi alius tenetur de culpa uel pœna alterius.ſ.ꝓ
curator:quia hę expenſæ non ſunt tātum pœna,ſed etiā
7 intereſſe. ¶†Idem etiam uidetur & de diffinitiua ſenten
tia.ſ.ꝙ ferri poteſt contra dominum propter procura-
toris contumaciam,cum poſt litis conteſt. factus ſit do-
minus litis.unde mutari non poteſt.ff.de procura.poſt li
tem,& ſententia in eum dictari poteſt C.de ſen.ex peri.
re.l.j.& expreſſum uidetur.ff.quando ap. ſit l.1. §.ſin.C.
quomodo & quando 3.¶Idem etiam dicimus in caſibus
in quibus ad ſñiam diffinitiuam proceditur lite non cō-
teſtata propter generalem rationem,quæ dicta eſt:quia
culpa ſua eſt,ꝙ non inſtituit bonum procuratorem, ſed
ipſi domino datur actio mandati contra procuratorē
& ſi non ſit ſoluendo reſtituitur actio contra eū,qui ui-
cit.ff.de dolo,& eleganter.§.pen.¶Idem etiam dicendū
uidetur in ſententia ſuſpenſionis & interdictij,ſed poſſet
dici ſecus , licet enim contumacia procuratoris gene-
ret præiudicium domino in re ubi eſt procurator, & in
pertinentibus,non tamen in aliis ſicut eſt,ꝙ ſuſpēdatur
uel interdicatur,quod non debet fieri,niſi cauſa ſuſpen-
ſionis legitime probetur 2.q.1. nomen prædictis ratio-
nibus uidetur,ꝙ ſi procurator eccleſię propter contu-
maciam ſuam condemnetur in expenſis, ꝙ mandabitur
ſententia executioni in bonis eccleſiæ : quia ipſe in cul-
pa,& contumax fuit,cum ipſe uel alius eius nomine cō-
parere debuerit. ¶Et idem uidetur,ſi alia mandata iu-
dicis non impleat:puta quia non exhibet acta uel alia in
ſtru.& idem in ſimilibus,ſecus autem eſſet ſi falſa inſtru
menta produceret procurator,uel aliam fraudem face-
ret,& eſt ratio diuerſitatis : quia adhoc non tenebatur
dominus , unde nec ſibi imputatur,ſi fiat a procuratore
quare non commiſſa uidetur,ſed ad comparendum , &
ad exhibendum inſtrumenta , & ad ſimilia tenebatur ꝑ
ſe uel per alium,ſed etiam in his ſubuenitur eccleſiæ a-
quando,ut prædiximus, per in integ.reſti.ff.de mino.mi
nor etiam , nec eſt contra 16.q.6.ſi epiſcopum,ꝙ in præ
dictis non punitur eccleſia pro delicto procuratoris,ſed
pro ſua culpa,in qua fuit ꝙ non eligit, & in fide & in fa-
cultatibus bonum procuratorem:ut prædictū eſt, & hac
ratione uidetur,ꝙ ſi procurator habet poteſtatem con
ſtituendi alium procuratorem,puta quia iam eſt lis cum
eo conteſtata , & detinetur infirmitate uel alio iuſto im
pedimento:quia debet alium procuratorem conſtitue-
re ſuis expenſis,& niſi faciat non ſolum punietur procu-
rator,ſed etiam dominus ad intereſſe:quia in culpa fuit
ꝙ inobedientem procuratorem,& indiſcretum elegit, ſe
cus autem uidetur, ſi ideo tenebatur alium procurato-
rem conſtituere : quia habet ſuper hoc,ſcilicet ſuper,cō
ſtituendo procuratorem ſpeciale mandatum. nam tunc
quia hoc fuit tantum de gratia & ex abundanti prouiſio
ne:quia non tenebatur dominus prouidere caſus fortui
tos , nec ipſi procuratori nec domino imputatur, ſi non
conſtituat alium procuratorem,arg.ſupra de elec. cum
inter uniuer.ubi no.¶Alij tamen contradicunt.domino
tamen bene daretur actio mandati contra procuratorē
ſi ſibi expediſſet alium procuratorem conſtitutum fuiſ-
8 ſe.de hac materia no.ſupra de iudi.cū deputari.¶†Qui-
dam etiam dicunt,ꝙ etiam ex dolo commiſſo & a mini-
ſtro & a tutore & a procuratore in negocio ſibi cōmiſſo
non teneretur eccleſia,uel pupillus, niſi ubi a delinquen
tibus poſſunt ſe ſeruare indemnes , & tunc ſufficit,ſi ce-
dant actiones.ff.quando ex offi.tu.l.j.ff.de admi.tuto l.
ſi.quan-

ſ.quādo autem procuratores aliarum perſonarum de-
linquunt quid iuris ſit no.infra de fi.inſtr.c.pen.

ACcedens,& infra. ¶Reſtitutionis] iuris parochia-
lis & quorundam aliorum iurium per in integ.re-
ſti.uel melius utriuſq; principaliter, uel potes melius di
cere,ꝙ petebat archiepiſcopus reſtitutionem poſſeſſio-
nis iuris parochialis , & cum iudices uiderent ꝙ archi-
epiſcopus forte de iure parrochiali fidem feciſſet nole-
bāt illud ſibi reſtituere, ſed contra eum pronunciare, &
ideo tunc idem archiepiſcopus petiit reſtitutionem in
integrum, & ipſi dedere , uel dic ꝙ ex quo diſcreti ſunt
iudices præſumendum eſt pro ipſis prima facie, arg. ſu-
pra de procu.in noſtra.§.fi.& quantum ad ipſorum pro-
ceſſum doctor non debet ſibi aſſumere onus excuſandi
in diſcretos iudices . ¶Appellauit] & bene cum cauſis
aſſignatis:ut infra qui erant ſuſpecti, & quia nō admitte
bant exceptionem illam:quia literæ erant per ueri ſup-
preſſionem obtentæ.nam Veneti habebant priuilegium
a papa,quòd ſuper eccleſia illa cōueniri non poſſent an-
te recuperationem terræ orientalis, & ſic continetur in
regiſtro [Admonitus] ſed grauamen non reuocabant:
quia ſi reuocaſſent,tunc ſecus eſſet,infra de ap. cum cau
ſa.[Non tenebat] falſum dicebant [Nolui]& bene: quia
iuſte appellauit [Contumacia] non eſt uerum quod di-
cit archiepiſcopus. [receperunt] & male lite non conte
ſtata,& quia poſt appellationem legitimam [excommu-
nicationis] non tenuit hæc excommunicatio:quia ab ip
ſis iudicibus legitime appellauerat [parrochialis] iſte
archiepiſcopus forte petierat ſibi reſtitui,ut dictum eſt,
ius parochiale in quibuſdam locis uel domibus , quas
poſsidebat archiepiſcopus,ius autem epiſcopale non ab
eo peteret:ſed ab eo qui poſsideret,de hoc no.ſupra de
ma.& obe.inter[reſtituentes] ad alia iura petita præter
poſſeſſionem iuris parochialis , ad illud enim petendū
non potuit dare in integ. reſti. cum iam reſtitutio data
eſſet . uel dic ꝙ ſimul reſtituit poſſeſſionem iuris paro-
chialis petitam & in integ.reſti.dedit quod fieri poteſt.
ut no.ſupra,de in integ.reſt.cum ex literis [poſſeſſionē]
iuris parochialis [conteſtata] & ideo male recepti ſunt
ſuper poſſeſſionem iuris parochialis teſtes, ſupra de of
fi.iudi.c.2.ff.de mino.uerum.§.ſciendum , & in l.cauſæ,
§.cauſa , ſed nec ſuper reſtitutione in integrum debue-
runt recipi niſi per tres menſes contumax perſeueraret:
ut in aut.ut ſpon. larg. §.ad hoc. col.9. [manifeſtum] &
ideo nō fuit neceſſe ſuper hoc probationes recipere;de
hoc no.infra de coha.cle. & mu.tua [in quem] plebanū
[uniuerſa]inſtrumenta.C.de con.ex le. diſſolute.

TVæ fraternitatis [Nequeat]puta quia eſt cauſa cri
minalis:uel ſpiritualis,uel aliter,ut no.infra eo.de
eo qui mit.in poſ.cau.rei c.1.¶Per cenſuram]debet eīn
condemnari etiam in expenſis,infra eo.quoniam,poteſt
etiam manu militari eiici.ff.ne uis fiat ei , qui in poſ. ſi
quis amiſſum.ff.de rei uen.qui reſtituere,nec faciet miſ-
ſionem corporalem,niſi qui habent merum imperium ,
ff.de iur.omn.iud.l.iubere.ff.de offi.procon. l.nec quic-
quam.§. ubi decretum;poſſunt tamen iudices minores
decernere poſſeſsionem minorem:puta illā, quæ fit cau
ſa cuſtodie cum aliqua cauſæ cognitione.ff.de damn.in-
fec.l.4.§.j.& 2.& l.ſi finita.§.j.ff.de iur.om.iud. l.iubere.

ACcedens ad apoſtolicam. [Conſopiteſi.] iudex in
cauſa quæ uertebatur inter uicecomitem & uxo-
rem eius[attingebat]& ideo iudex poteſt recuſari ut ſu
ſpectus,infra de app. poſtremo [& archi.] qui ſimiliter
erat iudex cū epiſcopo,& magiſter.P.tertius iudex [lo-
cum]infra de ap.ex parte 3.q.9.hortamur.ff.de iud.ſi lo
cus.ff.de arbi.ſi cum dies.§.arbitrer [credere] ſupra de
ele. bo. me. Mag. ſi capitali odio cum odiat , infra de
reſti.ſpol.ex tranſmiſſa.ff.ad Treb.qui ita.§.j.¶Tertius]
ordo iuris eſſet quòd ex quo ceperat lis ſubdelegato pri
mo,deberent uſque ad finem cognoſcere,niſi per appel-
latione & recuſationem reuocaretur ab eis iuriſdictio
infra de appel.ut debitus,& c.cum ſpecialis,& c.interpo
ſita,ſed licet hic ſit ordo ſeruandus quantum ad litigan
tes,poteſtas tamen remanet penes delegantem : ut ſiue
commiſit totam cauſam ſiue partem,dummodo ſit ordi-
narius, uel ſi ſit delegatus & commiſit partem,quando-
cunque uult , reuocat commiſſam iuriſdictionem. ff. de
iudi.iudiciū,ꝙ maxime,ubi honeſtas & ueriſimiles cau-
ſas attendit & modicum fit præiudicium , ut hic. ¶Qui-
dam tamen dixerunt, & ut uidetur non bene,ꝙ hæc cō-
miſsio facta erat per appellationem, ſed hoc non uide-
tur poſſe ſtare.quia ſi iuſte in cauſa appellationis proce
deretur,commiſſum eſſet eis,ut ſi uere eſſent cauſæ ap-
pellationis,procederent : alioquin remitterent cauſam
ad primos iudices,a quibus fuerat appellatum condem
nata parte appellante in expenſis,ut infra de ap.ut debi-
tus,quod hic non fuit factum:ſed ſine cauſæ cognitione
reuocauit iuriſdictionem, uel dic ꝙ hic de appellatione
iuſta conſtitit papę.¶Sed nunquid hac cōmiſsione ema-
nante debebant ceſſare primi iudices? Reſpondeo ſi ui-
ce comes innitatur appellationi, ſemper primi iudices
ſuperſedebunt , ut no.ſupra de offi. dele. paſtoralis, ſed
ſi appellationi non inſiſtet uicecomes , tunc poteſt lis
procedere ſecundum tenorem decre. ſupra de reſcript.
paſtoralis,in prin. [uel poſt appellationem] etiam ſi lis
eſſet conteſtata [abſque culpa]hic reſpondet tantū pri-
mo membro,ſcilicet quando lite non conteſt.proceſſum
eſt [inconſulte]no.inconſultam dimiſsionem adducere
reſtitutionem, ſimilem ſupra de elec.cauſam . ¶Quam
terræ.]No.fieri reſtitutionem non ſolū uxoris, ſed etiā
terræ in dotem date, antequam de fœdere matrimonij
cognoſcatur, cuius defenſio primo loco pertinet ad ma-
ritum.ff.de re iudi.ſæpe.

SVMMARIVM.

1 *Caſus enumeratos hic habes , in quibus lite non conteſt. licet recipre teſtes.*

2 *Qualiter mors uel abſentia eſtimari debeat a iudice.*

3 *Vſque ad quotum annum quis dicatur ſenex .*

4 *An poſt mortem teſtium poſſit in eorum dicta & perſonas dici .*

5 *Qui propter infirmitatem eſt abſens expectari debet . ſecus uero ſi fraudulenter quis ſe abſentauerit ut in num. 6.*

7 *Subexceſſus nomine comprehenditur iuriſdictio ſuper iuribus quæ male occupata uel detenta dicuntur .*

8 *Nunquid ſecundum decretum locum habeat in perſonalibus actionibus .*

9 *In reali & perſonali actione facienda eſt miſsio in poſſeſſionem .*

1 QVoniam frequenter [Procedendum]¶†Noue
ſunt caſus excepti in quibus fallit hæc regu-
la,ubi timetur de morte uel abſentia teſtiū,
& ubi agitur de matrimonio uel electione, &
inquiſitione & publicatione teſtium ut hic. ¶Fallit & in
cauſa appellationis C.de præſcrip.xxx.an. cum notiſsi-
mi.§.pen.C.de temp.ap.l.ult. Item fallit ubi quis iura-
uit non repetere uſuras, & ubi idem uſurarius in teſta-
mento reddi mandauit. nā tunc teſtes recipientur ſuper
uſuris

uſuris lite non conteſt.j. de iureiur. ad noſtram. & idē
dicunt quidam ubicunq; quis iurauit aliquod tale illi
citum puta non repetere rem raptam etiam ſine teſta-
mento.fallit etiam ubi aliquid petitur offi.iudi. ſeruiē-
te actioni:ut in expenſis pen. lite factis ſecus ſi non ſer-
uiret actioni ſed actio ei.s. de offi.iud.c.ij.C.de iud.ſan
cimus.& in cauſa in integ. reſti. ut in authen. ut ſpon.
lar.§.ad hoc.Sed quidam dicunt illa authen.loqui tan
tum quando petit reſtitui ut ab hæreditate ſe abſtine-
at.Item ubi cauſa eſt mere ſpūalis & ſine alicuius com
modo:ut eſt crimen hæreſis.24.q.2.ſanè. in prin. Item
fallit ubi offenditur publicum cōmodum : ut in dilapi-
datione.& officiali.3.q.2. quia ea.q.4.§.aliquādo.C.de
pœnis.ne diu.dicunt quidam idem ubi agitur de ſtatu
eccleſiæ infra de teſti. cum olim.& idem poteſt dici ubi
cunque agitur de iuribus. licet ſuper his raro debeat
procedi inquirendo niſi iuſta cauſa ſubſit.fallit in denū
ciatione.s.de iudi.nouit. Item fallit in reo præſente &
actore abſente.C. quomodo & quando.authen.qui ſe-
mel.Item in cauſa appellationis interpoſitę a grauami
ne.j.de ap.interpoſita.§.ulti. & idem forte dicitur in oī
2 bus emergentibus.¶†Abſentia] mortē aūt uel abſentiā
æſtimabit iudex uarie ſm qualitatē negociorū.nā ſi de-
bitum de quo agi ſperatur ſit in longum diē debitū uel
ſub conditione quæ poteſt multū differre nō reputabo
abſentē ēt ſi diu abſuturus ſit cū credibile ſit ꝙ poſſit
redire ante,q̄ dies,uel conditio extet.& iō non recipie
tur teſtis,ſed expectabitur in hoc caſu.& è conuerſo , ſi
iam citatus eſſet aduerſarius,& differret litis cōteſt. qa
poſſet eſſe,ꝙ in proximo fiet litis conteſt. & ſic præſu-
mitur,ēt ſi breui uia,uel tpe ſit abſuturus teſtis, nō reci
pietur teſtimoniū eius ; & hæc arbitrio diſcreti iudicis
committuntur.¶Ciuiliter]ēt de crimine, cum ciuiliter
agitur:ſecus,ſi criminaliter.ubi non licet procedere, ni
ſi præſens ſit accuſator,& accuſatus, &per ꝯn̄s teſtes ali
ter non recipiuntur,niſi accuſator procedat.2.q.8.& c.
ij.& c.præſcripta.2.q.1. in primis.5.q.6. Ephiphanium
[occultē]24.q.2.quāq̄. [Fortuitis].ff.de teſti.currēt,
3 j.de teſti.ſi q teſti ff.ad.l.Aquil.in lege.§.ſecus. ¶ † Se-
nes]hi dicuntur ſenes,qui ſunt in lxx.annus.de illis.n.q
iam compleuerunt.lxx.annos,non poteſt intelligi, cum
ipſi & ſi uolentes poſſent,inuiti tn̄ non coguntur ferre
teſtimonium ff.de teſti.inuiti:quia poſt.lxx.an. non co-
guntur ad munera publica auctoritate tm̄.C.qui æta.l.
j.inſti.de excu.tu.§.itē maior.ff.de iure immu l.iij. à mu
neribus aūt perſonalibus publicis auctoritate & utilita
te excuſatur quis poſt.lx.an.C. qui æta.l.j. lib.x. poteſt
tamen dici,ꝙ ad teſtimoniū ferendū in hoc caſu, qui di
cuntur ſenes,relinquitur arbitrio iudicis.nam qn̄q; eſt
aliquis ſenior in l.an.q̄ alius in lx.an.& ſatis probabili-
ter poteſt timeri de morte cuiuſq; ſecundū naturā infe
riorum cauſarū poſt,quàm perueniſſet ad l.an.& leges,
quæ dicunt,ꝙ ſeptuagenarij tm̄ excuſationē habent à
muneribus,nihil faciunt ad rem:quia ibi nihil fit timo-
re mortis:hic aūt aliquid ſpāle occurrit.hic.n.teſtes re-
cipiuntur timore mortis tm̄,ne cū eis pariter pereat ꝓ-
batio ueritatis. ¶Et ualetudinarij, i.infirmi pp debili
tatem corporis,& naturæ defectum,non pp febres acu
tas.ubi enim timetur de morte teſtiū,de qua dixi.s. ibi,
ſ.de morte.hic uult dicere , ꝙ ēt in prædictis caſibus.i.
cum de morte,uel abſentia timetur,non ſunt recipiēdi,
niſi probabiliter timeatur: puta quia ſunt ſenes &c. uel
dic.ꝙ ubi de morte,uel abſentia timeē,oēs recipiuntur.
ſed ſenes & hmōi recipiunē,ēt ſi de morte,uel abſentia
diuturna non timeatur.¶Rationabili] quia cito mori-
turi ſunt:uel diu ab futuri, forte quia iturus eſt ad bel-
lum,uel alijs hmōi cauſis,quę ſunt.ff.de do.cā.mor.l.ii.
& ſe.[abſens]idem eſt,ſi præſens,ſed ſi debitum ſit con-
ditionale,uel in diem,uel ſi alterius ex arbitrio pēdeat
intentio actoris.j.de teſti.ſignificauit.ff.ad.l. Aquil. in
l.Aquil.Item ſi impediat litem conteſtari per ſuas exce
ptiones;idem eſt & ſi dignitas uacaret,ar.ꝯ.j. ne ſe.uac.
c.ult.ibi ſo.[Denunciauerit] hoc intelligo,qn̄ fuit abn̄s
quia ſi fuiſſet præſens,ipſe debuiſſet intereſſe exceptio-
ni teſtium,& iuramento ab eis præſtito.2.q.1.in primis
infra de teſti.c.ii.& dr̄ præſens, qui eſt in eadē ciuitate,
in authen.de teſti.§.& hic.¶Non ualeant] illi,qui ꝓdu
xit eos,& qui fuit in culpa:ſed ſemper ualebunt abſenti
qui non fuit in culpa,arg.pro hoc,quia teſtes pro utra-
que parte ferunt teſtimoniū.j.de teſti. ueniens in fi. 14.
4 q.v.non ſanè.hoc occultatione atteſtationum. ¶†Legi-
timæ]à legibus & iuribus introductæ,ut Vell. & Mace.
uel quia non eſt uerſa pecunia in utilitatem eccleſiæ,&
hmōi:quia expectarent tp̄s,quo mortui eſſent illi , per
quos poſſent reprobari teſtes.nō autem nego,quin poſt
mortē dicere poſſit in dicta,& perſonas teſtiū.C.de te-
ſti.l.ult.qa expectauit tp̄s,quo mortui ſunt illi , ꝓ quos
probaret exceptionem pacti,uel cōſimiles ſuper princi
pali cauſa ab oibus,uel ſponte interpoſitæ, ut pacti , &
hmōi[Caſualiter].ſ.quia teſtes lit.non conteſt.recipiū
tur.¶Alicuius] electi,non confirmati,& conſecrati. Vel
dic,ꝙ cuiuſlibet electi & ēt confirmati & conſecrati;pu
ta ſi aliquis eſt in pacifica poſſeſſione epatus,& ēt forte
fuit iam ꝓ multos annos conſecratus, modo dicatur nō
electus,ſed intruſus habuiſſe introitum uel ꝓ potentiā
ab initio,uel per ſimoniam,uel ꝓ dolum. nam hic.ſi nō
fuerit contumax,procedetur contra eū lit.nō cōteſt. ad
teſtiū receptionem,& ſnīam . & hoc ſatis probatur ꝓ id
quod dr̄ de mr̄imonio carnali,de quo , ēt ſi ſit conſum-
matum,agitur lit.non cōteſt.ſecus aūt,ſi dicatur electio
nem tenuiſſe,& cū ſponſum fuiſſe ſed tn̄ ad depoſitionē
agatur pp crimen poſtea commiſſum:quia tunc, quan-
tuncunq; ſit contumax,ſuper crimine nō debent teſtes
recipi,nec in abſentem fertur ſententia.3.q.9. decerni-
mus.ſicut in matrimonio carnalı dr̄,qn̄ non agiē de fœ
dere mr̄imonij s.eo.c.j.pro contumacia tn̄ poſſet cōtra
eum procedi.s.eo.c j.arg.j.de dolo,cum olim iſte.§.po
teſt intelligi ēt de confirmato & conſecrato,ſed contu-
mace.ſequens.§.qui incipit ibi,ſi uerò,aliter loquitur,
qn̄ electus & confirmatus eſt abſens non ꝓ contumaciā
tertius aūt.§.qui incipit,ꝙ ſi forſan,loquiē de non ꝯfir-
mato.& intelligo hæc uera non ſolum in epis, ſed ēt in
aliis prælatis,q ſunt ſponſi:uel qui hn̄t curam aīarū, cū
ibi cā hic aſſignata ſubſit,ſ. periculum in ſpūalibus : in
aliis clericis autem non idem,ſed eſt procedendum cō-
tra eos,ut habes.j.de cleri.non reſi.ex tuæ.alii autē di-
cunt & melius idē , de cuiuſcunq; electione clerici aga-
tur:quia & per longam moram clericorum in ſpūali-
bus defectum patitur eccleſia.j.de eo qui mit.in poſſeſ.
eum qui ſupra de elec.ſtatuimus. [Alicuius electio].i.
ꝙ electio non ſit canonica, uel prælatus ſit criminoſus
[Prohibitus]Idem etiam ſi non opponitur gradus lege
diuina prohibitus infra de reſti. ſpo. literas. [Contu-
max] contra non contumacem in hoc caſu nullo modo
procedatur,ut ſupra c.proxi. [Malicioſe].j.de cleri.nō
reſi.ex tuæ.ff.de euic.ſi dictum.§.fi. contra tales enim
credimus publicè proponi edictum , uel ad domum.j.
de cleri. non reſi.ex tuæ[aliter] .i. non per contuma-
ciam [quod ſi forſan] Iſte.§. ſicut ſuperior loquitur
de abſente per contumaciam [ſin autem.] Iſte.§. lo-
quitur

quitur,ſicut primi duo loquuntur,qñ eſt abſens,& non
per contumaciam[alij]præter ſenes,& ualetudinarios.
q.d.teſtes aliàs legitimi recipiendi[ſpirituali],i. ꝙ ele-
ctio non ſit canonica:uel etiam quòd prælatus ſit crimi
5 noſus.¶†Diffinitum].ſ. ꝙ ſit abſens ex neceſſaria cauſa,
puta infirmitatis,ſemper expectandum eſt.vij.q.j. præ-
ſentium.Si uerò ſit abſens per annum ſine rationabili
cauſa,& ſine licentia,ſubtrahantur ei expenſæ auctori-
tate ſuperioris,& mouetur per ſubditos, uel archiepi-
ſcopum,ut redeat;& ſi non redierit, alius ponitur loco
eius auctoritate ſuperioris, authen.quando op. eod.§.
6 & illud,& authen.de ſan. epiſco.§. interdicimus.¶†Ille
autem,qui fraudulenter ſe abſentauit,ſi propoſito edi-
cto citationis,intra ſex menſes non uenerit, ſpoliabitur
ſua eccleſia,& aliter etiam punietur,lite non conteſta-
ta.j.de cleri.nõ reſi.ex tuæ.uel dic ſtatutum eſſe, ꝙ nul
latenus ꝓcedatur ſuꝑ accuſatione ſua,ubi accuſatur de
crimine criminaliter,nec ſententiet̃ de crimine, niſi lit.
conteſt.3.q.9.decernimus.ſ.de iudi.c.j.& ſic bene reſpõ
det lectioni,quam fecimus in proxi.§.& facit etiam ꝑꝑ
hoc,quod ſequitur de matrimonio carnali, ſuper quo
non recipiuntur teſtes lite non cõteſt.contra abſentẽ nõ
per contumaciã.j.eo.c.§.ſi aũt.poſſet tamen dici & pro
babiliter,ꝙ niſi cauſa probabili ſit abſens eps iam con-
ſecratus,uocabitur ꝑ edicta,& niſi cõparuerit, procede
tur contra eum non ſuper criminalibus, ſed ſuper impe
dimento, quo dicitur electionem non ualere, ad ſñiam
diffinitiuam,arg.eius,quod dicitur in matrimonio car-
nali.j.qui fi.ſint le.per latum,& no.in §.ſeq.ſi aũt. ¶Vel
dic,ꝙ is eſt ſenſus.§.huius, ꝙ ſi contra confirmatum &
non conſecratũ, uel nõ ordinatum proponitur aliquid
ꝯ perſonam,uel contra formam electionis. tunc non de
bet expectari, niſi per tantum tempus,in quãtum debet
conſecrari,uel ordinari,& de his temporibus not.ſ. de
elec. cũ in cunctis.§.j.& ij.& eſt rõ,ꝙ tm̃ expectatur. qa
ſi tunc uenerit,quiſq; obiicere poterit,quod uolet;alio
quin remoueri deberet, ut in prælega. decre. cum in
cunctis;& ſic etiam põt intelligi.§.ſequens.¶Expectet̃.]
q.d.non eſt neceſſe,ꝙ electus citetur, ut ueniat petitu-
rus cõfirmationẽ:ſed tm̃ per ſex menſes expectatur;poſt
electionem,quod hic ſatis expreſsè innuit.uel dic, ꝙ lo
quitur,quando contra electum aliquid obiicitur, & ci-
tatur,ut reſpondeat.nam in hoc caſu,ſi per ſex menſes
comparere diſtulerit, procedetur,non obſtante ꝙ non
ſit lis conteſtata.non obſtante, ꝙ eſt abſens non ꝑ con-
tumaciã[præſumatur].C.de repu. authen. hodie.j. de
ſpon.in præſentia.34.q.1.cum ꝑ bellicam.¶Propria].j.
qui fi.ſint le.per latum,contra.Sol.dixerunt quidam ibi
non ſententiari de mr̃imonio,ſed de legitimatione pro
lis.uel dic,ꝙ ibi recepit legitimas præſumptiones ſuper
morte uiri;eo mortuo alius aduerſarius conſtitui non
poteſt.uel poteſt dici,ꝙ ille,qui ibi,fuit citatus,fuit cõ-
tumax.uel dic,ꝙ ibi loquitur, qñ malicioſè aberat.uñ
ſufficiebat proponi edictũ ad domum eius.j.de cleri.nõ
reſi.ex tuæ:ſecus,ubi non malicioſè,ut hic. & p̃ſumitur
malicia,ſi uxor neſcit,ubi ſit.j.qui matri.ac.poſ.c.j.& in
telligo hoc ultimũ uerum.ſ.quòd proponitur edictũ ad
domum ubi ex malicia eſt abſens,uel ubi contumax eſt
quo ad hoc,quòd procedatur ad ſententiam diffiniti-
uam. nam quo ad miſſionem in poſſeſſionem procede
retur ad edictum proponendum,etiam ſi non eſſet ma-
licioſus,uel contumax,ut no.j.de eo qui mit. in poſſ. ſi
aduerſarius,dummodo non eſſet in prouincia [multi.]
32.q.7.illi qui,& c.neque & c.furioſi infra deſponſa. in
7 præſentia. ¶†Exceſſuum] ſub hoc nomine exceſſuum
comprehendit iuriſdictionem ſuper iuribus alicuius,
quæ malè occupata,uel detenta dicuntur.j. de teſti. cũ
olim.2.q.7.quapropter,& c.ſeq.j.de ſimo.licet.j.de ac
cuſa.qualiter,& quando [publicatio] .i.redactio in pu-
blicam formam ad æternam rei memoriam.j.de teſti.ſi
gnificauit,authen.de teſti.§.pe. Idem forte in publica-
tione teſtium,argu.C.de teſtamen. publi. & l. inſtar. &
fiet hoc modo,quia ijdem teſtes dicunt, qualiter inter
fuere contractui,& poſt iudex decernit dicta eorũ per-
petuò ualere infra de teſti.Albericus.[ut tædio] nun-
quid miſſus in poſſeſſionẽ in actione reali percipiet fru-
ctus? Reſpondeo ſic:ſed non lucratur,niſi in petitione
hr̃ditatis,& ſi ſit filiusfa.nepos,neptis, & uxor,& non ha
beant aliud,unde ualeant ſuſtẽtari.ff.ex qui cau. in poſ.
l.Fulcinius,§.pe.ff.ut in poſ.le.quæ legit. uenienti.n. in
tra annum reſtituit ẽt miſſus in poſſeſſione reali.C. de
præſc.xxx.an.ſi quis emptionis.§.pe.ſimiliter quia quis
percipit fructus,& tamen computat in ſortẽ.C. de pign.
act.l j.C.de pac.pi.l.j.& ii.quia ipſe reus terram colit,&
fructus colligit,& alius.ſ.miſſus in poſſeſ.eos cuſtodiet
ff.ut ſpõ.larg.is cui;& hoc in iure perſonali. in reali aũt.
tædio afficitur,ꝙ alius poſſidet.C. de præſcr.xxx. an. ſi
quis emptionis.Sed contra.j.eo.§.ubi dicit conſtituitur
poſt an.uerus poſſeſſor:ſed expone.i.incommutabiliter.
& ſcias non eſſe neceſſariũ ſm decretum:ſed ſufficere ſo
lum excurſum tꝑis:ſi tñ petat,dari poteſt, infrà de eo,
qui mit.in poſſeſ.cauſa c.j.ſed in perſonalibus neceſſariũ
eſt ſm decretum,ut fiat uerus poſſeſſor hoc modo: quia
ad iudicabitur uerè poſſidere res illas, de q̃bus fuerat
miſſus in poſſeſſionem pro menſura declarati debiti, &
ex tunc facit fructus ſuos,& præſcribet, arg ff. de dam.
8 infec.ſi finita.§.ſi quis.¶†Alii dicunt,ꝙ in perſonalibus
action.nunq̃ habet locũ ſm decretũ;ſed procedetur ad
uenditionẽ,uel ad impetrationẽ dominij,ſm quod not.
C.de bo.au.iu.poſ.cum proponas;& ſecundum hos non
hẽt locũ ſecundũ decretum,niſi qñ ſit miſſio in poſſeſ-
ſionem ex cauſa noxali,uel ex cauſa damni infecti. in cã
tamen noxali & damni infecti ſecundũ decretum conſti
tuit eum dñm,ſi reus erat dñs.ſi autẽ non erat dñs, dat
cauſam preſcribendi.ff.de dam.infec.ſi finita.§.Iulia.ff.
de noxa.ac.generaliter.plus placet,quod no.circa hanc
materiã infra de uerb. ſig.dilecto,in glo.ꝙ tñ. ¶Immo-
bilibus] ſecus in mobilibus.nam contra talem poſſeſſio
nem procedetur non admiſſa nominatione domini im-
mò tenens,uel poſſidens rem ſe defendere cogitur.ff.
de rei uen.officium.12.q.2.de rebus.16.q.1. in canoni-
bus,ſi autem petantur in corporalia iura;habet locũ no
minatio,ut no.ſ.de ma. & obe. inter.
a ¶Noĩare]ſi autem non noĩaret,[a] ſed
liti,tanquam poſſideret,ſe offerat, ſi
poſtea uel ante litis conteſtationem,
uel poſt contumax ſit,& ꝑꝑ hoc de-
cernatur poſſeſſio actori, non nocet
dño,qui uerè poſſidet quo ad poſſeſ
ſionem,uel proprietatem.C.ſi ꝑ uim
uel alio modo.l.ulti.Sed ille, qui li-
tem ſuſcepit, tenebitur ad intereſſe
ante lit.conteſt.per actionem de do-
lo,& poſt lit. conteſta. condemnabi-
tur ad ipſam rem,cum habeatur pro poſſeſſore, ſi ille,
qui agebat, reum non poſſidere ignorabat;uel melius
ad litis æſtimationẽ:uel ſecũdũ quoſdã quãtũ in litẽ iu
ratũ fuerit,uel ad intereſſe.ff.de rei uendi.is,qui ſe ob.
& l.ſeq.ff.ſi uſuf.pet.l.ſi.ff.de pe.hær.q ſe liti.ff.de dolo
l.pe.Sed oppones,cũ abſens poſſidet per colonũ,colono
no

a ¶*Si autem non nominaret. Adde q̃d hæc dicta refert & ſequitur Petr. de Ancha. in conſi.cclxx. incip. in primo dubio, col. ij.circa prin.*

no eiecto dñs amittit ciuilem poſſeſſionẽ, ut.ff. de acq.
poſſ.poſſider.§.ꝙ ſi ſeruus.quare non eodem modo amit
tit dominus poſſeſſionem,ſi per iudicem ablata eſt poſ-
ſeſſio illi, qui alieno nomine poſſidebat, & alij data,
ſcilicet illi,qui miſſus eſt in poſſeſionem, & tunc domi-
nus abſens debet amittere poſſeſſionem?¶Sed reſponde
mus tunc tantùm dominum amittere ciuilem, quando
uiolenter eiicitur colonus,ut idem.§.dicit:ſecus autem,
quando per iudicem,qui non intendit poſſeſſionem,uel
ius alterius dare,& ſi intenderet,nõ poſſet.C.ſi per uim
l.ult.alij dicunt etiam tunc poſſeſſionem amitti, ſed iu-
di offi.recuperari,uel condi.ex l.præal.C.ſi per uim l.ul
ti. & ideò iſte ſpecialis proceſſus eſt inuentus in hoc ca-
ſu, ut caueatur contra fraudes, quas poſſet machinari
dñs,& ille,qui poſſidet nomine alieno, qa dñs diceret,
9 ego nõ poſſideo,& alius diceret ſimiliter. Itẽ qa multa
benignitas fit poſſidẽti in eo,ꝙ alij denunciat,& in eo,ꝙ
nõ cogit̃ reſpondere. Itẽ quia multiplex eſt cõtumacia,
ſ.tam dñi,q̃ eius,q eius nomine poſſidet cõmodatarius
aũt,& depoſitarius,& alij,q.ſolã detentionẽ hñt, conue
niri pñt rei uen. ut ꝓcedãt ſm tenorẽ iſtius decre. & ut
ſimplicem tenutã dent ſolã ſine poſſeſſione,qñ ignorat̃,
an in ueritate poſſideãt:quia ſi ante iudiciũ, uel in pro-
ceſſu iudicij cõſtet,ꝙ nõ poſſideãt, non habebit locũ rei
uẽ.& ſic intelligit̃ finis l.ff. de rei uen. officiũ. ſi.n.p̃dicti
nolint reſpõdere,uel ſimpliciter dicant,nolumus defen
dere abſentẽ ẽt ſm tenorẽ iſtius decr.abſoluẽdi ſunt ab
inſtãtia iudicij,niſi uellẽt actores probare, ꝙ poſſideãt,
ut ſic trãſferat̃ in eis poſſeſſio.ff.de rei uẽ.l.pe.& ſi.at-
teſtationes aũt,ſi q̃ ſunt,& cõfeſſiones,& alia acta iudi-
cij inter cõmodatariũ, & actorẽ p̃ter tenorem huius de-
cre.nõ p̃iudicat cõmodatori:qa inter alias ꝑſonas,& in
alio iudicio habita ſunt infra de teſt.uenięs.¶Poſſidẽt]
dñt qdã,ſiue ius habeat ĩ re,ut emphyteutarius,ſiue nõ,
ut inquilinus,& huiuſmodi. ff.de rei uen. officium. alij
intelligunt de his tantum, qui ius in re non habẽt. nam
illi,qui habent ius in re,licet habeant tempus ad denũ
ciandũ dño,tñ ipſi nõ poſſunt ſe excuſare, quin reſpon-
deãt:imò plus eſt,qa ipſi non nomine alieno poſſident,
ſed ſuo,imò agere põt interdicto, unde ui, ſi tali reſpo-
lietur emphyteutarius. habet aũt hic locum hæc nomi-
natio,etiã ſi ſuper obedientia quis cõueniatur,ut no. ſu
pra de ma.& obe.inter, quia de facto uidimus; quare ſi
procurator ad adminiſtrandum datus, uel ad negocia,
ut ſupra de procu.petitio,poſſit dñm nominare, & dici-
mus ꝙ ſic,& procedetur contra eum ſecundum tenorem
huius.§.arg.quia defendere uidetur, & ſi patiatur acto-
rem in poſſeſſionem mitti.ff.de procu.l.j.§.ult.& l. ſeq.
Item procurator interrogari debet,an reus,ſcilicet do-
minus ſuus poſſideat.ff.de procu.non ſolum ergo a ſimi
li poteſt dicere ſe alieno nomine poſſidere. procurator
ergo uerè ad cauſas hoc beneficiũ non habet. ¶Produ-
cendo] per detentorem [Diſpoſitum] ſcilicet præſenta
re ſe iudici [Tanquam] hic uult dicere,quia ſicut per
lit.conteſt.interrumpitur præſcriptio, ita per hanc cita
tionem [Dominum] quaſi dicat primo dabitur termi-
nus colono,ut dominum perducat;& poſtea colonus ip-
ſum dominum uocabit [uoluntate] contumaciæ [Sum-
matim] per iuramentum calumniæ, ſupra de elec.cum
dilecti infra de reſti.ſpol.literas.¶Principali]quæ eſt de
proprietate,& ſup.maximè,qa & ſuper poſſeſſione ſer-
uatur intra annum : alij dicunt hoc habere locum, ubi
lite non conteſt.fit miſſio in poſ.C.de præſcrip. xxx. an.
ſi quis emptionis, ſed ubi lis eſt quaſi conteſtata,ut hic,
ſecus infra eo.§.ult.quouſq; præſcribat.præſcribit enim
x.an.inter præſentes,& xx.inter abſentes.nam cum poſ-
ſideat authoritate iudicis,bona fide poſſidet.ff. de acqu.
poſ.iuſtè.unde uſucapit ſciens alienum.ff.de noxa.act.ge
neraliter. [poſſeſſionem] non tamen poſſidet ciuiliter,
ſed nec & naturaliter, quia prior poſſeſſor non depellit̃
de poſſeſſione.ff.de dam. infec.finita.§.ſi quis ante. ff.ut
in poſ.leg.l.is cui.§.qui legata ſolummodò enim cuſtos
eſt,ut no.ſupra eo.§.in aliis,& ex hoc apparet,ꝙ ille,qui
miſſus eſt in poſſeſſionem rei ſeruandæ,poteſt uendica-
re rem.Et dicunt quidam, ꝙ etiam ipſe tenetur rei uen-
di.quia facultatem reſtituendi habet.ff.de rei uen. offi-
cium.ff.ad exhi.Celſus §.j.ſed poteſt dici,ꝙ facultatem
reſtituendi non habet: quia tantum cuſtodit, & tanquã
cuſtos eſt,non tanquam detentor,arg.cõtra.ff.ut in poſ.
l.is cui.§.miſſus.Sed expone,quod ibi dicit,ducẽdus eſt,
id eſt in cuſtodia.¶†Vel in contumacem]ſecundũ quoſ-
dam hic eſt §.& reſpondet hic uel toti ei, quod dictũ eſt
de miſſione in poſſeſſionem,ſiue reali,ſiue ꝑſonali actio
ne q. d. & in reali, & in perſonali facienda eſt miſſio in
poſſeſſionem, uel in contumacem &c. & ſecundum hoc
bene ſequitur hic, quòd ueniens intra annum, uel poſt
annũ audietur iuxta diſtinctionẽ in alio caſu &c. ¶Alio
caſu]uidelicet in quo agebatur de remedio miſſionis in
poſſeſſionẽ.ubi dicebatur,ꝙ reus auditur, ſi cauerit iu-
dicio ſiſti,& reſtituerit expenſas:aliter autem, ſi uelles
intelligere,ꝙ miſſus in poſ.in ꝑſonali actione ex ſecũdo
decreto, ulterius ſcilicet poſt annũm reddere non te-
neatur rem,in cuius poſſeſſionem miſſus eſt, cõtrarium
uidetur.C.de diſtra.pig.ſi prius,ubi dicitur, quòd debi-
tor ſemper recuperat pignora,niſi ſint diſtrata.ff.de uſu
ca.non ſolum.§.qui pignori,ubi dicitur, ꝙ nullo tempo
re præſcribitur pignus;ad idem.ff.qui ſatiſda.cog.l.ſciẽ
dum.§.creditor.¶Alij dicunt hic eſſe.§.& dicunt,ꝙ cre-
ditor etiam in perſonali actione poſt annũ ſit uerus poſ-
ſeſſor:quia ulterius non recuperat pignus,& creditor nõ
tenetur probare debitum poſt annum:ſed tamen is, qui
dicitur debitor,poteſt probare indebitum. Alij dicunt,
ꝙ ſi miſſus eſt in poſſeſſionem ex ſecundo decreto,ulte-
rius non recuperat debitor pignus,niſi ſoluat debitum,
quod probauerit creditor ſaltem per iuramentum ſuũ:
alias uſq; ad triginta ann.recuperat, ſcilicet ſi non eſt
miſſus ex ſecundo decreto,uel ſi uis intelligere, ꝙ totus
§.loquatur de perſonalibus tantum, alias dicere poteſt,
ꝙ inter realem & perſonalem actionem intra annum,&
poſt annũ diſſimilitudo,& ſimilitudo notari poteſt.diſ-
ſimilitudo in hoc not. quia intra annum incipit in reali
poſſidere,& præſcribere rem, in cuius poſſeſſionẽ miſ-
ſus eſt:quia habet iuſtum titulum.ff.de acqui.po.l.iuſtè,
& bo.fi.quia dicit & credit ſe habere ius in re, quod ta-
men non eſt in prætorio pignore,quod pro debito aſſi-
gnatur.ff.qui ſatiſda.cog.ſciendum.§.creditor.ff.de uſu-
cap.non ſolum.¶Item poſt annũ no.diſſimilitudo : quia
in reali miſſione in poſſeſſionem fit incommutabilis
poſſeſſor,ſecus eſt de miſſo in poſſeſſionem in perſonali,
ſed & ſimilitudo no.ante annũ, & poſt annũ ante annũ,
qa p̃ſtita cautione,& reſtitutis expẽſis uterq; recuperat
poſſeſſionẽ ſuam,ſiue reali,ſiue ꝑſonali actione ſit actũ,
ſupra eo.§.in aliis.¶Itẽ & poſt annũ,quia ſicut miſſus in
poſſeſſionem in reali poſſidet,donec conſtet de proprie
tate, ſic & in perſonali eſt in poſſeſ. donec de debito li-
queat,& poſtquam liquebit de debito,ipſam rem, in cu-
ius poſſeſſionem miſſus eſt,poſſidebit, donec de debito
ſatisfaciet.ff.de fur.creditoris.§.ſi eum.ff.commo. in re
bus.§.ulti.ff.de leg.j.filiusfa.§.diui.ff.ſi ſer.uen. is cui.ff.
de le.2.filius. §.diui.

Iurans

SVMMARIVM.

1 *Iurans ſeruare contractum aliquem non malefacit.*
2 *Cur in contractibus, non autem in iudiciis licet clericis coram laicis iurare.*
3 *Nedum in cauſa appellationis, ſed in qualibet cauſa iurari debet.*
4 *Procuratores eccleſiaſticarum perſonarum de calumnia etiam ſine ſpeciali mandato iurant.*

De iuramento calumniæ. Rubrica.

INhærentes ueſtigiis.[Cautum] C.de epiſcopi,& cler.cum cler.quæ loquitur de iuramẽto iudicio ſiſti [Scriptum]C.eo.tit.aut.prin
1 cipales. ¶†Iuſiur.] de calumnia. nam alias cauſa purgationis, uel ſi iuret ſeruare contractum aliquem,non eſt malum,infra de pur.cauſa per totum infra de iureiur.tua, querelam,ex reſcripto, & in purgatione 2.q.5.ſi legitimi, & generaliter dicunt quidam,quòd ubicumque inueneris prohibitum clericis iurare,intelligitur coram ſeculari foro.nam ibi nec iurare de calumnia,nec teſtificari poſſunt, ſiue ſint rei, ſiue ſint actores ſine licentia epiſcopi 11.q.1. teſtimonium.
2 ¶†Si dicas,quare licitum ſit clericis iurare coram laicis in contractibus ſine auctoritate epiſcopi, & non in iudicio?Reſpond.quia in iudicio ſæpe quis concitatus ab aduerſario falſum iuraret,& ideò fit cum maiori deliberatione & tarditate, & ne ſecularia iudicia aſſueſcant, in quibus non poſſunt aliquatenus conueniri 11.q.1.continua,& c.nullus:ſed in contractibus,ubi ſola libera uoluntate quis ducitur,ſecus.¶Verum coram eccleſiaſtico iudice ſemper licet iurare ſine ſuperioris auctoritate. Alij autem dicunt,quòd nec in ſeculari iudicio,uel eccleſiaſtico,nec in contractibus licitum eſt iurare ſine auctoritate epiſcopi,uel ſuperioris, ſed ubicunque eſt clericus,ſiue ſit iudex ordinarius,uel delegatus,ſi iuret coram eo,intelligitur eius auctoritate facere, & quilibet, qui iudicare poteſt,hoc ipſo eſt ſuperior quantũ ad cauſam illam,quam audit,etiam actoris, qui de alterius iuriſdictione eſt arg.21 diſtin.inferior.uel dic,ꝙ clericus non poteſt eſſe procurator ſine licentia ſui prælati corã ſeculari iudice,ut no.ſupra de obli.ad rat.magnus, ſed ex quo licentiam habet,ut ſit procurator,per cõſequẽs, & omnia faciendi,ſine quibus procurationem facere nõ põt,uel quæ procurationi ſunt utilia,arg. ſupra de offi. deleg.præterea. ¶Et dictum] C.de epiſco. cum clericis [Eius] Marchi. uel alicuius alterius, qui interpretatus quædam fuerat,quæ hic non habemus, & eius interpretationem confirmat. [H.]hic incipiunt uerba. H.imperatoris.hæc poſſunt eſſe uerba papę[Canonibus]2.q.5. c.3.q.1.in nouo,& e. cauſa q.5.cap.1.& ulti. [Principis] March.[Dignoſcitur]ut prædictum eſt, ſcilicet ꝙ nullus iurare præſumat. nobis melius uidetur, ꝙ hic incipiant uerba papæ,& expono uerbum,quod ſequit̃,principali auctoritate, id eſt uoluntate: quia hoc ſtatutum, quod fecit Honorius,imperatori placuit. ¶†In quacun
3 que cauſa]quidam dicunt in cauſa appellationis iurandum, cum in qualibet cauſa iurari debeat. ¶Idem etiã dicunt,ſi ſubrogetur procurator poſt iuramentum de calumnia præſtitum,cũ calumnioſæ poſſit inducere probationes,& reſpondere poſitionibus, & maliciis hominum obuiandum eſt,ff.de rei uen.in fundo. ¶Item quia laborandum eſt ad eliciendam ueritatem,inſti.de act.§. curare,& ad extenuandas lites,infra de dolo,finem,quæ omnia remouentur in iuramento calumniæ, aut.ut liti.iu.§.j.alij dicunt uerum eſſe,quod dicunt iſti,quando ille,qui iurauit ſubrogato procuratori aliquod certum non iniunxit.ſi enim certum quid iniunxiſſet, ſub iuramento comprehenderetur, unde iurare nõ debet ſubrogatus:quia ipſemet,qui iurauit, illud reſpondere,uel facere uidetur.ff.de admi.tu.ita.§.geſſiſſe.Si uerò nihil certum mandauit ſubrogato,quandocunque habebit eũ ſuſpectum,ꝙ calumnioſe agat, faciat eum iurare de calumnia,arg.ꝙ ipſum eundem,qui primò iurauit,ex cauſa aliquando ſecundò iurare facit,infra de teſti.ca.præſentium,infra de ap.ſignificauerũt, aut.de teſt.§.quia uerum,col 6.alii autem dicunt tales nũquam iurare[Criminali] tali,ſcilicet quæ per procuratorem agi poſſet.ff. an per alium ca.ap.l.2.uel ibi,ubi de crimine agitur ciuiliter,infra de teſt.teſtimonium,bene dicit,compellantur. Azo in criminali dicit iurari de calumnia, arg. C. eo.l.j.arg.contra,inſt.de pu.iu.in prin.C.de ſi.inſt.l.ult. in prin.[Compellantur]nam ſi uult per ſe agere,põt,&
4 tunc cogetur iurare de calumnia,infra eo.c.ult.¶†Suæ] not.ꝙ loquitur,quando nomine eccleſiæ agitur: ſecus, ſi nomine ſuo.Alij tamen dicunt,ꝙ & clerici,& laici,& ſi proprio nomine agant procuratores eorum iurabũt de calumnia, dummodò adhoc habeant ſpeciale mãdatum.ff.de iureiur.iuſiurandum , quod ſcilicet in perſonis eccleſiaſticis eſt ſpeciale, ut iurent de calumnia per procuratores eorum etiam ſine ſpeciali mandato iurandi,infra eo.ca.pen.& ſi.[uerum]dicunt quidam hęc uerba eſſe papæ. alij dicunt, quòd ibi incipiunt. nam cum imperator[Rom.pon.]cum ei ſubeſt immediate: ſecus, ſi archiepiſcopum, uel patriarcham habet. alij tamen utrobique idem dicunt. [Prælato]non ſolum de prælato tantum epiſcopo, ſed quolibet inferiore.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis ſpiritualibus non requiritur rigor iuris.*
2 *Iuramentum de ueritate ſuccedit in cauſis ſpiritualibus in locum iuramenti de calumnia.*

1 LIteras, & infra.[calũniæ] ¶†Bona eſt iſta ratio,quare non iuretur de calumnia, quando agitur de rebus ſpiritualibus: quia in cauſis ſpiritualibus nõ requiritur rigor iuris, infra de dolo.c.j.¶Item eſt alia ratio melior,quia licet iuramentum non ſit peccatum, tamen ſæpe ex frequenti, & incauta iuratione peccatum naſcitur,infra de iureiurã. & ſi epiſcopus,in ſi.unde,ſi præſtatur hoc iuramentum, iurans ad quamlibet interrogationem debet reſpondere,quid credit, cum circa multa uertatur credulitas ex iuramento, & ex reſponſionibus præbetur multoties occaſio deierandi, & ideo non præſtatur in ſpiritualibus de calumnia iuramentum. iuratur tamen in eis de ueritate, quia ueritas reſpicit ſcientiã ueritatis,ſed ueritas ſcientiæ ad pauca reſtringitur, & ideo facilius eſt ad illa per iuramentum reſpondere.¶Item quia hoc iuramentum requiritur,a malo eſt non credentis ſupra de elec.ſignificaſti,ſed in ſpiritualibus cauſis omnia debent procedere a bono,& non a malo, in ſpiritualibus autem cauſis licet iuretur aliquando de ueritate dicenda, nunquam tamen per iuramentum interrogatur de credulitate,infra de teſt.ad hoc, quia nec de ipſa iurat, ſed de ueritate,ſicut & teſtis,infra de teſti.cap.de teſti.ſed licet partes non debeant in ſpiritualibus cauſis iurare de calumnia;

2 lumnia; tũ rñdere debet,qd ſciat, uel credat. ¶†Item uidetur, ꝙ ẽcito in cauſis ſpiritualibus lis conteſtata eſt,ꝙ ſtatim fiat iuramentum de ueritate dicenda: quia iuramẽtum de ueritate ſuccedit in cauſis ſpiritualibus in locum iuramenti de calũnia, ut ſicut illud generaliter fit ſtatim lite conteſtata, ut.C.eo.ti.l.ij.ſic iſtud: q̃a nõ eſt uerũ, ꝙ in cauſis ſpũalibus generaliter aliq̃d pſtetur iurm: ſed ad offi.iudicis pertinet,ut ſi aliqua iuſta cã mouerit eum, cogat eum iurare de ueritate dicenda uel in articulo,de quo dubitat, uel de quo quærit̃ uel ẽt in tota cã,ſi iudex aliqñ probabiliter ſuſpicat̃ ꝙ ꝯ conſcientiam in multis ueritatem negat; & ſic loqtur.j.de iureiu.ex literis.ſ.de ele.dudũ Ro.j.de teſti. ad hoc. maxime autem in cauſis electionis utile eſt hoc iurm præſtari ſæpe generaliter ſuper omnibus articulis propter periculum, quod eſt in mora.j.de ac.oblatæ. in ſi.& licet de hoc iurõ à partibus præſtando nõ inueniatur expreſſum iure ciuili: tñ doctores dicunt hoc iuramentum aliqñ præſtandum ab aliquibus aliis perſonis,arg. C.de teſti.ſeruos ff.de proba.etiam.ff.de con ſeſ certum.§.ſi.¶Item iudex nititur ad ueritatem inquirẽdam modis omnibus, quibus poteſt; ergo & per iurm de ueritate dicenda.ff.de eden.l.ij. [Calũniæ] ſed de ueritate dicenda iuramentum præſtatur.ſ.de elec.dudum Rom.ſuper exceptionibus autem bene iuratur de calumnia etiam in cauſis ſpiritualibus.ſ.d elec.cum dilecti, ubi de hoc notatur.

IN pertractandis. Cauſis.[Cauſæ] ſi ſit criminalis, necne.2.q.8.perſcripta.ſ.de procu.itẽ ſi ſit uehemẽs cã,uel uilis,& circa pſonas, ſi ſint iuſtiores, an non.C. de procu.in pecuniariis [neſciant] q̃a talẽ conſtituere tenent̃,ꝙ ſi interroget̃ in lite,de facili rñdeat; quia niſi iuſta cã appareat,nõ habebit terminũ ad dñm conſulẽdum.C.de procu.l.ult.ff.de procu.ſi actor. Item dicimus, ꝙ ſi procurator dicit ſe neſcire ea, de quibus interrogatur, & pertinent ad principale negocium,ꝙ cõdenabitur in expenſis,quæ propter hoc fient, ut hic.

IMperatorũ, & infra. [Cogere] quãuis poſſint, ſi uelint illud præſtare. [Decidant] j.e.c.ult. [Aeconomum]æconomi.n.ſyndici actores tutores parentes, orphanotrophi,& oẽs alij,qui legis adminiſtrationẽ habent à lege,uel à iudiciali autoritate,iurãt de calũnia C.de iura.cal.l.ij.§.j.& ij.C.de bo.ma.l.j.C.de epiſc.& cle.orphanotrophos,& auc.ſed hodie,inſti.de cur.§.ul. procuratores autem ſimpliciter conſtituti non iurabũt de calumnia,niſi ſint procuratores eccleſiarum, ut ſ.e. c.1.j.e.cum cãm.C.de iura.cal.aut.principalis, qui pprio uocabulo iurat. aliorũ enim procuratores nõ iurant,licet aliqñ procuratores uniuerſitatis iurant, improprie ſumpto uocabulo.j.e.cum cauſam, ut ibi not. [Statuas] ex hoc ſpeciali mandato alias conuentus facere debet,ut in hoc.c.9.q.3.cum ſcimus: epiſcopus autem confirmauit.C.de epiſc.omnes.§. hoc nihil; imò etiam & ſine confirmatione epiſcopi.

CAeterum.Et j.tenet conſtitutio ſyndici.ff.quod cuiuſq; uniuer.l.j.

SVMMARIVM.

1 *Iurare de calumnia tantum principales perſonæ tenentur.*
2 *Procurator ab uniuerſitate conſtitutus dicitur ſyndicus.*

CVm cauſam [Procuratoribus] no.plātum ante litis conteſt.conſtituere pcuratorẽ:ſecus ĩ tutore,ꝙ nõ procuratorẽ,ſed actorẽ facit ante litis cõt.C.de pcu.neq; nõ.n.tãta,nec tã libera eſt tutoris adminiſtratio ſicut plati. ¶Interrogationibus] nam quædam interrogationes fiunt ante litis cont.ut.ff.de
1 inter. ac.p totũ.¶†Iurm calũniæ] olim iurabant procuratores indifferenter de calũnia.ff.de dam.infec.ꝙ bona.§.pe.ſed poſtea quidem ſtatutũ eſt, ꝙ principales pſonæ iurent.C.de iura.cal.l.2.& aut.principalis;qd̃ intelligitur uerum niſi eis mandetur ſpecialiter ꝙ iuret, arg.ff.de iureiu.iuſiurandum quod. ¶Sed in cauſis eccleſiaſticis iurant procuratores ſine ſpeciali mandato iurandi. alij dicunt tñ, ꝙ procurator in cauſis laicorũ non iurat de calumnia,etiam ſi mandatum habet iuran
2 di. ¶†Procuratoribus] No.ꝙ procurator iurare de calumnia põt procurator conſtitutus ab uniuerſitate non propriè dr̃ procurator, ſed ſyndicus, ſed non facimus uim in nomine, ſed in modo conſtitutionis, conditione ſiue qualitate conſtituentis;ut ſi ab uniuerſitate conſtituitur,ſyndicus ſit,ſiue appellet̃ procurator, ſiue ſyndicus.¶Et eodem mõ,ſi à non dño,& cũ decreto conſtituatur actor,ex quocũq; noĩe cenſeat̃.ueruntamen hoc eſt nota dignum, ꝙ epſ & prelati,& ſi non ſint dñi,ut j. de dona.c.2.tamen propriè conſtituunt procuratorem etiam ſine decreto ſuperioris, qui litem proſequitur, ut hic; quod in aliis non diceremus. no.de hoc.ſ.de procu.petitio.uniuerſitas etiam propriè dicitur conſtituere procuratorem in re propria uniuerſitatis.C.de iureiuran.propter calum.l.ij.§.hoc. Item actorem conſtituit uniuerſitas in rebus non ſuis.ff.quod cuiuſq; uniuer.item.§.actor.

SVMMARIVM.

1 *In iuramento de ueritate dicenda unuſquiſque per ſe iurare debet.*

CVm in cauſa. [Syndicum] id eſt procuratorem ſyndicus.n.ab uniuerſitate cõſtituitur.ff.quod cuiuſq; uniuer.l.j.Sed hæc uerba, procurator, ſyndicus, actor, æconomus indifferenter accipiunt̃, ut no.ſ.c.proxi.& de procu.petitio. ¶Sed nonne in cauſa ſpirituali,ubi exigitur iuramentum de ueritate dicenda,ut no.ſ.de ele.dudum,ſi ſemper per alium egit,poterit per alium præſtare iuramentum de ueritate dicẽ
1 da? ¶Reſpondent quidam ꝙ non. & eſt ratio diuerſitatis: quia ubi de calũnia iurat, de credulitate iurat, & quiſque de ſuo, & de alio facto credere põt. ſed in iurõ de ueritate dicenda non excuſat credulitas, niſi adſit ueritas,quiſque per ſe iuret,& reſpondeat. poteſt.n.eſſe, ꝙ illud,de quo ego quæro,ſcit dñs,& non procurator. unde diuerſa reſpondebunt,arg.ff.de in lit.iur.uideamus, in prin. ſed tamen contra uidetur,ꝙ idem dicitur,ꝙ tutor iurat, ſi uult. Et ita uidetur, ꝙ procurator iurat, ſi uult. Sed reſpon.hoc eſſe pp defectum dñi qui iurare non põt: quia eſt pupillus: imò, qđ plus eſt, ſm antiqua tempora, præſtito iuramento de calũnia à procuratore,nihilominus iurat dñs de ueritate dicenda.C.de procu. l.ult.ff.de procu.ſi actor, quãuis illud intelligatur etiam de iuramento calumniæ. Item ad hoc eſt.11.q.1.teſtimonium,& q.3.intelligendũ.16.q.3. dilec.bene tamen poſſunt committere alicui,ꝙ in eorũ animas iuret; & tunc ille, qui iurat, non reſpondebit per ſe aliquid, ſed quod mandabunt illi, in quorum animas iurabit.j.de teſti. præſentium.j.tamen ſatis uidetur, quòd ſyndici, & actores, & etiam procuratores poſſunt iurare de ueritate dicenda, argu.C.de iudi. properandum.§.j.C.de re.cre.l.penult.§.penult.C.de iura.

iura:calum.l. ij.§.quod obſeruari.ff.de noxa.ac.quotiẽs
§:eos, & §.prætor ait.: ¶Et intelligo hæc uera, ꝙ poſ-
ſunt prædicti præſtare iuramenta, quæ reſpiciunt ſo-
lam credulitatem, uel quæ continent ueritatem,ut ſa-
cramentum de quantitate expẽſarum,& quod defertur
pro lite dicẽda,& hmõi. de iur̃o deciſiuo,uel de uerita
te intellige uerum eſſe,ꝙ iuret procurator,dummodo
ei mandatum ſit, uel liberam habeat adminiſtrationẽ,
uel conſtitutus ſit in rem ſuam.ff.de iureiu.iuſiurandũ,
quod.ff.de procu.procurator cui,& l.ſeq.quãuis illæ le
ges loquantur tantum in deferente iuſiurandum,nõ in
recipiente. ſi aũt ſit iur̃m, quod ſolam uoluntatem re-
ſpiciat,uel affectionẽ,ut eſt iuſiurandum in litem illud
à p̃dictis non p̃ſtaẽ,niſi in caſu.ff.de in litẽ iurando, ui-
deamus, in prin.uſq; ad §.deferre. ¶Illud autem iura-
mentum,licet dicat de ueritate dicenda,non tñ eſt tan-
tum de his quæ ꝗs uidit, ſed ẽt de
his, quæ indubitanter nouit.[a] nã
non uidit Chriſtum crucifigi; tñ
firmiter nouit. Itẽ non uidi Con-
ſtantinũ, uel Iuliũ imperatores,&
hos ipſos bene noui.96.diſt.Con-
ſtantinus.21.q.3. Iul.ar.j̃.de teſt.
ad hoc.ff.de in lit.iur.uideamus.
ad hoc facit,qđ dicit Auguſtinus,
ꝗa ſpes eſt certa expectatio futu-
ræ beatitudinis: ꝗa de futura bea
titudine nõ põt eſſe certitudo ſciẽ
tiæ, ſed credulitatis tm̃. ſic eſt in
iur̃o de ueritate dicẽda: ꝗa iurat
uera eſſe, de quibus non dubitat,
licet ea nõ uiderit,& lex dicit, ſci-
ri;& indubitatũ eſt,qđ cõi auditu
percipitur de antiquis.ff.de aqua
plu.ar.in ſumma.§.idem labeo.ſic
& procurator iurat in animã cõſtituẽtis de ueritate di-
cẽda,& ẽt de conſuetudine Romanæ curiæ in aĩam ſuã.
& cũ bona cõſcientia rñdere põt uera eſſe ea, q̃ ſcit, uel
ab aliis, in quorum aĩas iurauit, intelligit uera eſſe.j̃.
de teſti.ad hoc, alias præſentiũ. Sed teſtis non tm̃ iu-
rat de ueritate: ſed de his quæ in
eius p̃ñtia facta[b] ſunt.C.de teſti.
teſtiũ. [Pœna] C.de iura.cal.l.ij.
§.ꝙ ſi actor, & §.ꝙ ſi autem reus.
[Actione] ꝑ ſñiam.¶Sed nunquid
ſi iudex nolit ferre ſñiam ɔ̄ recu-
ſantem iuſiurandum, & ita pereat inſtantia iudicij,nun
quid habebit aliquã actionẽ ille,qui cõtendebat cũ re-
cuſante iurare,& inſuꝑ ſi adhuc incipiat agere,ꝗ recu-
ſauit, nunꝗd poterit ɔ̄ eum excip.tu debes cadere à li-
te; ergo non debẽt audiri agens? arg.ff.de inoff.teſta.
Pap̃.§.ſi filius. Rñ.ꝙ non credimus eũ poſſe agere, uel
excipere de recuſatione iur̃i: ꝗa ea, quæ eueniunt poſt
lit.cont.ualde pertinent ad officium iudicis.ff.de ædic.
edic.ædiles.§.item ſciendum, & nefas eſt ex materia li-
tis litem oriri.C.de fruc.& lit.expen.l.iij.iudex tamen
tenetur ex hoc, C.de iudi.ſancimus, inſt.de obli.quæ
ex quaſi delic.in prin.quod dicit hic gl.non debere hic
litem ex lite oriri per ſñiam, locũ habet, qñ negocium
principale terminatũ eſt, uel trãſactum.C.de fruc.& li.
expẽ.termi.& ſi nondũ determinatũ ſit negociũ ꝑ iuſti-
tiã, ſed forte periit principale negocium ꝑꝑ interitum
rei,uel alia ſimili cã,tunc bene fertur ſñia ꝑꝑ acceſſoriũ
ff.de rei uẽ.itẽ ſiue, & l.utique.¶Itẽ non habet locũ hęc
gloſ.ꝑ ſententiam, in his, quæ ſiunt extra iudicium, qđ

a ¶ *Indubitanter nouit. Adde, quòd per hoc Pet.de Anch. in conſ.389.incip. uiſis diligenter, & in conſi.392.cõſuluit,quòd ĩ ſubſtituto caſu,quo maſculus non naſcatur, poteſt iſta conditio haberi pro impleta, ſi ex uehementi, coniectura fœmina ſit in utero. & hanc doctrinam Inno.alle. Domi.ĩ c.beati.2.q.7 & Fel.in c.in col.j.et 2.ſupra de ſum.tri.*

b ¶ *Facta ſunt. Vide Car.in conſ.56.inci. caſus ſuper quo,col.3 in fine.*

eſt uidere. nam decre.dicit, ꝙ ſi qui elegerunt contra
formam, priuentur poteſtate eligendi. ad iſtam.n.pœ-
nam agi poteſt ſemper.s̃.de elec.quia propter. ibi not.
Alij tamen dicunt, ꝙ etiam in iudiciis, ut hic, ſemper
poterit agi, ut cadat à lite.

De dilationibus. Rubr.

DIlecti filij [Breuem & peremptoriũ] hoc fe
cit iuſta ap.& an ſit nimis breuis, arbitrio
iudicis ſuꝑioris relinquiẽ.ff.de uerb.obl.cõ
tinuus. ſolius.n.peremptorij aſſignatio pri
ma uice non ſufficit ad ap.ff.de iudi.non-
nunꝗ̃.24.q.3.de illicita: iudex tñ põt id moderari.s̃.
de off.dele.cõſuluit.ff.de iudi.ad perẽptoriũ,ſed ſi ma-
lè modereẽ,licite appellaẽ ab eo, ut hic [Maturare] .i.
ita abbreuiare:uel.i.ita feſtinare,ut prima uice ꝓponaẽ.

SVMMARIVM.

1 *Citatoriæ induciæ dantur parte abſente.*
2 *Deleg.& ordinarij differentia quo ad iuriſdictionem.*
3 *Caſus multos hic habes,in quibus citatus cõparere nõ tenetur.*
4 *Cum quis tutus eſt exceptione, miſſio in poſſeſſionem contra eum facta non ualet.*

PRæterea [reſcriptum] In quo plenè conti-
1 neẽ tenor qõnis [Tranſmiſſo] ¶†Nota ꝙ in-
duciæ citatoriæ dãtur ſine cãæ cognitione:
quia parte abſente dãtur.ff.de offi.ꝓconſu.
nec quicꝗ̃.§.ubi decretũ.Idem credimus de deliberato
riis,ſicut hic apparet.Sed præparatoriæ & inſtructoriæ
non dãtur ſine cãæ cognitione.3.q.3.ſpacium.Item cre
dimus,ꝙ ſine cãæ cognitione poſſit augere, & diminue
re. ¶Vlterius] hic habes arg.ꝙ licet iudex delegatus
non mittat reſcriptum apoſtolicum bullatũ citato,mit-
tat tñ non bullatũ, tñ comparere debet, de hoc not.s̃.
de offi.deleg.cum in iure: quia plus eſt rñdere, ad qđ
tenetur, ut hic, ex quo talem cãm exprimit in citato-
rio, quæ ſi uera eſt,teneẽ rñdere, & comparere debet,
ſi non compareat,& in ueritate eſt iudex delegatus,iu-
ſta eſt ſñia eius uel excõicationis uel miſſionis in poſſeſ
ſionẽ, uel quæuis alia. ſed ſi nulla delegatio ſibi facta
eſſet, & ſine cã citaſſet,& falſum tenorem reſcripti mi-
ſiſſet,tunc nihil ualeret,quod faceret contra non com-
parentẽ ſed ſaluũ erit ei ius ſuũ,ſi compareat: quia non
cogeẽ rñdere,niſi poſtꝗ̃ uenerit, habeat copiã reſcripti
apſ̃ici,& alias priuil.fori põt allegare,& libellũ recipe
de nouo.s̃.de libel.obla.c.1.s̃.de offi.dele.cum in iure.s̃
de reſcrip.ſuper literis.c.cum contingat.s̃.de iudi.c.1.
ff.de iuriſ.om.iu.ſi ꝗs ex.¶Si aũt in citatorio nullã cãm
aſſignet,quare habet ſuper eum iuriſdictionẽ,nec teno
rem reſcripti inſerat,nec alias eſt iudex ordinarius, ẽt
ſi in ueritate iuriſdictionem habeat ex aliqua cauſa oc
culta, nõ tenetur ſe præſentare iudici, ar.ff.ſi quis cau.
quotiens ſeruus.C.ne de ſta.de.l.pen.ff.de in ius. uocã.
l.ij. Si uero citatorium miſit iudex ordinarius alicui,
qui non ſit de iuriſdictione eius, in quo exprimebat
cauſam, quæ ſi uera eſſet, coram eo reſpondere de-
beret, puta quia contraxit, uel deliquit, uel quia agi-
tur de re quam ibi habet,ſed tñ cauſa falſa erat,uel nõ
ſuberat; tunc ſi comparuerit coram eo, idem eſt, ac ſi-
ſine citatione ibi inueniaẽ.ſ.in terra,quę ſit de iuriſdõ-
ne citãtis. põt.n.eũ tũc tenere ſm̃ quoſdã,quouſq; cau-
tionem

tionem præſtet de ſtando iuri,ut litem conteſt.ff.de iu-
di.l.ij.§.pen. male dicunt iſti: quia lex illa loquitur tan-
tùm,cum comparet coram iudice,qui ſuper eum habet
iuriſdictionem: ſed tunc non poteſt exercere eam: quia
reus habet priuilegium reuocãdi domum. ſi uerò non
ſit ibi, non cogitur uenire: imò ſiue ueniat,ſiue non ue
niat, nulla pœna poteſt ſibi imponi, uel in cauſa pro-
cedi. & ſic poteſt intelligi,ff.de iud.non uidetur,niſi ubi
agitur actione in rem. nam tũc procedit, ut fiat miſſio
in poſſeſſionem bonorum, quæ habet in iuriſdictione
citantis. & fortè ſecus eſt, ſi agitur perſonali,niſi forte
latitaret, & de maleficio ibi commiſſo conſtet; & tunc
contra eum non proceditur. ſed iudex, ubi latitat, ſub
fida cuſtodia debet eum mittere ad citantem,aut.ut nul
li iud.§.ſi uerò quis,& in authen.ut omnes obed.in §.ij.
col.v. & ſi nõ fecerit, ſuperior eum puniet, ut ibi. ¶Si
autem uocatus uenit, & litem cõteſtatus fuerit,non er-
rans neq; in facto, neq; in iure, poterit ferri ſententia
diffinitiua contra eum,& ſuus iudex ſub quo habet do
micilium, propoſita actione ex re iudicata exequetur
eam,ff.de reg.iur. miles,§.ult.ff.de rebus credi.actori.
¶Sed, ſi poſtquã ueniſſet coram iudice, uel etiam ſi in-
uentus in ſua iuriſdictione & citatus, ut coram eo cõpa
reret, & contumaciter receſſit,uel non cõparuit, tenet
pœnæ impoſitio ſibi facta,& excõmunicatio, & etiam ſi
cauſa talis erat, ꝙ lite non cõteſt.non poterat procedi,
tenebit eius proceſſus, ſupra ut lit.nõ conteſt.tu e, & c.
qm̃. nec obſtat ſi dicas,ꝙ non fuit uerum,ꝙ ibi contra-
xit, ſed fortè ſic crederetur: ꝗa de iure hic citator eſt
iudex,ut non cognoſceret,an ſua eſſet iuriſdictio, ſupra
de reſcript.ſuper literis, ff.de iud.ſi quis ex. ergo pro-
pter hanc cõtumaciam poterit puniri,ff.ſi quis ius di.nõ
obtẽp.l.j.ſed tñ cognoſcere de principali cauſa non po-
terit,etiam ſi talis eſſet,ubi procedi poſſet lit.non con-
teſt.niſi primo cognouerit,an ſua ſit iuriſdictio,& ſi ꝓ-
ceſſerit ſuper principali, nõ tenebit ꝓceſſus eius, niſi in
ueritate iuriſdõnem eum habere conſtaret:ſed ꝓnũcia-
to ꝙ ſit ſua iuriſdictio, ꝓcedet in principali, nec poſtea
poterit obiicere,ꝙ ſñia ſit lata à nõ ſuo iudice,cũ ſit ſu-
per hoc iudex,ſ.ꝙ cognoſcat,ſi ſua eſt iuriſdictio, & co
gnouit, & ſententiauit, & non fuit
appellatũ.[a] ſic nec appellari po-
tuit, cum eſſet contumax. 2.q.6.§.
ſunt quorũ; & hæc oĩa intelligas,
qñ conſtat, ꝙ ciuitas habet iuriſdi
2 ctionem ordinariam. ¶†Sed obii-
cies, quare non eodem mõ tenet,
qđ facit iudex delegatus, qui di-
cit ſe delegatum, cum nõ ſit? Re-
ſpondeo,quia del.iuriſdictio cer-
tos & limitatos habet fines, quos
trãſgredi nõ licet: ſed ordinarius
in ſuo territorio & in incolis eius
& in aliis generalem & liberã ha-
bet iuriſdõnem, uel adminiſtratio
nem; & iõ quicquid facit ɔ̄ eum,
uel eos,quos in ſuo territorio in-
uenit, ſiue ſint ibi incolæ,ſiue ex-
tranei,totum tenet. ¶Hoc aũt fa-
temur, ꝙ ſi literæ etiam falſæ im-
petratæ eſſent ad eũ, ꝙ adhuc poſſet cognoſcere, an ſua
ſit iuriſdictio. & eodem mõ,ſi ille,ꝗ conuenitur, priui-
legium habet,ꝙ ibi conueniri non poſſit,ſiue ſpãle,ſiue
ꝑꝑ legationem,& de hoc ipſo cognoſcet delegatus,s̃ de
3 reſcr.ſuper literis. ¶†Idẽ dicimus,ſ.ꝙ non cõparere te-
netur, ſi quis hoĩem ſuæ iuriſdõnis citet ſuper cã,q̃ non
poſſit eſſe ſuæ iuriſdõnis, ut ſi laicus citet ſuper rebus
ſpũalibus cã expreſſa,nulla eſt citatio,arg.j̃. de or.cog.
tuam,s̃ de iu.decernimus,s̃ de arb.ɔtingit. Idem,ſi ex-
primat, ꝙ ueniat rñſurus ſeruo, uel excõicato,uel ſpo-
liatori ſuo,uel cuicũq; alij perſonæ,q̃ non habent ꝑſo-
nam ſtandi in iudicio, ff.ſi ꝗs cau.quotiens,ſeruus,ff.de
ꝓcu.fœminas,s̃.de iu.intelleximus.Idem,ſi citat ad diẽ
feriatum. Idem,ſi citat ſuꝑ eo, de quo qõ eſſe non põt,
ut de ſole,uel luna,ff.de iu.nunꝗ̃,C.de ſta.lib.l.j. lib.11.
& inſti.de inuti.ſti.§.j. Idem,ſi exprimat locum inhone-
ſtum,uel locum nõ tutum, ubi citat eũ,ff.de arb.ſi cum
dies,§.ſi arbiter. & generalem regulã tradere poſſum,
ubicũq; in citatione aliquid ponitur iniuſtum, uel inho
neſtum,uel etiã ſi non ſit turpe,uel iniuſtum, eſt tñ tale,
quod exprimiẽ,quia certum eſt,ꝙ ɔ̄ eum,ꝗ agit,cõpetit
exceptio declinatoria iudicij,ut ſi uocetur ſpoliatus,ꝙ
rñdeat ſpoliatori in cã ciuili,uel etiam alij in cã crimi
nali:uel ut rñdeat militi alterius negotia ꝓcuranti, ire
non tenetur,arg.3.q.2.§.ſi. j̃.de ord.cog. cum dilectus,
j̃.de reſt.ſpo.frequens,s̃ de reſcr.præſenti, C.de ꝓcur.
ꝗ ſtipẽdia:quia errorem exprimit,j̃.de ſent.exc.ꝑ tuas.
ſi aũt non exprimat,ſed eſſet notorium alias etiã citãti,
& aduerſario, ꝙ iniuſtum cõtinet citatio, uerbi gratia,
ꝗa citauit eum ad locum, quẽ notorium eſt eſſe non tu-
tum; dicunt quidam, ꝙ cõparere non tenetur, & ſic in-
telligitur.l.p̃dicta, ff.de iud.non uĩ: tñ tunc prudenter
faciet, ſi miſerit excuſatorem.5.q.3. ſi ęgrotans. ſed &
ſi non miſerit,tutus eſt exceptione ɔ̄ aduerſarium,ꝗ do
losè eũ citari obtinuit,arg.ff.de eo, ꝑ quem fac.eſt.l.j.
§.ſi reus. Sed ſi iudex, uel aduerſarius neſciuit, tũc da-
bitur ſibi in integrum reſtõ. arg.ff.ſi quis cau.l.ij.ꝑ to-
tum, ſi ɔ̄ eum procedatur. ¶Si aũt nil turpe expreſſum
eſt in citatione, nec apparet de fraude aduerſarij, nec
ſubeſt cã,quare præſentiam iudicis adire non poſſit, tũc
ire debebit allegaturus iura, uel priuilegium ſuũ: alias
niſi iuerit, poterit mulctari; quãuis, ſi iuiſſet, ſe exce-
ptione tueretur, ff.ſi ꝗs ius di.l.j.& excõicari,j̃.de app.
ſi duobus. ad idem, ff.de iud.ſi quis ex. & mitti in poſſ.
cã cuſtodiæ,ff.ex quibus cau.in poſſ.ea.l.in poſſeſsione,
niſi cum ipſe,qui obtinuit ſe mitti in poſſeſsionem, ſcie
bat aduerſario exceptionem cõpetere, & dolo obtinuit
ſe mitti in poſſ. & ſic loquitur,ff.de pec.eo tempore, in
prin. ſed petet,& tunc,ſi uolet,is,qui abſens fuit,reuo-
cari poſſeſsionem in ſua abſentia datã; & ſi miſſus ex-
cipiat,tum ɔtumaciter abfuiſti,& alius replicabit,& tu
dolosè excipis, de dolo,uel contumacia mea, & cum tu
dolosè circa eãdem rem egeris ſciẽs me exceptione tu-
4 tum.¶†Vel dic melius,ubicũq; quis tutus eſt exceptio-
ne, non ualet miſsio in poſſeſsionem facta ɔ̄ eum adeò,
ꝙ ſi expellatur miſſus, non datur actio ex eo edicto,ff.
ne uis fi.ei,qui in poſſ.mit.ꝗa non intereſt actoris mitti
in poſſeſsionem bonorũ eius, qui tutus eſt exceptione,
ff.ne uis fi.ei.l.j.§.hæc uerba; & ſic loquitur, ff.de pec.
eo tẽpore. nec obſt. ff. ex quib.cau.in poſſ.ea. l.in poſ-
ſeſsione: ꝗa intelligitur,ꝙ creditores ſunt in poſſeſsio-
nem mittẽdi pro debito conditionali,quouſque caueaẽ
de ſoluendo debito, exiſtente condõne. ſi aũt ſit cã ap-
pellationis,uel alia, in qua poſsit ꝓcedi lite non ɔteſt.
& tñ reo competit exceptio declinatoria iudicij,ſi con-
tumaciter ſe abſentauerit reus,uel potius non compa-
ruerit poſtꝗ̃ in tali negotio incœperit ꝓcedi, ulterius
non poterit exceptionem declinatoriam ꝓponere. hęc
probo,quia ſi præſens eſſet,& tacuiſſet,ulterius propo-
nere nõ poſſet; ergo nec ſi contumaciter abſens ſit,cum

a ¶*Appellatum. Et ſic pronunciatio facta, à qua non fuit appellatum, firmat iuriſdictionem iudicis ordinarij etiam contra ſuos nõ ſubditos. Adde Pet.de Ancha. qui hoc refert & ſequitur in conſi.192. incip. In auc.ueritatis, & pro confirmatione col.ij. uerſi. cõfirmat hoc,& uide eum Pet. de Anch.in cõſi.270. col.pen. poſt me. incip. Conſilium, in primo dubio.*

contumacia ꝓ præſentia reputetur, C.de iud.properã-dum, & ĩ de dolo ueritatis. nec abſens ɔ̃tumaciter minor præſente putatur, aut.ut oẽs obed.iud. §.ſi aũt ille qui,coll.v.¶Item hic iudex bene fecit,ꝙ proceſſit.ergo ulterius reuocari nõ debet, ut infra de reſt.ſpo.audita: ſed reuocaretur,ſi declinatoriæ iudicij admitterent: & idem, qđ diximus in declinatoriis iudicij, intelligimus in dilatoriis & perẽptoriis, ut tãdiu eis gaudeat, q ab-fuit contumaciter,quãdiu eis gaudere poſſet,ſi ɔ̃tumax non fuiſſet,ſed poſtea nõ; & hoc rõnibus ſupradictis, & quia nõ debet eſſe melioris conditionis ɔ̃tumax, q̃ obediens. nec quæretur ulterius, an actor ſciuerit exceptionem reo cõpetere:quia ſi erat perẽptoria,hęc quęrenda ſunt ante ſnĩam. ſi uerò dilatoria,ante litis ɔ̃teſt. alias aũt,ſ.non ꝓponat ante litis conteſt.renũciaſſe uĩ, ĩ de re iud.inter mo. ¶Semper tñ, ſi contrarium apparuerit,ſ.eum non contumacem fuiſſe,reſtitueret̃ ex generali clauſula. ſimile.ff.ex quib.cau.ma.in integ.reſti. ſed & ſi per.§.ult. ¶Sed ad ea, quæ primò diximus, potes opponere:quia uix aut nunquam poterit continere citatio aliquid ita iniuſtum,qđ non poſſit habere excuſationem,uel dubitationem, uerbi gratia, citaſti dñm, ut rñderet ſeruo, poteſt eſſe, ſ. ſi ſuper intolerabili iniuria de eo cõqueratur, inſti de his,qui ſunt ſui uel al.iu. & idem etiã in oĩbus aliis põt inueniri.¶Sed rñdeo,ꝙ ex quo illicitum & iniuſtũ poſuit in citatione, niſi adiiciat cãm excuſationis illius iniuſti,prima facie ire nõ tenet̃.

LIteræ tuæ ac petitio [& ultra] & iõ petebat ſibi de ſubtracta pẽſione ſatisfieri,uel ipſos milites cadere à iure pẽſionis [petentibus] de uerb.ſig.l.hæc adiectio. ¶Adiectionẽ] & malè,cũ adiectio eſſet ex ſuperabũdanti. nã tres anni ſufficiunt cuilibet ad amittẽdum ius penſionis,uel poſſeſſionis,ſi ceſſet̃ in ſołone pẽſionis. in eccleſia aũt duo,C.de iu.emph.l.j.10.q.2. hoc ius,§.q rẽ. qđ etiam ſufficit ɔ̃ colonum,ſi ceſſauerit in ſołone penſionis,ff.loca.q̃ro,§.inter loca. In re aũt fiſci ſtatim cadit,ff.de pu.& uec.uectigali,§.non ſolutis, niſi eſſent in ꝑpetuum locata.tunc.n.non reuocaret̃ ſine auctoritatẽ prĩcipis,ff.de pu.& uec.l.cotẽ ferro,§.agi. alij idẽ dicũt in fiſco,qđ in eccłia,& eſt uerum,qđ in hac decr.dr̃,ubi in libello dicebat̃ cecidiſſe à iure emphyt. ſi aũt peteret pẽſionem ſubtractam :qa augeret quãtitatem, ſecus eſſet,ff.de ex.re.iud. quãtitas. nam tunc bene daretur noua dilatio.uel dic etiam nec tunc dãdam : quia & ſuper penſione conueniebat̃, & ſuper hoc habuerat inducias. vnde ſup toto debuit deliberare. ¶Procedas] no.remitti cãm appellationis, ubi malè appellatur ad eũ, à quo appellatũ eſt,ĩ.de ap.cum in eccleſia,& c.ut debitus.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopi & primatis differentia quo ad iura prouincialia.*
2 *In cauſis arduis non cogitur quis agi per procuratorem.*
3 *Minori negotio derogatur per maius, non è contra.*

1 EXpoſuit nobis [prouincia.] † Nota, qđ licet alia ſint iura archiepĩ,quã primatis in ꝓuincia; tñ archiepſ põt defendere prouinciam ɔ̃ alium petẽtem iura primatiæ in ꝓuincia ſua: quia eius intereſt, ne ſua prouincia pluribus aggrauet̃. illa autem non eſt ſufficiens ratio,ſ.quod omnia iura primatis cadãt in archiepiſcopo,ceſſante primate. nam hoc falſum eſt. nam ſi appelletur ab archiepiſcopo,appellari debet ad primatem; & tunc ceſſante primate nõ appellabitur ipſe archiepiſcopus,ſed Papa. Item procurationes primatis non recipiet archiepiſcopus, ſed archiepiſcopales tantum [vocatus] hæc fuit probabilis & neceſſaria cauſa; & ideò habet ius reuocandi domum;ff.de iud.l.ij.§.ij.ſupra de foro competenti.c.ult.
2 ¶Poſtulauit] & malè. ¶†Teneri] quare nõ cogitur reſpondere, ex quo erat in curia; & ſi forſan aduenièndo excuſationem haberet? ff.de fer.l.j.§.ſed ſi prætor,contra. Reſpondeo.l.præallega. quia ibi conſentiebat litigare . hic autem contradicit. Item quare nõ imputatur ei, ex quo dimiſit procuratorem ad alia negotia, & non dimiſit ad iſtud? argum.infra de dolo, cum dilecti. Reſpondeo, quod nõ poteſt imputari ei, cum haberet ius reuocandi domum, ſupra de foro competenti c.ult. Item quia ardua erat cauſa,nõ debebat cogi agere per procuratorem, ſupra de procur. querelã, etiam ſi non haberet ius reuocãdi domum: tamen debet procurator habere inducias ad conſulendum dominum,ſupra de procur.dilect. fil.ma. Item quia cauſa totã prouinciam tangebat, non poterat plenè deliberare, uel contenderet, an cederet, niſi habito conſilio cum eis; ff.de eden.l.j. non tamen dico,quod neceſſe ſit eos uocare, ff.de libe.cauſa, ſi pariter [Reſpondit] & malè.
3 ¶†Prius] ſed quare derogat primo mandato ſecũdum, de quo non facit mentionem contra id, quod eſt, ſupra de reſcrip.cæterum? Reſpondemus,quia fortius eſt ſecundum mandatum, & etiam ſi non propter ſecundum mandatum, ſed ſolum ſponte ueniſſet ad ſeruitium eccleſiæ, crederem eum excuſatum : quia cauſa ſubuentionis eſt neceſſaria, & ex neceſſitate iuramẽti tenetur, infra de iureiuran.ego. præterea decret. cæterum, non tangit iſtam decretalem. illa enim loquitur, quando ſuper eodem facto,uel eadem re plura reſcripta impetrãtur . iſta autem mandata ſuper diuerſis negotiis impetrata ſunt . quare, ſi poteſt, debet ambo mandata implere : alioquin id, quod maiorem feſtinationẽ exigit, & ubi eſt maius periculum, argumen.ff. de fer. l.iij. 43.diſtin.quieſcamus, ff.ad Syllania. ſi quis in graui,§. ſi cui omnes [uocatus] non eſt cauſa uera,quare nõ imputatur archiepiſcopo Burdegalen. quia nõ proſequebatur cauſam in termino aſſignato: quia cã probabili & neceſſaria uenerat ad curiam, ubi eius cauſa agebatur, ſ.cauſa ſubueniendi eccleſiæ : quia etiam ille, qui ex ꝓbabili & neceſſaria cauſa abeſt, ubicũque in foro competenti mouetur ſibi lis, tenetur per alium reſpõdere, ff.de reſtitu.mino.ignorare,ff.eum,qui appellationis in proœ.decret.l.j.& ij. ergo multofortius cœptam litem ꝓſequi tenetur, ſaltem per alium . & deterior dolus cognoſcitur: quia interruptam litem deſerit iterum, q̃ qui ſemel cœptam litem dereliquit, in authen.de litig. §.ſi uerò,in fin.colla 8. & licet dixerimus,ꝙ in foro ordinario ſe defendere debebat; tñ in curia, licet ſit cõmune forum quãtum ad hoc,ut nullus illud forum ualeat declinare,tñ tunc,ſ.tẽpore legationis,uel quo habet ius reuocandi domum de nouo reſpondere non cogitur,ff.de iudi.l.ij.§.legatis. Sed uera cauſa fuit, quare non fuit coactus tunc reſpondere. quia negotiũ ſubſidij ita fuit graue, quòd non potuit declinare, alias deliberare ſuper cauſa cœpta. ¶ Temporis] falſum allegat, quia ſi uerum eſſet, nec ius reuocandi domum haberet, nec iteratam dilationem ad cõſulendum ſuffraganeos . Alij contra.ff.de arbit.non diſtinc. §.item ſi quis Romæ . hoc autem conſtat, quòd ſi non fuiſſet præſens in termino, & procederetur contra eum reſtitueretur, ut no.ſ̃ de procu.querelam. ¶Itẽ arg.ad hoc ꝙ habet reſtitutionem, ſi præſcribatur circa iura, uel actiones eius.C.de in integ.reſti.mi.l.j. melius eſt ergo
1 ei ſine circuitu in integ. reſtitu. ꝓrogare terminum . ſed nõ uidetur eis hoc hic locũ habere, cum illa iura intelligantur;qñ proceditur,uel præſcribitur ɔ̃ eum q abeſt cauſa reipu.pendente adhuc publico negocio, pro quo uocatus erat:quia hic conſtat iã factum fuiſſe finitum: quia tñ finito negocio receſſit,uel recedere debuit.ergo hoc bñficio iuuari non potuit,ar.ff.ex qui.cau. ma.ſi cui.§.j.¶Sed dic,ꝙ ſimul uterq; terminus currit,ſ.& ſubueniendi eccleſiæ,& rñdendi primati. & iõ per negociũ maius derogatur minori,non è ɔ̃,ar.ff.de in integ.reſti. l.ſcio.alij dicunt,ꝙ ſi ꝑſonaliter eſſet uocatus,ipſe hẽret ius reuocandi domũ.ſed ſi citatus eſſet,ut per ſe,uel per ꝓcuratorẽ cõpareret,& tp̃s ſufficiens habuiſſet ad utrũq; bene imputaretur ei, puta quia condemnaret̃ in expenſis,niſi hẽret aliquã legitimam excuſationem,puta de magnitudine cauſæ,uel aliam.ſ̃.de procu. quærelam.alij dicunt,& forte melius,ꝙ ubi ſe inuicem compatiuntur utraq; mandata,ambo ſunt implenda. ubi aũt ſibi contradicunt,ut hic,maiori dño obediendum eſt, & in re magis neceſſaria,ut no.ſ̃.eo.c. in gloſſ.præcedenti hæc aũt utraq; implere non poterat:quia dũ erat in curia,oportebat eum intendere circa militiam & auxiliũ eccleſiæ,& iterum eandẽ militiã reducere oportebat;& ſic loquitur.l.non diſtinguemus;& iõ ius reuocandi domum habuit etiam officio publico finito.

De feriis. Rubrica.

OMnes dies [dominicos] qu idã hoc.c.dicunt loqui de conſilio,uel eſſe locale,uel abrogatum per tacitum conſenſum. alii dicunt, ꝙ hodie ſeruandum eſt.C.eo omnes.xv.q.iiii. placita.xxxiii.q.iiii. non oportet.

QVoniam [eorũ] feſtiuitatum. nã nõ ſolũ in die reſurrectionis,ſed alicubi tribus diebus poſt,alicubi octo feriamur.[Præcepimus]de conſe.diſt.iii.c.j. [Flexio]ex edicto eccłiæ.lxxvj.diſ.ſcire.cõtrà.xx.di.c.ul.

LIcet tamen[ueteris] deputatos dies natiuitatis circũciſionis,& alios C.de fur.oẽs[Martyrũ]q̃ epĩ concordãtibus populis in ſuis ep̃atibus celebrãda ſtatuerit. de cõſe.di.iij c.j.[Neceſſitate].ff de fer.l.ſolet.& l. pe.

CApellanus tuus fr̃ ep̃s [ſtatuta].33.q.4.non opor.ij. [Cõtinuandã]ipſi feſto[Interuallũ] hoc uult dicere:quia licet interuallũ ſit inter tres ſeptimanas dictas, & feſtum beati Ioannis,puta quia aliquæ ſeptimanæ intermediæ in tribus illis ſeptimanis non celebrabunt̃ nuptiæ,ſed in aliis,quę ſunt in interuallo , licet celebrare [Contrahantur].i.contrahi liceat[Non ſinuntur]de facto,& de cõſuetudine eccleſiæ[Celebrantur]de conſuetudine eccleſiæ,& ſine eius prohibitione.

SVMMARIVM.

1 *Non debet iudex diebus feriatis procedere in cauſa,nec etiam citare ad eum diem.*
2 *Cauſæ ſpirituales,& cauſæ neceſſitatis etiã tempore feriali tractari poſſunt.*
3 *Qua de cauſa inductæ ſunt feriæ æſtiuales,& uide in nume.4.*
5 *Siqui de remotis partibus in curia agentes cauſam , occurrant feriæ,ſi ex his non læderentur,cogi poſſunt litigare.*
6 *Debet iudex ſeruare ferias.*
7 *Nunquid in terris,ubi non bibitur uinum , ſint dandæ induciæ pro uindemijs.*

COnqueſtus eſt nobis & infra[ſtrepitus].C.eod.
1 omnes,& l.ulti.†[Conquieſcere]non ſolum in diebus ſolẽnibus ad honorẽ Dei dedicatis,ſed ẽt in aliis ferijs non debet iudex procedere in cãis, nec etiã citare ad illum diem.ff.de fer.l.j.unde iudices prudenter faciunt,ſi qñ citant,dicunt , compareas tali die coram nobis,ut ex tunc procedamus in q̃õne tali:quia ſi die feriata non põt iudicare;comparere tñ poteſt pars citata;tñ nobis non multa vr̃ dr̃ia in hoc. hic aũt attendendum eſt,ꝙ licet teneat citatio; quando tamen exprimit errorem pro termino aſſignãdo;puta quia ſic dicit ad comparendum corã nobis in tali cã tibi aſſignamus diem dñicũ,ita,ꝙ nec in dñica,nec in ſequenti cõparere tenetur:ſi tamen nõ exprimat errorem, ſed tñ in die ſolemni occurrat dies termini , puta decima die uenias reſponſurus,& decima die ueniat dies ſolẽnis,non tenet̃ comparere in ſolẽni die,ſed ſequenti die ſic: quia duo uidentur mandata, & ꝙ ad diem compareat,& ꝙ compareat.ff.de arbi. Celſus. licet ergo habeat excuſationem in die ſolemni; tamen in ſequenti die non habet excuſationem , & datio termini bene tenet. Idem dicimus, ſi per.x. aut. xx.dies durent dies feriati . Item melius videtur, quòd etiam ſi in die feriato expreſſe terminus aſſignetur, quòd teneat , quòd comparere debeant partes,licet non die feriato , tamen poſt illum ſuprà ſ̃.ti.proxi.expoſuit ſuprà de in integ.reſt.cum ex literis, Coram infra de dolo,cum dilecti.ĩ.de accu.ueniens.¶Solẽniter]pñt enim conſtituere aliquem ſanctũ ſolẽniter uenerari:ſed non poſſunt aliquem ſanctũ ſanctorum collegio ſine auctoritate Papæ aſcribere [Neceſſitas]quia ſi res ſit tp̃e peritura.ſ̃.eo.licet.ff.de fer.licet.ff.de dã.infec.l.j.& l.ſiet miſſio.ff. quemad.te. aper.
2 l.i.ff.eo.l.ij.[†Pietas]de alimentis pupillorum.cãs autẽ ſpirituales,ut electionum,inquiſitionum, & huiuſmodi ẽt diebus feriatis exerceri poſſunt· quia & pietas & neceſſitas eas audiri ſuadet,& ar. 15.q.4.placito [Conſentientibus].ff.de arbi.ſi feriatis , in fin.&.ff.de poſtu. quos.¶Ob neceſſitates]talis caſus contigit propter cauſam,quæ uertebatur inter conuentum Roſen.& epiſcopum eiuſdem loci commiſit iudicibus examinandam,& ut inſtructam remitterent etiam ad ſe ap. Ipſi autem iudices in Iunio præfixere terminum partibus, ut in medio Auguſti pro cauſa ipſa eſſent coram Papa. parte autem conuentus in termino comparente, & auditorẽ impetrante,pars epiſcopi non comparuit.unde auditor datus condemnauit eum in expenſis.poſtmodum autem ultra medietatem Octobris comparuit procurator pro epiſcopo, petens reuocari ſententiam expenſarum,allegans quòd in medio Auguſti comparere non debuit : quia tunc ſunt feriæ meſſium in Anglia. Item in menſe Septembris comparere non debuit : quia tunc ſunt feriæ in curia Papæ : unde & ſi præſens fuiſſet , reſpondere non cogeretur; ergo non debet contumax reputari , ut patet.ff. de iu.l. non uidetur . poſt finitas autem utraſque ferias uenit continuatis greſſibus, quam cito potuit. & ideò cum non fuerit epiſcopus nec in mora,nec in culpa,iniuſta fuit ſententia ; & ideo reuocanda.dicit enim lex , quòd tempore meſſium,& uindemiarum nemo cogendus eſt ire ad forum. Item occupati circa rem ruſticam non ſunt cogendi ire ad forum,ff.de fer.l.j. Item cum feriæ plus inductæ ſint in fauorem litigantium , ne tunc abſtineatur a re ruſtica,q̃ in fauorem iudicis,potius ſunt attendẽde feriæ litigatorum,q̃ iudicis. C. de legi. quòd fa. Item cauſa quare facta eſt conſtitutio in iſtis litigatoribus eſt : quia ſi in medio

medio Auguſti cõparuiſſent abſtracti fuiſſent à re ru-
ſtica.i.à meſſibus, ergo & beneficium conſtitutionis du
tare debet.ff.de pac.ꝙ dictum C.qui ad li.ue.non poſ.
l.ij.Item licet hic non dicat ius expreſsè: tamen inter-
pretatione principis, uel iuriſdictio iudicis leges, quæ
ſimilem habent æquitatem,& utilitatem, ad hũc caſum
ſunt retrahendæ.ff.de legi.& ideo, cum duabus.ll.ſe-
quentibus. Item pro epõ facit.ſ.ti.proxi.expoſuit.¶In
contrarium autem pars conuentus dicebat, ꝙ ille, qui
aſſignauit terminum,non tenebatur uitare aliquod tẽ-
pus,niſi ferias curiæ Romanæ: ſed illas cauere, uel ui-
tare debebat: quia ſi tempore feriato in curia com-
paret, fruſtra hoc eſſet. nã nulla peregrini libidinẽ, &c.
3 quia turpis.&c.8.diſtin.quæ contra. ¶† Nec obeſt,quod
obiicitur, quòd feriæ iſtæ inductæ ſunt in fauorem ru-
ſticorum, quod non fateor: imò inductæ ſunt ob re-
quiem fauoris inter feruores æſtiuos.C.de fer.omnes.
tamen hoc dato non ſequitur, quòd non debeat alicui
aſsignari terminus eo tempore, quo intendit circa rem
ruſticam: quia ſi hoc diceretur, ſequeretur abſurdi-
tas, quòd nunquàm poſſent uocari in ius,cum quaſi ſem
per ferè omnes homines circa opera ſua inſiſtant. nam
iſte caſus non numeratur inter illos quos habes not.C.
& ff.de in ius uoc.non enim fuit intentio conditoris le-
gis: eos in totum excuſare: ſed uoluit quædam tempo-
ra anni quæ ad hoc uidentur idoneiora ad has ferias
ſtatuere licet ſæpe contingere poſsit quod aliquibus eſ
ſet utilius quod aliis temporibus haberet ferias. lex.n.
nõ potuit nec expediuit quod omnes caſus exprimeret
& ſingulorum utilitates præcaueret.ff.de legi.iura.&
l.ſe.& l.nõ poſſunt.& l.ſe.ff de præ.l.iiij.& quia lex de-
4 bet eſſe generalis.4.diſt.erit autem. ¶† Item nec inter-
pretatione imperatoris nec iuriſdictione iudicis trahẽ
dæ ſunt iſtæ feriæ ad omnes occupatos circa opera ſua
quia non eſſet ipſis & aliis qui eos in ius uocare uellẽt
uel quos ipſi uocarent nec æquum nec utile. Item non
obeſt.ff.de fer.l.j.ubi dicitur: occupati circa rem ru-
ſticam non ſunt uocandi in ius quia ſub intelligendum
eſt quod non ſunt uocandi diebus feriatis ſed in aliis
ſecus. Papa autem ſententiam tulit pro conuentu
dicens quod in aſsignatione termini non ſunt atten-
dendæ feriæ niſi iudicis coram quo agi debet. nec eſt
curandum ſi feriæ ſunt quando illi imponitur termi-
nus & incipit uiam eundi ad iudicem uel etiam ſi in uia
incidant argu.ff.de adul.miles.§.quadragin.ff.ex qui.
cau.ma.ſed & ſi.§.penult.principes enim rati ſunt tem-
pora feriis in legibus deputata moderata eſſe ita quod
iudici non licet ea mutare nec augere nec diminuere
licet ſæpe occurrant caſus in quibus utile eſſet aliud fa
cere.ff.qui & à qui.ma.li.l.proſpexit.& uides ſimile lex
moderata eſt tempus ad poſtulandum.17.ann.& ta-
men licet multi minores 17.ann.inueniantur idoneio-
res ad poſtulandum quàm maiores tamen hic non li-
5 cet mutare.ff.de poſtu.l.j.§.pueritiam.¶† Item tunc di-
xit Papa quòd ſi aliqui de remotis partibus eſſent in
curia per ſe uel per procuratores & dum ageretur cau
ſa eorum occurrerent feriæ ſi nullatenus læderentur
ꝙ cogeret eos litigare: quia maliciis hominum non eſt
indulgendum.ff.de rei uend.in fundo. ¶Item dixit ꝙ
bene faciet ille qui ſtatuit terminum ſi in eo ſtatuen-
do attendatur quantum poteſt quòd litigatores etiam
eriis ſuæ patriæ potiantur niſi aliqua ratio moueat
in contrarium: tamen ſi iudex non faciet propter hoc
non poterit aliqua pars appellare. præſumitur enim
pro iudice.ſ.de elec.bo.me.ſ.de renunc.in præſentia.

¶Item cum hoc [a] arbitrio iudicis
relinquatur. non poterit aliqua
pars appellari ſiue in feriis patriæ
ſuæ extra terminum aſsignet.arg.
ſ.de offi.deleg.conſuluit.§.j. ¶Si
autem diceretur ꝙ feriæ litigan-
tium ſunt obſeruandæ. & conſtat
ꝙ etiã feriæ curiæ Romanæ ſunt
obſeruãdę ergo duplices ſunt ob-
ſeruandæ quod eſt abſurdum cum hoc non inueniatur
6 lege cautum. ¶† Item dicimus ꝙ etiam ſi à iudice non
inducantur generaliter feriæ. tamen iudex ſiue ordina
rius ſiue delegatus eas ſeruare debet:eo.ſ.tpe quo cõi-
7 ter meſſes fiunt:ſicut in l.præal.apparet. ¶† In terris au
tem ubi non bibitur uinum communiter ſicut in hyber
nia non dantur induciæ pro uindemiis.ſed in terris ubi
cõmuniter bibitur uinum: licet ibi non ſint uineæ dan
dæ ſunt induciæ pro uindemiis & ubicũq; pro mẽſibus:
qa licet ex ſuis terris nõ colligant grana: oportet tñ ꝙ
ꝓ aliquo tpe anni ꝑordinet de uino & grano quo p to
tũ annum uti debeãt [Partiũ] C.de fer.l.j.ff.e.l.j.

a ¶*Item cum hoc.* Adde *Bald.in l.ceſſante. in prin.* C.*quõ & quã-do iudi.* Et *refert* Fe*ly.in c.j.col.xvij.circa prin.ſupra de conſtitu.quem uide & in col.ſeq. poſt medium.*

De ordine cognitionum. Rubr.

INtelleximus. [Peteret] intentans petitoriũ
ſecus ſi poſſeſſoriũ. ut lit.nõ cõt.accedẽs
2.ſ.de off.dele. cãm.j.de reſt.ſpol literas.
[Puniaſ.]3.q.11.ſi qñ & l.ſeq.C.de or.cog.
l.j & ij.¶Ad diffinitionis] teſtes aũt & aliæ
probationes ſi placuerit actori ex utraque parte reci-
pientur ſi reus intentionem actoris neget.ut ſi reus de-
fecerit in probatione exceptionis feratur ſententia pro
actore ſi probauerit intentionem ſuam.

SVMMARIVM.

1 *An in libello exprimi debeant omnia in quibus damnum datum eſt. & uide in nu.2.*
3 *Interdictum competit etiam prædoni.*
4 *Prælatus agendo nomine eccleſiæ nõ obſtat ſibi exceptio de ſpoliatione quod nomine ſuo tantum fecit & non noĩe eccleſiæ.*
5 *Except io proponi debet infra tempus infra quod agi poteſt.*
6 *In cauſa matrimoniali locum non habet exceptio ſpoliationis.*
7 *Sententia non debet ferri niſi probata exceptione ſpoliationis.*
8 *Excommunicatus pro manifeſta offenſa non abſoluitur niſi prius ſatisfecerit.*
9 *Poteſt qui tulit ſñiam excõmunicationis facere eã publicari.*
10 *Per exceptionem propoſitam non interrumpitur præſcriptio.*
11 Poteſt *qui primo egit criminaliter etiam ciuiliter agere contemplatione rei familiaris.*

CVm dilectus fil.[Dñs] certis noĩbus exprimen-
dis:qa certa debet eſſe pſona rei & certa pſo-
na actoris.4.q.4.c.1.& 2.cũ nõ liceat ei uagari
in diſcrimine alterius æſtimationis.ff.de iniu.ptor ædi-
xit niſi ipſi dñi eſſent tanq̃ uniuerſitas:qa tũc non eſſet
neceſſe exprimi noĩa eorũ. ¶Aĩaliũ] qa aĩalia monaſte
rij erãt uel ẽt aliorũ dũmõ cuſtodianſ ĩ caſtris captis &
cuſtodiæ monaſterij eſſent ꝯmiſſa. nã & ipſa ueniũt ĩ in-
terdictum unde ui.quod pro recuperãda poſſeſsione ca
ſtrorum intendebatur ab abbate.ff.de ui & ui ar.l.j.§.q
1 aũt ait.¶† Et aliis]no.nõ eſſe neceſſe in libello exprime
re oĩa in qbus dãnum eſt datũ ſed ſufficere ꝙ gñali cl'a
contineatur,ſ.aliis tñ ꝯrium uerũ eſt niſi dãna petantur
tanquam

tanquam acceſſoria. ut hic ubi petebatur reſtitui caſtrũ
cum dãnis ibi datis,ff.de ui & ui ar.l.j.§.ꝙ ui.j.de reſti.
ſpol.cum ad ſedem. uel dic qđ etiam ſi principal'r agat
tantum pro rebus ablatis reſtituẽdis ſicut hic uſ actum
fuiſſe. non.n.hic litera ꝙ caſtra monaſterij capta eſſent
uel qđ pro eis ageretur. ſed ꝓ rebus ablatis tñ non te-
netur tũc in libello exprimere res quibus ſpoliatus eſt.
ꝙ ſic probo: ipſe non tenetur eas ꝓbare, C.vnde ui. ſi
qñ.ſ.ꝙ me.cã. ſuper eo. ergo nec exprimere in libello.
2 ¶† Sed dices imò exprimere debet ut deliberet an ce-
dat uel ꝯtendat, ff.de eden.l.j. 4.q.3.offeratur. Rñdeo
non debet deliberare niſi ſuper hoc an rapina facta ſit
uel uis illata, & hoc cum patefacta ſit ex eius ꝯfeſſione
ſtatim taxatione ꝑmiſſa & iuro præſtito facienda eſt cõ-
dẽnatio ut in l.præall. ¶Si aũt negauerit uim tunc tñ
uis de neceſſitate probanda eſt & nõ res ablatæ; uel dic
ꝙ hic libellus nõ fuit receptus ꝙ ex eo apparet qa reus
forum declinabat. ¶Iuſtitiam] cum pro his quæ dicunt
hic cõpetere poſſit interdictum. vnde ui ſi caſtra cœpe-
runt.ff.de ui & ui ar.l.j.§.illud utique.& actio ui bono-
rum raptorum & furti, ut in eodem § dicitur & actio.l.
Aquil.ſi dãnum datũ eſt in rebus ablatis,ff.ad l.aquil.ſi
ſeruus ſeruũ,§.iij.præter id ꝙ accuſari poteſt de ui pu-
blica uel priuata,C.de ui pu. per totum quomodo di-
cemus fieri condẽnationem cum ſm diuerſos modo agẽ
di aliter debeat iudicari. & hoc propter generale uer-
bum,ſ.niſi iuſtitiam ſibi fieri poſtul. non poſſit perpẽdi
quomodo egerit. ¶Rñdeo ſtultum eſſe qui tam gene-
ralem libellum recepit cum deberet actor exprimere
actionem uel cauſam agendi ex qua cã colligi poterat
intentio eius,ff.de rei uend.ſi in rem,ff.de excep.rei iu-
di. & an eadem,§.actiones,ſupra de libel.obl.c.ult. ſed
ſi receptus eſt ualidus, C.de ann.excep.l.ult. & fiet cõ-
demnatio ſm actionem quæ minorem condẽnationem
requirit.arg.ff.de reg.iu.ſemper. & l.fauorabiliores. &
l.ea.infra de fi.inſtr.inter dilectos. in fi.niſi in medio li-
tis ex probationibus, uel quia actor dixit expreſsè ap-
pareat qualiter agere uelit: quia tũc ſm hoc ferẽda eſt
ſñia. arg.ff.de iud.ſi quis, ff.quorum leg.l.j.§.ꝙ autem.
¶Conteſtationem] .i.ante. poſt.n.non licet niſi de nouo
cõtigiſſet uel de nouo ad eius notitiam perueniſſet,C.
de exc.l.ult.infra de excep.paſtoralis, ſupra de offi.de-
leg.inſinuante,alij cõtra. ¶Pro ipſius] ideo tenetur mo
naſterium ad ipſius reſtõnem: uel melius ideo excipitur
ꝯ monaſterium quia abbas & totus cõuentus conſenſit
ſpoliationi quãuis uideretur ꝙ nec tũc monaſterio ob-
eſſe debet quia delictum &c.16.q.6. ſi epm. vnde dicũt
alij ꝙ non põt excipi ꝯ monaſterium niſi duo interue-
nerint,& ꝙ noĩe monaſterij facta ſit rapina, & ꝙ ad mo
naſterium ꝑuenerit. & de eo ſolo ꝙ peruenit põt excipi
ꝯ illud,ff.de ui & ui ar.ſi me deie. nec ſufficit dolus ſine
uiolentia uel ecõuerſo.ut hic. ſi.n.incõtinenti poſt uim
ſibi illatam uim faceret uel auctoritate iudicis non cõ-
peteret ꝯ eum exceptio ſicut nec interdictum, ff.de ui
& ui ar.l.iij.§.cum igitur,C.vnde ui. ſi quis in, infra de
reſti.ſpol. olim. & eodem mõ quãtũcũque doloſè rem
alterius occupet niſi ſpoliatio interuenerit uel niſi ali-
quem ſpoliari mãdauerit uel ratum habuit ꝯ eum non
cõpetit exceptio & generaliter dicimus hãc exceptio-
nem non cõpetere niſi ubi cõpeteret interdictum: licet
ei poſsit cõpetere actio de dolo, ut no.infra de reſtitu.
ſpol.cum ad ſedem [incontinenti] uel infra terminum
cõpetentem, ſupra de offic.deleg. prudentiam.§.ſexta.
¶Spoliator] imò ſufficit ſi ad eum peruenit uel manda-
uit,uel ratum habuit,infra de reſti.ſpol. cum ad c.ſæpe.

quaſi dicat abbati contra monaſterium nullo modo po
teſt cõpetere interdictum recuperandæ poſſeſsionis qa
nunquam abbas uel conuentus expoliationi interfuit,
licet caſtrum quo ſe milites ſpoliatos dicũt ipſi mona-
chi modo poſſideant. ſed nõ bene dicitur, ut no.gl.hic
3 poſita imò. † Verus] 16.q.3.§.pen. tñ non facit ꝓ mo-
naſterio cum ibi loquatur qñ ſine uitio ad dñm rediit.
hic aũt cum uitio rediit ad monaſterium. Item interdi-
ctum cõpetit etiam prædoni,infra de reſt.ſpo.in literis.
& c. item cum quis. & eodem modo exceptio [contra]
infra de reſt.ſpo.cum ad ſedẽ,ff.de ui & ui ar.cum à te.
[regula] ff.de iud.qui prior [tractanda] quia in prima
primo fiet lit.conteſt. & poſt fiet lit.conteſt. in ſecunda.
& ſic conſequẽter fiẽt poſitiones in prima & poſt in ſe-
cunda. ¶Viciſsim] ſupra de mu.pe.ca.j. bene dicit ui-
ciſsim tractare: quia ſi non uiciſsim tractetur, quia de
vna facile & cito liqueat de alia nõ facile bene diuiſim
ferentur ſententiæ, arg.C.de cõpen.l.ult. imò nec au-
ferimus agenti exceptionem excõicationis contra rem
conuenientem.j.de excep.cum inter. & idem dicimus ſi
obiiciatur exceptio ſpo.ſiue.n.propter exceptiones im-
pediatur agere ſiue ꝑp difficultatẽ probationum pro-
ſequi litem & ſentẽtiæ ſimiliter diuidentur [eadem] .i.
duabus, quæ tamen dicuntur una propter continuatio-
4 nem temporis arg.ff.de mino.l.etiam.§.j. ¶† Exceptio-
nis] hanc exceptionem credimus habere locum ſiue ſit
ita ſpoliatus ꝙ competat interdictum ſiue cõpetat con-
dictio ex decr.infra de reſt.ſpo.ſępe.ſupra de elec.que-
relam. ſiue condictione ex legibus quæ ſunt.C.unde ui
l.ſi quis in. & l.ſi quando. ſiue ex iuribus aliis quibuſ-
cũque quæ poſſeſsionis reſtitutionem præcipiant. Secus
autem dicitur ſi exciperetur de metu uel de dolo, uel
aliæ quælibet exceptiones ꝓponantur ꝑ quas poſſeſsio
non recuperatur: & eſt ad hoc prima rõ: quia hoc non
inuenitur in iure cautum, nec eſt talis exceptio atten-
denda. Item ſi prælatus agat noĩe eccleſiæ nõ obſtat ſi-
bi exceptio de ſpoliatione ꝙ noĩe ſuo tantum fecit &
non nomine eccleſiæ. arg.ff.de in ius uoc.quæſitum,in-
fra de reſti.ſpol.c frequens. Sed ſi noĩe ſuo ageret au-
diretur excipiens etiam de ſpoliatione quã non tãtum
ſuo noĩe, ſed etiam noĩe eccleſiæ feciſſet infra annum.
non ſolum tenetur hac exceptione qui ꝓprio nomine
deiecit, ſed etiam q alieno quẽadmodum etiam in in-
terdicto dicitur,ff.vnde ui.l.j.§.quotiens. Item hãc ex-
ceptionem proponet in perpetuum de eo quod ad eum
5 peruenit q deiecit. ¶† De eo [a] aũt
ꝙ ad eum non ꝑuenit uſq; ad an-
num tñ ſicut dicitur in interdicto
C.vnde ui.l.ij. nam & infra idẽ tẽ-
pus ꝓponi debet exceptio infra ꝙ
agi poteſt, ff.ex quibus cau.ma.in
integ.reſti.nec non, §.ult.ff.de in-
offi.teſt.pap. §.ſi quis filius. Item
non cõpetit hæc exceptio ꝯ hære-
dem ſpoliatoris niſi de eo ꝙ ad eũ
peruenit, aut dolo eius factũ eſt,
quominus peruenerit,ff.vnde ui l.
j. §.hoc interdictum. & hæredi. §.
ult.l.ij.rñſo j. In ſucceſſore aũt in
dignitate uſ qđ ſemp dari debeat
etiam ſi nihil ad eum perueniat: quia dignitas nunquã
moritur & eſt dilatoria hæc exceptio. no. 2.q.2 antiqui
tus. vnde poſt lit.conteſt. proponi non põt etiam ſi poſt
fiat expoliatio cũ aliud auxilium habeat, ſ.interdictũ.
arg.contra. infra de except.paſtoralis. & multofortius

a ¶*De eo autem.* Ex *hoc dicto* Inno. *habes notabilem intellectũ ad text. in §.ſi quis filius in l.* Pap.*ff.de inoffi.teſta.* Ita Pan. *de* Ca. *in conſi.*172. *incip.* V*iſa & ponderata col.ij.uerſi. illud autem in prima parte conſiliorum antiquorum ſecũdum nouiſs.impreſsionem.*

non poterit proponi contra proſequentem appellatio-
nem cum à principio obmiſerit. alij contradicunt, ſ. ꝙ
ſi de nouo fiat proponi pōt, ut no. ſ̄. eo. c. in gl. & authē.
¶Item hæc exceptio non habet locum qn̄ actio uel offi
cium iudicis non dirigitur ſpecialiter contra aliquem:
ſed tn̄ multis aliis licitum eſt contra eius actionem uel
petitionem ſe opponere ſicut eſt qn̄ petitur electio con
firmari, infra de eā poſſ. cum eccleſia. & eſt ratio, quia
hæc exceptio tantum cōpetit ubi aliquis conuenitur ut
actor remoueatur à conueniēdo reum. hic autem qui
implorat officium iudicis eum nō cōuenit, imò ipſe ꝓ-
6 pria uoluntate ei ſe opponit. ¶†Item hæc exceptio nō
habet locum in cauſa matrimoniali, infra de reſt. ſpol.
ex parte. Sed nec contra excipiētem contra electum ha
bet locum exceptio ſpoliationis: quia hæc exceptio tm̄
contra actorem habet locum. & hic excipiens nō ꝓ om-
nia dicitur actor nec ꝓprie: quia non agit ſed excipit.
ſic intellige. C. de ex. in ex. ff. de ex. l. j. arg. contra, ſupra
7 de iud. exhibita [primitus] C. de excep. l. j. ¶†Non co-
gerentur.] ſic enim fertur ſentētia probata exceptione
ſpoliationis. non te audimus niſi in primo aduerſario
tuo reſtituas talem rem. & iſte idem reus qui de ſpolia-
tione excipit poterit agere directē ſi uoluerit ad reſti-
tutionem eiuſdem rei ſibi faciēdam. & ad hoc poterit
inducere priores teſtes: ſed priores atteſtationes nō ua
lebunt ſibi in hoc iudicio: quia ad aliud agebatur in pri
mo iudicio, ſ. ad repellendum aduerſarium ab agendo.
& aliud in ſecundo, ſ. ut cōſequeretur rem qua ſpolia-
tus erat. & eodem modo ſententiabitur, & eodem mo-
do procedetur ſi excipiatur de excōmunicatione: & di-
ximus ꝙ ſi iſte qui repulſus eſt ab agendo ſuper aliqua
re propter exceptionē ſi poſtea contra eundem uel aliū
agat de alia re non obſtabit ei ſentētia prædicta nec ꝓ-
bationes in alio iudicio receptæ niſi de nouo probetur
exceptio etiam in hoc iudicio, arg ff. de excep. rei iud.
l. conqueritur, & l. ſeq. ¶Idem etiam eſt in iure ciuili,
quia licet aliqui repellātur ab accuſatione propter ali
quas cauſas. 2. q. 1. prohibentur, non tn̄ alias puniētur
niſi directe agatur contra eos, ff. ex quibus cau. l. ij quia
8 ad hoc nō eſt actum ut ſequit. ¶†Item dicimus ꝙ ſi ali-
quis petit abſolutionem & ꝓbetur contra eum ꝙ ꝓ ma
nifeſta offenſa excōmunicatus fuit non admittetur ite-
rum ad petendum abſolutionem niſi prius ſatisfecerit
de manifeſta offenſa, ut infra de ſent. excōmu. ſolet. §. in
prima. Sed nec per has ꝓbationes primi iudicij, nec ꝓ
iſtam ſententiam obtinebit ꝙ ab alio iudicio repellat
niſi de nouo iterum cōuincatur, uel ꝙ aggrauetur con-
tra eum manus iudicis, uel ꝙ denūcietur excōmunica-
tus, uel ꝙ ſubtrahantur ſibi beneficia: quia ad hoc actū
non eſt, ſ. ad hoc tātum directo ut repellatur à petitio-
ne abſolutionis, quod etiam cōſecutus eſt. ¶Si uerò ex-
ceptio excōmunicationis nō tantum proponitur ad re-
pellendum actorem ab agendo uel petēdo: ſed directo
proponitur ut à iure ſuo cadat. uerbi gratia, aliquis pe
tit ſe abſolui uel ꝙ denuncietur abſolutus ab excōmu-
nicatione in ſe poſt appellationem legitimè latam. &
aduerſarius rn̄det, dn̄e nulla præceſſit appellatio ex-
cōmunicationis uel iniuſta: tunc ſi iſte excipiens, uel po
tius ſe defendens probauit nullam uel iniuſtam appel-
lationem fertur ꝓ eo ſententia & iudicabitur legitimè
excōicatus, ſ̄ de offi. dele. cum cōtingat, ubi de hoc ple-
nè no. & tunc ſi in ꝯtumacia permaneat poterit denū-
ciari excōicatus & aggrauari ꝯ eum manus, & poteſt
ſibi ſubtrahi beneficium: quia hic non intendebat tantū
repellere actorē, ſed principalr̄ defendere ſn̄iam ſuam
9 & de iure ſuo ꝓbare. ¶†Sed dīces nōne ſufficit ad hoc
ꝙ denuntietur excōicatus & ꝙ aliis modis ꝯ eum ꝓce-
datur, quia conſtat de excōicatione eius ꝓ id ꝙ abſolu-
tionem petit. Rn̄deo non, quia pōt eſſe qd̄ ex ſuperabū
danti cautela petit: qa bonarum mētium eſt &c. 5. diſt.
ad eius. fatemur tn̄ ꝙ ille qui tulit ſn̄iam excōicationis
pōt eam facere publicari. 11. q. 3. curæ, j̄. de app. paſto-
ralis. in fi. Sed non auctoritate huius ſn̄iæ quia petens
abſolutionem repulſus eſt ab abſolōne, ſed auctoritate
10 prioris ſn̄iæ qua excōicauit eum. ¶†Vllatenus] etiam
in cauſa depoſiti cum hic adeo generaliter loquatur.
arg. contra. C. depoſi. l. ult. nec credimus per exceptio-
nem propoſitam interrūpi præſcriptionem cum præſcri
ptio ſit inducta in odium petētium, ut infra de præſcr.
uigilanti. & qui excipit nō petit, nec exceptio aliquid
ſibi debet adiudicare ut hic arg. infra de præſcrip. ui-
gilanti. ¶In ciuili] hoc planū eſt, ſed in criminali mul-
toſortius. arg. 3. q. 2. audiuimus. ¶Sed quid ſi iſte abbas
ſuccumbit in hac exceptione poſtea obtineat militibus
agentibus directo interdicto contra abbatē, puta ꝙ ab-
ſoluatur abbas ab impetitione eorum. nūquid ſi abbas
reincipiat eādem queſtionem obſtabit exceptio ſpolia-
tionis uel prædictæ ſententiæ. Reſpōdeo non propter
auctoritatem ſuperuenientis ſentētiæ uel caſus. ſimiles,
ff. de condi. ſine cau. l. ij. §. cōmoda. & incōmo. §. fin. ff. de
poſſ. bona fides, j̄. de purga. uulga. c. ij. Item quia inter-
locutorias ſententias, qualis eſt iſta, licet mutare, ff. de
re iud. ꝙ iuſſit. Item huic reo abſoluto in interdicto da
retur exceptio ſi iterum conueniretur: ergo & replica-
tio ſi uictus excipiat de ſpoliatione de qua uictus eſt in
interdicto. ¶Per hoc] infra de ſimo. licet, ff. cōmu. di.
ut fundum, j̄. de conceſſ. præ. ex parte. contra. ſ̄. de elec.
per inquiſitionem. ubi no. nec teſtes inducti ſuper exce-
ptione ualebunt ſi poſtea agant interdicto niſi partes
conſentiant, j̄. de teſti. ueniens. ij. & fortè quia ſemiplenè
ꝓbauit: ſecus ſi ꝯfeſſus eſt, ſ̄ de elec. per inquiſitionem.
ubi no. & ſi feretur ſentētia ꝯ eum. ſ. ꝙ rn̄deret quia nō
ꝓbauit ſpoliationem: adhuc tn̄ poteſt agere interdicto
non obſtante. l. ff. de excep. rei iud. ſi qs cum eo. §. fi. quia
ſn̄ia lata in exceptione ſpoliationis non parit exceptio-
nem rei iudicatæ in interdicto, ſecus aūt in excēplis po-
11 ſitis in l. ꝑdicta. ¶†Item ſi primo egit criminal̄r nihilo
minus pōt ciuiliter agere contēplatione rei familiaris,
C. qn̄ ci. ac præ. cri. §. j. eſt & alia ratio, quia per exce-
ptionem agitur tantum ad repellendum ab actione; ſed
per actionem intendit ad reſtitutionem ſibi faciendam:
ſecus aūt ſi primo ſuccubuit interdicto: quia tūc poſtea
non poteſt excipere, ff. de his qui no. infa. lucius.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa natalium coram eccleſiaſtico iudice tractanda eſt.*

1 QVam nō credimus. † Natalium] cā natalium nō
ſolum ſi principal̄r agatur. ſed etiam ſi incidē-
ter uel etiā ſi excipiēdo corā eccl̄iaſtico iudice
tm̄ tractanda eſt, j̄. q ſi. ſint legi. lator. & ēt ſi poſt mortē
ꝑp qōnē hæreditatis q̄ agit coram ſeculari iudice quæ-
rat̄ de legitimate natalium ſemꝑ corā eccl̄iaſtico iu-
dice agendum eſt. j̄. q ſi. ſint leg. cām. ij. ar. ꝯ. C. de or. iu.
l. j. ff. de iu. l. q nō cogit, C. de iu. quotiés de iur. om. iu. ſi
idē. ¶Sed hoc pōt eſſe ea rōne, q̄a ſcriptū eſt, quos Deus
ꝯiūxit hō nō ſeparet, ſ̄ de tráſ. epi. inter. & ita nō fuiſſe
mr̄imoniū inter eos, non hō, ſed ſolus Dei uicarius pōt
iudicare, ut i eadē decr. dr̄; uel dic gn̄ale laicum iudicē
de nullo

de nullo ſpirituali nec principaliter nec incidenter nec
reconueniendo poſſe cognoſcere. ſ̄. de iu. decernimus
quanto. j̄. qui ſint le. lator. cām. ¶Sed certus ꝑfigeretur
terminus à Papa uel alio ſuperiore infra quem nata-
lium qōnem proſequat̄, & de hæreditate nullatenus ſe
intromittat licet regi dimittet ut in prędictis decr. Pōt
ergo dici hanc quæſtionem tanquam præiudicialem pri
mæ tractandam. ar. inſti. de acti. §. præiudiciales, & for-
te poteſt ſic formari libellus cum pater meus non fue-
rit maritus talis dn̄æ de qua genuit talem peto ꝙ iudi
cetis eā non legitimā filiā eius arg. j̄. qui fil. ſint le. cām.
2. C. ne de ſta. def. l. pen. uel dic hanc dilationem cogni-
tionis de hæreditate non iō eſſe quia cā matrimonialis
eſt ꝑiudicialis. ſed quia cā matrimonialis non poterit
eſſe niſi coram iudice eccleſiaſtico. ſed rex non patieba
tur cauſam hæreditariam eſſe niſi coram ſe: & ſic corā
diuerſis iudicibus cauſæ prædictæ ſimul agerentur cum
ſe inuicem contingant. & contingeret eccleſiam iudica
re illam illegitimam, & rex adiudicaret ei hæreditatē
abſurditas ſequeretur & cōtrarietas intolerabilis. Sed
ſi coram eodem iudice ageretur, puta coram Papa: for
te poſſet utraq; cauſa ſimul agi, nec proprie dicenda eſt
cauſa natiuitatis præiudicialis.

SVMMARIVM.

1 *Spoliationis excep. ob. contra agē: em criminaliter & ciuiliter.*
2 *Succumbens in actione ſuccumbere debet in exceptione.*

SVper ſpoliatione [ſpo] .i. interdicto. unde ui [re
1 ſtitutione] per interdictum unde ui. ¶†Recon-
ueniat] no. contra agētem ciuiliter de crimine
obſtare exceptionē ſpo. & ꝯ agentē crīaliter: ut not. ſ̄.
de reſcri. ex parte. hoc uult dicere ꝙ ſi P. agat cōtra I.
interdicto unde ui. Io. non pōt conueniri uel conuenire
ꝓ rei uen. uel mandati uel conſimilia alia actione. ſed ſi
uult eum recōuenire interdicto un̄ ui ſuper alia re po
teſt. etiam intelligo hoc, ſ. ꝙ non poteſt eum reconue-
nire mandati uel ſimili actione ſi iudex qui cognoſcit
non ſit iudex ordinarius actoris. nam tūc qn̄ non eſt or
dinarius ſi reconueniat non eſt audiēdus, nec tenet ſn̄ia
niſi ſcienter prorogaret iuriſdictionē eius de re ad rē,
nam cum non ſit ordinarius eius, nec reconuentio locū
habet ut hic coram eo conueniri non poteſt: ergo nec
ſententia à non ſuo iudice lata tenet. ſ̄. de offi. iud. c. at
ſi clerici. ¶Sed poteſt dici ꝙ tacite uidetur prorogare
iuriſdictionem. Idem eſt etiam ſi eſſet iudex ordinarius
utriuſq; non tamen eſt audiendus reconueniens man-
dati uel ſimili ſuſp. ſi proponatur contra ipſum agentē
expoliatio: in modum exceptionis. ut ſ̄. e. cū dile. ¶Sed
etiam ab interdicto remouetur reconueniens ſi ei obii
ciatur exceptio ſpoliationis ut in fi. decr. Reſpondeo ue
rè remouetur ſed & ipſe ꝓ exceptionē ſpoliationis ſuę
remouet alium ſimili ratione & ſic in hoc eſt audiēdus.
ut nō credat aliquis malum uel nullum effectum habe-
re hmōi exceptiones cū itaq; re alterius reſtituta poſſit
agere uterque corā ordinario uel ſaltem ille qui reſti-
tuet. ¶Si autem dicatur ꝙ non poſſit conueniri etiam
coram ordinario ex quo agitur interdicto ſequeret̄ ab-
ſurditas quia is qui timet moueri ſibi quæſtionem ſem
per præueniendo perpetuo ageret contra eum inter-
dicto ut perpetuo remoueret eum à petitione maxi-
me pecuniæ ſi eam debet. nec uidetur malum etiam ſi
coram delegato fiet reconuentio contra agentem in-
terdicto niſi excipiat̄ de expoliatione uel à iudice, uel
à parte ꝙ tenebit ſententia ab eo lata ſuper quæſtione
pecuniaria. ¶Alij dicunt & melius ꝙ nec coram ordi-
nario nec coram legato conuenietur uel reconuenie-
nietur de re pecuniaria expol. uel agens interdicto un-
de ui etiam ſi non in modum exceptionis obiiciatur
ſpoliatio ſed ſufficit dicere non es audiendus quia con
tra te agitur interdicto. ¶Contra abſurditatem autem
prædictam ſic præuideri debet ꝙ præfigatur terminus
agenti uel petenti reſtitutionem infra quem niſi proba
uerit quod debebit ex tunc procedetur in petitione al
terius. j̄. qui fil. ſint leg. lator. & j̄. de reſt. ſpo. frequēs. §.
ſolet. ¶Si exceptionem ſpo. opponat contra alios acto-
res alioquin quare non audiatur non uideo contra agē
tem uti poſ. uidetur obſtare exceptio ſpo. & ſi magis
placeat expoliatio utrūq; ſimul agere poteſt & poſſeſ-
ſorio uti poſſi. & interdicto unde ui. dic quòd lata ſen-
tentia abſolutionis pro B. qui conueniebatur ab A. in-
terdicto unde ui. ſuper fundo ſemproniano ſi poſtea
idem B. agat contra eundem A. & ipſe A. excipiat de
ſpoliatione ſup qua lata eſt ſn̄ia abſolutionis. non pōt.
nec obſtat ſi dicitur ꝙ ad aliud excipitur, ſ. ut remouea
tur ab agēdo & ad aliud agitur. ſ. ut reſtituatur: quia ſi
agens interdicto uincitur & reus abſoluitur ab expo-
liatione de qua agitur perpetuo debet obſtare actori
agenti uel excipienti de ſpoliatione exceptio rei iudi-
catæ in quocūq; iudicio ſiue modo agendi quia eædem
ſunt perſonæ in utroq; iudicio & eadem cauſa agendi
& excipiendi. ſ. ſpoliatio ſed excipiendo licet nihil pe-
tatur, & ideo non ſit neceſſe ꝙ eadem res petatur ta-
men indirecte & effectualiter eadē res eſt pro qua actū
eſt & pro qua excipitur, ſ. ut reſtituatur quia qncūq; uo
luerit rem reſtituere non obſtante exceptione agitur.
2 ſ̄. eo. cum dilectus. † Item ſuperius eſt agere q̄ excipe-
re, & iō qui ſuccumbit in actione bene debet ſuccumbe
re in exceptione. & ex eadē cauſa deſcendente tanquā
in minori. ff. de exce. rei iud. & an eadē. j. rn̄ſo. & §. j. &
2. & l. egi tecum. & l. conqueritur. & l. ſeq. & l. iul. & ſeq.
& l. ſi quis per totum. Sed ſecus eſt ſi quis prius ſuccu-
buiſſet i exceptione ſpoliationis: quia nihilominus poſ
ſet agere interdicto: quia ſicut dictū eſt excipiēdo nihil
petebat. & iō abſolutio facta in eo non parit exceptio-
nē rei iudicatæ: quia directo agitur. ¶Itē ſi A. egit ꝯ B.
ad centum, & B. excipiens de ſpoliatione obtinuit ab-
ſolui ab obſeruatione iudicij ut non teneretur ſoluere
centū niſi primo A. ſolueret cētum: ſed ſi A. idē poſtea
petet fundū nō obſtat ſibi exceptio rei iudicatæ, qa mo
do aliud petit̄ q̄ primo & idē eſt ſi ꝯ excipientem eſſet
iudicatum, ſ. ꝙ nō obſtāte exceptione ſpoliationis rn̄-
deret, qa ſi poſtea idē excipiens & ſuccumbēs excipiat
de eadem ſpoliatione ꝯ eundem actorem agentem. ſed
ſuper re alia non obſtabit ſibi exceptio rei iudicatæ:
quia ad alia agit modo quàm primo & ab alia actione
uolo modo liberari per meam exceptionem quàm pri
mo. ¶Et huiuſmodi diuerſitatis uel dicti ea eſt cauſa:
quia ex ſpoliatione plures oriuntur obligationes ciui-
les. quarum una eſt ꝙ poſſeſſio reddatur paſſo uiolen
tiam etiam ſi non eſſet proprietas ſua. j̄. de reſti. ſpol. in
literis. Item etiam orietur alia obligatio, ſ. ꝙ poſſumus
repellere ſpoliatorem ne ſuper alia re conueniat ſpo-
liatum quouſq; reſtituatur. ſ̄. eod. cum dilectus. huiuſ-
modi autem obligationes & aliæ ſimiles quæ ex eadē
cauſa oriuntur per quas eadem quæſtio in iudicio reſu
mitur uel repetitur tolluntur per ſn̄iam ſuper poſſeſſo
rio latam. ff. de conditione indeb. iulia. inſti. de exce. §.
item ſi quæ iudicio, ſed naturales obligationes ut eſt
ꝙ ſa-

¶ ſatisfaciat læſo non tolluntur per huiuſmodi ſnīam. ff.rem ra.habe.ꝓcurator.§.j.& in l.palle. & quod dc̃tm̃ eſt qñ ferẽ ſnīa ſup actione: idē ſi feratur ſup exceptione.v.g.tutori ex geſtatione ſua eſt orta exceptio compenſationis ſi quæ expendit.& etiam orta eſt contraria tutelæ tamen ſi contra agentem tutelæ objiciat compēſationem & ea reiecta uel poſt ꝓhibita feratur ſnīa cōtra eũ poſtea non poterit agere contra eũ de illis rebus quas uoluit compenſare nec poterit præponere cōtrariam tutelæ.ff.de contratab.l.j.§.quid ſi iudex ad idem eſt.ff.de nego.geſt.ſi aũt.§.fi.ſ̃.de elect. cũ dilectus.ff.de compen.ꝙ in diem.¶Sed ꝯ ponamus ꝙ contra petentē centum ex cauſa uenditionis reus objicit compenſationem in quinquaginta q̃ ſibi mutuauit. & ideò non obſtāte hac exceptione condemnatur in tota centum modo quæritur an poſt prædictam ſententiam poſſit petere prædicta quinquaginta ex cauſa mutui.& uidetur ꝙ ſic quia primo propoſuit compenſationem excipiēdo. modo intentat directam actionem ex mutuo.j̃. de teſti.ueniens.ſ̃.eo.cum dictũ ſed contrarium uerũ eſt ut probatur per prædictam.l.ff.de compen. ꝙ in diem. cum. ſuis concor.nec eſt uerũ.quod dictum eſt ꝙ ad aliud actum fuit primo quando excepit de compenſatione, & aliud agitur modo qñ agitur directo ex mutuo:quia utrobique ad idem agitur,& eandem quantitatē petit, & eandem quæſtionem repetit licet alio modo agendi quod non licet,& ideò nō auditur.ff.de excep.rei iu.l.Iul &.l. de eadē re. & l. ſi q̃s cũ totũ, & maxime ultra medietatem.l.duabus,& no.ꝙ licet omittatur hæc exceptio cōpenſationis ante ſnīam tñ poſt ſnīam ſi agitur actione ſibi cōpetente non obſtabit ſibi exceptio rei iudicate. nec eſt ꝯ.C.de excep.exceptionem.ubi dicit ꝙ exceptiones peremptoriè proponendæ ſunt ante ſnīam: quia ibi loquitur de exceptionibus quarum ius tollitur ꝑ ſnīam quod non eſt in exceptione compenſationis: quia eius ius remanet ſaluum etiam poſt ſnīam: ut in prælleg.l. ff.de compen.l.ꝙ in diem, & idem eſt in exceptionibus criminum quę opponũtur ꝯ electum.ut no.j̃.de dolo.cũ olim.¶Idem eſt in hypothecaria quo ad ius prælationis.ſ.ut ipſum præponens alijs creditoribus præferatur ff.de excep.rei iud.duobus.¶Idem eſt in excep.rei iud. infra de re iudica.inter. Item in prædictis non tollitur actio per ſnīam licet omittatur exceptio ut in prælle. iuribus apparet. argu.ad prædicta.ff.de exce.rei iudi.ex ſex.§.latinus.¶Secus[a] eſt ſi fertur ſententia ꝯ excipientem de re iudicata uel de iureiurando.tunc.n. omne ius tollitur & id pōt[b] dici in omnibus exceptionibus peremptorijs quæ hñt exceptiones uel actiones quæ ex eodem procedunt facto & ubi idē quæritur.ff.de iureiur.ſi duo.§. idem Iul. & l.ſi duobus.§.exceptio.& §.ſeq.ſi ſu pradictis.ex quo q̃s ꝯriam ſnīam reportauit in exceptione non auditur agens obſtante ſnīa rei iudicate.¶Secus aũt eſt in exceptionibus declinatorijs fori ſolutionis uel allis extra ordinarijs ut ſunt quæ præponunẽ ꝯ agentes ut repellantur uel alijs conſimilibus.In his enim per ſententiam ſuper his latam non tollitur quin adhuc directe agi poſſit ſuprà eod. cum dilec.§.fi.infrà de teſti. ueniens.ij. & eſt hic bona ratio quia ſummariæ in his proceditur.nec ita plenè probationes requirũtur ſicut in præmiſſis peremptorijs.ff.de re iud.à diuo.§.ſi ſuper tamē ne in prædictis erres no. quod ubi in libello nō pono originem.i. cauſam petitionis ſed indiſtincte ago nec in ꝓſecutione nec uerbo nec probatione reſtrinxi ad aliquā cām obſtabit mihi exceptioni in oībus ubi eadē eſt qō: quia inuenior rationē quare de una magis quàm de alia egiſſe intelligar.C.de anna.ex.l.fi.¶Si uero originē petitionis. i.cām in libello poſui uel etiam à principio non poſui ſed in ꝓſecutione eā expreſſi uel ſuper uno tm̃ probaui ſed poſtea ago ex alia cauſa non obſtabit mihi exceptio efficaciter ff.de arbi.habebat.ff.de excep.rei iud.l.ſi ex teſtõ & l.ſi mr̃.in prin.C.de iudi.l.ii.ex ſuperuenienti tñ cauſa ſemper agi poteſt niſi illa fingatur à principio eſſe.ff.de excep.rei iu.ſi mater.§.ea idem ſi a te. ſi rem ſi quis ad. & hoc obtinet ſiue reali ſiue perſonali actione agatur. licet in aliquibus ſubtilitatibus ſit diuerſitas.¶Ipſam] petitionē reſtõnis propoſitā[Rñdere] ſuper aliis niſi ſup expoliatione in modum reconuentionis ꝓpoſita. ¶Ab agendo]etiam interdicto quia de hoc loquitur decr.ſ. lite conteſtata.ſuper interdicto unde vi. Si autem ante litis conteſt ſuper interdicto lis eſſet cōteſtata ſup proprietate uel alia actione bñ ꝓcederet utraq; ſimul.ſ̃.c. cũ dilectus agens.n.interdicto vñ ui nō repellit ab agendo neque exceptione criminis nec exceptione proprietatis,neque poſt lit.conteſt.in.interdicto.ſed ſimul concurrent infrà de reſti.ſpo. in literis.& c. frequens.ff. de iud.ſi de vi.[Ab eis]ſpoliatoribus reppellatur actor intentans interdictũ vñ dicimus ēt eidē obſtare exceptionem pacti.ff.de pac.ſi unus.§.pacta.

a ¶*Secus ſi fertur ad hæc dicta Inn. uide cardi.qui illa refert & ſequitur in conſi.vij.in ci. in cauſa fratrũ omnium ſanctorũ circa fin. & in cõſi.viij.inci.in facto domine Gaiete.col.i.in fi.*

b ¶*Et id poteſt ad de car.in cõſi.lvi. incip. caſus ſuper quo col.fin. uerſi. per inſtrumenta qui dicit hoc notabile. & etiam uide circa hoc Bar. & ibi doc.in l.qui Romæ.§.duo fratres ff. de uer.ob.*

SVMMARIVM.

1 *Quam pœnam incurrat hodie qui plus petit.*
2 *Hæreditatis petitio non competit contra debitorem in diem.*

De plus petitionibus. Rubr.

Conſilium[Prouidentiæ perſiſtendũ]quouſque damnũ uel expenſas patiatur aduerſarius,inſti.de ac.§.tripli.[Re.] ubi aũt ſuper maiori quantitate quā ſibi deberet fecit ſibi creditor cau e ri ſcienter & doloſæ à debitore ſi poſtea plus petat,& ꝑſeueret uſq; ad litē ꝯteſtatā
1 totũ debitũ amittat.C.eo.l.j.¶†In expēſis] ſ̃m leges olī amittebat totũ quocũq; mõ q̃ſq; plus peteret.inſti de exce.§.t̃palis,hodie ſ̃m leges q̃ plus petit uel cā uel loco ſi aliqđ dānũ in datione ſportularũ ex hoc ſenſerit triplũ reddit,& nihilominus expēſas ꝑp regulā generalē:ꝙ uictus uictori ꝯdēnaẽ in expēſis.C.de iudi.ꝓperādũ.§.ſin aũt.Cũ aũt in foro eccl'iaſtico hæ ſportule nō accipianẽ.infra de uita & hone.cleri. cũ ab oī nō ꝯdēnaẽ ſecũdũ canones ad hoc triplũ.ſed ad expenſas tm̃ ut hic.quas.ſ.fecit occaſione petitiōis plus ꝯtinētis[Loco] hic pōt cōueniri ubi ſoluere teneẽ ſi inueniaẽ ibi.ſ̃.de foro cōpe.dilect.& ēt alibi ubi de iure cõi habet forũ non aũt ubi fecit ꝓmiſſionem.ff.de iudi.hæres.ff.de eo qđ certo loco.l.infra.C.de bo.aũt.iu.po.l.iij.[Petiẽ.] Hæc lr̃a habet duplicem intellectũ:pōt.n. legi ꝙ debitor non cogeẽ incipere litem ſuper principali debito niſi poſt ſinitas duplicatas inducias,& expenſas ſolutas & habet hoc locum quando debitor à principio ante litis conteſta.

oppoſuit , & probauit declinatoriam fori, ſcilicet pactum,ꝙ non poſſit ante certum tempus conueniri , & ſic loquitur inſtitu. de excep.§.temporales, uel quando ante lit.conteſt.oppoſuit, & probauit parte conſentiente dilatoriam ſolutionis, ſcilicet ꝙ non tenebatur ſoluere ante certum tempus,& etiam iudex ex officio ſuo debitori duplicauit inducias,& expenſas adiudicauit . nam in his caſibus non cogetur debitor litem inchoare niſi ꝑ dictis perfectis.inſti.de excep.§.hodie. ¶Item poteſt intelligi,quòd debitor non cogetur ſuſcipere litem de re iudi.uel officio iudicis,ſuper executione ſententiæ latæ ſuper principali debito, niſi prædictis impletis . aliqui etiam intellexerunt,ꝙ etiam litem ceptam, per lit.conteſtat. non tenetur debitor exequi , nec ad ſententiam procedetur niſi prædictis perfectis imo aliqui dixerũt , ꝙ ſtatim poſtquam apparuit debitum ante tempus petitum abſoluet debitorem ab inſtantia iudicij arg.pro eis ff.de peti.hære.ꝙ ſi in die,ſed hic non uidetur,ꝙ cum cõſtet de debito in diem,ꝙ condemnari debeat prædictis pœnis pro ſua temeritate impoſitis.ff.de iudi.de qua.ar. ff.ad l.aquil.l.in lege.ff.de fur.quidam, nec l.prællega. ꝙ ſi in diem contradicit,quia ibi non agebatur ad debitum in die ſoluendo , ſed ad cautionem præſtandam ad
2 quam bene fuit condemnatus,ff.de iur. in omnibus†uel dic illud,ideo eſt,quia petitio hæreditatis non competit contra debitorem in diem:quia nō poſſidet pro hærede,uel poſſeſſore, ſed actio ex mutuo , uel conſimiles bene competunt contra debitorem in diem , licet male agat.ff.quando dies leg.ce.l.1.in fin. ¶Item not.ꝙ pœna iſta tenetur non tantum, qui cõtra pactum factum petit ante tempus,ſed etiam,qui petit ante tempus a lege prę fixum inſti.de exce.§.hodie,& pone exempla in dote.C. de rei uxo.act.§.cum autem,& in conſtituta.ff.de conſti. promiſſor.§.ſi ſine,& in condemnatione.ff.de iudi.debitori,& in multis aliis .

SVMMARIVM:

1 *Iura an dicantur poßideri .*
2 *Poſſeßio uel quaſi non cadit in iure niſi ratione exercitij .*

De cauſa poſſeſsionis, & proprietatis. Rubrica.

Suſceptis , & infra [Momēti] ideſt poſſeſſionis,quæ parata eſt per momentum durare,
1 no. quod†iura proprie non dicuntur poſſideri,nec quaſi poſſideri,nec ab his,qui ea in ueritate habēt puta, ut iura epiſcopalia,uel huiuſmodi,uel ius eligēdi,uel iudicandi, uel hmõi, uel ius ſeruitutis,uel hmõi,quod ſic probo, q̃a nō ſunt, nec
2 quaſi poſſideri poſſunt ab eis,qui ea non habent.¶†Item poſſeſsio,uel quaſi non cadit in iure niſi rõne exercitij , ſed proprie dr̃ quaſi poſſideri rõne actus.v.g.talis eſt in poſſeſſione exercendi iura ep̃alia , uel eſt in poſſeſſione eligēdi, uel iudicādi,uel eſt in poſſeſſiõe.eũdi.uel potes dicere talis eſt in poſſeſſione utendi uel iure eligēdi uel iudicādi,uel utendi iure ſeruitutis uiæ,uel hmõi,& cõſimilibus. poſſeſſio enim aliquē actũ requirit,uel exercitium,& ſi aliquando inuenies,ꝙ aliquis ſit in poſſeſſione iuris expoſitione,id eſt exercendi ius uel ea, quæ pertinent . ad illud ius. ¶Alij dicunt & forte melius,ꝙ prius dicitur,ꝙ aliquis eſt,in poſſeſſione iuris eligendi, uel eundi,quàm quòd aliquis eſt,in poſſeſſione exercēdi hæc iura.bene enim,quis poteſt habere poſſeſſionem alicuius iuris,licet ipſe non habeat illud ius , quia licet ipſe non habeat.alius tamen habet , uel etiam ſi nullus habet eſt,tamen in re uel actu,uel habitu.¶Vno]non habet locum hæc decre.quando a diuerſis partibus intentatur,in poſſeſſorio, & petitorio,quia tunc non ratione connexitatis, ſed ratione reconuentionis,ſub uno iudice eſt agendum.C.de ſen.inter om.iud.auẽ.& conſequēter ſupra de reſcr.diſpendia,habet ergo locum,ubi quis ad aliquos iudices impetrat ſup poſſeſſorio , & ad alios ſuper petitorio,quod non licet,& credimus non ualere literas ſupra de reſcrip.ex tenore.Item hæc decr. habet locum durante eo,de quo primo actum eſt iudicio.alias ſecus,ut no.ſupra de iudi. c.ult.

Ad ultimum[Interrogati]prius audiant.nihilominus,tamen incontinenti poſt audiant atteſtationes ſuper petitorio ſupra de or.cog.cum dile. uel dic, ut in gl ſeq.¶[Primus audient] ideſt aperiant , uel approbent atteſtationes,& ſecundum eas procedant, & erat hic dubium decre. ſi poſt apertionem teſtium , & allegationes factas,licet procedere in poſſeſſorio pendēte petitorio, & reſpondetur,quòd ſic,infra e. paſtoralis , in fi. ubi de hoc no.& intelligo hoc uerum,ſcilicet quòd licet dimittere petitorium,& procedere ad poſſeſſionem recuperandam , uel adipiſcendam,non autem retinendam, infra eo.paſtoralis,alij dicunt,idem in interdicto retinendæ,& bene.¶Licite]hoc eſt uerum,ubi una pars intentat petitorium , & poſſeſſorium recuperandæ poſſeſſionis, uel adipiſcendæ,infra eo.c.j.& ij.infra tit.proxi.cum ad ſedem.ſecus,ſi retinendæ,ſupra de iudi.examinata.inſti. de inter.§.retinendæ,arg.contra.ff.de acqui.poſ. naturaliter.§.j. ¶Item eſt , ſi a diuerſis partibus , ſcilicet quòd unus proponat interdictũ retinendæ poſſeſſionis, & aduerſarius petitorium alias ordinarij iuris eſt , ut prius de poſſeſsione,quàm de proprietate agaẽ. C.de rei uen. ordinarij.C.quo.bo.l.vlt.C.de inter.incerti. C.de edic. di.Adria.l.2.¶Si autem actor intentat interdictum recuperandæ poſſeſſionis,uel adipiſcendæ,& aduerſarius uelit agere de proprietate eiuſdem rei, uel etiam de crimine non poteſt, infra tit.proxi.in literis,& ca.item cũ.niſi forte,ut quidam dicunt uelit ſtatim de proprietate probare.ff.ad exhi.l.iij.§.ibidē.ar.ff.de re iudi. in condem. §.ulti.quod nos non credimus , ſupra de ord.cog.ſuper. ¶Item no.ꝙ ſi ſpoliator in matrimonio, intentauit peti.& lis ſit conte.tamen ſpoliatus poteſt de nouo intentare poſſeſſorium ſuper quo procedetur,& differetur pet. infra de reſt.ſpol.ex conqueſtione , & idem eſt etiam in aliis,infra e.paſtoralis.

SVMMARIVM.

1 *Forma libelli per quam intentatur petitorium , & poſſeſſorium .*
2 *Nedum ſuper petitorio , ſed etiam ſuper cauſis fertur ſententia .*
3 *Reconuentio non habet locum niſi prius pracedat conuentio.*
4 *Qui petit reſtitui ad ius incorporale probare , debet ſe poßidere tunc quando de poſſeßione deiectus fuit .*
5 *Quæ requirantur ad hoc , ut competat interdictum de itin. actuq; priua.*
6 *Vacillatio eſt cauſa ſufficiens repellendi teſtes .*
7 *In libello eſt adiicienda cauſa quare aliquid petitur.*

Cum

1 CVm eccleſia ſutrina. [Conſueuerit] ¶†Not. ꝙ per talem libellum cum conſueuerimus intereſſe electionibus epiſcoporum petimus talem electionem nobis abſentibus factam caſſari. intentatur poſſeſſorium, & petitoriũ, uel ꝙ melius dicitur omne ius, ſcilicet & poſſeſsionis, & proprietatis deducit in iudicium, ut tam poſſeſsionis, quam proprietatis iure ſe iuuent: quia non tantum dicitur, quis proſequi poſſeſsionem, quando petit reſtitutionem poſſeſsionis, ſed etiã quando ſe iuuat poſſeſsione, ut hic: ut poteſt hic eſſe ꝓpter uerba poſita in prædicto libello ibi, ſcilicet conſueuimus intereſſe ubi poſſeſsio propter factum intereſſendi & ius propter conſuetudinem notantur. Idem dicendũ uidetur ſi tantum petiiſſet electionem infirmari propter regulam, quæ hic ponitur id uenire in iudiciũ, &c. Idem ſi diceret, quia ad me pertinet. ff. de uerb. ſig. uerbum illud pre. Secus autem diceremus ſi peteret confirmari, quia ad eũ pertinet electio de iure: quia tunc tantum petitorium intentatur, uel potius ratione proprietatis iure eligendi dicitur caſſanda electio. & non ratione poſſeſsionis. Idem ſi diceret, quòd de conſuetudine ꝑtinet, quia conſuetudo ius eſt 1. diſt. conſuetudo. inſtit. de iur. natu. §. conſtat, & §. ex non ſcripto. ¶Item not. ꝙ non ſolum fertur ſententia ſuper eodem, quod petitum fuit, ſcilicet electionem confirmari, ſed ſuper cauſis, ſcilicet, quia conſueuimus intereſſe, & eſt hoc ipſum, propter regulam, quæ ſequitur id uenire in iudicium &c. Idem etiam dicunt quidam ſi tãtum electionem petiiſſet confirmari, tamen quidam hoc negant, & bene dicũt, ꝙ hi, ſcilicet clerici expreſſe petiere ſibi adiudicari ius eligẽdi, & in poſſeſsionem remitti. ¶ Si quis autem vult diligenter intueri ſatis cognoſcere poteſt, ꝙ per illa uerba peto electionem factam de tali confirmari, nec petitorium, nec poſſeſſoriũ intentatur: quia taliter nihil iuris, in electione cœpit, nec ratione poſſeſsionis, ſed propter uerba in libello adiecta, ſcilicet cum cõſueuerimus intereſſe, & nobis excluſis, & aliis conſanguinibus, uidetur poſſeſſorium, & petitorium intentare cũ ratione ſui iuris dicat electionem confirmandam uel infirmandam: quamuis poſſet dici, ꝙ hoc ipſo, ꝙ petit electionem confirmari, uel infirmari uidetur hoc petere omni iure quo electio ſit confirmanda, uel infirmanda. ar. hic in fi. & C. de an. exce. l. fi. & ſi contendatur, de iure petitorio, uel poſſeſſorio poterit ſentẽtia ferri de iure illo. ¶Sed ſi nõ contendatur de iure petitorio. uel poſſeſſorio, licet confirmetur electio, uel caſſetur propter formam, uel alias cauſas huiuſmodi ſententia forte, nec in poſſeſſorio, nec in petitorio facit præiudicium, cum de eo nõ fuerit actũ nec expreſſe, ſcilicet, quia hæc petitio non continebat, nec tacite, ſcilicet inducendo in proceſſu litis probationes ſuper iure ſuo. ¶†Poſtulabant] petitorium, & poſſeſſorium intentantes, & cum intentarent poſſeſſorium recuperandæ poſſeſsionis clerici, tunc canonici non erant admittendi ſuper eodem petitorio, ſupra de or. cognit. ſuper, & ꝙ hic admiſſi fuerunt ad petendam cõfirmationẽ fuit, quia placuit clericis, nec uoluerint excipere de ſpoliatione, uel hic fuit, quia primo canonici petierant confirmationem, & poſtea ratione huiuſmodi principalis petitionis admiſsi fuerunt clerici ad reconueniendũ de poſſeſsione, quia non poſſet locũ habere reconuẽtio niſi prius præcedat conuentio, & licet propoſito poſſeſſorio, non admittatur reconuentio, niſi ſuper poſſeſſorio. ſecus autem eſt, ſi primo agatur petitorio: nam tunc ſuꝑ alia reconuenitur poſſeſſorio, & petitorio. ¶Secus autẽ ſi incepiſſent agere clerici poſſeſſorio, & poſtea canonici peterent confirmationem, uel dic corã iudice ordinario uel etiam delegato cui principaliter eſſet utrunq; commiſſum bene poſſet agi de utroq; non in modum reconuentionis, ſed principalis conuentionis, ut not. ſupra de or. cogni ſuper cum bene ſeſe inuicem compatiãtur petitiones iſte, peto electionem meã confirmari, ex aduerſo peto electionem talẽ infirmari, qa eſt facta nobis abſentibus, q eramus in poſſeſsione eligẽdi, & ad quos de iure ſpectabat. Secus autem ſi primi peterent ius eligẽdi cũ eſſent in poſſeſsione. nã tunc non audirentur ſecundi, arg. ff. ſi uſufru. pe. l. ul. ſupra de iud. examinata. ¶Melius placet, ꝙ hic nõ habeat locũ exceptio ſpoliationis cõtra hos petentes cõfirmationem. Item non impediuntur petere confirmationẽ, licet ẽt primo conueniantur interdicto, quia petitio cõfirmationis non dirigitur ſpecialiter contra aliquẽ, ſed officio iudicis petitur, ut no. ſupra de
4 or. cog. cum dilectus ¶†Abſuiſſe] petens reſtitui ad ius incorporale, debet probare ſe poſsidere, tunc qñ fuit deiectus de poſſeſsione. ff. de ui, & ui ar. l. j. §. interdict. & infra de reſt. ſpol. olim inter. probat autem ſe poſsidere ſi probat ſibi eſſe cautum de non impediendo uti iure de quo agitur, uel ſi probat ſe uſum ſaltem una uice domino ad quem pertinet ſciente, & patiente, quod tanquam iure ſuo utebatur. non facimus uim ſi dominus ſit coactus, ut caueat uel ut patiatur, uti dummodò, de hoc in iudicio conſtet de quo non poteſt ei referri quæſtio donec fuerit reſtitutus cum, & ꝓdo reſtituendus ſit, infra de reſt. ſpo. in literis, & c. ſeq. ¶Sed contra hoc uidetur, ff. de itin. actuq; pri. l. fi. & de aqua quot. & eſti. l. j. §. ariſto. ubi dicitur, ꝙ non credat uti ſuo iure niſi agatur ex illis interdictis, ſed qui per uiolentiã utitur non creditur uti iure ſuo. ergo non habet interdictũ, unde ui. Solu. interdicta, quę cõpetunt poſſeſſoribus ad poſſeſsionem tuendã, ut ſunt prædicta interdicta, ſcilicet de itin. actuq; priua. & de aqua quot. & æſti. & uti poſ. locum habent, ꝙ debet credere ſe uti iure ſuo adhoc, ut illa ei cõpetant interdicta. ff uti poſ. l. 1. §. fi. & l. ſeq. & in præall. l. ¶Sed quando agiẽ interdicto recuperandæ poſſeſsionis obtinebit ẽt ſi non credat ſe uti iure ſuo, & eodẽ modo dicam ſi agitur uti poſ. contra aliũ, ꝗ contra eũ, qui male habuit poſſeſsionem, ſcilicet ui: clam: uel pręcario. quia nõ oportet, ꝙ credat ſe uti iure ſuo, ff. uti poſ. l. j. §. fi. & l. ſeq. ¶Sed dices nunquid eo ipſo, ꝙ permiſit aliquẽ ſemel electioni intereſſe, uidetur ei conceſsiſſe, quod de cetero interſit? Reſpond. non, ſed poſſeſsionem intereſſendi, electioni, quærit & dicimus hoc eſſe in electione, ut patiendo aliquos intereſſe electioni poſsideri uideãtur, ut hic, quia nulli conſueuere admitti ad electionem tanquã habẽtes uocem niſi illi ad quos dę iure pertinet uel de conſuetudine. ar. ad hoc. ff. de aqua quoti. & æſti. l. j. §. item quæſitum, ubi dicitur ſufficere ſi una die duxit aquam per fundum tuum, quia non præſumitur, ꝙ permitteres eum ſic ducere. ſi crederes cũ non uti iure ſuo.
5 ¶†In itinere autem, uel actu, uel uia oportet ad hoc, ut competat intẽrdictum de itin. actuq; pri. uel ubi credat poſſeſsionem adeptus, ꝙ triginta uicibus iuerit domino ſciente, & credente, ꝙ iure ſuo utatur, & patiente. ff. de itin. actuq; priua. l. j. §. j. unde crederem, ꝙ ſi unus eṗs in domo alterius epiſcopi, uel miles in domo alterius militis mille uicibus hoſpitaretur [a] non præſumeretur quæſita poſſeſsio prandendi, uel hoſpitandi, quia non creditur, ꝙ ille, q hoſpitem recepit patiatur eum prãdere, uel hoſpitium recipere tanquam utẽtem iure ſuo niſi expreſsè ꝓbet ꝙ tanquã ex debito petebat. & ſic fuit admiſſus. ¶Et eſt rõ. quia potius cõiter cõſueuerunt talia fieri ex gratia ꝗ ex dubio. ar. ff. de flu. l. j. rñ. & ff. de fun. inſtru. l. cum de lanionis. §. aſinam diſcretus ergo iudex uel ex uarijs circunſtantijs & maxime iure approbatis præſumeret agentẽ poſſidere ius incorporale dño ſciente & patiente eum uti tãquã iure ſuo uel loco leget eũ probare, ꝙ dns patiebaẽ eum uti iure ſuo ſciens, ꝙ tanquã iure ſuo utebat. ¶Varios] hoc ſufficit
6 ad repulſionẽ eorũ. ¶†Vacillaſſe] hoc ſufficit ad repellẽdum eos. 3. q. 9. pura. 4. q. 3. item qui falſo. j̃. de accu. ſuꝑ is. ff. de q̃ſtio. de minore. & l. ex libero. ¶Negatiuã] hoc ſufficit ad repellendũ eos niſi indirecto ꝓbaſſet. indirecto. n. bñ ꝓbaẽ negatiua & no. teſtes reprobari nõ ſolũ q ꝓbant expſſam negatiuã ſed ẽt q ꝓbant implicatam ſed
7 ꝙ ad canonicos tñ pertinet electio. ¶†Præſentes] nota hic ꝙ hic libellus nõ eſt admittendus. peto talẽ electionem caſſari: qa apud me eſt ius eligendi. ſed talis cã eſt adiicienda. quia apud me eſt poſſeſſio iuris eligendi. ar. j̃. de iurepa. cõſultationibus. c. ex lr̃is. nõ eſt. n. ſufficiens cã caſſationis, uel ꝯfirmationis electionis ꝓprietas ĩ eligendo. ſed poſſeſſio: ut hic. & c. cõſultationibus. ¶Decernimus] repete quod diximus. s̃. de elect. cumana. s̃. de in integ. reſti. cũ ueniſſet. Mirũ eſt ꝙ electio iſta caſſaẽ cũ fuerit facta ab oĩbus illis q poteſtatẽ habuerunt eligendi eũ. Rñdeo hoc eſſe iõ: qa ꝯuenti fuerunt illi q erant in poſſeſſione eligendi, & ſola poſſeſſio ſufficit ut uocari debeant & niſi uocenẽ, ꝙ caſſeẽ ut hic. ar. s̃. de ele. cumana. nõ. n. licuit eis. ſ. canonicis licet in ueritate tñ ad eos ꝑtineret ius eligendi ius ſibi dicere, & alios priuare q in poſſeſſione tuẽdi erant. j̃. de inſt. cũ ueniſſent. C. ne quis in ſua cau. ius ſi. di. ꝑ totũ. ¶Sed nihil in iniuriã alterius feciſſent ſed tñ iure ſuo uſi eſſent ꝙ eſſe poſſet ſi clerici cõuentualiũ eccl̃iarũ ꝑ ſe tantũ eſſent in poſſeſione eligẽdi, & canonici q de iure eligere debebãt licet nõ eẽnt in poſſeſſione nec ꝑ ſe nec cũ aliis eligẽdi ꝑ ſe tantum elegerunt. nã in hoc caſu vr̃ ꝙ horum canonicorum electio eſt confirmanda tanquã facta ab his q uere poteſtatem habent eligendi: qa ille a quo petitur cõfirmatio uel ille q debet iudicare de electione nõ inqrit tantũ de poſſeſsione ſi põt ei cõſtare de ueritate nec facit uim utrũ clerici q erant ſoli in poſſeſsione eligẽdi aliũ eligerent uel non. ¶Item nec eſt uis ſiue elegerint ante electionẽ canonicorum ſiue poſt. dicunt tñ ꝙ ſi clerici tanto tꝑe bona fide fuiſſent in hac poſ. eligendi ꝙ ꝓſcripſiſſent ꝙ ex tunc non teneret electio canonicorũ qa iam in alios legitimo modo eſt eligendi ꝑtãs trãſlata: ut hic. j̃. & ſm ſtatuta. & hoc quidã concedunt. ¶Alii dicunt ꝯrium & melius ut nobis uidetur. ſ. ꝙ electio canonicorum caſſanda eſt & electio clericorũ confirmanda: quia ex quo poſſeſsionem amiſerũt poſtea ſua auctoritate reſumere non poſſunt. C. unde ui ſiquis in. & hic. Sed primi reſpondent obtinere hoc in iuribus incorporealibus quæ inſeparabiliter adhærent oſsibus hominum, & pro his facit. s̃. de elec. dudũ ubi dicitur ꝙ abſolutiones factæ ab his qui non iure poſsident non ualẽt. Sed illi decre. rñdent alii illud iõ fuiſſe qa in mala poſſeſsione erant ſicut ex litera ibi apparet. nos hic tantũ loquimur de bonafide & legitimis poſſeſſoribus. ¶Idẽ quod dictum eſt in electione dicitur, & in ſn̄ia quæ fertur ab his qui ius habent ſed non poſſeſsionem, & idem in aliis ſimilibus. de hoc no. aliqua. j̃. de reſti. ſpo. olim. & s̃. de in integ. reſtitu. c. ij. [reducentes] ſolo uerbo [iure]. ff. de iudi. ſolemus [ſed id] dummodo ſub petitione porrecta concludi poſsit [ſtatuta] lxij. diſtin. c. ij. & §. ab his. s̃. de elec. c. j. & c. cum terra. ¶Tertio] idem eſt ſi bis. j̃. eo. cum olim. immo idem ſi ſemel dummodo crederet uti iure ſuo hoc fecit. ff. de aqua quoti. & æſti. l. i. §. ariſto. & §. hæc interdicta. ff. de iti. actuq; priua. l. Iul. & ſi ſemel tantum in xl. an. elegiſſent. dummodo alia interueniſſent quæ in præſcriptione alicuius iuris requiruñẽ ſufficit quantum ad ius ꝓprietatis quęrendum ſed licet poſsidens iuuetur præſcriptione non tñ conſuetudine in qua ad minus huius actus requiritur. C. de epi. audi. l. iii. j̃. de ꝓſcri. c. ſi diligenti. Sed in ꝓſcriptione iuris reqriẽ iuſtus titulus q nõ reqriẽ in cõſuetudine. ſed & cõſuetudinẽ & iura oportet eẽ pręſcripta ut ĩ ꝓprietate ꝓ iudicent [actore]. C. de proba. actor. ¶Faciendis] hic apparet ꝙ nominatim petitum fuit a clericis ꝙ de cætero canonicis nõ facerent electionẽ ſine eis. nam ſi nõ eſſet petitum nunquã ſic abſolueret nec ſilentium imponeret tantũ ſuꝑ petitorio debuit iudicare. j̃. de ſimo. licet & quantũcunque expreſſa cã iudicaſſet de confirmatione uel infirmatione electionis. puta caſſo electionẽ qa nihil iuris habet in electione uel ꝯfirmo quia apud eos eſt ius eligendi. ꝑ hoc tñ ſuper iure non intelligitur iudicatum & ſi poſtea licet eedem perſonæ agant ſcilicet clerici de iure non obſtat exceptio rei iudicate quia de alia re modo agitur ſcilicet de iure eligendi & de alia primo actum eſt ſcilicet de confirmatione uel infirmatione unius perſonæ licet eadem cauſa utrobique agatur. ff. de exce. re iud. cum quæritur. & l. ſeq. ſecus ſi primo pronuntiatum eſſet de iure eligendi & poſtea fieret electio quam is qui in præterito iudicio ſuccubuit nũc in ſecundo iudicio ea ratione quia in electione ius habet, & cõuentus eſt petere infirmari tali enim obſtaret exceptio rei iudicate. arg. ff. de excep. rei iud. l. ſi cum argentum. §. ſi fundum. & ſecundum hoc intelligitur. j̃. de uerborum ſigni. abbate. & ſupra de cõſue. cum dilec. & s̃. de elect. querelam. nam in omnibus fuit petitum ꝙ ſuper iure etiam iudicaret ſicut in tenore litere apparet in omnibus. ¶Item ſi contra diceretur ſequeretur abſurditas quòd ſi aliquis peteret fructus alicuius fundi uel partium ancillæ & reus negaret & pro ſua negationis cauſa aſsignaret quia fundus uel ancilla non eſt actoris & poſtea abſolueretur a petitione fructus uel partus quòd poſtea non poſſet petere fundum uel ancillam ſcilicet qui ſuccubuiſſet quòd falſum eſt ut colligitur. ff. de exceptio. rei iud. l. ſi quis cum totum. §. item ſi quis fundum & ſequenti. & l. an eadem. §. qui cum partem. & §. fi. ſic. & dicendum eſt in ꝓmiſſo caſu ſicut. n. poma ſunt fructus agri ſic eligere eſt fructus iuris eligendi. ut not. j̃. de iurepa. conſul. & aliud eſt petere uſufructum formalem aliud proprietatem rei. ff. de excep. rei iu. ſi cũ argẽtũ. §. ſi fundũ uer. ſed ſi uſufructus. nec eſt contra. ff. de compẽ. qui in diẽ. cum ſuis concordantijs. quia reus opponẽdo cõpenſationẽ actori ita petit debitũ ſicut ſi directã actionẽ intentaret. nulla. n. differentia eſt ſiue cõpenſat pecuniã ſiue eã accipiet. ff. de calũ. l. 2. hic autem clerici conuentualiũ eccl̃iarum nihil petebãt ſibi adiudicari: ſed ſolam electionẽ factã a canonicis petebãt caſſari. licet cãm aſſignarẽt quare electio eẽt caſſanda. ĩmo & ſi petijſſent ſic. petimus nobis adiudicari ius eligendi niſi ſuꝑ hoc fieret litis conteſt. non tamen prohibentur iſti clerici de nouo

[a] ¶Hoſpitaretur. Ad hoc dictum Inno. uide Bar. in l. cum de in rem uerſo. ff. de uſu, & ibi Mod. et Fel. in c. cũ M. Ferr. col. iiij. uer. tertia declaratio. ſupra de conſti. Et ibi per ipſum concordantes. Et uide etiam Abba. in c. bona memoriæ co lũ. v. ſupra de poſtu. prel. Et car. in conſi. xxxviij. incip. primo rationes col. ij. circa medium.

nota ex Inno. q quandoque aliquid petit ex consuetu. intelligitur id petere possessorio & petitorio

Et quando causa incidens videatur decisa v. l. si iudex & ibi glo. & bar. ff. ijs qui sunt sui

de nouo agere cõfeſſoria pro iure eligendi. Nec obſtat
eis exceptio rei iudicatæ:quia nunquam de iure eligẽdi
actum fuit . nec obſtat præalle.l.de compen.qui in diẽ.
quia ibi excipiendo de compenſatione poteram conſeq.
debitum meũ ſaltem cõpenſando ſed iſti clerici nullo
modo poterant conſequi aliud excipiendo ſuper iure
electionis contra elec.ꝙ eſſet caſſanda quia ipſi de iure
uel de conſuetudine intereſſe debebant.ſed hoc tantum
poterant obtinere ꝙ electio facta caſſaretur. ¶Item nõ
eſt contra.ff.de excep.rei iudi.ſi quis cum.§. ſi ancillam.
immo potius concordant.ibi enim dicit quòd ubicunq;
eadem quæſtio repetitur in iudicio obſtat exceptio rei
iudi.ſed in caſu præmiſſo nunquam repetitur eadẽ quæ-
ſtio quia primo non eſt actum niſi de confirmatione uel
caſſatione præſentis electionis.repete quæ no.ſ̃.de ord.
cog.ſuper.immo plus uidetur,ꝙ ſi anno uel menſe præ-
terito iſti clerici conuentuales egiſſent contra capitulũ
& petiiſſent caſſari electionem eis contemptis factam
de, A.& lata eſſet ſententia abſolutionis ꝓ capitulo ẽt
expreſſa cauſa . ea,ſcilicet quòd non deberent clerici
conuentuales intereſſe electioni. & modo facta alia ele
ctione de b.iidem clerici petant electionem de B. factã
caſſari ex eadem cauſa.ex qua prima electio fuit caſſata
non obſtabit exceptio rei iud.quia de alia re agitur mo
do.ſ.de electione b & de alia primo.ſ.de electione A.ff.
de excep.rei iud.& in eadem.& l.ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Sola confirmatio uidetur facere ut quis poßit adminiſtrare.*
2 *An poßit quis ante inſtallationẽ miniſtrare.& uide in nu.5.*
3 *Eccleſiis oblata.deo oblata eſſe dicuntur. & dicuntur eſſe pau-
perum quo ad ſuſtentationem,ut in nume.4.*

1 CVm ſuper Electione[†Confirmatus]ſatis uide
tur quod per ſolam confirmationem poſſit ad-
miniſtrare.ſ̃.de cle.qualiter. noſti. tranſmiſſa.
in contrarium uidetur ꝙ ſi hoc eſt. fruſtra videtur in-
ſtallationem fieri de qua habemus.ſ̃.de of.ar.ut noſtrũ
& fruſtra uidetur eſſe conceſſum Papæ ſi non poſſit in-
tronizari ꝙ poſſit adminiſtrare.xxiii.di. in noĩe immo
ꝙ plus eſt expreſſum habes ꝙ etiã ſi ſint conſecrati ne
dum confirmati tñ ꝙ non debent ſe intromittere de re
2 bus eccleſiæ.xcii.diſt.ſi quis ordinarius.& c.ſe.¶† Sed q
dam his ꝯriis rñdent dicentes tunc añ inſtallationẽ nõ
poſſe miniſtrare cum hoc habet cõſuetudo.ſ ꝙ nõ admi
niſtrant añ inſtallationẽ ut ſicut ꝑ cõſuetudinẽ fingitur
aliquis poſſeſſionem nactus qui nõ eſt.ſ̃.de cõſuc.c.ij.ſic
& per conſuetudinem inſtallandi ut eſt conſuetudo ꝙ
poſt confirmationem inſtalletur etiã poſt confirmatio-
nem fingitur non habere iura confirmationis uel dic in
ſtallationem ad ſolam ſolemnitatem facere poteſt. & il
lud,quod dicitur,ꝙ ubi eſt conſuetudo inſtallandi per
aliquem:ſeruanda eſt conſuetudo ut in præalleg.decre.
ut noſtrum. ſed nihilominus ante in ſtallationem admi
niſtrabit niſi cõſuetudo contraria operetur q̃ ẽt dicerẽ
præualere.nec capitulum in nomine contradicit nõ.n.
colligitur ibi ar.a contrario ſenſu. quia etiam admini-
ſtrare poſſunt ſine inſtallatione facta in urbe. & uidi-
mus ꝙ Papa adminiſtrauit antequam urbem ingredere
tur. & tamen libere urbem ingredi poterat,nec contra-
dicit.c.xcij.diſt.quia ibi contendebatur eos nõ eſſe ep̃os
& per obreptionem obtinuiſſe conſecrationem.j̃.de do
lo.cum olim.uel non negatur ibi quin eccleſiæ ad quã
cõſecratus eſt bona miniſtret ſed eccleſiæ ad quã diuer
tit.¶Reſtituendũ] quia iam poſſeſſionẽ habuerat.i.in cã
reſtitutionis eſſe niſi ꝯ cum de ueritate electionis ꝙ ma
la eſſet ꝯſtitiſſet,& ſtat in ſolo uerbo hæc reſtitutio ut
hic in fi.&.ſ̃.c.ꝓxi.ꝑ ſolã aũt cõfirmationẽ nõ poſſet re-
petere reſtitutionẽ poſſeſſionis licet quidã ꝯdicant.ſed
uŕ ꝯ.ff.de acq.poſ.cũ hæredes ubi dŕ ꝙ adita hæredita
te iura tranſeunt ſed non poſſeſſio niſi corpore fuerit
3 apphenſa.¶†De hac aũt materia põt notari, ꝙ non præ
latus ſed Chr̃s dñium,& poſſeſſionem rerũ eccleſiæ ha
bet.unde quæcunq; hoĩes offerunt eccl̃ijs dicuntur eſſe
oblata deo.12,q.2.nulli liceat prædi a.& c.qui abſtule-
rit.& q.j.res.c.uidẽtes uel eccl̃iæ hẽtur poſſeſſionẽ &ꝓ
prietatẽ ut colligit̃.12.q.3.pontifices.&.j̃.de teſta. & c.
req̃ſiſti.i.aggregatio fideliũ quæ eſt corpus Chr̃i capi-
tis.ſ̃.de ſacra unc.c.unico.ante mediũ,& ſi aliq̃n inueni
antur hæc bona Deo oblata eſſe ep̃orũ uel prælatorum
4 uel capitulorũ dic eſſe eorũ quo ad gubernationẽ.¶†Di
cuntur etiam eſſe pauperum quo ad ſuſtẽtationem. hæc
autem ꝑꝑ utilitatem communem diuiſa ſunt per eccle
ſias diuerſorum locorum auctoritatẽ ſummorum ponti
ficũ,& ep̃is,& alijs prælatis conceſſa eſt miniſtratio eo-
rum.12.q.1.uidentes ex his præcipimus,& propter hoc
dicimus quod quantũcunq; moriatur prælatus,& oẽs
clerici eccleſiæ tamen proprietas, & poſſeſſio remanet
penes Chriſtũ qui uiuit in ęternum uel penes uñem,uel
ſingularẽ eccleſiã quæ nunquam moritur nec eſt unq̃
nulla.12.q.2.liberti.24.q.1.non turbatur.& c.loquitur,
& prælati ſiue diſpenſatores habita ꝯfirmatione ſtatim
poſſunt adminiſtrare. ſicut ſi pupillo daretur tutor,uel
adulto curator noĩe eccleſiæ actiones intentare,& etiã
ſi ſpolietur eccleſia aliquibus rebus antequã eorũ poſ-
ſeſſio adipiſcatur:prælatus hẽt interdictũ unde vi: ſicut
tutor nomine pupilli,uel quilibet adminiſtrator nomi
ne eccl̃iæ non ſuo.& ſic non eſt ꝯ.ff.de acqui. hære.l.cũ
hæredes,cũ ibi ſuo noĩe tñ agere poſſit. hoc tñ bñ fate-
mur,ꝙ ſi aliquis ep̃s peteret reſtitutionẽ ſuo noĩe ep̃a-
tus quo eſſet ſpoliatus ſicut hic faciebat bñ reſtitueret
ad ſtatũ quo ſpoliatus eſſet & ſi libere miniſtrabat ad
liberã adminiſtrationẽ reſtitueret,& ſi minus libere ad
minus liberã. ar.j̃.de reſti.ſpo.piſanis. & j̃. de ap. bonæ
me.hic ẽt cũ oĩs cã reſtituenda ſit.& res q̃ ſimul cũ ep̃a
tu ablate ſunt reſtituentur.ff.de vi,& vi ar.l j.§. q iudi.
§.ſi fundum.nã licet hoc interdictũ non cõpetat niſi poſ
ſeſſorio.& ipſe confirmatus prędictas res non poſſideat.
ſed eccleſia tñ ad quam confirmatus eſt non vŕ compe
tere interdictum.ſed dic dari ſiue uenire in interdictum
ſi quoquomodo habuerit.ſiue depoſitas ſiue recommẽ
datas ſiue pignoratas.ff.de vi & vi. ar.l.i. in princi.&.§.
quòd autem ait.licet enim de eis non detur interdi-
ctum principaliter eis tamen ſpoliaretur.q̃a ea nõ poſ-
ſidet ciuiliter uel naturaliter.ff.eo.l.j.§.deijcit̃.& §.in-
terdictũ autẽ.tñ rõne acceſſorij ueniunt.& eodẽ mõ hic
principaliter.n.cõpetit utilẽ interdictũ, uel iudicis offi
ciũ ꝓ recuperando ſtatu ſuo.iſta aũt ſibi cõpetunt noĩe
ſuo ut dctñ eſt ad res aũt ablatas rõne acceſſorij ſ.quia
accedunt ep̃atui ad quẽ reſtitutus eſt.ff.eo.l.j.§.rectiſſi-
me.& §.ex die.&.l.merito.§.& illud.¶Sed dices cũ inter
dictum unde vi tñ pro intereſſe cõpetat.ut.ff.eo.l.inter
dicto.hoc aũt nõ interſit ſuo noĩe.ſed eccl̃iæ tñ.inanis
erat reſtitutio.¶Rñdeo ĩterdictũ uel officiũ iudicis ſem
ꝑ cõpetere ad rẽ ablatam uel eius æſtimationem etiam
ſi nihil interſit eius qui ea ſpoliatus eſt. ut probatur.ff.
eo.l.j.§.quòd aũt cũ ad eà quæ ibi dicuntur non aga-
tur rõne intereſſe.&.n.q̃tũ ad rẽ locatã ſi uis fiat nõ ĩter
eſt locãtis.ff.loca.ſi merces.& l.ſe.nihilominus tñ æſti-
mato

mato rei locatæ uenit in interdicto,ut colligitur in præ
dicto.§.ꝙ aũt,& inſuper, ſcilicet ultra æſtimationem te
netur ad intereſſe,& ſic loquitur l.p̃al.interdicto. Idem
in prælato dici põt,ꝙ ſua intereſt cum earũ diſpenſatio
5 nem habeat xj.q.j.ep̃s . ¶†Item ratione acceſſorij tenet̃
ad omnes fructus damna,& expenſas,infra de reſti.ſpol.
grauis,infra de app. bene me.reſtitutionem autem earũ
rerum ſuo nomine nõ petet cũ eas non habuerit,nec poſ
ſederit ſuo nomine,ſed eccleſiæ plus placet,quod no.in-
fra de reſt.ſpol.in literis,& poſſet dici in prima obiectio
ne,& etiã ubi conſuetudo eſt inſtallandi per aliquẽ ſer
uanda eſt cõſuetudo,ut in dec.ut noſtrũ, ſed nihilomi-
nus etiã ante inſtallationẽ miniſtrabit , niſi conſuetudo
contraria operetur,quã etiam dicerẽ p̃ualere.¶Siue aũt
dicas Chriſtum,ſiue eccleſiã generalem,ſiue ſpecialẽ,ſi-
ue ep̃m,uel alium prælatum, ſiue papam uicarium Chri
ſti poſſidere.dicas ſecundum p̃dictum modum procedẽ
dum , hæres aũt ſecularis , ſi ante aditam hęreditatem,
uel etiam ſi poſtquam adiuerit ſpolietur caſtro fundo ,
uel alia re hæreditaria, nõ põt tamen agere interdicto
recuperandæ poſſeſſionis ad rem qua ſpoliatus eſt , niſi
prius habuerit per ſe , uel per alium illius rei poſſeſſio-
nẽ,quia duo hẽt probare ille, qui intentat hoc interdi-
ctum,quæ iſte probare non põt, ſcilicet poſſeſſionem, &
ſpoliationem [Petitorium] petierat enim ſe reſtitui ad
epiſcopatum quo fuerat ſpoliatus,& ad quem fuerat ca
nonicæ electus,& ſic poſſeſſorium,& petitorium intenta
bat [De qua] ff.de iud. de qua re .

SVMMARIVM.

1 *Poſt teſtium apertionem, & etiam diſputationem ſuper eis fa
ctam rediri poteſt ad poſſeſſorium.*
2 *Spoliatus : petitorium dimittere debet,& ad poſſeſſorium pro-
pter odium ſpoliationis tranſire.*
3 *Cum quis ignorans ſe poſſidere egit petitorio redire poteſt ad
poſſeſſorium ſi ſe inuenerit poſſidere.*
4 *An iudex cogatur pronunciare ſuper petitorio , petente ad-
uerſario , ſi primò fuit propoſitum.*
5 *An iudex teneatur ferre ſententiam ſuper petitorio, quo egit
ſpoliatus.*
6 *Spoliato reſtituto , poterit ſpoliator de nouo , ſi uoluerit,age-
re de proprietate.*
7 *Spoliator,facta reſtitutione,petere poterit,quòd ſuper petito-
rio , de quo actum eſt , ſententia feratur.*

PAſtoralis offi. [Poſſeſſorio]ff.de acquiren.poſ-
ſeſ. naturaliter. §. hoc nihilominus [Recupe-
randa] interdicto , unde ui , inſtitut.de inter-
di.§.retinendæ, & §.ſequen. [Adipiſcenda]quorum bo
norum , quorum lega. Idem uidetur in retinenda,ſi er-
1 rauit,ff.de acquir.poſſeſ.naturaliter. ¶†Renunciatum]
renũciari proprie dŕ probationibus facti , vŕ aũt hic , ꝙ
poſt apertionem teſtium, & etiam diſputationẽ factã ſu
per eis,ꝙ redire põt ad poſſeſſoriũ,quia cũ nõ renuncia-
uerit,adhuc põt inducere inſtrã,& cõfeſſiones , & pro-
bationes alias,infra de fi.inſt.cũ dilectus,& ſic nõ põt di-
ci liquere de cã.nec ualet,ſi dicas , ꝙ etiam poſt renun-
ciationẽ,& cõcluſionẽ p̃nt ſimiliter induci probationes
ꝑ beneficiũ in integ.reſti.nam non
dicitur [a] poſſe fieri, quod ꝑ auxi-
lium extraordinariũ fit , quale eſt
in integr. reſtitutio.[Concluſum]
concluſum [b] proprie dicitur , quã
do ſic concluditur, quod ulterius,

a *¶Nam non dicitur. Car.in conſ.57.col.1. dicit hoc dictum eſſe notabile, & illud ſe-quitur , in conſ.inci.*

nec de facto , nec de iure quicquã
dicatur [Statutum].ff.de ui , & ui
ar.cum fundum.§.ultimo.¶Pendẽ
te] ideſt ſimul poteſt agere utro-
que.poteſt etiam ſuſpendere quæ
ſtionẽ proprietatis, quouſq; poſſeſ
ſionem recuperat,ut ſic onus pro-
bationis ſuper proprietate tranſ-
ferat in ſpoliatorem,quod intelli-
go uerum,cum nihil probatum eſt
de proprietate, ſed ex ea cauſa tã-
tum:quia actor , idemque ſpolia-
tus nihil ꝓbauit,dicit reus , idẽq;
ſpoliator pro ſe ſententiam feren-
dam. ¶Si autem alias conſtaret de
proprietate , ꝙ eſſet ſpoliatoris ,
non ſuſpenderetur ſententia,& ha
bet locum hæc ſuſpenſio,quando-
cunque uult,ante concluſionẽ:ſed
poſt concluſionem non hẽt locum, niſi uel malitia ſpo-
liatoris,uel caſus,uel alia iuſta cauſa iudicem mouerit,
ut ſuſpenſo petitorio procedatur in poſſeſſorio: renun-
ciare autem non põt,quin aduerſarius,uel etiã ipſe poſ-
ſit petere ferri ſuper eo ſententiã,ut nota.in glo. ſed q̃d
[Intentare] hoc non uidetur poſſe ſtare,cum ex quo cœ
perit agere petitorio, ſiue ante litis conteſta. ſiue poſt,
cogendus eſt proſequi litem cœptam uſque ad finẽ , uel
ad minus reus poteſt petere , ut procedatur in lite cœ-
pta,& terminetur.C.quomodo & quãdo iudex, aut.qui
ſemel.¶Ioannes dixit,ꝙ qui agit petitorio,ſi uult tran-
ſire ad poſſeſſorium,non põt,niſi renunciet proceſſu ſuꝑ
petitorio , & gloſſauit hic , pendente iudicio,ideſt con-
cluſo,uel renunciato.¶Alij dicunt , ꝙ beneficium iuris
eſt,ꝙ de petitorio poſſit tranſire ad poſſeſſorium, unde
põt,etiã ſi nõ renunciet,ne quod in eius fauorẽ eſt, &c.
C.de legi.quod fauore,illa auc.loquitur, quando eſt cõ
tumax.hic autẽ non eſt contumax:quia facit,ꝙ lex per
mittit , & hæc decre. & infra de teſti. ſignificauerunt .
2 † Et eſt hoc ſpeciale,ꝙ ſpoliatus debet dimittere petito
riũ,& tranſire ad poſſeſſoriũ propter odiũ ſpoliationis,
nec cogitur renũciare primo iudicio,nec procedere,ſed
pendebit negocium tantũ , ſi poteſtas uolet procedere ,
procedet,& ſi non,omittet,ſed nec prodeſt hęc ſuſpẽſio,
quin finaliter poſſeſſorio expedito,reo inſtante, in pri-
ma inſtantia procedatur,ſaltẽ quouſq; reus abſoluatur
ab ipſa inſtantia,& actor ſibi ad expenſas factas propter
hoc condemnetur,ut in præal.auc.qui ſemel,& C.de iu
3 di.properandum.§.j.¶†Poſſeſſoriis] ut eſt uti poſ. quod
præcedit ſui natura rei uen. quia qui proponit , uti poſ.
dicit ſe poſſidere,qui autem uendicat,aliũ poſſidere di
cit,ſupra de iu.examinata C. de alie.iu.mu. cauſa fa.l.j.
nec redit quis ad tale poſſeſſoriũ, ſi cœpit agere petito-
rio.contra.ff.de acquir. poſ.naturaliter.§.hoc nihil. So.
illud intelligitur,ubi quis ignorans ſe poſſidere,egit pe
titorio,quia tunc poteſt redire ad poſſeſſorium, ſi ſe in
uenerit poſſidere.item prius oportet ſcire,quis ſit poſ-
ſeſſor,quàm petitor,& ita naturaliter præcedit rei uen.
inſti.de interdi.§.retinendæ,uel hoc intelligas de inter-
dictis,quæ habent mixtam cauſam,ſicut eſt in interdicto
de itin.actuq; priua.ubi non ſolum oportet me probare
dominium ſeruitutis,ſed ẽt poſſeſſionem , ſcilicet iuiſſe
triginta uicibus in anno.ff.de itin.actuq; priua.l.iij.§.ait
pretor.§.hoc autem,ibiq; inuenies cauſam diuerſitatis.
¶Idem de interdicto, de aqua ex caſtellis ducẽda. ff.de
aqua quo.& æſti.l.j.§.ait prætor,ſed certè hoc interdi-
ctum

ad primum , quòd de iure communi.

b *¶Cõcluſum adde Spe. in ti.de renun. & con cl.uer.& no.& Car. in conſil. 22. incip.in cauſa amare, in prin. gl.& ibi Ang.allegan tem in not. hic in §. quia uero , in auc. de teſti. & abb.in c.quo niam contra, col. 10. infra de prob. et Car. in cle.1.q. 2. de cauſa poſ. & proprie. & in conſi.72.incip. ſigilla tim ad ſingula,col. 3. uer. ad quartum.*

ctum non præcedit ueram cauſam proprietatis,quia ſi-
mul,& de poſſesſione,& de proprietate agitur,uel loq-
tur hic de interdictis præparatoriis rei uen.ut eſt de li-
be.ho.exhi.& de lib.exhi.ut in eiſdem ti. nam prius ap-
paret quis posſideat , & poſtea datur rei uen.uel dic , ſi
agendũ eſt uti poſ.& de ui,prius agendum eſt,uti poſ. &
poſtea de ui.C.de ap.l.iij.de iud.ſi de ui.¶Iniquitas] ſo
la iniquitas ſpoliatoris nõ ſufficit , etiam ſi de ea cõſtet,
niſi dimittat,uel ſuſpendat petitoriũ,& recurrat ad poſ-
ſeſſorium,niſi appareat ſubtractio probationum,uel ma
litia aduerſarij uel caſus,uel alia iuſta cauſa,dicimus.n.
ꝙ poſt,ꝙ concluſum eſt, non põt ſuſpendere petitoriũ ,
ſed ſententia diffinitiua fertur pro reo,etiã ſi nihil pro-
batũ ſit pro alterutra partiũ,cũ ſufficiat reo, eidemque
ſpoliatori,ſi actor, & idem ſpoliatus nihil probauit , ut
ſupra eodem,cũ eccleſia, niſi aliqua cauſa in cõtrarium
iudicem moueat,ut hic dicit. ¶Sed obiicies,ſic. ergo de
ſua improbitate conſequetur fauorẽ ſpoliator? Reſpon.
hoc eſſe uerum:ſed hoc ideo cõtingit:qa hoc vr̃ uoluiſſe
ſpoliatus utrunq; intentando, & in utroq; concludẽdo,
uel dic,ut no.in glo.j.ſimul,& glo.ſed quid uer. quidam
[Caſus]mortis teſtium,uel abſentiæ,uel furoris,uel alia
hmõi. ¶Agi]ſed quid proderit ei,ſi agat poſſeſſorio, cũ
ſuper utroq; ferri debet ſententia, cũ utrunq; ſit dedu-
ctum in iudiciũ,ſupra eo.c.ij.iij.& iiij. in executione eñ
præualebit petitoriũ,infra c.proxi. Reſpõdeo ualet quo
ad fructus.hoc non vr̃ ſtare poſſe : quia poſt , ꝗ obtinuit
in poſſesſione,omnes fructus reſtituet,cum ſuccumberet
in petitoriis,ſuper quo iã lis cõteſtata fuerat,cũ poſt li-
tis conteſt.omnes fiãt ma.fi.poſ.quo ad fructus reſtituen
dos.ff.de peti.hære.ſed ſi legi.§.ſed ſi ante litis.¶Sed po
teſt reſpõderi, ꝙ diuerſis temporibus factæ ſunt litis cõ-
teſt.& primo ſuper poſſeſſorio.unde ab eo tpe uſque ad
lit.cõteſt.ſuper petitorio habebit fructus rite ſi obtinuit
in poſſeſſorio , posſidebit quouſque aduerſarius probet
4 ſuã eſſe.C.de rei uen.res alias. ¶†Sed dices ad minus pe
tente aduerſario cogetur iudex pronunciare ſuper peti
torio,ſi primo fuit propoſitum, nõ obſtante,ꝙ actor ad
poſſesſionem habuit recurſum,ar.ff.de iu.de qua re.Sed
nos reſpondemus , non cogetur propter rationem asſi-
gnatam in glo.quæ incip.hoc non uidetur,& propter ini
quitatem rei,qui ſubtrahit probationes actori, uel pro
pter caſum,q abſtulit ei probationes,nec ſufficit,ſine cã
hoc ſtatutum eſt contra auc. qui ſemel : imò iuſta cauſa
eſt illa, ſcilicet, ꝙ cum hic perſpicue conſtet de malitia
ſpoliatoris,& ſpoliator deterior ſit,quàm ignorans: uel
quàm qui ineptè proceſſit in cauſa; iuſtum ergo fuit , ꝙ
hic papa contra ſpoliatorem prouideret, ut nihil ꝑ ſuã
malitiam,uel rapinam lucraretur,licet ſpoliatus ineptè
& inſolitè primo petitorium intẽtaret: multum aũt lu-
craretur ſpoliator,ſi propter hoc, ꝙ poſſesſionem hẽt ,
non oneretur probatione : imò obtinere dẽt ſuper pro-
prietate,& ſi nihil probauerit, ſupra eo.cum eccleſia,&
è conuerſo ſi ſpoliator aduerſarium nõ ſpoliaſſet, nihil
5 poſſet obtinere, niſi probaret de iure ſuo. ¶†Idem & in
ſpoliato,ſi non fuiſſet ſpoliatus, nullum onus probatio-
nis incumberet,quòd aũt hoc eſſet penitus iniquum , ꝙ
ipſe ſine culpa ſua ſic grauiter lederetur,& aduerſarius
pro ſua culpa ſic magnificè muneraretur , alias iuuaret,
ideò ſtatutum , eſt ꝙ nullo modo ſuper petitorio , quo
egit ſpoliatus,teneatur iudex ferre ſententiam, ẽt ſi cõ-
ſtet,ꝙ ſententia eſſet ferenda pro ſpoliatore ex ea cau-
6 ſa:qa nihil de proprietate probauerit ſpoliatus.¶†Qui-
dam tñ dicunt,ꝙ ſpoliato reſtituto, ſi ſpoliator uolue-
rit agere de proprietate,ꝙ poterit de nouo,ſed non po-
terit proſequi litem cœptã ꝑ ſpoliatum, uel ſuper ea pe
tere ferri ſententiam , etiam eo reſtituto , nec habeas ò
aduocate conſcientiam læſam eò,ꝙ dederis cauſam pec
candi ſpoliato,& retinendi rem alienam: quia põt eſſe,
ꝙ uerè ſua ſit , licet eam non probet ſuam. ¶Item eſt &
ratio,quare ſpoliator non poteſt proſequi cœptã actio-
nem a ſpoliato ſuper petitorio,quia cum ſpoliator con
tra ſpoliatum nõ posſit intentare aliquam actionem ni-
ſi interdictum,ſupra de or.cog. c.fi.& eadem ratione nõ
poterit petere , quòd in cœpta actione petitorij proce-
7 datur.¶†Plus placet nobis, ꝙ facta reſtitutione ſpolia-
tor poterit petere,ꝙ ſuper petitorio , de quo actum eſt,
ſententia feratur,& hoc expreſſum uidetur, infra de te-
ſti.ſignificauerunt,in fi.Sed tamen, qa ſpoliatus eſt reſti
tutus in poſſesſione,ſententia feratur pro eo etiam ſup
proprietate,niſi forte fuiſſet probatũ pro reo contra ſci
licet,ꝙ ſua eſſet proprietas: quia tunc bene cõtra poſſeſ
ſorem fertur ſententia,infra de fide inſtr.inter dilectos,
in fi.& habet ſimile, quãdo agitur reali actione, & reus
eſt contumax:quia tunc actor mittitur in ueram poſſeſ-
ſionem rei petitæ , cuius per lapſum anni uerus poſſeſ-
ſor efficitur in tantum , ꝙ reus poſtea non niſi de pro-
prietate auditur,& cũ prius ſibi immineret onus proba-
tionis,de cætero,ex quo posſidet ꝑ annum, non immi-
net ei probationis onus, infra de do.& contu. prout.C.
de iu.properandum.[Poſſesſio]ſi a principio põt incipe
re agere poſſeſſorio,ſuſpẽſo petitorio,multo fortius eſt
dicendum,ꝙ ſi ſimul egit utroq;, quòd poſsit dimittere
petitorium , & proſequi tantùm poſſeſſorium.

CVm dilectus [Petitorio] de hac materia no. ſupra
e.c.2.[proprietatis] ff. depo. bona fi.ff.de pig. ac.ſi
rem [in executione] hoc, quod dicit hic de præmitten-
da executione in proprietate , locũ habet, ſiue una pars
tm̃ egerit poſſeſſorio,& petitorio,ſiue una pars tm̃ ege-
rit poſſeſſorio,& alia petitorio ſiue ſimul cœperunt age
re,ſiue diuerſis tẽporibus:dũ tamen ſententia ſuꝑ utro-
que ſimul occurrerit ferenda. Si aũt primo fertur ſentẽ
tia ſuper petitorio,de cætero non eſt ferenda ſuper poſ-
ſeſſorio : quia non prodeſſet.ſi aũt prius fertur ſuꝑ poſ-
ſeſſorio,bene poſtea ferri poteſt ſuper petitorio , infra
de teſti.ſignificauerunt.hac ratione uidetur, ꝙ poſt ſen-
tentiam latam in petitorio non posſit, ſuper eodem agi
poſſeſſorio de ſpoliatione facta ante lit.conte.uel etiam
poſt in petitorio, ſed de ſpoliatione facta poſt ſententiã
in petitorio bene agitur : quia non obſtat exceptio rei
iudi in petitorio .

SVMMARIVM.

1 *Statim, quòd epiſcopus eſt confirmatus, dicitur habere admi-
niſtrationem .*
2 *Non dicitur eſſe in culpa , qui confirmationi ſubitæ,& ignotæ
no contradixit .*
3 *Effectus confirmationis an impeditur , ſi fiat clandeſtinè.*
4 *Appellare non eſt neceſſe , ſi quid extra iudicium fiat .*
5 *In cauſa beneficiali procedi poteſt in contumacia aduerſario-
rum .*

CVm olim quæſtio. Archidiaconus petebat ſuã
electionem confirmari,archipresbyter & cano
nici contra, uel melius archidiaconus petiit ar
chidiaconatum,ad quem licet electus fuiſſet ꝑ epiſcopũ;
tamen cũ non posſidebat uel quaſi, ꝙ idem credimus,ſci
licet petere archidiaconatum , ac ſi peteret ſibi tanquã
1 archidiacono obediri,uel reſponderi. ¶†Sed ſecundum
hoc

hoc uidetur,ꝙ ex quo confirmatus erat ꝑ epm̃, qui con-
firmaſſe eum intelligit̃ hoc ipſo,ꝙ ipſum elegerat,ꝙ non
debuiſſet inquiri , an epſ fuerit in poſſesſione eligendi,
necne: ſed ſtatim debuiſſet Papa præcipere,ſibi tanquam
archidiacono rñderi.j̃.de appel.conſtitutus . cum poſt
confirmationem ſtatim habeat adminiſtrationem,ẽt ſi cõ
firmatus eſt ab alio,qui non habet ptãtem eligẽdi,ut no.
s̃.e.cũ ſuper.¶Item hic archidiaconus habet officiũ iudi
cis ut reſtituat̃,uel ut archidiaconus admittatur.s̃.de of.
iu.c.ij.ꝙ competit non ſolum.ꝯ eum,qui ſpoliat, ſed etiã
ꝯ eum, qui debitum non ſoluit.s̃.de elec.querelam. ubi
no.& ubi non ſoluunt debitum archidiacono:quia ſibi nõ
reſpondent,ut debent.¶Ad hoc reſpondeo ſic:quia ſi cõ
firmatio fiat ita,ꝙ & tp̃s & ptãtẽ habeat excipiẽdi aduer
ſarius ante confirmationem,de cętero non põt aliqd ex-
cipiendo obiici, quo minus confirmatio ſuũ habeat effe-
ctum , nec de peccato in electione habito , neq; de uitio
2 perſonæ.j̃.de appel.conſtitutis.ij.¶†Si tñ reſtaret conſe-
cratio facienda , uel ordinatio omiſſa in confirmatione
exciperetur contra conſecrationem , uel ordinationem.
s̃.de ele.cum dilectus.j̃.de ac.c.ſuper his, & uerè non po
teſt poſtea agere , niſi peteretur reſtitutio in integrum.
uel niſi ſupplicaretur , ut no s̃.de off.dele.paſtoralis.§.
pe.qñ autem tp̃s excipiendi non habuit,is qui ſe opponit
ante confirmationẽ , ſicut fit in eo , qui eligendo confir-
mat, ualet quidem confirmatio, ſiue collatio,tñ dici põt
ꝙ ſi aliquid obiicit ꝯ electionem & confirmationem , ꝙ
impedietur eius effectus,ut hic, & ꝯ perſonam etiam, cũ
ſit diffamatus.j̃.de ac.accedens. quia non eſt in culpa , ꝗ
confirmationi ſubitæ & ignotæ non ꝯdixit,uel electioni.
Decr.aũt.s̃.eo.c.cũ ſuper, non obeſt: qa ibi petebat reſti
tutionem,cum fuerit ſpoliatus. hic autem licet habuerit
ius ex confirmatione: quia tñ non habuit poſſesſionem ,
non petebat , nec põt petere reſtitutionem.ff.de acqui.
poſ.cum hæredes. nec obſtat , quod dicit , ꝙ etiam pro
iuribus denegatis competit reſtitutio.s̃.de ele.querelam
quia intelligitur de iuribus denegatis,quæ prius poſſide
bat, ar.hic,cum nunquam poſſesſionem habuit,non com
petit interdictũ,uel officium iudicis.ff.de ui, & ui ar.idẽ
eſt.§.unde ui.cum noĩe perſonæ ageret,nõ eccleſiæ. ſuprà
aũt in decre.cum ſuper.loquitur , qñ agitur poſſeſſorio
3 ad reſtitutionem poſſesſionis ſpatus. ¶†Si autem clande
ſtinè fiat confirmatio,ſimiliter impeditur effectus confir
mationis.j̃.ut eccl.bene.c.j.& j̃.de appel.ut noſtrum. itẽ
ſi fiat aliquo præcurrente, ubi ſupplantaret aduerſariũ ,
intelligo eam clandeſtinam ; & impediri tunc poſſe effe-
ctum confirmationis.j̃.de appel.oblatè.j̃.de dolo , cum
olim. Idem ,ſi dicatur confirmationem non tenere , dic
ut no.in decre.cum olim.¶Item ſi fiat in abſentia illo-
rum,qui ꝯdicunt,& ꝯdicere poſſunt.j̃.de accu.accedens ,
& ar.j̃.qui ma.ac.poſ.c.fi.nam his imputandum non eſt ,
ſi non exceperunt,cum abſentes fuerint, nec aliquid ſci-
uerint. hoc non credimus uerum. licet.n.poſtea poſſit ꝯ
electum& confirmatum agere.non tamen propter ſuam
abſentiam poterit impediri effectus confirmatis. & in il-
la decre.accedens,impeditus fuit propter infamiam con
firmati. Idem, ſi dicatur eum , qui ſemel elegit , & con-
firmauit, ius eligendi non habuiſſe , ut hic. ¶Secus tamẽ
dicerem, ſi alius elegiſſet,& tempus excipiendi habuiſſet
ante, quam confirmator confirmaſſet.tunc ẽt quãtũcũq;
electionem ſolam nullam & non confirmandam dicat ,
non impeditur effectus confirmationis , ut dictum eſt ,
quia exceptio minus canonicæ electionis non ſuſpendit
effectum confirmationis.j̃ de ap.conſtitutis.ii.licet appel
latio impediret & in integrum reſtitutio. & ſic loquitur.
l.j.C.ſi quis ex fal.in l.ult.ſi autem confirmatio diceretur
non ualere ipſo iure, tunc bene impediretur effectus con
4 firmationis. ¶†Sed oppones,nonne imputãdum eſt præ-
dictis: quia non appellant,quãcito ſciunt,2.q.6.biduum.
§.ſi aduerſus? Reſpondeo non quia illud locum habet in
iudiciis. extra iudicium autem ſi quid fiat , non eſt ne-
ceſſe appellare,ut no.j̃.de his,quæ fi.à ma.par.ca.cum in
in cunctis : tamen poteſt appellari.j̃.de ap.ad audientiã
conſtitutis.ii.& in multis aliis.c.item licet prædicti non
posſint per exceptionem impedire officium confirma-
tionis : poſſunt tamen poſt confirmationem agere in mo
dum renunciationis , uel accuſationis , ut remoueatur ,
uel caſſetur, quod factum eſt.j̃.de appel.conſtitutis.item
& aliis modis , ut no.s̃.de ele.dudum.ij. ¶Reclamatio-
ne] nam, ſi reclamaſſent, & lis penderet ſuper poſſeſſo-
rio, & iõ nondum fuiſſet aliqua electio ꝑ epm̃ facta con
firmatũ,& per ſuperiorem approbata,nõ fuiſſet lata ſen-
tentia pro archidiacono : ſed finis litis ſuper poſſeſſorio
expectandus eſſet,ut no.s̃.de reſti.in inte.cum ueniſſent.
hæc decr.nihil facit ad titulum. ¶Canonici] canonici.n.
& archipresbyter conſtituti coram Papa, & uidentes ip-
ſum Papam motum ex atteſtationibus receptis ad feren
dam ſententiam pro archidiacono , exceperunt ꝯ ipſas
atteſtationes,ꝙ non ualebant,quia receptæ erant à iudi
cibus recuſatis propter ſuſpitionem. ſed dominus Papa
reſpondet atteſtationes propter hoc non minus ualere ,
& ſecundum eas iudicandum , quia non ualet recuſatio
eorũ , cum eſſent electi de cõſenſu procuratorũ utriuſq;
partis, & non facias uim , ſiue canonici & archipresbyter
receſſerint appellantes à præſentia horum iudicium : qa
ẽt tunc ualent atteſtationes, cum ab eis non liceat appel
lare.2.q.6.à iud.& eodem modo multo minus poſſunt
5 infringere atteſtationem, ſi non appellarunt. ¶†Sed op-
pones, nõne hoc ſolum ſufficiebat, ut non ualerent atte-
ſtationes,quia receptæ fuerunt lit.non cont. Rñdeo nõ :
quia cum de beneficio eccleſiæ ageretur, potuit procedi
contumacciter abſentantibus ſe aduerſariis , prætextu
fortè recuſationis, uel appellationis , quæ non ualebat .
in regiſtro continetur,ꝙ facta litis conte.in cã apud ſedẽ
apoſtolicam de conſenſu procuratorum partium fuit cã
commiſſa tribus iudicibus,de quibus canonici unum re-
cuſabant ꝑꝑ conſanguinitatẽ archidiaconi memorati .
¶Procuratorum] multofortius, ſi de partium uolunta-
te.s̃d.e off.dele. ſuper qõnum,ar.ꝯ.s̃.de off.dele.cũ olim
dile.j̃.de re iud. ſuborta.s̃.de poſtu.ad hoc.2.q 6.biduũ.
§.ſi aduerſus.j̃.de ap.ſæpe.s̃.de in integ.reſt.cum ueniſ-
ſen.C.de eroga.mi.an.in exceptione,lib.12.ff.de tribus
procuratoris. s̃.ut lit.non cont.ad hoc.ff.de procu.igno -
rantis.ff.ſi quis ius.d.l.j.§.ſi procurator.ff.quod quiſq; iu
ris.l.iii.§.ſi procurator ff.de libe.cauſa, in ſeruo, in auc.
de eccle.tit.§.ſi quis in ſuo, col.ix.ff.de exce.ſi procura-
tor. So.ſi procurator malè faciat negocium domini ſui,
tenet, ſed procurator eſt obligatus dño actione mandati
de procu.ſi procurator.ff.de procu.cum mandato. nam
& ei prodeſt , licet iniuſtè obtinuerit procurator.ff.de
procu.qui proprio.§.procurator,ar.ꝯ.ff.de dolo,& elegã
ter.§.pe.ubi dicitur , ꝙ ſi dñs non põt habere recurſum
ꝯ procuratorẽ,qa non ſit ſoluẽdo,in integrũ manet pri-
ſtinũ ius. cũq; ergo hic nõ poſſit habere recurſum ꝯ ꝓcu
ratorem:qa hic factũ non capit æſtimationẽ,debet ei ma
nere ſaluũ ius primum.ſed illud obtinet,ubi doloſe uer-
ſatus eſt:ſed ſi negligenter, ſecus s̃ de in integ.reſt.cũ ue
niſſent [curauimus] s̃ de reſt.in integ. [cũ ueniſſent] s̃.de
ele.Cumana,ubi de hoc no.[Imponentes] ſuper ꝯdicẽdo
ipſi archidiacono.j̃.de conceſ. præben.poſt ele.ꝯ So.ibi.

IN cauſa. Quæ inter [Patriarcham]petierat ſubiectionem monaſterij patriarcha; & hoc ideo dicebat: quia ſolitus erat ſoluere.l.ſolid.in ſignum ſubiectionis. lata aũt ſnīa abſolutionis pro abbate, dicitur hic, ꝙ non adimitur patriarchæ poteſtas petendi eoſdem.l.ſolid.ſi alio iure petere uoluerit. hæc dec.nihil facit ad titulum. [Synodum] 18.q.ult.§.ult. [Si alio] cum.n.ex una cauſa petierit, iterum poteſt ex alia petere, non obſtante exceptione rei iudicatæ: quia ſuper prima cauſa lata eſt ſententia ꝯ eum.ff.de excep.rei iud.& an eadẽ.§.actiones, & & no.s̃.de fo.comp.cum ſit generale. uel melius cum primò non petierit.l.ſolid.ſed ſubiectionem monaſterij, ſententia lata ſuper ſubiectione non præiudicat ſuꝑ.l.ſolid.

De reſtitutione ſpoliatorum. Rubr.

LIcet multũ, Et j̃.tñ duo ſunt hic ꝯ ius. Primũ, ꝙ primò ſpoliatus non reſtituit̃,& ẽm,ꝙ poſſeſſori incumbat probatio.j̃.e.in literis.j̃.de fide inſtr.inter dilectos,in fi.So.hoc contingit ꝑꝑ uoluntatẽ partiũ,quæ in hoc cõuenerũt.

SOlicitè cures [ſpoliatum] principium huius capituli uidetur ꝯdicere fini. nã in principio dicit, ꝙ in inquirat, an reſignans tꝑe reſignationis fuerit ſpoliatus, ut ſic aduerſarij teſtes non recipiantur ſuper ſpontanea renũ. & in fi.dicit, ꝙ iterum recipiat teſtes ſuper uiolenta ſpoliatione. So.dicunt quidam, ꝙ à principio debet inquirere ſuper ſpoliatione de plano, puta per famam, & per hoc debet repellere probationes de ſpontanea renunciatione,& poſtea debet recipere teſtes & alias probationes expoliati,qui agit ſuper ſua expoliatione, ut ſi ipſam ꝓbauerit, habeat reſtitutionem.hoc nõ placet: quia nun ꝗ pōt tantũ fama, ut prædictam probationem auferat poſ-
a ſeſſori. ¶Alij [a] dicũt melius,ꝙ primò debet inquirere, an fuerit ſpoliatus, quando reſignauit.i.an eo tẽpore fuerit in poſſeſſione, & ſi inuenerit eum non exiſtentem in poſſeſſione reſignaſſe cum ſit præſumptio ꝙ non uoluntariè fecit primò recipiat probationes de uiolenta expoliatione. nec ſequens dec.ꝯdicit, cum ibi non dicatur, ꝙ non exiſtẽs in poſſeſſione reſignauit. ¶Item ibi præſumptio eſt ꝯ reſignantem, quòd non uiolenter fecerit: quia reſignauit coram archiepõ,ff.quod met.cã, non eſt ueriſimile uel dic,ibi uolebat probare coactionẽ: uel ibi intentabat petitorium. hic aũt poſſeſſorio recuperãdæ poſſeſſionis agebat. Si.n.petitorio egiſſet,ut rei uen. tunc tm̃ ſuper renunciatione reciperentur teſtes. item & ſi poſt recuperationem poſſeſſionis egiſſet, bene admitteret̃ exceptio renunciationis præcedentis, & exciperetur de renunciatione præcedente ſpoliationẽ talẽ,ſ.quia ueniens ad eccleſiam fuit admiſſus: uel qa eiectus fuit per eum, ad quẽ pertinebat eccleſia. in tali.n.caſu bene admitteretur huiuſmodi exceptio:quia renunciando uidetur amiſiſſe poſſeſſionem, ut not.s̃.de renun.ſuper hoc.

a. ¶*Alij dicunt. Ad hæc dicta adde eundem Inn.in c.quia uerisimile,ĩfra de præſum. & in c.ſuper hoc, de renun.*& Pe.de An. *in conſ.257 incip ſi prædicta ſententia,in ij.col.circa fi.*

ACcepta conqueſtione. Intellectum iſtius decr.habes.s̃.de renũ.ſup hoc. hæc decre.nullo mõ eſt ꝯria ſuperiori decre. quia nec ẽt in conſimili caſu loquit̃. dubitatio.n.huius dec.erat,quid iuris eſſet, ſi ſpoliatus eccleſia autoritate ordinarij peteret reſtitutionem, & aduerſarius ſuus obiiceret ſibi, nõ potes petere reſtitutionẽ;quia ſponte reſignaſti eccleſiã, & iterũ ſpoliatus uellet inducere probationes ſuper ſpoliatione uiolenta, & poſſidens eccleſiam diceret, non eſt neceſſe,ꝙ te graues huiuſmodi probatione: quia primo reſignaſti ſpontè hãc eccleſiã, unde bene ſpoliari potuiſti autoritate epĩ, uel, ut quidã dicunt, ꝑ eũ, cui eps eã contulerat: ſed hoc nobis non placet. Quærebatur ergo probationes hic retento caſu ꝓmiſſo,cuius primò eſſent admittendæ? & rñdeo, ꝙ primò ſunt admittendæ probationes poſſidentis eccleſiam ſuper ſpontanea renunciatione: qa hoc probato nihil ualerent probationes ſuper ſpoliatione: qa licita fuit ſpoliatio autoritate epĩ facta, ſi uiolenter uolebat retinere eccleſiam,quam ſpõtè renunciauerat. ſed ſi ſuꝑ coacta uoluntate uellet inducere teſtes, tunc haberet locũ dec.s̃.de renun.ſuper hoc. ¶Conſtiterit] s̃.c.proxi.ꝯ, Sol.ibi,ſi.n.quis renuntiet eccleſiæ ſuæ ſtatim licet epõ, in cuius manibus renunciauit, dare illã eccleſiam alij, ſi ad eum pertinet collatio,& ſi ad alium pertinet,mandabit,ꝙ eam conferat,uel ꝙ ad eam præſentet, qñ ſola ꝓſentatio ad eum pertinet.¶Imò plus eſt: quia poſt, quàm aliquis renunciauit in manibus eius, ad quem pertinet recipere renunciationem, etiam ſine alia licentia ille, ad quẽ ꝑtinet conferre, uel præſentare, ſtatim faciet, ꝙ ad eum pertinet,nec ꝯ eũ feretur aliqua ſententia: quia ex renũciatione iã amiſit oẽ ius,ꝙ in ea habebat.7.q.1.q̃ periculoſum. & idem quidam dicunt faciendum, qñ ad mandatum epĩ clerici contẽnunt promoueri ad ordines s̃ de ele.cum in cunctis.§.inferiora.s̃.de æta.& qua.quæris.¶Aliis tñ uidetur,& forte melius,ꝙ ibi neceſſaria eſt ſnīa priuationis, cum adhuc retineant ius in eccleſia, quouſq; priuentur per ſnīam, cum non ſint priuati per ſnīa n iuris. & ſic etiã prædictæ dec. dicere uidentur.s̃.de æta.& qua.c.j.Item in primo caſu,& in omnibus aliis,ubi ius perdit ille, qui eccleſiam poſſi-
b debat, licet epõ ſine alia cãæ [b] cognitione ei auferre poſſeſſionem:qa in hoc exequitur ſuũ officiũ,ut hic, & j̃.de inſti.c.3.& s̃.de pac.accepimus,& c.cum clerici.ſed nõ ſic eſt in ſcđo caſu:qa ibi nunꝗ licet auferre poſſeſſionẽ poſſeſſori, niſi poſt ſententiam.j̃.eo.conquerente.C.de iure fiſci.l.fi.

b ¶ *Cauſæ cognitione. Lud.Ro.in cõſ.483. incip.dubitatur primo ad finem, quòd poſſeſſor beneficij intruſus notorie & inexcuſabiliter põt ipſo non uocato ſpoliari.* Et *refert* Fel.*in c.cũ olim, col.vij.uerſ.confirmantur infra de re iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Non ualent literæ per fraudem impetratæ.*
2 *Quæ literæ dicantur conſeruatoriæ.*
3 *Literæ à nuncio impetratæ, ſi uim appellationis non obtinent, non ualent.*
4 *Cum appellatur,debet exprimi cauſa appellationis.*

1 AVdita querela † Moleſtaret] & ita intẽtabat iſte interdictũ uti poſ.in quo uterq; eſt actor,& reus qa uterq; petere põt,& agere, ſicut in fa.her.cõi diuidũ. & finiũ regũ.iudiciis.ff.de iud.l.in tribus,ꝑꝑ moleſtias & turbationes,q̃ ei fiebãt,ſ.qa de ipſa eccleſia bñficiũ petebat,& ĩ aliis uolebat haberi ut clericus eiuſdẽ eccleſię,& ſic ſe gerebat.als.n.poſſeſſori nõ licet impetrare lr̃as ĩ fraudẽ,ut ſi poſt aduerſarius als lr̃as ĩpetrauerit,ita ei nõ ualeãt tanꝗ prius impetratæ, & ſi impetrauerit ita fraudulẽter,nõ ualet:qa falſum exꝓſſit in lr̃is,cũ dixit, ꝙ alius iniuriabat̃ ei,cũ no intelligat̃ iniuriari, ſi proſequit̃ ius ſuũ corã iudice.ff.de iniur.iniuriarũ.§.j.& habes expreſsè hoc nõ licere.s̃.de reſcr.c.ult.& c.ſignauit. poteſt dicere,& bñ licet clericis eccľię agere ꝯ clericũ,q aliã eccleſiam

eccleſiam recepit, ut perpetuò priuetur prima. 7.q.1. ſi quis eps,ſi quis,& 21.q.2. ſi quis iam [ſi uobis] .ſ.epõ Vigorien.& Archidiacono Elien. [compeſceretis] ſupra e. ſolicitè ꝯ. Sol.hic non allegabatur à parte altera de uiolentia, ibi ſic: imò etiam cum ageretur uti poſ. continebatur ſe poſſidere.
2 ¶†Ex prædictis aũt apparet, ꝙ nõ de iure, ſed de iniuria aliqd in prædicta eccľia requirebat: quia ingerebat ſe tanquã canonicus in percipiẽdo beneficium,uel ad alia negotia eccleſiæ.cõpetit ergo ꝯ ipſum interdictum, ut no.in gl. & ita. uel dic, quod huiuſmodi literæ contra ius reſpiciunt futura, & appellantur conſeruatoriæ; & iudices conſeruatores,q habent impetrantem à futuris & manifeſtis iniuriis,& uiolẽtiis defenſare, ſupra de officio deleg.ſtatuimus. uel aliter, ut no.in gl. & ita [uobis plenius] archidiacono Eli. & epiſcopo Vigorien. [contuliſſet] lite conteſta.coram uobis, uel etiã non conteſtata: quia in his parte exiſtente contumace poteſt ſpoliari eccleſia, infra de cleri.non reſidẽ.ex tuæ [prohibuiſtis] litis conteſtatione præmiſſa: hic uerò ſententia ſatis congruit interdicto, uti poſſ.
3 ¶†Nuncius] ſi arreptio itineris uim obtinuit appellationis, nihil potuit legitimè fieri,vnde omnia reuocanda ſunt,ſupra de offi.deleg.cum cauſa. Si autem uim appellationis nõ obtinuit, literæ ab illo nuncio impetratæ non ualent, nec debet reuocari, nec etiam impediri proceſſus priorum iudicum. reſpondemus,ꝙ non obtinuit uim appellationis: quia qñ miſit nuncium, iam ſciuerat de literis ꝯ ſe impetratis,infra de app.ſuggeſtum. uel ſi iudices primò cognoſcere incœperant,& de miſſione nuncij nihil ſciuerunt; ſemper tñ,ex quo ſecundæ literæ emanarãt de certa ſcīa dñi Papæ reuocantes iuriſdõnes priorum iudicũ, ꝓcedere ulterius non debuerunt,s̃ de offi.dele.paſtoralis,§.ij. & iõ ſi poſteà aliquid fecerint,reuocat̃ [impetrauerit] ad eoſdem.ſ.Vigorien.epm̃, & eundem archidiac. ¶Formam] .ſ.ꝙ non audiretis teſtes ſuper ſpontanea ſua renunciatione, ſed ſuper ſua ſpoliatione. & erat iuſta hæc litera: quia intelligebatur,uel etiam expreſsè dixerat,ꝙ ſibi obiiciebatur renunciatio facta,qñ non erat in poſſeſsione; quod tamẽ falſum erat,uel etiam ſi uerum erat,non oppoſuit coram iudice de ſpoliatione; & iõ tenuit quicquid ꝯ eum factum eſt: uel forte alias cõtumax fuit;vnde non potuit ꝯdicere proceſſui contra ſe habito, nec appellare.2.q.6.§.ſunt quorum. uel forma ſecundarum literarum erat. q̃ hic ſequitur,ſ.ꝙ non ob.&c. hoc non eſt uerum ꝑꝑ id, quod ſequit̃ in fine,ſ.ꝙ ſnīa nõ obſtante ꝓcedat ẽm tenorem ſecundarum lr̃arum, ex quo uř,ꝙ ſecundæ literæ habebant certum tenorem. Sed ipſi exponunt,& forte non malè,ꝙ reuocarent de facto,quę de facto ꝓceſſerant,ſ.occaſione prædictæ ſnīæ eo nõ obſtante [reuocari] per Vigorien.epm̃, & archidiaconum Elien. ¶Nuncius] hic ſubintelligendum eſt, ſi iudex ſciuit, ꝙ nuncius mittebatur ad ſedem Apoſtolicam, & eo propoſito ut eius miſſio pro appellatione eſſet. nam ſi neſciret iudex, uel ex alia cauſa mitteretur, hæc miſſio
4 uim appellationis non obtineret. ¶†Item hæc miſsio locum habebat ẽm iura hic, qñ licebat appellare nulla cã expreſſa. ſed hodie locum nõ habet, cum cauſam appellationis exprimi oporteat, quæ mittendo nuncium ſine uerbis nullo modo exprimi poſſet; de hoc plenius infra de appel.ut debitus. uel poteſt dici,ꝙ primò nunciũ miſerat,ꝗ lis cœpiſſet agi ſub iudice: ſed tñ bene ſciebat literas contra ſe impetratas ante nuncij miſsionem; & iõ non impediebat ꝓceſſum eorum: imò alias non ualebat, infra de appel.meminimus [per uos] .ſ.per epiſcopum Vigorien. & Londen. & eundem archidiac. [factum eſſet] 99.diſt. c.ecce, & c.nullus,C.de emen.nec auus,C.de ap.l.ij.C.ſen.reſcin.non poſſ.l.impetrata. & C.de teſta.ſi teſtamentum. ¶Autoritate] .ſ.ſi neſciuiſtis nuncij miſsionem: quia tunc medio tempore legitimè procedere debuiſtis: uel ſi fraudulenter nuncium miſit,ſ.poſt,q̃ de literis impetratis ſciuit: uel non eſt reuocanda priuatio eccleſiæ, quã fecerunt iudices propter renunciationem, quã fecerat: uel quia alium perſonatum habebat, etiam ſi eſſet ſpoliatus, cum ea nõ oppoſuerit [præſumptione] iudicis, puta ſi proceſsiſſet, ſciens nũcij miſsionem bona fide [violentia] partis, uel iudicis [protuliſtis] .ſ.tu archidiac.cum epiſcopo Vigorien. [literarum impetratarum] ad Vigorien.epiſcopum, & Elien. archidiaconum. [reuocare] quia ſi eſſet iuſta, non poſſet reuocari, cum non ſit lata ſnīa ꝯ intellectum prædictarum literarum.& eodem modo,ſi iniuſta,cum trãſierit in rem iudic.nec ſit appellatum,s̃ de elec. cum dilecti. ¶Tentetis] uos poſteriores iud.Vigoriẽ.epi, & Eli.archidiaconi, ſi neſciebatis nũcij miſsionem alias ſecus: uel ſi alias malicioſè miſit nũcium. in receptione enim literarum ẽm antiqua iura non erat uis, ſed in miſsione nũcij, niſi in hoc, ꝙ poſt receptionem ſecundarum literarum nõ debebat ꝓcedi per primas,niſi prius ſcirent̃,& diffiniretur per arbitros, quæ quibus præiudicarent ẽm tenorem decr.ſupra de reſcrip.paſtoralis, & c.cum contingat. & eſt hic notandum, ꝙ non ſolum tenor prædictæ decr.eſt ſeruandus, qñ diuerſæ literæ ad diuerſos iudices impetrantur,ſed etiam qñ ad eoſdem. nam hic ad eoſdem iudices utræq; literæ impetratæ fuerunt. alij tñ hoc negant,ſ.quia qñ ad eoſdem iudices impetrantur, nunquam eſt ſeruanda forma prædictarum decr. [ſtatuiſtis] tu. archid.cum epõ Vigorien.reuocando de facto, quæ feceratis autoritate ſnīæ. [procedatis] .ſ.uos epiſcopus Vigorien. & archid.Eli.

SVMMARIVM.

1 *Reuocari debet quicquid fit per uiolentum poſſeſſorem.*
2 *Si quis eſt in poſſeſsione, etiam uiolenta, eliget tamen, & non qui de iure eligendi habet poteſtatem.*
3 *An ſubditi uiolenti poſſeſſoris reſpondere debeant de iuribus, pertinentibus ad dignitatem, quam uiolenter poſsidet.*
4 *Differentia procedendi inter iudicem, & partem.*
5 *Poteſt ſemper excipi contra poſſeſſorem alicuius adminiſtrationis, ſi nomine ſuæ adminiſtrationis agat ſiue petitorio, ſiue poſſeſſorio.*
6 *Incorporalium iurium poſſeſsio ferè eodem modo, ſicut corporalium acquiritur.*
7 *Poſſeſsio iuris epiſcopalis,uel archididiaconatus qualiter acquiratur, & etiam qualiter canonicalis, & præbendalis,habes in num.8. & qualiter perdatur, in nu.11. & 12.*
9 *Eligendi poſſeſsio non uidetur quæri poſſe, niſi eligat.*
10 *Corporalis actus neceſſarius eſt in acquiſitione poſſeſsionis.*
13 *Epiſcopi & prælati an poſsideant ſuas dignitates nomine ſuo.*
14 *Iuris decimalis & incorporalis poſſeſsio quomodo acquiratur.*

1 IN literis. ¶ † No. ꝙ quicquid fit per uiolentum poſſeſſorem, reuocari debet, & electiones factæ à malęfidei poſſeſſoribus caſſabunt̃, etiam ſi ſint confirmatæ; qđ ſic probo. malęfidei poſſeſſor non facit fructus ſuos,imò tenetur de extantib.rei uẽ.& cõſumptis cõdi.ſine cã,C.de condi.ex lege.l.mala.ff.de rei uend. ſi nauis,§.fin.inſti.de offi.iu. §.ſed ſi in rem, & §.illorum. & ita à ſimili, ſi malęfidei poſſeſſor eligat, cum non faciat fructus ſuos, & fructus poſſeſsionis eligendi eſt eligere, cum non facit electionem ſuam: & per conſequens,

ſi electio non eſt ſua neque ratione proprietatis, neque
ratione poſſeſsionis, nõ ualebit electio ab illo facta, ſed
officio iudicis implorato caſſabitur, arg. ſupra de reſti. in
integ. c. 2. licet ibi loquatur de electione confirmanda,
& non de confirmata: tñ eadem rõ uidetur utrobique.
¶Si aũt eſſet boneſidei poſſeſſor, faceret induſtriales fru-
ctus ſuos, ſiue habeat ius, ſiue nõ, ff. quib. mo. uſufr. amit.
l. ſi uſufructuarius, ff. ſi. reg. l. iij. §. poſt litem, uer. ſed an,
alias eſt, §. inſti. de re. diui, §. ſi qs à non dño, ff. de acq. re.
do. boneſidei, ff. de uſufr. qd ſit, §. in alieno. cum aũt eli-
gere ſit fructus induſtrialis poſſeſsionis eligendi, quia ex
induſtria & opera hoĩs ꝓuenit fructus, hæc. ſ. electio erit
ius poſſeſsionis eligendi; quãuis dicendum ſit, ꝙ ſi ali-
quid de fructu remanſerit penes ipſum poſt, q̃ cõſtiterit,
ꝙ proprietas ad alium pertinet, ꝙ officio iudicis id re-
ſtituendum ſit, C. de rei uend. certum, §. bona. & eodem
modo prælatus uel electus uel inſtitutus à boneſidei poſ
ſeſſore, iura, quę prius reddebat poſſeſſori, modo reddet
uero dño, j̃ de iure patr. ex literis. ſed & ſi electio dice-
retur fructus naturalis; tñ boneſidei poſſeſſor non tenet̃
de fructib. ex quo conſumpti ſunt, niſi inquãtum factus
eſt locupletior, ff. ſi cer. pet. ſi me. ſed conſtat, ꝙ ex quo
electio facta eſt, conſumptus eſt fructus huiuſmodi poſ-
ſeſsionis: qa nihil põt in ea ulterius facere. 7. q. 2. dilecti.
¶Si aũt in aliquo factus eſt locupletior, puta quia adhuc
habet in horreo fructus præbendæ, quã poſsidebat, illos
reſtituet, ut in præall. decr. de iure patr. ex literis. nec ꝯ
electos hmõi agi põt ad depoſitionem, cum electus ſit ab
eo, penes quẽ eſt poteſtas eligendi, ut dictum eſt, & ha-
bes expreſsè, s̃ de cã poſ. cum eccleſia: qa ibi caſſata fuit
electio facta à cano. quia facta fuit abſentibus boneſidei
poſſeſſorib. ergo, ſi interfuiſſent, electio tenuiſſet. & hoc
ipſum eſt dicendum in ſententiis, q̃ fiunt à boneſidei poſ-
ſeſſoribus iuriſdõnis; & idem dr̃ in aliis actibus incorpo-
2 ralib. ¶†Item no. ꝙ ſi qs eſt in poſſeſsione etiã uiolẽta,
tñ ipſe eliget, non ille, apud quẽ eſt de iure eligendi po-
teſtas, & tenebit hmõi electio, licet cũ conſtiterit de ini-
qua poſſeſsione, caſſet̃, arg. qa etiam prædo defendendus
eſt in ſua poſſeſsione, quouſq; conſtiterit de iniqua poſ-
ſeſsione eius; & ille puniet̃, q eum ſpoliat, uel moleſtat,
C. vnde ui, ſi quis. 16. q. 6. placuit, j̃. de inſti. cũ ueniſſent.
3 ¶†Sed quæro, qd facient ſubditi debitores hmõi uiolẽti
poſſeſſoris? Rñdeo non rñdebunt de iuribus pertinẽti-
bus ad dignitatem, quã uiolenter poſsidet. nec põt con-
queri hic uiolentus ꝑlatus de eis, qui ſpoliauerunt eum
non reddendo ſibi debitam obediẽtiam, uel alia, argum.
ſupra de elect. querelam: quia ipſi non ſpoliant, cum non
fuerit in poſſeſsione recipiendi huiuſmodi ab eis, licet
fuerit in uiolenta poſſeſſione dignitatis, cui hæc deben-
tur: quia huiuſmodi uiolenta poſſeſsio non extenditur,
niſi ad ea, de quibus fuit in poſſeſsione, arg. ad hoc, C.
de peti. hæred. l. fin. Electo autem à uiolento poſſeſſore
& confirmato oẽs reſpondebunt propter uim confirma-
tionis, ſupra de elect. tranſmiſſa, & argum. ff. de acquir.
poſſ. l. iuſtè poſsidet, ff. quod cum fal. tuto. l. j. ¶Alij non
approbant, quod dicitur in fi. huius gl. quæ incipit, no. &
dicunt, ꝙ ſubditi & debitores dignitatis debent reſpon-
dere maleſidei poſſeſſori dignitatis de omnibus debitis,
non obſtante exceptione de iniqua poſſeſsione prælati,
arg. infra de inſti. cum ueniſſent. ¶Sed primi reſpõdent,
ꝙ iudex, cui certum eſt, ꝙ eſt in poſſeſsione, bene debet
eum defendere in poſſeſsione, quouſq; de iniuſtitia poſ-
ſeſsionis conſtet, uel de ꝓprietate, ut ibi. imò nec ſubdi-
ti p uiolentiam debent maleſidei poſſeſſorem expellere
de poſſeſsione; qa ſic incurrerent pœnam conſtõnis, ſi qs
in tantam, C. vnde ui. 16. q. 6. placuit. ſed denegare pñt
ſine uiolentia: tñ ea, in quorũ mala poſſeſsione erat poſ-
ſeſſor. qđ ſic probat̃: quia, ſi ſponte ſoluant, præſtant ma
læfidei poſſeſſori cauſam peccandi. ¶Item non liberatur
ſubditus debitor per talem ſoł̃onem, quin dignitati te-
neatur, cum non ei, ſed dignitati ſit obligatus, arg. j̃. de
iureiur. eam te, niſi forte cum ipſo maleſidei poſſeſſore
contraxiſſet: quia tunc ex contractu teneretur, ff. de con
4 di. inſti. ſi urbana. ¶†Et eſt ratio, quare iudex aliter pro-
cedere debet, q̃ pars: quia iudex procedit ſm probata:
ſed pars ſm conſcientiam. vnde dicunt quidam, ꝙ ſecurè
poterit tolerare excõmunicationem ante, q̃ faciat cõtra
conſcientiam, j̃ eo. literas, j̃ de ſent. excõm. inquiſitioni.
¶Fatemur tñ, ꝙ poſſeſſor contra hũc denegantem habet
interdictum, vnde ui, uel condi. ex decr. s̃. de elec. quere-
lam. nec ualebit debitori redituum, ſi offerat ſe ꝓbatu-
rum, ꝙ aduerſarius eſt maleſidei poſſeſſor: quia etiam
prædo reſtituendus eſt, ut hic. ¶Sed ſi poſſeſſor non agat
contra hos debitores redituum poſſeſſorio, ſed officium
iudicis imploret, ut cogantur ſibi ſatisfacere, & ſi hoc
probent, tunc debitores dignitatis poſſunt excipere,
quòd poſſeſſor eſt maleſidei poſſeſſor, ut repellãt eum.
uel etiam ſi eſſet boneſidei poſſeſſor, non tenerentur de
fructibus naturalibus, uel debitis, nec etiam de indu-
ſtrialibus, qui licet fiant boneſidei poſſeſſoris; tamen ſi
extant, reſtituere tenetur, inſti. de rerum diui. §. ſi quis
autem, ff. quibus modis uſufruc. amittatur, ſi uſus, ff. fi-
nium regundo. l. iiij. §. autem, C. de condi. ex lege. l. ma-
la, C. de rei uenditione. certum. ¶Et idem uidetur in eo,
qui eſt in poſſeſsione eligendi: quia ſi illi, ad quos de
iure electio pertinere uidetur, eligant eo expulſo ab ea
poſſeſsione, duplicem uiã habet procedendi contra eos.
Vnam, ut intentet petitorium, petendo caſſari electioné
factam ab eis; & tunc habet locum, non debuiſti uocari,
nec eligere, imò nos: quia malafide eras in poſſeſsione.
¶Sed ſi agat poſſeſſorio petens ſe reſtitui ad poſſeſsioné
eligendi, qua ſpoliatus eſt, non admittetur exceptio prę
dicta, arg hic, ſicut nec de proprietate, ſupra de ord. co-
gni. c. ult. imò ad ſuam poſſeſsionem reſtituetur. & ſi ta-
lis poſſeſſor eligat contra electum petentem confirma-
tionem, excipietur, ꝙ nõ debet eius electio confirmari,
cum facta ſit à maleſidei poſſeſſoribus, ut infra de iure
patron. conſulta. item ſi primus electus ab his, q ius ha-
bent, petat confirmationem, & excipiatur contra eum, ꝙ
non debet confirmari, qa facta eſt à nõ poſſeſſore, repli-
cabitur, quia ab eo fieri non debet, cum eſſet maleſidei
poſſeſſor. nec eſt uerum, ꝙ per reſtõnem datam poſſeſſo
ri prima electio facta ab his, qui ius habent, ſit irrita, nec
irritãda. Sufficit enim poſſeſſori, quòd in priſtinam poſ-
ſeſſionem reſtituatur, ff. de ui & ui arm. l. j. §. qui ui, &
§. ſequenti: alij tamen contradicunt. & idem uidetur,
ſi non erat in poſſeſſione eligendi ſolus, ſed intereſſen-
di electioni, & eligendi vnà cum his, qui elegerant. Nam
& hic, etiam ſi agatur poſſeſſorio, non caſſabitur prima
electio, quæ nõ debet caſſari, niſi de iure electi inquira-
tur; & poſſeſſor tantum reſtituetur ad poſſeſsionem iu-
ris: alias electores punientur in expẽſis, & ad intereſſe,
& etiam aliis officio iudicis. Sed in hoc multi contra-
5 dicunt. ¶†Item nota, quòd ſi poſſeſſor alicuius admini-
ſtrationis agat nomine ſuæ adminiſtrationis ſiue peti-
torio, ſiue poſſeſſorio, ſemper poteſt excipi contra eum,
licet tu ſis in poſſeſsione, tamen non es canonicè inſtitu-
tus. Quod ſic probatur, ſentẽtia lata pro reo in hoc ca-
ſu non paret ei exceptioné rei iudicatæ contra uerũ prę
latum, ſi poſtea agetur. ergo cũ eo nõ debet procedere,
actor.

actor. nec eſt contra. ff. de petitio. hære. ꝙ ſi poſ. quia ibi
poſſeſſor nihil ſoluit; ad quod hęres, non teneretur. unde
non hẽt, de quo quæratur: quia ẽt inuitus poteſt liberari,
ff. de nego. geſt. ſoluendo: ſecus aũt in cõfirmatis, ut no. s̃,
de ele. nihil. Item no. ꝙ licet dicatur quis poſſeſſor actio
num. ff. de peti. hære. ꝙ in diem. §. finali; nunquã tñ poteſt
poſſidere quis actionem, niſi ille, cui de iure cõpetit: qa
aliter non agitur ſuo nomine; & ſi alieno nomine agit, nõ
poſſidet. ¶Prius]. C. de rei uendi. ordinarij. C. de inter-
dic. incerti. Si uerò agatur de proprietate, & uiolentia,
prius de crimine agetur. ff. de iudi. ſi de ui. ff. de pu. iu. qui
te. §. j. Si uerò de poſſeſſione, & de crimine agatur, prius
de poſſeſſione, q̃ de crimine quæretur. j̃. c. proxi. de poſeſ
ſione rei corporalis, qualiter acqratur, ſatis plene not.
6 in ſumma, de acqui. poſ. † Poſſeſſio autem iurium incor-
poralium fere eodem modo acquiritur, ſicut corporaliũ,
ſcilicet corpore, & animo, ff. de acquir. poſ. l. j. reſpon. &
l. poſſidet. j. reſpon. §. quibus, & ſæpe fit miſſio in poſſeſsio
nem iuris incorporalis inducendo in rem corporalem, ff.
de uſufruct. l. iiij. in prin. nam ſi quis uult dare illi poſſeſ-
ſionem decimarum, debet eum inducere in poſſeſsionem
fundi decimalis; & apprehenſa una gleba fundi decima-
lis, in poſſeſsioné decimæ totius fundi inductus vr̃, dũmo-
do ſit glebæ apprehenſæ contiguus, & nullus alius parté
eiuſdem fundi poſsideat, ff. de acqui. poſ. poſsideri. §. j. q̃-
dam tñ iura incorporalia ſunt, in quibus dicitur acquiri
generaliter poſſeſsio, & ſi cuiuſlibet partis ẽt diuiſæ poſ-
ſeſsio non apprehendatur, ſicut eſt in iure canonicali, cũ
poſſeſsio apꝑhendatur, ſi cui detur ſtallum in choro, & lo
cus in capitulo; & hoc ſatis innuitur ſupra de renun. cum
inter, & infra de præben. dilec. j. & c. dilecto. Et poſſeſſio
iuris præbendalis appręhenditur, ſi aſsignetur præbenda
ei etiam uerbo ſolo, uel do. uel aſsigno tibi talem præbẽ
dam, ar. prædictarũ decre. dilectus, & dilecto. & ſupra de
reſcri. eam te, & in multis aliis c. ſed ſi quis bene atten-
dat, non inueniet ibi, ꝙ per talem aſsignationem trada-
tur poſſeſsio. fatemur tamen, ꝙ ſi alicubi eſſet conſuetu-
do, quòd in ſignum traditionis, alias receptionis poſſeſ-
ſionis iuris præbendalis daretur aliquid ei, cui debet aſ-
ſignari præbenda, ſiue pecunia, ſiue aliquid aliud; quòd
bene ſic acquiritur poſſeſsio, ar. ſupra de conſuetu. c. ij.
nam ſi per tales fictiones conceditur poſſeſsio iuris cor-
poralis, ut ibi dicitur ex ui conſuetudinis, multofortius
7 iuris incorporalis. † Credimus autem, quod hodie de ge
nerali conſuetudine, quæ pro iure eſt ſeruanda, obtinet
quod poſſeſsio generaliter iuris epiſcopalis, uel archidia
conatus, uel cuiuſque alterius dignitatis acquiritur per
inſtallationem eius factam in ſede, uel loco deputato di-
gnitati eius argu. prædictarum decre. dilectus, dilecto, &
c. inter ſi autem non deputata ſunt aliqua loca, uel ſtalla
iſtis, dicimus, ꝙ per hmõi inſtallationes non acquiretur
poſſeſsio. ¶Item ſi ſint deputata, ſed loca illa prohibent̃
eis aſsignari, licet alia loca illorum aſsignentur eis, non
credimus poſſeſsionem acquiri, niſi aliter ſe haberet ſpã
lis conſuetudo nam cum hæc ſint inducta præter, ius non
ſunt extendenda, ff. de le. & conſue. ꝙ contra. alii contra-
dicunt. ¶Item hoc intelligo uerum, ꝙ acquiritur poſſeſ-
ſio per hmõi inſtallationes, ut fiunt per perſonas ad hmõi
deputatas ſupra de offi. archi. ut noſtrum infra de prębẽ.
dilecto. Item generaliter quærit poſſeſsionem iuris cano
nicalis, uel cuiuſlibet alterius, ſi utatur aliquo iure cano
nici, intendens uti generaliter, & hoc ſciat aduerſarius,
ut not. j̃. de capel. mo. dilec. in gloſ. ſ. recu. & de poſtu. bo-
8 næ, glo. quare eum. ¶† Item dicunt quidam eum acqui-
rere poſſeſsionem iuris canonicalis & præbendalis, ſi ap-
prehendat corporaliter poſſeſsionem caſtrorum, uilla-
rum, & fundorum pertinentium ad præbẽdam; & ſi legit,
& cantat, ſicut canonici alii faciũt, uel facere debent. alii
idem dicunt de apprehenſione iuris epalis, uel cuiuſcun-
que dignitatis: ſed in hoc caſu non intelligunt poſſeſsio-
né ad alia extendi niſi ad ea, quæ occupauit; ut ſi occupa
uit hunc fundum de præbenda, hunc fundum poſsideat,
& non alios: & per electionem ſuam, & cautum ſit in poſ-
ſeſsione legendi, & cantandi, & non aliorum iurium ca-
nonicatus, nec per hoc erit in poſſeſsione iuris canonica-
lis ſimpliciter: ſed cum adiectione poterit dici ipſum eſſe
in poſſeſsione iuris canonicalis quo ad poſſeſſa ſpeciali-
ter; & idem dicunt de aliis iuribus, ut epiſcopalibus, & hu
iuſmodi. ¶Vnde, ſi talis ſpolietur, non peteret reſtitutio-
nem poſſeſsionis, niſi quantum ad illos actus, quos poſſe-
dit, hoc non placet: quia non credimus, ꝙ ratione poſſeſ
ſionis iuris canonicalis, uel cuiuſcunq; alterius poſsit ali
quis petere reſtitutionem alicuius rei, niſi primo probet
ſe aliquo prædictorum modorum fuiſſe in poſſeſsione il
lius iuris, ſicut diximus in uxore. j̃. eo. ex parte, credimus
tamen, ꝙ ſi aliquis utitur generaliter in oĩbus, quæ occur
runt, facienda ſm morem ſuæ dignitatis, iure epali, uel
canonicali, uel conſimili, ꝙ illi, qui cũ eis ꝯhunt, uel ſol-
uunt debita eis, ꝙ liberantur, & excuſantur. ff. ad Mac. l.
iii. s̃. de iur. cũ deputati. alij tñ contra dicunt. Iſti q̃diu
ſunt in poſſeſsione, tuendi ſunt in ea. j̃. de inſti. cum ueniſ
ſent. item eis reddendi ſunt fructus caſtrorum, & uillarũ,
quas poſsident: quia cõmodũ poſſeſsionis eſt habere fru-
ctus. ¶Sed ſi à poſſeſsione caderent, non hñt aliud reme-
dium, uel ad minus æque bonũ, niſi petere reſtitutionem
dictarum rerũ, dummodo nõ ſint ſacræ, uel ſpũales, & aga
tur proprio nomine tanquã ſpoliati poſſeſsione iuris ca
nonici, uel alterius talis, & non iuris canonicalis in prædi
ctis ſpecialiter; & ſic poteſt intelligi hoc, nam de iure ꝓ
prietatis agere non poteſt, niſi probaret titulum, ſ. ſe le-
gitime inſtitutum in canonicum, nam cum non ſit in poſ-
ſeſsione, & ſit actor, ſibi incumbit probatio: quia ei, qui
dicit, incumbit probatio. C. de proba. actor. ¶Sed aliis,
qui nituntur auctoritate ſuperioris, & ius habent in di-
gnitate, ut ſunt confirmati, non eſt utile proponere inter
dictum recu. poſ. ſuo nomine ad recuperandam poſſeſsio
nem rerum ablatarum, quæ ad dignitatem pertinent: qa
non poſsidẽt pertinentia ad dignitatem nomine ſuo, ſed
nomine dignitatis nomine ergo dignitatis, quæ eſt expo
liata, intentet poſſeſſorium, uel petitorium. ¶Si tñ uel-
let ſuo nomine petere reſtitutionem poſſeſsionis in ge-
nere iuris canonicalis, uel epalis generaliter, & in gñe,
bene faceret: quia illud in genere poſsidet nomine ſuo
tantum, & quia ſpoliator ipſum ſpoliare intendebat, non
eccleſiam. s̃. de cauſa poſ. cum ſuper. tñ ad hoc, ut poſsit
petere reſtitutionem poſſeſsionis generaliter, oportet, ꝙ
ſuperioris auctoritate eius. ſ. ad quẽ pertinet ex officio,
habuerit poſſeſsioné gñalem dignitatis, ſ. p inſtallationẽ,
uel alium modũ conſuetudinarium, uel ẽt ſñiam, ut hic,
& j̃. ſeqtur, & no. j̃. eo. ex parte, &. s̃. de poſtu. bonæ. ¶Alij
aũt miſsi ĩ poſſeſsioné gñalé auctoritate ſuꝑioris, ſed nõ
ꝯfirmati, petunt reſtõné gñalé iuris ꝑtinentis ad dignita
té ſuã noĩe ſuo: qa illud in gñe ſuo noĩe poſsident, ſed re
ſtutionem ſpiritualiũ iurium iſti ſuo noĩe petere non
9 poſſunt, cum illa nomine eccleſiæ poſsideant. ¶†Poſſeſ-
ſio aũt eligendi nõ uidet̃ poſſe cuæri, niſi eligat, & ab eo
electus hẽatur pro electo ab his, q poteſtaté hñt eligẽdi
uel ad minus eis ſcientibus patiantur eum eſſe in poſſeſ-
ſione eligendi ſuſtinendo electum ab eis, uel ad minus
non contradicendo altero illorum modorũ quos. s̃. no.

de in inte.reſt.c.ij.ſi enim aliis poſſidentibus,ſed neſcientibus eligāt,uel alterius iuris poſſeſſionem acquirāt, uel aliud faciant,nō acquirunt poſſeſſionem,q̄ non amittitur niſi eis ſcientibus, & de recuperatione deſperantib ff.de
10 acqui.poſ.clam.§.q ad nundinas.¶†Contra alios autem, q forte habent eum ꝑ electo,nullam poſſeſſionē acqrit, cū nullus actus corporalis interueniat in hoc:q a ſeruant ſuam excōicationem,& actus corporalis neceſſarius eſt in acquiſitione poſſeſſionis, ff.de acq.poſ.l.j.§.j.rñſo.j. & l. poſsideri,& l.quemadmodum,C.de acq poſ.licet. Idem dicimus in multis aliis iuribus, ubi nō eſt facile ſub ſpecie, uel forma corporalium rerum acquirere poſſeſſio-
11 nem incorporalium. ¶†Poſſeſſio aūt iſtorum iuriū amittitur,ut quidam dicūt,eiſdem ꝯriis modis,quibus acquiritur, puta ſi deinſtallet̃, & aliis ſimilibus modis, quibus acquiritur, & eorum ꝯriis. & nos hæc fatemur, dūmodo deinſtalletur per eum, q ſuper hoc autoritatem habet, ut ī.de præb.in Lateranē.ut īt,qn̄ ſacerdos degradatur, uel miles,ff.de his, qui no.infa. l.ii.§.ignominiæ, arg.ad hoc,ꝙ qn̄ ſacerdotes, & alii clerici deponuntur,eadē eis auferūtur in depoſitione,q̄ dantur in ordinatione. 22.di ſtin.ſubdita,& c.ſeq.1 .q 3.epi. ¶Sed ſi alius,ad quē non pertinet ex officio ſuo,eum deinſtallaret,uel quid ſimile faceret,non crederem eū amittere generalem poſſeſſionem iure dignitatis,ſed tm̄ illius loci,vnde fuit deinſtallatus,& illius loci tm̄ petere debet reſtōnem,ar.ſ.de renun.cum inter,& c.ſupplicationē. nec obſtat ſi dicas,ꝙ ꝑ vnum actum corporalem autoritate ſuperioris habitum intelligatur acquiſita poſſeſſio oīum aliorum . magis.n. extendi debet poſſeſſio data legitimè,q̄ expoliatio facta iniuſtè. & credimus,ꝙ in oībus aliis niſi in illis,in quibus expoliatus eſt,poſſeſſionē retinebit. Et credimus, ꝙ hoc ipſo,ꝙ inductum eſt cōſuetudine, ꝙ poſſeſſio autoritate ſuperioris facta extendat̃, hoc ipſo eadem conſuetudine inductum ur̃,ꝙ ſpoliatio legitimè facta autoritate ſupe-
12 rioris, ſimiliter extendatur. ¶†De poſsidentibus autem ſine autoritate ſuperioris certum eſt, ꝙ eodem mō amittunt poſſeſſionem,quo acquirunt,arg.ī.de reg.iu. oīs. iuris aūt canonicalis & aliorū incorporaliū poſſeſſio quæritur,ſi qs eis utatur generaliter,patientibus his,q poſſident,uel quibus ꝑiudicium generatur,ff.de pub. ſi ego. §.i. & ff.de ſeruitutib. quotiens. ſed ſi in aliquo ei contradicitur, non acquirit poſſeſſionem iuris canonicalis, ſed alicuius iuris ſpecialis poſſeſſionem quærere poſſet. ¶Illud aūt non placet, ꝙ intrando poſſeſſione fundi decimalis poſſeſſionem decimæ quærat,niſi utatur,ar.ff. de acq.re.do.ſeruus, §.incorporalis, ff.de act.emp.ratio.§.ſi inter.nec ꝯdicit,ff.de uſufr.l.iii.in prin.quia ibi expreſsè ponit, ꝙ uti debet. Item uſufructuarius naturaliter poſſidet fundum, ff de acquir.poſſ. naturaliter, & l.poſſeſſio,in prin. non autem ſic poſsidet decimarius,uel habēs
13 ſeruitutem. ¶Epiſcopi aūt,& alii Prælati,& etiā alii clerici ſuo nomine naturaliter poſsident ſuarum dignitatū, uel præbendarum poſſeſsiones,& caſtrorum,quorū corporalem poſſeſſionem habuerunt, & pro iure, qđ in eis habent,proprio nomine tm̄. Et inde eſt,quod vnus clericus ꝯ alium clericū agit noīe ſuo de poſſeſſionibus, quas uterq; confitetur eiuſdem ecclīæ eſſe: ſed quilq; dicit ad ſe rōne ſuæ præbendæ,uel dignitatis pertinere, j.de ꝑb. ex literis,ſ.de cā poſ.& propr.cum ſuper.nomine aūt eccleſiarum ſuarū iidem prælati, & clerici eaſdem poſſeſ-
14 ſiones poſsident ciuiliter, & naturalr̃. ¶†Dicūt etiā aliqui ꝙ iuris decimalis, & oīum iurium incorporaliū poſſeſſionem qs acquirit,ſi ille, q prius illa iura incorporalia poſsidebat,interuertat poſſeſſionem, ut qđ prius ſuo noīe poſsidebat,incipiat alieno noīe poſsidere,ff.de acq. poſſ.ꝙ in eo ; & in hoc forte ualeret, ſi induceretur qs in poſſeſſionem fundi decimalis, & aliquid noīe decimæ inde acciperet: quia ſic uti uideret̃, & etiam ſuum miniſterium exhiberet̃ interuertendo,uel īmiſcēdo ſe poſſeſſioni.item qa quilibet cōfirmatus ex uirtute cōfirmationis, etiam ſi nō poſsideat rectoriam, tn̄ ꝯ oēs etiam ꝯ poſſeſſorem rectorię pōt agere noīe eccleſię & petitorio,& poſſeſſorio, ſ.de elec.trāſmiſſam. Sed & noīe ſuo pōt agere & peti.& poſ.ad rectoriā,ſed non ad rē,uel ad res rectoriæ,ſ.de cā poſ.& ꝑpr.cum ſuper: res aūt rectoriæ oportet,ꝙ petat noīe ecclīæ,ſ de ſi.inſtr.inter dilectos. [Predo] quia non admittitur ꝯ ſpoliatorē expoliatum eadē re exceptio ſpoliationis :ſed ſi cōſtaret ꝑ eius confeſſionem,ꝙ ꝑdo fuerit,& ad reſtōnem ipſius rei ageret, dicūt qdam denegandam reſtōnem,arg.ff.de dolo,ex dolo: & idem dicūt, ſi cōſtaret de ꝑprietate; alii tn̄ dicunt ſemper faciendam reſtōnem,ar.infra de matri.contra.ꝯ inter. ecc.c.j. primum tenet, ſupra de fil.presb. c.cōſtitutus G.

Item [violenter] intentans interdictum,vnde ui. [clā] intentans interdictū,qđ ui,aut clā, qđ habet locū, ubi qs in ſolo edificat vi,aut clā,ff.qđ vi,aut clā, l.j. [crimē] directè,forte homicidium,uel hmōi [inimicus] q nō admittitur ad accuſandū etiā in excepto crīe,infra de ſimo. licet Heli,& ī de accu.qualiter,infra de ac.cū oporteat, niſi proſequeretur ſuam iniuriam, uel ſuorum.

Conquerente [ſpoliare] de facto,& ſine ſnīa: ſi enim ſententialiter priuaſſet,& ordine ſeruato,non reſtitueretur,niſi poſt ap.feciſſet [uoluerit] ſuper ꝑdictis exceſſibus,uel cauſis: ſuꝑ furtis aūt non licet,ut no.ſ c.audita:de cętero enim nō debet eſſe actor,& iudex,ī de exceſ.pl.poſt elec.C.ne qs in propria cā,l.i. ¶Experiri] dicunt quidam, ꝙ ſi eps non reſtituit ecclīam ꝑpria uoluntate huic clerico, ꝙ dele. de quo hic dr̄, non habet poteſtatem cogendi epm̄ ad reſtitutionem:quia ſub condōne, uel in diem,ſ.cum reſtō facta fuerit,dele.ur̃. Alii dicunt, ꝙ cum uerba intētioni debeāt deſeruire, ī de uerb.ſig. intelligētia, & c.ꝑpterea,& c.i his,ꝙ intētio Papę uī fuiſſe,ut cōis iudex del.ſit uterq; , ar.ī e. ex cōqōne,ubi no.

Ex trāſmiſſa [legitimè] uel dic,ut no.ī e.ex parte,ꝙ petitorio agebat; alii dicunt,ꝙ poſſeſſorio: & tn̄ non ſit reſtō, niſi probetur legitimè deſpōſata,i.per uerba de præſenti, & inſuper cognita ; & hoc eſt ſm̄ eos ſpāle ꝑp periculum corruptionis, arg.ī de ſpō.cum locū, cū alias ſtatim,ex quo cognoſceret,& eſſet ꝑbatum de ſpoliatione,fieret reſtō, niſi obiiceretur gradus diuina lege prohibitus,ī.eo.literas. Si uerò prædicta probentur, licet obiiciatur conſanguinitas,non impedit reſtō,ī e. ex conqueſtione,ſ. de oſſi.dele. cauſam. uel dic, ꝙ ex quo petebat ſibi tanquā uxorem reſtitui, oportet eum probare legitimè ſponſalia ar. ff.de lib.exhi.l.i.ſic no.ī.de ſpon.cum locum, & ſ de cā poſ.cum ſuper [ſufficiēti] pignoraticia, uel iuratoria,uel fideiuſſoria, ff.mand.mandato Titi ; & debet illa imponi, quæ magis timetur 23.q.5. prodeſt, & ſ ut li.non conteſt. qm̄: alias ſufficit nuda ꝑmiſsio,C.de uer.ſig.ſancimus [odio] ſ.ut li nō cōteſt accedēs,ubi no.

Cum ueniſſent [idem G.] eorum noīe poſsidētis .& ideò non eſt ꝯ, ī de priuil.ueniens, & c.paſtoralis: quia ibi non fuit licitum poſſeſsionem nunquā habitā intrare ſua autoritate : hic aūt iam habebat poſſeſſionē ꝑ clericum,q eius noīe poſsidebat. ¶Sed ꝯ, ff de acq.poſſ. quemadmodum, ubi dr̄, ꝙ ſine corpore nō acquirit̃ poſſeſsio. Tu dic,ꝙ hic eſt corpus,& ſi non canonicorum, tn̄ clerici eorum noīe poſsidentis ; & ſi ſine qōne uult facere, abiiciat à ſe primam poſſeſsionem, quæ ſolo animo abiicitur, & amittitur.C.de acq.poſſ.l.licet , & incipiat poſſidere nomine canonicorum. uel dic ſpāle in eccleſia ex quo aliquid recipit noīe poſſeſſionis, ꝙ poſſeſſionis,ꝙ poſſeſſionē habet, ſic.ſ.de cōſue.c.2.¶Autoritate] poſſeſſionē eccleſiæ uacātis. hic uult dicere, ꝙ ſi quis poſt mortem clerici poſsidentis ſiue autoritate propria , ſiue archiepiſcopi eccleſiæ Sanctæ Trinitatis poſſeſſionē intrauerit ; tn̄ licet eam habet , cum eā habuerit etiā prius ꝑ clericū ſuum. [Poſsidet] ī.de præſcri.ſi diligenti.ſ.ut li.non cōt.qm̄.ff.de acqu.poſſ.quod in eo , & l.generalr̃.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ſi impetrat literas ſuper petitorio, poterit tamen uxor agere ſuper poſſeſſorio.*
2 *In optione præſentantis eſt literas præſentare , uel lacerare.*
3 *Antequam quis utatur priuilegio ſibi cōceſſo,pōt illi renūciare.*
4 *In actione poſſeſſorij nō ſunt audiēdæ exceptiones ante reſtōnē.*

Ex conqueſtione. [Ob hoc] quia forte eps reſtituere negligebat.¶Et poſt hoc habes, ꝙ ſi marito intentante petitorium lit.cont.facta eſt, ſi mulier petat poſtea reſtitutionem, tunc ſola petitio reſtitutionis ꝓcedet.ſ.de cauſa poſſ.& propric. paſtoralis .
1 ¶†Item no.ꝙ ſi maritus impetrat literas ſuper petitorio : tamen uxor pōt agere ſuꝑ poſſeſſorio, qđ eſt notabile:quia in modum reconuentionis non fiet:quia maritus non admittetur ad agendum peti : niſi prius expedita ſit quæſtio poſſeſſionis, ut no.ſ.de cā poſ.c.ij.Sed hoc ea rōne eſt: qa cōnexæ ſunt hæ cauſę poſſeſſionis,& ꝑprietatis, & iō ēt aduerſario impetrante pōt agere.¶Melius pōt dici, quod gn̄aliter obtinet, ꝙ non ſolum qui impetrauit literas,ſed ēt ille , contra quem impetratæ ſunt, poteſt petere, ꝙ procedatur per literas. quod ſic probamus: quia iudex ſuper perſonas,& res in reſcripto cōtentas iuriſdictionem habet, ut no.ſ.de reſcrip.paſtoralis §.ſi.Item quia iudicium redditur in inuitū.ff.de uer. obl.l.continuus. Item quia iudex cōis debet eſſe, & pari-
2 ter, pro utroque.¶†Si autem non preſentaſſet literas iudici,dicunt quidam,ꝙ nullā iuriſdictionem habet iudex ar.ī.de ap.ut debitus , & ante ꝑntationē dicunt eſſe literas impetrantis,& in optione ſua eſt præſentare uel nō , uel ēt lacerare.¶Alij dicunt, ꝙ iudices poſſunt eos cogere exhibere has literas , cum ſint cōes & utriuſq; partis
3 interſit ff.ad exhi.l.iij.§.j.& ij.¶†In priuilegiis aūt alicui cōceſſis,ſi ibi continet̃ ēt ius alterius,ut ſi eccleſiæ metropol.ad ipſius ſolius inſtantiā concedatur,ꝙ caplm̄ eligat metropolitanum cū ſuffraganeis, tunc caplm̄ ante,quàm utat̃ priuilegio,pōt illi renunciare.C.de pac.ſi qs in conſcri.Sed ex quo uſus eſt priuilegio , uel ēt ſine uſu illud præſentauit ſuffraganeis , ulterius renūciare non poteſt ſine ſuffraganeorum conſenſu, ar.ff.de acqui.poſſ.qui ab. ¶Idē ēt dicimus,ꝙ ſi qs dedit libellū , in quo petit rem aliquam,uel iura aliqua,uel aliquē dixit ſibi obligatum, ꝙ ille , ꝯ quē agit, ēt de iure ſuo probare pōt.ff.de ꝑba. circa,& ita ſnīa ꝑ eo ferri pōt,ac ſi ipſe pro eiſdē rebus , uel iuribus egiſſet, ar.ff.de iureiu.ſed & ſi poſt. nam ſicut ibi orit̃ reo actio ex iureiurādo,ꝙ iurat rem ſuā eſſe, ita orieť;& ſi pro reo ſnīaretur rē ſuā eſſe. ſed ſi nō ꝑbauerit de iure ſuo, nihil ſibi adiudicabit, ſed tm̄ abſoluet ab impetitione aduerſarij, cū ipſe aduerſarius nihil de iure ſuo probauerit.C.de rei uen.l.ult.ī.de ꝑba.ex lrīs; facit melius ꝑ hoc.ſ.de of.dele.cū ꝯtingat. [Reſtōnē] .i.peti-
4 tione porrecta ſuꝑ petita reſtōne.¶†Quod fieri] nam qn̄ agit̃ poſſeſſorio, nō ſunt audiēdæ exceptiones ante reſtōnē.ī.de diuor.porro.ī.e.literas niſi in caſibus.Primus eſt ſi obiiciat̃ agenti poſſeſſorio fornicatio notoria,q ꝑ euidētiā patet,ī.quia habet filios de adulterio.ī.de diuor. ſignifi.Scđs eſt, ſi obiiciat̃ ꝯſanguinitas diuina lege ꝑhibita, quā obiiciēs incontinēti eſt paratus ꝑbare.ī.c.lras, circa ſi.& in hoc caſu,licet deneget̃ reſtō quo ad carnalē copulā,ī aliis aūt fit reſtō,ut ibidē. Tertius eſt,ſi obiiciat̃ exceptio rei iud.ſuꝑ eadē petitione.ſ.de off.del.cām̄ ma tri. Quartus eſt, qn̄ uir eſt adeò ſæuerus,ꝙ ei de uiri ſæuitia prouideri nō pōt,uel qa eā ꝑſequitur odio capitali,ſ.e.trāſmiſſa.ī.e.literas. hic aūt ſolum ſpoliatā ꝑbare oportet,ꝙ ſine iuris ordine ſit ſpoliata,& eā uiri poſſeſſionem habuiſſe.ſ.de off.dele.conſultationibus.ī.qui fil. ſint leg cām uerò.¶Sed ſi ſua autoritate receſſerit, nō cō petit reſtitutio,ſed ſibi imputet.32.q.1.de Benedicto alī qui contra, quæ dic,ut ibi late dicitur,& Ber.uidet̃ tenenere cū illis.ī.de adul.c.intelleximus.¶In principali] ut ſ.cognoſceret , an teneret mr̄imonium impediente conſanguinitate.ſ.e.ex tranſmiſſa, & ſ.de or.cog.c.j.contra.

Grauis [Præmiſsis] .ſ.ꝙ archieps ſpoliauerit monaſteriū. ¶Dāna] no.ꝙ in actionib.bo.fi.& ēt in actionib.ſtricti iuris, ubi peto, qđ meum eſt,ueniūt fructus,& partus,& oīs cā à tꝑe moræ.§.de uſur.uideamus, & l.mora.§.in bonæ.ff.depo.l.ij.§.hāc ac.ſed licet ueniāt,ſi petātur, tn̄ ſi expreſsè nō petant̃ i libello,iudex nō pōt de eis condēnare.ff.de ædi.edic.itē ſciēdū.ff.de uſu.partiū, niſi qn̄ agit de ui compulſiua,ut qđ me.cau.uel expulſiua, ut interdicto, qđ ui.uel conſt. ſi qs in tantam. nam tunc ueniūt oīs cā,ēt ſi nō petat̃. ff.qđ me.cā,ſed & partus.ff.de ui & ui ar.l.iij.§.reſtiſsimè,& l.idē eſt.§.ult.& l.ſi plures.C. unde ui,ſi qs in tantā,& ſ.qđ me.cā.c.pen.¶Itē ſi agit̃ petione hære.ubi ēt rōne uniuerſitatis ueniūt.ff. de pet.hr. ue.§.fructus.ff de ui & ui ar.l.j.§. reſtiſsimè.& no.ꝙ ſi non petantur ea,quæ ueniunt acceſſoriè , ut fructus, dāna, & intereſſe: uel ēt ſi petantur,licet tn̄ ſnīa feratur ſuꝑ principali,nō habita mētione acceſſoriorū , de cętero de eis agi non pōt,nec pōt peti ferri ſnīa.q.ſuꝑ omiſſo.C.depo. l.iiii.C.de uſu.eos in bonæ.ff.de act.emp.q per col.§.ſi, ff.de eo,quod cer.lo.l.cētū.¶Si aūt plura petant̃ nō quaſi acceſſoria,ſed quaſi principalia,tunc ſecus eſt,ut in pall. l. centū.nec eſt ꝯ.ff.de excep.rei iud.ſi in iudicio.ubi dicitur, ꝙ exceptio rei iud. iam latæ non obſtante ad acceſſoria poteſt agi bonæfidæi iudicio. ſed certe.l.illa potius eſt pro nobis : quia intelligitur, ꝙ male agebat, & iō abſolutus fuit reus.Interdicto, unde ui bn̄ agit̃ ad acceſſoria ſine principali. ff.de ui & ui ar.l.idem.§.ſi.& l.ſi plures [Iniuriis] ſi iniuriā monaſterio fecit.ff.de act.emp.q pē.¶Cōpellatis] omnia prædicta ueniunt in interdicto , unde ui , præter ſatisfactionem de iniur.ff.e.l.j.§.quod aūt,& §.rectiſsime, & §.ex inter. & § ex die,& l.ſi ui , metu, & l.uicino.C.unde ui , ſi de poſſ. [percepiſſent] ff.de rei uen.ſi nauis.§.generaliter.ff.de ui & ui ar.l.j.§.ex dic. C.de pe.here.l.j.in ſi.C.unde ui.l.iiii.ff.de pign.ac.l.ii.ff. de peti.hære.ſed & ſi lege commiſſ.

quando fructus partis absque partis petitione per iudicem possunt adiudicari

SVMMARIVM.

1 *Cum de iuribus ad aliquam domum pertinentibus agitur, ſufficit magiſtrum illius domus agere.*
2 *Epiſcopus agere, & reſpondere poteſt pro eccleſiis ſibi ſubiectis in defectum adminiſtratorum.*
3 *Si datur poſſeſſio cum pacto,quòd concedatur, quòd ibi fiat eccleſia , non dicitur committi ſimonia.*
4 *Eccleſiæ in nullius bonis eſſe dicuntur.*
5 *An poſſeſſio detur ſub conditione.*

5 *Vim reb us illatam uindicare licet.*
7 *An liceat clericis mouere bellum, & uide in num. 8.*
9 *Non eſt irregularis clericus, ſi pugnet contra raptores ad ſui, uel aliorum defenſionem.*

OLim cauſam [inter uos] qui ideò ſimul agunt:qa
cõiter locus, de quo agitur, ad ep̃m & capl̃m ꝑ-
tinebat: & ſecurius eſt, quandocũq; ſimul agunt,
s̃.de iud.cãm, & de iurib.propriis cuiuſque, licet de iure
quiſq; ꝓ ſuis iuribus agere poſſit,s̃.de reſcr.edoceri.¶Et
magiſtrum] ſi de iuribus ad aliquam domum pertinẽtib.
agitur, ſufficit, ſi agat magiſter illius domus, s̃ de iu.cũ
deputati. ſi uerò de ſubiectione alicuius domus agiẽ, uel
reſtõne, debet agere miniſter ſuperior uel ꝓuinciæ, uel
ciuitatis,ut hic.poſſet etiam dici,ꝙ maior ſuper hoc põt
agere,ſi vult; & quia magna cã eſt,requiruntur fratres:
uel ſine requiſitione ſe obtulerunt,cum tm̃ miniſter do-
mus de Cal.citatus eſſet, uel citari feciſſet. imò plus uĩ,
ꝙ pro domibus iſtis, quæ ſic ſubiectæ ſunt aliis, ꝙ de re-
bus earum faciunt & diſponunt ad ſuum libitũ,& præce-
ptorem remouent,qñ uolunt; oẽs illi,qui hmõi poteſta-
tem habent ĩmediatè ſuper domos illas, poſſunt agere,
& etiã conueniri,ut in p̃al.decr. cum deputati, & erit ſp
in optione maioris,ut ipſe ceteris p̃ferat̃,ſi uoluerit, ar.
hic.& hęc rõ requirit,ut ſi põt minorẽ remouere ab ad-
miniſtratione domus, multofortius poſsit eũ remouere
à lite agẽda,& etiã qa magis ſua intereſt: qa maiorem po
teſtatem habet in domo,ar.2.q.6. §.ꝓpriam. tñ ſi maior
minorẽ remouet,ipſe tenet̃ uel ꝑ ſe,uel ꝑ alium litẽ age
re:alioquin ↄ̃ dominũ tanq̃ ↄ̃ ꝯtumacem ꝓcedet̃, ĩ de eo
q mi.in poſ.cã rei ſer.c.1.2.& 3. ¶Si uerò nõ ſint ſic oĩno
ſubiectæ; tñ ſunt aliquo mõ ſubiectæ. nã aliqñ ſunt de ar
chid.alicuius,aliqñ de archipresb.aliqñ rñdent abbatib.
de tꝑalibus,uel aliis eccleſiaſt.ꝑſonis rõne iuris patron.
& aliqñ etiam laicis,ut no.de p̃b in Lateranẽ. & ĩ de pri
uil.cum & plantare, §.in eccleſiis. in omnibus enim iſtis
caſibus & ſimilibus primo loco licet agere & rñdere ad-
miniſtratoribus illarum domorum: & ſi negligẽtia, uel
alia iuſta cã ſubſit, præmiſſa aliqua ſummaria cognitio-
ne ꝑ iudicem, q debet de cã cognoſcere,& oẽs prædicti,
& alij conſimiles agere poterunt. 16.q.1. conſtitutum,&
q.7.filiis.12.q.2.non licet,arg.ĩ de reb.eccl.non alien.ſi
2 quis præ. ¶†Et plus uĩ,ꝙ ep̃s agere,& rñdere ſemper in
defectum adminiſtratorum poſſit ꝓ eccleſiis ſibi ſubie-
ctis,ĩ de ſucceſ.ab inteſt.c.fi. & melius, C.de ſacroſ.eccl.
ſancimus. ubi dicitur, ꝙ ep̃s & œconomus, & cuſtos ua-
ſorum agere poſſit: ipſe.n.eſt præordinator in cunctis.
25.q.perlectis, & ipſius eſt oĩs cura. 10.q.1.c.2. & c.ſeq.
16.q.7. oẽs. 12.q.2.nobis, & c.ſeq.& uĩ ꝑ præmiſſa.c.ꝙ
ep̃s in agendo, & in defendendo debet, aliis præferri tñ
nobis uĩ,ꝙ iudex,q debet cognoſcere, ſummariè uidere
poterit quis præferat̃. & maximè attenditur in cauſæ co
gnitione,quia quo ad temporalia prior eſt cã inferioris
miniſtri,q̃ epi.16.q.2.qa eo, ĩ.de reb.eccl.c.50.& in ſpiri
tualibus ſaltem, q̃ ep̃m tangunt, prior eſt ep̃s, q̃ inferio-
res miniſtri. nam & oẽs alij ſub eo ipſius uice & noĩe cu-
ram gerunt,ut s̃.de offi.archid.c.1.de offi.archipresb.c.1.
& ult. & his & aliis attentis, & circa perſonarum diſcre-
tionem & fidem,& circa intereſſe cuiuſcũque eliget ido-
neiorem,arg.ff.de popu.ac.l.ii. de canonicis autem,qua
liter agere poſſunt, no.ĩ de teſti.cum olim. ¶Item no.ꝙ
in omnibus prædictis.c.ſi illi, quorum intereſt,uolũt aſ-
ſiſtere illis,qui agũt nõ, prohibẽtur, & etiam poſſunt ap-
pellare, infra de re iu. cum ſuper, ubi de hoc no. ¶Sed
ↄ̃ prædicta ſupra de reſcrip.edoceri, ubi dicitur, ꝙ ſi ad-
miniſtrationes ſunt diuiſæ, ꝙ ille ſolus poteſt agere, qui
miniſtrat.Sol.illa decr.habet locum,ubi nulla cã ſubeſt,
quare alius agat: hic ſecus. item illa loquitur,ubi ſunt di
uiſæ adminiſtrationes pœnitus. ſed inter ep̃m & ſubdi-
tos miniſtros non ſunt diuiſæ,imò ambo ſunt adminiſtra
tores, ſed vnus ſub alio. & idem dicimus de aliis,ſ.q re-
mouent minores miniſtros,qñ uolunt,ut ſunt tẽplarii,&
alii huiuſmodi. & licet ſuperiores, ad quos immediate
non pertinent tẽporalia,nec eccleſiæ adminiſtratio,poſ-
ſint agere,ut dictum eſt,& etiam aliqñ præferantur aliis:
tñ dicimus eas eſſe ſine legitimo defenſore & immedia-
to. & ideò non currit interim præſcriptio ↄ̃ eam; quia
nec ceſſat cã conſtitutionis,ſ.non eſt, qui ſpecialem cu-
3 ram eius agat. ¶†Conditione] non fuit ſimonia:quia nõ
dedit poſſeſsionem eo pacto, ut faceret ibi eccleſiam:
ſed conceſsit,ꝙ faceret ibi eccleſiã, ſed nominetur Tur-
donen.epi,i.ei ſubiectam, ad quod aliàs de iure tenebã-
tur. vnde non fuit ſimonia, infra de relig.do.cõſtituitus,
& no.ſupra de elec.ſignificaſti. nos dicimus plus, ꝙ etiã
ſi eo pacto cõceſsiſſet, ꝙ ibi faceret eccleſiam, non eſſet
ſimonia. rem enim profanam dat, ut fiat ſacra, quod eſt
meritorium,ſicut ſi quis daret aurum, ut inde fieret ca-
lix. ſibi enim nihil acquirit: quia talia in nullius bonis
ſunt,inſti.de rerum diui. nullius. [Conſtrueret] autho-
ritate tñ epi.epiſcopus enim ꝑ ſe,uel per alium intereſſe
debet conſtructioni eccleſiarũ,de cõſecr.diſt.1.nemo ec-
cleſiam,& c.ſi quis presbyter,& 30.diſt.ſi quis extra.¶Et
aliis] hęc obedientia non obligat alios,niſi de eorũ mã-
dato permitteret̃, ſicut nec uotum,nec iur̃m. ſed ideò ꝓ
aliis præſtari dicitur:qa eſt ſignum,ꝙ alii debẽt obedire.
uel dic capl̃m ꝓ eo iur̃o,uel obedientia ſic præſtita obli
gari,C.de iura.calũ.l.ii.§.ſinaũt, & §.ſeq.& hoc ideò eſt,
quia propter hoc ſciunt præſtari,& patiunt̃,ſ ut obediãt.
4 ¶†Dñium] qũo ſibi retinuerunt dñium, cum in nullius
bonis ſint eccleſiæ? inſt.de re.diui.§.nullius. ſo.retinuit
ſibi dñium,quouſq; eccleſia ſit ędificata: uel retinet do-
minium,quantũ ad ius ep̃ale.10.q.1.c.1.2.3.& 4.16.q.3.
inter; & ꝑꝑ hoc iure põt agere rei uin. ar.ff.de mor.in-
fe.l.i. & ff.de reli.& ſump.fu.ſepulchra,C.de ſacroſ.eccl.
ſancimus. ipſam tñ eccleſiam,i.corpus eccleſiæ uindica-
re nõ poſſet,cum nec dñium ipſius haberi poſsit,ar.ff.de
re.diui.intãtum,§.ſacræ res, ar.ſi de rei uin.in rẽ actio,
niſi utiliter,C.de ſacroſ.eccl.ſancimus. [Et ſua] quia nõ
renunciauerant propriis: alioquin nihil ſub hoc uerbo
contuliſſent.12.q.1.non dicatis; nec eccleſiam, quã dare
non poſſunt. [Conditione] hæc conditio facit, ꝙ ſi factũ
diſpliceat epo, & capitulo, ꝙ talis traditio non noceat.
[Humilitatis] alias autem noceret eis, ꝙ non poſſent re
petere,ſupra de renun.ꝙ in dubiis: ſed alias non noce-
ret,de dona.inter dilectos, ſupra quod me.cau.cum di-
lectus,infra de ſent.& re iud. cum ſuper, s̃ de arb.cũ tꝑe,
ubi no. & bene poterunt ſe dare,cum arctior ſit religio.
ĩ de reli. licet [intelligentes] nos Papa [domum] i.do
minium domus: hoc nõ placet qa illud non habebãt,ſed
expone domũ,i.poſſeſsionẽ domus, & uĩ hoc ex ſeq.lr̃a.
5 ¶†Sed contra. poſſeſsio ſub condõne dari non põt: imò
uĩ, ꝙ dari non poſsit: quia plurimum facti habet poſſeſ-
ſio, ut infra de conceſ.præbẽ. cum noſtris; vnde uerum
eſt,ꝙ poſsideret,ſiue extet conditio,ſiue non, ſemper ue
rum eſt eũ poſsidere, cui traditur. uel expone p̃dictam
domum ſub condõne traditam fuiſſe,i.contractum factũ
de prædicta domo danda fuiſſe conditionalem. ¶Præ-
iudicium] quo ad proprietatem. quo ad poſſeſsionem
ſecus. nam qui poſsidet per colonũ,uel alium quẽcũq;,
ſi ille dimiſerit poſſeſsionem, alio occupãte uiolenter,
uel

uel alio modo,etiam dñs ignorans amittit poſſeſſionem
ff.de acq.poſſ. poſſideri.§.quod ſi ſeruus. ſecus, ſi per ſe-
ipſum poſſideret: quia tunc non amitteret poſſeſſionem,
niſi expulſus eſſet, uel reuertens non eſſet admiſſus, uel
ſuſpicaretur ſe poſſe repelli, ff.de acq.poſſ.l.j.§.deiicit̃,
& l.ſeq.§.ult. & l.clam poſſidere,§.fin. ſed licet ulterius
poſſeſsionem, quã per me poſsideo, me ignorante clam
poſsideas, poſsides naturaliter, & ego ciuiliter, quouſq;
ſuſpicer me poſſe repelli; & tunc poſsides ciuiliter, ff.de
acq.poſſ. clam poſſidere, §.ult. ſed ſi reuertens non ad-
mittatur,quãuis uelit congregare exercitum, & eam re-
cuperare; tñ poſſeſsionem amiſit,ut in ea.l.dr̃: nihilomi
nus continue & ſine mora eſt ſibi licitum amiſſam poſſeſ
ſionem ꝑ uim recuperare, C.vnde ui.l.j. ¶Ex eo] maxi-
me. idem etiam eſſet,& ſi neſciret, niſi quo ad uſucapio-
nem,quã bene facit. quia bona fide, & titulo donationis
poſsidet. & eodem mõ exponimus ſequentia,ſ.ꝙ ſua te-
meritate &c.hoc ꝑꝑ conſc̃iam.¶Itẽ quos ſibi q̃onem mo
turos mouere ſuſpicari debuit. idem.n.eſſet,ſi probabil̃r
occupaſſet. & idem, ſi cum ſcientia epi. & idem, ſi non
crederet eos litem ſibi moturos. idcirco ergo hoc dicit:
quia ſunt aliqui,qui dicunt,ꝙ ſi occupans non poſſet re-
dargui,ꝙ ſciuerit rem alienam eſſe, uel ꝙ temere ipſam
occupauerit,& ꝙ debuit ſuſpicari ſe repelli debere, etiã
incontinenti,non eſt uiolenter repellendus,cum C.vnde
ui.l.dicat̃ uim illatam propulſare. licet ergo uis non ſit
illata,ſicut etiam hic, ſi præter uiolentiam poſſeſsionem
habuiſſent tẽplarij,nõ debuiſſet ep̃s eos expellere. ¶Alij
tñ dicunt & forte melius,ꝙ etiam ſi ignoranter accepiſ-
ſent poſſeſsionem epiſcopi: tñ ſi moniti nõ reddidiſſent,
licet eis uis fieret: quia incipiunt eſſe uitioſi, arg.23.q.1.
6 §.j.per totum. & ibi.q.2. c.j.& ij. ¶†Innotuit] uim enim
rebus illatam licet uindicare, & poſt iniuriam factam in
rebus auferendis res ablatas recuperare, ut hic. ſed poſt
iniuriam factam perſonæ non eſt licitum uindicare, uel
alium percutere.ff.ad l.Aqui.ſed ſi quæcũque.j.rñſo, &
l.ſcientiam.§.qui,cũ ſcriptũ eſt, non uos uindicantes,niſi
7 forte timeretur geminata percusſio.¶†Vim] qũo hoc li-
cuit, cum eſſent perſonæ religioſæ ep̃s,& canonici, & tẽ-
plarij? uix potuit hoc fieri ſine pœna canonica.18.q.4.ſi
quis ſuadente. Item cum non ſit eis licitum mouere bel
lũ.23.q.3.c.1.ar.ff.de capti.& poſt.hoſtes. & ſi aliis lice-
ret, clericis tñ non liceret. 23.q.7.clerici,& c.his, à qui-
8 bus,& ĩ de homici.ſuſcepimus. ¶† Reſpondemus omni-
bus eſſe licitum mouere bellum pro defenſione ſua,& re-
rum ſuarum. nec dr̃ proprie bellum, ſed defenſio. & qñ
quis eſt eiectus incontinenti,i.antequam ad aliena nego-
cia diuertat, licitum eſt ſibi impugnare.ff.de uerb.obl.l.
continuus,reſpon.j.ff.de duo.reis, duo.§.ult.C.unde ui.
l.j.ff.de ui & ui ar.l.ii.§.cum igitur. & cum hoc à iure ſit
conceſſum,nec eſt autoritas principis neceſſaria,ar.28.di
ſtin.de his, ad fi.ff.de cond.inſti.l.quæ ſub conditione.§.
ult.nec incidunt in excõmunicationẽ,niſi in ꝑſonas miſe-
rint manus.ſed nec tunc, ſi ſine uiolentia noluerunt exi-
re domum; quod ex loco iſto ſatis euidenter colligitur,
& ĩ.de homi.ſignificaſti. uel niſi modum exceſſerint, ut
hic in fi.¶Item ubicũq; per aliũ rem ſuã,& ius ſuum proſe
qui non põt, licitum eſt autoritate ſuperioris arma mo-
uere, & bellum indicere ad recupe
a randum ſua,& ẽt furtiue [a] accipere
23.q.2.c.2.C.de iudi.nullius:tamen
ſi principem ſuper ſe habet, eius au
toritate hoc faciat, & non aliter.
24.q.2.c.1.& hoc uidetur iuſtum:
quia nulli licet iura temperare ſine
autoritate conditoris iurium. ¶In iure autem continet̃,
quod etiam ſuam poſſeſsionem nullus occupare poſsit.
C.unde ui.l.ſi quis in tantam. ipſi autem principi, qui
ſolutus eſt à conſtitutionibus ciuilibus, licet hoc ſine au
toritate ar.C.de leg digna.¶Itẽ plus dicimus, ꝙ ſi furto
uel uiolentia rapta habere non poſsit, põt recipere æqui
ualens autoritate ſuperioris.23.q.2.dñs: caueat tñ, ne
ſine autoritate iudicis per mendacium, uel fraudem, uel
per calũniam ſuam rem recuperaret: qa tunc reſtituere
tenet̃.14.q̃.5.non ſane.quidam tñ
b dicunt, & non malè, [b] ꝙ ẽt ſua au-
toritate põt accipere furtiue,dum-
modo ex tali furto nec malum, nec
ſcandalum ualeat generari: quia ſi
inde orietur ſcandalum uel contra
uxorem, uel contrafamiliarẽ aliũ,
uel quẽcũq; alium. tunc debet rem
in priſtinum ſtatum reſtituere. ſa-
c tis [c] etiam credimus,ꝙ prælatus ec
cleſiæ pro iure ipſius poſsit indice-
re bellum,& ei intereſſe.ſed nõ de-
bet pugnare ſed põt proſequi, do-
nec aliena dimittant, & põt clama-
re,capite,& pugnate,ſed non occidi
te, nec obſtat ei de homicidio.c.pe.
quia ibi aliquos percuſſerat,ſed ne-
ſciebat, utrum aliquem occidiſſet;
& ideo fuit ſuæ conſcientiæ relinquendum. Item quili-
bet prælatus ſi habet iuriſdictionem temporalem, ↄ̃ ſub-
ditos inobedientes licitè moueret arma. 15.q.6.c.autori
tatem, & c.nos ſanctorum,arg.23.q̃.8.ſcire igitur, & c.
hortatu,& c.diſpar, dummodo iuriſdictionem indicendi
bellum habeat, uel in caſibus ſupradictis. & etiam ſi non
habeat ius indicendi, dummodo iuriſdõnem habeat: qa
his caſibus non proprie dicitur fieri bellum, ſed melius
executio iuriſdictionis,uel iuſtitia.ff.de rei uin.q re.nec
in his caſibus capti fient ſerui. ¶Bellum autem, ſecundũ
ꝙ proprie dicitur, ſolus princeps,qui ſuperiorem nõ ha-
bet,indicere.põt. & põt illud indicere ↄ̃ eos,cõtra quos
non competeret executio iuriſdictionis, uerbi gratia ↄ̃
illos,qui eſſent in poſſeſſione iuris alicuius alterius prin
cipis inferioris. item prò defenſione legũ paternarũ, &
9 pro his.23.q.8.ſcire,omni,& multis aliis cõcord. ¶†Sed
quid etiam ſi clericus ſit in prælio contra raptores, uel
ad defenſionem ſuam, uel aliorum, licet ibi pugnet,& la
pides iaciat, dummodo de ſuis ictibus neminem occidat
non eſt irregularis.ĩ.de cle.peru.c.pe.& ult.& ĩ.de homi.
c.pen.item qui iuſtum prælium contra aliquem mouet,
non ſolum ab hoſte,ſed etiam à uaſallis, & ſubditis eius
eum iniuſte iuuantibus poteſt ſpolia capere, & perſo-
nas earum. ¶Alij dicunt, quod nec perſonas, nec res
auxiliatorum poteſt capere, niſi in bello, niſi forte læ-
derentur de rebus eorum, puta caſtris, uel aliis ædi-
ficiis. ſi autem non eſt indictum bellum contra aliquẽ,
ſed aliquo prædictorum modorum procedebat, puta
ratione ſuæ iuriſdictionis uolebat aliquem punire, uel
res eius deuaſtare, uel ſententiam executioni manda-
re, in hoc non uidetur, quod poſsit capere res,uel per-
ſonas auxiliatorum eius, niſi primò ſententiam proferat
contra eos.2.quæſt.1.nos in quenquam. & ſi non eſt de
ſua iuriſdictione, ſed alterius, debet coram ſuo iudice
de eo iuſtitiam petere.23.q.2.dominus.C.ut nemini li-
ceat ſine iu.ſe uin. l.j.& ij.ubi no.ſi uero nõ haberet iudi
cem corã quo poſſet ſuã iuſtitiam obtinere,tũc ſibi licet
ſua autoritate recuꝑare ſua.C.de Iude.Iudæi, & l.nullus
hec

a ¶*Furtiue. Ad hæc dicta Inn. uide Flo.in l. itaque,ff.ad l.Aquil. Alex.de Imo.in conſil.135. primo uolu. & Cep.conſil.26.*

b ¶*Et non malè. Adde quòd hoc tenet Paul. de Ca. & allegat Inno. hic in conſi.339. incip. Priuſquam iura fierent, col.ij.circa prin.in ſecunda parte conſiliorum antiquorum ſecundum nouiſſ. impreſsiones.*

c ¶*Satis etiam credimus. Adde Cardin. in conſi.19.incip. Ad caſum præmiſſum, columna prima.*

hoc autem certum eſt,ꝙ ſi perſonas,uel res eorũ capit in
bello dũmodò ſuã iuriſdictionẽ exerceat, ꝗ pôt ꝑſonas
punire,& res tenere:quia in ſuo territorio deliquerunt.
C.ubi de crimine agi opor.authen. qua in prouincia, &
alia rõ,quia ſuam iuriſdictionem impediunt, de hoc no.
s̃.de offi.deleg.c.j.j̃.de pœnis,dilectus,& l.j.de ſen.excõ.
nuper.¶Decernentes].i.reſeruantes,niſi enim reſeruaſſet
eis,qđ poſt ſnĩam iſtã poſſent agere, ſi modũ exceſſiſſent,
non potuiſſent,poſtea agere,cum agentes interdicto,un-
de ui,omnia hæc induxiſſent in iudiciũ ſupra proxi.c.C.
de fruct.& lit.expen.terminato.[Decernentes] dic,quod
hoc decretum non fuit ſnĩa,ſed iuris declaratio.[Exceſ-
ſiſtis]non enim licet modum excedere,& ſi exceſſerit, in-
currit excõmunicationem,& pœnam temporalẽ, & irre-
gularitatẽ,arg.hic j̃.de ſen.excom.cum non ab hoĩe,& c.
perpendimus infra de homici.ſignificaſti.ij.§.ult.

Literas tuas[Matrimonialis] no.ꝙ archid. cognoſcit
de cã matrimoniali, & hoc ꝑꝑ conſuetudinem. [In
remotis] conſuetudinem narrat,quia iure non eſt cautũ
ꝙ ep̃o abſente archidiaconus cognoſcat.[Poſtulabat] in
tentando petitorium. [Poſtulabat reſtitui] hic intenta-
bat poſſeſſoriũ.[Interdum] quando non proponitur gra
dus diuina lege prohibitus.[Per decretalem]ſupra eo.ex
cõqueſtione.[Et mandantis]Lucij. [Oraculum].s̃.de or
di.cog.c.j.[Gregorius]xxxv.q.iij.quædam[Alij].j̃ de cõ
ſan.ꝙ dilecti.¶Porro] hic incipit impugnare,& quaſi re-
probare tertiam opinionem rationibus,& loquitur tan-
tum allegando,quãuis allegationes ueriſimiles ſint.[Pre
ſertim].i.tm̃ uel dic & melius,ꝙ ꝓprie dicitur,& idẽ eſt,
ſi opponitur conſanguinitas cõſtitutione ꝓhibita.¶Pro
bationes]ſatis colligitur hic,ꝙ in poſſeſſorio, ſi aliter, q̃
de matrimonio reſtituẽdo agatur, etiam ſi probationes
utriuſq; partis paratę ſint,de ꝓprietate tñ admitti nõ de
bent.nec obſtat.ff.ad exhib.l.iij.§. ibidem.ff. ut in poſ.le.
ſi is,a quo:quia ibi non intentabatur poſſeſſoriũ.[In cæte
ris],i.ut cætera obſequia tanq̃ uxor ſibi exhibeat.[Iura-
mento]nota in ſpiritualibus ſuꝑ exceptione iurari de ca
lũnia ſupra de elec.cũ dilectus,ubi no.[quã tñ] excõica-
tionem.[Mandatũ]ꝓ eo,ꝙ fuit contumax:q̃a non redie-
rat ad maritum.[Procedetur].ſ.ꝙ in aliis fiat reſtitutio,
præterq̃ ad carnalem copulam[Sæuicia]ſupra eo.ex trãſ
miſſa s̃.ut lit.non conteſt.accedens.[Alioquin] ſi non eſt
ſæuerus maritus,& non obiicitur conſanguinitas diuina
lege prohibita;ſic legitur ſecundum illos, qui faciunt
differentiam inter gradum diuina lege prohibitum, &
alium:ſed ſecundum alios, qui non faciunt differentiam,
expone,id eſt ſi non habeat paratas probationes.

SVMMARIVM.

1 *Minor in matrimoniali cauſa ad hoc,ut agere poßit,cenſetur maior,& in multis alijs cauſis,ut etiam in nume.2*

3 *Nunquid poßit uir petere reſtitutionem mulieris,cum de iure non fuit eius uxor,& uide in nume.4*

5 *Quæ conueniant petenti reſtitutionem ancillæ.*

6 *Ancilla conquerens de domino non auditur, mercenarius autem ſic.*

Ex parte[Nondum]& ita nihil egit infra de de-
ſpon.impu.literas [Poſtulauit] ex abundanti,
cum ſua auctoritate hoc potuit facere,qñ non
tenent ſponſalia infra de deſpon.impu. acceſſit
& c.literis:ſecus autem,ſi ſponſalia tenerent infra de de-
ſpon.impu.de illis,ſed dices curſu tp̃is ſponſalia, quæ nõ
tenebant ante vii.annos, ſola taciturnitate ratificari, ar.
infra de deſpõ.impu.duo. ¶Sol.hæc mulier deceſſit ante,
q̃ puer haberet.vii.annos,& iõ non pôt puer petere reſtõ-
nem,cũ nullo reperiatur poſſeſſionis cõmodo deſtitutus
ut.j̃. ſeqtur ſupra de ꝓcu.tuæ.¶Vel dic, ꝙ nõ tenuerunt
ſponſalia,nec ratificantur,niſi appareat cõſenſus puellæ,
uel a principio,uel ex poſt facto,ẽt ſi ꝑ patrẽ eſſent ſpon
ſalia contracta:quia cum eo patruus pro nepte contrahe
re non potuit,ut no.j̃.de matri.contrac. ꝯ inter. eccleſiæ
c.j.& de deſpon.impu.c. i.uel quia infra tẽpus legitimum
1 deceſſit.¶†Minor]in cauſa matrimoniali,ſ.ut eam agere
poſſit,minor cenſetur maior,ut hic,ſic ẽt in caſtrenſibus
& in eccleſiaſticis; facit ar.ff. ad Macedo.l.i.§.fi.& l.ii.&
in uoto.xx.q.ii.c.i.& ii. Item cum exequeretur mortem
patris,& cum agitur de teſtamento patris xv.q.iii.de cri-
mine.Item cum agit de recuperanda poſſeſſione C. qui
legi perſonam l.ult.Item cum agit de toro uiolato.ff.de
adult.l.ſi maritus §.lex Iulia.Item cum agit de libero ho
mine exhibendo. ff.co.l.iii.§.pen.Item impetrando ueniã
2 ætatis.ff.de his,qui ue.æta.impe.l.iii.¶†Item poteſt eſſe
procurator in negociis ſecundum quoſdam,& in iudiciis
ff.de mino.l.minor,& l.cum mandato, & in eiſdem caſi-
bus,in quibus agens admittitur,pôt procuratorem cõſti-
tuere,ut hic,ut aũt conſultius agatur,ſemper faceremus,
ꝙ ꝓcuratorem conſtituat auctoritate iudicis; & erit qua
ſi curator ad litem C.de bonis,quæ liberis l.non ſolum,
inſtit. de cura. §.item inuitus; de hoc no.ſupra de æta.&
qua.& or.præſi indecorum ſupra de procu.accedens.hæc
mulier petebat licentiã nubendi cum alio coram Senen.
ep̃o ſed uir dicebat partem mulieris eſſe contumacem,
cum nullus cum ea compareret,niſi quidam procurator,
qui dicebat ſe à muliere conſtitutũ procuratorem, ſed
pars uiri dicebat,eum nõ poſſe eſſe ꝓcuratorem, cũ mi-
nor procuratorem conſtituere nõ poſsit. ¶Item ante oĩa
reſtitutionem ſponſæ petebat:ſed Papa eos male dicere
reſpondet:quia minor in cã matrimoniali bene cõſtituit
procuratorem,ſicut & procuratorẽ facere pôt in caſtren
ſibus,ff.ad Maced.l.i.§.fi.& l.ſequen.item dicit, ꝙ reſtitu
tio ſibi facienda non eſt,cum poſſeſsionem non habuit.
3 ¶†Vtpote nullo]hic uult dicere,ut quidam dicunt,ſed no
bis non placet,uir non pôt petere reſtitutionem mulieris
cum de iure non fuit uxor eius;& ita uir commodo deſti
tutus non eſt,nec etiam poſſeſsionis,cum nunquam in poſ
ſeſsione eius fuerit:puta quia nũquam fuit cũ eo ut uxor.
quia non portabat anulum ut ſponſa, nec eam ut ſpon-
ſam uocabat; nec in cæteris ut ſponſa agebat,ſecus aũt,
ſi ut ſponſam eam habuiſſet, ut hic a ſenſu contrario col
ligitur;& ſic loquitur ſupra eo.literas,& c.ex conqueſtio
ne, habita autem diſtinctione eſſet in poſſeſsione eius
tanquam ſponſæ:tamen adhuc non reſtitueretur ad car-
nalem copulam,cum non in eius poſſeſsione eſſet,ſed eſ-
ſet potius ſequeſtranda infrà de ſponſalibus,cum locum:
ſed ſecus,ſi eſſet in poſſeſsione carnalis copulæ, ut ſuprà
4 eo.c.proxi.in fi. ¶†Sed & uidetur hic a contrario ſenſu,
quòd etiam ſi non habuit poſſeſsionem, ſed ius tantum,
quòd poſsit petere reſtitutionem per id,quod dicit,com
modo iuris,ſed dic eum non poſſe petere reſtitutionem,
ſed poſſe eam uindicare adiecta cauſa de iure canonico,
etiam ſi ſit ſponſa de futuro,ar.ff.de rei uen.l.i.uel poſſet
agendo ad hoc, ut ſibi ad iudicaretur,officium iudicis
implorare infrà de ſpõ.ex literis.ii.& quòd deberet cau-
ſam adiicere,eſt ar. ꝙ ſi quis diceret, poſſidebam hanc
mulierem ut ancillam,probato quòd ut ancillam poſsi-
deret,fiet ei reſtitutio ut ancillæ,& non uxoris, primo.n.
oportet eum probare,in qua poſſeſsione eſſet, quando
fiet reſtitutio:quia ſm̃ modũ & ſpeciẽ poſſeſsionis fit re-
ſtitutio

ſtitutio.j̃.eo.Piſanis,ar. ff.de libe.ag.liberis.§. ult. dũmõ
non apparet eum malicioſæ,uel doloſe fuiſſe in poſſeſſio
nem eius.ff.de lib.agno.l.igitur.§.j.uel aliter,ut not. ſu-
pra de ſeruis non ord.c.2.ſi autem tenuiſſet eam ut concu
binam,& peteret eam ſibi reſtitui,non eſſet audiendus:im
mò libellus eſſet lacerandus,ſi peteret reſtitutionem mu
lieris,ex quò fuit in poſſeſſione eius tenẽdi eam in lecto,
ſicut ſi hæretici peterent reſtitutionem rerum eccle. 23.
q.7.c.j.2.& 3.ar.infrà de prę̨ſcriptio cauſam;ad idem. ff.
de ui & ui ar.l.j §.deijcitur,& l.colonus,& l.ul.uel dic id
circo hic non fieri reſtitutionem:quia conſtabat, quòd in
fra.7.annos ſponſalia contraxerat, & ꝙ patruus pro ea
ſponſalia contrahere non potuit:ſecus,ſi eſſet dubium,an
ſpõſalia tenuiſſent: quia tunc forte reſtitueretur uel dic
etiam ſi eſſet dubium imò,ꝙ plus eſt,ſi eſſet certũ, ꝙ fuiſ
ſent ſponſalia,tamen non potuiſſet petere reſtitutionem:
quia ſponſalia ex ſola uoluntate utriuſque minoris pen-
debant.nam qñcunque alterutri eorum placet,a ſponſali
bus poteſt recedere.j̃.de ſpon.impu.& de illis,& c.ſe.ſe-
4 cus autem,ſi eſſent maiores.j̃.de ſpon.ex literis.2.† Et di
ſtingue melius,ꝙ ſi uir petebat reſtitutionem mulieris tã
quam uxoris,non dabitur ei aliter, niſi probet aliquod
genus ſponſaliorum interueniſſe,& ſe cognouiſſe eam. &
hoc eſt,quod dicit litera iſta,ꝙ hic non potuit petere re
ſtitutionem:quia nõ erat deſtitutus commodo iuris, aut
poſſeſſionis;& hanc noſtram opinionem ſic probamus:q̃a
& ſi ſponſalia contracta ſint,imo,quod plus eſt,matrimo-
nium,nõ reſtituitur,niſi carnalis copula interuenerit,ſed
agitur officio iudicis,ut faciat eam exhibere ea,quæ ſpõ-
ſa debet exhibere uiro ſuo j̃.de ſpon.ex literis.2.& con-
tra hanc ultimam petitionem obijcietur,ꝙ ꝑꝑ conſangui
nitatem,uel aliam rationem nõ poteſt eſſe eius uxor, qđ
examinabitur ante,quã diffinitiuè pronũcietur. ſuprà de
or.cogni.c.j.hoc tamen non fieret;ſi poſſeſſorio poſſet a-
gi,& ageretur poſſeſſorio ſuprà c.ex conqueſtione, & c.
& cap.ex tranſmiſſa, & etiam impedimentum ſuperue-
niens. infra. de iureiu.quemadmodum. item potes dice-
re, quod pôt,ſi uelit,ingredi monaſterium infra de con-
uer.coniu.ex publico.item oportet eum probare contra-
cta ſponſalia & in hac petitione,& in prima,ſiue petat eã
ſibi reſtitui,quando cognouit,ſiue imploret officium iu-
dicis,ꝙ ei uxor intẽdat uelut ſponſa,qñ eam non cogno
uit.non autem ſufficit probare,ꝙ eam uocabat ſponſam,
& cætera ſimilia;licet forte ſufficeret ad hoc, quod filij
eſſent legitimi,ar.qui filii ſint legitimi,tranſmiſſæ,& c. ꝑ
tuas.ratio diuerſitatis eſt,quia ibi eſt fauor legitimatio-
nis,hic periculum animæ item hic unus diffitetur ſponſa
lia, ibi nullus diffitebat̃ nec obſtat infrà de præſumptio
illud quia ibi per inſtrumentum dotale probata fuerunt
ſponſalia contracta ut ibi apparet. ſi aũt uir probauerit
ſpõſalia ꝯcta,& carnalẽ copulã,& petat reſtitutionẽ, ad-
mittitur exceptio,ꝙ non tenet matrimoniũ,niſi ſm̃ quòd
continetur ſuprà c.proxi.in fi.tamẽ hæc quæ diximus, ꝙ
non debet reſtitui,niſi interuenerit carnalis copula,intel
ligendum eſt,qñ uterque confitetur non interueniſſe car
nalem copulam.ſed ſi fuerunt ſimul,& alter tãtum dicat,
præſumptio eſt pro eo,& ſtãdũ eſt uerbo eius infra de fri.
& ma.c.j & de deſpon.impu continebat̃.j̃.de præſumptio
5 tertio.¶ † Sed uĩ, ꝙ hac rõne ſimĩr dẽt ꝓbare aliquis,qñ
petit reſtitutionem ancillæ,quomodo uel quale, & quo-
modo ius ancillæ quæſiuit in ea. & eodem modo ſi petat̃
reſtõ eccleſiæ,uel poſſeſsionis canonicatus,ꝙ debeat pro
bare legitimam electionem, & inſtitutionem præceſſiſſe,
ar.j̃.de præben.dilecto infra de his,quæ fiunt a maio.par
te ca.ex ore.¶Reſpondemus,non eſt ſimile in his,& cau-
ſa matrimoniali,uel potius in actibus matrimonialibus
nulla forma,uel actus ſunt deputata matrimonio, quæ
non æque bene cõpetant adulterio,niſi ſit conſenſus ma-
trimonialis,uel ſponſalia.nec ualet,ſi dicat,ꝙ uocabat eã
uxorem,quia per talem poſſeſſionem nõ quæritur poſſeſ
ſio matrimonialis,& quia ſæpe adulteri, ut cooperiãt pe
catum,dicunt uel uocant ſe coniuges. ſed ſecus eſt in acti
bus canonicatus.quædam.n.ſic cõueniunt canonicis,quæ
non alijs,ſicut intereſſe electionibus,& communibus tra
ctatibus,& præbendam recipere,de quibus habetur infrà
de præben.dilecto.& ideò horum poſſeſsione habita,quę
tantum canonicis competunt,& in poſſeſsione canonica-
tus eſſe uidentur.& ſecus diceremus,ſi in his actibus etiã
alij pręter canonicos interuenirent in eis,ut s̃ de electio.
cum cauſam infra de reg.& tranſeunti c.2.& idem eſt in
actibus ſeruitutis.licet enim in multis conueniat ancilla
cum mercenaria,non tamen in omnibus non enim eſt po
teſtas necis,uel uitæ ſuper mercenariam,ſed ſuper ancil-
la tantum,inſti.de his,qui ſunt ſui uel alie.iu.ſunt.1. rñſo
6 ad finem.¶ † Item mercenaria auditur conquerens de do
mino,non ancilla.ff.de iudi.uix certis.§. ad hoc ergo ubi
competit ſibi reſtitutio ancillæ,oportet,quod probet ali
quos de his actibus,qui tantum ꝯ ſeruos competant. uel
dic & forte melius,quòd poſſeſsio canonicatus,& ſeruitu
tis bene probatur,ẽt ſi non probet aliquẽ de illis actibus
qui tantum canonico,uel ancillæ competunt, ſed ſufficit
probare,quòd aliquid fecerit ut canonicus,uel ut dñs in
tendens ſibi,quærere poſſeſsionem canonicatus, uel an-
cillæ,& hoc bene ſciant illi,quorum intereſt, ꝙ intendit
ſibi quærere poſſeſsionem canonicatus,uel ancillæ,ut no.
infrà de ca.mo.dilectus,in gl.ſcilicet recu.ſupra de poſt.
bo.ij.in gl.quæritur ſed in matrimonio ſecus eſt,q̃a quã-
tumcunque intendat ſibi quærere poſſeſſionem uxoris,
etiam ſi uxor hoc ſciat,quod maritus hoc intendit,nõ ta
men quærit poſſeſsionem uxoris alij dicunt,ꝙ bene obti
nebit actor in poſſeſſorio reſtitutionem uxoris, ẽt ſi non
probet contracta ſponſalia,ſed ſolummodo ſufficit pro-
bare,quòd uolens acquirere poſſeſsionem iuris, uel uin-
culi coniugalis iacuit cum ea, uel alium actum fecit,
quod ſpecialiter fit inter coniuges, & alter coniunx hoc
ſciebat, quòd alter intendebat poſſeſsionem iuris coniu
galis acquirere. ¶Item quod in fi.eiuſdem gloſſ. dicitur
de canonico,plus placet,quàm quod dictum eſt ſuprà e.
titu.in literis,in gloſſ.C.de rei uendi.circa fi. ubi dicitur
quòd canonicus non poteſt petere generaliter reſtitutio-
nem iuris canonicalis niſi probet ſibi datam poſſeſsionem
autoritate ſuperioris [Traditionem] ff.de ritu.nup. mu
lierem.ff.de ſpon.quæſitum.[Sponſalia.]infra de ſpon.ex
literis.ij & erant per pactum contracta, quæ non tenerẽt
ante.7. annos.oportet enim,quòd ſine dolo ma.& calli-
ditate ſit in poſſeſsione iuris,cum reſtitutionem petit,ar.
ff.de libe.cauſa igitur.§.ij.hoc ultimum forte uerum non
eſt,ut no.ſupra de ſeruis non or.ca.ij.[Exceptionibus]ſci
licet ꝙ procurator minoris non ſit admittendus,& ꝙ re-
ſtitutionis cauſa procedere debet.

SVMMARIVM.

1 *Incertus libellus quando admittatur.*

2 *Nomine pertinentiarum quid intelligatur, & etiam in non numero 4.*

3 *Hoſpitali ueluti eccleſiis certa dos aßignari debet.*

5 *Quando certa dicitur eſſe ſententia.*

6 *Non datur interdictum contra ſingularem ſucceſſorem.*

7 *Neceſſe eſt probare tempore deiectionis ſe poßidere.*

Cum

Vm ad ſe. [Vtraq;] pars tamen, quæ poſſidebat
non poterat intentare petitorium, ut not. ſuprà
de cauſa poſ.c.2.ſed ex quo actor intentabat, ip-
ſe poterat inducere probationes ſuper iure ſuo, ſicut hic
1 apparet,& no.ſuprà e.ex conqueſtione.¶†Et pertinentiis
no.libellum incertum admitti, ut hic. ſed hoc eſt, quia
hic pertinentiæ petuntur tãquam acceſſoria, ut no.ſupra
de or.cog.cum dilecto,& mandabitur ſententia executio
ni ſuper omnibus,quæ probauerit ad rem petitam princi
paliter,uel acceſſoriè pertinere,etiam ſine litis conteſt.
ar.infra de pręſcript.auditis, ſuprà
2 e.grauis. ¶†Et dic,quòd pertinẽtia
a rum[a] nomine tantum intelligentur
quæ ſtatuto,uel conſuetudine., uel
lege deputata ſunt, ut accedant, ut
interdicto,unde ui, ſtatutum eſt, ꝙ
accedant etiam mobilia,& damna.ſu
prà e.grauis.ff.eo.l.j.§.quod autem,
& §.rectiſsimæ,& multa alia. Item
hæreditati accedunt omnia, quæ in
hæreditate inueniuntur, etiã ſi non
fuerint teſtatoris.ff.de peti.hære.itẽ
ueni,& legibus ſequentibus.Item pe
titioni eccleſiæ accedũt omnia,quæ
ad eam pertinent de iure,uel conſue
tudine,uel ſtatuto ut ſunt dos primi
tus inſtituta,& de cenſibus.ca.j.iura
enim parochialia,decimæ & huiuſ-
modi infrà de decimis,cum contin-
gat,& c.cũ in tua,& j̃.de his,quę fi.a
præ.paſtoralis.¶ Caſtro autem nihil
corporale nouimus deputatum à iu-
re,quod ſit eius pertinens,ſed tamẽ
ab hominibus,& eorum ſtatutis con
ſueuit & caſtro certum territorium
aſſignari,quòd ſibi in iuriſdictione,
3 & dote debeat reſpondere.¶† Ho-
ſpitali autem,ſicut & eccleſijs certa dos aſsignari debet
cum ergo petitur eccleſia,uel caſtrum, uel alia conſimi-
lia cum pertinentijs ſuis,prædicta,ſicut eis deputata,ſiue
ſint corporalia,ſiue ſint ſpiritualia,peti intelliguntur. &
plus dicimus,ꝙ ſi eccleſia habeat certa aliqua corpora-
lia deputata,ſed etiam habet alia ſpeciali iuri acquiſita,
tunc ſi hæc eccleſia cum ſuis pertinentijs petitur,nomine
pertinentiarum non uenient ſpeciali iure quæſita,ſed tan
tum ea,quæ à iure,uel conſuetudine,ſeu ſtatuto deputa-
ta ſunt ei,licet quidam contradicant,ar.ſuprà de cã poſ.
& proprie cum eccleſia.ubi dicitur,quod omnia uenerint
in iudicium,niſi de ea,quibus ſpecialiter actum eſt, ne ue
nirent.reſpondemus,quòd illud intelligitur de his, quæ
ſub petitione comprehenduntur,quod non eſt hic petitio
autem hoſpitalis cum pertinentijs intelligitur.i. cum do
4 te.¶ † Sed quid dices,ſi addatur in libello cauſa poſſeſſio
nis,ſicut additum fuit? reſõpdemus,ꝙ aduerſarius coge-
tur exprimere,ſi uelit,confines poſſeſsionum.s̃.de lib.ob.
c.2.ff.de cen.forma,nomine autem pertinentiarum nõ in
telliguntur aliæ poſſeſsiones,niſi quæ primo in dote fue
runt aſſignatæ.Item ſi aliquis petit omnia bona alicuius,
non eſt audiendus,niſi exprimat.& hæc eſt ratio,quia cum
ad hoc ſingularibus actionibus agatur non poſſet ferri ſen
tentia certa,quæ ferri debet in ſingularibus, & generali-
bus actionibus:ſecus tñ poteſt dici in uniuerſalibus actio
5 nibus. ¶ † Certa autẽ dicitur ſententia, quando certum
quid accedit petitioni,ſicut eſt in dote ſtatuta, & iuribus
parochialibus.in his etiam debes diligenter attendere p-
ſonã petitoris,quia ſi ep̃s petat ius ep̃ale in aliqua eccle
ſia ſibi ſubiecta cum omnibus pertinentijs:uel etiam ſi di
cat illam eccleſiam ad ſe pertinere in temporalibus,& ſpi
ritualibus cum omnibus pertinẽtijs ſuis,& poſſeſſionibus,
bene admittitur infra de reli.do.cum uenerabilis. nec ue
niet in hac petitione tantum dos,ſed oĩa ẽt poſt quæſita.
& eſt ratio, quia ius ep̃ale habet tam in poſt quæſitis, q̃
in his,quæ tempore ſuæ fundationis habebat,cum iuri e-
piſcopali hæc omnia accedant.& eodẽ mõ ſi petat tempo
ralia.i.rationem de tp̃alibus tanquàm patronus:quia rõ-
ne iuris patronatus rationem de omnibus audire debet.
ſed ubi neque petitioni,neque rei accedit,tunc eſt neceſ-
ſe exprimere.hæc habent locum,ubi agitur petitorio. ſi
enim ageretur poſſeſſorio,tunc non habet locum,ut not.
s̃.e.in literis[Nec ſcire]C. de exceptio.ſi quidem. ff. de
pe.hære.ſi debitor[Nuncius]unde præſumebatur de uo-
luntate ep̃i factum.1.q.4.quia præſul.ff.de mino.l.4.j̃. de
teſti.conſtitutus.[Recenſentes] in probatione cauſæ ap-
pellationis,quam emiſerat epiſcopus [Ratam] infrà de
6 ſen.exc.mulieres.ff.de iu.do.l.j.§.quotiens.¶ † [Interdi-
ctum] cũ nec etiam fuerit expoliator uniuerſalis ſucceſ-
ſor,ff.de ui,& ui ar.l.j §.ul.& l.iii.§.ſi.contra ſingularem.
n.ſucceſſorem,puta emptorem,uel ſimilem interdictum
non datur.ff.de ui & ui ar.cum a te,licet quidam dixerint
actionem in factum dari,maxime ſi cauſam habeat a deie
ctore.In rebus autem eccleſiaſticis dixerunt quidam con
tra quemlibet agi poſſe per interdictum, unde ui, uel ad
minus conditione ex canone.2.q.1. reintegrãdę. & ꝓ eis
eſt s̃ de iudi.quia v.& xij.q.ij quicunque,xvj.q.6.ſi epiſco
pum s̃ de tranſac.ueniens.ſed nos hoc non dicimus,& in-
telligimus hoc.c.reintegrandę,& alia iura,quę pro eis fa
cere uidentur,ꝙ omnia ſunt ſpoliatis reſtituenda non cõ
dictione ex canone,uel interdicto,unde ui,ſed aliis com-
petentibus actionibus,puta ſi dolo contraxit, actione de
dolo.ſi metu,actione quod metus cauſa,& ſic de alijs.Sed
nonne,quod familia eius fecit,tenetur de eo,quod ad eũ
peruenit.ff.de ui & ui ar. l.j.§.ſi filius?So. dixerunt qui-
dam,non ſufficit ad dominum perueniſſe rem,qua familia
ris aliquem ſpoliauit,niſi ex facto familiaris peruenit. at
hic ex facto familiaris non peruenit. ſed quia uacantem
poſſeſsionem accepit tanquam diæce.uel dic, licet dicat̃,
ꝙ uidetur eſſe probatum,quòd nuncius ep̃i abſtulit cru-
7 ces &c.non tamen erat probatum.¶ † Item & quia nõ pro
bant ſe poſſediſſe tempore deiectionis,quod eſt neceſſe.ff
de ui & ui ar.l.j.§.interdictum nec etiam erat probatum
ꝙ ex illa ablatione crucium hoſpitalarij perdiderint poſ
ſeſſionem,imò ſi perdidiſſent,niſi occupaſſent inuaſores,
non uidentur ui eiecti.ff.de ui & ui ar.l.iij.§.ſi quis autem
ar.contrarium.ff.eo.l.j.§.idem Labeo.uel dic, ꝙ iccirco
ꝓnunciatur interdictum,locum non habere: quia ſtulte
intentauit directum interdictum,quod locum non habet
ſed utile,quãdo libera perſona familiaris committit uio
lentiam,ut hic fuit,tunc tm̃ utile competit interdictum
ff.de ui & ui ar.l.j.§.ſi filius.nec eſt contra s̃.de iudi. dile
cti,& c.examinata.Reſpondemus enim,ꝙ non tenebatur
exprimere interrogatus,ſed ex quo expreſsit, tenetur, ſi
apte non propoſuit, ut infrà eo.decre.ſupra de iud. exa-
minata hoc autem ſcias,quòd ſi quis ſcienter à ſpoliatore
rem acceperit,tenetur reſtituere condictione ex decre.q
eſt infra.e.ſæpe,uel dic,ꝙ hic nunquam poterit habere
locum interdictum,unde ui,directum,uel utile, quod nõ
habet locum, niſi cum expellitur de poſſeſsione uel re-
uertens non admittitur,cum alius ſit in poſſeſsione, qui
uenire prohibet.ff.de ui & ui ar.idem eſt.§.ſi quis autem,
& l.j.§.idem Labeo.at hic hoſpitalarij poſſeſsionem ami-
ſerunt

a ¶ *Pertinentiarum nomine. Adde Bald. in ca.j.de capita.qui cu. uendi.& do.Bar. Soxi.in l.j.colum.ij. uerſi. iiij.no.ff. de re. du. qui dicit hoc notabile ad multa. & adde eundem* Innocen.*in c. ex literis,de iure patro. practica* Papien*ſis in forma libell. in actione reali,in uer. cum omnibus pertinentijs, in libr. quo uxor agit ad dotem, in uer.cum omnibus, &* Alexan.*de* Imo.*in conſi.20. iiij. colum. ij.in d.uolu. poſt me. &* Nic.*de* Nea.*in l.ſi quando,la.j.*C.*de bo. ma.lib.*10. *& ibi uide doc.*

ſerunt ſolo animo.ff.de acqui.poſ.peregre §.quibus nõ tñ
fuerunt expulſi, cum tñ ꝑ ꝑ ſolam uim expulſiuam de-
tur hoc interdictum. ¶Sed quidam dicunt,& non male,
ꝙ etiam ſi nec ipſi metum inferentes, nec alij intrarent
poſſeſsionem, tamen contra eos competit interdictũ ad
damna,quę hac occaſione paſſus eſt;quod ex eo apparet,
quia aliquando interdicto tenetur etiã, qui nihil habuit
de uiolentia,ſed tantum auxilium dedit.C.unde ui.l.j.&
ff.eo.ti.l.j.§.deieciſſe.ſed contra.ff.de uſur. non ſolum.§.
ſed dicimus.ubi dicitur,ꝙ talis res poteſt uſucapi, quod
eſſe non poſſet,ſi rapta eſſet.ſed reſpondent illam legem
loqui,quando illi, quorum timore fugit quis de poſſeſ-
ſione ſua,malo animo,puta inferendi uim,non ibant;ſed
ipſe ſic uoluit recedere,quia timuit;unde res non eſt ui-
tioſa,& ideo præſcribitur.¶Item non obſtant leges præ-
dictæ.§.idem Labeo,& §.ſi quis.quia ibi non ſumit̃ arg.a
contrario ſenſu.licet enim ibi dicantur teneri uim infe-
rentes,ſi occupauerint poſſeſſionem,non negatur quin te
neantur,etiam ſi non occupauerint.ſed illi tenentur ma-
ximè,quia tenentur reſtituere fundum occupatum. imò
in illis legibus probat̃, ꝙ ex tali uiolentia oritur inter-
dictum:quia ſi ex uiolentia non oriretur,ſed ex occupa-
tione ſequenti,conſtat non oriri. abſurditas enim ſeque
retur.quid enim ſi poſt uiolentiam per unum annum uel
x.uel plures occuparet,an tunc incipit teneri interdicto,
cum iam uiolentia tranſiuerit in obliuionem?& non cõ-
petit in hoc caſu hoc interdictum,quia ſit expulſus, ſed
quia ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli,& ideò ad fundum ire
non audet.tenetur ergo uiolentus.nam ex facto uiolẽto
amittit fundum,uel alia dãna patitur. quod metus cauſa
autem non competit;quia compulſus non ſum aliquid fa
cere.ſed nec quod ui aut clam,quod licet competat quã
do aliquis prohibetur ab aliquo opere in ſolo faciendo,
at hic nullum opus prohibetur.

OLim uobis [reſtitutionem] à tempore litis conteſt.
uſque ad ſentẽtiam,ſi erat bonæfidei poſſeſſor C.de
rei uendi.l. certum. & ſi erat malæfidei poſſeſſor omnes
reſtituat ab initio [inanis].ff.de dolo,nam his [reſtitu-
tus] erat enim taliter ſpoliatus ab alio ſiue epiſcopatu,
ſiue epiſcopalibus rebus, ꝙ ſatisfacere non potuit. hoc
autem ei non prodeſſet, ꝙ rebus ab alio ablatis ſit ſpo-
liatus per alium:quia de proprio reſarcire tenetur.ff.de
vi & vi ar.cum a te.C.de fur.ſubtracto.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt quilibet clericus poſsidere,& præſcribere ius excommunicandi.*
2 *Subditus præſumitur,qui agit ea,quæ agunt ſubditi.*

OLim inter [poſſeſſione] petebat enim epiſcopus
ſe reſtitui ad poſſeſſionẽ iuris parochialis eccle
ſiæ de Monte,quo fuerat ſpoliatus ꝑ Abbatem:
ſed q̱a nõ ꝓbauit,ꝙ poſſeſsionẽ habuiſſet cũ effectu,non
potuit audiri.hic aũt iure ſpoliatus eſt ep̃s,qñ ſciuit aliũ
ep̃um hęc iura exercere,& populũ obedire,uel eius ſñias
ſeruare paſſus eſt, in tm̃, ꝙ parochianos alteri ep̃o obe-
diẽtes nõ puniuit neq; tp̃aliter,neq; ſpũalr:puta q̱a nec
cepit parochianos,q̱ ſeruabant ſñias alterius ep̃i, uel al's
puniuit,nec excõicauit.ſic.n.aĩo puſillanimi vr̃ deſeruiſ-
ſe ſuam poſſeſsionẽ,& ſic eſt in aliũ tranſlata,ar.ff.ſi ſer-
ui.uen.& ſi for.§.j.& ff.de publ.ſi ego.§.j. & ſic de cætero
nõ debet ſm̃ quoſdã in hmõi parochianos ſñias ferre; q̃-
uis poſſet dici ſm̃ quoſdã,ꝙ quãuis amiſerit poſſeſsionẽ,
tñ eius ſñia ualet:quia in inquiſitione ſñiæ,an ualeat,uel
non ualeat,plus inquiritur ueritas,q̃ poſſeſsio:unde,qñ-
cunq; conſtiterit uerum ius excõicandi ad illum pertine-
re,ei adiudicabitur,& ſñiæ ab eo latæ confirmabuntur,&
latæ ab eo,qui poſsidet,infirmabuntur: ꝑꝑ ignorantiam
tñ tuendus eſt in poſſeſsione,quouſq; de proprietate,uel
potius de iure uere conſtet.j̃.de inſti.cũ ueniſſent. ſed cõ
tra.s̃.de cã poſſeſ.& proprie.cum eccleſia. Sed hoc non
placet nobis.& dic,ut no.s̃.eo.in literis, in glo.ij. ſi autẽ
non eſt paſſus ſuum populũ alterius ep̃i ſeruare ſñiam ſi-
ne pœna,puta quia tẽporaliter parochianos puniuit,qui
ſeruabant ſñias alterius ep̃i,intm̃, ꝙ eas uilipenderunt,
uel ſaltem excõicauit eos,licet non poſſet facere, ꝙ prio
res ſñias non ſeruarent,uel alio modo proceſsiſſet cõtra
eos,ita,ꝙ bñ appareret,ꝙ poſſeſsionẽ animum nõ hẽret
dimittendi,dicimus,ꝙ non amiſit poſſeſsionem,quæ non
amittitur niſi animo.C.de acqui. poſ. licet; & ille nullo
modo uidetur habere animum dimittendi.& ideò intel-
ligo,ſi alias puta uel mulctando,uel eius bona occupan-
do contra parochianos huiuſmodi proceſsiſſet.hæc in iu
ribus incorporalibus obtinent.in corporalibus autem ſe
cus crederem: quia bene amittit quis poſſeſsionem rei
corporalis alias,quantuncunque excommunicetur, uel
alia ſententia feratur contra eum.¶Sed ſi alius ep̃s ſen-
tentiam excommunicationis fert in parochianos alicu-
ius ep̃i,& non ſeruant,nec ep̃s parochianorum eam ra-
tam habet tunc ep̃s excõicator non acquirit poſſeſsionẽ
excõicandi,cum ſic excõicando nihil poſſederit, niſi la-
bia ſua,quibus protulit ſñiam in alios, qui ſeruant ſñias
huius epiſcopi;puta quia excommunicati ab eo habẽtur
pro excõicatis,nihil iuris,uel poſſeſsionis acquirit: quia
ipſi non ſeruant ſñias eius,quaſi ab eo poſsideantur, ſed
obedientes iuri, quod mandat excõicatos ab oĩbus ar-
ctius euitari.xi.q.iij.curæ.põt tñ dici, ꝙ licet hoc habeat
locũ in aliis ſententiis,& iuribus incorporalibus,ꝙ ſic ac-
quiratur eius poſſeſsio,non tñ ſic indiſtincte habet locũ
in ſententijs excõicationis.nam in eiſdem dicendum eſt,
quod in aliis ſententijs.ſed hi,qui ſe tuentur poſſeſsione,
alias habent poteſtatem ordinariam excõicandi,licet nõ
habeant expreſſe in eos,in quos ratione poſſeſsionis tu-
lerunt ſententiam:quia tunc ſuper alios poſſunt prædi-
ctis modis acquirere poſſeſsionem, & præſcribere infrà
de præſcriptio.auditis,& c.cum olim ſed ſi nullam ordi-
nariam poteſtatem habent, tunc non poſſunt ſuper ali-
quos acquirere poſſeſsionem excommunicandi,cum ipſi
non ſint ꝑſonæ habiles ad eſſendum in poſſeſsione hmõi
iuris,quod non põt haberi,nec poſsideri niſi ab his, qui
hñt hoc à deo,uel eius Vicario,cũ ipſi tm̃ dictũ ſit, quod
cunque ligaueris &c.ſicut nec laicus poſſet eſſe in poſſeſ-
ſione abſoluendi animas in foro pœnitentiali,ſic nec po
teſt alia ſpiritualia poſsidere.s̃.de iud.decernimus infrà
de præſcri.cauſam.¶†Adhuc plus placet, ꝙ quilibet cle- 1
ricus poteſt poſsidere, & præſcribere ius excõicandi, &
cætera conſimilia,ẽt ſi alias non habeat ius excommuni-
candi,dũmodo ſit ꝑſona, in quã hoc ius cadere poſsit.j̃.
de his,quæ fi.a ma.par.ca.c.ij.Item ſicut epiſcopi, quia à
iure habent poteſtatem excommunicandi.24.q.3. corri-
piantur, poſſunt aliis expreſſe dare eandem poteſtatem,
ut no.ſuprà de offi. or.cum ab eccleſiarum,ſic per patiẽ
tiam,& per tacitũ conſenſum clerici,in quibus cadere po
teſt hæc poteſtas,dummodo bonafide utantur ipſa pote-
ſtate, bene poſsident,& bene præſcribunt, ar. infra de
præſcri. cum olim infra de his, quæ fi. a ma. par. ca.c.ij.
2 ¶†Abſtinuit] ar.ff.de acqui.poſ. poſsideri.§. ſi quis nun-
ciat.Item qui paret mandatis,& agit ea,quæ agunt ſub-
diti, præſumitur ſubditus. xx.q.j. quàm progenitores.
ſol.

fol.ſi animo obediendi ſeruaſſent interdictum,poſſeſsio-
nem nactus fuiſſet eps:ſed quia hoc animo non fecerunt,
ſed cauſa deliberandi,non nanciſcitur poſſeſsionem, ar.
ff. de acqui.hære.pro hærede.ff.de condi. ca.da.l.j. Item
ſi ex deuotione bonarum mentium.v.diſtin.ad eius,& qa
in tutiorem partem &c.& ne rumpatur neruus eccleſia-
ſticæ diſciplinæ.23.q.5.excõicatorum & no ꝙ ſicut in ac
quirente poſſeſsionem iuris in perſonis eſt eius intentio
neceſſaria, ita & eius , in cuius perſona ius acquiritur in
rebus.¶Idem etiam intelligimus,ubi ſeruitus acquiritur:
ſed credimus neceſſariam proteſtationem : quia ſemper
præſumimus eum animo obediendi facere, niſi probetur
contrarium,ar.ſ.de his,quæ fi.a ma.par.ca.ex ore , quã-
uis quidam diſtinguant,an conſiſtat obedientia in facien
do;puta quia poſuit manus in manum in ſignum obedié-
tiæ,& ſic loquitur.c.ex ore, an conſiſtat in non faciendo,
ſicut hic;& tunc non dat poſſeſsio-
nẽ obedientiæ. & pdicta [a] rõne dici
mus,ꝙ ſi ille, contra quẽ fertur ſen
tentia excõicationis,poſt appellatio
nem ſeruat aliquando ſententiam,
non propter hoc uidetur renuncia-
re appellationi,nec propter hoc ſen
tentia ratificabitur,maximẽ ſi pro-
teſteť ſe appellationi nõ renũciare,& qa timet,& dubitat
ſnĩam,uult eã ſeruare,& tñ non credit quod teneat.

a ¶*Et prædicta ratione Et hoc dictum Innoc. hic allegat pro notabili Felin. in c. cum.M. Ferrari.col.fin.ſupra de conſtitu.*

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu quis dicatur huic decretali ſubiacere.Et etiam uide in nume. 2*

SAepè contingit [poſſeſſorem] Illum.ſ. in quẽ
res eſt tranſlata[reſtitutionis]id eſt per inter
dictũ,unde vi,quod eſt de recuperanda poſſeſ
ſione[effectum],i.uſum rei ſuæ,cum proprie-
tas apud eum remaneat,licet alter poſſideat.
uera litera eſt,effectu,& eſt ſenſus,ſi ſpoliatus nõ poteſt
poſſeſſorio agere contra eum,qui poſſidet rem ſuam,qua
ſpoliatus eſt,ſequitur,quod proprietatẽ amittit effectu,
id eſt quo ad utilitatem.nam quo ad ueritatem non amit
tit:quia iura proprietatis,ſicut & alia iura,inhærent oſſi
bus.ff.de peculio,quis igitur,& uerè amittit ius proprie
tatis effectu:quia minus difficile eſt probare proprieta-
1 tem.¶† Ciuilis].ff.de vi & vi ar.cum a te. ego autem in-
telligo hanc decre planè,ſicut iacet,ut quicunq; rem ra-
ptam ſciens eam raptam,à quocunq; cœperit, cõdictione
ex hac decretali tenetur , ẽt ſi ꝑ multas manus res rapta
fuerit,ar.ff.de peti.hære.ſed & ſi.§.ſi aũt, dũmõ uitiũ ra-
pinæ purgatum neſcierit:qa ſi ſciret, uel ꝓbabiliter cre-
deret uitiũ purgatum,tunc nõ hẽt locum hæc decre.ſicut
bene apparet ex uerbis,quæ ſequuntur. [detinere]. non
enim detinerent iniuſtè,ſi bonã fidem haberent , nec eſt
ꝯ.11.q.1.in primis:quia ibi qui ſecundò ſucceſſerũt,neſcie-
runt primos iniuſtè eiectos:uel illud fit ex diſpenſatione.
ſi aũt res rapta uacans ab aliquo accepta eſſet, tũc raptor
ꝑꝑ poſſeſsionem ſuam,licet iniuſtam,haberet condictio
nẽ ex lege,cum quærebatur, dũmodo dolo malo eã uacã
tem accepiſſet,nec eſſet accipientis.C.unde ui,cum quæ-
rebatur.Itẽ uidetur,ꝙ paſſus uiolentiam,& interdictum,
unde vi,habet cõtra raptorem cõdictionẽ ex hac decr. &
ꝯ eũ,q ſcienter accepit.Item vr ꝙ ſi ille , qui rem raptam
ſcienter accepit,in alium poſſeſsionem tranſtulerit dolo
ꝙ hac cõſtitutione teneť:qa qui dolo deſiit poſſidere, ꝑ
poſſeſſore hẽtur.ff.de ali.iu.mu.ca facta.l.i.ff.de rei uin.
2 ſi aũt.§.ij.& §.ſed & his.¶†Itẽ uideť, ꝙ condictio ex hac
decre.cõpetit uim paſſo contra eum, qui à nemine acce-
pit,ſed ipſe ſciens talem rẽ eſſe occupauit uacantem.& vr
poſſe dici gñaliter,ꝙ omnis poſſeſſor,ſiue bonæfidei, ſi-
ue malæ auxilium hẽt contra oẽm immediatum poſſeſ-
ſorem,qui dolo poſſeſsionem habuit,ſiue interdicti,ſiue
conſtitutionis;puta quæ ſunt in titulo.C. unde vi.l.j.& ꝑ
totum & de acquiren.poſ.l.ex libris:imò idẽ uidetur, ꝙ
ẽt contra mediatos poſſeſſores , per quotcunque manus
iuerit,detur auxilium,dũmodo mala fide oẽs quæſiuerit
poſſeſsionem,ut hic,& 11.q.j.in primis,&.ff.de dolo.l.j.§.
j.ff.de vi & vi ar.l.j.§.familiæ,& §. ſi filius ſi aũt unus de
medijs poſſeſſoribus bona fide quæſiuiſſet poſſeſsionem,
tunc ipſe ſolus haberet actionem contra alios ſequentes
malæ fidei poſſeſſores.¶Imò plus uidetur, ꝙ ſi aliqs poſ
b ſideat bona fide ; & alius [b] eandem
poſſeſsionem occupet bona fide, ni
ſi conſtiterit priorẽ bonæ fidei poſ
ſeſſorem iuſte poſſeſsionẽ amiſiſſe,
fiet ei reſtitutio poſſeſsionis,& non
probata ſpoliatione,ut.C.de agri.
& cen.ſi coloni,authen.de man.prĩ.
§.ꝙ ſi.iij.q.j.reintegranda.& ſunt hæc notanda ꝑ poſſeſ-
ſoribus eccleſiarũ,qui amittunt earũ poſſeſsionem, nec
poſſunt ꝓbare ſuã canonicam inſtitutionem. poſſeſsionẽ
aũt eccleſiarum,& aliarum rerũ uidentur cõtinuare poſ
ſeſſores,quouſq; exinde expellantur , uel alius occupet,
& ipſe ſuſpicatur ſe poſſe repelli. ff.de acqui.poſ.clã poſ-
ſidere.§.ulti.& l.ſi id quod.§.ulti.& de uſuc.naturalr, &
l.poſſeſſor , uel quouſq; ſuam poſſeſsionem negligat.ff. de
acqui.poſ.l.ſi rem mobilem, & no.ſ. de elec. quærelam.
¶In uitium].C.de acqui poſ.uitia.bene dicit, ſi ſcienter
accepit,quod tenetur reſtituere per cõdictionem ex hac
conſtitutione.nam ſi ignoranter accepiſſet, ſecus eſſet.ff.
de vi & vi armata,leg.cum a te. nec ꝯdicit.c.3.q.1. reinte
granda quod loquitur,quando ille qui rem tenet de qua
agitur dolum , uel uiolentiam fecit circa rem ipſam,
argumen.ſ.de or.cog.cum dilectus,uel dic , ſi quis daret
libellum,ſub quo poſſet comprehendi actio,quod metus
cã per quã aduocatur res ab eo,qui metum non intulit.
ff.quod metus cã, ſi cum ex.§.ii. puta peto reſtitutionem
poſſeſsionis talis rei,quæ mihi ꝑ metum eſt ablata,crede
remus poſſe ferri ſententiam contra poſsidentem, quan-
uis non ſpoliaſſet, nec rem ſcienter a ſpoliatore recepiſ-
ſet;& ſic intelligit.c. reintegranda.C.de an.excep.l. ulti-
ma.C.unde vi,inuaſor [reſtitutionis] condictione ex hac
decreta.repete quæ diximus.ſ.c. cum ad ſedem.

b ¶*Et alius eandem.Ad de Pet.de Anch. in cõſil.ccxxxiij. incip. ad declarationem col.q. in fi.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus abſolui non debet non facta ſatisfactione.*

PIſanis [Caſtris] hæc caſtra Piſani occupaue-
1 rant. & propter hoc erant excõmunicati.¶†Mo-
tæ].i.occupationis caſtrorum factæ uel a Piſa-
nis, ſi ipſi fuerunt primi iniuſti occupatores:uel etiam ab
alijs,quibus ipſi in uitio ſucceſſerunt.ſ.ca.proxi. nã licet
à tempore motæ guerre epiſcopus plura in caſtris habue
rit:ſed poſtea per alios, ꝗ Piſanos ſpoliatus fuerit, licet
poſtea Piſani primos ſpoliatores reſpoliauerint , nõ te-
nentur Piſani interdicto,unde vi.ff.de vi & vi ar. cũ a te
ſed põt dici,ꝗ uis non tenentur interdicto,tamẽ iuſte fue
runt excõmunicati pro detentione rerũ eccleſiæ.xij.q.ij.
quicunque militum.a qua excommunicatione cum eſſent
pro manifeſta offenſa,uel re iudi.excõicati, nõ debent ab
ſolui

ſolui ſine ſatisfactione infra de uer.ſig.ex parte. j. & c.cũ
olim[caſtrorum]i.iurium , quæ epiſcopus in ipſis caſtris
habebat[aſſerentibus]coram delegato Papæ.reſtitutio]
& iurium epiſcopi [impugnaturus] poſt appellationem
debuit audiri hic eps, cum diceret proceſſum nullum, ſi-
cut ex ſi.decre.apparet[primum] ſ. reſtitutio[alterum]
ſcilicet ꝙ permitteretur poſsidere.ſ. plene & libere[con
ſtabat] ꝙ eps habuit [morte] expone,ut ſupra.¶ Nõ po
terat] ſed nonne etiam ſi alij,quàm Piſani,eadem caſtra
tenerent,idem eſſet? utique: quia non haberet libere,cũ
in eorum eſſet poteſtate epm repellere poteſt reſponde-
ri,ꝙ Lucani habebant,quando Piſani ea occupauerunt; &
tunc liberius & plenius eccleſia affictus, & penſiones poſsi
debat,quam tpe Piſanorum,qui non ſolum Lucano popu
lo,ſed etiam clero moleſti erant.& ratio,quæ ſequit,non
ſufficienter reſpondet.uel dic,ꝙ ſi epiſcopus non proba-
uit ſe poſſediſſe caſtra, quando Piſani ea occupauerunt:
quia tamen conſtabat,ꝙ ea poſſederat,& eodem modo ,
quia conſtabat,ꝙ Piſani de nouo occupauerant , ſicut ex
multis uerbis huius dec.apparet;conſtabat etiam, ꝙ epi-
ſcopus tempore occupationis caſtrorum affictus & pen-
ſiones poſſidebat & ideo debebat dele.Papę præſumere,
quòd poſſidebat epiſcopus plene & libere , hoc eſt quòd
nullus eſſet in caſtro,qui epm repellere uellet,uel poſſet,
cum de Piſanis conſtaret,quòd de nouo occupauerãt,nec
de alijs citam probatum erat,ꝙ caſtra poſſiderent. quod
& ſi probatũ eſſet,non noceret,cũ de ipſis Piſanis indubi
tanter conſtaret,ꝙ de nouo occupauerant primo Lucan.
eccleſia poſsidente prædicta . unde licet non probaretur
Lucana eccleſia ſpoliata,ita ꝙ competeret interdictum,
uel ꝙ ſecundum tenorem literarum harum ei eſſet pri-
mò reſtitutio facienda;& tamen relinquitur,ꝙ epiſcopus
poſsidebat affictus liberè & plenè,nullo in caſtris exiſten
te.¶Vel,quod melius eſt,reliquitur,ꝙ iſtã eccleſiã poſſi-
debat ante,quam occuparetur a Piſanis,uel alijs. ita pec-
cauit dele.qui abſoluit Piſanos ante,quam exirent de ca
ſtris,& ſic libere affictus,& penſionem dimitterent epiſco
po,ſicut habebat,ante,ꝗ caſtra occuparẽtur a Piſanis, uel
alijs.ſi autem Piſani probauiſſent, ꝙ alij iuſte tempore,
quo occupauerunt,poſſiderent,non tenerentur dimitte-
re caſtra,cum ſufficeret, ꝙ plene & libere permitterent
epm prædictos affictus,& penſiones percipere, ſicut habe
bat tempore occupationis non autem eſt credendum Pa
pam ita ſupinum eſſe,quod uoluerit intelligere omnia ca
ſtra deſtruenda,ubi eccleſiæ affictus,& penſiones recipie-
bantur.& bene facit ad intellectum huius infra de proba.
licet,circa fi.ubi ferè idem habetur, quod hic dr.ibi enim
quia eccleſia Rauennas plenum ius habuerat,& plenè poſ
ſederat,imponitur ſilentium Fauentinis ſuper poſtea poſ
ſeſſis,niſi iuſtè ſe poſſidere oſtenderent.hoc tamẽ poteſt
eſſe iuſtum,ut ſicut non licet noua caſtra facere cum iniu
ria,uel æmulatione alterius , & ita
nec in caſtellare [a] uetera , quæ non
probantur habitata.C.de ædi. pri-
ua.§.iij. & C.de fundis limi.l.j.& ij.
& ij.li.xj.ar.ff.de ope.pu.l. iij. ff. ex
qui.cau.inſi.irro.athletas.& ad hoc
poterit agere eps Lucanus, ſcilicet
ut deſtruerẽtur innouata caſtra,uel
in priſtinam formam reducerentur
conditione ex præmiſſis.ll.uel offi-
cio iudicis,ar.ad hoc infrà de Iudæ.conſuluit. & non ſo-
lum poſſet ad hoc agere eps,ſed etiam quilibet,qui ibi re
ditus haberet.nec eſt hæc popularis actio,ſed uerſus pro
uitanda diminutione ſui patrimonii quiſque agit maximè.

a ¶ *Incaſtellare. Adde Roma.in l.ſi uero. §. de uiro.ff.ſo.ma. ſal. xliij. & Abb. in ca. cum eccleſia.ſuprà de elec.& Fel. in c.cum ueniſſent,col.ſi.ſupra de conſti.*

autem eps debebat agere,quia de toto caſtro , uel terræ
poſſeſſionem habebat.¶Irritum]& ita per conſequens ap
paret Piſanos non eſſe abſolutos.Et eſt ratio,quia formã
mandati non ſeruant,ut ſupra de reſcri.cum dilecta , ubi
no.uel dic,ꝙ hic proceſſus fuit impugnatus,quia poſt ap-
pellationem habitus fuit,& appellatio probaẽ legitimã,
ex eo,quia appellauit,ne fieret abſolutio,niſi præcederet
reſtitutio libera,&c.

FRequens & aſsidua[Ab alio]uerbi gratia,Titius agit
cnotra Meuium:Meuius excipit,quòd non debet rñde
re,quia Seius eum ſpoliauit; male [poſt diem] infra de
excep.pia.[Maiori] inſti de exc.tu.§.item ꝑꝑ.ff.de excu.
tut.populi.ar.contra.auť.ut hi,qui obli.per ſe.§.j.ij. iij &
iiij.[Accuſationem] in criminali.

De dolo,& contumacia. Rub.

AD hæc[Nanciſci] debet enim iudex ei corpo
ralem poſſeſsionem i.cuſtodiam tradere.in-
fra de re iu.cum aliquibus,& tueri debet in-
ductum.ff.ne uis fiat ei,qui in poſſ.mit.l.j.§.j.
& dic,ut no.ſupra ut li.non cont.quoniã fre.
nihilominus tamen poſt annum fiet uerus poſſeſſor infrà
eo.contingit ff.de bo.auť.iud.poſ.quamuis . ſi autem per
extraneum impeditur poſsidere,tenetur ad intereſſe . ff.
ex qui cau.in poſ.ea.ſi quis creditorem.¶ Rigor] ſ. quòd
imponat ei mulctam,& etiam pœnam corporalem, quam
iudex ſecularis imponeret.ff.ſi quis ius di.non ob.l.j.& in
tellige hic de conſilio,& ſic ꝑꝑ hoc non periclitatur iuſti
tia,ut hic ſequitur,alias mulctam imponet . infra de pœ.
dilectus,& c.ul.ſuprà de offi. dele.preterea[Aſtringit] &
nulla alia pęna ei imponatur,niſi ꝙ ſoluat expenſas.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtratio ob contumaciam fieri poteſt.*

EX literis [Abſentauerint] hic eſt contumacia
in non ueniendo infrà eo. cum dilecti . quando-
que eſt etiam in non reſtituendo.ff.de rei uind.q
reſti.quandoque in non reſpondendo , ut infra eo. prout,
uel obſcure reſpondendo.ff.de inter.ac.de ætate.§ qui ta
cuit,& §.nihil,quandoque in non iurando.ff.de iureiurã.
manifeſtè.quandoque in non exhibendo.ff.de ap. credi-
tor.§.iuſſus.quandoque in recedendo infecto negocio.xj.
q.3.certum.18.di.ſi quis autem [Religionis] 12.q 2.re
1 ligioſam.ff.de relig.ſunt perſonæ.¶ † Sequæſtrari] no.fie
ri ſequeſtrationem propter contumaciam , & tunc ita fit
reſtitutio expenſarum , ſicut ſi data eſſet poſſeſſio cauſa
cuſtodiæ,ut hic quãdoque ꝑꝑ dilapidationem.2.q.6.quo
tiens.quandoque ꝑꝑ rem litigioſam. 11.q.1. quia quãdo
que ꝑꝑ ſcãdalum infra de ſequeſt.c.2. nota commutatio
nem cautionum[Eccleſias] ſequeſtratas . [Reſtitui]. i.
aſſignari poſt lapſum annum.ſed bene non petebant, cum
hoc iure cautum non ſit , ut poſt lapſum anni quis de-
beat fieri uerus poſſeſſor rerum ſequeſtratarum[In poſte
rioribus] de hoc no. ſupra de offi. dele. ex literis[Nomi
na] & ideo quo ad expreſſa uel in literis, uel coram iudi
cibus non poſſunt ſecundæ prioribus derogare ſupra de
reſcri.paſtoralis.§.quoniam,& §.nos igitur.

CAuſam quæ. [Natiuitate]i. an mater ipſius A. fuit
legitima uxor patris ſui,& ſic an ipſa ſit legitima fi-
lia,an non & ita per conſequens poterit cognoſci,utrum.
iſte filius.I.ex perſona ipſius.A.ſit admittendus ad petẽdã
hæredi

hæreditatem.nam agebatur hic de hæreditate auita,ſ.de hæreditate patris ipſius Agathæ [denunciationibus] de hoc no.infrà de eo,qui mit.in poſ.cauſa rei ſer.ſi ad.[receptis] erat.n.lis conte.ſicut in integra apparet ; & ideò ad teſtium receptionem,& ad probationem ſententiæ proceditur,& ideò etiam fit citatio ad domum.

SVMMARIVM.

1 *Per reſponſionem indirectam,ſiue proponendo exceptionē peremptoriam,ſiue per confeſsionem fit lit.conteſt.*

2 *Non fit abſolutio,neque condemnatio,niſi poſt lit.cont.*

3 *Diffinitiua ſententia,ſiue per probationem liqueat ſiue non,ferri debet.*

PRout nobis [Aduocati] de hoc no.ſupra ut li.nō conteſt.c.ad hoc C.quorum ap.l.ul. ¶ † Reſpon-
1 dit]hic habes,quod licet aliquis non teneatur reſpondere aduerſario,niſi de mandato iudicis,ſi tamen reſpondet,ſibi præiudicat.ff.de inter.ac.ſi ſinc.§.j.& l.de ætate.§.qui interrogatus.ff.de adul.ſi poſtula.§.quæſtioni. habes etiam.ꝙ per indirectā reſponſionem,ſiue proponendo exceptionem peremptoriam,ſiue per confeſſionē fit litis conte.Sed ꝯ ſupra de litis conte.c.j.de ele.dudum Rotho.So.dicimus hic litem conteſtari, & non excepiſſe tantum,nec poſitioni reſpondiſſe,ſed narrationi,& petitioni.& ꝙ per exceptionem non fiat litis conteſta.probatur ff.de condi.inde.eleganter.§.penul.ubi dicitur,ꝙ uolenti litem conteſtari proponenda eſt exceptio , ex quo ſequitur, ꝙ excipiendo non facta eſt lit.conte. ſed ſi non fit li conte.per exceptionē perempto.erit ne ante lit. conteſt.de ea cognoſcendum,& pronunciandum ? arg. quod ſic.C.de excep.ſi quidem ubi dicitur,ꝙ exceptione perē-
2 ptoria tantum cognoſci oportet.¶ † Sed contrarium uerum eſt,ſ.ꝙ non debet de ea cognoſci,niſi prius lit. cont. quia non poſſet fieri abſolutio,neque cōdemnatio, niſi lite conte.ſupra de elec.dudum.& l.ſi quidem,non dicit litem non cōte.ſed naturali ordine cognitionem exceptionis præcedere cognitionem principalis petitionis , licet cā breuiādi lites ſæpe ſimul de utraque cognoſcatur, nec eſt contra ius.& ſunt hæc uera , ubi proponitur exceptio ut perēptoria petitionis actoris. ſi autem proponeretur ad reum repellendum,puta ꝙ eſſet excommunicatus,uel ut declinatoria,tunc ante lit.conteſta.eſt probanda,ut nota infra de excep.paſtora.[percepiſſet] & ideò dicebat ſe non teneri ad earum præſtationem . & ſic legitime facta fuit lit.conteſt.[ad conuincendam.] C.de iudi. auē.iubemus[terminatis] ſi liquet,uel liquere pōt.C.de iud.ꝓperandum.§.ſi aūt reus.3.q.9.decerdimus . ¶ Poſſeſſionem] i.per ſententiam dotis ueram poſſeſſionem.C. quomodo & quando,conſentaneum.C.ubi in rem ac.l.ij.& hoc,quādo non liquet,ut.C.de iudi.properandum.§.ſi autem. & eſt hæc poſſeſſio irreuocabilis,niſi contra eum iudicet de proprietate,ut hic habes,& in l.præalle.reuocabilis eſt,ſi alias ante litis conteſta.fiat miſſio in poſſeſſionem,ut no.
3 ſupra ut lite non conteſt.c.quoniam. ¶ † Sed quoniam dices ſemper liquere,quia aut liquet per probationes ; & tūc fertur ſnīa diffinitiua. aut nō liquet per probationes, & tunc ſimiliter ſentētia diffinitiua ferri debet,quia actore non probante,reus,& ſi nihil præſtiterit obtinebit ſupra de cauſa poſ.& proprie cum eccleſia , in fi. reſpondemus, hæc decre.loquitur,quando reus eſt abſens per contumaciam,quia ſi eſſet præſens,poſſet eſſe,quòd per confeſſionem ſuam,uel alio modo actor probaret de ſuo iure,quod in eius abſentia fieri non poteſt. & ideo in eius odium eſt inductum,ut mittatur in ueram poſſeſſionem, ſecus autem diceremus,ſi actor cōtumax eſſet. tunc enim diceremus,quod iudex debet ferre ſententiam , & ſi nulla alia cauſa ſit, niſi quia actor non probauerit per ſe; & ita per conſequens conſtat,quod reus ſit abſoluendus;& ſi diligenter attendas,utrobique inuenies fauorem præſentis & odium contumacis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes inducere non licet poſt publicatas atteſtationes.*

2 *Quo caſu ſoluantur expenſæ ante finem litis,et quādo ēt in fine litis non fiat condemnatio in expenſis,in nu.3*

4 *In cauſa appel.ſemper fit condemnatio in expenſis.*

5 *An appellatus in cauſa appellationis ſemper condemnari debeat in expenſis.*

FInem litibus, C.de agri.& cenſi.l.litibus, li.11. [diſpēdio] 50.diſt.poſtquam ſupra de elec. cū in-
1 ter uniuerſas.¶ † Intentionem] per teſtes , uel ꝑ inſtrumenta.C.de excep.ſi quidem,uel per confeſſionem C.de erro.aduo.l.ii.uel per præſumptionem.C.de proba. ſiue.Sed obijcies,quia publicatis atteſtationibus non licet inducere teſtes,auē.de teſt.§.quia uero,co.7.ergo nec proponere exceptionem , quæ per teſtes probari debeat. ¶So.poteſt eſſe,ꝙ fundata erat intentio alias , quam per teſtes, unde per talem fundationem bene inducuntur. & eodem modo poteſt eſſe,ꝙ fundata erat intentio per teſtes,& prius petijt dilationem ad exceptionem, quā uult per inſtrumenta probare,ut infra de fide inſtru. cum dilectus uel etiam ſi publicatæ eſſent atteſtationes,indirectè poſſet alios teſtes inducere ſuper alijs articulis ex prioribus pendentibus infra de teſti.ex tenore infra de fi.inſtr. cum dilectus.uel etiam ſi publicatæ eſſent atteſtationes, indirectè poſſet alios teſtes inducere ſuper alijs articulis ex prioribus pendētibus infra de teſti.ex tenore infra de
2 fi.inſtr.cum Ioannes.¶ † Ad ſoluendas] expenſæ enim ſoluuntur ante finem litis,ubicunque calumnia alicuius deprehenditur,uel etiam uiolenter præſumitur ut hic,&ſ. de reſcrip.cæterum ſupra e.c.2.infra de teſti. ſignificauerunt.Item non ſolum in diffinitiua,ſed etiam ſi quis abſoluitur ab inſtantia iudicij,ſtatim fit condemnatio in expēſis.C.de iudi.properandum.§.j.auē.de litig.§ . omnem alias regulare eſt,quod tantum in fine litis fiat condemnatio infra de pænis,calumniam.C.de epi. auē. generaliter &no.quod in expenſis,quæ præſtantur in medio litis,nō attenditur,an is,qui condemnatur,iuſtè uel iniuſtè litigauit ſuper principali,ſed ſuper exceptione tantum infra de ſequeſt.ad hoc infra de app.ſignificauerunt,& c.ſe
3 pe.3.q.3.§.ſpacium,in fi. ¶ † In expenſis autem,quæ in fine litis præſtantur,attenditur , an iuſtam habeat cauſam litigandi,uel pro babilem tantum,& ſic non fit condemnatio in expenſis infra ti.proxi.c.ij.infra de ſen.excom.ſacr. ff.de leg.ij.qui ſolidum.§.etiam,arg.ff.de peti.hære.illud & maxime ſi iuratum eſt de calumnia,præſumimus enim bona fide litigare.j.q.7.ſancimus.ſi autem temerè litigauit,condemnatur in expenſis,C.de iudi.eum qui quidam tamen dicunt,ꝙ hoc ipſo,ꝙ ſuccumbit , condemnandus eſt,ar.ij. quæſt.iij.qui non probat. C. de aduo.di.iud.l.j.
4 ¶ † Alij contra,in cauſa appellationis indiſtinctè ſemper fit condemnatio in expenſis.ij.q.6.omnino infra de ap. ut debitus.& eſt ratio diuerſitatis , quia in cauſa principali producūtur probationes facti,in quo probabilis eſt ignorantia,ſed in cauſa appellationis pro magna parte non inducuntur probationes facti,ſed tantum allegationes iuris,ubi improbabilis eſt ignorantia,ff.de iu.& fa.ign.regula; vnde dicimus, ꝙ non ſemper in cā appellationis indiſtinctè condēnandus ſit. nam ſi in ea inducerentur nouæ ꝓbones facti, qđ licet aliqñ, ut no.ī.de teſti.ueniens,fraternitatis, in quo caſu nō ſolum parti, ſed nec iudici pōt aliquid imputari,ī de fi.inſtr. cum Ioannes, in fi. tunc non eſſet condēnandus in expenſis. ¶Item no. ꝙ ſi in ſententia continebantur plures articuli,& in vno eſt iuſta ſnīa,& in alio iniuſta, & pars à tota ſnīa appellet,fiet hincinde cōpenſatio expenſarum. debebat enim diuidere artic.iuſtum ab iniuſto,& ſuper illo ſolo appellare,ī de teſta. Raynaldus. ſi uerò vnum ſolum artic. continebat ſnīa, ut quia condēnauit in c. cum deberet in quinquaginta condēnare,tunc nō debet diſtinguere ſed licet appellare à ſnīa, & nō fiet hincinde cōpēſatio: q̄a non eſt partis diſtinguere,tm̄ debeo, & tm̄ non; arg. tamen cōtra.ff.ſi cer.pet. quidam.

a *¶Itē non uidetur differentia. Ad iſta dicta Inn. hic uide Pe. de Anc. in cōſi.415. incip. Primum dubiū circa fi.cōſi. uer.eſſe aliud quæſitum.*

5 ¶†Item non uidetur[a] differentia, utrū obtineat in cā appellationis appellatus,uel appellans rōne præallegata: quia uterque per ꝓbōnes inductas in cā principali ſatis poſſet inſtrui, qđ futurum ſit in cauſa appellationis. aliis tn̄ uī, ꝙ appellatus non debet condēnari in expenſis in cā appellationis : quia iuſtam cām litigādi habet,cum in cauſa principali lata ſit pro eo ſnīa,niſi alias de iniuſta ſnīa appareret manifeſtè. & intelligimus cōdemnationem in neceſſariis expenſis, non utilibus,ī c. proxi.& quæ ꝑ cauſam factæ ſunt,ī de ſequeſt.ad hoc, & in eūdo,& redeūdo,& aduocatis,C.de iud.ſancimus. deducentur aūt expēſæ,quas domi faceret,ff.ad exhib. ſed & ſi.§.pen.ff.de pet.hære. ſed & ſi.§.qđ aūt,& §.ſeq. & in auē.de man.prin.§.illud,coll.iij.ff.de rei uē. ſi res. ſimiliter deducunē expenſæ, q̄ caſu, uel fato factæ ſunt, ff.man.inter.§.non oīa. & erunt expenſæ mediocres, nō delicatæ,;ff.de pign.act.ſi ſeruos, ff.de dam.infec. inter quos,§.fin. & l.ſeq. non aūt quæritur, ſi minores potuit facere,ff.man.ſi quis alicui, §.impendia,ff.de ꝓcur.qui proprio,§.litis impendia. & ueniunt expenſæ,quę fiunt poſt lit.cōteſt.ex officio iudicis. ꝗ uerò ante iure actionis,ff.de ędil.edic.ædiles, §.item ſciendum,§.j.& ſi tempore ſnīæ non ſit condēnatus,ulterius peti non poſſunt, ut C.de fru.& li.exp. l.iiij.in fi. niſi in cā appellationis, ut C.qñ prouocare non eſt neceſſe,l.ſi. ¶In hoc autem caſu,in quo loquiē hæc decr. incontinenti ꝓpoſita exceptione condēnabitur excipiēs ad expenſas faciendas, tn̄ ſub condōne,ſi in ꝓbōne defecerit.ſic ſ̄ de ꝓcu. auditis; & ita uē hæc ſnīa ſm̄ hoc continere multiplicem iniquitatem. primò quia fertur ſnīa ſine certa quātitate: quia non pōt eſſe certa tp̄e datæ ſnīæ, cum nondum ſunt factæ,C.de ſen.q̄ ſine cer.quāt.per totum. ¶Sed rn̄demus hoc ſpāle in odium tam tardè ꝓponētis exceptionem. uel dic poſſe ferri ſnīam incertam,qñ expenſæ non ueniunt principaſr,ſed acceſſoriè. accedunt.n.expenſæ ꝑſumptæ maliciæ. imò dicimus, ꝙ ſemper ſuper expenſis incerta pōt ferri ſnīa talis, condēnamus talem tali ad expenſas, quas fecit, uel quas probauit ſe feciſſe, C.de fru.& li.exp.terminato,ſ̄ de procur.auditis. nam ſic loquitur prædicta lex,qñ ſic condēnauit. nam ſi tu uelles praue intelligere ꝑdictam l.ſ.ꝙ non condēnauit in expenſis,ſed tn̄ poteſtatem agendi de expenſis parti ſeruaſſe,non poſſet hmōi intellectus ſuſtineri: quia neceſſe eſſet, ꝙ expenſæ tantū officio iudicis petantur,uel iure actionis. ſed officio iudicis peti nō poſſunt,ut in l.præalle.terminato : quia iam terminato negotio,ſm̄ quod ibi loquitur,non habet locum tale officium iudicis,inſti.de offi.iud.§.ꝑtereā fructuū, ſ̄ de offi.iud.c.ſi.reſtat, ꝙ neceſſe ſit peti eas iure actionis.ſed nulla actio ad eas competit,niſi ſit ad eas condēnatus: quia tunc competit actio in factum in re iud. ¶Et ſic apparet,ꝙ l.præalleg. terminato,loquitur,qñ iudex expreſſè condēnauit partem ad expenſas,licet incertas,& ꝙ ſi iudex ſeruauit ei, quod poſſet agere de expenſis factis in lite, ꝙ nihil ua-
6 let. ¶†Illud aūt bene fatemur, ꝙ iudex poſt ſnīam tota illa die ſuum officium exercere poteſt condēnando in expenſis,ff.de re iud. Paulus. alij tn̄ dicunt, ꝙ bene ualet reſeruatio expēſarum;& ſic intelligo.l.pręal.& ageē ad illas condōne ex l.illa. primum dictū magis placet. uel dic,ut no.ſ̄ de ꝓcu.auditis. ſcđa iniquitas eſt, ꝙ intromittit ſe de tractu futuri tēporis.ſed rñ.ut ſupra de procu.auditis. tertia iniquitas eſt, quia fertur ſnīa ſub conditione. ſed reſponde,hoc non eſt contra ius,ſed ꝑter ius.2.q.6.biduum ; & eſt ita ſtatutum propter breuiandas lites. quidam autem dicunt condemnationem hanc tantum in fine litis fieri ; quod litera bene per oīa non patitur. alij uerò dicunt, ꝙ eo deficiente in probatione. & hoc eſt ſpāle ſm̄ eos: quia,etiam ſi alias obtineret in principali cauſa,& per alias exceptiones,tn̄ cōdemnabitur in expenſis factis in illa exceptione.

CVm dilecti. Contra eūdem hic ſatis apertè patet, ꝙ in modum exceptionis agitur ꝯ electum , etiam ſi confirmationem,uel ordinem non petat. nam hic nec electus,nec nūcij eius confirmationem petebant:q̄a cōfirmatus erat. nam aliter non noīaretur electus, nec ordinem, nec ꝯfirmationem iā adeptā petebat, q̄ ipſi abſenti ꝑſtari non poterant. ¶Itē dici non pōt, ꝙ ageret ꝯ electum accuſando,cū ꝑ ꝓcuratores agaē. nec inqrēdo nec denūciādo, ſicut ex ipſo cōtextu lrę euidēter apparet.¶Itē nō pōt dici,ꝙ ſint admiſſi ad ꝓponēda hęc crīa quaſi ꝓſequendo appōnem: q̄a ipſi non appellauerūt; nec electus ſuam appōnem fuit ꝓſecutus [appellauerit] de appōne, q̄ ſit extra iudiciū, no.ſ̄ de ma.& obe. cū dilectus,ī de ap.cū ſit Ro.& c.cōſuluit,& c.ad audiētiam, & c.cōſtitutis.ij. & c.bonæ me. [rnſalem] de hoc no.ſ̄ de ꝓcu.querelā. ¶Præſentare] hoc allegando dicit. uel tunc habet hoc locū,cum aduerſarium ſcit cōram iudice ꝑmanere, etiā maxime in cā electionis, ubi periculum eſt in mora, ut ſ̄ de elec. cū inter vniuerſas. ſi.n.neſciret eū corā iudice ꝑſeuerare,quare iret ? nam ſi fuit legitimo impedimēto detētus,circūducitur perēptorium, ff.de iud.l.& poſt;& ſic fruſtra cogereē circūducto perēptorio ſe fatigare laborib. & expēſis, cū ius reddat eū liberū,ff.ſi qs cau.l.ij. ſi aūt legitimam excuſationē nō habebat,tūc ſiſr pciſè uenire nō teneē : quia ſiue poſt ueniāt,ſiue nō,ſemꝑ teneē ad expenſas legitimas,ut hic; & hoc ſufficere debet. nec ꝯ facit,l.illa quā inducit,ff.de arb.Celſus, cū aliud ſit in ſolone, de qua ibi loquiē, q̄ ſemꝑ liberat debitorē,ff.de ſol. ſi per me, & ad qđ ſemper tenetur poſt terminum : aliud in comparendo coram iudice, à quo non liberatur , ſi tp̄e non idoneo compareat, & etiam ad quod non tenetur . alij tn̄ dicunt,ꝙ ſp & ēt poſt terminum cōparere debet, ad minus ut dicat excuſationem abſentiæ, ar.4.qō.5.c.1.& 5.q.3.c.1.& etiam ut litiget, ſi aduerſarium inuenerit, ut hic [elapſo] ff.de arbi.Celſus [& inſidias] quis hoc ſufficeret,ſi citatus eſſet ꝑſonaliter: non tn̄ ualet, qñ citatus eſt per procuratorem , nec procuratores inſidias timēt. qđ hic apparet: quia ſi non timēt nūcij.nec ꝓcuratores [moderatas] de hoc not.ſ̄.c.proxi. [tempore]

no.expenſas computandas à tempore citationis, & non tantum tempore contumaciæ.

SVMMARIVM.

1. *Ante, quàm quis ſortiatur effectum confirmationis, examinari debet, an electio ſit canonica, uel non.*
2. *Poteſt contra aliquem criminaliter, uel ciuiliter agi poſt confirmationem, & conſecrationem.*
3. *Non pōt is uiua uoce appellare, quem conſtat fuiſſe contumacē.*
4. *Non licet, niſi de gratia, contradicere confirmationi ſolenniter factæ, à qua non eſt appellatum.*
5. *Sententia ſuper electione in rem iudicatam non tranſit.*

CVm olim, [aſſereret] ff.de exhi.re. diuus [impendi] nōn eſt trahendum ad conſequentiam, cū non debeat accedere ad Apoſtolicam ſedē, uel Metropolitanum electus, uel conſecrandus, niſi habeat decretum ſubſcriptionibus roboratum, & literas teſtimoniales. 61. diſt. eps. hoc tñ ſatis poſſet concedi illam confirmationem fieri cum debita ſolēnitate, uel cauſæ cognitione, q̄ fit prædicto mō, etiam cum nullus citet̄, cum illi, q̄ uolunt aliqd obiicere, parati debeāt eſſe pp periculum, qđ eſt in mora, ar. j̃ de ap. oblatæ. Item qa terminum habét à iure, intra quem debent habere epm conſecratum, ut no. s̃ de elec. cum in cūctis, & c. ſtatuimus, & intra illum terminū ſi vnus malicioſè alium p̄ueniret, caſſaret̄ qđ fieret, ar. pal. decr. oblatæ. Papa aūt poſſet hic excuſari: qa p falſas literas iſte D. circūuenit
1 eum. ¶†Canonice] ur̄, ꝙ non deberet ſic concludere; ſed ſic, ſi inueneritis eum p falſas literas conſecratum, imponatis ſibi ſilentium; nihilominus faciatis eum pacifica poſſeſſione gaudere, cum ex quo confirmatus eſt, talibus exceptionibus nō obſtantibus effectus confirmationis non ſit impediendus, j̃ de app. conſtitutis. ij. imò bene dicit, ꝙ clandeſtinè, uel obrepticiè obtinuit confirmationem, ut hic. Et ideò ante, q̄ habeat effectum confirmationis, examinari debet, an electio ſit canonica, uel non, ut no. s̃ de cauſa poſſ. cum olim. uel pōt dici, ꝙ nunquā debuit habere poſſeſſionem rerum epatus: qa non conſtabat de confirmatione, cuius effectus eſt poſſeſſio rerum epatus, ut s̃ de elect. cum in cūctis: ſed tm̄ de conſecratione, nec conſecrando confirmare ur̄, cum hoc non intenderit, & diuerſi ſint actus, arg. s̃ de elect. cum inter vniuerſas, in fi. ſed ſi negaretur clandeſtinè, uel obrepticiè facta conſecratio, uel confirmatio, nihil innouabitur, quouſq; de hoc cōſtet, cum ad hoc dicendum non admittatur qs, niſi ex officio iudicis, ſiue dicat confirmationem nullā, uel bñficium reſti. in integrum petat; & ſi utroq; iſtorum modorum agat̄, lite pendēte nihil innouari debet. ff. de iud. ſi p̄tor, C. de in integ. re
2 ſti. l. j. j̃. ut lite pēd. c. 1. ¶†Fatemur tñ, ꝙ poſt confirmationem, & conſecrationem pōt ꝯ̃ aliquem agi & criminaliter, & ciuiliter ſup eo, ꝙ nō ſit canonice inſtitutus, uel p ſimoniam: uel quia omiſſa ſit forma, uel alio mō, niſi dum petebat̄ ꝯfirmatio, uel ꝯſecratio de eo, qđ mō obiicit̄, fuiſſet exceptum & iudicatū, s̃ de ele. cū dilecti, uel etiam exceptum tm̄, & non obſtante exceptione, facta fuiſſet confirmatio. nā in his caſib. fortè poſteà agi poſſet, C. de fi. inſtr. l. fi. ar. C. de fal. ipſe. hic tñ eſt dr̄ia inter eū, q̄ poſt ꝯfirmationē obiicit, & eum, q̄ ante ꝯfirmationem obiicit: quia q̄ ante ꝯfirmationem obiicit, nihil ꝓbare debet ea rōne, qa negantis factū, ſ. in electione non canonica nulla eſt ꝓbatio: ſed electionem canonicam eſſe probare debet, ut no. s̃ de poſtu. c. 1. ubi aūt poſt confirmationem dr̄ electionem minus canonicam, hoc ꝓbare debet. Nemo. n. cogit̄ dicere titulum ſuę poſſeſſionis, ut no. de hoc s̃ de ꝓcu. ex inſinuatione. uel dic; ut no. j̃ de acc. c. ſuper. ſi aūt crimen obiiciat̄ ſiue ante ꝯfirmationem, ſiue poſt, ſemper q̄ obiicit, ꝓbare debet, niſi iudex ex officio ſuo uelit inquirere; de hoc no. s̃ de poſtu. c. j. quare non ſimul audiunt̄ cauſæ oīum trium, ſ. D. F. & G. hoc, quod s̃ in hac gl. dr̄, ur̄, ꝙ etiam, ſ. poſt confirmationem, & electionem iterum pōt dici ꝯ̃ confirmationem, & electionē. & de forma electionis, & de delicto perſonæ locum habet, qñ confirmatio data eſt ſine cauſæ cognitione. & idem ur̄, etiam ſi ſine ulla inquiſitione, uel cognitione data ſit, ſicut eſt, qñ idē elector, & cōfirmator; & hoc ꝓbat̄ s̃ de elec. ꝙ ſicut j̃ de app. cōſtitutis, & c. cōſtitutus; & in his caſibus ſi apparuerit electionem minus canonice factam, caſſabit electionē. ¶ Itē ſi inuenerit cōfirmationem nō ritè factam, puta qa confirmator noluit admittere ꝯ̃dictores, uel legitimas exceptiones, uel qa electionem nō examinatā ꝯfirmauit, ſiue appellatum fuerit, ſiue nō, caſſabit ꝯfirmationē, ar. j̃ de ap. ꝯſtitutis, & c. ꝯſtitutus. ſi uerò ꝯfirmatio quātū ad oppōnem iudicij fuerit ritè facta, ſed electio nō, ſed tñ confirmatori non innotuit tota ueritas, tunc dicunt quidam, ꝙ eodem mō irritanda eſt confirmatio: qa inſpecta ueritate mala fuit, licet iudex bene ꝓceſſerit, C. de app. cos, j̃ de fi. inſtr. cum Ioānes, j̃ de priuil. cū olim ij, in fi. ¶Sed certe, quicqd dicant, hoc ur̄ habere locū, ubi fuit appellatum: quia ꝓpter remedium appellationis irritatur, qđ factum eſt, ut in eiſdem iurib. apparet. ſed ubi non eſt appellatum, qūo irritabitur, qđ legitimè factum eſt? non ur̄ bene: ſed tñ non reuocarem ſine maturiori conſilio, qđ ſic factum eſt. ſed ubi inueniet ſuperior electionem minus canonicam p̄ceſſiſſe, & confirmationem ſine examinatione ſecutam fuiſſe, melius dicet, ſi ſic dicat: qa cōfirmatio p errorem fuit obtēta, eam reuoco; & qa electionē inueni minus canonicam, eā caſſo, ar. ff. de re iud. qđ iuſſit, C. cōmi, & ꝓgr. interlocutio. & l. ſeq. C. ſi p uim. l. fi. ¶Si aūt electionis ꝯfirmatio fieret cum ſolēni examinatione, puta partibus conſtitutis in iudicio, & lite ꝯte. s̃ de elec. dudū Ro. & ſnīa tali modo lata, ſ. confirmo electionem; tunc de cęterò nullus admittet̄ neq; ꝯ̃ electionem, neq; ꝯ̃ confirmationem, à qua non eſt appellatum, ad hoc, ut ipſa caſſet̄ nec propter formam, nec pp crimen: quia ſnīa tranſit in rem iud. C. cōmi. & ꝓgra. l. iij. non negamus, quin poſſet procedi contra hunc confirmatum & propter crimen, quod ante electionem cōmiſerat, & etiam propter defectum formæ, ut quidam dicunt, non ad electionē, uel cōfirmationem caſſandam: ſed ad hoc, ut deponat̄, uel ſuſpendatur, uel alia pœna imponat̄. ſed pluribus aliis ur̄ contra, & melius etiam, ꝙ de præmiſſis nō poſſit accuſari poſt confirmationem ſolēniter obtentam. quia tranſit in rem iudicatam, ut dictum eſt, ut aliqs ſit litium finis, C. de fi. inſtr. l. ult. ad fi. & idem ur̄ dicēdū, etiam ſi partes nō fuerint in ꝓceſſu confirmationis, nec lit. cōte. facta fuerit: ſed tñ ſolēniter ꝓceſſerit ꝯfirmator inquirēdo de forma electionis in loco, ubi facta eſt electio, & de ſcīa, & de morib. & uita electi in loco, ubi ꝯuerſatus eſt, s̃ de elec. ſcriptū. nā in hoc caſu credimus ſnīam cōfirmationis trāſire in rem iud. niſi forte de obreptione ꝓponeret̄, niſi forte ex ꝓuiſione, & de gratia, & nō de mero iure audiret̄, non tñ multo tpe poſt confirmationem, s̃ de elec. cum dilecti [alioquin] ſi p̄dictus
3 D. non eſſet canonicè electus. ¶†Citatus ſic referebāt iudices, uel pars F. & G. ſ. ꝙ ꝯtumaciter abſuerat D. ſed non conſtabat: qa ſi cōſtaret eum fuiſſe contumacem, ſic non poſſet appellare uiua uoce. ff. de integ. reſt. diuus. ita nec eius itineris arreptio uim appellationis obtinet & hoc iuſtificat ſnīam eo abſente latam. s̃. ut li. non ꝯt. qm̄. nec fuit neceſſe, ꝙ aliqua ſnīa ferretur ꝯ̃ hunc. D. cum de facto in eadem eccleſia, de qua agit̄, nihil poſſideat, nec etiam de iure. Item quia nec ipſe agebat contra alios electos, nec alij ꝯ̃ eum, nec ſe eis opponebat.
4 ¶Confirmare] huic facto. G. acqeuit, uel ad minus non ꝯ̃dixit, nec poſtea eum inuenimus proſecutum hmōi negocium, q̄uis ſola teſtimonia non ſufficerēt, ubi de pluriū agit̄ electionib. hæc aūt ideo ſufficiunt: qa ambo electi, inter quos erat contentio, uidentur his eſſe contenti. ſed. D. ēt huic confirmationi ſe opponere non poſſet, niſi appellaſſet: qa confirmationi ſolēniter factæ, à qua nō eſt appellatū. ꝯ̃dicere nō licet, niſi de gratia: qa ꝯfirmatio ſnīa eſt, & uim, & formā ſnīæ tenet. & iō trāſit in rē iudi. ex quo nō eſt appellatū [lr̄as] q̄ nō ualuerūt, cū de p̄miſſis lr̄is, & eorū, quæ in eis continebant̄, nō facerēt mētionē. s̃. e. c. ij. [Miſericorditer] qa uera fuit miſericordia: qa ex quo alius legitime confirmatus fuit, nō erat ulterius audiēdus, niſi ꝓſequēdo appellationē, de qua Papa erat incertus. ¶Inuentus] q. d. citatus tertiò contumax fuit. iō proceditur ꝯ̃ eum, ēt ſi non inueniat̄ termino unius anni ſibi dato, cum alias ſp deberet expectari, ſi contumax nō eſſet, arg. à ꝯ̃rio ſenſu. s̃. ut li. non cont. c. qm̄. §. porrò, & §. ſe. Sed dices, quare datur annus, cum in decr. præall. non dentur, niſi ſex menſes? Rñde, ibi agebatur de electione non confirmata, & epo non conſecrato: hic uerò loquitur de iā conſecrato, & hoc eſt ſpāle pp reuerētiā conſecrationis. uel dic hoc eſſe ſpāle pp conſecrationē: qa iterū tractatur de eius iure poſt ſnīam iuſtè latā, & ꝙ expectetur per annū, & ſic ēt hoc ex abundanti, ut auferretur oīs exceptio ipſi. D. q̄ dicebat & dicere poterat p itineris arreptionē appellaſſe: qđ tñ non conſtabat. non. n. eſſet bonum, imò peſſimū, ꝙ ſi de iure eſſet eps, ꝙ alius in locū eius intraret
5 3. q. 7. hoc quippe, & j̃. de conceſſ. præbē. c. j. ¶†Et eſt hic ar. ꝙ ſnīa ſuper electione non trāſit in rē iud. ſicᷓ in matrimonio carnali. j̃. de re iud. conſanguinei, & c. tenor. alij dicunt & melius, ꝙ ſi uerū eſſet, quod. D. dicebat, ſ. ꝙ iter arripuerit ad ſe. ap. ueniendi, iniquus erat proceſſus iudicū. j̃. de ap. ſuggeſtum, & c. meminimus. & iō de iure eſt, ꝙ iterū inquiratur de eo, & ſi inuentū fuerit reuocetur proceſſus. s̃. de off. dele. cū cā. ¶Sed oppones, quare ergo ad eoſdē remittitur negocium? Rñ. nō remittitur: ſed hoc ius cōe eſt, ſi qs intra annū nō ꝓſequitur appellationē, primus iudex pōt ꝓſeq app. ut no. s̃. de off. dele. paſtoralis. § prætereà. uel melius pp præſumptiones, quæ erant ꝯ̃ eundem. D. hoc ſpeciale factū fuit ꝯ̃ ius. hodie autem dicunt quidam hoc, qđ diximus de arreptione itineris, eſſe correctum, ut no. j̃. de ap. ut debitus ¶Verbo] qa non dixit, ego appello: ſed dixit, uel ꝓ certo habebat̄, ꝙ ad. ſe. ap. ueniebat, ut de proceſſu ꝯ̃ ſe habito conquereretur. nec hoc ſufficit, ſi copiam iudicis, a quo uult appellare, pōt habere intra decē dies, ex quo ſcit contra ſe habitum proceſſum. coram eo. n. appellare tenetur. 2. q. 6. §. ſi quis ipſius, & §. biduum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus neq; adminiſtrare, neq; alienare res eccleſiæ poteſt.*
2 *Reus excommunicatus poteſt conſtituere procuratorem.*
3 *Excommunicatione pendente ſuſpenditur effectus debiti.*
4 *Debemus apoſtatis de omnibus iuribus ſuis reſpondere.*

VEritatis [Canonicis] & quia nolebat canonicis eū accuſantibus rñdere ordine iudiciario ſeruato, ideo dñs Papa, ne de ſua ꝯtumacia cōmodū reportaret, mandat ꝯ̃ ipſum procedi in modū inqſitionis. ¶Audiēdā] in modū inquiſitionis: alias non liceret ꝯ̃ eum recipere teſtes, lit. non cont. ut s̃. lit. non cont. qm̄ fre. alij dicunt, ꝙ ſemper ꝯ̃ quēlibet prælatum, & ēt clericum contumacē ad depoſitionē procedet̄ lit. nō cōt. ut hic, & j̃. de cle. nō re. in ec. uel præ. ex tuæ. ſm. l. autē ſecus. ff. de pœn. abſcntē. ¶Depoſitionis] no. ꝙ non fert hic ſnīam ſup crimine, ſed tm̄ deponit eū [inhibitionē] j̃. de no. ope. nun. cū ex in iuncto. j̃. de deſpon. impu. ad
1 diſſoluendū. s̃. de in integ. reſt. cū ueniſſent. ¶†Excōicationē] excōicatus. n. cum ſuſpēſus ſit, & adminiſtrare nō poſſit, alienare res eccleſiæ non pōt; qđ intelligendū uidet̄ de noīatim excōicatis, & publice, ar. j̃. de iudi. ad ꝓbandum. Idem ēt, ſi non noīatim, ſed tm̄ per ſnīam, uel canonem, in quā certum eſt eum incidiſſe. j̃. de exceſſ. p̄la. c. fi. Itē res ſuas uendere, donare, & alias emere pōt. i. teneret ꝯ̃ctus, ſi faciat. 11. q. 3. qm̄ mul. in fi. & expreſſius. j̃. de ſen. exc. ſi uerè. ubi dicitur, ꝙ ēt nouos ꝯ̃ctus cū eis inire licet: & fortè ſi conſtituat procuratorem ad negocia, oritur inter eos actio mandati. non. n. inuenimus
2 huiuſmodi contractus cenſeri nullos à iure. ¶† In iudiciis aūt admittendus non eſt, quando eſt actor excōicatus. j̃. de ſen. exc. per tuas. j̃. de ſen. & re iud. ad probandum. j̃. de proba. poſt ceſſionem ſi. C. de hære. l. pe. imò & ſi in iudicio conſtituitur, qñ excōmunicatus eſt reus, oritur obligatio, quod apparet: qa reus excōmunicatus conſtituit procuratorem. s̃. de iudi. intelleximus. ſed exceptione actor remouetur; de hoc no. s̃. de procu. cōſul. nec in ſpiritualibus ualet, qđ fit ab excōicatis. j̃. de app. conſtitutis. j. ſed in his ſpiritualibus ualent, quæ facti ſunt tm̄. q. d. non quæ iuris, ar. j̃. de præben. pro illorū. s̃. de reſcrip. cap ſm, dicunt tñ aliqui, & fortè nō malè, ꝙ ſi aliqui prælati ſunt excōicati, & rōne ſui officij facerēt aliquod ſpūale, puta qa prouiderent alicui eccleſiæ de prælatura, uel canonicatu, uel confirmarēt alicuius electionē, ꝙ bñ ualet, qđ fit ab eis, q̄diu tolerātur. 8. q. 4. nōne. 6. q. 4. c. j. & 2. niſi fortè eſſet notoriū, uel als probari poſſet, ꝙ eſſent publicè excōicati: quia tūc hæc ſpiritualia, uel ēt alia ab eis recipere non debent, ſed cū ſuperiore agere, & ab eo appellare. ar. ff. de mino. ait prætor. §. permittitur. nec contradicit decr. conſtitutis: quia ibi non ratione publici officij eligebant, ſed ſpāle ius proſequebātur, qđ quilibet habet rōne ſui canonicatus, uel ſpiritualis fraternitatis. uel ibi ut excōicati ſecerūt rōne publici officij, quod non habebant: qa publicum officium eligendi in non excōicatos tm̄ reciderat. & dicimus generaliter, ꝙ contractus initi cum excōicato non ſolum ignoranter, ſed ēt ſcienter, & durante excōicatione tenent, & ex eis agitur contra excōicatos, ſi conueniantur, ēt durante excōmunicatione. ipſe autem excōicatus licet & agere non poſſit durante excōicatione, tamen poſt abſolutionem poterit agere de contractu inito, dum erat excommunicatus obligat̄. n aliis, & obligat ſibi alios, dum ſint excōmunicati. 11. q. 3 quoniam multi, in fin. j̃. de ſen. excom. ſi uerè, & tempore excōmunicationis durant obligationes, licet agi nō poſſit ex eis, dum ſunt excommunicati. j̃. de excep. cū.
3 inter. j̃. de ſen. exc. per tuas. ¶†Item pendente excōicatione ſuſpēditur effectus debiti, puta fidelitatis. & uidetur, ꝙ iuramento fidelitatis aſtricti ſunt abſoluti à iuramēto. 15. q. 6. nos, & c. iuratos, ar. contra. 11. qō. 3. Iul. ſed ibi potius narrat factum, quàm ius, ut ex eodem. c. colligi

ligi poteſt. ſed poſt abſolutionem bene agerent excõica
ti. de contractu in excõicatione inito rõnibus prædictis
quia ꝯctus tenet licet excommunicatus agere nõ poſſit.
¶Item ſi exiſtens in excommunicatione expolietur,poſt
abſolutionem aget interdicto, unde ui: quia non licet
alicui excõicato ſua auferre. & ſi quis cũ iurõ, uel ſine
iurõ promiſit aliquid alij excommunicato dare, conſuli
mus ei, ꝙ det. nam hoc iurm̃, uel promiſſio abſq; inte-
ritu ſalutis ſeruari poteſt. ĩ.de iureiur. ſi uero, maximè
ſi alij ſeruari debet. ¶Sed dices, non poteſt ſeruari ſine
peccato, cum ego ei in nullo communicare debeam.
11.q.3.cum excõmunicatis,& ſi communico, pecco mor
taliter.ſ̃.de his, quæ ui,me cã fiunt,ſacris. ¶Sed rñde-
mus, cum licitum ſit ab eis emère, uendere,& ꝯhere ꝑ
utilitate noſtra, uel neceſſitate.ĩ.de ſen.ex c.ſi uerè, &
c.inter alia, & etiam ex pietate aliquid poteſt dari ex-
communicato.11.q.3.quoniam mul.in fin.& per conſe-
quens ea facere,quæ in ꝯctibus conueniunt, & quia alr
ſequeretur, ꝙ eccleſia machinaretur fraudes, uel mèn-
dacium, quod eſſet abſurdum.22.q.2.cum humilitatis,
& c.nec artificioſo: quia nec uidetur fuiſſe intentio con-
4 dentis canoné,ꝙ alius puniret̃,q̃ excõicatus. ¶† Item ſi
ſeruiens tenetur ei ſeruire,ut promiſit.11.q.3.quoniam
mul.quare eadem ratione debita non ſoluet: & ad hoc
bene faciet.11.q.3.Iulianus,& c.imperatores. ubi ſatis
innuitur,ꝙ apoſtatis debemus de omnibus iurib.ſuis re
ſpondere. nam poſſunt comprehendi ſub patrefamilias
ar.ĩ.de ſen.excom.ſi uere.nec eſt reuocata ratio prædi-
ctorum per c.15.q.6.nos, & c.iuratos,quia illa c.ſpecia
liter loquuntur in abſolutione à fidelitate, & iuramen
to fidelitatis. uel iccirco ſpecialiter ſtatuitur & reuoca
tur canon Iul.quia ualde magnum fomentum excom-
municationis,& excommunicatorum erat,quando ſe ui
debant concomitandos magna caterua uaſallorum. uel
dic,ꝙ ſicut ibi factum fuit ꝑꝑ multam malitiam excom
municati,& mõ fieri poteſt. ſed niſi ſententialiter abſol
uatur, ipſo iure abſoluti non ſunt. hic tñ fatemur, ꝙ nõ
eſt cum eis communicandum, nec ꝯhendum,ſi ſuperbio
res inde fierent: uel ſi apud alios æquè bene, uel etiam
aliquantulum minus contrahere poſſent. plus dicimus,
ꝙ ex quo inquiſitio fit contra aliquem,extunc non licet
ſibi alienare.ĩ.de accu.c.ſi.ubi no.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt quis abſque bona fide beneficium poſſidere.*
2 *In actione de beneficio obtinendo non eſt facienda miſſio in poſſeſſione.*

COntingit [Potentiam] nunquid,ſi expellat eũ,
competit ei interdictum, unde ui?ar.ꝙ nõ.ff.uti
poſ.ſi duo.§.creditores.ĩ.de ſequeſt.poſ.ad hoc
ꝯrium tñ credimus,arg.C.de præto.pig.l.ult. [Verus]
contra hunc plura prodita ſunt auxilia. primũ, ꝙ ꝑſtet
cautionem iudicio ſiſti.ſ̃.c.j.& ſm̃, ꝙ condemnetur in
expenſis.ĩ.de ſequeſt.poſ.ad hoc. tertium ad intereſſe.
ff.uti poſ.ſi duo.§.ult.ff.ne uis fi.ei q in poſ.indu.l.j.in
prin.quartum manus militaris.ff.ne uis fi.ei qui in poſ.
indu.ſi quis miſſus. quintum beneficium huius conſtitu
tionis. ſextum ex conſtitutione.ſ̃.ut lite non cont.qm̃.
1 in fi.ſeptimũ eſt, ut in poſſ.leg.is cuius.§.miſſus. ¶†Sed
nunquid idem eſt, ſi clericus de beneficiis eccleſiaſticis
agat, uel de aliis ſpiritualibus? arg.quòd non: quia non
non eſt ſufficiens titulus præſcriptio, ſed neceſſaria eſt
legitima electio, uel ordinatio.62.diſt.c.j.& ij.q.j.legũ,
nec eſt contra.ĩ.de iure pat.cura.quia ibi non preſcribi
tur eccleſia ut beneficium,ſed ut proprietas, quod eſſe
poteſt.ĩ.de præſcrip.auditis.ſ̃.de in integ.reſt.auditis:
tamen dices, ad quid prodeſt ſecundum decretum in be
neficiis, cum nullus poſſit poſſidere ſine bona fide, &
hic non poſſit habere bonam fidem, qui conſcientiam
haberet rei alienæ.ĩ.de præſcrip.quoniam? reſponde-
mus, uidelicet ut fructibus utatur. ¶Item põt dici cum
poſſidere bona fide: qa ſic credit,uel quia autore præto
re poſſidet ex ſecundo decreto,& ſic præſcribet,ut nihil
ei obici poſſit per aduerſarium: ſemper tñ, ſi habet con
ſcientiam rei alienæ & quandocũq; habuerit,non confi
dat, ꝙ rõne huius miſſionis poſſit retinere beneficium.
Sed uidetur hanc quæſtionem non de facili poſſe ſic ꝓ-
cedere. nam aut ille,qui agit ſuper beneficio, eſt confir
matus,aut non.ſi non eſt confirmatus,ſolum officium iu
dicis implorare põt,ut confirmetur,& ſi illi,cõtra quos
agit de hoc,& qui ubi ſe opponunt,cõtumaces ſint,nun
quam fiet miſſio in poſ.cã cuſtodiæ. nam ante confirma
tionem poteſt ſuum beneficium miniſtrare, ſ̃ de elec.
qualiter. ergo multofortius non competit ei actio ad
beneficium,uel res beneficij petẽdas. nec eſt hic neceſ-
ſario miſſio in poſſeſſionem,cum lit.non conte.procedi
poſſit.ſ̃.ut lit.non cont.quoniam.ſi autem eſt confirma-
tus, non debet petere ius,quod habet in beneficio: qa
illud habet,nec amiſit, cum iura inſeparabilia ſint: ſed
debet petere, ut pacifica poſſeſſione gaudeat:ĩ.de ap-
pella.conſtitutis,& petat res ad beneficium pertinentes
Item & tunc contra contumacem datur miſſio in poſſ.
ſicut in aliis realib.ff.ex qui.cau.in poſ.ea. Fulcinius.§.
item uideamus. ſed in hoc ultimo caſu non multum ꝓ-
cedit beneficium: quia poteſt eſſe, ꝙ nullam certam rẽ
petit,ſed beneficium,ſicut alij canonici, & locũ in cho-
ro &c.huiuſmodi unde in hoc ſatis uidetur, ꝙ licite ſit
miſſio in poſſeſſionem,& ẽt ſm̃ decretũ huic dabiĩ: ſed
tñ iudex primò ſummatim cognoſcat.ſ̃.ut lit.nõ cõt.qm̃.
§.pe.& licet alias ſufficiat pro ſummaria cognitione,ut
ſ̃.ut lit.non ꝯt.qm̃.§.pe.iurm̃ calũniæ,hic aliquantulum
2 maiores probationes requiret.¶†Hodie tñ ſtatutum eſt
ꝙ cum agitur de beneficio obtinendo,ꝙ non eſt facien-
da miſſio in poſ.ĩ.ti.proxi.c.ſi.ubi notatur. & ex hac ra-
tione,ſ.quia l.iſta Fulcinius, dicit generaliter in actio-
ne in rem fieri miſſionem in poſ.rei petitæ,dicendum ui
detur,ꝙ ſi eps̃ petat ius epãle in aliqua eccleſia,uel ali-
quid aliud incorporale, ꝙ reo cõtumace exiſtente da-
bitur miſſio in poſſ.cã cuſtodię illius eccleſiæ, & exerci
tium iurium, ſcilicet ut poſſit iniungere pœnitentias,
ungere infirmos, & iuriſdictionem, & iura epiſco-
palia exercere. non obeſt obiectio, ergo aliquis, qui
nunq̃ habuit curã,habebit exercitium? ad quod reſpon
demus poteſt eſſe: ſed hoc eſt ꝑꝑ ignorantiã poſſeſſoris
nã hæc eadẽ argumẽtatio eſt in ſnĩa diffinitiua,quæ non
tribuit ei curam, pro quo dat̃ ſnĩa, niſi de iure haberet.
ff.de cond. inde.l.Iul.& ĩ.de re iud.cum inter uos; & ta-
men exercitium haberet. Item hoc idem poterat, ſi ſim
pliciter nomine ſuo mittatur in poſ.ex ſecundo decre-
to prælationis ſuæ. uel dic,ut no ĩ.tit proxi.c.j.¶Con-
ſtituatur] hæc decre.põt loq in ꝑſonali actione, & ſm̃
hoc proprie ponitur hoc uerbũ,conſtituat̃: qa poſt an-
num ex ſcd̃o decreto conſtituetur uerus poſſeſſor,ſicut,
ſi ẽt permanſiſſet in cuſtodia, neceſſarium eſt ſcd̃m de-
cretũ uel põt loqui in reali; & ſm̃ hoc illud uerbũ,ꝯſti-
ſtituat̃,ponit̃ improprie,ut ſit ſenſus quaſi decernat̃ ue-
rus poſſeſſor: qa ſicut nõ eſſet ſibi neceſſariũ ſcd̃m decr.
ſi ſemper in poſſeſſione permãſiſſet,ſed dolo lapſu tp̃is
ſiet

ſiet uerus poſſeſſor,ſic & ſi propter potentiam,uel dolũ
aduerſarij non potuit nanciſci poſſeſſionem.

VEnerabilis[Ac prouincia] quãuis cauſa hæc tãgat
prouinciales,nõ tñ neceſſe eſt eos citari:ſed nec eis
præiudicat ſecundum quoſdam.ff.de lib.cau.ſi pariter.
C.res inter alios ac.ne.præ.per totũ.hoc non placet.im
mo bene præiudicat;de hoc no.ſ̃. de arbi.cum tp̃e.ſ̃. de
ma.& obe.inter.& c.ul.ſ̃.de dila.expoſuit.& ĩ.de re iud.
cum ſuper & c.pe.¶Archidiaconus] citatio horum iu-
dicum non eſt neceſſaria, ſi hæ literæ peruenerunt ad
archiepiſcopum;ideò iſta mandat fieri:quia poſſet eſſe,
ꝙ hæ literæ ad archiepiſcopũ peruenire nõ poſſent.

LEtor,qui[cauerit] iudici.ſ̃. de of. dele. paſtoralis.
3.q.3.§.ſpacium.tñ & ſi non eſſet,qui reciperet, ni-
hil eſſet ſibi imputandum.ff.de le.j. ſi fundum.ĩ. de ap-
pel.ex ratione.hæc cautio hic de nouo introducitur.li-
cet enim aliæ pœnæ per antiqua iura huic decipienti ad
uerſarium imponantur,ſ.ꝙ punitur in expenſis.C. qũo
& qñ judex,authen.qui ſemel,& hic, ſed ꝙ hanc cautio
nem præſtaret,nullo iure cauebatur,& credimus ſuffice
re ſolam uerbalem cautionem cum pœna.

SVMMARIVM.

1 *Secundum decretum dandum eſt partibus etiam præſentibus.*
2 *Actori conquerenti de aliquo auferente,uel turbante iura, & ſeruitutes qualiter conſulatur.*
3 *Quo caſu quis mittatur in poſſeſſionem nominum.*
4 *Spiritualia æſtimationem non recipiunt.*
5 *Primum decretum qualiter fiat.*

De eo, qui mittitur in poſſeſsionem cauſa rei ſeruandæ. Rub.

COnſtitutis [poſſeſſionem] forte petebat re-
ſtitui poſſeſſionem eiuſdem eccleſiæ agẽdo
poſſeſſorio ex interdicto,unde ui. unde eſt
notandum, ꝙ in interdictis in rem ſcriptis
ſit miſſio in poſ. cã rei ſer. ſic ut hic vr̃ fuiſ-
ſe factum.& ſuper hac poſſeſſione cã data rei ſeruandæ
1 reuocanda modo hic agebatur. ¶†Et ex hac decre.pa-
tet,ꝙ partibus pñtibus ẽt ſm̃ decretũ eſt dandũ, quod
ſatis dici põt,cũ pars,ꝯ quã dari petitur, multa poſſit
dicere, & iura ſua allegare. Itẽ non eſt ferre ſnĩam niſi
in confeſſum,uel conuictum.ij.q.j.nos. Item iudicantẽ
oportet,&c.xxx.q.v.iudicantem,& melius ad hoc facit.
C.qũo & qñ iud.ea quæ.uel dic,ꝙ hic nõ petebatur ſm̃
decre.quod non erat neceſſariũ: quia ſolus lapſus anni
ſufficiebat,ut no.ſ̃.ti.ꝓxi.contingit.ſed aduerſarius pe
tebat ſibi reſtitui poſſeſſionẽ, non obſtante lapſu anni,
cum nõ fuit in mora.melius dr̃,quia ſic ſuꝑ poſſeſſione
agebat̃:quia una pars petebat eã reuocari, & alia pete-
2 bat eam cõfirmari.¶†Eccleſiæ] quæritur qualiter cõſu
latur actori cõquerenti de aliquo auferente, uel turbã
te iura,& ſeruitutes,& nõ ꝑmittente uti eis,nec ẽt cõpa
rente ad rñdendũ? ¶Et primò quidẽ excõicari põt.ſ̃. ut
lite nõ conte.tuæ,& c.qm̃.põt ẽt indici mulcta.ff. ſiquis
ius di.nõ obten.l.j.põt ẽt taxari intereſſe, ſm̃ ꝙ exigit
natura interdicti,uel actionis,de qua agitur,& fiet miſ-
ſio in poſ.ſm̃ mẽſurã debiti declarati ad inſtar alterius
ꝑſonalis actionis,autẽ.de exhi.re ſed melius iudex, qñ
aget cõfeſſoria,mittet in poſ.ſeruitutis,uel alterius iu-
ris petiti actorem,& erit uerus poſſeſſor non cã cuſto-
diæ,& prohibebit reo,ne turbet ipſum actorem uti ſer
uitutis illa,quandiu de iure ſuo probet, & præcipiet ei,
quòd ſuper hoc ipſe caueat,& faciat interim quaſi poſ-
ſeſſione pacifica ſeruitutis, uel alterius iuris petiti
gaudere poſſeſſorem.ff.de no. ope. nun. ſi prius quàm.
ff.ſi ſer.uen.l.is, cuius fami.ff. de uſufru.cuiuſque.ff.de
op. leg. mancipiorum,ff. de inge. ma. diffamare.C. de
re.pigno.ſi eo.ff.de uſufru. uſufructus.ff.ut in poſſeſ.le-
ga.l.ſi pecuniæ.§.j.& l. ſi inutiles, & de col. bo.l.j.§. pe.
ſi aũt agitur negatoria,non fit miſſio in poſſeſſionẽ:qa
nõ põt:ſed cauebit de nõ moleſtando,ut in ꝑdictis iuri-
bus.hoc eodẽ mõ cõſulit̃ agẽti interdicto,uti poſ. ſiue
interdicto,vñ vi, ꝓ incorporalibus, ſiue quocunq; alio
mõ agatur ꝓ incorporalibus, ut ꝑdicta iura ſonant, &
ĩ.de ſeqſt.poſ.c j.licet.n.agens interdicto, uti poſ.non
poſſit mitti in poſſeſſionẽ,cũ dicat ſe poſſidere;tñ ꝑci-
piet̃ reo,ꝙ nõ ĩpediat actorẽ,quouſq; de iure ſuo ꝓbet
ut in ꝑal.l.ſi prius.ff.de iti.actuq; priua.l.ſi ꝓ uia, & l.j.
ij.& iij.ſnĩa diffinitiua nõ feretur,cũ non ſit lis conteſt.
ſ̃.ut lite nõ conte.qm̃.j.rñſo.eſt aũt hoc uerũ,ſiue petat̃
eccleſia rõne iuris epãlis,qđ eps̃ in ea hẽt: ſiue jure pa-
rochialis,quod archipr̃sbyteri in ea hñt. nã eccl̃ia cum
nõ poſſit eſſe in alicuius dñio,uel poſſeſſione.ff. de rei
uen.in rẽ.j.rñſo,& §.j.& inſti.de rerũ diui.§.nullius,non
põt de ea agi niſi rõne iuris, qđ in ea hẽtur ff. de ꝯhen.
emp.q tabernas,& ff.de mino.l.pe.& rõne eius iuris ꝓ-
cedit̃ ꝑdictis modis.¶Et dicunt qdã,& forte bene,ꝙ añ,
q̃ det ſuperior poſſeſſionẽ,q̃ eſt ita grauiter ꝑiudicialis
ꝙ incipiet ab excõmunicatione,uel ſequeſtratione, uel
miſſione in poſ.cã cuſtodiæ,ar.ſ̃.de dolo.c.ij.nec obſtat
l.præalle.ſi prius,ubi dr̃, ꝙ nõ ſunt aliæ iudicis partes,
niſi ut ꝓcedatur priori mõ:quia nõ remouet, quin ꝓ-
cedatur mitioribus modis,ſiue pœnis.ſed hoc uult dice
re,ꝙ ad diffinitiuã ſnĩam ꝓcedere nõ põt,& ſi intra an-
num uenerit,reſtitutis expenſis,& præſtita cautione re
cuperabit poſſeſſionẽ ꝑdictam, uel relaxabitur manda
tũ factum de nõ moleſtando,& cautio ſuꝑ hoc præſtita.
proprie aũt dr̃ fieri hæc miſſio,& reuocari:quia ſicut ꝓ
incorporalibus damus ĩterdicta quaſi poſ.ff.de ſer. quo
tiens,& no.ſ̃.de elec.quærelam.ſ̃.de cã poſ. cum eccle-
ſiæ,& ita ẽt fieri põt miſſio in poſ.ut hic, & ĩ.de ſequeſ.
poſ.c.ij.ſupra de dolo.c.j. ſupra ut lit.nõ cõteſt.accedẽs
& ſi intra annum non uenerit,ex-tunc poterit iudex de
cernere actori quaſi poſſeſſionem ueram dicti iuris, &
ulterius non reuocabitur mandatum factum, niſi reus
probauerit de iure ſuo; non tamen ſine decreto ſecun-
dario hoc ius habebit.alii dicunt,ꝙ ſtatim ſit uerus poſ
ſeſſor lapſu anni ſine ſecundo decreto, ſicut & in reali
actione legitur,& no.ſupra ut li.non conteſt.§.in alijs.&
hoc ſatis innuit hæc decre.alii autẽ dicunt corpora ec-
cleſiarũ poſſideri ab ep̃is,uel capitulis,uel prælatis ea-
rum.& ſic fiet miſſio in poſ.corporaliũ eccleſiarum, ſed
iurium non.¶Alij dixerunt,ut no.ſuprà ti.ꝓxi.contin-
git.in fi.¶†Si aũt quiſquã in perſonali actione mitten-
3 dus ſit in poſ.cauſa cuſtodiæ,& nõ inueniantur res cor-
porales,in quarum poſſeſſionem mitti poſſit, mittetur
in poſſeſſionem nominum,ita,ꝙ poſſit exigere debita;
& uero creditori denegabuntur actiones.ff.ut in poſ.le.
l.ſi inutiles:cum tamen ſi intra annum, uel ſecundum
alios quãdocunq; obtulerit cautionem ſiſtendi iuri,re-
cuperabit collecta ab eo,qui miſſus eſt in poſſeſſionem
exinde agit ut prius.ff.de colla.bo.l.j.§.iubet.& per ſi-
mile eodẽ modo dicendũ eſt fieri miſſionẽ in poſ.alio-
rũ incorporaliũ tam temporalium, ꝙ ẽt ſpiritualium,
cum auctore iudice hoc fiat,arg.ff.de acquir. poſ.iuſte.

quamuis alij dicant contra qñ interdicto, vnde ui, uel actione ex empto agitur, uel alia ꝑſonali actione, ubi miſſio fit pro menſura debiti declarati, cōpetens eſt, ꝙ fiat primò miſſio in poſſeſſionem illius rei, de qua agit̃; ſi ratione intereſſe aliquid deeſt, uel plus debetur, tūc ſuppleatur, & uſque ad ſupplementum licet fiet miſſio in poſſeſſionem aliarum rerū. ſed licet hoc ſit congruū; ex cauſa tamen, & ſi uideatur iudici, aliud fieri poteſt.
4 ¶†Itē dicimus, ꝙ ſi agatur perſonalibus actionibus ꝓ temporalibus, non eſt procedendum ad miſſionem in poſſ. ſpiritualium pro menſura debiti declarati, & hoc duplici rōne. Prima eſt, quia ſpiritualia ęſtimationem non recipiunt; & ideò cōmenſurari debito non poſſunt. Secunda ratio eſt, quia cum eis permutari non poſſunt, infra de rerum permu. ad quæſtiones. ſed ſi ageretur perſonali actione pro ſpiritualibus, puta ex permutatione, uel donatione rerum ſpiritualium, tunc bene in aliis rebus ſpiritualibus crederemus fieri miſſionem, & etiam forte in temporalibus, & maximè in ſpiritualib. quibus ſunt annexæ temporales præſtationes. [Voluntatem] non tamen adeò ſtudioſam, ut debuit, ſupra de offi. ordin. paſtoralis, in fine. ¶[Et uos] & ita habes hic cautionem præſtandam aduerſario; & ſi aduerſarius non eſt præſens, ſufficit, ſi iudici præſtetur, uel coram aliis publicis perſonis præſtetur, ſupra de offi. ordin. paſtoralis. 3. q. 3. §. ſpacium; & ſi non eſſet, qui reciperet, non imputaretur ei, arg. ff. de leg. 3. ſi fundū, §. ſi Titio, alias eſt, l. antepen. infra de app. ex ratione, infra eo. cum ſicut. ¶[Poſſeſſionem] etiam ſine ſecundo decreto, imò à principio, ſicut poſt annum, licet diuerſimodè, eſt poſſeſſor, ut no. ſupra ut lite non conteſt. quoniam. decretum idem eſt, quod iuſtus, ff. de dam. infec. l. iiij §. j. & §.
5 duas, & l. ſi finita, §. Iul. ¶†Et dicunt quidam ſic fieri primum decretum, decerno hunc præſentem mittendum in poſſ. talis rei exigente contumacia aduerſarij eius. ſed non uidetur, ꝙ bene dicant iſti: quia per hæc uerba potius uidetur ferre ſententiam contra ſe, uel ſibi legē dicere, q̃ contra alium: præterea nihil aliud uidetur dictum, decerno talem mittēdum in poſſ. q̃ ſi diceret, ꝙ talis de iure mittendus eſt. alij dicunt ſic, mitto talem in poſſeſſionem rei cauſa cuſtodiæ. ſed certe illi falſum dicere uidētur, niſi actualiter mittat. nobis uidetur, ꝙ melius ſic fiant hæc decr. primum ſic, decerno, uel conſtituo te, uel iubeo te eſſe uerum poſſeſſorem talis rei cā cuſtodiæ, & poſtea actualiter mittet in poſſeſſ. corporalem per miniſtrum. ſed & ſi non mitteretur, tūc hoc iure conſequeretur, ꝙ elapſo anno eodem mō conſtitueretur uerus poſſeſſor, ac ſi in poſſeſſionem miſſus eſſet. ¶Et eodem mō ſ̃m decr. ſic fiet, conſtituo, uel decerno, uel iubeo te eſſe uerū poſſeſſorem talis rei. & iſte licet non poſſideat in ueritate, tñ iura poſſeſſionis habebit, puta quia fructus illius poſſeſſionis eius erūt, ff. de acq. re. do. bonę fidei, & præſcribet, ac ſi poſſideret. uel primū decr. ſic fiet, iubeo tali abſenti, & contumaci, uel pro contumaci habito, uel cōdemno eum, ut talem recipiat ſecum in poſſeſſionem talem cā cuſtodię. ſcd̃m aūt decr. ſic, iubeo tali contumaci, uel condēno eum, ut ſibi tradat poſſeſſionem talis rei: & ſi noluerit obedire, manu militari auferetur ſibi poſſeſſio, & miſſio corporaliter ſibi aſſignabitur, ff. de rei uen. qui reſtituere, ff. ne uis fi. ei. ſicut miſſus.

CVm ſicut [& offerens] hæc oblatio cautionis facta coram archid. ualet ad interrumpendam præſcriptionem, ſicut ſi fieret coram alia publica perſona, ſ̃ de offi. ordi. paſto. ſed cautionem tanquam iudex recipere non poſſet, niſi ubi eſſent omnes, quorum intererat, ſupra de offi. dele. prudentiam [ſteterit] puta, quia idoneam perſonam habere non potuit, corā qua caueret.

SVMMARIVM.

1 *Rectores Marchiæ ſemper cognoſcunt de appellationibus ad ſe. app. emiſſis.*
2 *Quicquid fit poſt app. legitimam, reuocatur.*

CVm ueniſſent [ſ̃m ius tm̃] & malè, cū ꝯſuetudo cōparetur iuri, ff. de legi. de qb. inſt. de iu. na §. ex nō ſcripto [appellauit] & bene, ſi cōſuetudo erat bona [creuerūt] & malè, ſi ꝯſuetudo erat bona, cū
1 ꝑ ꝯñs appellatio eſſet bona. † 30. libras] hic oībus modis peccauit, cū faciendas expēſas taxare non potuerit, niſi forte hæc taxatio fuerit ꝓ expenſis tm̃ faciēdis. & hoc fuit, cū quæritur in fi. huius decr. non dicit, ꝙ reſtituat 30. lib. ꝓ expenſis, ſed tm̃ neceſſarias corā eo; & ſic appellationi nō renūciabat, ſed potius ꝓſequebat̃, cum cōparuerit coram rectore Marchiæ, q̃ ſp de appl̃lonib. ad ſe. ap. emiſſis prius cognoſcit, ſicut in cuiuſlibet rect. Marchiæ ſpāli priuilegio continẽ. alias cum idē intelligatur ſucceſſor cū p̃deceſſore offerendo cautionē corā ſucceſſore Legati, uel Rectoris, à quo appellauerat, renunciare appellationi intelligeret̃, ar. in aut̃. ut nulli iud. §. & hoc uero iubemus, col. ix. Vel dic, ꝙ nō intelligitur renuntiaſſe appellationi, etiam ſi corā eo tanq̃ corā ſucceſſore cōparuerit, & cautionē obtulerit: qa non fuit appellatum à p̃deceſſore, ſed à delegato p̃deceſſoris. qd̃ aūt cautionem & expenſas obtulit, non eſt ſignū appellationis, cum nō fecerit coram eo, à quo appellauerit; & ſi coram iudice, à quo appel. fuit, uel plus offerret, q̃ teneat̃, gerēdus eſt ei mos, nec deberet ei īputari, ff. de ꝓb. & circa, & ff. de redhib. act. qd̃ ſi nolit, C. de in-
2 offi. teſt. liberi. ¶†Cautione] ꝯ hoc ſic obiicimus, ſi fuit appellatio legitima, nec cautionē, nec expēſas debuit p̃ſtare, nec tenebat̃ qa quicqd fit poſt app. legitimā, reuocat̃, ſ̃ de dila. dilecti. ſi uerò non fuerit appl̃o legitima, nō debuit reſtitui, niſi refuſis expēſis, ſ̃ ut li. non ꝯt. qm̃. rn̄demus, ꝙ qlibet iudex, ad quē eſt appellatum de iure cōi, ſi reus appellans uoluerit & petierit ſtatim etiam ante, q̃ conſtet, an ſit legitima appellatio, reſtituetur ei poſſeſſio p̃ſtita cautione, & refuſis expēſis, ſi certę ſunt, aut de facili taxari ꝑ iudicem poſſunt; alioquin ſi longiores ꝓbōnes requireret miſſus in poſſeſſionem, non tardaretur reſtō poſſeſſionis ſola cautione p̃ſtita. nec obſt. decreta p̃dicta, cūq; in fauorem alicuius &c. C. de legi. qd̃ fauore; & dic ꝙ ſemper p̃ſtita cautione iudex appellationis reſtituit rem, de qua facta fuit miſſio in poſſ. & poſt cognoſcit de appellatione; & ſi inuenit eam legitimam, faciet refundi expenſas, alias non. & ſic intelligitur, quod hic dicit. & hoc e[ſt] ea ratione: quia parum amittit, qui poſſeſſionem cā [c]uſtodiæ aſſignatam reſtituit, & quia factum fuit poſt appellationē, qua pendente nihil debuit innouari, ut ĩ de app. dilecti. j. in fi. & c. dilectis, §. qa uerò, in fi. ¶Et iō nec miſſio in poſ. fieri debuit. expenſarum aūt refuſio iō retardat̃: qa incertæ ſunt, nec de facto pōt fieri taxatio, ut dictum eſt, & quia ibi maius periculū, & dānum poſſet eſſe, ſi indebitè ſolueret, & ꝑ hanc reſtōnem remouetur periculum: qa ſi non reſtitueret̃, & pronunciaretur legitima appellatio, miſſus in poſſ. remaneret uerus poſſeſſor; quod malum eſſet, quia ꝑꝑ appellationem ꝓbabil̃r dubitaret [neceſſarias.] ff. de uerb. ſign. ſi impenſæ, ff. de pign. act. ſi neceſſarias [in lite] in miſsione in poſſ. eſt ſpāle, ut ei contumax non ſolum teneatur de expenſis factis in lite, ſed circa rem, & non ſolum de utilibus, ſed ēt de his, quas credit utiles ff. de bo. aut̃. iudi. poſ. p̃tor ait. §. quod agit: alias ſecus. ff. de neg. geſt. ſi autem ultro. §. j. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Aduerſarius ſemper eſt citandus perſonaliter, ſiue ſit facienda miſſio in poſ. ſiue diffinitiua ſententia ferenda.*
2 *Neceſſe eſt uocari reus, cum ſit miſſio inpoſſ. ſiue in reali, ſiue in perſonali.*
3 *Quomodo abſens reipublicæ cauſa cogatur ſe defendere.*
4 *Quibus caſibus non ſufficiat citatio ad domum facta, quando uxor contra maritum, uel eccleſia contra clericum agit.*
5 *Citatio ad domum non ſufficit, ut fiat uenditio, niſi lateat.*
6 *Quid agendum, ubi citandus eſt is, cuius domiciliū ignoratur.*

SI aduerſarius. Citationis] idem dicunt qui-
1 dam, ēt & ſi non ſit citatus alij contra. ¶†Remota] idem eſt, & ſi non ad remota in ciuitate aūt exiſtēte bonū eſt uocare perſonal̃r, ar. aut̃. de exi. & intro. re. §. ſi uerò, col. 5. quidam tñ dicūt, quicquid dicatur in glo. eſt n. ſemper citandus aduerſarius perſonaliter, ſiue facienda ſit miſſio in poſ. ſiue diffinitiua ſnīa ferēda, ſi ſcitur, ubi eſt, quātūcūq; ſit remotus. ſi autē neſcitur, ubi ſit, tunc pro magna parte habēt locū iura inducta in gl. prædicta. nos per totū & in toto
2 huic glo. inheremus. ¶†Publice] eſt n. neceſſarium, ut uocetur reus, quāquā fiat miſſio in poſ. ſiue in reali, ſiue in perſonali, ut hic. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. hæc quę, autē. de exi. & intro. §. ſi uerò, col. v. ff. ex qui cau. ma. in integ. reſt. item ait. §. ult. & duabus. ll. & ſi non eſt præſens, neceſſe eſt, ꝙ uocent̃ agnati, & cognati, & affines, & amici. & hæc ſunt uera, ſiue ſit citatus minor, ſiue maior, ſiue pupillus. ff. ex qui. cau. ma, in integ. reſt. item ait prætor, & l. ergo. ff. ex. q. cau. in poſ. ea hoc autem.
3 ¶ idē eſt ēt in abſente reipublicæ cā. C. de reſt. in integ. mili. & eorū, qui rei pu. cā abfuerūt. l. ignorare, ar. ꝯ ff. eū qui ap. in pro. ſe. de. l. ult. ff. de priui. credi. eū, qui. reſpōdemus, abſentem reipublicæ cauſa cogi ſe defendere cauſatiuè, ſ. per miſſionem in poſſ. & non præciſè. ſed dices hoc idem eſſe in quolibet abſente. dicimus ergo in hoc eſſe priuilegium eius, quia allegata eius abſentia non debet iudex properare ad miſſionem in poſ. & ſi fecerit, datur reſtitutio. uel in hoc eſt priuilegiata: quia in cauſa appellationis procedetur contra alium, qui nō eſſet abſens cā rei publicæ, ut ĩ. ſequitur: ſed ꝯ abſentē cauſa reipublicæ non debet. ſed non dicitur ibi, ꝙ habeat priuilegium, ꝙ in bonis eius non fiat miſſio in poſ. ſi fuerit abſens, quod dicit lex. ff. de priui cre. eum, qui, non contrahitur pignus in rebus talium, & intellige tale, quale in aliis. nam res aliorum abſentium uenduntur, ſed iſtorum non. C. de reſt. in integ. ignorare. alias autem non ſufficit citatio ad domum, ſ. ut procedatur ad diffi. ſententiam ꝯ aliquem etiam in caſibus, in quibus proceditur lite non cont. ſ̃. ut lite nō cont. qm̃. §. ſi aūt de. uel ut etiam excōmunicetur, cum eā præcedere debeat monitio. ĩ. de ſen. exc. ſacro. ¶Et hæc intelligo uera, niſi fraude ſe abſentaſſet ante citationem poſt, q̃ promiſit iudicio ſiſti: uel etiam ſine promiſſione poſt, q̃ ſemel comparuit, uel citatus eſt, uel alio mō maliciosè ſe abſentat. & præſumitur malicioſa abſentia, ubicūq; tenetur aliquis aliquid facere, & abeſt; puta clericus tenetur reſidere in eccleſia, & maritus cum uxore. Et ideo ſi abſunt alibi ſine iuſta cauſa, contra eos procedit̃ur lite non cont. & ſufficit citationem fieri ad domum. ĩ. qui ma. ac. poſ. c. j. ſ̃. de dolo & contuma. cām. ff. ubi pu. edu. debeat. l. ult. ĩ. de cle. nō reſi. in ec. uel præ. ex tuæ. ĩ. de ap. ſuggeſtum. ĩ. qui fil. ſint le. perlatum, &
4 in decre. ſæpe all. qm̃. §. j. ¶†Itē no. ꝙ licet aliqñ ſufficiat citatio ad domum facta, qñ uxor agit contra maritum, uel eccleſia contra clericum. ĩ. qui ma. ac. poſ. c. j. ĩ. de cle. non reſi. in ec. uel præ. ex tuæ tamen non ſufficit, ſi alius aliqua alia actione perſonali, uel reali, uellet agere ꝯ eum: uel ubi etiam proceditur ꝯ aliquem in modū inquiſitionis de crimine, ubi proceditur lit. non cont. & eſt ratio diuerſitatis: qa quantum ad illa non uidet̃ eſſe abſens cauſa maliciæ, cū ad illa non teneatur præſens eſſe, niſi citaretur. ſed hac ratione uidetur, ꝙ ſi aliquis tenetur ſoluere aliquid certo loco & tēpore, ꝙ uidetur malicioſè abſens, ſi tunc abfuit, & ſic procedendū ſit ꝯ huiuſmodi ad miſſionem in poſ. & ad ſnīam. ſed hoc non obſtaret: quia in illis nō pōt procedi niſi ad miſſionem in poſ. quodlibet, ēt ſi ſine malicia abſens ſit. etenim non ita præciſè tenetur ad ſoluendum, ſicut maritus ad debitum uxori redendum, & clericus ad eccleſiæ ſeruiendum ¶In caſibus autem, in quibus proceditur lite non cont. ideo diximus. quia in aliis etiā citato reo uel abſente contumaciter non procedetur niſi lite conteſt. ad diffinitiuam ſententiam. ſ̃. de elc. dudum Ro. ſ̃. ut lit. non con. qm̃. ſed tunc in aliis caſibus, ubi neceſſaria fuit litis cont. ſi actor fuerit abſens ante litis conte. uocabitur tribus edictis ad domum propoſitis; & ſi non cōparuerit, procedet̃ ad diffinitiuā ſnīam reo inſtante. C. qūo & qñ, in aut̃. qui ſemel, in aut̃. de litigio. §. oēm, licet quidam aliter intelligant prædictas leges, & dicūt non poſſe procedi ad diffi. ſnīam. ſed certū hoc eſt fieri poſſe, & ſufficit citationem facere ad domū, ut in præal. iuribus in aut̃. de exhi. & intro. reis. §. ſi uerò, & ſ̃. tit. ꝓxi. c. ult. poſt litem aūt cont. pōt ſemper fieri citatio ad domū, & ſi nō uenerit, feret̃ ēt ſnīa diffinitiua. ſ̃. de dolo & contu. cām. C. de iud. properandum. §. j. ¶Et hæc intelligimus uera, niſi reus abſolueretur ab inſtantia iudicij. extunc. n. cum litis cont. perierit, & oīa acta iudicij, eodē mō debet citari, ſicut & ſi nunquā facta fuiſſet litis cont. ſecus, ſi diceremus circūductū eſſe ædictum, quod non eſt tantæ efficaciæ, cum per hoc litis cont. uel alia quæ pręceſſerunt, non intelligantur percēpta, ſed edictū tm̃. ff. de iudi. ēt & poſt. ad hoc aūt ut fiat miſſio, & uenditio in bonis defuncti, non ſufficit citari ad domū, niſi latitet. ff. ex q. cau. in poſ. ea. Fulcinius. §. illud. ¶† Et eſt
5 hic uehemēs ar. ꝙ ſi non ſufficit citatio ad domū, ut fiat uenditio, niſi latitet; ergo multofortius nō ſufficit quātum ad hoc, ut poſſit ferri diffinitiua ſnīa in caſibus, in quibus non niſi lit. cont. procedi pōt. fit autem hæc citatio ad domum ſuam, ubi habitat, uel procuratori, uel conſanguineis, uel ad prædium: & ſi nullus inueniatur, ſuſpendi pōt charta in ædibus. ff. de dam infe. l. iiij. §. p̃tor, & ſe. ff. quod ui aut clam, qui aliter. §. j. hoc aūt ſcias ꝙ licet tanq̃ uerus poſſeſſor ſit miſſus in poſ. tñ poſtea probato ꝙ ex iuſta cauſa aberat, reſtituitur ei poſſeſſio ff. de dam. infe. ſi finita. §. ſi forte. Et idē uidetur in pupillo. nec uidetur, ꝙ debeat reſtituere expenſas, quas miſſus fecerat ſuper obtinenda miſſione, uel eundo ad iudicium, uel in aduocatis, uel in aliis. nam cum non ſoluantur niſi ratione contumaciæ, ut. C. de iudi. ſancimus, & ipſe contumax dici non poſſit, expenſas non ſoluet. miſſio autem in poſ. non fit tantum cauſa contumaciæ, ſed etiam ratione iuris ſui. unde etiam ꝑꝑ hoc fit ſummaria cognitio. ſ̃. ut lit. non cont. quoniam, infi. &

ideo credimus eum cogendum præſtare cautionem iudicio ſiſti ante,q̃ poſ.recuperet, expenſas autem, quas fecit poſſeſſor circa fructus, reſtitueret.ff.de peti.hære.
6 ſi dño.§.ult. ¶†Domi] in qua degit, non ubi domiciliũ, uel beneficium habet: quia ẽt ſi in aliena domo degit, ibi requirendus eſt.ff.de dam.infe.l.iiij.§.abeſſe. Si autẽ ſit uagabundus, tunc requirendus eſt in loco, ubi habet domicilium, uel beneficiũ, & maxime illud, de quo agitur.j̃.de cle.non reſi.ex tuæ. & ſi nuſquam habet domicilium, ubi habitet, debent moneri agnati, uel amici eius, ut eum defendant.ff.ex quib.cau.in poſ.ea.hoc autem. imò & ſi haberet domum in agro, uel in alio loco deſerto, nec ibi inueniretur, non ſolum in domo illa citandus eſſet, ſed alia diligentia eſſet adhibenda in citatione eius, ſ.quia requirendi eſſent eius amici.ff.de lib.agno.l.j.j̃.qui ma.accu.non poſ.c.j.

quomodo sit citandus vagabundus & qui habitat in agro

CVm [obtinendis.] Secus, ſi agetur de ꝓprietate eccleſiarum: quia tunc bene fit miſſio in poſ.ut no.s̃ de dolo & contu.contingit. quidam intelligunt hãc decret.tñ in eo caſu loqui, qñ ille agit, qui nunq̃ fuit confirmatus, uel nunquam habuit poſſeſſionem beneficij: quia ſi confirmatus eſſet, iam non agit de obtinendo, ſed obtento, & decre.ſtatuere uidetur certam ſñĩam in confirmato, quæ hic non reuocatur.s̃.ut lit.non conte. qm̃.§.ſi uerò aliter, ubi no. Et dicunt hi, ꝙ ſiue petat aliquis beneficium aliquod, quia ſit confirmatus, ſiue petitor fuit.s̃.de cã poſ.cum olim, ſiue poſtq̃ fuit in poſſeſſione, & eam amiſit, eam repetat, ſicut loquitᷣ decre.s̃.de procur.ex inſinuatione, in fi. ſiue petat, ut confirmatio ſuum conſequatᷣ effectum, ſicut loquitur decr.j̃.de ap.conſtitutus, ſiue agat interdicto, unde ui, ſiue per cõſtitutionem, conquerebatur ſiue quocũq; alio mõ agat, ſiue petitorio, ſiue poſſeſſorio, ſp̃ poterit fieri miſſio in poſ.nec habet locũ hæc decre. Alij autem dicunt, ꝙ hæc decre.habet locũ in omnibus prædictis caſibus: quia cã ꝑꝑ quam facta eſt hæc conſtitutio, habet locũ in oĩbus his caſibus, ſicut in primo. ¶Poſſeſſionem] & idem uidetᷣ ſi uacet beneficium. ſi autem non agat ꝯ poſſeſſorẽ, qa forte nullus poſſidet, ſed agit contra clericos, ꝙ obediant ei, tunc no uidetur habere locum hæc cõſtitutio.

Vt lite pendente nihil innouetur. Rubr.

AMemoria. Hoc uerbum eſt rubricæ [innouetur].i.nullũ ius nouũ impetretᷣ, & ſic loquitᷣ C.ne lit.pẽ.ꝑ totũ.j̃.de teſti.cãm.ij.poſſeſſione aũt ſua põt uti: qa illud nõ eſt innouare, ſed ueteri iure uti imò plus dicimus, ꝙ aliqua noua põt facere & ante litis cont.& poſt, dũmodò nõ faciat in præiudicium iuris aduerſarij.j̃.de ap.ſignificante, ubi no. ¶Præiudicium] fortè mandauerat ei, ꝙ crucẽ non deferret ante ſe extra ſuam prouinciam: quia reſcriptũ priuilegio Eboraceñ.uel cõſuetudini approbatæ non potuit præiudicare, ut s̃.de reſcri.cũ ordinẽ.C.ſi ꝯ ius præſcriptione.s̃.de conſue.c.ult.& interpretatio reſcriptorũ iuri cõi ꝯcordare debet.s̃.de trãſl. epiſcopi, uel electi.c.licet.s̃.de reſcriptis cauſam. [Conſueuiſtis] etiam ſi conſuetudo præſcripta nõ eſſet. nam lite pen.non debet exui poſſeſſione.

LAudabilem [probatam] s̃.de off.deleg. cauſam.j̃.de diuor.porrò,

ECcleſia S. Mariæ. [ſucceſſerunt] intellexerat.n.Papa, ꝙ monaſteriũ S.Silueſtri poſſederat, & trãſtulerat in aliũ tit.permutationis poſſeſſiones, dẽ qbus eccleſia S.Marię mouerat litem ꝯ Ioannẽ de Atheia, & quas eaſdẽ poſſeſſiones idẽ Ioannes tranſtulerat ad monaſteriũ S.Silueſtri poſt lit.cont.ſed nõ erat uerũ, ſed locauerũt tñ, ut in ſeq.c.dr̃.& ſm̃ hoc, qđ intellexerat mõdat, ſ.ꝙ non alienent poſſeſſiones; quas intellexit monaſteriũ recepiſſe pro ꝑmutatione illarũ, quarũ litigiũ acceperat à Ioãne de Atheia. ¶Sed dices, qũo potuit agere eccleſia S.Mariæ, de uicio litigij ꝯ monaſterium, cum nunq̃ fuit actũ ꝯ illud? Rñdemus, ſi monaſteriũ poſſideret, poſſet ꝯ ipſum agi, ſi ſcienter recepiſſet.C.de lit.l.ult.eodẽ mõ, ſi dolo fecit, quo minus poſſideret, poſſet ꝯ id agi, ſi ſcienter recepiſſet.ff.de pet.hęre.nec ulla.§.itẽ ſi qs dolo.C.de ali.iu.mu.cã fac.l.j.& monaſteriũ ĩ fraudẽ alienaſſe dicebatᷣ, unde tenebatᷣ de uitio litigioſi, & rei uendicatione ſilr̃, ut eiſdẽ legibus probatᷣ. ¶Sed dices, quare prohibet alienare tm̃ res, quæ ſucceſſerãt in ius liti.cum de aliis ẽt ſit ſatisfaciendũ, ut in ſe.c.ſequitᷣ, nec illę plus, q̃ aliæ ſint obligatæ? Rñdemus, ꝙ monaſteriũ erat Papæ ſpãle. unde debet ei cauere, quantũcũq; põt, ne ſua immobilia alienet. ¶Alij dicunt, ꝙ ſicut pro re liti. datæ ſunt, ita iure illarũ cẽſentᷣ.j̃.de uſuris, cum tu.93.diſt.c.ult.ff.de leg.iij.fideicõmiſſa.§.ſi rem.ff.de furt.quas.§.ult. ¶Sed oppones, nõne ex cã trãſactionis licet rẽ liti.alienare.C.de liti.l.ult. Rñdemus uerũ eſſe, niſi in fraudẽ fieret, ſicut hic fiebat. Itẽ licet ſuper eis trãſigere liceat, non tñ eas permutare licet. Item Papa in talibus negociis quaſi ſp̃ ex prouiſione ꝓcedet. [Laboret] quo ad rẽ litigioſam recuperandã, ſiue de iure, litigãdo, ſiue de facto ꝑꝑ potẽtiã detẽtoris quo ad eccleſiã, ſiue monaſterium: tñ nũquã in uanũ laborauit, ut in ſe.c.apparet: qa ſi eccl̃a S. Silueſtri nõ ſentiret lucrũ ꝑꝑ p̃lati ꝯctum, nec debet ſuſtinere dãnũ. 16.q.6.ſi epm̃.

ECcleſia S.Mariæ [Reſtitui] agẽdo ꝯ monaſteriũ cõdictio. ex decre.quæ eſt.s̃.de reſt.ſpo. ſæpe dicebatᷣ enim monaſteriũ ſciẽter recepiſſe res, de quibus agitur, à Io.de Atheia ſpoliatore, uel agẽdo de uitio litis, ſiue de eiſdẽ poſſeſſionibus agerefᷣ in hac decre. & in præce. ſiue de aliis. Itẽ ꝙ pręceſſerit uel hoc, uel illud, & ẽt ꝙ proceſſus habiti fuerint, dicere non expedit. ſufficit.n. intellectum ex decre.habere, licet plene non ſciamus, qualiter factum fuit. [Et inane.] cum cã uerteretᷣ inter clericos, & laicos forte multi proceſſus habiti fuerunt per alios iudices, & etiam fortè eccleſiaſticos, de quibus hic non dicitur: ſed opponebatur contra eccleſiam ſanctæ Mariæ, quæ reſtitutionem cuiuſdam poſſeſſionis petebat à monachis S.Silueſtri; & hanc poſſeſſionem Io. in dictum monaſterium tranſtulerat poſt, quàm ſuper eandem poſſeſſionem contra eum lis mota fuerat.

S V M M A R I V M.

1 *Non poteſt quis priuilegium lite pendente impetrare.*
2 *Lis pendere dicitur, etiam ſi ſola citatio præceſſit.*

DIlectus filius [Contendunt] & male. C.ut lite pen.l.j.& ij.s̃.e.à memoria.& idem eſt in iure, quod in prin.ſ.ut nouum ius non præiudicet, aut.ut cum, de ap.cog.in prin.& aut.ut in medio litis, ꝑ totum. & intelligo hoc uerũ, ſ.ꝙ non ualet priui.ſuper nouo iure ꝯceſſum: qa nõ p̃ſumitᷣ Papa, uel qlibet alius ſuꝑior, uel æqualis, uel ẽt inferior hoc ius ꝯcedere, pendẽte lite. ſed ſi ꝯſtaret, ꝯriũ, tũc bñ ualeret, ut hic apparet. ubi dicit, ꝙ iõ nõ ualet, qa nõ fecit mẽtionẽ de lite uñ apparet, ꝙ ſi de lite mẽtionẽ feciſſet, ꝙ bñ ualeret priuilegium.

a ¶*No.quòd priuilegiũ. Adde Card.ĩ cõſ.65. incip. Pro diſcuſſione puncti, col.iij.uer.ad primum uidetur.*

1 priuilegiũ. ¶†Mẽtio] no. ꝙ priuilegiũ[a] nõ põt qs impetrare lite pẽd.à dño, uel pręlato tñ ius alterius poteſt acquirere lite pẽd.ꝑ uſucap.& aliis modis, ff.de rei uin. ſi poſt acceptam, & l.ſi aũt.§.j.ff.de pet.hęr. ſi non mortis, §.fi.ff.de pig.act.ſi rẽ. §.fi.ff.depo.l.j.§.idẽ Trebatius, ff.mãd.l.ſi mandauero. Item cõis dñs etiam lite pẽd. ꝓ iure ſuo de nouo alicui dat aliqd iuris, j̃ de ꝯſir.util.cum dilec.§.ult. De alio aũt, q̃ de cõi dño, uel p̃lato non eſt p̃ſumendum, ꝙ ꝑꝑ lit.pẽ.alicui daret priuil uel ius ſuũ, & à tali priui.datũ bene ualet etiã li.pẽ.
2 ¶†Et no.ꝙ lis dr̃ pendere, etiam ſi ſola citatio p̃ceſſit, ubi continebantᷣ principi oblatæ p̃ces, uel libellus etiã ante litis cõte.in autᷣ.ut in medio li non fi.ſa.iu.circa fi. & eſt uerum, ꝙ nulla innouatio impedit, quin feratur ſñĩa ſm̃ iura, quæ obtinebant tempore litis motæ. vnde ſi priui.impetretur lite pẽ. & poſteà pereat inſtãtia iudicij, uel etiam ſñĩa feratur ꝓ impetrãte priui.bene ualebit priuilegium. ¶Si aũt ſola citatio interuenit, oportet ad hoc, ut ualeat priuilegium poſtea impetratum, ꝙ ſñĩa feratur diffinitiua, uel ꝙ abſoluatur ab inſtantia iudicij, etiam ſi nõdum ſit lis conteſt.uel ꝙ renunciet liti cœptæ expreſſè, uel ſaltem tacitè, quia alios iudices impetrat ſuper eadem lite, non ꝙ eis ſuccedant in cauſæ prioris cognitione, ſed de nouo procedant.

S V M M A R I V M.

1 *Cauſa ſi ſimpliciter committitur, quòd finita lite ſuper poſſeſſione, poterit cognoſcere de petitorio.*
2 *De non commiſſo non agitur niſi rõne cõnexitatis, uel acceſſorij.*
3 *Sequeſtratio in quibus caſibus ſit conceſſa.*
4 *De quibus rebus fiat ſequeſtratio.*

De ſequeſtrationibus poſſeſſionũ, & fructuum. Rub.

AD hoc [aſſerens] & malè; quod ex eo apparet, ꝙ miſſio in poſſeſſionem rata manet, ut habetur in fine: quia condẽnatur archiep̃s in expenſis, & cautione præſtanda. Item & hoc ex eo apparet, ꝙ Papa reducit negotium in eum ſtatũ, in quo erat tẽpore cõmiſſionis factæ Mutin. & Regiñ. epiſcopis, & ſic apparet Veroneñ.ep̃m bene proceſſiſſe. & intelligimus hoc uerum, qñ petitorium, & poſſeſſorium erant ſibi cõmiſſa, uel cauſa ſimpliciter: quia tunc
1 utrũque cõmiſſum intelligitur. ¶†Et no.hic, ꝙ ſi cã cõmittitur ſimpl̃r, ꝙ finita lite ſuper poſſeſſione, poterit cognoſcere de petitorio. ſed conuerſus caſus non põt habere locum: qa ſi petitorium primò finitᷣ, nõ eſt amplius de poſſeſſione quærendum, s̃ de cã poſ.& propr.cum dilectus. ſi aũt tm̃ poſſeſſorium, uel petitorium eſſet commiſſum pẽdente lite ſuper cõmiſſo põt utraq; pars agere de non cõmiſſo ſm̃ quoſdam ꝑꝑ cõnexitatem, C.de iud.nulli, s̃ de cã poſſ.& ꝓpr.c.2. hoc nõ placet, ut no.ĩ gl.illa, in quo. ſed de hoc concordant oẽs, finito iudicio ſuper cõmiſſo non põt inchoare aliqua pars ſuper non cõmiſſo, niſi reconueniendo præmiſſa proteſtatione, C.
2 de ſen.& interlo.om.iud.autᷣ. & conſequenter. ¶†Et eſt ea rõ, quia de non cõmiſſo non agitur, niſi rõne cõnexitatis, uel acceſſorij. ſed principale iã effugit cognitionem eius per ſñĩam; ergo & cõnexum, uel acceſſorium.

[Functus] s̃ de offi.del.in literis [actorem] abbatem, & monachos [decreuit] & bene [eiecit] & malè, s̃ de dolo
3 & contu.contingit, ff.de bo.auto.iud.poſſ.quãuis. ¶†Reſcriptum] in quo continebatᷣ, ꝙ cauſam, q̃ uertebatur inter archiep̃m Mediol. & abbatẽ de Stregula, audiret & diffiniret; & ſic ꝑ hæc uerba intelligebatur cõmitti tam cã poſſeſſionis, q̃ proprietatis, ut hic dicit. ſed ſi tm̃ in literis commiſſionis diceret. audias cauſam poſſeſſionis, uel proprietatis, non poſſet delegatus cognoſcere, niſi de eo, quod cõmiſſum ſibi fuit, niſi ille, ꝯ quẽ impetratæ eſſent literę ſuper altero tantùm, uellet ſuper altero reconuenire actorem. ¶Alij tñ aliter dicũt, ſ.ꝙ facta commiſſione ſuper vno, ſuper alio cognoſcet, arg.C.ſi à non cõp.iud.l.iij. [continentiam] C.de iudi. nulli. ¶Sequeſtrari] fit ſequeſtratio, C.quorum appel. non re.ab executore, ff.qui ſatiſd.cog.ſi fideiuſſor, §.ult. ff.de app.impetrator, in fi.C.de aſſer.tol.l.j.C.de agri. & cenſi.l.ult. lib.11.ff.ſolu.matr. ſi cum dotem, autᷣ.de ęqua.do.§.illud quoque, s̃ de dolo & contu. ex literis, ubi no.ff.de dolo, & eleganter, s̃ de reſti.ſpol.literas, in fi.& c.trãſmiſſa, ff.de offi.præſi.ſenatus [Arbitrio] quaſi non de iure. nam cum legitimè fuerit miſſus in poſſeſſionem ſequeſtratam, non debuit ab eo ſine cauſa ſequeſtrari [poſſeſſionem] ſequeſtratã [proprietate] ſupra de cauſa poſſeſſ. ad ultimum [reducimus] hoc fecit Innocentius: quia Cęleſtinus male fecerat, qui poſſeſſionem datam per Veronen. epiſcopum malè reuo-
3 cauit. ¶†Reuocatio] reuocatur ſequeſtratio, quia generaliter eſt ꝓhibita, niſi in caſibus, ut C.de ꝓhi.ſeque.l.j.nec erat hic aliquis de caſibus illis. Primus caſus eſt ſi de uoluntate partium ꝓcedat, ff.de ſolutionibus, ſi ſoluturus, & ff.de uerb ſig.ſeque.ff.depoſ. licet j.reſpõſo, & §.j. Et ſecundus, ubi ſit controuerſia de re mobili, & ſuſpectus poſſidens, ꝙ cum ea fugiat, ff.de offi.præ.ſenatus, §.ult.ff.q ſatiſd.cog.ſi fideiuſſor, §.ult.C.de agri.& cenſi.litibus, lib.11. Tertius eſt, ſi ſuſpectus ſit poſſeſſor de dilapidatione fructuum, uel ꝙ ſit rem diſſipaturus, ff.ſol.ma.ſi cum dotem, §.ſinautem, ff.de app.imperatores, 11.q.1.quia res. Quarto, ſi nolit cauere de collatione facienda, ff.de colla.bon.l.j.§.ſi ſuper. & idem intelligo, etiam ſi ꝯtumax ſit in parendo, uel ſiſtẽdo iudicio, s̃ de dolo.c.2. & qñ eſt ſic ſequeſtrata cã cuſtodiæ, non auferᷣ poſſeſſio poſſeſſori, ff.de acq.poſ.intereſſe: alias ſecus, ff.depo.licet, §.j. ¶Si dicas, quare ergo fuit reuocata ſequeſtratio? Rñdemus, ꝙ cum miſſio in poſ. eſſet legitimè facta, nõ debebat miſſo in poſ.auferri poſ-
4 ſeſſio, & ſequeſtari. ¶†Sed ur̃ ſm̃ hoc, ꝙ poſſeſſio ſequeſtrata debuiſſet reddi miſſo in poſſ.nõ domino. Reſpondeo hoc uerum eſſet, niſi dñs paratus eſſet cauere de ſtãdo iuri, & reficere expenſas. Quintus eſt, cum de conditione perſonæ agitur, ubi ſi ꝓclamet qs in libertatẽ, & ꝯ eius dñm pronunciatum eſt. fit enim ſequeſtratio earum rerum, de quibus dubitatur, an ſint domini, an eius, qui dicit ſe liberum, C.quibus ad li.prouo.non licet, l.ult.C de aſſer.tol.l.j. §.ſuꝑ peculio [moderatas] propter hoc intelligo, ꝙ præceſſit taxatio.

DIlectus filius [diſtrahunt] non agebatur de proprietate eccleſiæ, ſed præbenda; & ideò non erat uerus poſſeſſor. melius uidetur, ꝙ de proprietate tantum agebatur: ſed non fuit uerus poſſeſſor: quia non erat lapſus annus, nec faciebat fructus ſuos: imò ſi in rẽ ageretur, tñ intra annum non faciet fructus ſuos, ut no. ſupra ut lit.non conteſt. quoniam frequenter.

AB eo] reo & poſſeſſore [diſſipentur] diſſipari dicuntur, ſi eos in ſuos uſus ꝯuertat, uel etiam ſi diſtrahat

ſtrahat ſuprà c.proxi.niſi eſſent fructus, qui non poſſunt
ſeruari : quia tunc liceret diſtrahere,ar.ff.de peti. hæ-
redi. diuus.

S V M M A R I V M.

1 *In crimine ſimoniæ quando admittatur ſocius.*
2 *Confeſſio unius latronis ualet ad præſumptionem contra aliũ.*

De confeſsis. Rub.

CVm monaſterium·[Pœnæ] niſi quia forte
indiceretur purgatio, ſi magna oriretur in
famia,ut hic,& no.ſupra de elect. per inq-
ſitionem.[Excepto]& in crimine ſimoniæ.
lxxix.di.ſi qs Papa.xv.q.iij.ſanè.ar.contra.
1 j.de teſt.ueniens.¶†Ex quo.c.quidam dixerunt,ꝙ in cri
mine ſimoniæ non admittitur ſocius, niſi & ibi ſit cri.
2 men læ.ma.& ſic loquitur.c.ſi quis Papa.¶†Item confeſ
ſio unius latronis contra alium ualet ad præſumptioné
C.de ferijs,prouinciarum.falſarius autem contra fal-
ſarium non ualet ad probationem.C. de fal. mo.l.j. &
ubi admittitur alias, non ſine præſumptione admitte-
tur.ff.de cu.&ex.re.diuus, nec ſine tormento.C. ad l.
Iu.ma.l.iij.& iiij.q ij.item ſi ea.

S V M M A R I V M.

1 *Purgatio quando indicatur.*
2 *Nunquid teſtes interrogari poſſint,an ſint de crimine cõdẽnati*
3 *In confitentem nullæ ſunt partes iudicis,niſi ut condemnet.*

CVm ſuper. [Confeſſus] Repere,quæ diximus.
ſ.de elec.ꝑ inquiſitioné.fuit.n.interrogatus an
ſimoniã,de qua erat infamatus, cõmiſiſſet. Sed
vr ɔ.2.q.1.ſi peccata.ubi dicit:nõ tibi dico,ut te prodas
in publicũ.¶So.ubicunq; in poſitione ponit, ꝙ publice
fuit deprehenſus uel cõuictus,uel cõfeſſus, rñdere de-
bet,ar. j.de coha.cle.ca.ueſtrã.¶Idẽ ẽt, ſi certũ eſſet, ꝙ
qs infamatus eſt,ẽt ſi in poſitione nõ apponatur, publi-
ce,poterit interrogari,ſi agitur ɔ cũ accuſando, uel in
quirendo,uel excipiendo cõtra ordinandũ uel conſecrã
dum,ut ab eo ordine,uel cõſecratione repellatur ut. j.
de accuſa.ſuper his;uel ẽt alio modo criminaliter, uel
1 ciuiliter. ¶†Quod ꝓbo ſic. põt ei indici purgatio, ubi
per iuramentum ſuũ,& purgatorum oportet negare ſe
crimen cõmiſiſſe.2.q.5.oĩbus,& ca.præsbyter.multofor
tius anteq̃ indicatur purgatio,põt ab eo quæri, an cri-
men cõmiſerit:ſed tñ non præciſe cogam eum reſponde
re,ſicut nec ꝑciſe cogitur purgare.ſed ſi non rñderit, ſi
cut ſi ſe purgauerit,ſuſpendetur,uel aliàs procedetur ɔ
eum:quia uidetur uanum purgare ſe ſimplici uerbo, q
ſe purgari debet ẽt cum multorum iuramento. ſi uerò
non ſit diffamatus,ſiue cõuictus,nec cõfeſſus,nec depre
henſus,tunc nõ coget eũ iudex rñdere.cum.n. hæ confeſ
ſiones nõ ſint faciendæ de iure,niſi ubi æquitas mouerit
iudicem,hic,ubi crimen opponit,non cogã eum rñdere
nec ſe prodere,de pœ.diſt.j.§.his auctoritatibus,& quã-
tum prima facie uidetur,ubicunq; cogitur teſtis redde
re teſtimonium ſm canones,de quo no.j.de teſti.cogé.
c.j.ibi,iudex interrogabit eũ.¶Si uerò cõtra eũ directo
non agatur,ſed cũ inducatur in teſté,uel accuſet, excipi
tur contra eum,uel aduerſarium, ꝙ non põt eũ induce
re in teſtem,uel non poteſt eſſe accuſator: quia crimi-
noſus eſt,non eſt interrogandus de crimine, quod ipſe,
qui accuſat,uel teſtificatur,dicitur commiſiſſe etiam in
præmiſſis caſibus,ſ.ſi quæratur,an ſit conuictus &c. non
enim de hoc agitur,nec ſuper hoc iurauit.j.de teſti.c.de
teſti.nec etiam ſe prodere debet.2 q. 1.in primis.nec ua
let argu.ſuperius:quia cõtra hunc agitur,ut repellatur
à teſtimonio,uel accuſatione,non ut de nuncietur boni
teſtimonii,pro quo indicitur purgatio.j. de pur. ca. ex
tuarum.ei autem,quod dicit hoc.c.rñ.ſic uoluit citatus
rñdere, & nõ fuit coactus,& ſimilr rñdetur.j. de accu.
inqui.uel dic,ꝙ ubi de ſuo facto agitur,ut hic,ubi inq-
rebatur de ſimonia cum eo commiſſa, bene requiritur
ab eo,ueritas,& reſpondere tenetur, cum de eo eſt infa
matus.nec ualet eius dictum ut teſtis, ſed præſumptio-
nem facit,ut no.j.de accu.cũ dilectus: ſed prius dictum
2 magis placet.¶†Quidam aũt dicunt, ſed non placet,ꝙ
bene poſſunt teſtes interrogari,an ſint de crimine con-
demnati:quia condénatio nõ eſt crimen, & eſt notorii
iuris & idem dicunt quærendum,ſ. utrum ſit irregula-
ris,& corpore uiciatus.tñ đ irregularitate cõtrariũ cre
derem,cum poſſit eſſe occultum,& ſine peccato tolera-
ri.ſ.de renuncia.niſi.§.perſonæ.illud tñ non fatemur iu
ſtam rationem.ſ.quod non iurauit ſuper his dicere ue-
ritatem,eum,qui iurauit ſuper principali, & ſuper oi-
bus contingentibus iurare intelligitur.ſ.de offici.dele-
3 ga.præterea.ff.de iuriſdictio.om.iu.l.ij. ¶†Deponédũ.]
No ꝙ hic canonicus,& ſi cõtra eum non ageretur, depo
nitur,& dicimus hoc de iure eſſe in confitentem enim
nullæ ſunt partes iudicis, niſi ut condemnet.l.ad.l. qui.
proinde.& quod dicitur,non agebatur ad hoc,nec con
tra eum,ergo non debet ei nocere confeſſio, non ualet:
quia ſola confeſſio attenditur, & maxime ubi crimen,
quod obijcitur,tangit cauſam,de qua agitur, ſicut hic.
electio enim,de qua agit hic, petebatur caſſari propter
ſimoniam cum hoc canonico celebratam. ſi ergo ipſe
confitebatur,bene debuit ex ea condemnari.j. de exce-
ptioni.denique ſupra de electi.per inquiſitionem.ff. de
adul.l.j.§.ſi pu.imò plus uidetur quibuſdam,ſed nõ pla
cet, ꝙ etiam ſi non confiteatur crimen ſimoniæ,ſed pro
betur per teſtes alios,& conuincatur electus, condénan
dus eſt canonicus,cum crimina ſint ita connexa.ſ.ꝙ age
batur de ſimonia commiſſa cum canonico, impoſſibile
eſt,ꝙ dans ex pacto ſine accipiente ſit ſimoniacus: imò
neceſſe eſt,quòd ambo ſint ſimoniaci.ſi ergo contra al-
terum agatur,& alter ſciens de ſimonia ſecum commiſ
ſa agi,non proceſſerit,& defenderit cauſam ſuam,impu
tatur ei; & ſic uidetur loqui.j. de excep.deniq;, ar.iii.
q.vj.hoc quippe.ii.q.v.interrogatum. c.ſtatutum.Eſt.n.
indignum, ex quo de utroque crimine conſtat, quòd
unus puniatur,& alter remaneat impunitus, & maxime
ex quo ſcit de crimine agi,quod ignorare non poteſt,ex
quo de eo ĩterrogatur,uel pro teſte ꝓducitur,ſicut hic
ſed tñ hoc nõ fatemur in ꝓbatione,quæ fit ꝑ teſtes,uel
inſtra.q̃tũcunq;.n.ſic probaret cũ ſimoniacũ,tñ nõ impo
neretur ei pœna,cũ de hoc non ſit accuſatus, ut ꝓbat.
ff.de adul.denunciaſſe,niſi forte ex offi. iu. extra ordi-
nem.ar.24.q.3.ecce.ſed in confeſsione bene fateor poſ
ſe pœnam perpetuam imponi,ubi tangitur crimen, de
quo agitur:aliter non,niſi de nouo agatur, ut no. ſupra
de ele.per inquiſitionem decre.autem,denique, nõ ob-
ſtat,ut ibi no.ff.de adul.l.j.nec ob. quia ibi principali-
ter fuit accuſatus.¶Et eſt ſpeciale, ꝙ uxor accuſata de
adulterio poteſt accuſare accuſatorem maritum de le-
nocinio; & credimus,ꝙ non ſolum ordinarius,ſed etiã
delegatus hunc confitentem poteſt punire.

Ex

EX parte abbatis[Nondum] C. ut quæ de ſunt ad.
par.l.3.[Facti] errorem ſuum,& multomagis pro
curatoris,& aduocati dominus corrigere uſque ad finé
negocij poteſt,ſi probet contrarium ueritati ſuam con-
feſſionem tenere.C.de iur.& fac.ign.error.ff. de confe.
non fatetur.C.de er.aduo.l.j.infrà de cen.cum olim ꝑfi
nitum autem negocium,aquo appellatum non eſt,licet
corrigere.C.de tranſ.ſub præ.j.de re iudi.inter mo.ar.
contra,C.de er.aduo.l.ulti. [Docere] directè,arg. de
teſti.ex tenore.

STatuimus[Poſitiones] & qui ponit,non ſemper de
bet dicere,quod ſcit:ſed ſufficit dicere,qđ credit,ut
no.infrà de teſti.præſentium.

S V M M A R I V M.

1 *Argentarij ſemper exhibere debent rationes cum die & conſu.*
2 *Quæ inſtrumenta dicantur communia.*
3 *Acta iudicialia,uel forenſia an ſint communia.*
4 *Iudex exhiberi facere debet inſtrumenta ad litem pertinentia,ſi pen.lit.petuntur.*

De probationibus. Rub.

1 EX epiſtolæ &c. [temetipſum] † Omiſſis om
nibus alijs oppoſitionibus dicimus ratio-
nes ſemper etiam cum die & conſule exhi-
bendas ab argentarijs.ff.e.l.j.§.rationes, &
l. prætor,in princ.alia autem inſtrumenta,
ſi ſint cõia, idé,ut ſunt hæreditaria.C.de eden.procura
tor.ff. fam.herc.ſi qua infrà de fide inſtru.G perpetuus.
Hæc enim ſunt communia,& exhibenda inter cohære-
des.& teſtamenta ſunt cõia,& exhibenda inter hæredes
& legatarios.ff.de fide inſtru.l.ſi.inſtr̃a tutoris,& cura-
toris,procuratoris,& negociorum geſtorum per act.tu
te.nego.geſt.& mandati eduntur.ff.de eden.quidam idé
2 in actis.C.de eden l.ij.¶ † Hæc.n.inſtr̃a dicuntur eſſe cõ
munia,quæ cõiter ſiunt,pro cautione pluriũ ff.de eden.
l.prætor.§.j Item dicũtur cõia inſtr̃a,quę communiter
pluribus aſſignantur à tabellione,uel a quocũque alio
cuius ſunt, ſed ſi in inſtr̃o contineatur cautio duorum,
uidelicet ꝙ ego uendidi tibi domum,& caui de euictio
ne,& tu promiſiſti mihi ſoluere pecuniam ad certũ ter
minum.ſi ego redemi inſtrumẽtum a tabellione, cogor
tibi de eo facere copiam,arg.hic ſed tabellio, qui facit
inſtr̃m,ad præces utriuſque cogit illud exhibere.¶Item
idem credo,ſi haberem protocollum notarij cum illud
ſit commune,quia ita factum eſt pro aduerſario,ſicut ꝑ
me.unde cogor illud exhibere,ar. ff de eden.l. prætor.
§.j.infra de fide inſt.c.cum P.& idem uidetur in actis,&
in hæreditarijs,& in alijs,quòd ſi unus redemerit exem
plaria a tabellione,ꝙ illa exhibere non tenetur,ſed ori
ginalia tm̃,quæ ſunt cõia,inuicem exhibenda.¶ Alij ta
men dicunt,& bene,ꝙ acta,& rationes,inſtrumenta tu-
toris,& curatoris,& negociorum geſtoris etiam ꝓpria
quiſque exhibere cogitur,arg.præ.l.i.C.de eden.l.ij.&
maxime offi.iu.hæc exhibentur,ubi alias niſi iuſta cau-
ſa moueret iudicem;forte quia actor amiſit ſua inſtru-
menta,& ẽt originalia ſunt perdita.C.de eden.l.j. ff. de
3 eden.l.ſi quis § prohibet.¶ † Item acta forenſia,uel iu-
dicialia computant aliqui communia,quæ ſiunt coram
iudice,uel alijs publicis perſonis,ut emancipationes, ꝓ
teſtationes,& huiuſmodi ſuprà de offi.or.paſto.§. ſi. C.
de an.excep.ut perfectius & eſt expreſſum.C.de iu.cum
ſpeciali.ſ.de procu.c.j.alij tamen dicunt contra. ſed qꝗ
quid dicatur tñ ex cauſa iudex ex ſuo offi,ea præcipiet
exhiberi.C.de eden.l.j.uel actione in factum.ff.ad exhi.
l.iij §.pe.hoc autem potiſſime attendet iudex,ut aduer
ſarium non cogat exhibere ſua inſtrumenta, niſi ex ma
gna cauſa,ut hic ſed alius facilius cogetur ad exhiben-
dum,& ſic loquitur lex pręallegata.ff.ad exhi.l.3.§.pe.
ſi autem inſtrumẽtum petatur alterius,ſ.rei,ut inſtruat
non licet,quia non licet intentionem alicuius ex alte-
rius inſtrumẽtis fundari,ut hic.C.de eden.l.ul.& ar.C.
de teſti.nimis graue.ſi autem non ut inſtruat ad proba-
tionem,ſed ut uideat poſt quàm productum eſt, ſi ſit
uerum,uel falſum,faciẽda eſt editio ẽt in principio cau
ſæ ſine die & conſule.ff.de eden.l.j.§.rationes,& §.eden
dam,niſi cum nomine fiſci agitur.ff.de iure fiſ.nec quic
quam.¶ Item ſi quis in libello,uel poſitionibus facit mẽ
tionem de aliquo inſtr̃o ſuo,non alterius,ſatis poteſt di
ci ad offi.iud.pertinere,ut illud etiam ante lit.cont. uel
reſponſionem faciat exhiberi, ar.bo.C.de eden.l. ſi. ar.
ad hoc: quia ſine eorum inſpectione non poteſt plene
deliberare,ar.ff.de eden.l.j.in prin.& hoc intelligo ue-
rum,ſi ea habet in præſenti,alioquin nõ obſtante quòd
4 non exhibet,procedetur in cauſa.¶ † Et no.ꝙ ſi pen.li-
te petuntur exhiberi inſtrumenta ad ipſam litem perti-
nentia & communia,iudex in omnibus cauſis mediante
ſuo officio pediſſequo iubebit exhiberi, ſicut ſi nulla li
te mota petatur editio,iubere ea exhiberi per actioné
ad hoc congruam,uel per officium, quod uicem actio-
nis obtinet ſuprà de offi.iudi.c.ij.& no.ꝙ actio.ad exhi.
habet locum,ubicunque mea intereſt exhiberi ratione
iuris,quod in ea habeo,uel in ea peto,ſiue ut uendicẽ,
ſiue ut præſtem.ff.ad exhi.l.iij.§.ſciendum. ſed editio
inſtrumentorum,quę etiam eſt ad probandum intentio
nem meam,non fit,q̃cunque mea intentio eſt ad pro-
bandum,quia graue eſſet probationes ſuas apud aduer
ſarium ſuũ requirere. ff.ad exhi.l.pe & l.ſi liber homo.

SIcut conſuetudo[Conſuetudinem] ut pote onero-
ſam [Conſuetudinem] fallit in eo,qui accuſatur de
eo,ꝙ accepit aliquid,ut ſententiam ferret.In auť.ut li.
iu.col.9.1.reſponſo.Item ubicunque aliquis etiam poſt
quàm nihil probatum eſt contra eum,tamen ipſe rema-
net infamatus infra de teſti.tam literis infrà de pur.ca.
conſtitutis,& per totum.Item ubi ſemiplenè probatum
eſt ſuprà de procu.ex inſinuatione.

S V M M A R I V M.

1 *Poſſunt clerici pro ſuis præbendis agere,& conueniri.*
2 *Si procurator eccleſiæ,& præbendarius concurrant,præfertur præbendarius in agendo.*
3 *Termini antiquitus poſiti,uel de nouo in actione.ſi. reg.obſeruari debent.*

1 EX literis [Controuerſiam] ¶ † No. clericos
pro præbendis ſuis poſſe agere, & conueniri.
nam uſufructuarij ſunt,qui agere poſſunt.ff.ſi.
re.l.iiij.§.finiam;& hoc intelligo,ſi habeat ex conſuetu
dine,uel ex conſtitutione,uel ab epiſcopo,uel alio iudi
ce ordinario poteſtatem miniſtrandi,& hanc reputo le
gis adminiſtrationem.C.de iur.ca.l.ij.§.ij.immò plus di
cimus,quòd ſi generalem adminiſtrationem tantum a
domino quis habeat,rem in iudicium deducere poteſt.
ff.de pac.nam & neceſſe. ¶ [Fundi] non poterat agere
interdicto,uti poſ. quia alius occupauerat,ut hic dicit.
& ideo agens poſſeſſionem amiſerat,quare interdictum
uti

uti poſ.ibi competere non poterat,exquo non poſſide-
bat.ff.uti poſ.per totum.nec unde ui,cum nõ fuerit ſpo
liatus,ſed forte a principio ſine uiolentia intra termi-
nos alterius præbẽdæ fundum occupauerat.nec rei uin.
cum non eſſet ſuæ proprietatis ſed eccleſiæ.ſed nec no-
mine eccleſiæ agere poterat,cum ipſa poſſideret æqua-
liter omnes præbendas.& hæc ratio ſufficiens eſt,quare
etiam interdictis ſuperioribus non egit,ut not. intrà de
teſta.relatum,in prin.tamen forte poſſet dici, ꝗ poſſet
agere nomine præbendæ ſuæ,ſicut Abbas agit tantum
nomine ſuæ dignitatis,cum habet bona diſcreta à con-
uentu ſuo.ſuprà de reſcrip. edoceri. & expedit tantum
agere nomine præbendæ ſuæ, quando agitur contra ca
nonicos,uel alios,qui nomine eccleſiæ ſe dicunt poſſi-
dere,uel ius habere:contra alios autem extraneos, qui
non utuntur iure eccleſiæ,melius uidetur agendum no
mine eccleſiæ.ſed tũc ſi dicit nomine eccleſiæ uelle age
re,oportet quòd habeat procurationem canonicorum
2 uel præpoſiti,quorũ nomine agitur.¶† Sed dices, quo
modo aget nomine præbendæ,cum præbenda nihil ha
beat,uel poſſideat?Reſpondeo, imò hæc præbenda põt
habere iura ſua,& poſſeſſiones,ſicut epiſcopatus, abba
tia,hoſpitale, uel quæcunque alia domus, uel dignitas,
uel adminiſtratio . & ſi ſimul concurrent & procurator
eccleſiæ,& ipſe præbendarius,uĩ ꝗ præferendus eſt prę
bendarius in agendo;de hoc no.de reſti.ſpo. olim cau-
3 ſam [¶† Fundi] ſ.tibi in præbendam aſſignati.in actio
ne enim ſi.regun.uenit,ut termini antiquitus poſiti,uel
de nouo,ab eo,qui partem habuit,obſeruentur.ff.ſi.re-
gun.in finalibus eos.Et ſatis dicimus poſſe dari inter p̃-
bendarios ad ſimilitudinem uſufructuariorum.ff.ſi.re-
gun.l.iiij.§.finium,arg ff.communi diui.l.communi di-
uidum.§.cum de uſu.ſed & proprietati hæc quęſtio co-
hæret.C.communi di.ſi quis ſuper.ſi ergo,quando pe-
tuntur termini poſiti,dubitetur quis poſſideat, uel cu-
ius ſit proprietas,ſuper eo recipientur probationes, ut
hic,& in legibus prædictis[Vtraque] ff.de iu.in tribus,
& l.ſed cum ambo [Sibi] no.iudici faciendam fidem.in
frà de teſti.in noſtra.[Promptiora]ff.de act.& obli.Ar-
rianus.l.di.ponderet.ff.de pœnis,reſpiciendum.26.q.7.
tempora,pæ.arg.contra ff.de offi.præ.obſeruãdum.28.
di.quia.81.di.tantis[In liberali] & in querela inofficio
ſi.ff.de inoffi.teſta.ſi pars, & in cauſa matrimonia.33.q.
1.ſi quis ac.[Cautum ſit] ff.de prob.in excep.C.de præ
ſcrip.30.an.male.

PRopoſuiſti [Aſpectum] ſm canones non eſt melior probatio.27.q.1.nec aliqua.

TErtio loco [Dixerunt.] no.indirectam probatio-
nem. ſi infrà de teſti. ex tenore ſupra de elect. bo.
me.ſexta,quæſtione ultima,actor ſupra de renun.ſuper
hoc [Inter fratres] infra de teſti.ueniens. ¶Vnanimis]
no.probari negatiuam.potes dicere non probari dire-
cto,ſed indirectò ſic . uel dic non probari negatiuam ,
ſed præſumptiones eſſe pro negatiua,quibus ſtatur,niſi
probetur contra,ut alias no.& probabiliter poteſt dici,
quòd ubicunque agitur de falſitate inſtrumenti,per eos
qui ſcripti ſunt in inſtrumento,probatur uel improbatᷣ
fides eius,ar,j̃.de fide inſtr.cum Ioannes.C. de fal. ubi.
idem dicimus & ſi non ſint ſcripti,ſed nomine aliquorũ
non inſcriptorum dr̃ falſum inſtrumentum,ut hic,& j̃.
de teſti.tam literis,in ſi.

IVrauit[Priori]contra infra de re iudi.tenor.So.hic,
quando agitur de contrahendo,quod facilius diſſol-
uitur ibi de contracto,qđ difficilius ſeparatur infra,ti.j.
licet ex quadam,& j̃.de eo.qui cog.conſan.uxo.ſuæ,ſu-
per eo. tamen utriuſque diſcretus iudex ſtabit meliori-
bus probationibus, auť.de teſti.§.quia uerò, col.6.

SVMMARIVM.

1 *Literis principum , ne dum epiſcoporum fides adhiberi debet.*
2 *Scripta publica manu facta ualent etiam mortuis teſtibus ſub-
ſcriptis .*
3 *An teneat, quòd ſit à procuratore excommunicati.*

1 POſt ceſſionem [ſtandum eſt] ¶ † No. credi lite
ris epiſcoporũ.11.q.3.curæ.14.q.3. ſtatuimus,
18.di.de conc.infra de fide inſtru.ſcripta infra
de ap.perſonas.20.q.1.uidua:imò uidetur, ꝗ alieno ſi-
gillo poſſint ſigillate literas ſuas,inſti. de teſta. §. poſ-
ſunt autem & non ſolum literis ep̃orum,ſed & aliorum
principum creditur,ſi hoc habet conſuetudo. j̃. de fide
inſtru.cum dile.Sed contrà,uiuæ voci eorum non cre-
ditur.6.q.2.ſi tantum,quomodo ergo literis?ar.j̃ de te
ſti.cum tu.ſil.ar.ff.de cuſto.& exhi.reo.diuus. nec ſcri-
pturis teſtium alias tabellionum creditur, niſi habeant
ſubſcriptionem teſtium,auť.de hære.& Fal.§.ſancimus,
ar.ſupra de procu c.j.auť.de inſtru.cau.§.ſed neque, &
§.ſed quia hic dicit ſigillum epiſcopi obtinere uicẽ pu-
blici inſtrumenti,unde eſt ei credendum.¶ Alij dicunt,
quod non creditur chartis epiſcoporum , niſi redactæ
ſint in publicam formam,arg.auť.ut nulli iudi.§.ſi uero
C.de dona.in dona.niſi in locis,ubi non eſt uſus tabel-
lionum,ubi creditur,ſi habent ſubſcriptionem teſtium.
16.q.3.§.põt.& hæc uera ſunt extra iudicia . in iudicijs
autem non creditur,niſi ſcripta ep̃i ſint facta per nota-
rium,uel per duos ſcriptores non notarios infra c. quo
niam.& eſt ſpeciale,quod in iudicio creditur notario ſi
ne ſubſcriptione teſtium,cum ſit alias ſecus,auť.de hæ-
2 re.& Fal.§.ſancimus. ¶ †Item hoc ſcias,ꝗ ſcripta publi-
ca manu facta,uel autentico ſigillo ſigillata etiam mor
tuis ſubſcriptis teſtibus ualent,ſecus autem de alijs in-
fra de fide inſtru.ſcripta. ¶Per literas] dicunt quidam
quod hodie non creditur talibus literis in tantum,ꝗ ui
tẽtur in iudicio infrà e.quoniam.nec eſt contra.11.q.3.
curæ,quia ibi non dicit,quod uitẽtur in iudicio,ſed in
eccleſia, quod nõ eſt ei præiudiciale, ſed medicinale.2.
3 q.1.multi. ¶ †[Procuratorem] ſed quicquid tamẽ pro-
curator in iudicio fecit ante,quam probareť conſtituẽ-
tem excommunicatum fuiſſe, tenet. q̃a teneret q̃cquid
ipſe ante excommunica.feciſſet infra de exce.pia. extra
iudicium autẽ non tenet, quod facit excõicatus ante,q̃
probetur ſibi excõicatio,niſi ſicut poſt quam eſt ſibi pro
batum;de hoc no.ſ̃.de procu.conſulti.ſ̃.de do.& contu.
ueritatis infra de excep.cap.penult. [Admittendum] &
hoc ea ratione , quia per exceptionem elidi poteſt illa
procuratio.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſi unus hæres adiuit hæreditatem,an poßit alius eã-
dem adire hæreditatem.*
2 *Petitio hæreditatis competit ad proprietatem recuperandam.*
3 *Res & iura pertinentia ad præbendam non uacant, licet præbẽ
dæ ius uacet.*
4 *In ingreſſu monaſterij omnia iura transferuntur in mona-
ſterium .*
5 *Minor.25.an.ingrediẽdo monaſteriũ alienat ſua bona etiam
ſine curatore, & decreto.*
6 *Bona ingredientis monaſterium cui applicentur.*
7 *Monachi teſtamentum quando rumpatur .*
8 *Ingreſſus monaſterium fingitur non ſolum decedere cum hære-
de,ſed etiam cum liberis.*
9 *Verbum teſtis ambiguum interpretatur pro eo, contra quem
producitur.*

IN præſentia [Bona] quicquid diceret teſtator
non potuit filium grauare poſt pubertatem in
debito bonorum ſubſidio,unde male petebant
patrui eius:qui omnia petebant. [Et petebant] petitio-
nem hæreditatis intentabant.ſed nituntur ex teſtamen
to patris,qui inſtituit eos hæredes filij ſui impuberis,&
eum impuberẽ deceſſiſſe dicunt.uel melius dic, ꝗ age-
1 bant actione ex teſtõ,ut no.j̃.de teſta.Raynaldus. ¶†Pe
tebat]no. ꝗ licet unus hæres adiuerit hæreditatẽ pro
toto,uel pro parte,& licet ꝑ multos dies,uel annos ſe
geſſerit pro hærede;nihilominus tñ alius põt adire etiã
ſola uoluntate pro toto,uel pro eadẽ parte eandẽ hæ-
reditatẽ.ff.de acqui.hære.l.pro hærede,& oẽs res hære
ditarias,q̃ nõ ſunt per aliũ occupatæ põt accipere.uerũ
tamen ſiue primus,ſiue ſecundus nõ habeat ius , contra
nõ habentẽ ius ad recuperandam poſſeſſionẽ rerũ male
occupatarũ interdictũ cõpetit de adipiſcenda poſ.ſ.quo
rum bonorũ.ff.quorũ bono.ꝓ to. uel edictũ diui Adri.
C.de edic.di.l.ſi. uel actionem in factum ad ſimilitudi-
nẽ actionis expilatæ hæreditatis.ff.de cri.expi hæ. ꝓ to
tum,uel conditione ex.l.cõquerebatur.C. unde vi, ſm
2 quoſdam.¶†Ad proprietatem aũt recuperandã compe
tet petitio hæreditatis.ff.de peti.hære.regľr,nec uideť
tranſire poſſeſſio rerũ hæreditariarum ad hæredẽ , niſi
cum ſingularũ poſſeſsionem nactus fuerit per ſe , uel ꝑ
aliũ ff.de acqui.poſſ.hæredes.nec eſt contra.ff.ad Treb.
reſtitutio,& l.ex facto,in prĩn.quia ius non dicit trãſire
poſſeſsionẽ,ſed dominium,& ſi unus dicit ſe eſſe in poſ-
ſeſſione,& alius dicit eum non poſſidere, ſi nõ eſt timor
armorum,permittatur uterq; ire ad occupandam poſ-
ſeſsionem uacantem,& qui præuenerit,ille in ea defen
detur de iure,donec alius de iure ſuo probet,ſi autẽ eſt
ibi timor armorum,cõpeſcat eos iudex, & inhibeat , ne
aliquis eã priuatim intret.ff.de uſufruc.ſi cuius.§.ſed;ſi
& onus probandi illi incumbet,qui dicit ſe poſsidere.ff.
de proba.l.ij & eodem mõ prohibebit iudex , ſi neuter
dicit ſe poſsidere.ſed ſi uterq; cũ armis feſtinat accipe-
re poſſeſsionem,& tunc fructus harum rerum à nemine
poſſeſſarũ tenebuntur & ſeruabuntur, ſicut fructus iacẽ
tis hæreditatis,& hoc uerũ eſt,qñ dubitabitur,ne ſimul
concurrant.ſed qñ certum eſt,ꝗ unus alium præuenire
põt,nunq̃ eſt impediendus,uel ẽt prohibendus ingredi
poſſeſsionem:ſed alius eſt prohibendus à moleſtatione
primò ingreſſi.poſtq̃ autem ſemel prohibitus fuerit uel
uerbo,uel facto,non vr̃ ꝗ poſtea liceat alicui iſtarũ par
tium,uel etiam alii,cũ iſti fuerint primo ingreſsi illam
poſſeſsionẽ ingredi nec publice,nec priuate,quouſq; lis
ſuꝑ poſſeſsione,ſiue ſuper ꝓprietate hæreditatis diri-
matur per iudicẽ dirimeť aũt hoc mõ:quia iudex,q̃ pro
hibuit ingreſſum illius poſſeſsionis ex officio ſuo , de
plano,& ſine libello cognoſcet quis poſsidet, qñ uterq;
dicit ſe poſsidere.ff.de lib. cã liberis.§.ſi. hoc dixit.H.
alij.tamen dicunt, ꝗ ordinarie tñ audiendi ſunt ſuper
interdicto.ff.uti poſsi.l.j.§. hmõi. ſed ſi neuter dicit ſe
poſsidere:ſed tamen uterq; primò adire uult,tunc pri-
mò debet cognoſcere inſpecto teſtamento quis hẽt po-
3 tiora iura C.de edi.di.Adri.l.ſi. ¶†In præbendis etſi ſe
cus eſt:q̃a licet uacent poſſeſſore, non tñ q̃libet uolens
eas occupare admittẽdus eſt:q̃a licet præbendę ius ua-
cet,res tñ & iura ꝑtinentia ad præbendam non uacant,
imò poſsidentur ab eccleſia,ẽt dũ uiuit p̃bendarius: q̃a
poſsidet illa noĩe eccleſiæ; de hoc no.ſ̃.eo.ex lr̃is. Item
p̃bendæ,nõ ſunt occupandæ , ſed auctoritate ſuperiorũ
legitime cõferendæ[Moleſtatione] Item de ea moleſta
tione agitur,q̃ ſit extra iudiciũ,non de ea,quæ ſit in iu-
4 dicio.ſ̃.de elec.cum eccleſia.j̃.c.proxi.in ſi. ¶†Petebat]
contra hos competunt actiones eædem , quæ compete-
rent puero,qui ingreſſus fuit monaſterium , cũ ingreſſu
monaſterij oĩa iura ſint in monaſterium tranſlata.xix.
q ult.ſi qua.Sed ſi poſtq̃ in monaſterium tranſlata ſunt
iura ingreſsi,& tunc ẽt habet ordinarias actiones,ſ. rei
uin.uel Publicianam,uel ſi qua alia de hęreditate iuſto
ti.poſsiderent:uel interdictum,quorũ bonorum, uel pe
titionẽ hęreditatis,ſi quę poſsiderent de bonis,de q̃bus
agitur ſine iuſto ti.ſed tm̃ pro hærede,uel pro poſſeſſo-
re.ſed nõ placet hoc.non.n.dr̃ monaſteriũ hæres pueri,
ſed in monaſteriũ oĩa iura eius tranſlata ſunt. ſed agẽt
rei uen ſi puer erat dñs,& publiciana,ſi non erat dñs.&
hac Publiciana aget,ẽt ſi nõdum ad monaſteriũ eorum
poſſeſsio peruenerit:quia ſp̃ãle eſt in eccleſia, ubi ex ſo
la donatione,uel obligatione agat ẽt ſine adeptiõe poſ
ſeſsionis,C de ſacroſan.eccl.ubi interdicimus tñ credi-
mus,ꝗ hic oportet monaſteriũ probare, ꝗ puer ꝑ adi-
tionẽ ipſam petita acceperit,uel alio mõ,quo ſine tra-
ditione dominium transfertur,ut in legatis.ff. de fur. à
Titio,& in arrogatione, inſti.de adop.§.ꝑ arroga.ĩ pri.
& in bonorũ poſſeſsione.ff.de bo.priua.l.j. in hærede in
ſtituto.ff.de acqui.poſ.l.cũ hæredes.ad Trebel. facta,&
5 in adictione cã libe cõſer.iſti.de eo.cui.§.libertus.¶†Mi
nor annis] hic habes expreſſe,ꝗ minor,25 an.ingrediẽ-
do monaſteriũ alienat ſua bona ẽt ſine curatore,& ſine
decreto.Secus aũt vr̃,ſi in alias cauſas ẽt pias alienaret,
arg.ff. de po.l.j.§. uoto. & feuda-
a lia[a] tranſeunt,ſi debeant, talia ſer
uitia,quę monaſteriũ honeſte poſ
ſit exhibere ꝑ ſe,uel ꝑ aliũ , arg.
C.de epiſco.& cleri.ad ſummã,&
l. quiſq̃s:alias redit ad,dñm.C.de
cadu.tol.l.j.§.ne aũt.ff de ſolu.iter
ar.emphyteoſes ẽt tranſeunt , ar.ff. de lega.ij. peto.§.j.
argu.contra,authen.de aliena.& emphy.§ j. uſufructus
tranſit,& durat in uita eius,inſti.de acquir.ꝑ arroga.§.
uſus etenim,&.§.ſeq.& de uſufru.§.finit. Item ſi aliqua
ſibi data ſunt,ne alienare poſsit,tñ tranſeunt, argu. de
fun.do.l.j.& de lega.iij.l.pater.arg.ꝯ.ff.de lega.ij.peto.
§.ſi.¶Item monaſteriũ tenetur,inq̃tum ad ipſum perue
nit.ff.de cap.di.tutelas.ff.de ap.in arroga.inſti. de acq.
per arroga.§.ſi.& idem eſt,ubicunq; alicuius p̃rimoniũ
ad aliquem peruenit.C. de vi pu.l.ij.ff. de fideiuſ. inter
eos,ſi autẽ in ſua obligatione monachus mandauit ali-
quid expendi,& maxime in pias cauſas, implenda eſt uo
luntas eius.ff.de pact.inter,in ſi.C.de pact.legem. & idẽ
ſi mandat,ne aliquid alienetur de his,quæ ſecum tranſ
feruntur,authen.de elig.in emphy.§. ſanctiſsimas. licet
aũt monaſterio ꝓ hoc obſeruãdo,uel monaſterio cõpe-
tat actio,tñ p̃lati eius eũ ad hoc cogent ex of.C. de lib.
cau.cũ affirmes. ¶†Si aũt ingreditur monaſteriũ, cui nõ
6 licet habere ꝓpriũ,dicunt,q̃dã ꝗ bona eius debent hẽ-
ri pro derelicto, & ſic occupãti cõceduntᷣ.ff.pro derelic.
l.j.ij.iij.& per totum,uel in cã caduci ſunt. C. de cadu.
tollen.l.i.¶Alii dicunt,ꝗ debent peruenire ad ſuccedẽ
tes ab inteſtato: q̃a ex quo profeſſus eſt,mortuus fingiť.
C.de epiſ.deo.¶Alii dicunt,ꝗ non ſit tm̃ monachus mo
naſterii,qđ ingrediť,ſed etiam ep̃i;quando monaſteriũ

a ¶*Et feudalia.* Intelli*ge,ut per Felin. in ca. quæ in eccleſiarũ col. xxii.uerſ.iij. limita. ſupra de conſti.*

ergo non poteſt bona eius habere, ꝑuenient ad epm,ar.
xvj.q.j.qui rem,xviij.q.j.c.j.xxvij.q.j.de puellis, in hoc
aũt non cenſetur monaſterium uice hæredum:quia ſta-
tim,cum factus eſt monachus monaſteriũ hẽt dñium, &
poſſeſſionẽ oĩum bonorũ monachi , ſicut ipſe habebat,
arg.ff.de preca.ſi adoptauero:ſecus in hærede alio.ff.de
acqui.poſ.cũ hæredes.hoc aũt ſic intelligimus , ꝙ licet
prædicta ꝑueniant ad monaſteriũ, tñ legitimã dabit de
ſcendentibus.xix.q.ſi.in ſi.& xvij.q.ulti.c.ulti. & idẽ vr̃
in aſcendentibus.ff.de inoffi.teſta.nam & ſi.nec exhære
dari pñt ſine cã,in authen.ut cum de app.cog.§.ij.C. de
7 epiſc.authen.præsbyteros. ¶ †Itẽ quantuncunq; mona
chus,q monaſterium ingredit̃,aſcendentes non habeat,
& teſtm̃ condiderit,in quo p̃tereat monaſteriũ, & alios
inſtituat,rumpetur teſtm̃ quaſi agnatione poſthu. argu.
hic,& in authen.de ſan.epi.ſed hic in pñti.ff. de iniuſto,
rup.& irri.te. filio. Itẽ rumpitur, quia capite minuitur
ff.de capi.dimi.l.amiſſione.§.ſi. & duabus l. ſe. & l.ult.
Alii dicunt, ꝙ tm̃ legitimã habebit monaſterium, argu.
xix.q.ſi.authen.ſi qua.hoc aũt certũ eſt, ꝙ hæreditates,
& legata & ab inteſtato,& ex teſtõ melius capiet mona
ſterium,q̃ monachus cepiſſet,ſi in ſeculo remãſiſſet.xix.
q.ſi.in ſi.[Oblationẽ]quã fecerat nõ tm̃ de perſona,ſed
ẽt in rebus[Iuramẽto].C.ſi aduer.do.l.j.& C. ſi aduer.
8 uen.l.j.¶†Inſtituit]ingreſſus monaſterium fingitur non
ſolum decedere cũ hærede, ſed ẽt cum liberis.authẽ. de
ſanct.epi.§. ſed & hic in pñti. ſed ſi rogatus eſſet mona-
ſterio,uel eccleſiæ,uel in alias pias cãs expendere, ſi de
cederet ſine liberis,ingrediendo monaſteriũ non intel-
ligerẽ ſatisfactum cõditioni, ut in eadẽ authen. ſi autẽ
fiat clericus alicuius ſecularis eccl'iæ,nõ euaneſcit fidei
commiſſum,niſi ſic fiat , ut ꝑpetuò perſeueret clericus,
& inſuꝑ in pias cãs expendat ipſum relictum,ut in præ-
di.authen.Si aũt teſtõr dixiſſet uolumus talem partem
hæreditatis dare patruo,ſi deceſſerit ſine liberis,etiam
ſi fiat monachus,ſatisfactum uidetur cõditioni, ar.hic.
9 ¶†Veruntamen] no.ambiguum uerbum teſtis pro reo,
ubi magis pro eo,contra quem producitur , interpre-
tandum,arg.ſuprà eod.tit. ex literis, & ad concordiam
reducendum eſt infra de teſti.cum tu.

SVMMARIVM.

1 *Non retractatur ſententia prætextu falſi.*
2 *Non ſufficit probare teſtes falſa dixiſſe,niſi probetur, quòd cor-rupti falſum dixerint.*
3 *Sententia per falſos teſtes,uel inſtrumenta prolata tenet.*
4 *Si teſtes eiuſdem partis ſibi contradicerent,neutris eſt credẽdũ.*
5 *Qui recipit teſtes,debet iudici de fama, & eorum auctoritate reſcribere.*
6 *Probare debet ſcientiam,qui eam allegat.*
7 *Actione iniuriarum tenetur,qui propria temeritate controuerſiam facit.*
8 *Contra quem intentetur interdictum,uti poſ.*

LIcet cãm.[Spectare] intẽtando poſſeſſoriũ tm̃,
ut in fine ſequit̃.[Proponebat] & in quorũ poſ
ſeſſione ſe eſſe dicebat,& ꝯ a ſua moleſtatione
cõpeſcendũ[publicatis]ſuꝑ principali. [In ꝑſonas] hic
.n.ante aptionẽ ꝓteſtatus fuit:qa al's ſine alijs rõnibus
repellet̃.j.de teſtibus,pñtiũ [Decernimus]No.in emer
genti ferri ſnĩam[Cõprehenſum]& ad hoc aſsignatum
[Potuit]qa hoc expreſſe ſibi cõmiſſum fuit. alias aũt il
le,cui cõmiſſum eſt,ꝙ recipiat teſtes ſuꝑ principali , nõ
recipiet teſtes ſuꝑ reprobatione:qa non eſt ſibi cõmiſ-
ſum:ſed ꝓteſtõnem ſuꝑ reprobatione recipe debet.qa
ſine illa nõ põt bñ fieri receptio teſtiũ, arg.ff.de iuriſd.
1 om.iudi.l.ij.¶†Poſt ſnĩam]hoc uerũ eſt, ſi nunquã fuit
obiectũ de falſo.nã tunc uſq; ad xx.añ põt opponere.C.
de fal.qrelã.j.de fide inſtru.cũ Ioã.Secus aũt,ſi eſſet mo
ta qõ falſi in iudicio:qa tunc nunq̃ p̃textu falſi retracta
ret̃ ſnĩa.C.ſi ex falſis in l.j.& ij niſi eſſet appellatũ.C. de
2 fide inſtru.l.ul.arg.de tẽp.ap.l.ꝑ hanc. ¶ †Hic ẽt not.ꝙ
nõ ſufficit ꝓbare teſtes falſa dixiſſe,niſi ꝓbet̃,ꝙ corru-
pti falſa dixerint.ff.de iudi.diuus alii dicunt , ꝙ ſufficit
ꝓbare falſum inſtrm̃;ita & teſtes falſa dixiſſe.C.ſi ex fal
ſis in l.pe.& ult.cũ æqualis ſit uirtus teſtiũ, & inſtrorum
C.de fide inſtru.in exercendis,ar.ff.de excep.q agnitis.
C.de tranſ.ſi ex falſis.¶Satis vr̃ poſſe dici , ut indirecte
ſufficiat ꝓbare teſtes falſum dixiſſe añ ſnĩam.j.de teſti.
ex tenore,nõ eſt:ſed directè,uel poſt ſnĩam nõ,niſi pro-
bet de corruptione,uel alio mõ doloſe,ſ.odio,uel amo
re falſum teſtimoniũ dixiſſe C.de falſis, nec exẽplũ , &
eſt ualidũ,arg.qa poſt publicationẽ teſtiũ nõ poſſunt te
ſtes induci.authẽ.de teſti.§.qa uerò. ¶Sed qd,ſufficit ꝓ
bare teſtes corruptos,niſi ꝓbatũ ſit falſum dixiſſe?ar.ꝙ
ſic.2.q.6.§.diffinitiua.v.uænales arg.ꝯ.j.de re iud. cum
I.& A.C.ſi ex fal. in falſam.j. de teſtib. ſicut , & hic ul-
3 tra mediũ;& hoc magis placet.¶†Poſt ſnĩam] no.ſnĩam
ꝓlatam ꝑ falſos teſtes,uel inſtra tenere, ſed debere re-
tractari.ff.de re iudi.diuus,& fit hoc ꝑ integ.reſti.peti-
tam ꝯ ſnĩam uſq; ad quadrienniũ.C.ſi ex fal.inſtru.l.j.&
ii.uel ꝑ ac.in factũ intẽtatã ad intereſſe ad ſnĩam retra
ctandã.ff.de fal.qui noĩe,& ſic uſq; ad xxx.an.uel crimi
naliter accuſando utẽtẽ alio inſtro uſq; ad xx.an.C. de
falſis,q̃relã.qdã dicunt , ꝙ ꝑ hanc accuſationẽ directã
de falſo nunq̃ retractabit̃ ſnĩa,ſed puniet̃ pœna.l. Cor.
de fal.¶Poſt ſnĩam.] Itẽ nõ ſufficit ꝓbare falſos teſtes,
uel inſtrm̃,niſi ꝓbet, ꝙ iudex ſecutus fuit dictũ eius.j.
de re iudi.cum.I.& A. infra de teſti.ſicut,C. ſi ex fal. in
falſam,& l.i.& ii.[Circũſtantiis].iii.q.ix. nihilominus,
& 4.q.3 .itẽ.nihil,& §.q falſo infrà de ap.ſolicitudinem
C.de lit.cõte.cũ pariter. [Produxerit] nõ mõ corã iſtis
iudicibus,qbus nihil cõmiſſum erat de negocio princi-
4 pali,ſed primò corã aliis.¶†Inuicẽ] qdã dicunt ex loco
iſto, ꝙ ſi teſtes eiuſdẽ partis ſibi inuicẽ ꝯdicunt, ꝙ neu-
tris eſt credendũ,ar.C.de fide inſtru.in exercẽdis,diuer
ſe nos aũt ꝯ,ar.authen.de teſti.Si uero apte nec ob. qd
hic dr̃.hæc.n.lr̃a non dicit,ꝙ unus teſtis alij,uel aliis cõ
tradiceret,& ideò non ualeret dictum eius : ſed ꝙ unus
5 teſtis ſibi ipſi contradicebat.¶†Malæ] hinc habes,ꝙ q
recipit teſtes,debet iudici reſcribere, cuius auctorita-
tis & famæ ſint,& de aliis circunſtantijs,ar.infra de fide
iuſ.cõſtitutis infra de teſti.cũ cãm [Nulla]hoc aũt arbi
trio iudicis relinquit̃,qui hic magis ſcire põt.ff.de teſti.
l.iii.§.tu magis.¶Aliquid dicere] ſed nonne ſufficiebat
cõtra hos,ubi eorũ dctm̃ reprobaretur : quia criminoſi
fuere?Rñdeo,ſufficere , ſi ad hoc ageretur : ſed ad hoc
non agebatur,imò repulſi fuerũt Fauentini ab hac exce
ptione per interlocutoriam Pap.ſed agebatur,ut teſti-
monium illorum,quaſi falſum caſſaretur. ¶Plures] qd
ad rẽ,ſi melius probauit eccleſia,cũ ſe inuicẽ non cõtin
gant iſtæ probationes?poterat.n. eccleſia habere omnẽ
honorẽ diſtinctum, & iuriſdictionẽ in locis , de quibus
agitur;& cõe etiã poterat habere ibidẽ aliqua ſeruitia.
non ergo contradicunt ſibi teſtes, cũ ſæpe ad cõcordiã
ſit laborandũ infra de teſti.cũ tu.Rñdeo, multum ad rẽ
quia ſi eccleſia probauit omnẽ iuriſdictionẽ,ho. & diſ.
ſe poſſediſſe;ergo alius nõ potuit ibi poſsidere ſeruitia.
qui.n. oĩa dixit,nihil prætermiſit.xix.diſt.ſi Romanorũ
& hoc

& hoc innuit litera,ubi dicit,ꝙ duo ſimul &c.ſed dic,te
ſtes eccleſiæ uidentur ſuſpecti,cum negatiuam aſtruere
uideãtur,ſ.ꝙ ſic pertineant ad eccleſiam, quòd non ad
commune ſupra de cã poſ.cum eccleſia.Sed reſpondeo,
aliud eſt,ſi dicat teſtis,commune non poſſidere, uel ec
cleſiam tantum poſſidere,cuius dictum uere eſſet ſuſpe
ctum;& ſic loquitur decre.contraria.aliud, ſi dicãt om
nem honorem &c.pertinere ad eccleſiam , quorum di-
ctum in nullo ſuſpectum dici poteſt.¶Sed oppones,niſi
ex illis uerbis,omnem honorem &c. colligas illum in-
tellectum,ꝙ Fauentini nihil habebant,uidetur uerum,
quòd primò dictum eſt,ꝙ utrique teſtes ſaluari poſſunt
dic ergo teſtimonium teſtium eccleſiæ ſic intelligẽdum
niſi ut Fauẽtinos,uel alios excludat:quia ſic eſſet ſuſpe
ctum, ſed ꝙ iuriſdictionem ho.& diſ.omnis generis ibi
exercuerat eccleſia tam in ciuilibus,quam in crimina-
libus cauſis,puta iuriſdictionem in cognitione cauſarũ,
in puniendo maleficos.inſuper eam honorabat uocãdo
eam dominam, occurrendo nunciis eius , & obediendo
mandatis eius etiam extra iudicium . diſtringebat etiã
eos eccleſia exigendo cautiones fideiuſſorias, ne ad illi-
cita prorumperẽt.quæ omnia,& his ſimilia poſſent ſub
iuriſdictione compræhendi.¶Sed oppones ſic. ergo ni-
hil prodeſt eccleſiæ,ꝙ plures,uel maiores & antiquio-
res habuit probationes,cum per teſtes eccleſiæ non tã-
gantur Fauentini.¶Item ſecundum hoc nihil faceret ꝓ
poſitum,quod ſequitur,quia duo &c.nam cum de eccle
ſiæ ſeruitijs non dixerint,uterque debet habere , quod
probat.ad hoc potes reſpondere,ꝙ melioritas, uel anti
quioritas teſtium, ut ita loquar, non ualet quo ad hoc,
quod Fauentini non habeant ſeruitia;dummodo tantũ
per duos teſtes probarent ſeruitia percepiſſe. ¶Sed ad
hoc,ꝙ Fauentini ſeruitia non habeãt,facit probatio an
tiquioris temporis recepta pro eccleſia.ſupra de elc.cũ
eccleſia,uel quia fundata eſt intentio eccleſiæ . ſi ergo
commune poſt probat ſe in eiſdem locis aliqua ſeruitia
percepiſſe,præſumitur,ꝙ poſſederit clam,niſi probet,ꝙ
eccleſia ſciuerit commune poſſidere,& etiam forte intẽ
deret poſſidere,arg.ff de aqua quoti.& æſti.l.j.§.Ariſt.
6 Nam qui ſcientiam allegat eam probare debet 82. diſt.
propoſuiſti,ff.de proba.uerius.ff.de admi.tut. hoc, niſi
forte uiolentæ præſumptiones eſſent quod ſciret, quia
tunc oportet,ꝙ probet ignorantiam,arg. 16.di.ꝙ dici-
tis ſupra de poſtu.c.j.ſed & ſi probauerit ſciẽtiam eccle
ſiæ,& eccleſia contra probet,ꝙ ſtatim poſt, quam ſciue
rit uerbo, uel alio modo contradixit,ui ab ea poſſide-
re uidetur.ff.quod ui aut clã.l.j.§.quid ſit,& §.ſe. utro-
que ergo iſtorum modorum,ſiue clam,ſiue ui ab eo poſ
ſideat,ſuccumbet in interdicto,inſti.de interdi.§.retinẽ
dæ.eccleſiæ autem adminiculum afferunt priuilegia,li-
cet ſola probatio antiquioris temporis ſufficeret.¶ Sed
oppones,imo obtinere debet cõe,cum commune poſſi-
deat ſeruitia,& non eccleſia ff.uti poſ.§.hoc autem , &
ſufficere debet,ſi tempore litis conte.ſe poſſidere pro-
bat,inſti.de interdic.§.retinendæ.Ad hoc ſic reſpondeo,
non eſſe uerum,eccleſiam nõ poſſidere.erat enim eccle
ſia in poſſeſſione recipiendi illa, & alia ſeruitia,quando
uolebat : quæ licet uel conſimilia commune ſe probet
poſſidere tempore lit.cont.quia tamen ui,uel clam poſ
ſidet ab eccleſia,ſuccumbet,ut dictum eſt.melioritas au
tem teſtium tunc præcipuè ualeret,ſi de eodem tempo
re tantum dicerent. hoc autem hic ideo poſuit,quia for
te utrique teſtes probant,quia tempore lit.conte. eadẽ
ſeruitia recipiebant eccleſia & commune , ſed eccleſia
melius & per meliores teſtes ; & ad hoc bene ſequitur,
cum duo &c. ¶ Sed dices,& ſi ui,uel clam poſſidet com
mune,tamen quia poſſidet,nõ debet habere locum; uti
poſ.contra ipſum,quia tunc locum tãtum habere uidẽ
tur,qñ ſe tm̃,& non aduerſarium dicit poſſidere . ff. uti
poſ.l.j.§.eſt igitur,& præceden. ¶ Item in hoc caſu cõ
petere debent,quod ui aut clam,aut unde vi.ff quod ui.
l.ij & iij.in prin.& ff.unde ui.l.j.in prin.Reſpon. imò lo
cum habet tantum,uti poſ. quia actor non dicit ſe ex-
pulſum,ſed turbari tantum;& interdictum,unde ui,lo-
cum habet,qñ quis expulſus eſt.ff.de ui & ui ar.l.j.§.in
terdictum.hic autem habet locum,quando turbat̃ poſsi
dens,quãuis & ille,qui turbat,poſſideat , dummodò ui,
aut clam,aut precario ab aduerſario.¶Si autem expul
ſus eſſet,competeret interdictum,unde ui , uel offi. iu-
di.uel condictio ex decreta.ut no.ſupra de elec.querel-
lam ſupra de cauſa poſ.cum eccleſia. ſed dices , nonne
eoipſo,quod alius eſt in poſſeſſione,eccleſia amiſit poſ-
ſeſſionem?Reſpondeo,non poteſt enim eſſe poſſeſſionẽ
iuriſ.ho.& diſ.& etiam ipſorum ſeruitiorum;quæ reti-
nuit eccleſia,& poſſeſſionem nihilominus ſeruitiorum
quæſiuit commune,& ita uterque habet poſſeſſionẽ ſui
iuris,licet cõmune male habeat & poſſet hic dici , licet
iure non prohibetur,& adiici his , quæ ſuperius dicta
ſunt,ꝙ hic competeret interdictum,unde ui, uel officiũ
iudicis,uel condictio ex decr.ad recuperandum ius il-
lud ſeruitiorum,quod poſſidebat commune,& interdi
ctum,uti poſ.ratione uis turbatiuę,quam ſibi facit com
mune ſuper iure &c.quæ poſſidebat eccleſia.¶Sed dices
propter hoc non eſſet imponendum ſilentium commu-
ni,cum per hoc interdictum non eſſet ei auferenda poſ
ſeſſio ſeruitiorum,quam habebat.tu autem potes reſpõ
dere,ꝙ etiam agendo interdicto,uti poſ. ex quo cõſtat
ꝙ ui,uel clam poſſidet ab aduerſario, imponetur ſibi ſi
lentium,quia aliter non ceſſaret a turbatione & dicunt
quidam,licet non probent illud iure,ꝙ ſi ſeruitia poſsit
recipere commune ſine turbatione iurium eccleſiæ , ꝙ
non imponeretur eis ſilentium;quamuis ui, uel clã poſ
ſideret, cum ad hoc non ageretur.nullam autem poſſeſ
ſionem retinenti non datur interdictum,cum tueat̃ poſ
ſeſſorem.ff.uti poſ.l.j.§.j.& ij.nec poteſt turbari,niſi qui
poſſidet,& ex ſola ui turbatiua competit hoc interdi-
ctum,ut hic & hæc habent locum,ubi petitur in libel-
lo,ꝙ commune ceſſaret ab inquietatione eccleſię in ſer
uitijs exigendis in prædictis locis , & commune tantum
de ſeruitijs quæſtionem referebat. uel dic & planius ꝙ
fuit petitum in libello cõmune ceſſare a turbatione ec-
cleſiæ ſuper iuriſd.ho.& diſ.& commune non ſeruitio-
rum,ſed iuriſd.ho.& diſ.quæſtionem mouebat , & ideo
meliores probationes & de antiquiore tempore præua
lere,& bene ſequitur,cum duo &c.& expone eandem rẽ
ſ.ho.iuriſd. & diſ.& ſic plana ſunt oĩa,& qa de ſeruitijs
principaliter non agebatur.ſi.ſ.de elec.cum eccleſia. ff.
uti poſ.ſi duo §.ij.ſi autem commune retuliſſet tantum
quæſtionem alicuius iuris,quod dicit ſe habere in iuriſ
dictione,quod poſſe uidetur,arg.l.uti poſ.l.ult.Sicut.n.
referre poteſt quæſtionem iuris,quod in re habet ff.uti
poſ.ſi duo.§.ſi uicinus ſic etiam dicitur de iure quod ha
bet in iuriſdictione,arg prędictæ.l.ulti.ff.uti poſ. puta
quia aliqua ſeruitia quaſi ſeruitutem habet in iuriſdi-
ctione,ſed iuriſdictionem bene confitetur eccleſiæ; tũc
ſi non male in poſſeſſione eſſet commune illius iuris,in
tẽtaret eccleſia negatoriã ff.ſi uſufruc.pe. uti.§.utrum
ſed in interdicto ſuccumbet eccleſia,quod tuetur poſ-
ſeſſorem.ff.eo.l.j.§.interdictum autem.¶Si autem com
mune non eſſet in poſſeſſione ſeruitutis,competeret cõ
tra

tra eum interdictum,quod non tm̃ competit,quãdo eſt
contentio,quis poſſidet,arg.ff.uti poſ.l.j.§.hoc autẽ ſed
etiam contra eum,qui nõ poſſidet.ff.eo.ſi duo.§.ſi ui ſi
turbat poſſidentem uel non permittendo eum uti iure
ſuo.ff.ſi ſer.uen.l.ſicut §.Ariſto.ff.uti poſ.ſi duo. §. hoc
inter,& §.cum in Aquilian.uel etiam de ſuo auferendo
ff.uti poſ.ſi duo.§.item uideamus,ſi auctor.Illi autẽ qui
eſt in poſſeſsione talis iuris uel ſeruitutis datur utile in
terdictum contra conturbantes eum.ff.de iniur.iniuria
7 rum.§.ult.& l.ſeq.¶ † Si uerò cõe neque iuriſdictionis,
neque iuris,qđ in iuriſdictione haberet,faceret contro
uerſiam,ſed propria temeritate controuerſiam faceret
teneť actione iniuriarum.ff.de act.emp.qui pendente.§
j.ff.de iniur.l.j.in prin.ſed & hoc interdicto,ſi turbetur,
quod non tantum contra poſsidentem competit, ut di-
ctum eſt. id autẽ, quod dictum eſt, ꝙ iccircò imponitur
ſilentium communi,nec in ſententia excipitur de ſerui
tijs,quia actum non fuit,uř eſſe contra id,quod nota.in
gl.quæ incipit, ut inter,ut diximus, ꝙ ubi ambos inue-
nit poſsidere,debet modos poſsidẽdi diſtinguere.¶Sed
reſponde illud obtinere,ubi neuter ab altero male poſ-
ſidebat,ſ.ui,uel clam,uel præca.hic autem ſola eccleſia
agebat.unde quamuis commune poſtea ageret & proba
ret receptionem ſeruitiorum,non fieret adiudicatio ſu-
per illis,quæ petita non erãt,arg.j̃.de ſimo. licet. poſſet
tamen dici,ꝙ ſi commune bene probaſſet ſeruitia,ꝙ po
tuiſſet abſolui quo ad ſeruitia ab impetitione eccleſiæ.
s̃.de elec.c.ulti.ſed non fieret adiudicatio,ꝙ ſuper ſer-
uitijs non moleſtaretur.hic autem ideo quo ad ſeruitia
non fuit abſolutum commune: quia præſumebatur uel
ui,uel clam poſsidere,ut ſupra eſt dictum.ad hoc ergo
ut non poſsint hæ dubietates euenire,ſemper debet a-
ctor exprimere modos turbationis. ſi enim non expri-
mantur,& feratur ſententia,ꝙ non uexetur in nullo ul-
terius uexare poterit,& ẽt ſi erat in poſſeſsione aliquo
rum ſeruitiorum,ipſa amplius uti non poterit,ar.C. de
an.excep.l.ulti.¶Item non facimus uim, ꝙ quæſtionem
referat tractus in iudicio in interdicto,uti poſ. quia ſu-
per eo,quod proponit ille,qui trahit aliũ , in iudicium
recipientur probationes utriuſque,cũ uterque in inter
dicto,uti poſ.actor ſit & reus,& pariter ꝓ utroq; & cõ-
tra utrunque pronunciabitur. [Eodem] hoc uerbum
ſoluit contrarium.ff.uti poſ.ſi duo.nam alio modo poſ
ſidet uſufru.uel ſuperficiarius,ſ.naturaliter;aliter pro-
prietarius.ſ.ciuiliter. ¶Ex priuilegijs] malus titulus Fa
uentini alias priui.ec.modicum faciunt ad interdictum
uti poſ.ſm ꝙ diximus in gl.quę incipit,qui ad rem.uel
potes dicere, ꝙ faciunt modicũ priuilegia , quia com-
mune probationes induxit ſuper ſeruitijs, & eccleſia ſu
per omni iuriſdictione ho.& diſ.& qui dixit omnem,ni
hil communi reliquit. prudenter ergo fecit eccleſia , q̃
hæc priuilegia induxit,& quãtum potuit, ſuam cauſam
iuſtificauit,ut & ſuę probationes,communis probatio-
nibus pręferantur.imò plus dicimus , quia ſi commune
probaſſet ſe ſeruitia poſſediſſe ante,quam eccleſia poſsi
deret in prædictis caſtris iuriſdictionem &c.non teneret
commune probare aliquem iuſtum titulum ſuæ poſseſ-
ſionis,quia nulla eſſet præſumptio contra eum.ſed quã
do in re alterius dicit ſe aliquod ius q̃ſiuiſse, cum om-
nis res præſumatur libera,præſumitur ui,uel clam poſ
ſidere,niſi cõtrarium probet;& ſic loquitur decr.ſupra
de reſti.ſpo.Piſanis.nam bene fatemur, quod ſi commu
ne hoc probaſſet aliquem titulum,per quem contrariã
præſumptionem remouiſſet, obtinuiſſet in interdicto.
8 ¶ † Vti poſsidetis]ubi interdictum , uti poſ.intentatur
contra eum,qui inuenitur non poſsidere uel malè poſ-
ſidere ab aduerſario,i.cũ aduerſarius prius bñ poſſede-
rit,& is,contra quem agit,incipit poſtmodum eandem
rem ui,uel clam poſsidere,uel pręcario, nunquam de-
bet ſententiari,uti poſ.ita poſsideatis,ſed condemnare
moleſtatorem,& imponere ſilentium,ut hic.C.uti poſ.
l.j.ff.uti poſ.§.ulti.ſi autem,qui egit.uti poſ. inueniatur
non poſsidere,uel reus melius probet ſe poſsidere,ab-
ſoluitur reus ſupra de elec.cum eccleſia.Vel etiam for-
te adiudicabitur ſibi res,de qua agitur,ſi de ſuo iure ꝓ
bauerit.ubi autem intentatur contra poſſeſſorem a poſ
ſeſſore,iudex in ſententia debet diſcernere,quam poſſeſ
ſionem unus habet,ſ.naturalem,quia uſufructuarius. &
quam poſſeſsionem alius,ſcilicet ciuilem,quia proprie
tarius;& tunc pronunciabit,quia inueni uos ſic. diſtin-
ctas poſſeſsiones habere,ideo præcipio,uti tu.Io.ciuilẽ,
& tu.P.naturalem,uti poſsidetis,ita poſsideatis,arg. in
ſti.de ac.§.curare;& ſi ſecus factum fuerit, non tenet ſẽ
tentia,quia certum non cõtinet.C.de ſen.quæ ſine cert.
& ſemper iudex in ſententia debet adijcere,uim fieri cõ
tra mandatum meũ prohibeo.C.uti poſ.l.j. in prin. ubi
autem uterque probat ſe ciuiliter & naturaliter poſsi-
dere,& per omnia ſunt æquales probationes,& præſum
ptiones,dicunt quidam pronunciãdum,uti poſ.ita poſ.
quaſi pronunciet,ꝙ pro medietate poſsideant & ꝓ in-
diuiſo,& ſic inter eos diuidetur,arg.ff. de uſufr.ſi cuius
§.inter duos.Sed hoc nunquam fuit petitum ; ergo non
debet ſententiari infrà de ſimo.licet. ¶ Alij autem di-
cunt abſtinendum à ſententia,ut ſic affecti tędio com-
ponant,uel arbitros eligant.utrobique tamen prohibe-
bit uim fieri,uel diuidendam rem,ut dictum eſt. uel ex
quo unus recipit aliquid,alius prohibetur illud idẽ ac-
cipere,uel etiam occupare. ¶Fauentinum] quidam di-
cunt,ꝙ per hanc accuſationem directam de falſo nun-
quam retractabitur ſentẽtia,ſed punietur pœna.l.Cor.
de falſis.C.de ſen.& inter l.j.contra ſo.ut ſuprà de ele.
querelam[Super hoc] quæ ſequuntur,non determinãt
uerbum pręcedens,ſ.condemnamus,ſed participium ſe
quens,ſ.ſilentium imponentes [& aliis] bene dicit , &
alijs. nam cum uerba libelli ſint largè intelligenda, ff.
de iudi.ſi quis intentione,& l.ſolemus ſuprà de cã poſ.
c.iij.non ſolum petita in libello adiudicabuntur,ſed ẽt
alia pertinentia,arg.infra c.cum cauſam .

PEr tuas &c. [recognouit] C. de La.li.tol.l.j. §.pen.
[Nominatus]repete,quæ dicimus ſupra de ſi.presb.
Michael. [Infirmare] ſupra de elec. per inquiſitionem.

SVMMARIVM.

1 *Receptio teſtium,ſiue confeſsio,ubicunque fiat, dummodo de iu dicis mandato fiat, inter acta iudicij computabitur .*
2 *Duo idonei uiri æquiualent tabellioni.*
3 *Cur potius ſimplici nuncio,quam iudici credatur .*
4 *Nunquid inſtrumentum productum dicatur eſſe de actis.*
5 *Recipiẽs teſtes dẽt ĩ actis ponere, quãta ſit fides eis adhibẽda.*
6 *Cum in inſtrumento multa continentur , & tabellio dicat ſe his interfuiſſe, intelligi debet de his, quæ in eodem loco , & die acta ſunt.*
7 *Cautio de rato quando habeat locum.*
8 *An ſit credendum iudici ſuper proceſſu iudicij.*
9 *Iudiciarius ordo ita ſeruandus eſt in ſententia excommunicationis, ſicut in alijs.*

QVoniam contra &c. [iudicis] ſecus,ſi eſſent plu
res ,& ſic ſeruat eccleſia Romana,ar.infra de ex
præla.inter dile.j̃.de acc.cũ dile. Alij ꝯ, & ſol-
uunt

uunt ut ibi diximus. no. ꝙ ex quo crediť duobus iudi-
cib.& duobus ſcriptorib. ergo eadem rõne vni iudici &
vni ſcriptori [ex̃ordinario] .i.dele. ¶Publicã] repete,
q̃ diximus s̃ e.poſt ceſsionẽ.nõ intelligas, ꝙ duobus cle
ricis,uel ſoli notario credať de ſcriptura ꝓceſſus, puta
ſi dicit,talis ſic ꝯfeſſus fuit: uel talis teſtis ſic dixit , niſi
hæc fiant coram iudice,uel corã alio ad hoc deputato.
Sed ſatis uř,ꝙ iudex ipſum notarium,uel duos clericos
poſsit deputare ꝓ utroq; officio, ſ.& receptoris teſtiũ,
& ſcriptoris; & ſic habet ꝯſuetudo,q̃ eſt optima,l.inter-
pres,& s̃ de ꝯſue.cum dilectus,ff.de leg.minimè diutur
1 na,& l.ſed & ea,& l.ſi de interpretatione. ¶†Item rece-
ptio teſtium, ſiue ꝯfeſsio, ubicũq; fiat ſiue in præſentia
iudicis, ſiue non, dũmodò de mãdato iudicis fiat, inter
acta iudicij computabiť: qa autoritate iudicis factũ eſt,
ac ſi ipſe iudex p̃ſens fuiſſet, & qa eſt de his, q̃ ad iudi-
cium pertinent,& acta iudicij & forenſia inſtrã ualent,
ſi ſolũmodò ꝑ iudicem ſcribantur, uel per quẽcunque
alium & nõ notarium ſine ſubſcriptione teſtium, C.de
donatio.in dona.j̃.de præſcr. ad audientiam. Alij ꝯ &
2 melius, ut no.j̃ de teſti. cum à nobis. ¶†Conſcribant]
per ſe,quia uterq; manu ſua idem ſcribet. uel dic,ꝙ hi
duo poſſunt acta per vnum ex ſeipſis ſcribere, uel pœni
tus ꝑ extraneum. ſed ille, q manu ꝓpria non ſcribit, ꝑ
ſigillum autẽticum, uel ſubſcriptionem ſuam, uel alio
mõ legitimè notum faciet,ꝙ ſua autoritate factum eſt,
arg.ff.de admi.tu.l.tutor,§.geſsiſſe. & etiã quilibet ta-
bellio chartis ꝑ alium factis autoritatem p̃ſtat, auť.de
tabel.col.iiij. Idem eſt in electorib. qa vnus ſolus pro-
nunciat electionem, s̃ de elec.in Geneſi. & in iudicibus
3 ferentibus ſnĩam, arg.ff.de re iud.duo. ¶†Citationes]
mirum eſt,ꝙ creditur ſimplici nuncio,& nõ iudici,j̃ de
app.cum parati,ff.de reb.corũ, q ſub tu.magis, §.illud,
s̃ de elec.bonæ.j. 65.diſt.ſi fortè. Sol.dicunt qdam ho
die nõ credi nũcio. uel dic ei credi:qa eius offm̃ eſt,ſed
non iudicis:qa iudex ſemper niteret defenedre factum
ſuum,& qa nimiæ expẽſę fierent,ſi nũcij ſecum ducerẽt
notarios. vnde ſic debet exponi,qđ hic dicit,citationẽ,
i.rñſionem nuncij citantis.lřa etiam,per quã datur po-
teſtas citãdi,debet ſcribi in actis,niſi eſſet nũcius publi-
cus, q eſſet gñalř conſtitutus ad oẽs citationes facien-
das. literam aũt citationis ſufficit eſſe ſigillatã ſigillo
iudicis: qa non eſt de actis iudicij ꝓpriè,ſed ante iudi-
4 cium.¶†Inſtrumentorum] no.qa ex quo producta ſunt
inſtrã coram iudice,uel etiam coram alio de eius man-
dato,& exẽplata,ut de hoc s̃ de offi. deleg. cum in iure,
& tunc non agiť ad editionem in-
ſtrumentorum priorum,[a] ad quã
niſi raró agi põt, ſed agitur ad edi
tionem actorum, ad quã ſemꝑ agi
põt, ut no.s̃ e. c. 1. prima.n.inſtrã
trãſlata ſunt in acta. & idem eſt,
etiam ſi non ſunt exẽplata,ſed tm̃
ſcriptum eſt in Actis,talis ꝓduxit
inſtrumenta, cuius principium eſt
tale, & finis talis: quia extunc il-
lud inſtrm̃,uel eius tenor in inſtru
mentis, uel in actis cõputandum
eſt.ſ.ꝑ hoc dicunt quidam ꝙ etiã
reſcriptum cõmiſsionis, & procu-
rationes inſerẽdæ ſunt in actis hu
iuſmodi. & nos quidẽ dicimus hic
ratum eſſe, ſed & ſi nõ inſerantur,poſt li.ꝯt. non opor-
tet ꝓcuratorem ꝓbare mãdatum, ex quo eũ uſq; ad li.
ꝯt.admiſit,ff.de ꝓcu.Pomp. §.rati.nec iudex cõmiſsio-
nem ſibi factam, ut & no.s̃ de elec.ſtatuimus ¶Vel dic
& melius,ꝙ bene debet ꝓbare reſcriptum cõmiſsionis,
& ꝓcurationẽ exhibitã in iudicio
& ſcriptã in actis, ſed nõ tenetur [b]
mõſtrare ipſa originalia, nec eorum
tenorem ꝓbare. ſed ſi non ſunt in
actis ſcripta, oportet eum ꝓbare
cõmiſsionem,& ꝓcurationem per
ipſorum originaliũ exhibitionẽ ,
ſicut hic ſatis innuiť expreſsè. ſufficit.n.in his actis cõ-
tineri,talis exhibuit reſcriptum Apoſt.uel ꝓcurationẽ
5 ſuam, nec eſt neceſſe inſeri tenorẽ eorũ. ¶†Delegõnes
aũt & ſubdel.etiã debent ſcriptæ eſſe,ut hic dř. & ſuffi-
cit ibi dici. hæc ſubdelegõ ſcripta fuit ꝑ talem.debet ẽt
ponere in actis illis ille, q recipit teſtes, quãta fides ſit
ei adhibẽda.4.q.3.§.itẽ, j̃ de fideiu.ꝯſtitutis, & de teſt.
ꝯſtitutis,& c.cãm,& niſi ponat hoc,periculum inde ac-
cidet: qa licet ipſe, q recipit teſtes, ferat bonam ſnĩam
ꝯ dicta teſtiũ:qa nouit teſtes uacillaſſe in ſuis teſtimo-
niis, tñ ſuperior, ad quem appellať, uel alio mõ cã de-
fertur, uacillationẽ ignorãs fert ſnĩam ſm dicta teſtiũ;
& uř ꝙ ille,q recipit teſtes,debet dicere & facere ſcri-
bi in actis p̃ñte teſte & audiente,ꝙ iudex reputat eũ ua-
cillare. & etiã datur poteſtas ꝯdicendi teſtib.partẽ aũt
non oportet eſſe p̃ñtem,nec aliqd ſcire, quouſq; fuerit
publicatum.alioquin nimis impediret proceſſus cãrum.
nec mireris, ſi in hoc requiriť teſtis,& audietur ꝯdicẽs:
qa eius intereſt, & ꝑꝑ hoc puniri debet.j̃ de pœ. ſuper
his.ubi no.nec eſt ꝯ.s̃ de ord.cog.cũ dile.in ſi.qa ibi nul
la pœna inferť teſti: qa iudici nõ eſt manifeſtum de ma
licia teſtis per teſtes:quia eo abſente teſtificati ſunt:ſed
hic ipſe uidet maliciam teſtiũ. uř
tñ ꝙ tabellio,[c] qui ſcribit atteſta-
tiones,non debet ſcribere,uel di-
cere in actis,uel interſerere in de-
poſitionibus teſtiũ, niſi ipſe bene
uideat,& cognoſcat,ꝙ uacillẽt. ¶Aliq tñ dicũt, ꝙ ſi ſo
lus iudex dicit tũc,ſ.ĩ receptiõe teſtiũ,ꝙ uacillat teſtis,
ꝙ ei credẽdũ eſt,& qđ tabellio illud ſcribere debet, ẽt
ſi nihil uideat titubationis,uel uacillatiõis: qa tabellio
nullã habet autorit.ĩ receptione teſtis, ſed in ſcribẽdo
tm̃:iudex aũt,q debet inqrere,& põt cape,& uinculare
teſtẽ,C.de teſti.nullũ,j̃ de pœnis,ſuꝑ his,& c.dile. ille
hẽt autoritatẽ.& ſicut tabellio debet fidelř ſcribere, ꝙ
dicit teſtis,& nõ aliud,ita fidelř debet ſcribere ea, q̃ ꝑ-
tinẽt ad offm̃ iudicis,ſ.de qbus interrogauit.& ĩter cęte
ra ẽt ſcribet,ſicut dictũ eſt,ꝙ iudex,q recipiebat teſtes,
mihi tabelliõi dixit,ꝙ teſtis uacillabat; & plus ualebit,
& maioris autorit.erit ſi ibi tabellio adiiciat,mihi uide
bať ꝙ uacillaret,ſi tñ ueritas ſic ſe hẽret: qa nec mẽtiri
debet,nec alquã ſcribere falſitatẽ.& vř ꝙ iudex,& tabel
lio,quãtũcũq; p̃ñt magis,debẽt exprimere modũ uacil-
lationis,ſ.qa dubitãdo, uel tremẽdo, uel retinẽdo, uel
ſudãdo p̃ nimio timore loquebať,uel alias hmõi.plus ẽt
uř aliqb.& fortè nõ malè, qa ẽt nõ ĩtelligẽte hoc teſte
poſsit hoc facere ſcribi.Illud bñ uř,ꝙ niſi p̃dicta inter-
ſerat,uel ſcribi faciat,dũ dř teſtimoniũ, ꝙ poſtea nõ fa
ciet ſcribi,nec ſuꝑ hoc crederet ei,ut hic [& ꝑſonas] iu
dicũ,& litigatorũ,& aliorũ, de qb⁹ fiũt,& loquunť acta.
teſtiũ ãt noĩa, q interſunt actis, nõ debẽt ibi ſcribi, ar.à
ꝯrio ſenſu, auť.de hř.& Fal.§.nec abſunt,C.de do.ĩ don.
6 ¶†Et ꝑſonas] & ꝑ hoc ſatis patet,ꝙ licet multa ꝯtineãtur ĩ inſtřo,tabellio tñ,q dicit ſe his ĩterfuiſſe, nõ ĩtelli
giť dicere,niſi de his,q̃ ĩ eodẽ loco,& die acta ſunt.vñ ſi
iudex ĩ ſnĩa ſua narrat,qũo ĩ lite,q̃ diffiniuit,li.ꝯt. facta

[a] ¶*Priorum. Et ſic inſtrumẽtũ ipſum productũ non dicitur de actis. Adde tamen,q, quando agitur, ut tale inſtrumentũ productum redarguatur de falſo, tale inſtrumẽtũ dicitur de actis ſicut incorporatio,ita Pe.de Anc.ĩ cõſ. 172 inci. Circa primũ dubium uer.præterea licet inſtrumentum.*

[b] ¶ *Sed non tenetur. Hoc refert & ſequitur Pet.de Anc.in cõſi.41.incip.Prima ſacie, in ij.col. in prin.*

[c] ¶ *Et quòd tabellio. Adde Fel.in c.eccleſia S. Mariæ. col.ix. in prin.*

eſt,partiũ ꝯfeſſiones factę,teſtes recepti &c.hmõi,nõ tñ iſta probantur ꝑ inſtr̃a: quia non ſunt facta ea die, uel loco, quo inſtr̃m ſnĩæ eſt factum. Sed tñ ꝑ hoc inſtr̃m ꝓbatur ſnĩæ ꝓlatio: qa eodẽ die & loco eſt ꝓlata, quo rogatum eſt inſtrumentũ. de aliis, utputa[a] de li.ꝯt.uel de ꝯfeſſionib. huius facti narratio eſt: imò plus uĩ,ꝙ etiam ſi diceret tabellio, tali die & loco factæ fuere li.ꝯt. & cõfeſſiones,tñ nõ ualet ſuꝑ his iſtr̃m, ſed quãtum ad hoc teſtimoniales literæ ſunt. Alij dicũt,& ſic etiã Papa iudicauit,ꝙ delegationes, & ſubdelegõnes ꝓbanĩ ꝑ ſola ſigilla delegantium.nõ.n.dicunĩ eſſe acta iudicij,cũ fiant ſine cauſę cognitione,& partibus abſentib.& eodem mõ probatur ꝓcuratio ꝑ inſtr̃m exinde ꝯſecutum:qa tam cõmiſſio,q̃ ꝓcuratio & ante li.ꝯt. & poſt ꝑ ipſa originalia ſunt ꝓbanda.
7 ¶†Inſtr̃orũ] lex aũt,q̃ eſt,ff.de ꝓcu.Põp.§.rati, non ꝯ̃dicit. ibi.n.dr̃, ꝙ poſt li.ꝯte. non exigiĩ cautio de rato,& bñ: qa cautio hæc nõ habet locũ, niſi ubi dubiũ eſt,an ſit ꝓcurator; qđ eſt ſemꝑ, qñ ꝓcurator uériſilr̃ dicit ſe habere mandatũ, etiam ſi non habet,uel ꝓbet, ar.C.de ꝓcu.l.j.ff.de iureiu.plus q̃.§.fi. & iõ eſt,qa nõ licet reo dicere poſt li.ꝯt.dubito, an habeas mandatũ ſatiſdationis.nec etiam põt dicere p̃ciſè,ꝙ ꝓbet mãdatũ, ſicut nec ante li.ꝯte.hoc onus ei incũbebat,ut dictũ eſt. Sed ſi reus vult ꝓbare, ꝙ ille,q dicit ſe ꝓcuratorẽ, nõ habet mandatum,põt. & ſic etiam non exigeĩ cautio de rato ab eo,q dicebat ſe ꝓcuratorem,ſed abſolueĩ reus ab obſeruatione iudicij. Itẽ etiam ſi non offerat ſe ꝓbaturum,ꝙ nõ ſit ꝓcurator,ſed tñ dicit eũ non admittẽdum ulterius, niſi oſtẽdat ꝓcurationem originalẽ, uel actum iudicij,in quo contineaĩ,ꝙ eius procuratio exhibita fuit,uel ꝙ poſt dubõnem iſtam,ſ.an eſſet ꝓcurator & inquiſitionem factam ſuꝑ hoc admiſſus fuit tanq̃ ꝓcurator, arg.ſ̃ de elec.cum dilectus non admittiĩ quaſi ꝓcurator,niſi ſatiſdet. nam licet non cogatur ſatiſdare poſt li.ꝯt.ut in §.præ.ff.de ꝓcu.Põp.§.rati..poteſt tñ, ſi vult,ſicut & nouus ꝓcurator ſatiſdare debet,C.de cõſor.eiuſdem li.l.ij. [Animaduerſione] qa de ſuo reſarciret,j̃ de ſen.ex.ſacro.C.de iu.ſancimus,& C.de teſti.ſi qñ,in fi.alias etiam puniet ſ̃m ſuum arbitrium,inſti.de obli.q̃ ex qua.de.in prin. ¶[Proceſſu] repete,quæ diximus,ſ̃ de offi.dele.cum in iure,& de elec.bonę me.ante ſnĩam tñ,uel poſt ſnĩam,à qua ſit appellatũ; poſt ſnĩam aũt.à qua nõ eſt appellatum, præſumitur ꝓ eo, ut no.ſ̃ de offi.deleg.cum in iure.
8 †Item attende diligẽter, qa dicit nõ eſſe credendum iudici ſuꝑ proceſſu iudicij,i.ſuper actis iudicij,nec ꝓ eo præſumẽdum in p̃dictis, & de hoc no.ſ̃ de offi.dele.cum in iure. Sed de aliis,quæ ſunt extra proceſſum,eſt iudici credendum,& ꝓ iudice p̃ſumendum. vnde ſi iudex tulit ſnĩam, & condẽnauit aliquem in c.& non eſt appellatum, nõ poterit poſteà dicere,ꝙ ſnĩa nõ ſit iuſta. & ſi propter hoc petit exhiberi acta,ſ.atteſtationes,uel alia,ut ex illis appareat iniuſtã ſententiam eſſe,non eſt audiendus; & etiam ſi producta fuerint de facto, licet ex eis non ꝓbetur iuſta ſentẽtia; non tñ ꝓpter hoc reuocabiĩ ſnĩa.
9 ¶†Imo[b] plus uĩ,ꝙ ſi dixiſſet: quia ꝑ A. & B. teſtes ſic probatum eſt, ſic ſententio, & per illos teſtes nihil ꝓbatur;nihilominus p̃ſumitur pro ſnĩa iudicis,ſ̃ de renun.in preſentia, j̃ de re iud. cauſam, arg.ff. de re iud.cum ꝓlatis, arg.contra. j̃ de re iud. cũ Bertoldus, ubi no. Idem uĩ dicendum in ſnĩa excommunicationis,interdicti, & conſimilibus,ſ.quia ſi conqueratur q̃s de iniuſta excõmunicatione,à qua nõ ſit appellatum, præſumitur ꝓ iudice. Si uerò ſit appellatum, ut hic,cũ ordo iudiciarius ita ſit ſeruandus in ſnĩa excõicationis,ſicut in aliis.2.q.1.nemo, infra de ſent. excom.cum medicinalis, idem ius ſeruãdum eſt [documentis] nam licet nõ ſcribantur per tabellionem,uel ꝑ plures: alias tñ ualent acta, dũmodo poſſint probari ꝑ confeſſionem partium,uel per teſtes,uel alio modo.

a ¶*Vt puta. De lit.cõt. hãc doctr.Inn.hic alleg.etiã Fel.in c.eccleſiæ S.Mariæ, col.vij. in fi.ſupra de cõſti.*

b ¶*Imo plus. Adde Pet. de Anc.in conſi.208. incip. Iudex de iure, col.iij. poſt med. Et uide Inn.in c.cũ Bertoldus, in glo.in uer. conceſſimus,infra de re iud. qui uariauit. Et de ueritate dic per Alexã.in conſi.113. col.iiij. uer.quòd aũt in primo uol. & in locis ibi per eum alleg. Et adde hic ſupra ad ca.in præſentia,de renuncia.*

AD noſtram &c. [legi] hæc lex, quæ eſt contra ius cõe, non eſt ſeruãda cum non ſit inducta de certa ꝯſcĩa eius,qui põt ibi condere legem & immutare,ff.de le. de quibus. uel põt dici hanc conſuetudinem eſſe ꝯ̃ ius naturale.6.q.5.actor. uel põt dici,ꝙ eſt contra bonos mores,vnde non ualet.12.diſt.illa; & iõ conſenſus principis nullum tam inique legi robur tribueret [purgare] purgatio.n.tñ deficientibus probationibus admittenda eſt.15.q.5.c.j.& ij.q.5. omnibus, infra de teſt. tam literis,infra de pur.c.ex tuarum [audiatis] altero uolente affirmatiuam probare nõ admiſſo. nam ſi cum illo ꝓbare uelit,eis mos gerendum eſt, ff.de ꝓb.circa.

CVm cauſam &c. [libros] j̃ de p̃ſcr. ad audientiam 30.q.1.peruenit,C.de fi.inſtr.auĩ.ad hæc, ff de ꝓba.cenſus,C.arb.tu.l.ult.C qui po.in pig.hab. ſcripturas.24.q.2. ſanè. 3.q.7. præſulatus, ff.de inſtr. ſed & ſi pu.§.præſcribere, ff de iur.om.iud.ſi quis id, ff.de albo ſcri.l.j.& ij. ¶[Famam] quæ licet nõ probet,eſt tñ adminiculum.4.q.3. item ſæpe, ff.de teſti.l.iij.§.quæ arg. Si etiam non probaretur factũ,daretur materia Papæ diuidendi de nouo ſ̃m antiquã famam; & ſic expone, qđ ſequitur,adminicula,& ſic.16.q.3.inter. & põt intelligi hæc decr. habere locũ, ubi nullus eſt in poſſeſsione; qđ põt eſſe, j̃ de deci.c.qñ.uel ſi eſt in poſſeſsione,conſtat tñ,ꝙ eã habet ſine aſſignatione Papę, uel diuiſiõe. cũ.n.certum ſit eum poſſidere ſine titulo, poteſt iuſte iud.offi.ĩplorari, ut diuidaĩ, & ad hanc diuiſ.faciẽdam operãtur adminicula hic poſita,ar.j̃ de rel.do.c.j. ¶Sed oppones,qđ ſufficit,ꝙ poſſideat,arg.ſ̃.e. ex lr̃is,nec cogitur dicere titulum ſuæ poſ.C.de per.hęr.cog. & p̃ſumitur bene poſsidere,niſi ꝓbetur ꝯ̃.j̃.de p̃ſum.dudum. Rñdet hæc uera eſſe, ubi neſciĩ ueritas,& ubi nõ eſt p̃ſumptio ꝯ̃ria. hic ſecus,cũ hęc terra à ſuis tꝑibus ad cultum Chriſti rediiſſet. vnde ſatis poterat cõſtare, ꝙ non erat diuiſa, uel p̃ſumptio uehemens erat in contrariũ. ¶Sed adhuc oppones hanc dubõnem nõ poſſe eſſe, cum ꝓuinciæ,& ep̃atus ſint diuiſi ante aduentum Chriſti,& ſ̃m illã diuiſ. poſteà Apl̃i ſtatuerunt primates, archiep̃os, & ep̃os. 61.diſt.c.j.& ij. & 9.diſt.c.j. ſed dic, licet Apl̃i ordinauerunt, ubi ep̃i eſſent,non tñ diſtinxerunt ep̃atuum fines. item licet alicubi, non tamen ubique. ¶Item põt eſſe,ꝙ ſuccedentibus tꝑibus uariantur cõditiones locorum,& aliquis locus, q primo tenebat epiſcopatum,modo tenere non põt. non ob.c.16.q.1.plures:qa illud loquitur, qñ erant limitatæ parochiæ, ſed ſi de aliquo loco dubitabaĩ, inter cuius fines eſſet hic non uĩ ꝓcedere:qa tex.ibi dicit,ſi ꝯtentio fuerit de terminatione duarum matricum,&c. ſic erat q̃õ de terminis,& uterq; ſe poſsidere dicebat. nã tunc ſ̃m tenorẽ illius capl̃i eſt ꝓcedendum. ¶Sed melius uĩ inter eos interdictum, uti poſ.intentãdum. uel dic illud.c.loqui in caſu,

caſu, in quo iſtud,& iſtæ præſumptiones illis addẽtur, & ſubaudientur, qđ melius eſt, ut patet de legi.l.nõ eſt nouum,& ſeq.C.de inoff.teſt.l.j.uel illud correctum eſt item fallit hæc regula,ꝙ in nullius bonis eſt &c. inſt.de re.di.§.feræ; igitur. Itẽ illa quæſita ab hoſtibus noſtra fiunt,inſti.de re.di.§.item ea.quæ.n.ſpiritualia ſunt occupanda non ſunt,niſi ſicut Chriſtus & Spiritus, & eius vicarius dant:auctoritate tñ canonis fateor aliqñ ex iuſta cauſa occupantibus concedi.16.q.3.placuit.

CAuſam matrimonij. [Mulieres] forte quia corruptæ teſtificatæ erant,uel ꝙ diſcretæ & honeſtæ nõ erant,ff.de uen.inſpi.l.j.circa prin. [Adhuc] nondum erat ſnĩa lata. imò & ſi ſententia lata erat, iterum audietur.j̃.de fri.& ma.c fraternitatis.j̃.de ſen.& re iu.lator, conſang. [priuilegio] autem. quo op.e.§.neque, auĩ.de leno.§ ſancimus, col.ij.

CVm bonæ memoriæ &c. requirentes] qñ mandatur alicui, ꝙ faciat ſibi exhiberi omnes proceſſus alicuius cauſæ,hæ literæ non eliduntur per exceptionẽ niſi ſi aliquis tunc de iſta cã cognoſcat, nec in ipſis literis mentio habeaĩ· ſed tũc hmõi literæ bñ ualent, qñ ꝑ appellationem ad ſe.ap. deuoluta eſt, nec alicui cõmiſſa, de off.dele.c.paſtoralis.§.præterea,de off.le.c.licet. uel quando nullus cognoſcit de ipſa cã,& partes ab obſeruantia iudicij ſunt abſolutæ. [Proponenda] contra ipſa acta iudicij, uel etiam alia,puta quia melius uelint probare [Alioquin] ſi non poteritis habere acta.

De teſtibus, & atteſtationibus. Rubr.

PLacuit &c. [quicũque] edictum de teſtibus prohibitorium [ieiunus] hoc conſilium eſt.22.q.5.honeſtum.

IN nomine domini. [uiliſſimi] condõ, ſexus,ætas, diſcretio,fama, Et fortuna, fides, in teſtibus iſta requires, Res, p̃ſona,gradus, hæc ſunt conſona tp̃s hæc eſt diuerſitas iſtorum potiſſime, quæ in uerſu ultimo continẽtur, quæ derogãt fidei teſtiũ [Cõſtitutionis] legis dico,ſ.conſti.auĩ.de teſt.§.& hæc [Obiiciaĩ] hic.ſ.ꝙ dicta teſtium ꝯ̃ ſe non uocatum receptorum non ualent [Eis] ſ.teſtibus [Illo] contra quem teſtes producunĩ [Defenſore]. i.nuncio [teſtes] iurantes. dicta aũt non audiet:tñ ſi audiret, poſt nõ poſſet pro ſe teſtes inducere: quia timeĩ de ſubornatione, auĩ.de teſti.§.qa uerò [Ineuitabili] ſed & tunc uocari debet per procuratorem,niſi eſſet nimis grauis cã.ſ̃.de procu.querelã,ut de hoc no.ff.de min.l.uerũ [Valere] C.de teſt.ſi qñ.2.q.1.in primis.C.de fide inſtr.iudices. [Ex una] i.una parte præſente tantũ. [Ipſo] contra quẽ producuntur teſtes [Eccleſiæ] uerba Greg.

SVMMARIVM.

1 *Criminis ſocij an admittantur, & quid in contractibus, in numero 2.*

QVoniã aliqua nobis. [Mulieres] hic no.mulieres criminoſas, & ſocios criminis admitti ad teſtimoniũ in cã crĩali.ꝯ̃.6.q.1.qui crimẽ. C.de teſt.qm̃. Sed dic non agi hic criminalr̃ directò, ſed denũciãdo,uel excipiendo:qa ad aliquã dignitatẽ erat electus,ubi bñ admittunĩ mulieres, dũmõ idoneæ.j̃.c.tã literis, & iſtæ mulieres pœnitentiã egerãt;& ſi nõ eſt ꝯ̃.15.q.3.§ j.33.q.5.mulierẽ.uel dic,ꝙ hę ſociæ criminis admittunĩ, non qdẽ ad probationẽ, ſed p̃ſumptionẽ.4.q.3.itẽ ſerui; & ſic nõ eſt ꝯ̃.j̃.e.ueniens.
1 15.q.3.nemini. ¶Socij ẽt criminis in aliquibus caſibus admittunĩ. ff.de cuſt.reo.diuus.C.de malefi.l.j.ff.de re mil.non oẽs.§.ult. quãuis illi non eſſent ſocij.C.de fal. mo.l.j.C.de fer.prouinciarum:alias ẽt participes criminis nõ admittunĩ nec in criminali,nec in ciuili cã.C.de teſt.qm̃: qa eſt eadẽ rõ remouẽdi. hic aũt tñ ad p̃ſumptionẽ admiſſi ſunt. uel dic, ꝙ ibi fuerunt admiſsi cum q̃õnibus ꝑꝑ infamiã,quæ contra eum, & ꝯ̃ teſtes proceſſerat,ar.4.q.3.§.ſi ea: al̃s aũt in criminali cã nõ admitterenĩ.
2 ¶†In ꝯ̃ctibus aũt,uel aliis rebus ſocij non admittunĩ, ſi ſunt ſocij oĩum bonorũ.C.de teſti.oibus. uel ẽt ſecundario interſit eorũ, ut ſi emptor ꝓ uẽditore inducit in teſtẽ.nam emptoris ſecundariò intereſt, ꝙ res nõ euincantur,& è conuerſo,ar.ad hoc: qa altero uicto alter appellat ff.de appel.ab executore.l.j.& l.à ſnĩa.ff. de reg.iu.ſæpe.§.j.& ſi cauſa ſua non eſſet appellare nõ poſſet.3.q.6.§.biduũ.ff.qñ appel.l.ij.§.ſed ſi alius.l.j.§. in propria· Alij dicunt ꝯ̃,arg.ff.ſi.re.l.pen.Itẽ nobis non obſtat,qđ legatarius admittitur in cã teſtamenti, inſt. de teſta.§.legatarius: quia cã teſtamenti nõ eſt ꝓpria. nã & ſi ualeat teſtm̃,nõ ſequiĩ,ꝙ ualeat legatũ.Sed arg. ꝯ̃.C.de fideic.l.ult.ſed impropriè ſumiĩ nomẽ teſti.iure aũt cõi ꝓ parte ſocij ſocius bñ admittiĩ:qa licet ille uincat,nõ ſibi reddit.ff.ſi pars hr̃.l.j.§.j. [Peregiſſe] fornicationem, uel facinora. uel dic, ꝙ dicitur peregiſſe cum eis,i.eis ſcientibus.

IN oĩ negocio ſubaudi, in qua agitur in modũ euangelicæ denũciationi/ correctionis ſiue monitionis,quo quis alterius crimen denunciare intendens facit, & niſi præmoneat,repelletur.2.q.7.accuſatio, ſi quis erga.j̃. de ſimo.licet.Si ergo monitus ea exceptione, quia non monuiſſet, uellet repellere monitorem in probatione monitionis, monitor pro uno teſte reputatur. in principali autem ſecus.4.q.3.§.item nullus [De re] .i.monitione] Si peccauerit] 2.q.1.ſi peccauerit.

QVotiẽs [Conſanguinitate] ſpãle eſt in m̃rimonio ꝙ tales p̃feruntur.35.q.6.conſanguineos. [Cõſangui.] j̃.e.licet ex quadam [Duplici] .i.iuramẽto duos articulos continẽte [Iurent] primũ [Amicitia] 35.q.6. de parentela. [Sicut] ſecundum, &c.

INſuper &c. [eccleſiæ] j̃.e.cum nuncius,ubi no. ¶Inſtituantur] duo inſtituuntur, ut unus in aliquib.negociis ſit ꝓcurator,& alius in aliis. & unus poterit eſſe teſtis, ubi alius fuerit procurator,ut hic innuiĩ.& ſi fuerit inſtitutus in aliqua ſpãli cã procurator,is ꝓcurationẽ tñ nõ recepit,bñ poterit eſſe teſtis, arg.j̃.e.dilecto. Idẽ ẽt uĩ,& ſi recepit,& poſtea re integra renũciauerit qđ.n.hic dĩ,intelligiĩ,qñ agere cępit:qa ẽt inter laicos nõ repelleretĩ procurator inſtitutus ad cãm, ſi procurationẽ non exercet,ad quod probandum ſuffi it::qa non inuenieĩ ꝓhibitũ. ex quib.infero, ſi laicus admitteretur in cã priuati,ergo & clericus in cã eccleſiæ. ¶Sed uidetur abſurdum,ꝙ procurator meus repelletur,& non ego canonicus. Reſpon ꝙ procurator eſt uniuerſitatis, non ſingulorum.12.q.2.§.qui manu. ſed canonici teſtimonium reddunt ut ſinguli, non ut uniuerſitas de epiſcopo autem credimus, ꝙ ſi agat uice dominus eius, uel procurator, quòd non poſſit teſtificari: quia eius nomine intentatur actio: ſed alio agente œconomus, uel uicedñs bene teſtificatur,quod probo. nam abbas noĩe ſui monaſterij põt agere, ut not.ſ̃.de reſcri.edoceri; & tñ alio agẽte teſtificari põt, ut hic.j̃.de iureiu. & ſi Chriſtus,ĩ ſi.multofortius ęconomus, uel uicedñs.

SVMMARIVM.

1 *Reprobatio teſtium poſt eorum receptionem ſemper eſt ad-*
2 *mittenda.*
3 *Appellatio non eſt ſemper iuſta, quia denegatur probatio ali-quorum teſtium.*
4 *Reuocari debet quicquid factum eſt poſt appellationem.*
5 *Teſtes, ubi agitur de crimine, ſunt monendi, non autem cogendi ferre teſtimonium.*

EX parte [Tacito] & ideò literæ non ualuerũt
quia laicus p̃sbyterũ accuſare non põt.2.q.7.
c.j.ij.& iij.& c.ſequẽti. nec ualet, ꝙ accuſabat
eũ de fornicatione, ꝓ qua libet laico p̃sbyte-
rũ dimittere.32.diſt.præter hoc, nullus: qa nõ ſequi᷑, ſi
põt uitare, ergo accuſare. nec admittam parochianos.
2.q.6.c.1.ſed patronũ ſic.16.q.ult.filius. alij tñ negãt.
hic tñ laicus eſt admiſſus: qa nõ fuit, qui obiiceret, uel ĩ
obiectione pſeueraret. uel dic literas ualuiſſe: qa age-
batur ciuiliter, ſ. denunciando, qđ ex eo colligi᷑, qa ꝑ
interpoſitam perſonam aliqñ egit, uel erat patronus.
¶Per interpoſitam].i.procuratorem.ↄ̃.5.q.3.crimina-
libus. So. non agebat hic criminal'r, ſed ciuiliter rõne
alicuius ſui intereſſe, ſ. quia forte eius eccleſiæ patro-
nus erat. uel ẽt inquirendo ↄ̃ eũ; & tunc interuenit ꝓcu
rator ad litẽ.j̃.de ſimo.cũ eſſet. uel denunciãdo.j̃.de p̃-
ſump.cũ in iure, uel non interuenit procurator ad litẽ
ſed ad aliquẽ articulũ, puta teſtes recipiendo. C.de acc.
reos.j̃.de accu.ueniens.5.q.3.reos [Produxiſſe] & ma-
1 le ¶[Probaturum] & ne ↄ̃ fieret appellaſſe, ut patet ex
ſequentibus, non eſt hæc iuſta appellatio, ſ. appello, ne
iſti teſtes recipiantur, quos uolo probare criminoſos,
niſi ſtatim uelit hoc probare, quod iſte non offerebat,
ſ. ſe ſtatim probaturũ, auc.de teſt.§.ſi uerò, & §.ſeq.imò
imò idem.§.uidetur dicere, ꝙ ẽt ſi paratas haberẽt ꝓ-
bationes teſtiũ incontinenti, ꝙ non ſunt audiẽdi, niſi qñ
uolunt teſtem remouere ꝑꝑ odium, quod ↄ̃ eum habe
bant ex motione criminalis accuſationis.j̃.de accuſa-
ti.c.cum P.quod facili non põt eſſe occultũ, cum tales
actiones in publico agan᷑: quia ſi aliud odiũ uellet per
teſtes probare, quod longiorẽ morã traheret, uel in ſe,
uel ꝑꝑ reprobationem eorundem teſtiũ: qa forte teſtes
reprobatorij nimis diſtã᷑, nõ eſſet audiẽdus: qa ẽt pro-
batio inſtrĩ ſuper repulſione teſtiũ non eſt admittenda
ante receptionẽ teſtium, ſi longiorem morã reqrat, ut
hæc oĩa per eoſdẽ.§.probantur. poſt receptionẽ autem
eorum ſꝑ admittenda eſt reprobatio teſtium.j̃.c.præ-
2 ſentiũ.j̃.c.ſuꝑ eo, & c.ſeq.s̃.de proba.licet. ¶†Item nec
eſt ſꝑ iuſta appellatio ex illa cauſa, quia denegatur ſibi
probatio teſtium aliquorũ.quia poteſt eſſe, qđ illis te-
ſtibus iudex non innitetur.j̃.de re iudic.c.cum I. & A.
licet hæc ſint uera ſ᷑m moderna iura, ſ᷑m antiqua tñ bñ
tenebat hæc appellatio, & iõ mãda᷑, ꝙ ſi ↄſtiterit de ue
ritate appellationis, ꝙ caſſetur ſnĩa.¶Receptis] & ma-
le, ut quidam dicunt, ſed non placet. ¶Abſenti] iſte p̃ſ-
byter fuit abſens ex cã probabili, alia tñ, q̃ cã appella-
tionis præcedentis ſententiam, quæ non erat iuſta: ſed
intellige, ꝙ hic erat caſus, quo potuit conſtituère pro-
curatorem tꝑe abſentiæ, ut no.in glo.non eſt. Iudex tñ
credebat eum contumacem, cum legitime citaſſet eum
ad domum; & iõ ſubuenitur ꝑ beneficium reſtitutio-
nis in integrum, ut no.s̃.de proc.querelam, & ꝑꝑ illud
retractatur ſnĩa lata eo abſente, & reſtituitur in priſti-
num ſtatum, & cauſa cępta ſuo Marte decurret, ut hic
ſequitur, tamen ad hoc ut reſtituatur in priſtinũ ſtatũ,
oportet ꝙ probet ſe læſum, qđ bene probauit, ſi proba
uerit teſtes fuiſſe criminoſos, per quorum dicta lata eſt
ſnĩa ↄ̃ eum, cum nulla alia eſſet probatio. Poſſet ẽt dici
melius, quia ille presbyter abſens ex cã probabili pro-
ſecutus fuit appellationẽ, quam poſt ſnĩam emiſit, qñ
ſciuit ſnĩam ↄ̃ eum latam; qđ potuit. C.qũo & qñ.l.j.
[Adiudicauerunt] hæc ſnĩa redarguitur ꝑ malos teſtes
receptos. ſed hoc proteſtari debet ante publicationem
teſtium.j̃.e.præſentium. Item quia recepti ſunt & ſnĩa-
liter parte abſente.ff.quæ ſen.ſine ap.re.l.j. Itẽ qa poſt
appellationẽ legitimã. [Conſtiterit] cognoſcẽdo de ap
pellatione lata poſt ſnĩam, uel ẽt ante ſnĩam, dũmõ po-
ſtea non ↄ̃uenerit. [Legitimè] & uerè non eſt legiti-
mè cõdẽnatus ꝑ teſtes idoneos, ſiue ipſi teſtes nõ ſint le
3 gitimi, ſiue poſt appl'onẽ ſint recepti. ¶†Reſtituatis] nõ
uidetur poſſe ſtare, qđ hic dr̃: qa ſi fuit appellatũ, reuo-
cari debet, qcqd factũ eſt poſt appellationẽ. Sed ſi non
erat appellatũ, tali uelamẽto non debet ſnĩa retractari.
j̃.e.ſeries. Rñ. presbyter iſte facta appellatione receſ-
ſit, & dicebatur iudex poſt adiudicaſſe ei eccleſiã. unde
Papa mandat cognoſci de cã appellationis dicẽdo, ut ſi
eſt iniuſta ſnĩa, reſtituatur: ſi iuſta, minimè; & hoc uſq;
ad locũ illũ. Si uerò res, & tũc ponit qd iuris ſit, ſi nõ eſ
ſet ſnĩatũ. uel ſi nõ eſſent teſtes mali recepti: quia tunc
deberet cognoſcere & terminare cãm uel principalem,
uel appl'onis, ut p̃dixi in aliis gl. ¶Non ꝑmittatis] hic
no.qdã, ꝙ dele.datã poſſeſſionẽ tueri debet; & nos qdẽ
hoc fatemur uſq; ad an.s̃.de off.del.qrẽti. alij dicũt eũ
functũ officio ſuo, & nõ debere tueri.s̃.de off.del.in lr̃is
niſi ſpecial'r ei hoc ipſum mãda᷑.¶Idẽ dicendũ, ſi in lr̃is
dñi Papæ dr̃, mittas in poſſeſſionẽ, & tuearis inductum
arg.ff.ne uis fi.ei, qui mi.poſ.l.j.in prin.§.j.& ij.& l.ſi qs
miſ.qd aũt iuris ſit, ſi in literis dr̃, ↄ̃dic.&c.no.j̃.de pri.
pro illorũ [Aliter] i.ꝙ non ſit ſnĩatum, uel teſtes mali
recepti. ¶Sed oppones, ſi teſtes non fuerunt mali; ergo
ſnĩa erat confirmanda, uel non erat cauſa ulterius exa
minanda. So. primo mandat inquiri in cã appellationis
de malis teſtibus, quia de illis fuerat exceptum, & ap-
pel.& illud ſolũ ſufficiebat ad caſſationẽ ſnĩæ. ſed ſi il-
lud nõ probaretur, poterat tñ aliud ponere.j̃.de ap.cõ
ſtitutis, quia appellatum erat à ſnĩa, ut not.in glo.iſta
¶Cãm] appellationis emiſſæ ante ſnĩam, uel ẽt princi-
palem ſuper criminibus obiectis, qñ ſnĩatum non fuit:
ſi fuit ſnĩatum, potuit proſequi cãm.i.petere ꝑ offi.iu.
ꝙ ſnĩa, quæ erat lata eo abſente, irritaretur, uel proſe
queretur cauſam in integ.reſt.ut dictum eſt, in glo.iſte.
¶Monere] no.ꝙ ubi ageretur de crimine, monendi ſunt
teſtes, licet non ſint cogendi ferre teſtimonium.

SI qui teſtium [ualetudinarij] i.infirmi [idoneas] au
ten.de teſt.§.multæ.ff.de iureiu.ad perſonas.2.q.2.
c.ult.uel ad iudicem loci, ut eos recipiat, & hoc in ci-
uili non in criminali. C.de fid.inſt.auc.apud 3.q.9.§.te-
ſtes, & ff.de teſt.l.iij.§.diuus.

SIcut [Quod ſi uir] M.dixit, ꝙ ex quo alter cõiugum
trãſiſſet ad ſcđa uota, non põt queri de prima ſnĩa,
uel cã. ¶Sed ↄ̃.35.q.9.§.q uerò, cũ.c.ſe.unde dicũt alij,
ꝙ ſi ꝓbari poterit de corruptione teſtiũ, ꝙ dixerãt fal-
ſitatẽ ẽt poſt tranſitum ad ſecunda coniugia, reuocabi-
tur prima ſententia, & reintegrabitur primnm matri-
monium. immò plus dicunt aliqui, ꝙ ſi non probetur
corruptio, ſed tantum quod falſum fuit, quod dixe-
runt, reuocabitur dicta ſententia, argu. infra de re
iudic.tenor, & c.conſanguinei.imò plus hic dicere ui-
detur, ẽt ꝙ ſi non probentur falſa dixiſſe, ſed tm̃ corru-
pto, reuocabitur ſententia, & age᷑ iſta cã ↄ̃ ſeparatos,
& per

& per beneficium reſt.in integ.uel per condi.ex hoc ca-
none pete᷑ ſnĩam reuocari, & mr̃imonium reintegrari.
[Migrauerint] ſub maxime, idem eſt, & ſi non migraue-
rint. ſed tunc, qñ migrauerunt, cũ maiori diſcuſſione te
ſtes recipiet, & ad retractationẽ ſnĩę ꝓcedet [Reuocãda
ſi iudex eorũ teſtimoniũ ſecutus ẽ.j̃.de re.iu.cũ.I.&.A.

VEniens [Et cũ altero] Videtur, ꝙ ſaltem in exceptis
criminibus infames, & participes criminis admittẽ
di ſunt ad teſtimoniũ.79.di.ſi quis Papa.15.q.3.nemi-
ni, ſanè. dicunt qdã ad accuſandũ eos admittendos; ſed
ad teſtimoniũ non. ¶Nos aũt credimus non admitten-
dos nec ad teſtimoniũ, nec ad accuſationem, niſi accuſa
tus ſit malæ famæ. tunc.n. admitti᷑.2.q.1.in primis in-
fra de ſimo.per tuas, & hoc eſt uerum in accuſatione. in
denunciatione autem, & exceptione ſecus, ut no. ſupra
eo.quoniam [Iudicaſti] abſoluendo ipſum [Credendũ]
ad cõdemnationem: creditur tñ quo ad præſumptionẽ.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsiones, atteſtationes, & omnia in factum reſpiciẽtia perpetuo inter eaſdem perſonas, & coram eiſdem iudicibus ualent. ſi uerò coram arbitris atteſtationes, & alia acta ſint recepta, quid iuris ſit, remiſsiue habes in nu.2.*
3 *Atteſtationes, & confeſsiones inter eaſdem perſonas, & eorum hæredes ualent, quando ad idem agitur.*

CAuſam, quæ &c. [iudicibus] quibus uos ſucceſ-
ſiſtis. C.de iu.ꝓperandũ.§.ſi aũt.iij. & obtinet,
quod hic dr̃, ſi nõ perijt inſtãtia iudicij. tunc.n.
1 oĩa acta forte pereunt. C.de iu.properandũ.§.j. ¶† Nos
melius dicimus, ꝙ cõfeſſiones, atteſtationes, & oĩa in fa
ctũ reſpicientia ꝑpetuo ualent inter eaſdẽ ꝑſonas, & co
ram eiſdẽ iudicibus. C.de arbi.cũ autẽ.§.ult.ſi ad idem
agi᷑, ne ſit ↄ̃.j̃.eo.ueniens, uel ẽt ad aliud, quod tñ ex il
lo pendeat, quale eſt, ſi atteſtationes ſint de mr̃imonio.
nã.& ualent ꝓ filiis legitimãdis, ar.j̃.eo. Albericus. alii
tñ dicunt, ꝙ ualent ad p̃ſumptionẽ, nõ ad probationem.
Nec obſtat, quod dr̃. C.de iudi.properandũ, ubi dici᷑, ꝙ
qñ quis abſolui᷑ ab inſtantia iudicii, tũc acta iudicii pe
reunt: quia intelligi᷑ de his, q̃ ſunt tm̃ acta iudicij, & ex
ipſo iudicio orientia, ſiue pendentia, ut citationes, ſatiſ
dationes, & cõſimilia, q̃ uere pereunt, ar.ff.iud.ſo.l.pe.
ſed atteſtationes, & cõfeſſiones potius ſunt acta litis, q̃
iudicii, & ẽt in factũ reſpiciũt, ut dictũ eſt: imò ea, q̃ ſunt
acta principaliter iudicii, ſi factum reſpiciunt, perpetua
ſunt, & ualent, ut uides in citatione, q̃ ꝑpetuo ualet ad
interruptionem. C.de præſcrip.l.ulti.C.de an.exce.l.j.
§.j. Itẽ in uitium litigioſi dicunt quidã durare, & hæc
uera ſunt de his, quæ fiunt coram iudice ſiue ordinario
ſiue dele. C.de re iudic.geſta.s̃.c.proxi.qm̃, & c.ulti.ubi
hoc eſt expreſſum, dummõ reperiri poſſint: alias.n. reci
2 pientur de nouo, ut ibi. ¶†Si autẽ atteſtationes, & alia
acta coram arbitris ſint recepta, quid iuris ſit, habes.j̃.
eo.præſentata. C.de teſti.l.ulti.C.de arbi.l.pen.&.§.pe.
Sed obijcies, qũo ualent atteſtationes ante lit.conteſta.
receptæ, cum hæc lis noua ſit, & alia perierit? Rñd.licet
ante conteſtationẽ litis huius ſint receptæ; tñ non ſunt
receptæ ante litis conteſt.illius, contra quem tunc age-
ba᷑; & hoc ſufficit, ar.hic, & p̃dicta.l.de teſti.l.ulti.& j̃.
3 eo.præſentata. ¶†Itẽ atteſtationes, & confeſſiones inter
eaſdẽ ꝑſonas, & eorum hæredes ualent, quando ad idẽ
agitur, infra eo. Albricus. C.de lib.cã.iubemus contra
infra eo.ueniens. Sol.ut ibi, Saluatur tñ ei ꝙ in perſo-
nas, & dicta obiicere poſsit. C.de teſt.l.ult. Imò plus ui
detur, ꝙ atteſtationes, & omnia acta ad factum reſpiciẽ-
tia, etiam ſi ſententia non feratur, ualerent omnibus, qui-
bus ualet res iudicata. uerbi gratia, aliquis, cum conue
niretur ſuper fundo, induxit teſtes ſuper iure ſuo, po-
ſtea illum fundum uendidit, illæ atteſtationes ualebunt
emptori, ſicut ſententia ualeret, ſi pro ipſo uenditore
lata eſſet.ff.de excepti.rei iud.ſi a te.§.fi. & idem uide-
tur in omnibus caſibus, ubi res inter ali. iud. aliis præ-
iudicat, uel prodeſt: quia eodem modo & acta inter
eoſdem habita, etiam ſi non ſit res iudi. proſunt eis,
& obſunt, quibus res iudicata prodeſſet, uel obeſſet; de
his no.infra de re iud. quanuis.

CVm nuncius [eccleſiæ].s̃.eo. in ſuper.14.q.2. ſuper
prudentiam.ff.de rerum diuiſi.in tantum. argumẽ.
contra inſtitu.de teſtamen.§.licet. C.de teſt. omnibus.
4.q.3.§.nullus. Solu.ut ibi [Repellendi] & non ſolũ cre
dimus non repellendos, ſed cogendos tam pro eccleſia
ſua, q̃ cõtra eam deficientibus aliis probationibus, ar.
11.q.3.quiſquis metu j̃.c.proxi.ar.contra.96.di.Impe-
ratores [Repellendi] in ciuili cã: ſecus in criminali.
14.q.2.ſuper prudentiam.3.q.5.accuſatoribus, & c.accu
ſatores.j̃.de accu.repellantur, niſi forte aliquis de uni-
uerſitate accuſaret prælatum, tunc quilibet de uniuer-
ſitate recipitur in teſtimoniũ.2.q.6.lator. ſupra de ele.
inquiſitionem: quia par affectio tollit cãm ſuſpitionis.

SVper eo [teſtimonium] 4.q.3.§.item.l.Iulia.contra
ff.de his, qui no.infa.athletas.§.calumniator, contra.
Solu.hoc ſ᷑m canones, illud ſ᷑m leges, ubi nullus repel-
litur, niſi ſit cõdẽnatus de crimine, quod infamiam ir-
rogat, uel ſit infamis ipſo iure diſtingue tamen infa-
miam canonicam, & ciuilem, ut.6.q.1.in prin. & diſtin-
gue: ut infra eo.teſtimonium.

DE cætero [admittendos] niſi in criminibus ex-
ceptis.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſolemnitas requiratur in quarta teſtium productione.*
2 *In criminalibus cauſis ſine grãdi cauſæ cognitione duæ uel tres dabuntur dilationes.*
3 *Dilationes a iudice ita reſtringendæ ſunt, ut non tranſcendat tempora a lege, uel ab homine ſtatuta.*

1 IN cauſis eccleſiaſticis [productionẽ] † quidã
intelligunt hanc decret.ut iacet, aſſerentes, ꝙ
ſi iudex admittat quartam productionem ſine
hac ſolẽnitate, non ualent huiuſmodi atteſtationes, ar-
gum.infra c.ult. & 10.diſt. c.uides. Alii dicunt, ꝙ ua-
lent atteſtationes, niſi fuerit appellatum.j̃.eo. ſignifica
uerunt. Alij dicunt, ꝙ iudex etiã contradicente parte
& appellante poteſt dare quartam ꝓductionẽ, & quin-
tam ẽt ſine hac ſolẽnitate; & hi innituntur intellectui.l.
unde iſtæ decre.extractæ ſunt, autẽ.de teſti.§. quia ue-
ro; q̃ dicit hanc ſolẽnitatẽ habere locum, ubi cõcluſum
erat in cauſa, uel renunciatũ teſtibus, & dicta teſtium iã
alteri parti edita erant. aliter enim obſeruatio huius
ſolẽnitatis locum non habet; & hoc uidetur melius, ſed
iudici eſt ſecurius, ꝙ ſemper quartam productionem
det cum hac ſolẽnitate. ¶Iſti autem ultimi dicunt idem
quod in tertia & ſecunda dilatione, uel productione, ſ.
ſi renunciatũ eſt teſtibus, uel concluſum, uel alteri par
ti editæ ſunt atteſtationes, ſ. ꝙ tunc non eſt admittẽda
tertia, uel ſcđa dilatio, uel ꝓductio ſine ſolẽnitate: alio
quin ſemꝑ ſine ſolẽnitate dari pñt. nam ubi eadẽ eſt rõ,
& idẽ ius.s̃.de conſti. tranſlato.authen.tñ non uidetur

facere ulm in renunciatione, nec in cõcluſione, ſed tm̃
in editione facta parti alteri. nam tunc tm̃ uidetur, ꝙ
danda ſit dilatio cum ſolẽnitate. à principio ſtatutum.
fuit, ꝙ tm̃ vna dilatio daretur ꝓ ſingulis cauſis ꝓbãdis
ff. de fer. in pecuniariis. nec iſta dilatio prima danda.
erat ſine omni cauſæ cognitione, C. de fer. l. j. & l. aper-
tę, & ſine grandi cognitione. hoc. n. ipſo, ꝙ petebat de-
bebat dari, niſi euidens eſſet calũnia. Sed poſt cã utili-
tatis ſtatutum fuit, ut plures darentur dilationes, ut hic
ff. de fer. ex rõne, ff. de iu. l. interdictum, aũt. de teſti. §. ſi
uerò decedens. & ſi dandæ fuerint dilationes, ſecunda
uel tertia non dabunt̃ ſine grandi cauſæ cognitione, pu
ta ꝙ ꝓbabiliter oſtendat iudici ſe fuiſſe impeditum, ꝙ
teſtes, uel inſtrã producere non potuit, ff. de edẽ. ſiquis
2 ex §. pen. & ult. & l. ult. ¶ † In criminalibus aũt ſine grã-
di cauſæ cognitione dabuntur duæ uel tres, ff. de fer. l.
ult. Quartam aũt dilationem etiam in ciuilibus nõ ha
bebit, niſi cum ſolẽnitate, q̃ eſt aũt. de teſti. §. quia uerò.
nec quartam ſemper cõcedit iudex, j̃ de app. ſignifica-
uit. alij adhærent literę, & dicunt vnam ſolam dilatio-
nem dandã, ſed intra illam dilationem poſſe fieri tres
ꝓductiones, & quartam cum ſolẽnitate. nec iſtam intel
ligimus ſuper dilationibus citatoriis, ſed dilationibus
ad ꝓbõnes recipiendas, quæ dicuntur præparatoria.
3 ¶ † Item ſcias, ꝙ oẽs dilationes ita ſunt tẽperandę & re-
ſtringendæ à iudice, ꝙ non trãſcendant tempora, q̃ ſta-
tuuntur ſiue à lege, ſiue ab hoĩe, s̃ de offi. dele. de cau-
ſis. 3. q. 3. §. ſpacium: quia illa tempora niſi ex magna &
euidenti cã & ꝓbata excedere nõ licet, ut in eodẽ §. dr̃,
& ff. de eden. ſiquis ex §. pen. & l. ſeq. Item dicimus, ꝙ
poſt terminum perẽtorium non dabitur quarta produ-
ctio cum tam leui ſolennitate, ſicut in aut̃. præcipitur.
Sed ſi alias oſtẽderet ſe legitimè impeditum, bene ad-
mitteretur cum maioribus probationibus, arg. prædi-
ctarum l. ff. de eden. ſi quis ex §. ult. [In legibus] auté.
de teſt. §. quia uerò, infra eo. c. pen.

CVm tu fili [benigne] ff. de reg. iu. ſemper in dubiis,
ff. de leg. in ambigua, & l. benignius. [periurij] de
facto, ff. de obſe. li. l. ij. 6. q. 1. ſunt plurimi. de iure autẽ
non notantur, ff. de his, qui no. infa. l. Lucius, s̃. de ordi.
cog. cum dilc. [periurij] hæc interpretatio benigna ha
bet locum in iudiciis: ſecurior autem in foro animæ, in-
fra de ſenten. excom. per tuas.

S V M M A R I V M.

1 *Idem teſtis, ſi pluries recipiatur, debet etiam pluries iurare.*
2 *An teſtes recipiendi ſint ſuper nouis capitulis ſub primis com-*
prehenſis, & uide in nu. 3. & 4.

FRaternitatis [recipiendi] in cauſa appellatio-
nis. prima qõ fuit, ſi liceat in cã ap. recipere te-
ſtes, ſi fuit eis renunciatum in cã principali, ſi-
ue in prin. fuerint teſtes ꝓducti recepti, ſiue nõ; alij ue-
rò intelligunt primam qõnem tantum, qñ in principali
non fuerunt teſtes ꝓducti. Secunda qõ eſt, ſi teſtibus in
cã principali receptis liceat in cã appellationis aliquid
noui proponere, & eoſdem, uel alios ſuper nouis capi-
tulis producere in eadem cã, & ambabus his qõnibus
ſimul reſpondetur [utrinque] hæc quæſtio qõnem non
habet: quia ex quo renunciatum eſt teſtibus, non licet
in cã appellationis ſuper eiſdem articulis teſtes produ-
cere: imò idem eſt, & ſi non eſſet renunciatum, dũmodò
in principali producti ſint teſtes, & publicatæ atteſta-
tiones; de hoc no. plenius, j̃ eo. cũ ueniſſet. [an teſtib.]
hic incipit ſecunda qõ; & prima durat à prin. c. uſq; huc
[receptis] hic collige eundem teſtem ↄ̃ eundem & in
eadem cã poſſe pluries induci, arg. j̃ eo. cum cauſam;
arg. ↄ̃. 4. q. 3. §. item in crimini. Sed expone ibi reum, i.
1 falſum. ¶ † Item no. ꝙ ſi idem teſtis pluries recipiatur,
pluries iurare debet, quod eſt exaudiendum in diuerſis
artic. nam ſuper eiſdem ſecus [nouis] quidam dñi dicũt
ꝙ poſt publicatas atteſtationes nec in cauſa principali,
nec appellationis poſſunt produci teſtes, aut̃. de teſti. §.
illud, nec ſuper ueteribus, nec ſuper nouis articulis.
2 † Inſtrumenta autem produci poſſunt non ſolũ in prin-
cipali, ſed etiam in cã appellationis, eſto ꝙ in prima cã
principali non fuiſſent producta. ſi prius non eſſent in
principali cã teſtes producti, poſſent licite produci in
cã appellationis, & ſic non intelligunt, C. de ap. eos, §. j.
& ij. C. de tẽp. ap. per hanc. Io. & Azo dicunt, ꝙ in prin
cipali cã poſt publicationem teſtium nec in nouis arti-
culis, nec in ueteribus licet teſtes inducere. in cã autem
appellationis tam ſuper ueterib. q̃ nouis licet teſtes in-
ducere. Nos dicimus, ꝙ tã in principali, q̃ appellatio-
nis põt inducere de nouo teſtes ſuper nouis tñ artic. ex
ueteribus pendentib. j̃ de fi. inſtr. cum Io. eremi. j̃ eo. ex
literis, & c. ex tenore, ſeries, cauſam. põt etiam induce-
re ſuper pœnitus diuerſis, dũmodò tangant cãm, de qua
agitur, j̃ e. tam literis, cãm. Super ueteribus aũt nõ poſ
ſet. hoc tñ, qđ diximus de nouis, ſic intelligimus uerũ,
ſi articuli noui non cõprehenduntur ſub primis, ſed ſi
dependeant ex primis, ſicut loquuntur prædictæ decre.
¶ Sed quidam dicunt ſecus, ſi cõprehenderentur ſub pri
mis. uerbi gratia, induxit aliquis teſtes ad ꝓbandam ꝑ-
ſcriptionem: non ꝓbauit titulum; poſt publicatas atte-
ſtationes non admittet̃ ad titulum ꝓbandum: qa ſuper
eodem artic. ur̃ producere, cum ad ꝓbationem præſcri-
ptionis neceſſe ſit titulum ꝓbare. & qui ad probãdum
ꝑſcriptionem admittitur, põt bene ꝓducere teſtes ſup
titulo: qa titulus in ꝑſcriptione exigit̃, j̃ de præſcr. ſi di
ligenti; & quia ſi concederet̃ hoc, i. ꝙ in artic. nouis, q
cõprehenduntur ſub primis, liceret nouos teſtes ꝓdu-
cere, uideretur ꝑſtari uia ſubordinationi ↄ̃ id, quod eſt
in aut. de teſti. §. qa uerò. ¶ Sed uidetur ſcdm hoc, ꝙ nec
in integrum reſtitutio dãda eſt in hoc caſu. ſed in hoc
nos ↄ̃rium no. s̃ de in integ. reſti. auditis: quia in integ.
reſtitutio, & appellatio cõparãtur, ff. de mino. pręſens.
Sed rñdeo, qđ licet in multis ęquiparentur, non tñ in
oĩbus; & hoc eſt vnum de illis: qa non oẽs grauati app.
poſſunt. 2. q. 7. §. ſunt quorum. nam reſtõ ſuper oĩbus
lęſis eccleſiis datur, s̃ de in integ. reſti. c. 1. ¶ Sed iſti be
ne fatent̃, ꝙ ſuper his artic. teſtes recipiendi ſunt, ut no.
j̃ eo. per tuas. & iidem dicunt, ſi teſtes iurauerũt de to-
ta cã, & poſtea depoſuerunt, ꝙ ſuper nullo cap. qđ con
tineatur ſub petitione, recipiendi ſunt teſtes: qa à prin-
cipio ſuper toto, & ſuper nouis artic. dicere debuerunt
totam ueritatẽ, j̃ de accu. cum dilectus. Illud aũt capi-
tulum, de quo loquuntur decr. ſeries, ex tenore, conſtat
non cõprehendi ſub petitione: qa nihil cõionis & con-
iunctionis habẽt locus, & ↄ̃ctus. & idem põt rñderi ad
illam decr. cum Io. quia ꝯdõ cxnea appoſita ↄ̃ctui nihil
habet cõe naturaliter cum ↄ̃ctu. ſed bñ fatemur, ꝙ hęc
cap. pẽdent, & annexa ſunt ↄ̃ctui. & iõ teſtes in cã appel
3 lationis recipiunt̃ ſuper eis. ¶ † Alij aũt ↄ̃dicunt, & aſſe-
runt, ꝙ ſuper nouis capitulis recipiendi ſunt teſtes, etiã
ſi cõprehenduntur ſub primis, & inducũt pro ſe uerba l.
C. de tẽp. app. ꝑ hãc. ubi dicitur, ꝙ teſtes poſſunt ꝓduci
ſuper nouis capitulis, quæ oriuntur ex primis, uel quæ
eis annexa ſunt. Videtur. n. ꝙ ex quo ex primis oriũtur,
ꝙ ſub eis comprehenduntur. ¶ Sed primi rñdent, & ut ui
detur bene, ꝙ licet oriantur, non ſub eis comprehen-
duntur, ſicut eſt uidere in conditione appoſita uendi-
tioni. nam licet conditio oriatur ex uenditione: qa uẽ-
ditio fuit cauſa, quare adiecta fuit conditio: non tñ con-
ditio ſub uenditione comprehenditur de natura ↄ̃ctus,
cum multæ fiant uenditiones ſine conditione de natura
ↄ̃ctus. ſed hac rõne uideret̃, ꝙ ẽt ſub præſcriptione nõ
cõprehẽderetur titulus: qa aliquæ præſcriptiones ſunt,
ubi non eſt probare titulum, ut no. j̃. de præſcrip. ſi dili
genti. ſed primi rñdent, ꝙ iudex, qui examinat teſtes, ex
petitione cognoſcet, an ſit neceſſe probari talem præ-
ſcriptionẽ, ubi ſit neceſſe prius probare titulum; & tunc
qa titulus comprehenditur ſub ꝑſcriptione obiecta, te-
ſtes interrogabit de titulo; & è conuerſo, ſi obiiciat̃ ꝑ-
ſcriptio ubi nõ ſit titulus neceſſarius, nec de illo exami
4 nabit. ¶ † Sed quæritur, quid ſi teſtes aliqui deponunt ſu
per articulis nouis, qui pendent ex primis, ſed nõ inclu-
dunt̃ in illis, ut in condõne, quæ pendet ex uenditione,
nunquid, ex quo aliqui depoſuerũt, poteris alios induce
re ſuper iſdẽ? uidetur ꝙ non ꝑꝑ periculũ ſubornatio-
nis. Rñ. quia adhuc ſup eodẽ poterunt induci noui te-
ſtes: qa licet aliqui de capitulo dependente aliquid di-
xerint, non tñ adhoc ſpecialiter fuerunt inducti, nec in-
de ſciuerunt aliquid partes, nec ſcire debuerunt; & iõ
non imputatur eis, quin ſup eodem articulo conductos
alios inducere poſſint. ¶ Sed ſi pars dediſſet ſup hoc ar
ticulũ, quia tunc in culpa eſſet, ulterius ſuper eodem nõ
poſſet teſtes producere; & tunc iuſta eſſet præſumptio
de ſubornatione. Item quid dices, aliquis cũ ageret̃ rei
uen. uoluit probare, ꝙ à Petro emit: non probauit in cã
appellationis uult probare, ꝙ emit à Martino, nunquid
eſt admittendus? Rñ. non, quia hic uariat, & ſibi ↄ̃rius ui
detur, & ideo repellitur. j̃. de appe. ſolicitudinem.

INtimauit [eius] V. uel R. [Illorum] productorum,
ſ. à partibus [recipere] ad probandam corruptionẽ,
uel uiolentiã prædictam, quo probato amitteret cãm:
qa copiam probationum aduerſario ſubtrahere uoluit
3. q. 7. §. tria. j̃. tit. proxi. c. peruenit. Nos dicimus ſuper
principali. j̃. e. cõſtitutis, quos diceremus etiam poſt pu
blicationem teſtium recipiendos per beneficium reſti-
tutionis ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſtã cã &c. ff.
ex qui. ca. l. j. & dic, ꝙ poſt peractam pœnitentiam non
repellitur à teſtimonio: qa uenit ↄ̃ illicitũ iuſm, ut no.
j̃. e. teſtimoniũ. & hoc dicimus ꝑꝑ iudices, q ꝑ ſe etiam
nullo excipiente indignas ꝑſonas à teſtimonio repelle-
re debent, ut notatũ eſt. ff. de poſtu. l. quos pro. Nã exci
piens de hoc iuſo, uel periurio facilè repellitur repli-
catione doli, ut no. j̃. de adult. c. ij. & pen.

CAuſam &c. [priuilegiũ] Bñ poſt publicationẽ te-
ſtium poſſunt produci inſtrã [aliis] repete, quæ di-
ximus. s̃. e. fraternitatis [Impedimentum] repete, quæ
diximus, ut lit pen. dilectus.

PErſonas [eccleſiarum] 4. q. 3. liberti. s̃. eod. ueniens.
15. q. 3. nemini.

IVdæi, ſiue Saraceni] Præſumant] de facto: qa de iu-
re nõ licet infidelem ↄ̃ fidelẽ admitti. s̃. e. licet. 2. q. 7.
ſi hære. 23. q. 4. Papa. [In hac parte] . i. in teſtimonio fe
rendo [Subiacere] hic inducitur ſeruitus de iure cano
nico. ſi. j̃. de Iudæis. c. ita quorũdam. 15. q. vlt. cũ multæ.

SVper eo [ſuperior] Et eſt ſpeciale in hoc caſu: quia
licet alias pr̃ pro filio nõ ſit idoneus teſtis. 4. q. 3. ido
neus tamen in matrimonio, ſi agitur, an ſit contractum
necne, non ſolum ſuper conſanguinitate poteſt ferre
teſtimonium, ſed etiam ſuper matrimonio, ſi non ſit ſu-
ſpectus ꝑꝑ diuitias, uel po. uel ho. uiri: qa pr̃, & ꝯſangui
nei plus, q̃ alij interſunt mr̃imoniis filiorũ. j̃. q ma. ac.
poſ. vr̃ ar. s̃. de proba. tertio. j̃. e. ueniẽs. [Firmatũ] cõſen
ſu de pñti interueniente. j̃. de ſpõ. duorũ, licet de ſpõ.
ſponſalibus, ẽt cum iuſo, de conſang. & affi. ſuper eo.

LIcet uniuerſi, Et infra [Fideles] ſupra eodem Iu-
dæi.

IN literis. Et j̃. familia] . i. ſeruos, uel in poteſtate pa
tria conſtitutos. ff. e. ti. l. pe. 3. q. 5. c. j. ij. & iij. Alij au-
tem familiares poſſunt licitè reddere teſtimonium.
14. q. 2. ſuper prudentia. s̃. e. cum nuncius. Sed tamen di
ligenter iudex attendat honeſtatem perſonarum, ut ni
ſi honeſtæ ſint, nullatenus eis credatur, ut hic. s̃. de pro-
ba. licet [Aliquos] etiam non familiares.

S V M M A R I V M.

1 *Iudices deleg. an poſt mortem delegantis habeant iuriſdi-*
ctionem.
2 *Poſſunt teſtes in cauſa appellationis ſuper nouis articulis ex pri*
mis dependentibus produci.
3 *Renunciatio & concluſio facta in principali cauſa non exten-*
ditur ad cauſam appellationis, quæ eſt alia à prima.

CVm ueniſſet [terminandam] Et iidem iudices
eam diffinierunt, ſed fuit ab eis appellatum:
quia dicebatur non tenere, qđ fecerant illi iu-
dices in eo, ꝙ proceſſerant poſt mortem delegantis: ſed
1 ſtatim reſpondet, hoc non eſſe uerum [Morte] † hic di
cunt quidam, ꝙ iudices deleg. etiam poſt mortem dele-
gantis iuriſdictionem habẽt, licet poſſint per exceptio-
nem elidi; & ſi non excipiatur ↄ̃ ipſos iudices, tenet qđ
faciũt. & eſt adhoc ar. quia tp̃s datæ inſpiciendum eſt. ↄ̃
de reſcrip. eam. Item quia ſola præſentatione reſcripti
iuriſdictio perpetuatur, ut poſtea non ualeat reſcriptũ
impetratum ↄ̃ illud, ut no. s̃. de reſcrip. plerũque, & qa
ſuper perſonis, & rebus in reſcripto expreſſis ſtatim iu-
riſdictionem habet deleg. s̃. de reſcrip. paſto. ¶ Alij ta-
men dicunt, ꝙ nunquam habent talem iuriſdõnem, ar.
s̃. de off. dele. gratum, ſignificantibus, licet. nec ob. qđ
hic legitur: qa hic præceſſerat citatio. Illud autem cõ
ſtat, quia poſſunt eorum iuriſdictionem prorogare ſu-
per ſuos conſenſus, ut hic not. & not. s̃. de off. dele. ſanè
[Egerit] s̃. de off. dele. gratum. j̃. de ap. ſolicitudinem.
¶ Renunciatum] no. ꝙ poſt renunciationem teſtium fa-
ctam in principali iterũ admittet̃ aliqua exceptio, & ite
rũ ſuper illa exceptione admittuntur teſtes. ex quo. n.
quis admittit̃ ad excipiendum, & per conſequens ad ꝓ-
bandũ exceptionẽ ſiue per teſtes, ſiue alio mõ, ar. hic, &
s̃ e. cãm. 2. Si uerò in aliquo ſpeciali articulo ſit renun
ciatum, ſuper illo ulterius communi iure non ſunt reci
piẽdi teſtes. j̃. e. de teſt. s̃. e. intima
a uit. ¶ Credimus [a] tñ, ꝙ ẽt ſup illo
articulo, ſi aliqua iuſta cã mouet
iudicẽ, maxime ꝑſtito à partibus
iuſo, ꝙ hic malitioſè non petit, ꝙ
iterũ ſup eodẽ articulo poſſet te
ſtes ꝓducere ꝑ bñficiũ reſtitutio
nis ex clauſula generali, ſi qua mi
hi iuſta cã &c. ar. in aut̃. de teſt. §.
qm̃ multi. ubi dr̃, ꝙ admittat̃ poſt cõclõnẽ, q̃ magis im
pedire debet, q̃ renunciatio. Itẽ ar. ff. de edẽ. ſi quis ex
cõi. §. fi. & l. ſeq. alij tñ dicũt hic ꝓmitti per bñficiũ ĩ in-
te. reſt. ſpãlis, de quo legit̃ & tractat̃. s̃. de in integ. reſt.
cap. j. & per totum: ſed primum dictum magis placet.

a ¶ *Credimus tamen. Hoc dctũ Inn. refert ẽt Io. An. & illud tenet ĩ c. intimauit infra e. Et tenet ẽt Car. in conſ. 23. inci. in cã Amareti, col. j. in fi.*

2 ¶†In cã aũt ap.cõſtat,ꝙ qñ generaliter eſt renunciatum poſſunt ſuꝑ nouis articulis dependẽtibus ex primis teſtes producere.ſ.e.fraternitatis. Sed ſi in aliquo articulo ſpecialiter renunciaſſet quis in cauſa principali, tũc nec ſuꝑ illo in cauſa appellationis cõi iure teſtes producere poſſet,ſicut colligitur à ꝯrio ſenſu.ĩ.e.conſtitutus, in fi.& ſic uidetur,ꝙ quantum ad hoc nulla,uel modica diuerſitas ſit inter cauſam principalem,& cãm ap-
3 pellationis.¶†Renunciatio aũt,& concluſio facta in cã principali nõ extendit ad cãm appellationis,q̃ eſt alia à prima,& hoc ideo, qa non creduntur partes de hoc intellexiſſe. ſed ſi illi intelligerent,uel expreſsè dicerẽt, nos renũciamus,uel cõcludimus,ꝙ de cętero nec de iure,nec de facto in cã principali , uel appl'onis dicemus aliqd, hæc renũciatio ſꝑ præiudicaret [Receptis]& ita ꝙ nullæ aliæ recipiant,& no.de hoc.ſ.e.ꝯfraternitatis.

SEries [tui ſcripti] In primo hic habes,ꝙ non eſt neceſſe ponere ſtipitẽ , ſed ſufficit ponere primũ gradũ.35.q.10.c.1.ĩ.de conſan.& affi.cap.tua. & credimus duos teſtes probare conſanguinitatẽ ab uno latere,ſ. uiri, & alios teſtes ab alio,ſ.mulieris.Imò,qđ plus eſt, duo teſtes poſſunt probare primũ gradum, & alij duo[a] ſm , & ſic de aliis [Sororem] No.ad reprobandum cõſanguinitatẽ ſufficere deſtructionẽ unius gradus [Contraria] nec introducta de certa ſcientia conditoris legis [Teſtes]eſt.n. nouus articulus pendens ex prioribus,ut not.ſ.c.frataternitatis. & non credimus , ꝙ duobus teſtibus hoc probãtibus præiudicetur pluribus,q aliud probauerunt,ſed habebit conſideratio, quis melius probauerit ſuprà de proba. ex literis. 23.quæſt.5. ſi quis ecce.

a ¶ *Et alij duo ſecundum. Et ſic in probanda cõſanguinitate qui libet gradus debet probari per duos teſtes. Adde, quod hic idẽ tenet Pe.de Anc. in conſi.278.inci.ex prædicta facti narratio.col.5.in princ.& iſtud conſilium repetitur ſub nu.439.*

SVMMARIVM.

1 *Cuiuſmodi requirantur teſtes,cum accuſatur, quòd non poſſit perfici matrimonium propter affinitatẽ, uide in nu.2.& 3.*

PRæterea. In hac decre. q̃rit, an ſi qñ accuſat mrĩmoniũ,ſ.ꝙ inchoatũ nõ poſſit ꝑfici ꝑ affinitatẽ, uel aliã cãm , neceſſarij ſint teſtes de uiſu , & an ſufficiant de auditu, ſi teſtimoniũ de auditu fulcit fama,& aliis adminiculis,& an ſufficiat teſtimoniũ aliquorũ,q dicũt ſe conſcios de carnali copula inter eos habitã. Rñ.ꝙ ſi teſtimoniũ de uiſu alias eſt cõueniẽs:qa,ſ.reddiderũt cãm dicti,puta qa pſẽtes erãt,& uidebãt,qñ conſanguinei ſimul cõmiſcebant,bñ ualet,ut ſeparet mrĩmonium,& hæc pars rñſionis nullã
1 dubitationẽ recipit.¶†Ad ſcdam qõnem reſpondeo id ſ.quod ſi de auditu tantum teſtificentur dũmõ,ſibi cõſentiat fama,& alia adminicula. Sed contra hoc uidetur,quia fama non probat,nec etiam quia uiolentam , præſumptionem adducit.ĩ.de eo qui co.con. ſuper eo. 4.q.3.§.item ſæpe. Rñ.hoc ſpeciale, eſt ubi dicitur ad matrimonium impediendum,quia conſanguineus uiri eam cognouit,uel quia ipſe uir conſanguineã mulieris. cognouit.nã minores probationes ſufficiunt ad impediendum matrimonium, de clan.deſpon.cum ui.ſ.eo.ſuper
2 eo.i.ĩ.e.de ſpon.præterea.ij.¶†Poteſt ẽt intelligi, ꝙ fama cũ aliis adminiculis defendit matrimoniũ,maximẽ ſi non ſit præiudicium alij.ĩ.de præſum.c.illud. alij dicunt ſpeciale eſſe,cũ agitur de adulterio, ut ꝑ præſumptiones cũ fama probet adulteriũ,ar.32.q.1.dixit,ĩ auc. ut li.ma.& a.§.hic quoque,& ſ.qa uerò. Tertiæ aũt qõni,cui nõ rñdet Papa tu, rñde ꝙ ſi iterrogatus de cã ſui teſtimonij non reddidit,nõ ualet.Si uerò nõ fuit interrogatus,ualet.4.q.3.ſi habes [Viſu] ita , ꝙ uiſus ſufficiat [Sufficiat] ſine uiſu [Conſcios] quia ab eis,ſ.ab his q ſe dicũt cognouiſſe,audierũt.22.q.5.hic vř; ibantq; cũ eis,qñ pro hoc ibant,ſ.ut ſe inuicẽ cognoſcerent [De uiſu] & hoc indubitanter eſt,ſ.ꝙ eos cõmiſceri uiderint [De auditu].ſ.ꝙ audiuerint ab aliquibus,ꝙ commiſcebant ad inuicẽ. alij dicunt,ꝙ teſtificantur,ꝙ audiuerũt eos ſimul cocũtes,ſ.qa tenui pariete ſe ꝑabant [Subminiſtret] ſupple teſtimoniũ de auditu [Legitima] puta qa ali qñ ſimul loquebant , qñ pñt captare opportunitatẽ.

CVm à nobis. Et.ĩ.hic colligit,ꝙ iudex,q cognoſcit de cã,põt idẽ ſcribere acta ꝑ ſe, & ſm antiqua iura vř, ꝙ credebatur ſoli iudici ſine ſubſcriptione teſtium dũmõ per teſtes , uel cõparationẽ literarũ conſtaret, ꝙ eſſet ſua ſcriptura,arg.ad hoc,qa ſi creditur ſoli tabellioni. C.de don.in dona.& in aut.de fi.inſtru.§.ſi uerò neque.C.de falſis,ſiquis decurio,multofortius creditur iudici ; & certe hodie ꝯrium eſt.ſ.de proba.quoniã Imò plus uidetur,ꝙ etiam ſm antiqua iura non creditur iudici ſine ſubſcriptione teſtium, ut hic expreſsè dicit. nec eſt ſile de tabellione,qui ad hoc habet publicum officium,& de iudice , qui licet habeat publicum officium in iudicando , non tamen habet publicum officium in ſcribẽdo etiã acta,cui ẽt minor fides habetur: qa de ſuo facto teſtificatur.¶Itẽ ſcias,ꝙ talis ſcriptura iudi.& alia foreñſia inſtra priuatæ ſcripturæ ſunt, & iõ ꝑ ſe tñ non faciũt fidẽ,niſi ꝑ teſtes , uel cõparationem literarũ probetur uera eſſe ſcriptura.C.de ꝓba.inſtru. & duabus.ll.ſe.nos dicimus , ꝙ nunq̃ ſcripturæ iudicis creditur nec cũ ſubſcriptione teſtiũ, nec ſine , qa nullo iure hoc reperit,nec hic hoc dicit.ſequẽs.n.litera ſic exponit. nec ſcriptũ eorũ.&c.i.tabellionũ.non.n.refertur ad dictionẽ ſupra poſitã,ſ.iudicis,quæ eſt ſingularis numeri : uel dic, ꝙ in partibus illis notarij dicuntur iudices; & hæc eſt ueritas , & cõi nomine appellantur iudices,& notarij [Et canonica] 6.q.2.placuit,ſ.tñ [Et ciuilia] C.de arbi nemo [In cauſis] coram eo habitis.ſ. de proba.qñ, & multo magis ſi reddant teſtimoniũ de cauſis habitis corã aliis,uel ẽt de aliis factis. 11.q.1.nec honore [ſiue] ſuꝑ.nec ẽt extra cauſas. [Siue ſuper te] i.ſi faciant teſtimoniales literas, uel ẽt ſi aliquando teſtimonium reddãt [Teſtiũ] ſ.de procu.c.j 16.q.3.§.p.

DE teſtibus. Et ĩ. [cogi] qa exceptio dilatoria ſꝑ ante li.cõt.proponit,& probat,& teſtes ſuper principali non recipiuntur ante lit.cont.regulariter.ſ.ut li. nõ cõt.c.qñ. ideo teſtes ſuper dilatoria recepti , ſuper principali non teſtificantur , ſed in peremptoriis ſecus , quia poſt li.cont.ꝑ robantur,ut.C.ſen.reſcin.non poſ.l. peremptorias , dummodo ſuper principali iurauerint.

COnſtitutus, Et ĩ. [Concilij] ĩ.de con.præ.non ua. c.ij. [pre prij] ĩ.de cõ.præ.nõ ua.poſt electio.[Ad iudices] & ab iſtis iudicibus appellauit Ho.& ſuper appellationem ſuas literas reuocatorias impetrauit, & hoc totum uidemus in regiſtro [Impetrauit] ſuper appellatione , quam emiſit à iudicibus obtentis ab : R. [Poſtulabat] coram Papa [Teſtiũ] coram quibus inducti fuerũt hi teſtes,nõ habemus, nec eſt uis [ꝓcurator] magiſtri. R. [dicebat] & bñ [archiepm] archieps.n.petiit remoueri.R.cũ nõ eſſet ꝑ eũ inſtitutus.R.aũt ſuã electionẽ petiit ꝯfirmari,cũ canonicè eſſet inſtitutus ꝑ capitulum

pitulũ,& ſuper hoc uterq; teſtes induxit,quos Ho.aperiri petebat,& fuit hũc eius petitio reprobata[cauſam] nõ hanc.ſ.an eſſet aperitio teſtiũ facienda, ſed cãm principalem ei commiſit [aperire] teſtes.n.ꝯ vnam inducti perſonam ꝯ aliam non ualent,ſed inter eaſdẽ ſic etiam in cã appellationis ; & ſi recepti ſint corã arbitro, ualent coram alio iudice, C.de teſt.l.ult.C.de arb.l.pen. ¶Ita] denegata aũt ſibi petitione ſuper teſtibus ab archiepõ ꝓductis ꝓceſſit ad aliam petitionẽ,ſ.ꝙ liceret ei ꝓducere alios teſtes; & ſuæ petitioni cũ diſtinctione rñ.pa.Ho. uidens.n.Ho.cãm agi inter archieꝑm, & R. ſuꝑ canonica inſtõne R.timens ſibi pꝛiudicium generari, etiã ipſe ꝑ ſe,i.ſuo agendo noĩe de ſua inſtõne egit,dicens eam canonicã,& electionẽ R.minus canonicã,& iõ non ꝯfirmandã; & teſtes produxit. ¶Cum aũt eadẽ cãm corã aliis iudicibus ꝓſequeret,ad quos poteſtas deuoluta erat ſiue per appellationẽ,ſiue alio mõ,uoluit eoſdem teſtes ꝓducere,quos ꝓduxerat primò. R.aũt dicebat,ꝙ cũ primò reddidiſſent teſtimoniũ, nõ erãt denuò admittẽdi. Papa aũt rñdit,ꝙ ſunt admittẽdi,ſi nõ inueniãtur primæ atteſtationes,uel etiã ſi inueniunt, ſed ſuſpectæ ſint. ſed ſi inueniant apud ipſum Ho. depoſitæ, in hoc caſu non ſunt recipiẽdi teſtes ex parte Ho. quia non põt habere eas ſuſpectas. R.autẽ bene poſſet fortè ſuſpectas habere,niſi fortè depõni ꝯſenſiſſet.& hoc vult dicere Papa : qa ſi atteſtationes receptæ in cã,q̃ uertebatur inter magiſtrũ R.& Ho. fuerunt depoſitæ apud Ho. & poſteà ſuꝑ eadem cã uelit alios teſtes ipſe Ho. ꝓducere,uel qa dicat ſe pdictas atteſtationes amiſiſſe, nõ eſt audiẽdus:quia ſuſpectus eſt,ne didicerit teſtificata.¶Si uerò nõ fuiſſent apud eũ depoſitæ ipſæ atteſtationes , ſed cũ adhuc clauſæ eſſent,uellet plenius ꝓbare,uel ſi amiſſæ eſſent,uellet ex integro ꝓbare, poſſet ſ de ꝓba.c.ult.ſ eo.cãm. nec mireris,ſi dr,ꝙ apud eum fuerũt depoſitæ atteſtationes.ſæpe.n.accidit,ut apud ambas partes atteſtationes deponant: qa eas diligentius cuſtodiũt [delegatis] ſic eſt in regiſtro,à Petro S.Marcelli presbytero Card.Apoſtolicæ ſedis le.¶Atteſtationib.] quãtum ad illos teſtes, quos ꝓduxit ꝑ ſe.q.d.illis atteſtationibus, quas ſemel ꝓduxit,utat: qa eoſdem teſtes ꝓducere nõ poterit. nec ꝓhibet,quin utatur atteſtationibus aliorũ teſtiũ,q poſtea ꝓducent. bene.n.licebat ei adhuc alios teſtes ꝓducere, cũ adhuc nõ eſſent apte atteſtationes. ¶Eũ] ſ.Ho.melius placet, ꝙ referat ad legatũ. nã licet teſtes recepti fuerint corã dele.ale.tñ atteſtationes depoſitæ fuerunt apud legatũ. iuſtũ.n.fuit, ꝙ ex quo ꝑ ſe induxerat teſtes corã pdictis deleg. ꝙ eoſdẽ teſtes ſuꝑ eodẽ nõ inducat corã aliis;& ſm hoc planus eſt intellẽs, nec ſunt neceſſariæ gl.hic poſitæ [depoſitis] qa timet, ne didicerit teſtificata,q̃ apud eũ depoſita erãt;& iõ ꝯtẽtus debet eſſe illis nec amplius teſtes illos producere, uel alios,ſi ꝑ ſe nõ ꝓduxit [alioqn] .i.ſi nõ ſint apud eũ depoſitę [ꝓducti] i cã,q̃ erat inter archieꝑm,& mag.R.

SVMMARIVM.

1 *Proteſtatio non excuſat à iuramento.*
2 *Ante publicationem debet iudex exprimi facere , quid cuique obiiciat.*
3 *Quando ſit admittenda proteſtatio,quòd liceat dicere in perſonas teſtium.*

PRæſentium [teſtium] ſecus in inſtrumentis, ꝯ quæ obiicitur uſq; ad ſi.ĩ de præſump.illud, C. de edi.Adri.l.ult. [cum iuramento] dicunt quidam tunc demum hoc iuramentum præſtandum,cum à principio non eſt iuratum de calũnia, uel in cauſis, ubi non iuratur de calũnia, ut in ſpiritualibus,ſ de elec.cũ dilectus. Nos tñ dicimus idem, & ſi ſit iuratum. ¶Forſan] nam in hoc caſu,ſ.qñ fuit proteſtatus, ſine illo iu-
1 ramento poterit dicere in perſonas teſtium. ¶†Sed cõtra.ĩ co.præſentium, ubi dicitur, ꝙ proteſtatio nõ excuſat à iuramento. Sol.illud loquitur de illo, q teſtes induxit,qñ vult reprobare teſtes ſuper aliorum reprobatione inductos; & iõ magis pſumitur ꝯ eum,& iõ etiã cum ꝓteſtatione exigitur ab eo iuřm.uel ibi aliqua ſuſpitio mouet iudicem; hic aũt obtinet gñař [id fuerit]
2 ſ ꝙ uelit dicere in perſonas teſtium.¶†Proteſtatus] licet ſufficiat ſola ꝓteſtatio,ut hic, tñ iudex prudẽter facit,ſi ante publicationẽ facit exprimi, quid cuiq; obiiciatur, & etiam ſuꝑ hoc ante apertionem teſtiũ ſuper principali ꝓductorum recipiẽdi ſunt teſtes,ſuꝑ reprobatione teſtiũ,ſ de ꝓb.licet,& ĩ e.pñtium [oſtendere] ꝑ legitimas ꝓbões, uel ꝑ ꝓbabiles pſumptiones. alij tñ dicunt ad hoc ſufficere ſolũ iuřm ipſius [repellere] C.de fal.q falſas,C.de reb.cred. ſi quis ius, ĩ de cen.cũ
3 olim. ¶†Proteſtatus] hæc proteſtatio, ꝙ liceat dicere in perſonas teſtium, nõ eſt admittẽda,niſi iudex in hoc aduerſario conſentiat ; qđ ſic probo. poſt publicationẽ teſtium non eſt ei licitum dicere ꝯ teſtes, ſi non fuerat proteſtatus,uel ſine iuramento. ergo & ſi fuerit proteſtatus, idem dicendum erit, niſi pdictorum conſenſus adſit,uel iuſta cã ꝓteſtationis oſtẽdatur. proteſtatio.n. ꝯ ius cõe,uel præter uoluntatem aduerſarij,uel iudicis non ualet,niſi ex iuſta cã fiat, ut no.ſ de conſti.cum M. & de elec.Cumana. & in hoc caſu ſi admittatur proteſtatio,ſi teſtes pro eo aliquid dicant,bene ualet ei: quia non dixit teſtes malos, licet & ꝓteſt itus ſit, ꝙ hoc ſibi liceret; nec de oĩbus dixit,ꝙ uellet eos reprobare.& ſi ꝓteſtetur expreſsè, ꝙ dicere vult in teſtes, uel excipiat ſic,teſtes uolo repellere, ꝙ ſunt criminoſi,bene admittendus eſt,etiam ſi nõ habet paratas ꝓbões, ſed recipientur poſtea,ut no.ĩ e.cum cãm. & poſtmodum ante, q̃ teſtes recipiant ſuper exceptione,oportet eorũ crimina exprimere,ĩ e.præſentium; & tũc de facili nõ crederent eis,ſi qđ ꝑ ipſo dixerint,ut hic. ¶De facili] .i.nullo mõ,arg.C.de fal.q falſas,C.de reb.cred. ſi qs iu.ĩ de cenſi.cum olim. ¶Vel dic,ꝙ iudex aliquam habebit pſumptionem ex dicto eius, ſi alias uideatur eam conſonare ueritati. uel dic, ꝙ quãdiu perſeuerat in ꝓpoſito dicendi ꝯ teſtes, non creditur ſibi ꝑ ipſo : ſed ſi recedit ab hac ſua ꝓteſtatione; tunc creditur ei:quia pœnitere põt,ff.de ap.ſi qs li.ff.de inoffi.teſt. nam & ſi.uel dic, ꝙ non crederet huic teſti ꝑ ipſo, q ſic eſt ꝓteſtatus,ſi aduerſarius ratam vult habere ꝓteſtationem eius, & non uti teſtimonio eius.alioquin ſi vult uti teſtimonio eius ꝑ ſe,& ꝯ ſe admittere tenet.3.q.8.cuius in agendo; nec debet eadẽ res duplici iure cẽſeri.12.q.2 cognouimus. ¶Sed dicunt quidam,ꝙ hanc proteſtationem põt reuocare, ſicut appellationem.2.q.6.ſi quis libellos, niſi intereſſet aduerſarij propter expenſas, & laborem, ff.de re.iur. nemo,niſi illud intereſſe uellet remouere ſatiſfaciendo de expenſis, & aliis, ut debet. hic aũt fixe tenendum eſt,ꝙ poſtq̃ induxerit teſtes ad reprobationem teſtium parte altera productorum , ulterius non poteſt pœnitere. nam cum teſtes pro utraq; parte iurent. 14.q.5. non ſanè, poteſt eſſe, quòd teſtes ipſi reprobatori: ea dicerent, quæ potius facerẽt ad confirmationẽ ſuorum teſtiũ,q̃ ad reprobationẽ. Si aũt per infra uellet reprobare, etiam poſt ꝓductionem poteſt deſiſtere

¶Alij

¶Alij tamen dicunt,ꝙ ex quo coram iudice obtulit ſe
probaturum exceptionem contra teſtes, ulterius reuo-
care non pōt,quin ſuꝑ hac exceptione iudicetur , cum
de qua re cognouit iudex &c.ff.de iudi.de qua, & q̃a iā
exceptione tua propoſita contra teſtem quęſitum eſt ei
ius,ut ſibi pro te non credatur.tacitè aūt huic exceptio
ni,ſ.ꝙ poſſit dicere in perſonas teſtium renunciatur , ſi
mandet eum interrogari de capitulis ſuis , ar. præ.ll.&
iiij.q.iij.ſiquis re.quidam tñ dicunt,ꝙ inuito eo,qui ꝓ-
ducit,ſuper capitulis proteſtãtis ɔ̃ eū audiendi nō ſunt ,
cum & ſi dicerent pro eo,non eſſet eis credendum.h.d.
Secus,ſi mandet examinari ſuꝑ capl̃is aduerſarij : quia
tunc tm̃ ad eos reprobandos intendo. ¶ Sed melius eſt
dicere,ꝙ ſemper ſunt recipiendi:quia ſi non faciunt ad
plenam ꝓbationem,faciunt tñ ad p̃ſumptionē, ut.s̃.di-
ctum eſt.Si uerò ex dictis teſtiū, ɔ̃ quos proteſtatus eſt,
faciat rubricas contra aduerſarium,non uidetur tacitè
renunciare,cum licitum ſit auctoritatibus uti ad eos
conuincendos.xxxvij.di.ſi quid.¶Sed ſi pro ſe , uel iure
ſuo faciat rubricas , ſecundum opinionem eorum , qui
dicunt,ad nihilum ualet eorum teſtimonium, renuncia
re uidetur.ſecundum opinionem aūt aliorū ſecus , cum
ad aliquid ualeat ei dictum illorum. tñ hic, ꝙ ꝓ ſe,uel
iure ſuo poſſit facere rubricas , nō uidetur hēre locum
niſi cū teſtes generaliter iurauerunt ſuꝑ tota cā dicere
teſtimoniū.alij contra,& no.ſupra eo.fraternitatis .

IN noſtra pręſentia &.j̃.[Honeſtatis].s̃.de elec.dudū,
ubi no.[Præferenda]uel adæquanda , cum ſint rei.s̃.
de proba.c.iij.

IAm literis ueſtris.[Lucañ.]cum.n.cōſecrationē pete
ret,exceptum fuit ɔ̃ eum de multis[Infamia]ꝑꝑ hoc
inducitur ei purgatio.[Tales].ſ.criminoſi,qui repellun
tur a teſtimonio,ſed nō ab excipiendo: alij dicunt cri-
minoſos eſſe repellēdos à teſtimonio in cā exceptionis.
hi autē repelluntur,quia erant cōſpiratores,uel inimi-
ci,uel aduerſarij in cā.prius dictū magis placet.¶Quia]
No.ꝙ ſi teſtes ꝓducti ſunt,& apertæ atteſtōnes, tñ poſt
ſuper aliis articulis penitus diuerſis pñt produci teſtes,
ar.s̃.eo.cām,q̃ & eſt hoc ea rōne,quia generaliter de oī
bus excipere pōt.Idē ēt dicerē in uniuerſalibus, & gñā-
libus petitionibus:quia licet ſuꝑ uno articulo eſſent aꝑ
tæ atteſtationes,tñ ſuꝑ alio admitterent̃.nā, quod plus
eſt,ēt poſt ſnīam audiretur. C.de iudi.l.ij. Idē eſt ēt in
ſingularibus actionibus,dūmō articuli ſint diuerſi.s̃.eo.
cām.¶Itē no.ꝙ hic ſpāliter admiſſi fuerunt poſtea te-
ſtes ſuper hoc articulo,licet terminū habuerit ad pro-
bandum,q̃cq̃d uoluit de iure ſuo: quia ꝑꝑ eius culpam
.i.illegitimā appellationē ſuper irregularitate eius nō
fuerūt teſtes recepti[Fœminæ].s̃.eò.qm̃,ubi no.[Lr̃as]
& ideo fuerunt falſæ. ſupra de proba.iij.j̃.de his , quæ
fi.a ma.par.ca.quanto.C.de falſis,qui ueluti [Conſtat]
& poteſt conſtare directo.s̃.de proba.iij.& indirectò.j̃.
de his,quæ fi.à præ.quanto infra eo.ex tenore.

SVMMARIVM.

1 *An poßit Archidiaconus agere ſine mandato.*
2 *Nunquid,ſi feratur ſententia contra unum agentem, poßit po-*
ſtea alius agere.
3 *Singularis perſona qualiter agere ualeat nomine eccleſiæ.*
4 *Contumax in proceſſu negocii citandus eſt ad audiendā ſnīam.*

CVm olim[Archi.Menen.] q̃ alio noīe dr̃ ſancti
Dauid.dicebat.n.hic Archid.hanc eccl̃iam eſſe
archiep̃alem,& ſuꝑ hoc obtinuit fieri inq̃ſitio
nem ꝑ dñm Papā.¶Sed obiicitur,aut uacabat eccleſia:
aut nō.¶Si uacabat,uacāte ſede nō erat de ſtatu eccl̃iæ
agendū.j̃.ne ſe.ua.c.j.ſi nō uacabat,ep̃s debet agere , nō
1 archidia.¶†Itē qūo pōt archidiaconus agere ſine man-
dato? Rñ.ꝙ eccleſia non uacabat, & ep̃s erat negligens
hoc ipſo,ꝙ ius eccleſiæ ſuæ nō ꝓſequitur : uel aliàs de
negligentia,ſummaria cognitione p̃miſſa, cōſtitit Papæ
uñ Archidia.& quilibet alius de eccleſia pōt proſequi
cām,ēt contradicentibus epiſcopo , & aliis xij.q.ij.non
licet.j̃.de re.eccle.non alie.c. ſi quis presbyterorū.ij.q.
vij.quapropter;& conficiet libellum nomine eccleſiæ,
& petet fieri reſtitutionem noīe eccleſiæ,uel iudicari ꝓ
eccleſia,ar.s̃.de in inte.reſt.c.ij.& iij.& c.tum ex literis,
& licet agat nomine eccleſiæ,non eſt neceſſe, ꝙ habeat
mandatum,& habet hanc poteſtatē agendi de iuribus,
quæ ſunt de re.eccle.nō,ſi quis,xij.q.ij.non licet: & nō
eſt hic procurans;ſicut ſi pater agat pro filio.C. de bo.
quæ li.l.cum oportet,& l.cum non ſolum. uel cōſangui
neus pro conſanguinea,& in multis aliis caſibus,ubi ali
quis pro alio agit,& nomine alterius , licet non habeat
mandatum.ff. iudi.ſol.l.iii.§.i. ff.de procura. ſed hæ:ta-
men,ſi iudex non cogat eum exprimere , cuius nomine
agit,prudenter faciet,ſi nec ipſe exprimat . ¶Si autem
eccleſia uacaret,non poſſet agere Archidia.cum non eſ
ſet negligens ep̃s , quia non eſt,nec poteſt currere tem-
pus uacante eccleſia.j̃.de præſcrip.auditis,& c.de quar
ta.alii tñ dicunt,ꝙ etiam uacante eccleſia poteſt agere
2 Archi.¶†Sed nunquid , ſi uno agente feratur ſententia
contra eum,poſtea poſſit alius agere?Rñ. nō etiam pro
curator ab eccleſia legitime cōſtitutus, niſi forte igno-
raſſet,qñ alius agebat,ar.ff.de ac.is cui.§.idem. uel niſi
poſterior doceat de colluſione prioris.ff. de iu.l. cum.
§.in pupillaribus,& ſi plures ſimul agere uelint, eligen
dus eſt idoneior poſt illū,cuius intereſt.ff. de po. ac.l.
ii.& iii.qñ aūt ille,cuius intereſt ſingl̃r , agit ſuo noīe,
ɔficiet libellū poſt eū,ſi alius agat ſiue ꝓcurator eccl̃ię
ſiue q̃cunq; alius nō obſtat exceptio rei iud.q̃a eſt alius
q̃ primo egit,& alius q̃ mō,& ad aliud , ar.ff. de ex. rei
iud.& an eadē,&.l.cū q̃ritur.¶Itē res inter alios ac.&c.
hæc licet ꝓ parte ſint uera;in eo tñ, ꝙ cuiq; licitum eſt
agere noīe eccl̃iæ ꝓ iuribus eccl̃iæ , ubicunq; ep̃s , uel
capl̃um fuerit negligens,ar.c.nō liceat,ſiquis p̃sbyterū;
nō fatent̃ quidā hoc eſſe uerū,nec cōceditur,qđ hic ſcri
ptū eſt.illa.n.capitula tm̃ in reuocatione alienatorū lo
quunt̃,ubi eſt ſpāle,& ex ſpāli cā ɔceſſum eſt ſingulis cle
ricis eiuſdē eccl̃iæ , cuius bona ſunt alienata ɔ̃ ius cōe,
& ſuo noīe aget,ſicut in actione populari, & nō eccl̃ię.
¶Capitula aūt,q̃ ſunt.ii.q.vii.quaꝑꝑ, &c.ſeq.uere nō lo
quunt̃ in reuocationibus alienatorū tantū,ſed ēt ubicū
que uiderit ep̃m excedere rōnē,uel alias eccleſiā lædi.
3 ¶†Sed dñt,ꝙ ibi nō agit ſingularis ꝑſona noīe eccleſiæ
intentādo actionē,ſed denunciando,uel inquirēdo, uel
excipiendo,uel accuſando agere pōt ɔ̃ eū,uel eos,q̃ ne-
glexerunt eccleſiā;& intelligit̃.xvi.q.vii.filius.xxiii.di.il
lud.iſtud ēt.c.non obeſt:quia hic nō admittit̃ Archi.iu-
re cōi,ſed ad procedendum in inquiſitione.C.ſi de mo.
poſ.l.i.& quem Papa faciebat.Nā cum Papa multa au-
diſſet de ſtatu eccleſiæ huius,tandē ad inſtantiā Archi.
& eodem proſequente Papa cōmiſit inquiſitionē, & ꝙ
in forma inquiſitionis procederetur, ex eo apparet , ꝙ
lit.nō cōteſ.recipiunt̃ teſtes,& fertur diffinitiua ſnīa;qđ
nō licet,ſi directò ageretur.s̃.ut lit.nō cōte.qm̃,in prin-
ci.hoc aūt forte poſſet dici ante,q̃ celebraretur aliquis
contractus per ep̃m,uel capitulū,ꝙ ſi aliq̃s ɔ̃diceret cer
ta cā aſſignata,ſi poſtea uellet dicere contra eū petere
illud

illud retractari nomine eccleſiæ probata cauſa coram
iudice ſuperiore,poſſet etiam ſine appellatione expedi
ri.infra de his quæ fiunt à ma.par c.cum in cunctis, arg.
11.q.1.ſi quis cum clerico.etiam patronus.16.q.1.con-
ſtitutus,¶Alij tñ ɔ̃dicunt ſed ɔ̃ prius dicta.ſ. ꝙ hic pro
ceditur inquirendo,uidetur dicere litera,ubi dicit , ꝙ
archi.poſſet repelli.unde dr̃, quod hic non agit̃ in for-
ma inquiſitionis,cum in cauſa inquiſitionis fama eſt ꝓ
accuſatore,& quæ ex quo uera eſt,nulla exceptione re-
pelli poteſt infrà de accuſa.qualiter.ij. Item quia dicit
hic,ꝙ per procuratorē poteſt agere executor huius in-
quiſitionis.Item quia hic dicit,ꝙ in inquiſitione ſecun-
dum hoc neceſſaria eſt lit.conte.dummodo partes non
ſint contumaces.ſed reſpondemus hoc non eſſe contra
iura.ſ.ꝙ conſtituat procuratorem,& ꝙ poſſit repelli ab
inquiſitione,& ꝙ fiat lit.conte.quando aliquis executor
admittitur ad inquiſitionem proſequendam,ut hic , &
maxime ubi agitur de iure alicui dando,uel accreſcen-
do . Secus autem dicerem,ſi inquireretur de crimine.
Item & ſecus eſt,ubi Papa ex ſuo officio procedit [Per
exceptionem] forte quia mandatum non habet,hoc nō
placet.[Per exceptionem] excommunicationis,uel rei
iud.ut ſuprà de lit.conte.exce.& j̃.de excep.exceptionē
uel quia expoliauerat archiepiſcopum cuſtodia uacan-
tium eccleſiarum,ut ſuprà de reſtit.ſpo.item cum quis,
4 & in c.in literis.¶† Sententiam] præmiſſa tamen lit.con
teſ.ne ſit contra ſupra ut lit non conteſta. quoniam uel
potes dicere decr loqui, quando archiepiſcopus diffa-
mauerat eccleſiam Nemen.quæ ei ſuberat. unde præfi-
gendus eſt terminus archiepiſcopo , intra quem proce-
dat:alioquin præcipiēdū, eſt ne ultra eccleſiam inquie-
tet.C.de inge.ma.diffamari. ſed hic non uĩ. ſ. quòd ar-
chiep̃s diffamauerit,cum eſſet in poſſeſſione.alij dixerūt
generale eſſe,ut in cauſa ſtatus procedatur lit.non con
te.uel dic,quòd hic in modum inquiſitionis proceſſum
fuit;& ideo procedi potuit li.non conteſt.ſupra ut li.nō
conte.qm̃.Item no.hic contumacem in proceſſu nego-
cij citādum ad ſententiam audiendam,de hoc no.ſuprà
de offic.deleg.conſuluit.

EX tenore ueſtrarum[feſtum] Hic nō dixit ante pro
ductionem teſtium.ſ.de loco,& tempore, quibus cū
alia contraxerat:quia ſi dixiſſet poſt publicationem eo
rum non fuiſſent alij teſtes admiſſi,cum & prius de hoc
pars inſtructa fuerit.hic autem ideo admittuntur: quia
ſic ex dictis teſtium poſt publicationem apparuit [ad-
mittendos] de hoc no.ſuprà e.fraternitatis.

SVMMARIVM.

1 *Quarta productio qualiter ſit petenda,et nunquid iudex poſsit*
eam denegare,in nu.2.
3 *Appellatur ab interlocutoria,quæ fertur in iudicio poſſeſſorio.*

SIgnificauerunt nobis, & infra [proprietate] .
de hoc no.ſuprà de ſequeſ.poſ.ad hoc.[Su-
ſpenſo] de hoc not.ſuprà de cauſa poſ.c. pa-
ſto. [Succeſſerant] interdictum enim, unde
ui,datur hæredi,& bonorum poſſeſſori.ff.de ui & ui ar.
l.j.§.hoc interdictum, & in hære.de hoc no.ſuprà de re
ſti.ſpo.cum ad ſedem,& eodem modo ſucceſſori , & in
ſucceſſorem de eo,quod ad eum peruenit[Deberet] ni-
1 ſi monachi quartam productionem petijſſent ¶ † Quar
tam] quicunque quartam productionem petit , debet
petere cum ea adiectione.ſ.cum ſolennitate iuris ; & ſi
hoc non adijciat,& offerat,& denegetur, iuſta eſt inter
locutoria,& iniuſta appellatio, quod ſic probo: quartæ
productio teſtium ſine ſolennitate ſimpliciter loquen-
do non eſt de iure,imò eſt contra ius,uel præter ius:er
2 go qui eam denegat,bene facit.¶† Item no.ꝙ ſi petatur
quarta productio legitime,i.cum ſolennitate,& iudex
ſimpliciter deneget,uel non aſsignata cauſa, uel non p̃
miſſa cognitione ſuper ea,ſcilicet ut refrenet multitu-
dinem teſtium,uel aliam,etiam ſi illa cauſa denegatio-
nis ſubſit,in ueritate tamen ſentētia eſt iniuſta,& appel
latio,ſi contingat eam fieri,erit iuſta.Et hoc ſic probo .
petitio quartæ productionis de iure eſt,qm̃ ſit cum ſolē
nitate.denegatio eſt contra ius.ergo ſi non aſsignat cau
ſam ſuæ denegationis,grauat partem , & ſic per conſe-
quens legitima appellatio,ut infrà de ap.cum in eccle-
ſia,& c.ut debitus.ſed ſi cauſam aſsignet iuſtam , & non
examinet ipſam adhuc facit contra ius & per conſequēs
grauat:quia hæc quarta productio cum cauſæ cognitio
ne dari debet,uel negari,ut no.ſuprà eo.in cauſis. Si er
go hoc non præcedat,grauamen eſt. alij autem dicunt
contrà [Et propter hoc] quia quartam productionem
denegabant [Interlocutoriam] ſupra de ele.cum dile
3 ctus.¶ † Appellaſſe] no.quòd ab interlocutoria appella
tur quæ fertur in iudicio poſſeſſorio.ſi.ſupra de ele. cū
dilec.& tamen in poſſeſſorio ſiue retinendæ,ſiue recu.ſi
ue adipiſ.poſſeſsionis non appellatur.C.ſi de mo.poſ.l.
j.& ij.q.vj.ſi de poſſeſſione.quidam tamen dicunt,quod
dicit illa.l.non obtinere ſecundum canones, ſed ſecun-
dum leges tantū.de hoc alias bene no.infra de no.ope.
nun.c.pe.unde dicit,ꝙ monachi appellarent poſt inter
locutoriam latam contra eos ſuper denegata eis quar-
ta productione teſtium: quia per talem denegationem
fuerunt grauati.¶Sed ſi monachi petijſſent quartā pro-
ductionem,& ante denegatam petitionem dixiſſent , &
appellamus,ſi denegaueritis eam, tunc talis appellatio
non impedit,quin ualeat,quicquid ſit poſt talem appel
lationem,etiam ſi poſtea deneget per ſententiam admi
tere quartam productionem niſi poſt denegationem ite
rum appelletur,ar.ad hoc,quia nulla cā,uel grauamen
ſuberat tempore primæ appellationis infra de ap.ut de
bitus honor,& c. dilec.fil.G.ſed ſi ante ſimpliciter dene
gaſſet quartam productionem,& monachi appellarent
niſi reuocaret hoc grauamen,bene ualeret huiuſmodi
appellatio, quia non eſt a futuro grauamine,ſed præſē
ti,ar.infra de appe.ex parte.nec ualet,ſi obijciat appella
tus,ꝙ uidetur a futuro grauamine appellatum, cum di
cant appellamus,niſi reuocaueris,quod uerbum oſtenſi
uum.ff.ad Tertul.filij mater.ad fi-
a nem,& futurum ſubiunctiui [a] mo
di: quia reuocatio,quę petitur , q̃
eſt de futuro,non eſt grauamē,ſed
eſt releuatio grauaminis.grauamē
autem fuit denegatio quartæ pro-
ductionis,quæ bene præceſſit, & a
qua appellatum fuit,& bene appellare licet [Quartā]
& de hoc no.ſupra eo.in cauſis [Effrenatam] ſupra de
probatio.licet.ff.de teſti.l.j. infra ca.proxi. [Legali]
aut̃.de teſti.§.quia uerò [In probatione] hac ſcilicet
quòd petiere quartam productionem cum ſolennitate,
& quod quia eis hoc denegatū fuit ; intra decendiū ap-
pellaſſent[In expenſis] de hoc nota.ſupra de dolo , &
con.finem ¶ Liquere] quod eſt poſt concluſionem. an-
te enim, cum poſſet nouas exceptiones proponere,& ſu
per eis teſtes producere,& in omni cauſa inſtrumenta,
de cauſa liquere non poteſt ſupra c.cauſam,tam literis
ſupra de ele.dudum i.infra de fide.inſtr.cum dile.[Pro
ceſſuri]

a ¶*Futurum ſubiuncti*
ui. Vide Felyn.hic,
& eundem in c.quo-
niam,col.ij. in prin.
ſuprà de conſti.

ceſſuri] & ſi uoluerint moniales;alias non,de hoc no.
de cauſa poſ.& proprie.paſto. alii contra , ſi noluerunt
moniales,dummodò monachi uelint [Alioquin] i. ſi
eſt concluſum,& ita habes hic,quòd ſi concluſum eſt in
petitorio,ꝙ poteſt tranſire ad poſſeſſorium:ſed tunc iu
dex utrunque ſimul determinabit,ut hic dicit[ſimul]ſu
pra de cauſa poſ.cum dilectus.

S V M M A R I V M.

1 *An ualeat teſtimonium , in quo non eſt reddita, neque petita cauſa.*
2 *Teſtium refert ueritatem dicere de his,quæ.v.ſenſibus corporis percipiunt.*
3 *Quando dicatur teſtimonium eſſe bonum.*
4 *Atteſtationes inualidæ quandoque per partium conſenſum ualidantur.*
5 *Quo caſu iudex refrenare debeat teſtium multitudinem , uide in nume.6.*

CVm cauſam [tam ſuper principali] Iccirco a
principio ſimul mandatur recipi teſtes ſuper
principali,& dici in perſonas teſtium:quia pre
ſumptio erat,quòd Fauentini uellent prorogare cauſã.
ſupra de proba.licet Idem,ubi a principio fit tantum ꝓ
teſtatio de dicendo in perſonas,ar.ſupra e.præſentium.
Idem,ubi dicitur odioſus ex leui cauſa,& idem,ubi di-
citur ſeruilis conditionis,& in præſenti nõ habet char
tam manumiſſionis,in auť.e.§.ſi uerò dicatur. nã in his
caſibus admittitur & recipitur teſtis,ut teſtificetur ſup
eo,ad quod inducitur,non obſtantibus prædictis exce-
ptionibus,ſuper quibus uel ſimul cum eis recipiuntur
probationes,uel differtur in aliud tempus alias autem
propoſito aliquo contra teſtem ſtatim ſuper exceptione
recipietur probatio ante,quam teſtis admittať ad feren
dum teſtimonium ſupra eo.ex parte.C.de proba.proba
tionem.C.e.ſi quando.& hoc ſi ſunt paratæ,alias nõ dif
1 fertur receptio teſtium, ut in auť.præ.¶ † De cauſis] ſ.
an lucri cauſa fecerit,uel odij.ff.e.l.iij. uel an reddide-
rit cauſam ſui teſtimonii,auť.e.§.ii.iiii.q.iii §.ſola ſi ta
men iudex de cauſa non quæſierit,nec teſtis reddiderit,
non minus ualet teſtimonium.ff.de no.op.nun.de pupil
lo.§.qui opus,infra de re iudi.ſicut.xxiiii.q.iii.ſi habes.
Hoc intelligo uerum,ſi non quærat de cauſis ſcientiæ,
& ſic loquitur auť.de teſt.§.licet. ¶Sed ſi omittitur quę
rere de capitulis principalibus cauſę,puta ſi egit rei uẽ.
& teſtis,qui iurauit ſuper tota cauſa,dicit ſcio,quia ta-
lis eſt dominus rei petitæ,niſi aliud probet,fertur ſen-
tentia contra eum.fert.n.teſtimonium de iure , non de
facto,quod non licet,& debet interrogari & reſponde-
re,ex qua cauſa habuit.& ſi teſtis reſpondet,ꝙ ex cauſa
emptionis,iterum interrogabit,a quo domino emit, &
ſic de aliis,ſine quibus dominium haberi non poteſt , &
quæ comprehenduntur ſub petitione de qua agitur.Itẽ
non dicimus quærendum indifferenter de odio,& lucro
ut no.infra de accu.inquiſitionis.ſed de cauſis principa-
lis negocii inquiri mandat;& appellat hic cauſas circun
ſtantias ipſius negocii,ſicut hic apparet , uidelicet loco
2 &c.¶ † De cauſis] dic,quòd officium teſtis eſt proprie
dicere ueritatem de his,quæ percipit.v.ſenſibus corpo-
ris.3.q.9.teſtis.ſi enim quæſtio eſt inter aliquos, an ali-
quis tenuerit aliquam rem de facto,nec ne , uel aliqua
res fuerit alba,uel nigra,hic debet perhibere teſtimo-
nium de uiſu.& poteſt reddere teſtimonium , ego uidi,
ꝙ de facto tenebat rem talem;& hic non eſt neceſſe,nec
utile quærere cauſam ſcientiæ,quia iam dixit eam,quã
do dixit,ꝙ uidit,ꝙ tenebat eã,quia nulla alia cauſa po
teſt eſſe ſui dicti,niſi quia uidit.nec nego,quin utile tũc
ſit quærere de aliis circunſtantiis,uidelicet ubi eras tu,
quando uidiſti,& quæ erant,& quando uidiſti,& de cõ-
ſimilibus.Sed certe hæ non ſunt cauſæ dicti,ſed ſunt cir
3 cunſtantiæ ad ueritatem indagandam . ¶ † Sed & ſi te-
ſtis dicit ſimpliciter,talis tenuit talem rem de facto , &
nõ dicit,ego uidi,bonum eſt eius teſtimonium.C.de te
ſti.teſtimonium;& tunc eſt utile ab eo quærere cauſam
ſui teſtimonii, quia ſi dicit,ego ſcio,quia nullus dubi-
tat, uel ego ſcio,quia ſic omnes dicunt , non ualet eius
teſtimonium,quia malam & inſufficientem cauſam red
dit ſui teſtimonii. ſed ſi dicit, ego ſcio, quia uidi , tunc
bonum eſt eius teſtimonium.Item in hoc caſu dicimus,
quod ſi non quæratur de cauſa,ꝙ nihilominus ualet te
ſtimonium eius.Itẽ dicimus,ſi quæſtio eſt,an cantet al
te,uel plane,bene uel male,hic quæritur teſtimoniũ de
auditu.Item ſi quæratur , de qua materia concionatus
eſt,& ſi ſcit ꝙ talis res eſt ei obligata,& idem eſt in ſimi
libus.Idem eſt,qñ quæritur de aliqua re , an ſit dulcis,
uel amara,hic ualet teſtimonium de guſtu & debet quę
ri,quomodo ſcit,ꝙ ſit talis ſaporis , & non eſt niſi una
cã,quia ego guſtaui.& idem eſt , ſi quæritur de aliqua
re,an ſit aſpera,uel ſuauis,quærendum eſt teſtimonium
de tactu.& hic eſt utile quærere cauſam , quæ ſimiliter
non eſt niſi una,ſ.quia ego tetigi eam;& idem eſt,ſi quæ
ſtio eſt de aliqua re,an ſit boni odoris,uel fœtidi . nam
hic non poteſt alia cauſa reddi , niſi quia ego odoratus
fui eam.bene tamen poteſt procedere iudex , ut dicat,
quomodo ſcis,ꝙ ſit mali odoris,an erãt ibi aliæ res ui-
cinæ,de quibus poſſit uenire odor malus:uel an ipſe eſ
ſet faſtiditus uino,uel cibo,unde potius ex ſe exalabat
malum odorem,quam ex ſpeciebus haberet. & hoc idẽ
eſt quærere in alijs.¶Sed ſi omittatur,non minus ualet
teſtimonium.aliqui tamen quandoque quærunt , an eſt
talis dominus rei,uel an eſt talis iracundus , uel ebrio-
ſus. ¶ Sed ad has quæſtiones non tenetur reſpondere ,
quia nullo ſenſu corporis poteſt apprehẽdere, ꝙ ſit do
minus,uel ebrioſus,uel iracundus,ſed oculis mentis. ſ.
rõne hoc apprehendit.ipſa enim rõ ex his,quæ apprehẽ
dit ſenſibus corporis,bene poteſt iudicare eum dominũ
uel ebrioſum,uel iracundum, ſed ipſe non adducitur in
iudicem,ſed in teſtem,& ideo teſtimonium eius non prę
iudicat,niſi cauſam aſſignet.¶Sed ſi aſſignat iuſtas cau-
ſas teſtimonii,puta ſcio eum dominum , quia fui præ-
ſens,ubi emit lanam,de qua facit pannum,tunc ualet te
ſtimonium non ratione primæ partis, qua dixit eum do
minum,quod uidere non potuit,ſed iudicare,ſed ratio
ne ſecundæ partis,qua aſſignauit cauſam iuſtam ſui te-
ſtimonii.& non eſt malum,ſi teſtis,uel ratio bene iudi-
cat ex his,quæ ſenſibus corporis appræhendit,ꝙ iudex
concordet cum eo:tamen niſi ſufficiẽtes cauſas aſſignet,
per quas apparet dominum; nõ ualet teſtimonium eius
& idem uidetur, ſi dicit eum ebrioſum,uel iracundum,
quod potius uť iudicium rationis,quam dictum teſtis .
¶ Videtur,quod ſi teſtis dicit, uidi eum gerere ſe ꝓ do
mino talis rei tanto tempore,quod præſcripſit,quod be
ne probat utile dominium , etiam ſi non dicit cauſam,
quia non quæritur ab eo.quędam tamen ſunt,quæ poſ-
ſunt trahi ad iudicium rationis,& ad teſtimonium ſen
ſuum corporis;ſicut eſt,ſi dicit ego dico,quod talis tali
tempore poſſidebat,uel iuſte poſſidebat.nam poſſeſſio,
maxime quando iungitur,iuſte,aliquid iuris habet , ut
no.infra de conceſ.præben.cum noſtris . unde intelligo
dictum

dictum huius teſtis,ꝙ poſſidebat.i.de facto tenebat. ſic
enim eſt cõis intelligentia huius uerbi,quã ſequi debe-
mus,ar.ĩ.de ſpon.ex lr̃is nec põt dici,ꝙ eadem rõne ad
iudicium rõnis ſpectat iudicare,an bene, uel male can-
tet,& an ſit multum odoriferũ,& idem de ſimilibus: qa
nõ eſt uerum: quia hóc tm̃ ſenſibus corporis apprendiť,
licet unus in his cognoſcat melius,q̃ alius ; & iõ ei ma-
gis,uel minus creditur.Idẽ eſt & in uiſu : quia unus hẽt
clariorẽ uiſum,q̃ alius ; & iõ ei minus creditur de uiſu
ad remota,& magis de uiſu ad ꝓpinqua.¶Idẽ eſt in te-
ſtimonio ſenſuum:qa ſæpe rõ iuuat apprehenſionẽ ſen
ſuum corporis,ſicut eſt uidere in inſpectoribus corpo-
ris,ſ.an quis ſit frigidus,uel non: uel an aliqua ſit arcta,
uel non:qa aliqui in his ſunt aliis peritiores.ĩ.de frigi.
fraternitatis;& tñ hic ſufficit dicere , uidi eam arctam,
uel frigidam:qa ſolo ſenſu corporis apꝑhendiť:ſed ſolo
ſenſu corporeo nõ apꝑhendiť aliquẽ eſſe dñm;& iõ non
ualet dictũ eius,ego ſcio ipſum eſſe,dñm.nec bene dicit
ego uidi ipſum eſſe dñm,ar.ff.de interro.act. quia ple-
runq; [Loco] 3.q.9.nihilominus [Tꝑe] .ſ.celebrati ꝯ-
ctus.4.q.3.in teſtibus.3.q.9.nihilominus. De qualitate
aũt tꝑis,ſi fuerit ſerenũ,uel nubilũ,nõ q̃ritur.2.q.8. li-
bellorũ.ff.de ꝓba. ſi arbiter,niſi & teſtes eſſent ſuſpecti,
tunc laborare debet iudex oĩbus modis , ut eũ interci-
piat ꝑ aliquas ꝯrietates,ar.30.q.5.iudicantẽ,C. de edẽ.
is apud quẽ ¶†Præſumptione] ẽt qñque attẽdat iudex.
4 nã qñque atteſtationes,q̃ nõ ualent,ratificanť ꝑ cõſen-
ſum partiũ nõ ſolũ expꝛſſum,ſed ẽt tacitũ. ar.4.q.3. ſiqs
teſtibus,& ĩ.eo.ti.c.cõſtitutus,& c.pñtata, & c.tuis.Se-
cus in litis cõte.uel re iudi. & his , q̃ ſunt de ſubſtantia
iudiciorũ:quia illa nõ pñt ratificari,ut no.ſ̃. de offi.de-
leg.prudentiã,in glo.ſed qd ſi iudex. licet.n. talis exce-
ptio uiribus ſuis non ualeat,quia non eſt in iudicio : tñ
neutra pars põt ꝯdicere ſibi obſtante exceptione pacti,
ut patet in iuribus ſuperius alleg.& ff.de re iu.ſi conue-
nerit,& ff.cõi di.iudicem.ff. de no. op. nun.l.j.§.& poſt
operis,& §. ſe.& patet in eo,qđ legitur.ſ̃.c.j.& iij.¶Hac
eadem rõne uř,ꝙ ſi ille,cui eſt cõmiſſa receptio teſtiũ,&
de cõſenſu partiũ ẽt tacito cõmittat receptionem alijs,
ꝙ ualet,dũmõ nõ erret in facto,uel in iure,licet alˀs nõ
poſſit alijs cõmittere,cũ ſit miniſterium induſtriale, ut
no.ĩ.de re iu.cũ Bertoldus,ar.ſ̃. de offi. deleg.qm̃.§.de
his aũt.¶Quidã dicunt,& forte bñ,ꝙ nõ ſufficit tacitus
conſenſus:quia potius uř conſentire , ꝙ iudex rõne ſuæ
iuriſdictiõis facit,ꝙ uelit ſe obligare ex pacto.Iudex ãt
rõne iuriſdictiõis ſolus hoc facere nõ põt;& iõ ꝑ ſolũ ta
citũ ꝯſenſum ꝑtiũ atteſtationes,q̃ de iure nõ ualẽt,ratifi
cari nõ poſſunt.Sed alij dicũt, ꝙ iudex rõne ſuæ iuriſdi
ctionis hoc facere põt,dũmõ ꝑtes ꝯſentiant ſaltẽ tacite,
ar.ſ̃.de offi.del. prudẽtiã.§.ſexta.¶†Multitudinẽ]Itẽ &
5 alio mõ refrenabit multitudinẽ teſtium:quia iudex cum
ſuis aſſeſſoribus debet uidere dicta teſtiũ , & ſi uiderit,
ꝙ bñ ꝓbent articulos,ſuper qbus inducũtur , ꝓhibebit
ulterius teſtes produci,nõ tñ dicet parti,ꝙ hoc faciat:
qa benẽ ꝓbauit,quod intendit:quia interlocutione,nõ
debet iudicare,quid ſentiat.C.de falſis.ſed dicit,ꝙ hoc
facit,quia ad officium eius pertinet effrenatam multi-
tudinem refrenare,ut hic,& diminuere lites.ſ̃.de do.&
contu.finem,& dilationes amputare.C.de temp.ap.l.ij.
in prin.& eas non debet dare ad teſtes ſine cauſæ cogni
tione.3.q.3.§.ſpacium.¶†Sed tamen prudenter proce-
6 det iudex,ut non procedat ad refrenationem huiuſmo
di quam facit ex ſua ſecreta inſpectione niſi prius fa-
ciat renunciare partem , contra quam proceditur , ꝙ
nihil dicet in teſtes,uel ea admiſſa ad dicendum appa-
reat teſtes non reprobatos per teſtes reprobatorios,
quos contra primos produxit ; quod iudex bene poteſt
facere,ut ſupra de proba. licet,& infra eo.ad hoc.Item
nunquam procedit iudex ad hanc refrenationem , niſi
ubi conſtat,quòd dicta prædictorum teſtium non poſ-
ſunt retractari.Effrenata autem multitudo dicitur ſe-
cundum æſtimationem iudicis:quia ſi aliquando ſuper
uno articulo reqritur ultra.xl.& in alio ſufficient pau-
ciores.ff.de teſti.l.j.§.fi.[Præſumptione] infra eo.con-
ſtitutus.ſ̃.eo.intimauit[Depoſitiones]quæ forte nõ ua
lebant:quia erant receptæ poſt ap.uel ex alia cauſa.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia executioni mandanda eſt,niſi is,qui ſententiæ contra dicit, incontinenti probet ſua intereſſe.*
2 *An ſummaria cognitio ſemper ſit neceſſaria.*
3 *In collatione beneficiorum maior diligentia eſt adhibenda, quã in alijs rebus.*
4 *Nunquid teſtes inducti in cauſa unius,poſſunt induci in cauſa alterius ſuper capitulo eiuſdem tenoris.*
5 *Non tenetur quis ſtare teſtibus in alio negocio inductis, niſi partes conſentiant.*

VEniens ad ap.ſe.[poſt appel.] iuſta erat hæc ex
ceptio:ſed procurator repellebatur, non quia
eſſet cõſtitutus ab excõicatis,qui bene poſſuit
conſtituere procuratorem in cauſa appellationis, & ẽt
per ſe ꝓſequi.ĩ.de exce.cũ inter,& c.uenerabilẽ,& ſ̃.de
iudi.intelleximus:ſed forte quia ꝓcurator erat excõi-
catus,uel aliàs illegitime conſtitutus[noluerit] aliqua
oppoſita exceptione legitima.¶Incontinenti]hoc relin
quitur arbitrio boni uiri,forte uſque ad viij. dies , uel
forte plures,donec requiret teſtes de ultra montes, ar.
ſupra de reſti.ſpo.literas,circa fi.ubi dicitur incontinen
ti probandũ. hæc tñ pars iudicis arbitrio relinquitur.
debet aũt fundare ſuã intentionẽ.i.ꝙ ſua intereſt, pu-
ta quia ſit electus.nec quæram quãtũ ad hoc,ꝙ admit-
tatur ad contradicendũ,ꝙ probet ſe canonice electum,
ſed electum tm̃ nec probatur ꝑ hoc, ꝙ ẽt cõtra confir-
mandum,uel conſecrandum nõ admittatur aliquis, niſi
cuius interſit:quia hic non petebatur confirmatio , uel
conſecratio,ſed executio ſnĩæ , quam nullus impedire
1 põt,niſi cuius intereſt.¶†Incontinenti]No.ſnĩam execu
tioni mandandã niſi is , qui contradicit ſnĩæ, incontinẽ
ti ꝓbet ſua intereſſe. Et hoc intel
a ligo[a] uerũ,qñ petitur res uacans,
q̃ a nemine poſſideť, quẽadmodũ
erat hic decanatus , q uacabat. Si
aũt peteret res ab alio.ſ.uicto per
ſnĩam poſſeſſa,nõ obſtãte,ꝙ alius
diceret ſe habere ius in re,uel ſua
intereſſe,ſtatim mãdať ſnĩa execu
tioni præſtita cautione ab illo, q
in ſnĩa obtinuit,illi,ꝯ quẽ lata eſt
ſententia,quòd ſeruetur indemnis
contra alium petitorẽ.ff.de rei uen.is a quo,&.l.ſequen.
ff.de re iudic.ſæpe,in fine.¶Et eſt ratio diuerſitatis hic:
quia ubi res uacans transfertur in alium , deterio -
ratur conditio petentis. leuius enim petitur res ua -
cans , quàm poſſeſſa , ideoq; non mandatur ſententia
executioni , ſi contradictor probet , quòd ſua interſit.
¶Sed ubi de uno poſſidente in alium poſſeſſorem tranſ
fertur,non põt dici deteriorari quantũ ad poſſeſſionem
conditio petitoris. Item ubi res uacans eſt , non eſt,
qui

a ¶ *Et hoc intelligo.Ad de Bar. & doc ĩ.l. a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iu.et Pet. de Ancha.qui hoc ſequitur in cõſ.ccxcvij. incip. efficacibus col. §.iij.in fi.*

qui recipiat cautionem prædictam de indemni ſeruan-
do.uel potes dicere, ꝙ illa lex habet locũ tm̃,ubi duo
contra eundẽ agunt.Sed hæc decre.hẽt locũ, qñ non ꝯ
2 tertiũ,ſed inter ſe tm̃ de re aliqua agunt. ¶†Sed ꝯ vr̃,ꝙ
ſemper ſummaria cognitio ſit neceſſaria.ff.de re. iu. a
diuo.§.ſi ſup,& §.ſe.Sol.ibi loquitur, qñ nõ in rebus pe
titis fiebat executio,ſed in aliis,quæ capiebãtur in cãm
pignoris,& tunc quocunq; allegante ſe habere ius in re
ſit ſummaria cognitio,ut ibi dicitur.ſecus autẽ, ubi in
ipſa re petita ſit executio. nam tunc hẽt locũ diſtinctio
ſuperior.Itẽ in illis,quæ in cã pignoris capiuntur,ſuffi-
cit ſummaria cognitio,ſed in rebus uacantibus non ſuf-
3 ficiet ſummaria,ut hic.¶†Opponere]hoc dr̃,ꝙ iſte põt
ſe opponere contra eũ,ꝑ quo ſnĩa lata erat:ſed non dr̃,
ꝙ poſſit impedire executionem ſnĩæ. ſed licet nõ dicat,
vr̃ tñ,& ex quo cõſtitit,ꝙ ſua intereſt,ꝙ non mandetur
executioni,& eius executio ĩpediri debet:q̃a ꝑ ſnĩam nõ
debet fieri ꝓiudiciũ abſenti, & ignoranti ff. de mi.ẽt.§.
ſi.Sed ꝯ j̃.de re iudi.cũ ſup.ubi dr̃,ꝙ ꝓiudicat ſibi, niſi
appellet.So.ibi loquiẽ,ubi pñs erat tpe latæ ſnĩæ ille,
qui ex eo lędebatur:ſed hic loquitur de abſente & igno
rante. Alij intelligunt,qđ hic dr̃ eſſe ſpãle in bñficijs,in
quorũ collatione maior diligentia eſt adhibenda, q̃ in
alijs rebus.& hæc ſolo vr̃ poſſe tolerari ſm iura. alijs
vr̃,ꝙ in executione ſnĩæ,ſi appareat cõtradictor,ꝙ ſum
maria cognitio eſt admittenda.ff.de re.iu.l. a diuo.§. ſi
terũ,& §.ſe.[Electione] ſup electione utriuſq;.[Snĩa]la
ta inter capl̃m,& decanum. forte dicebat ipſam ſnĩam
nõ prẹiudicare ſibi,uel quia nõ eſt uocatus,uel quia nul
la eſt.[Sup principali] bona allegatio.j̃.eo. cum in tua
[Incidenti].i.ſua intererat.¶Eoſdẽ]mirũ vr̃, ſi iiſdem te
ſtes,qui dixerunt in exceptione,iterũ teſtificenẽ ſup eo-
dem in principali.vr̃.n.ꝯ.s̃.eo.cãm.j.ut no.C. de teſti.l.
ſi.Itẽ hi teſtes aut inducuntur,ꝙ dicant idẽ,quod in pri
mo teſtimonio dixerunt;& iõ eſt ſuperuacuũ. Aut aliud
ꝯriũ;& tunc nõ eſſet eis credendũ, imò puniendi eſſent
4 tanq̃ ꝯria dicentes,arg.C.de nõ nu. pec.gñaliter.¶†Itẽ
qſio poſt publicatas atteſtationes admitterenẽ? ꝯ.s̃.co.
ti.intimauit.4.q.3.ſunt incerti,in prin.Ad hoc ſic rñdeo
ꝙ ſi inter diuerſas ꝑſonas ſit de eiſdẽ rebus cõſimilis q̃-
ſtio,ſicut eſt,cũ unus cohæres pro parte ſui debiti agit
uel contra eũ actũ eſt,nihilominus alius cohæres agit,
& contra eũ agetur.ff.de ap.a ſnĩa ab exe.& à ſimili te-
ſtes ſuper eodẽ capitulo inducti in cã unius inducerenẽ
& in cã alterius ſuper eodẽ capitulo. Et idẽ dicimus, ſi
ẽt ſuper eiſdem articulis inter eaſdẽ perſonas utrobiq;
agebatur,ſed ad aliud,puta,quia primo fuit ad intereſ
ſe actũ,ſecundo ad uindictã.uel primo agebatur ad re-
pellendũ aliquẽ a litigando,uel ad probandum,ꝙ ſua.ſ.
agentis intererat,& ſic admittatur ad agendũ. ¶Secũdò
aũt inducuntur ſup principali.ſ.ut res petitæ ſibi adiu-
dicentur,ſicut hic ſatis probatur.C.ad l.Iul.de vi.pu.ſi
quis ad.ſupra de elec.cum dilecti.Si.n.ſnĩa nõ obſtat in-
ter alios lata,uel qñ ad aliud agitur ẽt inter eoſdem.j̃.
de re iudica.cũ ſup controuerſia,& no. infra de purga.
ca.cũ dilectus, multofortius nec teſtiũ receptio habita
ad unum,& ad aliud nec productio eorundẽ,uel atteſta
tiones alibi recẹptæ.¶Obiectioni aũt ſic rñ. ꝙ teſtes nõ
inducuntur,ut idem dicãt,quod primo,uel contra, ſed,
ut ueritatem dicant teſtes pro utraq; parte,inducuntur
& quiſq; capitula pro uelle dabit,& teſtes ſuum teſtimo
nium dicent, & quiſquis habebit licentiam teſtimoniũ
redarguendi,prout poterit.& bene fateor,ꝙ ſi contradi
xerint priori teſtimonio,non ualebit ſecũdum, niſi ſe
legitime excuſent. ſed põt ſe excuſſent:quia aliter & in
alio ſenſu intelligebat,ar.p.l. de non nu.pecu. gñaliter
infra de accu.dilecti. ¶ Sed oppones,ſi priores atteſta-
tiones naturaliter ualent,ut reprobent ſecundas,quare
non ualent ad probationẽ faciendã in principali in hoc
ſecundo iudicio?Rñ.ad probationem nõ ualent:quia ad
hoc non fuerunt inducti,nec ad hoc ageretur,nec ante
põt inſtrui cã,q̃ incipiat.Ad reprobationẽ aũt ſuam nõ
obſtant atteſtationes prius receptæ:q̃a ꝑ eas notorium
iuris eſt eũ eſſe mendacẽ & falſum,uñ repelliẽ a teſtimo
nio ſupra eo.ſup eo.¶Ad ſecundã aũt obiectionẽ occa-
ſione publicationis teſtiũ factã Rñ. ꝙ hi teſtes nõ reci-
piunẽ poſt publicatas atteſtationes in eodẽ iudicio: q̃a
mõ agitur ad aliud,& ſic eſt aliud iudiciũ. Illud aũt nõ
nocet,ſi in alio iudicio ſunt publicatæ,nec in iure pro-
hibitũ inuenitur.Qñ aũt inter eaſdẽ perſonas, & ad idẽ
agitur,quid iuris ſit,no.ſupra eo.cãm.¶Rñdit.] minus
bñ [Sententia]quia forte ſnĩa eo ignorante lata erat,uñ
ſibi non faciebat præiudiciũ,ff.de re iudica. ſæpe. alias
.n.ſibi præiudicium fieret[Electioni].ſ. Petri ſubdiaco
ni.¶Vſus] bona vr̃ hæc allegatio.4.q.3. ſi quis teſt.xix.
di.ſi Romanorũ;& tñ non eſt bona,quia ad hoc ut ua-
leant,non ſufficit cõſenſus unius partis,ſed ambarũ par
tium cõſenſum interuenire neceſſe eſt.¶Itẽ põt allega-
ri aliquid ex illis atteſtationibus, non ut plene probet,
ſed ad præſumptionẽ faciendam. uel potes dicere, quia
Archidia.dicebat falſum,q̃a de eis Pe. nũquam in prin
5 cipali allegauit.[Recipiendi] †quia niſi partes cõſen-
tiant,nemo tenetur ſtare teſtibus in alio negocio intro
ductis,uel ẽt in eodẽ,dũmõ ad id non ageretur, ſed ad
aliud,ut hic.C.de teſt.l.ul. [Super principali]ſuper ele
ctione[Incidenti]ſu ꝑ ſnĩa[Agunẽ].C.de repu.conſenſu
circa finẽ.C.de qõ.interrogati.ff. ad Silla. ſi qs in graui
[Abſoluatis]non mireris,ꝙ non mittunẽ abſoluendi ad
excõicatorẽ,ut ſupra de offi. dele. prudentiam.§. ſexta
q̃a illud obtinet,qñ non negabaẽ tenere excõicatio:hic
autẽ negabatur,q̃a dicebatur lata poſt appellationẽ;&
iõ non erat remittendus ad eũ, a quo appellauerat infra
de ſen.ex ꝑ tuas,& infra de app.ut debitus. ¶Itẽ non in
telligas hoc generale, ꝙ q̃libet excõicatus ad teſtimo-
niũ uocatus abſoluatur:ſed hoc iõ eſt, quia erant excõi
cati poſt appel.ſicut continenẽ in regiſtro, & eccleſia ta-
les cõſueuit abſoluere ad cautelam:uocatis tñ his, pro
quibus ſunt excõicati;& audientur, ſi dicant excõicatũ
pro manifeſta offenſa infra de ſen.exc ſolet, ꝑ tuas.uel
fuit ſpecialis gr̃a,uel ꝓuidentia. Alii dicunt hoc tantũ
tunc obtinere,quando aliæ ꝓbationes deficiunt.

TVis quæſtionibus Et infra [à parte]. C.de fideicõ.
l.ulti. [Remittatur]hæc remiſſio fieri nõ poteſt in
cauſa matrimoniali,ar.de eo,qui cog.con.uxo.ſuæ, ſu-
per eo.

SVMMARIVM.

1 *An ſit ſtatim exaudiẽdus petens iudicẽ in teſtẽ uelle adducere.*
2 *Petitio hmõi fieri debet antequam lis inchoetur in principali.*
3 *An poſſit iudex cauſam delegare alijs,& ſic eſſe teſtis.*

1 DIlecto filio[teſtimoniũ]†. Quam cito aũt quis
dixerit ſe uelle iudicẽ in teſtem adducere, ſta-
tim exaudiẽdus nõ eſt,ſed præcedet ſummaria
cognitio. oportet.n.eũ oſtendere aliquam ueriſimilem
cauſam,per quam præſumatur, quòd ſuper re, de qua
agitur,nouit ueritatem, ar. quia nulla dilatio eſt dan-
da ad teſtes recipiendos ſine cauſæ cognitione, ut no.
ſupra eo. in cauſis, multofortius hic neceſſe eſt cau-
ſæ cognitio, ubi non poteſt eſſe teſtis ſine præiudicio,
& multis expenſis.& ur̃ ideo dicendum,ꝙ ubicũque hic
iudex,qui euocatur ad teſtimonium,uoluerit iurare ſe
nihil ſcire de re,ſuper qua petitur teſtis,dimittẽdus eſt
nam qui eius fidei committit,ut teſtimonium dicat de
principali negocio,& ei credere tenetur,qñ dicit ſe ne-
2 ſcire.C.de te.l.pe.ar.iiij.q.iij.ſi quis teſtibus. ¶ † Et eſt
facienda hæc petitio ante,quam lis inchoetur in princi
pali.nam poſtea non poteſt eſſe teſtis iudex, etiam ſi de
nouo ſciat.ij.q.vj.ſtatuendum aliqui tamen contradi-
cunt.Item in caſibus,in quibus quis cogitur ferre teſti-
monium,habet locum hæc decre. alias autem,ſi nõ uult
non dimittet litem,& ſi uult dimittere,fiet teſtis. Et cũ
cauſa huius conſtitutionis ſit naturalis æquitas, ne pro
bationum copia minuatur,credo,ꝙ hæc decre. uideli-
cet ſimili ratione ad ordinarios extendẽda ſit, ar.ff. ad
exhi.ſi ad exhibendum,& C.ad exhi.ſi res,ar.iiij. q. iij.
3 ſi res † Per ipſum] ſed nunquid põt alijs cauſam dele-
gare totam,& ſic eſſe teſtis?Reſpon.nõ,quia delega. ui-
ce delegantis fungitur.ff.de offi.eius,cui man.eſt iu. l.j.
§.ul.¶ Et ſufficit,ꝙ fuit iudex, ut repellatur a teſtimo-
nio in cauſa principali.ij.q.6.ſtatuendum,niſi de eo,qđ
factum eſt coram eo ¶ Per ipſum] idem crederem, etiã
ſi plures haberet,quia forte hic melius ſcit ueritatem,
& forte alij obliti ſunt ¶ Excluſo] hæc petitio erat iu
ſta,ſi in literis erat,ꝙ ſi non omnes,duo &c. hinc enim
intelligitur impedimentum iuris,quia iudicando cauſa
teſtimonium reddendi educitur ſuprà de reſcrip.ſciſci-
tatus. Alia autem petitio,ꝙ expectaretur ſubſtitutio al
terius iudicis,iniuſta erat,ſi dicta clauſula ibi erat. ſed
ſi non erat ibi prædicta clauſula,erat iuſta.& idem cre-
derẽ,ſi unus ſolus iudex eſſet [Suſpẽdiſtis] & male ꝑꝑ
rõnem hic aſſignatam.alias.n.bene cõpetit ita ꝓcedere
ꝯ contumaces,qñ agitur de incorporalibus,s̃.de eo, q̃
mit.in poſ.c.j. ¶ Teſtis] nũquid ꝯ hunc poſtea produ-
ctũ in teſtem poterat comitiſſa dicere in ꝑſonã,cũ eum
elegerit in iudicẽ?ar.ꝙ non.3.q.3.offeratur,32.q.5.hor
rẽdus [Suſpenſione] quatenus de facto proceſſit.ff. de
ferijs.l.j.j̃.de app.ad præſentiam.2.q.6.arguit. [Proce
datis] de uoluntate partium proceſſit,ꝙ cã remitterenẽ
ad eos.alias.n.non licet.2.q.6.ſi quis epiſcopus.

SIgnificauit Forma iſta,in qua recipiuntur teſtes non
tñ ſenes & ualitudinarij ſed ẽt oẽs, & ubi ſit ſtatim
publicatio teſtium,non expectato anno,locum hẽt, ubi
quis eſt in poſſeſſione iuris,qđ dicit ſuũ.ſed dubitat, ꝙ
morientibus aliq̃bus teſtibus,q̃ ſunt huius iuris cõſcii,
aliqs poſſit ſibi mouere litem,& obtinere,q̃a ſuæ proba
tiones deficerent. Et eſt iuſtum,qđ hic ſtatuitur,q̃a niſi
inuentus eſſet iſte modus prouiſionis, deperire poſſet
ius talium ꝑſonarũ poſſidẽtium, quia ipſe agere nõ poſ
ſet, cũ poſſideat;nec alios poſſet cogere ad agẽdum. C.
ut ne.inui.ag.co.l.j.eſt ergo ſtatutũ,ꝙ teſtes recipianẽ,
& publicẽtur perpetuò ualituri,ut hic,& j̃.e.Albericus
Vnde vr̃,ꝙ ẽt ſi eſſet aliquis in poſſeſſione, tñ haberet
actionẽ ꝯ aliũ,ut in interdicto,uti poſ. uel confeſſoria,
ꝙ tũc nõ hẽt locũ forma huius decre.ſed illius,q̃ eſt,ſu-
prà ut lit non conte.qm̃,in prin.nec eſt ꝯ.ff.ad l.Aqui.
in l.Aquil.quia in illa.l.dico procedi ſm tenorẽ prædi-
ctę decre.ſuprà ut lit.non cont.qm̃.Item dicimus,ꝙ ſo-
lennior cognitio,ſummaria eſt neceſſaria in forma præ
dictæ decre.qm̃.q̃ in forma huius decre.ar.ff.ad l. Aq̃l.
in l.Aquil.¶Itẽ vr̃,ꝙ hæ atteſtationes nõ ualent ſm for
mam huius pręſentis decre.receptæ ſi ille, q̃ produxit,
agit ꝯ alium,ſed ſic ſi alius agit ꝯ eũ,ut patet ex pręmiſ-
ſis.Itẽ ur̃,ꝙ ẽt ſi teſtes recipiantur ſm tenorem prædi-
ctæ decre.qm̃,& aperiantur atteſtationes ante lit. con-
teſt.dummodo aperiantur de uoluntate partium, ꝙ ua
lent ad æternam rei memoriam;& ualent,ſiue ille agat,
qui eos producit,ſiue ille ꝯ quem producuntur,quia in
iſto caſu forma illius decre.conuertitur ad iſtam. ſed ſi
aperiantur parte altera neſciente,tunc non ualent,niſi
poſtea accedat cõſenſus eius.& hoc ur̃ tm̃ obtinere,ubi
receptio tenet,puta quia recepti ſunt ex cã,& in caſu a
iure permiſſo,quia ſi receptio teſtium non teneret,& il
li teſtes ſine cã reciperentur,lite non conteſt.tunc quan
tuncunque partes conſentirent publicationi, uel atteſta
tioni eorũ,ꝑꝑ hoc non ualerent ad æternam rei memo
riam.C.de iu.ca.l.ij.§.ſed quia aliqui tamen contradi-
cunt[Volentes] i.ſpontanei[Publica] potes ẽt cogere
fundatores,ut chartam libertatis tibi faciant C.de fide
inſtru.plures.C.de li.cã,ſicut datam.C.de condi. ex le.
l.ij.¶ Denunciando] ſuprà ut lit.non cont.qm̃.§. j. & ſi
ſint abſentes,expectabuntur.ſed contra j̃.de cleri. non
reſi.ex tuæ.ff.de dam.infec. l.iiij.§.ait prętor,ubi dicit,
quòd ſufficit denunciare ad domũ
a Sol. *a* ibi ſunt ſpãles caſus de hoc
not.ſupra de eo, qui mit. in poſ. ſi
aduerſarius. Vr̃ tñ, quod ubi ſine
periculo expectari poſſunt, expe-
ctari dicunt,quouſque ipſis perſo
naliter denunciatio iſta ſiat,ar. ff.
quę ſententiæ ſi.ap.re.l.j. §. itẽ cũ
ex edicto.Si uero ſine periculo ex
pectari non pñt,tunc dicunt reci-
pi etiam abſentibus partibus,ar.in
fra de confir.uti.cũ dilecta, & pro
cedi ſm tenorem decr.s̃.ut li. non
conte.quoniam.j.reſpon.

a *¶Sol. Car.in conſi. cxiij.incipien.reſpondeo,quod ſuccedunt, dicit hoc notabile,ſcilicet quod citatio ad domum nũquam ſufficit, niſi quando inuenitur expreſſũ de iure. Et bene ſufficiat citatio, ad domum,uide per Bart. & docto in l.iiij. §. præter.ff.de dam infec.*

CVm cã Quæ talis erat. pete-
bat ei monaſterium rem,
quam uendiderat reſtitui ſibi,refuſo a ſe precio, quod
de re uendita receperat:uel ſi nollẽt ciues rem reſtitue
re,ſupplerent legitimum precium [Articulum] ſ.quan
titatem ualoris.forte.n.ualet.400. quod eſt quadruplũ
precij [Ad alium] ſ.deceptionis exceſſum, qui plene
probatus fuit,ſicut ſi res uendita eſſet pro c. probauit
ualorem.200.quibus 200.abbas non uult nec debet eſ
ſe contentus,cum ualeat.400.[Recipere].ſupra e.cau-
ſam,quæ[aliud] hæc aũt ambo cũ probare oportet,
quia,ſi emptor nolit integrare preciũ, & non reſtituere
rem,non poterit ſuper hęc certa ſentẽtia ferri, niſi ſcia
tur quantitas illius precii,&c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia matrimonij tenet etiam ſi in ſcriptis non feratur.*
2 *Pro publicatione præſumitur,niſi contrarium probetur.*
3 *Atteſtationum publicatio qualiter ſit facienda.*
4 *An credatur actis a tabellione ſcriptis ſine publicatione,& uide in nu. 5.*
6 *Priuilegij publicationem quis facere teneatur.*

1 ALbericus miles inſcrip.] † No. ſententiam ma
trimonii tenere,etiam ſi non feratur in ſcri-
ptis.ſi.ij.q.j.in primis.11.q.1.ſi quis cum cleri-
cõ[recipi] uocatis,quos res tangit ſupra eo.ſignifica-
uit.Si autem reciperentur, quia timeretur de feſtinata
morte,uel receſſu teſtium,non expectatis his,quos res
tangit,ſi eſſent abſentes, ualet eorum teſtimonium ſu-
pra ut lit.non conte.quoniam immo & ſi contumaciter
abſint

abſint, poterit iudex ꝓcedere ad publicationẽ teſtium,
2 ſupra ut lit.non ꝯtc.quoniam.¶†Publicam] ſed quid ſi
contra publicationem factam diu obijciatur nunc,quòd
non ualet,eo quòd non fuerunt uocati, quorum inter-
erat?dicunt quidam præſumi pro publicatione, niſi a-
liud probetur,& omnia ſolenniter facta,ar. contra. C.
de ꝯ ſti.l.j.& l.optimam.C.de re iud.l.j.C.de ap.qui ad
ci.inſti.de fideiuſ.§.fi. Alii dicunt,ꝙ ſi in publicatione ꝯ
tineatur eos uocatos,ſic præſumitur,ut in l.præal.alio-
quin contra ar.ff.de uer.ob.Ticia.§.pe.C.de proba.l.pe.
C.de falſis.l.fi.& ff.de publi.l.quicunque.§.ul.& pōt fie-
ri publicatio uel in eadem charta antiqua totum pro-
ceſſum continente, uel in alia non ſolum in præſentia
iudicis,ſed etiam per tabellionem in abſentia iudicis,
dummõ appareat poteſtas præſtita per iudicem. aliter.
3 enim non ualet,ut ĩ.de fi.inſt.c.pe.& ul.¶† Publicam]
hæc publicatio atteſtationum ita fiat iudice ordinario
ſedente pro tribunali,& uocatis, quorũ intereſt, ſi adeſ
ſe uolunt,ut in auẽ.de inſtru.cau.§.ſed & ſi inſtrumenta
& §.ſe & §.& hæc dicimus,coll.vj.ff.de adop.nam & ita
C.de accu.l.ul.ſupra e.ſignificauit.& uocabit notarium
qui ſcripſit teſtes,qñ atteſtationes publicandæ ſũt,quos
ſolus tabellio receperat, & nõ adhibebitur eis fides ſine
ſubſcriptione teſtium corã alio iudice,niſi corã illo,cu
ius auctoritate recepti fuerunt, auẽ. de hær. & fal.§.ſan
4 cimus.¶ † Eſt.n.priuata ſcriptura ſecundum quoſdam,
ſed ex quo ſic facta eſt publicatio, fides ſibi adhibetur.
nos ꝯ̃rium dicimus.nam ex quo acta ſcripta ſunt per ta
bellionẽ,creditur eis inter eaſdẽ perſonas ſine alia pu-
blicatione.aliis aũt nec proſunt,nec obſunt.ar.C.de do.
in dona.ſuprà de proba.qm̃.ff.de iureiu.ſed & ſi poſſeſ-
ſori.§.ul.& l.ſequen.Si aũt inuenirenẽ apud iudicẽ, ſed
non autenticata per tabellionẽ,neceſſe eſt hæc publica
5 tio. ¶ † Itẽ hæc uera ſunt,ꝙ prætextu defectus ſolenni
tatis teſtiũ nõ pōt dicere nõ eſſe actis credendum,uel ẽt
inſtrumento exinde per manus tabellionis confecto.ſed
ſi neget ea acta,audieẽ.eodem mõ fit publicatio lit. ꝯte.
non ut ualeat ultra triennium ad procedendum in cau
ſa:ſed ualet ad interrumpẽdã præſcriptionẽ.C. de præ
ſcrip.30.an.cum notiſſimi.de hoc plenius not. ſuprà eo.
cãm.& ſic fiet publicatio inſtrumentorum,quæ confece
rat tabellio defunctus,infra de fi.inſtr. cũ P. & ſimiliter
inſtrumentorũ uetuſtate conſumptorũ,cum alio mõ in-
fra de fi.inſtr.c.ul.& pōt hanc publicationem facere nõ
ſolũ ordinarius,ſed ẽt dele.infrà de fi.inſtr.c. ul. & hæc
uera ſunt,ubi atteſtationes,uel aliæ ſcripturæ minus ſo
lennes publicari & autenticari petuntur. ſed ubi ſcri-
ptura facta non eſt de eo,quod publicari petitur, ſicut
hic nulla ſcriptura erat de ſententia,ſic fiet.iudex uoca
bit teſtes,qui ſententiæ interfuerunt,uel qñ teſtator te
ſtm̃ condebat,uel qñ aliquis conficiebat aliquem ꝯ̃ctũ,
& tamen non fuit inde facta aliqua ſcriptura per publi-
cam perſonã,& redigi faciet in publicam & autenticam
formam,quod prius erat in mẽte teſtium tm̃,uel etiam
in charta non publicata,uel non autenticata;& ſufficit,
ſi iudicis autoritate factum conſtet, uel poterit ad ma-
iorem ſecuritatem ibi contineri,quia iudex decernit fi-
dem adhibendam illi ſcripturæ ad hoc facit. ff.de iudi.
de qua re.C.de re iudi.geſta.C.de teſta.publicati.ff. ad
l.Aquil.l.in l.Aquil.ſi dele.ſ̃.eo. ſignificauit. ¶ Simili
mõ facimus aliqñ fieri,qñ unus procurator ꝯ̃ multos a-
git,& habet unã ſolã procurationem.eam.n.exemplari
facimus,& redigi in publicam formã,& decernimus par
tibus præſentibus & non ꝯ̃dicẽtibus eandem fidem adhi
bendam illi ſumpto quæ adhibetur autentico,ſiue origi
nali,& ꝙ poſſit fieri probatur,quia quoddã geſtum fuit
conſtituere procuratorẽ.ergo pōt redigi in publicã for-
mam,& plura inſtr̃a poſſunt inde fieri & confici, cũ unũ
nõ ſufficiat omnibus.ar.in præall.l.geſta, & auẽ. ut fra-
trum filii.§.illud. ¶Sed poſſes obijcere,licet illud obti
neat,ꝙ poſſit interuenire publicatio in factis, ubi non
cõfectum eſt inſtr̃m:tñ ſecus eſt hic,ubi eſt procuratoris
inſtr̃m confectum,& ideo nec publicatione eget. ¶Item
qũo fiet publicatio huius procurationis abſente dño &
non uocato? Reſpon.nil prohiberet fieri publicationẽ
alicuius geſti,& plura inſtr̃a exinde ſumi & confici.licet
enim ſit idẽ inſtr̃m,oĩbus non ſufficit, imo ſatis expreſ.
ſum uẽ.ff.de eden.ſi quis ex in prin.& l.ueluti,& inſti.de
teſta.§.pe.ff.de teſta.l.unum teſtamẽtum.exemplata ue
ro ſeruata fidẽ nõ faciunt,in auẽ.ut ſpon. largitas. §. &
hoc in ſuper,col.9.ff.de bo.poſ.ſecundum tab.l.2.§. ſed
tandiu.ff.de fideiuſ.l.quicunque.& licet aliqui his uer-
bis utantur in hoc caſu,ꝙ publicatur geſtum, melius ta
men dici uẽ publicari,uel inſtrumentum edi,ſ. qñ ſum-
pto fides adhibenda decernitur.¶ Ad aliud autẽ reſpõ-
deo,ꝙ ex quo procuratori conceſſum eſt,ꝙ agat ꝯ̃ plu-
res,& per ꝯñs ꝙ procurationem faciat publicari,& mul
tiplicari,cum ſine hoc mãdatũ ſuũ cõmodè explere nõ
poſſit,ar.ff.de proc.l.ad rem mobilem,& l.ad legatum,
& ſ̃.de offi.dele.c.præterea.¶Quidam tñ dicunt,ꝙ hæ
publicationes de geſtis,ſ.ſine ſcriptura habitis, poſſunt
fieri ẽt partibus non uocatis,pro ſe allegantes,quia nun
quam inuenitur expreſſum,ꝙ aliqui uocari debeant,li
cet primò dictum eſt ſecurius.hoc autem eſt certum, ꝙ
ſi illi,quos res tangit,uocati nõ ueniant,ꝙ pōt fieri hęc
6 publicatio,ar.aũt.ut ſpon.lar.§.ad hoc. ¶ † Et ſi ſit in-
ſtrumentum,qđ alium non tangit ſpecialiter,ut priuile
gium,uel indulgentia generalis,tunc uocari debent hi,
quos res tangit,uel ad minus ſolenne edictum emitti,
ar.optimum infra de clan.deſpon.cum inhibitio infrà q
ma.accu.poſ.cum in tua infra de ſen.exc.c.ſtatuimus a-
liter non ualebit priuile. publica-
a tio,niſi fieret per illum,[a] qui con-
ceſſit priuilegium.tunc.n.ſatis poſ
ſet dici,ꝙ ualet publicatio, etiam
nullo edicto emiſſo: quia ipſe de
nouo eidem cõcedere poſſet. Sed
contra uidetur.infrà de cõfir.utili
cũ dilecta. ſed potes dicere, ꝙ ibi
non fuit emiſſum aliquod edictũ,
ſed aduerſarius comparuit,& fuit auditus.Sed ſi contra
rium diceretur,in inſtrumentis magnæ fraudes,& præ-
iudicia poſſent prouenire,cum ulterius de falſitate pri-
morum, uel ſuſpitione nil poſſet dici.ſed in publicatio
ne eorum, quæ nondum ſunt in publicam formam re-
dacta, non poteſt tantum fieri præiudicium, licet & ibi
multum fieri poſſit.

a ¶*Per illum.* De hoc *dicto, & eius ueritate uide latiſſime per Fel.in cap.cum olim, colum.v. in fi. & ſe. per totum ſuprà de re iud.*

CVm in tua dioece.& infra [eorundem] iij.uel iiij.
[11 uel 12.] iſti 11.uel 12.recepti fuerunt ante ꝯ̃
ctum matrimonij,qñ inquiritur, an ſint conſanguinei
ſecundum tenorem conſtitutionis,quæ eſt infrà de clã.
deſpon.c.3. [Primi] 11.uel 12. [Poſterioribus] tri-
bus,uel quatuor. [Præferantur] licet expreſſe nõ re-
ſpondeant huiuſmodi qõni; tamen innuit hanc reſpon-
ſionem.ſ. ꝙ ſecundum dicta præteritorum teſtium eſt
procedendum. ¶ Pręferantur] nunquid ſi mortui ſint
primi,ualebit dictum,quod in primo iudicio dixerint?
uẽ ꝙ ſic.infra eo.pręſentata.C.de teſti.l.ult. Sed nos di
cimus contra, quia pro nulla eſt uox eorum,& illa iura
non tangunt hoc, quia ibi iudex ordinarius, uel delega
tus

tus ſuccedit in locũ arbitri,unde de iure eſſet, ꝙ ſi pri-
mus eſſet iudex,ꝙ de cętero non producentur idem te-
ſtes, ex quo productifuerunt corã eo,cui ſucceſſit.ſ̃.eo.
cauſam.j.C.de iudi.properandum.§.ſed ſi autem. ſed
quia primus, qui teſtes recepit, arbiter fuit, qui non eſt
tantæ autoritatis,ſicut iudex.C.de arbitris.l.j.ſtatutum
fuit,ꝙ is,ꝯ̃ quem teſtes producti fuerant, ratas haberet
atteſtationes coram arbitris receptas,uel de nouo iidẽ
reciperentur ſuper eadem cauſa. at hæc cauſa non eſt
eadem cum prima. prima.n.fuit inquiſitionis, hæc eſt
actionis. ¶Item ad aliud in prima agebatur:ad aliud in
ſcđa,& iõ producti in prima non ualent in ſcđa.ſ̃.e.ue-
niens. [Ad aliud] ad coniungendum matrimoniũ. [Ob
aliud] ne filij ſint illegitimi. uel.i.ut ſatisfaciat ſacerdo
ti inquiſitori de conſanguinitate inter eos [q̃ iſti] 3.uel
4.q iurant ad ſeparandũ, & ne maneãt in illicita copu-
la [Priores] 11.uel 12. [Teſtimonia] & ẽt ſi tot eſſent
numero, & non plures.ſ̃.de proba.ex literis [Caſu] .i.
cum agitur de matrimonio coniungendo,uel ſeparando
ſ̃.c.ſeries, ſicut,tenore:qa nec ſñia tranſit in rem iud.ĩ.
de re iud.conſanguinei. tamen quanto circa maiora pe
riculũ uertitur, tãto diligentius inquirere debet iudex.

COnſtitutis in præſentia noſtra] nõ teneri] no.teme
rariũ piuriũ nõ repellere à teſtimonio. ſed dic hoc
in odium archiepi eſſe, qui hoc crediẽ procuraſſe, uel
ad minus in eius fauorem procuratum eſt: aliàs autem
ſecus eſſet. 11.q.3.quiſquis metu.ff.de iureiu.eum qui
[Inuito] de hoc no.ſ̃.e.c.intimauit.

COnſtitutis in præſentia noſtra [ad petitionẽ eiuſdẽ
principis] uel epi. [Teſtificata] hic habes, ꝙ poſt
publicatas atteſtationes ſuꝑ proceſſu in cã mr̃imoniali
nõ licet teſtes inducere.ſ̃.ut lit.non cont.ad hoc ſecus,
ſi ſuper conſanguinitate, uel alio impedimẽto.ſ̃.e. cum
in tua, & c.ſeries.¶Iudicũ poſteriorũ] forte poſt ſñiam
Pragen̄.epi, princeps ſuper confirmatione ſñiæ literas
impetrauit, & iterũ ſuꝑ caſſatione utriuſq; proceſſus,ſ.
epi, & aliorum delegatorum fuerunt iudices impetra-
ti,& ſuper eis proceſſibus teſtes producti fuerunt,& an-
teq̃ aperirenẽ dicta,obtẽtæ fuerunt hæ literæ ad eoſdẽ
iudices, uel ẽt ad alios: qa nõ eſt ibi uis,ad quos ſint li
teræ obtentæ,quibus eis mandaẽ. ꝙ ſuꝑ eis proceſſibus
iterũ teſtes reciperent,ſi partes uelint, cum priores at-
teſtationes non ſint publicatæ. [Quos] ſi iudex fortè
cognouerit, ꝙ in primo teſtimonio aliqua omiſit, uel
aliam iuſtam cauſam attenderit: alias.n.nõ licet,ut auẽ.
eodem.§.quoniam uerò multi.ff.de quæſti.repeti, niſi
ſuper alio articulo, uel ad aliud ageretur.

LIcet ex quadã [graues] ſenes, quibus magis credi-
tur in conſanguinitate.35.q.6.c.1.ar.ff de fid.inſtr.
l.j.uel dic graues eſſe,qui non ſunt leues morib.ſiľis ex-
poſitio. ff.de leg.ij.cum pater.ſ̃.de ſeru.c.1. [duobus]
nõ eſt neceſſe,ꝙ quilibet à duobus audiuerit:ſed neceſ-
ſe eſt, qđ plures ſint principiũ huius auditionis, & eſt
ſm hoc,ar.ꝙ ſi uolo probare iuriſdictionem de uſu,uel
ſeruitute aliqua, & unus dicat de uno,alius de alio actu
ꝙ probaẽ. tutius credimus dicendũ, ꝙ qlibet teſtis ab
eiſdẽ duobus,& eodẽ tꝑe audire debet: alias in ſuis di-
ctis erunt ſingulares.ſ̃.de ele.cũ dilecti. de hoc no.ĩ.de
acc.qualiter.ij. [Demonſtratione] ff.ſi cer.pe.certum.

SVMMARIVM.

1 *Copia articulorum, & capitulorum probandorum debet dari partibus, & cur id fiat.*
2 *Nunquid interrogationum copia ſit danda parti.*
3 *Quid agendum ad hoc, ut teſtium ſuper tota cauſa ualeat teſtimonium.*
4 *Qua de cauſa iterari poſſit interrogatio.*

PEr tuas nobis literas [audiendum] Iudex tñ ex
officio ſuo pōt facere.ar.ff.de quæſti.l.repeti.
ĩ.e.cũ clamor [audiendum] uel niſi obſcure di
1 xiſſet.ĩ.e.cũ clamor. ¶†Capľis] no.ꝙ capľorũ uel arti-
culorum probandorum expedit copiam fieri partibus
ut poſtea non ita de facili audiaẽ,ſi diceret, ꝙ ſuꝑ illis
articulis deponere nõ debuerũt: ſed ſi nõ fiat, nihilomi
nus ualet eorũ receptio,ſed libere audieẽ ꝯ̃dicens, ſi di
2 xerit ſuꝑ articulis impertinentibus. ¶†Interrogationẽ
aũt,quæ fiũt ſuꝑ circũſtantiis,nõ eſt facienda copia par
tibus,qa ipſæ tm̃ danẽ ad inſtructionẽ examinatorũ;& ſi
interrogauerũt de alio,q̃ deberẽt,nõ fit ꝑiudiciũ parti-
bus,ar ff.de inter.act.l.fi.¶Sed ſi uult dare copiã,nõ pec
cat. & no.ꝙ ꝓducẽti teſtes ꝓ maiori parte eſt utile da-
re articulos,ſuꝑ qb.uult ꝓducere teſtes:qa nec iudices,
nec teſtes ſunt ſꝑ inſtructi & de facto,& de iure,ꝙ de oĩ
bus neceſſariis ſcirẽt interrogari. Sed illi, ꝯ̃ quẽ ꝓducũ
tur,nõ eſt utile niſi ad hoc,ꝙ ſuꝑ capitulis melius ſcirẽt
3 facere interrogationes. ¶†Item not.hic, nec iudex, nec
partes debẽt ſuſtinere,ꝙ teſtes iurẽt dicere ueritatẽ tm̃
ſuꝑ artic.datis: qa ſic nõ ualeret teſtimoniũ eorũ ſuper
aliis, quæ contingunt &c. ſed ſuper illis articulis tantũ
ſed debent iurare ſuper illis articulis datis, & etiam ſu
per cauſa, & ſic ualebit eorum teſtimonium ſuper om-
nibus, quæ faciunt ad cauſam ſ̃.eod.de teſti.3.q.9.hor
4 tamur, infra de accuſa. cum dilect. ¶† Negligenter] ſi
enim ex certa ſcientia, uel cauſa omiſiſſet interroga-
re,ſcilicet qa nõ deberet,tũc ẽt ſi à principio capľa,ſuꝑ
qbus interrogari petiiſſet,dediſſet,nõ tñ iterareẽ inter-
rogatio,ſed ſi capľa,ſuꝑ qbus interrogari debebãt, eſ-
ſent à iudice approbata partib.pñtibus, & poſtea eſſent
aliqua omiſſa,ſuꝑ illis bñ iterareẽ interrogatio.¶Item
no.ꝙ hic nõ loquiẽ de interrogationibus,quæ fiũt à te-
ſtib.ſuꝑ circũſtãtiis nõ ꝯtingentibus principaľr negociũ
principale,quales ſunt de loco, ubi fuit celebratus ꝯ̃-
ctus,& de tꝑe,& huiuſmodi conſimilibus. De his enim
quæritur, ut diſcernaẽ eorum fides, de quibus no.ſ̃.eo.
cũ cãm. ¶Sed loquitur de capitulis,quæ ſunt circa prin
cipale negocium, uel ei annexa, uel potius ſub eis com-
prehenduntẽ, ſicut eſt, qñ intendit probare ꝑſcriptionẽ,
ꝙ quærat de titulo,uel de cõtinuatione tꝑis,& de bona
fide, & dicimus,ꝙ de his quærere debet, ſiue pars dede
rit de hoc articulo,ſiue non.Si non quærat iudex de his
repetendi erũt teſtes. nã in culpa erit iudex,& non pars
de hoc,ꝙ ſuꝑ articulis his nõ rñdet.ipſe.n.eos examina-
re debet.ſ̃.e.cũ cãæ,& ſ̃.de prob.c.licet; & non pars: qa
ꝑ eos ſubornari nõ debet.ſ̃.c.cãm,de proba.licet. Nec
ẽt ipſis teſtib. hoc eſt imputandum, ſi neſciũt oĩa capľa
q̃ ſunt neceſſaria ad ꝓbãdũ ꝑſcriptionem.Sed dices,ſm
hoc uẽ,ꝙ iudex ſuppleat de facto,qđ nõ licet, ut not.ſ̃.
de poſtu.c.bonæ.Sed rñdeo hoc eẽ tale ſcm̃,ꝙ licet ſup
plere:qa colligitur ex actis,ſ.qa ex quo admiſſus eſt ad
ꝓbãdũ ꝑſcriptionẽ,&ſub ꝑſcriptione ꝯprehẽdaẽ titulus
ꝑ ꝯñs admiſſus intelligitur & ad titulum probandum.

LIcet dilectus filius.N. [Partes] quia ambo forte
partes produxerunt teſtes ſuper principali; & ideò
utraque pars contra ſe productos reprobare uolebat,
quod poterat. Et idem dicimus in ſecunda reprobatio-
ne,ſ.ꝙ utraque pars poterit teſtes inducere ad reproba
tionem ſuorum teſtium, arg.ff.de leg.iij. fideicom.§.ſi
quis decem. ¶Quarto] licet quælibet dilatio ad in-

ſtruendam cauſam non ſit danda ſine cauſæ cognitione.
3.quæſt.3.§.ſpacium, & in prima dilatione modica aut
nulla cognitio requirat̃,ut no.s̃.e.in cauſis; tñ ad repro
bandũ teſtes non dabit̃ dilatio ſine grãdiori cãæ cogni-
tione tñ ſp dabunt̃ dilationes,& breues;& hoc ꝓbat̃,qa
niſi odioſæ eẽnt hmõi dilatiões,nõ eſt rõ, quare quartæ
& ulteriores nõ darẽt ad reprobationẽ teſtiũ.Inn.I I I I.

PRæſentata [eccleſia] S.Petri [Ab eiſdem] partibus
ſolo] duo etiam arbitri nõ ualebãt; de hoc not s̃.de
off.dele.cãm.¶Solo] hic uidet̃ expirare arbitriũ,ſi mul
tum abſcedat arbiter. tñ hoc non eſt uſquequaque ue-
rum. nam licet non poſſit citare partes ad remotas par
tes: põt tñ,ſi hoc expreſsè actum eſt,ſ.ꝙ à remotis citet,
illud facere. ſi aũt non ſit appoſitũ in compromiſſo, nõ
poterit eũ citare,nec cãm agere extra territoriũ rei:ſed
ibi ſic:qa arbitria ad inſtar iudiciorũ redacta ſunt.ff.de
arbi.l.j.alij dicunt,ꝙ per duas dietas citari poſſunt,arg.
s̃.de reſcrip.nonnulli.Melius dr̃,ꝙ niſi al̃s expreſſum ſit
ſuper loco poſſit ubi cõpromiſſum factũ eſt,uel ẽt in ſe-
ceſſibus,ſi arbiter talis ſit, q cõſueuit in ſeceſſibus age-
re,& iuxta urbẽ,uel locũ cõpromiſſi,dũmõ ſit ſine gra-
uamine alicuius partis,citare partẽ.ff.de ar.ſi cũ dies,§.
ſi arbiter. [Videat̃] ſicut ĩ ueritate expirauit [acta] no.
confesſiones, & alia acta factũ reſpicentia corã arbitris
ualere in iudicio ordinario.C.de arb.l.pe.§ pen.In te-
ſtibus tñ aliqd ſpeciale ſtatuit̃ hic, & no.de hoc.s̃.e.cũ ĩ
tua. ſed an lit.cont.facta coram arbitris ſufficiat coram
iudice, ar.eſt hic,ar.ꝯ, qa ſnĩa nõ habet uigorẽ, multo-
minus lit.cont.niſi quo ad interrũpendã præſcriptionẽ.
C.de arbi.l.pe.§.ult. [Optione] iõ aũt ſeruat̃ hæc optio
capitulo ſoli, & nõ archi.qa archi.eos ꝓduxerat. uñ nõ
poterat eos recuſare.4.q 3.ſi qs teſtibus. [Recipiant.]
hic uult dicere,ꝙ iudices ꝓcedãt ꝑ acta habita corã ar
bitris:ita.tñ,ꝙ ſi uoluerint ratas habere atteſtatiões co
rã arbitris receptas,poſſint: al̃s iidẽ teſtes iterũ recipe-
rent̃. & hoc uerũ eſt,ſi teſtes uiuãt: alioqn neceſſe habet
eas habere ratas;& hoc eſt tractũ.C.de teſt.l.ul.C.de ar
bi.l.pe.in fi. [ſuperſunt].i.uiuunt.Inn.I I I I.

NVper nobis [niſi iuratus] niſi quoad p̃ſumptionẽ.
28.diſt.de Syracuſanæ. 8.q.3.c.1.20.q.3.præſens.
86.diſt.tanta. [iuratus ꝯ.11.q.1.quicũque, uerſ.omnes.
ſol.illi derogatum eſt, uel illud eſt ſpeciale priuilegiũ,
quod conceſſit imperator epĩs in cauſis,quæ mouent̃ in
iudicio ſeculari: qa in cauſis, quæ coram eccleſiaſtico
iudice mouentur,non poteſt concedere priuilegium [iu
ratus] s̃.e.tuis. C.de te.iureiu.33.q.2.admonere.

VEnerabili filio.N. [congregatis] ſupple ſupplica-
runt pro canonizatione.M.abbatis.S.Martini.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1 *Quæ cã ſit,quòd poſt publicationẽ prohibentur teſtes produci.*
2 *An poſt apertionem liceat producere alios teſtes.*
3 *Teſtium dicta obſcura non ſunt per alias declaranda.*

1 CVm clamor.¶†Iterum] ſpãle eſt in inquiſitione,
quæ ex puro & mero officio fit,ut non attendat̃
ibi publicatio teſtiũ quãtũ ad hoc, qn ſp teſtes
producant̃. & eſt rõ. nã iõ prohibentur teſtes poſt pu-
blicationẽ produci: qa timet̃ ſubornatio teſtiũ, in aut.
de teſt.§.ſi uerò.Sed hic,ſ.in inquiſitione non timet̃ ſu-
bornatio teſtium ex parte producentis, cũ nullus alius
ſit ibi pars, niſi fama & iudex. ¶Item ipſe iudex ſemper
habuit apud ſe publicata dicta teſtium, ſiue per ſe rece
perit, ſiue per tabellionem. ſed forte oppones,ꝙ ſi quis
ſpecialiter deputatus eſt ad miniſterum inquiſitionis,
& illi ſunt publicatæ atteſtationes, nunquid impediet
alios ꝓducere? credimus idẽ, qđ ſupra diximus. nam ſi
ſit miniſter inquiſitionis,non tñ habet ius in inquiſitio-
ne,ſicut procurator, q nõ poteſt remoueri poſt lit.cõt.
niſi cã cognita.ff.de procu.poſt lit.cont.& ll.ſeq.at iſte
ſp mutari põt.j̃.de accu.olim & j̃.de re iud.cũ I.& A.
¶Itẽ nõ vr̃,ꝙ posſit appellare.nã nõ vr̃ ſua intereſſe,niſi
forte appellaret noĩe ſuperioris,q inqri mãdauit,& ad
inquiſitionẽ,proſequendã ipſum deputauit, ut in ſpal.c.
olim.¶Alij tñ dicunt,ꝙ hic inquiſitor ius habet in inq-
ſitione ita,ꝙ mutari non põt, ex quo cœpit, & poterit
appellare,ſicut q agit pupillari actione,& poſt,q̃ ſibi pu
blicatæ fuerunt atteſtationes,non poterunt produci te-
ſtes,niſi probaret̃ colluſio.j̃.de col.c.ult.ff.de iureiu.cũ
q.§.in popularibus.ff.de pop.act.l.ij.ff.de accu.ſi cui.§.j.
& ij.Et rñdetur huic decr.quia hic nõ erat ſpecialis exe
cutor inqſitionis: uel quia nõ dr̃ hic,ꝙ de nouo inter-
rogentur antiqui, uel noui inducantur ꝑꝑ ſpãlitatẽ cã
inquiſitionis,ſed ꝑꝑ obſcuritatem ipſorum.pertinet.n.
ad officiũ iudicis,ut ipſi ſe ſic exponant, & fortè hæc di
lucidatio non eſt facienda ad pe-
a titionẽ partis,ſed officio [a] iudicis,
2 ut no.j̃.de accu.cũ dilectus. ¶†Sed
dices, qũo iterũ introducerent̃ alij
cũ ſuꝑ hoc eodẽ articulo produ-
cti ſunt aliqui? Rñ.poſt apertionẽ
nõ licet producere aliquos, ut mu
tent,qđ dictum eſt, uel ẽt addant,
ut in præall.autẽ.§.ſi uerò. idẽ ui-
deretur,& ſi nihil dixerunt. nã tũc
nõ poſſunt iterũ produci,cũ ſibi ſu
ſpitio ſubornationis ſit, licet ſecus
ſit,ubi obſcurè dicũt, cum obſcure
rñdere nõ per oĩa idẽ ſit, qđ non
rñdere.¶Item & ubi uolunt priorum dicta comprobare
ꝑ teſtes ẽt poſt publicationẽ; puta per teſtes duos pro-
baui me emiſſe die tali: alius probat ea die me alibi fuiſ
ſe: poſſum ẽt poſt publicatas atteſtationes alios produ
cere ad confirmandum priorũ dicta,ſ.ꝙ eadẽ die fui p̃-
ſens & emi,ar.prædictæ autẽ.& s̃.e.ex tenore. nec ad cõ
firmandũ priorũ dicta ſemper admittendus ſum. nã cũ
habui dilationẽ ad teſtes producendos,non eſt mihi dã
da alia dilatio,niſi cum cãæ cognitione ut no.s̃.e.in cau
ſis,ut in caſu præſenti notari põt. nã in iſto caſu ſatis ap
paret,qđ ſubueniendũ eſt mihi,& meo ſacro credendũ,
ꝙ maliciosè hoc nõ peto.probabil̃r. n.credere potuit,
ꝙ ſufficerẽt mihi duo teſtes ad probãdũ ꝯctũ:ſed ſuꝑue
niẽtib.ꝓbationib.aduerſarij cogno
3 ſcit ꝯriũ. ¶†Sed ſi aliqui prin.ò di-
xiſſent obſcuræ,alij minus obſcure
tũc minus q obſcurè dixerũt, eẽnt
ĩterrogãdi ſuꝑ expõne dictorũ ſuo
rũ: tũ alij ad hãc obſcuritatẽ decla
rãdã nõ eſſent admittẽdi, niſi ſicut
dictũ eſt ad ꝯfirmãdũ priorũ dicta.
Aliqui tñ cõtradicũt p̃dictis dicẽ-
tes, ꝙ iidẽ teſtes nõ ſunt iterũ repe
tẽdi ad declarãdũ, ꝙ obſcure dixe
rũt, niſi qñ adeo eſt obſcurũ, ꝙ nul
lũ habet intellectũ. ſi ãt põt intelli
gi,ſed diuerſis modis, tũc ſi qđ di-
b ctũ eſt, ex ꝯſuetudine [b] recipiat ali
quã interꝑtationẽ, illã hẽbit, ar.ff.
de leg. minimè.alioqn ĩ benignio-
rem

a ¶*Ex officio. Ad hæc dicta Inn. adde* Bar. *in extrauagan. ad repri. & in ſua diſputatione incip. iudex maleficiorum, et* Pe. de Anch. *in conſi. 97. col. fi. in prin. conſ. in quæſtione, quæ uertitur, et* Bar. *in l. ij. § ſi publico, col. iiij. ff. de adult.*

b ¶ *Ex conſuetudine.* Adde Fel. *in i. gl. decre. col. ij. qui refert hoc dictum* Inno. & *ad* Inn. *hic.* Adde Io. *de* Imo. *in l. ij. col. i. ff de duob. reis,* Alex. *de* Imo. *in. conſ. 82. c. l. ij. in prin. in i. uolu. &* Cardi. *in conſi. 197. col. fi. in fi. et* Alex. *in conſ. 156. col. iiij. in 5. uol. ubi quòd in dictis teſtiũ attenditur, quòd ut plurimũ fieri ſolet.*

rem partẽ interpretabitur.ff.de leg.benignus, infra de
ſpon.iuuenis: alias uerborum ſignificationi ſtatur, ff.de
condi.& demon.l.j.§.j.uel contra introductorem tunc
interpretandum eſt ſupra de proba.in præſentia.

S V M M A R I V M.

1 *Canonica infamia per pœnitentiam tollitur.*
2 *Emendatio criminis quomodo appareat.*
3 *Mortaliter peccat, qui temere iurat.*
4 *De publico condemnatus crimine, ſemper eſt infamis.*
5 *Excõicatus an ſemper repellatur à teſtimonio, & uide ĩ nu. 7.*
6 *Excommunicationis ſententia etiam iniuſta tenet.*

1 TEſtimonium eius [crimen] †de quo nõ eſt cõ-
demnatus,nec irrogat infamiam ipſo iure.utrũ
horum fuerit,repellitur etiam poſt ſnĩam in cã
ciuili. infamiam.n.canonicam tollit pœnitentia. 6.q.1.
illi:ſed infamiam ciuilẽ non.2.q.3.§.hunc colligit̃,licet
alij aliter dicant [reprobat̃] 6.q.1. illi,q crimẽ.s̃.e.ſu-
2 per c.j. ¶†Emendatus] emendatio apparebit, ſi occul-
tum eſt crimẽ,ꝑ ſacerdotem, q dicat eum ſibi ꝯfeſſum:
uel,ut quidam dicunt, eius ſimplici uerbo credẽdũ eſt.
ſufficit aũt occultã pnĩam agere, ubi crimẽ occultũ eſt.
Si uerò crimẽ eius eſt manifeſtum, debet manifeſta eſſe
pnĩa,licet nõ ſolẽnis.2.q.1. ſi peccauerit 45.diſt. ſed il-
3 lud.50.diſt.ĩ cap.j̃.de ſimo.nemo. ¶†Periurij] 6.q.1.q-
cũque. Et intelligitur hoc uerum,ubi falſum iurauit, &
ꝯ licitum iuꝛ̃m uenit. ſed ſi non falſum,ſed tm̃ temera-
rie iuꝛ̃m iurauit, uel etiam ꝯ illicitum iuꝛ̃m uenit,quis
non eſt ꝑiurus, qa facit ꝯ iuꝛ̃m, ſed qa temere iurauit.
22.q.4. ſi aliquid;non eſt repellendus à teſtimonio,s̃.e.
ꝯſtitutis. Sed tñ quilibet temere iurãs mortal̃r peccat.
22.q.2.c.ij. & q.4. neceſſe, & j̃ de iureiur. c.& ſi Chri-
ſtus.ſed põt dici hoc iõ eſſe: qa ex quo tale iuramentũ
non ſeruat,ſeipſum p̃ſumitur de ta
libus pœnituiſſe. [a] uel põt dici, ꝙ
etiam temere iurans repellit̃. nec
obſtant ꝯria,q̃ loquunt̃, ꝙ poſſunt
reddere teſtimoniũ ꝯ eum, q alias
coegit,uel induxit ad p̃ſtandum te
meraria iuꝛ̃a,qđ in eorum odium
factum eſt; temerarium ẽt iuꝛ̃m non repellit à digni-
tate,j̃ de iureiu. ſicut noſtris: alij tñ contradicunt [ꝑ-
iurij] 22.q.5. ſi quis conuictus. paruuli [in criminali]
2.q.7. apoſtoli. ipſi teſtes [de crimine] niſi ſecum ſit di
ſpenſatũ:uel niſi ſit in inte.reſt.ut no.j̃.de re iud. cũ te.
4 ¶†De crimine] publico, de quo condẽnatus ſemper ſit
infamis,ff.ex qb.cau.inf.irro.athletas,§.calũniator. uel
etiam in priuato,ſi deſcẽdit ex ea actione, q̃ etiam dã-
nato in priuato iudicio infamiã irrogaret,ut furti,& ue
ri bo.rap.ff.de his, q no.infa.athletas,§.fi.& duabus ll.
ſeq.& ff.de pu.iud.infa.ff.de cri.ſtel.l.ij.& iij.& idem ẽt,
ſi de crĩe priuato,qđ etiam condẽnato non irrogat in-
famiam. nam cum non poſſit ꝓmoueri,non poterit ſa-
cerdotem accuſare: ſed laicum põt accuſare,& teſtifi-
cari in eum. Idem etiã dicimus,& ſi excipiatur de crĩe,
qđ non infamat, ut hic,& ſiue ſit condẽnatus, ſiue non.
¶Per exceptionẽ] de crimine,in quo perſeueret.Si aũt
egiſſet pnĩam,tunc ita audiet̃ aliquis excipiẽs ꝯ eum de
crimine, ſicut auditur excipiens ꝯ electum petentẽ con
firmari,de quo no.s̃.de elec.dudum Ro.& j̃ de accu. ſu
per his. uel dic hic exceptionem ꝯdẽnationis ſuper crĩe
5 factam. ¶†Per exceptionẽ] ſed qd dices in excõicato,
ſed nunc abſoluto,nunquid põt ferre teſtimonium? ar.
ꝙ non.4.q.1.c.j.& ij.ubi multum de hac materia notatũ
eſt.uel dic aliter,q̃ ſit ibi notatũ,ꝙ nunquã obſtat teſti,
ꝙ fuerit excõicatus,dũmodò nunc ſit abſolutus. Sed ne
ceſſe eſt crimẽ probari, ꝑꝑ qđ excõicatus fuit ad hoc,
ut repellat̃. nec obſt.rõnes,q̃ ibi ſunt notatæ,puta quia
nõ fertur excõicatio,niſi ꝓ magnis crĩbus.11.q.3.cer-
tum eſt.& aſſignamus talem rõnem. excõicatio non eſt
culpa,ſed eſt medicina,uel pnĩa.2.q.1.multi;& iõ ea ceſ
ſante nõ debet aliqua infamia remanere,ff.de his,q no.
infa.ictus. ¶Sed dices, licet pœna excõicationis non ſit
ꝑcm̃ pœnæ,tñ impoſitio ꝑ iudicem facta eſt ꝓbõ culpæ,
q̃ non niſi ꝓbata culpa irrogat̃.2.q.1.nemo. Rñ.ꝙ ſæpe
ſine manifeſta & ſolẽni ꝓbõne quis excõicat̃ hoc ipſo,
ꝙ præſens nõ eſt in termino; & tñ põt eſſe, ꝙ legitimo
impedimẽto detentus eſt,& ſic eſt iuſta excõicatio; ſed
tñ cã,uel culpa non ſubeſt. vnde poſteà ꝓbato impedi-
mento ſine difficultate abſoluitur.4.q.5.c.j.j̃ de re iud.
6 cũ Bertoldus. ¶†Item ſnĩa excõicationis etiam iniuſta
tenet.11.q.3.c.j. graue ergo eſſet,ꝙ perpetuam ſibi infa
miam irrogaret. ad hoc ergo,ut nunc obſit ei ſnĩa excõ
municationis,oportet,ꝙ ꝓbet etiam culpam, ꝓ qua ex-
cõmunicatus eſt,ar.ff.de his,q no.infa.ictus.¶Alij tñ di
cunt,ꝙ ubi qs contumax eſſet in parendo ſuper crĩe,de
quo condẽnatus eſſet, & hac cã expreſsè aſſignata ex-
cõicaretur: ꝙ talis excõicatus bene repellet̃,etiam non
ꝓbato crĩe.& idem dicunt, ſi etiam amoueretur ex offi
cio,uel ordine ꝑꝑ inobedientiam, ſiue excõicationem,
ar.4.q.1.c.j.& ij.ff.de his, q no.infa.l.ij.§.ignominiæ, &
ff.de iudi.cum p̃tor. & idem ur̃ dicendũ,ſi non eſſet con
dẽnatus,ſed tm̃ crimen eſſet notoriũ: uel etiã non eſſet
notorium, ſed tñ iudex exprimit in ſnĩa, ꝙ non vult de
tali crĩe pœnitere,qđ cõmiſit. iõ excõico eum, ar.p̃di-
ctarum legum. ſed ſi tñ bene attendas,in oĩbus his non
7 eſt cã eum expellendi excõicatio,ſed ſnĩa ſuper crĩe la-
ta,uel crimen cõmiſſum. ¶†Et iõ melius ur̃ dicendum,
ꝙ non ſufficit ad repellendum quẽquã à teſtimonio ꝓ-
bare, ꝙ fuerit excõicatus expreſſa cã criminis in excõi-
catione, niſi fuerit tale crimen expreſſum in ſnĩa,quod
ipſo facto infamaret, cum acta pnĩa de aliis criminibus
emendatus ſit,& infamia canonica ceſſet. nec eſt ſil̃e de
remiſſo cã ignominiæ, uel exautorato, cũ neutrũ horũ
interuenerit in excõicato. & rñdeo obiectionib.ſ.ff.de
his,q no.inf.l.ij.§.ignominiæ,& aliis: qa exautorare mi
litem,uel remouere ab exercitu, uel ordine,uel iudicẽ
remouere à ſenatu,de qbus ibi loquit̃,eſt ꝓxima cã, &
pœna delicti:ſed excõicatio,uel priuatio à cõione fide-
lium uel ſacrorum non eſt ꝓxima pœna delicti:imò ali
quod eſt mediũ.ſ.ꝯtumacia, ꝓ qua fertur tm̃ excõica-
tio,& nunquã ꝓ crĩe,quãtũcũq; ſit graue.11.q.3.certũ.
nec hac rõne dicẽdũ eſt,ꝙ ſi ipſo facto incidit in excõi-
cationem,ut in uiolẽta manuũ iniectione,ꝙ repellẽdus
ſit ꝑpetuo,quãuis ſit ꝓxima pœna delicti:qa hæc pœna
excõicationis non infert̃ ab hoĩe,ſed à iure.vnde nõ am
plius repellet̃ ꝑꝑ excõicationẽ,q̃ ꝑꝑ crimẽ tm̃,ſ.durã-
te excõicatione, uel quouſq; pnĩam agat. ſed in p̃dictis
legibus dr̃,ꝙ miles, uel iudex ꝑ iudicẽ fuit remotus; &
mitius agit ius, q̃ iudex. [grauata] nã cum hic repellat̃
ab electione,& ſil̃i mõ ab ordinatione,s̃.de ele.ſuꝑ eo,
eodẽ mõ etiã repellẽdus eſt ab accuſatione,& teſtimo-
nio.2.q.7.ipſi, & c.teſtes. ¶Ciuili] in cã.n.ciuili nõ re-
pellit̃, ſiue crimẽ publ.ſiue priuatũ cõmiſiſſet, ſi pnĩam
egiſſet, & nõ eſſet condẽnatus, nec infamatus ipſo iure.
Item ſi condẽnatus eſſet de priuato, quod non infama-
ret,ff.de crim.ſtellio.l.ij. [à teſtimonio] *idem etiam in
accuſatione, cum ordo, & teſtimonium, & accuſatio,* cũ

a ¶*Pœnituiſſe. Adde Card. in conſi. 35. incip. ad dubia ſingulariter, colũ. ij. circa medium.*

de accuſatione criminali ad clericorũ agitur, æquiparantur,ſ.ut quicũq; ad vnum admittitur, & ad aliud. 2.quæſt.7. ipſi teſtes.

SVMMARIVM.

1 *Quarta productio an fieri debeat, ubi quis teſtificata uiderit, & inſpexerit.*
2 *Atteſtationes cum per iudicem apertæ ſunt. non poteſt ulterius producere.*
3 *Aßignata dilatione ſtatim incipit currere tempus.*
4 *Continentes prouinciæ quæ dicantur, habes remißiue.*

VLtra tertiam productionẽ [pſtito] in auĩ.eo.§.
qa uerò ſ̃ e.ſignauerũt, ĩ cauſis, ubi de hoc no.
1 [† Subtraxerit] hic ſatis credo, ꝙ ad quartam
ꝓductionem, nunquã debet qs admitti, ut qdam dicũt,
quãtũcũq; uiderit teſtificata, dũmodò plenè illa inſpe-
xerit; & hoc ſonat illud uerbum, percũctatus fuerit,i.
cũ diligentia inſpexerit. ex hoc.n.ꝙ diligẽter inſpexit,
& ꝑ oĩa ſcrutatus eſt,pſumitur fraus,qñ poſt vult ꝓdu-
cere teſtes. imò ſi à teſtib.q depoſuerunt,qſiuiſſet dili-
gẽter,qd dixiſſent,nõ crederẽ,ꝙ ꝑꝑ hoc poſſet ꝓhiberi
iterũ ꝓducere teſtes: qa nec iure ꝓhibeĩ, nec ẽt rõne:
qa ꝑ vnã uocẽ de facili inſtrui nõ poſſet, nã ſi alias non
furtiuè,ſed caſu ꝯtigiſſet,ꝙ atteſtatiões uidiſſet, nõ tñ
plenè,nec notãdo circa illa,q notãda ſunt.vñ ſuꝑ eiſdẽ
art.teſtes ꝓducere poſſet,ar.ff.de rei ui.oſſm,C.de ꝓb.
exceptione.ſed ꝯ,in auĩ.de teſti.§.qa uerò.ubi expreſsè
innuiĩ, ꝙ poſtq̃ didicit teſtificata, nunq̃ ulterius teſtes
ꝓducere põt. ſed illud põt intelligi, ubi renũciauit te-
ſtib.& uidit teſtificata. ambo.n.iſta,ut qdam dicunt ſi-
mul neceſſaria ſunt.& idẽ eſt,ubi ſubtraxit:qa ẽt ſi non
tũc cõſtaret diligẽter uidiſſe teſtificata: tñ qa pſumiĩ ꝯ
eum ꝑꝑ furtum, ulterius teſtes producere non poteſt.

2 *¶Item quãdo atteſtationes. Sẽtit hic in nota. q, ſola publicatio teſtium & proceſſus præcludat uiã nouæ ꝓductioni: ita intelligit Pet.de Anc.in conſil.223.inci. Ad euidentiã pmitto,in j.colum. & ibi hanc opi. tenet, de quo latißimè per Feli.in c.fraternitatis,ſupra eo.*

2 ¶† Item qñª atteſtationes apertæ
ſunt ꝑ iudicem, ulterius ꝓducere
non põt. & in his caſib.uĩ loq pdi-
cta auĩ. & nõ dicimus tñ denegã-
dam ꝓductionẽ teſtiũ poſtq̃ didi-
ciſſet plenè teſtificata ultra tertiã
ꝓductionẽ, ſed ẽt poſt primã, uel
ſcd̃am;& hoc innuit finis,§.pal.qa
uerò,niſi caſibus pdictis. ¶Itẽ dici
mus, ꝙ ſiue plenè ſua teſtificata ui
deat, ſiue partis aduerſæ, ꝙ ulte-
rius teſtes ꝓducere non põt: quia
lex ſic gñalr loquiĩ, poſtq̃ didicit
teſtificata. aliqui tñ dicũt, ꝙ uiſio
teſtificatorũ partis aduerſę nõ impedit ꝓductionem te
ſtium,& habent arg. ꝓ ſe.ff.de iud.iudices. primò dictũ
magis placet. ¶Nequiuerunt] ſi qs petat,ꝙ non aperiã-
tur teſtes,uel ꝙ non feratur ſnĩa,queuſq; tales,q ſunt ĩ
captiuitate,uel in peregrinatione,uel aliis ex cõſimili-
bus cauſis ſunt abſentes,uel morbo, uel furore tenenĩ,
reuertanĩ, qa ipſi ſunt,q ſuæ cãæ ueritatem nouerunt,
uel qa ipſi habent inſtrã ſuæ cãæ; non eſt audiendus ul-
tra tpa,q̃ ſunt.3.q.3.§.ſpaciũ: ſed ꝑ bñficiũ in inte.reſt.
ſibi poterit ſubueniri, etiã poſt apertionẽ teſtiũ, & poſt
ſnĩam.pmiſſa ſummaria cognitione, ut iterum audiaĩ,
ar.ſ̃.de in inte.reſt.c.2.& 3.ubi no. ¶Sed dices,nõne me
lius erat differre, q̃ poſt publicationem, uel ſentẽtiam
ſubuenire? Rñ.nõ, quia ſi differtur, quilibet poſſet in-
uenire uiam, ꝙ nũquam ab alia cã finiretur: quia eſſet
ualde iniuſtum. è cõtra,ſ.ſi ꝓcedatur, nullum uel mo-
dicum ſit præiudicium: quia ꝑ beneficium reſtitutionis
ſibi ſubuenitur. nec negamus, quin iudex ex magna cã
ultra tẽpora ſtatuta poſſet prorogare dilationem, ff.de
reg.iu.l.ij. ſed ſi non immoderatè, ff.de iud. ſi lon.ff.de
ua.mu.l.fi.ubi de hoc nota. Et uidetur,ꝙ quarta ꝓdu-
ctio,de qua hic loquitur, non põt peti niſi intra tẽpora
ſtatuta,niſi ꝑ beneficiũ reſtõnis. ¶Si aũt per iudicẽ uel
receptorẽ teſtiũ, uel inſtrorum ſteterit per tantum tem
pus, ꝙ in reſiduo pars ſuas inſtructiones ꝓducere non
potuit,nõ imputatur ſibi,arg.2.q.6. anteriorum. ſi aũt
ꝓpter pericula uiarum,uel tẽpeſtates aquarum ire im
pediantur, ꝙ nulla parte temporis põt pars ſuam ꝓdu
ctionem & ꝓbõnem perficere,põt dici,ꝙ eſt hic magna
cã; quare prorogare põt prædictum tẽpus,ar.ff.de edẽ.
ſi quis ex §.fi.& l.ſeq. in authẽ.de his, q ingr.ad appel.
§.ij. tñ ſi multo tẽpore deberent durare pdicta pericu-
la, ꝓcedi poterit ad ſnĩam: ſed ſaluum erit parti ꝑ be-
neficiũ reſtõnis poſt,q̃ ceſſauerint pericula,ut dictũ eſt.
¶Prudenter ergo faciet pars, ꝯ quã producunĩ teſtes,
ſi cõſentit,ꝙ aduerſarius habeat nouẽ menſes,qñ ſum-
maria cognitione pmiſſa ordinatum eſt, ꝙ inſtructionẽ
ſuam habeat de partibus ultramarinis. nec petat articu
los, ꝙ ꝑ examinationem articulorum magis inſtruitur
ꝓducens: ſed permittat eum ſuper tota cã producere
inſtrumenta ſua: quia ſi etiam ſuper mille articulis ꝓdu
ceret,non haberet pdictos nouem mẽſes. & idem diciĩ,
ſi petat inſtrumẽta ex continentibus prouinciis vna,uel
pluribus:qa non debet habere niſi ſex mẽſes,uel ex ea-
dem prouincia tres. & bene faciat diſquiri ab initio,an
uelit de ultramare ꝓducere, uel de continẽtibus pro-
uinciis: quia ſi nõ bene diſquiſierit à principio, & ha-
buit tres menſes ꝓ inſtrumentis eiuſdẽ ꝓuinciæ,& ite-
rum habebit ſex ꝓ continẽtibus prouinciæ,& iterũ no
uem mẽſes ꝓ ultra mare,ſicut ex ui literæ colligiĩ. Itẽ
ſi fecerit dare minorem terminum,q̃ trium mẽſium, &
poſteà deſiderauit aliã dilationem, de leui dabitur ei,
dũmodò non excedant inter ambas dilationes tres mẽ-
ſes. ¶Sed in iſtis tribus mẽſibus non cõputabitur mediũ
tẽporis,qd̃ eſt à fine primæ receptionis uſq; ad princi-
pium ſecundæ receptionis, ſiue fuit impeditus ꝓducẽs,
ſiue negligens fuerit in proſequendo cãm in medio tẽ-
pore: qa ſi fuit ei utile,ꝙ neglexerit, & aduerſario da-
noſum,ſibi imputet: qa uigilantibus, nõ negligentibus
iura ſubueniũt, ff.ex quibus cau.in integ.reſti. non eſt.
4.q.4.c.j.& ij. ¶Nec negamus, quin utile ſit aliqñ iſtas
dilationes breuiare: ſed tñ ſæpe ex breuiatione magnę
3 dubitationes occurrunt,ut dictũ eſt. ¶† Incipit aũt cur-
rere hoc,ex quo dilatio aſſignata eſt, & intra dilationẽ
debet impetrare literas, & ire ꝓ teſtibus: uel mittere
ad vnam ꝓuinciam, uel etiam ad diuerſas. nec debent
deduci de iſto tꝑe ſolẽnes dies, nec recreationes rece-
ptorum, uel iudicum, dũmodò non ſint malicioſæ, uel
tales, ꝑ quas impeditus eſt producens perficere produ-
4 ctionem ſuam. ¶† Continentes aũt ꝓuincias non appel-
lo archiepiſcopatus, ſed ſicut exponitur, ff.de uerb.ſig.
notionem,§.j.ultra autem hos terminos & ante, & poſt
per confeſſiones poterit inſtrui cauſa.

NOn debet [quis in criminibus] ſecus, ſi agitur ci-
uiliter, [forſitan] forſitan ideò dicit, quia in ex-
cepto crimine accuſatus admittitur contra eum, ſi eſt
bonæ famæ.2.q.1.in primis [exceptis] C.ad legem Iul.
maieſtatis,nullus.ff.de quæſtionibus, de minore [accu-
ſatione] idem dicunt quidam pendẽte inquiſitione, uel
denunciatione [accuſatione] C.de procur. reum. [ſu-
ſceptione] 81.diſtin. tantis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & priores conuentuum dicuntur agere nomine alieno, & tanquam miniſtri.*
2 *Non poteſt Abbas eſſe teſtis in cauſa monaſterij, quando in eã conſtituit procuratorem, & uide in nu.3.& 4*
5 *Tutor & procurator in iuramento deciſiuo iurare debet in animam ſuam.*
6 *Inter iuramentũ de ueritate dicenda, & de calũnia differẽtia*
7 *Quæ teneatur dicere iurãs in animã alterius, & uide in nu.8.*
9 *Syndici iurare poſſunt de ueritate dicenda tam ſuper diffinitione cauſæ, quàm ſuper expenſarum quantitate.*
10 *Procurator an poßit iurare de ueritate dicenda, remißiue.*
11 *Specificè non confuſe obijcienda ſunt crimina contra teſtes.*
12 *Licitum eſt iudici ante publicationem teſtium aßignare terminum, intra quem obijcere teſtibus poßint, quæ uelint.*

PRæſentium tibi auctoritatem. Caſus examina-
ta quadam cauſa apud ſed.apo.tandem pars de
Spaldug.obiecit quædam in perſonas teſtium
ſancti Michael utraq; ẽt pars penitus ſuam intentionẽ
probare uoluit per cõfeſſionẽ partis alterius. ſuper hoc
ergo hic ſcribiĩ,& certa forma porrigitur,ſm quã face
1 re debeant. ¶† Abbatem] bene dr̃ ꝓ Abbate,& conuen-
tu,& contra priorẽ,& conuentũ: quia ꝓ miniſtris agi-
tur,& contra miniſtros,quaſi noĩe alieno.ipſi.n. ſunt ꝓ
curatores,non dñi.12.q.1.ſi priuatum. ſed pro conuẽti
bus,& ꝯ cõuentũ,in quibus cõprehenduntur ẽt miniſtri
j̃.de conceſ.præben.poſt electionẽ.ff.de uerb. ſigni. fa-
milię,inſti.de iure na.§.plebs,agitur ꝓprio noĩe:qa ipſi
dñi ſunt.2.q.6.biduũ,uerſi.palam.ff.qñ app. ſit.l.j.§. in
propria.tñ idem vr̃,ſi ẽt miniſtri actionum non ſunt de
conuentu,ut ſæpe accidit in uice dominis,& ſufficit cõ-
tra alterũ fieri ſnĩam,uel ẽt cõtra Abbates ambos no-
mine conuentus,uel ẽt contra ipſum cõuentum ꝓprio
noĩe.& põt Abbas, qui ex officio hẽt exercitium actio-
nis,reuocare mandatũ à cõuentu datũ ꝓcuratori, qñ-
cunq; uult ante lit.conteſt.poſt lit.aũt cõteſt.non licet,
ſicut nec alij dño liceret.Sed ſi ambo ſimul ſint lit.cõ-
teſta.& ſimul & diuiſim poſſunt in cã procedere,ſicut ſi
ambo eſſent inſolidũ ꝓcuratores, de hoc no.ſ̃.de ꝓcu.
in noſtra. ¶Imò plus uidetur,ꝙ ſi libellus dicit,agit ta-
lis Abbas;agit & talis ꝓcurator cõſtitutus a conuentu
nomine cõuentus,ut ſicut quo ad uerba uideatur diuer
ſis noĩbus agere;tñ quia cõſtat,ꝙ eiuſdẽ noĩe agit,ſ. no
mine monaſterij,& cõuentus, ad quẽ res ꝑtinet,de qua
agitur;eodẽ mõ procederet hic Abbas,& ꝓcurator cõ-
uentus,ſicut,ſupra dictũ eſt. Secus aũt,ſi ſpãliter cã tan
geret Abbatem ſuo ꝓprio noĩe.& idem eſt,ſi ageret dñs
rei,de qua agiĩ,cũ procuratore,quem ipſe idẽ cõſtituit.
[Poſſeſſione] Not.ꝙ licet poſſeſſorio agatur ad reſtitu
tionem poſſeſſionis de rebus tñ ſpũalibus nõ iuratur de
calũnia,ſed de ueritate dicenda,ſicut qñ petitorio agiĩ
ſupra de iura.calũ.lr̃as.[Cõpoſitione] ſuper ſpirituali-
bus. ¶Ab eiſdem] ideò hic Abbas, & conuentus ſancti
Michael reqruntur tanq̃ honeſtiores ob uehemẽtiores
cauſas.C.de procur.l.fi.qui ſimul egerant, ut patet ex
ipſa litera:quia ſi ſolus Abbas egiſſet,ipſe ſolus tanquã
honeſtior requiri poſſet.Sed in hoc caſu dicunt qdam,
ꝙ conuentus computato in ipſo Abbate requiri poſſet:
quia honeſtior & ueracior reputatur totus conuentus
2 ex Abbate & monachis cõputatis,q̃ ſolus Abbas ¶† Itẽ
not.ꝙ qñ Abbas ꝯſtituit procuratorẽ in cã monaſterij,
in ipſa cã nõ poterit eſſe teſtis,licet alias poſſit.j̃. de iu
reiur.& ſi Chriſtus in fi. Sed ſi cõuentus agit ꝑ ꝓcura-
torem,ẽt ſi tanq̃ honeſtior ꝑſona iuret cõuentus de ue
ritate dicenda:tñ iidẽ illi monachi,q iurant de uerita-
te dicenda,recipienĩ in teſtes,& ꝓ utraq; parte ualẽbit
eorũ teſtimoniũ.ſed qñ iurauit ut honeſtior ꝑſona,tunc
3 dictum eorum ualet ꝯ ſe,& nõ ꝓ ſe. ¶† Sed queras,nõne
eodẽ mõ recipietur Abbas ad utrũq;, ſicut monachus?
Rñ.nõ:qa Abbas quaſi legitimus defenſor eſt, & iõ du-
plicẽ ꝑſonam gerere nõ debet,ſ.agentis,& teſtis.ſed in
alio caſu nullus monachorũ eſt defenſor, ſed cõuentus.
tm̃.& iõ ſinguli monachi,& ẽt Abbas põt eſſe teſtis: qa
licet inſtrumentũ dicat,Abbas & cõuentus ꝯſtituunt ta
lẽ ꝓcuratorẽ;tñ ipſe Abbas ut pars,uel mẽbrũ cõuẽtus
vr̃ loqui,& nõ quaſi principalis defenſor. [Abbate] hi
nõ erant ſyndici, ꝑ quos facta fuerit lit.cõte. ſed ꝑtibus
placuit,ꝙ ꝑ hos iurareĩ,& aĩs ẽt æqtati & iuri cõſona-
bit,cũ eſſent capita conuentuũ:poſſet tñ & alijs cõmitti
4 hoc iuſiurandũ, ar.ff.de iureiu.c.j. ¶† Nomine ſuo] qa
de cõuentu,& iõ iurat noĩe ſuo.& inde eſt,ꝙ inter rñdẽ
tes faciet numerũ.ſed ſi ipſe aliud crederet,q̃ qd̃ maior
pars cõuentus ſciret, cũ tanq̃ ꝓ uniuerſitate ſit iuratũ,
rñdebit ſm placitũ maioris partis,nõ ſm ſuum.Crede-
rẽ tñ,ſi Abbas nõ tanq̃ pars uniuerſitatis,uel tanquam
unus de uniuerſitate,ſed tanq̃ principalis, puta qa for-
te alia hẽbat diuiſa,ſed hæc iura,de qbus agiĩ, cõia hẽ
bant ꝓ indiuiſo:tñ ipſe ꝓ ſe ſuũ placitũ non tanq̃ ſyndi
cus,ſed tanquã principalis ꝑſona rñdet: ꝓ cõuentu aũt
rñ.placitũ maioris partis cõuentus.ſi aũt hic de cõuen-
tu,nõ eſſet,nõ in aĩam ſuã,uel noĩe ſuo,ſed cõuẽtus tm̃
iuraret,& rñdebit.uel dic,ut in glo.ſ.totius. ¶In aĩas.]
Hic iurat in aĩas eorũ,quorũ procurationẽ agit:qa non
eſt procurator,nec aliquid hẽt facere in cã, ſed miniſte
riũ tm̃ hẽt,& organũ eſt eorũ, in quorum aĩas iurauit.
Si autẽ eſſet procurator,uel ſyndicus, tunc in talibus,
in quibus licet procuratoribus iurare de ueritate dicẽ
dã,ſ.qñ ſibi ſit mandatũ.ff.de iureiu.iuſiurandũ.de hoc
no.ſ̃.de iura.calũ.c.fi.tunc nõ iurat in aĩam alterius,ſed
in ſuam;quod ſatis hic apparet.ubi dicit,ꝙ a ſyndico in
quirat,quid credat,uel ſciat.uñ apparet, ꝙ de ſua ſcien
tia,uel credulitate debet reſpondere, non de alterius.
5 ¶† Item cum in deciſiuo iuramẽto tutor & procurator
iurare debeat in animam ſuã. [nam illuſorium eſſet, ꝙ
in animam infantis iuraret] cur non idem in iuramen-
to,quod fit in proſecutione cauſæ? ¶Item hic admit-
tuntur iſti conuentus,ut faciant alios iurare in animas
ſuas:quia placuit partibus ſupra de teſti.tuis,uel dic ꝙ
auctoritate huius decre.hodie licitum eſt omnibus col
legijs per alium iurare.& hoc ideo, quia cum collegiũ
in cauſa uniuerſitatis fingatur una perſona,dignum eſt,
quòd per unum iurent,licet per ſe iurare poſſint,ſi ue-
lint.ff.de iura.calũ.l.ij.§.hoc etiam, propter facilitatẽ
ponendi,& reſpõdendi:alias aũt quilibet per ſe in aĩam
ſuam iurare debet ſuprà de iura.ca.c.fi. & c. in pertra-
ctandis.Imperator etiam per alium iurat.lxiij.diſt.tibi
domino. [Partis] ibidem reſidentium.10.q.2. hoc ius,
ante medium. [Ipſorum] eorum,ſ.quia mandabant, ꝙ
6 in animas eorum iurent. ¶† Veritatem] Not.quòd ubi
iuratur de ueritate dicenda, tam ponens, quàm re-
ſpõdens nõ quod credit,ſed qd̃ nouit, dicere debet,ar.
3.q.9.hortamur.ſed cũ iuratur de calũnia,ibi qd̃ credi
tur,ponitur,& rñdetur.C.de iuramen.cal.l.ij.§.j.Itẽ ſi
eſſet cã ciuilis, ubi iuratur de calũnia, nõ eſſet neceſſe,
ꝙ in aĩas conuentus iuraret, ſed in aĩam ſuã tm̃, & ſm
ſuum placitũ poſitionibus rñdere.ſ̃.de iur. cal. cũ cãm.
[ipſi] Abbas & prior. [Illos] cõuentus.ſ. [In quorũ].ſ.to
tius uel maioris partis cõuẽtus ibidẽ reſidẽtes. nec ſuf-

 ficeret,

fieret, ꝙ in aliqua poſitione maior pars conſentiret iurantium, niſi eſſet maior pars conuentus ibi reſidentis, & eſt hoc ea ratione: quia minoris partis conuentus cõ
7 feſſio non pōt præiudicari toti conuentui. ¶†Et eſt not. dignū,ꝙ q iurat in aīam alterius,non qđ ſibi vř, ſed qđ dř ab his, in quorum aīas iurauit,dicere tenet; & debet ſic componi iurm,Nos iuramus per talem,ꝙ ueritatem dicimus. ſi.63.diſt.tibi dño. Vel ſi nõ eſſent, illi in quorũ animas iuratur, ſi per literas, uel aliter certum eſt, ꝙ procurator præſens poteſt in animas iurantium iurare; & tunc debet iurare, ſic ego in animas talium iuro dicere ueritatem, quam ſciuerint, uel melius, iuro in animas eorum,ꝙ ipſi per me ueritatem,quã ſciunt, dicent.¶Item no.ꝙ ſi abbas,qui iurauit in animas aliorũ, ſciret aliqua, & illi,in quorum aīas iurauit,aliqua neſcirent,uel ē ȝ, non debet reſpondere ueritatē, nec aliquis pro ſingulis de conuentu, qui dicerent ſe aliquid ſcire,niſi de eo,quod maior pars ſcit. ſed ꝓ ſe, ſi aliqđ ſcit,aliis ēt neſcientibus rñdere tenet.¶Iccirco.n.hic dř ꝙ ſuo noīe iurāt,ſ.ut de his,quę ſciunt ueritatem,dicāt, ēt ſi alij neſciāt. melius uidet,ꝙ ēt de his,quæ ſoli ſciūt, nihil dicere debebant, niſi de ſuo facto,cum dictum eorum non præiudicaret neque.q.procuratoris,qa procurator non eſt, neque.q.teſtis,& nõ eſt alia cã,quare pro ſe ſpecialiter iurent, niſi ut aſtringantur dicere cũ aliis ueritatē. & eodem modo à quolibet quæretur de facto ſuo,ſi ab alia parte quæſitum eſſet, & compelleretur iurare.ſed hoc bene dicimus,ꝙ licet aduerſa pars peteret aduerſarium iurare de ueritate diceda ſup his, q ſcit, nõ ſup his,q fecit, uel de facto ſuo,nõ audiret. lex.n.loquit tñ, qñ de facto ſuo interrogat.C.de qõni. interrogari. Qñ.n.interrogatur de alieno facto, tanq teſtis
8 recipitur,non eo mõ,quo hic dř. ¶† Itē no.ꝙ ſi non per ſe, ſed tñ in aīas aliorum iuraſſet,& ipſe ueritatem ſciret,illi autem non, nihil dicet, quia de ſe non iurauit. Item ſi illi dicant, ꝙ aliter dicat, q̃ ſe habeat ueritas, quam ipſe ſcit,nõ rñdebit:qa pro nullo hoīe debet falſum dicere, nec debet facere ȝ conſcientiam. imò uocatis, q prodeſſe poſſunt,debet eos monere, ut à falſo teſtimonio uel dicto abſtineant.22.q.5.hoc uidetur.Itē ſi nolunt rñdere ꝓ procuratorem,ſed per ſe,non uideo, quare prohibentur. Sed qđ ſi uelint per aliũ nõ iuratũ rñdere [ſuper quolibet] no.nõ ſufficere generaliter negare poſitionem,niſi ad ſingula in poſitione cõtenta rñdeat ¶Sine iuramento] & bene præiudicat hæc confeſſio,ac ſi facta eſſet cum iuro, ſicut & confeſſio principalis perſonæ. ar.ȝ.ff.de confeſ.certum.§.pe.ſed iſta lex loquitur de confeſſione procuratoris minoris: qa non piudicat cũ effectu: qa dat reſtitutio in integ. ¶A ſyndico] qui litem fuerat cont.qui nec de calũ.iurauerat: qa de rebus ſpūalibus agebat: nec de ueritate dicenda.hoc.n.
9 iurm abbas,& prior præſtare debent.¶Et eſt no.dignum ꝙ ēt in cauſis ſpiritualibus, ꝙ credant, uel nouerint, à ſyndicis ſine iuro requiritur. fatemur tñ,ꝙ ſyndici poſſunt iurare de ueritate dicēda tã ſuper diffinitione cāæ, q̃ ſuper quātitate expēſarũ, & ēt ſup negocio.C.de iudi.properandum, in fi.C.de re.cre.l.pen.ar.C.de iura. cal.l.ult.§.j.& tunc licet ſine iuramento poſſint inquirere de credulitate, ꝓ iura tñ quæri non debet, ut hic. q. dã tñ in iuro de ueritate dicenda adiiciunt,ꝙ ēt ꝓ iurm
10 rñdebit de credulitate. ¶†De procuratore at, ꝙ poſſit iurare de ueritate dicēda,no.ſ.de iura.cal.c.ult.& ſi ſcit,debet rñdere,ſcio id,de quo interrogas,uel credo & ſi dubitaret, debet rñdere, ego dubito.ff.de peti.hære.ſi debitor. & tunc debet ei dari tempus ad deliberandum.ff.de interro.ac.qui interrogatus.ff.de iureiu.iuſiurandum.j.rñ.¶Sed & aliqñ congrua rñſio uidetur, ſi dicat,ego neſcio. ubicũque.n.titubat inter duo, quorum alterum eſt neceſſarium,& eſt facile utrũq; eſſe uerum, ut ſi quæratur ab aliquo, an modo uiuat aliqs, an mortuus ſit,uel an ſit in tali ciuitate,an nõ, uel extra; circa hoc non uerſatur cogitatus eius; & ideo bene rñdet, ſi dicit,neſcio. poſſet etiam dicere,non credo eum uiuere uel non credo eum eſſe in ciuitate;& tñ non ſequitur ex hoc,ergo credit eum eſſe mortuum, uel eum eſſe extra ciuitatem: qa per ſuam reſponſionem nihil ponit, ſed negat tñ,in auť.de h s q ingred.ad appel.§.ſi. [Primò] i.antequam admittantur teſtes prioris,& conuentus ad reprobationem teſtium abbatis, & conuentus. [Sigilla
11 tim].¶†No.non ſufficere dicenti cõtra teſtes,ego obiicio teſtib.adulteriũ,periurium,& huiuſmodi: ſed oportet eum dicere, qđ ȝ quēcũq; teſtium obiiciat. locum aūt & tempus,quo ad adulterium, uel periurium cõmi-
12 ſit,an dicere teneatur,alibi no.¶†Specificatione] hoc eſt no.dignũ, ꝙ licitum eſt iudici ante publicationē teſtiũ ꝓfigere partibus terminũ, intra quē quæ uelint, teſtibus obiiciant, ar.ad idē.ſ.de proba.licet qđ ſic ꝓbat ex loco iſto. nã iſtis iudicibus nõ cõmittebat cāæ cognitio,ſed tñ certa forma eis ſup certis articulis dabat,& ita corã eis nõ erat facienda apertio teſtiũ; quod ex eo maximè apparet,qa non ꝑcipit copiam atteſtationũ partibus concedi,ſed ſibi ſigillata fideliter trāſmitti.Et ualet hæc cautela ȝ eos,qui malitiosè teſtes ſibi ȝrios reprobant,& pro ſe dicentes approbant. non negamus tñ, quin poſt apertionem teſtium poſſint dicere in perſonas teſtium,niſi antea fuerit eis terminus præfixus,intra quem dicant [Iuro] ſ.e.præſentium, contra ſo.ut ibi.

Romana eccleſia & j.[Procu.]ff.de teſti.l.ſi.& 2.q.6 ſtatuendũ.C.de procu.ad negocia.uidetur,ꝙ ſi placet partib.in negocio,ꝙ ꝓcurator poſſit eſſe teſtis,ſicut mediator,ar.auť.de teſt.§.quia uerò,auť.de fid.inſtr.§.ſi uerò.In aliis aūt negociis ſp admittit: qa nõ ꝓhibet. ff. de teſti.l.j.¶†Itē ar.qa ēt iudex admittit in aliis cauſis. ff.de teſti.ob carmē.§.j.dicūt tñ aliq,ꝙ ȝ dñm bñ admittit,& cogit procurator in teſtē, & ēt in negocio & cã,q̃ ꝓcurauit, ſicut ȝpromiſſarij ȝ electũ à ſe, & arbiter.ſ. de ele.cũ dilecti.ſ.de arbi.non ſine. [Præſumptione] ff. quemad.teſta.aper.l.j.in fi.ff.de. dot.præle.l.Theopompus.ſ.de procu.ex inſinuatione.24.q.3.ſi habes.

SVMMARIVM.

1 *In criminali cauſa non eſt quis cogendus ferre teſtimonium:*
2 *Qui ſint cogendi ferre teſtimonium, & uide in nu.3.4.5.& 6.*

De teſtibus cogendis. Rubr.

CAuſam matrimonij.[Occultent] ſubtrahen-
1 do ſe à ferendo teſtimonio.¶†Odio] & intelligo eos ſemper ſe taliter ſubtrahere, quando non poteſt ueritas aliter apparere; & de hoc in ciuilibus, ubi,ſ.quis proprium intereſſe proſequitur, cum ibi ſit peccatum in dãnum proximi ueritatem cellare.11.q.3.q ſquis metu. Et hoc eſt uerum, niſi hanc ꝓſumptionem alia elidat, puta qa ſit religioſus,quare magis iurare uereretur,uel alia conſimili cauſa. In criminalibus autē,& ubi non eſt peccatũ cellare ueritatem, non præſumo eum, qui non uult reddere teſtimonium, taliter ſe ſubtrahere, & iccirco non eſt cogendus niſi manifeſtè appareat malicia. infra eod.peruenit.ij. Item dicimus,quod in ciuilibus & criminalibus,in talibus tñ cauſis,in quibus non cogunt teſtes, etiam ſi non ſubtraherent ſe gratia, odio,uel timore: tñ ſi deficiant aliæ ꝓbões, cogendi ſunt,ȝ e. ꝑ-
2 uenit. ¶†Cõpellas] quidam dicunt, oēs indifferēter cogendos ad ferendum teſtimonium,C.de teſti.ſi qñ. Alij dicunt,ꝙ illi ſoli,ꝙ iactant ſcire ueritatem.Alij tūc eos tñ compellent, qñ propter defectum probõnum perit ueritas,quã cellare mortale pcm eſt.14.q.2.quãq̃, ȝ e. c.ꝑuenit ſcđo.11.q.3.q ſqs. ¶In criali aūt cã nõ cogunt teſtes,ȝ eo.c.pen. ſed ſi ciuiľr agitur de crie, coguntur,
3 ȝ e.peruenit,& c.ult.& c.ſuper his,& c.cum ſuper.¶†Secundum leges aūt in omni cã coguntur,ȝ e.ſup e. Quedam tñ perſonæ non cogunt etiam ſm leges,niſi magna cã ſubſit, ut ſunt ſenes,ualetudinarij, & alij,qui continentur,ff.de teſt.inuiti.& l.ij. ¶In cã autem inquiſitionis cõpelluntur teſtes,ȝ e.ſuper his, & in cauſis ſpūalibus,ut hic,ȝ eo.c.cæterum. in cã etiam denunciationis
4 coguntur,ȝ de ſimo. licet Hely. ¶†Vel dic generaliter, ꝙ ubicũq; cellare ueritatem eſt peccatum mortale, ibi cogendi ſunt teſtes;quod ſic probat.iſte inductus in teſtimonium peccat mortaliter, niſi reddat teſtimoniũ; ergo eſt cogendus, arg.2.q.1.ſi peccauerit.22.q.5.hoc uř.& hac rõne,quia peccatum eſſet,ſi ageretur inquirēdo ȝ aliquem diffamatum de aliquo crimine, cogendi eſſent teſtes,ȝ eo. ſuper his: quia peccatum eſt ſuſtinere infamē perſonam in aliqua dignitate. 25.diſt. primum.
5 ¶†Idem crederem, & ſi diceretur falſum inſtrm ciuiliter.uel aliter agatur ciuiliter,nõ ad pœnam,ſed ad pecuniarum cõmodum conſequendum,uel uitandum,C. de fal.l.pen.ȝ eo.cũ contra. Idem,ſi ſubtrahãtur teſtes, ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter agant, cogendi ſunt teſtes,ut dictum eſt ſupra. ¶Idem eſt,& ſi iidem teſtes maliciosè ſe ſubtrahãt,ȝ e. peruenit.ij. & c.cum ȝ. ubi aūt cellare ueritatem non eſt pcm, ut qñ agitur criaľr, uel etiam ciuiľr, ſ.excipiendo, uel alio mõ ad pœnam tñ, non dicimus cogēdos: qa cellare ueritatem nõ eſt pcm, ſed meritorium,ſ.cellare crimē fratris,ar.2.q.1. ſi peccauerit,niſi perſeueraret in crie:quia eſſent ibi cogendi teſtes, ut ſic eum à malo reuocaret pœna, quem Dei timor nõ reuocabat, ut ȝ de uita & ho.cle. ut clericorum,§ j.& arg.22.q.5. hoc uř,niſi eſſet crimē,de quo eſſet periculum,ꝙ eſſet occultum,ſicut hæreſis,dilapidatio. Nam in his dicimus teſtes cogendos,etiam ſi ſit occultum:quia nequeūt ſine periculo diſſimulari,ȝ de accuſ.qualiter.ij.22.q.1. ſi quis per capillum. Item ſuper fama, uel infamia credimus cogendos,ȝ eo. ſuper his. item ſi dicatur condēnatos de crimine credimus cogendos: quia cum crimē iam ſit notorium per ſententiam, peccatum eſſet illud cellare, infra de cohab.cler. tua, & c.ueſtra. Item ſi dicatur ſententia excõmunicationis lata in eum, cogendi ſunt teſtes: quia hoc non eſt crimen, cum excõmunicari poſſit quis ſine cauſa, infra de ſent.excõmu. inquiſitionis. & hæc eadem ratio eſt
6 in ſententiis de criminibus latis. ¶†Si uerò diceretur excõmunicatus quis ipſo iure, puta propter manuũ iniectionem, ut 17.q.4. ſi quis ſuadente: quia ibi oportet probare crimen, non ſunt cogendi teſtes, niſi in caſu, qui eſt,infra eo.peruenit.ij. uel in aliis caſibus, ubi eſſet peccatum cellare ueritatem, ut dictum eſt ſupra. & idem dicendum eſt,ſi ſententia excõmunicationis ſic lata ſit, excõmunico te, niſi ſolueris decem, & hoc rõne ſupradicta:quia non ſufficit probare ſñiam, niſi ꝓbetur crimē,ſ.cum ceſſaſſe in ſolutione, quãuis poſſit rñderi, ꝙ ſufficit probare ſñiam,niſi aduerſarius ꝓbet ȝrium; de hoc plenius no.ȝ de accu.inquiſitio.c.ſuper his.

CVm ſuper cauſa, quæ uertitur.

SVper eo & infra [factum] .i.crimen [timore] not. etiam in criminali cauſa teſtem cogendum, ſi pars aduerſa teſtes malitiosè prohibeat,arg.infra c.proxi.

PEruenit ad audientiã [oſtendit] præſumptiuè [calliditatis] hic dixerunt quidã hunc uim paſſum non ferre teſtimonium ſuper principali, ſed ſuper coactione. de hoc no.ſupra tit.proxi.c.intimauit.

PEruenit ad nos [de rebus.] No.hic appellari rem eccleſiaſticam proſecutionem iniuriæ. Item no.ꝙ quando agitur de iniuria, compellentur teſtes; & intelligo, cum de iniuria agitur ciuiliter ad ſuum intereſſe: uel hoc eſt introductum in fauorem eccleſiæ, & clericorum, & ne culpa laicorum remaneat impunita.

CAeterum [quod ſuper conſanguinitate.] Nota in cauſis ſpiritualibus cogi teſtes, ſupra c.j.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſynodales non ſunt cogendi publicè teſtificari.*
2 *Infames an poſſint eſſe denunciatores.*
3 *An liceat teſti addere dicto ſuo.*
4 *Teſtis qualiter dicatur uariare.*

PRæterea ſi teſtes [ſynodales] 35.q.6.eps, in fi. [teſtimonium] in hoc teſtimonio reddendo nõ repræſentat propriè officiũ teſtis,ſed officialis,
1 uel denunciatoris. ¶†Compelli] hoc vult dicere, ꝙ ſi teſtes ſynodales ſemel denunciauerunt, ꝙ ȝ Chriſtianitatem, ſicut iurauerant, fieri intellexerint, ſm ꝙ iurauerant, ſiue in matrimonio, ſiue in aliis non debent cõpelli in publico dicere teſtimonium ſuper eodem negotio,niſi qñ alij non inuenirentur ſuper eodem negotio teſtes. Et eſt ratio hæc,ne propter redditionem teſtimonij plures ſibi acquirant inimicos. uel dic ꝙ teſtimonium præſtabunt, ſed nõ iurabunt. ¶Articulus nouæ] talis forte, q non pertinet ad officium ſuum. tunc enim ꝑciſè coguntur reddere teſtimonium; ut ſi forte quæratur de dote,uel de adulterio. nam quia de eo in primo iuramento non fuit facta mētio,de nouo iurare
2 debet,& teſtificari,ſupra tit.proxi.fraternitatis,& c.de teſtib. [publici] q ſynodales dicuntur. ¶†Poſtquam] ȝ uidetur ꝙ non. 2.q.1. ſi peccauerit. ubi patet, ꝙ illud mandatum de denunciando peccatum proximi oībus tã infamibus, q̃ aliis factum eſt. Item magis uidentur remouendi, q ante officium erant infames, q̃ qui poſteà. Rñ.infames uerè poſſunt denunciare,niſi poſtq hoc officium aſſumpſerint, facti ſunt infames:quia ſi ante erãt infames, hoc ipſo ꝙ aſſumpti ſunt, uidetur cum eis diſpenſatum. uel ex quo deliquerunt in officio, grauius delinquunt,q̃ ſi extra officium 11.q.3. præcipuè, infra de uo.& uo.reden. magnæ; & iccircò fortius poſteà, q̃ anteà repelluntur. uel dic ꝙ ideò non uult, ꝙ ualeat teſtimonium teſtis ſynodalis, ſi poſteà incurrat infamiã: quia cum hoc teſtimonium reddat ratione officij, & ei plus,q̃ alij teſti credatur,indignum eſſet, ut & infames officiales haberet eccleſia. uel dic, ꝙ infamis poſſit reddere teſtimonium, ſicut quilibet alius: ſed non poteſt, ſicut teſtis ſynodalis. uel dic ꝙ infamis admittit ad denunciandum,ſed non ad teſtificandum, ut hic. & 2.q.1. in primis,& ſupra tit.prox. ex parte. ¶Incõtinenti] antequam partibus loquatur, uel alicui perſonæ. alias.n. præſumitur ȝ eos,nec ualet correctio, ſed tñ primo dicto ſtabitur, arg.ſ de teſti.ſicut, quãuis illud loquatur

poſt publicationem teſtium, & etiam poſt ſententiam.
ſed eadem ratio uř etiam ante publicationem. & licet
ſtetur dicto primo, ubi teſtis ſecundo ꝯrium dicit; tñ
erit minor ei fides adhibenda:qa ꝓpter ſm dictum de-
bilitatur primum. ¶Si aũt antequã exeat à conſpectu
iudicis,ſe corrigat, debet prudẽter iudex attẽdere mo
dum,& cauſam correctionis,j.de accu. cum dilectus. &
niſi cognoſcat eum ꝓbabiliter ſe corrigere, incidet in
ſuſpitionem, uel uacillationem, ff.de teſti.l.in teſtibus.
Vel uariationis,ff.de teſti.qui falſa. ¶†Si aũt non cor-
3 rigat, ſed addat, ſi hoc faciat ante,q̃ exeat præſentiam
iudicis,conſtat licitũ eſſe. ſi aũt poſteà,ſi hoc facit poſt,
q̃ potuit loqui partibus, audiendus eſt: ſed minor fides
ei adhiberur,arg.hic, & aut.de teſti.§.quoniam,& §.qa
uerò. ¶Et no.ꝙ uarians dicitur,qui primo dixit aliqd,
& poſteà eius contrarium, nullam cauſam uariationis
aſsignans, contradicens ſibi,i.qui primò dixit duo im-
poſsibilia,ut qui dixit ſe ſciuiſſe contractum celebratũ,
& in tali loco,& tali die. interrogatus,ubi illa die fuit,
dicit ſe alibi fuiſſe. uacillans dicitur, quia dubitando
& timendo loquitur. Item & q uarie loquit, ff.de fal.
eos qui.ff.de teſti.l.ij.& l.q falsò. horum aũt teſtimoniũ
non ualet: imò puniuntur,C.de teſt.nullum. Innocen.

SVper his & infra [literis] cum ſuper his literis pro-
cederetur inquirendo. aliter.n.non cogerentur te-
ſtes, cum talium literarum cõmiſſo caderet ſuper crĩe
falſi. uel potes dicere, ꝙ cum etiam de crimine incul-
petur aliquis, quod lite pendente dicitur cõmiſiſſe, ꝙ
teſtes ſuper eo cogendi ſunt in fauorẽ iudicis,ne eludi
poſsit eorum iuriſdictio,ut ff.de iudi.ſi prætor.¶Coga
tis] No.in cauſa inquiſitionis cogi teſtes ad perhibendũ
teſtimonium: quia ex officio ſuo procedit Papa, & non
niſi præcedente infamia; & ita eſſet peccatũ tacere ue-
ritatem, ubi uident eligi in epm & aſſumi, in quo po-
pulus ſcandalum pateretur, arg.82.diſt.tantis, & infra
de accuſ. omnipotens.

CVm contra [compellere] hic habes in crimine co
gi debere teſtes. & dicunt quidam hoc eſſe ꝓpter
enormitatẽ criminis.vnde & in maioribus criminib.di-
cunt cogendos teſtes,ut in hæreſi,ſymonia,homicidio,
& in conſimilibus:quia de ſimilibus idem eſt iudicium.
¶Alij dicunt hoc iõ eſſe: quia hic ꝓſequebatur ſuũ in-
tereſſe iſte,qui agebat de falſo,ſ.ne per falſas literas ta
tigaretur; & ita peccatũ eſſet cellare ueritatẽ. 11.q.3.
quiſquis metu. Sed nõne dices idem,ſi in modum exce-
ptionis obiiceret falſitatis crimen teſtibus? rñ.ſi uelit
ꝓbare poſt ſñiam eos corruptos falſa dixiſſe, cogendi
ſunt: qa peccarent mortalr,ſi ueritatẽ tacerẽt,cũ ex il-
la ſñia aliqs dãnaretur iniuſtè; ad hoc ſ de ꝓba. licet.
ſecus aũt, ſi nõ dicat eos falſum dixiſſe,ſed criminoſos.
hoc.n.non credimus cogendos, qa in nullius p̃iudiciũ
tacetur ueritas: ſed tm̃ eis pœna imponeretur,ſi crimi-
na ꝓbarentur. uel dic,qđ plus placet,ꝙ ubicũq; ex ꝓ-
batione criminis qs ꝯſecuturus eſt ſñiam lucroſam, uel
uitaturus dãnoſam,ſp cogẽdi sũt teſtes: qa tũc pcm̃ eſ
ſet in alterius p̃iudiciũ tacere ueritatẽ,ut ſępe dcm̃ eſt.

DIlectorum filiorũ [crib⁹] ſi crĩalr agit. qdã dicũt
idẽ,ſi ciuilr,ar.hic.Nã hic dicũt agi ciuilr,ar.eius
qđ hic dr,qñ p ꝓcuratores agebãt. ſed p hoc nõ ꝓbat,
cũ multæ crĩales cãæ p ꝓcuratorẽ agant, ff.an p alium
cau.ap.l.j.uel ꝓcurator ad certũ artic. in medio accuſa
tiõis ꝯſtitutus fuit; de hoc no.ſ.e.c.j.& ſ c.ꝓx. uel erat
tm̃ ꝓcurator ad impetrandas lřas, de qbus hic agitur.

VEnerabilis frater N. [ſuper his] .ſ.ſuper coniura-
tione facta,& iuramento p̃ſtito de occultãda con-
iuratione prædicta [abſoluant] quod ſi non fecerint,
quia ſunt abſentes, uel pertinaces, tu facias.

SVMMARIVM.

1 *Autentica ſcriptura quæ dicatur, & quæ dicatur publica, habes in nu.2. quæ autem priuata, in nu.3.*
4 *Quot requirantur teſtes ad probandum ſcripturam per comparationem.*
5 *An ſit credendum iudici dicenti ſe talem dediſſe ſententiam, ſi eam non oſtendit.*
6 *In litera contineri debet tempus rogati inſtrumenti.*
7 *Notarius debet in inſtrumento apponere; quòd fuerit rogatus.*
8 *Non debet notarius, cum rogatur, ſecretò manere.*
9 *Priuatæ ſcripturæ ſtabitur, ſi contra eum, qui eam fecit, introducitur, nec ipſe neget.*
10 *Creditur literis cuiuſlibet de his, quæ facere debet, uel poteſt ratione officij.*

De fide inſtrumentorum. Rubr.

1 SI ſcripturam [† autenticã] autentica ſcript.
eſt, q̃ fit iudicis autoritate p quoſcũque,ut
acta iudiciorum,ſ de ꝓb.qm̃,ut qdã dicũt.
Alij tñ in ꝯrium,uel q̃ fit p publ.pſonam &
ſine autoritate iudicis cũ ſubſcriptiõe duo-
rum uel trium teſtiũ, in aut.de inſtr. cau. §.ſed inſtra, &
C.de tab.l.iij.lib.10.C.de don.ĩ donatio.ſ de teſtib. cũ
à nobis.Vel q̃ autenticum ſigillum habet cum totidem
ſubſcript.ſ de ꝑc.c.j.j c.ꝓx.ſ de teſti.cũ à nobis, niſi ĩ
leuib.ubi credit etiam ſine ſubſcript.teſtiũ, cũ non ſint
multum p̃iudicialia,qualia ſunt.11.q.3. curæ. 98.diſt.
c.j.ij.iij. 72.diſt.per totum, & 73.diſt. per totum, arg.
97.diſt.nobiliſsimus. ¶Item non eſt neceſſaria ſubſcri-
ptio teſtium in inſtrumento priuato,quo quis de facto
ſuo facit,ff.de procur.ſi procurator, dummodò conſtet
ſuam eſſe ſcripturam, C.de non nume.pecu. qui fidem,
& autẽ contrà,qui propriam.¶Itẽ
a etiam[a] ubi conſuetudo eſt, ꝙ ſine
ſubſcriptione teſtium credat, j eo.
cum dilectus. Quidam etiã dicunt
autenticam, quã facit priuatus cũ
ſubſcriptione teſtium,C q po in pi
gn.hab.ſcripturas, in aut.de inſtr.
cau. §.ſi tñ quiſquã.ſed uorius eſt,
ꝙ priuata eſt.
2 ¶†Item publicam ſcripturam ap-
pello generaliter oẽm ſcripturã,
cui creditur ſine alio adminiculo
de iure,uel ꝯſuetudine ſpãli,j.eo.
cũ dilectus. ſi aũt ceſſet ſpãlis ꝯſue
tudo, p̃ter ſcripturas tabellionũ,
& acta iudiciorum oẽs ſcripturas
reputo priuatas, cum ad hoc offi-
cium non ſpecialiter ſint deputatæ perſonæ p quas fa-
ctæ ſunt. & appello publicam ſcripturam, quæ ſine ad-
miniculo uiuæ uocis alicuius notarij, qui forte mor-
tuus eſt, uel teſtium, qui ſimiliter mortui ſunt, auto-
ritatem habet, in authen.de fide inſtrum. §.ſed & ſi, &
§.ſi uerò, coll.vj. oportet tamen, ſi negetur illum, qui
inſtrumentum confecit, fuiſſe notarium, ꝙ conſtet eum
fuiſſe notarium per teſtes,uel per publicum inſtrumen.
crederem autem, ꝙ ſufficeret, ſi per teſtes probaret,ꝙ
publicè officio notarij fungebatur, ff.ad Macedo.l.iij.
in prin.ff.de offi.præſid. l.Barbarius, C.de teſtibus.l.j.

a ¶*Idem etiam.* Adde *Card.in cõſi.83.incip. Puto de iure; & quòd cõſuetudine induci poſsit, quòd ſcriptura priuata probet, adde Alexan.de Imo.in conſi.53.colum.j.uerſi.attamẽ, in primo uol. Et qđ conſuetudo loci facit priuatã ſcript.publicã, adde eũd.Car. ĩ cõſi.74.ĩci.ĩ diſcuſſione p̃miſſi, col.fin.*

¶Idem

¶Idem fortè,[a] & ſi appareat inſtřa
p eos acta inter multos ſup ꝯctib.
legitimis, quæ firma maneant, &
ſine ꝯdictione. nec credunt aliqui
in hoc caſu ſufficere duo inſtrumẽ
ta, imò tot, ꝙ bene appareat eum
cõe officium pro omnibus gerere.
3 ¶Priuatam aũt dicimus, quæ fit à
non publicis pſonis,& non habet p ſe autoritatem, niſi
aduerſarius hoc confiteat, uel niſi p collationem alte-
rius ſcripturæ ſubſcriptionis eiuſdem aduerſarij, & te-
ſtiũ,qui ſubſcripſerũt,probet ꝯrium.C.de proba.inſtřa.
4 ¶†Ad hoc aũt, ut ualeat per comparationem probari
inſtřm, oportet in illa ſcriptura, in qua fit comparatio,
quatuor teſtes eſſe ſubſcriptos,aut.de fid.inſtr.§.ſi quis
igitur.¶Idem dicimus, ſi ſubſcribantur teſtes in inſtro,
uel literis eporum,uel nõ ſubſcribantur. ¶Item ꝙ cre-
dat literis abbatum, uel archidiaco.uel aliorum præla
torũ de his,quæ fiunt extra iudiciũ,& quantũ credat eis
ſ.uſq; ad quam ſummam,& inter quas gentes,totum re-
linquitur conſuetudini,& cõſuetudo talis ſcripturas pu
blicas facit, ar.j.e.cum dilectus,ar.C.de mã.l.j.9.q.3.cõ
queſtus. ¶Sed obiicies,nonne ius ſtatuit credendum li-
teris eporum.11.q.3.curæ.ſ.de proba.poſt ceſſionem,
5 & ſ.de treuga & pa.c.j. ¶† Sed põt dici in excõicatione
ſpãle pp periculum participationis.j.de rap.c.j.alias au
tem conſtat, ꝙ ſi eps, uel alius dicit, talem ſñiam dedi,
uel ſic citaui,non eſt credendum,niſi ſñiam oſtẽdat, uel
citationem.ſ.de proba.qm̃.C.de arbi.ne in arbitris, in
aut.de hære.& Fal.§.ſi uerò abſunt, in prin j.colũ.& ſic
de cæteris,quæ in iudicio contingunt,in quibus nõ cre-
ditur literæ epi ſigillatæ, ſed tabellioni tm̃, uel duabus
pſonis ad hoc deputatis.¶Et ſic intelligo dictam decre
ſ.de proba.qm̃.in aliis aũt inſtrumentis,quæ extra iudi
ciũ fiunt,ut de ꝯctibus, & conſimilibus,caueant illi, qui
ſigillare debent,ne aliqd in literis apponãt, niſi qđ iu-
ſtũ eſt in eis apponere. non.n.credimus, ꝙ de his, quæ
uident, facere poſſint literas, niſi iniungantur eis, aut.
de tabell.§.non autem, uel ambobus ꝯhentibus, uel ab
altero tantum, uel etiam à quolibet altero, ſi forte ei
prodeſſe poterit,ſed inſtrumentum non proderit, niſi ei
mandauit,arg.quia res inter ali.ac.a.non præ.C.res in-
ter alios acta per totum. & etiam poteſt intelligi.C.de
proba.ad probationem. ¶Item non debet compleri lite
ra,i.ſigillũ apponi, niſi in præſenti à prælati,ut prædic.
§.in autẽ.de tabellio.§.nos autem. ¶Item debet præla-
tus certæ perſonæ ſigillum commitere: uerum tamen,
ſi per alium ſigillari faciat,nihilominus ualet inſtrumẽ
tum: ſed puniendus eſt prælatus, in aut.de tabellio.§.p
6 tabellio. ¶†Item continere debet litera tempus rogati
inſtrumenti, in auten.de tabel.§.illud quoque, colla.4.
quod debet eſſe idem cum tempore celebrati contra-
ctus. Si enim aliud eſſet, ſcilicet ꝙ ferret teſtimonium,
de præteritis, non ualeret.j.de coha cle.tua. ¶Alij tñ
dicunt,ꝙ inſtrumentum præceptum ab uno omnibus p̃-
iudicat: uel potius eſt oĩbus ſufficiens probatio: quia ſer
uus publicus eſt.Obligationes.n.prodeſſe, & obeſſe di-
cũtur partib.non inſtřm,quod non eſt obligatio,nec ex
quo oritur obligatio,ſed eſt tm̃ probatio obligationis,
uel cuiuſcũq; alterius facti,ad hoc.ff.rẽ pu.fal.fo.l.ij.&
iij.& iiij.i rñ.uel potes dicere inſtrumentum non noce-
re niſi his,inter quos fit.& hoc etiam aliis non nocet.dř
enim fieri ꝯhentes, licet non ambo, ſed alter tm̃, uel ẽt
quiſque extraneus,cuius tñ interſit, & iudex præcipiat
inſtřm.¶Quidam tamen dicunt,& bñ non poſſe præcipi
inſtřm ab extraneo,imò nec ab uno ꝯhentium, niſi am-
bo conſenſerint,arg.pro eis, quia nec aliter eſt ꝯctus,
uel diſtractus, ut patet,ff.de pactis.l.j.& hoc pactum, &
in l.emptione.C.de actio.& obl.& initio. Quid.n.inte-
reſt cuiuſq; extranei quantum ad ius ꝯhentium præci-
pere inſtřm de alterius facto: & hoc uerum eſt in cõtra-
ctibus,qui fiunt de uoluntate partiũ. ¶In aliis aũt, quæ
non fiunt ẽt de conſenſu partium, ut teſtimonium,ſñia,
proteſtatio, exceptio, contradictio, appellatio,& ſimi-
lia, ſufficit mandatum illius, qui illud fieri facit. & ꝙ
hoc ſic obtineat, ſatis probatur ex tenore iuřis, qđ præ-
ſtant notarij in ſuſceptione ſui officij,ſ.de his.quæ uide-
bunt, & audient, fideliter conficient inſtřm, ſm ꝙ eis à
partibus,uel à iudice iniunget: tñ ꝯrium uidemus de fa-
cto obſeruari:quia quicũq; tabellioni præcipit,ꝙ faciat
inſtřm,ipſum conficit: ſed non fit bene, & põt eſſe ea ra-
tio pro his, qui ſic indifferenter faciunt: quia non ra-
tione preſentis intereſſe fiunt inſtrumenta, ſed quia po
terit intereſſe, & uix eſt aliquid,de quo non poſſit cu-
iuſq; intereſſe habere inſtrumentum de eo, quod agi-
tur. ¶Omnibus inſpectis plus uidetur inniti ratione,qa
ſiue ab uno ꝯhentium tm̃,ſiue ab eo ẽt,cuius nihil inte-
reſt,poſſit præcipi fieri inſtřm,ꝙ tñ ualeat inſtřm à pu-
blica perſona ſic factum: quia hoc non probat à iure.
ff.de probatio.ab ea parte.Itẽ pro his eſt.ff.de iure fiſci
l.in fraudẽ,& §.ex his,& §.ſeq.tñ ille,qui non præcepit,
nõ poteſt agere,ut ſibi edatur, niſi procurator ſuus hoc
præceperit.ff.de edendo,ſi quis.§.ex hoc edicto.intereſt
ergo cuiuſlibet,ut præcipiat fieri inſtřm,ut ſic poſſit edi
7 tionem ipſius petere,quæ aliter ſibi denegaret. ¶†Item
no.utile eſſe,ꝙ tabellio ſemp ſcri-
b bat in inſtro ſe rogatũ:[b] qa ſi mor-
tuus eſſet notarius, uel non recor-
daretur de rogatione inſtři, pro ni
hilo eſſet inſtřm.Si aũt uiueret ta-
bellio,credendum eſt ſufficere ſolũ
ipſius teſtimoniũ, arg.aut.de tabel.
in prin.aut.de fid.inſt § ſi uerò ne-
que. ¶Alij tñ dicunt, ꝙ præſumi-
tur ſemper rogatus, ar.C.de ꝯhen.
& com.ſtip.l.j.inſti.de fideiuſſ.§.ſi.
8 ¶†Item no.[c] ꝙ cum officium ta-
c bellionis ſit publicum & commu-
ne, quando rogantur non debent
ſecreto manere: ſed bene debent
quærere omnia,ut ſciãt,quod agi-
tur, in auten.de tabellio.§.nos au-
tem.¶Sed ſi contrarium fiat, nihi-
lominus credimus inſtrumentũ ua-
lere. ſed magna eſt ſuſpitio contra illud: quia ſic occul
tè rogatus eſt,& notarius puniendus eſt, ar. j.ut eccl.be
nefi ut noſtrũ. ſed obiicies, ſuſpectum eſt inſtrumentũ.
ergo abiiciendum,niſi producens illud per alias proba-
tiones approbauerit.C.de proba.iubemus.C.eod.titu.
l.fin.& ff.eod.l.j.ſo.ibi loquitur,qñ ſcriptura uitiata eſt
uel alias ſuſpecta ex ſui forma, uel raſura.C.de edic.di
ui.Adr.toll.l.fin.& infra eod.ex literis. & cap.inter di-
lectos: alias autem ſecus: quia & ſi aliquæ ſuſpitio-
nes adſint, tamen durat & ualet, niſi alias contra il-
lud probetur, nec propter ſuſpitionem caſſandum eſt,
9 arg.2.quæſt.1.¶†Item not.ꝙ ſi priuata ſcriptura intro-
ducitur contra eum, qui eam fecit, nec ipſe neget, ei
ſtabitur.ff.depo.l.pu.§.fina. C.de non numerata pecu-
nia generaliter, niſi in mutuo,ubi habet excipiẽs bien-
nium ante,q̃ ualeat.C.de non nu.pe.in contractibus, in
prin.

a ¶*Idem forte.* Addè, *quòd communis opi. in hoc eſt cõtra Inn. ut atteſtatur Alex. de Imo.in conſ.138. col.pe.uerſ.adnotata in j.uol.*

b ¶*Se rogatum.* Adde *Spe.in tit.de fide inſtru.§.breuiter,uerſ. & no ibi Io.An.Bar. & Moder.in l.ſciendum,ff.de uer.obl.& Ale.de Imo ĩ cõſ.153 coll.ij.uer.non obſtat in ij.uol.*

c ¶*Item no.hoc dictum refert et ſequitur Bal. in l.mandatũ, col.pe. C.manda. & Fel. in c.ex parte de cani, colũ.7.uerſ.de cla.prima.ſupra de reſcr.*

prin. ſi aũt neget eſſe ſuã ſcripturã, hoc oportet probari
& poſtea procedatur,ſicut legitur. C.de non nume. pe-
cu.cum fidem,& aut.contrà qui propriã ſi uerò de alio
agatur inſtrumento,quod alius fecerit, ſi negatur ſcri-
ptura eſſe eius,cui aſcribitur,hoc ipſum ꝓbari oportet
ſi uerò certum ſit eam ſuã eſſe ſcripturã per ſigillũ, uel
alio modo : & dicatur nõ ei credendum,ſeruandum eſt
quod dictum eſt.ſ.ſ.ꝙ non eſt credendũ ei, niſi ſit tabel-
lio,uel niſi a cõſuetudine introductum ſit, ꝙ credatur,
niſi in caſibus:quia actis cuiuſlibet iudicis creditur.ſ.de
10 probatio. qm̃.¶†Itẽ creditur lr̃is cuiuſlibet de his, quæ
facere debet,uel põt rõne officij, ut ſi archieṗs ad conci
lium citet.xviij.di.ſi eṗus me.uel de ꝯſuetudine alias ad
conſecrationem eṗorũ.lxv.di.non debet: p lr̃as ẽt eṗos
alienæ ꝓuinciæ uocabit ẽt ſimpliciter eṗs.uel ſi cũ citet
canonicos ad electionẽ faciendã.ſ.de elect. cũ inter. uel
ſi cõuentus licentiat aliquẽ monachũ. 19.q.3. ſtatuimus
uel ſi eṗs mandat uitari excõicatos. 11.q.3. curæ. & idẽ
eſt in literis cõmendaticijs.72.di.p totũ.¶Itẽ & de his,q̃
rõne officij facere non debent aliq̃n credit̃,ut in eṗis, q
dant lr̃as teſtimoniales de ordinibus , uel moribus ali-
cuius.ſ.de cle.pereg.c.j.& ij. ¶Et idẽ dicerẽ in ꝓcurato
re ad impetrandũ,& ꝯdicendũ cõſtituto. ſ.de reſcr.c.nõ-
nulli,& in omnibus alijs,ubi nullum,uel modicum præ-
iudicium alij generatur.nam in prædictis caſibus , & ſi
non conſtet ſigilla eorum eſſe,qui ſcribunt, uel ẽt ſi mo
dicæ auctoritatis homines ſcribant,credit̃ eis, ut de con
ſuetudine generali,& potiſſime ſpeciali Romanæ curiæ
obſeruatur [Ad exemplaria] niſi ſint publicata,ut no.
ſupra de teſt. Albericus , repete,quæ diximus infrà de
uerbo.ſigni.Abbate.

S V M M A R I V M.

1 *Creditur ſcripturæ factæ manu publica etiam mortuis teſtibus in ea reſcriptis .*
2 *Non ſufficit ſigillum apponere chartæ,niſi is,qui appoſuit , dicat ſe illud appoſuiſſe .*
3 *Cauſæ,propter quas ſigillũ,& ſubſcriptio apponuntur literis .*
4 *Decretum,ſeu auctoritas non interponitur de futuris.*
5 *An poſſit epiſcopus ſigillum ſuum alij committere.*

SCripta uerò authẽtica.¶Hinc no.illas ſcriptu
ras dici publicas,quæ habent ſigillũ , uel quæ
fiunt per tabellionẽ ẽt ſi non ſit eis fides adhi
benda;& alia authentica,qualia ſunt oĩa, q̃bus
fides adhibet̃,& pñt dici oĩa authentica publica:ſed non
è conuerſo.uel melius ſe hñt ut excedẽtia,& exceſſa.uel
authen.ſcriptura hic dr̃ originalis , ſiue manu publica
ſcripta ſit,ſiue non,uel ſcriptura authen.dicunt acta iu-
di. uel hic dicit ſcripturam authenticã quæ hẽt ſubſcri
1 ptionem teſtium,& contrahentium.¶†Publica] Not. ꝙ
ex quo ſcriptura eſt facta manu publica, uel ſigillũ au-
thenticũ hẽt,ẽt mortuis teſtibus ibidem inſcriptis,cre-
ditur illi ſcripturæ,ut hic dicit, dũmodo non ſit in ali-
quo uitiata,uel uituperata , uel ſuſpecta, uel calũnioſa.
C.de edic.diui Adri.tol.l.fi.aut.eo.tit.§.ſi uerò moriat̃
ille tñ contra quem producitur inſtrm̃,põt illud dicere
falſum.C. eo. ſi ueteris,& l.fi. Si uerò ſcriptura eſt ali-
quo mõ uitiata,uel ſuſpecta, uel calũnioſa , q producit
eam debet eam probare ueram.C.de proba.iubemus.ff.
eo.l.ij.& ſm̃ hoc intelligi põt.j.eo.cum inter dilec. ſcri
pturæ aũt priuatæ non creditur,niſi teſtibus,uel compa
ratione lr̃arũ adiuuetur.eo.§.ſi uerò.ff.de proba.inſtr̃a.
Idem forte dicendũ eſt in forenſi inſtr̃o ar.ꝯ.ff.de dona.
2 in dona.¶†Sigillũ] non ſufficit ſigillum apponere char
tæ,niſi ille,qui appoſuit ſigillum,dicat ſe illud appoſuiſ
ſe.ff.de teſt.l.pe.C.de teſt.l.ſi unus.&.l. hac conſultiſſi-
ma,&.l.in teſtamentis,& l.iubemus,&.j.de re iudi.cũ in
ter. vr̃ ẽt ſufficere,ſi in charta loquentium, uel contra-
hentium contentorũ ſigilla apponantur,ẽt ſi nõ dicant
ſigilla nr̃a appoſuimus,ar.C.arbi.tut.l.fi.& j.eo.tit. in-
ter dilectos.qualia ſunt ſigilla eṗorũ,& aliorũ prælato-
rum,ut quidam dicunt,& c.11.q.3. curæ.19.q.3. ſtatui-
mus.xcvij.di.nobiliſſimus.ſ.de eo, qui mit.in poſ.cum ſi
cut.ſ.de elec.cum inter.ff.de cuſto.re.diuus.ſ.de proba.
tertio.¶Nos tñ dicimus,ꝙ ſigillis inferiorum prælato-
rum ab eṗo creditur,niſi hoc hẽret conſuetudo.j.eo.cũ
dile.niſi forte hẽant iuriſdictionẽ: quia tunc in his,quæ
ſunt iuriſdictionis ſuæ inſtr̃a cuiuſlibet iudicis ordi. uel
deleg.reputarem authẽ.ar.ſ.de teſt.cum à nobis, & no.
ꝙ debet quis ſigillare proprio ſigillo , ſi habet: & tunc
non ualet,ſi alieno ſigillat,niſi ex cã fiat,ut ſequitur:qa
nec ẽt prodeſt ſuo ſigillare,q̃n eſt ad aliud officium de
putatum.j.de ap.ſignificauit. ¶Si autẽ nullum ſigillum
nunq̃ haberet,uel ſaltem tunc,cũ ſigillare oportet,non
haberet ſigillum,poterit alieno ſigillo ſigillare.ſed tũc
etiam neceſſe eſt hoc ipſum dicere.ſ.cuius ſigillo ſignet
3 & quare alterius ſigillo ſignet;& eſt ratio in l.quia tur-
batum eſſet ſigillũ.ff.de teſt.ad teſtium.¶†Eſt & alia rõ,
quæ efficacior uidetur.ſ. ubi,& a quo, & ex qua cauſa ſi
gnatum eſt inſtrumentũ,diſcerni poſſit.quia ſigillum, &
ſubſcriptio ex multis cauſis apponuntur lr̃is. uerbigra-
tia,in ſignum conſenſus.12. q.2.ſine exceptione.ſ. de ꝓ
cur.c.j.ff.de pig.fideiuſſor.§.fi.& l.ſeq.¶Quandoque ẽt
apponuntur in ſignum teſtimonii.ff.de pig. act.l. Caius
Et in ſignum præſtantis auctoritatem 12.q.2. cum redẽ
ptor ſacrorum. Quandoque in ſignum cõfirmationis.j.
eo.c.inter.& multis alijs cauſis põt ſigillũ, uel ſubſcri-
ptio apponi.unde apparet,ꝙ ſemper in lr̃a debet expri-
mi,ad quid ſigillum apponatur,& cuius ſit,& a quo ap-
ponitur,arg.ſ.de trãſac.c.fi.xxix.diſ.c.ij.ſ.de libe.obla.
c.fi.¶Sed ſi in literis nõ dicitur qualitercunq;, dummo
do hoc ſcire poſſit,uidetur ſufficere.imò ſi in alia authẽ
tica ſcriptura,& etiã alterius hoĩs contineatur aliquid,
per quod poſsit ſciri,ad quid & a quo appoſitũ eſt ſigil-
lum,ſufficit.j.de confir.uti.cũ dilecta j. de fideiuſſ.per-
uenit.nec quæro,qualis ſit ille,qui ſcripturã facit , puta
rex,uel infimus homo.nec quia eius noĩe literæ mitterẽ
tur,dummodo ſigillũ ſit pſonæ authenticæ, cũ ſigillum
ſit,quod auctoritatẽ præſtat ſcripturæ. nñ , ſi eſſet talis
perſona, q̃ nõ principaliter,ſed ſecundario auctoritatẽ
pſtaret ſcripturę,ut ſunt iſti ꝯctus cõtenti in illa charta,
q nõ principaliter,ſed ſecundario teſtimonio auctorita
tẽ præſtãt,non eſt tunc neceſſe ſigillũ appoſitũ eſſe au-
thenticũ,ſed ſufficit qualecunq;, dũmõ characteres ha-
beat,ut in eo.l.ad teſtiũ.§.pe.nec exigitur, ꝙ ſint ibi li-
teræ,dũmõ aliàs certum ſit de ſigillo.ſed ſi ſint , opor-
tet ꝙ poſſint,legi uel in totũ,uel in tanta parte,ꝙ indu
bitanter intelligantur,q̃d uelint dicere.j. eo. inter. Cũ
corrigia aũt,uel alia re, quæ non ſit ſculpta ad ſignan-
dum,ſigillari non poterit,ut in ea.l.ad teſtiũ.ff.de aur.
& ar.leg.l.argumento,§.ornamenta.¶Eṗs aũt non intel
ligitur alieno ſigillo ſigillare,q̃n ſignat ſigillo eccleſiæ
lxxiij.diſ.in nomine domini,argu.7.q.1. ſcire. Item no.
ꝙ ius ciuile appellat anulum,& nos ſigillum. Item non
eſt uis,an in litera loquatur ille,qui ſe obligat, uel ali
quid aliud faciat,uel ille,qui ſigillat.de his aũt,quos cõ
ſtat in ſchedulis uacuis aliquid ſcribere,crederem non
eſſe falſarios.unde ex quo ſchedulam ſigillatam eius ſi
dei-

deicõmiſit,ex prima facie q̃cq̃d in ea dr̃,credit̃ cõmiſiſ
ſe,ar.ff.cõmo.cũ q.ſ.§.fi.crederem.n.ꝙ illud mandauit,
quod ſcriptum eſt dummodo tale ſit,quod ibi ſcribitur
ad quod procurator conſtitui poſſit.Si tamen ꝓbaret̃,
quòd aliud ſcripſit, quàm quod mandatum fuerit ,
ut falſarius puniretur . Alii tñ dicunt , ꝙ in eiſdẽ ſche
dulis nihil poterit ponere,quod alium obliget , niſi il-
lum,cuius eſt ſigillum .aliis autem ꝯriũ ur̃,ſ.ꝙ nunquã
licet ſcedulas uacuas ſcribere,nam ille, cuius eſt ſigil-
lum,dat autoritatem ſigillo,& ſigillum debet dare fidẽ
4 ſcripturæ,& ſcriptura contractui. ¶ † Sed quando inci
piet dare,uel quomodo poteſt dare,cum ſcriptura non
fuerit facta,q̃n ſigillum apponitur,ſed poſtea? ei autem
quod non eſt,fidem dare non poteſt,ar.ſupra de conſti.
cum acceſſiſſent , cum ſuis concor. & ff. de contrahen.
emp.l.fundi,& l.Rutilia. ſed nec decretum, uel autori-
tas non interponitur de futuris ff.quod cuiuſque uni.itẽ
§.j.Itẽ autoritatem qũo præſtabit ei,quod ignorat.quę
tantum cum cauſæ cognitione præſtari debet.ff. de offi.
procon.nec quicquam.§.ubi decretum,& 3.q.3.ſpacium
¶Sed dices,bene præſtat autoritatem rei præſenti. nam
mandatum,quod fecit portanti ſchedulas,præſens fuit.
ſed reſpon.ſigillum non præſtat autoritatem mandato,
uel contractui,ſed ſcripturæ.unde bene dr̃, hæc ſcriptu
ra autentica, nõ tñ de contractu,quem continet, fidem
facit imo & cum procurator poſſit ſcribere , quicquid
uult in hac ſcedula,non ſigillum ei præſtat autoritatẽ,
ſed ipſe ſcribens.¶ Item ad hoc,quod non ualeat proba
bare aliquid ꝯ hoc inſtrumentum,ur̃ ſuficere, quod di-
cit autem. de tabelli.§.nos autem credimus,& §.ſequen.
ubi dr̃,quòd tabellio,qui dat autoritatem inſtr̃o, debet
intereſſe,q̃n completur,& debet audire totum negociũ,
ut ſciat reſpõdere,ſi interrogabitur.ad idem autem. de
tabel.§.pp tales.eodem mõ dicendum eſt & de illo, cu-
ius eſt ſigillum, cũ hæc duo hic æquiparentur.item mul
tæ abſurditates poſſunt ſequi de talibus ſcedulis . quid
enim ſi moriatur ille,cuius eſt ſigillum ante,quàm ſigil
lum apponatur? & ẽt forte eo ignorãte fuit ſigillum ap
poſitum.Item quid ſi inimicitiæ oriuntur? Item ꝙ prę-
dictæ literæ non præiudicent ex hoc conſtat,ꝙ is, cuius
nomine confectæ ſunt literæ nihil ſciuit de eo,quod in
eis ſcribitur. Si.n.conſtaret eum ſcire , uel mandaſſe de
certo ſcribendo,tunc forte ſecus dicẽdum eſſet. ſed for
ſan de præſumptione iuuabis te,puta quia dando char-
tam uacuam,uidetur dediſſe poteſtatem,quicquid uult
ſcribendi,ar.ff.de pœnis.l.ij.ff.de contrahen.emp. claui
bus,cum multis concor.quas habes ſuprà de conſue. c.
ij.Sed certe,ſi diligenter dictas leges inſpiceres,non ſic
præſumeres,quia ut in eiſdem legibus euidenter appa
ret,quãdoque ex donatione alicuius rei ẽt aliud uel rõ
ne loci,uel temporis , uel contractus dediſſe intelligo.
unde ſi dedi claues iuxta horreum,uideor dediſſe quæ
in horreo ſunt.ff.de contrahen.emptio. clauibus. uel ſi
obligo inſtrumenta,uideor obligaſſe nomina in inſtru-
mẽto contenta.C.quæ res pig.obli.poſ.l.j. Item ſi red-
do debitori inſtr̃m,in quo continetur ſubſtantia debiti,
debitum remiſiſſe uideor.ff.de pac.l.ij.¶ Secus ſi pignus
redderem.ff.de pac.poſtquam.at hic nihil tale eſt, unde
non uidetur magis pręſumendum de uno mandato,quã
de alio,maxime cum ex multis cauſis ſigilletur,ut dictũ
eſt,& ſic apparet hic, quòd non poteſt iuuari præſum-
ptione. ¶ Confitemur tñ,ꝙ eṗs poteſt committere fide
li perſonæ ſigillum ſuum,& ſm̃ ptãtem ſibi datam po-
terit illo ſigillo ſigillare ſcripturã de his,quæ pertinẽt
ad epiſcopum;puta facere commiſſiones cauſarum, cita
tiones,confirmationes,& generaliter de omnibus aliis,
quæ commiſſa ſunt ei,poterit ſcripturas ingiuriare, eũ
prælatus ille non uideat literas,ſicut Papam,& alios p̃-
latos,& principes ſuis cancellariis hæc committere ui-
demus infra de cri.fal. dura. ¶ Sed in contractibus a-
liorum non poterit nomine eṗi ſigillum teſtimoniale ap
ponere,niſi uiderit,cum teſtimonium ſit tm̃ de uiſu,uel
de his,quę plene nouerit,3.qõ.9.teſtes, & per totum; &
ſic loquitur autem.de tabel.§.nos autem &c. poſſet ta-
men dici,ꝙ etiam teſtimoniale ſigillum apponere po-
teſt,ubi hoc de conſuetudine eſt,nõ quòd contractus in
telligatur habere teſtimonium ab epiſcopo,ſed ab eo,ſ.
cancellario,qui apponit. fingitur enim ius ſigillũ, ſicut
& ſigillũ eccleſiæ eṗi fingitur.81.di.in nomine.tñ bñ de
bet exprimere in litera , cuius nomine apponitur,ſ.an
epiſcopi,uel officialis.

EX literis infra [Iudicari] repete, quod diximus. j.
eo.inter,in gl.quæ incipit ſecus ſatis[iudica.] bene
dicit,& ſi enim erratum eſſet in facto , & nulla eſſet ibi
abraſio,uel correctio facta,tamen per eas procedẽdum
eſſet,licet non ſecundum eas.ſ.de reſcrip. ſuper literis.
¶ Et priuileg.] ſecus de aliis reſcriptis contentioſis,uel
etiam gratioſis, cum ibi poſſet eſſe fraus,ut poteſt colli-
gi. ſuprà de reſcri.ſuper literis,ſedes,& c.ad aures,& c.
paſtora.& c.cum adeo,& c.conſtitutus.& c.ſignificante,
& c.Rodulphus. ¶ Priuilegia] confirmationis, ſecus au
tem de originalibus.ibi enim ſi inuenirentur raſuræ in
poſſeſſionibus, ſuſpectum eſſet priuilegium,ſicut inſtru
mentum contractuum, donationum , & huiuſmodi ex
eadem cauſa redderetur ſuſpectum [Abradi per can-
cellarium,& alios officiales curiæ. ſi.n. per alios fieret,
falſarii eſſent.

ACcepimus literas.forte per ſuas literas petebat ip-
ſe abbas,ꝙ non cogeretur portare ſua priuilegia
ad urbem,& ẽt quędam alia, ſup quibus Papa hic ſcri-
bit.[Argui] infra e.c.proxi.C.de fide inſtr.l.ul.96.diſt.
bene quidem [Venerit] archiepiſcopus. Arguendi].4.
q.5.c.1.C.de inge.man.diffamari infra qui filij ſint leg.
lator.C.qui accu.poſ.qui ea[Vacillare] pp hoc, ꝙ ar-
chiepiſcopus ea arguit falſitatis.ſed ſi ex alia cã appa-
reant ſuſpecta,hoc bene tenet[Obſeruari]qualiter aga
tur de falſo,no.ſ.de prob.licet,in prin.

COntingit Interdum[recitetur] ſ.totus tenor.ideo
autem totus recitari præcipitur,ut audientes totũ,
intelligant an in aliis capitulis contineatur aliquid pu
re,uel ſub conditione,& ſi in totum,uel in partem id ca
pitulum ſit reuocatum,uel aliqua pacta adiecta ſint cir
ca c.de quo agitur.ff.de eden.l.j.§.edenda [Solummo-
do] C.quemad.teſt.apc.l.3.§.2.

S V M M A R I V M

1 *Poteſt ſpoliatus res uindicare , uel petitorium iam inceptum proſequi.*
2 *Libellus etiam contra procuratorem concipitur.*
3 *Quomodo inſtrumentum ex raſura reddatur ſuſpectum.*
4 *Quemadmodum non tenet ſententia ex falſo inſtrumento lata, ita nec priuilegium ex falſa cauſa,uel ex falſo inſtrumento conceſſum.*
5 *Confirmatoria meliora ſunt,quam quæ ſunt ad inſtar,& uide de priuilegio conceſſo ad inſtar in nu.6.*

INter dilectos[petebat]petitorio agit:quia nec
poſſeſſionem nec expoliationem allegabat ; q̃d
eſt neceſſe in interdicto. ff. de ui & ui ar.l.j. in
prin.

1 prin.& §.interdictum autem.¶†Sed nõ uidetur hoc poſ
ſe ſtare,ꝙ petitorium intentaret,ſeu uindicaret rẽ, quã
obtinuerat in iudicio poſſeſſorio per ſententiam epĩ ue
ron.ſuprà de ſeq.poſ.c.ad hoc. ꝯ id quod eſt.C.de alie.
iudi.mu.cau.fac.l.j.& inſti.de ac.§.j.& s̃.de iudi. exami
nata.Sↄ.licet obtinuerit per ſententiam,non tñ habuit
poſſeſſionem corporalẽ.& ideo quãtum ad hoc parum
profuit talis ſententia.j̃.de re iu.cum aliquibus:uel dic
ꝙ habuit.ſed poſt archiepiſcopus monaſterium deiecit,
ut dicit decre.prælleg.ad hoc;& inde eſt.ſ.quia poſſeſ
ſionem nõ habebat,ꝙ petitorium intentare potuit.uel
dic ꝙ a principio monaſteriũ intentauit petito.& poſſe.
& re.poſ.& hoc etiam dicit decre.prælle.ſupra de ſeq̃.
c.i.ideoque nihil impedit,quominus ſpoliatus poſſit res
2 uindicare,uel petitorium proſequi iã incœptũ. ¶† Pro-
curatore] No.concipi libellum contra procuratorem.
no.ꝙ procur epĩ petit nomine eccleſiæ. [Obtinuerat]
ſuprà de ſeque.poſ. ad hoc. [Saluo] nihil operatur hæc
clauſula [Moleſtabat] quaſi ad ipſum pertineret iure
ſuæ ceſſionis.hęc tñ ſententia parum poterat obeſſe Me
diola.eccleſiæ,niſi forſan ex donatione nepotis ipſius ſe
defendere uellet.ff.de ap.à ſententia. Item ex hoc, ꝙ di
cit,moleſtabat,vr̃ ꝙ uti poſ. & ſic tantum poſſeſſorium
intentabat,quare nõ obſtat ſucceſſori archiepĩ,quomi-
nus agat de petitorio,ut no.j̃.e.in gloſſ.ſed nonne, &c.
¶ Confirmabat] tanquam dñs donationem factam a ua
ſallo utilis dominii,quæ donatio utilis dominii non te
net ſine licentia dñi facta,& hoc cõfirmatur confert au
tem dominium directum,quod penes dñm remanet,ut
in conſtõnibus Federici,imꝑialem,ar.C.de iure emph.
l.ul.de dona.paſt.j̃.de do.inter ui.& ux.nuper aliter tñ
exponitur,& melius non.n.credimus,ꝙ a ſe dñs uolue-
rit per hæc uerba directum dñium abdicare. ¶ Teſtes]
de alijs teſtibus loquitur hic,q̃ j̃.e.ubi dicit, nec atte-
ſtationes &c.cum loquitur de teſtibus inductis coram
deleg.ab Inn.& productis ad probandum pręſcriptionẽ
.& famam ibi aũt de productis coram archiepõ cogno-
ſcente ex delegatione imperatoris,& productis ad pro-
bandum legitimam donationem factã fuiſſe,ut ibi dicit
¶[XI an.] & ita non poſſedit niſi.10.an.quod nõ prodeſt
16.q.3.quas act.uel dic,ꝙ uult dicere,ꝙ aliqui teſtes di
xerunt,ꝙ poſſideat a lx an.citra;& intelligo continuo.
Alii teſtes dicunt,ꝙ poſſedit a.l. an. & ſuprà intelligo ꝑ
modicum tp̃s ultra.l.an.ſed ſ̃m hoc ur̃ tutus præſcripti
ne ſed dic,ꝙ licet uiſus fuerit præſcriptionem probare
non tñ probauit. [Conſumptum] i.ſubtiliatum,uel cor
roſum pergamenum ꝑꝑ raſuram,uel alio modo.¶†An
3 notatione] ſatis in loco ſuſpecto,ar.ff.quemad.teſt.ape.
l.2.C.de contrahen.ſtip.optimam. Similiter ſuſpectum
eſt,ſi ſit raſura in nominibus, uel iudi.uel actoris, uel
rei,uel rerum,ſuper quibus eſt litigium,uel in data,uel
in narratione ſiue concluſione iuris, uel in remotione
ap.uel incorrectione teſtium,uel in aſſignatione termi-
ni,& in multis aliis,quæ diſcretus iudex intuebitur. &
ſi contra has ſuſpitiones aparent alii in ꝯrium,iudex ea
attendat.Item magis ur̃ ſuſpectum propter raſurã, quã
ꝑꝑ conſumptionem. ¶ Recentior] ſuſpitionem addu-
cit,non probationem,cum in charta uetuſta poſſit ſcri-
bi nouus contractus,& ſemper hoc cum alijs,quæ tangũ
tur hic uel aliquibus eorum præſumptiue,aduerſarium
onerat probatione,quòd ſit uerum[Sigillum] hoc ſuffi
ciebat.¶Cum mitra,induta ſceptrum,integra,cæra]ue
hementiſſimæ ſunt præſumptiones,niſi ſufficientes pro
bationes.unde ſtatim ſequitur,præſumebatur, non pro
batur,uel licet etiam ſingulæ per ſe non ſufficerent, tñ
omnes ſimul ſufficiebãt, uel aduerſariũ probatione one
rabant,ſ.priuilegiũ eſſe uerum[Nullæ alię] ſufficit ad
probationem [ſed cum] hoc ſufficiebat ad probationẽ
[duæ]& ita non probatur Luitardum dediſſe,cum nul-
lum priuilegium haberet abbas,quod ipſius nomen ex-
primeret; & ſic non poterat eius donationem allegare
[Ab inferiori]uix poſſit hoc ſufficere ad probationem
ſed ad pręſumptionem faciunt[ſigilli] qđ non erat pen
dens,ſed quod chartæ adhærebat;& hoc ſufficit ad pro-
bationẽ[ſed & ipſum]hoc ſufficit ad ꝓbationẽ[Publica
ſi.n.tempore donationis fuiſſet donatio per manũ tabel
lionis ſcripta,& eidem chartę ſigillum appoſitum,dum
modo ſubſcriptionem teſtium haberet,etiam amiſſo ſi-
gillo ualidum remanet inſtrumentum [Autenticum]
quia non erant ibi literæ legibiles,nec etiam erat inte-
grum[Media] non ſufficit ad probationem,cum in hac
medietate poſſit contineri nomen,& dignitas[Medie
tas] hoc ſufficit ad probationem[Litera] ſubſcriptio.
[Recentior uidebatur] hęc ſuſpitio non ſufficiebat ad
caſſationem,ſed ad probationem transferendam in ad-
uerſarium[Mentio] non eſt ſufficiens probatio caſſa-
tionis:ſed præſumendum eſt,ꝙ ſi habuiſſet, ꝙ priuile-
gium inſeri feciſſet. ¶ Inter alios] ſed nonne ſciebat
cauſam ſuam agi.imò quia ipſe iudex erat,& pro mona-
ſterio iudicabatur, ſibi præiudicum fecit.ff.de re iu. ſæ-
pe.ff.de pig.fideiuſſor? Reſpon. non j̃.de ſent.& re iudi.
ſuborta. nec obſtat lex,ſæpe,quæ loquitur,qñ me ſcien
te agebat ille, quem de iure poteram prohibere, ut ſi
creditor agere patiatur debitorem, & in aliis exemplis
poſitis in l.prædicta. uel ſi quis nomine meo agat, &
eum non prohibeo,cum ualeam prohibere. at archiepi
ſcopus nec ſciebat rem ſuam,quando cauſam diffiniuit;
& etiam ſi ſciret, prohibere non ualebat quominus iu-
re ſuo,uel quòd ſic ſaltem credebat ſuum, uteretur, ſi
uellet,ut in e.l.ſæpe,dicitur in fi. nec ob. l. ſi fideiuſſor,
quæ loquitur, quando pars ſciens rem ſuam obligari,
ſubſcribit inſtrumento autoritatem pręſtans obligatio
ni,ſecus autem,ſi faciat tanquam iudex,uel tanquam te
ſtis, uel alius quilibet officialis, cum nulli debeat offi-
cium ſuum eſſe damnoſum. & ex ſententia nõ habet ille
ius,nec ex teſtimonio, ſed tantum declaratur ius priſti
num.ff. de pig.ac.Caius.ff.ſi ſer.uen.l.ſicut.§. ſed ſi quę
ritur. item ſicut apparet in hac dec.in prin. archiepiſco
pus tantum tulerat ſententiam ſuper poſſeſſo.unde non
ſit ei poſtea præiudicium in petitorio.uel dic, quòd ex
nouo iure peruenerat ad eccleſiam Medio.ſcilicet poſt
ſententiam [& in alio] hoc non noceret ſecundũ quoſ-
dam,ſi eſſent publicatæ falſum dicit hęc gl.immo idem
eſſe debet,& ſi publicatæ non eſſent. publicatio enim ni
hil facit,niſi quòd prius non erat autenticum,modo eſt
autenticum,& ualet inter perſonas,inter quas eſt actũ,
& quãdo ad idem agitur [unde] ex quo priuilegio [pe
titionis] quæ forte talis erat,uel conſimilis,petiit tale
monaſterium,ut ſibi donata à tali comite confirmare
dignaremur[intelligatur] ff.de reb.du. quotiens infrà
de uerb.ſig.abbate[confirmari] ff.de iuriſ.om.iu.& qa
ar.ꝯ 63.di.in ſynodo.23.di.in nomine s̃. de ele. cũ inter
canonicos,ubi de hoc in gl.ſed nõne &c. [Quod meum
eſt] ſed dices,cum non eſſet ſuum,quia falſum eſt priui-
legiũ Luitardi,debet tenere donatio.ar.s̃.de inte.reſt.ↄ
ſtitutus. rñ.ideo non teneret donatio illorum, quę ſe-
cuta eſt ex priuilegio Luitardi,quia non intendebat im
perator eam donare, ut crederet eſſe ea monaſterii ex
donatione Luitar. & intẽtio eſt neceſſaria,inſt.de do.§.
4 ſunt ẽt,& ſe. ¶†Itẽ ſicut ſñia lata ex falſo inſtrumẽto nõ
tenet,

a ¶ *Ita nec priuilegiũ. Et quod priuilegium impetratum ex falſa cauſa,non teneat,tenet etiam Bald. hic pro quo dicit bene facere tex.in l.Gallus. §.ſi eius.ff. de lib. & poſthu.& refert Fel. in c.ad audientiam, el.ij.col.vi.uer. amplia primo ſupra de reſcri.pro quo addo, quod notat. Petr. de Anc.ĩ cõſ.ccclxxxix. incip. uiſis diligenter iuribus, col. iij. uer. tertio ponderandum eſt.*

tenet,ita nec a priuilegium conceſ
ſum ex falſa cauſa, uel ex falſo in-
ſtrumento.non tenet.C. ſi ex falſis
inſtrumentis.l.j. & ij. Si autem nõ
apparuiſſet falſitas in primo priui
legio,nec ei Imperator niteretur,
ſed diceret imperat. concedimus,
& confirmamus,non quærerẽ,quæ
ſunt confirmata,quæ cõceſſa:quia
in quibus non ualet confirmatio,
ualet per conſequens conceſſio.q.
diſt.Imperator, in oẽm euentũ uo
lumus eccleſiam hẽre ſiue ut dona
tionem,ſiue ut cõfirmationẽ, niſi
per obreptionem obtineret̃ ut hic
& j̃.c. proxi. ut potius res ualeat,
q̃ pereat.j̃.de uer.ſig.Abbate.ff.de
reb.du.quotiens.12.q.2.ſi quos.s̃.
5 de ĩ ĩteg.reſti.ↄſtitutus. ¶†Alia]
bene dicit.& no.hic diligenter,pri
uile.confirmatoria meliora ſunt,quã illa, quæ ſunt ad
inſtar:quia in confirmatorijs dr̃ de aliqua re, quæ ſit do
nata,uel uendita,& pro donata uel uendita hẽtur,& ſic
de ſimilibus.nec intelligitur ꝑ prædicta uerba donatio
confirmata,licet in priuilegijs cõtineatur in prin.cõfir-
mamus oĩa habita,& habenda,niſi ea, quæ dantur & ſta
tuuntur,principaliter innitantur confirmationi, ita, ꝙ
confirmatio eſt principalis cã,quare ſit donatũ, uel ſta
tutum,& non ponitur confirmatio narratiue tantum;&
6 repete q̃ no.in ſum.C.de fal.cau.adi.l.j.¶†Secus aũt,qñ
in priuilegijs continetur cõcedimus hoc priuilegiũ ad
inſtar:quia tunc oĩa,q̃ ſequuntur, intelliguntur cõceſſa
ad inſtar.vñ ſi ſequeretur in eodẽ priuilegio, donamus
uobis talẽ eccleſiã,ſubintelligendum eſt ad inſtar.& eo
dẽ mõ ſi dicat,decernimus,uel ſtatuimus.imò idem eſt
ſi dicat adiicimus ẽt,ꝙ habeatis ius in tali eccleſia: uel
ẽt eam eximimus.nã ſemꝑ intelligendum eſt, ad inſtar
adijcimus;& ſic de aliis.tunc no.qñ in priuil.dr̃, eximi-
mus oẽs eccleſias ueſtras,q̃ ꝑ uos ſumpſerunt regulam
B.Aug.in quibus has duximus exprimendas; hæc uer-
ba ponunt̃ narratiue,ar.4.q.6.quippe.& iõ nulla eccle
ſia expreſſe probatur exempta,niſi probetur,ꝙ pro eo
ſumpſit regulã B.Aug.[Principale]priuilegium Luitar
di[Acceſſorium]priuilegium hoc Hẽrici [Proprietas]
C.loca.ad probationem [Poſſeſſio].ff.de Acqui.poſ. ſi
qui ante,& l.ſi aliquem[ſufficit]fatemur tñ, ꝙ ille, qui
rem locatam accepit,non poterit qõnem referre de ꝓ-
prietate,uel de poſſeſſione[Obſcura].s̃.de prob.ex lr̃is
3.q.9.indicas.ff.de act.obl.Arrianus.

QVod ſuper his &.j̃.[ſuppreſſionem]hic põt colli-
gi arg.à cõtrario ſenſu, ꝙ ſi non ꝑ ſuppreſſionem
ueritatis, uel expreſſionem falſitatis ſint obtentæ lite-
ræ Cardinaliũ,ẽt ſi ſint ignota eorum ſigilla, ꝙ creden
dũ eſt eis;quod referas ad caſum,de quo hic loquit̃ dec.
ar.j̃.de cri.fa.c.penul.ſed uidet̃, ꝙ tunc eſſent neceſſa-
ria.v.ſigilla,de cle.pere.c.j.ſed illud c.loquitur, qñ nõ
ſolum ſigilla ſunt ignota,ſed ẽt noia epatuũ, & epõrũ.
uel dic,ꝙ ibi eſt maius periculum, quàm hic [Verita-
tis]quia tacuerunt, per quæ utiles erant terræ ſanctæ
[Falſitatis] expreſſerunt ſe debiles, cum ſint fortes, &
iõ nõ ualent lr̃æ.quia ſi expreſiſſent, non habuiſſent.s̃.
de reſcri.ſuper lr̃is [Cõpelli]quia non teneret abſolu-
tio.ff.de nata.reſti.l.j.§. ſi quæras, quare non tenet ab-
ſolutio ex falſa cauſa, ſicut tenet excommunicatio?
Reſpon. quia non intendit abſoluere, ſed excommu-
nicare intendit; de hoc no.ſuprà de offi.or. ex parte.

PAſtoralis & j̃.[Decre.]quæ non eſt poſita in corpo-
re decre.ſed tamẽ aduocati eam pro decre. allegãt:
uel loquitur de illis decre.q̃ olim erant poſitæ in cor-
pore decre.qñ nullum corpus erat authenticatum præ
ter cõpilationẽ Inno.iij.uel loquit̃,qñ bulla depẽdet in
lr̃a,q̃ iõ ſtatim ꝓ iure nõ eſt habẽda.C.de leg.l.ij.¶Cõ-
ſulat]no.decre.ꝯriã iuri non ſtatim reiici,ſed Papã con
ſuli,eſt enim præſumptio pro ea: quia poſita eſt inter
alias decre.uel etiam aduocati in iudicio eam allegãt:
reſcri.tamen ſtatim abiiceretur.25.q.2.reſcri.

CVm dilectus &.j̃.[Concluſum]dicunt,ꝙ ẽt poſt cõ
cluſionem poſſunt produci,ar. quia cũ in cã appel.
poſſint produci,melius eſt ergo ante uulneratam cãm
ſubuenire.C.in quibus cau.in integ. reſt. non eſt neceſ.
l.ſancimus.plus placet,ꝙ in eadem cã poſt concluſionẽ
non licet,ut hic;ſed in cauſa appellationis, in qua non
eſt concluſum,& quæ alia cã eſt,bene licet producere
inſtrumẽta,cõfeſſiones,& alias ꝓbationes; qđ dic ut le
gi. & no.s̃ de teſti.fraternitatis.¶Alii dicunt, ꝙ nec ẽt
poſt appellationẽ licet ea producere poſtquã conclu-
ſum eſt,ar.j̃.c.proxi.in fi.ubi dicit, ꝙ iudex ex officio
ſuo poſt cõcluſionẽ põt interrogare partes; & loquitur
in cauſa app.& ita à contrario ſenſu parti nõ licet in cã
appel.interrogare aduerſariũ;ergo a ſimili nec inſtru-
mentum producere[Conſuetudo].s̃.de arbi.dilec.[Cõ
ſuetudo]etiam ſine ſubſcriptione teſtiũ ſi hoc hẽat con
ſuetudo,ꝙ ſine ea creditur;de hoc no.s̃.eo.c.ij.

SVMMARIVM.

1 *An poßint partes ſuper nouis articulis in cauſa appellationis producere teſtes.*
2 *Quo caſu ſtetur teſtibus, & non inſtrumento.*
3 *Inſtrumentũ quãdo reddatur ſuſpectũ, & uide de hoc in nu.4*
5 *Falſum redditur inſtrumentum, ſi quis per duos teſtes probet ſe alibi fuiſſe tempore contractus.*
6 *Inſtrumentum non redditur ſuſpectum ob dubitationẽ teſtium.*
7 *Inſtrumento publico & ſubſcriptione teſtium uallato derogatur per duos teſtes.*
8 *An pauciores teſtes, quàm qui in inſtrumento ſint deſcripti, præiudicent inſtrumento.*
9 *Iudex non poteſt interrogare partes poſt concluſionem in cãm de eo, quod non ſit actum ante concluſionem.*

CVm Ioannes eremita [Condẽnauerunt]& ma
le,cum de his.ſ.de traditione domus nihil actũ
ſit. Vel dic, ꝙ petiit etiam ſibi domum tradi
acti. ex empto.& id circo bene iudicauit iudex ſecundũ
probata.ſed iudex appellationis, coram quo probatũ
fuit, ſcilicet de conditione, contrarium ſententiat.
1 ¶†Et ita habes hic arg. quòd partes poſſunt ſuper no-
uis articulis in cauſa appellationis producere teſtes,li
cet illud ſciuerint in cauſa principali. bene enim ſcire
potuit Io. ꝙ ex quo petebat traditionem rei uenditæ
ſibi fieri,quòd ſententiaretur pro actore, niſi probaret
reus conditionem. ¶Alii tñ dicunt,ꝙ ex quo ſcire po-
tuit ante apertionem teſtium articulũ ſibi neceſſariũ,ni
ſi probet ante apertionẽ teſtium poſt probare non põt
nec hæc decre.cõtradicit: quia primò nõ fuerunt teſtes
producti ſuper uenditione,ſed inſtrumentũ.Sed nos nõ
facimus magnam uim,utrum ſciuerunt, uel potuerunt
ſcire,qñ agebatur principalis cã illum articulum, quẽ
uult ꝓbare in cã appellationis,an non. Sed in hoc caſu
eſt uis,ſi fuit oblatus articulus ille probandus in cauſa
principali:

principali:uel an comprehenderetur ſub articulis in
cauſa principali datis:quia tunc ſi primo probauit ꝑ te
ſtes, poſt apertas atteſtationes iterũ teſtes producere
non poterit,ut no.ſ̃.de teſti.fraternitatis.[Nouum] de
hoc no.ſ̃.de teſti.fraternitatis [Inhabitares]& iõ non
debebant cõdẽnare.P. ad uacuam poſſeſſionẽ tradẽdã.
[Anni] nec ꝑꝑ hoc minus ualet eorum teſtimonium.
¶†Tabellionem] ſi oẽs teſtes uiuunt, & contradicunt
inſtrumento,in quo inſcripti ſunt,uires ſuas amittit in-
ſtrumentum,& ſtatur teſtibus ſupra de proba.tertio.ff.
quemad.teſta.ape.l.j.§.ulti. & auc. de fideiuſ.§. ſi uero
fideiuſſor,col.vj.Si uero unus diceret,nõ interfui con-
tractui,uel inſtr̃o,in quo ſcriptus ſum, debilitat fidem
inſtrumenti,ita,ꝙ redditur ſuſpectum.ff. quẽad. teſta.
ape.l.j.in fi.& ideo non ualet ad probandum.C.de pro-
ba.iubemus.Et dicunt quidã hoc eſſe adeo uerum,ꝙ ſi.
x.teſtes inſcripti ſunt ĩ iſtr̃o,& unus ſolus de ſcriptis ne
get ſe interfuiſſe,reliquis mortuis, uel nihil dicẽtibus,
ſuſpectum reddit inſtrumentum. ¶ Alij dicunt, ꝙ licet
unus teſtis dicat ſe non interfuiſſe inſtrumento dũmo-
do alij tot remaneant inſcripti, ꝙ licet contra teſten-
tur,uel ad minus nihil dicant,uel mortui ſint,quot ſuf-
ficiunt ad probationem contractus in ſcriptis redacti;
non debilitatur uirtus inſtrumenti. & lex præalleg.ff.
quemad.teſta.aperi. l.j.§.fi.loquitur, quãdo unus ex ſe-
ptem teſtibus in teſtamento ſcriptis negabat ſe inter-
fuiſſe ꝯtui; quo ſublato ꝑꝑ defectum teſtiũ inualidũ re
manet teſtm̃.C.de teſta.ſi unus.¶Secus aũt eſſet, ſi illo
educto cõpletus remanet numerus teſtium. uel ut dicit
Io.illud eſt ſpãle in teſtõ ꝑꝑ ſolẽnitates, q̃ ibi requirun
tur. ueruntamẽ,ſi per duos uel ꝑ tres inſcriptos teſtes,
uel alios ꝓbaretur eum interfuiſſe,qui dicit ſe non in-
terfuiſſe,ſtabitur dicto duorũ.ſ̃.de ele.imò idem vr̃, &
ſi dicat ſe non interfuiſſe,nec ẽt probaretur eũ affuiſſe,
ar. quia in actis,ſi teſtis negaret ſe teſtificatum, ut ſcri-
ptũ eſt,uel pars negaret ſe cõfeſſam, uel aliquid aliud,
quod ſcriptum eſt,ſoli tabellioni crederetur, uel ſcri-
3 pturæ tabellionis. ſupra de ꝓba.qm̃.¶†Si aũt plures ne
garent ſe interfuiſſe inſtr̃o,tũc ſuſpectũ redditur inſtru
mentum vñ nihil ex illo probat̃ ſupra de teſti.tam lr̃is
ſuprà de probati.tertio.& in tm̃ hoc uerum eſt,ꝙ etiã ſi
ꝑ centum teſtes probarent ꝯ̃ctum,qui in inſtr̃o continet̃
niſi per eos probaret eos interfuiſſe,qui negant ſe inter
fuiſſe, inſtr̃m inualidum eſt: quia ei eſt hæc falſitas ad-
mixta.ſ.hos duos interfuiſſe.ix.di.ſi ad ſacras.3. q.9 pu
ra.non negant tm̃ ꝯ̃ctum poſſe probari ꝑ teſtes ẽt inſcri
ptos in falſo inſtr̃o,cum ipſi non fuerint participes fal-
ſitatis.¶Sed oppones,nonne ambo ſunt in dictis ſuis ſin
gulares,cum uterq; tm̃ de ſe neget interfuiſſe, ut patet
ſupra de elec.bonæ memo.Rñ.ſi ageretur ad probandũ
ꝙ alter abſens fuerit tꝑe confecti inſtr̃i,non ſufficerent
teſtimonia eorũ,quorum uterque diceret ſe non inter-
fuiſſe.ſed cũ agatur ad probandũ inſtr̃m falſum,ſuffici-
unt hi duo,q̃ probant idẽ.ſ.inſtr̃m falſum, & abſentiam
horũ duorum,& maxime cũ ſimul eos ad fuiſſe ſcriptũ
ſit inſtr̃o,& quaſi ſimul & pariter teſtificari uiderentur:
quia nec ipſi,nec alij interfuere,cũ ſi interfuerũt, ſimul
pariter ſe uidiſſent ſ̃m quoſdã.¶Nos ꝯtrariũ credimus.
nam ſi centum teſtes dicerent,quilibet de ſe,ego nõ in-
terfui,& duo tm̃ dicerent,fui,ubi inſtrumentum fuit p̃-
ceptum,uel ubi contractus fuit celebratus, ualidũ erit
inſtrumentum:quia ſinguli teſtes in ſuis dictis ſingula-
res ſunt ſupra de elec. cum dilecti. nec obſtat ſupra de
proba.tertio:q̃a ibi ꝑ nullũ teſtẽ reprobat̃ fides inſtru-
menti.uel dic,ꝙ ibi nõ fuerunt ſingulares,imò bñ,& ple
ne,licet indirecte,probauerunt falſum inſtr̃m.& ſic etiã
rñdetur ad c.tã lr̃is.uel dic,ꝙ ꝯdicit.ſupra de teſti. tam
lr̃is:q̃a ibi expreſſe probatũ fuit inſtr̃m falſum cõtine-
re.& ꝙ diximus de duobus teſtibus,intellige uerum in
4 ꝯ̃ctibus,ubi duo teſtes req̃runtur.¶†Si aũt req̃rantur.v.
ut in codicil.uel. vij.ut in teſtamentis,nõ ſufficeret alijs
negantibus ſe interfuiſſe probare ꝑ duos teſtes ꝯ̃ctũ ini
tum al's uerum uel inſtr̃m ꝯfectum q̃tũ ad hoc, ꝙ ꝑ in-
ſtrumentũ probaret̃ uel codicillum, uel teſtm̃. aliq̃ tñ
dñt,q̃ non minus,quã alii rõne nitunt̃, ꝙ ẽt ſi oẽs inſcri
pti negent ſe directo interfuiſſe ꝯ̃ctui, uel inſtrumenti
confectioni:nihilominus ualet inſtr̃m publicũ,quod ꝑ
ſe hẽt auctoritatẽ,& hi teſtes ſingulares ſunt,nec pñt di
rectò probare negatiuã.6.q.5.actor non obſtat,qđ dictũ
eſt ſupra eo.glo.v.Rñ.quia ꝙ dicit ſe nõ interfuiſſe,pa-
riter dicit & de aliis,q̃ adeſſe non pñt,niſi uidiſſet eos,
cum hoc nõ ſit uerũ.nec ob ſupra de proba.tertio: quia
ibi indirecte probauit ꝯ̃riũ;& eodẽ mõ rñdeo ad decre.
5 tã lr̃is.¶†Si aũt aliq̃s inſcri.teſti.ꝑ duos teſtes tm̃ pro-
baret ſe alibi fuiſſe tꝑe ꝯ̃ctus celebrati, ẽt centũ ꝓbãti-
bus ſe interfuiſſe tꝑe inſtrumenti celebrati,uel inſtr̃i p̃
cepti,nihilominus falſum erit inſtr̃m,non q̃a ꝯ̃ctus non
probet̃ ꝑ teſtes,ſed q̃a addidit teſtẽ interfuiſſe, q̃ non
interfuit,ut.j̃.de his,q̃ fi.a præla.quãto.ſed ſi teſtes in-
ſcripti inſtr̃o,uel alii dicerent eũ interfuiſſe in celebra-
tione ꝯ̃ctus,uel tꝑe inſtr̃i p̃cepti, niſi ꝑ luce clariores ꝓ
bationes probet ſe ab fuiſſe,ꝓualebit inſtr̃m.C. de ꝯ̃hẽ.
ſti.optimã.dicunt tñ quidã,& forte nõ male,ꝙ ſi ſolus
ne dum plures negarent ſe interfuiſſe ꝯ̃ctui, uel inſtr̃o,
reliq̃s tacentibus uel mortuis,ẽt ſi.c.eſſent,debilitat̃ fi-
des inſtr̃i.ff.quẽad.teſta.aper.l.j.§.ul.nã cum nullã fidẽ
hẽret hoc inſtr̃m,niſi ex officio notarij, bñ ꝑ ꝯ̃dictionẽ
teſtis ſuſpectum redditur teſtm̃,ſiue inſtr̃m, niſi per col
lationem ſubſcriptorum teſtium,uel contrahentiũ iu-
uaretur inſtrumentum,auc.de fide inſtru.§. ſi uerò mo
riatur,&.§.ꝙ ſi tabellio.& in his, ubi negant ſe inter-
fuiſſe,eſt facienda optima indagatio.C.de falſis,ubi.C.
de proba.iubemus:ita tñ,ꝙ ſemper iudex magis præſu
mat ut inſtrumentum ualeat,quã pereat.j̃.de uerbo. ſi-
gnifi.Abbate.nec tanti ualoris eſt dicta ſuſpitio, q̃ orit̃
ex negatione eorũ,qui interfuiſſe negant, ut inſtr̃m an-
nihilet,niſi indirecto contrarium probaret̃ ſupra de te
ſti.tam literis ſupra de proba.tertio.C. de proba. cum
precibus,niſi acerrima inq̃ſitione aliud appareret. Sed
Iob quantum ad hunc articulũ fuit in prima opinione.
6 ¶†Si autẽ teſtes dicerent, ſe non recordari, an inſtr̃o,
uel cõtractui interfuerint,ſed non firmiter aſſererent,
tunc ſtandum eſſet inſtr̃o contra quod nihil aſſeritur,li
cet dubitetur.non.n.tantam uim hẽt dubitatio eius, ut
ſuſpectum poſſit facere inſtr̃m imò ex quo dubitat̃ in tu
tiorem & benigniorem partẽ declinari debet.ſ.ut con-
cordet inſtr̃o,ar.ſ̃.de teſti.cum tu fili.j̃.de ſpon.iuuenis
j̃.de reg.iur.c.ij.¶Si uero teſtes contradicant inſtrumẽ
to alio,quàm in quo ſcripti ſunt,dicunt quidam, quòd
ſi factum eſt remotum, magis creditur inſtrumentis.ff.
de proba.ſi arbiter.ff.de car.l.iij.§.duæ.ff.de dã. infect.
qui bona.§.ult.alias eſt lex,& incipit, cauſæ. ¶Alii di-
cunt,quod contra quodlibet inſtrumentum admittitur
probatio teſtium infra de præſcri.ad audientiam ſupra
de teſta.cãm.C.de proba.cũ præcibus.Sed dicunt neceſ
ſarios.iiii.teſtes ad minus,cum inſtrumentum uim duo-
rum teſtium teneat,& notarius maior ſit uno teſte;& ne
gant magis credendum eſſe uiuæ uoci, quàm mortuæ.
nec ob. auct. de fide inſtrumen.§. ſi uerò aliquid ta-
le: quia ibi erat uiua uox, & inſtrumentum ex una
parte

parte;& ex alia parte erat tantũ collatio literarum. itẽ
dicunt, qđ licet priuata ſcriptura ſuccumbat teſtibus.
C.de contra.ſti.op.non tamen publica, quæ eandẽ uim
7 habet ut teſtes.C.de fide inſtru.in exercendis. ¶† Nos
tñ dicimus,ꝙ inſtr̃o quantũcunque publice confecto,&
q̃tũcunque inſcriptos habeat teſtes, derogatur ꝑ duos
teſtes,uel ad plus ꝑ tres,qui probẽt eum ꝯ̃ctũ, de quo
inſtr̃m eſt præceptum,non fuiſſe celebratum,uel illos,q̃
dicunt ꝯ̃xiſſe,ibi non fuiſſe præſentes prædicta ratione:
quia prædictum inſtr̃m non habuit auctoritatem niſi a
notario,& huic auctori præferri iuſtum eſt dictum duo
rum teſtium.& hæc uera ſunt, niſi teſtes ſuperſint, qui
aſſerant uerum eſſe,quod in inſtrumento continet̃, uel
collatione teſtium,uel ꝯ̃hentium probari poſſit,ꝙ uere
teſtes inſcripti inſtr̃o ꝯ̃ctui interfuerunt,ar.auc.de fi.in-
8 ſtru.§.ſi tm̃,& §.ſi uerò moriantur,& §.ſeq. ¶† Sed op-
pones,nonne ſi inſtr̃o inſcripti ſunt 10.teſtes,uel plures
credendum eſt eos affuiſſe ꝯ̃ctui, cum notarius fidem fa
ciat de omnibus,quæ in inſtr̃o continentur ꝑꝑ publicũ
officium, quod habet, & ſic credendum eſt eos affuiſ-
ſe? ergo pauciores teſtes non præiudicabunt inſtrumen
to,ꝙ ſint,qui inſtr̃o inſcripti ſunt. rñ.uerum eſt, quòd
dicitur,quandiu non debilitatur fides inſtr̃i. ſed ex quo
probatum eſt falſum ſcriptum eſſe ĩ inſtr̃o, debilitatur
tota uis inſtr̃i.9.di.ſi ad ſacras,alias ſi ad ſcripturas.un-
de de cętero non credo, ꝙ teſtes fuerint præſentes pro-
bata enim qualibet cũque falſitate,tollit̃ auctoritas ſcri
ptoris inſtr̃i,& ita aliis,quæ in inſtr̃o continẽtur, aucto-
ritatem præſtare nõ põt;ut in præal.c.ſi ad ſacras.¶Fal-
lit aũt hic,ꝙ per teſtes probetur contra inſtr̃um, ubi eſt
præſumptio iuris & de iure.C.ad Vell.antiqui & C.ar-
bi.tu.l.ul.ſed licet,ut ibi dr̃, non poſſit probari cõtra in
ſtr̃m, ꝙ uerum fateretur: poteſt tñ illud dicere falſum.
Item nõ obſtant prædictis.C.ſi mi.ſe ma.dix. ſi alterius.
C.de non nu.pe.gña l̃r.C. de teſt.teſtium,& auc.rogati.
C.de ſuffra.l.j.& ff.de prob.cenſus.;C.qui teſta.face.poſ.
hac conſul.ubi dr̃,ꝙ melior eſt probatio inſtr̃orũ, quã
teſtium:q̃a bñ fateor,ꝙ ubi inſtrumentum non negatur
uerum,ꝙ magis ſecura & indubitata eſt probatio ſcri-
turæ,quę immutari nõ põt,quin appareat.Sed lingua te
ſtium ſatis mutabilis & labilis eſt,ut.C. qui teſt. fa. poſ.
hac cõ.§.at cũ nã ſed hæc ſecuritas atque prærogatiua
tandiu.tm̃.durat,donec ꝯ̃ inſtrumentum aliquid rõna-
biliter ſit probatũ.Secus aũt eſt,ubi iſtrumẽtũ dicit̃ fal
ſum,& probetur,tunc.ſ.qñ conflictus eſt inter eos, qui
inſcripti ſunt,qui dicunt ꝯ̃ctum celebratum, & alios,q̃
negant.ſed ſi quæritur qui,uel quibus teſtibus alijs præ
ponderare debẽt,diſtingue,ut magiſter Io.no.4. q.3.§.ſi
teſtes,in gl.circa ꝯ̃rietatem[eandem]C. de fi.inſtru. in
ex. [momenti] ſuprà de teſt. cum a nobis [intentionẽ].
hic ſatis apparet,ꝙ infrà petebat principaliter uacuam
poſſeſſionem domus.¶ Venditionem] ſatis eſt bona alle
gatio: quia iudex hanc uiam eligere debebat. ut fieret
concordia inſtrumenti,& teſtium,ar.ſupra de teſt. cum
te.& ꝑꝑ hoc ẽt.ſ. ut appareat concordia teſtium, utilis
fuit interrogatio facta a Papa.ſ. an una tm̃ uenditio fa
cta fuiſſet,poteſt etiam dici,ſi interrogatio facta nõ fuiſ
ſet,tamen concordia teſtium & inſtrumenti eodem mo
do facienda erat,ſicut hic fit in hac decre. quia licet in-
ſtrumentum diceret,ꝙ Petrus uendidit domum Ioanni
non negat uenditionem fuiſſe conditionalem.& ideo ꝓ
batio ſuper hoc inducta poſtea,ꝙ uenditio conditiona-
lis eſſet,erat admittenda,quia non ꝯ̃dicebat inſtrumen
to,ſed addebat.nam iudex cuncta debet rimari.30.q. 5.
iudicantem.ff.de inter.act.ubicunque [obligatum] in ꝯ
ditionalibus autem cõtractibus non cedit dies ante euẽ
tum cõditionis.ff.de uer.ſig.cedere diem [alias] .i. ſecũ
dum probationes, nos ſ̃m uerita-
9 tem.C.de ap.eos. ¶† Concluſum
a bene dicit,[a] quod iudex ex offi-
cio ſuo poſt,quàm eſt in cauſa con
cluſum,poteſt interrogare a parti
bus de his,quæ ſunt dubia ratione
eorum,quæ acta ſunt ante conclu
ſionem.nã de alijs nõ poſſunt quæ-
rere:alii tñ dicunt contra,pro hoc
ſ̃.eo.cum dilectus.

a ¶Benedicit. Adde, quòd Card.in conſilio lxxij.inci.ſigillatim ſingul.colum. v. circa princi.dicit hoc dictum ſingulare.& pro hoc allegat gloſſ. not. in auc. de teſti. §.illud dicit,quòd iudex poteſt interrogare, non ut addat, ſed rationem dictorum reddat.

EX parte chariſ. [In figura O.]
idem forte poſſet dici, ẽt ſi di-
ctio eſſet minus, uel oratio, dum-
modo comprehendat intellectus
Papæ.alii autem dicunt, ꝙ & ſi ali
quando tolerabilis eſſet eror in li-
tera,uel in dictione, iudex tamen,niſi occultum ſit ui-
tium,ſuſpectas habebit literas, cum multi ſint officia-
les in curia,qui examinant uicia literarum.primum di-
ctum magis placet.nam per bullam ſatis tollitur ſuſpi-
cio,& oculus ſępe fallitur officialium.

PErpetuus.[Communium] i.communi precio redẽ-
1 ptorum,uel aliter,ut no.ſ̃.de proba.c. j. ¶† Queri-
tur aliquis petit ſententiam latam contra ſe pro Petro
ſuper tali fundo caſſari,uel quia nulla eſt,uel quia iniu-
ſta,& ab ea eſt appellatum Petrus reſpondit,exhibe ſen-
tentiam actor reſpondit,ego non habeo ſcripturam,q̃a
iudex noluit mihi copiam ex ea facere, uel quia amiſi,
ſed tu exhibe;quia ipſam habes,an reus cogendus ſit eã
exhibere?So. ſic,ut hic.C.de eden.is apud immo,ſi reus
non diceret ſententiam latam,interrogabitur, an talis
ſententia pro eo lata ſit.ff.de inter.act.l.pe. & ſi negaue
rit,cogetur cedere,ſiue renunciare ſentẽtiæ. Vel iudex
pronunciabit,ſi qua ſententia apparuerit pro Petro la-
ta,nullas uires habeat, ar. ff.de inter. act. non alienum.
¶Item quia confeſſus pro iudicato haberetur.ff. ad l.A
quil.proinde. ¶Et ſi nolit reſpondere,pro confeſſo hr̃.
ff.de inter act.de ætate.§.qui tacuit. ¶ Succurritur tñ il
li,qui probabiliter deceptus falſum rñdiſſet, ſatisfacto
tñ aduerſario de intereſſe ſuo.ff.de inter.act.de ętate.§.
ex cã.Item contra iſtum,q̃ dicit nullam ſentẽtiam pro
latam,dabitur actori confeſſio ſua autentica, quæ per-
petuo ipſi reo præiudicabit etiam in alio iudicio.C.de
libe.cau.iubemus.2.q.1.multi ueruntamen ſi poterit ꝓ
bare contrarium re integra in hoc caſu per oſtenſionẽ
ſententiæ,uel alio modo,probatio præiudicabit confeſ
ſioni.C.de iur.& fac.igno.error.

IMputari.Quidam ponunt caſum iſtius decre.in eo,q̃
producit duo inſtrumenta.unum,in quo continetur,
quòd ſit proprietarius rei, aliud,in quo continetur, ꝙ
ſit uſufructuarius.ſed hoc non poteſt ſtare,quia põt eſſe
ꝙ primo fuit ꝓprietarius,& poſtea uſufructuarius, uel
e contra;& ſic non diſcrepant,ſed concordant. alii po-
nunt caſum ſic.aliquis produxit inſtrumẽtũ, ꝙ promiſit
ei tali die c.Bononię.¶Item produxit aliud inſtrumentũ
ꝙ ipſe eadem die promiſit tibi.c.Romæ.hæ.n.ſcripturæ
aduerſæ ſunt,& ſi non directè,ſed per medium, uel in-
directo:impoſſibile eſt.n.hæc duo inſtrumenta ſimul ue
ra eſſe,ut patet ſuprà de teſt.ex tenore.uel pone caſum
ſic.Primo produxi primum inſtrumentum,in quo con-
tinetur,ꝙ ego pro eccleſia mea emi fundum a te. pro x.
tali die,& coram talibus teſtibus.poſtea produco aliud
inſtrumentum,in quo continetur, ꝙ eundem fundum
emi

emi Romæ in nomine meo coram aliis teſtibus eadem
die.hæc.n.non ſunt contraria nec per ſe, nec per aliud
mediũ,quia utrũque eſſe potuit,ſed ita diuerſa ſunt, ꝙ
non eſt uerisimile rem ita proceſſiſſe,& fidem ſibi inui-
cem derogarent.¶Neſcitur.n.cui inſtrõ magis creden-
dum ſit.ſed ſi à diuerſis partibus producerentur huiuſ-
modi inſtrã,tunc iudex inſpicere debet, quod magis eſt
ſine ſuſpitione,& ei credet.uel ſi utrunque eſt par, ꝓ reo
præſumet ſupra eo.inter dile.ſupra de proba.ex literis.
C.de contra.ſtip optimam. ff. de teſt. ob carmen. §. fi.
[contrarias].C. de fi. inſtru. diuerſæ[contrarias ſe-
cus in teſtibus, quorum dicta non potuit præuidere, ſi-
cut inſtrumenta.

SI cautio.i. ſcriptura publica,uel priuata talis,ſ. con-
fitetur talis tm̃ ſe recepiſſe ab A.uel ſe tm̃ debere. ſe
cus autem,ſi diceret,A.tm̃ accepit.a B. ar. contrarium.
C.de dote cau.non num.l.ult.ſed dic ibi non fuiſſe pu-
blicũ inſtrm̃.¶Item no.ſpeciale.ſ.in dote, uel in mutuo,
ubi licet in inſtrõ hæ cauſæ exprimantur,nõ tñ ſufficiũt.
C.de non nu.pe.ſi ex cã,generaliter,autem de tp̃e non
ſo.pe.ſuper do.coll.7. [in determinate] i. non expreſſa
cã [in ea] etiam ſine ſcriptis.C.de non nu.pe.generali-
ter [ſi cauſam] puta uenditionis,donationis, uel conſi-
milis [probaueris] puta,quia confeſſus es te debere.5.
ſo.pro domo uendita,& tu probas modo,ꝙ eandem do
mum habes,quia aliam rem permutaſti pro ea.C.de re-
rum permu.ex placito,& l.cum præcibus.uel probas eũ
alibi fuiſſe tp̃e cautionis emiſſæ,ut ſ.de teſta.ex tenore
uel probas,ꝙ cã fuit fraudulenter adiecta,cum tñ nulla
cauſa ſubeſſet,uel errando ſubiecisti cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Quis habeat poteſtatem faciendi tabelliones, & uide in nu. 2.*
3 *An alius præter* Papam *& imperatorem poſsit facere tabel-
liones.*
4 *Ad hoc ut ualeat conſuetudo faciendi notarios,requiritur con-
ſenſus ſuperioris.*

1 CVm P. [Tabellio] † De tabellionibus dicunt q
dam,ꝙ quilibet põt facere tabellionem qui po
teſt dare,uel facere iudicem ordinarium, ſiue
ſit imperator,ſiue rex,uniuerſitas,ſiue collegium, ſiue
conſuetudo,ſiue quicunque alius.¶ Qui autem iudices
facere poſsint, no.ſ.de offi.ordi.cum ab eccleſiarum,in
ſum.C.de iur.om.iud.alii dicunt,ꝙ qui poteſt dare tu-
tores,põt facere tabelliones qui autem tutores facere
poſſunt,no.in ſumma.C.qui dare tut.poſ.¶ Nobis autẽ
uidetur aliter,quòd nullus põt facere tabellionem prę
ter Papam,& imperatorem,qui horum uſum approba-
rũt & inuenerũt,niſi forte conſuetudo,uel ſpãle priui-
legium Papæ,uel imperatoris alicui hoc conceſſerit ſpã
liter,ar.C.de eman.l.j.& ul.& j.de exceſ.præla.acceden
tibus,in fi.Et hoc ſic probo,certum eſt ꝙ ↄ ius eſt offi-
cium tabellionis,quia chartæ animalis mortui credit̃ ſi-
ne adminiculo alio, ut no.ſ.eo.c.2. Sed ↄ ius naturale
nulli uenire licet auctoritate ſiue potius temeritate, ꝓ-
pria, ſed niſi principi,qui ſupra ius eſt ut patet.ff.de leg.
princeps,& j.de conce.præb.c.propoſuit, ſicut diximus
in diſpenſatione,quæ eſt ↄ ius ſupra de temp.ord.c. di-
2 lec.¶ † Sicut nec licet reſtituere infamem,nec legitima
re illegitimos,nec arrogare niſi principi,& paucis alijs,
quibus eſt ſpecialiter conceſſum,ut no.j.qui fil.ſint leg.
uel ille.per uenerabilẽ.ff.de poſt.l.j.§.de qua.ff. de ado.
l.j.& ij.de re.iur.cum te,ubi no.Sunt.n.huiuſmodi qua-
ſi ↄ naturam, & miraculoſa, de infame facere bonæ fa-
mæ, & de illegitimo legitimum, & hominem ſui iuris
ſubiicere alij, & hmõi,de tabel.aũt habemus,in.C.de ta
be.per totũ,& auc.de tabelli.tñ nunquã dr̃,ꝙ alius,quã
Papa,uel imꝑator poſsit hoc facere tñ fatemur,ꝙ ſi ali
quis habet de cõſuetudine,ꝙ poſsit facere tabelliones,
hæc cõſuetudo ſeruanda eſt,ar.C.de eman.l.j.¶Itẽ fa-
temur,ꝙ ſi alicubi eſt conſuetudo,ꝙ credat̃ aliquorum
ſcripturis ꝙ conſuetudo hæc ſeruãda eſt ſuprà.c.cũ di-
le.¶Et licet hi,quibus ↄſuetudo ↄcedit,poſſint dici no-
tarij,quia in notas redigũt,quæ corã eis agũtur, uel ta-
belliones,quia in tabellis ſcribũt, non tñ ꝑtãtem habẽt
& officium publicum,qđ tabellionibus a legibus datur
ſed tñ illud hñt,qđ conſuetudo eis tribuit,quantũ eis
3 tribuit.¶† Non credimus,ꝙ alius ſubditus eccleſiæ,uel
imperio poſſit facere tabellionem præter Papã,uel im
peratorẽ,uel ſtatuere,uel ẽt pacto nudo ſeligare,ꝙ cre
ditur inſtrĩs alicuius priuatæ perſonæ cũ eis non liceat
contra leges publicas,& ↄ ius ſic naturale aliquid ſta-
tuere,ſicut ẽt dicimus in tutoribus,& iud. ꝙ niſi impe-
rator,uel lex,uel conſuetudo concederet perſonis cer-
tis,ꝙ poſſent iudicare,& tutores dare,ꝙ nullus niſi Pa-
pa,uel imperator eos poſſet dare.¶Nullus.n. præter ꝓ-
dictas perſonas poſſet conſtituere, ꝙ libera perſona ꝑ
alium iudicaretur, uel obligaretur.credimus tñ, ꝙ alii
reges, qui habent ſupremum & merum imperiũ,poſſent
4 idem ſtatuere,ꝙ de tabell.ſi uellent.¶ † Nec etiam mire
ris,ꝙ per conſuetudinem poteſt induci, ꝙ aliquis infe-
rior principe poſsit facere notarios,non tñ poteſt conſti
tuere,ꝙ faciat ipſe notarios,uel alii concedere,ꝙ faciat
& eſt ratio,quia in cõſuetudine ad hoc,ut ualeat, opor
tet,ꝙ interueniat conſenſus ſuperioris principis tacitus
uel expreſſus,ut no.ſ.de conſue.c.in prin. Sed in conſti-
tutione ſecus.ꝙ autem princeps ſuperior approbat, ip-
ſe facere uidetur.C.de uete.iur.enu.l.j.§.omnibus.[or
dinarii] repete,quæ dixi ſupra de teſti. Albericus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſeruanda ſint in publicatione teſtamentorum, & etiam
in teſtium publicatione in nu.2.*
3 *Teſtamentum non dicitur auctenticum,niſi fuerit per tabellionẽ
ſcriptum.*
4 *Inſtrumentum quantumcunque auctenticatum non præiudicat
alijs,niſi præſentibus,uel contumaciter abſentibus.*

1 SI inſtrumenta † Teſtamenta autem ſic ſunt pu-
blicanda.in primis faciet iurare illum,qui pe-
tijt publicationem,ꝙ eam non petit cauſa ca-
lumniæ C.quemad.teſta.ape.eius,arg.ff.ad exhi. thea-
trum.¶ Item pro his omnibus uocabuntur hi,quos res
tangit,ar.ſuprà de teſti.ſignificauit.ff.de adop. nam ita.
¶Item uocabuntur teſtes inſcripti in teſtamento, & ſi q
ſunt abſentes,uel etiam omnes,ſi commode uenire non
poſſunt,mittetur ad eos teſtamentum,ut cognoſcant, ſi
teſtamento interfuerint,& ſi conſenſerint omnes,publi
cabit illud,& hæc omnia debent publice expediri. pro-
bantur hæc.C.quemad.teſta.aperi.l.j.ff. quemad. teſt.
ape.l.j.& l.cum ab inimicis,& l. ſe nec requirendus eſt
tabellio.nam prędictę ll.non faciunt mentionem de ta
bellione quia in eis loquitur de teſtamento, quod non
erat ſcriptum per tabellionem.C.de teſta. cum anti. §.
fi.& eodem modo facienda eſt publicatio, ſi non appa-
reat teſtamentum,quia non fuit exinde facta ſcriptura,
uel ſi facta fuit,exuſta uel ſubtracta eſt.ff.quemad. teſt.
ape.

ape. ſi in du.§.fin. hæc autem publicatio,quæ in multis
legibus dicitur apertio teſtamenti, debet fieri apud cer
tos iudices, & geſta interuenire debent, C.de teſtamẽ.
conſultari & publicari; & extunc ſunt autentica inſtru
2 menta. ¶†Et ſimiliter eſt procedendum in publicatio-
ne teſtium receptorum de aliquo contractu non re-
dacto in publicam formam, de qua loquitur, ſupra de
teſti.ſignificauit: quia tunc cõtractus, uel aliud actum, a
quod erat tm̃ in mente hominum,redigitur in publicã
formam. & ideò maior ſolẽnitas ibi adhibenda eſt,q̃ ſi
inſtrumentum publicum deberet,ꝓpter conſumptionẽ,
3 uel aliam iuſtã cauſam publicari. ¶†Sic etiam eſt in te-
ſtamento,quod non eſt autẽticum,nec publica ſcriptu-
ra,niſi ſcripta fuerit per tabellionem.ſi.n.per tabellio-
nem ſcriptum eſt, cum ſit autentica ſcriptura,nõ opor
tet in aliam publicam ſcripturam exẽplari, niſi aliqua
cauſa ſubeſſet,ut hic,& quia teſtamẽtum,quod à teſta-
tore,uel alia perſona priuata ſcribitur,quod fieri licet,
C.de teſtamen. cum anti. §.fin.& auct.ibi ſignata.¶Et ꝙ
non ſit autẽtica ſcriptura ex eo patet, quia ibi non eſt
manus publica, nec ſigillum autenticum, ſupra eo.cap.
huius autem autẽticationis ſiue publicationis eſt effe-
ctus,quia per illius teſtamenti, ſiue inſtrumenti ſic pu-
blicati oſtenſionem fit miſſio in ipſam hæreditatem ꝑ
edictum diui Adriani,C.de edi.diui Adr.l.fi.& eſt effe-
ctus, ut fidem perpetuam ſemper faciat, C.de teſt.l.ij.
alias autem licet ſigilla, numerus teſtium, & aliæ ſo-
lẽnitates ualeant ad hoc,ꝙ teſtatoris uoluntas ualeat,
quæ ſm̃ leges, ſi vnum ex his deficeret,non ualeret, ut
C.de teſt.l.ſi vnus. nihil tñ probant,niſi ſcripta ſint per
publicam perſonam, uel ſigillo autentico ſigillata. ſed
in exẽplatione publicorum inſtrumentorum hæc non
ſunt neceſſaria,cum illã autẽticationem ſuam retineãt
ex ſigillo, uel ſigillo prælati, uel tabellionis, ut no.ſu-
pra eo.c.j. quod ex eo apparet, quia ẽt poſt mortem ꝓ-
lati,uel tabellionis fidem faciunt. ſed hic ſatis uidetur,
ꝙ partibus præſentibus, uel per contumaciam abſenti-
bus debeat fieri hæc publicatio, infra de cõfir.uti. cum
dilecta, infra de priuil.ex parte; & ad hoc bene facit,
C.de fide inſtrum.l.fin. ¶Item etiam ſi partes exẽplifi-
cationi conſentiant ſine iudice, non ualet, ut hic, licet
partium conſenſus ſufficeret ſine iudice ad faciendũ in-
ſtrumentum de contractu, uel ſuper confeſsione de cõ-
4 tractu iam facto. ¶†Imò plus uidetur,ꝙ quãtumcunque
autenticatum ſit inſtrm̃, non præiudicat aliis, niſi præ-
ſentibus, uel cõtumaciter abſentibus, quin ↄ illud dici
poteſt ſm̃ tenorem ꝓdictæ l.C.de fi.inſtr.l.fin.ubi dr̃,ꝙ
non ſufficit inſtrm̃ exhiberi in iudicio,niſi & ei fides im
ponatur,quin ſemper illud exhibere teneat̃.nec eſt con
tra.ſ ut li.non cõteſt. qm̃, in prin. quia ibi eſt ſpeciale.
nec dr̃ ꝓpriè publicatio, ſed exẽplatio, uel trãſcriptio.
ſuperiora aũt dicuntur publicari ꝓpriè, quia cũ prius
nõ eſſent publicata, in publicam formam trãſcribunt̃.
poſſet tñ dici,ꝙ ſi aliqua inſtrã ſunt in caſu perditionis
ꝑꝑ uetuſtatem, uel aliam cãm conſimilem, qđ tunc ẽt
abſentibus partibus poſſent tranſcribi inſtrã, ſi uocari
& expectari non poſſunt,ar.j.de ↄfir.uti.cum dile.& ſ ut
li.non ↄte.qm̃,in prin. atteſtationes aũt.& alia acta ꝑ ta
bellionem ſolũ ſine teſtibus ſcripta nõ ſunt publica ſcri
pt.nec faciunt fidem coram alio iudice, niſi ſint public.
¶Et no.ꝙ ꝓpriè autentica exẽplantur, & non autẽtica
publicantur [inſpecta] hæc facienda ſunt uocatis his,
quos res tangit,ſ de teſti.ſignificauit.¶Sed quidã dicũt
& fortè nõ malè,ꝙ ſi de uerbo ad uerbum exẽplentur,
& ſi iudex diligẽter inſpiciat ſigilla, & oĩa alia,quę ne-
ceſſe ſunt inſpici,ꝙ bene ualebunt
talia exẽplaria: ſed ſi vnum inſtrm̃
breuiter facit mẽtionem,puta,qa
dicit ſnĩam latam,ſicut in publico
inſtrumento per manum talis no-
tarij confecto continetur,non ui-
detur, ꝙ per eius mentionẽ ꝓbet̃
ſnĩa lata. ¶Imò idem uidet̃,[a] ſicut
in publico inſtrõ uidimus ↄtineri.
nam in hoc caſu potius ur̃ teſtimo
nium reddere,q̃ uetuſta exẽplare,
& autenticare; & hoc ſatis innuit
hæc decr. de hoc etiam not.infra
de uerb.ſig. c.abbate.

a ¶*Imo uidetur. Adde Cardin. in conſil. 72. incip. Sigillatim ſingula col.fi. Et ibi intelligit hoc uerum, niſi partes fuiſſent præſentes, & nõ appellaſſent: quia tunc probaret plenè allegat Inn. in cap.quoniam cõtra, ſupra de prob. & in c.cum in iure, ſupra de offic. deleg.*

De præſumptionibus. Rubr.

SIcut noxius [mittit] manifeſtè [mortem,]
ideſt ut occidat, ff.ad l.Aquil.nã ludus [lu-
dens] malum.n. & dãnum ſemper ꝓ̃ſumitur
fieri malo animo, niſi cõtraria præſumptio
ualeat, ut ff.ad l.Aquil. item ſi obſtetrix,§.fin.& l. nam
ludus, & l.item Mela, in prin.

AFferte mihi [diuidite] non ſuadendo, ſed tẽtando
loquitur, & probando præſumptiuè, ut uidelicet
ex hoc præſumptiones poſsit habere, & iudices ſumant
inde exẽplum [cõmota] interpoſitio eſt, i.præſumit̃,
quia diligit,j c.ꝓx.& 23.q.4.ea uindicta, circa prin.

EX ſtudiis ſuis, &c.

NVllus dubitabat [confitetur] confitetur quis in-
terpretatiuè. 11.q.3. rurſus 3.q.9. decernimus, &
hic,ore.15.q.6.c.j. & rei euidentia. 38.diſt. priuſquam
[confitetur] .i.præſumitur contra eum,non tñ condẽ-
natur, ſed punitur in expenſis, & aliqñ grauius, ſupra
de iudi.c.j.C.de iud.ſancimus. 11.q.3. rurſus.

NOnne bene dicimus qa erat ueritas, ꝙ eſſet Sama
ritanus: aliqua ꝓ̃ſumptio eſt, ſed nõ ꝓbõ, tacere.

MAndata cœleſtia, &c.

QVoſdam 16.diſtin. quod dicitis.

QVanto, &c.

SCribam ironicè, quaſi non ſcribam. ſed ſupple ple-
nè; & eſt arg.inducias concedendas malicioſè pe-
tenti, ff.de uerb.ſig. ſi inſulam.

SVMMARIVM.

1 *An debeat admitti uolens aliquid non uerisimile probare.*
2 *Quæ dicatur præſumptio iuris, & de iure.*

QVia uerisimile, ſ de renũ.ſuper eo. ſ de reſt.
ſpol. ſolicitè,ff.de ꝓb.l.de indebito [ↄceſſe-
1 rit] i.ꝑ ordinariũ ↄcedi fecit. †Verisiſe] no.
ꝙ ubi aliqs vult ꝓbare aliqd,qđ nõ eſt ueri-
ſimile,non ſuꝑ hoc eius admittenda ꝓbõ,niſi aliqd ſit,
qđ huius ꝓ̃ſumptionẽ elidat,puta fama loci, uel boni-
tas teſtium, uel alia rõnabilis circũſtantia. ad idẽ,ſ de
ꝓcur.in noſtra,j de no.ope.nũ.c.ij.de ꝓ̃ſum.no. qa ſi eſt
temeraria,reprobat̃.2.q.1.primo,j de ſen.exc.inqſitio-
nis. uiolenta eſt ſufficiens ad ſententiandum.32.q.1.di
xit,j e.literas,ff.de his,q ſunt ſui uel ali.iu.filiũ.Circa
hoc tñ diſtingue, qa alia eſt iuris, & nõ de iure; & hæc
admittit probationem in cõtrarium.25.q.3.extraordi-

 naria.

naria.27.q.1.nec aliqua, ſ. de proba. propoſuiſti, C.de
epi.& cle.auc.legitimã. 12.q.5.nulli, j. teſt.reqſiſti,ff.de
2 don.inter ui.& ux.Quintus,C.e.ti.etiã. ¶†Eſt aũt p̃ſum
ptio iuris & de iure,ſ.qñ quis aliqd ſtatuit ſuper certo
facto; & contra hanc non admittitur ꝓbatio, j. de ſpõſ.
ad id,& c.is q, j. de cond.appo.ꝑ tuas,& c.de illis, j. qui
ma.acc.poſ.inſuper,& de ſpon.cõmiſſum.54.diſt.frater-
nitatem.27.diſt.ꝙ interrogaſti.27.q.1.uiduæ, j. de reg.
uidua.C.de rei ux.act.l.j.in prin.ff.de ſtatu ho. q in ute
ro,inſti.de excu.tut.§.filij,ff.de lib.& poſt.Titius teſtõ,
§.Lucius,ff.de uer.ſig.ꝙ mortui probabilis qñq; ſemi-
plenam ꝓbõnem inducit, j. de ſen.excõm.inquiſitionis,
infra de reſt.ſpol. ſolicitè. ¶Qñq; ſufficit ad inducen-
dam purgationem, j. de pur.c.ſi quis de gra.2.q.5.preſ-
byter. item qñq; requirit ꝓbões ꝯ. ſe,ff.quod me.cau.
non eſt uериſimile,C.de ꝯhẽ.ſtipu.optimam. qñq; nul-
las admittit, niſi ſit fama, uel alia circũſtantia, ꝯ eam,
ut hic. qñq; infundit ꝓbõnem in reum, infra ut eccle.
benefi.ut noſtrum, ubi no.C.de ꝓba.ſiue. Qñq; etiam
adducit ſecum ſniam, j. eo.illud,literas,ſ. eo.afferte.de
ſtip.ſeruo.l.ꝙ ſi ſeruus. no.tñ, ꝙ ubi ex p̃ſumptionibus
procedit,multum debet iudex tẽperare ſniam,& maxi-
mè ne condẽnet,niſi rarò & modicè ad pœnam nec pe-
cuniariam,nec corporalem,quod potes bene colligere
ex ſnia Salomonis,ſupra eo. afferte. ubi licet ex p̃ſum-
ptione uoluit adiudicare vni mulieri filium, non tñ uo
luit aliam condẽnare ad mortẽ, ad quã iuſtiſſimè erat
condẽnanda,ſi legitimè eſſet probatum contra eam,ꝙ
filium alterius clam ſubripuiſſet. quidam tñ has præ-
ſumptiones, quas diximus ꝓbabiles, dicunt uiolẽtas.
ſed hic non eſt uis, niſi in uerbo, q̃ eſt ꝑtinacibus relin
quenda. [fama] enim ſupradictam p̃ſumpt.diminuit.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio propter nuptias locum non habet, niſi ubi eſt ma-*
trimonium.
2 *Nunquid per productionem inſtrumenti propter nuptias pro-*
betur matrimonium.
3 *An ſi quis probet ſe multo tempore ſtetiſſe in eccleſia, uel cum*
uxore, per hoc debeat in cauſa obtinere.

ILlud quoq; [uindicans] adiecta cã de iure ca-
nonico, ſicut & filius petitur per rei uendica-
tionẽ, adiecta cã de iure Quiritum, ar.ff.de rei
uend.l.j.§.j. [inſtrm] inſtrumento autẽ ſoli non ſtatur:
qa confectum eſt ſuꝑ dote, & non ſuper mrĩmonio [no
minat] q̃ noĩatio p̃ſumptionem inducit. 32.q.4. dicat,
ff.de ꝓba.l.ult. ſed non ſufficientem ꝓbõnem, C.de ꝓ-
ba.nõ nudus [donatione] qđ ſolis liberis euenit,& non
ſeruis,C.de Lati.liber.toll.l.j.§.ſed & ſi qs,ff.de iu.do.
ſi mulier, §.eius noĩe [uitioſum] .i.ad hoc confectum,
ut dñs uidens & tacens ſeruum nupſiſſe, cõſenſiſſe ꝙ eſ-
ſet liber, uideat,C.de Lati.liber.toll.auc.ad hæc; & ſi
negaret dñs eũ nupſiſſe, appareret inſtrm [ille] ſeruus
1 mulieris [more] p̃ſumptio elidens p̃ſumptionem. ¶†At
tendi] ad ꝯſeruationem mrĩmonij, ubi non ſit p̃iudiciũ
alij mrĩmonio. de hoc no.ſ. de teſt.ꝑterea cum qs.& li-
cet fama plurimum adiuuet, tñ ꝑ eam non adiudicauit
mrĩmonium, ſed ꝑ inſtrm, quo continetur donatio ꝑꝑ
nuptias,& quo ſe coniuges noĩabant: donatio.n.ꝑꝑ nu
ptias non habet locum,niſi ubi eſt mrĩmonium, j. de do
na.inter uirum, & uxo.c.& ſi neceſſe. & ꝙ obiiciebatur
ꝯ inſtrumentum, ꝙ fraudulenter erat confectum, nõ ꝓ-
babatur, nec præſumebat,ſi notarius conſueuit fideli-
2 ter ſuum officium exercere, j. eo.c.in ſi. ¶Et tñ dicunt
quidam,& non malè, ꝙ licet ꝓduceretur inſtrm dona-
tionis propter nuptias,uel etiam dotis, ꝓpter hoc non
probaretur matrimoniũ, ſi alij mrĩmonio primo ꝯtꝰ
fieret præiudicium. in matrimonio enim neceſſe eſt in-
teruenire uerba,ſi loqui poſſunt ꝯhentes, j. de ſpõ.tuæ.
item talia uerba ſunt neceſſaria, quæ mutuũ cõſenſum
de præſenti exprimant, j. de ſpon.c.pen.& j. de ſpõ.duo.
c.j. Item hoc diligenter attendendum eſt, ꝙ ſi aliquis
petit aliquam in uxorem,& ꝓbat,ꝙ ꝑ decem ann.ſimul
cohabitauerunt,& fama uiciniæ habet,ꝙ eam tenuit in
uxorem,ꝙ ſententialiter obtinebit.nulla.n.æque eſt ꝓ-
batio bona in his,ſicut fama uiciniæ. ¶Et uidetur mul-
tofortius, ꝙ ſi agat poſſeſſorio ad reſtõnem poſſeſſionis
uxoris, & ꝓbat tenuiſſe eam, & famam eſſe, ꝙ tenebat
eam ut uxorẽ, ꝙ obtinebit in poſſeſſorio: imò plus uſ,
ꝙ etiam ſi non ꝓbaret de fama uiciniæ, ſed tñ ꝓbaret
ꝑ duos uel tres teſtes, ꝙ uir cum uxore iacuit,uel ſtetit
uolens & intẽdens in ea quærere,uel ſeruare iuris poſ-
ſeſſionem, uel uinculi uxoris, & ipſa mulier hoc ipſum
ſciebat,ꝙ hoc intendebat uir; ꝙ iudicabitur mrĩmoniũ
inter tales;& erit,ſi ſpoliatio interuenit, uxor uiro re-
ſtituenda. imò fortè eædem ꝓbões ſufficerent in peti-
torio ad ꝓbandum mrĩmonium uerum. ¶Item à ſimili
eius, quod hic dicitur de matrimonio carnali, uidetur
idem in ſpirituali: quia ſi aliquis diu ſteterit in aliqua
eccleſia ut clericus,uel ut rector, & ꝓbat per famam ui
ciniæ,ꝙ ita ſit,ꝙ nõ ſolum in poſſeſſorio, ſed etiã in pe-
titorio iudicabit pro clerico,ar.ſ. eo.qa uериſimile.& ſi
ꝯrium dicatur, ſequitur magna abſurditas, ꝙ oportet
ſemper quaſcũq; habere ꝓbões paratas de ſua inſtitu-
3 tione canonica. ¶†Nobis uſ, ꝙ licet aliquis probet ſe
multo tẽpore ſtetiſſe in eccleſia, uel cum uxore, & fa-
mam uiciniæ ſic ſe habere, ꝙ eccleſiam tenebat ꝓ ſua,
& mulierem ꝓ uxore ſua, non tñ ualet ſibi intantum, ꝙ
ſnia feratur ꝓ actore. nam cum utrobiq; petat ecclĩã,
& mulierem quaſi ſuã, niſi ꝓbet de iure ſuo, reus abſol-
uetur,C.de ꝓb.actor. & hoc, niſi ꝯuẽtus ꝓbetur in ma
la poſſeſſione fuiſſe: tunc n. ipſi ꝯuento incũbit ꝓbatio,
ut no. ꝑ eũdem, ſ. de his, q̃ ui, metuſuè cã fiunt, in rubr.
nec ſequitur abſurditas: qa uix, aut nunquã põt contin
gere, quin petens ecclĩam, uel uxorem habeat aliquod
auxilium ad recuperandam poſſeſsionem. de quo ꝯrio
autem ſequeretur abſurditas: qa eadem rõne, ſi aliquis
ꝓbaret, ꝙ domum, uel poſſeſsionem aliquã poſſediſſet
aliquanto tẽpore ꝓ ſua, & ſuper hoc haberet famam ui
ciniæ, debet obtinere etiã in petitorio; qđ ꝯſtat eſſe fal
ſum, quia debet ꝓbare legitimum titulum, atq; dñiũ,
ff.de rei uin.in rem act. alioquin reus abſoluetur,C.de
rei uin.l.fi. [conditum] .i. ſi nihil ꝯ inſtrm obiiciatur.

LIteris tuæ fraternitatis. [locis ſecretis, & latebris]
talia.n.loca uitare debent ſuſpecti.35.q.6. ab iſto;
& niſi iurauerint, imponitur eis pœna, infra de cohab.
cler.ſi quiſquam, aut.ut lic.matri,& auiæ, §.is quoque,
coll.viij. [uiolenta] 32.q.1. dixit.

TErtio loco [proponebat] hoc non ſufficit ad ꝓba
tionem, ſed præſumptionem [ꝓponebat] allegat
turpitudinem ſuã,& auditur.25.q.3.extraor.ꝯ. j. de do.
inter dilectos. & eſt hoc ꝑꝑ periculũ aĩæ [credere] non
ſufficit ad ꝓbõnem, ſed p̃ſumptionem. ¶Inuia] hãc cre
do uiolentã p̃ſumptionẽ, ꝑ quã iudicandus eſt, ſ. c. ꝓx.
35.q.1. ab iſto. alij dixerunt nihil eſſe in hac decret.
ſufficiens ad probationem, ſed omnia ſimul, ff.ex quib.
cau.ma. necnõ, §.ſi quis.3.q.9.teſtes.35.q.6. ſi duo uiri,
ff.de teſtib.ob carmen, §.ſi teſtes [confeſſi ſunt] dicunt
quidam

quidam hoc ſufficere cũ fama, ut hic, & 35.q.6.ſi duo.
ſed ꝯ. j. de eo, qui co.conſan.uxor.ſuper eo, & c.licet.
¶Sed rñ.ibi confeſſionem eſſe,& rumorem,quod nõ ſuf
ficit,ut ibi: qa aliud eſt rumor,& minus, q̃ fama; & hoc
placet. alij dicunt, ꝙ ſufficit confeſſio cũ fama, ut. j. de
eo, q cog.ſuper eo. non ꝯdicit hæc decre.qa hic erat cõ
feſſio partiũ cum fama, & uagatio ꝑ nemora. & intelli-
gunt illud.c.35.q.6.ſi duo,loquiſ tñ,qñ cõfitenſ ambo
coniuges conſanguinitatẽ,& fama adiuuat. in quo caſu
talis probatio ſufficiens reputatur. ¶Secus autem qñ cõ
fitereſ turpitudinem ſuã,ſicut hic,& in decre.p̃all.ſuper
eo. uel aliud eſt,quando partes confitenſ ut maritus,&
uxor,ut c.ſi duo.aliud,ſi adultera, quæ eſt pars, ut j. in
decr.ſuper eo. [ſeparari] & hic deierare nõ præſumiſ.

LIteras [impetebat] Denunciauerat.n.crimen eorũ
Papæ: uel petebat bona eorum,quia hæretici erant
[Reſeruata] quæ non tollitur per hoc ipſum, ꝙ arbitri
eliguntur, etiam ſi hic non exprimeret, ꝙ ſibi eam re-
ſeruaſſet [fratres] 23.q.8.leges. ¶Vehemẽtẽ, nõ tñ uio-
lentam: quia bñ tunc pro ea cõdẽnareſ.22.q.1.dixit.ff.
de reb.du.ſi mulier, & ꝯ uiolentam admittiſ probatio
in ꝯrium.ſ. de proba.propoſuiſti.25.qõ.3.extraordina-
ria [præter] i.omiſſo iureiurando,ex quo ſemel deiera
uit.32 q.5.paruuli.3.q.7.non poteſt. uel dic ꝙ iurabit,
& ſuperaddet alias cautiones.

CVm in iuuentute [naturale] C.de epi. eum qui
[detuliſſet] ideſt denunciaſſet. & no.ꝙ denuncia-
re quis poteſt per procuratorem,
a ¶*Per procuratorem.* a & etiam [a] proſequi denunciationẽ.
Adde in hoc Bart.in ſ. de teſti.ex parte.A.
l.non ſolum.§.morte.
ff.de noui.ope.nun.et
Fel.in cum M.*Ferra.*
colũ.17.uerſ.ſeptima
concluſio ſupra de cõ
ſti.& ibi quòd in hoc
non requiritur ſpecia
le mandatum.

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſdictio dicitur eſſe nulla, ubi condi-*
tio non eſt uera.
2 *Circa officium meri executoris quædã*
ſcitu non indigna hic habes.
3 *Non licet contra prouiſionem delegan-*
tis aduerſariis ſe opponere.
4 *Prouiſio facta à delegante quando teneat.*
5 *Poteſt prouiſor aſſumere ſibi partes iudicis.*

DVdum archid. [Nequaquam] non erat exce-
ptio hic ad declinandum examen, ſed in princi
pali negocio differendo.ff.ad exhi.l.iij.§.ibidẽ.
ſ. de fo.comp.c.ex parte.B.& tunc ſi ꝓponereſ, erat le
gitima. j. de inſti.c.j.& c.autoritate. [Idoneus] hæc uer
ba non ſonant condõnem, ſed admonitionẽ, ut faciat ea
ad q̃ aĩs de iure tenetur.ſi.ſ. de elec.ſignificaſti.ff.de te-
ſta.tut.mnto.§ j.ff.de uer.obl.ſi.x. ¶Item hæc uerba non
præſtant nouam formam mandato, ſed inſtruũt execu-
torẽ, ut ſciat qualis debet eſſe is, pro quo ſcribitur.ſi.
ſ. de ele.eccleſia uña: & ꝑꝑ hoc uideſ ẽt, ꝙ ſi minus ido-
neus ſit, teneret ꝓuiſio, & ſnia excõicationis, & quæcũq;
alia lata contra rebelles, licet ſit iniuſta: qa bñ habet iu
riſdõnẽ in his. ſed ſecus eſſet, ſi talis eſſet clã, quæ cõdõ
nem adduceret. uerbi gratia, prouideatis tali de tali ec
cleſia, ſi eſt de illo uico oriundus: qa hoc bene eſt cõdõ,
& certa forma adiecta mandato. & ideo ſi aliunde ſit
oriundus, non ualet prouiſio, nec ſententia excommu-
nicationis propter hoc lata: quia ſuper his iuriſdictio-
nem non habebat: quia erat certa forma & conditio-
ne limitata: quã delegato egredi non licet.ſ. de reſcri.
cum dilec. ¶Item ſi huic petendi, ꝙ ſua ꝓuiſio ante oĩa
ſortiatur effectũ. j. de emp.conſtitutis.2.obiiciatur, ꝙ
hoc nõ debet fieri: qa ille, q prouidit ei, nõ habuit ptã
tẽ, ſuꝑ hoc audiendus eſt ante, q̃ ei deſ effectus proui-
ſionis. & hæc eſt ea rõ diuerſitatis: qa hic contendiſ de
fundamẽto iuriſdõnis, i. an habuit ptãtẽ ei ꝓuidendi. &
iõ de hoc inquirendũ eſt ante, q̃ prouiſio, quæ iuriſdõni
acceſſoria eſt, ſortiaſ effectum, ar.ſ. de off.dele.cum in
iure.ſ. de fide inſtr.cum dile.§.ceterum, cũ ſuis concor.
ſed ibi.ſ.in decre.conſtitutis,non contẽdebaſ de funda-
mẽto: qa conſtabat, ꝙ eþs ptãtem habebat confirmãdi:
ſed dicebaſ ꝙ confirmatio erat iniuſta. ſecus eſt ergo ĩ
1 qõne propoſita. ¶† Item iuriſdictio data nulla eſt, niſi
cõdõ ſit uera.ff.de uer.ſig.cedere.unde hic ꝯſtat, ꝙ hic
prouiſio à tali executore facta eſt ipſo facto nulla. & ex
hoc, ꝙ non obſtãte tali prouiſione tenet electio facta ab
illis, ad quos aĩs ꝑtinet de iure cõi, uel ex delegatione
ſuꝑioris eligere. ſed ſi aĩs nulla ſit electio, puta qa fa-
cta eſt ſcienter de indigno, dũmõ facta ſit ab illis, q iu-
riſdõnem, uel ptãtem habent ꝓuidendi, nõ trãsfertur
ptãs eligendi neq; ad primos, ad quos iure cõi ꝑtine-
bat, neq; ad illos delegatos, q ſiſem ptãtem prouiden-
di habebãt: imò tñ ad delegãtem redit ptãs hic, ut no.
2 j. de exceſ.pla.inter. ¶Item ſuꝑ hmõi mandatis no.ꝙ ſi
utroq; prædictorum modorũ ſcribaſ, merus executor
eſt, ſi uult. uñ ſine ulla cãæ cognitione ſtatim de uacan
te præbenda prouidere põt. itẽ licet merè ſit executor,
põt aſſumere officium iudicis, ut inqrat, an ꝓ quo ſcri-
biſ, ſit idoneus, uel ſit de loco oriundus. & hanc inqui-
ſitionem per ſe põt facere ſine partibus, uel ẽt conuoca
tis partibus, uel his, quos res tangit, dũmõ ille, q proui
ſionem cõmittit, iuriſdictionem habeat: qa cõmiſſa ꝓui
ſione uſ ẽt cõmiſiſſe ea, ſine qb. ꝓuiſio non põt fieri cõ-
mode, uel rectè.ſ. de off.dele.præterea.ff.de iuriſd.om.
iud.l.ij.itẽ cũ ipſe delegãs utroq; p̃dictorũ modorũ po-
terit procedere, eodẽ mõ & delegatus, ar.93.diſt.c.fin.
94.diſt.c.j. ¶Sed ſi proceſſiſſet primo mõ, ſ. prouidendo
ſine cãæ cognitione ẽt ſine appellatione, & poſt.x.dies
poterit obiici ꝯ hmõi ꝓuiſionẽ. j. de ap.ꝯſtitutus,& no.
ſ. de cau.poſ.& ꝓprie cũ olim. ¶Si aũt proceſſit ſcðm mo-
dũ ſcðm, ſ. inquirendo de meritis perſonæ, & poſtea pro-
uidendo ſine cãæ cognitione, tũc niſi illi quos res tan-
git, appellent à prouiſione intra.x.dies, ſit ſibi p̃iudiciũ
ut ſuper his, de quibus inquiſitum eſt, ulterius dicere
non poſſint ſ. de ele.cum dilecti, ubi not.item uidetur,
ꝙ eodem mõ poſſit ſibi aſſumere inde officium, ẽt ſi ſim
pliciter ſic mandatũ ſit, prouideatis tali de tali præben
da, ẽt ſi non ſit ibi aliqua clauſula talis, ſ. ſi eſt idoneus,
uel conſiſs, & hoc rõne ſupradicta.i.& cui cõmittitur
principale, & acceſſorium.ſ. de off.deleg.pru.§.6.in fin.
¶Secus autem eſt, ſi tantum monaſterium eſſet ei com
miſſum, uel executio mera, ut patet.ſ. de off.deleg.pa-
ſtoralis.§.quia uerò, & cap.quoniam apoſtolica. ¶ Alij
melius diſtinguunt in ſecundo caſu, ſ. ubi uerba non ſo-
nant in monitione, ſed in conditione, ut ibi prouideas
tali, ſi eſt de tali loco oriundus, uel ſi docuit in theolo
gia. nam ſi per huiuſmodi literas tollitur ius alicuius,
uel fit præiudicium, utputa quia ad eþm, uel capitu-
lum pertinebat prouiſio, non ualet prouiſio ab huiuſ-
modi executore facta, niſi uocatis partibus, ſiue his,
quos res tangit, præcedat cognitio ſuper conditione.
25.q.2.& ſi non, & de reſcri.cum dilecta. & idem uide-
tur dicendum, ubi aliquis mandat alicui aliquem cita-
ri ad extraordinarium iudicem, uel ultra duas dietas,
pro eo ꝙ coram ordinario iudice timet litigare pro-
pter potentiam aduerſarij. & idem eſt, ubi mandatur
fieri inquiſitio, ſi præcedat infamia. j. de acc.cũ oportet

&idē eſt in ſiſbus,niſi fortè eſſet notoria condō: qa tūc
non eſt ſeruandus ordo : ſed hoc ipſum debet exprime-
re uel in relatione,uel interlocutoria ,ut ſi præſentib.
partibus expedita ſit, ulterius non ſit ei facultas ꝯdicē
di ; niſi appellaret.2.q.6.biduum. Sed ſi ꝑ hmōi literas
nō tolllitur ius alterius,nec fit alij præiudiciū,ut ſi ille,
ad quē ꝑtinet prouiſio,mādet alicui, prouideas tali , ſi
eſt de tali loco oriundus , bñ tenet prouiſio , ēt ſi nō ꝑ-
ceſſit ulla inquiſitio ſuꝑ condōne , & etiam ſi partes nō
uocentur: qa nec partes in hoc eſſe poſſunt,cum nullus
3 contendat ad ſe pertinere prouiſionem. ¶† Et ſi dicat ,
imò ſit præiudicium eccleſiæ, cui magis expediebat ha-
bere ortum de loco, q̃ aliunde. Rñ.ꝙ hoc non pertinet
dicere aduerſariis ſe opponentibus contra prouiſionē
delegati,ſicut non licet eis opponere ꝯ prouiſionē dele
gātis. uel dic,ꝙ nos non negamus, quin nulla ſit proui
ſio, ſi non ſit ſeruata forma mandati:ſed illud tm̄ nega-
mus,ꝙ non eſt neceſſe uocari partes.item dicimus ēt in
ꝑmiſſo caſu,ſ.qñ partes uocandæ ſunt , ꝙ tm̄ de plano
procederet in examinatione conditionis,uel clauſulæ;
nec dabiť libellus, nec alius ordo ſeruabitur.j̄.de ſpon.
4 cū in tua diœce.¶† Tu dic,ꝙ ſiue uerba ſonent in moni-
tione,ſiue in condōne,ſꝑ tenet prouiſio facta à delegan
te etiam cognitione nulla præmiſſa: qa non fungitur in
prouiſione uice iudicis , ſed prouiſoris.ſ̄. de elec.c.ue-
nerabilem.§.obiectionis. & idem eſt in citatore cui man
datur, ꝙ citet aliquem , ſi propter potentiam aduerſa-
rij non pōt coram ordinario iuſticiam habere.hic.n.po
tius fungiť officio citatoris,q̃ iudicis. & idem eſt in cœ-
teris ſimilib. & ideo nullum ordinem iudiciarium ſer-
uare teneť. tñ ſi condō, uel monitio non eſt uera , caſſa-
bitur, uel caſſum denunciabitur,quod per hmōi proui-
ſionem factum eſt tanquam per obreptionē obtētum,ut
5 patet.j̄.de re iud.c.cū olim.§.fi. ¶† Itē uř,ꝙ ſi iſte proui
ſor aſſumat ſibi partes iudicis,ꝙ pōt, ut no.j̄.de conceſſ.
præben.propoſuit. tunc ſi propoſita hac exceptione ,
ꝙ conditio,uel monitio non eſt uera, non audiatur ex-
cipiens, iuſtè poterit appellari ex cauſa: quia cum pro-
cedat ut iudex, & non admittat quod admittere debet,
non ſeruat iuris ordinem. ¶Alij aūt ꝯrium dicunt,ſ.ꝙ
ex cā non pōt appellari:qa nō ſeruat ordinē,cū nō de-
beat ſeruare: quia hanc examinationem tantum ad ſuā
inſtructionem facit, & quia tm̄ ſummarie cognoſcit.ff.
de re iud.à diuo.§.ſi ſuꝑ. & iō ēt non eſt ibi neceſſaria
ſententia contra id, quod eſt.ff.de iu.de qua re, & ſ̄.de
cā poſſ.cum ſuper,in fi. ¶Si autem in litera diceretur,ſi
tibi conſtiterit , quòd ſit de tali loco oriundus ,tunc qa
non poteſt conſtare, niſi partibus præſentibus , ubi per
prouiſionem detrahitur iuri alterius , & quia uice iu-
dicis, fungitur non ualebit , quod fiet niſi præmiſſa co
gnitione,licet aliqui contradicant.Si autem per proui-
ſionem nullius iuri detrahitur , puta quia ad eum , qui
mandat, pertinebat prouiſio , tunc ualet , quod facit ,
etiam ſi nulla præcedat cognitio ; quia prædictam co-
gnitionem uidetur ei committere non tanquam iudi-
ci,ſed tanquam uiro diſcreto.quando autem iudex ue-
lut inquiſitor procedit , cum debeat ſeruare ordinem
iudiciarium , primò de conditione inquirere debet , q̃
procedat in cauſa principaliter commiſſa.j̄.de accuſa.
cum oportet.ſ̄.de reſcri.c. cum dilecta. & idē eſt in ſimi
libus : aliqui ꝯdicunt in clauſula autē quæ in literis cō-
ſueuit apponi,ſ.ꝙ ſi non oēs, &c. certa forma conditio-
nis data intelligitur.ſ̄.de reſcrip.ſciſcitatus.ſ̄.de offi.
deleg.prudentiam [probandum] j̄.de uer.ſig.dudum.ſ̄.
de ſeru.c.j.

De iureiurando. Rubr.

EX adminiſt rationis. [Cogatis] ſ̄.de teſt.co-
gen.uenera bilis.

S V M M A R I V M.

1 *Qui iurauit non repetere res eccleſiæ,uel ſuas , an abſoluatur à iuramento.*

2 *Contra iuramentum ſuum proprium non datur reſtitutio in integrum ſed abſolutio tantum.*

PEruenit. † Rebus ſuis] non ſolū ſi reb.eccl.ꝑ
uim ſpoliať,ſed ēt ꝓpriis,& de eis nō repetē
dis iurauerit,abſolueť à iuřo,& eas repetet,
ut hic.j̄.e.ſi uerò.§.uerū.Si uerò nō uiolētia
uel dolo adiurauerit res eccleſiæ,ſuꝑior uel faciet ꝑla-
tū,q abiurauit, actorem conſtituere, q petat, uel dabit
curatorem eccleſiæ bonis, uel alio mō prouidebit,ſicut
melius poterit, ꝙ res eccleſiæ recuperenť: ſcđo ꝙ iurās
nō directè ueniat ꝯ propriū iuřm,ſed tñ res eccleſiæ re
cuperenť,ar.ff.de neg.geſt.atqui.§.cum me.ſ̄.de cōſti.cū
ueniſſent,in fi.j̄.e.c.ad noſtram.c.j.& c.ij.& c.debitores,
& c.quemad.§.fi.& ſi per alium non pōt recuperari , ipſi
dabiť licentia conueniendi, & res eccleſię repetēdi, qđ
probo,quia nō pōt iuřm ſeruari ſine interitu ſalutis ſuę
ergo conuenire debet.j̄.e.ſi uerò,& j̄.e.tua. & ita dicen
dū eſt, ſi tutor iurauit de rebus pupilli non repetendis.
Si autem res ſuas abiuraſſet , illud bene ſeruare teneť.
2 ſ̄.qđ me.cau.c.ad audientiam, ad fi.¶† Et no.ꝙ nulli cō
tra iuřm ſuum proprium datur reſtitutio in integrum ,
ſed abſolutio tm̄. Contra iuřm aūt ab alio præſtitū be-
ne datur in integ.reſt.ff.de iureiu.nam poſtea.§.ſi mi-
nor. [iuramenti] Iſte nulla ratione teneri poteſt , quin
res eccleſiæ repeteret. ſed de hac materia diximus.ſ̄.
quod me.cau.ad aures [abſoluimus] de facto. & eſt ſi.
24.quæſtio. 1.audiuimus.11.quæſt.3.excellentiſſimus.
uel abſoluitur à peccato , non obſeruatione, ad quam
non tenebatur .

PEruenit [Melius] ff. qui ſatiſ.cog.l.ult.22.q.4.mu-
lier,& q.2.beatus [cōmutat] autoritate ſuꝑioris.j̄.
de uoto,ex multa,in prin. ¶Minimè] no.ſi duo aliquid
ſibi adinuicem iurauerunt , ſi unus non ſeruauit iuřm
nec alius teneť ſeruare.j̄.c.ſicut duo [minimè] 28.q.1.
ſi infidelis.ff.de inoffic. teſta. ſi inſtituta.C.de pactis,
cum proponas.

EGo eps. [Petro] .i.fidem,quam.B.Petrus tenuit, &
docuit,fideliter obſeruabo [ſanctæq;] qa eā mřem
& magiſtrā & oīb.aliis ꝑcellētē & dñam tenebo [ad eo-
rum] i.in diminutione fidei B.Petri , & in derogatione
honoris eccleſiæ,uel in læſionē pſonæ Papæ [papatū] i.
principatū tā in ſpiritualibus,q̃ in tꝑalibus [& rgřas] i.
canones ſuorū pontificū, & ēt aliorū ſanctorum patrū ꝑ
Ro.eccl. approbatos.3.diſt.canon.16.diſt.ſancta.17.di.
per totum,& 12.diſt.per totū [ordine] expone, ut j̄.de
ſimo.ne Dei. [apoſtolorum] ſ.Petri & Pauli,apoſtolo-
rum aūt limites ibi eſſe intelliguntur,ubi Papa eſt.ꝙ ſic
exponi debeat,patet ex eo,quod ſequitur.i.niſi eorū ab
ſoluatur licentia,quod de neceſſitate oportet exponi. i.
niſi abſoluatur per Papam,qui illis liminibus præeſt, &
qui eorum uices gerit,& autoritate fungitur.

NVllus eps, [iurare] hi.n.iurant ei obediētiam, ut
no.ſ̄.de ma.& obe.legebatur. Homagiū autem fa-
cere non debent, j̄ de reg.iu.c.ult.ubi no.

SVM

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid ſoluens ſcienter indebitum poßit illud repetere.*

2 *Poteſt epiſcopus diſpenſare ex cā in iuramentis licite præſtitis.*

DEbitores.[Reſtituendas] Primò cogendi ſunt
creditores relaxare iuramenta ſuper ſoluēdis
ſibi a debitoribus .ſ̄.c.j.& j̄.de uſur.tuas.Si aūt
nullo mō poſſint induci ad relaxandū, iudex ipſe relaxa
bit,ar.j̄.eo.cū quidā.§.ult.ubi dř,ꝙ iudex relaxat iura
menta illicita.ad idem.ſ̄.de teſti.cōſtitutis.j.xv.q.vj.au
ctoritate. Si uerò non ſit pñs creditor , & iō induci non
poſſit,nec iudici cōſtet,ꝙ ſit promiſſum ex cauſa uſura
ria,& ideò non poſſit abſoluere:quia abſolutionis ter-
1 minus inſtet,ut ſm iuramentum ſoluat,† ſoluet,ſed po
ſtea repetet,ut hic.ꝯ quia ſi ſcienter ſoluit ēt indebitū,
ergo non poterit repetere,ut.ff.de re iud.cuiuſ.ff.de cō
di.inde.l.j.ar.ꝯ.ff.de ſolu.qui ſoluit ſic, & l. qui hoīem.
§.ult.ff.de reg.iur.inuitus.§.j ff.de ſuperſi.l.j.§. plane.ff.
de dolo,ex dolo.So.ad oīa prædicta, qa ſi ſpāle eſt hoc
ꝑꝑ fauorem obſeruantiæ iuſiurā.
ſi uerò iurauerit [a] nō repetere,de
nunciabit eccleſiæ, & eccleſia com
pellet eum ad pnīam, quā non pōt
agere,niſi ſoluat , uel reddat uſu-
ras.uel ēt iudex ſine aliqua denū-
ciatione præcipiet & ſub pœna ex
cōicationis,ꝙ quicunq; ſcit , dicat
ueritatē,& ſic coget uſurarium ad
reſtōnem.j̄.eo.ad noſtram Si uerò
iurauit non denunciare,tale iuramentū ſeruandum nō
eſt:quia eſt contra regulam euangelij. infra eo. queād.
2 in fi.2.q.1.ſi peccauerit. ¶†Credimus tñ,ꝙ in aliqbus
hunc ordinem immutari poſsit & per hæc apparet , ꝙ
eps in iuramento diſpenſat,ſi ſunt dolo, uel metu , uel
ui extorta.15.q.6.c.j.& ij.infra eo.cum contingat. Imò
diſpenſare poteſt ex cā in iuramentis licitè præſtitis.
15.q.6.nos ſanctorum,& c.iuratos quinimmò,nam ſi iu
raſſem certo die gladiū redditurum alicui, & tunc con
tingeret eū eſſe furioſum,non deberem ſibi gladiū red-
dere.22.q.2.ne quis.q̃uis poſsit dici,quia tunc non ne-
ceſſaria eſt diſpenſatio:ſed potius eſt dicendum, ꝙ iura
mentū non extenditur ad hunc caſum,de quo nō præ-
ſumitur cogitatū,ar.ff.de tranſac.qui cum tutoribus,ad
fi.ubi intelligitur ibi cōditio,ſi deo placuerit.deo autē
non placet,ꝙ furioſo reddā. Sicut ēt licitū eſt principi
ſeculari aliqd ſtatuere,uel facere ex cā in ꝑiudiciū iu-
ris alterius,ut no.ſ̄.de cōſti.quæ in eccleſiarum. Itē cre
dimus,ꝙ in melius poſsit commutare. nāq; ſi quis iuraſ
ſet ire ad ſanctum Iacobum,& magis utile eſſet , ꝙ iret
ultra mare,non uideo quare fieri non poſsit ſicut in uo
to.infra de uoto,& uoti redemp.c.j.& ij.& c.ſcripturæ.

[a] ¶ *Si uero. ad hæc dicta Inno.uide* Pet.de *Anch.in cōſi.cxcviij incip. prædictis ſubtiliter , col.ij. poſt medi.* Et *eundem* Pe. de *Anch. in conſi.ccliij. inci.caſus talis eſt .*

AD noſtram [aſtrinxiſti] Iccirco remittitur cauſa
ad eos,qui excōmunicauerunt,& ſnīam protulerūt
quia non fuit appellatum,& ſic nō eſt ꝯ.infrà de appel.
interpoſita.§.ille deniq;.nec cōſtabat de iniuſta excōi-
catione,& quia non cōſtabat, iō præſtatur cautio,q̃ ałs
nō præſtaretur.ſ̄.de reſcrip.ab excōicato,ſm quoſdam
plus placet nobis; ꝙ non fuit appellatū,& ꝙ excōicatus
fuit pro contumacia,& hoc fuit iuſtū;& iccirco nō ab-
ſoluetur,niſi præſtita cautione,& iuramento. Snīa aūt
ſuper reſtōne rerum fuit iniuſta;& iō contra eam man
datur,ꝙ res reſtituantur creditoribus:quia tamē iudex
mandauit de rebus occupandis,excuſatur debitor à pœ
na conſtōnis,ſi quis in tantam.¶Aſtrinxiſti]præceperat
enim creditori,ꝙ poſſeſsiones reſtitueret,& qa non re
ſtituebat,excōicauit:poſtea tñ debitores poſſeſsiones pi
gnoratas ſubtraxerunt auctoritate iudicis,& iō excuſan
tur,ne amittant ius,& proprietatē, quā in re inuaſa ha
bebant ꝑ conſtōnem,ſi quis in tātā;& ad idē eſt.16.q.6.
placuit.¶Quidā tñ dicunt,cōſtōnem non hře locum in
cauſis eccleſiaſticis.ſ̄.de do.& contu.c.i.uel nō fuit hic
actum cōdictione ex illa conſtōne.Edictū aūt di.Adria.
nō tangit hunc locū,quod locū hēt,cū creditor pignus
ſua auctoritate occupat.ff.quod me. cā extat [reſtitu-
ant] ſed nonne poterant hi debitores cōpenſare debitū
cum fructibus?ar.ꝙ ſic.C. de cōpen.l. compenſationes.
ff.ſol. mat.diuor.§.dona.ff.ad.l.Falci. quod de bonis.§.
quod auus.Rñ.non fieri compenſationē,niſi in pecunia.
ff.de pig.grege,in prī.niſi fructus eſſent ꝯſumpti.in quo
caſu non fit cōpenſatio de pecunia ad fructus:quia iam
conſumpti ſunt:tñ cū ꝑcio eorū fit cōpenſatio , ut in.ll.
prædictis. hic aūt,quia conſumpti non erant, non fiebat
compenſatio de eis.uel ideò non auditur,ſuper compen
ſatione debitor:quia creditor nihil petebat,nec agebat
imò tm̄ debitor agebat: primò quia petebat reſtōnem
coram archi. nam petebat ſibi res pignoratas reſtitui.
¶Item,ēt ſi creditor ageret tñ debitor nō poſſet fructus
cōpenſare,cū iurauerit nō moleſtare eū, niſi forte prio
ſolueret nō cōputatis fructibus ad hoc.n.actū erat : uel
hic nō liqbat,ꝙ de fructibus eſſet ſibi ſatisfactū ſed de
debito liqbat. De liqdo aūt ad dubiū non eſt cōpēſatio
admittenda.uel dic,ut infra de depoſi.bonafides .

SI uerò aliquis [Metu] repete,q̃ diximus.ſ̄.quod me.
cau.ad aures.[uenire] ſine auctoritate ſuperioris ſu
pra de electio. uenerabilem. cum
auctoritate [b] aūt ſuperioris licet,
ut ſtatim ſeqtur [uerū aliqñ &c.]
alii aūt aliter dicunt, ut in glo. in
fi.poſita , q̃ incipit: quia nulla &c.
[æterna] uel tꝑalis. 21.q.4 .§.ult.
[ueniendi] propria auctoritate ,
[auctores] C.ſi aduer. uendi.l.ij.
[permiſſum] quia nulla pnīa eis
impoſita eſt,uel imponetur, ſi ad-
miniſtrauerint:ſed tñ non dicetur
eis poſt abſolutionē, ꝙ miniſtrent
infra eo c.uerū plus placet , quod
dicitur in glo.ſine aucto.

[b] ¶ *Cum auctoritate autem.* Adde *ſpe. in tit.de le.§.nunc oſtendendum uer. xxiij.* Archi.*22.q.4.& qui ſacramento,&* Petr. *de* Anch.*in cōſ.382. incip.retento ordine, col.j.& uide pro declaratione eundē* In*no.in c. uenerabiles, ſupra de ele.*

EX reſcripto.[Taliter].ſ.ꝙ certis loco & die reddent
[ſuꝑ his].i.ꝓ ꝯuētionibus adīplendis.¶Obſides] ꝯ.
C.q̃res pig.obli.poſ.q filios.C.de actiōi obſes. Rñ. qdā
hic narrari ſcm̄ illicitū. ſed hæc rñſio reprobať.23.q.8.
c.ut pridē.ff.q teſt.fa.poſ.obſides,ff.de iure fiſci, diuus,
ubi obſidū datio ꝯcediť.Rñ.nō tenet obligatio ꝓ libe-
ro hoīe,ut ius ꝯſtituať in eo:tñ detineri pōt qualitercū
que,ut fiat,qđ ꝯuēit.uel ꝓ pecunia obligari nō pōt,ſed
ꝓ pacto ineūdæ pacis pōt,& alio ꝯři.Vel dic,ꝙ obſides
uocat eos,q iurāt,ꝙ nō recedēt de certo loco, quouſq;
eis fuerit ſatisfactū;& hoc notat aduerbiū,qđ ſeqť,ſiřr
nā ſi detinerenť inuiti,excōicati eſſent detētores.xviij.
q.iiij.ſi quis ſuadente.c.nuper,in prin.de ſenten. excom
muni.etiam ſi de eorum uoluntate detinentur infra de
ſen.excom.contingit[qui].ſ.monachi[ut] hoc , ut non
determinat uerbum iurarunt,ſed uerbum , deficerent
[uxorem]renunciantē bñficio Velleiani,& oīum legū
auxilio.C.qñ mulier tute offi.fun.l.ul.& authē. matr.
& auiæ.alias contra.ff.& C.ad Velle.per totum.

QVerelam[Biennium]hoc ſolū ſufficit ad priuandū
emphyteotica re.10.q.2.§.hoc ius . [conſtiterit]

in modũ inquiſitionis ꝓcedendum ꝯ̃ eum [neceſſitatẽ]
23.q.8. ſi nulla.50.diſt.presbyteros,de cõſecr.diſt.1.ſi-
cut.ff.ex quib.cau.non enim,ff.loca.cum in plures,§.ue
ſtimenta,ff.ſi quis cau.l.ij.§.j. ff.qui ſatiſd.cog.l.ult.

TVa nos [iureiurandi] primum iuſiurandum [iu-
rant] ſecũdum iuſiurandũ [& Lateran.] ĩ de cẽſi.
ꝓhibemus [p̃iudicat] hi de gr̃a tolerant̃ in eccleſiis. nã
expelli dñt de eis, s̃ de pac.cũ cle.ĩ de cẽſi.,ꝓhibemus,
grauis [ꝑiurio] i.temerario iur̃o p̃dicto,ſ.22.q.2.aĩad-
uertendũ [ꝙ uitare] qa ꝑplexi ſunt inter duo iur̃a ita
ꝯ̃ria,ꝙ ſi vnum ſeruant, alterum ſeruare non poſſunt.

CVm quidam [abſoluendi] repete, q̃ diximus, s̃ de
elect. uenerabilem [abſoluendi] aliqui dicunt de
facto. ¶ Abſoluendi] nõ loquitur hic Papa, niſi neceſ-
ſitas adeſſet ante,q̃ à ſuperiore ſit abſolutus:qa hoc pôt
ſeruare abſq; interitu ſalutis ęternæ, s̃ eo. ſi uerò. Sed
poſt abſolutionem liberè loquitur ſibi. monachus aũt,
de quo loquitur,infra c.proxi.prætextu iuramenti non
poteſt ingredi monaſterium ſine licentia ſuperioris.

SIcut ex literis [temerarium] non debet hic præ-
textui iur̃i monaſterium exire: qa non pôt ſine mor
tali peccato.21.q.4.c.j. ¶ Quidam dicunt, ꝙ licet hoc
iur̃m non p̃iudicet monaſterio, qn eum poſsit repete-
re, ipſi tñ bene præiudicat, ut non poſsit repetere locũ
ꝓ̃ſtitum in monaſterio,ar.s̃ qđ metuſ.cau.ad aures.c.ad
audientiam,ar.s̃ de renũ.ꝙ in dubiis. aliis autem uide-
tur contrarium,& dicunt ꝙ prædicta c.loquunt̃ in cle-
ricis ſecularib. quibus licet eſſe ſine aliqua eccleſia:ſed
ſecus eſt in monachis,quibus non licet eſſe ſine clauſtro
16.q.1. ſi cupis, placuit. vnde nunquã abbas debet dare
literas abſolõnis ſuo monacho,niſi prius habeat aliud
monaſterium,uel aliã eccľiam,ad quã uadat: ſed tunc
bene licet. & extũc nihil habet facere in primo mona-
ſterio.58.diſt.c.ij.& iij.10.q.3.ſtatuimus.16.q.1.ſi quos,
& multis aliis c.eiuſdem q. Item ꝓpter delictum bene
imponitur pñía monacho, per quã eiicitur à monaſte-
rio,ĩ de ſymo.ueniẽs c.dilectus, & c.quia ſimoniaca.

VEritatis [compellant̃] contrarium ur̃ in liberto,q
intra annum debet facere profeſsionem patrono.
22.q.2. longinquitate. ꝯ̃rium etiam in feudatario,ut in
conſtõne de feudo nõ alie. ſine conſenſu maioris dñi,
imperialem, §.præthereà. j Dicunt quidã hanc ſpecia-
lem conceſsionem. vel dic, ꝙ iurare quis poteſt ſuc-
ceſſoribus, ſed non cogitur: quia
iur̃m reale [a] eſt ex parte eius, cui
iuratur: quia non ſolum perſonæ
iurat,ſed eccleſiæ,s̃ eo.ego.63.di-
ſtin.tibi, licet ſit perſonale ex par-
te iurantis.

a ¶ *Reale eſt. Adde Pet. de Anc.in conſi.210 incip. Tres magnifici domini,col.fi.in prin. & Iac.de S. Georgio in tracta feudorum, in uerſi.Qui quidem inueſtiri præſtiterit, col.ix.uerſi.nũc tranſeamus,& Fel.etiam alleg.in c.quæ in eccleſiarum,col.xxiiij. uer.& intelligas,ſupra de conſti.*

VErum [anteceſſores] .ſ. Ge-
laſius, Gregorius,& Vrbanus.
15.q.6. alius, & c.nos ſanctorum,
iuratos [attenderint] & hæc uer-
ba dicendo intelligitur ſibi dare
licentiam ueniendi ꝯ ꝓpriũ iur̃m:
ſed nõ p̃cipit uenire ꝯ illud; & tñ
niſi hmõi uerba,uel exp̃ſsiora dice
ret, nõ liceret ſibi uenire ꝯ illud.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum non niſi ad ea,de quibus cogitatũ eſt extenditur.*

VEniens.hoc.n.iur̃m loco ſatisfactionis ſuccedit,
infra eo. Quintauallis, niſi eſſet tanta iniuria,
ꝙ meritò cũ iur̃o non cõpenſaretur [mãdato]
ff.de arb.ſi de re; ꝯ ſo. cõpromiſſum factum in aduerſa-
rium tenet,nõ ut ꝓcedat ſicut arbiter,ut l.ꝯ̃ria, ſed ut
tanq̃ arbitrator pôt; & niſi bene arbitret̃,ad arbitrium
1 boni uiri reducit̃, ut ff.de opc.li.libertus. ¶†Præcepi-
ſtis] & malè; iur̃m non extenditur niſi ad ea, de quibus
cogitatum eſt,uel debuit meritò cogitari, ĩ e. Quinta-
ual.ĩ de deci.ex multiplici,s̃ de reſt.ſpo.audita.22.q.2
ne qs,arg.ff.de trãſ.cum Aquil.ff.de pecu q pecu.& ex
quo ſemel p̃cepit; ulterius p̃cipere non pôt, ff.de adop.
l.q liberatus,& l.ſe.ff.de opti.leg.l.cum apud. ¶ Alij di
cunt,& nõ malè,ꝙ nõ ſufficit,cum dicat, ego nõ cogita-
ui,ꝙ hoc mihi p̃ciperes,dũmodò pœna non excedat cul
pam,ut no.in gl.q̃ incipit,ff.&c. imò oĩa pôt ei p̃cipere,
niſi ſint ꝯ ius, ĩ e.Quintaual.uel contrariũ primo iur̃o,
ut hic. uel niſi eſſet tale p̃ceptum, qđ eſt ꝯ̃ p̃ſumptionẽ
cõem, ꝙ ſi hoc crederet mandari, nunquã iuraſſet, ar.ĩ
eo.petitio,C.quæ res pi.obli.poſ.l.ult.ff.de pig.obli.ge
nerali, & l.denique. ¶ Si aũt p̃ceptum factum per iur̃m
obuiaret priori ꝓmiſſo,ſeruari debet iur̃m, & alias ſa-
tisfacere de ꝓmiſſo; & hoc ſatis colligit̃ ex hac decr.qa
dicit,priori iur̃o,& non ꝓmiſſo,cum tñ mentionem fe-
ciſſet de utroque, ar.s̃.de p̃ſum.nõne. & hæc uera ſunt,
qñ iurat parere mãdatis. ¶ Si aũt iurat aliqd determi-
natè,tunc iur̃m in conſilio aĩæ ẽm intentionem iurantis
recipit interpretationẽ,ĩ e.quãto,ad noſtrã.ij Sed ĩ iu-
dicio recipiet interpretationẽ ẽm ius,ĩ e.ueniẽs [licitè
facto] duci, & eccleſiis. ſecus, ſi illicitè,s̃ eo.tua nos.

BReui [ille] ut uaſallus,uel canonicus [excuſat] ap-
pellatio.n.non tenet niſi à grauamine,ĩ de appell.
ut debitus; & quod prouiſum eſt ad remedium,nõ de-
bet tendere ad defenſionem iniquitatis, & ĩ de appell.
reprehenſibilis, & c.3. & c.cum ſpãli,§ porrò [difficul-
tas] s̃ e.querelam,ego.ff.qui ſatiſd.cog.l.ult.

QVanto [legitimo pondere] defraudari dr̃, qñ or-
dinatum fuit à principio, ut certum pondus auri,
uel argenti apponeretur in qualibet moneta: ſed poſteà
minus auri,uel argẽti apponi mãdauit, & tñ monetam
expendi mãdauit, ac ſi eiuſdẽ ponderis eſſet. & hoc idẽ
credimus, etiã ſi ab initio fecit multo maioris põderis,
uel ualoris,q̃ ualeat metallũ,uel materia, vnde fit,fa-
brorũ & aliis expẽſis neceſſariis & utilibus exinde de-
ductis. credimus tñ, ꝙ ꝑꝑ iuriſdõnem & ꝑꝑ hoc etiã,
ꝙ à ꝑſona, uel charactere Regis auctoritatẽ & cõionẽ
recepit,aliquãtulum, ſed non multum minoris ualoris
poſsit eã facere, q̃ ſit metallũ, uel materia,vnde fit. In
primo aũt caſu,ſ.qñ facta eſt,ſi vult minuere, nõ credi-
mus, ꝙ hoc poſsit ſine cõſenſu populi: ſed cum eius aſ-
ſenſu credimus,ꝙ poſsit,cum licitum ſit cuicũq; renun
ciare iuri ſuo.7.q.1.q̃ periculoſum,& qa negocium Re
gis negocium vniuerſitatis reputatur; & ideò ſufficit cõ
ſenſus maioris partis maioris regni, C.de iu.cal.l.ij.§.
ſinaũt,ff de cond.& demõ.l.ciuibus,ff.ad muni.l.qđ ma
ior. ¶ Item nõ credimus ſufficere ꝯſenſum populi, ut il
la moneta cõiter expendatur extra regnum [abſolui]
quidã dicũt,ꝙ Papa pôt diſpenſare,& ſoluere à iur̃o ali
quem ꝑꝑ graue ſcãdalum, uel malum exẽplum p̃ceden
te tñ claue diſcretionis. H.tñ dicit contra,niſi iuramẽ-
tum ſit illicitum,cum iuramenta & uota ſint de iure na
turali. Tu dic, prout no.s̃ de ele.uenerabilem [iniqui-
tatis] 22.q.4.ſi aliqd, & c.inter cætera [ſatisfactione]
21.q.4.qui in ſacramento. Innocen.1111.

VEnientes [& leges] 2.q.6. non ita, & c.anteriorum
[in plagiariis] .i.fideiuſſorib. [aggrauare] ꝙ ideò
utrobiq; appellationis remedium eſt neceſſariũ [exce-
ptionẽ] ſed dices nõne pñt ſuꝑ hoc ꝯcedere legẽ mu-
nicipalem

nicipalem ꝯ ius. Reſpõ.poſſunt concedere legem ꝯ ius
commune quæ in alterius tamen non ſit præiudicium:
ut hic. & s̃.de conſti.quæ in eccle.ubi de hoc plenè no.
ſpãliter tñ condendo legem bene poſſunt litigantes re-
nunciare appellationi. C.de temp.appel.l.illud.§.ult.
[exceptum] s̃.de reſcri.conſtitutus.ĩ.e.c.ea.te,ff.ad mu
nicip. Imperatores [excutioni] & malè.ff.ad Turpil.
l.j.§.ult.2 q.6.appellare [inducentes] de hoc not.ſu-
pra de off.dele.paſto.§.ij.

SVMMARIVM.

1 *Tuitio teſtamentorum pertinet ad eccleſiam.*
2 *Poteſt epiſcopus contra ſibi ſuſpectum inquirere de uſura.*

AD noſtram [Condiderit] ꝑ hoc dixerunt qdã,
debitores poſſe non obſtante iuramento proce
dere ad receptionem debiti, quod non credi-
mus: qa nihil eſt eis relictũ,uel remiſſum,& de hoc no.
1 s̃.e.debitores, ¶†Proponi] ꝯ̃rium.s̃.ut lit.non cont.qm̃.
Solu.hic proceditur in modũ inquiſitionis,uel denũcia-
tionis, qđ licet. & eſt hoc ea rõne,qa ad eccleſiã ꝑtinet
tuitio teſtamentorum. C.de ep̃is, nulli.§.ſi qs ad decli.
ff.de pet.hæreditatis.ĩ.de teſta.ſi hr̃dis. Et magis reſti-
tio uſurarũ,ꝙ licet.ſ.ꝯ tales procedere in modũ inquiſi
tionis,uel denuntiationis non ſolũ Papæ, ſed ẽt aliis ẽt
delegatis,niſi forſan forma commiſſionis ꝯdiceret,licet
aliqui contradicant. Sed non ſic extra ordinem proce-
ditur in aliis criminibus,nec in alio caſu, niſi qñ iurant
non repetere. non.n.ſuper iuribus ſingularium perſona
rũ procedẽdũ eſt inq̃rẽdo, uel ex-
tra ordinẽ, ſed intentatis, [a] actio-
nibus & ordinario iudicio ẽm iu-
ra.de ſtatu tñ,& iurib.eccleſię qñq;
Papa procedit inq̃rẽdo, ut de teſti.
2 cum olim. ¶†Sed hoc credimus eũ
facere de plenitudine ꝑ̃tatis, unde
nõ licet ep̃is, & aliis inferiorib.ſic
inquirere,qui tenentur iura ſerua-
re bñ fatemur tñ, ꝙ ep̃s ꝯ aliquem,
quẽ ſuſpectũ haberet,poſſet inq̃re-
re de uſura, ſicut de alijs crĩbus ad
imponendum ei pœnitentiam canonicã, & non ad uti-
litatem uel alicuius priuatæ ꝑſonæ intereſſe conſequen
dũ.de conſanguinitate. aũt non eſt dubium,ꝙ inquirere
pôt inter ꝯiuges.ĩ.de diuo.porrò.35.q.6.ſi duo. Et idẽ
forte dicendũ eſt,ſi de alio canonico alias legitimo im-
pedimento inquirere uellet. de illo aũt nõ eſt dubiũ ꝙ
de iurib.prĩcipis inq̃ri pôt.C.de bo.ua.l.j.& pe.& fi.li.x.

a ¶ *Sed intẽtatis actionibus. Et tunc oportet officium iudicis poſtulari.l.iiij. & ibi per Bar.ff.de dam.infec. ita Pe.de An. in conſil.167.inci.uiſis diligenter omnibus, in 2.col.uerſ.ij.principaliter.*

AD noſtrã [Per extorſionẽ] i.ꝯ conſilium ſuũ,uel.i.
deſideriũ. hic habet̃, ꝙ iur̃m licitũ, ẽt ſi ꝑ uim ſit
extortum,eſt ſeruandũ.ĩ,e.petitio,& ſi Chriſtus. Quã-
uis poſſet dici ſeruandũ,inquantũ eſt licitũ,ſed nõ incur
ret ꝑiurium,ſi nõ obſeruat.uel dicas, etiã ſi ſit licitũ,nõ
teneri ad obſeruationẽ,niſi eſſet præceptũ: alias nec tũc
ex uirtute iur̃i teneri, ſed ex ui p̃cepti, quãuis debeat
abſolui à ſuperiori ſeruata diſtinctione, quã poſuimus.
s̃.qđ me.cã.ad aures;non tñ uera extorſione [ordo iudi
cij] 2.q.1.manifeſta.ĩ.de acc.euidẽtia [ordo iudicij] ex
toto. nam in aliquibus ſeruatur. nam quia citari de-
bet notorius criminoſus.2.quæſt.1.Deus,& in eum fer-
tur ſententia. ĩ.de diuor.porrò.

EA te. [Hmõi] ſ. fidelitatis [præſtiturus iura] debitũ
s̃.e.tua nos [præſtitum] Piſano archiep̃o, puta qui
pro alio feudo,uel alia cã iuraſti, q̃ nobis iurandũ eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cum non eſt iuratum de ſtando arbitrio talis arbitratoris,tunc ex eius ſententia non oritur actio.*
2 *Nunquid arbitratio ſine iuramento habeat in ſe aliquid utilitatis.*
3 *Iudiciarius ordo non ſeruatur coram arbitratoribus.*
4 *Arbitri & arbitratoris differentia, & etiam in nu.5.*
6 *Arbitrator quando,& per quæ uerba eligatur.*
7 *An arbitratoris dictum mutetur.*

QVintauallis [Mandato] No.s̃.e.ueniẽs [exhe
redaret] ꝙ non licet, niſi ingratitudinis cãm
cõmittat,in aut̃,ut cũ de ap.co.§.cauſis,col.8.
¶ Iur̃m] in ſatisfactione iniuriæ.s̃.e.ueniens,
ubi no.cum iur̃m interuenerit in tali caſu,bñ pôt ille, ꝓ
quo infert̃ ſnĩa, petere officium iudicis,ut ſoluat cõdẽ-
natus id,in quo condẽnatus eſt, dũmodo id æquum ſit,
& licitum: ſecus, ſi illicitum,& iniquũ,ut hic. & hoc idẽ
dico, ſi fuerit iniquum,dũmõ ꝑ eum,ad quem pertinet,
reductum ſit ad æquitatem,ar.ff.de reg.iur.in ꝑſonã.ff.
pro ſocio.ſi ſocietatẽ,& l.ſi ſocietatẽ metu.§.arbitrorũ
1 & l.ſeq. ¶†Sed ſi non iuratum eſt de ſtando arbitrio ta-
lis arbitratoris, tunc ex ſnĩa eius
b non oritur actio, [b] nec proprie dr̃
dictũ eius ſnĩa, uel arbitrium: imò
Io.Cre.notauit in aut̃.ut dif.iudi.
§.j.ꝙ poterit dici ꝑ talem arbitra
c torẽ potius tranſactionẽ [c] fieri, &
inducit in ar.C.de ꝯhen.emp.l.fi.
2 & inſti.de ꝯh.emp.§.preciũ. ¶† Sed
oppones ẽm hoc,ergo ad nihil uti
lis eſt arbitratio ſine iur̃o? Rñ.uti
lis eſt,qa ſi præceſsit ſtipulatio,ex
ſtipulatione agetur,ut ſi electus eſt
arbitrator in aliquo ꝯ̃ctu, puta qa
arbitraretur de precio alicuius rei
uenditæ, tunc aget̃ ad arbitratum
actione ex uendito, uel ex aliquo
conſiři contractu,ſicut dicit.l.pal.
inſt.de contrah.emp.§.precium.Et
hæc intellige tu uera,ubi inconti-
nenti poſt contractum, uel ſtipulationem conuenit de
ſtando dicto arbitratoris: quia ſi ex interuallo, tunc
non datur ex dicto talis arbitratoris actio, ſicut nec ex
pacto: ſed exceptio tantum, ut ff.de pact.iuriſgen.§. q-
3 nimò.ff.ſi certum pet.lecta.C.de pac.petens. ¶†Item co-
ram huiuſmodi arbitratoribus nullus ordo iudiciarius
eſt ſeruandus: imò nec iudiciale dicitur eſſe, quod co-
ram tali agitur.ipſe tamen arbitrator ad ſui inſtructio-
nem quaſi extra iudicium laborabit ad ueritatem in-
quirendam, ut plenius inſtruatur, & ꝙ ipſe arbitrator
non ſit iudex, nec arbiter,& quòd non ſit dicendum iu-
dicium, quod cum eo,fit,ſatis probatur ex eo,quod hic
dr̃: quia hic compromittit̃ in principalem aduerſarium.
ad idem.s̃.e.ueniens.ff.de ope.libe.ſi libertus. nullus au
tem in iure ſuo poteſt eſſe arbiter,uel iudex.ff.de arbi.
l.ſi de ſe.C.ne quis in ſua cau.per totum. In actione au-
tem iniuriarum, ſicut hic erat, ꝙ itur ad arbitratorem,
quidam dixerunt, ꝙ cogendæ ſunt partes ſtare dicto ar
bitratoris propoſita actione iniuriarum. ¶ Sed ꝯ actio
iniuriarum non competit ad intereſſe, ſed ad uindictã.
nõ eſt enim in noſtris bonis.ff.de iniur. iniuriarum. ac.
quomodo ergo dabitur actio ad c.uel ad aliud, in qui-
bus condemnatus eſt. ¶ Sed reſpõdent alij,qa iſta.c.pe-
tuntur

b ¶ *Actio. Adde Pet. de Anc.in cõſ.33.colũ.2.poſt med.uerſ. Et primo, et inci.cõſ. in hac cauſa, & ibi quòd in arbitratore pôt compromitti de cauſis decimarũ, & ſic de cauſa ſpirituali & eundem Pet.in cõſil.198.col.j.inc.iſtã quæſtionem.*

c ¶ *Potius tranſactionem. Adde Pe.de An. in conſ.444.incip.primo eliciamus, col.i.*

tuntur non ut intereſſe,ſed ut uindicta. Alij dicunt, ꝙ arbitrator iſte incontinenti poſt iniuriã aſſumptus non fuit, imò ẽt ſi incontinenti aſſumptus fuiſſet, tñ ex dicto eius, ſi non interueniſſet iuřm, non daretur actio, ſed exceptio reo quaſi tranſactionis, uel pacti modificati. actori autem præſtatur priſtina actio.C.de pac.cũ proponas. uel ſi illa non ſupereſſet,dabit actio ob cãm, ut ſe reponat in priſtinam obligationem,uel ſi dedit rẽ ut rẽ reddat.C.de rerũ permu.l.j.& l.quoniam ff.de condi.ob cãm,ſi quis,uel præſcrip.uerbis ad intereſſe.C.de rerum permu.cum præcibus, & l.rebus.ff.de condi.cau. data,ſi ſr, & de iure do. ſi pater,& l.que nad.uel oſti. iu
4 di.ff.de præſcrip.uer.ob cãm. ¶†Item no.drĩam,inter arbitrum,& arbitratorem,de quo hic loquitur: quia arbiter dr,qui eligitur ut iudex,ſ.ut procedat in ſubſtantialibus ſeruato ordine iudiciali, & litem dirimat corãm ſe cæptam,uel coram alio ſm ordinem iudicij ſeruatũ, licet poſſit eam dirimere, ſi uult, & etiam iniquæ.ff.de arbi.l.j.& l.qualem,& l.diem.§.ſtari. unde arbitriũ diffinitur,triũ actus perſonarum;ſicut in iudicio confligentiũ,uel cã indicendo iure uoluntarie poſita. nec eſt uis ſi ſit compromiſſum cum pœna, uel ſine pœna, uel etiã ſine ulla ſtipulatione electus ſimpliciter, cuius arbitriũ omologat uel taciturnitate.x.dierũ uel expreſsè.C.de arbi.l.pe. Omnes.n.iſti ordinem ſeruare debent, & ad obſeruantiam agerctur arbitrij ſiue ſtipulatione, ſiue
5 condictione ex.l.ut eſt.s.de arbi.dilecti. ¶†Arbitrator aũt eſt, q eligitur, ut aliquid æſtimet, ueluti precium, uel operas, uel partes ſocietatis, uel quid ſibi uideatur de aliqua re,ſine ordine iudiciario dicat,uel ſup ea arbitreť, inſti.de emp.§.precium.ff.pro ſocio,ſi ſocietatẽ, & l.interpoſita.ff.de uerb.obl.ſi quis arbitratu. & ff.de leg.3.fideicom.§.ſi fideicommiſſum. nec facio uim, an partes iurauerit ſtare dicto huius arbitratoris, uel nõ. Item an ſint ſtipulatæ de ſtando dicto eius,an non:quia ſemper redigẽdum eſt ad arbitrium boni uiri.ff.de ope. lib.ſi libertus,de uer.obl.ſi quis ar.C.de dotis promiſſ. l.ſi. Quidam dicunt, idem etiam ſi ſub pœna ſtipulatæ ſunt ſtare arbitrio huius arbitratoris,ſ.q a nũquam põt exigere pœnam,niſi ceſſauerit ſoluere id,ad qđ per arbitrium boni uiri reductũ eſt dictum arbitratoris, ar. pro his,ꝙ non obſtante iuřo, & ſtipulatione ſiue pœna poſſit petere, ꝙ dictum eius redigatur ad arbitrium boni uiri,eadem ratione, quoq; põt, ſi cum pœna promiſit. ¶Alij tñ ɔ̃rium dicunt. Item non facio uim,utrũ iſte arbitrator fecerit lit.cont. inter partes: uel ẽt ſi ſñiam in ſcriptis pronunciauerit, uel ſimpliciter nudo uerbo qđ ſibi uiſum eſt,dixit: q a corã eo non eſt iudiciũ, uel quaſi iudicium,ſed totum in ſua poſitum eſt uoluntate, & prædictarum ſolennitatum obſeruatio non eſt niſi coram iudice, uel arbitro, & ita non põt dici lite.cot.uel ſñia. ¶Sed quid dices, ſi compromiſſum factum eſt,ut, poſſit procedere ſeruato ordine iudiciario,& nõ ſeruato? Rñ.hæc uerba ſic ſunt interpretanda,ꝙ compromittatur in eũ tanq̃ in arbitrũ, & hoc innuunt uerba illa, ſeruato ordine &c.& tanq̃ in arbitratorẽ,qđ uerba illa ẽt innuunt non ſeruato, & ſi proceſſerit ut arbiter, ſed ſeruato ordine,nõ redigeť dictum eius ad arbitriũ boni uiri. Si autem proceſſit ut arbitrator,i.nõ ſeruato or
6 dine,tũc redigiť ad arbitrium boni uiri. ¶†Itẽ not.ꝙ ſi dicunt partes,eligimus eum in arbitrum ſimpľr, nõ intelligiť electus ut arbitrator, niſi ex alijs uerbis appareat de ɔ̃ria intentione, puta quia dixit, ꝙ poſſit ꝓcedere non ſeruato ordine iudiciario. item ſi dicant, eligimus in arbitratorem, uel in bonũ uirum, q determinet qões nřas non intelligiť electus ut arbiter, niſi ex aliis uerbis appareat aliud. Item no.ꝙ
a dictũ arbitratoris[a] nunq̃ omologatur taciturnitate.x.dierum. ſed ſi expreſſè illud cõfirmatur ꝑ partes parit exceptionẽ quaſi tranſactionis, uel pacti. Dictũ aũt arbitri ꝓcedẽtis ordine iudiciario ſine pęna omologať.C.de arb.l.pe.nec unq̃, & ſi iniquũ ſit, redigiť ad arbitriũ boni uiri. ¶†Item nõ mutať dcm ar
7 bitratoris, niſi nõ modicè lædat.ff. de ope. liber.ſi libertus.Itẽ dcm arbitri nõ mutať,ẽt ſi grauiter lędat imò ſi pęna fuit ꝓmiſſa, agiť ad ipſam.C.de arb.l.j.ſi uerò nõ fuit ꝓmiſſa,cũ ſtipľo ïterceſſit,agiť ad intereſſe.ff.de arbi.diẽ ꝓferre.§.ſi & duab.ll. ſeq.& ita demũ:& ſi ſimpľr cõpromiſſum ſit,& ſñia expſſe ꝑ partes omologata fuerit,uel intra.x.dies nulla pars ɔ̃dixerit, oriť ex ſñia actio, & exceptio.C.de arbit.l.in arbi.in fi.& tunc agitur condictione ex.l.illas

a ¶ Dictũ arbitratoris. Adde Pe.de An.in conſ.207.incí. iudex de iu.col.3.circa fi.et uide Bar.in l.ſi ſocietatem.§.arbitrorũ.ff pro ſo.& adde,q, cõſ. Pe.de Anc.ſupra all. habet etiam inter cõſilia Card.in cõſ.29. & quota eſt in 4.colum.

TVa nos,& j. [Iurauerũt.] Temerariũ fuit hoc iuřm & imponitur pœnitentia tanq̃ pro mortali.22.q.4. q ſacro [cõpellas] temeritas iuři facit, ꝙ coguntur ad cohibitationem redire ſi cã ſeruandi continentiam, & ꝑ ɔ̃s non temerarie iuraſſent,ſe nõ inuicẽ petituros,ulterius petere non poſſent,ar.30.q.5.qđ Deo. [utrinq;] & iõ ſibi inuicem obiicere adulterium non poſſunt.j.de reg.& tranſeũ.ueniẽs,& j.de diuor.ſignificaſti.j.de exce.cũ eccleſiaſticæ.ff.de compẽ.ſi ambo:ſecus,ſi alterius parte tantum.j.de conuer.coniu.ueniens.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones,quæ plerũq; in iuramentis requiruntur,hic habes.*
2 *Nonnunquam excipiendo c nſequimur,quod agendo petere non poſſumus.*
3 *An uxor dimitti poßit ob aliquam cauſam,& quid de ſponſa.*

QVemadmodum [Contraxit] Per uerba de pñti
1 [conditio.] ¶†No.quaſdam conditiones ſubintelligendas, ut ſaluo iure alterius.s.e.ueniens. & autoritate ſuperioris s.de re.conſtitutis, ſi Deo placuerit.22. q.2.ne quis, Beatus,& §.j. Item hic, ſi res in eodem ſtatu permanſerit.22.q.2.ne quis.ff.de ſolutio. cũ quis. itẽ ſi ſeruetur mihi ꝓmiſſum.s.e.peruenit. Itẽ ꝙ non præcipiať contra ius.s.eo. Quintauallis. aliæ,ut C.de non nu.pec.indubitati.ff.de iure dot. ſtipulationi. ff.de ope.lib. ſi libertus.s.eo. breui.ff.quarũ rerũ actio non datur.l.j.§ quæ onerandæ.32.q ult.c.ſi.C.de condi.ob tur.cau.ſi repetendæ [legem] C.de pac.inter emptorem & uendic.cum te. ſupra eod. peruenit, ſupra de tranſac.conſtitutis. & ff.loca.quæro.§ inter locatorem. [Ita] ſicut quod dictum eſt, obtinet in ſponſalibus de præſenti, ita in ſponſalibus de futuro,ſecundum quod ſequitur [ducturum] nota ſponſam de futuro non dimitti prætextu præcedentis fornicationis [alioquin] ideſt ſi dicas, ꝙ ſi fornicatio ſequens ſponſalia non impedit, eadem ratione ergo nec publicum meretricium.
2 ¶†Fortius] ff.de reg.iur.l.inuitus.§.cui damus.ff.de ſuperficie.l.j.§. quod ait prætor. Quandoque tamen illud conſequimur excipiendo, quod agendo petere non poſſumus,ut.ff.de neg.geſt.l.iij.§.pupillus.Qñq; quædã conſequimur agendo,quæ nõ conſequitur excipiẽdo.s. qđ me.cau.c.ad audientiam.s.eod.debitores [ſpõſum] contra

contra ſpõſam enim cõpetit accuſatio de adulterio, C. de adult.l.pp,niſi in caſu,ff.de adul.miles,§.quærebať. nam etiam iniuria ei facta eſt,ff.de iniur. item apud §. ſpõſam. ad idem,ff.de adul.ſi uxo.§.diuus j. [alterutro caſu] in uxore dimiſſa,& ſponſa amiſſa [qđ quidem] iuramentum [condõnem] .ſ.ſi in legem mřimonij non peccauerit [ad utrũque] .i.ad ducendum,uel ad dimit-
3 tendum uxorem [cam] ſpõ am; & rñde ꝙ non. ¶†Profectò] hic uult dicere, ꝙ uxorem iam ductam ꝑ uerba de præſenti non põt dimittere ꝑp aliquam cãm,uel deformitatem ſuperueniẽtem: ſed ſpõſam de futuro etiã interpoſito iuřo non tenetur ducere,s c.ſi uerò,contra. Solu.non uenit in hoc caſu ɔ̃ iuřm: quia illud iuřm habet condõnem tacitam annexam hanc,ſ.ſi permanſerit in eodem ſtatu:ſed non manet in eodem ſtatu,cum non ſit apta facere illud, ꝓpter quod dr,ſ.tollere uiro occaſionem fornicandi: q a ad eã tam deformẽ accedere nõ uult. [teneretur] rñ.minimè. [nõ dirimit] 50.diſt. q a te, [accuſabit] ff.de pa.ſi vnus,§.pacta,& §.illud [canonicas] 28.q.1.c.ſi infidelis,j de diuor.quãto adulterio] perpetrato. [teſtet] 32.q.1.c.j.ff.ad l.Iul.de adul. l.ij.§.ij.ff.de fur.qui uas,§.j. [reſipiſcere] .i.pœnitentiã agere:ſed opponiť contra [in hoc] ubi iurauit nõ accuſare uxorem de adulterio. ¶Diuortium] in eo enim,ꝙ rem familiarem,uel iniuriam eius tangit,in hoc uult,ꝙ iuramentum & etiam pactũ de non accuſando de adulterio præterito obſit. In his autem, quæ ad aĩam ſpectant,minimè; & ideò põt adulterium cõmiſſum denunciare: tñ per hãc denũciationem iudex ꝑcipiet marito, ꝙ uxori non cohabitet,niſi ſe correxerit: quia non iurauit nõ cohabitare,ſed nõ accuſare. Si aũt uxori adulteræ non correptæ cohabitare iuraſſet, non eſſet hmõi iuramentum ſeruandum, arg.22.q.1.c.j. imò credimus plus,ꝙ ſi nec per preces, nec ꝑ monitionem uellet mulier ceſſare ab eius cohabitatione ꝑ denunciationem, nec ꝑ iudicem poſſet induci ad pñiam, poſſet eam accuſare de adulterio, non obſtante prædicto iuramento.

SVMMARIVM.

1 *Per creaturas licitum eſt iurare.*
2 *Chriſtianus iurans per deos alienos peccat.*
3 *Non licet iurare, niſi neceſsitate, uel utilitate cogente.*
4 *Prohibetur quandoque aliquid, non quòd ipſum ſit malum, ſed quia inde poteſt ſequi malum.*

ET ſi Chriſtus [procedat] qđ uoluit in geminatione,non,nõ. [ꝓhibuiſſe] j ubi dicit nolite iu
1 rare. ¶†Creaturam] ut in aut.ut non luxu.contra naturã primo rñ.l.j.22.q.1.clericus,ſi aliqua.2.q 5. ꝙ periurat.1.q.8.quotiens,ff.de iureiu. q ꝑ fal.& l.iij.§. ult. ſed in cibus,ſicut ꝓximè ſequiť,potius attribuitur diuinitas Deo,& non creaturis [album] naturaľr,accidentaľr fortè [iurandum] 22.q.1.monet, ff.de iureiu. non erit,§.ult.ar.27.diſtin. ſi uir. 27.q.2. nos nouimus.
2 ¶†Item no.pcm eſt Chriſtiano ꝑ Deos alienos iurare: ſed ſi iurauit,implere debet,quod iurauit. Item Chriſtianus recipiens hmõi iuřa ab infidelib non peccat,ar. 22.q.1.monet [nolite].i.nõ habeatis uolũtatem iurãdi [neceſſitas] ſupple,& utilitas.22.q.1.tu malũ, ita ergo [comites] 22. q 2. aiaduertendum [ueritate] conſcia [iudicio] .i.diſcretione,ſiue deliberatione [iuſtitia] ꝙ
3 fiat de re licita,cuius obſeruatio ſit iuſta. ¶†Per quodcũq; aliud] hinc collige,ꝙ uel nulla,uel modica eſt differentia, ſiue iurent ſup ſancta Dei euangelia, ſiue ſup reliquas creaturas,ſiue tñ dicant,promitto hoc in fide mea: quia non ſolum ꝑ creata,ſed etiam ꝑ increata iurare uetat,niſi neceſſitas, uel utilitas hoc expoſcat, ar. s qđ me.cau. ad aures, s de arb.cum tẽpore. maior tñ contẽptus & maius pcm eſt fallere iuřm factum per increata,uel ꝑ ſanctiores creaturas,q̃ per minus ſanctas. Item uerum iuřm eſt, qñ dicere ueritatem aſſerit in periculo aĩæ ſuæ, infra de frigi.& malefi.fraternitatis. tñ ſemper,ꝙ quis parti iuřm defert,iurandum eſt, ſm ꝙ placet ambabus partib. ff.de iureiur.l.iij.§.ult.& l.iiij. & v. ¶In iuramentis tñ,quæ in iure præcipiũtur, ut eſt iuramentum teſtis,& calũniæ,ſemper iurandum eſt ſuꝑ ſancta Dei euangelia,ſupra de iur.calum.c.ult. 11.q.1. teſtimonium. & idem intelligas in oĩbus aliis iuramẽtis,quæ à iure,uel à iudice,uel à partibus ex neceſsitate deferuntur. & idem eſt etiam, ſi partes promiſerunt aliquid iurare nulla forma diſtincta, [finis] ff.de iureiur.non erat, §.ult.22.q.1. mouet [teſtis] ſic iurabant antiqui.22.q.1. ſi peccatum [ꝑ gloriam] 22.q.1. ut noueris,ſi peccatum. [quædam] hęc.n.illicita ſunt ſm ſui naturam:uel aũt ciuiliter,i. iure poſitiuo,uel conſuetudinario,ff.de uerb.ſig.probrũ,ff.de adult.ſi adul-
4 terium. ¶†Sequuntur] no.aliquid prohiberi propter mala, quæ ſequi poſſunt. 22.diſt. denique. 38.diſt. c.iõ. 12.q 3. nolite. arg.contra.ff.de pact. ſi vnus,§.iſtud, ff. qui & à quib.l.ult. in fi. [indulgemus] .i.indultum de iure communi ſignificamus.

SIcut noſtris [uacante] qñ nihil licet immutari, j ne ſe.uac.per totum. ¶Iuramenta] no.in mortali peccato ɔſtitutũ,& ad epatũ ꝓmotũ nõ deponi.ad idẽ s de renũ.niſi cũ pridẽ,§.pp ɔſciam,& §.perſonæ. & dicũt quidam hoc fieri pp pcm, qđ eſt leue ꝙ.ſ.non deiicit iam ꝓmotum.68.diſt.c.j. 50.diſt. quicũque. Quod aũt incauta iuratio ſit peccatum leue, apparet ex pnia leui. 22.q.4.cum iuřo. ſi autem eſſent magna crimina & publica,bene deiicerent, ut s de renũ. niſi cum pridem,§. ꝑſonæ.24.diſt.c.ult. 50.diſt. ex pœnitentibus.81.diſt. ſi quis ſine, & c.quicũque. quæ aũt crimina inducant depoſitionem,& quæ non, no.s de temp.ord.ex tenore.

CVm contingat [legitimas] ff.de fun.dota.l.Iulia. [ſeruare] ſm canones: ſm leges ſecus,C.de legib. non dubium [alterius] puta creditorum. ſ.n.in eorum præiudicium uergeret, ſecus, uel ſi uergeret in præiudicium eccleſiæ,ſupra eo.c.ij. idem ſi uergeret in præiudicium regis, infra eo.intellecto. Idem, ſi uergeret in præiudicium cuiuſcunque alterius, ſupra eo.uenientes.

SVMMARIVM.

1 *Non contrahitur in re turpi.*
2 *Vaſalli ad quæ ſeruitia teneantur dominis.*
3 *Si quis cõmodat equũ uel arma ad bellũ, & ibi amittantur non cõpetit actio ad repetenda. quid aũt in mãdatario, in nu.4.*
5 *In bello iuſto, quod ex principis edicto fit, res occupatæ ſunt capientium.*
6 *Nunquid actio, ui bo.rap. competat ei, cui abſtuli rem meam uiolenter, cum eam mihi reddere denegaret.*
7 *Non fit compenſatio in pœnis temporalibus,uel ſpiritualibus, uel etiam in pecuniariis, quæ applicantur fiſco.*
8 *Socius tenetur ſocio, ſi aliqua amittat caſu fortuito.*
9 *Socij tam de lucro, quàm de damno participes eſſe debent.*

SIcut,& infra [iniuſtè] ſecus,ſi inſte.33.q.4. dicat.de hoc no.j de homi.ſicut. qđ ſit iuſtũ bellũ,& qñ liceat alicui aliũ iuſtũ impugnare,no.s de reſt.

1 de reſti.ſpol.olim. ¶†Et no.ꝙ nunꝗ uocati ad iniuſtum bellum hñt actionem mandati, uel aliam contra uocantem ad impendia,uel dãna contingentia ſibi occaſione uocationis,uel mandati:quia in re turpi obligatio nõ ꝯhitur,inſti.manda.§.illud quoq;.ff.manda. ſi remunerandi.§.rei turpis,& l.ſi manda.§.qui eodẽ.¶Vocati aũt ad iuſtum bellũ,actionẽ mandati hñt contra uocantem niſi ex debito teneanť:uel niſi cã pietatis, uel humanitatis,uel parentelæ faciant.23.q.3.non inferenda,& in alijs.c.eiuſdem.q.11.q.3.ſi dño,& c.Iulia.& uidetur,ꝙ illi,qui ex debito faciũt,excuſantur,niſi bellũ eſſet malum manifeſte.11.q.3.quid ergo.23.q.1.quid culpatur.

2 ¶†Item uidetur,ꝙ de iure eſt, ꝙ uaſalli licet teneãtur eſſe in conſilio;& auxilio, ꝙ dñi non lædãtur.22.q.5. de forma;non tñ milites dñt ire cũ armis in ſeruitio eo rũ.nec aduocati tenentur pro eis aduocare, uel alia ſeruitia eis exhibere,niſi ex pactis ad hoc teneantur, cum non teneantur ad munera perſonalia cũ ſumptu,uel ſine ſumptu,niſi ex pacto.de hoc no.ĵ.de immu.eccle.ͤnõ minus.uel niſi in caſibus,qui ponuntur in uſibus feudorum:uel niſi ex conſuetudine,uel alio iure ſpeciali debeant teneri.¶Sed contra prædicta vř.ſ. ꝙ dñs uocans alios non debet teneri de dãnis datis in bello:quia caſus fortuiti non dñt imputari ſibi.ĵ. de homi.c. Ioannes. Sed rñ.ꝙ hic non fuit caſus fortui us, qui de facili potuit præuideri à uocante,ſ.ꝙ ſi iret ad bellum,ꝙ de facili poſſet expoliari & capi:quia dubius eſt euentus belli.

3 ¶†Secus tñ eſt in commodatore : quia ſi commodat æquum,uel arma ad bellum,& ibi amittantur,non cõpetit actio ad ea repetenda.ff.commo.ſi ut certo.§. ſed interdum,& hoc erit ea rõne:quia non exceſſit fines cõtractus:quia ad eum uſum uſus eſt,ad quem accommodatũ accepit.idem eſt in locatione equorũ,uel armorũ: quia ſi ibi capiantur,cõductor nõ tenetur ad emendam quia ſic ea cõduxit.ff.loc.l.uideamus.§.ſi hoc. & cõmo. l.ſi.

4 ¶†Mandatarius aũt,qui uocatur ad bellũ, licet pſci re potuit,ꝙ equũ de facili amittere poterat;ſciebat tñ, ꝙ ꝑ actionẽ mandati cõſequi poterat à mandatore impendia ſua,& dãna.ff.manda. itẽ caſus.§. impendia,&.l. ꝗ mutuã.§.ſi.¶Sed locator debet eſſe cõtentus mercede ſua.uñ nec tenetur cõductor,dũmõ dolũ,uel culpã non cõmiſerit. cõmodatarius ẽt nõ teneť,niſi de dolo,& lata culpa uel leui,& leuiſſima.ſed cõſtat,ꝙ ille,ꝗ utitur equo ad cũ uſum,ad quẽ ei cõmodatus eſt,nec etiam in minima culpa eſt.hæc aũt in mandatario non attendũtur.imò,qñ mandatarius melius implet mandatũ, tunc habet actionẽ manda.ad impẽdia,& dãna, dũmõ abſint dolus,& culpa.

5 ¶†In iuſto aũt bello, quod fit ex edicto principis,dicimus,ꝙ res occupatæ ſunt capientiũ, & liberi hoĩes capti fiunt ſerui.ff.de cap.& poſt. reuer.hoſtes.ff de uerbo ſigni.boues.Si uerò non ſit bellũ ex edicto principis,ſed alias ſit iuſtum ; puta quia eſt ad defenſionẽ rerũ ſuarum,uel ꝑ executione iuris ſui ; tunc diſtingue,quia ſi ille,qui bellum tale gerit,hẽt iuriſdictionem,põt ſtatuere,ꝙ quicunq; inuaſerit aliquem,liceat inuaſo bona inuaſoris capere,& ſua facere, & ẽt in uaſorẽ detinere,quouſq; eũ dño aſſignet,ut no.ĵ.de ſenten.excõ.a nobis.Itẽ ſi ſuper hoc nõ fecerit aliquã conſtitutionẽ,põt tñ dãnare de inuaſione facta intra fines ſuę iuriſdictionis.C.ubi de crimine agi oportet,authẽ. qua in prouincia.¶Si autẽ ille,qui tale bellũ iuſte agit nullam habet iuriſdictionem ſuper eo ꝑ quo bellũ agitur,& tñ qa iuſte pugnat,puta qa alius inuadit ipſum, & ipſe ſe & res ſuas defendit;& tunc licet uim vi repellere,& ẽt in repellendo hoĩes percutere,& ẽt occidere, ſed cum moderamine inculpatæ tutelæ,ut no.ſ. de reſti.ſpo.olim,in ſi.tunc tñ non licet ei bona eius capere, nec capiendo ea ſua facere,nec licet inuaſorẽ detinere. & tunc nõ cõpetit inuaſori cõtra hunc ſpoliatorẽ actio, vi bono.rap.nec actio iniuriarũ:quia obſtat ei exceptio paris criminis.ĵ.de adul.intelleximus,ubi no.ſed bene cõpetit rei uin.quia dominiũ remanet penes eũ , ſicut prius.ff.de rei uin.l.in rem actio.

6 ¶†Sed quæres, ſi mihi repetenti meũ reddere deneges, & ego meũ uiolenter aufero nunꝗd tibi competit actio, vi bo.rap.arg. ꝙ ſic ff.quod me.cau.l.extat.¶Sed ex prædictis vř,ꝙ debet tibi obſtare exceptio paris delicti: quia delinquis ita tu denegando,quod meũ eſt,ſicut ego,qui ui rapio.So.cir ca diuerſa ſunt hæc delicta;& ideò nõ cõpenſanť hic tñ conſtat,ꝙ exceptio culpæ non impedit proſecutionem actionis de dolo,uel criminis.ff.ſolu.matr.ſi mora.Alii dicunt in prædicto caſu,& uidetur melius.ſ. qñ ſpoliatus ſpoliauit ſuum ſpoliatorẽ,utriq; contra alterũ competit actio;ui bono.ra.& ẽt iniuriarũ.Sed bñ cõpetit alteri ſpoliatori exceptio cõpenſationis in tantũ,quãtũ æſtimabitur ſpolium,uel iniuria alterius.ſic.n.intelligitur,ꝙ dolus dolo cõpenſatur.ff.de dolo,ſi duo, & paria crimina mu.cõ.tol.ĵ.de adul. intelleximus.¶Itẽ ſit compenſatio inter delinquentes quo ad mutua paria debita, ẽt ſi nõ ſint pecuniaria,ut in redditione debiti cõiugalis,& in receptione dotis, & donationis ꝑꝑ nuptias: & ſic intelligitur.ĵ.de adul.intelleximus.ff.ſolu.mat.uiro.

7 ¶†Quo ad pœnas aũt temporales,uel etiã ſpũales, uel etiam quo ad pecuniarias, quæ applicãtur fiſco,nulla ſit cõpenſatio:imò oẽs,qui delinquunt,& illi tñ puniuntur,ut patet.C.de mõ mul per totũ.ĵ.de his,ꝗ ſiũt à maio.par.c. quæſiuit.Itẽ vř,ꝙ iſte mandator,ꝗ uocauit alios ad exercitũ,qui amiſerunt equos,& arma,hẽt actionem ui bonorũ rapto.ꝯ raptorem pro rebus ablatis uocatis,cũ ſua interſit:quia actione mandati tenetur eis ad ſatisfactionem tu tñ dicas contrariũ:& hoc ea rõne,quia res ablatæ non erant in bonis mandatoris, nec de bonis eius proceſſerãt.ff.vi bo.rap.l.ij.§.in hac actione.actio.n fur.uel bo.rap.non competit niſi ei, qui habuit dominium,uel poſſeſſionem,uel detentionem,uel aliquod ius,ut eſt ille,cui res obligata eſt pignori , ſed nõdũ tradita.ff.de præſcri.uer.ſi rem.§.ſi quis.ff.de fur. ſi is qui rem,&.l.homines, ergo expoliati ſinguli agere dñt.¶Sed contra.ĵ.de iniuriis.c.pe.ſolu.ibi.idem vř, ſi etiam mandator eis promiſiſſet,ꝙ ſeruaret eos indẽnes.ff.locati.l.quæro.¶In his aũt caſibus,& ſimilibus ex pediens eſt conſilium,ut mandator ſatisfaciat ſpoliatis:ſed ante ſatiſfactionẽ ſibi cedi faciat actionem.ſic.n. agere poterit cõtra ſpoliatores.C.man.l.pe.& ulti.poſt ſolutionẽ aũt non prodeſſet facta ceſſio,niſi & de ipſa facienda antea conueniſſet.ff.de ſolu.l. Modeſtinus. ꝗd ſi ego mandaui alicui,ꝙ faceret mihi ædificiũ in inſula circundata mari:& mandatarius uolens adimplere mãdatum accepit ſeruos,& pecuniã,& calcem,& aliã materiam ędificij,quã prius habebat nõ ob hanc cãm,ſed ob aliam,& ea oĩa mittat per mare ꝑ mãdato ædificij implendo,& oĩa naufragio pereant:nullo mõ de hoc dãno tenetur mandator:qa caſui imputandũ eſt,& nõ manda to.ff.manda.inter cãs.§.nõ oĩa. Sic.n. hæc oĩa poterant uenire caſu fortuito domi remanendo, ſicut perierunt eundo ꝑ mare,licet pluribus caſibus & frequẽtibus ſubiaceant eundo ꝑ mare,ꝗ remanendo domi.nõ.n.caſus fortuiti æſtimandi ſunt.iſte enim propter mandatum nihil amiſit,ſed propter caſum tñ,ut dicit lex.pal le.¶Et ſi aliud dř,ſequitur magna abſurditas,ſ.ꝙ ſi per unum ſolum

ſolum paſſum prædicta portata eſſent,uel etiam ſolum modo portari deſtinata,& fulgure,uel alio fortuito caſu perijſſent, ꝙ mandator teneretur, qđ abſurdum eſt dicere,uel ſentire Sed ſi ſeruos, uel materiam ædificii emiſſet propter ædificium,uel pecuniam mutuo accepiſſet,uel ꝑꝑ ædificium alienare omiſiſſet,& hoc caſu fortuito periiſſet,bñ tenetur mandator mandati,ẽt ſi in eo dem modo apud mandatarium perijſſent.probatur hoc ff.de condi.ob cau.ſi pecuniam.ff.manda.ſi procuratorẽ §.ul.& l.ſeq.§.item Papi.& §.item Labeo,& l.ſi quis alíqui,& l.inter cauſas.§.impendia,& l. qui mutuam. §. ſi. ff de neg.geſt.ſed an ultro iſte enim non ꝑꝑ caſum fortuitum tñ hoc amittit,ſed ꝑꝑ mandatum:quia nũquam hic emiſſet,uel mutuo accepiſſet,niſi ꝑꝑ mandatũ implendum hoc feciſſet,& ideo de eo tenendus eſt.

8 ¶†Sed dices,eodem modo nunquam amiſiſſet prædicta,niſi mãdatum præceſſiſſet,quia nunquam mari expoſuiſſet.Reſpon.neſcis,ſi alio caſu fortuito perijſſent, etiam ſi domi ſtetiſſent,cum infiniti ſint caſus, qui præuideri non poſſunt.C.de uſu.l.penul.circa medium . C.de præſcri. 30.anno.l.ſi.ante finem.In ſocietate tñ ſecus eſt:quia ſocius tenetur ſocio,ſi aliqua amittat caſu fortuito , ſi ea ſecum non tuliſſet,niſi ad negociandum iuiſſet.ff.pro ſocio,cum duobus.§.quidam.& eſt rõ diuerſitatis, quia ſocietas eſt quaſi quædam fraternitas,& ideo magis debet cõicare damna,& lucra.

9 ¶ † Item quia ſocietas ſit cauſa lucri,& ob uberiorem quæſtum,& quaſi fratres participant ſibi lucra.unde damna participare dicunť. ff.ꝑ ſo. l.chori ſocietatem,& l.ſe.& l.cum duobus.§. Pap. alias eſt lex,& incipit,ſi fratres,& §.ſed.æquum enim eſt , ut qui patitur lucrum,patiatur & damnum.ff.de re.iu.l.ſecundum naturam.¶Quidam dicũt idem ſeruandum inter mandatorem,& mandatarium.& hoc certum eſt,ꝗ ſi ſic ſeruetur.urbanum eſt certe,& de iure.Item uř,ſiue prius ſuas,ſiue de nouo emptas caſu fortuito amiſit,dũ modo caſus talis ſit,quem non incurriſſet,niſi mãdatum accepiſſet,ut in l.præællc.ff.de condi.ob cau. ſi pecuniã. §.ſi.ff.pro ſo.cum duobus.§.quidam.ff.man.inter cauſas §.impendia.ff.de nego.geſt.ſed an. Si autem non eſſet talis caſus,qui ꝑꝑ mandatum contingit,ſed etiam alias ꝯtigiſſet,tunc non haberet actionẽ mandati, & ſic intelligitur.ff.manda.inter.§.non omnia [ipſum] Hic. [negligit] ſupra eod.peruenit.

NImis [temporale] ſupra de maioritate, & obediẽ. ſolitæ.

PEtitio [Extorſit] precibus importunis,uel etiã metu,qui caderet in conſtãtem uirum alias enim ſecus ut no.ſuprà eo.ad noſtram [ipſum] hæc uerba ſequentem interpretationem recipiunt, quia agebatur hic inter eos,quod ex illis uerbis apparet,conſpirationes &c. alias ſi generaliter agereť,ꝙ in nullo negocio eſſent cõtra eum.tunc enim in negocijs eccleſiæ non aſtringerentur,ut ſuprà e.c.ij.ſed in ſuis propriis deberent obtinere abſolutionem,ſi iuſtus erat metus, uel alia cauſa rationabilis,quare fuit iuramẽtum extortum,ut no.ſupra in c.quod me.cauſa ad aures [ſpecialibus] ff. loca.l. qui inſulam.§.ulti. C. de ſo. inquiſitio,argu.ff. de pac.cum eo. in aut. ut diffe. iudi.§. ſi uerò refu. ff. ſi ſerui. uindi.alterius.

EX literis [G.] debitore [E.] creditore [a partibus] per quas poteſt melius ueritas habeti,unde & ad eas eſt recurrendum.ff.de procu.ſi actor.C. de procu.l.ſi.ſuprà de iura.calum.cum in cauſa,ubi no.¶Iſtud autem iuramentum licet dicatur de ueritate dicenda, non eſt tñ de his,quæ quis uidit,ſed eſt tantum de his ꝗ quis indubitanter nouit a nã non uidi Chriſtũ crucifigi,& tamẽ firmiter hoc noui.Item nõ uidi Cõſtantinum,nec Iuſtinianum Imperatorem,ſed ipſum bene noui, argu.ſ.de teſti.ad hoc.ff. de iureiur. uideamus.ad hoc facit,quod dicit Aug. quòd ſpes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis,quia de futura beatitudine non poteſt haberi certitudo ſcientiæ ſed credulitas tantum ſic eſt in iuramento de ueritate dicenda,quia iurat uera eſſe ea,de quibus non dubitat, licet ea non uiderit, ſed teſtis non tantum iurat de ueritate,ſed de his,quę in eius præſentia ſunt facta. C. de teſti.l.teſtium.Innocen.I I I.

a ¶*Nouit. Ad hoc dictum Innoc. uide per Card. late in conſilio 56.incipien.in elucidatione præmiſſi dubij,colum.ij.uerſi.ſed ad hoc ſtatim,& columm.ſeq.*

INtellecto [illibata] hæc decr.intelligitur, quoniam fecit alienationes,ꝑꝑ quas grauiter læditur dignitas regalis.non.n.ꝑꝑ hoc interdicitur ſibi donare, uel aliter alienare,arg.ſ.eo.tua nos. ij.

MVlieri [hoc] ſ.contrahere [conſcientię] quidam dicunt hoc ſpeciale in matrimonio ꝑꝑ periculum quod eſſet,ſi continere cogeretur,arg.ĵ.de eo, qui cog. conſang uxo.ſuæ Iordanæ,uel dic,quod plus placet.ſ.ꝙ poſt ſni um cuilibet licet ꝯ ſuam confeſſionem uenire de hoc no.ĵ.de excep.cum uenerabilis.

CLericus [idem] hoc intelligo,qñ poſtea facto nouo ſtatuto dixit ſe,uelle teneri ad eius obſeruantiã ex debito prius præſtiti iuramenti.Secus aũt,ſi iuraret ſeruare ſtatuta præſentia & futura,ar.ſuprà e.ueritatis, & ſ.de teſti.cogen.præterea.nam tũc ex uirtute iuramenti teneretur ad ſtatuta facta poſt iuſiurandum, dummodo bona & canonica eſſent,ar.ſupra e.ueniens.

IVramentum A te iudice,& appellatur hoc iuſiurandum neceſſarium [de cauſa] ff.de in lit.iur.l.ulti.C. de iureiur gñali.§.ſinautem [recuſari] C.de iureiur.delata,& l.gñali.§.ſinaũt is,cui,& appellatur hoc iuramentum iudiciale [famoſa] ff.rerũ amo. Marcellus,& l.ſeq. [actor] C.de eden.qui accuſare [actor] niſi qñ iudex accuſatur,ꝙ accepit pecuniã pro diffinienda cã, in quo caſu,& ſi nihil probetur contra eum,tñ iurare dẽt ſe nihil accepiſſe,in auť.ut liti iur.coll. 9.& hoc in alio caſu quomodo ipſe ponet,& no.ſuprà de procu.ca. 2.¶ Præſumptione] unus teſtis [obtinere] ſi uero nil probat, reus abſoluitur.ſi autem ſemiplene,puta qa ꝑ unũ teſtẽ defertur iuſiurandum,ut hic.C.de eden. qui accuſare. C.de iudi.properandum[pro illo] actore.ff. de iureiuran.admonendi [deferendum] C.de iureiur. in bonæ. C.de iudi.properandum.ff.quemad teſta.aper.l.j. in ſi. ff.de do.præ.Theopompus.

De exceptionibus. Rub.

DEnique[hactenus] repete,quæ diximus, ſuprà de teſ.ſup eo,& c.teſtimoniũ [obiiciuntur] & ſufficit ſentẽtia ꝯ eos lata ſuprà de teſti.teſtimonium.& idẽ dicimus, ſi qđ crimen confeſſi ſunt [Stephanus]3.q.11. negãda.2.q.6.criminationes.[probauerint] quod ſit eo ipſo, ꝙ non probetur ꝯrium ſuprà de præſum.dudum[Confeſſi] contra ſuprà de elec.inquiſitionem ſuprà de confeſ.cum ſuper.Solu.ex confeſſione ſua damnari non poteſt,ut hic,niſi crimen,de quo teſtificantur, tangat crimen,de quo agitur,quod in decre. ꝯtrariis contingebat uel ibi imponitur extraordinaria pœna,quod hic nõ negatur.

gatur.Sed nec extraordinaria pœna inſligenda eſt, niſi
confeſſis,& ſic loquuntur pręmiſſa contraria,& ar.C.de
teſt.nullum.& non eſt imponenda illis,quibus in modũ
exceptionis probatum eſt crimen p alios teſtes,ut hic,
& ſuprà de or.cog.cum dilectus,in fi.[præſertim] ma-
ximè idem enim eſt,& ſi contingat cauſam quantum ad
probationem teſtium,& inſtrumentorum,ut not. ſupra
de confeſ.cum ſuper: ſed in confrſſione ſecus, ut no. ſ.
de cõfeſ.c.ij.& ſuprà eo.c.in gl.præce.[Cauſam,de qua]
ut ſi aliquis accuſetur de ſimonia, & ipſe accuſatus per
ſe inducat teſtem.ſ.ꝙ non erat in terra,qñ cum eo dici
tur ſimonia commiſſa,uel quòd non ipſe accuſatus,ſed
alius conſcius & auctor fuit huius ſimoniæ.nã in his ca-
ſibus,& ſimilibus ipſe teſtis confitetur ſe ſimoniacæ ali
quid dediſſe,uel recepiſſe,uere peccatum,quod confite
tur.i.ſimonia,tangit crimen,de qua agitur,ſ.ſimoniam,
quia de ſimonia accuſat, & tunc bene punitur [contin-
gere]ff.de adul.l.ij.§.ſi publico.4.q.3.§.itẽ qui falſo ſu-
prà de confeſ.cum ſuper ſuprà de elec.per inquiſitionẽ.

A Nobis [quæſitum] Cauſa dubitationis eſt, qa non
uidebatur,ꝙ communicans poſſit obijcere excom
municationẽ excõicato,cui communicauerat, arg.j.de
act.nulli.3.q.ul.ſicut.ff.de adul.ſi uxor ſ.de iureiu.quẽ-
ad.4.q.3.ſi quis teſtib.8.q.2.dilectiſsimi. j.de his , quæ
fi.a maio.par.ca.ex ore infra de præben.c.pro illorum.
infra c.proxi.infra de ap.an ſit.So.nõnullos ſuſtinemus
quos inuiti toleramus 24.q.j.quiſquis,no.igit ꝙ accuſa
tor excõicatus repellit ab accuſatione,nec põt replica-
re de cõione ſecum habita ab excipiente.idem dico,& ſi
accuſator ſimplici & minori excõicatione ligatus ſit,nõ
repellitur,ẽt ſi accuſatus ſit maiori excõicatione excõi
catus,cũ ſibi legitima defenſio reſeruetur infra eo.cum
inter,& c.dilecti.¶Quod intelligo uerũ,etiam ſi de ip-
ſa excõicatione impetatur,de qua impeti nõ põt abhis,
qui ei cõicauerunt infra de ſen.exco.in pręſentia . & eſt
rõ,quia eſt criminoſus ſupra qđ me.cau.ſacris,& crimi
noſi nõ admittũtur ad accuſationem 2.q.7.ipſi apoſtoli
niſi ſuam pſequãtur iniuriã.4.q.6.omnibus, & in epõ.
2.q.7.cum paſtoris , & in exceptis criminibus.2. q. 7.in
prin.bñficiũ aũt appellationis nõ põt tollere aliqđ cri-
men.j.e.cum inter [is] ſ.reus,uel accuſatus[excommu
nicato] actori,uel accuſatori [ipſum] agentem, uel ac
cuſantem [repellere] excipiendo [ille] accuſator [eũ]
contra accuſatum [primus] accuſator [ſecundus] accu
ſatus [participatione] maxime.idem.n.eſſet, ſi uterque
eſſet minori excõicatione excommunicatus.j.eo.dilec.
argu.xxxij.q.viij.nihil.iij.quæſt.7.c.iudicet.C.de adul.
quoniam Alexan.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt etiam infamis fungi officio procuratoris.*
2 *Reſcriptum accipit uires ex ſcribentis intellectu .*
3 *Electio clerici beneficiati non prohibetur.*

CVm eccleſiaſticę[Poſſint] mirũ uidetur, ꝙ no
mine eccleſiæ hanc exceptionẽ opponere non
poſſunt.Lau.rñdet,ſoluat q poteſt. Vincentius
dixit,ꝙ & qui plura hẽt beneficia,& qui nomine eccle
ſiæ opponere non poſſunt: ad hæc non admittuntur, qa
de certa ſcientia dñi Papę & habẽtis plura beneficia p-
ceſſerant literæ,ar.ſ.de of.dele.paſtoralis.j.de reli. do.
conſtitutis.¶Alij dicunt,ꝙ nec nomine eccleſiæ poſſunt
opponere,cum eccleſiæ ſeruitorum numerum amplia-
ri expediat ſupra de conſt.c.pe.nec nomine ſuo quia qđ
quiſque iuris in alium ſtatuit,eodem iure uti debeat ſu
pra de conſti.cum omnes.32.qõ.7. nihil iniquius.¶Sed
quid ſi recipiant aliquos beneficiatos pluribus benefi-
ciis,nunquid poſſunt excipere ꝯ alios ? quidam dicunt,
ꝙ nõ,ar.j.de præb.pro illorum.ff.de adul.ſi uxor.¶Dic
primum,ꝙ uerum & merum ius eſt,quia hic,de quo agi
tur,erat canonicus eccleſiæ ut pote qa inueſtitus erat p
Papam,& agebatur ꝯ eum,ꝙ repelleretur,uel cũ pete-
ret poſſeſſionẽ,excipiebat,ꝙ nõ erat admittendus,quia
aliud bñficium hẽbat.bñ ergo poterat eis rñdere , fru-
ſtra auxiliũ.l.inuocat,&c.ut no.j.de adul.c.pe.¶Et ſi q̃-
ritur,ſi qui ſunt,qui habent plura beneficia, & alii non
dico,ꝙ nomine eccleſiæ nõ poteſt proponi,cum damnũ
eccleſiæ non uertitur.Si aũt uerteret,ſecus puta quia p
pter paupertatem p̃bendarũ eccleſia deſeratur.nam qui
libet ẽt habens plura beneficia ageret tũc,etiã alijs inui
tis,ut in interdicto,de lib.ho.exhi. ¶Item quilibet ad-
mittitur , ſi ſuum intereſſe, & ius ſpeciale proſequitur,
ẽt cæteris inuitis.ff.de procu.licet.Secus ſi cõe, puta qa
diceret minorem præbendã habeo,ſi iſte ſuper addatur
ſed ſi de ſua præbenda ſpãli diminueretur,tunc eſſet ſpe
1 ciale intereſſe . ¶ † Exceptio aũt, ꝙ procurator plura
bñficia hẽt,non obſtat,cum etiam infamis poſſit eſſe p-
curator, inſti.de ex.§.ult.Sed oppones,ſi hic erat cano-
nicus,quare impeditur,cũ nõ habeat poſſeſſionẽ etiã ab
his,qui nõ hñt plura beneficia,& etiam ſi nomine eccle
ſiæ excipiant? contra j.de appel.conſtitutus j.de accuſa
accedens.Sed hoc ideo fit,quia dicebatur per obreptio
nem impetraſſe;de hoc no.ſupra de dolo,cũ olim . hoc
autem bene fatemur,ꝙ ille,qui plura beneficia hẽt,be-
ne excipiet contra reſcriptum ſuper beneficio impetra-
tum hoc modo,ſ.tu non potes per hoc reſcri.petere be
neficium,cũ ſit impetratum p uiã ſuppreſſionis. hęc igi
tur exceptio proprie ꝯ reſcriptum proponitur,& non ꝯ
perſonam.ſed hic cum iam receptus eſſet hæc exceptio
non obſtabat,quia ei nõ obſtaret,ſi alias canonicus eius
eccleſiæ eſſet electus , cum non ſit crimen plura benefi-
2 cia hẽre,ut no.infra de præben.cum iam dudum.¶ † Sed
dices,quare contra reſcriptum competit exceptio bene
ficiorum plurium,ſi non eſt peccatum ? Reſpon . reſcri-
ptum uires accipit ex intellectu ſcribentis infra de uer
bo.ſig.dilecto.¶ Sed quia hñs beneficium quantumcun
que modicum ẽt inſufficiens,ſi reſcri.impetret ſuper a-
lio non ualet,quia præſumitur contra Papę uoluntatẽ
impetratum.ſupra de reſcri.ſi proponẽte, electio autẽ
3 uires accipit a iure. ¶ † Clericus autẽ beneficiatus non
prohibetur eligi,niſi forte tanta eſſet multitudo, ꝙ in
ambitionem,uel auaritiam tranſiret infra de pręb. cum
iam dudum,ubi no.ſed hoc uř contra id,quod hic dicit
qa ideo admittitur cõtra inſtitutum,quia beneficia plu
ra habebat.nam ſm ea,quę proxime dicta ſunt , exquo
non ꝯ reſcriptum,ſed ꝯ inſtitutionẽ obijciebatur , iam
ſm iura iudicari debebat,quæ non prohibent canonicũ
in una inſtitui in alia.& ſic ẽt,& ſi illi non haberent plu
ra beneficia,tñ tunc hoc opponere non debebãt.ad hoc
quidam reſpondent ſicut exceptio obreptionis oppo-
nitur ꝯ reſcriptum,ſic poteſt opponi cõtra collationem
ſupra de dolo,cum olim infra de accu. accedens . ff. de
na.re.l.j.¶Illud autem non uidemus ſibi aliquo modo
obiici poſſe,ꝙ plura beneficia habebat,quoniam ſi alias
ei de iure exceptio legitima competeret,eam oppone-
re poſſet,cum paria crimina non mutuoſe tollant circa
diuerſa commiſſa,ut no.infra de adul.c.pe.Reſpondeo,
ꝙ hæc crimina circa idem committebãtur.ſ.circa negli
gentiã huiuſmodi beneficii,de quo agitur.uel dic,& me
lius,

lius,ꝙ hic non ſumitur ar.à ꝯtrario ſenſu. ſicut.n.repul
ſi fuerunt, q hẽbant plura bñficia,ſic repellent , q non
hñt plura in caſu,in quo loquit decre. ut dictũ eſt [op-
ponere].j.de uſuris,quia fruſtra.3.q.7. in grauibus.ff.
de do.excep.apud Celſum.§.Marcellus.

SVMMARIVM.

1 *Quando agens dilatoria exceptione ſolutionis ſit repellendus.*
2 *Iudex condemnat reum ad debitum ſoluendũ in ſententia quan
do conſtat de debito, & de dilatione.*
3 *Declinatoria iudicij in ipſo litis primordio proponenda & pro-
banda eſt.*

1 PAſtoralis[dilatorias.]¶† De dilatoria exce-
ptione ſolonis dic ſic, ꝙ ſi ex confeſſione acto
ris,uel alio mõ conſtaret,ꝙ ſolutio debiti dif-
ferenda ſit,repellitur ab agendo , quia male agit.ff.qñ
di.uſuf.le.ce.l.j.§.fi.ff.de uerbo.ob.continuus.§.ij.ff. de
eo,quod cer.lo.l.ij.§.ſi quis ita ſtip.& induciæ duplican
tur,ut.ſ.de plus petitionibus.c.j.Sed ſi non cõſtat,ppo-
ſita exceptione dilatoria ſolonis, facienda eſt litis con
teſtatio ſup principali qõne,& pbatio exceptionis dif-
ferenda eſt poſt litis.cõte.C.de pba.exceptionem.ſ. de
lit.conte.exceptionis.ſ.de foro.cõpe.ex parte. & no.ꝙ
l.pręal.exceptionẽ dicit exceptionẽ dilatoriã pponẽdã
non añ lit.cõte. ſed in initio litis,& appello initiũ litis,
ẽt ſi proponit in lit.conteſt.uel parũ poſt,puta ante,q̃
ad alios actus iudicij pcedatur.C. de iura. calũ.l.ij. in
prin.Rõ aũt,quare oportet in initio, uel ante initiũ pro
poni,& nõ poſt,hęc eſt:quia ſi reus poſt litis cõte.ipſam
opponat,p ipſam nõ impeditur pceſſus iudicij,& dila-
tionũ materia amputãda eſt.C.de tẽp. ap.l.ij. in princi.
& hoc curare debet iudex,& ius,ut lites citò decidant.
ff.ſi cer.pe.quidam.ſ.de dolo,finem,in prin. cum ſi. nec
reus põt ex hoc multũ conqueri , ſi poſt litis cõteſ. non
poſſet hanc opponere:qa cũ tpalis ſit tñ,modicũ gene
rat præiudiciũ.C.de p̃ci.impe.offe.l.ij. ¶Itẽ qa ſi añ li-
tis conte.tacuit,& poſtea eã pponat, p̃ſumit cã differen
di facere.vñ vř,ꝙ ſi de nouo qñcunq; ẽt poſt litis cõte.
ueniret ad noticiam eius,puta quia pactum de non pe-
tendo factum fuit cum procuratore ſuo in remotis par
tibus tunc agẽte,& poſtea ei ſignificante.ff.de uerb.obli.
l.fi.§.ſi inter eos,in tali caſu vř,ꝙ ẽt poſt litis cõte.ppo
ni poſsit multo magis,q̃ in declinatoria fori,de qua hic
conceditur.j.eo.c.& ſ.de offi.deleg. inſinuante.aliq tñ
dicunt,ꝙ ſemper ẽt poſt litis conte.admittenda eſt hu
iuſmodi exceptio,& intelligunt legẽ p̃allc.exceptionẽ.
non imponere neceſſitatẽ.oẽs aũt fatentur,ꝙ ſi p atte-
ſtationes,uel inſtřa apparet debitũ in diem,quod bñ p-
derit reo:qa licet ad hoc non fuerint producti teſtes,
tñ contingit principale negociũ ut no.j.de accu.inqui-
2 ſitionis.¶†In ſnĩa aũt ſemper,qñ cõſtat de debito,& de
dilatione,iudex cõdẽnabit reum ad debitum ſoluendũ,
licet male egerit:quia de qua re cognouit iudex &c.ff.
de iudi.de qua;de hoc no.ſ.de plus peti.c.j.¶†Declina-
3 toria iudicij inter ipſa litis auſpitia proponenda eſt &
probanda.j.de re iud.inter monaſterium.C.de excep.
l.pe.& niſi tunc proponat in perſonam iudicis, conſenti
re vř.C.de iudi.ſancimus;in fi.niſi ſibi poſtea compete-
re incipiat ſupra de of.deleg.inſinuante : uel ad eius no
ticiam de nouo perueniat , ut hæc dilatoria ſolutionis
ante litis conteſt.proponitur , ſed poſt probatur fun-
data intentione actoris.C. de probatio. exceptionem,
& C.de excep.ſi quidem. ſed intelligo ante publicatas
atteſtationes, authen.de teſti.§. quia uerò peremptoa-
ria uerò ante litis conteſt.& poſt põt opponi, & probari.
C.ſenten.reſcin.non poſ. peremptorias infrà de præ-
ſcrip.auditis.ſi autẽ eadem ſit peremptoria ſolutionis,
& declinatoria iudicij,non in principio probatur,ſed in
proſecutione principalis qõnis differtur ſupra de foro
compe.ex parte,ff.ad exhi.l.iij.§.ibidem,niſi talis ſit, p
quam diceretur ſnĩa nulla eſſe ipſo iure, ut eſt exceptio
rei iudicatæ.2.q.6 §.diffinitiua : uel niſi ſit talis exce-
ptio,quæ eliſis literis elidit etiam principalem qõnem,
quæ tñ ex lřis nititur.ut ſi Papa ſcribat pro aliquo re-
cipiendo in aliqua eccleſia.nã tunc utile eſt & cautũ ad
elidendũ lřas & declinandũ iudiciũ exceptionẽ propo-
nere,ꝙ lřæ non ualent:qa non.dixit ſe ſufficienter bñfi-
ciatum.ſ.de reſcrip.ſi propo.ſ.de tranſac.ex lřis:uel ꝙ
non eſſet clericus:uel ꝙ erat condẽnatus de crimine;&
non differre in principalem qõnem: ¶Et eſt rõ diuerſi-
tatis:quia tunc ad læſionem totius qõnis ſufficit elidẽ-
re lřas.& ſic p p breuiandas lites utile eſt in prin.pro-
ponere: ſecus aũt eſſet in aliis peremptorijs , quæ licet
elidant iuriſdictionem,tñ quæſtio remanet ; unde inte
rim eſſet neceſſe eandẽ exceptionem replicare. tñ non
negamus,ſi iudex tolerare uult,& pars ẽt non contra-
dicit , ꝙ talis peremptoria etiam poſt litis conteſt. ad
utrunq; propoſita proponi & probari poſſit:quia pro-
pter hoc non uitiatur proceſſus [tempus] hic terminus
præfigendus eſt ad petitionem eius,contra quem exci-
pitur.ſ. ſi excipiens hodie proponat unam , cras aliam.
nam ad confundendã eius maliciã iudex hunc terminũ
præfigit. ſi aũt reus dicit ſe uelle proponere exceptio-
nes,& ad hoc petebat terminũ,nõ debet ſpãlem hře ter
minum:ſed habet illum qui à iure datur, ut declinato-
rias iudicij proponat intra.xx. dies , niſi abbreuietur.
3.q.3 offeratur,& dilatorias uſq; ad litis conteſt. ¶Itẽ
debet uenire inſtructus,nec debet ei dari materia mali
gnandi.contrariũ tñ.ſ.ꝙ poſſit peti hæc dilatio,uidetur
expreſſum.j.de ap.cum cãm;& credo hunc terminũ poſ
ſe præfigi etiam in peremptorijs; & poſt lapſum termi-
num non vř , ꝙ poſſit proponi exceptio excõicationis,
quãuis ſi terminus præfixus non eſſet, ſemper uſq; ad
ſnĩam proponi poſſet, infra eod. exceptionem, arg. pro
prædictis:quia eadem rõ eſt in peremptorijs,quæ in di-
latorijs,ſ.ut finis litium feſtinetur.Item arg.ad hoc, qa
etiam ad agendum quandoque terminus præfigitur.C.
de inge.manu.diffamari , & qui ſi. ſint legi.lator , cum
ſuis concor.[ad illius] exceptionis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid excommunicatus poſsit agere.*
2 *Non auditur excommunicatus extra iudicium appellans,*
3 *Nunquid ſi quis ante excommunicationem extra iudicium ap-
pellauit,poſsit appellationem proſequi.*
4 *Exceptio in qualibet parte litis rite opponitur.*

CVm inter priorem [vinculo excommunicatio-
1 nis] †Circa hanc materiam ſic credimus,quòd
excommunicatus nullo modo poſſit agere:
quia perſonam ſtandi in iudicio non habet , infra eod.
dilecti , & c. exceptione. excipe , quod habetur ſupra
de offic. ordin. ſignificauit , in fin. accuſari autem &
conueniri poteſt nominatim, & tunc ei omnis legitima
defenſio reſeruatur,ut ſupra de iudi. intelleximus; pu
ta recuſare iudicem,appellare,& excipere,appellationẽ
proſequi, ut hic no. & infra eo ſignificauerunt, & c.ult.
reconuenire

reconuenire autem non poteſt,ut hic. Itẽ etiã dicunt q
dam,ꝙ compenſare non poſſit.Item per iã,quod hic di
cit,in ſi.ꝙ defenſionis remediũ non debet trahi ad ma-
teriam impugnationis,dico,ꝙ ſi electus petat cõfirma-
tionẽ,ꝙ excõicatus non eſt admittendus ad excipiendũ
contra electũ;qa ſic trahitur defenſio ad impugnatio-
nis materiã.¶Itẽ qui eſt extra eccleſiam,ẽt cum ſua nõ
interſit,qũo alij obijciet excõicationẽ, uel aliquod cri-
men?arg.xxv.di.primum.xxvi.di.una.& qũo auferet ſe
ſtucã de oculo fratris &c.3.q.7.§.tria,in ſi.& c.ſequen-
ti?& ſi obijciantur paria crimina &c.ſolue,ut not. infra
de adul.c.pe.¶Sed ꝯ.j.eo.dilecti, ubi contra excipien-
tem de excõicatione contra electum non datur replica
tio.¶So.illa loquitur in neceſſario reo. h c aũt in uolũ
tario.uñ hic primo reus uoluntarius firmare debet p-
ſonam ſuam in iudicio;quod facere non poteſt excom-
municatus.ſed neceſſarius reus hoc ipſo,ꝙ uocatur,fir-
mauit pſonã ſuã in iudicio.ſ.de iudi. intelleximus. uñ
& dr̃,ꝙ iudicium redditur in inuitũ.ff.de uerbo.oblig.
inter ſtipulantem.§.j. & idem dicimus,ſ. ad ꝯdicendum
non admittantur excommunicati,ubicunq; officiũ iudi
cis imploratĩ gñaliter nullo expreſſo; ut ſi quis reſtitu-
tionem peteret aduerſus aditionem hr̃ditatis,ubi uoca
ri debent gñaliter oẽs,quorum intereſt.C.ut ab hære.
ſe ab.tunc ſi excõicatus ſe offerat ad ꝯdicendum in in-
teg.reſti.non eſt audiẽdus.nam quod dicitur,quòd reo
ſeruatur defenſio,intellige uerum,qñ ex neceſſitate eſt
reus,qui uocatur.ſed ſi ex neceſſitate non eſt reus, ſed
ex uoluntate;ut in caſibus prædictis, non credimus, ꝙ
ſe opponere poſſit;& ſic intelligitur decre.ſ.de iudi. in
telleximus.ſatis tñ crederemus,ꝙ ſi in libello exprime
ret aliquam perſonam,puta peto in integ. reſti.aduer-
ſus ſnĩam pro Io. contra me latam audietur. uel quia
dãnoſa eſt hæreditas propter debita Io. uel legata ei
facta.nam hic ex neceſſitate uidetur reus cõſtitui.¶Alij
tamen dicunt,ꝙ nec hic admittetur ad contradicendũ.
& dicunt quidam,ꝙ ſi non fuerit admiſſus: quia excom
municatus erat,poſtea tanquam abſolutus admitteretĩ,
ut petat reſtitutionẽ in integrũ ad appellandũ pro eo:
quia nec per ſe, nec p alium procuratorem potuit ius
ſuum defendere.ff.ex qui.cau.maio.ſed & ſi.ff. de mino
ri.Papa.exuli.uel non currit ei tempus. vñ poſt obten-
tam abſolũnẽ a ſnĩa reſti.in inte.poterit appellare in-
tra.x.dies.ar.pro hoc,quia illo tpe non currit ei tp̃s ap
pellationis,ar.j.de conceſ.præben.non ua.quia dic tñ,
quod factum eſt contra eum,tenet, nec põt retractari:
quia uocatus non fuit,uel admiſſus,quãuis alius nõ ex-
cõicatus ob hoc poſſet dicere nullum., ut no.ſ.de pro-
cura.in noſtra.prius dictum magis placet; & ualet reſti
tutio ad appellandũ, quando aliter ſibi ſuper iure ſuo
ſubueniri non põt.¶Sed ſi aliter agere põt,ut in confir
mato patet ꝯ quem obiiciendo crimina auditus nõ fuit
hic.n.non eſt reſtituendus:quia per aliam uiam ordina-
riam ſibi prouideri poteſt,ſ.quia contra eum de crimi-
nibus poteſt agere directo infra de appel.conſtitutis.
& ideo non reſtituetur ad appellandum.ff.ex qui. cau.
ma.in integ.reſti.l.j.ij.& iiij.nam & quãdiu cõpetit uia
ordinaria,extraordinaria denegatur.ff. de mino.in cau
ſæ.j.rñſo,& ſequenti.ſed ſecus forte dicendũ eſt de pec
2 cato in forma,ut alibi no.¶†Item no.ꝙ excõicatus ap-
pellans extra iudicium non auditur. nam cum illa ap-
pellatio ſit quaſi ad cauſam prouocatio infra de appel.
cum ſit Ro.ſicut non poteſt prouocare, ita nec appella
re;nec per eam negocium ad ſuperiorem defertur. Itẽ
ſi ille excõicatus,cuius intereſt,coram iudice uadat, cũ
cauſa inter alios uertitur, uel cum imploratur officiũ
iudicis,ut in caſibus ſuperioribus,& appellaret,non po
terit eam proſequi:quia non potuit appellare etiam in
iudicio, cum non eſſet neceſſarius reus, imò nec reus.
alias autem in iudicio,ubi neceſſarius reus eſt, licite ap
pellat, & ſi ex alijs cauſis ſit excommunicatus & ante
3 iudicium cæptum.j.eo.c.ult.¶†Si autem aliquis appel-
laſſet extra iudicium ante excommunicationem crede
rem,ꝙ appellationem ſuam proſequi poſſet, ſi negociũ
ſit ad ſuperiorem delatum; puta quia poſt appellatio-
nem grauauit eum in eo ſuper quo appellauit ante, q̃
excommunicetur,& multo fortius,ſi tunc arripuit iter
ueniendi ad ſedem apoſt.arg.3.q.9.re uera,& arg.quia
generaliter dicitur, ꝙ appellationem proſequi poteſt
excommunicatus.j.eo.uenerabilem, & quia vr̃ iudiciũ
iam ceptum,uel cauſa appellationis. crederem tamen,
ꝙ licet appellaſſet,ſi nondum grauatus eſſet, cum non-
dum appellatio effectum habeat,nec adhuc ad ſuperio
rem ſit tranſlatum negocium;ꝙ non admittitur proſe-
quens appellationem, obſtante ſibi exceptione excom
municationis.Alii tñ cõtrarium dicunt,dicentes,ꝙ ex-
communicatus appellationẽ ſuã poteſt proſequi indi-
ſtincte.Itẽ his,quæ diximus prius, uidetur contra.ſ.de
offi.delega.prudentiam.§.ſexta,ubi dicitur, ꝙ excõmu
nicatio ſuperueniens impetrationi lr̃arum impedit p-
4 ceſſum per eas.¶†Item ꝯ.j.eo.exceptionẽ,ubi dr̃,ꝙ ex-
communicatio in quacunq; parte litis rite opponitur.
ergo apparet,ꝙ ꝯ iſtum appellationẽ proſequentẽ ri-
te excõicatio opponitur ẽt prius,q̃ negocium fuerit ad
ſuperiorem relatum. Tu dic, ꝙ hoc ſpeciale eſt in ap-
pellatione,ut excõicatus ipſam proſequens admittatur
ut.j.eo.ſignificauerunt,& c.ſi. ſecus aũt, qñ non agitur
in modum appellationis [defenſionis],ſ. in ſeruo.ff.de
accu.ſeruus,& in patrono.ff. de bo. libe. ꝙ cum minor.
§.ſi libertus.[condẽnaretur] appellationis etiam cau-
ſam proſequi poterit.j.eo.c.ul.[reconuentione]recom
penſare autem non poteſt. argu.contra.ff. de compen.
quicunque. Innocentius IIII.

SVMMARIVM.

1 *Lit.conteſta.ſit per exceptionem peremptoriam.*
2 *Excipiens an ſemper confiteri dicatur.*
3 *Nunquid,ſi quis confitetur aliquid,dicatur etiam cõfiteri quic quid ex illo ſequitur.*
4 *Producens inſtrumentũ de falſo contra illud dicere non poteſt.*
5 *Errantes in iure nedum ſe corrigere poſſunt,ſed etiam ſuum erorem reuocare.*
6 *Quicquid à prophetis ſcriptum eſt,id indubitanter credẽdum, & tenendum eſt.*
7 *Teſtes,qui pro me ſemel teſtificati fuere non poſſum amplius reprobare.*
8 *Sententia non dicitur incerta, cum in aliqua parte actorum contineantur capitula excepta.*
9 *Statim qđ eccleſia ſita eſt in diœce.tẽporalia ad ep̃m pertinẽt.*

CVm uenerabilis[poſſeſſionibus] Iſte epiſcopus
intendebat petere poſſeſſiones,& pertinentias,
ut de eis pro libito diſponeret infra eo.c. ſæpe
exponit.ſed hanc petitionẽ reputant quidã ſatis ꝯgruã,
etiam ſi tm̃ rõnem ſibi debere reddi petere intenderet,
& eſſet patronus clericus,ut infrà de priui.c.iij.§.in ec-
cleſiis. Imò plus dicũt aliq,ꝙ eſt ſufficiens & congruus
talis libellus, etiam ſi patronus laicus ſit. ¶ Per hæc
enim uerba, eccleſia cum ſuis pertinentijs & poſſeſ-
ſionibus nihil intelligitur petere, niſi ius patronatus,
ar.ſuprà de iu.examinata.ſed certe in laico hoc non ad
mittimus,niſi tm̃ ius.patronatus petet, quia nihil hẽt
in poſſeſſionibus infra de iure patro.ꝙ aũt, de cætero.
x.q.j.c.2.& ſeq. ¶ In clericis aũt,ad quos ex fundatione
ſua pertinet ius patronatus, bene admitto hũc libellũ.
16.q.2.c.2.ſed ſi ex donatione laicorũ obtineret,idẽ di
cunt.ſ.qđ in laicis ſed tutius eſt, ubi ẽt patronus cleri-
cus eſt ex fundatione,ꝙ nõ petat eccleſiam cũ poſſeſſio
nibus,& ptinentijs,ubi intendit tm̃ petere ius patrona-
tus:ſed petat rõnẽ adminiſtrationis ſibi reddi.hæc.n.pe
titio cõpetit nõ ſolũ illi,qui habet ius patronatus, ſed
1 etiã illi,qui habet adminiſtrationẽ in tpalibus.¶†Re-
ſpondit] litẽ conteſtando;& ſic apparet p exceptionem
peremptoriã litis conteſt.fieri.ar.ſ.de dolo, prout ar.ꝯ.
ſuprà de litis conteſt.c.j.So.ſiue excipiendo, ſiue rñden
do alias rñdeat petitioni animo cõteſtandi litem lis cõ
teſtata erit,ar.hic, quia hoc ipſo, ꝙ hic appellatur rñ-
ſio,infra appellabitur exceptio,ubi dicit, ꝙ exceptionẽ
obiiciens &c. [cambium] infra de re.permu.ad quæſtio
nes[propoſuit] & male.ar.tñ ꝯrium.ſupra de tranſ.præ
2 terea.ij. ¶†Credere] non eſt uerum,ꝙ ſemper qui ex-
cipit,confiteatur,ar.ff de excep.non utique. ar.ad idem
ff.de ex.nemo.ꝯ.ſ.de tranſ.præterea.Itẽ cum iuramen-
to talis clauſula ꝯtineatur,ꝙ nullam probationẽ requi
ret,niſi quam credat neceſſariam.C.de iur.caſũ.auť.in
iſto;ergo monaſteriũ; qđ hanc exceptionẽ propoſuit,
credebat eam eſſe ueram,& ſe iuuare illa permutatione
& ſic p ꝯñs uř cõfiteri rẽ fuiſſe epi aut credebat eſſe fal
ſam exceptionem,& ſic non iuuari ea,& ſic faciebat con
tra iurm̃ cal.& ẽt ſi nõ iurauerat,tñ ꝯ ius nõ erat audiẽ-
dus allegans turpitudinem ſuam.infra de dona.inter di
lectos.Ad hoc ſic rñdeo,ꝙ ſiue excipiẽdo,ſiue alio mõ
quis confiteatur expreſſe in iudicio intẽtionem aduer-
ſarij,tunc bene ſibi præiudicat cõfeſſio prædicta adeò,
ut ante ſentẽtiam dicere nõ poſſit ꝯ.cõfeſſionem ſuam,
niſi oſtenderet errorem,ar.j.de accu.cum dilectus. C.
de iur.& fac.igno.error.ſ.de tranſ.præterea.C.de pro-
ba.l.j.¶Si uerò non confiteatur expreſſe,ſed excipiendo
tm̃ proponat,ut hic fuit,nõ põt dici,ꝙ confiteatur, nec
etiam credat,qđ plus eſt qui.n.excipit,nõ credit,ſed nõ
diſcredit, immò dubitat,& quaſi inter duo uериſimilia
agit,C.de excep.ſi quidem.ff.de acqui.hære.qui puta.§
qui bona,& §.ul.C.de condi.inde.l.ul.nec ob.dicta auť.
quia licet non credat,qui excipit,quia tamen nõ diſcre
dit,neceſſaria eſt ſibi dilatio ad probationem, ut ſciat,
an uerum ſit necne id,de quo dubitat.¶Imò idem uř di
cendum in actore,ut ſi inducat aliquod priuilegium p
ſe,& poſtea illud priuilegium probetur falſum,licet ta-
cite uiſus ſit confiteri,quæcunque in inſtr̃o continẽtur,
etiam ſi qua in eodem inſtr̃o erant ꝯ eum, tñ reproba-
to priuilegio ſibi non oberit propter hoc,quia uiſus eſt
hoc feciſſe innitens priuilegio ſuo, qđ ſine dolo uerum
putabat, infra de ſen.& re iudi.cum I.& A.ar.imò idem
dicendum uř,ſi expreſſe confeſſus fuiſſet uera eſſe, quæ
in priuilegio continentur:quia ſemper priuilegio inniti
debet; quo ſublato & omnia,quæ ex illo ſequuntur, tol
li uidentur.¶Sed ſecus dicendum uř,ſi expreſſe aliquid
confeſſus fuiſſet,nõ habita mẽtione de priuilegio, quia
tunc ei ſtare tenetur,etiam priuilegio caſſato,uel re,p-
bato.ſecus aũt,ſi non pronũciaretur falſum,ſed alias de
fectum haberet,puta conſenſum canonicorum, uel con
ſimilia,ut not.j.de cen.cum olim.uel chartam non eſſe
ſufficientẽ ad probandum id,ad quod inducitur,ut no.
infra eo.in gl.q.d.ſed ſi cõfiteatur in gñe uera eſſe,quæ
continentur in charta prædicta, quæ inducitur ad pro-
bandum,& non probat,uel quæ alias defectum patitur,
credimus,ꝙ licet poſtea pronunciet illã chartã non ſuffi
cere ad probationem,tñ pp confeſſionem ratam habe
ri dñt omnia,quæ ibi dñr. & rõ diuerſitatis eſt,qa pro
bato falſo inſtr̃o tollitur fundamentum, cui inhærebat
cõfeſſio;& ita p ꝯñs totum tollitur ædificiũ ei coh[illegible]
ſ.ipſa cõfeſſio,ar.j.q.j.cum Paulus,& infra de pres[illegible]
ro non bap.ueniens,ſed in alio caſu,ubi non probat fal
ſum,remanet inſtr̃m in ſuo uigore,licet non habeat tan
tum uigorẽ,ut credebat,qui illud producebat,ar.op.C
de libe.præteri.uel exhere.auť.ex cauſa.Item prædicta
locum hñt,ubi ſententia lata eſt ſuper falſitate inſtru-
menti,uel alia qõ incidenti.ſed ſecus eſt,ubi ſup princi
pali qõne fertur diffinitiua ſententia:quia tunc lata ſen
tentia,non obſtante priore confeſſione, poteſt ſequi ſen
tentiam is,pro quo lata eſt,& ei inniti, & ẽt cõtra prio
rem dicere confeſſionẽ ſupra de iureiu.mulieri.[cõtra
ctus] inſti.de actio.§.actionum[dño] nã dans rẽ alienã
non ꝯhit permutationem.ff.de re.permu.l.j.in ſi. [diu-
tius] ſed non uſque ad præſcriptionem [intelleximus]
incipit ſententia[intelligitur]. ff. de ex. non utique.
3 ¶†Sed cõtra,quia ex quo aliqd cõfitetur, & quicquid
ſequitur ex illo,uř eſſe confeſſus. 8.diſt.quo iure.Reſpõ
deo licet excipiat de permutatione, nõ tñ cõfitetur rẽ
fuiſſe permutantis:ſed permutantem non poſſe uenire ꝯ
tra pmutationem,uel repetere rem,quam permutauit,
cũ alias pmutatio licitè facta ſit nam ſi nõ eſſet licite fa
cta,& expreſſe cõfiteretur rem fuiſſe epi quocunque mõ
ſiue excipiendo,uel alio mõ,bene præiudicaret mona-
ſterio,& prodeſſet epo ſupra de tranſa.præterea.ij. ar.ſu
pra de teſti.ueniens.j. item licet excipiatur,non confite
tur tacite,quia ẽt dubitans excipit.C.de excep.ſiquidẽ,
quamuis tutius ſit,ut ibidem dr̃, hoc modo preſtari. nõ
eſt,uel fuit res tua,ſed & ſi tua fuiſſet,ex cã permutatio
nis,in nos tranſtuliſti.C.de exceptio.ſiquidem. ¶Inſtru
mentum] quaſi dicat inſtr̃m non prodeſt epo, quia ibi
non dr̃,ꝙ ep̃s Sabiñ.permutationem fecerit,ſed Theo-
doſius ep̃s tñ.ſi ep̃s replicet,ꝙ procurator hoc excipere
non poſſit,cum falſo adiecerit in tranſcripto,Sabiñ ma
le dicit,cum delicta &c.ſed dices,ſi uerum eſſet inſtr̃m,
quare imponitur ſilẽtium epo, cum neceſſe haberet te
ſtare per mutationi? Rñ.forte non præiudicabat inſtr̃m
cum in permutatione non interueniſſet autoritas ſupe-
rioris,nec alia,quæ interuenire debent.x.q.2. hoc ius.
4 17.q.4.in uenditionibus.¶†Item licet pducens inſtru
mentum de falſo cõtra illud dicere non poſſit. infra de
cen.cum olim,arg.19.di.ſi Romanorum,ſicut nec cõtra
teſtes.4.q.3.item ſi quis teſtibus.3.q.8.ſi quis in agendo
põt tñ dicere illud ꝯtra ſe nõ facere,ut hic nã licet mo
naſterium produxerit inſtrumẽtũ ad probãdum ꝙ ep̃s
Sabiñ.fecerit pmutationem,tñ poſtea admittetur ad di
cendum,qđ nõ cõtinetur in inſtr̃o autentico Sabiñ.Ve-
ritas.n.rerum erroribus geſtorum nõ uitiatur.ff.de of-
fi.præ.illicitas.§.ueritas.ff.ad muni.aſſump. ff. de nego.
ge.l.ſed ſicut.§.ul.item licet non poſſem dicere contra
ea,quæ continentur in inſtr̃o, qđ produxi, quia ab ini
tio uidere diligenter debui,qđ in eo contineretur poſ
ſum tñ dicere contra dicta teſtium,quos produxi,& ip
ſa de ipſis depoſitionibus teſtium re probare.4.q.3.§.
item ſi quis teſtibus,& ẽt ꝯtra teſtem poſſum opponere
ꝙ corruptus ſit,uel de noua inimicitia ut in eo.§.dici-
tur.& de noua infamia ſupra de teſt.cog.præterea.imo
& dicta meorum teſtium p alios teſtes poſſum indirecte
re probare,ut ſupra de teſ.præſentium,in prin.in his.n.
nihil

nihil ſibi imputatur,quia ſcire non potuit, quid teſtes
5 dicerent.¶ † Item ſi quis male intelligens legem, alle-
gat eam pro ſe,uel inſtrm,uel chartam ſimplicem dicit
ſibi fouere in ſua cauſa,cũ in ueritate de iure nõ foueat
quia nõ eſt autentica charta,uel eſt teſtimonialis : tñ ſi
poſtea per aliquem articulum,qui in eadem charta con
tinetur,inducatur ꝯ eum,nõ facit ſibi præiudicium præ
cedenti ratione,quia ueritas &c.de offi.præ.illicitas. §.
ueritas,& quia qui errant in iure, quales ſunt præcedẽ
tes,non ſolum ſe corrigere poſſunt,ſed & ſuũ errorẽ ẽt
reuocare,& ſibi non præiudicant,immò & iudex corri-
gere,& ſupplere debet,ut no.in ſumma de errore aduo.
C.quæ de aduo.iu.ſu.¶Sed oppones,hic producens hãc
chartam credit probare ꝑ eam,id qđ pro eo facit,eadẽ
rõne & qđ ꝯ cũ facit,ar.3.q.8.cuius in agendo.ergo ui-
detur,ꝙ dẽt haberi ꝓ confeſſo,maxime ſi expreſſè cõfi
teatur eſſe probata,quæ in eadem charta continentur.
Rñdeo licet credat,& confiteatur per ipſam chartã om
nia,quæ continentur in ea eſſe probata , ſed cum erret
in iure,ſibi non præiudicat.ſecus, ſi confitetur ſe crede
re ea,quæ in ea continentur eſſe uera,ut no.ſ.eo.in gl.
non eſt.hoc tñ fatemur,ꝙ ſi per tale ius , uel per talem
chartã minus autẽticam aliquid iudicatũ eſſet, tam iu-
dex,q̃ aſſeſſor,q̃ ẽt litigator eandem chartam,uel con-
ſimilẽ,uel idem ius ꝯdemnato agente ꝯ eos ad intereſſe
contra ſe admittere tenentur,ut no.in ſumma Azo. qđ
quiſque iur.ſed qđ dictum eſt contra dicta teſtium à me
productorum poſſum obijcere,videtur ꝯ.37.di. ſi quid.
6 ¶ † So.aliud eſt in prophetis, & auctoribus,ubi locus ẽ
ab autoritate,& quicquid dicunt,indubitanter creden-
dum & tenendum eſt,ut 9.di.ego,& c.ſeq. & 15. di.c.ſi.
aliud in teſtibus,& inſtris, quæ & ſi autoritatem habẽt,
ut eis credatur,q̃diu non probetur ꝯ probationem ta-
mẽ in ꝯtrarium admittunt.C.de fi. inſtr.l.ſi.ſ.de teſt.p̃-
ſentium.& tales prophetas uel autores ſi haberent infi-
deles,uel hæretici,qui aliquid dicunt contra eos,ex eo
rum autoritatibus contra eos argumẽtari poſſumus,ut
in prædicto.c.ſi quid uiri.ſed bene fateor,licet ipſi infi-
deles de iure non ſint audiendi,ſi uelint admittere auto
ritates eorum,& propriorum prophetarum ſpiritualiũ
auctorum,nos de iure non poſſumus auctoritatibus eo-
rum uti ꝯ illos,q ueri auctores non ſunt,uel prophetæ,
cum eos nos reprobemus.ſ.de teſt.præſentium.C.de fal
7 ſis,q falſis,C.de reb.cre.ſi qs. ¶†Itẽ no.ꝙ teſtes ꝑ me in
ductos non ſolum in eadẽ cã,ſed ẽt alijs,& non ſolum ſi
ꝑſona,contra quam primò produxi,mõ contra me pro-
ducat,ſed ẽt ſi quæcunque alia, non poſſum reprobare,
ar.4.q.3.§.item ſi quis teſtibus.¶Et idem dicimus in iu-
dice,ar.3.q.8.cuius in agendo:& hoc intelligo uerum,
ꝙ nõ poſſum reprobare teſtem, uel iudicem ex cã,q̃ ex
parte mea ꝓcedat,ſed ex cã,quæ ab alio procedere poſ
ſit,uerbi gratia,patrem tuũ induxi in teſtem, uel habui
iudicem ꝯ aliquem,mõ tu inducis ẽt cõtra me,bñ repro
babo eũ,& ẽt recuſabo eum.ex te.n.procedit cã , quare
recuſo eũ.ſ.quia pater tuus eſt.¶Item ſi admitto aliquẽ
ad unum officium,nõ poſſum eum repellere ab alio of-
ficio,ubi conſimiles perſonæ requirantur, uel reputan
tur:ſi autem diſſimiles,tunc ſecus.Item ſi impetraui ali
quem in iudicẽ q poteſt eſſe criminoſus, & idẽ in teſtẽ
ꝯ me inducatur, eundem bñ repello à teſtimonio mo-
do p̃textu criminis,ſed prætextu infamiæ ciuilis nõ poſ
ſum eum repellere , quia quem non reputaui infamem
ad iudicandũ,nõ debeo reputare infamem ad teſtimo-
niũ,cũ infamia utrunque repellat, ar.ad hoc,& omnia p̃
dicta,infra de accu. nulli ſuprà.de æta.accepimus.ff. de
adul.ſi uxor.§.ul.4.q.3.ſi quis.utrum aũt eũ,quem ordi
naui,exceptione repellere poſſim a bñficio,no.ſ.de ęta.
& qua.c.accepimus.an autẽ ꝯ factum ſuum cuiquam ue
nire liceat,no.ſ.de elec.noſtri.¶Delictum] 16.q 6.ſi e.
epiſcopum nõ uſ hoc ſpãle fuiſſe in fauorẽ eccleſiæ, qa
qcunque priuatus inducat falſum inſtrm eo ꝓbato fal-
ſo non ꝯdemnabitur productor inſtri ad id, in quo fal-
ſum inſtrm dicebat eum teneri,cum in ueritate non te-
neretur:quia ſi ꝯ diceret,ſequeretur,ꝙ deberemus iniu
ſtã ſñiam ferre fatemur tñ,ꝙ puniatur de falſo,ar.ſ.de
cau.poſ.cum ſuꝑ itẽ alia rõne nõ debet cõdẽnari ad id,
quod cõtinetur in inſtro,quia hoc excipiẽdo proponit,
& ideo non cõfitetur,ut ſupra dr.alij dicunt ꝙ ſi affirma
tiuè proponat exceptionem,& ſciebat inſtrm,ꝑ qđ pro-
bare uolebat exceptionẽ eſſe falſam,proferenda eſt ſen
tentia cõtra eum.ſed ſi neſciebat falſum,ſecus eſt ꝑꝑ rõ
nes aſsignatas ĩ gl.hic poſitas: in eccleſia tñ ſpeciale eſt,
etiam, ſi ſciebat. [ad 20.] dic ut no.ſupra de proba. li-
cet [epiſcopale] ſupra de of.or.cõ
8 querente . ¶ † Authẽtica] non eſt
a incerta [a] ſententia,cum aliqua par
te actorum contineantur capitula
excepta.C.de ſen.quę ſine cer.quã
pro.l.pe.intelligo.n. ꝙ certis no-
minibus,uel per circumlocutionẽ
inſtrã diſtinxit.uel intelligiſ de ꝓ
ductis in illo iudicio, quę publica
ta erant in actis. nam p̃textu alio-
rum inſtrorum non poſſet iuuari.

a ¶*Non eſt incerta. Car.in conſil. xciij. incipien. reſpondeo quod , colum.ij. uerſicu.* Ex hoc *enim infertur, allegat. & ſequitur* Innocent. *hic.*

C.de tranſ.ſub prætextu,ſm quoſdam.Nobis uſ,ꝙ be-
ne eſt certa hæc ſentẽtia,etiam ſi in nulla parte actorũ
exprimantur illa capitula,quia ſcripta authentica cer-
ta & indubitata ſunt,quare eis fides eſt adhibenda; qđ
dic,ut legitur & no.ſ.de ſi.inſtru.c.j.& ij.unde pruden-
ter facit ille,a quo petitur ius epãle,ſi facit illum expri
mere,qd petit,ut no.ſuprà de of.ord.conquerente.nam
ſi iudex adiudicet alicui ius epãle nulla exceptione fa-
cta,de cætero omnia iura epãlia exhibere cõdemnatus
tenet,quamuis priuilegium,uel præſcriptionem uellet
exhibere ſuper aliquibus capitulis , in quibus diceret
ſe exemptum ante præſcriptionem.j. de præſcrip. cum
olim iudex ergo prudenter facit. ſi qñ ei conſtat,ꝙ quis
habet in aliqua eccleſia ius epãle,ſe de aliquibus capitu
lis dubitat,ſi dicit,adiudicamus tali ius epãle, exceptis
talibus capitulis,de quibus nõ plene cõſtat nobis,ut hic
& j.de reli.do.conſtitutus, & c.cum uenerabilis,&.j.ti.
proxi.auditis,&.c.cum olim,& c.ueniens [munitum ſe]
no.uindicantem uindicare ex præſcriptione.de hoc no.
9 j.de præſcrip.ad aures.¶ † Temporalia]no.hoc ipſo,ꝙ
ſita eſt in eccleſia in diæc.tpalia ꝑtinet ad epm., ut hic,
uñ ea nullatenus alienare uſt.x.q.2.c.ul.tñ uacãte ec-
cleſia aliq eps noĩe eccſiæ aget.j.de ſuc.ab inteſt.cũ di-
lectus.& ſi nõ appareat quis ſit pa
tronus , intelligam eam liberam.
b ſed eps [b] habebit ius epãle ibi , ut
hic,& iuriſdictionem.x.q.3.c. 1. 2.
& 3.& ſeq.ut 16.q.7.omnes, & tũc
ẽt,ſi non eſt collegiata, & nõ eſt in
parochia alterius eccleſiæ,ipſe po
net ibi miniſtrum , licet aliqui di-
cant,ꝙ non eps,ſed populus p̃ſen-
tabit miniſtrum,ſed nõ uideo,qua
re hoc dicant,cum iure non caueatur. adminiſtrationis
autem rationem in omnibus eccleſiis petet epiſcopus,ni
ſi patronus ſit clericus.

b ¶*Sed epiſcopus. Ad Inno.hic. adde Arch. in c.unico,infra de c. mo.li.6.& pro intel ligendo dicta Inn.hic adde Car.in conſ.65 inci. pro diſcuſsione, col.j.*

Olim

OLim [Treuereñ.] hic Treuereñ. Archiepiſcopo
cõmittebatur cauſa, quæ erat inter Gui.& aduer
ſarium [idem] .ſ.Guil. [dietas] à ſua diœ. cõputandas
ad locum,ubi citabaſ,non ad locum,ubi iudices habe-
bãt domiciliũ. [curetis] & ſicut continetur in litera ,
ꝑmittant ꝓcedere abbatẽ S. Laur. & ꝯiudices ſuos, ad
quos pars aduerſa literas ſuper app.facta ab archiepõ
obtinuerat. alioquin iſti ꝓcederẽt, ad quos iſtæ literæ
de conſenſu partium ſub hac forma impetrantur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſam appellationis etiam excommunicatus proſequi põt.*
2 *Superflua probatio admitti non debet.*

DIlecti filij [electionẽ] fortè petebat ab eis obe
dientiam,quã ipſi denegabant,& ſuꝑ hoc impe
tranſ,ſ.P. S. & G. uel ipſi appellauerũt,& app.
non ꝓſequebanſ.vnde electus põt petere,ꝙ ꝓcederet ĩ
cã,j de ap.oblatæ,§.pen. uel ꝙ eis imponaſ ſilentium,
& ẽt alias punianſ, ſ de cle.ſtatuimus.¶Vſ tñ, ꝙ hodie
non põt impetrare literas,ſed apud iudicem app.expe-
ctare,& ibi ꝓſequi cãm ſuam,ut in p̃al.decr.ſtatuimus.
ſed aliqñ Papa, uel alius ſuperior literas ꝯcedit ex cer
1 ta ſcĩa; & tunc ualent, aliter non. ¶†Sed oppones, non
uſ bene dicere : quia ꝯ hunc ſic agentem admittiſ exce-
ptio excõicationis, ſicut ꝯ illos non admittitur replica
tio,ſ eo.cum inter. Sed rñ.hoc non eſt uerum : quia cã
appellationis agebatur,quã proſequi põt excõicatus,ſ
cum inter.j e.uenerabilis. Aliqñ mandat Papa, uel qs
alius citari , qui uolũt opponere alicui ; & tũc citator
publicè debet ꝓponere edictum, ut quicũq; vult ſe op-
ponere facto,ſuꝑ quo agiſ,tali die cõpareat,j qui ma.
accu.poſſ.cum in tua. & ꝙ talis citatio operetur,ibi no.
¶Põt etiam iſte citator,quos vult,noĩatim citare,ut cõ
pareant ad opponendum ſe ꝯ factum, de quo agiſ,ſi uo
lunt; & ſi non cõparuerint, ꝙ p̃iudicium eis fiat, ex p̃al.
decr.colligitur. hic aũt conſtat, ꝙ in hoc caſu nullum
præciſè citare põt ſub modo tm̃,ſ.ſi vult. ¶Aliquando
autem mandatur alicui,ꝙ citet oẽs,qui ſe opponunt ta
li ſuper electione ſua,uel ſuper alio facto ; & hic dixe-
runt quidam,ſed malè, ꝙ citatoris eſt aliqua cognitio.
debet.n.eos uocare,quos actor petit citari, & quærere
ab eis , ſi uolunt ſe opponere , uel non. & ſi reſpon-
derint,ꝙ uolũt ſe opponere,citet eos. ſi uerò dicant,ꝙ
nolunt ſe opponere,abſoluet eos à citatione,arg. ꝓ eis:
quia omnia iudicia ſunt abſolutoria, inſti.de offi.iudi.
§.ſi. ſed hoc nobis non placet : quia cum hæc clauſula,
citet omnes, qui opponunt, ſit intelligenda de eis, qui
ante datam literarum ſe oppoſuerũt, & ſua interſit eos
ſe non oppoſuiſſe, non ſunt abſoluendi à citatione illi,
qui ſe oppoſuerunt,niſi ſatisfaciant de intereſſe. an aũt
per tales literas poſſit citare illos, qui poſt literarũ da-
tam,uel qui de nouo uolunt ſe opponere, dixerunt q-
dam ꝙ nõ, arg.ſ de reſcrip.ſignificauit. alij dicunt, ꝙ &
hic oẽs contradictores & ante datam, & poſt datam, &
cum modo p̃dicto,ſi uolũt,& ſine modo citari poterũt:
quia præſens cõfuſum p̃ntis non tenet uſum. ¶Sed op-
pones ꝯ id, qđ dictum eſt,ſ.quia ſi citator debet citare,
quos vult actor,multi poterũt fatigari iniuſtè:ſed certe
hoc tenet : qa etiam Papa, ſi noĩaſſet ei multos,citaſſet
eos. ¶Item ſi cõparuerint coram iudice,& non ſubſit cã
citationis,dãnabit actorem ad expenſas. & etiam ſi nõ
cõparuerint, non condẽnabuntur ſtatim citati neq; ad
expenſas,neq; ad aliud:imò ſummaria cognitione prę-
miſſa & in iuramento calũniæ contra ipſos & nõ aliter,
ſicut iuſtum fuerit,procedetur: alias non. Item licet di
xerimus,ꝙ citabũtur omnes ad nutũ actoris;tñ & mo-
derabitur citator,ſicut & delegans moderaretur,ſupra
de reſcr. ſuper literis, in ſi. [ipſo] M. [iidem] P. & G.
[exceptionem] quam proponebant contra cõfirmatio-
nem. Et melius M. uolebat elidere exceptionem S. P.
& G. qua dixerant M. excõmunicatum replicando de
exc. & ideò non eſt audiendus ſuper petitione obedien
tiæ,quã fecerat,uel ſuper procedendo in principali, &
in opponendo eis pœnam, ut no.in glo.fortè. ¶Quia &
ſi] probatio enim ſuperflua non eſt admittenda, C.de
proba.ad probationes,ſupra de offi.deleg.cum contin-
gat. [ſuæ] denegare enim tali obedientiam erat defen-
dere eccleſiam,ſicut nec à ſua : imò etiam periuri age-
re poſſunt, & ꝓſequi cauſas ſuas, actiones ſuas, & ſuo-
rum.4.q.6.omnibus. & ſic etiam actiones proſequi poſ-
ſunt à ſimili nomine eccleſiæ, argum. ſupra de iureiu.
petitio [M.] electo, cui obiiciebatur excommunicatio
[à defendendo.] & ita hic habes, ꝙ cõtra exceptionem
maioris excommunicationis non admittitur replicatio
maioris excõmunicationis. de hoc no.ſupra eod.cap.ij.
[defendendo] eo. cum inter dilec.

APoſtolicę [interlocuti] & malè [uobis] qui inter-
eſſe debebatis electioni, uel ele.celebrare [amo-
tionis] tẽporalis,quæ idem dici poteſt,quod ſuſpenſio:
& quia pœnæ ſine ordine poſſunt infligi,ſine magna ſo
lẽnitate poſſunt reuocari. infligi dico ex culpa, quæ ſit
coram iudice, arg.ff.de pœnis.l.ult.& l.moris. ¶Amo-
tionis] & ita ex quo erant amoti à beneficiis, intra tem
pus amotionis nec omnibus eccleſiæ actibus,nec nego-
tiis intererunt, qđ eſt no. quid aũt iuris ſit de interdi-
cto ab officio,no.j de ap.ad hoc qm̃, & j de cle.excom.
mi.ſi celebrat, & j de exceſ.præ.c.vlt. [in modum].i.ad
repellendum uos ab electione. ¶Eſſe] ex hoc dicunt q-
dam,& fortè melius, q̃ alij, quorũ opinionẽ uiſi ſumus
præferre,j de ſen.excõ.ſolet.gl.qa,ꝙ qñcũq; quis petat
abſolui ad cautelam à ſñia,quã dicit nullam , ſiue con-
fiteatur eum, q tulit eam, ſuum alias eſſe iudicem, ſed
ex aliqua cã dicit non tenere, ſiue dicat eum in nullo
caſu ſuũ iudicẽ eſſe: imò & ſi dicat ſñiam nullã ꝯ ſe la-
tam,ſed tñ vult abſolui ad cautelã,ut alij ſecurè ei cõi-
cẽt;ſemꝑ eſt ſibi dãda,ſ de offi.or.graue, niſi opponaſ,
ꝙ manifeſta eſt offenſa, j de ſen.excõ.ſolet. ¶Et no. ꝙ
hęc abſolutio qñq; ſit ad cautelam eius, q dr excõmu-
nicatus; utputa ſi ipſe dubitabat, an ſñia teneat, ſed tñ
ꝓbabilius credit ꝯrium. nam huic non eſt dicẽdum, di
mitte ius tuum,& fac te abſolui,ar.ff.de pe.hære.illud.
imò,ex quo nec per ſñiam.nec ꝑ confeſsionem,nec per
rei euidentiam conſtat, cum non ſit manifeſta offenſa,
abſoluẽdus eſt ſine ſatisfactione ad cautelam, & poſteà
ius ſuum proſequaſ,arg.j de ſen.excõm. ſacro.§.j.& ij.
¶Item qñq; ſit ad cautelam aliorum,ſ.ut ei cõicent ſe-
curè & in ſacris,& in aliis.qñq; etiam ad cautelam opi
nionis eius,ne.ſ.lędatur ꝑꝑ infamiam excõicationis p̃-
lati. ¶Item ſit qñq; etiam ad cautelã futurorũ,ſ.ne in
poſterum eius facta irritenſ, ut hic; & ſic multas cõſimi
les inuenire põt. ¶Ad cautelam] .i.ita,ꝙ nõ fiat in p̃iu-
dicium ipſis amotis ex noſtra relaxatione, ſi fortè inte
rim tẽporalium & ſpũalium adminiſtrationi ſe immi-
ſcuiſſent.alij dicunt,i.ſine p̃iudicio alterius,i.ita, ꝙ nec
amotis fiat p̃iudicium,nec aduerſariis,qn facta electio-
ne poſsit obiici ꝯ eos & de amotione , & de aliis dice-
re,qđ uolunt.uel dici iõ relaxari ſñias ad cautelam:qa
per hanc relaxationem ꝓuidetur eccleſiæ ne diu uacet.

& eſt ęqua prouiſio,& iō præferenda iuris rigori ꝑ quā prius de ipſis ſententiis,& ſententiarum cauſis conſtare deberet, q̃ iſti ad electionem admitterentur; & hoc faceret quilibet alter de ſententiis,quæ ipſius auctoritate latæ eſſent; non tamen auctoritate huius decr.credimus,ꝙ poſsit relaxare ſententias aliorum.

SVMMARIVM.

1 *Dies, in qua cautio promittitur, in vno uicenario non computatur.*
2 *Nunquid ualet quod cum excommunicato fit in iudicio.*
3 *Quicquid fit ab excommunicato in iudiciu ante, quàm probetur excommunicatus, ualet.*
4 *Valet inſtrumentū, etiam ſi teſtis excōicatus ſit ibi inſcriptus.*

PIa conſideratione [opponit] ꝯ agentem [ſpeciem] an maiori, uel minori excōicatione ſit ligatus: quia ſi maiori,tunc repellit̄ à litigādo: ſi minori,nequaquā,[nomen] ut ſic impediat̄ uagari,ff.de iureiu. prætor,ff.de do. item exigit, & l.ſi ex dolo, §.ſi. ¶Octo] ideò tā breuis terminus ſtatuitur hic, q̄a nullū præiudicium fit actoribus in principali q. non.n.minus bene conſequitur iuſtitiam ſuam in principali ab excōmunicato,q̃ ab alio non excōmunicato. idem dicēdum eſt in termino aſsignato ad impediēdum abſolōnem ad cautelam,j̃ de ſen.excō.c.ſolet. & idem in termino aſſignato ꝯ ſpoliatorem,ſ̃ de reſt.ſpo.frequens. ad idem, ſ̃ de offi.dele.prudentiam,§.ſexta. non aūt obtinet breuitas termini, ſi fieret ſibi magnum p̄iudicium; ut ſi dr̄ nō tenere electionem, uel ſcripturam, uel contractum, uel aliud hmōi:quia ab excōicatis facta, ut ſ̃ de ꝯſue.cū dilec.de ęta.cū bonæ.3.q.4. ꝯſanguineorum. ¶Item ſi ꝑ iudicem,uel teſtes,uel infirmitatem proponentis exceptionem,uel ꝑ fraudem aduerſarij,uel alia iuſta cā ſtaret, quo minus intra tā breuem terminū ꝓbare poſſet exceptionem,iudex ꝓrogaret terminum,ut ꝓbare poſſit excep.alias nō curreret, ar.ff.de re.iu.l.ij.aut̄.de his, q ingre.ad ap.§.j.ij.& iij. & no.de hoc,j̃ de ap.ex rōne,
1 j̃ de ſen.excō.ſolet. alij tñ ꝯdicunt. ¶†Computato] ſic dies,in qua cautio ꝓmittitur,in vna uicenario non cōputatur, ut ff.ſi quis cau.l.j. licet ſecus in tēpore app.in quo dies recitationis ſnīæ in biduo,uel triduo computatur,quia altera die uel tertia erat appellandū ſ̄m uetera iura.2.q.6.§.biduum,& §.ſi aduerſus,ff.qñ app.ſit. l.j.§.biduum,& §.ult.& hoc idem alias contingit,ut primus dies cōnumeretur in numero aliorum,ut 2.q.6.ꝓpter.& 4.q.5. quiſquis. ¶Sed nunquid in octauo die poterit quis ꝓbare,cum dicatur hic,intra octo dierū ſpatium? rñdeo ſic. nam & lex dicit,maritum poſſe accuſare uxorem iure mariti intra xl.dies, ut ff.ad l.Iul.de adult.l.is cuius,§.ex ſenatuſc. & tñ ſexageſimus eſt in numero illorum,ut ff.e.ti. l.pater,§.ſexaginta. ſic & bo.poſſ.intra 100 diem peti pōt,& eodem numero 100 cōputatur,ut ff.de ſuc.edi.l.j.§.quod diximus, & ff.de uer.bo.obl.l.q. ante [reum] excipientem de excōmunicatione & non ꝓbantem [his] .i.his,q̃ in iudicio acta erāt
2 ante ꝓbōnem excōmunicationis.¶†Duraturis] ſed quare ualet,quod cum excōmunicato fit in iudicio,cū alias excōmunicatus reſcriptum impetrare non poſsit ſuo nomine,ut ſ̃ de reſcr.dilec.nec ꝓcurare in iudicio etiā ꝓ abſoluto ex mandato ſibi facto tempore excōicationis, ut ſ̃ de ꝓb.poſt ceſsionē; nec ſnīa ab excōicato lata ualet,ut j̃ de ſent.& re iu.ad ꝓbandū? Rñ.ad ſingula, excōicatus agere nō pōt, ſi excipiat̄. & ſic nec lr̄as īpetrare,ut C.de nup.ex reſc.pe.l.ij. itē ꝓcurare nō pōt:q̄a ꝑ hoc aſſumit negotium alienū,& ſnīa ab eo lata non ualet:q̄a ſnīa utit̄ aut̄.iudicis.& hæc eadē rō eſt,q̄a ſcriptura ab excōicato ꝯfecta nō ualet.3.q.4.nullus:q̄a ſcriptura ſumit auctoritatē ex ꝑſona ſcribētis: ſecus aūt ſtatutum eſt in excōicato,q in iudicio petit,qđ ei forſitā debeatur,nec fuit exceptum. & hoc iō, q̄a in culpa fuit; q nō excepit,& ꝑꝑ fauorem rerum iudicatarū, & uim iudiciorum,& q̄a modicū ꝓdeſt excōicato ſnīa,& modicū intereſt rei:q̄a & ſi excipiat̄ & ꝓbetur,abſoluet̄ reus ab obſeruatione iudicij,nō ab eo,qđ petebat̄, ut ff.de iu.l. nō idcircò,§.cū poſteà. aliqui tñ dicūt, ꝙ hodie auctoritate huius decr.tenebit,quicqđ fit ī iudicio,ſiue actor ſit excōicatus,ſiue reſcriptū,cuius auctoritate ꝓceſſum eſt,ſit ꝑ excōicatum impetratū;ſiue ēt iudex excōicatus ſit. & dicūt iura,q̃ ꝯdicūt,ꝑ hāc decr.ſublata. uerumtñ alij dicūt,ꝙ nō eſt p̄ſumēdum,ꝙ Papa tot iura uoluerit vno uerbo tollere. Item qđ nō reuocat̄, quare ſtare ꝓhibet̄, C.de inof.teſt.l.ſi qñ, C.de te.oīum. ¶†Duratu-
3 ris] in iudiciis ꝯſtat, ꝙ quicqđ facit excōicatus ante,q̃ ꝓbetur excōicatus,ualet,ut hic. idem dicimus extra iudicium. nam ſi ſit notarius excōicatus, non tñ ſnīaliter dānatus,& facit inſtr̄m,ualebit,licet aliqui dicāt ꝯ, ar. ꝓ eis, ſ̃ de ꝓcu.ꝯſulti. Sed alij rñdent illam decr.loq de illis,qui p̄ſtant auctoritatem in inſtr̄o,ſ.ꝙ ſit autēticum,& nō in his,q̃ dicunt̄,uel fiūt in inſtr̄o.Itē ꝓ eis eſt 3.q.4.nullus. Sed ipſi rñdent,ꝙ ibidē loquit̄ de ſcripturis,quas faciūt excōicati nō rōne publici officij, ſed ꝓprio motu. itē loquit̄ ibi in ꝯdēnatis:hic loquit̄ de to-
4 leratis.¶†Dicimus ēt,ꝙ inſtr̄m ualebit,etiā ſi teſtis excōicatus ſit ibi inſcriptus, dūmodò inſtr̄m non ſit ſuſpectum. ſed ſi eſſet ſuſpectum,nō daretur fides inſtr̄o per teſtem nūc ſuſpectū,uel excōicatum,licet ſatis dici poſſit, ꝙ ſi nūc eſſet abſolutus, quāuis eo tēpore, quo fuit inſcriptus,eſſet excōicatus, qđ bene nunc ꝑ ſuum teſtimonium dat fidem inſtr̄o : ſed nō è contra,ſ.ſi nunc excōicatus eſſet, ſed tēpore inſcriptionis erat abſolutus: q̄a tunc ꝑ ſuum dictū nō dat fidem inſtr̄o,ſed ſuſpectum eſt:q̄a excōicatus eſt,aliq tñ ꝯdicunt.¶Sed hæc eſt dr̄ia inter ea, q̃ aguntur extra iudicium, & ea q̃ aguntur in iudicio:q̄a ea,q̃ aguntur in iudicio,ualēt: & ea q̃ agunt̄ extra iudiciū,non ualent,ut inſtr̄a & hmōi quæ fiunt ex officio publico,uel ſi eſt ſententialiter dānatus,licet aliqui contradicant. ſi aūt ſint talia, quæ non aguntur ex officio publico, ut emptio cōtractus, & huiuſmodi illa ualent, etiam ſi publicè & ſolēniter ſit excōmunicatus, ut no.ſ̃ eo.de do.ueritatis,& infra eo.excep. ea aūt,quę aguntur in iudicio,ſi̊r ualent, licet actor ſit ſententialiter excōicatus,dūmodò ſibi in præſenti actione excōmunicatio non obiiciatur, nec iudex eum repellat: ſecus tñ uidetur,ſi iudex ſententialiter eſſet,uel alias publicè excōmunicatus: quia tunc etiam ſi non obiiciatur iudici excōicato, non ualet, qđ agitur,infra de re iud. ad probādum. ¶Rō diuerſitatis eſt, quia magis uerent̄ partes obiicere iudici,q̃ aduerſariis: quia magis afficit̄ ſententia excōmunicatione iudicis,q̃ partium. in ſpiritualibus autem quid obtineat, ut in electione,& hmōi, no.de elec.cū Vintoñ c.illa,& c.nihil [ꝓponat̄] ſiue ex eiſdem cauſis,ſiue ex diuerſis, dum tñ præcedentibus.

DIlectæ [conueniebantur] moniales [ipſæ] moniales [tulerunt] & malè, cum eſſet legitimè appellatum [excommunicationis] repete, quæ diximus, ſupra de officio delega.paſtoralis, §.ij. [mentione] ſicut nec tenebantur, argum.ſupra de reſcript. ſuper literis, [aduerſa] monachorum [iudices] prior de Ang.& cōiudices

iudices [ab eadē] ſ.parte monachorum. ¶Literas] hæ literæ elidebantur per exceptionem: q̄a ſi dixiſſet, qūo ſnīa excōicationis lata fuit poſt ap.à ſufficienti grauamine interpoſita,& ꝙ cām appellationis proſequebat̄ & ꝙ quia iudex prioriſſam & moniales admittebat in proſecutione appellationis,non admiſſa exceptione excōicationis, appellauit, nunquam literas habuiſſet, ar. ſ̃.e.cum inter. j̃.e.proxi.nam hic tacuit, & in genere tñ dixit,ꝙ iudex exceptionem excommunicationis nō admiſit;& idcirco appellauit : ſed forma literarum bona erat [propoſitum] & bene [memorati iudi.] prior de Ang.& coniudices [de Gernem.] & bene dicit. nam Papa commiſerat per illas literas cām appellationis emiſſæ à monachis, & ſub canonica forma fieri. & licet ibi diceretur ſuppreſſam ueritatem: hoc tamen non conſtabat; & ideo bene dicit,ſi ita eſt. primo debet inquiri,an prior.de Anglia, & coniudices negauerint monachorū admittere exceptionem excommunicationis ab eis ꝓpoſitam in cā principali, & ita iuſta erat appellatio, an in cauſa appellationis & ita iniuſta erat appellatio, quod in literis obtentis ad priorem Gernem. & coniudices continebatur.¶Reuocato] & no.ꝙ ſtatim ante, q̃ incipiat cā ap.reuocat̄ quicquid fit poſt ap.ut hic, & j̃. de ap.ex parte.M.& C.& ff.ap.pen.nihil inno.per totū. & idē dicendū eſt de his,quæ fiunt medio tp̄e inter ſententiā, & ap.q̄a appellatione extinguitur pronunciatū. ff.ad Tur.l.j.§.fi.& faciet ſic petitionem ſuam iſte appellans.Dñe iudex peto reuocari quicquid factum eſt poſt ſnīam, à qua ego appellaui,& ꝙ interdicatis ſibi,ne aliquid ꝯ ſnīam attentet,quouſq; mihi competit proſecutio appellationis. ꝙ aūt hæc petitio legitima ſit, & admittenda,patet ex illo, cum ēt iudex hoc facere ipſum teneat̄ ex officio ſuo, ut hic. ſed ꝯ id,ad iudicem appel. non ꝑtinet iudicare,niſi utrū bene,uel malè ap.ſit, nec ne.C.de ap.eos. qūo ergo admittet p̄dictam petitionē: item ꝯ id, quod dictum eſt,uidetur,ꝙ ſi diceretur illud ſequeretur abſurditas hæc,ſ.ꝙ ſi poſtea non proſequeretur appellationem, fingeretur non appellatum; & ſic reſtaurandum eſſet, quod prius reuocatum erat, quod eſſet iniquum, arg.ſ̃.de reſt.ſpol.audita. item expreſſè ꝯdicit tex.ff.de ap.cum ex cauſa. ubi dr̄,ꝙ tūc reuocabitur,quod factum eſt poſt ap.cū meliorem meruerit ſententiam. ergo à ꝯrio ſenſu poſſum concludere,ꝙ non ante. ¶Sol.ad hoc ſic reſpondemus, ꝙ ad iudicem appellationis pertinet principaliter cognoſcere & diffinire de ap.an ſit iuſta, uel iniuſta : ſed ex rōne acceſſorij ad officium eius ꝑtinet ēt prædictam petitionē admittere, & exaudire. ad ſ̄m,qđ dixi de abſurditate, dicimus, ꝙ non obſtat: q̄a non eſt abſurditas, ſi id,qđ male actum, eſt, reuocetur, & poſtea illud idem legitimè fiat. Lex ēt de ap.cum ex cā,nō ꝯdicit:q̄a licet,ut ibi dicit,cū obtinuerit appellans,reuocandū ſit,qđ poſt ap.fit; nō negat̄,qn & ante poſſit reuocari; qđ & concedit̄ ꝑ aliā legē.ff.ap.pen.nihil innouari in rubro & nigro, & ꝑ alia ſuꝑiora iura. licet aūt ap.pen.nihil ſit innouandū tñ ſi agat̄ ꝑſonali actione,ut exempto uel conſi̊i,ut res,quæ petit̄, alienet̄, tenet alienatio. nec eſt ꝯ.ff.ap.pen.l.j.& ff.de iniuſto rup.& irri.teſtō,ſi q̄s exhæredato.§.hi aūt omnes.C.de ap.appellationē. ubi dr̄,ꝙ ſtatus cauſæ mutari non debet pen.ap.q̄a nō mutat̄, nec præiudicat̄ appellationi: q̄a ita condēnabitur ꝑſona,ſi res petitæ alienent̄,ſicut ſi non alienentur. item non eſt ꝯ aut̄.ut nulli iudicū.§.ſuper hoc:q̄a prohibet, ꝙ poſſeſſio rei petitæ non transferat̄ ab uno litigantiū in alium ꝑ iudicē, & non prohibet ꝑ litigātes transferri in extraneū.& ur ꝙ in hac regula ap.pen.nihil eſt innouandum, ſupplēdū eſt,ꝑ iudicem. ſi aūt agatur reali actione de dñio, tunc fateor,ꝙ nō tenet alienatio;nō ea rōne, q̄a appellatione pendente factum eſt, ſed quia res eſt litigioſa.

SIgnificauerunt nobis capl̄m de Torna. [partem] ſ. archiep̄i [abſoluit] fortè capl̄m egerat ꝯ Zepum ſuper fructibus,quos dicebatur percepiſſe de eccleſia:uel quia ſe paſſus fuerat in eadem eccleſia intrudi [altera Zepi [in iudicio] ſ̃.c.proxi.cum inter [perperam] No. ꝙ capitulum primò egerunt coram archiepiſcopo confirmationem petendo Petri, quē in ſuum archipresbyterum elegerunt, à quo etiam archiep̄o appellarunt. item ſecunda uice agebant, & appellationem proſequebantur coram propoſito S.Stephani. Item tertiò agebant coram abbate S.Saluatoris, & coniudicibus: quia petebant coram ultimis iudicibus ſnīam abſolutionis ꝑ ep̄o latam reuocari: quia in eo, qđ per ſe lata erat, non poterat ipſum capitulum appellationem proſequi: q̄a nec ab eo appellauerat. fatuum.n.eſſet appellare à ſnīa pro ſe lata.¶Et ita ex hoc eſt argumentum,ꝙ etiā actor cām appellationis proſequi pōt.nec obſtat ei exceptio excōicationis: aliqui tñ ꝯrium dicunt,ar.j̃.c.ꝓxi.ubi dr̄, ꝙ exceptio excommunicationis in qualibet parte litis opponitur;ergo & poſt appellationē.ſed nos inde excipimus, niſi in cā appel. ar.huius decr.& eſt mirabile, ꝙ actor excommunicatus ſi uſq; ad ſententiam proceſſiſſet,pōt repelli,& excipi, ꝙ ſit excommunicatus, ut ad ſententiam nō procedat̄: & tamen non poteſt repelli à proſecutione ap.ſed hoc ideo eſt,quia ante ſententiam ꝯ ipſum latam,ꝙ repellatur,nullum dānum habet per iudicem occaſione ſnīæ,quæ adhuc lata non eſt; unde ibi non læditur æquitas iudicantis: ſed poſt q̃ per ſnīam iudicis quæſitum eſt ius alteri parti,& dānum irrogatum,niſi appellare poſſit, & ap.proſequi læderetur æquitas iudicantis,& abſurdum eſſet,ſi reo uincēte defendendi ſe per appellationem actor uictus facultatem habere non poſſet.ſ̃.c.cum inter dilec.Item dicunt q̄dam, ꝙ procurator excōmunicatus poſſit proſeq cām appellationis,qñ principalem cām egit:q̄a aliter læderetur æquitas iudicantis. Nec obſtat, ꝙ poſſet opponi,ꝙ q appellauit, non cogit̄ proſequi appellationem.C.de procu.inuitus,& ſ̃.de procu.non iniuſtè. ergo peccat, ſi ſe ingerat familiaritati hominum.j̃.de cle.exc.mi.c.illud. ergo & iudex peccat,ſi pōt eum prohibere à peccato,& non prohibet.2.q.7.negligere. Rñdeo,non peccat ingerendo ſe communioni hominū proſequēdo ap. q̄a excōicatus fidem ſeruare debet ei, cui promiſit. alij tñ ꝯdicunt. Si aūt appellet aliquis nomine alterius extra iudiciū,& ſi rata habeatur ab eo,cuius noīe appellatum eſt,eius ap.tenet:tñ appellationē proſequi nō pōt: quia talis ap.obtinet uim actionis. itē qui appellauit, ſi excōicatus non ſit,ea proſequi nō pōt,niſi fiat procu.de nouo [procedatis] remittitur ad eoſdem iudices: quia partes conſenſerunt,& quia appellans iniuſtè appellauerat,unde remittitur ad eum,à quo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio poteſt in qualibet parte litis opponi.*
2 *Reus,qui mādato iudicis cum excōmunicato litigat,nō peccat.*
3 *Quo caſu ſit ferenda ſententia pro excommunicato.*

EXceptionem [in qualibet] Hoc locū habet in cā principali ī cā aūt appellationis ēt actori nō obſtat exceptio excōicationis, ut not.ſ̃.proxi.

1 ¶†Prohibetur] ꝯ ar.ꝙ excommunicatio opponit̃ actori non ſolum,quæ præceſſit litem,ſed quæ ſequitur litis cõt.cum poſſit in qualibet parte litis opponi: tñ qñcũq; opponatur, ẽt coram delegato abſolui põt,& in abſolutione eius procedetur ſm tenorem decre.ſ̃.de off.dele. prudentiam.§.ſexta. ſententia aũt non retractatur, licet probetur fuiſſe iudex excõicatus tpe latæ ſnĩæ.j̃.de re iud.ad probandum,niſi fortè eſſet publicè denunciatus excõicatus, ut ibi.¶Alij dicunt,ꝙ poſt ſnĩam nõ põt excipi ꝯ eandem excommunicationem iudicis ꝑ utilitatem eorundem,qui apud eum egerunt.ff.de off.prę. Barbarius. ſed de excommunicatione actoris ſecus, inquantum ad hoc,ut ſnĩa non ualeat. ſed quãtum ad hoc ut mandetur executioni,põt excipi, ut.ſ̃.e.pia.de excõicatione aũt rei conſtat,ꝙ nunquam poteſt excipi ꝯ ſententiam pro eo latã.ſ̃.e.cum inter.j̃.e.c.uenerabilẽ.imò plus dicũt quidam,& fortè non male: ꝙ oĩa, quæ fiunt cum excommunicato occulto ſiue in iudicio,ſiue extra non retractantur etiam ante ſententiam. & reſpondent decre.ſ̃.de proba.poſt ceſſionem,&ſ̃.de procura.c.ult. ꝙ publicè excommunicati erant. uel loquitur de his, q̃ extra iudicium acta ſunt, & male: quia tantum in fauorem excommunicatorum facta ſunt,nec peccat actor, q rem ſuam petendo participaret excommunicato,ſ̃. de
2 iudi.intelleximus.j̃.de ſenten.excom.ſi uerò.¶†Itẽ nec reus,qui mandato iudicis cum excommunicato litigat: quia ſi actori hoc licet extommunicato communicare, ut ius ſuum conſequatur,multò fortius licet reo,ut dãnum cauſæ & pœnam iudicis euitet,ar.11.q.3.qm̃ mul. j̃.de ſen.excom.ſi uerè [fatigentur] nam ſi ex iuſta cauſa etiam ſcienter omittat,non condẽnabit̃ ad expenſas, fortè quia tunc non habebat probationes, ſed mõ habet. ¶Legitimas] legitimas autem expenſas dicimus, ſi probauerit excommunicationem, ut cõdẽnetur in omnibus expẽſis, quas fecit ipſe actor,ſiue reus inducando probationes ſuper aliis exceptionibus, uel ſuper principali,uel quolibet alio mõ uſq; ad tempus,quo exceptionem proponit: quia illas facit, propter maliciã proponentis mõ, & non ante exceptionem excommunicationis.C.de iudi.ſancimus.¶Sed ad expenſas, quas fecit actor durante probatione exceptionis excommunicationis, dummodo reus ipſum probauerit, ſuper probanda excommunicatione non credimus,ꝙ debeat condẽnari, cum principaliter eas fecerit,ſicut apparet ex ſnĩa: quia repellitur ab agendo iam excommunicatus,ar.C.de iudi.rem non nouã. ſed ſi contrariũ probetur,& ſnĩetur,ſ. ꝙ non ſit excõicatus,tunc apparet,ꝙ expenſas,quas fecit ſup aliis exceptionibus,uel ſuper principali,non fecit: qa tardauit reus proponere exceptiones excommunicationis:imò fecit eas propter ſuam utilitatem: qa bene ualebunt ſibi,ac ſi non eſſet propoſita exceptio excõmunicationis:& ideo reus non cõdẽnabitur ad illas.Sed ſi appareat eum hanc exceptionem malicioſè proponere modo condẽnabitur in expenſis, non in principio,ſ. quando proponit.ſed lata ſnĩa ſuper excommunicatio-
3 ne.¶†Condemnandus] cum enim ſententia ſuper expenſis ferenda ſit,ſi appareat fraus non excommunicati cõtra excommunicatum, pro ipſo excommunicaco ferenda eſt ſnĩa etiam diffinitiua: quia in hoc non attenditur fauor excommunicati,ſed æquitas iudicantis.ſ̃. eo. cum inter [iudicis] .ff.de poſtu.quos ꝓhibet. ¶Repellẽdus] niſi contradiceret reus, & peteret procedi in lite cœpta: quod poteſt reus petere poſt, quam conuentus eſt per iudicem,uel per executorem.C.quomodo & quando,in aut̃.qui ſemel. idem uidetur dicendum,ubi nõ eſt conuentus reus: cogitur tamen aliquis agere, ut ſ̃.de teſti.ſignificauit, & no.j̃.qui fil.ſint le.lator. quinimò & idem uidetur dicendum,etiam ſi reus adhoc ab excõicato conuentus non fuerit, ſed ab eo timet conueniri, ar. C. de inge.manu.diffamari.ſ̃.qui fil.ſint le.lator. nam ſi contradiceretur ſequeretur abſurditas,ſ.ꝙ excommunicatio prodeſſet excommunicato, & noceret aduerſario non excommunicato; quod eſſe non debet.ſ̃.de iudi.intelleximus.C de leg.quod fauore.

ADuerſario tuo. ¶Tempore] maximè. idẽ & ſi tpe motæ litis poſſidebat, ſed poſtea ſine dolo deſiit poſſidere.ff.de excep.rei iud.ſi autem,& l.ſi in rem, & l.ſi quis,& C.de exhi.l.neque.

VEnerabilem.¶Ex cauſis] aliis. No.excõicatum non ſolum poſſe proſequi appellationem cãæ pro qua excõicatus eſt, ſed ẽt penitus diuerſam. ¶Impetrare] ſed nõne põt petere executionem ſnĩæ,uel officium iudicis, uel actionem in factum? Rñdeo non: qa nec ei debet ſolui debitum 15.q.6.autoritatem,nos iuratos, ſm quoſdam. nos tñ dicimus ꝯrium.ſ̃.de dolo,ueritatis.eſt ergo melior ratio,quare non mandatur executioni,qa noua actio competit pro executione rei.ſ.offi.iu.quod pro actione ponitur.ſ̃.de off.iud.c.ij.uel actio in factũ ex ſententia.C.de rebus cre.actori.excommunicatus autem has actiones, uel alias intentare nõ põt, quãuis ualeat conueniri.ſ̃.de iud.intelleximus. cum igitur hæc petitio locum non habeat ſine actione, & excommunicatus aliquam actionem nequeat intentare,ſequitur,ꝙ nec ſnĩam executioni mandari põt petere. item & quia non læditur æquitas iudicantis:qa rectum iudicauit, & ſnĩa executioni non mandatur, quæ multotiens ꝑ aliũ executioni mandatur.ff.de re iudi.à diuo, in prin.ſ̃.de off.de leg.ſignificaſti, & quia uſque ad 30.annos poteſt facere abſolui, & tunc executioni mandabitur. alij tamen dicunt ſententiam pro excõmunicato latam executioni mandandam.

De præſcriptionibus. Rubr.

PLacuit [Triennium] 16.q.3.Placuit.ij.ꝯ.ſol. hic, qñ non fuit p̃monitus, ibi ꝯ. uel ponit̃ ibi tp̃s poſt, q̃ licet aliis ep̃is ppl̃m hæreticũ lucrari.hic aũt poſtq̃ nõ põt repetere,& currit tñ breuis p̃ſcriptio ꝯ eccleſiã in fauorem fidei. ¶Si aũt ꝯ nõne põt ꝯueniri æconomus ec.uacãtis 12.q.2.c.Vulteranæ:ergo eadẽ rõne currit p̃ſcriptio.ff. q.ex ca.in in inte.re.is q rei j.rñ.So.nõ ſequit̃,põt agere,& ꝯueniri ꝑ ꝓcu.uel aliũ,ergo currit ꝯ eum præſcriptio,inſtãtia in pupillo minore.C.de p̃ſcr.30.ann.ſicut in rẽ,& minori eccleſia cõparat̃ [fuerit] p̃dicta habent locũ,ubi ep̃s remanſit catholicus,& locus factus eſt hrticus. hic aũt loquit̃,qñ ep̃s factus eſt hæreticus, & aliqs locus diœc.eius eodem modo. nam nunc non currit p̃ſcriptio illi ep̃o in hæreſi permanenti: ſed poſt, q̃ conuerſus fuit, incipit currere contra ipſum.

NIhil prodeſt [forali] i.cõtentioſo iudicio [ſcripſiſſe] & hoc facit ex ſuperabundanti iuſticia: qa ſi taceret,nõ peccaret [p̃iudicium] niſi eſſet taciturnitatis 100.ann.16.q.3.§.põt.j̃.e.cum nobis, aut̃.ut Ro.eccleſia uel dic, quòd loquitur in re inuaſa, ubi non currit præſcriptio.16.q.3.licet. uel dic,ꝙ unus princeps contra alium per tales proteſtationes interrumpit præſcriptionem cum non ſit alius,coram quo conueniatur,ar. C.de an.excep.ut perfectius.

SAnctorum [ut oẽs poſſeſſiones] i.oĩa iura prouincialia [ſingulas] .i.ad ſingulos archiep̃os rõne ꝓuinciæ ſuæ [à quibus] fratrib. ¶Triginta] ꝯ laicos : quia unus archiep̃s in alterius prouincia aliqñ etiã ꝯ laicos aliqua præſcribit.nã ſi una eccleſia contra aliã præſcribat,neceſſarij ſunt xl.anni. j̃.eod.de quarta. ſed melius ur̃ dicere,ꝙ unus archiep̃s ꝯ alium ſpatio.xxx.ann.iura prouincialia præſcribat,& loquitur ſm antiqua tẽpora [ſynodali] ſynodalis enim proclamatio ad interruptionem ſufficit,ar.C.de an.excep.ut perfectius.

DE quarta [Clericus] qui bona fide poſſidet; puta in alterius locum ſucceſſit.ff.de re iu.ꝙ in alterius uel alio legitimo mõ.¶Quadragenaria] ſm legem ſeruitus ruſtica,quæ non hẽt interuallũ, uel hẽt modicũ, puta horarũ,uel dierum, amittit̃ præſcriptione.x. ann. inter præſentes.& xx.inter abſentes.Si aũt hẽt interuallum anno.uel mẽſium,tunc duplicatur tp̃s,uidelicet ut inter præſentes,neceſſarij ſint.xx.an.inter abſentes.xl. ar.ff.quẽad.ſer.amit.ſi ſit. C.de ſer.l.ſi.alij tñ dicunt,ꝙ non ſunt neceſſarij ẽt inter abſentes niſi.xx.anni. Idẽ ẽt intelligimus,ſi hẽt interualla ſeptimanarum:quia odia ſunt reſtringenda.ff.de liberis,& poſthu.cũ qdã. ¶Quidam aũt dicunt,ꝙ hæc diſtinctio non hẽt locum ſm canones,ar.hic.ubi apparet,ꝙ tẽpus in hac præſcriptione decimarũ non duplicatur; & tñ hoc ius.ſ. perceptionis decimarũ hẽt interuallum magni tpis. ſed certè nobis contrariũ ur̃, ꝙ hoc ius non habet interuallũ horarum aliquod,imò quaſi ꝯtinuã cãm hẽt,cũ quotidie poſſint & debeant recipi decimæ nõ ſolũ perſonales,ſed & prædiales,cum & prædia quotidie aliquos fructus producere poſſint,& quotidie quarta ep̃is eſt ſoluenda. ¶Et idẽ dicimus de iure eligendi:quia quotidie parata eſt uacare eccleſia,ar.eius,quod dr̃ de ſtillicidio.ff.de ſerui.urba.præ.l.foramen.& iõ ſufficiunt.xl.anni,ut hic, &.ſ̃. de cauſa poſ.cum eccl̃ia,& c.cum olim.& ſ̃.de elec. Cumana.¶Si aũt eſſet ius,quod interuallum certũ & deputatum ab hoĩe,uel a iure reciperet, quale eſt,ꝙ oĩ anno partẽ oblationũ in die dedicationis, uel feſtiuitatis recipiat.xviij.q.ſi.Eleutherius. 10.q.3.nec numerus:uel ꝙ annuatim aliud ſeruitiũ recipiat.j̃.de cen.cũ uenerabilis,& hoc ſm eos,q dicũt tp̃s duplicandũ,neceſſarij ſunt lxxx.an.ſeruitutes ẽt urbanorũ prædiorum amittuntur tpe,ſi id interueniat,quod dr̃.ff.de ſer.urba.prę.hęc aũt iura.¶Circa acquiſitionẽ aũt ſeruitutũ,uel ẽt hmõi iurium no.ꝙ ſi ſeruitus,uel ius,de quo agitur, hẽt perpetuam cãm atq; continuã,ut aquæ ductus, cũ aqua ducit̃ ſine intermiſſione,uel quaſi ꝑpetuã,ut in caſibus ſupra dictis,currit p̃ſcriptio.x.an.inter p̃ñtes,& xx. ĩter abſentes ad ſimilitudinem rerum immobiliũ.C.de ſer.l.ij.C. de præſcrip.lon.tem.l.ul.ſed hæc eſt dr̃ia:quia in rebus immobilibus requiritur titulus,ut ibi:ſed in ſeruitutibus,ſiue iuribus non eſt neceſſarius titulus.ff.ſi ſer.uin. ſi quis diu,& no.j̃.eo.ſi dili.& incipit currere hoc tẽpus ex quo cæpit uti illo iure non ui,non clã, nõ præcario, ſciente illo,cui fiebat præiudiciũ, & non contradicente,ſed tacente,& hoc ipſum ꝓbare debet,ut quidam dicunt.ff.quemad.ſerui.amit.l.ſi.ff.de iti. ac pri.l.j.§. Iul. ¶Si aũt non hẽt perpetuã cãm & cõtinuam,ut eſt uia,& ſeruitia extraordinaria,q̃ ab alijs recipiuntur,nõ p̃ſcribuntur niſi tanto tpe, cuius nõ extat memoria.10.q.3. quia & c.diſt.contra morem.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.ij. & l.ij.§.antep.ff.de aqua quot.& æſti.l.hoc iure.§. ductus. uel ibi quia ducitur de flumine publico, exigitur tam longa præſcript.ius autem percipiendi decimas de fructibus fundi continuam cauſam habet.ſed ius percipiẽdi decimas de grano,uel uino tm̃,de oĩbus minutis tantum,uel conſimilium tm̃,nõ habet perpetuam cauſam, quia hæc certis temporibus ꝑcipiuntur,& aliis tẽporibus poſſunt aliæ percipi,ut hic,& no.infra eo.ad aures. [quadragenaria]ut.16.q.3.quas actiones.

VIgilanti[dierum].ff.de act. & ob. obligationum.§. placet[malæfidei] & dr̃ quilibet bonæfidei,niſi ꝓbetur contra.ff.de mi.inter.§.ul.C. de euic.l.pe.& ſm.l. ſecus.C.de præſcrip.xxx.ann.ſi quis emptionis.16.q.3. præſcriptione [cognitis] C.de an.excep.l.ult.ipſi uero dño ſcienti,ꝙ ab alio poſſideantur. uel.i. ꝙ cognoſcit poſſeſſor eas eſſe alienas[latẽtibus] ipſi uero dño ignoranti,ꝙ ab alio poſſideantur.uel.i.quas poſſeſſor ignorauit alienas;& ſupple qñcunq; ante cõpletã præſcriptionem[non habere] ſi mala fide poſſident.

AD aures[decimis] & ita habemus, ꝙ præſcriptio. xl.an.currit in decimis,cum uideretur, ꝙ tempus duplicari debet ex eo,ꝙ prout frequentius ſemel tm̃ in anno colliguntur.ff.quemad.ſer. amit. ſi ſit conſti. Sed tu rñdeas,ꝙ ſi hoc uerum ſit de grano,& uino:tñ ius ꝑcipiendi decimas & cã continua eſt.¶Poſſidentis] & huiuſmodi.ſ. qui præſcripſerat.nam & ſi hic cadit à poſſeſſione,& alius,q̃ dñs,uel uerus diœceſanus poſſideret, haberet utilẽ uindicationẽ decimarũ,ex quo bona fide poſſidebat.C.de præſcrip.xxx.an.l. ul. ibi, eã tñ immo plus ſecundũ leges.quia ẽt ſi malafide præſcri. xxx.ann. hẽret exceptionẽ,& ẽt in aliquibus caſibus actionẽ,ſ. ꝯ raptorem,furẽ,& eũ,q ob ſuam cõtumaciam paſſus eſt miſſionem in poſſeſſionẽ.C.de præſcr.xxx. an.ſi quis.

CAuſam,quæ inter[conceſſione]ita,ꝙ in eis habeat titulum,ſicut clericus.In alimoniam autem concedi poſſunt pauꝑibus.x.q.j.c.j.& ul.¶Decimas]hæc ſunt, quæ præſcribi non poſſunt, decimæ à laico,ut hic.xvj. q.iij.§.poteſt eccleſia à laico,limes.xvj.q.iij. licet item tributum,uel cuiuſlibet præſtatio.C. de præſcript.xxx. an.competit.item procuratio debita ratione uiſitationis infra eo.cum ex offi.item obedientiam contra maiorem infra eo.cum non liceat.item præbenda,uel bñficium xvi.q.iij.cle. item liber homo,xvj.q.iii.§. poteſt etiam & aliter,uer.nam liber homo.C. de præſcr. quæ pro li.l.ult.[detinere] ciuiliter[præſcribere]quam nemo obiicit,niſi poſſeſſor.ſupra de probatio.ex literis. ff.de uſuca.l.iij.

ILlud[quadragĩta].ſ̃.eo.de quarta.16.q.3.quas actiones[tricennalem].16.q.3.per ſingulas.ſ̃.eo.ſanctorũ. ¶Interruptionẽ]eſt.n.interruptio naturalis ꝑ inundationem maris,uel fluminis,& ꝑ deiectionẽ, & expulſionem,& forte aliis modis.ff.de acquiren.poſ.qui uniuerſas.§.j.& ff.de uſuca.naturalis,item eſt interruptio ciuilis ꝑ libellum principi oblatum in annalibus actionibus,ar.C.quando li. prin. ob.l.j. item per lit. conteſt. 16.q.3.§.pe.uer.is autem.Item per reſcriptum à principe datum & reo inſinuatum.C.de præſcrip.xxx.an. ſicut.item per ꝓteſtationem.16.q.3.præſcri.uer.is autẽ. C.de anna.excep.l.ut per ſupra eo.nihil.item per ſolutionem uſurarum.C.de præſcr.30.an.l. ſi quis. Item ꝑ ſynodalem proclamationem.ſupra eo.ſanctorum.Item per ſecundam cautionem factam à debitore.C.de præſcri.30.an.cum notiſſimi.Item per denunciationem factam colono.C.ubi in rẽ act.l.ij. & in iſtis caſibus oportet de nouo præſcriptionem incipere.

QVia[finibus]nota p̃ſcribi fines agrorũ.16.q.4.uolumus,& p̃bendarũ.ſ̃.de ꝓb.ex lr̃is.ſecus aũt i finibus parochiarũ,& ꝓuinciarũ.j̃.de parochia.c.pe.[p̃ſentia] ff.finium regun. ſi irrup. C.ſi.regun.l.ſi quis.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio non habet locum tempore hoſtilitatis.*
2 *Nunquid ſi in medio xl.ann. fuit hoſtilitas, uel ſchiſma, an id tempus ipſo iure ſubducatur.*

EX tranſmiſſa [parochiani] .i.parochialia iura ſibi reddere debent, ut decimas, & oblationes eccleſiæ de Camenone [hoſtilitatis] ſiue vna die tm̃, ſiue pluribus annis fuerit hmõi hoſtilitas, locũ habet hæc dormitio p̃ſcriptionis. item locum habet nõ tm̃ ſm̃ canones & in eccleſiis, ſed etiam ſm̃ leges & in
1 laicis. ¶†Hoſtilitatis] talis, ſ.ꝙ non reddebatur ius in terra ꝑꝑ hoſtium impetum; & iõ nõ potuit petere decimas, & oblationes: & iõ p̃ſcriptio interrupta erat naturaliter, ff. de acq.poſ.q vni, §.j.& ij.& de uſuc.naturaliter. Alij dicunt, & fortè melius, ꝙ nec in iſto caſu, nec in ſequentib. q notantur in hac eadem gl. interrũpitur p̃ſcriptio: qa ſic oporteret, ꝙ de nouo finitã hoſtilitate ꝑ xl.ann. præſcriberet, ut no.s̃ eo. illud, in gl. eſt interrup. ſed dicunt, quòd hoc tempore dormit^a p̃ſcriptio, ita, ꝙ nõ currit. ſed finita hoſtilitate tẽpus ſequens hoſtilitatem ꝯtinuabitur cũ p̃ced. & ſic fiet perfecta p̃ſcriptio xl.ann. ſubducto tp̃e medio, j̃ eo. auditis. ſecus aũt, ſi ꝑꝑ uſitatas ferias ſolẽnes, ſ.indictas, uel repentinas, qđ plus eſt, non reddatur ius: quia tunc tp̃is bene currit p̃ſcriptio, licet dari poſſet reſtitutio tp̃is, quanto fuit cã reipub. abſens, ſi tp̃e feriarum repentinarum cõpleta eſſet p̃ſcrip. in uſitatis aũt ſecus: qa præuideri poterunt, idem eſt, ſ. ꝙ non currit p̃ſcriptio, ſi ius non redditur ꝑꝑ defectum iudicis, uel rei, ff. ex qb. cau. ma. in integ. ſed & ſi, ꝑ totum, ſcilicet uſq; ad §.quod uerò neceſſe^b tñ eſt, ꝙ doceat ſe uoluiſſe agere: ſed ꝑꝑ cauſas p̃dictas nõ potuiſſe, ff. ex qb. cau. ma. in integ. ſed & ſi, §.ſi feriæ. vnde ſibi utile eſt, ꝙ ſuper hoc proteſtetur, C. de an. exc. ꝑfec. de offi. or. paſtoralis. no. ꝙ totum tẽpus malè alienãtis & dilapidantis ſubducĩt de p̃ſcriptione. 16.q.3. ſi ſacerdotes. item tempus hoſtilitatis, & captiuitatis, ut hic. 16.q.3. pia, & c. porrò. itẽ tẽpus puerilis ętatis, C. q. ex cau. ĩ inte. reſt. non eſt. l. ult. C. de p̃ſcr. 30. an. ſicut. item tẽpus uacationis, & hæreſis p̃lati, s̃ eo. c. j. j̃ e. auditis. item tẽpus uitę patris, C. de bo. q̃ li. quacũque. itẽ tẽpus uitæ mariti, C. de iu. do. in rebus. item tẽpus ſchiſmatis, j̃ eo. cũ nobis. item in rebus, q̃ ſub ꝯdõne debenĩ, non currit p̃ſcriptio, niſi à die extantis ꝯdõnis, C. de p̃ſcr. xxx. ann. cum notiſſ. §. illud. itẽ tẽpus ſuſpẽſionis, excõicationis, j̃ de cõ. prę.
2 & eccl. nõ ua. qa diuerſi. ¶†Cõſueuit hic queri, ſi in medio xl.ann. fuerit ſchiſma, uel hoſtilitas, uel aliqua de cauſis p̃ced. an id tẽpus ipſo iure ſubducaĩ? arg. ꝙ non ſubducatur, ſed detur reſtõ, C. de teſta. mi. l. ij. & l. ignorare, ff. ex q. cau. ma. ab hoſtib. & §. ult. & l. ſeq. nos tñ dicimus ꝯ. ſ. ꝙ prædicta tẽpora ſubducũtur ipſo iure ſine integ. reſt. ut patet in ſuis ꝯcordantiis, ſ. aſſignatis. & illæ leges non ꝯ̃dicunt, q̃ loquuntur in inte. reſti. danda abſenti cã reipub. ubi bene currit pręſcriptio, ſed datur reſtitutio tẽporis abſentiæ, ſi cõpleta ſit præſcriptio in eius abſentia tm̃, uel in modico tẽpore poſt reuerſionẽ & non aliter: quia bñficium in integ. reſt. cum ſit extraordinarium, eſt reſtringendum, ut patet, C. de mino. in cauſis, & ſilr̃ præſcriptio eſt odioſa, ut patet, s̃ eo. uigilanti; & iccircò, quãtum fieri põt, reſtringenda, arg. ff. de lib. & poſth. cum quidam. bene ergo eſt, ꝙ in cauſis ſupradictis retardatur uſuc. ne currat; & iõ non eſt neceſſaria reſtõ, & iuſtum eſt in abſente cã reipub. ex quo currit p̃ſcriptio ꝯ ipſum, ꝙ ꝑ bñficium in integ. reſt. iuuari debet, ex quo ei mederi aliter non poteſt. adiuuabitur autem, quãtominus poteſt, ſaluo iure in integ. reſt. & ideò ſi non poſt modicum, ſed poſt magnum tẽpus poſt reuerſionem cõputandum cõpleta ſit præſcriptio, non reſtituetur. melior ratio uidetur, quia qñ nõ fuit cõpleta præſcriptio in abſentia, nec in modico poſt, non fuit lęſus ꝓpter abſentiam, & iccircò nõ datur reſtitutio, quæ non datur niſi lęſo, C. de in integ. reſti. minoribus, ff. de ui & ui arm. nam poſteà, ſi minor: ſed in caſibus ſupradictis non eſt neceſſaria in integ. reſt. quia non currit præſcriptio, ſed dormitat; & ideò ſine reſtitutione aliqua in integ. ſubducitur de præſcriptione illud tẽpus. ¶Si aũt uis opin. Bul. tenere, non oportet diuerſificare inter in integ. reſt. & deductionem tẽporis. & no. ꝙ in prædictis caſib. ubi dicit dormire, ſiue nõ currere præſcriptionem, ſi vult, licitum eſt interrũpere p̃ſcriptionem ſiue litis conteſt. ubi agere poteſt, ſeu ꝓteſtando in caſibus, ubi ſola proteſtatio ſufficit, ut ſupra de offi. ordin. paſtoralis, in fi. C. de anna. excep. ut perfectius. illud .n. eſt beneficium à iure conceſſum, ꝙ in aliquibus caſibus non currit præſcriptio; & cum tollit, maius eſt beneficium, ſ. q̃ interrumpat præſcriptionem.

a ¶*Dormit. Adde, quòd hoc refert & ſequitur Pet. de Anc. primò eliciamus, col. x. ante medium.*

b ¶*Neceſſe tamen eſt. Adde Abb. qui iſta dicta allegat in c. plerũque, circa fi. ſupra de reſcr. & Bar. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, ff. de no. ope. nuncia.*

ACcedentes [in talibus] .ſ. in procurationibus legatorum ſedis Apoſt. & quæ rõne uiſitationis debentur: in aliis autem ſecus. 18.q. ult. c. pen. & ult.

CVm non liceat à capite. 12. diſt. non licet [præſcriptione] intelligo, qñ non diffitentur archiepiſcopum ſuum eſſe prælatum: ſed tñ nolunt ei obedire; & ſic non eſt contra. j̃ de priuil. cum olim. uel dic, ꝙ ipſi clerici non poſſunt præſcribere iura hic poſita: quia ea poſſidere in ſcipſis non poſſunt, ut no. infra eo. auditis.

S V M M A R I V M.

1 *Cenſuali libro fides adhibetur.*
2 *Eccleſia dicitur habere directe dominium, uaſallus aũt utile.*

AD audientiam [caſtellanus] qui & dñs [ꝓbandum] ad ꝓbandum conceſsionem ſibi factam inducebat priuilegium. ad probandum uerò iura, quæ ſibi conceſſa erant. induce-
1 bant cẽſualem librum, & alia. ¶†Cenſualem] no. credi cẽſuali libro. ſic. C. de fide inſtrum. auĩ. ad hæc. 30.q.1. peruenit, ff. de iure fi. in fraudem, §. quoties, ff. de ꝓba. cenſus, C. ad Tertul. l. ult. [credentes] dicebatur, ꝙ notarius falſauerat dicta teſtium, quos Mathefelon ꝓduxerat, & quibus dicebat ſe multum inniti. ſed ſpeciale eſt in actis, ut ſoli notario credaĩ, niſi ꝓbeĩ contra, ut
2 no. s̃ de ꝓba. poſt ceſsionem, & c. qm̃. ¶†Principaliter] quia eccl̃ia habet directũ dominium, uaſallus utile. & intelligo hoc uerũ, ubi agitur de iure eccl. Rom. diminuendo. ſecus aũt, ſi uterque confiteretur ius Rom. eſſe eccleſiæ quo ad directum dominium, ſeu etiam quo ad utile, & nõ aduerſarij. & eſt no. ꝙ licet ꝯ Mathefelonẽ curreret præſcriptio xxx. ann. quia tñ cõmuniter præiudicaretur & ipſi & eccl. Rom. neceſſaria eſt præſcriptio 100 ann. ff. quemad. ſer. ami. ſi commuuem.

CVm à nobis.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Cum de ſubiectione aliquorum agitur, contra eos agitur, qui dicunt eos ſibi ſuſpectos.*
2 *Ad quem pertineat defenſio eccleſiæ, cum de ipſius libertate agitur.*
3 *Poteſt abbas præſcribere iura epiſcopalia in aliquibus ſuis capellis.*
4 *Non poteſt abbas, nec capellæ per ſe præſcribere contra obedientiam uel uiſitationem.*
5 *Interruptio quonam modo fiat.*
6 *Deiectus uidetur abbas, qui ideo iure deiectionis non utitur, quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli.*

1 AVditis [abbatem] †Hic no. ꝙ cum agiĩ de ſubiectione aliquorũ, agiĩ ꝯ eos, qui dicũt eos ſibi ſubiectos. j̃. e. cũ olim. 16.q.3. inter. s̃. de ele. querelã. j de cenſi. cum inſtãtia. ff. de lib. exhi. l. ult. ff. de ſerui. l. ult. item dicunt quidam, ꝙ poteſt conueniri ſubditus. j̃. de appel. ad audientiam. s̃. ut lit. non cont. quoniã. 12.q.2. quicũq; militum ff. de uſur. l. hactenus. ſed ſententia contra unum lata nõ præiudicat alij. j̃. de re iud. cum ſuper controuerſia, & c. ſuborta. ff. de liber. cau. ſi pariter. uerum eſt, qđ hic dicitur in hac gl. ſ. ſñia ꝯ unũ lata aliquando non præiudicat, quando contra eum agitur, ad quem ſecundo loco pertinet actio, uel defenſio. j̃. de re iud. cum ſuper controuerſia. ſed ſi lata eſt ſententia contra eum, ad quem primo loco pertinet defenſio, præiudicat ei etiam, ad quem ſecundo loco ꝑtinet defenſio, ſi ſciat cauſam agi, & nõ aliter. ff. de re iud.
2 ſæpe, j̃. de re iud. q̃uis. ¶†Et dicũt quidã, ꝙ primo loco pertinet defenſio ad prælatum, cui ſubiecta eſt eccleſia, quando agitur de ipſius libertate, uel ꝙ alij ſit ſubiecta, q̃ ad miniſtrum eccleſiæ: ſecus, ſi agitur de poſſeſſionibus. alij dicunt, & fortè melius, ꝙ hic non dr̃ primo loco pertinere ad unum, & ſecundo ad alium: ſed plenè ad utrũq; & æqualiter pertinet defenſio. C. de lib. cau. principaliter. nec unius ſñia alij præiudicat, niſi ſciuerit, & defenderit: qa tunc præiudicat. j̃. de re iud. q̃uis. ff. de re iud. ſepe. § pe. in compoſitione tñ, & tranſactione vr̃, ꝙ ẽt ſi utroq; ſciente facta eſt tranſactio, non p̃iudicat, ar. s̃. de tranſac. contingit. & bene dr̃ competere actio iſta non ſolum contra illos, qui detinent ſubditos, ſed & contra ſubditos, qui non obediũt. j̃. de re iud. cum ſuper, de confir. utili uel inutili, cũ dilecta: qa qua rõne faciunt, quominus poſſideam, cũ nõ obediunt, eadẽ rõne poſſidere uidenĩ iura, quæ in eis petunĩ, ſicut dr̃ in confeſſoria ff. ſi ſer. uen. ſi qs, & l. ſicuti. §. ſed ſi quæritur. ff. ſi uſuf. peta. l. j. in prin. Contra poſſidentes autem conſtat, ꝙ rectè ꝯ eos agitur, ut hic. ¶Item no. ꝙ aliqñ aliquis poſſidet iura aliqua, ut cum aliquis poſſidet iuriſdictionem in aliquos: uel cum poſſidet aliquam libertatem, uerbi gratia, ꝙ non tenetur ire ad concilium: uel ꝙ poſſit ordinari, & benedici, à quo maluerit ep̃o, & conſimilia iura, ut j̃. eo. ueniens. aliqñ aũt nullum ius poſſidet aliqs, ſed alius in eo poſſidet aliqua iura, ſicut monaſterium, de quo hic agitur, dicebat ſe poſſidere & habere aliqua iura in quibuſdam. ecc. & tamen eccleſiæ illæ non poſſidebant in ſe illa iura: qa nullus poteſt in ſe habere ſeruitutẽ, uel ius. nec mirum: qa nec iure ꝓprio. ff. de ſer. urba. prædio. in re cõi. ¶Et in hoc caſu ultimo hoc habet locum, quod diximus hic, ſ. ꝙ competit actio ad hæc iura ſic poſſeſſa ꝯ utrũque, ſ. ꝯ poſſidentẽ, quia poſſidet, & ꝯ non poſſidentem, ſed inique poſſidentem iura: quia auctorem non patitur iure ſuo uti: & hic uterq; admittitur ad defendendum litem, & ad ſiſtendum defendenti, & ad appellandum, ut no. j̃. de re iud. cum ſup: quia non tm̃ prælatorum intereſt non ꝑdere iura, q̃ habent in ſubditis: ſed ſubditorũ intereſt ẽt non mutarẽ dños. Sed in primo caſu, ſ. qñ agiĩ ꝯ aliquẽ tanquam ꝯ poſſidentem iura in alio, uel defendentem libertatem ſuã, tunc prælatus talis actoris, uel rei non põt conuenire, uel conueniri, nec aſſiſtere conueniẽti, uel conuento, nec appellare: qa eius nõ intereſt. 2.q.6. non ſolent. Quid .n. intereſt ep̃i diœceſani, ſi ſuus clericus uadat ad concilium alterius, dũmõ ſibi nihil detrahaĩ, uel ſi euinciĩ ab eo iuriſdictio, quam diœce. ep̃s nõ contendat ſuã, nec ad ſe teneri; & ſi de hoc agi poſſet alia uia, agereĩ, ut no. j̃. de appel. dilectus [p̃ſcripſiſſe] illud. ſ. ꝙ poſſidere põt, & inſtitutio, & deſtitutio, & alia, de quibus eſt s̃. de off. ord. conquerente. illa aũt, quæ poſſidere non põt, ut ordinare clericos illius monaſterij, & conſecrare eccleſias, & hmõi, præſcribere non poteſt. s̃. eo. cãm [libertate] ab exactione iurium regaliũ. ¶†Per illa.] Cęleſtinus .n. exemerat ab ep̃ali iuriſdõne loca, quæ Hen. & Of. reges libertati donauerũt, cum aũt dubitareĩ, an uallis de Eueſcan, in qua ep̃s ius ep̃ale petebat, eſſet de illis locis donatis libertati per reges, mãdat Papa inſpici priuilegiũ Regũ; & ſi de illis fuerit, apparet ꝙ ẽt per Papam illa uallis exempta ſit. hæc probãtur per hanc decte. & s̃. de in integ. reſt. auditis [defecerit] ſ. exemptionis ꝑ priuilegium; & ſic remaneat ſola præſcriptionis probatio. nota hic proponi in uno facto duas ꝯ̃rias defenſiones, ſ. priuilegium, & p̃ſcriptionem. ¶Huius rõnem no. s̃. de exceptio. cum uene. j̃. e. cũ olim. ꝯ. s̃. de fide inſtr. inter dilectos. & intelligitur proponere ſub diſiunctione: qa ſi unum non poterit probare, aliud probet. C. de excep. ſi quidem, ar. C. de excep. nemo. ff. de inoff. teſt. ꝯ ueterani. §. ſed nec impuberis. quidam dicunt, ꝙ ſimul proponere non põt: ſed de una ad aliam tranſire põt, arg. s̃. de teſt. ex tenore. 24.q.1. quiſquis. s̃. de ex. cum uenerabilis. s̃. de iudi. examinata. C. de tranſ. interpoſitas. ff. de acq. poſſ. naturaliter. ff. de regu. iur. nemo. ff. de bo. poſ. contratab. ſimpliciter. ar. con-
3 tra. C. de non nu. pec. auĩ. contrà, qui propriam. ¶†Super tempore] not. abbatem præſcribere poſſe iura epiſcopalia in aliquibus ſuis capellis. & dicũt quidam abbatem nõ aliter præſcribere, niſi ipſe tempore pręſcriptionis alij de illis iuribus reſpondit: uel alij ſubfuerit. j̃. de priuil. cũ olim. C. de fun. patri. l. ult. ſi .n. nõ ſubfuiſſet, non præſcriberet. s̃. e. cum non licet, accedens. ſed nos non dicimus neceſſe eſſe abbatem alij ſubeſſe & capellas, in quibus fit præſcriptio, ut hic. & j̃. e. cum olim. imò plus dicimus, ꝙ etiam capellæ ſi non ſubſint alij, ea quæ poſſidere poſſent, præſcribere poſſunt, puta quartam decimarum, & mortuariorum, & conſimilia. s̃. eod. de quarta, ex tranſmiſſa, ar. j̃. de ſepul. certi-
4 ficari. ¶Contra obedientiam autem, uel contra uiſitationem non poſſunt præſcribere nec capellæ per ſe, nec abbas, niſi alij obediant: quia in ſe non poſſunt ea poſſidere. nemo enim ſibi ex neceſſitate obedit; uel ſe uiſitat; & ſic de conſimilibus. j̃. c. proxi. ff. de arbi. l. penult. ff. ad Trebel. ille à quo. §. tempeſtiuum. & ideo requiritur, quòd non nomine ſuo, ſed nomine alterius, cui exinde reſpondent, & ei ſubiacent, hoc præſcribant, ut infra eod. c. proxi. & s̃. eod. c. in prin. [exceptionem] ſcilicet interruptionem per uacationem ſedis, uel potius deductionem temporis: quia dormit præſcriptio exceptionem. ¶Hinc colligunt quidam, ꝙ ſi abbas probauit ſe generaliter præſcripſiſſe ius epiſcopa-

ſcopale in aliquibus eccleſiis etiam non expresſis capi-
tulis exemptionis, ſi eṗs dicit medio tempore ſe ali-
qua exercuiſſe, & ſic in aliquibus interrupiſſe præſcri-
ptionem, illam interruptionem probare debet. ſed con
trarium uidetur: quia ſi pro abbate facit præſcriptio,
pro eṗo facit ius cōe, quod plus eſt & fauorabilius. uñ ui
detur, ꝙ ſp iudicandum ſit pro eṗo, niſi in capitulis, de
quibus abbas probauerit ſpāliter, ar. in fi. huius decr. &
j. e. cum olim. So. ſi teſtes, uel probationes eṗi dicerent
ipſum exercuiſſe iura eṗalia, & teſtes abbatis illud idem
dicunt de abbate, præferentur teſtes eṗi, qui uerîſimio-
ra dicunt: quia iuri communi conſonant, ar. ſ. de pro-
ba. licet, dummodo in aliis ſit paritas. Si uerò teſtes ab-
batis gñaliter dicerent abbatem exercuiſſe omnia iura
& teſtes eṗi tm̃ probarent eccleſias ſitas in diœce. eṗi, &
ꝙ exercuit eṗalia, nec dicerent oīa, tunc oīa eṗalia adiu
dicabunt abbati, niſi de aliqbus ſpāliter eṗs probaue-
rit: uel niſi in aliquo probauerit interruptionem, quam
forte ſufficit probare p duos teſtes, licet abbas gñaliter
probauerit per plures, ar. ſ. c. illud. hoc non placet. pru
denter tñ faciet examinator teſtium, ſi de ſingulis capel-
lis iuris eṗalis interroget teſtes abbatis; & tunc non ua-
lebit abbati præſcriptio, niſi in capellis probatis, ut hic
in fi. & j. e. c. cum olim. poteſt etiam dicere eṗm proba-
re interruptionem in capellis hic poſitis: quia licet ab-
bas probauerit ſe exercuiſſe eadem per 60. ann. tñ eṗs
probauit interruptionem eo ipſo, ꝙ intra idem tempus
pluries exercuit. de hoc no. plenius. j. de reli. do. cū dile
5 ctus. [40] i. antequam compleretur præſcriptio an 60.
¶†Interruptionem] hæc interruptio in iuribus huiuſ-
modi, & in aliis incorporalibus fit eodem modo, quo in
corporalibus, ſ. per litis conteſt. C. de præſcr. lon. temp.
nec bona, & in aliis modis, qui no. ſ. e. illud, & in ſum. C.
de an. excep. Item fit interruptio in his ſpiritualibus, ſi
eṗs etiam una uice tm̃ uſus fuiſſet iſtis iuribus antequã
abbas tṗs præſcriptionis compleuiſſet. C. de pſcr. 30. an.
cum notiſ. §. imò. & illud idem credo, ꝙ ſi eṗs abbatem
uolentem exercere iuriſdictionem, quam præſcribebat
per uiolentiã prohibuiſſet, ita, ꝙ dimiſiſſet timore exer
cere iuriſdictionem, ꝙ ſic interrupta eſt præſcriptio: qa
cum poſſeſſio ſolo animo amittatur, multofortius in-
terrumpitur. ff. de acq. poſſ. poſſideri. §. in admittenda,
6 & l. quemadmodum. ¶†Item qa deiectus uidetur abbas
qui ideo iure deiectionum non utitur: quia ſuſpicatur
ſe poſſe repelli. ff. de acq. poſſ. ſi id, quod. §. ult. ſed non ui
det, ꝙ hoc. c. ſtare poſſit, quia licet abbas exercuerit iu
ra eṗalia, non tamen minus cum eo eṗs ēt eadem iura
poſſidere poteſt, ſicut apparet in uiſitatione eccleſiæ, &
aliis ſimilibus, quæ non prohibētur ſimul eſſe apud plu
res. nam archidiaconus plebanus, eṗs, & archieṗs eoſ-
dem ſubditos excōicare, & uiſitare poſſunt. ſ. de off. ar-
chi. c. j. & c. ſatis, & c. mandamus, & de off. archieṗi. c. 1. 2
& 3. j. e. c. 1. j. de cenſi. Romana. Et ſic apparet, ꝙ eodem
mō & abbas eadem iura & cum eṗis, & archiepiſcopis,
& aliis poſſidere poſſit, nec unus præſcribit ius alterius
licet ſibi præſcribat illud conſimile ius. ¶Item abſurdi-
tas uidetur ſequi, ſi aliud dr̃: quia qua rōne præſcribe-
ret ipſe ius eṗi, archi. uel alterius, non uideo. Sol. dici-
mus, ꝙ abbas bene præſcribit contra ſingulos, & contra
omnes. nam quicũq; fuerit ille, qui. 40. ann. non fuerit
uſus iure excommunicandi, & uiſitandi, uel quolibet
alio ſiue archiepiſcopus, ſiue epiſcopus, ſiue quicũque
alius contra eum, uel eos omnes præſcriberet abbas,
qui illo iure per idem tempus exercuit. ſecus, ſi præſcri
ptio fuerit interrupta, aliquo modorum ſupradictorũ
contra eum: quia poſtea non perficietur præſcriptio; &
hoc bene probatur ex hoc. c. & j. e. cum olim. qui. n. petit
ius aliquod in aliquibus eccleſiis, debet dicere, quod
iure petit, & ex qua cauſa petit.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt quilibet iuri ſuo priuato renunciare.*
2 *Quælibet diœc. uel eccleſia poteſt contra uiſitationem de ſola cō-
ſuetudine introducta præſcribere.*
3 *Qui poteſt duabus autoritatibus procedere, non cogitur alteram
eligere.*
4 *Nihil dicitur eſſe ita contrarium ſenſui, ſicut error.*

CVm ex officij [neceſſe] non neceſſitate longitu-
dinis dietæ, quaſi non poſſit alibi commode
declinare: quia tunc non poſſet petere procu-
rationem de neceſſitate iuris. ſed de gratia tantum. ſed
neceſſitas fuit in hoc, quia uiſitatione indigebant. dici-
mus etiam, ꝙ ſi ex gratia petat procurari, & negetur
ſibi, ꝙ diœceſanus, non archieṗs debet eum punire: qa
inhumaniter ſe habuit contra ſuum archieṗm [præſcri
bi] imò nec expreſsè remitti. j. de cenſi. cum uenerabilis
ar. j. de dona. paſtoralis. poſſet tñ conuenire, ꝙ certa
ſumma daretur pro procuratione. 10. q. 3. relatum: ita
tamen, ꝙ non fiat conuentio in fraudem, arg. C. de tran
1 ſac. præſes. ¶†Quidam tamen dicunt, ꝙ expreſsè non po
teſt remittere, ſed tacite, ar. j. de cenſibus ſopitæ; quod
non placet. imò dicimus, quòd expreſsè tantum poteſt
remittere procurationem ſibi debitam ratione uiſita-
tionis: quia cuique licet ſuo iuri priuato renunciare.
7. quæſt. 1. quàm periculoſum. hoc autem priuatum eſt,
quòd in ſola pecunia, uel temporali lucro conſiſtit. ſed
tacite, ſ. multo tempore non recipiendo procurationē
non præſcribitur contra eam, nec ipſam amittit, ut hic.
& eſt ratio, quia ipſa procuratio non debetur principa
liter, ſed acceſſoriē, ſ. ratione uiſitationis; & ideo reten
ta uiſitatione retinetur & acceſſorium. ſ. procuratio. ar.
ff. quemadmo. ſer. amit. ſi is qui, & in præallega. cap.
cum uenerabilem. ſecus autem eſſet, ſi uellet renuncia
re expreſſim iuri uiſitandi: quia illud non poſſet, cum
ſit ius publicum uiſitare, & corrigere ar. ſ. de fo. com-
peten. ſi diligenti, imò, quod plus eſt, alicui non li-
cet paciſci, quòd non aget, uel accuſabit aliquem de
2 crimine. ff. de pac. ſi vnus. §. illud. ¶†Viſitationem] ſed
contra, nonne ſicut per conſuetudinem archiepiſcopus
acquiſierat hoc ius, ita per contrariam conſuetudi-
nem poteſt amittere, infra de reg. iur. cap. 1. ff. de leg. de
quibus. Reſponde uniuerſalis prouincia poſſet præſcri
bere, ſed ſingularis diœce. uel eccleſia non: quia tur-
pis eſt omnis pars &c. 8. diſtin. quæ contra. uel dic quòd
quælibet diœce. uel eccleſia poteſt præſcribere contra
uiſitationem de ſola conſuetudine introducta. & quod
hic dicit, non poteſt præſcribi ꝯ uiſitationem, intelli-
go de iure communi, non de conſuetudine. & talis uiſi-
tatio eſt archiepiſcopi. j. de cēſi. Romana [præſcribere]
eo nihilominus durante prælato. ¶Autoritate] not. ꝙ
ſimul procedit utraq; autoritate. ſi. ſ. de cor. uitia. ſigni
ficauit. j. de præben. niſi. & tunc, qñ ſimul pcedit utraq;
auctoritate, ad Papam tm̃, nō ad patriarcham, eſt appel
landum licet. n. patriarcha rōne auctoritatis metropol.
poſſet cognoſcere de appel. quia tamen metropol. ad-
mixta erat auctoritas patriarchatus, non pōt de ea co-
gnoſcere. minus. n. cedit maiori hoc caſu, ſicut & alias.
j. de conſe. ecc. uel altaris, quod in dubiis, licet ſit arg.
contra
3 ꝯ. ſ. de offi. dele. ſuper qōnum, §. ſi uerò. ¶†Item ex hoc
loco nota, ꝙ q duabus auctoritatibus pōt pcedere, nō
cogitur alteram eligere. ſed ſi eligat, ualet electio, & il
la auctoritate utetur, arg. ſ. de offi. dele. ſignificantibus.
Item poſſet eligere, ꝙ in vna parte cauſæ utetur ordina
ria; in alia dele. ſ. de or. innotuit. & hæc ſunt uera, ubi
quis habet duas auctoritates. ſed ubi credit ſe habere
duas auctoritates, & nō habet niſi vnam ordinariã, qđ
facile accidere pōt, ſ. de offi. leg. licet, tunc ur̃ aliquib.
ꝙ licet eligeret, & proteſtaret, ꝙ tm̃ Papæ autoritate
pcedere uellet; tñ proceſſus habitus cum tali errore
ualet: qa certum eſt, ꝙ pcedere uolebat, licet non ordi
naria autoritate, & ita qđ principale eſt, tenet, ſ. pceſ-
ſus. arg. opt. ff. de iniuriis, eum. §. ſi iniuriã, ff. ad l. Aql.
ſciam, ff. fam. erciſc. cum puta. Item iſte eſt error iuris,
& error iuris nō debet impedire uerum pceſſum, arg.
8. diſt. ueritate, ff. de offi. pręſi. illicitas, §. ueritas rerum.
imò plus credunt, ꝙ ſi diceret, ego nolo pcedere auto-
ritate ordinaria, tñ ualet pceſſus autoritate ordinaria
prædictis rationibus. Item quia, ut dictum eſt, proteſta
tio ſua eſt ꝯria ſuo facto. vnde factum præualere debet,
j de app. ſolicitudinem, in fi. Item quia nemo pōt abdi-
care à ſe imperium, ff. de offi. præſi. legatis. Alij dicunt
ꝯ in duobus caſibus pximis; & allegant pro ſe, quia qđ
uolunt, non poſſunt; & qđ poſſunt, nolunt, ſ. de offi. de-
4 le. cum ſuper. ¶†Item quia nihil eſt ſic ꝯrium ſenſui, ſi-
cut error, ff. de iur. om. iu. ſi p errorem, arg. p eis, ff. de
arb. l. ſed ſi in ſeruum. nec ob. l. de iniuriis. l. eum: quia
hæc eſt principalis autoritas, ex qua pcedit, ſiue apo-
ſtolica, ſiue ordinaria. vnde ex quo deficit principale,
deficit proceſſus. non aũt eſſet principalis, ſi erraret in
ſenſu legum, uel indulgentiarum, uel priuil. uel hmōi,
ff. de re iud. cum prolatis, & no. infra de priuil. ex par-
te ab. [conſuetudine] non. n. uiſitatio eius impediret
uiſitationem eṗi, quin congruis tēporibus uiſitet. ſed
ſi eodem tēpore concurrant, magis obediret archiepi-
ſcopo, ar. 11. q. 3. qui reſiſtit. ¶Allegatum] ſuper pro-
cur. non debitam, uel uiſitatione non facienda. nam ſu
per excōmunicatione, an iuſtè lata ſit, necne, ulterius
non audietur, cum ſuper illa iam diffinierit. Item nec
eſſet iuſtum, ꝙ ſentētia ferretur per vnã rōnem, & poſt-
modum lata ſententia alia rōne reſcinderetur, infra ti.
proxi. inter mona. quãuis ſatis dici poſſet talem rōnem,
uel exceptionem, uel ius non impedire, quominus ſen-
tentia pro alio, uel contra aliquem feratur.

S V M M A R I V M.

1 *In præſcriptione canonica quæ ad minus eſt xl. ann. neceſſa-
rius eſt titulus.*
2 *Quando ſit uel non ſit neceſſe allegare titulum, & uide in nu-
me. 3. 4. 5. 6. & 7.*

SI diligenti [proprietatem] directam. nam uti-
lis proprietas penes uaſallũ eſt; ſuper hoc fun-
datur ius huius decr. [pro te] i. noīe tuo, uel
eccleſiæ tuæ: ſed noīe eccleſiæ Ro. tanꝗ miniſter pote-
rat [fidelitatis] rōne, uel ṗtextu, ꝙ iudicatus talis ad te
pertineret [exigeretis] noīe noſtro per ſe. Ap. i. noīe ſe-
dis Ap. [p ea] ſ. Ro. eccl. [uiolatum] à te, uel aliis, q
ſcientes hoc eſſe ius eccl. Ro. illud exegiſtis [bonafides]
ſ. qa credit tradentem ius habere tradendi, licet ī facto
erret, ff. de uer. ſig. bonęfidei. q̃ bonafides ſemper præ-
ſumitur, niſi probetur ꝯrium, ff. de proba. uerius, niſi in
caſibus, C. de rei uen. ſi fundum, C. de ag. & cenſi. quem-
admodum, ff. pro emp. qui fundum, §. quia ſuæ, & l. ſi qs
[titulus] ſupra eo. uigilanti, ff. depoſi. ſi quis inficiatus,
ff. de uſucap. Celſus, C. de præſcrip. xxx. ann. l. diuturna.
1 ¶†Titulus] mirum ur̃, ꝙ in pręſcriptione canonica, quę
ad minus eſt xl. ann. neceſſarius eſt titulus. Item ſi ha-
buerit iuſtum titulum, non eſt neceſſaria præſcriptio.
nec etiam poteſt habere locum, cum nemo rem ſuam ṗ-
ſcribat: quia ex diuerſis cauſis res ad eum pertinere nō
potuit, ſupra de fide inſtr. inter dile. circa fin. & ff. de ac-
quir. poſſ. poſſideri, §. ex pluribus. Ad hoc rñdent qui-
dam neceſſarium eſſe titulum; ſed ſufficere minus iu-
ſtum, ut præſtet cauſam præſcribēdi, arg. infra de empt.
peruenit, ſupra de conſue. cum dilec. nam erroneus ti-
tulus dat cauſam præſcribendi, ff. pro emp. quod vulgo;
& ſic intelligitur, infra de iure pat. c. cura. uel dic & me-
lius, ꝙ ſemper in corporalibus rebus eccleſiarum ne-
ceſſarius eſt iuſtus titulus; & hoc ſatis expreſsè dicitur
16. q. 3. ſi ſacerdotes, & ar. etiam in eadem qōne. c. pla-
cuit. ſed poſſet reſponderi, ꝙ ibi loquitur ſm antiqua
tēpora, qñ ꝯ eccleſias currebat præſcript. x. uel xx. uel
xxx. ann. ſed hodie, cum ſola præſcrip. xl. ann. currat cō
tra eccleſiam, & ſm l. in præſcriptione xl. ann. non ſit
neceſſarius titulus, per ſimile uidetur, ꝙ contra eccle-
ſiam præſcribatur ſine titulo. Sed certe, ſi qs bene at-
tendat prædictam rōnem, ex ea primo colligitur con-
trarium, ſ. quia ex quo præſcriptio xl. ann. ſucceſſit lo-
co præſcrip. x. ann. ſicut in illa exigebatur iuſtus titulus
ſm leges. ut C. de præſcr. lon. tēp. nec bona fide, ſic etiã
in iſta xl. ann. ar. ff. ſi quis cau. ſi eũ, §. qui iniuriarum.
2 ¶†Item ar. ad hoc, quia ſi in incorporalibus exigitur. ut
hic, multofortius in corporalibus, ut infra de deci. du-
dum, & ſ. de elec. conſtitutis Contra laicos autem ſatis
poteſt dici, ꝙ ſufficiat in præſcript. xxx. uel xl. ann. ſola
bona fides cum curſu tēporis, cum hoc iure ciuili cautũ
ſit, nec contrarium in canonibus habeatur. imò uidetur
colligi ex ultimo c. huius tituli, ꝙ non ſit titulus requi
rendus, cum ibi de ſola fide fiat mentio. ſed iuſtus titu-
lus præſtatur etiam ab eo, qui non habet ius tradendi
dominium, non tñ ſufficiens. & ideò huic neceſſaria eſt
præſcriptio, ut infra de iu. patr. cura. nos etiã circa in-
corporalia, quæ habent cōtinuam cauſam, uel quaſi, nō
credimus neceſſe allegare titulum, ſed bo. fi. ſufficere, &
tēpus, ſupra eo. auditis, ff. ſi ſeruitus uendi. ſi qs diutur.
ff. de itin. act. l. j. §. hoc interdicto, & §. realiter, ar. C. de
ſerui. l. j. §. j. C. de præ. q̃ pro li. l. j. ſ. de cau. poſſ. cum ec-
cleſia, C. de agri. & cenſi. litibus, niſi præſumptio eſſet ꝯ
poſſidentem, ut hic, & ſ. de pba. licet, C. de proba. ſiue
3 ſupra eo. cum non liceat. ¶†Sed dices hac ratione at-
tenta ſemper oportet probari titulum, cum pſcriptio
ſemper ſit ꝯ ius; & iō ſemper ꝯ præſcribentem pſumen-
dum eſt. Rñdeo non eſt uerum. non. n. eſt ꝯ ius, ꝙ alius
ſeruitutem habeat in fundo tuo, ſed eſt ꝯ eum, cuius eſt
fundus, & eſt præter ius; & ſic non eſt ꝯ ius, ꝙ vnus eṗs
iura epiſcopalia habeat in alio epiſcopatu. ſed ꝙ archi
diac. iura eṗalia exerceat, eſt ꝯ ius. vnde hic neceſſe eſ-
ſet probare titulum. ſi. 100. diſt. ꝯ morem. poteſt tñ di-
ci, ꝙ eſt ꝯ ius, ſ. ꝙ vnus eṗs iura epiſcopalia in alterius
diœce. exerceat: quia canones expreſsè phibent vnum
eṗm in alterius diœce. exercere epiſcopalia: ſed non p-
hibent in alterius fundo habere ius ſeruitutis. 3. q. 6.
vnaquęque, neminé 6. q. 3. c. j. & ij. 9. q. 3. c. j. & ij. ideoq;
& titulus reqrit in hoc caſu. ſed etiã plus dicimus, ꝙ li
cet aliqd nō ſit ꝯ ius, ſi tñ pſumptio eſt ꝯ pſcribētē, ne-
ceſſe habet tit. pbare. 10. q. 3. qa cognouimus, & hic, &
C. de pba. ſiue. aliud aũt ius eſt cēſendũ in diœc. eccle-
ſia,

ſa, & eccleſiaſticis: quia occupari phibent, & nõ niſi iuſto titulo acquirunt, ut patet in pdictis iuribus, & .s. de cle.pereg.c.ul.& de offi.archidi.cũ ſatis, & .j. de inſti.c. iij.& aliud eſt in fundis, ſeu pdijs priuatorũ, in qbus nõ impedit acquiſitio ſeruitutis, ſed potius conceditur, in ſuo tractatu de ſeruitutibus.C.& ff. ſi aũt ſeruitus, uel ius
4 non eſt cõ iura. ¶†Itẽ nec hẽt ppetuã cãm, uel quaſi, ſed hẽt intermiſſionẽ tpis, uel ſeruitutis uiæ & ius ſeruitiorum extraordinariorũ, de qbus diximus.s.eo. de quarta, tunc ſiliter eſt neceſſe hẽe, & allegare titulũ; ſed nõ eſt neceſſe illũ probare: ſed ſufficit pbare, q p longum tps, ſ.per.x.an.inter pſentes, & xx.inter abſentes, uel inter eccleſias per.xl.uſus ſit dño ſciente, & nõ cõdicente. pſumitur.n.debitũ hoc ius ex cã, q prætendit pceſſiſſe. ff.de uſu.cũ de iu.ff.de aqua plu.arc.l.j.§.pe. ſed hoc uĩ cõ.j.de deci.dudũ.So.ibi, & xciij.diſtin.illud. ubi habes, q clerici Rauennates ẽt in eccle.Ro.uſi erant mappulis; & tñ nõ profuit eis præſcriptio: ſed ſemp uſurpaſſe intelliguntur. Sed rñdemus, q illud fuit cõ ius: quia licet uſi fuerint in eccle.Ro.tñ Papa ignorauit: quia multotiens potuit uti, q Papa ignorauit; & ſic intelligitur.c. di.contra morem: uel quia Papa ignorabat uſum archi epi. ¶†Itẽ no. q cũ tñ p cõiecturas, & pſumptiones iu-
5 uetur utens iure extraordinario.ſ.collectis, ſi in cõrium ſint aliæ præſumptiones uiolentiores, nõ iuuabit pbatione curſus tpis, niſi & titulũ pbet; quod eſt uidere in platis, q ſeruilia grauamina exigunt à ſubditis, pſumit .n. q potius ſubditi ex timore præſtent, q debito; & iõ non currit præſcriptio.j.q.j.nullus.10.q.3.quia cognouimus & idẽ ſi credatur cã curialitatis pſtitũ, uel hoſpitalitatis; ut ſi ſæpe aliquẽ in hoſpitio recepit.ff. de acq. poſ.qui iure ſecus, ſi eſſent talia, quæ nõ præſumerentur ex timore præſtita: quia ad illa cogerentur.9.q.3.conqueſtus.ff.cõia præ.uenditor.§.ſi conſtat. ſed ſufficit, ſi poſtea põt probare præſcriptionẽ, cuius non extet memoria, q in talibus eſt neceſſaria, ſ.in incorporalibus, ut no.s. eo.de quarta.quę probatio qño fiat, no.j.de uerb. ſigni.quid per nouale.nec eſt neceſſe probare titulum, nec allegare.ſed ſi ſit præſumptio cõ pecitorem, tunc eſt neceſſe.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.fi.c.diſt.contra morẽ: alii tñ dicunt, q aliqñ poteſt agi ex præſcriptione.16.q.3. § põt C.de præſcr.xxx.an.ſi quis; & tunc neceſſe habet
6 pbare titulum s.de proba.licet. ¶†Item quandoque opponitur præſcriptio excipiendo.s.de proba. ex literis; & tunc non habet neceſſe probare titulũ, quia poſſidet C.de peti.hære.cogi. & actore &c.C. de proba actor. Alii dicunt, q ſemper tenetur probare titulum, ſiue agat, ſiue excipiat.& ad.l.de peti.hære.cogi, reſpõdent, q illa loquitur, qñ conuentus actione reali ſimpliciter negat, & non excipit: ſecus autem, ſi excipit: quia tunc
7 neceſſe habet probare titulum. ¶†In rebus autem corporalibus neceſſe eſt probari, & allegari titulum. unde; qñ allegat titulum, nõ debet dicere tñ, talis res, uel ius peruenit ad me titulo emptionis, uel alio cõſimili; ſed debet plene narrare factum, ſ.talem rem, de qua agitur in me, uel eum, cui ſucceſſi, talis tranſtulit titulo emptionis. alioquin præſumitur fictitium, quod dicit, ar.j. de deci.dudum, ubi coactus fuit dicere, per quem ad hoſpitale decimæ peruenerint. In præſcriptione autẽ, cuius non extat memoria, ſufficit tam magnum tempus exprimere.& ſi quæratur ab eo de titulo, ſufficit dicere, neſcio quo titulo hæc res ad prædeceſſores meos uenit: ſed credo, uel credere debeo, q iuſto titulo, ex quo tanto tpe ſine cõditione poſſederunt, ar.bon.xj.di.eccleſiaſticarum, & c.palam, & c.quis neſciat.

SVMMARIVM.

1 *An ſententia arbitrorum retractetur prætextu inſtrumentorũ de nouo repertorum.*

2 *Epiſcopalia iura præſcribuntur ab Abbate.*

Cum olim [Plebe] no. agi cum eo, qui contẽdit plebem ſibi eſſe ſubiectam.s.eo.auditis, ubi de hoc [tua] 16.q.7.oẽs, ar.s.eod.cum non liceat [arbitrium] quod non tangebat capitula, in quibus mõ fertur ſnĩa pro Abbate: alias oportuiſſet Abbatẽ nouũ titulum habuiſſe ſuper articulis, in quibus fertur ſnĩa p eo, cum præſumptio fuerit cõ eum ex ſnĩa arbitrorũ, nec ſufficeret pro titulo priuilegiũ Greg. cum illi per arbitriũ ſit derogatum, ut no.ſupra.c.proxi. ¶†Præceſ-
1 ſiſſe, & iõ prætextu inſtrumentorũ de nouo repertorũ nõ retractatur ſnĩa arbitrorũ, quod hoc in fi. huius decre.apparet.j.ti.proxi.inter monaſteriũ.C.de tranſact. ſub prætextu, q ẽt ſi poſtea obtentum fuiſſet, non uitiaret cõpoſitionẽ præcedentem, ar. infra de deci.ex multiplici.infra eo.c.proxi.& iõ priuilegia aliorum Roma. pontificum poſt arbitriũ obtenta ſibi non profuerunt, & intelligas, q hi arbitri fuerunt electi tanq iudices, & ſine pœna & cõpromiſſo alias nõ obſtante arbitrio agere poſſet Abbas.ff.de ar.l.ſi rem C. de arg. cum antea. ¶[Præceſſiſſe] & iõ ei derogatur p arbitrium in his, quę tm̃ monaſterium tangunt, non Ro.eccle.ut no. ſupra de ar. cum tpe alias aũt priuilegia nihil iuris tribuebant, cum eſſent tñ confirmatoria infra de cõfir.uti.uel inu. cum dile.[donatæ] quãtũ ad epm̃.nam plebes ſuberant
2 Abbati cum capellis. ¶†Inſtitutionibus] no. Abbatem præſcribere iura epalia.ſi.ſupra eo.auditis ea.ſ.quæ poſſidere põt, ar.infra tit.proxi.inter mona.ar.cõ. ſupra eo. cum ex offi. Sed reſpondeo cũ non poſſe præſcribere in ſe, ſ.q non obediat, dum eſt ſubditus ſed ex quo alij ſubeſt, bñ præſcribit obedientiam in ſe nõ nomine ſuo, ſed noĩe illius, cui ſubeſt, ut in prædicta decre. cum ex officij. Item ẽt, dũ eſt ſubditus, bñ præſcribit in aliis eccleſiis ius epale [celebrandis].i.q in prædictis capellis poſſit celebrare [Epale] no. formam ſnĩæ de iure epali, cum agit contra eum, qui poſſidet eccleſias, in quibus dicit ſe iura epiſcopalia præſcripſiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum, uti poſſidetis, ad quid ſit inſtitutum.*

2 *Sententia lata in interdicto, uti poſ.pro poſſeſſore non perit ex cep.rei iud.*

3 *Quãuis aliquis corporalem poſſeſſionem habeat cuiuſpiam rei quandiu tamen poſſidens non expellitur de poſſeſſione, non habet interdictum, uti poſſ.*

4 *Priuilegium, in quo plus conceditur, non ualet, ſi mentionẽ non faciat alterius priuilegij, in quo minus conceditur.*

5 *Contrarium priuilegium impetrans uidetur renunciare iuri quæſito per primum priuilegium, ſeu per præſcriptionem.*

Veniens [petiit] agẽdo interdicto, uti poſ.& uerba illa, q ponunt in libello, ſunt ex ſupabũdãti. .ſ.ſicut i priui.&c.uel dic, q bñ egit Abbas hoc mõ cõfeſſoria p iure decimarũ.ff.ſi ſer.uin.egi, & l.locus §.cõpetit.& ſup libellis hic poſitis nulla fertur ſnĩa: ſed alius libellus datus fuit, de quo hic nulla mẽtio hẽtur, in quo petijt eps, q Abbas oĩa ſacramẽta eccl'iaſtica ab epo reciperet: & ſup illo fert ſnĩa [regis] mirum uidet, quòd in libello admiſſa fuit mentio regalis priuilegii ſuper

ſuper decimis contra id, quod eſt.ff.de aſſeſ.l.j.Reſpondeo rex Stephanus fuit Sanctus, & fuit legatus apoſtolicæ ſedis, & iccirco admittitur mentio priuilegii eius [niſi aliquo] iſte eps agit confeſ.& ideo bene ponitur hæc clauſula, ſ.niſi aliquo &c.uel ſi uis dicere, q agebat poſſeſſorio recuperandæ poſ.tũc hæc clauſula eſt ſuperabundans, ut ſit ſenſus, licet omnibus decimis, quas primò poſſidebam, ſim ſpoliatus, tñ nolo reſtitui ad illas, quas aliquo iure oſtenderet ſe aduerſarius poſſidere.ſed ſecundum hoc uĩ, q poſſeſſor eodem tpe, & ſup iiſdem rebus poſſit, uti poſſidetis, poſſeſ.in tentare cõ aduerſariũ, & aduerſarius eodem tpe & ſuper eiſdem rebus intentabit cõ eum interdictum, unde ui, & eodẽ mõ, q ui, aut clam, uel de precario; qđ fateor, niſi excipiat cõ agẽtem de ſpoliatione ſupra de ordi.cog.c.ſuper & p ceditur ſic: qa fertur ſnĩa ſuper utroq; ſi de utroq; conſtet: ſed executioni non mãdabitur ſententia, niſi ſuper interdicto, unde ui, ar.ſuprà de cau.poſ.cum dilectus.& ſi primo liqueat de turbatione, q ſpoliatione primò fertur ſentẽtia ſuper interdicto, uti poſ. & compeſcet reus ſuper moleſtatione, quouſque ſententietur ſuper interdicto, unde ui, ut nota.in præal.decre.cum dilectus, ar. ſuprà de reſti.ſpol.cum ueniſſet uel dic, q qñ ſimul liquet, q reus turbet actorẽ, & actor ſpoliauit reum, nulla ſententia tũc fertur ſuper interdicto, uti poſ. & ſic intelligunt quidam.ff.uti poſ.l.j.§.fi.ubi dicitur, q ſi aliqs ui, uel clam, uel precario poſſidet ab aduerſario, q non debet uincere interdicto, uti poſ.qđ ſic exponunt, ideſt nulla ſententia ſuper iſto interdicto fieri debet primi tamen, qui tenẽt primam opinionem, ſ.q ſuper utroque ſerenda eſt ſententia, & quod eſt tutius, exprimunt uerba legis, quæ dicunt, q poſſeſſor non debet uincere, ſupple cum effectu: quia illa ſententia non mandabitur executioni; & ſic parum prodeſt, ar.ſ.j.ti.j.cum aliquibus. quod tñ tunc tm̃ obtinet, qñ conuentus, uti poſ.conueniebat actorem, interdicto unde ui. Si aliter uelis intelligere prædictam.l.ſ.q interdictum uti poſ.non cõpetit cõ ſpoliatorem cum effectu & q reus poſſit excipere cõ ſpoliatione ſua, ſequit abſurditas hæc.ſ.quia nulla ſententia fieri põt ſuper interdicto, uti poſ. probata ſpoliatione: quia ſi ferat ſnĩam, q reus, qui probauerit ſpoliationẽ, ceſſet a moleſtia, expreſſe cõdicit.§.prædictus. Si uerò abſoluat reũ ſpoliatũ ab impetitiõe actoris, nec hoc põt ſtare, qa per cõns concedit, q moleſtet poſſeſſorem. ſed hoc eſt falſum, quia et prædo eſt reſtituendus ſuprà de reſt.ſpo.in literis; multofortius ergo eſt defendẽdus ff.de ſuperficie.l.j.§.qđ ait prætor, ad finem. Item ſi liceret huic ſpoliato probare; ergo eadem rõne & ſpoliare; quod falſum eſt, quia ipſi poſſeſſori ſpoliatori cõpetit interdictum cõ ſm ſpoliatorem, q uis ab alio ſpoliatũ. ff. de ui & ui arma cum à te, & no.in præal.decre. in literis. Item per prædictum modũ agendi, ſ.agendo uti poſ. & excipiendo de exſpoliatione nõ fieret reſtitutio ſpoliato, quia nec actum eſt nec uti poſ.eſt inſtitutũ ad poſſeſſionẽ recuperandã, ſed tm̃ ad retinendam, ut inſti. de inter §.retinendæ. Item ſi cõſtat, q male facit iſte ſpoliatus, q turbat poſſeſſionem, ergo debet puniri. ſed dices forte, ſicut aliqui inſtanter ſomniarunt punietur p alias actiones, ſcilicet per actionem iniuriarum, uel per offi. iudi. ſed certe hoc non procedit, quia actio iniuriarum eſt tantum prodita ad uindictam. unde per hoc non proſequitur poſſeſſor, q ceſſetur ab eius moleſtatione. ſed nec officium iudicis, quod extraordinarium eſt, ubi auxilium ordinarium ſupereſt, habet locum.ff.de mino.in
1 cauſæ.ij.§.†Item cum interdictum, uti poſſidetis ad hoc ſit ſpecialiter inſtitutum, ut defendant poſſeſſores cõtra moleſtatores.ff.uti poſ.l.j.quare excipietur iſte ſpoliatus, & maxime cum dicas ad mendicata remedia recurrendum? breuiter ergo dicimus illa uerba, quæ ſunt. ff. uti poſſide.l.j.in prin.& in fi.ubi dr̃, q poſſeſſor non obtinebit interdicto, uti poſ.cõ illum, quem ſpoliauit, ſic ſunt intelligenda ſ.ſi ante lit.conte. conuentus excipiat agẽtem interdicto uti poſ.non eſſe audiẽdum, niſi prius reſtituat rem, de qua agitur: quia actor reum eadem re ſpoliauit; & hoc expreſſe dicit decre.s.de ordi.cog.c.ſi. & c.cum dilectus.uel ſi directè proponat interdictũ unde ui, cõ agentem, uti poſ.& licet Azo in ſumma, uti poſ. magnas difficultates faciat in expoſitione illorum uerborũ, quomõ quis poſſideat a me, uel ab alio ui, uel clã uel pcario, ego ſic ſimplr̃ expono, poſſideo a te ui.i.uiolenter tibi abſtuli, & ſic de alijs. Iſta aũt, quæ dixi, licet ſint noua; tñ a nullo negantur eſſe uera; & ideo ſecurum
2 eſt hoc dicere. ¶† Illud autẽ ſatis indubitatum uĩ, q ſẽtentia lata interdicto, uti poſ pro poſſeſſore, non parit exceptionem rei iudi.ſi cõtra quem iudicatũ eſt, agitur interdicto, unde ui, pro eiſdem rebus, quia alia eſt actio & ad aliud agitur nunc, q prius.ff.de exce.rei iu.cũ quæritur, & l.ſeq & ſuprà de teſta.cum cauſam. Item ſententia iudic non prohibuit moleſtationem iuris, ſed facti. itẽ non prohibuit moleſtationem, niſi quamdiu poſſideret, ſed re euicta ab eo iam nõ poſſidet. item quare non eodẽ mõ põt agere alio interdicto, ſicut rei uindi.ſi aũt nõ agit interdicto, uti poſ.ſed confeſ.petit aduerſarium a ſua moleſtia cõpeſci, & ferat ſẽtẽtia pro actore, tunc ulterius nõ poteſt agere interdicto, unde ui, nec alio quia primo actum eſt de proprietate, q præiudicat omnibus
3 poſſeſſorijs ſuprà de cau.poſ.cum dilec. ¶† Itẽ no. q licet aliqs corporalem poſſeſſionẽ habeat alicuius rei, q diu tñ ille, qui poſſidet, nõ expellitur de poſſeſſione, nõ hẽt interdictũ, uti poſ.nec cõtra ipſum uerũ poſſeſſorem neque cõtra alium.ſi duo.§.ij.in prin. [chriſma] hic incipit ſententia [cleri.] de mãdato horũ clericorum ego rat abbas: alias qño feretur ſententia cõtra eos.C.de ſen. & interlo.l.j.C.res inter alios acta, per totum? uel dic, q clerici poſtulabant, &c. ſupple non obſtante cõdictione abbatis, & ſic fertur ſẽtẽtia cõtra abbatem, qui dixerat in libello, q clerici non poterãt hmõi quædã ſacramenta ab epo petere ſine eius licẽtia, & eps expreſſe potierat, q clerici iſti, qui pertinebant ad monaſteriũ, peterent ab eo ſacramẽta eccleſiaſtica, & ſic eſt in regiſtro. Ro. [priuilegio Clem.] qđ indultum erat monaſterio pdicto ſuper prædictis articulis, ſ.q in nullo caſu p eis ad epm̃ recurrere deberent, uel ſimplr̃, q eccleſiaſtica ſacramenta reciperent, a quo uellet epo [mentionem]
4 ſuprà de offi.dele.ex parte ¶† Mentionem] ſed hoc eſt uerum, quia ſi ſuum priuilegiũ, in quo plus cõceditur nõ faciat mentionẽ alterius ſui priuilegij, in quo minus cõceditur, non ualet, cum & ſi nullum prius habuiſſet, teneret.cõtra.C.de leg.quod fauore. Rñdeo hoc priuilegiũ ideo nõ ualere, qa ſuppreſſa ueritate fuit obtentum ea.ſ.q eps ſibi conſueuerat conferre eccleſiaſtica ſacramenta, & ẽt qa cõtraria priuilegia oſtendebat. C.de fide inſtru. ſcripturæ plus placet, q ubicunque aliqua iuriſdictio, uſus, uel libertas, uel quicquid cõſimile ex priuilegio alicui cõcedit in vno caſu, & in alio caſu ille idẽ uſus, uel iuriſdictio, uel aliud relinquitur illi, cui debebatur de iure cõi, ſicut hic erat de perceptione ſacramentorũ, quæ in caſu libere concedebatur monaſterio, & in caſu alio relinquebatur epo, ad quem ſpectat collatio ſacramentorum de iure cõmuni. nam in hoc caſu ſi poſtea

ſi poſtea uelit cōcedere priuilegiator uſum, uel libertatem, quæ in aliquo caſu remanſerat iure communi epō eidem, ſiue etiam alij, ut quidā dicunt, nō ualet cōceſſio,[a] niſi faciat mentionem de priori cōceſſione, uel priuilegio. & hoc eſt ea ratione, quia ſi cōcedens ſm̄ priuilegiū ſciuiſſet ſe, uel prædeceſſorem ſuū alias moderatū priuilegium dediſſe, ſ. ꝙ in caſu haberet libertatem, uel uſum, & in caſu non primū mutaſſet, non moderatū priuilegium per ſm̄ immoderatū, ar. ſ̃. de offi. del. ex parte, & infrà de deci ex multiplici. ¶ Et ex hoc uř, ꝙ ſi primò conceſſit partem alicuius rei ut decimarum ex priuil. & partem reliquit iuri cōmuni, ſi poſtea partē relictā iuri cōi eidem, uel alij concedat, non ualebit, niſi de priori cōceſſione fecerit mētionem, ut hic. ſecus tñ eſſet, ſi a principio in oēm caſum cōcederet uſum, uel libertatem in rē integrā: quia tunc nō tenetur facere mētionem de iure cōi, ut no. ſuprà de reſcri. c. j. [præſcriptio] ſuper eo, ꝙ ab alijs reciperet ſacramenta eccleſiaſtica [priuilegium] de quo dictum eſt ſupra e. ꝙ ſacramenta eccleſiaſtica reciperet ab epiſcopo.

a ¶ *Conceſſio. Pro intelligentia dictorum hic per Innocen. uide Petr. de Ancha. in cōſilio cxxxi. maxime in ſecunda col. uerſi. poſtremo.*

5 ¶ † Contradicit] quia dicebat ſibi licere a quouis epiſcopo ſacra eccleſiaſtica recipere, & priuilegiū aliud contradicebat. nā dicebat, ꝙ tantum ab epō reciperet. & ita habes, ꝙ ꝯrium priuilegium impetrando renūcio iuri mihi quæſito per primum priuilegium, uel ꝑ p̃ſcriptionem, & ꝙ nō poſſum prꝫſcribere ꝯ id, qđ in eo priuilegio cōtinetur. & hoc ſatis poſſet cōcedi, q̃uis poſſet rñderi hoc cōtīgere ꝓꝑ hoc, ꝙ hoc priuilegio uſus fuit in iudicio. ſecus. n. eſſet, ſi non fuiſſet eo uſus. uel dic, ꝙ cum epſ ſit in quaſi poſſeſſione conferendi ſcr̄a, & eſſet quaſi uerus dn̄s, quia præſcribenti contra eū non datur uindicatio, uel publiciana, ut no. ſupra e ad aures. Hæc enim eſt ueritas, quia impetrādo cōtrariū priuilegium primo renunciare uř. renunciatio. n. fit non tantū expreſſe, ſed & tacite. C. de re mili. l. j. & fi. & ēt in quocunq; iudicio. ff. de acqui. hære. l. recuſari. ſecus aūt eſſet, ſi ſecundum eſſet priuilegiū ad corroborationem primi priuilegii, uel primæ præſcriptionis, uel iuris, quia tunc utrūque ualet ſuprà de fide inſtr. inter dilec. j̃. de priuil. ex ore. c. cum olim. ſ̃. e. auditis. ¶ Item not. ꝙ hæc renūciatio de tā parua libertate. ſ. ꝙ a quocunque uult accipiāt clerici eccleſiaſtica ſacramenta, ualet, ēt ſi cōuentus cauſam ignoraſſet infra de dona. cæterū uel potes dicere, ꝙ hic interuenit cōſenſus cōuētus, qđ ſemper præſumitur j̃. de his, quæ fi. a præl. ſine conſen. c. ea. non obſtat. ff. de pac. cōtra iuris de tranſac. præſes. j̃. de do. c. ij. ff. de dona. fil. fa. ubi dř, ꝙ ſi conceſſa eſt libera adminiſtratio, nō intelligitur conceſſa ptās donandi, uel dilapidandi, uel pactum gratuitum faciendi. So. maior & liberior eſt poteſtas prælatorum, quam aliorum minorum, ſicut apparet ex decre. p̃alleg. de dona. cæterum. hoc tñ fatemur, ꝙ ſi lꝫſum eſt monaſterium enormiter, dabitur in inte. re. ſupra de inte. re. c. j. ¶ Item pōt dici, ꝙ ideo tenuit hic renunciatio, quia ex cā facta fuit, ſ. ut fugeret abbas indignationem diæce. 100. diſt. ꝯ mortem. ff. de ſepul. l. j. §. illud. ff. de mino. in cauſæ, in prin. ff. ad muni. l. j. ff. de le. j. ſi qñ. C. de theſau. l. j. ſupra de conſti. cum acceſſiſſent, de priui. ſi de terra. C. de iuriſ. om. iu. l. ij. ar. contra ſupra de conſue. cum dilec. ff. de re. mi. l. iij. & xxiij. diſtin. quanquam. C. de priuil. ſcho. l. pe. C. de excu. tu. uoluntarie. C. de epi. audi. præſbyteros. 95. diſt. olim infra de cēſi. ſopitæ ſupra de fide inſtr. inter. C. de inoffi. teſta. contra maiores, & ff. de excep. nemo. ſ̃. e. auditis. ff. de inoffi. te. Papinianus. §. ſed ſi impuberis.

QVoniam omne [ciuilis] Sed quid ad Papam de p̃ſcriptione inter laicos? Reſpondeo rōne peccati hoc ſtatuit ſ̃. de iudi. nouit, quid ſi prælatus habet læſā conſcientiā, reliqua aūt eccleſia bonamfidem habet? reſpondeo ſm̄ cautelam. l. quæ eſt. ff. de nego. geſt. acqui. §. cum me. ff manda. Quintus prælatus autem caueat, ne quid faciat ꝯ conſcientiam, uel ēt fieri procuret [temporis] quo præſcribit, ſecus, ſi poſt incipiat habere cōſciētiam rei alienæ. ¶ Sed quid, ſi tēpore præſcriptionis habeat conſcientiam rei alienæ, ſed poſt per dicta aliquorum, uel alijs indicijs depoſuit illam conſcientiam rei alienæ, nunquid per illum errorem eſt interrupta præſcriptio? Reſpondeo non, ex quo eā depoſuit infra de ſimo. per tuas. 2. & 11. q. 3. cui eſt illata. Item quid ſi dubitat rem ſuam eſſe, an non, nunquid eā retinebit, an reſtituet? Rñdeo, recipiet fructus, ut ff. de uſuris, quis ſit, & eadem ratione præſcribet.

De ſententia, & re iudicata. Rubr.

¶ Quia ſæpe dubitatur, qualiter debeat procedi, & ſententiari contra illum reum, qui cadit a poſſeſſione rei, ſuꝑ qua eſt conuentus, ideo no. ꝙ ante lit. conteſt. cadit uoluntarie cā iudicij mutandi, locum habet cōtra eū actio ex illo edicto de alie. iud. mutan. cau. fa. ff. de ali. iu. mu. cau. fac. per totum, & ſ̃. e. tit. c. ult. Item ſi erat in poſſeſſione malafide, & ſi erat in mora reſtituendi, tenetur, ēt ſi pereat. ff. ſi cer. pet. qui te. ff. de condi. fur. ſi profundo. §. penul. & l. ſeq. Item ſi ſe liti obtulit, cum non poſſideret. ff. de peti. hære. qui ſe. Si autem poſt lit. conte. cadit a poſſeſſione reus, tunc in perſonalibus actionibus nulla uis eſt, ſi culpa, uel ſine culpa cadat, quia ſemper proceditur ad ſententiam, quia res non eſt obligata, ſed ꝑſona. ¶ Sed ſi in realibus diſtingue, quia ſi culpa ſua amiſit poſſeſſionem poſt lit. conteſt. uel alias promiſſum ſeruare non poteſt, proceditur contra eum, & condemnabitur mediante iuſtitia in litis ꝫſtimatione, uel ad intereſſe. ff. ad exhib. de eo. §. ſi poſt. ff. de euic. ſi ſeruus. §. fi. in prin. Si autem ſine culpa deſijt poſſidere, tunc & actor inuito reo, & è conuerſo reus inuito actore poterit petere, ꝙ procedatur ad diffinitiuam ſentētiam ꝓꝑ fructus, & partus & expenſas, & intereſſe poſt lit. conteſta. obuenientia, & ſtipulatione de euictione, ſi interceſſerit. ff. de rei uend. utique. ff. iudi. ſol. ſi ſeruus, C. qūo & qñ, aut. qui ſemel, & tunc ſic iudicabit iudex, quia inuenimus, ꝙ reus erat in cā cōdemnationis, ſi poſſideret, iō condemnamus eum ad fructus, & ad expenſas; ſed quia non poſſidet, nec culpa ſua, nec dolo deſijt poſſidere, abſoluimus eum ab impetitione rei, prius tñ faciet ipſum reum præſtare cautionem actori de re reſtituenda, ſi ad eum peruenerit. ff. de rei uin. ſi uero. ff. de euic. ſi ſeruus. §. fi. in fi. de ꝫdili. edi. redhibere. §. fi. & per hanc ſententiā licet reus ſit abſolutus ex prædicta cā, habet regreſſum de euictione contra uenditorem infra de emp. c. fi. & ſi ferenda eſt ſentētia ꝓ reo, dicet iudex, abſoluimus reum ab impetitione actoris, & condemnamus actorem ad expenſas & per hanc ſentētiam habet actor regreſſum de euictione cōtra eum, qui uendidit ſibi rem, in qua ſuccubuit, ſi ſine culpa ſua cecidit a poſſeſſione. ff. de euic. ſi rem. §. j. & l. euicta, & l. quidam, in principio. Alii tñ dicunt, ꝙ iudex in primo caſu ſententiabit ſemper ſuper re, quæ petitur, non ꝙ dicat, condemnamus reū ad reſtitutionem rei ſimpliciter, ſed ſic. ſ. qñ eā habuerit: uel ſic, quia iudicabit rē petitam eſſe actoris, ar. pro eis in p̃alle. l. ſi ſeruus. ff. iudi. ſol. prius dictū magis placet. non negamus ēt, ꝙ aliqñ iudex ex cā poſſit differre huiuſmodi diffinitiuam ſnīam: quia forte ſperatur, ꝙ cito poſſit rem recuperare; & tunc tm̄ abſoluet à termino aſſignato: & ſic poſtea, cū reus recuperauerit rem, incipit iudiciū de nouo, & procedetur in cā cæpta, iuſticia mediante; & aliqñ pōt iudex abſoluere non ab impetitione rei, ſed ab inſtantia iudicij, & tunc ſi poſtea recuperauerit rem, incipiet iudicium de nouo. ſ̃. de excep. c. pe. ¶ Sed qñ abſoluitur ab impetitione rei, tunc prouidetur actori per cautionem de re reſtituēda, ut ſupra dictum eſt, uerſi. prius noīe aūt fructuū debet reſtituere quicquid obuenit ſibi de re petita, uel occaſione ipſius. unde uř, ꝙ debet cedere actiones, quas habet occaſione illius rei, ſicut eſt actio legis Acquiliæ, interdictū unde vi, & actio furti &c. cōſimilia, ar. ff. de rei uin. Iulianus, cum tribus legibus ſequentibus. ff. de peti. hære. Iulianus. §. ſcribit actiones, & l. quod ſi in diem. §. Iulianus, & §. fi. ff. de ædil. edic. bouem. §. & quis ſeruum. ff. de pig. actio. ſi pignore. ar. ꝯ. ff. de peti. hære. utrum, & l. ſequen. ff. loca. is, qui rem. C. de furtis, manifeſtiſſimi. §. pe. ſed certe prædictæ leges loquuntur in eo caſu, qñ cōmodū poſſeſſionis ꝑtinebat ad aliquē. & iō ſi fraudetur poſſeſſione rei iuſtum eſt, ꝙ habeat pœnā furti, uel cōſimilium. non aūt ſic in interdicto, quod ex re tm̄ prouenit, ar. ff. de peti. hære. quod ſi iudex. §. ult. uel dic, ꝙ ſi bonæfidei poſſeſſor prꝫdicta obtinuit ante, q̃ res euinceretur ab eo, nō reſtituet ea, ut in ꝯrijs: ſed ſi nondum obtinuerat, cedet actiones, ut in primis concordantijs. hæc aūt hn̄t locum in fructibus, & expenſis, & quæ contingunt poſt litem conteſtatam, & iō ueniunt in condēnationem officio iudicis mercenario. ff. de ædi. edic. ædiles. §. ſciendum. prædicta autem, ſi obuenerunt ante lit. conteſt. ſpecialiter petenda ſunt, ut in præalle. l. ædi. §. ſciendum, &. ff. de uſur. per totum. licet confiteamur, ꝙ ex nam actionum & bonæfid. & ſtricti iuris in condēnatione prædicta ueniunt, ſed non, niſi petantur. ff. de act. emp. l. Iulia. §. ex uendi. & l. ratio, & C. de act. emp. l. iiij. & l. fructus, & l. de intereſſe: alias non.

SEntentia. ¶ Cōtra leges]. Puta quia error expreſſus eſt in ea, ff. quæ ſnīæ ſine appel. reſcin. l. j. [ipſo iure] ſi iudex ordinarius fert ſnīam, quæ ipſo iure ſit nulla, ipſemet ipſa pro nulla habita pōt aliā ferre. C. quomodo & qñ iud. p̃ſes. C. de ac. l. iiij. ſi autem eſt delegatus, quia ſemel functus eſt ſuo officio, eam ulterius mutare non pōt. C. qūo & quando iud. ſi ut proponis, & idem uidetur in electoribus, niſi eſſent priuati ipſo iure poteſtate eligendi, ar. ſ̃. de electioni. cum terra, & no. ſ̃. de elec. conſiderauimus. & idem uř in alijs cōſimilibus actibus, ar. ſ̃. de reſcriptis, inter, cum ſuis cōcordantijs, in deleg. tñ uř, ꝙ ſi probabili errore ducatur, ſi ipſo iure non tenet, quod facit; tñ iterū faciet, quod ſibi mandatum eſt. uerbigratia, delegatus, cui mādata eſt prouiſio, ꝓuidit alicui de præbenda non uacante ignoranter, credens eam probabiliter uacare; certe iterum poterit ei prouidere, ar. C. de iuris, & facti ignorantia, error. ¶ Secus autem, ſi ignorantia facti, ut ſi prouidit ei de præbenda, quæ in ueritate uacabat de iure, tamen alius eam tenebat de facto, & ideo non uult eam acceptare, execrans lites; tunc non poteſt ei ulterius prouidere: quia functus eſt officio ſuo, & bene. nec prodeſt ignorantia facti: quia ignorabat alij prouiſum de facto, & illud factum non impediret ſuam prouiſionem, ſi autem errauit in iure, ulterius ei non poterit prouidere.

IVrgantium.

NOn poteſt.

EA, quæ.

SVMMARIVM.

1 *Executio à ſola appellatione impedimentum capit.*

2 *Cognitio ſententiæ latæ per falſa inſtrumenta, uel falſos teſtes ſpectat ad eum, qui delegauit.*

3 *Nunquid prælatus, à Papa confirmatus, poſſit accuſari, quòd ſimoniam cum aliquo familiari Papæ commiſit?*

DE cætero [fraus] uel quæſtio fraudis, puta ꝙ ſnīa ſit lata per falſa inſtrumenta, uel ꝙ alias circa principale negocium adhibita fraus dicatur: ſecus, ſi circa executionē. ¶ † Interuenerit]. i. interueniſſe dicatur. [negocio]. C. de excep. rei iudi. ſi ut ꝓponis. contra. C. ſi contra ius, uel utilitatem publicā, & ſi non cognitio, q̃ eſt. 25. q. 2. & ſi non cogni. Solu. hoc. c. locum hēt, cū ſnīa lata eſt à principe. contrariū aūt loq̄tur de ſententia ab alio lata iudice. nā tunc licet executori de quæſtione falſi cognoſcere. C. de exce. rei iu. ſi longius. C. ſi ex falſis inſtrumentis. l. ult. ſi obijcias de inconueniente, quod ſequitur, ꝙ quilibet poſſet executionem impedire, Reſpondeo, ꝙ ex quo hoc apparuit, quia ſi in probatione defecerit, etiam de hac ſua malicia punitur, ut in prædicta. l. ſi longius, & infrà de pœn. c. calumniam: Alii dicunt, ꝙ etiam ſi à minori iudice ſententia ferratur, tamen executor de falſo non cognoſcet, ne prætextu falſꝫ ſententiæ executio impediatur. 1 executionem enim ſola appellatio impedit, in autē. ut iudi. non expe. ſacras iuſſi. colla. ix. per quam authen. correcta eſt lex. C. ſi contra ius, & ſi non cognitio. aut exponenda eſt, ut ei non contradicat. ad hoc facit. C. de falſis. l. ij. unde alij ſoluunt ſic contra. quia eſt executio mera, & mixta. mera eſt, quæ nullam habet cognitionem admixtam, puta, quando ille idem, qui tulit ſententiā, mandat de ea exequenda. tunc. n. cū de ſuo facto ſcribat, nō eſt credēdū, ꝙ falſum ſit eis ſuggeſtū. & iō ſuper hac falſa ſuggeſtione nō eſt ꝓbatio alicuius ad retractationē executionis ſnīæ recipiēdā in ꝯriū; & ſic intelligunt, qđ hic dř, & in ꝯcor. ¶ Si aūt alius q̃ qui ſcribit de ſnīa exequenda, tulit ſnīam, ꝓ qua exequēda ſcribiť tunc admittiť ꝓbatio in ꝯrium ſuꝑ ſuggeſtione falſi. 25. q. 2. & ſi nō. Et dř hic admixta executio: quia quo-
2 dammodo cognitio admiſcetur ei. ¶ † Illud autem incunctanter dici poteſt, ꝙ ſi non per ſuggeſtionem falſitatis ſnīa dicitur lata, ſed ꝙ ſententia lata ſit per falſa inſtrumenta, uel falſos teſtes, illa cognitio ſeruatur illi, qui delegauit. non enim ſuꝑ hoc intendebat cām delegare, ut hic, & in lege. C. de execu. rei iudica. ſi ut proponis. Item eſt & alia executio pro parte mera, & pro parte mixta, ut ſi mandetur alicui ꝙ prouideat Petro de aliqua prꝫbenda, ſi uacat. nā cognitionē habet in hoc, ut cognoſcat, an uacet. ſed poſtq̃ conſtitit, ꝙ uacat, prouiſio non habet cognitionem. unde ſi uellet aliquis obijcere in perſonam iudicis, uel illius, cui prouidendum eſt, non audiretur, ut not. infrà de conceſ. præben. propoſuit, arg. ad hoc. xxv. q. ij. & ſi non cog. ſupra de reſcriptis, cum dilec. His, quæ hic dicuntur in litera,

litera,& in glo.uidentur ꝯ.ff.de iudi.ſi prætor.ubi dici-
tur,ꝙ coram executore debet probari dolus illius,qui
obtinuit in ſnīa,& coram eodē probari falſitas inſtrō-
rum.ꝑ quę lata eſt ſnīa So.ueritas eſt,ꝙ nunq̃ executor
debet aliquas probationes recipere ſuꝑ principali , ut
ſuper illis iudicet, nec ēt ut decernat ſnīam mandandā
executioni,uel non:quia ſi talis ſnīa feretnr, præiudica
ret in principali:quia poſtea ſnīa remaneret inutilis , q̄
nō poſſet mandari executioni. obſtante exceptione rei
iudi.ſed ad ſui inſtructionem poſſet recipere aliquas ꝓ
bationes,ut ſi inueniret aliquid,quod eum moueret,ſu
perſederet, & remitteret ad ſuperiorem negociū : ſed
tn̄ nunquā iudicare debet;& hoc expreſſe ſonare uidet̄
3 hæc litera,& lex præalle.ſi prætor.¶†Sed quare,ſi Pa-
pa confirmauit aliquem,utrū poſtea poſſit accuſari iſte
ꝑlatus,ꝙ ſimoniam cum aliquo familiari Papæ cōmiſit
coram metropolitano ſuo de hac ſimonia ; & uidetur,
ꝙ ſic, ſi agitur ad pœnam depoſitionis, & nihil tāgitur
de confirmatione Papæ:quia ageretur , ꝙ confirmatio
iniuſta eſſet,& hoc,non pōt niſi coram ſuperiore,& niſi
per modū appel.ſi aūt uelit dicere ſnīam nullā hoc etiā
tm̄ coram eodem iudice, qui tulit ſnīam,dicere pōt;qđ
obtineret,ēt ſi ille,qui tulit ſnīam, ſit inferior iudex à
Papa.C.de ac.l.iij.xxxv.q.ix.c.quod quis,ſententiam.

CVm aliquibus[poſſeſsio].i.res aliqua[pignora] ſic.
ff.de conſti.pecu.promiſſor.§.de conſti.ff.de acqui-
ren.poſſeſ.l.iij.& l.poſſideri, in prin.

LAtor præſentium [permanere]nota ſententiam ma
trimonij non tranſire in rem iudicatam,argu. infrà
eod. conſanguinei.

CVm cauſa quæ]uos]ca.Sanctæ Anaſtaſiæ, à quo lai
ci hic nominati petebant domum,de qua agitur, ex
cauſa uenditionis[Archipresbytero] ſolo ſine conſen-
ſu capituli.[fil.T.] hic forte erat procurator, uel ſyndi
cus capituli[ſnīam] iuſte legatus iſte poterat ferre ſen
tentiā,non obſtante appellatione, quā capl̄m intra ter
minū conſtitutū non ꝓſequebatur.j̃.de ap.perſonas.ſed
quæres,quare hic ergo retractat̄ ſnīa eius? Rn̄. qa fuit
iniqua,ſ.ꝙ uenditio teneret,& ex hac cauſa capl̄m ap-
pellauit,& hanc appel.hic proſecutus fuit.ſed & ſine ap
pellati.hæc ſnīa fuiſſet retractata:quia ꝯ ius ſcriptū eſt,
ꝙ uenditio facta à prælato ſolo teneat.xij.q.ij.c.aliena
tione &c. & de his,quæ fiunt à prælato.c.j. [cōſuetudi-
nem]quæ erat,ꝙ uenditiones factæ à prælatis ſine con
ſenſu capituli ualeant,quæ nō tenet,cum grauamen in-
ducat eccleſijs.s̃.de conſue.c.j.[per appella.] procura-
tor enim capituli ſecundo appellauit à legato poſt ſen
tentiam pro laicis latam.

INter cæteras[iniquitatem] quia quidem ſic lata ſit
contra ius ſcriptum.ſed etiam ſi lata ſit ſententia con
tra ius litigatoris, licet appellare , quanuis ſit remota
appella.in reſcripto.

TEnor literarum [muliere] & ſi hæc mulier non
erat abſens per contumaciam,iniuſta eſt ſnīa.ſi per
contumaciam erat abſens , ſnīa eſt iuſta ex ordine. ſed
quia pōt iniuſta eſſe cā,iterū auditur ēt ſine appellatio
ne;quod in cā matrimonij ſpeciale ſupra eo. lator. nec
intelligas hoc ita generaliter uerū , ꝙ indifferenter ſit
admittenda ꝯ ſnīam matrimonij,niſi iuſta cā moueat iu
dicem,ꝙ ipſam audiat , ſicut hic mouit iudicē abſentia
mulieris.ſed ſi pars, contra quam lata fuit ſnīa præſens
fuiſſet,nō uidet̄,ꝙ fuiſſet admittenda cōtra ſnīam: quia
eadē rōne & tertio,& quarto,& in infinitū eſſet admit-
tenda;quod ſatis eſſet abſurdū.in decre.autem ſequenti
mouit iudicem,ꝙ illa eadem pars,pro qua lata erat ſen
tentia , petebat contra ſnīam procedi.& habemus expꝛ̄ſ
ſum , ꝙ ſine cauſa facere non debet ſupra de in integ.
reſt.ex literis.credo tamen,ꝙ hanc cauſæ cognitionem
poſſit facere ſine pręſentia partium,& hoc iō dico,quia
de iure eſt, ꝙ uterque coniugum ꝯ ſnīam matrimonij
audiatur:tn̄ iudex in hoc non debet eſſe facilis[pręſum
ſit,] & iō recuſationē dictā friuolam reputans,& ipſum
per conſequens contumacem,& male [excōmunicatio-
nis]ex quo contraxerat,non debebat eum excōicare,qa
contraxerat.ſed ſi lite penden.communicaret eidem,ut
in fine huius decreta. continetur, uel ſi non ſatisfaceret
de facto,tunc poſſet excōicari,arg.ad hoc,quia non de-
bet excommunicari,niſi monitione præmiſſa.j̃ de ſent.
excom.ſacro. ſed non pōt moueri ſuper facto,ſ. ꝙ non
fiat, cum nequeat ꝓ infecto haberi. ff. de cap. & poſtli.
reuer.in bello.§.factæ.reſtat ergo tantū, ut ſuper emen
datione male facti moneatur.¶Interdicens]hoc eſt ue-
rum,ubi mr̄imonium interdicitur expreſſe, ut.j̃ de de-
ſpon.impu.ad diſſoluendam:uel tacite , ut hic. nam eo
ipſo quòd aliquis petitur in uirū,hoc ipſo interdicitur
ei nubere.alias pendente cā non debent ꝓhiberi uti iu-
re ſuo.s̃. ut lite penden. laudabilem.viij.q.ult. nonne.

COnſanguinei.

CVm olim[duplici] quia forte plurium perſonarum
uicem gerebat,puta præpoſiti,& ſimplicis canoni-
ci.s̃.de elec.cū inter.ij.uel qa aliqs abſens ſibi commi-
ſerat uices ſuas.s̃.de electio.in cauſis,& c.quia ꝑꝑ , ubi
de hoc no.¶Diaconatus]ad hunc ordinem prouehi,de-
bet,qui ad archidiaconatum eligit.s̃.de elec.cū in cun-
ctis.ſed exiſtens in minoribus [a] or
a dinibus eligi pōt ad hanc dignita-
tem diſpenſatiue ſupra de ætate,
præterea [circunuentus].s̃. de in
īteg.reſt.c.cū ex lr̄is,& hoc ita uio
lenter ꝑſumimus, ꝙ in ꝯrium pro
bationē non admittimus. ¶Prædi
cto] no. literas didi ſubreptitias,
quia impetratæ ſunt aduerſario
abſente [b] qui erat in curia [non
obſtante] no.nō teneri,quod factū
b eſt per obreptionem, ēt ſi aduerſa
rius cōſentiat [non obſtante do.]
quia forte ideo fecit ſibi ꝯcedi ab
ep̄o,ut quaſi ab ep̄o , non quaſi à
Papa haberet archidiaconatum.
¶Abſenti]lite nō conteſta.ꝓcedi-
tur,quia de elec. agitur.s̃. ut lite
non conteſt.qm̄,alij dicunt , ꝙ lis
erat conteſt.uel quia de obreptione conſtabat,cum præ
miſsis factis per Cæleſtinum habitis interfuerit Inno-
centius Cardinalis cum alijs Cardinalibus , unde cos
latere non poterat.

a ¶*Exiſtens in mino
ribus*.Adde,quod Hē
ricus Buhic hic,*&* in
c.dudum , el.j. col.ij.
*poſt prin. dicit hanc
opi.conſuetudine ſer
uari, quā tenet* Arc.
*in c.ſi clericis,de præ
ben. in vi.*

b ¶ *Abſente.quòd exi
ſtens in curia ſit ci-
tandus,adde* Pau. de
*Caſt.in conſi.337.in
ci.quia exceptiones,
col.i.&* Fel.*hic colū.
vi.poſt medium.*

SVMMARIVM.

1 *Subiectionis petitio generalis eſt.*
2 *Subiectionis indicia quæ ſint.*
3 *Nunquid iudex poßit hodie ſuper uno capitulo , & cras ſuper
alio pronunciare , quando ſunt plura capitula ſingulariter
& principaliter petita .*

CVm inter[ſubiectione].No. hic agi ꝯ clericos:
quia nemo in eis hoc ius , quod petebant iſti
monachi,poſsidebat:ał's ꝯ poſſeſ.agerēt,ut no.
ſupra

s̃.de maio.& obe.inter.& s̃.de ꝑſcri.auditis,& c.cū olī.
1 ¶ † Subiectione] no.ſubiectionis petitionem eſſe gn̄alē
ideo licet in libello dicatur in gn̄ere,ago ſuꝑ ſubiectio
ne taliū clericorū:tn̄ poſt dēt probare in quibus articu
lisfuit ſubiecta illa eccleſia,& in illis dēt ferri ſentētia
tm̄,ut hic in fine,& no.s̃.de officio ordinarij,conquerē-
te.[pleno iure] in tꝑalibus,& in ſpūalibus 26.q.2.uiſis.
2 ¶ † Inſtitutione,deſtitutione,& inueſtitura] non tn̄ ſin-
gula,quæ hic ponuntur,ſunt indicia plenæ ſubiectionis,
ſicut ſunt letaniæ,& quædam alia:ſed oīa ſimul,& quæ-
dā ēt ſingulariter ſunt indicia,ut inſtitutio in ſpūalibus
& fidelitas in tēporalibus non ſic de alijs.nam licet ab-
bas ibi haberet quędam ep̄alia,in ordinatione tn̄,& uiſi
tatione,conſecratione altarium , & conſimilibus ſemꝑ
retineret ep̄s ius ſuum,arg.9.q.3.per ſingulas;& hoc qn̄
ep̄s dat eccleſiam aliquam alicui pleno iure. ſed ēt ſi a-
lius,quàm ep̄s ibi habeat inſtitutionem,& deſtitutionē
& fidelitatem,pleno iure pertinet ad eum,ar.17.q.2.c.
1.& 2.Alij dicunt,ꝙ tunc demum ad aliquē pleno iure
ꝑtinet eccl'ia,cū omnia ep̄alia habeat ibi.nec ſufficit di
cere ſingularia ad hoc,ut plene ſit exempta, niſi dicat,
eximo te,uel conſimilia, licet facta exemptione poſſit
aliqua excipere,de quibus no.j̃.de priuile. accepimus,
& c. cum capella,& c.cum plantare [fidelitate] hoc eſt
de temporalibus [obedientia correctione,repn̄tatione
letanijs] hæc ſpectant ad ſpūalia. [& alijs cōſimilibus]
tā de ſpūalibus puta,q̃ de tꝑalibus reddat rōnē. 16.q.
2.c.2. [ad quod] i. ꝙ in prædictis dēt eccleſia ſibi eſſe
ſubiecta. ¶ Priuilegia] ēt confirmatoria,ſed dices non
idem ſupponit priuilegium,qđ confirmationes?Rn̄deo,
dr̄ia eſt inter priuilegium,ubi ponuntur ſubſcriptiones
canonicorum,& ubi multa alia prętcr confirmata ponū
tur;& confirmationes, ubi nō fit ſubſcriptio canonico-
rum,& nulla alia ponunt̄ præter cōfirmata[Quorum]
patriarcharū [teſtimonio] i.in præſentia aliter. n.non
ualet cōfirmatio Patriarchæ.ff.de admi.tu.ita.§.geſſiſ-
ſe j̃.de exceſ.præla.ſicut unire[eccleſiæ] ſancti Procu-
li[eo] priuilegio [uice] ff.de admi.tu.ita.§.geſſiſſe ar.
ꝯ.C.de teſt.l hac conſultiſſ.in prin. [à quo] ſ.Card.hic
corrigendus tex.decre.quia iſta eſt litera regiſtri,a quo
fuerat iudicatum,ꝙ archipresbyter eccleſiam dimitte-
ret,aut abbati obediētiam repromitteret;credens etiā,
ꝙ teſtes uera depoſuerint coram eo , qui de fidelitate
manifeſtum protulerūt teſtimoniū,idem & ipſe ſenten-
tialiter diffiniuit.hæc eſt gl.iſtorū uerborū [a quo idē]
i.ſententiam cōdemnationis ſub eadem diſiunctione de
dit,ſ.ꝙ archipresbyter uel obediētiā promitteret abba
ti,uel eccleſiā dimitteret. in hoc ꝯcordauit cum ſenten
tia cardinalis.ſed in eo diſcordauit,quia cardinalis nō
cōdemnauit niſi ad obedientiā ep̄s aūt condemnauit &
ad obediētiam & ad fidelitatem.& ex hoc apparet,ꝙ in
hoc iudicio actū ad utrunque fuit.& quia . teſtes ad hoc
depoſuerunt apparet ex eo,qđ ſequit̄ , quia Papa huic
ſententiæ innitens ad utrunque cōdēnauit archipresby
terū [iudicatū] & forte appellatum [obedientiam]ſup
ple & fidelitatem,ut quidam dicunt [donationis]q̄ for-
te erat nimia. 12.q.2.bonæ rei. uel aliqua alia iuris ſo-
lennitas deficiebat ibidem [originem] C.de legib.non
dubium s̃.de fide inſtru.inter dilec. [præualente.ff. de
of.præſi.illicitas infrà eod.ſicut.s̃.de renun. c.in noſtra
[præualente] quia forte res aliter fuit narrata,q̃ geſta.
ut.ff.de re iudi.actorū.hic uult dicere,ꝙ ſentētia,q̄ pro
ueritate accipitur,præfert̄ ſermonibus, q dicuntur con
tra ſentētiā,& qcquid ꝯ ſentētiā dr̄,reputatur ſermo, i.
uanum.[fidelitatē] no.ꝑꝑ ſententiā,in qua nihil de fide
litate dr̄ contineri.uel dic,ꝙ in ſentētia ēt de fidelitate
continebat̄,qđ ex eo ſumit̄,quia in libello petitū fuit,
3 qđ dic ut no.ſuprà eo.in gl.j.ſententiam ¶ † Fidelitatē]
ſuper alijs in libello contentis nihil dicit.un̄ pōt dici,ꝙ
in aliis intelligitur abſolutus,cum nō eſſent ſpecialiter
petita,ſed ſub generali petitione,quam fecerat.ſ. qa pe
tebat ſubiectionem ipſius monaſterij,concludebatur. ſi
aūt plura capitula ſingulariter & principaliter petita
eſſent,& ſuꝑ uno ferret hodie,ſuꝑ alio cras ferre poſſet
ar.ff.de mino.etiam j̃.e.cum I.& A.& tandē ſi nullo tem
pore iudex,corā quo prædicta petita ſunt,ſpecialiter ni
hil dixerit peribit inſtantia iudicij.C.de iudi.properan
dum.Si autē unā magnā ſummā peteret,uel magnam rē
& in parte condēnaretur , non uideretur abſolutus nec
condemnatus in alia parte.ff.ſi cer.pe.quidam.

CAuſam,quæ inter [atteſtationes] in cauſa principa
li inductas [probare] ſed non probat:quia forte te
ſtes licet dicerentur atteſtari pro clerico,forte iudex,q
eos recepit,cognouit ſubornationem, & alios defectus
in eis,quare nō fuit ſecutus dicta eorum.ff.de teſta.l. 3.
§.tu ipſe,in prin.forte erat mandatum iudici,ꝙ ſi cleri-
cus probaret ſe electum à maiori parte,ꝙ ferret ſenten
tiam,ꝓ eo,ꝙ cum probaſſet per duos,uel tres teſtes ſub
ornatos, uel alias uiles, quia iudex pro eo non ſenten-
tiabat,dicebat ꝯ formam mandati ſententiam promul-
gatam;.quod falſum eſt,ut hic dr̄.iudex tamen.qui fer-
ret ſententiam,hoc ipſum debet ſignificare iudici appel
lationis animi ſui motū ſupra de te.cauſam, quæ uer-
titur,in fine[eidem] iſta & ſequentes rōnes ſunt ſuper-
ficiales,& non ſufficientes.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria non præiudicat,ſi à diffinitiua ſit appellatum.*
2 *Ante ſententiam neceſſe eſt exprimere cauſam.*
3 *Ab interlocutoria appellare non licet niſi grauamine aſsi-
gnato .*
4 *A die late ſententia computatur decendium appellationis.*
5 *Quadrimeſtre tempus decurtari poteſt cum cauſa cognitione,
& non aliter.*

QVod ad conſultationem. [purgationem]in cā
ciuili præſumptione faciente pro actore, niſi
reus delato ſibi iuramento purgauerit inno-
centiam ſuā iurādo ſe nō debere,quod ab eo
petitur,condemnabitur.s̃. de iureiur.c.ul.uel agebatur
de crimine ciuiliter,puta furti,uel ui bono.rapto. ſ. ad
cōſequēdum duplū,uel quadruplum:uel agebat̄ in mo
1 dū inquiſitionis.¶ † Per ſententiam] duæ fuerunt ſen-
tentiæ una interlocutoria,ſ.ꝙ purgaret ſe intra 20.dies
& alia diffinitiua,ſ.ꝙ niſi purgauerit,eſſet amotus de ec
cleſia;& a neutra harum ſententiarū fuit appellatū,quia
ſi eſſet appellatum a diffinitiua,nō præiudicaret ſibi in
terlocutoria,ut no.infra eo.c.in glo.quare ſed ſuꝑ neu
tra appellauit;& ideo ſine cōtradictione mandatur ſen-
tentia executioni.uel dic,ꝙ ſententia,qua indicitur pur
gatio,diffinitiua eſt.j̃.de purga.c.quotiens [recipiens]
quaſi per hoc uideatur renunciaſſe appellationi . s̃. de
offi.dele.c.gratū.C.de re iudi.abſolutionem.ff. de pac.
tale.§.j.C.de iure do.impet.l.ij.ego fateor, ꝙ qui reci-
pit talem terminum,appellationi factæ uidet̄ renuncia-
2 re,ſed non faciendæ. ¶ † Cauſam] quam neceſſe eſt ex-
primi ante ſententiam infra de ap.ut debitus . poſt ſen-
tentiam autem diffinitiuam ſecus.ff.de mino.*plus*.2. q.
6.anteriorum.§.forma.C.de pœna iudi.*placet* 2.*hæc*
autem

autem ſentētia non fuit diffinitiua, ſed interlocutoria
ſuꝑ purgatione præſtanda tm̄ diffinitiua.n.eſſet,ſi con-
3 demnaret̃,uel abſolueretur de crimine. ¶ † Et ita ha-
bes hic ar.ꝙ a ſententia interlocutoria non licet appel-
lare,niſi aſſignato grauamine,qđ ēt uerum eſt,ut infra
ti.proxi.c.cordi.aliter aūt uŕ notari infra c.c.in gl.arg.
4 de tali.¶ † Prolatione] no.decendium appellationi p̃fi
xum nō à die probationi purgationis præfixo,ſed à die
interlocutoriæ computandum [decēdium] no. à die la
tæ ſnĩæ computari decendium appellationis, & non a
die termini aſſignati,uel conditionis,extantis.ſi.2. q.6.
biduum,in princi.ſecus tñ eſt in alijs præſcriptionibus,
ubi non currit tp̃s,niſi a die conditionis extātis.ff.quan
do actio de pecul.eſt annalis.l.j.§.annus. C. de præſcri.
30.anno.cum notiſſi.§.illud.& eſt rō diuerſitatis, quia
lata ſententia ꝯ aliquem etiam ſub cōditione ſtatim ex
ipſa ſentētia grauatur.unde ſtatim pōt proſequi appell.
& ante cōditionē extantem.ergo multofortius poterit
appellare,cū & ſtatim prolata ſentētia hæc pręſcriptio
x.dierum currere incipiat.ſecus autem in aliis præſcri-
ptionibus,quæ nō incipiūt currere añ diem conditionis
extantis,nec ante lædunt,nec etiam competit aliqua a-
ctio.uñ nō ſunt in mora ante conditionem extantē [trā
ſeat] s̃.de electioni.cum dilec.¶ Iudicatæ] quæritur de
tali qōne facti, Aliquis in aliqua cauſa excipit de pacto
de non petendo,uel de præſcriptionibus,uel conſimili-
bus lata eſt ſentētia ꝯ eum,ſ.ꝙ hæc exceptio nō admit-
tatur.Item poſtea fertur diffinitiua ꝯtra eundem,& ap-
pellat ab hac diffinitiua,ſed ab interlocutoria nō appel
lauit.mō quęritur,an in cauſa appellationis poſſit eaſ-
dem exceptiones repetere; & diſtinxerūt quidam,ꝙ ſi a
die interlocutoriæ latę non effluxerant.x.dies,quod be
ne pōt in cauſa appellationis repetere eaſdem exceptio
nes:quia appellatio non tm̄ releuat in prin. nego. ſed
ēt in interlocutoria,& ſuper utraque ſentētia intelligi
tur appellatū. Sed ꝯ hoc uŕ,ſ.quòd nunquam appellatio
emiſſa in prin.extēdatur ad interlocutoriam,quia alio
mō eſt appellandum ab interlo ſ.cauſa aſſignata,ut hic
aliter in diffinitiua,ſ.nulla cauſa expreſſa.unde ſufficit,
ꝙ app.facta dicat, Appello.ff.de app.l.ij.& l.a ſententia.
§.fi.Item ſi in diffinitiua contineātur plures articuli,po
teſt appellare in uno articulo,& in alio non. quare co-
dē mō uŕ,ꝙ pōt appellari a diffinitiua,& ſuꝑ interlocu
toria hēre ſentētiam ratā,ac ipſam ratificare uidet̃, ex
quo nō appellauit.¶ Alijs aliter uidet̃,& melius,ſ.ut no
bis uidetur,ꝙ ex quo appellans a diffinitiua oēs exce-
ptiones omiſſas & ēt propoſitas,ſuper quibus ꝯ propo-
nentem pronuntiatum eſt,proponere pōt,ēt ſi a die la
tæ interlocutoriæ effluxerint.x.dies, uel plures,qñ ap-
pellauit,& hoc ſatis uŕ quaſi expreſſum.ff. de app.l.j.qñ
app.ſit.l.j.circa prin.& arg.C.de iureiu.l.generaliter.§.
ſi autem cui.Item ad hoc facit.ff.de mi.l.3.§.j.nam totū
negocium inſtructum eſt,in quo læſus eſt, & a quo ap-
pellatum eſt ad rationes autem ꝯrias rñdemus,ꝙ dire
ctè non admittitur aliquis ad dicendum ꝯ interlocuto-
riam,quæ tranſit in rem iudicatam.ſed expone,ꝙ ſi ad-
mittitur ad dicendum ſuper principali uel ꝯ diffinitiuā
quia ueritas ſemper eſt iuuāda,nec eſt in probationibus
reſtringenda,bñ admitteretur ꝯ interlocutoriam,fate-
mur tñ,ꝙ ſi talis eſt interlocutoria,q̃ non prodeſſet in
principali,ut ſi quis ꝯdemnatus eſſet in expenſis, & non
appellaſſet,ꝑ appellationem emiſſam a diffinitiua nō iu
uabitur ſuper expenſis,quia ꝓſecutio expēſarum nihil
facit ad principale negocium,imò poſſet proſequi ap.e-
miſſam ſuper interlocutoria expenſarū, & nihilominus
tñ ſuper principali agere, à quo nō eſt appellatum.j̃.de
ap.ſuꝑ eo.ſed dices interlocutoria lata ſuper exceptio
ne nō admiſſa,a qua nō eſt appellatū,tranſit in rem iu.
di.ergo ad idem de cætero agere nō pōt,nec de eo exci
pere,ut ff.de excep.rei iudi. cū quæritur,& l.ſe. & arg.
ff.ex qui cau.maio.necnon.§.exceptio.¶ Reſpondeo,ꝙ
tranſit in rē iudi.quantum ad hoc,ut ulterius appellari
nō poſſit ſuper illa exceptione non admiſſa:ſed non tran
ſit in rem iud.quin iudex in cā appe.poſſit dare licentiā
repetendi eaſdem exceptiones,nō obſtāte a quo appel
la.poſſit dare licentiam repetendi eaſdem exceptiones
nō obſtante à quo appellatum eſt.nec mirū,qa iudex,q
in principali hanc interlocutoriam dedit,hoc idē face-
re poſſet.nam qđ iuſſit &c.ff.e.ti.quod iuſſit.imo argu.
eiuſdem legis uŕ,ꝙ in cā principali idem iudex,q dedit
interlocutoriam,pōt dare licētiam,ꝯ quem lata eſt, eas
exceptiones repetere.bñ etiam facit ad hoc. j̃. de appe.
cū ceſſante,& de accu.qualiter.j.s̃. de reſti. ſpo. audita,
circa fin.ubi dŕ iudici,ꝙ reuocet,quod iniuſte fecit.uel
ꝙ nunquam ſentētia interlocutoria tranſit in rem iudi.
nec decre.iſta contradicit:qa hic non fuit lata ſentētia
interlocutoria,ſed diffinitiua. & eodem modo rñdeo
decre.s̃.de elec.cum dilecti, quia & ibi facta fuit cōfir-
matio,quæ uim ſentētiæ diffinitiuæ obtinet. Item nec
etiam hic,nec ibi cā appellationis proſequebatur hic
enim non proſequitur cauſam ap.à diffinitiua, quia ab
ea nō appellauit intra decem dies.In decre.aūt cū dile-
ctus,nullo mō appellauit [præſertim] i. maxime. nam
idem eſſet,ſi cauſam redderet [ſententiæ] de purgatio-
ne præſtanda:uel quia priuetur eccleſia[agendum]ſ.ad
executiones ſentētiarum [quadrimeſtre] repete,quæ di
ximus.s̃.de offi.dele.c.quærenti.forte pōt dici, ꝙ ſicut
in ꝑſonalibus,ſic & in priuatione eccleſiæ,ſi non purget
5 ſe,neceſſe ſit tp̃s quadrimeſtre.alii contradicunt.¶ †Ar
tari] hic reprobatur ſententia dñorum dicentium,ꝙ ſi
minus quadrimeſtri tꝑe aſſignet iudex cōdēnato ad ſol
uendum,tenet condemnatio,ſed habebit tp̃s quadrime
ſtre ad ſoluendum, arg.ff.de reg.iur.l.4.ſi quis cum er-
go intelligas,ꝙ pōt decurtare tp̃s quadrimeſtre cū cau-
ſæ cognitione,ut hic.ff.de re.iur.l. 2.ſed ſine cauſæ co-
gnitione minime,ut.ff.de re.iur.l. 4. ſi quis cum [reci-
pit] & recepiſſe uŕ,ex quo præfigebatur terminus, nec
appellabat,quia nec ſuffeciſſet ſibi cōtradicere ſine ap-
pellatione[amplius]i.maioris tꝑis quo ad executionē
interlocutoriæ faciendam.

SIcut nobis [Quod] ſ.ꝙ eſſet ſententialiter abſolu-
tus [non exprimantur] idem eſſet,& ſi exprimātur.
nam illud eſſet cauſa ſententiæ,non teſtimonii cauſa.n.
teſtimonii eſt,quia præſens fuit, qñ lata fuit ſententia,
& quia eam legi audiuit.

SVMMARIVM.

1 *Non licet in una cauſa tertio appellare.*
2 *Sententia confirmatur, in præiudicium unius, & non alte-
rius.*
3 *Quando tertia perſona,quæ non fuit in iudicio,admittatur ad
proſequendam appellationem.*
4 *Prior uictor,ſi uult ſuſcipere defenſionem cauſæ præfertur illi,
cui nunc de nouo alius mouere cæpit eam.*
5 *Ante lite. conte.ſi tertia perſona uelit immiſcere ſe,& impedi-
re,ne lis cum reo incæpta procedat,an poßit.*
6 *An tertia perſona,quæ uult defendere cauſam,quæ eum tāgit,
debeat,ſi eſt ante ſententiam,dare nouum libellum.*
7 *Non debet,qui uult proſequi ius ſuum,reo aſsiſtere.*

8 *Rei uindicatio competit etiam contra non poßidentem.*
9 *Poſſeßio per alium detenta amittitur, quàm cito ab alio occu-
patur, etiam ignorante eo,qui per alium poßidet.*
10 *Poterit is,cuius intereſt,repellere eum ab agendo,ad quem pri
mo loco pertinet defenſio, ſi ſit ſuſpectus.*

CVm ſuper controuerſia. ¶Late] & ſemper Oue
teñ.ep̃s appellauit à ſententiis contra monaſte
rium latis alioquin, ſi non appellaſſet, fieret
ſibi præiudicium, ar.eius, quod de libero dicitur.ff.de
re iudic.ſæpe. ubi dŕ, ꝙ defenſio liberti primo ſpectat
ad patronum ſecundariò ad libertum. uel pōt dici, &
melius,ꝙ ſi non appellauit in proceſſu negocij,ſed illud
ad finem produci permiſit uel etiam ſi non appellauerit
à prima ſententia lata in cā principali,ſed mō in cā ap-
pellationis appellet, ſufficit, cum nondum ſnĩa tranſie-
rit in rem iudicatam,etiam ſi præſens ſit is, cuius inte-
reſt, & cām ſuam agi ſinat.ff.de ap.ab executore.§.alio.
ibi.n.conſtat, ꝙ ipſe ſciebat cauſam ſuam agi: quia lo-
quitur de domino, & eius procuratore. ad idem.C.de
euic.ſi parentes.ff.qñ app.ſit.l.ſi ꝓcuratorio,& ff.de ap.
reci.l.j.ff.de pig.ſi ſuperat̃. & oſtendet in cā ap.iniquam
ſnĩam, per quam pronūciatum eſt monaſterium ad Au
rieñ.ep̃m pertinere,& iudex appellationis pronunciabit
ſic.cum monaſteriū Cellæ nouæ nō ad Aurienſem epi-
ſcopum,ſed Oueteñ.pertineat,ideo monaſteriū ab epi-
ſcopi Aurieñ. impetitione abſoluimus, & latā pro ipſo
ſententiam reuocamus? Alij dicunt,ꝙ tantum pronun-
ciabit ſnĩam pro ep̃o Aurieñ.ꝯ monaſterium latam nō
præiudicare ep̃o Oueteñ ff.ap. à ſnĩa.j.rñ.& §.idem re-
ſcrip.nos credimus primam ſnĩam proferēdam, ubi ſibi
fieret præiudicium ex prima ſnĩa, ſicut eſt, qñ ad eum
primo loco pertinet defenſio.j̃.e.c.pe.ubi no.hic caſus,
arg.ff.de ap.l.à ſnĩa. ſed ſi non fiebat ei præiudicium niſi
quo ad præſumptionem: quia ex quo lata eſſet ſenten-
tia pro ep̃o Aurieñ.ꝯ monaſterium præſumptio eſſet,ꝙ
ipſe haberet ius in ipſum potius, q̃ Oueteñ.ſed tūc hac
præſumptione non obſtante iuxta ſcđm modum feret̃
ſnĩa,ſ.ſententiam ꝯ monaſterium latam pro Aurieñ.nō
præiudicare ep̃o Oueteñ. & interim pendente cā ap.cū
ꝑ eam extinctum ſit pronunciatum,inquātum Oueteñ.
præiudicat.ff.ad Tur.l.j.§.ult.ſuſpendet̃ executio Oue-
teñ.in aliis aūt,quæ non tangunt ep̃m Ouetenſem, non
1 differet̃ ſnĩa,ut hic.¶†Sed qd, ſi abbas appellauit bis,nū
qd à tertia ſnĩa ꝯ abbatem lata licebit ep̃o Oueteñ.ap-
pellare?Rñdeo non. imputetur.n.ſibi, qui ſciebat cām
ſuam agi,& non prohibuit, uel non appellauit.ff.de re
iud.ſæpe.C.de euict.ſi parentes,& qa in una cā non li-
cet tertio appella.C.ne in una,eadēq; cauſa li.ter.ꝓuo
ca.in rubro,& nigro,& j̃.de app.directè.tñ poſſet dici,ꝙ
ſi in duabus appellationibus condēnatum eſſet monaſte
rium,tñ ſi neſciuit cauſam ſuam agi ante ſnĩam latam,
ep̃s tamen appellare poſſet intra decem dies, cum ſua
interſit,cum ex ipſa ſnĩa poſſit qualequale p̃iudicium
fieri.ff.de app.à ſnĩa,in prin. Si aūt ante ultimam ſnĩam
ſciuiſſet cauſam ſuam agi, debebat asſiſtere monaſterio
qđ ſi non fecit poſt duas ap.à monaſterio factas,non po
terit appellare. quāuis pōt dici, ꝙ in hoc caſu ēt poſt
duas appellationes,emiſſas à monaſterio poterit ep̃s ap
pellare, ſi tantum ante ultimam ſententiam ſciuit cām
ſuam agi, cum aĺs ſine culpa ſua poſſet ſibi magnum p̃iu
dicium generari, quod eſſe non debet, arg.s̃.de conſti.
c.2.ſed propter appellationem ſuam in nullo releuabi-
tur cauſa quo ad monaſterium. imò quantum ad ipſum
mandabitur ſententia executioni, ut infrà ſequitur.
2 ¶†Sed oppones, qūo ſnĩa ad præiudicium unius eſt exe
cutioni mandanda, & non alterius? Rñdeo, non dŕ hic,
ꝙ executioni mandat̃ in præiudicium unius, & non al-
terius ſed bene confirmat̃ in præiudicium unius,& non
alterius. & ēt ſi ſuper multis articulis lata eſſet ſnĩa,
quorum aliqui non tangerent ep̃m, ſuꝑ illis poſſet fieri
executio; ſuꝑ illis,qui tangunt ep̃m, non. & uidet̃ hoc
ea rōne,ꝙ non debet fieri præiudiciū his,q non ſunt in
cā.ff.de app.l.iiij.§.j.& ij.ff.quando ap.ſit.l.j.§.dies au-
tem,& ſeq.imò plus dicimus,ꝙ etiam ſi ſnĩa ſit talis, ex
qua fiat ius, ſicut querela inoſ.teſta.tñ abſentibus non
præiudicat.ff.de inoſ.teſta.l.Papi.§.ſi ex cā.ff.de ap.ſi ꝑ
collu.& poſſunt agere abſentes proſequendo cām ap.Itē
ēt non proſequendo.ff.de app.à ſnĩa.§.ſi hæres.§.idem
& de iureiuran.l.ſi duo. ¶Sed dices, cohæres poteſt ap-
pellare à ſnĩa ꝯ cohæredem lata, ubi nullum fit ei præ-
iudicium, niſi quia præſumptio eſt ꝯ eum.ff.de app.à
ſnĩa, in prin.qūo fertur ſententia pro hoc cohærede in
cauſa app.Rñdeo, dicet iudex, pronuncio præiudicium
nullum ei fieri ex hac ſnĩa ꝯ ſuum cohæredem lata, nec
etiam quo ad præſumptionem, ar.prædictæ legis.ff.de
iureiu. ſi duo, in prin. [cum] incipit à ſententia [quan-
tum ad monaſterium] C.de teſta.hac conſul.§.ex imper
fecto.j̃.de dona inter dilec.j̃.e.ti.ſuborta,ſ.ꝙ ulterius
ꝯ ipſam nihil ualeat obiicere. ¶†Quidam dicunt ad ꝓ-
3 ſequendum appellationem poſt ſnĩam tertia perſona,
quæ non fuit in iudicio, ſemper admittitur, ſi ſua inte
reſt, ꝙ ſnĩa ſic lata ſit.ff.de app.ab executore.§.alio, &
l.ſi perluſorio.ff.de pigno.ſi ſuper. & iudex app.ferret
ſententiam iudicando ſententiam iuſtam, uel iniuſtam,
quæ lata fuit à primo iudice, & non abſoluet reum ab
impetitione actoris. alij tamen diſtinguunt,ut no.in gl.
& ſemper,& ut uidetur,nituntur rōne. & eodem modo
quilibet, cuius intereſt, non ſolum in cā appellationis,
ēt quo ad principalē cām admittitur & ante ſententiā,
& ante lit.conte.& poſt lit.conte ff.de inoff.teſta.ſi ſu-
ſpecta.ff.de re iudic.ſæpe, ubi de liberto loquitur. &
hoc caſu probato iure tertiæ perſonæ iudex abſoluet
reum ab impetitione actoris, ſed non condēnabit eum
tertiæ perſonæ, quæ ſe immiſcuit ad defendendum reū
quia ad hoc non egit. & hæc quidam intelligunt eſſe
uera, ubi tertia perſona erat in poſſesſione iurium pe-
titorum. ¶Alij tamen intelligunt idem, etiam ſi non
ſit in poſſesſione, ſed de iure ſibi competat. ſed contra
hos eſt.ff.de rei uin.is à quo, & l.ſequen.ff.de peti.hæ-
re.l.pen.ubi non obſtante contradictione tertiæ per-
ſonæ mandatur ſententia executioni. tu reſponde, ꝙ
ibi non intererat, nec poterat intereſſe ipſius tertiæ ꝑ-
ſonæ quo ad principalem cauſam, nec etiam quo ad
poſſesſionem ipſius, licet posſit intereſſe quo ad inſtan
tiam iudicij: quia ibi non posſidebat. & ideo ſibi non
præiudicatur, ſi in alium poſſeſſ.transferatur,quam nō
habebat. Item ſuper proprietate non fieret ſibi præiu-
dicium: quia ita fertur ſententia iuſta pro eó,& contra
eum,cum quo lis cont.eſt, ac ſi poſſideret,ut in pręall.
l.is à quo. ſed contra uidetur, ſi conuentus, cum quo
lis fuerat conteſt.ſine dolo deſiit posſidere, ulterius
non tenetur.ff.de rei uind. ſi autem.§.j. Sol.ibi in illis.
ll.ſcilicet is à quo, & ſe. in culpa fuit condemnatus
ex eo,ꝙ tranſtulit poſſesſionem in primum, & in uicto-
rem cauſæ ſine cautione, quæ ibi continetur, ſcilicet ꝙ
reum condēnatum ſeruabit indēnem ꝯ alium agentem.
ff.ad l.Fal.dolo.ff.ſi cui plusquam per l.Fal.hoc autem.
§.hæc cautio. qui enim cautionem prædictam habet,&
rem ipſam habere uidetur quātū ad hoc,ut pro eo rñ-

dere cogatur,ar.præall.l.ff.ad l.Fal.dolo.ff.ſi cui pluſq̃
p.l.hoc aũt,licet ſecus ſit,qñ agit̃ noxal̃r.ff.de nox. ac ſi
4 plerũque, & l.ſi quis à multis. ¶†Credo tñ, ꝙ ſi prior
uictor uelit ſuſcipere defenſionem cauſæ, ꝙ præferen-
dus eſt illi, cui nunc de nouo alius mouere cœpit eam,
ſicut emptor, & poſſeſſor præfertur uenditori. ff.de re
iud.ſæpe. & poteſt etiam appellare, ſi ſententia feratur
contra eum, à quo habuit poſſeſsionem, ut hic, & ff.de
de app.ab executore,& l.ſeq.ſed ſi non offerat ſe defen
ſioni, ſed priorem reum permittat agere,& feratur ſen
tentia contra ipſum reum,ſufficit, ſi ipſe primus reus ce
dat ei, qui de nouo obtinuit actionem ex ſtipulatione,
quam habet eum, qui primo obtinuit. & per eam,ſ.ceſ-
ſionem actionis,obtinebit,ꝙ reſtituat ſibi rem, pro qua
cauit. & ſi uelit probare de iure ſuo, non audietur: qa
in culpa fuit,ſi confidebat de iure ſuo,quare non aſſum
pſerit defenſionem cauſæ, uel ꝙ non appellauerit, & ꝙ
non fuit proſecutus appellationem noĩe ipſius condẽna
ti,non ſuo. Si uerò primus reus ambobus condẽnet̃, an
te, quàm à primo præſtetur prædicta cautio, tunc ipſe
condẽnatus rem reſtituat ei, qui primo cauebit de in-
dẽnitate eius, & alij cedet actionem ꝯ cauentem alij ta
men aliter dicunt.Item ibi,ſcilicet.ff.de rei uin.is à quo
& l.ſeq.nõ dicit, ꝙ aliquis immiſceret ſe cauſæ alterius
imò ibi uterq; principaliter agebat ꝯ eundem ſup eiſdẽ
rebus, quãuis bene fateamur ibi, ꝙ ſi uellet ſe in ius
immiſcere ad iuuandum reum contra alterum acto-
5 rem,ꝙ non admitteretur præmiſſa ratione. ¶† Si uerò
ante lit.cont.tertia perſona uelit immiſcere ſe & impe-
dire, ne lis cum reo incœpta procedat, non poteſt,
dummodo alteri, qui primo reum conuenit, compe-
tat actio. & eodem modo dicimus procedendum in cau
ſa matrimoniali, quando tres perſonæ, uel plures ſunt
in cã,ut no.j.de ſpon.ueniens tertia tñ perſona, & ſi nõ
ad impediendum proceſſum admittatur, ad auxilian-
dum ſaltem admittetur; & non ſolum ꝙ tertia perſona
poſſit interuenire in auxiliũ rei, ſed in auxiliũ actoris,
dũmõ ſua interſit; ut ſi aliqua eccleſia prouocet in li-
bertatẽ, & dicat ſoli Papæ ſubeſſe. nã Papa tunc pote-
rit ei aſſiſtere, ar.j.de confir.uti.uel inutili, cũ dile.in
fi.ſed ſiue appellet, ſiue non, cãm ſuam ſuper principa
li de nouo incipere,& proſequi poterit, non per modũ
appellationis, ſed incipiendo à capite, & proſequendo,
ſicut ſi nunquam appellaſſet,niſi in caſibus, ut not.j.eo.
quãuis, in gl.quæ incipit,uerbi gratia [Conſtiterit] q̃-
ro aũt,qũo aget Oueteñ. cum non ſit lis conte. Rñdeo,
ſufficit lit.cont.facta cum monaſterio, cum appellando
uideat̃ approbare, quicquid factum eſt per monaſteriũ
uſq; ad appellationem.ff.rem ra.hab.l.iij.§ ult.ſed hoc
ſtare non põt: quia monaſteriũ non egit nomine epi
Oueteñ. uel defendit. unde ipſe eps ratificare, uel ap-
probare non põt,qđ ſuo noĩe non eſt actum. tu dic me-
lius,ꝙ non fert̃ ſententia ſuper principali pro huiuſmo
di proſecutione appellationis: ſed pronunciandum eſt
per iudicẽ,ꝙ per ſnĩam nõ fiat præiudiciũ epo Oueteñ.
& ita non refert, ſi non fuit lis cont.nec fit præiudicium
epo. ¶Sed quæro de hac appellatione ſm hanc opinio-
nem ultimam, utrum obtineat uim appellationis emiſ-
ſæ in iudicio, uel emiſſæ extra iudiciũ? & uidet̃ emiſſa
extra iudiciũ: qa priorẽ cãm non proſequit̃, ſed nouam
tm̃: qa petit pronunciari,ꝙ nullũ fiat ſibi præiudiciũ ex
hac ſnĩa lata ꝯ monaſteriũ, de qua nihil in primo iudi-
cio actũ eſt. qđ ſi eſt ita,ſ.ꝙ ſit prouocatio extra iudiciũ
appellatus non tenet̃ comparere coram iudice appella
tionis,niſi citet̃ appellatus, ut no.j.de ap.cũ ſit Ro.imò
cũ ſit al̃s hæc principalis cã, tm̃ coram principali ordi-
nario agenda eſt, nõ coram ſuperiore iudice appellatio
nis Rñdeo,hæc appellatio cenſenda eſt iure appellatio-
nis emiſſæ in iudicio,& ſuperior,ad quem appellabitur,
debet de ipſa cognoſcere, & non ipſe, qui tulit ſnĩam.
quod ex eo.apparet, quia fit in iudicio,& ob iniuriã fa-
ctam ſibi in iudicio: quia per ſententiam latam ꝯ alium
dicit ſibi iniuriam factam; & niſi appellatus intra annũ
comparuerit,eodem mõ procedet̃ in hac cã appellatio-
nis,& ſine lit.cont.& parte abſente,ſicut in cã ap.emiſſæ
in iudicio, & qa agitur inter partes.j.de app.ſi pe, & c.
6 oblatæ,& c.per tuas. ¶†Et no.ꝙ cũ tertia perſona uult
defendere cãm,quæ eum tangit, ſi eſt ante ſnĩam, non
debet dare nouum libellũ: ſed tm̃ cauſam cœptam de-
bet proſequi uel iuuando eum,qui eam cœpit, uel aſſi-
ſtendo ei.C.de lit.cont.aut̃.nunc ſi hæres: uel eum re-
mouendo,ſi primo pertinet ad eum defenſio, uel ſi ſu-
ſpectus eſt ff.de re iu.ſæpe.ff.de ap.ab executore.ff.de
inoff.teſt.ſi ſuſpecta; & per conſequens uidetur,ꝙ eædẽ
defenſiones competant huic tertiæ perſonæ, quæ cõ-
petunt ipſi reo, ſi non remoueretur, & eodem modo ꝯ
eum. Si aũt poſt ſnĩam proſequi uult appellationem ab
ipſo reo emiſſam idẽ faciet; & uidet̃ ꝙ ẽt eo inuito cã
proſequi poſſit. Si aũt appellationẽ à ſe emiſſam uelit
proſequi, cum principalis reus nolit appellare, tũc põt
formare libellũ in hac forma eps Oueteñ.cum eps Au-
rieñ.obtinuerit ſnĩam ſubreptionis pro ſe ferri contra
monaſterium Cellæ nouæ; & ego ſim in poſſeſſione ſu-
biectionis ipſius, & propter hoc uidens mihi præiudi-
cium generari appellauerim à ſnĩa lata ꝯ monaſterium
peto à uobis, domine iudex appellationis, ꝙ uos pro-
nuncietis ſnĩam iniuſtam, & appel.legitimam, & ꝙ ab-
ſoluatis monaſterium ab impetitione epi Aurieñ. Pro
ſe autem nihil petet.ſed oportebit eum probare, ꝙ ſit
in poſſeſſione ſubiectionis,& inſuper de iure monaſte-
rij & ſi publicatæ ſunt atteſtationes in prima cã,qñ age
bat monaſterium, modo eps Oueteñ.in cã appellatio-
nis,quam proſequitur,non poterit alios teſtes produce
re ſuper eiſdem articulis,ſicut nec monaſterium poſſet
ſi appellaſſet.ſ.de teſt.fraternitatis. nam hæc cauſa pri
mæ ſuccedit;& ideo eandem naturam aſſumit, ut patet
j de uoto & uot.redẽ.magnæ.§.cum igitur. Sed ſi eps
Oueteñ.omiſſa cã ap.uelit cauſam incipere à capite in
caſu, in quo poteſt, puta ſi ignorauit primam cauſam
agi, uel eam non defendit,uel aliis conſimilibus,tunc ſi
tranſlata eſt poſſeſſio in Aurieñ.ordinabit cauſam,
ſicut ſi nunquam actum fuiſſet contra monaſterium. ſi
uerò nõdum tranſlata eſſet poſſeſſio in Aurieñ.& igno
rauit proceſſum ꝯ monaſterium habitum, tunc dicet
executoribus ſententiæ pro Aurieñ latæ non debeba-
tis mihi auferre poſſeſſionem meam ſine cauſæ cogni-
tione.ff.de re iud.à diuo.§.ſi rerum. alias incipit ſi ſu-
per rebus.C.ſi per uim.l.fi.imò plus uidetur,ꝙ ſi non eſ
ſet in poſſeſſione ſubiectionis, ſed tantum haberet ius
in re, & ignoraſſet cauſam agi, tunc poſſet impedire
executionem.ſ.de teſt.ueniens. ¶Sed quidam intelli-
gunt hoc ſpeciale, qñ ſententia fertur in beneficiis ua-
cantibus; ut ibi plenius no. Alij dicunt,& fortè melius;
ꝙ ante ſnĩam in principali cã latam,& poſt ſententiam
in cã app.tam à ſe, q̃ à proprio reo emiſſæ tertia perſo-
na,cuius intereſt, põt ius ſuum tam ſuper proprietate,
q̃ ſuper poſſeſſione proponere,ſi uult, dummõ ius ter-
tiæ perſonæ illud idem ius ſit,qđ deductũ erat in iudi-
ciũ à primo actore, & reo.ff.de re iud.ſæpe.§.j.& ij.ff.
de app.ab executore.§.alio.ſ.de maio.& obed.inter;
ubi de hoc, & dũmodò primus reus non poſſideret ius,
quod ab eo petebat̃,ſed alius in eo poſſidebat illud ius,
ſicut libertus non poſſidet in ſe ius patronatus, ſed pa-
tronus; ſicut eccleſia, uel clerici nõ poſſident in ſe ius
ſubiectionis, ſed prælatus,cũ nulla res ſibi ſeruiat, nec
etiam proprio domino, ff.ſi uſufr.peta.l.uti.in prin.ff.
de ſerui.urb.præd.l.iure cõmuni; & tñ conueniri poſ-
ſunt perſonæ,ut in præal.iuribus continetur, & no.ſ de
præſcr.auditis. ¶Si autem hæc tertia perſona uelit ꝓ-
ponere de iure ſuper ꝓprietate, nullum fit ſibi præiu-
dicium,quãtũcũq; ſciat cauſam agi, ut in fi.huius decr.
dicitur: ſed ſuper poſſeſſorio bene præiudicatur ſibi, ſi
ſciat, & non defendat primum reũ, uel eum à defendẽ-
do non repellat, ut hic, ibi, alioquin. illud etiam bene
admittitur, ꝙ ſi primus reus ꝓ iure ſuo ꝓduxit teſtes,
& ſi poſteà tertia perſona,q̃ ſibi aſſiſtit,uelit publicatis
atteſtationibus ꝓducere teſtes ſup eodem iure ſuo, di-
ſtinguendum eſt, an ſup eiſdem artic.ꝓducat, an ſuper
diuerſis,ſicut ſi primus reus poſt publicatas atteſtatio-
nes producere alios teſtes uellet, ut no.ſupra de teſta.
fraternitatis. & hoc ea rõne probatur, quia ſi p̃iudicat
tertiæ perſonæ ſnĩa ꝯ primum lata, non tm̃ ſuper poſ-
ſeſſione, ſed etiam ſuper ꝓprietate,qñ aſtitit ei, quare
non eodem mõ p̃iudicaret ſibi ꝓceſſus ꝯ eum habitus?
utique,imò ei p̃iudicare debet,ar.ff.de iud.q̃ de tota,&
7 in eo colligit̃,qđ no.ſ de offi.del.paſto. ¶†Si.n uolebat
ius ſuum ꝓſequi, non debebat primo reo aſſiſtere nec ĩ
prin.nec ĩ fi.nec in medio.& uĩ hic Papa reprobare opi.
R.qui dixit, ꝙ ſi aliquis petat aliquod ius in re aliqua,
quã ego poſſideo, & ego hoc ſciam, ꝯ poſſeſſorem ſnĩa
lata mihi præiudicat; & ſic intelligimus legem,ff.de re
iud.ſæpe, ibi. nam & ſi libertus meus me interueniente
ſeruus,uel libertus alterius iudicetur,mihi prꝍiudicat.
gloſſabat.n.ibi. R. idem eſt, me interueniente, & ſi me
ſciente; arg.pro eo.C.de liber.cau.principaliter. Idem
uĩ, ſi res aliqua uindicetur ab aliquo; qui non poſſidet
eam, ſed tm̃ tenet. nam tũc ego, ſi mea intereſt, debeo
offerre me defenſioni eius,& niſi offeram,ſi ſcio,fit mi-
hi præiudicium quo ad poſſeſſionem, arg.ff.depoſiti.l.
bonafides. ſecus aũt,ſi eam poſſideat:quia tunc nec ad-
mittor ad defenſionem, nec mihi fit præiudiciũ, ut no.
ſ ut li.non conteſt.qm̃.§.fi. ſed ubi ipſe conuẽtus tenet,
8 & ego poſſideo,tunc etiam eo inuito admittor. ¶†Et ſi
quæras, quid obtinebo ego tertia ꝑſona poſſidens ali-
quam rem? Rñdeo,ꝙ repellitur à defendẽdo reus con
uentus, ſi ante lit.ego uelim defendere eam.nec eſt ꝯ.
ff.de rei uin.l.officium. ubi dĩ,ꝙ rei uindicatio compe-
tit etiam ꝯ non poſſidentem:quia illud loquitur,qñ nul
lus poſſidens offerebat ſe defenſioni. Si aũt poſt lit.con
teſt. offerebat ſe poſsidens probaturum, ꝙ rem poſſi-
deret,tunc obtinebit,ꝙ reus, qui obtulit ſe defenſioni,
cum non poſſideret, non condẽnabitur ad rẽ uẽdicatã
dandam,ſed ad rei eſtimationẽ,arg.ad p̃dicta,ff.de pet.
hære.nec ullam,§.ſi qs abſentis noĩe, & §.item ſi qs,ff.
de rei uin. ſi is qui, & duabus l.ſeq. Super proprietate
autem uidetur, ꝙ nullum præiudicium ſibi fieri poſſit,
etiam ſi ſciat rem,quã poſſidet,ab alio uindicari,etiam
ſi non contradicit,ff.de re iud.ſæpe,§.ult. ¶Si ſuper ꝓ-
prietate poſt lit.conteſt. uelit ſibi aſſumere defenſionẽ
cauſæ,non uĩ,ꝙ poſſit:quia cum ille,qui tm̃ tenebat,li-
tem ſic conteſt. non põt inducere ſuper proprietate ꝓ-
bationes, q̃ ipſi proſint quãtum ad ſnĩam ꝓ ſe ferẽdam,
cum nihil petierit, nec litem fuerit conteſtatus, & cum
dicat eum non habere proprietatem illius rei. Ioan.tñ
dixit, & bene, ꝙ ſi quis iura petat,q̃ ego poſſideo,in re
aliqua,me ſciente,& obtineat,non tñ mihi præiudicat̃,
niſi eum defendam; & exponit uerbum dictæ l.ſæpe,ſ.
me interueniente, & defendente. ſed & ſm eum appa-
ret,ꝙ ſi offerat ſe defenſioni,ꝙ debet ꝓbare de ſuo iu-
re: aliter fieret ſibi præiudicium. ¶Item no.ꝙ etiam il
lis inuitis, à quibus ius petit̃,& confitentibus iura peti-
ta in mei p̃iudicium,ego admittar ad defendendũ meũ,
C.de liberali cã, principaliter, in fine; & fertur ſnĩa ꝓ
eo,& ꝯ eum,qui litem conteſtatus eſt,non noĩato me,q̃
ſuperueni,& defendi,in condẽnatione,uel abſolutione,
niſi narrando factum: & tñ ex quo defendi, per ꝯñs ꝓ-
derit mihi ſententia, uel nocebit. Sed contra prædicta
& ea,quæ hic dicuntur,quomodo ſententia lata contra
monaſteriũ, & per Papam confirmata, & quæ tranſiuit
in rem iudicatam,reuocabitur ꝑ appellationẽ Oueteñ.
epi,uel alterius? Rñdeo, certũ eſt, ꝙ is,cuius intereſt,
appellare poteſt.2.q.6. non ſolent. Item certum eſt, ꝙ
iudex appellationis debet pronũciare ſnĩam,à qua eſt
appellatum, iniuſtam, ſi eam inuenerit iniuſtam.2.q.6.
§.fi.vnde ſi inuenit primum reum, qui litem cõteſtatus
eſt, iniuſtè condẽnatum, abſoluet eum propter appel-
lationem emiſſam ab eo,cuius intereſt: quia per alium
habebit, quod ꝑ ſe non põt habere,ff.quẽad.ſer.ſi cõe,
ff.de lib.leg. ſi quidem. Alij tñ dicunt, ꝙ eps Oueteñ.
non debet petere in cã appellationis, ꝙ ſententia con-
tra primum reum lata irritetur, quæ incontinenti per
Papam fuit confirmata,ut hic continetur. Sed hæc de-
bet eſſe petitio eius,ꝙ cum ipſe Oueteñ.poſsideat iura
alij adiudicata,ꝙ iudex pronunciet, ꝙ per illam ſnĩam
non fiat ſibi prꝍiudicium,& ꝙ decernat,ꝙ executio ſnĩꝍ
non ſit facienda in iuribus ab eo poſſeſsis; & ſic etiam
fertur ſnĩa,ſi ꝓbauerit ſe poſsidere. ille autem,ꝯ quem
lata eſt ſnĩa,non impediet eum,q̃ uicit,ſuper ꝓprieta-
te,nec etiam ſup poſſeſsione,ſi tertia perſona appellãs
non ꝓbauerit aliquid de poſſeſsione. ¶Superiores aũt
non negant libellum eſſe bonum:ſed dicunt,etiam & ſu
periorem bonum eſſe. per iſtam aũt decr.ſatis patet,ꝙ
ſi Oueteñ.eps non proſequẽdo appellationem, ſed alio
modo uellet ſe opponere, quominus ſnĩa mandaretur
executioni, puta dicendo & offerendo probationem, ꝙ
res ſit ſua, uel ꝙ eſt in poſſeſsione,ꝙ non eſt audiẽdus:
tñ ſemper ſaluum manet ius in ꝓprietate: ſed non in
poſſeſsione,quã amittit per executionem ſnĩæ,ut hic.&
eſt hoc iuſtum. ex quo enim iura uoluerunt, ꝙ ꝯ iſtum
ratione huius detentionis detur actio,rationabile fuit,
ꝙ etiã fiat executio ſnĩæ ſuper hoc latæ, ne actor alias
illuſoriè uideatur egiſſe. imò plus uidetur, ꝙ etiam ſi
in aliis rebus,q̃ quæ adiudicatæ ſunt,mandetur execu-
tioni ſnĩa, ꝙ non pertinet ad executorem cognoſcere,
niſi de ꝓprietate, ff.de re iud. à diuo,§.ſed ſi ſuper, &
9 §.quod ſi res. ¶†Sed oppones,quia ſic uidetur, ꝙ tantũ
detentio, & non poſſeſsio transfertur in uincentẽ, & ſic
prior poſſeſſor poſsideret iura in re petita, & aliis adiu
dicata, & etiam per executorem tradita, ſicut poſside-
bat ante ſnĩam, uel executionem. Rñdeo, non ita eſt:
quia poſſeſsio per alium detenta amittit̃,q̃ cito ab alio
occupatur etiam ignorante eo,qui per alium poſsidet,
ff.de acq.poſſ.peregre,§.pen. Alij tñ dicunt de ꝍquita-
te, ꝙ ſi ſtatim haberet paratas probõnes ſuper ſua poſ-
ſeſsione,ꝙ differenda eſt executio,arg.ff.de re iud.à di-
uo.§.ſi ſuper. ff.ad exhi.l.iij.§.ſciendum,& §.ibidẽ [ap-
pellationem] ſi eps Oueteñ.eſſet in poſſeſsione mona-
ſterij,ſiue appellauerit,ſiue non,dũmodò neſciret cau-
ſam ſuam agi, non eſt mãdanda ſnĩa executioni, C.ſi ꝑ
uim, uel alio modò.l.ult. Si uerò ſciuerit, & appella-

uerit rationabiliter, nec alias fuerit ꝯ ius, pendente cā appellationis non mandabitur ſententia executioni, ut hic. ſi uerò ſciuerit, & non appellauerit: uel appellauit, & iniuſtè, ſententia mandabitur executioni, ff. de re iu. ſæpe, ꝫ eo. quãuis. Si uerò Oueten. non erat in poſſeſſione, ſiue appellauerit, ſiue non, ſemper mandatur ſententia executioni, & non fit præiudicium ei in proprietate, ff. de rei uind. is à quo, & l. ſeq. nec eſt contra. ſ. de teſtibus, ueniens, quę loquitur, qꝫ eccleſia uacante data eſt ſentẽtia. ubi ſecus eſt, ut ibi no. Vel dic, & melius, qꝫ etiam tunc ſi nõ ſciret abſens, nulli abſenti præiudicium fieret, & ſentẽtiæ executio impediretur; & ſic intelligitur decret. ueniens. hic aũt loquitur, qñ ſciebat
10 cauſam agi. ¶ † Rationabiliter] .ſ. intra decem dies, uel antequam tertiæ ſententiæ ferẽtur, C. ne liceat in vna, l. j. uel. i. ex cauſa rationabili. is aũt, cuius intereſt, poteſt à principio intereſſe, ne colludat, C. de liti. autentica, nunc ſi. C. de libe. cau. principaliter, ff. de inoſ. teſta. ſi ſuſpecta, ff. de leg. j. ſi ſeruus plurium. imò plus dicimus, qꝫ ille, cuius intereſt, poteſt repellere ab agendo illum, ad quem primo loco pertinet defenſio, ſi ſit ſuſpectus, ff. de appell. cum ſit [alioquin] .i. ſi non fuit rationabiliter appellatum: uel fuit, ſed non miſit nũcium, & neſciuit cauſam ſuam agi: alias ſecus, ꝫ eo. quamuis. [præiudicio] quo ad proprietatem. ſimile. ſ. ut lite nõ conteſt. qm. §. pen. C. de libe. cau. iubemus; & accedit, qđ no. ſ. de in integ. reſti. ſuſcitata, & infra eo. ſuborta. Sed contra. ff. de re iud. à diuo. §. ſi ſuper rebus. ubi dicit, qꝫ ſi ſuper rebus capiendis in cauſam pignoris propter rẽ iudicatam fiat cõtrouerſia, qꝫ facienda eſt ſummaria cognitio. Sol. aliud eſt, ubi petitur ſententia mãdari executioni in aliis, q̃ in illis, quæ adiudicatæ ſunt, ut ibi. aliud, ubi non in aliis rebus, ſed in his, quæ adiudicatæ ſunt, ut hic. ibi enim nulla ſummaria cognitio adhibet. ¶ Aliis] .ſ. ignorantibus, qui non ratione poteſtatis, uel ſocietatis, uel cõtractus, uel officij, uel procurationis illi agenti aſtricti ſunt: alias contra. ff. de iureiurando, l. ſi duo, §. is qui, & l. ſeruus, & l. iuſiuran. §. fin. uerum, quod res inter alios acta regulariter aliis non nocet. ſed res acta inter eaſdem perſonas in vno iudicio, bene nocet quandoque in alio: quia illi & utrique illorum, qui agunt inter ſe, & in vna cauſa, ſi poſteà agunt ſeparatim in alia cauſa, uel ſi cum alio agãt, uel agat, alteri eorum nocet. uerbi gratia, ſi condẽnatus de furto, uel publico crimine, in quacunq; cauſa, & cum quocunque agat, tãquam infamis à teſtimonio, & à iudicatu repelli poteſt in omni cauſa. 4. q. 6. c. j. ſupra de teſtibus, teſtimonium; & innumerabilibus caſibus eſt inuenire. quod intelligas uerum in his, quæ conſecutoria ſunt priorum ſententiarum, uel aliorum actuum: non aũt in alia cauſa præiudicat; ut ſi ſententia lata eſt ſuper furto, cũ agitur ciuiliter, nõ præiudicat, qñ agitur criminaliter, C. de iu. priua. l. ſi quis ad ſe fundum, & arg. ſ. de elec. cũ dilecti, & no. infra de purga. cano. cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus cum aliquem ſuperiori præſentat, non poteſt ſine ſuperioris licentia uariare.*
2 *Non ualet inſtitutio epiſcopi facta de alio, quàm de præſentato à patrono.*
3 *Subdelegatus Papæ an poſſit alium ſubdelegare.*
4 *Teſtes recipiens diſcernere debet, quanta fides ſit ei adhibenda.*
5 *Nonnullæ libellorum formæ, qua admitti non debent.*

CVm Bertoldus [aſſerens] & malè, quia nullam utilitatem de illo pignore conſequi potuiſſet: quia cum inter cæteros eius fructus ſit præſentare, illum fructum non poſſet ſibi cõputare in ſortem, cum nullo dato uel recepto debeat præſentari. 1. q. 2. q̃ pio. Item iuribus fundi non utitur creditor, ff. de pign. ſed an uiæ. Item ſequeretur abſurdũ, qꝫ ſoluto debito remoueretur pręſentatus, ff. quibus mo. pignus, uel hypo. ſol. l. j. C ſi pignus pig. da. ſit. l. j. & ij. quod eſſet ꝯ. 16. q. ult. inuentum. alios autem fructus in ſortem cõputat poſt, q̃ ſunt conſumpti, ff. de pig. ac. l. j. & ij. ff. de pigno. creditorem. ſecus aũt in emptore, & feudatario, q cum habeant directum dominium, uel utile, poſſunt pſentare, ſicut alios fructus licitè habeant, ff. de contrah. empt. in modicis, & l. ſi aquæ ductus, & l. ſeq. & l. dolia, ff. de fun. dota. l. j. ¶ Præſentauit] & licitè, ex quo primus elector, ſiue præſentator ius eligendi non habebat, quamuis tunc non conſtaret, ſed poſt conſtet; & ſic non eſt contra de elect. conſiderauimus: quia illi ius eligendi habebant, licet priuari poſſent, uel priuandi eſſent propter delictum ſuum, & no. ſupra de elect. dudum, & c. auditis. arg. hic qui pignus habebat, nullum
1 ius eligendi habere, & ſupra no. [ſed ipſum] † patronus enim, ex quo aliquem præſentat ſuperiori, ſicut hic fecerat, ſine licentia ſuperioris uariare non poteſt, ſicut dicimus in poſtulante, infra de iure patr. paſtoralis, ſupra de poſtul. prel. c. bonæ me. ij. cum ergo uariare nõ poſſit, præſentatus ius habet ſaltem implorandi officiũ iudicis, ut eccleſiam uacantem ſibi ꝯferat, ad quã eſt canonice præſentatus, maxime cum eccleſia eſt uacãs, uel pro uacante habenda, qñ. ſ. inſtitutus in ea non eſt canonice inſtitutus, ut hic. ſecus aũt dicerem, ſi alius ad præſentationem patroni eſſet inſtitutus etiam cum iniuria primò præſentati, ꝫ de iure patron. paſtoralis: quia cum non uacet ecc. non põt implorare officium iudicis. nec ualet, quod quidam opponunt, patronus poteſt mutare præſentatum, ergo præſentatus non põt petere eccleſiam. Non enim dicimus, ſicut ſupra dictum eſt, qꝫ præſentatum poſſit mutare, niſi epiſcopo mandante. & etiã epiſcopus non admittendo idoneum peccat, & contra eum competit actio, ut in decret. paſtoralis. qꝫ etiam ſi mutare poſſet, non tñ ſequitur, ergo non potes agere, ſicut in uenditore, qui rem vni uenditam alij uendere poteſt; & tamen ante, q̃ alij uendat, ipſam petere poteſt. ſiue. n. uenditorem pœniteat ipſam uẽdendo, & tradendo alij, C. de rei uindic. l. quotiens. ſiue non, ſemper tamen emptor contra ipſum actionem habet, ff. de
2 actio. empti. l. ex empto. ¶ † Sed quid dices, ſi epiſcopus inſtituit alium, quàm præſentatum à patrono? Reſpondeo caſſabitur inſtitutus ab epiſcopo. 16. quæſt. 7. decernimus. non obſtat, infra de iure patronatus. paſtoralis: quia loquitur ibi, quando præſentatum à patrono inſtituit, licet patronus uariauerit; quod licet, ut ibi. nec obſtat ſupra de officio leg. dilectus, ut ibi not. Alij dicunt, quòd agit tanquam procurator in rem ſuam. & habes hic expreſſum, quòd ſi epiſcopus aliquem inſtituat ſine patrono, quòd caſſatur factum epiſcopi, infra de iure patron. illud. vel dic hoc contigiſſe: quia cõſtat inſtitutorem erraſſe uel in facto, uel in iure: quia habẽs rem obligatam non põt præſentare, ut ſupra no. in gl. j. inſtitutor autem contrarium credebat; & ideò eius pręſentatum admiſit [depoſuit] ſecus dicerem in poſtulato; ſcilicet qꝫ non poſſit agere: quia eius conſenſus non ualet, cum ab altero dependeat, ſupra de poſtul. c. pen. ſed poſt, q̃ conſenſum eius haberet, à quo dependet, credere n

crederem, qꝫ poſſet implorare officium iudicis. [oſtenderet] data reſtitutione in integrum. ff. ſi quis cau. l. ij.
3 & no. ſ. de procura. quærelam ¶ † Al:is] & male. C. de iudi. ꝫ. de appella. cum cauſam: uel forte licet poſt litẽ cõteſtatam, argumen. C. de procura. nullam, & intelligo hoc uerũ, qꝫ ſubdelegatus Papæ alium ſubdelegare non poteſt; puta, ut det ei aliquam iuriſdictionem. ſed ſi cõmittat ei miniſteriũ tñ, puta qꝫ recipiat teſtes ſiue aliqua iuriſdictione, ualet commiſſio: quia ipſe facere vř, quod per alium facit. uel dic, & uidetur melius, quod aliud eſt recipere teſtes. aliud ſcribere atteſtationes. il le autem, cui commiſſum eſt, qꝫ recipiat teſtes, receptionem alij committere non poteſt: quia in hoc eius induſtria electa eſt. ſ. de offi. dele. quoniã Abbas, ubi de hoc ſed ſcribere atteſtationes bene committit alij: quia hic potius eligitur opera, q̃ induſtria, ar. ꝫ. de ap. cum cãm.
4 ¶ † Ad officium autẽ receptoris teſtium pertinet diſcernere, quanta fides adhibenda ſit teſtibus, & hoc ipſum ſcribere iudici. ff. de teſt. l. iij & infra de fideiuſ. conſtitutus, in fi. ſ. de proba. licet, & refrenare effrenatã multitudinem. ff. de teſti. l. j. & teſtem uacillantem capere, & punire, ut. C. de teſti. nullum; & examinare articulos, & interrogatoria, & alia hmõi ad receptionem teſtiũ neceſſaria. ex quibus omnibus poteſt colligi, qꝫ induſtria perſonæ illius, cui hoc committitur, eſt electa; & ideò hoc nulli committere poteſt. tabellio autem ſecundum hoc interrogabit teſtes, ut aliàs mandatum receptoris exequatur & ẽt in abſentia receptoris, & etiã ſi aliqua adiiciat contingentia factum, & reſpondeatur; & bene ualebit. Tu dic, qꝫ quãuis iudex poſſit committere tabellioni receptionem teſtium quantum ad ſcribendum, nõ tñ quantũ ad examinandum. ꝫ. de conſangui. & offi. c. j. [ad nos] ordinarium eſſet ad proximos delegatos appellat: ſed & appellatio facta ad Papam tenet. Sed ſi coram Papa exceptũ eſſet, qꝫ ad inferiores delegatos cãm remiſiſſet, obtinuiſſet. de offi. deleg. ſuper quæſtionum. Sed quia non fuit exceptum, uel quia ex certa ſcientia ſic fecit Papa, tenet quod factum eſt. uel dic tñ ad Papam appellandum fuiſſe: quia tota cã eis cõmiſſa fuit. ſ. de offi. delega. ſuper quæſtionum [conceſſimus] no. poſt diffinitiuam ſententiam, quæ eſt nulla legitima appellatione ſuſpenſa, iterum cognoſcitur, quod eſt ſpeciale, cũ de beneficijs agitur, ut no. ſ. de reſcrip. conſtitutus. uel dic hoc tunc uerum eſſe, cum in tenore ſententiæ eius deprehenditur iniquitas [a] ut hic. nam falſum repeiebatur in eo, qꝫ dicebat per atteſtationes fuiſſe pbatum. A fuiſſe in poſſeſſione iuriſ patronatus. Itẽ falſum repeiebat in eo, qꝫ dicebatur, qꝫ dictus. T. in probatione defeciſſet, ut. ꝫ. ſeqtur argu. ad hæc. ꝫ. de pur. uul. c. ij. uel eſt hoc ea ratione: quia cum circũ uentus fuerit iudex ab aduerſario doloſè, ſicut hic dr, bñ poterat ſnia retractari. ff. de iud. prætor. Vel dic, qꝫ hic ſufficit ad caſſationem ſniæ, qꝫ ordo iudiciarius non fuit hic ſeruatus. ſ. quia iudex probationes cõdẽnati non uidit. C. de ſentẽ. & interlo. l. platam. Vel dic, ut notatur. ſ. de reſcriptis, cũ dilecti. Vel dic, qꝫ licet à principio poſſet repelli, & deberet; ſi tamen admiſſus eſt de facto, & apparet ſententiam nõ bene latam, reuocabitur. & eſt ratio, quia ex quo iudex cognouit, pronunciare debet. ff. de iudi. l. de qua re, & iuſte, & ſecundum allegata & probata. ff. de officio præſidis illicitas. §. ueritas rerum xj. quæſt. iij. illa, & c. ſummopere, & c. tunc uerò. & hoc iurat iudex, in authen. iuſiuran. quod præſta. ab his, & c. §. & æquus ero, col. ij. Si ergo ex allegatis apparet eam reſcindendam, ſiue reuocandam, ipſam reuocabit, argu. ff. quæ ſen. ſine ap. re. l. j. & j. ¶ Vel dic, qꝫ hic admiſſus fuit beneficio reſtitutionis, uel potius ſupplicationis contra ſententiam pp abſentiam; quæ licet minus ſufficienter ſit probata: tñ ex illa minus ſufficienti probatione datur ſibi reſtitutio ad audientiam cauſæ. ſ. de reſt. in inte. ex literis [.x. ſol.] propter hoc non erat in poſſeſſione iuris patro. eẽ hoc non ſit de fructibus iuris patro. quis ex pacto aliqñ habeatur. 19. q. ult. Eleutherius. ¶ Memorato. T.] mirũ uidetur, quod dicit hæc decre. in princi. ubi dicit, qꝫ T. cuius electio, uel præſentatio confirmata non erat, egit contra. D. qui poſſidebat, & cuius præſentatio admiſſa erat. hic dicit, qꝫ Papa adiudicauit eccleſiam huic. T. & tamen nullus poteſt miniſtrare, niſi primò eius electio confirmata ſit ſupra de ele. qualiter. Sol. dicimus hunc. T. hoc modo proceſſiſſe: quia petijt confirmationẽ ſuæ præſentationis à ſuo diœce. & quia ille noluit eam impendere, iuit ad legatum, à quo petijt confirmationem pp defectum diœce. legatus procedẽs diſcrete uocauit poſſeſſorem eccleſiæ, qꝫ poſſeſſor excipit, qꝫ ſua pñtatio erat canonica, & iõ erat legitime confirmata; & T. tunc mouit quæſtionem dicendo, qꝫ non erat canonica. quod cum probaſſet, bene facit Papa, qui adiudicauit ei eccleſiam: quia ſic adiudicando uidetur confirmare, cum non ſit uis in uerbis: uel potes dicere, qꝫ ab initio. T. petiit ſuã electionẽ cõfirmari à legato, nõ obſtante ꝯfirmatione, & præſentatione facta de poſſeſſore, quæ non tenebat; & in hoc caſu bñ admittentur probationes huius. T. ſu.p canonica ſua præſentatione, & ſuper non canonica præſentatione poſſeſſoris: ſed quantũcunq; pbationes clari ſint ſuper mala præſentatione poſſeſſoris, niſi probet ſuam canonicã præſentationem, tñ ſententia bitur pro poſſeſſore: quia potior eſt poſſeſſor, ff. ſi ſer. uin. uti, in princi. & in eo, quod legit & no. ſ. de proba. ex literis. ¶ Item quia probationes. T. non ſunt admiſſæ ſuper mala præſentatione poſſeſſoris niſi ad hoc, qꝫ iuſtificetur præſentatio. T. unde ſi. T. non iuſtificaſſet ſuã præſentationẽ, i. ſi nõ pbaſſet ſuã canonicã præſentationem, nõ pcederet ad caſſandam pſentationẽ poſſeſſoris ad quod inductæ nõ fuerũt; & iõ vř, qꝫ male petunt iſti, qui petunt ſuas præſentationes, uel electiones cõfirmari, qñ petunt electionem aduerſarij caſſari. vř. n. qꝫ cum hic principaliter petatur caſſatio, qꝫ ẽt ſi nihil probet actor de iuſtitia ſuæ electionis, dũmodo probet aliquid per quod caſſari debeat electio aduerſarij, qꝫ caſſanda eſt licet forte actor alias non fuiſſet admiſſus ad hanc petitionem niſi ratione iuris ſui: quia & multi iniqui repelluntur, ut no. ſupra de accuſa. ſuper his, ꝫ quidam tñ dicunt, qꝫ talis petitio admittenda eſt: ſed tamen iudex non ſententiabit ſuper caſſatione electionis, niſi actor probet de iure ſuo. ſed quicquid dicatur hic, & & infra de iure pa. cũ dilectus, diſce: quia quando datur talis libellus, peto electionem confirmari, & electione aduerſarij infirmari, ſtatim contradictor poteſt petere, quo iure petit hoc. & ſi dicit, quia eſt canonica, ſtatim ſubiicet, multi ſunt modi canonicæ electionis, ſcilicet per compromiſſum, uel ſcrutinium. ¶ Item quandoque eligit quis iure ſuo, quandoque iure deuoluto: ſed tamen in hoc modica eſt uis, ſcilicet an exprimat modum canonicæ electionis, uel dicat tantum, peto eam confirmari: quia eſt canonica: ſed in ſecunga parte libelli, ubi petit electionem contradictoris infirmari,

a ¶ *Iniquitas. Et ſic iniquitas, & nullitas æquiparantur. Adde Card. in conſi. lv. in cip. in caſu domini Cardi. col. ij. in fi. & uide moder. in c. cum inter infra eo.*

mari,

mari, eſt utilitas magna, ut quæratur cauſa infirmationis: quia ſi dicit cauſam, quæ uergat in præiudiciũ actoris, puta quia facta eſt de homine illiterato, irregulari, uel crimino ſo, & iõ non põt eligi, nec ꝑ ꝯs ſuam electionem, quæ ſecuta eſt impedire, audiendus eſt. ſi autẽ diceret cãm, de qua nihil intereſſet ſua, ut ſi dicet eum ineligibilem, uel iam electum caſſandum ꝑ crimẽ, uel irregularitatem, ſed non ſubiicit, in quo ſibi proſit, uel obſit caſſatio, nõ recipietur huius libelli pars: ſed ſi reciperet, fortè reſtringetur ſñia tantum ad præiudicium, uel utilitatem actoris, ut prædictum eſt, ſi eſſe põt ſi au tem ad illa non põt torqueri, & inueniatur electio iam confirmata, caſſanda caſſabitur. imputet. n. ſibi reus, qui non repulit actorem ante litem cont. C. de excep. l. fin. inſti. de excep. §. pe.

5 ¶† Quidã tñ dicunt, ꝙ non ſunt recipiendi huiuſmodi libelli, ſ. peto confirmari electionẽ meam, uel proceſſum meum, nõn obſtante electione alterius, uel proceſſu uel peto idem, & etiam peto caſſari electionem aduerſarij. & ponunt exemplum in ſimilib. quia nec talis libellus eſſet admittẽdus, Peto talem fundum, non obſtante aliqua uenditione, & traditione facta aduerſario. uel peto. c. ex cauſa mutui, non obſtante pacto de non petendo, uel non obſtante ſententia cõtra me lata ſuper hoc ſed certè iſti non bene dicunt. nã omnes iſti libelli ſunt recipiendi, ſicut ſatis apparet. ff. de priuile. credi. imperatores. ff. quod me. cauſa. metum §. uolenti, & l. ſi mulier. §. fin. & l. ſequen. quia & ueteres actiones extinctæ utiliter competunt. ff. ſi ex noxa. ca. l. ij. §. fi. ff. de cap. di. tutelas. §. ſi libertate. C. ſi aduer. trã fac. l. ij. & de acceptil. l. ſi & hoc idem eſt in integ. reſt. ut no. ꝯ. de in integ. reſtitutio. ex literis, & glo. idem, ſuper uer. idem per reſtitutionem. tamen ſatis uidetur, quòd debet ſubiicere cauſam in libello, quare nulla ſit electio, uel proceſſus, uel uenditio, uel pactum, uel ſententia: quia cauſa ſemper eſt exprimenda in libello, ut ꝯ. de libe. ob. c. ul. q̃tũcũq; ad hoc imploret officiũ iudicis, ut ꝯ. de libel. ob. c. ul. ꝙ ipſe in ꝑdictis impẽdere non debet, niſi iuſta cauſa expreſſa, de qua eſt cognoſcendum, ut apparet. ff. de mi. l. j. §. prætor, & l. in cauſæ. j. ij. Et dicunt quidam, ꝙ primò debet cognoſcere de ultima petitione, q̃ de prima. ſed nos credimus, ꝙ ſimul cognoſcet de utraque, ſicut not. in reſtitutione in integr. ꝯ. de reſt. in integ. tam ex literis, in gl. idem, ſuꝑ uer. item per reſtitutionem, ar. C. loca. & con. l. ſi conductionis, & l. ne cui, & l. conductores. Item prædicta habent locum, ubi aliquid accreſcit actori ex prædicta adiectione; & hoc etiam in libello debet exprimere: ſed ſi in libello non dicit, quod ſibi accreſcat, nunq̃ reciperet libellus cum adiectione, quæ aduerſario obeſt, & ſibi nõ prodeſt, ar. ff. de rei uin. in fundo; & hoc ibi dicitur de poſitionibus, & probationibus ſuper eiſdem faciendis, & ſi de eis nihil contineatur in libello.

IN cauſis [teneãtur] Si ipſe cognouit, & diffiniuit partibus præſentib. C. de leg. ſi imperialis: ſecus, ſi ad conſultationem rñderet. C. de legi. leges, in fi. Item ſecus in interlocutoriis. C. de leg. l. leges, in fi. niſi interlocutoria in corpore iuris clauderetur. ff. quod me. cau. mecum. § quod agit. 16. q. 3. licet [diſpẽſatiue. ff. de mandã. prin. l. fi.

SVMMARIVM.

1. *Habens plures exceptiones primo proponere debet exceptionem ſuſpitionis.*
2. *Sñia per falſum reſcriptã non tenet, licet aduerſarius cõſentiat.*

3 *Nonnullos caſus hic enumeratos habes, in quibus ualet ſententia contra res prius iudicatas.*

INter monaſterium. Factum ſic fuit. cũ duo monaſteria. ſ. S. Annæ, & S. Leodij litigarent coram iudice delegato ſuꝑ modo eligẽdi abbatem in monaſterio S. Leodij, ꝓceſſum fuit uſq; ad litem cont. & teſtiũ ꝓductionẽ. tunc monaſteriũ S. Annæ propoſuit cãs ſuſpitionis ꝯ delegatos: & q̃a delegati nõ admiſerũt eas, appellauerunt, uel ẽt ſine appellatione receſſerunt ab eis, iudices aũt eorum abſentia uilipenſa ſñiam diffinitiuã pro monaſterio S. Leodij tulerunt. pars autem S. Annæ literas impetrauit, ꝙ cum appellaſſet à ꝓpriis iudicib. q̃a legitimas ſuſpitionis cãs non admiſerũt, ſed iudices cognoſcerẽt, primò reuocato, q̃cq̃d factum eſſet poſt applõnẽ, &c. & nõ fiebat mẽtio in ipſis literis, quantum proceſſum erat in ipſo negocio, ſi quã inceperit recuſare, nec expreſſit cãs ſuſpitionis, quæ continebantur in eis, quas hodie neceſſe haberent exprimere, ꝙ hodie nullus impetret literas ſuper appellatione ante ſñiam emiſſa, niſi exprimat grauamen. j. de app. ut debitus: ol i aũt non tenebatur exprimere. j. de app. cum ſit Ro. uel impetrauerat literas ſuꝑ principali negocio, nulla facta mentione de appellatione ſm̃ illos, qui dicũt, ꝙ receſſit à iudicibus nulla appellatione emiſſa. cum autẽ, quocũq; modo uis, hoc negociũ eſſet ad ſedẽ Apoſt. relatum, Papa decernit per ſcd̃as literas primas nõ reuocatas. Contra ſñiam aũt opponebat, ꝙ non tenebat: q̃a lata erat ꝯ res prius iudicatas, & ſuper hoc inſtrm̃ ſententiæ producebatur ſed Papa rñdet, ꝙ præſumendum eſt, ꝙ ſi corã primis iudicibus produxiſſet, iſtud poſt habuiſſent. i. producentibus non profuiſſet. uel ſi appareat tale eſſe, qđ profuturum eſſet, imputent ſibi, qui nõ ꝓduxerunt ante ſñiam. his ergo attentis ratã habet ſentẽtiã priorũ iudicũ, & electo munus tribuit bñdictionis ſuper modo eligendi. dicebant. n. monachi. S. Annæ ad ſe pertinere uel in totũ, uel in partẽ electionẽ abbatis in monaſterio S. Leodij; & ideo electionem factam abſentibus ipſis dicebant eſſe caſſandam [ingreſſum] C. de iu di. ſancimus, in fi. C. de excep. l. pen. 3. q. 6. §. exceptis. ꝯ. de excep. paſtoralis, ubi no.

1 ¶† Iudiciũ] ſi alicui competunt plures exceptiones declinatoriæ iudicij, puta de ſuſpecto, excommunicationis, ꝙ falſum ſit reſcriptum, uel conſimiles, ſemper in principio proponat exceptionem ſuſpitionis. nam ſi primò aliam proponeret, ſibi faceret præiudicium, ut hic, & 3. q. 8. cuius in agendo 4. q. 3. ſi quis. ff. de iudici. ſed & ſi. Item facit ad hoc, quia ſi ſemper uſq; ad litem conteſtatã proponi poſſet, fruſtra præfigeretur tempus. 20. dierum. 3. q. 3. offeratur. Item fruſtra conſuleretur proteſtatio tempore abſentiæ iudicis, ſi uſq; ad litem conteſtatam poſſet recuſari. C. de iudi. cum ſpecialis.

2 ¶† Sed dices, nonne naturaliter exceptio falſi, & excommunicationis præcedit, cum, ſi nullum eſſet reſcriptum, non ſit iudex? Reſpon. quando dico nullum reſcriptum, q̃a falſum, uel quia ab excommunicato impetratum, eligo iudicium eius: quia de hoc ipſo iudicabit, & eius ſñia faciet ius inter partes ſupra de reſcrip. ſuper literis, quem ex quo in uno elegit, non poteſt in aliis recuſare. 3. quæſt. ult. cuius in agendo. quando autem dicit eum ſuſpectum, non eligit eius iudicium: quia non ipſe ſententiabit, ſed arbitri. j. de ap. cum ſpeciali. Item ſi non recuſatur iudex, ualet q̃cq̃d facit. j. de ap ad hæc. ſed & ſi aduerſarius conſentiat, non tenet ſñia ꝑ falſum reſcriptum, uel ab excõmunicato lata. j. eo. ad probandum. ¶ Alij dicunt, quòd ſimul poteſt proponere cum ad idem tendant, ſ. ad remouendum

mouendum eum, ar. ff. de excep. nemo, ff. de iud. non uř, alij dicunt, ꝙ etiam ſeparatim, dũmodò recuſatio ꝓponatur intra xx. dies, ar. C. de inoffi. teſtam. contra maiores. alii dicunt, ꝙ ſi proteſtatur, poteſt: alias non. Primi autem reſpondent ſic ad has leges. nam lex illa, nemo, non contradicit: quia proponendo diuerſas exceptiones nullam uidetur confiteri. nam qui dubitat, excipit, ut no. ſupra de excep. cum uenerabilis. nam hic intendit intentionem aduerſarij elidere, ſicut qñ excipit ali quem exẽptum per priuilegium, uel per pręſcriptionẽ, ſupra de reſcrip. auditis. ſed tñ facit ſibi præiudicium in hoc, quia in iudicem conſentire uř litigando coram eo, coram quo litigare non tenetur. Similiter lex, non uidetur, non obeſt: quia maius eſt, & maius ſignum conſenſus litigare ſub aliquo, q̃ petere ſibi edi, genus actionis. Item quia ibi nullam ſñiam petit. Ad aũt. offerat, Rñ. uerum eſſe exceptionem recuſationis poſſe ꝓponi uſq; ad xx. dies, ſi tacitè, uel expreſsè non renunciauit. nec propter hoc, ꝙ dedit ſportulas, uel fideiuſſionem uidetur conſenſiſſe in iudicem, cum talis cautio, ſ. iudicio ſiſti, præſtetur coram illo iudice, qui non cognoſcit de cã, ff. de iudi. l. ij. §. pen. & hæc ſatiſdatio, & ſportulæ ex neceſſitate præſtantur, & ideò non præiudicat. hac igitur opinione prima retenta uř, ꝙ aliquis ſimul non poſſit recuſare iudicem, & repellere procuratorem aduerſarij ſui, cum ſuper procuratione oportet eum audire ſñiam, & ſic uidetur in iudicẽ cõſentire. ſed ſi actor proponit ꝯ procuratorem rei, & ꝓcurator recuſat iudicem, bene ꝓcedunt hæ duæ q̃ones ſimul: quia ille, qui recuſat, non eligit arbitrium hmõi iudicis ſuper procuratione, ſed aduerſarius, & iudicium redditur in inuitũ, ff. de uer. obl. inter ſtipulantem, §. j. [renunciaſſe] de offi. deleg. gratum [de priuilegiis] quibus forte ei, ſ. conuentui S. Leodij libera electio cõcedebatur, & nihil facit hoc ad rem. ¶† Non obſtante] quæ forte erat, ꝙ uel in totum, uel in partem monaſterij S. Annæ eſſet electio. ſed contra. 2. q. 6. §. diffinitiua. hoc intelligitur, ubi ꝓpoſita fuit exceptio rei iud. ſed inſtrumentũ non fuit productum, uel alia probatio. contrarium autem loquitur, ubi nec ꝓpoſita, nec ꝓbata fuit exceptio rei iudicat. ff. de cõpen quod in diem. Item in aliis caſibus ualet ſñia ꝯ res prius latas, uel iudicatas, ſ. ſi ſit appellatũ ꝯ de fide inſtr. cum Ioãnes. Item ſi in integrum reſti. beneficio ſubueniatur, ſupra de in integ. reſt. c. ij. Item ſi quæſtio eſſet, an ſit iudicatum, necne, & pronunciatum eſt non iudicatum, ſententia poſteà lata ꝯ res prius iudicatas teneret, ff. quę ſent. ſine ap. l. j. in prin. ſunt & alij caſus, ſ. in negotio publico, ff. de re iu. imperatores. Itẽ in caſu, quem habes, ff. de iureiur. admonendi. Item intelligunt quidam ſm̃ canones, ubicũque uertitur periculum animæ, ut ſupra eo. lator, ꝯ de teſti. ex parte [ꝓlata] primò alio tẽpore [ſtatuiſſent] ut præſumitur: q̃a ex quo ipſam aliđ iſſent, ad hanc cognitionem uenire nõ debent [alioquin] . i. ſi ualidum erat inſtrumentum; & ideò non erant poſthabituri, imputetur eis, qui modò obiiciunt, quod tũc non obiecerunt [noſtrorum] . i. de nouo repertorum, C. de tranſac. ſub prætextu.

SVborta [litigantibus] ſuper poſſeſſorio [habuiſſe] not. ſufficere epiſcopo probare quaſi poſſeſſionem, nec oportet probare ſpoliationem, uel ſubtractionem. hoc enim ipſo, ꝙ ſubditus per eum requiſitus non exhibet obedientiam, conſtat ꝙ eam eis ſubtraxit, & inde competit illi intrdictum, uel officium iudicis, uel condictio, ut no. ꝯ de elec. querelam, & ꝯ de reſti. ſpol. ſæpe. ¶ Decernimus] agebat enim epiſcopus poſſeſſorio recuperandæ poſſeſſionis, & petitorio: ſed quia cõſtabat de poſſeſſione, ſtatim ſententiat ſuper eo, dilatata quęſtione proprietatis; quod eſt notdignum; & forte non haberet locum, niſi per confeſſionem conſtet: imò locum habet: quia licitum eſt dimiſſo petitorio poſſeſſorium ꝓſequi, ſupra de cau. poſſ. paſtoralis [efficaciores] quia habebat ſententiam Alex. [præiudicium] q̃a res inter alios &c. C. res inter, per totum. & intelligas Papam ignoraſſe ius, quod in eo habebat: aliàs præiudicaretur, ff. de rei uen. ſæpe [ſentẽtiam] . ſ. ꝙ monaſterium ſubeſſet epiſcopo [reprobaſſe] C. ſi ex fal. in l. ij. [reperti] de hoc no. c. proxi. ſupra.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus monachi conſtituere poſſint procuratorem.*
2 *Poteſt quilibet regularis conſtitui procurator ab abbate in negotiis monaſterij.*
3 *Non eſt admittendus obiiciens contra procuratorem talem.*
4 *In proſecutione negotij ubi plures monachi admittuntur & in idem conueniunt poteſt unus pro aliis conſtitui procurator.*
5 *Criminoſi in cauſa inquiſitionis admittuntur.*

CVm I. & A. [ex parte] no. ꝙ Canonici regulares non ſolum nomine eccleſiæ, ſed ſuo conſtituunt procur. alium canonicum regularem, ar. ꝯ. 16. q. 1. qui uerè, & c. monachi, j de acc. Pe. 88. diſt. ꝑuenit. ad hoc rñde, ꝙ monaſterium indubitanter ꝓcuratorem conſtituit, ꝯ de conſue. cum dilectus, & in aliis
1 infinitis iurib. ¶† Item monachi in cauſis, quas habent, conſtituunt procuratorem, uidelicet ſi fiat inquiſitio ꝯ eos, ut hic. uel ſi ipſi inquiſitionem contra alium impetrent, uel inquiſitionem proſequuntur, ut hic, & infra de accuſa. olim. & idem ſi de electione ſua agant, infra eo. ad probandum, ſupra de reſcrip. cum dilecta. Item in accuſatione, & in quolibet negotio, ubi licitum eſt monachis agere, licitum eſt etiam eis ſuper eo literas impetrare per alium, ſupra de except. cum dilecti, in prin. ubi dicitur, trãſmiſſa nobis petitione &c. & etiam agere per procuratorem, ex quo à iure ſibi conceditur agere, multo melius eſt, ꝙ per aliũ agat, q̃ per ſeipſum,
2 ſupra de ſyndici. c. j. ¶† Item quilibet regularis poteſt conſtitui procurator ab abbate in negotiis monaſterij. 16. q. 1. qui uerè, & cap. monachi: non autem in ſuis ꝓpriis abbatis, ſi ſua propria ſibi aliqua negotia contra iura fingat, etiam ſi fuerit inquiſitio contra eum ſecũdum quoſdam, cum prædicta cap. dicant, ꝙ ad hoc ut poſſit procurare eorum negotia, oportet duo interuenire & mandatum abbatis, & utilitas monaſterij. Sed nos credimus, ꝙ etiã in inquiſitione monaſterij, & aliis negotiis abbatis poteſt eſſe ꝓcurator monachus, & eſt admittendus, ut in electione, & in aliis. & in hoc uertit utilitas monaſterij, ut bonus abbas ab eo defendat, uel ei præficiat. imò hac eadem ratione, ſ. quia utilitas monaſterij uertitur, credimus, ꝙ etiã pro laico patrono, uel principe, uel magno defenſore, ſiue utili amico monaſterij poſſit eſſe procurator. nam & archiepiſcopus hoc poteſt, infra qui fil. ſint legi. ꝑ uenerabilem.
3 ¶† Et ſi ꝯ procuratorem conſtitutum obiiceretur, non eſt admittẽdus: quia nõ uertitur utilitas monaſterij, nõ audiretur. non. n. eſt huius litigãtis quærere utilitatem monaſterij; & eędem utilitates occultæ ſunt, quas aduerſario non cõpetit eſſe notas. ſed conuentus, ad quẽ pertinet ſcire, & tractare utilitates monaſterij, poſſet ꝯdicere, & etiam ipſe monachus, ſi certum eſſet, ꝙ non

eſſet utilitas monaſterij. Item de mãdato epiſcopi,ubi
1 eſt utilitas monaſterij, poſſunt eſſe ꝓcuratores. 16.q.1.
qui uere. ſed ſine mandato epi, uel abbatis, imò, quod
plus eſt, contra uoluntatem eorũ debent denũciare ma
lum prælatum, & ad hoc poſſunt etiam ꝯſtituere, & ꝓ-
4 curatores conſtitui,ut hic,& 2.q.7.quapropter.¶†Item
credimus,ꝙ in proſecutione cuiuſlibet negotij,ubi plu
res monachi admittunt̃,& conueniunt in idem,vnus ex
his pro aliis poteſt conſtitui procurator,ut infra de ac-
cuſa.olim, & hic. Sed contra hoc.12.q.1.non dicatis.
ubi dicit,ꝙ literas non poteſt recipere ſine licentia ſu-
perioris; ergo multofortius non poteſt recipere literas
procurationis. Solu.illud intelligitur, ꝙ non oportet
etiam literas recipere pro ſua utilitate; ſed pro utili-
tate monaſterij poteſt, & in caſibus à iure conceſſis,
[infamatus] poſt hunc textum corrigitur litera decr.
per regeſtum ſic, & cũ ſuper his & aliis cũ procuratore
ipſius abbatis aliquando diu litigaſſent,&c ut ſequitur
[dilata] hoc ea ratione, quia inquiſitio non tantum in
vno capitulo, & contra vnum, ſed in multis, & contra
multos erat cõmiſſa,ff.de do.ex.apud.§.idem, ff.de ne-
go.geſt. at qui natura,§.penult.ff.de arbit. quid tamen
[prædictus] abbatis. & not.in cauſa inquiſitionis con-
ſtitui procuratorẽ [lite non conteſta.] hoc non nocet,
ſupra ut lite non conteſta. quoniam [conſpiratorum]
hæc eſt ualida exceptio; & ideò, infra diſtinguit ſuper
ea. [depoſitionibus] conſpiratorũ. alias enim fortè pu-
blicauerunt [publicatis] hæc uidetur ſufficiens ratio,
infra de accuſa.qualiter,§.debet, & cap.olim. ſol.ſi nõ
publicauit,deliquit: ſed non ꝓpter hoc reuocatur ſen
tentia,cum ob hoc nõ fuerit appellatum. uel dic,ꝙ hic
pars abbatis non negabat publicatas atteſtationes, niſi
conſpiratorum. aliorum enim bene fuerunt publicatæ,
quorũ dicta fuiſſe publicata bene colligitur ex hac de-
cret.uel Papa præcepit publicanda dicta conſpiratorũ,
& mandat inquiri, an iudices dicta eorũ fuerint ſecu-
ti, & aliorum dicta dictis conſpiratorum concordent.
¶Probare] debuit enim proteſtari, ꝙ in perſonas te-
ſtium dicere uolebat: alioquin ſibi preiudicaret,ſuper
de teſti.præſentium. imò,quod plus eſt, debet probare
ſtatim,uel terminum ad ꝓbandum recipere,ar.hic,& ſ.
de teſti. cauſam [aliorum] non.n.retractatur ſententia
ꝑ falſos teſtes lata, niſi iudex eorum dicta fuerit ſecu-
tus,ut no.ſupra de proba.licet, quãuis aliud poſſet dici
in conſpirationibus, & aliud in corruptis teſtibus.
5 ¶†Fides] ſed dices,nõne tanquam peccatores poterunt
in totum repelli à teſtimonio? Reſpondeo,ſic,ſi obii-
ceretur ab aliis: ſed hic nullus contra eos de conſpira-
tione obiiciebat, niſi ſolus abbas,à cuius nocumẽto be
ne excluduntur.Vel dic,ꝙ in cã inquiſitionis etiam cri
minoſi recipiunt̃, cũ inquiſitio non fiat niſi contra dif-
famatos,ĩ de accuſ.qualiter. uel dic horum teſtimoniũ
præſumptionem,& modicam fidem facere,& non plenã
ſicut alij teſtes.uel dic,ꝙ inimici nõ ſolum dicũtur quo
ad repellendum à teſtimonio, qui odium in mente ha-
bent, ſed etiam q inimicitiæ cauſas habent,uel habere
præſumuntur etiam ſine mentis odio, arg.3.q.5.c.ij.&
ſeq. & idem poteſt dici in conſpiratore, qui pro bono
eccleſiæ conſpirare poteſt contra prælatum, & nõ pec-
cat, & tamen repellitur à teſtimonio.

SVMMARIVM.

1 *Infamis efficitur condemnatus iniuriarum.*
2 *Nunquid Papa ualeat reſtituere in integrum laicum non ſuæ iuriſdictioni ſubditum.*

CVm te [notaret] † Nam condẽnatus iniuriarũ
fit infamis,ſiue ciuiliter,ſiue criminaliter agat̃,
ff.de his,qui no.infa.athletas,§.ult. [uolumus]
reſtituendo te plenè [infamia] no.Papã reſti.in integ.
ſ.famæ,honori,patriæ,& omnibus hmõi.2.q.3.§.ult.cir
ca fi.& C.de ſen.paſ.l.j.& ult. iure aũt ciuili ſoli prin-
cipes, & ſenatus,ff.de poſtul.l.j.§.de qua. nam licet alij
magiſtratus poſſint reſtituere alios minores,& etiã ma
iores de iuriſdõne ſua,& quãtum ad iuriſdõnem ſuam;
tñ famæ reſtituere nõ poſſunt, ut eo.§.dr̃.ſic etiam epi,
licet minores,& maiores reſtituere poſſunt,& diſpẽſare
in multis caſibus, ut no.ſ.de temp.ordi.dilectus, & ab-
ſoluere à iuramentis,& uotis,& fidelitatibus, ſupra de
iureiur.cum quidam,ĩ de uoto.c.non.15.q.6.§.autori
tatem; tamen in integrum reſtituere non poſſunt quã-
tum ad honores,& ſimilia,nec infamiã remittere, cum
hoc nullo iure cautum habeatur. collegium tñ Cardi-
nalium,quod autoritatem ſenatorum habet,reſtituere
poſſet, ar.96.diſt. Conſtantinus; & ſic põt intelligi,qđ
dicit.c.ꝙ eccleſia ſenatum habet.16.q.1.eccleſia.& ꝓ-
pter hoc dicimus,ꝙ licet ſuſtineat eps infamem ipſo iu
re, uel per ſententiam condẽnatum, uel etiam diſpen-
ſaſſet,cum diſpenſare nõ poſſit,ut patet.2.q.3.§ hinc; ta
men nõ admitteretur ad accuſationes, uel teſtimoniũ,
cum ſit infamis.2.q.1.prohibẽtur. ſ de teſt.teſtimoniũ.
ſi cum alio,q̃ cum infami diſpenſet, bene admittitur ad
teſtimonium, & ad accuſationem, & alios actus legiti-
mos & in ciuili cauſa,& criminali,& contra clericos,&
laicos. nam cum ratione diſpenſationis poſſit eſſe in or
dinibus ſuſceptis, uel promoueri ad maiores; ergo ea
ratione poterit accuſare, & teſtificari in ſacerdotes.
2.q.7.ipſi teſtes. arg.contra, ſupra de teſti.teſtimoniũ.
ubi dicitur,ꝙ condemnatus de crimine non admittitur
ad teſtimonium in criminali:ſed illud intelligo,ubi di-
2 ſpenſatum non eſt. ¶†Sed quæritur,an Papa poſſet re-
ſtituere in integrum laicum non ſubditum ſuæ iuriſdi-
ctioni? & dic ꝙ non.2.q.3. hinc,niſi fortè eſſet ſibi ne-
ceſſarius in clericatu. tunc enim forte poſſet dici,ꝙ ad
hoc Papa tantum, & non alius poſſet eum in integ.re-
ſtituere, arg.quia etiam ſeruum alterius poſſet eccle-
ſia aſſumere, dũmodò ius ſuum ſerui domino recõpen-
ſet, arg.54.diſtin. multos, ex antiquis. conſuetudo ea,
per quæ alia ſeruorum ſuorum amittunt. ſed nec reges
poſſunt reſtituere in integrum, cum omnes teneãtur le
gibus Imperatorum obedire, quæ eis hanc poteſtatem
non concedunt,argum.7.quæſt.1. in apibus. alia etiam
ratione eis obedire tenentur: quia ab eccleſia ſunt ap-
probatæ. nam nulla lege cauetur,ꝙ aliquis poſſit in in-
tegrum reſtituere,niſi ſolus princeps,ideſt imperator,
uel ſenatus, ut ſupra dicitur. Alij tamen dicunt,quòd
reges omnes in integrum reſtituunt: quia non ſunt ſic
imperatoribus ſubditi, ſed Papæ ſoli in dubiis, & gra-
uibus articulis, ſi. infra qui fil.ſint legit.per uenerabi-
lem. Papa aũt in integrum reſtituit illos de patrimo-
nio ſuo, & etiam illos,qui aliorũ iuriſdictioni non ſub-
ſunt,ĩ qui fil.ſint leg. per uenerabilem, & oẽs clericos.
[non notari] nota eccleſiaſticum iudicem reſtiuere fa-
mæ.15.q.6.auctoritatem:ſed hæc ſunt in terra Eccľię.
AD probandum.ſ.ſic.l.ſuper [cuſtodis] factæ in ab-
batiſſam uel potes dicere,ꝙ licet cõtendere de ali
quo minori officio monialibus, ad qđ per electionẽ uo
cantur. ĩ.de ſta.mo. c.ij. [eam] .ſ.ſententiã [vnus] ſu-
pra de procur.c.ult. contra ſolu. aliud eſt in conſtitu-
tione procuratoris: aliud in ſententiæ prolatione, ſed
nõne duo poterant ꝓcedere, tertio impotentiam iuris
incurrente,ſ.de reſcrip.ſciſcitatus? rñ.poterant: ſed qa
admiſerunt impotentem,ꝙ uoluerunt, non potuerunt.
ſ.de off.dele.cũ ſuper ab. [infirmandam] per exceptio-
nem oppoſitam ꝯ petentem executionem ſnĩæ.aliter.n.
ad irritandam ſnĩam ab excommunicato latam agi non
põt ſm quoſdam. hoc non placet:imò bene agitur,ſi pu
blicè fuit denunciatus, ut no.ſ.de exce.exceptionem.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus res iudicata non præiudicet aliis, & etiam quando hæc regula non habeat locum,& uide in nu 2.*
3 *Nunquid ſi quos res tangit,& alium agere uideant,& taceãt fiat eis præiudicium.*
4 *Caſus, in quibus ſola ſcientia ſine citatione ſufficit.*
5 *Sententia contra electores,uel ordinatores lata quando præiudicet electis,& ordinatis,& quando non,in nu. 6.*

1 QVãuis [regulariter] ff.de re iud.ſæpe.† uera
eſt hæc regula: qa non ꝑiudicat res iudicata
aliis in hoc,ſ ꝙ ꝯ alios pariat actionem, uel
exceptionẽ:ſed bñ ꝑiudicat in hoc,ꝙ poſſeſſio
quæ prius erat apud alios transfert̃ apud uictores.ſ.eo.
cũ ſuper,niſi appellatum eſſet,ut ibi dicit. & tunc fortè
difficilius eſſet eis ꝯ alios agere ꝙ ꝯ primos,ar.ff.de ali.
iudi.mu cau.fa.l.iij.ſed ſi aliquis eps poſſidet iura epi-
ſcopalia in monaſterio alterius diœc.ſecus eſt, ut not.
2 hic in gl.uer.gra. [non nocet] †fallit hæc regula, ubi-
cũq; fit ius ex ſnĩa,ut in querela inofficioſi teſtamenti,
& in cauſa filiationis.ff.de inof.teſt. Pomponius.§.ſi ex
cã.ff.de lib.agn.l.j.§ ſi.& l.ij.& 3.in prin.Ita in cã inge-
nuitatis, niſi detecta fuerat colluſio.ff.de ſta.ho.inge-
nuum.In criminali etiam accuſatione ſpeciale eſt: quia
accuſatus ab uno non poterit ab alio accuſari, niſi do-
ceat de præuaricatione prioris ff.de præuarica.l.ij.uel
niſi dolorem ſuum proſequatur, doceatq; ſe ignoraſſe
accuſationem ab alio inſtitutam.ff.de accuſa.l.ſi cui.§.j.
idem eſt in populari actione, ſi bona fide agente actore
abſolutus ſit reus.ff.de iureiu.eum.qui.§.in popularib.
Item ſpeciale in crimine adulterij,ut abſolutio adulte
ri proficiat adulteræ.ff.de adulte.denunciaſſe.Itẽ ſpeci
le eſt,ꝙ unius ex appellatoribus uictoria prodeſſet alij
C.ſi unus ex ap.l.j.& 2. Item in ſeruitutibus prædialib.
ff.ſi ſer.uin.loci.§.ſi fundus. Item extraneo agente &
rumpente teſtamentum per querelam aliis proficit.ff.
de inoff.teſt.poſthumus. alias autem res iudi.non pro-
deſt, nec nocet, niſi illis, ꝯ quos lata eſt, uel illis, qui
finguntur idem cum illis; puta quia eis ſingulari uel
uniuerſali iure ſucceſſerunt.ff.de excep.rei iud.ſi à te.
§.ſi.& l.& an eadem.j.reſpon.& l.exceptio rei iud. Item
not.ꝙ in his caſibus ſufficit ſola ſcientia ſine citatione
[actio] ſecus, ſi diuerſis iuribus agant; puta qa ꝓprieta
rius patiatur uſufructuarium non agere de fructibus,
uel è conuerſo. Item ſecus,ſi ille, qui partem habet in
re,patiat̃ alium, qui ſir̃ partem habet, agere.ff.de lib.
3 cau. pariter.¶†Sed quid,ſi quos res tangit,uideant aliũ
agere, & taceant, nunquid fit eis præiudicium,ſ.tunc
quando officium iudicis imploratur ſuper reſtitutione
in integrum, uel huiuſmodi: Reſpon.non,niſi citentur
nominatim, uel per edictum,ut no.ſ.de ma.& obe.c.ſi.
ſ.de procura.in noſtra. alias autem bene nocet eis. nec
obſtat regula hic poſita,res inter alios &c. quia in caſu
poſito, ex quo citatio facta eſt, intelligitur contra om-
nes iudicatum,qui ſciuerunt, uel ſcire debuerunt cau-
ſam agi: quia in eis non nominatur aliquis ſpecialiter,
ſed in genere fertur ſnĩa ſic,ſ.reſtituimus te in integrum
Præſto autoritatem tuæ adoptioni; & ſic in ſimilibus
eſt dicendum.¶Actio] uerbi gratia, creditor habet hy
pothecariã ꝯ quẽlibet detẽtorẽ pignoris,& debitor rei
uin. & ꝑfert̃ creditor debitori. idem eſt in his, in qui-
bus non competit actio: tamen illi quibus competit
actio, ius habent ex perſona illorum, qui agunt, & ta-
cent, tunc ſi eos ſcienter agere permittunt, licet malè
agant, fit eis præiudicium, ut eſt uidere in marito &
uxore. nam marito competit rei uin.ad rem dotalem;
uxori uerò nõ.C.de rei uin.doce:& tñ ſi uxor uindicet
rẽ dotalẽ,licet malè,præiudicat marito ſcienti & tole-
ranti.idẽ eſt ẽt uidere in emptore,cui ꝯpetit actio,& uẽ
ditore,cui nõ ꝯpetit, & ꝓprietario,& in emphyteutica-
rio, cui competit actio, & proprietario,cui non cõpetit
ff.de re iud.ſæpe. in his.n.caſibus & ſi agere non potue-
runt hi, quibus non competit actio; ſi tamen agunt,li-
cet malè, præiudicant tamen eis: quia eos prohibere
potuerunt, quominus agerent; & quia de uoluntate eo
rum iudicant, uidetur de iure,ꝙ habuit ex perſona agẽ
tis. & ſufficit in his caſibus ſola ſcientia, nec exigitur,
qđ citentur. & ſic intellige quod hic dicit.ff.e.tit.l.ſæpe
quidam tñ dicunt,ꝙ in ſolo primo caſu,ſ.in creditore
& debitore locum habet, qđ dr̃ de actore. in aliis aũt
tribus caſibus locum habet,qđ dr̃ de defenſore. & ubi-
cũq; in præal.l.ponit̃ experiri,quo ad ꝑdictos tres caſus
ponit̃ pro defendere. Naturaliter aũt primo actio, &
defenſio eis competit,qui ſuis auctoribus pro euictionis
periculo denunciant.põt etiam dici, ꝙ licet defenſio cõ
petat tam ei,qui poſſidet nomine alieno,q̃ ei,cuius no-
mine poſſidet̃: tñ in defenſione præfertur ille,cuius no
mine poſſidetur, ut lit.non cont.qñ.§.ſi ſup. nam & cõ-
tra utrũq; datur actio,ꝯ unum rõne detentionis, & con
tra alium rõne ciuilis poſſeſſionis. bñ.n.competit rei
uin.rõne utriuſq; poſſeſſionis.ff.de rei uin. officium, &
etiam interdictum,unde ui,rõne utriuſq; poſſeſſionis,
& utriuſq; poſſeſſionis põt fieri reſtitutio ſeparatim. nã
dño poſſeſſori ciuiliter fieri põt reſtitutio eius ciuilis
poſſeſſionis,& uſufructuario poſſidenti.naturaliter fie-
ri reſtitutio poſſeſſionis huiuſmodi fructus,uel alterius
ſuæ naturalis. & hoc caſu uidetur, ꝙ ſnĩa lata ſuper na-
turali poſſeſſione præiudicet ciuiliter poſſidenti, ut po
ſit denegare uſumfructum ei, qui obtinuit. & eodẽ mõ
ſi ferat̃ ſnĩa ſuper ciuili poſſeſſione, puta alij adiudica-
ta eſt ciuilis poſſeſſio fundi uſufructus, quàm ei, qui
conſtituit uſumfructum; bene præiudicat poſſeſſori na-
turali: qa ſibi poterit denegari, uel auferri uſufructus
debebat.n.ſuas exceptionis prætendere, & cauſam de-
fendere. Alij tamen contradicunt, uel potes dicere, ꝙ
præfertur ille,qui detinet naturaliter. detentor autem
nunciat domino,ſicut creditor debitori. Ideo autem di
ximus præiudicari ei, qui ex perſona alterius ius habet
ſi permittat eum agere, ex cuius perſona ius habet:
quia poteſt ipſum prohibere. Cæterum, ſi non ex eius
perſona ius haberet, quantumcunque ageretur, etiam
ſuo nomine, uel alieno, nunquam ſibi præiudicaret,
etiam ſi eſſet de perſonis, quæ agunt ſine mandato,
niſi præcederet, uel ſequeretur eius uoluntas taci-
ta, uel expreſſa.C.quibus res iudic.non not. l.prima ſe-
cunda & tertia & ff.de procu. ſed hæc prima reſpon.ff.
iud.ſol.l.iij.§.j. hac etiam ratione imputatur patrono,
ſi libertum non defendat.ff.de re iud.ſæpe: quia pri-
mo ad eum ſpectat defenſione liberti, poſtea ad li-
4 bertum. ¶†Item nota, quòd in his caſibus ſufficit ſo-
la ſcientia ſine citatione. Argumentum eius, quod di-
ctum

ctum eſt de liberto, dicendum vr̃, ꝙ ſi unus ep̃us agit
contra aliquod monaſteriũ petendo epiſcopalia, ſi ille,
qui primò ibi exercebat epiſcopalia, non defendat mo
naſterium, & feratur ſñia ꝯ monaſterium, ꝙ præiudicat
ep̃o, qui prius habebat ibi epiſcopalia quo ad poſſeſſio
nem, arg. ad hoc, ꝙ ſi epiſcopus primus põt agere cõtra
ſm, ſi poſſidet, quod non eſſet ei ius ibi exercere epiſco
palia, multo fortius, quando ea petebantur, debet exci-
pere. ſecus autem, ſi egiſſet ſecundus epiſcopus contra
monaſterium interdicto, unde vi, uel uti poſſidetis, ra-
tione prædictorum iurium, quibus ſe ſpoliatum dice-
ret: uel in quibus diceret ſe turbari: quia tunc primus
epiſcopus non debet ſuſcipere defenſionem eius, nec ſi-
bi aliquod præiudicium generatur: quia contra perſo-
nas tm̃ agitur, & perſonale eſt interdictum. non nega-
mus tñ, quod etiam ſi agitur de perſonali interdicto,
quin aliquando fiat alijs præiudicium, ſ. quando præiu-
dicium ſequitur ex vi interdicti. uerbi gratia ſi egiſſet
aliquis contra aliquem, quia ſpoliaſſet eum poſſeſſione
iure inſtituendi clericos in aliqua eccleſia, unde pete-
bat reſtitui ad prædicta iura, & caſſari quicquid fece-
rat ſpoliatione pendente. in hoc. n. caſu bene fit præiu-
diciũ clericis inſtitutis ꝑ ſpoliatorem, ſi feratur ſñia ꝯ
eum: quia eijcientur de eccleſia. s̃. de fil. præſby. ueniens
ff. de vi & vi ar. l. i. §. ſi fundus, &. §. ſe. ſecus aũt, ſi nõ in-
terdicto, ſed negatoria egiſſet, ſ. ꝙ non erat ei ius inſti-
tuẽdi, & petẽdo ſibi adiudicari ius inſtituẽdi, cũ ad ip̃m
ꝑtineret. nã hic ex ſñia lata ꝯ inſtituentẽ nullũ fit p̃iudi
ciũ inſtitutis. q̃ inſtitutio ualet ꝑꝑ poſſeſſionẽ. ȷ̃. de iure
pa. cõſultationibus [à quo cãm] ut ſi electus patiat̃ ele-
ctores de electione, an ſit canonica, agere, uel ordina-
tus ordinatorem ſupra de elec. dudum Ro. lxxj. di. tãtis
5 3. q. 6. hoc quippe. † nam ſñia ꝯ electores, uel ordinato-
res lata ſuper eo, ꝙ eſſent publicè delinquentes, præiu
dicat electis, & ordinatis, ut in prædictis capitu. ¶ Idem
& ſi ille, pro quo iudicatum eſt, patiatur iudicem defen
dere ſñiam: quia ab eo cauſam habuit. hoc non poteſt
habere locum, niſi quãdo iudex proceſſit ex officio ſuo
inquirendo, & ſi ſic remouit aliquem, cuius præbendã
alii contulit. nam ſi inquiſitor hic defendit cauſam præ
iudicabit illi, cui collatum eſt beneficiũ, ſi ſciuit, ut hic.
6 ¶ † Idem tñ, & ſi egiſſet Petrus, & ego modo agerem ad
idem de iure mihi a Petro conceſſo. tñ quod dictum eſt
de ordinato, & ordinatore, non uidetur ita indiſtincte
uerum. nam quantuncunq; condemnetur de crimine or
dinatus nunq̃ præiudicat ordinatori. nam cum ex vi ac
cuſationis ordinati non ſequatur cõdemnatio ordina-
toris, nulla ratio eſt, quare condemnatio eius ſequere-
tur, uel quare præiudicaret ipſi. nam ex vi accuſatio-
nis ſequitur aliquando bonorum ademptio, infamia, &
huiuſmodi. C. de bo. dam. l. j. ij. & iij. per totum. ff. de his
qui no. infa. athletas. §. ult. & l. ſequen. ff. de fur. non põt.
ſed ꝙ alius nõ accuſatus ex vi accuſationis alterius pa
tiatur pœnam, non inuenimus, niſi in certis caſibus, ut
in crimine læſe maieſtatis. vj. q. j. §. uerum, & hr̃ſeos. ȷ̃.
de hæreticis. c. uergentis, & alia conſimilia capitula in-
telliguntur, qñ notoria erant delicta ordinatorum, uel
inſtitutorum: quia etiam ſi non eſſet actum ꝯ ordinato
res; tñ ſine ordine iudiciario poterant puniri ordinato
res, qui ſcienter malos ordinauerant, ut. s̃. de iure iu.
ad noſtram. iij. & . ȷ̃. de actu. euidentia. ſed ſi accuſaret̃
ordinatus, ꝙ extra quatuor tempora ordinatus fuiſſet:
uel quòd minus canonice electus, uel tranſlatus fuiſſet,
quæ & publica & notoria ſunt, bene præiudicaret ſen-
tentia lata contra ordinatum ordinatori ſuprà de trãſ.
epi. inter, & de temp. or. literas. hæc enim ſunt ita con-
nexa, quæ ſeparari non poſſunt. ſi enim male fecit reci
piendo ordinem tali die, deterius fecit ordinator con-
ferendo, ar. ſupra de tranſ. epi. inter, circa fi. ſed bene
pòtuit ordinatus male recipere ordines quia erat crimi
noſus: ſed ordinator bene contulit: quia hoc ignorauit
ſupra de cor. uiti. expoſuiſti; & hoc quidã de plano con-
cedunt. Melius uidetur, ꝙ quantuncunq; crimen ſit no
torium ordinati, uel ꝙ ordinator celebrauit extra. iiij.
tempora. nunq̃ tñ agitur, ut caſſetur ordinatio, quã ha
bet ab ordinatore: ſed tãtum agere poteſt, ut puniatur:
uel pñiam agat, quam non habet ab ordinatore, & ideò
nunquam præiudicat uni ſñia ꝯ alium lata. ſecus autem
eſt in electis & electoribus. nam in illis obtinet, quod ſu
perius eſt notatum. hoc aũt uidetur eſſe indubitatum,
quod ſi aliquis egit contra capitulum alicuius eccleſię,
& petit præbendam, quę mihi debebatur, uel mea erat,
non præiudicat mihi ſñia lata ꝯ capitulũ alicuius: quia
ſi poſſidebam præbendam, tunc cõſtat, ꝙ nõ præiudicat
quia ꝯ capitulum non cõpetebat actio, ſed contra me.
ff. de alie. iu. mu. cau. fac. l. penulti. ff. de rei uin. officium
ſupra de iudi. examinata, & ſi non poſſidebam, non præ
iudicat: quia non potui actorem prohibere ab agendo.
ff. de re iud. ſæpe. §. ult. ff. de iureiu. nam poſtea. §. fi. & l.
ſed & ſi poſſeſſori. hoc uidet̃ falſum: quia ſi quis ageret
contra capitulum ſuper præbenda, quam dicit uacare
de iure, licet alius eam teneat de facto: uel ſi quis dicit
eam ſibi deberi; quam alius etiam dicit ſibi deberi, &
eodem iure, ſcilicet per electionem capituli, ſatis uide
tur locum habere hæc decre.

SVMMARIVM.

1 *Rei, cuius commertium quis non habet propter naturam ipſius rei, nec legatum, nec donatio, nec ſtipulatio fieri poteſt.*
2 *Non minus ualet iudicium, quando quis iniuſte agit, quàm quando iuſte.*
3 *Actor non exprimit in libello diẽ, uel locum facti contractus.*

ABbate, & infra [commendatori] & hic no. quan
do ad plures pertinet actio de aliqua re, ita, ꝙ
ad unum pertinet quaſi ſub alio, ſicut commẽ
dator eſt ſub præceptore, ꝙ ſimul ambo, & omnes age-
re poſſunt, de hoc no. s̃. de iud. cum deputati. ȷ̃. de reli.
do. cum uenerabilis [uel quaſi] no. libellum. ſub diſiun-
ctione. ut no. s̃. de in inte. reſti. c. conſtitutus [finibus]. s̃.
1 de reſti. ſpo. cum ad ſedem. ¶ † Sub conditione] hæc rñ-
ſio probatur. ff. de leg. j. cætera igitur, in prin. ff. de act.
emp. l. ul. ff. de leg. j. ab oĩbus, & l. ſi ſeruus, aliàs uerum
eſt, quod rei, cuius cõmertium quis non habet propter
naturam ipſius rei, nec legatum, nec donatio, nec ſtipu
latio fieri poteſt. ff. de leg. j. filiuſfami. §. ſi quis. ff. de leg.
ij. boue. §. j. ff. de leg. iij. fideicommiſſa. §. in ſeruo, & eſt
expreſſum de re, quæ eſt apud hoſtes. ff. de uer. ob. liber
homo [mox]. C. de ſacroſan. eccle. ut inter. ¶ Intentio]
ſatis bñ dicit, quod ex nullo uerbo poſito in donatio-
ne facta monaſterio de Populeto apparet uoluntas do
natoris, quòd locus de Roſel. daretur monaſterio de
Bonefac. ar. C. de do. promiſ. l. j. Item pro hoc facit:
quia uerba donatoris non dirigebantur ad monaſte-
rium de bonefac. ſed ad monaſterium de Populeto.
& ideò non uidetur ius quæſitum in re, ſed in per-
ſona. ff. de annu. leg. Caius. ff. de lega. j. quidam teſta-
mento. ff. de contrahen. empt. l. fin. aliàs autem, ſi ap-
pareret ex aliquibus præſumptionibus de uoluntate
donatoris

donatoris, quod ad monaſterium de Bonefac. perue-
niret res donata, poſſet dici, qđ aliter ꝓuideretur mo-
naſterio de Bonef. ar. ff. de lega. ij. Titius. §. patre. ff. de rei
uindi. emptor. §. ancilla. ff. de leg. ij. Titia, cum teſtamen
to. §. Titia, cum mi. ȷ̃. de teſta. nos quidem. ff. de dona. in-
ter ui. & uxo. Sulpitius [donatio] ȷ̃. de eccle. ædi. ad au-
dientiam. ſed contra. ff. de ſer. ur. præd. ſi ſeruos. §. fi. ff. ſi
ſerui. uendi. l. fin. ff. de adimen. le. ſeruos. ff. de lib. cau. ſer
uos. ff. de lib. & poſt. placet, & l. ſe. inſti. de lega. §. poſthu
mus: ſed ibi non quæritur ius in re, ſed perſonalis obli-
gatio. ¶ Quia uideri] ff. de iud. non poteſt, ſolemus, nun
quàm, no. ff. ad exhi. l. tigni. §. fi. C. de in litẽ iura. l. j. nec
obſtat de pignoraticia act. ſi rem. §. fi. quia ibi loquitur
in pignoraticia, quæ ſtatim oritur ex cõuentione, & ſic
reſponde. l. ff. de pigno. act. l. ſi rem [dicebatur] bene al-
legat iſte, ſi res donatæ nullo modo pertinebant ad re-
gnum, quia ſm hoc nihil pertinuit ad regẽ de eis diſpo
nere, ſed ſi ad regnum pertinebant, licet ea nõ poſſide-
ret, bene ius, quod in eis habebat, dare potuit, & ad hoc
obligare ſucceſſorem, & ſm hoc bona etiam erat rñſio
partis aduerſæ [ſuperuenienti] ff. de rei uen. ſi autem, in
prin. ff. ad exhi. tigni, in prin. [ſpãli cauſa] puta ex cauſa
uenditionis initæ cum. P. tali die & loco dicerem ſibi de
bere, & non eſt uerum [& poſtea] q̃ lis cepta ex prædi-
cta cauſa [ſiue alia] ſ. quia res, quam petijt ex cã uendi
tionis, ſibi debet̃ poſt litem cõteſtatam ex cã donatio-
nis, quæ pœnitus aliena eſt à cauſa uẽditionis. ſimilis au
tem cauſa uendit onis ſcđa eſſet primæ, ſi ex cã alterius
uenditionis alio loco & tꝑe factę ſibi poſt lit. conte. de-
betur; & tñ quia ex ea actum nõ eſt, non ueniet in iudi-
cium; & ideò de ea non ſententiabit, & hoc eſt, qđ hic di
cit [obnoxium] hæc petitio generalis rarò admittit̃ in
ꝑſonalibus actionibus, in realibus ſæpe [indebite] ſ. qa
2 tunc nõ debebatur [iudiciũ] † iudiciũ. n. non minus ua
let, qñ quis iniuſte agit, quàm qñ iuſte, qđ ſatis patet,
qa ſñia ꝯ eum lata tenet imò etiam pro eo, licet ſit ꝯtra
ius litigatoris. 2. q. 6. §. diffinitiua. & idẽ ur̃ de actis & ge
ſtis. [libera ꝯſcientia] quia cum in gñe dixit, eũ ſibi ob
noxiũ, & eũ inuenerit tꝑe ſententiæ obnoxiũ, ꝯ conſciẽ
tiam iudicaret, ſi eũ non obnoxium ſententiaret. Itẽ ex
hac ſñia ꝑpetuò & ex omni cã pararet̃ exceptio rei iud.
abſoluto. ſed ſic non eſt, qñ ex certa cã petijt, quia tunc
tm̃ paratur exceptio ex illa cã [iudicio] qa probationes
& acta inter eaſdem ꝑſonas præiudicant, & ẽt in alio iu
dicio, ſi ad idẽ agatur. & hic ad idem aget̃, quia ſub gñа
libus uerbis omnis tꝑis ius, ſ. & ante litem conte. & poſt
deduxit in iudicium [& tunc] ſ. tꝑe litis conte. [funda-
uerit] nõ habita diſtinctione inter ꝑſonales actiones, &
reales, niſi quia perſonales rarò admittuntur nõ expreſ
ſa cauſa, ſed reales ferè ſemper non expreſſa cã admit-
tuntur: ſed ẽt in eis, ſi expreſſa ſit cã certa, niſi cã ſit ꝓ-
poſita tꝑe litis conteſt. non prodeſt, ſi poſtea alia ſuper-
ueniat, ar. ff. de exce. rei iud. ſi mater. §. ſi quis uerò. [do
nationis] puta quia dixit, Peto talẽ fundum ex cã uendi
tionis. licet. n. non adiecerit de tꝑe & loco uenditionis,
quia tñ uẽditionem neceſſariò comitatur locus, & tp̃s,
non prodeſſet petitori, ſi poſt litem conteſtatam eãdem
rem emat, cũ de certa uenditione intelligi oporteat &
certis loco & tꝑe facta, ut hic dicit ſecus aũt, ſi dicat? di-
co hanc rem ad me pertinere iure dñij, uel quaſi. hic ẽt
ſi poſt litem conte. nouum ius acquirit, fertur ſententia
pro eo. ff. de rei uin. ſi autem, ar. ff. de exce. rei iud. ſi ma-
ter. §. eandem cũ. n. in libello nullas cãs dñij expreſſerit
non hẽt concomitantias loci certi, & tꝑis, & ideo nõ eſt
nis, quo loco & tꝑe dñium ad ipſum ꝑueniat [cauſam]
ſcilicet emptionis, & uenditionis, & donationis, uel ſimi
3 le ¶ † Vacua] i. impoſſibilis. certa. n. uenditio nõ poteſt
fieri, niſi certis loco & tꝑe. fatemur tamen, ꝙ nec actor
debet exprimere in libello diem, uel locum facti cõtra-
ctus, ſicut nec teſtis. s̃. de fide inſtr. cum Ioannes, niſi iu-
dex hoc ex certis cauſis faciat fieri, ar. s̃. de fide inſtr. cũ
Ioannes, circa fi. inſti. de act. §. curare [cõcomitantia] ſ.
tẽpus, & locus: ſed ſufficit quouis loco, uel tꝑe illud fa-
ctum fuiſſe [licet] q. d. & ſi hæc quæ dicta ſunt, non poſ-
ſunt tolerari: de iure tñ ſic ſeruandum eſt, quia æquum
eſt. ff. ad l. Aquil. ita uul. §. fi.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ad æternam rei memoriam eſt ferenda.*
2 *Forma promulgandarum ſententiarum.*
3 *Eccleſia non debet habere cum inimicis ſuis odium: ſed omnes ad pacem uocare debet.*
4 *Poteſt clericus pro quolibet peccato deponi.*
5 *De hæreſi ſuſpectus, ſi ſe non purgauerit, excommunicari debet.*
6 *Imperator deponi poteſt a Papa.*

AD apoſtolicæ ſedis. Et infrà [concilij] præ-
ſentia concilii eſt ad ſolennitatẽ tm̃, quia ẽt
ſine cõcilio ſolius Papæ ſñia ſufficeret ad dã
nationem imperatoris. 15. q. 5. alius. 9. q. ul.
petet, & c. c. ipſe ſolus habet plenitudinem ꝑtãtis. 2. q.
1 6. decreto [ſempiternam] † ſupple ſic pronuncio & diffi
nio. omnis. n. ſententia ad æternam rei memoriam eſt fe
renda. quia perpetuo eſt ſeruanda, & ius facit inter par
tes: ſpãliter tñ perpetuò memoranda eſt ſententia depo
ſitionis, quæ fertur ꝯ iniquos principes, & maxime con-
tra imperatorem. eſt. n. memorandum de hac ſententia
depoſitionis, quæ non debet ferri niſi urgente multa ne
ceſſitate. & multis cauſis, & criminibus, & infamiis mani
feſtis contra imperatorem clamantibus. Item memoran
da eſt talis ſententia, ut ſciant omnes, quot & quantis pe
riculis ſe opponit Romana eccleſia, ut pacem procuret
ſubditorum, & ut exemplum det cæteris prelatis omnia
pericula ſubeũdi pro defeſione ſuarum eccleſiarũ quot
enim periculis & maris, & terræ, & proditionis, & aſſaſ-
ſinorũ, & aliis infinitis ſubiecit ſe Papa, qui hanc tulit
ſententiam uix homo enarrare poſſet, quædam tñ ſcri-
2 pta ſunt in chronicis Ro. eccle. ¶ † Hinc debent ſumere
exemplũ iudices, qualiter ſuas ſententias debent ꝓmul
gare. dẽt. n. ſic dicere. ego, uel nos talis iudex ordina-
rius, uel delegatus præſentibus partibus talẽ ſentẽtiam
proferimus ad æternam rei memoriam, uel ad honorẽ
Ieſu Chriſti, uel ad honorem & obſeruationem iuris li
tigantium, uel alia conſimilia uerba. nam quidam
iudices malefaciunt, qui dictant ſuas ſentẽtias aliis ſcri
bendo ſiue partibus, ſiue uniuerſis. huius enim ſcripturæ
potius ſunt teſtimoniales ſcripturæ præteritorum, q̃ aſ-
ſertoriæ præſentium. Item illud non ur̃ fieri debere, ꝙ
alicui ſcribat ſententiam, & loquatur in præſenti, licet
in decre. factum inueniatur, ut s̃. de ſequeſt. poſ. c. j. de
re iudi. inter. qđ quàm ſit abſurdum, cuilibet diligẽter
3 intuenti ipſas decre. liquido apparebit ¶ † Pacem] no.
ꝙ eccleſia omnes inimicos ſuos debet uocare ad pacem
& tm̃ eis publicè offerre, ꝙ & conſcientiam habeat ſe-
curam & illæſam, ſi contra eos ꝓcedere debet, & ꝙ ora
obſtruat detractorum imo, & ſi eccleſia ꝯ inimicos ſuos
procedat ſiue ſpiritualibus, ſiue materialibus armis, to-
tum fieri debet, ut ad pacem ueniat. 23. q. 3. noli. ¶ Re-
uocare]

uocare] no.ex hoc loco,& ex his,quæ ꝓxime dicta ſũt, ꝙ ſententiam ſuam,uel facta ſua nunquã ſuppoſuit correctioni, uel emendationi concilij,uel aliorũ,ſed ſuæ emendationi tñ ſeruauit.hoc tñ dixit,ꝙ ſuper emendatione ſua conſiliũ concilij quæreret,&.bene fecit, 9. q. 3.patet,& c.ſeq.¶ Adhærentes] no. fidelitatem eccleſiæ Romanæ,quia nunquam uoluit habere pacẽ, nec pacis tractatũ,niſi prius exprimeret,& præmitteret de pace ſibi adhærentium, & de perpetua ſecuritate eorum
4 [grauiſſima] † bñ fecit Papa,ꝙ non ſolum multa crimina ſed ẽt multa gña peccatorum ſubiecit ſententiæ depoſitoriæ imperatoris.magna.n.cauſa ſubeſſe debet depoſitioni imperatoris.non eſt ſimile ius ad depoſitionẽ clericorum,q ꝓ quolibet peccato deponi poſſunt. xxv. di primum.l.di.ut cõſtitueretur:qa imperatores, & alij pricipes deponi nõ poſſunt abſque magnis & multis periculis,& periculum eſt cã,quare aliquid detrahitur rigori.ĵ.de cle.excom. mi. latores. Item imperatores & principes nõ miniſtrant in ſacramentis eccleſiæ,ſed clerici ſic.& ideo oportet eos ſine peccato eſſe.31.di.tenere [deierauit] periurium licet in omnibus ſit graue crimen,in principibus tñ,& prælatis eſt grauiſſimum,quorũ uerbum debet eſſe firmiſſimum ẽt ſine iuramẽto,ar. 22.q.4.innocens,& c.inter cætera. [& ĵ.]ſub uerbis iſtis continentur in textu ſententię.primo multa periuria ſecundo multorum pactorum fractiones tertio multa ſacrilegia quarto multæ ſuſpitiones hæreticæ prauitatis [pace] non eſt hæres ex teſtõ Chri, qui pacẽ nõ ſeruat, cũ teſtm̃ eius fuerit, Pacem meã do uobis,pacẽ relinquo uobis;& principes maxime ad pacẽ ſeruandã tenentur. ff.de pac.conuentionum. [ſacrilegiũ] de ſacrilegio no. ĵ.de ſen.exc.cum ꝓ cauſa [non dubijs] cum hæticorum uocabulo contineri debeat,& ẽt puniri, qui ex legis argumento à tramite fidei deuiare noſcantur.C.de hære. l.j.idem uř in ſimonia.ĵ.de ſimo. ſicut ſi. † Itẽ ſuſpectus de hřſi,ſi ſe non purgauerit,excommunicari dẽt,& ſi ꝑ annum in excommunicatione ſteterit,ſicut hęreticus ꝯdemnari debet.ſ.de hære.excõicamus.§.j.Item ſine ulla damnatione ipſo facto eſt infamis,& alias pœnas incurrit.ſ.de hřti.excõicamus.§. credentes[exinanitionẽ] licet.n.feudatarius habeat utile dominiũ, & ſibi liceat uti frui re feudataria diſſipare tñ non debet,imo nec deteriorare,ſicut uſufructuarius. ¶Reprehendi] no.ꝙ licet Papa poſſet eum priuare regno:quia debitam pẽſionem per biẽnium non ſoluit.ſ.de loc.c.ſi.tñ ex cauſa,q tantum intereſſe ſedis apoſtolicę tangit,non priuat,ſed tñ ipſum reprehendit [imperet] forma hmõi ſententię ſumpta eſt ex eo,quod legitur 1.Re. 12.q.2.vulteranæ.
6 ¶ † Priuamus] no.quia Papa deponit imperatorem. ſi. 15.q.6.alius;& eſt hoc de iure.nam Chriſtus filius Dei, dũ fuit in hoc ſeculo,& etiam ab eterno dñs naturalis fuit,& de iure naturali in imperatores, & quoſcunque alios ſententias depoſitionis ferre potuiſſet,& damnationis,& quaſcunque alias,ut potẽ in perſonas,quas creauerat,& donis naturalibus & gratuitis donauerat & in eſſe conſeruauerat,eadem rõne & vicarius eius põt hoc nam non uideretur diſcretus dñs fuiſſe, ut cum reuerẽtia eius loquar,niſi unicum poſt ſe talem uicarium reliquiſſet,qui hæc omnia poſſet fuit autem iſte vicarius eius Petrus, Matth. 16. ultra medium & idem dicendum eſt de ſucceſſoribus Petri,cum eadem abſurditas ſequeretur,ſi poſt mortem Petri humanam naturã a ſe creatam ſine regimine unius perſonæ reliquiſſet,& argu.ad hoc ſuprà qui ſi.ſint legiti.per uenerabilẽ,ultra me. de hoc not.ſuprà de fo.compe.licet.

CVm æterni tribunal [ſe ſuſpenſum] Hic ſit infamis C.de pœn.iud.qui ma.iudi.l.ul. [diuinis] in officio ſuo.11.q.3.ſi quis eps [irregularitatis] hic colligitur, ꝙ cum irregularibus ſolus Papa diſpenſat; & idẽ uř de corpore uitiatis,& illegitime natis,& pœnitentibus, & bigamis.& idem ſeruat eccleſia Romana[in tot]in quatuor prædictis.Innocentius Papa.IIII.

DVobus Iudicibus[pro reo] ſuprà de proba.ex literis [pro reo] de hac materia nota. ſupra de offi. deleg. cauſam.

De appellationibus. Rub.

DIlecti filij. [ap.ſe.] repete quæ diximus ſ.de offi le.quod ad conſultationem [factas] tẽpore ſuſpenſionis,& excõicationis ac interdicti Prioris per ipſum & archiepiſcopum [malitioſe] infra de conceſ.prębẽ.uel ec. non ua.nulla [in irritum.] nam non noceret, ſi poſt ap. latæ ſunt.

INter cætera [generalem] Hic nouum ius imitatr poſtea ſubſecutum,ſm ꝙ non licet appellare niſi ab inſtante grauamine,uel comminato.ĵ.e.cum cãm, & c. ut debitus,& cũ ceſſante,& c.dilecta.uel poſſet dici,ꝙ hæc decre.præſagiebat ius illud.

AD noſtram [ap.] hodie non uř differentia inter regulares,& alios,& inter correctionem & alium ꝓceſſum,cum ſemper liceat appellare,ſi excedat, qđ idẽ eſt,ac ſi grauet ſuprà de off.or.licet infrà de accuſa.c. inquiſitionis.olim aũt poterat eſſe differẽtia:quia clerici ſæpius audiebantur appellantes, regulares rarius.ꝑterea ꝯtra diſciplinam clerici non appellabant, niſi grauarentur in aliis audiebantur appellantes ẽt ſine grauamine, regulares uero uix,uel nũquã audiebantur.hodie ẽt poſſet habere locũ hoc poſt ſentẽtiam ꝯtra regulares ſm regulam latam, quia tunc non deferret iudex appellationi.in alijs ſecus.& qđ dicimus in corrigendis exceſſibus regularium,idem intelligimus ẽt de exceſſibus aliorum ſubditorum ſupra de offi.ordina. irrefragabili.§.j.& ſi ex officio cõdemnati appellauerint, & appellationis literas impetrent etiam poſt ſententiam,& etiã facientes mentionem de appellatione, non ualent,niſi faciãt mentionem de cã condemnationis.ſ.de reſcr.dilectus filius abbas.ĵ.de coha.cle.& mu. ſuper eo. Item in hoc eſt differentia inter correctionem exceſſuum,& alias cauſas, uel alia iura,quia correctio exceſſuum nulla conſuetudine etiam præſcripta impediri poteſt,de offi.ord.irrefragabili.§.j. ſed alia iura,& iuriſdictio bñ toluntur præſcr.ut ſupra de præſcri.per totum,& cõtraria conſuetudine,ut.ſ.de conſue.c.fin.

PErſonas eccleſiarum [his] Nõ enim ulterius audietur appellans in articulo,quem nõ proſequitur, ut hic,& infra eo.ſæpe in aliis ſecus infra e.directẽ [ſi autem] prima pars loquitur,qñ pars præfixit nimis magnum terminum:ſed poſtea iudex præfixit terminũ minorem ſecunda qñ appellans præfixit terminum competentem [ſententiæ].i.iuriſdictioni tuæ. nam licet appellans proſequatur appellationem a diffinitiua ſententia interpoſitam intra terminum ab homine præfixum, ꝑp hoc nõ manet ſñia rata,niſi labat terminus iuris.nec ꝯdicit.c.ſc.ĵ.eo.ſæpe,qa oĩa illa capitula intelligunt de termino iuris. Alij tñ intelligũt idẽ in termino iuris,& in termino hoĩs,ſ.quod ſemper manet ſñia rata; & hoc uř uerius; qđ ſic probatur:qa ultra terminũ pſixum appellationi

proſequendæ ſiue à ſe,ſiue à iudice,ſiue à iure præfigatur,appellationem proſequi non poteſt.Item nec de nouo appellare põt:quia nec grauari poteſt: qa nec iudex,qui ſententiando functus eſt officio ſuo , non hẽt ulterius ꝙ faciat.ſ.de of.dele.in literis niſi ꝙ exequatur.ſ.de offi.dele.ſignificaſti.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſit differentia inter appellationem,& prouocationem.*

CVm ſit Romana[& euidenti cã]2.q.6.ei,q app. C.de tem.ap.aut.q ei.aliter.n.non conceditur biennium.uñ oportet eum neceſſitatẽ ꝓbare.ĵ. eo.ꝯſtitutus,& ex neceſſitate daretur triennium.ĵ.c. ex rõne,ubi no.[proſecutus].ſ.c.proxi.[ſi uerò] interpoſitione, ut pateat rñſio alij membro,ſ. quando appellat ante ſñiam[prouocationes]de hoc not.ſuprà.de. maio. & obe.dilecti.per omnia cenſetur iure appellationum
1 † eſt tamen differentia:quia proprie & ſtricto modo loquendo appellatio dicitur illa, quæ ſit in iudicio. prouocatio uerò dicitur illa, quæ ſit extra iudicium : ſed iõ proprius dicuntur ad cauſam prouocationes:quia tunc ſiet incæptio cauſæ,& appellatio pure & ſtricte dicitur in cauſa iam cæpta.Item ſi in iudicio appellaſſet, lapſo termino non audietur ulterius ſuper eo, de quo appellauit,ut patet in eo,ꝙ le.& no.ſuprà.c.proxi.ſed quãdo extra iudicium appellat,etiam lapſo termino audietur appellans quia hæc appellatio non proprie dř appellatio, ſed ad cãm prouocatio,nec põt impediri, quin alio iure ſe iuuet appellans [ſi autem] mõ loquitur,qñ appellatur in iudicio,ſed ante ſentẽtiam[cogitur] elapſo termino appellationis proſequẽdę aſſignato [ſi raptor] ſicut dicitur ab aduerſario,ſed ipſe non confitetur [irrequiſitum] hic not.ar.ꝙ in notorijs nec uocatione ad cãm,nec admonitione opus eſt.2.q.1.de manifeſta.9. q. 1.ſtatuimus.ar.ĵ.12.q.2.indignę.2.q.6.accuſatio.So.dicimus citationem neceſſariã.& uerbum hic poſitum,ſ.irrequiſitum, expone,illa uice. ſed prius requiſitus erat uel dic, ꝙ non fuit requiſitus per Paulum,ſed per Appolinem diſcipulum eius.

AD hęc ſi una [uitare] nimis graue uř ꝙ in iſta decr. dř ꝙ ſi aliqs ſemel appellauit ab aliquo, ꝙ in aliis poſſit eum recuſare ut ſuſpectũ tñ quidã ſic plane intelligunt hoc habere locum in delegatis non ordinarijs. Item omnes dicunt, ꝙ ſi reprobata fuit appellatio, ꝙ poſtmodum non poteſt eum recuſare:quia non grauauit eum;unde non debet ei eſſe ſuſpectus.ſed nunqd poterit eũ tñ durante cã appellationis recuſare,an ẽt poſtea,puta ꝑpetuò?Alij dicunt,ꝙ hic non dř, ꝙ hæc non ſit ſufficiens cã recuſationis,qa appellauit:ſed dř,ꝙ niſi habeat iuſtam cauſam recuſationis, oportet ꝙ ſub co rñdeat.& erat cauſa dubitationis,ut ipſi dicunt:quia ex quo in uno appellauerat,in omnibus ſuſpectus uidebatur.rñdent non eſſe ita. uel loquitur ſm antiqua iura, qñ licebat ẽt ſine cã appellare, & ẽt ita recuſare : quia paribus paſſibus ambulant amplio & recuſatio.ĵ.eo tit. ſuper eo.§ j.hodie aũt ſecus,ſ.quia non poterit hic appellans recuſare iudicem,niſi ſubfuerit iuſta cã, ut ĵ. e. ut debitus & c.cũ ſpãli[uitare]niſi committat graue crimen & manifeſtum.ĵ.eo.propoſuit: uel niſi ſit ꝯtumax ad ꝓſequendã appellationem.nam tunc, ſicut nõ poteſt appellare,ita nec recuſare.ſ.eo.perſonas.ĵ.eo.ſuper eo. [uitare]ex aliqua iuſta cauſa,non autem eo. ꝙ in alia cauſa ab eo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Ad appellantem, non autem appellatum, pertinet iudicem eligere.*

2 *Non tenetur pars ius alterius partis dicere.*

SI duobus hæc decr.hẽt locum , qñ ex ſñia lata uterq; reputat ſe grauatũ.ĵ.de teſta. Raynaldus,& c.Raynutius:aľs non uidemus,locũ hẽat.nam nõ credimus ſi ꝑs grauata appellaret ad archiepm, ꝙ pars non grauata poſſet dicere, & ego appello ad Papã,& ego uolo,ꝙ appellatio, q tu facis,agat coram Papa:quia cum ipſe non ſit grauatus,nõ
1 audiet appellans.ĵ.eo.ut debitus.†nec eſt appellati eligere iudicẽ appellatiõis,ſed appellantis.ſm antiqua iura, qñ poterat appellari ſine grauamine, forte habebat locum hæc decret.etiam in alijs caſibus [ueniens] corã ſuo iudice[iudice]puta epiſcopo[iudicis]id eſt proximi ſuperioris ſuo iudici, coram quo litigabat, ſcilicet archiepiſcopi[citatus]is, qui ad Papam appellauit [uenit]coram minori iudice.ff. de iudi. ſi quis ex.ff. de in ius uocan.l.ij.[promulgata]à minori iudice [¶Cognouerit].ff.ſi quis in ius uoc.non inue.l.ij argu. ff. de act. empt.& uen.l.j.in ſi.nam,ut ibi dicitur, ex quo ordinarius certus eſt,certiorari non debet.ergo, ſi iudex certus eſt,tunc nõ tenet excõmunicatio. ſi aũt aduerſarius ſit certus,& non iudex,dicunt quidam, ꝙ mulcta & excõicatio impoſita contumaci tenet,& proceſſus in cã appellationis irritabitur.Alij dicunt ĵ.ſ. ꝙ non irritabiť; & quia ſi peteret caſſari ſñiam,oportet eũ cãm aſſignare.& ſi cã aſſignet,qa tu ſciebas me ad Papam appellaſſe,ſi ſř & ipſe rñdebit,& ego ad archiepm appellaui, corã quo bñ poterã ꝓſequi appellationem, quis appellatio ad Papam ꝑfertur,ſi coram eo inciperet ꝓſequi,uel ſi ab aduerſario peteretur.ſed tamen archiepiſcopus nõ debet eum exaudire in citatione, ſi ei innotuerit,quòd ad Papam appellatum ſit, nec etiam poteſt, niſi partes conſentiant, cum ex quo hoc nouit, iuriſdictionem ad ſuperiorem ſentiat deuolutam. & ideo non tenet citatio,& per conſequens nec eius ſententia,argu.C.de ſta. defun.l.penu.Si autem ignorauit, cum iuriſdictionem habeat,tenet citatio, & ſententia excõmunicationis, & etiam in cauſa appellationis procedet lite non conteſ. ſi corã primis iudicibus erat lis conteſt.ĵ.eod. titu. per tuas.& etiam idem,ſi erat de illis caſibus, in quibus proceditur lite non conteſtata,de qbus le.& no. ut lit. non conte.qñ eſt rõ,quia ignorantia facit tolerari ea,quæ fiunt ratione publici officij.C.de teſta.l.j.ff.de offi. præſi.Barbarius melior ratio eſt,quia iudex ordinarius eſt in cã appellationis,& in alijs ſuis caſibus.& ideo tenet quod ſit ab eo,niſi appelletur,uel recuſetur.ĵ.eo. ſolici
2 tudinem. ¶ †Sed dices, nonne hic aduerſario noceret ſua ſcientia?reſpondeo, ideo non nocet : quia ſcientia unius cum ſcientia alterius compenſatur,ſicut paria crimina,&c.ĵ.de adult.c.penulti.& dolus dolo cõpenſant ff.de dolo,ſi dolo.Item cum ſit pars,non tenet dicere ius alterius partis,licet iudex non debeat admittere petitionẽ eius, ſi ſciet:ſed ſi ignorat,tenet proceſſus eius, ut dictum eſt.imò plus uidetur dicendum.quia ſi poſtq incæpit proſequi litem appellationis, ueniat, qui appellauit ad Papam , & uelit impedire proceſſus eius, non poterit, ſicut ſi præſens fuiſſet, & non contradixiſſet:quia qui abeſt contumaciter, non minor eſt præſente, in authen.ut omnes obe.§.ſi autem ille,& not.ſuprà de dilat.præterea.hoc tamen bene dicimus,ꝙ ſi ei una pars,

pars,cū non appellatum eſſet,iuiſſet ad ſuperiorem fal
ſo ſecus dixiſſet ei ꝙ ad eū appellauerat,uel ſi dolo ta-
cuerit ſe renūciaſſe appellationi,& ſi iudex ꝓcedat ad
ſnīam,totum reuocabitur uel conditione ſine cā, uel ꝑ
in integ.reſt.uel per querelam falſi.ff.de iudi.ſi prætor,
& patet in eo,qđ le.& not.ſ.de integ.reſti. ex literis, &
de exce.cum uenerabilis.§.intelleximus.ſed non repu-
to eum aliquid dolo facere ſecūdum hoc. c. de quo hęc
decr.loquitur,ſ. ex eo ꝙ tacet appellationem ad Papā
factam:quia licèt præferatur?appellatio ad Papam fa-
cta,tamen etiam coram ſuperiore poteſt agi,ſi aduerſa-
rius non excipiat.Item credimus,ꝙ archiepiſcopus, ēt
ſi ſciret appellatum ad Papam, hoc modo citare poſſet
ſ.ut compareat,ſi eligat coram ſe proſequi cām appel-
lationis[tenere]niſi in caſibus,de quibus no. ſ. de foro
compe.licet.

S V M M A R I V M.

1 *Executor nec in citationibus, nec in alijs iudiciorum ordinem ſeruat.*

2 *An eodem modo ſit proceden.in termino dato ab homine,quo in dato a iure.*

3 *Nunquid appellatus circa finem primi anni,quando unus menſis tantum reſtat,poſſit petere confirmationē ſuæ ſententiæ.*

EX ratione.[Impotentiam].2.q 6.anteriorum
auſten.ut ſpon.lar.§.hoc quoq;, in auſt. ut in
me.lit.ap.2.q.7.biduum.§.ſi forte.ff.de nu. in
tra utile.C.de tem.ap.auc.ſi tñ in his caſibus
qui in prædictis ꝯcor. continentur, appellans ipſo iure
ſeruatur illæſus ſi aūt dolo alicuius priuati fuerit circun
uentus,quominus appellationem proſequatur intra tp̄s,
ſibi ꝑiudicat:ſed hēt regreſſum ꝯ doloſum.ff.ſi qs cau.l.
ij.§.fi.ff.de dolo,arbi.§.dolo eius,ſi ſit ſoluēdo: alias re
ſtituitur ad ꝓſecutionem appellationis.ff. de eo, per quē
fac.eſt.ex hoc.§.j.Item dicimus,ſi lapſo primo anno fa-
cilitate ſui retrahatur à proſecutione appellatiōis lapſo
primo anno prudēter faciet ille,q legitimo impedimē
to detētus eſt,ut nō poſſit ꝓſeq appellationē, ſi impedi
mentū ſuū ꝓteſtetur coram iudice,à quo appellatū eſt,pe
tendo,ne ꝓcedatur;& coram executore,ne ſnīam exequa
tur,& appellet, ſi ꝯfecerit ſed ſi hoc non fecerit, & iu-
dex exequatur ſnīam anno elapſo,tunc ſi nullū ſuberat iu
ſtum impedimentum,tenebit executio ſine ulla citatio
ne facta.cum eñ lapſu anni rata maneat ſnīa.C.de tem.
ap.auc.ei q,ſi nullo impedimento detinetur,iudex eā exe
q pōt.& dēt,& ſi partē non citaue
1 rit. ¶†Executor[a].n.nec in citatio
nibus,nec in alijs ſolitū ordinē iu
diciorum ſeruabit:& tñ bñ fate-
mur,ꝙ ſi pars ueniat coram exe-
cutore, & dicat ſnīam nullam qñ
cunque, audiendus eſt, & niſi au-
diatur, ꝙ iuſte appellare pōt, ut
no.ſ.de offi.dele.paſtoralis.§.ij.&
cum in iure.imò plus dicimus, ꝙ
ēt ſi non proteſtetur aliquid corā
iudice,uel executore,nec excipia
tur;tñ pendente executione & ea
finita poteſt implorare officium
iudicis ,ut quæcunque facta ſunt
poſt appellationem eius in ſtatū
priſtinum reuocentur.j.e.bo.me
mo.ſuprà.de except.dilectæ, ubi
no. qđ enim dicitur nō ualere ſen
tentiam,uel etiam alia extra iudi
cium facta, non ſeruato ordine iu
diciario uel à iure, uel ab homine
ſtatuto,ut ſ.eo.c.j.& 2.q.1.deus ſ.
de reſcr.cum dilectus.j.de cenſi.c.
Romana.lxiij.di.c.fi.& lxv.diſt.per totum.ſuprà.de ele.
quia ꝑꝑ, & ſuprà de offi.deleg.c.prudentiam.i.rñ.tunc
habet locum,qñ certus ordo ſtatutus eſt procedendi,&
ille omittitur;qđ hic non eſt,quia executori nullus ꝑ-
2 figitur ordo,ut dictum eſt.¶†Item no. ꝙ licet loquatur
de anno dato à iure,idem eſt,& eodem modo proceden
dum in termino dato ab homine,licet aliqui dixerint,
ꝙ ſtatim elapſo termino ſtatuto à iudice,etiā ſi habea-
tur legitimum impedimentum:tñ ſnīa tranſit in rem iu
dica.ar.ſuprà.c.ꝑſonas,cū ſit,& ar.ꝓ hac differentia.ſu
prà.de in inte.reſt.ꝯſtitutus,ubi no.ubi dr̄,ꝙ ꝯ tempo-
ralem præſcriptionem ſtatutam ab homine neceſſaria
eſt reſtitutio,& tñ ꝯ tꝑalem ꝑſcriptionem à iure ſtatutā
non eſt neceſſaria.C.in qui.cau.non eſt neceſ.in int.reſt.
l.fi.ſed certe non eſt ſimile:quia hoc tempus appellatio
nis ꝓſequendæ ſtatutum ab homine ſuccedit loco ter
mini ſtatuti à iure,& ideo eodem iure cum illo cenſeri
debet,ut ff.ſi quis cau.ſi eum.§.iniuriarum.ſed illud tē
pus,de quo loquitur.ſuprà de in inte.reſt. ꝯſtitutus, nō
ſuccedit loco alicuius tꝑis a iure ſtatuti : imò illi ciues
de nouo ſic ordinauerant inter ſe, Qui appellat, intra
annū dēt hr̄e finitam cauſam appellationis, niſi impe-
diatur iuſto impedimento uel iudicis:qa non pōt, uel non
uult procedere in cā:uel aduerſarij,q petit dilationem:
uel ꝑꝑ ſuā infirmitatē, uel cū cā uel impedimento ſui-
ipſius.ſ.appellātis, q impedit uel ꝑꝑ ſuā īfirmitatē,uel
tempeſtatem,uel inopiā,ꝙ eſt no.uel ꝑꝑ aliam iuſtam
cām:uel impedimento teſtium,uel inſtrorum,q̄ ſine cul
pa ſua hr̄e nō potuit.& pōt ēt impediri à ꝓſequēdo ap
pellationē dolo cuiuſq; extranei,& ſic ſuccurrit ei ꝑ be
neficium reſtitutionis,ut no.ſuprà.in prin.Colliguntur
aūt ꝑdicta in auc.de his,qui ingre.ad app. in princ.§.2.
3.& 4.ſufficit aūt appellanti incipere proſequi litē ap-
pellationis tali tꝑe, ꝙ ſi nullum inopinatum impedi-
mentum interueniret,ante finem anni,ſnīam petere poſ
ſet.nec imputabitur appellanti,ſi aduerſarius petat di-
lationem ad reprobandos teſtes appellantis: quia ſi re-
ꝓbauerit, eis non obſtantib. ꝯfirmabitur ſnīa ꝯ appel-
lantem lata, ſi ex illis ſolis teſtibus erat infirmanda. Si
autem non reprobauerit:uel ſi ex illis ſolis teſtibus nō
pendebat uictoria cauſæ,apparet ꝙ male petita & obtē
ta fuit dilatio,& ideo non debet obeſſe appellanti.ſi ue
rò peteret appellatus dilationem ad probandum de iu
re ſuo, ſicut & appellans habuit ad probandum de iure
ſuo, nec hæc dilatio imputabitur appellanti,argu.C.de
tempo.in integ.reſt.pete.in prin.& uidetur, ꝙ ſi tātum
per unum diem poſtquam appellationem cæpit proſe-
qui, fuit impeditus,quominus intra annum poſſet pete-
re ſententiam ſuper cauſa appellationis, ꝙ totus annus
ipſo iure ſine beneficio reſtitutionis ſibi indulgeatur à
iure,ſicut ſatis apparet ex præal.auct.de his,qui ingre.
ad app.ſed ſecus eſt,ſi beneficio reſtitutionis ei ſubueni
tur:quia tunc non reſtituitur ſibi tempus, niſi tantum,
quantum ſit, ar.ff. ex qui.cau. ma.in integ.reſt. ab ho-
ſtibus.§.fin.¶Item quando de uoluntate partium differ
tur cauſa appellationis,ut quia itur ad arbitros uel cō-
ſimili, tunc ipſo iure recuperat tempus, ꝙ remanſerat
de anno, in auct.de appella. §.deinceps, collatio.viij.
3 ¶†Item uidetur, ꝙ appellatus circa finem primi anni,
quando

a ¶*Executor. Adde, quod hic tenet. Petr. de Anc.in conſ. 269. inci. pro declaratione primi dubij, colu. 2. poſt med. & pro declaratione Innoc. hic uide etiam Car. in conſ.32.inci. in deciſione, & elucidatione,col.ſi.uer.ſed ſi dicetur immediate, ubi intelligit hoc uerum, quando fit executio contra appellantem, & appellatio remanſit deſerta quia tunc non citat executor.uide etiam Bart. & ibi doct.in l.à diuo Pio. §.in uenditione.ff.de re iudi.*

qñ unus menſis [a] tm̄ reſtat, ꝙ poſ-
ſit petere confirmationē ſuæ ſentē
tiæ,licet præal.auc.de his,qui in-
gre.ad ap.§.iij.col. 5. uideat dice-
re ꝯ ſed rōnem nō uideo,& de hoc
no.j.e.oblatæ imo plus ur̄,quia ex
quo appellans fecit citare appella
tum in cā appellationis , & ſi hæc
citatio emanauerit in principio primi anni;tunc extunc
appellatus habet poteſtatem appellandi, & petēdi cōfir
mationem ſuę ſententiæ non expectato menſe iuxta fi.
primi anni: quia ſic obtinet in cā principali. C.quomo-
do,& qñ iudex auct.qui ſemel.ur̄ enim,ꝙ multofortius
debet obtinere ꝓceſſus prædicta auc. in cā appellatio-
nis.C.de tem.ap.cum autem.§.illud etiam.& hoc qdam
concedunt alij uerò ꝯ.ī primis aūt prædic.auct.de his,q
ingre.ad ap.§.quia enim,multū ur̄ ꝯtradicere.ubi dr̄, ꝙ
ſi etiā in medijs certaminibus cauſam appellationis de-
ſeruit;tñ finem biennij expectare debet ad hoc,ut petat
ſententiam.& dicunt iſti prædictam auct.qūo & qñ iu. q̄
loquitur in principali cā, non eſt trahenda in cauſa ap-
pellationis,quæ habet ſtatutum ſuum tempus. Item ur̄,
ꝙ ſi poſt finē primi anni,uel ſecundi feratur ſentētia in
firmationis primę ſnīæ,& poſtea appellatus petat māda
ri executioni ſententiam primā,tanquam quæ lapſu pri
mi,uel ſecūdi anni tranſierit in rē iu.obſtabit exceptio
rei iud.ex ſecunda ſententia.nec auditur,ſi dicat,ꝙ ante
ſentētiā infirmationis ſentētiæ poſt lapsū anni rata ma-
net ſententia,qa prætextu nouæ defenſionis non debe-
ret retractari ſentētia ſecunda infirmationis.ſ.de re iu.
inter.C.de tranſac.ſub prætextu.nec ob.ſi dicas, ꝙ non
ualet ſcđa ſentētia ꝯ primam lata:quia ſm hoc nūquam
ualeret ſententia appellationis primam infirmans. ſed
nec ſuꝑ eodem eſt prima ſententia,quæ eſt in cā princi-
pali,& ſcđa,quæ eſt in cā appellationis.Item ar.prædic.
auc.de his,qui ingr.ad ap.§.ij.ur̄,quia ēt ſi in tertio an-
no,uel ultra impediatur exequi appellonem, ꝙ ipſo iu
re habebit quartum,uel ulteriorem annū.ſed nobis ma-
gis ur̄,ꝙ ultra fatalem ſm nullum fatalē habebit,ſed ꝑ
bñficium reſtitutionis ei ſuccurretur,& reſtituetur ei tē
pus tm̄,quantum fuit impeditus proſequi appellationē,
ut patet in eo,quod no.ſ.e.gl.uer.ſed ſecus eſt,&c iudex
autem appellationis nō pōt artare tp̄s, niſi ex magna cā.
j.eo.oblatæ.ff.de re. iud.l.ij.& iiij.§.ſi quis con. Itē be-
ne imputatur appellanti , ſi modicum tp̄s reſtat ſibi de
anno,quo non potuit cauſam proſequi ꝑꝑ impedimen-
tum,ſi ipſo impedimento ceſſante non incipiat cauſam
intra annū,licet in anno nullo mō eam ualeat termina-
re qui.n.aliud dicit,cām dat prorogationi litium cōtra
id ſuprà de dolo & contu.finem.

MEmininius [citationem] dic,ut diximus infrà e.ti.
ut debitus.

SVper eo [appellationem] Olim etiā fruſtratorie,ho
die a grauamine [ſuperſedendum eſt] a iudice, a
quo appellatum eſt,quouſque cognoſcatur de appella-
tione,& non,ad quem appellatur:vel dic, ꝙ ideo dicit
ſuperſedendum,ut per hoc,ꝙ ſuperſedet exceptioni ap
pellans renunciet appellationi,& ſic procedetur in cau-
ſa[ſine illa] qualis eſt pacti de non petendo rem iudi.&
conſimiles peremptoriæ exceptio enim, ſine qua poteſt
principale terminari,eſt exceptio, quæ competit certis
ꝑſonis,ne conueniantur ultra,quam facere poſſunt, de
quibus habes.ff.de re iud.ſunt quædam,& l.ſequentibus
nam ſi negetur debitum,& nihilominus tales proponan
tur exceptiones,licet ſuper exceptionibus appelletur,nihi
lominus procedetur in principali,& dicunt quidam co-
ram eodem iudice,ēt ſi ſit delegatus ſed ur̄ ꝯ,quia ꝑ ap-
pellationem ſuſpenditur iuriſdictio,ut ſ.de offi.del.pa-
ſtoralis.§.præterea.ff.ad Turpil.l.j.in fi.unde alij dicūt,
ꝙ hoc non pōt habere locum,niſi in ordinario,nec etiā
coram illo,ſi recuſetur ut ſuſpectus ſ.eod.ad hoc ſed ſi
ſane intelligatur hæc decre.non dicit, ꝙ coram iudice,
a quo appellatum eſt in exceptione,poſſit agi de princi
pali,ſed ſimpliciter dicit,ꝙ agi pōt,& eſt ſupplendū co
ram competenti iudice,arg.ff.de iudi.eum qui, & ſuprà
de auc.& uſu pal.c.pe.non coram eo,à quo appellatū eſt
uel poteſt ſic poni caſus.Ioannes petit.c. à Petro indu-
cit Ioan.de probando debitum teſtes.obiecta autem ex
ceptione criminis ꝯ unum,iudex eum per interlocuto-
riam repulit,a qua Ioannes appellauit.dr̄ ergo hic, ꝙ ſi
probata exceptione ꝯ unum teſtem,toti cauſæ fiat prę-
iudicium,puta quia ipſius teſtimonio repulſo,non pro-
batur debitum,& per conſeques toti cauſæ ſuperſedere
debet,quouſque cā appellationis fuerit terminata. ſu-
mitur ēt hic ar.a ꝯrio ſenſu, ꝙ ſi per repulſionem illius
teſtis nō fiat præiudicium toti cauſæ; puta quia ꝑ alios
duos ſufficiēter probatur debitum,nō ſuperſedebit prin
cipali cauſæ,ſed nec in appellationis cā procedetur, qa
non intereſt eius appellationem proſequi,cum etiam ip
ſo teſte repulſo de ſuo iure liqueat,ar.ſ.ti. proxi. cum
I. & A.Item pōt dici,ꝙ ſi condemnatus in expenſis pro
contumacia appellet,nihilominus iudex,a quo appella
tum eſt,ſiue ordinarius, ſiue delegatus in cā principali
ꝓcedet,ar.hic & idem eſt in ſimilibus,hoc tñ eſt diffici-
le.Item pōt habere locum,ꝙ hic dr̄ in dilatoriis ſolutio
nis.Alii dicunt,ꝙ hic ceſſat ar.a contrario ſenſu [de]i.
pro [prorūpit] ſic.ſ.appello,ne ꝓcedatis quia falſum
eſt reſcriptum,uel per falſi ſuggeſtionem obtentum de-
beret.n.adiicere dico reſcriptum falſum,& paratus ſum
hoc probare;& ſi negauerit iudex,appellare poteſt,quia
grauat.¶Alij dicunt,ꝙ licet iuſta ſit appellatio iſta, tñ
decr.non loquitur in iſto caſu;ſed is eſt ſenſus decr. quod
ſi aliquis appellat,ne iud.dele.procedant, quod reſcri-
ptum ad eos impetratum eſt per falſi ſuggeſtionem, nō
ualet talis appellatio,& hoc probāt multis rationibus.
prīo,quia nō omnis falſa ſuggeſtio impedit iuriſdictio-
nē,ſ.de reſc.ſuꝑ literis,qa ergo eſt falſi ſuggeſtio,q̄ im
pedit iuriſdōnē,& ē falſi ſuggeſtio,q̄ nō impedit, nō ſuf
ficit ſic in gn̄e ꝓponere,ſed ad ſingularia ꝑuenire opor
tet,ar.ff.de iu.fiſ.in fraudem.Itē eſt & alia rō,quia licet
proponat quis iuſtam cām appellationis, uel exceptio-
nis,non tñ appellans debet recedere, quin cōpareat co-
ram illo iudice,niſi prius iudex uel expreſſe,uel tacite
admittat,uel renuat appellationem recipere.j.e.ex par
te.M.hic autem emiſſa uoce appellationis,non expecta
to,ꝙ iudex eam exceptionem admitteret, uel repudia-
ret, incontinenti receſſit,nec ulterius coram iudice uo
luit comparere.& hoc eſt,quod dominus Papa hic intē
dit remouere. [differenda] ſed quam citius poterit fie-
ri,dirimenda ſupra tit.proxi.c.ij.infrà e.interpoſita im
mo ferenda eſt ſententia nō ſuper falſi ſuggeſtione , ſed
ſuper principali,ſi cauſa talis eſt,in qua proceditur lite
non conteſt.uel contra talem appellantem contumaci-
ter recedentem fertur ſententia excomunicationis, uel
miſſio in poſſeſ.ſupra ut lit.non conteſta.tuæ.

a ¶*Quando unus menſis. Ad hæc dicta Innocen. uide Card. in conſilio ſuo.xcvij.incip. uidendum eſt de duobus maxime in ij.& iij.colum.*

S V M M A R I V M.

1 *Index quo caſu non debeat etiam altera parte inuita differre ſententiare,& quid ſi cōmittatur alicui,ut inſtruat cauſam*
intra

intra terminum, nec tamen recipiat in dicto termino ullam
inſtructionem, quid agit iudex in nu. 2. & 3. & 4.

DE appellationibus [leui] Idem ſm leges, C.de
ap. & in maioribus.

SVper eo [appellandi] dummõ grauetur, alias.n.nõ li
cet.j.e.ut debitus [in caſibus] 2.q.6.non ſolent, uer.
ante ſententiam, & in caſu, qui eſt.ff.de ſatiſda.cog.arbi
tro, quamuis quidam dicant contra.ff.a qui ap.nõ licet.
l.ul. [deferendum] niſi à grauamine imminente, uel cõ
minato, & tpe debito.j.eo.ut debitus [ita] & ſi iuſta ſit
cauſa ſuſpitionis, recuſari poteſt, & non aliter j.eo.cum
1 ſpāli ¶ † Certum] qñ lis mandatur decidenda intra cer
tum tp̃s, ſi ſit hoc de conſenſu partium, aduenięte termi
no iudex ad petitionem partis alterius, ét altera parte
contradicente, & petente terminum ad probandũ de iu
re, & etiam pp hoc appellante, non differret ſententia-
re. hoc.n.ipſo, ꝙ conſenſit in terminum, reputandus é ta
lis terminus peremptorius, & etiam reputandus eſt pro
cõcluſione in cã, niſi nouum & incognitum impedimen-
tum ſupueniret, quare pbationes inducere non poſſet,
quia tũc uel bñficio reſtitutionis in integrũ, uel cõmu-
ni iure ſubueniretur ei, ſicut eſt in termino iuris, ut no.
s.e.ex rõne. ſi aũt certum tp̃s tantum ad petitionem al-
terius partis p̃fixum eſt, tunc ad petitionem illius par-
tis non differetur ſententia ultra tp̃is ſtatutum, quia ſic
conſenſiſſe uř, ſed alteri parti non præiudicat, quin dẽat
habere moderatas dilationes ad pbandum de iure ſuo:
tñ iudex dilationes iuris iure non dẽt diminuere in hoc
enim uř delegans gratiam facere impetranti: ſed nõ dẽt
ſic diminuere, ꝙ omnino ius partis, quæ de iure ſuo in-
tra tam breue tempus nullatenus docere poteſt tollať.
ff.de adm.tu tutor, qui re.§.j.& no.s.de offi.dele.de cau
ſis. & hoc caſu ĩtra dilationes datas reo impetrator ute
tur ſuis rationibus. C.de reſt.petendæ, nũquam tñ ultra
terminum præfixum poterit iudex in cã procedere, niſi
de conſenſu partium procedat, ut hic, & s.de offic.dele.
de cauſis. & per omnia idem uř, ſi negocium intra certũ
tp̃s inſtruendum mandatur, & poſtea remittendum, quia
hoc tempus pro termino peremptorio eſt habẽdum ita,
ꝙ de cætero non admittentur ad probandũ etiam corã
2 iudice, ad quem fit remiſſio. ¶ † Et pp hoc dicunt qdam,
& forte bene, ꝙ ſi alicui committitur, ut intra certũ tẽ-
pus inſtruat cauſam, & ex tunc remittat inſtructam, ꝙ ſi
p̃ſentauit huiuſmodi literas iudici, ipſe iudex aduenié-
te fine termini ét nulla recepta inſtructione in cauſa, &
etiam non citato reo intra dictum terminum, põt tũc ci
tare reum, & põt præfigere terminum reo, ꝙ cõpareat
coram delegante in negocio proceſſurus. nec põt dice-
re reus ſe grauari, quia actor de cætero non admittitur
ad agendum de eo, ſuper quo uoluit inſtrui cauſam, ſed
ſibi imponetur ppetuum ſilẽtium, & ſibi imputet, ꝙ in-
tra terminum non probauit, quæ in reſcripto contine-
bantur. C.de inge.manu.diffamari. [Nec ualet, ſi oppo-
nas, ꝙ ordo omiſſus eſt, qui in reſcripto continebať, ſe-
cundum quem debuit primo cauſam inſtruere, & poſtea
remittere.s.de reſcr.cum dilecta quia bene inſtructa eſt
quia ſententia põt ferri contra impetrantem uel dic, qđ
hæc duo ſunt principalia mandata; unum de inſtructio
ne, aliud de remiſſione unde uno omiſſo põt aliud face
re ſupra de do.& contu.cum dilecti. ¶ Alii tñ dicunt, &
forte melius, quãtum in hoc, ꝙ niſi primo citauerit par
tes ad procedendum ſuper inſtructione negocii, ꝙ non
poteſt negocium remittere, quia merus citatorum eſt.
¶ Item iudex non eſt ante quàm incipiat uti iuriſdictõe
3 ſuprà de off.dele.gratum, relatum. ¶ † Poſt, quam autẽ
citet, forte põt remittere, & remittit negocium inſtru-
ctum cum ſua inſtructione, ſ. quia dicet, qũo citaſſet par
tes, & ꝙ actor uoluit procedere. Item, ſi expedit, dicet,
quomodo reo dedit poteſtatem dicẽdi, qđ uellet. & ſic
de alijs factis, & omiſſis. Item uř, ꝙ iudex, ad quem hu-
iuſmodi commiſſio impetratur, debet condemnare acto
rem in expenſis, ſi fecerit citari reum, & nullam proba-
tionem induxit ſuper iuſtructione cauſæ, ar. ſupra de re
ſcr. cæterum, in fi. & ſupra de dolo & cont. finem ſed ſem
per debet remittere, quia ſibi expreſſe hoc mandatum
eſt, licet aliqui contradicant. ſuperior autem, ad quem
remittitur cã, bñ examinabit omnia: & omnibus exami-
natis admittet, uel repellet actorem, uel reum ad probã
dum, & alias eos puniet in expenſis, uel aliter, prout ei
4 de iure uiſum fuerit faciendum. alii tñ dicunt huiuſmo-
di terminum uim peremptorii non habere. ¶ † Si autem
mandatum eſt, ꝙ inſtructam, uel non inſtructam remit-
tat, tunc ſatis dici põt, quod poſt remiſſioné poterit ſibi
dari noua dilatio, quia nec expreſſe, nec tacite conſen-
ſit hunc terminum eſſe peremptorium. immo in con-
trarium innuit, quando dicit, quòd non inſtructam re-
mitteret.

PEruenit [qui] ſ. lædentes. [compellas] hodie non ad
mitteretur talis appellatio. j.e.ut debitus [appella
tionis.s.e.cum ſit Romana, in fi.

COnſuluit [Notorium] ſuprà c.proxi. [deferẽdum]
hodie, ſiue ſit occultum, ſiue manifeſtum, non licet
appellare, niſi grauetur: & ſi grauetur, ſemper licet. j.e.
ut debitus. [notoria] dic, ut diximus infra de coha. cle
ri. & muli. tua. [conueniens] ſupra eo. cum ſit [pſequi]
ſupra e.c.proxi.

SVggeſtum [Reportaſſe] ante citationem, quia ſi poſt
citationem, tunc non eſſet dubium, quia ſi poſt cita-
tionem, tũc nõ omitteret procedere primus iudex s.eo.
meminimus. [decr.] meminimus.

AD præſentiam [tuam] Eborace. archiep̃i, cui ſcri-
bitur [excommunicatus] quia poſt appellationem
lata erat ſententia [abſolui] ad cautelam. j.de ſen.exc.
per tuas. uel dic, ꝙ etiam ſi non abſolueretur ad caute-
lam, ſed ſimpliciter tñ admittetur ad probãdum, quòd
excommunicatio non tenuerit. & ideo ſi non ligatus di
uinis ſe immiſuit, non incurrit irregularitatem ſicut hic
apparet. [diuina cantauit] licet enim ab aliis ſit uitan-
dus infra de ſenten.excom.per tuas; ipſe tamen non de-
bet ſe gerere pro excommunicato, ut hic, ſi de appella-
tione ſua confidit.

CVm teneamur [Liceat reformare] hoc locum hẽt
in ordinario, ſed forte idem in delegato, ſi aduerſa
rius, qui appellauit turbat infrà e.an ſit. & eſt caſus, ubi
poſt appellationem a ſe factam iudex exercet iuriſdi-
ctionem ſuam alius caſus eſt ſupra eo. ſi duobus alius ca
ſus eſt, quòd põt breuiare terminum pręfixum a iure, uř
a partibus præfixum ſupra eo. perſonas. alij dicunt bene
hoc ſpeciale in archiepiſcopo Cantuareñ. qui priuile-
gio ſpeciali habent defenſionem omnium appellantium
Cantuarieñ. prouinciæ.

COnſuluit [Deferendum] hoc credimus correctum
quantum ad ea, quæ in iudicio fiunt, cum nõ liceat
appellare ſine cauſa. j.e.ut debitus, & c.cum cauſa quan
tum uerò ad ea, quæ extra iudicium fiunt, credimus, ꝙ
ualeat appellatio etiam non expreſſa certa cauſa, dum-
modo aliquid, uel dicatur, qua re timere poſſit, & po-
ſtea ſequitur grauamen. aliter enim non admitteremus
appellationem extra iudicium factam pp multas abſur
ditates,

ditates, quæ inde ſequerentur, & arg. j e.ad audientiã,
& c.bonæ. ¶ Et à futuro grauamine poſſum appellare,
ne graues me in tali facto puta, ne quis moleſtaret eũ
ſuper poſſeſſione ſua, j eo.bonæ. Item, ſi aliquis ab ali-
quo aliquid peteret extra iudicium, & ille, à quo petiť,
appellaret, ne eũ grauaret, quia intelligitur appellare,
ne eum grauet occaſione petiti; ualet appellatio, j eo.
dilectis; & ſic intelligitur, j e.ad audientiam. ſed licet
talis appellatio pceſſerit: ſed tñ ex aliis cauſis, quæ fa-
ctum, ſuper quo appellatum eſt, non tangunt; feratur
ſnĩa, ualet ſnĩa, s e.cum teneamur, & c.ſuper eo.ij.rñ. &
c.ad hoc. Item extra iudicium ualet appellatio ita ge-
neralis, ꝙ nulla perſona exprimatur; dũmodò factum
ſit certum, j eo.bonæ, in prin. Item no.ꝙ appellans nũ-
quam debet petere reuocari, quicquid poſt appellatio-
nem factum eſt, ſed quicquid ꝯ appellationem factũ eſt
& eius annexa, j c.ſolicitudinem, s de procur.auditis.

SVMMARIVM.

1 *Rex præponitur Archiepiſcopo in uocatione ep̃i, uel prælati.*
2 *Obediendum eſt Papæ nulla obſtante præceptione.*

CVm parati eſſemus [in legatione] quę bene ex-
cuſaret. 18.diſtin. ſi ep̃s. 63.diſt. Salonitanæ. in
auť. qũo opor.epiſ.§.illud. 22.q.8. ſi autem uo-
bis, & ſupra de offic.delega.paſtoralis.§.ult. arg.contra
23.q.6. quo auſu. reprehẽſibile. 25.q.1.omne. 22.q.10.
1 quicũque. ¶ † Nos credimus, ꝙ ſi Archiepiſcopus uocet
aliquem ep̃m, uel alium prælatum ad concilium, uel ad
cauſam, & Rex ſiue ante, ſiue poſt eũdem uocauerit, li-
cite poteſt ad eum uenire, & mandatum archiepiſcopi
intermittere. eſt.n.regi honor deferendus; & ſic intelli
go p̃dicta.c.ſed ſi archiep̃s ei mandaret, non obſtante p̃-
ceptione regia, debet obedire archiep̃o, cum ſit de eius
iuriſdõne, & non regis, & magis eſt obediẽdum ſpiritui,
q̃ carni, s de ma.& obe.ſolitæ. & idem dicimus in Pa-
triarcha, ſi ſubditum ſui archiep̃i uocauerit, potius obe
diet Archiep̃o, q̃ Patriarchæ, niſi in caſibus, in quibus
deuoluitur iuriſdõ ad Patriarchã; & ſic intelligo ꝯria.
2 ¶ † Papæ aũt ſemper eſt obediendum nulla præceptio-
ne obſtante tam rõne honoris, q̃ iuriſdictionis. 11.q.3.
qui reſiſtit. & quod diximus in ordinariis, idem intel-
ligatis, s de offi.ord.paſtoralis, §.ult. tñ circa eos debet
conſiderari, utrum procurauerit ſe uocari, & tunc non
proſit, an nõ, s de offi.dele.paſtoralis, §.fi.ff.ſi qs ca.l.ij.
§.ult. & an habeat regalia, necne. 23.q.6. §.ecce, s de
ma.& obe.ſolitæ: & q uocat, diligenter attendet, qs ma
iori neceſſitate ducať, & qui prius mandauerit, & cui
prius fuerit obligatus, & qs maior ſit, & multa alia, q̃
occurrere poſſunt, & q̃ multum ualent ad excuſationé.

AD hæc [ꝙ eccleſiæ] hic non erat appellatum, nec
etiã iurans petebat ab excõmunicatione abſolui.
per tale enim iuramentũ non tollitur appellatio, ſi gra
uetur. alias.n. ſine grauamine non licet hodie appella-
re, ſiue iurauerit, ſiue nõ. ¶ Iudicio] p contumacia: ſe-
cus, ſi p offenſa, uel alio certo artic. j eo.c.px. [appel-
lant] ex aliqua cã de nouo accidente: uel ſm uetera iu
ra etiam ſine cã licebat appellare, s eo. cum ſit Ro. tñ
ſatis uidetur innuere ſequens decr. ꝙ in hoc caſu, ſ.qñ
iurat, non licet appellare ſine cã, ne aliquid ei præcipia-
tur occaſione præſtiti iuramenti, uel ne præceptum in-
iunctum faciat, infra cap.proxi. uel poſt abſolutionem
appellat in pſecutione iudicij [xl.dies] uel plures, uel
pauciores ad arbitrium iudicis, ſupra eo. cum ſit Rom.

QVæſtioni [abſolui] cum eſſet excõicatus p male-
ficio; & ita non eſt ꝯ.s c.px. [antequã] & ſic ꝯſtat
appellationem iniuſtam, cum nihil ei mandeť. ſi aũt ei
mandaretur aliquid, teneret appellatio, s c.pxi. & ita
non eſt ꝯ, niſi cã ſubterfugij faceret, ut hic: uel hic lo-
quitur de mandato facto ante excõicationem, & p quò
fuit excõicatus, qđ oĩno adimplere debet; nec ualet ap
pellatio ſup eo interpoſita, ꝙ fugiat illud adimplere.
[iuřo] q.d. p abſolřonem, quã petiit, & iuřm, qđ p̃ſtitit,
uř acceptaſſe iuriſdõnem prioris iudicis, & quicqd fa-
ctum eſt coram eo, & etiam renũciaſſe appellationi, ſi
fuerat appellatum, s de offi.dele.gratum. j e.ſolicitudi
nem, s de re iud.qđ ad ꝯſultatio. fateor tñ, ꝙ ſi taliter
excõicatus ab eo peteret abſolřonem, cum pteſtatione,
ſ.ꝙ ſalua ſibi eſſet appellatio, non uř renũciare appel-
lationi, cum in ea ſit periculum, & bene tenet abſolu-
tio, quãuis negotium principale ad ſuperiorem ſit de-
latum p appellationem, j de ſent.excõ.ſacro.§.fi. j eo.
qua fronte.§.j.ſed ſi ſine proteſtatione peteret abſolui,
tunc renunciare uř, cum iudicis appellationis ſit abſol-
uere, j de ſent.excõm. p tuas, in fi. alij dicunt, ꝙ iudex, à
quo appellauit, nunquam põt abſoluere, niſi appellans
tacitè, uel expreſsè appellationi renũciet [iuramento]
hodie nõ credimus differentiam, ſiue iurauerit, ſiue nõ
cum non liceat appellare, niſi à grauamine.

PRætereà de his &c. de hoc dicitur, ſupra eodem.
Ad hæc.

COnſtitutis [poſt appellationem] interpoſitã à ple
bano, & primicerio, ne Archid. eligeret, cum eſſet
excõicatus, uel ne.c.eligeret, cum eſſet excõicatus. nõ.n.
admitteretur appellatio, niſi rõnabili cã aſſignata, j de
his, q fi.à ma.par.ca. cum in cũctis. uel põt dici appella
tionem tenuiſſe etiam ſine cã. & decr. non ꝯdicit, q lo-
quitur qñ appellatur à minori parte [excõicationis] la
tæ in Archid. uel in cantorem electum [elegerint] in
eodem contextu, ſupra de elec.congregato: ſecus, ſi ex
interuallo, ſupra de elec.conſiderauimus, dudum, & c.
auditis, ubi de hoc not. [appellatione] quã emiſit, ne
alij eligerent ſimpliciter, uel ſine conſenſu ſuo.

PRopoſuit [appellatum] aliqua iuſta cã, non ea: qa
ab eo appellatum eſt in alia cauſa, ſupra eo.ad hęc,
ubi no. uel dic, ꝙ ſuſpectus dř ex ea cã: qa ab eo appel
latum eſt, ut in decr.præal.no. [ſuſpectus] ex alia iuſta
cã, non ex ea, qa ab eo in alia cã appellauit. ¶ Graui &
manifeſto] no. ꝙ ſi qs accuſatus eſt de graui & manife-
ſto crimine, non admittitur recuſatio: ſecus, ſi eſſet gra
ue & non manifeſtum, uel è conuerſo. 3.q.5. quia ſuſpe-
cti [actui] .i. quia eſt notorium factũ actus pmanentis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex licet appellationi detulerit, poteſt tamen etiam de iuriſ-*
dictione ſe intromittere.

QVa fronte [canonicum] 23.diſt. in nomine,
& 1.q.2.c.præceptũ [debitũ] ad minus p tri
bunali ſedere debet. 23.diſt.illud. 47.diſt.de
Petro. & licet facere in domo regis ſit malũ
pp ſequelam, factũ tñ tenere credo, dũmodò fiat cum
cauſæ cognitione, uel alio modo legitimo: alioquin
erit nulla, ſi omninò fiat contra iuris debitum, ff.de ar-
bi. qui tamen. §. ſi arbiter, C.de ſent.cum ſententiam, &
l. platam, & ſupra ti.proxi.c.j. ¶ Iudex] qui excõicauit,
à quo appellatũ eſt, j de ſen.exc.ſacro, & ſm hoc loquiť
gl. uel dic, ꝙ loquitur de iudice, ad qué appellatũ eſt.
ſed & tunc remaneret eadem obiectio, cũ ab eo p ap-

pellationem reuocetur iuriſdictio, ut hic dicit. [dece-
dat] cum.n.uel aduerſario obſit,non eſt hominum ma
1 licius indulgendum,ff.de rei uin.in fundo. ¶†Abſolue-
re] no.ꝙ licet iudex detulerit appellationi, tñ adhuc
ſe intromittit de iuriſdõne, ſ.quia abſoluit, & qa cau-
tionem recipit noīe eccleſiæ,& ſine mandato,qđ etiam
eſt ſpãle. ſed qd ſi appellans uelit abſolui? Rñ.ſi ſimplr
abſoluatur, renũciaſſe appellationi uř. ſi uerò prote-
ſtetur ſe nolle renũciare appellationi, bene ualet, cum
ſit iuſta cã proteſtandi,& eps malefacit,niſi eum abſol-
uat. Alij tñ ꝯdicunt,ut no.s̃.e.c.qõni. nec hæc decr.di-
cit, ꝙ primò fuit appellatum, ſed ꝙ appellabaẽ,ne ab-
ſolueretur [conquerunẽ] coram p̃lato excõicatoris. di
cimus ut abſoluanẽ à ſuperiore, ſiue à p̃lato eius, q ex-
cõicauit,etiã ſi nõ ſit appellatũ [dicimus] ſi excõicator
noluit eos abſoluere. prīo.n.ad eũ remittẽdi ſunt, s̃ de
offi.or.ad reprimẽdã [ad appellandũ] .ſ.ne abſoluanẽ.

REprehenſibilis [uel excõicationis] 16. ſi quis ſua-
dente.81.diſt.ſi qs amodò, ȷ̃ de ſen.excõ.tua.1.q.1.
reperiuntur [diſciplinam] de hoc no.s̃ eo.ad noſtram,
& s̃ de offi.ord. licet in cor. [neglexerit] s̃ eo. cum ſit
Ro. p tuas [ꝓprium] alias nõ. 14.q.6.c.j. 16.q.6. illud.
[faciat] antequã procedatur in negotio,ȷ̃ c.ſæpe.C.de
iud.ſancimus. ¶ Hoc] qđ ſequitur,ſ.ne religioſi &c.q.d.
in prin.§.diximus de oībus clericis, & hoc idem multo
fortius dicimus in religioſis.de eo aũt,ꝙ maximè dictũ
eſt,ſ.de refuſione expenſarum, intelligi nõ poteſt, cum
monachi non habeant proprium. 12.q.1. non dicatis.
[regularem] repete, quæ diximus, s̃ eo.ad noſtram.

AD hæc [pareant] s̃ eo.cũ ſit Ro. perſonas [eligãt]
ſi partibus placuerit, uel ad ſuperiorem remittat,
ȷ̃ eo.cum ſpeciali. olim aũt ſecus erat, s̃ de fo.compet.
ſi quis contra clericum. 11.q.1. peruenit, & ſecus ſm
leges, C.de iudi.cum ſpeciali, niſi uelis exponere quę-
ſtionem, ſ.de ſuſpitione.

PEruenit [appellaſſe] hoc ſm iura antiqua: hodie
non audiretur, niſi grauareẽ. Item factum recitat,
quia nõ ſufficit,ſ.intra tantum tẽpus iter arripere, niſi
Apoſtolico conſpectui ſe præſentet,s̃ cum ſit Romana.
¶Cõmittas] hoc põt facere iudex poſt appellationem:
quia hæc res dilationem non capit,ff.de app.reci.l.ult.
ſm Ala. uel loquitur ſm antiqua iura,ubi concedebaẽ
fruſtratoria appellatio. hodie aũt cum non liceat ap-
pellare, niſi à grauamine, ſecus, infra eo.ut debitus.

COnſuluit [à Rege] hic vult dicere, qđ Rex Fran-
ciæ nomine Iudęorum appellabat, ut eis manci-
pia Chriſtiana retinere liceret. uel eius eſt ſenſus, qa
Iudęi à Rege appellabant, quòd eos ꝓhiberet manci-
pia Chriſtiana retinere. [detineãt] uidetur,ſ.& hic eſt
appellatio ꝯ canonicas ſanctiones. 54.diſt. mãcipia, cũ
nõ ſit admittẽda,niſi à grauamine [decreti] 54. di mãc.

AD hæc [ipſum] appellantem ;& hoc eſt, quod ſe-
quitur, qui appellationis. ſi. s̃ eo.ſuggeſtum. dic,
ut no.infra eo. ut debitus.

DE priore [enormitates] uel bi gratia,prior præci-
piebat,ꝙ conſentiret donationibus, quas faciebat
conſanguineis,uel illicitis alienationibus,uel ꝙ nemini
diceret de cõcubinis, quas tenebat.vnde canonicus ipſe
appellauit. ipſe prior non deferens appellationi eum
ſuſpendit,uel excõmunicauit. vnde de hoc præcipitur
ire ad curiam ſatisfacturus. [tanto exceſſu] ꝙ iuſtę ap-
pellationi non detulit. 2.q.6. de cętero.

QVia nos [infamia] ideſt publico & infami crimi-
ne [reſperſi] à qua ſe purgare nequeunt. 2.qõ.6.
presbyter. uel dic ſpecialiter in regularibus, ut pro ſo-
la infamia poſſint remoueri [conuicti] etiam ſine or-
dine iudiciario: alias nulla eſſet dubitatio.

AD aures.

SVMMARIVM.

1 *Cũ cognitione procedi põt contra appellãtem extra iudicium.*

AD audientiam. [ſubiecit] ſi aũt Papa reci-
piat aliquem ſub protectione,parum ualet,
ȷ̃ de priui.ex parte tua [ſubiecit] maximè,
idem.n.eſt,& ſi non ſubieciſſet ſe ſedis Apo-
ſtol.protectioni, cum ſine cognitione fuerit condẽna-
tus, ut infra ſequitur. nuſquã.n.ualet ſnīa in principali
lata,non ſeruato ordine iudiciario. ¶Vel dic, ꝙ obti-
net hoc extra iudicium,ubi tantum prodeſt ſuppoſitio
protectioni, quãtum appellatio,quæ tunc intantum ua-
let,quãtum ab ordinario interponitur, ꝙ à tẽpore ap-
pellationis ceſſare debet, ꝙ nihil contra appellantẽ fa-
ceret ſine cognitione;& ſi fecerit,nõ tenet.& ſicut olim
poterat appellari & ante iudicium, & poſt, ita poterat
ſe ſupponere ꝓtectioni Papæ;& ſic poſt ferretur ſenté-
tia excõmunicationis, uel alia ſine cauſæ cognitione,
non ualebit. ¶In hoc autem minus habet protectio, q̃
appellatio:quia protectio non ualet niſi contra graua-
men.& grauamine ſemoto procedere poteſt: ſed appel-
latio in totum trãsfert cauſam ad ſuperiorem. & non
credunt quidam ꝓtectionem ſublatam uel mutatã me-
lius dicitur,qđ per oīa ęquiparatur appellatio,& ſup-
1 poſitio protectioni. ¶†Cognitione] hic colligitur ar.
à contrario ſenſu, ꝙ cum cognitione põt procedi cõtra
appellationem extra iudiciũ & reuocat factũ ad audien
tiam ſuperioris, ut not.infra de his,quæ fi. à ma.par.ca.
c.j.ſupra de mai.& obed. dilecti.ſed rñ. quãdo appella-
tur à iudice ſiue in iudicio, ſiue extra, nunquã reuoca-
tur factum ad audientiam Papæ,uel ſuperioris,niſi gra
uetur,uel quia ordinem nõ ſeruat, ut hic,uel alio mõ,
ut infra eo. ut debitus ; & ſic loquitur, infra eo.cordi.
ſed ſi appellat à grauamine aduerſarij, ſimiliter nõ iu-
uat appellatio appellantem, niſi ſequatur grauamẽ. ſed
ſi ſequatur grauamẽ, tenet appellatio ad Papam facta,
infra eo.bonæ. [ſententiã] ſiue excõicationis,ſiue aliã.

ACcepta conqueſtione [cã] appellationis: ſed prin-
cipalis bene remittetur ad eos, ſi defecerint in cã
appellationis: imò qđ plus eſt,etiam ſi probetur cã ap-
pellationis uera: tamen remittitur ad eoſdem iudices,
puta ſi iudicauerunt nõ eſſe ſuam iuriſdictionem. nam
in hoc caſu etiam probata uera cã appellationis coram
ſuperiore, ſ.ꝙ iuriſdictio ſua eſt, tñ ad eos remittitur
cauſa: quia aliter nõ tolleretur grauamen: quia à gra-
uamine appellatur, ȷ̃ eo.ut debitus. 2.q.6.§.fin.& ſi ꝯriũ
diceretur, appellans iniuſtè ꝯſequeretur ſuã uoluntaté
iniuſtam ;& appellans iuſtè, ſuo deſiderio fraudaretur.

POſtremò [conſanguineus] intra quartum gradum,
infra de conſang.& affini. non debet. uel uſque ad
gradum, ubi admittitur ſucceſſio, inſti.de agna.ſucceſ.
[eodem] ſecus in alio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non releuat interdictum.*
2 *Suſpenſus à beneficio eccleſiaſtico, ſi appellat, non abſtinet à beneficio.*
3 *Interdictum, & ſuſpenſio ſimilitudinẽ habent cũ excõicatione.*
4 *Quis ordo ſit ſeruandus in ſuſpenſionibus.*

Ad hæc

1 AD hęc.†Interdicto] ab officio, & ſacris. nam in
his nõ releuat appellatio interdictum, quin il-
lud ſeruare debeat. trahit.n.ſecũ executionẽ,
ſicut excõicatio.ȷ̃.e.paſt.§.ult.in prin.& irregularis eſt
interdictus,ſi quantũcũq; appellet,durante interdicto ꝯ
fiat,ar.12.q.3.ſi quis presbyter,in c.ſe. ¶In ſpũalibus in
dubiis ſemper obediendum eſt, & in tutiorem partem
declinandum.s̃.de temp.ord.ad aures. ſecus autem di-
cerem, ſi interdiceret ab ingreſſu poſſeſſionis, uel cu-
iuſcũq; alterius rei. nam ibi ſuſpenderetur interdictum
per appellationem.s̃.de reſt.ſpol.ex conqõne, cum ge-
neraliter non ſolum diffinitiua ſnīa,ſed etiam mandatũ
ſuſpendatur.s̃.de re iud.qđ ad conſultationem.ȷ̃.de no.
2 ope.nuncia.c.ult. ¶Idem uidetur dicendum, qñ quis ſu
ſpenditur à beneficio eccleſiaſtico tantum:quia ꝑꝑ ſu-
ſpenſionem talem,ſi appellet,nõ abſtinebit a beneficio,
ſicut & in temporalibus obtinet,ut præmiſſum eſt; unde
ſi appellauit,beneficium percipiet, ſicut prius, quaſi à
quadam tpalitate uideaẽ ſuſpenſus; & hoc uideẽ proba-
re.ȷ̃ de ſent.excõ.cum medicinalis.§.ſi quis autem, in
uerb.ab ingreſſ eccleſiæ & diuinis, &c. alij tamen di-
cunt idem in omni ſuſpenſione eccleſiaſtica, & interdi-
cto,ſ.ꝙ appellatio facta non ſuſpendit interdictum, cũ
3 hæc decre.non diſtinguat. ¶†Et no.ꝙ interdictum, ſiue
ſuſpenſio ab officio, uel inofficio habet ſimilitudinem
cum excommunicatione in eo, quod hic dicitur,ſ.quia
neutrum per appellationem ſuſpenditur, ut s̃.not. Item
quia, neceſſe eſt præcedere monitionem in interdicto,
à beneficio, uel officio, niſi quando fit pro pœna.s̃.eo.
reprehenſibilis. Item ꝙ ſimilis pœna excommunicato,&
interdicto ab officio celebranti infligitur.ȷ̃.de cle.ex-
com.mini.c.3. Item ꝙ cum iuratoria cautione uterque
abſoluitur.ȷ̃.de ſenten.excom.uenerabili, ſuper eo, ꝙ
monachi.s̃.eod.quia fronte.§.ult. Item ꝙ utrique præ-
ſtatur abſolo ad cautelam.s̃.de excep.apoſtolicæ.ȷ̃.de
ſenten.excom.c.uenerabilius. Item ꝙ tenet,& ſi nullus
ordo obſeruetur, ar.11.qõ.3 ſi quis presbyter, & hic.
4 ¶†In aliis autem ſuſpenſionibus eſt ordo iuris ſeruan-
dus: alias non nocet.s̃.de in integ.reſt.c.2.nec ſunt in
aliis ſuſpenſionibus prædicta neceſſaria: ſed ea obſer-
uanda ſunt, quæ in aliis interdictis, uel pœnitentiis
imponendis obſeruari debent. & capitula, quæ dicunt
prædicta in ſuſpenſione neceſſaria, intellige in ſuſpen-
ſione, quæ fit ab officio, & beneficio, uel officio tantũ,
uel ſacramentis, & hæc uera ſunt, ubi ſuſpenſio, uel
interdictum ab officio fit pro contumacia. nam ſi im-
ponatur pro pœnitentia, tunc fruſtra præcederet mo-
nitio, cum in omnem caſum ſubſecuta ſit ſuſpenſio. &
nota ꝙ imponitur pro pœna quandoq; perpetua, ꝙ ab
officio, & beneficio ſuſpendatur.50.diſtin.de his, miror
c.ſtudeat, & cap.accedens. quandoque ad tempus.ȷ̃.de
accuſa.inquiſitionis, in prin.& quandoque interdicitur
tantum miſſarum celebratio.56.diſtin. nullus. quan-
doque uſque ad mortem ſuſpenditur à ſacramentis.
2.quæſt.1. primis. quandoque tamen uſque ad tem-
pus.50.diſtin.eos uerò, & c.ſeq. ¶Item ſuſpenditur quis
poteſtate eligendi.s̃.de elec.cum in cunctis. Item ſuſpen
ditur quis poteſtate ordinandi.50.diſtin.ex pœnitenti-
bus.s̃.de tempo.ord.literas. Item ab ingreſſu eccleſiæ,
uel ſacerdotali officio ſupra de offi.deleg.ſanè.ȷ̃.de ſen
ten.excom.ſacro; & ſic multas pœnas poteris inueni-
re circa ſuſpenſionem ab officio,& ſacramentis. ¶Quæ-
ri autem poteſt, an ſuſpenſio à pallio, & à Pontifi-
calibus ſit inter huiuſmodi reputanda? quod ſi eſt,per
appellationem non releuabitur [nequeunt] not.inter-
dictum ſecum ferre executionem, ſicut excommuni-
catio.ȷ̃.eo.paſtoralis.

CVm in eccleſiæ. [Tui] ſ.archiepi [grauamine] hæc
decr.præſagit nouum ius.ȷ̃.e.ut debitus.

DIrectè [renunciante] ſecus eſt,ſi per contumaciam,
uel negligentiam elapſum eſſet tp̃s.nã tũc non poſ-
ſet appellare.s̃.e.pſonas,niſi poſt ſnīam,uel a grauami-
ne:qa illud ſp licet. unde cũ hodie non liceat aliter ap-
pellare,non credimus illam decr.perſonas, aliqd ſpãle
ſtatuere circa non proſeqnentẽ appellationẽ [iura] C.
ne liceat in una,eadẽq; cauſa.l.j. [fecit] mulier,quę de-
fendebat matrimonium [quod eſt] ſ.matrimonium, nõ
ſeparatio matrimonij,quæ eſt odioſa [uiri] & ideo nõ
eſt ei fauendum,ſed mulieri,quæ pro matrimonio ſtat,
& pro illo ſecundò appellat.s̃.tit.proxi.c.ult.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus intra terminum unius anni releuatur per appellationem nedum ab excõicatione, ſed ẽt à ſolutione.*
2 *Excommunicatio conditionalis an ſuſpendatur per appellationem, & uide in nu.3.& 4.*
5 *Sententia excommunicationis ſemper trahitur à die cõditionis.*

PRætereà [Snīam] hodie non licet indifferenter
ferre tales ſnīas.ȷ̃.de ſen.exc.Romana.§.caueãt:
ſed ordinarius,ſi condẽnatus eſt ad aliquod cer
tum, ſi illud non ſoluat, iuxta ꝙ mandatur, tunc ex-
1 cõicabiẽ æque. ¶†Et no.ꝙ ſi quis excõicauit aliquẽ,niſi
uſq; ad annum ſoluerit, unum tantum mandatum eſt,
unde, ſi uſq; ad annũ appellauerit qñcũque,non ſolum
releuabitur quo ad ſnīam excõicationis, ſed quo ad ſo
lutionem faciendam: quia ſublato principali,ſ.excõica
tione, tolliẽ & acceſſorium,ſ.ſolutio.s̃.de conſti.tran-
ſlato.ſed ſi condẽnaſſet eũ pure,& poſtea adieciſſet,& ni-
ſi ſolueris uſq; ad annũ,ſis excõicatus,ſi iſte appellãs in-
tra decẽ dies appellet,releuaẽ à condẽnatione,& à ſnīa
excõicationis: ſed ſi ultra decẽ dies appellet, licet rele-
ueẽ quo ad ſnīam excõicationis,nõ releuaẽ quo ad cõdẽ
nationem, quæ tranſiuit in rẽ iud.s̃.de re iud.quo ad cõ
ſultationem. diuerſa ſunt.n.iſta mandata. iõ nihil pro-
hibet in uno ualere appellationẽ, & in alio nõ.ȷ̃.de te-
ſta.Raynutius, & c.Raynaldus. ſi aũt excõicatus fiat al
terius iuriſdictionis nihilominus ligatur, dummõ non
appellet.C.de manu.teſt.ſtatuliberis, ar.s̃ ff.de dona.
inter ui.& uxo.cum hic.§.ſi ſponſus.ff.de pęnis.l.fi.ff.de
iuriſ.om.iud.eſt receptũ.s̃.de off.leg.c.fi. ¶†Item ſi con
2 ditio feratur in p̃ſens,uel p̃teritum,ut excõico te,ſi fur
tũ feciſti: uel ſi furtiuam rem apud te habes, hæc ſnīa
non ſuſpenditur per appellationẽ,iſti de uer.obl.§.con
ditiones.ff.ſi cer.pet l.cum ad præſens.ff de uer.ſign.&
l.ſi ſtipulatus fuero ſine man.Itẽ ſi dicat excõico te,ſi ap
pellas,q̃cito parat ſe ad appellandũ eſt excõicatus, nec
ualet appellatio. ¶Alij dicunt,& forte melius, ꝙ ualet
appellatio. & idẽ eſt,ſi dicat excõico te,ſi eligis talẽ;ac
ſi dicat,ſi elegeris talẽ,ar.ff.de uer.obl.ſi qs ſtipulatus
ſit. Alij dicũt & malè,ꝙ in hoc ult.caſu nõ ualet appel
latio. & dicunt qdã ꝙ bñ tenet electio,ſed facta electio
ne ſtatim incidit in excõicationẽ, niſi ꝓceſſerit appella-
tio:qa niſi teneret electio,nõ teneret excõicatio,ar.C.
ſi manci.ita fue.alie.Mæuia. ¶†Nobis uidetur, ꝙ in his
3 ſequenda eſt ſnīa excõicatis, quæ ſi fuit, ꝙ tm̃ poſt ele-
ctionẽ ſint excõicati,tunc obtinebit,qđ dictũ eſt.ſi autẽ
apparet,de intẽtione ꝙ ſint excõicati,ſ.ꝙ uelit, ꝙ ſint
excõmunicati, ſimul cum electionem faciet de facto,

tunc electio non tenebit, & excõicatio tenebit. & hoc
idem uidetur, ſi de intentione excõicantis dubitetur:
quia quã cito uerba electionis ꝓferret, excõicatus erit
& electio non tenebit. penetrabi-
lior [a] .n.eſt gladius dñi,ſ.ſnĩa excõ
municationis,q̃ factum hominis,ſ.
electio,& iõ excõicatio dicitur p̃ce
dere electionẽ. ſed oppones, ſi in-
telligis, ꝙ excommunicatio præ-
ceſſerit electionẽ, ergo iniuſta eſt
excõicatio: qa ſine cã p̃cedente eſt
promulgata.j̃.de ſent.excõ.ſacro.
¶So.dico. ꝙ ſimul cũ prolatione
uerborũ incurrit excõicationem,
ſed excõicatio præcedere fingitur
ꝑꝑ uelocitatem, & ꝑꝑ intentionem excõicãtis, quæ p̃-
ſumitur eſſe in dubio, ut electio non ualeat,ut.ff.de his
4 qui pro non ſcrip.l.j. ¶† Item qa ex cã fit,ſ.ꝑꝑ inobe-
dientiã,quæ ſtatim fuit, quã cito deliberato conſilio ꝓ-
ponit ad electionẽ procedere: uidetur tñ, ꝙ non debet
incidere in excõicationẽ:qa electio nõ tenet,ar.C.ſi mã.
ita fue.alie.l.fi.ſed dic aliud eſſe in pœnis ſp̃ualibus, q̃
medicinales ſunt.2.q.1.multi,ubi ſufficit mala uolũtas,
& in obedientia. aliud eſt in pœnis conuentionalibus,&
aliis iudicialib. quæ odioſæ ſunt, & iõ reſtringendæ, ut
in præ.concordantiis,& de pœ.diſt.1.pœnæ, & ff.de pœ
nis.l.præſes, & l.interpretationẽ; & probat̃ utrũq; mẽ-
brũ.ff.de li.& poſth.cũ quidam.¶Item eligẽdo ɔ̃hit pec
catũ inobedientiæ. unde uere dr̃,ꝙ talis electio infecta
eſt peccato inobedientiæ quare non eodẽ mõ dicet̃ in-
fecta pœna excõicationis,quæ ꝑ inobedientiam irroga
tur?Itẽ probo,ꝙ eligendo & non poſt electionem tm̃ ɔ̃-
hit excõicationẽ: qa ſi poſt ɔ̃heret,iniuſta eſſet excõica-
tio: qa ſi hoc diceretur, idem eſſet hoc dicere,excõico
te, ſi elegeris,ac ſi diceret,excõico te, poſtq̃ elegeris; &
hoc eſſet iniquum exõicare eum pro præterito facto,
uel electione iam facta, niſi noua monitio præcederet.
nobis uidetur, ꝙ in ſnĩa excommunicationis eſt ſpecia-
le: ꝙ ſemper poſſit appellare ante diẽ ſtatutã,ẽt ſi uſq;
ad annum duraret; & hoc hic expreſsè dicit̃. ¶† In aliis
autem ſententiis eſt ɔ̃rium.ſ̃.de re iud.qđ ad conſulta-
tionem.2.q.6.biduum. rõ autem diuerſitatis eſt:qa ſnĩa
excõicationis ſꝑ trahit̃ à die condõnis;qđ probo, qa an
te non tenet ſententia: quia, ſi ſententia teneret, eſſet
excõicatus: & ſi eſſet excõicatus, deberet uitari: ſed ex-
cõicati appellatio eũ nõ releuaret:qa hęc ſnĩa ſecũ tra-
hit executionẽ.j̃.eo.paſtoralis. Itẽ licet prælati ex toto
poſſint tollere ſnĩas excõicationis per abſolutionem:ſu
ſpendere tñ non poſſunt eas hoc mõ,ſ.ꝙ excommunica-
ti ſint, & non uitentur, uel alias non peccent cõicando
ſacris, uel ingerendo ſe cõioni aliorũ.j̃de cle.exc.illud,
& c.ſi celebrat. uel ꝙ ab aliis non uiten t: qa nec in hoc
prodeſt priuilegium ap.ſe.j̃.de ſen.exc.& c.nulli & idẽ
uidet̃ in interdicto hoĩs, ut no.j̃.de priui.ut priui.nec
facimus dr̃iam, ſiue excõicator dicat,excõico te ex tũc,
ſiue dicat,tunc ſis excõicatus: qa ſnĩa trahitur ad diem
condõnis.¶In aliis aũt ſnĩis, quas ſuſpendere licet, eſt
ɔ̃rium: qa ſtatim ſnĩa tenet, licet ſuſpendat̃ per condõ-
nẽ; & iõ à prolatione eius intra decem dies eſt appellã
dum: & hæc uera ſunt in ſnĩis, quæ ferunt̃ cum cãæ co-
gnitione: qa ſi aliter ferunt̃,& cum appellatione,& ſine
appellatione licet ɔ̃uenire.C,cõmin uel epiſtolas, pro-
gra.l.interlocutio, & duabus.ll.ſeq. [medio tpe] intra
x.dies à die latæ ſnĩæ. & ita non eſt ɔ̃.ſ̃.de re iud.qđ ad
conſultationẽ.2.q.6. biduum, in prin.ſo. illud uerũ eſt,

a ¶ *Penetrabilior. Ad-
de quod pro hoc fa-
cit.l.ſi poſt mortem,
in prin. uerſ.nunc.n.
ff.de leg.i.& l.Iulia-
nus.ff.de cond.& de-
mon. & refert Pa.de
Ca.in conſ.97.inc.in
quæſtione, quæ uerti.
col ij.poſt prin.*

ut dictũ eſt.ſ̃.in præall.gl.uer.nobis uidetur &c. ſi autẽ
Sempronius prorogauerit terminum,non incidit in ex-
cõicationẽ, ar.ff.de p̃ca.latã: qa nõ eſt cõtumax.11.q.3.
certũ.¶Item ſi aduenient e termino prorogato non ſol-
uit incidit in excõicationẽ. ar.ff.de p̃ca.ſed ſi manẽte,
& quia terminus uidet̃ prorogatus, cũ ſuis acceſſoriis,
& põt hoc facere:qa ſi excõicatio paris iuriſdõnis eſt,q̃
ꝓrogare põt.ſ̃.de offi.del.de cauſis,& ar.ff.ſi qs cau.l.ij.
in prin.ff.de arbi.Celſus.ſ̃.de do.cum dilecti. ¶Alij tñ
ɔ̃dicunt, dicentes eum excõmunicatum pro eo, ꝙ nõ ſa-
tisfecerint in termino prorogationis receptæ: tũ ẽt qa
ꝓrogationem a parte,nõ à iudice recipit,cuius.ſ.iudicis
eſt prorogare iuriſdictionẽ,& ſic ipſum contẽpſiſſe uı̃r,
& ex contẽptu iudicis qs ligat̃. tum ẽt qa,qñ excõicatio
fertur ab habente iuriſdõnem, in duob.tñ caſib.non de-
bet tenere,ſ.qñ poſt ap.legitimã, & qñ intolerabilem
errorem expreſſum continet.j̃.de ſen.exc.per tuas,in fi.
ſi tamen pars in termino reputauit ſibi ſatisfactum, tũc
non eſt excommunicatus: quia ſatisfacere eſt,quemad-
modũ uoluit creditor.ff.de pigno.actio.ſi rem.§.oẽs.

SEcundo requiris [cogi] j̃.e.inquiſitionis contra ſol.
Sibi.ſ̃.de oſt.dele.ſuſpitionis [ꝙ ſi coram] j̃.eo.tit.c.
cum ſpeciali.

AN ſit deferendum caſus Albericus conueniebat.B.
ſuper fundo. Albericus actor appellauit ante ſen-
tentiam ex iuſta cauſa. poſtea idem Albericus ſpoliauit
B.reum fundo petito. dr̃ hic,ꝙ reus ſpoliatus poterat
petere, ꝙ iudex, à quo appellatum eſt, faciat reſtitui
ſibi dictam poſſeſſionem,& ꝙ procedat in cã: qa ex quo
ſuæ appellation non detulit expoliando aduerſarium,
non poteſt ſe iuuare, quin teneatur coram iudice rñde-
re,à quo appellauit.ſ̃.eo.cum teneamur.ſ̃.de reſcri.ex
parte ſ̃.alias.n.non bene uideo, ꝙ appellatio huiuſmo-
di decr.in reo appellante habeat locũ in iudicio. extra
aũt iudicium poſſet habere locum,ſicut habes.ſ̃.de ele.
bo.me.Ma.ubi no. [interpoſita] ab actore, qui expolia-
uit reum [neglexerit] expoliando reum fundo petito,
ut ſ̃.in caſu dr̃,& ſ̃.e.conſtitutus,de reſcri.ex parte.ſ̃.

NOuit ille [interdicti] ɔ̃ Legatũ ap.ſe.Rex Frãcię in
quodã negocio, in quo ipſe legatus uolebat proce
dere ɔ̃ eum,propoſuit,ꝙ habebat eũ ſuſpectum, & ap-
pellauit ab eo. Legatus aũt nihilominus ꝓceſſit.cõmen
dat̃ hic proceſſus, cũ eſſet merus executor in illo nego-
cio [poſſit] 2.q.6.ab executore: & intellige de mero
executore ſecus,ſi habet admixtã cognitionẽ.ſ̃.de offi.
dele.paſtoralis ¶Excederent] idem eſt,ſi diminuerent,
C.de exce.rei iud.ſi ut. uel ſi dolo aliquid faciũt.ff.de
neg.geſt.l.iij.§.ſi executor. uel ſi obiiciat̃ excõicatio iu
dicis,q̃uis eius ſnĩa non ſꝑ retractetur.ſ̃.ti.ꝓx.ad ꝓbã-
dum. uel aduerſarij.ſ̃.de exce.exceptionẽ.11.q.3.cum
excõicato. uel ſit facta nouatio.ff.de re iud.l.iiij.§.ſi qs
ex conuẽtione. uel ſi ꝑuenit quadrimeſtre tp̃s.C.de ap-
pel.ſi quis. uel ſi male interpretet̃ ſnĩam.ff.de appel.ab
executore. uel ſi obiiciat̃ qõ falſi.C.ſi ex falſis.l.iudicati
uel ſi nõ cõſtat ibi,quare debet executioni mãdari ſ̃ de
p̃ſcri.auditis. uel ſi obiiciat̃ exceptio,ꝑ quã cõtẽdit̃ re-
tro iudiciũ nullũ.ſ̃.de ꝓcu.in noſtra.C.de procu.licet
expoliationem autem non credimus retardare execu-
tionẽ [fuiſſet] no.merũ executorẽ non licere recuſare.

SVMMARIVM.

1 *Doloſe appellans tenetur ad expenſas.*
2 *Expenſæ taxandæ per iudicem quæ ſint, & quo tempore id fa-
cere poſſit, in nu.3.*
4 *Appellans quando uocari debeat.*
5 *Excommunicationis ſententia ſemper tenet ſiue proſequatur ap
pellatio, ſiue non.*
6 *An poſſit poſt tempus appellationis proſequendæ præfixũ iu-
dicis officium implorari,ut petatur excommunicationis ſen
tentiam nullam pronunciari.*
7 *An iudex,qui appellationi non detulit,in alijs, quã in excom
municatione,poterit conueniri ab eo,qui appellationem ſuam
non eſt proſecutus.*
8 *Differentia termini præfixi ab homine,uel à iure circa ꝓuẽtionẽ.*

SAepe contingit [Alterius] ſiue appellantis ſi-
ue appellati [occultantis] ſi procurator occul
tat mandatum à principio condemnatur domi
nus,ut hic.ſecus,ſi poſtq̃ cępit agere ꝓcurator,& factus
eſt dñs litis,& ſi cõtumax,uel aliqd malicioſe agat. tũc
ei tm̃ procurator punit̃ de dolo.ff ſi qs ius di.l.j.& no.ſ̃.
ut lit.non conte.ad hoc.[Lateran.con.]eo.rephẽſibilis
ꝙ tñ ſoli appellanti non ꝓſequẽti appellationẽ pœnã
imponit,non appellato[à parte] ɔtra quam appellatur
1 [¶†Expenſarum]& etiam ſi appellatus non uenerit:ſed
al̃s per appellationem oportuit ipſum facere expenſas,
tenet̃ ad expenſas ꝑ actiones de dolo, ſi doloſe appella
uit uel etiam actionem in factum,ſi temerarie,argu.ad
hoc:quia eſt iuſtum,ꝙ in expenſis hmõi puniat̃:uel offi-
cio iudicis, & quia actiones aliæ nõ ſunt iuſtum eſt has
dari,ar.ſ̃.de reſcri.ex parte.ff.de dolo.l.j.in prin.& §.j.
ff.de diuer.& temp.præſcr.l.quotiens.expenſæ aũt peti
pñt q̃ fiunt in cã appellationis emiſſæ in iudicio, etiam
oẽs quæ factæ ſunt poſt ſnĩam,etiam ante, q̃ appellaret
& q̃ factæ ſunt in cã principali,à qua appellatũ eſt, cum
iudex appellationis ſuccedit iudici principali cauſæ, ei
licet addere, & diminuere.j̃.de teſta. Raynutius,in fin.
C.de ſenten.quæ ſine cer.quanti.l.j.ff.de uſur. tutor. &
quia licet ei reuocare cõdemnationem expenſarũ factã
in principali,eadem rõne & ſupplere,licet ueniant iudi
cis of.C.de ſen.quæ ſine cer.quan.l.j.ff.de uſu.tut. & ha
bet locum,qđ hic dr̃ ſed quoſdam ẽt ſi appellet̃ extra-
iudicium.& hẽt locum,qđ hic dr̃ de expenſis cõpetenti
bus iure actionis,& de expenſis,quæ fiunt extra iudiciũ
pro expenſis aũt,quæ fiunt in iudicio,non competit ali
qua actio,niſi de illis iudex ꝓnunciet in ſnĩa.C.de fru.
& li.ex.terminato.C.de poſt.l.iiij.uel eodem die. ff. de
2 re iud.Paulus,in fi.¶†Et no.ꝙ non ſolum expenſę,quæ
fiunt in iudicio, & quæ ueniunt ex officio iudicis, ſed
etiam quæ fiunt extra iudicium, & quæ ueniunt iure
actionis, taxari debent officio iudicis,& poſtea per iu-
ramentum petentis probandæ ſunt.C.de iud.ſancimus
C.unde ui,ſi quando,auct.de iud.§. oportet; quæ gene-
raliter loquitur de omnibus expenſis. Item ad expen-
ſas,quæ fiunt ante lit.conteſt.iudex condemnabit ex of
ficio ſuo,ꝙ etiam mulctabit contumacem.ff. ſi quis ius
di.non ob.l.j.etiam delegatus.ff.de offic. eius, cui man.
3 eſt iuriſ.l.fi. ¶†Item no.ꝙ licet iudex à prin.non condẽ
net contumacem ad expẽſas;tñ poſt lit.conte. & ſemper
uſque ad ſnĩam,& etiam in ſnĩa poterit condemnare ad
expenſas,etiam ſi ſnĩam ferret pro contumace,& nõ tm̃
tempore ſnĩæ,ſed etiam eadem die,ut dictum eſt. cum
enim officium iudicis ſemper duret à prima citatione
uſque ad finem litis,non uideo,quare quandocunq; ue
lit,non poſſet condemnare contumacem ſiue añ litem
conte.ſiue poſt.imò plus,ꝙ etiam ſi ante lit.conteſt.iu-
dex pronunciauit,non obſtante exceptione militiæ ꝓ-
curatorẽ admittendũ:uel nõ obſtante exceptione ſpo-
liationis,uel excõicationis,procedendum in cã, & nihil
dixit de expenſis;nihilominus lit. pen. uel i fine litis po
terit ad expenſas occaſione prædictæ exceptionis re-
probatæ factas illum,qui fruſtatoriæ exceperat, con-
demnare. imò dicunt quidam, ꝙ in his caſibus non põ-
terit appellari à condemnatione expenſarum,cum de-
cem dies effluxerint à die primæ ſententiæ. & iſta ſnĩa
expenſarum,ſit executio primæ ſententiæ.ff. quod me.
cau.ſi cum exceptione.§.aliquando.ff.de dolo,arbitrio
niſi excederet in taxatione expenſarum,uel niſi propo
nens exceptionem poſſet excuſari,ꝙ probabiliter pro-
poſuit excep.licet ſuccubuerit.ff.de leg.ij.quique ſoli-
dum.§.etiam.& in prædicto.§.in auc.de iudi.§.oportet.
item uı̃,ꝙ iudex poteſt poſt lit.conteſt.reuocare prædi
ctas latas interlocutorias.ff.de re iud. ꝙ iuſſit al̃s tñ ra
tum manet,qđ per eos factum eſt.ſ̃.de exce.pia [à par-
te] ɔ̃ quam appellatur [approbata] nam ſi appellatio
non reciperetur neq; à iudice, neq; à parte,non hẽt lo
cum hæc conſtitutio.j̃.eo.interpoſita.§.j. [abſentem] ſi
ue appellantem, ſiue appellatum [ꝓcederet̃] ꝑ iudicẽ
appellationis. ¶†Peremptorie] no. non eſſe neceſſe uo 4
cari appellãtem,ex quo p̃fixus terminus eſt appellatio
ni, uel à iudice,uel à partibus. & tunc neceſſe eſt expe-
ctari finem termini,ut uel procedatur, ſi appellauit an
te ſnĩam.ſ̃.eo.reprehenſibilis,& c.perſonas: uel ut rata
maneat ſnĩa,ſi appellatum eſt à ſnĩa.ſ̃.eo.cum ſit Rom.
Terminum autem à iure ſtatutum poteſt præuenire ap
pellatus per modicum tempus, ſi uult, ꝙ cognoſcatur
de iuſtitia prioris ſnĩæ:uel ſi uult expectare finem lega-
lis termini,rata manet ſententia.2.q.6.appellatore.Ap
pellator autem non habet neceſſe expectare prope fi-
nem anni, ſed ſtatim põt proſequi, ne labatur annus.j̃.
eo. oblatæ.& gñaliter dicimus, ꝙ ubi terminus præfi-
xus eſt à iure,tantum,ꝙ ſiue appellatus, ſiue appellans
ſit abſens,ad hoc, quod procedat, neceſſe eſt eum uoca
ri.C.de appell.: uct.appellatore.infrà eo.per tuas, & c.
Nicolao,& infrà.de priuileg.cum olim: ſed ratam ſen-
tentiam bene habebit ſine citatione ſolo lapſu anni, ut
5 dictum eſt. ¶†Sed nũquid idem dices in ſnĩa excõicatio
nis,uel lapſu temporis anni,ſi non proſequatur appella
tor,ꝙ ſnĩa tranſit in rem iud.& quidam dicunt,ꝙ ſi ex
cõicatio p̃ceſſerit appellationem,hæc quæſtio quæſtio-
nem nõ habet quia ſnĩa excõicationis ſꝑ tenet, ſiue ꝓ-
ſequatur appellationem,ſiue non.ſ̃.de of.ord.ad repri-
mendã.j̃.eo.paſto. ſi uero appellatio p̃cedat excõicatio
nem,tunc quæſtio locum habet;& eſt dicendum,ꝙ ſi in
tra tp̃s ſtatutum appella.non proſequatur,eſt retrò ex-
cõicatus à die excõicationis latæ.ff.ex quib.cau. infa. l.
furti.in princ.C.de tempo.ap.l.pen.§.illud etiam. & ſi
quæratur, an ea teneant, quæ medio tempore geſſit
ſ.inter excõicationem,& tẽpus finitum proſequendæ ap
pellationis,rñdeo,ꝙ interim uitandum in iudiciis & in
alijs,niſi in cã appellationis ꝓſequendæ.infrà de ſen.ex
6 cõ.ꝑ tuas.¶†Sed nunqd põt poſt tempus appellationis
proſequendæ præfixum implorare officiũ iudicis,ut pe
tat ſnĩam excommunicationis nullam pronunciari, ut
pote poſt appellationem latã. argu.ꝙ ſic.ff.de ap. ſi ex-
preſſim. ſed uidetur ɔ̃: quia ex quo tempus appellatio-
nis proſequendæ lapſum eſt,renunciaſſe uidetur appel-
lationi, ut iudex ea non obſtante procedere poſſit, &
ratum ſic,quicquid fecit.ſuprà eo.cũ ſit Ro. perſona.itẽ
quia hoc dicere non poteſt niſi ꝓſequendo appellatio
nẽ:ſed ſi ex alia cã,q̃ ex qua appellatum eſt,uellet dice-
re ſnĩam excõmunicationis nullam poſt tẽpus elapſum:
puta & quia excommunicator non eſſet iudex ſuus, bñ
poſſet hoc ipſum, ſcilicet ꝙ poſt tempus appellationis

proſequendæ præfixum poſſit dicere ex alia cã ſniam nullam; ſed quicquid aliud factum eſt, obtinet etiam in negotiis, & extraiudicium habitis obtinet, ut infra c. prox. & ȷ eo. ſolicitudinem, arg. contra pro prima parte ff. de inof. teſt. contra veterani, §. ſi quis filius, ff. ex qui. cau. maio. necnõ. §. pen. ubi dicitur, ꝙ intra idem tẽpus locum habet exceptio inoffi. teſta. & reſti. in integ. intra quod habet locum ipſa querela, & petitio reſtitutionis in integrum. nec mirum, q̃a quæ tẽporalia ſunt ad agendum, perpetua ſunt ad excipiendum, ff. de do. excep. purè. ergo eadem rõne, ſi duæ actiones ad idem cõpetunt, ſicut hic cõpetunt, proſecutio appellationis, & officium iudicis ad dicendum ſniam nullam etiam ex alia cã, q̃ quia poſt appellationem lata eſt, puta quia iudex non erat intra idem tẽpus conſtringuntur. hic facilis eſt rñſio: quia ſemper intra idem tẽpus & actio, & exceptio tolluntur, ſi excipiens fuit in mora. ſi. n. in mora non eſſet, perpetuæ ſunt exceptiones; ſicut patet, ſi aliqs fuit exhęredatus, q. & dum poſſidet, eſt in mora: q̃a habet querelam, q̃ non datur directò ꝯ eum poſſidẽtem, ſed ꝯ teſtm̃. idem dicimus de reſtitutione. ſed in actionibus conſtat eſſe ꝯrium: quia ad maius tempus competit vna, q̃ alia etiam in vno & eodem facto & ad maiorem quantitatem. & hic non ſunt diuerſi modi, vnus agendi, & alius excipiendi: ſed uterque eſt modus agendi. vnus, quo ꝓſequatur appellationem: alter quo directè intentat officium iudicis ad reſcindendam ſententiam ex alia cã, ut no. ſ. de offi. dele. cum contingat. vel dic, quia quod dicitur, ꝙ intra idem tẽpus reſtringuntur & actio, & exceptio, uel duæ actiones, tunc uerum eſt, ubi ſimul ex eadem cauſa oriuntur, & ad idem tendunt. at hic non naſcuntur ex eadem cauſa, ſed ex diuerſis. nam ex alia cauſa naſcitur petitio, q̃n petitur ſententia nulla pronunciari pro eo, ꝙ poſt appellationem lata eſt, quæ intra tempus tãtum appellationis ꝓſequendæ præfixum locum habet. & ex alia cauſa puta, quia expreſsit errorem: uel quia non fuit iudex: uel in electionibus, quia non fuerant uocati, qui fuerant euocandi, quod licitum eſt, & ſic non obſtat, ff. de his, qui not. infa. furti, in prin. ubi dicitur, ꝙ condemnatus furti non proſequens appellationem efficitur infamis à die latæ ſententiæ: quia prætextu appellationis non proſecutæ non habet auxiliũ. ſed ſi alias dicere poſſet ſniam nullã, bene audiretur, nec fieret infamis. hic aũt, ut præmiſſum eſt, aliud auxilium cõpetit, ſuper quo auditur, & quo ꝓbato apparet ipſum excõicatum nõ eſſe. nec facimus differentiam, an in iudicio, uel extra iudicium appellatum ſit. ¶Sed oppones contra id, quod dictum eſt ſupra ꝙ poſt tranſac. tẽporis appellationis ꝓſequẽdæ non põt dicere ſniam nullam ex ea cã, ꝙ poſt appellationem lata eſt. q̃uo id, quod non tenuit, puta ꝙ eſt poſt appellationem, poteſt fieri ratum alias per omiſſionem proſecutionis app. rñdemus bene, ut ff. de iu. licet. ff. rem ratam hab. l. iij. §. falſus, & l. pen. §. ult. quidam tñ dicunt, ꝙ ꝯ ſniam præcedentem appel. non poſſum aliquid dicere niſi appel. proſequatur intra annũ; & ſic intelligitur furti actio. ſed contra ſententiam ſequentem appellationem etiã poſt annum põt dicere etiam de appellatione. ſed prius dictum magis placet. in ſnia tñ excõmunicationis dicunt aliqui, ꝙ etiam poſt annum poſſit dici propter appellationem pręcedentem nõ tenuiſſe. quia non capit effectum ex taciturnitate, uel tẽpore, ſed ex intentione & poteſtate excõmunicantis, q̃ nulla erit poſt appell. & quia ſecum trahit executionẽ,
7 ȷ eo. paſtoralis. ¶†Sed nunquid iudex, qui non detulit appellationi, in aliis, q̃ in excõmunicatione, poterit conueniri ab eo, qui non eſt ꝓſecutus appellationem ſuã: quia litem ſuam fecit, uel quia ꝑ imprudentiam iudicauit? ar. ꝙ ſic, inſti. de obli. q̃ ex qua. delic. na. in prin. ar. ꝙ non: quia culpabilis fuit, ꝙ non ꝓſecutus fuit appellationem; ergo agere nõ põt iſta actione, ff. de euic. Herennius, §. ult. & quia non põt ꝓſecutus appellationis: quia annus elapſus eſt, nec ea, quæ pendent ex ea, ſ. ꝙ fecerit litem ſuam, uel alia huiuſmodi, quaſi eis uideatur tacitè renunciaſſe, ȷ eo. ſolicitudinem, ff. ſi qs cau. ſi eum, §. ult. tñ ſatis credimus, ꝙ ex cauſis prædictis poſſit conueniri, & ad minus condẽnari põt in uiginti pondo auri, C. de appel. quoniam iudi. [eam] appellationem. ¶Vigorẽ] ſed in iſto caſu, ſi appellans non mittat procuratorem ad proſecutionem appell. ſed ad impetrandum literas tantùm, non imputatur ei, infra eo. interpoſita, §. j. & idem etiam credo de appellato, cum non ſit in culpa: quia iudex appellationi non detulit. ¶Appellationem huiuſmodi] .i. terminum appel. præfixũ. ſi enim poteſt opponi, ꝙ legitimo impedimento detentus ſit is, qui debuit ipſam appellationem pro-
8 ſequi, ff. ſi quis cau. l. ij. & per totum. ¶†Terminum, ſi de termino præfixo ab homine loqueris, illum nec vna die licet præuenire nec impetrando literas, nec procedẽdo in cauſa appell. ſi loqueris de termino præfixo à iure, illum licet præuenire, ſed modico, i. per menſem ab appellato petente ꝯfirmationem ſniæ, ut nõ uideatur malicioſè præueniſſe aduerſarium, ut 2. q. 6. appellatore ceſ. literas aũt impetrare q̃ncũq; poteſt, dũmodò ceſſet malitia, ȷ eo. appellator autem poteſt proſequi, q̃ncũq; vult, dũmodò non malicioſè præueniat & impetrando literas, & ꝓſequendo ap. ſi oportebit citari appellatũ, ęſtimabitur & hoc ſm arbitrium iudicis.

CONſtitutis [trãſtulerunt] hæc trãſlatio uotorum hodie non admitteretur, niſi ſm tenorem decre. ſ. de elect. quia propter, in fi. ſ. ſi eſſet abſens in loco, vnde uocari debet &c. ut ibi [quibuſdam] q̃ nõ trãſtulerunt uotum: ſed in eum conſentiebãt expreſsè ꝑ ſe: quia expreſsè conſenſerant non collata uoce in epiſcopum. ¶Epo] .ſ. illi, q̃ cõmiſerant uocem epo [ſed ut] dicunt quidam, hoc ſpeciale in legatis, q̃ de latere ſe ap. trãſmittuntur. ſed ꝯ eſt, ȷ de acc. ad petitionem. vel dic non fuiſſe de iure: ſed quia partes nõ ꝯdixerunt, Papa ſtat talli inſtructioni. Alij dicunt, ꝙ ꝑꝑ moram, q̃ periculoſa eſt in electionib. in eis ſpãliter conceſſum eſt, arg. ſ. eo. qua fronte, §. j. & ȷ. e. oblatæ, §. ult. uel potes dicere, q̃d hic dicitur eſſe ius cõe: q̃a ſi appelletur ab aliquo iudice, & maximè extra iudicium, & poſteà ille, qui dr̃ appellatus, coram eodem, à quo dr̃ appellatũ, uel coram ſuperiore, uel quocũq; alio ꝓſequatur ius ſuum ſuper eo, de quo dicitur appellatum, & aduerſarius dicet, domine non debes te intromittere de hoc negotio: quia ſuper eo appellaui ad Papam. ſi aduerſarius neget appellationem, uel confiteatur eam, ſed dicit, ꝙ per eam non trãſfertur iuriſdictio ad iudicem appel. quia nihil factum eſt contra appellationem: vel dicit tempus appellationis proſequendæ effluxum, bene audiet huiuſmodi replicationes, & ꝓbationes ſuper eis. ¶Et ſic erit ar. op. ȷ. eo. Ro. §. ſi uerò, niſi fortè ſuperior incœpiſſet cognoſcere: quia tunc cauſam à iudice app. attentatam nullo modo inferior tangere deberet, ſupra de offi. deleg. paſtoralis. §. ij. ubi not. ſed his contradicere uidetur litera, ubi dicit, quòd intromiſit ſe de cauſa iſta, non ut derogaret appellationi: ſed ut cauſam inſtructã remitteret. ſed dic, ꝙ bene legatus iure legationis poterat

terat cognoſcere; & poterat ſuper huiuſmodi probationes recipere, ſicut quilibet alius ordinarius, & hoc non faciebat, ut derogaret appellationi, ſi appellatio tenebat: ſed de hoc nolebat cognoſcere, ut dictum eſt, an ad ſuperiorem per appellationem eſſet iuriſdictio deuoluta, an apud ſe remanſiſſet, & ſnia ſuper hoc lata præiudicabit partibus, niſi appellent. ff. de iudi. ſi quis ex ȷ. eo. ſolicitudinem. ¶Aſſenſu] no. ꝙ per appellationem extra iudicium tenetur quis proſequi intra annũ; quod fateor uerum eſſe computato anno à die, quo fit contra appellationem. nam tunc incipit app. tenere, & nõ ante diẽ grauaminis currit annus. C. de pſcr. 30. ann. l. ſi. §. illud autem, & §. ſi. & ſunt hæc uera, niſi recedatur ab appellatione: uel quia appellans renunciet uel quia cauſa eſt iniuſta, quare appellatio ceſſet. ȷ. eod. ſolicitudinem: uel quia ille, à quo appellatur, remouet grauamẽ. ȷ. eo. cum ceſſante. ¶Ne tñ] q. d. & ſi. 11. non ſunt admittendi ad proſequendam appellationem, tamen ſi uolunt excipere, non tanquam appellantes, audiendi ſunt: ſed nec coguntur excidere, niſi uelint. & ideo nõ excipientibus eis mandat inquiri de ſequentibus hic in litera: uel reiecta appellatione procedit Papa ex officio. ¶Exceptiones propoſitas ꝯ electum in decanum petentemus confirmationem, licet litera uidetur contradicere in prin. ubi dicit, ꝙ eps contulit ei decanatum. ergo erat confirmatus. non ergo rem petebat, ſed expone ibi, contulit decanatum, i. ius in decanatu petendo ꝑ electionem, quam de eo fecit non. n. eligendo confirmare intelligetur, ut no. ſ. de ele. cum inter ca. uel dic, ꝙ hic uocat exceptiones cauſas, quas proponebant contra electionem petendo eam caſſari. ſæpe. n. hæc exceptio uocatur actio. ȷ. de accu. ſuper his. ubi dicit, ꝙ tribus modis agitur de crimine, & no. ſ. de poſtu. præla. c. j. uel dic, ꝙ ẽt ſi pro confirmato debet haberi, tñ excipit. not. ſ. de cã poſ. cum olim [facto epi] .i. iure ſibi quæſito per collationem epi [nititur] mõ [ꝑtermiſſis] .i. cõtemptis [prędictis. 11. [tranſactione] illi, qui commiſerunt uices ſuas epo, tali tenere commiſerunt, ſi illi. 11. ſecus conuenirent [nominationem] 11. elegerant, uel nominauerant alium, de quo hic non fit mentio.

SVMMARIVM.

1 *Iuris ignorantia neminem excuſat.*
2 *Rationabilis cauſa appellationis extra iudicium emiſſæ non caſſat, quod ante appellationem factum eſt.*
3 *Confirmationis effectus impeditur per infamiam.*
4 *Confirmationis effectus non retardatur per appellationem non iuſtam.*
5 *Per appellationem non ſuſpenditur confirmatio.*
6 *Exceptio nil aliud eſt, quàm actoris uel intentionis excluſio.*
7 *Qui modi agendi ſunt poſt confirmationem.*
8 *Nunquid epiſcopus ante adeptam poſſeſſionem teneatur petere confirmationem, uel ordines.*

COnſtitutis [Duobus] Quidam dicunt, ꝙ hoc hodie formã, ſi ſe aſtringerent ad duos tñ; ꝙ eſſet ꝯ formam. ſ. de ele. quia pp. Tu dic tñ de duobus poſſe fieri ſcrutinium, & compromiſſum, cum non ſit prohibitum. imò hoc inuenit, ꝙ tantum de ſuo collegio eligant, ſi ſit ibi dignus. 41. di. nullus. 3. uel idẽ de alia certa eccleſia. ȷ. de uer. ſig. abbate. ſ. de conſue. cum dilectus. ¶Appellauerit] quæritur, ſi poſt talem appellationem miſſus fuiſſet in poſſeſſionẽ prępoſiturę cancellarius, & poſtea pronunciata eſſet iuſta appellatio, an cancellarius poteſt recuperare ſua priora beneficia, & maximè ſi eſſent alij collatã? Rñ. non, ſi taliter erant prima beneficia, quæ habent curam animarum, uel perſonatus: alias aũt licet. ȷ. de prębẽ. de multa, ar.
1 21. q. 2. ſi quis iam. ¶†Si dicis, nec ob. quia non habet pacificam poſſeſſionem, & q̃a adhuc ꝑꝑ appellationem poteſt caſſari eius electio, arg. de accu. ſuper his intelligimus enim ꝙ debet & ſufficiat habere pacificam poſſeſſionem de facto, & ſi de iure non habeat, cũ iuris ignorantia clericum, maximè prælatũ non excuſet, ut ſ. de temp. or. c. uel non eſt. Item appellatio ei prodeſſe non poteſt, cum ei non detulerit. ſ. e. conſtitutis, an ſit. nec n. iudicis autoritas excuſat, ut ȷ. eo. dilectis. circa fin. & ſ. de temp. ord. dilectus. Si autem non eſſet appellatum, & intraſſet poſſeſſionem ſecundæ eccleſiæ, ſiue quando intrauit, mouebatur ſibi lis, ſiue non, priora beneficia non recuperat, arg. 21. q. 2. ſi quis iam. Si uerò ſit confirmatus tantum, nec habuit poſſeſſionem, prima beneficia retinet. 92. diſt. ſi qui epi. arg. contra. 72. diſt. placuit. Sed illud loquitur de adepto poſſeſſionem, & hoc etiam no. ȷ. de præben. de multa. ¶Alia] hoc licet, q̃ñ appellatur à ſententia. C. de temp. app. per hanc: ante ſniam autem non [explicare] inter iſtum tex. & hũc ſequentem. §. nos ergo, deficit totus iſte ſequens, ſm ꝙ compertum eſt in regeſto, & incipit. Nec appellatio, quam poſt confirmationem obiecerat, confirmationis factum debuit impedire: quoniam à minori parte ꝯ conſtitutionem maioris & ſanioris nulla rõnabili cauſa obiecta, uel oſtenſa interpoſita fuerat: quia & decanus appellans rationabilem cauſam ſuæ appellationis nec op-
2 poſuit, nec oſtendit nos ergo &c. ¶†Rationabilem] & idem etiam, ſi rationabilem cauſam appellationis expreſsiſſet. nam rõnabili cã appellationis emiſſæ extra iudicium non caſſat, q̃d factum eſt ante appellationem, nec impedit eius executionem, uel effectũ, ſicut hic erat, ꝙ confirmatio hæc, de qua hic loquitur; fuit facta ſine ſolẽni cãæ cognitione; q̃d factum tenet. ſ. e. c. proxi. licet melius eſſet, ſi eſſet factum cũ cauſę cognitione. Secus autem eſt in appellatione emiſſa in iudicio: quia illa ſuſpendit ſniam, & effectum eius. ff. ad Turpil. l. j. in fi. & ſ. de off. dele. c. paſtoralis. §. præterea. Item ſecus in his, quæ fiunt poſt appellationẽ: q̃a illa bene impediunt ꝑ appellationem etiam extra iudicium emiſſam. ſ. e. ad audientiam, niſi ſint talia, quæ ſequũtur ex his, quæ præcedũt appellationem, ſicut eſt hic. Nam ſicut appellatio non impedit præcedentia, ſic nec ex eis ſequentia. unde ex quo confirmatio præceſſit appellationem, appella-
3 tio non debet impedire confirmationis. ¶†Et intelligo uera, niſi infamia eſſet: quia tunc bñ impediretur effectus confirmationis. ȷ. de accu. accedens, & no. ſ. de cã poſ. & proprie. cum olim. Alij dicunt, ut not. in gl. quæ incipit, q̃a appellatio. fatemur tñ, ꝙ talis appellatio negocium huius confirmationis transfert ad ſuperiorem. alij dicunt, & non improbabiliter, ꝙ confirmatione facta ẽt in forma iudicij non ualet appellatio, nec eſt ei deferendum, niſi aſſignet iuſtam cãm appellationis, arg. opti. hic, & melius in additione hic poſita, quam extraximus de regiſtro, & ar. ȷ. de his, quæ fiunt à ma. par. ca c. j. Si autem rõnabilem cãm ſubiiciat, ſuſpendet effectum confirmationis præcedentis, & per ꝯñs nullũ ſortiet effectum, ut hic colligitur, arg. à ꝯrio ſenſu. Si autem appellet à confirmatione extra iudicium iam facta nullo modo ſuſpenditur confirmatio, nec effectus eius quod ex eo probatur: quia nõ dr̃ confirmationẽ nõ tenere, ut plenius in gl. no. q̃ incipit, q̃d ẽt ac. uer. talis uerũ

uerũtamen appellatio ualet etiam extra iudicium fa-
cta,& etiam in p̃ced.grauamine ad hoc,ꝙ negotiũ trãſ-
feratur ad ſuperiorem hoc mõ,ꝙ nullus iudex ordina-
rius poterit ſe intromittere de negotio,ſuꝑ quo appel-
latum eſt,niſi iudex appellationis, niſi renunciet̃ appel
lationi tacitè,uel expreſsè,s̃ de elec.ſtatuimus.appel-
latio.n.extra iudiciũ ꝓpriè fit à grauamine futuro,s̃ e.
ꝯſuluit.j.& ij.j̃.e.ad audientiam,s̃ c.ꝓxi.j̃ e. bonæ me.
In his.n.omnibus tm̃ à futuro, uel inſtanti grauamine
appellatur, & non à p̃terito. ¶Secus aũt eſt in iudiciis,
ubi non appellatur, niſi à præterito grauamine,j̃ eo.ut
debitus. appellatio aũt,de qua loquitur hic,q̃ fuit facta
confirmatione facta in forma iudicij, ſicut in litera ap-
paret,ideò non fuit admiſſa:quia nulla iuſta cã fuit ad-
4 mixta appellationi. ¶†Confirmationis effectum] quia
appellatio non fuit iuſta; & ideò non retardaretur con
firmationis effectus. Si autem eſſet iuſta,bene retarda-
retur ; & ſi ꝓcederetur ultra,reuocaretur hoc ipſo,qđ
factum eſt,poſtq̃ trãſlatum eſſet negotium ad ſuperio-
rem ꝑ appellationem,j̃ e.ut noſtrum,& de acc.accedés,
s̃.e.bonæ me. Si aũt poſſeſsionem haberet ante app.ꝓ-
pter appellationem non omitteret cõmodo poſſeſſionis
uti,licet ſi poſt ꝓbaret cãm appellationis, fructus reſti
tueret, C.de rei uin.ſi fun C.credi.uen.pig.imp.nõ poſ.
5 l.j. ¶†Item credimus,ꝙ non eſſet audiendus app.ſi ap-
pellaret tm̃, ne inueſtiretur: quia confirmatio non ſu-
ſpenditur per appellationem ; ergo in omnibus debet
ſuum effectum conſequi: ſed appellandum eſt à graua-
mine,quod fit in confirmatione,uel potius ab ipſa con-
firmatione, quæ poſtq̃ eſt ſic appellatione ſuſpẽſa, ff.ad
Turpil.l.j.in fi. & per conſequens omnia alia ſuſpende-
rentur; & ſic intelligitur,j̃ e.ad noſtram,& repete q̃ no.
s̃ de cã poſſ.cum olim. plus placet, quod dicitur in gl.q̃
incipit,& idẽ eſt. ¶Effectum] qui eſt adminiſtratio:dic,
ut diximus,s̃ de cã poſſ. cum olim. talis eſt qõ. uacante
p̃ræbenda in eccleſia Pariſieñ. intellexit capitulum , ꝙ
ep̃s uolebat eam conferre A. Pariſieñ. tunc cap̃lm cõ-
paruit coram ep̃o dicens,iſte,quem uultis facere cano-
nicum Pariſieñ.eſt illegitimus,& homicida, & hoc uo-
lumus incõtinenti probare coram uobis. unde ſupplica
mus, ꝙ talem hominem non aggregetis noſtro colle-
gio; & ſi contra feceritis, appellamus. epiſcopus tamen
nihilominus dedit ei præbendam , & ſtallum in choro,
& locum in capitulo in ſignum poſſeſſionis. quæritur,
an teneat talis prouiſio, & an canonici, & alij debeant
eum habere ꝓ canonico,& ſibi de iuribus canonicalib⁹
reſpondere? Solu.ſi appellatio eſt interpoſita ex præ-
dictis cauſis,uel aliis legitimis, dummodò obtulerit ſe
eas ꝓbaturũ,& etiã ſi ita ueræ cõperiuntur,ꝓuiſio poſt
facta non ualet.imò plus uĩ, ꝙ idem eſt, etiam ſi coram
ep̃o non obtulerit ſe probaturum: nam ex quo hoc eſt,
non obſtante tali ꝓuiſione, q̃ nulla eſt ipſo iure, tenet
ꝓuiſio facta ab aliis,ad quos deuoluitur poteſtas e igẽ-
di, ut habes expreſsè,s̃ de elec.bo.me. Ma. & c.auditis.
& in iſto caſu malè fecit ep̃s, ſi faciat ſibi reſponderi de
iuribus canonicalib. & impediẽdus eſt effectus talis ꝓ-
uiſionis,& confirmationis, cum nulla ſit prouiſio facta
ab eo. & ſi cum ſuperiore agatur,ꝙ faciat ei reſpõdere
ſicut canonico, & excipiatur contra eum, cum non te-
neat prouiſio de eo facta poſt talem appellationem, ꝓ-
bata appellatione in ueritate cauſarum abſoluent̃ rei,
cum ꝑ hoc prouiſio facta appareat eſſe nulla. illud aũt
non ſufficeret ad abſołonem rerum,ſi probaret̃, ꝙ agit̃
cã ſuper ſtatu eius Alani, an ſit illegitimus, uel homi-
cida, uel an prouiſio eius teneat,uel non. imò hoc non
obſtante,niſi opponant & probent, ſicut ſupra diximus,
condẽnabuntur ad reſpondendum ſibi ſicut canonico,
cum interim habendus ſit pro canonico:quia ꝓuiſio ha
bet uim non tm̃ electionis,ſed etiam confirmationis, &
ꝯfirmatio,quãdiu tolerat̃,etiam lite pend.obediendum
eſt ei.8.q.4. nõne.s̃ de elec.trãſmiſſa,& lit.pen.nihil in-
nouandum eſt.11.q.1. q̃a res. nec ob.ff.de excep.l.fun
dum, & l.fundi : quia ſicut ibi dicit, idem non admittit̃
ad uindicandum fundum,& ſeruitutem petendam eidẽ
fundo. Ita hic non debet iſte canonicus,dum impugnat̃
ſtatus eius, admitti ad petendum, ꝙ ſibi ſicut canonico
reſpondeatur. Rñdeo,quia ibi loquitur,qñ idem age-
bat ad utrũque. hic aũt iſte canonicus non petit canoni-
catum quia ꝑ ꝓuiſionem ep̃i eum habet : ſed agitur de
hoc ꝯ eum,& dr̃ non ualere ; & tunc non ꝓhibetur age-
re, ut ſibi rñdeant tanquã canonico. fatemur tñ,ꝙ illi
qui debent ei reſpondere de iuribus canonicalibus,be-
ne faciunt, ſi ſciunt ueras cauſas appellationũ, ſi ei non
reſpondeant, arg.j̃ eo.dilectus,niſi cogantur,ut no.in-
fra de ſent.excõ.inquiſitionis. ¶Si autem nulla appella
tio,ſed cõtradictio præceſſerit prouiſionem:uel etiam
ſi præceſſit appellatio ſine cauſa , licet cauſa ſubeſſet,
uel etiam cum cauſa, ſed non erat vera cauſa appella-
tionis; tunc ep̃s propter talem cõtradictionem, uel ap-
pellationẽ non debet dimittere, quin prouideat, & ſibi
faciat tanquã canonico reſponderi ; & non impedietur
effectus ſuæ confirmationis,ut hic,imò plus eſt : quia ſi
poſt talem prouiſionem fiet electio ab his, ad quos ex
hac cauſa deuoluitur poteſtas eligendi, non ualet hæc
ſecunda electio propter hanc ſolam cauſam quia eſt fa-
cta poſt aliam, q̃ erat aliqua, licet primam electionem
caſſari ꝯtingat ꝑꝑ aliquam cauſam,ut expreſsè habet̃,
s̃ de elect.conſiderauimus,ubi no. ¶Sed contra.j̃ eo.ut
noſtram.ſolu.ibi, & ſupra de cauſa poſſeſſ.& propriet.
cum olim. ¶Hoc tamen bene fatemur, ꝙ ſi epiſcopus
per ſtallum chori, & locum capituli, uel alio legitimo
modo dedit ei poſſeſſionem canonicatus, ꝙ defenden-
dus eſt in poſſeſſiione ſua,quouſque conſtat de ſua ap-
pellatione & de ueritate cauſarum, infra de inſti. cum
ueniſſent. ſed poſtquã conſtiterit de eis,cogetur omnia
reſtituere, quæ percepit, infra eo.bonæ me. quia tunc
primò incipit conſtare, ꝙ poſſeſſio ſupra data fuit in-
iuſta. tamen hic not. ꝙ poſtquam ſuperior incipit co-
gnoſcere de appellatione, epiſcopus, uel alius non po-
teſt dare dictæ præbendæ poſſeſſionem. nec tenet da-
tio,nec defendendus eſt in tali poſſeſſione, licet,ſi data
eſſet poſſeſsio poſt appellationem ante,q̃ ſuperior inci-
peret cognoſcere, defendendus eſſet in poſſeſſione : ſed
poſtq̃ ſuperior incœpit cognoſcere, nõ habet ſe intro-
mittere inferior : quia iam ad ſuperiorem uidetur ne-
gotium reuocatum,& quia plus ualet reuocatio, q̃ ap-
pellatio,j̃ eo.ut noſtrum. Item dicimus,ꝙ à principio,
quando iſte epiſcopus nolebat poſſeſſionẽ dare cano-
nico, ſi appellaſſet capitulũ, ſed epiſcopus nihilominus
dediſſet,tamen tuendus eſt in poſſeſſione, quouſq; con
ſtat de prima appellatione,& ueritate cauſarum : quia
hæc appellatio eſt extra iudicium: ſecus autem,ſi in for
ma iudicij procederetur. ¶In modum] ſed quare non
potius admittitur ad excipiendum, q̃ ad accuſandum,
uel ad denunciandum,ſupra de iureiur.quẽadmodum.
ff.de ſuperfi.l.j. dicunt quidam hoc cõtingere propter
præſumptionem maliciæ,quæ erat ex parte decani, ar.
ſupra de reſti.ſpol. literas, & quia odioſæ ſunt accuſa-
tiones, & cum maiori difficultate ꝓſequunt̃ accuſatio-
nes: q̃a oneratur in tallione.2.q.8.§.ult. & q 3. c.j.& ij.
Item

6 ¶†Item facilius repellitur à denunciando,ut ſi non ad-
monuit, & ſi non ex charitate procedit.2.q.1.ſi peccaue
rit,& q.7.accuſato.tu dic,ꝙ cũ exceptio non ſit aliud,q̃
actionis, uel intentionis excluſio.ff.de exce.§.j.& ij.&
hoc cũ iam per confirmationem conſecutus ſi ſuã inten
tionem,non eſt ꝯ ꝙ det̃ exceptio,arg.opti.j̃ eo.paſtora
lis.§.ult.quæ non datur, niſi circa accuſationẽ, uel in-
tentionem.ff.de excu.l.j.ſed nec appellationem proſe-
quendo poteſt aliam proſequi cauſam, niſi quæ expreſ-
ſa eſt. & licet confiteamur ſnĩam confirmationis diffini
tiuam ; & iõ uidetur , ꝙ poſſet proſequi non ſolum cãs
expreſſas,ſed alias.C.de temp.ap. per hanc.¶Illud tamẽ
intelligimus habere locum,ubi ordine iudiciario ſerua
to ſuper confirmatione pronunciauit. ſed ſi ſummatim
cognoſceret,nec tunc põt dici diffinitiua ſnĩa,ſed præce
ptum , uel factum. & in hoc caſu neceſſe eſt cauſam
exprimere.j̃.e.ut debitus. Sed dices, cum nondũ lata ſit
ſnĩa ſuper appellatione , & adhuc ſit in petendo confir-
mationem,quare non interim admittit̃ excipiendo con
tra eum? Rñ.ꝙ excipiendo non admittitur:q̃a ſi uellet
omittere appellationem, ſtatim tranſiret præceptum ;
uel factum confirmationis. in rem iud.Si aũt utrũq; ꝓ-
ſequi uellet,non poſſet,cum ſe nõ patiantur: quia fieret
præiudicium confirmato , qui dicit ſuam confirmatio-
nem tenere ; & ideo non haberet locum exceptio. uel
dic,ꝙ notorium iuris erat, ꝙ appellatio ex prædicta cã
emiſſa non tenebat.unde non põt dici,ꝙ in pendenti eſ-
ſet cã appellationis. uel dic,ꝙ confirmatio extra iudi-
cium facta prætextu alicuius appellationis ſequentis
7 non ſuſpenditur,ut no.in gl.idem eſt.¶†In modum] no.
poſt confirmationem non ſunt alij modi agẽdi,niſi ac-
cuſando, uel denunciando nec eſt modus ꝑꝑ difficulta-
tes accuſationis quas habes.2.q.8 per totum , & qõ.7.
ſi quis quærendum,& quæ in multis aliis iuribus inue-
niuntur. & propter modicas pœnas denunciationis, ut
no.j̃.de deſpon.impu.ad diſſoluendum. grauius enim
eſſet ei,ſi procederetur contra electum,& confirmatum
ſecundum omnes,quos no.s̃.de elec.dudum. & hoc eſt
uerum,quia non põt agi niſi his duobus modis,niſi ali
quid reſtaret agendum, puta conſecratio , uel ordina-
tio. tunc.n.bene ageretur excipiendo.j̃.de accu.ſuper
his.s̃.de ele.cum dilecti. ¶Sed tamen uidetur, ꝙ etiam
tunc non debeat impediri effectus confirmationis,ſ.ꝙ
non habeat pacificam poſſeſſionem : ſed ſi talis eſſet ꝑ-
ſona confirmata, quæ conſecrationem,uel ordinatio-
nem requireret,& ipſe interim ante,quàm poſſeſsionem
haberet, conſecrationem , uel ordinem peteret , bene
admitteretur excipiens contra eum. & hoc ea ratione
eſt:quia exceptio admittitur non ſolum ꝯ confirmatio-
nem,ſed etiam contra conſecrationem.23.diſt.ilud.j̃.de
accu.ſuper his. ¶Item quia uidetur renunciare benefi-
cio, quod habet , ne quis interim poſsit eum accuſare ,
petendo ordines, uel conſecrationem. ¶Item ꝙ durior
eſſet aduerſarius poſt conſecrationem, q̃ ante. uel ordi
nationem q̃ ante : quia difficilius deponit̃ iam promo-
tus,q̃ promouendus , ut s̃.de renun.niſi cum pridem.§.
ꝑſona.s̃.de temp.ord.ex tenore. ſed ſi non petente ele-
cto ordines, uel conſecrationem, ſed ſic uult manere,
quouſq; pacificã poſſesſionẽ nanciſcatur, non uidet̃ ali
q̃s excipiẽs,uel accuſans ꝯ eũ admittendus,ut hic. ¶Et ſi
obiiceretur, ꝙ debet petere ordinationem , uel conſe-
crationem, ut s̃.de ele.cum in cunctis,& de trãſ.epi.c.2.
8 §.ſed neque,& iõ ꝯ eum excipi poſſit acſi peteret.¶†Rñ
deo non eſt uerum,ꝙ cogatur, uel teneatur petere con
firmationẽ, uel ordines, niſi primo adeptus fuerit poſ-
ſeſſionem pacificam, ar.92.diſt. de ep̃is autem,& c.ſeq.
alij tñ dicunt contrarium,ſ.ex quo confirmatus eſt, te-
net̃ petere ordines, & conſecrationem;& uident̃ iuſta ra
tione moueri : quia cum ep̃atus non ꝑꝑ tꝑalia , ſed ꝑꝑ
Deum & curam animarum ſit recipiendus, ut in primiti
ua eccleſia faciebant , qñ nihil habebant. 12.q.1.c.2. &
c.futuram, & c.uẽdentes.8.q.1.ſciendum & c.ſc.ergo ꝑꝑ
uſurpationem tꝑalium non debet dimittere, quin ordi-
nes, & conſecrationem recipiat,& per conſequens con-
tra eos poterit excipi. nec obſtat iſta decr.ubi nullos
ordines petebat, nec ratione dignitatis petere tenebat̃.
uel dic , ꝙ hi prohibentur & etiam directo accuſando
procedere ꝯ hunc electum,uel confirmatum; q̃a ipſi ſo
li erant,q̃ impediebant,quominus adipiſceret̃ poſſeſsio
nem pacificam. & iõ ẽt ſi ordines peteret,nec excipien-
do nec accuſando admit terentur,ut hic: ſed ſi alius im
pediret eius pacificam poſſeſſionem,tunc bñ admitterẽ-
tur ꝯ confirmatum, ẽt ſi non haberet pacificam poſſeſ-
ſionem, excipiendo, ſi adhuc reſtaret uel conſecratio ,
uel ordinum ſuſcepto etiam forte directa accuſatio:q̃a
non eſt hic expoliatus, licet non ſit admiſſus,ut no.s̃.de
cã poſ.cum olim: tñ quidam in hoc ult. caſu ꝯdicunt.

EX parte [uel tui] iõ dicit,tui:q̃a ſi põt ſuos procura-
tores mittere tenetur [niſi iudices] hic uidetur , ꝙ
iuſta ſit appellatio eoipſo , ꝙ locus non tutus aſſigna-
tur, & ſi non petit locum ſecurum : ſed iudex eum ſibi
offerre debet.

SIgnificauit [Sigillum] per hoc ſigillum, qđ citatio-
nibus tantum deputatum eſt, non põt quis conſtitui
procurator: ſecus,ſi adeſſet alterius ſigillum, & totum.
C.de teſta.ſi unus, & maximè ſi ſigillans aliud ſigillum
non haberet [earum] s̃.de reſcri.ex parte olim, & s̃.de
proba.licet.ff.de cond.& demon. falſa [appellatum] &
etiam ſubſit ueritas allegatarum cauſarum,uel alterius
ipſarum. nam alias appellare cauſa aſſignãta , niſi eam
ſe offerat probaturum , non ſufficit.j̃.cod.interpoſita ,
& dic, ut ibi.

SIgnificantibus. Hæc decr.poſita eſt, ſupra de libelli
oblatio. c.2.

SVMMARIVM.

1 *Terminus, qui præfigitur appellantibus, triplex eſt.*

EX inſinuatione [Iudex] ſ.coram quo cã age-
batur. [aduocatus] nõ dr̃,ꝙ hæc ſit appella-
tionis cã ſufficiens, imò ꝯ habes.s̃.de off.iud.
1 c.j. [legitimas] 2.q.6 anteriorum.¶†Legiti-
mas] triplex eſt terminus , q̃ p̃figit̃ appellantibus. Pri-
mus ad iter arripiendum.s̃.c.peruenit.Scđs ad repræ-
ſentãdum ſe Papæ.s̃.c.perſonas,ſignificauit. Tertius eſt
ad terminandũ cãm appel.s̃.e.cum ſit Ro.& hic termi-
nus tm̃ à lege,& non ab homine præfigitur,ut hic. Ter-
minus aũt,de quo hic dr̃,ſ.ꝙ redeat à proſecutione , nõ
à lege imponitur, nec ab hoĩe imponi põt. ¶Ad termi-
num] i.quouſq; unus menſis tm̃ ſupereſſet de anno : q̃a
præfixio termini etiam à iudice facta non ualebit ſuper
executione ſententiæ [expectato] & malè,ut no.s̃.e.ſæ-
pe [mandamus] uidetur,ꝙ non deberet aliis cãm com
mittere iudex: ſed coram primis iudicibus debebat par
tes remittere.j̃.e.ut debitus.reſpon.hoc eſſe de ſpeciali
gratia:uel dic hoc eſſe de iure mero,quando literæ im-
petrantur ante tempus appellationis præfixum , quod
etiã eſt notorium ex actis,quæ inſpicere,& ex eis proce
dere poteſt iudex appellationis etiam parte abſente.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Admittitur generalis appellatio.*
2 *Quamuis eccleſia ſit alicuius monaſterij, datur tamen epiſcopo chatedraticum, & etiam alij cenſus.*
3 *Veriſimilis cauſa quæ dicatur, & quæ probabilis.*
4 *An ſit idem ex iuſta cauſa appellare, & ex uerιſimili.*

1 BOnę me. [Quis]No.†generalem appellationē
admitti.ar.ꝯ.ſ.e.c.ij.& c.cōſuluit.Sed licet hic
eſſet uaga quo ad moleſtatores, erat tamen de
terminata quo ad eccłiam , de qua agebatur , & ibi de
hoc no.[eiecerunt]unde petebant reduci in eum ſtatū
in quo fuerunt tpe appellationis emiſſæ, & fructus me-
dij tpis ſibi reſtitui, non habito reſpectu moleſtatoris,
uel moleſtationis. Nam & moleſtare eum dr̃ , & ꝯ eius
appellationem facere non tm̃ qui expoliauit,ſed ēt ſi ꝯ
eius uoluntatem eam tenet,nec eſt hoc ꝯ id,qđ no.j̃. de
his,q̃ fi.à ma.par.ca.c.j.ſ.ꝙ appellans extraiudicium nō
tm̃ debet probare cām app.iuſtam,ſed ēt ueram : qa &
hic non fuit reſtitutus,niſi ad ea,q̃ probauit ſe poſſediſ
ſe tempore emiſſæ appellationis. probauit ergo ueram
cām appellationis,ſ.ſe poſſediſſe. & poſtea ea, quæ poſ-
ſidebat tempore appellationis,ad archidiaco.perueniſ
ſe,& per eum moleſtatum fuiſſe,& cā appellationis nul
la erat alia hic,niſi non moleſtes me ſuper cuſtodia ec-
cleſiæ,nec debes me moleſtare:quia ego ſum in poſſeſ-
ſione eius pacifica,& paratus ſum ſtare iuri.Et hoc ma-
gis approbo,quàm qđ dicitur in glo. probabilem.[ar-
chi.]ad quem deuenit iſta eccleſia uel dicti laici nomi-
ne dicti archi.eum eiecerunt[tantum datur] hic procu
rator non bene reſpondit:quia eius reſponſio fit de ꝓ-
prietate : quæ licet pertineat ad Archidiac.non tamen
poteſt impedire, quin debeat reſtitui poſſeſſio in eo ſta
tu, in quo fuit tempore appellationis emiſſæ, quod Ab
bas ſancti Aug.petebat [de iure cōmuni] 63.diſt. ſi im-
2 ple.[¶†Vſi fuerunt]licet diceret ſe uſum fuiſſe,non ta-
men probauit.ſed ſi probaſſet ſe uſum , non tamen pro
babat ſe poſſediſſe tempore,quo Abbas primò intrauit.
Nam tunc forte licuiſſet Archi. uim ui repellere.ſ̃. de
reſtitu.ſpol.olim C.unde ui.l.j.& non obſtat appellatio
[poſſedit]licet Arch.hæc perceperit,non ſequitur pro
pter hoc,ꝙ eccleſia fuerit ſua.uel ꝙ eius nomine poſſi-
deatur.Nam licet eccleſia ſit alicuius monaſterij: tamē
datur cathedraticum epiſcopo, & etiam alij cenſus.j̃.
de donatio.pa.[ueriſimilibus]uide, quæ not.ſ̃. de ma-
3 io.& obe.dilecti,& ſ̃.eo.tit.conſtitutis. [¶†Veriſimili-
bus]probabilem cauſam dicimus iuſtitia.ueriſimilē di-
cimus, quæ a iure approbatur, & quæ de iure obtinet.
unde & ueriſimile eſt,ꝙ ſi fecit quis,qđ ius alijs facere
præcipit, qđ bene fecit.uerbi gratia,hic appellauit Ab
bas,ne quis eum moleſtaret ſuper poſſeſſione eccleſiæ
eiuſdem,q̃ de ſuo patronatu erat,cā probabili aſſigna-
ta, hac.ſ. cum ego ſum in quaſi poſſeſſione cuſtodiendi
eccleſias meas, quæ eſt bene ueriſimilis, id eſt de iure
approbata. ueriſimile & probabile eſt , quòd ex quo
monaſterij eſt eccleſia, ꝙ habeat ibi cuſtodiam tpaliū,
ſicut eis rō eorum reddi debet.16.q.2.c.ij.j̃.de cap.mo.
c.j. & j̃.de priui.cum & plantare.§.in eccleſijs. bene fa-
cit ad hanc decret.infrà eo. dilectis. Nec credimus, ꝙ
per talem appellationē ille, qui eſt in poſſeſſione, de-
bet retardari uti poſſeſſione ſua,arg.infrà de iure pa.cō
ſultatio.C.de bi.uendi.pi.l.j.nec contradicit hæc decr.
quia Arch.non poſſidebat.uel ad minus incertum erat
eum poſſidere, cum Abbas negaret, qui de facto tunc
poſſeſſioni incumbebat.C.quibus ad li.pro.non licet.l.
unde cum negaret, & appellaret ex probabili cā, anteq̃
probet,aliquid, reducendus eſt in ſtatu,quo erat tem-
pore appellationis. nec eſt contra in elect.ubi uidetur,
ꝙ ſi appellaretur ex probabili & ueriſimili cauſa, non
reducitur ad ſtatum temporis appellationis , niſi & cā
probaretur.ſ̃.de elect.cum inter ea. ¶Sed certe non eſt
contra;qui non eſt ueriſimile,nec in iure dicitur,ꝙ qs
morbo caduco laboret.& no.ꝙ iſte tenetur proſequi ap
pellationem hanc intra an.ex quo factum eſt contra ap
pellationem.ſ̃.eo.cōſtitutus,ubi de hoc. ¶Sed quę res,
ſi quis appellaret, ne uendas talem rem,quæ ſua eſt; &
cauſa iſta probabilis eſt. ergo ſi uendat ante omnia re-
ſcindenda eſt uenditio,ut reducatur in ſtatu appellatio
nis emiſſæ;qđ falſum eſt.C.de rei uin. ſi fundus. ſed rñ.
quia nō eſt ueriſimilis hæc cauſa.i.à iure probata, ſicut
eſt illa, de qua loquitur in hac decr.& infrà eo.dilectis
ibi.n.conſtabat rem non eſſe appellantis,ſiue denunciā-
tis,nec credendum erat hoc pro ſe aſſerenti,ar.ff.de in-
terro.ac.l.de ætate.§.j.hic.n.conſtabat eum eſſe patro-
num,nec pars Arch.hoc diffitebatur; & ita ueriſimiliter
erat,ꝙ haberet cuſtodiam . ¶Sed dices nonne ſine ap-
pellatione hoc idem conſecutum fuiſſet monaſterium
per interdictum,unde ui.rñdeo ꝙ nō.quia in interdicto
oportuiſſet monaſterium probaſſe poſſeſſionem, & ſpo
liationem factam per eum,contra quem egit.ſ̃.de reſt.
ſpol.cum ad ſedem.ſed hic,ſ.quando petit reduci in ſta
tum priſtinum,in quo erat tempore appellationis, ſuf-
ficit ei probare tantummō,ꝙ tempore appella.rem de-
tinebat etiam ſi nihil de expoliatione probet. nec im-
pedit reſtōnem expoliatio à quocunq; facta;nec etiā no
cet,ad quemcunq; poſſeſſio peruenerit. ſm ꝙ hic ſatis
expreſſe patet.¶Sed oppones,nōne idem dicendū eſſet,
& ſi non ex ueriſimili cā appellaret,ſed ex cā iuſta. uer-
bi gratia,ſi diceret monaſterium, cum igitur ego ſim in
poſſeſſione cuſtodię huius eccleſiæ,appello,ne quis mo
leſtet.nam hæc cauſa,appellationis,ubi non fit mentio
ꝙ eccleſia ſit de patronatu monaſterij, & ſi iuſtam cām
habeat , tamen nō eſt ueriſimilis ; quia potius deberet
rōne cuſtodie ad Archi.pertinere.63.di.ſi in plebibus.
4 j̃.de inſtitu.cum ueniſſent.¶†Rñdeo non eſſe idem ubi
appellatur ex ueriſimili cauſa & iuſta, & ubi ex iuſta tā
tum:quia quando quis petit reduci in ſtatū,in quo erat
tpe iuſtæ appellationis,ſed non ueriſimilis, ſi illam rē
tenet ille,ad quem ius illud pertinet de iure cōmuni,ꝑ
hanc petitionem quantuncunque probet,ꝙ tpe app.de
tinebat,niſi iuſtā poſſeſſionē probet,non auferet ab eo,
qui poſſidet ius,quod ad eum de iure pertinet,ut reſti-
tuatur priori.& eſt ratio : quia cum petit appellans ſe
reduci in ſtatum , in quo erat tempore appellationis,
non eſt hoc poſſeſſorium iudicium , in quo nihil aliud
inquiratur niſi de poſſeſſione.imò & inquiretur de pro
prietate iuris,ſcilicet ad quem ſpectat de iure. unde de
bent admitti probationes huiuſmodi poſſidentis mo-
do, ſiue ſint de iure,ut in Archidiaco. ad quem perti-
net de iure cuſtodia eccleſiarum.ſiue de facto,ut ſi uel-
let probare ſpecialem conceſſionem ſuper cuſtodia ec
cleſiæ,de qua agitur:ideoq; & ſi ille,qui nunc poſſidet,
nec de iure,nec de facto probauerit,ꝙ cuſtodia ad eū ꝑ
tineat,obtinebit.nā cū de poſſeſſione & ꝓprietate licet
q̃ri,& quæſitum ſit,ꝓfertur,ꝓbatio ſuper proprietate.
ſ̃.de cā poſ.cum eccleſia uulterana ¶Alij dicunt, ꝙ li-
cet uerum ſit, ꝙ non fiat reſtitutio illius articuli,q ad
nunc poſſidentē de iure cōi ꝑtinet:tñ ſi de facto ꝑ teſtes
ꝓbare uelit uel ꝯſuetudinē,uel ſpālē ꝯceſſionē in hoc
caſu

caſu non ſunt probationes eius recipiendæ: ſed eſt reſtō
facienda.rō diuerſitatis eſt,quia ibi eſt notorium iuris,
hic non.¶Et no.diligenter,quod dixi , ꝙ per hunc mo-
dum agendi non fit reſtō,ſed ſi ageretur interdicto fie-
ret reſtō:quia ibi de ſola poſſeſſione loquitur ſi uerò a-
lius teneret,ad quem illud ius de iure non ſpectat , bñ
cogeretur reſtituere priori poſſeſſori ꝑꝑ uim appella-
tionis,quæ iubet omnia in priorem ſtatum reponi , qđ
intelligendum uř,ubi pro actore facit tm̃ poſſeſſio ha-
bita ante appellationem,& pro reo facit poſſeſſio mō
habita,& ius cōe licet hæc ſint plurimum utilia & ueri
tati & intellectui decre.cōſonent;tñ facilius poteſt per-
cipi intellectus huius decr.ut ibi dicas,ꝙ hic arch. tene
bať reſtituere,quia ſcienter recepit rem à ſpoliatore ſu
prà de reſt.ſpo.ſæpe ſuprà de iudi.quia uel quia manda
uit fieri expoliationem,uel ratam habuit.ſ̃.de reſt.ſpo.
cum ad ſedem.ff.de ui & ui ar.l j.§.deieciſſe. uel dic, ꝙ
ſicut lite pen.omnia,quæ dolo,uel alias male fiūt à par
tibus,pertinent ad officium iudicis,ut ea corrigat.ff.de
ędi.edic. ædiles.§ ſciendum.ff.de aqua plu.ar.l.inter of
ficium.ff.de fur.l.ij & de rei uin.quod petitorio, ſic & ſi
appellatione pen.aliquid doloſe agatur a partibus, ad
officium iudicis pertinet,ut illud in priſtinum ſtatū re-
formet.nam appellatione pen.nihil innouandum eſt ēt
a parte infrà eo.cum dilectus.& hac rōne ex officio ſuo
hic Papa in priſtinum ſtatum reformauit,quæ ꝑ archi.
inuenit procurata fraudulenter, licet pro his non com-
peteret interdictum ſic ſentētiauit Papa aſſignandos fru
ctus ad conſeruandum pro eccleſia , non ad conſeruan-
dum in ſuos uſus, ut no.ſupra de elec. dudum.Ro.

DIlecti. [In eos] & infra e.licet [prouocatum] quo
ad hoc,ut contra eos procedi non poſſit de hoc no
ta infra eo.ut debitus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio tenet hodie,ſiue grauamen in iure ſit expreſſum,ſiue non,dum tamen ſit probabile.*
2 *In proſecutione appellationis tam excommunicatus, quam non excommunicatus eſt audiendus .*
3 *Non poteſt epiſcopus in rebus,quæ non ſunt ſuæ iuriſdictionis, dicere ius.*
4 *Non debet excommunicatus priuari bonis eccleſiæ .*

PAſtoralis officii [A iure] i.quæ non eſt à gra-
uamine.j̃.e.ut debitus:uel comminatione,ut.j̃.
co.cum ceſſante.ſunt tñ alii caſus expreſſi a iu-
re.ſ̃.de reſti.ſpo.ex conqueſtione.ſ̃.eo.c.ſignificantibus
& c.poſtremo,& c.ex parte.ſ̃. eo. nouit, & de offi.dele.
ſuper qōnum,in fi.cum olim. ſ̃. de teſt. ſignificauerunt.
¶Grauatus] non in hoc tantum, ꝙ appellationem iuſtā
non admiſit ſed quia poſt appellationem ſiue repudia-
tam,ſiue receptam aliquid fecit ꝯ appellantē [emenda-
ri] ēt ſi iudex non admittat , uel deferat appellationi:
1 quia hoc obeſſe non debet 2.q.6.appellatione.¶ † Emē
dari] per iudicem appellationis,qñ appellatū eſt à dif-
finitiua ſentētia,& nō a grauamine.& ſic hæc decre. in-
nuit differentiā inter fruſtratoriam appellationem cui
nūquā eſt deferendum,& appellationem,quæ eſt a iure
cōceſſa,& huic ſemper eſt deferēdū,& appellationē me
diam,quæ eſt,qñ quis grauatur, ſed tñ non eſt a iure ex
preſſo conceſſa,ut qñ dilationes dantur,ſed uel breues
uel non tot,quot ſufficiant;& in hoc caſu non defertur
appellationi,qñ eſt in literis,appellatione remota. Sed
tñ,qñ appellabitur a diffinitiua ſententia, iudex appel
lationis reuocabit hæc grauamina.C.de iureiur. gene-
raliter.& not.ſ̃.quod met.cā ca.fin.& hoc dicit finis hu
ius rñſi.ſed hodie remota eſt hęc decr.j̃.eo.ut debitus.
ubi dř,ꝙ ab omni grauamine licet appellare ēt non ex-
preſſo in iure [in eo] puta,quia iuſta de cauſa appella-
uit.¶Denunciare poteſt] hoc pōt facere ordinarius ap
pellatus,ēt qui nō excōicauit,ad cuius officium ꝑtinet
facere euitari excōicatos,ſi ſunt excōicati ante appella
tionem.11.q.3.curæ.ſed delegatus,cum expirauit ꝑ ap
pellationem eius iuriſdictio,hoc facere nō pōt, uel de-
bet.ſ̃.de of.dele.paſtoralis.§.præterea. item non uř, ꝙ
ille,pro quo fuit excōicatus,ſit audiendus appellans , ſi
iudex appellatus mandet eundem excōicatum non de-
nunciandum,quāuis male faciat,quia non intereſt eius,
pro quo excōicatus eſt,ꝙ denuncietur,cum certum ſit,
ꝙ hic excōicatus non eſt cogendus pen.ap.nec ēt conſu
lendus,ut ſoluat,niſi debitum recognoſceret,ar.ij.qō.
2 6.non ſolent.¶ † Item ita audiendus eſt excōicatus in ꝓ
ſecutione appellationis,ſicut nō excōicatus.ſ̃.de exce.ſi
gnificauerūt.Itē denunciatio nil facit ad rem,cū per ip-
ſam excōicatus amplius non ligetur,ut ſequitur. appa-
ret ergo,ꝙ nullo modo ſua intereſt Si autem præcipie
tur per iudicem,qui excōicauit iudici ordinario uel cui
cunque alii prælato,ꝙ denunciaret eum qui ab eo , ap-
pellauit excōicatum,nō debet ei obtemperare . & ſi ob
hoc feratur in eum aliqua ſnīa,non tenet:quia eſt a non
ſuo iudice lata: ſed ſecurius eſt ei appellare, non ꝙ per
appellationem ſuam reuocet iuriſdictionem iudicis in
cā ſibi commiſſa,ſed ne contra eum procedat ¶Sed qđ
ſi pro manifeſta offenſa dř excōmunicatus,& iudex ap-
pellationis mandat ne denuncietur,nunquid tunc tene
bit appellatio aduerſarii appellantis , ne prohibeatur
denunciare?arg.ꝙ ſic:quia appellatio non tenet.ſ̃.eo.cū
ſit,& c.propoſuit.¶Item quia penden.quæſtione de iu-
riſdictione,ſ. quia dř non tenere appellatio , de princi-
pali quæſtione non debet ſe intromittere iudex ap. niſi
inquantum pararetur ſibi impedimentum, ſi poſtea con
ſtaret ſuam iuriſdōnem,ut ſi ſuperior procederet in co
3 gnitionem eiuſdem cauſæ.¶ † Subtrahuntur] idem cre
dimus,ſi tm̃ ab officio ſuſpendantur,quia ubicunque of
ficia & beneficia ſibi denegabuntur.7.q.1.ſi quis presby
ter.11.q.3.ſi epiſcopus,forte.81.di.eos, ſi quis ſa. ſecus
crederem,ſi eſſet ſuſpenſus a beneficio,uel ingreſſu ec-
cleſiæ alicuius ſpāliter.nam licet rōne ꝑſonæ, poſſit u-
nus eps condemnare clericum in bñficio quod eſt ſuæ
iuriſdictionis,tñ in alijs rebus,quæ non ſunt ſuæ iuriſdi
ctionis,non poteſt dicere ius,ar.ff.de re iud.à diuo Pio
j.reſp.& melius.ff.de bo.auto.iud.poſ.cum unus.§.is, q
& ff.de iud.l.ſi duobus iudicibus,niſi per conſequētia,ſi
cut eſt in ſuſpenſo ab officio,cui fit præiudicium in bñfi
cio,quod annexum eſt ei,ut dictum eſt,ſed & tunc ut de
negetur bñficium, neceſſarium eſt præceptum ſuperio-
ris iudicis,ut no.j̃.de conceſ.præben. uel eccl. non uac.
c.cum noſtris.¶ Subtrahuntur] ſecus,ſi primo appellaſ
ſet.nam tunc non credimus,ꝙ poſſet denunciari excom
municatus,arg.infra de ſent.excom.per tuas nec etiam
beneficia ſibi ſubtrahi debent,cum ipſe ſe nō debeat ge
rere pro excommunicato,& miniſtri præbendarum tan
quam mercenarij & miniſtri poſſunt ei cōicare.11. q.3.
qm̃.j̃.de ſen.excom.inter.¶Alii tamen aliter dicūt, qđ
eſt certum,ꝙ poſt abſolutionem.fructus medij tpis po-
terit repetere.2.q.5.ſuper cauſam,& infra de conceſ.ꝑ-
ben.uel eccle,non uacan.quia di.& hoc ſi fuerit *iniuſtè*
excommunicatus, ſecus autem,ſi iuſte,ar.C.de re *mili.*
4 cum allegatis.¶†Sed dices,& ſi ipſe non *teneatur* ſe ge
rere

rere pro excommunicato alij tñ debẽt uitare eum,quo
modo ergo habebit præbendam?reſpondeo,debet uita-
ri tanquam excõicatus in cõione:ſed ſpoliari non debet
his,in quorum poſſeſſione erat.unde forte, ſi intereſſet
diuinis officiis in eccleſia,quam poſſidebat,cum non de
beat ſpoliari pen.ap.eijci non debet,& alij canonici poſ
ſunt ſine culpa ſecum celebrare.j̃.e.dilectis. tñ ſi ſpolia
retur præbenda,& aliis rebus,& peteret reſtõnem,repel
leretur.j̃.de ſen.excom.per tuas hodie tñ non uitatur
extra iudicium.j̃.de ſen.excom.ſolet.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio alicuius,ſi in principali ſuſpenditur,& in acceſſorio dicitur ſuſpenſa.*
2 *Non debet audiri epiſcopus appellans,ne abſoluatur excõicatus ab ipſo.*
3 *Licet extra iudicium denunciare & notificare crimina cuiuſcũque, dummodo poſſint probari, & uide in nu. 4.*
5 *Renuncians appellationi uidetur etiam renunciare grauamini.*
6 *Non auditur proponens diuerſa.*

1 SOlicitudinem ¶ † Poſt appellationẽ] hoc ip-
ſo,ꝙ conqueritur de epõ ex eo, ꝙ poſt appel-
ationem legitimam excõicationis ſnĩam pro
mulgauit in eũ,oportet,ꝙ de appellatione co
gnoſcat,& ita appellationi renunciet.& erat cã dubita-
tionis:quia cum excõicatio ſit noua iniuria,uidebatur,
ꝙ apud quemlibet iudicem poſſet de ea deponi quere-
la,appellatione ſalua remanente,ar.ff.de excep.rei iu.ſi
ſit mater.§.eo.ſed ſecus eſt:quia & ſi ſit noua iniuria,ta-
men pendet ex priori,nec põt de ea ſufficienter cogno-
ſci,niſi cognoſcatur de ap.& petẽs hoc,non ab archiepõ
ſed à Papa iuſte petere poterat abſolutionem ad caute
lam. j̃.de ſent.excom.per tuas. Item iuſte petit ſenten-
tiam excõicationis pronunciari nullam.s̃.de of.dele.cũ
contingat,& caſſari,quicquid factum eſt poſt appelłonẽ
infra e.cum cã. ab archiepõ etiam bene põt petere abſo
lutionem ꝑ ſimplicem querimoniam, & procedere ſ̃m
quod habes.s̃.de of.ordi.ad reprimendam;& ſic renun-
ciat appellationi,ut hic in fi.loquitur [de his].ſ. de ex-
communicatione [de aliis] ſ.de excommunicatione [in
quo caſu] ſ.quando proteſtatur,ꝙ appellationi non re-
2 nunciat. ¶ † Ad appellationis beneficium] s̃.eo.qua frõ
te.§.j.ↄ̃ ſol.ſi appellat epſ,ne abſoluatur excõicatus, uo
lens ſatisfacere,non ualet appellatio,ut ibi.ſed ſi appel-
lat ab archiepõ,quia cognoſcit de iniuſta excõicatione,
ſiue de nullitate excommunicationis, & appellatione q̃
ex ſolius Papæ cognitione depẽdet,cum hic poſſit eum
archiepſ punire,ſi in aliquo inordinate procedat,ut in-
fra de ſen.excom.ſacro,licite appellare põt,ut hic [olĩ]
etiam ſine grauamine,hodie autem non ſine grauamine
j̃.e.ut debitus:ſed hoc ipſo,ꝙ cognoſcit ſi appellãs uult
appellationi renunciare,ut hic,in fi.uel dic iccirco ad-
mitti ad appellationẽ ab archiepõ,quia nullam iuriſdõ
3 nem habebat ſuper excõicatum. ¶†Notorium] non per
probationes receptas ab archiepõ,cum de hoc quãtum
ad appellationem non debeat cognoſcere, ut in litera
præcedenti,ſed qñ de hoc ei liquere poteſt extra iudi-
cium cum certum ſit mandatum factum,& ſit certum il
lud iniquum.j̃.cap.proxi.in fi.& tale,a quo licite appel
lare põt,hoc licuit archiepõ,etiam ſi non eſſet notoriũ
ꝙ mandatum epi eſſet iniuſtum,dummõ eſſet ita manife
ſtum,ꝙ probari poſſet iſte.n.archiepſ non gerebat uicẽ
iudicis,quia non erat ad eum appellatum, ſed uicem de
nunciatoris.s̃.de elec.uenerabilem.& extra iudiciũ be-
ne licet cuique denunciare,& notificare crimina cuiuſ-
cunque,dummõ poſſit approbare hic,cum potius eſt ei
ad meritum,quam ad pœnã,ut.5.q.1.c.1.& 2.ff.ad Sill.
l.lege.j.rñ.C.de epi.& cleri.nulli.§.ñ.C.de iureiu.ſi ue-
4 rò.C.de famo.li.l.j.ff.de iureiu.l.eum qui.j.rñ.¶ † Et di
cimus hanc denunciationem licitam,& nõ tm̃ coram iu
dice faciẽdam,ſed ẽt alibi,dummõ fiat ex iuſta cã, ſicut
hic erat.ſ.ne excommunicatus iniuſte uitetur,uel auxi-
lium amicorum perdat.ſed ſi quis ſine cauſa ad diffama
tionem tm̃ denunciaret crimina alicuius ẽt uera,pecca
ret,& pœna dignus eſſet.C.de poſt.quiſquis.§.j. ſi autẽ
non eſt notorium.neque probari poteſt, tunc punitur,
qui illum denunciat.2.q.3.c.1.& 2.ſi autem quaſi iudex
aliquis uellet denunciare ſentẽtiam alicuius iniuſtam,
uel nullam,uel ſi quis uellet cogere ſubditos ad cõican
dum excõicato quaſi cum non excõicato,hoc nullo mõ
licet,niſi partibus præſentibus,& ſeruato ordine iudi-
ciario,& eſt rõ;quia denunciatio poteſt fieri & in iudi-
cio,& extra,ſed iudicare,uel cogere aliquem inuitum
ad aliquid non fieri ſine aliqua cauſæ cognitione.2.q.1.
c.1.& ſe.[Quod mandatum epi] à quo pars appellaue-
rit,& ideo certum ſit tenere appellationẽ,& ideo nõ ua
let excõicatio,& ex ſola inſpectione ipſius ſciri põt ſu-
prà de offi.dele.cum contingat.s̃.de reſcri.cum contin-
gat,ar.s̃.de elec uenerabilem.quibus aũt mandatis ſub
ditus teneatur obedire,no.s̃.de temp.ordi.ad aures [de
clarare] j̃.de ſenten.excom.per tuas,ↄ̃ ſic infrà cap.pro
xi.non credimus.ꝙ hæc declaratio tm̃ ualeat,ꝙ alii de-
beant ſibi cõicare,ſed ualet,ut non intelligant ſe incide
re in canonem maioris excõicationis,qui ei præſtat au-
xilium,uel conſilium,ꝙ appellationem proſequatur.itẽ
ualet,ut excõmunicator a multis correctus emẽdet,qđ
male fecit,ut s̃.de elec.uenerabilem [qõnem] niſi præ
miſſa proteſtatione illa; ꝙ appellationi non renunciet
[qõnem] de iniuſta excõicatione,non de nulla. & hanc
abſolutionem non põt pars impedire.j̃. de ſen. excom.
ſacro,in fi.& eadem excõmunicatio erat nulla,ſi appel-
lationem proſequeretur,& iniuſta,ſi omittat proſecu-
5 tionem appellationis. ¶ † Renunciare ↄ̃ epm,non ↄ̃ ad-
uerſarium,ↄ̃ quem bene proſequitur appellationem,nõ
obſtante tali renunciatione.s̃.de offi.dele.gratum, licet
uideatur renunciare appellationi quantum ad excõica
tionem.Non uř autem renunciare grauamini, uel eius
ꝓſecutioni,licet poſt grauamen ante lapſum decem die
rum teſtes ꝓduxerit corã iudice,qui grauauit,cum ſim-
pliciter concedatur, ꝙ intra decem dies appellet à die
grauaminis,ar.ↄ̃.C.de re iud.ad ſolutionem.ubi dř,ꝙ ſi
condemnatus petat tempus ad ſoluendum id,in quo ↄ-
demnatus eſt,ꝙ uř acquieuiſſe ſententiæ,nec poteſt ap-
pellare.Sol.ibi quaſi expreſſe renunciauit,uel potius ſẽ
tentiæ acquieuit.Sed hic non q̃a poterat ante ſentẽtiam
reuocare errorem ſuum,ſed poſt ſententiam nõ põt C.
de iur.& fac.igno.l.error.ſimiliter renunciaſſe grauami
ni uř ſi a grauamine appellauit,& poſtea appellationi re
nunciauit uel tacitè,uel expreſſè,unde non uř,ꝙ ab eo
dem grauamine licet iterũ appellare & intra decẽ dies
computandos à die grauaminis, quia renunciando ap-
pellationi uř renunciaſſe,& grauamini.item quia leges
non debent eſſe ludibrio.s̃.e.cum ſit Ro.in princi. licet
6 aliqui contradicant. ¶ † Aduerſa] id eſt contraria, quia
proponendo querelam uř appellationem excludere, &
proteſtando de appellatione uř querelæ renunciaſſe.
Item quia per modum querelæ non põt dicere ſenten-
tiam iniuſtam;ſed nullam per modum uero appellatio
nis

nis poteſt ſententiam dicere iniuſtam:ſed non nullam.
ſed & ſi per modum querelæ dicat archiepm̃ iudicem,
per proteſtationem uerò appellationis ipſum excludit,
ut patet.s̃.eo.§.j. ſic ergo cõquerendo,& ſic proteſtãdo
apparet ſibijpſi contrarius. quia uidetur uelle cõqueri
& non appellationem proſequi,& non eandem ſnĩam di
cere iniuſtam,& nullam,& archiepm̃ poſſe cognoſcere;
& non poſſe [aduerſa petens].xxx.q.vij.c.iij.xiij.q.ij.q̃
præpoſterum.lxxiiij.di.geſta.C.de liber.ca.cũ precum.
C.de mu.patri.profeſſio.contra.j̃.de re.& tranſ.ad reli.
ſicut.ff.de inof.teſtam.Papinianus.s̃. de reſcript. audi-
tis,ubi de hoc [audiendus] coram archiepiſcopo ſuper
querela, quam depoſuit de epiſcopo qui ipſum excom
municauit.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt decanus clericum ſuum petere qui detinetur ita quòd nõ poteſt ibi uel eccleſiæ ſuæ ſeruitium exhibere quod tenetur.*
2 *Epiſcopi appellatio prodeſt clero & populo.*
3 *Nunquid decanus uel alius minor prælatus poſſit interdicere.*
4 *Appellatio facta extra iudicium nunquid proſit.*
Interdicti ſententia an poſſit ſuſpendi.
An liceat epiſcopo renunciare appellationi.

DIlectis filijs [diſpenſationem plenariã.] 16.q.7.
oẽs [detineri] non ꝑꝑ hoc incidit in excõicatio
nem,argu.j̃.de depoſitio,grauis.j̃.de ſenten.ex
com. ut ſame.Si queris, nunquid hoc licet laico, cuius
negocia clericus miniſtrauit, reſpondemus, non, argu.
xvij.q.iiij.ſi quis ſua,argu.ↄ̃.51.di.quidam [reſtitueret]
ſatis uidetur iuſta petitio, ſi uerum eſt, qđ dicebat de-
1 canus. [Reſtitueret] iſte decanus male proceſſit: quia
ſibi ius dixit: ſed ſi coram competenti iudice repetiſ-
ſet clericum ſuum, qui detinebatur ita, ꝙ ſibi, uel ec-
cleſiæ ſuæ non poterat exhibere ſeruitium,quod in ꝓ-
pria perſona exhibere tenebatur bene auditus fuiſſet:
ſicut poteſtas poteſt petere ciuem ſuum, ſi ita detinea-
tur, ꝙ munera perſonalia præſtare non poſſit.ff. ad mu
nicip.de iure,in princ.C. de decurio.generali ſic etiam
uidetur, ꝙ dominus poſſit adſcriptitium ſeruũ petere
ut infrà.de iudæ.c.ij.& dominus poſſit uaſallum de iu-
re feudorum,dummodo ſic detineatur, ꝙ ſua ſeruitia
impendere non poſſit. debitorem autem ſuum ab alio
detentum nullo iure repetere poteſt:quia nullum ha-
bet ius creditor in perſona debitoris,ut patet.infrà. de
pig.c.ii.ſed ſecus eſt in ſuperioribus.de his no.s̃. de ma
io.& obe.inter quatuor. [Epiſcopus metuens] non ap-
pellat ab eo tanquam à iudice, ſed tanquam ab eo, qui
iuſte uel iniuſte poteſt aliquid facere,qđ uergit in iniu
riam epiſcopi; & poteſt potius dici prouocatio ad cau-
2 ſam,quàm appellatio.s̃.eo,cum ſit Romana. ¶†Ciuita
tis] no.epiſcopi appellationem prodeſſe clero. & popu- 3
lo.& hoc fateor uerum,quando appellat ſuꝑ his, quæ
commiſſa ſunt epiſcopo,& clerum,& populum tangunt
puta ſuper interdicto officio in eccleſijs ſuis: quia niſi
populus ſit catholicus,& bene inſtructus, epiſcopus red
diturus eſt rationem; & ideò intereſt eius;quare appel
lare poteſt,argu.s̃.de reſcrip.ueniens.2.quæſt.6.non ſo-
lent.Plus dicimus,ꝙ domini qui iuriſdictionem habent
& etiam qui non habent iuriſdictionem,ſed tantum do-
minium uillarum, uel poſſeſſionum,in quibus habitant
coloni, libere poſſunt agere de dolo ad intereſſe con-
tra illos, qui in ſui iniuriam tales ſubditos liberos mo-
leſtant,uel ſpoliant.¶Nam non eſt dubium,æquum eſſe
in his caſibus dari actionem mihi domino, & cum alia
non competat, dabitur mihi actio de dolo. l.j. & erit
meum intereſſe,quanto minus ille ſubditus ſolitas col-
lationes facere poterit. uel ſi fecit inſultum in uillam
meam,uel domum, uel poſſeſſionem,intereſt mea.quia
domus, uilla, uel poſſeſſio dimittitur inculta quod to
tum contingit mihi ex inſulto facto ab iniuriatore,ar-
gum.ad hoc, ꝙ ſi ille tenetur de dolo, qui hominibus
meis ſuadet,ut dimittant poſſeſſionem meam.ff. de do-
lo,cum quis,multo fortius ille conuenietur de dolo, q̃
homines per ſuas iniurias de mea poſſeſſione expulit po
teſt tamen dici, ꝙ contra illum,qui turbat cultorẽ agri
mei, uel colonos meos, ꝙ mihi competit interdictum,
uti poſſi.& actio iniuriarum,ſi in meam iniuriam ſit fa-
ctum,ar.ff.de ui & ui ar.l.uim facit.ff.de ac.emp.q̃ pendẽ
te.ff.depoſi.l.j.§.ſi quis tabu.ſed ſi furtim eſſet aliquid
ſublatum,agere non poſſet dominus.ſibi.n.imputet ſub
ditus, qui non bene cuſtodiuit res ſuas. ſed ſi maiori ui
nõ reſiſtit,non eſt culpa,quia nec facere poſſunt.ff.locati
ſi merces.§. uis. & eodem modo ſi non fecit in iniuriam
domini,ſed propter ſpeciale odium ſubditi agit dñs ad
intereſſe:quia non licebat domino ſuam iniuriam ſua au
thoritate uindicare, ſed per iudicem. alias ſi non agit
dominus de iniuria,poteſt autem agere ad intereſſe ſuũ
ſed & ſi in iniuriam domini factum ſit,non licet ipſi do-
mino autoritate ꝓpria iniuriam uindicare.ſed ꝑ iudicẽ
debet petere ſibi ſatisfieri ꝓpoſita actione iniuria.ff. de
ui priua.l pe.& ult.Illud enim,quod dictum eſt de pau-
pertate collatorum non placet: quia hoc intereſſe extra
rem eſſet,& per nimios circuitus uagaretur,qđ eſſe non
debet. C. quæ pro eo, ꝙ intereſt,l.j. de hoc aũt non eſt
dubium,ꝙ ſi ille, qui ſubditus eſt iuriſdictioni meæ iniu
riam ab alio patitur, ꝙ niſi iudex iniuriantis ſatisfieri
faciat, ꝙ ego contra eum licite mouere poſſum bellum.
xxiij.q.iij.dixit. ¶Et addunt quidam, ꝙ ſubditos ſingu-
los iniuriantis capere poſſum, & ab eis ſatisfactionem
exigere poſſum, argumentantur enim ſic; quia ſi ego ſu
per dominium iniuriantis bellum faciam,in quo deſtruã
bona ſingulorum, quare non multofortius potero ſin-
gulos capere,uel cogere ad ſatisfactionem? Item de illo
non uidebitur dubitandum, quod nullo modo poteſt
petere, ꝙ damnum emendetur ſuo ſubdito, cum non ſit
ſuus procurator,nec ſua interſit. Nam ſi hic dominus iu
re poſſet petere, ergo eadem ratione & pactum facere
de non petendo: quia & cuicunque licet renunciare iuri
ſuo;& hoc eſſet abſonum dicere,ꝙ dominus ꝑ ſuam re-
nunciationem auferret ius ſubditi ſui.qñ autem crimina
liter agitur in publicis iudicijs,omnes admittuntur prin
cipľr accuſando.nam ꝑ procuratorem hæc expediri non
pñt.ff.de pub.iud.l.pe.§.ad crimẽ [appellauit] primo of-
ferens decano, ꝙ ipſi ſuper captionem p̃sbyteri. rationẽ
facere erat paratus,quæ erat ueriſimilis,& probabilis cã
& idcirco iuſta eſt appellatio. [† Poſt iudicium tempus]
quidam dicũt decanum,uel alium prælatum hoc nõ, poſ
ſe,niſi hoc habeat de conſuetudine, uel priuilegio, cum
iuriſdictionem non habeat ſuperiorem.s̃.de mai.& obe.
cum inferior: item quia nullus poteſt ſibi dicere ius in
re ſua.C.ne quis ius di.l.j.Alij dicunt,ꝙ quilibet præla-
tus hoc põt dummõ manifeſta, uel potius notoria ſit cã
grauaminis, quæ irrogatur prælato: & ſic intelligitur.s̃.
de offi.ord.irrefragabili.§.ceterum,& xxvj.q.v.quicunq;
nec faciat iſta p̃latus tanquam iudex,ſed tanquam homo
hñs poteſtatem faciendi uoluntatem ſuam in re ſua, uel
in eccleſia ſibi commiſſa ſecundum iura tm̃.ar.C.de iu.l.
nemo,& C.mã.l.in re mãda.& ſ̃m iſtos caſus alij p̃ter ca
nonicos

nonicos in eccleſijs prædictis celebrare poſſunt, nec incurrunt irregularitatem. Imò forte idem & de ipſis canonicis: quia hoc non eſt interdictum iuris, uel ordinarium, & ideo de ipſo non intelliguntur c. quæ loquunt de interdictis celebrantibus, q incurrant irregularitatem [promulgauit] & male, ut ſequitur [caſſaretur] hoc intellige de ſpãli cõſuetudine: de iure cõi ſecus eſt. j. de his quæ fi. à ma. par. ca. quęſiuit [allegans] & male [emiſit] & huic appellationi detulit officialis, & ap'os conceſſit. ſed poſt horum oblitus interdictum decani irritum denunciauit, & illud non ſeruari mandauit, ut. j. contineť. decanus appellauit, q facere potuit ét ſine cã p aſsignationem. ſ. de of. & po. iu. dele. ſuper qõnum. §. nos aũt [iudicauit] & male, cum iam appellaſſet decanus, & appellationi detulit, of. 2. q. 5. ij. appellatione [qa uerò] hic incipit ſnĩa Papæ [iuſtitiam] hæc fuit appellatio extra iudiciũ facta ex pbabili & uerisĩli cã, pp cuius interpoſitionem irritũ, eſt q cqd factum fuit poſtea. ſ. eo. bonæ, & c. ad audientiam, ubi de hoc, ét non inqui
4 ſito de ueritate appellationis. †No. q licet non pſit appellatio facta extra iudicium, niſi pbata ueritate cauſæ ut. ſ. de ele. cum inter canonicos. tñ ubi ex pbabili & ueriſimili cã appellať, i. ex cã approbata à iure uel ciuili uel conſuetudinario, hoc ipſo approbať ueritas cauſæ, q non probať ꝯrium, ut hic. Nam iure phibitũ eſt q decanus non poſſit interdicere eccľiam ꝯ epm niſi ex manifeſta cã. ſ. de of. or. irrefragabili. §. pe. ſed decanus nullam cãm probabat, & iõ eius interdictum irritať; ſimile ſuprà. eo. bonæ memoriæ. ¶Fatemur tñ, q ſi decanus pbauiſſet, q manifeſta fuit cã interdicti, tunc qñ eum interdixit, licet illa cauſa fuerit ꝯ ius cõc ſed tñ de gratia ex ſpeciali priuilegio conceſſa, interdictum non reuocabitur. ¶Si autem tunc, qñ lata fuit ſnĩa, non erat manifeſta cã, ſed tñ in ueritate bene ſuberat cã iuſta interdicendi, abſoluetur ſine grauamine, & punietur interdicens ſicut in excõicationis ſnĩa obſeruatur. j. de ſent. excom. ſacro, in prin. Si aũt ex cauſa ueriſimili, & à iure approbata talis datur ſnĩa, licet excõicatus ex multis cauſis ante excõicationem allegatis, quas offeret ſe probaturum & coram excõicatore. & etiam pp hoc appellaret & diceret ſe nõ excõicandum. tñ ſi excõicetur, rata manet ſnĩa; nec ualet, ſi dicit excõicatus, ſine cognitione exce. ſuarum ſe eſſe excõicatum. ergo eſt iniuſta ſnĩa. ſuprà. eo. ad audientiam. So. illud habet locum, ubi excõicator excõicauit aliquem poſt appellationem ex cã nõ pbabili & ueriſĩli, uel à iure ſcripto uel conſuetudinario nõ approbata. ſed ubi ex cã ueriſimili & pbabili fertur, ut dictum eſt, tunc omnino tenet ſnĩa, & ſi nõ pbet ueritas cauſæ. & ſm hoc dices, q ſpãle eſt in ſnĩa excõicationis, uel interdicti et extra iudicium lata, q nõ tenet poſt appellationem ex cauſis legitimis interpoſitã, ét ſi non pbatur ueritas cauſæ ꝯ id, q no. j. de his, q fi. à ma. par. c. j. Et eſt rõ, quia nunq dębet quis excõicari, niſi cã probetur. 2. q. 1. nemo. uel dic, q ibi. ſuprà e. ad audientiam, appellans probauit ueram cãm appellationis, & iõ reuocať, quicquid fit poſt appellationem legitimam. ſed ſecus eſt, qñ ex cã probabili tulit ſnĩam excõicationis. tunc n. non põt imputari iudici: imò & condemnandus eſt. quia eius prudentiæ aſcribitur, q falſas exceptiones non admiſit ꝯ pſumptionem iuris, & ꝯ ueritatẽ. uel dic, q ibi non loquitur de ſen. exc. ſed de ſnĩa diffinitiua, p quam amouerat appellantem ab eccleſia, de qua certũ erat, ſiue appellareť, ſiue nõ: tñ nõ tenet ſnĩa, niſi legitima cognitiõe pmiſſa, & ordine iudicia
5 rio ſeruato. †[Cuius effectũ] puta ſic, niſi uſq; ad 10. dies dimiſerit ſacerdotẽ. poſtea ſeruabitur interdictum: uel ſic, interdixit, quouſque epiſcopus eſſet in ciuitate; & ita cum nondum ſnĩa ſecũ traxerit executionẽ, interim põt licite appellari. ita tñ q à die latæ ſnĩæ, uel ſciæ nõ defluxerint. x. dies. ſuprà de re iu. q ad conſultationem 2. q. 6. anteriorum, & ita nõ eſt ꝯ ſuprà eo. ad hæc, qm, & c. paſtoralis dic melius, quia appellauit ante interdictum poſitum ex cauſis probabilibus & uerisimilibus: iõ decanus non potuit procedere ad interdictum, nec ad effectum interdicti [pertubare] & iõ iſte poterat excõicari. j. de ſen. excom. ueniens [principale] ſ. appellatio ſuper prin. [ſed acceſſoria] ſ. de pertubatione ſubſequenti, ut ſuprà eo. c. proxi. Et ideo epi ſnĩa, uel officialis non tenuit ex ea cã: quia ad Papam deuolutum totũ negociũ fuit. quare idẽ Papa, & non alius, tam de turbatione q interdicto etiã debuit cognoſcere ſ. an iuſte ſit poſitum interdictum, nec ne [poſt appellatione] ab officiali interpoſitã. [Caruiſſe] mirum uř, q cum nõ tenuerit ſnĩa interdicti lata per decanum, qũo impediuit ſnĩam excõicationis latam per epm in decanũ, uel alios turbantes officium. ſed hoc ideo: quia negociũ omniũ interdictorum fuit per appellationem delatum primò ad archiepm, & ſubſequenter ab archiepiſcopo ad Pa
6 pam; ſicut ex ſerie lrarum apparet. ¶†Sed oppones non ne licebat epo renunciare appellationi. C. de ap. ſi quis. Rñ. ſic, ſi non fuiſſet cauſam proſecutus coram archiepiſcopo ex quo fuit pſecutus. ipſam corã archiepo ad Papã, non licuit epo renunciare maxime appellationi, q tenebat; q ex eo apparet: qa caſſať; quicqd fecit archi eps poſt appellationem decani [de qua] appellatione. [innotuerat] maxime. idem. n. eſt, & ſi non innotuiſſet de appellatione, cũ per ap. ét in eius abſẽtia factã exemptus eſt à iuriſdictione eius, ar. ſuprà. eo. paſtoralis. 2. q. 6. biduum [inculpabiles] ſi ét eligatur interim, & poſtea prõnuncietur excõicatio nulla, electio ualebit; quia ueritate & c. viij. di. ueritate, & ar. hic. ¶Quidam tamẽ dicũt, q illi, qui eum elegerunt, peccauerunt. ſed nõ uidimus quare: quia ei non cõicauerũt eligendo, q eſſet peccatũ ut ſuprà, q me. cã. c. ſacris. Item ipſe ꝯſentiẽdo nõ peccat qa non teneť ſe gerere p excõicato. j. de ſent. exco. per tuas. ꝯ. ſol. ibi ꝯſiliũ in his de qbus dubiũ eſt, an ſint iuſte ligati, ut uitentr: qa pſumiť pro ſnĩa iudicis. ſuprà de renun. in pñtia. Hic ãt loquiť qñ certũ erat ſnĩam nõ tenere, uel qa delatũ erat appellationi: uel qa aduerſario cũ quo ꝯtendebat, cum excõicauit, ut hic Idẽ aũt, ubicũque eſt manifeſtũ iniuſtã eſſe ſnĩam. ſ. e. c. proxi. & q ibi dicit, ſ debet in alijs euitari, donec ꝯſtiterit de pmiſſis, expone. i. de appellatiõe ĩterpoſita ex iuſta cã, uel de dãno ĩtolerabili expſo ĩ ſnĩa, qñ ab aduerſario hoc negať. Sed ſi pars aduerſa confiteať appellatũ ex iuſta cã, nõ debet euitari, dũ mõ & prima facie indubitabiliter appareat mandatũ, à quo appellatũ eſt, fuiſſe iniuſtũ. ſ. c. px.

VT noſtrum [dicto. H.] Quem archiepiſcopus fecerat cancellarium [decernerent]. ſupra eod. conſtitutus, contra ſolu. ibi erat legitime confirmatus, nec tenebat appellatio emiſſa ab aduerſario ſine cauſa, ut ibi dicit, ſicut conſtabat per ſententiam Papæ; & ſic in nullo debuit ſuſpendi effectus cõfirmationis. at hic erat clauſula electus & confirmatus. j. ut eccle. ben. ſine diſt. confer. c. j. & appellatio legitima, uel potius totum negocium reuocatum ad Papam. uel ad minus dicebatur, & de hoc etiam controuerſia erat; unde lite pend. non dẽt ei aliqd nocere. [Decernerent] licet traditio ſigilli cõſiſteret in facto, nec poſſit dici quin facta ſit, poſt, q facta eſt. ff. de ca. & poſt li. re. l. in libello. §. factæ, tum dicitur decerni nulla traditio, i. nihil uř ſibi fuiſſe collatũ ex traditione ſigilli, nec lræ ab eo ſigillatæ ex perſona ſigillantis habebũt aliquem uigorẽ. & bene fecit Papa. quia cum diceretur non tenuiſſe collationem factam ab archiepo, nec confirmatio, ut j. ut eccle. bñ. c. 1. nec etiam poſſeſſionem haberet officii pertinentis ad cãcellarium, cum illud conſiſtat in ſigillando, nec illud potuit habere ante, quã haberet ſigillum, bñ debuit prohibere, q nouum ius nõ conferretur ei nec in poſſeſſione, nec in proprietate lit. pen. ut C. ut lit. per totũ. ſecus aũt uř, ſi conſtaret, q prius collatum eſſet ei ius, uel ét ſi cõſtaret, q teneret confirmatio, uel ét nihil diceretur contra eam, ſ. q non teneret cõſirmatio, licet diceret iniuſta, tunc ſatis uř, q non deberet impediri effectus cõfirmationis. ſ. eo. conſtitutus. ¶Idem ſatis uř nobis, q licet alius, quàm Papa, ageret cum archiepo, ſ. q ad eum non pertinet collatio cancellariæ, uel confirmatio, nihilominus tñ poſſet conferre cãcellariam pen. lit. cum interim non deberet priuari poſſeſſione ſua. ſ. ut lit. pen. laudabilem. j. e. ſignificante. ¶Et eodem modo, ſi ageretur cum eo, uel cum cancellario ſuo, q non teneret confirmatio ab eo facta; nihilominus põ. hac lit. poſſet eidem nouam collationem facere, ſi uacaret, & ſi ei, cui contuliſſet, ſigillum tradere & ét tenet, dummõ non fieret præiudicium cuique. ſed hoc fiebat in præiudicium iuris alterius, uel illius. ſ. pro quo Papa ſcripſerat, uel ad minus in præiudicium Papæ, qui dicebat ad ſe deuolutam poteſtatem conferendi cancellariam. ¶Item nõ eſt de iure cõi, q qñcunque Papa incipit cognoſcere de aliquo negocio, uel cã, q propter hoc decernatur irritum, qđ fit à partibus, licet hoc mandatum fuerit iſti, q non uteret ſigillo: quia hoc fuit ſpãle pp ſuſpitionem, quam habebat Papa cõtra collationem factam ab archiepo. Et hæc ét fuit cã, quare Papa decernit nullam dationem ſigilli alias enim bene licuiſſet archiepo mandare effectui ſuã collationem, non obſtante lite, quæ ſibi mouebatur ſupra eo. conſtitutis. Et hoc plus placet, q quod diximus in prin. huius glo. uel dic hæc ſpecialia eſſe in reuocatione, quam ex certa ſcientia facit Papa, apud quem eſt plenitudo poteſtatis, ut ex quo aliquod negocium ad ſe reuocat ex certa ſcientia, q circa illud nihil liceat alicui attentare, ar. j. de præben. inter cætera, ubi no.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid in literis appellationis ſit neceſſe fieri mentio de appellatione.*

2 *Poteſt nedum appellans, ſed etiam appellatus coram iudice appellationis, & coram delegato eius proſequi cauſam appellationis, etiam non expectato menſe iuxta finem anni.*

OBlatæ [obſeruatione] Ex hoc loco, & ex fine huius decr. ubi dicit, q per iſtas literas põt procedi ad cõfirmandã, uel ad infirmandam ſententiam, colligitur, q ſi aliquis impetrat literas ſuper obſeruatione ſententiæ, q per eas ipſe impetrator. põt petere confirmationem eius, & aduerſarius per eas poteſt pſequi ſuam appellationem [a lege] ſ. e. cum ſit Ro. ij. q. 6. appellatore [prouocante] ſupra eo. perſonas [præuenire] i. abbreuiari [prorogari] niſi ex cã. ſ. co. ex rõne [appellante] appellatus autem terminum præfigere non poteſt. idem & in appellante. ſ. eo. ſæpe, ubi no. [firmitatem] ſ. eo. ſæpe, ubi no. [pars appellata] idẽ eſt in appellante. ponit autem de appellata ſpãliter: quia de ea magis dubitabatur, quaſi non eſſet aliqua forma, ſm quam poſſet aliquis appellatus, idemque uictor appellationem proſequi [ſed nimium] plus, q per menſem. 2. q. 6. appellatore. uel dic idem, ſi per maius tps, dummodo malicioſe non faciat ſaltem impetrando literas. ar. contra. C. ſi nup. ex re. pe. l. ij. ſed reſpondetur hic, q poteſt, & bona forma ei eſt, per quam petit ſententiam confirmari, qualem impetrauit plebs de Sambro. & per tales literas coram illo iudice appellans proſequi cauſam ap
1 pellationis. ¶ † Et eſt hoc no. dignum, q in literis appellationis non eſt neceſſe fieri mentionem de appellatione. de hoc no. ſ. de off. & po. iud. del. ex literis alii dicũt q fuit hic mentio facta de ap. [procedatur] licet autem appellatus impetraret literas, qñcunque uoluerit, quando terminus ab hoie non eſt præfixus, ſed à lege tñ, nõ tñ poterit petere confirmari ſuam ſententiam, niſi cum unus menſis de anno ſupereſt. 2. q. 6. appellatore. ſed appellator bene poterit qñcunque uoluerit, coram eiſdẽ iudicibus proſequi cauſam appellationis. nam cum ad iudicem appellationis proprie ſpectet pronunciare ſententiam primam iuſtam, poterit & ita ꝯfirmare uel iniuſtã, & ita infirmare. 2. q. 6. in fi [iuſte] igitur per literas impetratas ab archipresbytero de Sambro. q ſua ſẽtentia ſeruaretur, ſicut erat, & aduerſarius peteret, q caſſetur, cum ſit in iuſta, cum continentia cauſæ ſub diuerſis iudicibus diuidi non debeat. C. de iud. nulli. hæc autem habet ex ſua præoccupatione, quòd ſuæ literæ non ualent.
2 ¶ † Alii tamen [a] dicunt & non improbabiliter, q & corã iudice appellationi, & coram delegato eius non ſolum appellans, ſed ét appellatus põt proſequi cauſam appellationis, etiam non expectato menſe iuxta finem anni, & ad hoc bñ concordare uř litera, quæ ſequiť, ubi dř, q coram huiuſmodi iudicibus, quos conſtat eſſe nimis tempeſtiue impetratos, appellatus poteſt proſequi cauſam ſuam. & legi prædictæ appellatore, reſpondent, q intelligitur ibi ponere tps unius menſis, non quia non poſſit præueniri, ſed quia illud tps cõe uř partibus, nec tunc debet præſumi aliqua malicia. ¶ Alii tamen intelligunt hanc decr. loqui in eo caſu, ſ. q impetrãdo literas poſſit proſequi cauſam ſemper etiam ante, q unus menſis reſtet de uno anno, ſed cauſam proſequi ante illud tempus non poterit [ſic obtento] ab appellatore, ſ. archipresbytero de Sambro. [noluerit] appellator [poſteriores] impetratas plebe de Riuocor. [prioribus] impetratis à plebe de Sãbro. [p quas] impetratas à plebe de Sãbro. ſup ꝯfirmatione, & ſnĩæ, & obſeruatione.

a ¶ *Alij tamen. Circa iſta dicta uide Cardi in conſi. xcvij. incipi. uidendum eſt de duobus, colum. ij. uerſicu. pro concordia.*

PEr tuas [contumaciam] Et non aliter, quia in nulla culpa eſt abſens, cum non ſciat hunc iudicem. ſecus autem dicerem in iudice, ad quem appellatum eſt, quia ibi terminus præfixus ab homine habetur pro perẽptorio. ſ. eo. ſæpe, & C. de temp. ap. l. ul. §. illud, in fi. ar. contra. ſ. de reſc. ſuper literis, in fi. ratio diuerſitatis eſt: qa ſemper certus eſt iudex appellationis. delegatus autem ſæpe incertus eſt, argu. ſuprà de reſcrip. ſuper literis, in fi. [diffinire] in hoc tantum eſt priuilegium appellationis, quia cum alias etiam parte abſente per contumaciam non poſſit procedi ad diffinitiuam ſententiam. ſupra ut lit. non conte. quoniam. in cauſa autem appellationis poterit procedi lit. non conte. coram iudice appellationis. C. de temp. ap. l. ul. §. illud. ſed nos dicimus ſemper citationem neceſſariam. ſ. co. ſæpe contingit, & melius in c. ex inſinuatione. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis remotio nihil facit ante ſententiam.*
2 *Nuncij miſsio an & quando ualeat, & in nu.3.*
4 *Poteſt appellatus,ſi uult,quòd iudex appel.omiſſa cauſa appel. procedat in principali.*
5 *Iudex appel.approbata appellatione cognoſcet de cauſa principali,etiam ſi a ſententia ſit appellatum.*

VT debitus [idoneo] Ordinario, uel delegato,
& in ſubdelegato dicunt quidam etiam idem.
alii uerò contra,ut ſ̃.de offi.& pote.iud.dele.ſu
per [conuenerit] per ſolam citationem ſ̃.de offi.dele.re
1 latum,gratum. ¶ † Ille ante ſententiam] hic apparet,
ꝙ remotio appellationis nihil facit ante ſententiã, ſed
nec poſt ſnĩam poſſumus cognoſcere, ꝙ aliqd ualeat, q̃
uis aliqui ſomnient hoc mõ,ſ.quia ꝙ remota ſit appella
tio,non poſſit quis appellare,niſi ex rõnabili cauſa, i.in
caſibus a iure expræſſis,quos no.ſ̃.eo.paſtoralis. ſi non
ſit remota,poteſt ſimpliciter appellare.¶Alij dicunt,ꝙ
ubi eſt remota appellatio, iudex, qui tulit ſententiam,
põt eam exequi non obſtante appellatione,nec incurret
pœnam.l.C.de app.qñ,nec illius decr.2.q.6. c. decreto
dum tamen non procedat,ex quo ſuper appellatione li
teræ fuere impetratæ.ſ̃.de offi.dele.paſtoralis.§. præte
reà.Ante appellationem autem ualet remotio appella
tionis in caſu,qui eſt.ff.de offi.dele.ſuper qõnum.§. por
2 ro.† Nuncium] dicunt quidam hoc uerum eſſe,ſi tñ di
cat ſe nuncium miſiſſe,& non probat.ſi .n.probaret,ſer-
uarentur antiqua iura.ubi dr̃,ꝙ ſi quis,antequam aduer
ſarium ſciat literas impetraſſe,nuncium ad ſedem apo-
ſtolicam dirigat:quia dubium eſt,quid ſit impetraturus
expectatur nuncius eius ante,quam procedatur.ſ̃.de of
fi.dele.cum cã,& ſ̃.eo.dilecti,& c.meminimus. ſi autem
miſit poſt quàm ſciuit aduerſarius literas impetraſſe nõ
ualebit ei nuncii miſſio.ſ̃.e.ſuggeſtum,& c.ſuper eo.ſed
nobis hoc non placet.Simpliciter.n.dicimus hodie non
ualere nuncii miſsionem. ſed illam diſtinctionem dici-
mus habere locum,qñ in propria perſona arripit iter,
non quia itineris arreptio in omnibus uim appellationis
obtineat,ſed quia debet eſſe ſub protectione Papæ,qui-
cunque ad ſe apo.uenit ex iuſta cã,ut infra de cle. pere
gri.c.j ¶Et etiam nuncii uenientes pro aliis hac gaudẽt
immunitate,ſ.ut ꝯ eos procedi non poſsit; & ſi proceda
tur,non tenet.ſ̃.eo.dilecti.nec credimus hoc priuilegiũ
habere illos,qui ſine cauſa probabili ad ſe apo.ueniunt,
ut no.in prælleg.decre.de cle.peregr.c.1.Illi.n.poſſunt
citari ad domum,& ſi feretur ſentẽtia ꝯ eos nõ citatos
perſonaliter,quia non fuere intenti,tenet,non ob.l.ff.q
ſen.ſi.ap.reſcin. l.j.§.item cum ex eo edicto;quæ intelli-
gi poteſt,qñ inueniri poſſunt,uel qñ ad ſedem apo.ex cã
3 probabili acceſſerunt.¶ † Hoc autem fatemur, ꝙ ſi lata
ſententia,uel grauato aliquo quis uenerit ad ſedẽ apo.
uel ad aliquem ſuperiorem iudicem,dummõ certum ſit
ꝙ ꝑꝑ hoc uadat,uel mittit,ut de grauamine conquera-
tur, & proceſſum ꝯ ſe habitum reuocari petat, ꝙ talis
miſsio uim appellationis obtinet ſ̃.de offi.dele. cum cã.
ſ̃.de do.& contu.cum olim,& no.ſ̃.de reſti. ſpo. audita.
Item neceſſe eſt,ꝙ infra.x.dies uel ipſe,uel nuncius iter
arripiat.Nam decendium tm̃ præfixum eſt,ut facto,uel
uerbo appellet,alias tranſit in rem iud.ſ̃.de ſen & re iu
di.quod ad conſultationem.ſ̃.de elec.cum dilectus, Itẽ
ut talis miſſio habeat uim appellationis,oportet, ꝙ non
habeat copiam iudi.a quo appellare uult,nec heri poſ-
ſit de facili,ut coram eo uerbo appellet,& apoſtolos pe
tat,ad quod tenetur,ſi de facili haberi poteſt.2.q.6.bi-
duum.Item prudẽter faciet,ſi coram teſtibus exprimat
omnia grauamina,ꝓ quibus uadit,uel nuncium mittit,
Nã,ſi qñ appellat uiua voce,ad hoc tenetur,quare non
qñ facto? ¶Quidam tamẽ dicũt ſufficere,qñ facto appel
lat,ſi coram ſuperiore exponat.ſed qd dices, nũquid re
uocabitur, quicquid factum eſt poſt miſſionem nuncij,
uel poſt grauamẽ illatum,uel poſt,q̃ iudex ſciuit ad ſe-
dem apo.facto appellatum? ¶Reſpondemus,reuocandũ
quicquid factum eſt poſt nuncij miſſionem ſ̃.e.cum dile
cti.ſ̃.de offi.del.cum cauſam,& ẽt ea grauamina, quæ p̃-
ceſſerunt miſſionem nuncij,ꝑꝑ quę tñ & nuncius miſſus
eſt.Nam appellatio extinguit pronunciatum.ff.ad Tur-
pil.l.j.in fi.& habes expreſſum.j̃.eo.dilecto;& ita miſſio
ualet [literas] ſ̃.de hoc no.ſ̃.de reſcri.plerunque [pro
babili] i iuſta [rõnabiliter] i.ſi non eſt uera cã appella
4 tionis. ¶ † Remittat] plus dicimus, ꝙ appellatus,ſi uult
ſemper debet obtinere apud iudicem appellationis ꝙ
omiſſa cã appel.illa.ſ.an ſit iuſta,uel cõtra,procedat in
principali cã;quod ſic probo quia hoc.ſ.ꝙ cognoſcat de
iuſtitia appellationis eſt introductum tm̃ in fauorẽ ap-
pellati,ſ.ut ſi non eſt iuſta cã,appellans condemnet̃ in
expenſis,& ad priorem iudicem remittat̃, & qđ in eius
fauorem.&c.C.de le.qđ fauore,& cuilibet licet renun-
ciare iuri pro ſe introducto.ſ̃.de fo.compe.dilecti.7.q.
1.quam ꝑ nec eſt ꝯ j̃.e.cordi,ubi dicit, ꝙ articulus ap-
pe.de partium uolũtate omitti põt ſed expone ibi.i. par
tis appellatę. Item ſi cõtrarium diceretur,eſſet protra-
5 here litem ſine cã.ſ̃.de do.finem. † Alioquin] i.ſi uera
eſſet cã appellationis.& ita habes hic expreſſe, ꝙ iudex
appellationis approbata appellatione cognoſcet de cau
ſa principali,ẽt ſi appellatum ſit a ſentẽtia ſic.j̃.e.cũ ſpã
li & idem dico,ſi deleget cãm appellationis alicui: quia
delegatus approbata appellatione cognoſcet de princi-
pali,ar.ſ̃.de reſcri.ſuper literis,in fi. j̃. de teſta. Raynu-
tius,& j̃.eo.c Ro.§.ſi obiiciatur[de ma oribus] puta de
electionibus ep̃orũ,& cauſis criminalibus.2.q.6.decre-
to,& v.c.ſequentibus.Et de fide,ar.17.di.multis; & de
appella.factis in electionibus,& idem eſt in omnibus a-
liis,quæ ſpãliter ſedi apo.reſeruantur. & qđ dictum eſt
de appellationibus factis in electionibus, intelligendum
qñ appellatur ab his,qui ordinario iure cognoſcunt ſe
cus aũt in delegatis a Papa.ab eis.n.non licebit appella
ri,niſi expreſſa iuſta cã appellationis,ſi eis cõmiſſa fue-
rit appellatione remota.itẽ licet appelletur ẽt ad ſe.a-
po.ex iudicium in proceſſu electionis ante, quam ſit fa-
cta electio,tñ non debet retardari.electio.ſ̃.de elec.cũ
nobis,ar.j̃.de his,quæ fi.à ma.par.c.j.ſed per talem ap-
pellationem negocium transfertur ad Papam,nec ordi-
narius,ſi appellantes contradixerũt,ulterius ſe poterit
intromittere de cõfirmatione ſic electi,nec de aliis, q ꝑ
tinent ad ipſam electionem. ¶ Tñ ſuper hoc uidemus
plures aliquando ſentire contrarium,ſ.ꝙ in electioni-
bus non audietur appellans,niſi iuſta cã expreſſa.& hæc
clauſula nõ extẽditur niſi ad ea,quæ in ſignum ſpecia-
lis priui.ſe.apo.reſeruantur.hoc uult dicere, ꝙ in ma-
ioribus cauſis ualet appellatio, ẽt ſi nulla cauſa expri-
matur:uel ẽt ſi exprimatur cã dubia facti.¶Sed ſi expri
matur cauſa improbata a iure,uel notoria,uel fruſtra-
toria,tunc non eſt deferendum,ſicut nec nunquam defe
rendum fuit.ſ̃.e paſto.j.rñ.ubi no.Item non defert̃ ap-
pellationi emiſſæ ad inferiores iudices; puta ad archi-
epiſcopum,uel legatum,ꝙ ſonãt uerba hic poſita ibi ad
ſe.apo.Roſ.no.tamen quod ſi appellet̃ ſine cã archieps,
uel legatus in maioribus cauſis,& q prius cognoſcebat
non

non detulit app.quia iam hic maior cã relata eſt ad ſe.
Apoſt. duo de ea ſimul cognoſcere non debent.
CVm ceſſante. Puta,ſi præcipiat,ne quid faciat ſub
pœna excõicationis,uel centum librarũ,uel conſi-
milia. & gñal̃r p̄ceptum factum ſine cauſæ cognitione,
uel cum cauſæ cognitione,ſi eſt iniquum, reddit appel-
lationem iuſtã,C.cõmi.epi.ꝑ totum. ſi aũt ep̃s,uel alius
iudex cõminaretur alicui,qđ lęderet eum, nõ credo,ꝙ
poſſit appellare ꝑꝑ hoc: quia uanus metus eſt,& nõ iu-
ſtus,ff.quod me.cã.l.j.& ij. Sed certe melius uř,ꝙ tenet
appellatio,qñ cõminatur de his, q̃ ad ſuam iuriſdõnem
ꝑtinent,ff.qđ me.cã.l.ij.&.l.fi.§.j. ſed in aliis poteſtati-
bus,qui non habent iuriſdõnem obtinet dictum primò.
[interloquendò] no.ab interlocutoria appellari,ut no.
j̃ de no.opc.nun.c.iij. nec põt eam reuocare, qui tulit,
ſine licentia eius,ꝓ quo lata eſt,ſi tranſit in rem iud. ꝑ
lapſum decem dierum,& appellatum nõ fuerit,ſ̃ de ſen
ten.& re iu. qđ ad conſul, ff.de reg.iu.l.nemo. ante aũt
decem dies, uel etiã poſt, ſi ante decem dies fuerit ap-
pellatum, licet reuocare,ff.de re iud.qđ iuſſit,niſi ap-
pellans aliquas feciſſet expenſas. nam tunc non poſſet,
niſi ei reficeret expẽſas,cum eis non reſtitutis nõ plenè
remoueret grauamina, ff.de ꝯd.ob tur.cau. ſi pecuniã,
& de hoc no.j̃ de ſen.excõ.ſacro, & melius,ſ̃ de re iud.
qđ ad ꝯſultationem. [deſtiterit] reuocando de facto,ſi
ad factum proceſſum eſt: uel contraria ſnĩa, ſi ad factũ
non eſt proceſſum. & non ſufficit dicere, paratus ſum
reuocare, niſi de facto reuocet. reuocatur etiam gra-
uamen tacitè. uerbi gratia, appellauit quis à iudice,ne
procederet ꝯ eum:quia erat exẽptus ab eius iuriſdictio
ne,ſi iudex dat ei terminum ad hoc ꝓbandum,tacitè uř
reuocare grauamen,quod ei intulerat mandato, ꝙ ꝓ-
cederet in prin.quia modo mandat, ꝙ procedat in ex-
ceptione probanda,quod non eſt grauamẽ:quia de ex-
ceptione ſ.an ſua ſit iuriſdictio, cognoſcere deberet,ff.
de re iu. ſi quis ex aliena iuriſdictione.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ex cauſa ſuſpitionis poſsit appellari à iudice deleg. uel ordinario.*
2 *Sufficit recuſanti iudicem legitimas recuſationis cauſas proponere: nec oportet eum petere iudices,coram quibus de cauſis ſuſpitionis probet.*
3 *Poteſt nedum iudex ordinarius, ſed etiã delegatus ante,quàm recuſetur, alij delegare cauſam.*
4 *Recuſationis cã non dicitur legitima, nec tranſit in rem iudi.*
5 *Modus procedendi coram ſubdeleg. in cauſa recuſationis, & uide in nu.6. & 7.*
8 *Iudex, à quo appellatur, citari debet ad ſententiam, proceſſumq́; ſuum defendendum.*
Monachus quando poſsit appellare, & quando non.

1 CVm ſpeciali [recuſationis.] † Nos non credi-
mus, ꝙ à iudice deleg. uel ordinario poſſit ap-
pellari ex ea cã, qa ſuſpectus eſt, cum tunc ha-
beat certum remediũ,ſ.recuſationis.3.q.5. qa ſuſpecti.
item licet cã ſuſpitionis ſit ꝯ eum,non tñ ſequit̃,ꝙ gra-
uaret:qa iudex ſuſpectus bene poſſet ꝓcedere in cã ita,
ꝙ nullam partẽ grauaret; & appellatio non habet locũ
niſi à grauamine,ſ̃ eo.ut debitus. ſed iſta decr.uř dice-
re ꝯ,ſ.qa cõmonitus põt recuſare iudicium monitoris,
& etiam põt appellare ab eo; & ſic uř, ꝙ utrũq; reme-
dium habeat,ſ.recuſationis,& appellationis. ¶Sed re-
ſponde,& dic, ꝙ ex eadem cã non põt recuſare,& appel-
lare,ſ.qa ſit ſibi ſuſpectus: ſed ꝯ eundem uel eodẽ tp̃e,
uel diuerſis põt petere & recuſationem ꝑꝑ ſuſpitionẽ,
2 & appellationem ꝑꝑ grauamẽ. ¶†Item dicimus, ꝙ ſuffi
cit ei,q recuſat iudicẽ,cãs recuſationis legitimas ꝓpo-
nere. nec oportet, ꝙ petat iudices, coram qbus de cau-
ſis ſuſpitionis ꝓbet: qa ſufficit recuſanti ꝓponere iuſtas
cãs recuſatiõis. iudicis aũt eſt admittere cauſas recuſa-
tionis,& requirere, ꝙ eas ꝓbet: ſed reprobare non põt.
hæc.n.cognitio eſt arbitrorum,ſ̃ de fo.cõpe.licet. uerũ
qa admiſſis ꝑ iudicem cauſis recuſationis licitum eſt re
cuſanti ꝓbare uel coram recuſato, uel coram arbitris
cãs recuſationis,recuſati eſt petere, ꝙ arbitros eligant,
coram quibus ꝓbet. uel potes dicere, ꝙ ſtatim poteſt &
debet iudex cogere recuſantes ad arbitros eligendos,
arg.C.de iud.l.cum apertiſſimi,& l.cum ſpeciali, & no.
ſi.j̃ eo.interpoſita. [cõmonitus] q̃ cito enim quidã mo
nebantur ſatisfacere de aliquo, ſtatim appellabant,uel
recuſabant iudices ſuper emendatione alicuius crimi-
3 nis,uel alia ſatisfactione facienda. †Statuimus] credi-
mus, ꝙ iudex ordinarius non ſolum, ſed etiam dele-
gatus ante,q̃ recuſetur, poteſt totam cauſam alij dele-
gare, & ualet delegatio, non obſtante ꝙ delegatus eſt
ſuſpectus,ff.de iuriſd.om.iud. ait prætor. ſed ſi partem
tantum delegaſſet,tunc poſſet recuſari ut ſuſpectus. ra
tio diuerſitatis eſt: quia in primo caſu ulterius cã non
debet ad ipſum redire, nec põt poſt cõmiſſionem reuo
care iuriſdõnem, nec etiã debet cognoſcere, utrum ab
ea ſubdelegatus ſit ſuſpectus: ſed in ſecundo caſu põt
hæc oĩa facere, ſ̃ de offi.& pote.iud.deleg. ſuper qõnũ,
§.ij & ult. ff.de iu.iudicium. Alij tñ dicunt, ꝙ etiam ſi
totam cauſam cõmittat, ꝙ põt recuſari vt ſuſpectus [iu
dicem] ordinarium,& delegatum:ſecus in ſubdel. nam
ſi ſubdelegatus recuſetur ut ſuſpectus, corã primo de-
legato agetur,ſ̃ de offi.dele.ſuper qõnum, §.qui uerò,
& §.eius. [ſuſpectum] iſte recuſans non debet petere,ꝙ
iudex recuſatus iudicet,an cã recuſationis ſit iuſta, ſu-
pra de fo.cõpe.licet: quia ſic uř à recuſatione recedere,
ſi in hoc eius arbitriũ eligeret.3.q.8.cuius, & ſupra de
re iud. inter. quãuis poſſet dici, ꝙ talis petitio, q̃ tãtum
tendit ad recuſandum & declinandum eius iudicium,
4 non p̃iudicat recuſationi. ¶†Item no. ꝙ hæc ſnĩa,ſ.hæc
cã recuſationis non eſt legitima, nec trãſit in rem iud.
nec p̃iudicat,ſi iſta cã iure decernitur legitima:quia eſt
ꝯ ius ſcriptum.2.q.6.§.diffinitiua. ſecus aũt, ſi diceret,
decernimus talem non admittẽdum ad ꝓponendum ta
lem cauſam recuſationis: quia hæc ſnĩa eſt ꝯ ius litiga-
toris, à qua neceſſe eſt appellari, ut in præll.§.diffi &
ſ̃ tit.ꝓxi. cum inter. & hæc uera ſunt in cauſis recuſa-
tionum, q̃ ſunt expreſſę in iure. Sed cũ dicat ius gñal̃r,
ꝙ ſuſpecti iudices poſſunt recuſari.3.q.5.qa ſuſpecti.eo.
§.porrò. nec gñal̃r oẽs cauſæ ſint in iure expreſſæ: imò
multæ poſſunt ꝓuenire cauſæ,q̃ iuſtiores ſunt, q̃ in iu-
re expreſſæ, omnes cauſas reputo legitimas, quæ ſunt
difficiliores,q̃ expreſſæ in iure; & hoc relinquitur arbi
trio iudicis. ¶Et ſuper his dicunt quidã, ꝙ ſi iudex ſen-
tentiat, ꝙ tranſibit in rem iudicatam, niſi appelletur à
ſimili eius, quod dicitur de interrogationibus in iure
faciendis: quarum aliquæ ſunt expreſſæ in iure: tñ ul-
tra expreſſas in iure licet iudici alias facere, ubi ęqui-
tas eũ mouerit,ff.de inter.ac.l.pen. ¶Et tñ ſi iudex di-
cit ſe moueri ęquitate,ubi moueri non debet,appellan
dum eſt; & niſi appellet̃,fit ſibi p̃iudiciũ.qdã tñ dicũt,&
fortè nõ malè: qa in inferioribus iudicib. nõ licet ne-
que ꝯdere,neq; interp̃tari iura.j̃ de ſen.exc. inter alia,
nec ẽt licet inter ius ſcriptũ & ęqtatẽ:imò hoc ſolũ prin

cipib.licet,C.de le.& cõ. & l.fi.fatemur tñ, ꝙ in cauſis,
quas coram ſe habent inferiores iudices,bene poſſunt,
quãtum ad ius litigatoris ꝑtinet ſuꝑ iuribus & interro
gationib.etiam inter ius & ęquitatem interpretari, ut
5 no.ſ̃ de poſt.ad hæc. †Suſpectum] in ſubde.quidam di-
cunt hoc mõ ꝓcedendum : quia non dabitur libellus ei
recuſationis,nec corã eo ꝓponentur cauſæ recuſatio-
nis,ſed coram delegato tñ,ſi eſt præſens,ſ̃. de offi.del.
ſuꝑ qõnum,§.qđ uerò, & § fi.& ſi delegatus eſt abſens,
ꝓteſtabitur,& etiam ꝓbabit cauſas recuſationis coram
epõ loci, uel archi.uel aliis iudicibus ordinariis loci.
& hunc modum ꝓcedendi approbat.l.C.de iud.cũ ſpe-
ciali. ſed ſm cano.quãtum ad ſecundum mẽbrum non
inuenio approbatum,nec reprobatum in ſubdel.ubi nõ
eliguntur arbitri. & iõ uĩ, ꝙ legibus ſtandum eſſet, ex
quo canones non reprobant : ſed in hoc caſu etiam ſm
iſtos ꝓceſſus habitos à recuſato poſt,q̃ ꝑ aliquem ꝑdi-
ctorum modorũm trãſlata eſſet cognitio ad alium,non
ualet,ſ̃ de offi.deleg.licet, & ſ̃ eo.dilecti.¶Alij dicunt,
ꝙ non eſt eundum ad ordinarios iſtos,ſed ad delegatos
tantum,ſi ſunt præſentes : & ſi ſunt abſentes, dicet ſub-
delegato ꝙ habet eum ſuſpectum ſimpliciter, non aſſi-
gnatis cauſis recuſationis, & ꝙ vult ire ad delegatum,
ut cã recuſationis ꝓbata obtineat cauſam aliis cõmit-
ti; & ex tunc ſubdelegatus ꝓcedere non debet; & ſi ꝓ-
ceſſerit,appellari debet ab eo,q eum grauat ꝓcedendo
ↄ̄ eum poſt,q̃ vult ꝓbare eum ſuſpectum coram delega
to;qđ ſibi ius ↄcedit, ſupra de offi.del.ſuꝑ,in fi.& ſi nõ
appellauerit,cum iuriſdictio eius non ſit ad alium trãſ-
lata neq; ꝑ appellationem, neq; ꝑ reuocationem, neq;
alio mõ, tenebit ꝓceſſus ſubdel.habitus ↄ̄ recuſantem.
¶Sed certe tutius eſt, ꝙ hic recuſans ſm hanc ſecũdam
opin.etiam cauſas recuſationis ꝓponat coram ſubdele.
ſ̃ eo.ſecundò,& etiam poſteà coram dele.ꝓbet. Nam ſi
ſubdelegatus cognouerit eas eſſe iuſtas & ueras, pote-
rit eas admittere, & partes releuare ab onere ꝓbatio-
nis. & ſi eſſet certum & notorium, ꝙ eſſent falſæ & in-
iuſtæ, certe non obſtante tali recuſatione,neq; fruſtra-
6 toria app.tenebit ꝓceſſus ſubdel.¶†Et no.quia cum ap
pellat à ſubdele.ex eo,ꝙ ꝓceſſit contra eum poſt recu-
ſationem,& in hoc recuſans appellet, prudenter facit,ſi
proſequitur cauſam appellationis : qa hoc ipſo ꝙ pro-
babit ſe ꝑꝑ ꝑdictas cauſas appellaſſe, caſſabitur quicqđ
factum eſt poſt talem appellationem, & etiam ſi cã re-
cuſationis non ꝓbet,ut ſ̃ de offi.dele.ſuꝑ qõnum,§.fin.
ſicut à deleg.primò,uel ordinario legitimè appellare-
tur, ſi arbitros non elegerit, etiam ſi cauſæ ſuſpitionis
non ꝓbarent,ut hic. fin ita aũt cã appellationis, q etiã
ut caſſetur,quicqđ factum eſt ↄ̄ eam,non oportet ꝓſe-
qui cãm recuſationis,ut recedat à ſubdel. quæ ſola iu-
ſta appellatio ad hoc ſufficit, ſ̃ eo.acceptata. ſed ſi re-
probaretur appellatio, adhuc põt ꝓſequi cauſas recu-
ſationis. ſi aũt poſt recuſationem non ꝓcederet ſubdel.
ſtulte faceret, ſi ꝓſequitur appellationem, cum appel-
latio non habeat locum,niſi à grauamine præſenti, qđ
inſcriptis exprimas,ĩ eo.cordi,ſ̃ eo.debitus. ſed prudẽ
ter faciet,ſi corã delegato cauſas recuſationis ꝓponat,
7 & ꝓbet,ut ſ̃ de offi.dele.ſuper qõnum.§.fi. ¶†Quidam
tñ dicunt,ꝙ à ſubdel.appellari põt ſine ullo grauamine
hoc modo. habeo te ſuſpectum ex talibus caſib. & ap-
pello,ne procedas;& hoc ſatis ſumitur,§.eo.de offi.de-
lega.ſuper §.quem uerò de. ſed certe alij uериſimiliter
reſpondent illud reuocatum ꝑ decre. ſ̃ eo.ut debitus,
& ĩ eo.cor. illud aũt non memini inueniſſe, qñ ꝓceſſus
ſubdel.& deleg.& ordi. teneant etiam poſt recuſationẽ
habitus,niſi appelletur, uel alio mõ ad alterius audiẽ-
tiam cum effectu ſit cã reuocata [coram eodem] quid
ſi plures ſunt delegati, & vnus tantũ recuſetur? de hoc
no.ſ̃ de offi.iu.deleg.cum ſuper. item ſcias,ꝙ ſm l.non
eſt cã ſuſpitionis ꝓponenda coram recuſato,ſed coram
deleg.& ſi ipſe abſens eſt, coram aliis iudicibus ordina
riis & præſentibus in prouincia fiat, C.de iu.cum ſpãli.
nec econtra,C.eo.ti.aptiſſimi.ubi dicit ei libello recu-
ſationis porrecto:qa ibi ſic exponẽdum,i.ad eius recu-
ſationem porrecto libello [aſſignet] ſ̃ eo.ſecundò [ad-
uerſarium] in cã inquiſitionis [iudice] hic habes ar.ꝙ
iudex,à quo appellaĩ,citari debet ad defendẽdũ ſnĩam
& ꝓceſſum ſuũ, cum hic admittaĩ iudex, ut oſtendat ſe
nõ ſuſpectũ.ar.ↄ̄. 2.q.6. ſtatuendũ.
a 8.q.3.Artaldus. ſol.nos hoc[a] cre-
dimus uerum,ꝙ citari non debet,
niſi pro iure ſuo proprio conten-
dat iudex. 2.quæſt.7. ſi quis. uel
niſi ageretur de pœna imponẽda
iudici. uerbi gratia, ſi aliquis di-
ceret, ꝙ appellauit à ꝓprio epõ:
quia eũ ſine cã confirmare renue-
bat. nam & ſi mandetur alij,ꝙ in-
quiſita ueritate ſuꝑ electione eius

a ¶*Nos hoc credimus uerum.* Adde huc no. *ſupra in cap.noſtrã, de procu.in addi.incip.*Defendere,*&* Hẽri.Bohic ĩ c.*dilectus, in prin. ſupra de reſcript. qui allegat & ſequitur* Inn.*hic.*

eum cõfirmet,ſi inuenerit eam canonicam, noĩatim ci-
tandus eſt epũs: qa de eius pœna agitur.nam in eius pœ-
nam mandatur alij, ꝙ confirmet, cum ipſe ſine cã eum
confirmare nollet,ar.9.q.3.nunc. hæc aũt decr.non ↄ̄-
dicit:quia aliud eſt in recuſatione,& aliud eſt in appel-
latione. nam in recuſatione ideò admittitur iudex ad
eligẽdum arbitros: qa niſi ſic admitteretur,ſequeretur
incõueniens illud,ſcilicet quia ſufficeret aſſignare cau-
ſas ſuſpitionis etiam falſas,cum nullus alius eſſet,q eli
geret arbitros, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſceret:
ſed in cã appellationis eſt ſuperior,ad quem appellaĩ,
qui de cauſis app.cognoſcet.¶Item eſt alia rõ,qa appel
latio non mutat naturam cauſæ. vnde ſicut coram illo,
à quo fuit appellatũ, ꝓcedebatur ſine parte; ita & corã
ſuperiore,ad quẽ appellatũ eſt, ꝓcedi debet ſine parte.
Item deriſoriũ & ſuſpectũ redderetur iudiciũ inferio-
ris,ſi corã ſuperiore partẽ ſe faceret;& cũ ipſo fieret li.
ↄteſt.& alius iudicialis ꝓceſſus. Fateor tñ,ꝙ inſtruere
poſſet ſuperiorem,ſi ſponte ueniret; non tñ ut pars,ſed
ut iudex. Item mirum eſt, ſi is eſſet pars, qui fuit iudex
in eadem cã. [cauſa] .ſ.an ſit iuſta & legitima, ſi non eſt
de expreſſis in iure,ſ̃ de fo.cõpe. licet. Nam expreſſas
ĩ iure põt & debet admittere recuſatus: qa eſt notoriũ.
Itẽ arbitri cognoſcẽt, an cauſę ſuſpitionis ſint uerę,an
falſæ,ut hic. Itẽ arbitri cognoſcẽt, an ſint recipiẽdæ &
ſi ↄſtet eas legitimas & ueras,ſi tñ dĩ renũciatum recu-
ſationi à partib.& de hoc cognoſcere habẽt,& nõ recu-
ſatus. nam ſi diceret ↄ̄rium,ſ.ꝙ hæc cognitio cõpeteret
dele.eſſet iniquum,cum pariter ſit ſibi ſuſpectus in hac
cognitione,ſicut in alia, cum pars eligendo in hoc iudi
cium eius,in aliis non poterit recuſare.3.q.8. cuius. ar.
ↄ̄ de cã poſ.cum olim. ubi innuitur,& iudices,& nõ ar-
biter,fuere illi,q repulere cauſas recuſationis.¶Sed re
ſpondeo, ꝙ ubi notoriũ eſt, ꝙ admitti non debent, tũc
iudex repellet cauſas recuſationis; & ſic erat ibi. Nam
ibi in literis Papæ ↄtinebaĩ,ꝙ de ↄſenſu partium erant
dati iudices,& iõ in notorio neq; arbiter,neq; alius or
do requirendus erat.2.q.1. de ma.ſupra de iureiur.ad
noſtram. [aduocent] de hoc no.ſ̃ de arbit.innotuit, &
c.antepen.& hoc habẽt à poteſtate iuris: alias finẽ man
dati egredi non pñt, ff.de arbi.non diſtinguemus,§.ult.
Item

Item forte partes alias hanc ptãtem ſibi dare ab initio
non poſſunt, ut no.ſ̃.de arbi. c.antepe. [Competentẽ]
arbitrio boni uiri præfigendum.ff.de iur.deli.l.j.§.ait
prætor. uel recuſati iud.cum ex cã poſſet eos cogere
ad concordandum. & eodem modo, ut infra certũ ter-
minum diffinirent ſ̃.de off.dele.ſuſpitionis. Item cũ cõ
ſtet eũ iud.& per conſequens conſtat eũ debere proce-
dere,niſi recuſeĩ. & idẽ eſt nõ proſequi cãm recuſatio-
nis,ac ſi non recuſaret; & ſi nõ proſequereĩ recuſationẽ
intra terminũ procederet,& rõne incertæ iuriſdõnis ter
minum aſſignabit,ar.ſ̃.e.ſi duobus. [de recuſatoris] de
hoc no.ſ̃.de fo.comp.ſi quis [porrò] hucuſq; dicit, qñ
monitus recuſat monitionem , & nunc ponit, qñ ab eo
appellat [manifeſtus] .ſ̃.e.cum ſit Romana,& c.propo-
ſuit [deferendum] niſi modum excedat in pœna ſ̃.eod.
nouit, ubi not. [exceſſu] de quo quis conuenitur [pro-
babilem] ſ̃.eod.ut debitus [intra terminum] ſ̃.eo.cum
ſit Ro. [iudex] à quo appellatum eſt [procedat] in prin
cipali.ſ̃. eod.ut debitus [aduerſario] ſcilicet appella-
to [comparente] coram iudice ap. [procedat] in prin-
cipali, cum hæc decre.in prin.poſuerit duos caſus,unũ,
qñ agitur inter partes, & alium , qñ agitur ex officio,
modo hic loquitur in eo caſu,qñ iudex ex officio pro-
cedit ; & hoc eſt,quod dicit, ex ſuo procedit officio. &
falſa litera eſt, procedat, ut patet ex regiſtro. nec eſſet
uerum , ſi cauſa ageretur inter partes,ſ.ꝙ ſi appellatus
non compareret coram iudice ap.ꝙ ipſe poſſit procede
re in prin.cã , cum lis non eſſet conteſtata. hæc.n.decre.
loquitur tantum , quando lis non erat cont.ſicut patet
in prin.decret. & tunc reo, uel appellato exiſtente con-
tumace,in prin.non cauſam eſt procedendũ,ſed ad miſ-
ſionem in poſſ. uel excommunicationem.ſ̃ ut lit.nõ cõt.
quoniam, & c.tuæ. ¶Sed qñ ex officio ſuo procedit iu-
dex , ut in cauſa inquiſitionis , tunc reo , uel appellato
contumace exiſtente , bñ proceditur in principali cã ,
ut hic.ſ̃.ut lit.non cõt.quoniam.§.in aliis [iuriſdictio-
nis] ſuper princ.ſ̃.e.ut debitus [remittatur] etiam cum
aduerſarius non compareat. hoc autem locum habet,
ſiue iudex ex officio procedat , ſiue lis ſit inter partes.
ſed iudex reprobare non poteſt. hæc enim cognitio eſt
arbitrorum.ſ̃.de fo.comp.licet [duas] in hac præſenti
conſti.cum ſpeciali , duo capitula continentur de appel
9 latione, & recuſatione.† Speciales] totius ordinis, uel
cuiuſcũq; monaſterij. Nam licet poſſit appellare mona
chus,ſi excedat abbas in puniendo: ſi tamen puniat ſm
obſeruantias regulares, non poteſt appellare, recuſare
ẽt non poteſt.ſ̃.e.reprehenſibilis,& c.ſuper eo.ij.ſi ta-
men abbas iuriſd.de conſue.habet, prout not.ſ̃.de offi.
ordi.quanto , in gl.& ſic uidetur, in fi.uel alio ſpecia-
li iure procedat in forma iudicij contra monachum,
monachus recuſare poteſt eum , arg.3.quæſt.5.quia ſu-
ſpecti,& 4.q.4.ↄ̄ ritum,in fi.& appellare, ar.2.q.6.om-
nis oppreſſus, & c.ad Romanam.2.adhoc, quod no.ſ̃.e.
ad noſtram .

CVm cauſam. [inducias] ſ̃.de excep.c.paſto. [ipſius]
procuratoris prioris & conuentus de nouo loco [li
cet] ipſe procurator de nouo loco aduocati errorem
correxit: quia dixit , qđ nolebat habere ratam eius re-
ſponſionem.ĩ.de cen.olim C.de erro.aduo.l.iij. [ↄdice
re] quia ↄ̄rium eſt litem conteſtari, & petere dilationẽ
ad proponendas dilatorias [erronea] erronea diciĩ:qa
errauit aduocatus , cum non eſſet uerum. qđ dixit. uel
dicitur erronea:quia errorem inducebat, cum uerba li
tis cont.ſonarent , & intentio contradicebat [creden-
tes,& malè, cum contrarium apparet etiam,ꝙ non in-
tendebant hanc litem conteſtari ex petitione dilationũ
ad dilatorias proponendas, arg.ſumentes ex eo,qđ eſt.
ſ̃.de do.& cont.prout ibi no. [fuit] .i.præſumitur non
fuiſſe conteſtatam. nam ex reuocatione eadem die fa-
cta præſumitur,ꝙ procurator noluit lit.cont.uel dic,&
melius,ꝙ conteſtatio aduocati non habetur pro lit.con-
te.ex quo eadem die fuit reuocata: ſed præſumitur ex
taciturnitate dñi,uel procuratoris eos habuiſſe eam ra
tam, ſi ultra unum diem tacuere [ſubdelegatorum] ↄ̄
id,quod eſt.ſ̃.de off.dele.ſuper quæſtionum.C.de iudi.
a iudice. ar.contra.ſ̃.tit.proxi.cum Bertoldus. ibi ſo.
[expreſſa] ſ̃.e.conſti.ĩ c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Debet appellans probare propoſitam legitimam exceptionem.*
2 *A ſententia nulla appellare licet.*
3 *Non poteſt appellans agere de nullitate ſententiæ coram iudice appellationis, ſi ante ſententiam appellatur.*
4 *Nunquid, ſi quis in iudicio ante ſententiam, ſiue extra iudicium appellauit, & iterum poſt ſententiam appellet, per poſteriorem appellationem uideatur renunciare priori, uel ſententiam ratificare.*

DIlecto filio [ꝙ cũ] ſ̃.de ſcri.ↄſtitutis [& ne alr]
licet aliter iuſta ſit hæc exceptio, & ex qua non
admiſſa ſequiĩ legitima appellatio, hæc tñ ine-
ptè propoſita fuit. nam debebat proponere exceptionẽ
& expectare rñſionem iudicis de ea admittenda,uel nõ.
nã ſi exceptionem admiſiſſet, habebat propoſitum:ſi ue
rò non admiſiſſet , poſtea poterat legitime appellare.
ſed hic reſponſum non expectauit,ſed appellans receſ-
1 ſit. ¶†Propter exceptionem] no.appellãtem debere ꝓ-
bare propoſitam legitimam exce.& ꝙ ex ea non admiſ-
ſa appellatum fuit. ſed hic non ita fuit. non.n.denegaue
runt iudices admittere exceptionem , ſed illicentiatus
receſſit appellans ſine ullo grauamine ; & ideo non ua-
let [ideò] ſ̃.e.c.proxi.quando appellatur ante ſnĩam ,
appellationis iudex non debet cognoſcere niſi de cau-
ſis,ex quibus appellatum eſt, quia cognoſcet,an fuerint
à iudice denegatæ , ut hic.ſ̃.c.proxi.ĩ.eod.ſignificante.
¶Si autem eſt appellatũ poſt ſnĩam diffinitiuam , tunc
debet quærere de omni cauſa, ex qua dicitur ſnĩa iniu-
ſta.C.de ap.eos.§.ſi qs, & c.ſeq.2.q.6.§.fi.coram autem
iudice ap.nec in primo,nec in ſcđo caſu licet proponi ,
ꝙ ſnĩa ſit nulla uel qa iudex non habuit iuriſdictionem.
uel quia eſſet excõicatus. uel qa non ſit lis conte.uel ex
quãuis alia cã:qa hæc non ueniunt in proſecutione ap-
pellationis. non tñ negamus,quin coram competenti iu
dice implorato officio iudicis poſſit dicere ſnĩam nullã
non tñ proſequendo appellationem,ut dictum eſt.& eſt
hoc uerum,ꝙ appellans non põt dicere ſnĩam nullam ,
quando ipſe proſequitur cãm appellationis. Sed ſi non
ipſe,ſed appellatus petẽdo ſuã ſnĩam cõfirmari, qđ põt
de iure,auc.de his , qui ingre.ad ap.coll.5.& ĩ.de con-
fir.c.bonæ; tunc appellans bene põt ſic excipere,nõ de-
bet confirmari ſnĩa pro ſe lata:qa eſt nulla:qa iudex, q
eã tulit,non habebat iuriſdictionem,uel ex alia cõſimi-
li cã & aſſignant iſti rõnem diuerſitatis : qa appellatus
non innitiĩ uiribus appellationis: imò ↄ̄ eam dicit,ſ.qa
eſt iniuſta; & iõ cum petit ſnĩam ſuam confirmari,intel
ligitur hoc petere non ex ui appellationis, ſed quocũq;
iure põt. & iõ appellans admittitur ad excipiendum de
2 oĩ ſuo iure,ſ.ꝙ ſiue ſit iniuſta, ſiue ꝙ ſit nulla ¶†*Aliis*
uidetur , & fortè melius, ꝙ ſi appellaretur poſt ſnĩam ,

appel-

appellans non tantum excipiendo, ſed ẽt agendo corã
iudice, ad quem appellauit, põt dicere ſnĩam iniuſtam,
& nullam: qa quibuſcũq; modis põt, debet defendere
ap. ſuam. ff. de ap. ſcio, in fi. Et à ſnĩa quæ nulla eſt, appel
lare licet. ff. de ap. ſi expreſſim. ff. quæ ſentẽ. ſine ap. l. j.
§. fi. & l. ſeq. & ſi põt appellare, & per conſequens appel-
lationem proſequi. ¶Sed dices, qũo proſequitur appella
tionẽ, q petit ſnĩam pronunciari nullam: quia nullã mẽ
tionem facit de appellatione in petitione ſua, nec ali-
quo modo nititur uiribus appellationis? rñ. imò nititur
ex ui appellationis in hoc ſaltem, ꝙ coram iudice appel
lationis hoc petit: qa niſi appellaſſet, tm̃ coram ordina
rio hoc petere poſſet. & iſte eſt unus effectus appellatio
nis, ſ. cãm ad ſuperiorem transferre, & eius cognitionẽ.
s̃. e. c. ſolicitudinem. imò dicunt quidam, ꝙ hic bñ ap-
pellauit ɔ̃ pronunciationem iſtam: quia grauatus fuit,
de facto tñ, ſnĩa lata fuit ɔ̃ eum, licet nulla. põt ergo pe
tere ſnĩam nullam pronunciari, & de ap. non faciat men
tionem. alij ɔ̃. & hoc eſt ẽt uidere in appellato, qui ꝓſe
quitur appellationem petendo confirmari ſnĩam pro ſe
latam; & tñ in ſua petitione non faciat mentionem de
ap. nec aliter nititur uiribus appellationis, niſi quia ne-
gocium dicit eſſe ad ſuperiorem per appellationem de-
3 latum. ¶†Si aũt ante ſnĩam appellat̃, non põt appellans
agere de nullitate ſnĩæ coram iudice applonis: qa ſi cã
appellationis non eſt uera, remittendus eſt ad iudicẽ, à
quo appellatũ fuit. s̃. e. ut debitus. Sed qñ appellatur à
ſnĩa, non remittitur ad primum: qa functus eſt officio
ſuo. ¶Item appellatus non põt petere confirmari pro-
ceſſum ante ſnĩam habitam: qa facile reuocatur. ff. de
4 de re iu. qđ iuſſit. ¶Sed quæro, ſi appellauit in iudicio
ante ſnĩam, ſiue extra iudicium, & iterum appellet poſt
ſnĩam, an per appellationẽ poſteriorem uidetur renũcia
re priori, uel ratificare ſnĩam? ar. ꝙ ſic. ff. rem ra. ha. cum
minor. §: falſus. ubi dr̃, ꝙ ſi qs appellauit à ſnĩa lata ɔ̃ ali
quẽ, qui falſo finxerat ſe procuratorẽ eius, ꝙ de cetero
non põt dicere eum non fuiſſe ſuum procuratorẽ. ¶Sed
nos dicimus ɔ̃: qa geminando, uel multiplicando appel
lationes non ur̃ ratificaſſe factũ iudicis, à quo appellauit
uel applõni renunciare: imò potius uidet̃ ſuũ deſideriũ
augmentare, ut ab eius iuriſdõne recedat, ar. ɔ̃. s̃. de teſt.
cũ tu fill. s̃. e. bonæ. 3 1. q. 2. Lotarius. Sed in ſuperiori ca-
ſu licet uellet recedetur à iudice: uidet̃ tñ acceptare fa
ctũ procuratoris, cum pro eo appellet. nec ibi ſnĩa eſt
nulla; imò tenet contra procuratorem, & eſt executioni
mandanda, ut patet. ff. de re iud. l. iiij j. reſpon.

NIcolao [ſufficientem] s̃. e. ſæpe no. [condẽnetis] &
nihilominus rata manet ſnĩa, ſi appellatum eſſet a
ſnĩa, uel ſi appellatum fuit ante ſentẽtiam, partes remit
tantur ad priores iudices.

SVa nobis [obtinuit] per ueri ſuppreſſionem. nam ſi
ſciuiſſet Papa tertiò appellatum, literas non dediſſet
C. ne li. in una, per totum. prædicta tamen cauſa ad ſed.
Apoſtolicam reuocata commiſſa fuit cardinali.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appel. multa retractare poteſt, ut hic habes.*
2 *An ſententia poſſit pro parte ualere, & pro parte non.*
3 *Poteſt quis ſe iuuare non ſolum app. directè proſequendo, ſed etiam excipiendo.*

DIlecti [appellatũ] ab aliquo ordinario dĩoe. cum
omiſſo fuit ad Bixorieñ. archiepm̃ appellatum,
ut continet̃ in integra [ad quẽ gradatim] 2. q. 6.
1 bid uum ¶†Snĩas] no. ꝙ aliqñ inuenimus ꝙ iudex appel
lationis ſententiat latas ſnĩas poſt appellationes nullas
ut hic: aliqñ proceſſum poſt appellationẽ habitũ nullũ.
s̃. e. dilecto. aliqñ tm̃ ſnĩam excõicationis nullã. s̃. e. dile
cti: aliqñ, qcqd fit poſt appel. s̃. e. cum cãm. Qñq; quic-
quid fit ɔ̃ ap. s̃. de ele. cũ nobis. ¶Qñq; reducendum in
priſtinum ſtatum. s̃. e. bonæ. & licet oẽs iſtæ ſnĩæ reci-
piant̃: qa ſic erat petitũ, ſicut ſnĩat̃: tñ melior libellus eſt
iſte. Peto pronunciari appellationem meam iuſtam. Et
ſi non pronunciet̃ applo iuſta, ex ui huius ſententiæ ſe-
quitur: qa acceſſorium huius ſnĩæ eſt non ſolum poſt ap
pellationem facta reuocare, ſed etiam ſententiam, quæ
eſt ante lata, ſi fuit à ſententia appellatum. C. de ap. eos
in prin. & §. ſe. & 2. q. 6. §. ſi. Sed & ſi ſm̃ primos poſitos
modos concipiantur libelli, in quibus non petitur pro-
nunciari appellationem iuſtam, ſed certum quid irrita-
ri, dicunt quidam, ꝙ ſi unus ſolus articulus reuocatur
prætextu appellationis, omnes intelliguntur reuocati
uel debere reuocari, & appellatio intelligit̃ pronuncia-
ta iuſta: & hoc ea rõne: qa oẽs articuli eadem rõne ni-
tuntur, ſ. ꝑꝑ appellationem, & una ſnĩa ad oẽs extendit̃
2 ar. j. e. una, ar. s̃. de conſti. tranſla. †Item ſi ɔ̃rium diceret̃
abſurditas ſequeret̃, ſ. ꝙ ſnĩa pro parte teneret, ſ. pro ea
parte, & ſuꝑ illis articulis, q caſſati non ſunt, & in quib.
ſnĩa lapſu tꝑis tranſiuit in rem iud. & pro alia parte caſ-
ſaret̃, ſ. in illis articulis, qui reuocati ſunt ɔ̃ id. ff. cõi di-
ui. in hoc iudicio. Item ſequeret̃, ꝙ ſi ɔ̃ appellantem la-
ta eſt ſnĩa diffinitiua, & excõicationis, & appellans tm̃
petat reuocari ſnĩam excõicationis: qa poſt appellatio-
nẽ lata eſt, & ſnĩaliter reuocat̃; & tñ in hoc caſu diffini
tiua ſuper principali tenet, quod eis uidet̃ & ualde abſo
num. imò maior abſurditas ſequeretur, ꝙ iterum eadẽ
ſnĩa excõicationis reuerteretur, & annihilaret̃ ſnĩa, qua
dr̃ ꝓnũciatũ ſnĩam excõicationis nullã: qa poſt applonẽ
lata fuit: qa cũ appellans non proſequit̃ ap. intra tꝑs le-
gitimum fingit̃ non appellaſſe, ut s̃. e. cum ſit, & c. perſo
nas, & ſic retrò exiõicatus. ff. de his, qui no. infa. l. furti.
¶Nobis non uidetur ſic: imò dicimus, ꝙ ſi tantum unus
articulus retractetur ꝑꝑ iuſtam appellationẽ: non ta-
men alij articuli retractabuntur. & bene dicimus, ꝙ ſta
bit firma retractatio ſnĩæ excõicationis, quã appellans
proſecutus eſt. & quo ad principale & quo ad alios arti
culos ratificabitur ſnĩa lapſu tꝑis: qa non eſt proſecu-
tus appellationẽ ſuꝑ illis. nec ualet, ſi dicas, ergo ſnĩa
pro parte ualet, & pro parte non, qa iſte appellans, pro
quo lata eſt ſnĩa in reuocatione excõicationis, uel alte-
rius articuli, poſt ſnĩam reuocationis latã pro eo nõ iu
uabit ſe. ap. ſed hac ſnĩa tm̃, quæ ẽt ſi eſſet iniuſta, ſ. ɔ̃ ius
litigatoris. tñ tranſiit in rem iud. poſtq̃ non eſt ap. ſuprà
de re iud. qđ ad conſultationẽ. 2 q. 6. §. diffinitiua, Item
non ualet, qđ dicit, ꝙ fieri debet retro excõicatio, ꝙ il-
lud haberet locũ, ſi nullo mõ eſſet proſecutus appella-
tionẽ ſuã. ſed hic proſecutus eſt quo ad unũ articulũ, li-
cet non quo ad oẽs, & ſic bñ licet in uno articulo appel-
lare, & in alio non; & eodem mõ in uno articulo proſe-
quitur, & ĩ alio nõ. j. de teſt. Raynutius, circa fi. & c. Ray
3 naldus, circa me. † Itẽ not. ꝙ non ſolum iuuatur ſe quis
ap. proſequendo eam directè, ſed ẽt excipiendo de ea.
uerbi gratia, Peto, exequaris hanc ſnĩam, uel ne confir
mes hanc electionẽ: qa ego appellaui ſupra de excep.
dilecte ſuprà de ele. cũ inter. R. & c. cum inter canoni-
cos. Sed non põt excipere de ap. niſi intra tm̃ tꝑs, intra
quantum põt proſequi directè. ar. ad hoc. ff. de neg. geſt.
l. iij §. popillus. ff. ex qui. cau. ma. necnon. ff. de inofficio-
ſo teſta. Pap. § ſi filius. nec dicimus ſimile in his, &
in acceſſoriis, ſicut dicimus in quibuſdam aliis & ac-
ceſſoriis,

ceſſorijs, ſiue in quibus dr̃, ꝙ non datur actio ad acceſſo
ria ſine principali, ſicut in interdicto unde ui, quod nõ
datur ad damna & intereſſe, quæ ſunt acceſſoria, niſi rõ
ne principalis, & niſi de ipſo principali agatur: qa appel
latio bñ ualet non ſolum ad reuocandum ſnĩam, uel ad
aliud principale, ſuper quo appellatum eſt: ſed ẽt datur
ad reuocandum omne grauamen acceſſorium primo &
principaliter de ſe ipſo agẽdo; ſicut hic habes, & in om-
nibus decre. ſuperius allegatis.

EX parte [ſcđa]. C. qñ mul. tu. of. fun. l. ul. hoc. n. ipſo
ꝙ nubit, tutelam filiorum ammittit, auth. de nup. §.
ſinaũt tutelam [ita]. ſ. ꝙ ſi non ſit tutrix eorum, ex hac
enim cauſa appellaſſe non ſufficeret; & ſubeſſet ueri-
tas cauſæ. j. cod. interpoſita.

SVMMARIVM.

1 *De relatione nonnulla ſcitu digna hic ponuntur uſque ad numerum 4.*

1 INtimaſti [relationem.] †In relationibus diligẽ
ter attende, utrum facta ſit partibus conſen-
tientibus, uel ſaltem non appellantibus, & tũc
ei ſꝑ ſtandũ eſt; & ſic põt intelligi. j. de pur. c. cũ dilectus
§. igitur & terminus in ea ꝑ̃fixus ad comparendũ coram
ſuperiore ꝓ peremptorio habendus eſt, ſicut in termi-
no aſſignato appellanti. s̃. eo. ſepe. Si atuem poſt appella
tionem facta eſt, ei non creditur, niſi alijs actis conſtet.
C. de rela. l. j. 2. q. 6. biduum. Si autem fiat relatio una
parte abſente per contumaciam, nec ur̃ tunc relationi
credendum, niſi alia ꝓbatio ſit de his, q̃ in ea continen
tur: ſed termini aſſignatio, bñ ualet & parte contumacẽ
amplius non citata ꝓcederet ſuperior; ſicut ipſe, q reu
lit, poterat ꝓcedere contumace abſente. ¶Sed ſi pars q̃
relator dixit contumacem coram Papa, uel alio ſupe-
riore, dicat dñe nunq̃ fui contumax: ſed appellans re-
ceſſi ab eo, & cãm appellationis obtinui à uobis al j cõ
mitti, tunc iudex ſuperior, ſi uerum ſit, ꝙ commiſerit,
ulterius non credet relationi: ſed partes remittet ad iu-
dices impetratos ſuꝑ appellatione, q cognoſcent de ap-
pellatione, & an quicquid factum eſt poſt appellationẽ
ſit reuocandum, uel non, uel etiam ipſe Papa, uel alius
iudex relationes cognoſcet: quia ei bñ licet iuriſdictio
nem dele. ſui reuocare. ff. de iud. iudi. tamen totus ꝓceſ
ſus habitus añ reuocationem erit ratus. s̃. de reſ. ſpo. au
dita, ar. imò plus ur̃, ꝙ ipſo facto ur̃ reuocare, ſ. ſi ex cer-
ta ſcientia ſciens alij commiſſum incipiat cognoſcere de
eo, qđ alij delegauerit. j. de conceſ. ꝑ̃b. uel ec. non ua. qa
diuerſis. §. j. ſed ſi iudex relationis alij committat cau-
ſam remiſſam, quæ iam à parte appellante alij cõmiſſa
erat, dicunt quidam, ꝙ de iure utrique iudices debent
conuenire ad cognoſcendum, cuius ſit iuriſdictio ſm̃ te
norem decretalis. s̃. de reſcri. paſtoralis. ſed alijs uidet̃
melius, ꝙ ad hunc iudicem, cui commiſſa eſt cauſa rela
ta, nihil aliud pertinet, niſi cognoſcere, an cã appellatio
nis prius alij fuerit commiſſa ꝙ ſi ſibi conſtiterit partes
ad iudicẽ, cui cã appellationis cõmiſſa eſt remittet, ad
quẽ ꝑtinet cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. s̃. de reſcr.
2 dilecti filij. l. pri. ¶†Sed quæres, quare non eodem mõ
& iudex qui cãm remiſit ſtatim ceſſare debet, & remitte
re cãm ad iudicem, cui commiſſa eſt cã appellationis.
rñ. ꝙ ẽt ipſe relator prudenter faciet, ſi ſcit, uel credit,
ꝙ uera eſt cã appellationis, ſi ſuperſedeat: quia ſi nõ ſu-
perſederit, & poſtea conſtiterit ueram eſſe cãm appella
tionis, totum caſſabitur quicquid per eum factum fue-
rit, ut no. j. eo. interpoſita, & c. Ro. §. ſi uerò. & §. ſeq. cẽr
te & codem modo iſte iudex, cui cã relata commiſſa eſt
ſi confidit indubitanter, ꝙ appellatio eſt iniuſta, ꝓcede
re põt, & tenebit qcqd fiet ab eo, non obſtante commiſ
ſione prima facta ſuꝑ appellatione, dũmõ cõſtet poſtea
ꝑ ſnĩam diffinitiuã, ꝙ appellatio fuit iniuſta, ut no. in ꝑ̃
3 dicta decr. Romana. §. ſi uerò. & §. ſe ¶† Item in relatio
nibus no. quia qñq; fit commiſſio, ꝙ intra certũ tꝑs, ali
qñ ſine certo tꝑe remittat cãm inſtructam ſufficiẽter,
qñq; inſtructam uel non inſtructam, & in oĩbus caſibus
non eſt uis: qa ſufficit remittere cãm ea inſtructione, &
cũ illis actis, q̃ recipit iudex, & q̃ habent ꝑtes, & ſi nõ eſt
4 plene inſtructa; & ẽt dẽt ꝑtibus terminũ ꝑ̃figere. ¶†Itẽ
in oĩbus ꝑ̃dictis caſib. licet partibus appellare, ſi grauen
tur, & lr̃as impetrare nõ facta mẽtione de remiſſione fa
cienda primis iudicibus: qa non ſꝑ ꝑ̃cipitur remiſſio ꝓ-
pter hoc, ꝙ ſuperior de illo uelit iudicare: qa tũc opor
tet de remiſſione fieri mẽtionem. s̃. eo. ut noſtrum. s̃. de
of. dele. ſuper qõnum. §. uerum. ſed qñq; fit: quia ꝑtes nõ
ɔfidunt de iudice in diffinitione, licet ɔfidant in cauſæ,
examinatione. ſuprà. de reſcr. ex ꝑte decani, & ſuprà de
ele. dudum. item qñq; expedit in uno loco inqri de uno
articulo, & in alio ſententiari. ſuprà de ele. ſcriptũ. Ter-
minũ aũt aſſignare partibus, ut corã Papa compareant
pñt & relationẽ facere de cã, q̃ eſt eis cõmiſſa decidẽda
intra certũ terminũ, nõ pñt intra terminũ quocũq; impe
dimento teneant̃ iudices, niſi ꝑtibus placeat: qa tenor
reſcripti ɔ̃dicit. & qa ꝓhibitę ſunt relationes cã iudicij
detractandi, ut in auc. ut nõ expe. ſa. iuſ. §. iubemus. col.
ix. auc. ut oẽs obe. iu. §. in initio. niſi in caſibus. ff. de off.
ꝓcon. ſolent, & l. ſi quidem. C. de fal. ubiq; fateor tñ, ꝙ
ſi añ terminũ aſſignatũ liqueret de cã, & nollent audire
ſnĩam, ꝙ põt referre, non ex ui reſcripti tm̃, ſed rõne ſuę
iuriſdictionis ſꝑ autem poſt terminum uſque ad infini-
tum poteſt remittere cãs, & terminum præfigere, niſi re
uocetur mãdatum, & hoc ſonat litera, ubi dic, alioquin
remittas, ſ. ſi non terminaueris intra terminum apud
acta. C. de re. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Pendente dilatione iudicis officium conquieſcit.*
2 *Iudex quando poſſit impendere officium ſuum, & in nu. 3.*
4 *Literæ à procuratore impetratæ reuocãtur propter inhibitionẽ.*

SIgnificãte [ipſum] epm̃ [ɔueniſſent] & iõ malè
faciebat eps̃, ut dicebat decanus, qa ĩ ſtallis ſuis
carnes uendi faciebat, uel male faciebat eps̃,
qui dimittebat carnifices ſuos alibi carnes uendere,
& nitebatur decanus de conſuetudine, uel priuilegio,
ut not. infrà de uerb. ſign. abbate uel forte agebat po-
tius uti poſſ. erat enim moleſtia, ſi in terra, ubi hoc
ius habebat monaſterium, alius uendebat uel agit̃ con-
feſſoria. ff. de ſer. l. quoties. §. fina. Hæc petitio ur̃ eſſe cõ
tra ius. C. de monopo. per totum. ¶So. illud loquitur qñ
homines fraudulenter faciunt pacta, ꝙ alijs non liceat
uendere, uel ꝙ alios non inſtituant in aliqua arte: ꝙ nõ
licet. Iſta autem non fraudulenter faciunt, ſed ex priui-
legio, uel conſuetudine; uel illud non eſt licitum de ꝑ-
ſonis, uel rebus; ſed de loco, ubi fit uẽditio, bñ licet pa
ſci, ut hic [alijs ſuis] ꝑ alios, q̃ per ſuos carnifices [reuo
caretur] deſtruendo bãchas carnificum. ff. de aqua plu.
ar. ſi uſus. §. ult. & male petebant. non enim prohibendi
ſunt lit. pen. etiam noua facere ſine præiudicio iuris ad
uerſarij. ſufficit enim, ꝙ aduerſarii non interſit. ff. ſi ſer.

uin.l.loci, §.in confeſſoria, & §.ſeq. [conteſtata] idem
eſſet, ſi conteſtata non fuerit. ¶Imploratio huiuſmodi]
ſcilicet ſuper principali. in multis enim ante litem cõ-
teſt. habet locum officium iudicis, puta ſi qs impediat
partes ſe pñtare corã iudice, s̃ de offi.del.c.j.uel ſi fue-
rit pars ↄtumax, s̃ ut li.non ↄte.tuæ, & multis aliis, quæ
poſſunt notari, inſti.de offi.iudi.§ j.& ſeq. & in ſumma,
co.ti.& s̃ de offi.iud.c.j.ſed quicquid ſit in p̃dictis caſi-
bus, dic ꝙ bene põt repellere iniuriam litigatorum: cõ-
cedere tñ uti alicuius iure non poteſt; nec de hoc ſe iu
dex intromittere. [ſolutum] fuit enim facta hęc implo
ratio officij pendẽte termino ad deliberationem ſuper
libello [audiebant] nimis feſtinabant impẽdendo offm̃
cum adhuc poſſent recuſari, & exceptiones declinato-
riæ iud.& dila. ꝓponi, in auẽ.de exhi.& intro. §.ſi uerò
quidam, & ut no. s̃ de excep.paſtoralis, & de re iud.in-
ter. poſt lit.autem conteſt. debet ſuum officium impẽ-
1 dere, ff.de ędil.edic.ędiles, §.item ſci. † Et hæc eſt ra-
tio, quare ſequens exceptio eſt ualida, ſ.ꝙ pen. termi-
no aſſignato non poteſt procedi. ſi enim lis conteſtata
eſſet, & aliquid non fieret, pen.termino, crederem, quia
iudex impenderet officium ſuum in prohibendo, arg.
11.q.1. quia res. nec contradicit, C.de dilationi. ſiue
pars. ibi loquitur, ꝙ pendente dilatione non eſt proce-
dendum in principali, uel ſuper antiquis iniuriis; ſed ſu
per nouis, uel de nouo exortis ſatis poteſt, & maximè
in illis cauſis, ubi mora eſt periculoſa, ff.de ſer.l.j.§.fi.
& l.ij & iij. hoc autem ſatis credimus, ꝙ ſi contra epm̃
coram dele.uelit monaſterium aliquid ꝓponere de his.
q̃ fecit poſt citationem circa rem, de qua agitur, ꝙ po-
terit cognoſcere; quia perpetuata eſt eius iuriſdictio, ſu
pra de offi.deleg. gratum, & quia nõ debet ad diuerſos
iudices ire, arg.ff.de lib.cau.l.ſi pariter. imò plus dici-
mus, ꝙ etiam ſi ante citationem aliquid dolo facit eps,
cognoſcet deleg.ſupra de ali.iud.mu.cã fac.c.j. hoc aũt
ſemper eſt uerum, ꝙ non ꝓcederet ex officio ſuo, ſed
libello dato, & alio ordine obſeruato de illis, quæ ante
lit.conteſt.accidunt. de his autem, quæ poſt lit.conteſt.
accidunt, puta ſi uiolentiam in re petita fecit, uel dã-
num ibi dederit, uel pro fructibus iudex ſuum officium
impendet, ut in prælleg.ff.de ędil.edic.ędiles, §.item
2 ſci. & ff.de aqua plu.arcen. ſi tertius, §.officium. † Alij
dicunt, & forte melius, quòd licet ſuper nouis articulis
poſſit poſt lit.conteſt.iudex impendere officium ſuum,
non tñ in modum directi interdicti, uel actionis poteſt
cognoſcere de his, quæ ante lit.conteſt.contingunt: qa
nec cõmiſſum intelligitur, ſupra de reſcrip.ſignificauit,
ff.de arbit.de his, ff.de iudi.non poteſt. & eſt hoc uerũ
in his, quæ non ueniunt ex ui actionis: ſed noua actione
opus eſt, ut eſt in præmiſſis caſibus, & in actione ex ſti-
pulatu, & in aliis ſtricti iuris; ut peto, qđ non eſt meũ,
ubi ex ui actionis non ueniunt damna data in re ſtipu-
3 lata, nec fructus. † Secus aũt in actionibus bonæ fi.& in
arbitrariis, & aliis quibuſdam, ubi ueniunt ꝑ officium
iudicis non ſolum dãna data, ſed fructus percepti ante
impetrationem literarum, & etiam poſt, & etiam q ꝓ-
ueniũt poſt citationem ante ſñiam qñcũque, ff.de dolo,
& eleganter, §.non ſolum, ff.de act.emp.l.Iul.§.offerri,
& §.ex uẽdito. & tñ neceſſe eſt, & expreſsè hoc peti, ut
no.ſupra de reſt.ſpol. grauis. [cõtra inhibitionem] in-
hibitio potuit eſſe, ꝙ ad certos iudices literas non im-
petraret. ſed uidetur, ꝙ non ualet talis inhibitio, cum
iudicem dare ſit delegantis, & non partium, ff.de iudi.
obſeruandum. Et nos fatemur, ꝙ ſi Papa ex officio ſuo
& motu proprio dediſſet, ꝙ præiudicaſſet lapſus anni.
Sed cum de conſuetudine habeat, ꝙ de ↄſenſu partium
dentur, s̃ de offi.del.ſuꝑ.§.uerum, & c.cum olim magi-
ſter, & s̃ de cã poſ.cũ olim, ſi ↄ̃ inhibitionem faciat, non
ſibi p̃iudicat, ſi aduerſario innotuit. uel dic, ꝙ inhibitio
fuit, ꝙ plus nõ inſtaret ꝓ cõmiſſione obtinenda, ſed ut
cã in curia agereẽ. ipſe aũt in ↄ̃rium inſtitit; & hoc ſcie
bat aduerſarius, & iõ non p̃iudicat aduerſario. Et uř, ꝙ
ad hoc ꝙ non obſtet lapſus anni, neceſſaria ſit reſtõ ĩ in-
4 teg. de hoc no. s̃ c.ex rõne. † Inhibitionem] ſi literę eſ-
ſent impetratæ de cõmuni conſenſu partium, nõ poſſet
dicere ſe inhibuiſſe, niſi aduerſario, uel iudici innotuiſ-
ſet, ar. s̃ de ꝓcur.in noſtra, & c.ex inſinuatione. propter
inhibitionem reuocanẽ literæ impetratę à ꝓcuratore.
ꝑꝑ appellationem aũt non reuocãtur, quod factum eſt
poſt eam. Tu dic melius, ꝙ niſi inhibitio fuiſſet, nõ eſſet
iuſta cã, quare reſtitueretur ad ꝓſecutionem appella-
tionis. [cauſis] ꝙ ante lit.conteſt.uolebant impendere
officium ſuum, ſiue in ꝓhibendo epm̃ uti eo iure, quod
ſibi cõpetere dicebat: uel etiã uolebant impendere offi
cium ſuum in cognoſcendo, an eps deberet prohiberi à
carnibus uendẽdis alibi, & malè uolebant: qa hæc erat
principalis quæſtio, in qua nõdum lis erat conteſtata.
uel ꝙ pendente termino uolebant procedere ſuper eo,
ad quod terminus erat aſſignatus.

SVMMARIVM.

1 *Petere inducias ad proban. exceptiones propoſitas pertinet ad partem.*
2. *Excipiens, ſi nolit tempus oblatum ad probandum recipere, ſi appellet, quicquid ſit contra eum, tenet.*
3. *Exceptionem legitimam non admittens grauare dicitur.*
4. *Appellatus, ſi petat remitti ad iudicem, à quo eſt appellatum, audiendus eſt.*
5 *Sententia ſemper reuocatur, quando non tenuit appellatio.*
6 *Non ualet appellatio, cum ab aduerſario approbatur.*

1 INterpoſita. † Ex cã] inducias has petere, ſ.ad
ꝓbandum exceptiones propoſitas ex partis, C.
de dila.ad ꝓcedendum, C.de tẽp.in integ.reſt.
petendæ: ſed offerre ꝓbõnes non eſt partis, ſed eſt ex ſu
perabundãti, arg.ff.quo.leg.l.ij.§.j ff.ad exhi.l.ij.& iij.
§.ibidem. Sufficit.n.parti exceptionem, & cãm legitimã
ꝓponere, quare non debeat procedere iudex. & ſi iu-
dex admittit exceptionem, & non grauat eum proba-
tionibus: quia fortè ſcit eam eſſe ueram, & ideò ulte-
rius non procedit, bene eſt. ¶Sed ſi iudex dubitat, de-
bet dicere proponenti exceptionem, ꝙ eam admittit, &
intra certum tempus probet, ſi vult, ſupra de offi.dele.
prudentiam, §.ult.ſupra de teſti. ueniens.30.q.ult. iudi
2 cantem, C.de iudi.iudices. † Et ſi nolit excipiens tẽpus
oblatum ad probandum recipere, ſi appellet, quicquid
ſit contra eum, tenet. Nam cum non teneat appellatio
niſi à iuſto grauamine, ſupra eo.ut debitus; & ſi iſte nõ
grauetur, eius appellatio nihil ei ꝓdeſt, etiam ſi ꝓbet
poſteà eſſe ueram exceptionem, ut patet in eo, quod le-
gitur & no.ſupra eo.dilecto, §.ult.ſupra e.ex parte. ſed
ſi iudex propoſitam exceptionem repudiet, & eam ne-
gligat admittere tacitè, uel expreſsè, ſ. ꝓcedendo in ne
gocio, & ideò appellatur, tunc non reuocatur, qđ facit
iudex ante, q̃ cãm appellationis cõmittat, niſi poſteà co
ram iudice appellationis probauerit ueram cauſam, ex
qua appellauit, ut ſupra eo.dile. & cap.ex parte; & ſic
3 loquitur hic. ¶† Sed dices, nonne grauauit eum iudex,
ꝙ non admiſit exceptionem legitimam, ſi uera eſſet?
Rñ.non fuit grauamen in non admittendo exceptionẽ,
ſi falſam eſſe credebat: imò fuit & præſumitur prudẽtia
& iõ tunc non reuocatur, quod fit ab iſto iudice, à quo
appellatur. ſed ſi probatur coram iudice appellationis
eſſe uerã exceptionem propoſitam, caſſatur quicqd poſt
appellationem facit: quia præſumitur & apparet mali-
ciosè refutaſſe exceptionem, uel non admiſiſſe. Sed ↄ̃.
s̃.eo.ex parte.M.& c.ſignificauit, ubi dicitur, ꝙ quicqd
fit poſt talem appellationem, reuocatur. ſed expone il-
las, ut conſonent huic. uel dic eas correctas per iſtam.
¶Sed ſi prædictus appellator propoſuit cãm legitimã,
ſi uera eſt, & eam offert probaturum coram iudice, à
quo appellatur, ſi ipſe iudex nolit excipiẽti probatio-
nes admittere, ẽt ſi falſa ſit exceptio, uel cã: tñ qcqd iu
dex poſt talem appellationem fecit, caſſaẽ: qa uerè gra
uatus fuit eo, ꝙ eius probationes admiſſæ non fuerunt;
& ſic intelligitur hic. Et hoc intelligimus uerum, ſi ſic
dictum ſit. Appello, ne procedatur ultra in hoc nego-
cio, quia habemus certum canonicorum numerum, hac
ueſtra exceptione omiſſa uel etiam ſine his ultimis uer-
bis, dummodo expectet, ſi negligat exceptionem admit
tere, ut s̃.e.ex parte.M.ſed ſi ſimpliciter dicat. Appello,
ne ultra procedas, & recedat credens hoc ſibi ſufficere
pro appellatione, non ualet hæc appellatio. s̃.e.dilecto.
¶Eſt ergo diligenter attendẽdus ordo. primo enim exci
piens debet proponere exceptionem, & conſequenter
iudex debet eam repudiare, uel admittere, & ſi iudex
ipſam repudiat, eſt locus appellationi. ſi uerò ipſam ad-
mittit exceptionem, ipſius iudicis eſt quærere excipien-
tem, an ipſam exceptionem probare uelit, ar.30.q.ult.
iudicantem. nec eſt excipientis probationes offerre: qa
rei eſt fugere. 4.q.4.c.1.& 2.& iudicium redditur in in-
uitum. ff.de uer.obl.inter ſtipulantem.§ ſacram; & ſi of
fert, ex ſuperabundãti eſt. & ſi iudex expreſſe repudiat
uel non admittat, uel admittere negligat. iuſte appellaẽ
ab eo. s̃.e.dilecti, & c.ex parte.M. ¶Non doceat] cum
tantum ante ſententiam locum habeat. Nam poſt li-
cet appellare ſine ullo grauamine. Mirum eſt, quod di-
cere uidetur, ſ.ꝙ ſi coram iudice, à quo appellauit, ap-
pellans non obtulit ſe probaturum cãm, ꝙ coram iudi-
ce appellationis debet probare ueritatẽ cãæ ap.& cãm
propoſitam, cum iudex, à quo appellatur, non debeat in
eum differre ſñiam ꝑꝑ appellationem ex cã probabili
interpoſitã, niſi cã ſe offerat probaturum. s̃.e.ſuper eo.
§.ult. & c.dilecto. So.hic non dicit admittendã talẽ ap-
pellationem: ſed ſi fuerat admiſſa, dř quod debet fieri.
4 ¶† Sed iterum obiicitur, ſi iudex admiſit appellationẽ,
non eſt neceſſe poſtea iudici appellationis requirere ꝓ-
bationes ſuꝑ tali qõne appellationis: ſed ſuper principa
li tm̃ procedit. Rñ. iõ imò ſi appellatus petat remitti ad
iudicẽ, à quo appellatũ eſt, audiendus eſt, niſi appellans
probauerit ueritatẽ cãæ, ex qua appellatum eſt, ut. s̃.e.
ut debitus. & idem dicimus, ubi detuliſſet appellationi
ſine cã aſſignata. uel dic, ꝙ iudex propoſita cã appella-
tionis probabili, & ſi non offerat ſe probaturum in ue-
ritate, debet proponentem interrogare, an uelit eam
probare: uel ad minus debet dicere, ego admitto exce-
ptionẽ tuam. & ſi non inuitauerit, uel exceptionẽ non
admiſerit, peccat, & tenet appellatio: quia ſufficit ad
hoc, ut iuſta ſit appellatio, ꝙ iudex non admittat. s̃.eo.
dilecto, & c.ex parte.M.& ca.ut debitus. ¶Sed ſi inter-
rogatus uellet probare eam propoſitã, tunc non eſſet
iuſta appellatio. Idem dicimus, ꝙ in eo caſu, qñ nõ ob-
tulit ſe probaturum cãm appellationis, ſed tantum iu-
ſtam cãm expreſſit, quam iudex admittere renuit, ꝙ ad
eam probandam admittiẽ. Sed ſi poſt talem appellatio-
nem ferẽ ſñia diffinitiua ſuꝑ principali, & uelit aliã cãm
appellationis probare: uel ẽt ſi ſuper principali aliqđ
dicere: uel ẽt, qđ plus eſt, ex actis receptis oſtendere in-
iuſtam ſñiam, uel proceſſum. s̃.e.dilecto, non põt, ꝙ ſic
probamus: quia ſequereẽ inconueniens: quia nulla eſ-
ſet differentia, ſiue offerat ſe probaturum, ſiue non of-
ferat, cum ẽt poſſit probare cãs, ſuper quibus probatio-
nes non obtulit. ¶Item & eſt alia efficax & euidens rõ:
qa non admittitur ad probandum alias cãs: qa ſi propo
ſita cã appellationis ẽt iuſta & non admiſſa appellauit,
& receſſit, ẽt cũ admittebaẽ iuſta cã, ſi illa cã propoſita
uera nõ eſt, neq; probaẽ, apparet, ꝙ contumaciter re-
ceſſit ab illo iudice, & ſic nulla appellatio eius fuit, nec
appellatio eũ potuit releuare, ẽt ſi aliæ cãæ non propo-
ſitæ ueræ & iuſtæ ſubeſſent. ff.de in integ.reſt.diuus, &
s̃.e.cõſtitutis.§.fi. ¶Si aũt poſtea in iudicio appellatio-
nis ſtetiſſet, uidetur appellationi renunciaſſe. s̃.e.ſoli-
citudinem. nec obeſt, ſi dicas, ẽt ſi ſñia lata eſſet, & ab eo
appellatum fuiſſet ſine cã: tñ ex prioribus actis & nouis
poſſet irritare ſñiam. s̃.de teſt.fraternitatis ſupra de fid.
inſtr. cum Ioannes quia ubi appellatur poſt ſñiam, non
contumaciter recediẽ. ſed qñ appellatur ante ſñiam, ni-
ſi uera ſit cã expreſſa, fingitur nõ appellaſſe: uel uerius
fingiẽ contumaciter receſſiſſe, ut prædictum eſt, qa ſi iu
dex nõ admittit cãm falſam, licet aľs uera eſſet, fingitur
prudens, ut no.in gl.j. ¶Probaturum] ſed etiam ſi obtu
lit ſe probaturum, & qa non fuit admiſſus, appellauit,
& nihilominus lata eſt ſñia poſt appellationem ſuꝑ prin
cipali ↄ̃ eũ iudex appellationis appellãtis recipiet pro-
bationes tã ſuper appellatione, ut caſſeẽ quicquid factũ
eſt poſtea ſuper acceſſorio, q̃ ſuper principali, ut ſuper
illa feratur ſñia, ẽt ſi appellatio nõ ualeret. nec eſt ad-
uerſarius audiendus, qui cã dilationis petit prius inqui-
ri de appellatione tm̃, cum boni iudicis ſit tendere ad
finem litis. s̃.de do.& contu.finẽ, & de ꝓba.licet ubi ſimi
les probationes recipiuntur ſuper principali, & except.
¶Secus, ſi ſñia lata nõ eſſet: quia tunc pars appellata poſ
ſet petere, ꝙ appellans remitteretur ad iudicem, à quo
appellatum eſt malè, ut s̃.e.c.ut debitus. & hoc ſic dici-
mus, niſi incontinenti conſtaret ſñiam irritandam, uel
potius irritam nunciandam, puta quia conſtat ex iuſta
cã appellatum; quo caſu pronunciatur ſñia nulla; & ha
bet hoc locũ in iudiciis tm̃, nam extra iudicium, ẽt ſi
offerret ſe probaturum iuſtam cãm, niſi probet cãm ue
ram nõ caſſabitur, qđ fit poſt appellationẽ. s̃.de ele.cum
inter, & ĩ de his, quæ fi.à ma.par.ca.cum in cunctis.
5 ¶† Quibuſdam non placet hoc, qđ dř hic in gl. quia, ut
dicũt, ſi appellatio tenuit, ſemper ſñia reuocatur, & qc-
quid fit poſt appellationẽ; & ſi appellatio non tenuit,
fuit contumax appellans, & ſic nihil reuocabitur. hoc
habet locũ in iudiciis. nã extra iudiciũ non põt habere
locũ, cũ non poſſint induci probationes, quæ ẽt produ-
ctæ non p̃iudicãt, neq; proſunt, ſicut nec confeſſio. ¶Itẽ
ſi reciperet is, ↄ̃ quem appellatur extra iudicium, ꝓba-
tiones oblatas ↄ̃ aliũ, puta ↄ̃ aliquẽ, cui uellet ꝓuidere,
nõ p̃iudicarent ei, quẽ tangunt, nec ẽt iſti, cui eſt ꝓuidẽ
dũ: quia in iudicio nõ eſt, nec eſſe põt, cum nondum ſit
ſibi prouiſum. ¶Si aũt ad ſui inſtructionem recipit, non
alligatur eis, nec ẽt aliis præiudicat, & idẽ eſt uidere in
ſimilibus. Si autem aliæ cauſæ ſint, ubi non poſſit offer
ri probatio ẽt in iudicio, ut ſi negetur tp̃s ad deliberan
dum, uel ſpatium ad producendum teſtes: uel ſi dene-
getur edicto ſententiæ, uel actorum, uel *aliorum conſi*-
milium, uidetur, ꝙ teneat appellatio, ẽt ſi nõ offerat ſe

probaturum grauamen in prædictis: qa nec probari pōt C.ut lit.pe.l.pe.C.e.ti.à proconſulibus.ſ.de dil.c.1.ſ.de teſti.ſignificauerunt. & ante omnia reuocanda eſt ſnīa poſt talem appellationem lata, ēt ſi non probetur alia ueritas grauaminis: niſi qa non fuit admiſſa ſua petitio quæ erat de iure. & eſt iuſta rō huius conſtitutionis, cū enim ſit facile proponenti grauamen, quod probari pōt offerre ſe illud probaturum, imputandum eſt ei, ſi illud non offerat. ¶Et hoc obtinet in exceptionibus declinatoriis fori; ut ſi dicit literas obreptitias, de quo cognoſcere debet delegatus.ſ.de reſcri.ſuper: & in peremptoriis, ut pactis de non petendo, & re iud.conſimilibus omnibus, quæ probari poſſunt. de interlocutoriis. no.j.de no.oper.nunc. c.j.& pen. ſecundum antiqua autem iura non uidetur neceſſaria oblatio; probat.ſ.ut lit.nō cōt. accedens, & in multis aliis iuribus. Secus autem eſt, ſi grauamen propoſitum non ſubiacuit probationi, ſicut dictum eſt. ¶Idem credo, ubi abſente iudice in caſibus conceſſis à iure appellatur. nam uanum eſt ibi offerre probationem, cum non ſit, qui eam recipiat, & poſſit per maliciam offerri, etiam ſi falſa eſſet. non.n.inuenitur, ꝙ debeat eſſe melioris conditionis, qui appellat abſente iudice, q̃ qui præſente, cum ſi ualeret hæc oblatio, melioris eſſet conditionis, præcipuè cum in odium iudicis, qui probationes oblatas admittere noluit, hoc ſtatutum probat; ad qđ inducunt iura ſupius allegata, quæ loquuntur de his appellationibus, quæ fiunt extra

6 iudicium. ¶†Approbetur] not.ualere appellationem, ex quo ab aduerſario approbatur: ſecus, ſi non approbetur, ut ſ.e.ſæpe [parata] ſed ſi pars appellans, cum non eſt recepta appellatio ſua ab appellato, uelit coram iudice ap.cauſam ipſius appellationis proſequi poteſt, etiam altera parte abſente.ſ.de procu.in noſtra. Sed poteſt dici illam decr.loqui in eo caſu, qñ certū eſt fuiſſe appellatum. & qñ obtulit ſe probaturum legitimā cām appellationis. Sed nos dicimus idem ēt ſi nō obtulit ſe probaturum: quia ex quo conſtat appellatum; iudex de appellatione cognoſcet, an ſit admittenda parte abſente.ſ.e.cum ſpeciali.§.fi.& ſi fuerit admittenda, procedet, quantum poterit in cā principali, ſi appellatū fuit ante ſnīam: ſi poſt ſnīam rata manet poſt annum.ſ.e.cū ſit Ro.ſed ante annū nō pōt ꝓcedere nec ad cognoſcēdū de ſnīa, nec alio mō niſi partib. uocatis, ut no.ſ.e.ſæpe [ad petitionē] ſecus ſi nolit.ſ.e.accepta, niſi pars appellata peteret, ꝙ appellans inſtructus cum ſuis munimentis accederet ad ſe.Apoſtol.j.eo.cordi. ¶Abſente] Sed opponitur, quomodo cōſtabit appellatum, niſi partibus pſentibus? Rñdemus, cum hic non quæratur niſi de appellatione, nec ſup alio pronuncietur, niſi decernimus appellationē iuſtam, uel è conuerſo, & caſſari qcquid factum eſt poſt appellationem, uel è conuerſo, nullum ēt periculū eſt, ſi non ſit appellatū, cū ſi non ſit appellatū, de aliis non agetur. uel dic, ꝙ pōt conſtare per acta, & ſufficit ſic, ſi conſtet, cum pars alia ſit contumax. ¶Se contumaciter] non autem reputamus contumacem appellatum, qui non comparet, ſi non eſt delatū appellationi; & hoc probatur ex primo.§.huius decre.ubi dicitur, ꝙ appellans non reputatur contumax, ſi non uenit proſecuturus appellationem, cui non eſt delatum. multominus eſt contumax appellatus, qui non prouocauit ſuperius iudicium. Alij contra.

INquiſitioni [plura] ſ.e.ſecundo, contra ſo.illud habet locum, quando negocium committitur plures articulos continens, hoc autem quando ſunt plura negocia commiſſa.

VNa ſententia [iure] incorporali re, ſi ſit diuidua, ſicut uſufru.non prodeſt unius appellatio: ſi autem ſit indiuidua, prodeſt.ff.ad l.Fal.l.j.§.ſi uſuf.ff.quemad. ſer.amit.ſi cōem [ſi cōi] ſecus, ſi per bñficium reſt.in inte.C.ſi unus ex pluribus appellauerit, ſi in una, ubi ſit res cōis & incorporalis & indiuidua, ut ſeruitus, niſi uictoria minoris ēt p beneficium in integ.reſt.etiam ꝓdeſt maiori.ff.quemad.ſer.amit.ſi cōem [negociū] hoc dr̄ pp tutores, & conſimiles: quia & ſi habeant idem negocium, ſ.tutelam, nō tñ res eſt cōis: ſed & tunc ſi habēt oēs eādem cām defenſionis, puta qa res mobiles, uel alias ſicut debuere alienare, unius appellatio aliis prodeſt. ¶Sed ſi unus conuenitur: qa illicitè alienauit, alius quia neglexit contradicere, uel reuocare, unius appellatio alij non prodeſt.ff.de app.ſi quis.§.ult.C.ſi unus ex pluribus appel.l.j.

SI iuſtus. Secus ſi uanus.ff.de reg iu.uani. ¶Prouocat] hoc vult dicere hæc decr. ꝙ ſi quis iuſto metu pterritus non appellauerit, ſufficit ei, ſi cās appellationis coram iudice, à quo vult appellare, exponat dicendo, dñe iudex uos grauatis me in his, expreſſis illis, quæ eſſent iuſtæ cāæ appellationis. ¶Quāuis.n.non dicas, ex his cauſis appello, tñ ſola expreſſio cārum habet ꝓ appellatione, ſicut dicit lex.C.de his, qui pp me.iu.nō ap. l.j.& ij.& C.eo.l.ij.imò plus pōt dici: quia licet poſtea litiget coram eodē iudice, non uidetur renunciare appellationi factæ, dūmō timor duret.ar.ſ.de his, quæ ui me. ue.c.fi.c.j.C.qđ me.cā.l.ij.nec eſt credendū illi, qui dicit ſe timuiſſe appellaſſe ab aliquo epō, uel alio iudice, niſi uis interuenerit, & probetur.ff.de his, qui pp me.iudi.non appel.l.j.& ij.C.qđ me.cā per totum. ¶Copiā] non negatur hic, quin poſſit appellare in abſentia iudicis: imò innuitur, ꝙ fieri poſſit, ſi nequit habere copiā eius.2.q.6.biduum. C.qūo & qñ.l.ab eo.C.de iud.l.ult. ſ.de ali.iu.ma.fac.c.1. Si aūt eius copiam habere poſſit, à quo appellare uult, uel eius, ad quem uult appellare, & ad eum non accedat, crederem, quod ei imputetur, argu.2.quæſt.6.biduum.C.de an.excepti.ut perfectius, ſuprà de offi.ordina.paſtoralis, niſi timore dimittat, ut hic.

SVMMARIVM.

1 *Cum appellatur ab interlocutoria, neceſſe eſt exprimi cauſam appellationis.*

2 *Appellatio in ſcriptis ſemper redigi debet, nec eſt uis, an ſcriptura ſit autentica, in nu.3.*

4 *Appellationi præſumitur renūciare appellans, niſi intra 30.dies petat apoſtolos.*

5 *Petitio apoſtolorum quando non habeat locum.*

6 *Poſſunt partes extendere iuriſdictionem iudi.*

7 *Appellator reputatur non appellans, quando appellauit ſine ſcriptis.*

COrdi [extra] à iudice tm̄: qa extra iudiciū appellet, eſt dr̄ia, q̃ no.ſ.e.c.ad audientiā. & ꝙ loquit in applōne facta à iudice, apparet p id, qđ ſequit, ſ.qa debet dare aplos, quos non daret, niſi eſſet iudex, extra q̃ ēt appellās ſuū iudicē ꝯfitet ēt in eo, ſup quo appellat, ſed tñ dicit, ꝙ iniuſtè eū grauat, & extra iudiciū, & iō appellat. itē ille, q non eſt iudex, ſed pars tm̄, non pficeret terminū appellationi, qđ hic facit, ut j.ſequit: al' modica eſt dr̄ia, an appellet à iudice, uel ab aduerſario, uel in iudicio, uel extra iudicium, ut nota

1 ſupra de maio.& obedientia dilecti. ¶†Interlocutoria] Not.

No.qa qñ appellatur ab interlocutoria, neceſſe eſt cām appellationis exprimi. de hoc no.j.de no.ope.nū.c.pe.

2 †In ſcriptis] no.ꝙ ſiue in iudicio, ſiue extra appellet, ſemp appellatio redigit in ſcriptis, & ſiue ante ſnīam, ſiue poſt. nos tñ non intelligimus ſublatum ius illud, p quod conceditur ſola uoce poſt ſnīam illicò apud acta in ſcriptis, ſiue ſine ſcriptis appellare, C.de app.litigatoribus. vel dic, ꝙ hic loquitur de app.quæ fit ante ſententiam; quod apparet ex eo, qđ hic dicitur, ꝙ cauſam appellationis ſcribat appellans, & ex eo, quod ſequitur, ꝙ iudex in apoſtolis debet inſerere cām appellationis. item qa infra ſequit, his, q̃ in appellationibus &c. quod

3 non eſſet neceſſe, ſi poſt ſnīam appellaret. †In ſcriptis] non eſt uis, ſi ſcriptura ſit auc.ſ.p manum tabellionis, ſiue non, quātum ad hoc, ꝙ appellatio ualeat. tñ priuatæ ſcripturæ non credit nec quo ad hoc, ꝙ ꝓbet appellaſſe, nec ad hoc, ꝙ ꝓbetur formam appellationis fuiſſe talem, qualem iſta ſcriptura continet, niſi probetur ali-

4 ter, q̃ p priuatam & non autenticam ſcript. †Apoſtolos] q continent, qūo partes dimittit à ſua iuriſdōne, & eas trāſmittit ad iudicem appellationis.2.q.6.§.forma. & niſi appellator intra xxx.dies petat Apoſtolos, præſumitur renūciare appellationi, C.de app.qm̄, niſi per alia argumenta appareat eum uelle proſequi appellationem; ut ſi ad eam ꝓſequendam mittat. Item Apoſtolos debet dare iudex, etiam ſi nō deferat appellationi, ff.de ap.re. ſciendum [appellatio non ſit admiſſa] ff.de ap.re.ſciendum. [Reuerentia] ubi de iure fuit admittenda: uel etiam ubi dubitabat iudex, an eſſet admittenda, necne, ſed tñ propter reuerentiam detulit. ſi aūt deferret appellationi, quā ſciret iniuſtā, non eſſet reuerētia, ſed malicia, uel imprudētia; & iō puniendus eſſet, inſti.de ob.q̃ ex quaſi delic.in prin. ar.ſ de offi.dele.paſtoralis, in prin. item & appellans remittendus eſt ad iudicem, à quo appellauit, & condēnandus in expenſis. ¶Et petierit] hoc obtinet in omnibus caſibus, præterq̃ in cauſis electionum, ſibi ſiue appellatus exprimat & petat, ꝙ aduerſarius cōpareat cum mandato, ſiue non, tñ plenè inſtructus cōparere debet, ut ſiue appellans, ſiue appellatus procedere uoluerit, & altera pars procedere cogatur, ſ de elec.c.fi. imò & ſi utraq; pars non curaret procedere, tñ ſuperior, ad quem appellatum eſt, in officio ſuo poſſet eos cogere ad ꝓcedendum, ſ eo.obla-

5 tæ, in fi. ¶†Petierit] antequā literæ impetrentur ſuper appellatione, uel etiam nuncium mittat ꝓ impetrādo. ex tunc enim, cum iam nō ſit res integra, nō habebit locum petitio, niſi forte malicioſè feſtinaſſet uel in mittendo nūcium, uel impetrādo literas, ſ e.oblatę. Et credimus, ꝙ hoc poſſit petere, etiam ſi iudex nullum terminum appellationi pfixit. Nam tūc ipſe appellatus terminum ſuæ ꝓſecutionis pfigere pōt. Si aūt nec iudex, nec pars terminū pfigat, tūc expectabit terminus legitimus, ar.ſ e.ti.oblatæ. ¶Alij tñ dicunt, ꝙ appellatus nullum terminum pōt pfigere appellāti, niſi terminū legitimum. graue.n.uideret, ꝙ actor & appellans, cui incūbit onus ꝓbandi, metiatur terminum legis ex uolūtate rei; & hoc eſt uerius, ff.qui ſatida.cogan. de dic, in princ. ¶Itē licet appellans poſſit diminuere terminū ſibi datū à iure, uel ēt iudex ex iuſta cā, reus tñ appellatus hoc poſſe non debet, ſ.diminuere bñficium iure alteri parti conceſſum. habebit ergo locum decret. etiam ubi non eſt præfixus terminus à iudice, uel à parte, ut appellatus poſſit petere appellantem comparere coram iudice appellationis in termino aſſignato à iure, ſ.quia cum vnus menſis reſtat de anno. & etiam ſi ante annum uellet appellans proſequi appellationem ſuam, quod pōt: tamen non poteſt impetrare literas ſuper appellatione ſua: ſed oportebit eum portare acta ſua ad curiam, & facere citari aduerſarium; & hoc ſatis innuit hæc decrā. ¶Petierit] ſi autem appellatus hoc nō peteret, non pateretur pœnas, quæ ſequuntur, nec actor, nec reus, ſi nō irent parati procedere ſuper principali cā, licet bene faciant, ſi parati uadant: ſed licet nō teneantur ire inſtructi ſuper principali cā: tñ debent ire parati reſpondere ſuper cā appellationis. & ſi non iuerint, nulla citatione emiſſa poterit iudex appellationis diffinire, utrū uera & iuſta ſit appellatio ante ſnīam emiſſa, an nō. nam hic non agitur niſi de appellatione ante ſententiam, ſ.ad ꝓcedendum lit.nō conteſt. ſ eo.interpoſita, §.fin. & etiam condēnare in expenſis, ſ eo.Nicolao; & alias in cauſa appellationis procederetur contra eum, quaſi contra cōtumacem, ſupra eo.ut debitus, in fi.ſæpe, & cap.cum ſpāli, in fi. & cap.per tuas, & ſupra de offi.dele.paſtoralis, §.præterea, in fi. ¶Hanc aūt petitionem, ſ.ꝙ appellatus uadat inſtructus ꝓcedere in cā principali, non pōt facere appellator. non enim ad aliud tenetur appellatus, niſi ut uadat proſecuturus cauſam appellationis, non principalem. hæc aūt habent locum, ſi appellatio recepta eſt: alias ſufficit & appellatori, & appellato, quod mittant nuncium pro literis impetrādis, ſupra eo.interpoſita, §.ei quoque, & no.ſupra eo.ſæpe. item hæc habent locum, ubi certus eſt terminus appellationi præfixus, ſupra eo.Nicolao. ſed ubi non eſt pfixus, ſi aliqua partium vult, impetrare poteſt ſecundum modum, quē notaui, ſ eo.oblatæ, & c.ſæpe. item in hoc caſu, ſ.qñ non eſt certus terminus pfixus appellationi, tamen recepta eſt, ſi appellatus eſt præſens apud iudicem appellationis, ſed appellator eſt abſens, eſt tñ præſens ꝓcurator eius, qui vult impetrare literas ſup appellatione ſua, tunc appellatus, ſi vult, ſemp debet obtinere, ꝙ nullæ literæ app.impetrentur: ſed faciet citari aduerſarium, ut coram iudice appellationis, quem appellator elegit, ꝓcedatur. & idem dicimus etiam in appellante, ꝙ debet obtinere citari aduerſarium appellatum, ſi vult, & ꝓhibere appellatum, ne aliquas literas app.impetret. nam ordinarium eſt, ꝙ ſemper iudex appellationis cognoſcat de app.niſi ex iuſta cā aliis committat. ¶Appellationis articulo] ſi talis erat appellatio, ſine qua nō poterat terminari cā principalis: alioquin ꝯ.ſ eo.ſup eo. Alij tñ dicunt aliter. Si iſte, q obtinuit articulum app.intendit renūciare app.de cętero non poterit agere ꝓ expenſis, ſi nō intendit renūciare, ſed ſuſpendere artic.app.tūc coram iudice, qui ꝓcedit in cā appellationis, poterit petere expēſas, ſiue ſit ipſe iudex, ad quem appellatum eſt, ſiue ſit alius, quem partes elegerunt. nam tūc, cum ſucceſſerit loco iudicis appellationis, de oībus cognoſcet, ſicut iudex appellationis cognouiſſet. cognoſcet enim ſi appellatum eſt ante ſnīam, ſi cā app.eſt uera, uel falſa. ¶Et ſi poſt ſnīam eſt appellatum, quærit tm̄ de principali cā, C.de app.eos, §.j item ſi expreſsè dicerent litigatores, ꝙ nolunt iudicem cognoſcere ad præſens de app. ſed tm̄ uolunt ſibi ſaluum eſſe, ut qñ uoluerint, ius ſaluū ſit eis ſup expenſis, quas ſibi dicūt deberi occaſione malæ, uel bonę app. tunc ur, ꝙ etiam poſt finitam cām principalē, uel ea pēdente poſſint etiam expenſas petere, ꝓſequendo tñ ap. non tñ tunc peteret ꝓnunciari app.iuſtam: ſed petit tm̄ expenſas: qa malè appellauit; & hoc uix pōt locum ha-

6 bere, qñ appellatur à ſnīa [partium] .i.partis. ¶†Partium uoluntate] not. ꝙ hic fit ꝓrogatio *iuriſdictionis* condi-

conditionalis,uel de caſu in caſum.nam iudex appella-
tionis pro magna parte non habet iuriſdictionem , niſi
ſub conditione,in caſu ſ.ſi uera eſt cauſa appellationis.
ſed partes pñt extendere eius iuriſdictionem, ut ſimpli
citer cognoſcat, ut hic, & eſt ſimile in iudice delegato
cũ clauſula,ꝙ ſi non omnes,&c.Eſt tamen caſus, ubi nõ
poſſunt prorogare.ſ̃.de fo.comp.Romana ; ꝙ quare nõ
poſſit, ibi inuenies. tamen hic improprie dr̃ proroga-
tio:ſed exceptionis omiſſo,ut no.ſ̃.de off.dele. pruden-
tiam [procedat] & debet ſp ꝓcedere in cã principali,ni
ſi dimittat propter probationes remotas , uel alia iuſta
impedimenta [præmiſſa] .i. ſi cauſam appellationis in
ſcriptis nõ expreſſit,& apl'os non petijt, & ſi non uene-
7 rit inſtructus,ut hic dicitur. ¶ † Non appellans.] tunc
reputatur appellator non appellans , quando appella-
uit ſine ſcriptis,uel quando non petijt apoſtolos.ſed qñ
non portat ſua munimenta , bene reputatur appellans
ſed non datur ei terminus ad ea producenda,& proce-
ditur eis non expectatis,etiam ſi appellatur, remittitur
ad primos iudices.Et idem uidetur dicendum,ſ. ꝙ pro
cedi poteſt non ſolum in cauſa appellationis, ſed etiam
in cauſa principali ſine ulla citatione , quando non pe-
tiit appellatus,ꝙ appellator compareat cum probatio-
nibus, ſed tñ ſibi terminus præfixus eſt ad proſequen-
dum ap.ſ̃.de renun.ueniens.ſ̃.eo.cum cauſa.§.ſi. & not.
hic in glo.ſi autem,licet aliqui contradicant dicentes ,
ꝙ licet in cã ap.poſſit procedi ſine citatione : tamen in
principali proceditur ſine citatione.ſed iſti qui non pe
tijt, ꝙ cum munimentis aduerſarius compareret, bene
dabitur ei.ſ.aduerſario terminus ad munimenta pro-
ducendum. nec intelligitur nomine probationum , uel
munimentorum teſtes : quia ad eos producendos bene
dabitur terminus. ¶Item nota.ꝙ ſi iudex, à quo appel
latur, defert appellationi , ſuperior ad quem appella-
tur,ſiue ſit Papa,ſiue archiepiſcopus,ſiue delegatus,ꝓ-
cedere poterit in cã,appellante inuito, licet in ſcriptis
non appellauerit,nec apl'os petierit,nec cãm aſsignaue
rit,ar.ſ̃.de fo.compe.ſignificaſti,& c.Romana.ſi uerò iu
dex non detulit appel.expreſſe, ſed pars appellata ſe-
cuta eſt partem appellantem ad Papam,tunc Papa, uel
etiam eius delegatus , inuito appellante procedet in
cauſa appellationis,quia in odium appellantis,& fauo
re partis appellatæ ſtatutum eſt,ꝙ reputetur non ap-
pellans,& ꝙ hmõi ſolennitates non requirantur. uñ nõ
debent in eius odium retorqueri.C.de leg.ꝙ fauore,ff.
de excep.rei iu.euidẽter.¶In archiep̃is aũt,& in alijs in
ferioribus à Papa non ſufficit conſenſus partium ſine cõ
ſenſu ordinarij.ſ̃.de fo.compet.c.Romana. forte ſecus
eſt,niſi prius ipſi iudicent, ꝙ per appellationem legiti
mam ad eos eſt iuriſdictio deuoluta.tunc etiam ſi ſine
ſcriptis,uel ſine cauſę aſsignatione eſt appellatũ,tñ põt
cognoſcere:quia hæc ſñia,etiam ſi ſit contra ius litiga-
toris,tñ facit ius inter partes,ut no.ſ̃.de reſcript.ſuper
lr̃is [contempſerit]puta quia non comparuit inſtructus
in termino,quem ipſe præfixit. ¶Procedatur] ut ſi ap-
pellatus ſit reus , & lis non fuerit coram primo iudice
cõteſtata,cũ terminus datus ad proſequendũ uicẽ perẽ
ptorij obtineat , & ſic non ueniens in termino perem-
ptorio ad cãm principalem,& ante lit.conte. pateretur
miſ.in poſ.ſi locum hẽret miſsio:uel ſi locum non habe
ret excõicaretur.ſ̃.ut lit. nõ conte.quoniam,& c.tuę.Si
uerò eſſet actor, & ad terminum perẽptoriũ nõ ueniret
reo ueniente abſolueret reus ad inſtantia iudicij , nec
actor audiretur,niſi reſtitutis expenſis & ꝓbatur hoc.
ff.de iu.l.& poſt edictum.C. de iud.ſancimus. C. quõ &
qñ iudex,auc.qui ſemel.ſic fiet in cauſa appellationis, &
probat iſta in hoc c. & eo.titu.ſæpe contingit,& c.repre
henſibilis. Si uerò lis ſit conteſt. in primo iudicio , &
reus appellatus non ueniat ad proſequendam appella-
tionem,appellatore proſequente procedetur in cauſa
appellationis,ut.C.de tempo.appe.in auten. ei qui ap-
pellat,& 2.q.6.ſi quis appellat.Nam & in primo iudicio
procedetur contra eum contumaciter poſt lit. conteſta.
ad diffinitiuam, ſi liquere poteſt de cauſa, uel ad miſsio
nem in contumacem , ſi liquere poſſet , ut probantur
hæc.C.de iud.l.properandum.§.ſi autem abſuerit reus
etiam.C.quomodo & quãdo iu.l.conſentaneum.Si au-
tem actor appellatus non ueniat,reo appellante uenié
te,ſimiliter procedetur in appellationis,cauſa appellã-
te in expenſis nihilominus condemnato.hoc.n.eſt com-
mune in quolibet condemnato contumace , ſiue uincat
in principali,ſiue ſuccumbat,ut.C. de iud. l. properan-
dum §.ſi autem ex geſtis.

LEgitima [ꝙ ipſis] arbitris [In idem].i.in cãdem ſen
tentiam.ſ.ut iudicent,ꝙ legitimæ ſint ſuper cauſa
recuſationis uel contra.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fieri debet gradatim.ſ.ab epiſcopo ad archiepiſcopũ,*
& ſic de ſingulis.
2 *Citatus non tenetur comparere, niſi conſtet eſſe de iuriſdictio-*
ne citantis.
3 *Tres gradus in proſecutione appellationis hic habes.*
4 *Cum primum iudex appellationis incipit cognoſcere de ueritate*
cauſæ,non ualet,quod ſit per iudicem,à quo appellatum eſt,
& uide in nu.5.6.
7 *In appellationibus,quæ ſiunt extra iudicium non quæritur an*
uera,uel iuſta ſit cauſa appellationis.
8 *Iudex appellationis quando poſsit inhibere priori iudici,ut non*
procedat, & in nu.9.

ROmana eccleſia. [gñaliter.] ex hoc colligi põt
ꝙ hic officiales hẽbant ordinariam iuriſdictio-
nem à lege, & prius appellantur iudices,q̃ offi-
ciales.ſic optime vr̃ dicere auc de iu.in prin.& §. illo cu
ſtodiendo,& C.de ap. ſi quis diuturno,& ꝑ has leges vr̃
hic articulus determinatus fuiſſe.& ſic non ob.ff.ſi quis,
& quo ap.l.j.& ff.de ap.imperatores.ubi dr̃ ꝙ a delega-
to tñ ad delegantem appellandũ eſt : quia iſte officialis
non eſt delegatus;ſed ordinarius.uel põt dici,ꝙ bñ appe
latur uicarius q ſimiliter habet ordinariã iuriſdictioẽ
ut no.ſ̃.de offic.uica.c.ſua.& ab his uicariis eodem mõ
appellandũ eſt quõ appellaretur ab his,quorum uicarij
ſunt.C.de appe.præcipimus.[Ipſorum]ſuffraganeorum
1 [Eorum] ſuffraga.[†Siue auditorium] identitas audi
torij tollit omnem contrarietatem:quia bene fit grada-
tim appellatio ab officiali ſuffraganei ad archiepiſcopũ
ſicut dicitur.2.q.6.biduum:quia nullum auditorium eſt
medium inter auditorium huius officialis & auditoriũ
archiepiſcopi. Item non obſtat.ſ̃.eo.dilecti:quia ibi nõ
loquitur de appellatione facta ab officialibus , ſed de
appellatione facta à ſubditis ſuffraganei , quorum au-
ditorium non eſt idem , ſed diuerſum , & ideo ibi gra-
datim eſt appellandum. [Sic cenſendum] quo ad ap-
pellationem , & etiam quo ad quædam alia , licet non
quo ad omnia;quia credimus , ꝙ ab officialis ſenten-
tia poſſit ſupplicari ſuffraganeo . Item poteſt prohibe
re ne iudice,ff.de iudi.iudicium,& idem in multis alijs.
[ad ſuffraganeos]cõtra.j̃.de præben.c.referente.ſolue,
ut

ut ibi uel ibi loquitur de conſuetudine ſpãli.& eodẽ mõ
ſolue.j̃.de noui ope.nun.ſignificantibus. [Niſi] non mi-
reris,quõ cognitio ponitur in ſñia iſta.hoc.n.fuit , quia
archiep̃s,& ſuffraganei petiere declarari,quid eſſet iuris
archiep̃alis ſm canones, & hoc diffiniuit Papa in hac ſen
tentia, & ideo in fine addidit, quod in aliis eccleſiis ſer-
uarentur. ¶Cauſa] idem dicimus,ubicunque aliquis iu-
dex citat aliquem:quia niſi conſtet,ꝙ citatus ſit de iuriſ
dictione eius,nunquàm debet comparere , niſi in literis
exprimat tale quid, quod ſi eſſet uerum, eſſet de iuriſdi-
ctione eius.ff.qui ſatiſd.cog.ſi uero.ff.de ſer.l.j.ff.de iud.
nõ ur̃.de hoc no.ſ̃.de dila.præterea.ſed cõtra.ſ̃.c. ſi duo
bus,in prin.ubi archiep̃s citauit nulla cauſa appellatio-
nis expreſſa,& cum ad Papam eſſet appellatũ,& quia non
comparuit,tñ tenuit excõicatio lata in eum . ſed ſolue ,
qa tũc nondum ſtatutũ erat, ꝙ expreſſa cã appellaretur.
¶Item ibi conſtat archiep̃m legitimum iudicem ſuffraga
neorum ſuorum in cauſis appellationis,& eodem mõ ſol
ue.ff.de iu.ſi quis ex quia ibi loquitur,qñ conſtabat , qđ
erat de ſua iuriſdictione,puta quia erat in ſue iuriſdictio
nis territorio,quando citabat eum,licet alias nõ eſſet de
eius foro.& hoc bñ innuit litera legis,quæ loquitur dele
gatis,& qđ dicit,ꝙ non debebat contemnere prætoris di
gnitatẽ.ſi enim non eſſet in ſuo territorio, nec eſſet alias
de ſua iuriſdictione,non uideo,quõ uideretur contemne
3 re iuriſdictionem eius. [Expreſſa] in citatorijs.¶ † Voca
tis] no.ergo hic tres gradus in proſecutione appellatio-
nis.Primus eſt,quia qñque proponitur non eſſe appella-
tum:uel alias iuriſdictionem nõ pertinere ad eum ad quẽ
dr̃ appellatum ; & tunc non debet prohiberæ primos iu-
dices aliquid facere,ſed tñ cognoſcere,an ſua ſit iuriſdi
ctio.ſ̃.de reſcri.ſuper literis.& iſte gradus no.ibi, ſi uerò
uocatis partibus,&c.Secundus gradus eſt,qñ non diffite-
tur appellatum,ſed dicit ex inſufficienti cã. appellatum
& ſic tũc diſtinguitur, quia ſi ſit appellatum poſt ſñiam ,
põt prohibere primos iudices procedere.ff.ap.pen. nihil.
inno.l.j.in prin. ſi uero ſit appellatum ante ſententiã, nõ
põt prohibere primos iudices procedere,niſi primo diſ-
finiat ex cã legitima appellatum eſſe. & iſte gradus not.
ibi,ꝙ ſi obijciatur ex iniuſta cã,&c.tertius gradus eſt,qñ
non diffitetur appellatum,nec ẽt negat cauſam appella-
tionis ſufficientem,ſed dr̃ falſam eſſe cauſam,ex qua ap-
pellatũ eſt.& in hoc caſu ſẽper iudex appellationis prohi
bet primos iudices procedere;& ſic loquitur.ſ̃.de reſcri.
dilecta Rñ.j. [partibus] quæ ſemper uocãdæ ſunt[aliud]
quia forte renunciauit ap.uel dixit nullam cauſam inſer
tã fuiſſe appellationi,licet ꝯrium in lr̃is expreſſerit;& ſic
eſt multa ſimilia inuenire [Taliter] ideſt per appellatio
nem,quæ teneret,& cãm ad ſupiorẽ transferret,licet for
te falſam,ſed ignoratur.[Ne in illa] cã,qñ ante ſentẽtiã
eſt appellatum [Præſumant] qa hęc cognitio, an ſit iu-
dex pręcedere debet omne exercitium iuriſdictionis, ſ̃
de præſcrip.ſuper literis,in fin.¶ Obijciatur] non eſt au
diendus;quia cãm à iure ꝓbatam dicit iniuſtam, uel mi-
nus legitimã uel è conuerſo,ſ.quia reprobatam a iure di
cit legitimã,cum ſit hic notoria iuris;& tunc hæc locum
habet,cum cã uel grauamẽ,qđ proponit,in iure expreſ-
ſum non eſt;& tñ iuſta cã ur̃.non.n.omnes iuſtæ cauſæ ap
pellationis in iure expreſſæ ſunt . ¶ Minus legitimam]
hic uult dicere,ꝙ ſi ante ſentẽtiã appellatur,& coram iu
dice appellationis dicatur appellationem non recipien
dam;quia non ſit ſufficiens cã,ex qua appellatum eſt,qa
quandiu hæc qõ pendet,an ſit recipienda appellatio , nõ
debet prohibere iudicem,a quo appellatum eſt,procede
re in cã.& bene facit ad hoc.ſ̃.de of.dele.paſtoralis.§.p̃-
tereà,licet dici poſſit,ꝙ illa decre.non habet locum,niſi
ubi appelletur poſt ſententiã,ſed ꝯ vr̃.ſ̃.de reſcrip.dilec.
fi.in fi.ubi dr̃, ad iudicem appellationis ꝑtinet cognitio
cãæ,ſ.ad quos ꝑtinet iuriſdõ,& interim primi iudices ſu
perſedere debent.ſed rñde, & expone,ut ibi ¶ Prohibe-
re] ex hoc loco ſatis apparet,ꝙ iudex,a quo appellatum
eſt ante ſententiam, non tenetur dimittere procedere in
cauſa,antequam iudex appellationis incipiat cognoſce-
re, an uera ſit cauſa appellationis,niſi appellans obtuliſ-
ſet ſe probaturum cauſam appellationis coram iudice a
quo appellauit.ſ̃.eo.interpoſita,ubi notatur . ſed de hoc
poteſt dubitari,ex quo incipit iudex appellationis co-
gnoſcere de ueritate cauſæ, an iudex, a quo appellatum
eſt, debeat ſuperſedere,ẽt ſi ei nõ mandetur a iudice ap
pellationis, & an teneat,quod poſtea fecerit.ſi poſtea pro
ceſſerit & ur̃ ex hoc loco,ꝙ teneat ſuper principali ante
quàm ei mandetur,quia principalis cã non tangit proceſ
ſum iudicis ap. qui cognoſcit de ueritate appellationis.
¶Et hoc , quod dicitur hic , eſt quoddam nouum bene
ficium , quod datur per hanc conſtitutionem iud.ap. ſci
licet ut poſſit prohibere primos iudices , ſed ſi non pro-
hibeat , uel ante , quam perueniat prohibitio ad eos,
tenebit quod facient , argu. ſupra de reſpo.ca. audita.
4 ¶†Plures tñ dicunt,ꝙ ex quo iudex appellationis incipit
cognoſcere de ueritate cauſæ,non ualet,quod ſit ꝑ iudi-
cem,a quo appellatum eſt,quia licet mandetur iudici,in
telligitur tñ mandare parti,quæ præſens eſt in proſecu-
tione appellationis.& ſi diceres eam non præſentem, ſed
abſentem contumaciter,nec tunc certe ſua contumacia
debet ei prodeſſe,imò eum facit præſentem.ff.de re iud.
l.de uno,quoque.§ j.& l.contumacia.§.ul.C.de iu.l.pro-
perandum & facit pro his,quia ſi ius dat iudicem appel-
lationis,quod cognoſcat de ueritate cauſæ.ſ̃. de reſcrip.
dil.fil.l.certe hoc ipſo ur̃ abſtuliſſe prioribus poteſtatem
cognoſcendi de principali. ¶ Item dicit lex, ꝙ ꝑꝑ mino
rem cauſam non debet fieri præiudicium maiori cogni-
tioni.ff.de iud.per minorẽ, ſed conſtat,quod maior cau-
ſa app.ꝑꝑ autoritatem maioris iudicis eſt,& cognitio de
qua cognoſcit iudex ap.quàm illa,de qua cognoſcit pri-
mus iudex.Item maior eſt,quia de pluribus cognoſcit, ſ.
de ueritate cauſæ ap.& etiam in caſu de principali ? puta
ſi probetur uera cauſa appellationis.ſ̃.e.ut debitus . Itẽ
conſtat,ꝙ in caſu poſſet ei fieri præiudicium,ſi probaret
ueritatem cauſæ appellationis,ſi primus iudex cognoſce
ret.Item decre.pręalle.ut debitus,hoc ur̃ dicere expreſ-
ſe,i.ꝙ primus iudex non debet ſe intromittere , ex quo
ſuperior cognoſcit de ueritate cauſæ,cum dicat,quod ſi
inuenerit iniuſtam appellationem,debet eum ad priorẽ
iudicem remittere:alioquin ipſe procedat.¶ † Sed quæ-
5 res , quare in eadẽ rõne debet ſuperſedere primus iudex
ex quo iudex appellationis incipit cognoſcere,an appel-
latio ſit interpoſita , uel iuſta appellationis cã expreſſa,
cum etiam tunc ſi ꝓcedat primus iudex , fiet præiudiciũ
in cã appellationis? Ad hoc rñdeo,qa licet fiat præiudi
ciũ quo ad aliqd cãæ appellationis,non tñ fit p̃iudicium
maiori cognitioni,qa iudex appellationis de p̃dictis co-
gnoſcẽs nõ cognoſcit neq; de cã appellationis,q̃ ſola eſt
an ſit uera cã appellationis,neq; de princi.ſed tñ; an ſua
ſit iuriſdictio,ut hic dicit primi tñ omnibus his rñdent,
dicentes hanc decre.habere locum poſt,q̃ primo iudici
renunciat,uel al's ſcit,ꝙ ſcd's iudex app. ꝓcedit in cã ap
pellationis,ſ.ut cognoſcat de ueritate cauſę,& multũ fa-
cit pro eis decre.p̃alle.de reſt.ſpo.;audita ſed ſi ꝯrium dr̃
ſequitur magnum inconueniens, quia ſi appellatum eſſet
in curia Romana, & ibi proſequeretur *cauſa appellatio-*
nis

nis,ſ.de ueritate cauſæ, & ꝑ procuratorem ꝓſequeretur
cãm principalẽ corã primo iudice,qui nõ detulit appella
tioni,quia nihil ſcit de ꝓſecutione app.quæ fit in curia,
iniuſtum eſt,quia ꝑꝑ hoc ſolum,ꝙ iudex appe.cognoſcat
de ueritate cãæ,licet poſtea cõſtet,ꝙ non ſit uerum,caſſa
ret̃ proceſſus primi iudicis, qui in nullo peccauit, cũ nil
6 ſciret. ¶†Illud autem indubitatum eſt,ꝙ ſiue ante mãda
tum iudi.app.ſiue ante ſentẽtiam,ſiue ante mandatũ prin
cipis ꝓceſſerit,ſi corã iudice appellationis ꝓbetur uera
cã appellationis,ꝙ caſſetur totum,qcquid fit per primũ
iudicem.s̃.e.ex parte.M.& ẽt multis alijs decre.Hæc aũt
habẽt locum,qñ appellat̃ in iudicio. ſi.n.ex̃ iudicium ap-
pellaretur,certe non minus ꝑꝑ hoc,ꝙ ſuperior iudex ap.
incipit cognoſcere de appel.ſiue in principali,ſiue in alio
mõ,debet impediri officiũ,uel ius primi,uel alterius ho-
minis,quin illud exequatur ſicut primo quia lis,uel appe
latio non dẽt quenquam priuare ſua poſſeſſione.s̃.ut lit.
pend.ꝑ totum, q̃uis & hoc ipſum fit in iudicio & eſt rõ.
quia officium uel poſſeſ.uel aliud ius nõ trãsfertur ad iu
dicem appellatio ſed iuriſdõ tm̃. ¶Et hac rõne dicunt q
dam,& forte bñ,ꝙ ſi aliquis appellat, ne ꝑlatus inſtituat
aliquẽ in aliqua eccleſia,& ꝑlatus nihilominus inſtituat,
& appellãs ſuper hoc ꝓſequitur appellationem,ꝙ ſi pẽ.
ap.iterũ imminet inſtitutio faciẽda, iudex appellationis
non prohibebit eum inſtituere,ut dictum eſt; & ſi uellet
appellãtem excõicare,qa cum nõ hẽt ꝓ inſtituto,non ua
let excõicatio.¶ Et hoc eſt ea ratione,quia iuriſdõ,cuius
pars eſt excõicatio alias deuoluta eſt ad iudicem app. &
hoc eſt uerũ poſt,q̃ iudex appellationis cognoſcere cępit
7 de principali,ſ.an ad prælatum pertineat inſtitutio. † In
appellationibus aũt,quæ fiunt ex̃ iudicium non q̃ritur ali
ter,an uera,uel iuſta ſit cã appel.Sed his ur̃ ↄ̃.s̃.co.ut no
ſtrum.So.hæc aũt obtinent in appellationibus, quæ fiunt
ante ſnĩam.in his,aũt quæ fiunt poſt ſnĩam,obtinet,ꝙ no.
s̃.de offi.del.paſtoralis.§.j ¶ Si aũt iudex, qui cognoſcit
de principali cã,non admiſſa appel.quam dicit non uale
re,quia non fuit emiſſa intra.x.dies uel quia nulla cã an-
nexa fuit ap.uel qa iniuſta,uel falſa cã eſt appellationis,
ꝓcedit ad diffinitiuam ſnĩam,& iudex ap. ſimiliter ꝓce-
dat:qa iudicabit bñ app.uel ex iuſta cã, & ẽt cõſequẽter
ſuꝑ principali iudicabit ſiue bñ,ſiue male tenet qa cũ cõ
ſtet eũ habere iuriſdõnem, nõ eſt reuocãda ſentẽtia,quæ
eſt ↄ̃ ius litigatoris,niſi appelletur.2.q.6.§.diffinitiua.te-
nebit igitur ſentẽtia iudicis appellationis,ꝑ quam reuo
catus eſt proceſſus,& ſentẽtia prioris iudicis.nec obſtat,ſi
dicat, ꝙ eſt ↄ̃ res prius iudicatas quia dicitur prima ſen-
tentia nõ ualere qa lata ẽ poſt appelł̃onẽ,& tũc bñ ualet
pr̃ia ſnĩa ↄ̃ res prius iudicatar.ff.quæ ſen. ſi ap.re.l.j. ¶Si
autem iudex appellationis iudicet app.iniuſtam,puta qa
non fuit appellatum intra.x.dies,uel qa non ſubiecit iu
ſtam cãm app uel quia cã,quam ſubiecit,licet eſſet iuſta,
nõ erat tñ uera,uel ex aliis ſimilibus cauſis,tũc quicquid
factum eſt ꝑ primum iudicem,q non detulit appellationi
ratum manet,niſi obtuliſſet appellans ſe uelle probare
cãm appel.coram primo iudice,& ipſe noluerit recipere
ꝓbõnes. Nam iſto caſu iudex appellationis nõ dẽt aliter
cognoſcere de cã appellationis,niſi probet appellans, ꝙ
obtulit ſe ꝓbaturum ueritatem cãæ, & caſſabit, qcquid
factum eſt poſtea ꝑ primum iudicem,ẽt ſi cã appel. eſſet
falſa niſi forte notoriũ eſſet eã falſam.s̃.eo. interpoſita,
cum ſit Ro.¶Et idem dicũt qdam,ſi primus iudex proce-
dat poſt inhibitionem ſibi factam a iudice in caſu a iure
cõceſſo,ut hic. ¶Alii dicunt ↄ̃ nec eſt ↄ̃.ff.ap.pen.l.j.quia
illi loquitur in appellationibus factis poſt ſententiam,
uel poſt decretum cum cãæ cognitione interpoſitum, ut
ibidem dr̃,tunc.n.antequam procedatur in cã appel.reuo
cat̃,quicquid factum eſt poſt appellationem,ut no. ſupra
de excep.dilecte,niſi forte notorium eſſet, ꝙ appellatio
eſſet iniuſta,ut no.s̃.de offi.del.paſtoralis,in glo.mirum.
8 ¶†Item no.ꝙ licet decre.iſta innuat,ꝙ iudex appellatio
nis in quibuſdam caſibus põt inhibere priori iudici,ꝙ nõ
procedat,& in aliquibus nõ debet inhibere non tñ dicit,
qñ primus iudex dẽt ceſſare ꝑꝑ appellationem à proce
dendo in prima cã,uel qñ non debet ceſſare;& ideò ſuper
hoc tene,ſicut no.s̃.de offi.dele.paſtoralis, in gl. mirum
ur̃.¶ A iure] tales ſunt caſus.2.q.6.§,ſunt quorum, &.§.
ſeq.Ideo aũt ponit de iſtis appellationibus, q̃ prohiben-
tur,quia de alijs,quæ a iure non ꝓhibent̃, non erat du-
bium,quia ex quo iudex ap,incipit cognoſcere, ꝙ põt iu
dicem ꝓhibere,à quo appellatum eſt imo,& qđ plus eſt,
ſine prohibitione procedere non põt.ff.ap.pen. nihil in-
no.&.de ap.reci.per totum.Sed de his,quæ à iure prohi-
bentur,quia poterat dubitari,ideo hic determinat, ſ.qa
idem eſt,ſ.quia procedere põt.imo ſi nõ ꝓhibetur,proce
dere pñt primi iudices.ff.de ap.re.l.fi.& in præall.§.ſuꝑ
quorum. [Conſimilibus] puta,ne teſtm̃ aperiatur, & in
9 aliis hmõi.ff.de ap.re.l.fi.& in ꝑalle.§.ſunt quorum.¶†In-
hibere] iudex.n appellationis poſt ſententiam emiſſæ,dũ
cognoſcat,an appellatio ſit recipienda,nec ne, prohibe-
re iudicem debet,qui tulit ſententiam,a qua appellatum
eſt,ne ſentẽtiam exequatur;& hoc eſt expreſſum.ff.ap.pẽ
nihil inno.l.j.in prin. [In alium] ſ.ab eis, qui coram ar-
chi.litigam.¶ Iuriſdõni] licet.n.certis ex cauſis aliq ad
eundẽ iudicem remittẽdi ſint.ff.de lib.cau.liberis, & ubi
eſt commixtio actuum,uel rerũ,ut no.s̃.de reſcri.paſtora
lis.§.j.& etiam licet audire poſſint ẽt eos extraneos, qui
ſe offerunt iu.ff.de re iudi.a diuo.§.ſi ſuper.j̃.de teſti.ue-
niens tñ eos ad iudicium uocare non poſſunt, niſi impe-
dirent iuriſdictionem eorum.j̃.de ſpon.ueniens,& no.s̃.
de offi.iud.dele.c.i.[Impediant]ↄ̃.s̃.co.c.ad hoc ſolue,ut
ibi.[ad eos] ſiue n.ſint res tꝑales,ſiue ſpũales eccleſiarũ,
omnes ſunt in ptãte eꝑorum,& diſpõne.10.q.1.nouerit.
17.q.7.omnes.89.di.iudicatum.& eodem mõ ſi appella-
tur ſuꝑ eis,appellabitur ad archieꝑm. [ſiue iure] ſic in
cauſis feudorum.s̃.de fo.compe.ex tranſmiſſa.§.uerum.s̃.
de ma.& obe.ſolitæ.[Reuocent] de hoc not. ſuprà de of.
or.ad reprimendam infra de ſen.exc. per tuas [remitte-
re] de hoc no.ſupra de reſcri.ab excõmunicato, & de of.
or.ad reprimendam.

VT ſuper appellatione[Conſti.noſtræ] ſupra c.cordi
& eſt hoc ius nouum & bonum[Nihilominus capiun
tur] tangit hic conſuetudinem Angliæ & Romaniæ,quæ
eſt,quod ſi quis per xl.dies ſteterit in excommunicatio-
ne,quod capitur [Nam poſt] ff.ap. pen. nihil inno. per
totum,& no.ſupra de excep.dilectæ. [Exceptis] caſibus.
ſupra e.ti.Ro.§.quod ſi. [Inhibuit] ſupra eo.Ro.additio
eſt in originali.

De clericis peregrinantibus. Rub.

COnquerente [Accedunt.] Nam cum omnes
peregrini ſint ſub protectione dñi Papæ,ſpe
cialius tamen uenientes ad ſe,ad. 24. q. 3. ſi
quis Ro. clericis tamen non licet peregrina
ri ſine autoritate ſuperioris,de conſe.diſt.v.
non oportet. nec etiam epiſcopis.j̃.de uo.& uo.red.ma-
gnæ.Si autem non cauſa peregrinationis,ſed proſecutio-
nis appellationis ſuæ,uel etiam pro uitanda oppreſſione
poteſt ire ad Papam,uel alium ſuperiorem, inuito eꝑo,
uel

uel pręlato ſuo.2.q.6.omnis oppreſſus,& tribus.c.ſe.cre
dimus tamen ꝙ ſemper debet ad minus de honeſtate pe
tere licentiam ſine neceſſaria autem cauſa,ſed pro ali
qua utilitate tantum non licet ad Papam accedere ſine
auctoritate ſui prelati,uel domini Papæ.auth.de epiſco
pis.§ interdicimus & hoc intelligimus, ſaluo quod de
regibus dixi.s̃.ti.proxi.c.cum parati.C.ſi per uim.l.j.C.
de emen.iubemus.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio fieri debet cum cauſæ cognitione.*
2 *Confirmatio ſentẽtiam à qua non eſt appellatum an poſſit peti.*
3 *Debet is, qui petit ſententiam confirmari, probare ſententiam tenere.*
4 *In petitione confirmationis alicuius ſententiæ probatio incumbit actori.*
5 *Præſtat abſoluere reum, quam ferre ſententiam confirmationis uel infirmationis, uel etiam abſolutionis ab impetitione rei.*

De cõfirmatiõe utili uel inut. Rub.

SI quis [litigioſæ] Quæ res dicatur litigioſa
hẽs.C.de liti aut̃. litigioſa [cognoſcere] &
forte conſonat hoc,l.quæ dicit,ꝙ ea q̃ poſt
li.cont.&c. ff.de edi.ędic.l.ædiles §.fi.[Cã]
iã cœpta.s̃.de teſt.cãm q̃. ¶De qõne] qdam
intelligunt decre.iſtam ſicut iacet. Alij dicunt,ꝙ nõ eſt
poſt confirmationem alicui licitum decernere de qõne
poſt orta,ſi qõ ſit,an uera,uel falſa ſit confirmatio.s̃.de
iudi.cum ueniſſent : ſecus ſi uelit cognoſcere de rebus
1 confirmantis;ꝙ poteſt. ¶†Et hoc intelligas uerum, ubi
confirmatio facta eſt ſine cãæ cognitione.ſi.n. cum cãæ
cognitione fiat cõfirmatio ſiue poſſeſſionis,ſiue electio
nis,ſuper ipſa electione poſtea inferior iudex cognoſcet
ſi nõ põt. Confirmationes aũt cum cãæ cognitione fiũt
de offi.dele.qm̃ abbas.s̃.de pac.quotiens.ſuprà de teſt.
ueniens.j.Planior intellectus eſt,ut dicas,ꝙ ſi quis con-
firmationem impetret alicuius rei, li.pen.uel ꝑꝑ defe-
ctũ,qui erat in ↄ̃ctu,uel quia Papæ auctoritas require-
bat̃;nihilominus iudex,coram quo qõ uertebat̃ in qõne
procedet,niſi forte diceret, non obſtante ꝙ res eſt liti-
gioſa.imò ꝙ plus eſt,dicimus:quia non ſolum ſi confir-
mationem.imò & ſi priuilegium conceſſum à Papa obti
nuiſſet,tñ primus iudex procederet,ſuprà de reſ.cãm.2.
ſi uerò erat in pacifica poſſeſſione,cum obtinuit confir-
mationem à Papa,non in forma cõi,ſed ex certa ſcien-
tia uolens ſupplere defectum ſi quis erat in priori con-
ceſſione,uel aliàs cũ cãæ cognitione,poſtquam ſic confir
mauerit,ſolus Papa ulterius cognoſcere põt:uel dic, ut
2 no.ſuprà de iudi.cum ueniſſent.¶†Quærit̃,an poſſit pe-
ti confirmatio ſnĩæ à qua non eſt appellatũ, uel q̃ trãſit
in rem iudicatam cum cãæ cognitione;puta quia dicit,
peto à uobis iudex, ꝙ talem ſnĩam, confirmetis pro me
ↄ̃ talem latam.& ur̃ ꝙ non,quia actor ex hac petitiõe ni
hil conſequi põt:quia hoc ipſo,ꝙ appellatum non eſt, &
tranſit in rem iudicatã,rata eſt.¶Et ſi dicas,ꝙ nulla era
ſnĩa, forte quia non erat iudex qui eam dedit, uel non
tenebat ſuĩa:quia non fuerat lis conte.certe nec tunc ſẽ
tentia cõfirmationis faceret eã tenere.¶Itẽ nõ ur̃,ꝙ poſ
ſeſſori ſit actio pro dicta,niſi forte alius diffamaret & de
traheret iuri poſſeſſoris.j̃.qui fil.ſint le.cãm.C.de ingr.
ma.diffamari cum ſuis concor.ſed ↄ̃.16.q.6.ſi epiſcopũ.
j̃.de inſt.c.ij.ſuprà de procu.ex inſinuatione,& in ſi. ſu-
prà.de pac.c.j.¶So.dicimus[a] talem
petitionem admittendã,& põt ꝓ-
deſſe actori:quia ſi pro eo lata fuit
ſnĩa,nullus põt dicere eã nullã ne
que eo ꝑtextu, ꝙ is, qui tulit eam,
non erat iudex,nec pro alio:qa ſi il
le,q cõfirmat eſt iudex ſnĩa, q̃ fert
ſuper confirmatione priori ſnĩæ tranſit in rem iudicatã
& dat robur primæ ſnĩæ ut de cætero ↄ̃ eam nihil poſſit
dici,ſuprà de trãſ.c.j.prodeſt ẽt actori,ꝙ nullus inferior
ↄfirmatore de ea cognoſcere põt, ut hic.uñ dicimus, ꝙ
ſi archiepiſcopus cognoſcens de cã appellationis cõfir-
mauit ſnĩam & poſtea coram eꝑo uolente exequi ſnĩam
confirmatam exciperetur ad hoc,ꝙ non teneret ſnĩa pri
ma,& iõ non eſſe mandandũ executioni,non audiretur
nec ipſe cognoſceret, & ſi non fuiſſet appellatum. ſed ſi
fuiſſet appellatũ ab archieꝑo ad ſuperiorẽ, non cogno-
ſceret eꝑs, cum ibi non appellaretur ab archieꝑo, ſed
differret executionẽ, quouſque ſuperior diffiniret cãm
appellationis. Ad ſecundam rñdeo:quia etiam is,qui ha
bet ius,& qui eſt in eius poſſeſſione põt agere.Nam qui
libet poteſt petere hic pronũciari ſe legitimum etiam
ſine diffamatione præcedente,& ſe canonice inſtitutum
j̃.qui fil.ſint le.per tuas. ſuprà de proc. ex inſinuatione.
& ll.ↄ̃riæ,ſ.diffamari,& c. loquunt̃ qñ non agebat dire-
cte, ſed compellere uolebat alium agere intra certũ tẽ
pus, & tunc bene eſt neceſſe, ꝙ procedat diffamatio.
3 ¶†Item plus dicimus,ꝙ ille,qui petit ſententiam confir
mari,debet probare ſnĩam tenere, puta ꝙ iudex fuit
qui tulit eam,ei ꝙ ordinem ſeruauit:non autem habet
neceſſe probare ꝙ iuſta ſit. ſed ſi non peteret confirma-
tionem,ſed eius executionẽ & alius diceret,non eſt exe
cutioni mandanda.quia non tenet,ſibi incumbit proba
4 tio;quia omnia præſumuntur rite facta:¶†Ratio diuerſi
tatis:quia in primo caſu eſt actor,in ſecundo reus unde
ſibi incumbit probatio.5.q.fi.actor.uix uidere poſſum,
ꝙ alij incumbat probatio,ſi quis petit cõfirmationẽ ali
cuius ſnĩæ,& alii ſi idem petit executionem eiuſdẽ ſnĩæ
uel ſi petit ſnĩam excõicationis obſeruari uſque ad ſa-
tisfactionem cum dignam, & tñ bene cauet ſibi iudex:
quia niſi plene ſibi conſtet de iuſtitia primæ ſententiæ,
5 uel iniuſtitia.¶†Semper tutius eſt abſoluere, reum, ab
obſeruatione,ſ.iudicii,quàm ferre ſententiam confirma
tionis,uel infirmationis,uel etiam abſolutionis ab im-
petitione,rei,de hoc no.ſuprà de offi.dele.cum contin-
gat. Illud autem eſt indubitatum,ꝙ ſententia, à qua eſt
appellatum, poteſt confirmari, C. de appellatio. au-
cten. ei autem.

[a] ¶*Sol. dicimus. Adde hæc dicta* Inno. *uide Car.in conſi.21. inci.ſeriatim ſuper ſingulis.co.2.in prin.*

SVMMARIVM.

1 *Confirmationis potentia quæ ſit.*
2 *Actus canonici in iudicio peti poſſunt, quod non eſt ita de actibus iuriſgen. & uide in nu. 3. & 4.*

DE cõfirmatiõib.ex certa ſcĩa,& cũ cãæ cognitiõe
factis alias ſecus ẽ.j̃.de of.del.ſtuduiſti.† No.ꝙ
1 ↄfirmatio aliqua tribuit multũ iuris, ſicut eſt i
ↄfirmationibus electionũ,ꝑ quas dat̃ ptãs miniſtrãdi.s̃.
de ele.tranſmiſſam,& c.qualr̃.qñq; ãt ↄfirmatio nõ tm̃
uetus ius declarat,ſed illud ſolidum ponit,ut ſi quis pe-
tat confirmationem cum cauſæ cognitione eorum, quæ
ad iuriſdictionem pertinent; ut eſt confirmatio ſnĩæ &
proceſſum habitorũ in iudicio. Nã ↄ̃ hoc poſt q̃ fuerit
confir-

confirmata cum cauſæ cognitione,partes in iudicio ni-
hil dicere poſſunt,ſ̃.de tranſa.ca.j.Idem dicimus,etiam
ſi actus legitimi confirmentur cum cauſæ cognitione,&
partibus præſentibus,ꝙ credimus fieri poſſe.ff.de adop.
2 nam ẽt.¶†Idem ẽt credimus,de actibus canonicis, ſicut
ſunt ꝯfirmatio inſtitutio; quæ pñt peti in iudicio confir
mari.ſ̃.de proc.ex inſinuatiõe,in fi.actus aũt de iuregẽt.
introducti,ſunt ut uenditio,ut locatio,& hmõi non dñt
peti in iudicio confirmari.¶Et eſt rõ diuerſitatis:qa iſti
ꝯ̃ctus tm̃ de uoluntate partium nituñ ẽt lit.non conte.
iõ in eorum ꝯfirmatione nihil facit iudicis autoritas,ni
ſi eſſet de uoluntate ꝑtium.ſ̃.de tranſ.c.j. uel niſi talis
eſſet ſuperior;qui ſua auctoritate poſſet, ut eſt Papa,q̃
ſi cõfirmaret aliquẽ ꝯ̃ctũ alienũ factũ ex certa ſcia,ꝯ̃ il-
lum ulterius nihil dici poſſet,ar.ſ̃.de conceſ.præb.& ec.
non ua.quia diuerſitatẽ;ſed actus legitimi,q̃ à iure ſunt
inuenti,& cuſtoditi,bñ pñt peti confirmari à ſuperiori-
bus.& idem de his,quæ à iuriſdictione eorũ depẽdent,
ut ſnĩa & hmõi.¶†Tñ in his no.ꝙ licet dicamus,ꝙ actuũ
3 legitimorum & canonicorum,& eorũ,quæ à iuriſdictio
ne dependent,confirmatio peti poſſit in iudicio,& parti
bus pñtibus : tñ ſi nullus vult ſe opponere ipſi confirma
tioni, nemo cogiꝰ : ſed tñ tunc iudex ꝓpoſito legitimo
edicto procedet,& cognoſcet,& diffiniet ẽt lit.nõ cõteſ.
ratum manere legitimum actum,ar.ff.de adop.nam ita
& C.ſi ut ſe ab hæ.auth.omnes.& hac rõne põt dici illã
petitionem de iure admitti,Peto me ꝓnũciari legitimũ
uel mr̃imonium pronunciari legitimum. nam filiorum
legitimitas à mr̃imonio ꝓcedit , ꝙ eſt actus canonicus
ſed ſi petaꝰ uenditio cõfirmari, uel alius ꝯ̃ctus pendens
ex cõſenſu ꝑtium,tunc partes non coguñ rñdere.¶†Fa
4 temur tñ,ꝙ ſi ꝑtes cõſentirent ꝙ ẽt cũ cauſæ cognitio
ne ꝓcederet in ꝯ̃ctibus pendentib.ex ꝯſenſu partiũ,ꝙ te
neret,ut in decre.præall.& de tranſ.c.j.q̃tum ad hoc, ꝙ
dictum eſt de ꝓnuntiando partibus abſentibus,plus pla
cet,ꝙ no.j̃.qui fi.ſint le.cãm.¶Falſi] ſi.n.agẽdo,uel de-
fendẽdõ de falſo,uel excipiẽdo proponaꝰ,cognoſcet ut
hic.uel dic ſi ꝓponaꝰ de falſo,ſiue accuſando, ſiue exci
piendo non audietur niſi coram Papa,ſuprà de iud.cum
ueniſſent.ſed ſi eſſet notorium uel per confeſſionem,uel
per bullam,uel alio modo,ſecus.

BOnæ [mãdauerunt].ſ̃.de of.dele.paſtoralis. ubi de
hoc no. [caute] ante terminum bene debet care-
re commodo illarum : alias autem ſecus,ſuprà de app.
oblatæ.non placet de termino aſſignato à iure , ut ibi-
dem no.ſed expone, cautæ , id eſt fraudulenter,[De fa-
cta] ſicut non tenebatur,ut no.ſuprà eo.oblatę,ſuprà de
of.del.ex literis. [Prioribus] fraudulenter impetratis.
¶Verum mutat cãm.hucuſque enim locutus eſt quan-
do fraudulenter primæ lr̃æ impetratæ ſunt.ex nũc loqꝰ
qñ non frauduleter,& tũc ſi impetranꝰ ſcd̃æ lr̃æ non fa
cientes mentionẽ de primis non ualent ſcd̃æ,ẽt ſi ibi ſit
cl̃a,nullis.l.ueritatis & iuſticiæ &c.niſi expreſſe dicaꝰ,
non obſtantibus lr̃is confirmationis,& quaſi idẽ vr̃ dice
re.cum eo ꝙ dr̃,ſuprà de app.oblatæ.unde eadem repe-
tas,quæ ibi dixi.[Dicantur] in ſecundis literis.

SVMMARIVM.

1 *Quando li.non conte.procedit poßit.*
2 *Præſcriptio epiſcopi contra priuilegium quando non ualeat.*

CVm dilecta[innouari] Tali.n.ſumpto fides ad-
hiberi debet , cum coram iudice dele. ad hoc
fuerit publicatum,de hoc not.ſuprà de teſt. Al
beri.[Maioris] no.ꝙ omnes clerici pñt ſe opponere ꝓ
iuribus epi.Quidam tamẽ dicunt hos hr̃e ſpeciale man
datum ab epo.[Nor diximus] de ſuper abundanti cau-
1 tela.¶†Appellauit] lit.prius conte.coram eis, quod ex
eo apparet:quia poſt mãdatum recipit probationes,nul
la alia facta conteſt.uel dic ſpeciale,ubi agitur de ſtatu
poſſe procedi lĩ.non conte.ut not.ſuprà de teſt.c. olim.
uel dic hoc eſſe ius nouum,ſ.ꝙ ubi petitur innouatio pri
uil.admittitur exceptio talis:quia nõ eſt facienda inno-
uatio. quia ego iura illa præſcripſi , quæ tibi per illud
priuilegium conceduntur licet per innouationem nihil
noui iuris tribuatur.j̃.de priui.quia intentionis. ¶Sed
obijcies: quia non uidetur talis admittenda exceptio ꝑ
illud,quod ſequitur:quia hac exceptione non obſtante
fuerunt priuilegia innouata. So.innouatio, quæ ſequi-
tur,non fuit facta communi iure,ſed propter periculũ
conſumptionis.ſic hæc ratio ex ipſa litera apparet idem
vr̃,ꝙ admittenda eſſet exceptio hæc.non ſunt innouan-
da priuilegia:quia ego poſſideo iura,quæ petis innoua-
ri.¶Renouare] uidetur,ꝙ in ordinate, cum primo lo-
co deberet conſtare de appel.ſuprà de appe.ut debitus.
Sed dr̃ in optione eſſe eius, contra quem appellatur, ut
petat procedi in appellatione, & ad hoc ut refundan-
tur ei expenſæ & remittatur ad priores iudices, ſuprà
de appe.ut debitus:an uelit coram iudice appellationis
procedere in principali,ut hic,cum ſit in eius fauorem
inductum.C.de legi.qui fauore.& dic,ꝙ Papa bñ man-
dat procedi in cauſa,ſuper qua eſt appellatum,ab eo lo
co in antea,quia uerò &c.ſed ante propter cãm neceſſa
riã præcipit priuilegium innouari. ¶Sic ciuili] auth.de
teſt.multæ,& §.hæc uerò,colu.6. [Similitudinem.] ſu-
prà.de conſt.nam concu. ff.ad l.Aquilia.illud.C. de fal.
l.ult.nam ſi hic ſimilitudo attenditur videtur,ꝙ eadem
ſimilitudine æquitatis debeat uel aduerſarium intra an
num conuenire,uel ei priuilegij innouationem nuncia
re.[Nonum] .xij.diſt.præceptis.j̃.de priuileg.ex parte.
¶Procuratricem.].ff.de procu.fœminas,contra.ſed hoc
eſt ſpeciale in mulieribus cõſtitutis in dignitate.ad idẽ
ſuprà de arbi.dilecti.xij.q.ij.cum deuotiſſimam. uel ex
quo eſt abbatiſſa,poteſt eſſe procuratrix in rebus mona
ſterij,ſicut miles in rebus ordinis ſui.ff.de procu. filius.
uel hoc fuit de ſpãli gratia,ꝙ alias non licet.ff.de re iu
di.quidam conſu.[Centenaria].ſuprà de priuil.cum no
2 bis.¶†In ſua diœceſi] nam ſi monaſteriũ non eſſet in ſua
diœceſi conſtitutũ,non ualeret præſcriptio epi ꝯ̃ priui-
legiũ quia erat ſine titu.qui neceſſarius eſt p̃ſumptio ꝯ̃
aliquem & uerè præſumptio eſt ꝯ̃ eum,qui in alia diœc.
ſubiectionem monaſterij pręſcribit,de hoc no.ſuprà de
præſcrip.ſi dilig. Sed epiſcopus in cuius diœc.eſt bñ p̃-
ſcribit ꝯ̃ hoc priuilegium : quia maior pręſumptio eſt
pro epo,quã ꝯ̃ eum:quia & ſi ꝯ̃ eum præſumiꝰ,qa priuil.
apparet,tñ pro eo p̃ſumiꝰ,& ꝯ̃ monaſteriũ,ꝙ impetratũ
ſit ꝑ falſi ſuggeſtionẽ,& iõ tanto tꝑe monaſteriũ uti eo
ceſſauit;& ſic fatendũ eſt monaſterium fuiſſe ꝑ priuile-
gium exemptum;ſed fatendũ eſt epm̃ diœc. ꝯ̃ monaſte-
rium,& priui.poſſe p̃ſcribere.¶Ad iudices] hoc vr̃ mira
bile, cum tm̃ eſſet petitum priuilegiũ innouari,& ad im
pedimentũ innouationis exceptum eſt de præſcriptio-
ne,qũo li.non conteſt.procedetur ad diffinitiuam ſen-
tentiam ſuper eo,de quo actum non eſt, ſ.ad iudicandũ
monaſterio.an ſit exemptum. contra.j̃.de ſi.licet.So. di
xerãt quidam hoc ſuper ſtatu monaſterij procedere li.
qõ cõte.ſuprà de reſ.cũ olim.Sed adhuc nõ ſatisfit qõni
quia nõ ur̃ debere ꝓnunciari niſi ad nouationẽ faciẽdã,
uel non.Tu aũt ſic rñde, qa cum iã priuilegia eſſent in-
nouata,nõ erat ſuꝑ innouatione ferẽda ſentẽtia nec fer
tur ſententia lit.non cont. quia licet Papa det formam
procedendi ſuper principali,non remouet, quin debeat
fieri lit.cont.ſupple ergo,ubi dicit,recipiat teſtes;lit.cõ
teſt.præmiſſa.[Eidem]epiſcopo[Reſignato] i.ex ueſtra
parte dato.

AD noſtram [regularibus] etiã ſi prioratus ſint per
petui.j̃.de ſta.mo.monachi.§.ult. [Taliter] tacita
ueritate.ſ̃.de reſcr.ſuper literis.j̃.e.c.prox.ff.de contra
hen.emp.& uen. quod ſæpe.§.ulti.

POrrecta [falſitatis] Niſi ꝓbẽt de certa ſciẽtia ema
naſſe ſi.n.probarent,ſecus eſſet præſumptio.n.trans
fundit in eos onus probationis.C.de proba.ſiue,& no.ſ̃.
de offi.dele.cum in iure.

EXaminata.

VEnerabilis [decimis] ſcilicet quibus locis ſolui di-
cũt,uel quo tꝑe,uel quibus perſonis. alias.n.ſuꝑ di
minuẽda q̃titate decimarũ nõ licet paciſci. ¶Inſertus]
ad hoc fit hæc inſertio qa rõne eorũ,quæ in ipſa cõpoſi
tõe ponũtur,nõ põt hoc dici,ꝙ aliqs ſit ꝯ̃ ius ibi:& ſi eẽt
Papa illud uoluit ſuſtinere & ſuꝑ illo diſpẽſare,ar.ſ̃.de
biga.ſuꝑ eo.ſ̃.de fil.presby.ueniens,& no.ſ̃.de tranſa.c.
j.ipſe tñ de iure ſuo contradicere poſſet,ſi ignorãs fecit
ſ̃.de fi.inſtr.inter dile.§.porro ubi no. multofortius qli
bet extraneus,qa res inter alios acta,&c.Itẽ ſi dolo uel
lẽt dicere ſe inductos ad ꝯpõnẽ,audiũtur.ff.de pac.tres
fr̃es.§.emptor,& ꝑꝑ hoc poniꝰ clauſula,ſicut ſine præiu
dicio,&c.& hoc idem poſſet dicere,ẽt ſi prędicta clau-
ſula nõ apponereꝰ,& iõ cũ illa clauſula nihil opeꝰ, non
dẽt impediri executio cõpõnis,¶ Confirmationis]& ui-
debaꝰ ꝯ̃,qđ prius ponendus erat tenor ꝯpõnis,& poſtea
ꝓſequĩ dẽbat ꝯfirmatio,ut diceret p̃dictã cõpõnẽ confir
mamus,& nõ cõfirmamus cõpõnẽ ſequẽtẽ,q.d.ſicut iniu
dicio futuræ cõfirmationes nõ poſſunt cõfirmari , q̃ cãæ
cognitionẽ requirũt,ita nec in priuile.dẽt ualere confir
matio ſi uerba cõfirmatiõis p̃cedũt uerba cõpõnis,& ſic
ex hoc uerbo uidebaꝰ cõditionalis cõfirmatio;unde ui-
debatur eis,ꝙ prius quam mandareꝰ executioni,inqui-
rendum eſſet de conditione: ſed non eſt ita.

SVa nobis [ſpũalibus] Papa.n.uel legatus concedẽdo
uel ſupponẽdo al.j eccleſiã nihil alieno iuri detrahe
re ĩtelligiꝰ,ſed tm̃ ius ſubiiciẽdo eccl̃ię,i.ut ex tũc ei ſit
ſubiecta ſibi cõcedere uidetur ſaluo iure aliorum, ar.
ſ̃.de of.del.ſuper eo.in omnibus ergo ſalua erũt eps,me
tropol.iura epalia & metropolitana.illi aũt, quibus do
nanꝰ,poterũt tanquam patroni de tꝑalibus exigere ra-
tionem.Et pro his,ſi male miniſtrant,excõicare . iſte ẽt
cui legatus hoc donauit,poterit inquirere,& forte etiã
ex̃ ordinem non derogãdo iuribus aliorũ ſed & cũ ſunt
negligentes,uiſitare poterunt.uel melius ur̃, ꝙ legatus
nullam ꝑtãtem habet auferendi iura unius eccleſię , &
dare alij[a] ſed Papa hoc põt face-
re:hic aũt per ſuas confirmationes
nihil dediſſe intelligiꝰ, ſed tm̃ da-
ta legitime ꝯfirmaſſe ac data talia
nõ erant legitima. uerba aũt huius
priuilegij neſcio excuſare , quin plene eſſent exẽptæ à
Patriarchis,& alijs,ſi legatus de eo conferendo poteſta
tem haberet [Eorundem] hęc dictio refertur ad illam
dictionem,quidam.

a ¶*Alij. Adde Card in conſil. lxv. col.iij. in prin.*

Finis libri ſecundi.

LIBER TERTIVS.

De uita, & honeſtate clericorum. Rubr.

VT LAICI ſupple, ſtatuimus, de
conſec.di.iij.ſacerdotum.xxiij.di.
ſacratas.hoc c.loquitur de hone
ſtate. non enim crederem aliquẽ
peccare mortaliter,ſi inter cleri-
cos ſtaret , maxime ubi non eſt
cõtraria conſuetudo [Sed pars.]
ideſt chorus [Sancta] i. maior
pars eccleſiæ ſiue corporis .

CLerici [arma] 23.q.8.clerici [portantes] niſi ex cã
23.q.8.Maximianus.

VT quiſque. Honeſte loquitur hoc.c.ſed non peccat
mortaliter,ſi ꝯ̃ faciat ꝑꝑ paupertatem [Plebem] i.
populum.¶ Clericum] not.in minoribus ordinibus cõ
ſtitutos legere epiſtolam ; & hoc uerum , qñ non eſt ibi
ſubdiaconus.nec debet cantare cum ſolennitate,in qua
cantat ſubdiaconus,& ornamentis ſubdia.23.di.ſubdia.
73.di.ſi qui clerici [Scholas tenere] docendo prima ru
dimenta,& pſalterium qui autẽ maiores ſcholas regit,
de quo habes.38.di.de quibuſdam,non legit de officio
epiſtolas,uel lectiones [Ad fidem] i.ſymbolũ,quod eſt,
credo in unum Deum.

SI quis [relaxauerit] Niſi ex cauſa, j̃ eod. clericis.
[Sit] ideſt fiat non enim ipſo iure eſt excommunica
tus.ſic 30.di.per totum.

CLericus [nutriat] 20.q.1.procliuis.23.diſtin. non
liceat.

SVMMARIVM.

1 *Debet clericus coniugatus tonſuram ferre.*

CLericus [ſit ſine gradu] ſacri ordinis.32.diſt.ſi
quis eorum [Traditus]ſi dicto,uel facto appro
bauit eſſe eum in monaſterio.20.q.1.quem pro
genitores alias ſecus infra de regu.& tranſ. ad relig. cũ
1 ſimus. ¶ † Et iterum] refert ſe ad primum caſum de cle
rico uxorem ducente.& habes hic, ꝙ clericus coniuga-
tus portare debet tonſuram.23.di.de eccleſiaſtica. 32.
di.ſi qui uerò,in aut.qũo opor.epiſ.§.qui ſemel.20.q.3.
eos.& hoc intellige uerum,ꝙ percipiunt beneficium.j̃.
de cleri.coniu.Ioannes,& ſi iterum uoluerint ad ordi-
nem clericalem redire:alias omnino ſunt omni priuile-
gio clericali priuandi,uel nudandi.84.di. ſi quis infrà
e.c.ul.uel lege planius & uerius hoc.c.ſic,clericus,ſi tõ
ſura dimiſſa uxorem acceperit,qui quidem ſit ſine gra
du,i.ſi prædictus clericus non habet gradum ſacri ordi
nis,nec a parentibus monaſterio traditus eſt,& ſemper
uſque ad hunc locum lege ſuſpenſiue.& eſt ſenſus, ſi cle
ricus non habet ſacrum ordinem,nec eſt monachus lici
te poteſt accipere uxorem tñ tonſuram oportet,ſi uult
gaudere priuilegio clericorum .

CLericis [Etiam inuiti] nec in hoc caſu incidunt in
canonem .

MOnaſteria [& rationabili] ambo coniuncti ſunt;ſ.
rationabili & neceſſaria.11.q.3.non ſunt; non ta-
men ad loquendum cum eis,nec domos ſuas frequenta
re quis debet.

QVoniam [Vt expenſis] 12.q.5.nobis C. de fruc &
lit.expen.lis [Valeatis] epis ſcribit Greg. & ſic eſt
in regiſtris.

CVm ab omni [Expenſas] has.n.licitè accipiunt de-
legati, de quibus hic loquitur, cum nemo cogatur
ſuis ſtipendiis militare. ordinarij autem ſuis expenſis
cauſas agere debent:ſecus autem in uiſitatioue, ut no.j.
de cen. Romana [In fraudem] ſibi retinendo, ſi certum
ſalarium aſſeſſoribus dari facerent, licitum eſt.C.de aſ
ſeſſo.l.j.ff.e.l.diem, ar.11.q.3.non licet.14.q.9.uænales.
ſententia aũt arbitri uænalis tenet, licet contra eam ex-
cipiatur.C.de arbi l.3.

DEus, qui [conformetis] Sic habes, ꝙ in profeſſione
circa ſolẽnitates intelligitur excepta autoritas Pa
pæ, ſecus in ſubſtantialibus infra de ſta.mo.cum ad mo
naſterium.

CVm decorem [theatrales] Mimi enim, & hyſtrio-
nes nullo tpe ẽt poſt pœnitentiam ſunt promouen
di, niſi per diſpenſationem Papæ.51.di.c.1.& c.præterea
4.q.1.c.1.ſunt enim infames, de conſ.diſt.2.pro dilectio
ne.ff.de his, qui no.infa.l.ij.§.ait prætor, & de poſtu. l. j.
& hoc intelligo de his, qui publice corã populo faciunt
geſticulationes ſui corporis, ut ex prædictis ll.apparet.
ſi.n. in occulto etiam coram pluribus aliis ſaltarent, uel
chorizarent, non prohiberenẽ à promotione poſt peni
tentiam. ¶Idem ẽt uř, ſi ſemel tm̃, uel ẽt pluries feciſ-
ſent corã populo, dummõ non aſſuefeciſſent, nec eſſent
infames. Infamia enim & uilitas perſonarum eſt cã, qua
re promoueri prohibentur, & non peccatum; quia ſine
peccato hæc fieri poſſent: quia Dauid, & plures alij ſal-
tauerũt ſine peccato. qui ẽt hoc faceret ad cõſolationẽ
alicuius infirmi, uel ex alia iuſta cã, non peccaret, ſed aſ
ſueſcere in his nõ poſſet eſſe ſine infamia, & nota uilita-
tis, & maxime in his, qui quærunt inde lucrum. illud au-
tem certum eſt, ꝙ ſi quis habet bñficium, alias officium
hyſtrionis in aliqua curia, ꝙ ille promoueri non poteſt,
& ſic loquitur li.di.c.1.& c.præterea [Theatrales] ſic di
cti qa fiunt in theatro.1.loco ad theorãdum, ſiue ad ſpe
culãdum apto [laruarum] laruæ dicunẽ deformitates
hoĩum ſiue p appoſitiones pellium, ſiue colorũ [Ludi-
bria] nedum ꝙ monachi, uel alij clerici exerceant ludi
bria, ſed etiam in eorum habitu exercere prohibentur,
in autenti.de ſan.epiſ.§.ult.col.ix.C.de epi.au. minime.
aliqua aſit ad cõpunctionem fieri non prohibentur, puta
præſepe dñi, & ſepultura, & conſimilia, arg.de conſecr.
diſt.2.ſemel, de conſecr.diſt.3.quæris.

VT clericorum, &c.

A Crapula, & ebrietate.

CLerici [officia] Non credimus hoc.c.loqui de præ
cepto ſed de conſilio, & honeſtate [Commercia]
xcj.diſtinct.clericus, de conſecr.diſt.v. nunquam [taber-
na] 44.diſt. clerici [taxillos] 35.diſt.c.1.

EX literis [quibus] ſtatutis patriæ [Moniti] hi enim
primò monendi ſunt, ut negociationes clericis non
conuenientes dimittant, & ſi eas nõ dimiſerint, & cũ cau
ſas forte ſine peccato facere poſſent, clericato dimiſſo,
ſpoliabuntur beneficio, & eccleſijs, ſi habent, & dimitte
rentur dño ſeculari hoc mõ, quòd eccleſia non defende
eos, ut hic in fi. [Ab huiuſmodi] i.ſecularibus negocia-
ioni bu. [P rætermiſſis] idem, etiam ſi non prætermiſ
ſis, dummodo coniugati ſint, & negociationibus intenden-
dant, ar. infra de cleri.coniu.c.de & c.Ioannes [Priuile-
gium] excepto priuilegio canonis.17.q.4.ſi quis ſuaden
te alij contra de hoc no.de cleri.coniuga.c.pe.& c.Ioan
nes, & infra de apoſta.c.j. [priuilegium] quia quo ad iu
dicium, uel forum, & functiones municipales perdũt.j
de cleri.coniu.c.pe. [Dum his] ergo eis dimiſſis poſſunt
uti priuilegio clericali.

De cohabitatione clericorum, & mulierum. Rub.

INhibendum [canones] 32.diſt. nullus, &c.
præter hoc 32.diſt. interdixit. C.de epiſ. &
cle. eum qui. 31. diſtin. in omnibus & di-
cunt quidam hanc decret. canonibus dero-
gare. Alij dicunt, ꝙ per decre. iſtam prohi-
bentur tantum clerici laſciui tenere in domo laſciuas
conſanguineas ſecum, & alias ſimiles mulieres.

SI quiſquam [fabulari] in auẽ.ut lic.ma.& auiæ.§. pe.
& ult. [iudicetur] i.monaſterio tradatur.33.di.c.fra
ternitatis, uel in ſeruitutẽ redigetur.32.diſt. eos. & hoc
intellige, ſi fuerit publice ducta tanquam uxor; & ſic lo
quitur.ca.15.q.ul.cum multæ.81.di.quidam ſi autem te
neatur ut concubina, imponitur ei pœnitentia.27.qõ.1.
quæ Chriſto.

CLericos [concubinas] Secus de uxoribus.35.q.6.ab
iſto [Incurrant] 21.diſt.in nouo.C.de iudi.l. ult. l.
di.pœnitentes. [Perpetuam] i.donec reſipiſcant ſi inſti.
loca..§.adeò.ff.de pecu.id ueſtimentum; & ſic non eſt cõ
tra.2.q.1.multi dř perpetua, quia nullum certum tẽpus
præfinitum habet. uel expone, excõmunicationis, ideſt
depoſitionis.

S V M M A R I V M.

1 *Satisfactio congrua peccati quæ ſit.*
2 *Non amittitur poſſeſſio ab eo, qui non habet animũ amittendi.*
3 *Quæ ſit differentia inter ſuſpenſos ab homine, & canone.*
4 *Suſpenſus à canone celebrando non eſt irregularis.*

SIcut [in ſubdiaconatu] Idem in minoribus or
dinibus, ſed non ſunt ita ſeuere puniendi. 32.
1 di.lectores. [Satisfactionem congruam] † Sa
tisfactio congrua eſt, & ſi dimiſerit peccatum
& pœnitentiam egerit coram Deo, ꝯ quem peccauerat.
& ſi peccaſſet ꝯ proximum, oportet, ꝙ ei ſatisfaciat. &
dicimus, ꝙ iſte, qui ſuſpẽſus eſt uſque ad congruam ſatiſ
factionem, q̃ cito ſatisfecerit, ut debet, & ſicut dictũ eſt,
ſtatim officium ſuum, & bñficium recuperat. & hoc ſatis
probatur per ipſa uerba. nã ſi uſque ad congruam ſatiſ-
factionem eſt ſuſpenſus, ergo poſt dignam ſatisfactionẽ
primum ſtatum recuperat, niſi aliud ſit impedimentum
forte ꝙ peccatum eſt manifeſtum, uel alia iuſta cã, qua
re neceſſaria ſit diſpenſatio, ut no.s̃.de tempo.or. ex te
2 nore. ¶ † Et idem dico, ſi uſque ad annum, uel aliud tẽ-
pus ſit ſuſpenſus. & idem ſi pro con
a tumacia [a] s̃.de cõſti.ex literis. hic
enim ſic ſuſpenſus non amittit iu-
ra ſua ſiue temporalia, ſiue ſpũa-
lia, nec poſſeſſionem eorũ, licet fru
ctum & effectum amittit ad tp̃s. qđ
ex eo patet, quia ad hoc animum
non habet, ſine quo poſſeſſio nõ a-
mittitur.ff.de acqui.poſ.poſſideri.§.cum quibus. Et ideo
nec eius beneficia conferri poſſunt tñ fructus qui medio
tempo-

a ¶ *Si pro contumacia.* Adde Fely. *qui iſtud dictum refert & ſequitur in d.c. ex literis, colum. viij. in fi.*

tpe colligunẽ, non ei reſtituenẽ, ſed in utilitatẽ eccleſiæ
conuertenẽ.s̃.de ap.paſtoralis, in fi.& j.de cle.nõ reſi.cũ
ad hæc [ſuſpendatis] per hoc non derogatur.32.diſtin.
nullus, & c.præter. ubi dicitur, ꝙ ſuſpenſus eſt ipſo iure
quod tantum loquitur de ſacerdote, qui tm̃ ſuſpendiẽ à
miſſa. hic aũt loquimur de aliis ſacris ordinibus & etiã
pœnã alias imponit. nos dicimus, ꝙ ab officio non tan-
tum ſacerdotũ, ſed ẽt clericorũ eſt abſtinendũ.j.e.c.ult.
& non ſolum à miſſa, ſed ẽt ab aliis officiis ẽt minorib.
81.diſt.ſi qui ſunt.32.diſt.præter. imò nec ẽt bñficium
habebit, nec ẽt cum aliis ſedebit, & ſic nec electionib.
intererit, ar.prædicti.c.præter. & idem dicendum in oĩ-
bus ordinibus ſacris; & quidam in minoribus idem di-
cunt, ar.c.præter, & j.e.c.ueſtra. ¶Nec tñ hæc decr. quæ
dicit ſuſpendendum, antiqua iura tollit, quæ dicunt eos
ſuſpenſos ipſo iure, cum hic loquitur, qñ erat occultum
ante probationem, & ſententiam. unde oportebat, ꝙ
ante p ſnĩam ſuſpenderet: uel loquitur, qñ tm̃ erat ſu-
ſpitio.s̃.e.c.2. Vel dic, ꝙ licet qlibet poſſet ſua autorita
te recedere ab officiis publici fornicatoris. põt ẽt ꝯ eũ
procedi ordine iudiciario, p quẽ aliæ pœnitentiæ im-
ponunẽ illi. & ppea grauior eſt pœna iudicis, q̃ iuris:
qa pœnam iuris credimus ceſſare, ſi ceſſet à peccato, ar.
j.e c.6. quantum ad hoc, ut alij poſſunt audire eius offi
cia: ipſe tñ non debet celebrare ſine diſpenſatione, &
abſolutione, ex quo notũ fuit crimen eius.81.diſt mini
ſtri, & no.50.diſt.ſacerdotes. ſnĩa aũt iudicis nõ caſſabiẽ
niſi reſtituatur de magna gratia. Item niſi per ſnĩam pri
uetur, non poterunt eius beneficia aliis conferri, & iõ
neceſſe eſt monitionẽ præcedere, ut hic dicit, & ſequẽs.
3 c. ¶ † Si autem à prælato ſuſpenſus eſſet, poſſent eius be
neficia aliis conferri: qa uacat eccleſia.s̃.de æta.cum bo
næ. Secus in beneficiis ſuſpenſorum à canone, ut hic. & li
cet talis differentia ſit inter ſuſpenſos à canone, & ſuſpẽ
ſos ab homine: in exhibitione tñ ſacrorum non eſt diffe
4 rentia, ut no.j.de hære.c.2. ¶ † Item ſi ſuſpenſus à cano-
ne celebrat, non eſt irregularis, ar.j.de cle.ex.mi.ſi ce-
lebrat, in prin. ſecus in ſuſpenſo à iudice.11.qõ.3.ſi quis
presbyter. excõicatus aũt à canone bñ fieret irregularis
ſi celebraret.j.de ſen.exc.cum illorum. uel dic aliter,
ut no.j.de ſchiſ.c.1.de cle.exc mi.ſi celebrat [Suſpenſi]
per tantum tp̃s, ꝙ ſcandalum, & infamia ꝯ eum augmen
tatur, & relinquo hoc ĩ arbitrio boni iudicis: uel nõ ex-
pectabuntur, niſi quouſq; poſt ſuſpenſionem citentur.

SVper eo [Literas à nobis] ſup reſtitutione ſua. ſecus
ſi conquereretur de iniuſta ſnĩa, uel ſuſpenſione: qa tũc
ualerẽt literæ, & procederetur p eas, non ẽm formã li-
terarum, ſed ẽm iuris ordinem.s̃.de reſcr.ſuper literis.
uel põt intelligi ſpeciale ĩ hoc caſu, ut teneaẽ facere mẽ
tionẽ de ſerie proceſſus.s̃.de reſcr.dilectus filius abbas.

SI autem [licet] autoritate ſua [portionibus] ideſt
præbendis.

S V M M A R I V M.

1 *Quando abſtinere liceat ab officiis ſacerdotis criminoſi, & uide in nu.2.3.*

VEſtra duxit [nullus] 32.diſt.nullus, præter [le-
giẽ] 15.q.ult. c.ult. [Ceterum] ſoluit p̃dictam
ꝯrietatem. [Condẽnaẽ] dř ẽt notorium, qđ ita
ſe exhibet oculis hoĩum, ꝙ nõ eſt inficiationi locus [to
lerat] ſupplæ, & eſt inficiationi locus [penè occultum]
licet ſit notorium per famam. ſi.n. eſſet notorium, ꝙ te-
neret eã in domo, nihil pdeſſet ſibi ſua negatio.2.q.1.
de manifeſta. Alij dicunt, ꝙ ſi publice teneaẽ eã in do-
mo, dummõ diffiteaẽ ſe cognoſcere eã, nõ eſt uitãdus à
1 miſſa. ¶ † Abſtinere] ſic abſtinere licet, ẽt ſi occulta eſ-
ſet fornicatio, uel ẽt ſi eſſet aliud crimẽ, q̃ fornicatio, à
proprio ſacerdote in his officiis, quæ ab eo audire nõ
cogitur, & in his ſacris, quæ ab eo recipere non cogitur,
qualia ſunt quæ habes, j.de pœ.& remiſ.oĩs. & ẽt eſt ſic
faciẽdũ, ſi ex eius abſtinentia ꝯ talem ſacerdotem. ſ. for
nicatorem, & toleratum ſcandalũ non generet. aſs aũt
nõ licet abſtinere. nã & dñs corpus ſuũ dedit Iudæis, de
ꝯſe.diſt.2.nõ phibebat, & c.ſe.& ar.6.q.2.ſi tm̃.8.qõ.4.
nõne [peccandi] & hoc bonũ [ſi taliũ] qa cum contem
2 ptu, & quaſi minoris efficaciæ; & hoc malum. ¶Operis]
& hoc dicimus gñale, ꝙ omnium ſuſpenſorum à iure ẽt
ſine ſcientia hominis, ſi crimina, pro quibus ius eos ſu-
ſpẽdit ab officis, uel quocũq; alio actu, ſunt notoria p fa
cti euidentiã, ꝙ cuicũq; licet eos uitare in his, quæ eis
interdicta ſunt, licet adhuc iidem ſuſpenſi tolerentur à
ſuis p̃latis. & idẽ dicendũ uř in regularib. qa & ipſi ſuſpẽ
ſi à iure dici poſſunt: ſed & ſi crĩa, p qbus à iure ſuſpen-
dunẽ, ſunt occulta, quãtũcũq; ſint grauia, ut ſimonia, ho-
micidiũ. & hmõi: tñ euitari nõ debẽt in his, quæ ab eis
recipi debent de iure, ar.hic, de conſe.diſt.2.non prohi-
bebat. & idẽ uř ẽt dicendũ in occulto excõicato.6.q.2.ſi
tantum.s̃.de of.or.ſi ſacerdos. ¶Euidẽter] puta, qa mu-
lierẽ ſuſpectã tenebat in domo.32.q.1.c.1.s̃.e.ſi qs. ſed
ſi clericus inuẽtus ſit coire cũ muliere, pp hoc tñ uitari
nõ debet ab eo, niſi aľs ſit notoriũ, ut hic [recipiant] no
torij aũt fornicatores ſuſpenſi ſunt ipſo iure, ut hic, ar.à
ꝯrio ſenſu.32.diſt.§.uerum.81.diſt.ſi qui ſunt, miniſtri.

S V M M A R I V M.

1 *Origo famæ unde deducatur.*
2 *Notorium facti quotuplex ſit, & notorium iuris quid, in nume.3.*
4 *In notoriis præſumptionis an ſit neceſſarius ordo iuris.*
5 *Poteſt contra ſententiam latam & etiam excutioni mandatam de nouo iudicium agitari.*
6 *In contractibus ſeruari debet iudiciarius ordo.*
7 *Qualiter procedatur contra accuſatum, qui citatus non comparuit, & in nu.10.*
8 *Monitio iudicis an habeat uim citationis.*
9 *Quo caſu ſententia lata ſuper notorio non teneat.*

TVa nos [habentibus] Nõ in domo: qa tũc ſecus
2.q.1. c.de manifeſta [conueniunẽ] i.interro-
ganẽ [notoriũ] facti puta qa mulierẽ ſuſpectã
ſecũ tenebat in domo, & lecto. & qa confiteẽ, uel nõ dif-
fiteẽ: uel ſi filios habet de aliqua muliere.j.de diuor.ſi-
1 gnificaſti. ¶ † Notoriũ] fama procedit ex ſcientia, & ali-
qñ ex ſuſpitione. Itẽ ex certo autore, & aliqñ ex incer-
to, de cõſe.diſt.4.ſanctũ. hoc adducit inquiſitionẽ, niſi à
certo hoĩe æmulo, uel inimico habeat originem.j.de
accuſa.qualř.2.manifeſtũ aũt ſolitum ordinem iudicia-
rium requiret, non inquiſitionẽ, niſi ſit infamatus.2.q.8.
c.2.tñ manifeſtum ex certa ſcientia & certo autore pce
dit, ẽt qđ probari põt.ff.de teſta.hæredes.§.ij.occultum
ẽt aliqñ dř, qđ probari põt.C.de ap.eos.§.j.ſæpe autem
2 dicitur notorium manifeſtum.2.q.1.manifeſta. ¶ † Noto
rium facti triplex eſt, primum eſt notorium facti actu
tranſeuntis, quod ita habet euidentiam rei, ꝙ negari
non poteſt probabiliter, ut ſi epiſcopus cœpit mini-
ſtrare bona eccleſiæ ſupra de tranſlatio prælat. uel epi
ſcopi, quanto. idem, ſi quis in conſpectu populi occi-

deret aliquem & dicunt quidam, ꝙ in hoc notorio, licet
ſit occultum iudici, ſi detur ſic petitio, uel accuſatio, cū
talis ep̄s tranſtulerit ſe ad talem ep̄atum ſine licentia
Papæ, peto eum amoueri. uel, cum talis talem in præ-
ſentia multorum occiderit, ꝙ inficiationi locus nō eſt,
peto eum puniri. ex quo ita proponit, pōt procedere tā-
quam in notorio. i lit. non cont. 2. q. 1. manifeſta, & c. de
manifeſta & c. quæ Lotha. ſ. de iureiu. ad noſtram. & di
cunt non eſſe neceſſarium li. cont. ubi abſens eſt accuſa-
tus, & contumax. ſi aūt præſens eſſet, facere fieri li. cōt.
& oportebit hunc probare duo, ſ. ꝙ fecerit homicidiū.
nec hoc ſufficit, niſi probauerit publice factum. alioqn
non poſſet condēnari, ex quo ſic formata eſt petitio, cui
debet ſnīa conuenire, ut ſ. de or. cog. cum dilectus. §. fi. &
ſ. de proba. licet. ſine probatione autem nunquam ali-
quem condēnabit. 2. q. 1. nos in quēquā, & c. Deus oīpo-
tens. & in tali notorio non auditur quis appellans. ſ de
ap. propoſuit. Et ſic appellatur notorium potius quali-
tate facti; puta ꝙ publice factum eſt, q̄ qa ſit iudici no-
tum. & in hoc notorio debet præcedere aliquid de il-
lis. q continentur infra e. in gl. quidam aūt. & hoc noto-
rium actu tranſiens ſatis probabit̄r negat̄ à præſente. j.
de ſortil. ex tuarum. ſi autem ſit notorium interpolla-
tum, ſemiplena probatio requiritur, infra de uſur. cum
in diœce. ſi aūt ſit continuū,[a] nul-
lus ordo requiritur, nec probatio;
ut ſi clericus in carcere teneat̄. ſ.
de ap. dilectus: uel ſi in domo pu-
blice teneret concubinam. 2. qō. 1.
de manifeſta: uel ꝯ iuſtūm dnm ꝑſe-
quitur continue. ſ. de ele. uenerabi
lem. ¶† Item notorium eſt iuris. ff.
de ſta. ho. ingenuū. j. e. c. fi. ſ. c. ꝓxi.
& ſi negetur, requiritur probatio.
ſ. de re iud. ſicut. notorium præ-
ſumptionis eſt, per quod prẹſumi-
tur filius: qa natus eſt de nuptiis.
ff. de in ius uo. qa habes etiam alia exempla. 32. q. 1. c. 1.
ſ. de præſump. tertio. 2. q. 1. de manifeſta, & c. quale. j. de
emp. ad noſtram. j. de pig. illo. alij dicunt, ꝙ in his duo-
bus notoriis, ſ. iuris, & in notorio continui facti ſine ac-
cuſatore, & teſte proceditur, nec pōt appellari, ut in cō
cordantiis poſitis. ſ. ubi de eis tractauimus. in notorio
autem facti actu tranſeuntis, & interpollati non admit
titur directa accuſatio, niſi cum ordine iudiciario, &
admittenda eſt appellatio. ſed poteſt indirecte proce-
di in talibus notoriis, ſcilicet inquirendo, & ſic poteſt
intelligi auten. ut iudices ſine quoquo ſuf. §. ſi quis au-
tem, & §. neceſſitatem. C. de accuſa. ea quidem. nec ob-
ſtat decreta. ſupra de elec. bonæ me. Ma. & c. uenerabi-
lem ſuprà de appel. cum ſit, infra de uerb. ſign. ex parte,
ut ibi not. citatio autem ſemper eſt in quolibet notorio
neceſſaria, ut ſuprà de iureiuran. ad noſtram, hoc autē
licet ſit ſecurius, non tamen negamus poſſe ſuſtineri,
quod dictum eſt. ſ. eo. glo. & j. eod. gl. quidam autem di
4 cūt. ¶† In notoriis autem præſumptionis neceſſarius eſt
omnis ordo iuris: ſed ſufficit probare circūſtantias, &
præſumptiones, etiam ſi non probetur factum, arg. in
præalleg. decre. tertio, & 32. q. 1. c. 1. quidam autem di-
cunt, ſ. ſecundum primam opinionem ſufficere, & etiam
neceſſe ad hoc, ut poſſit procedi in tali notorio actu
tranſeunte, ꝙ literas receperit à fide dignis, ar. de poſtu.
c. 1. 2. q. 1. c. fi. in aut. ut iudi. ſine quoquo ſuf. §. ſiqs aūt,
& §. neceſſitatē: uel ēt ꝑ publicā famā, uel ꝑ denuncia-
tionē officialis. C. de accu. ea quidem; & ꝙ faciat citari
partes. nam merita cāruum &c. ſ. de ſent. & re iud. inter,
ut ſ. de iureiu. ad noſtram. 3. notorium uerò deprehen-
ditur loco, quia fit in publico, non in domo occulta,
& ꝑꝑ aſtantes, qui ſunt multi, tot, ſ. ꝙ non inueniretur
aliquis, qui poſſit tot inuenire, qui ꝯrium dicerent; pu
ta tot uicinia, uel maior pars: uel tot, ꝙ inficiari nō po
teſt præterea t ꝑe, puta die, non nocte, & ex multis aliis
circūſtantiis, quas diſcretus iudex uidebit. ff. de inſt. ſed
& ſi. §. j. & ij. ff. de iuris, & fac. igno. l. regula. §. j. 2. q. 1. §.
qn̄ aūt. ff. de uer. obl. continuus. §. j. & tunc qn̄ factum eſt
notorium, ſed perſona delinquēs occultatur, locum ha-
bet, ut quidam dicūt, ꝙ procedit̄ quaſi in notorio, ar. ſ.
de teſt. cog. c. ꝑuenit ad nos, & no. ſ. de ele. bo. me. Ma. &
de tali notorio actu tranſeunte loquit̄. j. de uer. ſign. ex
parte in Chriſto, & c. ſe. ſ. de app. cum ſit Ro. § ult. & c.
propoſuit. ſ de fil. presby. conquerente. ſ. de tranſla. ex
quanto. hi ēt ſic notoriè delinquentes non ſunt audien
di appellantes. 2. q. 6. §. ſunt. ſ. de ap. cum ſit Ro. § ult. &
5 c. propoſuit. ¶† Sed, quod eſt mirabile, poſt latam ſnīam
ēt executioni mandatam ꝯ eam poterit de nouo perpen
di iudicium, i. agitari. C. de accu. ea quidem. non mire-
ris, quia alibi non licet appellare, & tamen cām agere
licet, ut in ſupplicatione. C. de præci. impe. offe. aut̄. quæ
ſupplicatio. 2. retractabitur prima ſnīa, ſiue proceſſus,
ſi probauerit falſum eſſe, quod obiiciebatur, uel ēt non
notorium. C. de accuſa. ea quidem, quāuis hoc difficile
uideat̄. ſed ꝯ uidetur, ꝙ non debeat citari in notorio
actu tranſeunte. ſ. de ele. bo. me. Mag. & c. uenerabilē, &
ēt ꝙ non ſunt in tali notorio recipiendæ probationes.
2. q. 1. de manifeſta, & c. quæ Lotharius. ſed illa habent
locum in notorio, qđ in conſpectu iudicis contingit: uel
in notorio continuo uel ibi interuenit citatio, ut no. ſ.
de ap. cum ſit Ro. uel dicas gn̄aliter in quolibet noto-
rio poſſe procedi ſine citatione. hoc non placet. & ſine
probationibus non ꝑꝑ hoc reuocabitur ſnīa, niſi cōſtet
ꝯrium, ut ſ. dictū eſt. ſed melius eſt, ut mō predicto ꝓce
dat̄, niſi forte periculum, uel ſcandalum eſſet in mora;
& ſic pōt intelligi, quæ ꝯtinebant̄. ſ. de ele. bo. me. Mag.
& c. uenerabilē. & fortè non eſt dr̄ia inter notoriū actu
tranſiens & actu interpellatum, ſed in uſurario mani-
feſto quædam conſtituuntur ſpālia ut not. j. de uſur. cum
in diœc. & c. qa. ¶ Sed quid dices, negatione fit res dubia
ergo ubicūq; negabitur, non ſeruabitur dictus proceſ-
ſus. C. de inge. ma. l. iiij. rn̄deo, ſicut dictum eſt, ſi præ-
ſentes ſunt, & negetur bonum eſt, ꝙ ſeruetur ordo iuris
& incitationib. & in aliis. ff de cuſto. & exhi. reo diuus,
ar. 2. q. 8. c. 1. & 2. & ſi non fuerit præſens, uel receſſit,
tunc non ſeruatur ordo. Vel dic illud habere locum, in
quibus probabiliter pōt eſſe inficiatio. uel dic ꝙ eſſe du
bium, iō requirunt̄ probationes, & qa notoriū iō proce
dit̄ ſine ordine; & ſic diuerſis reſpectibus aliqd dr̄ dubiū
& notorium: ſic ēt ordine nō ſeruato proceditur, ſi de
maleficiis notoriis excipiat̄ ꝯ electum, uel teſtem, & lo
6 quitur. ſ. de ele. bo. me. Mag. & c. uenerabilē. ¶† In aliis
autem præter maleficia, puta in ꝯctibus, non credimus
locum habere prædictum proceſſum: imò in ipſis ſer-
uabitur ordo iudiciarius: quia ibi tempore prædicti
ꝯctus, & ante & poſt contractum multa ſunt & inter-
ueniunt ēt extra id, quod agitur, quæ homines non au-
diunt, uel non notant notabiliter. Itē qa quæ conſenſu
uel uerbis, uel re ꝯhunt̄, non poſſunt talia ita eſſe noto-
ria. ff. commo. ſi is. §. ult. ff. de act. & ob. l. j. & ij. Idem dr̄
de poſſeſſione, quæ licet conſiſtat in facto, habet tn̄ ali-
qn̄ aliqd iuris. ff. de acq. poſſ. l. j. §. acqrimus, & l. poſſeſ-
ſio. ¶ Præterea alia rōne reprobamus ꝓceſſum notorij
in con-

[a] ¶ *Si autem ſit continuum.* Ad Inn. *hic uide* Car. *optimè declarantem in conſ.* 16. *incip. in elucidatione præmiſsi dubij, col.* 2. *uer. Ad quod reſpondeo. Et ad dicta* Inn. *hic uide etiam* Fran. *Are. in cōſ.* 145. *col.* 7 *in fi. & col. ſeq.*

in contractibus: quia ſi præſens eſſet reus, forte habe-
ret exceptiones ſuas, & alius eſt modus ſubueniendi
8 actori, ſ. ꝑ excōicationem, uel miſſionem in poſſeſſionē
ſupra ut lit. non conteſt. tuæ, & c. qm̄. ſed dices, idem
etiam pōt dubitari in criminibus: quia forte ad ſuā de-
fenſionem fecit homicidium: uel qa trāſiuit ad ep̄atum
auctoritate Papæ, uel ꝙ eſt denunciatus poſt appella-
tionem, ſ de trāſla. c. ult. ſ de reſti. ſpol. olim, j de ſent.
excō. per tuas. Item remedium aliud actor habet ꝯ eū,
C. de requir. re. & ff. eo. ꝑ totum. ſed dicimus, ꝙ ſpāle
eſt in maleficiis, quia intereſt reipub. ne maleficia re-
maneant impunita, j de ſent. excō. ut famæ ꝙ ꝓceditur
ſine ordine, & tn̄ neceſſarium eſt, ꝙ non ſolum probet
maleficium, ſed etiam qualitatē facti, ſ. ꝙ homicida in-
ſultum fecerit, & occiderit, & ſic de oībus aliis: qa aliàs
eſt inficiationi locus, ar. ad ꝓdicta de reſt. ſpol. olim, &
c. cum ad ſedem. 2. q. 1. q̄ Lotharius. quidam dicunt, ꝙ
ſi negetur notorium, ſemꝑ eſt ꝓbandum notorium, ut
ff. q ſatiſd. cog. ſi uerò. §. ult. & hoc in abſentia partis ꝓ-
bari pōt, ar. ſ de pac. c. interpoſita. §. ult. & poſtq̄ proba
uerit notorium, tunc admittentur ꝓbōnes ſuꝑ princi-
pali. ſed prius dictum magis placet, cum hoc ſit ꝓlon-
gare lites, & circuitus adducere. ¶ Nulla tergi.] tale no
9 torium facti, puta quia mulierem ſuſpectam ſecum te-
net in domo, uel lecto, & quia confitetur uel non diffi-
a tetur, uel ſi filios habeat de aliqua muliere, infra de di
uor. ſignificaſti. Illud factum, uel potius maleficium dr̄
notorium, ut homicidium, & adulteriū: quia pluribus
notum eſt, etiam ſi circūſtantiæ non ſint notæ, quæ ex-
cuſant, uel aggrauant maleficium; ut puta quia iudex
eſt, qui occidit, uel etiam alius, ſed ad ſui defenſionē.
uel etiam adulter non tenetur: quia ignoranter eā co-
gnouit, uel quia ſuppoſita, uel quia parentelam ignora-
bat inter ſe & uxorem ſuam. ſed certe in hoc caſu, qn̄
quis teneat aliquā pro uxore, non uī habere locum ꝓ-
ceſſus notorij: qa tunc non eſt notum maleficium, licet
notorium ſit factū, ſ. ꝙ tenet, & cognoſcit talē mulierē,
qđ non eſt peccatum, nec de genere pcōrum, niſi & ipſa
ꝯſanguinitas eſſet notoria, nō dico uiro, ſed aliis ita, ꝙ
poſſit cēſeri notorium non. n. eſt neceſſe ad hoc, ut ꝓ-
ceſſus notorij habeat locum, ꝙ ſit notum partib. ſed ꝙ ī
ueritate ſit notoriū: qa ſi uelles dicere, ꝙ oportet oēs
10 circūſtantias excuſantes maleficium eſſe notas, ſeque-
retur, ꝙ nullum maleficiū poſſet eſſe notorium: qa nul
lum eſt, qđ non poſſit habere aliquam circūſtantiam, q̄
poſſit excuſare maleficiū. ¶ Sed ꝯ. non dr̄ factum noto-
rium, niſi qn̄ non eſt inficiationi locus, etiam qn̄ non pōt
ulla tergiuerſatione cellari, ut hic. 2. q. 1. de manifeſta.
Sol. non dr̄, ꝙ maleficium non poſſit excuſari: ſed dicit,
ꝙ ipſum factum, qđ dicitur maleficium, non pōt cella-
ri, qn ſit factum notorium, i. ſi ſit notorium factū, habet
locum ꝓceſſus ſine iudiciario ordine. proceſſus aūt iſte
ex̄ordinarius, de quo loquunt̄ canones, raro locum ha-
7 bet ſcđm cano. ¶† Item no. ꝙ imputatur accuſato, q ha-
bet legitimas cās inficiandi, ꝙ citatus non uenit, & ꝓce-
ditur inquirendo de circūſtantiis non notoriis, etiam
ſi præſenti accuſato incūberet ꝓbatio, habebitur ꝓ nō
b probato, ex quo abſens eſt. alioquin, ſi nō abſenti, ſed
ꝑn̄ti incūbebat probatio, iudex ad ſui inſtructionem ꝓ-
bationes recipiet. ¶ Item & procedere ad pœnam hu-
ius cōtumacis, ſicut fuerit iuſtum, eius contumacia nō
obſtante, ſupra de elect. bo. me. Ma. 2. q. 1. de manifeſta.
ſed ſi uenerit, audiantur excuſationes eius. 2. q. 1. Deus
omnipotens. & ſi aliqua pœna imponatur eis, uel ſi ali-
quod mandatum fiat eis occaſione malefacti, eo nō exi-
ſtente contumace, & non facta legitima inquiſitione de
non notoriis, illud uel erit nullum, uel erit reuocan-
dum tanquā iniuſtum. ¶† Item monitio iudicis. q̄ monet
reum, ꝙ ſatisfaciat, non habetur ꝓ citatione: quia mo-
nitioni nō teneretur parere, ſi habet iuſtam excuſatio-
nem, ſ de præſump. c. dudum. 14. q. 1. quiſqs. ar. ꝯ. ſ de re
ſcript. ſi qn̄, ubi dr̄, ꝙ per literas debet ſe excuſare: ſed
ibi loquitur de honeſtate. ¶ Alij dicunt, & forte bene,
ꝙ in notoriis poſt citationem pōt procedi, ſi citatus nō
mittit ſufficiētem reſponſalem, ar. j de cler. non reſi. ex
parte, & duobus capitulis ſeq. ¶ Item ſi ſit factum, ubi
requiritur purgatio, uī ꝙ ad purgationē uocari debet,
arg. j de ſent. excō. ſi uerò. & idem uī, ꝙ ad ſnīam ſit uo
candus, C. qūo & qn̄. l. ea quæ. 3 q 9. per totum. & alij
tn̄ ꝯdicunt in cōtumacib. & illa loquuntur in abſentib.
non contumacib. ſed accuſatori imputaret̄, ſi ſciret le-
gitimas excuſationes accuſati, & eas non diceret; & ꝓui
detur in hoc caſu accuſato ſcđm tenorem l. ff. de iud. l. ſi
prætor. ¶ Item dicimus, ꝙ licet in notorio poſſit ꝓcedi
li. conteſt. & ſeruato alio ordine iudiciario, qn̄ partes
ſunt pręſentes: nihilominus tn̄ dicimus poſſe ꝓcedi ꝑ-
ſentibus eiſdem etiam lit. nō ꝯte. nec alio iudiciario or
dine ſeruato, ſicut & qn̄ reus abſens eſt ꝯtumax. ꝑter ci-
tationem, q̄ ſemper eſt neceſſaria. ¶† Item poſt citatio-
nem neceſſarium eſt ei exponi fa-
ctum,[a] ꝓ quo citatus eſt, & ꝙ au-
diatur defenſio eius. & ſi hoc non
fiat, ſatis dici pōt nō tenere ſnīam
ſuꝑ notorio latam. ſicut. n. in aliis
cauſis, q̄ requirunt ordinem iudi-
ciarium, nō ualet ſnīa, quæ fertur
non cognito de cā; & ſic intelligit̄, C. de ſen. & interlo.
o. n. u. l. ꝓlatā, C. de accu. ſi accuſatorib. & l. abſentem.
¶ Idem uī etiam in notoriis, ubi & non oīs, aliquis tn̄
ordo ſeruandus eſt, ſ de iureiu. ad noſtram 3. ſed ſi au-
diantur eius excuſationes, licet ſuꝑ eis non admittatur
ꝓbō; nihilominus tn̄, ſi eſt notorium in ueritate, tenet
ſnīa. & hoc, ſi ipſum ꝓbetur coram illo, coram quo pe-
titur ſnīa pronunciari nulla, iudicabitur ſnīam debere
manere ratam. ſecus tn̄ uī in aliis, quæ requirunt ordi-
nem iuris: qa ibi, ſi nullæ ꝓbōnes reciperentur ſuper
qōne, de qua agitur, non teneret ſnīa, ut dictum eſt: qui-
dam tn̄ aliter dicunt. ¶† Item dr̄, ꝙ ſi accuſatus eſt ab-
ſens, & contumax, ꝙ tenet ꝯ eum ſnīa, etiam nullo ordi
ne ſeruato, dūmodò ei, coram quo petitur ſnīa pronun-
ciari nulla ꝑꝑ defectum ordinis, probetur factum no-
torium. nec ex aduerſo corā eodem iudice probabitur
aliqua excuſatio. imò plus dr̄, ꝙ in hoc caſu non eſt ad-
mittendus ille, q fuit ꝯtumax, ad ꝓbādum excuſationē.
ſecus in primo caſu, qn̄ nō fuit contumax in primo iudi
cio. ſed ſi iudex ꝯ ius litigatoris noluit admittere eius
excuſationes, tūc ſecundus iudex, q cognoſcet, an nul-
la ſit ſnīa, bene admittet ꝓbōnes ſuper eius excuſatio-
nibus. melius tn̄ potuit ſibi ꝓuidiſſe, ſi appellaſſet ante
ſnīam, qn̄ ꝓbōnes ſuper ſuis excuſationibus non admit
tebat: qa tunc hoc ſolo, ꝙ ſnīa lata eſſet poſt talem ap-
pellationem, caſſaretur ſnīa lata:
aliq aliter tn̄ dicūt. ¶ Itē dicimus[b]
ꝙ etiā ſi iudici nō ſit factum uerū
notorium, dūmodò uere ſit noto-
rium, licet iudex peccet, ſi fert ſen
tentiam ante, q̄ ꝓbetur factū ſibi
notorium: tn̄ eius ſnīa reuocabit̄r
tenet. Item dicimus, ꝙ non ſolum
factum, ſed etiā poſſeſſio, & ꝯctus

[a] ¶ *Factum. Adde Abba qui hoc alle. & refert in cap. eccleſiam S. Mariæ, col. iij. in fi. ſupra de conſti.*

[b] ¶ *Item dicimus. Adde, quòd hoc dictu refert & ſequitur Abb. in c. olim, ſupra de re iud. & ibi de eius ueritate uide per Feli. col. viij. uerſi. hic, & his ſimilia.*

poſſeſſionis poſſunt eſſe notoria, licet in eis raro debeat ꝓcedi ſm̃ formam notorij; ſicut & in eis raro ꝓcedit in forma inquiſitionis; hoc plus placet, q̃ ea, q̃ notantur in gl. fama, & quidam [teſtis] 2.q.6.de manifeſta. [euidentia] puta, q̃a non ſecum teneat eam in domo, & in camera, ſed cõiter dicitur, ꝙ eam cognoſcat.

NObis [naturale] ſupra eo.c.j. contrarium ibi tamen ſoluitur.

QVæſitum [notorium] de hoc notatur, ſupra eo. tua [euidentiam] .ſ.quia tenet mulierem in domo, uel filios habet.

De clericis coniugatis. Rubr.

SI qui [relinquenda] 32.diſt. ſi qui uerò, ɔ̃. 12.q.1. quia. Sol.illud loquitur ubi timet̃ ſcandalum. vel illud de pauperibus clericis, & nõ intitulatis, q̃bus nõ ex debito, ſed ex eleemoſyna eſt bene faciẽdum. vel illud fuit diſpẽſatio in nouitate gẽtis Anglicorum. vel illud uetus. hic autem quod dicit hæc decr. hodie ſeruatur.

SAnè [niſi fortè] licet enim habeant uxores, ſi ipſæ & mariti uoluerint uouere caſtitatem, poſſunt habere beneficia.

QVòd à te [redire] ff.de coll.illi.l.j.in fi.16.q.6. de lapſis, & c.cognouimus, ſ̃ de renun. ex trãſmiſſa. 17.q.4.quicũque, ɔ̃.27.q.1. ſi q̃s rapu.12.q.2. nulli licet.18.q.4. ſunt q̃ opes, in authẽ.de mona. §.ſi uerò reliquas, j̃ de cõ.ap.uerum. Sol.dicunt q̃dam, aliud eſt, cũ ſponte recedit, quo caſu nihil recuperat, ut in ɔtrariis: aliud, cũ iudicis auctoritate recedit; quo caſu oĩa recuperat, ut hic, & in ɔcordantiis. ¶Sed ɔ̃ hoc uı̃, ꝙ nõ debet ei ꝓdeſſe iudicis auctoritas, cum ad hoc ſua culpa deueniret, ar.ff.cõmo.l.ſi ut certo, quãuis nõ poſſit dici culpa, ſi in minoribus ɔ̃hat mr̃imonium. ꝑꝑ hoc dixerunt alij, ꝙ ſicut in dote, uel donatione ꝑꝑ nup.intelligitur ɔdõ, ſ.ut duret durãte mr̃imonio, ſic & q̃n ingreſſu ſuo aliquis donat aliquid eccleſiæ, C.de rei uxo.act. l.j, ſecus, ſi aliàs donat: quia tunc nil reuocabitur, niſi expreſsè dicta ſit ɔdõ, j̃ de ɔd.ap.uerum. alij dicũt hoc. c.cum ɔcordantiis intelligi de benignitate. ɔ̃ria de iure cõi. alij dicũt, ꝙ ſi res aliquas donat expreſsè, nõ põt eas reuocare: ſed ſi tacitè, ipſo, ſ.ingreſſu eccleſię, ſecus, arg.C.ſi pe.ap.l.iij. alij uerò dicunt, ꝙ ſi ſimpliciter facta eſt donatio, nunquam eſt reuocanda, C.de dona.l. irritam, C.de renoc.dona. ſi donatione. hæc autem facta ſunt ſub conditione, ſi ibi permaneret.

SAnè ſacerdotes [nuncupanda] ſupple & ꝓpter hoc priuati eccleſiis fuerunt, &c.

SVMMARIVM.

1. *Diſpenſatio quando non teneat.*
2. *Criminoſus promotus ad aliquam eccleſiam an recuſari poſſit de crimine, quod prius habebat.*
3. *Ad denunciationem criminis nullus excluditur.*
4. *Recuſatio, uel appellatio criminoſi, cuius crimen per confeſſionem eſt notorium, an admittenda ſit.*

DIuerſis [cithara] .i.uita contẽplatiua cum cõiugali [cõtuleris] repete, q̃ diximus, ſ̃ de elec. noſti, & de fil.presb.ueniens. poſſunt etiã aliter ſolui ɔ̃ria ibi poſita: quia hic intelligitur diſpenſaſſe.

1 ¶†Quotiẽſcũque.n.aliq̃s facit aliq̃d ɔ̃ ius, & illud tale, eſt, in quo poſſit diſpẽſare, diſpenſaſſe intelligitur,[a] ut hic, & ſ̃ de fi. p̃sb.ueniens, ſ̃ de biga.c.ij. uerũtñ eſt, ubi ſeruet ordinem, & cum cãę cognitione facit diſpẽſationem, ut no.in decr.ueniens. alius põt uenire ɔ̃, ſ.ſuperior & ſucceſſor. ſed ipſe nõ, ut hic, & 81.diſt. quicũque. 51.diſt. quẽ in aliquo. & credunt, ꝙ in hoc caſu ꝑꝑ inordinatum ꝓceſſum, ſ.puta q̃a non p̃miſſa cognitione eſt diſpẽſatum, poſſit reuocari diſpẽſatio, & puniri diſpẽſator ipſe tñ ſine peccato tenet beneficium, quouſq; diſpenſatio reuocatur, ſicut hic ꝓbat̃, & tenet diſpẽſatio. ɔ̃rium eſt in diffinitiuis ſentẽtiis, q̃ non reuocant̃, C.de ſen.& interl. om.iu. ꝓlatam. ¶Si aũt diſpẽſatio non teneret: q̃a in caſu indiſpẽſabili ordinaſſet, uel diſpẽſaſſet, tunc etiã ipſe poſſet ɔ̃uenire. 55.diſt.pœnitentes, ſ̃ de fil.p̃sby.c.pen.

a ¶*Diſpenſaſſe intelligitur. Adde, quòd in hoc contrarium uidetur tenere ipſemet Inn.in c.ueniens, de fil.presb. ſed pro concordia. uide Abb. in c.in cunctis, §.inferiora, ſupra de elec. col. ij. qui intelligit dicta hic ĩ principe, & dicta in d.c.ueniens, in inferiori à princi.*

2 ¶†Item dicas, ꝙ ſi criminoſum ꝓmouet ep̃s, uel irregularem ad aliquã eccleſiam, uel ordinem, ep̃s de crimine, uel irregularitate, quã prius habebat, & ſciebat, accuſare non põt: q̃a mores eius, quos approbauit, reprobare non põt, ff.de adul ſi uxor, in fi.ar.4.q.3.ſi quis te.

3 ¶†Sed põt denunciare crimẽ eius. ad denunciationem enim quilibet tenet̃, & nec facto ſuo, uel ꝓmiſſione põt à denunciatione excludi, ſ̃.de iureiur. quẽadmodum, & c.ult.2.q.1. ſi peccauerit. ſed ſi coram ordinatore de huiuſmodi crimine, uel irregularitate accuſetur, bene põt facere iuſtitiam. nulla.n.exceptio poteſt eum repellere à iudicando, cum ſi ꝑꝑ ſuſpitionem deceret repellendus, nõ ab ordinato, ſed potius ab accuſatore poſſet hoc dici: quia p̃ſumitur uelle ſuum defendere factũ. ſed ſi inquirendo uellet ꝓcedere, dicunt quidã, ꝙ bene poſſet tali exceptione repelli, Tu crimẽ meũ noſti heri, ſicut hodie. & hoc ſatis uı̃ iuſtũ, ſi inquiſitor hoc fateat̃, ut hic, uel aliàs notorium eſſet, q̃d ſciret. ſed ſi inquiſitor hoc non fateat̃, non uı̃, ꝙ aduerſarius ſit admittendus ad ꝓbõnem exceptionis, cum nõ poſſit ꝓbare exceptionem, niſi confiteatur de crimine ſuo, & confitenti

4 nullæ ſunt partes iudicis, ff ad l.Aquil.proinde. ¶†Itẽ cum per confeſſionem ſit notorium crimẽ eius, non debet audiri recuſatio eius, nec appellatio, ſ̃ de app. cum ſit Ro. & c.nouit. Alij tñ contradicunt, ſ.ꝙ ſemper eſt admittẽda exceptio. nec opponitur hæc exceptio, cum ſit declinatoria iudicij, niſi in princ.ut not.ſupra de exceptio.paſtoralis. argu.contra. ſupra de fil.presbyt.ueniens. Solu.illa loquitur, ubi nullo ordine iudiciario ſeruato fuit ſpoliatus, & erat notorium, defectum ordinati eſſe notum epiſcopo. vnde cum ante ſpoliationem non habuit poteſtatem proponendi exceptionem, poteſt proponere poſt: ſecus, ubi ſeruatur ordo, & facultatem habet excipiendi. quando autem ordinatori licet excipere contra ordinatum, dic ut not. ſupra de ætate & qualit.& ord.præfi.accepimus.

CVm olim [orientalis] 31.diſtin. Nicena, q̃m uiro. [conſuetudo] no.ꝙ conſuetudo impedit, & ſuſpendit uſum matrimonij, & multo fortius impedit ɔ̃hẽdũ, j̃ de cog.ſpi.ſuper eo.32.diſt. placuit. ɔ̃ctum aũt & ratũ licitè nõ dirimit, ita, ꝙ poſsit cũ alio ɔ̃here. nec ɔ̃dicit, j̃ de diuor.gaudemus: quia ibi non loquitur de rato.

IOannes [gaudere] ut infra cap.proxi.niſi priuilegio illius canonis. 17.q.4.ſi quis ſuadente. tñ ſi ter monitus nõ dimiſerit negotiationes, & alia, q̃ clericis ꝓhibentur, hoc etiam priuilegio priuabitur. ſ̃.de ui.& ho. cle.c.ul. j̃.de ſen.exc.ĩ p̃ſentia. j̃.de apo.c.j.ubi no. ¶Quidam tñ intelligũt prædicta.c.ſ.de apo.& de ſen.exc.loq̃ in caſu ſpeciali, ꝙ nõ gaudeant priuilegio canonis, ſi q̃s ſuadẽte, q̃n uiolentias inferũt, uel arma portant. ſed ſi aľs ut layci agant in negociationibus & alijs huiuſmodi gaudent prædicto priuilegio canonis, ſed non alijs.

EX parte [abiectã] & nihilominus ſeculares negociationes exercent. [Iuſticias] .ſ̃.eo.c ꝓx.ſ̃.de ui.& ho.. cle.c.ul.ſecus dicimus in depoſitis: q̃a & habitũ portare debent, & in omnibus clericaliter uiuere.81.diſt.dicto, & gaudent priuilegio.c.ſi quis ſuadente.

VT conſultationi, &c.

De clericis non reſidentibus. Rubr.

NOn liceat [tranſire] niſi cum auctoritate Papæ. de tranſla. inter corporalia [Manifeſta] ſcilicet ambitio dignitatis, uel diuitiarum.

EX geſtis [depoſitus] .i.dignitate remotus. no. in amotione cardinalis ſynodum cõgregatã, & ſuper ipſius amotione totius ſynodi conſenſum habitum: imò Papa fecit depoſitionem.

QVia non [inhibemus] pęnã horũ hẽs. j̃.de p̃b.& digni.de multa. [Miniſteriũ] .i.dignitas. Vel potes intelligere de quolibet bñficio, ꝙ req̃rit reſidentiã uel ex cõſuetudine uel priuilegio, uel ſtatuto eccleſię, uel alio legitimo modo [perſona] niſi eſſet annexa præbenda. j̃. de præb.& digni.ad extirpandam.

REIatum [in Lateraň.] ſ̃.eo.c.ꝓx. [bñficiũ] .i.dignitas, ꝙ ex eo apparet, ꝙ in concilio non ſit mẽtio niſi de dignitatib.& eccľijs, uel potes intelligere de quolibet bñficio, & bene ſit mẽtio in ꝓxi.ſ̃.c.ubi dicit eccleſiaſticum miniſterium [ɔ̃dicunt] quia non ſtat in eis. [Non admitti] dic ſi p̃ſumant̃ tales, uel niſi caueãt. [ſuorum prælatorum] not. inferiores prælatos dare licẽtiam eundi ad ſcholas, & alibi. [Pro alijs.] j̃.eo.de cætero.

FRaternitati. [cõmendaticijs literis] 72.diſtinct. per totum.

COnquerente [ſilentium] No. ꝙ ſi quis non reſidet in eccleſia ſua, uel habet alia beneficia, ꝙ poteſt agi contra eum,[a] ut amoueatur ab illo bñficio.

a ¶*Contra eum. Intellige, niſi docuerit, quod per ſe uel per alium deſeruierit ita intelligit* Pe.de Anc. Innocen.*hic, & conſ.* 17.*col.j.uer. quædã ſunt beneficia inci. cõſilium, ſuper j.dub.*

DE cætero [ſubtrahi] Specialis gr̃a fuit. uel dic hoc eẽ ius cõe, ut q̃diu canonici, & alij clerici diœc.uel alij ſubiecti ſuis prælatis, ſiue ep̃is, ſiue alijs, qui hñt ſuꝑ eos ordinariã & immediatã iuriſdictionẽ ꝙ hr̃e debent ſua bñficia niſi forte affectarent. ff.ſi q̃s cau. l. 2.§.ul. Itẽ oportet, ꝙ neceſſitas, & utilitas uel ep̃i, uel eccleſiæ adſit. j̃.eo. ad audientiam. alias.n.cum non pertineret ad officium ſuum, nõ poſſet eis præcipere.7.q.1.quia frater, & no.ſ̃.de temp.ord.ad aures [Victualia] .x.q.iij.relata.

EX parte [uocatus] .j̃. ex tuæ. ¶No. ſufficere ſolam monitionem, ꝙ redeat ad eccleſiam, nec eſt neceſſe eum citari ad eccleſiam. & hæc eſt ratio, quia non poteſt eſſe niſi notorius exceſſus eius. j̃.eo.c.j. & ij. tamẽ ſi iſte iuſtam excuſationem haberet, quare non rediit, totum reuocabitur.7.q.1. præſentium. 4.q.5.c.j.

QValiter [reuocatus] no. capitulum reuocare ep̃m: quia per hanc reuocationem à canonicis factã Papa mandat ad electionẽ alterius ꝓcedi [Eligatis] not. nullam ſuperioris ſñiam eſſe neceſſariã ɔ̃ hunc abſentẽ, ſed ſolam reuocationẽ ſufficere, ut canonice ꝓcedatur ad aliũ eligendũ; ar. ɔ̃. j̃.c.prox. Nos credimus, ꝙ q̃tuncunq; ſubditi moneant p̃latũ, uel ſocium de redeũdo nõ tñ p̃nt ꝓcedere ad eligẽdũ ſibi ſuperiorẽ ſine autoritate illius, in cuius manibus põt renunciare, uel q̃ iuriſdictionem habet ſuper eum, ut eũ remoueat; quia inferior &c.21.diſt.inferior, & c.ſeq.ſ̃.de tranſ.inter.

INter quatuor [expectati] ſm̃ formam ɔtẽtã. j̃.c.ꝓx. uel dic hoc tp̃s pręfigi à iudice [impedimento] no.ꝙ ẽt ſi ſine iuſta cauſa abſuerit, ſi tamen poſtea incipiat legitimo impedimento teneri non priuabit̃ eccleſia. & eſt hoc ea rõne: quia monitio debet præcedere: monitio ãt, cũ ĩmpeditus eſt, eũ arctare nõ põt. ſ̃ de elec.bo.me.&c.

SVMMARIVM.

1 *Abſens an ſemper ſit expectandus, & quãto tempore. in n.*2.3
4 *Vagationis delictum ſufficit ad priuationem eccleſiæ.*
5 *Edicta publicè proponi ſufficit, licet ad citatum non perueniãt.*
6 *Quamuis prælatus ſit excommunicatus non tamẽ debet à prælaturæ adminiſtratione ceſſare.*

EX tuæ [fraudulẽter] Sꝑ præſumitur fraus, cũ ſꝑ debeat eccleſiæ ſeruire. uñ cũ ſit in culpa magna, iuſte ɔparat̃ fraudi. ff.de uer.ſig.mag. ff.man.ſi fideiuſſor, in princ.ff.depo.q̃d nerua

1 [†Citatio] quicquid dicãt iura antiqua, ꝙ abſens clericus tm̃ duobus menſibus ſit expectãdus.7.q.1.p̃ſentium uel tribus ſeptimanis, 7.q.1.ſi quis in clero, uel v. annis. ſ̃.c.c.ij.ſiue de anno in aut̃.de ſantiſ.epiſ.§.interdicimus tu ſic tene, ꝙ ſi quis abeſt probabili & neceſſaria cã, ſiue probabili tm̃, puta ſtudiorũ, uel quia ſit cũ ep̃o ſuo, uel alia iuſta cã, ſꝑ expectabitur. ſ̃.eo.relatum, & c.de cætero. j̃.eo.cũ dile niſi citetur primo ubicunq; fuerit ultra mare, ſiue ubicũq; alibi fuerit. cum.n.in nulla culpa ſit hic, ſine cã expoliari nõ debet.lvj.diſt.ſatis.16.q.7. inuẽtum. hoc tñ bñ fatemur, ꝙ ſi certũ tp̃s hr̃et ad redeũdũ, uel ẽt qualitas negocij certum tempus requireret, ut quia mittitur ad concilium, uel ad cãm, finem concilij uel cãæ tacite ꝓ termino hẽt. uñ ſi clericus poſt finem uaget̃ cõputatis diebus ad redeundum uagari intelligit̃ ff.ex qui.cau.ma.in inte.reſt.ſi cui, in fi.§.j.unde ex tunc licite dat̃ eius bñficiũ, nec eſt neceſſaria citatio, nec expectatio.6.menſium, de quibus habetur in hac decre. & 7.q.1.p̃ſentium.tñ, ut ibi dr̃, ſi probauerit poſtea ſe legitimo impedimento detentum fuiſſe recuperabit eccleſiam ſuam beneficio, ſ.reſti.in integ.ex generali clauſula. Ad idem.4.q.5.quiſquis.ff.qui ſatiſdat, cogan. l.2. &

2 per totum. ¶†Alij autem dicunt, ꝙ poſtq̃ propria uolũtate incipit morari, debet expectari per ſex menſes, & citatio ad domum fieri ſicut dicit hæc decret. non enim debuit ei obeſſe, ꝙ bonum initium habuit abſentiæ. & c. p̃ſentium loquit̃ ſm̃ antiqua iura, uel tꝑa, q̃n minus tp̃s aſſignabat̃. hodie aũt deſignat̃ maius, ut hic. Item dicimus, ꝙ ſi ex cã probabili ſit abſẽs, põt reuocari ꝑꝑ neceſſitates eccleſiæ. unde ſemper debet notificare eccľiæ ſuæ ubi moretur. ꝙ ſi non fecerit, cum ſit in culpa, & la-

3 titare uideatur, ſibi p̃iudicat. ¶†Si quis aũt habet aliquod beneficium in eccľia, ſꝑ cõparere dẽt nec ad eũ eſt tranſmittenda citatio poſt citationẽ ſex menſium, & edictum emiſſum, ut hic & poterit eius beneficiũ aſſignari qui eius neceſſitates ſuppleat. præfertur enim publica utilitas priuatæ, ut 7.q.1. mutationes, & multis alijs. cap.

Item oportet, q pdicti, qui ex probabili cã abſunt, habeant licentiã ſui prælati, de conſec.diſt.5.nõ oportet, uel q conſuetudo ſit, q poſſint abeſſe ex iuſta cã, licẽtia non obtenta. bñ.n.poſſet hoc ex conſuetudine induci, quis hoc nõ poſſet conſuetudine induci, q ſine licẽtia uagenẽ. eſſet.n.talis cõſuetudo ꝯ bonos mores & in læſione eccleſiarũ. unde nõ ualet, ut no.ſ.de ꝯſue.c.1.imò plus dicimus, q nec ẽt prælatus põt ei licentiã dare uagandi. & ſi dedit fortè, licet ipſe platus, q ei licẽtiã dedit, non poſſit ꝯ eum procedere; tñ ſuperior procedet.ĵ.de cle.coniu.diuerſis:qđ tñ non fatemur. ¶†Item
4 no.q hæc decr.habet locum in eccleſiis requirentibus reſidẽtiã, uerũ ẽt non requirentibus in eo caſu, qñ uagatr:qa ſufficit delictũ uagationis ad priuationem eius. 7.q.1.non oportet, & c.ſeq.Itẽ & in eo caſu, qñ ex iuſta cã abſunt: ſed moniti ubi ſunt pro neceſſitatibus, uel utilitatibus eccleſiæ ſuæ uenire recuſant:qa tunc poterunt priuari eccleſia, ar.11.q.3.ſicut aũt, & c.abſit.ſi uerò præſumptiuè habeant primã pro derelicta, qđ ex eo uehemẽter pſumitur, q accepit ſcđam, quæ reqrit reſidentiã, uel qa accepit uxorẽ, uel qa agit ſolẽnẽ pniam 81.diſt.c.ſi.ſ.proxi.ti.c.j.& ij.21.q.2.ſi quis, iã ſtatim uacat prima, quæ ſiñr reſidẽtiã requirit, quãuis forte melius dicaẽ, q nunq̃ ſit ſic cõferendũ bñficiũ: qa & ſi uacet de iure, non tñ de facto, niſi primò ſibi ſnĩaẽr abdicet.ĵ.de ꝯceſ.pbẽ.uel ec.nõ ua.literas.ſ.co.ex parte, & ſatis colligiẽ.ſ.ti.proxi.c.j.niſi in caſu.ĵ.de pbẽ.& dig. de multa, & no.ĵ.de ꝯceſ.pbẽ.uel ec.nõ ua.nõ nr̃is.Si uerò cã leuitatis uagaẽ, ſi põt de facili inueniri, uel ſcitur ubi ipſe ſit pſonaẽr eſt reqrendus uel à cãplo ſuo, ſi eps ſit abſens, uel ab alio, qui ius reqrẽdi habet, uel quem res tãgat.& ſi requiſitus nõ uenerit, licet ſua autoritate nõ poſſit procedere ad electionem, obtenta tñ lnia à ſuperiore, q pſtaret, debet eligere aliũ.ſ.e.quaẽr. ſi uerò neſcit, ubi ſit, uel de facili citari nõ põt, puta qa eſt ultra mare, uel in remota puincia, fiet qđ dr̃ hic, ar.ĵ.q ma. accu.poſſ.relatum.interim aũt de fructibus eccleſiæ faciet eccleſiæ deſeruire.ſ.de app.peruenit.2.ĵ.e.cum ad hoc. Alij dicunt, q ſi eſt monitus, uel ẽt ſine monitione & ſuperioris autoritate, ſi certũ eſt, q ab eccleſia abeſt ſine cã, põt alij conferre eandẽ eccleſiã.ĵ.de pbẽ.& dig. extirpand. hic aũt certũ eſt, q licet reuertaẽ, tñ punieẽ de eo, q abſens fuit ſiue in diebus feſtiuis, ſiue in aliis ultra, quam debuit.7.qõ.1.ſi quis.50.diſt.contumaces.
5 †Edictum] ſufficit edicta in publico proponi, & ſi nõ puẽniãt ad citatũ.ſ.de eo, qui mit.in poſ.cã rei ſer.ſi aduerſarius, & C.qũo & qñ iud.ab eo.ar.ꝯ.ff.quæ ſen.ſine appel.reſ.l.j.§.item cum ex edicto. ſed ibi non fuit ſolẽniter propoſitum [ſpoliari] etiam lit.non cont.eſt.n. hic caſus, ubi lit.non cont.proceditur ad priuatiõẽ eccleſiæ ſic.ſ.ut lit.non conte.quoniam.§.ij.ſecus autẽ, ſi propter crimen peteretur repelli: quia tunc non poſſet lit.non cont.agi poſſet, ut not.ſ.ut lit.non conte.quoniam [procedatur] excommunicando, & ſuſpendendo poteſt archiepiſcopus procedere contra epiſcopos deſerentes eccleſias ſuas: remouere autem ab epiſcopatu, uel adminiſtratione non põt. ſed hoc hic ſpecialiter le-
6 gato conceditur † Remoueat] hic uidetur, q licet prælatus ſit excõicatus, non tñ debet propter hoc ceſſare ab adminiſtratione prælaturæ ſuæ. contra ſupra de ap. paſtoralis, in fin. Sol.quidam reſpondent, q adminiſtrare debent in temporalibus, & etiam in ſpiritualib. ſed per alios. cum enim in prælatura tolerentur, & ipſis imputaretur, niſi adminiſtrarent, & ſubditis imputaretur, niſi obedirent.8.qõ.4.nonne ipſe tamen adminiſtraret, & ſubditis imputaretur, ſi prælatus non uteretur rebus eccleſiæ:quia qui caret officio, carere debet & beneficio, ut no.ſ.de app.paſtoralis.¶Alij dicunt, q ex quo excommunicatus eſt, nunq̃ ſe debet admiſcere adminiſtrationi tpalium, neq; ſpũalium, ar.p̃eall.decr. paſtoralis, & quia peccat aliis cõicando. & intelligitur qđ hic dicit, quia ipſi plati p excõmunicationem, & ſuſpẽſionem primã & ſimplicẽ bñ priuanẽ adminiſtratione tpaliũ, & ſpũaliũ: ſed eis abſolutis ſtatim recuperãt ipſo iure adminiſtrationem. ſed qñ amouenẽ ſecundò ab ep̃alibus, tunc non reſtituentur ipſo iure, ſed poſt abſolutionem: imò alij in locum eorum ponunẽ, ut hic.

TVæ fraternitatis.

CVm decorem [dimiſſis] ſ.dignitatibus.

EX parte [abſentando] uerba.n.in iure poſita legitimam interpretationem recipiunt.ĵ.ad audientiam. [Reſidens] reſidens intelligitur ſiue præſens, ſit ſiue abſens, dũmõ pro negociis eccleſiæ abſit.ĵ.c.proxi.præſens autem ſemper dicitur, qui negociis eccleſiæ adeſt.

CVm dilectus [gaudere] ſic.ſ.eo.de cetero.

AD audientiam [decernimus] No.non diſpẽſat hic Papa, ſed decernit. non eſt.n.neceſſaria diſpenſatio, cum non faceret ꝯ iurm, qđ ſic interpretandum eſt ſ.e.ex parte.2.no.ſ.co.de cœtero. [Dici] ſic.ſ.e.ex parte, & c.de cetero.

CVm ad hoc. [indulgentiis] hoc eſt de gratia, & pp cãm, ſ.defectum ſeruitiorum. [Prædeceſſorum] dicunt quidã hoc ius cõc: qa ſicut ſine cãe cognitione nõ põt prohibere ultra tempus ſuæ adminiſtrationis.ff.de pœnis.l.ult.ita nec licentiã dare. alij dicunt, q hoc fuit de gratia ſpeciali, & ex cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Qui tenentur reſidere in beneficio, quando poſſint eo ſpoliari.*
2 *Cum confirmatur clericus alterius diœce.oportet habere permiſſionem.*

1 CLericos [beneficia] † habentia curã aĩarũ: uel põt loq ẽt de minorib.clericis, & de ſimplicib. bñficiis, ẽt ſi nõ habeãt curã aĩarum, ſed tñ requirũt reſidẽtiã uel ex ſtatuto, uel ex priuilegio, uel ex cõſuetudine approbata. hi.n.poſſunt ſpoliari illo bñficio, in quo reſidere tenenẽ, niſi moniti reſideãt, & de talibus bñficiis põt intelligi.ſ.e.qa nõ, & c.relatũ.ĵ.de pbẽ.cũ nõ ignores.70 diſt.ſanctorũ. ſi aũt non requirunt reſidẽtiam beneficia, tũc niſi cã ſubeſſet, uel neceſſitas, uel utilitas, non cogeretr in aliqua eccleſia morari:quia hoc pcipere nõ ptinet ad eius officiũ, arg.7.q.1.qa frater. clerici n.poſſunt habere plura bñficia in talib.eccleſiis, quæ ſ.reſidentiam non requirunẽ, arg.ſ de exce. cũ eccleſiaſticæ, ar ad hoc, q eps aliis clericis, & ẽt peregrinis põt cõcedere beneficia in talib.eccleſiis.16.q.1 poſſeſſiones.facit aũt ad hoc.ſ.de cõſti.cũ oẽs.nec obſtat ſi dr̃, q nõ põt duab.eccleſiis ſeruire.16.di.acutus. Rñ. q oẽs eccleſiæ una eccleſia ſunt.21.diſt.q̃uis nec obſtat. ĵ.de præben.cum ſm ubi innuit a ꝯrio ſenſu, q qui nõ ſeruit altari, nõ uiuet de altari, cum tam qui reſidet, q̃ qui non reſidet, ſeruit altari, dummõ bñ uiuat, & bene expẽdat, qđ inde pcipit.¶Item quicquid habet eccleſia, pietati deputatũ eſt.12.q 2.aurum habet.54.di.multos. intelligo tñ oẽ bñficiũ reſidẽtiã reqrere niſi ꝯriũ ꝯſtet. ¶Hoc tamen no.q ſiue beneficium requirat reſidentiã, ſiue non, interim tamen, quãdiu priuetur, habebit uocẽ in electionib. & in aliis, quæ in illa eccleſia fuerint facienda, niſi ꝯria ſit conſuetudo: ſed prebendam non recipit de beneficiis, q̃ reſidentiam requirunt; & ſic poteſt intelligi.70.diſt.ſanctorum. ubi dr̃, q ex diſpenſatione epi non poteſt eſſe canonicus pbendarius.q.d.q alias erit canonicus & in aliis, ſed pbendam nõ habebit. & hanc interpretationem uẽ eccleſia recepiſſe de facto. licet.n.eps prioris eccleſiæ diſpenſare poſſit tacitè, & expreſsè, uel ſuſtinere ẽm nos ſine diſpenſatione, q ha beat canonicatum in alio epiſcopatu, ſi placuerit ſecũdo epo, uel in ſuo: non tñ ualet diſpenſatio eius, ut cõtra ſtatutum uel ꝯſuetudinem eccleſiæ habeat pbendã. ¶Et eſt rõ, quia ſi haberet pbendam, notaretur cupiditate, ĵ c.prox.cum iam dudum. Item diminueretur pbendæ aliorum, & nõ debet diſpenſari cum alterius pjudicio: ſed q interſit electioni, oneris eſt. Item & eccleſiis ad profectum eſt, quãto plures ſunt conſiliarij. 64.diſt.extra.& dicimus, q ſi ſcienter ſecundi elegerũt clericum habentem aliud bñficium ſine aliqua ꝯdõne, hac.ſ.ſi uoluerit, & poterit primum bñficium dimittere, ſed potius etiam uoluerint utrũq; beneficiũ habere, uidentur renunciaſſe priuilegio, uel ſtatuto, quãtum in ſe eſt, qđ habebant de reſidentia facienda, ar.ſ.de cõſti. cum acceſſiſſent, & c.cum M. Ferr.tñ licet ſic purè & ſine ꝯdõne elegerint, eps, ſi non uult, non cogitur confirmare: quia ſine eius auctoritate conſuetudinem, uel ſtatutũ infringere nõ poſſunt, ſ de ꝯſue. cum ꝯſuetudinis. ſed ſi uult, ꝯfirmabit eũ, & erit canonicus, ſed non pbendarius,[a] niſi reſideat: quia licet intelliganẽ renunciaſſe ſtatuto priuilegio, uel ꝯſuetudini, q non teneanẽ facere reſidentiam, non tñ renunciant iuri cõi, in quo cauet, q non debeant habere pbendam, niſi ei ſeruiant. 13.q.1. c.ij. & maximè cum uergat in piudicium eccleſiæ. & fortè hac rõne, ſ.q uergit in dãnum eccleſiæ, dici põt, q non uidentur,
2 nec poſſunt renũciare priuilegio ſuo. ¶†Et no.q qñ cõfirmat clericum alterius diœc.uel epi, oportet, q permiſſionem habeat à priore epo.72.diſt. p totũ.vel dic, q licet ſine licentia prioris epi non poſſit clericum alterius epi auferre, uel etiam ad ordines promouere, ſi tñ non aufert ei, uel non promouet ad ordines, ut auferat, quia bene uult, q in oĩbus ut prius priori epo ſeruiat, bene põt eum ꝯfirmare in canonicum ſuæ eccliæ. Si aũt conſuetudo ſit primæ eccleſiæ, ſeu ſtatutũ, q hoc ipſo, q accipit ſecundam uideat primam habere p derelicta, ꝯſuetudo hæc tanq̃ laudabilis eſt ſeruãda.12.diſtinc.illud. Si autem electores clericum, quẽ eligunt, neſcirẽt beneficiatum in eccleſia, quæ reſidentiam requirit, tũc niſi ei renunciaret, poſſent eum refutare, ff.de act.emp. l.Iul.in prin. ¶Item differẽtia eſt inter conſuetudinem, quæ eſt, q continuã reſidentiam faciat, & eam q̃ habet, q nõ recipiat bñficium, niſi reſideat, qa primã[b] uẽ ipſo iure renunciare recipiẽdo ſcđam, q̃ ſiñr reſidentiã requirit, ut not.ſ eo. tuæ. Scđam autem non uidetur renunciare, cum hoc conſuetudo non habeat.

a ¶Sed non præbendarius. Et ſic quis poteſt eſſe canonicus ſine præbenda. Adde Abb. qui hoc refert in c cũ M.col.7. uerſic.quandoque ſupra de conſti.

b ¶Quia primam. Ad hoc dictum Inn. hic uide Oldr.Laud. in ſuo conſi.220. & Pe tr.de Anch. in conſil.59. incip. In publicis rebelationibus, col.ij.uer.ſed hic incidenter, & Cardin. in conſil.ſuo 3.incip. Circa elucidationẽ, col.ij. in prin.

De præbendis & dignitatib. Rub.

VT nullus [conſanguinitatis] 8.quæſtione in Apoſtolica.

NOn liceat [clericos] hic colligo, quòd etiam clericis in minoribus ordinibus conſtitutis debet prouidere ordinator, arg. 28.diſt.de his. Sed Romana Eccl.nõ cogit puideri niſi ꝯſtitutis in ſacris ordinib.ĵ.e.cũ ſm apoſtolum, & c.eps.

RAtio [propriis] q ſibi tanquam proprium teneat, uel hæredibus dimittat per præbendas: non tamẽ prohibentur hic diuidere.

SVMMARIVM.

1 *Ordinator non cogitur prouidere ordinato.*
2 *An ſit neceſſarium, quòd ordinator, & ordinatus conſentiat, quòd de patrimonialibus uiuat.*

EPiſcopus [titulo] .i.eccleſia [ſubminiſtret] p qualitate Eccleſiæ, & dignitati Clerici, ff.de ali.& ci.le.l.antep. ff.de iu.do.qro. [de pñna]
1 ¶†No.non cogi ordinatorem ordinato puidere p decr.ĵ co.cum ſcđm, ſi de patrimonio ſuſtentari ualeat. ar. 1.q.2. paſto. & c.clericos. tñ non credimus,[c] q q habet beneficium, uiuere debeat de patrimonio, ſed de altari, ĵ co.cum ſcđm.ar.ꝯ.1.q.2.paſtor. ſed ibi intendit auctor canonicis phibere, ne quis de patrimonio auarè theſaurizet, & bona eccleſiæ expẽdat. alias aũt bene licet bona ſua conſeruare hæredibus, & bona eccliæ
2 expendere. † Paterna] credimus aũt neceſſarium, q ordinator, & ordinatus expreſsè ꝯſentiat, q de patrimonialibus uiuat. alioquin poterit petere bñficium ab ordinatore, ar.qui altari ſeruit, &c. ĵ co.cum ſecundum. Alij tñ ꝯrium dicunt; ar.pro eis hic, & ĵ eo.tui. & credimus, q alius eps præter pprium nõ poterit eum ordinare ſine titulo eccleſiæ:qa non licet ei conferre ordines, ſicut nec alia ſacra.ĵ de paroch.c.iij. arg.71.diſt. primatus. Item non credimus, q propter hoc patrimonium eius fiat eccleſiaſticum, & q alienandum ſit cũ ſolẽnitate canonica. ſed tamen ſi alienat, ordinator non debet ei prouidere: ſed ipſe ſibi ipſi imputet. ſi tamen caſu fortuito periret, deberet ei ſicut alij, prouidere. 7.q.1. præſentium, & c.paſtoralis.

c ¶Tamen non credimus. Adde Abb.in c. cum eſſes.ad fi.infra de teſt.qui refert hoc dictum Inn. & Fel. in c.ex literis. col.ij. in prin. ſupra de cõſtitutionibus.

QVia in tantum [duas] ĵ co.de multa [de multitudine] .ſ.præbendarum, uel eccleſiarum.

CVm teneamur [& beneficium] repete, quæ dixi ſu pra de reſcript. mandatum [cõmodè] arg. à ꝯrio ſenſu, ergo ſi non poteſt cõmodè ſuſtentari, ualent literæ. dic, ut not.ſupra reſcrip. poſtulaſti.

REferente [tuus] ſcribit ordinario [ſpoliauit] hoc habuit de conſuetudine Archid.ut no.ſ de offi.archid.cum ſatis:tñ in duobus peccauit archid.qa ordinẽ iudiciarium non ſeruauit. non n.p ſnĩam ſpoliauit;q ſi feciſſet, teneret ſnĩa. nec deberet ſibi reſtitui eccliæ, q ſnĩa tranſierit in rẽ iudic.qa appellatio ad archiepm fa cta nõ potuit extinguere.2.q.6.Metropoł. Scđò peccauit, qa ei optionẽ eligẽdi nõ dedit [appellauit] & malè niſi qa de ſpãli ꝯſuetudine erat, q appellabaẽ poſtpoſitis mediis ad archiepm ꝯ id, qđ eſt.2.q.6.Metropoł. & ff.de ap.Imperatores. vel dic, q hic nõ approbaẽ factum

archiepi,licet de facto ꝓceſſerit [reſtitutus] cũ non te-
neret appellatio ad eum facta,nõ tenuit reſtõ [uenire]
ſiue pendente appellatione,q̃ non tenebat,ſiue poſt: qa
non vult allegare ſuum ius. iccircò tenet excõicatio, s̃
de ap.ſi duobus,j̃ e.ad hæc [aſtrinxit] ſcđò [maluerit]
de rigore iuris eſſet utraq; priuãdus.7.q.1. ſi quis eps,
eos. ſed hoc eſt de gratia, ſupra de tranſla.c.quãto. ho-
die autem hoc eſt correctum,j̃ eo.de multa. ſed hodie
eſſet utraque priuandus, ſi utrãque contenderet reti-
nere, infra eo.de multa, & ſupra de ęta.& qual.eam te.

MAioribus [diuiſionem] ꝑ hoc tñ non prohibemus
de vna præbẽda, ſi nimis magna eſſet,aliquid in-
de trahere,& maiorem partẽ eius,ſi nimis excedit,aliis
præbẽndis adiicere: qa [a] nõ intel-
ligitur ꝑ hoc diuidi p̃benda: imò
in ſuo ſtatu integra manet,licet ſit
diminuta in penſionibus,uel redi-
tibus:quia hoc nomen p̃benda no-
men eſt iuris, & non ꝯſtituitur tñ
ex poſſeſſionib. ſed ex iure quodã
ſpãli,cui annexa eſt præbenda. ſed
forte ſine aliquo reditu nõ poſſet
conſtitui præbenda,uel ius p̃bẽdę,cum non eſſet ibi, qđ
præberetur p̃bendario. & hac rõne,ſ.quia non põt cõſti
tui p̃benda ſine reditibus,patet ꝙ in eccleſiis,ubi ſunt.
12.canoni.non põt conſtitui numerus 10,uel minor p̃-
bendarum:qa ſequeretur,ꝙ vna p̃benda inter plures di
uideretur: ſed tñ ibi põt conſtitui certus numerus pau-
ciorum canonicorũ,q̃ ſint præſentes canonici,uel p̃ben-
dæ:qa ibi canonicatus bene reſidet etiam penes illos,q
modo ſunt ſuꝑ numerum,& moriẽ cum eis,j̃ e.cum di-
lectus. Item licet ad vnam p̃bendam non teneat electio
facta de duobus,j̃ eo.tuæ:tñ ſi ad vnum canonicatũ ua-
cantem, etiam ubi eſt diſtinctus numerus canonicorũ,
duo eligant,tenebit electio:qa uidentur renũciare nu-
mero,ar.s̃ de cõſti.cum M.& j̃ eo.c.relatũ,& c.dilectus:
ſed numero p̃bendarum non uẽ renũciare, licet plures
ad vnam eligant:qa vna p̃benda non tñ conſiſtit in iu-
re,imò in facto, & reditib.Vnde oportet,ꝙ ſi debet de-
ſtrui,ꝙ ipſo facto & expreſsè deſtruat; & q eligit duos
ad vnã p̃bendam,non intẽdit eã deſtruere,ar p̃al.decr.
cũ M.¶Alij ꝯdicũt,& bene,dicẽtes,ꝙ non ualet electio
plurium canon.ad vnam p̃bendam,ut no.s̃ de ꝯſti.cũ M.
ita,ꝙ vna remaneat p̃benda,ſ.vnus ex duobus electis ha
beat vnã mediã, & alius aliã mediã,j̃ e.tuæ.nã ſi ex vna
fierẽt duę,hoc non ꝓhibeẽ,j̃ c.uacãte. p̃tereà nõ habet
locũ,niſi ubi prębẽdæ ſunt diſtinctę,j̃ eo.dilecto. Inno.

a ¶ *Quia non intelligitur. Adde Abb. in c. cum M.col.iiij.uerſi. in gl iij.ſupra de cõſti. & Felin. in d.c. cum M.col.viij.uerſic.in glo.in uerſi.receperunt.*

S V M M A R I V M.

1 *Si Papa pro aliquo ſcribit poſt receptionem aliquam à capi-
tulo factam, quis præferendus ſit.*
2 *Nunquid receptus in canonicum poſſit excipere contra literas?*
3 *Receptus in canonicum per literas Apoſtolicas, quorum præ-
ſentationis tempus neſcitur, quid agere debeat circa præben
dæ petitionem, & uide in num.4.*

REl atum [uacat] hæc decre.non loquiẽ de iure,
ſed de gratia in eo,qđ dicit ꝙ aſſignet ſibi p̃bẽ
dam,q̃ nũc uacat,uel q̃ primo uacauerit ẽm ꝓ-
miſſionem ſuam:qa certum eſt,ꝙ non ualet ꝓmiſſio de
p̃benda uacatura. Illud aũt poterat mãdare de iure, ꝙ
ex quo receptus eſt,ꝙ det ei p̃benda, q̃ cito ſe facultas
1 obtulerit,j̃ e.dilec.fil.¶†Sed qd ſi poſt receptionem ali
quã à cap.Papa ſcribit ꝓ aliquo quis præferẽ? Rñ.is,ꝓ
quo ſcribit Papa, ſi iam receptus eſt; qđ ſic ꝓbo. Pri-
mus nullum ius habet in p̃benda uacatura: quia capl̃m
ſibi ius in ea ꝯferre nõ potuit: ſed receptus in canonicũ
2 ꝑ Papam habet ius, ut no.j̃ eo. inter cætera. ¶†Vtrum
autem poſſit receptus in canonicum excipere ꝯ literas,
no.s̃ de reſcr.mãdato. ſed ſi ante receptionẽ retẽto pri
mo caſu capl̃m ꝯferat p̃bendam recepto à ſe,tenet col-
latio: qa ille,ꝓ quo ſcribit,ꝑ literas executorias ante
receptionem nullum ius habet in p̃benda,ut j̃ eo.inter:
ſed capl̃m tenetur intãtum ꝓuidere canonico, ſi ma-
licioſè litigauit ꝯ eum,j̃ e.dilectus fil.G. Si aũt nõ ma-
licioſè ꝯdixiſſent,tunc nõ recuperaret p̃bendam colla-
tam,pendẽte lite: ſed habebit ius in alia,q̃ primò uaca
bit poſt receptionem ſuam in canonicũ. ¶Sed oppones,
hoc non poſſe ſtare: qa Papa ſcribebat tñ, ꝙ ſibi dareẽ
prima uacatura; ergo aliam petere nõ poterit? Rñ. qa
Papa, qñ mandauit, ꝙ reciperetur in canonicum, non
mandauit de certo canonicatu,ſ primò,uel ſecũdò; ſed
præcisè mandauit, ut omnimodè reciperẽ in canoni-
cum; & ſicut in literis Papæ præmittebaẽ, ꝙ reciperẽ
in canonicum,& poſteà ſequebatur, ꝙ aſſignaretur ſibi
p̃benda,q̃ uacaret; ſubintelligendum eſt poſt receptio-
nem in canonicum. ¶Item alia rõne debet habere pri-
mam:qa hoc ipſo,ꝙ receptus eſt in canonicũ,debet ha
bere p̃bendam, cum ſe facultas offerret. primam autẽ
habere debet, & aliis ante eum ꝑ capl̃m receptis p̃fer-
ri:qa Papa diſpẽſauit cum eo ꝑ lr̃as ſuas,ꝙ habeat ua-
caturam.imò & ſi aliqui ꝑꝑ Papam recepti eſſent in ca
nonicos ſine p̃benda, pendẽte lite cũ primò, dicimus,ꝙ
iſtis p̃fertur dũmodò pñtatio ſuarum p̃ceſſerit pñtatio-
nem lr̃arum aliarum, s̃ de reſcr.capitulũ. ¶Alia rõne
etiam hoc ipſum probamus. nam cum adhuc inueniẽ p̃-
benda uacãs, nec adhuc aliqs in ea habeat ius, & appa-
reat eum alios p̃ceſſiſſe in pñtatione literarum, & de-
buiſſe etiam p̃cedere in receptione in canonicum,& qa
apparet, ꝙ non habuerũt ius ei mouendi litem, cum in
ea ſuccubuerint,& tãdem eum receperint; meritò de-
bet ei p̃ferri. & ſi poſt receptionem ſuã alij ꝯferaẽ, cre-
dimus, ꝙ auferẽ ab eo,& dabitur primò pñtanti, licet
poſterius recepto: qa ex ſua receptione habet ipſe ius ĩ
ea. & alij poſteà recepti, ordine præſentationis ſerua-
to,habẽt ius in aliis,hoc.ſ.ꝙ debent aliis præferri; & ſi
aliis conferantur,reuocantur ab eis, ut no.infra eo.in-
3 ter cętera. ¶†Sed quæritur,quid dices,ſi certum eſt, ꝙ
aliquis receptus eſt in canonicum,& ꝑ literas Apoſto-
licas, ſed neſcitur tẽpus pñtationis literarum, & iõ ne-
ſcit, quã p̃bendam petiturus eſt? Rñ.qa tunc debet di-
mittere in pace oẽs,q habẽt p̃bendas: qa ſic uellet age
re ꝯ eos,q habuerunt p̃bendã ante,q̃ receptus eſſet, cer
tum eſt, ꝙ hoc nõ põt,j̃ eo.dilectus fi.G. Sed ꝯ illos,q
habuerũt præbendam poſt ſuam receptionem, poſſet:
ſed incertum eſt, utrum ipſe, uel aliquis aliorum eorũ
receptorum per Papã prius pñtauerit literas. nec tunc
poteſt petere aliquã, & ſi certũ ſit,ꝙ aliqua de his prę-
bendis ſibi debeatur. tñ quia non deberetur ſibi ali-
qua,niſi illa,quæ primò uacauit poſt receptionem ſuã,
ſi nullus eum p̃cedebat in præſentatione: uel ſi præce-
debat eum alius,debet aliam habere & certam ſeruato
ordine præſentationis,ſupra de reſcrip.capitulum, ſed
neſcit quã, nec ipſe probat, quæ ſit illa certa, quæ ſibi
debetur,ſeruato ordine præſentationis; ergo ꝯ quem-
cũq; agat,abſoluetur reus. qa ubi dubia ſunt iura par-
tium,ꝓ reo interpretandum eſt, ſupra de fide inſtrum.
inter.6.q.5. actor. de uacaturis autem præbendis pote-
rit petere primam, dũmodò nullus ſit, qui præcędat in
præſen-

præſentatione lr̃arum.ſi aũt alius p̃cedat in uacaturam
ſeruabitur ordo prædictus, & hoc rõne pręſentis decr.
quæ dicit,ꝙ ex quo receptus eſt in canonicũ,debet ha-
bere præbendam.j̃.e.dilectus fi.G. ¶Imò dicunt quidã,
ꝙ ẽt ſi certũ eſſet,ꝙ ſi uellet agere ꝯ certam perſonam,
ꝙ obtineret de unius iure: tñ,quia execraẽ lites præeli-
git ordine ſuo unã de uacaturis,qđ põt,dũmõ talis ſit,
ꝙ ſi eſſet in eo ſtatu,quod ſi nulla ei præbenda delata eſ
ſet,oẽs alios,q expectant, præcedere, deberet de iure.
& hoc probo: qa per taciturnitatem huiuſmodi nullũ
fit aliis præiudiciũ,cũ ẽt ſi aufert primò ſuam præben-
dam, primus præfereẽ etiam expectantibus uacaturas.
4 ¶†Sed dices, iſte ſic receptus habet ius in prima præbẽ
da,ut dictum eſt, & no.j̃.e.inter cętera, & eodẽ mõ põt
petere ſecundam,ergo habet ius in duabus. Rñ.ꝙ uerũ
eſt,ꝙ habet ius in prima: ſed recepta ſecunda perdit il-
lud ius, & tranſit ad eũ,q proximus eſt poſt eum. nam q
prior eſt tꝑe,debet eſſe potior in iure.s̃ de maio.& obe.
c.1.& dicunt quidam hoc eſſe uerum,ſi ſcđs ſit receptus
in canonicum autoritate Papæ, & ꝑꝑ hoc habeat ius in
ſecunda præbenda,& hoc dicunt ar.præa l.decr.de ma
io.& obe.c.j. ¶Alij intelligunt, ꝙ ſi ſcđs receptus eſt, &
ꝑ hoc eſt ſibi ius quæſitum in ſcđa prębenda: ꝙ tunc nõ
poterit primò receptus petere ſcđam præbendam:qa nõ
licet collatori alterius ius in alium transferre. ſed ſi ſe-
cundo non eſſet ius quæſitum in ſcđa præbenda, puta
qa nõ eſſet receptus in canonicũ,uel eſſet receptus, ſed
non autoritate Papæ, tunc conferenda eſſet præbenda
tñ primo,ar.quia ſi præbenda inueniẽ uacãs, & nec pri
mus habet ius, nec ſcđs,melius eſt, ꝙ primò aſſignetur
præbenda,quæ eſt expedita,& ſecundo detur præbenda
quæ eſt in lite. imò plus uidetur, ꝙ ſi aliquis habuiſſet
præbendã unam per x.ann.& modo ſpoliatus eſſet ea de
facto,uel de iure, forte ꝙ alij debebatur, ſi mõ aliqua
inuenitur uacans,danda eſt ſibi & non aliis, pro quibus
ſcriptum eſt, arg.7.q.1.paſtoralis. [Secundum promiſ-
ſionem] ad idem etiam ſine promiſſione tenetur. j̃.e.di
le.& s̃.de conſti.cum M.promiſſio.n.ſola ſine receptio-
ne in canonicum reprobaẽ.j̃.de conceſſ.præben. uel ec.
nõ ua.c.2.& etiam cum receptione.s̃.e.relatũ [Careat]
ſi uacat, uel alias ei poteſt de communibus prouentib.
prouidere.s̃.de conſti.cum M.

AVaritiæ [portiones] Forte aliquas res cões habe-
bant monachi cũ eccleſiis ſuis, & ipſarũ eccleſiarũ
portionem monachi abſtulerãt. & is eſt ſenſus. mona-
chi ſuas portiones augebant, & portiones uel reditus,
quos clerici percipere conſueuerunt,monachi diminue
bant,& hoc ſonat litera. uel portiones dicit præbendas
quæ conſueuerunt clericis aſſignari. ¶Conſenſu] ſi aũt
eius conſenſus interueniat,ſecus,ut j̃.de ecc.ædi.ad au-
dientiam.j̃.de exceſ.pręla.ſicut.16.q.1.ſicut duo;& ſimi
liter prælatus non poteſt facere clericis non conſentiẽ
tibus, ut dicta decr. ad audientiam,ar.56.diſt.ſatis per-
uerſum, & ſi ſine cauſa conſentire nollent,cogendi ſunt
ar.de his, quæ fi.à ma.par.ca.c.ult.

SIgnificatum. Ita dicunt quidam, & bñ: quia hic fuit
ſtatutum.& ideò à ſimonia excuſanẽ. de hoc no.s̃.de
ele.ſignificaſti. [Dimittere] ſine peccato. & non poterat
dimittere.s̃.de renun.admonet [Præbendæ] ſ.officium,
quod ſibi faciendum imminet per annum,alij delegare
faciendum cum præbenda;& hoc eſt, qđ in ſequentibus
confirmat [aſſiduè debeat eatenus.] ¶Nota pacta inter
partes facta poſtea confirmari uel interpretanda à iudi
ce,uel temperanda. nam cum dictum eſſet inter partes
ꝙ omni die cantaret miſſam de S.Maria & in confirma-
tione dr̃,ꝙ cãtaret miſſam ſimpliciter,nõ adiecto,S.Ma
riæ inſuper addit, ſalua honeſtate.ſ.& deuotione. Ite-
rum cum dictum eſſet,ꝙ non liceret ei dimittere eccle-
ſiam,in confirmatione dr̃,cã uoluptatis,ſiue ad aliã trã
ſire. non credimus tñ, ſi aliquid eſſet in pactis à iure to-
lerabile, ꝙ illud liceret à confirmatore commutari ſed
hęc immutatio non propriè põt dici mutatio,ſed inter-
pretatio. ¶Alij tñ dicũt,ꝙ ſi pacta reſpiciũt tñ religio-
nem, ſicut eſt cantare miſſam de S.Maria, ꝙ licet ſupe-
rioribus eam mutare,ſicut hic,ẽt ſi ſint licita, ſed ſi re-
ſpicerent tꝑale commodum, non liceret ſuperiorib.ea
mutare,dũmõ licita ſint [honeſtate] qa forte non dece-
ret eum celebrare cum uilibus ornamẽtis, uel in calice
æreo [deuotione] quia non deceret eum celebrare ſi ꝑ
ſomnũ polutus eſſet.6.diſt c.j.uel ꝙ bis celebraret in
die,de ꝯſe.diſt.2.ſufficit [hoc illi] diuinũ officiũ qđ eſt
idẽ,ac ſi diceret,ſibi nõ licet ad aliã eccleſiã trãſire [uo
luptatis] cauſa aũt religionis poteſt. j̃.de reg.licet.

S V M M A R I V M.

1 *Religioſi, ubi tantum ius patronatus habent, non poſſunt auge
re neque cenſum, neque penſionem, & in nu.2.*

DE monachis [hoſpitalitatem] ſolitam & con-
gruentẽ. oẽs aũt recipere nõ poſſunt, ar.85.di.
Florẽtinũ.42.diſt §.j.& ſi talẽ portionẽ nolint
aſſignare, eps aliis conferret eccleſiã.s̃.de ſup.neg.p̃la.
1 ſicut. ¶†Aſſignatum] ubi religioſi ſolũ ius patronatus
habent,neq; cenſum, neq; penſionem poſſunt augere.
s̃.e.auaritiæ.s̃.de pa.cum clerici.j̃.de cenſi.prohibemus
imò plus uideẽ,ꝙ ſi habens nouum ius patronatus non
ſolum non debet augere cenſum,ſed nec etiam habere,
q̃uis poſſet rñderi,ꝙ licet patrono ex pacto aliquid re-
2 cipere.18.q.ult. Eleuthe. ¶†Nos credimus,ꝙ abbas,uel
quiuis alius clericus ab eccleſia,cuius eſt patronus, ni-
hil accipiet, niſi cenſum ſolitum.j̃.de cenſi.prohibe-
mus. nam ſi epiſcopo hoc non licet.10.q.3.quia,& c.ſe.
18.q.1.c.1.qũo licebit abati? & hoc quod dictum eſt,
habet locum, ubi poſſeſſiones pleno iure transferuntur
in eccleſiam ædificatam. ¶Si uerò proprietas poſſeſſio-
num non transfertur, ſed remanet penes ædificatorem,
ita tñ, qđ ędificata eccleſia habeat utile dominium ſub
certa penſione,quam reddat ædificatori, uel ẽt ſine pen
ſione, & ſic uideẽ ſonare hic, & 12.q.2.bonæ, ubi uideẽ
dicere, ꝙ eps certam partem cenſus transferat in mo-
naſterium, quãuis non negent, & proprietatem rerum
transferri poſſe.j̃.de dona.apoſtolicæ,& tunc non licet
augere penſionem, & ſi fiat,punitur.s̃.de pac. cum cle-
ri.niſi fiat cum autoritate epiſcopi. & epiſcopus nun-
quam conſentire debet, ꝙ reditus ſoliti clericorum mi
norentur s̃.e.auaritiæ,& niſi ita prouideaẽ,ꝙ clerici ho
ſpitalitatem ſeruare poſſint, & epo de iurib.epalibus
rñdere,ut hic,& j̃.de cenſi.præterea.s̃.de ſup.negl.præl.
ſicut. & in hoc caſu intelligunt.c.quæ dicunt, ꝙ debet
rationem reddere abbati de temporalibus.16.q.2.ſa-
ne.j̃.de capel.mo.c.1.dicunt tñ quidam,& non malè,ꝙ
ubicũq; aliqui habent eccleſias ex propria fundatione
poſſunt exigere rationem de temporalibus, & ẽt addũt
quidã,ꝙ poſſunt augere pẽſiones.& ſic intelligũt.c.hoc.

AD hæc licet [uel diuerſis.] j̃.eo.de multa, ubi no-
tatur.

PRætereà [utraque] & malè.j̃.de relig domi.ne ui:
quia ẽt de uoluntate abbatis,& conuentus hoc fieri
non põt, ar.s̃.de elec.conſtitutus. [Altero] de hoc no.
s̃.eo.

ſ.eo.referente,tamen id,quod ibi diximus, non credimus locum habere in religioſis, qui proprium uelle nõ hñt.12.q.1.non dicatis,& q hic ſibi data eſt optio eligẽdi gratia fuit: quia tantum ultimum quod receperat & accipere poterat,auctoritate primi prelati,tenere debebat.21.q.2.ſi quis iam:& de hoc no.ſ.referente.

SVMMARIVM.

1 *An eccleſia plures debeat habere ſacerdotes curam animarum gerentes.*

2 *Item an in una eccleſia plures eſſe poſſint prælati.*

Cum nõ [eccleſia] & ita uř,q nõ loquit de eccleſijs.ſed q de pbẽdis loquatur apparet.j. ubi di
1 cit locum, quaſi non ſint eccleſiæ. ¶†Vnius].j. eo de multa.nec una eccleſia debet habere plures ſacerdotes.21.q.2.ca.ſicut. 16.q.1. in apibus. unus enĩ debet eſſe ſuper alios,qui curam habeat animarum.& ſi alicui contingat,q in una eccl'ia plures ibi ſint ſacerdotes, q pariter habeant curam animarum totius parochiæ, nõ eſt ꝯ ius:quia ipſi non ſunt prælati,uel ſponſi,nec aliqs eorum,ſed epiſcopus, uel alius ſuperior erit prælatus eorum:& licet habeat prælatũ, tñ ſunt collegium:a quia ad eſſe colle
2 gij non exigitur,q ibi ſit prælatus ar.ff.q cuiuſq; uni.l.j. ¶†Item bene licet in eccl'ia eſſe plures prælatos ſm diuerſa,ſicut in una eccl'ia poteſt eſſe arch. qui præerit in his quæ ad iuriſdictionem ſuam pertinent:& archipresbyter in alijs, & ſic de cæteris.Item non eſt ꝯ ius,ſi in eadem eccleſia plures ſunt prælati, ſed unus ſub alio,ſicut apparet in epiſcopo,qui eſt prælatus in omnibus eccleſijs;& ſingulæ habẽt ſingulos plãtos.Sed hoc eſt ca rõne:qa una poteſtas eſt ſub alia. ¶Vel dic ipſum collegium dř prælatus ſingulorum, & prælatus in adminiſtratione tam tpalium,q̃ ſpiritualiũ ar.ſ.de of.ord.irrefragabili.quam adminiſtrationem p plures ſacerdotes põt facere.& ſi eſt conſuetudo,q capitulum committat curam iſtam animarũ,quibus uult,&q eos mutet, qñ uult nõ dicunť,b illi ſacerdotes habere curam animarum. ſi autẽ perpetuò daretur à capitulo, uel ẽt à quocunq; alio, uel ẽt hoc ipſum de conſuetudine eſt,q quicunque ſacerdos,qui curam hẽat animarum populi illius eccleſiæ, nec poteſt ab ea remoueri ſine cã,uidetur, q cenſendus eſt iſte ſacerdos iure ſacerdotis habentis curam animarum, ſiue ut proprius ſacerdos, ſiue ut Vicarius, ſuprà de fil.presb.conſtitutus.C.de manum.l.j. [Locum habere] quod facere non debet regulariter:cauſaliter ſecus aliquando obtinet,puta ſi diſpenſetur,lxx.diſtinct.ſanctorum.Item ſi eccleſiæ ſunt pauperes.x.q.iij.unio. itẽ ſi non inueniantur idonei clerici pro eccleſijs ſingulis. xxj.q.j.c.j.Item ſi una ſit intitulata, alia commendata.xxj.q.j.qui plures.Item ſi una pendet ex altera, ſuprà de ætat.& qualitat.eam te. [duabus] ſi uis exponere locum pro præbenda, dic q tales erant præbendæ, q reſidẽtiam requirebant.ſuprà ti.prox.c.ult. [Diſſentientibus] forte iſte presbyter noluit conſentire; niſi haberet utrũque poſtea autem mutato propoſito uoluit conſentire,ſed alij nolebant.unde dicitur; q cũ eorum ſcandalo non petat,ſuprà de elect.cum inter canonicos.17.q.1.quàm periculoſum.

a ¶*Sunt collegium. hoc dictum Inno. allegat Fel. in proœ. Grego. 2 uerſ. tertio fallit. & uide eũdẽ Fel.in c. ex literis,colu.2. uerſus finem.ſuprà de conſt. ubi allegat hoc dictũ tenentes & ipſi contra dicentes & refert ẽt Abb.in c.1. col. ij ſuprà de ele.& Car.in conſi.30.inci. in hoc dubio,col.2.in prin.*

b ¶*Non dicuntur Illi ſacerdotes pro intellectu uerborũ Inno.hic uide Fel.in c.ex literis col.7.in prin ſuprà de conſt.*

SVMMARIVM.

1 *An ſucceſſor teneatur de facto prædeceſſoris ſui.*

2 *Ordinator depoſitus,uel qui reſignauit epiſcopatũ, an teneatur clericis à ſe ordinatis exhibere uictum neceſſaria.*

3 *Nunquid ordinatus,qui negligit petere ab ordinatore,poſſit poſtea petere à ſucceſſore.*

Cum ſm.[A cleros].12 q.1.cum portio. [Irritas].lxx.diſt.neminem.§.quo ad excuſationem
1 †[Succeſſores] tenentur de facto prædeceſſoris pp opprobrium paupertatis clericorum.xciij.diſt. diaconi,& quia fauorabile eſt augere numerum clericorũ, ſuprà de conſt ex parte,de conſa.diſt.j.uaſa.25.q.2.quę ad perpetuam,& q.2.quicunq;,quæ ap.Item quia pauperibus clericis in uita clericorum prouidere poteſt. 16. q.1.poſſeſſiones.& ordinando ſine titulo tenetur,& uř concedere ſibi uitæ neceſſaria, quouſq; ſibi prouideat. Item quia omnia bona clericorum ſunt pauperum. 16.
2 q.1.qm.1.q.2.c.clericos.c.paſtor.¶†Dicimus tamen,q ſi ordinator reſignauit epiſcopatũ, uel depoſitus eſt, & habet unde clericis à ſe ordinatis ſine titulo poſſit dare uitæ neceſſaria,ipſe ad hoc compellatur, & non ſucceſſor:& ſic factum fuit in Ambia.& eſt ar.ad hoc, quia ſi præſentator prius teneretur prouidere talibus, quã ordinator,ut hic colligitur argum.à contrario ſenſu, quare non eadem ratione prius non cogeretur, ordinator,qui non ſolum ordinauit, ſed etiam ſibi præſentauit?nam de talibus loquitur,ubi non fuit alius præſentator:quia tunc præſentator tenetur: imò plus uidetur q ordinator dum uiuit,ſi habeat de pprio,cogi põt,ut ſibi ꝯſtituat,uñ perpetuò uiuere poſſit. uř ẽt,q hæredes ſui ad hoc teneanť:quia ex quaſi ꝯctu eſt hæc obligatio inter ordinatorem,& ordinatũ,& iõ tranſit ad hæredẽ,
3 inſt.de obl.q ex quaſi ꝯctu.¶†Sed nunquid, ſi ordinatus negligit petere ab ordinãte, dum eſt potens in diuitijs proprijs aſſignare ſibi neceſſaria,poteſt poſtea petere à ſucceſſore.uidetur q ſic,cum hæc decret. concedat ſibi hoc ius ſine exceptione iſta.[Pñtatę] ſecus,ſi alius præſentaſſet,& examinaſſent.liiij.diſt.de antiquis,ſi ſeruus. 24.diſt.qñ,& de hoc no.ſ.de æta. & qua.& or.p.r.accepimus.hic apparet,q præſentati ab alijs epiſcopis & exẽptis non debent examinari ab ordinatorẽ,quia eis prouidere non tenetur.ſi tamen ſciret eos criminoſos, peccaret ſi ordinaret.[Citatio] nota. in hoc caſu ſufficere aliquem citari legitime, quo non comparente poteſt procedi ad examinationem, & condemnationem [Aſſecutus] per te,uel quemuis alium.

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ,non res,uel præbendæ obligantur ex mandato.*

2 *Beneficium alterius fraudulenter recipiens priuatur eo.*

3 *In beneficijs,cæteriſq; ſpiritualibus ſpeciale eſt,ut facta permutatione à quocunque peti poſſint.*

Inter cætera.[reſignatiõe.]¶Nos credimus hãc reſignationẽ tenere.& collationẽ epi nõ ualere & iõ cum ex cã facta ſit renunciatio, & auctoritate

ritate Papæ.non tenet quicquid ꝯ factum fuerit, non uř tenere talis renunciatio facta ſub modo & ſpe aliam cõſequẽdi præbendam,ſi poſtea ſibi non conferatur, ſicut nec ſpes poſſeſſionis tranſit ſub modo facta,niſi modum ſequať.ff.de acqui.poſ.quod abſenti.§.ſi quis,& l. ſi me. ſ.de reſti.ſpol.olim.ſed quid,ſi poſtquam Papa mandauit alicui dari præbendam,eps alii det.uř,q ualeat collatio epi.j.de his,quæ fiunt a ma.par.cap.ex ore.nam licet iudex p ſententiam pignus conſtituat,non ualet,niſi in poſſeſſionem inducatur.ff. de pigno.act. nõ eſt mi
1 rum.¶†Item ex mandato obligant perſonæ, non res, uel præbendæ, ar.ff.polli.l.ij.ff.de ꝯh.emp.l.ul.in fi.& l. ij ar.ꝯ j.de do per tuas.infra de noui.ope.nun.c.j. ff. ad l.Fal.dolo. ff. de eden. quidam & bene dicunt quidam collationem epi,tenere,licet ſit puniendus.j.e.dilectus fil.Si autem decerneret irritum,quicquid ꝯ fieret, tunc non tenet collatio.ff.de leg.j.hoc modo.C. de re. alic. non alic.l.ſancimus ſed opponis prædictis,quare hic nõ tenet collatio epi?Rñ.quia fraudulenter facta fuit,& alias ſolutiones collige ex gl. ſ. [retractata] ſ. collatio
2 præbendæ facta.P.¶†Præterea retractata fuit petitio hic porrecta.P.& omnia acta ꝯ eum habita, cum nulla ſibi ꝯ eum actio competeret ex permutatione tali. C. de per.re.precibus.& tñ quamuis contra P.non cõpetat actio.tñ quia fraudulenter bñficiũ alterius recipit,priuať eo.& etiã forte ſi fraudulẽter non feciſſet, tñ priuatur, fraus ipſo facto interuenit,& qa talia non recipiunt intereſſe,ad quod agi poſſit,& debeat ꝯ fraudulentũ collatorem.C.de rerum permu.rebus nec etiam ad beneficium,quod reſignauit,agere põt,cum illud non habeat ille,p quem permutatio impeditur,& cũ omne ius hic amiſerit renunciando,ar.7.q.1.q̃ periculoſum.C.de in offi.teſt.commota alias omnimõ & iuſtum ſit ei ſuccurri. Põt dici hic.ꝯ.P.actionem cõpetere de dolo.ff.de do
3 lo,& eleganter.§.ſeruus.¶†Item põt dici ſpeciale eſſe in beneficijs & ſpũalibus,ut à quocũque peti poſſint facta permutatione, & maxime auctoritate Papæ poſſet ẽt dici,q in permutatione iurium, qualis eſt permutatio beneficiorũ poſt,q̃ interuenit auctoritas ſuperioris, ſtatim ius hñt in iuribus permutatis permutantes,ſecus eſt in rebus corporalibus permutatis.¶Sed quæres,quo modo huic.P.ablata eſt præbenda,ſ.quæ ſibi uacans collata erat,& ab eo.ſ.epo,qui conferendi poteſtatem habebat?rñ.hoc iõ eſſe,quia eps hoc facere non poterat, niſi auctoritate dñi Papæ.ſ. permutationem præbendarum.unde conferendo præbendam alij exceſſit fines mãdati.unde nõ tenuit.ſ.de of.del.cum olim. uel dicas melius,q Papa hic negocium permutationis ad ſe reuocauit.uñ in rebus illis,quæ in permutatione ueniebant,reuocauerat omnẽ iuriſdictionẽ ab ordinario, & ad ſe cã traxerat,ar.ſ.de of.dele.licet.3.q.6.dudum. ¶Item factum eſt hoc pp cauſas notatas in gl.ſ.collatio & pp id quod dicit hæc decr. credimus, q ſi aliquis auctoritate literarum Papæ receptus ſit in canonicum alicuius eccleſiæ,& capitulum poſtea pbẽdã huic debitã alij aſſignet,nõ ualet huiuſmodi collatio. nã cum ſit receptus in canonicũ auctoritate Papæ,& ipſi pro parte impleuerunt mãdatum eius.ſ.recipiendo ipſum in canonicũ,uiderenť conſenſiſſe,q totum impleant.i.q præbendam aſſignent,cum ſe facultas obtulerit,& ita uř remiſiſſe negocium ad Papam uñ,ſi ꝯ fieret,deluderet mandatũ Papæ,& impediret remiſſio,uel reuocatio huius beneficij, quam Papa feciſſe uř,ex quo canonici conſenſerunt, & habebit actionem de dolo,uel condi.ex hac decr.uel officium iudicis ꝯ quemlibet poſſeſſorem, ſicut hic Papa enim non debet ſuſtinere,q ſibi deludatur,uel q ſua reuocatio impediatur.j.eo.dilectus fil.ſ.de poſtu. bo. me. ij.de of.dele.licet & idem dicere uř & eadem rõne,ſi mãdatum eſſet eis,q reciperent licet ẽt ipſi ꝯdicerent,& ẽt excõicationẽ ſuſtinerent,dummõ non appellarent quia & tunc uř mandatum tranſiſſe in rem iudicatã.ſ.de ſen. & re iudi.quod ad cõſultationem ſecus autem,ſi appellaſſent uel ſi conferrent bñficium ante q̃ mandatum reciperent,quia tunc bñ teneret collatio huius beneficii, qa nondum conſenſerunt canonici collationi Papæ,nec eſt negocium reuocatum ad Papam.j.e.c.dilectus.Item ſecus eſt,ſi capitulum aliquem recepiſſet in canonicum ſine præbenda. nam tunc non credimus, q ille ſic ceptus habeat actionem contra poſſidentem.¶Et eſt rõ diuerſitatis quia hic nihil ad ſe Papa reuocauit nec canonici aliquid ad eum remiſiſſe uidentur,nec conſenſiſſe, q remitteretur ſed tñ pœnes ſe ptãtem præbendæ conferendæ tenuerunt.item ẽt ipſi,ſi uellent,nõ poſſent aliquod ius conferre in præbenda uacatura. j. de conceſ. præben.nulla ſed qñ Papa ſcribit pro aliquo,q conferant,tunc ualet collatio iuris in futura præbenda[Dedimus] hoc quod ſequitur,de gratia loquitur,ſicut patet in integra. [Poteſt] 7.q.1.præſentiam. ff. de pi.act. eleganter.§ ſi reprobos.ff de leg.j.filius.§ ſi quis de lega.iij.mortuo.§.I.ab eo.ff commo.in commodato.§. pe. ar.contra.ff.de ædi.edic.l.ad res ff.de admen.leg. relega.& intelligo primã uerã.ubi recipiẽs bñficium neſciebat alij debitum alias ſecus.ff.de act.emp.& uen.l.j. de contrahen emp.& uen.liberi.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid liceat uni plures habere præbendas ſine peccato, & uide in nu.2.3.& 4.*

Cum iam dudum. [de bithynia] iſte petebat confirmationẽ electionis factæ de ſe in eccleſia Sichunen.ſed ꝯ quia iam erat eius electio confirmata,& iterum confirmatio caſſata, ut ſtatim ſequitur. ſo.confirmatio caſſata fuit pp defectum ordinis,ſ.qa p ceſſum erat non admiſſo cõtradictore,in aut. de ſanctiſ. epiſ.§ ſi quis autem & ideo ſaluum remanebat ei ius qſitum ex electione.uel dic,q contradictor petebat confirmationem caſſationis,non obſtante app.j. de bithynia, & ad iuſtificandum petitionem ſuam proponebat, quæ
1 ſequuntur.¶†Præbendarum] hic dř,q quis plures præbendas habere non poſſit ſine peccato.ſ.eo.cum nõ ignores 70.diſt.ſanctorum,13.q.1.c.1 80.di.epi.16.q.1.præſbyteros.j.de conceſ.præben.uel ẽc.non uacan. literis, ar.ꝯ ſ.de excep.cum eccleſiaſticæ, item ꝯſuetudo ꝯria eſt.¶So.dicunt quidam,q de iure cõi hodie licet habere plures præbendas,& plures canonicatus, cum conſtitutio,de multa tñ prohibeat de dignitatibus, & curis, & non de præbendis.¶Si.n. Papa utrobique pariter idẽ uoluiſſet,utrobique idem pariter prohibuiſſet. & dicũt c.ſanctorum,loqui ſm antiqua tpa hoc c.non ꝯdicit qa licet prædicti concedant plures præbendas,non tñ multitudinem,quæ ſonant in uitium, & ſic intelligunt omnia.c.ubi prohibent plura beneficia, uel de beneficijs habentibus curam animarum. ¶Alij inhærẽt.c. ſanctorum,dicentes,q quis plures præbendas habere poteſt, ſed non erit canonicus,niſi in una. nam rõne canonicatus debet ſeruare ſtatuta prioris eccleſię,& ordines ab epo illius eccleſiæ accipere, & electionibus, & ordinationibus illius intereſſe,& ab eo iudicabitur,non à ſecū do

do,ar.72.diſt.c.1.& 2.per totum,niſi conueniretur ſuꝑ
beneficio ſecundo,uel rõne maleficij cõmiſſi in ſecunda
diœce.arg.ſ̃.de ſo.compe.ſane,& c.poſtulaſti. C. ubi de
cri.agi,opor.auc.qua in prouin.C.ubi in rem actio. l.ij.
2 ¶ † Tu autem dic,ꝙ quis & canonicus, & prębendarius
põt eſſe in pluribus eccleſijs? Sed contra hanc opinionẽ
obiicitur de abſurditate,quæ ſequitur quia unus præla
tus præcipiet,ꝙ fiat ſacerdos:alter ꝙ remaneret in dia-
conatu:unus præcipiet,ꝙ negocia ſuæ eccleſiæ ꝓſequa
tur in curia regis:alius præcipiet, ꝙ negocia alterius ec
cleſiæ ſuæ in curia Papę proſequatur,unus uocabit ad
electionem faciendam,alter mandabit,ut ſtet ad ſeruiẽ
dum eccleſiæ & nemo poteſt duobus dominis ſeruire,
ar.27.di.c.2.& 21.q.1.c.1.¶Sed tu dic,ꝙ primo obediẽ
dum eſt,quia ſecundus eum eligendo ſaluo iure primi
recepiſſe intelligitur,ar.ſ̃.de confir.uti.uel inuti.c.ul.ſ̃.
de iureiu.tua ĩ.de reli.do.quia monaſterium,niſi forte
in ſecunda eccleſia eſſent aliqua facienda, ubi eſſet ne-
ceſſarius,nec prima ſentit incõmodum uel ſi ſentit,mo-
dicum ſentit.nam tũc agendum eſſet cũ ſuperiore, ut eũ
cogeret dare licentiam, & forte ſi mora eſſet periculo-
ſa, ipſemet poſſet uenire ꝯ mãdatum. non.n.eſt maliciis
hominum indulgendum.ff.de rei uin.in fundo.& intelli-
ge uerum,ubi neutra earum,uel alterutra requirit reſi-
dentiam alias ſi utraque requireret,dic ut no.ſ̃. de cle.
non reſi.in præal.c.ul.¶Ad illud c. ſanctorum, reſpon-
de:quia in una eccleſia tm̃ debet intitulari,i. denomina
ri,ut dicit in eadem di.c.1.& ſimul in prin nõ dẽt in plu
3 ribus intitulari. ¶†Sed ex poſtfacto bñ licet plures ha-
bere,quæ tamen non erunt eiuſ.tituli, quia cum factus
ſit clericus unius epĩ ad titulum unius, non interim fiet
clericus ad titulũ alterius,& ordines tm̃ ad titulũ prio-
ris recipiet.poſſet tñ dici,ꝙ utranque habeat intitulatã,
& uterque epſ poterit dare ordines ſibi,arg.ꝯ ſ̃. de ele.
dudum ij.circa fi.nec obſtat,ꝙ nedum clerico, ſed nec
laico alterius epĩ licet conferre eccleſiaſtica ſacramen-
ta.ĩ.de pæ.& remiſ.omnis.ĩ.de paroc.& ali.paroch. c.2.
& 3.& 4.¶So.ex quo ꝑ electionem canonicam factus eſt
canonicus eccleſiæ alterius epĩ,iam factus eſt ei ſubdi-
tus, & ideò non eſt dicendus ordinare clericos alterius
epĩ,ſed ſui. poteſt enim,ut dictum eſt,eſſe clericus plu-
rium epõrum.Item nec obſtat.71.diſt.primatus.ubi dr̃,
ꝙ nedum clericum,ſed nec laicum põt recipere ſine cõ-
mendaticijs literis ſui epĩ. ¶ Dic tu illud uerum eſſe ad
ordines ſed ad præbendam bene dabit ſine eius lr̃is uel
dic illud loqui de ignotis clericis,uel laicis. In clericis
autem notis ad quid fruſtra literæ requirentur? Sed nõ
prohibetur,quin canonicus,& iura canonicatus,& præ-
bendam in utraque retineat.qđ enim in eodem capitu-
lo 70.diſt.ſanctorum,ſequitur,ꝙ in diſpenſatione epĩ nõ
poteſt fieri præbẽdarius in diuerſis eccleſijs.non ob.uo
luit.n.ibi auaros notare,qui præbendam, uel bñficium
petebant non ꝑꝑ Deum, ſed ꝑꝑ fructus quos cum tali
intẽtione nec de iure communi,nec de diſpenſatione te
4 nere poſſunt.¶†Sed ſi quis in habendo plures canonica-
tus,uel prębendas non attendat propriam uoluntatem,
ſed Dei,& non proprium honorem,ſed onus,hic ſine di
ſpenſatione accipiet plures præbendas, quę non reqrũt
reſidentiam,arg.8.q.1.c.in ſcripturis, & c. qui epatum.
Et ad idem facit idem capitulum, quod dicit, & qđ põt
epĩ diſpenſatione fieri,ut poſsit canonicus eſſe in pluri-
bus eccleſijs,uel loquitur in eccleſijs reſidentiam requi
rentibus.qđ uerũ eſt,ubi pſona bona eſt,& induſtrioſa,
& literata,quę melius ſciret & poſſet regere duas eccle
ſias,uel decem,quam alius unam.Hoc.n.ꝑꝑ eccleſias fit
non ꝑꝑ perſonam,& hic communis utilitas præfert pri-
uatæ.7.q.1.mutationes.ſic etiam dicimus in præbendis,
ut plures ꝑꝑ honorem Dei dentur,& dari poſſunt, non
ꝑꝑ honorem perſonæ,quia ſtatus &c.61.diſt. miramur.
[Ante] ſ̃.de elect.qualiter.[Confirmationem] dicebat
enim ille,qui excipiebat, ꝙ confirmatus eſſet ibi forte
ab ordinario,& poſtea ipſa confirmatio caſſata per ſu-
periorem forte,ad quem fuerat appellatum,& ipſe poſt
caſſationem miniſtrauit, quòd indignus erat promotio
ne,arg.ſuprà de ele.per inquiſitionẽ ſed potes ex parte
iſta intelligere,ꝙ uel fuerat appellatum, uel negabat
caſſationem confirmationis nam ſi caſſatus fuiſſet, &
non appellaſſet,ulterius non audietur, & ſi non admi-
niſtraſſet.

SVMMARIVM.

1 *Receptio canonici quo caſu dicatur uitioſa, & non ualere.*
2 *Canonicus an poßit eſſe quis ſine præbenda.*
3 *An ſemper portio peti poßit,ubi non ſunt priuilegiatæ.*
4 *Non debet canonicus eſſe ſine præbenda,uel beneficio.*
5 *Vbi præfinitus eſt numerus canonicorum, & præbendæ non ſunt diſtinctæ habebũt canonici ultra numerum recepti partẽ de uictualibus,quæ in menſa ueniunt.*
6 *Portio an ſit idem,quod præbenda, & quid ſit portio.*

DIlectus filius [participatione] i.uoce in capitu-
1 lo,& conſimilibus. ¶ † Proximo] hoc uĩ cõtra
rium eius,qđ diximus.ſ̃.de conſti.cum.M.ſ. qa
qñ unus actus tm̃ interuenit & receptionis in canonicũ
& promiſsionis præbendæ,ꝙ tunc uitioſa eſt receptio &
nõ ualet.ſed hic fuit tm̃ unus actus,quia ſimul facta fue
rat & receptio,& promiſſio,& tñ receptio tenet.So.nos
non intelligimus unum actum,quia ſimul facta ſint, ſed
quia ſimul deberent ſortiri effectum.i.quod tunc tantũ
habeatur pro recepto,& iura canonica adipiſcatur,cum
præbenda uacabit,& cum ea ſibi dabitur quia tunc non
eſt tm̃ promiſſio præbendę non uacantis,ſed eſt etiã pro
miſſio canonicatus non uacãtis ſed ſi actum eſſet, ꝙ ſta
tim habeat iura canonicatus.licet incontinenti dicat,&
proteſtetur expreſſe, ꝙ tm̃ primo uacaturam præben-
dam habebit,non eſt uitioſa receptio.& ideo tenet. Sed
promiſsio uitioſa eſt;& ideo non tenet,ut hic,& ſ̃.de cõ
2 ſti.cum M. ¶ † Item hic habes,ꝙ licitum eſt recipere ca
nonico ſine bñficiis,& ſimile.ĩ.e.dilec.ĩ.de conceſſ.præ
ben.uel ec.non uacan.cum ſuper. Sed contra in eodem
c.ubi dicit,ꝙ non debet eſſe canonicus ſine præbenda itẽ
non debent plures clerici inſtitui in eccleſijs, quam de
eccleſijs uiuere poſſint.ĩ.de inſti.c.j. item hæc receptio
uĩ fieri in fraudem uacaturarum ſo.bñ licet recipere ca
nonicos ſine beneficijs,ut inſtruantur in moribus & offi
cis eccleſiaſticis, & ut ſeruiant prioribus canonicis &
eccleſijs.ſ̃.de maio.& obe.ſtatuimus.ſed ſi ſine cã faciãt
ſuperior caſſabit,& maxime ſi multos facient, ut ff.de
ua.& extraordi.co.l.j.§.in honorariis, & l.ſeq.& l.ii.&
3.& hoc etiam ſi probatur,ꝙ conſtat prædictis rõnibus
hoc eſſe illicitum,niſi cã ſubſit.ergo ad officium iudicis
pertinet illud caſſare,niſi iuſta cã ſubſit,inſti.de offi.iu.
[Defraudetur] ſi opportunitas eſt dandi alioquin expe
ctabit opportunitatem ſ̃ e.relatum.ſ̃.de conſti.cum M.
ĩ.de conceſ.præben.uel eccl non uac.cum ſuper hæc au
tem opportunitas nec ſemper eſt,qñ uacat prębenda,&
aliqñ eſt ſine uacatione præbendæ,ut no. ĩ.de conceſ.ꝑ-
ben.uel eccle.non uac.accedens.¶ Præbendam] quæri-
tur autem,an hic canonicus poſsit petere præbendam,
primam,

primam,quæ uacauerit,an ſit de gratia,qđ hic dicitur,
& uidetur,ꝙ canonicus ius petendi eam non habeat. ꝙ
ſi hoc concederetur, per cõſequens aperiretur uia uaca
turis.reſpon.ꝙ ubi præbendæ ſunt diſtinctæ,nullum ius
habet in canonicatu ſic receptus,ſ.non uacante præben
da ad petendã eam. & quod hic ſit, de gratia eſt, & de
honeſto contra,ſuprà de conſt.cum M.nam ibi dicitur,
ꝙ canonici recepti ſine præbenda habent ius ad peten- 5
dum fructus ſuperexcreſcentes;ergo eadem rõne & ad
præbendam, quæ uacauit.reſpon.aliud in fructibus ex-
creſcentibus:quia illi rumpunt priuilegia.& ita cum ru-
ptum ſit priuilegium, cõiter p̃bendam perciperet cum
alijs,cum ſit canonicus.& aliud in prębenda,quia ꝑ eius
uacationem non rumpitur priuilegium.& idem, ꝙ dico
in præbenda,dico ẽt in portionibus priuilegiatis; puta
qa priuilegium dicit, ꝙ tm̃ certæ portiones fiant de re
ditibus eccl'iæ.nam hæ portiones quo ad prohibitionẽ
uacaturarũ eodẽ iure cenſendæ ſunt cũ prębenda, cum
decr.ĩ.de conceſ.præb.uel.ec.non uacan.c.ij. non tantũ
prohibeat præbendas uacaturas, ſed etiam miniſteria, 6
& eccleſias,& idem intelligendũ eſt de altaribus & oĩb.
fructibus eccleſiaſticis. & hæ portiones bene pñt dici
præbendæ & reditus ſed ſi non eſſent ibi portiones pri-
uilegiatæ, ſed tm̃ conſequentes ad numerũ canonicorũ
tunc bene dicerem, ꝙ ſi eſt electus in canonicum ultra
numerum,ꝙ bene poteſt petere portionem,& ſi non ua
cet præbenda,uel canonicatus,uel portio: quia ex quo
rumpit priuilegium canonicorum,eodem modo & in nu
mero portionum.¶Et rõ diuerſitatis eſt:qa per hoc ac
ceſſoria eſt portio; & iõ ſublato principali tollit̃ & ac-
ceſſorium.ſ̃.de conſt.trãſlato,cum ſuis cõcor.ſed in a'io
caſu & numerus canonicorũ eſt principale, & numerus
3 portionum eſt principale. ¶†Et quod diximus, qđ ubi
non ſunt portiones priuilegiatæ, quod ſtatim põt peti
portio,intelligo,niſi aliter obtineat de conſuetudine,
ſicut eſt in urbe.nam cum ibi obtineat de conſuetudine
approbata,quod habeat canonicos ſine portionibus, &
quod non tenetur ſic receptis dare portionem intra cer
tum tempus,imò aliquando differunt uſque ad annum,
aliqñ uſque ad duos,uel plures annos, hi non poſſunt
petere portiones, quamuis moriantur canonici. & de
hac conſuetudine loquitur, ſuprà de conſt.c.fi. & ĩ. de
iure patro.poſtulaſti.Item dicimus ratione eiuſdem cõ
ſuetudinis,& ſi non ſit ibi certus numerus canonicorum
uel portionum. [Facultas] ſed nonne, quod irritauit,
confirmat.ſ.promiſſionem uacaturæ? reſpon. non illud
tamen dicit,ꝙ dixerat,quia addit de quotidianis diſtri
butionibus dandis. uel dic,ꝙ hic non mandat, ꝙ ſi in po
ſterum offerret ſe facultas, quòd daretur ei præbenda:
ſed cum tunc,ſcilicet quando Papa has literas dedit,dũ
eſſet facultas, ꝙ ſtatim detur ei.& ſic hoc uerbum, ob-
tulerit,eſt præteriti temporis.uel dic,ꝙ ſi futuri tem-
poris:& tñ aliud eſt, ꝙ mandat,ſ.prouideri, cum ſe fa-
cultas obtulerit,ꝙ licet, ꝙ pluribus modis põt contin-
gere,ſ.propter reditus ſuperexcreſcentes, uel ꝑꝑ dona-
tionem nouam, de qua poſſit fieri noua præbenda. &
aliud, quod caſſat, ſcilicet uacaturæ præbendæ expecta
tionem,quod non licet,infrà de conceſſ.præben.uel ec.
non uacan.c.ij.argum. ad hoc. ĩ. c. allegato,accedens,
uel dic, ꝙ hæc eſt intentio decret.prouidere,ne aliquis
canonicus, nihil temporale habeat pro beneficio. &
hoc uidetur ſonare hæc litera, ubi dicit, quod compo-
ſuerunt, quod participationem haberet ſpiritualium,
4 ſed nullus fructus præbendæ. ¶ † Item & ibi indignum
eſt,ut ſit canonicus,& præbendæ beneficio defraudetur.
& in ambobus locis ſumitur præbenda non pro iure præ
bendæ diſtinctæ, ſed pro qualibet re, quæ præbetur
ad ſuſtẽtationem uitæ quod & ſic intelligere uoluerit,
ex eo apparet, ꝙ multi clerici ſunt, & multæ eccl'iæ, q̃,
præbendas nõ habent diſtinctas,& tñ ſunt legitimi cano-
nici, & quaſi idem, quod dicit hoc.c. & quod dr̃.ſ̃.eo.cũ.
ſecundum,& c.non licet.ubi dicit,ꝙ nõ debet aliquis eſ-
ſe clericus & non habere alimonias. ¶†Item nota. ꝙ in
aliquibus eccleſijs eſt certus numerus canonicorum ſed
nullæ ſunt præbendæ diſtinctæ.ſ̃.de uita & ho cler. qñ.
& ibi ſi recipiant canonicos ultra numerũ,hẽbunt ꝑtem
de uictualibus,quæ in menſa ueniunt,arg.hic, ſuprà de
conſt.cum.M.ſed non habebunt ꝑtem de his,q̃ diuidun-
tur,ẽt ſi ea ſint uictualia, ut granum, uinum, & hmõi:
quia licet ibi non ſint præbendę tñ ſcḋm numerum cano-
nicorum intelligitur ibi eſſe portiones.ar.ſuprà.de con
ſti.c.fi.ſed ubi ſunt præbẽdæ diſtinctæ,& ſine ulla detra
ctione de oĩbus cõibus hẽbũt ꝑtẽ iſti canonici ultra nu
merũ recepti ut hic,ſuprà de cõſt.cum M.ĩ.de uerb.ſig.
olim. ¶†Et rõ diuerſitatis eſt,qa ex quo diſtinxerũt p̃bẽ
das, nõ debebat ibi eſſe portiones ſcḋm numerũ canoni-
corũ. ſed ubi nõ erãt p̃bẽdæ diſtinctæ,iuſtũ eſt,ut ſcḋm nu
merum canonicorũ & portiones diſtinctæ eſſe intelligã
tur,niſi eſſent regulares,qui nec proprium hr̃e pñt. 12.
q.1.non di.& ſic ẽt nec portiones diſtinctas.Alij ꝯ.& li-
cet portio poſſit dici præbẽda,& eꝯ:hic tamen dicimus
p̃bẽdã,q̃ diſtincta eſt in poſſeſſionibus,uel reditibus cer
tis.portio autem eſt,quæ ſic diuiſa non eſt ſed de omni
bus reditibus communiter collectis extrahitur.

TVæ fraternitatis [eliguntur.] Iſta receptio nõ hẽt
niſi unum ſenſum,ſ.qñ ambo ſtatim, & ſimul ſunt
canonici, & p̃bendarij, ꝙ fieri ius prohibet ꝑꝑ ſectionẽ
p̃bendarum,ſuprà e.maioribus,& ideo caſſatur,ut in fi.
huius decr.dr̃. ¶Sed lr̃a ſequens innuit,ꝙ ẽt ſenſum aliũ
põt habere.ſ.& ſi unus &c.ubi innuit,ꝙ etiam hunc ſen-
ſum poſſit habere, ſ.qđ unus ſtatim ſit canonicus & præ
bendarius,& alius conſequenter eſſet canonicus & p̃ben-
darius.Sed certe non eſt uerũ,qđ iſte ſenſus eliciatur de
uerbis præmiſſis Sed dicunt,qđ etiam iſte ſenſus nõ eſt
tolerabilis de iure.Sed contra.ſ̃.de conſt.cum M.ubi ex
preſſe dicit, qđ plures electi fuerunt ad unã præbendã.
Solu.ibi.¶Vel dic, quòd illud intelligitur, quando ex-
preſſe dixerunt in receptione, qđ unus ſtatim deberet
eſſe canonicus & præbendarius, & alij ſtatim eſſent ca-
nonici, ſed præbendas.n.haberent conſequenter, qđ ex
cauſa licet,ut nota.ſuprà eo.c.proxi.& ſic loquitur de-
cre.ĩ.eod.dilecto,ultra me. [Turoneñ.] ſuprà eo. mira-
mur, & c.maioribus,ubi nota. [Lateraň.].ĩ.de conceſ.
præben.uel ec.non uac.c.ij. [Caſſandam.] ſuprà de con-
ſti.cum.M.contra.Sol.ibi.

NIſi eſſent [iuſtitiam] hoc fecerũt quaſi ex iuſtitia
cũ eſſet canonice electus. per arbitrium.n nõ poſ-
ſet habere canonicam inſtitutionem.ĩ.de inſti.c.3.ſ̃. de
trãſ.ſuper eo,nec poſſet ius unius in aliũ trãsferre. [Pro
uidentiam] & intellige & priores & clericos eſſe canoni
cos ſeculares; alias eſſet ꝯ.12.q.1. non dicatis. infrà de
ſta.mo.cum ad mo.uel dic qđ iſtos reditus non habe-
bit ut proprium,ſ.qđ poſſit eos alijs dare, uel in teſta-
mento relinquere, ſed habebit ut diſpenſator, & obe-
dientarius,& qñcunque placebit ſuo abbati,põt illos ſi-
bi tollere, niſi eſſent à Papa confirmati, & tunc Papa ſi-
ne iniuria,quando uult poteſt ſibi auferre:quia ſub eius
obedientia eos intelligitur tenere. [Compromiſſum].
ita qđ metu pœnæ uel intereſſe ſtent arbitrio tam ca-
pl̃m,quã confirmatus & caſſatus, qui compromiſerunt.
Nos

[Nos eam] ordinationẽ, uel prouiſionẽ. [Sectio] hæc
eſt ratio, quare capitulum tenetur toto tempore uitæ
caſſati dare.xx.ſed prior non tenet niſi tẽpore ſuæ uitæ
quia prior habebat certos reditus, qui diuidi non pote-
rant contra concilium Turon. ſuprà eod. maioribus. ſed
capitulum minime. ¶Et eſt alia ratio: quia quando factũ
fuit compromiſſum, nemo erat adhuc prior. unde per
eorum compromiſſum non poterant obligari priora-
tus, uel ſucceſſor, ſed perſona litigans tantum. Item
cum ageretur de iure perſonali, non poterat obligari
prioratus, uel ſucceſſor, cum de eius utilitate non age-
retur. ff. de pact. quo iure. §. ulti. & l. in perſona. §. j. ſed
capitulum idem permanet. & ideò ſe perpetuò obligare
poteſt, & maxime ꝙ ex cauſa pacis & pietatis, quamuis
poſsit reſtitui in integrum, ſi læſum eſſet.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt delegatus, cui eſt commiſſum, quòd alicui faciat beneficium aſſignari, eum pro quo ſibi ſcribitur, de præbenda, ſeu beneficio inueſtire.*

2 *Generalis legatus poteſt ſibi præbendam reſeruare.*

3 *Iudicium ad ſucceſſores tranſit, ſed non arbitrium, & de materia hac uide in nu. 4.*

5 *Receptio excommunicatorum de aliquo in canonicum non tribuit ius.*

PRo illorum. [Suarum] ¶No. ꝙ nomine, ſuarum
intelliguntur omnes eccleſiæ prouinciæ ẽt ca-
thedralis, ar. ſ. de uſurpa. c. j. Si aũt epo ſcribatur
intelligitur de eccleſiis ſuis diœc. & non de dignitatib.
& non diſtinguimus, an habeat ipſe collationẽ, uel aliud
dummõ ſit in ſua prouincia, uel in ſua diœc. conſtituta,
& ibi ius epale, uel archiepale hẽat; quia rõne illius iu-
ris comprehendit ſub hoc noĩe ſuarũ, ar. ff. de ꝯh. empt.
qui tabernas. ſed ſi ſint aliquæ eccleſiæ, ubi nihil iuris
hẽat forte ibi prouidere non poſſet, niſi diceret in ali-
qua eccleſiarũ tuæ ꝓuinciæ. ſed alijs uĩ, ꝙ ẽt per hmõi li
teras non haberet ptãtem prouidendi niſi in eccl'ijs, ubi
ad eum ſpectat collatio, ar. ſ. de offi. or. licet in ea. Vnde
dixerunt quidam, ꝙ Papa hic mandauit, auctoritate no
ſtra facias. ¶Nos dicimus, ꝙ ẽt ſine clauſula hac põt ẽt
in aliis prouidere; qa ibi eſt ꝯdictores &c. & ipſe nõ põt
eſſe executor ꝯ ſe. ff. de arb. l. ul. ¶Sed quid ſi tm̃ eſſet in
lr̃is, mãdamus quatenus tali ꝓuideas in aliqua eccleſia-
rum tuarũ? & forte idẽ. [Mandanti] qđ fecerat pro ma-
giſtro. P. & uere illudebat: quia alios ſine mandato Pa-
pæ recipiebat: ſed eos de quibus Papa mandabat, irreue
1 renter recuſabant †[Inueſtiuit] no. delegatus, cui com-
miſſum eſt, ꝙ alicui faciat beneficium aſſignari, põt illũ
pro quo ſibi ſcribit, de ꝑbenda, uel bñficio inueſtire. ar.
ꝯ. ſ. de reſcri. abbate. Sed dic, aliud eſt, ubi mandatur,
facias prouideri: quia tunc non põt prouidere, cum hoc
nõ ſit ei commiſſum, ſed tm̃ facere prouideri. aliud aũt
eſt, cum mandatur alicui, ꝙ faciat competens benefi-
cium aſſignari: ut hic: quia tunc, cum beneficium ſit an-
nexũ canonicatui poterit inueſtire aliquẽ de canonica
tu, & per conſequẽs dabit ei ꝑbenda, quæ eſt connexa ca
nonicatui. 1. q. 3. ſi quis ob. tacite. n. uĩ dixiſſe, des ei ius
inueſtiendo eum, & poſt de facto facias beneficium aſſi-
gnari, quod annexum eſt canonicatui uel potes dicere,
ꝙ canonicatum iſtum contulerit archieps de uoluntate
epi. Sãctonen. ad quẽ ſiue de ſuo iure, ſiue de iure ad eũ
deuoluto ꝑ negligentiã canonicorũ ꝑtinebat ptãs eli
gendi. & dic, ꝙ licet aliqñ non poſſit inueſtire. ſ. qñ mã-
dat iudici, ꝙ faciat alicui prouideri, uel aliquem in ali-
qua eccl'ia recipi. ſ. de offi. dele. ſuper eo: põt tñ interdi
cere, ne eligant, ar. ꝙ ex quo prouiſio ſibi commiſſa eſt,
2 & oĩa ad idẽ facienda. ſ. de of. del. ꝑtereà. ¶†Itẽ quãuis
non ſit ſpãliter mandatum, ꝙ ſuſpendat, eſt tamen affi-
nis mandato prouiſionis. ff. iu. ſol. iam tñ. §. in hac. item
decr. dicit, ꝙ legatus generalis ſibi põt præbendã reſer
uare, ut. j. de iure pat. tum dilectus. ergo & eadem rõne
& ſpecialis delegatus in eccleſia, ubi eſt mandatum ſi-
bi, ꝙ prouideat alicui, cum in eccleſiam maiorẽ ptãtem
habeat, q̃ generalis legatus, ſuprà de offi. dele. ſtuduiſti
[auctoritate] de excõicatione. inueſtituram autem non
poteſt facere auctoritate, quia ſibi commiſſum non erat
3 [†Contradictores] hæc ſententia ſic à iudice lata non
cõprehendit niſi ꝑtes quæ fuerint in iudicio, uel illos, q
fuerint uocandi, uel hæredes eorũ, uel ſingulares ſucceſ
ſores. alij. n. non ſunt de iuriſdictione eius. & hæc eſt for
te rõ, ꝙ ſucceſſores ligentur: quia iudicium tranſit ad
ſucceſſores, ſed non arbitriũ. ff. de arb. ſed interpellat. §.
ul. & ſi ſit iudicium reale trãſit ad ſingulos ſucceſſores
ar. tñ ꝯ. ſuprà de offi. dele. c. j. ubi dr̃, ꝙ quoſlibet turba-
tores poteſt excommunicare ſed ibi loquitur de pertur
batoribus iuriſdictionis, ut ibi nota. & j. de pœnis dile-
ctus. hic autem loquitur de perturbatoribus partis. Vi-
det aũt, ꝙ in nullo caſu debent ferre talem ſñiam excõi-
co oẽs perturbatores talis clerici, cum tractus futuri
tpis non pertineat ad iudicem. ff. de uſur. l. j in prin. ſed
rñ. ut no. ſuprà de procu. auditis. ¶Item conſtõ uĩ hæc,
excõico oẽs, qui ſibi ꝯdixerunt qđ delegato non licet.
rñ. non eſt cõſtitutio. & hoc apparet ex pſona conſtituẽ
tis, & ex forma ſñiæ quæ non eſt gñalis nec ꝑpetua; nec
alia habet, quæ in ea requiruntur. iiij. diſt. erit imò eſt
ſñia; quod ex eo apparet, quia cauſa cognita fertur, & ſi
feratur niſi cã cognita, licet teneat, tamen iniuſta eſt.
11. q. 3. c. j & ſi ſuper alio ſine cãæ cognitione fertur, pu
ta ſi præciperet, ꝙ ei obediret à quolibet, & q nõ obedi
ret ei talem pęnam pateretur, nec credimus ualere, nec
tenere ipſo iure, ut no. ſuprà de in inte. reſt. c. ij. cum aũt
cauſę cognitione legitimę fertur, ſuprà de ap. pręterea.
¶Sed ſi dicas, quare non expectat turbationẽ ante, q̃ fe
ratur ſñia? rñd. ꝙ poſſet eſſe periculum, ſi tm̃ expecta-
ret. & ponemus, ꝙ melius faceret, ſi expectaret, tñ & hoc
teneret. 2. q. 6. biduum, ſuprà de appel. præterea, arg. ff.
de eui. l. ij. ff. ad l. Aqui. in l. illa Aqui. & non extenditur
hæc ſñia generalis & ante receptionem latam, uel etiã
poſt, niſi in tempore, in quo ſñia ferri poſſet. ¶Item ui-
detur, qđ auctoritate huius clauſulæ etiam poſt annum
in perpetuum poſtq̃ inueſtitus eſt, & poſtq̃ mandauit
de eo recipiendo, poſſit excõicare rebelles, & ẽt poſt,
quã ſñia lata eſſet, ſi eſſet negociũ, ubi eſſet ſñia ferenda
licet al's non poſſet tãquam ille, qui functus eſſet officio
ſuo niſi intra annum, ſuprà de of. del. in literis, & c. quę
renti. ¶Sed nobis uidetur, quod etiã poſt diffinitiuam
non poſſit niſi intra annum, ar. eiuſdem decre. quęren-
ti. ¶In alijs autem, ſcilicet quando non fertur diffiniti-
ua ſñia, ſed mandat eum recipi in canonicum, poterit
compeſcere contradictores auctoritate huius clauſulæ
quouſq; mandatum Papæ plene ſortiatur effectum, ſci
licet quod recipiatur in canonicũ. ſed ex quo receptus
eſt, quamuis poſtea moleſtet ſuper canonicatu, uel alijs
non poterit eos compeſcere: quia ſi ꝯrium diceretur, iã
uideretur eius ordinarius eſſe, & talia reſcripta redar-
guunt, ſuprà de reſcri. ad hæc. ¶Sed quid ſi aliquid rece
perunt, & Papæ mandatum impleuerũt, & aliq nõ? Rñ-
demus, ſuper illos, qui mãdatum domini Papæ imple-
uerunt, nihil ultra facere poſsit, etiam ſi moleſtent eũ,
cum in illos functus ſit officio ſuo, in alios tamen põt.
Item ſi illi, qui receperunt, & mandatũ dñi Papæ imple
uerunt, & cũ de nouo moleſtant ſuper fructibus præben
dæ, uel ẽt ſuper ipſo canonicatu, non tñ poſſunt compe-
ſci auctoritate huius clauſulæ, quia non uĩ ei cõmiſſum
de futuro exceſſu, & tempus datæ inſpici dẽt. ſ. de reſcr.
4 eam te. ¶†Illud aũt, qđ dictum eſt. ꝙ non extendit hæc
iuriſdõ niſi ꝯ certas perſonas, ſ. illos, qui ſunt uocandi,
& quoſdam alios, nos non credimus ſic uerum. imò ſal-
ua ueriori opinione credimus, ꝙ omnes ꝯdictores poſ-
ſunt compeſcere etiam quoſcunque extraneos, dummodo
de facto contradicant, non de iure, quia ſententia lata
in illos, qui de iure cõtradicũt, non tenet, cum nullã ha
beat iuriſdõnẽ, niſi contineretur in literis uel expreſſe,
uel tacitè ſub gñali clauſula, & poſtea coram delegato
expreſsiſſet. ſ. de reſcr. paſtoralis, quia tunc ſiue iuſtè, ſi
ue iniuſtè teneret ſententia. ¶In præſenti aũt caſu, ubi
nõ mandat de recipiẽdo, ſed ipſemet eum inueſtit, ſatis
credimus, ꝙ poſsit ꝯdictores ſuę inueſtituræ intra annũ
excõicare, arg. præalle. decre. quærenti. & ſ. de re iud. ad
conſultationem [Seruaſſe] de hoc no. ſ. de conſti. cum
5 acceſsiſſet. ¶†Recipiant] & ſic excõicati recipiunt ali-
quẽ in canonicum. ſed hæc receptio non tribuit ius. qa
iam canonicus erat alias ſecus ſ. de æta. cũ bonæ uel dic
excõicatos teneri ad ea, quæ fiunt in eorum præiudiciũ.
ſ. de iudi. intelleximus. uel dic, & forte melius, ꝙ nec re
ceptionem, nec inſtallationem facit excõicatus nec cõ-
tradicit, qđ hic dr̃. & expone, recipiant, i. donec cautio-
nem faciant de recipiendo eũ in canonicum, ꝑ quo ex-
cõicati erant, & ſi pręſtita abſolutione uelint appellare
non audiuntur, niſi nouum grauamen eis fieret ſ. de ap
pel. qõni. ¶Sed obiicies, ex quo pro manifeſta offenſa eſt
excõicatus, non debet abſolui, niſi prius recipiatur. j. de
uer. ſig. ex parte. 2. q. 5. presbyter ſi. Sed dic illa etiam in
ſpiritualibus non habere locum, ut no. ſ. de do. & con-
tu. ueritatis. Quid. n. ſi excõicatus eſſet, niſi ſe faceret or
dinari, deberet ne promoueri ante, quàm abſoluatur? ab-
ſit. ¶Quicquid dicant prædicti, expreſſe dicit decre. ꝙ
ante abſolutionem recipere debet. ſ. de reſcrip. capitu-
lum. [Ad canonicatum] bñ mandat dñs Papa, quòd huic
dentur ea, quæ pertinent ad canonicatum, & non ad præ
bendam qa licet canonici infregiſſent ſtatutum ſuum de
certo numero; non tñ fractum eſſet iſtud ſtatutum quo
ad prębendas quia licet canonici, qui habent certum nu
merum, eligant ultra illum numerum, præbendę tamẽ
diſtinctę firmę manent. ſ. de conſti. cum M. ſ. eo. dilectus
& de hoc no. j. eo. dilecto. & hic executor, de quo hic di
cit, peccauit inueſtiendo eum de præbẽda, uel dic, ꝙ nõ
peccauit inueſtiendo eum de prębenda: quia nõ erãt ibi
diſtinctę prębẽdæ, nec certus numerus earum. & ex hoc
dico, quod ſi etiam peterentur literæ in aliqua eccleſia
in qua canonici ſuum ſtatutum fregerunt eligendo ul-
tra numerum, ꝙ adhuc ſalua manet eius exceptio, ut ꝑ-
benda non aſsignetur ultra numerum, ſed nõ manet eis
ſalua, quin eum recipiant in canonicum, ar. præal. decr.
cum M. & c. dilectus.

TVis quæſtionibus.

ACcedens [uel alius magis] q. d. melius eſt, ꝙ inue-
ſtitor dicat inueſtimus te pro tali abſente, q̃ inueſti
mus talem abſente parte. & põt hoc intelligi, ubi procu
rator habet mandatum. ff. de dona. qui mihi, & ff. de ac-
qui. re. do. ſi procurator q̃uis lex uideatur dicere, ꝙ etiã
cum mandato non tranſit dñium. ff. de acqui. re. do. res
ex. Sed illud intelligimus, qñ non habet ſpeciale manda-
tum de aliqua re emenda. ¶Sed quid ſi conſanguineus
ſine mandato nomine abſentis recipiat inueſtituram nõ
credimus abſenti acquiri præbendam nam licet agere
poſsit, ut ff. de procu. ſed hæ perſonę, non tñ acquiret do-
minium, nec etiam canonicatum, qui ſolo conſenſu eli
gentium, & electi acquiruntur ſed quæritur, an teneat,
ſi poſtea ratum habuerit, ille cuius nomine recepta eſt
inueſtitura, ſi prius alii eſſet collata? Sed nec hoc credi
mus, ꝙ eis liceat a primo facto recedere, ut no. ſupra de
elec. cum inter.

S V M M A R I V M.

1 *Receptio ad oſculum an faciat canonicum.*

2 *Electio facta de canonico ultra numerum ualet.*

3 *Canonicatus quando uacet, uel deſinat.*

4 *Non tenet electio facta ultra numerum iuramento firmatum.*

5 *Non licet uenire contra iuramentum.*

DIlecto filio P. [legatus] legato nõ fuit licitũ in
fringere priuilegium canonicorũ, & iccircò nõ
ualuit qđ factum eſt de cellerario: ſed ſi canoni
ci feciſſent, cum ad eos ſpectaret electio, teneret electio
canonicatus, & non diuiſio præbendarum, qa priuilegiũ
pro ſe datum poſſunt renunciare. ſ. de conſti. acceſsiſ-
ſet. uel dic, ꝙ iccirco fuit caſſata: quia ambo fuerunt ele
cti ad unum ius præbendæ diuidendum, ad hoc no. ſupra
de conſti. cum. M. ſ. e. dilec. [generalis] cuius conſenſus
non præiudicat epo, cum hoc ei ſpãliter commiſſum nõ
fuiſſet. Sed plus dico, ꝙ nedum procuratoris, nec epi cõ
ſenſus prodeſſet in his, quæ ꝯ ius fiunt. ff. de condi. inſti.
1 ſi procurator. ff. de his, q̃ in frau. cre. ſi pater filio. ¶†Ad
oſculum] uehemens eſt præſumptio, ar. j. de his, quæ fi.
a ma. par. ca. ex ore j. de priuil. cum olim. C. de aq. poſ.
l. j. C. de pa. po. ſi filium. 20. q. 1. quæ pro. Reſpon. epm
ignoraſſe eum nõ fuiſſe canonice receptum. ff. de interr.
ac. de ætate. §. ul. Item receptio ad oſculum non facit ca
nonicum, ſed legitima electio. C. de li. cã, non iccircò. ff.
de decur. non haberemus. uel dic nedum per tacitum cõ
ſenſum, ſed nec expreſſum ꝯtra tenorem alterius conci
lij poſſe habere ius in præbenda. ſ. e. tuæ, & ideo ſemper
ꝯ eum dicimus non canonicam electionem [Moleſtatio
ne] intentabit ipſe uti poſſ. nam eps eum ut canonicum
non tractabat. uel ẽt alias, eum in poſſeſsione iuris cano
nicatus moleſtabat uel ſuꝑ hoc implorabat auxiliũ iu-
dicis. uel melius eps agebat negatoria ꝯ electum uel cle
ricus confeſſoria ꝯ epm [Turonen.] ſ. e. maioribus. [La
teranen.] j. de conceſ. præben. uel eccle non uac. ca. ij. &
iſte cellerarius cenſeri deberet ſecundus quia ob hoc re
ſignauit, ut nepos archiepi haberet, ut in prin. huius de
2 cre. hr̃. ¶†Non eſt certus] idem eſt, & ſi certus eẽt ibi
numerus præbendarum, uel etiam canonicorũ, uel utri
uſque ſ. de conſti. cum M. nam ſemper eligendo canoñ.
ultra numerum ualet electio, ſed priuilegium rumpitur
quantũ ad certum numerũ canonicorũ, ſed nõ rũpit, ſed
durat quo ad numerũ præbendarũ. & hoc bñ colligitur
ſ. eo. dilectus, & ſ. de conſti. cum. M. Rõ diuerſitatis eſt,
quia cum nõ obſtante certo numero teneat electio, quo
ad canonicatum, rũpitur priuilegium quo ad ius cano-
nicatus. Sed eligendo plures ad unam præbendam uaca
turam, licet ẽt non uacantẽ ultra numerũ non tenet ele
ctio, ut hic quia eſt ꝯ concilium Turonen. uel Latera-
nen. niſi uellent nouum ius præbendæ ſtatuere. j. c. uacã
te, & ideo cũ nõ teneret electio, nõ rũpitur *priuilegium*
¶Item

¶Item rõ, quare tenet electio quo ad ius canonicatus,
nõ quo ad præbendã.quia ſic ſtatutũ eſt.ĩ.de conceſſ.p̃-
ben.uel eccle.non ua.c.j.& s̃.eo.maioribus ſed in cano-
nicatu non ſic ſtatutũ eſt hoc ipſum iuſte conſtitutũ eſt,
qa cum præbenda maxime cõſiſtat in rebus corporali-
bus, non poterat ius præbendale fieri, niſi poſſeſſiones
alicuius eccleſiæ diuiderentur,& hoc eſſet malũ, ꝙ una
præbenda eſſet pinguis,& alia pauper.s̃. de conſti. cum
M.nõ tñ dicimus malum,ſi de omnibus præbendis, uel
de una pinguiori alijs uellent unã nouã facere, qđ poſ
ſent.ĩ.e.uacãte ius aũt canonicatue,qđ incorporale uel
indiuiſibile eſt,multi poſſunt ſine aliorum damno habe
re & ideo aliud fuit ſtatutũ in iure canonicatus,& aliud
in præbendali.Melius dr̃,ꝙ hoc non facit uim,quin plu-
res poſſint eligere uno ſolo iure uacante,ſi hoc intende
rent,& exprimerent.ſed hic non exprimebant, nec hoc
præſumentur intendere, niſi exprimant nec eſt ꝯ. s̃.de
3 conſti.cum M.quia ibi expreſſerunt. ¶†Deſinit] & ideò
licet in aliqua eccleſia,ubi eſt certus numerus canonico
rum,ſint plures canonici,& unus moriatur,non ualerẽt
literæ,ſi impetrentur ſup canonicatu illius alicui con-
ferendo,quaſi uacet qa non uacat,imo deſijt, ut hic di-
cit.ſecus aũt ſi ſibi eſſet certus canonicorum numerus,
qa tũc nõ deſinit,ſed uacat. [Illud] i.ad præbendam ua
cantem.ſed ad ius canonicatus una ſola præbenda uacã
te poſſunt plures eligi.s̃.de conſti.cum M.ĩ.eo. c. proxi.
ſecus alias,ut ibi notatur.melius dr̃,ꝙ non poſſunt ad u-
num ius canonicatus duo eligi,ſ.ꝙ duo canonici ſint e-
lecti,& habeant tm̃ unam uocem in electionibus, & in
alijs,& ꝙ in omnibus fungãtur ambo tm̃ uice unius.Sed
bene poſſent fieri duo canonici,q haberent uoces, licet
una tm̃,uel nulla præbenda uacaret.¶Item not. ꝙ licet
poſsint plures canonicos facere una tm̃ præbenda uacã
te,non tñ poſſunt canonicatus ius dare ad uacaturam.ĩ.
de conceſſio.præbendæ,nulla nam canonicatus miniſte
rium eſt[Spectat] cum conſenſu tñ eorum,quorum in-
tereſt [Augmentare] ordinando,ꝙ ubi ſunt.x.præben-
4 dæ, ſint.15.[Statutum] ¶† No. ꝙ ſi in aliqua eccleſia
eſt certus numerus canonicorum iurõ firmatus,& aliqs
eligatur ſuper numerum,nõ tenet electio.& idem ſi nu-
merus ſit confirmatus auctoritate Papæ cũ clauſula,& ſi
quid factum ſit ꝯ,non ualet alias enim ſecus,ut hic,& s̃
c.pro illorum.s̃.de conſt.cum acceſſiſſent,& c.cum.M.ſe
cus alias, ſi quis iuraſſet non uendere librum, & poſtea
uenderet,teneret uenditio ſed ꝯ ur̃.s̃.de iureiu.c.intel-
lecto.Sed hic loquiẽ de alienatione licita alienatio.n.
libri non eſt à principio interdicta ibi loquitur de alie
natione illicita etiam ſine iuramento dicunt enim ſpã-
le in ſpũalibus,ut non ualeat,qđ in eis ſit ꝯ iurm̃ alij di-
cunt,ꝙ etiã receptio in canonicum ꝯ iurm̃ tenet,& hæc
eſt allegatio.Si autem ad præbendam electus eſſet uaca
turam,uel ẽt plures ad unam diuidẽdã eſſent electi, caſ
5 ſanda electio eſſet,ut s̃.e.tuę. ¶†Si quicquam] hoc cer-
tum eſt,ꝙ ꝯ iurm̃ uenire non pñt,ſi eſt bonum eccleſiæ
Imo & ſi eſſet temerarium,non liceret uenire ꝯ ſine ſupe
rioris auctoritate,ut no.s̃.de elec.uenerabilẽ nulla alia
rõ ur̃,quare canonici non poſſunt uenire ꝯ priuilegium
ſibi conceſſum,qñ eſt ibi præſens clauſula,ſicut qñ non
eſt ibi clauſula s̃.de conſti.cum ac.C.de le.& conſti. qđ
fauore,in fi.niſi quia hoc ſtatuere uoluit de nouo in fa
uorem eccleſiarum ad confutandum inconſtantiam eli-
gentium. & põt dici, quia quod hic dr̃, locum habet in
omnibus priuilegijs,& confirmationibus conceſſis eccle
ſijs,ubi pręſens clauſula continẽt.hæc clauſula hic facit
ꝙ canonici ſuo facto ꝯrio non poſſunt rumpere priuile
gium,ut hic apparet.& dicunt quidam,ꝙ hoc decretum
põt apponere nõ ſolum Papa, ſed ẽt quilibet alius iu-
dex ẽt delegatus de his,quæ ad ſuam iuriſdõnem perti-
nẽt.7.q.1.quia frater.C.de iu.properandũ.§. ſi aũt imò
ẽt priuatus quilibet põt interponere hoc decretum.ff.
de leg.3.l.quæſitum.Sed ſciendum eſt,ꝙ hoc decretum
maiores uires habet,qñ cum cãæ cognitione fit,ut not.
ĩ.qui mat.accu.poſ.cum in tua[uñ] ſñia Papæ.[Silen-
tium] hic apparet,ꝙ non fuit actum uti poſ. in quo con
demnatus non fuiſſet niſi ad ceſſandum ab inquietate,&
ad intereſſe.ff.uti poſ.ſi duo.§.fi.ſed fuit actum confeſſo
ria,uel officio iudicis implorando ẽm tenorem legis.C.
de inge.manu.diffamari.& ẽm hunc modum agendi bñ
hẽt locum hæc ſententia.ſed expone ad reſtõne n corũ,
q̃ rõne dictæ inſtitutionis tenebat,i.ad dimiſſionẽ poſ-
ſeſſionis præbendæ,& aliorũ iuriũ ad præbendam perti-
nentium. & hoc bñ poterit petere eps̃,ad cuius collatio
nem ptinebat collatio præbendarum,ꝙ imponeret ei ſi
lentium,ut ſtatim ſequiẽ. alias autem ad reſtitutionem
ſibi faciendam proprio ſumpto uocabulo agere non poſ
ſet eps̃,& ea ſibi reſtituenda nõ eſſet præbenda.ſed ſi no
mine p̃bendæ egiſſet,qđ poteſt bñ.ĩ.de ſucce.ab inteſta.
c.fi.etiam tunc proprie ſumitur uerbum.

VAcante [duas] præbendas [Integrare] qa ſimplici
ter eligunt eos in canonicos non expreſſe ad unam
præbendam,uel ad aliam.ſi.n. elegiſſet eos expreſſe ad
unam præbendam diuidẽdã,nõ ualeret electio.ſi.s̃.e.p
xi.uel dic licet non ualuit talis electio de rigore iuris,
ut.s̃.c.c.tuæ de æquitate tñ debet eis ꝓuidere.s̃.c.inter
cætera.uel potes dicere,ꝙ bñ fuit intentio eligentis,ꝙ
duæ præbendæ ex una fierent,& hoc non ſufficit,niſi p-
habita prouentuum rõne,ita,ꝙ congrue inde fieri poſ-
ſint & in hoc caſu.ſ.qñ una præbenda inſufficiens eſt di-
uiſa,& duobus data,põt dici,ꝙ ſic diuiſam p̃bendã uter
que poſſidebit,ſed quàm cito poterit ſiue p uacationẽ,
ſiue alio mõ tenebitur integrare prębendam. ¶Vel dic
melius,ꝙ bene potuit eps̃ diuidere unam præbẽdam in
fra de exceſ.præla.ſicut unire;& ſic hic bene tenuit diui
ſio.& ideo ambo remanent legitime canonici. ſed qa re
ferebatur Papæ,qđ licet eps̃ cum capitulo potuerit di-
uidere, non tñ bene fecerat quia nimis paruæ erant &
alias inæquales,quod eſſe non debet ſupra de conſti. cũ
omnes,& ideo Papa mandauit de hoc inquiri.nam man
dauit præbendas integrari, ſi ſic eſſet uerum, & aliis
æquipararari.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur ſucceſſor de honeſtate prædeceſſoris factum exequi.*
2 *Canonicatus & præben.iura connexa ſunt.*
3 *Poteſt collator aſſiſtere ei, cui contulit.*
4 *Electio perfecta non dicitur, quouſque ſit confirmata.*
5 *Crimine ſtellionatus tenetur collator beneficij, qui ſine cauſa*
uoluit implere mandatum Papæ in præiudicium impetran-
tis literas.

DIlectus filius G. [Miſiſſemus] ¶ Not.ꝙ ſi hi ca-
nonici non obedierũt ſimplici mandato, poſtea
tenentur ei prouidere de cõibus reditibus, &
hoc eſt in pœnam illorum canonicorum, qui cum nul-
lam excuſationem haberent,mandato Papæ contẽpſe-
runt obedire.ſupra de reſcri.ſi quando & c.cum adeo.&
hæc eſt conuenientior pæna,quæ eis imponi poſſet,cũ in
hoc deliquerunt ſupra de temp.ord.literas ſed aliã im-
ponere poſſet,quia in re,ſiue in præbenda nul ũ ius ha-
bet; quod ex eo apparet,quia collatio de ipſo facta te-
net, ut hic in fin. & no.ſupra de reſcr.capitulum. & ad
hoc facit,s̃ de reſcr.conſtitutus. ar.ꝯ.s̃ de reſcr.literas.
ubi dr̃, ꝙ ſucceſſor dando executorias literas illi cle-
rico,ꝓ quo prædeceſſor direxerat monitorias,non fa-
1 ctum ſuum,ſed prædeceſſoris exequi uidetur. ¶†So.ue
rè factum prædeceſſoris exequitur, quia p̃deceſſor mo
nitorias cõcedendo incœpit, & de honeſtate ſucceſſor
factum p̃deceſſoris exequi tenetur, niſi aliqua iuſta cã
contrafaciat. 63.diſt. Adrianus. ſed tñ ex hoc non ſe-
quitur, ꝙ habeat ius in re. [ſufficiens] nec aliud legiti-
mum ſibi obſtat. ¶Recipiatis] iſte enim nõdum rece-
ptus erat in canonicum, & ideò non datur ſibi præben-
da uacans: ſed tenet collatio alij facta de illa,ut hic. &
ſecus eſſet, ſi receptus eſſet in canonicum autoritate li-
terarum Papæ: quia tunc credimus,ꝙ haberet actionẽ
ad præbendam poſteà uacantem petẽdam, ſi alius eum
nõ præcederet,arg.ſupra eo relatum, dilectus, infra de
conſti. cum ſuper.s̃ de conſti.cum M. nam licet nõ ha-
beat ius in præbenda,niſi ſibi aſſigneẽ,ut in pręal.decr.
dilectus:tñ ille,ad quem pertinet collatio p̃bendarum,
non habet tũc poteſtatem ꝯferendi eam niſi canonico:
qa iam receptus eſt canonice, ſeruata diſtin.quã not.s̃
de ma.& obe. ſtatuimus. aget ergo cum eo,ad quem p-
tinet,ut ſibi eam aſſignet,ſi nõdum contulit eam alteri.
alioquin aget cum ſuperiore,ut eã ſibi aſſignet,& poſt
ea aget contra detentorem præbend. Alij tamen dicũt,
ꝙ ſine alia aſſignatione aget contra detentorem præ-
2 bendæ,arg.s̃ eo. inter cætera. ¶†Poteſt.n.dici,ꝙ quili-
bet receptus in canonicum ius habet in præbẽ.quæ ſibi
ſuo ordine conferenda eſt, cum cõnexa ſint iura cano-
nicatus,& præbẽ. licet aliqñ differantur collationes p̃-
bendarum,s̃ eo.cum dilectus. & ſic apparet,qđ malè fa
ciunt iudices,q deputati ſunt executores pluribus rece
ptis in canonicos:qa quilibet executor excõicat illum,
ad quem pertinet collatio primæ prębendæ q̃ uacabit,
niſi eam ꝯferat illi, cuius executor eſt. nam ſolius pri-
mi executio iuſta eſt: qa ex quo ad primi mandatum eã
aſſignauit,ſine dolo deſiit eam poſſe aliis aſsignare. un-
de ſi de cętero alij executores ei p̃cipiant, ꝙ aliis confe
rat, & ſi propter hoc eum excõicent; malefaciunt, niſi
forte cum ꝯria mandata reciperet, malitioſè & manife
ſtè iniuſtum mãdatum impleret, & iuſtum poſtponeret,
s̃ de reſcr.cum contingat. ¶Item uidetur, ꝙ huic rece-
pto in canonicum ꝯ eum,q eum ꝯtulit alteri, nõ habet
actionem, niſi forte de dolo, uel in factum ad expẽſas,
3 ff.de dol.l.j. ¶†Sed tñ bene dicimus,ꝙ collator põt aſ-
ſiſtere ei,cui ꝯtulit,in cã ſicut uenditor emptori,à quo
res uendita uindicatur:quia põt ſua intereſſe,ſi euince-
retur ab eo p̃benda: quia tenetur ſibi in cõſimili proui
deri,s̃ eo.inter cætera: ſecus aũt in electoribus,quia il-
li bene poſſunt ſuam electionem defendere,& proſequi,
4 s̃ de elect.ſuper eo, & c.dudum Romana, ubi no. ¶†Et
eſt rõ diuerſitatis:qa non dr̃ electio perfecta,quouſque
ſit confirmata. & iõ electores electionem defendunt, &
proſequuntur,quouſq; fuerit ꝯfirmata. ſed poſt confir
mationem,ſi ageretur cũ electo, nõ uocarenẽ canonici,
nec etiã ad defenſionem admitterenẽ:qa functi ſunt offi
cio ſuo. & idem dicimus in eo,q contulit beneficium,&
in cõfirmatore,ſ.ꝙ non cõpetit ꝯ eós actio. [aſsignari
prouentus] vel dic,ꝙ nec p monitorias,nec p̃ceptorias
literas obtineret iſte clericus, quod hic dr̃, niſi in lite-
ris eis directis cõtentum fuiſſet, alioquin damus tali in
mandatis, ut uos ad id cõpellat. ¶Sed ar.ꝯ.s̃ de reſcrip.
capitulum. dicunt quidam, ꝙ condictione ex hac decr.
poteſt quilibet, pro quo ſcribuntur monitoriæ, agere,
& ꝯñr quod in hac decr.continetur. ſed certe hoc non
placet nobis: quia iã fruſtra eccleſia daret executores;
& licet qñq; Papa det monitorias,non tñ dat executo-
5 rias. ¶†Alij aũt dicunt,ꝙ collator beneficij,qui ſine cã
noluit implere mandatum Papæ in p̃iudicium impe-
trantis literas, peccauit in eum; & iõ tenetur crimine
ſtellionatus; & hãc accuſationem crĩalem,uel denuncia
tionem ciuilem ꝓſequitur impetrãs. ſed caueat ſibi im
petrans, ꝙ non obtinebit impetrans literas nec in accu
ſatione,nec in denunciatione, niſi ꝓbauerit eum mali-
tioſè non obediſſe; qđ eſt difficile, cum multas poſsit
habere excuſationes. Hic aũt manifeſte apparuit Papæ
de malitiis capituli,ſi ſine cã alium receperunt poſtpo-
ſito mandato Papæ. & dicunt quidam, quod hic diciẽ
tantùm locum habere,qñ præceptorię literę impetrã-
tur, arg.ſupra de reſcrip.capl̃m. nam nemo aſtringitur
ex cõſilio. 14.q.1.qđ debet,ff.man.l.j.& eodem mõ non
debet aſtringi monitione. ſed & alij ꝯdicunt,ſ.ꝙ etiam
monitioni Papæ obediendum eſt,quæ eſt pura, & maxĩ
mè quia non eſt ſine mandato. lex aũt, & c.loquuntur
in conſilio, qđ datur tm̃ in fauorem eius, cui cõſulitur.
alij tñ dicunt nihil hic fieri de neceſsitate iuris, ſed de
gratia. [præbendali] dic,ut no.ſupra eo.inter cętera.

SVMMARIVM.

1 *Sola receptio in aliam eccleſiam ſine conſenſu ſufficit ad hoc,*
ut quis prima ſit priuatus.
2 *Nunquid, ſi ex diſpenſatione longo tempore differtur ordinatio*
epiſcopi, interim uacent beneficia?
3 *Poteſt is, ad quem pertinet collatio, ſine alia priuatione, &*
alio poßidente conferre beneficium ſic ab alio poſſeſſum.
5 *Poſſeſſor quilibet in poſſeßione ſua tueri debet.*
An plures dignitates in vna eccleſia poßit quis habere.
6 *Perſonatus, & dignitas an idem ſint, Et quid ſit dignitas,*
in numero 7.

DE multa [in Lateraneñ.] ſupra eo. qm̃ nõnulli.
[curam aĩarum] hic largè ſumitur cura aĩarum
ſiue in foro pniali habeat curam,ſiue aliàs,s̃ de
elec.dudum Romana. & nõ eſt uis ſiue rõne eccleſię ha
beat curam aĩarum, ſiue in uilla, ſed illius uillæ eccl̃ia
eſt alterius, ſicut apparet in decr.præal.dudum Roma-
na. ubi non dr̃, ꝙ archidiaconus in archidac.habuerit
aliquã eccleſiam, ſed ius archidiaconale tantum; & ſic
eſt in diœceſ.Pictauieñ. ubi ſunt archipresbyteri, qui
nunquã habent aliquam eccleſiam ſpãlem, cui pręſint:
ſed habent iuriſdictionem ſpiritualẽ ſuper multa loca.
Item non eſt uis,ſiue ſit eccleſia baptiſmalis, ſiue capel
la tantum, dũmodò curam habeat aliquorũ parochia-
norum. Item non eſt uis,ſiue habeat parochianos de fa
cto,ſiue non,dũmodò parochiam habeat, in qua paro-
1 chiale ius habeat. †Receperit] no.ſolam receptionem
in aliam eccleſiam ſine conſenſu ſufficere ad hoc,ꝙ pri
ma ſit priuatus. ſed uidetur,ꝙ neceſſarium eſt etiam,ꝙ
poſſeſsionem habeat ſecundæ,uel per eum ſtet,quomi-
nus,arg.21.q 2. ſi quis iam, & no.ſupra de elect.cum in
cunctis, & 43.diſt. ſi qui epiſcopi, & c.ſeq. ſed hoc non
credunt alij, cum p conſenſum ꝯctum ſit mr̃imonium,
ar.ſupra de trãſla.epiſc. inter corporalia: uel aliud ius
ei acquiſitũ adminiſtrandi, ſupra de elec.cum in cũctis
& hoc intelligunt quidam uerum,niſi adhuc ꝯ eũ excipi
poſsit,puta qa electus ſit in archidiaconum, uel archi-
presbyt. & nõdum habeat eundem ordinem, quem di-

gnitas

gnitas requirit. tunc etiam ſi trãſferatur corpore,cum
ↄ eum excipi poſſit,quouſq; trãſeat tempus,intra quod
debeat ordinari, non credunt poſſe conferri prima beneficia,
ar.eius,qđ dr̃ in ep̃o,s̃ de elect.cum in cunctis.
¶Melius credimus,ꝙ ſtatim uacat poſt,q̃ beneficiũ habens
curam aĩarum priori ſimile,nullo tẽpore prætextu
ordinationis expectato, nec eſt ſimile de ep̃o : quia
electus & confirmatus in ep̃m non eſt ep̃s,niſi ſit conſecratus
in ep̃m. ſed archidiaconus, quã cito eſt confirmatus,
eſt uerus archid.& omnia, quæ pertinent ad dignitatem,
facere poteſt.nec põt de cætero excipi ↄ eum,
ꝙ non fiat archidiaconus,licet poſſit excipi, ꝙ non ordinetur,
quia eſt criminoſus,ſicut ↄ quẽlibet etiam non
2 archid.excipietur, ar.s̃ de app.conſtitutus. ¶†Sed quid
ſi ex diſpenſatione lõgo tẽpore differtur ordinatio ep̃i,
nunquid interim uacabunt beneficia ? Rñ.imò uacabũt,
& etiam tanquã uacantia aliis conferent̃ : quia diſpenſatio
eſt reſtringenda,ut non extendatur ad retentionẽ
beneficiorum,argu.s̃ de conſang.& affin. quia dilectio.
Si aũt per infirmitatem,uel alio legitimo modo impediatur
eius ordinatio, non credimus ei currere tẽpus,
ar.j̃ de conceſſ.ꝑb.uel eccl.non uac.quia diuerſitatem.
¶Item quãdiu litigatur,non ↄferentur eius beneficia,ſi
non eſt adeptus poſſeſſionem ſecundæ. ſed ſi habet poſſeſſionem,
licet de ea litiget̃,ur̃, ꝙ ſtatim poſſunt eius
beneficia conferri.21.q.1. ſi quis iam, s̃ de elec.cum in
cunctis. Nec ualet, ſi dicis, ꝙ ex quo poſteà per ſñiam
apparet ſecundã ꝓuiſionem non tenere,non debet tollere
primam: q̃a in culpa fuit acceptãdo rẽ litigioſam:
4 uel q̃a de hoc non bene diſquiſiuit ; de hoc no.s̃ de reſcr.
in noſtra. Quidam etiam dicunt,uel credunt,ꝙ ſit
neceſſe,ut habeat adminiſtrationem maioris partis rerum
ſecundæ eccleſiæ, ar.s̃ de reſti.ſpol.c.fin. Sed illud
no.ꝙ bene facit primus prælatus, ſi dum litigatur, cõmendat
ei primam eccl̃iam; & eſt iuſta cã cõmendationis,
j̃ de act.ſi conſti. [ↄtenderit] contendendo de iure
ſuo,ſi nõ habet diſpenſationẽ. & intelligimus,ſi ꝑſtiterit
uſq; ad litem ↄteſt.ar.ff.rem ra.hab.amplius, ff.de ĩ
ius uoc.quãuis ; hoc ſatis innuitur ex uerbo hic poſito,
ſpolietur,ſ. ꝑ ſñiam. & ſic uidetur,ꝙ neceſſe eſt ad hoc,
ꝙ locum habeat hæc decre. ꝙ ↄtenderint in iudicio,&
ꝙ ipſo iure ſit priuatus. vel dic,ꝙ ex ſola retentione ſit
priuandus,etiam ſi qñ incipit conueniri, uelit dimittere,
cum ſatis manifeſta cã priuationis appareat,ſ.quia
canoni non obediuit. item quia furtum cõmittit in rebus
prioris eccleſiæ,qua priuatus eſt,s̃ eo. cum iam dudum,
s̃ de elec.dudum Romana. ¶Sed quid ſi ſecũdam
inuaſit propria auctoritate ? arg.ꝙ ipſo iure ur̃ primam
renũciaſſe. 22.q.2.ſi quis iam. Alij tñ contradicunt, qñ
ꝓpria auctoritate inuaſit. ſed ſi non ꝓpria auctoritate
inuaſiſſet,ſed auctoritate ſuperioris ↄfirmatus eſſet,tũc
quatenus alias nulla eſſet electio,uel eſſet talis.q̃ ordinari
non poſſet ad ſcđam eccl̃iam : tñ ipſo iure renunciaſſe
ur̃ priori q̃a ad hoc,ꝙ renunciaſſe uideat̃.ſufficit,
ꝙ auctoritatem uel tuitionem prætoris habeat,ar.ff.qđ
cum fal.tu.l.j.§.fi.ar.s̃ de trãſla epi.c.quãto. ¶Quid ergo
dices etiam in caſibus,q̃ hodie accidunt in regno,ut
licet interdictum ſit regnum,& oĩbus capitulis ſit generaliter
interdictum eligere, multi eliguntur, & aliqui
confirmantur ꝑ Metropolitanum, & adminiſtrant, nũquid
lapſo tẽpore de conſecrandis ep̃is uacent taliter
confirmatorum beneficia ? ar.ꝙ ſic,ff.de dona.inter ui.
& ux.l.iij.§ uideamus,in aut̃.de reſti. & ea,q̃ pa.§.fin.&
facit,j̃ de exceſſ.præla.tanta,& de trãſla.quanto. ¶Conferatur]
no.& is, ad quẽ ꝑtinet collatio, ſine alia priuatione
& alio poſſidente cõferre põt beneficium ſic ab
alio poſſeſſum. & eſt hoc ſpãle beneficium conceſſum à
iure in hoc caſu. nam gñaliter ↄrium obtinet, arg.pro
eis,j̃ de conceſſ.præben.uel eccl.non uac. cum noſtris.
ſed etiam in hoc caſu poſſeſſionem beneficij non dabit,
quãdiu primus de facto poſſidet, cum nec rem ſuam liceat
propria auctoritate occupare,infra de cõceſſ.præben.
quia di.C.vnde ui,ſi quis in tantam, niſi eſſent idẽ
conferens, & iudex : ſed aget ille, cui mandatum eſt,cũ
ſuperiore, ut ſibi habenti ius det poſſeſsionem uocato
illo, qui detinebat, & procedetur in hoc facto ſine ſolẽnitate
iuris, cum trãſlatio eius ad aliam eccleſiã non
poſſet eſſe niſi notoria,ſupra de trãſlatio.epiſcopi, quã
cito. vel dic,ꝙ nec citatio neceſſaria eſt. ¶Nos quãtum
ad hoc,ꝙ ſpeciale ſit in hoc caſu,ꝙ quis poſsit dare eccleſiam,
uel aliam rem, quã alius tenet, & in qua ius habet,
non credimus eos uerum dicere:quia non eſt ſpãle,
imò generaliter uerum eſt. & ſic credimus, ꝙ eccleſiã,
& alias omnes res noſtras,uel ad noſtram collationem,
uel ad ius pertinentes poſſimus uendere & donare, &
quocũque alio titulo ius,quod in eis habemus,in alios
trãsferre,C.de hære.uel act.uẽdita,per totum, ff.de cõtrahen.
emp.qui tabernam,& ſi.no.infra de conceſſ.ꝑb.
cum noſtris. ¶Sed his fortiter eſt contra. s̃ de cã poſſ.
cum eccleſia,ubi dicitur,ꝙ nõ ualet electio facta à canonicis,
ad quos pertinebat de iure, contẽptis his,q̃ poſſidebant.
ergo eadem ratione nõ ualet donatio, uel uenditio,
uel collatio alicuius rei, quã alius poſsidet quã-
4 uis collator ius conferendi habeat in ea.¶†Sol.illa decr.
concordat noſtræ opinioni. nam ueritas eſt hæc,ꝙ
quilibet poſſeſſor tuendus eſt in poſſeſsione ſua, & ratione
poſſeſsionis colligit fructus, infra de inſti. cũ ueniſſent,
infra de iure patro. ex literis, conſul. & ex hoc
eſt,ꝙ ille,qui eſt in poſſeſsione eligendi, tuendus eſt in
poſſeſsione hac & in colligendo fructum, ac eius fructus
eſt eligere facto. vnde ille, q̃ eſt in poſſeſsione iuris eligendi,
quãdiu eſt in poſſeſsione,de iure eſt ꝙ eligat; &
ſi alius elegerit, ad quem non pertinet accipere fructũ,
qualis eſt ꝓprietarius, & ille, ad quẽ pertinet poteſtas
eligendi,non ualebit electio eius ; & ſic loquitur decr.
præal.cum eccleſia. ſed dare alij ius eligendi nõ eſt fructus
poſſeſsionis; & iõ non ꝑtinet ad poſſeſsionem iuris
eligendi aliud alij donare, nec impedire illum, ad quẽ
pertinet,quominus alij conferat. ¶Et eodem mõ dicimus
in poſſeſſore eccleſiæ,ſ.ꝙ tuendus eſt in poſſeſsione
eius, & in colligendis reditibus eius : ſed non poteſt
impedire,quin ille,ad quem pertinet ius cõferendi eã,
alij conferat ipſam. ¶Sex menſes] cõputandos à die,
quo ſciuerit eum recepiſſe ſecũdam, j̃ de conceſſ.ꝑbẽ.
quia di. Item cõputandi ſunt iſti ſex menſes à die, quo
ſciuerunt eccleſiam uacare per receptionem ſecundæ.
& hoc ideò dico,quia licet receperit ſecundam,non põt
habere poſſeſsionem eius uel de iure,quia dicit aduerſarius,
ꝙ de iure eam habere nõ debet,ſiue de facto,q̃a
non ꝑmittitur intrare poſſeſsionẽ,non currit collatori
tẽpus.21.q.2.ſi quis iam.92.diſt. ſi qui ep̃i, & uerba cũ
effectu accipienda ſunt ff.qđ quiſq; iur.in al.ſta.l.j. ſed
ſi poſſeſsionem haberet,licet litem haberet de ea,tunc
forte deberet eam conferre, & currit ei tempus à die,
quo recepit ſecundam : & etiam, ſi feratur ſententia ↄ
eum, qui impugnat recipientem ſecundam eccleſiam,
ſed non poſsidentem, appellet ; tempus incipit currere
collatori ab eodem die, quo finita eſt cauſa appella.
imò plus eſt, ꝙ ſi nõ proſequatur appellationem,tamen
non cõputatur tempus niſi à die, quo rata manet ſñia,
nec

nec eſt contra ff.ex qui.cau.infa.irrogatur , furti. hoc
enim ideo eſt : quia ante non potuit ſcire uacationem
eccleſię,cum adhuc poſſet proſequi appl̃onem,licet nõ
fuerit proſecutus[cogatur ille,qui negligens eſt in collatione
prioris bñficij [hoc idem] hic uult dicere , ꝙ
ſicut ſtatutum eſt in bñficiis habentibus curam aĩarũ,ꝙ
ipſo iure uacant recepto ſcđo ſil̃i,& aliis licitè conferri
5 poſſunt. ¶†Idem ſtatuimus in perſonatibus diuerſarum
eccleſiarum habentibus curam aĩarũ. ſi aũt nõ habẽt curã
aĩarũ,licet ſine diſpenſatione teneri non poſſint:credimus
tñ poſſe ꝑ ep̃os diſpẽſari , ar.ↄ.s̃.de ele.dudum.
Romana.Sed rñdemus,ꝙ ibi non dicit non poſſe diſpenſari,
ſed peccare eum, qui ſine diſpenſatione tenet: qđ
uerum eſt.s̃.e.ad hoc. uel ibi loquitur allegãdo.& huic
noſtro intellectui ſatis concordat,qđ ſequitur,ꝙ addit,
ꝙ in una eccleſia non poſſunt habere plures dignitates
ſupple,etiam non habentes curã aĩarũ;& ſic aliqua erit
adiectio. nã tũc,ut q̃dã dicũt,idem erit, qđ in pluribus
bñficiis habentibus curã aĩarum. hoc tñ hic nõ uidetur
dicere. unde alij dicunt, ꝙ in eis idem erit,ſicut ſi ꝑſo-
6 natus in diuerſis eccleſiis haberet. † Perſonatus] ferè
ſemper & pro eodem ſumitur perſonatus , & dignitas.
ferè,iõ dixi:q̃a ꝑſonæ eccleſiarũ dicunt̃ in Anglia, quæ
præſunt eccleſiis,qui alibi dicunt̃ curati.s̃.de app.ꝑſonas;
& tñ in dignitate dicunt̃ cõſtituti. Sil̃r abbates,ep̃i
& alij ſuꝑiores dicunt̃ eſſe in dignitate,& non ꝑſonæ.&
intelligimus dignitates , uel ꝑſonatus ſ̃m inſtitutionẽ,
uel ſ̃m conſuetudinem eccleſiæ. nam poſſet eſſe, ꝙ aliquis
in una eccleſia exercet officium archi.cognoſcendo
de cauſis clericorum ; & ſic de aliis officiis , uel dignitatibus
dicimus. non tñ puto eum cadere in hanc cõſtitutionẽ,
niſi uocet̃ hoc noĩe, uel alio, quod in dignitatem
ſonat. ſed ſi uocet̃ aliquo nomine dignitatis , uel
quo ꝑſona in dignitate conſtituta reputetur , licet nullum
miniſterium dignitatis faceret,reputo eum hac cõſtitutione
teneri,ſicut eſt Parmæ,ubi quaſi nullum officium
archidiaconi facit archidiaconus; & tñ illa dignitas
reputatur. Si aũt miniſteria faceret alicuius dignitatis,
& tamen non reputetur dignitas,nõ cadit in hãc cõſtitutionẽ ,
ſicut ſunt præpoſiti Turoneñ.& Carnoteñ.
nunq̃ aũt reputamus aliquem ad hanc conſtitutionem
teneri, niſi perpetuã habeat dignitatem. j̃.de ſtatu mo.
7 c.2.§.j.¶†Item dignitatem uocamus,dummodò pro dignitate
habeatur in eccleſia , ubi eſt , & etiam ſi habeat
adminiſtrationem temporalium perpetuam,ar.88.diſt.
uolumus, & quatuor capitulis ſeq.licet inter dignitates
eccleſiaſticas hæc non cõnumeretur,ſ.ubi agitur de offi.
arch.& de aliis officiis miniſtri aũt qui ſine ulla penitus
iuriſdictione officium aliquod habent,ſicut ſunt ſyndici
procuratores, & ſacriſtæ, qui pulſant campanas, & huiuſmodi ,
non dicuntur eſſe in dignitate , etiam ſi ſint
perpetui , ſi autem haberent aliquam iuriſdictionem ,
ſecus.ff.de procu.Ceſ.l.j.

SVMMARIVM.

1 *Ad archiepiſcopale, ſiue prouinciale concilium qui ſint uocandi, & qui ad epiſcopale, in nu.2.*

3 *Capitula cathedralium eccleſiarum quando uocanda ſint ad concilium prouinciale.*

4 *Quando tractatur accuſatio epiſcopi, neceſſarij ſunt.12.epiſcopi, & uide in nu.5.& 6.*

6 *In concilio tenentur omnes de ſingulis querelis reſpondere , ac ſi citati eſſent.*

7 *Concilium ſit tantum cauſa corrigendorum morum.*

1 GRaue [conci.] †Ad hoc conciliũ de neceſsitate
uocandi ſunt epiſcopi,& non alij,arg.18.diſtin.
qñ quidẽ, & ep̃s & c.placuit,& ca.ſi ep̃s metropolitañ.&
c.ꝓ. & hoc de archiep̃ali , ſiue prouinciali
2 concilio. ¶†Ad ep̃ale aũt concilium uocandi ſunt abbates,
ſacerdotes, & oẽm clerum ciuitatis & diœc.conuocare
debet ep̃s.18.diſt.decernimus. Sunt aũt ep̃i ſic congregati
in concilio prouinciali loco ordinarij in oĩbus
cauſis,quæ uertunt̃ inter ep̃os,& clericos.2.q.6.placuit
ſi quis ep̃s accuſa.11.q.3.ſi ep̃s forte,& quatuor capitulis
ſeq.imò plus dicimus , ꝙ iidẽ ep̃i ſine concil.ſunt ut
iudices ordinarij in oĩbus cauſis clericorũ, quæ ad con-
3 ciliũ referunt̃.6.q.3 .ſcitote.18.diſt.c.1.& 2. ¶†Capitula
autem cathedralium eccleſiarum tunc ſunt uocanda
ad concilium prouinciale, cum de eorum factis agit̃. j̃.
de his, quæ fi.à præla.ſine conſenſu.ca.c.ſi.al̃s nõ niſi de
honeſtate, uel ꝓ conciliũ.64.diſt.obeuntibus. cãæ aũt
archiep̃orum ad Papam ſunt referendæ , ut hic. ¶Alij
tñ dicunt,ꝙ ep̃i in concilio non ſunt iudices, ſed aſſeſſores.
ſed ſiue ſint aſſeſſores, ſiue iudices, non ualet, qđ
fit ab eis non uocatis.15.q.7.ep̃s nullus.63.diſtin.ep̃i ,
ſicut nec ualet ſñia abſente aduocato fiſci.ff.de iure fiſc.
4 ſi fiſcus, ar.C.de ſen.& interlo.cum ſñia.¶†Item concilium
ſic congregatum audire põt accuſationem criminalem
ep̃i , ſed determinare non.3.q 8.c.1.& q.6.quãuis ,
& c.dudum. & qñ tractatur accuſatio ep̃i etiam in
ipſo tractatu neceſſariij ſunt.12.ep̃i, ut in p̃al.c.3.qõ.8.
c.1.nec in his.12 non computatur archiep̃s.15.q.7.Fęlix.
& ſi haberet ſuſpectos aliquos ep̃os loco ſuſpectorum,
metro. accuſatus alios eliget,de conſenſu tamẽ alterius
partis,& de ea prouincia,ſi poſsit, uel de uicina,
ar.2.q.7,placuit.65.diſt.pla. ¶Et credimus,ꝙ ſint alij.
12.neceſſarii ep̃i in proceſſu,ſ.in lit.cont.& forte in auditione
allegationum: in receptione aũt teſtium nõ ui-
5 dẽtur neceſſarij ¶†Item uidetur,ꝙ hic numerus ſit neceſſarius
non ſolum in criminali accuſatione ep̃i,ſed ẽt
ſi ciuiliter agitur de crimine;quod fatemur, ſi excipiatur
de crimine , ut remoueatur ab ep̃atu.23.diſt.illud .
34.diſt.quorundam. nam poſt amonitionem talem, uel
repulſionem remanet ita infamis,ꝙ ineligibilis fit,ut s̃.
de.ele.ſuper.¶Item idẽ dicimus de inquiſitione ſacerdotum ,
diaconorum , uel ſubdiaconorum , & ubicũq;
pro crimine agitur ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter,dũmõ
depoſitionis ab ordine, uel officio ſñia feri debeat,
ſic loquuntur.c.15.q.7.per totum.3.q.6.accuſatus. ſecus,
ſi pro contumacia ep̃s excõicaretur,uel ſuſpenderet̃
ab archiep̃o ſolo,qđ licet.¶Item ſecus, ſi agatur de
crimine non ad depoſitionem ab officio,uel ordine,ſed
amotionem ab eccleſia:quia tunc ſolus ep̃s cum clericis
ſuis põt procedere, & ſic loquuntur capitula.13.diſt. ſi
quis abbas.16.qõ.7.inuentum.j̃.de his , quæ fi.à præla.
ſine conſenſu ca.noui.86.diſt.ſi quis. item ſecus etiam ,
ſi ſuum intereſſe proſequatur agendo de crimine , puta
6 agendo furti.¶†Item no.ꝙ concilium prouinciale facit
archiepiſcopus, ſine primate, & primas ſine archiepiſcopo,
ut bene colligitur.18.diſt.c.1.¶Item dicunt quidam
hũc numerum eſſe neceſſarium, ẽt ſi ex delegatione ꝓcedat̃,
arg .3.q.6.hæc quippe. ſed hoc non credimus de
neceſsitate,licet ſit honeſtum pro excellentia cãæ ; qđ
ita.ſit & in illo.c.hæc quippe,Papa mãdauit hoc ex ſpe-
7 ciali cã ꝓ ſcandalum regis. ¶†Item not.ꝙ in concilio
omnes reſpondere tenentur de ſingulis querelis, ac ſi
citati eſſent.13.diſt.propter: quoniam in criminali non
deberent ad hoc rñdere, niſi citati ſint , & *niſi expreſſa*
ſint crimina,ſuper quibus accuſantur.*5.q.2.c.ult.* Quia

aũt dictum eſt,ꝙ de ciuilibus qõnibus tenentur reſpon-
dere in concilio, intelligunt quidam de concilio pro-
uinciali,uel epali: ſed in generali concilio dicunt cuili-
bet competere ius reuocandi domum. Sed arg.ꝯ eos.
2.q.7.Symachus.credimus tñ, ꝙ ſi particulare uel gene
rale concilium pro aliquibus ſpecialibus negociis in uo
catione nominatis uocaretur, ꝙ in aliis & in ciuilibus
& in criminalibus cauſis haberent ius reuocandi domũ
8 †Inquiſitio] licet quidam dicant ꝯ. hæc inquiſitio põt
fieri ſine præcedente fama per c.18.diſt.ſanè,qñ quidẽ
& hoc eadem rõne, qa nõ agitur hic ad imponendã pœ
nam de crimine.Item agitur ſpecialiter de crimine, ſed
ut rationem reddat de talento ſibi commiſſo,qũo illud
adminiſtret,ad quod quilibet miniſter tenetur. item cõ
cilium fit ob hoc maximè.ſ.ad correctionem morum.
17.diſt.quoniam quidem [concilium] ar.ꝯ.ſ.de elec.cũ
in cunctis.§.pen.& ult. Sol.illud in dignitatibus,ſed hic
in beneficiis. Item hæc pœna non infligitur niſi poſt ſe-
cundam monitionem,& poſt peccatum iteratum.illa in
primo peccato,& ſine monitione. Item hæc pœna põt ſu
ſtineri,& illa: qa licet ſuperior prouiderit eccleſiæ pp
delictũ eligentiũ illa uice,qñ malum elegerunt; nihilo
minus & per concilium hæc pœna infertur, uel impetra
tur,ut de cœtero p alium conferantur beneficia [ſuſpẽ
ſionis] ſ.archiepi, uel omnium ſupradictorum. nam li-
cet concilium prouinciale habeat poteſtatem ſuſpendẽ
di, non tamen habet abſoluendi.

SVMMARIVM.

1 *Non cogitur quis reſidere in eccleſia annexa præbendæ.*
2 *Non reſidens in eccleſia,in qua habet curam animarum,ipſo iu re eſt ea priuatus.*

EXtirpandæ [quædã] puta epi,abbatis, uel alij
potẽtes,ſed iniuſte[ſufficiens] 50.diſt.c.ſtudeat
1 ſ.e.c.de monachis.†Præbenda]Hinc collige,ꝙ
in eccleſia annexa præbendæ quis non cogitur reſide-
re. & licet cũ tali præbenda recipiat aliã habetẽ curam
aĩarũ,nõ ipſo iure uacat prima: imò licitũ eſt aliã habe
re uel ex diſpenſatione cuiuſlibet ſu pioris,uel ẽt de iu
re cõi ſm diuerſas opiniones,quas no.ſ.de cle.non reſi.
cul.& ſ.e.cum iã dudum.nam cum cã prohibitionis ſit,
quia non põt apud utrãq; reſidere, & p ſe curã agere.ſ.
de cle.non reſi. quia nonnulli,& c.relatum, & cã ceſſat
in annexa,quæ habet curã, qa reſidere non tenetur, ut
hic.¶Itẽ prohibitio ceſſat in præbenda. de iure cõi ap-
paret,ꝙ conſtitutio,de multa, locũ non habet. caue tñ
tibi, qa licet talis pbẽdarius.habeat in eccleſia ſibi ſu-
biecta vicariũ: ſæpe tñ & ipſe pbẽdarius habet curã ali-
quam laxiorem:qa non tantum ſuper vicarium, ut poſ-
ſit eum excõicare,uiſitare interdicere,& alia hmõi face
re.& aliqñ minus laxam:qa ſuper vicarium tantum,uel
in certis caſibus tantum. & hæc omnia ad curam perti-
nent animarum.ſ.de elec.dudum [alioquin] ideſt ſi nõ
reſideant in eccleſia, quæ alij nõ eſt annexa: uel niſi ibi
perpetuum conſtituat vicarium [illa ſciat ſe] parochia
li eccleſia:& non priuabitur eccleſia præbenda,ſed pſo
2 na tm tpe ſuæ uitæ.ar.ſ.e.niſi.†Priuatum] no.ꝙ qui nõ
reſidet in eccleſia,in qua habet curam animarum,priua
tus eſt ea ipſo iure, & põt alij conferri. de hoc no.ſ.tit.
proxi.ex tuæ. tutius eſt enim eum per ſententiam pri-
uare,ar.j.de conceſ.præben.uel eccl.non uacan.cum no
ſtris. licet tutius ſit non reſidentem, uel uicarium non
conſtituentem per ſententiam priuare: tamen cum hæc
conſtitutio hanc pœnam conſtituerit ei, ſatis uidetur,
ꝙ ſine alia ſnĩa priuationis ſit priuatus auctoritate in-
ſtitutionis,ꝙ i le ad quem pertinet collatio, poſſit eam
alij conferre, dummodo ea interueniant, quæ interue-
nire debent: quia oportet, ꝙ mo-
a neatur [a] tpe congruo & loco, qđ
reſideat, & aſſignetur tps ei certũ.
ff.de uer.obl.ſi ex leg.cã,& l.ſeq.ſ.
de cle.non reſi.ex parte, & tribus.
c.ſe.imò & poſt hoc prudenter fa-
ciet, ſi aliquantulum expectet: qa
forte iuſta cã impeditur, quæ ſi eſ
ſet reuocaret ſua collatio.4.qõ.5.
c.1.ff.de uſur.mora. j.rñ.& l.ſciendum.ff.de dã.infe.l.ſi
finita.§.ſi forte.ſ.de re iud.cum Bertoldus.¶Item uide
tur,ꝙ ſi pateret lit. cont.ſup hoc,ſ.an teneat reſidere,
ꝙ ex tunc ſit priuatus, & poſſit alij conferri, arg.ff.de
uer.ob.nemo.& hæc uera ſunt,niſi certa dies ei aſſigna
ta ſit à prælato non à caplo, qđ nõ habet poteſtatẽ eũ
iudicandi, uel eius renunciationem recipiẽdi,intra quẽ
reſidere, uel aliud facere deberet: quia tũc non eſt ne-
ceſſaria alia monitio poſt diem.C.de ꝯhen.& cõmit.ſti-
pu.l.magnam.j.de conceſſ.præbẽ.uel eccl.non ua.c.2.
ſ.de ele.cũ in cũctis.7.q.1.pſentiũ.
b ¶Itẽ hæc habẽt locũ, [b] ubi eſt pœ
na adiecta alicui negatiue,uel aliis
uerbis æquipollentibus negatiuæ,
ſicut erat hic, ſcilicet ſi non reſe-
derit in eccleſia, uel ſi non conſti-
tuat vicarium,& ſic de aliis. ſed ſi
pœna eſſet adiecta alicui affirma-
tiuè,uidelicet ſi percuſſiſſet cleri-
cum,ſit excommunicatus:uel ſi re-
ceperit ſecundam eccleſiam, careat prima. 17.quæſt.4.
ſi quis ſuadente.ſ.eodem de multa, & hoc poteſt uide-
ri,ubicũque irrogatur infamia ipſo facto.ff.de ritu nu.
palam.§.quemadmodum.C.de ſecund.nup l.j.& ij.tunc
ſine ulla monitione ſtatim ipſo facto incurrit in pœnã,
ut in pdictis decr.& eſt rõ,qa nõ facta latẽt, ſed facta ſe
manifeſtãt.Si aũt ſup priuatione nulla lata ſnĩa eſt à iu
re,tũc nõ poterit pcedi ad electionẽ,niſi prius obtineãt
ſnĩam à ſupiore ſiue Papa, ſiue alio.j.de cle.nõ reſi.ex
parte,& c.quałr: uel niſi ferat ꝯ eos ſnĩa priuationis.ſ.
de cle.nõ reſi.ex tuæ. põt tñ & minor pęna eis infligi.ſ.
de cle.nõ reſi.c.cũ ad hoc,& c.tuæ. & in his oĩb.ꝯhit ere
modiciũ:qa notoriũ eſt crimẽ,ſ.cõtumacia. ſed tñ,ſi po
ſtea inueniant inexcuſabiles,nõ reſtituãtur.ſ de in inte.
reſt.ex literis.4.q.3.c.1.7.q.1.præſentium.C.de ac.ca.

a ¶ *Quod moneatur. Adde, quòd Card in conſ.55.col.2.ĩ prin. dicit hoc dictum* Inn. *notabile & ſingulare, incip.conſ.in cauſa domini* Caroli.

b ¶ *Item habent locum. Ad dicta per* Inn.*hic adde* Fel.*in c.1.col.3 de conſti.ſupra ubi dicit dictum hoc aureũ & uide eundem latè in c.2.infra de magi. col.2.uer.extra glo.*

SVMMARIVM.

1 *Nominatim interdicti qui dicantur.*
2 *Non poſſunt abbates, & minores iudices criminales cauſas clericorum diffinire.*
3 *Abbas quo caſu poſſit presbyterum inſtituere in eccleſia donata.*
4 *Poteſt epiſcopus uiſitare,ſi abbas eſt negligens.*
5 *Non licet ædificatori iura epiſcopalia minuere.*
6 *Tenetur prælatus notos admittere,ſi ſibi præſententur: ſecus autem,ſi ignotos.*

IN Lateraneñ. [decimas] j.de his quæ fi.à pla.
ſine conſen.c.cũ apłica. † Noĩatim interdictos]
1 noĩatim interdicti dicunt qlibet, de qb.certum
eſt,ꝙ ſint interdicti. uñ dicuntur hic nominatim inter-
dicti,

dicti,ẽt ſi caſtrum,uel ciuitas ſit interdicta. non nomina
tim excõicati,uel interdicti dicunt,qñ ſic fertur ſnĩa ex
cõico,uel interdico talem cum ſuis fautoribus,uel par-
ticipibus. participes.n.nõ ſunt nominatim excõicati,uel
interdicti, & ideo non tenetur quis uitare eos. 6.q.2. c.
ij.& iij. niſi forte eſſet notoria horum participatio, ita,
ꝙ non eſſet inficiationi locus.ſ.de coha.cler.& mul.tua.
arg.contra.11.q.2.excellentiſſimus,ubi innuitur,ꝙ ta-
les uitari debent.ſed non dicit hoc:ſed dicit participes
puniendos,qui contra præceptum talibus cõicauerunt,
ſ.excõicatis.[Pleno] i.quæ non ſunt exemptæ à iuribus
diœceſanorum.16.q.2. uiſis, licet eas ædificauerint, ut
no.j.de priuileg.cum & plantare.§. in eccleſijs, quales
ſunt in qbus dñi habent iuſpatronatus ex fundatiõe ſua.
nam tunc deberent præſentare inſtituendos presbyte-
ros epo, & eps cum eius cõſenſu præſentatos inſtituere.
præſentati autem epo de ſpiritualibus patronis aut cle-
ricis de temporalibus rñdebunt:& ſic intellige. 16. q. 2.
c.1.j.de capel.mona.c.in eccleſijs. hi patroni etiam ha-
bent curam eccleſiarum uacantium.ſ.de app.bo.me.&
no.de offi.ordi.cum uos. ¶Si autem in fundatione do-
minium rerũ eccleſiarum,quas eccleſiæ dedit, ſibi deti
nuiſſet,tũc poſſet cenſum ĩponere,ut no.ſ.eo. de mona-
chis,& alia faciet, ut ibi no. nã tunc presbyteros ponet,
ſi nõ habent aliquam parochiam,& remouebit ad uelle
ſuum,ut.j.de priui.uolentes.§.ſane.quem aliqui nõ ha-
bent.imò plus dicimus, ꝙ ẽt ſi parochiam non habeat,
tñ ſacerdos de ſpũalibus debet epo rñdere, puta quałr
celebret, qualiter ornet eccleſiam,& hmõi.ſed tunc cre
dimus,ꝙ abbas poſſit ponere,& remouere ſacerdotẽ ad
ſuum uelle.¶Si aũt ex donatione laici habent ius pa. ec
cleſiæ,tunc non plus poterit.ſ.q̃ laicus poterat:ſed præ-
ſentare poterit tantũ.nam plus iuris in alium transfer-
re non poteſt,q̃ ipſe habuerit.16.q.1.ſi quis.laicus.ff.de
diſt.pig.ſi de.¶Si autem eps dat non ius patronatus, ſed
eccleſiam,quæ nullum habet populum, alteri eccleſiæ,
ſi dat in eam proprios uſus, tunc eccleſia ponet in ea ali
quem uicarium,quem ſine epo ponet,& remouebit,qui
nihil iuris habet in eccleſia donata,infrà de his,quæ fi.
à præla.ſine conſen.c.tua.ſed tñ alia eccleſia fingitur p
latus illius eccleſiæ. uel potius eccleſia donata fingitur
grangia,uel prioratus,uel adminiſtratio.ſ.de confi. uti.
uel inu.porrecta,infrà de cenſi.c.ult.ſed quicunq; fuerit
ſacerdos, epo de ſpiritualibus prædictis,ſ.ĩ uita ſua, &
alijs rñdebit. & tunc licet poſſit reſiduum ſibi accipere
fructuum;tñ ſeruabit eccleſiã in priſtino ſtatu, ſ. ut ſint
ibi clerici iſti,licet non perpetui, ut conſueuerunt, niſi
expreſſe conceſſa ſit ſic,ꝙ eam ſibi appropriet electis cle
ricis,infrà de dona.paſtoralis. Alij autem dicunt ꝯ, arg.
opp.pro eis,infrà de his, quæ fiunt à præla.ſine conſen.
c.tua. & hæc intelligo uera, ſi eccleſia non haberet col-
legium oporteret, quòd clerici, & prælatus eſſent per-
petui. unde non poſſet remoueri prælatus eius nec cle-
rici, qui ius habent ab abbate, ſine iuſta cauſa, infrà de
2 ſtatu mona.c.ij.§.ult. ¶†Et dicunt quidam,ꝙ nec etiam
ſi committat culpam,põt remoueri de eccleſia collegia
ta ſeculari per abbatem tm; ſed abbas inquirat, & epo
referat.non.n.abbates,& minores iudices poſſunt cleri-
corum cauſas criminales diffinire.arg.16.q.7.epo nulli.
lvj.diſtinctione ſatis, ſupra de offi. archidiaco. ad hæc,
& nota.ſuprà de offic.ordina.quanto nec mirum, ſi fa-
cilius monachi,quàm clerici remoueantur, infrà de ſi.
per tuas. ¶Item hoc locum habet in eccleſijs, quæ non
ſunt parochiales,nec populum habent.nam illæ & ſi con
cedantur in proprios uſus,uel auctoritate propria quis
conuertat in proprios uſus: tamen neceſſe habet in ea
auctoritate epi inſtituere prælatum, ad minus perpetuũ
uicarium,quẽ non poteſt remouere aliquis præter epm
arg.infrà de priuileg.paſtoralis,ſuprà de ſupp.neg præ-
3 la.c.ij.& ſ.co.c.proxi. ¶†Item prædicta intelliguntur,
niſi conceſſa ſint in proprios uſus,& pleno iure, quo cã-
ſu poteſt abbas præsbyternm inſti-
tuere in eccleſia donata,& quaſi ui
a carius [a] epi concedere ei curam ani
marum, & remouere ex cauſa cum
cauſæ cognitione: ſed cauſam, uel
accuſationẽ criminalem huius ſa-
cerdotis non audiet, nec pp crimẽ
eum amouebit licet, forte ppter
malam adminiſtrationem amoue-
re liceat,ar.16.q.2.uiſis. nam ut ibi dr, piacula ſacerdo-
tum punientur per epm. ¶Item omnia ſacramenta, quæ
per alium,q̃ per epm miniſtrari non poſſunt, ut conſe-
cratio altarium, collatio ordinum per epm ibi fient.
4 ¶†Item etiam dicunt quidam,ꝙ uiſitare poterit; arg.de
cenſi.cum ue.& hoc ſatis credimus, maximè ſi abbas ſit
negligens in uiſitando. nam licet ſpũalia conceſſerit ab
bati:tamen ſibi retinuit uiſitationem, maxime ſi negli-
gens ſit abbas.uel dic, ꝙ uterque habet,& ſi concurrant
eps præfertur,niſi aliter obtineat de conſuetudine, ſicut
eſt in archidiacono, & alijs prælatis, qui ſub epo ſunt.
¶Et quod dicit.c.16.q.2.c.1. loquitur etiam ſpecialiter
de inſtitutione, & non eſt trahendum ad alia. Item dic,
ꝙ de ſpiritualibus reſpondebit abbat:. & eſt ratio ſupra-
dictorum ſ.ꝙ prædicta remaneant penes epiſcopũ. licet
enim pleno iure eccleſiam trãſtulit in abbatem:quia ta-
men hęc exercere non poteſt abbas,& non ſit aliqua ec-
cleſia, ubi non oporteat fieri ea, quæ iuris epalis ſunt,
iuſtum eſt,ꝙ hæc in abbatem tranſlata non intelligãtur,
ar.ff.de offi.præto.legatus. hoc ipſum intelligimus ue-
rum,etiam ſi abbas, cui donat exemptus eſt. Sed ſi alio
epo donaretur pleno iure,tunc cum recipiens epiſcopo
iura epiſcopalia exercere poſſit, intelligimus etiam illa
trãſiſſe,nec ulterius prędicta alius
b epiſcopus exercere poterit dũmõ [b]
ałs donatio ſit legitime facta. Si
aũt nõ cõcedat eps eccleſiã in pro-
prios uſus,ſed ut ałs ſit ei ſubiecta
obtinet,qđ habetur, infrà de don.
5 paſtoralis.¶†Item no.qđ nõ eſt lici
tũ monaſterio,qñ ędificat eccłiam
ipſam inſtituere,ut habeat eã p grangia, uel ẽt p mona
ſterio,& ut ea,q̃ dabunt ei, ad proprietatẽ monaſterij de
uoluant. cum.n.capellæ à monaſterijs ædificatæ.l.diœ-
ceſana epo ſint ſubiectæ,ſuprà de offi.or. conquerente,
& non ſit licitum ædificatori epiſcopalia iura minuere,
& per quodcunque pactũ, uel legem donationi impoſi-
tam.11.q.1.c.2.& ſeq.& c nouerint.ſed ſi eſſent grangia
uel monaſteriũ minueretur ius eius;quia lege diœc. ſibi
non ſubeſſet.16.q.1.cum pro.de cenſi.c ſi.ergo hoc non
licet facere.ſed ſi uult facere,cũ eius cõſenſu faciat.x.q.
j.c.j.& ſi nollet hoc facere,agat cum ſuperiore. [Pro re-
bus] qñ directũ dñium remanſit penes ædificantẽ, uel
qñ ad minus ædificauerit,ut.j.eod.de monachis,& j.de
priui. cum & plantare.§.in eccleſijs, ubi no. [Inconſul-
tis] ſed nec epiſcopus inconſultis epiſcopis. faciet enim
6 hoc cum conſilio abbatis. 16.q.2. c.2. [†Notos.] nota
ſi prælato præſententur noti,eos tenetur admittere,ni-
ſi aliud probetur ꝯ eos ſed ignoti non admitterentur,ni
ſi probarentur eſſe boni teſtimonij.

a ¶*Et quaſi uicarius. Adde eundem* Inn. *in c.j.de offi.archidi. & Cardi in conſi.67. in ci.reuerende domine, in fi.*

b ¶*Dũmodo alias.* Hoc *dictum* Inn. *refert & ſequitur* Cal.*in conſ. 6.colum.fin.in fi. in ti tu.de don.*

LIcet [diſtributiones] ſupra de cler.non reſi.de cętero. ſi tamen non ſunt diſtinctæ præbendæ, uel certi reditus, ſcholaribus prouideri debet de cõmunibus prouentibus, detracto eo, quod cõi menſæ debetur, ar. ſupra de cler.non reſid. in præ.c.de cætero.

EXpoſuiſti [generalis] quia ibi ſtatuebatur, ne aliqs haberet eccleſiam, niſi reſideret in ea, ſupra eo.ti. extirpandæ [cum eis] canonicis [fieri] & intellige, ꝙ ſeparatim concedebantur capellæ à canonicatus: quia ſi eſſent annexæ præbendis, non debuerunt eis auferri. [poteris] auctoritate domini Papæ. alij, ꝙ ſua auctoritate, ut infra de exceſſ. præla.ſicut vnire.

DIlectus filius, [friuolam] quia ſiue clericus, ſiue laicus ſit, qui iura ſpiritualia habet, ſemper de eis reſpondere tenetur. [exequi] conferendo primam, quę uacauerit.

SVper inordinata [reputandi] ad prælaturas; quod ex eo apparet, quod ſequitur, beneficiati, ſupra de æta.& qualit. & ordi.præ.ex ratione.

CVm cauſam [ſcinderetur] ſed de communibus integrari debet.

VEnerabilis frater [deuoluta] & ideò ad Legatum Papæ eius donatio pertinebat.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficij nomine quid comprehendatur.*
2 *Papæ reſcripta intelligenda ſunt, ſecundùm quòd honeſtè impleri poſſunt.*
3 *Non præſumitur, quòd ſub generali clauſula quis concedat, quod ſub ſpeciali conceſſurus non erat.*
4 *Reſtringenda ſunt ambitioſa reſcripta.*

CVm olim [ad rectoriam] ĵ de uer.ſig. tua no-
1 bis, ↄ. ¶†Sol.ſatis uṝ, ꝙ attenta ſignificatione uerbi, noīe beneficij poſſunt intelligi dignitates, & beneficia habentia curam aīarum; & ſic loquitur ↄrium. Sed reſcripta beneficialia ſunt reſtringenda, ut no.ſupra de tranſa.epi.c.ſi. & ideò hoc ſic reſtringitur.
2 ¶†Vnde aliquibus uṝ, ꝙ ſi in litera diceret, ꝙ alicui ꝓuideretur in beneficio præbendali, uel alio, ꝙ bene poterit ei ꝓuideri in cura aīarum: qa facilis eſt regreſſus ad ſuam naturam, ff.de pac.ſi vnus, §.pactum. ¶Alij tñ dicunt, ꝙ ꝓpter adiectionem ꝑdictam non poterũt ſibi ꝓuideri in cura aīarum, ſed in altaribus, & decimis, & etiam eccleſiis, q̃ non habent curam aīarum. Aliqui tñ dicunt, ꝙ per hanc decret.non ꝓhibentur prouideri in beneficio habente curam aīarum, ſed in dignitate. hæc enim eccleſia, de qua hic loquitur, habet canonicos, & priorem. licet mandetur alicui, ꝙ prouideat alicui in beneficio habente curam animarum: non tñ poteſt prouideri in aliqua dignitate, uel perſonatu, nec etiam in plebanatu alicuius plebis: ſed poteſt prouideri in aliqua eccleſia, ubi ſit miniſter ſic ſimplex in tẽporalibus & ſpiritualibus, qui nõ uocetur aliquo noīe dignitatis. nec facio uim, an eligatur à capitulo, an ab alio, ut hic: quia reſcripta beneficialia tanquam ambitioſa ſunt reſtringenda. ¶Item & eadem rõne uidetur in diſpẽſatio-
3 nibus ſuper pluralitate beneficiorum. ¶†Item not. ꝙ ſi ſcribatur pro aliquo, ꝙ ſibi ꝓuideatur de prima uacatura alicuius eccleſiæ, uel q̃ cito ſe facultas obtulerit, ſi uacet prępoſitura, uel aliqua dignitas ipſius eccleſiæ, uel officium, non debet ei ꝓuideri tunc de præbẽda, q̃ tunc uacauit ꝑ mortem præpoſiti, ſiue præbenda eſſet cõnexa præpoſituræ, ſiue dignitati, uel officio, ſiue nõ.
2 ¶†Et hoc dicimus ea ratione: quia reſcripta Papæ ſunt intelligenda, ſm ꝙ honeſtè poſſunt impleri: & ſi honeſtè non poſſunt impleri, Papa libenter audiet excuſationes, & maximè in iſtis beneficialibus reſcriptis, quę ſunt ambitioſa, argum.ſupra eo. cum teneamur, ſupra de reſcript. ſi quando, ſupra de trãſla epiſc.c.ſi.ubi.no. Item ſi hoc expreſſiſſet Papæ, domine ſi uacauerit aliqua dignitas, peto ꝙ ſi illa dignitas remaneat ſine prælato, præbenda ſua mihi aſſignetur, præſumendum eſt,
3 ꝙ iſta nunquam conceſſiſſet. ¶†Item ſi dixiſſet, domine peto, ꝙ bene eligatur aliquis ad dignitatem uacãtem, ſed non detur aliqua præbenda electo, ſed mihi. non enim præſumendum eſt, ꝙ ſub generali clauſula concedat, quod ſub ſpeciali conceſſurus non erat, C. quæ res pign.obl. poſſunt.l.j. & idem, quod dictum eſt in dignitatibus, idem intelligo & eadem ratione etiam in præbendis aliquibus ordinibus annexis per ſtatutum, uel conſuetudinem, uel priuilegium. & idem eſt etiam, ſi præbendæ non ſunt annexæ aliquibus ordinibus, ſed tantum certus numerus debet eſſe in aliqua eccleſia ſacerdotum, uel diaconorum, uel alicuius ordinis. nam tunc ſi moriatur aliquis de numero ſtatuto, nõ aſſignabitur præbẽda mortui prius recepto. imò dabitur illi, qui ſucceſſit in eodem ordine. tñ in hoc caſu credo, ꝙ ſi ille, qui primò receptus eſt, ſi uelit, & idoneus eſt ꝓmoueri ad ordinem defuncti, quod præferri debet, licet ſecus ſit in dignitate. ibi enim, quantũcunque ille, pro quo primò ſcriptum eſt, uelit, & idoneus ſit promoueri ad dignitatem uacantem; non tamen põt eam petere: quia non eſt de ea conferenda mãdatum. ſed ſecus eſt, qñ uacat canonicatus alicuius ordinis: quia illũ bene petere põt, dum uelit, & idoneus ſit ad illum ordinem promoueri, cum ſcriptum ſit pro canonicatu, & nulla uel modica ſit diſtinctio inter canonicos ꝓpter ordines. Eſt ergo ſic intelligendum reſcriptum, ꝙ primo recepto prouideatur de prima præbenda, quæ ibi uacauerit, & nulli alij præbeatur. at iſta præbẽda, etiã ſi non debeatur certæ perſonæ; debetur tñ dignitati, uel officio, uel ordini, quæ non moriuntur. Item intelligendum eſt de prębendis, quæ honeſtè & ſine præiudicio eccleſiæ conferri poſſunt. [tenere] quia ſuper eius poteſtatem non habebat, ſupra de offic. uicar.c.penult. uel quod eſt melius, non habebat iuriſdictionem ſuper collatione rectoriæ. [prouidet] Nota, ꝙ cum mandatur alicui, ꝙ alij prouideat. ſi habet aliud beneficium ſufficiens, admittenda eſt exceptio contra prouiſores, ne prouideãt: quia alias ſufficienter eſt beneficiatus: uel ſi iam prouidit, quantum in ſe fuit, admittetur contradictio & etiam poſt latam pro eo ſentẽtiam, ſi modò appareat, ꝙ iure non potuit hoc beneficium obtinere. uide ſupra de reſcrip.conſtitutus, in ſi. & no.in eo.ti.ad aures, ꝙ nõ proſequatur effectum prouiſio tanquã ea, quæ nulla eſt, puta facta de ea perſona, ad quã non trahebatur mãdatum Pãpæ, ſupra eo.cum teneamur, ſupra de reſcrip.poſtulaſti. ſecus aũt uidetur, ſi alicui eſſet conceſſum, ꝙ prouideat vni clerico, cui uellet, nullius nomine expreſſo: quia tunc poteſt prouideri tali clerico, qui haberet ſufficiens beneficium, dũmodò non
4 prohibeatur à iure habere aliud beneficium. ¶†Ratio diuerſitatis eſt, quia primum reſcriptum fuit ambitioſum, ideoq́; reſtringendum, ut no.ſupra de trãſla.epiſc. licet; ſed ſecundum reſcriptum non eſt ambitioſum, ſed gratioſum, & ideò tenendum eſt, infra de donatio. cum dilectus, & magis gratioſum, magis extendendum eſt, ſi dicat, prouideas tali eccleſiæ.

De clerico ægrotante, uel debilitato. Rubr.

CVm percuſſio [hortamur] fortè talis exhortatio neceſſitas eſt [exiguitate] & ſic uideṫ, ꝙ habebit de uictualibus, & de quotidianis diſtributionibus.

PResbyterum [abſciſos] repete, quæ diximus.ŝ.de cor.uicia.c.ex parte [prohibemus] no.non eſſe irregularem corpore mutilatum.

DE rectoribus eccleſiarum.

TVa nos [lepræ] & dicit Lau.ꝙ ſacerdos leproſus priuaṫ officio actualis adminiſtrationis: dignitatẽ aũt tenet, ſiue officiũ, qđ in ius reſonat, puta qa ſibi obedieṫ in his, quæ utiliter mandabit, ar.ĵ.e.c.proxi.7.q.1. quia frater. & dandus eſt ei coadiutor.ŝ.e.c.ꝓxi. Aliis uidetur, & forte melius, ꝙ omnino ſit ab adminiſtratione, & dignitate repellendus, & reſpondetur.c.proxi. ꝙ ille non erat ſic infectus, quin adhuc poſſet eſſe in collegio ſuo his caſibus priuatur quis iure ſuo ſine culpa ſua, Paupertas, odium, fauor, uitium, ſcelus ordo. Paupertas.16.q.2.& temporis odium.25.q.2.ita nos fauor. 22.diſt.renouantes. uitium, ut hic ſcelus.22.q.3.ſi habes ordo.54.diſt.frequens, generaliter.

COnſultationibus.

EX parte] compel ere] ſecus in leproſo ſupra c.proximo.

De inſtitutionibus. Rubr.

NOn amplius [regere] & hoſpitalitatem ſeruare.ŝ.de præbendis, de monachis, & ŝ.de ſup.neg.præla.ſicut.§ ſimiliter. Sed ſi plures, q̃ ſint ibi, inde poſſint cõmode ſuſtentari, ibi plures ponendi ſunt.ĵ.de cenſi.quanto.12.q.1.percipimus.16.q.7.omnes tamen propter incrementum modicum non eſt augendus numerus.ff.de alluuionibus.l.pe.& ult.

S V M M A R I V M.

1 *Canonici ſcire debent literas, & ſeruire Deo in ordinibus ſuis, & in officiis.*
2 *Ius monachi in laicum cadere poteſt.*

IN eccleſia [numero] Et ita ius canonici, & canoniæ non cadit niſi in clericum.21.diſtinctio. cleros, uel in conuerſum habitu, & profeſſione, ar.23.q.1.paratus.12.q.1.cui portio. & q tale ius emit, ſimoniã committit.1.q.3.ſaluator. nam ſi in alios laicos ius canonici caderet, ergo de rebus eccleſiæ diſponere poſſent, & eſſent in ↄrium iura illa.96.diſtin.bene
1 quidem.ŝ.de iudi.c.2.¶†Nos credimus, ꝙ ubi eſt certus numerus canonicorum, uel diſtinctæ præbendæ, ꝙ ẽt per conuerſos profeſſos non impletur numerus canonicorum. canonici enim debent ſcire literas, & ſeruire Deo in ordinibus ſuis, & in officiis.21.diſtin.cleros, & per totum.81.diſtin eos, & c.ſi quid, quãuis aliter ſint religioſæ perſonæ. 12.q.1.duo, & incidat in canonem, qui tales uerberat.ĵ.de ſen.exc.non dubium. ¶Quidã etiam dicunt in hos conuerſos non reſidere ius canonici, ut uocentur ad electiones, uel alienationes, uel cœteros contractus.12.q.2.ſine exceptione, & c.placuit. 63.diſtin.c.1.& 2.ĵ.de ſtatu mona.c.ult.§.præcipimus.
2 ¶†Ius autem monachi cadit in laicum. unde credimus, ꝙ intererunt electionibus, alienationibus, & cęteris contractibus monaſterij, ar.16.q.1.generaliter.93.di. à ſubdiacono. Idem dicimus de hoſpitalariis.ŝ.de arb. cum olim. Alij tamen dicunt, ꝙ ſi de conſuetudine eſſet, ꝙ de aliquo religioſo loco aliquis laicorum, uel profeſſorum uocaretur ad electionem in eccleſia ſeculari, uel etiam conuerſi eccleſiæ forte propter hoc non eſſet cenſenda nulla electio. nec eſt contrarium.ŝ.de elec.Meſſana: quia ibi loquitur de laicis puris nõ profeſſis. clerici tamen, qui præbendanṫ in eccleſiis, ſi non habent ibi ius canonicatus, nullo modo ad electionem uel ad alia canonica facta capituli uocari debent: ſed alias deberent deuote ſeruire.ĵ.de ſtatu.mona.c.ultimo & penultimo.

EX frequentibus [officialium] Nomine talium officialium intelligo hic comprehendi oẽs, ad quos de iure, uel conſuetudine approbata pertinet collatio, ſiue fuerit archidia.ſiue alij, dũmodò autoritate ſpeciali, uel generali epi faciant. [recipiunt] & malè. licet.n. patroni, laici uel etiã alij poſſint præſentare; non tamẽ poſſunt conferre, ſed eps hoc facere debet.ŝ.de præbẽ. & digni. Lateraň.imò idem dici-
2 mus [a] de clericis, qui licet poſſint eligere, tñ bñficia habere non debent ſine aſſenſu epiſcoporum, nec inſtituere, uel conferre. nec etiam ei prodeſt conſuetudo; de hoc not. ĵ.de cõceſſ.præben.præpoſuit [inſtitutionibus] 16.diſtin.7.nullus. 71.diſt.per totũ. ¶Ex officio] no. archiepm habere iuriſdictionem ĩ omnibus quæ generaliter tangũt ſtatum totius prouinciæ. [in illos] tenet hæc ſententia archiepiſcopi in ſubditos ſuffraganeorum: quia negligentes erant, uel quia ſtatus totius prouinciæ inficiebant, arg.8.q.3 c.1.& ſeq.

a ¶*Idem dicimus. Adde Inn.hic. Adde Henri. Bohic.in c.qua in eccleſiarum, colũ. 2 uerſ quãdo uerò ſunt ſupra de conſti. Archi.16.q.8.cap. nullus omnino, in gloſſa 2.*

AVctoritate [ultra, quàm facultates] ŝ.eo.cap.1.

AD decorem [acceptus eſt Deo] 22.queſt.4.cap.his

Aita [hæreditario] 7.quæſt.1. apoſtolica [dicitur] Patriarcha.

S V M M A R I V M.

1 *Interlocutoria, quæ dicatur.*
2 *Non poteſt archiepiſcopus ex iuramento agere.*
3 *Nunquid ex uoluntario iuramẽto detur actio ſecundũ canones.*
4 *Exceptio abiurationis non admittetur contra agentem interdicto, uti poſſidetis.*
5 *Exceptio abiurationis dicitur eſſe dilatoria, non autem fori declinatoria.*

CVm ueniſſent. Poteſt intelligi, hæc decr.ꝙ ſolus archieps intentauit petitorium ſuper iuribus iſtis ↄ archidiaconum, ſ.intentando negatoriam, negando ius cuſtodiæ, & inſtitutionem pertinere ad archidiaconum: uel confeſſoriam, dicendo hæc iura ad ſe pertinere. Sed huic intellectui uidetur ↄtradicere infra, ubi dicit, ſtatuimus archidiaconum tuendum, per quod apparet poſſeſſorio actum. ¶Sed dic illam non fuiſſe diffinitiuam ſententiam, ſed interlocutoriam, ut ibi dicitur. nam pendente primo iudicio ſuper

proprietate archiep̄s moleſtabat eum, uel archidiaco-
nus timebat moleſtationem archiep̄i ſuper poſſeſſorio.
unde Papa ex officio ſuo,quod habet locum in his,quæ
poſt litem conteſtatam accidunt,præcepit eum tuendũ,
ſupple, lite pendente, & hoc innuit litera, quæ ſequi-
tur, donec probatum &c. ¶Poteſt etiam intelligi hæc
decr.ꝙ uterq; agebat ĩterdicto,uti poſſidetis.ff.uti poſ.
ſi duo, & l.ambo quoque,in fi.& l.ult.ff.de ſuperfi.l.j.§.
proponit;& qa archi.melius probauit, fert̃ pro eo ſn̄ia.
& eſt idem dicere eum tuendum,ſicut aduerſarium ceſ-
ſare à moleſtatione: quia dicitur in prius. nam iudex in
ſententia non debet condẽnare id, quod hic feciſſe ui-
detur,dicendo eum tuendum,qđ ꝑ alium, q̃ per iudicẽ
fieri non debet: ſed aduerſarius tñ condẽnandus eſt, ut
non moleſtet,non ut iudex tueatur. & idem eſſet, ſi ab
altera parte intentaretur. ſed hinc uidetur contradice
re,quod ſequitur,donec probatum &c. quod habet lo-
cum tantum, cum de proprietate agitur.¶Sed reſpõdeo
expone literam, donec probatum fuerit,ſupple, cũ age
tur de proprietate poſtea, non modò, cum poſſeſſorio
tantum agitur. & ſi huic archidiacono poſſeſſorio agẽ-
ti obiectum eſſet,ꝙ præcario poſſideret ab eo, audien-
dus erat.ff.uti poſſ.l.j.§.ult.& eodem modo ſi obiiciat̃,ꝙ
perſonalis eſt donatio. ſed unum credimus, ꝙ licet, qñ
egit poſſeſſorio, non potuerit probare perſonalem con
ceſſionem; nihilominus tamen poſtea, cum agit de ꝓ-
prietate,probare poterit: quia alia eſt actio,& ad aliud
agitur.ff.de ex.rei iu.& an eadem, & not.s̃.de elec.cum
dilecti.j̃ de pur.cano.cum dilectus. põt etiam dici & le
uius,ꝙ ſimul intentabatur poſſeſſorium ex parte archi-
diaconi, & petitorium ex parte archiep̄i, & ꝙ ſimul nõ
fuit utrũq; finitum. & ideo eſt, quia de poſſeſſorio li-
quebat per confeſſionem,& de proprietate liquere non
poterat de facili.s̃.de teſti.ſignificauerunt. & ſm̃ hoc ui
detur uera opinio dicentium,ꝙ in poſſeſſorio non dicit̃
dari diffinitiua ſn̄ia, ſed interlocutoria, cum dicat in-
1 terlocuti &c. ¶†Et dic,ꝙ interlocutoria dicit̃,quæ fer-
tur ante diffinitiuam ſententiam in petitorio profe-
rendam. primò dictum magis placet, licet & alia poſ-
ſint de iure defendi:quia tunc precarius non poteſt age
re, uti poſſidetis contra dantem præcario,ut.ff.de præ-
ca.l.quæ præcario. uel dic,ꝙ ambæ partes fuerunt co-
ram Papa: & utraque pars propoſuit ibi ius ſuum: ſed
non fuit ibi ædita actio,nec modus agendi, nec libellus
datus nec lit.conte.facta: ſed cum ex narratione facti cõ
ſtaret Papæ,ꝙ archidiaconus poſſidebat, decreuit eum
in poſſeſſione tuendum, ſed donec archiepiſcopus pro
baret coram competenti iudice, & per legitimos trami
tes iuris perſonalem tantum fuiſſe donationem, uel
abiurationem archidia.dicebat.n archiep̄s, ꝙ archidia-
conus iurauerat,ꝙ huiuſmodi libertatibus ſe non immi
2 ſceret. ¶†Sed ꝯ uidetur, ꝙ abiuratio nunquam poſſet
prodeſſe archiep̄o, nec unquam eius probationes ſuper
ea ſunt admittendæ:quia archiep̄s ex iuramento non po
teſt agere: quia ex iuramento nulla prodita eſt actio,ni
ſi ex iudiciali,uel neceſſario.ff.de iureiu.ſi duo.§.ſi iura
uerit, & §.Marcellus.Item non poteſt dici,ꝙ forte agẽ
te archidiacono archiep̄s poſſit obiicere de abiuratione
qa cũ archiep̄s poſſideat, nõ cõpetit ei actio,niſi interdi
ctum retinendæ poſſeſſionis,& contra agentem illi non
competeret exceptio abiurationis, ut no.de renũ.ſuper
3 eo.¶†Item ſi admitteretur ꝯ ius,& probaret abiuratio-
nem, non tantum imponeretur ſilentium ſuper liberta-
tib.archidiaconi:ſed archiep̄s abſoluetur ab impetitio-
ne rei.So.dicunt quidam ꝙ ſm̃ canones ẽt ex uolunta-
rio iuro datur actio,arq.12.q.2.quicũque, & q.5.Ioan-
nes.22.q.5.iuramenti. ſed nobis uidetur, ꝙ ex iuro non
competit actio ciuilis: ſed archiep̄s poterat denunciare
crimen periurij,in quo archidiaconus manebat miſcẽ-
do ſe prædictis libertatibus ꝯ proprium iur̃m, ſicut ex-
preſsè innuitur,& ar.s̃.de iud.nouit.22.q.5.omnia,& s̃.
de iureiu.quemadmodum, in fi.& tunc bene conſona-
ret ſn̄ia petitioni,ſ.ꝙ imponeret archidiacono ſilentiũ,
i.ꝙ de cœtero non immiſceret ſe prędictis libertatib.&
hoc uidetur uerius, & ſic eſt in regiſtro. ¶Item non ui-
detur uerum, quod hic proximè dictum eſt,ꝙ poſſeſſo-
ri non competit niſi interdictum,uti poſſidetis: quia ꝓ
incorporalibus bene competit confeſſoria, & negato-
ria, ut no.s̃.de iudi.examinata. & ea propoſita ab archi
diacono archiep̄s excipiet de perſonali conceſſione,&
de abiuriatione [ueniſſent] litigaturi ſuper iure inſti-
tuendi perſonas, & cuſtodiendi uacantes eccleſias [in-
re communi] s̃.de off.ordi.cum nos. ꝯrium ar.70.diſt.
c.2.ar.63.diſt.ſi in plebibus [conſuetudine] 1.q.3.c.res.
& c.peruenit.16.q.ult.nulli. ar.contra.s̃.de app.bo.me.
cum. ſed illud eſt de ſpeciali conſuetudine: uel illud
eſt uerum in eccleſiis, quæ ſunt de patronatu mona-
chorum [libertatum]no.inſtitutionem,& cuſtodiam uo
cari libertates [ipſum] ſ.archidiaconatum [poſt conceſ
ſionem] no.conceſſionem liberam extitiſſe, licet poſt
conceſſionem aliqua exceperit,& ex hoc non fuit ſimo
nia receptio eius. nam cum ius haberet, licitum fuit ꝑ
talem reſponſionem & archiep̄o deludere, & ſuam ue-
xationem redimere.j̃.de ſimo.dilectus filius [tuẽdum]
perpetuò ſm̃ opinionẽ,ꝙ actum fuit poſſeſſorio:ſm̃ aliã
opinionem ſupple,pendente hoc iudicio coram Papa,
uel ſuis delegatis. nam poſt litem terminatam autori-
tate huius mandati non eſſet tuendus, cum hoc fecerit
ex officio ſuo, quod finitur poſt, quàm functus ex offi-
cio ſuo.s̃.de off.dele.in literis.Item quia acta iudicij ꝑe
reunt.C.de iud.properandum, & inter ea computanda
ſunt hæc mandata. & forte non dicerem male,ꝙ ſi inter
locutoriam iſtam protuliſſet cum cauſæ cognitione,ſ.
auditis rationibus hinc & inde, & interlocutoria ſolẽ-
niter ſit lata,ꝙ perpetuò ei ſtaretur, & in rem iudicatã
tranſiret, arg.C.comminationes, uel epiſtolas.l.iij.C.
de ſenten.& interlo.ex ſtipulatu.l.ſeq.& l.nemo iudex,
& ff.quod me.cau,ſ.metum.2.& s̃.de re iud.c.quod ad
conſultationem. non probatur hic præſumi conceſſio-
nem realem,niſi probetur perſonalis, cum hoc non di-
catur hic:ſed quia eſt in poſſeſſione, dicitur eum tuen-
dũ,donec probet̃ ꝑſonalis.dicũt.n.qdã, ꝙ qñ ſit ꝑſonæ,
ꝑſonalis ꝑ̃ſumit̃:qñ uerò ſit dignitati, ꝑ̃ſumit̃ realis. &
alij dicunt ꝙ ẽt qñ ſit perſonæ,præſumitur realis, ut ff.
de ann leg.l.annua.§.Titia.ff.de pac.iuregentium.§.pa
ctorum. alij dicunt,ꝙ qñ eſt in quieta poſſeſſione archi
diaconatus incumbit probatio archiepiſcopo, ꝙ fuit
perſonalis: ſecus aũt, ſi archiep̄s eſſet in poſſeſſione pa-
cifica,argu.ff de uſufr.pe.uſufr.iſte archidiaconus age-
bat nomine archidiaconatus, & ideò ſufficit, ſi archi-
diaconatus erat in poſſeſſione horum iurium, etiam
ſi archidiaconus,qui nunc eſt, nunquam ea exercuiſſet.
¶Ex aduerſo] mirum uidetur,cum archidiaconus hoc
ipſo, ꝙ confeſſus fuit ſibi eſſe donatas libertates ab ar-
chiep̄o, confiteatur eas fuiſſe archiep̄i,ꝙ archiep̄o in-
cumbit probatio,ꝙ donatio fuit perſonalis,cum adhuc
præſumatur apud eum perdurare,niſi ꝯ probet̃, ar.ꝯ.s̃.
de ꝑ̃ſcr.ſi diligenti.C.de ꝓba.ſiue poſt.¶Rñdemus duas
præſumptiones eſſe ꝯ iſtam unam, ꝙ archiep̄s confitea-
tur ſe donaſſe,licet perſonaliter,& quia archidiaconus
erat

erat in poſſeſſione. ſed ſi archiepiſcopus eſſet in poſſeſ-
ſione,& non confiteret̃ ſe donaſſe nec perſonaliter,nec
realr̃,tunc non incũberet ei ꝓbatio,ꝙ donatio eſſet ꝑ-
ſonalis: ſed ſufficeret ad ꝓbõnem dñi Archiep̄i ꝯfeſſio
archidiaconi. [hoc caſu] .ſ.qñ perſonalis fuit donatio.
[ante,q̃] .ſ.ante cõfeſſionem archid. [eas] libertates.
[archidiaconũ] qui agebat. † Abiuraſſe] hic habes ex-
4 preſsè ſm̃ ſecundam opinionem, quæ erat, ꝙ uterque
agebat poſſeſſorio retinendæ poſſeſſionis, ꝙ exceptio
abiurationis nõ eſt admittenda ꝯ agentem interdicto,
uti poſſidetis: quia hic non fuit admiſſa hæc exceptio,
quãdiu actum fuit poſſeſſorio:ſed modò admittitur,qñ
agitur petitorio,quod credimus;de hoc no.ſupra de re
nuncia.ſuper hoc.& idem ur̃,ꝙ exceptio perſonalis cõ-
ceſſionis ab eo facta non ſit admittenda: quia hic ad-
miſſa non fuit, nec impediuit ſententiam ſuper inter-
dicto,uti poſſidetis,latam. ¶Item & ſi admiſſa eſſet hęc
exceptio,tñ cum erat ſn̄ia danda. & eſt ea rõ,quia licet
perſonaliter dicat ſe ꝯceſſiſſe archiep̄s; archidiaconus
tñ negabat, nec in ꝯrium ꝓbatum fuit, & etiam qa ar-
chidiac.poſſeſſionem habet,cui dr̃ ꝑſonalr̃ cõceſſa. ſe-
cus aũt eſſet, ſi exceptum eſſet,ꝙ ꝑ̃cario eſſet ab archi-
ep̄o ꝯceſſa,ff.de acq.poſſ.ſi qs poſteà:qa tunc ꝑ̃carius nõ
põt agere,uti poſſidetis ꝯ dantem ꝑ̃cario,ff.de ꝑ̃ca. qui
præcario. [in hoc caſu] .ſ.qñ abiurauit. [Eboraceñ.]
cuius ſpecialiter intererat iura omnium mẽbrorum ſui
corporis defendere. uel forte,quia alienatio fuit, qui-
libet admittitur, ut no.s̃ de teſti. cum olim. [conſule-
mus] hoc ꝯſilium non habet locum, niſi prius ſn̄ia lata
ꝯ archid. ante ſn̄iam enim archidiaconus iuuare ſe de-
bet ſuis rõnibus: quia ꝯ archidiaconum tm̃ agebatur,
& perſonaliter tantum ꝯ eum. & ſi eccleſia Eboraceñ.
uellet cauſam eius agere ſiue eo uolente, ſiue nolẽte,
non admitteretur: quia eius non intereſt cauſam archi
diaconi perſonalem agere. ſed ſi admitteretur contra
ius, excipere debet, cum cã iam cœpta eſſet, nõ agere.
& hoc dicit,j̃.ſ.eccleſia petente. ſed qualr̃ poſt ſn̄iam
habet locum, no.in gl. ¶Quid ꝓdeſt ꝯſilium Papæ di-
gnitati archid.cum plena ſit ipſi archidiacono ꝑ̃dictorũ
iurium adiudicata poſſeſſio: imò ſi poſteà ꝓbetur ar-
chidiaconum ab archiep̄o abiuraſſe,ſi erat ꝯceſſio rea-
lis,nõ debent reſtitui iura ꝑ̃dicta archiep̄o,nec ſn̄iam ꝓ
eis reſtituendis ferri: quia non põt archidiac.dignitati
ſuæ præiudicare: ſed tm̃ perſonæ archidiacono,præci-
pitur,ꝙ ſe non immiſceat, arg.ſupra de iureiur.perue-
nit. ¶Sol.licet non reſtituantur archiepiſcopo prædicta
iura: tñ ipſe exercebit, cum ipſi præſenti archidiacono
impoſitum ſit ſilentium. nec ei cõtradicere poterit ar-
cihdiaconus propter iur̃m,& ſn̄iam,per quã impoſitum
eſt ei ſilentium, & archiepiſcopus ſolus eſt, ad quẽ ua-
cante archidiaconatu iura archidiaconalia pertinent,
ut no.j̃ de hęre.ad abolendam; & modò quo ad hęc iu-
ra abiurata uacare intelligit̃,ꝙ ea exercere non põt ar
chidiaconus propter ſuam abiurationem; & ſic archi-
ep̄s exercebit. vnde neceſſe eſt,ꝙ uel agente Eboraceñ.
eccleſia, uel per officium Papæ prouideatur dignitati
archidiac.ut reſtituatur ad id ad quod ꝓceſſum erat de
facto,ſ.ad poſſeſſionem reſtituendam dignitati archid.
quã exercet archiep̄s ſn̄ia lata ꝯ præſentem archidiac.
propter abiurationem. uel decernatur,ꝙ ꝑ uſum archi
ep̄i,uel ꝑ abiurationem archidiac. nullum dignitati ar
chidiac.præiudicium generetur. Auxilium autẽ Papæ
in modico, uel nullo neceſſarium ur̃ contra iuramen-
tum,quod non diſtinguebat niſi perſonam,uel ꝯ ſenten
tiam,quæ non tangebat dignitatem: quia præſenti ar-
chidiacono tm̃ impoſitum erat ſilẽtium,ꝙ prædicta nõ
exerceret. uel potes dicere, ꝙ etiam ꝯ iur̃m neceſſariũ
eſt auxilium. poſſet.n.ſuccedentibus tẽporibus, qñ cre-
derent aduerſarij deficere ꝓbõnes illicitè præſtiti iu-
ramenti, uel etiam ſtatim, licet falsò, uel fictè diceret
archiepiſcopus, ꝙ iur̃m erat præſtitum in caſu licito ar
chidiac.vnde & pręiudicat ſucceſſoribus; puta qa ſcie-
bat ſe nihil iuris habere, vnde ſibi litigare non expe-
diebat: uel alia iura ęquiualentia recepit pro iſtis iu-
ribus,q̃ abiurauit,arg.ff.de pactis,ꝯ iura.§.ult.& l.in ꝑ-
ſona.§ j. ¶Sed certe in iſtis caſibus nõ petet eccleſia in
integrum reſtitutionem aduerſus renũciationem archi
diac. uel abiurationem archidiaconi: quia nulla abiu-
ratio: ſed dicet eam nullam, & petet eam de facto tol-
li, uel nullam pronũciari,ff de in integ.reſtit.in cauſæ,
ff.de feriis.l.j.Sed ſi renunciatio propter prædictas cau
ſas teneat de iure: tñ quia in aliquo probatur læſa di-
gnitas, tunc neceſſarium eſt auxilium Papæ cõceſſa re-
ſti.in integ. ipſe etiam Papa ex his,quæ acta fuerũt co-
ram eo,fuit ita motus, ꝙ ipſemet ex officio ſuo conce-
deret hoc. vndè uolens incutere timorem archiepiſco-
po,ut à lite,quã Papa iniuſtã credebat,diſcederet, cõ-
minatur ei, ꝙ ipſe ſuum impenderet conſilium. ſed qñ
hoc faciet, uocabit archiep̄m, & audiet rationes ſuas
etiam alias, q̃ illas, quas allegauit agendo ꝯ archidia-
conum: quia cum tunc ad imponendum ſilentium per-
ſonale archid. ſufficeret iur̃m etiam ſine cã præſtitum,
non alligabitur illa probatione tm̃,ubi petitur ſn̄ia ꝓ-
nunciari nulla,ubi eum oportet ꝓbare multa: uel etiã
ſi petatur ꝯ ſn̄iam,quæ aliqua eſt,reſtitutio in integ. q̃
non datur,niſi ubi contractus teneret: & tñ propter læ-
ſionem datur reſtitutio. & credimus hãc reſtõnem poſ-
ſe peti uiuente iſto archidiacono. ſed ſi iurauit nõ exer
cere hæc iura, ille, qui confert archidiaconatum,exer-
cebit non ſuo nomine, ſed dignitatis archidiac.uel Pa-
pa alicui cõmittet, ꝙ hoc exerceat, ut no.infra tit. ꝓxi.
quia diuerſitatem. vel dic, ꝙ cum effectu nihil utilita-
tis accedit archiepiſcopo: quia poſteà petita reſtõne,
uel ſententiam pronunciari nullam, omnia iura reſti-
tuentur archidiaconatui; & hoc ſatis innuit litera ꝑ̃-
cedens,quia nos uel ad petitionem &c. uidetur aliis, ꝙ
archiepiſcopus contra archidiaconum ſpecialiter ege-
rat proponens,ꝙ iura prædicta, ſibi renũciauerat idem
archidiaconus, & etiam iurauerat, ꝙ ea ulterius non
exerceret,& ſuper eorum exercitio non moleſtaret ar-
chiepiſcopum. ¶Vnde dominus Papa iuſtè mandat,ꝙ ſi
ita eſt,ut imponatur archidiacono ſilentium,ſ.ꝙ de cæ
tero non exerceat prædicta; quod poteſt eſſe ſine præ-
iudicio dignitatis archidiaconatus. non tamen cõple-
bit iuramẽtum in aliis,ſ.ꝙ prædicta iura, uel poſſeſſio-
nem eorum,uel quaſi trãſferat in archiepiſcopum,cum
hoc ſine peccato facere nõ poſſet,& ſine præiudicio ec-
cleſiæ,ſupra de iureiur.peruenit, & c.ſi uerò. & iõ bene
dicit Papa, ꝙ etiam ſi iurauerit,conſulet dignitati: qa
licet ſit priuatus archidiaconus exercitio illorũ iuriũ
perſonaliter: non tñ dignitas priuabitur, nec in archi-
ep̄m transferretur. imò, licet archidiac. non exerceat;
exercebit tñ alius noĩe dignitatis: uel forte ipſe archi-
diaconus hoc non ſuo nomine, nec nomine archiepi-
ſcopatus exercebit.ſed nomine archid.uel potes dicere
ꝙ non ſolum egit archiepiſcopus, ut imponeretur ſi-
lentium perſonæ,ſed etiam dignitati,cui intẽdebat ꝑ̃iu
dicare archid. ¶Non ob.prædicta decre.peruenit, & ſi
uerò: quia hoc poterat fieri ſine peccato, & *ſine præ-
iudicio* dignitatis hoc modo: quia *poſtea agente ec-
cleſia*

clesia uel Papa ex officio ſuo reſtituet prædicta iura ar-
chidiacono, arg.ad hunc proceſſum. ſ.de iureiur. debi-
tores,& c.ad noſtrã. ¶Et ſi obijciatur,ꝙ ipſum capitulũ
ante ſnĩam latam ꝯ archidiaconum debebat ſe oppone-
re. Rñ.ꝙ non poterat: quia tm̃ ad archidiaconum poſ-
ſeſsio pertinet ſui archidiaconatus iura defendere:& ad
capitulum pertinet poſtea,cum apparet archidiaconum
non poſſe agere.hæc opinio non placet. [Alterutrum]
ſiue fuerit conceſsio perſonalis,ſiue abiuratio interceſ-
ſerit.[Archidia.] i.perſonæ archidia.& etiam ipſi archi
diaconatui.Sed in hoc caſu ul.ſ.quantum ſuper abiura-
tione,prouidebitur ſucceſſoribus,ſi conceſsio fuerit rea
lis.melius dicitur,ꝙ tantum archidiacono imponitur ſi
lentium perſonale,ſ.ꝙ tempore ſuo non ſe immiſceat,
& prudenter faciet iudex,ſi dicat, in poſterum ex hac
ſententia nullum dignitati præiudicium generari. Sed
oppones hanc exceptionem abiurationis ante litem cœ
ptam contra archidiaconum proponendam, ſicut falſi,
uel minus idonei procuratoris. C.de excep.l. penult. &
5 ul. ¶†Reſpondeo hanc exceptionem non eſſe declinato
riam fori,ſicut procuratoriam,ſed dilatoriam,& iccir-
cò ſufficere ꝓponere eam añ litem conteſtatã,& poſtea
ꝓbabit.ff.de except.exceptiones,& ſic fuit hic factũ.uel
pōt dici peremptoria:quia quo ad perſonam hmõi ar-
chidiaconi perimit negocium.nec intelligas,ꝙ Papa ꝓ-
mittat conſulere ſuper ſnĩa,quæ nullo mõ tangit archi
diaconalem dignitatem;ſed ſuꝑ abiuratione,q̃ erat ge-
neralis,ſ.quia archidiaconatus noĩe renunciabat & iu-
rabat,ſ.ut ea non obſtante libertates prædictæ adiudicẽ
tur dignitati archidiaconatus.;uel intelligas aliter, ut
diximus in gl.illa,qui prodeſt.[Neutrum].i.ſi conceſsio
fuerit realis,& non eſt iuratum.

CVm ad noſtrã.[abbatiæ.] Hæc abbatia eſt ſecularis.
ſic.ſ.de renun.ex tranſmiſſa.[Diſtinctio].24. q.1. c.
didicimus.j.de iure pa.per tuas.j.de bap.& eius effectu
debitum.ff.de auct.tu.l.j.

De conceſsione præbendæ. Rubr.

QVi in uiuorum.[Ponuntur] ſcienter. alias ſe
cus.7.q.1.præſentium.

NVlla eccleſiaſtica. [tribuantur] ut in
eis alicui detur quaſi poſſeſſio iuris.
[Promittantur] ar.ꝯ.ſ.de præb.relatum.So.
uerum eſt,niſi à Papa.ſ.de reſcrip.eam te. [Et l gibus,]
C.de inuti.ſti.ex eo.C.de pa.l.ul. [Inhibitum] ꝓmiſſio
future ſucceſſionis. [Sex menſes] quidam dicũt,ꝙ ſeme
ſtre tempus currit prius ammonitionem,ar.j.eo.quia di
uerſitatem.Alij dicunt à tpe ſcientiæ.j.eo.quia diuerſi
tatem,ar.ff.de calum.annus.C.qui admit.ab bono. poſ.
l.2.ſ.de ſup.negl.præla.licet.Alij dicunt,ꝙ à tpe uaca-
tionis.ſ.de præben.de multa.ſed ibi ſupplendum eſt, &
ſciæ. ſubtrahitur de hac præſcriptione ſex menſium tp̃s
ſuſpenſionis,& peregrinationis.j.eo.quia diuerſitatem.
¶Itẽ dicunt qdã,ꝙ licet ſit decurſum ſemeſtre tp̃s,ſi añ-
quàm alius eligat̃,ipſe eligat,ꝙ purgat̃.ſ. de ſupl. negl.
præla.literas,ar.ff.ſi quis cau.& ſi poſt.ff.de arb.Celſus.
nos aũt dicimus non poſſe purgare moram. ar.ſ.de ſup.
neg.præla.licet,& c.literas.& dicimus locum hr̃e hanc
tranſlationẽ ptãtis in omnibus dignitatibus,officijs,præ
bendis ubi non ſunt diſtinctæ,uel certus numerus ſtatu-
tus,ut hic,& j.e.dilectus,& c.ex parte ſ.de præbẽ. dile-
cto,& licet olim non hr̃et locũ in epiſcopatibus,ut. j. e.
dilectus:hodie tñ locum habet in illis,ſ.de elect.ne pro
defectu [Diſtulerit] culpa ſua, infrà eod. quia diuerſi-
tatem,uel per negligentiam:ſecus ſi per impotentiam iu
ris,uel facti etiam culpa contingente.j.eo.quia diuerſi-
tatem,& ſuprà de conſt.c.cum.M.

RElatum [debet] niſi ſit receptus in canonicum, ſu-
prà de præbend.relatum, & cap.cum dilectus,ſ.de
conſtitu. cum M.

SVMMARIVM.

1 *Aſsignatio præbẽ.dicitur eſſe neceſſaria poſt electionẽ canonici. quæ uerò ſint neceſſaria in prælatis,in nu.2.& quid in habentibus ſolam temporalium adminiſtrationem,in nu.3.*
4 *Non dicuntur literæ obreptitiæ ob hoc, quod impetrans ſit peccator.*
5 *Cognitio ſummaria non eſt ſemper de neceſsitate,neque de ſubſtantialibus executionis mandati.*
6 *Abſque ſolenni cauſæ cognitione fieri non debet excommunicatio & abſolutio.*
7 *Poſſeſsio an detur per inueſtituram.*

PRopoſuit [& aſſignatione] Facienda,cum uaca
uerit,non modò. alij dicunt ꝙ ſtatim debẽt aſſi
gnare p̃bendam uacaturam hoc modo, ꝙ ſta-
1 tim dabit̃ ei quaſi poſſeſsio iuris præb.¶†No.ꝙ cum ali
quis eligit̃ in canonicum, ꝙ quantũcunque canonica ſit
electio;tamen poſt electionem neceſſaria eſt aſsignatio
præben.per electionem.n.datur ei ius canonicatus aſsi-
gnatio aũt præbendæ conſiſtit in facto, & tribuit ptãtẽ
adminiſtrandi in ea nam nulli licitum eſt ſua auctorita-
te in ea miniſtrare ante, quã præbenda ſibi aſsignetur
ab eo,qui ptãtem habet aſsignandi à iure,qualis eſt p̃po
ſitus,uel decanus,uel quicunque alius,cuiuſcunque no-
mine cenſeatur,qui curam habet illius eccleſiæ, in qua
canonicus eſt electus,ĩ tẽporalib.ar.ſ.de inſt.c.ij.& plus
dicimus:quia ex quo aſsignata eſt ſibi p̃benda per eũ. ad
quẽ ꝑtinet de iure,uel de conſuetudine,ẽt ſi ab aliqb.
ꝯtrouerſiam patiatur ſuper iure ſuo:nihilominus tñ li-
cite miniſtrabit:qa auctore ꝑtore poſsidet, nec dicimus
hãc aſsignationẽ eſſe confirmationem,nec in ea requiri
examinationẽ pſonæ nec electionis, nec ipſum debere
audire contradictionem alicuius ſed ſummatim & ſine
inquiſitione,ſi uiderit aſsignationem faciendã,faciat eã.
alioquin ſuperſedeat & examinationem ſuperiori dimit
2 tat.¶†In prælatis aũt,q habent curã animarum neceſſa
ria eſt confirmatio & examinatio & perſonæ, & electio
nis.Sed confirmatio in his,qui habent curam animarũ,
p̃cedit aſsignationem,nec aſsignatio,quæ als ſibi uidet̃
bona,ꝑꝑ appellationem eſt retardanda;quia non fit cũ
cauſæ cognitione,nec in ea tribuitur aliquid iuris, &
hoc bñ ꝓbat̃,ſuprà de ap.ꝯſtitutis.& eodẽ mõ dicimus
debere fieri aſsignationẽ ſtalli in choro,& loci in capl̃o
ꝑ eũ ad quem ꝑtinet,de iure,uel de ꝯſuetudine.j.de p̃b.
dilecto.& ſi eſſet de ꝯſuetudine,ꝙ ſine aliqua aſsignatio
3 ne miniſtraret ſtaret̃ conſuetudini.¶†In his aũt,q ſolam
adminiſtrationem tꝑaliũ habẽt ſine cura,non credũt q-
dã neceſſariã confirmationẽ,nec examinationẽ. alij ꝯdi
cũt,& bñ,ar.pro iſtis,ſuprà de inſt.ex frequen.[Executo
re] dicebatur.n.in literis,exequaris.hic erat merus exe
cutor,uel potius habens miniſteriũ tm̃,de quo habes.ſu
prà de offi.del.c.qm̃,& c.paſtoralis.§.quia, ſicut & ille,
cui mandatur,ꝙ alicui prouideat,uidetur,ꝙ teneat col
latio facta ab hmõi executoribus etiam non uocatis il-
lis, ad quos pertinet electio: quia eum recipere debent
ſicut teneret collatio epiſcopi,non uocatis canonicis,q
eum

eum recipere debent, & præbendam aſſignare, niſi in
literis contineretur,ꝙ iſtos moueret,uel uocaret,quia
tunc fines mandati cuſtodiendi ſunt.ff.man.diligenter.ſ.
de reſcrip.cum dilectus.& hoc ſatis ur̃ hic,& ar.j.de ac
cuſa.accedens imo plus uidetur,ꝙ ſi compareat aliquis,
qui uelit aliqua dicere in perſonam eius, cui conferen-
da eſt præbenda,ꝙ non debet audiri, quia miniſter, uel
merus executor eſt,& ſuper hoc nullam iuriſdõnem ha
bet.ſupra de re iud.de cætero,ubi no.& idem dico,ſi uel
let iudicem recuſare,qa nõ eſt audiendus ſupra de offi.
del.nouit.¶Sed ſi uellet dicere reſcriptum per obreptio
nem obtentum,uidet̃ ꝙ ſit audiendus, quia ẽt ſi execu-
tus fuiſſet mandatum,reuocaretur.ſ.de re iu. cum olim
ſ.de reſcrip.cum dile.ſed hac ratione ur̃,ꝙ poſſit obij-
cere in perſonã inſtituendi,qcquid uelit de iure, & ma
ximè peccatum,ꝙ ſi tacuit peccatũ ſuum, uident̃ literæ
ſurrepticię.¶Sed tu dic,ꝙ ꝑꝑ hoc ſtricto ſenſu non dicũ
tur literæ,ſurrepticiæ,ut no.ſ.de reſcrip. cum dilecta.
4 25.q.2 & ſi non ſed certe hoc non placet †quia non ur̃
nobis,ꝙ literæ dicantur obrepticiæ, quia impetrans ſit
peccator.hæc.n.exceptio eſt ꝯ perſonam, & non contra
literas.alij tñ dicunt,& forte bñ,quia licet iſte executor
nullum uocare teneatur, ſi tñ aliquis compareat,qui ue
lit dicere in perſonam,ꝙ audire debet,arg.j.de acc.ac-
cedens, & 25.q 2.c.ſi.& not.de hoc ſ.de cau.poſ.cum o-
lim.nec eſt ſimile de hoc executore uel miniſtro,qui iu-
riſdõnem habet, & in eo, qui ſolummõ ex officio facit,
prius tñ dictum de ſtricto iure magis ſuſtineri poteſt.
¶Item ur̃, ꝙ iſte executor non poſſit cogere canonicos
ad implendum mandatum apl̃icum,i.faciendum hũc ca
nonicum,& primò ea rõne, quia non ur̃ ſibi per literas
conceſſum,ſ.ꝙ eos cogat ad hoc,ſed ꝙ ipſe faciat. Item
alia rõne hoc ur̃,ꝙ non ur̃,ꝙ canonici,ẽt ſi uelint, tran-
ſacto tpe ſibi indulto ad faciendum hũc canonicum,uel
ẽt poſtquam renũciauerunt eum facere canonicũ,ꝙ poſ
ſunt cum hęc poteſtas faciendi eum canonicum transla
ta ſit ad executorẽ.licet pœnes duos inſolidum hæc po-
teſtas eſſe non poſſit ¶Sed licet nõ poſſit eos ad hoc co-
gere poſtquam tamen ipſe executor uel miniſter contu
lerit præbendam,coget eos ad recipiendum eum & tra-
ctandum ut canonicũ,ſi mandans,cuius auctoritate fun
gitur,habebat poteſtatem cogendi eos,cum eius aucto
ritate fungatur plus placet,ꝙ non poſſit, quia per for-
mam prædictam non eſt ſibi data iuriſdõ, ſed miniſteriũ
tm̃ hic tñ ſemper not. ꝓ iſte executor bene faciet, ſi au-
dierit aliqua,quæ eum moueant,ſi conſulat ſuperiorẽ,
in aut̃.ut nulli iudi.§.& hoc uero iubemus. de his no.in
fra de deſpon.impu.ad diſſoluendum, hęc quæ dicũtur
in ſi.glo.poſitæ ſuper decre.propoſuit,in glo.quæ inci-
pit,dicebatur, habent locum;ubi in literis non eſt clau-
ſula,contradictores &c.quia ſi eſt illa clauſula ibi, tunc
& antequam inueſtiat eum,& poſt poteſt audire contra
dictores,& ſummatim cognoſcere.ſ. de renun. ueniens.
ff.de re iu.l.a diuo.§.ſi ſuper.¶Quidam tñ dicunt, ꝙ nõ
debet audire,niſi poſtquam fuerit executus mandatum,
ſed nõ uideo cauſam, quare non ſit melius eos audire
ante, quam poſt ſupra de renun.ueniens fatetur tñ, ꝙ ſi
omiſſa ſummaria cognitione hac & repulſis contradi-
ctoribus exequatur mandatum,qđ ualet,quia merus eſt
5 executor implendo mandatum.¶† Item quia ſummaria
cognitio non eſt ſemper de neceſſitate,neque de ſubſtan
tialibus executionis mandati.In compulſione aut bñ ne
ceſſaria eſt cauſæ cognitio. Sicut autem eſt iſte merus
executor,de quo loquitur hæc decr.& ſic eſt merus exe
cutor,ſi in literis dicit,facias beneficium ſibi aſsignari.
& eodem modo ſi dicit,facias eum recipi, uel alia conſi
milia.nam qualitercunque ſcribatur ſibi,ſi uoluerit ſta-
tim mandabit de eo recipiendo,& niſi recipiant,ſunt ex-
communicati,arg ſ.de reſcri.capitulum & c.Abbate, &
c.mandatum,& ſ.de præben.pro illorum.Ab executore
enim ꝑꝑ defectum ordinis iudiciarii nõ appellatur,niſi
excedat modum,uel nimis feſtinet ſ.de app.nouit ſupra
de offi.deleg.ſuper ff.de ap.l.ab execu.C.quorum ap.nõ
re.l.ab executore.¶ Et no.ꝙ iſte executor non tm̃ pro-
uidebit,& præcipiet prouideri de beneficiis uacantibus
de iure, & de facto, ſed etiam de uacantibus de iure
tantum,ſed tamẽ in eis debet præmittere cognitionem
& audire ſummatim illũ,qui poſsidet. & ſi non hẽt ius,
tunc non feret ſententiam,ſed mãdabit detentori, & co
get de facto dimittere,ſicut de facto tenet,& poſtea exe
quitur mandatum.& ſi hunc ordinem dimitteret,caſſa-
retur,quod ſit ab eo j.eo. cum noſtris,& c.literas. ff.de
re iudi.a diuo Pio.§.ſi ſuper. Item & ſi non compareat
ille,qui beneficium poſsidet,ſed compareat ille,qui cõ-
tulit,& cuius collatio dicitur non ualere de iure,uel ẽt
ſi non contulit,ſed patitur poſſidentem poſſidere,ſed pe
titur ab eo,ꝙ tanquam uacans de iure conferat alii,& fe
ratur ſententia ꝯ eum,pręiudicabit poſſeſſori,qui ſciuit
cauſam ſuam agi.ſ.de re iudi quamuis nec ulterius erũt
partes executoris,niſi ut cogat poſſeſſorẽ dimittere poſ
ſeſſionem.¶Sed quid,ſi ille,cui commiſſum eſt, ꝙ com-
pellat capitulum ad conferendum alicui præbendã ali-
cuius eccleſiæ ſi uacat,uel quam citò ad id obtulerit ſe
facultas,nunquid pōt cognoſcere de præbenda,quã ali-
quis detinuit diu ante,quam huiuſmodi literæ impetra
rentur,quo iure habet iuriſdõnẽ ſuper hunc poſſeſſorẽ,
de quo nulla in literis hr̃ mentio?¶Item cui reſtituet p̃-
bendam poſſeſſor? quia ſi dicis, executori, ille nõ habet
poteſtatem alicui conferendi,ſed tm̃ compellendi,ſi di-
cis,ꝙ reſtituet capitulo,qũo ad hoc agit,cum nõ habeat
mandatum à capitulo? de ipſo autem poſſeſſore certum
eſt,ꝙ ille nulli eam dare poteſt quia ad ipſum nulla po-
teſtas conferendi pertinet.Solu.executor hoc mõ pro-
cedet,quia uocabit capitulum,& dicet ei,ꝙ conferat p̃-
bendam,quæ uacat de iure.& ſi capitulum reſpondit,do
mine non poſſidemus præbendam,quam petitis,& credi
mus,ꝙ ille qui tenet,bene teneat, unde faciatis de ea
qđ uultis,quia non credimus,ꝙ uos præcipiatis nobis,
uel etiam conſulatis,ꝙ nos ꝯ conſcientiam eam confe-
ramus tunc uocabit poſſeſſorem præbendæ, & dicet ei,
iſta præbenda,quã uos poſsidetis,uacat de iure, & hoc
uult probare iſte,qui impetrauit literas;& admittet ꝓ
bationes eius.ff.de re iu.l.a diuo.§.ſi ſuper & ſi probaue
rit,præcipiet poſſeſſori,ꝙ dimittat poſſeſsionem p̃ben-
dæ.qua dimiſſa præcipiet capitulo,& coget, ꝙ eam det
impetratori literarum,ar.ſ.de præben.inter cætera.ubi
dicit,ꝙ omnia retractata fuerunt inter partes, & non
fuit iudicatum,ꝙ una pars daret aliquid alij.¶Sed ille,
ad quem de iure pertinebat conferre, poſt caſſationem
factam contulit.de hoc ẽt no.ſuprà de re iudi. cum Ber
toldus.nec miretur aliqs, ꝙ habeat aliquis executor iu
1 ſdõnem ſuper perſonas non nominatas in reſcripto,&
pœnitus extraneas: quia hoc eſt in quolibet executore,
qui contra extraneos ſummatim cognoſcit de proprie-
tate,& ẽt res ab eis auferunt.ff.de re iudi.à diuo.§. ſi ſu
per.C.de his,qui ad eccle.confu.præſenti.ſ.de offi. de-
le.ſane.ij.¶Item non eſt neceſſe,ꝙ petatur prębendã re
ſtitui in capitulo ſed tm̃ quòd eã reſignet, & per ꝯñs ue
niat ad collationem capituli,& poſtea cogetur capitu-
lum eam dare quando in literis dicitur,ꝙ compellatur.
& ſi

& ſi in literis dr̃,exequaris,tunc ipſe executor conferet
poſt reſignationem,& ſi nollet reſignare uioléter ab eo
auferenda eſt poſſeſſio.ff.de rei uin.qui reſtituere hic au
tem loquitur tm̃ de reſignatione facti,& non de reſigna
tione iuris,ad quam non tenetur,ſicut nec ſuum ius ce-
dere.ff.ſi ſerui.uindi.ſicut.§. ſed quia imò ſaluum ei re-
manet ius ſuum.ff.de re iud.a diuo.§.ſi ſuper.j̃. de con-
ceſ.præbendæ & eccle.non ua.c.cum noſtris literæ tamẽ
erant j̃.e.literas nec poterat ꝯ eas excipi de falſi ſugge-
ſtione,uel ueri ſuppreſſione intantum,ꝙ per eas nõ pro
cederetur.quia hæc falſitas non erat expreſſa, uel ueri-
tas tacita per maliciam,ſed per ſimplicitatem,& ꝑ igno
rantiam iuris quia credebat,ꝙ ex quo de iure uacabat,
quod literæ ſibi ualerent intãtum, ꝙ ſtatim ſine alia cõ
pulſione ad reſignandum executor ſuus poſſet ſibi con-
ferre præpoſituram.& ita literæ ualebant,non obſtante
tali taciturnitate ueritatis,uel ſm̃ forma iuris 25. q. 2.
præſcriptione.s̃.de reſcri.ſuper literis. Et ſi iudex, uel
executor per eandem iuris ignorantiam,& ſimplicitatẽ
male procedat,ſicut etiam hic,illud caſſabitur, ſicut &
hic caſſata fuit malè facta collatio, ſed nihilominus ma
net ſibi ius ſaluum per literas conceſſum,& remanſit ſi-
bi ius ſaluum ſuper præpoſituram.unde in ſi.decre.man
datur & hoc ſibi dari,& hoc placet,quod dicitur in glo.
hic poſita,credimus.¶Alij contradicunt aſſerentes has
literas elidi poſſe per exceptionem,& qđ hic factum eſt
& infra eo.literas,fuit falſum tm̃ auctoritate ſecunda-
rum literarum quidam diſtinguunt inter illum,cui cõ-
mittitur prouiſio alicuius perſonæ ſimpliciter,& eũ,de
quo hic loquitur.nam de primo dicunt,ꝙ ſine cauſæ co
gnitione põt conferre beneficium. ſed ille, de quo hic
loquitur,non poteſt conferre bñficium,de quo ſcribi-
tur niſi prius ſciat,quare illi,quibus ſcribitur, non con
ferunt,arg.s̃.de reſcrip.ſi quando,& c.cum adeo,& me-
lius in c.ab excommunicato.ubi dr̃,ꝙ ſecundus,ſ. execu
tor,cui ſcribitur in defectũ primi,cum cauſæ cognitio-
6 ne debet procedere.¶† Sed certe alij dicunt illud eſſe
ea rõne, quia excõicatio,& abſolutio non debet fieri ſi-
ne cauſæ cognitione ſolẽni 2.q.1.nemo.ſed collatio bñ
ficii licet fieri debeat ꝑcedente inquiſitione,ſicut no. s̃.
de poſtu.c. j. tñ cognitio ſolennis non eſt neceſſaria ut
ibi,uel dic melius,ut ibi no.[Inueſtiuit]bñ hinc collige
7 idem eẽ aſſignare,& inueſtire. ¶† Et no.ꝙ qñ dr̃ in lite
ris,exequaris,ꝙ poteſt inueſtire. & potes hic colligere,
quod propter inueſtituram non datur poſſeſſio qa hic
inueſtitus erat de præbenda,quam alius poſſidebat,quã
ambo in ſolidum poſſidere non poſſunt ſupra de proba.
licet,& no.ſupra de conſue.c.ij.& poteſt dici,ꝙ hęc inue
ſtitura locum habet,qñ ſibi reſeruat præbendam confe-
rendam,qđ põt,ut no.s̃.de præb.pro illorum & nõ pla-
cet,quod dicitur hic:quia non credimus,ꝙ decanus po-
tuit eum inueſtire de uacatura,ut j̃.ſequitur.¶Aſſigna-
ſtis] & male,cum eſſet alii hæc poteſtas data.& ſic appa
ret hic,ꝙ quando ſcribitur pro aliquo,& datur ei execu
tor,qui eis negligentibus illud exequetur, ꝙ non tenet
electio facta ab illis ꝯ mandatum Papæ:ſecus aũt,ſi eſſet
datus tm̃ executor ad cõpellendum, quia tunc teneret
electio facta ab illis ſuprà de præb.dilectus filius.G. Rõ
diuerſitatis,quia in primo caſu ur̃ ad ſe uel ad ſuum de-
legatum electionem reuocare, ideo de ea nihil ad eos,
in ſecundo autem ſecus ¶Vacaturis] ſupra eo.c.j. [Con
tra canonum] quod eſt,quando non auctoritate Papæ.
ſed hæc legitima erat,quia auctoritate Papæ hoc nõ pla
cet ſed uerè malè proceſſit. [Attendentes] quaſi di.non
eſt neceſſe,ꝙ defendat inſtitutionem ſuam ꝑ factum de-
cani,qui inueſtiuit eum de uacatura, cum ſufficiat factũ
Papæ,qui eum inueſtiuit de uacante factum tamẽ deca-
ni fecit caſſationem iuſtam.hoc non placet ſed quia po-
teſtas conferendi ad alium erat translata. [Per præde-
ceſſorem noſtrum] ſed per decanũ fuit inueſtitus de ua-
catura, & licite,cum ſuꝑ hoc fuerit executor, & illa in-
ueſtitura fuit cauſa caſſationis electionis ſecundo factæ
a canonicis hoc non placet,ut dictum eſt.facta autẽ caſ-
ſatione non fuit inueſtitus per Papam de uacatura, ſed
de uacante [intelligebatur] ar.ꝙ per ſñiam perditur do
minium.ff.de rei uin.in fundo,inſtitu.de offi.iudi.§.ult.
C.de arb.l.iiij.§.ſed & ſi quis argu.contra.ff.de pig. act.
non mirum.

S V M M A R I V M.

1 *Ad quem pertineat petere inſtitutos amoueri.*
2 *Debet agens ad deſtitutionem inſtituti cauſam adijcere, quare ſit minus canonica inſtitutio.*
3 *Si electio ad epiſcopum, & capitulum ſimul pertinet, ſi ſuſpenſus eſſet epiſcopus electio pertineret ad capitulum ſolum.*
4 *Non poteſt ſuſpenſus conferre præbendas.*
5 *In collatione beneficiorum debent perſonæ examinari.*

QVia diuerſitatem [In ipſas] & ideo petebat in-
ſtitutos,uel intruſos ab eccleſijs amoueri,ut ex
1 ſententia,quæ ſtatim ſequitur apparet. ¶† Vn-
de notatur,ꝙ aliquando ille,ad quem pertinet inſtitu-
tio de iure,petit inſtitutos amoueri,ut hic,& s̃.de præ-
bẽ.dilecto & etiam patronus.j̃.de iure pa.ex literis.Itẽ
hoc ipſum petit clericus inſtitutus uel alias etiam ſi nõ
dum inſtitutus ſit,& habeat ius s̃. de ſenten.& re iud.cũ
Bertoldus,ut no.& 3.q.6.hoc quippe. Item hoc ipſum
põt quilibet clericus de eccleſia petere.s̃.de ele.cum di
lecti. ſed hic ultimus, cum ſuum ius ſpãle non proſequi
tur ur̃,ꝙ non poſſit agere,niſi agat denunciãdo,uel ac-
cuſando,s̃.de app.conſtitutus,in fine.& non ſolum poſ-
ſunt prædicti agere contra inſtitutos,ſed ẽt contra inſti
tuentes peruersè.7.q.1.præſentium; & de hoc no. s̃. de
2 fil.presbyte.ueniens.¶†Is tamen, qui agit modis prædi
ctis,debet cauſam adijcere,quare ſit minus canonica,ſi-
cut in aliis perſonalibus,ut no.s̃.de offi.ordinarii con-
querente,puta quia ad eum,qui agit, ꝑtinet inſtitutio,
qa eſt in poſſeſſione inſtituendi,& qa nõ ꝑtinet ad eũ,
qui inſtituit,uel alias conſimiles. ¶Et eſt rõ, quare ex-
primere debet,quia perſonalis eſt actio quod ex eo pa-
tet quia nec in rem,nec mixta eſt,no.s̃.de offic.ordi. cõ
querente & hinc eſt,ꝙ nullus prædictorum poteſt nomi
nare inſtituentem in iudicio, cum nominatio non ha-
beat locum niſi in realibus.C.ubi in rem actio.l.ij. ſe-
cus,ſi peteret obedientiam quia tunc poſſet nominare
dominum in iudicio, ut no.s̃.de maiori.& obedien.in-
ter quattuor,& ſæpe quis contra neminem agit,ſed pe-
tit electionem ſuam confirmari.j̃.e.poſt electionem, &
iudex tunc uocabit omnes,quos res tangit.ff. de adop.
nam de hoc no.s̃.de ele.c.penult. ¶Reſignandas] hoc,
quod dicitur hic, intelligitur ſic, ꝙ quando aliquis hẽt
poſſeſſionem alicuius præbendæ,uel dignitatis, tũc nul
lus iudex ordinarius,uel delegatus debet aliquem inſti
tuere in locum eius,niſi prior à loco illo remoueatur,
uel de facto auctoritate ſuperioris, uel per ſententiam
ad minus,& ſic loquitur j̃.eo.cum noſtris,& ca.literas,
ubi no. ¶Sed,ad quem pertinet electio de iure,bene po
terit alium eligere ad eum locum,quem tenet inſtitu
tus ſupra de re iudi.cum Bertoldus,licet quidam illud
quod

qđ dicit illã decreta.dicere locum hr̃e, ut præſentatio
fieri poſſit, non obſtante inſtitutione alterius, ſed non
electio,quæ ius tribuit. hoc autem certum eſt, ꝙ ꝑpter
præcedentem electionem factam ab illis, ad quos non
pertinet,nõ caſſatur electio facta ab illis, ad quos perti
net,ut in præalle.decre.cum Bertoldus,& no.s̃. de elect.
conſiderauimus. Item licet ille, ad quem pertinet iure
proprio electio,poſſit eligere, non obſtante prima ele-
ctione,& inſtitutione: executor tamen Papæ non poteſt
prouidere alio exiſtente in poſſeſſione,qui eſt inſtitutus
per ſuperiorem.ſed ſi per ſuperiorem non eſſet inſtitu-
tus primus,ſed tantum in poſſeſſione eſſet, propter hoc
nec dimitteret executor,quin de alio prouideret ſecun-
dũ mandatũ Papæ.s̃.de præb. de multa quamuis illa nõ
loquatur de prouiſione executorum Papæ, ſed de ꝓui-
ſione eorum, ad quos iure proprio pertinet: uel dic, ut
no.j̃.eo.literas. [Reſignandas].i. de facto admittendas
[Per excõicationis]. 16.q.1.in ſi.[Confirmatione] repe
te,quæ diximus.s̃.de confir.uti.uel inu.c.j.[Adepti]ita,
ꝙ hi ſex menſes current uel ante ſuſpenſionem, uel poſt
3 cum conferre poſſet archiepiſcopus [†Computetur]
hoc intelligamus,quando collatio beneficiorum ad ip-
ſum ſolum pertinet. nam ſi ad plures,quorum unus ſu-
ſpenſus eſſet.ſecus diceremus.nam ſi pertinet electio ad
epm̃,& capitulum ſimul,ſi eps̃ eſſet ſuſpenſus,pertineret
electio ad capitulum ſolum,ſicut ſi unus ex capitulo eſ-
ſet ſuſpenſus,non impediretur capitulum procedere ad
electionem.nam quantum ad ea, quæ cõiter imminent
facienda epo & capitulo unde caput,uel corpus intelli-
gitur.C.de iure delibe.ſancimus.§.ſi uerò eps̃, & ff.que-
madmo.ſeruit.amit.ſi quis alio.§.ulti.& l.ſi locus. 16.q.
3.ſi ſacerdotes, ſupra de præſcript.auditis, ex tranſmiſ-
ſa [Valuit].C.de annali.except.l.j. in fin. ſuprà de præ-
ſcri.c.j.argum.contra.ff.de uſur.cum quidam.§.ſi pupil-
4 lo.ff.ex qui. cau.ma.in integ.reſtitutio. ei [†Poteſtate]
no.ſuſpenſum nõn poſſe conferre præbendas. de hoc no
ta.ſuprà de conſuet. cum dilectus. [Culpa] licet fuerit
in culpa,non erat in mora.ſtatim.n.pro abſolutione ad
ſedem apoſtolicam properauit.ſi.n.eſſet in mora,uel ne
gligentia obtinendi abſolutionem,ſecus eſſet,ut hic,ar.
c.diſt.quoniam,ſuprà de reſcri.ſi autem.ff.de re iu. quo
niam põt.ff.de re.mi.non omnes,& l.qui captus,& l.j.§.j.
ff.ex qui.cau.in integ.ſed ſi per.§.j.& ſic habes,ꝙ nõ im
putantur ea alicui,quæ ſua culpa ꝑcedente accidũt. 15.
q.1.ſi concupiſcentia, & c.inebriauerunt.ff.de fur.uerũ,
& l.quæ iniuriæ.ff.de pub.ſed & hi qui.§.ſiue autem.ar-
gum.contra.l.di.ſæpe,& c.ſtudeat.ff.quod met. cau.mu-
lier.ſed tñ hoc non eſt uerum:quia bene imputar̃ archi-
epo ſua culpa: quia iuſte põt puniri hæc tamen pœna, ꝙ
electio deuoluatur ad capitulum,non inuenitur ſibi im
poſita à iure.& ideò non potuerunt conferre bñficia. s̃.
de ſup.negl.præla.Romana.[Ad illum].ſ.Papam,& hoc
ex plenitudine ptãtis:ſed nunquid,ſi eps̃ eſſet ſuſpenſus,
poſſet archieps̃ ꝯferre bñficia ſpectantia ad epm̃? & di-
cunt quidã ꝙ ſic,nec eſt neceſſe,ꝙ expectet ſex menſes,ar
gu.pro eis.ix.q.iij.cum ſimus,quod poteſt loqui in hoc
caſu,quando eps̃ neceſſaria officia non inſtituit in eccle
ſia,ut æconomum,uel alium, qui temporalia miniſtret.
¶In non neceſſarijs aũt officijs, puta canonicis ordinan
dis, locum non hr̃et.s̃.de elec.cum eccleſia Vulterana.
¶Sed in hoc caſu,cum non habent tempus præfixum,cre
dunt, ꝙ poſſit ille, ad quem pertinebat collatio, poſt
abſolutionem conferre,ſi non ſit per ſuperiotem alij co
lata.C.de contrahen.ſtipu.magna melius uidetur,quod
hæc capitulum,nec ſuperior poteſt ſupplere alterius de
fectum niſi ius hoc dicat,ꝙ ei liceat alterius defectũ ſup
plere.s̃. de elec.cum eccleſia Vulterana;ſed ſeruar̃ ei fa
ciendũ poſt abſolutionem,ar.j̃.ne ſede uacan. illa, niſi
neceſſitas immineret.& poterit ſine ulla reſtitutione
iſte archidiaconus,uel archieps̃ dare beneficia uacãtia,
ẽt quæ uacauerũt ultra ſex mẽſes.nec ſunt ꝯria decret.
ſuprà de ſup.neg.præla.licet.c.literas:qa ibi loquir̃, qñ
illi,ad quos ſpectabat electio, fuerunt negligentes; &
tunc ipſo iure amittunt poteſtatẽ eligendi;ſecus quan-
do per impotentiam dimittunt ipſo iure poteſtatem eli
gendi,licet in eo puniri poſſent extraordinarie. Si autẽ
ei ius concederet,ꝙ poſſet ſupplere defectum alterius,
poſſet ſupplere ſine ſuperioris auctoritate,ut no. ſuprà
eod.nulla.lxv.diſtinct.ſi forte [Ad illum] communi aũt
iure remanet poteſtas conferendi penes ſedem archiepi
ſcopalem,ſuprà de inſtitut. cum ueniſſent, infrà ne ſede
5 uacan.c.2.& ſeruabitur prouiſio ſucceſſori.[†Tempus]ſi
neſciuit præbendas uacare non imputatur. quia ſi ſciuiſ
ſet imputaretur ei,cum etiam Romæ & in uia poſſet be
neficia conferre uel dic,ꝙ licet in uia conferre uel dic,
ei,ſi non conferat, cum in collatione beneficiorũ debeat
perſonas examinare,ſuprà de præben in Lateran.& etiã
quia iuſtum eſt, ꝙ clericis de terra ſua prouideat.C.de
epiſc.& cleri.l.in eccleſijs.lxxj.diſt.extraneo, de quibus
copiã ſecum non habet [Receſſit].ff ex qui.cau.in inte.
reſt.qui mittuntur [Computentur] niſi moretur acce-
pto commeatu.ff.ex quibus cau.in integrum reſtitutio-
ne. miles.

S V M M A R I V M.

1 *Quo caſu poteſtas eligendi ad ſuperiorem deuoluatur.*
2 *Nunquid ius eligendi propter alicuius peccatum ad alios transferatur.*
3 *Literæ per falſi ſuggeſtionem impetratæ ualent,ſed per excep. elidi poſſunt.*
4 *Non licet alicui occupare poſſeſſionem,quam alius tenet.*
5 *Poſſunt dignitatem, & beneficia uniri epiſcopatui, ſi eſt pauper.*

CVm noſtris.[tanto] ſex menſiũ.s̃.eo.nulla[dixe
runt] & bñ.quia de facto nõ uacabat. [electus.]
& male, quia licet de iure, de facto nõ uacabat
1 13.di.literas.j̃.de poſtu.c.j.& ij. [†Poſsidebat] idem ur̃
ſi ſolus electus eſſet,ſi nõ poſsideret;qa uerũ ur̃ regulr̃
ꝙ ẽt ſi ille,ad quẽ pertinet electio,ꝑſonã ineligibilẽ,pu
ta hominẽ illegitimũ, homicidã, uel alr̃s quẽcunq; irre
gularẽ,uel malũ nunq̃ tñ ꝑꝑ negligẽtiã,uel lapſum tpis
deuoluitur ptãs eligendi ad ſuperiorẽ: licet.n.hmõi ele
ctor malus ſit,& malum elegerit, non deuoluitur ptãs
eligendi ad eum, ad quem ius ſtatuit deuoluẽdo ꝑꝑ ali
cuius maliciã.j̃.de ele.cum in cũctis in ſi.nõ tñ eſt negli
gẽs: & iõ non deuoluitur ptãs eligendi ad eos, ad quos
ius ſtatuit deuolui ꝑpter negligentiam.j̃.eo.c.prox. Et
hæc uera ſunt,dummodò electus talis ſit,in quem ius il-
lius dignitatis cadere poſſit.nam in homicidas, & irre-
gulares cadere poteſt ius cuiuſlibet dignitatis quia etiã
iuſte habent eam,ſi cum eis fuerit diſpenſatum,& etiam
ſine diſpenſatione iuſtè tenent prædicti dignitates ſuas,
quouſque renuncient,uel deponãtur.ſed ſi poſt adeptas
dignitates fecerunt homicidium, uel alr̃s, irregularita-
tem incurrunt. ſed ſi talis electus ſit, in quo ius di-
gnitatis cadere non poteſt, ut ſi ſit omninò illitera-
tus, uel ſi ſit mulier, uel infans, ſatis uidetur, quòd
talis electio, uel poſſeſſio non impediret, quominus
lapſu

lapſu temporis per negligentiam poteſtas eligendi ad
ſuperiorem deuoluatur [Dicentes] & bene [Aſſigna-
uerunt] & male:quia licet de iure. de facto tamen non
uacabat.[Aſſignauerūt] planus eſt intellectus huius de
cretalis:quia pp neglig ētia non erat deuoluta poteſtas
eligendi ad Papam:qa elegerat pſonā , in quam altero
caſu poterat cadere ius præpoſituræ. nec propter deli-
ctum, quia.ſ.perſonam ineligibilem elegerant,ſ. epiſco-
pum:quia hoc non eſt iure cautum,ꝙ propter talem pſo
næ electionem transferat ad aliū poteſtas eligēdi, licet
electio ſit nulla,& ipſi priuati poteſtati eligendi ſint, ut
no.ſ.de poſtu.gratum.ſ.de ele.bo.me.Ma. ¶Item ſi eſſet
deuoluta hæc poteſtas ad proximum ſuperiorem , non
tamen eſſet deuoluta ad Papam communi iure , & ſic
intelligitur.j.eod.cap.literas.& idem eſt, ſi auctorita-
te Papæ aliqui habent poteſtatem eligendi , & eligant
penitus indignum,in quem non cadit ius,quod ſibi daē,
non propter hoc reuertitur ius eligendi niſi ad illos pe
nes quos primò erat de iure cōi.nec ēt ad illos, qui for-
te habent poteſtatem prouidendi alij:quia certum eſt,
ꝙ primi prouiſores poteſtatem habebant prouidendi ,
2 & prouiderunt,ſed male. ¶†Item iure non cauetur, ꝙ
propter eorum peccatum ius eligendi ad alios transfe-
ratur:quia tunc ſecus eſſet,ſuprà de præben.de multa.ſ.
de elec. cum incunctis.& hoc placet magis , q̃ quod als
hic no.& j.eo.literas,& poſt ele.& j.de exceſ.præl.inter
dilectos.imò idem forte uidetur,etiam ſi in eo non ca-
deret ius ſibi datum,dummodò in literis non ſit expreſ-
ſus error intolerabilis, id eſt indiſpēſabilis,infrà de ſen
ten.excomm.per tuas,& c.ſolet.nec eſt error intolerabi
libus,ſi ſcribitur etiam pro irregulari.intolerabilis.n.eſ
ſet,ſi pro criminoſo ſcriberetur in crimine perſeuerāte.
ſed nec hoc ſufficeret, niſi in literis contineretur , ꝙ in
crimine perſeuerat,quia als licet error ſit intolerabilis
non tamen eſt expreſſus,& utrunq; eſt neceſſariū. Qui-
dam dicunt ſufficere,ſi error ſit notorius,ēt ſi nō expri
mitur in literis,ar.ſ.de of.dele.c.j.¶Alij dicunt non ſuf
ficere,qđ eſt notorium,niſi ſit expreſſum.2.q.6. §. item
ſi ſententia contra ius.Expirat aūt hæc poteſtas,ſi proui
di contingat non capaci.nec tñ propter prouiſionem fa-
ctam de notorie & ſcienter in digna perſona tranſit po-
teſtas ad aliquos,niſi prius caſſetur.ſed ea caſſata ſtatim
reddit ius eligendi ad primos , ad quos pertinet de iure
cōi,& non ad Papam.Item expirat morte eius , pro quo
ſcribitur.Item morte executoris.Quidam tñ dicunt,ſed
non placet,ꝙ in hoc caſu ſi ſcribatur in fauorem eius cui
prouideri mandabatur,ꝙ hæc poteſtas reuertitur ad de
legātē & morte etiam delegantis non expirat,ēt ſi lite-
ræ non ſunt exhibitæ, nec eſt contra,ſuprà de offi.deleg.
gratum,& c.relatum;quia illud obtinet in literis iuriſ-
dictionis:ſecus in beneficialibus,cum ſæpe contingat,ꝙ
in uita delegantis non occurrat facultas prouidendi,
3 licet aliqui contradicāt.¶† Item literæ per falſi ſugge-
ſtionem impetratæ ualent,licet elidi poſſunt per exce-
pt.ſ.de reſcrip.ſuper literis,& ſic etiam ualet poteſtas
data per eaſdem literas ſufficit.n. ad hoc, ut executor
receperit poteſtatem conferendi , ꝙ delegans haberet
ptātem committendi,& delegatus ptātem recipiendi,&
ꝙ res, quæ committitur,ſit de poteſtate & iuriſdictione
committentis.¶Et hinc eſt,ꝙ tem-
pore impetrati reſcripti impetrās
bonafide eſt incapax[a] beneficij,po-
teſt ei conferri,ar.ſuprà de foro cō
peten.ex tenore nec eſt contra, ſu-
prà de tranſact.ex literis. quia ibi
non dicit non tenere prouiſionē
ſed dicit caſſandam pp delictum
impetrantis obrepticie.nec eſt con
tra, inſtitu.de qualit.& differen. §.
in extraneis.ubi dicit,ꝙ non ualet
teſtamentum , niſi ſit capax hæres
& tpe confecti teſtamenti,& tempore mortis,& aditio-
ne:ſed certe,ſi quis bene attendat,qđ dicit idem.§. col-
liget contra;quia ibi dicit,ꝙ tempore confectionis teſta
menti ſit capax: quia teſtamentum non ualet ſine inſti-
tutione capacis hæredis : ſecus eſt in collatione ptātis
transferendi bñficium. quia hæc ptās ēt nulla perſona
expreſſe,cui prouideatur,ualet.j.eo. cōſtitutus.& ſic in
legatario,quia ſufficit & eſt neceſſe,ꝙ tēpore mortis ſit
capax,niſi in caſibus,ſi legatum eſt purum,etiam ſi tem-
pore teſtamenti non ſit capax.ff.de iure fiſci.l. neque, §.
j.C.de lega.ſeruis.& C.de cadu.tollen.l.j.§.cum ideo,&
§.in nouis.C.quando dies lega.cedi.l.neque ſi autē ſub
conditione,à die conditionis extantis.C.de cad.toll.l.j.
§.ſinautem.& hoc ideo,quia teſtamentum non ſubſiſtit
ex legatis.& ſic.nota,qđ cā caſſationi electionis factæ à
canonicis eſt,quia eis erat ablata poteſtas eligēdi, & nō
ꝙ prima electio fuerit aliqua [Literarum] prudenter
petijt iſte,qui petijt,ꝙ caſſaretur proceſſus delegati , q
erat inordinatus:quia primo cogendus erat ad reſigna-
tionem,ut hic,& ſuprà c.prox.ſed ſi egiſſet quaſi ꝯfeſſo-
ria dicēdo ſe ius hr̄e & aduerſario ſilētiū imponi, ſuccu
buiſſet:qa nullum ius habebat in ꝑpoſitura eps de nouo
electus,ut hic ſequitut,ar.ad prædicta,ſuprà de procu-
rato.ex inſinuatione.Fatemur tamen,qđ poſſet hr̄e Pu-
blicianam ad eccleſiam ꝯ non dominium,ſi bonafide &
iuſto titulo habuiſſet eam.& ſi ambo ſcilicet actor , &
reus habuiſſent bonafide & iuſto titulo, tunc diſtingue,
an habuerint ab eodem collatore,uel à diuerſis,ut ha-
bes de publicia.finc.§.ſi duobus,& l.ſeq.in bñficijs aūt in
ſpiritualibus dicunt qdā aliter.Itē prudēter facit, q di
cit in libello,peto talē eccleſiam,quæ ad me pertinet ut
comprehendat & directā cōfeſſoriā,& Publicianā, & nō
dicat,quia ſum canonice inſtitutus [Literarum.] literæ
tamē bonę erant,ut.j.eod.literas.nec poterat ꝯ eas ex-
cipi de falſi ſuggeſtione, uel ueri ſuppreſſione,in tātum
quòd per eas non procedetur uel legitime. quia hæc fal
ſitas non erat expreſſa , uel ueritas tacita per maliciam
ſed per ſimplicitatem, & p ignorātiā iuris;qa credebat
qđ ex quo de iure uacabat,qđ literæ ſibi ualerent intā-
tum,qđ ſtatim ſine alia cōpulſione ad reſignandū execu
tor ſuus poſſet ſibi conferre ꝑpoſiturā;& ita literæ non
obſtāte tali taciturnitate ueritatis rei expreſſione falſi-
tatis ualerent;ſed non debet ſeruari forma in eis expreſ
ſa, ſed procedi ſm formā iuris.25.q.1.præſcriptione,ſu
prà de reſcri.ſuper literis.& ſi iudex,uel executor p ean
dem iuris ignorātiā,uel ſimplicitatē male ꝓcedat,ſicut
hic fecit,illud caſſabit,ſicut & hic caſſata fuit male fa-
cta collatio.ſed nihilominus manet ſibi ius ſuum ſaluū
per literas conceſſum. ſicut huic remāſit. ius ſuū ſaluū
ſuprà præpoſiturā:unde in fi.decretalis mādatur ſibi da
ri,& hoc plus placet,quā qđ dr̄ in gl.hic ꝑpoſita, credi-
mus.¶Alij tamē ꝯdicunt aſſerentes has literas elidi poſ
ſe per exceptionem;& quod hic factum eſt,& j.eo. lite-
ras fuit factum tātum auctoritate ſecundarum literarū
[Quia poſſeſſio talis.] ſcilicet quæ habetur ab his , qui
plures dignitates habent . & hoc non placet. ſed talem
poſſeſſionem dicit plus habere facit quā iuris,quæ præ-
tenditur ex tali cauſa ; quæ poteſt eſſe iuſta , ſicut hic
nam hic iſte poterat poſſidere uel de ſpeciali gr̄a,uel ſi
ex

a ¶*Incapax. Circa hæc dicta Inn.hic.ſ.quan do collatio eſt facta criminoſo uel indigno , ſit nulla , uide per* Feli.*in c. querelam ,ſuprà de iureiu. & aliquid per ipſum in c.ij.ſuprà de reſcr.*

ex iuxta cā eſſet conceſſa [Facti] quoniam qñ per meip
ſum poſſideo,plus habet facti,quam iuris,ut hic.ff.ex q
bus cau.ma.re.denique,& l.ſi emptor.Si autem per ſer-
uum,uel filium poſſideam plus habet iuris,quam facti.
ff.de acqui.poſ.poſſeſſio quoque.ff.pro ſocio.l. ij. ¶ Si
autem per perſonam liberam poſsideo,puta per procu-
ratorem,hæc poſſeſsio aliquid facti habet, & aliqd iu-
ris.C,de acquiren.poſſeſ.l.j.& ideò in primo caſu , ſ.cū
per me poſsideo non deſino poſsideri, nec uſucapio in-
cipiet ante,quam ſciam per alium poſsidere, & ſuſpica-
tus ſim me poſſe repelli ſecus,ſi per alium poſsideo.[Ir
ritum] credimus tñ,ꝙ ſicut recepta noua cura animarū
uel dignitate,uel etiā epatu,prima uacat,& ille, ad quē
eius donatio pertinet,poteſt eam alii conferre ita dele
gatus per hmōi literas poteſt conferre,ēt eo permanen
te in poſſeſsione.ſ.de præb.de multa. ſ. de elec. cum in
cunctis,dummodò ſciat alium poſsidere.qñ confert.ſed
ſi neſciret,dicunt quidam,quod obrepticia eſt huiuſmo
di collatio.& hoc ſatis vr̄ uerum,ſi uerisimile eſſet , ꝙ ſi
ſciret alium poſsidere,nō cōferret.ſed hæc præſumptio
ceſſat hic,cum in præcepto contineatur,ꝙ cōferat,& pu
niatur,niſi conferat ſupra de præben.de multa. Sed cer
te præſumptio,ſ.ꝙ uellet conferre , ēt ſi alius poſside-
ret,non erat ita uehemens ante conſtitutionem,de mul
ta,ſicut poſtea,quia prius non erant ibi tot pœnæ, ſicut
poſtea.& ideo hic,qđ fuit ante conſtitutionem, non ita
præſumebatur,ꝙ contuliſſet,ſi ſciuiſſet alium poſside-
re.¶Item facit præſumptionem, ꝙ obrepticia eſt colla-
tio quia eps erat,qui poſsidebat,quare non erat præſu-
mendum,ꝙ Papa uellet eum uilificare inter ſubiectos
ſuos auferendo ſic ſibi eccleſiam,uel dignitatem ēt alij
conferendo imo plus ur̄,quod ſi teneret collatio Papæ
uel cuiuslibet ſuperioris,non tñ literæ ualebāt datæ ſu
per collatione facienda per alium quia reſcripta ſtricti
iuris ſunt,arg.ſ.de reſcriptis,ſedes, ut ſint intelligenda
contra eum,qui uult impetrare literas ſuper beneficio
qđ dicat uacare,ꝙ uacet de facto, & de iure , maxime
quia ambitioſum eſt huiuſmodi reſcriptum.ſ.de trans-
la.epi.licet.¶ Et eſt potentiſsima ratio quia reſcriptum
reſtringitur,& quia imputandum eſt impetranti , q po-
tuit apertius dicere.uel hic nouo iure utebatur epiſco-
pus,uel noua collatione;qđ ex cā fieri poteſt,ut not.in
fi.decre.huius.Item ſecus in præbendis quia licet acci-
piendo ſecundam præbendam prima aliquando uacare
intelligatur,non tñ poteſt prima conferri, quouſq; poſ
ſidet eam de facto,ſed cogi debet per excōicationem,&
ſubtractionem aliorū beneficiorum eā reſignari,ut hic.
ſ.e.quia diuerſitatem.j.c.literas,ubi nota.¶Nos credi-
mus idem in præbendis,ſi tales ſunt,ꝙ uacent de iure p
receptionem alterius,niſi ꝙ facilius creditur,ꝙ per ob-
reptionem obtinuit. ¶ Et ex his decre.liquet , quia non
ſufficit ſententiam latam eſſe ſuper priuatione alicu-
ius beneficii quo ad hoc , ꝙ liceat illi, pro quo lata eſt
ſnīa,illud occupare,niſi illud reſignet ille,qui prius te
nebat, uel niſi manu militari auferatur ab eo. & ſi con
trafactum fuerit,priuatur iure,qđ in eo habebat, etiā
ſi ab alio non ꝓhibeatur poſſeſsionem capere , dummō
ſua auctoritate capiat,niſi conſentiat aduerſarius.ff.de
rei uin.qui reſtituere,& ff.ne uis fiat ei,ſi quis, in princi
pio.ff.ut in poſſeſsionem leg.is qui.§.miſſus,ar.C. unde
ui,meminerint.& idem dicimus in omni ſententia ut ēt
poſt ſnīam non occupet uictor rem,ſibi iudicatam, ſed
per executores ſibi tradi debet.C.de arbi.l. pen. primo
reſponſo.C.de iud.properandum.§.ſinautem reus argu
mentum ꝯ.C.unde ui,ſi quis in tantā,ibi, ante euentum
ſ.litis. ſed ſupple ibi,maxime quia idem eſt poſt ſenten
tiam abſoluto nō eſt neceſſarius executor quia ſufficit
ei exceptio rei iudicatæ.ff.de exce.rei iudi. per totum.
& ſi quis uellet dicere,ꝙ reditum forte annuum, in cu-
ius poſſeſsione erat aduerſarius,cui ſilentium impoſitū
eſt,adhuc dare debeat, quouſque amittat poſſeſsionem
dicat nobis pro Deo,quomō aliter amittet,niſi p ſentē
tiam? ¶ Item nonne peccaret,ſi reditum daret ei , cui p
ſnīam eſt ſilentium impoſitum? arg.ꝙ ſic quia ille pec-
cat recipiendo,& alter conferendo,& poſſum eum per
turbare in hoc peccato & ēt debeo 2.q.6.negligere, &
eſt quaſi expreſſum.ſ.de appella.paſtoralis,in fi.immo
plus ur̄,ꝙ in his in corporalibus iuribus, ubi nihil cor-
porale attingit,ut in electionibus,& iuriſdōnibus, & ſi-
milibus,ſtatim lata ſententia & actor pōt ingredi poſſeſ
ſionem,& aduerſarius poſſeſsionem amiſit.tñ,ut omnis
remoueatur dubitatio,iudex dicat in ſententia , uobis
adiudicamus ius eligendi,& aduerſario ſilentium im-
ponimus ſic.ſ.de cau.poſſeſ.& proprie.cū eccleſia Sut.
¶Si aūt talia ſunt incorporalia,ubi aliquid corporale at
tingit,ut in præben.poſſeſſor condemnatus per aduerſa
rium non prohibetur exercere,ut prius ſed ille , qui in
poſſeſsione erat,& nunc eſt impoſitum ei ſilentium,co-
gitur cauere,ꝙ de cætero illa ſeruitute non utetur. ff.ſi
ſer.uin.egi,harum,ubi etiam dr̄,ꝙ ſi nolit cauere,cōdē-
nabitur,quanti in litem iurabitur,& ſi nec poſsit expel-
li de poſſeſsione,per officialem expelletur uel dabitur
ipſi poteſtas expellendi,ſi talis ſit iudex,qui ſuam ſentē
tiam exequi poſsit,& erit ipſe,qui erit uice miniſtri iu-
dicis.¶Iſta autem decr.nō obſtat ſuperioribus : quia &
hic aliquid corporale tangebatur.ſ.corpus, & poſſeſsio
nes præbende annexæ:& ideo non licebat nec præben-
dam,nec canonicatum illum conferre,cuius poſſeſsio-
ne alius tenebat per poſſeſsionem præbendæ realis. uel
dic hoc fuiſſe per obreptionem literarum.¶Item nō ob
ſtat.ſ.de ap.paſtoralis, in fine quia ibi nihil corporale
poſsidebat licet.n.canonico,qui non habet aliquam cer
tam præbendam,debeatur beneficium ſuum , uel redi-
tus nihil tñ corporale ibi poſsidetur,quouſque recipia
tur.Item fatendum eſt,ꝙ ſi poſtea reditus prębēdæ ſol
uantur ei,cui impoſitum eſt ſilentiū, quaſi ex noua poſ-
ſeſione poterit agi,ſi ſubtrahantur ſibi poſtea illi redi-
tus præbendæ interdicto,unde ui,uel cōditione ex hac
decre.ut reſtituatur in poſſeſsionem amiſſam, ut iterū
ſoluant;ſed non ex prima,quæ ſublata eſt per ſentētiam
hoc ipſum tñ in excōicato fallit , q non petit reſtitutio
nem,cui ſemper obſtat exceptio excōicationis, & cui ni
hil ſolui debet.¶Sed quid ſi condemnetur quis per ſen-
tentiam ad amiſsionem bñficii,uel præbendæ,uel con-
tra poſſeſſorem ſeruitutis pronuncietur in negatoria,
an liceat ſtatim eligere,uel beneficium ſubtrahere, uel
ſeruitutem negare?vr̄ ꝙ non,ar.hic,& ſ.c.proximo.Sed
debet licentiam obtinere à ſuperiore,& ab eo,qui pote
ſtatem habebat priuandi,ut eligerent.j.de iure pa.cum
dilectus.ſ.de cleri.non reſi.in principio,ex parte, & ut
beneficium , uel ſeruitutem tollat, argumen. ff. ut in
poſ. lega. mi. l. ſi inutiles . nam ex quo partibus præ-
ſentibus facit, ſatis poteſt concedere parti uictrici , ut
ſua auctoritate deneget petita , uel quòd occupet poſ-
ſeſsionem ſibi adiudicatam,ſi eſt talis, quòd per ſenten-
tiam exequi poſsit,argu.a contrario ſenſu.C ſi p uim,
uel alio modo.l.ul.¶Alii tamen dicunt, & bene, ꝙ ſine
alia licentia eligere poteſt,& beneficium ſubtrahere, &
ſeruitutem negare.& non dicit hic nihil ualere electio-
nem,ſed literas Papæ pp mendacium. uel ēt non ualet
electio

electio pp ſecundam electionem facta de epo in præpoſitum non caſſatam.nam nulla rõne uř,quamuis canonice,qđ per ſententiam notũ eſt uacare,alij conferre non
4 poſſe:ſed primum eſt ſecurius. ¶ † De poſſeſſione autẽ, quam alius tenet,fatemur,ꝙ non licet alii occupare,ar. pro his,qui dicunt,ꝙ non requiratur alia licentia,inſti tu.de offi.iu.§.ult.ff.de acqui.poſſeſ.l.iij §.fin.ff.ſi ex noxa cau.l.iij.in fine.ff.communi diuidun.ſed ſi res.ubi dř ꝙ res adiudicata eius eſt,cui adiudicatur.Sol.intelligẽ dum eſt traditionem nõ interueniſſe:uel ſunt caſus ſpeciales ſed uř,ꝙ epatus uacaret hoc ipſo,ꝙ accepit præpoſituram, tamen præpoſitura no.ſupra de præben.de multa. Sol.intelligẽdum eſt tradõnem interueniſſe,uel ſunt caſus.Sed illa conſtitutio non habet locum in epatibus,quibus nec expreſſe,nec tacite renunciari poteſt ſine uoluntate Papæ, ut ſupra de translatio epiſcopo inter corporalia, ſed quia non poteſt reſignare, non te-
5 net receptio præpoſituræ. ¶ † Iuſta cauſa] hodie hoc non licet ex aliqua cauſa: ſed ſi pauper eſſet epiſcopatus, poſſent ei uniri aliæ dignitates, & beneficia, ſupra de præben. expoſuiſti.uel dic, quod perſonæ non poteſt dari dignitas, ex quo eſt epiſcopus: ſed ipſi epiſcopatui fructus dignitatis dari poſſunt ad tempus propter exonerationem debitorum, uel alia iuſta cauſa. uel dic, quod Papa uoluit de ſpeciali gratia prouidere,cum adhuc uacaret præpoſitura. capitulum aũt, uel alius citra Papam hoc facere non poſſet. proximum dictum plus placet.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſemel uiuentis locum ſcienter occupauit,non poteſt ulterius ad eum aſſumi.*
2 *Electio quando ad capitulum deuoluatur.*
3 *Inueſtitura poteſt appellari inſtitutio.*

POſt electionem[tenuerat] Eliẽ.Epiſcopus[Ordinationem]i.ordinatio liberè & ſine ɔdictione aliqua fiat in eccleſia Eboraceñ.ab archiepõ,& ſecundum formam,quæ ſequitur;& ſi ɔ fieret,non ualeret. [Perſonarum] ideſt dignitatum [Extitit] & malè, qa in capitulo intelligitur decanus, ar.ff.de uerb.ſignifi. l.familiæ.ff.qui.& à qui. l.j.§.præſens, inſti. de iure na. §.plebs [ipſius] archiepi inſtitutione , uel mandato de inſtituendo [ipſi] ideſt capitulum [Intelligentes]& malè.[Auctoritate] intelligebat.n. eccleſiam ſuã ideo uocare, quia inſtitutum ab archiepõ reputabant pro non inſtituto pp priuilegium,& quia dicebant ſemeſtre tẽpus computandum a tempore uacationis,uſque quo ꝓuideretur ita,ꝙ inſtallaretur,& male quia non debebat computari niſi uſque ad tẽpus,quo archieps eligit Ho. uel alia tempora debebant deduci de ſemeſtri tempore ſ.e.quoniam[A te] Do.[receptam] ut dicebat.ſed Ho. non fatebatur [Ab ipſo] archiepiſcopo [Primæ] factæ
1 a capitulo [Secundæ] factæ ab archiepõ.¶ † Confirmari] & male nam conceſſio capituli non ualet, quia non erat ad eos poteſtas eligendi deuoluta. conceſſio etiam archiepi non ualet,ẽt ſi conſtaret Ho. renunciaſſe , uel reſignaſſe, quia ex quo ſemel locum uiuentis ſciẽter occupauit,ulterius ad eam non poteſt aſſumi.2.q.1.in perſonis,ſecus, ſi ignoranter.7.q.1.præſentium[Debuit]ſ. e.c.j. ¶Idoneæ] ſ.e.c.2.electio.n.deuoluitur ad capitulum non ſolum propter negligentiam,ſed ẽt pp peccatum electi.ſ.de electio.cum in cunctis & ſatis colligitur hic,ꝙ non ſolum non tenet electio de ineligibili, ſed ẽt nec prouiſio.unde nõ imp edit,alii quin ad quos deuoluitur poteſtas prouidendi,prouideant.ſ. de elec. cũ in cunctis.¶Sed confirmatio etiam de ineligibili facta im pedit electionem.ſ.prox.in e.c.literas . Alij tñ dicũt,& forte non male,ꝙ electio non impeditur, ſed aſſignatio præbendę,cum alterius electio ſit confirmata,bene impeditur,niſi prima confirmatio primo fuerit reuocata:& facit pro eis ſ.c.proximo.j.eodem literas ubi dicit ꝙ aſſignatio prebendæ non ualet, ſed tñ mandatum de ea conferenda ualet quia mãdat, ꝙ poſt reſignationem conferatur;& ſicut tenet mandatum , ita ualet electio. ¶Et uř,ꝙ ſi ille,ad quem pertinet non tñ electio, ſed prouiſio poſt confirmationem prouideat,ꝙ talis prouiſio ualet ſed non habet niſi uim electionis,& non confirmationis,ut res potius ualeat,quam pereat infra de uerbo.ſignifi. Abbate.Confirmatio aũt de excommunicato facta,niſi exprimatur error,uel niſi eſſet notorium , dicunt quidam,ꝙ tenet,ar.ſ.de re iu.ad probandum.ſ. de excep.c.ſi.Alii tamen dicunt ɔ. [Inſtitutio] arg.ɔ.ſ. de cã poſ.& propri.cum olim ubi fuit cognitum de his,q̃ obiiciebantur cuidam inſtituto ab epo ante,quam inſtitutio ſortiretur effectum.Solu.hoc,quod hic dř,uerum eſt,ubi non refertur quæſtio,ꝙ ad eligentes ſpectat electio & ad confirmantes confirmatio,uel quod ad aliquẽ ſpectat utrunque ſimile.ſ.de appellatio conſtitutis. ij. ibi autem referebatur quæſtio,ꝙ ad epm non pertinebat electio.Idem etiam forte dicendum eſt,ſi ad alium ſpectaret electio,& ad alium confirmatio,& poſt confirmationem uellent impedire effectum confirmationis ꝙ non poſſet.ſ.de elec.cum dilecti.& nota.ſ.de cau.poſſe.
3 & proprie cum olim ¶ † Quæ inſtitutio ſ.eo.c. appellatur conceſſio etiam dici poteſt inueſtitura. Et cum idẽ archieps,qui eligit,eligendo confirmaſſe intelligatur, prius debet gaudere pacifica poſſeſſione,quam aduerſarius de crimine contra eum audiatur in modum exceptionis ſ.de ap.conſtitutus nbi not.ſ.de cau.poſ.& proprie cum olim. [Inſtitutio] ſententiam iſtam iuſtificat uehemens præſumptio,quæ erat contra illos,qui obijciebant exceptionem renunciationis,& abiurationis, & hoc facerent cauſa morandæ poſſeſſionis, arg.C.de fal. l.ij.ſi autem hæc præſumptio non ſubeſſet, non uideo cauſam quare nõ ſit legitima exceptio de renũciatione ſequente inſtitutione imo eſſet legitima exceptio etiã poſt rem iudicatam.Si autem obiiciatur exceptio de aliquo,ꝙ præcedat inſtitutionem,uel ſententiam, tũc præſumitur,ꝙ proponatur ad morandam dationem poſſeſſionis,uel executionem ſententiæ,cum ſint quaſi conſecutiua ad illam;& ideo non eſt de facili audienda,ut no ta.ſ.de cau.poſ.& proprieta.cum olim,ſ.de dolo , cum olim.ſ.de appella.conſtitutus,ſ.de re iu.de cætero.Vel dic,ꝙ hic facilius admittenda eſt acceptio de eo, quod præceſſiſſet inſtitutionem,quam hęc de renunciatione, quæ ſecuta eſt, quia non præſumitur quis facile renunciare iuri ſuo ſupra de renun.ſupe, hoc.Sed dices , ſi agenti ex mutuo, uel actione alia,& exhibenti inſtrumẽtum ſuper eo, quod perit, obiiciatur exceptio pacti de non petendo,uel conſimilis, nunquid propter hanc contrariam præſumptionem reſpuet exceptionem? Reſpon. quod quando proceditur ordine iudiciario, de facili non debent ſequi præſumptiones huiuſmodi.2. quæſtione 1.cap.1. ſed in his, ubi non ſeruatur ſolennis ordo iuris , magis poſſunt ſequi huiuſmodi probabiles præſumtiones,argumen.C.ut in poſſeſſ.le. l. prima, C. de edi.diui Adria. tollen.l.iij.poteſt tamen dici , quod etiam ſi quando proceditur cum ſolenni or dine iuris, quod ſi

a ¶*Quòd ſi iudex. Hoc dictum refert & ſequitur Pe.de Anch.in conſ.158 inci.ex narratis in facto, col.7. uer. ſed ex eo.*

ꝙ ſi iudex[a] uehementer ſuſpicarẽt pactũ de non petendo tñ ꝓpo ni cã morandæ litis,ꝙ nõ malè faceret, ſi hac exceptione non admiſſa ſñiam ferret , nec caſſabitur ſñia pp hoc, ꝙ nõ admiſit exceptionẽ, niſi probet ueritatẽ exceptionis: ad quam probandam ſp dicimus eum admittendũ , ẽt ſi ꝓcedatur ſine ordine,ut plenè dř. & dicimus,ꝙ ſi is, q ꝓponit exceptionẽ,tollere põt pſumptionẽ , puta qa incontinenti uelit ſuã exceptionẽ probare,ꝙ audiẽdus eſt.ff.ut in poſſeſſio.leg.ſi is,arg.ſ.de teſti.ueniens: ſi qs tñ bene inſpicit prædictam decr.non multum facit pro eis,uel dic,ꝙ hæc decr.loquitur, qñ petebat per officiũ iudicis ſibi reſtitui poſſeſſionẽ,de qua apparebat, ꝙ eã bonafide habuerat, & iõ ante reſtituenda erat, q̃ audirẽt quæſtio de proprietate,ẽt non probata ſpoliatione. C.de agri.& cenſi.ſi colonus, lib.11.& notatur.ſ.de reſt.ſpo.ſæpe.ſed hoc non placet. quia nunquam inueni H.habuiſſe poſſeſsionem. Inn.

CVm ſuper qõne Trideñ.præbendæ , & j.Trideñ.canonici præcibus epi annuentes te in canonicum recipiunt, & locum in choro,& capitulo habuiſti, domũ in canonicatu poſſediſti: cũ ius ex illis canonicis, qui ꝓbendam in ea primo poſſident, tu primò inſtitutus fueris,& receptus,& nũc uacet beneficium poſtulabas,uti illud faceremus tibi dilatione poſtpoſita aſſignari. pars uerò altera rñdebat,ꝙ cum inter donationem eccleſiæ certus ſit canonicorum numerus auctoritate ſedis apoſtolicæ & iuro firmatus,noſq; ei mandauerimus , ut O. in canonicum reciperent,& præbendã,ſicut uni ex aliis aſſignarent. & ita nos igiť conceſſionẽ prædictæ præbẽdæ præfatę O.Trideñ. canonico factam ratam habentes, eam duximus confirmandam [opponere] hæc replicatio,ſ.non poteſtis ɔ me excipere, ꝙ non teneat ꝓmiſſio uacaturæ: quia uos promiſiſtis, quæ potius dicenda eſt defenſio , uel allegatio , uidetur ꝙ ſemper,ſ. & ante litem conteſtatam, & poſt proponi poteſt, ſicut ſuper eam de iure allegare põt & hoc eſt uerum , ubi conſtat de facto,ſ.ꝙ eum receperunt. ſed ſi de facto nõ conſtaret, licet poſſit proponi poſt litem conteſtatam , præmiſſa replicatio, tamen receptione teſtium facta ſuper ea teſtes introducere non põt [qui ſe]. ſ.de excep. eccleſiaſticæ [ſententialiter] no.ꝙ hæc ſñia eſt de futuro,ſ.ꝙ detur huic clerico præbenda,quã cito ſe facultas obtulerit,& eſt incerta; & ſic eſt ɔ.ff.de uſur.l.j.in prin. C.de ſenten.quæ ſine cer.quanti.pro.l.j.Item uidetur, per tenorem ſententiæ, ꝙ libellus fuerit incertus & de futuro,qđ uidetur iniquum.ſ.de libel.obl.ſignificauit. Sol.nos dicimus , ꝙ canonici Trideñ.diffamabant ſtatũ huius canonici dicendo , ꝙ non ualebat receptio eius : qa erat de uacaturis & icirco egit ɔ eos condõne. ex illa.l.diffamari.C.de inge.manu.& tunc bñ ſequitur ſñia iſta, in qua repellunť ab eius perturbatione,& præcipiť ꝙ detur ſibi præbenda,qñ facultas ſe obtulerit.uel dic ꝙ clericus non agebat: ſed canonici ɔ clericũ , qui erat in poſſeſſione canonicatus, & expectabat præbendam, qñ eſſet facultas,dicentes & denunciantes qđ non poterat tenere illud beneficium ſine peccato. & qa defecerunt in probatione,imponitur eis ſilentium,& mandať, ꝙ detur ſibi præbenda,cum ſe facultas obtulerit.& hæc adiectio potius uenit, quia ſic eſt de iure, q̃ ex ui petitionis, ut no.ſ.de præben.dilectus filius. uel dic , ſicut continetur in regeſto ꝙ iſte canonicus præbendam uacantem petebat a capitulo, ſed ſuccubuit in petitione eius:qa non ipſi,ſed alij debebatur: tñ quia Papa uidit ꝙ de iure debebatur ſibi alia, dedit hanc ſñiam. ne eſſet alij ſic licitũ iudicare,cum de hoc actũ nõ eſſet, nec agi potuiſſet.¶Fatemur tñ,ꝙ ſi petatur præbenda à recepto in canonicum,cum offerret ſe facultas , ꝙ danda eſt ei , & confert ſibi hæc ſñia , qa de cætero non patiet controuerſiam canonicatus,& etiam quia debet habere primam præbendam canonicatus,quæ uacabat,niſi expreſſè probauerit apparere uel facti euidẽtia, uel probation bus, ꝙ non offert ſe facultas.ſ.de præben.relatum,dilectus. uel dic,ꝙ bñ ualet huiuſmodi libellus , ſi recipiať, & ſententia,ar.C.de ſenten.quæ ſine cer.quantitate.l.j.quãuis à principio poſſit cogi actor ad maiorem expreſſionem. de hoc no.ſ.de reſt.ſpol.cum ad ſedem. Arg.ſumunt quidam ex iſto capitulo, ꝙ ſi aliquis negligat præbendam ſibi debitam , ꝙ poteſt nihilominus aliam petere, arg.C.de proxi.ſac.ſcri.l.unicuique. arg.contra.ſ.de re iud.quãuis [carere] cum ſe facultas obtulerit.ſ.de præben.relatum,& c.dilectus,ubi no.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt legatus Papæ prouidere , niſi primò cogat poſſeſſorem ad reſignationem.*
2 *An teneat collatio Papæ ignorantis alium poſsidere.*

LIteras ueſtras [concilij] ſ.e.nulla [propoſitum] pro D.clerico. allegabať.n.pro D.clerico, quia primam præbẽdam, quam habebat præpoſitus in eccleſia S.Gerardi uacaſſe intelligitur, cum receperit maiorem eccleſiam: uel ad minus tñ, cum poſtea in eadẽ eccleſia acceperit præpoſituram , & qa non poterat habere præbendam annexam præpoſituræ,& præbẽdam antiquam in una eccleſia [eſt electus] & nihilominus priorem præbẽdam retinuit [in eccleſia] S.Gerardi [conſuetudine] q̃ non fuit tolerãda, ut infra ſequiť, tot.n.clerici conſtitui debent quot ſunt præbendæ.ſ.e. c.2.89.diſt.ſingula [quoniam] not.epum non poſſe diſpenſare,ut quis in una eccleſia habeat plures præbendas [prior uocare] dic,ut no ſ.de præben.dudum , de
1 cle.non reſiden. in præben.c.1.ult. † Confirmationem] hæc confirmatio non tuetur priorẽ ſñiam, quin ea non caſſata poſſit ille, ad quem de iure pertinet, eligere ad candem præbendam pro ſuo uelle nec eſt ad hoc ɔrium,quod.j.ſequitur:qa hic loquitur de legato Papæ, q non põt prouidere, niſi primò cogat poſſeſſorem ad reſignationẽ.Et eſt rõ diuerſitatis: qa magis eſt reſtringenda poteſtas extraordinaria, qualis eſt ptãs deleg. q̃ ordinaria.ſ.de præben.de multa. Sed ɔ ſ.e ꝙ diuerſitatem,ubi uidetur idem ẽt in ordinaria. ſed certè ibi nõ dicit, quia ordinarius non poſſit eligere ante, q̃ poſſeſ-
2 ſor renunciet.¶†Sed dicit, quòd cogendi ſunt renunciare: imò dicunt quidam , ꝙ ſi ipſe Papa daret ignorans alium poſſidere,nõ teneret eius collatio, arg.ſ.de priui.dudum.ff.de nata.reſti.l.ij.Item eſt alia rõ , qa non præſumendum eſt , ꝙ Papa ꝑ ſuas literas uelit aliquibus dare cãm litigij , & litis : ſed bene intentio Papæ eſt,ꝙ poſſeſſione auocata à poſſeſſore , ꝙ eccleſia detur impetratori literarum. ſed in domino ordinario ꝑſumitur,ꝙ uelit omnino ius ſuum defendere.j.de feu. c.2.ff.ſi quis ius dicen.non ob.l.j.Item non eſt his contra.ff.quod cum fal.tu.l.j.§.fi.& qđ no.ſ.de elec.nihil: quia hic loquitur de confirmatione, quam conſtat eſſe nullam,& quę eſt ɔ ius ſcriptum, & quę eſt impoſsibilis de iure,ar.ff.de excu.tu.quod teſtamẽto : qa ex quo ꝑ

bendæ

bendæ diſtinctæ ſunt in aliqua eccleſia, duæ præbendæ non poſſunt unir in una pſona, ſicut nec una præbenda pōt diuidi in duas perſonas.s̃.de præb.tuæ.89.diſt.ſingula [dici] & eſt hoc caſu dicendum, ꝙ nullo modo pōt eps̃ diſpenſare, ut hic ſatis innuitur. [præbenda] quam habebat in eccleſia S.Gerardi. hoc intelligimus uerũ, ſi illam habebat in eadem eccleſia ſecus; ſi in diuerſis prębendas acquirat [de facto] s̃.e.cum noſtris.ff.ad muni.ſi municipi.C.de pac.do.ſi mulier.26.diſt.acutius.ar. ꝯrium.j̃.de teſta.off.C.de ac.& ob.quotiens.C.de rei uxo.l.j.§.ſciēdum [conferre] i.de facto aſſignare. nam & ante poterant iſti executores præbendam de iure uacantem quo ad ius conferre, & ſibi aſſignare, ut ſupra de præben.de multa. Item ſatis honeſtum eſt, ꝙ etiam de facto uacet præbenda, quando alij conferatur. uel dic, ꝙ licet dominus ad quem pertinet collatio illius præbendæ, poſſit eam conferre, q̃ cito uacat de iure: legati tñ eius hoc facere non poſſunt, niſi hoc expreſsè cōtineatur in literis, ꝙ alius poſſidet.s̃.e.cum noſtris, ubi no.& melius.s̃.de præben.c.extirpandæ. plus placet, ꝙ iō dicitur uacare de iure: quia in ueritate prælatus non eſt, ut no:s̃.de ele.cum dilectus. de facto tñ, non de iure eſt prælatus, uel canonicus: qa eius electio eſt confirmata, uel de eo prouiſum per eũ, ad quem pertinet collatio; & ideo tenent & ualēt quæcũq; ab eo fiunt nomine dignitatis ſuæ præbendæ.ff.de off.præto.Barbarius. ideò neceſſaria eſt amotio ſententialis etiam de facto, ut hic. Si autem per talem eſſet prouiſum, uel confirmatio facta per illum, qui nō haberet poteſtatem prouidendi, uel confirmandi, tunc nō impediretur electio, uel prouiſio eorum, ad quos pertinet electio uel prouiſio etiam ſi poſſideret alios. nec ꝯdicit.s̃.e.qa diuerſitatem: quia capitulum Eboraceñ bene habebat poteſtatē dandi poſſeſſionem præbendarum.s̃.e.poſt electionem. & non archieps̃, & iō ex quo poſſeſſionem legitimè habebat, & tenebat à decano, non debuit alius mitti in poſſeſſionem illam, niſi prius ei auferrentur, quibus erant collatæ per capitulum, licet eligi poſſet.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ſi ſcriptum eſt pro aliquo in eccleſia, ubi non eſt certus numerus canonicorum, neq; ſunt præbendæ diſtinctæ, ut recipiatur in canonicum, & aſſignetur ſibi præbenda, uel beneficium, cum ſe facultas obtulerit, ualeant literæ? & quid ſi adiiciatur in literis, non obſtante certo canonicorum numero? in nu.3.& 4.*

EX parte [credens] Tñ male credebat, cũ non eſſent ibi determinatæ præbendæ, uel certus numerus canonicorũ eſſet determinatus [aſſenſum] ꝙ eſſent canonici non facto epi, uel archiepi: qa qđ nullũ erat, p ratihabitionē nō poterat ꝯfirmari.s̃.de ele.auditis [opponere] noīe ſuo, & pro iure ſuo: qa contēpti erãt, uel in p̃iudiciũ ſuũ, uel alias de iure ſuo dicebant. aliter aũt agere, uel ſe opponere pro ſua eccleſia, uel pro eius defenſione non poſſent. Sed dic
1 ut no.s̃.de teſt.cũ olim † nullatenus] hac rōne dicũt q̄dã, ꝙ ſi ſcriptũ eſt pro aliquo in eccleſia, ubi non eſt certus numerus canonicorũ, & nec ſunt præbendæ diſtinctę ꝙ recipiat̃ in fratrē & canonicũ, & aſſignet̃ ſibi præbenda, uel bñficiũ, cũ ſe facultas obtulerit, ꝙ nō ualēt literæ. nã ſi diceret ꝯ, ſequit̃ abſurditas, ſ.ꝙ ſtatim habebit & canonicatũ, & p̃bēdã: qa ſp offert ſe facultas, dũmō canonici, qualitercũq; poſſent inde cōmodè uitam ducere. Item litera non pōt aliter intelligi. qũo.n.recipietur iſte in eccleſia, in qua nō eſt certus numerus canonicorũ, cũ nunq̃ ſit extitura condō: qa nunq̃ pōt uacare canonicatus, uel p̃benda? nã ubi non ſunt diſtinctæ præbendę ibi p conſequens non poſſunt uacare nec canonicatus, nec p̃bendæ.s̃.de præben.dilec.ultra mediũ. Itē reſcripta huiuſmodi ſunt ambitioſa; & ideo reſtringenda.s̃.
2 de tranſa.c.licet. ¶ † Si aũt adiiciatur in literis hæc alia clauſula, nō obſtante certo numero canonicorũ, idē eſt, ꝙ hæc clauſula ad nihil ualet, niſi ad hoc, qa ſi mandat̃, ꝙ ſtatim recipiat̃, ſ.anteq̃ uacet canonicatus, nō poterit recipi, niſi in literis poſita ſit prædicta clauſula. & iō nō ponit̃ in literis, nō obſtante certo numero præbendarũ: qa non eſt intentio Papæ, ꝙ detur alicui præbenda, uel
3 portio ante, q̃ uacet. ¶ † Si aũt in literis apoſtolicis cōtineret̃, ꝙ recipiat̃ in canonicum & in fratrem, nō obſtante certo numero canonicorum, nec adiiciatur hic alia clauſula, & aſſignes ſibi præbendam, uel portionē, ſi uacat, uel quæ primò uacauerit; iſto caſu bñ debebit recipi in eccleſia, quæ non habet certũ numerũ præbendarum, uel canonicorũ. hæc.n.clauſula nihil ei tollit, ſed adiicit, ꝙ ēt in eccleſiis, ubi eſt certus numerus canonicorũ præfinitus, poſſit ſibi prouideri. dicunt quidam, ꝙ ſtatuto certo numero canonicorum intelligit̃ p conſequens & ſtatutus certus numerus portionum, ēt ſi non ibi ſint diſtinctæ præbendæ. & è ꝯ ſtatuto certo numero præbendarum, uel portionum, intelligitur certus canonicorũ numerus ſtatutus: & ſimilibus caſibus, qñ unum ſic eſt acceſſorium alteri, rupto principali intelligitur ruptum acceſſorium: quia acceſſorium ſapit naturam principalis per l.ſi eum.§.qui iniuriarum.ff.ſi qs cau. ſed non ſic uidetur è ꝯ, ſ.ꝙ rupto acceſſorio rum-
4 patur principale. ¶ Alij tñ dicunt ꝯ. & dicunt, ꝙ nō debent habere beneficium de eccleſia, niſi offerat ſe facultas, nō qualiſcũque, ſed talis, ꝙ honeſte poſſit inde uiuere, ſm̃ ꝙ conſueuerit, & ſm̃ conſuetudinem prouinciæ [affectant] no.ꝙ in electione canonicorum non eſt neceſſaria forma, ſed ſufficit ſolus conſenſus: ſecus in electione eccleſiarum uiduatarum.s̃.de ele.quia [ſuppetant] qñ.n.ſuppetunt facultates: qa non lęditur eccleſia, ſed honoratur, qđ fit à maiori parte, ratum habetur.j̃.de his, quæ fi.à ma.par.ca.c.j. Si autem facultates nō ſuppeterent, tunc quia eſſet opprobium eccleſiæ, ſi ſui clerici mēdicarent.93.diſt.diaconi, & quia eſſet iniquum, & contra iuris formam.s̃.de teſti.c.1.unus ſolus poteſt contradicere.12.q.2.non liceat, & not.de hoc.s̃.de teſti.cum olim.Inno.

COnſtitutus [noſtra] Mandauerat.n.dñs Papa legato, ut collationē, quam eps̃ Laudoñ fecerat ſacerdoti.H.canonico eiuſdem Laudoñ.eccleſiæ, faceret inuiolabilr̃ obſeruari [canonicæ] qa digno: ſecus, ſi indignus; ut c.cãm quæ s̃.de ele.ar.j̃.ut ec.bñ.ut nr̃m, ar.l.ſicut.ff.de ſerui.& de ritu.nup.l.quãquã.nam hoc tacitè intelligit̃ in tali conceſſione, ut eligat̃ idoneus [ꝯ formã] & ſic nō pōt eã reuocare: qa pfecta donatio eſt.de hoc no.s̃.de ele.in cauſis [contra formam] s̃.de elec.in cauſis, ubi in nu.t̃, ꝙ qñ in aliũ transfertur eligendi poteſtas, ꝙ licet eam reuocare, re integra. Sol.hæc decre. loquitur in donatione, quæ fit gratia donatarij, quam reuocare non licet, inuito donatario, ut s̃.in decre.cōtraria. & hoc apparet ex uerbis hic poſitis. ubi dicit, Poteſtatem ſibi dediſti ſacerdotalem præbendam conferendi. nam ſæpe prælati pro magno dono conferunt alicui poteſtatem iſtam, ſ.conferendi unam præbendã: qa licet hoc inhibeatur de uacaturis: de uacantibus tñ licet. decr.aũt contra. non loquitur in donatione, nec in collatione ratione poteſtatis, quæ fit à fauore prouidentis, ſed fauore eccleſiæ; & talis prouiſio potius pertinet ad onus, q̃ ad utilitatem cōpromiſſarij [ad conſequentiam] j.c.ult. [concedatur] quaſi diceret, non concedimus, ꝙ tales cōceſſiones fiant, ſ.quod alicui liceat conferre primam præbendam.

DIlectus filius. [extendi] hodie aũt, niſi intra tres menſes eligatur, uacante cathedrali, uel regulari eccleſia, deuoluitur poteſtas eligendi ad ſuperiorē ꝓx.s̃ de elec.ne ꝓ defectu. ¶ Sed oppones, ut qd ergo mēbranas occupat, ut 19.diſt. ſi Romanorũ? ¶ Rñ.ꝙ utile eſt, qđ in hac decr.dr̃, ſ.ꝙ licet ius aliquod fiat ſup eccleſiis, & miniſtris eccleſiæ, non tñ extēditur ad epiſcopatus. & idem dicimus, ſi ſuper dignitatibus, uel perſonatibus fieret aliqua conſtitutio, non extenditur ad epiſcopatus. & ex hoc dicimus, ꝙ ſi aliquis habeat diſpenſationem, ꝙ non obſtet defectus natalium, uel aliud, qn poſſit honores, & dignitates eccleſiaſticas obtinere: tñ non poterit ep̃atum obtinere qa diſpenſationes reſtringendæ ſunt, j̃ de ꝯſang.& affin. quod dilecto. imò plus dicimus: quia ſi diſpenſatum eſſet cum aliquo ſuper epiſcopatu, non intelligitur diſpēſatum ſuper archiepiſcopatu.12.diſt. nos conſu. ¶ Sed & ſi diſpenſatum eſſet, ꝙ ad oīa ſpiritualia licitè aſſumatur; tñ eligi non poterit in ep̃m. nam in generali obligatione non cōprehendũtur ea quæ ſpecialiter conceſſurus non præſumitur, C. quæ res pig.obl.non poſſ.l.j. ¶ Cum autem hæc dignitas excellens ſit inter alias, & ſpeciali priuilegio gaudeat, & inueniam ipſam aliarum dignitatũ iuribus non comprehendi, generali obligatione, uel conſtitutione eam comprehendi non credimus, arg.hic.

EX tenore [cauſam] forte petebat abbatem & conuentum de Bello fore cogendum ad ꝓuiſionē eius pp ꝓmiſsionem ſibi factam, ar.j̃ de iure patr. paſtoralis: uel eccleſiam uac.petebat. Tñ pp rōnem hic aſsignatam non ualet petitio. [ꝙ primam] qđ idem erat, ac ſi diceret, faciam te prælatum primæ eccleſiæ, q̃ mihi uacauerit, ubi non poterat ſe offerre facultas dãdi beneficium uacaturum. nam niſi uacauerit, non confert̃, nec promittitur; & hoc ſtatutum eſt ex Lateraneñ.cōcilio niſi p uacationem. ſi aũt aliter poſſet ſe offerre facultas, ſecus.j̃ c.ꝓxi. & ſi pœna ꝓmiſſa eſſet, non credimus eum obligari, C.de pac.l.ult.ff.de uer.obl.ſtipulatio. & nota ꝙ quandocũque, & quomodocũq; fit ꝓmiſsio uacaturæ, non tenet p hunc tex.& p totum quaſi hũc tit.

ACcedens [offerre] hęc ꝓmiſsio excuſatur, qa non tenetur ei ꝓuidere ſemp, cum uacat. ponamus, ꝙ poſt talem ꝓmiſsionem uacat eccleſia, ſed indiget ſacerdote; certe non dabit̃ p̃benda ei, cui ꝓmiſſa eſt, ſed aſſumetur ad eã ſacerdos. nam cum dicat, cum potero, intelligitur rectè.22.q.2. faciat, & de iure, s̃ de reſcrip. ſciſcitatus, & honeſtè, de pœ.diſt.2.charitas, ff.de ꝯdi.inſt.filius, & cōmode, ff.de uer.ſig.Nepos Pro. cum aũt ſimplr̃ dr̃ primo uacans bñficium, ſecus: qa tũc p̃cisè tenetur. Item eſt alia rō, quæ hic aſſignat̃: qa cum dicit, cum potero, multi ſunt modi poſſe habēdi ſine morte, cuius deſiderium fuit ſpãlis cã ꝓhibitionis uacaturarũ s̃ e.c.ij. nam alias pōt offerri facultas: qa ꝓuētus & p̃bēdæ augeant̃, s̃ de ꝯſt.cũ M. & qa ſunt aliquæ eccl̃ę, q̃ nō habent numerũ certũ, ubi poſſunt ꝯſtitui canonici ſine uacatione, s̃ e.ex parte. ¶ Eſt ergo fixè tenendum, ꝙ ꝓmiſsio de uacatura non tenet. ubi aũt non fit mētio uacaturæ, tacitè, uel expreſsè, ut hic, bene tenet ꝓmiſsio. nec eſt ꝯ.s̃ ꝓxi.decr.cum ibi tacitè fieret mentio.ut ibi no. ſimiliter bene tenet ꝓmiſsio, ſi dicat, Promitto tibi prouidere, uel eccleſiaſticum beneficium dare.12.q.2. quicũque. tñ ſi aliquis promittat alicui ꝓuidere in aliqua eccleſia ſpãliter, q̃ habet diſtinctas p̃bendas, nō credo, ꝙ ualeat ꝓmiſsio.ar.ꝯ.s̃ de p̃bē.dilectus filius G. & c.relatum. nam ibi dicit, ꝙ tenet receptio in canonicũ, & p ꝯñs habebit p̃bendam, cum facultas ſe offerret. ergo & eadem rōne ſimpliciter pōt ſibi promitti præbenda, cũ ſe facultas obtulerit. ſed poteſt rñderi, ꝙ aliud eſt, qñ acceſſoriè datur, q̃ qñ pura ꝓmiſsione; quod nō licet. ¶ Sed ſi eps̃ non haberet niſi in vna eccleſia collationem præbēdarum, & promitteret alicui ꝓuidere, cum ſe fa.ob.tenet promiſsio: quia poteſt eſſe, ꝙ ab alio obtinebit, ubi ſibi faciat prouideri.

POſtulaſtis [ſed ut canonicus] quia forte ius canonici & p̃bendam ex ſpãli gratia habet in ea. nec facias uim, utrum vni ſoli ep̃o ſit ſeruata gratia, ſ.ꝙ ſit canonicus alicuius eccleſiæ, ſiue gñali priuilegio ꝯceſſum ſit, ꝙ q̄cũq; eſt eps̃, ſit & cano.alicuius eccl̃iæ, uel uocē canonici habeat in electione, uel in aliquo alio tract. & ſm̃ hoc nō ualebit uox ep̃i, plus, q̃ alterius cano. ¶ Item & ſm̃ hoc dr̃ tm̃ capl̃m canonicorum, & non cap.ep̃i, & canonicorum: qa ibi eps̃ nō intereſt ut eps̃. ſed ſi tanquã p̃latus ſit in capl̃o, & ſit vnum capl̃m cōe ep̃i, & canonicorum, & ibi eps̃ ſit ut eps̃, puta qa uox eius p̃ualet uoci cuiuſlibet alterius inferioris, tũc imputatur ei, niſi eligat: qa totum ius ep̃ale & canonicorũ fingitur eſſe vnicũ in electione faciēda. vnde ab vno in alterum trãſire nō debet. ſed qñ vnam uocem habet in capl̃o, tunc nō vnit̃ ius utriuſque, licet adiicit̃ iuri ep̃ali, ꝙ vnam uocem habeat in electione. ¶ Item qñ tanq̃ p̃latus eſt in electione, iō imputat̃ ſibi: qa pōt uocare capl̃m, & alios cogere ad electionē. ſed qñ eſt tanq̃ canonicus, ſecus eſt. & iō magis putat̃ in primo caſu, q̃ in ſcđo. nec obſtat ſi dr̃, pares ſunt oēs in negligētia, etiam ſi tanq̃ canonicus interſit. ergo oīum negligētia pariter puniri debet, s̃ de ſup.ne.p̃l.dilecto, s̃ de ele.bo.me.Ma. dic ꝙ hoc eſt: qa alterius ꝑſonam gerit in prima elect.& alterius ĩ ſcđa. ¶ Item prædicta habēt locum, ſ.ꝙ ad alium non deuoluitur poteſtas eligendi, ſi tanquã eps̃ interſit capitulo. ſed tñ ſi appellandum fuerit, ad ipſum appellabitur, ff. qñ app.li.l.j.§.j.in fi. & hoc ea rōne: quia licet eps̃ & canonici faciant vnum capitulum in electione: non tñ eſt vnum capitulum in iuriſdōne facienda. imò cum ad ſolum ep̃m pertineat iuriſdictio, ad ipſum appellari licebit; & repete, quod diximus de offi.ord.irrefragabili.

CVm dilecta [eorum] ſupra eodem conſtitutus.

SVMMARIVM.

1 *Cum multi ad eandem præbendam petendam concurrunt, quomodo procedet is, qui eam poſſidet, & in nu.2.& 3 & 4.*
5 *Quando cogatur quis probare titulum ſuæ poſſeſsionis.*
6 *Non poteſt eſſe donatio, uel poſſeſsio niſi certæ rei.*
7 *Quæ fiunt in iudicio ſortiuntur effectum etiam præter ſcientiam condemnatorum.*
8 *Decretum quemadmodum & ſententia fieri debet cum cauſæ cognitione.*
9 *Poteſt executor ſuſpendere à collatione beneficij.*
10 *In ultimis uoluntatibus dominium recta uia tranſit ad legatarium, uel donatarium cauſa mortis.*
11 *Hæres tenetur perſonali actione ex teſtamento, ſicut ſi propriam rem hæredis, uel alienam legaſſet.*
12 *Non ualet optio impoſita ante aditam hæreditatem.*

13 *In beneficiis pleniſſima facienda eſt interpretatio, cum abſq; alicuius diſpendio conceduntur.*
14 *Qui optat, uel reſeruat, uel qui ſuſpendit, ſemper de certa præbenda hoc facere debet.*

QVia cunctis & infra. [per priorem] iſte prior
erat executor alterius partis [impedire] be-
ne dicit, ꝙ nõ p̃ceſsit aliqua inhibitio, q̃ poſ-
ſet impedire collationẽ factam auctoritate
epi. nã p̃ceſſerat aliqua inhibitio, ſed nõ talis, q̃ poſſet
impedire collationẽ auctoritate epi factã, ſicut ex ſeq.
1 apparet. [p̃miſſæ literæ] ꝓ ſe impetratæ. † Altera] cũ
plures ɔcurrunt ad vnã eãdẽ p̃bendã petẽdã, ille, ꝗ il-
lam poſſidet tẽpore uacationis, uel alio modo, hoc mo
do procedet: quia quicũq; ſit ille, qui petit illam coram
iudice ordinario ipſius poſſeſſoris, poſſeſſor quæret ab
actore, an petat p̃bendam quaſi ſibi debitã, an quaſi ſuã:
quia ſi petit eam quaſi debitam, tũc cogetur dicere cau
ſam ſuæ petitionis, ſ. quare ſit ſibi debita, uidelicet ꝗa
canonicè ad eam eſt electus, uel quia ad mãdatũ Papæ,
uel etiam ſine mãdato receptus eſt in canonicum, s̃ eo.
ex parte, ſupra de præben. relatum, s̃ de libel. obl. dile-
2 cti; & ſic poſteà cã ſuo Marte ꝑueniet ad finem. ¶†Si
autem Papa mandat capitulo quãtũcũq; præcipiendo,
ꝙ alicui det præbendam, tunc non cõpetit aliqua actio
directa ad petendam p̃bendam, ſed ad puniendum capi
tulum de inobedientia, ut no. s̃ de p̃bẽ. dilectus; ſicut, ſi
Papa mandaret alicui executori, ꝙ alicui ɔferret ali-
quam p̃bendam, & non ɔferret, puniendus eſſet, ut no. s̃
de offi. dele. paſtoralis, in prin. ſed & tũc, qñ Papa man-
dat alicui, ꝙ prouideat, nulla actio cõpetit ad petẽdum
præbendam coram ordinario: ſed corã ipſo executore
bene poteſt eam petere, licet executor ſine ulla præce-
denti cognitione poſſit eam conferre, ut no. s̃ eo. pro-
poſuit. & in iſto caſu, ſ. qñ petitur præbẽda ſibi debita,
ſi ſuperueniat alius, qui ſimiliter dicit eãdem p̃bendam
ſibi debitam, uel ſuã eſſe, ꝓcedet hoc mõ: ꝗa illi, ꝗ pri-
mò obtinebit, dabit p̃bendam cum cautione de ſeruãdo
indẽnem, ff. de rei uin. is, à quo; & de hoc plenè no. s̃ de
re iud. cum ſuper, uel ut no. ſupra de reſcrip. mandatũ.
3 ¶†Si uerò petat p̃bendam ut ſuam, tũc oportet eum ꝓ-
bare, ꝙ ille, qui eam contulit, habuit poteſtatem eam
conferendi ſiue à Papa, ſiue à ſua auctoritate, & qđ le-
gitimè eam contulit, ſ. qñ uacabat, & perſonæ idoneæ,
quãuis quilibet præſumatur idoneus, & tempus compe-
tens, niſi probetur, uel præſumat̃ ɔ̃. s̃ de præſumpt. du-
4 dum. j. ut ec. bene. c. j. ¶†Cum. n. talis prouiſio uicẽ ob-
tineat & electionis, & confirmationis, oportet, ꝙ pro-
bet & ea, q̃ pertinent ad electionem, & ea, q̃ pertinent
ad confirmationem legitimè factam. ¶Si uerò alius eſ-
ſet elector, alius confirmator, ſufficeret petẽti præben-
dam, ꝙ probaret confirmationem legitimè factã, etiam
ſi nihil de legitimitate electionis conſtaret; & de hoc
plenè no. s̃ de elec. cum dilectus, & s̃ de dolo & cõtu. cũ
olim. ¶Si uerò nullus coram ordinario ſuo petat p̃ben-
dam ſuam, ſed executor, cui ſcriptum eſt, ꝙ alicui p̃ben
dam ɔferat, poſtq̃ contulerat p̃bendam, quaſi exequens
mãdatum Papæ, cum. n mandatum eſt, ꝙ etiam indu-
cat in poſſeſsionem, & ɔ̃dictores compeſcat; dicimus, ꝙ
malè fecit iſte executor: quia licet poſſit præbendam
conferre non uocatis his, quorum intereſt: tñ nullo mõ
debet auferre poſſeſsionem alicui, niſi uocato & conui-
cto poſſeſſore, nec etiam alias ſtatum poſſeſsionis mu-
tare, C. ſi per uim, uel alio mõ. l. fi. niſi primò collatio-
nem feciſſet partibus uocatis, & cum cauſę cognitione:
quia tunc non eſſet neceſſaria magna cauſæ cognitio in
dãda poſſeſsione: ꝗa tũc datio poſſeſsionis eſt executio
collationis primò factæ cũ cauſæ cognitione. nec uř uis
facienda in executione Papæ, ſiue dicat, ɔferas, ſiue ad-
iiciat etiã in poſſeſſionem inducas: ꝗa ſemꝑ poſſeſsio-
nem dare põt, ar. s̃ de offi. dele. ſignificaſti. ¶Sed qd, ſi
duo ſunt ɔfirmati & ꝑ eos, ꝗ ɔfirmare poſſunt, puta ꝗa
vnus ɔfirmatus ab ordinario, alter à dele. Papæ? ſi uter
que horum conuenitur, uř ꝓcedendum, ſicut qñ conue
niuntur hęredes, ꝗ inter ſe de hæreditate ɔtendunt, C.
de peti. hære. l. ult. & C. fam. erc. l. pen. ¶Si uerò ɔ̃ alios
agant noĩe eccleſię ꝓ reditibus, & eccleſię iurib. nullus
cogetur eis rñdere, niſi prius ꝓbent ſuam ɔfirmationẽ
canonicam, puta factam uocatis, ꝗ fuerunt uocandi ſuf-
ficit tñ probare confirmationem factã uocatis his, quos
res tãgebat. uel ſi nullus fuit uocatus in cõfirmatione,
oportet, ꝙ ꝓbet electionem, & ɔfirmationẽ legitimè fa-
ctam fuiſſe. & ſunt hæc uera, etiam ſi in poſſeſsione eſt
5 prædictus electus. ¶†Nec obſtat, ſi dicas, nemo cogitur
probare titulum ſuæ poſſeſsionis, C. de peti. hær. cogi:
quia illud habet locum, ubi nõ præſumitur contra poſ-
ſeſſorem. at hic ſecus eſt, cum controuerſiam patiatur
ſuper dignitate ſua, ſi maximè in nouitate. ¶In omni-
bus aũt prædictis, ubicũq; iudici uiſum fuerit expedire,
utilis eſt p̃dicta cautio de indẽni ſeruando. ꝑ hunc aũt
modum prouidetur ɔ̃ executores plurium, quorum ꝗ-
libet fulminat ſñiam excõicationis: ꝗa iuſtè ab eis ap-
pellari põt, niſi primò quiſq; ꝓbet de iure ſuo uel co-
ram ordinario, uel corã delegato executore. uel forte
non tenet ſñia excõicationis: ꝗa cum executor, de quo
actum eſt, non habeat iuriſdõnem ſuper hunc poſſeſſo-
rem, niſi indebitè ɔ̃dicat: quia ſuper ipſum non habeat
expreſſam iuriſdõnem, & ipſe non indebitè ɔ̃dicit no-
lendo dare poſſeſsionem ſine cognitione; ergo nec ex-
cõmunicare põt, cum pro prædictis facit, ff. depoſi. l. j. §.
apud Iulianum, ff. de pe. hære. ſi debitor. [de capitulo]
s̃ de reſcr. eam te. repete, quæ ibi no. [Eſſe ſublatam]
repete, q̃ no. s̃ de reſcr. capitulum, in gl. quæ incipit, ui-
detur, & de p̃ben. inter cętera. & dic, ꝙ ſi mandetur ei,
ad quem ſpectat collatio, ut aliquem in canonicum re-
cipiat, & ei p̃bendam conferat executore dato ad cõpel
lẽdum tm̃, ſi p̃benda illa alteri conferat̃, tenet collatio,
licet peccet ɔferens, & puniendus ſit: ꝗa ꝑ talem formã
apud ipſum ordinarium ſemꝑ remãſit poteſtas, ut s̃ de
p̃ben. dilectus filius, tam in primò, q̃ in ſecundò, niſi eſ-
ſet ĩ reſcripto, & decernẽs irritũ & inane, &c. uel niſi eſ-
ſet iam receptus in canonicum, ut ſupra de p̃ben. rela-
tum, & c. dilectus filius. ¶Si uerò datur executor ad ꝓ-
uidendum, tũc non ualet collatio ꝑ ordinariũ: ꝗa Papa
dando poteſtatem executori ſubtrahit ordinario, ut ſu
pra eo. tit. c. propoſuit, arg. ff. de condi. indeb. l. cum ita
legitur, & de ꝓcu. Pomponius, §. ſed & is, & 45. q. 6. di-
ſciplina; & ꝗa negotium uř ad ſe reuocaſſe, ut s̃ de p̃bẽ.
6 inter cætera. † Contuliſſet] etiam ante uacationem. &
fuit ſtultus iſte executor, qui uerbis p̃bendam, uel di-
gnitatem non uacãtem & incertam alicui ɔferebat: ꝗa
ſi uolebat, ꝙ ſtatim haberet, hoc erat iniuſtũ, ſupra de
conceſſ. præbẽ. nõ ua. c. j. ſi nolebat, ꝙ ſtatim haberet lo
cum, nec ius in poſſeſsionem, uerbum facto ɔ̃dicebat: ꝗa
cum nihil cõferret, ſe aliqd cõferre dicebat. Itẽ dona-
tio, uel poſſeſsio non põt eſſe niſi certę rei. [non tñ ꝑꝑ
hoc] ignorantia. n. prælati nihil facit, quominus priui-
legium Papæ tueatur priuilegiatũ, j̃ de reli. do. cũ dile
cti. [ſilr] nõ eſt bona iſta ſimilitudo, ſicut ex inferio-
ribus patebit. [qđ lex] quid ſit lex, quid conſtitutio,
quid

quid decretum, qd decretalis epiſcopalis, qd dogma,
quid mãdatum, quid interdictũ, qd ſanctio, no. in decre
tis. diſt. 3. & 25. q. 2. ſi quis dogmata [Aſtringunt repete
ꝙ no. s̃. de cõſt. c. ij. & s̃. de poſtu. c. j. [In priuilegijs] hæc
allegatio, licet uideat̃ bona, non tñ eſt perpetua, nec ſꝑ
tenenda, ut plene ſequit̃. j̃. in rñſione ꝑtis aduerſæ ibi,
ex ꝑte uerò tua. [Aliqd ſpeciale] & ſic apparet ſm in-
tentionem allegantis, ꝙ lr̃a pro ipſo directa cẽſenda eſt
iure priuilegij, & ita nõ ſit neceſſaria ſcia epi: ꝙ falſum
eſt, ut. j̃. ſequitur [Super hmõi]] . ſ. ꝙ ipſe acceptaret, &
poſtquã acceptaret. [Non ualebat.] bñ dicit ꝑs iſta, ſi
ſñia, uel decretum Papæ fuiſſet de certa p̃benda, uel di
gnitate. ſed hic non ita; ꝗa Papa tm̃ irritũ eſſe uoluit, ſi
quid fieret de dignitate, q̃ ipſe acceptaret, ſicut in hac
decr. s̃. proxi. continet̃, i. poſtq̃ acceptaret; quia alr̃ eſſe
non poterat. [Intelligi] optima & uera eſt hæc rñſio, &
ualdè notabilis; & eſt ar. ad hanc rñſionem. ff. de acqui.
poſ. qui abñti, in prin. [Facultatem] hoc intelligunt ꝗ-
dam uerum, qñ quis ꝑ ſe p̃ſentem, uel per nuncium ſuũ
impetrat hmõi indulgentiam; ꝗa licet abſens, uel igno
rans ſit ille, qui ꝑtãtem habet excõicandi; tñ non tene-
bit excõicatio lata poſt hmõi indulgẽtiam. Non. n. opor
tet, ꝙ notitia hmõi indulgentiæ perueniat ad illum, uel
ad oẽs, ꝗ ꝑtãtem hñt excõicandi, cũ penes multos poſſit
eſſet hęc ꝑtãs: ſed ſufficit illum ſcire, cui concedit̃ indul
gentia, & obtinet ꝙ dixi non ſolũ impetrat̃ indulgentia
ꝙ non poſſit excõicari, ſed ẽt ſi in indulgentia dř, prohi
bemus oibus, ne quis eum excõicet. quia ſꝑ huic p̃nti ꝑ
ſe, uel per nuncium cõceditur priuilegium, & iõ ſtatim
gaudet priuilegio indulgentiæ: quia ſic p̃ſumitur priui-
legiãtẽ uoluiſſe, ex quo ſimul concurrunt uoluntates. ſe
cus aũt eſſet, ſi prohibitio in pœnã abſentis tm̃ daretur,
quia tunc ſatis dici poſſet, ꝙ illa ꝓhibitio non ligaret
abſentem, niſi à tempore, quo ſciret. s̃. de poſtu. præ. c. j.
s̃. de conſti. c. ij. ſuprà de ap. ſuper eo, niſi ex genere in-
hibitionis ɔ̃rium præſumeretur Papam uoluiſſe, ut eſt
7 in inhibitione alienationis, s̃. de do. ueritatis. ¶†Ea aũt
quæ fiunt in iudicio, ut ſñiæ & diffinitiuæ & interlocuto
riæ, & excõicationis etiam præter ſciam condemnato-
rum ſtatim hñt ſuum effectum. ¶Si aũt nec per ſe, nec ꝑ
nuncium p̃ſentem impetraret, ſed proprio motu, uel ad
alterius ſupplicationẽ Papa, uel alius priuilegians ɔce
deret p̃dictã indulgentiã, tunc niſi appareret de ɔ̃ria uo
luntate concedentis indulgentiã, non gaudebit bñficio
indulgentiæ, niſi poſtquam ꝑuenit ad eũ. 2. q. 5. quanto.
ff. de acq. poſ. qui abſenti. & idem uř in reuocatione in-
dulgentiæ, & cuiuſlibet mandati: quia non oberit reuo-
catio abſentibus, niſi poſtquàm peruenit ad eorum no
ticiam. ff. de procu. ſi procurator. ff. de inſtito. ſed & ſi.
ff. mand. ſi mandaſſem, & l. ſi præcedẽte. s̃. de procu. c. pe.
imò adhuc plus eſt in mãdato; quia ſi etiam p̃ſente ꝓ-
curatore reuocem mandatũ, non fit p̃iudicium litigato
ribus abſentibus, ſi neſciant, ut in prædicta. l. de proc. ſi
procurator. ¶Et hæc intelligimus uera, ꝙ reuocatio
mandati non obeſt, quin ẽt ꝓ his, quæ ignorãs fecit poſt
reuocationẽ mandati, habeat ɔ̃riam mandati, ut in l.
præall. uel etiam, ꝙ non teneat̃ de inobedientia ſi ne-
ſciens reuocationẽ uſus eſt indulgẽtia non gerens ſe ꝓ
excõicato, ſed tñ bñ tenet excõicatio lata ab eo cui re-
ſtituta eſt ꝑtãs excõicandi, ex quo reſtitutio peruenit ad
excõicatorem. ſi aũt habet animũ reuocandi ſtatim, ex
tunc non ualet ꝙ facit mandatarius in his, ꝑ quæ nõ fit
alijs præiudicium. ff. de manumiſ. uin. ſi pater filio. ¶Et
idem uř in literis iuriſdictionalibus: quia ſi per aliquas
literas mandata eſt alicui iuriſdictio, & poſtea ꝑ alias
literas mandatur alij, ꝙ non obſtantibus primis lite-
ris audiat cauſam ſuper eodem tenent quicquid fit per
primas literas reuocatas: quia ſi aliter diceretur, cõtin
geret fieri præiudicium abſenti ſine cã ɔ̃ id, qđ eſt. ff. de
procu. ſi procurator. imò plus eſt, quia ẽt poſt, q̃ ſcit uel
ꝗcqd fit ab eo, niſi excipiat̃, quia cum ſcđæ lr̃æ ſint im-
petratæ in fauorem impetrantis, non eſt cogendus, uti
eis, niſi uelit. C. de le. ꝙ fa. ff. de ex. rei iu. euidenter, qđ
intelligit̃ uerũ, ſi eſt p̃ſens: quia ſic uř in literis reuoca-
tionis renunciare, ꝙ aũt fit eo abſente, & non cõſentien
te tacite, uel exp̃ſſe, nõ ualet. nec obſtat, ſi dicas, hic iu-
dex habet iuriſdictionem; ergo tenet quicquid facit,
niſi excipiatur. Rñ. hoc eſſe uerũ, niſi reuocata eẽt eius
iuriſdictio. ¶Quidã tñ dixerunt, ꝙ bene tenet, quicqd
fit ab eo in iudicio, niſi appellet, poſtquã ſciuerit cõtra
ſe proceſſum, infra. x. dies. C. quomodo & qñ l. j. ſecus
aũt eſſet in his, quæ fiunt extra iudicium, ut in literis p̃-
bendalibus. nam. & ibi licet remaneat ꝑtãs prouidendi
penes prouiſores primos etiam poſt reuocationem, &
etiam poſt ſcientiam reuocationis, ut hic apparet, ubi
dicit, ꝙ non tollitur poteſtas à primo prouiſore, niſi ſe-
cundus notificet ei, qui uult ſuis literis uti, tamen ex
quo nouit, quod ſecundus uult ſuis literis uti, non ua-
let, quod fit à primo. nec impedit, quin ualeat, quod fit
à ſecundo, etiam ſi non appellaretur; quia extra iudi-
cium parum operatur appellatio; de hoc not. ſuprà de
maio. & obe. cum dilecti. ¶Alij dicunt & forte melius,
quia quicquid fit à primo prouiſore, uel iudice ante, q̃
appareat priuilegiatum uelle uti priuilegio ſuo in ne-
gocio, de quo agit, ſiue tacite, ſiue expreſſe, ſꝑ tenet,
quod fit ab eo propter rationes ſupradictas. tamen ſi
primus prouidiſſet, uel in cauſa proceſſiſſet abſente
priuilegiato, & tunc priuilegiatus diceret debere irri
tum eſſe quicquid factum eſt à primò prouiſore, uel iu
dice poſt, quàm in uno ſimul concurrunt conſenſus pri
uilegiãtis, & priuilegiati, ꝙ uti uolebat priuilegio in ne
gocio, de quo agit̃, credendum eſt ei, cum p̃ſumendũ ſit
ꝙ non fruſtra laborauerit pro priuilegio impetrando.
& ſic erit huiuſmodi prouiſio nulla, uel proceſſus iudi
cis, nec impediret electionem, uel proceſſum futurũ niſi
forte ɔ̃ria p̃ſumptio tolleret iſtã præſumptionem, puta
quia p̃ñs fuit ĩ iudicio, & nõ excepit; uel uidit prouiſo-
rem paratum ad prouiſionem faciendam, nec ɔ̃dixit,
nec ex aliqua cã ɔ̃dictionem dimiſit, quam ſi ſubeſſet
proteſtari debebat, ſi poterat ſine periculo, ut no. s̃. de
ɔſt. cũ. M. ſi aũt nõ ſimul concurrerent cõſenſus añ proui
ſionẽ, uel ꝓceſſum iudicis, tenent irreuocabiliter, quæ
fiunt ab eis, ut hic ſequitur. ¶Sed contra præmiſſa uř,
ꝙ dicit ſequens lr̃a, ſ. ꝙ ſi ille, cui data eſt ꝑtãs prouidẽ
di, non notificet priori, quod uult uti p ouiſione ſibi
ɔceſſa, ꝙ tenebit prouiſio facta à primo, ex quo colligit̃
ꝙ nõ credit̃ ei, niſi exp̃ſſe mãdet. So. hoc ꝙ dicit hæc de
cre, locũ habet, ubi nõ ſunt p̃dictæ clæ. ¶Item ubi uolũ-
tas priuilegiãtis nõ credit̃ eſſe, ꝙ primus ſit priuatus po
teſtate ſua, niſi poſtquam ſciuerit, ſicut dicit lr̃a ſequẽs.
¶Idem uidetur, ſi expreſſe dicit in ſecundis lr̃is, reuoca
mus iuriſdictionẽ primi iudicis: quia cũ in alicuius fa-
uorem dictum ſit, intelligendum eſt, ſi uti uoluerit
prædicta reuocatione: ſed ſi ad nullius petitionem fe-
ciſſet, uel fauorem, ſed proprio motu, ex tunc intelli-
gitur reuocare, & non ualebit, quod fiet, ex quo ad no-
ticiam reuocati peruenerit, niſi aliud apparet de inten
8 tione reuocãtis. ¶†Sed dices, quare nõ eſt idẽ in *decre-
to*, de quo ɔ̃riũ hic dř, ſ. ꝗa ex nũc nihil ualet *qcquid fit*
poſt decretũ? Rñ. quia decretũ ſicut & *ſñia fit cum cãæ*
 cognitio-

cognitione. & idem intelligēdum eſt,ꝙ ſtatim poſt ſui ꝓlationem vult gaudere ſuo effectu. Sed oppones, qa decretum,de quo loquitur hæc decr.nūquam datur cū cauſæ cognitione. Rñ uerū dicit. ſed ex quo Papa ſuā inhibitionem decretū appellat,vult,ꝙ uim decreti obtineat,ut ſtatim ſequat̃ effectum.& idem etiam eſſet in alio,q̃ in Papa : qa ex quo hoc uerbo utitur,ſtatim indicat ſuæ uolūtatis eſſe, ꝙ mādatum ſuū ſtatim habeat effctum. & idē eſt, ac ſi expreſsè dicat, uolūtatis meæ eſt,ꝙ ex nūc nō ualeat electio facta ab illis, à qbus reuoco,& poſſim reuocare,ut hic dicit. ſecus aūt eſſet, ſi diceret,inhibemus talibus,ne eligāt:qa intelligēdū eſt, ne eligāt poſt,q̃ ſciuerit. imò,qđ plus eſt, etiam ſi ſciāt lr̃as impetratas ɔtinētes reuocationē,uel inhibitionē, nihilominus tñ ualet, qđ fit ab eis, niſi prius notificet eis, ꝙ vult eā cōferre: uel niſi ei collatio ſit interdicta: uel niſi decernat irritū & inane, qđ ɔfactū fuerit,ut hic expreſsè dicit. Sed ɔ pdicta ɔ'ura,qđ dicit hæc decr.ubi dicit,niſi forſitā, ꝙ ipſam ɔferre nō poſſit, exprimatur in ɔceſſione huius poteſtatis. nam ex his uerbis colligit̃, ꝙ ſi Papa dicit, ꝙ primus collator non poſſit conferre, ꝙ poſteà non tenet ſua collatio. ¶Sed certè multo magis uř,ꝙ non debet tenere,ſi dicit, reuocamus poteſtatem eius,uel alia uerba ſupradicta.Sol.non dicit hic,ꝙ pdicta impediāt,ꝙ non teneat ꝓuiſio primi ꝓuiſoris,ſi ſecundus non ɔdicit:qa hoc falſum eſſet,ut pdictum eſt: ſed hic dicit,ꝙ pdicta clauſula operatur,& oſtendit, ꝙ ille, q concedit iſtam indulgētiam, eſt eius uoluntatis, ꝙ ſtatim à die cōceſſionis etiam ante ſciam non ualeat collatio primi,ſi ſecūdus uoluerit uti ſua indulgētia.& hunc eūdem effectum bene credimus etiam alias ſuperiores clauſulas habere. Nec mireris, ſi diximus prouiſionem tenere: ſed alius faciat eam caſſari,ſi vult; & ſi non vult,rata manet : quia hoc idem habes in contēpto,ſ de elec. quod ſicut.§.j. [ſiue certam] .ſ.primam, q̃ uacauerit. [ſiue incertam] .ſ.illam,quā acceptauerit. [niſi prius] ille,ſ.delegatus, uel potius executor. [ſibi
9 notificet] illi,ad quem pertinet collatio. † vacuum decernat.] No.hic habes expreſſum, ꝙ executor pōt ſuſpendere à collatione beneficij, & de hoc notatur,ɔ de iure patro. cum dilectus [quia cum illi.] Nota optimā rōnem [uel etiam conferat.] Nota, ꝙ ſi executor prius ɔferat,q̃ ille,ad quem pertinet de iure collatio, & etiā ſi ignoret, tñ ꝓualebit collatio executoris [ſi forte uacat]qa ſi nō uacat,nullo mō ɔferri pōt,ut ſ no.[niſi forſan]qa ſi in reſcripto ap'lico ɔtineret,decernētes irritū & inane,quicqd de prima pbēda fuerit acceptatū, tunc nō teneret collatio epi etiam ignorantis. nec eſt ɔ, qđ hic ſupra dictum eſt,qa etiā hoc decreuit irritū i-- -c, & c.qa ſicut hic,ſ no.hic nō decreuit de certa pbēda nō ɔferēda,imò de incerta,& tm̃ poſtq̃ is, ꝓ quo ſcribebat, acceptaſſet [etiam extitit] à te,cui ſcribit,& bene. Acceptaret] hoc vult dicere , ꝙ qñ Papa ſcribit alicui, ꝙ ꝓuideat alij de pbenda,quā acceptauerit, decernens irritum,ſi quid de ea fuerit acceptatum,ꝙ ſic eſt intelligendum hmōi decretū, ꝙ ſi poſt acceptationem aliqd fuerit factum de pbenda acceptata, ꝙ illud ſit irritum. nam ſi intelligeret,ꝙ eſſet irritum ante acceptationem de pbenda acceptāda,hoc decretū eſſet inualidum tanq̃ ſup incerto ꝓlatum,ff.qđ cuiuſq; vni. item eorū,§.j.& hoc eſt uerū,qđ dictū eſt,etiā ſi eps nihil ſciret de acceptatione,uel decreto. ſecus aūt eſſet, ſi Papa mandaſſet alicui ꝓuideri de pbēda, quā acceptaret ſine decr.pdicto:qa tūc tenebit collatio facta ab epo anteq̃ ei nūciet de acceptatione,ut ex ſuperioribus apparet,ar.ſ de ap. ſup eo.ij. ſi aūt Papa mādat alicui, ꝙ ꝓuideat de pbēda,quā acceptauerit,& decernat irritū & inane, ſi qd ɔ mandatū fuerit acceptatū,tūc ſtatim acceptatione facta pōt interponere decretū,cū hoc iō ſit ei ɔceſſum ex ſpeciali grā ; nec ualebit ꝓuiſio ex tūc facta ab epo etiam ignorante hmōi decretum. Alij tñ dicunt ɔ,ſ.ꝙ nō debet interponere hmōi decretum, niſi partibus pn̄tibus: qa mandatum Papæ intelligendum eſt ſm ius [ſup incerto] ff.qđ cuiuſq; vni. item eorum.§.j. inſti.de ac.§. curare [ſicut cum legatur] ff.de optio.leg. ſicut optio. [ceditq; ille legato] ſeruus.i.legatarius illum ſeruum uenditum petere pōt. [ꝓ te ꝓpoſitum] & bene [in ultimis] hoc aūt in ɔtibus inter uiuos non obtineret. Nā in illis certum eſt, ꝙ ſi aliqs alicui donat,uel uēdit,uel ꝓmittit vnam pbendam,uel aliam rem de multis, quā donatarius acceptauerit, ꝙ tenet donatio, uel uēditio facta alij,dūmodò ſecuta ſit traditio: quia ſi vnā & certam rem donaſſet,uel ꝓmiſiſſet ſine traditione, & poſt ea eādem rem alij traderet,trāſferret in eum dominiū, nec primus donatarius poſſet hāc rem ab eo aduocare, C.de pact.traditionibus, C.de rei uin. ſeruum emptor.
10 ¶†In ultimis autem uoluntatibus dominium recta uia trāſit ad legatarium, uel donatarium cā mortis,ſi quēadmodum ſerui.amit.ſi per partem,§.ſi fundum. & hæc uera, ubi dominium rerum legatarū eſſet penes teſtatorem: ſed ſi non penes eum, ſed pœnes hæredem, uel quēcunque alium eſſet,tunc non tranſit, niſi ille,q habet illud,tradat.& ex hoc uř,ꝙ ſi teſtator iuſſit hęredi, ꝙ partum ancillæ cōceptum tpe teſtatoris, uel fructus factos eodem tpe alicui dari,ꝙ dñium eorum recta uia trāſit ad hęredē.ſed ſi hęres ſpreuerit,uel ancilla apud eum cōcepit, tūc illi fructus,uel partus nō trāſeūt ad legatarium,niſi dent̃ ab hęrede,penes quē eſt dominium.
11 ¶†Fatemur tñ, ꝙ hr̃s tenetur ꝑſonali actione ex teſtō, ſicut ſi ꝓpriam rem hæredis,uel alienā legaſſet,inſti.de leg.§.ea quoque, & §.ſi res. & ſicut non tranſit dñium rerum hæredis ad legatarium, ſic nec eas pōt ſubiicere reſtōni,nec optioni,ar.C.cōia de leg.l.ult §.nemo. ubi dř,ꝙ res,q̃ non pure eſt in rebus hæredis,non pōt alienari : ſed hic eſt purè ; ergo pōt alienari. ¶Item uidet hoc expreſſum, ff.de pig.l.j.§.cum prædium. ubi dicit, ꝙ res,quæ nūquam fuere debitoris,non tenentur hypothecaria.certe eadem rōne nec reſtitutioni ſubiici. nec eſt ɔ.ff.de pig.Paulus.§.j.ubi dř,ꝙ ſi res obligatæ pignori perueniunt ad hæredem, ꝙ fructus, & partus earum tenentur hypothecaria. Sol.ibi loquitur de partubus, & fructibus,qui concepti & facti erant; & ita intelligitur,arg.ut no.in ſum.C.ſuper tit.de pig.§ item interdicitur. & ſic p prædicta apparet, ꝙ optio partuum concipiendorum apud hęredem alicui legata nō impediat, qn hr̃s eā poſſit alienare, ſicut hic dř. [uoluntatib.] in qbus à tpe aditæ hr̃ditatis intelligitur dñium rei obligatæ fuiſſe ipſius legatarij, ut infra ſequit̃,pp fauorem ultimæ uolūtatis, & in qbus eſt plenior interpretatio adhibēda,ut ff.de tri.& oleo leg.l.ij & l.pen.& ff.de fun. in l.quæſitum, §.idem rñ. & de optio.le.l.j. nam etiam ſeruum legatum ſub ɔdône hr̃s manumittēdo liberum nō facit,ut ff.de ma.l.ſeruum,& ff.qui & à qbus.l.nō is. optione aūt legata ſerui ſub condi.legata eſſe uř,ff.q & à quibus, ſi optio. ¶Et eſt rō, quare aliud in legatis, & aliud in caſu ꝓpoſito,& etiam in ɔtibus. ſ.n.hæres nō repulit legatum ex die aditæ hereditatis eius,retro intelligitur, ff.de lega j. ſi tibi homo, §.cum ſeruus legatus. nam rei legatæ dominium recta uia tranſit in legatarium, ut ff.de furt.à Titio. Ee ideò alienatio, uel

manu-

manumiſſio interim facta à non domino non ualet : ſecus aūt eſt in ɔtibus,ſic.ff.de actio.& obl.l.is qui.ff.de
12 uer.ſig.ſi ſeruum.§ ſed ſi ſic ¶†Et no.ꝙ optio impoſita ante aditam hæreditatem non ualet.ff.de leg.j.Iulianus,& facit.ff.quorum leg.l.j.ſ.qđ ait.¶Sed quero,utrū ſemel acceptās beneficium, pro quo ſub huiuſmodi forma ſcriptum eſt,poſſit pœnitere?& uidetur ꝙ non. nam prima atteſtatione, quam ſumme dixiſſet, ius ſuū conſumpſit, ut.ff.de op.le.l.apud in caſu poteſt, puta ſi elegit beneficium alij debitum,uel pro dignitate beneficiū ſimplex,ut ff.de opt.leg.l.ij ar.ſ.de ele.cauſam quæ: qa iterum pōt optare,ſi male optauit.¶Sed opponitur, pono, ꝙ in caſu propoſito , cum agatur de beneficio , non ſolum plenior, ſed ēt pleniſſima circa acceptationē fuit interpretatio facienda. nam in cōtractibus plena, in teſtamentis plenior,in beneficiis pleniſſima interpretatio eſt adhibenda, ut extra de do.cum dilecti,& de deci.ex parte,de priui.quia circa, de uer.ſig. olim.16.q.2.uiſis.
13 ff.de conſti.prin.beneficia. ¶†So.in beneficiis pleniſſima facienda eſt,cum abſq; alicuius diſpendio conceduntur, ut in primis concordantiis,& ff.de uul.& pup.ſub. ex facto.ar.ɔ.C.de præci.impe.offe.quotiēs. uel dic, ꝙ idem eſt ſm quoſdam in beneficiis uacātibus tpe reſcripti,qđ in legatis extantibus,ut collatio talium non ualeat,ſicut nec alienatio legatorum exiſtentium , quorū legata eſt optio.¶Vel melius aliud in legatis, in quibus à tpe aditæ hæreditatis intelligit̃ dñium rei legatæ retro fuiſſe legatarij. aliud in hmōi bñficiis ēt uacantib. & in ɔtibus,in quibus nihil retro intelligitur acquiſitū,ut ſupradictū eſt & dicit lex,non ſicuti uiuētium, ita ēt defunctorum actus ſuſpendi receptum eſt.ff.cō.præ.l. receptum [præmiſſa] ſ.qñ non teneat alienatio,uel manumiſſio ante optionem.[Nec præmiſſa] puta lego unū fętū naſciturum de grege meo,quē elegerit [terminus] de hoc termino habes.ff.de opt.le.mancipiorū. ¶Acceptaret] bñ uidetur ex hoc ꝙ ſola acceptatio eius cui ꝓuideri mādat,ſine collatione & pręſentia excutoris impedit collationem epi,dūmō præuenerit decretū,i.contineat̃ in litera Papali , decernentes irritū & inane &c. [ex eis] ſiue acceptaret uacantem,ſiue uacaturā, dūmō primā,ſ.uel ſcđam,uel aliā,ut in gl.ſecus,ſi ſcribat ſine illa clauſula,decernentes &c.& hoc uř dicere gl.abſque periculo.ſ.de ele.ne pro defectu,& c quia propter [ex eis primam] no.ꝙ is pro quo ſic ſcribit,ut ſic prouideat̃ de præbenda, quam acceptauerit, pōt ante uacationem alicuius præbendæ acceptare primam præbendam,quæ uacauerit in loco,ubi mandat̃ ſibi prouideri.Itē optare pōt ſecundam,uel tertiam,ſi aliqua cā ſubſit,quare primā non uult optare: fortè qa alij debet̃,uel qa de hoc ipſo,ſ.an alij debeat̃,dubitat̃. nam ſine cā nō uidetur,ꝙ poſſit dimittere primā,& optare ulteriorē,ar.hic. ¶Itē uidētur aliquibus, ꝙ eodē mō acceptare poſſit,etiam ſi in reſcripto apoſtolico non contineat̃ de ipſius acceptatione:ſed tm̃ ubi dř,prouideas ei in tali eccleſia, uel in tali diœceſi,uel prouincia. De hoc aūt non eſt dubium, ꝙ hmōi executor reſeruare pōt primam præbendā,uel ulteriorē ex cā,ar.hic,& no.ɔ de iure pa.cū dile.Alij tñ in hoc ultimo caſu,ſ.qñ mandat̃,ꝙ alicui prouideatur, aliter dicunt,ſ.qđ ipſius optatio non impedit prouiſionem epi: ſed ſola prouiſio,uel inhibitio executoris impedit. imò plus dicunt, ꝙ plus uidetur hæc optatio cōmitti diſcretioni executoris,q̃ uoluntati eius, pro quo ſcribitur , & pro his uidetur facere tenor reſcripti.
14 ¶†Item no.quia ſemper ille, qui optat , uel qui reſeruat,uel qui ſuſpendit,ſemper de certa præbenda hoc facere debet,arg.ſ.de ele.c.ſi.de hoc not.ɔ.de iure pat.cū dilectus.Certam appello,ſi dicit,opto,uel reſeruo primam præbendam , quæ uacauerit in tali eccleſia , uel ēt in tali prouincia. Illud aūt non pōt facere executor huiuſmodi ēt cum cauſæ cognitione datus,ut mandet ſibi reſeruare præbendam,quā optauerit is,pro quo ſcribitur,uel etiam alius,ar.ſ.de off.dele.quoniam ap.§.is autem: aliqui tamen contradicunt.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quot modis fiat.*
2 *Sede uacante nihil eſt in præiudicium ſedis alienandum.*
3 *Alienatio,quæ fit per iudicem,cum maiori ſolennitate & deliberatione fit,quàm quæ fit extra iudicium.*
4 *Non tenet, quod fit de bonis eccleſiæ , uel cauſis uacante epiſcopatu .*
5 *Cùm ordinatio prælati nimis differtur , datur curator bonis quid autem,ſit abſens prælatus , in nu.6.*
7 *Vacante eccleſia poteſt epiſcopus repetere,et agere nōīe eccleſiæ.*

Ne ſede uacante aliquid innouetur. Rubr.

1 NOuit uniēdo † Fit unio primo mō,ꝙ una eccleſia alteri ſubiiciat̃; & ſm hoc remanet cathedralis illa,cui ſubiicit̃. Scđo fit unio , ut ex duabus fiat una;&ſm hoc canonici unius ſiūt canonici alterius, & canonici utriuſque ſimul interſūt electionib.& aliis negociis, & tūc ɔſuetudines,& alia priuilegia , q̃ meliora ſunt & humaniora in alterutra,retinet unitū,ar.de pę.diſt.1.medicamētū. 32.q.1.nō eſt culpādus.C.de rei uxo.ac.in prin.C.cōia de le.l.ij in ſi.Tertio mō poſſunt uniri,ꝙ ſint ambo epales,ſiue in primo ſtatu;& ſm hoc eſt unus eps ambarū,& ſunt duo epatus. & ſic illæ eccleſiæ ſuberūt diuerſis metropolitanis,& idem eps erit ambob.ſubiectis.ɔ.de reli. do.qa.ſ.de ɔfir.uti.uel inuti.c.ult.ſi uerò de uno ordine fit tranſlatio ad aliū,illud,qđ trāſfert̃, ſumit naturā illius,ad quē transfert̃. hæc uerò,q̃ ſunt dicta,nō ſunt ꝑpetuò uera. & iō diligēter attēdēdus eſt tenor priuil.porro. [Monaſterium] qđ factū erat ſedes epālis,& guber-
2 nābat fortè ſub regimine epi † Vacāte] hic aūt conſtat , ꝙ uacāte ſede nihil eſt alienandum in præiudicium ſedis,ut hic.ſ.de iureiu.ſicut niſi neceſſitas immineret,ut no.in gl.ſed nos.Ea aūt,quæ cōiter habet prælatus cum capitulo,& ubi faciūt unū capřm platus,& clerici, ut ꝓ magna parte eſt uidere in capitulis & abbatiis, ubi cōia ſunt quaſi oīa inter ppoſitos,& abbates,& capřa;tunc ēt uacāte ſede abbate,uel ppoſito nihil alienari pōt,niſi de his,quæ ſeruādo ſeruari nō poſſunt, & aliis & hmōi.C. admi.tu.lex quæ.C.ſi ob.pub.pe.l.ſi.& ſi diu ſtaret eccleſia ſine plato,dabit̃ ei curator,cuius autoritate fiet alienatio, uel obligatio.ar.ɔ.C.q admi.ad bo.poſ.bonorū. ſed ibi eſt ſpāle,quæ quaſi ſp eſt lucroſa. Itē nō eſt ɔ.ff. de in integ reſt.ait.§.pmittat̃:qa minor nulli ſe obligat, ſed tm̃ à ſua obligatione liberat. ¶Itē vř ɔ.ff.de iure delib.ait.ubi dř,qđ genus alienādi eſt agere:ſed agere ſibi licet,ut no.ɔ gl.ſed nos,ergo & alienare.So.licet p actiones poſſet fieri neceſſaria alienatio: nō tñ ita directò fit alienatio, quæ fit p iudicē in iudicio intētādo actionē, ſicut fit,qñ fit uoluntariē. ¶†Itē alienatio,quæ fit p iudi
3 cē,fit cū maiori examinatione,& deliberatione,q̃ illa,

 quæ

quæ ſit extra iudiciũ: imò plus dicit,ꝙ nec ẽt ad agendũ
ſꝑ admittenda ſunt capitula , niſi eſſent actiones tales ,
quæ melius intẽtẽtur uacãte eccleſia,q̃ nõ,ſicut qñ quę-
ritur de electione, ad quem pertineat,cum electio ſit in
diſcordia: quia aliter non põt procedi ad confirmatio-
nem,niſi de hoc primo quæratur. Item ſic minor nunq̃
põt agere ſine curatore,ſic nec eccleſia. at ſicut dictum
eſt in minore,ꝙ auctoritate curatoris , & præſidio põt
agere,ſic & eccleſia. dicunt tñ aliqui, & fortè non malè,
ꝙ ſi eſſet aliqua capella , quæ nullum ſpãlem prælatum
haberet,per quem fierent ꝯctus eccleſiæ,quod tunc be-
ne ualeret alienatio facta à capitulo auctoritate præla-
ti,& uacante ſede , arg.in aut̃.de ali.& emphy.§.in em-
phyteuſis, ultra me. ubi dicit , ꝙ res unius eccleſiæ de-
bent alienari iurantibus adminiſtratoribus,æconomis,
& chartulariis. & ſic apparet , ꝙ loquitur de eccleſia ,
quæ non habet ſpecialem prælatum : quia tunc ille ſo-
4 lum iuraſſet: ſemper tñ tutius eſt facere curatorẽ.†Ne-
quiuimus] ſed nos dicimus,qđ uacante epãtu non tenet
quicquid ſit de bonis eccleſiæ, uel cauſis. eccleſia.n.fun
gitur, uice minoris, ſicut non tenet ſnĩa lata ꝯ minorẽ,
niſi legitimè defendat̃.ff.de re iud.acta.§.ult.& j̃.eo.c.
ult.ſed ſi neceſſitas, uel utilitas requireret; poſſet con-
ſtitui uiſitator , uel procurator epiſcopatui , qui cauſas
ageret.61.diſt.obitum,& c.ſe.ſed & ipſe archiepſ in re-
bus epãlibus,& epſ in rebus capellarum ſuarum eſt uiſi-
tator à iure,ar.prædictorum.c.fraternitatem.71.diſtin.
& 10.q.2.c.fin.ſi autem eccleſia collegiata uacet , bene
poteſt etiam , dum uacat , eccleſia pro prælato conſti-
tuere actorem,uel ſyndicum.ff.quod cuiuſq; uni.l.j.§.ij.
& hoc probamus: quia cum prælatus cum conuentu cen
ſeantur unum collegium in bonis communibus , mor-
tuo prælato ius miniſtrandi cadit in collegium.ff.quod
cuiuſq; uni.nomine, ſicut.§.ſi.expreſſum aũt habes.s̃.de
reſt.in inte.c.2.ſi tñ cito nõ posſit eccleſiæ ꝓuideri, ex-
pectabitur.ff.de ua.mu.l.pe.§.ult.quædam tñ ſunt , quæ
melius ſiũt uacante eccleſia, q̃ non uacãte;ſicut eſt unio
epãtuum.16.q.1.& tꝑis. & facilius eccleſia in alterius ec
cleſiæ uſus conuertitur.j̃.de dona.conſultationẽ.& me-
lius aliquid de præbenda retinetur.j̃.ut eccl.bene.ſi.d.
con.ut noſtrum, in ſi.uel dic,ꝙ eccleſia, quæ uacat nun
quam faciet ſyndicum , uel procuratorem ad res , quas
cõiter habent prælatus, & conuentus.ff.de reſcrip.edo-
ceri. per prælatos.n.debent miniſtrari res eccleſiæ.ff.qđ
cuiuſq; uni ciuitatis , & l.ult.& lex prima loquitur , qñ
collegium non habet prælatum,uel in bonis, quæ diſcre
5 ta ſunt à bonis prælati. ¶† Poſſet tamen dici,ꝙ ſi nimis
differretur ordinatio prælati , daretur curator bonis .
ſed primum dictum magis placet uiuis autem prælatis
nunquam capitulum conſtituet procuratores , cum ipſi
non habeant exercitium,ſed prælati eorum.ff.quod cu
iuſq; uni.nulli.vr̃ tñ qbuſdam,& forte bñ,ꝙ ſi procura-
tor conſtituat̃ noĩe eccleſiæ,uel alterius uniuerſitatis,q̃
habet proprium rectorem de uoluntate & auctoritate
ipſius rectoris,ꝙ ualet hmõi procurator, ar.C.de ꝓcu.
neque.s̃.de iudi.cãm.s̃.de procu.c.1.hic.n.propria cã eſt
6 uniuerſitatis.2.q.6.c.biduum.§ in propria.¶Imò plus ui
detur,ꝙ etiam ſi ſine eius auctoritate conſtituit , ſi ſnĩa
fertur pro eccleſia,ꝙ ualet ei.C.de procu.non eo. ſed ſi
abſens eſſet prælatus , auctoritate ſuperioris poſſet ei
dari curator. & idem fortè , ſi præſens eſſet , ſed agere
nollet, argu.C.de bonis , quæ li.non ſolum.12.qõ.2.ſi
qua de rebus, & 10.quæſt.2.ſi quis epiſcopus H. tamen
dicit, ꝙ contractus factus uacante eccleſia prælato, quæ
non habeat bona diſcreta , tenet , licet poſſit reſcindi
per in integrum reſtitutionem,arg.C.de in in integ.re-
ſti.ſi curatorem. Idem etiam dicit, ꝙ, ſi magna neceſſi-
tas immineat , de conſenſu archiepĩ fiet alienatio re-
rum epiſcopalium, etiam ſi eas habeat diſcretas epiſco
pus, arg.71.diſtin.fraternitatem. & epiſcopus mortuo
ſacerdote alienabit in neceſſitate res eccleſiæ ſibi ſu-
7 biectæ.10.q.2.c.ult.¶†De hoc autem non eſt dubium,ꝙ
uacante eccleſia poteſt epiſcopus repetere, & agere no-
mine eccleſiæ.j̃.de ſuc.ab inteſta.cum dile.nam hic ti-
tulus non habet locum in minoribus eccleſiis.j̃.ut ec.
bene.ſine di.con.c.1.ſed pro epiſcopatu eo uacante nec
capitulũ maioris eccleſiæ,nec alius admittitur ad agen
dum , uel defendendum , niſi forte detur uiſitator. ille
enim cauſas epiſcopatus bene aget,uel coadiutor.7.q.1
quia frater.12.qõ.2. Vulteranus. Item modica u's eſt,
ſiue agatur de ſtatu , ſiue de poſſeſſionibus contra ec-
cleſiam collegiatam uacantem prælato:quia ſemper re-
ſpondere cogitur.j̃.de uerb.ſigni. abbate s̃.de conſue.
cum dilectus.s̃.de in integ.reſt.cap.2. ¶Indulgentes] in
hoc fuit indulgentia : quia de iure communi primo agi
debebat potius cauſa iſta coram proprio metropol.q̃ co
ram Papa. Item ſpecialis gratia eſt, ꝙ permittit ad cu-
riam aduerſarios euocari. Item eſt ſpecialis gratia , ꝙ
eos audire permittit contra factum prædeceſſoris ſui ,
niſi per in integrum reſtitutionem , quæ non competit
contra factum Papæ.ff.de mino.minor. nec poterat ſup
plicare:quia biennium tranſierat.C.de præci.impe.offe.
aut̃.ibi poſita fuit ergo ſpecialis gratia. uel dic , ꝙ hic
appellat indulgentiam licentiam , quam eis dat , ꝙ li-
ceat eis cum ſuo prælato litigare; quod alias non lice-
ret, inſt t.de cura.§ fin.

ILla deuotionis [fungatur] imò ſeruari debent ſucceſ
ſoribus præbendæ. ſi ãt periculum eſſet in uacatione,
cum ſuperiore agendum eſt.s̃.de conceſſ.præben.qa di-
uerſitatem hanc.n.ptãtẽ non habent à capitulo , ſed à
fundatore,uel priuilegio, uel alio mõ; de hoc not. j̃.de
hære.ad abolendam.& eſt rõ,quare non poteſt confer-
re præbendas,ut hic,& tamen poteſt electiones confir-
mare.s̃.de ma.& obe.cum olim : quia illud eſt iure epi-
ſcopali,quod intuitu eccleſiæ habet; & hoc eſt de iure ,
quod ſpeciale habet,ut dictum eſt [negligentiam] s̃.de
conceſſ.præben.quia diuerſitatem.

COnſtitutus [depoſitiones] Not.non ſolũ litem non
licere incipere ſe.ua.ſed ẽt à cœpta diſiſtendum,niſi
fortè eſſent teſtes ualetudinarij,& alij,de quibus habes.
s̃.ut lit.non cont.quoniam.§.j.

SVMMARIVM.

1 *In rebus eccleſiæ alienandis requiri debet conſilium maio-ris eccleſiæ.*

De his, quæ fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli. Rubr.

IRrita [epõrum] ſed licet irrita ſit hec uẽdi
tio,ſi placet eccleſię,ut hic:ſi tñ ſibi placeat,
ꝙ teneat uẽdõ, tenet:qa hic claudat ꝯctus.ff.
de act.em.Iulian.§.ſi qs à pupillo.ff.de reſci.
uẽ. ſi id qđ ſit̃r nec ecc̃la p̃t aliqđ alienare imobile ſine
auctoritate epi.17.q.4.inuẽ. & ſi fecerit,nõ ualet,ar.C.
de p̃.mi.ſi p̃diũ rei magnę,ſecus ſi paruæ.12.q.2.terru-
las. uel ſi ſit talis q̃ ſeruari nõ poſſit, ar.C.de admi.tut.
lex,ff.de pe.hære. diuus [ſubſcriptione] ſubſcriptio nõ
1 eſt neceſſaria, niſi inueniat̃ expreſſum. † Clericorũ] &
maioris ecc̃læ,j̃.de don paſtoralis. & j̃ e.tua.& ſi nõ ha
bet aliquã eccleſiã cathedr.habebit idoneiores de alio
clero,qui ſubſcribent̃.12.q.2. placuit. vel dic cõſilium
maioris eccleſiæ requirendum , & conſenſum in rebus
cuiuſlibet eccleſiæ alienandis,& illud ſufficere, j̃ eo.pa
ſtoralis, arg.j̃ c.nouit. Subſcriptio aũt clericorum ec-
cleſiæ, cuius bonorũ ſit alienatio, eſt neceſſaria,ut hic.
& in bonis epiſcopalibus neceſſaria eſt ſubſcriptio ca-
nonicorum maioris eccleſiæ, ita, ꝙ ſine ea non ualet.
12.q.2.ſine excep.& j̃ eo.tua.nec ſunt ad huiuſmodi uo
candi niſi præſentes.12.q.2. hoc ius. nec uidetur neceſ-
ſarius conſenſus archiepiſcopi,uel Papæ:quia non inue
nitur iure expreſſum. Alij tamen dicunt eorum conſen
ſum neceſſarium, arg.10.q.2. caſellas.

COntinebatur [conceſſio] beneficium: ſecus,ſi alie-
naretur . tunc.n.neceſſarius eſt & expreſſius con-
ſenſus ; & ideò non ſufficit taciturnitas.12.q.2.ſine, &
10.q.2.hoc ius.uel loquitur de modica decima.12.q.2.
terrulas. alias.n.neceſſaria eſſet ſuperioris auctoritas.
17.q.4.in uenditionib. [non poſt multum]maximè.idẽ
enim eſt & ſi poſt multum [præiudicare] .i.ſecunda te-
net, nõ obſtãte,ꝙ prima eſt illicita,uel illegitimè facta.

CVm nos [ratã] no in alienationibus rerũ ecc̃liæ
ſufficere ratihabitionẽ cap̃li.12.q.1.c.ult.j̃ de iu-
re patr.cura ar.ꝯrium.12.q.2.ſine ex.ubi dicit neceſſa-
rium eſſe tractatũ : ſed hic p̃t loqui in modicis rebus.

NOuit [fratris tui] cap̃lm maioris eccleſiæ , arg.j̃
de uerb.ſign.cum clerici, arg.j̃ de t ſt.requiſiſti,j̃
de dona.paſtoralis,j̃ eo.tua. ¶Conſilio] dicunt quidã
ſufficere in his requirere conſilia canonicorum, etiam
ſi non habeatur ꝯſenſus, arg.s̃ de arb.cum olim, & s̃ de
elec.cum in ue.niſi forte eſſent talia, ubi requireretur
ꝯſenſus & ſubſcriptio eorum, ſicut eſſet in alienatione
rerum epãlium,s̃ e.c.j.12.q.2. ſiue ex.quia intereſt cu-
iuſlibet canonici, ꝙ poſſeſſiones eccleſiæ ſuæ non alie-
nentur. & æquè bene dicunt̃ poſſeſſiones eccleſiæ illæ,
q̃ pertinent ad epãtum, ſicut illæ quæ pertinent ad ca-
nonicos, ar.j̃ de uerb.ſig.cum clerici,j̃ de teſta.requi-
ſiſti. & idem fortè dicendum eſſet,ubicũque eorum in-
tereſſet. Sed ſi in alterius alienatione epſ deberet in-
terponere ſuam auctoritatem,tunc ſufficit ꝯſilium re-
quirere canonicorũ,nec eſt neceſſe,ꝙ ſubſcribant. ¶In-
ſtituis] .i.inſtituendas decernis. nam corporalis inſti-
tutio nedum per epm̃,ſed per archidiaconum ſine con-
ſenſu capituli ſit,s̃ de offi.archid. ad hæc. credimus,ꝙ
in minoribus eccleſiis poſſunt fieri inſtõnes , & deſtõnes
etiam ſine conſilio capituli, arg.12.q.2.terrulas.

QVanto [negotiis] magnis [fratres tuos.] no.inqui
ſitionibus,& deſtitutionibus cuiuſlibet ꝑſonæ ec-
cleſiaſticę requirendum & obtinẽdum conſilium cap̃li,
s̃ eo.nouit. & in præſentationibus, q̃ ꝑtinent ad colle-
gium,ut expreſsè dicit,j̃ e.ea noſcitur. Item cauſas cri
minales cum capitulo audiet epſ.15.q.7.epſ,& etiam ci
uiles,ut quidam dicunt,arg.eiuſdem capituli. Item ex-
cõmunicare,interdicere, ſuſpendere non põt ſine capi-
tulo,infra de exceſſ.præla.quãto,ubi no. ¶Munimẽta]
hi tenentur crimine falſi, C.de fal.qui ueluti, C.de te-
ſta.iubemus.auten.de in cau.§.ij. imò oportet,ꝙ etiam
uideant,C.plus ualere, quod agitur, q̃ quod ſi. conci.l.
ult.C.de donatio. nec ignorans. & hoc credimus uerũ,
ſi in eo inſtrumento contineatur, ꝙ uidit, uel audiuit,
quæ in inſtrumento continentur. ſi autem contineatur
ibi tantum , ꝙ inſtrumentum à ſe eſt ſigillatum ad præ-
ces eius,qui illud confecerit, non eſt neceſſe, ꝙ uideat
contenta in inſtrumento , C.de teſta.hac conſultiſſi-
ma, in prin.

EA noſcitur [collegia] bene dicit. nam licet præſen-
tatio pertineat ad collegia: tñ abbas,q eſt caput col
legij, & de collegio faciet illam præſentationem, ſicut
cauſas,& alia negotia collegij agit, ſupra de reſcr. edo-
ceri. dicimus tñ, qđ ſi præſentatio in aliqua eccleſia di
ſcretè & ſeparatim ab abbate pertineret ad collegiũ,ꝙ
tunc non abbas, ſed collegium ꝑ ſyndicum ſuum præ-
ſentaret, arg.præal. decre.edoceri, & ff.quod cuiuſque
vni.l.j.¶Intelligi] hic habes,ꝙ niſi contrarium probet̃,
ꝙ ſemper præſentationes factæ ab abbate præſumuntur
fieri de conſenſu conuentus. & ideò etiam ſi abbas non
oſtendat eius literas, epiſcopus ſecurè poteſt eas con-
firmare. idem fortè in procuratoribus. Intantum autẽ
eſt efficax iſta præſumptio, ꝙ ei ſtatur, niſi probetur ꝯ.
alij dicunt, ꝙ licet ſic præſumatur : ſi tamen aliquis ap-
paret contradictor, oportebit abbatem probare con-
ſenſum,ſaltem antequã inſtituatur præſentatus,uel ſen
tentia proferatur pro alio tali procuratore : poſteà aũt
forte non reuocaretur factum .

SVMMARIVM.

1 *Decimæ conceſſæ vni eccleſiæ an poſſint in aliam transferri, & in nu.2. & an idem ſit de oblationibus, in nu.3. & an liceat laicis decimas detinere, in nu.4.*

CVm Apoſtolica [auctoritate Hieron.] 16.q.1.
qm̃ quicquid [male] .i.contra iura. ſed tñ, qa
ex diſpenſatione habent,eſt ſine peccato [mo-
nachorum] idem eſt de aliis clericis. [Leonis] 12.q.2.
ſine ex. [Eccleſiæ] .i.epiſcopalib.uel etiam eccleſię epi
ſcopalis,ubi inter eos bona non ſunt diſcreta. bona.n.
aliarum eccleſiarum uendere non debet epſ, ſed uendi
tioni debet præſtare auctoritatem.17.q.4.in uenditio-
nibus [Cleri] .i.capituli cathedralis eccleſiæ. [Eccle-
ſiæ] ſiue regulari, ſiue ſeculari] religioſo] idem eſt, ſi
alij eccleſiæ [Eccleſiæ] generalis, non illius, ad quem
de iure ſpectat. ¶Et eſt no.dignum intelligi reuocatio-
nem non ſolum,ſi reuocetur ad ecc̃liam,ad quã de iure
pertinet, ſed etiam ſi ad quãcũque aliam eccleſiam re-
1 uocetur. ¶†In feudum] de hoc mirãdum eſt, ꝙ dicit ſe
loqui de decimis in feudum conceſſis: qa aut erant con
ceſſæ in feudum eccleſiæ tanquã ſuæ ab epiſcopo,q cõ-
firmauit tanquã ſuæ : & tunc malè dicit,ꝙ monẽdus eſt
ille,qui tenet,ꝙ decimam reſtituat eccleſiæ,ad quã ſpe
ctat,cum nõ ad eccleſiam,ſed ad epm̃ pertineat. aut de-
cimæ erant conceſſæ in feudum ab eccleſia S.Stephani;
& tunc conſtat, ꝙ miles, qui eas alteri donauit,cecidit
à iure feudi, & ipſo iure utile dominium redit ad prio
rem dominum,i.ad eccleſiam S. Stephani. Ad hoc re-
ſpondent quidam, ꝙ epiſcopus à principio ex cauſa po
tuit concedere fructus harum decimarum tenẽdos à ſe
in feudum : tamen dominium directum remanſit apud
eccleſiam S. Stephani : ſed & modo licet eidem epõ ex
iuſta cauſa decimas,quæ tenẽtur in feudum ab vna ec-
cleſia,concedere alij, cum modicum dãnum ſit eccleſiæ
à qua tenẽtur in feudum, & magnum eſt lucrum illius,
cui cõfertur,& vna eſt ecc̃lia,j̃ ut ec.bene.c.j.24.q.1.lo
quitur.¶Vel dic,ꝙ ſi iſtæ decimæ alij eccleſiæ conferã-
tur de conſenſu epi; ſemper epſ intelligitur ꝯcedere ſi-
ne p̃iudicio alterius;vnde remanet uaſallus eiuſdem do
mini,ſicut & prius; & prælatus monaſterij erit uaſallus
huius

huius milites,uel eccleſiæ,ad quam directum dñium ꝑtinebat abſurdum.n.uř,ꝙ eccleſia ſancti.Stephani priuaretur ſuo feudatario ſine ſua uoluntate.& qđ hęc decre. dicit ſine cleri conſenſu intelligi uidetur tam de conſenſu capituli ſui, quàm de conſenſu eccleſiæ,ad quam per
2 tinet directum dominium decimæ ¶†In feudum] quaſi dicat,ſi nõ ſunt datæ in feudum perpetuò,ſed forte uiolenter,uel alio modo occupatæ,& tunc etiam cum conſenſu epiſcopi non poſſunt alię eccleſię conferri,uel reddi,niſi ei,cuius de iure ſunt.illæ uerò decimæ, quæ perpetuò in feudum datæ ſunt,rite in aliam eccleſiam cum conſenſu epi transferuntur.& dicunt quidam hoc ea ratione eſſe : quia ex quo conceſſæ ſunt in feudum perpetuò,nimium eſſet ſcandalum,ſi inuiti cogerentur reſtituere.unde ad uitandum ſcandalum ſufficit, ſi cuicunq; dentur:ſed tñ dum tenent, non ſunt ſine peccato. Alij dicunt,ꝙ de iuris permiſſione pñt habere fructus decimarum in feudum;quia directum dñium remanet apud eccłiam , licet utile quoad fructus percipiendos ſit penes uaſallum;& eccleſia proprie dř recipere decimas, cuius noīe recipiunť à uaſallo.hodie aũt eſt ꝯrium.j.de
3 lo.& condu.ueſtra. ¶†Et idem,ꝙ dicimus de decimis,dicimus de oblationib.cõceſſis in feudũ,cũ.c.16.q.1.c. ſi. generaliter loquitur ſed idem.c.ꝯdicere uř,cũ ibi dicatur, ꝙ male ſunt detenta ex quo uř, ꝙ ſine peccato ta-
4 lia concedi non pñt.¶†Sed põt rñderi, ꝙ iõ dicunť male detenta,quia layci non miniſtrant ſpiritualia laycis, quare decimæ præſtantur:& ideo male ab eis detinenť, i.ſine exhibitione adiuncti obſequii:ſed tñ ſine peccato qa q̄uis ipſi nõ exhibeant,tñ dicti clerici,quorũ eſt principale dñium,ipſa obſequia exhibent.dicũt tñ aliqui,ꝙ hodie epi,& ẽt alij prælati de conſenſu eporum pñt infeudare fructus decimarum.& illa decr.ueſtra. j. de lo. & condu.non obſtat,quia nec unquã, nec mõ fuit licitũ abbatibus,& minoribus prælatis infeudare ſine epiſcoporum licentia.17.q.4.in uenditionibus. & illa decret. intelligitur loqui tm̃ de illis,qui non habent cõſenſum epiſcoporum.nec obſtat.j.de feudis.c.ij. quia loquitur de his,qui iurauerant non infeudare.melius placet , ꝙ iſta decre.loquatur tm̃ de decimis,quæ tenentur in feudum ab epiſcopis.nec mireris, ꝙ dicit, ꝙ monendus eſt feudatarius,ſ.qđ reſtituat eccleſiæ parochiali:quia ſub intelligendum eſt,ſi eps, à quo tenentur in feudum conſenſerit,ſicut hic dicit,nec ſine eius conſenſu auferetur ab epo feudũ ſuum.¶Item non mireris,ſi dicit,qđ prius reſtituať eccleſiæ parochiali , q̄ alij;quia res facile redit ad ſuam naturam.ff.de pact.ſi unus.j.quia creditur, ꝙ quando epiſcopus illam rem conceſſit in feudum,qđ fuit accepta ab eccleſia pro aliqua utilitate epatus, qđ licet,ut not.j.ut ec.bene.c.j.& ideo primò debet ad eã redire:imò ſi epiſcopus nollet cõſentire,ſuperior debet eum aliquando cogere.j.de iure pa.nullus.ſi aũt feudũ teneretur ab eccleſia ſancti Stephani , nunquàm ſuffeciſſet conſenſus epiſcopi,ut perderet feudum ſuum,niſi magna cauſa ſubeſſet.

TVa nuper [maioris] cathedralis [ab ipſa] eccleſia cathedrali [Sumatur] no.quia non licet epiſcopo eligere archidiaconũ aliunde niſi de eccłia cathedrali, ꝙ intelligimus uerũ,ubi archidiaconus eſt de capitulo, & debet eſſe canonicus.ad epm tñ ſpectat electio archidiaconi,uel quemuis alium,qui non põt dare præbendam canonicalem,nam ſi ad eum pertinet collatio tam archidiaconatus,quàm præbendæ canonicalis , tunc ſimul dabit utrumq; ẽt extraneo. [Conferre] in ꝓprios uſus [Baptiſmales] idẽ in non baptiſmalibus.& hoc apparet ex fine decr.quæ gñaliter rñdet.[Alterius].i. hic appoſitæ:erat tñ alterius in integra.ſiue hic dicit ſm q ꝓceſſerat,& contineť in integra. [Leonis].12.q.2. ſine ex.[Dubium] probabili iudicio. [Qõnem] illa.ſ. quæ proponitur in principio huius decr.[Perpetuas].i. perpetuò in proprios uſus conceſſas.

PAſtoralis [præterea] Prima qõ eſt,an poſſit cõcedere obuentiones eccłiarum alijs eccleſijs,eccleſia ſibi retẽta cũ idonea ſuſtẽtatione uicarij.Scđa qõ eſt, an liceat epo concedere totam eccłiam uel partẽ eius, & conſonat ſi lřa, ſupple in proprios uſus,& ſic bñ conſonat,ar.decr.ꝙ induxerat,cũ ſtatuta Lateran.cõcilij ꝓhibeant eccłijs nouam imponi &c.& eſt hic qõ fere eadẽ cum ea,quæ proponitur.s proxi.decre.uel melius ſecũda qõ de eadem eſt:ſed prima dicit de eccleſia ad ſe pertinente:ſecunda de eccleſia,quæ hẽt patronũ.Nos dicimus,ꝙ cãæ hmõi dubitationum ſunt iſtę : quia Dionyſius limitauit parochias,ut intra eas obuentiones ſpũales ꝑtinerẽt ad eccleſiã parochialẽ, ut decimæ, primitiæ oblationes mortuaria,& hmõi,&uidebať,ꝙ nec ĩ totum,nec in partem eorum poſſet conferre alij eccleſiæ: quia ſic confunderentur termini parochiarum,& fieret ꝯ diuiſionẽ Dionyſij,& eccleſia parochiali manente.qđ ex eo apparet:quia ibi uicarius remanet, qui iura parochialia reddat parochianis, ſ. baptiſma,pnĩas,& hmõi. Cauſa ſecundæ dubitationis fuit : quia cum concilium prohibeat augeri penſiones,uel de nouo imponi, multo fortius uidebatur prohibendum.ꝙ totam eccleſiam non daret alij [Dionyſij]. 12.q.2. parochiæ [obuentiones].i.fructus,uel redditus.[ſuſtẽtatione] s de præb. de monachis [concil.ſtatuta].j.de cenſi.prohibemus.¶Canonica] 12.q.2.bonæ.ſed in hac cõceſſione neceſſarius eſt cõſenſus capituli:quod probamus ſic:quia ſi eps redditus proprios,quos habet ab antiqua eccleſia, uel poſſeſſione nõ põt donare ſine conſenſu capituli,multofortius redditus eccłiæ ſibi ſubditæ.12.q 2.ſi eps.j.de do. paſtoralis.poſſet tñ dici,ꝙ c.illud. 12.q 2.bonæ,loqtur in caſu ſpãli,ſ.qñ eps conſtituit monaſterium:quia tunc ſm ꝙ hic dř & ſine conſenſu capituli,& de ſuis rebus,& de rebus ſubditarum eccłiarum uſque ad quinquageſimã poterit conferre.Nos tñ hoc fatemur,quia illud capitulum loquitur tantum de rebus epiſcopalibus. Inn.

ET ſi.[Capitula].Repete,quod diximus s de præb. graue.

SVMMARIVM.

1 *Quid operetur appellatio extra iudicium facta.item quæ diuerſitas ſit inter eum qui in forma iudicij,& enm qui extra formam procedit,in nu.2.*

3 *Poteſt quiſque contradicere his , quæ facit capitulum in læſionem iuris capituli,& in nu.4.*

5 *In electione non retractatur, quod ſit poſt appellationẽ etiam ex legitima cauſa interpoſitam,niſi probetur cauſa.*

De his quæ fiunt à maiori parte capi. Rubr.

CVm in cunctis.[Pluribus] & ſanioribus. 64. diſt.extra.23.diſt.in nomine. 20.diſt. de quibus.ff.de reg.iu.Pomponius. [per quaſdam]
1 ideſt in quibuſdam eccleſijs.[†Permittunt] appellãdo , ne fiat ꝯdicendo,uel cõminãdo tã de iure quòd

ꝙ de facto appellatio aũt iſta facta ex̃ iudiciũ hoc operatur,ꝙ factum,ſuper quo appellatur,reuocat ad audiẽtiam Papæ,uel alterius proximi ſuperioris, ad quẽ appellat,ita,ꝙ ſi appelletur ad Papam ex iuſta cã,alius inferior iudex non cognoſcet de illo,nec ẽt ualebunt literæ impetratæ ab aliqua partium ſuper eodẽ negocio, niſi fecerit mentionẽ de appellatione ſiue ad Papam facta,ſiue ad alium inferiorem ſuprà de reſcrip.ex parte.
2 ¶†Ipſe autem,à quo appellatur,ꝑꝑ huiuſmodi appellationem non dimittet,quin perficiat factum , ſuꝑ quo appellatur,nec reuocabitur,niſi probetur ueritas cauſæ ratio diuerſitatis inter eum,qui procedit in forma iudicii,& eũ,q ex̃ formã iudicii eſt,qa iudex ꝓcedit in forma iudicii,& dẽt audire legitimas exceptiones;& niſi audiat iuſte appellatur ab eo,ſed ſecus eſt in eo, qnõ ut iudex,ſed ut priuata perſona perficit factum ſuum,quia ille,in forma iudicii non procedit,nec procedere poteſt, & non imputatur ei,ſi non audit cõtradictionem, uel appellationem aduerſarij, niſi probet ueritatem appellationis [a paucioribus] ; 1.di.Nicena xx.q.2. non licet.
3 ¶†Obiectum] in capitulo.non eſt uis huiuſmodi decr. in obiectione cauſæ rationabilis:quia ẽt ſi non obiecerit tñ poſtea audietur s.de ele.cum in ueteri, & c.congregato.s.de appel.conſtitutus , cum infinitis concordantiis, ſed eſt uis & ius nouum huius conſtitutionis,ꝙ non reuocatur factum poſt talem ꝯdictionem , uel appellationẽ, niſi probetur coram ſuperiore.& datur ſecuritas maiori parti,ꝙ ſecure procedat, non obſtante ꝯdictione paucorum,& intelligimus hoc uerum,ſ. ꝙ ſemper quiſque poteſt ꝯdicere his,quæ faciat capitulum in læſionem iuris capituli,uel ẽt ꝯ eos,qui contradicunt,& ꝯ alios iniuſtè & ex̃ officium & ius,quod capitulum in eos habet. alias ſi capitulum aliquid alicui mãdat,quod ad officiũ cap.ꝑtineat,adimplere tenetur,alioquin in eũ iuriſdõnẽ exercebit:quia cuicunque licet iuriſdõnem ſuam defendere.ff.ſi quis ius di.non obtem.l.j.tñ,ut quidam dicũt, qñque ualet appellatio huiuſmodi,ut puta ſi ꝯ ius grauetur:quia quicquid ſit poſt appellationem caſſatur,ſecus aũt,ſi non eſſet appellatum ſed hoc non credimus. Item eſt caſus,ubi eſt neceſſe appellare alioquin uř conſentire,ut ſi uocetur ad maſſariam,uel aliquod aliud officium eccleſiæ puta ſyndicatum uel officialatum,uel ꝯſimile,quod ſit publicũ officium auctoritate & utilitate ut.C.de appel.ſi ad.l.hi,qui ad ciui.ſecus autem,ſi ſit publicum officium auctoritate & non utilitate, qualia ſũt illa,de quibus habes 86.di.c.ul.& 87.di.c.j. quia tũc nõ habet neceſſe appellare,ſed excuſationes proponere.ff. qñ app.ſit l.j.& l.ſi quis tutor.unde dicimus,ꝙ qui eligitur ad aliq̄ dignitatem,ſi eſt de capitulo appellare tenetur,ſi non uult recipere.¶Si aũt non ſit de capitulo, nõ uř conſentire tacitè,ſed expreſſus conſenſus eſt neceſſarius s.de ele.cũ inter alij tñ dicunt in honoribus & muneribus ciuilibus obtinere,non in eccleſiaſticis, ubi liber debet eſſe conſenſus,& ubi nemo cogitur conſentire.Si autem in iudicio,uel in forma iudicii aliqd præciperet,uel faceret capitulum,neceſſe eſt appellare,uel p̄cepto obedire.s.de re iud quod ad conſul.& idem intelligendum uř in omni mandato,qđ ſit ex̃ iudiciũ,ſ. quòd non ſit neceſſe appellare,& ſalua ſit ſibi omnis exceptio
4 & omne ius,quamuis non appellet. ¶†Obiectum] aliis uř,ꝙ quilibet de capitulo tenetur ꝯdicere [a] his,quæ male fiunt in capitulo,ſiue per ea lædatur capitulũ ſiue ipſe contradicẽns, ſiue quicunque alius quia ſi conſenſerit, uel ſi non contradixerit cum tacite conſentire uideatur,uel ꝯdicere teneatur inuoluetur peccato & pœna cũ aliis,qui conſentiunt expreſſe non uř tamen nobis,ꝙ liceat ſibi appellare ꝑꝑ hoc,ꝙ alius grauetur per capitulum,nec appellationem, nec ꝯdictionem proſequi quia nõ intereſt ſua 2.q.6.non ſolent.ſed bñ põt denunciare ſuperiori peccatum capituli,ut emendetur,& ẽt puniatur 2.q.7.qua ꝑꝑ,& c.ſeq.[Et oſtensũ] coram ſuperiore , & eodem mõ in electione nõ retractať qđ ſit poſt appellationẽ ẽt ex legitima cã iterpoſitam niſi probetur cã.s.de ele.cum inter canonicos. & idem dicimus,ubicunque tractatur de ordinatiõe eccleſiæ,ut hic imo plus ubicunque appellatur ex̃ iudiciũ, quia non fuit iudex,coram quo poſſet probare ueritatẽ cauſæ, & ideo nec offerre tenetur ſed coram ſuperiore probabit.nec ſufficit probare ex iuſta cauſa appellatum niſi probet ueritatem cauſæ ad hoc , ut quæ poſtea facta ſunt reuocentur eſſet enim intolerabile,ꝙ quã cito aliquis appellaret,non iuſta,ſed falſa cauſa aſſignata,ꝙ ſtatim ceſſaret à faciendo is,à quo appellatur ¶ Sed iuramento]ſ. quia iurauerit non facere niſi cum cõſenſu totius capituli,ẽt uno ſolo diſcordante,& hæc fuit cã huius conſtitutionis,& hoc inquantum non debet impedire conſtitutionem iſtam uel licet canonici iurauerint aliquid facere , quod ſit contra Deum,uel utilitatem eccleſiæ & occaſione huius iuramenti uelint impedire ; ne id utilitatis fiat,quod communiter placeat conſtitui,nõ ſunt audiendi.

a ¶ *Contradicere.* Hoc *dictum* Innocen. *hic pro ualde notabili exclamat* Abb. *in cap. continebatur, colum. fina.ſupra de conſti. & in cap.in cauſis,colũ.ij.ſupra de ele. ad quod adde quod notat* Io.de *Ana in c.ueniẽs infra de ſym.& abb. in c.dilectus,el ij.col. iij.& e.ti. et adde abba. in cap. ueſtra, de loca.&* Felyn *in cum omnes colum.6. poſt me. de conſtitu. ſupra.*

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo nunquid iuuet aliquem canonicum,ut poſsit interdicere eccleſiam .*

2 *Tenetur epiſcopus ad cogen. aliquos , ne interdictum ſeruent .*

QVæſiuit [Minimis] i.modicæ ſcientiæ.uel.i.in
1 ferioris gradus. ¶†Non debes] no. conſuetudinem non iuuare aliquem canonicum, ut poſſit interdicere eccleſiam quamuis poſſit iuuare,ut habeat iuriſdõnem,& per conſequens poterit eccleſiam & perſonas interdicere,arg.s.de offi.dele.ex literis ſi autem eſſet prælatus,qui haberet ordinariam iuriſdõnem,uel delegatam,poſſet interdicere eccleſiam.s de ap.dilecto.s.de offi.delega.ſane.2 .uel dic,ꝙ ex cõſuetudine poteſt induci,ut quiſque canonicus habeat iuriſdõnem in aliquos homines, ſuper quos habet aliquam prælationem,puta quia ſunt uel habitant in præbenda , & tunc ſm conſuetudinem poterit non tm̃ interdicere certos homines,uel excõicare,ſed ẽt terram. ſed hoc nõ poteſt conſuetudine induci,qđ pro factis communibus eccleſiæ qlibet canonicus interdicat,uel excõicet hoĩes eccleſiæ,quia quomodo poterit eos ligare,qui non ſunt ſubditi eius ar.ꝯ eos 21.di.inferior.nec.n.quilibet de capitulo dñs eſt hominũ eccleſiæ,uel de capitulo, ſed uni
2 uerſitas 12.q.2.qui manumittitur.¶†Ab aliis]no. epm teneri ad cogendum aliquos , ut interdictum non ſeruent: & ad hoc ex officio ſuo coget ſubditos. [deliquerit] puta quia ponit interdictum in eccleſia uel qđ melius eſt,non loquitur de delicto ponendi interdictũ, ſed de delicto,quod alius perpetrat & dicit, quod propter hoc

hoc non eſt interdicenda eccleſia, ſed ipſe tantum pu-
niendus eſt.

VXore [In præpoſitum] Præpoſitus autē Auguſteñ.
electus erat in epiſcopum Brixieñ. iam enim trāſie
rat tempus de conſecrandis epis quia alias non licet. ſ̃.
de ele.cum in cunctis. ¶ In ſignum] licet ſic diceret non
probat, qa ſi probauiſſet, ſicut ex electione acquiritur
ius canonicatus, ita ex inueſtitura uacantis bñficii, cum
ad hoc quod ſit canonicus, ſufficiat conſenſus electi, & e-
ius, qui poteſtatem habet eligendi, uel conferendi. ſ̃. de
ele.cum inter canonicos alias aūt per inueſtiturā in cor
poralibus, uel p alium ꝯctum nō tranſit dñium. ſine tra
ditione. C.de diſtra.pig.qui prædium, niſi in caſu. C. de
dona.quæ ſub modo.l.j.C.de pac.inter emp. commiſſo-
riæ.ff.de acqui.poſ.l.j.§.ſed per eum.ff.de acqui.re.do-
mi.homo liber.ff.de dona.inter ui.& uxo.ſi uxor filios.
nec poſſeſſio, ut hic.ar.tamen ꝯrium.ſ̃. de conſuet. c. ij.
& ibi de hoc no.uel dic, ꝙ dedit anulum in ſignum inue
ſtituræ, non præſentis, ſed futuræ, uel forte inueſtiri de-
bebat ſub conditione, quæ forte non extitit.& ꝙ eū non
inueſtierit ex eo apparet, qa ipſe hic nō erat in curia:ſed
ei alibi exiſtēti anulū deſtinauit.ſ. executori, de quo eū
inueſtiret. [Anulo] hic anulus fuit deſtinatus iudici, ut
cum uacaret præpoſitura, eidem B.per electionem cano
nicorum, uel p executores conferretur ſibi ꝑpoſitura, &
p illum anulum inueſtiretur de ea [audiuiſſet] forte ab
his, qui de curia uenerant, ubi confirmatus erat [literas]
de præpoſitura danda B. [earum] literarum Papæ uel
delegatorum eius [aſſignato] a iudice delegato [ipſi] ca
nonici Auguſten. [H.non eſt hic.H.ille ꝑpoſitus, de quo
hic agit, & cuius fuit electio confirmata, ſed alius, cuius
electio caſſata fuit, uel erat mortuus [eligerent] p quo
facto licet ipſi pro inobedientia ſint puniendi, electio ta-
men ab eis facta tenet; de hoc no.ſ̃.de præben. inter cæte
ra [inueſtitus] ſ.in ſignum inueſtituræ futuræ anulus de
ſtinatur [Inueſtiretur] per executores [rōne] qua rōne
caſſata fuerit, hic non dr̃, ſed propter defectū ætatis caſ
ſata fuit, ut quidam dicunt [Exhibuit] ſ̃.de præben.dile
ctus filius.P.ubi habes ꝯrium ſoluitur tamen ibi. ¶ Per
appellationem] appellauit enim hic.B. mortuo. H. cui
reuerentiam ut præpoſito exhibuit & capitulo Augu-
ſten. coadunato pro eligendo alio præpoſito, ne alius
præter ipſum in præpoſitum eligeretur, cum ad eū de iu
re præpoſitura ſpectaret [Communem] ſ̃.eo.c.j.de prę-
poſito faciendo.

EX parte [Reſtaurandam] ad hoc faciendum deputa
ta eſt quarta redituum, uel tertia ſm̃ diuerſas cōſue
tudines.x.q.3.unio.12.q.2.conceſſo, & c. ſequenti. unde
ur̃, ꝙ canonici ad hoc cōferre nō deberent. Rñdemus, nō
ubique fieri illā diuiſioné quartarū ſm̃ ꝙ qđ habes. 11.
q.1.antiquos, & c.de his, & ibi locū hēt decretalis cōſue-
tudo.n.in talibus eſt ſeruanda.j̃.de ſepultu.certificari.&
ēt ſi quarta non ſufficeret ad fabricā, poſſet cogi confer
re de aliis 16.q.1.ſi monachus [Statuimus] no.ꝙ de iu-
re eſt, non de gratia. ¶ Saniores] no.maiorem partē ca-
pituli cum ep̄o pro utilitate eccleſiæ poſſe aliquid ſta-
tuere de rebus eccleſiæ ſingulariter & ſpāliter ad quem
libet canonicorum pertinentibus ſecus autem, ſi non eſ-
ſent res eccleſiæ, ſed proprię canonicorū, qa ibi potior
eſſet conditio prohibentis.ff.eo.Sabinus.ff.de ſerui. ru-
ſti.prædi.per fundum.ar.ꝯ.ſ̃.de conſti.cum omnes.

S V M M A R I V M.

1 *Præſumitur contra facientes aliquid occulta.*
2 *Onus probandi in reum transfertur præſumptione, & actoris priuilegio, ut in nu. 3.*
4 *Nedum in epiſcopatibus, ſed etiam in præbēdis neceſſe eſt electio publicari.*
5 *Debet archiepiſcopus, qui eſt patronus alicuius dignitatis, mortuo prælato habere cuſtodiam bonorum eius dignitatis.*
6 *Poteſt epiſcopus cum conſenſu capituli ſui ex cauſa conſtituere de retinendis fructibus dignitatis, uel præbende uacantis, & uide multa in nu. 7. 8.*

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine aliqua diminutione conferantur. Rub.

VT noſtrum. Archiepiſcopo Mediolaneñ. mā
dauit Papa, ꝙ cancellariam cuidam cōfer-
ret cui ipſe archieps̄ reſcripſit, ꝙ alij contu
lerat: dñs autem Papa inde motus ex eo, ꝙ
per annum ſteterat cancellaria ſine aliquo,
qui ſe diceret cancellarium, & qa uiua uoce ſibi aliqñ
dixerat archieps̄, ꝙ nemini eam contulerat, mandauit
inquiri de tp̄e, quo donauit cancellariam, & ſi mō cano-
nico, & ſi perſona inſtituta erat idonea ſuper quibus re-
cepti eſſent teſtes archiepiſcopi archiepiſcopus quaſi in
modum redargutionis reſcripſit Papæ ſe grauatum ex
eo, ꝙ coactus erat probationes inducere ſuper præmiſ-
ſis, cum dño Papæ tanquam actori onus probandi incū-
beret. Contra aūt inuectionem archiep̄o Papa reſpōdet
hoc [negocium] ſ. inquiſitionis, quam fecit, an uacaret
cancellaria [Iudicii] directi, ſed inquiſitionis. [cum.n.]
ponit rōnem archiepiſcopi contra ſe, & poſt reſpondet
[iure] ſupra de renun. ſuper hoc. 6, q.ul actor, C.de pro
ba.actor. [explorati] i.manifeſti [Conueniebaris] uer-
ba ponit archiepiſcopi.non enim conueniebat, ſed inqui
1 rebat. ¶ † Occulta] no.præſumi ꝯ facientes aliqđ oc-
culte.ſic.ſ̃.de offi.dele.conſuluit.19.di.Anaſtaſius.ff.de
iure fiſ.ita.ff.de admi.tuto.exiſtimo.18.q.2.pernicioſam
ff.de uen.inſpi.l.j §.inſpiciendo, ar.C.de dilatio.li. j.li.x
hodie autem electiones clandeſtinæ nō ualent ſupra de
2 elect.quia propter. ¶ † Suſpitione] no.præſumptionem
transferre onus probandi in reum ſic.ſ̃.de procu.ex inſi
nuatione ff.de dona.inter ui.& uxo. Quintus. Idem eſt
quando actor fundauit intentionem ſuam c.diſti. cōtra
moré.C.de probatio.ſiue idem, quando ſponte aſſumit
te aſſumit onus probationis.ff.de proba.circa idē in om
nibus communibus iudiciis, & cum uterque ſe poſſidere
contendit.ſ̃.de proba.c.ij.& c.licet.ff.de proba.in tribus
idem in crimine læſæ maieſtatis, proditionis patriæ pe-
culatus, & ſacramentis deſertis, ut.C.de aboli.fallaciter
3 ¶ † Item actoris priuilegio transfertur onus probatio-
nis in reum, puta ſi pupillus, uel miles ſolutum repetat
tanquam indebitum.ff.de probatio.cum deinde idē ip-
ſius rei delictum transfert onus probandi ipſum ſi enim
actor probauit ſolutionem eſſe factam reo, qui negaue
rat reus probare tenetur ſe debitum recepiſſe, ut in l.ꝑ-
allegata cum deinde.j̃.dę ſolutio.is qui idem in negati-
ua, quæ habet implicitam affirmatiuam ſupra de renun.
c.ſuper hoc, & ff.de prob.ab eo, & l.filius.3.q.9.indicas.
j̃.de ſucce.ab inte.cum dile. [Statuta] ſ̃.de conceſ. præ
4 ben.uel ecc.non uacan.c.ij. ¶ † Potuiſſemus] no. non ſo
lum in epiſcopatibus, ſed etiam in præbendis publicari
electionem eſſe neceſſe, & niſi publicetur, ſi fiat alia ele-
ctio, tenet credimus tamen, ꝙ ſi fiat intra tempus legi-
timum electio, quandocunque publicetur, nō tenet alia
electio

electio poſt publicationem factam, arg.ſ̃.de elect. quia
propter in fi. & hoc ſatis innuitur hic: tamen quia non
poteſt eſſe ſine graui negligentia, poteſt illi cācellario,
qui ſe cellauit, auferri cancellaria, & alij dari. [Prima
uice.] j̃.de cenſi.cum olim, C.de errori aduocato. l.ul.
3.q.4.item qui falſo.ff.de quæſtio.de mino.& l.ex libe-
re. [Contrarietatem] ſupra de appellat.ſollicitudinem.
C.de libe.cau.cum precum [carnali].no.præſumi con-
tra conſanguineos.x.q.iij.epiſcopus.lxxxix.diſt. de cæ-
tero.C. de donatio. j.q.j. ſi quis, neque ſupra de ætate.
tuam, ubi no. [Et in Lateranen.] j̃.de cenſi.prohibemus
[Qui dat] qualis hic erat archiepiſcopus. [Donatio-
ne] poteſt ſic ſonare præſens diſtinctio, ut ſi alius ſiue
cauſa cuſtodiæ, ſiue alio modo poſſidet prouentus ali-
cuius dignitatis uacantis, non poteſt epiſcopus de pro-
uētu aliquid diſponere. ſed ſi epiſcopus poſſideret fru
ctus de iure uacantis dignitatis, puta quia eſt dignitas,
quæ beneficium & prouiſionem recipit de menſa epi-
ſcopi, poteſt ſtatuere, ꝙ ad tempus teneantur fructus
eius, ut hic; nec erit tunc aliquis in dignitate. uel dic, &
melius, ꝙ aliquis erit in dignitate, ſed prouētus. non re
cipiet. uel poſſet intelligi, ꝙ hoc fit non tantum ſi de
menſa epiſcopi recipit, ſed etiam ſi aliunde habet digni
tas reditus, archiepiſcopus tamen de iure uel conſuetu
dine cauſa cuſtodiæ tantum fructus percipiat, ut futu-
ro ſucceſſori reſeruet; quod ſemper fieri debet, niſi for
te in præcedenti caſu xij.q.ij.huius charitatem. [Ipſe]
archiepiſcopus [Sed alius] forte capitulum, uel alius.
[Et ex donatione] ſiue ſtatuendo, ſiue paciſcendo. qui-
dam tamen dicunt, quod etiam ſi capitulum, uel alius
poſſideret, ꝙ poſſet epiſcopus ſtatuere de prouentibus
hadendis, ſed non propter donationem dignitatis [Si-
moniacum.j.q.iij.ſi quis præ.& c.ſi quis aſſ. [Ipſe] for-
te, quia ſi epiſcopus creauerat dignitatem illam. & in-
de eſt, ꝙ uacante cancellaria poſſidebat, uel potius cu-
5 ſtodiebat prouentus [† Prouentus] quia hic archiepi-
ſcopus erat patronus huius dignitatis, ideo mortuo ꝑ-
lato debet habere cuſtodiam bonorum dignitatis, arg.
ſupra de app.bo.me.O.cum ei de temporalibus debeat
rñderi. 16.q.2.c.2.ſecus ſi eſſet patronus laicus: qa tunc
non laicus: ſed ep̄s, cui ſubeſt eccleſia, per ſe, uel p alium
res eccleſiæ gubernabit.ſ̃.de of.or.cum nos.j̃.de ſucceſ.
ab inteſt.c.ij.uel archidia.ſed hoc habet de conſuetudi
ne.ſ̃.de inſt.cum ueniſſent.63.diſt.ſi in plebi.& hæc ſunt
uera, ſi prædictæ eccl'iæ non hñt collegium. quia tunc
cuſtodia rerum ptinet ad collegium mortuo prælato,
arg.2.q.2.non licet mortuo autem ep̄o res eius dñt eſſe
in ptāte æconomi.75.diſt.qm̄ quidam.uel dic, & clerico
rum eccleſiæ xij.q.ij.illud ſta.& c.charitatem. & ſi non
ſit ibi æconomus, clerici ea cuſtodient. & ſi non ſint ibi
clerici, cuſtodient ea archiep̄i, 12.q.2 non licet, & q. v.
ſic ubi aūt ad clericos pertinet cuſtodia, poſſunt eam cō
mittere archiep̄o, ut.ix.q.iij.ꝯqueſtus.& hæc uera ſunt
quouſq; Papa det uiſitatorem. quia ex tunc ipſe ſolus ui
ſitator res eccl'iæ cuſtodiet.lxj.diſt.obitum, & c.ſequen
ti.& non credimus, ꝙ ſine cāæ cognitione, & nō uocatis
quorū intereſt, cuſtodiā, uel uiſitatorem in ꝑiudiciū al-
6 terius alius, q̃ Papa dare poſſit. [†Conſtituat] cum cap
ſo ſuo.j̃.de his, quæ fiunt à præla.ſine conſen.c. quanto.
& ſic habes ar.ꝙ epiſcopus ex cā poteſt conſtituere cum
conſenſu capituli ſui de retinendis fructibus dignitatis
uel præbendæ uacantis, puta ſi eccleſia grauetur debi-
tis.ſic, ſuprà de præb.ſignificatum.pro utilitate eccleſię
uacantis alienari pn̄t res etiam eccleſiæ uacantis.x.q.ij.
c.ul.ſed ꝯ.ſupra ne ſede ua.c.j.ſoluitur ibi.imò etiā non
uacante eccl'ia ep̄s poteſt ex cā iuſta alienare res eccle-
ſiæ, ut.j̃.de his, quæ fiunt à præla.ſine cō. c per tuas, &
c.paſtoralis.j̃.de dona.conſulta.16.q.1. ſtatuimus.j̃. de
præben.auaritiæ.nam & agere pro eis pōt.j̃. de ſucc.ab
inte.cum dile.& eccleſiæ cum dotibus ſuis pertinent ad
ep̄os.x.q j.c.ij.& c.ſeq.item poteſt unire eccleſias.j̃. de
exceſ.præla.ſicut, & de una facere duas, infra de eccle.
ædifi ad audientiam; imò ex toto dignitatem remoue-
re pōt, ſuprà de conſti.cum ueniſſent. Sed cum dignitas
non uacat, prælato irrequiſito, qui eſt in dignitate in-
ſtitutus, nō pōt eius iura diminuere ſine cāæ cognitiōe.
C.de emā.nec tu.j̃.de eccle.ædifi.ad audientiam.C. de
oī agr.deſer.quicunq;. Et hæc forte tm̄ habent locū in
eccl'iis, ubi ep̄i habēt ius patronatus ex ſua fundatione
cū eis ſit reddenda rō.16.q.2.c.2.eis incumbit, ꝙ uacan
tes eccleſias cuſtodiāt, ut not.ſupra de app.bo.me. & ꝙ
earum noīe agant nec poterunt ep̄i res illarum aliena-
re.ſi aūt laici haberent ius patronatus, cum tunc eccle-
ſiæ cum dotibus ſuis pertineant ad ep̄os, ex iuſta cā res
ipſarū poterūt ep̄i alienare.ar.x.q.j.c.ij.pr̄oni poterunt
ꝯdicere, ar.16.q.7.filijs, & etiam de honeſto requirēdus
eſt aſſenſus patroni.12.q.2 præcariæ.10.q.2.præcariæ,
licet quidam illa capitula intelligant de rebus à princi
pe collatis eccleſijs.& ſecundum hoc modica ur̃ differē
tia, ſiue uacet, ſiue nō, cum ſemper de rebus eius poſſit
ordinare, quod iuſtum eſt: ſed facilius, cum uacat, item
cum uacat, non poteſt ſtatuere, niſi forte urgentiſſima
cā ſubeſſet, ꝙ fructus diminuātur in uita ꝑlati.j̃. de do.
conſulta. item licet poſſit ſtatuere uel concedere ali-
cui, ꝙ eccl'iam conuertat in ſuos uſus, ut in pręallega.
decre.conſulta.tñ nō debet uendere, uel diſſipare res
eccleſiæ.x.q.ij.c.ulti.nec aliquid inde accipere pro ſe.
12.q.2.nulli, niſi ꝙ canonibus, uel conſuetudine ſibi de
betur.x.q.iij.per totum.nec poteſt in ſuam utilitatem,
uel in ſuos uſus conuertere, cum non poſſit fieri ſine
ſummaria cognitiōe.10.q 2.c.1.& hoc ius.12.qō.2.
7 ſine ex. ¶†Item differentia debet eſſe inter dantem, &
recipienté, & dāté auctoritatē ꝑſtantem.j̃.de iure patr.
p tuas, ſuprà de inſt.c ul.C.de aucto.tu.l.j.ſed bene di-
cimus, ꝙ cum auctoritate capituli ſui pōt conſtituere,
ꝙ ad tempus, & etiam in perpetuū poſſit fructus alicu-
ius dignitatis tenere, & eccleſiam in proprios uſus con
uertere, ar.ſuprà de conſt.cum acceſſiſſent, & ſuprà de
cōceſ.ꝑb.uel ecc.non ua.cū noſtris. ſed alij intelligunt
illā decr.cū noſtris, ꝙ auctoritate ſuperioris tenebat.
¶Et hanc decre.intelligunt, ꝙ retinere pōt prouentus
pro utilitate, non ſua omnes.n.prouētus ſucceſſori ſer
uari debent, ut expreſſe habes. 12.q.2.pro reditibus.
uel intelliguntur quando de menſa ſua prouidebat di-
gnitati, ut diximus in gl.illa poteſt.hoc autem ſcias, ꝙ
ſi in prædictis caſibus male alienauerit aliquis epiſco-
pus eccleſiæ cuius res alienatæ ſunt, ſubuenitur uel per
bñficium reſtitutionis in integrū, uel alio modo [Cau-
ſa iuſta] pro debitis eccleſiæ, uel dignitatis ſoluendis.
8 [†Pro iuſta cauſa] quantumcunq; pro iuſta cā ep̄s alie
net ꝑpetuo eccl'iæ uacātis, nō ualet alienatio, eccleſia
habeat defenſorem legitimè conſtitutum, ut habes, ar.
op.C.ſi ob publicas pen.l.fi.C.de admi.tuto.lex, & niſi
fiat præmiſſo tractatu & cāæ cognitione.12.q.2.c.1.
nec eſt contra, ſuprà de his, quæ fiunt ab epiſcopi. tua,
& cap.paſtora.non negat hoc debere requiri, & quod
ibi minus dicitur, per alia iure ſuppletur. ad tempus.
autem concedere poteſt ſine tanta ſolennitate, ar-
gument.hic.

De rebus eccleſiæ alienandis, uel non. Rubr.

NOn licet.[Eccleſiæ uertere] ſibi ſubiectæ. ſi tñ iuſta de cã ædificet nouam eccleſiam, iura, quæ debent matrici eccleſiæ rõne parochianorum, qui ſibi deputantur, dare poteſt ecc̃lię de nouo ędificatæ; puta decimas oblationes, mortuaria, & conſilia. j̃. de ec.ædi.ad audientiã. proprie aũt eccleſiæ, q̃ fundauit, tñ dare põt, ſi iuſta cã ſubſit. 12.q.2.bonæ, de his, quæ fiunt à præ. continebat [commutare].x.q.ij.hoc ius.§.ſed permutare.

QVi res [ægentium]. 16.q.1.quoniam quicquid.[q̃ obtinent].i.donationes à regibus factæ, per quas obtinent bona eccleſiarum.

COnſenſus [acquirunt] etiam de bonis ecc̃liæ. [Aliquos] ẽt non bene meritos.bñ meritos.n.pñt manumittere, ẽt ſi nihil acquirant.xij.q.ij.ſi quos de ſeruis [Manumittere] cum conſenſu tñ epĩ. xij.q.ij. placuit. [Antiqui].12.q.2.epſ̃,qui manet. [Et poſteritate] hoc ſpãle eſt in libertis ecc̃liæ.12.q.2.liberti, longinquitate & no.s̃.de ſer.non or.de famulis.[Vtilitates] operas manumiſſionis tempore impoſitas.

S V M M A R I V M.

1 *Quotuplex dicatur eſſe uis in rebus.*
2 *Nedum proprietas, ſed poſſeſsio in larga ſignificatione alienari dicitur.*
3 *Reſcripta latiſsime ſunt interpretanda.*

EPiſcopi [qui conferunt].s̃.c.prox.12.q.1.epſ̃,q tuam [Condemnationem] quia illicita datio libertatis eſt cã, quare æternaliter condemnẽt & ẽt à iudicibus ſuis [Succeſſor] ſed ipſe corã iudice de legato poterit reuocare. C.de agri.& cen.quemadmo-
1 dũ & no.s̃.de ele.noſti.¶†Ad ius eccleſiæ].i.ptãtẽ. q. d. facias, ꝙ illi, qui ſunt alienati ab eccleſia, redeãt ad ſuã ptãtem; & ſic ſumit inſt. de his, qui ſui uel alie.iur.ſunt, & in ti.& in tex. unde apparet, ꝙ qñ alicui mandatur, ꝙ ea, quæ de bonis alicuius eccleſiæ inuenerit alienata, ſtudeat ad ius & ꝓprietatem eiuſdẽ eccleſiæ reuocare. i.ꝙ aliquæ res intelliguntur ad ius eccleſiæ reuocari, i. ptãtem ẽt ſi eccleſia non amiſerit ꝓprietatem, ſed poſſeſſionem tñ. nam & duplex ius habetur in rebus.ſ. ꝓprietatis, & poſſeſſionis.¶Sed iterum oppones, quia uř, ꝙ p p̃dictas lr̃as nullo mõ agi poſſit poſſeſſorio ab illo q habet proprietatem, qđ ſic probatur; quia nunquam debet dici alienatũ, uel diſtractũ, ſi dñiũ apud eũ remanſit. ff. de uer.ſig.alienatũ.ff.& C.de diſtrac.pig. p totum Item ꝓbabitur alia rõne: qa non põt dici alienatũ, niſi ſit ab aliqua alienatũ, uel diſtractũ.ſed ꝯſtat, ꝙ ſi agat poſſeſſorio recuperãdæ poſſeſſionis, ꝙ eſt inuaſũ. & à ne-
2 mine alienatum, & inquam quidam dixerunt. ¶†Sed alij dixerunt, & forte melius, ꝙ per huiuſmodi literas poteſt agi petitorio, & poſſeſſorio: quia non ſolum in larga ſignificatione dř alienari proprietas, ſed poſſeſſio ff.de alie.iudi.mu.cau.fac.non ſolum, in prin.ff.qđ me. cau.ſi ľr.§.ij.j̃.eo.c.proxi.C.de re alie.ſancimus.s̃.de reſcri.ſuper litteris. contraria autem loquuntur in ſtricta ſignificatione.& ꝙ dř, ꝙ non dř alienatum inuaſum, ſed oportet, ꝙ ab aliquo alienetur, rñ.hoc falſum eſſe: quia proprie dř de prædio, quod eccleſia amiſit per occupationem alterius: quia idem prædium eſt alienatum ab eccleſia, i.alienum factũ.& ſic ſumitur, qñ dř, aliquis eſt alienatus mente, i.alienus factus à mente. j̃. de ſucc. ab inte.c.ſi.15.q.1.in prin.ſic ẽt ſumitur ĩ pſal.ubi dř, alienati ſunt peccatores a uulua, i.pc̃tõres facti ſunt alieni à ueritate.i.p̃uiſum eſt ꝙ fierẽt alieni ipſi, dico pc̃tõres à uulua, i.ſua origine, & in hoc ſenſu ſumitur ab apľo, ubi loquitur ad Collocen. & uos cum eſſetis aliquãdo alienati & inimici.& alibi ẽt loquit̃ ad Epheſios dicens eos alienatos à conuerſione, Iſrľ, ꝙ à gratia.¶Ex his.n. apparet, ꝙ dř alienatum, & ſi à nemine eſſet alienatum. Item hoc uř nobis, ꝙ per huiuſmodi formam literarum debeat iudex procedere inquirendo, ſed in forma iudicij. & hoc ſatis colligitur ex eo, ꝙ dř. j̃.eo. audientiam, & j̃. de dona.fraternitatem. ubi dicit, legitime reuocare. nec mireris, ſi aliquando receditur à prima ſignificatione uerbi pręualet.n.ſenſus uerbo.ff.de hær.inſt. l.4.
3 C.de lib.præte.l.pe.¶†Item reſcripta latiſſime ſunt interpretanda.ff.de iudi.ſolemus.s̃.de cau.poſ.cum eccleſia, circa ſi.ff.de iudi.in ambi. Alij tñ aliter dicunt, ſcilicet ꝙ per hm̃õi literas non põt agi poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis. idem, qđ dictum eſt in hac forma, dicendum eſt & in illa, quicquid poſt arreptum inter inuenerit attentatum, uel poſt litem cœptam ſtudeas in ſtatum legitimum reuocare. has formas habes. s̃.de peregri.c.j.s̃.de conſt.cum M. nam in iſtis formis, ſicut in prima procedendum eſt ordine iudiciario. ita procedi poteſt ſ̃m eas & poſſeſſorio, & petitorio: & ſic ſententiauit Papa in cauſa S.Mariæ Eboracen.

NVlli [alienare] niſi pro utilitate eccleſiæ, & cum iuris ſolennitate.xij.q.ij.ſine ex. & x.q.ij. hoc ius Alij tñ dicũt, & forte melius, cũ ſolẽnitate, q̃ in eccleſia illa p ꝯſuetudinẽ introducta ẽ, & ſi ſit p̃ter ius dummõ. non ſit alias grauis, ne ſit ꝯ. j̃. de re iu.cũ cã.[Immobilẽ] ſecus in mobilibus, ar.C.de admi.tut.lex quæ. C. de p̃. mi.inter oẽs [Hypothecæ] inſtit.de ac.§. inter pignus [Alienationis] hic large accipitur; al bi ſtricte.C.de fundo.l.j.ff.de uerbo.ſig.alienationis.[Conditionem] contractus conditionis dř, ubi p̃dium conſtituitur tributorium, & uulgariter tale p̃dium dř conditionale; quia ſi conditione tale p̃dium cadit in commiſſum, ſ. ſi non ſoluat tributum. uel ꝯctus conditionis dř, ubi ꝯctus celebratur ſub cõditione quidam tñ non intelligentes corrumpunt literam hic, ſ. conductionem ponendo, cum cõducere nullo mõ ſit alienatio. [Perpetuum].ſ. quãdiu penſio ſoluitur ab eo, uel ab hæredibus eius, ſi certum tp̃s apponatur. C.de reb.alie.non ali.ſancimus, inſt.locati.§.ad hoc: uel quãdiu uiuet cõductor, ſi ꝯhentes hoc uolunt.ff.pro ſo.l.iij.ar.contrarium. j̃.de iure emphy. l. [Comminatur].C.de epi.iubemus.

S V M M A R I V M.

1 *Anathema quid habeat in ſe uirtutis, & operationis.*
2 *De euictione tenetur ſolus principalis alienator.*

SI quis [defenſorũ] aduocatorũ, uel ꝓcuratorũ.16.q.in p̃ntiũ
1 †[Anathemate].i.anathematim & quo anathemate non tantum fit corporalis ſeparatio à cõmunione fratrum: ſed ẽt deus ſeparat animas à cuſtodia, & gr̃a ſua [Et alienator.] ¶Sed nonne hic emptor habet actionem ex contractu aduerſus prælatum uendentem ad precium reddendum? Reſpondemus ſicut.10.q.2. hoc ius. §. qui rem. 12.qõ.2. Vulteranæ. authen.de non alienan.§.quia uerò Leonis. idem etiam eſt in illis, qui contrahunt nomine ciuitatis quia ſi ciuitas non ſit facta locupletior, tenetur ipſi, qui ꝯhunt ff.ſi cer.pe.ciuitas. C.ſi cer.pe.eum. ſed dices, nonne prælato contra agentem dabitur exceptio doli, ſ.quia rem eccleſiæ illicite emit, unde ſibi imputare debet, ſi quod damnum incurrit? põt rñderi, ꝙ non dabitur prælato hæc exceptio licet.n.male & contra leges emerit: tñ uenditor de euictione tenetur uel dic dari doli exceptionem prælato.¶Sed ꝯ illam doli exceptionem dat̃ emptori doli replicatio; quod licet, qñ excipiens de dolo incipit proponere, ſ̃m quod not. j̃.de adul.c.pe.& hoc excipiens de do.incipit proponere actio.n.exempto competit ementi contra eum, qui nomine eccleſiæ, uel ciuitatis uẽdidit, niſi eccleſia, uel ciuitas facta ſit locupletior, & ſi nihil dolo fecerit uẽditor, ut in iuribus præallegatis, & ita actor agens in propoſitione actionis nihil de dolo proponere debet ſed tñ ſic dicere, Talem rẽ, quam uendidiſti mihi nomine talis eccleſiæ, me oportuit ei reſtituere, qa non fuit ex precio facta locupletior uel ẽt per hæc uerba Peto, ꝙ mihi precium cum intereſſe reſtituas. ſi enim à dolo inciperet agere, tunc prælato daretur doli exceptio, & non competeret doli replicatio emptori. ff. de do.excep.apud.§.Marcellus. unde ſecundum hoc uř ſi diceret, peto præcium, & intereſſe, quia uendidiſti ꝯ formam, ꝙ non eſſet audiendus: uel ꝙ daretur exceptio, tu allegas turpitudinem tuam. & in pari cã turpitudinis potior eſt conditio poſſidẽtis. ff.de con.ob tur. cauſam.l.pe.¶Sed dices, nonne quilibet poteſt habere actionem, ubi nõ fiet mentio de dolo? nam fere in omnibus caſibus competit certi condictio, uel triticaria, quæ doli mentionem non habet. ff.ſi cer.pe. certi condictio, ff.de triti.l.ul. Sed rñdemus, licet proponat̃ generalis actio, quæ de do. non habet mentionem: tñ qñ proponitur ex cã turpi, ſicut ex cauſa furti, non admitteretur petitio, uel libellus, niſi cãm exprimat, ut no.
2 s̃.de offi.ordi.conquerente. ¶ † Item no. ꝙ ſolus principalis alienator tenetur de euictione. & ſi multi fuerunt, qui ſimul fecerunt, omnes tenebuntur. aſſentientes autem & ſubſcribentes aliis pœnis ſubiacebunt.12 q.2.non licet. Qualiter aũt, & qñ tutor, uel curator, uel quilibet alius procurator teneatur de his, q̃ agit nomine dñi ſui, no.eſt in ſumma. C.de procu.¶Quidã dicunt, & nõ male, ſed leuius, ꝙ huiuſmodi conductores, ſi ſunt bonæfidei, habeant actionem ꝯ locatores ad pecuniam repetendam 12.q.2.Vulterañ. aut̃. de non al.re.ec.§.ſi quis igitur ſed malæfidei nõ.16.q.3.§.uniuerſos.10.q.2.hoc ius, in ſi. niſi ſibi de euictione proſpexerit. C.de euic.ſi fundum in caſu tñ ſpãli agit malæfidei poſſeſſor ad precium. C.communia de leg.l.ſi. §.ſi. [celeri] antequam excõicetur, uel antequam eccleſia damnificetur [Reſtitutione] C.ne fiſcus rẽ, quã uen.l.circa li.x.ff.de ali.iu.mu.ex cã ex hoc §.iij. [Sibi] de hoc no.ſupra de ele.noſtri. [Remedium] ſ. ꝙ res eccleſiæ reſtituant. [Aſcriptam] ꝯ alienatores, & aſſentientes, & ſubſcribentes. [Vacuetur] i.per ſententiam publicè nuncietur [Quibuſcunque] maioribus, & minoribus, conuerſis, & patronis. 16.qõ.ul.filiis immo & laicis, arg.in aut̃.de ec.ti.§. ſi autem ſancimus, quidam tamen hoc negant; ſed tu repete, quę diximus ſupra de teſti.cum olim [Repoſcere] nec ſatis dabit iſte agens pro eccleſia, ꝙ rem deducit in iudicium, & præiudicat eccleſiæ ſententia contra hunc lata, ſi ſciuit cãm agi. ff.de accu.ſi tibi.§.iidem ff.de admi.tuto. uulgo. C.de admi.tut. l.ſi.§.defen. qualiter autem concipere debet libellum, no.s̃.de teſti.cum olim.

AD aures [extirpatæ] 10.q.2.hoc ius §.ꝑpetua, & § ſi qua [Hæreditario] i. in perpetuam emphyteoſim [Concedere] cum conſenſu tñ capituli 10.q.2. hoc ius.§.perpetua [Tunc poſſunt] tempore locationis, quaſi dicat, quamuis primò potuerit plus locari, hoc non debet obeſſe conductori, ar. C.locati, ædem, quam & l.quidam, & C.de alluui.l.ul. [Aliis] & tamẽ ſibi non liceret locare aliis, ſicut nec alienare. s̃.e. nulli. in hoc ergo habet priuil. ꝙ ei locari licet.

VT ſuper [ſi poſſeſſiones] quocũque modo ad manus prædeceſſoris deuolutæ, & quamdiu uixerit, poſſeſſæ. uel dic, ꝙ genitiui, qui ſequuntur, ſ. regalium reguntur ab hoc nomine reditus, ſeu ẽt ab hoc nomine poſſeſſiones. reges.n. ſæpe ſolebant pro decimis retentis dare poſſeſſiones, uel reditus [Prouenientes] ſ reditus, uel poſſeſſiones de menſa.¶De menſa: quia.n. præceſſor toto tp̃e uitæ ſuæ poſſedit eas, uidebatur, ꝙ deberet dici de menſa epĩ quia uero de nouo erant ad eccleſiam deuolutæ, uidebatur, ꝙ non deberent dici de menſa epĩ, & ſic per ꝯñs poſſent alienari, argu. infra de feudis c.ul. ſed quia in tutiorem partem interpretandum eſt, conſulit non alienandum, & eſt ſanum & neceſſarium conſilium, cum iurat non alienare ea, quæ de menſa ſunt intelligitur, ut nõ ſolum teneatur non alienare, quæ antiquitus aſſignata ſunt menſe, ſed etiam, quæ de nouo nec.n. uidemus, quare plus de quibuſdam, q̃ de aliis intelligitur, ſecus autem eſt in illis rebus. quæ eccleſiæ ſunt ſed aliis datur utile dominiũ & ẽt qñque ad eccleſiam reuertuntur, quia illa non ſic de menſa intelliguntur, ut ſunt feuda, ut j̃. de feudis. c.ſi. ſed quaſi uř ordinatum de eis, ꝙ ſic ſit licitum eis in feudum dare: ſed ſi hodie de nouo dentur, uidentur data, ut in bonis & in utilitatem eccleſiæ perſeuerent, unde non licet ordinare, ꝙ aliquid exeat de menſa. ¶ Minus] 12.q.2.terrulas, contrarium. Sol. ibi poſſeſſiones uerò appellãtur minus utiles, i.inutiles, uel quaſi. hic aũt dicuntur minus utiles, non ꝙ ſint inutiles, uel quaſi, ſed quia ſunt minus utiles, quam aliæ. [Concedimus] de ſpeciali gralia de iure.n. communi non poteſt alienare ſine conſenſu ſuperioris, niſi obſtante iuramento.

AD audientiam [procures] De facto. de iure enim non tenebat contractus 12.q.2.ſine ex.[Reuocari] de facto, uel ſine ſcandalo ¶Conductoribus] ſi cõductores fuerint bonæfidei in conducendo, hñt actionem contra locatores.12.q.2. Vulteraneñ. in aut̃. de reb. ecc. non alic. §. ſi quis ſeruus ſi eſſent malæfid. non xvj. qõ. iij. §. poteſt, uerſi. uniuerſitas.10. qõ.2. hoc ius, in ſi.

POſſeſſiones [alienare] ſine auctoritate ſuperioris [Aſſignare] niſi fuerint regulares infra de religio. do. inter.

AD noſtram [neceſſitate] debitorum [Monaſterium] hic intelligitur, qñ cõtractus tenebat, nec aliqua ſolennitas deerat & tñ propter enorme damnum monaſterij datur reſtitutio, & non propter leue. ff.de mino.ſi ex cã.j.reſpon ¶ Recepta] de gr̃a, quia de iure cõpenſare debebat, uel dic de iure eſſe, ex quo in feudum tenebat, & ex hoc utile dominium habebat ꝙ faceret ſuos fructus, & maxime quia bonafide poſſidebat, & non eſt uis, ſiue contractus non teneret pp defectum ſolennitatis, ſiue tenebat, ſed propter læſionẽ dabatur in integrum reſtitutio item prædicta uilla nõ eſt pignus ſcilicet quod ſola cõuentione conſtituatur. pecuniam autem reddere tenentur, ſiue mutui cõtractum

ctum fecerint,ſiue actione mandati,mandato eccleſiæ ſoluit[Dimittat]petita in inte.reſti.ſi tenebat ꝯ̃ctus:ſi autem non tenebat contractus,uendicabit.

CVm laicis [priuilegiis] 16.q.1.generaliter.17.di. §.hic etiam.

SVMMARIVM.

1 *Quando imminet alienatio rerum pupilli facienda,ſi non habet,uel habet minus bonum defenſorem,debet ei bonus defenſor,uel aduocatus per iudicem dari.*

2 *Res pupilli præcioſæ alienari non debent,niſi præmiſſa cognitione & interpoſitione decreti.quid autem de rebus eccleſiæ præcioſis,in nu.5.*

3 *Quæ ſit differentia inter decretum,auctoritatem,& conſenſum.etiam in nu.6.*

4 *Alienationis contractus ſubſtantiam capit ex ſcriptura.*

1 DVdum Et ĩ.¶ † Defenſore] idem eſt in pupillo:qa qñ imminet alienatio rerum pupilli facienda,ſi non habet,uel habet minus bonum defenſorẽ, debet ei bonus defenſor,uel aduocatus dari per iudicem.ff.de rebus eorum,qui ſub tu.mag.§.nõ paſſim,in fi.hic autem defenſor tam rerum minorum, ꝗ rerum eccleſiaſticarum docebit,quare alienatio debet fieri,uel denegari,& præcipiet ep̃s alienationẽ fieri ꝑ ipſum defenſorem,uel ipſe ep̃s alienabit. nam de iure canonum ep̃s ex cã põt unã eccleſiam, & res eius dare alteri.12.q.2.ſi ep̃s,& c.ſe.ĩ.de dona pa.s̃.de his quæ fi.à præla.paſto.& no.s̃.ut ec.bene.c.j.nec mireris ꝙ idem eſt alienator,& præſtans auctoritatem alienationi.quia alienationem facit nomine eccleſię,quę uel cuius res alienantur, auctoritatem præſtat ut ep̃s. nec obeſt,ſi læditur eccleſia,cuius res donantur,quia p̃ferri debet cõis utilitas priuatæ, uel maius bonum minori.7.q.1. mutationes,& c.ſe. ſi aũt ep̃s aliquid de iure ſuo alienaret,tunc ſm quoſdam neceſſaria eſſet auctoritas archiep̃i,ut no.s̃.de tranſac.c.2.& s̃.de his, ꝗ fiũt ab epiſ.c.j.¶Defenſore]uel perpetuo,ut eſt legitimus miniſter illius eccleſiæ,uel tpali, ut eſt defenſor, uel curator datus eccleſiæ ad oſtẽdendas rõnes, quare alienatio huiuſmodi eſſet fienda,uel deneganda. nam ſine tali defenſore alienatio facta nõ ualet.C.ob.pub.

2 pen.l.fi. ¶ † Tractatus 12.q.2.ſine ex 10.q.2.ca.j. ſimile eſt in rebus præcioſis pupilli,quæ non debent alienari,niſi præmiſſa cognitione & interpõne decreti.C. de prædiis mi.minorum,& l.ſi minores.ff.de rebus eorum,quæ ſub tu.mag.§.non paſſim,& §.ſi eos,imò,etiã ſi interuenerit cognitio,& decretum tñ non ualet alienatio,nec transfertur dñium ex tali alienatione, niſi in ueritate ſubſit iuſta cã alienationis unde ea non cõſtante datur minori rei uin.contra poſſidentem, & ẽt perſonalis actio tutelæ,uel negocii geſt.ꝯ̃ tutorẽ, uel curatorem.ff.de rebus eorum,mag.§.eos, & §.ſe. & l. quamuis C.de præ.mi.ſi præſes.ſed ſi iuſta cã ſubeſſet alienationis,licet alias minor læderet in precio, uel aliis,non ſubueniretur niſi ꝑ beneficium in inte. reſti. C.de præ.mi.ſi quis.Et hęc omnia dicunt quidam in alienatione rerum eccleſiæ obtinere,quæ pupillo cõparatur.ff.quibus ex cauſis ma.in inte.re.pupilli. ſed alii dicunt,& uĩ melius,ꝙ in alienationibus rerum eccleſiæ non eſt neceſſarium decretum, ſed ſufficit ſola cognitio cauſarum alienationis cum expreſſo conſenſu ep̃i,& ſubſcriptione ipſius.x.q.2.caſſellas, hoc ius. xij.q.2.abbatibus,ſine ex licet enim leges præcipiant interponi decretum in alienationibus minorum, nunquam tñ dicunt neceſſarium decretum in alienationibus rerum eccleſiæ,imò dicunt,ꝙ conſenſus ſuorũ ordinatorum interuenire deberet.x.q.2.hoc ius, nec canones ẽt unquam decretum præcipiunt interuenire, ſed de dolo,conſenſu dicunt,ut in præallega. c. fine. ¶Nec credimus.neceſſaria alia, quæ leges ſtatuerunt in forma alienationis,ut eſt de iuramento ordinatoris,ſ.ꝙ nihil eſt mobile,unde debitum ſolui poſſit itẽ ꝙ inſcribatur,nihil fieri in læſionem domus ſacræ.10. q.2.hoc ius item quod ad ſimilitudinem pupilli mittatur nuncius, qui reſcribat precium ſolutum in utilitatem domus.ff.de rebus eorum,mag.§.ne tamen nã ſtatuta legalia ſuper rebus eccleſiaſticis non ligãt eccleſiam,niſi ea acceptauerit 96.di.bene quidem, circa fi.in decreti autem interpoſitione & aliis prędictis eccleſia non acceptauit leges ſeculares,nec alio modo, & ideo ſi prædicta non interueniant, nihilominus ua-

3 let ꝯ̃ctus alienationis.¶ † Et no.ꝙ aliud eſt decretum, aliud auctoritas,aliud conſenſus,ſiue collaudatio decretum.n.eſt ſententia,& nõ interponitur ſine cauſæ cognitione,& ideo in ſcriptis dandum eſt.C.de ſententiis experi.re.l.j.& ij.ff.de rebus e.qui ſub tu.l.j. & l. mag.§.æſ.C.de prę.mi.minorum.ſæpe tñ decretum in iure dĩ auctoritas.C.de præ.mil l.j.C.qñ decre.op.nõ eſt.l.j.item decretum debet interponi ante alienationem.ff.de rebus eorum qui ſub.tu.l.mag.§.non paſſim & d.§.ſe.auctoritatem aũt præſtare in tutoribus,& curatoribus eſt auctorem facere in his,quibus auctoritatem præſtat.ff.de auctorita.præ.etiam, quæ pręſtatur etiam ſine ſcriptis,ar.ff.de aũt.præ.obligari.§. fi. hanc ſm canones debent pręſtare Abbates, & præpoſiti,& alii uniuerſitatum rectores conuentibus, & uniuerſitatibus,quando debent agere,uel ſe obligare,ar. C.de aũt.præ.clarum.ff.de cõfeſsis, certum.§.in pupillo.s̃.de iudi.c.cauſam.j.de procura.conſulti, & c.j. & interponitur auctoritas,dum agit ipſum negociũ; uel parum poſt inſti.de auctoritate tu.§.tutor, ff.de aũt. præ.obli.§.tutor.ff.de acqui.hæ.qui bona.§.iuſſu epiſcopi autem dñr præſtare auctoritatem alienationibus,& contractibus,obligationibus, i. conſenſum, & tñ plus quia eorum conſenſus eſt neceſſarius ſed aliorum canonicorum conſenſus non eſt neceſſarius,licet neceſſarium ſit requiri & ſufficit cõſenſus maioris partis.10.q.2.hoc ius conſenſum autem præſtare minus eſt,& ualet fieri ſine ſcriptis,niſi ubi expreſſum eſt, ꝙ ſcriptura eſt neceſſaria,ut no.s̃.de his,quæ fi.a præla. c.j. item præſtatur ꝯ̃ctum,& poſt quantum ad hoc, ut poſtea non poſsit contradicere,ſed non quantũ ad hoc quod eſt factum, & non ualet a principio,conualeſcere poſsit.s̃.de elec.auditis,ꝙ ſicut eccleſia ueſtra, qđ uĩ habere locum in ꝯ̃ctibus,ubi certa forma requiritur,ſicut eſt in electionibus,de quibus prędictum eſt, & in ſententiis,ſed in aliis contractibus, qui pendent ex ſolo conſenſu,uĩ ꝙ ſi etiam ab initio non teneãt,tñ ex poſtfacto per ſubſequẽtẽ cõſenſum confirmãtur. ff. de ſerui.ru.prę.per fundum ff.communia.præ. receptum,& no.s̃.de offi.dele.prudentiam.Item conſenſus eſt etiam minorum ſed auctoritas tantum maiorum.

4 ¶ † Item no.qđ quidam legiſtæ dicunt,ꝙ alienatio rerum eccleſiæ debet fieri tantum in ſcriptis,i.ita, quod contractus alienationis ſubſtantiam capiat ex ſcriptu-

5 ra. ¶ † Decretiſtæ tamen dicunt, ꝙ alienationes rerũ precioſarum eccleſiæ debent redigi in ſcripturam qa ex eo apparet,ꝙ clerici eiuſdem eccleſiæ debent ſubſcribere,

ſcribere, & prælatus in ſcriptis autoritatem præſtare. 12.q.2. abbatib.s̃.de his, ꝗ fi.à p̃la.c.j. ſed tñ ipſe ꝯ̃ctus non capit ſubſtantiam à ſcriptura: ſed à conſenſu ꝯ̃hentium.Vnde dicunt,ꝙ bñ tenet ꝯ̃ctus poſt,ꝗ partes conſenſerint,ẽt anteꝗ ſcribatur ꝯ̃ctus,uel ſubſcribant p̃lati,uel clerici: ſed daĩ exceptio ꝯ̃ illũ ante, ꝗ ſcribaĩ ꝯ̃ctus, & ſubſcribaĩ:ſed qñcũq; fuerit ſcriptus & ſubſcriptus ſine tꝑe,quo conſenſus interuenit, ſiue poſtea, licitè ageĩ ex illo ꝯ̃ctu i imò qdam decretiſtæ dicunt, ꝙ ſine ulla ſcriptura & ſubſcriptione ualet ꝯ̃ctus alienationis rerum eccleſiæ ſubſcribere autem quis poteſt ꝑ ſe,& per alium.C.de teſta.hac.conſul.in prin.& l.anti-

6 quitas.§.fi. ¶† Tractatus] in huiuſmodi autem alienationibus dicunt quidam neceſſarium decretum,licet ꝗ ſæpe uniuocè ſumatur decretum & ſñia.inter ea tñ eſt differentia: qa ſententia abſolutionis & condẽnationis fertur inter aliquos, quorum unus ab alio illud petit, ĩ de uerb.ſign. in his.ff.de re iud.in ſumma.C.de ſen.& inter.l.iij.decretum autem dicitur, ꝙ non à parte, ſed à iudice aliquid petitur, & ipſe concedit illud cognitione præuiſa.C.de præ.mi.ob æs.ff.de ſuc.ædi.l j.§. decretalis.ff.quod cuiuſq; uni. item eorum.§.fi. [perpetuis] ſecus eſt de temporalibus.s̃.ut ec.bene.ſine di.conſe.c.1.ubi no.

De præcariis. Rubr.

PRæcariæ [de quinquennio] loquitur ſm cõſuetudinẽ patriæ. ibi.n.ſic fiebat. alibi.n.fit uſq; ad mortẽ recipientis.10.q.2. præcariæ. & põt dici, ꝙ ex hoc ꝯ̃ctu naſciĩ ꝯdõ ex hac decr.ſicut in emphyteuſi, ubi eſt hęc conſuetudo.

DE præcariis [irrationabiliter] .i.ꝯ̃ utilitatẽ eccleſiæ [ſit obligatus] hoc ideo dicitur, quia non tenet hic ꝯ̃ctus, uel reuocatur principale, & per conſequens acceſſorium.C.de legi.non dubium.15.q.6.c.1.& 2.ſecus autem,ſi contractus eſſet legitimus,& ex appoſitione pęnæ aliquid commodi conſequeretur eccleſia, uel ſi conſuetum eſt apponi,ar.ff.de pig.act.ſi pignore.§.ulti.ff.de euic.illud.§.ult.arg.contra.C.de iure fiſ.ſi procurator Cęſa.

PRæcarium ſupra agitur de præcaria: hic agiĩ de p̃cario,ex quo oritur interdictũ,qđ cõpetit ꝯ̃ præcariũ rogantẽ ei, ꝗ uult reuocare ꝯ̃ præcariũ ff.e.l.ij. ¶Soluiĩ] hæres.n.rogantis præcarium non teneĩ p̃cario ex ꝑſona ſua,cũ iam defecerit p̃cariũ,niſi ad hoc,ut reſtituat,ſi habet: uel dolo fecit, quominus haberet.ff.e.ꝗſitũ.§.ult.hr̃ditaria aũt actione de p̃cario ſꝑ tenetur.ff. de tẽp.p̃.cum hęres.¶Obitu] ff.de pręca.cum præcarię. Item ſi debitor ſoluat debitũ pignoris.ff.de præca.debitor. item ſi in diẽ concedatur præcariũ.ff.de præ.cũ precario. nã,ut ibidem dicitur,ante diem reuocari põt alienari] ff.quod à Titio.§.quæſitum, & §.illud [per conuentionem] ſ.ꝙ non poſſit ante certum diem reuocari [præcariæ] de quibus loquitur.s̃.e.c.1.

De commodato. Rubr.

CVm gratia.Si aũt cõmodaui gr̃a ſui tm̃,puta uxori, uel ſponſæ ſuæ, ut honeſtius uiueret, uenit tm̃ dolus,& lata culpa. ſi ãt mei & tui gr̃a cõmodaui,puta ut cõis amicus inuitaretur,uenit dolus, & lata culpa,& leuis.ff.commo.ſi ut certo.§.& interdum,& l.in rebus [culpa] ff.e.ſi ut certo.§.interdum,& §.ult.ff.e.ſi mẽi, & l.ſi argentum.ff.ſi mẽ.fal.mo.dixe. [pactum] de mora. & de pacto dic, ut ti.proxi.infra,bona [poſt uſum] hæc eſt differentia inter commodatum, & præcarium: quia præcarium non eſt ad certum uſum conceſſum.ff.de præca.cum præcario. commodatum autem ad certum uſum ſic.ff.e.l.iiij. §.ult. & l.iiij.& l.ſiue.§.interdum,& l.ult.

SVMMARIVM.

1 *Non ſolum in mutuo ſed etiam in aliis contractibus non tenetur eccleſia niſi quantum uerſum eſt in utilitatem eius.*

2 *Prælato non licet renunciare gratis utilem exceptionem eccleſiæ competentem.*

De depoſito. Rubr.

GRauis illa [conuerſam] C.qđ cũ eo, ꝗ, ea ꝗ, & 10.q.2.hoc ius.§.is cũ.ff.depo.l.j.§.an, in prin.põt ẽt dici, ꝙ iõ hic nõ teneĩ eccleſia: qa nõ fuit apud eã depoſitũ. ¶† Itẽ no.non

1 ſolũ in mutuo,ſed ẽt in aliis ꝯ̃ctib.nõ teneri eccl̃iã,niſi quãtũ uerſum eſt in utilitatẽ eius,qđ intelligimus uerũ in ꝯ̃ctibus,ꝗ fiũt alterius gratia tm̃: ſi autẽ fiãt gratia eccleſiæ,puta in emptione,& locatione,& cõſilib ſecus. ſufficit.n.ꝙ utiliter cõcurrit.ff.de mino.uerũ.§.ſciẽdũ,& §.ſe.niſi in mutuo, qđ licet ꝯ̃haĩ gratia eccleſiæ, nõ tñ teneĩ, niſi uerſum ſit in utilitatẽ eccle-10.qõ.2.hoc ius. imò & ſi non util̃r ꝯ̃hat eccleſia, dũmõ forma ſeruetĩ,ꝯ̃ctus tenet: ſed reuocari põt ꝑ in integ.reſt.C.de præ.mi.ſi qd.s̃.de in integ.reſt.cap.1.nec credimus, ꝙ in aliquo ꝯ̃ctu,niſi in mutuo,ꝙ ille,qui ꝯ̃hit cum eccleſia,debeat eſſe ſolicitus,ꝙ pecunia,quam ei pro ꝯ̃ctu dat,in utilitates eccleſiæ cõuertaĩ,uel expẽdaĩ. non.n.inuenitur hoc iure cautum. nec obſtat.ff.de re.eorum, qui ſub tu.imag.§.illud, quia ibi de magiſtratu, qui præſtat auctoritatem uenditioni, qui debet eſſe ſolicitus: alioquin forte tenetur. nec ob. 10.qõ.2. hoc ius,qđ ſil̃r intelligiĩ de ep̃o autoritatẽ p̃ſtãre. uel nõ dĩ ibi,ꝙ ſi nõ fuerit p̃ciũ ſolutũ ꝑ debito,ꝙ res uẽdita ab eo reuoceĩ:ſed ſi non fuerit forma ſeruata. alij dicũt,ꝙ curioſus eſſe debet,ut pecunia expẽdaĩ ĩ utilitates eccleſiæ alioqn nõ tenet ꝯ̃ctus,hic aũt bñ fatemur ꝙ ille,ꝗ ſoluit pecuniã,debet ſoluere,ſi uult eſſe bñ tutus autoritate ſuꝑioris ordinarij, ar.ff.de mino.ait p̃tor.§.j.C.de admi.tu.ſancimus,& l.pe.ſi aũt ſine eo ſoluat,liberaĩ:ſed eccleſia reſtituiĩ in integ.ſi pecunia non ꝯuertaĩ in utilitatẽ ipſius eccleſiæ.C.ſi tutor, uel cu.interur.l.j.& ꝑ totũ.C.ſi ad ſo.l.j.in qbuſdã aũt caſib.non crederemus eccleſiã reſtituendã,ſ.ꝯ̃ illos,ꝗ ſoluunt ſibi reditus,uel pẽſiones annuales,& niſi excedãt ſummam centum aureorum.C.de admi.tu.ſancimus,conſtõnes. C.ad Treb.ſancimus. pro eodem.n.reputamus ſoluere p̃lato & tutori,de quo p̃dictæ leges loquũtur: imò plus dicimus, ꝙ ſi qs alicui canonico, uel alij ẽt recipiẽti ꝑ eccleſia ſoluit,& ſalua ſit pecunia eccleſię,tutus eſt exceptione doli,ꝗ ſoluit, ar.ff.de admi.tut.minoris.ff.de condi.indebi.naturaliter, inſti.quibus alie.non licet. §.ult.C.pro emp.cum uel forte poſſet dici hoc ſpeciale, ꝙ quando pro debitis fit uenditio rei immobillis, ꝙ ſic debet eſſe curioſus, ut dictum eſt: imò priori creditori ſoluere debet, in auten.de ecc.titu.§.ſancimus. nec alias petet, niſi hæc faceret, ſicut in mutuo diximus, ſicut hoc ipſum ſp̃ale eſt in mutuo ciuitati facto.

ff.ſi cer.pet.ciuitatis, & in muliere conſentiente inſtro creditoris.C.ad Vell.aut̃.ſi qua.§.& in ſeruo.ff.de in ré uerſo,ꝙ ſi.§.necnon.In aliis autem contractibus,uel uẽditionibus non ſic eſt adhibenda diligentia [non eccleſiæ] qñ autem apud prælatum, & eccleſiam aliquid deponitur,tunc ad reddendum eccleſia obligat̃: & tñ tunc etiam non uidetur teneri, niſi aliqđ lucrũ de depoſito ſenſerit,ar.ff.depoſi.licet.§.ſi filius [ſub qõnib.] 14.q.6.c.1.12.q.2.fraternitas.5.q.5.illi [paciſci] de gratia in ſuſtentamentum uitæ,& reſtaurationem dãni. nam.ſi calũnioſe promiſſionẽ, uel pactum obtinuiſſet, ſecus eſſet ff.de cond.inde.in ſumma,circa prin.¶†Paciſci] hoc pactum dicitur ualere de gratia,& non mero iure:qa non licet p̃lato renunciare gratis utilem exceptionẽ eccleſiæ cõpetentẽ; ſicut hic erat,ꝙ depoſitũ, uel debitũ non eſt in utilitatẽ eccleſiæ conuerſum,ar.ff.de pac.ↄ̃ iur.§.ſi curator,& §.ſe.C.de tranſa.præſes. ſed ſi ſuper mutuo,contra qđ poterat excipi,ꝙ non eſſet conuerſum in utilitatẽ eccleſiæ,ſic tranſactum,uel iudicatum, & agat̃ act.in factũ ex re iud.uel condi.ob cãm, uel ex ſtipulatione,uel præſcrip.uerſ.ut det̃, qđ in tranſactione conuenit,uel qđ iudicatũ eſt,nõ poterit excipere, ꝙ debitũ,de quo eſt iudicatũ,uel tranſactũ,non ſit conuerſum in utilitatẽ eccleſiæ niſi iuuet ſe bñficio re.in inte.ↄ̃ rẽ iudicatã,uel ↄ̃ tranſactionẽ.C.ſi aduer.trã.& C.ſi aduer.rem iudi.per totum.ar.ad hoc,qa poſt ſñiam non licet exceptionem proponere,nec noua inſtr̃a producere.s̃.de re iud.inter,ſub orta.C.de excep.præſcriptione.s̃: de tranſa.c.1.ff.ſi quis cau.l.ij in prin.Itẽ ſolutum ab eccleſia ex cã iudicati,uel tranſactionis repetere nõ poterit:quia indebitum,uel ſine cã ſolutũ,cum non ſit indebitum ſaltim ciuiliter,nec ſine cã ſoluit,ex quo tranſactũ eſt,uel iudicatũ.ff fa.her.cum pu.ff.de iudi.de qua §.ſi.ff.de cond.indeb.in ſumma,in prin. Quidam tñ dicunt,& fortè bñ,ꝙ ſi ſciens indebitũ, uel nõ conuerſum in utilitatẽ eccleſiæ tranſegiſſet,dat̃ repetitio per cond. ex iniuſta cã: qa calũnioſa eſt hmõi trãſactio.ff.de condi.inde.in ſumma,in prin.2.q.3.§.notandum. Item dicunt quidam, & fortè bñ,ſi ꝑ calũniam falſum allegans, ſciens qs obtinuit iniuſtam ſñiam etiã aduerſario & iudice conſentientibus,obſtat ei doli exceptio. ibi eorum conſenſus nõ excuſat à malicia, ar.ff.de iu.ſi prætor.§.j. qa dicunt in hoc caſu,ꝙ res iudi.nõ tollit condõnẽ ſine cã: alij tñ in ſñia ↄ̃rium dicunt,& intelligunt illũ.§.tm̃, qñ ↄ̃ abſentem fert̃ ſñia pro aliquo præſente ſcienter falſo allegante; & hæc uident̃ uera,ſ.ꝙ repetere poſſit eccleſia,qđ dedit ex calũnioſa trãſactione, qñ credidit conuerſum in utilitatem eccleſiæ,& non erat:quia ſi ſciret non conuerſum,& ſcienter tranſigeret,tunc nõ poſſet repetere:qa ſcienti nõ infert̃ dolus.ff.de ac.emp.l.j. in ſi.niſi tꝑe,quo primus ↄ̃ctus mutui fiebat, in fraudẽ ordinatum eſſet,ꝙ ſubſequenti tꝑe fieret tranſactio ſuper primo ↄ̃ctu mutui, at auxilium, qđ habebat eccleſia in ↄ̃ctu mutui,tolleretur ei in ↄ̃ctu trãſactionis. nam hoc caſu ſatis dici poſſet, ꝙ ẽt ſi uterq; ſciret non conuerſum in utilitatẽ eccleſiæ; tñ eccleſia repetens datũ ex cã huius tranſactionis repeteret ꝑ conditionẽ ex iniuſta cã.Et ↄ̃ agentem ex tali tranſactione datur exceptio: qa datur ſicut repetitio, qñ fit fraus de ↄ̃ctu ad ↄ̃ctum alterum, uel eundem eodem tꝑe celebratum.ff. de dona.inter ui.& uxo.ſi ſponſus.§.circa.ff.ad Vell.q-dam.ff.de ac.em.l.Iul.§.idem Pomponius, & l.emptorem.§ Iul.eadẽ rõne debet dari repetitio,ſi fraus ſit de ↄ̃ctu ad ↄ̃ctum,qui alio tꝑe fieri debet,cũ æqualis fraus ſit utrobique, & ſola fraus eſt cã repetitionis quidam tñ dicunt, ꝙ ſemper licet eccleſiæ uenire ↄ̃ tranſactionem initam fraudulenter ſcientibus & conſentientibus ambabus partibus.C.de tranſac.præſes. ſi autem tranſactio dicatur nulla, ut ſi conueniant, ꝙ aliquid detur pro uſuris, hæc tranſactio nec actionem impedit, nec exceptionem: quia per nullam tranſactionem tenetur quis ad uſuras.

BOna fides [ſaluis] C.locati.l.j ff.e.qđ Nerua [depoſitas] ff.e.l.j.§.ſæpe,& § de leui.idem, & ſi tui gratia depoſitum tm̃ ſit factum, & tunc ẽt fortè tenebitur de leuiſſima culpa.ff.ſi cer.pet.ſi qs nec [pro cuſtodia] non tñ per actionẽ depoſiti,ſed locati, ſi quantitas fuit data. ſi autem ſpecies per actionẽ præ.uer.inſti.mandati.§.ult.ff.e.l.j.§.ſi quis ſeruum; & tenet̃ hic de leui tm̃ [pacto] ff.e.l.j.§.ſi conuenerit, & §.ſæpe.ff.locati, quæ mercedem [culpa] ff.e.l.j.§.ſi rem [mora] depoſitarius enim & quilibet debitor poſt moram tenetur de caſu fortuito. ſatis enim eſt, ꝙ res potuerit non perire penes actorem.ff.de leg.j.ſeruos.§.j.ff.e.ſi in alio.§.ult.q-dam aũt diſtinguunt, an res eſſet penes actorẽ peritura, an nõ, ar.ff.e.plures.§.ſiue [fortuitus] dum tñ caſus numerentur in pacto.ff.ſi quis cau.ſed ſi qs.§.quæſiuit [reuocare] etiam contra pactum appoſitum ff.eo.l.j.§ pe. [compenſationi] inſti.de act.§.in bonæfidei [ſi cauſa] C.compen.l.ult.

De emptione, & uenditione. Rubr.

PLacuit [moneat] & ſi neceſſe fuerit,compellat.42.diſt.§.hinc ẽt,ſcḋm Alanũ.ſed nos ↄ̃,niſi eſſet notorium: quia tunc poſſet excommunicare,niſi emendarentur,uel interdiceret nocentes [iuſſu] not.defenſionem peregrinorum pertinere ad eccleſiam,& ad quoſlibet ſacerdoces. alij contra,de epiſco.audi.l.j.

VT menſuræ [pęniteat] & punitur per l.Cor.de fal. & ff.de ua.& extraor.cog.nouerit.

CVm dilecti [tunc] tempore uenditionis,qđ ſpectandum eſt.ff.de euic.ex mille.§.iij.C.de rei uin.ſi uoluntate [arbitrio] C.de rei uin.l.ij. ¶Contrarium] ſed nõne hoc ipſo, ꝙ capitulo ignorante factum eſt, nulla erat uenditio, & ſic non erat neceſſaria reſtitutio in integrum? Rñdemus, licet diceretur capitulum ignoraſſe,non probabatur,uel non fuit actum, niſi ex hac cã qa deceptus erat ultra medium iuſti precij. unde primo ſuccumbente capitulo, ſi uelit dicere ↄ̃ctum nullũ ꝑꝑ conſenſum capituli non habitum,qđ dicere poſſunt qui enim quid ex una cã petit, non prohibetur petere ex alia.ff.de ex.rei iu.& an eadem.C.de inoff.teſt.eum qui. ſed dices, nonne agendo ex empto uidetur ratum habuiſſe ↄ̃ctum,ergo de cętero non poteſt dicere nullũ C.de fur.l.j.ff de tribu.quod in hære.§.eligere? ¶Sed reſpondemus,ꝙ ſicut ab initio non põt fieri contractus ſine ſolẽnitate,quæ eſt.12.q.2.ſine ex. ſic nec ratum haberi. hæc ſententia fuit iuſta,qa non conſtabat de precij quantitate. ſi enim de ea conſtitiſſet, tunc debuiſſet mandare; ꝙ ſententiaretur in optione eſſe emptoris, an uellet precium recipere, & rem emptam dimittere, uenditori: an uellet rem retinere, & precium ſupplere, ut hic dicit,& ideo expone uerbum,quod ſequitur ſalua qõne canonicis ſuper deceptione precij, ideſt ſuper quantitate precij,arg.s̃.de teſti.cum cã. iudex.n.& ſupplere,& emendare debet ſñiam.j̃.de teſt.Raynutius, in ſi.de conſenſu aũt capituli bñfacit, ꝙ illud reſeruat quia de illo non potuit iudicare: quia non fuit petita reuocatio ↄ̃ctus ex illa cã.ꝑ officium aũt iudicis ante,q̃ inciperet cognoſcere de appellatione,an eſſet iuſta,uel iniuſta, bene poterat mandare,ꝙ res trãſlata in alterutram partium poſt appellationem reuocaretur in primum ſtatum, ut no.ſupra de excep.dilectæ.

PEruenit [alienari] C.ad vell.aut̃.ſiue à me [ꝑ 30.] hoc enim non prodeſt,cum tẽpore matrimonij non currat ei præſcriptio in rebus mariti, C.de iure do. in rebus,C.de præſcrip.30.ann.cum no §.illum,C.de anna.excep.l.j.§.ult. nec poſſunt alienari nec etiam conſentiente uxore,C.ad vell.aut̃.ſiue à me.¶In cõmunes] a ſimiliter nec hoc ſufficit, cum ſaltem ꝓ parte uiri, uel id,qđ in uſum uiri ceſſerat,nõ debuerit cõputari, C.ad vell.aut̃. ſi qua mulier. & nec etiam ꝓ parte mulieris: qa maritus de ſuo,nõ de bonis mulieris eã alere debet. ¶Conſulere] nec hoc etiam ei ꝓderat, ar.j̃ de do.poſt di.re.ꝑ ueſtras. licet.n.agere poſſit tunc,C.de iure do. ibi non tñ cogitur.dic ergo mulierem ideò nõ potuiſſe uenire ↄ̃ eam: quia non debet de iure eam lucrari poſt mortẽ mariti, C.de pac.ↄ. ſuper do.l.pen.& ult. & aut̃. æqualitas, niſi pactum interueniſſet, C.de rei uxo.act. l.j.§.illo ꝓculdu. & ſic intelligitur aut̃.C.ad vell. aut̃. ſiue à me. uel dic ꝙ ratificauit eam per ſecundam confeſſionem,ff.ad velleia. ſiue à me.

AD noſtram [patet] præſumptiuè. ſic.j̃ de pig.illo. [dimidiam] hæc ſola præſumptio ſufficiebat, ut iudicaretur fraudulẽta,uel uſura, ar.ff.de trãſ.cum hi, §.modus,C.mãdati,ꝑ diuerſas.tñ hoc ſine prima nihil ualet,ſ.ꝙ intra certum tempus debet reſtituere empta [p̃cij] pd́ictarum rerum uenditarũ [pœnam] j̃ de uſur. qa in oĩbus: ſed alias & pœnas impõnere põt,s̃ de iureiur. ad noſtram,j̃ de uſuris, conqueſtus.c.tuas. ſed ab iſta incipiendum eſt,ſic. s̃ ut lit.non ↄteſt. qm̃, in ſi.

CVm cauſa [recepto] C.de rei uin.l.ij.[reſtituerẽt] cum quis decipitur ultra dimidiam iuſti p̃cij, agi põt,ut uel reſcindatur ↄ̃ctus,uel ſuppleatur p̃ciũ acti. ex ↄ̃ctu, & ſic agitur perpetuò:quia oẽs actiones perſonales ſunt ꝑpetuæ:uel condictione ex lege, q̃ eſt,C.de rei uin.l.ij.uel officio iudicis,petita reſtõne in integrũ intra quadriẽnium tantum, C.ex quib.cau.in ↄ̃ctib.C. de tẽpo.re.ſuperuacuam. Et habet hoc locum in ↄ̃ctib. bonæ fidei. ſecus in ↄ̃ctibus ſtricti iuris, licet tunc habeat locum exceptio ſcḋm quoſdam,ff.de uerb.obl.ſi qs cum aliter. in trãſactione non habet locum deceptio ultra dimidiam,j̃ de reli.do.conſtitutus ff.ad Treb. Lucius,§.ult. eſt autem deceptus ultra dimidiam,qui rem ualentem nouem dedit pro quatuor. alij dicunt,qui rẽ ualentem ſeptem, dedit pro quatuor.

SI uenditori [inſtitutum] in his caſibus repellitur actor agẽs de euictione,ff.de euic. ſi rem quã,§.ult. & l.ſi dictum,§.ſi pręſente,& l.Herẽnius,& l.ſi dictum, §.ſi ꝓmiſſo, & l.ſi rẽ,§.ſi duplæ,& l.ſi ſeruum cum,& l. ſi mãcipium,& l.ſi iõ, & l.q̃ aliam,& l.mãdati,& l.ſi ꝓcurator,§.ſi ignoras,& l.ſi ꝑ imprudentiam,rñ.j. & §.ſi qs,& §.ult.ff.quarum re.ac.non dat̃,l.ult.§.j. [abfuit] & cum determinauerat. ¶Per iniuriam] talem,ſ.ex qua iudex litem ſuã facit:qa tunc ipſe iudex tenet̃, C.de pœna iu.q.ma.iu.l.j.ff.de iu.filius. ſi aũt talis eſſet caſus,ꝙ iudex non teneretur:uel ſi non ſufficientes ꝓbõnes induxiſſet emptor ſine dolo malo,tũc bene teneretur uenditor,qui de probõnibus illius rei,quã uendidit, debet eſſe ſolicitus, & ut hic apparet, uenditori imputatur defectus probationum,& emptori culpa ſua, uel malicia iudicis, uel imprudentia.

De locato, & conducto. Rub.

EX reſcripto [magiſtrorum] hic non cõprehenduntur alij inquilini, ſeu ↄductores alij niſi ſcholares, uel q̃ priuilegio ſcholarium gaudẽt,ut ſcriptores,& ↄſimiles.[ↄſenſum] hæc decr.continet ſp̃ale: alias.n.ſecus,C.locati,ne cui.

VEſtra [ſtatuto] licet.n.ep̃s cum capitulo ſuo poſſit ſtatuta facere,ut ſupra de his,q̃ fiunt à ma.par.ea. c.ult. ſupra de maio.& obed.c.ij. tu reſpondeas, ꝙ ſuper iuriſdictione ſua poteſt epiſcopus[a] cum capitulo ſuo ſtatuta ſua facere: ſed ſi ſuper aliis uelit facere ſtatuta,non põt,niſi hi,quorum intereſt, ↄſentiant,uel ad minus ſint præſentes,de ↄſecr.diſt.3. c.j.s̃.de his, q̃ fiũt à præ.ſine cõ.ca. c.ult. [alienationem] perpetuã directi,uel utilis dñij, ar.s̃ de rebus eccl.non alienan. ſi quis præ.

a ¶*Põt ep̃s* Hoc dictũ *Inn. alleg. ꝓ notabili d. An. & Imo. c. cum oẽs, s̃ de cõſti. & refert* Fel. *ibi* ĩ *col.* vj. *uer. alio nõ declaratur, ubi allegat tenentes hoc dictum Inno. hic, & ibi uide.*

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit ſterilitas.*
2 *Remiſſio cenſus, uel affectus ſit in caſibus fortuitis.*
3 *Conductor à iure locationis cadit, ſi biẽnio nõ ſoluerit pẽſionẽ.*
4 *Conductor quo tempore teneatur ſoluere penſionem.*
5 *Locatori operarũ ſoluendũ eſt debitũ finito opere, & in nu. 6.*
7 *Mora facit rem, uel factum, uel intereſſe tantum æſtimari officio iudicis, quantum fuit tempore moræ, uel cœpit eſſe poſteà uſque ad ſententiam, perſeuerante tamen mora.*

1 PRopter ſterilitatem † ſterilitas dicitur,ſi ſemen receptum non ſit,ff.eo.ex conducto, §.ſi uis, & §.ſed & ſi labes, & l.ſi vno,§.ubicũque. Io.& B. dicunt ſterilitatem,qñ cõis uox eſt,ꝙ malum tẽpus fuit hoc anno propter fructus [uitio] inſolito & fortuito. nam ſi ſolito uitio, & debilitate terræ hoc contingat, nulla ſit remiſſio, ff eo.ex conducto, §.ſed & ſi urendo,
2 & §.ult. & l.ſi vno,§.cum quidam. ¶†Fortuito] ſ.de uaſtatione inimicorum,& conſimilibus:& melius põt dici, ſ.inũdatione fluminis inſolita. idem etiam,ſi ꝑ terræmotum,uel incurſum hoſtium fructus ſit amiſſus: ſecus autem, ſi ꝑ laſciuiam exercitus trãſiens fructus corrupit,ff.eo.ex ↄducto,§.j.& pen. uel ſi ꝑ incendium,ff.eo. q̃ inſulam. ſi quis aũt rectè inſpexerit leges,dicet idem in exercitu laſciuiẽte. ¶Remiſſio] hæc uera ſunt in locatoribus corporum, ꝙ nocet eis caſus fortuitus: ſecus in locatoribus operarũ,uel rei,& operæ,& ſecus in his, q̃ accipiunt ſpẽm ex innoĩato contractu, ut aliquid faciat:qa licet eos caſus fortuitus impediat,nihilominus totam mercedem recipient, niſi culpa uel mora poſſit eis imputari: uel niſi tẽpore,quo nõ ei potuit operari, alij operatus ſit, à quo mercedem habuit, ff.de uar.& extraor.co.l.j.§.pen.ff.de ſtatu.li.cum hæres,§.antepe. C.de cõd.l.pen.ff.eo. ſed adiicit,§.ult.& l.defuncto,ff. de aſſe.diem,ff.locati, q̃ operas. [cum ubertate] C.eo. licet,& l.ex empto,ff.eo.ex ↄducto,§.ſi uis.& dicunt q-dam ubertatem dici, qñ duplum habet eius,quod ſolitus eſt habere. Io.& B. ubertatẽ dicũt hoc anno fuiſſe, qñ tm̃ habuit facta cõi ęſtimatione & præſentis anni,& p̃teriti, ꝙ neuter annus cõi uoce diceretur ſterilis. [p̃cedentis] ꝓximi. nam interpollati anni non ꝓderit, & utilius eſt agere poſt ſecundum annum,q̃ ante: qa tunc duo anni ueniunt in cõpenſationem,qui iam p̃terierũt.

ſinuito] C.loca.ędem. [tépore] ff.ut in poſſ.le.mi.l.iij. §.últ. [per biénium] † no. conductorem cadere à iure
3 locationis, ſi biénio non ſoluerit penſionem, ff.locati, quæro.§.inter loca, ſecus aũt eſt in emphyteuta, q non cadit biénio,ſed triénio, C.de iure emph.l.ij.in fi. niſi emphyteuta eccleſiæ, ꝯ quem ſufficit biénium. 10.q.2. hoc ius, §.qui rem. ¶Soluiſſet] nullo caſuũ prædictorum interueniente poteſt colonus reſiſtere dño, ff.uti poſſ. ſi duo, §.iij.ff.de ui,& ui arm. colonus. In caſibus autem prædictis licet locatori propria auctoritate expellere conductorem modici tẽporis: quia non poſſidet,ff eo.cum in plures, §.hæredum, ff.de acq.poſſ.qui vniuerſas,§.qđ per.C.eo.ꝑ emptore,ubi ꝯductor interuerteret poſſeſſionem.ff.de ui,& ui ar.colonus,& l.cum fundum. colonus aũt perpetuus, uel qui ad non modicum tẽpus conduxit, cum poſſideat naturaliter, & habeat ius in re, expelli non põt, ff.ſi ager uect.l.j.& ij.ff. de ſuperfi.l.j.§.j.C.de fun.pa. iubemus. idem uř in cõmodatore,& precario concedente. nam tales,cum poſſideant rem ſuam, uiolenter poſſunt auferre à colono, & cõmodatariis & precario recipiente,nec prædictis cõpetit interdictũ,vnde ui,cum non poſſideant;& ſi agãt, repelluntur exceptione,ꝙ non poſſunt intentare interdictum: quia non poſſidebant, qñ fuit eis ablata res. ¶†Non ſoluiſſet] conductor aũt penſionem ſoluet in fi.
4 tẽporis,quo conduxit,niſi aliter ſit conuẽtum: uel niſi alia ſit conſuetudo terræ: quia ſemper in promiſsionibus,quod minimum eſt,eligimus,ff.de reg.iur.in ſtipulationibus. item quia ſemper, quod debetur, uel promittitur,uel in diem certum,uel in annum certum,uel in certis nundinis, uel ante nundinas, uel ante annum, ſemper trãſactis nundinis,uel anno, uel alio tẽpore ſoluẽdum eſt, ſiue ſit legatum,ſiue libertas,ſiue qđ aliud, ff.de uerb.obl.eum, qui Kalen.& l.eum, q cæterarum, & l.q ante Kalẽdas, l. eum qui,§.qui ita,& l.qui in hoc anno,inſti.de inutil.ſtipu.§.ſi.idem eſt, & ſi aliquid debeatur poſt annos certos,ff.de condi.& demõ.qui in annos. ibi.n.exponitur, in annos 10,i.poſt ann. 10, quia ſi in annos 10 debent,i.ſingulis annis uſque ad 10 annos, ſemper in prin.cuiuſlibet anni debẽt dare debitum; ſicut qñ legatur, uel debetur alicui in annos ſingulos, uel aliquid annuum, uel quolibet anno, uel annuatim, ſiue debeať,quãdiu uixerit,ſiue quãdiu fuerit in ſcholis,ſiue uſque ad 5 ann. ſemper hoc debitum in principio anni ſolui debet,ff.qñ di.le.ce.nec ſemel,in prin.& §.j. & C.qñ dies le.ce.l.j. quidã tñ intellexerunt aliud eſſe in legatis: aliud in ſtipulationibus: ſed non placet: quia l.præall.ff.de cond.& demon qui in annos, loqui-
5 tur expreſsè in legatis. ¶†Idem uř, ꝙ ſi aliquis locauit operas ſuas pro aliquo opere faciendo, uel exercendo nouo: uel etiam ſi ſalarium ꝓmiſit aduocato, uel medico, uel ꝓcuratori, uel in aliis conſimilibus cauſis, ꝙ tñ finito opere ſoluendum eſt debitum,arg.C.de ſuffr. l.j. quidam tñ aliud dicunt in aduocato, arg C.de iud. properandum,§.illo procul, uer.honorariis, quæ l.nõ multũ urget opponẽtem, ar. ꝑ eis, ff.de uar.& extraor. l.j.§.eſt quidẽ. ſed certe non eſt ꝯ:qa ibi dicit,ꝙ in principio eſt conueniendum de ſalario: ſed non dicit, ꝙ ſit ſoluendum. ad idem,C.de poſtul.quiſquis,§.præterea. in aduocato autem fiſci uidetur ſpãle, ꝙ in medio ſoluatur ſibi ſalarium, C.de aduo.di.iu.ꝑ hanc,§.uincẽti.
6 ¶†Et hæc ſunt uera,niſi ꝓpter conſuetudinem,uel aliã iuſtam cãm aliter ꝑſumatur:qa ſi quis ꝓmiſit,uel legauit alicui mercedes magiſtrorum,uel penſiones domorum,illo tẽpore ſoluere debet promiſſor, quo ille, cui promittitur, ſoluere debet, ff.qñ di.leg.ce. nec ſemel, §.j.hic habes,ꝙ in mora eſt, quicũque intra tẽpus ſtatutum à lege non ſoluit canonem, & pœnã incurrit, ſicut qui non ſoluit intra tempus ſtatutum ab homine, ff.de uerb.obl.ſi fundum,C.de contrah.ſtip.magnam.idẽ eſt in electione,ſupra de conceſſ.præben.& eccle.non uac. nulla, qm ſupra de elect.cum in cunctis. Item in mora eſt debitor dandi, uel faciendi, ſi antequã ſoluat debitum, etiam ſine die litis conteſta.ff.de uerb.obl. nemo, in fi. Item eſt in mora,ſi non ſoluerit debitum etiã ſine die poſt denũciationem ſibi congruo loco & tẽpore factam,ff.de uerb.obl. ſi ex legati,ff.de uſuris,mora, dũmodò intelligat, uel intelligere debeat ſe debere,ff.ſi cer.pet.qui à te, niſi remiſſa ſit rei repetendæ inſtãtia,
7 ff.de uſuris,ſciendũ. ¶†Mora].hic mora facit rem, uel factum,uel intereſſe tñ ęſtimari officio iudicis,quãtum fuit tẽpore moræ, uel cœpit eſſe poſteà uſq; ad ſñiam, ꝑſeuerante tñ mora,ff.de edẽ.niſi.§.j.ff.de triticaria,l. pen.& de ac.emp.ratio.§.ſi per.ff.de reg.iur..ſi Kalend. ff.de cõ.fur.iure,ff.de uerb.obl. quotiens in diem. hic mora ſm legem inducit uſuras in contractibus bonæfidei, & in legatis, & fideicõmiſsis,ff.de uſuris, mora. ſi ff.de lega.ij. ſi quis ſeruo, & l.qui ſolidum,§.j.& §. etiã. legata enim, licet ſint ſtricti iuris, tamen in hoc æquiparantur contractibus bonæfidei, C.in quibus cau. in integrum reſtitu.non eſt. in minorum. ſecus eſt in contractibus ſtricti iuris,C.de conditione indeb.l.j. etiam lite non conteſtata, licet F. dixerit contra. ¶Item hic mora induxit fructuum petitionem per officium iudicis in quolibet contractu, ſi petam, quod aliquãdo fuit meum, uel eius, cuius iure nitor: alioquin exigitur lit. conteſta.in contractibus ſtricti iuris,ff.de uſuris,uideamus, reſpon.j. & §.j. & §.ſi autem, & §.ex cauſa, & §.ſi poſſeſsione, & l.ij. item hæc mora quãdoq; punitur in tertia parte debiti,ff.de inoffi.teſta.& ſi quis ſuo. Item facit indiſtinctè periculum pertinere ad reum, etiam ſi res erat eodem modo peritura apud actorem. ſatis.n. eſt, ꝙ potuit non perire,ff.de leg.j.cum res, §.j. nec eſt contra.ff depo.ſi plures,§.fin. quia ibi non erat in mora, licet eſſet conuentus: quia habebat probabiľr cãm reſiſtendi,ſ.ꝓpter expenſas; & hoc expreſsè ꝓbať auť. de depoſito,§.nemo,ubi dicit,q interdicit depoſitario, ne rem reſtituat,tenetur de periculo. multofortius tenetur depoſitarius, q perfidiam facit, ſi ſine cã teneat. ¶Vnde no.ꝙ ſi ille,qui conuenitur reali actione,ab initio fuit bonæfidei poſſeſſor,ſed poſtea cœpit eſſe malæfidei,uel in mora,tunc diſtinguitur,an res eſſet eodem modò peritura apud actorem,uel non; ſicut diſtinguiť, ff.de rei uind. item ſiue.§.fin.in quartam in præcedentibus, q̃ ex ſequentibus patet, ꝙ loquitur in bonæfidei poſſeſſore ab initio. & ſimile habes in eo.ti. ſi in aliena. Et adiicies primæ regulæ, ꝙ quicunque iuſtã cauſam litigandi habet,non tenetur de periculo,ff.de rei uind. utique, dũmodò ab initio bona fide ꝯxerit, uel res ad eum peruenerit. mala autẽ fide contrahens ſemper de periculo tenetur,ff.de rei uind. Iul.rñ.j.& §.j. Itẽ illud no.ꝙ licet in peti.hære.reputetur in mora,& ma.fi.poſ. quo ad fructus,qualitercũq; ſciuerit ad alium pertinere,ff.de pe.hære. item ueniunt,§.petitam,& §.à quo,& l.ſed ſi,& ſeq. & §. & ſi ante. ſed non ſic in rei uin.qa ille,q bona fide ab initio ꝯxit,non dř eſſe in mora,& malæfidei poſ. quo ad fructus, niſi poſt.li.nõ.C.de rei uin. certũ. imò & poſt li.ꝯt.remanet bonæfidei quo ad uſucapionem triẽnij cõplendam, & quo ad hoc, ꝙ fructus facit ſuos, licet illos cogatur reſtituere, ſicut & rem uſucaptam

uſucaptam poſt lit.con.ff de rei uin.ſi poſt ac.ff. ꝓ emp. l.2 in fi ff.de uſuris,qui ſit.§.fi.item quantum ad facilitatem etiam poſt lit.conteſt.remanet bonæfidei poſſ.ff. de peti hære.illud quantum autem ad præſcriptionem x.uel plurium annorum non dicitur poſſidere:quia interrupta eſt per lit.conte,C.de rei uin.in cã. Alijs uidetur,& forte melius,ꝙ quantumcunque fuerit bonæfidei ab initio,ꝙ ex quo fuit malæfidei poſ.etiam ante li.conteſt.tenetur de fructibus,nec uſucapit,& de facto tenetur, maxime ſm canones, ſuprà de præſcript. quoniam hanc moram,& prædictas eius pœnas incurrit eccleſia, fiſcus,& etiam minor.xxv.annis, dummodo ſit maior. xiiij. impubes enim nullam moram facere poteſt. ff. de uerb.oblig.ſi pupillus.Item prædictæ perſonæ licet incurrant hanc moram, tamen ſæpe reſtituũntur in integrum.ff.de in inte.reſt.coram.¶Item licet dixerimus,ꝙ debitor ꝑdictis modis ꝯhit moram,& pęnam:tñ & alio mõ ꝯhit; quia ſine ulla diei appoſitione appellatur uel litis conte. uel interpellatione contrahit moram. ff. de uer.ob.continuus, & l.ſtipulationes.§. fi.item quodam ſpeciali iure maior obligatus minori,uel eccleſiæ, uel fiſco ꝯhit moram, & pęnam.C. in quibus cauſis non eſt ne.in inte.reſt.in minorum.ff.de uſuris,cũ qdã.§. fiſcus. item qdã ſpeciales caſus ſunt, ubi extraordinarie ꝯhiť mora,& pœna.ff.de fideicom.li.cum uero.§.apparet.C. de iure do.§.pe.ff.de ui,& ui ar.l.j.§.rectiſſimè, & l. pe. ff.quod me.ca.ſi cum §.ꝙ ſi homo.

SVMMARIVM.

1 *An poſsit dominus propria auctori. expellere emphyteotam.*

2 *Emphyteoſis ſemper durat, quouſque auctoritate iudicis reſcindatur.*

POtuit [emere] C.de iure emph.l.ult. [uendere] donare aũt pñt, dño non reqſito.C.de fundo pat.l.j.inſt.locati.§.iõ.& forte pignori obligari.ff.de pig.lex.ff.de pig.ac.tutor.§.ul [Prohibenť]pa
1 cto ꝙ interuenit inter emphyteotam,& dñm. ¶†Niſi celeri] uſq; ad lit.conteſt.ff.rem ra.habe.amplius melius uř, quoſque expellatur ſm eos, qui dicunt licere dño expellere emphyteotam propria auctoritate,& in caſibus,in qbus licet ſm nos,uel ſm illos,qui dicunt ꝙ tñ auctoritate iudicis faciendum eſt,quouſque & anteq̃ ad iudiciũ uocetur:uel antequã aliquod damnum dñs conſequatur ex eo, ꝙ emphyteota non ſoluit.ff.ſi quis cau. & poſt. & hoc probat litera ſequens,non obſtante,ꝙ ei ut canonem ſolueret,non extitit nunciatum. quia ſi ex quo uocatus eſt,ante li.conte.liceret ſibi conſulere, fruſtra hoc dixiſſet, cum plus ſit eum in iudicium uocare,
2 quã extraiudicium admonere.¶†Sed queres nonne hoc ipſo, ꝙ non ſoluit intra tempus ſtatutum uidetur reſciſſa emphyteoſis. Rñdemus nõ, quo uſque patitur[a] conductorem tenere rem locatam,unde & ſi poſtea accipit penſionem,refirmatur tacite cõtractus.uel dic,ꝙ ſemper durat emphyteoſis quoſque auctoritate iudicis reſcindatur. ¶Item quærimus,ſi poſt tempus, querat penſionem,& emphyteota denegetian ulterius poſſit ſibi celeri ſatisfactione prouidere? Reſpondemus,non. nã cum antiquo iure & communi iure non liceret ultra tempus præfixum ſoluere.imò res emphyteutica ſibi auferebať licet hodie de gratia aliqua ſit facta additio iuri cõi ſcilicet ꝙ poſſit ꝓuidere celeri ſatisfactione, reſtringendũ eſt.nam qui exactus debitũ nõ ſoluit,non põt dici, ꝙ ſibi celeriter ꝓuideat. Illum ergo[b] putamus ſibi celeriter prouidere, q exactus eſt uel in iudicio,uel extraiudiciũ ſtatim,& ſine ullo termino ſoluit & multofortius ſibi prouidet celeriter,ſi antequam eximitur in iudicio,uel extra ſoluat. alij exponunt, celeri ſatisfactione,i. q̃ cito potuit.ff.ad tertul.l.ij.§.cõfeſtim, alij dicunt poſt biennium dãdum modicum tempus, & interpretantur, modicum reſpectu biennij.ff. de uer. ſig.hæc adiectio. Expelli. auctoritate locatoris,[c] uel tutius auctoritate iudicis.C.de iure emphy.l.ij. Interpellet.C.de iure emphy.l.ij.

a ¶*Patitur. Et ſic in poteſtate domini relinquitur reſcindere uel non reſcindere, emphyteoſim ob canonicum non ſolutum. adde Pet. de Anc. in conſi. cxlj. col. 2. in prin. incip. ſuper prædicto dubio.*

b ¶*Illum ergo. Ad hoc dictum uide Petr. de Anc. in conſi. cccccx. inci. quidam ſer Antonius, col. 3. uer. uenio ad tertium.*

c ¶*Autoritate locatoris. Adde quòd hanc opi. tenet Fran. Aret. in cõſi. 21. & in l. cla. poſſidere. ff. de acq. poſſ. & uide latiſsime per Mo. in l. 2. col. lij. cum duabus ſeq. hic alleg. & uide Pet. de Anch. in conſi. cclxxiiij. inci. ad declarationem.*

De rerum permutatione. Rubr.

SI principes. [Pragmatica] .i.confirmatione facta à principe cum cauſę cognitione.alias autem pragma dř cauſa pragmatica[d] ſanctio conſiliõ ſuper cã aliqua promulgata [Promulgata] ſupple & reliquæ ſolennitates iuris interuenerint.

d ¶*Pragmatica. Quid dicatur pragm. ſanctio, adde gl. in c. per uenit centeſimaprima diſt. & in l. iubemus nullam. C. de ſac. ſan. ecc. gl. in c. dicite. 25. q. 2. do in ca. omnes. 19. diſtin. & Ioan. de Imo. & Car. in cle. 1. de ui. & ho. cle.*

VT cõmutationes.[ſucceſſor:] & ẽt ab ipſo faciente cõmutationẽ,ſi ſuſtineať in adminiſtratione.ꝯ.de reb.eccl.non ali. ſi quis ꝑ. & no.ꝯ de ele.noſti.

MAncipia cõuenit de honeſto ſi.n.aliter fiat,tenet.xij.q.ij. eccleſiaſticis [Ad humanos] .i.ſeculares [nõ decet de honeſto, uel de facili,i.ſine manifeſta cauſa.

IVſtũ [mãcipio] .i. collatione [fugitiuos] .i.qui fuerunt fugitiui,ſed mõ deſierunt.xij.q.ij.fugitiui: & ſic non eſt ꝯriũ.C.ad l.Fal.de pla.in fuga.debet tñ. denunciari emptori uitium ſerui, ne redhibitioni ſubiaceat. ff.de ꝯh.emp.ꝙ ſępe.§.ſi quis amico.[Eſt abſurdum] de honeſto, uel ſine cauſa.

QVæſitũ [ꝑbẽdarũ] q̃ in diuerſis eccľijs ſunt; uel ẽt in eadem eccľia, ſed diuerſo iure cẽſenť;puta qa uni ꝑbendæ aliquod ſpãle onus incũbit,ꝙ nõ incumbit alij:uel ſi ſunt in eadẽ eccľia diuerſæ dignitates, uel diuerſorũ officiorum ꝑbẽdæ, forte quia aliqua deputatæ ſunt cantoribus,aliæ alijs officijs.alias aũt bñ põt unus canonicus unã ꝑbẽdã cũ alio, ꝑmutare, dũmõ collatio ꝑbendæ non pertineret ad inueſtiturã alicuius.qa tunc uř,ꝙ eius debet requiri conſenſus.¶Simoniæ.ꝯ.c.proxi. 4.q.2.quã pio.bñ poteſt dicere,ꝙ ex quo nõ poſſum ſecure in mea eccleſia morari, uel proficere ibi ꝑꝑ diuerſitatem linguæ, uel alia iuſta de cã, ſupplico, ut de mea ꝑbenda,uel eccleſia alij prouideatis,& mihi prouideatis in alia credimus ẽt,ꝙ poſsit ẽt dicere,& tali melius competeret mea eccleſia,q̃ mihi ar.ſuprà de præb. inter cætera:ſed ipſis,qui commutare debent,hoc inter ſe paciſci & tractare non licet.

AD quæſtiones [habet] ad menſam ſuã deputatã: aľs nõ liceret.ȿ.de re.ec.nõ ali.c j.uel non ſolũ eccleſia erat maioris eccleſiæ ſed ẽt poſſeſſiones.16.q.2.c.1.& not.ȿ.de præben.de monachis. uel dic, ꝙ permutatio põt fieri de eccleſiis non ſolum ad menſam pertinentibus,ſed ẽt de aliis,in quibus quãtulũcũq; iuris habet.nõ enim prohibetur permutationem fieri iurium ſpiritualium inter ſe, ut hic dicit [eccleſiis] & cum eccleſiis tranſibũt alia ſpiritualia,ut ſunt decimæ, & mortuaria. ¶Miſceantur] i.ſeparatim fiat ꝯctus eccleſiarum à ꝯctu poſſeſſionum. uel hic uult dicere, ꝙ caueant permutantes, ne occaſione ſpiritualium iurium, de quibus plus habet una eccleſia,ꝗ alia,plus uel minus pecuniæ,uel alterius rei temporalis tribuant.

CVm olim [commutaſſent] & male.ȿ.eod.quęſitum [inficiebatur] ſed poſtea fuit probatum alio mõ, ut ſtatim ſequitur [reſignauit] mentitur, ut ſtatim ſequitur, & per alias probationes cõſtitit [conſtaret] fortè per teſtes. confeſsio.n.contradicebat,ut ſtatim dixit [errorem] ſ.permutationem.

CVm uniuerſorum [præbenda] hoc.n.conueniebat inter eos, ꝙ.G.præbendam ſuam daret cuidam cõſanguineo ipſius L.& L.præbendam ſuam daret.G.[cõſanguineo] qui etiã illicitè permutationis conſcius, & fautor erat [de iure] ȿ.e.quæſitum [ſimplicitati] hic enim de benignitate loquitur: ſecus de iure. ¶Amoto] reſignauerat.n.ex cã, quæ non fuerat ſecuta: tñ iuſtius uidetur,ꝙ L.qui fuerat deceptor,priuaret: ſed & hoc iuſtũ erat. licet.n.G eſſet puniendus ex eo,ꝙ ſimoniacè reſignauerat, uel renunciauerat:renunciatio tñ non tenebat: qa ſimoniace, ſicut nec collatio beneficij ſimoniace facta tenet,ar.1.q.1.ordinationes,& quia ex cauſa renunciauit, quæ non fuit ſecuta.

EXhibita [ipſe] capellanus.

De feudis. Rubr.

INſinuatione [Gageria] uilla, uel poſſeſſiones [eccleſiæ] i.epatus [recepiſſe] in cã pignoris [computandos] & eſt hoc forte in odium feudorum,ſicut.ĩ.de uſu.c.1.nam cũ non liceat res eccleſiæ alienari, ſine neceſſitate.12.q.2.neceſſitatem,& c.ſine ex. & feuda de gratia concedantur,& ꝯ ius facilis eſt eorum reuocatio, ar.ȿ. de his, quæ ſi.à præla.ſine cõſen.ca.cum apoſtolica. uel hic uocat feudatarios ruſticos, qui teneant aliquas poſſeſſiones, quarum ratione debent aliqua ſeruitia exhibere, & non excedant multum fructus ualorem ſeruitij. alioquin eſſet ꝯ mandatum Dei:mutuum dantes,&c. uel dic hanc decr.& conſimiles loqui in eo caſu, qñ illicitè tenent,ſ.qa in feudo datæ fuerunt in caſu illicito; ſicut ſi decimæ in feudo darent, quæ tamen ſine ſcandalo recuperari non poſſunt; & hoc innuitur.ĩ.de uſuris.cap.1.

EX parte [de nouo] Hoc.n.iuramentum intelligitur ut rem feudatariam conſtituat [alienare] & propter hoc debeat amittere feudum [recuperare] de facto: quia de iure ipſo facto cadit à feudo, uel à iure feudi.[Concedas] in nullo.n.caſuum prædictorum erant poſſeſſiones de menſa. unde iuro non aſtringebatur,qđ tantum loquitur de poſſeſſionibus ad menſam pertinentibus, argum.ſupra de rebus eccle.non alien. ut ſuper poſſeſſ. ubi not.

De pignorib.& aliis cautionib. Rub.

NVllus presbyter [librum] hic prohibeť obligari ꝑꝑ honeſtatẽ:qa aľs cõſecratus nõ eſt. calix aũt certã cępit cõſecrationẽ;& ad minus,cũ ibi confectũ ſit corpus & ſanguis dñi Ieſu Chriſti,non debet à profanis tangi:ueſtis ẽt benedictionem recipit,ar.12.q.2.aurum. ¶Neceſſitate] no.neceſſitate imminente uaſa & alia ſacra obligari pignori, arg.ĩ.c.2.ẜm legem,contrarium.C.de ſacroſ.eccl. ſancimus.ff.quæ res pig.obl.l.eam.ff.de pig. ſed & quod.§.qui emp.arg.

LAtor [liber] contra.ȿ.de iureiuran.ex reſcripto. ſolu.ibi.

EX preſentium [pro ſua] i.ꝓpria,nõ eccleſiæ. creditor tñ hæc neſciebat:ſed pro utilitate eccleſiæ accipi credebat, & ſic ẽt ꝯctus noĩe eccleſiæ celebratur. aľs enim res eccleſiæ obligatæ non eſſent, nec cogereť aliquis pro earum liberatione ſoluere precium.C.ſi res al.pi.d.l.curator.C.quæ res pig.ob.poſ.qui filius. & eccleſia libere petere põt.10.q.2.hoc ius, in uer.qui uerò res.ȿ.de reb.eccl.non alie.ſi quis: uel hic de facto recuperare non poterat,niſi precium reddi faceret: ſi.ȿ.de rebus ecc.non alie.ad audientiam. Vel dic ꝯctum factũ noĩe eccleſiæ,& ſeruata fuit forma: ſed nõ conſtat fuiſſe conuerſum in utilitatem ipſius eccleſiæ; & qa non cogebať eccleſia,non cogitur ſacerdos.10.q.2.hoc ius. & not.hic, ꝙ non ſolum habet eccleſia rei uindicationem contra deceptionem,ſed etiam actionem neg.geſt contra ſacerdotem,qui male miniſtrauit.ff.de neg.ge.l.iij.§.ult.12.q.2.ſi qua de rebus,& c.ſi quis quẽlibet,& non ſolũ habet actionem ꝯ ſacerdotem adminiſtratorẽ, ſed ẽt ꝯ hæredes. qđ tñ intelligimus, qñ dolo & lata culpa aliquid geſſit ſacerdos: uel ſi qd ad eum peruenit, uel hæredes ſuos: alias.n.hæredes non tenentur nec de leui culpa.ff.de here.tu non oſtendimus.C.de hære.fu.l.j.& ult. [& ea] pignora [ipſius] ſacerdotis.

ILlo uos [cauſam] Agebant.n.H & B.ꝯ C.pig.actione [prædicta G.[primo.n.hæc G.propoſuit,dũ uiuebat & poſtea ea mortua hoc ipſum ꝓpoſuerunt hrđes eius [propoſitum] tanquam exceptio peremptoria poſt lit. cont. [pignus] qa ſi pignus eſt,pacto non põt facere, ꝙ dñium tranſeat in uenditorem, uel ꝙ non poſſit redimere.C.de pac.pi.l.ult. [Et duobus] no.ex pluribus p̃ſumptionibus iudicari.ȿ.de emp.ad noſtram [numerari] ſi.n.uenditor eſſet, emptor fructus faceret ſuos [emptorem] ſ.ꝙ ſimulate egerit ꝯctum ſub ſpẽ uenditionis, cum in ueritate ageretur, ut eſſet pignus; & plus ualet, qđ agitur, ꝗ qđ ſimulate concipitur.C.plus ualere,qđ agitur ꝗ quod ſi. & per totum; & ita fiat condemnatio in pignoritia ac.in qua actum eſt.

EX literis [diſtractio] Iuſtũ eſt, dũmõ primo extractũ eſſet debitũ uxoris, & oĩum aliorũ habẽtiũ hypothecas tacitas uel expreſſas [dicit] .i.petit in libello ſuo.¶Cũ mulieribus] mulier in repetitione dotis p̃ferť oĩbus habentibus ꝑſonales actiones, uel tacitas hypothecas.C q.po.in pi.ha.aſſiduis. habentibus aũt expreſſas non præfertur, ar.eius,qđ dř in fiſco q.ſiľe priuilegium habet.C.de priui.fi.quãuis. ff.qui po.in pig.l.ult. hoc aũt priuilegium non habet mulier in rebus paraſernalibus.C de pac.conuen.l.ult.nec in donationibus ꝑꝑ nuptias.C.qui po.in pig.ha.l.ult.in his enim bene habet tacitas hypothecas: ſed præfertur tantum poſterioribus creditoribus & habentibus hypothecas, ſed non prioribus.

Cum

CVm contra [quæſtionem] petendo reſtitutionem pignoris, & intentando pignoraticiam actionem: hoc tamen non uidetur, cum pignoraticia actio ſit perſonalis, & non detur in rem. [annullaſſent] repete, qđ diximus ſupra de iureiur.ad noſtram.

SVMMARIVM.

1 *Debitor non debet expectare, ut creditor petat, ſed ire debet ad locum, ubi creditor habitat, ibique ſe offerre.*

SIgnificãte [cõmiſſoriæ] C.de pa.pig.l.j.& ij. quia non obſtante pacto tali,ſ.ꝙ res pignorata propria ſit creditoris,uel ꝙ ulterius nõ reddatur pignus debitori, poterit agere pignoraticia ac.ad recuperandum pignus: ſed iuřm bene obſtaret ſibi, ſi in culpa fuiſſet. [nũcium] no.maliciam procuratoris non obeſſe dño, dũmodò in culpa eligẽdi non fuerit,ff.cõmodati argentum,C.qui pe.tut.uel cu.
1 à matribus. ¶†Remiſerit.] quicunque.n.aliquid alicui debet,non debet expectare, ꝙ is, cui debetur,iſtud petat: ſed debitor debet ire ad locum,ubi creditor habet domicilium,& ibi ſibi offerre; & ſi non eſt ibi,corã iudice loci hoc proteſtetur, arg.hic, C.de uſur. ſi creditricis,C.de ſol.ob. & idem eſt dicendum,qñ aliquis ꝓmiſerit alicui facere ceſſionem ac.uel renũciationem, ar.ȿ de offi.ordi.paſto.§.ſi. ¶Captione] nam licet per miſſionem nũcij excuſetur, ꝙ non incurrerit periuriũ: quia credebat ſolutam eſſe pecuniam creditori,non tñ excuſaretur, ſi citò non ſolueret poſtꝗ ſciuit pecuniam non ſolutam: quia adhuc durat debitum, & uinculum iuramenti:quia licet ex pacto non teneretur,quin poſſet recuperare pignus; ex iuramento tñ ſic obligatus eſt, ut ulterius petere non poſſet, niſi prædictis excuſationibus defenderetur [cogatis] hoc eſt de iure ſine aliqua diſpenſatione.

CVm conſtet mulierem. Iſta I. habuerat filium, & filiam nomine M. de primo matrimonio, quæ ad ſecunda uota cõuolauit. mortuo aũt filio ſucceſſit iſta cum ſorore defuncti in uiriles portiones: ſed in omnibus, quæ ad filium nomine defuncti ꝓuenerũt à patre, nõ habebat I. mulieri niſi uſumfructum in donatione propter nuptias, auť.de nup.§.huic nos, §.qm̃ mulier: ſed M. habebit ꝓprietatem tanꝗ hæres proximior ab inteſtato; & ideò ipſi caueri debet, ut ſequitur. poteſt etiã poni caſus, qñ uſufructus erat relictus I. mulieri, & proprietas. Item põt poni, qñ in iudicio cõmuni diui.uel fami.erc. vni erat adiudicatus uſufructus, & alij proprietas.ſed primò dictum magis placet [mulierem] ſororem defuncti filij [ſalua] ff.de uſufr.l.j. [pecuniã] ff.de reb.quæ uſu.con.per totum,inſti.de uſufr.§.j.& ij.

De fideiuſſoribus. Rubr.

CLericus [inſeruiens] hoc uerbum frequentiam & aſſiduitatem notat.uel dic,ꝙ nec ſemel fideiubere debet, niſi in neceſſitate: ſi tñ fideiubeat, tenet infra c.proxi.11.q.1.te quidem: ſed peccat, & punitur, ſi frequentet,ut hic.

PEruenit [tranſcripta] quæ tñ ad probationem non ſufficiunt,ut ſupra de fide inſtr.c.j. & hoc ſatis colligitur ex eo, quod ſequitur, ſi ex ꝯfeſſione,&c. niſi.n. trãſcripta facta eſſent cum ea ſolẽnitate, quæ eſt notata, ȿ de teſti. Albericus, non faciunt fidem. ¶Reditib.] C.quæ res pig.obl po.l.ſpẽ,& ult.contra.ſol.nõ poſſunt obligari ſpeciali conuentione: ſed à iudice ꝓ debito canonici,& ex cã iudicati poſſunt obligari,& addici,C.de excep.rei iud.ſtipendia,C.de pri.mi.l.j.ff.de rebus co.q ſub tu.uel cu.mag.§.non paſsim.& ex eadem cã poſſunt interdici ſtipendia, ff. de re.iu.commodis prædiorum. ¶Suſpendatis] nam licet ad hoc non agať: ſi tñ ipſis defendentibus cõuicti fuerint de aliquo crimine,tam ordinarius, ꝗ delegatus eos punire
a poterit, maxime[a] cum ſit notoriũ in iure, & infamia inde orta ſufficiat ad ſuſpenſionem eius. 2.q.5. presbyter ſi: ſecus aũt eſſet,ſi non eſſet in iudicio, & tunc probareť aliquod crimen contra eum, ȿ de ord.cog. cum dilectus.

a ¶*Maxime. Hæc dicta Inno. intellige tu & declara, ut per* Do*mi.de* S. Gemin.*in c. in primis, col.vj. in prin.2 q.1.*

COnſtitutus [abſoluat] hoc habet locũ in quatuor caſibus. Primus eſt,ſi reus dilapidat bona ſua Secundus, ſi fideiuſſor condẽnatus eſt creditori. Tertius, ſi ex pacto hoc conuenit à principio,ff.mãdati, ſi ꝓ ea. Quartus, ſi diu ſtetit in obligatione, ff.manda. Lucius Ticius,arg.ff.mand.ſi mãdato,§.quotiens,ff.cõmo. ſi ut certo,infra c.ult.[ille] cãcellarius. ¶Satiſdatione] hęc cautio non eſt neceſſaria, cum ſufficiat ſola citatio: & ſi non ſe præſentauerit, procedi poſſit ad teſtium receptionẽ,ſupra de teſti.c.j. hic aũt ideo petita fuit cautio: quia præſumebat Papa, ꝙ cancellarius malicioſè uellet fatigare aduerſarium in mittendo Bononiam ꝓ teſtibus recipiẽdis: ut autem ceſſet ab hoc grauamine, vult, ꝙ etiam ipſe ſuum nũcium mittere compellatur [ſignificent] ȿ de teſti.cauſam, ȿ de proba.licet. No.cũ, qui refert negotium, non ſolum debere referre, quãta ſit fides adhibenda teſtibus, ſed etiam inſtrumentis.

SVMMARIVM.

1 *Debet is, qui mutuum, uel quęcunque alium contractum cum procuratore iniit, diligenter mandati tenorem ãĩaduertere.*
2 *Procurator habens generalem adminiſtrationem omnium bonorum domini, an poßit obligare dominum.*
3 *An ſit facienda uis, ſi dominus dicat, præficio talem, uel inſtituo tali negociationi; an dicat, facio procuratorem meũ talem in tali negociatione.*
4 *Quot modis res aliqua in eccleſiæ utilitatem conuerti dicatur.*

QVod quibuſdam religioſis locis [ad vniuerſos]
1 religioſos [cõi] † Si ultra id, qđ capitulum ſibi mutuandum mandauit qñ aliquis ꝯhit mutuum,uel quẽcũque alium ꝯctum init cum ꝓcuratore, debet diligenter inſpicere tenorem mãdati,ff.mãd.diligenter,ĩ de priui.porrò: quia ſi illud exceſsit,nõ tenetur dñs, niſi inquãtum probaret uerſum in utilitatẽ dñi,ut hic,niſi illud,qđ facit ultra mãdatum,ex neceſſitate ꝯſecutiuum ſit mandato,ut eſt cautio de euict.& ſimilia,ad ꝗ bene procurator obligat dñm,ut ff.de act. emp.l.Iulius,§.ſi ꝓcurator,ff.de ꝓcu.qui ꝓprio,& l.ꝓcurator. ſed ſemper caueat iſte procurator, qui adhuc mandatum nõ habet,ne pecuniam mutuã accipiat:qa in ea nunquã dñm obligat,C.qđ cum eo.l.ſi.nec obligare põt pignus,ff.qđ iuſſu.l.antepen. ¶Si aũt aliquis p̃latus conſtituat aliquem ꝓcuratorem ad ꝓcurandam aliquã villam,uel aliquã p̃bendam,ſi dat ſibi liberam adminiſtrationem in ea, uř mihi ꝙ põt agere noĩe eius ꝓ utilitatibus villæ,uel præbendæ,& põt locare,& ꝑmutare res illius villæ,uel p̃bendæ, & poteſt ei ſolui debitum,

 quod

quod ei debet, & paciſci, ff. de pac. reſcriptum, §. fi. & tribus l. ſeq. ff. de ꝓcu. procurator, cui & l. ſeq. & C quod cum eo, ſi liberam, ff. de rei uin. ſi qs hac. § fi. & hac ratione uř quibuſdam, ꝙ etiā poſsit mutuum contrahere; ſic tñ, ꝙ nõ obliget perſonam dñi, ſed res tantum[a] villæ, uel præbendæ, quas adminiſtrandas recepit.

a ¶*Sed res tãtum. Adde, quòd idem tenet Pe. de Anc. ĩ cõſ. 313. incip. Pro clario deciſio. col. ij. circa finẽ.*

2 ¶†Si aũt haberet generalem adminiſtrationẽ oĩum bonorum domini, tũc forte poſſet obligare dominum, ar. p̃dictarum, ff. de ꝓcur. generali, & de pac. reſcriptum, & trium l. ſeq. & hoc ex eo maximè probař: qa talis procurator põt facere inſtitore habito obligabiř & ꝓcurator generalis, qui inſtituit, & dñs, ff de inſti. cuicũque. § fin. & l. ſeq. ex quo ſequitur, ꝙ multo fortius ipſe procurator generalis dñm obligabit etiam mutuam pecuniam accipiendo. ciuitas tñ, uel eccleſia nunquã in mutuo obligař, niſi uerſum ſit in utilitatem ciuitatis, uel eccleſiæ, ff. ſi cer. pet. ciuitas: ſecus tñ eſt in priuato, ut no. in ſumma. C. ſi cer. pet. §. ubi aũt accipit mu. ſi aũt non habeat liberã adminiſtrationem, nec ſpãle mãdatum ad p̃dicta, non põt ea facere, ff. de ꝓ u. mãdato generali ignorãtis, & l. ꝓcurator tutorum, ff. de offi. ꝓcurator. Cęſa. l. j. §. j. C. de ꝓcuratorib. ꝓcuratore, ff. de peculio, qđ peculij. uř tñ, ꝙ huic etiam non libero ſolui debent penſiones, & alij reditus villæ & p̃bendæ, & ꝙ ipſos poſſit alienare, ar. ff. de ꝓcu. ꝓcurator tu. ar. C. de admi. tu. lex quæ. hęc aũt habent locum in ꝓcuratoribus ad aliqua ꝓcuranda, & & non habent locum in inſtitoribus, uel ꝓcuratoribus negociationum. in eis enim uř, ꝙ ſi quis alicui mãdaſſet ꝙ pãnos cã negociationis ei emeret. ꝙ licitè põt accipere pecuniam ꝓ his perficiendis, & dñm obligat inſtitoria, ff. ad Maced. ſed ſi filius, §. interdum, ff. de inſtit. cuicũque, in prin. & §. non tñ omnes, & in omnib. §. eiuſdem l. nec eſt uis, utrũ de multis rebus mãdauerit dñs, ut tunc habeat locum directa inſti. ff. de inſti. cuicũque. §. j. nam ibi in plurali tm̃ loquitur, ſ. agris colẽdis, mercaturis faciendis. Si aũt de vna re tantum mãdet; & tũc datur utilis inſti. ff. de inſtit. in eum. j. rñ. & § j. & C. de

3 exer. l. iij. & l. ſi mutuam, C. ſi cer. pet. l. eum qui. ¶†Itẽ non uř eſſe uis, utrum dicat dñs, Pręficio talem, uel inſtituo tali negociationi; an dicat, facio talem procuratorem meum in tali negociatione. nam ex contractu talis procuratoris, qui eſt ad negociationes, uendit certũ quid. ſi. n. eſt procurator ad pecunias recipiendas, datur utilis inſti. contra dñm, ff. de inſti. in eum. ſed cõtra. ff. de inſti. cuicũque. §. ſed cum & fullo. Sol. ibi loquitur de procuratore, qui nullam hebet poteſtatem negociãdi in rebus dñi: ſed tantum diſcipulos regere debebat, & neceſſaria eis miniſtrare. ex cõtractu enim cum tali habito non quæritur inſti. quæ nõ quæritur, niſi qñ aliquis ſit inſtitor, uel procurator ad negociandum ꝓ utilitate, & q̃ſtu dñi; & non loquitur de procuratore, qui inſtituitur ad colligendos reditus, & faciendũ coli terram. hic. n. nulla eſt negociatio queſtuaria; & ideò nõ datur inſti. ff. de inſti. ſicut uillicus. poſſet tñ aliqñ dari ne. ge. Item licet dixerim, ꝙ aliqñ põt ꝯ̃here mutuum inſtitor, tñ diligenter caueat ſibi ille, qui mutuat. quam autem cautelam debet habere, collige. ff. de exer. l. j. §. non aũt ex cõi cauſa, & l. fi. in cautela enim hmõi æquiparo exercitoriam, & inſtit. licet aliqui aliter dicant. ¶Ex his autem legibus ſic diſtinguitur: quia ſi p̃poſitus alicui rei ut inſtitor, uel exercitor ꝯ̃hat in rem, quæ ei noĩatim eſt ꝑmiſſa, ſemper p̃poſitores tenentur inſt. uel exer. nec attenditur, an ſit ꝯuerſum in rem, uel non. ſi aũt ꝯ̃hat in rem, q̃ tacitè eſt ſibi cõmiſſa, ſi id, qđ accipit, uel in quo ꝯ̃hit, uertitur in rem dñi, idem eſt. ſed ſi non uertitur in rem dñi, tunc locum habet. l. fi. ff. de exer. ubi dř creditorem ſcire debere ſe ꝯ̃here in eam cauſam, q̃ tacitè eſt ei permiſſa, & ꝙ non credat plus, q̃ eſt ei neceſſarium, & q̃ res ibi poſſit cõparari. nec ſufficit ſola aſſertio præpoſiti dicentis, ꝙ in cauſam neceſſariã accipit: imò eo ſciente debet ſubeſſe cã. Quid aũt ſibi tacitè committatur, in ſumma de

b exer. no. Dicitur aũt inſtitor[b] ab inſto: quia præſtat, uel p̃ficitur negociationi, uel negocio etiam ſingulari, ff. de inſt. l. ij. & l. cuicũque, in prin. ubi habes, ꝙ inſtitor dicit etiam, q̃ ædificio p̃ponitur, & inſulanus hic hoc noĩe continetur. & de inſtitore uř, ꝙ ſi pro ædificio accipit mutuum, ꝙ bene obligat dñm, ff. de inſti. certum, §. non tñ omne. ſed ſi tm̃ eſſet inſtitutus ꝓcurator, nõ inſtitor ad ædificium, tunc non uř, ꝙ poſſit accipere mutuum ꝓ ædificio: ſed de ſua pecunia, uel dñi facere debet, C. quod cũ eo. l. fi. ſed ꝯ̃. ff. de inſti. meũ, C. de exer. ſimu. ¶So. illæ l. loquunř, ꝙ ꝓcurator obligat dñm de mutuo, qñ ei ſpãľr mãdatũ eſt, ꝙ mutuet; & hoc ipſum dicit. l. p̃al. C. qđ cũ eo. l. fi. ĩ prin. ſed ſi nõ eſſet mãdatũ ſibi ſpãľr, tũc nõ poſſet dñm inſtitor obligare, niſi eſſet ꝓcurator & inſtitor, ff. de inſt. cuicũque, §. ſed ſi fullo. §. qđ cũ eo l. fi. hęc materia licet ſit legalis, tñ multum neceſſaria eſt clericis, q ſuis negociis multos p̃ponũt. ex dolo aũt extra offm̃ ſuũ cõmiſſo nõ teneř dñs: ſed in officio ſibi cõmiſſo ſi delinquat ĩ ꝯ̃ctu, teneř dñs, ff. de tri. ſed ſi ſeruus. duabus ll. ſeq. niſi q̃ citò ſciuit, purgauit, C. de ero. mian. l. fi. C. de hær. q cũque. ſ̃ ut lit. nõ ꝯt. accedẽs. ſicut ex dolo defuncti teneř hřs, ſi in ꝯ̃ctu admittař, ff. depo. ſi hoĩem, §. dař. ¶In utilitatẽ] ſed ꝯ̃. qa ĩ ſummã cõi ꝓuidẽtia ꝯſtitutus, ſiue ſupra mutuatus fuerit, nõ teneř eccľia, niſi ꝯuerſa ſit ĩ ipſius utilitatẽ. 10. 2. hoc ius, §. is cũ. & inſuꝑ quãtũcũq; recepit, ſi

b ¶*Inſtitor. Quis dicatur inſtitor, vide etiam per Abb. in ſuo cõſi. 16. col. j. in primo uol. & adde, q ſi inſtitor alicuius ſeri pſit alteri mercatori, qualiter apud menſam domini ſui habebat mille, an officio inſtitoris finito ipſo inſtitori uel dominus ſit coueniendus, vide Soci. in cõſi. 154. colũ. ij. uer. octauus caſus, & de materia uide etiã per Alex. in conſil. 44. per totum in ſecundo libro.*

4 ꝯuerſa eſt in utilitatẽ eccľiæ, ſemꝑ teneř, ut hic. ¶†Sol. duobus modis dř ꝯuerti in utilitatẽ eccľiæ. Prio id tm̃, qđ ꝯuertiř in rẽ eccľæ eſt in poſterũ duraturũ; puta emptionẽ alicuius rei, ædificiũ, & ꝯſiľia; & ſic accipiř hic, & ff. de impẽ. in re. do. fa. l. j. & iij. & quaſi ꝑ totũ dř alio mõ ꝯuerti in utilitatẽ eccľiæ etiã id, qđ nõ accipiř ad ꝑpetuã utilitatẽ, ſed tꝑalẽ; puta ꝓ colẽdis agris, & domibus nõ neceſſariis, alias tñ utilibus faciendis & magnificè, & utiliter: ſed tñ eccleſia nõ ſufficit ad tãtas expenſas facere. & ideò hoc inſpecto non eſt uerè hic utilitas. & idem in alimentis monachorum, quos uoluit parce uiuere: ſed ipſe multa expendit, q̃ utilia fuerunt: ſed tñ nimis grauabatur, & ipſi paucioribus poterãt eſſe contenti, licet cum difficultate; & ſic accipitur, ff. de rei uin. ſi fundo, & ff de pet. hær. ſi à dño, §. ult. & l ſeq. qñ ergo ſit hæc ꝓuiſio, ꝙ accipiat uſq; ad certã ſummam, poterit obligare & accipere etiam ꝓ tẽporalib. & non ꝑpetuis utilitatib. ſed ultra non ꝓ tẽporalibus, ſed ꝓ ꝑpetuis ſemꝑ tenebiř. ¶Itẽ ſi uſq; ad ſummã p̃taxat. mutuũ acceperit, & ꝯuerſum ſit in utilitatẽ eccleſiæ, etiã ſi poſt perierit, tñ teneř eccleſia: ſi aũt ultra ſummã p̃taxatã accepit, licet ꝯuertař ĩ utilitatẽ eccľiæ: niſi

niſi perduret, non tenetur, ſic. ff. de tranſa. cum hi. §. ſi qs de ali. ſed hoc non placet aliquibus: quia in caſu proximo æque competit actio, ſicut ſi duraret uerſum. ff. de neg. geſt. ſiue. ¶Sed alij dicunt, ꝙ quantũcũq; ſit uerſum uſq; ad prætaxatam ſummam, competit actio neg. geſt. ſi contemplatione eccleſiæ mutauit: ſed ultra ſummam nõ habet actionẽ, niſi duret uerſum. C. de neg. geſt. l. ult. qa uidetur prohibere ultra p̃taxatã ſummã. ſed hoc nõ uidetur pati hæc litera, cum ẽt uelit, ꝙ ſi ultra ſummã ſit mutuatũ, & ſit uerſum in utilitatem eccleſiæ, ꝙ ad illud teneatur eccleſia. probař ẽt hoc ipſum ea rõne, qa ex quo pecunia mea conuerſa eſt in utilitatẽ eccleſiæ, & ſi aľs ius nõ ſit, tñ æquũ eſt pecuniã mihi reſtitui. ff. ſi cer. pe. ſi me. ſed certè hæc uera ſunt, ubi durat uerſum: uel ubi non durat,[a] dũmõ certa ſumma non eſſet p̃taxata: ſed ubi certa ſumma eſt prætaxata, uř ultra ſummã p̃taxatã ꝓhibere; & iõ tunc nõ habet locũ actio neg. ge. C. de neg. geſt. l. fi. poſſet tñ dici eũ uideri donaſſe. ſed hãc præſumptionẽ donationis aufert: qa expreſsè dicit ſe uelle recuperare pecuniã ſuã uſq; ad ſummam aũt prætaxatam certum eſt, ꝙ tenetur monaſterium certi condictione, ar. ff. ſi cer. pe. ciuitas. Item põt dici, ꝙ ſicut ſeruus ꝯ̃hendo mutuum obligat dominum ex mutuo, ſic & monachus, & etiam fortè clericus.

a ¶*Vel ubi non durat. Adde, quòd hoc dictum* Inno. *refert & ſequitur Car. in conſi. 71. incip. Seriatim ſuper ſing. col. 4. uer. quartum principale.*

EVm, pro quo [ſi diu] ff. ma. Lucius [diſſipare] C. mand. ſi pro ea.

De ſolutionibus. Rubr.

AD hæc [prædeceſſoris] 12. q. 5. quia. l. [hæres] 16. q. 6. illud [neceſſitate] ſi uerſa ſint in utilitatem eccleſiæ.

SI quorũ [obligari] alienis debitis. nã ꝓ ſuis debitis liceret dare literas, & ſigilla [ſuſpenſum] hanc abſolutionem non ſeruat ſibi Papa, & ideo cuilibet ep̃o licet, ar. ĩ. de ſen. exc. nuper.

ODoardus [relaxetis] uidetur, ꝙ locum habet, ſiue ex ꝯ̃ctu, ſiue ex maleficio conueniatur ægenus ad intereſſe alicui reddendum tm̃. ſi uerò nõ agitur ad intereſſe tantum, ſed ad pœnam & intereſſe, ut eſt in furto, tunc ſi placet actori pœna bene poterit commutari in pœnam corporalem, ar. 12. q. 2. fraternitas: ſed pro puro intereſſe non ſubiiciř pñiæ ſed reſeruabiř res habẽda tꝑe ꝓſperioris fortunę. ¶Si aũt cõueniař qs actione iniuriarũ, q̃ eſt tm̃ ad uindictã: uel ẽt ſi aľs ꝯueniař crĩaľr, ubi debet qs ꝯdẽnari pecuniariter, fiet ꝯmutatio pęnæ ẽt inuitis actoribus. ff. de pęnis. l. j. ĩ. de ſen. exc. & famæ. ¶Alij tñ dicũt, ꝙ hæc ꝯmutatio locũ habet tm̃, ubi pęnę applicanř fiſco; qđ eſt ſꝑ niſi in caſib. exceptis. ſed ubi applicanř certis perſonis, nõ ſit commutatio eis inuitis.

IS qui [indebitam] ff. de proba. cum de indebito, &c.

De donationibus. Rubr.

PRVDENTES.

FRaternitatem [deteriorem] hãc regulã intelligo, cũ agiř de dãno uitando, nõ de lucro captando. C. de acq. poſſ. l. ult. tamẽ in modicum poteſt facere deteriorem, ut in cap. proxi. & 12. q. 2. terrulas. & in hoc differt à procuratore, ꝙ ẽt aliquantulum procurator donare non põt. ff. de procurato. procura. & per totum. in omittendo aũt facit conditionẽ deteriorem etiam in multo. 16. q. 3. placuit. ſ̃. de reſcri. c. 1. [legitime reuocare] dic, ut no. ſ̃. de ele. noſti.

CAeterum [quantitas] quia & ſi conſuetudo eſſet, nõ tñ teneret in magna quãtitate, cũ eſſet oneroſa eccleſiis. ſ̃. de cõſue. c. 1. ¶Ratum] & ſi tot faceret, quæ lęſionem inducerẽt eccleſiæ reuocarenř ultimæ tm̃, per quas lædiř eccleſia. ĩ. e. apľicæ. 12. q. 2. ſi quos. C. de do. ſi qs. ar. tñ ꝙ totũ reuocareř. ff. de iure pa. ſi libertus.

COnſultationibus [fiant] puta qa eis dantur in bñficiũ [priuatis] i. clericis [momenti] ẽt poſtq̃ uacauerint [fiant] etiam uiuentibus perſonis earum; puta quia ei deberentur in perpetuum [autoritate] & cum aliis ſolennitatibus. Inn.

PEr tuas [modios] non deſignando in aliquo certo loco hos quatuor modios, ſed ſimpliciter de quatuor modiis inueſtiuit. per quam inueſtituram nec minores, nec deteriores quatuor modios, ſed mediocres dari cogi debebat, ſucceſſor autem duos modios tantũ aſſignauit, & de eis ipſos inueſtiuit, cum crederẽt quatuor eſſe, nec erat certus terminus aſſignatus menſurationi, & ꝙ ĩ. eundem renunciaret de quantitate. nã tunc ſecus eſſet. ff. de contrah. emp. ſi qui fundum [quatuor] ideſt ac ſi quatuor eſſent modij.

CVm dilec. [in foreſtam] ꝑꝑ uenationes [ac à ſñia] egerat. n. monaſterium interdictum uti poſ. ꝯ̃ Alanum, ut ab ipſorum moleſtatione deſiſteret. ſuper qua petitione cum eſſet lis cont. & teſtes producti, ac plenè de cauſa liqueret, mandat dñs Papa ſñiam fieri ſic. ¶Donationem] duplicis generis donationes & diuerſarũ rerum continebanř in inſtřo. prima donatio erat pura. ſecunda cum penſione & determinatione tali, ſ. ꝙ poſſit illam donationem commutare, uel reuocare. & ad hanc ultimam donationem refertur clauſula de foreſta, quæ fortè erat, ꝙ liceret ei uenari in rebus donatis, uel in foreſtam dirigere. ar. ꝯ̃. ſ̃. de ap. ſcđo. ff. de leg. iij. ſi quis, in prin. de leg. 1. talis. §. ult. & l. ſeq. ſed hoc iõ eſt, quia in donatione eſt pleniſſima interpretatio facienda, ut hic. [plena] ut ff. de uer. ob. in conuentionalibus. C. quæ res pig. ob. l. ult. ff. ſi cer. pet. l. iij. [plenior] ff. de reg. iur. in teſtamentis. ff. de iur. & fac. igno. l. iij. ¶Beneficiis] ideſt priuilegiis. & intellige ſi alij non ſit enorme præiudicium. C. de præ. impe. off. quotiens. ff. de admini. tu. impuberi. ſ̃. de reſcri. ſedes. Item priuil. quę tangunt iura concedentium, large interpretamur, ut hic. 16. q. 1. cap. 1. quæ autem iura aliorum tangunt, ſtrictè. ſ̃. de uſupal. ex tuarum: non tñ calũnioſe. ĩ. de priuile. in his, & not. ſ̃. de de tranſla. epiſcopi, c. ult.

SVMMARIVM.

1 *Cum archipresbytero conceditur eccleſia, quæ ſit intra fines ſui archipresbyteratus, quid intelligatur conceſſum.*

2 *Item quid ſi Papa eximit eccleſiam ab epiſcopo, ut det eam abbati, qualiter ſubiecta intelligatur quo ad iuriſd. & quid de oblationibus, & mortuariis, in nu. 3.*

4 *Prouentus nomine quid comprehendatur.*

5 *Exemptio quo caſu non dicatur ualere, in nu. 6. 7.*

1 PAſtoralis† religioſis] ſecus, ſi ꝯcedat eccleſiã alicui archip̃sbytero, q̃ ſit intra fines archip̃ſbyteratus. nã tũc nõ intelligimus, ꝙ ꝯcedat ei fructus uel ꝓuẽtus ſuos tꝑales, ſed ꝙ ſibi ſit ſubiecta tanq̃ archipresbytero. & idẽ, ſi ꝯcedat archid. eccle-

eccleſiam ubi non habet iura archidiaconus: quia tunc
ea concedere intelligitur. Ratio diuerſitatis eſt, cum
abbates nihil habeant certi iuris in eccleſijs ſuis, ut ali-
quid eis concedere uideantur, locum habet quod hic
dicitur. idem credimus. ſ. ꝙ hic dr̃, etiam ſi donet mona
ſterio exempto, uel ep̃o alieno. 16. q. 5. c. j. niſi forte mo
naſterium eſſet exemptum cum capellis habitis & habē
dis: q̃a tunc vr̃ dare, uel donare eccl'iam, ut ſit exempta
tñ ep̃s ſuos prouentus temporales dare non intelligit̃
hoc ideo dicimus, q̃a ex perſonis dantiũ, & eorum quæ
dant̃, debemus cognoſcere quid dari intelligat̃, ut hic
colligitur. hoc qđ dicit decre. hæc, locum habet, cũ ep̃s
dat monaſterijs eccl'ias habentes uel non habentes pa-
rochias. & idem vr̃, ſi papa ſuam capellã, quæ pp̃l'm non
2 habet dat monaſterio. ¶†Sed ſi exemit aliquam eccl'am
ab epiſcopo, ut det eam abbati, ſiue in ea prius abbas
ius patronatus haberet, ſiue nihil, tunc illa ſuberit ab-
bati quo ad leg. diœc. & quo ad leg. iuriſdictionis, quia
ex quo eam exemit, ut eam det abbati, utranque legem
tranſtuliſſe vr̃ in abbatem, cum Papa ipſum exemerit;
& cupiditas Papæ uideretur, ſi aliquid ſibi retineret, ar
gu. C. de bo. ua. ſi quãdo. Et eſt hoc uerum, ſi eccleſia do
nata non habet populum, tunc eo. modo eccleſia cũ cle
ricis ſuberit abbati quo ad utranque legem: quia ſolus
abbas ſuper eam & eos exercebit iuriſdictionem, hoc
ſaluo, ꝙ in grauioribus requiret Papã. ſ. de off. arch. ad
hoc ipſe enim inſtituet rectorem in ipſa eccleſia. ſic de
alijs, quæ ad legem iuriſdictionis pertinent. ſed & legē
etiam diœc. habebit in ea: quia ſi qua aliunde ei obuene
rint, q̃ à populo, de illis habebit canonicã portioné, &
ſic etiam de mortuarijs, & aliunde uenientibus, ſed cum
p̄dicta exemptio ſit reſtringenda quantũ ad ep̃m, à quo
eximit̃, nõ intelligo populũ exẽptũ, & iõ q̃tũ ad populũ
debet ep̃o de lege diœc. rñdere. ſ. q̃a curã populi ab eo
retinet, ſine examinatione tñ: ſed tñ bñ poterit ꝯ eũ ex-
cipere, & accuſare corã abbate, & de cura eius rñdebit
3 ep̃o ¶†Item de oblationibus, & mortuarijs, quæ illi ec-
cleſiæ à populo obuenient, rñdebit ep̃o, argu. j. de pri-
ui. ex ore. & idẽ dicimus de lege iuriſdictionis: quia ſi
quis cãs populi tractabit ad ep̃m appellabitur, [ꝙ ſuũ]
qui enim concedit eccleſiam, ius, qđ in ea hẽt, cõcedere
vr̃. ff. de ꝯh. empt. quia tabernas. ff. de lega. j. ſi domus. &
l. ul. ff. de uſu. & ha. ſi ita. ff. de leg. 2. in eius. § pen. argu.
ꝯ. [Temporale] puta tertiam, uel quartam partem fru
ctuum poſſeſſionum, non decimarum uel forte quia de
poſſeſſionibus aliqué annuum redditum p̄ſtabat. & ſi ta-
lẽ partẽ non hẽt tp̄alibus, vr̃ cõcedere prouentus ſpũa
lium, puta quartam decimarum, & oblationum, & ſimi-
lia. ſ. ſpiritualium redditus. x. q. j. antiquos. 12. q. 2. Vul-
terana. [Portio conuertatur] & non inſtitutio, & conſi
milia; q̃ inſtitutio bñ intelligeretur conceſſa, ſi diceret
ep̃s: concedimus tibi eccleſiã pleno iure. 16. q. 2. c. j. arg.
ff. pro ſocio. l. iij. § i. & l. cum ſocietas. 1. q. 1. ſunt nonnul
li [Nullam] certam; quia cathedraticum datur in ſignũ
ſubiectionis in ſpũalibus, & iuriſdictionis ſpũalis. & iõ
cũ illam remittere non intelligantur, p̄ conſequens nec
4 cathedraticũ. ¶†Prouentus] puta moderatũ auxiliũ. j.
de cẽ. cũ apoſtolus. § ꝓhibemus, & q̃ de mulctis, uel iu-
riſdictione proueniunt. nã noĩe ꝓuentus oĩa cõprehen-
dit. ff. de uſufr. leg. à criminibus aũt abſtineat, & ep̃o di-
mittat. 16. q. 7. uiſis, in fi. uel ut dictum eſt, conferre in-
telligitur quartam decimarum, & alios ſpũaliũ reditus
non iuriſdictionem, nec ea, quæ ex iuriſdictione proue
niunt, uel is eſt ſenſus, ꝙ ſi ep̃s nullos habet reditus in
tẽporalibus: quia tunc intẽdit concedere religioſis, ꝙ
omnes reditus eccleſiæ conceſſæ eis approprientur ſibi
5 ¶†Sed oppones, ſi hoc fiat, ergo eccleſia conceſſa eſt in
grãgica, & ſic nec etiam cathedraticum habebit ibi epi
ſcopus. ſed reſponde; licet approprient ſibi reditus ſu-
perfluos; non tamen eccleſia debet abſque clericis re-
manere, ut no. ſ. de præben. in Lateranen. & no. quia cũ
epiſcopus dat eccleſiam, aliquando intelligitur dare tẽ
poralia, i. reditus ratione temporalium debitos, quos
in ea habet; aliquando alias obuentiones, ut hic: aliqñ
dat inſtitutionem cum pleno iure. 16 q. 2 c. i. aliquãdo
omnem prouentum temporalium ex quacunque cã ꝓ-
ueniente. ſ. de cen. cum uenerabilis ſed dando priuile-
gium exemptionis non eximit à iuriſdictione ſua eccle
ſiã, cui dat priuilegiũ, ut p̄dictis iuribus ꝓbat̃, arg. ff. de
off. præ. legatus. & dicunt q̃dã, ꝙ non ualet talis exẽptio
niſi dicat, in quibus eximit, ſicut ꝙ non ſoluat modera
tum auxilium, & in illo ualet exemptio, & ſic de alijs.
contra, infrà de relig. do. conſtitutus: ſed dic, ut ibi not.
6 ¶†Sed melius uidetur, ꝙ ſi generalis fiat exemptio de
omnibus temporalibus, ꝙ ualet, infrà de cen. cum ue.
& idem forte in ſpũalibus, quę remitti poſſunt. ſuperior
ergo eam eximet non tantum ſolus Papa, ſed & archi-
epiſcopus & ep̃s argumen. infrà de exceſ. præ. ſicut. 16.
q. 1. & tp̄is qualitas, dummodo cum ſolennitate debita
ut no. ſ. ut ec. bñ. ſi. di. cõ. ut noſtrum, in fi. & ſi epiſcopus
eximat aliquã eccleſiã abbati, uel archiep̃o, uel alij p̄la
to, intelligitur in totum exempta cum clericis, & laycis
& ſoli epiſcopo ſubeſt, & illi, cui traditur. & hoc eſt ue-
rum in iure parochiali: ſecus autem diceremus in iure
epiſcopali. nam licet eccleſia, quæ datur religioſis, à iu
re epiſcopali ſit exempta per Papam, non tamen popu-
7 lus erit exemptus, ut no. infrà de priui. recepimus. ¶†Et
eſt ea forte rõ: quia eſſet grande periculum, ſi epiſcopus
non poſſet miniſtrare populo ſacramenta; quia abbas:
uel alius prælatus ipſius eccleſiæ exemptæ non põt, ut
conſecrare altaria, & conſimilia. imò plus uidetur, ꝙ
etiam ſi ep̃s aliquam eccleſiam eximat, non uidetur il-
lam à ſe exemiſſe. uñ forte uidetur, quod ſi Papa daret
eccleſiam alicui alii epiſcopo, ꝙ tunc etiam populus ui
deret̃ exemptus; q̃a ep̄alia iura poſſet recipere ab ep̃o
cui datur [Cathedraticum] idem in correctione, etiã
ſi pleno iure conceſſiſſet eccleſiam. 16. q. 7. uiſis. idem
in procuratione, & iuriſdictione, & uiſitatione. ſ. de cẽ.
cum uenerabilis, etiam ſi pleno iure conceſſiſſet [Con
ſenſus] & ſine eo non ualet. ſi aũt collationes bñficiorũ
fierent de conſuetudine, ualerent ſine conſenſu capitu-
li. ſ. de his, quæ fi. à præ. ſine conſenſu ca. ea noſcitur.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum an ex diuerſis cauſis proponatur.*
2 *Eccleſiam unam alij ſubijcere ad epiſcopum pertinet.*
3 *An audiatur turpitudinem ſuam allegans.*
4 *Locus aliquis non poteſt fieri ſacer abſque auctoritate epiſcopi.*

INter dilectos [hoſpitali] ſancti Alutii.] Hoſpi-
1 talarii.] ſancti ſepulcri. ¶†Diſsimilibus] ꝙ lici
te fil. quia primò egerunt interdicto, uti poſſ.
& poſtea interdicto de recuperanda poſſeſsione, ff. de
acqui. poſſ. naturaliter. § nihil & eadem res uno inter-
dicto, ſicut una actione ex diuerſis cauſis, puta turba-
tionibus, uel deiectionibus petitur. C. de pe. hære. hære
ditas. ff. de excep. rei iud. cum quæritur. nam & cum ẽt
interdicta perſonalia ſunt, & ex diuerſis cauſis, p̄ponit̃
idẽ interdictũ uerbigr̃a ago interdicto, uñ ui q̃a deiecit
& iterum

& iterum, ſi primo ſuccubuit: quia deijci mandauit. &
iterum quia ratum habuit. ſ. de reſt. ſpo. ſæpe, & c. cum
ad ſedem [Patroni] quia patroni conſentiebant, quod
ſuum eſſet, ius patronatus, concedere uidebantur, ar.
ſ. c. proxi. [Hoſpitalis] ſancti Alutii [Cõmiſerunt] ſic.
ff. quod cuiuſque uni. item eorum. § j. [Aſſignationẽ]
i. contractum donationis, uel conceſſionis perficerent
uel cũ iam factus eſſet contractus, ꝙ poſſeſſionem reci
perent quæ omnia poſſunt per procuratoré fieri. ſ. de
2 præben. accedens ſupra de præſcrip. ſi diligenti. ¶† Re
ceperunt] hæc ſubiectio licet non tenuerit de iure q̃a
ad epiſcopum pertinet hoc, ſ. ſubijcere unam eccleſiã
alij. ſ. de ſup. ne. præla. ſicut. j de exceſ. præla. ſicut. ſ.
de conſuetu. c. cum dilectus tñ eis obeſt, ne contraueni
re poſſint ſic. ſ. de renun. quod in dubiis 12. q. 5. ſi quis
ep̃s: & ſic nõ eſt contra ſ. de his. quæ ui. me. cauſa fi. cum
dilectus hæc ſolu. non ualet: quia ſ̃m hoc non adiudica
ſet hoſpitale cum ſuis pertinentiis, ſed tm̃ facultatem
ꝯdicendi aduerſariis abſtuliſſet, uel eis tm̃ ſilentiũ im-
poſuiſſet. ¶Sed poteſt rñderi, hoc ideo factum eſt: quia
poſſidebant. Alii dicunt, ꝙ & ſubiectio, & aſſignatio te
nuit quo ad eos; & ideo bona eſt ſnĩa, per quam adiudi
cat eis hoſpitale, i. quicquid iuris habebant, & confer-
re poterant in hoſpitali, ius ſ. pa. de facto non tamé ui
deo, qũo in alijs ualeat ſubiectio. ¶Vel dic, ꝙ eccleſia
ſancti Alutii poſſidebat quoddam hoſpitale, quod no-
minabatur hoſpitale ſancti Alutii, & hæc eccleſia do-
nauit illud hoſpitale hoſpitali Sancti Sepulcri. & ſi ue
rum eſt, ꝙ ab iſtis dr̃, bona ſolutio eſt, quia cum eccle-
ſiæ pingue ius pa. habeant. 16. q. 2. ſane, bene ſequitur
condemnatio hoſpitalis cum ſuis
pertinentiis, uel dic, quod melius
a [a] uidetur, ꝙ hoſpitale Sancti A-
lutii, i. quod ſic dicebatur, non e-
rat adhuc religioni deputatũ. un-
de perſonæ, quæ illud regebant,
poterant eſſe ſeculares; & talis lo
cus per dominos eius alienari põt
in quaſcunque perſonas, ar. j. de
reli. do. ad hoc. ¶Sed oppones ibi
erat eccleſia Sancti Alutii, ergo
erat locus religioſus, & eius cura
ad archiepiſcopũ pertinebat. So.
non erat ibi eccleſia, quæ dignitatem eccleſiæ obtine-
ret ſed forte erat ibi locus aliquis, qui erat deputatus
celebrationi & orationi; ſicut ferè eſt in omnibus pala
tiis magnarum perſonarũ: uel dic, ꝙ ad hoc non ſe ſup
poſuerunt, nec contractum inierunt ſuper eccleſia, ſed
ſuper hoſpitali tantum; & hoſpitale non erat eccleſiæ
nec eccleſia hoſpitalis, ſed erant iuxta, nihil ſe adinui
cem contingentes, ¶Sed oppones, ergo non erat ibi re
ctor, uel fratres, cum non eſſet ibi licitum collegium.
Sed ipſi rñdent, ꝙ fratres uocabantur, ſed ibi non erat
collegium, nec erat ibi religio. uel dic, ꝙ bene erat li-
citum collegium eorum, ꝙ hoſpitalitati intendebant,
& hi fratres per dñm & fundatorem hoſpitalis ius ha-
bebant in hoſpitali, ut tempore uitæ ſuæ ibi deſerui-
rent, & ibi neceſſaria haberent, & eorum conſilio om-
nia facerent. ¶Sed adhuc oppones, non debebant dici
patroni, ſed domini, cũ non eſſet locus religioſus. Sed
reſpondemus, ꝙ large ſumendo patroni dici poſsũt ꝓ-
pter ſpiritualia, ad quæ locum illum deputauerant. ali
ter autem, ſi eſſet locus religioſus factus auctoritate
epiſcopi, ad diſpoſitionem ep̃i pertineret, nec primus
ſtatus ſine eius auctoritate poteſt mutari infra de reli.

2 ¶ *Vel dic melius. Ad de Card. in conſilio 12. incip. pro enucleatione omnium, colum. ij. in prin. et in conſi. 13. incipiẽ. pro elucidatione dubiorum, colum. i. uerſi. ſecundo ad hoc in duco.*

do. de xenodochiis, & ita non eſſet receptus libellus
hoſpitalis ſancti Sepulchri, ubi ponebat̃ cauſa iniuſta,
ſcilicet ꝙ habebat ex donatione fratrum hoſpitalis Sã
cti Alutii, ut no. ſ. de officio iudi. c. 1. ſolus. n. ep̃s hoc
facere põt. j. de exceſ. præla. ſicut, & no. ſ. ut ecc. bene-
fi. ſi. di. con. c. j. in fine. [Partis] i. hoſpitalis Sancti Alu-
tij. [Partis] licet contempti, non fraudulenti hic ſuo
nomine poſſent proponere exceptione periurii nõ ob
ſtantæ. ſ. de electio, ꝙ ſicut, & de rebus ecc. non alie. ſi
quis præsbyterorum, & no. ſ. de teſt. cum olim nomine
tñ capituli proponi non põt, ut hic. poſſet etiam dici,
ꝙ licet excõicati, uel periuri eſſent, tamen donare poſ
ſunt, ut no. ſ. de dolo, ueritatis. Item dic, ꝙ capitulum,
uel cõuentus bene poterat dicere contractum nõ tene
re. uel ꝙ forma debita ſeruata non erat, uel petere re
ſtitutionem in integrum, ſi lęſa erat eccleſia, prętextu
ſolius maliciæ ſuæ, uel maliciæ perſonarum de conuen
tu, dummõ alias ꝯctus bonus eſſet, nõ poſſet ſe iuuare.
illud autem, qđ à minori parte conuentus celebratus
eſt contractus, bene fuiſſet receptum, ſi probauiſſent il-
lud, quod ſi uerum eſſet, nullus eſſet ꝯctus, ſed q̃a non
probauerunt, ideo contra eos iudicatum fuit [Liti-
gioſa] & ita cum res litigioſa eſſet, non potuit in aliũ
transferri, & ſi translata ſit, nihil ualet. C. de litig. l. ij.
C. cõi. diui. l. j. imò alienantes incidunt in pœnam liti-
gii. C. de litig. l. ul. ipſi tñ, qui alienauerunt, contraue-
nire non poſſunt. uel dic, ꝙ licet res diceretur litigio
ſa, non tñ probatur. & hoc iſti bene poterant allegare,
quod eorum intereſſe uidebatur de hoc no. ſ. de præ-
3 ſcrip. auditis. ¶ † Turpitudinem] C. de ſer. pig. da. mã.
ſi creditoribus C de tranſac. l. tranſactione finita. C. de
reuo. do. cum profitearis 16. q. 3. nulli. ar. cõtra ſ. de ꝯ-
ceſ. præben. ex tenore C. de lib. cauſa. l. j. 35. q. 3. exor.
& quidem allegans turpitudinem ſuam auditur p̄p pe
riculum animæ. ſ. de re iudi. lator, & in fauorem eccle-
ſiæ. 35. q. 9. ꝙ quis [Sed deceptis] ff. ad Vell. l. ij. C. ſi
mi. ſe ma. l. ij. ſ. de rerũ permu. cum uniuerſorum [Per
tinentiis] no. ergo, qñ aliquid petitur ut acceſſorium,
feratur ſententia incerta, & no. de hoc. ſ. de reſti. ſpo.
cum ad ſedem, & de or. cog. cum dilec. [Adiudicare]
no. hic adiudicatur hoſpitali p̄p ſolum iuſpatronatus,
quod in eos transferri poterat per patronos, hoc diffi
cile uidetur, & ideo plus placet, quod no. ſ. in gl. quæ
4 incipit, hęc ſubiectio. ¶ † Præiudicium] quia ſi prius
locus ſacer erat. qđ non potuit fieri ſine auctoritate e-
piſcopi, ep̃s ibi ius ep̄ale habebat inſt. de re. di. § ſacræ,
niſi forte hoſpitalarii Hyeroſolymitani, de quibus hic
agitur, ſuper hoc habebant ſpeciale priuilegium, ꝙ ſa
cra hoſpitalia poſſint facere, in prædicto caſu, ſ. qñ lo-
cus erat religioſus non tenet prædicta collatio, & aſſi
gnatio. Item & ſi hoſpitalarij p̄nt hoſpitalia facere, tñ
ſemper intelligitur ius plebis, & epiſcopi ſaluum.

APoſtolicę [in canone] 12. q. 2. bonæ [ſi quis] an
ſolus ep̃s poſsit ſine conſenſu capituli dic ut no. ſ.
de his, quæ fi. à præla. ſi. con. ca paſtoralis. ¶ Cenſus] i.
tot poſſeſſiones, unde poſſit monaſterium, uel eccleſia
tantum recipere, quantum eſt quinquageſima, uel cen-
teſima cenſus epiſcopalis eccleſiæ uel de omnibus redi
tibus eccleſiæ recipiet quinquageſimam, uel cẽteſimã.
& hoc vr̃ uelle hic dicere, ꝙ ſemper ep̃s directum do-
minium ſibi retineat, & utile transferat uel cenſum ap
pellat omnia bona eccleſiæ uel cuiuſcunque alterius.
ff. ad Tre. cogi in prin. ¶ De poſſeſſionibus] hic nõ. ꝙ
non ſolum quinquageſimam, uel cẽteſimam cenſus po
teſt epiſcopus dare, ſed etiam quinquageſimã, uel cẽ-
teſimam

teſimam,uel quinquageſimam dabit nō ſolum de ſuis poſſeſſionibus,ſed ēt de poſſeſſionibus cathedralis eccleſiæ. [Legitime] ꝑ beneficium reſtitutionis[Oſtēſione] puta quia eccleſia grauatur debitis [Poteſt] & Papa debet concedere.

PRopter [reuocare] conceditur ex l.uel rei uin.C. de rei uin.his.C.de contrahen.emp. cum res . ff. de do.cā mor.l.ſi mortis cā do.facta.¶ Præſumpſit]uel niſi condōnem in donatione appoſitam non impleat , ut hoc habes.C.de reuo.do.l.ul.& habent locum in donationibus factis extraneis,& etiam filijs emācipatis,uel aliis liberis non in poteſtate conſtitutis.hoc tamen ſaluo,ꝙ ſi donator tranſeat ad ꝫm matrimonium, non poteſt reuocare niſi in tribus cauſis contentis. C. de reuo.dona.auť.hæc quoque,& l.his.ſi autem facta ſit donatio liberto,reuocatur ꝓꝑ obſequium non præſtitū . & non ſolū reuocatur donatio,ſed & qđ emptum eſt ex re donata.C.de reuo.do.l.j.& C.de libe.cā ſolo . Item propter liberos poſtea ſuſceptos a patrono. C. de reuo.do.ſi unquam alius autem totum non reuocat . C. de inof.do.ſi totas[Tacuit] quia ſi dixiſſet,ſi prædicta contra me,uel contra hæredem meum fecerit,donatio reuocetur,tunc donatio reuocabitur etiam a ſucceſſore donatoris [Succeſſores]nec contra hæredes donatarii. C:de reuo.do.l.ult.

De peculio clericorum. Rub.

INueſtigandum [eccleſia] Præſumunť eius obtentu eccleſiæ acquiſita.12.q.3.c.1. arg. C.de dona.inter uirum, & uxorem, etiam tamen contra hanc præſumptionem admittitur probatio contraria. 12.q.1.ſint manifeſtæ,& q.4. c.1. [Canonicam] 12.q.5.nulli,& c.fixum,& q.3.quicūque 16.q:3.placuit.

PResbyter [Superemerit] De rebus eccleſiæ t.. tum. nam ſi de ſuis & eccleſiæ emerit,ſit cōis d.. ſio.1..q.3.ca.1.

VT unuſquiſque [Acquiſierit] de rebus eccleſiæ.

INquirendum [alieno nomine] qđ ſi fecerint præter pœnam peccati dicimus quod eccleſia poteſt eos uēdicare,licet non ſint ſuæ.C.de rei uin.ſi ut proponis.C. de admi.tu.l.3.

SI quis [feciſſe] quia emit aliquas poſſeſsiones de reditibus ſuis.12.q. 5. fixum. uel de terra inculta fecit cultam,uel uineam.hoc autem tenebit etiam , ſi eccleſiam dimittat etiam ꝓꝑ crimen. quidam tamen dicunt contra niſi de conſenſu ep̄i hoc feciſſet.C.de allu.l.ul.s̃ de re.ec.non ali.ad aures.

De teſtamentis, & ultimis uoluntatibus. Rubr.

QVorūdam[in octo] .i.in duabus partibus hæreditatis inſti.de hære.inſtitu.§. hæreditas. ¶ Nurum] & ſic apparet,ꝙ habens filios poteſt fieri etiam ep̄s.12.q.2.ep̄s,qui ſi.ſed ꝯ. 61.di.Catineñ.28.di.de Syra.& auť.quomodo opor.§.j.colla.9. ubi etiam prohibeť de nepotibus. Sed quidam illa intelligūt,qñ filii,uel nepotes ſunt mali,uel qñ ꝓꝑ nimium amorem filiorum præſumitur, ꝙ pater dilapidet bona eccleſiæ nos tñ credimus,ꝙ de iure cōi non debet promoueri,qui filios,uel nepotes habet,in auť.de epi.& cle.in prin. Et idem ēt dicimus in quolibet prælato; diſpenſatiue tñ poſſunt promoueri, ſi longa præceſſerit continentia.28.di. priuſquam cum cautione tñ,quæ continetur.28.di.de Syra.ꝫm antiqua tempora,qñ eccleſiæ erant pauperes,hoc licebat.47.diſtin.§.neceſſe [Patuerit] de bonis eccleſiæ [Habuiſſe] ſupple, uel manſit acquiſitum [Acquiſiuiſſe]intuitu epiſcopatus,uel intuitu officii.ĩ e.requiſiſti.

QVia ingredientibus [ſed in ueſtibus] Not.quia nō allegabat ſe profeſſam ſed non portaſſe ueſtē monachalem,quæ non facit monachā infra de reg. & trāſ. ad reli.porrectum ſi aūt moniales eſſent non profeſſæ poſſent condere teſtamentum.12.q.5.c. ul.

NOs quidem [annum] Intra hoc tempus debet uoluntas teſtatoris executioni mandari. C.de fideicom.auť.amplius,in auť.de ecc.ti.§.ſi quis per edi.¶Cōſtitutum]per teſtōrem.Et ſic eſt hic ar.ꝙ ſi teſtōr de certo loco mandat,& ibi fieri non pōt,debet alibi fieri uel ſi mandauerit,monaſterium deſtructum reparari,& tūc ſi ibi,ubi prius erat non poteſt ædificari,alibi ædificabitur. ¶ Per te] defenſio teſtōrum ad ep̄m pertinet maxime quo ad pias cauſas.ĩ.c.proxi.C.de ſac.ſan.eccl. nulli idem uidetur etiam in non piis.ĩ.c.proxi.& c.ſi hæredes publicatio autem fieri,non debet apud ep̄m. C. de teſt. conſulta. & ſic exponimus, lxxxviij di. epiſcopus, cui [Et omnia] relicta pro monaſterio faciendo , uel etiam alia [Leges] C.de epi.nulli, in auť.de ec. ti. §. ſi quis autem, col.ix.

INdicante [nudis] uerbis ſine ſcriptis etiam ſecūdum legem ſufficit.C.de fideicom.l.ult.erant.n cuiuſdam eccleſiæ [Si auctor] ideſt ſi teſtator.

FIlius [Si auctor] i.ſi teſtator legauerit ſcienter tenetur enim eam heres redimere,uel præcium dare,inſti.de leg.§.non ſolum,& §. ꝙ autem. ſi autem ignoranranter,ſecus niſi legaretur coniunctæ perſonæ.C.de lega.cum alienam,& debet legatarius probare ſcientiā, ut in d.§.ꝙ autem.ff.de proba.uerius.¶Teneantur] eccleſia repetente,ſine cuius ſcientia tibi traditæ ſūt , ſed hęc litera uidetur dicere,ꝙ nec eccleſia repetebat, ſed hæredes & ideo dic,ꝙ res legatæ depoſitæ erant apud teſtatorem,uel obligatæ a quadam eccleſia qua eccleſia nunc agente aduerſus hæredem de depoſito , uel de pignore,uel petente reſtōnē in integrum, mandatur legatario,ꝙ reſtituat tunc hæres tenebitur ad reſtitutionem faciendam eccleſiæ,cui legatum factum erat . hic non uult parcere hæredi,ꝙ æſtimationem non det, ſed in hoc parcitur hæredi,ꝙ niſi rem reſtitueret,forte magnum damnum,uel pœnam incurreret niſi teſtōr ignorans rem eſſe alienam legauit eam: & ideo reddere tenebatur eccleſiæ . ¶ Teneantur] melius placet , ꝙ nec hæres tenetur ad æſtimationem.nam licet illud uerum ſit generaliter, ꝙ hæres tenetur ad æſtimationem,inſt. de leg.§.non ſolum,fallit in caſibus,ut ſi quis legat ea, quæ non poſſunt haberi ſine magna difficultate,ut ſunt prædia Cæſaris.ff.de le.j.apud Iulia §.conſtat. Si autē hoc priuilegium habent res Cæſaris,multo fortius res eccleſiæ,in quarum alienatione magna difficultas eſt.x. q.2.hoc ius.12.q.2.ſine ex.Item legari non poſſunt ea, quæ communibus uſibus deputata ſunt,ut in præall. l. apud Iul.inſti.de le.iij.§.non ſolum.Item in teſtamento ſcribi non debet aliquid,quod ſit contra bonos mores,uel contra ius.ff.de le.ij.ſi quis inquil.§.fi. res autē eccleſiæ communibus uſibus ſunt deputatæ. 12.q.1.c. uidentes,

uidētes:& ꝯ ius eſt,ꝙ res eccleſiæ alienentur,niſi in certis caſibus,ut. 10.q.2.hoc ius.¶Item non eſt commertiū rei eccleſiaſticæ ad laicos.12.q.2. non liceat igno. & c. ſeq.& ideo in legatis laicis factis de rebus eccľię non tenet legatum.ff.de le.j.mortuo.§.Labeo.ff de uerb.obl. multum.C.de Iudæ.& cœli.l.j.& expone ſed quia.l. dei non autem.l.ſeculi uiuimus.i.res eccleſiæ nō ſunt cēſendæ per omnia,ſicut aliæ res ſeculi,ſicut hic apparet.uel dic,ꝙ ius poli appellatur ēt ius,ꝙ contineť in iure ciuili,ſed tñ ꝓꝑ fauorem dei eſt in aliquo à iure cōi, ſegregatū ſicut hic apparet.uel dic,ꝙ de reb.eccleſiaſticis expreſſe non continetur in aliquo iure ciuili , ſed in iure canonico tm̄,ubi dř,ꝙ res eccleſiæ alienari non poſſunt 12.q.2.hoc ius 10.q.2.ſine ex.Item licet ſuſtineri, ꝙ eccleſia ageret : tamen melius eſt ꝙ hæres agat.

SI hæredes [Ab epiſcopo] repete,quę diximus ſupra eo. nos.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt nullus de rebus eccleſiæ teſtari, quid antē de rebus quas clericus habuit ante clericatum,in nu.2.*
3 *Res,quas clericus poſt clericatum acquiſiuit præſumitur de reditibus eccleſiæ acquiſiuiſſe.*
4 *Poteſt clericus teſtari de his,quæ per artificium, ſeu doctrinā acquiſiuit.*
5 *Cui obueniant bona clerici ab inteſtato defuncti.*
6 *Quicquid à prælato emitur præſumitur nomine eccleſiæ emptum .*
7 *Hæres clerici tenetur compenſare omne damnum illatum eccleſiæ à clerico.*

CVm in officijs.[ſi bn̄ficium].ff de pe.hær. ſed ſi legatus.§.conſuluit.8.q.2.illud[Clerici] no.nō ſolū prælatus,ſed ēt alius clericus oīa acquiſita intuitu eccleſiæ debet relinquere eccleſiæ.ĩ c. ꝓxi. & c. relatum. ij. [Canonibus] 12.q.5.obitū, & q.3. placuit.
1 ¶†Remanere] no.ꝙ nullus ſiue prælatus,ſiue clericus,
ſiue laicus de rebus eccleſię ēt mobilibus teſtari pōt,ut
hic,& ĩ.eo.ad hoc,& c.qa & c.relatum.12.q.3. c.j. & q.
5.ꝑ totum;; ñt tñ in ægritudine cōſtituti aliquod intuitu eleemoſynæ erogare.ĩ.eo.ad hæc,& in remuneratione ſeruitiorum ſibi exhibitorum tā à conſanguineis, q̄ ab alijs.ĩ.c.relatum.§.licet.¶Idem etiam dicimus de rebus,quas emerunt de reditibus ſuis.12.q.2. ep̄s. & q. 3. c j.& q.v.fixum,& s̃.de pe.cle.c.pe.niſi in cōpenſationem relicti tm̄ darēt eccľiæ quātū relinquūt.12.q.5. ſi ep̄s, & q.2.ſi quis quęlibet.uel niſi aliud obtineat de cōſuetudine,ut quidā dicunt. ¶Si aūt hēt res ꝓprias, de eis teſtari pōt,ut in p̄al.c.12.q.5.c.j.& q.3.c.j.& ij.& q. 1. ſint
2 manifeſtæ,in auť.de ſan.epi. §. presbyteros. ¶†Veniunt
aūt ad hæredes inſtitutos,uel ab inteſtato ea , quæ clericus habuit añ clericatū;uel ēt quæ poſtea obueniunt ex ſucceſſione,uel donatione,uel artificio, ſeu doctrina.ĩ.
3 eo.quia,& c.relatum.§.cæterum.¶†De his,quæ acquiſi
uit poſt clericatū,prima facie p̄ſumitur,ꝙ intuitu eccleſiæ,& de reditibus eccleſiæ acquiſiuerit.s̃.e.c.j.12.q.3. c.j.in auť.de ec.tit.§.interdicimus.hęc aūt licet præſumanť in ſingulis clericis,ut in p̄al.iuribus. in p̄latis maxime p̄ſumiť.12.q.3.quicunq;,& q.4.ſacerdotes,& c.preſbyteri. Et eſt dicendum, ꝙ intantum ſtandū eſt huic p̄ſumptioni,ꝙ ſnīa fertur ꝓ eccleſia,niſi ex aduerſo ꝓbetur uel præſumatur contrarium,ut in prædicta auth. §. interdicimus.quidam tñ,& forte non male,dicunt,ꝙ in non prælatis creditur acquiri intuitu perſonæ , non eccleſiæ,cum ad hoc.ſ.quærendum noīe eccleſiæ nullū habeat officiū & ideo ſuo nomine quærere vř,ſi aliūde habet bona,quā de eccleſia:uñ hæres:ſuus licite poſt eius mortem hoc occupabit. Et eſt ad
hoc,infrà eo.requiſiſti,in fi.ſed qa
a in his[a] difficiles,& quaſi impoſſibi
les eſſent probationes teſtiū,uel inſtrumentorū,ſ.quid,uel quantū de reditibus eccleſiæ, & quātū de ſuo ꝓprio emerit : idcirco iudex ĩ hoc facto multum ex p̄ſumptionib. ꝓcedet, & cū contingat aliqñ unam p̄ſumptionem alij cedere.s̃.de p̄ſump quia,& c.lřas , iudex arbitrabiť,quantum ſit patrimoniū,& quot ſint re
4 ditus eccleſiæ.¶†Itē quid lucratur de artificio. ſeu do
ctrina,& ſic multa alia.& hoc vř dicere.c.12.q.4.ſacerdotes ſꝑ tñ in computatione facienda prius deducet expenſas,quas fecit in uictu, & ueſtitu ſuper eccleſia: qa q altari ſeruit, debet uiuere de altari. 12.q.1.ex his, & c. epiſcopus,& q.1.charitatem.ar.contra.1.q.2.paſto.s̃.de præben.epiſcopus.§.alij ſolue ut ibi.Item cum p̄latus ſegregare debeat res ſuas à rebus eccleſiæ. 12.q.2.ſicut, & omnia debet agere ſꝑ cum conſilio clericorum ſuorū. 12.q.1.ep̄s,multū p̄ eum p̄ſumitur, ſi omiſerit hmōi. & ſæpe poſſet ꝓꝑ culpam eius deferri iuſiurandum eccleſiæ.arg.2. q.1. in primis , maxime ubi manifeſta & lata deprehenderetur culpa prælati,& no.ſuprà de his, quæ ui, metuſue cā.fi.c.ult.ſicut in tutore dř. C.de in li.iur. l.j. & per totum. ¶Item omnes uanas & delicatas expenſas prius deducet de bonis clerici.ſolas aūt expenſas approbauit iudex de bonis,quæ factæ fuerunt in alimoniam ſuam, & pauperum,uel in redemptionem captiuorō,uel in hoſpitale,uel alias pias cās.12.q.2.aurū habet & c.gloria,& 44.diſt.commeſſationes,ſuprà de ſup.neg. præl.c.ij.nec credimus melioris conditionis quo ad ꝓbationem eſſe alterum,ſ.eccleſiam,uel hæredem ex eo , quod poſsidet quantum ad hoc , ꝙ onus probandi alij incumbat.quia ſemper pro eccleſia præſumitur, niſi hæres defuncti clerici probauerit ante clericatum defunctū clericū aliquid habuiſſe,uel aliunde ſuo intuitu obueniſſe,ut in p̄dicta auť.§.interdicimus.probat aūt, ꝙ dictū eſt uel uere,uel per præſumptiones,ut.ĩ eo. requiſiſti,facit etiam ad hoc,quod dř de uxore,quoniam quicquid acquirit mřimonio cōſtante præſumitur de bonis uiri acquiſiuiſſe.C.de dona.inter ui.& uxo.etiam.ff. eo. Quintus,quamuis non ſit per omnia ſimile : qa qcquid uxor acquirit ex perſona,uel opera ſua , marito acquirit. clericus autem & etiam prælatus ſibi , non eccleſiæ acquirit,infrà eo quia, & c.relatum.§.cæterum. ¶Si autem plures quis eccleſias habet,æqua diſtributione bona clerici ſunt inter illas eccleſias diuidenda, infrà eo. relatum,in fi.& clericus nullum habet hæredem uſque
5 ad.7.gradū, ſuccedet eccleſia.12.q.5.c.pen.& ult. ¶Sed
rñde nobis,quis occupabit bona inteſtati defuncti? Reſpon.ꝫm prędicta in bonis eccleſiæ non habet hæredem, ſed ſucceſſorem, unde illa occupabit eccleſia : illa uerò de quibus certum eſt,quòd fuerunt teſtatoris,occupabit hæres.ea autem,de quibus dubitari poteſt, cum pro eccleſia præſumatur eccleſia occupabit.& ſi hæres occupet ſua auctoritate,competit contra eum conſtitutio, ſi quis in tantam. ¶Item quia in rem , quam poſsidebat eccleſia per clericum defunctum , ſibi ius dixit , uel edictum diui Marci , uel furti , uel ui bon. rapto. uel rei uindicatio. uel ad exhibendum , ut in ſingulis notare poteris . actio autem expilatio . hæreditat. uel edictum, diui

a ¶*Sed quia in his. Ad hæc dicta Inno.adde Car.in conſil.8 1. in ci. in caſu præmiſſo , qui referendo ea illa ſequitur.*

dſui Adri.non competunt eccleſiæ:quia prædicta nõ petit tanquam hæres,ſed dña.ſi aũt prælatus in alium trãſferret,tunc non haberet eccleſia,niſi rei uindicationẽ, uel ad exhibẽdum. ¶Sed quid ſi in teſtamẽto relinquat res eccleſiæ alij, uel in eis ſpecialiter inſtituat hæredẽ? uidetur ꝙ hic non debeat formidare pœnam conſtitutionis,ſi quis in tantam,uel aliarum conſtitutionũ;quia teſtator interuertit poſſeſſionem, quod poteſt. ff. de ui & ui arm.colonus.ſed melius dicitur,ꝙ non potuit ſibi poſſeſſionem propriam interuertere uoluntate. C. de acqui.poſ.cum nemo,niſi expelleret dñm,uel nuncium eius,ut in prædicta.l.colonus: uel niſi alij dediſſet poſſeſſionem,uel eiectus fuiſſet.ff.de acquirẽ.poſ. peregre. §.quibus,& l.poſſideri.§.ſi ſeruus,& l.licet quãuis. uel niſi ſuo nomine emiſſet;quia tunc cum poſſeſſio eſſet penes clericum teſtatorem,non nomine eccleſiæ, ſed ſuo proprio, ſi hæres occupat poſſeſſionem nullam pœnam incurrit, licet poſſit ab eo uindicare, ſi de bonis eccleſiæ empta eſt.hoc caſu, ſ. qñ ſuo.ſ. clerici noĩe emit, ſi eccl'ia ſcienter ſuo nomine occuparet, teneret cõſtõne ſi quis in tantam,uel condictione ex cã.16.q.6.placuit. Si aũt ignoranter occupaſſet rem,q̃ ſuo noĩe poſſidebat p̃latus,non teneretur prædicta pœna:quia iuſtã cãm habet ignorãtiæ,& ꝯriæ p̃ſumptionis. cum.n. præſumatur
6 ut dictum eſt,oĩa acquiſita eſſe de bonis eccleſiæ.† Item cũ quicquid emit p̃latus,præſumatur emptũ noĩe eccleſiæ, uel noĩe, eccleſiæ emere debeat, ut.xij.q.ij. ep̃s; ſi aliud non appareat, debeat eum præſumere potius feciſſe,ꝙ ius præcipit,ꝙ ꝯ ius,ſ.ꝙ emerit & poſſederit nomine eccleſiæ ſed ſic non excuſaretur hr̃s occupans, cũ pro eo non faceret præſumptio,niſi teſtator ei reliquiſſet:qa tunc excuſaretur,ut ſequitur. ſi aũt ſolummodo dimittat poſt mortem ſuam inter alias res ſuas ꝓprias ciuilem poſſeſsionem retinet eccl'ia. cum prælatus nõ poſsideat nomine ſuo,ſed eccl'iæ,ſicut commodatarius. ff.de acq.poſ.ſi colonus.12.q.2.fine ex.& q.j.c.ult. & iõ non præiudicat eccleſiæ,ſi poſſeſsionem dimittat,uel leget alij.C.de acq.poſ.l. ult. & ideo, ꝙ ꝯ eum competat interdictum,unde ui,& conſtõnis prædictæ,ſi uiolenter occupet,cum eccleſia poſsideret.Et hæc uera ſunt, ſi relinquat res,quas conſtat eſſe eccl'iæ.ſi aũt relinquat ea, de quibus dubium eſt,an ſint eccleſiæ,uidelicet poſtmodum acquiſita,illa hr̃ occupabit hr̃s: quia licet præſumant̃ acquiſita eccleſię,tñ dubitatur.& cum in optione prælati fuerit,qñ acquiſiuit illa, utrum ſuo noĩe acciperet, uel eccl'iæ, licet male faceret, ſi de bonis eccleſiæ, uel intuitu eccl'iæ quæſitis,niſi noĩe eccleſiæ acciperet & qm̃ non præſumitur immemor ſuæ ſalutis, ſic.1.q.7. ſancimus,ea accipiet hr̃s.nec ẽ ꝯ inſti.ui bo.rap.§.ij.ubi dr̃,ꝙ conſtõ,ſi quis intantam habet locũ ẽt,ubi quis credit ſibi licere de iure rem ſuam ꝓpria auctoritatẽ accipere nõ eſt.ſed ꝯ:quia ibi loquit̃ de errante in iure. hic aũt errabat in facto:qa iſte nõ credebat ſibi licere rem ſuã ꝓpria auctoritate occupare:ſed credit̃ rẽ ſuã eſſe,& eum cui ſuccedit,ſuo noĩe poſsidere,& tunc non incidit in conſtõnem.¶Item alia rõ eſt in hæredem, ꝙ in alijs; qa ad hæredem ueniunt, & non ſolum põt occupare, q̃ poſſedit teſtõr,ſed ẽt quæ inuenit in hr̃editate,ẽt commodata,& depoſita.ff.de pe.hr̃.nõ ſolũ.uñ põt dici, ꝙ ſi accipit prædicta,non incidit in conſtõnẽ,cũ non debeat credi eũ uelle poſsidere aľr, ꝙ teſtator poſſederit, & ita nec poſſeſsione,nec ꝓprietate uoluit eccleſiã ſpoliare.ſed ſi uult eſſe tutus, occupet ſaluo iure eccleſiæ, tã in poſſeſsione,quã in ꝓprietate,arg.op.ff.de fur. falſus creditor.§.qui alienum.tñ hoc non multum ualet.ſed ſi eccleſia occupet,agetur ꝯ eã rei uin.uel act. ad exhi. & accuſaretur de crimine expilatæ hæreditatis,ut hær. ff. de cri.expi.hære.l.j ij.& iij. quidam tñ dicunt, ẽt hic ſi proteſtetur,ut.s̃.dictum eſt,nõ teneri.in his aũt, ubi ius præſumitur indubitatum,ſicut qñ donatur aliquid p̃lato ab extraneo, forte ſecus poſſet dici: quia illa hęres ſi
7 occupabit eccleſia cum occupare prohibebit.† Hoc aũt ſcias, ꝙ omne damnum, ꝙ facit eccleſiæ clericus eius hæres,ſibi compenſare debet.12.q.2.ep̃s,& c. qui filios. ſed quia nimis difficilis eſſet,ꝙ ſp̱ ad oĩa teneretur hæres dicimus ad ſimilitudinem tutoris,ꝙ tm̃ poſt lit.conte.cum teſtatore tenetur de his,in quibus lis conte. eſt. ff.de hære.in hæres.§.ſed ẽt li.non conte.tenet̃ de his q̃ peruenerunt ad eum,uel ad p̃latum teſtatorem. Item ſi prælatus aliquid fecit dolo,uel culpa,non tñ leui,tenetur,& etiam ſi prælatus de bonis eccleſiæ alicui gratiã, fecit.ff.de hær.inſt.cum oñdimus.C.eod.l.j.& l.ult.

AD hæc [teſtari] s̃.c.proxi.erogare ẽt pñt in morte j̃.eo.relatum.& põt fieri hæc donatio ſine traditione.C.de do.ſi quis ar.& ſucceſſor tenebitur,ar.12.q.2.quicunque ſuffragio.

QVia nos [conſideratione eccleſiæ] idem dicimus, ſi ratione officii:puta quia fuit capellanus alicuius principis,qui multa ei donauit.

CVm eſſes [leges].C.de reſt.ſi unus, & l.ult. [Cum ſcriptum] 2.q.4.c.j. [Improbamus] quoad relicta ad pias cauſas,uel aliter, ut in c. proxi. [Anathematis] canon ferendæ ſententiæ eſt.

RElatum [relictis] ſm̃ hoc intelligunt quidam.s̃.c. proxi.in legatis & in ꝓximis p̱ſonis cã pietatis relictis, ubi minor ſolennitas requirit̃, ſicut inter filios. C.de teſta.hac conſult.C.fa.hær.l.j.C.ad l.Fal.aut̃ ſimiliter.eſt.n graue Papam uno uerbo uoluiſſe tollere oẽs leges.C.de inof teſt.ſi qñ alij intelligunt in omnibus legatis.& dicunt derogatum omnibus legibus.alij dicunt leges ſeruandas in foro ſeculari, canones in foro eccleſiaſtico,& not.de hoc.x.diſt.in ſumma[Cauſa talis] quę ad merum examen pertineat, puta: quia ſit de relictis eccleſiæ, uel ad pias cauſas.

RElatũ [in Latera.] s̃.e.cum in officiis.Sed cõis.12.q.3.per totũ [Vnus] in loco ep̃i defuncti alius ſuccedit,uñ bona defuncti ſucceſſori ſunt reſeruãda.12.q.2.hmõi placiti,& c.de laicis,& c.illud.¶Sed quid dices de archi.diſtinguimus,an habeat certam dotẽ archidi. ſiue diſcreta bona,ar.s̃.de.reſcri.edoceri:& tunc ſuccedunt archi.tñ,niſi aliud ſtatutũ ſit,uel conſuetudo:habita tñ congrua æſtimatione inter canonicos, ſi erat canonicus & archidiaconus diuidantur bona inter canonicos,& archidiaconum ſucceſſorem,ſi diſcreta erant bona archidiaconatus, & canoniæ ſuæ præbẽdæ,j̃.eo.c. §.ult.ſi uero non habeat certam dotem,ſed de reditib. eccleſiæ plus cęteris pp̱ dignitatem accipit capitulũ ſuccedet;& nõ archidiaconus ſucceſſor.ꝙ aũt archidiaconus nõ capitulum ſuccederet,qñ habet bona diſcreta uehemẽti rõne probamus,ꝙ archiep̃s dotauit archidiaconatũ:mortuo archidiacono cuſtodiet bona archidiaconatus,& ſuper illis põt conſtõnem facere.s̃.ut ec.bñ.ſi. di. cõ.ut noſtrũ.j̃.de conſt.cum ueniſſet.qũo ergo ſuccedet capitulum?¶Idem dicimus ẽt in aliis dignitatibus tã in ſecularibus, q̃ in regularibus eccleſijs. in eccleſiijs aũt habentibus præbẽdas diſtinctas ſecus, quia capituli bona ſunt, & non ſunt diſcreta à capitulo, licet ſint per præbendas aſsignata religioſis.j̃.eo. ad hæc ubi no.

CVm tibi [in alterius] ar.contra C.de mili. te.captatorias. Sol.illa loquitur in inſtõne hęredis, quę non

non põt in alterius arbitrium committi hic autem loquitur de diſpõne aliarum rerum ſed hoc ſtare nõ poteſt: quia & hic omnia in alterius diſpõnem committit & inteſtatus decedit, & legitimus hæres ab inteſtato ſuccedit,qui potius ad uoluntatem defuncti omnia, deducta legitima, fideicõmiſſariis diſtribuenda aſsignabit,ar.C.de fideicom.eam quam. ¶Alij dicunt, ꝙ licet non poſſit alij committere inſtõnem, puta inſtituo talem,ſi talis uoluerit.C.de mi.te.captatorias, tacite bene poteſt,puta committo tibi diſpõnem omnium rerũ mearum,ar.ff.de hæredi.inſti.ſi quis Sempronium, & l. captatorias,& l.ille autem.ff.de condi. & de. nonnunquam. Et idem ur̃ in legato.ff.de le.j. captatoriæ, & ff. de le.ij.l.j.ſecus autem in libertate.ff.de fideicom.l.j.& l.fideicommiſſis. Alii dicunt,& hoc ur̃ planius,ꝙ p̱ hæc uerba,committo tibi meam uolũtatem,eũ inſtituit hæredem,ar.ff.de leg.ij.l.cum pater.s̃. donationis, & non dat ei poteſtatem alium inſtituendi.quia tunc eſſet ca. C.de teſta.mili.l.captatorię quia decedit teſtatus, ſi in pias cauſas iuſſit omnia erogari quia tunc non debet legitimus hæres ſuccedere ab inteſtato,ꝙ legitimam deducat ſed omnia piis cauſis applicabuntur.C. de ſa.ſan. ec.ſi quis ad declinandam. ¶Alterius] ideo credimus[a] hunc reputari teſtatum decedere, quia per hæc uerba extremam uolũtatem meam committo diſpoſitioni talis ꝙ intelligitur uoluiſſe, quod omnia ſua pauperibus & in pias cauſas expendantur. Si.n.alias uoluiſſet expendi,& non in pias cauſas, inteſtatus decedere ur̃.¶Si autem præcepiſſet fideicommiſſario, ꝙ omnia præter pauca in alias cauſas & non pias diſpenſaret,tunc dicunt quidam, ꝙ rõne paucorũ, q̃ præcepit diſpenſari in pias cauſas teſtatus decedere intelligitur. s̃.de leg.ij. ſiquis Titio. x. ¶Alii dicunt,& ut ur̃ melius,ꝙ in hoc caſu commiſſarius habebit & expendet illud paucum in pias cauſas relictum alia autem habebit hęres ab inteſtato qui detracta Falcidia ſoluet legata ſecundum mandatum teſtatoris ſiquis autem inſtituat Chriſtum, uel pauperes hæredes, tunc ipſi adirent hæreditatem,& aliis ſoluerent legata, & fideicommiſſa ſecũdum uoluntatem teſtatoris, ar.C.de epi. ſiquis.

a ¶*Ideo credimus. Hũc intel. Innocen. dicit communem d. Bart. Soci. in l. uerum §. cum quidam, colum. ij.uer. limitatur etiã diſpoſitio. ff. de re. dub.& circa hoc dictum. uide etiam per* Petr. *de Ancha. in conſilio* 436. *inci pien. in his dubijs,colum.j.* et b. Covarru. in praesenti c.

OFficij [eccleſiis] ſibi ſubiectis[b] in aliis ſecus [legitimam] ubi conſuetudo eſt, ꝙ aliquantam portionem habeant.j̃.de ſepul.certificari,uel potius ubi nõ eſt conſuetudo contraria [Acceptauit] acceptare non tenetur. j̃. c.proxi. [Renunciaſſe] ff. de inof. te.l.ſi pars.§.ul.& l.ſc. C.de inoffi. te.l.parentibus. [Renunciaſſe]ar. C.de rei ux. ac.l.j.§. ſciendum itaque ſi ſibi relictum accepit in toto alii dicunt, ꝙ ad ſupplementum aget C.de inoffi.teſt.ſi qñ.§.illud, & l.omnino,qđ intelligimus,quãdo ſine prædicta conditione relictum eſt ſibi,& conditionem nõ acceptat.nam tunc tantum ad ſupplementũ agetur [Vindicare] ut infra c.proxi. [Conſtituit] ſ. parum reliquit monaſterio pro anima [Cæteris] quia teſtator dixit ſe relinquere.non pro anima, ſed forte pro aliquo ſeruitio, quod recepit ab eccleſia,in quibus ep̃s portionem habere non debet uel reliquit in eas cauſas quæ ſunt.j̃.c.ul.de quibus portio canonica detrahenda non eſt [Portionem] j̃.c.proxi.

b ¶*Sibi ſubiectis. Adde,quod in hoc* Hoſt. *in ſumma infra de ſepul.§. a quibus tenet contrarium, ſed opi.Inn.tenet Io. An. infra e. in c certificari, in x.q. & refert & ſequitur Card. in conſi.13. col. j. in fi. incip. conſilium pro elucidatione dubiorum.*

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum confirmatur per mortem teſtatoris.*
2 *Diuidendæ ſunt oblationes eccleſiæ inter epiſcopalem eccleſiã, & epiſcopum.*
3 *Quæ communio ſit inter epiſcopum, & eccleſiam.*
4 *Eccleſiarum ſtatuta fieri debent cum conſilio clericorum.*

1 REquiſiſti [uoluntate] † Quandocunque fiat teſtamentum,etiam ſi plena ſanitate & multo tẽpore ante mortem tñ inde habebit canonicam portionem ep̃s, quia in morte teſtamentum confirmatur j̃.de celebra.miſ.cum Marthæ [Eccleſiam] epiſcopalem [Vel quartam] 12.q.2.nobis,& c.conceſſio,& c. quatuor alicubi medietatem.12. q.1. antiquos alicubi nihil,ſi de hoc eſt conſuetudo, ꝙ nihil habeat nam conſuetudo ſeruanda eſt.j̃.de ſepul. certificari. & ſm̃ hoc, ubi nihil percipitur,non habet locum hæc decre. [Relinquo] tm̃ non habita mentione eccleſiæ [Iſtud eccleſiæ] tm̃ nõ habita mentione epiſcopi. [Relinquo iſtud] hoc ambobus reliquit,ſed diuiſim [Diſtinguendũ] primum membrum diſtinctum [Canonicam] i canonibus pręfinitam,quæ tamen eſt conſuetudinaria 12.q.2.nobis,conceſſo [Si aliquid ec.] quaſi ſub ſilentio expedit ſecundum membrum diſtin. [Illud tm̃] i.propriũ,quaſi ꝙ reliquerit illud intuitu perſonæ,non eccleſiæ.¶Nõ. ep̃i] i.non ep̃alis menſæ & idem intelligeremus,ſi diceret,reliquo iſtud ep̃o,& diceret, ꝙ tantum uolebat ad ep̃alem menſam pertinere legatum, non ad cathedralẽ eccleſiam & hunc ſenſum ſatis canon hic introductus ſonat.Lau.tamen dixit;ꝙ ſi ep̃ali mẽſæ aliquid relinquatur,non tñ habebit partem eccleſia.Et eſt rõ diuerſitatis quia ſi qñ relinquitur eccleſiæ non habet partẽ ep̃s, ius offenderetur, ſecus,ſi tantum ep̃o. ff. de le. j. nemo poteſt uel dic,ꝙ nomine eccleſiæ intelligitur ep̃s, ſed non è conuerſo [Priuata] 10.q.1.ſi quidam.j̃.e.tua. ff.
2 de le.j.nemo poteſt.ff ad l.Fal.quod de bonis. ¶ † Generalem conſtitutionem] q.d.canones conſtituerunt, ꝙ de oblationibus eccleſiæ fieret diuiſio inter eccleſiam ep̃alem,& ep̃m.12.q.2.conceſſo,& c.nobis & ideo ſi teſtator in teſtõ hanc diuiſionem interdicat,non obſtante prohibitione eius,fiet cõſuetudinaria diuiſio.ad idẽ facit.10.q.1.ſic quidam.Sed ſi dicat, ꝙ uelit legatũ tm̃ eſſe proprium ep̃i,tunc nullam portionem habebit eccleſia,qa nulli canones præcipiunt diuiſionem aliquam faciendam inter ep̃m & eccleſiam de legatis relictis intuitu perſonæ ep̃i [Contrarium] ei,quod dictum eſt.ſ. ꝙ quando teſtator relinquit aliquid ep̃o intuitu perſonæ,& hoc exprimit in legato,ꝙ de eo nullam portionẽ debet habere eccleſia, uel ep̃s pro ſuo uelle diſponat [In canone] 12.q.3.pontifices [Probatur] id eſt præſumitur [Hoc]quod dicit hic canon. [Pertinere] illud autem,quod in hac decre.dicitur intelligẽdum, cum teſtator expreſſit,ꝙ legatum tantum ep̃i eſſe uolebat. l. proprium [Propinquo] uſque ad quartum gradum,ar. C.de epi.& cle.aut̃.licentiam,in aut̃.de ec.ti.§.interdicimus,col.ix. Alii dicunt uſque ad 7.ar.12.q.3.c.1.s̃.e. quia nos [quòd ſi] tertium membrum diſtin. [canonica] quæ eſt eadem,ꝙ cõſuetudinaria,*ut in prin.huius c.*

[Si

[Si ucrò]quartum membrum diſtin. [Canonicam]i.cõ
ſuetudinariam [fauorem] ff.loc.habitatores. [Alii]ex
traneo [legaretur] extraneo:quia ſi alicui ex̃neo lega-
tum eſſet,nullam proportionem de illo habuiſſent ca-
pellæ,nec alia pia loca,ſic nec de legatis epõ debent ha.
bere aliquam portionem [Illis] eccleſijs non cathedra
3 libus. ¶ † Cõio licet multa ſit cõio inter Abbatem &
conuẽtum, uel etiam inter alias dignitates & capitula,
non tñ fierent iſtæ diuiſiones inter eos, ſi haberẽt bona
diſtincta,niſi hoc inter ſe conuenerint, quia inter eos
per canones non eſt facta nec communio,nec diuiſio, &
ex hoc apparet,quia ſi nulli canones eſſent, qui dice-
rent,ꝙ aliquam portionem deberet habere ep̃s in lega-
tis eccleſiarum,tamen partem aliquam ibi habere de
beret quia cõmunio eſt inter ep̃m & eccleſias,& ex quo
inter eos eſt communio,& bona deberent eſſe commu-
nia,quia non dr̃ hic,ꝙ in aliquibus ſpecialiter ſit inter
eos,communio,ſed gñaliter loquitur: & ideo eſt intel-
ligẽdum de omnibus imò plus uř,ꝙ in hac communio
ne dñs & principalis erit ep̃s. nam ipſe eſt præordina-
tor in cunctis.25.di.perlectis & ipſe eſt, ad quem perti-
net cura omnium eccleſiarum.10.q.1.decretum,& c.ſe.
16.q.7.omnes. ſed tñ,ut tolleretur cauſa ſcandali, qđ
ſolet communio generare,editi ſunt canones, quã par-
tem habere debeat ep̃s,& quam aliæ eccleſiæ determi-
natè.& hoc ẽt diuerſimode diffinierunt ſm diuerſas cõ
ſuetudines prouinciarũ,uel ſm di
uerſas conditiones tpum. Et ideo
in hoc ſtãdum eſt cõſuetudini [a] j̃.
de ſepul.certificari,& in prin. hu-
ius decreta. nam quidam canones
dant epõ medietatem de omnibus
datis eccleſiis.10.q.1.antiquos.Et
dicunt alii, ꝙ tam magnam partẽ
dedit illud.c.j.epõ,quia loquiř de portione, quã debet
habere ep̃s cum eccleſia cathedrali,cum qua habet ma-
iorem communionem,ut hic alii canones dant ei tertiã
10.q.1.decernimus.10.q.3.ca.1.2.& 3.& 16.q.1.conſti
tutum alii aũt dant ei quartam.12.q.2.nobis,& ca. ſeq.
& 16.q.1.ad hoc & ſm hunc modum præceperunt ca-
nones diuidi præſentia, & poſtmodum acquirenda, ſi-
cut ex eiſdem.c.colligitur.¶ Sed ubi non conſtat de cõ-
ſuetudine,uř ꝙ ep̃s poſſit petere quartã quia cum hęc
decre.dicat,ꝙ ſoluat tertiam,uel quartam ſm diuerſas
conſuetudines,ad minorem ſummam recurrendum eſt
hoc non placet,quia quod hic dř,& in c.certificari,loq-
tur ſm diuerſas conſuetudines dandi portiones diuer-
ſas, ſed cum ſubmouemus conſuetudinem,& loquimur
tm̃ de iure,ibi non eſt dicẽdum, ꝙ eligatur minor por
tio,ſed portio poſterioribus canonibus ſtatuta dabit.ff.
de leg.non eſt nouum & l.nam poſteriores ſed quia plu
res inueniuntur canones de quarta, & ut credo, poſte-
riores, & quia etiam moderati ſunt,& quia iam ſibi ul-
timis eccleſia eam appellat,ſ.quarta decimarũ,& mor-
tuariorum.j̃.de ſepul.in pręſentia,& c.cum ſuper credi
mus nomine canonicæ portionis quartam intelligendã
dicimus tñ,ꝙ ſi aliquis legitime præſcripſiſſet ꝯ ſolutio
nem huiuſmodi portionis,ꝙ bene ualet in hoc præſcri
pta conſuetudo.¶ Item dicimus,ꝙ ſi ſit conſuetudo, ꝙ
detur quinta,uel ſexta,ꝙ hoc non põt peti nomine ca-
nonicæ portionis,ſed cõſuetudinariæ tm̃, quia hęc por
tio non inuenitur in aliquo canone,ſed uř, ꝙ hi cano-
nes omnes ſunt reuocati per ca.10.q.2.c.1.2.& 3. ubi
dicitur,ꝙ tertia ſolita dari ep̃is ulterius non ſoluatur.
So.illa c.non loquũtur de quarta,uel tertia debita epõ

2 ¶*Conſuetudini. Adde Barth. Sozi. in l. ciuibus, colum. iij. uerſicu. j. conclu. ff. de rebus dub.*

pro ſua parte ſed de parte fabricæ, quæ ſimiliter aſſi-
gnabatur epõ præter ſuã partem.12.q.2.de reditibus.
& uř,ꝙ propter prædictam communionem, quæ eſt in-
ter ep̃m,& eccleſias inferiores,clerici locationes & uen
ditiones non poſſunt facere de rebus eccleſiarum. 12.
q.2.abbatibus 17.q.4.in uenditionibus, quamuis uidea
tur hoc facere plus ꝑꝑ iuriſdictionem, quam ꝑꝑ com-
4 munionem. ¶ † Item ex cõione ꝓcedit, ꝙ ſtatuta eccle
ſiarum debent facere cum conſilio clericorum ſuorum
s̃.de conſue.cum conſuetudinis, & ꝙ poſſint agere epi
pro eccleſiis j̃.de ſuc.ab inteſt.cum dilectus,& ꝙ in ꝓ-
curationibus,& in alijs arduis negociis ſua conſilia &
cõſenſus requirere debent 10.q.2.§.perpetua.s̃.de ma.
& obe.c.humilis.s̃.de procu.c.j.& de iudi.cauſam [Sed
iſti] 18.q.1.c.1.[Illud] quod ſequitur[In uita]poſt mor
tem autem põt, ſi inteſtatus decedat, & ſine agnatis uſ-
que ad ſeptimum gradum, uel ſine cognatis uſque ad
quartum. infra de ſucceſ. ab inteſta. cum dilectus 12.
quæſtio.3.ca.1. [Fraus] not.contra ſacerdotes, qui pro
curant ſibi aliquid relinqui in teſtamento ab his, qui-
bus pœnitentiam iniungunt, quamuis poſſet dici, ꝙ
ipſi adminiſtrationem habere dicuntur, ſcilicet iniun
gendi pœnitentias.

S V M M A R I V M.

1 *Pupillaris ſubſtitutio per quæ uerba concipiatur.*
2 *Subſtitutio directa quando intelligatur eſſe facta.*
3 *Vſucapio quando & quo caſu proſit.*
4 *Liberi primi gradus ante lit.conteſt. non computant fructus in quartam partem Trebellianicam, etiam ſi pater rogauerit.*
5 *Iudex quandoque in iudicando ſequitur conſuetudinem partium.*

RAynutius, de Clera.i.filius Clerę [& uxorem]
Raynutii [relinquens] inſtituendo eam hære-
dem in eis alij aliter [Cætera] per hæc uerba
fit hæredis inſtitutio.C.de teſta.in teſtamentis, & maxi
me in filijs.C.e.hac conſul. [Et ſoboles] iſta duo ꝓ me
1 dietate ſuccedent.C.de cadu.tol.l.j.§.his itaque. † Im-
pu.ſuccederent] ſiue teſtator dixit,ſi filius meus impu-
bes deceſſerit ſine liberis,talis hæres meus eſto, qbus
uerbis ſine hac adiectione,ſine liberis,proprie ſubſtitu
tio fit expreſſa pupillaris,inſtit.de pupil.ſub. j. reſpon.
& §.ſubſtituitur.ſiue dixerit ſubſtituo talem,quæ uer-
ba trahuntur ad fideicommiſſariam.C.de inſti.& ſub ge
neraliter.§.ul.ſemper ſubſtitutio cum prædicta adie-
ctione facta fuit fideicommiſſaria quia talibus uerbis,ſi
deceſſerit ſine liberis,& de iure & de facto conſueuit
eſſe fideicommiſſaria ſubſtitutio,non directa, quia niſi
uerba directa.ſ.ſit hæres,uel ſuccedat,& ſimilia trahe-
rentur ad fideicommiſſum,nullo tempore magis, quam
alio ualeret.& dicimus etiam,quia uerbum, ſine libe-
ris, innuit, ꝙ etiã in pupillari ætate ſubſtituere uoluit
per fideicommiſſum quia tũc liberos habere nõ potuit
nec eſt abſurdum,ꝙ uerba directa trahantur ad fideicõ
miſſum.ff.ad Treb.Scæuola & in hoc caſu mater ab in-
teſtato ſuccedere debet,uel ex teſtõ, ſicut hic maritus
ſucceſſit,& bona reſtituere detracta Falcidia,& quarta
Trebellianica.C.ad Treb.etiam [Lombardo] i. quod
continetur in libro,qui dicitur Lombarda.nam ibi ſpe
cialia iura ſtatuuntur ſuper dote, [Liberis] quare pro
eo cenſenda eſt,ac ſi non habuiſſet.ff.ad Treb. ex offi-
cio.§.ſi quis autem. [Maritus] inſtitutus hæres ab A-
diecta.

diecta. alias.n.ſoror, uel filius ſororis in totum ſucceſ-
ſiſſet,C.de fideicõ. ſi in perſona [Raynutij] intellige, ꝙ
hæ tertiæ,ſ.matris, & auiæ Adiectæ non fuerunt ſepa-
ratæ de bonis R.eo uiuente, nec mortuo de bonis Ad-
iectæ. nec intelligimus, ꝙ donauit, uel uendidit certas
res de dictis tertiis: ſed ius,qđ habebat in ipſis tertiis,
uel in bonis ꝓ rõne illarum tertiarum.alias.n.ſi eas ſe-
paratas habuiſſent, oportuiſſet, ꝙ non ex cã ſubſtõnis,
uel fideicõ.ſed uel ex teſtõ,uel ab inteſtato p̃dicta quę-
rerent in libello. ¶ Alij dicunt,licet non ſit ueriſimile,
ꝙ etiam iura, q̃ Alterocha habuit in p̃dictis tertiis, pe-
tierit. [uel ſubſtõnis] .i.fideicõmiſſariæ ſubſtõnis. ex cã
autem ſubſtõnis pupillaris, uel directæ petere non po-
terat: quia uerba iſtius ad fideicõmiſſum trahebantur
tm̃,ut diximus in gl.ſiue quia ſi eſſet pupillaris,euanue
rat adueniente pubertate. Adiectæ, quæ iam euanue-
2 rat,cum filios habuerit. † Eſt.n.ſubſtitutio directa, qñ
nullo medio ſubſtitutus capit hæreditatem, qualis eſt
pupillaris, vulgaris, exemplaris, & cõpendioſa eſt ſub-
ſtitutio indirecta, quæ alio medio habetur ut fideicom
miſſaria [petiere] & bene [annalis] quæ hodie ſubla-
ta eſt, C.de uſucap.transform.l.j. uel loquitur de an-
nali præſcriptione, quæ competebat iure Lombard. &
ſecundum hoc falſum dicebat: quod ſi uerum eſſet, ꝙ
3 iure Lombardo nupta eſſet,obtineret. † Vſucapio] quæ
prodeſt, quando res traditur in dotem inęſtimatam,
& ſequitur matrimonium & de iure, & de facto; quo
caſu ſi res non ſint eius, qui eas aſſignauit in dotem,
uſucapitur pro dote. ſi uerò eſſet æſtimata, uſucapitur
pro emptore,ff.de uſucap. pro dote.l.j.& ij. hæc autem
cum eſſent puellæ aſſignata in dotem,licet eſſent obli-
gata reſtitutioni, potuerunt in dotem dari: nec incipit
contra Alterocham,cui reſtitutio facienda eſt,currere
præſcriptio, niſi ex quo tempore competit actio ex te-
ſtamento, & petitio fideicom. nec curreret niſi triẽna-
lis præſcriptio, C.de fideicõm.auť.res,C.de præſcript.
30.ann.ſicut in rem, C.de anna.excep.l.j.§.ult. [ſilen-
tium] quod ſilẽtium & taciturnitas loco pacti habere-
tur: ſed malè dicebat [bonis illis] prædictæ Adiectæ,
uel potius R. quæ petebãtur [tertia] iſtæ tertiæ matris
& uxoris R. non iure ciuili: ſed Lombardo debentur
quo cautum eſt ꝙ uxor ſuperuiuens marito debet ha-
bere tertiã in bonis eius: quia mater & uxor R.ſuper-
uixerunt maritis. ideo has tertias deducunt. [Cleræ]
quam tertiam Clera habuerat in bonis R.filij:quia ſu-
peruixerat ſuo marito patri R.[teſtatoris] R.ſ. [quar-
ta] hoc iure ciuili deducitur,ff.de vulg.& pupil.ſubſti.
l.cohæredi, §.cum filiæ. [pupillorum] filiorũ Petri ma
riti Adiectæ [Raynutij] patris Alterochæ & Adiectæ.
[cogitaſſe] quod etiam ſi cogitaſſet, tamen matri aut
uxori præiudicaſſet,niſi aliud eſſet de cõſuetudine,uel
de iure Lombardo [P.] marito Adiectæ [conſuetudi-
nem] Nota iudicem appellationis ſequi cõſuetudinem
partium, ut ſupra de conſuet.c.j. forte erat ꝯſuetudo,
ꝙ de mobilibus, uel conſimilibus non fiebat deductio.
[vt legitima] dicũt quidam hoc etiam iure Lombardo
contineri, ꝙ uxor ſuperuiuens per nullum contractum
põt alienare tertiam ſibi à marito obuenientem, quin
tertiam uel debitum bonorum ſubſidium ibi habeant
ex marito deſcendẽtes; uel alienationes iſtæ ſimulatæ,
uel in fraudem factæ erãt, uel donatio facta erat inof-
ficioſa,& ꝯtus uenditionis nõ erat uerus: ſed ſub ſimu-
latione uendõnis intellexit facere donationem,C.de
inoffi.do.l.l.j.ij.& iij. [in utraq;] .i.in tertia matris, &
4 auię,C.de inoffi.teſta.l.j.& l.filiam. † Litis] ante lit.cõ-
teſt. liberi primi gradus non cõputant fructus in quar-
tam partem Trebellianicam, etiam ſi pater rogauerit,
C.ad Treb.iubemus: ſecus in nepotibus,& aliis,q com-
putant fructus ex uolũtate defuncti perceptos,puta qa
rogauit poſt tẽpus hæreditatem reſtituere:iſti tñ,ſi ꝑci
piant ultra quartã,non reſtituunť. Si uerò ex negligen
tia hæredis ꝑcipiant fructus bona fide,non cõputant in
quartam, niſi poſt moram. tunc.n.cõputat & reſtituit,
qui habet ſuper quartam, ff.ad Trebel.etiam fideicõ.&
l.mulier,§.ſi hæres,& l.ita tamẽ,§.hæres ex aſſe;& poſt
lit.conteſt.eſt in culpa, & in mora. ¶ Item poſſet dici, ꝙ
etiam liberi primi gradus cõputant poſt lit.conteſt. in
quartã,arg.C.de rei uin.certũ. Alij etiã dicũt, & forte
nõ bene,ꝙ fructus aliarũ partiũ, nõ quartæ cõputãt in
quartã,& ſic nõ eſt ꝯtriũ,C.ad Treb.iubem' [à P.] iſtud,
ſ.à P.p̃dicto,& filiis eius,nõ eſt ĩ integra,nec debet eſſe,
cũ P.mortuus eſſet,ut in hac decr.expreſsè uř. ſi tñ uis
ſuſtinere literam hic,dic ꝙ ẽt cũ P.uiuebat,fuit lit.ꝯt.
facta [eius] quartæ [in legitima] M.de plano conceſ-
ſit & quartam Trebellianicã, & debitum bonorũ ſub-
ſidium ſimul ab eodem P.deducenda. Ideo dixit, ꝙ nõ
integræ ambæ deducuntur:ſed qđ in una deeſt,ſuppleť.
ꝑ aliam; & ſic intelligunt hanc decr. uidetur tamen ꝙ
opi.prima ꝑ hanc decr.& ſe. Raynaldus, confirmatur.
5 † Cenſuit] cardinalis,qui iudicauit de appellatione.&
no.ꝙ ſequitur conſuetudinem partium,ut no.s̃.de con
ſue.c.1.no.ẽt iudicem appe.non ſolũ pronũciare ſñiam
iuſtam, uel iniuſtam, ſed etiam addere. ar.ꝯ.C.de app.
eos,in prin. ¶ Item no.iudicem ſupplere de facto; quod
quidam concedunt, arg.ff.de pe.hære.l.ult.nos tamen
hoc non concedimus;& hæc poteſt dici ſuppletio iuris.

TVa nobis [& alia] in his legatis ceſſat Falcidia.C.
de epiſ.nulli,& ſi quis ad declinandas [locorũ] un
de duxerunt originem defuncti.uel ſi hoc eſt incertũ,ꝑ
epõs locorum, ubi ſunt mortui,inquireť.C.de ſan.epi.
nulli [interdici] iõ auť.de eccl.ti.§.ſi qs [cõpellas] põt
ẽt ep̃s ea diſpẽſare,ſi certus executor deputatus nõ eſt
uel ẽt ſi deputatus eſt, & non impleat uoluntatem te-
ſtatoris, ipſemet implere poteſt; & ſi legatum erat exe
cutori aliquid, id amittit.C.de ſan.epi.nulli,in auť.de
eccl.ti.§.ſi quis ante,cum duobus.§.ſeq.&c.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid, ſi pluribus commiſſa eſt cauſa, poſſint cæteri vno abſente ſeu mortuo procedere?*
2 *Tertia, & quarta hæreditas an ſubiaceant reſtitutioni.*
3 *Rei uind. & hypo.ex teſtamento cõpetunt etiam pro legatis.*
4 *Statim quòd quis hæreditatem adiuit, dominium rei legatæ tranſiuit ad legatarium.*
5 *Pactum facere non põt,quòd alienatio facta non teneat, &c.*
6 *In teſtamento ſola teſtatoris uoluntas transfert dominium in legatarium ſine traditione.*
7 *Licet hæres ante annum conueniatur ſuper legatis præſtandis, & condemnetur, non tamen priuatur Fal. dummodò intra annum ſatisfaciat.*

RAynaldus [ab ipſo] Pepone [reſtitueret] hæc
ſubſtitutio diſiunctim facta fuit,ſ.hoc mõ,ut ta
li patruo ſuo reſtituat medietatem hæredita-
tis,& alij patruo aliam medietatem.ſi.n coniunctim fa-
cta eſſet talis ſubſtitutio Raynaldus non potuiſſet inſti-
tuiſſe hæredes filios patrui, cũ ad ſolũ ꝯiunctũ,ſ.patruũ
ſuperuiuentẽ debuit hrđitas deuenire, C.de cadu.tol.
l.j.§.ſi aũt aliq. põt tñ dici,ꝙ ĩ nulla parte decr.appro-

batur inſtitutio filiorum,niſi forte in tertia,& quarta.
& ꝙ ipſi abſoluuntur, non eſt ꝓpter ius, ꝙ hæreditaté
haberent,ſed qa non poſſidebāt [eis] patruis [quibuſ-
dam] hic Pepo quædam cōiter filio ſuo R. & patruis
ipſius R.relinquerat, ſuper qbus cōpromiſſum, de quo
hic agitur,factum fuit,uel alias dicebant ſe ius habere
1 in illis. † Ex forma] quæ erat,ut vno abſente,uel mor-
tuo duo procederent. alias.n.vno abſente,uel mortuo,
alij procedere non potuiſſent,ff.de arbit. item ſi vnus,
§.ult.ſed ſi præſentes eſſent omnes, ſed vnus nollet cō-
cordare cum aliis ſiue in vnam ſnīam,ſiue etiam ꝙ ſnīa
ferretur, tunc eo contradicente, alij poſſent ferre ſen-
tentiam,ff.de re iud.duo ex. & ſi dicat ſe non inſtructū
de cā,idem,ff.de re iud.ſi vni. idē etiā dicimus,ſi poſtq̄
dixiſſet opinionem ſuam, & intellexiſſet aliorum opi-
nionem ɔ̄riam,recederet. nam tunc credimus,ꝙ etiam
eo abſente poſſent alij ꝓcedere, ar.quia tunc ceſſat rō
legis,ſ.ꝙ poſſet alios in ſuam opinionem trahere,ut in
l.præall. Item ſi vnus,§.fin. ſed ſi non intellexiſſet opi-
nionem aliorum,& recederet etiam ſine cā,uel etiā ma
licioſè nolens cām terminare,tunc ꝓcedere nō poſſunt
præſentes, ar.prædictarum l. item, & duo, quāuis di-
cant quidam,ꝙ ex quo ꝯuenerunt ad ſnīam ferendam,
ꝙ etiam vno recedente alij poſſunt ſententiare: qa ue-
rum eſt oēs adeſſe ad ſnīam ferendam,i.ad diem ſnīæ fe
rendæ [trāsferendi] diuiſæ.n.fuerūt inter R.& patruos
res, de qbus qō erat [prædictas] in cōpromiſſo uel in
alia parte ſnīæ arbitrorum [legitimè] ff.ad Treb.ex fa
cto.§.ſi quis,& l.hæredibus,C.de inſti.& ſubſti.genera-
liter, in fi.ff.de leg.ij.cum pater, §.uolo [prædictis] de
qbus fuit cōpromiſſum [vni] forte alius mortuus erat,
uel alius cōſenſerat, & ratum habebat inſtōnem factam
de vno ſolo; vnde ſolus alius iure accreſcēdi totum fi-
deicōmiſſum habere debet,C.de cadu.toll.l.vnica, §.ſi
autem,& §.his itaque,C.de fideic.in pſona,ff.de leg.ij.
cum filiofa.in fi.ff.ad Treb. apud.§.ult.C.de cōdi.& de-
mon.l.ſi qs leg.§.j. Item alia rōne non eſt curandum,ꝙ
non facit métionem de aliis patruis:quia non pſequit̄
hæc decr.materiam niſi legati tertiæ & quartæ, in quo
non potuit grauari Raynal.quin illud dimitteretur vni
ex patruis, uel filiis eius tm̄,uel pœnitus extraneis, ut
hic dicitur. fuit aūt hoc legatum debitum iure naturæ
& quarta Trebellianica in bonis paternis. [hæredes]
vnus patruus,& filij. [Poſſent] hæc uerba generalia iu-
ſtificant ſnīam ſequētē,in qua ꝯdénatur patruus nō ſo-
lum ad tertiam, & quartā legati,ſ.medietatis tertiæ &
quartæ relictæ auūculis,ſed etiam tertiam & quartā to
tius hæreditatis; puta & aliæ medietatis tertiæ & quar
tæ relictæ patruis. ſolæ.n.tertiæ & quartæ erant hære-
ditas R. quā poſſit ꝓ libito dimittere. alias.n.ſi nō ſic
generaliter locutus eſſet,debet ſufficere,ꝙ uel pœnam
ſoluat,ſ.tertiam, uel quartam in aliis rebus à legato,
uel legatum,ff.de pac.reſcriptum, § ſi pacto. potius.n.
res legata,i.tertia & quarta rerum legatarum peruenit
ad auūculos ꝓpter pœnam appoſitam, q̄ propter lega-
tum primum. ſecus aūt ſi dixiſſet, ſi non dederit rē le-
gatam,uel duplum,uel aliam rem.tunc.n.oporteret eū
2 eſſe altero ꝯtentum. ¶†Vel dic,ꝙ iō tertiam,& quartā
patruis,& filiis in oībus rebus,q̄ fuerunt P. auunculi R.
qa p̄dictæ tertia & quarta alio iure cenſent̄, quia reſti-
tutioni non ſubiacent, q̄ aliæ res,quæ reſtitutioni ſub-
iacent. hæc ultima ſolutio nō ualet:quia tertia,& quar
ta debitæ R. non potuere grauari. uel dic, ꝙ lex,q̄ ꝓ-
hibet petere utrūque,ſ.rem ꝓmiſſam,& pœnā,bene di-
cit: quia loquit̄,qn̄ ago perſonal̄r, qa nec res eſt mea,
nec pœna,licet ꝓmiſſor ſit obligatus ad alterū. ſed hoc
legatum R. quo ad medietatē tertiæ & quartæ, in qui-
bus grauari non potuit, recta uia trāſit ad legatarios,ſ.
ad auūculos,& ſtatim poſt mortem facti ſunt dn̄i,ff.de
fur.à Titio.hæc ſo.reprobatur,ff.de excep.doli,apud.§.
Labeo.prior ſo.melior eſt.[ad ipſos] auūculos [ꝓ de-
terminatis] i.portionib.qbus auunculi erant inſtituti
hæredes. [deuenirent] .i. ex cā fideicō.reſtituerēt ipſe
patruus,& filij hæredes inſtituti, qđ ex fine apparet,
ubi eis Falcidia reſeruatur. uel is eſt ſenſus,i.legamus
auūculis noſtris oīa alia, quæ de bonis noſtris ad nos
peruentura erant. nam uerbum, deuenirent, innuit, ꝙ
recta uia ad auūculos peruenturum ſit, quod eſt ꝓpriū
legati,nō fideicō. & hoc placet magis,ff.de fur.à Titio.
3 †Quæſtionem] ex teſtō cōpetunt etiam pro legatis rei
uin.& hypo. inſti.de leg.§.j. & ꝙ dicimus cōpetere rei
uindicationem, uerum eſt in ſpāli legato. generalis.n.
fideicō.nō habet rei uin. ſed habet ex teſtō ex cā fideic.
s̄ eo.Raynutius, nec dn̄ium ante,q̄ re uel uerbo fiat ſi-
bi reſtō,ff.ad Treb.facta.ar.ɔ̄.C.cō.de fideicō.l.ult. qđ
quidā dicunt. ¶Tu aūt rn̄de,ꝙ illa loquit̄ facta reſtōne
ſaltem uerbo : uel ſpāle in rebus alienatis, ut ante reſti
tutam hæreditatem detur in fideicō. rei uind.utilis. ꝙ
autem ante reſtōnem non tranſeat dn̄ium in generalem
fideicō. patet,quia interim tenet alienatio ab eo facta,
licet ſibi imputet in quartam,ff.ad Treb. Marcellus,§.
res,& l.ſi hæres,§.ſi hæres. Contra hæredem aūt roga-
tum non cōpetit petitio hæreditatis:quia non poſſidet
ꝓ hærede:qa uere eſt hæres, niſi forte poſt reſti.uerbo
factam aliqua poſſideret : quia illa poſſidet ꝓ hærede.
4 [pro rata] .i. ꝓ medietate,quæ ſibi legata erat. †Reſti-
tui] mirum eſt, ꝙ petit pœnam ante, q̄ debeat̄. Rn̄.imò
cōmiſſa eſt pœna, quācito.n adiuit hæreditatē, trāſiuit
dn̄ium rei legatæ ad legatarium,ff.de fur.à Titio.vnde
heres ɔ̄ legatum facere ur̄,ex quo illud non p̄ſtat.vnde
de gratia legatarius petat legatum,uolens ꝯtentus eſſe
illo,cum poſſit petere pœnam. vel dic,ꝙ licet pœna ſit
cōmiſſa:tn̄ qa dies nō erat p̄fixus, intra quē reſtitueret,
pōt purgari mora. uel dic pœnam non cōmiſſam: & tn̄ i
iudiciis talem libellum admitti ꝑꝑ lites dirimēdas,ar.
C.loc.ꝯductores ar.ɔ̄.ff.de iud.non queād. ſed dic non
eſſe iudicium in pendēti, ex quo ex his, quæ aguntur,
ſnīa certa ferri pōt, ſicut hic. nam ſi perſtiterit in ɔ̄di-
ctione hæres,iuſtè ꝯdēnatur ad pœnam. ſecus aūt,ſi iu-
dicium pēderet exterius; puta quia deberetur ſub con-
ditione. & ſic pōt loqui.l.nō queād.ff.de uer.ſig.cedere.
[poterant] debet enim imputari patruo & filiis hære-
dibus inſtitutis & in certum caſum reſtōne uel legati
ſolutione grauatis, ſi nō petierūt,& recuperauerūt oīa
bona, q̄ fuerunt R. teſtatoris, ex quo hæreditatē adie-
runt [Legato] medietate bonorum, de quibus fuit cō-
promiſſum, q̄ ipſis auūculis legata fuerunt à R. [abſol-
uens] innitens arbitrio, & male ex teſtō Peponis, q R.
grauauerat reſtōne aliarum rerū; vnde eas aliis legare
non poterat,ut eis uidebat̄. ſed non erat uerū in debi-
ta iure naturæ & quarta Treb.quāuis hōc reſtōnem nō
uideat̄ cogitaſſe iudex, qn̄ poſteà mandauit patruo, ꝙ
alia oīa bona reſtitueret,in quibus per pœnæ adiectio-
nem R.patruum nō potuit grauare [conteſtata] non li
tem ꝯteſtari in cā appellationis licet nō ſit neceſſe[qm̄]
interpoſitio eſt uſq; ibi, ꝓnūciauit [iure] s̄ eo.Raynu-
tius [grauare] quo ad iſtas ; ergo ad tertiam & quartā
non fuit uoluntati Peponis innitendum,cum in his non
potuerit filium grauare [Trebellianica] & ſunt dedu-
cēdæ iſtæ tertia & quarta de tota; ita,ꝙ de 12.vnciis ꝯ-
tingerent

tingerent filium.7.unciæ,tres,ſ.in una parte,& quatuor
in alia. & hoc ideo: quia ſimul debentur ex eodem te-
ſtamento. ſecus autem, ſi ex diuerſis deberentur, ut in
tertiis matris , & uxoris.s̄.eod.Raynutius. tunc enim
pro qualibet deductione fieret unus as. [in rebus] li-
cet enim de uniuerſitate deducendæ ſint iſtæ tertiæ &
quartæ , quouſque tamen hoc per iudicem fit in ſingu-
lis rebus, pro indiuiſo habet eas [expreſſerit] rē enim
legando uidetur legaſſe partem , quam in ea habet.ff.
de leg.j.ſi domus. præſumitur enim , quod ſi totum
uoluit legare , ut eſſet ſuum , multò fortius partem ēt
ſi hoc non dixit , nec cogitaui [pronunciauit] Cardi-
nalis [arbitrio] & ſic è contra etiam non fuit arbitrio
5 nitendum. † Teneret] pactum enim non poteſt facere,
ꝙ alienatio facta non teneat, uel ꝙ dominium non trā
ſeat in accipientem : uel ꝙ ſine traditione redeat ad
alienantem, uel quéuis alium,ar.C.de pac.traditioni-
bus.ff.de pac.traditio.ff.de pac.in traditionibus ff.de
iure pat.ſi libertus.§.planè. ſed agere pōt uel ad inte-
reſſe , uel ad pœnam. uel ſi quis tranſtuliſſet in alium
dominium cum hac adiectione , ne in alium alienaret ,
ipſi transferenti dn̄ium ɔ̄ recipientem competit condi-
ctio ob cām,non autem aliis,quorum intereſt.C.de cō-
di. cau.da.ea lege.C.de reb. alie.l.ult.hoc fallit in ſer-
uo q alienatione manumittatur,ſ.quia nō tenet manu-
miſſio.C.ſi manci.ita fue.alie.ea.& ēt hoc ea ratione:
quia libertas , ex quo competit, reuocari nō poteſt,ſe-
cus aūt in dn̄ o,inſti.qui ex cau.ma.nō poſ.§.ſemel.ubi
autem lex inhibet alienationem, ſi ɔ̄ factum ſit, nō te-
net , nec transfert dn̄ium.ff.& C.de fun.do.per totum.
12.q.2.ſine exceptione,& 10 q.2.hoc ius,in aut̄.de non
alie.in emphy.§.ſanctiſſimas,in aut̄.ut li.ma.j.rn̄ ¶Idē
ēt ubi teſtator prohibet, & apparet pſona,cuius gratia
prohibita eſt: al̄s ſecus,arg.ff.de leg.j.filius §.diuidi ff.
6 de leg.3.pater.§.filia. & §.fundus,& §.quindecim.¶†Et
eſt rō diuerſitatis : qa in teſtō ſola uoluntas teſtatoris
trāsfert dn̄ium in legatarium ſine traditione.ff.quem-
ad.ſer.amit.ſi partem.§.ſi per fundum. ſic & ſine tradi-
tione pōt amittere dn̄ium,ad alium tranſire. al̄r in pa
cto,cum p illud non poſſit tranſire dn̄ium,ita nec trāſ-
fert̄. Idem dicimus in ſnīa arbitrorū,& ēt aliorū iudi-
cum:quia p eorum ſnīas non impeditur tranſlatio dn̄ij
ut hic.In beneficiis aūt eccleſiaſticis,& ēt in aliis ſpiri-
tualibus ɔ̄rium dici pōt,ſ.qa ſi aliqs prohibeat̄ aliqua
conferre, non tenet alienatio à prohibito facta: qa ſu-
ſpenſus eſt à collatione ſaltem illis beneficij s̄.de con-
ſue.cum dilectus. Idem etiam dico, ſi prælatus prohi-
beretur alienare etiam in caſibus conceſſis à iure : qa
non teneret alienatio.j̄.de ac.c.fi.s̄.de or.cog.uerita-
tis,in fi.Item ratio diuerſitati . ſatis apparet ex p̄dictis :
quia beneficia ſine traditione ex ſola electione & con-
firmatione acquiruntur.s̄.de ele.tranſmiſſa , & ēt dn̄ia
ſine traditione eccleſiis acquiruntur.C.de ſacroſ.eccl.
ut inter. dn̄ia rerum eccleſiarum non ſunt apud præla
tos, ſicut apud alios, & iō p eos,q dant adminiſtratio-
nes,prohiberi poſſunt [ſuper hoc] i.legato medietatis
bonorum,de quibus fuit compromiſſum [pro medie-
tate] aliam autem medietatem non poſſidebant adhuc
filij patrui,ſed fortè uacans iacebat [prædicta] ſ.eā, de
quibus compromiſſum fuit [medietatis] quia tantum
medietatem auunculis legauerat [legati] facti auuncu
li de rebus,de quibus fuit compromiſſum [reſiduo] i.ī
aliis partibus eiuſdem præter medietatē tertiæ & quar
tæ.Contra uidetur,ſ.ꝙ R.debuiſſet ſibi computaſſe in
quartam & tertiam ſibi debitas in oībus rebus.P.hæc
oīa, quæ legauit auunculis.ff.ad Treb.Marcellus.§.res
& l.ſi hæres. ſed dic tu alienata computari in quartam
ſi fideicommiſſarius uelit: ſed hic nolebat nec aliena-
nata erat [articulo] libelli [filij] iſti filij hæredes erāt
Raynutij ſaltem in tertia & quarta deducendis de bo-
nis.P.& iō pro portione hæreditatis tenent̄ patruis.R.
fideicōmiſſariis reſtituere totam hæreditatē, & nō auū-
culis,uel niſi tertiam & quartam,in quibus hi filij gra-
uari non potuerunt per teſtm̄.P.hæreditas.n.R.intelli
git̄ deducta fideicōmiſſo , de quo rogauerat Pepo pri-
mus teſtator.hæc gl.bona eſt,ſi patrui erant cōiunctim
ſubſtituti: ſed ſi diſiunctim erant ſubſtituti, ēt in parte
patrui defuncti bn̄ potuerunt inſtitui filij alterius pa-
trui, ut no.in prin.illius gl.hæc ſubſtitutio [de petitis]
nec ſe tanq̄ poſſeſſores obtulerūt liti in rei uin.qa tunc
ſecus.ff.de rei uin.his q; & cū non poſſiderēt,nō potue-
rūt cōueniri rei uin. Itē nō potuerūt cōdēnari ad reſti-
tutionē eorū,q̄ nō poſſidebāt [poſſidere] niſi hæc cau-
ſa iuuaſſet filios, bn̄ puniti eſſent in reſtōne oīum bo-
norū,quæ habebant ex teſtō. R.cū circa eos teneret oīs
pęnæ adiectio.Raynaldus.n.nihil eis reſtituere tenebat̄
[bonis] i.in oībus aliis bonis , quæ fuerunt Peponis
[eiſdem] l.Raynaldi,in quib.ſ.inſtitutus erat patruus ,
uel melius Peponis [in quibus [ſ.tertia & quarta om-
nium bonorū Peponis [tenebat] cum nō potuerit in eis
grauari à patre;& iō potuit,ubi uoluit legare, & pœnā
adiicere [pro rata] medietate,ſ.tertiæ & quartę in oī-
bonis Peponis.¶Confirmauit] ꝙ bn̄ : qa in illis tertia
& quarta,in quibus Ray.non potuit grauari, bn̄ potuit
Ray.grauare hæredes ſuos: ſed in aliis,quæ ibi erant p̄-
ter tertiā & quartā,nō poterat grauare:R.ſuū patruū ,
cū ſubiacerent reſtitutioni : ſed filios patrui bn̄ potuit
iu eis grauare,unde non abſoluit eos: qa nō poſſet adii
cere pęnā legato,uel hr̄ditati: ſed qa non poſſidebant
[filiis] non mireris,ſi abſoluant̄ hi filij.nā hæc abſolu-
tio eorū iuſta eſt,ſi non poſſident : qa q non poſſidet,
condēnari non pōt, niſi ꝑꝑ ſuā maliciam non poſſide-
dere. & eodē mō,ſi poſſidebāt,iuſta eſt ſnīa ɔ̄ hos filios
ſicut ɔ̄ patrē. hoc ultimū non eſt uerū [ei] patruo inſti-
uto hr̄di [in reſtōne] i.p̄ſtatione.¶Legati] i.tertiæ uel
quartæ tā rerū adiudicatarū auunculis,uñ fuit compro
miſſum,q̄ in aliis,cū oīa habebant auunculi rōne lega-
ti,& tanq̄ legatū petenda ſunt oīa,non tanq̄ hr̄ditas iuſ
ſa reſtitui; & iō bn̄ dicit Falcidiā locū habere, quæ lo-
cū habet,bn̄ hr̄ditas legatis exhaurit̄,& non Trebel.qđ
locū haberet, ſi quaſi hr̄ditas reſtitueret̄. nec obeſt , ſi
dicit̄,ꝙ fideicōmiſſaria hęreditas dici debet:qa uniuer
ſa,quæ ſunt in hr̄ditate,auunculis reſtituuntur:qa hoc
eſt,quia ſuccedit loco prioris legati, & quia hæreditas
dari non debet ſub pęna;qđ nō credimus. nec mireris ,
quia id qđ debetur ex pœnæ adiectione legatū dr̄. ha-
bes.n.ſimile.ff.ad l.Fal.cū pater.§.ult.inſti.de leg.§.pe.
& ult.uel dic,ꝙ loquitur tm̄ de legato rerum,de qui-
bus compromiſſum eſt.nec obſtat,quod dicitur,ꝙ plus
habet in illis rebus,q̄ quartam,cum habeat ēt medieta
tē,ſicut apparet ex prin.decr.potes.n.rn̄ lere.ꝙ ex aliis
legatis.R.exhauſit dictas tertiam & quartā. uel dic ni-
hil habet ex illis tertia & quarta,cum illas reſtituerit,
ꝑꝑ adiectionem pęnæ. unde dignum fuit, ꝙ de primo
legato extraheret Falcidiam.¶Tu dic melius;ꝙ hære-
ditas.R.quæ erat ſolūmō tertia & quarta, erat exhau-
ſta duobus legatis,ꝙ in ea nihil remanſerat.Primū le-
gatū fuit,qn̄ legauit auunculis medietatem rerum , de
quibus erat compromiſſum,i tertiam & quartam ſibi
debita, in eis.Secundum fuit legatum pęnæ,qđ eodem

iure cenſeri debet,ut alia legata, inſti.de leg.§.ſi.ff.ad l.Fal cum pater.§.ſi.quidam tñ ar.eiuſdem.l.dicunt, ꝙ nunq̃ de legato pœnæ debet trahere falcidiã.nã ibi dicit,qđ pœnæ cã accreuit,in l.Fal.non incidit. ¶Sed expone ſic p̃dicta uerba.l.qđ pęnæ cauſa accreuit, ſupple ꝑ condẽnationem iudicis, qui condẽnauit hæredem legatario,inquantum in litẽ iurauit. & tũc de eo,ꝙ ultra ualorẽ rei legatæ iurauit ꝑꝑ ſpãlẽ affectionẽ, nõ detrahet hæres Falcidiam : quia nõ eſt legatũ,imò condẽnatio : ſed ſecus, ſi teſtator pœnam ſibi imponit, niſi ſoluat legatũ.nã tunc ſi hæres legatũ pœnæ ſoluit,cũ in ueritate legatũ ſit, & ſicut alia legata cẽſeri debeat, bene
7 detrahet Fal.¶†Et ſic habes hic,ꝙ q̃uis hæres ante annum conueniat̃ ſuꝑ legatis p̃ſtandis,& condẽnet̃: tñ nõ priuat̃ Fal.dũmõ.j̃.annũ ſatisfaciat, quæ eſt pœna à lege impoſita.C.de fideic.aut̃.amplius. pœnam aũt à teſtatore impoſitã incurrit, ſi litem conteſtet̃.ff.rem ra.ha.amplius, & hic ſil̃r.s̃.e.Raynutius, quo ad legatum pęnæ,qđ integre ſoluit̃ patruis,ſ.tertiam & quartã, in qbus tenebat inſtitutio p̃ter Fal.quã detraxit bñficio.l.ut no.in gl.quæ incipit, bñ. ¶Si intra] mirum eſt,q̃uo hic fert̃ ſnĩa ſub condõne & ſine certa quantitate 𝔠 illud,qđ eſt.3.q.6.biduũ.C.de ſen.q̃ ſi.cer.quãti.ꝑ totũ. Rñ.ꝙ hic patruus petiit hãc detractationẽ falcidiæ. & iõ ẽt ſi hoc nõ diceret̃ in hac ſnĩa: tñ ſꝑ poſſet deducere Fal.qa qñ adiudicat legata,ſꝑ dãda intelligit̃, ꝙ uel in totũ,uel pro rata detrahat Fal.ſed ſi de Falcidia detrahenda patruus egiſſet, tũc ſi hoc beneficium Falcidię non ſaluaretur, ulterius petere non potuiſſet.ff.de neg.geſt.ſi autem. ſed ſaluat̃ petere põt,ut hic. & fortè poſſet dici hic,ꝙ ex quo ſnĩa lata eſt,ſtatim oportet hũc patruum integram,ſ.tertiam & quartam reſtituere. ſi poſt cond.ex l.Fal.petet Falcidiam, cum ſit ſaluatum. ¶Si autem ſibi ſaluatum non eſſet, ſi per errorem facti ſoluiſſet, ageret condõne indebiti: ſecus, ſi per errorẽ iuris.C.ad.l.Fal.error.Alij aũt dicunt,ꝙ cũ de hac Fal. non ſit actum,eã retinebit patruus,& reliquas tres partes,cũ de eis conſtet,ꝙ reſtituet ſine alteri lite. & ſic apparet,ꝙ non eſt ſnĩa ſine certa quantitate, cum ad minus tres partes tertiæ & quartę prædictarum ſtatim ꝑueniant ad auunculos,& ſuper quarta de eis detrahenda remaneat lis: qa eam debet habere patruus, ſi.j̃.tp̃s legis,ſ.annũ obtulit tres partes tertiæ & quartæ.alioqn nihil detraheret de integris tertia & quarta [legitimũ] intra annũ à iuſſu iudicis computandũ.s̃.e.nos q.dẽ.C.de fideic.aut̃.amplius.¶Inuẽtariũ] qđ ipſum exonerat à præſtatione legatorũ,& fideicõmiſſorũ,& aliorũ debitorum ultra uires patrimonii.C.de iu.deli.ſancimus & ius tribuit,ꝙ de legatis & fideic.detrahat Falcidiam,ſi facit inuentariũ,& non aliter,in aut̃.de hære.& Fal.§.ſi uerò non fe.coll.j.indebitis ſecus, ut in ea.l. qa de eis nunquam detrahet Fal. ¶Contra uoluntatem teſtatoris] bñ dicit, 𝔠 uoluntatem teſtatoris : quia non credit̃ teſtatorem uoluiſſe, ꝙ aliqua pars de his tertia & quarta ꝑuenerit ad patruum;.& erat uerum olim,ꝙ 𝔠 uoluntatem teſtatoris detrahebatur Falcidia.C.ad l.Fal.ſine,& l.pe.& ff.e.ti.qđ de bonis.§.ult.ſed hodie non inducit̃ 𝔠 uoluntatem teſtatoris expreſſam,ſi teſtator certus de quantitate ſui p̃rimonij ꝓhibeat, in aut̃. de hr̃.& Fal.§.ſi uerò expreſſim.Sed 𝔠 tacitam bñ inducit̃ Falcidiã,ut in l.p̃all.no.ꝙ hæres rogatus dare aliqđ legatum de ſuo,licet non det, ut teſtator præcepit, cũ tñ poſtea dat, detrahit Falcidiam de omnibus legatis, ut hic; quod intelligimus uerum,ubi rogatus eſt reſtituere omnia bona hæreditaria,niſi legatum ſibi iniunctum uel de ſuo proprio, uel de bonis teſtatoris ſoluerit,ut hic. Et eſt rõ : qa ipſemet teſtator pœnam ſuam adiecit hic,qui non põt eum priuare Falcid.unde nõ eſt neceſſe recurrere ad pœnã legis. ſed ſi teſtator non appoſuiſſet pœnam,tunc locũ haberet pœna legis,ſ.ꝙ tota hæreditate priuaretur.s̃.e.nos,ſi l.ſi hr̃des.C.de leg.aut.hoc amplius.Vel dic,ꝙ nunq̃ fuit in mora ante annum iſte patruus, quia nunquam ab eo petitæ fuerunt tertia & quarta prædictę expreſſim & determinate:ſed fuit tantum petitum uel legatum rerum,quæ uenerant ĩ ꝯpromiſſo,uel oĩa alia bona,ſicut apparet ex lr̃a decr.

IOannes [ſuis] propriis [creditoribus] not. non eſſe dubiũ executorẽ ad pias cãs poſſe agere 𝔠 hr̃des.C.de epi.nulli. & ſi nullus ſit hr̃s, tñ ipſe,cui cõmiſſum eſt ꝙ oĩa,quæ habet,diſpenſet in pias cãs,põt totã hr̃ditatã uindicare, nec detrahet falcidiam.C.de ſacroſan.ſi quis ad s̃.e.tua,& hic. ſi aũt ad alios uſus teſtator uellet expẽdi,ſi nullũ commodũ ad executorẽ ꝑtinere debet,puta qa miniſtrũ tm̃ conſtituit,tunc non potuit agere.ff ad Treb.Lucius.§.Mæuia.¶Si uerò aliquod cõmodum,puta Fal.ad eum uoluit pertinere,tunc aget.ff de leg.2.ſi quis Ticio.x.ſed hæc decr.uidetur 𝔠dicere : qa hic aliter mandat expendi,q̃ in pias cãs.ſ.in ſolutionem debitorum: ſed rñdere potes,ꝙ totam hæreditatem iuſſerat expendi in pios uſus : ſed hr̃ditas intelligitur detracto ære alie. C.de bonis,quæ libert.l.ult.ad hoc autem, ut licitè poſſit dare bona, quæ inuenit in hæreditate, oportet eum primo ſoluere debita [ſuſceptũ] inſti.man.§.mandatum : quia alicui creditori ſatisfecerunt, uel aliud piis locis dederunt.

SVMMARIVM.

1 *Certæ rei inſtitutio ualet.*
2 *Nulla* Falcidia,*nec etiam debita iure naturæ detrahitur de hæreditatibus & legatis ad pias cauſas relictis.*
3 *Verbum,*[*ſubſtituo,pariter ad directam & fideic.ſubſtitutionem trahitur.*
4 *Teſtatoris intentio ſemper ſeruanda eſt.*
5 *In ultimis uoluntatibus miles non dicitur priuilegiatus.*

DE his [procæreis] ſ.emẽdis,uel reparandis [ad perpetuũ] ſ.ꝙ oi anno ſolẽniter fiat feſtiuitas alicuius ſancti:uel ꝙ in aliqua eccleſia conſtituat̃ præbenda,uel altare,uel pulpitũ, uel aliud hmõi [parochialis] qa aliqñ parochialis eccleſia portionem aliquã habet.j̃.de ſepũl.c.j.ꝑ totũ.Si pr̃ al̃s incipit Ioã
1 nes Frangipanis † in certa] hæc nõ eſt cẽſenda ut hæres poſt,q̃ teſtator inſtituit alium hr̃dem.C.de hære.inſti.quotiẽs. ſi aũt aliũ nõ inſtituiſſet,ualet inſtitutio facta de certa re, & rẽ illã habebit p̃legatã.ff.de hr̃.inſti.l.j.§.ſi ex fundo,& l.ſi ita qs hæres,& l.ex facto.ff.ad Tre.l.j.§.is q. & in hoc bñ ualet inſtitutio, ut nõ ualeat impugnare teſtm̃ : ſed aget tm̃ ad ſupplementũ, in aut̃.ut cũ de ap.co.§.illud quoque, & §.cęterum.C.de inoff.teſt.l.oĩno.nec habebit iſte ſic inſtitutus in re certa tm̃ loco legatarij : imò,ſi nullus alius factus eſt hæres, in totũ ſuccedit, ut dictum eſt. ¶Itẽ uidetur, ꝙ ſi alij repudient hr̃ditatem, ꝙ ipſe habebit hæreditatem, ſicut ſi ab initio nullum inſtituiſſet. ſecus aũt,ſi non dixiſſet eum in tali re inſtituo. ſed ſi dixiſſet tm̃, lego tibi talẽ rem : quia tunc loco legatarij. nec ob.aut̃.de tri.& ſemi.§.hoc nos : quia correcta eſt per aliam. ſed 𝔠 ſi hæc puella non eſt inſtituta, nec hæres data, ergo nec ei ſubſtituere põt pupillariter,inſti.de pu.ſub.§.non ſolũ, & de uul.ſubſt.ſed ſi plures.§.ſi ſub condi. So. licet hæc puella non fuerit inſtituta hęres in primo gradu,fuit tñ inſtituta in ſecundo,ſ.poſt mortem filij, & ideo bñ põt ei pupillariter ſubſtituere executoribus de executoribus huiuſmodi no.s̃.eo.Ioannes,& c.cum tibi.[Et præfatæ filiæ] ſed ſecurius fecerit iſte,qui petijt utriuſque hęreditatem,& qui ẽt adiecit de bonis filij præmortui:qa in ueritate duæ ſunt hæreditates, inſti.de uulg.ſubſt. §.igitur,de uulg.ſubſt.l.patris & filij,& l.qui duos:tñ ſuffeciſſet,ſi ſolius aliæ hæreditatem petijſſet,ar.s̃.eo.Rainutius.¶Quæritur primo] hic uult dicere, ꝙ in primo gradu ſubſtõnis,qñ filius uiſus eſt mori filiæ mater tanquam ab inteſtato ſuccedens ipſi filio de fideicom.filiæ reſtituendo debet detrahere debitam naturæ,& quartã in re.eandẽ ẽt deductionem dicit faciendam de ſubſtitutione ſecundi gradus,ſ.qñ pauperes ſibi inſtituit hæredes ꝑꝑ mortem filiæ qm̃ illæ allegationes huius do
2 minæ non uident̃ multum mouere Papã.¶†Feciſſe ſibi] & ꝑ hoc uidebatur, ꝙ priora teſtamenta fierent recta, uel ꝙ hr̃ditas filiorum non ꝑueniret ad pauperes, ſed prima hr̃ditas tm̃,& quarta trebellianica.l.quę eſt.ff.ad l.Fal.l.j.§.ad eos.h.d.ſed corrigit̃ per l.C.de epiſ.& cle.ſi quis ad,& per aut̃.de eccl.ti.§.ſi aũt hæres.nec recipit illum prauum intellectũ,qui innuitur. imò hæc eſt ueritas,ꝙ de hæredibus,& de legatis ad pias cauſas relictis nulla Falcidia,nec ẽt debita iure naturæ detrahitur; ſicut ex ſequen.apparet,& eſt ar.præd.l.& auth.nam & in ambiguis qõnibus religionum ſtricta rõ omittitur, & ſumma eſt rõ, quæ pro religione facit.ff.de re. & ſump.fu.l.ſunt perſonę.no.19.q.ul.ſi qua mulier exhæredato.17.q.ſi.quicunque pro parte,ſm̃ has allegationes ſentẽtiauit Papa [moreretur] hæc uerba hæres eſto, ſꝑ ſonant in directam ſubſtitutionem: uñ ſiue dicat teſtator, ſi inſtitutus non erit talis ſit hr̃s, ſiue dicat, & ſi talis deceſſerit in pupillari ætate, talis ſit hæres, ſemper ſonãt in uulgarem & pupillarem ſubſtõnem,qñ aũt ſunt directæ,hanc aũt ſubſtõnem nunq̃ põt facere puberi, ſi inſtitutus non fuerit,talis eſto hæres,inſt.de pub.ſubſt.§.ſi.ff.de uul.& pu.l.uerbis,niſi eſſet miles.ff.de uul. & pu.l.centurio,& nunq̃ per ſe poſita prædicta uerba trahunt ad indirectã,ſ.fideicommiſſariam, inſt. de pup.ſub.§.ſi.ſed ſi adijciatur hoc uerbũ,rogo inſtitutũ,ut talẽ faciat hr̃dem,talis bñ trahitur ad fideicõ.quia ille, de quo rogatus eſt,petet hr̃ditatem ex cã fideicõ.ff.ad Treb.ex fa
3 cto,in prin.¶†Idem ur̃,ſi dicat teſtõr,inſtituo mihi talẽ hr̃dem,& ſm̃ hr̃dem mihi inſtitui alium.C.de impu.& alij ſubſt.l.p̃cibus quamuis poſſet dici,ꝙ ibi nõ inſtituit ſecũdũ hr̃dẽ ꝑ p̃dicta uerba,ſed per expreſſã talis,ſ.inſtituo talem mihi hæredem,& ſi non fuerit hæres,talem ſubſtituo.per uerba aũt rogo,uel mando,uel conſimilis nunquã fit ſubſtõ directa,ſed indirecta,uel fideic.ut. ff.de uul.ſubſt.cohæredi.§.cũ filiæ,circa mediũ. hoc autẽ uerbũ,ſubſtituo,pariter trahitur ad directa & fideicõ. ꝙ ex eo apparet.quia cõis diſtinctio eſt,ſubſtõ alia directa,alia indirecta,ſatis tamen ur̃,ꝙ prius ponitur pro directa,licet ad fideicom.trahatur.ff.ad Treb.Scæuola.ꝙ aũt ſonet in directam,patet expreſſe.ff.de uul.ſub.cohæredi.§.cum filiæ.Item ꝙ trahatur ad fideicom. patet ꝑ eundem.§.circa medium,& C.de inſt.& ſubſt.l.generaliter.Idem aũt ur̃ poſſe hic dici de uerbo hic poſito,moriatur,ꝙ non memini in aliqua lege me legiſſe,ſ. quod poſſit trahi ad utranque ſubſtõnem,licet prius ad dire
4 ctam.¶†Intentio] quæ ſꝑ ſeruanda eſt.C. de ſac.ſan.eccl.l.j.C.qñ decre.opus non eſt.l.prædium.C.de inoffic.teſta.l.ſi pater,inſt.de pub.§.non autem,in aut̃.de hæ.& Fal.§.cui,& §.ſi quis ex,& §.is igitur,& §.pignori,in aut̃.de nu.§.unum itaque.§.ſi ſine,& §.ſi quis ex,& §.is igit̃,& §.pignori,in auth.de iureiu.à morien.p̃.in ptin. & in auth.qui.mo.na.ef.leg.§.ſi quis autem.¶Extraneo] in ſorore non poteſt.ita loquendo apparet,ꝙ maior ꝑs peruenit ad matrem, quia mortuo patre mater ſuccedit ab inteſtato in medietatem,reſtituet mr̃ filiæ tñ detractis debita naturæ & quarta Trebellianica,& ſic non habebit plus mr̃ q̃ filia.ſed in extraneo,qui nullam ꝑtem recipit ab inteſtato,melius apparet,ꝙ plus peruenit ad patrẽ,q̃ ad extraneum [Septem] de hac deductione no.s̃.eo.Rainaldus.¶Si abſque liberis] de hoc quæritur, ſi ꝑ hęc uerba fiat ſubſtitutio pupillaris & directa,ſi filius meus mortuus fuerit ſine liberis, moriatur ſorori : & an ſoror ſuperuiuens fratri directò ei ſuccedat, an mater?& non ur̃ dubium,ꝙ directe.cõſtat.n.ꝙ ſi his uerbis uſus fuiſſet, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis. ſoror eſto hæres,ꝙ hic directe ſuccederet.ff.de uul.& pu.ſub.centurio.certe non poſſum uidere rationem, quare nõ eodem modo,ſi dicat,moriatur,uel ſubſtituo eum, per talia uerba fiat directa ſubſtitutio, ut hic probatur in tex.& in glo. ¶Sed dices,licet prædicta ſubſtõ poſſit ad utrãque ſubſtitutionem trahi,utilius eſt,ꝙ trahatur ad fideic.hæc quæ omni tꝑe ualebit,quam ad pupillarẽ directam,quæ non ualebit niſi in pupillari ætate : ſed rñdeo,ꝙ melius eſt ſm̃,quod trahatur ad directã,quã ad indirectam,ſed hic plus ur̃,ſ.ꝙ põt trahi ad directam,ſi moriatur in pupillari ætate;& ad indirectam,ſi moriatur pubes:& hoc ſatis bñ dicere ur̃.C.de fideicõ. ſi frater ſubſtitutus impuberi nõ ſuccedit,ſi factus fuerit pubes,etiam ſi deceſſerit ſine liberis,niſi pupillaris ſubſtitutio confirmata fuerit uerbis fideicom.in aliqua parte teſti:quia tunc frater ex cã fideicõ.ſuccedit, ex quibus colligitur, ꝙ per uerba fideicom.adiuncta in pupillari ſubſtõne nõ tollitur pupillaris,ſed confirmat̃,& durat.
5 ¶†Item idem eſt in ſubſtitutione facta à milite,ſ.ꝙ unicis uerbis facta ſubſtitutio trahitur ad directã,& indirectã.C.de impu.& alijs ſubſt.precibus.quare non eſt idẽ in priuato.licet enim multa priuilegia milęs habeat ex cã ſibi conceſſa tam in confectione teſtamenti,quam ẽt in hæredis inſtitutione,ut nota.in ſumma. C. de teſtamen.mili.in ſeruando tamen ultimam uoluntatem eius non habet priuilegium,quia omnes uoluntates ultimæ partitæ ſunt ſeruandæ.nec hoc dicit certe pari ratione nec interpretatione gaudet priuilegio. prædicta autem ſ.moriatur ſine liberis, quæ non denotant certam ætatẽ; imò utranque ætatem comprehendere uidentur, & pupillarem ſubſtitutionem confirmant,& ad fideicom. trahuntur.& ideo poſſet dici hæc ſubſtitutio compendioſa,argum.C.de impub.& ali.ſubſt.precibus.& forte idem dicendum eſt, ſi dicat teſtator, inſtitui mihi filiũ meum impuberem hæredem;& ſubſtituo ei talem, ſi nauis uenerit ex Aſia. hæc plus placent, quæ nota. ſuprà eod.Raynutius [Iure ciuili] ff.de uulg.ſubſtitu. centurio, quaſi per fideicomm.C.de impube.& ali. ſubſtitut. precibus. [Nam cum] hoc quod hic dicitur, ſatis habetur expreſſe.ff.de uulga.& pupilla. ſubſtitutio. l. iam hoc iure. ¶Aetas] quia ſi ambo, uel alter ſi eſſet imbes, non poſſet trahi ad pupillarem equidem ſi aliter & idem, ſicut ſi alter non eſſent in poteſtate conſtitutus.ff.de uulga.ſubſtitutio. iam hoc iure, & l. Lucius. C. de impube. & alij ſubſtitutio. hæreditatem, & l. quamuis, & ad fideicommiſſ. ff.ad Trebellian. Scæuola.C.de inſtitutio.& ſubſtitutio. ſub condi.fac.l. generaliter [in ſubſtitutionem] & nota. C. de impube. & ali.

ali.ſubſt.l.precibus [anteferre] C.de impub.& ali.ſub.
tum quidam [adiunxerit] erat.n.in teſtamento ſcriptũ,
ſi de liberis meis fuerit ſola ſuperſtes tm̃,augeo legata
eius. Item ſi nec filius,nec filia ſuperfuerit,& tunc ſiſr ad
hoc plus augeo. tñ in teſtõ hoc ſatis probatur.ff.de inof
fic.teſt.ꝯ uetera. §.j.ubi dicitur,ꝙ mater non pȏt expu-
gnare teſtamentum,quod facit ei pater ,.per querelam
inoſſicioſi teſtamenti; ergo eadem rõne apparet,ꝙ eam
1 priuare poteſt debito iure naturę,uel par.ff.de uul.ſub.
uel inſti.de uti.ſub.pater.ff.de bo.poſ.ſecundum tab.ſi
ita ſcriptum.§ j.uel ſubiectione.20.q.5.conſtituit.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Rubr.

SEd hoc [donare] ſiue inter uiuos,ſiue in ulti-
ma uoluntate [ſanctificentur] niſi conſangui
neos habeant; qui ab inteſtato ſuccedant.
12.q.2.quicũque.j̃.e.cum dilectus.

SAncto concilio [allatum] hoc.c.locale eſt, & non de
iure loquitur, qñ certum eſt ſacerdotes aliquid ha-
buiſſe ante ordinationem. nam pp dubium diuidendæ
ſunt res propriæ à rebus eccleſiæ,ut hic dr̃. ſi aũt diſtin
ctę eſſent res propriæ à rebus eccleſiæ, res propriæ hæ-
redibus conſanguineis, aliæ eccleſiæ darentur. 12.q.3.
quicũque,ſi aũt dubitetur, an aliqua habuerit ante or-
dinationem,p̃ſumitur pro eccleſia,niſi probet ſe antea
habuiſſe.11.q.3.qcũque ff.de reb.dub.ciuilibus.alij in-
telligunt capitulum tm̃,qñ ex ſeruis fiunt ſacerdotes.

CVm dilectus [pro cã] erat.n.cã inter eos. uterque
enim ab altero petebat res, quæ fuerant archipreſ
byteri. uterque.n.de eis aliqua poſſidebat [participa-
tionẽ] .i.ut particeps eſſet orationũ.¶Aſſeruit] hæc aſ-
ſertio,quæ eſt de præterito, & extra iudiciũ non eſt ſuf
ficiens probatio eius qđ dicebat.ſi tñ ſoléniter qs confi
tereť extra iudiciũ,ſi poſt conuenit,non eſt admittẽdus
ꝯ ſuam confeſſionem niſi oſtenderet ſe in alio caſu in-
tellexiſſe,ut no.s̃.de ele.p inquiſitionẽ.hic aũt iõ confeſ
ſio eius non eſt ſufficiens probatio:qa nõ uiuebat,q con
feſſionẽ fecerat; & iõ non poterat dare intellectũ con-
feſſioni, ar.j̃.de accu. cum dilec. ſed tñ eſt ad plenũ p̃-
ſumptio. unde ei ſtatur ut hic ſequiť. & non intelligas,
ꝙ ex his uerbis probareť eum fuiſſe oblatum monaſte-
rio cũ rebus ſuis. ſed probať, ꝙ uoluit bona ſua peruni-
re ad monaſteriũ,ad qđ quaſi quælibet uerba ſufficiunt.
ff de fun.inſtr.cum de lanionis.§.aſinã.ff.de ſup.le.l.La-
beo [unde] expreſſius dicit,qđ dixerat [probationes]
ſ.ꝙ ſe & ſua obtulit. uni teſti tm̃ non crediť, ut no.s̃ de
procu.ex inſinuatione. ſed cum aliqua probatione,ſ.cõ
feſſione bñ creditur,niſi probeť phreneticus,ut ſequitur
[amminiculantes] in tm̃ adminiculabať archipresbyte-
ri confeſſio.ꝙ ſe & ſua dedit monaſterio ,qa ſic condẽ-
nať eṗs ad reſtitutionem, ac ſi uerè redditus eſſet [cõ-
potẽ] & ſic probať negatiua.C.de codic.nec codi ff.de
cond.inſti.qdã.ff.de proba.ſi filius [ultimam] q.d.& ſi
hæc uerba non expreſſiſſet, tñ tacitè uim tenerẽt ulti-
mæ uoluntatis [imponatur] in eo,ꝙ eṗs erat actor [cõ-
pellatur] in eo,ꝙ eṗs erat reus [ei] ipſo,& ſic habes, ꝙ
uacãte eccleſia ſubiecta eṗo eṗs eius noĩe agit,& ſic for-
tè eſt in quolibet ſupiore,q p quolibet collegio ſibi ſu
biecto pȏt agere. C.de epi.& cle.nulli, & l.ſi qs ad s̃.de
p̃ſcr.ex trãſmiſſa.de hoc no.s̃.de reſt.ſpo.olim [ab iteſta
to] nec legitimos agnatos,uel cognatos reliq̃rit.s̃.e.c.j.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt quilibet adultus & diſcretus eligere ſepulturam.*

De ſepulturis. Rubr.

1 NOs inſtituta [Patriarcharũ] q in patrũ ſepul
chris ſepulti ſunt.12.q.2.§.Ioſeph.¶†Sepul
turã] gñaľr dicimus,ꝙ qlibet adultus & di
ſcretus pȏt eligere ſepulturam, ubi uult in
ultima uoluntate,ut hic,& j̃.e.de uxore,&
c.cũ ſup, niſi malicioſè faciat. & p̃ſumiť malicioſè face
re, ſi dimittat ſepulturã parẽtũ, quã p̃cipuè tenere de-
bet, ut hic.j̃.c.fraternitatẽ.13.q.2.placuit ſi aũt ſepul-
turã paternã nõ habet,ĩ eccleſia parochiali ſepeliri de-
bet.j̃.e.in nr̃a. hãc aũt p̃ſumptionẽ tollimus, ſi eligat ĩ
cathedrali eccleſia, uel in religioſo monaſterio, uel in
canonica,uel ĩ loco,ubicũq; decimas ſoluere,ar.13.q.2
cõſueuit uel in eccleſia, quã ædificauit,ar.12.q.2.bona
uel niſi eligat in loco priuilegiato ſup ſepulturis.j̃.eo.
in nr̃a. & licet hoc p̃ſumať:tñ ſi probať ꝯriũ,nõ tenebit
j̃.e.ex parte,& c.in nr̃a. uiatores aũt ſepelienť in eccle
ſia cathedrali.16.q.1.c.1.s̃.de off.archipresb.officium.
13.q.2.ubicũque; & clerici in eccleſiis, ubi clerici ſunt
& hæc oĩa diſcreto iudici cõmittanť.uxor aũt cũ mari-
to ſepeliri debet.13 q.2.Ebron: caue tñ tibi, qa non oĩs
eccleſia habet cęmeteriũ: ſed illæ tm̃, quæ habẽt pplm
uel illę,qbus ꝯceſſum eſt ex priuilegio. pacta aũt hmõi
impediũt electionẽ,q̃ fiũt alteri, ꝙ nullũ recipiat ad ſe-
pulturã qñq; de certa parochia; qñq; certos hoĩes nõ
debet recipere, de conſe.diſt.1.certũ [Elegit] natus eſt
in Bethleem, nutritus Nazareth, ſepultus in Hierľm
in ſepulchro Ioſeph [tertiam] ubi hmõi conſuetudo
eſt,quæ in hoc iuri præualet.j̃.e.certificari. imò idẽ eſt
& ſi non ſit conſuetudo,dũmodo nõ ſit ꝯria cõſuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Quando eccleſia non habeat partem de bonis defuncti.*
2 *Quid ſit, cur epiſcopus accipiat quartam epiſcopalem.*
3 *Poteſt epiſcopus pro eccleſiis ſibi ſubiectis agere.*

RElatũ [uita] in ægritudine tñ,de qua decedit:
alias. ꝯ.j̃.c.de his. uel dic,ꝙ ẽt ſi eſſet ſanus, &
multo tpe uiueret poſtea:tñ qa mori fingitur,
qñ monaſteriũ ingrediť.19.q.3.qa ingredictib.& auť.ſi
qua. de oĩb.aũt,q̃ tũc p aĩa dat monaſterio, ad qđ trã-
ſit,partẽ habebit parochialis eccleſia. de bonis aũt aliis
monaſteriis relictis nõ habet portionẽ parochialis ec-
cleſia,niſi de illa ægritudine moriať: uel dic,ut no.j̃.e.
1 de his. ¶†*Diſponere*] eccleſiis.ſi.n.conſanguineis, uel
amicis, uel pauperib.aliqnid pro aĩa ſua relinqueret;
nullam partẽ habebit eccleſia: qa pſoñs ſingulariter
relinquitur.j̃.de uerb.ſig.ex parte. & non pro eccleſia.
habet.n.locũ hæc canonica portio tm̃ ĩ relictis eccleſiæ
ubi ſepelitur,uel ad quã tranſit uel ſe cõuertendo, uel
alio mõ,ut hic.& s̃.c.px.j̃.e.de his,ubi no.& hoc iõ,ne
2 aľs eccleſias ſuæ præferat.¶†Medietatẽ] conſuetudine
ſeruata j̃.e.certificari. & not.tertiam uel quartam non
dari eṗo, ſed eccleſiæ parochiali, ar.s̃.c.proxi.ar.ꝯ.s̃.
de teſta.requiſiſti,& c.fi.& c.officij tui.Rñdemus cõſue
tudinem in his ſeruandam. uel dic, ꝙ minores eccleſiæ
inter ſe diuident, ut hic dicitur ſed eṗs poſtea par-
tem ſuã ab utraq; recipit.s̃.de teſt.reqſiſti,ſi ſunt ambæ
in ſua

in ſua dioece. ſed ſi alterũtra ſit in alia dioece. uterque
eṗs tm̃ à ſua eccleſia recipiet ſuam canonicam portio-
nem. ſi n.aliter diceret, ſequeretur abſurditas: qa vna
eccleſia ſolueret duas canonicas portiones. Item quar-
tam,quã accipit eṗs,q̃ eſt quarta eṗalis,non accipit ipſe
ppter ſepulturam: quia ipſe nõ debebat eum ſepelire,
ſed p iure epiſcopali, & propter cõmunionem,quã ha-
bet cum eccleſiis ſuis, s̃ de teſta.requiſiſti. monaſteria
autem, & alia loca etiam excẽpta ab iſta canonica por-
tione parochialibus eccleſiis danda non ſunt exẽpta,
infra eodem in noſtra præſentia, ſupra de teſta.requi-
ſiſti, & cap.officij ¶†Item no.ꝙ licet dixerimus,ꝙ hæc
3 portio & petitio cõpetat parochiali ſacerdoti:tñ ſi ipſe
negligens ſit in petendo,epiſcopus petet etiam nomine
eccleſiæ. & hoc generali rõne: quia p eccleſiis ſibi ſub-
iectis pȏt agere, ſupra de ſucceſſ.ab inteſt.c.fin. & no.ſu
pra de reſti.ſpol. olim. item pbo alia rõne. primitiuo
iure conſtat, ꝙ hæc omnia,quæ eccleſiis relinquuntur,
ad manus eṗi uenire debent, & ad eius uoluntatem ex-
pendi. 12.q.2.uobis.c.Vulteranæ,& c.ſeq. vnde ſi ius il-
lud attenderemus primũ, ſicut ipſe ſolus hoc recipere
& diſpenſare debet,ſic & p eis agere; & hoc uerum eſt,
ꝙ ipſe principalius & directius, q̃ alius agit. ſed quia
conſtitutum eſt,ꝙ quilibet ſacerdos miniſter pro rebus
quæ ſpecialiter ad ſuam eccleſiam pertinẽt, agat, ſupra
de iu.cum deputati, & no ſupra de reſcrip.edoceri; iõ
quilibet ſacerdos poteſt agere. ¶Et hac eadem rõne pa
tet, ꝙ ſi Rex, Dux, uel magna perſona moritur,uel ſe-
pelitur alicubi, ꝙ eṗs data pro ſepultura ſua debet ac-
cipere,& ſuam partem dare eccleſiæ,ubi ſepelitur,& de
reſiduo debet partes facere inter eccleſias,ubi per cir-
culum anni percipiebat eccleſiaſtica ſacramenta. iſti.n.
magnates non morانť in vno loco, ſed circuũt terram
ſuam; & hoc optimè pbatur j̃ de deci.qm̃.12.q 2.uo-
bis.c.Vulteranæ.& c.ſeq. ¶Item no.ꝙ ſicut canonicam
portionem percepit eccleſia parochialis de relictis pro
ſepultura, ita credimus, ꝙ recipiet canonicam portio-
nem de oblatis pro aliis ſacramentis, ſicut p benedi-
ctionibus nubentium, & pro pœnitentiis, & p extrema
vnctione,& aliis hmõi. nam cum eadem ſit rõ de omni-
bus,idem debet eſſe ius. rõ hæc eſt:quia dignus eſt ope-
rarius mercede ſua,s̃ eo.c.j.16.q.1. ſi quis laicus. ¶Itẽ
non uidetur, ꝙ de relictis alias p anima ſua, puta pau-
peribus,uel aliis eccleſiis,ubi non ſepelitur,nec alia re
cipit ſacramẽta, debeat habere parochialis eccleſia ali
quam portionem, niſi forte relinquatur eccleſiis illis,
ubi ſepelitur. tunc.n.conſtat, ꝙ quomodocũque eis re-
linquatur, ꝙ portionem habebit eccleſia, ſupra de te-
ſta.offi.requiſiſti,& hic,& infra c.de his. & eſt ideo,quia
uel eccleſiaſticis ſacramẽtis relinquere uideť; uel eis,
quæ ſunt annexa ad eccleſiaſtica ſacramenta. ſed quid
ſi relinquatur templariis,uel hoſpitalariis? nam nec de
illis eſt dubium, ꝙ ſi eis pro ſepultura relinquatur, ꝙ
debet parochialis eccleſia habere canonicam portio-
nem, infra eo. in noſtra.

FRaternitatem [diſpoſita] No.nullam eccleſiam ha
bere cœmeterium niſi ex priuilegio: uel dic apud
illas maximè, de quibus habes, s̃ eo.c.j. ¶Frequentius]
& tñ ſacrificium non magis pdeſt in ea ſepultis, q̃ aliis.
de conſecr.diſt.5.non mediocriter. ſed honor eſt eccle
ſiæ,& etiam forte maiorem honorem conſequitur aĩa,
ſicut de caniſtro pomorum oblato abbati maiorem ho
norem cõſequitur abbas: ſed oẽs pariter monachi gau-
dent. & maior honor eſt eſſe Canonicum cathedralis
eccleſiæ, q̃ alterius, quamuis ęqualiter abundent.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt epiſcopus agere pro portionibus eccleſiarum ſuarum, & in numero 2.*

DE his loquitur decr.hæc, qñ quis tranſit ad mo
naſterium,& ibi ſua confert,ut ibi uiuat, nõ ue
ſit profeſſus. ſi.j̃ de priuil.c.iij. & c.ut priuil.
j̃.e.in noſtra: qa ſi ibi pfitereť,canonicam portionẽ de
oĩbus,quę daret illi eccľię,haberet eccľia parochialis;
etiam ſi longo tpe poſtea,q̃ ingreſſus eſt,moriať; & ſic
loquiť s̃ e.relatum: qa tunc fingiť mori. dicimus tñ,ꝙ
pȏt aliqd ſpãľr relinquere p aĩa ſua, & de illo tm̃ ha-
bet portionem parochialis eccľia, & alia pȏt relinque-
re eidem monaſterio p ſuſtẽtamento ſuæ uitæ.16.q 6.
de lapſis. & etiam p aliis cauſis; puta ſi primò recepe-
rat ſeruitia à monaſterio. nam fraus tm̃, q̃ timetur, ne
uelit fraudare eccľiam parochialem, attendiť, ar.s̃ de
teſta.officij,reqſiſti,& c.de his.uel dic aliter,ut no.s̃ re-
latum, qđ multi magis approbant. ¶Eccleſiis] dicunt
qdã, ꝙ hæc eccľia paroch.non tm̃ aduerſus aliã eccľiã
q̃ habet res defuncti,habet ꝯdõnem ex hac decr. ſed ẽt
aduerſus hr̃des defuncti habet actionẽ ex teſtõ, & alias,
de qbus diximus,s̃ de teſt.Raynal. qa licet tm̃ dixerit,
relinquo tali eccľiæ: tñ noĩe illius intelligitur etiam
alia,ſ.parochialis.vna.n.eſt eccľia.24.q.1. loquitur; &
maximè quo ad legatum habẽdum, in quo ſunt cões,
ut hic. imò,qđ plus eſt, etiam eṗs agere pȏt p parte ei
ꝯtingente eadem rõne, & qa eṗs eſt in eccľia &c.7.q.1.
factus.&c. ſcire. & eiſdem actionibus aget non tm̃ ꝯ ec-
cleſiam ſuã paroch. ſed etiam ꝯ aliam,cui noĩatim lega-
tum eſt,etiam ſi nõ ſit ſua eccľia,ſed alterius dioece. &
etiam ꝯ hæredes,qa legatum ad eṗm recta uia uenit,ff.
de fur.à Ticio.nec mireris,ꝙ agit, cum de eṗo nõ ſit fa
cta mentio in teſtõ. Rñ.imò tacitè de p̃dictis ur̃ eſſe di-
ctum rõne p̃all. nam ita vnitæ ſunt p̃dictæ eccľiæ, ſ.pa-
rochialis,& alia,ubi ſepeliť,& eṗs quo ad legatũ iſtud,
ꝙ etiam teſtõr hoc mutare non pȏt,s̃ eo.reqſiſti, ar.ad
hoc,C.de inof.teſt.ſi mr̃. nam ibi alius,q̃ qui inſtitutus
1 eſt,p inſtituto habeť.C.de hær.inſti. quotiens. ¶†Item
licet dixerimus,ꝙ eṗs pȏt agere p parte ſua, nihilomi
nus tñ poterit agere p portionibus eccleſiarum ſuarũ,
ut no.s̃ de reſti.ſpol. olim. ſed debet hoc in libello ex-
primere,ꝙ p eis petat. ſed ſi eccleſia parochialis agit,
non tenetur dicere,ꝙ p eṗo agat:quia ipſi ad totum cõ
petit actio ſuo noĩe,ut hic, & poſteà tenetur eṗo reſpõ
dere de ſua parte,ſ.p condi.ex decr.s̃ de teſt.requiſiſti.
ſed eṗs non habet actionem ſuo noĩe, niſi p ſua parte.
alij dicunt,ꝙ eṗs,uel eccleſia non habet actiones ex te-
ſtamento,ſed tm̃ condi.ex canonib.12.q.3. Pontifices.
ſupra de teſt.officij, requiſiſti. ¶Alij dixerunt, ꝙ ꝯ hæ-
redes nulla cõpetit actio,niſi eccleſiæ, cui relictum eſt.
epiſcopus aũt,& aliæ eccleſiæ,quæ in legato ius habẽt,
poſſunt auctoritate iudicis obtinere,ut mittanť in poſ-
ſeſſionem noĩum, & poſteà agent,ſicut illa eccleſia,cui
relictum erat,ff.ut in poſſ.lega.l.ſi inutilis,uel obtine-
bunt à iudice,ꝙ det eis p̃torium pignus,C.de præto.pi.
l.j.& ij. uel poterunt agere contra debitores ſui debi-
toris,ſ.illius eccleſiæ, quæ agere debet condictione ex
legibus,quæ ſunt,C.qñ ſi.uel priua.l.ij.& l.ſeq. plus ur̃
inniti rõnibus, ꝙ ſola illa eccleſia agere poſſit, de qua
ſit mentio in teſtõ,ꝯ hæredes teſtatoris, & ſola eccleſia
parochialis pȏt agere ꝯ illam, in qua ſepultus eſt. epi-
ſcopus autem tantùm ꝯ parochialem aget eccleſiam.
ſed ſi parochialis, uel illa, de qua ſit mentio in teſtõ,

nollet agere, tunc eps, uel quiſq; alius, ad quem perti-
net aliquod cõmodum ex hoc legato, debet petere, ꝙ
ille, ad quẽ primo loco pertinet hæc exactio, cedat ſibi
actiones, ff. de pecu. quod debetur. & ſi ille nollet cede-
re, uel ſi non eſſet illius, qui cedere poſſet, tũc eſſet re-
currendum ad p̃dicta auxilia, uel miſſionẽ in poſſeſſio-
nem, uel ad p̃torium pignus, uel condi. ex illis ll. qñ ſi.
uel priua. nullo. n. modo uř, ꝙ aliis, niſi eccleſiæ lega-
tariæ cõpetat actio ex teſtõ, cum de his nulla ibi mẽtio
ſit, nec rei uin. uel hypo. cum illæ cõpetant legatario &
dñium non põt eſſe apud duos. nec etiam eis cõpetunt
ↄdões ex canonib. uel legibus p̃dictis, cum de eis men
tionem non faciant, niſi poſtq̃ fuerit in defectu cedẽdi.
2 ¶†Illud aũt diximus bene, ꝙ eps nomine eccleſiarũ ſua
rum põt agere ad p̃dicta, ſicut pro ſingulis utilitatibus
agere poſſet, ut no. s̃ de reſti. ſpol. olim. ſed non ꝑ ſua
parte [eccleſiis] & ſi in vna eccleſia recipit ſacramen-
ta, in alia diuina officia, etiam ſi in diuerſis eccleſiis ꝑ
diuerſis partibus anni officia audiuerit, inte ſe diuidẽt
quartam, uel tertiam canonicam, s̃ eo. c. j. & ij. de eccle-
ſia autem, ubi habuit eccleſiaſticam & paternam ſepul-
turam, non credimus, quod debeat habere aliquã por-
tionem: imò ipſa debet aliis parochialibus, s̃ eod. c. j.
[exhiberi] quia quicquid dedit monaſterio, ad quod
tranſiuit, intelligitur pro anima dare, ex quo in infir-
mitate ad illud trãsfertur. [in ſanitate] uel etiam in in-
firmitate, dũmodò inde non obierit: quia tunc intelli-
gitur dare pro ſuſtentamento uitæ ſuæ.

EX parte [reſtituat] ſi ꝓbatum fuerit in p̃iudicium
alterius eccleſiæ factum ſm l. ubi non eſt ſepultura
eccleſiaſtica. nec rõne ſacramentorum eſt ſpãle in hoc
caſu, ut non debeat audiri appellãs, ne corpus ſepeliať,
C. de ſepul. uio. auť. itẽ q dom. in auť. ut cũ de ap. co. cir
ca prin. ſed in hoc ualet appellatio: qa ꝓbata ueritate
alij eccľię corpus reddiť, quãuis forte idẽ fieret, & ſi nõ
appellareť, s̃ eo. fraternitatẽ, s̃ de ele. cũ inter ca. [exin-
de] .i. de his, q̃ occaſione ſepulturæ obueniunt, j̃ c. ꝓxi.

CVm liberum [uiolenter] licet poſſit agere poſſeſ-
ſorio iudicio ꝑ iure ſepeliendi, non credimus, qđ
per hoc, quouſq; plenè conſtet, corpus defuncti ſit reſti
tuendũ: qa ſic etiã poſtea eſſet tertiò dãdũ priori eccle
ſiæ, q̃ obtineret in ꝓprietate: corpus aũt defuncti nõ ſic
eſt tractandum, de reli. & ſump. fun. ne corpora, diui.

DE uxore [liberam] 13. q. 2. vnaquæque, ↄ̃ ſol. illud
de honeſtate; hoc de iuř uel illud loquitur, qñ mu
lier non eligit ſepulturã [in quo] 7. q. 1. ſicut. C. de do.
inter ui. & uxo. l. quod ſpõſæ, & ff. de do. inter uir. & ux.
l. ſi enim in ſi. [uoluerit] uel in ſepulchris parentum,
uel ubi accipiunt ſacramenta.

CVm ſup. [ſtatuimus] .i. ſtatutum declaramus. im-
propriè enim dicitur, ꝙ Papa vnam conſtitutionẽ
faceret de vna eccleſia, imò eſt priuilegium.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio qua dicatur, & quot modis dicatur.*
2 *Res à domino, non dominus à re denominatur.*

CErtificari [apponi] ſic incipit clauſula in priui-
legio, decernimus aũt eccleſiæ ueſtrę ſepulturã
fore liberã, ſalua iuſtitia &c. [tertiam] s̃ e. c. j.
[mediam] s̃ eo. c. ij. [& urbano] de hoc non habes con
cilium Vrbani, ſed Lucij, ſupra c. proxi. [Hieronymus]
1 76. diſt. utinam. ¶†Diuerſitatib.] ꝑꝑ hanc diuerſitatẽ,
ſ. qa canonica portio dř nõ ſolum à canonibus ſtatuta,
ſed etiã ↄſuetudinaria, q̃ dř etiam canonica, qa à cano-
nibus eſt approbata, licet nõ ſtatuta, ut hic, & s̃ de teſt.
requiſiſti, uř dicẽdum, ꝙ ille, qui petit partem in hmõi
relictis, debet exprimere in libello, an petat canonicã
portionẽ ſtatutã in canonib. an ↄſuetudinariam: qa ali-
ter nõ poſſet reus deliberare, ff. de eden. l. j. nec obſtat,
j̃ de reli. do. ↄſtitutus, ubi admiſſa fuit petitio iuris epi
ſcopalis: qa ius epãle certum eſt, uel à iure tm̃ ſtatutũ,
s̃ de offi. ord. conquerente: ſed canonica portio eſt in-
certa. ſed hæc ſolutio non põt ſtare: quia etiam ius epi-
ſcopale incertum eſt propter diuerſitas conſuetudines,
ut probatur, s̃ de præſcrip. auditis. ubi propter cõſue-
tudinem collectio denarij S. Petri computatur in iure
epãli. Rñ. ergo ad hoc, ꝙ qñ ab aliquo petitur ius epi-
ſcopale, bene certus eſt, quid ab eo petitur, ſ. omne ius
epãle, ſiue ſit illud, qđ à iure ſtatutum eſt, ſiue alias ex
priuilegio, uel conſuetudine alio modò debeatur. oĩa
enim addita iuri epãli accedunt, & bene ſimul ↄcurrũt
& in petitione, & in ſolutione ius epiſcopale à iure ſta-
tutum & ↄſuetudinariũ. Sed ſecus eſt in petitione, ca-
nonicæ partis: qa ibi certus eſſe non põt: quia nũqua ã
ſimul ↄcurrunt neq; in petitione, neq; in ſolutione ca-
nonicæ portiones in canonibus ſtatutæ cum canonica
ↄſuetudinaria. uř tñ, ꝙ ſi neſciret, quæ portio ſoluatur
in illa terra, ꝙ recipiendus eſt libellus ſine expreſſione:
quia ꝑ hmõi libellum licet poſſet plus exprimi, non eſt
tamen pœnitus incertus, cum certum ſit aliquã portio-
nem deberi, arg. ff. de rei uin. quæ de to. & no. s̃ de libel.
obl. ſignificauit, ff. quorum le. l. j. §. quia aũt. ¶Sed quæ-
ritur, an teneať exprimere in libello, peto canonicam
portionem, uel ↄſuetudinariã talis fundi certis finibus
limitati: an ſufficit dicere, peto partẽ fundi tibi in te-
ſtamento talis relicti? & uř expreſſum, ꝙ ſic, ff. de rei
uin. ſi in rem, circa fi. & eodem mõ ſi dicat, fundorum.
Sed quid ſi dicat, peto talem partem omnium rerũ tibi
in teſtõ talis relictarũ, uel obuenientem ex bonis eius?
arg. ꝙ ſit admittenda hmõi petitio: quia admittitur pe-
titio gregis, & armenti ſine expreſſione capitum, ff. de
rei uin. l. j. §. fi. & l. ſeq. ſed non facit aliquid ad rem. l.
iſta: qa ibi concediť, ꝙ vniuerſitas realis petať. ſed hæc
legata nec vniuerſitatem rerum ↄſtituunt, ut grex, &
armentum, nec iuris, ut petitio hæreditatis, & iuris epi
ſcopalis. ſi. n. conſtitueret aliquam vniuerſitatem, habe
ret aliquod nomẽ à iure impoſitum: tñ nobis ſatis pla-
cet rñſio eorum, ꝙ admittendus eſt talis libellus: quia
ſatis põt eſſe certus ꝑ expreſſionem p̃dictam, ar. p̃dictæ
l. ſi in rem, q̃ dicit, ꝙ ſufficit dicere, peto ſeruum, q fuit
ex tali hæredi. poſtea tñ debet ꝓbare, ꝙ illa ſibi debeã-
tur, & ꝙ res obuenerint ex bonis talis, & eſt quaſi exp̃ſ-
ſum, C. qbus quarta pars. l. j. & ſeq. & ff. de re iu. ait p̃. C.
de ſen. q̃ ſi. cer. quã. l ij. iudex tñ benefaciet, ſi coegerit
ad maiorẽ expreſſionẽ, uel ad iurandum, ꝙ neſcit plus
exprimere, ar. ff. de fur. in hac. & hæc credo uera, ꝙ ad-
mittẽda ſit hęc petitio ſi gñalis, ſ. peto talẽ partẽ oĩum
bonorum obueniẽtiũ tibi à tali, ſi agať p̃ſonali actione,
ꝑ quã bene petunť non ſolũ corporalia, ſed etiam iura
incorporalia, C. de hær. uel ac. uẽ. ſed ſi agereť rei uin.
nõ admittereť hæc petitio, cũ in ea nõ ueniãt, niſi incor
poralia, ff. de rei uin. ĩ l. j. ĩ prin. & ſm hoc intelligimus,
l. uindicatio, ff. de rei uin. ¶Itẽ dicũt qdã, ꝙ nec noĩa ſe-
pultorum exprimere teneť, j̃ e. in noſtra, j̃ de deci. du-
dũ, s̃ de p̃ſcr. ueniẽs: uř tñ aliis, & forte nõ malè, ꝙ uel
nõ ſit admittẽdus talis libellus, uel cũ magna difficul-
tate, & non niſi cum iuramẽto, ꝙ non põt ſcire noĩa ſe-
pultorum uel propter malitiam partis aduerſæ, uel ꝑꝑ
aliam cãm, quæ tñ ſcire ſperat per dicta teſtium, ar. ꝓ
his: quia nunquam poteſt reus bene deliberare, niſi
ſciat noĩa ſepultorum, & ꝑꝑ hoc fit editio actionis, ut
deliberet reus. ff. de eden. l. j. ſed ſecus eſt in rebus, quæ
melius patere poſſunt ex tenore teſtamenti, uel alte-
2 rius inſtrumenti, ubi contineť donatio rerũ. ¶† Item
melius denominať res à dño, q̃ dñs à rebus. unde uide-
tur, qđ nunquam talis libellus eſſet admittendus, peto
quartam partem talis fundi, qui tibi relictus eſt à quo-
dam parochiano meo. nec obſtat decretalis prædicta.
qa ibi non fuerũt petita expreſſe. uel dic, qđ ibi fuerunt
expreſſa, licet hoc nõ dicatur ĩ decr. uel dic, qđ ibi age
bať uľi actione, uel gñali: qa dicebat ſibi eſſe ius habe-
re decimas, uel alia iura à certis hoĩb. & tunc non co-
gitur exprimere, ut no. s̃. de off. ord. cõquerẽte. ſed hic
loquiť, quando agitur ſingulari, ubi neceſſe eſt exprimi
& perſonam agentis, & perſonam rei, & res, quæ pe-
titur, & cã, ex qua petiť. hic aũt nõ exprimitur res nec
certo nomine, nec certis finibus, nec circũlocutionibus
manifeſtis, q reus poſſit deliberare: imò uideť, ꝙ ĩ hoc
caſu non eſſet admittendum iurm̃ actoris, qui uult iura
re, non poſſe ſcire noĩa omnium ſepultorum: quia nul-
lum præiudicium fit actori, ſi mõ non nominat oẽs: qa
alia uice poterit petere canonicam portionem relicto-
rum ab aliis, nec obſtabit ſibi exceptio rei iu. Illud aũt
qđ dictum eſt, nõ ꝑ oĩa placet aliquibus, ꝙ uniuerſalis
uel gñalis petitio ſit, qñ aliquis dicit ius ſibi eſſe habe-
re canonicam portionem relictorum à parochianis ſuis
uel habendi decimas, uel iuriſdictionem in aliquo ca-
ſtro. imò eſt ſingularis: qa una ſola res petitur, i. ius de-
cimandi, uel iuriſdictionem exercendi, uel conſimile.
unde licet ſnĩa feratur pro actore, ꝙ ſibi eſt ius decimã
di, uel iuriſdictionem exercendi in aliquo caſtro, non
præiudicat illis, q ſingulari iure ſe iuuant, puta priui-
legio, uel præſcriptione uel quocũq; alio. nam cauſa,
quæ fuit ↄ̃ uniuerſitatẽ, & ſnĩa ſuꝑ eo lata ſingulis ꝑſo-
nis non præiudicat. 12. q. 2. §. qui manumittitur. ſed illa
petitio ſatis põt dici generalis, ĩ qua petiť canonica por
tio oĩum relictorum alicuius eccleſiæ à ſepultis in ea,
quæ de iure ad eum pertinent. ¶Item quia non una res
tm̃ petitur, ſed multæ; ſicut qñ petitur rõ adminiſtra-
tionis alicui de ſale, uel de uino, & hmõi. dic ergo ſic
ꝙ ubi quis agit confeſſo. uel nega. dicens, mihi eſt ius
habere canonicam portionẽ de relictis oĩum ſepulto-
rum in eccleſia tua, & iõ peto declarari per ſnĩam te
ad hoc teneri, & ut compellaris mihi reſtituere ea, quæ
iam percepiſti. ꝙ in iſto caſu non cogiť à principio ex-
primere noĩa ſepultorũ, ſed in proſecutione cãę, ad hoc
ut ibi fiat condẽnatio. ¶Et idẽ eſt, ſi agat ſibi eſſe ius in-
ſtituendi clericos in aliquibus eccleſiis, & petat ius ſuũ
declarari, & inſtitutos per eum remoueri. & idẽ ſi agit
neg. dicens non eſſe alicui ius ſepelire aliquos, uel ha-
bere canonicam portionem de relictis ſepultorum, uel
inſtituendi aliquos in talibus eccleſiis, & ideo petit im
poni perpetuum ſilentium ſuper prædictis, & reuocari,
qcqd factum eſt. idem eſt, ſi agit interdicto, unde ui,
uel quacũq; alia actione, ſi reus petit exprimere, uel no
mina ſepultorum, uel canonicorum, ~~inſtitutorum~~ uel
res, in quibus dãna data ſunt tꝑe ſpoliationis, uel fru-
ctuũ ꝑceptorũ à poſſeſſore, licet bonũ ſit, ꝙ exprimat,
ſi põt: tñ non eſt ad hoc cogẽdus ſecus aũt eſſe, ſi ageret
officio iudicis, uel quacũq; alia actione ad hoc, ut ha-
beret canonicam portionem de aliquibus ſpecialibus
ſepulturis: uel ſi peteret alias inſtitutos in eccleſiis re-
moueri, uel fructus alicuius fundi, ſi tamen non peteret
fundum, nec ẽt peteret ius ſuum aliis declarari: quia
ſatis credo, ꝙ tunc debet, quantum põt, ut prædictũ eſt
prædicta. cogi declarare. & eſt ratio diuerſitatis: quia
in primo caſu, ꝙ ſoluatur canonica portio antiquorũ
ẽt ſepultorum, & ꝙ aliqui remoueantur de eccleſiis, ꝙ
dãna aliqua ſoluantur ſpoliatis, & aliqui fructus reſti-
tuãtur, obtinenti in actio. bonæ fi. oĩa iſta ueniunt quaſi
acceſſoria, ſed peti debeãt expreſsè, ut no. s̃. de reſt. ſpo.
grauis. ſed in ſcđo caſu, ubi ſingulari & ſpãli actione
agitur ad prædicta, expreſſim ea dicere debet. imò, qđ
eſt no. dignum in primo caſu, ſi aliquis alius præter ꝑ-
ſonam rei tangeretur, non deberet ſuꝑ illo ferri ſnĩa,
niſi ſuꝑ intereſſe. uerbi grã, actũ eſt ↄ̃ aliquẽ nõ eſſe ſibi
ius ſubſtituẽdi in aliquib. eccleſiis, & iõ petiť ei imponi
ꝑpetuum ſilentium, & ꝑ eum inſtitutos remoueri de ec
cleſiis. nã hic nõ fertur ſic ſnĩa, imponimus tali ꝑpetuũ
ſilentiũ, & tales remoueamus ſnĩalř à dictis eccleſiis: qa
indubitanter eſſet iniuſtum eis ignorantibus hoc facere
ſed condẽnabit inſtituẽtem ad intereſſe eius, ꝙ intereſt
actoris eum non fuiſſe inſtitutum; niſi poſſet efficere, ꝙ
inſtituti libere cedant. & hoc idẽ fit, ubicũq; qs nõ põt
ſoluere rẽ, ad quã tenetur. ff. de do. arbitrio. §. j. & no.
j̃. de ſen. exc. ſacro. qualř aũt æſtimetur hoc intereſſe,
no. j̃. qui fil. ſint le. cãm q̃. ſed in ſcđo caſu, qñ ſingulari
actione petit inſtitutos amoueri, actio hæc non intenta
bitur ↄ̃ inſtituentem, ſed tantum ↄ̃ inſtitutos, & tunc
bene fertur ↄ̃ eos ſententia perpetuæ amotionis.

SVMMARIVM.

1 *Eligens ſepulturam apud eccleſiam hoſpitalis, canonica portio debetur eccleſiæ, parochiali de omnibus relictis pro anima ſua. idem etiam eſt, ſi non elegit, ſed ibi de iure ſepeliendus eſt, in nu. 2. quid autem ſit, ſi hoſpitale habet parochiam, in nu. 3. 4. & 5.*

IN noſtra [receperunt] hic uř, ꝙ ſufficit dare ta
lẽ libellũ, cõqueror de hoſpitalariis, qui paro-
chianos meos recipiũt ad ſepulturã, ẽt ſi nihil
petat: cui uř ↄ̃, qa actio eſt ius petẽdi in iudicio, qđ ſibi
debeť, inſt. de ac. in prin. ſo. in libello continebatur peti
tio [ex priuilegio] hoc priuilegiũ nõ loquitur de pue-
ris [de cętero] ↄ̃. ff. de uſur. l. j. § j. So. ſpãle eſt & in iu-
ribus, & præſentationibus, & ſeruitutib. ꝙ tractus futu
ri tꝑis ꝑtinet ad iudicẽ: imò in his non ſolũ condẽnat,
immo ẽt caueri facit. §. ſi ſerui uin. harum actionũ [ele-
gerint] cum tẽplarij & hoſpitalarij minus ſint religioſi
q̃ monachi, p̃ſumitur mala intẽtione apud eos elegiſſe
ſepulturam, & iccirco reddetur monachis cũ oĩbus bo-
nis ſuis, ut s̃. e. fraternitatẽ, niſi eſſet ꝑꝑ priuilegium.
1 †Reliquid ſi quis eligit ſepulturam, apud eccleſiam ho
ſpitalis, tunc canonicam portionem debet habere paro
chialis eccleſia de omnibus relictis pro anima ſua, ſiue
relinquat eccleſiæ eorum tantum, in qua ſepelitur, ſiue
relinquat eccleſiæ & fratribus ibi morantibus, ſiue in
genere locutus ſit dicendo, relinquo hoc tali eccleſiæ,
& hoſpitalariis imò idem uidetur, ſi dicat tm̃, relinquo
hoc hoſpitali, ar. hic, & ff. de adimen. leg. à Ticio. §. an-
nua. adhuc plus dicunt quidã, ꝙ ẽt ſi dixerit, relinquo
hoc hoſpitali ultramarino, nihilominus tñ canonicam
portionem habebit inde eccleſia parochialis, ex quo
apud eos eligit ſepulturam. oĩa. n. quæ tunc dat, uide-
2 tur dare pro anima & ſepultura, ar. s̃. de his. ¶†Item qđ
diximus, qñ eligit ſepulturam, idem dicimus, ſi non eli
gat, ſed tñ ibi ſepeliendus eſt de iure, ut quia reddit
ſe &

ſe & ſua eis:uel quia factus eſt templarius, uel hoſpitalarius;uel ſit ſepultus,quia ibi erat ſepulchrum parentum.j̃.de priui.s̃.eo.c j. nam & tunc parochialis eccleſia portionem canonicã habebit de omnibus relictis illi eccleſiæ apud quã ſepelitur,de iure ſine electione,ſicut ſi ibi elegiſſet.imò plus dicimus ꝙ ſi ibi non ſepelireť pp aliquã cãm,forte quia tpe mortis ille locus capereť ab hoſtibus,uel alia iuſta cã, partẽ ſuam de omnibus legatis habebit eccľia.ſeu ſi dixiſſet , relinquo hoc eccleſiæ,in qua ſepeliar,& hoc hoſpitali,tunc ſecus, qa uterque habebit ptem ſuã,& eccleſia parochialis hẽbit ptem canonicam de relictis eccleſiæ, non de relictis hoſpitali,q̃ ſunt exempta.& nos dicimus,ꝙ de legatis locis exemptis nullã portionẽ hẽbit eccleſia parochialis niſi ibi eligat ſepulturam;ar.ad hoc.s̃.de teſta.officij requiſiti.s̃.eo.de his,& c.j.nam illa,quæ reliquit eccleſiæ tñ,pro ſepultura relinquere vr̃,&ideo ibi portionẽ habebit eccleſia parochialis.ſed relicta hoſpitali ſeparatí non vr̃ reliquiſſe pro ſepultura,ſed alias pro aĩa ſua.Et idem,ꝙ dico de hoſpitali,idem dicimus,ſi eligat ſepulturam in alia diœ. ¶Si aũt non de iure ſepelirent illũ, qui reliquiſſet eis aliqua de bonis ſuis, tunc non credo ꝙ deberet reddere totum,uel partẽ eccleſiæ parochiali de legato ſed deberet reddere corpus.s̃.eo.ex parte, & oẽs oblationes,quę factæ eſſent in ſepultura , ut hic.

3 ¶†Si autem hoſpitale habet parochiam, uel potius eccleſia hoſpitalis,tunc niſi eccleſia ſit exempta, cum parochia,diuidetur legatum factum eccleſiæ à legato facto hoſpitali , & de legato facto eccleſiæ habebit partẽ ſuam epiſcopus.s̃. de teſt. requi.& non de legato facto hoſpitalariis,qui ſunt exempti.ſed ſi eccleſia cum hoſpitali ſit exempta , & non populus , tunc debet ep̃o dare portionem tanquam ep̃o ſuo.nec obſt.ſi dicat exempta eſt eccleſia,ergo nullã cõionem habebit in ea ep̃s, ar.de teſta.requiſiſti.Rñ.licet eccleſia ſit exẽpta, tñ cõionem habet cum ea pp populum,quẽ tenet ab eo.j̃.de priui. ex ore.aliqui dixerũt,ꝙ ep̃s iure parochiali exiget partem,quia ſuus parochianus eſt & non iure ep̃ali.ſed nõ

4 placet:quia bene ſepelitur in parochia ſua. †¶Ergo alij non debetur ius parochiale. item ꝙ dictum eſt , quia ſi reliquit etiam hoſpitali,quod eccleſia parochialis habebit partem intelligo uerum,niſi expreſſe dixiſſet,hic relinquo hoſpitali non pro ſepultura,ſed pro alia iuſta cauſa:quia tunc parochialis eccleſia in illo legato nullam haberet portionem,niſi parochianus ſe tranſtuliſſet ad hoſpitale.s̃.de his:uel niſi eccleſia, & hoſpitale , eſſent ita unita,qđ nulla ſeparabilitas poſſet inter eos fieri:puta quia ſimul hoſpitale cũ eccleſia ſua ſunt exẽpti,& nihil appropriatnm eſt eccleſiæ nec in ſpũalibus, nec in tpalibus,tunc.n.ſatis uidereť,ꝙ de relicto hoſpitali parochialis eccľia hẽret portionem ſuam, ẽt ſi teſtator dixiſſet,qđ non relinquebat intuitu eccleſiæ,ſed hoſpitalis : quia ſic ſunt unita , ut diuidi non poſſint.

5 ¶†Sed dices,ſemper eſt diſtinctio inter eccleſiam, & hoſpitale : quia prior clericorum ſacerdos põt abſoluere fratres.j̃.de ſen.exc.canonica.ſo.hic non facit dr̃iam inter eccleſiã,& hoſpitale,ſed inter clericos & laicos, uel potius inter officia.hoc.n.officium abſoluendi datũ eſt ex priuilegio priori domus ꝙ poterat habere ẽt ſi non eſſet ibi eccleſia ſicut & alij officiales domus habẽt ſua ſpãlia officia.de hac autem ſeparabilitate no.j̃. de priui.paſto.[Niſi dolo] quia tunc parochialis eccleſia habebit totum.20.q.3.conſtituit.ff.ſi quis cau.ſi duos.s̃.de teſtam.requiſiſti.[Vniuerſa] ideſt oblationes factas in ſepultura;corpus aũt non reddiť,niſi præceſſerit appellatio.s̃.eo.ex parte:uel niſi præceſſerit uiolentia alij dicunt,ꝙ ſp reddendum eſt corpus,ſi petitur. hic autẽ nõ petebatur.s̃.eo. fraternitatem [Reſtituant] cũ non fuerint in ætate eligendi ſepulturam.

EX parte parentum [ſponte] Alias ſecus.23.q.5. placuit.

SAcrſs.[reconciliati.]Etiam poſt cũ prius ſigna pnĩæ apparauerit.16 q.6.is,per totum [excõicatorũ]idẽ de interdictis à cõione ſacramentorum [non poterunt] ff.de ſolu.ſi alieni.ff.de admi.tu.qui.ff.de neg geſt. cum actum.13.q.2.non æſtimemus.

S V M M A R I V M.

1 *Sepultura quid ſit.*

2 *Cœmeterium circa eccleſiam eſſe debet.*

1 ABolendæ [certum] † Sepultura dr̃ poſſeſsio ſiue terra,ubi aliquis ſepeliendus eſt,& hoc uẽdi põt ante,q̃ conſecrata ſit p põtificẽ,ſicut uẽdũtur poſſeſſiones ad eccľias ædificandas.12. q.2. aurũ.& dr̃ ſepultura aliquod uas lapideũ, uel ligneũ p aliquo ſepeliendo factũ;& hoc ſimiliter uendi põt,niſi ſit factũ ſacrũ p pontificẽ,uel ad hoc ſpãliter deputať.j̃. de reli.do.ad hoc.licet.n.in aliquo loco ſit ſepultus aliquis ſine põtifice,nõ credimus locũ ſacrũ ſm canones, licet ſecus ſm leges.ff.de reli.l.ij.ſi aũt loca prędicta ſunt ſacra uel ad hoc deputata per ep̃m,uendere non licet,ut hic, & 13.q.2.queſta,& c.poſtquã dr̃ ẽt ſepultura ius inferẽdi in ſepulchrũ,nec hoc ẽt uendere pñt clerici.dr̃ etiam actus,ſiue officiũ,qđ fit pro ſepeliendis,& illud ẽt uendere non pñt clerici, quia ad hoc ex officio teneñť. 13.

2 q.2.præcipiẽdũ.1.q.1.dictũ.j̃.de ſi.cũ ſatis.¶†Item not. cæmeterium,uel ſepulturæ ordinariæ debent eſſe circa eccľiam.17.q.4.ſicut anti.ſed & põt eſſe remotum, ſicut eſt in Francia pp fœtorẽ:tñ non credimus,ꝙ alicui loco ẽt religioſo,ut hoſpitalarijs,uel tẽplarijs poſſet accedere ſepultura niſi hẽat eccleſiã,qa cũ cæmeteriũ debeat eſſe conſecratũ,ut præallegato.c.ſic loco non cõſecrato accedere nõ põt.itẽ in uno cæmeterio multæ eccleſiæ poſſunt habere ius ſepeliendi ſuos parochianos.

PArochiano [hæredes] ar.p̃.C.ne ex de li.defunc.l.iij.ſol.hic non agiť p̃ hæredes ex de delicto defuncti:ſed ſacerdos non debet abſoluere excõicatũ,niſi ei, q eſt publica perſona,de ſatisfaciendo ſufficientem præſtiterit cautionem.s̃.de app.qua fronte.§ ſane;& ex illa ſtipulatione agẽt omnes,quorum intereſt.ff.rem pupil. ſalu.fore.l.quæritur.& plus dicimus,quia ſi cõmittatur cautio,uel ſtipulatio;tamen intelligitur appoſita, & ex ea agitur,ac ſi interpoſita eſſet ff de adop.his uerbis tñ cũ nullũ ius det eis ex ſtipulatione agere, niſi interpoſita ſit,non uidemus,qũo agere poſſint: ſed cogendi ſunt officio iudi. ut ſatisfaciant:& hoc innuitur hic.Item rõ uidetur,ꝙ ex quo pęnituit , nec aliter pęnitere potuit niſi faceret ſatis fieri, uidetur hæredibus iniunxiſſe , ut ſatisfacerent,& ideo cogendi ſunt.

De parochijs, & alienis parochianis. Rubr.

IVs parochiale conſiſtit, ut in diebus feſtiuis parochiani miſſam audiant in ſuis eccleſiis, j̃.eo.ut dominicis,de conſecr.diſt.j.ſi quis.& in decimis perſonalib.16.q.1.ſi quis la.& c. quicunque.j̃.de deci.ad apoſtolicæ.& in oblationibus. 10.q.1.quia ſan.ſanctorum,hanc.Item in pœnitẽtijs accipiendis à ſacerdote parochiali j̃.de pœ. & re. omnis: Item in ſepulturis,bñdictionibus nubentium,& aliis ſacramentis conferendis.s̃.de ſepul.c.1.& 2.& per totum 13.q.2.j̃.de ſi.ſuam. ¶Et uideť quibuſdam,& forte non male,ꝙ ad oblationes cogi poſſint parochiani,maxime ſi ſacerdos eſt pauper, ar.32.di.ad hæc,de conſe.diſt.1. omnis 16.qõ.1.ſtatuimus an ad præſtãdum aliquid pro aliis ſacramentis cogi poſſint,no.j̃.de ſi.ad apoſtolicã. Item no.ꝙ hic dicimus perceptionem decimarum eſſe de iure parochiali & idem dicimus de pceptione,canonicæ portionis,quam eccleſia parochialis habere debet ab eccleſia,ubi ſuus parochianus ſepelitur. s̃. de ſepul. c.1.& 2.& c. de his ſed & iſtæ eædem portiones dicũtur eſſe de iure epiſcopali. s̃.de offi.or.conquerente & hoc eſt uerum,ꝙ portio,quam percepit eccleſia parochialis ab eccleſia, ubi ſepelitur,de iure parochiali eſt:ſed portio,quam percipit epiſcopus a ſua eccleſia propter communionem,quæ eſt inter eos,eſt de iure epiſcopali s̃.de teſta.requiſiſti.

SI ep̃s].i.ep̃atus hoc.c.loquitur de diſpenſatione. de iure.n.remouendi eſſent, & perpetuo deponendi 1. q.7.c.ſi quis omnes,& loquitur in partibus Africæ,ubi Donatiſtæ præualebant,& quaſi quicquid dr̃ hic,prouiſio fuit [Diuidant] ep̃s catholicus,& conuerſus [Eas] parochias,ſiue plebes. ¶Sic] i. in hæreſi catholici.n. ſine diuiſione omnes catholico ep̃o dimittentur uel melius credimus ſic exponendum,quæ ſic inuentæ fuerunt i.ubi ambæ.i.quæ partem habebant populi adhęrẽtem hæretico,& partem adhærentem catholico omnia autem loca,quæ adhæſerunt catholico epiſcopo ſua tantum erunt;& loca,quæ adhæſerunt hæretico, tantũ ſua erunt communia autem.i.ubi ſunt hæretici & catholici, communia erunt [Vbi] ideſt ubi poſſent fieri duæ, partes, puta quia multæ ſunt parochiæ,quæ diuidi poſſunt ſecus autem,ſi unus locus tantum ſit;& hoc eſt,qđ ſequitur , quòd ſi forte & c. [alia] ideſt una pars. [Ad illum] ideſt hæreticum epiſcopum [Vnus] tantum & ideo alius locus in eius cambium dari non poteſt , cum non ſit. ꝙ autem in uno loco uterque partem ſuam haberet,non eſt conueniens , & eſſet cauſa litis inter eos [Inueniuntur] puta quia tria,uel quinque ſunt loca,in quibus communiter eſſet plebs adhærens hæretico , & adhærens catholico.

VT dominicis.[contẽpto] de pœ.di.6.placuit 61.di. primatus.9.q.2.p totum ſi aũt nõ cõtẽneret,ſed ex iuſta cã ad aliã parochiã trãſiret,uel in trãſitu peregrinationis,non expelleretur.7.q.1.ep̃i,uel presbyteri 92. di. c. ult. [Abijciant] forte in hoc caſu eſt licitũ cuilibet prælato cuiuſlibet eccleſię eijcere uiolenter nõ ſolum laicos, ſed etiam clericos,ar.infra de ſen.ex.c.ueniens ſed potius ſibi conſulimus, quòd uerbis moueat, & non iniiciat manus.

NVllus epiſcopus [iudicare] ex epiſcopali ordine: alias enim eſſet contra : quia quilibet ordinarius tam præpoſitus,quam archid.iudicare põt , non tamen ordinare ſupra de offi.ord.c.j.

S V M M A R I V M.

1 *Vbi limites non ſunt diſtincti,locum habet præſcriptio in prouincijs,& in epiſcopatibus,& in parochijs, & quo ad omnia iura.*

2 *Limes quid ſit.*

1 SVper eo [de finibus] † nota,ꝙ ubi limites non ſunt diſtincti, ſm omnes ferè locũ habet præſcriptio in prouincijs,& in ep̃atibus, & in parochiis,& quo ad omnia iura.16. q.3. inter memoratos, & c.dilecto:s̃.de præſcri.ad aures ubi uero diſtincti ſũt limites,dicunt ferè omnes,ꝙ nec limes,nec q annexum eſt limiti præſcribi poteſt.16.q.3.licet,& c.dilecto.qđ aũt remotum eſt,quo ad omnia iura præſcribi poteſt, licet inter alterius limites contineatur Gu.Na. tamen & Alanus,& quidam alii dixerunt , ꝙ etiam remotum a limite præſcribi non põt quo ad iura merè ep̃alia, ſiue ſint de lege iuriſdi.ſiue diæc.ſed horum opi.conuinci uidetur j̃. de reli.do.c.1.s̃.de præſcri.ad aures, & c. auditis,& c.cum ex offi in quibus omnibus oſtẽditur, ꝙ iura epiſcopalia præſcribuntur. ¶Quidam tamen dicunt,ꝙ iura,quæ pertinent ad ordinem epiſcopalem, ut eſt conſecratio,& ordinatio,& ſimilia, & etiam quæ pertinent ad iuriſdõnem,non põt præſcribere , ut intra limites alterius ep̃i faciat ſed poteſt præſcribere,ut clericos alterius diæc.in ſua ordinet,& iudicet.Illud autẽ certum eſt, ꝙ quo ad proprietatem,& quo ad ius pa.ea quæ ſunt in limitibus,& circa limites præſcribi poſſunt 16.q.4.uolumus & quod dictum eſt de limitibus p̃ſcribendis,locum habet in prouincijs 16.q.3.quicũque. C. de fu.li.agros,& in epiſcopatibus,& parochiis.16.q. 3.

2 inter me.in ſi.& in parochiis,ut hic. ¶† Item no.ꝙ proprie limes eſt longitudo,ſiue latitudo ſpacium a ſpacio diſtinguens;& in tali limite nihil eſſe poteſt, qũ eſt linea tantum uerumtamen non ſic ſtrictè limites ep̃atus accipiuntur:ſed flumina,montes,& paludes in ep̃atibus ſolent eſſe limites;& de hoc limite dicunt quidam ꝙ eſt communis utriuſque,& quod in eo fundatur, commune erit. ¶Alii dicunt, ꝙ eſt nullus alii dicunt , & forte melius , ꝙ talis limes diuiſus inter ep̃os intelligitur ipſo iure licet nunq̃ actus diuiſus fuerit . unde ſi fluuij limes exſiccatus ſit per longitudinem,uel per latitudinem,diuiſus intelligitur, & per iudicem arbitrio boni uiri actuali ſigno diſtinguetur:& ſi eccleſia ſit in medio limitis, in duas eccleſias diuidetur , niſi aliter ipſi ep̃i inter ſe potuerint conuenire.quandiu autem non ſunt duæ, cõmunes intelligũtur quo ad parochialia & ep̃alia iura,ſicut arbor in confinio poſita.ff.communi di. arbor,inſti.de rerum di.§.inſula.nec præſcribet unus contra alium xvj. qõ.iij. inter me.Si autem de illa eccleſia non poſſint fieri duæ,ſuperior ordinabit, ꝙ alternis annis uel uicibus diſponant. ff. de uſufru.ſi rei. §. ſi fu. & l. quotiens. uel dic, quòd illius ſoli erit eccleſia,in cuius parte caput poſitum eſt. ff de acquiren.re.do. adeo §. ſi. item non poteſt epiſcopus donare alii , quæ ſunt in limite . xvj. quæſtio.iij. ¶ Quæ finibus] ff.de rei uin. quæ religioſis. ff. de contrahen. emp.in modicis, principaliter ita,ꝙ ſunt partes eius.ff.de rei uin.qui p re ff. de contrahen.emp.in modicis uel uicinia ſunt, & ſi non ſunt partes eius nam rõne uicinitatis poſſent confundi fines,& relinquitur hoc arbitrio boni uiri. nam quædã ſunt,quæ potius intellectu accipiuntur.ff.de ſol.ratum [Parochiarum] i.epiſcopatuum nos intelligimus, ut iacet, ſ.& plebium,uel capellarum.

S V M M A R I V M.

1 *Clericis,uel eccleſiis ſiue diuitibus , ſiue pauperibus exiſtẽtibus decimæ integræ eis ſoluendæ ſunt de omnibus,quæ proueniunt de terra, ſiue de animalibus,ſiue operatura manuum, & in nu.2.*

Malefaciunt

8 *Maleſaciunt prædicatores, qui docent & prædicant non dari debere decimas clericis.*

SIgnificauit [tpalia] decimas pſonales, oblationes, & huiuſmodi nam decimas prædiales exigere poſſunt, ut ſtatim ſequitur [partibus]. j. ti.
1 proxi. ad apoſtolicæ. ¶ † Perſoluuntur] ſup. illis eccleſijs, in quarum parochijs poſſeſſiones ſitæ ſunt, qa ſi eſſet conſuetudo, q alii eccleſiæ ſolueretur, ſtabitur conſuetudini. j. ti. proxi. ad apoſtolicæ. hoc aũt conſuetudine induci non põt, q quis alicui non ſoluat decimas, ſi ſunt prædia laicorum, non religioſorum quicquid alii dicant, nobis uſ, q clericis, uel potius eccleſijs, ſiue ſint diuites, ſiue pauperes, decimæ integræ eis ſoluendæ ſũt de omnibus, quę proueniunt de terra, ſiue de animalibus, ſiue de operatura manuum. ¶ Et q diuitiæ eccleſiarum non debent impedire dationem decimarum, probatur, quia in nullo caſu poteſt eſſe uerum, q propter diuites liceat aliis diuitibus ſua iura auferre. 14. q. 4. c. quid dicam, & q. v. per totum item decimæ non ſunt tãtum clericorum, ſed pauperum, & fabricæ. 12. q. 2. nobis
2 & c. ſe. ¶ † Itẽ decimæ ſunt tributa ægentium animarũ, & ea ſibi dominus reſeruauit in ſignum uniuerſalis dominii 16. q. 1. decimæ, j. eo. tua q autem omnes decimę & perſonales & reales decimæ ſint integræ perſoluẽdæ probatur qa auctoritates ue. & no. te generaliter loquũtur. Nam Abraam obtulit decimas Melchiſedech ſacerdoti de omnibus. Gen. 14. circa fi. Oſeæ. 7. circa prin. Item Iacob promiſit domino cunctorum, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. & in Exo. 22. circa fi. legitur decimas & primitias non tardabis offerre. & in Leui. 27 circa fi. Omnes decimę terrę ſiue de frugibus, ſiue de pomis arborum dñi ſunt, & j. e. c. ouis, & bouis, & capræ quæ ſub uirga paſtoris tranſeunt, quicquid decimũ fuerit, ſanctificabitur dño, & non eligetur neque bonum neque malum, nec altero commutabitur. & numeri 18. circa fi. filiis Leui. dedi omnes decimas Iſdrael in poſſeſſionem pro miniſterio: quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœder. & j. nihil aliud poſſidebunt decimarum oblatione contenti, quas in uſus eorum neceſſarios ſeparaui. & Deuter. 12. c. in prin. offerretis in tabernaculis uictimas, & decimas, & primitias manuum ueſtrarũ, & eiuſdem. 14. circa medium, Decimam partem ſeparabis de omnibus frugibus tuis, quæ naſcuntur in terra item. ij. p al. 31. circa prin. Primitias obtulerũt primi frumenti, uini, & olei, mellis quoque, & omnium, quę gignit humus decimas obtulerunt. Nehemi. x. circa fi. ipſi Leuitæ decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum noſtrorũ Tob. 1. Tobias fideliter offerebat omnia primitiua ſua, & decimas item Eccleſiaſti. 35. circa prin. in exultatione ſanctifica decimas tuas. Malac. 3. & me configitis in decimis, & primi j. inferte omnem decimam in horreũ meum, ut ſit cibus in domo mea. item Lucæ. 13. Do decimas omnium, quæ poſſideo. idem Matthæi. 13. Ve uobis, qui decimatis mentam, & anethum, & cynamomum & relinquitis, quæ grauiora ſunt legis, & miſericordiã, iudicium, & fidem; & hoc oportuit facere, & illa non
3 omittere. ¶ † Item confundi debent uehementer iſti noui magiſtri & prædicatores, qui docent & prædicant contra no. & ue. te. nunquam enim inueniũt Aug. Amb. Greg. uel alium Sanctum Doctorem aliud ſenſiſſe. 16. q. 7. decimas, & in c. ſeq. Sed dicunt aliqui decimæ datæ fuerunt clericis pro parte ſua, & non debebant aliam portionem habere niſi decimas, numeri 18. circa fi. cum ergo modo multa habeant, non debent habere decimas

Sed uerũ eſt, q in diuiſione terræ pmiſſionis nõ debuerũt hře partẽ, ſicut aliæ tribus, ſed p parte debuerũt eẽ cõtenti decimis ſed ſi alias offerent eis, uel alio iuſto titulo darent, bñ poterãt poſſeſſiones hře, ut Leui. c. fi. ultra med. ¶ Itẽ decimæ ſunt pars dñi, Leui. 27. circa fi. & dñs dedit eas Leuitis, numeri. 17. circa fi. q aũt de ſuo dñs dedit Leuitis, nulli licet auferre, q̃tũcũq; ſint diuites, uel mali. j. e. tua. Itẽ mirũ eſt de qbuſdã, qui quaſi inſani & hřtici dicunt, q pſonales decimæ non ſũt dandæ, cum expreſſe habeatur ɔ numeri x. circa fi. & Deutero. 12. circa prin. item maior rõ eſt, q quis det tributũ de eo, q producit manus ſua tanquam dignius, q de eo, quod producit humus.

De decimis. Rub.

DEcimã traditionẽ] ar. p opinionibus magiſtrorũ nobis uſ, q primitiæ dãdæ ſunt ẽm conſuetudinẽ regionis, & hoc hic pbat, q nũquã præceptũ inuenit de certa quantitate [Et 60.] imò cum non inueniat expreſſa quantitas, in optione relinquitur dantis, quantumcun que uelit, det, niſi conſuetudo aliud induceret [Hoc] in Ezechiele, uel in traditionibus Hebræorum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia intra limites alterius baptiſmalis eccleſiæ ſita an ſoluat decimas.*
2 *Clerici cuiuslibet eccleſiæ tenentur ſoluere decimas perſonales.*
3 *An ſeruus, & monachus teneatur ad ſoluendas decimas.*

1 NOuũ genus [a clericis] † Quidã hoc intelligũt uerum in omnibus clericis, & omnibus pdijs, ſ. tam eccleſiæ. q̃ hæreditarii, ɔ. 16. q. 1. ſi quis laicus ſed illud intelligit de clericis coniugatis, qui nec in perſonalibus, nec in prædialibus decimis habẽt exẽptionem hoc nõ placet alii dicũt, q de dote eccleſiæ non debent clerici clericis decimas ſoluere, & ſic loquitur c. a. hoc de aliis aũt poſſeſſionibus in alterius pa o hia ſitis ſecus, & ſic loquitur c. ſi quis laicus, Alii dicunt, q de pſonalibus decimis loquitur principium huius c. finis autem huius. c. de pdialibus, uel de coniugatis clericis loquitur, q & pſonales ſoluunt uel dic; q eccleſia intra limites alterius baptiſmalis eccleſiæ ſita nõ ſoluit perſonales decimas de laboribus eccleſiæ, uel aliis i. de his, q̃ ad eccleſiã pertinent, uel acquirunt ei; & ſic loquitur prin. dec. ſed clerici de his, q̃ ſibi propria acquirũt bñ ſoluent decimas pſonales, ut de aduocatione, & ſimilibus, & ſic loquitur finis decr. prædiales autem [a] ſoluunt, ſicut alii non priuilegiati. j. e. ſuggeſtum, & c. ex parte, & c. proxi. & multis aliis. cap.
2 ¶ † Item plus dicimus, q clerici cuiuslibet eccleſiæ & etiam ſacerdotes, & quod plus eſt prelati [b] ſuę eccleſiæ, à qua percipiunt eccleſiaſtica ſacramenta, ſoluunt etiam decimas perſonales licet enim ipſi ſeruiant eccleſiæ, & aliis miniſtrent ſacramenta tñ nomine eccleſiæ faciunt, & nomine eccleſiæ ſuſcipiunt decimas,

a ¶ *Prædiales autem Adde Car. in conſil. 88. inc. conſultus ego Fran. col. fi. poſt principium.*

b ¶ *Prælati. Quod prælati ſoluunt decimas perſonales ſuæ eccleſiæ, adde Card. in conſil. 90. inci. in diſcuſſione dubij præmiſſi, col. 2.*

decimas, & ipſi ẽt à ſeipſis nomine eccleſiarum recipiũt ſacra. ¶ Quid dices de Ciſtercien. & alijs clericis, q mercenarios tenent in alijs parochijs, qui ibi texunt ueſtes, & alia manibus ſuis operantur, & ex talium mercenario rum operibus multa lucrantur monachi, uel clerici? Rñdemus q mercenarij de mercede ſua ſoluant decimas: ſed de eo, q peruenit ad monaſterium ẽt de mercede, nihil ſoluetur. & ſi ſerui monaſterij, uel monachi in alia parochia operantur, cũ nihil ſibi acquirant, nullas decimas perſonales ſoluent illi eccleſiæ in cuius parochia operantur, & ubi audiunt diuina officia. Idem ẽt uidet in ſeruis, & mercenaris laicorum, ſi operantur in alia parochia, quam in qua dñs commoratur; quia ibi mercenarius ſoluet decimas de mercede ſua. ſerui autẽ nihil ſoluent, cum nihil hře poſſint: imò dominus ſoluet inde decimas eccleſiæ, ubi ipſe dñs per circulũ anni audiuit diuina officia, & ubi moratur. ¶ † Alij tñ dicũt, cum
3 naturaliter etiam ſeruo mercedes debeantur, arg. ff. de condi. inde. naturaliter, q eccleſiæ, in cuius parochia operatur, ſoluendæ ſunt decimæ, & idem forte dr in monacho. ſed hoc non placet, cum non poſſit quærere niſi monaſterio, & monaſterium decimas perſonales ſoluere non tenetur. & idem dicimus in his, qui negociantur nomine aliorum. ¶ Item non credimus, q licet hodie in aliqua eccleſia audiuit officia, & hodie ibi lucretur centum, q ex eis det decimam illi eccleſiæ: ſed ubi per totum annum eccleſiaſtica ſumit ſacra, i. audiuerit diuina officia. 16. q. 2. queſti. j. co. ad apoſtolicæ. & ſi forte in pluribus audiret officia, & quaſi pro equali parte, non eſſet malum, q auctoritate ſuperioris inter eos decimæ diuiderentur: quia dignum eſt, ut temporalia metat, qui ſeminat ſpiritualia. ¶ De præbendis autem ſuis clerici non debent dare aliquid eccleſijs, in quibus audiunt diuina officia, ſi forte alibi audiunt, quàm in eccleſijs, ubi habent pbendas. & hoc uerum, ſi illæ eccleſię uñ habent prębendas, nulli debent ſoluere decimas uel ſi debent ſoluere, decimauerunt bene illa bona. unde pbendas dederunt. quod ſic probo, quia præbendæ datæ clericis non ſunt clericorum; imò pprietas eſt earum eccleſiarum, quæ dant pbendas, unde de eis non poſſunt teſtari. s. de teſta. c. ult. & c. ad hæc, & c. relatum. Si autẽ eccleſiæ, quæ dant præbendas, deberent alijs dare decimas, & non dediſſent, tunc clerici, qui receperunt pbendas, debent inde dare decimas, infrà. cap. à nobis, & c. tua.

EX multiplici derogare no. per priuilegium non derogari pacto, nec tranſactioni.

COmmiſſum. [paſcuis] quæ uendebantur, & ſic precia ſoluebantur, uel ſolui debebant eccleſiæ parochiali. uel decimæ debent ſolui de paſcuis, i. de lacte, & lana beſtiarum, quæ paſcebatur in illis paſcuis. ſi. j. c. nuncios. Et ſic eſt a . q tales decimæ cenſeant prædiales quia ſi perſonales eſſent, non parochiali, ſed illi, ubi audit officia, dari præcipiuntur, prima magis placet, & ſi dominus fundi gratis patiatur paſcere beſtias in fundo ſuo, tamen cum herba deuulſa de terra à beſtia, uel potius ab eo, qui beſtias paſcit, tranſeat cum onere ſuo decimæ, infrà c. tua & ca. paſtoralis, dominus beſtiæ decimam æſtimationem totius herbę debet dare eccleſiæ. ff. de uſufru. ſi uſufructuarius. & idem uidetur. arg. huius l. & præal. rationis, q ſi quis comburat, uel aliter deſtruat ſegetem, maxime maturam, uel arbores cedat: q parochialis ſacerdos poteſt agere ad decimam æſtimationis. Alij autem contradicunt. de feris autem, auibus, & piſcibus non recluſis bene dandę ſunt decimæ eccle

ſiæ ubi percipit ſacramenta, & non baptiſmali eccleſiæ, quia in nullius parochia debent eſſe inſti. de re. di. §. feræ. & § ſeq.

PEruenit.

NVncios [de apibus] .i. de melle apum, & cera. ſi. j eo. commiſſum.

CVm homines.

DIlecti filij [Conduxiſtis] no. licere clericis conducere prædia, ſi ſua eis non ſufficiunt [Conducitis] ſed proprijs tantum.

SVggeſtum [componatis] cum enormiter lædantur alij decimas recipere debẽt, niſi ſoluatis. [Ordinis] .i. Ciſtercien. [Priuilegium] circa decimas monachorũ no. qđ olim in primitiua eccleſia decimas de laboribus, & pdijs ſuis dabant, ſicut laici. 16. q. 1. gñaliter. 12. q. 1. in fi. & c. procedente. Sed paſchalis. 2. & Greg. & concil. Magun. conſtituerunt, ne religioſi, nec alij cõiter uiuentes decimas de ſuis laboribus ſoluerẽt. 16. q. 1. queſti. & c. decimas. & certo tpe hoc priuilegiũ arctatũ eſt circa Ciſtercien. tẽplarios, & hoſpitalarios Hieroſolymitanos. alijs uerò monachis conceſſit tñ de noualib. quę pprijs manibus excolunt, & de hortis, & nutrimẽtis aĩa liũ. j. c. prox. & c. ad audientiam. ¶ Eſt ergo ſic tenendum q monachi Ciſtercien. nõ dabũt decimas de poſſeſſionibus pprijs quas colunt manibus, uel ſumptibus pprijs, niſi pacto, uel tranſactione ſint ligati. s. e. ex multiplici, & enormiter lædatur eccl'ia, ut hic, uel niſi ſoluendo renunciauerunt priuilegio ſuo, ut. j. de priuil. ſi de terra. monachi aũt, & alij canonici de oĩbus tenentur dare decimas, niſi de noualibus proprijs manibus cultis & hortis, & nutrimentis aĩaliũ. j. e. c. proxi. ſed & eas. ſ. decima de noua. & hor. & nutri. aĩalium ſoluent, ſi parochialis eccleſia lædat. j. de uer. ſi. qd per no. §. ij. de alijs aũt ſoluẽt, niſi ſup decimis ſpãle priuilegiũ hẽant, uel niſi præſcripſerint, & hæc uera ſunt ĩ monaſterijs, q̃ pprĩ nõ habent: aĩs ſecus: quia tunc ẽt pdiales, & perſonales habebunt ut hic, & 16. q. 1. ſi monachus de poſſeſſionib. uero poſt ɔcil. habitis indifferẽter oẽs religioſi decimas, ſoluẽt, ſiue ſint Ciſtercien. ſiue tẽplarij, ſiue hoſpitalarij ſiue quicũque alij decimis priuilegiati. j. e. nup. olim ãt uel hodie de conductis & proprijs manibus cultis decimas ſoluent. s. eo. dilecti. [Sed nunc] no. ubi priuilegiũ. ex poſt facto ad iniquum grauamen ẽt non iniquũ deuenit, temperandũ eſt per ſuperiorem. ff. de reg. iu. Neratius. in fi. ff. de uul. & pup. ſubſt. ex facto.

EX parte [prędeceſſores] 12. q. 1. tua.

LIcet.

AD audientiam [ubi ponimus] ff. de conſt. prin. beneficium. s. de ſo. cum dilec.

QVoniam à nobis [alioquin] .i. ſi non ſunt in alicuius parochia.

PArochianos [domino] 16. q. 1. reuertimini [Debitum] per actio. confeſſo. ar. ff. ſi ſer. uin. l. ij. ff. ſi uſuf. pe. l. pe. de rei uin. ad fructus. 16. q. 1. reuertimini, mode ramine nec eſt curandum, ſi primo eccleſia non habeat dñiũ. C. de ſac. ſan. ec. ut inter diſ. s. de conſu. c. 2. arg. ɔ. ff. de polli. l. ij. §. n. t. ubi dr, q̃ diu decima nõ eſt ſeparata, ſp eſt in poſſeſſione prioris dñi ſed ibi loquit de pſana decima: hic ſpũali. uel petantur condictione ex canone 16. q. 1. decimæ & c. reuerti uel officio iud. pro his etiã intentatur iudicium, communi diſt.

AD hæc [per ſucceſſioné] Non ergo licet cócedere infeudū, nec in emphyteuſim, nec in locatione ad longū tēps. nullus.n. 9tus ſuper e s iniri debet, per quem fiat uel feudum, uel alienatio, quæ fit p prædictos 9tus. ff. ſi ag. uec. l. ult. ff. de ſuperfi. l. j. arg. ſ. de reb. ec. non alie. nulli, ad firmam autem ad certum tempus concedi poteſt. ſ. de loc. & condu. c. ij.

DE terris [Iudæi] Ad decimas, quæ rōne pdiorum ſoluuntur, tenentur Iudei ad perſonales non.

QVamuis. [diſponere] Et male. 89. diſt. quoniam & c. iudicatur. 16. q. ult. nullus.

CVm ſint hoīes [diuerſæ] non tñ aduerſæ. [Difficile] nō tñ impoſſibile: puta ſi præſcripſit. uel dic q̄ p̄ ſcribere non pōt, ſi eſt poſſeſſio, uñ decima colligitur in limite. ſ. de paroc. c. pe. & loquitur de poſſeſſionibus in limite conſtitutis.

PRohibemus [in alios] & ſic laicus tenens in feudū decimas eas alij infeudare non pōt; tñ ſm quoſdā illi, qui detinent in feudū, non tenent eas cū peccato, ut no. ſ. de his, quæ fiunt à præla. ſine conſen. ca. cū apoſtolica: & ſm hoc non loquitur hic de decimis infeudatis, ſed de alijs male detentis.

AD apoſtolicæ. [conſuetudo.] No. conſuetudinem ualere in decimis, ſed inter eccleſias tantum. ſ. e. cum ſint. ſed ſi de conſuetudine non conſtat, prædia es dandæ ſunt eccleſiæ baptiſmali, & perſonales capellæ. 16. q. 1. decimas. j. eo. nuncios.

EX parte.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid de uenatione, & piſcatione ſint dandæ decimæ.*
2 *Si alicui donantur immobilia, an de eis teneatur dare decimas.*

1 NOn eſt. [de uenatione] † Iſtæ ſunt perſonales decimæ: quia miniſterio & perſonali opera proueniunt. uñ decimæ ſolui debent, licet in terra, uel in aere, uel in aqua nutriantur, & bñficio & nutrimento terræ. & iō decimæ dandæ ſunt, ubi per anni circulū pcipit eccleſiaſtica ſacra: & hæc intelligo uera, ubi libere quiſque piſcatur, nullo precio dato, nec pte piſcationis: quia ſi inde daret precium, uel pars tunc bene vr̄, q̄ de illo precio, uel parte ſint decimæ eccleſiæ baptiſmali: quia non eſt miniſterio hominis, ſed ex aqua, & terra proueniunt. ¶ Sed ſi eſſet locus publicus, ubi licet cuiq; piſcari, potius reputo perſonales, q̄ pdiales. & idē dicimus in piſcatore, & uenatore. & alijs hmōi. Item vr̄, q̄ ſi aliquis capiat piſces in mari, & in ſtagno portet, & ibi uiuant aliquot diebus, q̄ decimas dicit inde hre eccleſia, in cuius parochia eſt ſtagnum. & idem ur̄, ſi beſtiç recludant in recluſorium, cum ibi uiuant bñficio aquæ uel terræ, q eſt in eius parochia, ar. j. eo. cum non ſit in homine. ¶ Alijs tñ vr̄, q̄ non ſunt dandæ decimæ de pdictis baptiſmali eccleſiæ, ſed illi, ubi pcepit ſacra eccleſiaſtica, quia oīa proueniunt opera & artificio hoīs. nec eſt 9. j. eo. cum non; quia ibi non prouenit fructus artificio hoīs, ſed ſola gr̄a dei, q̄ inde apparet: q̄a ſemen mortificat, & deo non hoīe operāte uiuificat, & fructū plus affert: ſed piſces & aīalia recluſa non moriuntur. ¶ Item ſi arborem de ſilua exciſam non ualente libram quis portet ad portum. ubi ualet mille, non debet ſoluere ni ſi decimam eius, q̄ ualebit in ſilua, & melius deductis expenſis quas fecit in ducendo, ſoluat decimam, dummō
2 bonafide fecerit. ¶ † Omnibus] ſi alicui donantur immobilia, non credimus, q̄ de illis quis debeat dare decimā cum in ueteri teſtō, ubi pceptæ fuerunt decimæ, Leuitæ non habebant ptē in poſſeſſione: quia de fructib. tñ decimas dari dñs præcepit. aīs aūt de mobilibus quocū que titulo ad aliquē peruenerint ſiue ex dono, ſiue ex legato, ſiue ex inſtōne hæredis ſoluet decimas, quāuis aliqu excipiant ſuos hæredes, qui finguntur dñi ēt pſe uiuente, inſt. de hær. qual. & dif. §. ſui alij tñ dicunt, ſerte nō male, q̄ de his, quæ dono danī, uel ex ſucceſſione qualicunq; obueniūt, nō dnt dari decimæ: q̄a nec de humo pducunī, nec de opera manuū ſunt. & ſm hoc expo nēdū eſt hoc uerbū, de oībus bonis, ſ. quæ proueniūt ab humo, uel à manibus. ¶ Item ſi aliquis pro mercede militiæ ſuæ, uel aduocationis, uel pro aliquo opere ſuo recipiat ex pacto: uel ſine pacto aliquod caſtrū, uel uillā, uel aliam poſſeſſionem immobilem, nunquā de ea tenetur dare decimam prædicta rōne, ſ. quia de immobilib. non ſunt dandæ decimę, alij tñ dicunt, q̄ in hoc caſu & de immobilibus ſunt dandæ decimæ.

EX tranſmiſſa [licite] Secus, ſi illicite. 1. q. 1. non eſt pu. ¶ Quid dices de meretrice, & hiſtrione, & alijs, in quos transfertur dñium, & non competit repetitio? dicimus, q̄ tenenī ſoluere: q̄a non turpiter accepit. ff. de condi. ob tur. cām, idem & ſi §. quotiens, ar. ff. de inter. & rel. relegatorū. § ul. ſed eccl'ia in deteſtationem crīs nō recipiet, & ne uideatur tacite approbare, uñ ſcriptū eſt, nō accipies mercedē pſtibuli, ſicut & non recipiet oblationes notorie diſcordantiū. xc. diſt. oblationes. item oppriment ū pauperes, ut ibi dr̄. item raptorum, & uſurariorū. j. de rap. ſuper ea. j. uſu. quia itē meretricis. & pp quodlibet aliud notorium crimen, uel horreodum. 17. q. 4. miror. ſecus aūt ubi dñium nō eſt trāſlatū: uel eſt trāſlatum, ſed competit repetitio. nā tūc nullo mō, nec aliquo tēpore dandæ ſunt decimæ uel eleemoſynæ faciendæ, & ſic loquitur hic, & 1. q. 1. nō eſt pu. 14. q. 5. c. ulti. à meretrice aūt poſt pnīam crederemus poſſe exigi decimam: quia iam poſt pnīam deſpici non debet in eo, qd fuit. l. diſt ferrū. In decimis aūt pdialibus ſecus eſt dicēdū: quia ſp ſoluendæ ſunt de prædictis decimæ, & ſi infinita ſit malicia poſſidentium. ſ. eo. de terris.

ANobis [fictum] Puta quia eſt colonus portionarius ſ. qui certam partem fructuum recipit. ſi autem eſſet penſionarius, puta quia pro. x. colit agrum, de fructibus, cum non ſint ſui, non tenetur ſoluere decimam. tñ ſi poſſideat, uel tñ detineat fructus terræ pōt ſicut & à quolibet alio detentore uindicari, arg. 16. q. 1. ca. ſi quis laicus, infrà eo. paſtoralis ff. de uſur. hactenus. Item dicimus, q̄ licet dominus cum penſionario conueniat, q̄ pēſionarius omnes decimas ſoluat; tñ poteſt dominus conueniri, de eo, quod recipit, niſi penſionarius ſoluat, cū de oībus bonis debeant ſolui decimæ. ſ. eo. non eſt. ¶ Itē credimus, q̄ coloni, etiam ſi in alia parochia percipiāt eccleſiaſtica ſacramenta. tamen de fructibus, percipiunt de prædijs, q̄ colunt, ratione culturæ non debent ſoluere decimas ſuę eccleſiæ, ſed illi, in cuius parochia ſita ſunt prædia, argumen. hic; & ratio eſt, ſuprà eo. nō eſt. & dicimus hoc ſic uerum, ſi quartam partem fructuum recipiant pro labore, ſiue certam menſuram tantum, dummodo de fundo illo recipere debeant illam menſuram, & non aliunde, puta quia ſi in fundo eſſent, ſoluerentur illæ menſuræ, & ſi non eſſent ibi, non ſoluerenī illæ menſurę, & idem vr̄ dicendum ēt, ſi nō de fructibus illorum prædiorum, ſed ēt certa pecuniæ ſum ma deberet ſolui dummodo ſic eſſet conuentū, de fructibus illorum prædiorum ſolueretur illa pecunia, arg. ff. de

uſufr. hactenus. ff. de iudi fideicomm. ¶ Sed ſecus eſſet, ſi de fructibus prædij non deberent coloni recipere portionem ſuam, ſed perſona eſſet tātum obligata ad ſoluendum mercedem, ſiue merces eſſet in fructibus undecunque perceptis, ſiue in pecunia, quia tunc de mercede illa ſoluit decimas eccleſiæ ſuæ, ubi p cipit diuina ſacra. 16. q. 1. quæſti. nam ibi loquitur in caſu iſto, & eſt ar. ad hoc ff. de contrahen. emp. l. ſi. & hoc ipſum probo rationibus. ¶ In primo. n. caſu, cū oēs fructus ſint decimandi ante, quàm diuidantur ſine deductione expenſarum j. e. tua ergo ex quo ſemel ſunt decimati, ulterius decimari non dñt ab his, ad quos ex debito perueniunt, ſicut ſunt coloni j. e. paſtora. ¶ Item in ſecundo caſu eſt optima rō, quia eſt lucrum manuū ſi a rum; ergo debet habere inde decimas eccleſia, ubi percipit ſacra. ¶ Item in primo caſu totus fructus eſt de terra, licet in eo habendo cooperetur opera hominis. ſ. e. non eſt ideo tm̄ eccleſiæ, ubi ſunt ſita prædia, dandæ ſunt decimæ nam ſm pacta, quæ diximus, nihil dēt habere de mercede, niſi terra fructificet. ¶ In ſecundo aūtē caſu totus fructus, uel potius lucrum, & merces eſt de opere manuum: quia etiam ſi fundus eſſet ex toto ſteri lis tñ mercedem ſuam haberet colonus.

TVa & j. [extendenda] j. e. ex parte contra ſol ibi priuilegium gñale datum eccleſiæ ſuper decimis alterius parochiæ legitimā recipit interpretationem, & ſm proprietatem uerborum, ſ. q̄ ex quo conceſſæ ſūt ei decimæ alicuius parochiæ, non ſolum decimæ ueteres, ſed ēt de noualibus conceſſæ uidentur: ſed tñ nec in hoc caſu credimus priuilegium largiſſime, ſed tantū largè interpretandum eſſe, inquantum ius aliorum tangit. ff de uul. ſub ex facto. ſ. e. dilecti, & c. ſuggeſtum. inquantum aūt ius concedentis tangit, largiſſime interpretandum eſt. ſ. de do. cum dilec. Sed licet hoc ſit in priui. conceſſis eccleſiis: tamen ſecus eſt in feudationibus decimarum conceſſis laicis qui bi ſolummodo ſunt large interpretanda uerba, ut intelligantur tñ de decimis, quæ tempore in feudationis erāt, ar. ff. de contrahen. emp. Rutil. cum. n. infeudare ſit contractus, ſufficit ſi fiat ibi larga interpretatio, ut in præal. c. cum dilecti & ideo ad futura extendi non debet, ut in prædi. l. Rutil. quamuis hęc cōceſſio decimarum facta laicis ſpāliter ſit odioſa, ut ſ. de his, quæ fi. a præ. ſi. con. ca. cū apoſtolica & hoc eſt in contractibus, ſi non ſunt extēdendi ad futura, multofortius iura ex præſcriptione quæſita ad futura non extenduntur. uerbigratia, ſi præſcripſit aliquod ius decimandi in tota parochia alicuius, nō tamē uī præſcripſiſſe in noualibus infra e. cum cōtingat nam præſcriptiones non tantum non ſunt large interpretandæ, ſed ſunt reſtringendæ, ut non intelligatur præſcriptum, niſi illud, quod præſcriptum probatur. nam licet quis probauerit, q̄ per totam porochiam decimam collígit, excepto uno prædio, de quo non probauit, non ad iudicabo ſibi decimam in illo prædio; & ad hoc eſt argumen. j. eo. cum contingat unde eſt, quòd quando aliquis petit decimas, quas præſcripſit extra ſuam parochiam, quod debet probare de ſingulis fundis per ſe, quia decima collecta ex uicinis fundis non probat in aliis deberi.

TVa nobis [ſtatutum] i. reditus, uel cenſus. ¶ At ſemine] no. quòd quando aliquis dat terram alicui colendam ad tertium, quartum, uel ad alium reditum, nunquam colonus debet inde deducere ſemen, uel alias expenſas de iure, niſi per ſpeciale pactum aliud fiat.

EX parte tua [laboribus] i. de terris laboratis p uos intra parochias, in quibus ius patronatus habetis. [De noualibus] ſ. e. tua, contra ſol. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ratio ſit, cur in ſoluendo decimas de negociatione deducātur ex penſæ circa rem factæ.*
2 *De fructibus & redditibus decimæ non diminutæ dandæ ſunt.*
3 *De lucro rei emptæ datur decima, quid autem de mercibus, in nume. 4.*
5 *Decimæ prædiales dari debent ſtatim, ubi fructus percipiuntur*

PAſtoralis. Caſus eſt talis eps Helien. quæſiuit, an ſi qñ ſoluntur decimæ de fructibus, uel prouentibus molendinorum, & piſcariarum, deducendæ ſint expenſæ factæ pro eis percipiendis, ſicut deducuntur, qñ decimæ ſoluuntur de lucro negociationis huic autem quæſtioni rñdit Papa eſt differentia de molendinis, & piſcariis, uel agris, uel gregibus, uel quibuſcunque aliis mercibus, quia ſi ipſæ fuerunt emptæ de pecunia decimata, quantuncunque poſtea uendi contigerit eaſdem, etiam ſi poſt multos annos, & poſtquam multos collegerit fructus ex eis, tñ omnes expenſas deducet ſed qñ ſoluit decimas de prouentibus, uel fructibus molendinorum, uel piſcariarum, uel agrorum, uel quarumcunque aliarum rerum, ſiue ſint empti cauſa proprii uſus, ſiue ad reuendendum, non debet inde extrahere expenſas ſiue fiant pro fructibus colendis, ſiue fiant pro reſtaurandis rebus, unde fructus proueniūt, ſiue eædem res pro parte corruant, ſiue in totum aliqui tamen dicunt, q̄ qñ dantur decimę de prouentibus molendini, uel piſcariæ, q̄ deduci debent expenſę, quę fiūt extra rem, unde proueniunt fructus, & deinde ſoluuntur decimæ, & intelligunt literam iſtam, ubi dr̄, expenſas tñ, quæ fiunt pro fructibus &c. loqui in tali caſu, ſcilicet qñ aliquis emit molendinum, uel piſcariam, & ex eis percipit fructus, & pro illis fructibus, uel prouentibus percipiendis fecit expēnſas extra rem; puta p mercenariis, retiis poſtea qñ reuendet molendinum, & piſcariam & ſoluit decimam de lucro, non deducet expenſas iſtas ſecus aūt eſſet. ſi circa rem feciſſet expēſas, puta in refectione molendini, uel piſcariç, quia illas bene deducet; & hoc dicit finis decre. huius hoc licet ęquitati conſonet, tñ literæ contradicere uidetur nobis uidetur, q̄ bene fuit qō in hac decr. an ſicut de negociatione deducuntur expenſæ ante decimas, quæ fiunt pro lucro habēdo, ſ. quę fiunt in mercenarijs, in mediatoribus, in pedagiis, & mercibus deducendis, & in aliis huiuſmodi, ſiue etiam fiant circa res in quibus negociant, ut ſunt mercedes, quæ dantur uel textoribus, uel ſarcinatoribus, uel fullonibus, uel aliis huiuſmodi, an ſic ēt deduci debeant de molendinis, & piſcarijs. & reſpondit quòd non, quia nec primæ expenſæ, ſ. quæ ſunt extra rē ſ. molendi, ut quæ fiunt in mercenariis, qui ſeruiunt molendo, & iumentis, ſunt deducendæ. & hoc dicit ibi, expenſas, quæ fiunt &c. nec ſecundæ etiam expenſæ quę ſunt circa rem, ſ. molendini ſimiliter ſunt deducendæ. & hoc dicit ibi, nec pro reſtauratione, detrimento &c. aliqui tamen dicunt, q̄ expenſæ mercenariorum nō ſūt deducendæ ante decimas neque in negociatione neque in molendino. ſed hæc eſt differentia inter negociatores, & alios, quia negociatores deducunt expenſas factas circa rem ſed alii non deducunt expenſas neque circa

circa rem factas, neque alias, niſi quando res uendun-
1 tur. ¶† Sed quæritur circa primũ, quod mouit Papã,
uel quę ratio eſt, ꝙ deducantur hæ expenſę ſiue extra
rem, ſiue circa rem de negociatione, & non de aliis? re
ſpon. rõ eſt. ſ̃ e. non eſt, & c. tua, & j̃. e. cum non ubi dr̃, ꝙ
dominus omnium rerum, ſ. orbis terræ & plenitudinis
eius, decimas ſibi reſeruauit in ſignum uniuerſalis do-
minii, & indignum eſſet, ꝙ de fructu terræ ſuæ, uel alte
rius rei, ſiue ſit molendinum, ſiue grex, ſiue piſcaria, ſi-
ue poſſeſſio, deduceretur aliqua expenſa extra rem, nec
circa rem, qñ nec talis expenſa detrahitur dñis tempo-
ralibus ſuos fundos, uel alias res locantibus; uel ad cen
ſum dantibus ſecus autem eſt in negociatione: quia ibi
nullus eſt fructus qũo. n. poteſt dici fructus, ſi ego emo
lanam, & inde facio ueſtem? uel ſi emo fundum pro c. &
uendo pro cc. certe nũquam poteſt dici fructus ſed lu-
crum eſt & precium, quicquid reſiduum eſt deductis ex
penſis & prætio, ff. de hær. uel ac. uen. uenditor ex hær.
ff. ad l. Fal. & l. iij. & de hoc lucro bene danda eſt decima
ſ̃. eo. non eſt ſed in molendino grege, poſſeſſionibus, &
aliis rebus elementatis fructus & reditus eſt, quod inde
prouenit, non ẽt deductis expenſis licet enim expenſæ
mercenariorum, & aliæ, ſiue fiant extra rem, ſiue circa
rem, proſint, ut maior fructus habeatur inde, tamen nũ-
quam ex eis habetur fructus molendini, ſed tñ ex re, pu
ta molendino, uel grege & ſic uulgari ſermone dicitur
fructus uel reditus huius molendini, uel gregis tantus
eſſe: & lucrũ huius negociationis tñ eſt ff. de uſuf. l. uſuf.
2 legato. ¶ † Cum ergo de fructibus, & reditibus integræ
decimæ dandæ ſint, nullo modo integræ darẽtur, ſi ex
penſæ deducerentur. ſ̃. e. tua. j̃. e. cum non ſed de toto lu
cro dantur bene decimæ, licet detrahantur expenſæ fa
ctæ in negociatione, quia eis deductis dicitur lucrum.
¶ Sed contra. ff. de pœ hæ. ſi a domino. §. fin ubi dicitur,
ꝙ fructus intelligunt deductis neceſſariis & utilibus ex
penſis. So. ibi appellat fructum lucrum. uel dic, ꝙ illa ex
poſitio eſt ciuilis, non naturalis conſtat enim ꝙ in ueri
tate fructus, uel reditus eſt, quicquid uenit de molendi
no, grege, uel poſſeſſione, licet nullæ expenſæ deducan
tur ur̃ ergo ſic tenendum, quia quando ſoluitur decima
a lucro deducende ſunt expenſæ. ſed ubi ſoluuntur de
3 fructibus, uel reditibus, non deducuntur expẽſæ ¶ † Vẽ
duntur] quandocunque uendantur emptæ res, uel factę
tamen ſemper, ſi aliquod lucrum fuerit in eis, quando
uenduntur, de lucro ſoluetur decima, & decimis detra
hentur expenſæ, nec diſtinguitur, an empta uel facta ſit
res cauſa mercimonii, uel negociationis, uel cauſa pro-
prii uſus, licet quidam diſtinguant, ut qñ mercimonii
uel negociationis, uel cauſa proprii uſus, licet quidã di
ſtinguant, ut qñ mercimonii cã emit, tũc det decimas
de lucro, ſed ſi cauſa uſus proprii emit, tunc ẽt ſi mul-
tum inde lucretur, tamen non dat decimas, ſed certe
his ꝯdicit, quod hic dicit, ſ. quia dr̃, ꝙ cum uenduntur,
decimari debet lucrum, deductis expenſis item uidetur
ꝙ ẽt ſi cauſa mercimonii emerit mercem, quæ multum
plus ualet, quam ſit pretium pro ea datum, ſi tamen re
tineat ad proprium uſum, non ſoluet decimas de eo, ꝙ
res plus ualet ¶ Item uidetur, ſi quis emerit mercẽ pro
c. & poſtea de medietate mercis acceperit c. ꝙ ſi uult
de mercibus, quæ remãſerunt, quæ omnes ſunt lucrum
dare decimam, quod poteſt, ſiue merces ſint immobiles
ſiue mobiles. ſed ſi nolit dare partem de mercibus, quæ
remãſerunt, debet dare decimam de precio rerum uen-
ditarum: & hoc ſatis probatur hic, & ſupra eo. non eſt.
4 ¶ † Sed quid ſi de parte, quam uendidit, non accepit
totum pretium, quod dedit pro mer. ſ. c. accepit tñ fer-
re totum puta. 90. & non dedit niſi tertiam, uel mediam
partem mercis. certe & tunc idem uidetur, quia facta
legitima æſtimatione eius, quod apud eum remanet,
ſoluet decimam de lucro rerum uenditarum [molendi
nis] i. prouentibus molendinorum, & piſcariarum [ne-
ceſſarias] ſ. pro ſeruitoribus, & mercenariis molendini,
uel ẽt ipſius molendini refectione, uel piſcariæ [exhibe
re] ſ. ex fructibus molendini uel piſcarię [Conceſſum]
ſum] ratione naturali conſuetudine approbata, licet
non præſcripta. ſ. ꝙ detrahantur precia rerum ſuarum
negociatarum, expenſas, & alia [acquiſitas] in ſua for-
ma, ut campus, caſtrum, & ſimilia quocunque titulo ue
re alienentur, uel etiam ſine hac intentione [factas] ex
alia materia, ut tela [Decimata] ſi enim non eſſet deci-
mata, non ſolum de lucro, ſed etiam præcium, quod ẽt
in re empta datum eſt, decimari debet, uel, ut alii di-
cunt, res empta, ar. ſ̃. de pec. cle. c. 1. uel precium, quod
de re empta accipitur. ¶ Venduntur] ſi. n. donaret, uel
permutaret, uel alio titulo alienaret tunc licet res plus
ualeat, quam eam emerit, tñ nullas decimas ſoluere te
netur idem eſt, ſi ſibi retineret quod uerum eſt, ſi pecu-
nia, unde res empta, uel facta decimata eſſet, quia ſi pe
cunia non eſſet decimata, crederemus, ꝙ res empta pro
decima parte eſſet eccleſiæ, cum & ipſa pecunia, unde
empta eſt, pro decima parte eſſet eccleſię. j̃. e. c. §. fru-
ctus, ar. op. ſ̃. de pec. cle. c. j. [expenſas] quæ fiunt in eun
do & redeundo ad negociandum, & quæ datur media-
toribus, et conſimiles, & non ſolum neceſſarias & utiles
ſed etiam uoluptuoſas, & quaslibet, & dummõ in frau-
dem non fieret eccleſiarum, & ante omnia deducendũ
eſt precium datum pro re decimæ uero prædiales ſol-
uuntur nullis ſumptibus deductis ſ̃. e. cum homines, &
5 c. tua. ¶ † Perſonales] ſi ſurgunt ex rebus decimatis, de
ducuntur expenſæ alias non, ut hic. Item prædiales dñt
dari ſtatim, ubi fructus percipiuntur ante, quam ſepa-
rentur inde cenſus, uel tributum. tamen & ſi tunc omiſ
ſa fuerit, poſtea facienda eſt j̃. eo. cũ non ſint & ſ̃. e. tua.
ſed & ꝑſonales eodem tꝑe ſecurius eſt dare, quãuis qui
dam dicunt, ꝙ melius eſt dari in fine anni ꝑꝑ minutias,
ar. ſ̃. de pig. ex literis. Itẽ in animalibus, & in aliis non
debet dare deteriores, ſed meliores, uel mediocres qa
non eſt indignum dandum Deo. 49. di. c. ſacer & 16. q. 7.
omnes decimæ [expenſas] puta in colendo agrum, uel
paſcẽdo gregem, in lignis, & mercenariis clibani, & mo
lendini. ¶ Fructibus] hic uult dicere, ꝙ expenſas factas
in re, ut ſit pręcioſior, illas detrahet, cum uendet, & nõ
ante illas aũt, quas fecit pro fructibus percipiendis de
ea tñ & cum eis pereunt, non deducet Idẽ eſt, ẽt ſi em-
ptam rem & poſt deſtructam reficeret crederemus tñ,
ꝙ poſtea ſi eam rẽ uẽdat, & plus ẽt inde accipiat ꝑꝑ me
liorationẽ illã, quã accepiſſet, ſed in priori forma res ꝑ
manſiſſet, ꝙ expenſas ſm quantitatẽ meliorationis ac-
cipiet [Decimatę] expenſæ pro fructibus factæ. i. etiam
ſi pecunia pro fructibus colligendis ſoluta fuerit deci-
mata. [ſalua] eccleſijs [onere] 16. q. 1. ſi quis laicus, ff.
de contrahen. emp. alienatio [pro reſtaurando] ſcilicet
ꝙ aliquid datũ eſt ꝓ reſtaurando furno, uel molendino
uel huiuſmodi [deducendas] ſpãle in decimis alias cõ
tra. ff. de pę. ſi a dño. §. ult. & l. ſe [prouentibus] i. qñ de
cimantur prouentus, & ſi uenderetur grex, & clibanus,
& decimaretur lucrum, non intelligeretur lucrum, niſi
deductis expenſis in reficiendo factis.

CVm contingat [Antiquo] ita. ꝙ præſcripſerit, & eſt
odioſum & reſtringendũ. ſecus, ſi ex priuilegio hẽ-
ret decimas, quod eſt fauorabile, & extendendum, ut
no. ſ̃ eo. tua [ipſas] ſ̃ e. ex parte, ꝯ. ſol. ibi. ¶ Cã rõnabi-
lis] puta priuilegium, uel trãſactio, uel alia ſimilis, uel
ſpecialis præſcriptio in ſingulis agris noualium, ut no.
ſupra eo. tua, quod hic ſignatur contra, & ibi ſo.

CVm in tua [parochiis] aliarum eccleſiarum, & cer-
tis locis ipſarum parochiarum & determinatis [ꝑ-
cipiant] ex priuilegio, uel conſuetudine, uel alio iure.
¶ Annuatim] nõ poſſet currere ꝑ̃ſcriptio: qa ꝓ parte tõ
tum retinet, cum nõ poſſint decimæ eiuſdẽ agri diuerſo
iure cẽſeri: ſed ſecus, ſi diuerſi eſſent agri: qa tũc bene
in altero ꝑ̃ſcriberet, & in altero nõ, ſ̃ e. c. ꝓx. nec ꝑ vnũ
aliud teneret. ſed obiicitur qđ eſt, ſ̃ e. ex multiplici. ubi
duæ decimæ eiuſdẽ agri alio iure cenſent, q̃ aliæ deci-
mæ eiuſdẽ agri. ſol. illud eſt ꝑꝑ ſpãle pactũ. ſed ad hoc
eſt ꝯ qđ legit, ſ̃ c. ꝓx. & ſ̃ e. tua. j. ſo. ibi diuerſa ſunt: qa
diuerſa ſunt: diuerſo iure cenſentur. nam alio iure cẽ-
ſent noualia, q̃ terræ cultæ quo ad hoc, ꝙ in priuilegio
ꝯtineri intelligant, licet quo ad ius cõe eodẽ iure cen-
ſeant, ſ̃ c. ex parte. Aliq tñ dicũt, ꝙ bene poſſit ꝑ̃ſcribi,
ꝙ de certis fructib. nõ darent decimæ: ex quo pacto põt
induci, ꝙ de certis fructib. non debet. hic aũt, quia non
ꝑ̃ſcripſerat, nõ ꝓdeſt ei, ꝙ licet certis tẽporibus nõ ſol-
uit, non tñ tanto tꝑe ceſſauit, qđ ad ꝑ̃ſcriptionem ſuffi-
ceret: ſed prius dictum magis placet [ꝑceptis] de eiſdẽ
poſſeſſionib. de quibus hactenus ꝑceperunt decimas, &
ꝑcipere debuerunt de aliis fructibus [perſolutæ] his,
qui de aliis fructibus percipere conſueuerunt uel priui
legio, uel conſuetudine. [debentur] dic, ut no. de offi.
arch. c. ult. [debeat] 12. q. 2. cognouimus. [cenſeri] ſu-
per eadem re. [alioquin, i. ſi fructus prædicti non per-
uenerũt de terra decimali monaſterij. melius uidetur,
ꝙ hæc actio fuerit confeſſoria.

S V M M A R I V M.

1 *In longa præſcriptione probatur titulus: in longiſſima uerò minimè.*
2 *Confirmatio nullũ nouũ ius tribuit, ſed tantũ uetus confirmat.*

DVdum [qõnem] interdictum, uti poſſ. intẽtan-
do. de facto enim moleſtabat epm ſuper deci-
mis non permittendo eas ſolui à ruſticis; & ſm
interdictum ur̃ lata ſnĩa in fi. decr. vel dic, ꝙ intentabat
actio de dolo, nõ ad decimas ſubtractas, ſed ad dãnum,
qđ ꝯtigit ex eo, ꝙ hoſpitalarij ſuadebãt ruſticis, ne ſol-
uerent decimas, ut ff. de do. cum qs. uel officium iudicis
implorabat. melius ur̃, ꝙ actum fuit confeſſoria [cõi]
16. q. 7. oẽs. 12. q. 2. quatuor, ſ̃ eo. qm̃, à nobis. in his ni-
hil ur̃, ꝙ iure cõi & eccľiæ & decimæ ꝑtinent ad epm
diœce. [eccleſiæ] . i. menſæ epali. vel dic, ꝙ bene noĩe
eccleſiæ põt agere eps, ut no. ſ̃ de reſt. ſpol. olim. [titu-
lum] . i. aliquẽ titulum dicere, ꝑ quẽ locum hr̃et ꝑ̃ſcri-
1 ptionẽ, in qua neceſſarius eſt titu. & bonafides. ¶ † Pro-
baret] ſ̃ de ꝓba. licet. in longa. n. ꝑ̃ſcriptione probatur
titulus etiam ſm leges: ſed in longiſſima non ſm l. ſed
ſm canones ſic, licet ſufficiat ꝓbari tẽpus, & nõ titulus,
ſed allegari, ut C. de ꝑ̃ſcr. lõ. tẽp. diuina, C. ꝓ hær. l. ult.
ſ̃ de ꝑ̃ſcr. ſi diligen. ubi no. de hoc, & c. qm̃ omne. ar. ꝯ
C. de pe. hær. cogi. ſed illud loquit, qñ non allegat ꝑ̃-
ſcriptio, & qñ præſumptio non eſt in ꝯrium, C. de ꝓba.
ſiue. ꝑ̃ſcriptio. n. ſub ſe habet titulum, & bonam fidem;
& iõ ꝑ̃ſcriptione allegata allegare ur̃ iuſtum titulum,
& bonam fidem, etiam ſi non dicat. [qui] . ſ. Rex & Re-
gina [cõceſſerunt] ꝑ hanc conceſſionem ur̃ conceſſiſſe
id ius, qđ habebat, ſ̃ de teſta. Raynaldus, ſ. ius patro-
natus, ſ̃ de dona. paſto. [confirmationis] in forma cõi.
ſi. n. ex certa ſcĩa & cum cauſæ cognitione confirmaſ-
ſet, ſecus eſſet, ut no. ſ̃ de ꝯfir. uti. uel inutil. c. pen. ſ̃ de
2 trãſac. c. j. [ꝯfirmatione] cum ꝯfirmatio nihil iuris no-
ui tribuat, ſed tñ uetus ꝯfirmet, ſ̃ de ꝯfir. uti. uel inuti.
cum dilecta. licet. n. ignorantia iuris, qua ſe putauit iu-
ſtè poſſidere, excuſet eum à culpa, cum det bonam fidẽ
non tñ dat iuſtum titulum. Item ignorantia iuris non
prodeſt in ꝑ̃ſcriptione, ff. de iur. & fac. ign. in uſu. & l. re-
gula, ff. ꝓ emp. l. ij. § ſi à pupillo, ff. de uſu. l. nũquam. ar.
ꝙ ſi fluxiſſet tẽpus, ꝙ ꝑ̃ſcriptio ualeret, cum tñ non ꝑ̃-
ceſſerit titulus. nam donatio regis ꝓ nõ titulo. eſt. ſed
dic idem eſt, ſi effluxiſſet, non tñ ea rõne, quia titulum
non ꝓbauit: quia in incorporalibus non tenetur titulũ
ꝓbare, ut no. ſupra de ꝑ̃ſcr. ſi dilig. ſed quia tñ malum
allegauit, ſ. donationem regis, hoc ur̃ ſonare litera ſe-
quens, nos igitur &c. [Et confirmationem] ſup. factam.
[derogetur] qa non intendebat illud tollere Papa ꝓ-
pter ſuam ꝯfirmationem, ſed tñ donationem eis cano-
nice factam cõfirmabat. ſed obiicies nõne eo ipſo, ꝙ di
cebat donationem de decimis tibi à Rege factam cõfir-
mamus, ur̃ ſupplere defectum, q erat in donatione ex
ꝑſonis donantium, ſ̃ de trãſac. c. j? Rñ. hic nõ fecit men
tionem, ꝙ hæ donationes factæ eſſent à Rege, uel alia
laica perſona, ſed ſic ſimpľr dixit, confirmo decimas,
ſicut iuſtè poſſ. vel dic, ꝙ etiam ſi
ꝯfirmaſſet decimas donatas à Re-
a ge intelligeretur cõfirmare[a] in eo
caſu, in quo donare liceret, quod
donaret, ſ. decimas, quas in feudũ
ab eccleſia detinebat, quas dona-
re licebat cum auctoritate ſupe-
rioris, ſupra de his, quæ fi. à p̃. ſi.
cõ ca. cum Apoſtolica. ſed hic non
tales decimas, ſed decimas donare
intendebat ſitas in locis, ubi erant
eccleſiæ, ubi habebat ius patrona-
tus, & ꝙ ius patronatus hoſpita-
lariis donabat; & hoc non pote-
rat facere.

a ¶ *Cõfirmare. Ad hæc dicta adde* Bal. *in l. bonorum,* C. *qui ad mi. & dicit do.* An. *hic, hoc forte nõ inueniri alibi. refert* Fe*lin. in c. ij. ſupra de conſtitu. col. viij. uer & hinc eſt, quòd confirmatio, quem uide, & ultra ibi adde* Alexã. *de* Imo. *in cõſ. 59. col. iij. circa prin. in primo uol:*

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi nunquid cogantur ſoluere decimas prædiales.*
2 *In ſolutione decimarum ſeruanda eſt conſuetudo.*

IN aliquibus [ꝑmixtæ] puta Saraceni & Iudęi,
ſicut in Vngaria [Chriſtiano] ut Græci, & Ar-
1 meni, & conſimiles. ¶ † In integritate] ſed nõne
Iudęi cogunt ſoluere decimas ꝑ̃diales, ut ſ̃ e. de terris?
Rñ. licet cogantur: quia tñ non poſſunt de facili cogi ꝑ
cenſuram eccleſiaſt. iccircò ſpãle eſt, ut eis locare non
poſſint; & eſt ſi. j̃ ꝓxi. c. uel ſi locantur eis, locẽtur tali
2 conditione, ꝙ abſq; ꝯtrouerſia decimas reddãt. ¶ † Con
ſuetudine] no. loci cõſuetudinem ſeruari, ſ. in eccleſiis,
quibus ſunt ſoluendæ, ut ſi conſuetudo eſt, ꝙ vni eccle
ſiæ ſoluantur, ſ. parochiali, ualet conſuetudo; & idem
forte, ſi ſoluit illi eccleſiæ, ubi percipit eccleſiaſtica ſã-
cramenta, ſupra eo. cum ſint, & c. ad Apoſtolicæ, in eo
autem, ꝙ non ſoluãtur, uel minus plene ſoluant, nulla
ualet ꝯſuetudo. 16. q. 7. quicũque, ſupra eo. cum hoĩes.

S V M M A R I V M.

1 *Dominus tributi quando non teneatur ſoluere decimas de tributo.*

2 *Partionarij, & penſionarij coloni differentia.*
3 *De mercede operarum ſoluuntur decimæ.*

CVm non ſit [prætereunt] de facto, non de iure:
uel dum nimis potentes ſunt, qbus ſoluuntur:
1 uel nimis abſentes & remoti. ¶†Quos] no. ꝙ ſi
de fructibus fundi tributarij ſolutæ ſint plene decimæ,
dñs, cui tributum ſoluit, non tenet̃ ſoluere decimas de
tributo, s̃ c. paſtora. & hoc, quod dicit hæc gl. uĩ uerũ,
qñ de certa terra debet habere cenſum, uel tributum:
quia tũc habet quoddam ius in terra illa, uel ſaltem in
fructibus. ſed ſi aliàs aliquis reciperet penſionem pro
aliquo ſeruitio ab aliqua perſona, non uideo rõnem,
quare non eodem mõ teneatur reddere decimã de pen
ſione iſta, ſicut de militia, uel de aduocatione, ſupra eo.
non eſt, etiam ſi pecunia prius eſſet decimata. ſi autem
gratis daretur penſio ſine ullo ſeruitio, tũc ſi illa pen-
ſio eſſet decimata, non uidetur ꝙ iterum à donatario
debeat decimari, ut no. ſupra non eſt. ¶Et hac eadem
ratione uidetur, ꝙ ſi dñs, ad quem perueniũt omnes fru
ctus fundi, eos decimauerit, ꝙ ulterius colonus par-
tionarius, qui debet recipere certam partem fructuum
pro cultura, ſuam partem fructus decimare non debet:
quia ipſe colonus ius habet in fructibus: ſecus autem
eſſet, ſi certam mercedem acciperet colonus pro agri-
cultura: quia tunc etiam dominus debet decimare om-
nes fructus, & colonus debet decimare mercedẽ ſuam,
ſiue merces fuerit in pecunia, ſiue in aliis rebus iã de-
cimatis. aliqui tamen dicũt, ꝙ ex quo merces certa ſuc-
cedit loco partis fructuum, quam debet habere colo-
nus, ꝙ eiuſdem iuris deberet cenſeri pecuniaria mer-
ces, ſicut perceptio certæ partis fructuum, argum. infra
de cen. olim cauſam, ſcilicet ex quo à domino decimati
ſunt fructus, ꝙ ulterius à colono non decimetur mer-
ces. ¶Sed certe non uidetur, ꝙ bene dicant iſti, qa nun-
quam merces iſta ſuccedit loco partis fructuum. nun-
quam enim nec conſuetudine, nec lege eſt introducta
iſta ſucceſſio. nam ſi eſſet introducta, forte aliud dicẽ-
2 dum eſſet. ¶†Item vna bona ratio eſt, ꝙ melioris con-
ditionis debet eſſe colonus partionarius, q̃ pẽſionarius:
quia partionarius exponit operas ſuas fortunæ & miſe-
ricordiæ Dei: ſed penſionarius ſemper eſt in certo de
mercede ſua. in domino autem fundi ſecus eſt: quia ſi
recipiat certam penſionem à colono pro fructibus fun
di, nũquam de illa penſione dare debet decimas: qa in-
telligitur uendidiſſe fructus ſalua decima, ſupra eo. pa-
ſtora. vnde fructus debent decimari, & non penſio, niſi
forte penſio cõſtituta eſſet in fructibus eiuſdem fundi:
quia tunc tranſeunt cum onere ſuo, niſi prius à colono
3 decimentur, ut hic. ¶†Sed quæres, quare non eodem
modò decimat dñs precium fructuum uenditorum, ſi-
cut colonus decimat mercedem operarum ſuarum?
Rñ. merces operarum procedit ex mẽbris hominis; &
ideò ex his dantur decimæ. vnde Neem. 10. Leuitæ de-
cimas accipiẽt ex omnibus ciuitatibus operum noſtro-
rum: ſecus in uenditione fructuum, ubi nec opera, nec
aliud deduci debet ante decimas, ſupra eo. paſtora.

NVper abbates [à qbus] colonis [perſoluãtur] re-
pete quæ diximus, ſupra eo. ſuggeſtum [alios] .ſ.
templarios, & hoſpitalarios, & alios.

INterdicimus [detẽtas] forte in feudum [in pignus]
ſicut nec in donum ſine auctoritate epiſcopi, ſupra
de his quæ fi. à præla. ſi cõ. ca. cum Apoſtolica. [ab eiſ-
dem laicis] ab his autem, ad quos pertinet, licet acci-
pere, arg. ſupra de loca. & conduc.

De regularibus, & tranſeuntibus ad religionem. Rubr.

NVllus [tondeatur] ut ſit uerus monachus,
& profeſſus. 20. q. 1. illud. tonderi aũt, ut ſit
uerus clericus, põt in 7. ann. 28. diſt. de his.
78. diſt. quicũque, in ſingulis, & etiam ſi ſit
oblatus à parentibus. 20. q. 2. per totũ. idem
tamen eſt, & ſi non offeratur, ſed tonſuratus manet in
monaſterio, infra eo. cap. proximo.

SVMMARIVM.

1 *In ſpiritualibus ius naturale præfertur poſitiuo, uel ciuili.*
2 *An miſſi in monaſterio coacti poſſint exire ante pubertatem,*
& quanto tẽpore fiat ei præiudiciũ, ſi tacent, in nu. 3 & 4.

SI quis [tonſuratus] ut monachus [conſenſu] ſi
uerò ꝯſenſu eorum tacito, uel expreſſo intraue
rit, ulterius reuocare nõ poterunt, ĩ e. ſignifica
tum. 20. q. 2. c. j. & ſic ĩ eo. c. dr̃, & eadem cã. q. 1. audiſti,
& c. quicũque. & uĩ, ꝙ ſi qs habet p̃rem & m̃rem, ꝙ ſuffi
cit alterius oblatio. & eadem rõne, ſi qs habet plures tu
tores, vnus ſolus offerre põt, cum ſil̃em poteſtatem ha-
bẽt quo ad hoc tutores, ſicut parẽtes. 20. q. 2. ſicut puel
la. ꝯrium uĩ ibi, qđ potior ſit ꝯdõ ꝓhibentis, ff. cõi di-
ui. Sabinus. ſi tñ vnum parentẽ tm̃ habet, ille ſolus of-
ferre põt: & ſi habet tutores alios, q̃ parentes; tñ paren
tes inuitis tutorib. eos monaſteriis offerre poſſunt. ¶Itẽ
etiã credunt aliqui, etiã ſi ſit auus, q habet filium & ne-
potem in poteſtate, ꝙ p̃r inuito auo eũ poterit offerre,
1 & non è cõuerſo. ¶†Et eſt rõ, quia in ſpũalibus p̃fertur
naturale ius poſitiuo, uel ciuili. nec uĩ facienda d̃ria
quo ad hoc, quod offerre & offerri poſſunt inter patrẽ
& mulierẽ, & eos, qui ſunt in poteſtate, uel emancipati.
ingrediens aũt uel oblatus infra annos pubertatis exi-
re non poterit, ar. eius, quod dr̃ in matrimonio carnali;
infra de deſpon. impu. de illis. ſed tñ uĩ. ꝙ ſua auctori-
tate ingreſſus poſſit egredi intra pubertatem, infra eo.
2 ſignificatum. ¶†Si aũt coacti miſſi eſſent in monaſterio,
dicunt qdam, ꝙ qñcũq; uolunt, poſſunt exire etiã ante
tẽpus pubertatis, ar. à cõtrario ſenſu. 20. q. 1. puellæ, &
q. 2. puella. ꝯrium tñ uĩ, ꝙ ante pubertatem exire non
poſſit. 20. q. 1. illud, & q. 2. c. j. tunc, ſ. qñ parẽtes eos offe
runt, intra 15. ann. & etiã ultra infinitum poterũt exire
niſi prius uoueãt, uel ꝓfeſſionem faciant, uel habitum
ſumant, q profitentibus dari ſolitus eſt, ĩ eo. ſtatuimus.
20. q. 1. illud. & hoc idem dr̃ in matrimonio carnali, ſ.
ꝙ tranſcurſu tpis non fit deſponſatio matrimonij, ĩ de
deſpõ. impu. atteſtationes. nec obſtat, ĩ eo. cum uirum,
ubi innuitur, ꝙ ſi ueniens ad ætatem legitimam, non ꝯ-
dicat, ratum habere uĩ. Sol. non fuit ibi ſolus trãſcur-
ſus tẽporis, ſed benedictio monachalis recepta fuit in
maiori ætate. ¶Alij tñ dicunt hoc, ſ. ꝙ ſufficit curſus
tẽporis ꝓ ratihabitione. nam ſicut, ſi in maiori ætate
ſumpſerit habitum, & in maiori ætate eum portauerit,
cum non ſit diſtinctio habituum, nec alia ſolẽnitas fieri
ꝯſueuit, lapſo anno, ſiue finito tpe ꝓbõnis ꝑſeueraue-
rit, dicunt hos tacitè uideri ꝓfiteri. & non obſtat, quod
dictum eſt de carnali m̃rimonio: qa facilius ꝑ alias le-
uiores p̃ſumptiones p̃ſumitur qs fieri monachus, q̃ con
iunx. pro hac autem opinione uehementer facit: quia ſi
ille, qui ꝑ uim mittit̃ in monaſteriũ, lapſu anni p̃ſumit̃
tacitè ꝓfeſſus, ut hoc capitulum dicit, quãto magis ille,
qui

q ſpontè ingredit̃? item ar. ĩ. e. ex parte, & c. cũ uirũ. hoc
aũt ſatis poſſet concedi, ꝙ in monaſteriis, ubi conſuetu
do eſt, ꝙ certo tpe fit profeſſio uocalis, uel aliæ ſolẽni
tates fiunt circa facientes profeſſionem, ꝙ niſi illæ ſolẽ
nitates ſeruent̃, ꝑ ſolã habitus portationem non præſu
mit̃ profiteri, ar. ĩ. e. ſtatuimus. 20. q. 1. illud. ſi aũt in il-
lo monaſterio non eſt diſtinctio habitus profeſſorũ ab
habitu, quẽ pueri portant, uel nouitij dicunt quidam
idem, ſ. ꝙ ꝑ portationẽ habitus nõ intelligit̃ ꝓfiteri, cũ
decr. dicant̃, ꝙ ſꝑ aliquod ſignũ diſtinctionis debet eſſe
inter eos habitus. ĩ. e. ti. ſtatuimus, in fi. unde monachis
ingredientibus non eſt imputandum, nec ꝯ eos præſu-
mendum lapſu anni uouiſſe ordinem tacitè, niſi nouus
habitus eis detur ab abbate nec obſtat. s̃. quod me. cã.
perlatum: quia ibi uotum emiſit, & profeſſionem fecit
licet proteſtationẽ p̃miſerit, cui ꝓteſtationi facile re-
nunciare intelligitur. ¶Itẽ hoc qđ dicimus, locũ habet
ubi certũ eſt, ꝙ nõ eſt facta expreſſa ẽt uocalis profeſ-
ſio. ſi aũt dubiũ eſſet, ex portatione habitus præſumit̃
profeſſionem p̃ceſſiſſe. 28. diſt. ꝙ inter. 20. qõ. 1. puellæ.
ĩ. e. uidua, ẽt expreſſam & uocalẽ. nec eſt neceſſe, ꝙ ab-
bas hoc probet. præſumptio. n. hoc onus, ſ. probãdi ꝯ-
riũ in monachũ portantem habitũ refundit: & tñ illud
probare non põt, cũ ſit negatiua. ¶Alij tamen dicunt, &
uidetur melius, ꝙ profiteri tacitè præſumitur, quando
non ſunt diſtincti habitus, ſi per annum portauit, & ſi
ab initio ſolẽniter accepit habitũ, quo monachi illius
monaſterij utebant̃, ſicut alij monachi facere cõſueue-
rũt, & cum ſolita ſolẽnitate; & hoc in maiori. ĩ. eo. ex
parte. & iõ uideo, ꝙ in puero ſufficiat pro ſolennitate
oblatio parentum. ſed mihi uidetur, ꝙ interrogari de-
bent in 15. anno, an uelint remanere monachi, aut nõ.
15. q. 1. illud & credimus, ꝙ licet multo tꝑe poſt. 15. an-
nũ ſteterint ĩ monaſterio, niſi fiat hæc interrogatio, nõ
intelliguntur tacitæ profiteri, niſi aliquid faciant ex
certa ſcientia, qđ ſoli monachi facere conſuerunt. s̃. de
his, quæ fi. à ma. par. ca. ex ore. s̃. de præben. dilecto. con
ſtitutio tamen quæ ponitur. ĩ. eo. is qui, in aliquo huic
opinioni ꝯdicere uidetur, & tu dic, ſicut ibi dicitur [in-
tra annum] & diſt. 20. qõ. 2. puella [ad principem] .i.
Papam, de conſe. diſt. 1. corpore. uel. i. prælatum, fortè
præpoſitum eccleſiæ [amiſſum] i. legatum, uel uicariũ
ep̃i [in clericatu] i. monachatu [ꝑmaneat] quo ad hoc
ꝙ parentes reuocare non poſſint, ut hic, & 20. qõ. 2. ſi in
qualibet. ipſe aũt puer uſq; ad 14. annum poterit exire.
3 ĩ. eo. ſignificatum, & c. cum ſcimus. ¶†Per uim] ii. tra-
ctus, & tonſuratus manibus ligatis. & tunc habet locũ
qđ hic dicitur, ſ. ꝙ fit ſibi præiudicium, ſi per annum
tacet, & manet in monaſterio, & tonſuram portans &
relinquum habitum. ſi tñ intra illum annum libere exi
re poſſit, tunc uſq; ad annum non fit ei præiudicium,
& poſt annum fit ei præiudicium, ut dicit hæc decr. ſed
ſi per metum uouit uel profeſſus eſt, uel tonſuram ac-
cepit, quãdiu metus durat, non fit ei p̃iudicium. ſed eo
ceſſante, niſi incontinenti exeat, ratum habere uidetur
s̃. de his, quæ ui, me cã fit, perlatum. Quidam tñ hic ex-
4 ponũt, per uim, i. per metum. ¶†Sed quæritur, qũo põt
hoc eſſe, ꝙ à principio ſumpſerit habitum per uim, po-
ſtea ſtãdo ꝑ annũ ratificabit̃: ſed ꝑ ſe ſumẽdo, i. nõ inten
tione uouẽdi nõ ratificat̃? Rñ. ꝙ qñ datus eſt ei habi-
tus, licet inuito, tñ ea intentione datus eſt, ut fiat mona
chus. unde qđ eius noĩe factum eſt, licet ꝯ uoluntatem
eius, non ſolũ expreſsè uouẽdo, ſed ẽt tacitè. in mona-
ſterio ꝑ annũ manẽdo ratificare uidet̃. ĩ. eo. uirũ. ſecus
aũt qñ nunquam nec ipſe, nec ille, q eũ habitum induit
intẽdebat, ꝙ deberet fieri monachus: qa tũc qđ nihil eſt
tacitè ꝑ lapſum tpis ratificari nõ intelligit̃. [clericus] i.
monachus [reclamauerint] tacitè. n. ratum habere ui-
detur. s̃. de his, quæ ui, me. cauſa fi. perlatum.

VT clerici. Hæc decr. & cõſil̃es loquuntur, qñ cõuer
ſi & nõ profeſſi, nec ꝓfiteri uolẽtes, licet male eũ-
dẽ habitum religionis portãt. uel loquit̃, qñ ſine ſolẽ-
nitate aliqs portat habitũ [monachi] s̃. de ele. cũ cãn,
in fi. §. j. uel faciant profeſſionem, & ſint monachi, uel
dimiſſo habitu monachorum remaneant clerici.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirantur ad hoc, ut uidua dicatur profeſſa, ſeu uelle fie-*
ri conuerſa, & in nu. 2. 3. 4. & 5.

VIdua [ſpontè] 27. diſt. ꝙ interrogaſti. ſecus, ſi
1 coactè. s̃. de his, quæ ui, me. cã fi. p̃latũ. ¶†Con
uerſionis] hæc uidua licet uelũ cõuerſionis ac-
ceperit, uel ẽt profeſſionis, i. q tm̃ uel cõuerſis, uel ꝓ-
feſſis deputatus eſt, nõ tñ p̃ſumimus eã uelle fieri con-
uerſam, uel profeſſam, niſi aliquæ præſumptiones hoc
iuuẽt: puta qa cũ ſolẽnitate accepit; puta uocatis parẽ-
tibus, uel de altari, uel in eccleſia uel ſi accepit; ab ep̃o
uel abbate, uel ſimplici monacho, uel ſacerdote cum ea
ſolẽnitate, qua conſueuit aliis proficientibus dari; &
ſic intelligimus. ĩ. e. ad noſtrã, & c. ſe. 27. diſt. qđ interro
2 gaſti. 27. q. 1. uiduas. ¶†Eſt aũt neceſſe, ꝙ ſciat, ꝙ ex quo
cõſtitutione eiuſdem monaſterij eſt eidem habitui an-
nexum, i. ꝙ habeatur pro conuerſa, uel profeſſa. & plus
dicunt quidam, licet nos non credamus, ꝙ ſi habitum
ẽt ſine ſolẽnitate recepit, ſed ex poſtfacto ſequantur p̃-
ſumptiones, ꝙ intendit habitum cum effectu accipe-
re, puta quia ea facit, quæ ſolæ profeſſæ faciunt, tacitè
uouere intelligitur. ĩ. eo. ad noſtram, & hic, & 20. q. 1.
3 quem progenitores. ¶†Si uerò non ſit diſtinctus habi-
tus probatorum conuerſorum, & profeſſorum, tunc ſi
cum ſolẽnitate, quæ dicta eſt, uel conſimili ſumat habi-
tum, tunc intendo eam ſumpſiſſe habitum probationis,
& non profeſſionis. ĩ. eo. ex parte. ad apoſtolicã. Item
not. ꝙ ſi cum ſolẽnitate ſumpſerit habitum etiam ſi
per uim, uel metum, niſi cum potuerit, dimiſerit ha-
bitum, ratum habuiſſe uidetur. ĩ. e. cum uirum. s̃. eod.
c. 2. s̃. qđ me. cã perlatum. ſi autem ſine ſolẽnitate, ſe-
cus. s̃. e. ut clerici. s̃. de ele. cũ cãm. uel dic, ꝙ illæ decr.
loquuntur, qñ in aliqua eccleſia plures ſunt tam profeſ
ſi, q̃ non profeſſi eundem habitum regularem portan-
tes, & hoc ipſum certum eſt, & portant habitum, quo
monachi illius monaſterij utebant̃, ſicut alij monachi
facere conſueuerunt, & cum ſolẽnitate ſolita; & hoc
4 in maiori. ¶†Sacrum] non facit pro ea, quę non ſacrum
uelamen accepit, cum uiduæ uelamen non ſacrum ac-
cipiant̃. uel dic, ꝙ ipſa dicebat: ſed non credebatur ei:
quia ſi conſtaret, ꝙ uelum non ſacrum, uel etiam ſa-
crum ſine ſolẽnitate accepiſſet, quãuis poſtea obtuliſ-
ſet, ſicut monialis, non uidetur, ꝙ profeſſata tacite ha-
beri debuiſſet, licet aliqui contradicant, ut no. in gl.
hæc uidua [impoſuerit] uidua enim per ſeipſam poteſt
uelum conuerſionis accipere, ut hic. 27. q. 1. uiduas, &
à ſacerdote. 10. qõ. 1. uidua. & ab ep̃o. s̃. de his, quæ ui.
5 me. perlatum. ¶†Vellatas] alludit conſuetudini, quæ
eſt alicubi, qđ uelatæ offerunt panem ad eucharistiam
conficiendam. 27. qõ. 1. uidua. & hæc duo, ſ. uelum non
ſacrum ſibi imponere, & cum uelatis offerre ſufficiunt
ad probandum, ꝙ ſit monacha, uel conuerſa. 27. diſt. ꝙ

 inter-

interrogaſti. alterum autem ſolum non ſufficeret, in
aut.conſti.j.de conuer.coniug.chariſſimus. Si uerò ab
epiſcopo, uel ſacerdote accepiſſet, hoc ſolum ſuffice-
ret. ¶Sacramento] niſi aliis præſumptionibus adiuue-
tur: quia tunc ſecus, ſupra de his, quæ ui, perlatum.
ſed & ſi alias probationes ſuper hoc inducere uelit,
non uidetur audienda. niſi probet ſe proteſtationem
ex iuſta cauſa omiſiſſe. [tenore,] ideſt proteſtatione,
uel intentione.

IOannes [migrare] cã leuitatis: qa ad artiorem licet
j.e.licet [reddat] & abbas eum recipere tenet de iu
re poli, ſi pęnituerit. 18.q.2.abbates, niſi timeat, q eius
occaſione monaſterium diſſolutionem patiatur. 27.q.1.
ſi qua mo.& c. ſi quis rapuerit; de iure tamen canonico
non cogitur, cum renunciaſſe intelligatur. ſ. de re-
nun. q in dubiis, & not. ſ. de æta.& qua.& or.præ.intel-
leximus, quãuis poſſet aliud dici in monachis, quàm in
clericis: quia qui uelle non habent, nec tacite, nec ex-
preſsè renunciare poſſunt.

QVia in inſulis. Alibi ſecus. 20.q.1.c.1.& qõ.2. ſi in
qualibet, & c.puella.

NOn eſt nobis [recipi] neq; in monachos aliorum
monaſteriorum, neq; ad hoſpitium.

SVMMARIVM.

1 *Quartumdecimum annum requiritur in ingreſſu mona-
ſterij.*
2 *Votum quid, & per quantum tempus firmetur.*
3 *In ſuſcipiendo ordinem præcedere debet probatio.*

AD noſtram [relgionis] .i.profeſſionis.i.q depu
tatus eſt profeſsis. uel ſume in proprio ſenſu,
ſed ita non ſumitur ar.à ɔ̃rio ſenſu, ubi dicit, q
matrimonium teneat: qa habitus ɔuerſionis, licet impe
1 diat, non dirimit. ¶†Conſummationem] no. in ingreſſis
monaſteria requiri. 14. annum completum, non cœ-
ptum. j.eo.cum ſimus. 20.q.1.illud, & qõ.2. ſi in quali-
2 bet. ¶†Habitum ipſum] non tamen uotum emiſit: qa
tunc ſecus. 20.quæſt.1.firma. j.eod. ſicut. 27.q.1.per to-
tum. uel dic, q etiam. ſi uotum emiſiſſet: quia tamen ex
multis indiciis præſumitur ſine deliberatione factum,
uidelicet quia illicitus, quia proximus pubertati: quia
ſine probatione, quia cito exiuit, exire potuit. Sed pri-
mum dictum magis placet quibuſdam. ſed ſi quis dili-
genter attendit intentionem Papæ, plus acceptabit ſe-
cundò dictum, & quòd hic intenderet Papa conſtitue-
re, q non aſtringatur quis uoto emiſſo ſine præceden-
ti probatione, uel deliberatione, niſi per triduum p-
ſeuerauerit ſine reuocatione expreſſa uel tacita. nam ſi
uotum non emiſiſſet, ſed habitum tantum accepiſſet,
nedum intra triduum, ſed etiam uſque ad annum po-
tuiſſet contradixiſſe, infra eodem ſtatuimus. nam cum
uotum ſit conceptio animi deliberatione firmati, non
intelligitur firmatum uotum deliberatione plena, niſi
per triduum ſteterit in eo uoto, ſi probatio non pręceſ
3 ſit. ¶†Secus autem uidetur, ſi non faceret uotum ordi-
nis: ſed alias ſiue ſolenniter, ſiue ſimpliciter continen
tiam, uel quid aliud uoueret. nam tunc non expecta-
tur triduum, ſed ſtatim obligat uotum. Ratio diuer-
ſitatis: quia cum in ordine ſuſcipiendo debeat præcede
re probatio, non præſumitur, q præceſſerit deliberatio
ſi omittitur probatio. ſed in aliis, ubi non eſt neceſſa-
ria probatio, ſecus, in morte autem ſemper præſumitur
præcedere deliberatio. j.eo. ſicut.

SVper eo [religionis] i.profeſſionis: ſecus, ſi proba-
tionis, ut ſtatim ſequitur in monachali aũt habitu
probari debet. 18.q.ult.in monaſteriis [reuerſi] i.uolẽ
tes conuerti, & uitã mutare, & hic proteſtant [profeſ-
ſionem] uocalem & expreſſam. ¶Auſteritatẽ] qd ſi ali-
qui intrauerunt monaſterium, in quo comedebantur
carnes, ſed poſtea correptum, non dat carnes, & alias
maioritates ſeruant, nunquid hic monachus eas ſerua-
re tenetur? & quidem ſi loqueris de iure poſitiuo, uel
de iudicio eccleſiæ, credimus quẽlibet peritum ante, q̃
profiteat, diligenter attendere, qd pmittat, nec ſe ſine
deliberatione uel ẽt ad ignota obligare. ſi uerò eſſent
mulieres, uel aliæ perſonæ, quæ excuſantur ignorantia
iuris, dicunt quidam, q poſſunt tranſire ad aliam reli-
gionem, quæ non habeat maiorem aſperitatem, q̃ pro-
miſit, & inuenit. melius tñ uidetur dicendũ, q ex quo
profeſsionẽ fecit, q ẽt in iudicio eccleſiæ, & in iudicio
aĩæ ſp tenebit illã regulã obſeruare. 20.q.3.conſtituit.
ſ.de his, quæ ui.me.cã, cũ dilectus. qa aut dicit ſe bona
conſciẽtia intraſſe, & ſe ſpiritu Dei ductũ, qđ eſſe debet
j.e.licet. 19.q.2.duæ, & ſicut unctio docuit cũ oĩa ſ.de
ſacra unctione.c.ult.aut mala intentione dicit ſe intraſ
ſe, nec ſpũ Dei ductũ; & ſic non eſt audiendus. ¶Et eſt
alia rõ: qa pſumitur, qñ regulam beati. B. uel aliam ele
git, q plenè deliberauit de honore & utilitate eiuſ-
dem regulæ imò plus: qa ſi tunc plenè deliberant, po-
ſtea deliberare non poſſunt. 8.q.3.dilectiſſimi. confite-
mur tñ, q ſi impotens eſſet ad ordinem tolerandum q
potuit ſecum diſpenſari de minori religione. j.e.ſignifi
cat: & nõ põt dici ſeductus: qa Deo magis ſeruire deuo-
uit. ſ.de his, q ui me.cã.c.pe. ¶Item ſine cuiuſq; uolũta-
te grauari non põt grauiori regula. hoc fortè uerũ eſt
in clericis non profeſsis: ſed in profeſsis, q renũciane-
rũt propriæ uoluntati, 12.q.1.non dicatis, uŕ ſecus dicẽ
dum, ſ. q licet non poſsint ſine oĩum uolũtate mutare
ordinem ſ.qđ me.cã.cũ dilectus. tñ conſtitutiones au-
ſteriores facere poſſunt [aſſumi] niſi in neceſsitate, uel
diſpenſatione. 16.qõ.1.doctos, & c. ſi quos [uoluerint]
i.non habuerunt propoſitum firmum mutandi uitam:
ſed tantum probare regulam intendebant.

SAnè [canonico] regulari. [fugerat] nõ tñ cã leuita-
tis [nũc] q.d.licet monaſteriũ, ubi fecit profeſsionẽ,
inſtitutũ fuerit in diſtrictiori rg ľa, & monaſterium, ad
qđ tranſiuit in laxiori: tñ hoc non eſt attendẽdũ. ſed qđ
monaſteriũ mõ ſit [a] arctius [ma-
a nere] 19.qõ.3.mandamus. & ɔ ſo.
hoc qñ bono zelo trãſiuit: illud dũ
cã leuitatis. j.eo.licet, repete, q̃ di
ximus. ſ.de ęta.& qua.ĩtelleximus.

a ¶*Arctius. Etiam ſic obſeruãtia, & nõ inſtitutio attẽditur. ad. de Car. ĩ conſ. ſuo. 28. incip. pro elucidatione primiſſorum, circa prin.*

SIgñatũ [denuncies.] ſi.n.paren
tes obtuliſſent ante. 14. annum
exire nõ poſſit, ar.hic à ɔ̃rio ſenſu
[oblatus] & poſt maiorẽ ętatẽ ra-
tã habuit oblationẽ factã à parẽtibus in minori ætate
[factam] ſine oblatione parentum [ratam] expreſsè,
uel tacitè ultra tempus morando [aliam] ideſt alium
locum eiuſdem religionis, uel alium actorem etiam
alterius religionis, infra eodem licet. uel dic, quòd
ubi facit minor profeſsionem, ex leui diſpenſatione
etiam epiſcopi poteſt ad minorem religionem tranſire
& hoc innuit, hæc litera, ad religionem.

CVm uirum [à parentibus] Idem ſi à tutoribus.
20.quæſtione ſecunda puella. [Accepit] non quan-
do fuit tradita à parentibus, ſed poſtea cum facta
fuit pubes, non imponit ut in hac eodem decretali
dicitur.

dicitur. [Concilium] 20.q.1. monachus. [Paterna] pa-
terna deuoto dŕ facere monachum; quia filius deuotus
in hoc patri obedit: neceſſitatem aũt nõ imponit. xx. q.
j.illud, & ca.puellæ: uel quia in minoribus annis à patre
oblatus añ annos. 14. exire non põt. ſ.c.prox. [allegatũ]
i. ſiue ſecutus fuit paternam deuotionem eam ratã habẽ
do poſt legitimos annos, ſiue primam profeſſionem, ſp
ex utroq; ligatus eſt filius, ſ. ex ratificatione oblationis
patris, & ex ppria profeſſione. [interdictum] illi, qui al
tero prædictorum alligatus eſt ad ſtandum in monaſte-
rio. [acceperit] .ſ.in minori ætate. [ɔdixiſſe] .ſ.eo.c.ij.
[Añ] .ſ.in minori ætate. [Conſtõne] .20.q.1. puellæ. [ut
puellæ] nõ eſt hic ſenſus. c.nec uerba: ſed hic intellectus
collectus eſt à ɔ̃rio ſenſu. [Nubili] certe nec impubes
poſtq̃ puenerit ad legitimos annos, ſed uſq; ad illos exi
re põt, ut ſ.ti.proxi. c.j. quæ ad nubilem ætatem puenit.
[Tunc.n.] q.d. ſi puella, quæ in minoribus offerŕ mona
ſterio à parentibus, peruenerit ad pubertatem, non cogi
tur ſtare oblationi parentum imò exire poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio quando dirimat matrimonium.*
2 *Habitus tripliciter dicitur.*
3 *Solennitates multæ enumerantur neceſſariæ ad matrimonium
dirimendum, & in nu. 4. & 5.*
6 *Votum quando dicatur ſimplex, & quando ſolenne.*

POrrectum [Reddidit] hæc eſt uehemens pſum
ptio pfeſſionis, licet uerba profeſſionis non ex-
preſſerit, ſicut & reddat ſe alicui religioni. j. q.
cleri.uo.inſinuante: uel reddere ſe religioni idem eſt, q
profiteri promittere ẽt obedientiã monachalem idẽ eſt,
1 qđ profiteri. j.qui cle.uel uo. c.conſuluit. †¶Profeſſio]
no. ſecundũ quoſdam ſolam profeſſionem alicui de re
gulis approbatis & de præſenti factã, non futuro, in ma-
nibus eius, qui habet ptãtem recipiendi profeſſionẽ diri
mere mŕimonium, & facere monachum. ſ.de renunt. ex
trãſmiſſa. quodq; ãt habitus ſumptio pſumptio eſt uehe
mens uoti facti, uel profeſſionis; puta ſi ſuſcipiat in eccle
ſia, & alijs ſolennitatibus illius monaſterij obſeruantiæ
habitũ profeſsionis deputatũ & tpe probationis finito,
uel ſaltẽ inchoato. ſed ſi ante tps inchoatũ acciperet nõ
reputaremus eũ p profeſſo haberi. 27. diſt qđ interroga
ſti. 27.q.1.uidua. ſ.eo.uidua, & c.ſuper eo. & huic pſum-
ptioni ſtatur, niſi ɔ̃ria uoluntas probetur. ſ. de his, quæ
ui, me ca. ſi. platum. ceſſat aũt hæc pſumptio: ſi ſumat ha
bitũ extra eccleſiam, & ſine alia conſueta ſolennitate. j.
cle uel uo. ɔſuluit, niſi probet ɔ̃rium, ut hic, & j. qui cle.
2 uel uo.inſinuãte. alii diſtinguũt triplicẽ habitũ. ¶†Pri-
mum profeſsionis, qđ uotum continentiæ habet annexũ
27. diſt. qđ interrogaſti. 27.q.1.uidua. ſ.eo.uidua, Secun
dum conuerſionis qđ habet uotum ſimplex annexum. ſ.
eo. ſup eo. Tertiũ eſt probationis, qđ nullũ uotũ ſimplex
habet annexũ. j.de renũ.ex tranſmiſſa. ſolennizaŕ ẽt uo-
tũ p ordinis ſuſceptionem. 84. diſt. cum in præterito. itẽ
intelligitur profiteri unam de approbatis religionib. ſi
dicit, profiteor ordinem monachatus, licet non dicat or
3 dinẽ S. Benedicti. ¶† Nos dicimus, q ẽt alio mõ præter
pdictos ſolennizaŕ uotum. nã ſi qua mulier uirgo, uel ui
dua uelũ uirginitatis, uel uiduitatis acceperit, & ueſtem
religioſam ſumpſerit ẽt in ſcriptis à ſe uel ab alio factis
& ſub ſignatis promiſerit ſe perpetuò continentiam ſer
uaturam, credimus, qđ hmõi uotum ſit ſolenne, & diri-
mat matrimonium ɔ̃ctum poſt tale uotum. credimus, ẽt
idẽ, ſi ſine lr̃is in manibus alicuius religioſi fecit uotum,
& ueſtem mutauit, uel alias apparentes ſolennitates ex-
hibuit. j. de conuer.coniu.ex parte, uel expreſſe hẽs. qui
cle.uel uouen.inſinuante, infrà de fri.& male. frater. nec
ſunt iſte pſonæ de foro eccľiæ & pñt hr̃e propriũ, ut ex-
preſſe dicit prædic.c.inſinuãte. 27.q.1.de uiduis. nec uŕ,
q quantumcunque publice faciant, & conuocatis teſti-
bus, q ſit ſolenne uotum, niſi ueſtem mutaret, & in ma-
nibus religioſi fecerit uotũ ſuum. ſed ſi ueſtẽ mutauit &
ſcripſit in manibus religioſi, uel ſigillauit, uotũ ſolenne
erit, licet in priuato fecerit, ar. 27.q.1. de uiduis. 20.q.
2. uidua. ¶Item ẽt in manibus ſacerdotis publice uo-
ueat continentiam, non eſt notum ſolenne ſine alijs ſo-
lẽnitatibus. j.qui cle.uel uo.ueniẽs. ſi ɔ hoc fecit, ualet:
ſed peccat grauiter; & ſic loquuntur c. 27.q.1.hæ. uerò,
q Chriſto, & c.ſi. Itẽ ſi ſumat uelũ, & ueſtẽ mutet, niſi cõ
tinẽtiã uoueat, nõ eſt uotum ſolenne. j.qui cle: uel uo.cõ
ſuluit. Hu.tñ in ſumma ſua dicit hoc uanum eſſe dicere
q aliquis magis obligetur ex uoto publico, uel ſolẽni, q̃
ex priuato, uel ſimplici: & facit tantũ uim inter uotum
de præſenti, & uotum de futuro: & hoc modo ſoluit ɔ̃rie
tatẽ. c.quę ſunt. 27.q.1. p totum. ſed certe, ſi Hug. attẽdiſ
ſet, q utile eſt introducere diſtinctiones, & ſolẽnitatem
iſtas pp uarias cauſas, non reputaſſet hoc uanum. nimis.
eñi eſſet graue, ſi quamcito aliqs in corde ſuo deliberet
de cõtinẽdo, uel ẽt ſi quamcito hoc ipſum uerbũ expri
mit intra ſeipſum, uel ẽt coram aliquibus exprimit, ſta
tim dirimereŕ mŕimonium poſt ɔ̃ctum, uel ẽt ſic pcile
cogereŕ continere. ¶Voluit.n. & ſtatuit eccleſia, q ad
hoc, ut hic dirimeretur mŕimonium, q prædictæ ſolẽni
tates, uel aliæ maiores ſm conſuetudinem patriæ inter
uenirẽt. & tunc bñ fecit eccľia, q̃ ſtatuit, q mŕimonium,
poſt iam ſolẽne uotũ ɔ̃ctum dirimeretur pp ſcandalũ
eccleſiæ. nec mireris, q eccleſia talia ſtatuit cũ alias ſu-
per mŕimonio inuenerit ultra conſenſum formam neceſ
ſariam. ſunt.n.uerba ibi neceſſaria. j.de ſpon. tuæ. & ẽt
q plus eſt, in baptiſmo inuẽta eſt forma noua ex cã. j.de
bap.c.j. & certam formam inuenit in collatione ordinũ,
ſ. q certis diebus, & certis orationibus fiat, ſuprà de ſa.
non itẽ.c.1.& 2.& de ſac.un.c.1.& ſic etiam eſt inuenire
in ſacro euchariſtiæ, & in multis aliis, uiri autem ſolen
niter pñt uouere præter ingreſſum monaſteriorum eo-
dẽ mõ, ſicut mulieres, niſi qa nõ ſumunt uelũ, q uiris cõ
petit. ¶†Ab abbate] niſi eſſet aliquis, qui poſſet ei dare 4
regľam, & ipſum corpori ordinis aggregare, qũo poſſet
profiteri. rñ. qdã, q cũ in profeſsione contineaŕ obediẽ
tia ſuperiori exhibenda. de ſta.mo.cũ ad monaſteriũ, q
nõ ſufficit intra ſe profiteri, uel pro uoto ſimplici eſt ha
bẽdũ: ſed ſi profiteaŕ in manibus alicuius monachi, uel
ẽt clerici ſecularis, uel alicuius laici de mãdato abbatis
ſufficit. de conuer coniu.dudũ. ¶†Idem ẽt uŕ quibuſdã, 5
ſi ĩ nullius manu faceret: hic tñ agitur, ut ipſi abbati fiat
ar. j.qui cle.uel uo.conſuluit. illa tñ decre. dicit expreſ
ſe, quod tale uotum non eſt ſolenne, ſed ſimplex. ſed ſi-
cut dicimus in matrimonio carnali, ſic etiam dicitur in
profeſsione, quam alius recipit nomine alterius, ſ. quan
do profeſsio fit in manibus alicuius, qui nomine alte-
rius recipit profeſsionem, ſed nõ habet poteſtatẽ incor
porandi ordini, nec recipiendi eius obedientiam, quòd
talis profeſsio non dirimit mŕimonium iam contractũ
cũ non ſit monachus, ſed de futuro tñ eſt hmõi profeſ-
ſio. ſed poſtquã ſuperior conſenſerit, tunc ſolẽnizatur
profeſsio de futuro, uel ſimplex, argumen. infrà de con
uer.coniu.dudum, ſicut ratificatur matrimonium acce-
dente conſenſu eius, cuius nomine contractum eſt.

¶Vř etiam dicendum, ꝙ etiã ep̃s ꝑ ſe, uel miſſos ſuos,
uel alias, ſed eius noīe põt ꝓfeſſionem taliũ recipere.
nam & ſi nõ habeant monaſterium, in quo morent: tñ i
domo ſua habitũ portabunt, & ſub obedientia ep̃i erũt.
27.q.1.de uiduis, ĩ qui cle.uel uo.inſinuante, ĩ de con-
uer.coniu.dudum. imò plus uř etiam, ꝙ ſi nõ ſit eius no
mine factum, tñ tenet ꝓfeſſio, uel uotum: tñ in hoc caſu
uř, ꝙ ſit ſimplex uotum: alius tñ præter ep̃m non pote
rit eos recipere in ſua obedientia nec archid. uel ple-
banorum, uel aliorum p̃latorum auctoritate poterunt
eſſe ꝓfeſſæ in domibus ſuis, cum hoc ſpãľr uideať eſſe
conceſſum ep̃is.27.q.2.ſi uir, ar.23.diſt.nulla, & c.uxor.
tñ tenent quidam, ꝙ ſimplex ſacerdos uotum ɔtinentię
recipere poſſit, & eo recipiente cum ſuis ſolẽnitatibus
ſolẽnizabitur uotum, ĩ de conuer.coniu.dudum: quia
etiam ſine ſacerdote hoc poſſunt.33.qõ.2. admonere.
6 ¶†Sed in ꝓfeſſione dicunt quidam, ꝙ ſi aliquis uoueat
aliquã de approbatis religionib. uel ꝑ ſe tm̃, uel in ma-
nibus clerici, uel laici, q noĩe alicuius eccleſiæ recipiat,
uotum ſimplex eſt. vnde cogendus eſt ſolẽnizare uotũ
ꝑ ſuſceptionem habitus, & nouam oblationem faciẽdã
in manibus eius, coram quo prius uouerat, ar. ĩ de uo.
& uo.re ꝑ tuas. ¶Et idẽ intelligendum uř, etiam ſi nul-
lius noĩe expreſſo aliqui, q non habent poteſtatẽ incor-
porandi aliquẽ ordini, recipiant ꝓfeſſionem alicuius,
cum uideant recipere ꝓfeſſionem noĩe eccleſiæ. p̃dicti
aũt, q ꝓfeſſi ſunt intra ſe tm̃, uel in manibus eius, q nõ
habet poteſtatem incorporandi aliquem alicui ordini,
ſicut dictum eſt, licet nõ ſit ſolẽnis ꝓfeſſio: tñ cogeť in-
trare aliquã religionem: & ſi nõ inueniat, q recipiat, ſit
ſub obedientia ep̃i, & monachus eius. ¶Sed dices, quare
non eodẽ mõ ſolẽnizatur hæc ꝓfeſſio, ſicut uotũ ɔtinẽ
tiæ, ex quo ſit ſolẽniter, ut no. s hic i gl.no. Sed rñdeo,
qa ꝓfeſſio nõ põt eſſe de futuro, quouſq; ſuperior ac-
ceptet uotum, uel ꝓfeſſionem, niſi pñs ſit ille, qui acce-
ptet, & q põt eum incorporare ordini, & in ſua obedien
tiã recipere. ſed uotum ɔtinẽtiæ bene põt aliqs emit-
tere, etiã ſi non ſit, q uotum recipiat, uel q eum alicui
ordini incorporet, ĩ de ɔue.ɔiu. ex parte tua. aliqui tñ
dicunt etiã talem ꝓfeſſionem dici ſolẽnem, & dirimere
mřimonium iam ɔ̃ctum. primo dictum plus placet. ¶Itẽ
aliqui diſtinxerunt, an ꝓfiteatur in genere vnam de re-
gulis approbatis ſic, ſ. ꝓfiteor regulam B. Benedicti; &
tunc habet locum, qđ dictum eſt. an ſpãľr regulam ali
cuius ꝓfeſſus eſt ſic, ſ. ꝓfiteor regulã monaſterij Cluñ.
qa tunc ſi abbas Cluñ. nolit eum recipere, non cogitur
alibi ſumere ordinem. ſed non uř bona hæc diſtinctio:
qa profeſſio, q̃ eſt de præſenti, nõ recipit diem, uel con
ditionem neq; tacitè, neq; expreſſè. ſi aũt eſſet de fu-
turo; ut ſi dicat, ego promitto, ꝙ profitebor in mona-
ſterio Cluñ. tunc tacitè intelligitur, ſi abbas Cluñ. uo-
luerit eum recipere. [fiat] .i.perſeueret quod iam eſt.

CVm ſimus [contuliſſet] ſe reddendo, quod uim ꝓ-
feſſionis tenet, s̃ c.proxi. [paterna] legitimam, ſ.
19.q.ult. ſi qua mulier. quę ingrediens monaſterium fi-
lium priuare non poteſt, ut ibi dicitur.

SIcut tenor [extranei] .i.furioſus [monachali] .i.qui
tantum profeſſioni deputatus eſt.

AD Apoſtolicam [fieri] 19.quæſtione ſecunda.mo-
naſteriis.

SIcut nobis [habitum] tantum profeſſis deputa-
tum.

SVMMARIVM.

1 *An liceat alicui de vna religione ad aliam trãſire, & in nu.2.*
& quid de clerico, in nu.3.
4 *Punitur monachus, qui ſine cauſa tranſiuit de vno monaſte-*
rio ad aliud.
5 *Non debet abbas recipere monachum ſine literis dimiſſoriis*
prioris abbatis.

LIcet quibuſdã [tranſire] ſupple temerarie: ſed
ſi uelit diſcrete trãſire, non obſtãte priuilegio
poterit tranſire. [uocatione] .i.in ea religione
1 uel eccleſia. ¶†In iacturam] no. ꝙ ſi qs vult trãſire ad
aliam religionem, etiam ſi ɔſtet eam arctiorem: tñ non
poterit trãſire, ſi ex ſuo trãſitu iacturam grauẽ, uel infa
miam prior eccľia ſuſtineret, ar.11.q.3. ſi quis uerò. Itẽ
qa non debet eſſe cã ſcandali, s̃ de renũ. niſi cum pridẽ.
Item qa cõem utilitatem, q̃ eſt, ut non fiat iniuria huic
c. debet p̃ferri priuatæ, q̃ eſt, ut ſit in arctiori religione
[poſtulandam] & cã aſſignata coram priore ſuo; & hoc
innuit qđ ſequitur, ſ. ut non fictè &c. [poſtulauerit] &
ſine cãæ aſſignatione trãſeundi licentiam denegauerit.
[priuata] .i.ſpirituali inſpiratione. [publicę] .i.iuri cõ
muni [adimplere] ſua auctoritate [p̃lati] qa nullam
rõnabilem cãm ſuæ ɔ̃dictionis aſſignat: ſed tm̃ ſimpľr
2 ɔ̃dicit. [poſtulare] cã aſſignata. ¶†Probabiliter] peti-
ta licentia abbas, cui eius cura cõmiſſa eſt, debet ab eo
quærere cauſam, quare vult tranſire de loco ad locum;
quã ſi abbas acceptat, libere trãſire poteſt, etiam ſi ne-
get licentiam trãſeundi. ¶Item dicẽdum eſt, ſi cauſam
eius nolit audire: uel audit, ſed non reſpondet: uel etiã
rñdet, ſed non ꝓbabiliter, imò notoriè falſæ, uel iniu-
ſtè, uel malicioſè. ¶Si aũt probabiliter reſpõdeat ab-
bas, ſed monachus in ſuo propoſito perſeueret, tunc ſu-
3 perior eſt requirendus, & hoc de monacho. ¶†Clericus
autem põt tranſire ad religionem non petita licentia,
etiam ſi ɔ̃dicatur.19.q.2.duæ. crederemus tñ. ꝙ poſſet
eum repetere, ſi ex trãſitu ſuo prima eccleſia grauẽ ſu-
ſtineret iacturã, ar.hic. [tranſire] quia homo non põt
ſtare ſine carnibus, de canonica regulari vult trãſire ad
4 monachos. ¶†Requirendum] iuſtis enim cauſis aſſigna
tis ſi appellaret abbas, crederemus eum reſtituendum
ante cauſæ cognitionem, dũmodò ueriſimile eſſet dictũ
abbatis, arg. s̃ de app.bo.me. O. & etiam forte idem, ſi
non appellaret, ſi tm̃ de trãſeunte monacho querimo-
niam detuliſſet, ſi monachus uelit ꝓbare arctiorẽ reli-
gionem, ad eum redibit, ad quẽ tranſiuit: tñ ante cauſæ
cognitionem ad eum redibit.19.q.3. mãdamus. & in-
tẽtabitur ɔ̃ iſtum uel rei uin. uel alia, ut no. s̃ de maio.
& obed.inter: uel officium iudicis, uel cõdictio ex præ-
dicto canone. tñ hoc ultimum tunc intelligimus, qñ ſi-
ne licentia petita tranſiuit: uel etiam petita & denegata
ex iuſta cã: uel etiam nulla iuſta cã aſſignata, cum ſuffi
cit ſuperiori licentiam denegare, & ad ſubditum per-
tineat cãm requirere negationis; & tunc ſi ſuperior de-
negaret reddere rationem, ipſi imputandum eſſet, arg.
36.diſt.§ ecce. hoc tñ ſcitote, ꝙ ſi monachus malicioſè
tranſeat & ſine iuſta cã, licet ordinem ſeruauerit debi-
tum in petitione licentiæ, q̃ ſibi denegata fuit, tñ abbas
monachum ſuum requirere poterit, etiam ſi nõ fuit ap-
pellatum, ar. ad hoc, s̃ de ſepul. fraternitatem, s̃ de æta.
& qual. intelleximus. ubi dř, ꝙ monachus tranſiens põt
redire prius ad monaſterium; ergo multo fortius reuo
cari ab abbate põt; & ita punietur monachus, q ſine cã
tranſiuit, cum grauiter deliquerit; & eodem modò ab-
5 bas punietur, ſi iniuſtè denegauit, ut hic dicit. ¶†Sed qd
dices in aliis abbatibus, ad quos tranſeunt, nunquid ſta
tim tales monachos recipient ad eorum ſolam petitio-
nem, an cognoſcent de cauſis, quæ hincinde aſſignanť?
Rñ. ꝙ abbas nunquam debet recipere monachum ſine
literis dimiſſoriis prioris abbatis.19.q.3. ſtatuimus. ſed
abbas, ad quem accedit monachus, q uult tranſire, po-
terit ad priorem abbatem mittere, & ipſum require-
re, quare eũ non licentiet; & tunc ſi nullã uel manife-
ſtè iniuſtam cãm aſſignet, abbas tũc ſecure ipſum reci-
piet. ſi uerò iuſtam cãm aſſignet abbas, ſed monachus
eã uelit probare falſam ẽt incontinenti: tñ ſcđs abbas
nullo mõ cognoſcet, ſed monachum priori abbati di-
mittet, ar. ad hoc. s̃. de reſcri. cũ contingat, niſi malitia
abbatis negãtis notorie falſa eſſet: qa tunc non eſſet or
do iudiciarius reqrendus. s̃. de coha.cle.& mu.c.ueſtra.
& hoc idẽ dicimus & ſiľr procedẽdũ, ſicut dicit hæc gl.
petita licentia ab abbate Ciſtercieñ. cum ordinarij eo-
rum ſubditis abbatibus negant benedictionem impen-
dere. s̃. de ſup.neg præla.c.1.& idem dicimus in priui-
legiatis, q habẽt priuilegiũ, qđ ſi eorũ ordinarij negaue
rint malicioſè ſuos monachos ordinare, qđ liceat eos
à quibuſcũq; catholicis ep̃is ordinari; & idem in aliis
ſimilibus. [tranſmigrauerit] licentia petita & ſine cau-
ſa denegata [derogaret] .i.quod non fuit in deroga-
tione ueſtri ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt ſeruandum ſacramentum, cum uergit in interi-*
tum animæ.
2 *Quando liceat mulieri uenire contra proprium iuramentum,*
& in nu.3.
4 *Quo caſu in matrimonio competat reſtitutio.*

VEniens [præſtitit] nõ tñ intẽtione ſeruandi cõ
tinẽtiã, qđ bñ liceret.33.q.5.ꝙ de eo. ſed ſi ꝓꝑ
odia, & ut liberius poſſet cum aliis adulterari,
qđ nõ licet. s̃. de iureiu.tua [in arcto loco] nõ tñ uouẽs,
qa uouere nõ poterat, uiuẽte uero marito, q eã repete-
1 re poterit, & ẽ ɔ̃rio: qa paria &c. ĩ de adul.c.pe. ¶†Prę-
fatũ] hoc ſacřm nõ põt ſeruare ſine interitu ſalutis ęter
næ; & iõ non debet ſeruare. s̃. de iureiu. ſi uerò. nec ua-
let, ſi dicat, nullus eã repetit: qa cũ ſuo iuřo occaſionẽ
dederit adulterio mariti, non eſt excuſabilis, niſi qcqd
facere põt, faciat ut eum ab adulterio reuocet.27.q.2.
2 ſi tu ab. ¶†Sed quæres, ſi huic nõ erat licitũ intrare re-
ligionẽ, quare uiro dať licentia, ut ſequitur? Reſpon.
non datur ei licentia, niſi mulier huic conſenſerit. uel
dic & melius, ſ. ꝙ mulier admittitur, ut ueniat contra
proprium iuramentum, & non eſt in ſui fauorem, ſed
mariti, ſ. ut maritus ab adulterio reuoceť. nam ſi dice-
ret mulier, peto eum mihi reſtitui: quia continere non
ualeo, non admitteretur contra proprium iuramentum
niſi ex magna diſpenſatione. C. de leg. quod fauore. ar.
3 s̃. de iureiu. ſi uerò. †Et hinc eſt, ꝙ ſi uir adulterium
committat, ꝓꝑ qđ eſt iuſta cã, ꝑ quam mulier agit ad
repetendum ɔ̃ proprium iuřm: qa, ſicut dictum eſt, in
petitione mulieris nõ attẽditur fauor mulieris, ſed ui-
ri, ſ. ut dimittat adulteram, non eſt cogendus ad cã re-
dire, ſ. qa ſuſpectus eſt: quia fraudulenter ad tp̃s, ut ef-
fugeret diſciplinam eccleſiæ, hoc faceret cogitur in-
trare monaſterium, ut hic. aliud tamen diceremus, ſi
hæc mulier intraſſet monaſterium de licentia uiri etiã
calũnioſe & cum pacto obtenta. nam tunc uiro adul-
terante non deberet exire de monaſterio, nec redire
ad uirum adulterinum: tamen per adulterium mariti
ſolẽnizatur uotum uxoris. ĩ. e. c. proxi. & c. conſtitutus,
4 & c. ueniens. ¶†Recipiat] no. in matrimoniis, ꝙ ubi uo-
luntaria eſt ſeparatio, tamen competit petitio reſtitu-
tionis uni ɔ̃ alterum, uel officium iudicis, uel condi-
ctio ex hac decr. plus dicimus, ꝙ competeret uiro re-
ſtitutio, etiam ſi eam eieciſſet [matrimonium] prædi-
cto. G. & E. [migrare] hoc concedit Papa uiro, ſ. ꝙ poſ
ſit tranſire ad religionem: quia hoc uolebat mulier:
quia ſi mulier nollet, præciſè cogeretur eam recipere.
nec obeſt, ſi dicat eam adulteram: quia & uir ſimili-
ter adulterat, & paria delicta pari recompenſatione
delentur. ĩ. de adul.c.ſeq. uel dic, ut in glo. quæ incipit,
hæc ſacramenta.

SVMMARIVM.

1 *Habitus probationis ſolẽnizat propoſitum.*
2 *Non eſt cogendus quis ad ingrediendum monaſterium, licet*
uotum fecerit de hoc, & in nu.3.

COnſulti [nouitij] .i.probationis [propoſue-
rit] & de hoc propoſito poteſt conſtare uel ꝑ
confeſſionem ſuam, quam modò facit: uel quia
intrauit ſic proteſtans, ſ. ꝙ uult mutare uitam & habi-
tum. & ſi de his conſtiterit, hic habitus ſolẽniter ſuſce-
ptus dirimit matrimonium iam contractum. hæc enim
proteſtatio ſiue intentio cum ſuſceptione habitus pro-
bationis habetur pro tacita profeſſione. Et eſt hic arg.
ꝙ habitus probationis ſolennizat propoſitum, & multo
fortius uotum tale, quo abrenunciat ſeculo. ¶Secundò
ſolennizatur capiendo habitum probationis, ar. 28. di.
c.1. uotũ aũt ɔtinẽtię ſolius ſufficit, ut ſolẽnizeť uotũ, ſi
mulier poſtea habitum alicuius religionis ſolẽniter ſu-
ſceperit. ĩ. qui cle. uel no. inſinuante. & idem fortè
eſſet dicendum, ſi abrenunciet propriis, ſ. ꝙ poſtea ac-
cipiendo habitum probationis uidetur ſolẽnizare uo-
tum primum de abrenunciatione propriorum, quod
erat ſimplex, & matrimonium non dirimebat, cum
abrenunciatio propriorum, ſicut cõtinentia, ſit de ſub-
ſtantia monachatus. ĩ. de ſta.mo. cum ad mo. ſecus, ſi uo-
ueret non comedere carnes, uel ſeruare uigilias mo-
nachorum. nam licet poſt tale uotum acciperet habi-
tum, non crederemus ſolẽnizari uotum. Ratio autem,
quare prædictis modis uidetur ſolennizari uotum eſt,
quia ex quo prædicta uouit cogendus eſt ea ſeruare, ẽt
2 ſi habitum non accepiſſet. ¶†Igitur melius eſt, ꝙ ſi per
ſe ſine habitu fecit illud, quod facere tenetur, ſuſcipiẽ
do habitum, quod ulterius habitum deſerere nõ per-
mittatur. ar. contra. 17.q.2. Gonſaldus, ubi dř, ꝙ qui uo
uit ſe fieri monachum, non eſt adhoc cogendus; ergo
nec habitum accipiendo uidetur ſolennizare uotum.
So. ibi uotum emiſit mente alienata: uel ibi nullum uo
tum emiſit, nec profeſſionem fecit expreſſè, nec etiam
expreſſè præſumitur feciſſe: quia ibi nullũ habitũ ſuſce
pit. hic aũt primò propoſitum habuit, & poſtea habitũ
ſuſcepit, & iõ ſuſcipiendo habitum illud ſolẽnizat. Gõ
ſaldus fiũt, qui promiſit ſe facturum monachum ſine p̃-
ſenti ſuſceptione habitus, licet peccet, ſi nõ fiat 17.q.1.
qui bona: non tñ uotum fecit, nec profiteri intelligitur
nec etiam cogitur poſtea fieri monachus, ar. s̃. de renũ.
3 ex tranſmiſſa. ff. ſi cer.pet. qui mutuam. ¶†Alij autem
dicunt & melius eum eſſe cogendum. & in prædicta de-
cre. ex tranſmiſſa, nullum uotum uel propoſitum cer-
tum habuit, ſed tantum habitum probationis petiit,
ut ibi no. nullo uoto præcedente [ſeculariter] portan-
do arma, uel uiuendo luxurioſe, ar. 20.q.3. cos. matri-
monium autem licitè contrahunt, & ueſtes, & tonſurã

ſecularem portabunt,cum dicat regula,ꝙ in ueſte,qua
intrabit, exibit.ſ.e.ſuꝑ eo , ar.ſ.de cle.coniu.Ioannes,
& quia ſub conditione intrauit , ar. ĵ.de ſpon.de illis ,
alij dicunt, ſed male,ꝙ ſumendo habitum probationis
intelligitur ſimpliciter uouiſſe,unde impedit matrimo
nium contrahendum.ĵ.qui cle.uel uo.rurſus.¶Proteſte
tur] & tñ ſi nõ ꝓteſteẽ, poterit ad ſeculum redire.ĵ.e.
ſtatuimus,niſi ꝯ̃rium appareat,ſ.ꝙ uoluerit mutare ui-
tam, licet uideaẽ eſſe in culpa, cũ proteſtari deberet, &
non proteſtatus fuit;& iõ ſibi imputari debet. ſed iõ hic
excuſaẽ à proteſtatione,uel iõ non cogiẽ ad ꝓteſtatio-
né: qa ſi cogereẽ: ferè oẽs proteſtarenẽ pro ingreſſu ; &
ſic multi poſtea haberent occaſionẽ facilius & ſine ru-
bore exeũdi, & qa cuilibet cõceſſum eſt hoc de ſua cõ-
ſciẽtia teſtificari,& ſolus Deus cognitor eſt ſecretorum
introductum eſt, ut qcqd dixit, de hoc credaẽ ſibi. imò
plus dicimus,ꝙ ſi per confeſſionẽ eius fieret p̃iudicium
mr̃imonio, nõ crederet ei. ¶Itẽ aliqua cã eſt, quare ẽt
nõ exprimat,nõ p̃ſumiẽ ꝯ̃ eũ:qa præſumiẽ, ꝙ ex rubore
omiſerit ꝓteſtari,ꝙ ſi regula ei diſpliceret, liceret ſibi
ad ſeculum redire. uel fortè ideo excuſatur:qa timet,ſi
proteſtaretur,ꝙ non darent ſibi habitum probationis.

POſtulaſti [nouitiorũ] .i.ꝓbationis [reuerſi] qñ nõ
intrauerũt aío mutandi,uel fugiẽdi ſcl̃m ſ.c.proxi.
¶Ab ipſis eccleſiis] ſi clericus de licentia ep̃i acceperit
habitũ probationis, intra annũ ſeruabunẽ ſibi ſua bñfi-
cia,ar.ſ.de ele.cũ in cunctis. ſi aũt ſine licentia, ꝓcedi-
tur ẜm formã decr.ſ.de cle.non reſi ex tuæ. hoc nõ pla
cet: qa decr.illa loquiẽ de clerico latitante,ſ.qualiter
ꝯ̃ eum procedatur. & credimus,ꝙ ẽt ſi ſine licentia ep̃i
tranſiuerit, ꝙ debet expectari ꝑ annũ: qa ex quo habet
hoc de iure,ꝙ ẽt ſine licentia prælati poſſit tranſire ad
religionem. 19.q.2.duæ,& ꝙ ꝑ annum ſit in probatione
tali condõne,ꝙ poſſit ad priorem uitam redire;ergo &
bñficia recuperare poſſunt,uel potius nõ amiſerũt . ſed
poterit ep̃s moderari ei reſciſius tp̃s, & maximè duorũ
méſiũ.ĵ.ti.ꝓxi.ex publico uel dic,ꝙ ipſo iure uacãt,ar.
ſ.de renũ.ex trãſmiſſa. hoc nõ placet ; & põt dici illud
fieri ꝑꝑ expreſſa ſigna renũciationis,quæ ibi fuerunt.

EX parte tua [habitũ] qué cũ ſolẽnitate ſolita rece-
perũt:al̃s ſecus,ut no.ſ.e.uidua. hic nõ erãt diſtin-
cti habitus probationis,& ꝓfesſionis: qa ſi eſſent diſtin
cti, quantocũq; tꝑe portaret habitũ probationis , non
cogeretur illã regulã profiteri. uel dic,ꝙ ẽt ſi nõ profi-
teatur, ꝙ ẽt ſunt diſtincti habitus, ꝙ hoc ipſo, ꝙ ultra
tp̃s probationis moratur , cogitur eſſe in ordine, licet
non in illo: ſed hoc nõ placet [habitus] ſ.eo.porrectũ.
¶Per annum] præſumitur.n.ex cã probationis uſque ad
annum portaſſe: poſt annũ aũt quaſi profeſſus portaſſe
uidetur de hoc not.ſ.e.c.2.tñ hæc litera potius innuit
ꝯ̃rium,ꝙ nõ habeatur pro confeſſo : ſed ut negare non
poſſit,cogetur uiua uoce profiteri. uel poſſes dicere ꝙ
loquitur, ubi habitus ſint diſtincti:qđ nõ placet:qa tũc
niſi ſolita ſolẽnitas obſerueẽ pro ſuſceptione habitus ,
nũquã habetur pro profeſſo,ar.ĵ.c.proxi.& no.ſ.e.c.2.

STatuimus [nouitios] nullũ uotũ emittẽtes : al̃s ſe-
cus.ĵ.qui cle.uel uo.c.ult. [religionis] .i.profesſio-
nis: [poſſe] & ſi quis eos medio tꝑe uerberat, non inci-
dit in canonem : qa non eſt perſona religioſa. ¶Appa-
reat] fortè qa confitentur modo,ꝙ qñ intrauerunt,ha
buerunt animum fugiendi ſeculum : uel qa qñ ſumpſe-
runt habitum, hoc ipſum proteſtati ſunt; & ſic non tol-
litur per hanc decr.ſuperior,ſ.conſulti,ſed eam inter-
pretatur: quia cum ibi non diceretur quis probare de-
beret in foro eccleſiæ,an haberet aĩum reuertẽdi: uel
ꝙ ipſe cogatur probare,ꝙ eo aĩo intrauit, ut ſibi lice-
ret ad ſcl̃m redire,& hæc litera decr.magis innuere ui
debatur. uel ꝙ ſi nihil ꝓbaret , poſſet redire ꝑꝑ p̃ſum-
ptionem,quæ eum iuuaret. & hoc mõ in hac decr.de-
termineẽ,ſ.ꝙ ubi apparet & ꝑ confeſſionẽ eius,uel alio
modo, ꝙ habuit animum reuertendi , ꝙ libere poterit
ad ſeculum redire [benedicantur] & hæc benedictio fa
cit , ꝙ ille habitus ſit cenſendus profeſſorum.

NE religioſi [priores] ẽt extra capl̃m gñale conſti-
tuti [ſuis] ut locis primis [in locis] nõ cum aliis
monachis:ſed forte ad ſeruiendum,uel alio modo [mi
niſtrentur] à primo monaſterio, arg.16.q.6.de lapſis.
alij ab alio, in quo morantur.

De cõuerſione coniugatorũ. Rub.

PRæterea [præſentibus] hæ ſolẽnitates uel
exhibitæ uel omiſſæ modicum faciunt , ex
quo cõſtat de profeſſione [de licentia] q.d.
hæc faciant ad caſum p̃ñtem , in ſi.dicimus.
[tranſierit] ĵ.ueniẽs, ꝯ̃ ſol.illa iõ nõ potuit
reuocare:qa adulteriũ cõmiſerat. al̃s.n.ſecus.27.qõ.2.
Agathoſa.¶Serua re] breuiter dicimus, ꝙ alterum de
his duob.oportet eã facere ad hoc,ut ualeat ingreſſus,
ſ.uel ꝙ intret religionẽ, uel ꝙ uoueat continentiã.ĵ.e.
coniugatus. & ſi uouerit continentiã,ſufficit ad hoc,ut
non poſſit eã reuocare maritus:tñ ſi eſt iuuenis & ſuſpe
ctus,nõ ſufficit,ſi ſolũmõ uouit,ſed ẽt cogetur monaſte
riũ intrare; & ſic intelligitur ꝯ̃ria hic ſignata.27.q.2.c.
Agathoſa, reſcripſit , & 23.q.5.c.q uxorẽ.ĵ.e.cum ſis ,
& c.uxoratus. tñ non cogetur fieri monacha, nec uiue
re monachal̃r. hoc excepto,ꝙ compeſceẽ à uagatione,
& cuſtodieẽ,ne luxuriari poſſit: ſecus,ſi eſſet uetula, ut
ibi dr̃. alij dicũt,ſed nõ bñ,ſolã licẽtiã ſufficere.33.q.5
q uxorem, & in aliis ꝯ̃riis. ¶Hoc aũt.c.cũ ſuis ꝯcor.in-
telligitur de licentia extorta,ar.33.q.5.notificaſti. alij
dicunt,ꝙ minus bene,ꝙ ſi erat iuris ignara,non obſtan
te licentia, poterit reuocare:alias non. ¶Item quærũt,
quid ſi maritus non intrauit religionem, ſed tñ conſen
tiente uxore uouit continentiam?Rñ.ſi uxor nõ uouit,
& marito uouente conſenſerit,uterq; debet continen-
nétiam ſeruare,nec alter alteri debitum reddere tene-
tur,cũ ius ſuũ remiſerit:tñ monaſterium intrare nõ põt
ſine uoluntate alterius ut.33.q.5.ꝙ Deo. ſed ſi tantum
unus alteri uouendi licentiam dederit,& nõ uouit,de-
bitum exigere põt: qa non renunciauit.ar.ꝯ̃.qa dando
licentiam intrandi monaſterium uidetur ei dediſſe li-
centiam uouendi,& tamen eum poteſt repetere, ut hic.

VErũ [eligere] ut hic.& ĵ.e.ex publico [ſatis põt] &
credimus primi mr̃imonij uinculũ penitus frangi.

SVMMARIVM.

1 *Votum,quod inuita uxore fit,quando impediat matrimonium*
2 *In quibus caſibus ingreſſus uxoris, uel mariti ualeat, uel non,*
in nu.3.4.& 5.

1 QVidã [uotũ nõ tenuit] † quo ad hoc, ꝙ ſit ĩ mo
naſterio, cũ nõ eſſet p̃ſona idonea tũc ad intrã
dũ monaſteriũ,cũ intrare nõ põt ſine uolũtate
uxoris:ſed tenet quo ad hoc,ꝙ nõ exigat debitũ, ut hic
ſequiẽ; qa p̃ſona idonea ad hoc erat. tũc dicũt qdã, &
bñ,ꝙ uotũ hmõi;qđ ſit inuita uxore,uel ẽt ꝙ plus eſt,
uolũtaria ſed nõ uouẽte,nec religionẽ intrãte,non eſſe
ſolẽne ſed ſimplex;& iõ impedit ꝯ̃hendũ: ſed nõ dirimit
iam ꝯ̃ctum, ut hic, & ĵ e.placet,ĵ q cle.uel uo.ꝯſuluit,
& c.rurſus. uotum aũt ſimplex ꝯtinentiæ non dirimit
mr̃imonium ꝯ̃ctum,ut ĵ q cle.uel uo.ueniens,& c.rur-
ſus. & ſimil̃r dicimus, ꝙ ingreſſus monaſterij ſine uoto
uxoris non dirimit ꝯ̃ctum,arg.hic,& ĵ eo.placet. ¶Ad
ꝯ̃ria aũt,ĵ eo. ex parte,& c.conſuluit,& c.dudum, rñ.ꝙ
uel habuit poſt ingreſſum ratum uotũ cõiugis, marito
hoc petẽte,in quo caſu tenet,uel ratificaẽ ingreſſus, &
ipſa mulier intrare cogiẽ,ut no.ſ c.ꝓx.C.ad uell.iube-
mus. uel poſt mortẽ uxoris tacitè,uel expreſsè uir in-
greſſus priorẽ ingreſſum,q nõ tenebat, ratũ habuit, ar.
ſ de his,q̃ ui,me.cã.c.j. & c.qđ Deo,non ꝯ̃dicit.ibi am-
bo ꝯiuges pariter & ſolẽniter hoc uouerunt. ¶Item di
cimus ſimiliter,ſi remanens in ſeculo uelit intrare re-
ligionem,ille,q ingreſſus eſt ante,q̃ reſtituatur, prohi-
bere non põt.27.q.2. Agathoſa.33.q.5.qui uxorem: qa
non poteſt ab ea debitum exigere,ut hic dr̃,& multomi
nus põt eam reuocare de monaſterio,quod intrauit,ar
gu.ad hoc, quia ſi propoſitum ur̃ quis ſolẽnizare ꝑ ſu-
ſceptionem habitus,ĵ eo.c.ꝯſuluit, multo fortius uotũ
factum ingreſſu monaſterij . licet tunc eſſet inutilis in-
greſſus,ur̃ tñ eum ratificare ꝑ receptionem habitus;qđ
uerum intelligimus, ſi ꝯſtat eum uoluiſſe uitã mutare.
2 ut in prædicta decret.dicitur. ¶ † Alij tñ dicunt, & ur̃
melius, ꝙ hæc mulier, quæ non uouit,qñ uir ingreſſus
eſt monaſterium, uiro inuito non põt ingredi religio-
nem, & ingreſſum põt educere, arg.33.q.5. quod Deo:
quia non tenuit ingreſſus eius,ut hic. ſecus autem,ſi in
ingreſſu uiri uouiſſet : quia tunc ingreſſus tenet ; & ſic
loquitur.c.Agathoſa. hac eadem ratione dicimus, ꝙ ſi
quis poſt mortem uxoris ſtetit in monaſterio etiam ꝑ
momentum,uotum eius ſit ſolẽne, & ſi ignorauit mor-
tem uxoris,ut no.ĵ e.ꝯſuluit : ſalua tñ diſtinctione,quã
ponimus,ĵ de eo,qui dux.in matri.c.j.idem eſt,& ſi am
bo coniuges ſiue ignorantes, ſiue ſcientes alterum uiue
re, ingreſſi ſunt monaſterium : qa amborum uotum ur̃
ratificatum & ſolẽnizatum ꝑ ꝓfeſſionem & ingreſſum
ultimo ingrediẽtis: ſed ſi reſtitutus eſſet,tunc eo inuito
ille, q remanſit in ſeculo, religionem intrare non põt.
3 ¶†Item dicimus, ꝙ nõ ſolum remanẽs in ſeculo poteſt
repetere uxorem ingredientem monaſterium : ſed ipſa
ingrediẽs põt petere ꝯiugem in ſeculo remanẽtem.nam
vnus ꝯiugum ſine altero uouere nõ põt ; & ſi uouit, nõ
debet ſoluere ꝓmiſſionem,ut hic,& 33.q.5.vna.¶Item
alia eſt ratio: quia eius ingreſſus non tenet ; vnde pec-
cat,ſi ſe ab uxore alienat,uel ſi ei occaſionem adulterã-
di præſtat.17.q.2. ſi tu. ſupra tit.proxi.ueniens.& intel
ligimus hæc uera,etiam ſi de uolũtate alterius non uo-
uentis intraſſet propter cauſas & rõnes prædictas: quia
par eſt, ſiue inuita uxore tranſierit, ſiue uolente. ¶Sed
ſecus eſt,ſi remanente in ſeculo adulteraretur: qa tunc
non poſſet ad eam redire,infra eo.conſtitutus, & c.ue-
niens.33.q.5. c.notificaſti. ſed tutius eſt , ꝙ fiat officio
iudicis reuerſio eius,q ingreſſus eſt monaſteriũ, ad con
iugem ſuam,q̃ ad petitionem ſuam, ſupra eo.ti.c.j. ſed
licet rediret ad maritum: nõ tñ exiget debitum, ut hic:
ſed ſecum cohabitabit,& debitum reddet.33.q.5.quod
4 Deo. ¶†Alij dicunt,& malè, ꝙ ſi non inuita uxore uo-
uet uir, ſed uoluntaria, ut hic, non tamen uouente &
tranſeunte,ut infra ex parte prima,non tenet uotũ ita,
ꝙ ſit irreuocabile : imò reuocari poteſt uxore petente,
ut hic. ſed ipſa uxore uel mortua, uel uouente conti-
nere cogitur maritus, & ad monaſterium redire ; & ſi
cum alia ꝯ̃xit,ſeparatur matrimonium,infra e.ex par-
te,& ſeq. ſed infra eo.placet uehementer ꝯ̃dicit. ſed di
cunt illud c.loqui in errante,& nihil eſt tam ꝯ̃rium cõ-
ſenſui, ſicut error, ff.de iur.om.iud.ſi ꝑ errorem. ſecus
autem,ubi non errat. & dicunt iſtum uerum eſſe mona-
chum,& in oĩbus debere ſeruare regulã,ſaluo iure uxo
ris,& ꝙ ſine ſcãdalo cum ea uiuat,ar.ſ de cle. ꝯiu.Ioan
nes.ſ de ui.& ho.cle. Deus. põt etiam dici ẜm eos, ꝙ
inuita uxore portabit habitum , ex quo conſenſit mo-
nachatui. ſed ꝯ̃ uideo,ꝙ non ſit monachus,cum nõ poſ-
ſit uiuere ſine ꝯtinentia. ſed dicunt in hoc caſu ſp̃ãle.
qñ autem inuita uxore,uel etiam neſciente intrat mo-
naſterium,nõ ſit monachus, nec tenet ingreſſus,ut hic,
5 & ſic põt intelligi,ĵ eo.placet. ¶†Vel dic, licet hæc di-
ſtinctio nõ placeat, ꝙ ingreſſus monaſterij ſine ꝓfeſſio-
ne,uel uoto ꝯtinentiæ non põt ſolẽnizare uotũ,etiam ſi
alter ꝯiugum ꝯſentiat, altero ꝯiugum non intrãte mo-
naſterium,uel nõ uouente ꝯtinentiam, & iccircò ſi poſt
mortem p̃ñtis uxoris ꝯ̃hat cum alia,tenet, nec p̃ciſè co
gendus eſt intrare monaſterium; & ſic loquiẽ p̃ñs decr.
& ĵ e. placet, niſi poſteà ratũ habuiſſet primũ ingreſſũ,
q nõ tenebat, ſ de trãſac.c.ij.de his q̃ ui me.c u ꝓlatũ,
& ĵ eo.ex parte & c.conſuluit. Si uerò ille, q ingrediẽ
monaſterium,non ſolum ingrediẽ,ſed etiam uotum ꝯti
nentiæ emittit, licet poſſit ab uxore nõ ꝓſitẽte nec uo
lẽte reuocari, tñ poſt mortẽ eius nõ põt ꝯ̃here; & ſi ꝯ̃-
xit,nõ tenet mr̃imoniũ. nã licet ingreſſus monaſterij,q
nõ potuit ſolẽnizare uotum ſine ꝯſenſu uxoris, ad hoc
non ſufficiat, ſufficit tñ uotum continentiæ cum p̃dicta
ſolẽnizatione.de hoc no.ĵ eo.c.pen. [poterit] tñ ſi ac-
ceperit, tenet mr̃imonium, cum tñ ſit ſimplex uotum.

CVm ſis [tranſire] niſi propter adulterium alter-
utrius feratur ſñia diuortij: quia ex tũc licitum eſt
non adultero ingredi monaſterium.27.q.2. Agathoſa.
& poſt mortem ingreſſi monaſterium licitum eſt rema-
nenti in ſeculo contrahere : quia poſt mortem ſoluta
eſt à lege uiri,ĵ de ſecun.nup.c.ſi. [tranſeat] niſi in epi-
ſcopo,ubi oportet,ꝙ & uxor intret religionẽ,ĵ c.ſanè.

COniugatus [ſacros] dicunt quidã idem, ſi ad mi-
nores, cum non poſſit ordinari ſine titulo.70 diſt.
c.j.& coniugati non poſſunt habere p̃bendas, ſ de cler.
coniu.c.iij. & alij ꝯ̃, cum poſſit intitulari ad pr̃imoniũ,
ſ de p̃ben.tuis. item põt eſſe,ꝙ uellet dimittere, & acci
pere uxorem,& iõ malum eſſet ligare eum. ¶Profiten-
te] no.uxorem ordinati non cogi intrare religionem;
ſed ſufficere, ſi uoueat continentiã.28.diſt.ſi ſe.72.diſt.
ep̃s. ſecus in monacho, ſ c.proxi. & ep̃o, infra c.proxi.
ſed quæritis an ſufficit ordinando ſola taciturnitas uxo
ris? ar.quod ſic.28.diſt.quia ſunt. ſed tñ ordinator pec
cat,niſi à principio ante,q̃ eum ordinet,mulierẽ ipſam
faciat profiteri.alij tamen dicunt,ꝙ ſicut in ꝓfeſſione,
ſic & in clericatu tenetur uel ad ingreſſum monaſterij,
uel ad promittendã continentiam, arg.infra c.proxi.

SAnè, & infra.

EX publico [religionem] non tñ in domo ꝓpria re-
manere,ĵ eo.ex parte: alias aũt bene liceret ſibi in
domo remanere,ĵ q cle.uel uo. inſinuante. [cautione]
hæc cautio exigiẽ, ne hãc dilationẽ, licet modicã, ma-
licioſè peteret. ¶Duorũ] qdã dicũt hoc tp̃s currere à
tꝑe ꝯ̃cti mr̃imonij:alij à die monitionis,ꝙ ꝯſumet mr̃i-
moniũ.nos dicimus ep̃m audita defenſiõe puellæ, ꝙ ue
lit ĩtrare religionẽ,p̃figet ei hoc tp̃s:& nõ credim⁹ hoc
tp̃s dari ad deliberãdũ ei,an redeat ad ſpõſũ,uel intret
religionẽ, ſed ad ꝓbãdũ religionẽ,& nõ hẽbit amplius
tẽpus ꝓbõnis : ſed tunc profiteri cogeẽ, licet credamus
ep̃m

cõm poſſe illum prorogare,& reſtringere.ſed nunquid tranſacto tpe,ſi nondum intrauit,ſed ſi poſtea intret, tenebit̃rñ.ꝙ ſic.tñ iudex debet eam excõicare tranſacto tpe & termino,& ſic excõicata manebit uſque ad introitum monaſterij: ſed tunc abſoluetur.ſ.de reſti.ſpo. literas,in ſi [Conſummatum] & ſic nota circa matrimoniũ conſummatum ualere conſtitutiones eccleſiæ.

VXoratus.ſ. eod.cum ſis [Veſtro.] loquitur fratribus.

EX parte.[uxore] & ſimiliter uouente, & ſic nullum eſt ꝯriũ [Retinuit] illicite [de iure] ut no.j.eo.dudum,cum eſſet ſuſpecta [mulıere] iuſtum eſt,quod hic dr̃,cum habuerit licentiam ab uxore: uñ male fecit, qđ ad eam redijt:ſed ipſa cõpellenda erat intrare.33. q.5. qui uxorẽ.alij tñ ꝯdicunt,& forte melius ut not.ſ.c.c.j. [Monaſterium] ar.ſ.eo.quidam,notatur ibi.

COnſuluit.[Transferat] ipſe uir.[dirimendum]hoc iđ eſt: qa poſt mortem uxoris ſtetit in monaſterio uñ ꝙ ab initio non tenebat,ratificatur.ſ.de his,quæ ui, me.cã.prælatum.uel uotum,ꝙ uxore ſua uiuente emiſerat,& non ualebat ingrediendo monaſteriũ,mõ ſolenizatum eſt pſeuerando in monaſterio poſt mortẽ uxoris.nec requirit ad hoc,ꝙ ſolennizaſſe intelligat,ꝙ ſciuerit mortẽ uxoris,& ꝙ poſtea in monaſterio remanſerit:ſed ſufficit,ꝙ mortua ſit.& eſt ratio:quia ſeparando ſe ab uxore ſiue inuita.ſ.eo.quidam,ſiue uoluntaria. j. ex parte,ſemper præſumitur uelle mutare ſeculum, ut j.in præal.decre.& ex quo tale propoſitum habet, per habitus ſuſceptionẽ eſſet ſolennizatũ uotum, niſi uxor impediret.j.ti.prox.conſulti.ergo ſublato impedimẽto uxoris,ſtatim primo momento poſt mortem eius & uotum ſolennizatum eſſe uidetur.¶ Item alia rõ eſt, quia ad hoc ut uotum ualeat, non requiritur ſcientia, uel opinio,ſed rei ueritas.ſ.eo.pater.¶ Item ſi allegaret ſe ideo moram in monaſterio feciſſe: quia uxor uiuebat, ad quam redire nolebat,allegaret turpitudinẽ ſuam,& ſic audiendus non eſſet.ſ.de do.inter.ſecus autem eſſet ſi proteſtatus eſſet habens uxorem, ꝙ non intentionem mutandi uitam, ſed pbandi intrauit, quia tunc ẽt poſt mortem uxoris non ratificat̃,quamdiu durat tp̃s probationis;imò exire põt,ſicut ſi non habens uxorem ingreſſus eſt.j.ti.prox. ſuper eo.tunc aũt tñ dicimus ratificari uotum cõiugati ingreſſi,uel ſolennizari,qñ prius expreſſe profeſſus eſt uel tacite,quamuis profeſſio eius nõ tenuerit propter coniugem uiuentem.qñ autem tacite, uel expreſſe quis uouere intelligitur,no.ſupra ti. prox. c.ij.alıis autem tñ uidetur,& forte melius,ꝙ non ratificatur uotum,uel ingreſſus monaſterij illius coniugati qui inuita uxore intrauit,licet poſt mortem eius ignoranter in monaſterio mãſerit,ſicut notauimus in mr̃imonio carnali plene ſuper his rationes aſſignando.j.de eo qui dux.in matrimoni.c.j.

CHariſsimis.[Maxime] id eſt tantum.

PLacet nobis [promiſit] & intelligitur ſimplex hoc uotum,ut no.ſupra.c.quidam. ¶ [Cogenda]. ſupra. eo.quidam intrauit,ubi de hoc no. ſupra.eodem ex parte,ꝯ. nũquid idem dices in promoto ad ſacros ordines, ſ.quia ſi ordinatus fuerit ad ſacros ordines inuita uel ne ſciente uxore, ꝙ ea mortua non ſit cogẽdus ſeruare ordinem.& ꝙ ſi ꝯhat cum alia de nouo,ꝙ tenet matrimonium?ar. hic. nos credimus ꝯrium, ſ.ꝙ licet ordinatus reddendus ſit uxori: tñ ſi de nouo cum alia contrahat, non tenet matrimonium.& rõ eſt diuerſitatis: quia matrimonium de iure naturali non impedit quemq̃ ordinari ad ſacros ordines: qa naturalr̃ poteſt ordinatus uti mr̃imonio contracto, ſicut facit orientalis eccleſia. 31. diſt.Nicena.32.diſt.ſi quis eorum,& ẽt ꝯhere poſſet,niſi conſtitutiones eccleſiæ hoc prohiberẽt. ¶Ex hoc apparet, ꝙ ſola conſtõ impedit,ꝙ hic coniugatus non ꝯhat. ceſſante ergo impedimento.i.mortua uxore ſeruet conſtõnẽ,q̃ eſt,ordinatus in ſacro ordine ſi ꝯhat,ꝙ nõ tenet mr̃imoniũ:ſed in uoto ſecus qa de iure naturali mr̃imoniũ,uel uſus mr̃imonij impedit uotũ, in quo ꝯtinet ꝯtinẽtia,quæ ſimul eſſe nõ pñt,ſ.continẽtia & uſus mr̃imonii. unde cum à principio de iure naturali non tenuerit non poteſt dirimere matrimonium iam contractum.

AD apoſtolicam.

EX parte.[Viduitatis].i.profeſsionis:ſed dr̃, i uiduitate manere debebat placet ꝙ nõ aſſumpſit uelũ pfeſſionis,ſed uiduitatis tm̃,in quo proponebat,& ſe ppo nere & uouere oſtendebat,ꝙ in uiduitate pmaneret, & hoc ſatis patet p hoc,ꝙ ſeqt̃ in fi.ubi dr̃,ꝙ ſi noluerit intrare monaſteriũ,ꝙ cogit̃ ire ad ſpõſum qđ non eſſet,ſi pfeſſa eſſet.¶Soleñi celebratione,ac litania] forte q̃libet iſtarũ ſufficit ad ſolẽnitatẽ,ſi nõ habet uirũ.uel ſi nõ intraſſet monaſteriũ,ut no.ſ.ti.prox.uidua.al's ſi uirum hẽt,ſecus,ut hic id ſi.hoc nõ fatemur, niſi cũ ſolẽnitate ſolita hoc faciat,uel niſi ſuã uolũtatẽ exprimat. [uideri] licet nõ ſit uerũ,ut ſeqt̃. ¶ Cõſummãdũ] qui cle.uel uo.inſinuatẽ,ꝯ.ſo.ibi emiſerat uotũ:hic nõ.uel illa erat libera,uñ facilius pſumitur p ſolẽnizatione uoti,ſ.ꝙ ſo la ſuſceptione habitus ſit ſolennizatũ.ſ.de re.& tran.ad re.conſulti.hæc hẽbat ſpõſum, uñ difficilis pſumitur p ſolẽnizatione uoti.non.n.uotũ ſponſi de pñti ſolẽnizatur p ſuſceptionẽ habitus q̃uis alterius ſimplicis & ſolutæ pſonæ ſolẽnizatur.ſ.de re.& trã.ad rel.ꝯſulti plus placet,ꝙ hic,& ibi fuit ſolenne uotum continentiæ ,& non profeſsionis.& hoc ſolenne uotum continentiæ nõ dirimit matrimonium ꝯctum ante ipſum uotum, ut hic ſed bñ dirimit matrimonium ꝯctum poſt uotum hmõi, ſ.continentiẹ ſolenne;& ſic loquitur decr.inſinuante.de hoc no.de reg.& tran.ad reli.porrectum.¶Regularem] no ꝙ ubi alter coniugum tranſiuit ad ſecunda nota añ, q̃ interueniat carnalis copula,non ſufficit alteri coniugum habitum ſumere,uouere continentiã , & in domo ſua manere:imò cogẽda eſt profeſsionẽ facere alicui de regulis approbatis,ut hic habes,&poſtmodum cogenda monaſterium ingredi.idem dicendum vr̃ in uxore epi, quia non ſufficit uxori eius uouere,niſi inter religionẽ, & continentiam profiteatur.ſ.e.ſane.& idem eſt,ſi ſuſpecta ſit, q̃ in ſeculo pmanet.ſ.eo. cũ ſit.ſed ſi de facto nõ fit à pdictis exacta & facta pfeſsio,cũ hẹc pfeſsio ſequatur ad illud,in pdictis caſib.cogetur & pfiteri,&religionẽ intrare,ar.j.e.ſignificauit.in alijs aũt credimus ſufficere ſolũ uotũ continentiæ,& remanebit in domo propria & propriũ hẽbit,nec ullam regulã ſeruare tenebit. ſ.e.c.j.& c.cum ſis.& c.coniugatus.j.eo.ſignificauit.

COnſtitutus [Copulata] & male.ipſa n. potius oĩa mala debuit ſuſtinere,q̃ huic malo conſentire.32. q.7.ita ne [gradum] hic licite potuit ſacerdotij ordine recipere,& monaſterium ingredi,cum uxor cõmiſerit adulteriũ,cui cãm non pſtitit,& ſic non eſt ꝯ.ti prox. ueniens.ſed ẽt ſi pſtitiſſe cãm dicatur ex eo,quia uxori nũ benti p iudicem non ꝯdixit cum teneat eius monachatus,& ulterius redire nõ põt.c.proxi [inquietat].ſupra eo.c.l.contra ibi ſo.quia adultera.

VEniens [Tonſuratus] & male,nec tenuit ſ.eod. c.j. [amatores] propter hoc adulteriũ ſolennizatum eſt uotum,qđ non tenuit [Sponte] idem dicimus,& ſi ꝯ eius uoluntatem intraſſet,ex quo adulterium commiſit 28.q.2.Agathoſa. ¶ Continuit] hoc ſolum ſufficit, ne mr̃imonium poſſit repetere. 27.q.2.Agathoſa, ut j. de diuor. ſignificauit ſed quid ſi mulieri repetenti nolit opponere exceptionem fornicationis,ſeu adulterii? ar. ꝙ poſſit omittere.C.de pact. ſi quis.C.ne quis inui.ag. l.actio.reſpon.ꝙ cum ſit uerus monachus & irreuocabilis propter adulterium uxoris, ẽt ſi non opponat exceptionem,tñ reuocari non poterit, & monaſterium excipiet etiam eo nolẽte,cum ſit eius monachus,& ei acquiſita ſit exceptio,& pro eo agere & defendere debeat. & ex hoc eſt, ꝙ etiam ſi inuita uxore intrauit monaſterium,& poſtea fornicetur, firmatur monachatus eius, nec poterit reuocari.27.q.2. Agathoſa.imo & ſi uir fornicetur in monaſterio poſt fornicationem uxoris, non tamen ius,quod amiſit per fornicationem ſuam,recuperabit,cum iã ſemel fit factus uerus & irreuocabilis monachus,ar.de conſe.di. 4.quæris,licet ſecus ſit, ſi eſſent ambo in ſeculo.ſ.de iureiu.tua.j.de adu.c.ul.¶ Hoc autem certum tenemus, ꝙ licet alteruter coniugum poſt ſententiam diuortii quo ad thorum lata intret monaſterium, tamen remanens in ſeculo poſt mortem eius licite contrahit mortuo.n.primo marito ſoluta eſt uxor à lege uiri,ut j.de ſecun.nup.c.pe.& ult. & infra de di. uer.de illa nec obſtat.ſ.eo.cum ſis, & c.ſeq.& quia illa loquuntur in uoluntarie uouentibus,& hoc propter delictum ſuum,& in pœna lata ex ſententia diuortii ſecus autem eſt in ordinibus quia non poteſt fieri ſubdiaconus, cum uxor adulterata eſt,ea inuita.Et eſt ea rõ quia uxor cuiuſlibet in ſacris ordinibus conſtituti tenet̃ continere poſt mortem eius 28.di.quia ſunt 32.di.ſeriatim ſed ad hoc inuita cogi non põt,cum ſit res uoti,non prẹcepti.32.q.1.integritas.

ACcedens.[Verbera] ob hoc uerberabat,ut licẽtiã præberet intrandi monaſterium;iccirco non præiudicauit ſibi.33.q.5.notificaſti. [uoto] quod ſi emiſiſſet,cum in hoc haberet liberum conſenſum mariti intrandi:uel potius quia ipſe intrando uotum intelligit̃ ſolennizaſſe,poſtea exire non poſſet alii aliter dicunt, ut no.ſupra ti. proxi. quidam [Reliquiſſet] etiam inuitum de monaſterio educere potuiſſet. xxxiij.quæſtio. v. notificaſti.

SIgnificauit [Eidem] mulieri. [Iniuncto] a decano [ætatis] ſupra e.cum ſis alias enim compelli poſſet xxxiij.q.v.qui uxorem ex quo enim mulier uouet cõtinentiam,& permittit uirum intrare religionem,hoc ipſo uř etiam concedere,ꝙ ẽt ipſa tranſeat, & ſi ſuſpecta erit tñ nos non cogeremus eam profiteri regulam , nec abſtinere a proprio. nam cum hoc nunquam promiſerit, quare ergo ad id cogetur? ſed bene debet cogi eſſe in monaſterio,ut ceſſet omnis mala ſuſpitio fatemur tñ,ꝙ ſi mulier eſt ſuſpecta,ꝙ ante quam admittat̃ profeſſio uiri,debet etiam mulierem facere profiteri,ſi eſt ſuſpecta;& ſic loquitur.ſ.e cum ſis tamen ſi recepta eſt eius profeſſio,& non profeſſio mulieris ſed tantum uotum continentiæ præſtiterit,non facere eam mõ profiteri,ut dictum eſt. Alii tamen dicunt, ſ. ꝙ hoc ipſo, ꝙ dat licentiam intrandi monaſterium, & emittet uotum continentiæ, ſi eſt ſuſpecta cogi poteſt intrare monaſterium;& ſic loquitur 33.quæſtio 5.qui uxorem,& etiam cogitur uiuere ſine proprio, & ſub obedientia,ut no.ſ. eo.ex parte.

GAudemus [Ad frugem] non tamen intrauerunt religionem,nec fecerunt uotum [Collocare] non tñ erit monacha,ſed pœnitens,licet non ſolenniter.Ẽ dixit ille,in auct.ut nulli iudi.§.ſi uero quando ad.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt tabelliones , & alij officiales cuilibet paciſci in iudicio.*
2 *Votum ſolenne, quando & quo caſu dicatur,& in nu.3.*
4 *Vouens quando peccet exigendo debitum coniugale.*

HVdum [Renunciauit omnino] pp hoc eſt commendandum,qđ fecit in manu ſacerdotis quia pp Deum fiebat,alias enim, ſi pp infirmitatẽ faceret,uel aliam cauſam iuſtam,uel iniuſtam tñ mulieri facienda erat hæc renunciatio,inſtit.de inuti.ſtipu.§. alteri.& poteſt dici,ꝙ non tenet ex alia cauſa facta renunciatio.ſ.ti.proxi.ueniens,& quia alias ſemper intendendum eſt proli, niſi propter Deum fiat poterat etiã bene fieri in manibus uxoris. [In perſona] ff.rẽ pu.ſal. ſo.l.ij. 1 ¶ † Eccleſiæ] q.d.in perſona ſua non potuit recipere reſignationem quia non eius intererat ſpecialiter,uel ſingulariter.ff.de pac.ſi unus. §. ſi pacta totius autem eccleſiæ intereſt multos habere contemplatiuos,& ideo in eius perſona a ſtipulari potuit & paciſci,cum officialis eccleſiæ ſit. ff. quod cuiuſque uni.l.ult. imò plus dicimus, ꝙ tabelliones & alii officiales poſſunt cuilibet paciſci in iudicio,& qñ alias procedit iudex ex officio ſuo, ſi non eſt alius, qui alteri paciſci põtuit. & hoc ipſum facere debent auctoritate iudicis,& tunc qñ iuſta cauſa ſubeſt.ff.rem pu.ſal.ſo.l.ij.& iij. ſed etiam ipſi magiſtratus hoc facere poſſunt etiam ſine alterius auctoritate. ff.de mag.con.l.pen. 2 ¶ † Caſtitatem] dicũt quidam,ſed non bene,ut nobis uř,ꝙ ubicunque quis uoueat ſeruare continentiam ſiue in publico,ſiue in priuato, ſemp ſi conſtat de uoto,uotum ſolenne dr̃.& dirimit matrimonium iam ꝯctum nam ſi non eſſet ſolenne,quare impediretur repetere uxorem,uel cogeretur intrare monaſterium?ut j.ſequitur ad idem 33.q.5. qui uxo. & c. quod Deo.ar. ꝯ ſ.e.ex parte ſed ibi non uouit. ſed tantum habitum ſumpſit,& non præſumitur in ſponſa alterius,ꝙ ſuſcipiendo habitum ſolennizat uotum,niſi expreſſe uoueat,uel niſi monaſterium ingrediatur,ut ibidem dicitur.ſed eſt contrarium,cui reſponderi non poteſt.j.qui cle.uel uo.rurſus 27.di.ſi uir. ¶ Alii non dit ſolenne,niſi aliqua de ſolennitatibus interueniat, quas diximus,ſupra ti.proxi.uidua alii dicunt nullum habitum,uel uotum dici ſolenne,uel dirimere matrimoniũ iam ꝯctum, quantumcunque ſolenniter fiat,niſi ſe reddiderit uni ex approbatis religionibus j.qui cle.uel uo. inſinuante. & in hoc ſolo caſu uotum continentiæ poteſt dici ſolenne,de quo hic dicitur,ſ.cum coniunx continentiã uoueret,& intelligunt hoc ſolenne niſi a principio,quando uouent, ſed ex poſtfacto ſolennizatur,cũ ambo intrant religionem,uel alter tantum, dummodo ingreſſus prædictus in monaſterium fiat de uoluntate utriuſque:quia aliter non liceret 33.q.5.quod Deo.ſupra e.c.j.& hæc ſola mulier intrauit,& non maritus,q licet deuouerit ſe hoſpitali,non tñ hoſpitale erat religioſum. 3 ¶ † Et ideo pp illud , quod deuouerat ſe hoſpitali ſeruire,non ſolennizabatur uotum ſed tantum pp ingreſſum uxoris ſolennizatur uotum etiam remanentis,

a ¶In eius. Perſona. Adde Fel. in proœ. Gre.colum.v.uer. in gloſſ.in uerſi. ſeruus, & ibi concordantes, quãdo quis poſsit alteri ſtipulari.

nentis in ſeculo.& bene utriuſque conſenſus requiritur
in uoto emittendo quia & ſi a debito reddendo ſint ab
ſoluti,non tñ ab aliis obſequijs.33.q.5.quod de eo. ſed
ſi tñ intrauit,dicunt quidam,& male,ſolennizari uotū,
& ingreſſum tenere: quia libera eſt a redditione debi-
ti uiro.¶Item quamuis iidem uouētes carnaliter ſe co-
gnoſcant poſt tale uotum ēt ante ingreſſum & renūcia-
tionem uiri ſui,& licentiam datam de ingreſſu mona-
ſterii tñ nihilominus prædicto mō.ſ.per ingreſſum mo
naſterii poterit ſolennizari uotum . nam nulla rō dicit
uel patitur,ꝙ illicita coniugum commixtio tollat uo-
tum,ſed matrimonium ſequens tm̄ idem eſt,& ſi añ ma
trimonium ambo uouiſſent coniuges,ſi poſtea inter ip
ſos ꝯtracto matrimonio alter uelit ingredi monaſterium,
ſine licentia alterius non poterit,nec teneb t ingreſſus,
quia licet neuter poſſit exigere ſ̃.de conuer.coniu qui-
dam:quidam tñ dicunt,ꝙ uterque tenetur reddere de-
4 bitū alteri.¶ † Sed obiicies,nōne peccat uouēs exigēdo
debitū.ſ̃.e.quidam,ergo & reddens: quia nō eſt ipſi uo-
uenti in crimine fauendum;imò prohibendum eſt.2. q.
7.negligere.22.q.5.anima? rñ.ſine dubio illud habet lo
cum,ſed non eſt uerisimile præſumendum,ꝙ uellet cum
altero adulterari ſed cum præſumitur,potius debemus
permittere reddere debitum,ad quod tenemur, & dare
ſibi conſilium,ut minus peccando uitet peccatum ma-
ius,quam permittere ipſam cum alio adulterari, quod
eſſet grauius peccatum,ar.14.di.per totum licet hoc a-
liquādo ſic tenuerimus tñ poſtea uiſum eſt nobis aliter
in aliquibus,& maxime in hoc qui a credimus in coniu-
gatis aliquod ſpeciale,quia exquo coniuges ſiue in pri-
uato,ſiue in publico,ſiue ſolenniter , ſiue non uouerint
continentiam,illam ſeruare tenentur, & ſi commiſcent
illicita eſt commixtio , & filii inde nati ſunt illegitimi,
& ſi ꝯxit poſtea cum alio uiro poſt mortem primi uiri,
ꝙ non tenet mr̃imonium, ſed tñ uiuente primo uiro; q
ſecum pariter uouit,non pōt intrare monaſterium, nec
ueſtem mutare,ar.ad hoc.33.q.5.quod Deo. in aliis au
tem non coniugatis ad hoc,ut ſolennizetur uotum con
tinentiæ,neceſſaria eſt certa ſolennitas,ut no.ſ̃.de re.&
tran.ad re.porrectum.In profeſſione autem religionis
ad hoc,ut dirimat ꝯtum mr̃imonium,neceſſe eſt,ꝙ ꝓ-
fiteatur unam de regul.approbatis,ut no.in hac glo. ſu-
pra de re.& tranſ.ad re.porrectum [Prius] hoc non ui-
tiat inſtrumentum. [Pluribus] nec hoc uitiat inſtr̃m,
cum falſa non adiecerit [Allexerunt] licet hoc fieri nō
debuerit,tñ non irritat uotum.20.q.3.conſtituit. ſ̃. de
his,quæ ui,me.cauſa.cū dilectus,ubi de hoc quo ad bo-
na autem bene obeſt dolus eccleſiæ;& ideo non lucra-
tur,ſed hęredibus defertur.20.q.3.conſtituit. [Retine
re] hoc erat uerum,ſ.ꝙ non erat locus,de quo agitur,
talis,ubi ingreſſi profiterentur aliquam religionē , nec
teneretur proprijs renunciare ſi autem eſſet,ſ.ꝙ tenere
tur aliquam religionem profiteri,tunc ſi ꝯrium diceret
ingrediens poſt ingreſſum non teneretur profiteri . &
plus dicimus,quia ēt ſi ingredientibus diceret uos debe
tis profiteri regulam Beati Aug.ſed bene poteritis co
medere carnes,& in illa eccleſia eſſent cōſtitutiones, ꝙ
non comederent carnes,bene poſſent comedere carnes
cū nec regula habeat,nec uniuerſalis conſtō, nec eis poſ
ſet aliquid imputari,cum igitur prædicta non uouerint
nec ad ea teneantur de iure naturali,nec cōi conſuetu
dine,non ergo ad ea cogendi ſunt,niſi eſſet inde ſcāda-
lum.in quo caſu poſſent alium locum mutare alii dñt,
ꝙ exquo ſubmittunt ſe obedientiæ alterius, ꝙ non ob-
ſtantibus talibus promiſſionibus tenentur ſeruare re-
gulam,& eius conſtōnes 12.q.1.non dicatis ſecus dicē-
remus,ſi profiterentur regulam Beati Benedicti. nā cū
ſm̄ eam omnes gñaliter abſtinere debeant a carnibus,
fatuitati eorum eſt imputandum , ſi crederent eis , qui
promittebant ſibi,ꝙ liceret comedere carnes . Item eſt
& alia rō quia debet eis præiudicare ſ.ut uiuere debeāt
ſm̄ regulam quia ignorantia regulæ eſt ignorantia iu-
ris quam nulli ignorare licet.ff.de iu.& fac.ig.l.regula
hoc non placet,quia regula,uel ſtatuta eius nō ſunt ius.
¶Appetitum] fatuus fuit,quia hoc credidit, & ideo ſi-
bi non prodeſt,ſi fatue credidit.ſ̃.de his,quæ ui,me.cā.
c.pe.uel uerum promittebant quia ſi Deo fidelis eſſet,
non uinceretur libidine,quia dñs dat ſemper cum ten-
tatione prouentum [pure] ſi enim ſub conditione ueniſ
ſet,idem diceremus,cum uel fatuus eſſet,ꝙ conditioni
c edidiſſet uel ſpiritualiter ſit intelligenda. [Debet] ip
ſa mulier imò uir [Mutare] 33.q.5.qui uxorem [Suſpi
tione] ſ̃.e.cum ſis.

MVlier [iudicio] Secus ſi non eſſet ſeparata per ſen
tentiam quia tunc teneretur eā recipere . & idem
dicendū uř in matrimonio carnali & ſpūali,de quo no.
infra de diuor.de illis.

De conuerſione infidelium. Rub.

LAudabilem [damnum] 14.diſt.quod ait 34.
q.5.ſi dicat [Tales] mulieres.

EX literis [poteſtate] C.de pa.po.per to
tum.C.de eman.per totum [Matris] C.
de adop.mulierem ¶ Tali] maiores trien-
nio apud patrem nutriuntur minores apud matrem,di-
uortio facto propter cōſanguinitatem. C.de diuor.fac.
ap.l.j.& C.de pa.po.l.nec filium.nec iudex ex certis cau
ſis aliud arbitretur quia eius intereſſet circa talia arbi
trari,& eius arbitrio reſeruatur.ĩ. de eo , qui Dux. in
ma.c.cum haberet,uer.ſolicitudinis tuæ &c. ¶ Si uerò
ꝑꝑ adulterium uxoris, uel quia noluit conuenire ad fi
dem catholicam,uel aliam ſuam culpam ſeparetur ma-
trimonium ſiue per eccleſiam,ſiue de facto, apud uirū
ſunt alendi cum expenſis matris. & idem è conuerſo, ſi
per culpam mariti ſint ſeparati , apud mulierem erunt
educandi expenſis patris,in auť.ut lice.ma.& auiæ.§.il-
lud quoque filii ēt naturales alendi ſunt a parentibus
& conſanguineis,in auť.qui mo.na.ſi.effi.le.l.j.§. ſiquis
igitur habens . [Suſpitio] hæc eſt melior ratio,quia &
ſi mater conuerſa erit , ipſi , & non patri aſſignaretur
puer. [Baptizabitur] nam bona eſt ratio, quæ pro reli
gione Chriſtiana facit.

De uoto, & uoti redēptione. Rub.

DE peregrinationis. [Alexan.III.Exoñ.ep̃o]
quia Exoñ.ep̃o ſcribitur,colligimus, ꝙ cui
libet ep̃o licet uotum cōmutare, niſi ſit uo
tum peregrinationis ultra marinæ, qđ ſoli
Papæ reſeruatur.ĩ.eo.ex multa [Neceſſita
te] infirmitatis,uel uiarum [Ab eius] epiſcopi, uel ſu-
perioris prælati,non inferioris [Commutationis] ſi ſit
infirma,uel diues,uel è conuerſo,uel huiuſmodi [Di-
ſpenſare] in omni uoto,ſiue ſit in faciendo,ſiue non fa-
ciendo,diſpenſare poteſt,uel potius compenſari,etiam
ſi ſolenniter uouerint,uel commutari,dummodo iuſta
ſubſit cauſa,& ſuperioris auctoritas interuenerit,& me
lior

lior ſit compenſatio:quia aliter non tenent.ĩ.eo.ſcriptu
ræ,& c.non eſt:in uotum tñ continentiæ ſpeciale eſt, ꝙ
in eo nullus diſpenſare pōt.ĩ.de ſta.mo.cum ad mo.32.
q.1.nuptæ.& q.5.ille.32.q.ult.c.j.uel dic aliter, ut not.
ĩ.de ſta.mo.cum ad mo.Itē omne uotum pōt commuta
ri cū ingreſſu religionis.ĩ.e.ſcripturæ.Alij tñ dicunt,ꝙ
in uotis non pōt diſpenſari:ſed poſſunt commutari; ſed
hanc differentiam non uidimus, cum commutatio non
fiat ſine diſpenſatione.

VEniens [puerili] doli tñ capax.alias.n.non cogetur
cōpenſare,ubi dř.uel hoc iō eſt,qa uotum in mino
ri ætate factū ratum:habuit in maiori.xx.q.j. illud & nō
eſt differētia,ſiue in maiori ætate ſiue in minori uouerit
quia ſꝑ illud auctoritate ſuperioris commutari pōt.ſ̃. e.
c.prox. [A uoto] & ita Papa abſoluit eum ab obligatio-
ne,qua ſocio tenebatur,ꝙ de plenitudine poteſtatis face
re poteſt.9 q.3.per principalem.C.de quadr.præ.a Zeno
ne C.de imper.of.quotiens.uel hoc eſt propter fauorē
minoris ætatis.minor enim ætas,& facilitas leuiorem di
ſpenſationem adducunt. Item non obligatur ex uoto.
ff.de poſtu.l.ij.

LIterarū [morabor] non aīo obligandi , & ideo non
fuit mendax,nec tranſgreſſor uoti.17.q.2.§. ſicut er
go,in fi.ar.ff.ſi cer.pe.ſi ergo. ¶ Tranſgreſſor] licet eñ
quis licitum proponat,uel uoueat:non tñ propoſitum,
uel uotum complere tenetur,niſi deliberatio præceſſe-
rit: uel niſi animo obligandi fecerit.17.q.1.Gonſaldus,
ar.ſ̃.de regula.ad noſtrā.in foro tamen eccleſiæ,ex quo
exprimit uotum cogitur illud perficere , quia creditur
ex deliberatione procedere.Si aūt deliberatione præce
dente in mente propoſuerit continere. uel peregrinari ,
illud facere tenetur etiam ſi uoce non expreſsit. 27. q.
1.qui bona:ſed eccleſia non cogit eum niſi confiteatur.

SVMMARIVM.

2 *Votum irritatur ex conditionis ſiue generalis,ſiue ſpecialis de-
fectu.*
2 *Vota in quibus offeruntur temporalia,non improbantur.*
3 *Clericus ſecularis non poteſt uouere peregrinationem ſine licen
tia prælati.*

SCripturę [ꝑpetuam] hoc credimus ſine diſpen
1 ſatione:ſed tutius eſt,ut diſpenſetur. [†Religio
nis] irritatur uotum ex defectu conditionalis ſi
ue gñalis,puta ſi uixero,ſi potero,ſi deo placuerit, quæ
ſꝑ intelligitur,& ſi non dicatur.ĩ.e.non eſt.22.q.2. bea-
tui.16.q.1.in parochia.uel ſpālis,puta ſi filius meus libe
rabitur,dño offeram tale pallium,uel tunc ibo ad ſan-
ctum Iacobum.nā tunc nō teneť implere uotum, niſi ex
titerit conditio:i.filij liberatio.32.q.8.ar.ſ̃.de reſt. ſpo.
olim cām.ĩ.de condi.apo.uerum credimus tñ, ꝙ etiam
ſi extaret conditio,tñ rector loci,cui facta eſt promiſ-
ſio oblationis nō poſſet ad illam agere.qa licet quidam
dixerint,ꝙ tenetur implere uotum nos in hoc credimus
niſi de licito.ſed tale uotū eſt illicitū:qa intēdit à deo,
uel aliquo ſancto emere ſanitatem,ꝙ eſſet ſimoniacum.
1.q.1.qui ſtudet liberaliter ergo quiſque offerre dēt, &
poſtea ꝑcibus ꝓ ſanitate,uel quocunque aliquo ſuppli-
care.1.q.1.duces,& q.2.quampio,23.q.4.c.ſi.27. q.1. ca
ue nec per hoc dico conditiones in uotis reprobandas ,
niſi ſimoniacæ eſſent,ut eſt prædictum,uel alię turpes;
arg.præal.c.& ſuprà de iureiur. peruenit tamen ubi pu-
blice uouit,& cā uoti nō expreſsit,ſed in corde retinuit,
tū ꝑꝑ ſcādalum,tum ꝑꝑ ignorantiā compelleť uotū uel
adimplere,uel mutare.ĩ.eo.magnæ.ĩ de cenſi.ex parte.
2 ¶† Alij tamen dicunt hm̃oi uota eſſe licita,nec eſt ibi ſi
monia,ſi offert Deo cordis ſui contritionem, uel aliam
deuotionem,ſiue in dando,ſiue in faciendo conſiſtat, qa
quicquid dat,uel facit,non de ſuo facit,ſed de eo,ꝙ dei
eſt.Item pro ſpūali dare licet.ſ̃.de re.permu.ad qōnes.&
ſic licet pallium ſuum,uel aliam eleemoſynam,uel pere
grinationē pro re ſpūali.ſ.ſantitate dare , & uř expreſsū
ꝙ liceat.28.q.2.§.ex his,& §.ſi.in ſi.Item irritatur uotū
ꝑtāte ſuperioris.nam monachus uotum facere,uel com
plere non pōt ſine licentia ſuperioris,ſiue ſit abſtinētiæ
ſiue peregrinationis,ſiue quodlibet tale,unde poſſet ꝑ-
bere uiam uagandi , uel ſcandalizandi fratres , uel mi-
nuendi obſequium debitum,xx.q.iij.monacho. imò, ēt
ſi ante ingreſſum monaſterij uouiſſet, non tenetur ſolue
re,ar.c.ſcripturæ.23.q.5.noluit. ſi autem uoueret dice-
re unum pſalmum, uel aliq̃ orationem , ubi nihil mali
pōt contingere, ſeruet uotum, eſt.n.ſibi licitū plus me-
3 reri.¶†Clericus aūt ſecularis pōt uouere continentiam
ſed peregrinationem non ſine licentia prælati,de conſe.
diſt.5.non oportet,& no.ſ̃.de cle.peregri.c.j.ep̃s autem
ſine ſpeciali licentia Papæ non poteſt uotum peregrina
tionis,uel religionis emittere.ſ̃.de reg. licet tranſmari
no forſan excepto.ĩ.eo.magnæ. Item ſeruus uouere nō
pōt aliquid,unde minuatur ſeruitium dñi. 54.diſt.ſi ſer
uus.ĩ.de ſen.exc.mulieres,& c.relatum. Item nec pueri,
nec puellæ ſine licentia parentum,uel tutorum poſſunt
añ pubertatem uotum religionis emittere. 20.q.2.c. j.
& ij. Item nec uotum abſtinentiæ, uel peregrinationis.
22.q.2.tribus,& q.4.pueri,quod intelligunt quidam, ſi
ſunt impuberes, ar.op. pro eis à contrario ſenſu. 20.q.
2.ſi quælibet.¶Sed nobis uř idem,& ſi ſint puberes,dum
modo ſint in poteſtate patris.ff.de po.l.ij niſi patres con
ſentiant expreſſe,uel tacite.ſufficit.n.ſi ſciant , & non cō
tradicant.31.q.3.c.j.nec obſt.20.q.2.c.j.& ij.quia illud
idem in uoto religionis,per quod a poteſtate patris exi
mitur.¶Idem credimus,ꝙ etiam impubes, ſi doli capax
ſit,& fecerit uotū abſtinentiæ , uel peregrinationis, uel
aliud,ꝙ debet illud adimplere poſt,q̃ paternā poteſta-
tem exiuerit;qa ſe obligauit deo ꝙ potuit,ſicut ꝑ deli-
ctū ſe obligat diabolo.ĩ. de deli.pu.c.j.tñ cū talib.facile
eſt diſpenſandum,& commutandum , cum licet in ali-
quo ſint doli capaces:tamen non multa cognoſcunt , cū
ſint inexperti. uir autem & mulier,qui non ſunt ad im-
paria iudicandi.32.q.2. ſi quis uxorem,& q.5.precepit ,
& c.Chriſtianam, nō poſſunt uouere abſtinentiā,uel pe
regrinationē unus ſine ꝯſenſu alterius.imò & ſi aliquan
do conſenſit pōt reuocare,licet peccet.33.q. 5. manife-
ſtum, & c.uoluit,& c.hæc imago. excipimus uotum pe-
regrinationis ultra marinæ, quod uiri, uel mulieres ,
ſunt potentes, pōt facere, altero inuito.ĩ.eo. ex multa.
§.in tantam.ſed non uouens pōt alium ſequi.ĩ.e.ꝙ ſuꝑ.
§.ſi:de uoto aūt ꝯtinentiæ no.ſ̃.de conuer.cōiu.c.j. & c.
pe.Item ſicut uterq; pōt dare, qđ ſuū eſt,ita pōt uouere
de dando.nec credimus peccare ꝑdictos ſi ꝯ iuramentū
uel uotū ſuū faciant in caſibus prædictis.lex.n. & patria
poteſtas eos excuſant.33.q.5.uoluit, manifeſtum,& etiā
canones hos excuſant.22.q.5.c.paruuli.&in c.pueri.Itē
nec pater peccat reuocando:quia utitur iure ſuo. ff. de
iniu.l.iniuriarum.

NOn eſt.

LIcet uniuerſis [maledictionis] hæc pœna non inclu
dit aliam,ſ.priuationē ſucceſsionis paternæ,ut hic
ſequitur [Tuæ] no.ꝙ quis exequitur uotum ſuū ꝑ aliū
23.q.

23.q.2.animæ.26.q.6. ſi quis fuerit. Et hoc eſt licitũ &
debitum,ubi ꝑ ſe nullo mõ põt exequi:ſed ſi per ſe exe-
qui poſſet,licet inutiliter,ſ.quia eſſet claudus, uel alias
mutilatus:tunc ſi nõ ad ſubſiduũ, ſed ad deuotionẽ tñ,
ſ.ut uideret terrã ſanctam,uouiſſet,ire ꝑſonaliter debe
ret.& eodẽ mõ ſi ꝓpter ſubſidiũ uouiſſet, ſi eſt talis, ꝙ
ſuum defectũ poſſit supplere per alios:quos ſecum duce
re põt.ſed in utroque caſu admittit cõpenſatio.j.eo.ma
gnæ,& c.ſe.Hanc tñ aſſignamus differentiam inter eos,
qui uouent pro ſubſidio,& eos,qui uouẽt ꝓ deuotione:
quia primi morte,uel alio impedimẽto detenti cogunt
alijs committere,ꝙ eorum uotum compleant,arg. hic,
imò plus uř,ꝙ ſi alijs nõ cõmittãt,tñ hředes cõpelli pñt,
ut uel ipſi cõpleãt uotũ patris,uel expẽſas,& ſubſidiũ,ꝙ
př,uel teſtõr facturus erat,ipſi faciant. nã uouiſſe intel
ligitur ſubſidiũ Terræ ſanctæ ſiue per ſe,ſiue per aliũ fa
ciendum:uñ ad illud compellendi ſunt hředes,cũ ex nu-
do uoto obligatio naſcatur.ff.de polli.l.ij.in prin. & nu
da promiſſio facta ciuitati obligat.ff.de polli pactũ.mul
to fortius facta Deo, uel ſubſidio terræ ſanctæ. item ar.
ad hoc.j.eo.quod ſuper,& c.ſe.¶In ſecundo autem caſu
ſ.quando propter deuotionem uidendi terram,uel aliã
uouit,non credimus,ꝙ mittere teneatur, ſi iuſto impo-
dimento perſonaliter ire impediatur ꝑꝑ conditionem
gñalẽ,quæ ſubintelligitur, ſ.ſi potero,ut s̃. dictum eſt.
[Promiſiſti] idẽ eſt,& ſi nõ promiſiſſet:uel ẽt ſi crucem
non aſſumpſit, quantũ ad hoc, ꝙ hřditate priuetur, ſed
præciſe ire ultra mare non cogitur,niſi uouerit,uel niſi
ſignum crucis acceperit [Succeſſione].i.iure fideicom.
uel ſucceſſionis ab inteſtato, ꝙ in paterna hřditate hẽs:
ſic.11.q.1.ſane.C.de fideicom.l.ult.& ſi eſſet alia hřdi-
tas ꝑter regnum,filius haberet legitimam.C. de fideic.
aut.hoc amplius.ſed in regno ſecus quia ſectionem nõ
patitur [Si dictus] in alia parte huius.c.[Rex] frater.ſ.
huius ducis,qui poſt patrẽ regnũ habuit,qui erat primo
genitus:ſed tamen pater utriuſque teſtõ præceperat, ꝙ
ſi ille ſine filijs decederet,ꝙ iſte dux eſſet rex.

MAgnæ[conſilio] Non.n.debuit ꝯ uotum ſuum ue
nire ſua auctoritate.j.e.ex multa nec ꝯ iuramen-
tum.s̃.de ele.uenerabilem,niſi eſſet certus,ꝙ non obli-
gatus eſſet.j.de ſen.ex.inquiſitioni.[Equitate].i. qđ de
æquitate & iuſtitia ſit faciendũ [Aſſenſu] cum.n. pere-
grinatio epi ſit magnũ negociũ,non põt ſine conſenſu ca
pituli.s̃.de his,quæ fi.à præ.ſine con.ca.quanto,& no.de
hoc.s̃.de cle.peregri.c.j. [Tamdiu].q.d.modicam pere-
grinationem poſſet facere ſine licentia Papę.

S V M M A R I V M.

1 *Añ liceat Chriſtianis inuadere loca , quæ tenent infideles , uel quæ ſua ſunt.*
2 *Deus per ſe à principio dicitur exercuiſſe iuriſdictionem.*
3 *Differentia & iuriſdictiones licitæ poſſunt eſſe apud infideles.*
4 *Papa etiam ſuper infideles de iure iuriſdictionem,& poteſtatem habet,& poteſt Iudæos iudicare,& in nu.5.& Chriſtianos in nu.6.*
7 *An bene faciat Papa dando indulgentias fidelibus pro recuperatione Terræ ſanctæ.*
8 *Infideles non debent cogi ad fidem,poſſunt tamen cogi admittere prædicatores euangelij.& quid ſi non admittant? in nu.9.*
10 *An infidelis poſſit dominium habere ſuper fideles.*

QVod ſuper [quæſiuiſti] quid fieri debeat [Sint
nobiles] & diuites [artifices] Pauperes robuſti
[Dilatio] ff.de uaca.mu.l.ult.ff.de iud.& ſi lõ-
gius [Compenſato] cum gemitibus, & uigiliis,ſupra c.
prox.Pro defenſione hoc non eſt dubium,ꝙ licet Papæ
fidelibus ſuadere,& indulgẽtias dare,ut terram ſanctã,
& fideles habitãtes in ea defendãt.23.q.8.omni timore,
& c igitur ſed nunquid eſt licitum inuadere terrã, quã
infideles poſſident, uel quæ eſt ſua ? ¶Et nos reſponde-
mus, ꝙ in ueritate domini eſt terra, & plenitudo eius,
orbis terrarum,& uniuerſi,qui habitant in ea.ipſe.n.eſt
creator omnium.idem ipſe Deus hæc omnia fecerat,ut
habemus in j.c.Geñ. & hæc à principio ſeculi fuit cõis,
quouſque uſibus priorum parentum introductum eſt,ꝙ
aliq aliqua,& alij alia ſibi appropriauerit.nec fuit hoc
malum,imò bonum:quia naturale eſt res cões negligi,&
ẽt cõio diſcordiam parit;& fuerunt à principio cuiuſcũ
que,qui occupauit,quia in nullius boni erant niſi dei.
Et.ideo licebat cuilibet occupare,quod occupatũ non
erat:ſed ab alijs occupatum occupare non licebat: quia
fiebat contra legẽ naturæ , qua cuilibet inditum eſt, ut
alij non faciat,quod ſibi non uult fieri habuerunt ẽt ſpe
cialia dñia per diuiſiones primi parentis,ſicut apparet
in Abraam,& Loth, quorum unus accepit ad unam par
tem, & alius ad aliam Geñ.13.ſuper homines aũt quaſi
ſuper ſuos nullus habuit dñium niſi de iure gẽ. uel ciui
li. natura.n.omnes homines liberi ſunt, inſtitu.de libe.
2 ¶†Iuriſdictionem.n.iuſtam & rectam lego,ubi dř datus
gladius ad uindictam s̃.de ma.& obe.ſolitæ. ſed qũo cę-
perit,neſcio,niſi forte,ꝙ Deus dedit aliquẽ,uel aliquos
qui facerent iuſtitiam ſuper delinquentes:uel iure na-
turæ paterfa.ſuper familiã ſuã habebat iuriſdictionem
oẽm a principio:ſed hodie nõ habet niſi in paucis & mo
dicis.ff.de fur.reſpiciendum,& C.de pa.po.per totũ hoc
aũt certum eſt,ꝙ ipſe deus ꝑ ſe à principio exercuit iu-
3 riſdictionẽ,ut no.de fo compe.licet.¶†Item per electio
nem poterunt hřc principes,ſicut habuerũt Saul,& mul
tos alios.8.q.1.licet,ſic ergo,audacter,& in plurib. alijs.
c.prædicta inquàm.ſ.dñia poſſeſſiones & iuriſdictiones
licite ſine peccato poſſunt eſſe apud infideles.hæc.n nõ
tantum ꝓ fidelibus,ſed ꝓ omni rõnabili creatura facta
ſunt ut eſt ꝑdictũ ipſe.n.ſolẽ ſuũ oriri facit ſuper bonos
& malos. ipſe etiã uolatilia paſcit,.
Matthæi,c.v.circa fi.& 6.& ꝑꝑ hoc
a dicimus,[a]non licet Papæ,uel fideli
bus auferre ſua ſiue dñia,ſiue iuriſ
dictiones infidelibus:quia ſine pec
cato poſſident : ſed bñ tñ dicimus,
b ꝙ[b]Papa,qui eſt vicarius Ieſu Chri
ſti poteſtatem habet non tantum
ſuper Chriſtianos,ſed etiam ſuper
omnes infideles. cum.n.Chriſtus
habuerit ſuper omnes ptãtem, uñ
in pſalmo, Deus iudicium tuum re
gi da,non uidetur diligens pater-
fa.niſi uicario ſuo,quæ in terra di
mittebat, plenam poteſtatem ſup
4 omnes dimiſiſſet ¶†Item ipſe Pe-
tro,& ſucceſſoribus eius dedit cla
ues regni cœlorum,& dixit quodcunque li.&c.Item ali
bi, paſce oues meas, &c.ſuprà de elect. ſignificaſti. om-
nes autem tam fideles, quam infideles oues ſunt Chri-
ſti per creationem, licet non ſint de ouili eccleſiæ.& ſic
per prædicta apparet,ꝙ Papa ſuper omnes habet iuriſ-
dictionem,& poteſtatem de iure,licet non de facto. uñ
per ptãtem,quàm habet Papa,credo,ꝙ ſi gentilis, qui
non habet legẽ niſi naturæ, ſi ꝯ legẽ naturę facit põt li-
cite puniri per Papam,ar.gen.19.ubi habes,ꝙ ſodomitę

a ¶*Et propter hoc. Adde,quòd hoc dictũ refert bb.in c. quæ in eccleſiarum , colu.4. uerſi.ſic circa ſecundum,ſupra de conſt.*

b ¶*Tamen credimus quòd Papa. Hæc dicta refert & ſequitur Abb.in c.uenerabilem,col.5.ſuprà de ele in uer. in gloſſ. in uer.tranſtulit.*

qui contra legem naturæ peccabant,puniti ſunt a Deo
cum aũt Dei iudicia ſint nobis exemplaria,non uideo,
quare Papa,qui eſt vicarius Chriſti, hoc non poſſit , &
etiam debeat,dummodo facultas adſit.& idem dicunt,
ſi colant idola. naturale enim eſt,unum & ſolum Deũ
5 creatorem colere,& non creaturas. ¶ † Item Iudęos po
teſt iudicare Papa ſi ꝯ legem euangelii faciunt in mo-
ralibus,ſi eorum prælati eos non puniant & eodem mo
do ſi hæreſes circa ſua legem inueniant & hac ratione
motus Papa Greg.& Inn.mandauerunt comburi libros
talium,in quo multæ continebantur hæreſes,& mãda-
uerunt puniri illos,qui prædictas hæreſes ſequerentur
6 uel docerent. ¶ † De Chriſtianis autem non eſt dubiũ,
quòd eos iudicare poteſt Papa, ſi contra legem euan-
gelicam facerent & licet Papa aliqñ omittat pęnas iu-
ſtas & debitas oĩbus prædictis inferendas eſt, uel qa fa-
cultatem non habet,uel ꝑꝑ pericula,uel ſcandala,quæ
inde obueniunt,uel euenire timerentur, poteſtas tamẽ
7 faciendi eſt apud eum . ¶ † Quod autem Papa facit in-
dulgentias illis,qui uadunt ad recuperandam terrã ſan
ctam,licet eam poſſideant Saraceni, & etiam inducere
bellum,& dare indulgentias illis,qui occupant terram
ſanctam.quam infideles illicite poſſident , hoc totũ eſt
ex cã.nam iuſte motus eſt Papa, ſi intendit terram ſan-
ctam,quæ conſecrata eſt natiuitate,habitatione,& mor
te Ieſu Chriſti,& in qua non colitur Chriſtus ſed Ma-
chometus,reuocare,ut incolatur a Chriſtianis.Itẽ ter-
ra ſancta iuſto bello uicta fuit ab Imperatore Romano
poſt mortem Chriſti unde licitum eſt Papæ rõne Im-
perij Romani,quod obtinet illud ad ſuam iurisdõnem
reuocare:quia iniuſte expoliatus eſt,& ab eo,qui nõ ha
buit ius ſpoliãdi eum.& hæc rõ ſufficit in omnibus aliis
terris,in quibus Imperatores Romani iuriſdictionẽ ha
buerunt,licet poſſet dici,ꝙ hoc iure ſ. rõne Imperii nõ
poſſit,cum eccleſia nõ habeat Imperium niſi in occidẽ
tem 96.diſt.Conſtan.ſed ſi non põt facere tanquam im-
perator, poteſt facere ex aliis ꝑdictis cauſis uel ad mi-
nus imperator poteſt facere,ut rex Hyeruſalem ad quẽ
regnum illud de iure uenit , ſicut credimus & credere
debemus, ex quo ꝯrium nobis non conſtat:ſed & contra
alios infideles,qui nunc tenent terram,in qua iuriſdõ-
nem habuerunt Chriſtiani principes,poteſt Papa iuſte
facere præceptum,& conſtõnem,ꝙ non moleſtent Chri
ſtianos iniuſte,qui ſubſunt eorũ iuriſdõni immo quod
plus eſt,poteſt eos eximere a iuriſdictione eorũ, & do-
minio in totum j.de Iud. & Sa.cum ſit,& c. ex ſpãli , &
c.1.& c fi.& 54.di.mancipia,& c.ſe.immo,ſi male tracta
rent Chriſtianos,poſſet eos priuare per ſententiam iu-
riſdictione,& dñio,quod ſuper eos habẽt. tñ magna cã
debet eſſe,ꝙ ad hoc ueniat debet enim Papa eos,quan-
tum poteſt ſuſtinere,dummodo periculum non ſi Chri
8 ſtianis,nec graue ſcandalum generetur . ¶ † Item licet
non debeant infideles cogi ad fidem quia omnes libero
arbitrio relinquendi ſunt,& ſola Dei gratia in hac uo-
catione ualeat.45.di.de Iudæis tñ mandare poteſt Pa-
pa infidelibus,ꝙ admittant prædicatores euangelii in
terris ſuæ iuriſdictionis,nam cum omnis creatura rõna
bilis facta ſit ad Deum laudandum,ſent.2.di.1.ſi quæ-
ritur, ſi ipſi prohibent prædicatores prædicare,peccãt,
9 & ideo puniendi ſunt. ¶ † In omnibus autem prædictis
caſibus & in aliis,ubi licet Papæ eis aliquid mandare,ſi
non obediant,compellendi ſunt brachio ſeculari, & in
dicendum eſt bellum ꝯtra eos per Papam, & nõ per a-
lios,ubi quis de iure ſuo contendit.nec eſt contra ij. q.
1.multi,ubi dř,ꝙ non pertinet ad nos iudicare de his,
qui foris ſunt.quia intelligitur,ꝙ non debemus eos iu-
dicare excõicando,uel compellendo ad fidem , ad quã
10 ſola Dei gřa uocantur.xlv.diſt.de Iudeis. ¶†Sed dices,
quare nõ eodem mõ licet eis repetere terram iſtam. ſ.
Italiam,uel alias ubi dñati fuerunt infideles. Rñ.quia
dñi harum terrarum cum ppřis eorum ꝯuerſi ſunt.fate
mur tñ,ꝙ ſi ppři conuerſi eſſent,ſed dñi remanerent in-
fideles,ꝙ Papa bene poſſet dño infideli dñium & iuriſdi
tionem dimittere ſuper fideles,ar.j.ad Thim.6.in prin
dummõ Chriſtianos non grauaret iniuſte.Item ꝑꝑ pi-
culum poſſet cogi dñs ad recipiendum prætium uel cõ
mutationem.ſæpe enim quis amittit res ſuas ſine culpa
ſua.C.pro qui.cau.ſer.li.per totum.ar.ff.de rel.& ſum.
fu.l.ſunt perſonæ.nam fauorabi lis eſt rõ, quæ pro reli
gione facit.¶Sed dices,nunquid & eodem modo debet
Papa admittere illos,qui uellẽt prædicare legem Ma-
chomet?Reſpon. non.non enim ad paria debemus eos
nobiſcum iudicare,cum ipſi ſint in errore,& nos in uia
ueritatis,& hoc pro conſtanti te-
a nemus. ¶ Sed quæres[a] quomodo
poteſt eccleſia Romana , & omnes
aliæ eccleſiæ & etiam alii Chriſtia
ni licite tenere,quæ tenent in occi
dente,& alibi,cũ imperatores Ro-
mani armis per uiolẽtiam hæc om
nia occuparunt,& ita cõſtat, ꝙ ma
lafide tenent?Reſpon. generaliter
clerici & laici poſſunt ſecure tene-
re & bonafide, quæcunque tenent, quia neſcimus, utrũ
illi,qui occuparunt prædicta,uſi fuerint iure ſuo in oc-
cupando debemus credere,ꝙ uſi fuerint iure ſuo quia
forte recuperauerunt,quod prius per uiolentiam ami-
ſerant uel forte per munera.uel donationes ad eos per
uenerunt legitime,licet in eis multos habuerunt rebel
les,quos uicerunt ſed de eccleſiis conſtat , ꝙ ipſe bene
poſſunt tenere,quia ſi non conſtat,quis fuerit dñs ante
occupationem,Papę,facienda eſt reſtõ tanquam vicario
Chriſti & eccleſiis aliis,quæ per Papam poſſidentur,&
eius auctoritate.nam Papa & eccleſiæ nomine omnium
hominum omnia poſſident,ut inde omnibus neceſſita-
tem habentibus ſubueniant 12.q.1.uidentes.bona autẽ
ſchiſmaticorum,& hæreticorum licet occupare ꝓpter
conſtitutiones principum, quæ cenſent ea occupanda.
8.diſt.quo iure.23.q.7.per totum [Hoc modo]ſ. ꝓ ſuc
curſu terræ ſanctæ [Pęnitente]& de eo, cui pro ſatiſfa
ctione eſt iniunctum,ꝙ uadat ultra mare.[Iter]quia im
potens eſt ad eundum.

EX multa [edidimus] s̃.c. prox. [equales]ſ religio-
ſos dicebatur.n.in illa conſtõne,ꝙ per religioſos ui
ros fieret huiuſmodi commutatio, uel diſpenſatio , de
quo uerbo orta eſt dubitatio[quos]ſ.epos tñ,uel alios
prælatos,uel delegatos Papæ tñ,quod uerius eſt, ſicut
j.exponitur [Vtrum]ecce reſponſio[profectum] at iſti
qui ſunt conſilio ſtrenui,uel ſecum poſſunt ducere bel
latores,non tendunt ad defectum terræ,& ideo nõ com
prehenduntur [aſtrinxerunt] illæ quæ uouerunt , co-
gendæ ſunt uel ire,uel uotum redimere [Vxorũ] ſpã-
lis eſt in hoc caſu,ut liceat uiro uouere ſine auctoritate
uxoris,alias contra 34. q.5.quod Deo.27.q.2.ſi tu. nec
per hoc ſequitur,ꝙ hoc uotum ſit maius continentia,
quia non fit perpetuo & ſine pręiudicio alicuius.33. q.
5.c.noluit [Labor]in illis.n.aliæ conſiderationes habẽ
dæ ſunt ſupra c.proxi.

PEr tuas [ſolenniter] i.in præſentia abbatis & multo
rum hoc uotũ emiſerit: quia tñ non fuit de pręſen-
ti,

a ¶*Sed quæres. De hoc dic melius, ut per Barto. in l. cunctos populos . C ſum. tri. & adde Abba. in ca. uenerabilem , colum. v. in fine. ſupra de elec.*

13 10.An.

ti,ſed de futuro,non fuit ſolenne, ſm ꝙ dr̃ ſolenne uotum continentiæ,uel religionis, quod dirimit mr̃imonium. unde ſi ɔ̃xiſſet matrimonium carnale,non ſepararetur.ĩ.qui cleri.uel uouen.c.rurſus.¶Sed quæres, quare nõ ita dicitur uotum ſolenne,ſi dicat,uoueo, ꝙ intrabo monaſterium,ſicut ſi dicat, ibo ultra mare, qđ etiã eſt de futuro? Rñdemus,ꝙ utrũque uotum põt dici ſolenne,ſm ꝙ ſolenne dr̃ propter ſolennitates uulgi, ut hic ſed uotum continentiæ,uel religionis non dr̃ proprie ſolenne,niſi ſit de præſenti, uel alicui religioni ſe deuoueat; de hoc no.s̃.de regu. & tranſ. ad re.c.ij.& c. porrectum.uotum aũt peregrinationis à iure non dicit̃ ſolenne.& ſicut uouens peregrinationem cogitur eam ꝑficere,ſic & uouens ingredi monaſterium,& ad hoc facit præſens decr.& s̃. e. qđ ſuper, ubi uocat talem promiſſionem de futuro non ſolennem [Tranſgreſſor] quia infra duos menſes nõ ꝑfecit uotum,ut promiſerat[Conſulimus] & ẽt ſi petitum fuerit,cogeremus, cũ cogẽdus ſit dño reddere uota ſua.s̃.e.magna. [Reſignes] mirum ur̃,quia ſi iam eſſet canonicus,poſſet eligi, uel poſtulari,multofortius,ſi nondum factus eſt canonicus,ſed hoc eſt ea rõne, quia non põt fieri monachus, uel canonicus regularis,ex quo eſt eps̃,niſi reſignet ad hoc ergo,ut cõpleat uotum,reſignare debet ſed canonicus uel monachus bene poteſt fieri eps̃,& ſic poteſt uotum ſuum implere,& ep̃atum habere,ar.hic. [Eligendum] i. poſtulãdum alii dicunt, ꝙ ſimpliciter eligendus eſt[electionem]præmiſſa tñ poſtulatione facta a priore.& eſt ar.ꝙ canonicus regularis debet eligi de hoc no. ff. de renun. poſt tranſlationem.

POſtulaſtis [eccleſiarum] non dicit præbendarum, cum regularibus non liceat habere præbendas [eccleſiis] iſti præpoſiti erant, ſicut ex titulo apparet [Viceſima] & eſt no.dignum, ꝙ præpoſitus cruce ſignatus non ſolum uiceſimam partis ſuæ, ſed totius eccleſiæ acceperit.

SVMMARIVM.

1 *Diœceſanæ eccleſiæ duplici lege ad epiſcopum pertinent.*

2 *Quæ ſint ea,quæ de lege diœceſana dicuntur eſſe,& quæ de lege iuriſdictionis,in nu.3.*

4 *An monaſterij teneantur ad legem diœceſanam, & in numero.5.*

De ſtatu monachorum, & canonicorũ regularium. Rub.

THeodoſius [Diſciplinæ] .i.præter uiſitationem,quam facere põt, quoties expedit.18. q.2.non ſemel [Acceſſerit] niſi in morte.s̃. de teſt.officii,& c.requiſiſti,& de ſepul.re-
1 latum,& c.de his. ¶ † Vindicare] quia hoc c.de duplici lege mentionem facit,ſ.diœce.& iuriſ. ideo no.ꝙ eccleſiæ diœce.ad ep̃m pertinent duplici lege ſcilicet diœ.& l.iuriſdictionis.& aliqui certis regulis diſtinxerunt,ꝙ illud ſit de lege diœc.i.quod in recipiendo cõſiſtit,ut eſt recipere tertiam oblationum, & conſimilia. lex autem iuriſdictionis conſiſtit in conferendo,ut ordines,& ſimilia tamen nobis non uidentur hic propria uerba nec alia rõne dñr lex diœce.& iuriſdõnis,niſi quia ſic aſſumpta ſunt a iure.s̃.de offi.ordi.dilc.ubi no.& eo.ti.
2 ut iuſta.& 10.q.1.c.j.16.q.1.cũ pro utilitate.† Nos igitur,quia de his propriam & generalem doctridam inuariabilẽ dare neſcimus,ꝑ ſingularia diuidemus hoc modo eſt ergo de lege diœce.perceptio cathedratici.10.q. 3.c.1.debita pars oblationum,decimationum, & mortuariorum.s̃.de offi.or.conquerente.16 q.1.queſti.& c.decimas.10.q.1. de his,& c.antiquos 12.q.2 .conceſſo & c. uulteranæ, & c.de reditibus.¶Item ꝙ miſſas publicas cantet in qualibet eccleſia, & ꝙ cathedram ponat, ubi uult uel cã prædicandi,uel audiendi cauſas.18.q.2. luminoſo moderatum auxilium petere a ſubditis.ĩ. de cen.cum apoſtolus item pro negociis eccleſię poteſt epiſcopus clericis imperare, quod uult,& eos mittere.7. q.1.quia frater.s̃.de cle.non reſi.de cætero,s̃.de ma. & obe.c.ij.item ad exequias mortuorum.16.q.1. placuit.
3 & uocatio ad ſynodum.18.di.c ult.¶ † De lege iuriſdõnis eſt cauſas audire,& omnia quæ circa iudicium aguntur collatio omnium ſacramentorum,uiſitatio, ordinatio,correctio,inquiſitio, excommunicare, interdicere, ſtatuta facere ſuper iudiciis,uel acceſſoriis eorum,& ẽt de uita officiis,& aliis huiuſmodi,inſtõ,deſtitutio,confirmatio,& inueſtitura 12.diſt.de his,& c.de illa. de cõ. di.3.c.1.s̃.de conſue.cum conſuetudinis.s̃.de of.or.conquerente,& c.dilec.licet enim ibi permixtim deponat ea,quę ad utranque legem pertinent,ponit ibi ẽt, quæ ſunt de iure ep̃ali,quod in prædictis duabus legibus cõſiſtit,ſed per hæc ſtatuta nunquam monachi tenent̃ ad aliqua ɔ̃ regulam,s̃ de offic.archi.dilecto. tñ ſecundum hanc noſtram declarationem omnia dicimus de lege iuriſdõnis eſſe,a quibus monaſteria exempta non ſunt ꝑ canones ea.n.a quibus ſunt exempta, & tñ ſunt de iure ep̃ali,dicimus de lege diœceſana eſſe, cum canones dicant eſſe monaſteria lege diœc.exempta 10.q 1.c.1.16. q.1.cum pro uti.& ab eis canones dicunt ea exempta, q̃ de lege diæceſana numerauimus.16.q.1.cum pro 18.q. 2.quam ſi,& c.calumnioſa.12.di.de his 10.q.3.relatum 18.q.ult.§.ult.ad ea autem, quæ de lege iuriſdictionis ſunt,tenentur monaſteria, & multofortius omnes aliæ eccleſiæ.10.q 3.relatum,& q.1 in ſex primis.c .18.q.2. hoc tm̃,monaſteria,Abbatem,& q.ul.non ſemel,uiſitandi.item no.ꝙ licet monaſteria ſint a lege diœc.exempta tamen ſi habent populum,debent facere omnia,quæ ꝑtinent ad legem diœc.& ad quæ rõne populi aliæ eccleſiæ tenentur unde debent,ſi habent populum,ad ſynodũ ire.s̃.de ma.& obe.quod ſuper 18.di.c.ul.ut ibi no. imo ſi eſſent exempti,ex quo habent populum, qui non eſt exemptus, uel ſi habent non exempta membra.l.diæce. tenentur,in quantum lex diœce. populum tangit, uel membra non exempta.ĩ.de priuile.ex ore,in fin. bñ tamen dicunt quidam,ꝙ ſi ſunt aliqua, quæ populum non reſpiciunt,quo ad illam legem diœc.non tenebitur, ſicut in his,quæ ei donantur intuitu pietatis,uel religionis,nullam partem per l.dię.habebit eps̃.16.q.1. cũ pro uti.& ſic eodem modo, ſi uelit monachus pro negociis communibus,non populi ſui,id eſt monaſterii exempti, uel ẽt non exempta dirigere,cum ei prohibitum & periculoſum ſit uagari.16.q.1.ſi cupis,placuit, peruenit. ſed ar.contra ea.q.qui uere, in parochia ſed illa c. loquuntur,ꝙ de licentia abbatis faciant,non de mandato ep̃i quia nihil niſi ratione populi percipere poteſt 18. q.2.luminoſo idem etiam dicunt,ꝙ in nullis a liis ad l. diœce.pertinentibus tenentur ep̃o,niſi in his,ad q̃ aliæ
4 eccleſiæ aliàs exemptæ rõne populi tenentur. ¶ † Sed quæres,cũ exempti & monaſteria teneãtur ad debitam partem relictorum cã mortis.s̃.de teſta.requiſiſti.s̃. de ſepul.in noſtra,& in c.de his, quare non eodem modo

debitam portionem habebit de his, quæ non cã mortis dantur, cum utrũq; ſit debitum.l.diœce.10.q.1.decretũ? Rñdeo lex diœc.ut dictũ eſt,remiſſa eſt monaſteriis nec ad illam tenent̃, ſiue habeant ppl̃m, ſiue non, niſi ſint talia,quæ rõne populi debentur, uel dantur quale eſt, qđ datur cã mortis. non autem tale eſt, qđ datur inter uiuos. uel dic aliud eſt in iure parochiali, quale eſt quarta ſepultura aliud in l.diœce. ſed hoc probatur eſſe falſum.s̃.de teſta.requiſiſti.§.pe.ubi ad epiſcopum pertinet partem debitam habere de legatis monaſteriis eſt ergo melior rñſio, ꝙ partem de hm̃õi legatis recipere eſt de.l.iuriſdictionis; quod ſic probatur. diuiſio hæc fit ꝑꝑ ſacramenta eccleſiæ, & inter eas eccleſias fit diuiſio, ubi ſacramenta percepit.s̃.de ſepul.c.1.& c.de his. cum autem collatio ſacramentorum ſit de.l.iuriſdictionis.16.q.1.interdicimus & hæc diuiſio,quæ conſequens eſt, uel acceſſoria ad collationem ſacramentorum de l.iuriſdictionis dicenda eſt. ſic etiam dici poteſt in quarta decimarum,quæ pro ſacris datur. uel dic in quarta decimarũ non poſſe habere locũ prædictam q̃õnem:q̃a decimas nõ debet recipere monaſterium,ſed debet alij ſoluere.16.q 1.alia.s̃.de deci.nuper, & ſic nõ debet ſoluere quartam decimarum,quæ tm̃ debetur de decimis acceptis·ſed nõ põt habere monaſterium ex donatione alicuius niſi cum onere ſuo,& nullus donator põt plus donare,q̃ ꝑ partẽ ſuã.16.q.2.ſi quis. ergo & ſi una eccleſia monaſterio aliquam decimam donet, intelligit̃ donare partem ſuam, & aliorum partes ſaluæ erunt ſiue ep̃i,ſiue cuiuſcũq; alterius. ſi aũt perceptionẽ decimarum, non quartæ tm̃ dicis.l.diœ.ſcire debes ob hoc quo ad poſſeſſiones non eſſe exempta monaſteria, niſi per priuilegium exempta probẽtur, ut no.s̃.de deci.ſuggeſtum. ad perſonales aũt nec monachi,nec clerici tenent̃, ut no.s̃.de deci.nouum. & ideo perceptio illarum non eſt de l.diœce.uel iuriſdictionis,cum nõ de-
5 beatur.¶†Item no.ꝙ licet in aliqua eccleſia morantur monachi,niſi ſit ibi congregatio, nihilominus.l.diœce. tenentur.10.q.1.c.1.item grangiæ non tenent̃.l.diœce. ĩ.de cẽſi.c.ult.capellę aũt monachorũ utraq;.l.ep̃i ſunt ſubiectę.12.q.2.ſane.ĩ de priui.cum & pla.§.i eccleſiis. Quidam aũt dicunt & multum probabiliter, ꝙ monaſteria non ſunt exempta à quarta decimarum, uel mortuariorum,uel oblationum, ſiue in morte, ſiue in uita eis aliqua donentur;& hoc ſatis probatur.s̃.de off.or. conquerente, & de oblationibus eſt expreſſum.16.q.1. in c.ad hoc,ꝙ expreſsè loquit̃ de monaſterio: nã Carthagiñ.eccleſia monachorum eſt. nec ob.16.q.1.decimas,quæſti: q̃a ꝙ monachi habent decimas de propriis laboribus, ut in præall.decr.dicitur, eſt ex priuilegio. s̃.de deci.nuper, ex parte, & ſuggeſtum. alias.n.tenent̃ ad decimas.11.q.1.alia. ſed ɔ̃ hoc eſt.16.q.1.cum pro. 10.q.1.c.1.18.q.1. quàm ſit,ubi dicitur,ꝙ ea quæ offeruntur monaſteriis, non tenentur.l.diœ.¶Sol.iſti bene fatentur,ꝙ non tenetur omnibus.l.diœ.nam de l.diœce.eſt,ꝙ ſingulæ eccleſiæ debeant conferre cum epiſcopo, quando uadit ad Papam, uel regem, uel ad ſynodum,uel qñ facit expenſas pro aliquibus negociis communibus totus diœ.10.q.3.unio, & 12.q.2.nobis. ſed ab his collationibus ſunt exempta monaſteria, & uidentur ſonare prædicta c.& maximè.c.quod eſt.18.qõ.2.q̃ ſit, in fi.uel dic, ꝙ hæc non ſunt.l.diœ.ſed iuriſdictionis: quia de l.iuriſdictionis dicitur eſſe omne illud, ad quod monaſteria tenentur. nunquam.n.in canonibus antiquis aliqua mentio ſit de l.iuriſdictionis:ſed noua decre.tantum facit mentionem de ea. magiſtralia.n.uerba fuerunt [æſtimetis] honeſta ſeruitia ex conſtitutione, uel ɔſuetudine debita.18.q.ult.ſeruitium. 1.q.3.q̃ſitũ.

MOnachi [peculiũ] niſi pro iniũcta adminiſtratione,ut ĩ.§.ſeq. [parochiales] niſi ex diſpenſatione cum conſenſu abbatis.16.q.1.in parochia, cũ pro utilitate,& c.doctos,ſymoniachus,ſi q̃s monachus [adminiſtratione] puta quia eſt ueſtiarius, uel eleemoſynarius [donatione] hoc intelligitur, qñ prioratus habent ius ſpirituale annexum,uel diſtincta bona & appropriata à bonis monaſterij: ſed ſi ſint de menſa abbatiæ dicti prioratus tunc poſſunt indicere & ſtatuere, ꝙ monachus, cui committitur dictus prioratus, certum quid ſoluat de reditibus dicti prioratus, ſed non aliunde; & hi potius dicerentur miniſtri, q̃ priores,quòd ſonat in dignitatem [non mutentur] ab abbate, ſi curam animarum non habent. ſi enim curam animarum habent,non poſſunt amoueri ſine conſilio ep̃orum, qui eis curam animarum concedunt.s̃.de præben.in Lateran̄. [non mutentur] his enim confirmari poſſunt beneficia.s̃.de ꝓben.niſi eſſent: ſecus in prioratibus, qui conceduntur ab abbate.s̃.de confir.uti.uel inuti.porrecta.ĩ.eo.cum ad monaſterium.§.tales.

REcolentes [inſtitutione] qua dicitur inſtitutũ, ne Ciſtercieñ.habeant uillas,eccleſias, uel alia, quæ ſequuntur [ſimilem] C.locati.l.milites.

SVper quodam [potuit] s̃.de ſepul.ſacris. not.propter ſcandalum non extumulari,quod extumulandum eſt.

QVod Dei timorem [officium] in aliis poteſt laudare intentionem plebani: ſed factum eius in hoc laudandum nõ eſt, cum in manibus ſui ep̃i debuerit reſignare.s̃.de renun. admonet [coram fratribus S.Victo.] no.ꝙ licet non dixerit, cui regulæ ſe deuoueat, intelligit̃ illi ſe deuouere,in cuius manibus fecit ꝓmiſſionem. nam eccleſia S.Victoris eſt regularis [promiſſionem] licet per hanc promiſſionem de futuro non ſit cenſendus regularis. q̃a tñ cogendus eſt,ex quo promiſit fieri regularis, idcircò rñdet, ac ſi regularis eſſet. ſi s̃.ti.proxi.per tuas [à Florentino] & Boñ.conſentiente: uel ad minus priore, & conuentu eius: diſpenſatio tñ ep̃i Florentini eſt[miniſtrares] in hoc enim credimus ep̃m diſpenſare poſſe [licentia] quæ neceſſaria eſt [in Latera] s̃.e.c.in ſcđo [commode] monachus autẽ nullo mõ põt eſſe ſine monacho; & in hoc eſt ſpeciale de canonico regulari.s̃.eo.c.2. [canonicus] ꝙ hic non fuit canonicus regularis ex principio apparet, ubi dicit,ꝙ nec profeſſionem fecit,nec habitum aſſumpſit. ꝙ fuerit canonicus,hinc apparet, ubi dicitur, ꝙ habeat canonicum,& etiam ſuperiori argumento, ubi innuit, quod poſſit ad reg men ſecularis eccleſiæ aſſumi. quidam dicunt, ꝙ fuit canonicus, & licet à principio non fecerit profeſſionem, ex poſtfacto tamen fecit, uel ſi prius feciſſet,tñ mõ Papa mandauit, ꝙ faceret ut uotũ compleret,ar.s̃.ti.proxi.per tuas.ĩ.de ſpon.commiſſum uel dic,licet non multum uideatur conſonare ueritati, ꝙ non fuit canonicus;& eps̃ cum uoluntate prioris diſpenſauit,ꝙ non fieret canonicus, licet uouiſſet,& permutauerit uotum magis utile;qđ licet,arg.s̃.tit.proxi. c.j.& c.magnæ. & monet̃ habere canonicum, ut regulariter uiuat. nec ɔ̃dicit dec.per tuas: q̃a ibi non diſpenſabatur cum eo,ut non obſtante uoto haberet epiſcopatum: uel ibi aliud eſt in electo ad ep̃atum,ubi bñ debet cõplere uotũ: q̃a ſine diſpenſatione põt fieri eps̃. *aliud* in plebanatu, ad quem tranſire non põt *ſine diſpenſatione*.55.diſtin.priſcis. melius ergo *fuit eum non fieri*

canonicum,& permutare uotum,quàm canonicum fieri,& poſtea ex diſpenſatione archipresbyterum.

SVMMARIVM.

1 *Quis propriè dicatur monachus.*
2 *Peccat Papa diſpenſando ex cauſa non iuſta.*
3 *Nõ ualet diſpẽſatio ĩ his,quæ ſunt cõtra uotũ tacitũ uel expͤſſũ.*
4 *Conditori conſtitutionis licet diſpenſare ſine cauſæ cognitione contra ſuam conſtitutionem.*

CVm ad monaſterium [exhibere] etiam de carnibus, in hoc enim põt diſpenſare abbas, ſicut in propria cella habenda. 20.q.ult.monachum. & circa ordinem.j.de eo q fur.or.re.cum.H.& circa canonem latæ ſñiæ.j.de ſen.exc.cum illorum. alij tñ dicunt, ꝙ nunquam licet ueſci carnibus, nec abbati licet
1 diſpenſare [præuaricator] abbas †Annexa] hæc autem ſunt annexa ordini à iure poſitiuo, qđ probo, monachus aũt nihil aliud eſt,q̃ ſolitarius triſtis.16.qõ.1.placuit. ſi igiſ plura imponanſ,illud eſt impoſitum à conditore iuris. & ex hoc patet, ꝙ Papa põt diſpenſare cũ monacho,ꝙ habeat proprium,uel coniugem,cum poſſit ordinem & naturam, quam dedit ordini, & ſubſtan-
2 tiam tollere [† ſummus] niſi ex cauſa.quanquam enim Papa diſpenſet,niſi iuſta cã ſubſit,peccat,& diſpenſans, & cum quo diſpenſatur. Nos dicimus, ꝙ nunquam ualet diſpenſatio in proprio, & in talibus licet ex cã poſſet concedere ei,ꝙ peregrineſ, & portet ſecũ uiaticũ illud tñ non poſſidebit ſuò noĩe, ſed noĩe monaſterij. unde de eo non poterit teſtari.& hæc uera ſunt, niſi magna cã & uera ſubeſſet. uidetur tñ, ꝙ ſi diſpenſareſ cũ monacho in caſu,in quo cum eo diſpenſari non debet, utputa ꝙ habeat uxorem,& nõ eſt neceſſitas, uel utilitas diſpenſandi; ſi tñ ↄ̄hat cũ aliqua credens bonam diſpenſationem & licitam, ꝙ tenet mr̃imonium,licet ille q fuit monachus, ſꝑ peccet exigendo debitum, & non reddendo: qa uerum mr̃imonium eſt inter eos. rõ diuerſitatis eſt. qa ex diſpenſatione habendi propriũ nemini præiudicaſ, nec alicui prodeſt,nec obeſt,niſi cum quo diſpenſaſ: unde niſi ibi ſit utilitas non ualet diſpenſatio: ſed ſecus eſt in matrimonio,ubi diſpenſatio prodeſt alij,ſ.coniugũ, uel ꝑiudicat. imò & ibi idẽ quodãmodo eſt,ſ.qa monacho, cum quo diſpenſatũ eſt male ſu ꝑ matrimonio,non prodeſt diſpenſatio, quin ſemper
3 peccet. ¶†Item no.ꝙ quidam dicunt,& fortè non malè ꝙ licet in his,quæ ſunt ↄ̄ uotum tacitum uel expreſſum & in aliis, quę ſunt ↄ̄ euangelium. non profit diſpenſatio, niſi ex cã fiat,& forte idẽ intelligendũ eſt,ſi diſpenſeſ in his, quæ ſunt ↄ̄ gñalẽ ſtatũ ecclefiæ: non tñ hoc eſt uerum[a] in his diſpenſationibus, quæ fiunt ↄ̄ ius poſitiuum tm̃, ſicut apparet in ſtatutis;quæ facta ſunt de ordinibus faciẽdis intra certa interſtitia temporum,ut 87.diſt.ꝑ totum & ꝙ quis non poſſit habere duas curas, ut no.ſ̃.de præbẽ.c.de multa,& de ele.dudũ.in his.n.diſpenſationibus ſufficit ſola uolũtas diſpenſatoris ẽt ſine cã; qđ ꝓbo. nã ſi ſola uoluntaria conſtõ erat cã, quare aliquid prohibebatur,& ſola uoluntas erat cauſa, quare ꝓhibitio relaxetur: qa eius eſt deſtruere ius, q illud condidit; nec teneſ princeps ſua lege ligatus.C.de le.digna,& res facile redit ad ſuam naturam.ff.de pac.ſi unus.§.pacta: tñ ſicut lex eadẽ dicit ipſe tñ bñ facit,ſi ſuã legẽ ſeruat.
4 ¶† Itẽ licet[b] conditori conſtitutionis diſpenſare ſine cãæ cognitione ex certa ſcientia ↄ̄ ſuam cõſtitutionẽ: non tñ aliis,qbus conceſſum eſt diſpẽſare,licet diſpenſare niſi cũ cãæ cognitione;& ſi diſpenſant, non ualet diſpẽſatio,uel reuocaſ:& ipſi peccant,& puniunſ 51.diſt.qui in aliquo [licentiam] bñ dicit licentiam, & uoluntariã tm̃,quia ſine cã. nã & ſi cã ſubeſſet bñ poſſet diſpẽſare, ꝙ propriũ haberet. Quid.n.ſi tota Chriſtianitas,uel ẽt aliqua pars eius eſſet in ꝑiculo,niſi monachus fieret rex, fortè nõ eſſet alius, qui ſciret aliquod regnum regere, uel poſſet, niſi monachus, nonne dices, ꝙ fiat Rex nõne quilibet debet ſe totum in holocauſtum offerre Deo, ut in eo, quod ſibi plus placet, præeligat ſeruire? ſed præ omnibus placet ei, ꝙ creaturam ſuam rõnabilem & tꝑalem conſeruet,pro quo etiam ipſe animam ſuam poſuit. ¶Itẽ nonne peccat, qui minus bonũ maiori bono præponit.ſ̃.de reg.licet, in fi.11.q.3.ſi qs di.& c.uæ qui dicitis. Itẽ cõis utilitas præfertur priuatæ.7.q.1 ſcias.c.mutationes. ¶Item ſi ꝑꝑ communem utilitatem põt fieri eps.j.e.licet, & etiã clericus.55.di. priſcis.16.q.1.ne pro cuius,quare nõ eodem mõ Rex? ſed fortè rñdebit ↄditor,ↄcedo, ꝙ fiat Rex:ſed nõ habebit propriũ:qa regnũ cõe eſt,& q̃ acquiret,regnũ acqret ar.pro his.18.q.1.c.1.j.de priuile. cum olim. ſed ↄ̄, qd ſi non põt eſſe ſalua Chriſtianitas, niſi regnum in ſuum proprium accipiat,illud ſuis hæredibus relinquendum quia forte habebat filios ante,q̃ fieret monachus.¶Itẽ quid ſi dixerint ei illi,qui poſſunt dare regnũ,oportet, ꝙ ſi uis habere regnum, accipias hanc reginam in uxorem, alias dabimus eã infideli, uel tyranno? an hic ita diliges contemplationem huius monachi,& continentiam hominis unius,& ita reputabis Deum crudelem, ꝙ nolit ꝑ prouiſionem uicarij ſui huic Chriſtianitati prouideri.Item Papa fecit conſtõnem,ꝙ ẽt ille,q uouit ſimpliciter, ſi ↄ̄hat, ꝙ tenet mr̃imonium.j.qui cle.uel uo.rurſus.17.q.2. Gonſaldus.ſ̃.de conuer.coniug.placet: quare nõ eodẽ mõ põt diſpenſare? Itẽ fecit cõſtõnẽ,ꝙ uxor unius alij nubat.j.de diuor.gaudemus.§.pe. Item ex conſtitutione eſt,ꝙ minor.14.annis non põt ſe obligare religioni.ſ̃.de reg.& tranſ.ad noſtram, qđ eſt contra ius naturale: quia ſicut puer,ex quo doli capax eſt, poteſt ſe diabolo obligare, eodem modo & Deo. Item Papæ dicitur, quodcũque ligaueris &c. Item in quolibet uoto intelligendum eſt, niſi aliter Deo placeat ſed credendum eſt, quòd Deo aliud placeat,utilitas ſubeſt, quòd contra uotum faciat. ¶Item ſicut dicitur, quòd non intelligitur uenire contra uotum, qui facit contra illud autoritate ſuperioris,qui eſt uicarius IESV Chriſti ſicut in mr̃imonio.ſ̃.de trãſla.c.inter, in prin.nec ob.prædictis, quod dicitur, uouete, & reddite. uouere quidem eſt uoluntatis: ſed reddere neceſſitatis: quia liber bñ intelligitur uotum Deo reddere, q ſe eius diſpoſitioni committit; & quia magis eius bñplacitum facit,ut ꝓdictum eſt.ſ̃.de uo.& uo.re.magnæ.

a ¶*Non tamen hoc eſt uerum.* Spe.ĩ ti.de *lega. § nunc breuiter, ad fi.uer.15.in uoto, & Car.in repe.c.perpẽdimus infra de ſen. excõ.col.8.ſequuntur* Inno.*hic,& abb.in c. fraternitatibus,& ibi* Ioan.*de Ana.infra de ſchiſmati. & de ueritate uide per* Fel.*in c. ad audientiam, el 2. col.4.uer.nihilominus attẽde bene ſ̃.de reſcr.*

b ¶*Itẽ licet conditori.* Adde, *quòd idem tenet ipſe* Inno.*in c.ueniẽs,ſuprà de fil.preſby.in gl.in fi.* Et *gl.in c.ſi qui.81.di.in gl.j. in fi.* Et *no.*Io.*de* Imo. *in l.quidam conſulebat.ff.de re iu.& refert* Fel.*in c.ad audiẽtiam, el.2.col.5.omnia autem iſta ſupra de reſ.& adde eundẽ* Fel.*in c.quæ in eccleſiarũ, col.13.in prin. ſupra de conſti.& ibi alle.concor.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Non poſſunt viſitatores rectorem alicuius loci remouere, ſed epiſcopo nunciare.*
2 *Parochia regenda eſt auctoritate epiſcopi.*
3 *Ad quem pertineat electiones confirmare de prioribus fratrũ factæ, & in nu.5.6.& 7.*
4 *Non poteſt* Archidiaconus *de iure præſentatum ſibi à patrono ſine* Epiſcopi *licentia in eccleſia inſtituere.*
8 *Degradatio priorum pertinet tantum ad* Epiſcopum.

IN ſingulis [Abbatum,atq; Priorum] non excẽptorũ,j c.ꝓx.§.hæc eadem [aduocent] capl̃m Abbatum,& Priorum, q ↄueniunt ad generale capl̃m,& factis etiam his primordiis, capl̃m totum uel maior pars eliget quatuor abbates, q præſunt capitulo [q] Ciſtercieñ. [de ipſis] abbatibus,q ↄueniunt ad capitulum [ꝑlationis] iſti cũ ſint ꝑlati ordinariam iuriſdictionem non hñt; ſed delegõne Papæ funguntſ. Item de uiſitatoribus ab his deputatis. nam delegõne Papę, nõ iſtorum quatuor funguntſ,ut j e.c.ibi. [uice noſtra] uel dic, ꝙ eſt ordinario iure iſtorum ab hac ↄſtõne eis
1 ↄceſſa. † Denuncient] no.ꝙ remouere non poſſunt,ſed tm̃ epõ nunciare: & cum tam eps, q̃ hi uiſitatores habeant iuriſdictionẽ cognoſcendi,uel inquirendi de his, occupãtis melior erit conditio, ut ff.de ꝓcur.pluribus. alij tñ dicunt, ꝙ uiſitatores non procedent, niſi primò moneant Epm̃,& appareat eius negligentia,ar.ſ̃ de offi. ord.quãto.9.q.3. nunc uerò. vel dic, & melius, ꝙ ambo uiſitabunt; & erit forte utraq; ordinaria, arg. j eo. c.porrò. ¶Item ſimile.j c.ꝓx.nec eſt ↄ̄ ſ̃ de offi.ord.c j. ubi innuitur, ꝙ uiſitatores poſſunt deponere: quia ibi non erant tantum uiſitatores, ſed inquiſitores, & iudices,ut ibi colligitur. alij dicunt aliter in generali viſitatore; & ſic loquitur hic: aliud in ſpãli; & ſic loquiſ c.j. primò dictum placet. [diœceſani] epi.n.curam gerunt ſuarum diœceſum,ſ̃ de offi.ord.pernicioſam. ¶Iura] quorum ipſæ diœceſes exiſtere dignoſcunſ. 9.q.2. nullus primas,& in aliis c.ſeq. & iõ cum ipſi curam habeant, ad illos ꝑtinet ipſam cõmittere, de offi.archid.
2 cum ſatis.16.q.ult.nullius. ¶†Oĩno] vnde epõrum auctoritate ſiue cura, adminiſtratio gerenda eſt, & parochia regenda.10.q.1. regẽda, ac ipſis de hmõi cura,uel regimine rñdendum.16.q.2.ſanè, ſ̃ de ꝑbẽ.in Lateraũ. & de priuil.cum & plãtare, §.in eccleſiis. & ita talibus prioratibus,qbus cura populi eſt annexa,priores inſtitui debent ꝑ epõs;& hoc eſt uerum,qñ ꝑ ipſos cura geritur. nam & ſm antiquos cano.monachi poſſunt aſſumi ad regimẽ eccleſiarum parochialiũ. 16.q.1.doctos, & c.in parochia.55.diſt.priſcis,& ſ̃ eo.ꝙ Dei. ſecus aũt qñ ꝑ ꝑsbyt.ſeculares; qa tunc ipſi ꝑsbyteri,& non monachi inſtituendi ſunt ꝑ epõs de ↄſilio monachorum,j de capel.mon.in eccleſiis. item hoc eſt uerum, qñ tales prioratus,uel eccleſię pleno iure nõ ſubſunt religioſis: ſecus aũt,ſi pleno iure ſubſunt.16.q.2.uiſis,& ĩ ꝑal.decr.in Lateraũ. & c.cum & plãtare. Item ꝓ graui culpa deſtituẽdus eſt aliqs& auctoritate ſuperioris,uidelicet epi diœc.16.q.ult.inuentum, & ſ̃ de fo.cõp. poſtulaſti. circa maiora nãq; periculũ uertiſ. 42.diſt. quieſcamus. & iõ hmõi grauia & difficilia diœceſanis referenda ſunt in ſuis diœceſibus de offi.archipresbyteri.ſingulæ,in fi. ardua ſine epis nequeunt terminari,ſ̃ de offi.archi. ad hoc,uer. item in epl̃a.difficilia.n.ſuperioribus ſunt intimanda,ſ̃ eo.circa medium.18.diſt. multis denuò, ĩ fi. & licet correctio religioſorum ad ſuos ꝑlatos regl̃r ꝑtineat, ſ̃ de offi.ord. quãto, & 90.diſt. ſi qs, ſi tñ aliqd graue & difficile emergat,ad cuius correctionem detẽtio abbatis nõ ſufficiat, ꝓuidẽtia diœceſani eſt ſuꝑ hoc adhibenda,de ſen.excõ.monachi, & c.cum illorum,de ꝓſcri.cum olim, ubi dr̃, ꝙ pnĩa in leuibus culpis ꝑtinet ad abbatem. maximè aũt prouidentia & diligentia tũc adhibenda eſt,cum præficiuntur aliqui in prælatos,ſeu rectores,ſeu etiam amouẽtur,de elec.nihil, & 7.q.ult. c.fin.ubi dr̃, ꝙ de tanta re,ſ.qñ inquiritur de dignitate alicuius ꝑlati, ut remoueatur, uel detur ei coadiutor, non ſegnius eſt agendum. Item priores, q ſic ꝑ electionem inſtituunſ,non poſſunt mutari ſine manifeſta & rationabili cã,ut dictum eſt,uidelicet ſi fuerint dilapidatores,&c. ut prædicta decr.monachi,§.ult. ſed ſiue ſint abbates, ſiue priores, utpote in monaſteriis, q́ abbates non habent proprios,& inueniantur dilapidatores, uel alias merito amouendi,ꝑ diœceſanum remouẽdi ſunt, dũmodò non ſint exẽpti,ſ̃ eo.ut itaque,j eo.c.prox.§.ſi abbas, & §.ult. prætereà quãuis hmõi priores immediatè ſubſint ſuis abbatibus, in illorum iuſſionibus intendere, & obedire debeant, non uidentur tñ poſſe amoueri ꝑ eos inconſultis diœceſanis, ſicut uideo, ꝙ licet cuſtos eccleſiæ in cunctis iuſſionibus archidiaconi obedire debeat,& ei ſubſit,non tñ ſi minus idoneus ſit,abiicere uel amouere poteſt inconſulto epiſcopo, de offi. cu.c.j. Item uidetur,ꝙ in prioratibus,in quibus ꝑ electionem collegiorum ſuorum inſtituuntur priores, gerenda eſt adminiſtratio auctoritate diœceſanorũ.¶Sed obiicitur ↄ̄: qa ſi in monaſterio ſubiecto alteri fiat ꝑlati electio,præſentandum eſt de iure abbati,uel collegio ſuperioris monaſterij, ut ab eo ſi canonica fuerit, confirmeſ,de ↄſue.cum dilec. circa fi. ita ordinatio inferioris monaſterij plenè pertinet ad abbatem ſuperioris,de reli.do.quia monaſt. Si ergo ſuperior abbas cõfirmare habet electionem abbatis,uel prioris ſibi ſubiecti,ꝑ confirmationem conſequitur quis liberã adminiſtrationem,de elec.trãſmiſſam. ur̃,ꝙ in talibus prioratibus auctoritate ſuorum abbatũ adminiſtratio geri debeat.ſed ↄ̄: quia ur̃,ꝙ nec in iſtis,nec in aliis prioratib.q non habent populum, uel in qbus non inſtituunſ priores ꝑ electionem, adminiſtratio geri debeat auctoritate abbatum: quia inſtõ & deſtõ de iure ad diœceſanum pertinet,& de l.iuriſdõnis eſt,ſ̃ de offi.ord. cõquerente, & de inſti.cum ueniſſet,de hære.cum ex iniũcto, in fi. item oẽs eccleſiæ diœce.ſub poteſtate epi ſui cõſiſtunt,& ad ipſius ordinationem ꝑtinent.16.q.7. oẽs baſilicæ.10.q.1. decretum eſt. ſo.circa hmõi prioratus, q parochiales non habẽt,& q ꝑ electionem collegiorum ſuorum fiũt,monachi tm̃ manent in eis,& abbates plenè,i.ex ſua fundatione in eiſdem obtinent tẽporalia; iõ ꝑmiſſum eſt & obſeruatũ crediſ,ꝙ ponantur in eis priores,& remoueanſ ad mãdatum ſuorum abbatum, ut in religionibus magis uigeat & obſeruetur obedientia.Et ideò huiuſmodi prioratus ꝓpriè appellantur obedientiæ,ſ̃.eo.cum ad §.tales. vnde tales priores ex eo, ꝙ ſic præficiuntur, non poſſunt nec debẽt aſſumere ſibi auctoritatem cõtinuæ prælationis: imò,cum expedierit, abſque contradictione mutari poſſunt, ſicut dicitur de præſidẽtibus capitulis generalibus, ſupra eo.c. ſi enim tales inſtituerentur & ponerẽtur per epiſcopos, aut de ſuo conſenſu,uel auctoritate, non poſſent poſteà ſic ad abbatum conſenſum remoueri, de offi.archid. ad hæc, arg.ſupra de trãſac.de cætero: propter quod etiam talibus ſuæ adminiſtrationes nõ confirmantur, *ſupra* de cõ.utili,uel inutil.porrecta. & ideò in *huiuſmodi* prioratibus ponuntur & deputantur *priores pro uoluntate*

 ſuorum

ſuorum abbatum,& etiam amouẽtur,ut in præall.§.ta-
les,& de priuil.qm̃ per confeſſionem,ubi ſit mentio de
clerico uel monacho deputato à monaſterio ad regimẽ
alicuius eccl'iæ diœceſano ſubiectæ.16.q.ult. ſi qs vult.
dicitur.n.ꝙ ſi abbas vult ad meliorem locum trãſmuta
re monaſterium, faciat hoc de ꝯſilio epi : ſed mittat in
priori loco presbyterũ ad exercenda ipſius miniſteria;
& ita ad abbatem ꝑtinet deputare ad regimẽ talium lo
corum perſonas. ſecus aũt eſt in prioratibus, in quibus
creantur priores ꝑ electiones capitulorum ſuorum:qa
tales priores plenius ius aſſequunt̃ in prioratibus ipſis,
ad quos uocantur ꝑ ſua capitula : quia ꝑ electionem &
ꝯfirmationem acquirunt eos, de accuſ.ſuꝑ his, & quaſi
ut abbates in loco ipſorum præſunt ibi: vnde ſic leuiter
amoueri non poſſunt ab eis : imò etiam ſi transferendi
ſunt ad maius officium, hoc fieri debet de conſilio fra-
trum locorum, in quibus præſunt, ſupra eo.monachi,
§.priores.58.diſt.c.ij. 19.q.3. ſtatuimus. huiuſmodi.n.
trãſlatio quaſi quædam alienatio eſt perſonæ : ſunt aũt
precioſiores perſonæ,q̃ res.12.q.2.præcipimus.vnde ſi-
cut res abſque ꝯſenſu capituli alienari non põt. 12.q.2.
ſine exceptione, ſic nec perſona. monaſteria uerò bona
ſua alienare non poſſunt abſq; ꝑmiſsione & licẽtia epi.
12.q.2.abbatib.18.q.4.in uendõnib.Et ita in trãſlatio-
ne taliũ priorũ,q̃ fieri debet de ꝯſilio fratrũ, neceſſaria
erit licẽtia & ꝑmiſſio epi multofortius, q̃ ĩ trãſlatione
uel alienatione rerũ,s̃ de renũ.admonet.vnde apparet,
ꝙ in creatione & mutatione taliũ priorũ, q̃ fieri debet
de ꝯſilio fratrũ, neceſſaria erit licẽtia. plus iuriſdõis &
autoritatis hñt diœceſani, q̃ in ipſos inſtõne & deſtõne
3 aliorũ. † Sed qs ꝯfirmabit electiones taliũ,& ipſos inſti
tuet? uř ꝙ abb.ſuperiores, ſicut all.eſt s̃. ſed certe ſatis
uř incõgruum,ꝙ aliqs prioratũ,uel eccl'iam aliquã ĩ-
tret,& adminiſtret irrequiſito diœce. cui ſubeſt,ut ĩ ꝑ-
dicta decr.admonet. ad diœceſanum ꝑtinet cuſtodia ec
cleſiarum uac.ſuæ diœce.de inſti.cũ ueniſſet. vnde ipſo
incõſulto intrare nõ debet:qa derogaretur ꝑꝑ hoc iu-
ri epali,de priui.paſto. põt ergo rñderi,ut fiat dřia in-
ter inſtõnem, & ꝯfirmationem. ꝯfirmatio.n.eſt ꝓpriè
approbatio ꝓceſſus in electione habiti, & quãtũ ad for
mam electionis,& quãtum ad ꝑſonam electi, s̃ de elec.
nihil. inſtõ aũt fit in eccl'ia de ipſo electo approbato iã
& admiſſo,qñ.ſ.inueſtitur de illa,de iur.pa. ꝙ aũt,ꝯſul
tationib. indifferẽter.n.utitur ius his uocabulis,inſtõne
ualet & inueſtitura,de cõ.ꝑ.poſt elect.qa & inueſtiri dř
aliquis de eccleſia,uel ꝑbenda.de cõ.ꝑ.ꝓpoſuit, & inſti
tui in eccl'ia,de ꝑb.dilecto. ubi dř,ꝙ vno iure ĩdiuiduo
uacante,ſiue ꝑbenda,duo inſtitui non poſſunt ad illud,
de ſu neg.ꝑl.literas. inueſtitura aũt fit poſt ꝯfirmatio-
nem,de ap.ꝯſtitutus. vnde põt dici ꝯfirmatio electionis
ꝙ in talibus priorib.de iure ꝑtineat ad abbates ſuos,ut
ꝑal.decr.de ꝯſuc.cum dilec. Inſtitutio aũt ad diœceſa-
nos locorũ,ſicut examinatio & approbatio clericorũ,
q ꝑficiendi ſunt bñficiis eccleſiaſt.& inſtituẽdi in eis,ꝑ-
tinet ad ſuos archid.inſtitutio uerò ad epos,de offi.ar-
4 ch.ad hoc,in uer.in quadam. ¶†Et ꝙ inſtõ tam abbatũ,
q̃ priorum in officiis ſuis ſpectet ad diœceſanos, ſatis ĩ-
nuitur.15.q.2. c.j. & c.cellulas; & ita abbates confirma
bunt electiones, & approbabũt priores electos : diœce-
ſani uerò illos inſtituent, de offi.archid. ſuper eo. ubi
dicitur, ꝙ ſi alicui permittitur aliqua eccleſia ordinã-
da de perſona idonea ad pñtationem patroni, licet re-
ctor,q inſtituendus fuerit,ꝑſentandus ſit illi,cui cõmiſ-
ſio facta fuerit,& ipſe eum admittet:non tñ ipſum inſti-
tuet, ſed eps, uel archidiaconus, ad quẽ inſtitutio per-
tinet: quia non eſt intentio cõmittentis ſuper hoc præ-
5 iudicare epo, uel archidiacono. ¶†Item & ipſe archi-
diaconus non põt de iure præſentatum ſibi à patrono
ſine conſenſu & licentia epi inſtituere in eccleſia, ſupra
de offi.archid. cum ſatis, de re iud.cum Bertoldus, niſi
aliter obtineat de preſcripta ꝯſuetudine.de deci.dudũ,
de offi.archid.dilecto, de exceſſ.præla. ad hæc. ſi ergo
ad diœceſanos pertinet talium priorum inſtitutio, nec
debent difficultatem adhibere, uel ingerere in ipſorũ
inſtitutione poſt,q̃ examinati & approbati ſunt ꝑ ſuos
abbates, ſicut fit in his, qui promouentur ab epiſcopis
ad ordines.14.diſt.qñ, & de offi.archid. ut noſtrum, &
in his,q præficiendi ſunt eccleſiaſticis beneficiis: qm̃,ut
dictum eſt,examinãdi ſunt prius à ſuo archid.& poſteà
ꝑ ipſum præſentandi epo,ut eos ꝑficiat,de offi.arch. ad
hæc,in uer.in quadam. poſtq̃ uerò examinatus eſt alias
diligenter & approbatus ꝑ illum,ad quem ꝑtinet, hic
non eſt denuò examinãdus, de æta.& quali.accepimus,
de offi.dele. licet, de purga.cano.dilec.in fi. & ſufficit
monachis teſtimonium abbatis.16.q.1. monachi uagan
tes,niſi forte aliquis promotus ad vnam dignitatem uo
cetur,uel poſtuletur,ſeu eligatur poſteà ad aliam:quia
tunc opportuna eſt poſteà alia examinatio. poteſt.n.
aliquis eſſe idoneus ad vnam,& non ad aliam, de elect.
in cauſis, in fi.vnde abſque difficultate admittẽdi ſunt,
ſiue inſtituendi tales priores ab epiſcopis,ſicut ſine dif-
ficultate & abſque iudiciorum ſtrepitu amouendi ſunt
ab eis poſt,q̃ denunciatum fuerit epiſcopis per illos,ad
quos denunciare ſpectat,ꝙ ſunt indigni,infra cap.pro-
xi.§.ꝙ ſi abbas,& §.ult.de accu.qualiter,in fi.& ſi forte
in eorum inſtitutione maliciam adhiberent, poſſet ſu-
per hoc haberi recurſus ad ſuperiorem, de iure patro.
nullius,& in prædicta decr.ea quæ.§.ꝙ ſi abbas.16.q.fi.
decernimus,ar.de iure patr.paſtoralis,in fi.de elec.pu-
blicato. ſm̃ præmiſſa poteſt dici, ꝙ inſtitutio in talibus
prioratibus pertinet ad diœceſanos : confirmatio uerò
6 electionis eorum ad abbates. ¶†Sed ponamus, ꝙ inſti-
tutio etiam talium priorum pertinet ad ipſos abbates,
non tñ eos poſſent auctoritate propria inſtituere cor-
poraliter. de huiuſmodi corporali inſtitutione in be-
neficiis & dignitatibus loquitur decre.ad hæc,de offi.
archid.in uer.in quadam.nam per ipſam inſtitutionem,
quæ cõſiſtit in conceſſione, ſiue in collatione beneficij,
uel dignitatis non adipiſcitur quis poſſeſſionẽ,ſed poſt
ea inducitur,de ſenten.& re.cum Bertoldus,circa prin.
& de conceſſ.præben.poſt electionem, in fi. nec per in-
ueſtituram intelligitur quis adeptus eſſe poſſeſsionem,
de donatio.per tuas,de conceſſ.præbẽ.propoſuit.vnde
non liceret hmõi prioribus, etiam ꝙ eorum inſtitutio
ſpectaret ad abbates, prioratuũ poſſeſſionem ingredi,
& eos gubernare ac adminiſtrare ibi auctoritate ꝓpria
irrequiſitis diœceſanis,de priuil.paſto.in fi.de foro cõ-
pe.Romana.§.contrahentes,& 16.q.5. ſi quis eporum.
ubi dř,ꝙ ſi ꝑlatus in eccleſia ſua,quã habet in alia diœ-
ceſi,uoluerit ordinare clericos, uel inſtituere, qđ idẽ
eſt.ut de arb.non ſine ipſos ordinet is, cuius territoriũ
eſt : uel ſi ordinati ſunt & inſtituti, acquieſcat eos ha-
bere, & regimen, & gubernatio Eccleſiæ ad eum per-
tinebit. Et ita cum conſcientia & permiſſu dixi in eccle
ſiis ſuæ diœceſis adminiſtratio eſt gerenda, ſiue perti-
neat ad abbates confirmatio, & ad epiſcopos inſtitutio
talium priorum, ſiue utrũque ad abbates. adminiſtra-
tio tñ gerenda eſt auctoritate & permiſſu eporum.nam
& dec.de elec.cum in cunctis, §.cũ uerò, diſtinguit hæc
tria, electionem, confirmationẽ,& adminiſtrationem.
¶Sed

¶Sed qualiter rñdetur ad alias dec.noſti,& trãſmiſſam
de elec.in quibus dř,ꝙ per confirmationem quis habet
plenam & liberam adminiſtrationem? & dicendũ eſt, ꝙ
refert,an confirmet is,qui eſt ordinarius loci: & plenam
ꝑtãtẽ hẽt à iure,ut archieps quantum ad ſuos ſuffraga-
neos:& epi quantum ad prælatos eccleſiarũ ſuarũ diœce
ſum ſibi ſubiectarũ,& Papa q̃tum fecit ad oẽs: quia ſuꝑ
oẽs hẽt ꝑtãtem,an confirmet alius:quia ſi archieps, uel
eps,aut Papa confirmet,ex ipſa confirmatione intellige
tur ei conceſſa eſſe adminiſtratio , ut prædicta decret.
tranſmiſſam, & c.noſti. & intelligitur eſſe inſtitutus, &
accepiſſe per hoc inſtitutionem,de ſi. ſicut tuis.ubi dici
tur,ꝙ petita fuit confirmatio.& poſtea ſequitur, ꝙ acce
pit inſtõnem,ſicut petiuerat.unde pro eodem ponit con
firmationem,& inſtitutionem.& hoc accidit, quia hmõi
cõfirmatores pleniorem hñt auctoritatem, & res uel lo
ca plenius ſub ſunt eis, maxime in ſpũalibus, ꝑꝑ qđ eis
competit inſtituere, de ele.querelam.& ideo efficacior
eſt eorum confirmatio , & intelliguntur per hanc inſti-
tuere:quia nõ exigit̃ alicuius alterius continentia uel aſ
ſenſus.ſecus aũt eſt,qñ alij confirmant,qui non ſunt lo-
corũ ordinarij;quia non ſic plene præſunt illis.unde al-
terius ſuperioris,ut pote diœceſani,qui plenius curæ ac
regimini præeſt continentia expectatur ſicut dictũ eſt.
s̃.uel põt aliter dici,confirmatio electionum in talibus
prioratibus ꝑtinet de iure ad ipſos diœceſanos : qm̃ ad
ipſos ſpectat regimen animarum committere. 16.q.ult.
nũllus omnino. Et ad illam dec.de conſuet.ſic rñdendũ
eſt,quia monaſterium Carofen. dicebat, ꝙ fratres An-
dren. monaſterij debebant in Carofen. capitulo aliquẽ
de gremio ipſius monaſterij Carofen.eligere ſibi in Ab
batem propter ſtatuta diœceſani epiſcopi,qui conſtitue
rat,ꝙ electio prioris, uel Abbatis monaſterij Andren.
penderet penes fratres ipſius loci & capitulum Caro-
fen.monaſterium uerò Andren.dicebat,ꝙ de iure cõi &
priuilegio ad ipſos fratres tantum pertinebat electio &
Papa rñdet,ꝙ illud ſtatutum põt ita ſane intelligi , ut
nec iuri cõi,nec priuilegio derogetur per ipſum, uideli
cet ut ad fratres Andren.monaſterij ſpectet electio, &
ad capitulum Carofen.confirmatio.ſed non eſt ita intel
ligendum,ꝙ de iure cõi pertineat confirmatio ad Caro
fen.capitulum,nec ad hoc ſe refert dec.cum dicit ꝙ ſta
tutum illud non obuiat iuri communi:quia nõ erat qõ
de confirmatione,ſed de electione ſolum,quam de iure
cõi dicebat ad ſe ſpectare Andren.monaſterium.¶Vnde
ſtatutum illud ſic poteſt intelligi , ꝙ non obuiaret iuri
cõi,quod eſt, ut congregatio ſibi Abbatem eligat.16 q.
ult.c.fi.& tñ ſtatutum ipſum concedebat capitulo Caro
fen,uidelicet ius confirmãdi,ꝙ ipſe diœceſanus vř ei cõ
ceſſiſſe hmõi ſtatuto.nam alias ſtatutũ ipſum fuit inane,
niſi aliquid ſpãliter indulſiſſet,de uer.ſig.Abbate,circa
fi.non obuiat huic intellectui decr. illa de reli.do. quia
monaſterium,dř.n.ibi,ꝙ unum monaſterium fuit unitũ
alteri.Vnde ipſe erat Abbas utriuſque,& amborum ad-
miniſtrationem & ordinationem habebat, nec preficie
batur alius in uno,& alius in altero.ſed quia utrunq; in
congruum uidetur, ꝙ in aliquo prioratu ſubiecto mo-
naſterio,uel Abbati confirmetur uel inſtituatur prior ,
inſcio ipſo Abbate,cui ſubeſt prioratus,ideo poteſt dici
ꝙ electio,quæ in tali prioratu celebratur,denuntianda
eſt abbati,cui ſubeſt & per eum & ꝑ electores,uel per il
los,cum eius conuenientia præſentanda diœ.de ecc.ædi
7 ad audientiam, & de ele.ſacroſancta. ¶†Et ita dici põt,
ꝙ confirmatio talium electionum ad diœ.pertinet,& ſic
eorum auctoritate geri debet adminiſtratio , niſi aliud
Abbatibus de iure competeret ſpeciali,ut s̃.notatũ eſt ,
uel niſi circa inſtões,& deſtitutiones abbatum, & hmõi
prælatorum & religioſorum aliud obtineat,& obſerue
tur,& ex regula & inſtõne ſui ordinis approbata , ſicut
8 patet in Ciſter.de ſt.ne dei.¶†De gradari autem hmõi
prælatos,uel priores ad ſolum epm̃ pertinet.15.q.5. c.
j.& ſeq.& 16.q.2.uiſis.in cellis aũt,quæ fieri deberent.
j̃.ſepta monaſterij.20.q.ult.c.fi. nullum inſtituere, uel
deſtituere debent epi.18.q.2.quàm ſit.Alij dicunt,ꝙ nõ
ſolum in prioratibus,qui habẽt curam, ſed ẽt in alijs &
ẽt in his, ubi eſt prior datus ab Abbate.ſemper eſt præ-
ſentatio facienda epo,& per eum confirmatio facienda.
[Præuacantes] ipſi epiſcopi,uel uiſitatores[Eos] epos,
uel uiſitatores [Perſonis] nota.eos, qui præſunt capitu
lis celebrandis habere iuriſdictionem ſuper eos,qui of-
fendunt monaſteria.

EA quæ. Hoc c. loquitur de uiſitatoribus deputatis
à ꝑſidentib.capitulis [Cõcil.] s̃.c.ꝓx. [Normã] for
te nimis leuen.¶Monachos] hic apparet,ꝙ uiſitatores
pñt punire monachos,& ad abbatem remittere punien
dos.uel dic melius,ꝙ non pñt punire delinquentes mo-
nachos,niſi eſſent contumaces, ut puta quia cum uiſita
tores uellent interrogare de ſtatu monaſterij, ipſi no-
lebant rñdere,uel alio modo uiſitationem eorum im-
pediebant:& ſic hic loquitur. ¶Puniatur] ſuſpenſionis
pœna,uel interdicti.deponere eũ
a non poſſunt,uel remouere [a] ſuprà
c.proxi.§.ordinentur. uel dic me-
lius , ꝙ non ſuſpendentur,uel in-
terdicentur niſi per epiſcopum ,
ſed diſciplinam publice recipiant
in capitulo:& hoc uidet̃ ſonare li-
tera [Iudiciorum] not.in inquiſi-
tionibus abbatum non eſſe ſeruan
dum ſolitum ordinem iudiciorũ.
j̃.de accu.qualiter.2.in fi. & de ſi.
ꝑ tuas.[Ab adminiſtratione] hoc
ſpecialiter conceditur ſibi in exem
ptis propter periculum moræ &
longam abſentiam Papæ [Portet]
à diœceſano,uel à Papa.

a ¶*Remoue. Adde quod hoc intelligi debet in proprio uiſitatore, ſiue ſit generalis, ſiue ſpecialis, & ita intelligas, ſuprà no. in c. proxi. quando autem eſſet non ſolum uiſitator, ſed inquiſitor & iudex, poſſet deponere, ut in c. dilectus, ſuprà de reſcrip. & ita Henri. Bohic ibi.*

De religioſis domibus, ut epiſcopo ſint ſubiectæ. Rubr.

TVnc aũt [ad baſilicam.] Si uis ſcire,quis eps
debet conſecrare eccleſiã,debet inquiri cu-
ius ciuitatis eps &c.[Cuius] no.s̃.de offi.ar-
chi.c.ult.s̃.de prob.cauſam [Cõſignationẽ.]
no.non licere niſi ꝓprio epo ꝯſignare infantes.[Concur
rerit]16.q.1.huic.¶Terminis]dictis inter ciuitates per
ciues.x.diſ c.i.& c.imperiũ.3.q.7.hoc quippe uel termi
nis nouis;qa ſi de his ꝯſtat,ſufficit.16.q.3.inter memo-
ratos,& c.dilecto.cum.n.hæc iure, ſ. chriſmare,& bapti
zare,& conſecrare eiuſdẽ iuris ſint,ut qui eſt in poſſeſ-
ſione unius,& alterius præſumit̃,niſi ꝯ ꝓbetur,ar.12.q.
2.cognouimus.j̃.dec.cũ in tua,niſi alias ꝓbaret aliquod
de iuribus ꝑdictis exercuiſſe,& eſt neceſſariũ ad hoc, ut
ſic præſumat̃,ꝙ certũ ſit,ꝙ parochia hæc ſit in eius diœ
ce.uel non conſtet,ꝙ ſi in alicuius diœc.

QVia monaſteriũ.[cuius eſt diœ.]monaſteriũ ĩ fundo
Marciano ſitũ,de hoc no.j̃.ne ſe.ua.c.j.¶Termin'̃]
iõ ſeruant̃ oĩb.iura ſua,qa locus unitus alij nõ mutat na

turā ſuā.ſed ſi locus mutaret naturā ſuā,tunc acciperet
iura annexa à iure,uel ꝯſuetudine naturæ mutatę;ſicut
eſt uidere in monaſterio facto è capella, qđ aſſumit iu-
ra competentia capellæ & cum ſuo præiudicio.ĩ.de ca
pel.mo.dilectus. & idem de ec.ædi.ad audientiam.ſ.de
ma.& obe.,cum inferior.ſ.de conſue.cum olim,& c.cum
dile.ſ.de ſta.mo.recolentes.

DE Xenodochiis,ſ.ſtatuimus. [per ſolicitudinem] ꝑ
hoc.c.poſſunt intelligi.c.10.qō.1.c.1.& ſe.16.qō.7.
oēs , uidelicet ꝙ in hoc ſit tm̄ diſpoſitio epiſcoporum ,
ad quæ ordinata eſt eccleſia,& quæ inueniuntur expreſ
ſa in iure,ut no.ſ.de off.ord.conquerente. aliter enim
epiſcopus nihil ab eccleſiis ſaltem in tꝑalibus petere
debet.ſ.de excep.cum, & ĩ.eod.c.cum uenerabilis , &
10.q.3.quia cogno.

AD hæc [autoritate ponti] qa priuatus ſine autori-
tate epi locum religioſum facere non pōt.ff.de re.
diui in tm̄.§.ſacræ.ff.de re iu.l.iij.
§.ſi quis do.& §.ſi his.Alij tñ a di-
cunt, ꝙ cuicũq; laico licitũ eſt ha
bere oratoriũ & hoſpitale in do-
mo ꝓpria , dũmō non habeat for-
mā eccleſiæ ēt ſine autoritate epi,
de conſe.diſt.1.unicuique, & c.cle
ricos: ſed ibi celebrari nō poterit
abſq; autoritate epi, ut in pdictis.
c.hoc autem certum eſt , ꝙ domũ
deputare poteſt ad pauperes recipiendos.

a ¶ *Alij tamen dicunt.* a *Adde, quòd hoc idem refert & tenet I'e.de An.in cōſ.229 col.2. uer.ſed iſtis , inci.cōſilium , ſuper primo et Car.ĩ cōſ.13.ĩci. pelucidatiōe dubiorũ.co.j.*

INter quatuor, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Cenſum imponere in ſignum deuotionis , & memoriam beneficiorum licet.*
2 *Non poteſt epiſcopus in totum ius epiſcopale dimittere, & eccleſiam à tota ſua iuriſdictione dimittere.*
3 *Poteſt epiſcopus examinationem ordinandorum, & uiſitationem clericorum archidiaconis , & etiam aliis committere.*
4 *Sub iuris epiſcopalis petitione nedum ius epiſcopale comprehenditur,ſed etiam quod pacto,uel conſuetudine conſtitutum eſt.*

COnſtitutus [qui fuerat eps] fortè diuerſis tꝑi-
bus,uel eodē [pertinentes] hoc uerbum latiſ-
ſimum eſt.ff.de uer.ſig.uerbũ,ptinere,ut com-
1 prehendat illa,in quibus iuſpatronatus habet † ita ui-
delicet] p hoc uidet̃ , ꝙ diſtinctus fuerit ꝯtus emphy-
teuſis,q fuit de tꝑalibus tm̄,à ꝯtu liberalitatis , q fuit
de ſpũalibus tm̄ , ſicut ſequit̃, qđ licet.ſ.de rerũ pmu.
ad qōnes.uel dic,ꝙ appellat emphy.cōpenſationē cen-
ſus, quē in ſignũ deuotionis,& memoriā bñficiorũ licet
imponere. 18.q.ult.Eleutherius. uel dic , ꝙ licitũ fuit
epō ſibi cōſtituere ſine peccato certā pēſionē , arg.ſ.ut
ecc.bñ.ut noſtrum, in.fi.uel ſicut innuit hæc decr.infe-
rius,eps liberal'r donauit,& monaſteriũ liberal'r pēſio-
2 nē ꝯſtituit † ordinationē] licet nō poſſit ĩ totũ ius epale
dimittere,& eccleſiam à tota ſua iuriſdictiōne dimittere,
probo : qa ſic eſſet eccleſia illa accephala: qa cũ nullus
ſit,q eā in ſuā recipiat,accephala remaneret;qđ eſſe nō
debet,uel pōt.93.diſt.nulla. tñ ad iura epalia conſtitue
re pōt uicarios,q ſuo noīe hoc faciāt ; & ſic factum fuit
hic:qa abbatē & conuētũ eiuſdē monaſterij conſtituit
uice ſua,aut alios , quos uellet , ad officiũ epale exhi-
bēdũ uocaret,ſicut archidiaconũ & alios pſonatus ui-
cē ſua cōſtituit in multis iurib.epalibus.ſ.de off.archi.
c.j.¶Et ſm hoc oportet te dicere, ꝙ ille eps, q exerce-
bit iſta,uice epi Albañ.faciet. & hoc ēt ſatis probari po
teſt, qa uice Papæ non facit, cũ Papa eũ non acceperit ;
ponamus tps illud,in quo nondum acceperat nec auto
ritate ſua facere pōt, cum ei non ſubſit : nec autoritate
propria monaſterij: qa cũ ex ſe hanc ptātem non habet
nec habere pōt,ergo nec alij cōcedere.1.q.7.Daibertũ.
reſtat ergo, ꝙ autoritate Albañ.epi hæc epalia faciet ,
maximè cũ eā non exemerit p aliqua uerba,quę hic po
nant̃. alij dicũt, ꝙ nō ualuit hæc cōceſſio ſuis uirib.ſed
confirmatione Papæ tantum. & hoc ea ratione : qa ea
quæ per decretum expediuntur aliis delegari non poſ
3 ſunt.ff.de of.procon.nec quicquam.†Rñ illā regulā nō
habere locũ in ſpũalibus:qa bñ archidiaconis & ēt aliis
pōt eps cōmittere examinationē ordinandorũ. & uiſi-
tationē clericorũ ſ.de off.archi.ad hæc , & c.1.10.q.1.
placuit, & c.eps etiam in multis aliis , quæ oīa ſumma-
riam cognitionem & decretum requirunt [confirma-
uit] ſola confirmatio ſufficit ex certa ſcientia Papæ cō
ceſſa, ēt ſi alias de iure nō tenet, ut no.ſ.de confir.uti.
uel inu.c.pe.ſ.de tranſa.c.1. [ratā] pro pluribus.n.ec-
cleſiis ſoluebat̃ hæc penſio. rata eſt, ut æqualiter ſingu
læ eccleſiæ ſoluant. & hoc obtinet in iudiciis , & ſtipu-
lationibus, & ꝯctibus , ut ſi plures ſunt, qui agunt, uel
ꝯhũt,ſinguli pro æqualibus partibus intelligunt̃ agere
uel ꝯhere. & eodem mō ſi ꝯ plures agitur , uel ꝯhitur,
ꝯ ſingulos pro parte ſua intelligitur diuiſa actio , uel
contractus, niſi aliud dicatur. & hæc ſunt uera, ſiue fa-
ctum, ſiue dandum ſit in obligatione. & idem eſt etiam
ſi res indiuiſibilis, uel etiam ſeruitus debeatur : qa in-
tereſſe, ad quod agitur,diuiditur.ff.de uer.obl.l.ij.§.fi.
& l.ſeq & l.ſtipulationes diui.ff.depo.ſi duo, in fi.& eſt
hoc iō,quia non fiunt plures rei debendi, uel credendi
niſi hoc expreſſe agatur , in aut̃.de duo.re.coll.7.licet
ſecus eſſet ante tps autēticorum. itē in delictis ſecus eſt
ut no.ĩ.de homi.ſicut [ſubtractæ] cum non fuerit peti-
tum aliquid de penſione,mirum eſt,quare ſup ea ſit cō
dēnatio. Item mirum uidetur, ꝙ non cadit à iure:qa tā
to tpe ſtetit, ꝙ non ſoluit penſionē. 10.q.2.hoc ius.Rñ.
uerè priuandus eſſet emphyteuta à iure , qđ habet in
re in emphyteuſim data,ſi tanto tempore ceſſaſſet: ſed
hic non erat emphyteuta : quia ſic non tranſiſſet dire-
ctum dñium rerum in monaſteriũ, ſed cēſuale fuit, ubi
& directum & utile dñium rerum conceſſarum tranſi-
uit in donatariũ. unde quantocũq; tpe ceſſet,non pdit
4 res conceſſas ¶†Ad aliā qōnē rñdeo, ꝙ eps petēdo ius
epale intelligit̃ cenſum petere,q loco iuris epalis ſuc-
ceſſit,& q in ueritate ordinatus eſt.nā ſub petitione iu-
ris epalis nō ſolũ ꝯprehēdit̃ ius epale,qđ ꝯtinet̃ i iure:
ſed ēt qđ ꝯſtitutũ eſt pactis,uel conſuetudine.ſ.de pſcr.
auditis,& ſ.de of.arch.c.ul.& no.ſ.de off.or.ꝯquerēte.

S V M M A R I V M.

1. *Libelli forma in petitione eccleſiæ.*
2. *Eccleſia uindicari dicitur,res uerò corporalis certis finibus diſtincta peti.*

1 CVm uenerabilis [eccleſiam S.Angeli] †Hic eſt
bonus libellus, qñ qs petit aliquam eccleſiā,ſ.
ꝙ debet petere eccleſiam,& poſt debet adijce-
re dicēs eam ad ſe pertinere in tꝑalibus , uel in utroq;
uel dicit ei ſubiectam in ſcrutinio,baptiſmo, & cōſilib.
ĩ.de cap.mo.c.2.laici ēt & clerici ſm quoſdam ſil'r poſ
ſunt petere eccleſias rōne iuriſpatronatus.ſ.de iud.exa
minata

minata,ſ.eo.c.pxi. ſed & ſi has adiectiones non faciāt;
ſed ſimpl'r uindicent, ualebit ſnīa ſuper tali libello da-
ta:qa utilis actio in rem p ſpũalibus,& conſecratis re-
bus locum habet,quãuis non habeat locum directa uin
dicatio, ar.ſupra de iu.examinata,ſupra de deci.dudũ,
C.de ſacroſ.eccl.ſancimus,ff.de rei uin.in rem,§.j. & l.
2 quæ relig. † Eccleſiam] eccleſia rectè uindicat̃, ut qui-
dam dicũt : ſed ſolũmodò res corporalis certis finibus
diſtincta petit̃, licet ſit res ſacra,C.de ſacroſ.eccl. ſan-
cimus. ſed ſi petitur eccleſia cum iuribus ſuis, puta cũ
iure decimandi, & cum aliis iuribus incorporalib. non
rectè intentatur rei uindicatio,in qua non ueniunt niſi
corporalia, ff.de rei uind.l.j. & l.uindicatio. ſed pru-
denter faciet, ſi primo intentet rei uindicationem ad
eccleſiam cum ptinentiis corporalib. & poſtq̃ in hac pe
titione obtinuerit,agat ꝯfeſſoria,uel quaſi noīe eccl'iæ
p iuribus incorporalibus eccleſiæ cōpetentib. Alij di-
cunt, &, ut uř,melius, ꝙ qñ petit eccleſia, ꝙ rectè uin-
dicatur eccl'ia.& tunc non ſolum mandabitur ſnīa exe-
cutioni in corporalibus,ſed etiam in incorporalib qa
incorporalia nō ueniunt quaſi principale,ſed quaſi ac-
ceſſorium, ſicut eſt in interdicto, vnde ui, ubi ueniunt
res tm̄ ſoli ex ſui natura, ſed incidenter ueniũt res mo
biles,ff.de ui & ui arma.l.j.§.illud.nec eſt ſimile de hæ-
reditate,& peculio: quia ibi non eſt aliqua res corpo-
ralis , cui alia accedat. & uř ꝙ rectè uindicat eccl'iam
cum ſuis ptinentiis platus tēporalis eccleſiæ,ſ de offi.
dele.ſi qñ, & de pac.ꝯſtitutus,& c.ſeq. Item perpetuus
prælatus eam rectè uindicat cum ptinentiis ſuis, ſi ad
eũ ptinet plenariè; puta qa ſit ei in ꝓprios uſus ꝯceſſi,
ar.ĩ de priui.paſtoralis. item ſi dicit eam ſibi ſubiectam
ſolũmodò,pōt eam uindicare,ut hic dř: tñ melius eſt,ꝙ
agat ꝯfeſſoria,& petat in ea ius ſubiectionis,ut hic, & ſ
c.pxi.ff.ſi uſu.pe. l.j.in prin. ſ de reſcript. ex parte S.
ſi aũt quis petat archidiaconatum, uel præpoſituram,
uel epiſcopatum,uel aliam dignitatem etiam ſecularē,
ut canonicatum,uel marchiam,non rectè aget rei uind.
ſed implorabit cognitionem ptoriam,uel officium iudi
cis;qđ ſic ꝓbo:quia iuſtum eſt,ſi aliquis habet ius in ali
qua dignitate,& illam poſſit petere : ſed non cōpetit ſi-
bi alia actio ; ergo habebit officium iudicis,ff.de mino.
ꝙ ſi minor,§.fi.ff.de li.exh.l.iij.§.hoc interdictũ.3.q.6.
hoc quippe. 2.q.1. in primis. & hæc actio erit uel hoc
officium vniuerſale, ſicut petitio hæreditatis, & ſic ꝓ-
cedet̃ in hoc officio, ſicut in petitione hrditatis. quidā
tñ dicunt etiam melius, ut no.ĩ de exceſſ.præla.inter,
ꝙ in his caſibus cōpetit confeſſoria in rem ¶Si aũt pe-
tatur ciuitas,uel caſtrum,uel villa, ſi ſolum eſt actoris,
rectè uindicabit cum ſuis ptinentiis, ar.C.de fun.limi.
l.ij.& de bonis uac.l.ij. ſi autem non eſt ſolum actoris,
petat ſubiectionem ciuitatis, uel villæ, uel caſtri, ſicut
dictum eſt,ſ de ſubiectione eccleſiæ. ſed ſi vniuerſitas
aliqua hoīum alicuius caſtri,uel ciuitatis eſſet alicuius
domini quo ad forum,ſeu bāna,& aliam iuriſdictionē,
& ipſi denegarent de prædictis dño reſpondere , aget
dñs,ſicut ageret ꝯ ſingularem hominem liberum: quia
vniuerſitas corporalis eſt, ar.ff.de rei uind.l.ij.& iij.ff.
de leg.iij. ſi chorum. tñ tutius eſt ei, ꝙ agat ꝯfeſſoria p
iuribus denegatis ; de hoc no.ſupra de ma & obed. in-
ter,de ap.dilectus. [adiudicauimus] eps iſtæ iuſtæ de-
fendit eccleſiam iſtam in ſpiritualibus & tēporalibus:
quia habebat eam in ꝓprios uſus, uel aliorum, uel ſibi
placebat uſus; & ita erat ſua cā:quia cōmodum & incō-
modum ad eum pertinebat ſuo noīe.2.q.6.biduum: qa
ſi in ſpiritualibus obtinuiſſet, habuiſſet decimas, & alia
ſpiritualia iura,ſupra de do.paſto. & idem eſt de tēpo-
ralibus. nec eſt uis, ꝙ iſta eccleſia habeat ꝓprium & p-
petuum platum,uel vicarium,uel cuſtodem,uel cōmen
datarium,uel etiā ꝙ bona eius oīno ſint diſcreta à bo-
nis monaſterij:qa abbas magis ꝓpriè dř prælatus huius
eccl'iæ,q̃ ille platus,uel cuſtos,q ibi morat̃ ; & ille ab-
bas dř poſſidere eccl'iam, & eius poſſeſſionem retinere
p inferiorem platum uel cuſtodem,ſ de reſt.ſpo.cũ ue-
niſſent,ar.ad hoc ſ de ſup neg.pla.ſicut. item apud ab-
batem ſunt non ſolum dñia,& poſſeſſio eorum,ſed etiā
actiones,ſupra eo.c.ij. arg.ad hoc ſupra c.pxi. & ſupra
de offi.ord.ꝯquerente,ubi no. fatemur ñ, ꝙ uterq; pōt
ꝯueniri:qa vna cenſetur adminiſtratio amborum,ſicut
dř vnum ꝯſiſtorium officialis,& epi, ſupra de ap.Roma
na. vel dic, ꝙ ſecus eſt in perpetuis platis & neceſſariis,
q̃ in temporalibus & uoluntariis : quia primi,ſicut nec
poſſunt remoueri à platura ſine cā, ſic nec agendo : in
tēporalibus aũt ſecus, q tm̄ cuſtodibus cōparantur, ut
no.ſ de iud.c.cum deputati. ¶Si aũt non haberet eccle
ſiam in ꝓprios uſus,ſed eſſet tm̄ patronus, tunc ſi quis
ageret de iure,qđ patronum tāgeret,& nō de aliis, de-
bet ipſe rñdere,& de aliis debet rñdere prælatus ipſius
eccleſiæ,ar.ad hoc,ſ de offi.ord.cum uos,ſ de ap.bonæ,
ſupra de inſti.cum ueniſſent.qs aũt cui ſit pferēdus,no.
ſupra de reſti.ſpo.c.olim,& de iud.cum deputati. & uř,
ꝙ ubi ſunt plures,q ꝯueniri poſſunt ſuper eadem qōnē
noīe alicuius eccleſiæ : qa non debet iudex ꝓcedere ad
miſſionē in poſſeſſionē, etiā ſi vnus ſit ꝯtumax, niſi oēs
uocentur,ff.de mino. Aemilius,arg.ff.ex q.cau.in poſſ.
hoc aũt. & hoc plus placet,q̃ qđ no.ſ de iud.cũ deputa
ti, & de reſti.ſpol.olim. item no. ꝙ in hac gl.loqmur de
defenſore legitimo,ubi ſi ſnīa feratur ꝯ eum,mandatur
ſnīa executioni ꝯ eccleſiā,nec cogitur ſatiſdare de iud.
ſol.ff.de admi.tu.vulgo : quia alias certum eſt, ꝙ quili-
bet admittitur ad defendendum etiam ſine mādato cū
ſatiſdatione,C.de ſatiſd.l.j.& de procu.exigendi. [Ius
cōmune] 16.q.7. oēs. [Eccleſiam] .i.tēporalia, quæ ha
bebat in eccleſia [locauiſſe] repete , quæ diximus ſu-
pra c.proxi. & ſic, ſi locauit, apparet eum dñm etiam
finito tēpore locationis: uel ea non tenente apparet, ꝙ
dominium tam utile, q̃ directum eſt penes locatorē.
[Annotatio] .ſ.anno Domini M C C. &c.

S V M M A R I V M.

1 *Licet quis ſit in poſſeſſione ſubiectionis aliquorum, non ualet tamen excommunicationis ſententia in eum lata.*
2 *Iudicare, uel excōmunicare non dicitur fructus iuriſdictionis.*

DVm dilectus filius [uel monaſterij] ſi cōſtiterit,
1 ſubaudi [† obedientiā] hinc ſatis expreſsè col
ligi uř, ꝙ quãuis aliquis ſit in poſſeſsione ſub-
iectionis aliquorum, non tñ ualet excōicationis ſnīa in
eum lata. nam uř, ꝙ hic eps fuerit in poſſeſsione ſubie-
ctionis abbatis huius,& tñ non ualet excōicatio ab ipſo
epō in eum lata.& conſimili rōne uř etiam de alia ſnīa,
puta ſi condēnaſſet eum in ciuili,uel criminali actione.
& certe quidam hic fatentur, ꝙ propter poſſeſsionem
quā habebat ſubiectionis huius monaſterij , non tenet
eius ſnīa excōicationis, uel alia. nec eſt ꝯ.ĩ de iu.patr.
ꝯſul.& de cau.poſſ.cum eccleſia. ubi dř,q eſt in poſſeſ-
ſione eligendi,uel præſentandi,lite pendente, præſen-
tabit, & eliget : quia illa uera ſunt,ſ. ꝙ ea facere debet
poſsidens:quia illa ſunt fructus poſſeſsionis,ut no.in il
2 la decret. conſulta. † ſed iudicare, uel excōicare non

 ſunt

ſunt fructus iuriſd. quia nec ꝓpriè fructus dici poſſunt, imò labor & onus. item non eſt ꝯ.ff.de offi.præto. Barbarius.ubi dr̃,ꝙ ſnĩæ latæ ab eo,qui erat in poſſeſſione, tenent, licet p̃tor non eſſet. ſed ibi rñdent illud ideo eſſe, nõ quia in poſſeſſione erat, ſed quia uerè iudicãdi poteſtatem acceperat ab Imperatore,& oĩa alia faciẽdi,q̃ ad p̃torem pertinebant, licet nõ eſſet legitimus p̃tor,ſed ꝑ obreptionem. ¶Et idem dicendum eſt in quolibet p̃lato ꝯfirmato, & de hoc no.ſ̃ de elec.nihil. item in hoc caſu non dr̃ p̃latus cõfirmatus eſſe in poſſeſſione excõicandi aliquos:qa eos excõicauit,uel alias iudicauit:qa non noĩe ſuo eos iudicat, ſed eccleſiæ. vnde ipſa ꝑ eum dr̃ quærere,uel retinere poſſeſſionem iudicãdi, uel excõicandi. ſed in hoc caſu,ſ.qñ excõicaret,uel iudicaret illos,in quorum poſſeſſione erat eccleſia,ſed in ueritate ſubiecti non erant, non ualebit excõicatio in eos lata,quia ſicut dictum eſt,non eſt fructus poſſeſſionis,uel cõmodi excõicare,uel iudicare. interit tñ, quouſque conſtet de ꝓpriet.debent prædictæ ſnĩæ inuiolabiliter obſeruari,& mãdari ꝙ obſeruentur. alij tñ aliter dicunt, &, ut uĩ, melius, ut no.ſ̃ de reſti.ſpol. olim. ¶Repromiſit] qa non potuit ſuo priuilegio renũciare, ſ̃ de arb. cum tẽpore: uel exẽptum monaſterium alij ſubiicere, cum monaſteriũ ſit in poſſeſſione libertatis, & abbas dicaẽ eſſe in poſſeſſione nõ ſuo noĩe,ſed eccl'ę, ſ̃ de inſt.cum ueniſſent. ſatis apparet,ꝙ ꝑ factũ abbatis ſine ſcĩa ꝯuentus non amittaẽ poſſeſſio alicuius iuris,q̃ ſine aĩo poſſidentis non põt amitti,ff.de acq.poſſ. peregre.§.quibus.qđ dicit hic gl ſ.cum monaſterium, non eſt ita ſimpl'r uerum: quia qñ aliquis ꝑ alium aliquid poſſidet, bene ſe neſciẽte amittit poſſeſſionẽ,ff.de acq. poſſ.poſſideri,§ ꝙ ſi ſer. ſed hic non tm̃ poſſidebat abbas,licet ipſe ſolus agere poſſet,ſed etiam ꝯuentus monaſterij noĩe; & iõ utriuſq; ſcĩa neceſſaria eſt. vel dic,ꝙ bene ꝑ factum abbatis habuit eps̃ poſſeſſionem: ſed cũ conſtet illam fuiſſe iniquã & doloſam,caſſum debet iudicari, quicquid ſit ex ea,ut no.ſ̃ de reſt.ſpol. in literis [p̃ſcriptione] no.de excep.exẽptionis fieri trãſitum ad p̃ſcriptionem, q̃ eſt quaſi ꝯria.ſi.no.ſupra de p̃ſcrip. auditis. [iudicetis] ſnĩas excõmunicationis nullas,ſi iuſta p̃ceſſit appellatio. ¶Iudicetis] erant.n.duo petita,& ꝙ ſententiæ poſt appellationem latè decernerẽtur nullæ, & ꝙ monaſterium decerneretur liberum, ep̃o econtra petente ſubiectionem ipſius [abſoluatis] & ſnĩam excõmunicationis tenere,ſi erat in poſſeſſione eius: aliàs non: ſed de hoc no.ſupra de in integ.reſt.c.ij.

NE nimia [loc.] per hoc dicimus, ꝙ monachi monaſterij, licet profeſſionem fecerint in maiori monaſterio, & ibi habitum ſumpſerint, & in abbatis obedientia ſemꝑ remaneant: ſi tñ mittãtur ꝑ prioratus,uel cellas,non debent ad electionẽ abbatis, uel ad alia negotia monaſterij uocari:qa idẽ monach.nõ debet hr̃e ĩ diuerſis monaſt.locũ. & hoc eſt intelligẽdum,ſi prioratus,uel cella hẽt electionẽ prioris. alij aũt dicũt idem, ẽt ſi non hẽt electionẽ prioris,dũmodò habeat diſcreta bona,& monachi ibi habitantes habeant liberã adminiſtrationem. ſi aũt neutrum iſtorũ eſſet,tunc de iure debet uocari ad electionẽ, ſed in his præualet ꝯſuetudo.

De capellis monachorum. Rubr.

IN eccleſiis quæ nõ pleno iure pertinent ad monachos: alias ſecus.16.q.1.c.j. Idem dicunt qdam, & forte non malè,ꝙ & ſi pleno iure ꝑtineant ad monachos,dũmodò populus non ſit exẽptus:qa rõne populi debet examinare ſacerdotem,cui populi curam cõmittit;& ſi ꝑnitioſus fuerit,remouebit; & ſic intelligiẽ c.16.q.2.ſanè,ad idem, ĩ de priui.ex ore. ¶Alij dicunt hãc decr.loq,ubi monaſterium nõ eſt patronus bñficij illius ſacerdotis:qa forte nihil receperit ab abbate,ſed à populo tm̃. ſed ſi abbas erat patronus,abbas remoueret,ar.de p̃bẽ.in Lateraũ. tñ melius uĩ,ut ſꝑ,qñcũq; eps̃ ꝯcedit curã aĩarum, ipſe remouebit,nõ abbas. & expone decr.in Lateraũ.ut ibi diximus:quia nemo remouere põt,niſi q ꝯceſſit,niſi hoc faciat ex deẽ.50.diſt.ſtudeat,& in multis aliis c.uel niſi hoc habeat aliqs ex priuilegio,ſicut Præmõſtratẽ. & Humiliati, & quidam alij. ſi autẽ archid. uel abbas, uel quis alius inueniatur aliquem remouere inſtitutũ ab ep̃o, dicendum eſt hoc eos facere quaſi uicarios, uel ex certo priuilegio,uel ex conſuetudine præſcripta.

SVMMARIVM.

1 *Qui ualeant petitionem huiuſmodi ſic generalem, ut in hac decr. habetur, proponere.*
2 *Nunquid in eodem libello duæ actiones proponi poſſunt.*
3 *Poſſeſſio generalis iuriſdõis alicuius ciuit.qualiter acquiratur.*
4 *Licet parochiani cuiuſlibet eccleſiæ à proprio ſacerdote debeãt baptizari,& alia ſacramenta,quæ illi conferre poſſunt, recipere,& iura parochialia eis reddere: non tamẽ ſacerdotes hoc debẽt iure parochiali,niſi ſp̃alis cõſuetudo aliud ĩducat.*

DIlectus [baptiſmate] .i.ut presbyter dictæ eccleſię iret ad eccleſiam S. Cęciliæ ad baptizãdum in ſolẽni baptiſmo. [& capitulis] ubi.ſ.de correctione clericorum agiẽ. [& ſimilib.] hęc adiectio admittitur,ubi multa ſunt iura eiuſdem iuris,uel conditionis,ſicut eſt,qñ eps̃ petit aliqua iura ep̃alia,& poſt ea ſubiicit generalem clauſulam,ſ.ad omnia alia ad ius epiſcopale pertinentia, uel etiam conſimilia,i.quæ à iure, uel pacto, uel conſuetudine generalis prouinciæ, ſi archieps̃ agit, uel diœceſ.ſi agit eps̃, ſtatuta ſunt, ut ſint de iure epiſcopali. eodem modo petere poterit archid.ſupra de offi.arch. dilecto. & idem credimus hanc adiectionem adiicere, ſicut ſi ſolum ius epiſcopale peteret, ſupra tit.proxi. conſtitutus. nec extenditur hæc adiectio ad alia iura, niſi ad ea, quæ eodem iure cenſentur, ſupra de relig.do.c.j. & eodem modò ſacerdos
1 petere põt iura parochialia. ¶†Item no.ꝙ hãc petitionem ſic generalem proponere non poſſunt niſi illi, ad quos iura pertinent de iure cõi,ut ſunt ep̃i,archidiaconi,& parochiales prælati, & ſimiles. & hoc ea rõne eſt, ꝙ ſi aliter petat,iure ſp̃ali oportet ꝙ ſingula p̃ſcripſerit,ut ſ̃ de offi.archid.c.ult. uel dic, ꝙ quicũq; omnia illa iura poſſidere põt, & hoc petere põt: ſed non fiet condẽnatio niſi in his,q̃ præſcripſerit,uel alias approbauerit. ſi aũt talis eſſet, ꝙ oĩa iura ſub generali clauſula contenta poſſidere non poſſet,tunc libellus tanq̃ ineptus reiiciendus eſſet,ſ̃.de iud.examinata,ſ̃ de offi. uica. c j. alij tñ dicunt,ꝙ ea,quæ conſuetudine,uel pacto debentur, ſpecificare debet, ut no.ſupra de offi.or-
2 din.conquerente. ¶†Poſſeſſorium] ſcilicet recuperandæ poſſeſſionis ſecus ſi retinendæ: qa tunc ſimul utrũque intentare non poteſt; de hoc no.ſupra de cã poſſ. c.ij. poſſeſſio generalis iuriſdictionis acquiriẽ, ſi vnus actus iuriſdictionis exerceatur:puta quia cognoſcat de cauſa vna ſiue ciuili,ſiue criminali:uel ſi excõmunicauit aliqnem; & idem eſt,quicqd aliud faciat,qđ ad iuriſdictionem ꝑtineat, dũmodò intẽdat uti iure ſuo quo ad iuriſdi-

ctionem uniuerſali.nã ſi intenderet per iſtũ actũ in ciuilibus cauſis iure ſuo uti,non credimus,ꝙ ꝑꝑ hoc acquiſiuiſſet poſſeſſionẽ in criminalib. ar.ff.queãd.ſer. amit.l.ult.ſ̃.de præſcri.auditis, & c.cum omni. ſed hæc generalis iuriſdictio non procedet ultra perſonam, in quam eam exercuit. ¶Sed quæres,quare potius extendit iuriſdictionem quo ad partes iuriſdictionis, q̃ quo ad perſonas: qa, ut dicis,qui coguouit de cã ciuili cognoſcet & de criminali: ſed qui iuriſdõne uſus eſt ĩ una ꝑſona,ꝑꝑ hoc non utetur in alia perſona? Rñ.qa ſub iuriſdictione comprehenduntur oẽs partes eius, & actus: ſed ſub ꝑſona non contineẽ alia perſona. ¶Sed oppones quid erit,ſi quod exercebat in perſonam illius, intentabat uti in totum ppl'm? Rñ.in hoc nõ prodeſt ei ſua intentio,ſ.ꝙ ſit illud, quod non eſt. nam non poteſt intendere in totum populum exercere, quod in uno de populo exercet: quia non eſt uerum. diuiſi ſunt.n.homines eiuſdem populi,& põt induci ar.huius noſtri dicti,quod dicitur de gleba:qa una apprehenſa omnes cõtinguæ apprehendunt,ſed ſeparatæ non. ſic eſt hic:quia apprehenſa una poſſeſſione in uno capitulo iuriſdõnis, & in oĩbus aliis capitulis iuriſdictionis apprehendere intelliguntur,dũmodo hoc intendant, qa omnia capitula iuriſdictionis contigua intelliguntẽ:ſed ſecus eſt in ꝑſonis,quæ diuerſæ ſunt,& ꝑ hoc patet, ꝙ ſi eps̃ habeat iuriſdõnem,& poſſeſſionem iuriſdictionis in una perſona,& alius aliquid iuriſdõnis in ea exercet intendendo uti iure ſuo, ꝙ poſſeſſionem totius iuriſdictionis in eo amittit, niſi quãcito ſciuerit, doceat ſe animo non dimiſiſſe poſſeſſionem,de quo no.ſ̃.de in integ.reſt.cap.2.
3 ¶†Generalis aũt poſſeſſio iuriſdõnis alicuius ciuitatis, uel prouinciæ acquiritur,ſi publicè ꝑ oẽs partes ciuitatis & uniuerſaliter poſuit bannum in ciuitate ſic dicẽs, Talis dñs huius ciuitatis mandat, ꝙ quicũq; ſic fecerit incurret talem pœnam. iſtud enim.ſ.ſic publicare edicta iuriſdictionis, ẽt ſi nullus incurrit hoc bannũ:tñ poſſeſſionem iuriſdictionis acquirit,gñalem. Et hoc eſt uerum,ſi nullus in poſſeſſione erat iuriſdictionis generalis. nam ſi alius erat in poſſeſſione iuriſdictionis generalis,tunc ille, qui prædicto modo, uel quocũque alio uult apprehendere poſſeſſionem iuriſdictionis generalis, non quærit in poſſeſſione niſi illorum capitulorũ & hoĩum,quos & quæ apprehendit.ff.de acq.poſſ.quod in eo.§.ult.& ſunt alij modi, quibus gñalis iuriſdictio quæritur in ciuitatibus, quos quilibet prænominatis inſpectis poterit ꝑ ſe inuenire.ꝑ hoc aũt,ꝙ exerceat iuriſdictionem in uniuerſitatem,non credimus eũ acquirere poſſeſſionem iuriſdictionis in ſigulares perſonas: qa licet uniuerſitas ſit aſtricta;non tñ ſinguli.12.q.2.§. q manumittitur. præterea ſi faciat homines confiteri, ꝙ ſunt ſuæ iuriſdictionis, uel etiam abiurare & renunciare iuriſdictionem prioris dñi, non tñ per hoc acquirit poſſeſſionem iuriſdictionis: quia hæc non ſunt iuriſdictionis, nec aliquis actus iuriſdictionis interuenit, ꝑ quem iuriſdictio quæritur,arg.ſ̃.tit.proxi.cum dilec.& idem dico, ſi iuramentum fidelitatis ab eis recipiat.interruptio autem qualiter fiat,no.ĩ.de præſcri.auditis, & quod no.de acquiſitione poſſeſſionis iuriſdictionis,& miſſione, & idem intelligo in aliis ſil'ibus. dr̃iam autẽ quam feci inter perſonas,& capitula iuriſdictionis,locum habet,ſi nullus alius eſt in poſſeſſione iuriſdictionis illarum perſonarum: qa tunc ad alias uel ſuper al's perſonas non extenditur poſſeſſio iuriſdictionis quæſita in uno homine. ſed ſi alius eſt in poſſeſſione iuriſdictionis ſuꝑ unum populum, & ego exerceam iuriſdõnẽ in una ꝑſona tm̃ illius populi, ſciente dño & patiente, ꝙ ſuꝑ totum populum intendo quærere poſſeſſionem, ſuper totum populum acqro: qa quaſi una & continua eſt gleba,ſ.unus populus. & non extendiẽ poſſeſſio de ꝑſona ad ꝑſonã:quia ille, in quẽ exerceo iuriſdõnẽ,nõ poſſidebat in ſe iuriſdõnem,ſed alius,ꝯ quem ego p̃ſcribo, qui iuriſdõnem in hanc perſonã & alias cõiter habebat. ¶Poſſeſſoriũ] ex eo,qđ dr̃ ĩ fi.huius,gl.ſ.recuperandæ,patet,ꝙ ſi eps̃,uel quicũq; alius, qui habet iuriſdictionẽ,uel aliud generale ſtatutum à iure,uel à conſuetudine,uel ſtatuto in aliqua loca;uel ꝑſonas,quantũcũq; tꝑe ſtet,ꝙ in aliquo illorũ locorum, uel perſonarum non utaẽ,uel omni iure,qđ in eis habet, uel aliquo capitulo; non tñ ꝯ eũ p̃ſcribiẽ: qa ſꝑ poſſidet: imò exercendo ius illud,uel unũ capitulũ illius iuris gñalis in uno ſolo loco, in oĩbus locis & perſonis & capitulis retinere uidetur,niſi amittat poſſeſſionẽ, uel qa expellatur, uel reuertens non admittaẽ,uel ſuſpiceẽ ſe poſſe repelli.ff.de acq.poſſ.l.j.§.deiiciẽ,& l.ſe.§.fi.nam cũ hęc iura ſint contigua, ſufficit in uno prædictorum retinere poſſeſſionem.ff.de acq.poſſ.poſſideri,in prin.imò nec præſcriptio eius tꝑis, cuius non extat memoria, currit, de qua no.ĩ.de uer.ſig.quid ꝑ nouale:quia ſꝑ poſſidet item ſi ꝯdicereẽ, ſequeretur abſurditas. qd.n.ſi aliqua eccleſia, uel perſona ita bene ſe habet per.l.uel plures annos,ꝙ nunquam potuit exercere uiſitationem in ea. uel iuriſdictionem, nũquid ꝑꝑ hoc amittet eps̃ ius ſuũ
4 in ea abſit. ¶†De iure cõi] hoc ius,ubi ſit, ignoro: imò in monaſteriis ꝯ uĩ. ſ̃.de off.arch.
a c.fi. licet.n.parochiani[a] cuiuſlibet eccleſiæ à proprio ſacerdote debeant baptizari,& alia ſacrã, quæ ipſi cõferre poſſunt,recipere, & iura parochialia eis redere.ſ̃.de ſepu.in aĩa,& ꝑ totũ, & de paro.nullus, & ꝑ totũ, & de deci.ꝑ totum. 16.q.1.doctos, & c.ex autoritate, ꝙ tñ ſacerdotes hoc debeant,non inuenio inter iura parochialia, niſi ſpecialis cõſuetudo aliud inducat.ſ̃.de ma.& obe.his.inſtitutio tñ poſſet dici in non regularibus eccleſiis ad titulũ ꝑtinere, ar.decr.præal.his. ſed poſſet dici illud obtinere in titulis Cardinalis,q habent pinguius ius, q̃ plebani:quia inſtitutio & deſtitutio pertinent ad ep̃m.ſ̃.de offi.or.conquerente.16.q.2.c.2.& not.ſ̃.de off.arch.cum ſatis. nec eſſet dignum, ꝙ ad plebanos pertineret, uel alios parochiales prælatos, ad quos non inuenio aliquid de iure pertinere ſuper minores titulos,niſi quod habetur:ſ̃.de off.archipreſ.c.fi.hic autem dicunt quidã ꝙ ſi ex conſue.aliqua iura habeant plebani in parochia illa iura petere poſſunt, ut not.ſupra de conſuetu.cum olim. ſed nihil prohibet eadem iura eſſe parochialia & epiſcopalia,ſicut uides inſtitutionem,quæ eſt de iure archi.& epiſcopali & etiam metropo.ſ̃.de off.archidia. cap.1.& c.mandamus.ſ̃.de præſcri.cum non liceat. aliqua notaui.ĩ.de ec.ædi. ad audientiam [præſcripſiſſet] ſ.p̃dicta iura. ¶Confeſſus] & hæc confeſſio, ſicut infra apparet, intantum præiudicat & in alio iudicio habito coram Inn.ꝙ ſententia fertur contra eum, ar.ſ̃.de iudi.at ſi cleri. Sed rñ qa hæc confeſſio publica erat uel ideò præiudicat: quia hic Papa in hac cognitione illi ſucceſſit. & de hac materia not.ſupra de elec.per inquiſitionem ſupra de teſt.Albericus. ſed ſi bene attendas, contrarium probatur. tamen ſi per hanc confeſſionem ſnĩam tuliſſet,ſuper proprietate ſnĩa ſtet,nõ ſuꝑ poſſeſſione, quãuis poſſet rñderi, ꝙ *Papa* Cęleſtinus errauit,

a ¶ *Licet.n.parochiani.* Ad *hæc dicta* In*no.& pro eius declaratione uide* Car. *in conſ.65.inci.pro diſiũctione pũcti,col.1.*

errauit,ꝙ non ſuper proprietate ſnĩauit: ſed Papa Inn.
modò ſnĩat.uel dic ꝙ ideo Papa Cele.non iudicauit ſu
per proprietate,quia non fuit petitum,ſed tantum poſ-
ſeſorio agebatur,ut ex hac litera apparet ubi dicit, un-
de prædictus prędeceſſor noſter eccleſiam ueſtram,qua
ſe aſſerit ſpo.ſuper duobus autem primis.ſ. ſcrutinio &
baptiſmo nõ ſententiat ſed Papa reſeruat [debebat] ec
cleſia S. Laurentij [capitulo] .i.iure uenĩẽdi ad capitu
lum [illum] ſacerdotem S. Laurentij [Reinueſtire] .i.
poſſeſſionem reſtituere [per hoc] nõ per ſententiã Cęl.
ſed per confeſſionem presbyteri. ¶Monialium] ſi.n.alia
monaſteria eiuſdem prouinciæ hoc iure cenſerentur, &
hoc eodem iure cenſeri debet,ar.j̃.de cẽſi.ſopitæ.c.diſ.
contra morem.de hac materia no.s̃.de of. arc.c.ult.ſed
uidetur,ex quo deſijt eſſe monaſterium,ꝙ deberet cen-
ſeri iure aliarum eccleſiarum,quæ non ſunt monaſteria
argum.s̃.de ſtatu mona. recolentes.reſpon. ꝙ uere iure
aliarum eccleſiarum cenſeri debet,ſed ei ſubeſſe,cui ſub
erat,dum erat moniſterium. s̃.ti.proxi.quia mo. [ſubie
ctum.]s̃.de archi.dilecto,& ita debet illi ſubeſſe,cui pri
mo ſuberat.s̃.ti.proxi.c.ij. [condemnamus] no.hanc ec
cleſiam in quibuſdam iuribus epiſcopalibus condemna
ri,& in alijs abſolui,ex quo uř, ꝙ aliqua poſſit quis ꝑ-
ſcribere,& alia non s̃.de præſcrip.auditis.ar.ꝯ.ff. de ſer
ui.ruſt.prædi. una eſt uia. ¶Condemnamus] quia præ-
ſcripſerat, uel confeſſus erat coram Cæl. ut ſupradictũ
eſt, ſacerdos S. Laurentij. inſtitu. autem & deſti. quia
non præſcripſerat , imò non poſſidebat,ut hic dicitur,
non ad iudicat ei , nec etiam coram Cæl. fuit confeſſus
de his, ſcilicet ꝙ pertineret .capitulum ad eccleſiam S.
Lauren.ſed de poſſeſſione tantum confeſſus eſt. ¶Et ca-
pitulo] ſtulte ſuper capitulo , & omnibus conſimilibus
egit petitorio. nam propter hoc abſoluta fuit eccleſia
S. Lauren.in toto:quia eius ius & poſſeſſorium & petito
rium deducit in iudicium:licet ſnĩa lata Cæl. ſufficeret
ad poſſeſſorium in his, ſuper quibus lata erat : quia tñ
non probauit peti ſnĩa fertur ꝯ eum , ſupra de cau.poſſ.
& proprie.cum eccleſia.ſed uř,ꝙ non tantum ſuper inſti
tutione,& deſtitutione, & capitulo debuiſſet abſoluere
eccleſiam S.Lauren.ſed in omnibus & conſimilibus, ſ.
in omnibus generalibus , cum generaliter fuit petitum.
ꝙ rñ.ꝙ ſm conſuetudinẽ urbis Ro. tantummõ iura,quę
hic dicunť,eiuſdem iuris eſſe cenſentur.ſ. de iure paro-
chiali.nec ob.s̃.de ma.& ob his,ubi plura alia dicuntur
eſſe de iure titulorum ſm conſuetudinem Ro.ſo.ibi.uel
dic, quod licet hæc petitio eſſet generalis , tamen quia
non fuit proſecutus gñaliter de oĩbus iuribus parochia
lib.ſed de his tm̃,q̃ hic dicuntur,ideò ſuꝑ illis tm̃ debet
ferri ſnĩa, & non ſuper alijs.C.de iudi.licet, & not.s̃. de
of.or.conquerente.ſed videtur ex quo eſſet in poſſeſſio
ne prædictorum, ꝙ & talia deberent ei adiudicari, ar.
s̃. tit.proxi.c.j. reſpon. ideo hic non contigit hoc, quia
alius,ſ.Papa,hæc iura habebat,ut ĩ lr̃a expreſſe apparet
itẽ & eſt alia rõ,qa illa locũ hñt,qñ ea iura, quæ poſſi-
denť,de iure cõi ꝑtinet ad hoĩem illius ordinis, cuius ẽ
ille,qui poſſidet; puta iura ep̃alia poſſidebat in ſua diœ
ce.ſacerdos iura parochialia in ſua parochia. item qñ
eſt & hoc notorium , ꝙ nullus alius ea iura, uel aliqua
eiuſdem conditionis ibi poſſederat : ſed in monaſteriis
hæc iura non poſſidet de iure communi tituli.

EX parte. ¶Mentio] de hoc no.s̃.de conſ.q in eccleſia
rum. Hic non dř, ꝙ debeat facere mentionem in eiſ
dem ꝯci.qa non eſt uerũ in lr̃is, quas Papa concedit dẽt
facere de iure mẽtionẽ.3 1.q.1.quõ uirginibus,ẽt ſi ſint
ſtatuta cõciliorũ.xv.diſt.canones.& de hoc.no.s̃. de re-
ſcri.c.j. ſed dicit,ꝙ credit has literas per obreptionem
obtentas : & tñ hoc ipſum non ponit pro conſtanti, imò
ſub conditione mandat,ut ſi hoc eſt,non ualeat.ſi.C. ſi
contra ius,uel utilitatem.& ſi legibus.uel dic, ꝙ aliquã
do debet facere mentionem, ut no.ſuprà de conſti.quæ
in eccleſiarum.

AD audientiam.Repete quæ dicuntur. 16.quæſtio.
7.piæ.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus quid ſit,& quomodo acquiratur, in num. 2. & quæ onera,& qui honores proueniant ex iure patronatus,in nu.3.Item quot modis transferatur, in nu.4.*

a De iure patronatus.[a] Rubr.

1 ¶† Ius patronatus eſt ius quoddã,
ꝙ neq. mere tꝑale eſt, neque me-
re ſpũale. ſpũale uř,qa nõ põt uen.
j̃.e.ad aures tꝑale,quia tranſmit-
tiť ad hr̃des.16.q.7.filijs,conſide-
randum ꝓuidentia patroni in duo
bus conſiſtit, ſ.ut de temporalibus
ſit ſolicitus,ne delapidentur.in ſpi
ritualibus,ut talẽ miniſtrũ,pñtet,
qui digne Deo ualeat miniſtrare.
2 † Acquiritur autẽ ius patronatus
tribus ex cauſis,ſ.eccľię cõſtructio
b ne eccľiæ[b] donatione & territorij
ad eccľiã fundãdã collatione. De
prima.16.q.7.monaſteriũ. de pri-
mo & ſcďo.e.q.filijs.de tertio hẽs
18.q.2.abbatẽ. quilibet aũt iſtorũ
p̃ronus eſt,& recte ſic uocať. qa ſi-
cut pr̃ filiũ,ita p̃ronus,rẽ,i. eccľiã,
de nõ eſſe ducit ad eſſe. non.n. põt
fieri eccleſia,niſi fundus,ubi fiat aſ
ſigneť,& ibi eccľia ædificeť,& ante
fundationẽ dos aſsigneť,de cõ.diſ.j.nemo alius aũt, q̃tũ
cunq; poſtea illã eccľiã dotet licet bñfactor ſit nunq̃ tñ
p̃ronus cẽſendus eſt:qa nõ duxit eccľiã de non eſſe ad eſ
ſe. & ex his apꝑet,ꝙ poſt fundationẽ non q̃riť ius p̃rona
tus ; poſſet tñ dici,licet alij ꝯdicãt ꝙ ab initio licet ma-
le omiſſa eſſet dos eccleſiæ, ꝙ poſt
ædificationẽ & ẽt poſt ꝯſecrationẽ
c ſi[c] eã dotaret,p̃ronus eſſet, eũ ſine
ſubſtãtia rerũ nõ poſſet eccleſię de
ſeruiri. 1.q.3. ſi qs ob. & ſi eccľia,
ubi p̃ronus erat prius deſtructa eſt
alia in alio loco ædificata,cui dos
primæ eccľiæ eẽt aſsignata,cũ di-
cať in loco prioris eccľiæ ſucceſsiſ
ſe, idẽ dotator erit p̃ronus huius
ẽt poſterioris,ar.s̃.de re.do. c. ſed
q fundũ dedit ĩ prĩa eccľia,nõ erit p̃ronus ĩ ſcďa, nec tñ
fundũ recuperabit.12.q.qcũque, & c.ſeq.10.q.1.nouerĩ.
ſed q fundũ dedit, in ſcďa erit p̃ronus.18.q.2.abbatẽ;&
3 e.mõ q ſcďã ædificauit,p̃ronus erit.†¶Ex iure ãt p̃rona
tus ꝓueniũt onera:qa teneť eccleſiã ab ĩpugnatione de
fendere, & de rebus eccleſiæ ſolicitudinem gerere , ne
fraudentur.16.q.1.conſtitutum,& q.7.filijs. item com-
modum,quia ſi perueniat ad paupertatem alitur de bo
nis eccleſię 17.q.7.quicũq; itẽ honor:qa honorificẽtius
recipiť & ſtudioſe ei ſeruiť,& ĩ ꝓceſsiõe ꝑ alijs honorať.
17.q.7.

a ¶*Ius patronatus. Adde , quòd hic titulus nec decretales loquẽtes de iure patronatu laicorum non uendicant ſibi locum in capellis fundatis per laicos in eccleſiis fratrum minorum ; ita Pet.de Anc.in conſil. 113.incip.iura quæ loquuntur. Et ibi , quod ius patronatus, quod conceditur laicis eſt gratia.*

b ¶*Dotatione.Adde Pe. de Anc.in conſi.292. col.fi. plus me. incip. conſi.ſubtiliter & ad plenum.*

c ¶*Poſt conſecrationẽ. Quod dotans eccleſiam poſt conſecrationem efficiatur patronus, adde Car.in conſi.82.incip. ad dubia præmiſſa colũ. 2. in prin.*

17.q.7.piæ,& c.Frigẽtius.& ſi eccleſia non eſſet collegia
ta p̃ſentat ibi patronus ſacerdotem.16.q.7.decernimus
ſi eſt collegiata eligit cum aliis 18.q.2. abbatem qď tñ
non credimus,ſed poteſt intereſſe electioni non tanquã
eligens,ſed tanquam conſulens electio.n.cui intereſt lai
cus,nulla eſt ſupra de elect.Maſſana,ſacroſan. & c.quiſ-
4 que.¶ † Transfertur autem quatuor modis primo ſuc-
ceſſione tam ad ſuos,ſi inſtituãtur hæredes,uel alio mo
do ſuccedant, q̃ ad extraneos.16.q.8. conſiderandum,
& c.ſi plures.j̃.e.qm̃.ff.de rel.familiaria quidam tamen
dicunt ad ſolos hæredes ſanguinis deferri,ar.16.q.7.fi-
liis intantum defertur ſuis & hæredibus ſanguinis:quia
ẽt ſi non ſunt hæredes,tñ iuſpa.filii habent,ar.ff. de iu-
re pa.l.filii,& de lib.leg.l. Aurelius ſed hoc non placet
donatione.j̃.ex niſi & c.conſultationibus permutatio-
ne 16.q.7.memini.& cum uniuerſitate.j̃.e.ex literis.Ex
hoc ſatis apparet,ꝙ non ad propinquos ſanguinis , ſed
ad inſtitutos hæredes ius pa.defertur. nam ſi ad empto
rem uillæ cum alijs iuribus uillæ defertur , multo plus
ad hæredem cum aliis iuribus hæreditatis.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus dicitur eſſe penes hæredem omnem inſolidum.*
2 *Cum eſt controuerſia inter patronos,cui ſtandum ſit.*

1 PErlatum ¶†Diuidi] ius pa.eſt inſolidum penes
oẽm hæredem quo ad omnem ſuum effectum ,
puta honorem,onus,& emolumẽtum.præter q̃
quo ad præſentationem, quæ eſt ita apud oẽs ſimul , ꝙ
apud nullum ſingulariter,ut hic.&.j̃.ca.proxi.ſicut do-
minium rei cõis.& hoc,quod primò dictum eſt, ideo eſt,
quia cum ſit res ſimplex & incorporalis, peruenit ad ali
quem hęredem,inſolidũ,ẽt ſi inęqualibus partibus ſint
hæredes,ar ff.de ſerui.uiæ.ff.de rel.& ſump. fu.ſi ſepul
chrum.ff.ad.l.Fal.l.j.§.ſi uſuf.incorporalia. n. diuidi nõ
poſſunt.7.q.1.nihil.& dicunt quidam,ꝙ p̃roni pñt inter
ſe cõuenire,ꝙ una uice pñtet unus & alia uice alius. ar.
ff.de uſuf.quot.§.j.hoc tñ nobis nõ placet in iuribus ec-
cleſiaſticis.j̃.e.querimoniam.tantam igitur uocem ha-
bebit & ius,qui minus habet in hæreditate,q̃tũ qui plus
ar.l.7.multum remotum.16.q.7. filijs.& tm̃ qui parum
poſuit in dote,quantum qui multum,dũmõ de illis fue-
rit , qui aliquid poſuerant in dote conſtituenda poſſet
tñ dici,ꝙ ſicut rõne dignitatis in electionibus aliquan-
do unus habet duas uoces,uel plures,ꝙ ſic etiam poſſet
eſſe inter patronos quia ſm partem hæreditatis habe-
rẽt ẽt uocem in electione. ſecus.n.ſi ẽt ante fundationẽ
aliquid magnum eccleſiæ darent,ſed non pro dote. hic
tñ non dř ius pa.non poſſe diuidi,ſed eccleſia . & ſi plu-
res uni ſuccedant,tm̃ pro uno uocem habebunt, & loco
unius reputabuntur,ar.ff.de condi.& de.l.cui fundus fit
enim ſucceſſio in linea deſcendenti in ſtirpes, non in ca
pita,inſti.de hære.quæ ab inteſt.defẽrũtur.§.& quia pla
cuit,& magis conſonat æquitati,q̃ iura præponunt etiã
ſubtilitatibus aliis.ff.ad l.Aqui.ita uul.§.fi.ff.de inſti. l.
j. [ſimultates] j.diſcordiæ [Sacerdos] inſtituendus[Nõ
poterit] quia ſi ep̃us ſine ſcandalo facere poſſet,de iure
2 eſſet ꝙ inſtitueret ibi ſacerdotem.¶ † Miſſarum]ſi con-
trouerſia eſt inter eos,quos conſtat eſſe patronos, ſtabi
tur ſaniori parti:& ſi partes ſunt pares,diſtingues meri
ta electorum.63.di.ſi forte;& ſi pares ſunt in meritis,lo
cus eſt gratificationi.j̃.eo.cum autem ſi autem ſine ſcan
dalo non poteſt gratificare,cum per omnia partes ſunt
pares,tunc interdicentur diuina in illa eccleſia, ut hic.
& ſi nec ſic concordabunt,auferentur inde reliquię,quę
ſunt in capſis.j̃.c.proxi.& ſi nec ſic poterũt intra ſex mẽ
ſes concordare,ep̃s inſtituet alium auctor tate concil.j̃.
de conceſ.præben.& ecc.non ua.c.2.& j̃.e.eã. ¶Quam-
uis poſſet dici,& nõ male, ꝙ antequã interdicantur offi-
cia,uel reliquiæ extrahantu ,debent tranſire.6. menſes
ſi autem ſit diſcordſa inter patronos de iure pa.niſi cau
ſa finita fuerit intra 4.menſes,tunc ep̃s inſtituet alium.
j̃.eo.qm̃.ſi autem ſit diſcordia inter ep̃m & patronos lai
cos,ſtatim ep̃s ponet ibi ęconomum, qui bona eccleſiæ
conſeruet.s̃.de of.ordi.cum uos . Item ſi ꝑꝑ diſcordias
patronorum non poſſit ſacerdos inſtitutus in eccleſia
ſtare,ſicut hic dicitur fiet.

QVæcunque [reliquias] quæ ſunt extra altare in
capſis. alias n.non liceret.16.q.7. conſiderandum.
ſi plures.

QVoniam [fundatores] ſecus de refectoribus, ar.
ff. ne quid in lo.pu.l.prætor.§.uicinales.& ea rõ-
ne:quia quod humani iuris eſſe deſijt, ſeruitu-
tem non recipit ff.communia prædi. l. caueri . ¶Ordi-
net] præficiendo ibi presbyterum poſt 4.menſes , ut in
fi.uel dic,ꝙ qñ non eſt diſcordia de iure pa.ſed nõ poſ-
ſunt concordare de perſona,haberet locum decre.s̃.de
conceſ.præben.nulla,ſ.ꝙ 6.menſibus expectari dẽt ideo
autem pręſentatus à maiori parte poteſt refutari,quia
ex præſentatione non quæritur ius,ar.j̃.c.ꝙ autem [de
iure pa] i.quaſi poſſeſſione.j̃.e.conſu.nobis idem uř, &
ſi de proprietate iuris eſt qõ,nec aliquis eſt in poſ.& idẽ
per ſimile uř,& ſi inter eccleſias de iure eligendi ſit qõ,
nec aliquis eſt in poſ.quia ſi aliquis eſſet in poſ.non ob-
ſtante controuerſia iuris proprietatis,ipſe eliget.j̃.e.cõ
ſul.difficile tamen uř,ꝙ inter duos poſſit eſſe qõ de ali
quo iure,niſi alter poſſideat.

PRæterea [priuetur] i.ſit priuatus ipſo iure.16.q.7.
ſi quis deinceps.uel priuetur per ſententiam ;& ſic
per hoc ca.expones illud, & dic , ut not. ſupra de elec.
quiſquis .

QVod autem [præſentatus] à patrono [poſſidẽtis]
hoc eſt uerum in præſentatis a laicis ſecus in præ-
ſentatis à clericis infra e.cum aũt ep̃s tñ , qui idoneum
ẽt a laico præſentatum recuſauit,ei prouidere cogitur
infra e.paſto.[dedi] non ius pa.ſed in proprios uſus,qď
non poterat [eccleſiam]expone,ut j̃.eo.illud .

QVia clerici [aduocatias] aduocati ſm diuerſas cõ
ſuetudines habent plus uel minus honoris,& one-
ris.Sed oppones,quare non eſt licitum ius ſuum tempo
rale uendere? reſpon.quia nullum officium,nulla caſtal
dia eccleſiaſtica uendi poteſt 1.q.3.ſaluator hic autem
appellat aduocatiam ius pa.quia aliter nõ haberet præ
ſentationem [præſentetur] quod fieri non poteſt, ſicut
nec patroni infra e.conſuluit [ſpoliando] & ſic eccleſia
erit libera ab aduocato.17.q.4.ſi quis in atrio.infra de
ſymo.de hoc autem.

SVMMARIVM.

1 *Conceſſum uidetur,quod non eſt nominatim expreſſum .*
2 *Quid requiratur ad hoc,ut ius patronatus tranſeat in emptorẽ alicuius loci;& in nu.3.*

EX literis [ad firmam] talem contractum inter
ſe celebrauerant,ꝙ utile dominium transferat
in conductorem;& ideo de iure in ipſum trãſfe
rat ius pa. cum uniuerſitate:ſecus in creditore.s̃. de re
iud.cum Bertoldus,ubi no.nam in eum nec utile domi
nium

1 nium tranſit,nec directum. ¶ † Non exempto] idẽ, qđ
in iure pa.poteſt dici & in iure ſepulchri,qđ à laicis po
ſidetur.ff.de ꝯhen.emp.in modicis:ſecus eſt in decimis,
& in aliis iuribus mere ſpũalibus: quia non tranſeunt cũ
uniuerſitate.& eſt rõ diuerſitatis, quia cum ius pa. non
ſit mere ſpũale,ſed partim tpale,non eſt mirum, ſi an-
nectatur tpalibus:ſed merè ſpũalia cum in nullo cõicẽt
tpalibus,eius nec cum uniuerſitate,nec ſine annecti poſ
ſunt,ẽt ſi dicatur uendo,uel dono uillam cum omnibus
iuribus ſuis quia ſpũalia non ſunt iura tpalia, imo plus
dicimus,ꝙ etiam eṗs ſi diceret,dono tibi uillam & om-
nia iura,quæ ibi habeo,non tñ intelligitur donare deci
mas,uel alia mere ſpũalia.nam hoc nomen,oĩa, non ha
bet in dicta propõne ſupponere,uel referri ad ea, quæ
ſunt pœnitus alterius iuris,quam ea,quę principaľr do
nantur,qđ eſt hic nam mere ſpũalia pœnitus ſunt alte-
rius iuris,quam tpalia, licet alii aliter dicant. ſi ergo
uult decimas donare,faciat expreſſam mentionẽ de eis.
hoc tñ fatemur,ꝙ ſi aliquod ius ſit, quod pariter in ſe
habet & tpalia,& ſpũalia iura,ut eſt præbenda,quæ qñ-
que habet & poſſeſſiones,& decimas,& donatur alii ec
cleſiæ omnia ſ.tpalia & ſpũalia ſimul transferuntur: qa
2 omnia ſunt ſpũalia,& annexa ſpũalibus.¶ Sed ſi quis ob
liget uel uendat omnia iura, quæ habet in aliqua uilla,
cum nõ ſit ſua,ſed ibi tm̃ certos fundos habeat uel cer-
ta iura,& uilla non ſit ſua nunquid in tali ꝯctu tranſit
ius pa.Reſpon.non nam ad hoc ut tranſeat, oportet. ꝙ
res,quæ uenditur,ſit talis, quæ etiam ſine expreſſione
uniuerſitatem uel ius pa.in ſe.contineat, ſicut eſt uilla,
uel caſtrum,quæ in ſe continent iuriſdictionem, hono-
rem,& ius pa.ſed qñ dico,uẽdo tibi omnia iura,hęc uis
eſt reſoluenda in ſingulares.i.uendo tibi hoc, & illud cũ
autem ius pa.uendi non poſſit ſub tali uniuerſali loca-
tione,uel uenditione, non comprehenditur ſi tamẽ ſit
aliquod ius uniuerſale,qđ multa iura in ſe continet, ut
3 hęreditas,cum illo bene tranſit ius pa. ¶ † Item multo
fortius,ſi uẽdit aliquis fundum,ubi habet eccleſiam, nõ
intelligitur eccleſia trãſire in uenditione.ff.de ac.emp.
ſi mercedem.§.ſi cum fundum.quid ſi uendat quis pala-
tium ſuum,ubi habet capellam,quæ forte multa priui-
legia habet,& multos reditus? uŕ ꝙ ius pa.tranſeat cum
palatio,ar.prædi.l.ſi mercedem qa ad capellam non eſt
iter niſi per palatium. ſed dic ſecus eſſe in iure pa. qđ
bene põt teneri,etiam ſi non uadat ad eccleſiã, ſicut eſt
præſentare.& aliud eſt in iure ſepulchri quod nihil ua-
let,niſi ad illud portetur,& ibi ſepeliatur [ſuborta] ma
xime idem.n.& ſi ſuborta fuiſſet ante,dummodò in poſ.
eſſet.j̃.eó.conſul.uel magis,ſi alius nõ eſſet in poſ. hoc.
enim ipſo,ꝙ alius non eſt,& ipſe eſt in poſ.uillæ,pręſen
tabit prius dictum placet magis.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt ius pa.donari & clericis, & laicis abſque auctoritate epiſcopi.*
2 *Nunquid laicus conferendo eccleſiam ſit excommunicatus?*

ILlud [eccleſia] intendebat.n.eis dare proprie-
tatem eccleſiæ, uel eccleſiam in uſus proprios,
uel inſtõnem & deſtitutionem, uel iura eṗalia,
quod non poterat ſupra de do.paſto.10.q.1.nouerint j̃.
e.ſuggeſtum j̃.de priui.paſto. & pp hoc bene ſequitur,
non uacantem,quia hoc erat unum impedimẽtum,qua-
re non tenebat collatio in proprios uſus,cum alius ſci
1 licet clericus inſtitutus eam poſsideret. ¶ † Sed. dices,
quare non ualet donatio quo ad ius pa.ff.de ꝯhen.emp.
qui tabernas.ff.de leg.j.ſi domus? rñ.quia non intende-
bat dare ius pa.ius enim pa.donari poteſt & clericis, &
laicis ſine auctoritate eṗi infra e.ex inſinua.& hic ſed li
cet non teneat.conceſſio eccleſię,quam fecit laicus,ſi tñ
fiat auctoritate eṗi,uel etiam ſi poſtea conſenſus eṗi ac
cedat,tenet conceſſio 16.q.7.decimas, & c.nemini,& ẽt
præſcribere poteſt infra e.cura.& ſi quærãs quid uenit
in dicta conceſſione? Reſpon.cum illa conceſſio uigorẽ
accipiat ex conſenſu eṗi, illud intelligatur conceſſum,
quod dicitur.ſ̃.de do.paſtora.præter ius pa.quod ut di-
2 ctum eſt,concedere non intendebat.¶ † Sed dices,non-
ne hoc ipſo,ꝙ laicus confert eccleſiam, excommunica-
tus eſt minori excommunicatione. 16.q.7.ſi quis cleri-
cus,& c.conſtõnis? rñ.non cum ibi loquuntur, qñ laicus
intendit conferre prælationem,uel præbendam hic au
tem,qñ intendit conferre proprietatem eccleſiæ,uel ali
quod ius in eccleſia,quod de iure habere non põt,de fa
cto autem tenet in his autem conceditur,qđ laicus poſ
ſit concedere,eccleſiam,uel proprietatem eccleſiæ cum
conſenſu eṗi, ut ſic eccleſiæ de laicorum manibus eri-
piantur.16.q.7.decimas,& c. nemini [impedire] ſupra
de re iudi.cum Bertoldus,ibi no. [uacante] idem eſt,&
ſi non uacante.

QVerimoniam [mutationes] qñ moriebatur patro
nus,hæres mutabat ſacerdotem[& uiciſsitudines]
q.d.tu eris uno anno aduocatus,& ego alio.non enim li
cet laicis iura,quæ inter ſe habent diuidere, ut hic ha-
bes, ſed auctoritate ſuperioris epiſcopi poſſunt, ſicut
Dauid inter filios Aaron diuiſit miniſteria eorum Luc.
c.j.& Paral.24.

CVm laici [priori] ſupra de elec.conſiderauimus,ar
gu. contra ſolu. ut diximus ſupra de re iudic. cum
Bertoldus.

CVra paſtoralis [eccleſias] quo ad proprietatẽ, uel
ut diximus.ſ̃.e.illud [legitima] 40. annorum ſupra
de præſcri.de quarta. ¶ Sed dices,potuerunt præſcribe
re,cum non habere potuerunt iuſtum titulum,uel bona
fidem in præſcribenda eccleſia data a laico,cum ſit con-
tra ius ſ̃.e.illud? ſed dic ignorabant ius & ego reſpõdeo
ꝙ ignorantia iuris in præſcriptione & ſi quo ad haben-
dam bo.fi.ualeat,tñ quo ad quærendum ti.non ualet.ff.
de uſuc.nunquam, & l.non ſolum is.§.ſi apud. ſo. dici-
mus,ꝙ bo.fi.præſcripſerunt,& iuſto titulo,ſ.pro ſuo nõ
errando in iure,quia bñ ſciebat laicum non poſſe dare
eccleſiam ſine conſenſu eṗi ſed ibi conſenſum. eṗi acce-
ſiſſe credebant,& ita potuerunt præſcribere.ff.pro do-
na.ſi uir uxori,& ſufficit conſenſus eṗi non tm̃,qui habi
tus eſt tpe contractus,ſed ẽt ſi poſt acceſſit infra e. ſug-
geſtũ uŕ tñ,quod a die,à quo ueriſimile eſt eos,uel ma-
iorem partem conuentus bo.fi.poſſediſſe,incipit curre-
re præſcriptio;puta mortuis illis,qui interfuerũt dona
tioni.& eſt ad hoc op.ar.ſupra de deci.dudum,ubi dici
tur,ꝙ a tpe confirmationis incępit currere præſcriptio
ſed non uŕ poſſe ſtare,quia uitioſæ poſſeſſioni non uitio
ſa res non accedit ff.de ac.poſ.Pompo.§.ul.ſed ipſi intel
ligunt illa,ꝙ rei uitioſæ.i.quæ uitio reati affecta eſt ut
furata & rapta, tales per quoſcunque poſſeſſores tran-
ſeant nunquam uitium amittunt,& ideo præſcribi non
poſſunt,inſti.de uſuc. §.furtiuæ.nam ſi alias res, quæ ſi-
ne titulo poſsidebantur uel detinebantur ab aliquo,ſci
licet ex cauſa depoſiti,uel commodati,uel ſucceſſor e-
ius pro ſuo incipit poſsidere,bene uſuc.pro ſuo. ff. pro
hære.l.plerique,& ſic eſt hic licet enim illi, qui primo
acceperunt,non habuerunt iuſtam cauſam poſſidendi,
alij

alij tamen,qui poſtea ſucceſſerunt,habuerunt, qui po-
ſtea ſubſecuti ſunt, & qui nihil ſciuerunt.ſed certe hoc
non põt eſſe.quia p̃lati illi nõ poſſident eccleſias iſtas ſic
donatas ꝓ ſuo,quia ſuo noĩe nõ poſſident,ſed eccľiæ,&
ſic eccľia,q́ male cœpit poſſidere,nunq̃ põt mutare ſuũ
titulum neq; fidem. ſed potes rñdere,ꝙ licet prælatus,
qui male accepit, mala fide poſſideat, eccleſia tñ, cuius
noĩe accipitur donatio,ſp bona fide poſſidet,& ſi eſt bo
nus titulus pro illa,uſucapit. ſi aũt malus uel nullus,ni
ſi res eſſet rapta,uel furtiua,ſp uſucapit pro ſuo.nec ob
eſt ei malus ti.uel mala.fi.pręlati.ſed certe hoc ſtare nõ
poteſt per id,qđ eſt.ſ̃.de deci.idem dici poteſt, ꝙ ſi ali
qbus de capitulo noĩe capituli facta eſſet donatio à lai
co,capitulum tamen credebat eṗm conſenſiſſe. nam in
omnibus his caſibus pro ſuo uſucapit.ff.de uſu. pro ſuo
l.ult.uel pro donato.uel poteſt dici, ꝙ eṗs permittẽdo
donatarium,qui eccleſiam accipit à laico,pacifice poſ-
ſidere,cauſam & titulum poſſidendi & præſcribendi ſibi
præſtitit,ar.ſ̃.de his,quæ fi.à præ.ſi.con.cã.c.ij. & iij. &
hic tacitus conſenſus habetur pro tit. ¶ Præſcriptione]
1 no.ꝙ ſi finita præſcriptione conſtet de non legitimo ti
tulo, & ma.fi. habitis ante cæptam præſcriptionem, tñ
ſalua conſcientia pñt illa retinere:quia tuti ſunt aucto
ritate eius,qui poteſtatem condendi ius habet ſup tpa
libus,qui hanc pęnam amiſſionis iurium ſuorũ induxit
in odiũ negligẽtiũ, & fauorẽ ſolicitorũ [niſi ius] ergo
ius pat. transferre poſſunt, quod habent.ſ̃.eo. illud.

SI uerò.[repreſententur] hæc pñtatio fit ad proba-
tionem iuris ueri patroni.nihil enim iuris præſenta
to accreſcit, & ut habent frontem reſpondendi ſibi de
iure pa ſ̃.eo.ex literis.

CVm ſeculum [emptorũ] ius patronatus tranſit cũ
uniuerſitate.ſ̃.e.ex literis [emptorum] hoc intelli
giť, qñ villa,uel caſtrum data erant in feudum,qa tunc
tranſit in feudũ ẽt ius pa.eccleſiæ,quæ erat ſita in uilla
uel caſtro,quia ſi fundum daret in feudum,ubi eſſet ec
cleſia,non tranſiret cum feudo ius pa.eccleſiæ.j̃. e. ſug
geſtum,ut no.ſ̃.e.ex literis. alii tamen dicunt,ꝙ ius pa.
ẽt ſine aliqua uniuerſitate dari poteſt in feudum, ſicut
donari nam feudum beneficium eſt.

EX inſinuatione [contuliſſet].ſ̃.e. illud [occupaue-
rũt] tanq̃ clerici earundẽ eccleſiarũ [reſtituant]de
facto,quia nihil iuris habent in eis, cum non fuerint ab
eis præſentati [reſtituant] id eſt in pace dimittant eos
ordinare.

COnſuluit [detineãt] colligẽdo tñ fructus & in ꝓ-
prios uſus ꝯuertẽdo[uel aliquib.aliis]deſcẽdẽtib.
puta nepotibus ꝓnepotibus.hoc nõ placet credimus.n.
ꝙ p̃ronus poſſit filiũ p̃ſentare.hic ergo interdicitur p̃ro
nus dare eccleſias,i.proprietatem,& alia,ut ſ̃.e.illud.

DE iure.

NVllus [ant eccleſiã] expone, ut ſupra e. illud.[&
ſi qs] hoc nõ referť niſi ad decimas,ut ſp ſi laicus
uult in alium decimas transferre,neceſſarius eſt conſen
ſus eṗi,ſuprà de his,quæ ab epi.cum apoſtolica.eccleſiã
eñ, ſi de proprietate intelligis, nunquam conferre po
teſt aliis; ſuprà e.illud.ſi de iure pa.illud conferre põt
neſciẽte eṗo,ſuprà e.ex inſinuatione.uel dic,ꝙ ſi patro
nus uult concedere eccleſiam,in qua habet ius pat. ali-
cui in uſus proprios, hoc non poteſt facere ſine conſen
ſu eṗi,ſed epiſcopus facilis debet eſſe in conſentiendo,
alioquin agendum eſt cum ſuperiore. uel dic referri ad
utrunque, & loqtur quando eccleſiam,uel decimas de
facto detinent,ar.j̃.ti.prox.c.eccleſijs.

SIgnificaſti ſi epiſcopi]hoc uult dicere, quod ſi pa-
troni alicui epiſcopo nomine eccleſiæ ſuæ conceſſe
rit præſentationem aliquarum eccleſiarum conſtituta
rum in aliis diœ.epiſcopi diœ. ab illo eṗo,cui ius pat.
donatum fuit,præſentatos admittere debent.

S V M M A R I V M.

1 *Quid ſit fructus iuris patronatus.*
2 *Facta patroni, qui poſſidet, auctoritate prætoris, tuetur prætor.*
3 *Malæfidei poſſeſſor non facit fructus ſuos,ſed ueri domini ſunt fructus.*

COnſultationibus [patronatus] repete, q́ dixi-
mus.ſ̃.de in inte.reſti.c.ij. [poſſidebat] qui eſt
in poſ.bo.fi.& ante li.conte.& poſt lit.conte.ſp
præſentabit:quia li.pen.&c.ſ̃.ut li.pen.c.j.& ij.& per to
tum.nam ille,qui eſt ab initio bo.fi.poſſeſſor ẽt poſt li.
conte.dicetur bo.fi.quantum ad hoc, ut fructus ſuos fa
1 ciat,& ẽt uſuc.triẽnij compleat.¶†Item ut non,pręſtet
introitum,niſi intelligeret ſe debere.ſed ſi intelligeret
ſe debere,non tenetur, ſi iuſtam cauſam litigandi ha-
buerit.ff.de rei uin. utique.ff.de pe.hære.illud, & quia
facit fructus ſuos, ergo ſi fructum in alium alienat, il-
le,in quem alienatus erit,controuerſiam non patietur.
eſt.n.fructus iuris pat.pñtare. tutus ergo erit pñtatus
ſed naturali rõne uŕ, ꝙ pñtare cenſendus ſit fructus na
turalis. & ideo uŕ dicendũ, ꝙ nõ tranſeat in dñium bo.
fi.poſſ.ff.de uſu. fructus. ſed ſi uere inſpicimus,nunquã
produciť pñtatio,ſed potius induſtria, q̃uis poſſet dici
ꝙ & hi fructus reſtituanť euincenti, qa patrono nõ de
bebit ea,quæ ad ius pa.ptinent: pſona aũt non remoue
reť ab eccleſia.ſi aũt eſſet ma.fi.poſſeſſor is qui in poſſeſ
ſione iuris pa.eſt, uel quia eſſet uiolentus poſſeſſor, &
ſine auctoritate iudi.bñ expelleret de eccleſia p̃ſenta-
tus p eum.quia cum ma.fi.poſ.nõ faciat fructus ſuos.C.
de rei uin.certũ,& ff.de rei ui.ſi nauis, ergo nec fructus
ſ.ius in alia eccľia p p̃ſentationem ipſius trãsfert.idẽ ẽt
ſi ſit miſſus in poſſeſsione auctori-
a tate iudicis inordinate.[a] C. ſi per
2 uim, uel alio mõ.l.ul. ¶†Si aũt pa
tronus ma.fi.poſsidens eſſet in poſ
ſeſſione auctoritate iudicis & or-
dinate,tunc quamuis ma.fi. quoad
ſe poſsideret:tñ ille q bo.fi.recipit
ab eo eccľiã, nõ dimittit eã,ar. C.
uñ ui, ſi qs in tãtã. nã facta talis,q
poſsidet auctoritate p̃toris,tueť p
tor ut no.ſ̃.de ele.niſi quis poſſet dici ꝙ aliud eſt in p̃ro
no,qui nõ nitiť auctoritate ſupioris,nec publico officio
licet ꝓ eo ferať ſnĩa,ꝙ ſit p̃ronus:quia ſp hẽt malam fi-
dẽ,& iõ nõ facit fructus ſuos,ar.ff.de ꝯdi.inde.l.Iul.ait
& aliud in p̃lato,qui nititur ꝯfirmatione ſupioris in pu
3 blico officio,& ſic loquiť gl quæ eſt.ſ̃.de ele.nihil.†Itẽ
no.ꝙ bo.poſ.fit ma.fi.poſt li. ꝯte. quia fructus reſtituere
teneť.C.de rei uin.certũ,& quia p̃ſcriptio longi tpis in
terrũpiť.C.de acq.poſ.nemo.& de p̃ſcri.30.an.cum no.
eſt ẽt caſus,ubi bo.fi.poſ.ab initio poſt li. cõte.nec oĩno
bo.fi.remanet, nec oĩno ma.fi.cẽſetur.ff.de rei uin.Iul.
ſcribit.& hac rõne.ſ.quia ma.fi.poſ.nõ facit fructus ſuos
ſed ueri dñi ſunt fructus,ut no.ĩ gl.hic poſita,q́ ĩcipit,
quia eſt dicẽdũ. uŕ, ꝙ ſi ma.fi.pñtet unũ,& bo. fi. pñtet
aliũ licet eṗs admittat p̃ſentatũ à ma.fi.pp incertitudi-
nẽ,qa tuẽdus eſt in poſſeſsione.ſ̃. inſt. cũ ueniſſet,& de
in integ.

a ¶ *Inordinate. Adde Bal.in l.2.col.pe.* C. *de ſer. & aqua. &* Ro.*in conſil.454. ad fi.refert etiam hoc dictum* Feli.*in c.eccleſia* S. *Mariæ,col.*10. *in fi.ſupra de conſt.*

V. Cobarrub. in pract. quest. c. 17 per totum

in inte.reſt.cum ueniſſet,tamen,qñcunq; poſtea conſtet de ueritate,remouebitur pñtatus à ma.fi.poſ.& dabitur preſentato à bo.fi poſ.penes quem eſt fructus iuris pa.& idem dicendum eſt in ſentẽtijs datis,& aliis factis a bo. fi.poſ.iuriſdictionis.& ma.fi.poſ.arg.ſupra de relig. do. cum deli.nec eſt contra,ſupra de cau.poſ. cum eccleſia: quia ibi loquitur de bo.fi.poſ.ut ibi not. [credebatur.] 16.q.7.decernimus,in fi.

SVggeſtum.[præbendam].i.in ſuos uſus. [Eccleſiarũ] expone,ut ſ̃.e. illud [poſterius] quãtum ad hoc ut fiant de eccl'ia p̄bendæ, cum per hoc pr̃onus amitteret ius pa.ꝙ eſſe non pôt [a] abſque eius aſſenſu, ſp tñ donatio facta ab ep̃o tenet quantũ ad iura ep̃i, & quo ad illa præfertur ſemper prima,ſuprà de don. paſtoralis.

a ¶ *Eſſe non poteſt. Car. in ſuo conſi.96. inci. Papa uniuit,& Feli. in c.ueniſſent , col.7. uer.& per hoc dictũ. ſuprà de conſti. reſcriunt & ſequũtur hic dictum.*

RElatum [recognitionis] hi recognoſcunt bñficia hr̃e à laicis ſine aliqua inueſtitura,uel inſtõne ep̃orum[uindicare]tanq̃ clerici [alienos].ſ̃.e.præterea [coram ſeculari] repete quæ diximus.ſ̃.de fo.compe.cum ſit generale.

EAm te. [ſex menſes] dic,ut notatur,ſuprà co.c.j.

PRetcrea[non hr̃e] no.ꝙ aduocati non ſolũ non pñt uẽdere ius aduocationis,ſed nec donare:ſecus in patronis,qui donare pñt ius pa.ſ̃.c.ex inſinua & eſt rõ diuerſitatis:quia pr̃onus eſt quaſi ex debito: ſed aduocatus de gr̃a tm̃.& idem dicimus in guardijs cuſtodijs, & conſimilibus.uel dic,ꝙ prohibentur uẽdere , & donare aduocatias, & ꝯſimilia iura eo mõ quo iſti uẽdebant. ſ. hoc eſt ius meũ, ꝙ hæc extorqueas à ruſticis,quæ tñ ab ordinarijs ſtatuta non erant,&ſic pôt loqui dec.ſ̃.e. q a clerici.ſi aũt ſtatuto reditus & legitimos donent,& etiã forte uendant,hoc non eſt inhibitũ ſed dices, quare dr̃, ꝙ ꝯ̃ctus ſit nullus,cum & quo ad hæc iura tenet,quæ nõ hẽt,debet tenere tñ quo ad ea,quæ hẽt pôt rñderi,ꝙ iõ non tenet:quia cũ non ſint determinati in iure reditus hmõi officiorũ non tenet uẽditio rei,q̃ non eſt,uel quæ eſt incerta.ff.de contra.emp.l.j.in iure pa.ubi certa ſunt iura,ſecus.ſ̃.e.ex inſinua.ſæpe tamen aduocatus pro patrono ſumitur,ut in c.proxi.

CVm aũt.[aduocatus].i.pr̃onus.al'r ſumit̃ j̃.ꝓx.c.[iudicio]q̃tũ ad hoc ut ius habeat,qui ab ipſo electus fuerit,ep̃s tñ peccat,ꝙ primum idoneum admittere recuſauit,& ideo punitur.j̃.eo. paſto. ſed ſi non refutauit primum pôt eligere,utrum eorũ uelit[preſentationem] quia preſentatio clericorum uim electionis habet. [b]

NObis [conſtruxerit] al ter.n. non poteſt de conſec. diſtinc. j.nemo. quot modis quæratur ius pa.& cui ius pa.debeatur habes no. 16.q.7.piæ,& ſuprà t.j.[iur.ſdictione]ſtatuto,uel cõſuetudine de hoc no.ſupra de ele.ꝙ ſicut [tractãdæ] q d.non ſolum prius electionẽ conſentiet,ſed etiã in tractatu electionis,ſi hoc habet ex ſua iuriſdictione. i. conſuetudine uel priuilegio uel ſtatuto.ꝙ ãt uox eius ſuffragiũ p̃ſtet in electione, hoc nõ pôt ꝯſuetudine induci.j̃.de ele. ſacroſan.

b ¶ *Habet. Adde,quod hoc idem tenet Car. in cle.1.in prin.in 1. opp.de ſup.neg. præl. & Lap.alle.24. inci. dominus noſter Papa col.5.uer.ſed nunquid,& Do.poſt Archi.in ca.2.colu.4.de priu.in uer. Et etiam refert Feli.in c.in noſtra,col.21.in princ. ſupra de reſcri.*

PEr noſtras [nullus ſe poteſt].j̃. de inſt.cum ad noſtram.

CVm pp.j̃.[quatuor] ſuprà e.cã,cõtra ſo.ibi ſex mẽſes computant̃ à die uacationis.4. à die motæ litis. uel aliter,ut diximus,ſupra e.c.j.[idonea] ꝯ̃,ſupra e. c. j.So quando poteſt fieri quod hic dicitur ſine ſcandalo debet fieri, uel aliter,ut ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio facta à legato de uacatura an teneat.*
2 *Forma inhibitionis ad hoc, ut inhibitio ualeat , qualiter ſit facienda.*
3 *Licet is,cui poteſtas conceditur alicui prouidendi,poſſit reſeruare præbendam ſuæ collationi,non tamen poteſt niſi in una eccleſia reſeruare.*
4 *Suſpenſio nimis eſſuſa eſt culpabilis.*

1 CVm dilectus [†Vacare] ro.legatum poſſe donationi ſuæ reſeruare donationem præbendæ uacaturæ certæ perſonæ conferendam: ſed ꝓmiſſio facta à legato de uacatura non tenet : hoc ipſum pôt delegatus Papæ,cui Papa commiſit,ꝙ alicui prouideret ſed tamen diſtingue , quia qñ mandauit, ꝙ prouideret alicui de primo bñficio, qđ in aliqua eccleſia uacaret, primum bñficium ſuæ donationi reſeruare pôt . & non aliud.ſi uerò mandauit Papa,ꝙ alicui prouideret in aliqua ciuitate,uel diœc.de primo bñficio quod ibi uacauerit,poteſt ſuæ donationi reſeruare bñficia illius diœ. uel ꝓuinciæ in hac forma cuilibet eccleſiæ ſcribet,cum dñs Papa mihi mandauerit,ꝙ tali prouideam in primo bñficio,quod uacauerit in diœc.iſta,uel prouincia,mandamus uobis, ꝙ ſi contigerit primã uacãtẽ eſſe in eccleſia ueſtra,illã mihi reſeruetis.& tunc ſi de illo bñficio, qđ primo uacabit, aliquid attentaret̃ ꝯ̃ reſeruationẽ factam,non ualeret:quia ptãs hæc ꝑ ſuperiorẽ eſt eis ablata.ſi uerò Papa ſic commiſerit alicui prouiſionem prouideas tali in tali ꝓuincia in beneficio,qđ duxerit acceptandum, tunc erit ipſius eligere, qđ beneficium acceptet,& eum dare ſuo prouiſori.& ꝓuiſor tunc ſic ſibi reſeruabit beneficiũ, & ſic ſcribet illis, ubi beneficia reſeruat.Papa ſic ſcripſit mihi , & ipſe talia beneficia elegit, de quibus in eccleſia ueſtra eſt unum. unde mandamus ꝙ ſi illud ante uacauerit,quã alia,quæ eligit illud mihi ſeruetis.ſi aũt in arbitrio iudicis commiſerit,ꝙ ei ꝓuideret in bñficio competenti,tunc iudicis eſt examinare, quæ beneficia ſint ſibi competentia;& tunc ſm̃ p̃ dictam formam poterit beneficia , quæ uoluerit ſibi reſeruare. quærit̃,an poſtquam ſemel elegerit,poſſit poſtea uariare?de hoc aliqua no.j̃.qui ma.accu. poſ. cum in tua. qđ aũt hmõi reſeruationes fieri poſſent,ex eo probatur,qđ alias inutile eſſet mãdatũ de ꝓuiſione,& mãdato ꝑincipali mãdatur &acceſſoriũ,ſ̃ de offi.del.prudẽtiã,cũ multis concordantijs.¶ Alii tamen dicunt, ꝙ in quacunque forma prædictarum ſcribatur,ꝑ nec ipſe, pro quo ſcribit̃,nec ille,cui ſcribit̃,pôt acceptare niſi unũ beneficiũ, nec fiet reſeruatio niſi de uno beneficio, ar. quia unum beneficium tm̃ hr̃e debet,& ſic unum tm̃ reſeruandũ eſt ¶ Item grauis & ambitioſus eſſet intellectus huius reſcripti: quia ſupradictus eſt uagus, quod eſſe non debet, ſupra de tranſla.c.licet.imò plus dicunt, quidam, &, ut uidetur bene, ꝙ per tales literas nõ pôt aliquod bñficiũ ſeruare : ſed cum uacat,poteſt illud conferre,& ſufficit nunciare capitulo,uel ep̃o,ꝙ primum beneficiũ dẽt cõferre auctoritate Papæ,& ſi ꝯ̃fecerint, tunc imponet̃ eis pnĩa quæ eſt.j̃.de præb.inter cætera,& c.dilec.& ſi ꝯ̃dicitur.aperietur uia uacaturis contra id,ꝙ eſt.ſ̃.de conceſ. præben.ca.j.& c. conſtitutus. ¶ † Inhibens.] ſi enim ille 2
qui poteſtatem habet ſuper hoc,ſibi reſeruet bñficium illud,ſiue inhibeat illud alii conferre,non ualet , quod poſt talem reſeruationem,uel inhibitionem de eo fuerit acceptatum:ar.hic: quia per hoc illa uice ſunt ſuſpẽſi a collatione huius beneficij,& collatio a ſuſpenſis facta nõ ualet ſupra de conſue.cum dile.& de ele.cum inter,ar.ſ̃.de præben.inter cætera,& c.dilec.& ſ̃. de ele. innotuit. nam ibi ſemper ponitur,& ſi cõtra factum fuerit,ſit irritum,& ſic non ur̃ ſufficiens inhibitio, niſi adiiciatur hæc clauſula. ¶ Aliis ur̃,& forte melius,ꝙ ſi ſcriptum eſt alicui,ꝙ ꝓuideat alicui in certa eccleſia, ꝙ ex quo prouiſor recipit literam prouiſionis, penes eum eſt poteſtas conferendi,& ablata eſt ab eo, penes quẽ prius erat.unde ſi hoc ſciens prius collator eam alicui conferat,non ualet.ſi autem neſcit in alium collatam hãc poteſtatem,tunc obtinet,quod no.ſ̃.de ele.innotuit. illud autem dicunt quidam in omnem caſum,ꝙ ſi aliquis impetrauit literas ad aliquem,ꝙ ſibi prouideret in aliqua eccleſia,& alius ſimiliter poſtea obtinuit literas ad aliũ ꝙ ſibi in eadem eccleſia prouideret, nunquam ſecũdus executor prouidere poterit ante,quam primo prouideretur,neque ualet prouiſio facta,a ſecundo executore, ẽt ſi ignorauerit de primo executore,ar.ſ̃.de reſcri.cæterũ nec hoc ꝯ̃dicit aliis,quæ no.ff.de ele. innotuit, ubi diximus,ꝙ collatio facta ignoranter ab eo,ad quem iure ordinario ꝑtinet,tenet:quia fauorabilius eſt ius ordinarium q̃ extraordinarium, & quia primę literę præualet.ſ̃ de reſcrip.cęterum. Tamen alij dicunt idẽ utrobique.ſi uerò aliquis impetret literas ad aliquem ꝙ ſibi prouideat in aliqua eccleſiarum ſuæ ciuitatis,uel diœ. uel de aliquo beneficiorũ ad donationem alicuius abbatis pertinentium, cum plura beneficia in diuerſis eccleſijs ad ipſum abbatem pertineant ; tunc ur̃ ꝙ iſte prouiſor,qñcunque ante, q̃ eligat eccleſias, ubi debet ſibi ꝓuideri,inuenerit aliquam præbendam uacantem,ꝙ illã poterit conferre:ſed antequàm cõferat , nullus eorum, ad quem pertinet collatio de iure ordinario in eadem diœc.impeditur conferre bñficium ſuum,cui uult & collatio tenet. ¶ Idem ẽt ur̃ , ſi alius prouiſor alii deputatur ſiue ſpecialiter in aliqua eccleſia contenta ſub prædicta generalitate ciuitatis,uel diœc.ſiue prouinciæ, ſiue ẽt ſecundus ſit gñaliter deputatus,ut in ciuitate, uel prouincia prouideret,ꝙ tenet prouiſio facta a ſecundo prouiſore,ar.ad hoc ſ̃.de reſcri.paſto.in fi.ubi dicit, ꝙ dele.ꝑ gñalem clauſulam non habet iuriſdõnem ſuper non expreſſis contentis ſub gñali clauſula ante expreſſionem.bene.n.dicimus,ꝙ ſi poſtquam coràm prouiſore ſuo expreſſit,in qua eccleſia ubi prouideri uolebat, & expreſſio peruenit ad eum,ad quem pertinet collatio,& de iure ordinario , ꝙ ita per expreſſionem iſtam eſt ablata ab eo poteſtas præbendam conferendi , ſicut ſi in literis eſſet eccleſia in qua ꝓuiſio fieri debet, ar.ſ̃. de reſcr.paſto.¶ † Item licet concedamus,ꝙ ille,cui cõceditur poteſtas alicui prouidẽdi,poſsit reſeruare præbendam ſuæ collationi,ut no.ſ̃.de præben.pro illorum quam reſeruationem comparamus expreſſioni : non tñ dicimus,ꝙ poſsit eam reſeruare niſi in una eccleſia, qđ ſic probo.nullus enim poſſet habere literas de pluribus eccleſiis a principio;& ſi impetret,fraudulenter,præſumeretur ſ̃ de reſcri.in noſtra, & c. ad audientiam. ergo eadem rõne & ſi impetrauerit literas gñales,non poterit plurium reſeruationem facere,quia dele.debet procedere ut delegans ſupra de reſcri.ſuper literis, in fi. ſi autem alicui ſcriptum eſſet,ꝙ alicui prouideret in bñficiis,quæ ualerent.c.marcas,tunc bene poſſet plura beneficia reſeruare uſque ad prædictam quãtitatem, & nõ plus ſecus,ſi in literis diceretur,in ſingulari beneficio. nec uidetur facienda uis,ſi in literis dr̃,in primo beneficio prouideas,quod uacauerit uel in certa eccleſia, uel diœ.quia tunc,& ſi non contulerit primum, qđ uacabit in eccl'ia certa,uel diœ.tñ poterit ꝯferre ſcđm, uel tertium,uel ulterius,ar.ſ̃.de præben.dile.ſi.G. Idem uidetur,ꝙ etiam qñ ſcriptum eſt,ꝙ in diœ.prouideat in primo beneficio,qđ in ea uacabit, ꝙ & tunc poteſt prædiligere unam eccleſiam,& extunc in aliis non poterit prouidere: alij tñ hoc non concedunt. ¶ Item nor.ꝙ ex quo prouiſor reſeruauerit ſibi prouiſionem in aliqua eccleſia pro aliquo ẽt ſi prouiſor moriatur,non redit prouiſio ad ordinarium prouiſorem,ſed ad Papam,cuius auctoritate facta eſt reſeruatio,uel expreſſio.Item ex quo prouiſor reſeruauit ſibi præbendam in una eccleſia , de cætero non pôt in alia prouidere,nec mutare,dummodò talis eccleſia ſit,quam habere poſsit.ff.de adop.l. ij. ſupra de reſcri.cum in multis. ¶ Item ur̃,ꝙ ſiue mandetur,ꝙ in prouincia uel in diœce.ſiue etiam in certa eccleſia alicui prouideatur : tñ non poterit prouiſor ſibi reſeruare nec omnia beneficia prouincię,uel diœc. nec etiam ſolius ſpecialis eccleſiæ, nec ſuſpendere collatorem ab illorum collatione ita in genere.ſed bene poteſt ſuſpendere in ſpecie hoc modo,ſuſpendo talem a collatione primi beneficii,uel ſecundi,uel ulterioris ; uel ſic poteſt ſuſpendi,ſuſpendo talem a primo beneficio, qđ ualet 10 uel 20 marcas, ſi ęſtimet illum,cui prouidere debet tanto beneficio dignum,& cum eadem determinatione poteſt totam prouinciam,uel diœ.ſuſpendere. Et eſt efficax rõ pro his, quia in aliquo mandato alicui dato omnia mandata uidentur , ſine quibus mandatum expedire non poteſt.ff.de iur.om.iu.l.ij.ſ̃.de offi.del. ex literis,& c.fi.at prouiſor iſte,de quo dictum eſt , poteſt mandatum ſuum expedire,ſine tamen gñali ſuſpenſione,uel reſeruatione;ergo eam facere non poteſt ſed abſque ſpeciali non poteſt exequi mandatum ſuum;& ideo
4 illa facere poteſt . ¶ † Item effuſa ſuſpenſio eſt illaudabilis; ergo reſcriptum,quod hoc expreſſe non concedit ad iniquum intellectum per interpretationem trahendum non eſt.ff.de uul.ſub.ex facto.ff.de re.iu.Neratius, in fi.ſed dic illud eſſe de ſuperabundanti . uel ꝙ ibi nec reſeruauit,nec inhibuerat; & ideo non erant ſuſpenſi a collatione illorum beneficiorum, ſed mandauerat Papa alicui conferri. nam tunc, cum multa poſsint obiici contra perſonas ipſorum, quibus ſunt danda beneficia, & contra literas,ſemper pendente qõne cum non ſint ſuſpenſi,tenet collatio ab eis facta, ut in præal.c.inter ſe. & c.dilec.ſecus,ſi alicui contuliſſet poteſtatem conferendi.nam tunc uidetur primis abſtuliſſe hanc poteſtatem, de hoc no.ſ̃.de reſcri.capitulum.¶ Item dicunt quidam ꝙ ille, cui data eſt poteſtas prouidendi alicui in primo beneficio,quod uacabit in aliqua eccleſia , uel diœ. uel prouincia,in primo beneficio,quod uacauerit poſt receptionem huiuſmodi literarum , & poſtquam hoc ipſum notificauerit eccleſiis, in quibus habet poteſtatem prouidendi,prouidere debet ar.ſupra de app.ſuper eo. §.fi.4.q.5.c.1.& ſi aliquibus ſcripſerit,aliquibus non extũc poteſt tm̃ prouidere in primo beneficio,ex quo omnibus eccleſiis hoc notificauerit,ubi poteſtatem prouidendi habet.& ſi ex medio tempore,quo ſcripſit,ſed nõ perfecit,uacauerit beneficium,non poteſt de illo prouidere, quia non poſſunt dici præſentatæ literæ directæ toti diœ.uel prouinciæ , quouſque omnibus & ſingulis fuerint præſentatæ.unde ſi iudex uellet omittere forte

te unam eccleſiam,in qua non notificaret poteſtatem ſi
bi datam,in nullo loco poſſet conferre primum benefi-
cium alii dicunt.& ut vr̃,melius, ꝙ ex quo recipit litē-
ras,ſtatim beneficium primo uacans poteſt conferre, &
ſi non ſcribat eccleſiis,ubi habet poteſtatem prouiden-
di:quia litera nō dicit,ꝙ eis ſcribat, ſed ꝙ in eis iudex
prouideat.& plus dicūt quidam,ꝙ ſi cum uacauerit pri-
mum beneficium,non poſſit illud conferre,quia prouen
tus fuit ab aliis,tunc ꝓuidebit in ſecundo,uel tertio,uel
ulteriori,quia beneficia latiſſime ſunt interpræ̨tanda ſu
prà de dona.cum dilecti.ĩ.de uer.ſig olim credunt ta-
men iſti,ꝙ miſſio literarum huiuſmodi iudicis ad om-
nes eccleſias hoc operatur quia ſi poſtquam ſciuerunt,
& mandatum eſt eis pro aliquo ſcripto in ſua eccleſia eſ
ſe,ꝙ tunc ſi alii conferunt illud beneficium , patientur
pœnam decr.dè præben.dilectus.ij.ſed alii dicunt, ei ꝓ
quo ſcriptum eſt,obeſſe,quia ex quo primum beneficiū
non habebit,ulterius non poterit ei in alio prouideri,ſi
contentus ſit pœna prædicta hoc non placet hæc autem
fortius uera ſunt,quando mandauit ſibi prouideri,cum
ſe facultas obtulerit quia non intelligitur ſibi auferri
facultas,ſi ab aliquo præuenitur. [Ipſe] legatus [Eccle
ſiam] de Berouill.quam legatus conceſſerat Gu.ſed mo
do eam renunciauerat,ut haberet præbendã ſanctæ. M.
[Supplicabat] & bene.¶ Attendentes] q.d.iſte Gu. nul
lo modo pōt dicere ſe habere ius ex præſentatione præ
dicta quia ſi archi.in dicta eccleſia habet ius pa.iure lai
co & ſic innuat uel dicat,ꝙ non obſtante collatione le-
gati,qui non pōt concedere eccleſias in quibus laici ius
pat,habent ſua collatio ualere debeat,male dicit , quia
tunc ſi quis præſentat duos,ſicut hic archi.præſentauit,
potior eſt ab ordinario inſtitutus ; & ſic ſ̃m hoc potior
eſt.H.ab ordinario ſecundo admiſſus,quam G. qui non
fuit admiſſus.¶Sed ſi dicat,ꝙ in ipſa eccleſia habet ar-
chi.ius patronatus tanquam clericus,certe non ſecun-
dum hoc habet quicquam iuris prædictus.G.cum lega-
tus donationem ipſius eccleſiæ ſibi reſeruauerit non er
go tenuit præſentatio facta ab archidiacono,cum lega-
tus bene potuerit ſibi reſeruare eccleſias , quæ ſunt de
donatione clericorum. [Tanquam laicus] quia ex hæ-
reditate patris,uel alterius ad ipſum deuenerat , uel a-
lio modo tm̃ [Eccleſiam] de Berouil. [Præſentaſſet]in
alia uacatione ante,quam legatus eam daret Gu.uel in
hac eadem uacatione.ſ.poſt reſignationem Gu. iterum
præſentauit eundem Gu.ſed ep̃s eum noluit admittere
ſed H.admiſit ſed prius dictum eſt uerū,& hoc no. [Sta
tutum] ſ̃.e.cum autem,& c.quod autem.

PAſtoralis [appellauerit] licet appellationi eius de-
ferendum eſſet:non tamē in cauſa hic caſſatur, quod
fit poſt appellationem quia fit auctoritate iuris.ſ̃. e.tit.
cum autem.Item multa impediunt faciendum,& nō caſ
ſant iam factum. [Poſſidentis] ſi tñ omnes præſentato
a laico patrono refutaret,& ſuum inſtituet , caſſaretur
eius inſtitutio.ſ̃.e.conſultationibus,& ſ̃.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Multa hic habes ſigna ad cognoſcendum eccleſiam colligiatam, uel non.*
2 *Per laicalem collationem nullum acquiritur ius ſpirituale.*
3 *Per intitulationem nullum quæritur ius titulato.*

POſtulati ꝙ eccleſia ſit collegiata,& iura hēat
eccleſiæ collegiatè,ſatis probatur per priuile-
gium,quod conſtituit eam collegiatam.ſed & ſi
priuilegium,uel ſi certa alia ordinatio ſuper hoc nō ap
paret,ſi conſtat,quod in ſui fundatione fuit ordinatum
ꝙ ibi eſſent tres clerici,uel plures,uel ſi pro tot fuerit
eccleſia dotata:& tunc ſimiliter habebitur eccleſia ꝓ
collegiata. 10.q.1.c.1.de conſ.di.1.nemo.1.q.7.placuit
1 ¶†Si autem conſtat, ꝙ fuit ordinatum in fundatione ꝙ
non cenſeretur iure collegiatæ,ſed præſentationē ha-
beret patronus,uel ſi fuit ordinatum,ꝙ tantum unus,
uel duo clerici eſſent ibi, tunc non cenſebitur iure col-
legiatæ,& ſic loquitur c.16.q.6.piæ.& c.ſe.& in hoc ti-
tulo quaſi per totum. ¶Item ſi poſtea contingat de in
collegiata fieri multos clericos,tñ non erunt ut colle-
gium,niſi patronus conſentiat,& omnes alii,qui lædun
tur,de mutatione ſtatus eius,ar.16.q.7. monaſterium
c.rōnis,& c.ſi quis uult. ¶ Item ſi in collegiata non re
maneat niſi unus clericus:tamen iura collegiatæ eccle
ſiæ habebit,ita , ꝙ ſi poſtea ad pinguiorem fortunam
deuenerit,in omnibus iure collegiatæ eccleſiæ utatur
& etiam interim,ipſe uno mortuo clerico eiuſdem ec-
cleſiæ eliget,non nomine ſuo,ſed nomine eccleſiæ eli-
get.ar.65.di.ſi forte ſi autem non apparet,qualiter ec-
cleſia fuerit inſtituta,ſ.ut ſit collegiata,uel alio modo,
tunc ſi clerici ſunt in poſſeſſione, ꝙ faciant ſicut cleri-
ci collegiatæ eccleſiæ,clerici defendentur in hac poſſeſ
ſione,& ſi patronus eſt in quaſi poſſeſſione, ꝙ in ea fa-
ciat,ſicut in eccleſia non collegiata,defendetur in poſ-
ſeſſione ſua,quouſque aliud probetur ſupra de inſti.cū
ueniſſet. fatemur tñ,ꝙ ep̃i & alii clerici poſſunt habere
& electiones,& collationes præbendarum,& dignitatū
etiam in eccleſijs collegiatis quia ſic conſtitutum fuit a
principio ſupra de conſue. cum dile.infra de uerb. ſig.
2 Abbate. ¶ † Idem etiam credimus de laicis ſed tamen
per collationem laicalem nullum ius ſpūale habebunt
inueſtiti ab eis,nec per illam inueſtituram habebūt ali
quod ius in collegio,quouſque per epiſcopum,uel aliū
clericum iura ſpiritualia & canonicalia acquiruntur,
3 ar.63.di.in ſynodo,& de hoc no.de ele.ꝙ ſicut.¶ † Ti-
tulos] per huiuſmodi titulationē nullum ius quæritur
titulato,qđ ſi quæreretur,neceſſe eſſet cōſentire patro
nū,ut no.ſupra de ſi.præ.propoſuit: uel dic huic titula
to quæritur ius,& eſt uere canonicus, & tñ non habe-
bit reditus,niſi qñ placuerit electoribus,& ē hoc ꝯ ius
ꝓꝓ conſuetudinē approbatam.ſi.ſ̃.de cōſt.c.ſi.ſ̃.de ma.
& obed.ſtatuimus. [Electio] hic ponit duas qõnes pri-
ma eſt, utrum electio titulandorum ſpectet ad recto-
rem eccleſiæ,uel ad patronū; & huic qõni non rñdet ex
preſſe. Secūda eſt ſi eccleſiam uacare contigerit recto-
re,utrū patronus huiuſmodi titulatis poſtpoſitis poſsit
alium p̃ſentare?& huic rñdet expreſſe,ꝙ pōt alium præ̨
ſentare.nec fit eis præiudiciū,& ſic etiam tacite primæ
rñdet,ex quo patrono nō fit præiudicium, pōt alios ti
tulare prælatus ar. de ſi. præ.propoſuit.ſ̃. de of.ui. ad
hæc.7.q.1.illud diuini dicūt quidã niſi ep̃s eſſet patro
nus.16.q.5.ſi quis.¶ Præ̨iudicium generetur]quin eos
poſsit remouere poſt mortem intitulantis,cum ad pa-
tronum ſpectet non ſolum prælatum,ſed alios etiã mi-
niſtros præſentare 63.di.principali 18.q.2.Eleutherius
16.q.5.ſi quis,& q.7.decernimus,in auc.de ſan.epi. §.ſi
quis oratorium ſupra de ſi.præ. ex tranſmiſſa uel dic,
ut not.in gloſſ.illa hæc poſita. ¶ Aſſenſum] idem intel
ligo , & ſi eius aſſenſus interueniſſet quia ſi aliud dice-
retur , aperiretur uia uacaturis contra id. quod eſt ſu
pra de conceſ.præ.c.ij.uel dic,ꝙ bene poſſet induci per
conſuetudinem,ubi eſt cōſuetudo, ꝙ huiuſmodi intitu
lati fuerint ſine malitia uacaturarū,ꝙ p̃ronus.ſi reqre-
retur

retur de eis tantum præſentare deberet,ſicut & de con
ſuetudine inducit,ꝙ de certa eccleſia eligitur.ſ̃.de cō
ſue.c.cum dile.ĩ.de uer.ſig.abbate.

TRanſmiſiſſæ [conceſſiſſent] etiam & male, cum ad
patronos non conceſsio,ſed præſentatio pertineat
[appellationem] hæc appellatio fuit iniuſta [præſenta
tum] ſcilicet.R.

De cenſibus, & exactionibus, & procurationibus. Rubr.

SAncitū [manſus] manſus propriè ſ̃m uulga
re Italiæ dr̃ tm̃ terrę,qđ ſufficeret duob.bo
bus. & tu dic hic appellari manſum dotem
ꝯſtitutã ꝓ ſuſtētatione clericorum, & aliis
neceſſariis eccleſiæ , de conſe.diſt.1.nemo:
quam tñ dicunt quidam autoritate ep̃i poſſe fieri tribu
tariã,ar.ſ̃.ti.proxi.præterea , & non aliter. ¶Seruitio]
de nouo poſito,& etiam ſi antiquitus fundatores eccle-
ſiarū cōſueuerunt aliquē cenſum de fundo pro dote aſ-
ſignato recipe,illū remittere debebūt,ut hic,ar.10.q.1.
c.1.& ſe.& ſi nō remittēt,uel de nouo imponēt,ꝓ remiſ
ſo habeī & pro nō impoſito.ut 10.q.1.c.1.C.de leg.nō
dubiū.Sed ſi alij eadē terra eſſet tributaria,nō erit libe
ra tributo.16.q.1.c ſi qs laicus.ff.de pac.inter. ſed ec-
cleſia nō debet eã recipere: imò potius ab eccleſiæ ædi-
ficatione ceſſare [eis] ſ.eccleſiis.23.q.8.ſecundum cano
nicam [ſenioribus] .i.dominis etiam temporalibus.

OMnis [& uos] hoc dictū eſt laicis.11.q.1.magnū.
ſ̃.de ma.& obe.ſolitæ: uel ēt comprehendit cleri-
cos quo ad exteriora.23.q.8.tributū: uel p̃cepit, ꝙ ſint
ſubiecti eccleſiaſticis prælatis.23.diſt.quanquam [pro-
batio] quo ad aliquid. cenſus autem non ſemper eſt
probatio plenæ ſubiectionis.ĩ.de priui.recipimus.ſ̃.de
reli.do.cum uenerabilis.

SCientes [imponere] uel quod ſacerdos haberet in
monaſterio , uel monaſterium in ſacerdote , uel ꝙ
alij haberent in monaſterio [permittas] eſt enim ad hoc
epiſcopi conſenſus neceſſarius.ſ̃.de præben.auaritiæ,
de menachis.

LIcet [ad collectas] perſonales: ſecus de realib. [cę
citas] not.cęcos defendendos per eccleſiam.88.di-
ſtin.deſolatis.

PEruenit [ignorantiæ] hoc.c.loquiī,qñ petens cen-
ſum nō eſt in poſſeſſione;aĩs,quouſq; ſuccūberet in
ꝓprietate defendereī in poſſeſſione cēſus.ſ̃.ut li.pen.à
memoria,& c.laudabilē.ſ̃.de cã poſ.cū eccleſia ,& quã-
do agit petitorio,& non poſſeſſorio.¶Ignorãtiæ] .i.cu
ius cã ignoraī,& ēt ignoraī,utrū debeaī: qa ſi certū eſ-
ſęt deberi cēſum,licet nulla cã ſubeſſet,tñ ſibi ſolui de-
beret.ĩ.e.quãto. & no.ꝙ licet obligationes nō quærant
tempore.ff.de ac.& obl. obligationū.§.placet. tamen &
ſeruitia,& ſeruitutes, ēt ſi nō habeãt continuã cãm, bñ
quærunī tp̃e.C.de ſerui l.j.& ij.ff.de aqua plu.ar.l.ult.
C.de agri.& cenſi.l.litibus.18.q.ult.ſeruitium. & dicūt
quidã,ꝙ neceſſe habet allegare cauſam, & ſufficit pro-
bare tempus,ar.ff.de uſur.cum de in rem uer.dicunt,ꝙ
nec etiam cauſam aſſignare tenetur.

CVm apoſtolus [contenti] & ſi excedant hūc nume-
rū , ſubditi poſſunt ſua autoritate prohibere , uel
denegare.ff.de aqua quo.l.j.§.Trebatius.10.q.3.qa co-
gnouimus.63.diſt.quia. & ſi ꝓꝓ hoc excōicētur non te-
net.ĩ.de exceſ.præ.cum ad quorundam:ſed ſecurius eſt,
ꝙ penes ſuperiorē deponant quærelam.¶Charitate] nō
ergo inuiti ſunt cogendi per ep̃m,q exigit, ſed ſuperior
facilis debet eſſe in cogēdo,ſed nunqd archiep̃s poterit
cogere ſubditos ſuffraganeorum ſuorum,ſi ipſis ſuffra-
ganeis , non archiep̃o præbere negant auxilium ? uideī
ꝙ ſic , quia ex quo ius habet ep̃s petendi, ut hic , ergo
denegantes per ſuperioē ad id cogi poſſunt. Sed hoc fa
teor uerum eſſe per iudicem ordinarium clericorum ,
qui ſolus eſt Papa,quando conueniuntur ab ep̃o,nō au
tem per archiep̃m, qui eorum iudex non eſt.ſ̃.de of.or.
paſto.quidam tñ dicunt , & uidetur bñ & probabiliter,
ꝙ ēt ipſe ep̃s poterit eos cogere ad ſoluēdum hoc auxi-
lium. nec hoc uerbum,cum charitate, contradicit : qa
in ueritate clericis ſuis debet oſtēdere neceſsitates ſuas
precibus & monitionibus apud eos inſtare , ꝙ matrici
eccleſiæ ſubueniant. & ſi noluerunt p̃cibus acquieſcęre
poſſunt addere coactionē , debet.n.ſimul adeſſe chari-
tas,& coactio.45 diſt.licet.10.q.3.cauendum,ar.ad hoc.
qa fructus eccleſiarum pōt pro ſuis neceſsitatibus acci-
pere.ſ̃.de conceſ.præben.cum noſtris,& de inſti.cum ue
ni.& ut ecc.bene. ut noſtrum,tñ hoc non debet ſinę cō
ſenſu capituli ſui,& etiam ipſorum clericorum , ar.ſ̃.de
his quæ ſi.à præ.ſi.conſen.ca.per totum.

PRohibemus [nec ueteres] ꝓꝓ ubertatē fructuū: ſed
ſi noua parochia,uel nouæ diuitiæ ei accedunt, di-
cunt cenſum augendum, ar.ff.de uſufr.itē ſi fundi.ſ̃.de
præben.auaritiæ.ĩ.e.quanto.Item licet ep̃i pro ſe non
poſſint imponere cēſus, pro aliis poſſunt.ĩ.e.cū clerici.

PRæterea [illuſione] .i.fraude [audiendi] agendi
petitorio : ſed ſi poſſeſſorio agitur condēnabitur
ad ſoluendum cenſum,quouſq; aliud conſtet,ut eadem
hæc decr.innuit, & no.ĩ.e.ſignificauit.

ECcleſiis [eripiunt] ſ.qa dę facto eas occupabãt lai-
ci,& eorū poſſeſſiones uſufructuabant ; uel laici ius
pa.quod in eccleſiis habebant,donarunt ep̃o [impoſu-
tur] ſiue de iure,ſiue de conſuetudine approbata.

INnouamus [regnū] quæ autē conſuetu.memoriam
excedēte habita ſunt conſeruabuntur.ĩ.de uer.ſig.
ſuper qbuſdã.§.j. Item à regibus poſſunt poni de nouo
cum in eis plenam habeant iuriſdictionem : uerūtamen
peccant, ſi hoc faciant ſine cauſa.

CVm clerici [remouere] & cenſus poſt mortem ſta-
tuentis non ſoluetur,ut no.ſ̃.e.ſcientes,præterea.

EA quæ [id] ſcilicet remiſſionem peccatorum , uel
archidiac.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in præiudicium eccleſiæ non eſt ſeruandum.*
2 *Non eſt uis facienda etiam malo poſſeſſori.*
3 *Non debet appellatio alicui auferre poſſeſſionem ſuam.*

SIgnauit [interdixit] nō fuit bñ p̃ceptū, ꝑ quod
1 monachi poſſeſsionē amittebãt.¶†Vel dic,ꝙ li
citū fuit p̃ceptū.nō.n.monachi p̃dictū cēſum re-
cipiēdū poſſidebãt : qa tp̃e p̃deceſſoris nō receperãt aĩo
q̃rēdi, ſed ui uel clã poſsidebãt,ſ.ignorante ep̃o, cuius
autoritate cēſus ꝯſtituēdus erat , & nō autoritate infe-
riorū p̃latorū.ſ̃.e.ſciētes,p̃terea.ſ̃.de p̃bē.auaritia.Et ſi
clã uel ignorãte ep̃o cēſum recipiebãt,nō erat ibi patiē
tia ep̃i, q̃ neceſſe eſt ad poſſeſſionē q̃rēdã cū ergo eſſet ĩ
poſſeſsione tm̃ recipiendi à ſacerdote, non ab eccleſia,
mortuo ſacerdote uel ēt uiuo eccleſiã ꝯuenire nō po-
terit,tanq̃ ſit ſpoliatus, nec ſucceſſor monachis tanquã
exiſtētib.ĩ poſſeſsione cēſus ſoluet,cū eccleſiã nō potue-
rit

rit obligare niſi legitimis modis.ff.qđ ui,aut clã,ꝓhibe
re.§ nõ tm̃. hoc nõ placet:qa ſatis credimus poſſe quæ-
ri poſſeſſiones ꝑ ſoꝛonẽ ſacerdotis, ut ſ̃.de cap.mo.c.2.
uel hic non fuit intentio epĩ præcipientis,ꝙ non ſolue-
ret cenſum:qa iuramentum non erat ſeruandum in ꝑiu
dicium eccleſiæ: & non aufert ei, ſi alio iure iuuare nõ
poſſet. uel potes dicere, ꝙ ubi quis ſcit aliquem in poſ-
ſeſſione iniuſtè & mala fide, põt denegare reditus ſoli-
tos,ẽt ſi iurauit,cum iur̃m præſtitum in læſionem eccle
2 ſiæ, non ſit ſeruandnm.ſ̃.de iureiu.peruenit. ¶†Et ꝙ iu
dex præcipit illud ſolui, quouſq; cognoſcatur , & pro-
pter ignorantiam facti. eſto tñ,ꝙ ep̃s bene ſciebat hunc
cenſum non deberi de iure,bñ præcepit, t de cœtero nõ
ſolueretur. ſed ſi præciperetur,ꝙ poſſeſſionem rei cor-
poralis, quam alius tenet ,uiolenter auferret malũ ꝑce
ptum eſſet:qa ẽt uiolento & malo poſſeſſori non eſt uis
facienda.3.q.2.§.ult.& eodem mõ ſi ille,qui conſueuit
recipere cenſum, cum uiolentia uellet accipere , fortè
armis ſibi reſiſtendum non eſſet, ſed de iure tm̃ agendũ
ſ̃.de off.dele.ſi qñ,licet alij ↄ̃dicant. ¶Si aũt eſſet bo.fi.
poſſeſſor ille,qui recipiebat cenſum,tunc ſacerdos,qui
in ueritate non debebat cenſum, ſoluere debet:qa ſicut
non eſt licitum aliquem ſpoliare aliqua re,ſic nec poſſeſ
ſion ·.C.unde ui,ſi quis in ¶Sed quæres,quomodo aget
poſſeſſor bo.fi.ↄ̃ hunc ſacerdotem : quia non ſoluit cen-
ſum,& loquimur in eo caſu, qñ nec ſolutio,nec iuramẽ
tum apparebat ſuper cenſu ? Rñ.ſi ſacerdos intendebat
eum ſpoliare,ſuper poſſeſſione aget interdicto,unde ui,
uel condictione ex decr.ſ̃.de ele.quærelam. ſi uerò non
intendebat ſpoliare poſſeſſione,ſed tantum in cenſus ſo
lutione ceſſabat , tunc aget interdicto , uti poſ.quia ſic
moleſtabat eum non ſoluendo cenſum ſuo tempore ,
arg.ff uti poſ ſi duo.§.fi.& ſic etiam agendum eſt contra
illum,qui eligit,uel inſtituit aliquem in eccleſia,in qua
ad me pertinet electio, uel inſtitutio. & eodem mõ cõ-
tra clericum electum,uel inſtitutum · quia ipſi ſunt,qui
mihi turbant poſſeſſionem meã.ff.ſi ſer.uin.ſi quis diu.
¶Iſte autem ſacerdos, ſi ep̃s præciperet ei,ꝙ cenſum nõ
ſolueret bo.fi poſſeſſori, debet appellare:quia iniuſtum
eſt præceptum. & idem uidetur dicendum. qñ ep̃s præ-
cipit alicui de ſua diœ.ꝙ præſtet obediẽtiam,uel ꝙ re-
cipiat aliquem ad uiſitationem. uel præſtet al qua alia,
ad quæ eum dicit teneri , in ſubditus appellet ab hoc
ep̃o, dicẽs ſe ab his liberũ uel priuilegio,uel ꝑſcriptio-
ne, uel alio modo, ſi ep̃s eum excommunicet poſt hmõi
app.ſine aliqua cãæ cognitione tum teneret excommu-
nicatio,dummodo uerum ſit,ꝙ non ſit liber: quia quod
petit ep̃s, notorium iuris eſt; & ideo non requiritur ibi
ordo iuris. Sed ſecus eſt, ſi hoc peteret à clerico,qui nõ
eſſet de ſua diœ.uel alias ſi à clerico ſuæ , diœ.peteret
ea,quæ non conceduntur a iure.nam tunc, ſi ſine cauſæ
cognitione eum excõicaret,non teneret excõicatio,etiã
ſi in ueritate teneret̃ : quia grauamen ſecutum facit , ꝙ
per ap.negocium eſt delatum ad audientiam ſuperioris
ſ̃.de ap.ad audientiam: ſecus autem eſt in alio caſu:quia
in notoriis & falſis non ualet appe.ſ̃.de app.propoſuit.
3 ¶†Aliqui tamen contradicunt dicentes , ꝙ ſemper etiã
poſt app.teneret ſententia excõmunicationis & ſine cau
ſæ cognitione, dummodò non ſit uera cã app.interpoſi-
tæ.& maximè in eo,qui poſſidet cenſum, qui ſibi dene-
gatur, hic enim etiam poſt ap.& ẽt ſine cãæ cognitione
excommunicabit denegantem cenſum , & ſic defendit
poſſeſſionem ſuam. appellatio enim non debet alicui
auferre poſſeſſionem ſuam. ¶Sed quid ſi abbas excom-
municat hunc ſacerdotem,ſi non dat cenſum & ep̃s eum
excommunicat,ſi dat? Rñ.appellet ſacerdos, & nunquã
obliget eccleſiam,niſi probabilem & manifeſtam credu-
litatem habuerit, ꝙ debet ſoluere, arg.ĩ.de ſenten.ex-
com.inquiſitioni.

SOpitæ [procu.] no.in cã cõi ſibi & aliis poſſe eſſe ꝓ-
cu.abbatem. ¶Exhibitas] ſine hac probatione ſuffi-
ciebat ei ius cõe,uel ẽt gñalis conſuetudo,quæ extendẽ
da erat ad eccleſias ſiꝛis condõnis , cum non eſſet ↄ̃ ius
cõe in eo, ꝙ petit procurationem, qñ uiſitat in caſibus
conceſſis. repete quæ diximus.ſ̃.de præſcrip.cũ ex offi.
ſ̃.de off.or.c.ult. [communi] 10.q.1.decernimus, ep̃m ,
placuit [communi] 18.q.2.luminoſo , contra.ſol.illud
loquitur de exempto [communi] in hoc erat ius com-
mune, ut ſicut alij faciebant, ita iſti.ĩ.eo.ſuperius com-
mune eſt,quòd negligente epiſcopo uiſitet archiepiſco
pus : uel ius commune eſt , ꝙ uiſitet ſimpliciter.ĩ.eo-
dem.c.fina.

GRauis [fideiuſſoria] quæ fideiuſſio non tenet, cum
nõ tenuerit principale.C.de le.nõ dubiũ.ĩ.de do.
poſt diuor.re.c.ſignificauit , & c ſi neceſſe.C.de ſacroſ.
eccl.ſancimus, nemini.C.de condi.ſine cã , adminiculo.

QVanto [de fundatoris] hic iuſte potuit cenſum cõ-
ſtituere.18.qõ.2.Eleutherius , iõ non abſoluetur
ab eo [liberaꝛr] & ſi nihil habebat ab illo monaſterio
uel tpale,uel ſpũale,quare hanc procurationem præſta
ret,debita tñ,ex quo cõſtituta eſt,licet liberaꝛr.¶Quæ
pro una] no.liberalitates ad temperantiã reducendas ,
ſi de eis orit̃ grauamen.ĩ.e.ex parte.ſ̃.de deci.ſuggeſtũ.
fortè ſecus eſſet,ſi ex pacto aliquo dato ,uel recepto id
promiſiſſent : uel etiam ſi ex gratia fuerit inſtituta hæc
procuratio: tñ non deberet negari,ẽt quin in ſuperex-
creſcentibus fructibus fiat,niſi ſpãlis ſit indulgentia ſuꝑ
hoc,& hoc innuit uerbum, quod ſequitur, indulgemus.

CVm inſtantia [ſe indebitè] ſ.ultra facultates eccle
ſiæ.10.q.3.illud , & tenuis ꝓuincia extraordinario
auxilio iuuat̃.C.no.uec.l.j,& ij.ar. 1.q.2.placuit,in auc.
de man. prin.§.ſit tibi quoque.ff.de off.præ. illicitas.
[reſtauretur] ceſſis ſibi actionibus a legato, uel melius
condictione ex hac decr.

SVMMARIVM.

1 *Tenentur omnes id ſeruare , quod à maiori parte hominum*
ſeruatur.

EX parte [uota] erant.n.uota,ꝙ ſingulis annis
ſolueret certas menſuras grani, uel uini. ſi au
tem uoto non tenerent̃,non cogerent̃ ſoluere
certã menſurã, uel ẽt ſine mẽſura [nõ cõſtet]
qa ſi de mẽſura parentũ cõſtaret, nõ reqreret̃ alia ꝓba
tio:quia nõ ꝑſumeret̃,qđ ad aliã mẽſurã uoluerint obli
gare hæredem [habitatores] omnes communiter , uel
1 maior pars. ¶†Ad eandem] not.qđ maior pars hoĩum
ſeruat,omnes debere ſeruare.100.diſtin.ↄ̃ morem.ſ̃.de
cap.mo.cum dilec.Item ar.ꝙ in dubiis ſeruatur conſue
tudo uicinorum.ſ̃.de cõſue.cum olim.ff.de leg.1.ſi ſer
uus pluriũ.§.ult.& non eſt hic tm̃ ꝑꝑ conſuetudinem,
ſed quia ille,qui promiſit primo,ex quo de nulla men
ſura mentionem fecit,præſumit̃ intellexiſſe de cõi mẽ-
ſura [cogẽdi] licet nulli fiat hæc promiſſio,uel potius
uotũ;tñ uouẽs obligat̃,ut hic,& ff.de pol.pactũ,in prin.
ſ̃.de uo.licet magnæ, & in multis aliis.c.eiuſdẽ tit.hac
rõne uꝛ̃, ꝙ ſi aliquis promittat intrare in aliqđ mona-
ſteriũ,licet tale uotũ ſit ſimplex, uel de futuro, tñ mo-
naſterium condictione ex hac decr.põt agere ↄ̃ uouen
tem,ut intret monaſteriũ [ne tanq̃] C.de bo.q li.l.iij.
SVM-

SVMMARIVM.

1 *Quando in aliqua ſcriptura publica continetur de finibus ali-*
cuius epiſcopatus, ei ſtandum eſt,donec probetur contrariũ,
licet ſcriptura principaliter facta ſit ob aliud, & in nu.5.
2 *Inſtrumentum quando dicitur falſum, niſi probetur falſum,*
remanet in ſuo robore.
3 *Quamuis dixerit aliquis inſtrumentum falſum, & ſuccubue-*
rit ; tamen adhuc poteſt dicere illud non ualere propter de-
fectum ſolennitatum .
4 *Poteſt miniſter, imò ipſa eccleſia, quando miniſter male a-*
git, puniri .
6 *Probatio inſtrumentorum plus eſt, quàm confeſſio.*

CVm olim [Eccleſia] iſtæ eccleſiæ pertinebãt ad
abbatem S. Io. ita,ꝙ in eis tẽporalia collige-
bat, & ad proprios uſus tenebat ; & iõ pro eis
rñdet:aliter ipſæ eccleſiæ ꝑ ſe rñdent, & no.ſ̃ de reſcr.
edo. [ꝑ alia] forte ꝑ teſtes, uel ꝑ ius cõe, uel alio mõ.
1 ¶†In inſtr̃is] hæc inſtr̃a inducebat ep̃s : & forte erãt ta-
lia inſtr̃a.ꝙ per vnum annũ tenebatur integre iura epi-
ſcopalia ſoluere:ꝑ alium aliqua ſoluere tenebatur,ſed
non oĩa. ↄ̃ hæc inſtrumenta obiicit abbas defectum ta-
lis ſolẽnitatis, cuius cõpletio ex eius ratihabitione pẽ-
debat,ſ.ipſa inſtr̃a non debere ſibi obeſſe:qa non inter-
uenit ↄſenſus capituli ſui ; & ideò tm̃ ſibi ꝑiudicat hæc
exceptio, ut etiam ſi inſtr̃a ꝓ eo faciãt,ſibi nihil ꝓſint.
ſecus aũt eſſet, ſi obiiceret defectum ſolẽnitatis, q com
pleri poſſet ꝑ partem epĩ : qa in hoc caſu ſi uerum non
eſſet,uel etiã uerum,ſi non ep̃s illas ſolẽnitates cõple-
2 re uellet,ꝑ hoc abbas non uꝛ̃ renunciare inſtr̃is. ¶†Itẽ
dic, ꝙ qñ dicit inſtr̃m falſum,niſi ꝓbet,remanet inſtr̃m
in ſuo robore, nec tñ per oppoſitionem falſitatis uidet̃
renunciare iuri, quod ſibi ex illo inſtrumento cõpete-
bat,nec illud petere impeditur,dũtamen modò conſen
tiat id eſſe uerum.nam cõperta ueritate,ſ.ꝙ inſtrumẽ-
tum non ſit falſum,cedit error ueritati.8.diſt.ueritate,
niſi perſeueret dicendo, ꝙ falſum eſſet : quia tunc poſt
ſñiam latam,ꝙ non eſſet falſum,nihil ex eo petere poſ-
ſet:quia faceret ↄ̃ conſcientiam, ſupra de præſcrip. qm̃
omne.& licet probetur ꝑ uerbum, qđ ſequitur ꝙ nul-
latenus approbauit abbas, iſte.n.abbas, ut dr̃ in rege-
ſto,ſemper dicebat,ꝙ hęc cõpoſitio obtenta erat ꝑ me-
tum regium : nec tñ reprobauit,quod ſupradictum eſt.
3 ¶†Item no.ꝙ licet aliquis dixerit inſtr̃m falſum,& ſuc-
cubuerit: tñ adhuc põt dicere illud non ualere ꝓpter
defectum ſolẽnitatum, ff.de pe.hær.l.Lucius. item & ſi
dixerit inſtrumenta deficere ſolẽnitatibus : tñ poteſt pe
tere legatum ex eo inſtrumento,ff.de pe.hær. poſtquã:
ſecus autem,ſi falſum,uel inofficioſum dixiſſet. ¶Dedu
ctiones] in inſtrumento compoſitionis continebatur, ꝙ
decimæ ultimæ integræ perſoluerentur ep̃o : ſed de eis
in certis caſibus deberet monaſterio aliquid impẽdere:
uel ep̃s debeat accipere quartam decimarũ ab illis ec-
cleſiis, & de ea debebat aliquid dare monaſterio. nam
ſi inſtrumentum cõpoſitionis diceret,ꝙ epiſcopus tan-
tum duas partes decimarum,uel aliam partem ſibi re-
ciperet,tũc non fuiſſet monaſteriũ condẽnatum ad ple-
nam ſolutionem decimarum : quia ſibi non debebant̃.
nam licet cõpoſitio non debeat prodeſſe abbati : quia
impugnauit, non tñ debet dare ep̃o, quod ſibi non de-
betur. ¶Sed dices fortè,imò debebatur de iure cõi : qa
eccleſiæ in diœce.ſua ſunt ſitæ: ſed certe hoc non pro-
deſt ep̃o, cum receſſum ſit à iure cõi per cõpoſitionem,
q̃ non improbatur. ¶Fatemur tñ ꝙ ſi ep̃s reſpondiſſet
Abbati,qñ dicebat cõpoſitionem non ualere; & ego ra-
tum habeo,ꝙ tunc ſtandum eſſet iuri cõmuni: quia cõi
uoluntati receſſum eſſet à cõpoſitione. nam bene uꝛ̃ di
cendum, ꝙ ꝓ abbate nihil ſit iudicandum : ſed nec pro
ep̃o eſt ferenda iniuſta ſententia. ¶Vnde dico, ꝙ ſi in-
ſtrumentum,quod quis impugnat,contineret, ꝙ T.de-
bet mihi 100 ſub conditione,non adiudicabit mihi il-
la purè, ſed ſub conditione: quia nõ debentur ante con
ditionem exiſtentem. imò plus dicimus, ꝙ ſi in diẽ de-
bentur. non condẽnaret niſi poſt diem præmiſſa rõne:
quia nũquam ferenda eſt iniuſta ſñia pro aliqua partiũ,
licet aduerſarius iniuſtè improbet ↄ̃ctum : ſed pro im-
4 probante nihil ſententiandum eſt. ¶†Sed nunquid ſal-
ua conſcientia poterit iſte ep̃s tenere integras decimas
nulla facta deductione ? rñ. licet tutius ſit, ꝙ ſoluat: qa
tñ iniuſtè obtinuit in cã,& quia bene põt miniſter eccle
ſię qñq; puniri,imò ipſa eccleſia,qñ miniſter malè agit.
6.q.4.placuit,dicimus,ꝙ ſine peccato tenere põt, quo-
uſque Abbas per in integ.reſt. uel alio mõ ſibi proui-
deat. [impugnare] 13.q.2.q̃ præpoſtera. 17.q.4. ſunt.
a ¶Impugnare] in regeſto[a] contine
tur, ꝙ impugnabat inſtrumẽta ex
ea cã : quia dicebat ea per metum
regium extorta , & in iſto ſuo di-
cto perſeuerauit Abbas uſque ad
ſñiam;& ideò iudex in ſñia ſibi no
luit adiudicare aliquã deductio-
nem, licet ſibi per inſtr̃a compete
rent, arg.ſ̃ de teſti.præſentium:qa
cum illę deductiones eſſent ſm̃ eũ
ↄ̃ ius,nec cõpeterent abbati niſi ꝑ
inſtrumenta, q̃ falſa & ꝑ metũ ex-
torta dicebat, ↄ̃ conſcientiam fa-
ceret, ſi illa deduceret , & iudex
malè faceret,ſi ſibi mandaret,ꝙ ↄ̃
conſcientiam faceret. ſi aũt non di
ceret inſtr̃a falſa,ſed ↄtenderet,li
cet malè,illa non debere ſibi præ-
iudicare de iure, tunc non obſtãte
tali ĩpugnatione iudex ferret ſen-
tentiam ꝓ impugnatione. ſi aũt ante ſententiam uelit
deſiſtere ab impugnatione inſtr̃i,ſibi licet.nec exigitur
tunc alia probatio,qđ probet ↄ̃ ſuam ↄfeſſionem, cum
aduerſarius,q induxit inſtr̃a,nihil poſſit dicere contra
illa,nec probatione ſuper hoc aduerſarium aggrauare.
ſi uerò aduerſarius non induxiſſet inſtr̃a,ſed ꝓprio mo-
tu diceret in iudicio illa falſa, poſteà ex illis inſtrumẽ-
tis nihil petere poteſt , niſi probet illa alias eſſe uera.
poſt ſententiam autem puta ſi inſtrumẽta,quæ quis fal-
ſa dicebat,iudicentur uera,non prohibetur ille,q dixe
rat ea falſa, per ea aliquid petere,ſupra de iureiu.mu-
lieri. nam ueritate &c. diſt.8.ueritate. ¶Quidam tñ di
cunt, ꝙ ſi ep̃s non iuuaretur alio iure niſi eo, ꝙ conti-
nebatur in inſtr̃o,in quo præcipiebantur fieri ei dedu-
ctiones, ꝙ ſicut ep̃o adiudicandæ ſunt quartæ decima-
rum,ſic abbati adiudicandæ eſſent deductiones : qa ea-
dem res,&c. 12.q.2.quia. ſed hic non iuuatur tm̃ illo
inſtr̃o,ſed etiam iure cõi,ſ.qa eccleſia erat in ſua diœc.
ſita, ſic patet ꝑ finem huius decr. ſed prius dictum me-
5 lius ꝓbatur ex hac decr. ¶Tua] no.ſcripturam fidẽ fa-
cere in eo negotio,ſuꝑ quo principaꝛr non eſt facta,pu
ta ſuꝑ finibus ep̃atus,cum eſſet priuilegium,C. de ↄ̃hẽ.
ſtip.optimã,C.de li.ca.cum aliqs. [inſtrumenta] *inſtr̃a*
enim hæc ↄtinebant,qũo ep̃s has *eccleſias conceſſit* mo
naſterio prædicto, per q̃ ſatis *conuincebatur Abbas*, ꝙ

a *¶In regeſto. Ad hæc dicta Inn. vide Fran. Aret. in l. poſt legatum, colũ. iij. uer. ſed quæro, ff. de his, quibus ut in dig. Pet. de Anch. in conſil. 208. incip. Iudex de iure, col. pen. ex prædictis omnib. & in cõſi. 34. incip. In hac cã, col. fi. & adde, quòd conſi. Pet. de Anch. ſub nume. 208 alleg. habetur etiam inter conſilia Car. ſub nu. 29. & quota in col. pen. in fin.*

illæ eccleſiæ eſſent in ſua diœc. Si.n.ab illo ep̃o eccle-
ſias,& ius epiſcopale in eis receperat,nõ poterat nega-
re illas eccleſias in ſua diœce.ſitas,quãuis forte poſſet
dicere ſe nõ ad hoc recepiſſe priuilegium, quod ab eo
ius epiſcopale haberet, ſed ab alio habebat : ab eo hoc
ideò impetrauit,ꝙ impetendi frõtem non haberet, ar.
C.de except. ſi quidem,ff.de proba.l.cum de indebito.
ſed ꝓteſtari hic debet,ut in l.ſi quidem: alioquin ſicut
ꝓ ſe, ita ꝯ̃ ſe admittere tenetur. ¶Sed quare non fue-
runt abbati adiudicata epiſcopalia? rñd. licet uerum
eſſet priuilegium: tñ quia non affuit aſſenſus eorum, ꝗ
adeſſe debuerũt,non põt præiudicare eccleſiæ.hoc non
placet. uel ideò non fuerunt ſibi adiudicata iura epi-
ſcopalia: quia non fuerant ſibi data ꝑ priuilegium, de
quo hic fit mentio. ꝑ illa enim uerba,q̃ ibi contineban-
tur,ſ.quia ꝯcedebat ſibi eccleſiam,ut hic dr̃,non ius epi
ſcopale ꝯcedere intelligebaẽ, ſed tm̃ tẽporale,qđ in ea
habebat : uel in ꝓprios uſus eam ꝯcedebat, s̃ de dona.
paſto. hoc aũt inſtr̃m,de quo hic mẽtionem facit, nul-
latenus reprobaẽ, ſed inſtr̃a compõnis tm̃. nam ſi alias
ꝑ partem ep̃i fuiſſet ꝓbatum falſum eſſe inſtr̃m, nõ ꝓ-
bareẽ ꝑ illud,qđ eccleſia, de qua in priuilegio dicebaẽ,
eſſet in diœce.huius ep̃i,cum reprobato inſtr̃o,nihil ex
eo ꝓbeẽ,& totũ carere debeat uigore.9.diſt.ſi ad.3.q.9
pura. licet.n.ꝓducens non poſſit dicere falſum inſtr̃m,
uel ꝯ̃ aliquod,qđ in inſtr̃o ꝯtineẽ,ut hic, & no.s̃ de ex-
cep.cũ venerabilis:tñ ſi aduerſarius ꝓbet falſum,etiam
aduerſario non nocebit. aliqñ.n.ꝑ aduerſariũ habeo,
qđ ꝑ me habere nõ poſſum.ſi.C.de tẽ.in inte.re.petẽdę.
¶Sed dices, nõne eo ipſo,ꝙ ꝓduxit inſtr̃m, uel priuile-
gium,ur̃ confeſſus eſſe omnia iura, quæ in eo cõtineñ,
& ſic non põt ꝯ̃ ea dicere,ſicut nec ꝯ̃ ꝯfeſſionem ſuam ta
citam,uel expreſſam,etiam ſi priuilegium ꝓnũciaretur
falſum? Rñd.ut no.in decre.præall. cum uenerabilis.
6 ¶†Iem no.ꝙ licet ꝯ̃ ꝯfeſſionem ſuam ꝗs admittatur ad
ꝓbandum ꝯ̃rium.C.de iur.& fa.ign.l.error, & in ſum-
ma,C.de ꝯfeſ.tñ ꝯ̃ inſtr̃a,q̃ ꝓduxit,nõ admittiẽ.nec mi-
rum: ꝗa plus eſt ꝓbatio inſtr̃orum,ꝗ̃ confeſſio. ¶Item
cum ꝗs induxit inſtr̃m ad ꝓbandum aliquem artic.qũo
poſteà admittetur ad ꝓbandum ꝯ̃, cum ꝯ̃ria allegãs nõ
ſit audiendus,ſed duæ probationes contrariæ ſibi inui-
cem fidem derogant,C.de probatio.diuerſe? & etiam
quia plus eſt confeſſionem tacitam habere,& probatio-
nem inſtrumenti, ꝗ̃ confeſſionem tantum.

OLim cauſam [ad Papien.] & bene : quia erant in
obligatione,quãuis ſi nõ inueniaẽ, poſſit de alia
pecunia ſatisfieri. ſic etiam qñ agitur ex empto ad rem
uenditam. nam qñ agitur, ꝗa res in obligatione eſt, ff.
de act.emp.l.ex empto, rñ.j.& in ꝯdẽnatione : ſed libe-
ratur ſatisfaciẽdo de intereſſe,ff.de act.empt.l.j. ſi aũt
non eſſet in obligatione,ſicut ſi agaẽ.l.Aqui.ad reficien
dum domos deſtructas:ꝗa ineptè,petit cum ſolum inter
eſſe in petitione & obligatione ſit, lacerandus eſt libel
lus [ꝓteſtatus] idem eſſet,ſi ꝓteſtatus nõ eſſet:ꝗa ꝓte-
ſtatio non interrũpit p̃ſcriptionem niſi in caſib.s̃.de of.
or.paſt.in fi.C.de an.exc.hoc amplius [eiſdem] ur̃, ꝙ ſi
hoc ꝓbatum eſſet.l.an. ante ſoluti eſſent Lucẽ. tñ poſ-
ſent exigi Pap̃.ar.ff.de uſuf. quia ꝗ,ff de pecu. ſiꝗs ſer-
uũ.ar.ꝯ̃.ff.quẽad.ſer.ami.ſi cõem.§.j.& l.ſi ꝗs alia. [de-
clinationem] .i.ꝗa moneta Pap̃. nõ inueniebaẽ. [Pap̃.]
no.nõ ſolum petitionem eſſe faciẽdam ad rẽ,q̃ eſt ĩ pe-
titione,& obligatione,ſed etiã ꝯdẽnationis,quãuis ſol
uendo intereſſe libereẽ,ar.ff.de ac.emp.ex empto, rñ.j.
[Pap̃.] ar.ad ueterem mẽſuram ſolonem faciendã,s̃ de
iureiu.quãto.ff.ſi cer.pęt.l.iij.ar.ꝯ̃.3 2.q.4.ꝗ ignorat,ff.
de ꝯ̃hẽ.emp.l.imperatores. ¶Pap̃.] hoc ꝯſtabat in du-
bium uertebaẽ,ꝙ ep̃s uel ex ꝯſtõne,uel p̃ſcriptione præ
ced.ſolonem Luceñ. dicebat ꝓ cathedratico recipere
ſex denarios Pap̃. vel dic, ꝙ ſufficit ep̃o ſi computatis
oĩbus annis,quibus receperit Luceñ. ꝓ Pap̃.compleuit
tẽpus præſcriptionis,ſ.40 ann. ar.ff.de uſufr. quia qui.
ſed ex hac decr.ur̃ colligi, licet Luceñ.ſoluerit ꝓ Pap̃.
ſi tñ non ſoluit ipſos Luceñ.40 ann. non cogeẽ ſoluere
Pap̃.& eſt mirabile, ꝙ ſolutio eiuſdem rei pro utra-
que parte præſcriptionem inducit,ſ.pro epiſcopo, ꝙ
præſcribit Pap̃. ſed finita p̃ſcriptione epiſcopi de Pap̃.
etiam lapſu vnius ſolius anni plebs præſcriberet, ut
non cogatur ſoluere Pap̃. ſed Luceñ.

CVm uenerabilis. [Imponeret] quãtũcũq; enim ge-
neraliter eccleſiam eximat ep̃s, cathedraticum re
tinet, & iuriſdõnem,& procurationem, & uiſitationem.
16.q.2.c.j.ſupra de do.paſto.niſi exẽptio confirmaretur
auctoritate Papæ, arg.ſupra de re.do. ut epiſcopo ſint
ſubie.conſtitutus, & s̃ de his,q̃ fi.à præ.paſto. non.n po
teſt à ſe ſuam iuriſdictionem in totum reiicere, arg.s̃
de fo.cõp.ſi dili.arg.s̃ de renun.admonet,C.de bon.lib.
l.iij. [Epiſcopalis] quia ius epiſcopale non intelligitur
remitti, licet omne ſeruitium remittatur. [De cõi] &
ita apparet, ꝙ ꝑ prædictum pactum non tollitur ei ali-
quid de iure epiſcopali,arg. s̃ de dona.paſto. ubi not.
[de cõi] & eſt, quia remiſſio illa ſeruitiorum non tra-
hitur ad iura & ſeruitia,quæ cõi iure debent oẽs eccle
ſiæ:ſed ad ſeruitia, quæ quotidie & de nouo imponuñ.
[Procurationes] & alia iura epiſcopalia.

SVper eo [prouinciis] repete,quæ diximus ſupra de
conſue.cum olim, & de offi.archid.c.fin.

PRocurationes [ꝓcurationum] etiam de his, q̃ con
ſiſtunt in uictualib. nã ſi uelit accipere ueſtes, uel ſi
equi moriañ, & uelit alios emere, uel etiam expenſas
uelit recuperare,quas fecit in eũdo ad locum,quẽ uiſi-
taturus eſt,uel alia ꝯſimilia, hæc omnia petet ultra cõ-
putationem iſtarum procurationum ad dies.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio extra iudicium quando ſit cenſenda iuſta, & nu-*
mero 2.
3 *Non debet quis per negationem, uel prohibitionem, uel appel-*
lationem vnquam dimittere uti iure ſuo.
4 *Quando liceat Epiſcopo materialibus armis poſſeßionem ſuã*
defendere.
5 *Non ualet, quod fit à delegatis, niſi probata delegatione.*
6 *Conſuetudo, & pactum archiep̃i & ſuffraganei impedire non*
poteſt non ſolum procurationem, ſed nec eius uiſitationem.

VEnerabili fratre noſtro [ꝓcurationib.] ꝗa ſępe
occurrit qõnes exẽptionis oriri occaſione de-
negatarum uiſitationũ,& ꝓcurationũ, uel alia
ꝯſimili,& iõ de hac materia ſuppoſito themate plenius
tractemus. ep̃s Eduen̄. acceſſit ad monaſt.ſancti M. in
ſua diœc.ſitum, mãdans abbati & ꝯuentui, ꝙ pararent
ſe:ꝗa monaſterio illi uolebat impẽdere officium uiſita
tionis, & pararent etiam ꝓcurationem rõne uiſitatio-
nis debitam. cui abbas reſpondit, ꝙ nullo modo ſe pa-
raret nec ad uiſitationẽ,nec ad ꝓcurationem: quia exẽ
pti erant quo ad hoc à iuriſdictione epiſcopi Eduen̄.&
appellauit ad ſe. ap. ſi in aliquo modò hac occaſione
grauaret: & adiecit Abbas: quia coram eo uolebat ꝓ-
bare exẽptionem p̃dictam, uel coram Papa,ſi ep̃o pla-
ceret. ſed ep̃s non obſtãtibus prædictis excõicauit ab-
batem,

batem, & interdixit conuentum:modò uenit Abbas, &
aggreditur ꝯ̃ ipſum de iniuſta excõicatione, uel potius
nulla, & petit abſolui ad cautelam. pro ſe autem indu-
xit Abbas,quia ur̃,ꝙ excõicatio ſit nulla,quia lata poſt
app.ex legitima cã interpoſita,qđ ſufficit, etiam ſi non
eſt uera. Item quia lata eſt ſine cauſæ cognitione.s̃. de
app.ad audientiam,& c.dilectis,& maxime cũ corã ep̃o
obtulit ex abundanti ſe ꝓbaturũ exemptionem.s̃.de ap
pe.interpoſita. Itẽ dicit Abbas ep̃m oĩno eſſe puniẽdũ:
ꝗa ſine manifeſta & rõnabili cã excõicauit eum ante, ꝗ̃
iuſta excõicationis cã ꝓbareẽ.j̃.de ſent.ex.ſacro.2.q. 1.
nemo.cum.n.diceret Abbas ſe exemptũ eſſe quo ad p̃di
cta,& ita ſua negatione eſſet res dubia.C.qui ad li.pro-
cla.non licet.l iij.ſuper re dubia & non ſuper manifeſta
tulit ſñiam, & ideo male. Item dicit Abbas,ponamus, ꝙ
coram epiſcopo Eduen.aliquis parochialis ſacerdos pe
teret ius parochiale ab aliquo ſuo parochiano, & ille
parochianus offerat ſe probaturum,ꝙ alius habet in eo
ius parochiale,nonne audiet eum? uel potius nõ admiſ-
ſa exceptione parochiani,excõmunicabit eum? hoc eſt
abſurdum dicere. ſed nunquid erit apud eum acceptio
perſonarum, ut contra ſacerdotem parochialem admit
tat exceptionem, & probationem ſuper ea, & ꝯ̃ ſe non
admittat? hoc non eſt ęqui iudicij.4.q.4.c.3. Ep̃s autem
eꝯ̃ pro ſe allegat:quia ex quo conſtat, ꝙ monaſteriũ ſi-
tum eſt in ſua diœce.p̃ſumptio iuris eſt, ꝙ in eo habet
uiſitationem.s̃.de præſcrip.cum ex offi.de cenſi.ſopitæ.
c.uene.cum nuper,& ſic præſumptio iuris eſt, & ueritas
eſt.ſ.quia ei ſubeſt in prædictis;ergo iuſta eſt ſñia ep̃i. iõ
aũt dixit ep̃m,& ueritas ſubeſt;quia bene fatetur ep̃s,ꝙ
ſi in ueritate probaret Abbas coram ſuperiore quo ad
p̃dicta eſſe exemptum, ꝙ male ſñiaſſet.hæc tamẽ uult de
fendere ep̃s,ꝙ ſi Abbas defecerit in probatione exem-
ptionis quo ad prædicta licet probet ſe propoſuiſſe exẽ
ptionem. & ſe obtuliſſe probationem ſuper ea, ꝙ hoc
non ſufficit ad ꝓnunciandum excõicationem nullã,uel
iniuſtam,uel ad puniendum ep̃m,& ꝙ ſuus proceſſus de
cernendus eſt legitimus nec ualet qđ Abbas dicit, quia
appellatio ex cã legitima p̃ceſſit excõicationem, & qđ
ſine cauſæ cognitione lata eſt,ergo excõicatio cenſenda
1 eſt iniuſta,uel melius nulla. ¶†Sed rñde, ꝙ nunquã ap-
pellatio extra iudicium.quantumcunque fiat ex legiti-
mis cauſis,& quãtũcunq; appellans offerat ſe eã proba-
turum,eſt cẽſenda iuſta,niſi probauerit eam eſſe ueram
ut no.s̃.de ele.cum inter ca.s̃.de his, q̃ fi à ma.par.ca.c.
j.& hæc appellatio, ut quidam dicunt, extra iudicium
erat,qđ ex eo apparet,quia ipſe Abbas hoc dicebat qñ
proponebat ſe exemptum,& ꝑ ꝯñs ep̃m non eſſe iudicẽ
ſicut & cẽſenda eſſet appellatio extra iudicium, ut ſi ꝗs
appellaret ab ep̃o, ne ordinaret aliquam eccleſiam de
canonicis: uel ne confirmaret electum, uel inſtitueret:
ꝗa & ad ſe ꝑtinent p̃dicta.licet.n.hæc oĩa ſint de.l.iuriſ
dictionis:non tñ ſemper requiriẽ iudiciarius ordo, nec
ſꝑ ſic ꝓ eis faciendis iudiciũ ordinatur, imò plus extra
iudiciũ,ꝗ̃ in iudiciis hæc aguñ.uel dic,ut no.s̃.de ap.di
2 lectis,in gl.quæ incipit,hoc fuit &c.uer.no.ꝙ licet. †Itẽ
& ſi in iudicio eſſent partes,tamen hoc non fuit iuſte pe
titum,ꝙ coram ep̃o offerret probationes,cũ eas recipe
re non deberet in cã ſua.ꝙ aũt coram Papa offerebat
ſe ꝓbaturum,ẽt non ſufficit ad hoc, quia reuocari dẽt
quicquid fit poſt talem appellationẽ niſi ꝓbeẽ ueritas
cauſæ,ſicut apparet ex litera decr.interpoſita. nec ualet
ſi dicat Abbas,ꝙ uult,ꝙ ipſe idem ep̃s cognoſcat, quia
nec iudex poteſt eſſe in cã ſua,nec arbiter.ff.de arbi. ſi
de re. C.ne quis in cã.l.j.nec ualet,ſi dicat Abbas,ꝙ non
debet quis excõicari ſine manifeſta cã,& niſi eam ꝓbet,
quia hæc fuit manifeſta cauſa excõicationis,ſ. contuma
cia recipiendi eum ad uiſitationem. & hæc contumacia
bene ꝓbatur hoc ipſo,ꝙ eſt præſumptio iuris, & quod
probatum eſt,ꝙ eſt in poſſeſsione,& ꝙ eſt uerum, ꝙ eſt
de diœc.ep̃i. Nec probatur ꝯ̃rium. nec obeſt, ſi dicas, ꝙ
ea præſumptio iuris, q̃ eſt ex eo, ꝙ eſt de ſua diœce.qđ
ep̃s habet in ea uiſitationem,tollitur per negationẽ Ab
batis,ꝑ quã fiebat tunc res dubia:ꝗa id locum hẽt in iu
dicijs,ſicut ex tex.l.apparet.ſed ſecus extra iudicia, ſi-
cut hic,ut quidam dicunt,quantum ad exemptionẽ, de
qua hic agebatur,uel dic,& melius,res etiam dubia fa-
cta per litem impedit,ne noua poſſeſsio detur ut in p̃al.
l.ſed non impedit,quin ueteri utatur.s̃.ut lit. pend.c. j.
¶†Itẽ quia nunquam ꝑ negationem,uel prohibitionem 3
uel appellationem alicuius dẽt aliquis dimittere uti iu
re ſuo.C.de rei uin.ſi fundũ.C.cre.uẽ.pig.l.j.& no.s̃. de
ma.& obe.dilecti.nec obeſt,qđ opponitur,quia ſi ep̃s in
ter ſubditos ſuos cognoſceret,ſ.inter ſacerdotem,& pa
rochianũ de iure parochiali : quia admittere dẽt hmõi
exceptionẽ parochiani, ſ. ꝙ eſſet exẽptus. ergo eadem
rõne ꝯ̃ ſe admittere debet. rñ.quia qñ ep̃s inter ſubdi-
tos cognoſcit,tũc debet ordinem iudiciarium ſeruare,
& ſm̃ allegata potius, quàm ſm̃ ueritatem iudicare.3.
q.7.iudicet.2.q.1.deus.11.q.3.illa.ff.de offi. præ.illici-
tas. ¶Non enim perſonam ſuam gerit priuatam in iudi
cando,ſed iudicis,& publicæ perſonæ,cuius non eſt iu-
dicare niſi de probatis 6.q.1.ſi omnia. ſed ad uiſitatio-
nem hanc faciendam epiſcopus non procedit ordine iu
diciario ſeruato, nec ut iudex ſecundum quoſdam, ma
xime quo ad intentionẽ Abbatis, qui ſe dicit exẽptum,
licet in ea ordinem aliquem ſeruare debeat.j̃.eo. Ro-
mana.j̃.de accu. qualiter, ultra me.ſed tanquam utens
iure ſuo;uñ non debet inquirere,ſi hẽt ius uiſitandi,cũ
ipſe ſciat ſe hr̃e, ſicut uerũ eſt.nec debet admittere ex-
ceptionẽ, cũ non poſsit de hac exceptione cognoſcere.
Itẽ iudex, qui eſt medius,debet oĩa audire, ſed pars tm̃
utilitatẽ cauſæ ſuæ ſm̃ Deum & cũ bona conſciẽtia ꝓ-
ſequi debet,ꝙ bñ hic ep̃s facit,ſi uiſitatio ad ep̃m pertĩ
net.ad hoc etiam facit,ꝙ ius dicit, quia non præiudicat
alicui ut priuato,ꝙ facit ut iudex,s̃ de fide inſtru. inter
dilectos, circa fin.uel dic melius,ꝙ ſi in iudicio coram
archiepiſcopo,uel Papa Abbas prouocaret in liberta-
tem:uel etiam ſi ep̃s interdicto, uti poſſi. ageret contra
Abbatem nihilominus ep̃s pendente lite utereẽ poſſe
ſuo,& contradictores excommunicaret iuſte. dummo-
dò in ueritate poſsideret,ſupra ut lit.penden.c.j. ¶Item
dicunt quidam,ꝙ cum liceret ep̃o cũ armis materiali-
bus defendere poſ.ſuam, quare non multomagis cum
ſpũalibus, ſ.per excõicationem.quæ eſt medicinalis. 2.
q. 1.multi? quia arma ep̃i & mucro eſt excõicatio.16. q.
2.uiſis 24.q.3.corripiantur. So.ſi ep̃s exequitur officiũ
ſuum,ſicut dictũ eſt in themate, uadat ad aliquod mo-
naſterium uiſitãdum, in cuius poſſeſsione ſit uiſitandi,
quantumcunque Abbas monaſterij allegat ſe exẽptũ,&
ad hoc ipſum offerat ſe ꝓbaturũ dummodo ep̃s ſciat ſe
quaſi poſſeſſionẽ hr̃e, q̃ non potuit amitti ſine aĩo eius,
& eo ſciẽte,ſi ꝑ ſe poſsidebat.ff.de acq. poſſ.peregre.§.
quibus. ¶Et quantumcunque ꝯ̃dicat,uel appellet abbas
ſꝑ uiſitabit epiſcopus. & ſi pertinaciter, materialibus
armis defendet epiſcopus poſſeſsionem ſuam,de hoc no
ta.de immu.eccl.c.j.& ſpũalibus armis,ſuprà de pręſcr.
cum ex officij,& j̃.eo.cum nuper. & ſic bñ ꝓbauit epi-
ſcopus in ſuis allegationibus.& idem ur̃,ſi incontinenti
recuperet amiſſam poſſeſsionem,ſuprà de re. ſpo.olim.

nam & ſm iura ciuilia licet cuiq; ius ſibi dicere in his caſib.& in quibuſdam aliis,q no.in gl.in generali, C.qñ licet cuiq; ſibi ius dicere. ſi autem eſſet in quaſi poſſ.talis iuris, q̃ potuiſſet amitti, etiam ignorante epõ, ut ſi aliquod ius ꝑ ꝓcu.poſſideat: qa id bene amitteret epſ etiam ignorans,tunc põt differre uti iure ſuo,ſi vult; & ſi nõ vult,utetur illo iure,& ꝯdictores excõmunicabit. ¶Et ſi poſteà apparebit coram iudice,coram quo agiẽ, de iniuſta excõicatione,ꝙ adhuc tpe excõicationis erat in poſſ.uiſitandi,uel alterius iuris,rata manebit ſnĩa. ſi uerò apparebit,ꝙ nõ poſſidebat tpe excõicationis,reuocabitur ſnĩa; & tñ non punietur epſ de iniuſta excõicatione,uel nulla,arg.ad hoc,s̃ de offi.dele. ex literis, niſi appareret de eius malicia, uel craſſa ignorantia, q̃ ſatis apparet, ſi abbas feriatim modum amiſſæ poſſ.dicebat,& hoc ei ſe oſtẽſurum offerebat. nec obſtãt huic opin.iura p̃all. ubi dr̃,ꝙ ſnĩa excõicationis non debet ferri ſine cognitione & ſine admonitione:qa illa habẽt locum,qñ procedit ut iudex. hic aũt procedit ut pars, quæ iura ſua defendit mucrone ſuo ſpirituali. nam & alias ſine cognitione & monitione ꝓcedit excõicatio. s̃ de offi ord.ſi ſacerdos,j̃ de ſent.excõ. Romana.§.caueant.5.q.1.quidam. monitio tñ ſemper uĩ neceſſaria, j̃ de ſent excõ.ſacro. Sed ſi non exequens officium ſuũ uiſitabat, ſed in iudicio vult agere epſ ꝯ abbatem ius ſibi eſſe in monaſterium uiſitandi, eliget arbitros cum abbate,q hanc cãm dirimant.11.q.1. ſi clericus, & abbatem coget ad arbitros eligendos.11.q.1.peruenit,ſupra de offi.dele.ſuſpitionis. ſi aũt ꝯ alium uelit agere, q dicit ſe uiſitationem epalem in eodẽ monaſterio habere,ꝯueniet eum coram iud.rei.ff.ad muni.de iure,de decu.l.j.idem,qđ diximus,qñ ꝯſtat,ꝙ monaſterium eſt ſitum in diœc.epĩ agentis. ¶Idem dicendum uĩ,& ſi cõſtet eſſe ſitum in alia diœc.quãtum ad hoc. qa ſi in ueritate eſt in poſſeſſione uiſitationis, rata manebit ſnĩa: ſed ſi non ꝓbabiẽ coram ſuperiore,ꝙ epſ eſt in poſſ.uiſitationis,facilis erit ſuperior ad credẽdum ꝙ ma.fi.tulerit ſnĩam excõicationis,& ad puniendum epm;qđ nõ eſſet,ſi eſſet in ſua diœce. qa tunc eſt iuris p̃ſumptio, ſi ꝓ epõ non p̃ſumaẽ de ma.fi.nec facilis erit ſuperior ad puniendum. de hoc plenius no.j̃ de uerb ſig. ex parte.
5 vnde prudenter facit p̃latus,cui deneganẽ iura ſua,quę poſſidet ut pars,ſi ꝓcedit nõ ut iudex:qa tunc nõ aſtringitur ad iuris ordinem ſeruãdum. ¶†Item erit reus, ſi agaẽ de iniuſta excõicatione,q eſt fauorabilior,q̃ actor. ſi uerò non tanq̃ ius ſuum ꝓſequens,ſed quaſi deĩ.à Papa,uel alio uadit ad uiſitãdum aliqđ monaſt. quãtũcũque ſit deĩ.in ueritate,niſi delegõnem oſtendat,nõ põt excõicare uiſitãdos; & ſi fecerit,non tenet ſnĩa: qa non ualet, qđ faciunt deĩ. niſi ꝓbata delegõne,C.de man.prin.l.j.98.diſt.nobiliſſ. s̃ de offi.del.cum in iure. ſed & ſi delegato diceret Abbas,ego ſum exẽptus,uel in poſſeſſione libertatis,hoc non obſtat dele.ſi ſe eſſe in poſſeſſione ſciat, uiſitabit, & contradictores excõicabit, s̃ ut lit.pend.c.j. ſi huic autem deleg.uel ordinario obiiceret,ꝙ eſſet excõmunicatus, & offerret ſe ꝓbaturum, & ꝓpter hoc appellet,iniuſta eſſet ſequens excõicatio, uel nulla, s̃ de app.interpoſita. Ratio aũt diuerſitatis: quia ordinarius debet admittere exceptionem excõicationis, & non debẽt admittere exceptionem, ꝙ ſit exẽptus quo ad p̃dicta:quia qñ excipit de excõicatione,cõfitetur eum iudicem. vnde bene põt cognoſcere de exceptione fori: ſed ubi dicit ſe exẽptum in p̃dictis, conſtat epm non iudicem in prædictis; & ideo non poteſt cognoſcere de exceptionibus fori: ſed contra.ff.de iudi. ſi quis ex.ff.ſi quis in ius uoc.l.j.&ij. Sol.quando conſtat,ꝙ aliquis eſt de iuriſdictione alicuius,tunc comparere debet. ſi autem certum eſt,ꝙ non ſit de eius iuriſdictione, tunc non tenetur cõparere, ff.qui ſatiſd.cog. l.ſi uerò. Si uerò dubitatur, tunc comparere debet, & ratione dubitationis tenet ſententia,ſiue ſententiet ſuper eo,ꝙ ſua eſt iuriſdictio, ſiue ſententiet ſuper principali,cum partes non curant de iuriſdictione contendere, arg.ff.de iudi.l.ij.§.ſed ſi duo, & l.ſi quis ex alie. ff.ad mun.l.de iure,C.de uſu.ſi ea. ſed habet locum,ſ. ꝙ iudicis eſt cognoſcere,an ſit ſua iuriſdictio, ſicut dicunt ll.præall. de iud. ſi quis ex, & ſi quis in ius uoca. non ier. l.j.ubi de hoc, ſi de iuriſdictione tantum quæritur. ¶Sed ſi quis dicat,ꝙ non tenetur reſpondere:qa habet ius reuocandi domum,uel quia non tenetur reſpondere auctoritate literarum: qa ſunt impetratæ ꝑ dolum,s̃ de præſcr.ſuꝑ literis, & l.præal.ſi quis ex ali. ſed ubi non tm̃ quæritur de iuriſdõne iudicis, ſed etiã de principali,ut hic. ¶Si.n.abbas dicit,dñe epiſcope nõ poteſtis uiſitare monaſterium: quia non eſtis iudex, cũ monaſterium ſit exẽptum,hic nõ quæritur tm̃,an ſit iuriſdictio epĩ, ſed etiam principale, an ſit monaſterium exẽptum, de quo non põt cognoſcere epſ nec ut iudex, nec ut arbiter,ut ſupradictum eſt. nec etiam poſſet iudex ſententiare ſuper iuriſdictione, niſi ſimul pronũciaret ſuper principali. uel dic & melius,ꝙ epſ non uocabit hunc abbatem ut iudex,ſed ut pars,uel ut proſequeretur officium ſuum; vnde non tenetur ire & allegare priuilegium ſuũ:qa ſi uellet abbas omittere allegationem priuilegij,& procedere in principali,nõ poſſet: qa ſequeretur,ꝙ idem eſſet actor & iudex, & ꝙ qs eſſet iudex in cauſa ſua, qđ eſſe non debet. leges enim contrariæ locum habent,qñ quis procedit ut iudex inter partes, & ꝙ quis eſſet iudex. ſed & ſi epſ admitteret exceptionem exẽptionis, propter hoc non minus epſ pen.li.ſuper exceptione utetur poſſeſſione uiſitãdi, ſi in poſſeſſione eſſet,& contradictores excõmunicaret; quod tñ non uideo,quõ poſſet eſſe:quia qđ coram arbitratore fiẽ, non dr̃ fieri in iudicio, ut no.s̃.de iureiur. Quintauallis. ¶Item tales qõnes in principali negotio ſunt differendæ,s̃ de fo.compe.ex parte, & s̃ de lit.ꝯte. exceptio. hoc nobis magis placet, q̃ ea, quæ not.ſunt,j̃ de uerb. ſig ex parte, in gl. ſed dices, ultra me. ubi dr̃, ꝙ niſi abbas incontinenti oſtendat coram epõ uel priuilegium,uel aliquam aliam ꝓbationem,ꝙ debet eum excõicare: ſi uerò oſtendat, non debet eum excõicare: quia non facimus uim in exhibendo,uel nõ exhibendo probationes,cum nec abbas teneatur exhibere, nec epſ recipere,eum cum nõ poſſit de hoc cognoſcere,ut prędictum eſt,licet tanq̃ quilibet,non ut iudex,poſſit eam uidere,ut inde inſtruatur,non ut de his iudicet.ſi ſupra de reſcr cum contingat. hic tñ concedimus,an in ueritate ſit exẽptum, uel non. ſuperior aũt non ſtatim abſoluet hunc abbatem ad cautelam quia p̃ſumptio iuris eſt pro epõ,cum ſit in ſua diœce.ut dictum eſt. ſed ſi ſit in alia diœce. uel etiam in eadem,ſi ſtatim abbas exhibet aliquam probationem, per quã hoc ſemiplenè apparet de exẽptione monaſterij,tũc ſuperior ſtatim abſoluet ad cautelam, ut not.infra de ſenten.excom. ſolet,§.j,in glo.per hoc dixerunt, & ſupra de excep.apoſtolicæ. Item ibi non eſt uis, ꝙ in aliis eſt ei ſubiectus: ꝙ propter hoc non minus eſt nulla excõicatio,j̃ de exceſſ.præ. cum ad quorũdam,ubi no. ¶Item dixerunt quidam hoc tm̃ habere locũ, ubi qs exequitur ius ſuũ, uel ſibi debitũ iure ſcripto, uel ꝯſuetudinario: ſed alij dicunt,

cunt,

tũt,& fortè melius, ꝙ quõcũq; conſtitutum aliqs habet aliquod ius, & eſt in poſſeſſione, & ꝙ id põt defendere ꝑ excõicationem,quantũcũq; alius dicat & ſe probaturum offerat,ꝙ de iure ſuo eſt, uel ꝙ in poſſeſſione eſt, licet aliter ueritas ſe habeat,ſ.ꝙ excõicatus eſt in poſſeſſione, uerbi gratia epſ iſte exiſtens in poſſeſſione alicuius fundi uult colligere fructus ex eo, alius ſe opponit dicens,domine non colligatis,qa ego ſum in poſſeſſione huius fundi; ꝑꝑ hmõi contradictionem, uel appellationem non minus eſt iuſta excommunicato epĩ, dummodo poſſideat: ſecus autem eſſet, ſi epſ non eſſet in poſſeſſione, & in ueritate eſſet de iure ſuo. Ratio diuerſitatis, qa cuicũque licet defendere poſſeſſionem ſuam,& uim ui repellere.j̃.de ſen.exc.ſi uerò alicuius: ſed ſuam per uim recuperare non licet.C.unde ui,ſi quis intantam.ff.quod me.cau.extat.s̃.de reſt.ſpol. in literis. ¶Sed dices, abbas allegando pro ſe, ꝙ ſit exemptus, non ſpoliat epm poſſeſſione ſua, ergo propter hoc non debet excommunicare? & ego fateor: ſed epiſcopus non excommunicat abbatem, quia excipit de exemptione: ſed quia non permittit uiſitari monaſterium, quod eſt eum ſpoliare poſſeſſione uiſitandi unde bene uidetur, ꝙ ſi abbas propoſita exceptione nõ prohibet epiſcopum à uiſitatione, ſicut nec debet.s̃.ut lit.pen.c.1.nunquam poſſit eum excommunicare, quia iure ſuo utitur.s̃.de ele.c.cum eccleſia. finis huius glo. melius facit ad ſolutionem huius quæſtionis propoſitæ q̃ ea, quæ ſuperius ſunt no.quãuis & ea plurimum ſint utilia [uiſitationem] ab archiepõ ſuam prouinciã ſm tenorem conſtitutionis ſuper hoc à nobis editæ decreuimus uiſitandum non obeſt. conſue.quæ ſuper ipſius
6 itineratione uiſitationis à ſuffraganeis allegatur † iteratione] no.ꝙ conſuetudo & pactum archiepĩ, & ſuffraganei non poteſt impedire non ſolum procurationem, ſed nec eius uiſitationem. & hoc ideo: qa ius, qđ eſt de uiſitatione iteranda,eſt publicum utilitate & autoritate.s̃.de fo.comp.ſi diligenti. ſed ſi eſſet publicum utilitate, puta ꝙ modicam procurationem daret, hoc & pacto, & conſuetudine induci poſſet.10.q.ult.relatum. ſed ꝙ procuratio remitteretur, non poſſet præſcribi.s̃. de præſcrip.cũ ex,qa hoc ius, ꝙ aliqua procuratio deẽ, eſt publicum utilitate: qa ſi nulla dareẽ,negligereẽ uiſitatio,& cõſuetudo,quæ occaſionem in tali tribuit, nõ eſt tollenda.12.diſt.nos conſue. imò plus uidetur,ꝙ ẽt conſuetudo illa,quæ eſt contra ius publicum utilitate ex cauſa aliquando ualet,licet tunc tantum,quãdo uel expreſſo conſenſu populi, uel tacito ex certa cauſa inducitur.12.diſt.nos.

CVm nuper.

CVm canonicis [prioris].s̃.eod.cum olim.

AVtoritate præſentium [aliqui] bñ dicit,aliqui ueſtrum.q.d.nullus ordinatus eſt ibi ad celebrandũ Item non eſt ordinatũ,ꝙ ibi celebreẽ ordinate: ſed tantum ordinatũ erat,ut eſſet ibi locus, ꝙ quilibet poſſet ibi orare,q uellet. nam tũc,cũ nullus ẽt ordinarius,uel vicarius clericus huius oratorij,nec eſſet,q uiſitari poſſet rõne oratorij. fatemur tñ,ꝙ ſi hi,quorum ſunt oratoria,nõ teneant ea honeſtè,nec faciãt ibi celebrari, ꝙ epſ ea deſtruet, de conſe.diſt.1.oẽs.j.nã ſi eſſet oratoriũ iſtud ſic ordinatũ,ꝙ certa ꝑſona, uel aliqua de certis debet in hoc ordinario deſeruire,non uideo, quare epiſcopus ibi procurationem non haberet ratione uiſitationis,cum locus ſacer ſit,& in ꝑtãte epĩ, & certam perſonam habeat,quæ uiſitanda eſt,ar.s̃.de relig.do.de xenodochiis. ad hoc. s̃.de conſe.
a diſt.1.cleri. eccleſia[a] enim dr̃,ubi certa dos ſtatuta eſt pro ſacerdote & clericis,q ibi ſeruiũt,& pro aliis eccleſiæ neceſſitatibus, de conſec. diſt.1.nemo. Oratorium aũt dicitur locus, ubi oratur:ſed miſſa ibi non dicitur, de conſe.diſtin j.unicuique. de licentia tñ epĩ aliquando licet ibi miſſas celebrare, ſed non in magnis ſolẽnitatibus,de cõſe.diſt.1.clericos, & ſi quis. & ui-
b detur, [b] ꝙ ſi in oratoriis ſit ordinatus certus miniſter, ꝙ ſemꝑ eſt præſentãdus epõ, etiam ſi tale oratorium ſit grangia,ar.16.q.1.in parochia. alij contra.

a ¶*Eccleſia. Adde quòd hanc differẽtiã inter eccleſiã & oratoriũ ponit ẽt Car.referẽdo Inn hic cõſ.8.inci. in themate præmiſſa. & quid ſit propriè oratorium, uide per Abb.in c.parentibus, infra de priuil.*

b ¶ *Et uidetur. Vide Car.ĩ cõſ.11.col.2.ĩ prin.qui ſequitur hoc dictũ Inn & ĩ col.fi. uerſ.caueãt aũt, et ĩ ri.cõſiliũ pro enucleatione omnium tangẽdorum.*

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat præferri ad uiſitationem, epiſcopus, an archiepiſcopus.*
2 *Viſitatio quando dicatur plenè facta.*
3 *Suffraganeæ perſonæ uiſitari debent.*
4 *Quæ ſint facienda in uiſitatione.*
5 *Tenentur uiſitati reſpondere de his, quæ ad uiſitationem pertinent.*

ROmana eccleſia, & j̃. [ẽt uiſitare] ꝑſonaliter, s̃.e.procurationes. uideẽ tñ, ꝙ ſi ipſe archieps detinereẽ legitimo impedimẽto, ꝙ poſſet aliis
1 cõmitere.10.q.1.epſ.¶†Alij tñ ꝯdicũt in archiepĩs,& illud.c.reſtringunt tm̃ ad epõs, ſi ſimul concurrant in uiſitatione arch.& epſ,archiep.debet præferri,ar.11.q.3. q reſi.& c.ſe. Alij dicũt epm p̃ferẽdũ,cui ſpãlis cura cõmiſſa eſt. hoc tñ certũ eſt,ꝙ q primo incipit, primo eã ꝑficiet:uel,qđ melius eſt, ſimul uiſitabunt nã cũ utriq; liceat uiſitare,& nõ prohibeaẽ à iure ſimul uiſitare,nec aliqđ mali ſequaẽ,ſi ſimul uiſitẽt,nõ uĩ,ꝙ nõ prohiberi debeant ſimul uiſitare; & ſi concordabũt in unã ſnĩam, bñ: ſi nõ,tenebit ſnĩa pro reo,niſi in caſib.s̃.de off.dele.
2 cãm.†plenè] tũc plenè uiſitauit:qa nulla parochia inuiſitata remãſit ſaltẽ quo ad uiſitãtẽ: qa oẽs ad uiſitationẽ uocauit.Sed nunquid intelligiẽ diœc.plenè uiſitatã, ſi cõuocatis oĩbus ſacerdotibus ad conſiliũ epale, ibi diligenter inquirat,de quib.uiſitatores inqrere debẽt? ar.ꝙ ſic.18.diſt.qm̃.j̃.de accu.ſicut,olim. ſed nos nõ credimus cõſiliũ ſufficere ꝓ uiſitatione: imò ꝑſonaĩr per parochias ire debet,& oculis ſubiicere loca eccleſiarũ, & uidere,qũo ppĩi cõueniũt ad prædicationẽ; & ſic de aliis. Itẽ nõ debet totã diœce.ad unũ locũ uocare, ut ſic tota diœce.ꝓ uiſitata habeaẽ:ſed ad plura loca conuocare debet,eos tñ uocare debet ad locũ, ad quẽ tam clerici,q̃ laici commode conuenire poſſunt; & hoc arbitrio cõmittiẽ boni uiſitatoris.Itẽ diœce.plene uiſitatã intelligimus, licet aliquæ parochiæ remaneant inuiſitate ꝑſonaliter: quia forte in illis nõ eſt neceſſaria uiſitatio:uel ſufficit,ſi ſciat ꝑ aliã diſcretã ꝑſonã,qđ licet.10.q.1.decernimus; & hoc ipſum arbitrio boni uiri relinquendũ eſt [accedere] hic ſatis apparet, ꝙ loquiẽ de ꝑſonali uiſitatione [pluribus] ſic ẽt credimus, ꝙ ſi iuſta cã ſubeſſet, ꝙ poſſit unũ collegiũ in diuerſis locis uiſitare,licet ſit conueniẽtius, ꝙ in eodẽ uiſitet [prouinciã] quia ad archiepm ꝑtinet cura & ſolicitudo totius

tius prouinciæ.21.diſt.cleros. 9.q.3. per ſingulas [ciuitates] s̃ c.uenerabili. ¶†Suffraga] hic habes expreſsè,
3 ꝙ ſuffraganeæ ꝑſonæ & aliæ uiſitandæ ſunt. ſed ſi uis ordinate uiſitare perſonas in cõi,uidelicet ĩ c.uiſitare debes ſimul cum aliis. nõ.n.ita debet ꝓcedere ſigillatim uiſitatio ꝯ ſingulos,licet non negemus eam poſſe fieri, ſi uiderit expedire,& ſæpe poteſt expedire in prælatis, quorum uiſitatio aliis prodeſt. debet.n.quæri, qualiter ſuos ſubditos corrigant, & alias ſuum officium exerceant. vnde etiam eſt, ꝙ facta inquiſitione in capite ſit etiam in mẽbris, s̃ de re iud.c.cum I. & A. proprie aũt inquiſitio dicitur fieri ꝯ ſingulos. [† Viſitatis] uiſitare
4 intellige, & ſi uadat cauſa ſignãdi pueros in fronte,uel conſecrandi eccleſias,uel ꝓ quocũque alio negotio cõmuni; uel quod multos tangit, arg. 10.q.3. relatum, & c.neque,j̃ de ſimo.cum ſit.1.q.2. placuit. ſecus autem, ſi pro cauſis expediendis eat, & ꝙ fiat ꝓ ſalute animarum,uel ꝓ cultu Dei ampliando.loca uiſitata appellat, ſiue ſint illa,ad quæ accedit perſonaliter, ſiue illa,quæ uocat ad ſuam uiſitationem.& hanc uocationem poteſt facere archiepiſcopus non tñ in ſua diœc. ſed etiam in diœceſi ſubditorum, qñ eas uiſitat. No.ꝙ qñ archieps uiſitat vnam diœceſim,ſi tranſitum faciat per aliam,illi,ꝑ quos tranſit,non tenentur ei facere ꝓcurationem; quod hic ſatis colligiẽ,ubi dicit, ꝙ tñ eccleſiæ uiſitatæ debent facere ꝓcurationem. & idem dicimus etiam de eccleſiis eiuſdem diœce.ſi eas nõ uiſitat. non aũt credimus, ꝙ qñ uadit cã uiſitandi aliquã diœce. uel ecclĩã, ꝙ poſſit petere expenſas, quas facit in uia illuc eundo: qa hoc nullo iure caueẽ: imò ꝯrium innuitur,ubi dicit, ꝙ nõ grauet eccleſias,& ꝙ non faciat immoderata ꝯuiuia. 10.q.3.cauendum,& c.ult. hoc.n.cõuiuium,uel ꝓcuratio inſignum ſubiectionis datur, & ꝓpter hoſpitalitatem potius, q̃ de iuris naturalis neceſſitate: qa ꝑꝑ hoc habet iura epiſcopatus, ut ex eis hoc & alia ad ſuũ officium pertinentia faciat. vnde ꝑꝑ hoc ſtatutum eſt, ꝙ ſi aliquæ ſunt pauperes eccleſiæ,ꝙ ad hoc non cogãtur,s̃ eo.cum apl̃s,in ſi. nec credimus prædicta rõne, ꝙ uiſitatæ eccleſiæ debeant ſoluere uecturas equorũ,uel alia hmõi,quæ ſunt p̃ter ꝓcurationem hoſpitij. credimus tñ, ꝙ ſi pluribus diebus oportet eũ intendere circa uiſitationem eiuſdem eccleſiæ,ꝙ ſemper debent facere ꝓcurationem,ar. 10.q.1.placuit. & ſi poteſt ſtatim redire,& ꝓcurationem habere, quare nõ poterit ſtare, & procurationem habere? Item quia circa iura nõ eſt malignandum nec eſt cõtra. 10.q.3.inter cætera: qa ibi loquitur, qñ neceſsitas nõ reqrit, ꝙ ultra diem moreẽ. [& aſſenſu] & ẜm hoc intelligitur.c.9.q.4. nullus primas,& c.ſaluo. [diffinitione] hæc erat diffinitio. diffinimus ꝑ nos ꝓcedendum ad uiſitationem ꝓuinciæ:nec eſt neceſſe, ꝙ hanc diffinitionem p̃dat ſolẽnis cauſæ cognitio,uel ordo iudiciarius,ut bene hæc litera ĩnuit. Item nec põt appellari ab hac diffinitione, cum ſit tñ ſuꝑ executione ſui offi.s̃ de offi.ord. irrefragabili [opportunum] & de hoc credimus eius arbitrio ſtandum. [ꝓpoſito] ꝑ ſe uel ꝑ alium,ar. 10.q.1.eps. s̃ de tẽp.or. cum ſit,s̃ de of.or.inter cætera. [quærat] hic vult dicere,ꝙ uiſitator nõ debet quẽquam cogere dicere ueritatem ſuꝑ his,q́ ſunt corrigenda,nec ſuꝑ hoc iur̃m exigere: ſed ſimpl̃r quærat, & uolentes rñdere audiat. & hoc idem credimus in epõ uiſitãte,& in oĩbus aliis.[de uita] 10.q.1.eps, placuit.18.q.2. uiſitandi, & c.non ſe-
5 mel. [† Abſq; coactione] .i.nõ exigat à uiſitatis clericis iur̃m ſuper ueritate dicenda,nec etiam cogat eos iurare ſuper hoc: ſed bene credimus,qa bene põt eos cogere dicere ueritatem ſuꝑ his, de quibus inquirit, ſine iur̃o: quia alias deluſoria eſſet uiſitatio,& iuriſdõ eius, ſi coactionem nõ haberet,s̃ de offi.del. ex literis, ꝙ ad uiſitationem ꝯueniãt, ꝙ rñdeant de his, q́ ad uiſitationem ſpectãt, & ꝙ alias obediant uiſitatori in his, q́ ad eius officiũ ꝑtinent, bene poſſent cogi ꝑ excõicationẽ, ꝙ aliis modis:qa cui cõmittiẽ principale,& cõmittiẽ acceſſorium,s̃ de offi.del.de cauſis,prudẽtiam,§.ſi. [eos] ſ.clericos uiſitatos. [Denũciet] & eps ad eius ſolã denũciationem inquirere teneẽ,ar.2.q 5.Mẽnam,& c.oĩb. & ſi eps nollet inqrere,archieps inquirat: qa eius curã habet,& ad eius ꝑtinet officium,& ꝑꝑ negligentiã epi, arg.9.q.3.cum ſimus,& c.ſeq. Alij dicunt,ꝙ ꝑ eius negligentiam non deuoluiẽ ad ſuperiorem hæc cognitio, q́ non eſt in canonibus expreſſa [notoria] & ſi ſit iudici dubium,an crĩa ſint notoria, hoc primo inqrẽdum eſt: & non uꝛ ꝙ ꝑ hoc debeat aliud ꝓnunciare, niſi meum eſt punire hæc maleficia, qa notoria ſunt. hoc.n.modo tñ cognoſcere uꝛ, an ſua ſit iuriſdictio ea puniendi.[in canonibus.] s̃ eo.cum Apl̃s.c.ſopitæ, & c.ſuper eo,& c. cum nuper, & c.procurationes.10.q.3. relatum [inſtitutis] s̃ de ſta.monac.in ſingulis, & c.ea quæ.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus ſit* Eccleſia *conſecranda, & quando altare, & non eccleſia conſecretur, in num.* 2

De conſecratione Eccleſiæ, & Altaris. Rubr.

DE conſecratione, de hac materia quere de conſecr.diſt.1. eccleſiis, cum quinque cap.
1 ſeq. ¶†De conſecratione] in tribus caſibus eſt Eccleſia reconſecranda. Primus,ſi dubitatur, an ſit conſecrata: qa non apparet aliqua ſcriptura, uel in libro eccleſiæ, uel colũna, uel tabula marmorea,uel etiam vnus teſtis de uiſu: & quidam idem dicunt de auditu,arg.de conſecr.diſtin 1. ſolẽnitates.& diſtin.4. paruulos.14.q.2. ſanè. 22.q.5.hic uidetur. & intelligas has ſemiplenas probationes ſufficere: quia aliis non ſit præiudicium. Secundus, ſi ſit exuſta eccleſia ita,ꝙ ſit decruſtata,& de conſecr.diſt.1. eccleſiis; quod forte intelligendum eſt,etiam ſi nõ tota, ſed pro maiori parte ſit decruſtata, argu.ff.de contrahẽ.emp.domum. Tertius eſt,ſi funditus ſit diruta,& ex toto reparata ſiue de eiſdem lapidibus,ſiue de aliis, de conſecr.diſt.1.de fabrica. Et eſt ratio,quia conſecratio eccleſiæ maximè conſiſtit in vnctione exteriori, & coniunctione & diſpoſitione lapidum,de conſecr.diſt.1. eccleſias. ſi autem non ſimul, ſed ſucceſsiuè omnes parietes ruerent,& reędificarentur,nõ eſſet reconſecranda eccleſia ſed reconcilianda tñ,de ꝯſecr.diſt.1.ſi motum. alij tñ dicunt eccleſiam reconſecr.in prædicto caſu. ꝓpter homicidium aũt, uel adulterium nõ reconſecranda,ſed recõcilianda eſſet ecclĩa,j̃ eo.c.ꝓpoſuiſti,j̃ de adul.ſignificaſti. & ſic etiã dicimus recõciliãdã eccle-
2 ſiam,etiã ſi prius non fuerat ꝯſecrata,ne in diuinis laudibus taceatur, ar.j̃ eo.c.ult. ¶†Propter altaris autem deſtructionem,uel menſe amotionem ſolum altare,nõ eccleſia reconciliabitur,j̃ eo.c.j. & c.qđ in dubiis.quod autem dictum eſt de menſa, intelligendum eſt,ſi menſa fuerat pœnitus deſtructa, uel enormiter fracta, uel iũctura mota, quæ ſtipiti adhæret. nam in illa ꝯiunctione præ-

ne p̃cipue intelligiẽ eſſe ꝯſecratio altaris. unde ſi aliqd de lapidib. ſtipitis tãgẽs ipſam mẽſam eſſet motũ, recõſecrabiẽ altare.j̃.e.ad hęc,& c.qđ ĩ dubiis. idẽ ẽt dicunt doctores,ubi fieret altari tñ augmentum, ꝙ amitteret formam:qa forma dat eſſe rei,ar. 10.q.1.huiuſmodi.

AD hoc ſi altare [ſigillũ] no.ꝙ in altari eſt quoddã foramen, in quo ponuntur reliquiæ, & dicitur illud foramen ſepulchrum. & hoc foramen qñq; ponitur in ſuperiori parte, & claudiẽ qñq; paruo lapide, qñq; tabula magni altaris; & tunc ſi moueaẽ tabula illa, non eſt dubiũ,ꝙ recõſecrãdũ eſt altare. ¶Itẽ ſit qñq; p̃dictũ ſepulchrũ in latere altaris, & claudiẽ tñ paruo lapide, & nõ magna tabula;& in iſto caſu credimus,ꝙ ſi ille paruus lapis moueret,ꝙ recõſecrãdum eſſet altare:qa ille eſt ille lapis,q ꝯtinet ſigillũ ſepulchri;& ſic loquiẽ hic. Itẽ credimus,ꝙ ẽt ſi ĩ iſto caſu,ſi tabula ſuꝑior moueaẽ uel rũpatur,qđ eodẽ mõ reconſecrandũ eſt altare,& ſic loquitur.j̃.e.qđ in dubiis, in altari ẽt uiatico ſi moueatur lapis,ubi eſt ſigillum,reconſecrandum eſt: ſed bene licet ipſum portare, & mouere de licentia epi, & iõ diciẽ uiaticũ,ar.de cõſe.diſt.1.miſſarũ:ſed innuit,ꝙ nõ licet celebrare niſi ĩ locis ſacratis. uel dic locũ conſecratũ appellari altare uiaticũ, ex quo ꝑ epm ꝯſecratũ eſt.

TVa fraternitas.

QVod in dubiis.

PRopoſuiſti, & infra.

CVm ſis, & infra.

LIgneis ædificiis.

COnſoluiſti [in dedicationibus] i,quod ſic aſpergatur cœmeterium aqua benedicta, ſicut aſpergitur idem cœmeterum, quando eccleſia conſecratur. Item aqua iſta debet benedici cum ea ſolẽnitate, cum qua bene dicitur aqua conſecrationis eccleſiarum.

CVm ſicut ex rela. [debito.] not.contra conſecratorem competere condictio. ex hac decre.ut dotet eccleſiam.

AQua per epm audiuimus ante, ꝙ Papa pluribus epis indulſit, ꝙ per ſimplices ſacerdotes poſſent reconciliare eccleſias, aqua tamen primum per epiſcopum benedicta.

SI eccleſia non conſecrata.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet clericus etiam non conſecratus tenetur dicere diuina officia,uel ea audire.* Excuſantur autem infirmi,in nu.2.
3 *Non debent laici attrectare miniſteria domini.*
4 *Poſſunt laici dicere pſalmos,qui dicuntur in horis, non tamen in modum officij.*

De celebratione Miſſarum, & ſacramento Euchariſtiæ. Rubr.

1 PResbyter† [mane ꝑſoluat] qlibet clericus ẽt in non ſacris ordinibus conſtitutus oĩ die debet dicere officia diuina, uel audire, ut ar.91.di.c.clericus, uidere, & c.ſi.& 92.di.c.ſi. In eccleſia oẽs autem clerici eiuſdem eccleſiæ debent ꝯuenire,ut eã officient, ut hic, & in præal.c.92.di.c.ſi.& qui altari, &c.s̃. de p̃ben.cũ ẜm apoſtolum.¶Sed & alij qui non ſunt clerici eiuſdem eccleſiæ, qñ poſſunt, potius debent officia dicere in eccleſiis,q̃ in aliis locis. illæ.n.ad hoc deputatæ ſunt,de conſe.diſt.1.ꝑ totũ: imò & laicis illuc ad orandum accedere bonum eſt uideretur tamen,ꝙ clerici cuiuſcũq; ordinis, & etiam prælati ex cauſa poſſunt ab officijs,quæ dicũtur in eccleſia;abeſſe, ut ſi oportet eos intendere circa miniſtrationem tẽporalium: ſed tñ dicere debent al̃s uel æquitando, uel ſtãdo, uel in domo, uel in uia. Et ſicut miniſterium abſentis prodeſt illis,qui ſunt in eccleſia, ita & officium illorum,qui ſunt in eccleſia,prodeſt illis,q ſunt extra ꝑtpalium miniſtrationem:quia omnes ſunt unum corpus
2 in dño,de conſti.cum oẽs.¶†Infirmi aũt bñ excuſantur à dicendo, & in eccleſia fortè ab audiendo. talis tñ debet eſſe infirmitas,in qua directo uel occaſionaliter ſibi obeſſet, uel obeſſe timeretur, ſi celebrationi diuinorũ intereſſet.Infirmis.n.non eſt lex interpoſita. ¶Sed nunquid tenentur redicere poſt conualeſcentiã,quæ omiſerant? uidetur quibuſdam,ꝙ ſiue ex neceſſitate, ſiue ex uoluptate,uel ẽt negligentiã accurata omiſerit, nunq̃ tñ ulterius peccat,ſi officia omiſſa non redicit:ſed pœnitentia eſt indicenda de peccato omiſſionis, & ſatis eſt conueniens, ꝙ ſacerdos in eo ei pœnitentiam imponat, in quo deliquit,ſ.in dicendo eadem officia ſed ſi in hoc non crederet ei proficere,mutabit ei in aliã pęnitentiã In magnis aũt feſtiuitatib.ſꝑ intereſſe debent in eccleſia, niſi magna cã excuſarentur.7.q.1.ſi quis in clero,de conſe.diſt.1.ſi quis extra [competentibus] horas competentes credimus illas,quibus melius creditur populum acceſſurum ad officium audiendũ,ſi uenit ppl̃s: al̃s non tenetur. Alij dicunt, ꝙ ſemper debet dicere ẽt, ſi
3 non ueniat,ut ipſe ſit excuſatus.¶†A ſcholaribus clericis hoc licet in quocũq; gradu poſitis etiam pſalmiſterij,ar.ad hoc.23.diſtin.pſalmiſta.s̃.de ui.& ho.cle.c.ut quiſque.7.q.1.illud,ubi expreſsè dicit de clericis. laici enim, q non ſunt in ſortem Dei uocati, non debent contingere miniſteria dñi.s̃.de ui.& ho.cle.c.1.2.q.7.§ de
4 his ẽt.92.diſt.non liceat.89.diſt.c.1.¶†Laici autem bene poſſunt dicere pſalmos,qui dicuntur in horis,ſed nõ in modum officij, ar.11.q.3.ſi eps: non debent tñ dicere,dñs uobiſcum. Laicos aũt intelligimus etiã templarios, & hoſpitalarios,& Ciſtercieñ.& fratres minores, q non ſunt clerici. moniales autem literatæ dicunt officia: quia & ipſe poſſunt dici accipere aliquem ordinẽ in benedictione. unde etiam aliquæ inter eas ſunt diaconiſſæ.27.q.1.diaconiſſam. qui ordo licet ſufficiat ad officia dicenda,non tñ eſt de ſeptẽ ordinibus eccleſiæ. Et hæc,quæ dicta ſunt ex conſtitutionibus fiunt, uel licent. De monachis autem non eſt dubium,quia ſunt clerici. hoc autem,quod dicit, perſoluant, hoc conſilium eſt; ubi ſunt pauci,& pauperes propter occupationes ſuperuenientes.¶Publicè] coram populo [ut uterũ] hic uult dicere, ꝙ idcirco debet ſtare ieiunus uſq; ad horam tertiam, uel nonam, qñ celebranda eſt miſſa, ut 44.diſt.non licet,de conſe.diſt.1.ſolent,ut ſi aduenerit neceſſitas celebrandi miſſam,uel alia ſacramenta conferendi, ꝙ illa poſſint percipere.

QVidam laicorum [peculiares] .i.quas ſibi appropriant [niſi fiant] non licet has miſſas dicere, & omittere miſſas de die, ſicut non licet eleemoſynas dare ꝑꝑ uanã gloriã,ar.1.q.1.nõ eſt putãda,& c.inouantum [audire] præmiſſas miſſas: quia ẽt *miſſa* de S.Michaele in honorem trinitatis dicenda eſt [pro alia] q̃. debeat

debeat meliores ſegetes habere. uel hic uult dicere, ꝙ
ſoli Deo ſacrificium altaris offerendum eſt, qui ſe ho-
ſtiam obtulit pro nobis. & hic dicit, ꝙ ſolus Deus ado-
rãdus eſt latria, i. ipſe ſolus, qui orationes ꝓ ſe põt exau
dire. ſancti autem pro nobis apud eum interpellant.

COnſuluiſti. [Neceſſitatis] quia moriatur aliquis.
idem dicimus, & honeſtatis. ſ. eo. c. j.

COnſilium noſtrum, & infra.

EX parte ueſtra. & j. [Perfuſionis] non reprobamus
tñ conſuetudinẽ Ciſtercien. & ẽt quorundam alio
rum, qui poſt ſumptionem corporis, & ſanguinis Chri-
ſti aliquid de ſanguine ibi dimittunt, ut ſupponatur ui-
num purum, & poſtea coicantes inde poſsint aliquid ſu
mere, non eſt illicitum: quia ẽt non ieiunis, non infir-
mis, & in cã neceſsitatis datur, & ita ex iuſta cã fit, quia
non eſſet decens tñ ſanguinem conficere, nec calix in-
ueniretur, qui poſſet tenere.

S V M M A R I V M.

1 *Panis, quo utimur in confectione corporis Chriſti, debet eſſe triticeus, & uinum de uuis expreſſum.*
2 *Quid ſignificet coniunctio uini & aquæ.*
3 *Chriſtus ſub ſpecie panis & uini integer eſt.*

CVm Marthæ. & j. [quis] doctorum uel maiorũ
[myſterium] hoc eſt uerbum, de quo quæſiuit,
1 quis adiecerit. ¶ † Panis] panis aũt debet eſſe de
granis frumenti, & uinum de uuis, de conſe. diſt. ij. in ſa
cramento. unde vr̃ aliquibus, ꝙ alia grana nõ tranſub-
ſtantiant̃. Idem vr̃ aliquibus, ꝙ de agreſta, uel uino ſpiſ
ſato, ꝑ decoctionẽ, & facto nectare, & de aceto, & de ui-
no extorto de uuis nõ fiat ſanguis, ſed in his nõ eſt bonũ
iudicare, ſed bene dicimus, ꝙ melius eſt omittere cele-
brationem, q̃ de talibus conficere, q̃a aliqua ex ꝑdictis
generant abhominationes, uel non ſunt pulchra, & pul-
cherrima eligenda ſunt in tanto ſacramento conficien-
2 do. ¶ † Aqua cum uino] ueritas vr̃, ꝙ panis tranſubſtan
tiatur in corpus, & uinum & aqua ſimul in ſanguinem
quia Nicolaus dicit, Calix dñi non eſt tñ uinum, nec eſt
tñ aqua, ſed uinum & aqua, de conſe. diſt. 2. c. j. & ij. q̃a
ſi eſt ibi tñ uinum, eſt ibi tñ Chriſtus ſine nobis. ſi eſt
ibi tãtũ aqua incipit eſſe ibi eccl̃ia ſine Chriſto. Coniũ
ctio. n. aquę & uini ſignificat ꝯiunctionem Chriſti & ec
cleſiæ. tñ ſi ex negligentia ꝑtermittat̃ aqua, nihilomi-
nus vr̃, ꝙ ibi fit uerũ ſacrm̃, ſed non ꝑfectũ & debet tam
parũ ibi poni de aqua, ꝙ uinũ eã abſorbeat, q̃a Chriſtus
nõ mutatur in eccleſia, ſed eccleſia in Chriſtum. Vñ di
ctum eſt ad Aug. Et mãducabis me, & nõ ego mutabor
3 in te: ſed tu mutaberis in me. ¶ † Et no. quòd licet tan-
tum panis tranſubſtantietur in corpus, & uinum & aqua
in ſanguinem, tamen ſub utraq; ſpecie Chriſtus integer
eſt. non enim eſt corpus ſine ſanguine & anima, nec ſan
guis ſine corpore & aĩa. Item vr̃, ꝙ ſi tantũ aqua ſit in ca
lice ſine uino, ꝙ non eſt ibi ſacrm̃ calicis, & iõ q̃ncunq;
ꝑpenderit ante, q̃ ſumat, debet reincipere uerba, ꝑ q̃
fit cõſecratio calicis cũ oĩbus ſequentibus orõnibus. nec
nocet, ſi aliquãdo interſerãtur uerba, q̃ referãtur ad ſa
crm̃ corporis, ſicut ſunt illa, panẽ ſanctũ uitæ æternæ. &
illa, ſacroſanctũ filij tui corpus. quia non ſunt illa uerba
ꝑ q̃ cõficiatur corpus, ſed illa, hoc eſt corpus meũ. ¶ Si
aũt poſtq̃ ſumpſiſſet corpus, ex guſtu, uel aſpectu deꝑhẽ
deret ibi tñ eſſe aquã, non vr̃, ꝙ à capite debeat incipe
re, ſed dimittat, & de negligentia pœniteat melius ui-
detur, ꝙ antequam guſtet de aqua & poſt ſuſceptionem
corporis, ſi perpendat, ꝙ ibi ſit tãtũ aqua, apponat in ca
lice uinum, & repetat totã conſecrationem ſanguinis.
Item vr̃, ꝙ ſi timeret ſcandalum in prorogatione miſſæ
ꝙ ſufficeret diceret tantum uerba, ꝑ quæ conſecrat̃ ſan
guis, ſ. ſimili modo &c. nec eſt neceſſe, ꝙ repetat ſequen
tes orõnes. Itẽ vr̃, ꝙ ſi hẽret aquã in ore, ꝙ non debet eã
emittere: quia ꝓpter particulam corporis Chriſti quæ
poſita fuit in aqua, eſt cuſtodiẽda, ne uiliter tractetur.
Itẽ timendũ eſt, ne generet ſcandalum his, qui uideant
ſi eam deglutiat, tanquam non ieiunus ulterius confice
re non debet. 8. q. 1. nihil. [Alij uerò tenent] hoc uide-
tur approbari. j. [Vinum] de uino expreſſo de botro
conſtat, ꝙ poteſt confici, de conſe. diſt. 2. cum omnes, ul-
tra medium.

DE homine, & infra.

IN quadam ueſtra epiſcopalia. [Legiſſe] & erat uerũ,
& legerat, ꝙ credere nefarium erat. [Cœlo]. i. proba
re eum eſſe uerum Deum, & celeſtem [pater] qui dicit
hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui
[Verbũ] quãdo transfiguratus eſt in monte potentia di
uinitatis [Spũs] qui in ſpecie columbæ ſuper eum appa
ruit. [Triſtis eſt] per hoc apparet, ꝙ aĩa eius rõnalis
erat, quia triſticiam, & lætitiam habebat [Et iterum]
ꝑ hoc oſtendit, ꝙ anima eius æterna erat, non tẽpora-
lis, ut brutorum [uitalem] rõnalem [Corpore] i. ꝙ nõ
fuerit fantaſma probant ſanguis, & aqua, quæ de eius
latere effluxere, ſed aquę effuſio nullo modo probat eũ
eſſe hominem [componentibus] id eſt elemẽtis, quæ ad
compoſitionem hominis ueniũt. i. de membris Chriſti,
quæ ad eius compoſitionem uenerant [ex illis] ele-
mentis [ex iſtis] humoribus.

S V M M A R I V M.

1 *Officium non debet dici negligenter, ſed accurate.*
2 *Non eſt de præcepto, quòd magis iſti, uel illi pſalmi dicantur, dummodo ſepties in die oretur.*
3 *An peccet ille, qui dum eſt in officijs, alio mentem habet.*

DOlentes. [Syncopa] ad eccleſiaſtica officia eũ-
dum eſt in honeſto habitu. ſ. de ui. & ho. cle. c.
clerici officia. & cum deuotione ibi ſtãdum, &
Deo plus eſt corde, quàm uoce pſallendũ. 92. diſt. c. j. &
iij vr̃, ꝙ clericus, q̃ eſt ĩ diuinis officijs, non peccat, ẽt ſi
ꝙ dicit ibi, non intelligat; ſed cor ſuũ debet ad Deum
hr̃e, & ei pſallere. imò ſi aliquẽ uerſum ommittat ex ne
gligẽtiã, non peccat, nec etiam à capite pſalmi ꝓpter
hoc reuertẽdũ eſt, quia ſi fieret, poſſet aliquibus ſcãda
lũ gñrari, ſine magna cã. imò & ſi ommittatur pſalmus,
non debet homo ad illum redire ꝑꝑ ꝑdictam cãm, tñ
confiteri debet ſuã negligentiam. Sed ꝯ maledictus, qui
officiũ ſuũ agit negligenter. Sol. illud intelligitur de ac
2 curata uel lata & malicioſa negligentia. † Et nos hic lo
quimur de alia, q̃ forte cõtingit ex nimia meditatione,
uel contemplatione. ſed hic in hoc caſu ſatis poſſet dici
ꝙ ſi adhuc ſunt in eodem nocturno, uel ſi adhuc ſunt in
dicendo pſalmos ueſpertinos, ꝙ pſalmum omiſſum di-
cent: & etiam idem forte facere non eſt periculoſum, ẽt
ſi alium nocturnũ dicerent, niſi eſſet timor ſcãdali. Non
enim eſt tãti omiſſio unius pſalmi, ꝙ ꝑꝑ hoc eſſet aliq̃s
ſcandalizandus. ꝙ enim ſepties oretur, eſt præceptum.
ſ. e. c. j. ſed ꝙ iſti, uel illi pſalmi dicant̃, nõ eſt in ꝑcepto
uñ uidemus, ꝙ alias pſalmos dicit vna eccleſia, & alios
alia.

3 alia. ¶ † Sed nunq̃d peccat ille clericus, q̃ dum eſt in of-
ficiis, cogitat ſuper aliquo bono opere ſpũali; uel tem-
porali? Solu. uidetur, ꝙ dum eſt in officiis, non dẽt aliis
intendere niſi circa ea, quæ ibi dicuntur, uel leguntur,
niſi neceſsitas eſſet, quæ dilationem non caperet, quod
tunc cogitaret, uel etiam expediret. ¶ Sed quid ſi nõ in-
telligit, quæ leguntur? debet eſſe in ſilentio, & rogare
Deum, ut lectiones, & orationes, & pſalmi, & cantus, q̃
fiunt in eccleſia, ſibi & aliis proſint ad ſalutem nec ta-
men uidetur peccare, ſi q̃n nimis fatigatus eſſet ſpũs, ſi
poſſet fieri ſine ſcandalo, ꝙ aliquantulum exiret eccle-
ſiam, uel aliqua præter ea, quæ legũtur, diceret, uel co-
gitaret caueat tñ ſibi, ne in his excedat. Item ſi aliquis
non interfuit in principio officij ſine malitia, non opor
tet, quod a capite incipiat & idem dicimus de fine, ſi ei
intereſſe non poſsit: ſi tamen magnam partem uel no-
cturnorum, uel laudis omitteret, bene faceret, ſi il-
lud diceret.

SAnè, cum olim.

CVm creatura.

REferente, & infra.

PErnitioſus. [In prouincia] hoc ſpecialiter ſpectat
ad officium archiepi 12. diſt. de his.

LIteras tuas.

S V M M A R I V M.

1 *Baptiſmi ſacramentum in quo conſiſtat.*
2 *In ſacramento altaris tria ſunt, ſic etiam in baptiſmo.*
3 *Quid ſit character.*
4 *Si in flumine aliquis baptizatur, ea ſola aqua, quæ corpus tangit, eſt ſacramentum.*

De baptiſmo, & eius effectu. Rub.

BAptiſmus a ſacerdote debet conferri, & ſi
neceſsitas eſt, ſupplere põt uicem eius dia-
conus. ſed non alius, quamuis conſtat, ꝙ a
quocunque collatus non ſit iterandus, de
conſecr. diſtinctione iiij. conſtat. 81. diſtin. ſi diaconus.
1 ¶ † Conſueuit autem quæri, in quo conſiſtat ſacramen
tum baptiſmi. Super quo no. triplicem opinionem qui-
dam dicũt, ꝙ ipſa aqua abluens eſt baptiſmus, uel ſacra
mentum baptiſmi. alij dicunt, ꝙ ablutio, ſiue tinctio q̃
dicitur paſſio, eſt baptiſmus, uel ſacrm̃, & non tinctio
actus, quæ aliq̃n eſt peccatum. & huic opinioni aſſentit
magiſter ſententiarum alii dicunt, ꝙ character eſt ſa-
cramentum, uel baptiſmus, qui in baptizato confertur,
de conſe. diſt. 4. tunc ualere, & non aqua, uel tinctio, q̃
2 uelociter tranſeunt. ¶ † Et exponunt id, q̃d hic dicitur
Baptiſmus eſt intinctio, i. character in tinctione colla-
tus. nos dicimus, ꝙ ſicut in ſacr̃o altaris ſunt tria, ut ſu-
pra ti. proxi. cum Marthæ. §. diſtinguendum, ita & in ba
ptiſmo. unum, q̃d eſt tñ ſacrm̃, ſ. aqua abluens, uel ablu
tio paſſio. ſecundum, quod eſt tñ res ſacri, ſ. gratiæ infu
ſio, & peccati remiſsio. & tertiũ, quod eſt ſacrm̃, & res,
ſ. character dicimus ergo, ꝙ aqua uerbo dñi ſanctifica-
ta proprie eſt ſacrm̃: ſicut & ſpecies panis, & character
3 ſecundario, ſicut & uerum corpus Chriſti, ¶ † Eſt autẽ
character quædam paſsibilis qualitas illuminans ani-
mam ad uidendum facilius, quid ſit credendum, & quid
faciendum, & quid non uel poteſt dici, & forte me-
lius, ꝙ eſt quædam qualitas diſponens, & habilitans ani
mam ad ſuſcipiendum gratiam: & hæc qualitas a qui-
buſdam dicitur ſanctitas: quia præparat animam ad ſan
ctificationem. Ioannes autem Damaſce. dicit, ꝙ chara-
cter eſt mentis cuſtodia eo, ꝙ inſeparabiliter cuſtodit
mentem, & quia eam præparat & habilitat ad gratiam,
4 per quam ipſa anima cuſtoditur. ¶ † Item no. ꝙ ſi quis
baptizatur in flumine, illa ſola aqua eſt ſacrm̃, quæ cor
pus tangit, etiam ſi quis eam biberet, aquam ſacramen-
talem biberet, & hoc idem eſſet, ſi quis biberet aquam
conſecratam de fontibus baptiſmi. Tñ quidam dicũt to
tam aquam, quæ eſt in fontibus baptiſmi, ſacramentum
ex quo ſm̃ ordinem eccleſiæ conſecrata eſt, etiam ſi nul
lus ibi baptizaretur, quia uerbum conſecrationis acceſ
ſit ad totam aquam, quæ eſt in fontibus, & eã totam cõ
ſecrare intendit ſed ſecus; eſt ſi baptizaretur in flumi-
ne, quia ſtultum eſſet, nec fieri poſſet, ꝙ totum flumen
conſecraretur. ſed melius uidetur, ꝙ etiam in fontibus
illa ſola aqua ſit ſacramentum, quę tangit corpus nec
aqua fontium baptiſmalium fit ſacrm̃ per uerba conſe-
cratoria, quæ ibi dicuntur, niſi ibi puer baptizat̃ cum
uerbis ad hoc ordinatis. nam priora uerba ſunt tñ de
ſolennitate; & ideo non faciunt ſacramentum infra eo.
proxi. c. Item cuius rei eſſet ſacramentum, cum nulla,
anima ſit in aqua, quæ ſignificet infuſionem gratiæ, uel
characterem infuſum?

S V M M A R I V M.

1 *Forma baptiſmi data ab eccleſia in tantum eſt ſeruanda, quòd eam etiam per æquipollentia uerba mutare non licet, & in nu. 2. & 3. & in nu. 11.*
4 *Quæ ſint uerba ſubſtantialia formæ, & in nu. 5. & 6.*
7 *Eccleſia non dicitur infigere characterem, ſed ſolus Deus.*
8 *Quæ requirantur de neceſsitate ad hoc, ut aliquis ſit baptizatus, & in nu. 9.*
10 *Nunquid ſi baptizatus petijt baptiſmum, ſed tamen nõ intendebat baptizari, dicatur eſſe baptizatus?*

SI quis puerum. [Ter] idem eſt, ſi ſemel, de cõ
1 ſe. diſt. 4. c. de trina. ¶ † In nomine] & intan-
tum ſeruanda eſt forma data ab eccleſia, ꝙ
eam ẽt per æquipollentia uerba mutare non
licet, ut dicat, ego te baptizo in nomine generantis, ge
nerati, & ꝓcedentis. Item non licet aliquod uerbũ uel
uulgariter, uel literaliter præponere, uel inſerere, uel
poſtponere in forma, intendens illud eſſe de forma, &
ſine ipſo non eſſe formam, ut uerbi gr̃a ego ſacerdos
baptizo &c. uel ego baptizo te Ioãnem &c. uel ego ba
ptizo te in noĩe patris, & filij & Spiritusſancti, & beati
Ioannis. alias aũt, ſi non crederet illam formam eſſe,
uel addita eſſe de forma, ſed ex ſimplicitate, uel ex de
2 uotione prædicta adderet, baptizatus eſt. ¶ † Idem di-
cendum eſt, ſi ex malitia, uel hæreſi diceret, ut ſi adii-
ciat, & diaboli, & hæreticorum, dummodo hoc non cre
dat de forma, & baptizare intendebat. & hæc omnia cõ
tingunt propter formam baptiſmi, quæ inuiolabiter eſt
obſeruanda, ut alibi no. Item ſi formam ueram dicat, &
non credat illam ueram formam, ſed aliam, non erit ba
ptizatus. & hoc ideo, quia non intendit baptizare, q̃d
ex eo apparet; quia formam ueram dicere non intẽdit
cũ tñ ſciat uel credat ad hoc certam formam ſtatutam,
quia ſi non crederet certam formam ſtatutam, & bapti
zare

zare intenderet nõ obſtantibus prædictis adiectionibus baptizatus eſſet:qa recidit hæc qõ in primũ caſum, qñ
3 ex malicia, uel ex ſimplicitate ea addit. ¶ † Sed ſiquis certus eſt certã formam pſcriptam in baptiſmo,& pter illam formam nõ cõferri baptiſmum,& poſtea baptizaret cũ ea forma,de qua dubitat,an ſit uera, nunqd erit baptizatus?Rñ.ſic:quia licet dubitaret de forma,intendit cũ baptizare ſm illã formam,ſi eſt uera unde, cum
4 ſit uera forma,uere baptizatus eſt. † Verba autem,quę ſunt de ſubſtantia formæ,ſunt hæc ſ.Baptizo,nec eẽt baptizatus,ſi diceret,baptizat te Chriſt',uel Petrus, uel ſacerdos ſe demonſtrato:uel baptizatur Petrus a tali; uerum tñ,ſi aliqua prouincia eſſet, quæ nunquam noſtram formam accepiſſet,& uerba dicta, uel alia æqpollentia noſtris diceret, debent haberi pro baptizatis. ¶Sed oppones,quare non idẽ dicis de una ciuitate quę nunquã accepit noſtram formam,uel de ſingulis ſacerdotibus? Reſpon.quia ibi eſt iuſtus & probabilis error, & ideo ad illos conſtõ eccleſiæ non extenditur, niſi ex quo ſciunt formã;& ſic fuit diffinitum de Græcis Calabriæ q hanc formã ſeruarunt:imò fuit eis conceſſum, ſ. ꝙ ẽt in futurum baptizentur ſm primam formam: ſed in aliis non eſt pbabilis error;& ideo extẽditur ad eos conſtõ,ar.82.di.qđ propoſuiſti.& hæc forma ex conſtõne eccleſiæ pdictas uires habet;qđ ex eo apparet:qa aliqñ mutata eſt hæc forma,de conſ.di.4.firmiſſime a quodam,& c.ſe.Item loco huius uerbi,baptizo,nõ põt poni lauo,uel balneo.& hoc ea rõne.quia hoc uerbum,baptizo,plus importat ex inſtõne,quam ſit eius propria ſignificatio.nam baptizare eſt in aquam conſtringere ſub
5 certa forma uerborum ſupra c.c.j.Sequitur.† In nomine patris & filii & ſpũſancti.nam & hæc uerba multipl'r ſunt de ſubſtantia formæ,nec poſſent mutari,ut diceretur in uirtute,uel in nominibus,nec liceret inde tollere copulatiuam coniunctionẽ & tñ ſatis credendũ eſt, ꝙ ualeret baptiſmus,ſi diceretur.In nomine patris,filiique,ſpũſque ſancti, quia nulla eſt differentia inter prędictas copulatiuas. ſed diligens lector multas notabit dñas inter hoc nomen,uirtute,& hoc nomen, nomine, & inter ſingulare,qđ indicat unitatem eſſentiæ, & plurale,qđ hoc nõ facit.& idẽ eſt fere in omnibus aliis uerbis hic poſitis.¶De hoc aũt pronoĩe, ego,cũ ſubintelligatur,põt dici,ꝙ non eſt de ſubſtãtia,ſed hoc pronomẽ te,bene eſt de ſubſtantia. nam expreſſior eſt demõſtratio p pronomen & actum,q̃ ſi loquæreĩ in tertia perſona,ut ſi diceret:ego baptizo in nomine patris, & filii,& ſpiritusſancti.& huiuſmodi uerba ſunt de forma uerborum, ſed in forma facti ſecus eſt uerbigra,nam ſi qs bis uel ter immergat,uel ẽt quater,uel pluries,ſemp baptizatus eſſet,dummõ baptizare intendat,ẽt ſi credat unã uel trinã immerſionẽ non ſufficere,ſed quattuor neceſſarias eſſe.¶Et hæc rõ diuerſitatis: quia in forma uerbali certa uerba ſunt,quæ ſunt de ſubſtantia,& etiam ipſa forma eſt de ſubſtantia ſed in his,quæ facti ſunt, nihil eſt de ſubſtantia, niſi ipſa tinctio aquæ unde ẽt ſine immerſione,i.licet non immergatur in aqua,ſed tãtum ſuper eum proiiciatur,baptizatus eſt,& ideo, cũ tñ ad ſolẽnitatẽ ptineat,eorũ omiſſio nõ uitiat baptiſmũ, in ſumma de cõſ.di.4.c.1.& 2.& c.de immerſione. & eodẽ mõ non eſt curãdũ,quotiens immergat. ſed qcqđ dicat
6 de poſſibilitate† ſemp tñ & in uerbis,& in factis exacte ſeruãda eſt forma.De his aũt.q corrũpũt uerba formæ
7 dicemus j.e.c.ul.¶ † Et caue tibi,qa nõ dicimus, ꝙ eccleſia inſigat charactẽrẽ aiæ,ſed ſolus Deus, ſed eccleſia põt facere cõſtões ſup baptiſmo,nõ ꝙ nõ fit, uel ꝙ nõ credat ab omnib.tñ circa baptiſmi collationẽ põt facere conſtões,& pfigere formas, quas quia Deus ratas hẽt,& qa bonę ſunt,eis inſigit characterẽ, qui ſm tales cõſtões baptizati ſunt.Idẽ facit eccleſia in mrimonio, & in aliis ſacris;& diſpẽſat in uoto,& iuro, & in omni-
8 bus aliis ferè,niſi ɔ fidẽ,de quibus alias no. ¶ † Not. ꝙ ad hoc,ꝙ aliquis baptizatus ſit,neceſſariũ eſt,ꝙ baptizans intẽdat baptizare,non tñ balneare,uel carnes lauare,nec tñ ur̃ neceſſe quo ad effectum baptiſmi, quòd ſciat,qđ ſit baptiſmus,ſ.ꝙ ibi infundatur gr̃a, uel ꝙ ſit ſacrm,nec ẽt oportet ꝙ credat hoc ipſum, imò & ſi ɔ̃riũ credit,& totũ reputat truffam,& deceptionẽ,tñ ba-
9 ptiſmum ſuũ habet effectum.¶ † Item non eſt neceſſe,ꝙ baptizans ſciat quid ſit eccleſia,quid baptizatus,uel unde ſcit, nec qđ gerat in mente facere,qđ facit eccleſia imò,ſi ɔ̃rium gereret in mente,ſ.non facere,qđ facit eccleſia,ſed tñ facit,qa formam ſeruat, nihilominus baptizatus eſt,dummõ baptizare intendat.unde ſi aliquis in caſu neceſſitatis conſtitutus, uel ẽt ſine neceſſitate uadat ad Saracenum,& dicat,baptiza me, & doceat eũ formam,& ille Saracenus baptizet non credens per immerſionẽ aliquid aliud fieri,niſi madefactionem,& non intendat eũ baptizare,uel ẽt madefacere,ſm intentionẽ petẽtis baptiſmum,i.ut baptiſmus operetur,quicqd operari põt,& ipſe baptizans tanquam miniſter conſerat,qđ alii baptizantes conferunt,licet non credat ipſũ poſſe aliquid operari uere baptizatus eſt, ſed ſi hoc nõ intenderet,non baptizaret.non eſt neceſſe,ꝙ aliqđ ſciat quid in his eccleſia intelligat,uel ẽt qđ ſciat, uel cre-
10 dat eccleſiam eſſe. ¶ † Sed quid ſi baptizatus petiit baptiſmũ;ſed baptizari non intendebat,nec aliquid p baptiſmum conferri?Et uidetur,ꝙ nõ ſit baptizatus,quia nunquam conſenſit baptizari ſicut non eſt matrimoniũ, ubi non conſentit,licet uerba conſenſus exprimat.j.de ſponſa.tua.¶Sed contra uidetur,quia nedum fraudulẽtus,ſed ẽt coactus accipit baptiſmum,in decre.45. diſt. de Iudæis,& furioſus,& dormiens,ſi prius erat in uolũtate baptizandi j.e.ti.c.maiores.Sol.hic,qui ſic ficte accedit ad baptiſmum,non eſt baptizatus, licet propter ignorantiam eccleſia eum cogat ſeruare legem baptizatorum. ¶Nec obeſt de coacto, quia habuit uoluntatem,licet coactam ſed ſi nunquam conſenſiſſet baptiſmo,licet illum uerbo petijſſet,idem dicimus, qđ in caſu ſuperiori.Furioſus aũt & dormiens uoluntatem cre-
11 duntur habere in habitu,licet non in actu.¶ † Baptizatus] & ideo ſic exacta forma ſeruatur de iure poſitiuo, quæ tñ ſumpta eſt de euangelio,quia ſi formam mutare liceret de facto,in hæreſes quis labi poſſet tñ credimus,ꝙ eccleſia poſſet ex cã aliam formam ſtatuere, ſicut aliqñ ſtatutum fuit,ꝙ in nomine Chriſti baptizaretur, de conſe.diſt.iiij.a quodam ſicut etiam poſſet ſtatui,ut quidam dicunt,ꝙ baptizaretur in nomine patris uel in nomine ſpiritusſanti, quia in expoſitione unius perſonæ & alię intelliguntur in ſumma de conſ.diſt.5. ca.penul.& fi. & de conſe.diſt.3.c.fi.

De quibus [Dubium] de facto nam de iure nõ poteſt eſſe dubium. [Dubium] uehementer puta quia natus in captiuitate Saracenorum ſi enim de parentibus & inter fideles natus ſit,præſumitur baptizatus infra ti.proxi.ueniens.

SVMMARIVM.

1 *Tria eſſe dicuntur in anima pueri nondum baptizati, quæ hic habes.*

De

2 *De peccato originali hic nonnulla pulchra referuntur.*
3 *Non eſt ullus compellendus fieri Chriſtianus.*
4 *Duplex eſt uia, quæ ducit nos ad uitam.*
5 *An liceat bellum indicere infidelibus, & Saracenis.*

Maiores.[eum] Petrũ.[Quærenti].i.interrogan
1 ti Petrum.[Ipſum] Chriſtũ. † [Paruulis]in aĩa pueri nondum baptizati ſunt tria, pronitas ad peccandum,q̃ eſt ex corruptione carnali, & macula, q̃ eſt quædam ſordes aiæ,q̃ ɔ̃xit in ſua infuſione & cõmixtione carnis,& p p hanc ſordem indignũ eſt Dei conſpectui pſentari.tertiũ eſt reatus,ſiue debitũ pœnæ ęternæ.& magiſter Pet. Lombardus in ſententijs ur̃ fuiſſe in ea opinione, quòd prædicta pronitas ad peccandum ſit peccatum originale, quæ etiam dicitur concupiſcentia, & fomes. Sed ɔ eum eſt; qa illa pronitas remanet poſt baptiſmũ; & ita uidereĩ,ꝙ ẽt pctm originale remaneret poſt baptiſmum.ſed rñdebat illi pronitati acceſſorium eſſe,ꝙ eſſet peccatum p p hoc fere oẽs dicunt, ꝙ peccatum originale non eſt fomes, nec pronitas peccati, ſed quædã macula aiæ annexa fomiti,& illa macula in baptiſmo deleĩ.ſed quia illa macula annexa eſt fomiti, iõ aliquando fomes,ſiue illa pronitas dr̃ originale pecca-
2 tum.Et ſm hoc intelligitur,ꝙ dicit Augu.quia peccatũ originale tranſit reatu, ſed remanet actu: quia macula quæ facit hominem reum pœnæ æternæ tranſit, ut de cætero rõne illius peccati originalis nõ ſit pœnæ æternæ aſtrictus,ſed idẽ peccatũ originale, licet minus proprie,dr̃ remanere actu:quia ibi remanet pnitas,ex qua ſurgunt actuales concupiſcentiæ.Sed dices,qũo ſine ulla culpa uoluntaria addr̃ pœnæ æternæ? Rñ. hæc pœna eſt tñ pœna carentiæ.ſ.quia caret uiſione Dei, & non eſt pœna actualis, & ideo non puniuntur ſine uoluntate pœna actuali,niſi uoluntate peccent,& malunt ſic eſſe,q̃ non eſſe. [Quę per ſe ſortiuntur].i.quæ ſine alterius fide,uel operatione dant remiſſionem peccatorum [Sed ficti].i.adulti non uere credentes. [Compellatur
3 A.] & ſic nullus eſt,ut fiat Chriſtianus, compellendus. nec ob. qđ ſeruo dr̃, ut ad nuptias inuitatos compellat intrare,Lucæ.14.24.q.4.diſplicet, uer.repete, quia ibi intelligitur de compulſione facta per inſtantiam rationis,non p ſeueritatem gladij materialis,ſeu p uiolentiã tpalẽ.xlv.diſt.de Iudæis ſ, quia executio talis gladij eſt iſti ſeruo.i. ordini prædicatorum uel apłis in pſona Petri à dño interdicta.23.q.1. §. item cũ Petro uel dic ꝙ primo pcepit,ſeruo,i.ordini prædicatorum, qui magnus eſt in eccleſia Dei.j.de hære. cum ex iniuncto, ut exiret in plateas,& uicos ciuitatis,& pauperes & debiles,cæcos, & claudos introduceret,& non compelleret ipſos intrare. poſtmodum ei dixit, ut exiret in uias, & ſepes,& illos intrare compelleret,quos ibi inueniret,ut in præalle.c.diſplicet,uer.repete,habetur, innuens per hoc,ꝙ Iudæi,& ſimiles,qui fidem non habent, non ſunt gladio materiali ad fidẽ cogendi.ſed introducendi per efficatiã rõnis & legis, ut ex ſuis codicibus conuincantur,ut in pręall.c.de Iudæis.ſed illi,qui à gremio eccleſiæ diuerterũt,ut hæretici,& ſchiſmatici,ad eã ſunt redire cogendi, cum ſint de foro eccleſiæ ẽt p potentiam ſecularẽ,ut hic.¶Nã p hoc,ꝙ dicit ipſum exire in plateas,& uicos ciuitatis,tangit Iudæos, qui tanq̃ ciues legem, pphetas & eloquia certa habebant,ſtatuta ſupernæ ciuitatis ſcientes, quos quidem de ciuitate ad nuptias uult uocare, ſine cõpulſione tñ,quia nihil ad nos de his, qui foris ſunt.j.de diuor, gaudemus.ſed p hoc, ꝙ dicit,ꝙ exeat in uias & ſepes,notat hæreticos, & ſchi-
4 ſmaticos. ¶†Eſt.n.duplex uia,quæ ducit ad uitam.j. de hære.cum ex iniuncto,& q̃ ducit,ad mortẽ. j.de ſpon.inter,& i hac ſunt hæretici.Per ſepes tñ deſignat ſchiſmaticos,q ſchiſmatici ſpinis inconſutilẽ dñi tunicam,i.eccleſiæ unitatẽ, lacerant,;& iſti tanq̃ de foro ecclæ ſunt cogẽdi intrare,& fidẽ tenere, q̃ in baptiſmo receperũt,
5 ut hic.¶†Ex his ergo apparet,Saracenis,ut fiant Chriſtiani,bellũ indicẽdũ non eſſe.ſi tñ terras Chriſtianorũ inuaſiſſent.uel occupatas tenerent,uel Chriſtianos hoſtiliter impugnarent,tunc tã p eccleſiã,q̃ à principe cuiuſcunq; terræ,cui uel ſubditis dãmna,uel iniuriæ inferunt,põt eis iuſtũ bellum indici.23.q.8.diſpar. ſed ſi Saraceni tributũ ɔſuetũ denegant reddere principi Chriſtiano, & ſi tunc ille princeps eis iuſtũ bellum indicat, non tñ p ecclã id fieri debet,ſi nec terram Chriſtianorũ ſuis ſordibus fædant,nec ipſorũ pſonas impugnant. Illis tñ Saracenis, ꝙ terrã ſanctam detinent, uel impugnant,non ſolum p eccleſiã, ſed p quemlibet principẽ Chriſtianum põt bellũ indici, qa in omnium ferẽ iniuriã, ꝙ in noſtri Saluatoris committit.C.de hære. Manichæos. Qui uerò uere pœnitentes ſunt,ſi occubuerunt in talibus bellis,pter quã in illo,ꝙ eſt pro tributo negato,ad patriam euolant.23.q.8.omni.B.

Debitum. & j. [Seipſum immerſit] Oportet.n. ad hoc,ut ſit baptizatus,ꝙ alius baptizans immergat nec ſufficit ſi ipſe immergat, & alius uerba apta dicat, qa qui non immergit,non põt dicere,ego te baptizo.ſ. eo.c.j.ſed ſi non immergat,nec ẽt eum tangat, ſed aquã ſuper eum ſpargat, dummõ totum balneet, uel maiorẽ partem,uel ſolum caput corporis, ſufficit, arg.ff.de regu.li.& ſump.fu.l.cum in diuerſis. Alij dicunt,& forte melius, ꝙ ẽt ſi modica ſtilla aquæ proiectæ à baptizante eum tangat,baptizatus eſt,& ſatis hoc uidetur conſonare iuri & æquitati, licet primum ſit tutius.

Non ut apponeres.

SVMMARIVM.

1 *Verbalis forma in baptiſmo eſt neceſſaria,& in nu.2. & 3.*
4 *Quamuis intentio baptizantis & baptizati impediat ſacramẽtum,non tamen patrinorum intentio unquam impedit.*

Licet Græcos.i.diuerſas rõnes conſiderando baptizare dubitaſti, & diſtuliſti. ſi.n.introducere intenderet errorẽ,puta qa noĩe patris intenderet in uocare uirtute diaboli,& pris.carnalis,uel aliqd
1 hmõi nõ eſſet baptizatus.¶†Et idẽ dicerem, ſi expreſſe diceret uerba Romanæ eccleſiæ:ſed dices idẽ,ſi dixiſſet in noĩe parietis, tecti, & fundi,cũ p hæc tria intẽdat inuocare uirtutem pris,& filij,& Spũſancti.Rñ.nõ eſt baptizatus,qa ad minus oportet eum aliquas principales ſyllabas retinere,ut ſaltem ſi non bñ tñ aliqualiter exprimere uideaĩ noĩa perſonarũ.Sed idẽ dicẽdũ ur̃, ſi di-
2 ceret,in noĩe pris & filiũ & Spũs ſancto. ¶†Quid ſi eſſet Latinus,q baptizaret,ſed illiteratus? Rñ.idẽ,ꝙ de Gręco,imò plus ur̃,ꝙ ẽt ſi eſſet bonus clericus,& ſic baptizaret,tñ uere baptizatus eſſet,tñ ſuperior uehementer pſumet ɔ eũ,ꝙ uoluit introducere errorẽ,niſi certis indi-
3 cijs ɔ̃riũ conſtet.¶†Sed dices, hæc non eſt forma, ergo nõ eſt baptizatus.Rñ.forma uerbalis ex toto nõ eſt,ſed eſt quaſi forma,uel iuxta formã uerborũ,& inſup ẽ forma intellectualis integra,qa in noĩe earũdẽ pſonarũ intelligiĩ baptizare ſicut ille q uerbaliter plene formã exprimit & ſi aliter diceres,oporteret dicere,ꝙ mr̃,q baptizat

ptizat filium in neceſſitate,nõ baptizat,ſi ꝓ uerba uul-
garia dicat,& ẽt ꝙ Græcus baptizare non poſſit in ſua
lingua neq; uulgari,neq; Latina,ſ.ut ſacr̃m baptiſmi ac
4 cipiant:ſed ut ſani ſint. ¶†Et no.ꝙ licet intentio bapti
zãtis & baptizati impediat ſacr̃m,ut al's no.ſ̃.eo.c.j. tñ
intentio patrinorũ nunq̃ impedit.Sed ẽt hic põt dici,ꝙ
& ſi baptizãs,& baptizatus nõ crederẽt in baptiſmo ali
q̃d ꝯferri,niſi ſanitatẽ,dummõ baptizare intẽderẽt,bñ
eſſet baptizatus. ¶Sed q̃d ſi non intẽderẽt aliud ꝓ laua
tionẽ cõferri niſi ſanitatẽ?& tũc idẽ dicerẽ:q̃a baptiza-
re intẽdũt,licet malã credulitatẽ & intẽtionẽ hẽant de
uirib.baptiſmi.ſed ſi nõ intẽderẽt ꝯferre baptiſmũ, ſed
quandã medicinã facere ꝯ̃ infirmitatem,ſed uerba for-
mæ exprimerẽt,tamen non crederem eum baptizatum.

De presbytero non baptizato. Rub.

SI quis presbyter [Baptizatũ] Si aũt aliquis
nullum inferiorũ ordinũ habens ordinet in
ſacerdotẽ,dicũt aliqui eũ non accipere ordi
nẽ,ar.xl.diſt.ſicut.Sed ꝯ̃rium vr̃ uerius, arg.
quia à principio tp̃e ap̃ſorum non erant mi
nores ordines.eccleſia.n.eos primò conſtituit. 21. diſt.
§.j.& tñ ipſi apoſtoli ſacerdotes fuerunt.xx.1.diſt.in no
uo.Sed poſſet r̃ndeũ eccleſiam conſtituiſſe minores or
dines ante,q̃ aliquis ap̃s ordinaretur, & hoc etiam ſo-
nare uidetur illa litera.[Ordinetur] cum.n.baptiſmus
ſit ianua omnium ſacramẽtorum.32.diſt.§.uerum, ſine
baptiſmo non recipit characterem.

APoſtolicam ſedem.[Deo oferri] Fuit enim bapti-
zatus baptiſmo flaminis.ſ̃.tit.proxi.

VEniens ad apoſtolicam ſedem. [quod ambigitur]
etiam de iure.

De cuſtodia Euchariſtiæ, & aliorum ſacramentorum. Rubr.

STatuimus,ut.Quid debeat fieri,ſi de ſacrifi
cio,uel ſacr̃o aliquid ceciderit in terrã, uel
in linteum;uel ſi quis illud euomuerit,uel ſi
mus illud comederit,habes de conſe. diſt.2.
ſi per negligentiam,& c.ſeq.& c.qui bene.

RElinqui nolumus.

SVMMARIVM.

1 *Canonizare quid ſit,& quando fiat,& de quo fiat, & à quo*
fieri debeat,in nu.2.& quid conſequatur eccleſia per huiuſ-
modi canonizationem in nu.3.
4 *Etiam ſi eccleſia erraret,tamẽ preces bona fide porrectas deus*
acceptaret.

De reliquijs,& ueneratione ſanctorum. Rubr.

AVdiuimus, ꝙ quidã.Venerandi ſunt oẽs ſan
cti canonizati.¶Canonizare eſt ſanctos cano
nicè & regul'r ſtatuere,ꝙ aliquis ſanctus ho
noret ꝓ ſancto,puta ſolẽne officiũ ꝓ eo fa-
cere,ſicut ꝓ alijs ſanctis,q̃ ſunt eiuſdẽ conditionis, ut ſi
canonizetur cõfeſſor fiat pro eo officiũ confeſſorũ, & ſi
martyr,fiat pro eo officiũ martyrũ,& ſic de alijs. Et fit
regulariter hæc canonizatio, qñ per probationes ꝯſtat
de fide & excellentia uitæ, & miraculis eius,q̃ petit ca-
nonizari.ſ̃.de teſti.uenerabili.Et oportet tantã eſſe ex
cellentiã uitæ,& talia eſſe miracula,q̃ ſint ultra uires &
potentiã naturæ.Item nõ debet eſſe unica tm̃ excellẽtia
uitæ, imò oportet eſſe multas & continuas, ut habes in
eccleſiaſtico.44.ubi dr̃,Laudemus uiros glorioſos & pa
rentes noſtros in generatione ſua, multam gloriam fe-
cit dñs ſua magnificentia à ſeculo.Per hoc ꝙ dicit,lau-
demus uiros glorioſos,oſtendit ꝙ canonizati erant, q̃a
aliter non mandaretur eccleſiæ, ꝙ eos laudaret. Per
hoc,q̃d dicit, parentes noſtros,oſtendit, ꝙ nullus cano
nizandu eſt, niſi fidẽ habeat.ſoli.n. parentes eius erant
Iudæi,& penes quos ſolos erat fides,canonizãdi erant.
Per hoc aũt,q̃d ſequit̃,multã gloriam fecit dñs, ſupple
cũ eis.apparet,ꝙ non ſufficit,ꝙ in uno fuerit glorioſus,
uel ſemel tm̃:ſed ꝙ in multis, & multotiens,imò ꝙ con
tinue eius uita fuerit glorioſa.Per hoc,q̃d dicit,ſua ma
gnificentia,i.ſua magna potentia,oſtendit, ꝙ excellen-
tia uitæ & miracula talia eſſe debent, quæ excedant ui-
res & potentias naturales. non ſufficiunt miracula ſine
uitæ excellentia,cum magi Pharaonis multa fecerint, q̃
ſupra naturam eſſe uidentur.& in euangelio legit̃, quia
multi dicturi ſunt,nonne in nõie tuo demonia eijcimus
&c.;& tñ dñs r̃ndebit eis,non noui uos.uitam tñ ſine mi
raculis crederem ſufficere quo ad uirtutẽ, tñ eccleſia
non debet tales canonizare ꝑꝑ hoc quia in ſecreto po-
2 tuerunt laxiorem uitam ducere. ¶†Solus aũt Papa põt
ſanctos canonizare,q̃d ex eo apparet,quia cum cõſtitua
tur oĩbus fidelibus adorandum , & nullus oĩbus præſit
niſi Papa,apparet,ꝙ ſolus Papa hoc poteſt. Nec ualet,
ſi dicas,ꝙ ſaltem cuique debet eſſe licitũ, ꝙ in ſua dioe
ceſi faciat,quia oratio eis facta dẽt eſſe cõis,& eccleſia,
ubi debet uenerari,debet eſſe cõis.Item per hoc incide
remus in illam reprehenſionem,qua quidam reprehen
ſi ſunt ab ap̃lo,qui dicebant,Ego ſum Petri,ego Pauli.
3 ¶†Per hanc aũt canonizationem conſequitur, ꝙ eccle-
ſia ſolenniter dicit officium pro eo, ſicut pro ſancto, &
in litanijs in numero ſanctorum licite enumeretur. un-
de in ſupradicto capitulo eccleſiaſtici legitur. Sapien-
tiam ſanctorũ narrent populi,& laudẽ eorum annũciet
eccleſia. ¶Ex prædictis apparet,ꝙ pueri baptizati & in
continenti mortui non ſunt canonizandi:quia nec mul
tam gloriam fecit cum eis dominus ſua magnificentia,
ſpeciale tñ eſt in innocentibus,qui uice Chriſti mortui
4 ſunt.¶†Item dicimus,ꝙ etiam ſi eccleſia erraret,q̃ non
eſt credẽdũ, tñ preces ꝓ talẽ bona fide porrectas Deus
acceptaret,ar.32.diſt.§.uerum.15.q.fi.c.fi.¶Item nõ ne
gamus, quin cuilibet liceat alicui defuncto quem cre-
debat bonum uirum,porrigere preces,ut pro eo interce
dat ad deum:quia deus fidem eorum attendit , non tñ
pro eis licet facere officium ſolenne,uel p̃ces ſolennes.

CVm ex eo,quod.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium quid ſit,& unde dicatur.*
2 *Quotuplex ſit ieiunium.*
3 *Ieiuniorum quædam dicuntur generaliter, quædam ſpecialiter*
indicta.
4 *Qualiter dicatur quis ſoluere ieiunium,& in nu.5.6.7.*

De

De obſeruatione ieiuniorum. Rub.

1 EX parte ueſtra. † Ieiunium eſt parſimonia
uictus,& abſtinentia ciborum.Et dicitur ie
iunium a quodam inteſtino , quod uocatur
ieiunum,quod ſemper eſt uacuum & ſubti
le,& ieiunium ſine medio uiſcera uacua &
2 exinanita dimittit.¶ † Et eſt triplex ieiunium.Primum
eſt cuiuslibet diei,& cuiuslibet rei edibilis abſtinentia
ſm̃ propriam uoluntatem,& non ſm̃ aliquod ſtatutum
uel ſcriptum,uel conſuetudinarium.& ſm̃ hoc,ẽt ſi qua
ter in die comedat,& abundanter;tamen ſi ab aliquo ci
bo placito abſtineat,dr̃ facere ieiunium.i.cibi abſtinen-
tiam.Secũdum ieiunium eſt,qñ quis abſtinet a cibis hu
mectantibus,ut ſi tm̃ comedat ſicca:ut panem, & nuces,
& poma,non carnes,non piſces,non olera. & hoc ieiu-
nium dicitur xerophagia,a xeron quod eſt ſiccũ, & pha
gin q̃d ex comedere.Tertium ieiunium eſt abſtinentia
uictus ſm̃ ordinationem eccleſiæ ſiue ſcripto ſiue con-
ſuetudine approbatam. hoc ieiunium eſt neceſſariũ om
nibus ſanæ mentis & doli capacibus potentibus ieiuna-
re.cum ipſi peccare poſſint,& peccata deflere.j̃. de de-
li.pue.c.j.diſpenſatiue tñ cum impuberibus,& ẽt in ma
iori ætate poterit diſpenſari,ut ab indictis ieiuniis ab-
ſoluantur.& idem dicimus in ſenibus , ſicut & infirmis,
& debilibus.Mulieres.n.propter prohibitionem uirorũ
indicta ieiunia non debent dimittere , licet uotiua uo-
luntaria dimittere debeant 33.q.ulti. manifeſtum , li-
cet cum his forte ꝑꝑ ſcandalum uitandum poſſet ſacer
dos diſpenſare etiam in indictis.nam ꝑꝑ ſcandalum ui-
tandum legitima eſt diſpenſatio.l.diſt. ut conſtitueret.
j̃.de cle.excom.mi.latores non credimus, ꝙ iſta ieiu-
nia poſſint redimi pecunia,uel alio modo,niſi cã uel ne
ceſſitas in ieiunante ſubſit.Volũtaria autem ieiunia ẽt
ſine cã,quæ in ieiunante ſubſit,dummodo ſit alias utile
redimi poſſunt auctoritate ſuperioris.82.di. c. fi. Sunt
aũt ieiuna indicta & neceſſaria quattuor temporum ,
quę a ueteribus initium habuere.76.di. c.ieiunium.Itẽ
in uigiliis natiuitatum,natiuitatis dñi,& beati Ioannis
Item in uigilia omnium ſanctorum.Item in uigilia aſ-
ſumptionis.Item in uigilia beati Laurẽtij Item in qua
drageſima.Item in ſexta feria præter exceptuatas,quæ
ſunt poſt paſcha,etiam ſi natiuitas dñi in ea uenire con
tingat j̃.eo.c.fi.76.diſt.non autem. Dicunt tñ quidam,
& non male,ꝙ hoc non eſt ieiunium neceſſitatis.quia ſi
eſſet , non liceret Ciſtercieñ. illud mutare niſi quo ad
carnes.Voluntaria autem ieiunia ſunt,ad quæ aliq̃ uo-
to,uel propoſito ſe aſtringunt,uel ẽt quæ ſacerdos prę
ter indicta ꝑꝑ magnitudinem peccati imponit 82.diſt.
c.fi.& hoc licet commutare & redimere,ẽt ſi nulla cau-
ſa ſubſit in ieiunante , dummodo utilior ſit compenſa-
3 tio,ar.ſ̃.de uo.& uo.redemp.c.j.¶ † Item no. ꝙ inter in
dicta ieiunia quædam ſunt indicta general'r, ut prædi-
cta.alia ſpãliter,ut ieiunium aduentus, q̃d nec in omni
bus prouincijs celebrat̃,nec ab omnibus illius prouin-
ciæ fit j̃.e.c.ij.tale etiam erat,q̃d matronæ Romæ con
ſueuerant ieiunare in Sabbato.11.diſt.illa.Item no. ꝙ
licet ieiunia indicta nõ debeant commutari uel redimi
ſine cã,tñ ea poſſunt inuitari,ſicut ieiunium feſti, quod
eſt die Lunæ,fit in ſabbato. Et dr̃,ꝙ in quibuſdam locis
Franciæ.ſ.ubi ſunt eccleſiæ ſancti Quintini, non ieiuna
tur in uigilia omnium ſanctorum,ſed tertia præceden-
ti die. Item circa hæc indicta ieiunia credimus poſſe ſta
tui,ꝙ bis,ſed parum comedatur in die , ſicut etiam fa-
ciunt Ciſtercieñ.qui ad remouendum ſcandalũ , & cha
ritatem cõſeruandam ſtatuerunt,ꝙ illi, qui faciunt ali
quid,aliquid prægustent,nec ſoluũt ieiunium ab eccle
ſia indictum.Item ex cã liceret ſtatuere,ꝙ ẽt cibis qua-
drageſimalibus non uterentur infra e.c.ij.§.cum autem
4 Item credimus, ꝙ ſi carnibus utatur quis in ieiunio in
dicto ſoluit ieiunium.& eodem mõ,ſi plus q̃ ſemel co-
medat,niſi ubi aliter eſt ex cã ſtatutum. ſicut eſt in Ci-
ſtercieñ.tñ & hoc ea rõne dicimus: quia ſic uſu ieiunan
tium approbatum eſt . ſed ſi alias uel horam anticipat,
uel latius capiat : uel ſi belluas marinas comedat,uel ſi
nimis ardenter comedat,non credimus , ꝙ ꝑꝑ hoc ſol-
uatur ieiunium,ſed in his & aliis exceſsibus eum pecca
re credimus,& ſic intelligitur de conſe.diſt. 1.ſolent,&
diſt.5.quicunque.Item licet ieiunium ſit abſtinentia ui
ctus,tñ credimus eũ ieiunare,qui in prædictis conſue-
tudinem obſeruat,licet ad ingurgitationem comedat,
& quicquid ſibi placet:quia in ieiunio non tm̃ abſtinẽ-
tia attenditur,ſed conſuetudo eccleſiæ. Alii tamen di-
cunt nunquam eſſe ieiunium,niſi & ibi ſit uictus abſti-
5 nentia.¶ † Item non credimus ſolui ieiunium indictũ,
ſi quis comedat in ieiunijs indictis, niſi in quadrageſi-
ma,oua & caſeum:ſed tñ peccat,& ſic intelligitur diſt.
4.denique alii tñ contradicunt.Credimus tñ,ꝙ ex cau
ſa in aliquibus prouincijs poſſit prouideri, ꝙ & hic utã
tur ſine peccato,cum hæc tñ ex conſtõnibus & obſerua
tionibus hominum proceſſerint.Electuarijs autem de-
licatis non credimus ꝙ aliter liceat uti,niſi ſicut alio ci
6 bo delicato. ¶ † Medicinam autem ꝓ remouenda infir
mitate uel fugienda accipere licet ſine peccato in die
ieiunii,ſed pro conſeruanda ſanitate tm̃,ubi non eſt ſi-
gnum infirmitatis,non credo. Alii tñ dicunt, ꝙ ꝓ nul-
7 la medicina,nec ꝓ electuarijs ſoluetur ieiuniũ.¶ † Pro
potu autem uel ante cibum,uel poſt cibum non credi-
mus ſolui ieiunium,ſicut uidemus conſtitutum eſſe in
conſuetudine eccleſiæ ieiunantis.Seneſcalcos, uel por
tantes exenia,uel quoſcunque alios ſeruientes præ-
guſtantes cibos ante dños timentes de toxico non cre-
dimus ſoluere ieiunium : & idem credimus de medicis
præguſtantibus medicinas.& in his caſibus credimus,ꝙ
monachis licet pręguſtare carnes;& hoc dicimus ꝑꝑ ge
neralem conſuetudinem,quæ ſic obtinet.

COnſilium noſtrum.

EXplicari.

De purificatione poſt partum. Rub.

VENIENS.

De eccleſijs ædificandis,uel præparandis. Rub.

QVICVNQVE.
CVm dicat apoſtolus,& infra.[Tot]& tam
diuites,& ideo bene ſequitur , ꝙ eccleſia
&c. [Conſtruere]& de ſuis facultatibus[Gau
dere] ideſt neceſſaria proprio presbytero miniſtrare.
[Permittantur] ideſt epiſcopus concedat licentiam
eis ipſi autem auctoritate canonis facere non poterant:
ſed cùm ſuperiore agent,ut cogantur. ¶Tribuere]No.
decimas laicis concedi tanquam *pauperibus* , & quia
eſt

eſt religioſum collegium & licitum, & ob hoc uidetur approbatum.

AD audientiam noſtram [Sine magna] 93.diſt. cum longe.ff.de iudi.ſi locus.ff.de recep.arb. ſi cũ dies. §.ſi arbiter de conſe.diſt.1.ſi quis extra 18. di. qm̃ quidem. [Prouentus] ſpirituales.no.n.credimus,ꝙ eis dare deberet campos,uel alia bona, quæ haberet in ipſa uilla. [fundatoris] & ambo ſunt patroni, matrix eccleſia ꝑꝑ dotem:quia de reditibus eius debitis dotat eccleſia fundatoris ꝑꝑ fundationem,& quia pro parte dotat unde eſt,ꝙ ex dotatione poſſunt plures eſſe patroni & ſimiliter ex fundatione. [Honor]ſ.annuus cenſus,qui debetur:uel faciat ſcrutinium baptiſmi.ſ.cap.mo.dilec. de ma.& obe.his.& ꝙ alia iure parochialia ſoluat in decimis & aliis,quæ de iure,uel conſuetudine debent capellæ matrici eccleſiæ & hæc ratione parochiæ non iuris pa.debentur. [Honor] matrices eccleſiæ in aliis eccleſijs intra ſuam parochiam conſtitutis aliqñ habent certum ius ſtatutum,ut hic,& ſ.de conſue.cum dile. aliqñ conſuetudinarium terræ, uel prouinciæ, ut in urbe baptiſmum,ſcru.& capitulum ſ.de capel.& mo.dilectus plebibus autem & maxime parochialibus eccleſiis,conceditur,quòd cum habeant curam cler[i]corum & laicorum in eadem parochia conſtitutorum.ſ.de offi.archipreſ.ut ſingulę quamuis in omnibus his præualere dẽat conſuetudo,ut no.ſupra de offi.ordi.c.j.

DE his prælatis [Et inſtitutionem] ad fundãdum eccleſias de nouo,ſi forte populus creſcat,ut infra c. proxi.j.c.ult. [Cogi] ſi percipiunt quartam fabricæ.x. q.1.decernimus,& q.3.unio;& ſi illa non ſufficit,de bonis propriis conferre debent 12.q.3.pontifices.

AD audientiam noſtram [priuile.] ff.de iure codi.quidam referunt.§.j.ff.de ſer.ur.præd.ſi ſeruitus.§. ulti.ar.contra.ff.ſi ſer.uin.l.ult.ff.de ſer.urb.prædio. Labeo.Sol.futuræ rei non poteſt conſtitui ſeruitus,ſed poteſt quis ſe obligare,ut facto ædificio conſtituat. ff. fami.her.hæredes.§.an ea.uel ideo Papa nõ cõcedit priuilegium futuræ eccleſię;quia non ſubito,ſed cũ deliberatione concedi debet. 23.diſt.communis.

TVa nos duxit.

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetudo oneroſa eccleſiis non prodeſt.*

2 *Licet unicuique ius ſuum, & poſſeſſionem defendere, & uim ui repellere.*

De immu.eccle.cœmiterij, & rerũ ad eas pertinentium. Rub.

ECCLESIAE dicuntur immunes,id eſt extra munia,id eſt officia, uel munera.

ET in domibus eccleſiarum. [Conſuetudi-
1 ne] † Conſuetudo.n.in his caſibus nõ prodeſt,cum eſſet oneroſa eccleſiis.ſ. de conſue.c.j.Sed ſi aliquis uel eccleſiaſtica, uel ſecularis perſona pro recognitione beneficiorum ſuorum reſeruaſſet ſibi aliquod hoſpitium in aliqua eccleſia,illud bene debetur.18.q.ult. Eleuthe-
2 rius. ¶ † Sed quid ſi negaretur hoſpitium,poteſt ne ſua auctoritate intrare domum,& neceſſaria in hoſpitio recipere,etiam uiolenter,cum ius habeat hoc recipiendi & etiam ſit in quaſi poſſeſſione? uĩ ꝙ ſic, quia licet cuique ius ſuum,& poſſeſſionem defendere,& uim ui repellere.C.unde ui.l.i.ſ.de reſti.ſpo.olim & uĩ,ꝙ ſibi licet domum eccleſiæ frangere ad hoſpitandum,ar. ff. quod ui aut clã.l.fi.§.ſi ad C.quod cum eo,ſi ſeruus. ff. ſi ſer. uin.ſi eo loco.ff.ad l.Aquil.quemadmodum.§.j. & ij. & hoc quidam dixerunt ſed nobis uidetur, ꝙ nulli laico, uel etiã clerico licet uiolenter rũpere domos eccleſiæ rõne alicuius iuris ſibi debiti,cum omnia bona eccleſiarum ſint ſancta ſanctorum, & dño conſecrata, & in eis ſacrilegium committatur.12.q.2.nulli li.quicunque,& c.ſeq.eadem ẽt loca immunitate gaudent,ut hic. 17.q. 4.id conſtituimus.11.q.1.neceſſaria.¶Item alia rõne dicendum eſt,ꝙ nõ poteſt uiolenter tollere neceſſaria in hoſpitio,& uiolenter ingredi domum:quia in prædicto caſu nulla domus, neque aliqua res deberet hanc ſeruitutem,uel etiam ſunt ad hoc obligatæ; ſed tm̃ eccleſia eſt ad hoc obligata.& perſonalis actio,non realis cõtra eccleſiam competit:fatemur tamen,ꝙ eps uel alius, qui haberet iuriſdõnem in aliqua eccleſia, ſi alius ipſam eccleſiam inique intraret, habens iuriſdõnem poſſet uiolenter rumpere domum,& uiolentum expellere & ſic loquitur decre.de reſti.ſpo.olim & idẽ etiam uĩ,ſi iuriſdõnem non habet, ſed habet ius in eccleſia quaſi prælatus, uel poſſeſſionem tm̃ ea rõne quia cuique licet poſſeſſionem ſuam defendere, ut in præalle. decre. olim.¶Sed contrarium dicerem in canonico,qui nõ poſſidet eccleſiam,ſed canonicatum in eccleſia. nam huic non credo licere per uiolentiam rumpendo oſtia intrare domos eccleſiæ, quia eas non poſſidet unde non licet ſibi ius dicere,ar.ff.quod me.cau.extat.C. unde ui, ſi quis in & idem & eadem rõne credimus de illo, cui ſubiecta eſt eccleſia; puta de abbate,ꝙ non põt per uiolentiam rumpere domos capellæ ſibi ſubiectæ, ꝗa eam non poſſidet, licet in ea habeat ius ſubiectionis,ar.ff.ad l.Aquil.quemadmodum.§.j.& ij.credimus tñ,ꝙ ſi canonico deputata eſſet aliqua domuſs pro ſua habitatione & aliud inuaderet,ꝙ incontinenti poſſit irruere in cameram,& eum expellere ea rõne, quia ſibi licet ſuam poſſeſſionem defendere,& uĩ ui repellere,ut in iuribus præal.item quia in cameram ſibi deputatam irrumpit, & quia non facit iniuriam eccleſiæ.¶Item credimus,ꝙ ſi aliquis opponeret ſe canonico,uel abbati,uel alii ad utendum iure ſuo,quod habet in aliqua eccleſia,ꝙ poteſt per uiolentiam illum.expellere,licet non poſsit domum,uel oſtia,uel ſæpe ſimpliciter rumpere.Rõ diuerſitatis eſt,quia quando eijcio perſonam mihi contradicentem,uideor uti poſſeſſione mea,quod licet, & uim ui repello.ſed ubi intro uiolenter poſſeſsionem rumpẽdo oſtia,uel ſepem,tunc dico mihi ius, quod non licet niſi in ſpãlibus caſibus,qui notantur.C.quando licet, ſine iudi.ſe uin.per totum,cum ſuis concor.¶Et idẽ, qđ dicit de eccleſia, & domibus eccleſiarum,dicimus in rebus profanis nam ſi quis dicit ſe habere ſeruitutem in fundo alterius,& eſt etiam in poſſeſsione,ſi fiat murus uel ſepes,quo minus utatur ſeruitnte,non poteſt illum rumpere,ſed ſe impedientes poteſt expellere,ar. cõtra omnibus ſupradictis.ff.de uſufru.l.iij.in prin.ubi uĩ, ꝙ pro uſufructu inducitur in poſſeſsionem fundi uſufructuarii unde uideretur,ꝙ ſicut dñs proprietatis poſſet rumpere murum,qui ſuper ſuo fieret,ſic & uſufructuarius,& alii,qui ſunt in poſſeſsione aliquorum iurium. ſed reſpondeo ideo licere proprietario rumpere domum,quia ceſsit ſolo,& per conſequens dominio. ſed

ſecus

ſecus in uſufructuario.C.de rei uin.l.ij.de hoc tñ conſtat,ꝙ qui habet ius in re agere põt,ut remoueat murus ff.ſi ſer.uin.ſi eo loco,& l.j.Alij tñ ꝯdicũt prædictis [hoſpitium] ex debito.C.de epi.l.j.gratuitum autem debet.42.diſt.§.j.& c.1.

PEruenit & infra [nomen] quaſi nõ excuſet aliquis ꝑ hoc,ꝙ ſit meus hõ,uel alterius eccleſiæ,nec per hoc probatur,ꝙ homines eccleſiarum ſubeant angariã, uel perangariã,cum illa ciuitas ſit archiepi,ut j.e.non minus.Item hoc habet locum & eſt ſpeciale, ubi timor eſt communis & ſubitus & improuiſus.

INdicatum,& infra [ruſtici] hoc intelligo de aſtrictis glebæ.C.de agri.& cenſi.cum ſatis, uer.oĩs omnino.

S V M M A R I V M.

1 *Clerici dicuntur immunes eſſe ab omni exactione ſecularium perſonarum,& in nu.5.6.*

2 *Eccleſia non ſubit ſordida munera.*

3 *Quotuplicia ſunt onera.*

4 *In aduentu principis ſpeciale eſt ut angaria, uel perangaria præſtet eccleſia,& uide in nu.7.& 8.*

NOn minus, & infra [talia] tallias & collectas imponi † prohibemus] not.ſacerdotes & clericos immunes eſſe ab omni exactione ſeculariũ perſonarum.23.q.ult.conuenior, uer.quãuis.C.de ſacroſ.eccl.placet,& l.adminiſtrationem.11.q.1.ſi tributũ.16.q.1.§.nouarum.11.q.1.ſacerdotibus.ar.ꝯ.23.q.8. tributum.11.qõ.1.magnum.ſ.de cenſi.c.1.C.de epi.de his.ff.de publicia.imperator.Sol.quæ uſibus eccleſiaſticis dedicantur quo ad fundationẽ,uel ortũ,uel mãſum uel dotẽ eccleſiæ immune ſunt cœtera.cũ ſuo onere trã
2 ſeunt.ſ.de cenſi.c.1 ¶†Vlt.no.ſordida munera,ſicut calicis coquendæ,arenæ fodiẽdæ nunquam ſubit eccleſia. C.de ſacroſ.eccl.placet. ſed nec hoſpicia ſuperinducta, ſiue alia munera extraordinaria,ut C.de epi.& cle.l.ij. 16.q.1.§.nouarum,& l.iuxta ſanctionem.multa autem ſordida munera habes.ff.de mune.l.munerum, uſq; ad
3 l.patrimonium † onera] alia ſunt ordinaria, alia extraordinaria,& quidem ordinaria,ſiue ſint angaria,hæ alio nomine dicuntur munera perſonalia,ſ.quæ operibus cum labore & omni ſolicitudine perſonali principaliter exiſtunt, ſumptibus tñ alienis.ff.de mune.l.j.& l.munerum,uſq; ad § patrimoniorum. angaria, q̃ cõſiſtũt in exhibitione operæ, ſiue perangaria, hæc dicunt mixta.ff.de mune.munerũ.§.mixta.perangaria,quæ cõſiſtũt in exhibitione operæ cum ſumptu, uel periculo miniſtrãtis,hæc nõ ſubit eccleſia.C.de epis.l.j.& l.ij.& l.pſbyteros.C.de ſacroſ.eccl.neminẽ.Sed ſolue: qa ibi non dicit eccleſiã ſubire angaria,uel perãgaria:ſed neminẽ dicit excuſari. ẽt ſi poſſeſſiones ꝑtineãt ad eccleſiã,qđ intelligo,qđ ruſtici & coloni poſſeſſionum eccleſiæ nõ excuſant in aduẽtu principis. clerici tñ excuſant cũ tñ alſ ſerui & coloni eccleſiarũ angariis uel ꝑanga-
4 riis nõ fatigent.12.q.2.eccleſiarũ.C.de epi.oẽs. ¶†Vel dic ſpãle eſſe in aduẽtu principis,ut angaria,uel perãgaria p̃ſtet eccleſia,dũmõ ad ſordida munera non cogat; & ẽt fortè alias ſi eccleſia poſſeſſiones habeat, ratione quarum debeat perſonale munus, uel patrimoniale,puta exercitum, uel legationem, uel aliquid ſimile, illa præſtabit.18.diſt.ſi quis me.23.q.8.ſi nobis, ſæpe. ſed certè nec tunc prædicta ſubit tanquam munera,ſed qa ex pacto, uel alias ad ea præſtanda obligata eſt, ſi ta-
5 men ſint honeſta & ordinaria. ¶†Item ab his etiam intelliguntur exemptæ eccleſiæ quo ad dotem, & quædam alia,ut diximus in gl.quæ incipit, nota ſacerdo.& hæc propriè dicuntur patrimonialia,& rerũ, quæ alio nomine dicuntur patrimonialia,quæ,ſ.principaliter & in ſumptu conſiſtunt,& periculo miniſtrantis.ff.de mune.l.j.§.patrimoniale, & l.munerum.§.patrimoniorũ. ea bene ſubit eccleſia, niſi ſint ſuperinducta.C.de epi. omnes.11.qõ.1.ſi tributum.ff.de mune.munerum.C.de indictionibus.l.j.C.de exact.tri.l.ſi diuina, & de mune. profeſſo.&c. l.ult. & ab his ſuperinductis intelligo immunes clericos, & uxores, & liberos.16.q.1.§.nouarũ. C.de epi.omnes, niſi ſit neceſſitas.ſ.eod.peruenit. ſed nec tunc,ſi ſunt decimæ,uel oblationes, uel alia ſpiritualia,uel manſus eccleſię,ſ.in quo fundata eſt eccleſia.
6 ¶†Vel ut quidã dicũt,de quo dotata eſt ex.20.23.q.ult. ſuper ea.ſ.de cẽſi.ſanctum. & ſi fundus prius erat tributarius, redimetur,ſed tributum non ſoluet.14.q.6.cõperimus.extraordinaria autem, quæ reſpiciunt ad pietatem,ſubit eccleſia.C.de epi.& cle.adminiſtrationem & ſic põt intelligi.ſ.e.peruenit, quãuis ad ea non ſint ꝑ ſecularem iudicem cogendi,ſed per eccleſiaſticum, de cuius foro ſunt perſonæ, licet res ſint de foro laici.ſ.de
7 de ſo.comp.ſi diligenti. ¶†Extraordinaria autem, quæ tantum reſpiciunt publicam utilitatem,non ſubit eccleſia,niſi in aduentu principalis & felicis ſobolis. & probantur hæc cum ſuperioribus.C.de ſacroſ.eccl.placet, iubemus,nulli,neminem.¶Item à lucratiuorum inſcri-
8 ptionibus ſunt liberæ eccleſiæ.24.q.8.ſancimus. ¶† Et ꝙ eccleſia,ut dictũ eſt,nõ cogit ſubire munera à principe ſeculari & pro ſuis negociis: ſed eccleſia ꝓ ſuis negociis,& pro miſerabilibus perſonis,& etiam pro principibus,uel neceſsitatibus natiuitatum cogitur.ſ.de cẽſi.cum apoſtolis.j.e.aduerſus.ſ.de off.deleg.paſtorale. 77.diſt.c.2.88.diſt.c.1. [& clerus] eſt ẽt neceſſaria autoritas Papæ.j.e.aduerſus [excommunicationi] no.prædictos ipſo iure excommunicatos.

CVm eccleſia Dei. [cauſas] Idem eſt.n.in cauſis ciuilibus: ſed ſecus in eccleſiaſticis.2.q.2. præceptum. [refugij] non debent incaſtellari ad offenſiones alicuius.41.diſt.c.ult.10.q.1.c.pe. ſed ad hoc, ut ibi fugiant & defendantur Chriſtiani, uel alias boni à malis, ſatis licitè credo poſſet incaſtella-
a ri,[a] cum & alias ingruente neceſſitate poſſunt ibidem hoſpitari. 42.diſt.nulli.

a *¶Incaſtellari. Ade Io.An hic & Pet. de Anc.qui refert in conſ.99.inci.ſuper dicto dubio, col.i.in fi.*

INter alia, & infra [ſacrorum] 17.q.4. diffiniuit. cõſtituit reũ ad eccleſiam uenientes. [legum] legũ.C. de his, qui ad eccl.confu.præſes [ad eccleſiam] non conſecratam, dummodo auctoritate epiſcopi ſit ædificata, cum in non conſecrata fiant diuina officia.j. c.pe.arg.ſ.c.proxi.ſ.de conſe.ecc.c.fin.& maximè cum hoc habeat conſuetudo, quæ quia pia eſt, obſeruanda eſt.j.de ſymo.ad ap.j.de cogna.ſpi.ſuper eo.¶Item idẽ dicunt quidam in palatio epiſcopi.17.q.4. id. ſed alij, qui dicunt, contra, illud intelligunt, cum palatium epiſcopi eſt intra fines deſignatos eccleſiæ.41.diſt.epiſcopus. idem in Iudæo.C.de his, qui ad eccle.confu.l.j. [ad pœnam corporalem] id eſt ſanguinis effuſionem. poſſet tñ in monaſterium detrudi ad pœnitentiam agẽdam,ar.50.di.ſi eps.C.de adul.aut. ſed nouo [ad pęnã]. 17.q.4.id conſtituimus [membra].i.promiſſionem de uita, & membris ſaluandis, & ſi neceſſe fuerit iurm̃, & ẽt maiores cautiones.ſ.de reſt.ſpol.literas. *Puniendus* pecuniariter: uel alias p̃ter pęnam *ſanguinis*.17.qõ.4.

reum,

reum, id conſtituimus: ſed nunquam in carcere mitten-
dus [niſi] lex plures excipit perſonas, in aut̃. de man.
prin. §. ꝙ ſi fidelis: ſed illud non admitto [niſi] 23. q. 5.
eum hõ C. qñ li. uni. ſi iu. l. j. [nocturnus] .i. ſic dictus:
quia in nocte ſegetes deſtruit, dum ibi ſe abſcondit, uel
latet: uel propter homicidia, uel rapinas, quas facit in
ſtrata, comburit & deſtruit agros eorum, qui nos ſer-
uiunt [qui] hic uult dicere, quod duo prædicta gene-
ra hominum, ſi in ſtratis publicis per inſidias aggreſſi
fuerint aliquem, ꝙ non gaudent immunitate, quaſi ſi
non in ſtratis publicis hoc facerent, immunitate gaude
rent; quãuis poſſet dici, ꝙ quicũq; inſidioſe offendit,
hoc priuilegio non gaudet: quia nõ debet gaudere pri
uilegio, qui committit in lege. j̃. de uſur. quia. ſi autem
non inſidioſe facit, puta ex impetu, uel caſu fortuito,
ſemper immunitate gaudet. Sed dices, quare ergo de-
cre. fecit mentionem de his duobus generibus homi-
num? Rñ. quia de his ſemper præſumitur, ꝙ inſidioſe
fecerint. Item ẽt põt dici in eo, qui in eccleſia aliquem
occiderit, quia non debet ab eccleſia defendi qui eccle
ſiam uiolat, ar. 12. q. 2. de uiro. s̃. de ap. an ſit. j̃. de uſur.
qa. alij tñ ↄ̃trium dicunt: ſed dic conſuetudinẽ in his, q̄
pia ſunt, ſeruãdã. dic ut c. ſi. j̃. e. ti. [canonicas] 17. q. 4.
ſicut, metuentes, id' conſti. [compellitur] 18. q. 4. diffi-
niuit, metuẽtes, reũ. C. de his, qui ad eccl. cõfu. ſi ſeruus.

ADuerſus conſules [excommunicationi] credimus
ꝙ canon hic ſit latæ ſñiæ [& neceſſitates] iuſtas &
honeſtas [quorundam] prælatorum, qui ſine cauſa iu-
ſta & ſine ulla neceſſitate ſoluebant, & dabant ſubſidiũ;
& ſic repete quæ dicimus. s̃. de exce. exceptionem: [à ta
libus] ſ. de imponentibus collectas [ſuſtineat] tenetur
etiam depoſito officio. quia ex ſuo maleficio conueni-
tur. ſi. 6. q. ult. iuuemus. ff. de act. emp. Iul. §. idem. ſi au-
tem ex contractu ageretur, finito officio non conueni-
retur. ff. de ap. recip. ad procuratores. §. in unum. ff. de
admini. tut. eſt quidam. ff. de euic. illud. §. j. procurator
finito officio tenetur. ff. de procuratione procurator.
[infra] & etiam ante, ſi ſucceſſerit ei, propter quod p̃-
deceſſor excommunicatus fuit, & excommunicatus eſt.
j̃. de ſen. excom. nuper. Sed dices, quare nõ ſtatim onus
excommunicationis ad eum peruenit, ar. s̃. de off. dele.
quoniam abbas? Reſpon. quia hoc peruenit ex delicto?
unde non deſcendit ad alios. 24. q. 3. ſi hæres. & quia po
teſt dare operam bono pacis [ſatisfecerit] oẽ dãnum
emendando eccleſiæ, quod ex ipſius regimine ipſi con-
tingit. ſed & ſi conſilium dedit de collecta imponenda,
ipſam eum emendare oportebit: ſed ſi conſilium non
dediſſet, fortè non cogeretur ad emendationem colle
ctæ: ſed al's intereſſe, qđ eccleſiæ de eius regimine ob-
uenit, emendabit; & fortè ẽt pœnam ſpiritualem, & ẽt
pecuniarias eum ſubire oportebit, ſm ꝙ bonus iudex
arbitrabitur. Item hæc habent locum tm̃, qñ ſuccedit
in regimine illius, qui eſt excõicatus ex prædictis cau-
ſis, uel propter libertatem eccleſiæ: ſed ſecus eſt, ſi ex
alia cauſa uel ipſe poteſtas, uel etiam conſilium, uel
commune eſſet excommunicatum, uel interdictum: qa
tunc ſucceſſor poteſtas non eſſe excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *Ad reſtitutionem tenetur quis, ubicũq; ſit furtum, rapina, op-
preſſio, dolus, uel calumnia.*
2 *Si mathematicus, uel meretrix, uel conſimiles dolo, fraude, uel
ſuaſionibus quempiam induxerint, ut eis crederet, & pecu-
niam daret, non competit repetitio.*
3 *Non debet quis unquam aliquid facere, quod fratri ſuo ſit cau-
ſa peccati.*
4 *Quo caſu teneatur quis reſtituere id, quod in ludis lucratus eſt.*
5 *Hypocrita, qui ſub nomine boni Chriſtiani multa quæſiuit, ea
reſtituere tenetur.*
6 *Conſtitutiones, quæ ſunt contra aĩæ ſalutem, ſeruari nõ debẽt.*

1 QVia plerique † reſtituat] Not. qđ ad reſtitu-
tionẽ teneẽ qs, ubicũq; ſit furtũ, rapina, op-
preſſio, dolus, uel calũnia. 13. q. 5. c. fin. Et per
hoc comprehendo oẽs caſus, in qbus compe-
tit repetitio ſiue ꝑ actiones, ut puta metus cã, uel dolo,
uel conſimiles; ſiue iudicis officio. ¶Item idem dicimus
ſcilicet ꝙ reſtituere tenetur, ſiue iure naturali & ciuili
ſit debitum, ſiue iure naturali tm̃, quale eſt, quod debet
ſeruo; & ideo non inde faciat eleemoſynam: ſed illud
2 reſtituat. ¶†Si autem mathematicus, uel meretrix, uel
conſimiles dolo, fraude, uel ſuaſionibus induxerint ali
quem, ut crederet, & pecuniam daret, non competit
repetitio, cum utrobiq; uerſetur turpitudo, unde po-
tior eſt cauſa poſſidentis. ff. de cond. ob tur. cau. ſi aũt. &
cũ ſit hæc iuſta pnĩa, ẽt in fo. pnĩali eſt ſeruãda. ſi autem
ſit indebitum iure ciuili tantum; ut ſi legatum, de quo
potuit trahere Falcidiam, integrum ſoluit credens hæ-
reditatem ſufficere ad omnia, non tenetur legatarius
mihi reſtituere. ¶Idem uidetur in eo, qui ſcripſit ſe de-
bere ſpe futuræ numerationis, cum nihil acceperit, li-
cet tranſactum ſit tempus biennij, ultra quod non ha-
bet exceptionem non numeratæ pecuniæ: tñ licite to-
tum ſuum dabit in eleemoſynam; nec tenetur reddere
3 aliquid, uel potius dare illi creditori ciuili tm̃. ¶†Idẽ
eſt etiam in eo, qui condẽnatus eſt iniuſtè, quãuis. n. ſi
conueniatur, uel aliàs executioni mandetur ſñia, pare-
re debet: non tñ iniuſtè condẽnatus tenetur dare ſpon-
tè; qđ ſic probo: quia nunquam debet aliquid facere,
quod fratri ſuo ſit cauſa peccati. frater autem ſemper
peccat recipiendo iniuſtè iudicatum, maximè ſi uictor
iniuſtam ſñiam fecit. 2. q. 7. negli. quidam tñ i legatario
dicunt ↄ̃trium. ¶Eſt aũt ea ratio diuerſitatis: quia licet
utrobiq; ſit tantum debitum de iure ciuili: tñ ius ciui-
le, qđ dictum eſt de Falcidia detrahenda, habet æqui-
tatem; & ꝓꝑ æquitatẽ facta eſt lex Falcidia: ſed qđ dicit
in re iud. & in uerborum obligatione, ſ. quia leges, quæ
dant actionem ad ſñiam exequendam, uel ad petendũ,
qđ promiſſum eſſet ſpe futuræ numerationis, factę ſunt
tm̃ ꝓꝑ ignorantiam. nam etiam ſi ſciret, qđ indebitum
eſſet poſt ſñiam, puta quia confiteatur uictor ſñiam ini
quam, uel non numeratam pecuniam, non habebit pe-
titionem. j̃. de pur. uulg. c. 2. ¶Item qui tutus eſt p̃ſcri-
ptione odioſa, bona fide, uel etiam exceptione tantũ,
ubi tñ non fuerit crimen; credo, qđ debet iſtud reſtitue
re, ut eſt in præſcriptione. 30. annorum, ubi nullus re-
quiritur titulus, nec bona fides. ¶Quidam tñ dicunt, ꝙ
licet nullus ſit titulus, dummodo bona fides, ſit non te-
netur reſtituere. ſecus autem in aliis præſcriptionibus
quæ non ſunt inductè contra naturalem æquitatem,
ſed ꝓꝑ bonum, & æquum. nam illa præſcripta nõ te-
netur reſtituere, cum de iure ciuili habeat dominium
ad minus utile, inſti. de uſu. in prin. & principũ eſt ali-
qñ ↄ̃ naturalem æquitatem ſtatuere: ſicut not. extra de
biga. c. 2. & 8. diſt. quo iure. nec obeſt, quod diximus de
præſcr. 30. ann. quia ibi ius non dat aliquod ius, uel do-
minium poſſidenti, ſed tm̃ in odium aduerſarij datur
exceptio. C. de præſcrip. 30. ann. ſi emptor. ſed in eo,
cuius eſt exceptio odioſa, ut Macedonianum, dicimus,
ꝙ te-

ꝙ tenetur reddere: quia illa exceptio, & illud ius non
eſt tm̃ factum in odium creditoris, ſed etiam ꝓꝑ bonũ
publicum, ut uitentur mortes parentum, ff. ad Maced.
l. j. in prin. uel melius: qa nihil eſt apud hunc filiũſa. cu-
ius dñium non habeat. nam etiam rei ſibi mutuatæ do
minium in eum trãſiuit. ¶Contra actionem aũt, q̄ ↄ̃ eũ
intentari põt, q legitimam exceptionem habet, cũ ſit ei
data ↄ̃ actionẽ ab eo, q actionẽ dedit, ſibi ſufficit, & tu-
tus eſt etiã quo ad Deum. ¶Sed qd dices in eo, à quo
aliqd aduocari põt petita reſtõne, nunqd, ſi non petat,
reſtituere teneẽ? nõ credimus, niſi malicia ↄ̃hentis le-
ſus eſſet. ſi aũt ex donatione minoris, uel ex alio ↄ̃ctu
inito, q tenet ipſo iure, aliquid habet; ut ſi in aliena-
tione minoris abſit auctoritas tutoris, uel decretum p̃-
ſidis, reſtituere teneẽ. ¶Ad hoc enim ut reſtituere non
cogatur, oportet, ꝙ adſint bona fides, iuſtus titulus, qui
hic non fuit, cum talis titulus pro nõ titulo habeatur.
¶Si aũt, q poteſtatem, uel iuriſdõnem non habet oppri-
mendi aliquem, item nõ dolo malo, ſed publicè, immo-
deratè tñ, extorſit, i. accepit aliqd ab aliquo, v. g. aduo
catus, uel medicus, uel minores officiales, puta curſo-
res, non uidetur, ꝙ teneantur reſtituere. 14. q. 5. c. ult.
niſi forte in medico aliud diceres: uel niſi tm̃ eſſet ul-
tra exactum, ꝙ iudex officio ſuo deberet eum cogere
ad reſtituendum; & tunc etiam in foro pœnitẽtiali re-
ſtituere præcipietur. ſi autem eſſent maiores officiales,
qui poſſunt alios rõne iuriſdictionis punire, tunc ſi qd
indebitum recipiãt, reſtituere teneñẽ, arg. p̃al. c. 14. q. 5.
c. ult. ſed ubicũq; aliquid malè quæretur uel ex nego-
ciatione, uel extorſione, ex qua tñ reſtituere non tene-
tur, prudenter facit, ſi oĩa in eleemoſynas dat. 13. q. 5.
q habetis, & c. ult. non tñ dãnamus eos, ſi hæredibus re
linquãt. ¶Si aũt illicitas negociationes faciat, uel alias
iniuſtè aliqd quærat ſine calũnia alieni facta, ſacerdos
debet ei iniungere, ut in bonos uſus expẽdat, puta ero-
gando pauperibus, uel eccleſiis, uel aliis, arg. 24. q. 3. ſi
quis Roma. ſupra de uo. & uo. re magnæ, ꝙ ſuper his.
4 ¶†De eo autẽ, qđ quis lucratur in ludis, ſi tractus fuit,
non tenetur reſtituere: quia tunc nihil dolo feciſſe uř:
ſecus eſſet, ſi alium traxiſſet: quia tunc reddere teneẽ,
quaſi qui dolo fecit: ſed hic forte melior erit conditio
poſſidentis: ſed ſi aliquid amiſit, poteſt repetere. ¶Itẽ
qui cauſa recreationis modicum ludit, non tenetur re-
ſtituere, ff. de aleato. per totum 14. q. 5. non ſanè, ff. ſi
5 quadru. pau. l. j. §. cum ariete. ¶†De quæſitis in bello, &
damnis ibi datis, alibi not. j̃ de homi. ſicut. hypocrita
autem, qui ſub noĩe boni Chriſtiani multa quæſiuit, ea
reſtituere tenetur: quia ꝑ fraudem quæſiuit. 14. q. 5. c. fi.
ſed forte non illi, qui dedit, qui conſecutus eſt merce-
dem ſuam. Sed de hoc forte ꝓbabiliter dubitari poſſet,
ſi ſine cã imperator, uel alius princeps faceret aliquã
conſtitutionem ↄ̃ ius naturale, puta ꝙ dominia de vno
in alium trãsferentur ſine cã, ſi conſtitutio in foro ani-
mæ eſſet ſeruanda? Et uidetur nobis ꝙ non; imò nec in
foro iudiciali, quod plus eſt, ut no. s̃ de conſti. quæ in.
imò plus uidetur, quod etiam ſi conſtit. iuſta fuerit ex
cã, ſ. iuſta, ſed illa cã iuſta ceſſat in caſu, de quo modò
agitur, uel in foro animæ, uel cõi: tñ conſtitutio tm̃ re-
ſtringenda eſt ad eum caſum, ubi fuit iuſta conſtitutio;
ut uerbi gratia, iuſta conſtitutio, quæ dat exceptionem
Macedoniani ꝓpter iuſtam cauſam: ſed ſi certum eſſet,
ꝙ illa cã nõ ſubeſſet, ut ſi in neceſſitate mutuaſſet, pec-
6 caret, qui exceptione ſe defenderet. ¶†Conſtitutiones
autem, quæ ſunt contra ſalutem animæ; ut de uſuris,
& de iuramentis non ſeruandis, ſeruari non debent, ſu-
pra de iureiu. cum contingat. ſacræ. n. leges in his non
dedignantur ſacros canones imitari. Quidam tñ alij
dicunt, ꝙ ex quo facta eſt conſtitutio, licet ſit cõtra ius
naturale, dũmodò iuſta cauſa fuerit conſtitutionem il-
lam faciendi, licet poſteà eueniat caſus, ubi ceſſat cauſa
iuſta: tñ conſtitutio eſt ſeruanda, quæ generaliter fuit
facta. non potuit enim, nec fuit etiam expediens omnes
articulos ſigillatim comprehendere, ff. de leg. non poſ-
ſunt, niſi talis caſus, qui à iure excipiatur. ¶Pauperib.]
ubi neſcitur, cui reſtitui debeat: alias ipſi reſtituẽdum
eſſet, j̃ de uſur. cum tu. vel dic melius, ꝙ id, quod ſol-
uitur pro pœna, tantum eſt pauperibus erogandum.

ECcleſiæ iniqua.

IMmunitatem eccleſiaſticam.

SVMMARIVM.

1 *Negotium ſeculare quot modis dicatur.*
2 *Sumens uictualia, ut carius uendat, grauiter peccat.*
3 *Negotiationes honeſtæ ex quibus cauſis fiant inhoneſtæ.*

Ne cler. uel mona. ſecularibus negotiis ſe immiſceant. Rub.

1 MVlta ſunt negotia. † Tribus modis dicitur
negotiũ ſeculare. Primò quilibet actus ſe-
cularium rerum, ſicut hic enumeratur, à q-
bus turpibus actibus ſit abſtinendum. Scđò
dicitur negotium ſeculare iudiciũ de rebus ſecularib.
quod licet clericis inter clericos tm̃. 11. q. 1. §. ex his.
Tertiò dř ſeculare negotium inter ſeculares homines,
quod non licet clericis, niſi de his, quæ pertinent ad iu-
dicium eccleſiæ, puta de decimis, & conſimilibus, ſupra
de iud. quãto. 88. diſt. per totum. [Ad quæ] .ſ. negotia
ſecularia [conductores] de hoc no. ſupra de oblig. ad
2 rati. c. vnico. [propoſito] .i. ordini, uel religioni. † Ne-
gotium] ſi quis enim tẽpore fertilitatis emat multa ui
ctualia, ut tẽpore famis abundet. ut Ioſeph ꝓpheta fe-
cit, licitum eſt: imò etiam ſi non tm̃ pro ſe, ſed ut etiam
aliis uendere poſſit tẽpore famis eo p̃cio, quo tunc ab
aliis uendebatur, dũmodò in hoc ultimo caſu hoc fa-
ciat: quia hoĩes ꝓpter abundantiam ad gentes alias di
ſportabant, uel quia debitam curam circa uictualia nõ
adhibebant uel diſſipabant. Sed ſi emãt, ut carius uen-
dant, nulla utilitate penſata, peccant oẽs, & grauius cle
3 rici. 14. q. 4. quicũque. † Negotiũ] negotiationes alias
honeſtæ fiunt inhoneſtæ ex cauſa, puta cupiditatis. Itẽ
ex parte, puta in feſtiuitatibus. Item ex loco, ut in ec-
cleſia, uel perſona, ut clerici. Item quædam ſunt, in q-
bus nullo modo licet negotiari, ut in his, q̄ nec per ſe,
nec cum admixto poſſunt eſſe utilia, de quibus dicit,
ff. de contrahen. emp. quod ſæpe, §. ueneni mali. Sed ſi
ſit uenenum, quod poſſit eſſe utile cum admixto, uel ꝓ
feris beſtiis occidendis, uel ſint gladij uel colores: quia
poſſunt eſſe utilia ad aliqua, ſcilicet ad ſui defenſionẽ,
uel ad colorãdum hominem, uel mulierem pro bono,
licita eſt in his negotiatio.

SAcerdotibus [miniſtri] generales. [miniſtri] repe-
te, quod dixi ſupra de obli. ad rati. c. j. [Subueniri]
ut det ei pecuniã ad ſatisfaciendum de fraude: uel etiã
ut det ei aliud auxilium, uel fauorem. non tamen dici-
mus, ꝙ ſub ſeculari iudice debeant capi, uel conueniri,
quamuis quidam contradixerunt.

NOn magnopere [legendas] ex hoc uidetur, ꝙ ſi ali
quis de prædictis exit eccleſiam ſuam, uel clau-
ſtrum, & legit leges quaſi ſtudens in eis, licet non ua-
dat ad ſcholas, tamen incidit in canonem. [Duorum]
hodie ſtatim eſt excommunicatus, infra eo.ſuper. [in
nulla] ut no.ſupra de poſtul.c.j.

SEd nec [procurationes] generaliter.

CLericis [in ſacris] idem etiã ſi non in ſacris [agi-
tare] cognoſcendo de ea uice eius iudicis, qui ſan-
guinem fundere conſueuit in ſimilibus caſibus.ſed ſi de
cauſa criminali cognoſceret uice alicuius epiſcopi, qui
non pœnas ſanguinis, ſed retruſionem in monaſterium
facere conſueuit, non peccat, nec fit irregularis, arg.ſu
pra de procur.tuæ.

SEcundum inſtitu. [lucri] niſi lucrum proueniat ex
opere, uel ex re ſua, ſupra cap.proxi.& ſupra eo.c.j.
[Suo] nomine enim monaſterij, ſi pauper eſt, poſſunt
aliorum poſſeſſiones conducere [firmas] terrarum, uel
eccleſiarum, quas laici non poſſunt poſſidere.

REIatum.

SIcut te accepimus [in ſacris] ſecus in non ſacris.ſi tñ
inſtrumenta fecerint ante, q̃ eis interdicatur, tene-
rent; ſed poſteà non.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus nec iudex, nec aduocatus eſſe debet in cã ſanguinis.*
2 *An clericus poßit eſſe præpoſitus in bello.*
3 *Clerici cur prohibeantur eſſe chirurgi.*

1 SEntentiam ſanguinis. † Dictet] etiam ſi non fa
ciat ut iudex: quia ad minus eſt conſilium, uel
auxilium. idem credo, ꝙ nec teſtes in cã ſan-
guinis recipere debet, nec ſcribere autentice, arg.hic:
quia ſi non debet eſſe iudex in tali cauſa, ſupra eo.cle-
ricis.23.q.ſi. his, ergo eadem rõne nec teſtes ſcribere,
recipere.uel autenticare. ſcribere tñ non in forma au-
tentica forte non faceret irregularem. Item nec aduo-
catus ſit in cauſa ſanguinis.51.diſt.c.j. 50.diſt.ſi quis ui.
[Interſit] hoc non facit irregularem, niſi interſit aucto
2 ritatem præſtans, uel auxiliũ. † Præponatur] & ſic nec
bello præponi debet. poſſet tñ dici, ꝙ bello præponi
poſſunt, qđ non eſt rectè ad occidendum, ſed ad ſua re-
cuperanda uel defendenda, ut nó.de reſt.ſpol. olim. ſed
tñ non in his perſonis, quæ quaſi rectè uiri ſanguinum
3 ſunt, ut baliſtariis, & ruptariis. † Chirurgiæ] iſti chi-
rurgi non ꝓhibentur niſi ꝑꝑ periculum, in quod quis
ſemper errare põt. ſed ſi in laicatu aliqui hoc officium
exercuerint, licet multi in eorum cura, ſed non ꝑꝑ eo-
rum negligentiam mortui ſint, nõ ſunt irregulares, ar.
j̃ de homi.tua: ſed in clericatu omnibus ꝓhibitum eſt:
qa non eſt officium clericale, vnde deponendi ſunt. nõ
tñ oẽs credimus irregulares hoc ipſo, ꝙ hoc officium
exerceant. ſed ſi mors ſecuta inde fuerit etiã ſine culpa
eorum, ſatis poſſet dici, ꝙ ſunt irregulares, ar. j̃ de ho.
tua. ubi nó. Item nec ſequentes ſunt irregulares, niſi
mors inde ꝓuenerit. ¶Baliſtariis] dicunt qdam, ꝙ ſi qs
in iuſto bello baliſtario & ad ſui defenſionem, non im-
pugnationem miniſtraret baliſtam, uel ſagittas, & ipſe
baliſtarius poſteà occidat quẽquam, nõ eſt irregularis,
dũmodò non intendat principaľr, ꝙ baliſtarius aduer-
ſarium occidat, nec baliſtarium credebat intendere ad
occidendum, ſed ꝙ ſe uel ſua defendat, uel recuperet,
licet in ueritate eum occiderit: qa alienum dimittere
noluit, nec ab alterius impugnatione deſiſtere; & ſic ꝓ-
batur. hic.n.qui baliſtam parauit, facto homicidium nõ
fecit, nec ꝯſilio, nec mandato: qa nec eum occidi uoluit:
imò uoluit eum alieno iuri cedere & hoc intendebat;
ergo non eſt homicida.50.diſt. ſi qs uiduam, & j̃ de cle.
percuſ.c.fin. & c.j. j̃ de homi.ſignificaſti. ſed ſi alterum
ꝑdictorum interueniſſet, ſ.ꝙ ipſe, q parauit baliſtã, in-
tendebat principaľr occidi, quẽquam ꝑ eum uel crede
bat baliſtarium ad hoc intẽdere, eum crederem irregu
larem: qa ad minus auxiliatur ad homicidium faciẽdũ;
ar. j̃ de homi.ſignificaſti. principaľr, autem ideo dico:
qa ſi non principaľr ad hoc intendat, ſed ſecundario,
uidelicet ut ſi aduerſarius noluerit aliena dimittere, ꝙ
impugnatur baliſtis & ſagittis, non crederem irregu-
larem: qa ſi ꝯrium diceretur, iam nulli bello intereſſe
liceret, cum ibi quaſi ſemꝑ homicidia ꝑparenť.24.q.1.
noli ęſtimare, & c.ſeq. tñ melius credimus, ꝙ bene eſſet
irregularis: qa nũquã ẽt in iuſto bello licet miniſteriũ,
uel ꝯſilium ita immediatum ꝑbere bellis, j̃ de pœnis,
qđ in dubiis. Si uerò in iniuſto bello etiam ad ſui de-
fenſionem miniſtraret ꝑdicta, dicunt eſſe eũ homicidã
& irregularem: qa cãm & auxiliũ dedit homicidio, cũ
nulli licito operi inſtaret, imò illicito, ſ.iniuſto bello,
vnde ſibi debet imputari, & ꝙ non adhibuit diligẽtiã,
quã debuit, homicidium ut nõ fieret: imò diligens fuit,
ut fieret, ar. j̃ de homi.Ioã. & c.ult. & in multis c.eiuſ-
dem tit. ¶Sed dices, quare ergo reputatur homicida &
irregularis ille, q ſcribit ſñiam ꝯ damnatum ad mortẽ?
Rñ. ille directo & principaliter morti, licet iuſtè, conſi
lium uel auxilium ꝑbet. dicunt tñ alij, ꝙ iſtis, q quaſi
rectè ſunt uiri ſanguinum, parare baliſtas, uel huiuſmo
di eſt ꝓhibitum etiam in iuſto bello; ſicut & eis ꝑeſſe
eſt ꝓhibitum, ut hic: ſed enſem, uel lãceam eis miniſtra
re non eſt prohibitum, nec inducit irregularitatem.

SVper ſpe.ula, & infra. [exeuntes de clauſtris] ſuis.
ſi.n.ibi audirent, uel legerent ſecus. [Statuit] s̃ eo.
non magnopere. [excõicati] abſolui tñ hos poſſe cre-
dimus à quolibet ẽpo [diuerſas] quia quidam dicebãt,
ꝙ canon latæ ſententiæ, alij ferendæ. [Ipſo facto] ſi ꝑ
duos menſes exiuerint ad legendum leges, uel phyſicã.
non enim uidetur, ꝙ hoc ipſo ꝙ audiuerint, niſi per
duos menſes perſeuerauerint, ꝙ ſint excõmunicati; &
hoc ſatis innuit, infra ubi dicit; ꝙ decani & alij conſi-
miles non incidũt in canonem, niſi per duos menſes ꝑ-
ſeuerauerint. Alij tamen dicunt, quod ſtatim ſine expe
ctatione temporis ſunt excõmunicati [loco] .i.ſtudio.
[Funiculos] .i.diſcipulos. [bellatorum] .i.prædicato-
rum. [Perſonatus] ſi autem curam habeat aliquis ani-
marum, ſi non ſit ſacerdos, nec in dignitate, uel perſo-
natu conſtitutus, dixerunt quidam, ꝙ poteſt audire le-
ges & phyſicam. ſed certe nos non uidemus, quod hoc
eſſe poſſit, niſi ſit ſacerdos, uel perſonatum habeat niſi
ex diſpenſatione forte: quia diſpẽſaretur ſecum in de-
latione ordinum; & tunc ita credimus eum teneri, ac ſi
eſſet ordinatus, niſi forte ex delegatione, uel ut vica-
rius faceret, de quibus non eſt dubium, ꝙ non tenen-
tur hac conſtitutione. [præſcriptum] ſcilicet duorum
menſium cõputãdorum ab exitu monaſterij: uel ex quo
leges uel phyſicam audire cęperunt, ſupra eo.non ma-
gno. [extendi] ſcilicet ꝙ ſi de eccleſiis ſuis exiuerint
perſonæ prædictæ, & per duos menſes fuerint in ſcho-
lis huiuſmodi, quod ſint excommunicati.

Finit liber Tertius.

LIB.

LIBER QVARTVS.

De ſponſalibus, & matrimoniis. Rubrica.

DE FRANCIA quidam, & infra.
[lege] .i.ꝯſuetudine [iiſdẽ utũtur]
alias.n.ſolennitates habent Saxo-
nes, alias Frãci, quæ tamen nõ ſunt
de ſubſtantia mr̃imonij, licet pec-
catũ ſit omittere.30.q.5.noſtrates
fœminæ. [Subiiciatur] quo ad ſub
ſtantiam.n.matrimonij conſuetu-
do nihil potuit ſtatuere, quoad accidentia forte poſſet,
puta circa dotem, arg. s̃.de teſta. Raynutius.

PRæterea, & infra.

S V M M A R I V M.

1 *Matrimonij diffinitio, & unde dicatur.*
2 *Quo in loco fuerit inſtitutum matrimonium, & quibus de cau-
ſis fuerit inſtitutum, in nu.3.*
4 *Quis poſsit contrahere matrimonium.*
5 *An per procuratorem poſsit quis contrahere.*
6 *Tria ſunt bona matrimonij, & qualia ſunt.*
7 *Quot ſint impedimenta matrimonium.*

IVuenis [Nõdũ ſeptẽnẽ] Sed ſeptẽnio ꝓximam
j̃.e.ſponſam, puta qa erat ſex annorũ & dimidij
uel amplius, ar. j̃.ti.ꝓx.atteſtatiões, inſt.de obli.
q̃ ex dila naſ.§.in ſumma, ff.de mune.& ho.ad rẽ, & doli
capacẽ quo ad ſpõſalia.ſic.n.oriť publicæ honeſtatis iu
ſtitia. j̃.ti.ꝓx.lr̃as.uel dic ꝙ ducta fuit añ ſeptenniũ, ſed
in domo detẽta poſt ſeptẽnium. j̃.ti.proxi.duo, ſi aũt nõ
eſſet ſeptennis, nec ꝓxima, nec in domo poſt ſeptennium
detenta, bñ poſſet ducere conſobrinam, ut. j̃.ti.ꝓx. lite-
ras, & c.duo. [Dubitationẽ] licet non ſit uerisimile; quia
tñ tutius eſt, ꝑcauendum eſt: uel dic nõ eſſe uerisimile, ꝙ
eã corruperit, ſed ꝙ malicia ſupplet ætatẽ, & ꝙ aliquid
intendũt de ſponſalibus, & iõ oritur impedimentum pu
1 blicæ honeſtatis iuſticia. Matrimonium eſt uiri & mulie
ris coniunctio, indiuiduam uitæ conſuetudinem retinẽs
27.q.2.c.2. Dr̃ matrimonium quaſi matris munium.i.of
ficium: quia plus eſt officiũ matris in matrimonio, q̃ pa-
tris. Cõtrahitur aũt matrimoniũ ſolo conſenſu.27.q.1.
ſufficiat. ¶Fuit aũt inſtitutũ matrimonium in paradiſo
ꝑ illa uerba, Hoc nunc os ex oſſibus meis. j̃. de diuor. c.
3 gaudemus. ¶†Cauſæ principales quare matrimonium
fuit inſtitutũ, ſunt duæ.ſ.ſuſceptio prolis, & uitatio for-
nicationis.22.q.2.§.his ita. aliæ cauſæ ſunt multæ, refor
matio pacis, pulchritudo uxoris, & multæ aliæ. Et licet
ille, qui ꝯhit nullam de principalib.cauſis attendat, tñ
tenet matrimonium, niſi contra illas cauſas intendere-
4 tur, putà ꝙ nõ naſceretur ſoboles.xxxij.q.ij.ſolet. ¶†Po
teſt autem contrahere quiſquis, qui poteſt conſentire
in carnalem effectum, niſi expreſſe ꝓhibeatur.ut minor.
xiiij.ann. j̃.eo.tuæ fra.& qui utroq; teſticulo caret, j̃ de
frigi.& male.ꝙ ſedem. Item nec furioſus. 33.q.3.neque
furioſus. Eſt.n.edictum de matrimonio prohibitorium.
5 j̃.eo.cum apud ſe. ¶†Item poteſt quis contrahere ꝑ ꝓ-
curatorem, dummõ, duret uoluntas eius, uſque quo cõ
ſentiat alius.ſ.abſens: ſed ſi eũ pœniteat ante, q̃ abſens
conſentiat, non tenebit factum procuratoris, ẽt ſi ad ꝓ-
curatorem, uel abſentem, cum quo ꝯhiť, non perueniat
reuocatio, quia ibi deficit conſenſus in idem tempus cõ
currens, ſine quo non tenet matrimonium.28.q.2.ſuffi-
ciat.ar.cõtra. s̃.de procu.in noſtra.ſed hoc ſpeciale cre
dimus in matrimonio, ſm̃ ꝙ ẽt ſi non perueniat reuoca
tio ad procuratorem dummodo conſtet, ꝙ nõ tenet ma
6 trimonium. ¶Bona matrimonij ſunt tria, fides, proles,
& ſacramentum. Fides eſt, ut neuter coniugum adulte-
reť. Proles attendiť, ut eam amet, ſi Deus dederit, ſuſci
piat, & educet. Sacramentum attenditur, ut matrimo-
nium non ſeparetur. licet.n.tori diuiſio fiat ꝑꝑ adulte-
rium, non tñ ſeparatur matrimonium. 32. q. 7. niſi qñ
alter coniugum de præſenti ad religionem tranſit. s̃.de
7 conuer.cõiu.ex publico. ¶†Impedimẽta mr̃imonij ſunt.
12.ſ.quæ dirimunt matrimoniũ. Primum furor. 32. q.
7.neque furioſus. Secundũ omnino ſectus & impotens
coire.32.q.7.illi qui. Tertium affinitas. j̃.de eo qui cog.
conſan.diſcretionẽ. Quartum, ſi errat in perſona. Quin
tum, ſi eſt in conditione ſeruili. Sextum, uotum ſolẽne.
Septimum, ſi machinatus eſt in mortem prioris cõiugis
uel ſi eam in cõiugem ducere promiſit. Octauum, ſi eſt
alterius cultus, ſ.Sarracenus, uel Iudæus. Nonum, ſi per
uim coactus eſt ꝯhere. Decimum, ordo, ut in ſacris or-
dinibus ſit conſtitutus. Vndecimum, ſi eſt alteri nupta.
Duodecimum, publicæ honeſtatis iuſtitia. ſunt & alia
duo, quæ impediunt, ſed non dirimunt, ſ. tempus feria-
rum, & interdictum eccleſię.

AD audientiam, & infra. [ꝙ ſi ille] Hæc adiectio ni
hil facit [Implere propoſitum] impediente publi
cæ honeſtatis iuſtitia, ut no. s̃.c.proxi. ¶Et no. ꝙ ubi cõ
trahentes intelligunt, quod agatur, licet illud non te-
neat, ſurgit tñ inde publicæ honeſtatis iuſtitia, ut hic
dr̃. ubi aũt non intelligunt, ſecus. j̃.c.ꝓx.literas, & c. ac
ceſſit. idem intelligo, ſi frigidus contraxit, quia nullus
conſanguineus eius eam haberet poterit.27.q.2. quidã
deſponſauit. & idem forte dicendum eſt in monacho, &
ſacerdote, & alijs huiuſmodi.

DE illis, & infra [promittunt] hic fiunt ſponſalia de
futuro. [Transferentes] mulier uirum uagabundũ
ſequi non tenetur. ff.de ope.lib.ſuo.24.q.2. ſi quis.

DE muliere, & infra [uim] alia.n. cadit in conſtan-
tem uirum, & dirimit matrimonium. alia, quæ in
meticuloſum, & hęc non dirimit, de hoc no. s̃.quod me.
cau.cum dilectus.

EX literis [intelligit] hæc decr.loquitur, qñ aliq in-
tendebant ſponſalia cõtrahere, ſed nõ intelligebat
uires & effectus ſpõſalium uel quia eodẽ reputabãt ſpõ
ſalia, & mr̃imoniũ, uel quia non credebant, ꝑ ſpõſalia ſe
ligatos, quin cũ alia contraherent, uel aliahmõi, quidã
etiã intelligunt, qñ ſm̃ diuerſa uulgaria loquebantur,
nec ſe inuicẽ intelligebant. Sed hoc non vr̃ uerum, quia
qui non intelligit, non conſentit. s̃.de bap.maiores, cir-
ca prin. Nec eſt mirũ, ſi eſt aliud, qñ non intelligit uim
datã uerbis, & effectum datum à iure, quia nemini licet
ignorare ius, & maximè ius ſponſaliũ nõ licet ignorare
ꝯtrahẽtib. ſed factũ uel vulgare alterius bñ licet igno-
rare. tñ & illa expoſitio põt ſuſtineri, qñ diuerſa vulga
ria habebãt ꝯhentes, nec unus uulgare alterius intelli
gebat. nec ualet, ꝙ dicit, ꝙ non põt eſſe conſenſus, ſi ſe
non intelligunt: quia hæc decr.loquiť, qñ tractatus ꝑ-
ceſſit de matrimonio ꝯtrahendo, & in hoc ipſum con-
ſentiebat, & hoc agebatur. & tunc, ex quo uterque di-
cit uerbo in ſuo vulgari, q̃ ſonant ꝑſentẽ ꝯſenſũ ſufficit.

[Intelligit] ut dicit,cum tamen præſumatur intelligere, cum ſint eiuſdem vulgaris [ſcientia] ꝙ non furioſi [ętate] quia non minores [quo cognito] .ſ.quod ſunt idonei ſcientia, & ætate [non intellexerit] .i.ſi dicat ſe non intellexiſſe, cum tñ contrarium præſumatur [intelligentiam] non ſolum,quã portat ex uerbi proprietate, ſed etiam à iure appropriatam ſibi [ſolent] ff.de leg.iij.non aliter,j̃ de uerb.ſig.intelligentia.

SPonſam, & infra.

EX parte [eam ab eo] ꝑ hæc uerba intelligo ↄ̃hi matrimonium de præſenti; quod eſt notã.[Habiturã] licet uerba iſta ſonent futurum tẽpus:tñ ſponſalia non ſunt de futuro: imò ſtatim mr̃imonium ↄ̃hit: ſed qđ ꝓmiſit de fide ſeruãda, reſpexit ad futurum ; & idẽ dico in oĩbus uerbis,q̃ ſonant in futuro.v.g. ꝓmitto,ꝙ tenebo te in uxorem. idem,ac ſi dicat,habebo tecum in matrimonium:uel accipio te meum,& ꝓmitto, ꝙ de facto tenebo te ꝓ vxore:q̃ tñ modò es vxor de iure; & etiam ſine ꝓmiſſione tenetur ad hoc ipſum. ſecus eſſet, ſi diceret, Promitto, ꝙ ↄ̃ham tecum,uel accipiã te in meã: quia uerba hæc non referuntur ad factum tm̃, ſed etiã ad ius ; ut ſit ſenſus, Promitto, ꝙ tunc fiam tua legitima vxor. alij dicunt,ꝙ idcircò per uerba de futuro fit matrimonium : quia prin.decret.ponuntur uerba, quæ trahunt futurum ad præſens,ſ.ab eodem tẽpore,& eadem repetita intelliguntur in uerbis uxoris,& non habent locum,niſi ubi præceſſit tractatus de matrimonio contrahendo. [tunc] .i cum fornicatur. ¶Inducta] & ſi nullam ſuperduxiſſet, tñ eam recipere tenet: quia mulier non fuerat fornicata : ſed & ſi mulier fuiſſet fornicata,eam accipere tenetur: quia aliam ſuperduxerat.

EX literis,& infra. [Impubeſcentes] Quæritur,ſi qs iurauit accipere vnam de filiabus alicuius,& poſteà cognoſcat vnam,an præcisè cogatur accipere illam? ar. ꝙ ſic,ff.de ↄ̃hen.emp.ſi emptor,ff.de ſolu.Stichum aut Pãphil. quia ſe coarctauit, ff.ſi quis cau.l.iij.15.q.1.ſi quis inſa. Sol.quidam dicunt eum compellendum eam accipere. alij dicunt plus, ꝙ cognoſcẽdo eam ratificant ſpõſalia : uel prius fit mr̃imonium. nos dicimus,ꝙ cum nõ interuenerint inter eos neq; ſpõſalia, neq; mr̃imonium,nec etiã poſſunt interuenire,niſi inter certas ꝑſonas, ꝙ licitè ↄ̃hit cum alia. [patres] hoc iur̃m intelligit,ꝙ bona fide dabit operam,ꝙ inuicem ↄ̃hant [alterius] .i.ſupradicti. [cõpellas] j̃ eo. requiſiuit , contra. Sol.hic de rigore, illud de miſericordia. Sed ↄ̃,mortaliter peccat ueniendo ↄ̃ iuramentum ; ergo poteſt cogi ad eius obſeruationem. 24.q.3. tam ſacerdos. propter hoc Hugutio dixit illam non eſſe decret. alij dicunt,ꝙ illa eſt decret.& ius commune continet, & eſt ſpeciale, ut non cogatur quis ſeruare iuramentum propter futurum periculum. alij dicunt,ꝙ cogendi ſunt,ut de nolentibus fiant uolẽtes,ut ibi, ſed nõ finaliter,ut in contrario. alij exponunt ibi, potius,i.prius.

NOn eſt [petant] vxor petitur ꝑ interdictũ de lib. exhi.ff.de li.exhi.imò.C.de nup.ſi inuita ; & hoc, cum inuita tenet: ſecus aũt,ſi uoluntarie:qa tũc cõpetit offiñ iudicis. [ibi] eis aũt exeuntibus ſine aliqua abſolutione poſſunt dicere officium.81.diſt. ſi quod: qa non eſt terra interdicta, ſed organa ſuſpenſa ad tempus : tñ irregulares fiunt:qui ibi celebrant. [Officia] ergo nec chriſma, nec extrema vnctio, nec etiam mr̃imonium, nec ſepultura,j̃ de priuil. ut priuilegium nec ad ordines poterit aliqs laicus loci interdicti ꝓmoueri. q aũt ante erant clerici, cum non ſint interdicti,ad alios ordines poterunt promoueri. ſed de corpore Chriſti melius dr̃, ꝙ conferri põt interdictis pœnitentib.j̃ de ſen. excõ.permittimus. Item matrimonium credimus poſſe fieri apud interdictos : quia & apud infideles eſt, ſupra de presb.non bapt.ueniẽs.26.diſt.denique. Item chriſmare debent,j̃ de ſent.excom. c.reſponſo.

PRætereà, & infra [à uiro] cum quo contraxit per uerba de futuro [impetitur] ut cogatur matrimonium conſummare [confiteri] etiam ſi publicè confiteretur,non uidetur ei credẽdum: quia vnus teſtis.4.q.3. §.item, & quia turpitudinem allegat.14.q.5. non ſanè ſed hoc eſt ſpeciale propter periculum animæ. [iuramentum] ſecus,ſi iuraſſet,j̃ de conſang.& affi.ſuper eo.

VEniens,& infra.[alij] qui deſpõſauit eam per uerba de præſenti: alioquin non eſſet obiectio,nec dubitatio,ꝙ ſequens mr̃imonium teneret [eos] inter mulierem, & primum uirum. [cauſa] inter mulierem, & ſecundum uirum : melius credimus, ꝙ cauſa ageretur inter mulierem & primũ virum per id, quod ſequitur, A priori viro iudicio Eccleſiæ &c. [Cõſentire] ꝙ eius eſſet uxor [ipſe] .ſ.vir. [de illo] .ſ.T. cui tertiò nupſerit,uel de primò. [alio] .ſ.ſecũdò viro C. [defunctus] antequã contraxiſſet cum ſecundò, cui fuit inuita tradita. [ille] idẽ vir [deceſsit] maximè. nã ſola coactio ſufficit,ut matrimonium ſecundũ impediat. [maritali] prima.n.ſponſalia nõ poterant impedire hoc matrimonium: qa fuerunt iudicio Eccleſiæ ſeparata. nec ſecũda, quia fuerunt coacta,& qa mortuus erat maritus [alioquin] .i.ſi noluerit ipſam M. maritaliter tractare. [reſtiterit] niſi ꝓponendo de iure,ſ.qđ ipſe T.non ſit maritus M. ſed ſuus. nam hic illa,quæ dr̃ ſuperinducta,poteſt proponere coram ipſo iudice delegato, uel etiam ordinario, licet alias non ſit eius ordinarius,uel delegatus,ar.ff.de quibus re.ad eũ.iu.ea.per totum: imò & poſt ſniam poteſt appellare, & executionem ſniæ de iure impedire,ff.de re iud.à diuo,§.ſi ſuper, ſ̃ de re iudi. cum ſuper contro.ubi no.hoc uerum eſt,ſi agat petitorio: ſed ſi agit poſſeſſorio,nõ eſſet admittenda. ſed nos contrarium dicimus,ſ.ꝙ eſt admittenda, & aſsiſtet hæc mulier uiro, ut no.plenè, ſupra de re iudi. cum ſuper contro.& non poterit proponere hæc mulier ad impediendum reſtitutionem de ꝓprietate,ſ.ꝙ prius fuerit deſponſata, uel ꝙ non teneat matrimonium cum alia ↄ̃ctum propter aliquod impedimentum,niſi forte incõtinenti ꝓbare uellet,ſ̃ de reſti.ſpol.literas,in fi. ſed poterit dicere, ꝙ alia mulier nunquã fuit in poſſeſsione uiri tanquam mariti : uel ꝙ uir non ſpoliauit mulierem poſſeſsione ſua : ſed ipſa mulier uirũ ſpoliauit poſſeſsione ſua:uel alias legitimas exceptiones. [Reſtiterit] no.ꝙ licet tertia perſona, quæ dicit ſe potiorem in matrimonio,ſit admittenda,ut aſsiſtat illi,q principaliter conuenitur ſuper mr̃imonio ; non tñ ſibi eſt præferenda in ꝓſecutione cauſæ: qa non ad eam primo loco ꝑtinet defenſio huius cauſæ ; & tũc tm̃ p̃ferri debet tertia ꝑſona,ff.de re iud.ſæpe. ¶Itẽ dicimus,ꝙ ſi illa,q̃ cõuenitur ſuꝑ mr̃imonio, inducat teſtes ſuꝑ vno art. uidelicet,ꝙ qñ ↄ̃xit cum illo,q eam petit in uxorem,erat minoris ętatis, & defecit in ꝓbõne, & poſteà alius uir, q tenet eam,ſuꝑ eodẽ art.uelit inducere teſtes,admittendus eſt,ſi ignorauit,qñ primo mulier induxit teſtes ſuꝑ eo; de hoc no.ſ̃ de re iud.cum ſuꝑ. Nec obſt.ſi dicit, ꝙ debet ꝓbare de p̃uaricatione prioris mulieris, ff.de p̃ua.p̃uaricationis : quia illud loquit̃, qñ ſnia lata eſt. hic aũt loquimur,qñ ſnia non eſt lata:imò plus ur̃, ꝙ in cauſa mr̃imoniali ſm̃ oẽs, etiã ſi ſciuit, qñ prima mulier teſtes inducebat, tñ tertia perſona admittenda eſt ſuper eo articulo ad producendum teſtes: quia etiã eadem perſona admitteretur etiam poſt ſententiam diffinitiuam.ſ̃.de re iu.lator, conſanguinei.

SVMMARIVM.

1 *Metus alterius,quàm eius qui contrahit,quando impediat matrimonium, & in nu.2.*

3 *Officium iudicis eſt aßignare partibus locum tutum.*

CVm locum [metus] q caderet in cõſtantẽ uirũ. ff.qđ me.cã, metũ.42.q.6.indignanter. de hoc no.ſ̃.quod me.cauſa.cum dilectus.j̃.c.ueniens.
1 †Coactio] .i.uis, qa capit̃,uel tenet̃,uel ligatur, uel huiuſmodi. metus aũt alterius,q̃ eius,q ↄ̃hit,impedit matrimoniũ,ut ſi pr̃ timet mortẽ , uel captiuitatẽ ſibi imminere,& ꝑꝑ hoc filia ↄſentit nuptiis,quas pr̃ pro ea ↄ̃xit: uel ẽt ipſa hoc timore,uel alio ſiſi ducta ↄ̃hit,non ualet mr̃imoniũ,ar.eius,qđ ẽ ↄuerſo dr̃ de patre: qa iuſtus metus eſt in eo, ſi timet ſtuprũ,uel ſeruitutẽ filiorũ.ff.qđ me.cau.iſti qdem,ar.31.q.2.ſi uerũ,& c.de nep. ſed illa.c.loquunt̃,qñ ẽt ſpõſæ erãt inuitæ. ſed certè nõ ur̃,ꝙ ibi alia de cã inuitæ fuerint niſi ꝑꝑ pericula eorũ, q habẽbãt eas in ptãte. & hoc nõ ur̃ ſolũ locũ habere ĩ pr̃ibus,ſed in aliis,q filios habẽt in ptãte. hoc aũt conſtat:qa ſi conſenſus ↄ̃hentium eſſet liber,q̃uis pr̃es haberẽt iuſtũ metũ: tñ mr̃imonium tenet. Alij tñ dicunt , ꝙ non impedit̃ mr̃imonium, licet filia timeat mortem pa
2 tris. ¶†Vel coactio] .i.ſi metus, uel coactio interuenit ſuper eo,ubi conſenſus requiritur,uerbi gratia,ſi cogitur ↄ̃here matrimonium. ſed ſi ſuper diuerſis interueniat uis , & conſenſus,uerbi gratia,incarcerauit qs aliũ ut ab eo pecuniã extorqueret,ſi idem uim & uincula patiens conſentiat in mr̃imonium, uel ẽt aliũ ↄ̃ctũ,tenet . nã & agere põt ꝑ procuratorẽ, & ꝑ ↄñs procuratorem conſtituere,& uſucapere.ff.de mino.Papi.ff.ex qui cau. ma.in inte.ait prætor, niſi fortè in uinculis conſtitutus captus eſſet ab hoſtibus,& propter hoc eſſet ſeruus. nã tunc conſenſum non haberet,ut in præall.l.ait prætor in uer. [uentilatur] quidam.n.petebat eã:qa dicebat ſe
3 contraxiſſe cum ea per uerba de præſenti, uel de futuro. † eam] not.ad officium iud.pertinere partibus locũ ſecurum aſſignare.3.q.9 hortamur.ff.de arbi.Pompo. §.ſi arbiter.ſ̃.de teſt.cum olim [timere] ſicut mandat eam in obſcuro loco poni: qa timebit,ne uir eam rapcret,etiã ſi de iure eam non poſſet habere [donec] idcirco differretur reſtitutio:qa agebat̃ petitorio, uel quia timebat̃ ſeuitia uiri, ſ̃ de or.cog. intelleximus.ſ̃.de.reſti.ſpol literas, & c.ex tranſmiſſa, & c.ex parte,ubi no. de hoc: quia nunquam eam tranſduxerat ; & ideo non habebat locum petitio reſtitutionis.

VEniens , & infra [cui] ſponſalia fuerunt de futuro [cognouit] matrimoniali affectu al̃s.n.ſi proteſtaretur ſe eam cognoſcere adulterino affectu, ſecus, arg. j̃.eo.tua alij ↄ̃dicunt. quantũcũque.n.proteſtet̃, ſibi nõ prodeſt ſua proteſtatio, cum non fuerit iuſta cauſa proteſtationis,de hoc not.ſ̃.de conſti.cum.M.nec obſt. decre.tua : quia ibi non fuit ſubſtantia contractus coniugalis , nec forma contrahendi matrimonium.& hoc eſt uerum , niſi forte ipſi mulieri proteſtaretur : quia tunc in hoc ambo conſentire uidentur. ſed & tunc non prodeſt ſibi proteſtatio: quia non àdmittitur probatio in ↄ̃rium.j̃.e.is qui. Item ea rõne non credimus ſibi ꝓdeſſe proteſtationem : quia turpis eſt , ſicut nec prodeſt ei turpis conditio : imò ea reiecta teneret matrimonium.j̃.de condi.app.c.1.

COmmiſſum,& infra [dedit] iſte, qui promittit cũ aliqua ↄ̃here matrimonium,ſtatim ſponſalia contrahit. contra.ſ̃.de conuer.coniu.ex publicõ.ſ̃.de iureiu.peruenit.ſ̃.de uo.& uo.redẽ.ſcripturę.17.q.1.qui bona.28.q.1.ex his. Sol.iſte non fecit uotum, unde ↄ̃hendo non fit tranſgreſſor uoti.ſ̃.de uo. literaturam ; & ſi contrahit propoſitum gerens in mente continendi & uouendi , non facit contra conſcientiam.27.q.2.beata: quia firmiter non proponit ad religionem tranſire:ſed nec à ſe hoc propoſitum repellit : ſed ſuper hoc firmã deliberationem reſeruat poſt contractum matrimoniũ. unde bonum fuit conſilium , ut adimpleat , quod iurauit , quãuis iuramento non obſtante poſſit uitam monachalem eligere: quia melius eſt utrũq; ſeruare , quã alterum tm̃ ſic.ſ̃.de iureiuran.debitores.22.q.4.innocens. dicunt alij , ꝙ hic uir circa finem biennij erat, & tunc cœpit ſuſpirare,i.cogitare,ꝙ in futurũ,ſ.poſt duos annos intraret monaſterium. Sed forte interim intrare nolebat: quia adhuc in domo propria uolebat melius probare onera ordinis:uel fortè tenebatur aliquibus debitis,quæ primo ſoluere uolebat, uel ex ſiſibus cauſis ingreſſum monaſterij protrahebat.unde bene cõſuluit ei Papa, ꝙ ex quo non alligat ſe monaſterio , & alligatus eſt iam,ꝙ in fine biennij aliud ligamen ſuperadderet , ꝙ illud ligamen ſuperaddat, cum dubium ſit quid futura pariat dies uel per mortem,uel per mutationem uoluntatis. ſed ſi qs dixiſſet præterea, ego ſtatim uolo intrare monaſterium , reſpondiſſet ei , intra , & non contrahas, cum ille contractus eſſet ad decipiendum tantum.

REquiſiuit , & infra [cogenda] ſ̃.eo.ex literis, contra.Sol.ut ibi.

CVm in apoſtolica , & infra [propoſuit] cui licet credendum,non eſſet,ar.C.de man.prin.l.j. tamen propter fauorem matrimonij & bonam fidem,quam habuerunt,licet non ſm̃ conſcientiam,tenet matrimoniũ [poterunt] j̃.de eo,qui du.in ma.quam pol.ex literarũ, & c.cum haberet,contra.Sol.dicunt quidam,qđ ſi ſcienter contrahunt,non tenet: ſed ſi ignoranter, ſecus. nos dicimus,ꝙ primum tenuit de iure, ſm̃ nullũ eſt, cũ eodẽ tꝑe quis non poſſit habere plures uxores. uerutñ ſi ignorantes ↄ̃xerunt, ſoluto matrimonio morte, cogendi ſunt de nouo ↄ̃here,arg.j̃.de eo,qui du.in ma.quam pol.c.j.& cap.ueniens , quãuis ibi non dicatur , quòd ſint cogendi , uel tolerandi. ſi uerò ſcienter,nullo modo tolerandum eſt ſecundum matrimonium.j̃.de eo, qui du.in ma.ex literarum,& cap.cum haberet. ſi uero primum matrimonium non tenet de iure, ſemper tenet ſecundum matrimonium,ut hic.

IN præſentia [annorum]. C.de repu.in aut.hodie.ff. de diuor.uxores , contra : ſed illa correcta eſt per canones .

INter opera charitatis [remiſſionem] 32.quæſtio.1. non eſt.32.q.1 c.1.contra. Sol.illud loquitur de incorrigibilibus ; hic de corrigibilibus.

AD id , quod per tuas [copulauit] ad ſuaſionem uictrici mulier alij nupſit : uel mulier prima ſponſalia eius nomine contracta rata habuit , licet contra proprium uelle. [cohabitans] & ab eo carnaliter cognita : alias per ſolam cohabitationem non iudicarem matrimonium,ut no.j̃.ti.proxi.atteſtationes [excludit] niſi uis , uel metus in detinendo interueniſſet, ar.quod met.cau.l.j.

SVMMARIVM.

1 *Si quis cum duabus contrahat ſponſalia, debet primæ tantum adhærere.*

SIcut ex literis. [Iuramentum] idem credo, ſi in primis ſponſalibus non interuenit iurm; & in ſecundis interuenit, arg. ſ̃ de iureiu. quãto.
1 † Cõpellas] No. ꝙ ſi quis cum duabus ꝯhat ſponſalia, primæ tñ adhærere debet, & cogẽdus eſt ad eam redire, ut hic. Fallit in caſibus. Primus eſt, ſi alter ſponſorum ad religionem tranſeat, ſ̃ de conuer. coniu. ex publico. Secundus eſt, ſi ſponſus uagus non inuenit, ſupra eo. de illis autem. Tertius eſt, ſi alter coniugum leproſus, uel paralyticus fiat uel naſum amittat: uel aliquid ei deterius contingat, ꝯ de coniuga. lepro. c. literas, ſupra de iureiur. queadmodum. Quartus eſt, ſi ſuperueniat affinitas. 27. q. 1. ſi quis ſponſa filij; & ſufficit in hoc caſu ſolum famam probare, ſupra eo. præterea. Quintus eſt, ſi mutuo ſe abſoluãt, ſupra eo. præterea. j. Sextus, ſi alter fuerit fornicatus, ſupra de iureiu. quẽadmodum. Septimus, ſi cum alio contraxit per uerba de præſenti, infra de ſponſ. duo. c. j. Octauus eſt, ſi in minori ętate fuerunt contracta ſponſalia ab ambobus. nam cum ambo ad legitimam ętatem uenerint, uterque altero inuito licẽtiam nubendi obtinebit, infra de deſponſ. impub. de illis.

CVm apud ſe. [Signis] ſpãle eſt in mrĩmonio, ut nutibus ꝯhi poſſit pp periculum, qđ eſſet, ſi ꝯhi non poſſit; & ꝯhere non põt, niſi ſuus adſit ꝯſenſus: ſecus aũt in aliis contractibus, qui poſſunt per procuratores talium celebrari [ſignis] ff. de leg. ij. nutu.

DIlectus filius.

TVę fraternitatis. [Conſenſum] ſpõſalia ſine uerbis fiunt, ſ. p annuli ſubarrhationem. [conſenſum] licet. n. ſolus conſenſus ſufficiat ad matrimonium ꝯhendum mutis, ut ſupra eo. cum apud: in loquentibus tñ nõ ſufficit quo ad eccleſiam ſine uerbis, ar. 22. q. 2. is q. ff. de leg. iij. nutu. imò plus uidetur, ꝙ etiam ſi conſtet modò, ꝙ ad inuicem conſenſerunt: quia hoc confitetur; tñ eſt mrĩmonium ſine uerbis, ut hic. Et eſt hæc ratio: quia ſic ſtatuit eccleſia, licet ſit contra ius naturale, qđ eſt, ꝙ ſolo conſenſu ꝯhitur matrimonium: ſed fuit iuſta cauſa ſtatuti huius, ſ. ne tantum ſacramentum eſſet in incerto. & ſi ꝯrium diceretur, ſequeretur abſurditas, ſ. ꝙ ſi uir & mulier eundo per uiam ſibi inuicem placerent, & in corde ſuo deſiderarent, ꝙ eſſent coniuges, ſequeretur, ꝙ inter eos eſſet matrimonium, quo nihil eſſet periculoſius. ſi aũt parentes pro filiis contrahant, ſufficit filiorum taciturnitas. 30. q. 2. onerantur, ff. de ſpõſ. ſed qui patris, infra de ſponſ. impub. acceſſit, de illis. Item ubi præceſſerunt aliqua uerba apta ad ſponſalia contrahenda, uel matrimonium, propter aliquod tamen impedimentum non ualeant ſpõſalia, uel matrimonium; poſteà tñ per ſolam carnalem copulam pſumitur matrimonium, j de eo, qui du. in ma. ueniens, infra de condi. ſeruo. c. ult. [Nam] & ꝙ poſſint ſine uerbis contrahere, probatur. [Nam] &c. [& pueri.] Item probat, ꝙ non ſemper uerbis contrahitur matrimoniũ. [quia & pueri] &c.

TVa nos duxit. [Forte] hoc forte non ponitur dubitatiuè, ſed aſſertiuè. [Videmus] nam licet hic proteſtatus fuerit, ꝙ non conſentiebat in eam: uel non contrahere, ſed decipere intendebat, non proficit ſibi: quia non ſubeſt iuſta cauſa proteſtationis; unde p contrarium factum renunciare intelligitur proteſtationi: uel potius ſibi prodeſſe non debet: quia facto ꝯria dicit, arg. ſupra de app. ſolicitudinem, & no. de hoc ſupra de conſti. cum M. Ferra. ſupra eo. ueniens. præterea in his ad cõem intelligentiam recurrendum eſt, ſ̃ eo. ex literis. Alij ꝯrium dicunt, ſ. ꝙ ꝓteſtatio ſufficit, ut nõ ꝓbetur mrĩmonium. ſed ideò dicit Papa, ꝙ non uidetur, qualiter ſibi hoc ꝯſtet: quia cum nullus interſuerit ſpõſalibus, de proteſtatione ſibi conſtare nõ potuit, ut in foro Eccleſiæ iudicare poſſet non fore mrĩmonium: ſed in foro aię iudicare poteſt, ubi iudicatur ſm ꝯfeſſionẽ: ſed in foro Eccleſiæ ſecus eſt. [Nos aũt] quia licet quo ad eccleſiam non poſſit de hoc conſtare: tñ ſi ita foret, ſic eſt reſpondendum [de facto] ſ. deſpõſationis [ſubſtantia] puta conſenſus. 27. q. 2. & ſufficit. & hoc intellige ſm interrogationem epi, quãuis in ueritate ꝯrium præſumatur, ut ſupra dictum eſt. [Forma] quia nõ fuerunt uerba apta matrimonio contrahendo, ſine quibus non ꝑficitur mrĩmonium, ſ̃ eo. tuæ. uel dic, ꝙ uerba ſatis erant apta, ſi uocaretur Iões: ſed quia ſic non uocabatur, non ſeruabatur forma. ¶Sed obiicies, quare ergo dictum eſt ſupra ꝙ præſumendum eſt mrĩmoniũ? Rñ. quia deſponſatio apparebat, quæ ſufficit pro ſponſalibus etiam ſine uerbis, licet non ſufficeret ad matrimonium; & quia non licebat ei allegare, ꝙ ſuum nomẽ fraudulenter mutaſſet, ſ̃ de dona. inter dilectos.

CVm in tua. [contrahentium] .i. ꝯhere uolentium. [maiorum] .i. antiquorum ſuorum ꝓpinquorum. [quæſiuiſti] dubitat iſte eps, an in hoc caſu liceret recipere iura ꝓpinquorum, q iurare uolebãt nullum impedimentum ꝯſang. eſſe inter eos. & erat cã dubõnis: quia non uidebantur recipienda, cum nullus actor ꝯ matrimonium appareret; & ſic uidebantur ſine cã iurare. uel cauſa dubitationis fuit: quia uidebatur, ꝙ per talẽ denunciationem & famam non deberet poſtponere recipere ſacramenta, nec prohibere matrimonium. [Grauis] idem uidetur, & ſi turpis, ſupra eo. præterea. Sed illud ideò eſt: quia cum perſona denunciante dicebatur perpetratum peccatum. [Fama] no. famam probari, ſupra de teſti. tam literis, & c. cauſam. & idem de ſcandalo. ¶No. ſolam denunciationem non impedire matrimonium, niſi adſit fama. [De plano] infra de accuſ. ſicut olim. No. plenariam inquiſitionem fieri de fama. nam multiplex clamor facit fidem de ea, infra de accuſatio. qualiter. item & ſine ordine iudiciario & ſine teſtibus poteſt quis certiorari de fama. [Famam] hi habebant neceſſe iurare, ꝙ fama falſa eſt [contrahẽtes] ideſt contrahere uolentes.

COnſultationi tuæ. [Audientia de neg.] & ſi poſſeſſorio agatur, ſupra de reſti. ſpol. ex trãſmiſſa, & c. ex parte. Alij tamen contradicunt.

GEmma mulier. [Stipulatio] pro P. [pœnæ.] ff. de uerb. obl. Titia, in prin. ſecus n. dicimus in arrhis. nam ſi p dantem arrhas remaneat mrĩmonium, amittit eas. ſi uerò per recipientem reddit duplicatas, niſi expreſsè dictum ſit. ꝙ quadruplicatas reddat. C. de ſpõſ. mulier, rñ. j. §. quadrupli. & idẽ dicimus in pignorib. cũ pignora arrhæ dicant, C. de re pig. l. j. ceſſat aũt hæc pœna arrharum ſi intra biennium nõ exequit nuptias, C. de ſpõ. ſi is, ff. de ſpõ. ſæpe. Item pp mortem ſponſi, uel ſponſæ, ff. de ſpõ. arrhæ. Item pp perſonam ſponſi, cum quo mrĩmonium interdicitur, C de ſponſ. mulier, §. q uerò, & §. his quoque. Item pp minorem ætatem; unde ſecurius eſt parentibus dare, C. de ſponſ. l. ult.

Si quis

SI quis fidem dedit.

SI inter uirum & mulierem [alia] qualia ſunt. ſ̃. eo. ex parte, ſ. promitto te pro coniuge tenere [ſimilia] puta ꝯham tecum. ſ̃. e. requiſiuit, & ſ̃. e proxi.

ADoleſcens] .i. maior. 14. ann. ¶Deſponſatam] cum iam eſſent ambo puberes: qa tunc non fit mrĩmoniũ, niſi uera carnalis copula interueniat. ſ. n. ante pubertatẽ ꝯxiſſet ſponſalia, tunc per aduentũ pubertatis cũ talibus facta ratificantis dicerẽ uerum mrĩmonium factum, ſicut no. j. ti. proxi. atteſtationes: alij tñ ꝯdicunt [cognoſcens] & de hoc conſtet per cõfeſſionem: ſecus, ſi dubitaretur. ſ̃. e. iuuenis: quia tunc præſumeretur carnalem copulam interueniſſe. j. ti. proxi. continebatur.

De deſpõſatione impuberũ. Rubr.

TVa fra. [adulto] .i. pubere [ꝯhere] matrimoniũ, uel ſpõſalia. ſi aũt eſſet maior ſeptẽnio, ſed impubes, ẽt ſi ꝯcta ſponſalia ſint eo inſcio, tñ pu. ho. iuſti. impedit mrĩmoniũ cũ ꝯſanguineis. j. e. acceſſit. alij ꝯ eum nõ fuerũt ſponſalia, niſi tacite uel expreſsè conſenſerit, iõ nec pu. ho. iuſti. impedit ꝯhere cũ conſanguineis, & hoc magis. placet [conſentit] tacite ſaltẽ nõ ꝯdicẽdo, cũ pſens eſſet. ff. de ſpõ. hæc ita ſic dic neceſſariũ eſſe, ꝙ i mrĩmonio expreſsè conſentiat. ſ̃. ti. proxi. tuæ. ¶Itẽ in ſponſalibus tacitus conſenſus nõ uidetur habere locum niſi in patre, ar. ff. de ſponſalibus. §. ult. & §. ſed quæ. in aliis autem, & ſi pro aliis contrahere poſſunt, eſt tamen neceſſarius conſenſus expreſſus, uel ratihabitio. ſ̃. tit. proxi. ad id, præall. l. hæc ita ſi. & no. j. de ma. ꝯ con. interdic. ec. c. 1. imò nec ratihabitio tacita ſufficit. ſ̃. de reſt. ſpol. ex parte [poſſe] & fortè in hoc caſu nõ impediente pu. ho. iuſtitia poterit cũ conſanguineis ꝯhere [filius] adultus [uoluntas] puta qa ſit minor. 14. ann. qui in matrimonium conſentire non poteſt [tradere] .i. tradendũ promittere; & ſic contrahuntur ſponſalia.

VBi non eſt conſenſus [legibus] puta in ſponſalibus uſq; ad 7. ann. & uſq; ad 14. in matrimonio [coniungantur] ꝯhẽdo ſponſalia uel matrimonia iõ ſit hæc prohibitio: quia cum poſſint poſtea uariare, & cũ faciles ſint pueri ad diſſentiendũ, timet, ne tranſeãt ad alia matrimonia: tñ facta tenent [coniugãtur] carnaliter. & ſit iſta prohibitio propter dubitationem, ne per talẽ commixtionem ratificentur ſponſalia. ſ̃. tit. proxi. iuuenis, uel matrimonium. j. eo. continebatur.

PVberes à pube. [exiſtimant] & bñ [certum] q. d. habẽte. 14. ann. & non potente coire, fuit dubitatum, an poſſit ꝯhere matrimonium? ſed de potente coire, licet ſit minor. 14. ann. certum eſt, ꝙ ꝯhere poteſt. ¶Ex habitu] ſecus, qñ agitur de tutela: quia ibi ſufficit habere an. 14. & ſi generare non poſſit. C qñ tu. uel cu. de indecora. ſed hoc uerum eſt, quod in hac decr. dicitur ẽt ſi ante. 14. ann. poſſit generare. nam in 14. ann. & ſi generare non poſſit, tñ matrimonium ꝯhere põt, ar. j. e. ti. c. ult. alij tñ dicunt, ꝙ etiam ſi habeat. 20. ann. & nõ poſſit cognoſcere mulierem, nec contrahere poterit, ar. hic. & icirco ponit ætatem 12 uel 14. ann. quia tunc præſumitur potens generare, niſi probetur contrarium, arg. ad hoc & de frigidi. & male. c. 2. ſed aliud eſt in frigidis, ut ibi no. prius dictum placet.

LIteras tuas [poſtq̃] licet. n. a principio non tenuerint ſponſalia, niſi tñ poſt ꝯdixerunt, ſi ſciuerũt, in ſeptimo confirmant. j. c. proxi. & c. duo. ¶Filiam] filiam enim habere nõ poteſt impediente affinitate. 30. q. 3. nec eam, nec matrem propter publicæ honeſtatis iuſtitiam. ſ̃. e. iuuenis.

ACceſſit [conſenſerit] expreſsè uel tacitè. lapſo. n. ſeptennio, ſi ſciuit, niſi contradicat, conſenſiſſe uidetur in ſponſalia. j. eo. duo [abſolutus] antequam ad 7. anno. perueniſſet. ſed & ſine abſolutione crederem ſufficere, ſi in ſeptennio aliter proteſtetur, ſe nolle conſentire.

SVMMARIVM.

1 *Statur ſemper dicto uiri dicentis ſe cognouiſſe uxorem maiorem. 11. ann.*

2 *Quæ ſit ætas legitima ad contrahendum.*

3 *Sola cognitio non ſufficit ad hoc, ut ſit matrimonium.*

4 *Nunquid ex hoc, quod mulier ſit cognita, dicatur eſſe in ætate pubertatis, & uide in nu. 5. & 6.*

COntinebatur [cõſenſiſſe] ſupple ẽt ſi uir ꝯdicat
1 eam ſe carnalr cognouiſſe † ſtandum] 24. q. 1. c. 2. contra. 27. q. 2. qui inter, ꝯ. So. uir dicit ſe cognouiſſe uxorem maiorem. 11. ann. ſiue illa confiteatur, ſiue neget, ſemper ſtabitur iuro uiri, ut hic, niſi p aſpectum corporis mulier aliud probaret, i. uirginitatẽ: quidam tñ dicunt, cum ſæpe oculus fallatur, niſi ꝯriũ expreſsè indubitanter per teſtes appareret, ſemper eſt ſtandum pro eo, qui dicit ſe cognouiſſe [ſi aũt] q. d. dictũ eſt in pcedenti parte huius. c. quid iuris ſit, ſi mulier puenit ad nubiles annos, nunc aũt dicendum eſt, quid iuris ſit, qñ nondum puenit ad annos nubiles: ſed tñ uicina eſt eis. ¶Vndecim] ita, ꝙ diſtet à. 12. ann. i. an-
2 te. 12. cœptũ ultra. 6. mẽſes, ar. ff. de exc. tu. nõ tñ nos dicimus[a] eam eſſe circa. 11. ann. ſi habet. 11. cõpletos, & dimidiũ. & hoc eſt ea rõne: quia legitima ætas ad ꝯhendũ eſt. 12. ann. completi, non cœpti. ſ̃. e. puberes, & hic: tñ tene quicquid dicant glo. aliæ. ſed etiam ſi ante. 12. uel 11. ann. eſſent cõiuncti, & aliqua præſumptio apparet pubertatis, iudi-
3 carem pro matrimonio, arg. j. eo. à nobis. ¶† Cognita] hoc ſolum, ſ. cognitio non ſufficit, ut matrimonium ſit: & ſine hoc ſola deſponſatio cum uerbis aptis matrimonio ſufficit, ſi eſt proxima pubertati, & ex aſpectu corporis poteſt aliquo modo deprehendi eam eſſe potentẽ ad generandum. uel dic, ꝙ nunquam ſufficit, ꝙ ſit proxima pubertati, qñ in ſolis uerbis mrĩmonij, uel ſpõſalium ſteterunt ad hoc, ut matrimonium præſumatur, niſi. 12. ann. habeat completos. ſ̃. e. puberes: uel niſi ex aſpectu corporis appareat eam pubeſcere. ſ̃. e. puberes. quare. n. poſuiſſet decr. 12. ann ſi ſufficeret 11 uel 10 & dimidium non uideo: ſed ſi ſit, uel dicatur cognita à uiro, tunc habet locum hæc decr. ſ. quia ſufficit, ꝙ ſit in 11. uel ẽt amplius circa. 12 ¶†Sed dices, nonne ſi cogno-
4 uit eam, apparet eſſe puberem eam? Rñ. poteſt enim eſſe, ꝙ lanuginem in fœmore non producit, quæ ſola eſt ſignum pubertatis, & tamen clauſtra pudoris aperta ſunt; & ſic cognita apparet, uel præſumitur, licet ſigna
5 pubertatis non appareant. ¶†Sed oppones, nonne & ſi in 10 uel 11. an apta eſſent clauſtra pudoris, idem præſumeres. ſ̃. de ſpon. iuueni.? Rñ. nõ: qa ibi nõ loquit, ꝙ pſumat carnalis copula interueniſſe. ſed conſenſus, uel cognitio aliqua ſpõſaliũ añ. 11. an. licet apta ſint clauſtra pudoris,

a ¶*Nos dicimus. Hanc opi tenet etiam Car. in cõſ. 4. inci. in dubio præmiſſo, & refert do. Inno. hic.*

pudoris non p̃ ſumitur mr̃imonium,uel carnalis copula
interueniſſe de facili,niſi apertioni clauſtrorum alia in
dicia adminicularentur, forte magnitudo perſonæ, uel
aliæ,q̃ mulieres melius norunt expedit dicere, vel lite-
ris adnotare?uel dic hanc decr.locum hr̃e, ubi in mino
ribus annis ꝯxerunt:ſed poſtea ꝑuenientes ad maiorẽ
ætatem,ſi unus petat ſeparari,& alter dicat,cognoui eã
dum erat in 11.ann.uel magis uicina. 12.non ſeparabit
mr̃imonium.quia poteſt dubitari, ꝙ tunc fuerit potens
cum permiſit ſuper ſe uirum aſcendere,& ideo tutiorẽ
6 partem interpretandum eſt.s̃. de ſpon. iuuenis. ¶†Sed
de hoc oportet conſtare,ꝙ uiſus ſit eam cognoſcere.nõ
enim ſola ætas.11.an.ſufficeret.ſed hæc opi.in hoc ꝯdi
cit proxi.quia dicunt,ꝙ licet hi.in 11.an.uiſi ſint com-
miſceri,ſi tñ de hoc põt conſtare mulierem non eſſe pu
berem,ſ.quia lanuginem nõ habet non iudicabitur ma
trimonium,niſi peruenerit ad an.12.

DE illis hic primo loquitur,qñ ambo ſunt infra an
nos pubertatis.nã tunc uterq; eorum ad puberta-
tem perueniens iudicio eccleſię de iure petit ſeparatio
nem ante aũt petere non põt. Scd'o ponit, qñ tp̃e, quo
ꝯhunt alter eſt maior:alter minor.nã tunc minor, cum
ad pubertatem uenerit, ſeparationẽ petit. maior autẽ
nullo tp̃e iudicio eccleſiæ petet ſeparationẽ,q̃uis ſi cõ
trahat mr̃imonium.s̃.ti.proxi.c pe.& ſm hoc intelligo.
c.ſequens. [Si uerò]ex tunc loquitur,qñ tp̃e quo ꝯhũt
unus eſt pubes,& alter impubes.¶Iudicio eccleſiæ] hoc
iudicium eſt neceſſariũ, ubi ſponſalia tenet , ſed poſtea
ex aliqua cã ſeparantur.ſed ſi non tenerent,puta qa in-
ter conſanguineos,uel qa prius cum alia ꝯxiſſet, uel ẽt
quia ſub conditione erant celebrata:uel quocunq; alio
modo ſint nulla,non eſt neceſſarium hoc iudicium ec-
cleſiæ,licet quodammodo ſit honeſtum.Item dicimus,
ẽt ſi mr̃imonium ſit nullum, ꝙ tunc non eſt neceſſariũ
hmõi iudicium,niſi forte coniuncti eſſent mr̃imoniali-
ter,quia tunc ſi recederet ab eo ſine iudicio eccleſiæ,da
retur ſibi reſtitutio uxoris.j̃.de diuor.porrò.¶Diſſenti
re.]ita, ꝙ eccleſia approbet.ſed ſi contraxit cum alio
matrimonium tenet.& eſt hoc uerum,ubi tenẽt ſponſa
lia.ſecus aũt,ſi non tenerent:quia tunc maior poſſet ſe-
parationem petere per iudicium eccleſiæ.s̃.e.c.acceſſit.

A Nobis tua [His] ſ.ambobus ꝯhentibus [Matrimo
nium].ſ.futuri [Eorum].ſ.ꝯhentium.¶Aſſenſum]
unde dicunt quidam,ꝙ ſi impuberes per uerba mr̃imo
nio apta contrahant matrimonium, & hoc etiam inten
dant,non eſt matrimonium:quia illud contrahere non
poſſunt:nec ſponſalia.quia ad illa non intendunt, ar. ff.
de ſpon.quæſitum.ff.de ritu nup.minorem ueruntamen
ſi uſque ad legitimam ætatem in eadem uoluntate per-
ſiſtant, ratificatur matrimonium, argum.j̃.c.proxi.& l.
minorem.¶Poteſt tñ probabiliter dici,ꝙ ſponſalia ꝯ-
hunt iuris poteſtate,licet illa contrahere non intẽdãt,
uel uerba non dicant, argu.j̃.de condi.appo.ſuper eo.c.
ult.¶Tenentur] neuter.n.ante pubertatem petet ſepa-
rationem,ſed poſtquam ambo,uel alter tantum ad pu
bertatem peruenerit petere poteſt.s̃.c.ꝓxi.[Anticipa-
re] malicia ſupplente ætatem.j̃.c.proxi.

DE illis ꝙ apparet ex lanugine,uel facti experientia
[Carnali] hoc uidetur ſatis innui in matrimoniis
illam ſolam dici proximam pubertati,quæ cognoſci po
teſt,ar.s̃.c.puberes. In tutelis autem ſecus dicerem, ut
no.in decre.puberes. & idem ꝙ in matrimonio dicã ,in
ingreſſu monaſterij alii cõtra [Conſenſiſſe] uel dicẽdo
uerba apta matrimonio, uel cognoſcendo eam, & hoc
innuit litera ſequens,coniu.&c.

SVMMARIVM.

1 *In cauſa matrimonij non ſolum publicatis atteſtationibus, ſed etiam poſt ſententiam auditur.*
2 *Impuberes licet contrahant, non tamen dicitur matrimonium contractum, niſi per carnalem copulam ratificetur.*
3 *Licet ſponſalia inter infantes minores ſeptennio contracta nõ teneant ratificantur tamen, niſi in ſeptimo anno contradixerint uerbo, uel facto.*
4 *Verba ſunt de neceßitate interuenienda in matrimonio contrahendo.*

ATteſtationes[Credit hic credit ꝯfeſſioni mu
lieris,qa eſt ꝯ ſe,& uir non dicebat ꝯriũ.ali
ter.n.eius dicto ſtaret.s̃.e.continebatur.uel
dic,ꝙ ẽt ſi mulier fuiſſet corrupta,& nõ uir
tamen eſſet mr̃imonium conſummatũ,de hoc not.j̃. de
1 eo,qui cog.conſan.uxo.ſuæ, fraternitatis.[†Teſtes] ſpe
ciale eſt in cã matrimonij,ꝙ non ſolum poſt publicatas
atteſtationes, ſed ẽt poſt ſñiam auditur.s̃.de re iud. la-
tor,& c.conſan.uel dic,qđ hic erat nouus articulus,ſu-
per quo licet poſt publicatas atteſtationes, licet de no
2 uo producere teſtes.s̃.de teſt.ex tenore.¶†Probare]no
ta.ꝙ ſi impuberes ꝯhãt, quantocunq; tp̃e ſteterint poſt
pubertatem,non tñ de ſponſalibus fit mr̃imonium, niſi
de nouo conſenſerint ꝑ carnalẽ copulã,quæ ſecuta in-
3 ducit p̃ſumptum mr̃imonium.s̃.ti.prox.is qui.¶†In ſpõ
ſalibus tñ dicimus,ꝙ ſi infantes minores ſeptennio ꝯ-
hant ſponſalia,ea non teneant,tñ ratificantur, niſi in ſe
ptimo anno ꝯdixerint uerbo,uel facto ; puta cum alio
ꝯhendo.s̃. c.literas,& c.acceſſit.j̃.eo. duo. & eſt mirabi
le,qđ de nihilo lapſu tp̃is fit aliquid;puta de non ſpon-
ſalibus ſponſalia,ſed id,qđ aliquid eſt, non mutat natu
ram,qa non fit de ſponſalibus mr̃imonium.Alij tñ ꝯriũ
dicunt, hic incumbere ꝓbationem mulieri, quia ſigna
apparebant diſſenſus'puta quia uir diſceſſerat ab ea ſe-
cus,ſi nec ſigna diſſenſus,uel conſenſus apparebant, qa
tunc deberet p̃ſumi de ſponſalibus factũ eſſe mr̃imoniũ
primũ dictum magis placet.[Conſenſiſſet] cognoſcẽdo
uel de nouo ꝯhẽdo.alias.n.& ſi oſculatus eſt eã,uel ſi ha
bitaret cũ ea nõ p̃ſumerem mr̃imonium.j̃ de ma. ꝯtra.
contra interdic.ec.c.j. [Iuramento] ſpeciale eſt in hoc
caſu , ut actore nihil probante reus iurare cogatur.
4 [†Conſenſit] ſi.n.uir confiteretur,ꝙ poſt.an.14.ꝯſenſit
& uoluit, ꝙ ipſa eſſet uxor eius , licet non interuenerit
carnalis copula,uel ſignum conſenſus exterioris.tñ ma
trimonium debet inter eos iudicari,cum ſponſalia præ
ceſſerint,q̃ ꝑꝑ cõſenſum ſequẽtẽ trãſierũt ĩ mr̃imoniũ
ſecus ãt eſſet,ſi nõ p̃ceſſiſſent ſpõſalia, qa tũc licet adin
uicẽ eodẽ tp̃e ꝯſenſus occultus ſine uerbis , uel aliquo
tractatu p̃cedẽte interueniſſet inter aliquos,nõ faceret
mr̃imoniũ cũ in eo ꝯtrahendo in potẽtib.loqui neceſſa
ria ſint uerba,uel tractatus p̃cedens,ut no.s̃.ti.ꝓx.tuæ.

EX literis [Liberam tribuas].s̃.e.de illis, à nobis,ꝯ
Solu. hęc mulier nunq̃ cõſenſit ſponſalibus parẽtũ.
unde cum eſſet pubes, non tenuerunt ſponſalia s̃. eo.c.
j.uñ contradicere põt,& ibi ipſa libera uoluntate con-
traxerat:uñ contradicere poteſt.hic tamen not.ꝙ licet
non teneant ſponſalia, ſi tamen poſtea cognoſcat, rata
hr̃e vr̃ ſponſalia ſuo nomine contracta.uel hic de æqui
tate.uel ibi interuenerat iuramentum,hic non.

DVos pueri [Per tres annos] Nota ſponſalia infan-
tum lapſu temporis ratificari.[Copulauit]hoc ma
trimonium tenuit ſiue ſtatim peruenerit ad puberta-
tem , ſiue poſt,cum eam cognouit [Reliquit] & malè,
[Accepit]

[Accepit] & male impediente publi.ho.iuſticia [Com
pulit] & male,cum alium uirum haberet,& ſi copula in
terueniſſet,propter affinitatem [Dabitur]hæc inhibi-
tio fit ꝑꝑ delictum utriuſque ſic.27.q.1.§.Chriſtus,uel
propter ſcandalum.

SVMMARIVM.

1 *Accuſationis, & denunciationis differentia.*
2 *Comparatio matrimonij ſpiritualis ad carnale quo ad denunciationem, & de uirtute denunciationis, in nu.3.& 4.& 5.*

AD diſſoluendum [Remouere] & ſuper hoc ſen
tentiatur . ¶ † Denunciari] no. accuſationem
1 non habere locum niſi ſuper crimine iam ꝑpe-
trato denunciationem aũt ſuper ꝑpetratis, ut pœniten
tia agatur:& ſuper perpetrandis,ut ceſſet, locũ habet j̃
de accu.qualiter.22.q.5.hic ur̃ 93.di.diaconi.ff. de dã.
2 infe.l.ij. ¶ † Denunciari]hoc eodem modo dicimus po
ſe agi in matrimonio ſp̃uali.nam electo nõ petente cõ
firmationem,uel conſecrationem poſſum denũciare ſu
periori,dñe,talis eſt in tali peccato;unde non põt, nec
debet confirmari & conſecrari.22.q.5. hoc ur̃ ſed ca-
ueat ſibi ille , qui denunciat : quia non põt denunciare
peccatum,qđ ſit in forma electionis,ſi eius executionẽ
non impedit:nec de crimine,de quo egit pœnitentiam,
niſi ſit tale,qđ poſt pęnitentiam impediat executionem
ordinis s̃.de renun.niſi cum pridem.§.j. & no.ij. q.1. ſi
peccauerit ar.ꝯ 51.di.ex pe. ſed illud loquitur in irre-
gularitate,& criminibus,ubi diſpenſatio eſt neceſſaria.
Item ꝯ j̃.de cle.ex.mi.ſi celebrat: ſed expone,ut ibi.Itẽ
denunciatione agitur contra electum poſt confirmatio
3 nem s̃. de ap.conſtitutis.¶ † Item no,ꝙ licet denuncia-
tio impediat confirmandum,& conſecrandũ,non tñ de-
bet tm̃ operari, ut electores reuocet ab electione, niſi
credãt uerũ eſſe,qđ dr̃.nec ꝑꝑ hoc eſt impedienda, uel
prohibenda a ſuperiore celebratio electionis,niſi forte
incontinenti haberet paratas ꝓbationes.s̃.de his , quæ
4 ſi.a ma.par.c.cum in cunctis.¶ † Alii dicunt,& forte me
lius,ꝙ non eſt differentia inter ordinationem,& conſe-
crationem,& electionem,quia utrobique & ordinator,
& conſecrator,& elector diligentes debent eſſe,ut inq-
rant de perſona ordinandi,& conſecrandi,& eligendi.ſi
23.di.ca.qñ.61.di.miramur.7.q.2.dilectiſſimi. & denũ
ciationes audire debent ꝯ prædictos , ſi credunt denun
ciantes bona intentione moueri, & uerum eſſe quod ob
ijciunt.ſi autem non credant,nihilominus poſſunt ꝓce-
dere ad ordinationem,& conſecrationem, & electionẽ,
& tenebit qđ factum eſt , ẽt ſi denunciator appellet, &
etiam ſi dicat ſe habere paratas probationes, quia hæc
prædicta.ſ.ordinatio,conſecratio, & electio non fiũt in
forma iudicii:ſed officia,uel miniſteria ſunt.hoc tñ fate
mur,quia ſi coram ſuperiore , probauerit ueras cauſas,
ex quibus appellauit,ꝙ totum caſſabitur , qđ factũ eſt,
ad minus quo ad executionem.s̃.de elec. cum inter , &
s̃.de ap.conſtitutus poſſet etiam ſuperior ordinatori &
conſecratori imponere pœnam, ſi inueniret prædictos
perperam proceſſiſſe ur̃ tñ,ꝙ ſi ſit commiſſa denuncia-
tio,& procedatur ordine ſuo,ꝙ poſtea pendente denũ
ciatione,nec ipſe,qui in denunciatione procedit,nec a-
lius ad ordinationem, uel conſecrationem , procedat,
ar.hic,licet in electione forte eſt aliud de hoc autẽ no.
5 j̃.de ſymo.accuſatum.¶† In confirmatione autem,cum
proceditur in forma iudicii , & cum cauſæ cognitione,
bene admitteretur talis appellatio,& caſſaretur, quic-
quid fieret poſt talem appellationem, etiam ſi non pro
baret ueras cauſas appellationis s̃.de ap.interpoſita. &
qđ dictum eſt in ordinatore, conſecratore,& electore,
ſ.ꝙ non obſtante ꝯdictione,& appellatione cuiuſquam
tenet,quod ab eo fit,idem ur̃ ẽt in eo,cui mãdatum eſt,
ꝙ prouideat in aliquo beneficio alicui,& eo,qui depu-
tatus eſt executor ad dandum.& hoc dicimus prædicta
rõne,quia iudex non eſt,nec in forma iudicii procede-
re debet imò ẽt idem dicimus,ſi alias haberet iuriſdõ-
nem,ut ep̃s,& ad eum pertinet collatio beneficiorum:
quia non teneretur admittere huiuſmodi exceptiones,
uel denũtiationes;nec appellatio ob hoc interpoſita im
pediret proceſſum eius,niſi probaretur ueritas cauſa-
rum s̃.de ap.conſtitutus,& c.ſeq.immo,ſi prouiſor, uel
executor uult audire exceptiones, uel denunciationes
huiuſmodi,ille,qui debet prouidere,poſſet dicere, non
pertinet ad te,quia tantum executor es.ſupra de re iu-
di.de cætero.licet ſecus eſſet in ordinario.ſi autem pro
uiſor haberet cauſæ cognitionem,ut ſi mandatur, ꝙ ꝓ
uideat,ſi eſt idoneus,uel ꝙ alias compellat,tunc oppo
ſitam exceptionem,uel denunciationem audiet,& appe
lari poteſt;& quicquid fieret poſt talem appellationem
ſi offerret probationem cauſarum,caſſaretur. s̃, de ap.
interpoſita prudenter tñ faciet merus executor ſi audie
rit,quod eum mouet, & ſi conſuluerit ſuperiorem [Cõ
trahendum] maxime ubi de eorum ſponſalibus agitur
quia tunc ſunt uicini præcipitio.22.q.5.hoc ur̃ [Exce-
ptionibus] quia non præceſſit monitio.j̃.de accu.qua-
liter,uel quia eſt criminoſus denunciator.2.q.7.accuſa
tor. 3. q.7. in grauibus [Attentetur] i.ne ſponſalia de
nouo ꝯhantur [Ceſſetur] quia apparebit lapſo termi-
no denunciationi præfixo.[Attentatum] per extorſio-
nem,uel uiolentiam.[Irritum] .i. puellæ non præiudi-
cat.uel dic,ꝙ ideo dr̃ irritum, quia pendente cã ſepa-
rabitur uel dic , quod obtinet in ſponſalibus , non in
matrimonio.

TVæ nobis [Mutuo] per uerba de præſenti[ætatis]
ideſt 12.an.compleuerit. [Etatis] quia 12.an.non
habebat [Etatem] hic ſatis colligitur,ꝙ ſiue mulier ha
beat. 12. an. ſiue cognoſcibilis ſit , poteſt contrahere
matrimonium.

De clandeſtina deſpõſatione. Rub.

CLANDESTINVM matrimonium dr̃ , quod non po-
teſt probari per teſtes infra c.j.& ij. Item quod non ſit
cum ſolennitate infra eod.cap.3.xxx.quæſt.5.aliter, li-
cet quæ non debeant fieri, tamen facta tenent xxx.q.5.
noſtrates.

SI quis clam Ideſt non publice,ſed tñ tot fuerint præ
ſentes,quot ſufficiebant ad probationem,alias male
ſequeretur,uiro incumbit probatio [Viro] petẽti uxo-
rem;& ſi mulier petat uirum,quia negantis factum &c.
6.q.5.actor.ff.de proba.ci incumbit.

QVod nobis [Cõpellẽdi]ut ſe hẽant ꝓ cõiugibus.
[Rõnabilis]ut conſanguinitas, uel aliud impedi-
mentum,puta quia fiat præiudicium alii matrimonio,
uel aliæ conſimiles.

SVMMARIVM.

1 *Cur fuerit ſtatutum, quod fiat publicatio ſolennis in eccleſia cum quis uult contrahere matrimonium cum aliqua. & in quibus eccleſiis fieri debeat, in nu.2.3.4.5.& 6.*

Cum

CVm inhibitio [In eccleſijs] non in una tm̃: ſed in omnibus eccleſijs illius loci, ubi habitãt, uel
1 ſaltem in pluribus. ¶ † Proponatur] cum periculoſum ſit illicita matrimonia ꝯhere & ꝑ peccatum, & ꝑ illegitimitatem filiorum dignum eſt, ꝙ hæc ſolennis publicatio in eccleſia fiat ad idem ꝫ.qui ma.acc.po. cum in tua. nam circa maiora maius periculum uertit. 42.di.quieſcamus & hac eadem rõne poteſt dici, ꝙ hæc publicatio debet fieri in eccleſijs, ubi antiqua habitatio eſt parentum utriuſque illi enim ſunt, qui meliusnorunt conſanguineos ſuos.ſ.de reſt.c.licet ex quadam infra qui ma.ac.poſ.uſ. ¶Item quærendum eſt de conſanguinitate, ubi melius ueritas ſciri poteſt ſ.de ele. ſcri-
2 ptum.ꝫ.de pur.ca.cum.P. ¶ † Item deriſio eſſet dicere, ꝙ publicatio hæc alibi fieret. ſi.n.Scotus, uel Hibernicus uult ꝯhere Bononiæ cum aliqua ſiue Scota, ſiue Lõbarda, quis erit, qui de eorum conſanguinitate ſciet teſtificari, cum nec terrã nouerit? & ſi alibi eſſet eorũ antiqua habitatio, alibi moderna, utrobique fieri deberet. nam in primo loco, quia melius ſciunt gradus conſanguinitatis in ſecundo: quia melius ſciunt, ſi cum alio cõtraxiſſet. ¶ Tñ dicunt quidam, & non male: quia licet bonum ſit utrobique nũciare. tñ ſi ſolummõ fiat, ubi eſt eorum antiqua habitatio, ſufficit ad hoc, ut filij eorum non iudicentur illegitimi: quia hæc conſtõ non iudicat illegitimos ꝑ ceſſationem denunciationis, niſi illos, qui in caſu prohibito ſunt coniuncti. tñ quidam credũt idem, & ſi aliud impedimentum adſit ꝫ.qui ſi. ſint legi. ex tenore. nã ibi dr̃, ꝙ ad hoc, ut filij ſint legitimi, oportet ꝙ matrimonium ꝯtũm poſt aliud matrimoniũ ſit cõtractũ in faciẽ eccleſiæ & ignorante altero cõiugum: ſed ubi non ſit publicatio ẽm tenorem huius decre. nõ ſit in facie eccleſiæ, ergo nec filii ſunt legitimi. ¶Alii dicunt, ꝙ in faciẽ eccleſiæ fit, ſi ſit publice etiam ſine ſolennitate huius decre. & ideo ſufficit, ꝙ tñ publice contrahatur, & erunt filii legitimi, dummõ ſit alterius ignorã-
3 tia. ¶ † Sed quid ſi, ubi eſt eorũ antiqua habitatio, non habeat conſanguineos, ſed alibi, & in pluribus locis, nunquid ubique erit neceſſe fieri publicationem? Rñ. non. non.n.oportet circa hoc nimis ſubtilizare ꝑ periculum illegitimitatis filiorum, licet ab initio multa ſit diligentia adhibenda: ẽm ex poſt facto ꝑ cauſam prædictam, quantum põt, debet negligẽtia tolerari, uel po-
4 tius excuſari. ¶ † Sed quid ſi publice ꝯtraxit, & tenuit, aliam.ſ.primam pro uxore, nunquid hæc publicatio facta in eccleſiis ſufficit, ut ſine peccato coniungatur ſibi alia.ſ.ſecunda, an ualet quærere ſententiam diuortii, & etiam iuſtitiam ſententiæ.i.ꝙ iuſte ſeparatus ſit a prima? Reſpon.ꝙ hæc mulier, quæ ſciuit prius matrimonium, non excuſatur a peccato nec eius filij erunt legitimi, ſi poſtea appareat legitimum primum matrimonium, & nũquã p eccleſiam ſeparatum debuit.n.quærere ſẽtẽtiam diuortij. negligens.n.fuit, & ideo nõ debet excuſari, quin ſciuerit impedimentum debuit.n.diligentius inquirere, q̃ per ſolam publicationem, ar.ſ.ut li.nõ conte.qñ ſ.de ſpon.in præſentia.35.q.1.cum per bellicam, quo ad alia impedimenta præter conſanguinitatẽ modicum operatur, niſi quia facit aliqñ præſumi, quia ſi crederet aliquod impedimentum eſſe ſuo matrimonio, non feciſſet ſuum matrimonium per eccleſias publicari. ſed hanc præſumptionem tollit, ſi publice credebatur, uel ſciebatur, ꝙ cum alio contraxiſſet. ff.de iur. & fac.igno.regula iuris. Diſcat igitur cautius negociari C.de furtis, inciuilem. & hæc uera ſunt, ſi erant perſonæ notæ ſibi adinuicem. nam ſi eſſet unus de una ꝓuincia, & alius de alia, ibi facilius præſumeretur probabi-
5 lis ignorantia. ¶ † Si autem nihil ſciret de priori matrimonio, licet publice contraxiſſet, nec ipſa eſſet in peccato, nec filii illegitimi, quia ab impedimento excuſat eos contractũ matrimoniũ publice, & ignorantia q̃ ambo interuenire oportet, ut excuſetur, ut expreſſe colligitur infra in præall.decre.qui ſi.ſint legi.ex tenore. Itẽ & ſi ſententia lata ſit, dummõ non ſit appellatum, ſufficit ad excuſationem matrimonii, & legitimationis filiorum, quamuis poſſit poſtea ipſa ſententia retractari, & ẽt retractetur.ſ.de re iudi.tenor quia probabilẽ cauſam habent erroris. imo uſ etiam, ꝙ ſi ſciuerunt matrimonium primum, & ignorante altero contrahant, ẽm qđ credebant primum matrimonium ſeparatum probabiliter, ꝙ ſine peccato ſunt, & filii ſint legitimi, etiam ſi nulla fiat publicatio in eccleſiis ſ.de ſpon.cũ in apoſtolica ſed hoc nõ credo. nam ex quo mulier ſciuit uirũ habere aliam uxorem, non debet cum eo contrahere, uel ei credere ſuper ſeparatione primi matrimonii, niſi per ueritatem hoc ſciat, arg.ſ.de ſpon.in præſentia. nec contradicit decre.cum in apoſtolica, quia licet ignorantia illa excuſet, ut poſtea poſſit cum ea contrahere, nõ obſtante ꝙ de ea ducenda fidem dedit prima uiuente,
6 non tñ filios defendit ab illegitimitate. ¶† Probabilis] no. propter probabilem coniecturam interdici matrimonium.ſ.de ſpon.cum in tua [Interdicatur] per ipſos presbyteros. Alii dicũt per ſolos ordinarios [Si ambo] ſecus, ſi alter ꝫ.qui ſi.ſint legi.ex tenore.

De ſponſa duorum. Rub.

VNDE no.ꝙ ſi aliquis petat aliquam in uxorẽ, & probet ꝙ ipſe ꝯxit cum ea de præſenti, & mulier ſimiliter ꝓbet, ꝙ ꝯxit cum alio de præſẽti, nec ꝓbet aliqđ de antecedenti tꝑe, reus abſoluetur, quia ubi oſcura ſunt iura partium, ꝓ reo interpretandum eſt ſ.de ſi.inſtr.inter dilectus, ff.de re.iu.fauorabiliores. & idem uſ, ſi duo egiſſent ꝯ eandem mulierem, & de utroque ſimul cõſtaret, ꝙ cum ea contraxiſſet ſed non conſtaret de anteriori tꝑe, ꝙ abſoluenda eſt ab utroque uel potius differenda eſt ſententia, quouſque de anteriori tꝑe probetur. ſi aũt primo conſtaret de uno, quam de alio, qui forte nõ habuit ita paratas probationes, tunc ẽt idem dicẽdum uſ.ſ.ꝙ differẽda eſt ſnia, ne præiudicium fiat alii matrimonio, ar.ꝫ.de eo, ꝙ cog.conſan.uxo.ſuæ.ſup e.ꝫ.de frigi.c.j.ubi no.& c.laudabilẽ. quo ad hũc tñ articulũ poſteriorẽ ſecus eſt, ſi agiẗ de præbẽda, uel poſſeſsionibus q a tũc ſtatim ẽt pro primo ꝓbante fertur ſnia, ſed caue bis cõdemnato, qđ ſeruabis eum indẽnem, ſi forte aliquas faciat expenſas pro eo, ꝙ rem pendente lite reſtituit. ff.de rei uindi.is a quo, & l.ſeq.

SVMMAR VM.

1 *Sponſalia quot modis contrahantur.*
2 *Cum in ſponſalibus apponitur conditio, tamen intelliguntur cõtracta ſponſalia.*
3 *Matrimonium ratificari dicitur per ſubſequentem copulam.*
4 *Signum expreſſum matrimonij contracti eſt manum ſtringere anulo.*

DVobus modis. [fides] quo ad ſponſalia contrahenda, uel matrimonium [Pactionis] ſcilicet per uerba de futuro [Et conſenſus] ſ.per uer-

1 ba de præſenti. [† Ducet] quatuor modis ꝯhuntur ſponſalia.ſ.nuda promiſſione, ſ. cum dicit unus alteri, accipio te in meam uxorem, & ꝯ, uel æquipol.ꝫ.e. c.j. & hic. Idem ẽt credimus, ſi inhabiles ad contrahendum matrimonium uerbis utantur matrimonio aptis, ſ.accipio te in meam, & ẽ conuerſo, arg.ſ.de deſpon.impu.atteſtationes, & c.duo, & c.ã nobis. ibi.n.dicit matrimonia ſr coniungebantur. Item datis arrhis ſponſalitijs. C. de ſponſ.arrhis. Item anuli ſubarrhationis. 27.q.2.ſi quis deſponſauerit. Sed aliter melius probare uſ, ꝙ per anulum tñ ſponſalia contrahuntur: quia mr̃imoniũ non ꝯhit niſi uerbis aptis mr̃imonio interuenientibus, dum mõ ꝯhentes loqui pñt.ſ.de ſponſali.tuæ. Item iuramen-
2 to ꝯhuntur ſponſalia.ſ.de ſpon.de illis. ¶† Si promiſerit] hic ſatis expreſſe habes, ꝙ ſponſalia intelliguntur ꝯtã, qñ conditio in ſponſalibus apponitur. hoc.n.conſtat, ꝙ añ aduentum conditionis.i. anteq̃ eam cognoſceret, fuerunt ſponſalia de futuro. poſtea.n.fuit matrimonium.ſ.de ſpon.is qui fidẽ. Item talia ſponſalia inducunt publice honeſtatis iuſtitiã.ſ.de ſponſa.ad audien-
3 tiã. [† Rem ſecum] ſiue intelligat de fornicario coitu, ſiue de matrimoniali, ſp ſecuta copula ratificatur matrimonium.ſ.de ſpon.is qui. [Conſenſus] obtinendo, non obtento.i.ſi in me conſenſeris, ego conſcientiam in te,
4 uel ſi dederis centum, ego accipiam te in meã. [† Stringit] anulo, & ſic uſ, ꝙ manum ſtringere anulo ſit expreſſius ſignum matrimonii contracti, quàm aliquod aliud ſed certe hoc uult dicere, quia & ſi cõſuetudo ſit, quod qñ matrimonium ꝯhitur, ꝙ mulier ſubarrhatur anulo, & ſine ſubarrhatione anuli ſit matrimonium ſolo conſenſu, & uerbis de præſenti.

ACcepiſti. [Deſponſatam] per hæc uerba de præſenti.

LIcet præter ſolitum.

TVa fraternitas [Deſponſatione] .i.ꝙ aliquas petunt: quia ſe eas deſponſaſſe dicunt. [Irritare] perpetua diuortij, uel ad tps ad agendum pñiam, uel melius, quouſque cognoſcatur, an teneat primum mr̃imonium. 33.q.4 non oportet, & ſic intelligo.ſ. de deſpon. impu.duo, & ca. ad diſſoluendum, & ſic non eſt contra. 35.q.3.contradicimus.

TVas dudum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid inhoneſta conditio inducat matrimonium, & uide in nu.4.*
2 *Sponſalia, in quibus honeſta conditio interuenit, ſuſpenduntur quouſque fuerit adimpleta, & in nu.3.*

De conditionibus appoſitis in deſponſatione. Rub.

1 QVicũq; [† Sub conditionis] ẽt inhoneſta, ſed non ꝯ naturam mr̃imonij; puta ſi furtum fecerit. idem in impoſſibili, ſecus ſi eſſet inhoneſta & ꝯ naturam matrimonij.ꝫ.eo.c. ult. 32.q.2.c.2.aliquando, & c.ſolet, quia tunc mr̃imonium non tenet. ¶† Item ſecus inhoneſta & uolũ-
2 taria conditione, quia hæc ſuſpendit ſponſalia, quouſq; fuerit adimpleta, uel carnalis copula ſubſecuta, uel cõ-
3 ſenſus de præſenti.ꝫ.e.de illis. ¶† Item eſt conditio honeſta & neceſſaria, ut ſi Chriſtianus cõtrahẽs cum Iudæa dicat, ſi facta fuerit Chriſtiana: alias.n. non tenet mr̃imonium.29.q.2.ca.non oportet, & 28.q.2. idololatria. ubi innuitur, ꝙ quælibet turpis conditio diſſoluit mr̃imoium. ſed dic illud loqui de diſſolutione, quæ fit, quo ad torum, & non quo ad diſſolutionem uinculi cõiugalis. non autem habet locum in collationibus factis eccleſijs, quia ibi ſi apponatur conditio ꝯ naturam contractus, tñ tenet ꝯtus.10.q.1.c.j.& idem eſt in collatione ordinum.28.diſt.diaconi, & monachatus.ꝫ.ti. prox. inſinuante, ubi no. ¶ Sed in aliis contractibus conditiones contra naturam, ſicut conditiones impoſſibiles, uitiant contractum, inſtit.de inut.ſtipul.§.impoſſibilis.ff. de act.& obl.non ſolum.ſed in ultimis uoluntatibus ꝓ non adiectis habentur. C. de inſt.& ſubſt.l.reprehendenda [Voluerit] forte ꝙ non adimpleuit conditionẽ fur-
4 ti faciendi. † De ſponſalio] nam ſi interuenerunt uerba præſentis tpis, puta conſentio in te ſicut in uxorem, ſi feceris furtum ſtatim eſt primum matrimonium, nec ſuſpenditur ꝑ conditionem. ſi uerò dixerit, accipio te in uxorem, ſi dederis centum, ſuſpendetur, quouſque det centum.ꝫ.eo.ſuper eo, & ſi interim contrahat cũ aliã de præſenti, tenet.ꝫ.eo.de illis. ſi uerò dixerit, ꝯhiam, ſi dederis centum, datis centum, non eſt mr̃imonium, ſed ſponſalia. uñ ſi datis centum cum alia ꝯhat, tenebit mr̃imoniũ ſimiliter ſi dicat, impono tibi anulum ita, ꝙ ſi dederis centum ſit mr̃imonium, datis centum mr̃imoniũ firmũ erit. & eodem mõ, ſi dixerint ſint ſponſalia, nam datis centum erunt ſponſalia, alij contra.

CVm ſit proprium [presbyter] huius presbyteri intererat, quia erat ſacerdos illius monaſterij, ubi hi manumiſſi morari debebant. [Hanc conditionẽ minus bene ſumunt hic quidam ar.ꝙ in ſpiritualibus interuenit conditio, imò libertas ſub conditione datur.nec.n. ꝑ hoc præciſe cogitur monachus fieri [Fuerat] clericus, uel patronus.nam ſi eſſet monachus, cum non poſſet habere ſeruos non poſſet, eis dare libertatem. 12. quæſtione 1. non dicatis. uel libertati onus ſpirituale adiicitur, ſuprà de ſeru.non ordin.eod. Iterum repete, quæ diximus, ſuprà de ſeru.non ordinan. de famulis. [Exhibe] q.d. ſic de tranſgreſſo mandato pœniteat, & etiam ſic firmas cautiones ab eo habeas, ꝙ ulterius ſimile facere non attentet.

DE illis [Accipiam] quid ſi dixerit accipio? Rñ. idẽ.ꝫ.e.ſup eo. [Accipiam] quid ſi talis ſit conditio ſi inuenero te uirginem, ſi mihi in primo coitu placueris? dicimus tales cõditiones inhoneſtas, & ideo reiiciendas.ſ.eo.c.j.

VErum cum aliqui [interpoſita conditione] ergo ſi dixiſſet, modo, ita quod donatio ſtatim teneat: ſed imponitur onus donatario, uerbi gratia, dono tibi hãc poſſeſsionem, ut omni die celebres uel conſimilibus: alias autem bñ licet eccleſiæ donare ſub cõditione, ſicut alij, & niſi extiterit conditio, non tenebit donatio: quia tunc donatio capit uires ex conditione. [Reuocari] ſed & ſi ſub tali conditione, ſcilicet ut nõ alienetur, ſit collatum, & alienetur ob redemptionem captiuorum, & aliis caſibus à iure conceſsis, tenet alienatio, ſi non ſint aliæ res, quæ alienari poſſint. 12. quæſtione 2.aurum.10. quæſtione 2. hoc ius. alias autem non tenet, ut in authen.de ſanct.epiſc §.ſanctiſsimos. de hoc notatum eſt. 10.quæſtio.2.c.2. & not. ſupra de teſtamen. Raynaldus. Item nec in hoc caſu reuocatur in ipſo iure: ſed neceſſariam eſt retraditionem.

Super

SVper eo.[Conſenſit] per uerba de præſenti ¶Si pater] idē credūt quidā de Papa.nā pn̄t ſi ꝯtrahi ſpōſalia, ſi Papa diſpenſauerit. alij dicunt,[a] & melius,ꝙ cū ſpōſalia, ubi requirit̄ diſpēſatio, nō teneāt, qa ius ea ꝑpetuo prohibet nec ſub cōditione ꝯhi potuerūt.ff.de uer. obl.inter ſtipulātē.§.ſacram, & l. continuus.§.pen. [†Si conſenſus] hæc oro vr̄ adducere cām ꝯrietatis.nam ſi poſt ſpōſalia de futuro ſupueniens conſenſus de pn̄ti facit de ſponſalibus mr̄imoniū,multomagis ur̄,ꝙ ſi à principio interuenit cōſenſus de pn̄ti, ſed ſuſpenſus fuit ꝑ conditionē ꝙ ꝑ talem conſenſum contrahi deberet mr̄imoniū, & non ſponſalia.¶Sed tn̄ rn̄det ꝯrium:quia non eſt uerū, ꝙ ſit conſenſus de pn̄ti, qui ſuſpenſus eſt ꝑ conditionē de pn̄ti,& quia hic conſenſus de pn̄ti non eſt, ſed de futuro, dicendum ur̄,ꝙ ēt poſtea interueniente conſenſu patris, tn̄ non erit matrimoniū,ſed ſponſalia tm̄. & ſatis dici poſſet,ꝙ cogi debet cōſummare ſponſalia. ſed dicunt, qdam adueniēte conſenſu patris fieri matrimoniū conſenſus.n.tunc interueniens ſignum eſt conſenſu de pn̄ti,dummō cōtrahentes ipſum conſenſum reqrant & idem uidetur ēt, ſi ipſum conſenſum nō requirant, dummō non contradicant,quia ſi ꝯdicerent, tunc ſine conſenſu de pn̄ti non poſſet contrahi matrimoniū. ſed ſi nō appareat de conditione ꝓſumitur conſenſus, quia pro matrimonium eſt præſumendum.j̄.c. prox.

a ¶Alij dicunt. Adde quòd hic refert & ſequitur Car.in conſil. 57.incip.ad primum quod de in uer.colu.j.

PEr tuas literas.[Conſentirent] hæc conditio honeſta eſt,& ideo ſeruanda eſt licet hæc conditio ſit appoſita:tn̄ ſi carnalis copula interueniat,ꝓſumitur à cōditione receſſum,& eſt matrimoniū.s̄.e.de illis. [Sibi] mulieri.[Pro matrimonio] in hoc eſt fauor matrimonij:qa cū teſtes dixerint de cōditione & copula carnali ꝓſumit̄ copulā ꝑceſſiſſe conditionem.[ꝙ ante] niſi hoc ꝓbaret̄,ꝙ ante copulā cōtradixiſſent; ex tunc carnalis copula non ratificaret ſponſalia cum iam ceſſaſſent ꝑꝑ aduentum conditionis.alij tamen dicunt,ꝙ ēt ſi poſt cōtradictionem parentum,uel alias impletam conditionem,ignorātes tamen impletam ſimil̄r cōmiſcerent̄, ꝙ ſit matrimoniū,& renunciare intelliguntur conditioni.

SI conditiones.Melius diceret,pacta.repete, quæ diximus.s̄.e.c.j. ¶Dicat] altero conſentiente.nam niſi ambo conſentiant,non impeditur matrimonium.32.q. 2.aliquando.ſi unus dicat,contraho tecum,ſi generationem prolis uites,uel quouſque pulchriorem aliam inueniam,ſed alius contradicat,matrimonium eſt, ut in præal.c.aliqn̄ ſed ſi taceat,idem quia ꝓſumitur contradicere in fauorem matrimonij.s̄.c.prox.

SVMMARIVM.

1 *Votum quid ſit,& quis poſſit uouere uel non.in nu.2.*

Qui clerici,uel uouentes. Rub.

VOVENTES] uotum eſt cōceptio boni ꝓpoſiti cū deliberatiōne firmata,qua qs ad aliqd faciendū,uel non faciendū ſe obligat.Et licet multa ſint uota ſm̄ diuerſitatē rerū q̄ uouentur, tamen uotū continentiæ,& matrimoniū
1 impedit, & dirimit iam contractum. ¶†Pōt aūt uouere quiſque ſanæ mentis uotum continentiæ, niſi expreſſe prohibeatur,quia uouens.i.ſpiritu.ſ.ducitur. ꝓhibent̄ autem uouere coniuges niſi ꝑ conſenſum.Item nec furioſus,nec ſeruus.Item nec impubes,i.puella minor.xij. an,& puer mino.14.an.ſicut in mr̄imonio,& no.s̄.de deſpon impu.puberes,& c.continebat̄.imò forte plus dicerem,quia uotum non teneat, niſi ſit potens coire, quia q non eſt expertus aculeos carnis, uouere continentiā non pōt,ēt ſi ſit maior.14.an.ꝙ tamen nō placet. ¶Alia aūt uota facilius crederē poſſe quemq̄ facere poſt,quā diſcretus eſt, qa ſicut pōt ſe diabolo obligare ꝑ peccatū ſic deo ꝑ uotum, tn̄ uotum factū in minori ætate dè monachatu tenet, ſi non ꝯdixerit maior factus.20.q.1. illud,& q.2.c.j.& ij.& s̄.de regu.& tranſ c.ad noſtram. De uoto ſolenni,ſimplici dictum eſt.s̄. de reg. & tran. ad relig uidua,& c. porrectum.

DE diacono [diſpenſatiue] no.laxam diſpenſationem epiſcoporum.

EX literarum [ordinem].i.religionem [Ad ulteriores] de conſilio loquitur.nam etiam in ſuperioribus diſpenſare poteſt.s̄.c.proxi.

MEminimus [Cogendus]no.ꝙ ſemel profeſſus,dūmō faciat in manibus eius,qui ptātem habet recipiendi profeſſionem , ulterius contrahere non poteſt, ſed cogendus eſt ad regulam,q̄ profeſſus eſt , tranſire ut hic. ¶Item dicimus in uouente & proponente ſeruare religionem,dummodò uotum,uel propoſitum ſolennizet per ſuſceptionem habitus ſiue profeſſionis, ſiue nouitij,ut hic s̄.de regu.conſulti.j̄.eo.inſinuante.ſi uerò alias uotum emittat ſiue de intrando religionem, ſiue de continentia,impedit matrimonium contrahendū ſed non dirimit contractum,ut hic.j̄.e.rurſus. Idē dicimus,ſi ſuſcipiat habitum ſine emiſſione uoti.j̄.c. proxi. s̄. de conuer.coniu.ex parte.

COnſuluit [uelamen] ꝓbationis, non profeſſionis, nec fecit uotum:quia tunc ſecus,ſuprà c.ꝓx.& ſuprà de reg.& tran ſtatuimus. [Intrauit] idem eſſet,& ſi intraſſet ſine uoto,uel propoſito ꝑpetuo mutandi uitā s̄.de re. & tran.ſtatuimus. [Altare] hæc profeſſio ſic facta ſuper altare tunc prodeſt & ꝓiudicat,qn̄ hoc agitur de uoluntate monachorum, & ipſius profitētis ꝙ obligatio profeſſionalis hincinde ꝯhatur:al̄s aūt non præiudicaret.uel dic,ꝙ ſꝑ præiudicat, qn̄ poſtea ſuſcepit habitum ſine proteſtatione.s̄.de re.& tranſ.conſulti,& c. ſtatuimus.[Obedientiam] hoc non ſufficit,cū ēt canonici ſeculares hanc promittant.s̄.de ma.& obe.his,niſi obediētiam monachalem promitterent:puta quia omni ſuæ uoluntati renunciarent,& omnia committerent uoluntati abbatis:quia tunc talis obedientia pro profeſſione ſufficeret 12.q.1. non dicatis.

VEniens ad præſentiam noſtram [promiſit] ſponſalia fuerunt de futuro.[Seueritate] nō fuit hic metus, qui caderet in conſtantem uirum [Suis] eremitæ [Votum] ſecus,ſi profeſſionem feciſſet,uel habitum ſuſcepiſſet,ut ſupra eo.meminimus,uel ſe ei reddidiſſet. s̄.de regu.& tran.porrectum. [Licentiam] de miſericordia.nam de rigore iuris etiam poſt uotum ſimplex non datur ei licentia nubendi licet contractum teneat. s̄.c.proxi. uel ideo datur ei licentia:quia illa perturbatione animi hoc facit. 17.q.2. Gonſaldus, uel fuit potius permiſſio comparatiua, quam licentia. ¶Alij dicunt, ꝙ ſicut non tenet uotum ſolenne poſt matrimonium contractū.s̄.de conuer.coniu.qdam,ſic poſt ſponſalia de futuro non tenet uotum ſimplex,ar.j̄.c. proxi. ut hic.cum ergo non tenuerit,non debet ei nubendi licentia denegari,nec poteſt impediri matrimonium cōtrahendum ſed licet non teneat uotum ꝑꝑ conſtitutionēs eccl̄iæ,tamen peccat contrafaciendo,& ſeruare debet.ſic ſupra de conuer.coniu.qudam,& expone tribuere non poſtponas,i.non prohibeas.

RVrſus quidam [emittens]ſine aliqua ſolennizatione [Iurauit] hæc fuerunt ſponſalia de futuro.[Nō minus] i.non minori tempore.quia utrunque ad pœnā æternam.22.q.5.iuramenti uel apud Deum ſecus tamē apud eccleſiam [Votum] ſicut enim in ſponſalibus priora ſponſalia ſunt conſumanda ſupra de ſpon.ſicut, ſic ēt in uoto & ſponſalibus ſi autem ſponſalia præcedant uotum , credimus,quòd eſt cogendus uel ſolennizare uotum,uel perficere ſponſalia ſupra de conuer. coniu. ex parte,in fi.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt mulier in propria domo fieri monacha.*
2 *Non eſt contra ſubſtantiam monachatus,quòd quis in certo loco moretur,& de certis reditibus uiuat.*

INſinuante [ſupplicatum] quod faciendum non eſt.36.qō.2. nullus. C. ſi nuptiæ , ex reſcripto
1 prin.l.j. ¶†Vt in domo] cum hæc condō ſit cōtra ſubſtantiam monachatus,uidetur ꝙ non teneat ſupra de ſtatu mo.cum ad monaſterium s̄.ti.proxi.c. ult. 32.q.2.ſolet.Reſpon.illud in matrimoniis , & hic ſecus in monachatu.ſi 28.diſt.diaconi.uel dic , ꝙ potuit fieri monacha in propria domo.27.q.1.de uiduis & hoc ipſo, ꝙ etiam ſit monacha,omnia bona eius quo ad proprietatem fiunt epiſcopi,uel monaſterii,cui ſpāliter ſe reddit.C.de epiſcopis nulli 19.q.ult.§.ul.& ep̄s , uel abbas poteſt ſibi concedere uſumfructum ad uoluntatem ſuā. Alii dicunt , ꝙ deuenient ad ſuccedentes ab inteſtato, ar.C.de epiſ.ſi quis presbyter . ¶Alii dicunt, ꝙ ſunt in pendenti.ff.de iudi.non quemadmodum; & in canonem latæ excōicationis incidunt,ſi uerberatur ab his,q nouerunt,uel ab omnibus,qui habitū portantem uident.
2 j̄.de ſen.ex.non dubium.¶†Item dic,ꝙ non eſt hæc cōditio contra ſubſtantiam monachatus,ꝙ in certo loco moretur,& de certis reditibus uiuat ſed aliqn̄ abbas, uel quilibet ſuperior poteſt hoc concedere ex cauſa ſupra de ele.cum inter R.ſed tn̄ nullus præter Papā pōt ſe obligare,ut perpetuo dimittat aliquam eccleſiā , uel locum alicui monacho.s̄.de ſta.mo.cum ad monaſteriū ſed & ſi obliget,non eſt ꝯ ſubſtātiam monachatus quia non ponit ꝙ oportet,ꝙ habeat proprium,cum in certo loco morando poſſit eſſe ſine proprio & in obedientia, ſed tn̄ quia eſt turpis condō,eſt reijcienda & monachatus tenet & ſi occurreret caſus,in quo abbas , uel ſuperior uellent ex malicia remouere illum a loco , quem ei deputarunt,poſſet ſupplicare ſuperiori , & ſuperior eum audire deberet ad ſimilitudinem ſerui.C.de preci.impe. of.l.j.inſti.de his,qui ſui uel alie.iur. uel dic, quod plus placet, quòd hæc mulier non erat monacha, & bene poterat habere proprium ; & tamen non poterat nubere propter uotum ſolenne,quod emiſerat , qd̄ qualiter fieri poſſit , nota ſupra de reg. & tran. porrectum. [Propria] bona autem ſunt eoi. uel monaſterii.
3 ¶†Habitu.] per hanc habitus ſuſceptionem ſolennizatum eſt uotum, & ideo dirimit ſequens matrimonium, ut no. ſupra.eod.meminimus.& hoc ideo eſt,quia apparuit uoluntas eius de uita mutanda immo plus dicimus, quòd ſine habitu ſolennizatur uotum,ut no.s̄. de reg.& tran. porrectum[Coercere] s̄.de conuer. coniu. ex parte,in fi. Solu.ibi.

De eo, qui duxit in matrimoniū,quā polluit per adulte. Rub.

PRopoſitum [mulier] quæ cum non deliquerit , nec matrimonium teneat de iure , pōt ab eo recedere, ſi poſtquam ſciuit impedimentum,nullo modo conſenſit : quia cū ante mortem ſecundæ uxoris non fuerit matrimonium,quia non potuit propter impedimentum alterius uxoris,nec poſt mortem fuit matrimonium,ſi ab eo diſceſſit,uel alia ſigna diſſenſus oſtendit.& ſufficit ꝓ ſigno diſſenſus , ꝙ etiam qn̄ mulier credebat ſe legitimam uxorem,ab eo diſceſſit,& etiam contra conſcientiam. ¶Et hoc ſic probo primus conſenſus nō fecit matrimonium ꝑꝑ impedimentum,nec potuit facere toto tꝑe uitæ alterius uxoris.nec poſt mortem poteſt fieri ſine conſenſu,quem conſtat non adeſſe,ex quo ab eo ſeparata eſt,licet iniuſte,quia ſine iudicio eccleſiæ recedere ab eo non debebat.j̄.de diuor.porro.ſed ſi de nouo conſentiret in eam ſiue expreſſe contrahendo ſecum de nouo per uerba formata,ſiue tacite cohabitando ſibi carnaliter ſiue non carnaliter more ſolito cohabitādo ſibi in domo,uel alio mō,dicimus,ꝙ quaſi nouo conſenſu ſit matrimonium,& non tm̄ ꝑꝑ nouum conſenſū, ſed ēt ꝑꝑ ueterem:quia licet nullum eſſet de iure:tn̄ effigiem matrimonij geſtabat,& quia præſumuntur in eadem uoluntate permanere.C.de nup.& ſi contra.ff.eo. nuptiæ,eos,ſi quis. ¶Sed dices,quomodo ratificabitur per hunc conſenſum tacitū uel expreſſum id,quod nullum & illicitum erat ꝯ id quod eſt.ff.commo.l. ij. & ff. de uerb.ob.inter ſti.§.ſacramenta?Reſpon.hoc ſpeciale eſſe in matrimonio s̄.de deſpon.impu.duo,& c.acceſſit.& c.ateſtationes.¶Vel dic,ꝙ generaliter uerum eſt, qd̄ diximus quia quotienſcunque ex alicuius conſenſu pendet,ꝙ aliquid ualeat,ſi eius conſenſus accedat tacitus,uel expreſſus,dummō talis ſit,qui a iure non reprobatur,quod prius factum eſt, etiam ſi prius nō ualebat, tamen mō ex quaſi nouo conſenſu ualere incipit ut ex nunc,non ex tunc.ff.de of.procon.obſeruare. §. fi. ff. ad Tre.ſed & C.cōia utr.iu.j.& ij.ff.de do.inter ui.& ux.cū hic ſtatus.§.ſi maritus.& præcedentes conſenſus tamen ad iſtum ultimum trahuntur.ff.de ſer. ru.præ. per fundum. nec facimus uim , utrum ſciuerit aliam uxorem mortuam,necne,cum tꝑe, quo pōt eam habere ut uxorem,conſentiant in eam ut in uxorem,& ſolus conſenſus faciet matrimonium.27.q.2.ſufficiat ſed in hoc facio uim,ꝙ bona fide ꝯxit matrimonium cum iſto uiro. ſ.ignorans eum habere aliam uxorem: quia ſi ſciens eū habere aliam uxorem ꝯxiſſet cum eo,non crederem,ꝙ per huiuſmodi tacitos conſenſus ratificaretur primum matrimonium:ſed ꝙ tm̄ ſicut prius. ſ. per adulterium commiſcetur ei.& hoc eſt uerum.ſ. ꝙ ſicut prædictum eſt,ratificatur matrimonium ex parte mulieris ignorātis & bo.fi.ubi etiam ex parte uiri interuenit conſenſus coniugalis.Sed ſi uir,qui ſciebat impedimentum,nunc, cum poteſt,nollet matrimonialiter conſentire in eam, cogi debet de nouo contrahere,ut no. s̄ de ſpon. cū in apoſtolica ſi tn̄ poſt mortem prioris uxoris coniuncti ſunt, ſiue ſciuerint de morte prioris uxoris , ſiue non, amodo ſeparari non poſſunt , cum ſemel conſenſerint matrimonialiter coniungi,& eo tempore,quo erant ſoluti.alii contra,ut no.s̄.de condi.ap.ſuper eo.¶Et idem credunt, ſi liber contrahit cum ancilla ignorans eam ancillam:quia ſi poſtea fiat libera,etiam ſiue ſciat eam

ſuiſſe

fuiſſe ancillam,ſiue non,ſi poſt cognoſcat eam,ratificatum eſt matrimonium,arg.ĩ.de coniu.ſer.c.ij. alii tamẽ bene,ut nobis uidetur,contradicunt.nam ex conſequentia prioris conſenſus uř cognoſcere,ar.ff.de adul.quam uis,& l. ſi mulier.ff.de mino.l.iij.§.Seio,niſi aliquo probabili arg.appareat,ꝙ ei uellet matrimonialiter cõmiſceri, ut no.ĩ.eo. ueniens & quod dicimus de muliere, qñ eſt inſcia,idem intelligimus de uiro inſcio;& multo fortius,qñ ambo ſunt inſcij:quidam tñ in multis cõtra dicunt his,quæ hic notauimus.

SIgnificauit [conſenſerit] per uerba de præſenti: qa ſi ſponſalia tm̃ interuenirent,non diſſolueretur ſecundum matrimonium ĩ.de ſpon.duo, licet [cognouerit]not.ſufficere ſponſalia de præſenti etiam ſine carnali copula,ut non teneat matrimonium cum ſecunda, cui fidem dedit,& cognouit tali ſponſa uiuente ſcilicet de præſenti [Alioquin] i. ſi non interuenerit coactio [Ad ſecundam] ſ.quam deſponſauit prima uiuente.

SVper hoc [de facto] qa de iure nihil agitur i matrimonio ɔ̃hendo per uerba de præſenti [fidem] de ea ducenda poſt mortem ſuæ uxoris.ĩ.e.cum haberet. [Fidem] idem eſt,& ſi cum ea contrahat ſtatim ꝑ uerba de præſenti,& cognoſcat.ĩ.c.proxi.& ſe.ſecus autem,ſi eam cognoſcat,uel in domum adducat tanquam concubinam infra qui fi.ſint leg tanta infra e.ſignificaſti.¶Itẽ ſi contrahat tm̃ ſiue per uerba de præſenti,ſiue de futuro,& non cognoſcat legitima uiuente non impedit poſt mortem cum ea ɔ̃here infra e.c.ul.ſi aũt cognouerit eã ante,quam tũ ea ɔ̃hat,ſiue poſt, non pôt cum ea ɔ̃here infra e.c.ul.machinatio autem ſufficit,ẽt ſi copula carnalis non interuenerit,& etiam ſi fidem non dederit de ea ducenda:ſed hanc intentionem hẽbat in occidendo marito ĩ.de conuer.infi.c.j.in fi.ſi aũt occidiſſet eũ, ſed non hac intentione,licitè poſſet eam habere uxorẽ,ar.ĩ de conuer.infi.c.j.in fin.

EX literarum [ſumpſit] & ideo non ualuit, uir autem poſſet. [aliam] facti conſciam [Superduxit] tanquam uxorem, ut no.ſupra c.proxi.

CVm haberet [adulterium] hoc adulterium, ſi non dediſſet ei fidem de ea ducenda,uel niſi facto contraxiſſet cum ea de præſenti, non impediret matrimonium inter eos.ĩ.c.ij.& hic [Eam] facti conſciam[Contrahere] de facto.& hoc fuit legitimum impedimentũ [Quaſi] ideo dicit,quaſi: quia in ueritate mřimonium non eſt [Neceſſaria] in alimentis. nam in debitis exoluendis & alijs neceſſitatibus non tenetur ſubuenire. ff. de lib.ag.ſi quis ab §.ſi uel parens.Item quod hic dicit, intelligo ſm canones.nam ſm leges patres & aſcendentes per lineam paternam non tenentur alere filios niſi iuſtos. matres autem & aſcendentes per maternã lineã ẽt uulgo quæſitos alere tenetur.ff.de lib.agn.ſi qs,rñ.j. §.j.De alimentis autem legitur & notatur.ĩ.de conuer. in fi.cap.ult.

SIgnificaſti. [alter] no. ſufficere alterum machinatũ in mortem prioris. uñ,ẽt ſi uir in mortem ſuæ uxoris machinatur, adulteram, propter quam ducendam machinatus eſt,ducere non poterit,ar.31.q.1.ſi qs uiuente.& ſi machinatus eſt in mortem mariti concubinæ multofortius ſupra e.ſuper hoc [Formam] no.etiã iniuſtè excommunicatum abſoluendum ſecundum formam eccleſiæ.

VEniens cohabitauit] ex quo copula interuenit, ſiue ignoret mortuam priorem uxorem, ſiue non, ratificantur priora ſponſalia, quia bene præſumitur, ꝙ ex quo timore peccati receſſit ab ea, ſi poſtea reddit ad eam,cum ſine peccato poteſt ei cohabitare,ꝙ matrimonialiter ei cohabitare intendit.[Adulteræ]ducẽdo eã poſt mortẽ uxoris primæ;qđ nõ poteſt eſſe,niſi ſciat eum habere aliam uxorẽ [Adulteræ] ſcienti, ꝙ aliam haberet uxorem.nam uir ei fidẽ dederat uiuẽte uxore prima,ſicut ex lřa apparet[Cõcedatis]& nõ cõpellatis.

SI quis uxore [ante] fidem datam, uel matrimoniũ de facto contractum cognouit ꝙ ſi primam nũquam cognouit forte præuentam morte,uel religione,dicunt quidam,ꝙ licet non tenuerit mřimoniũ, qđ uiuẽte prima contraxit.ĩ.c.proxi.tamen poſtea cum ea contrahere potuit, cum primam non cognouerit. Alii dñi contra,& pro eis ſufficere uidetur ſupra e.c.proxi.& c. ij.& hoc placet.

De coniugio leproſorum. Rub.

PEruenit. [de conſuetudine] 33.q.2 hoc ipſum [Et uiri] nõ.uirum teneri ad ſequendum uxorem,cum ex neceſſaria cã abcſſ.ali ter n.uxor tenetur ſequi uirum ex quacunque cã recedat.13.q. 1.unaquæque,arg.33. q.5.cum apud,niſi uellet eam trahere ad maleficium infra de diuor.quanto,niſi eſſet uagabundus 34.q. 2.ſi qs neceſſitate. [Sequatur] ad reddendum debitum, non ad iacendum in eodem loco,uel morandum in eadem domo [Poterunt] quidam credunt hoc ius cõe. alii dicunt eos præciſe cogẽdos, ſed hic de benignitate aliud tolerari.32.q. 5.horrendus ĩ.c.prox.

QVoniam nemini[ſeparanda] quin ſit matrimoniũ [Soluendum] ĩ.ca.proxi.nota.

LIteras [cogi] ſupra de iureiuran. quemadmodum, ubi no.

De coniugio ſeruorum. Rub.

DIgnum [Seruitia] & ſi ſimul cõcurrat uxor ad petendum debitum,& dñs ad petẽdum ſeruitium:quia de debito reddendo ſe cito expedit, uidet̃ dominus malitioſe facere, ſi nec modicum momentum det ſeruo ad ſatisfaciendum uxori;unde eius maliciæ non eſt indulgẽdum.ff.de rei uindi.in fundo . quia tñ non potuit ſe obligare in præiudicium prioris obligationis, & quia res tranſit cum onere ſuo,primo obediet dño,ar.ſupra de iure.tua,niſi timeatur de adulterio.tenetur eũ ſequi, quocunque dñs miſerit eum . ſi tñ uellet eum uendere Gr..cis,forte non poſſet , quia ſeparari non debent,ar gu.C.communia utri.iudi.poſſeſſionum 54.di.fraternitatem. ſed alicui propinquo cogi poterit ad uendendũ bonis condi.intereſt enim,ne quis re ſua male utatur, inſti.de his,qui ſunt ſui uel alie.iu.§.ſe.ff.e.ſi dominus. Itẽ credimus,ſi diuerſorum ſerui & ancillæ copulent: quod non debent ita diuidi, ꝙ ſibi aliquando debitum reddere non poſſint.

PRopoſuit [carnaliter] pendente autem lite nõ red det ſibi debitum,ſed prius excommunicationem ſuſtinebit.ĩ.de ſen.excom.inquiſitioni.ſecus eſt in adulte ra,quam in uxore,de qua :o.infra de ſen.excom.inquiſitioni. [Audiuit] & credidit.non.n. cuilibet referenti credendum eſt. 23.q.4 quam magnum.ff. quod cũ fal. tu.l.ij.& titubans pro ignorante habendus eſt.C.de cõdi.inde.l.ul.ff.de li.ho. & l.iij.§.his [diuortij] & quidem

dem error deterioris conditionis impedit matrimoniũ contrahendum, & dirimit iam contractum, ut ſi liber contrahat cum ancilla,ut hic per totum : ſed ſecus eſt, ſi ſit ibi error maioris uel paris conditionis,ut ſi ſeruus cum libera contrahat, uel etiam cum ancilla, etiam ſi credat eam liberam: quia non habet qd ſibi obiiciatur. 32.q.7.per totum. ar.ĩ de diuor.ſignificaſti. Item alia ratione,quia edictum de matrimonio eſt prohibitoriũ, & tenet matrimonium ſeruorum etiam dominis contradicentibus [mulieri] ideſt domino mulieris, uel de æquitate canonica loquitur.

LIcet. [conditionem] a iter.n.eſt de iure.32.q.4.liberi,C.de rei uin.partus. [patris] quãtum ad partem ſufficiebat quinquẽnium, C.ne de ſta.defun. & l.j. l.ſi pater. [iudicandum] non eſt diuortium faciendum.

AD noſtram. [intellexit] & credidit, ut not. ſupra eo.cap.j. [conſenſerit] repete, quod diximus de eo, qui duxit in ma.c.j.

De natis ex libero ventre. Rub.

INdecens eſſe. [ad ſeruitium] ideſt in ſeruitutem, C.de natis ex libero uentre.l.j.

De cognatione ſpirituali. Rub.

COGNATIO ſpiritualis diuiditur in paternitatem,& filiationem, & fraternitatem, ſororitatemque . nõ enim ꝓcedit ad nepotes, & ulteriores. filia enim ſpiritualis mea poteſt ɔ̃here cum filio filij mei, licet non cum filio meo, arg.30.q.3 c.j.& ſufficit ea ſola ratio : qa prohibitum non inuenitur matrimonium inter tales. & credimus, ꝙ non ſolum filio legitimo non poteſt copulari filia ſpiritualis, ſed nec illegitimo : filio autem adoptiuo filia ſpiritualis legitimè copulatur.

VTrum autem [matrimonium] forte illi, qui ſunt. 30 q.4. ſuper quibus. [poſt ſuſceptum] ſed contra uidetur:qa primus canõ intitulatus eſt noĩe Paſcaľ. I I. qui fuit poſt Vrbanum, qui eſt ſecũdus intitulatus. ſed potes dicere ꝙ Gra.errauit in titulo. debuit.n.dicere Paſcaľ. I. uel loquitur de aliis canonibus,qui non ſunt in noſtris cõpilationibus. [Conſuetudo] quæ in contrahendo matrimonio ualet,ſed in contracto minimè, arg.ſupra de ſpon.duo.licet, & c.tuas,ĩ eo.ſuper,cõtra. ibi ſol. quãuis dici poſſet,ꝙ cum iſta impedimenta ſint per conſtitutionem eccleſiæ inducta, per contrariã conſtitutionem,uel conſuetudinem legitimè introductam poterit contrarium introduci.

SI uir, uel mulier.

SVper eo.[ita ꝙ] hic redit ad primum caſum,ſ.ꝙ qñ filius,ꝑ quem ɔ̃cta eſt cõpaternitas,ɔ̃hit. alij intelligunt de aliis filiis,& exponunt uerbum,ſeparare, ad pniam agendam, non ad torum, uel in perpetuum.

SVMMARIVM.

1 *An poſſit quis ducere in uxorem commatrem.*
2 *Item quæ commaternitas impediat matrimonium.*
3 *An fornicarius poſſit accipere in uxorem commatrem fornicariæ ſuæ.*

MArtinus Bertam [ſuſcepit] poſtq̃ contraxit cũ T. & eam cognouit: quia tunc enim cõpaternitatem quæſiuit.30.q.4.ſi quis vnus. ſecus aũt ſi
1 copula ſecuta eſſet cõpaternitatem. 30.q.4.c.j. ¶Qui ſpiritualem poſt ſuſceptum.] tunc.n.nõ ſunt effecti vna caro ante cõpaternitatem:licet eſſet ſpõſa de præſenti, tñ non quæreret cognationem ſpiritualem. vnde non prohibetur aliquis cõmatrem,quã vxor quæſiuit,dum ſponſa erat, ducere in uxorem . alij tñ dicunt contra.
2 ¶†Quibus autẽ caſibus quis poſſit habere duas cõmatres uxores, & quæ cõmaternitas hic impediat matrimonium,& quæ non, his uerſibus notatur. Quæ mihi, uel cuius mea natum fonte leuauit, Hæc mea cõmater fieri mea non ualet uxor. Si quæ meæ natum,nõ.ex me fonte leuauit, Hanc poſt fata meæ nõ inde uetabor habere. ¶†De fornicaria dicũt quidam,ꝙ ſi leuauit filiũ alterius de ſacro fonte, nihilominus fornicarius poteſt accipere in uxorem cõmatrem fornicariæ ſuæ:quia ſpiritualem proximitatem nõ poteſt quærere fornicaria. Alij dicunt,ꝙ ſicut quæritur carnalis affinitas per fornicarium coitum, infra de eo,qui cog.conſang.ux.ſuæ, diſcretionem,& eadem ratione & ſpiritualis proximitas, maximè cum canones idem conſtituant in vnione carnali, quãntum ad acquirendum ſpiritualem proximitatem. ſi autem duo leuauerunt eũdem de ſacro fonte,ipſi duo non prohibentur contrahere. Item ſi Martinus prohibetur accipere Thebergam , cuius filium Berta ſuſcepit de ſacro fonte, multo fortius prohibet̃ accipere filiam ſpiritualem uxoris ſuæ. 3

COntracto. [Sal.] de conſecr.diſtin.4. ſal cœleſtis. [pabulo] arg.ex his, quæ ꝓcedunt baptiſma, non ɔ̃hi cõpaternitatem.32.diſt.in §.uerum,ĩ, in fi.30.q.3. non oportet, ſuper quibus, & q.1.peruenit, de conſecr. diſt.4.de hinc, & c.in catechiſmo. Sol.H.dixit, per ſeptem ſacramenta,quę ſunt à primo pabulo ſacrati ſalis uſque ad ɔ̃firmationem, ɔ̃hi cõpaternitatem,quæ & impedit & dirimit matrimonium. & hæc decr.reſpõdet, ꝙ puer erat tñ filius concubinæ,non Petri. vel ꝙ hæc non ſit decr.Bar.dixit,quia per tria tm̃ ſacramenta cõtrahitur cõpaternitas per catechiſmum, baptiſmum,& confirmationem , de conſecr.diſt.4. in catechiſmis. & hæc decr.reſpondet,ut H. uel non tenuit ad totum catechiſmum,ſed ad miſſionem ſalis tm̃. ¶Ideò G. dicit, ꝙ per dicta tria ſacramenta tm̃ contrahitur cõpaternitas, quorum duo,ſ.baptiſmus, & confirmatio dirimunt matrimonium? ſed cathechiſmus tantum impedit,& nõ dirimit. & eſt ratio, quia præcedit baptiſmum,qui eſt ianua omnium ſacramentorum. 32.diſt. c.uerum, ĩ de presb.nõ bap.c.j.& iij. Item eſt alia rõ, quia ante baptiſmum non eſt filius eccleſiæ : quia ſine baptiſmo nullus ſaluatur.15.q.1. firmiſſimè. & ſi non eſt filius eccleſiæ, non eſt filius ſpiritualis ; & ſic non eſt ſpiritualis cognatio contracta. non ergo propter hoc debet matrimonium ſeparari.

VEniens [ante] ſecus, ſi poſt.

TVa nos [filiam] per quam contracta eſt compaternitas.

EX literis.

De cognatione legali. Rub.

SI qua [per adoptionẽ] legalis cognatio ſuperioris ad inferiorem hoc ſemper prohibet : qa etiã collateralis impedit, dũmodò duret,ut hic,& ff.de ri.nup.per adoptionẽ. Item filius adoptiuus cum uxore adoptãtis, & adoptans cum uxore filij adoptati etiam finita adoptione contrahere non poteſt, ff.de rit.nupt. adoptiuus.

prius. & hæc uera ſunt in filio arrogato, qui in poteſtatem adoptantis tranſit, non autem in adoptato, ꝙ non tranſit in poteſtatem adoptantis. hic.n.licitè ꝯhit cum filiis adoptantis. item arrogatus licite contrahit cum filiis illegitimis arrogantis, cùm non ſint in eius poteſtate. Alij dicunt idem in arrogato & adoptato, arg.C.de adopt.l.penult.§.penult.

De eo, qui cognouit conſanguineā vxoris ſuæ. Rubr.

SI quis cum filiaſtra. [nec à matre] ipſa autē licitè exiget.

VEniēs [ſpōſæ] de futuro [diſpēſatione] diſpenſatio neceſſaria eſt, ubicūq; aliqd fit ꝯ ius, ſiue ſint clerici, ſiue laici [eam] .ſ.matrem.

DE illo [publicum] ita ꝙ probari poſſit. nam melius eſt tacere, q̃ deficere in ꝓbationib 2.q.7. plerique. ſecus, ſi eſſet ſponſa de futuro, ſ̃ de ſpōſ.ꝑtereà.

TRanſmiſſæ nobis.

SVper eo, quod [ſeparari] ſupra de teſti. præterea, contra. ſolu.ibi. Separari, ſupra de præſump.tertio, contra. ſolu.ibi.

DIſcretionem. ¶Repetat] no.per fornicarium coitum ꝯhi affinitatem. [adulterij] no.dici adulterium, quod fit cum ſponſa alterius de præſenti.

FRaternitati tuæ [extraordinaria] & idem eſſet, ſi extraordinaria pollutio non interueniſſet. ¶Et extraordinaria.] extraordinaria.n.pollutio alterius tm̄, etiam ſi intra clauſtra pudoris fiat, non facit affinitatē, nec matrimonium conſummat, niſi ex affectu fiat matrimoniali. 35.q.3.extraordinaria. ad hoc enim, ut cōtrahatur affinitas, neceſſe eſt ſanguinis utriuſque fieri cōmixtionem, arg.35.q.10. fraternitatis. vnde licet mulier ſemen emittat, ſi uir non emittit, non contrahitur affinitas. & eſt ad hoc arg. de frigido, qui palpitando poteſt mulierem prouocare ad ſeminis emiſſionem, & è conuerſo; & tn̄ non eſt ibi matrimonium, uel cōmixtio ſeminis; & ideò nec affinitas. ſed uir emittat in mēbro mulieris, & non mulier, dubitari pōt. tn̄ ſiue emittat, ſiue non, & etiam neutro emittente, tamen ſpōſalia primo facta ratificari crederem propter cōſenſum matrimonialem, qui ibi eſt, uel præſumitur, arg. præalleg.c. extraordinaria, dūmodò ſint matrimonio apti, uel ꝓximi, ſupra de deſpon.impu.continebatur. hæc autem ſecunda ſponſalia ſeparantur non propter affinitatem, ſed propter pu.hone. iuſtitiam.

EX literis. [puellæ] cum hac puella erant tantum ſponſalia.

VEniens [conſulas] nam ſi non ſponſam cognouit, ante, q̃ ſponſam de futuro, neutram habere poteſt, ſupra cap.proxi. ſecus, ſi prius cognouiſſet ſponſam, cū affinitas ſuperueniens non dirimat matrimonium, ſupra eo. diſcretionem, infra cap.proxi.

TVæ fraternitatis deuotio.

IOrdanæ mulieris.

S V M M A R I V M.

1 *In cauſa matrimoniali publicatis atteſtationibus, iterum ſuper eodem articulo recipiuntur teſtes.*

De conſang. & affinitate. Rub.

EX literis tuis [ſubarrhaſſet] per anulum. [Reuixit] no.ſæpe procedi ad inquiſitionem, uel accuſationem; & eſt hoc ſpeciale in matrimonio. de hoc no.infra de pur.ca. cum dilectus [archipresbytero] qui uel ex conſuetudine, uel ex delegatione cognoſcebat, uel male proceſſit. & ideò quaſi non teneat, quod coram eo factum eſt, mandatur de nouo procedi ꝑ abbatem [quarto] bene ſufficiebat quintus gradus ad ſeparationem, ſed quia pars uoluit ſe hoc onere probationis grauare; ideò de quarto gradu proponit. uel hoc ideo dicit, quia habebat ſuſpectos teſtes, & ideo non vult eos audire ultra quartum gradum. ſed ſi ultra quartum gradum ſunt, vult pro diſpenſato haberi. citra autem difficilior eſt diſpenſatio. [† Si per teſtes] hinc colligitur
1 ſatis expreſſè, ꝙ in cauſa matrimoniali poſt publicatas atteſtationes iterum ſuper eodem articulo recipiūtur teſtes non tantum in cauſa appella. ſed in cauſa principali; ad idem ſupra de teſti.cum in tua. facit etiam ad hoc, quia ſi res inde non obeſt, quin iterum cognoſcatur de eodem. imò ſatis uidetur, ꝙ etiam in eadē cauſa iterato recipiet nouas probationes non tantū inſtrumentorum, ſed etiam teſtium, arg.ſupra de re iud. lator, conſanguinei, ſupra de teſti. cum in tua [poteſtatem] ſunt enim iudici neceſſaria ſcientia, & poteſtas. 21.diſt.§.j. & §.aliter. ipſi enim præſumuntur maioris ſcientiæ, & magis exercitati.

SVper eo. [nondum] & ita fuerunt tm̄ ſponſalia de futuro [fide] fides interpoſita eſt cā, quare ſolum dictum ſponſi non ſufficit ſine adminiculo famæ. alias enim ſolus ſufficeret, ſupra de ſponſ.prætereà.

QVod dilectio [ſexto] hodie oībus licet in quartò [legati] ꝙ ſuper hoc habebat ſpāle mandatū: aliter nō liceret, ſ̃ de trāſa.c.ult. [quoto] hęc regula nō habet hic locum: qa erat indulgentia & conſuetudo contraria [differendum] infra cap.ult.contra. ſol.hoc ſpeciale eſt: quia hic fuit diſpenſatio, quæ, cum ſit contra ius commune, eſt reſtringenda. ibi loquitur de iure communi. ſed argu.contra.ff.de conſtitu.prin. l.ult.ſupra de dona. cum dilect. Sed illa loquuntur de indulgentiis, quæ non ſunt contra ius, uel in alterius præiudicium, quia in illis ſecus, ſupra de tranſla.epiſc. cap.ult.ff.quod quiſq; iur.l.iij. Item hic ſecus propter conſuetudinem contrariam.

DE infidelibus. [denotatos] & prohibentes matrimonium [eos] ſi matrimonium eſt apud Iudęos, ergo indiuidua coniunctio. 27.q.2.§.j. q̄uo ergo ſcd̄m ueteris teſtm̄ conceditur libellus repudij, ut 34.q.2.non ſatis? Rn̄. illud ſemper fuiſſe peccatum: ſed permiſſione cōparatiua conceſſum, ĩ de diuor.gaudemus, & c. quāto. ſed ad hoc obiicitur, ꝙ vno infidelium cōuerſo ad fidem, alio non conuerſo nolēte ſibi cohabitare ſine contumelia nominis Chriſtiani ſoluitur matrimoniū, ĩ de diuor gaudemus, & c.quanto. ſed dic ſuperiorem deſcriptionem locum habere in matrimonio rato tm̄. Item obiicitur, non uidetur eſſe matrimonium apud Iudęos, cum ſecundum eos tādiu duret, quādiu libellus repudij detur, ſupra de cōdi.appo.c.ult. 32.q.2.ſolet. Reſpond. aliud eſt, cum à conſtitutione, uel conſuetudine habet, ꝙ ſeparari poſſit: aliud eſt cum à pacto contrahentium, quod non licet.

QVod ſuper his.

Quia

QVia circa [obtinenda] nō intelligas, ꝙ hic obtēta fuerit diſpenſatio ſuꝑ mr̄imonio, ſed data fuit alicui ptās diſpenſandi. & ille, cui commiſſa erat diſpenſatio, timuit, & bn̄ ad diſpēſationē ꝓcedere: qa [a] cā diſpēſationis ceſſabat; & hoc innuit hoc uerbum, obtinēda [diſſimulare] ꝑꝑ maius malū uitandum diſpēſationē aūt ualere non credimus, arg.ff.de na.libe.l.j.ſ̃.de off. or.ex parte.ĩ.de ſen.exc.cum pro cauſa. ſed iſta diſſimulatio habet uim diſpenſationis ita, ꝙ de cętero non poteſt ſeparari ipſum matrimonium. nam ſtultum eſſet dicere, ꝙ maneret in adulterio.

a ¶*Quia cauſa diſpenſationis. Hunc dicit uerum intellectū Pet. de Anch. in conſ.208. incip. iudex, de iure columna 3. poſt medium. & iſtud conſilium habetur inter cōſilia Card. nu.29. & quotam colūna.4. in prin.*

TVa duxit hoc eſt no. [filio] dicendo ſic: ego uidi, uel audiui, ꝙ tales uocabant ſe adinuicem patruū & nepotem, uel quia dicebatur, ꝙ ille fuerat frater patris, & alter filius patris,

NOn debet [de coniugio] cū tm̄ in his caſibus, puta in ſcd̄o & tertio gn̄e affinitatis, & in ſobole ſuſcepta ex ſcd̄is nuptiis ſit ſublata publicæ honeſtatis iuſtitia, uidetur, ꝙ ſicut olim, ſic hodie quis nō poſſit habere uxorem duorum fratrum. 35.q.3.porrò. quidam tn̄ dicunt in omnibus ſublatā niſi in ſponſa de futuro, de qua habuiſti.ſ̃.de ſponſa.iuuenis, & ſ̃.de deſpon.impu. acceſſit [perpetuam] hodie ergo circa matrimonium, non erit præſcriptio.

VIr, qui à ſtipite [licitè] ſ̃.e.quod dilectio contra, ſolue ibi.

S V M M A R I V M.

1 *Impotentia coeundi quibus modis probetur.*
2 *Frigiditas uiri quotupliciter probetur.*
3 *An admittatur probatio mulieris uolentis per aſpectum corporis probare ſe uirginem.*
4 *Cuiuſmodi iuramentum requiratur contra matrimonium.*
5 *Quando probationes uiri & mulieris ſunt pares circa impotentiam coeundi quæ præferantur.*

De frigi. & malefi. & impotentia coeundi. Rubr.

1 ACcepiſti mulierē [ꝑ mēſem] idē eſt, ſi ꝑ annū, uel diē. idē eſt, ſi ꝑ centū ann. † Per uerū] ꝑ iurm̄ utriuſq; cū ſeptima manu ꝓpinquorū. 33.q.1.c.2. uel qa mēbrū habet aridū & eſt melius, ꝙ tūc ēt ꝑ triennium expectēt, cū finale iudiciū de futuro pēdeat. ĩ.e.lauda, & c.fraternitatis, in fi. tn̄ nō credit̃ neceſſariū, ꝙ tm̄ expectēt, ſi alr̃ ꝯſtet indubitabil̃r de eius impotētia; puta qa iā plenè adultus eſſet, & indubitabilis ariditas appareret. ĩ.e.lauda, in prin. & c.fraterni.ibi, licet ꝑ errorem. ¶Vel potes dicere, ꝙ principiū huius dec. loquit̃, qn̄ confitent̃ ambo impotētiā uiri. & tūc ſi ꝑ unū mēſem ſimul dederint operam copulæ ꝯiugali, ēt ſi nō appareat impotēs ꝑꝑ paruitatē & ariditatē mēbri, ēt qa mulier incorrupta oſtēdit̃, & ēt ſi hoc nō appareat, ſed uirū impotētē dicūt: tn̄ neceſſe eſt, ꝙ ſeptima manu ꝓpinquorū hoc probet̃, ut hic: qa pōt eſſe, ꝙ licet mēbrū ſit paruū & aridū, tn̄ ſemē poteſt emittere, ſicut & urinā emittit & ꝑꝑ hoc dubiū nō ſufficit ꝓbatio aſpectus corporis, uel ꝯfeſſio, n ſi addat̃ iurā ꝓpinquorū. Itē nō ſufficit, ꝙ una die māſerit mulier cū uiro, imò neceſſe eſt, ꝙ ad minus ꝑ mēſem fuerit in experiētia copulæ cōiugalis. Itē ſi ſteterit cum uiro plus, q̃ annum, ꝙ non reclamet, ēt ſi poſtea oīa iudicia frigiditatis uiri oſtendere uelit, & etiam iuramenta p̄ſtare, ulterius non audiunt̃: qa oībus modis præſumit̃ carnalis copula interueniſſe, quāuis in hoc caſu poſſet dici probabil̃r, ꝙ ēt poſt annū & ſemꝑ, ſi cōfitent̃ impotētē uirū, ſepari debēt, iur̃is p̄ſtitis, & maximè ſi p̄dicta iudicia frigiditatis apparēt. ſed vr̃, ꝙ deberēt eſſe triēnio in ꝓbatione copulæ cōiugalis. ĩ.e.lauda ſo. illa loquit̃, qn̄ nulla uel pauca ſigna frigiditatis apparent, & tūc erit neceſſariū trienniū, uel intelligitur, qn̄ fuerint ſimul plus, q̃ ꝑ annū: qa & tunc pōt mulier petere ſeparationem, ſed triennio erunt in probatione. uel illud habet locū, qn̄ prius nō pōt probari frigiditas uiri: qa tūc dandum eſt triennium; & hoc ipſum ſonat litera illius.c. Sed quia hic ante probatur frigiditas, nō eſt neceſſarium triennium. uel hic loquitur, qn̄ uterq; confitetur: ibi, quando alter tantum. ſed & quando ambo cōfitentur, uidetur neceſſe hoc triennium. ĩ.eod.c.fin. ſed dic ibi loqui ultra annum, qn̄ cum eo manſerat. ¶Secunda autem pars huius decreta. loquitur, quando mulier dicit maritum frigidum: ſed ipſe negat. in hoc caſu enim ſi per 6.menſes ſteterit cum marito ſine reclamatione nunquam de cętero prætextu frigiditatis poterunt ſeparari; & hoc ideo, qa p̄ſumitur ab eo cognita. nec proderunt ei prædicta indicia frigiditatis uiri & ſuæ uirginitatis, quia poteſt eſſe, ꝙ propter modicum membrum uiri mulier adhuc apparet integra, uel aliter timetur oculi deceptio. ¶Tertia pars dicit, quòd ſi tantum per duos menſes, uel per minus ſpacium ſex menſium fuerit cum uiro, & tunc reclamauerit de frigiditate uiri, etiam ſi uir neget: tamen ſi probauerit per iuramenta frigiditatem uiri, & nihilominus per alia indicia uiri, uel per aſpectum ſui corporis, ſeparabitur matrimonium: ſed in hoc caſu non eſt neceſſe triennium experientiæ copulæ coniugalis, ut in illa decreta. laudabilem; & hoc ideo, quia cito reclamauit. ſed in ſecundo caſu hic.ſ̃.proxi.nota. poſſet dici ſuccurri mulieri. quæ nimis tacuit per experientiam triennij; ad hoc facit decr. laudabilem, & hoc magis literæ conſonare uidetur, quicquid dicant glo.not.in hoc caſu, &
2 in c.laudabilem. ¶† Et not. quòd tria argumenta inuenta ſunt ad probationem frigiditatis, ſ. aſpectus corporis, iuramenta ſeptimæ manus propinquorum, & triennium. ſed diſcretus iudex prouidebit, & utrum unum ſolum, uel duo, uel omnia tria argumenta faciat p̄ſtari. & cum in ſententia ſeparationis matrimonij periculum animæ uertatur, melius eſt, ꝙ ſuperabundent probationes, quàm deficiant [reparare] not. contra ſententiam ueniri ueritate manifeſta [reparare] 33.q.1. ſi per ſor.contra ſo. illud tenet, quando propter maleficium ſeparatur: ſed hoc quando propter frigiditatem. Alij dicunt illud derogatum, & melius [dimidium] idem, ſi poſt duos menſes, ut infra ſequitur.
3 hoc non placet. † credendum] niſi mulier per aſpectū corporis uelit probare ſe uirginem, quæ probatio p̄fertur. ſ̃. de proba. propoſuiſti. aliqui tamen dicunt, ꝙ in hoc caſu etiam, ſi mulier per aſpectum corporis uelit probare ſe uirginem, nec admittitur, cum poſſit & conſenſiſſe uideatur eum habere ut fratrem, & ſi non poſſit eum habere ut maritum. ĩ.eo.conſulta. & quia ſi propter frigiditatem uiri ſepararetur, daretur mulieri

lieri licentia nubendi alij. ſed põt eſſe, ꝙ mulier eſt u.rgo,non quia uir ſit impotens, ſed quia ſibi coniungi nõ uult; & tunc non eſt licentia ſibi danda nubendi alteri: ſed uir cogendus eſt ad eam accedere.ſi autem ambo cõfitentur uirum impotentem, licitè ſeparari poſſent cũ ſolennitate ſupradicta ſ̃.e.in prin. [caput] 33.q 1.ſi qs uxo.& ſunt hæ rationes,quia tractu temporis præſumit̃ ꝯ eam.ſ̃.de ſpon.ad id, & quia quilibet præſumitur potens.50.diſt.quia. Et quia ſtat pro matrimonio, quod
4 eſt fauorabile.32.q.1.dixit.† per rectum] .i.iurm̃ cum ſeptima manu propinquorum mulieris. nam quando aliqui confitentur contra matrimonium, ne colludant hoc iuramentum eſt neceſſarium.ſ̃.de eo,qui cog.conſan.uxo.ſuæ,ſuper.33.q.1.ſiqs, niſi fama eorum aſſertionem adiuuet: quia tunc exoneratur probationibus horum iuramentorum.335.q.6.ſi duo. hoc non placet, quando petitur ſeparatio ꝑꝑ frigiditatem, ubi parum aut nihil fama ualere poteſt. Sed ſecus eſt in conſanguinitate,ubi multum ualet fama. ſed de hoc plenius no.ſ̃. de præſump.tertio.ſed licet non credatur contra matrimonium,ut hic dicitur,pro matrimonio bene creditur,niſi eſſet impedimentum alterius mr̃imonij.31.q.2. Lotharius: uel niſi de falſo ſuſpecti eſſent,& quod dicitur non credi eis contra matrimonium intelligendum eſt ſeparandum: ſecus, ſi uellent ſeparare torum pro-
5 pter continentiam.33.q.5.ꝙ Deo. ¶†Contra id, quod hic dicitur,ſ.ꝙ creditur mulieris iuramento cum.7.manu, Sic opponitur, Quid erit, ſi maritus cum totidem ſit paratus iurare,ꝙ coire poteſt,uel ꝙ cognouit eam, dico,ꝙ tunc præfertur probatio uiri propter rationes, quas hic notaui.¶Habet ergo locum,quod hic dicitur, quando uir tantum & ſimpliciter dicit,ꝙ cognouit eã, mulier aũt & dicit,& iurat cũ ſeptima manu ꝓpinquorum,aliqua etiam præſumptione ariditatis,uel alia p̃cedente. põt etiam intelligi: quia ſi mulier dicit ſe incognitã & uirginẽ,& uir dicit ſe cognouiſſe,ſi poſt duos menſes hoc dicat mulier,non admittetur probatio mulieris uolentis ſe probare uirginem per aſpectum corporis: ſed tantum uiro creditur cum ſæpe fallatur oculus. 27.q.1.nec aliqua. Idem etiam, ſi uellent eum probare maleficiatũ,non admittet̃ mulieris probatio, & hoc ꝑꝑ rõnes in alia gloſſa aſſignatas: ſecus aũt, ſi uellent ꝓbare ꝑ aſpectum corporis maritumfrigidum,uel maritus mulierem artam: quia in hoc bene admitteretur eius probatio,cum hæc ſatis de facili cognoſcatur:ſecus aũt ſi ante duos menſes proteſtetur de impotentia mariti.

QVod ſedem [impotentes] ꝑꝑ frigiditatẽ,uel alio ꝑpetuò impedimento. nam ſenes licet ſint impotentes ꝑꝑ defectum caloris:tñ bñficio medicinæ coire poſſunt,& ꝯhere poſſunt, ar.C.de nup.ſancimus.31.q.1.aperuit,& c.ꝙ ſi dormierit.De paruulis autem dic, ut not.ſ̃.de deſpon.impu.puberes, & capitulo continebatur.

EX literis tuis [ꝯxit] .i.ꝯxiſſe apparuit. etenim ſi certum eſſet,ꝙ infirmitatem ꝑꝑ impotentiam mariti. ꝯxiſſet,non bñ ſequeretur,ꝙ ſit uitium &c. nec ꝑꝑ uitium de nouo contingens deberet ſeparari mr̃imoniũ.

COnſultationi tuæ [incredibile] ſatis apparet hic hanc decr.loqui in eo caſu,quando quis ꝯxit ſcienter cum impotente operatur.n.ſcientia eius, ꝙ eam teneat in ſororem. ſi autem ignoranter contraxiſſet cum arcta,non cogeretur eam habere ut ſororem,licet poſſet,ſi uellet.j̃.c.proxi. potens autem ſi cum alia ꝯhat, ſemper tenet matrimonium,quãuis in primo caſu arctam ut ſororem tenere cogatur,& alere.

LAudabilem [requiſiſti] prima pars decr.loquitur, qñ unus coniugum dicit ſe cognouiſſe: alter diffitet̃:qa tunc debet dari triennium, & iurm̃.7.manus ꝓpinquorum alterius coniugis,ſ.negantis copulam.Scd̃a aũt pars loquit̃,qñ uterque confitetur; & tunc non eſt neceſſe dari triennium, ſed ſufficit ſeptima manus parentum utriuſq; coniugis. Intellectus huius decr.ſatis declaratur.ſ̃.e.c.1.in gl.quæ incipit,ꝑ iurm̃ [naturaliter] .i.in his,qui natural̃r frigidi dicunt̃ [celebrati cõiugij] & cohabitionibus,exquo dederũt operam copulæ carnali.33.q.1.ſi quis [prius] nã ſi primo ꝓbari poſſit,puta qa habet membrum ſiccum & aridũ,ſtatim petenti dabit̃ licentia ꝯhendi.j̃.c.proxi.qñ aũt eſt dubiũ, expectat per triennium, aut̃.de nup.§.per occaſionem: uel melius, ſi confitentur,& multa indicia frigiditatis apparent, & inſuper præſtarent iuramenta parentum, uel aliter, ut no.ſ̃.e.c.1.in glo.per iuramentum] triennium] tanto tempore expectabit maleficiatus. nam ſi hoc tempus ſufficit naturaliter frigidis, multo fortius illis,qui non contraxerunt à primis componentibus uitium.j̃.c.ult.nos dicimus, ꝙ propter maleficium nunquam ſeparatur matrimonium,ut no j̃.e.c.proxi. [uoluerint] i.nõ potuerint [decretum] 33.q.1.quod autem [per iuſtum iudicium] .i.aſpectum corporis, uel teſtes.ſ̃.de proba.propoſuiſti. erat.n.uirgo: nec habet neceſſe habere ſeptimam manum propinquorum: uel dic cum ſæpe oculus fallatur.27.q.1.nec aliqua ſemꝑ neceſſaria eſt ſeptima manus.j̃.e.c.ult. in arcta tñ ſecus dicerem.j̃.cap.proxi.quæ eſt infallibilis probatio hæc placet. alij dicunt,i.per aſpectum corporis uiri, ꝙ ſiccum & aridũ mẽbrũ habet,& non eſt hic neceſſariũ habere.7.manũ propinquorũ,ſicut & ubi probat̃ arcta.j̃.c. proxi.[ſeparent̃] tam uir q̃ mulier:ſecus, ſi ꝑꝑ maleficium:qa põt eſſe maleficiatus cum una,& non cum altera.33.q.1.ſi per ſortiarias. hec non placet [uxorem] uxor.n.eſſe non põt,cum non poſſint ibi eſſe duo bona matrimonij;proles & ſacrm̃.27.q.2.oẽ [cognouerint] nec per aſpectum corporis probare poſſint,cum ſit mulier corrupta,& uir habeat membrum apertũ [uterq;] quid ſi alter iurare nolit? Rñ.ut dixi.ſ̃.e.c.in gl.ꝑ iuramentum [effecti] hoc iurabunt principales. purgatores autem,ꝙ credunt eos uerum iurare, ar.j̃.de purg. cano.quotiens.Quales autem debeant eſſe purgatores, dicitur de purg.cano.inter [tunc] .ſ.principales, & ſacramentales, ſi ſcienter malè iurant.

SVMMARIVM.

1 *Mulier non apta pati uirum,ſi poſtea uel per opus medici,uel per concubitum alterius uiri reddatur apta, ſemper eſt reſtituenda primo;& de hoc uide in nu.3.& 4.& 6.*
2 *Id quod non niſi illicitè fieri poteſt,dicitur non poſſe fieri.*
5 *Quando ſententia ualeat contra rem prius iudicatam.*
7 *Comparatur arcta frigido.*

FRaternitatis [prouideas] ideſt paritas.j̃ e.c.ſi. hic aũt duo in eis requiruntur, ꝙ ſint honeſtæ & peritæ.ff.de uen.inſpi.l.j.j̃.c.ult.& ſ̃.de proba.propoſuiſti [ſub periculo] imò iurare debent ſupra de probatio.propoſuiſti, & hic modus eſt iurandi: [deerat] ideſt inutilis erat ad matrimonium contrahendum [qui] non dicitur autem, ꝙ hic fuit medicus, uel concubitor; & ideo hinc orta eſt cauſa dubitationis [ſolenni] de uouendo ſe alicui religioni in manu eius, qui poteſtatem habeat ordini aggregãdi. nos tñ dicimus idem,& ſi nulli religioni ſe deuouerat, ſed aliter ſolennizet uotum,quod qualiter eſſe poſſit, no.de regu.& tranſe. porrectum [religionem] qa tranſeundo ad religionem,& ſolummõ habitum nouicij ſuſcipiendo ſimplex uotum ſolennizatur.ſ̃.de reg. & trãſe.conſulti,& c.ſtatuimus.[†Miraculum] melius placet
1 ꝙ ſiue per opus medici etiam cum corporali periculo, ſiue per concubitum alterius uiri etiam diſſimilis in genitalibus reddatur apta primo, ſemper reſtituenda eſt primo,& hoc ſatis apparet, ubi dicit, præter diuinũ mi.&c.hoc ipſum etiam ꝓbatur rõnabiliter:quia ſi mulier eſt arcta uni, & omnibus arcta eſt; & ſi uni ẽ cognoſcibilis,& omnibus eſt cognoſcibilis.Item ſi eſt uni cognoſcibilis,nõ eſt arcta. Item ſi aliqñ eſt cognoſcibilis non habet neque naturale, neque perpetuum impedimentũ.& ſi ita,non eſt à primo uiro ſeparanda, & ſi ſeparata fuit ꝑ errorem,comperta ueritate dẽt primo uiro reſtitui,ut hic. Itẽ ꝙ dixi de corporali periculo, ſic ꝓbo, quia ſi añ inciſionem in corporali impedimento ꝯxerat cũ uno ſolo,nulla rõ eſt, quare non debeat complere ꝓmiſſionẽ factã de mr̃imonio ꝯhendo cum eo,& ẽt imputandum eſſet mulieri,ſi poſtea cum alio ꝯheret ſi uerò añ inciſionẽ cum plurib.ꝯxiſſet,ſicut cum primo nõ tenet mr̃imonium ſicut falſo aſſerunt, multofortius nec cum ſcd̃o.uñ ſcd̃o nullo mõ reſtituẽda eſt,reſtat ergo,ꝙ ſꝑ eſt primo reſtituenda.in hoc tñ articulo,ſ. qñ ꝑ inciſionẽ periculoſam reddit̃ apta primo,ur̃ cõtraria lr̃a pñs, ſ.abſq; corporali periculo.ſed expone.i.abſque morte.q.d.ſi mors non fuerit ſubſecuta ex medicamine,ſꝑ reſtituenda eſt primo uiro;& hoc innuit,ꝙ ſequit̃ in §.forte tam grauis,ut ex ea mortis peri.&c hæc glo. placet[Humanum] ſiue medici,ſiue mariti eam cognoſcentis ẽt cum aliqua uiolentia,ſed abſq; periculo corporis.nam per aſſuefactionem alterius poſſet reddi habilis marito,uel ẽt mariti. ſed nõ niſi corporali periculo,nõ crederem mr̃imonium tenere. unde, ſi nubat alij
2 non ſil̃i,tenebit mr̃imonium.hoc non placet.[†Humanũ] licitũ.nã ꝙ nõ niſi illicite fieri põt dr̃ non poſſe fieri.22.q.2.faciat.non.n. crederem licere per aſſuefactionem alicuius iuuenis,qui & paruũ & durũ membrum haberet,aliquam inhabilem ad cognoſcendum ab aliquo q haberet maius & debilius membrum, habilitari eidẽ. imò ẽt ſi poſtea fieret habilis ꝑ uſum talis adulterij,nõ tñ eſt inter eos matrimonium, ſed ſponſalia tantum, ſicut in impuberibus.ſ̃.de deſpõ.impu.puberes. hoc ꝙ dr̃ de impuberibus,non placet,ut no.ſ̃.e. c.j.& ſ̃.de deſpõ.
3 impu.puberes.[†Humanum] hinc colligitur ſo.pe. quæſtionis huius c. nam licet aliqua arta cum graui periculo artificio medici poſſit fieri apta,non tamen eſt idonea ad matrimonium contrahendũ,& ſi ꝯtraxiſſet,poſtea reddita apta opera medici,& nubat alij,tenebit matrimonium cum ſcd̃o. ſecus aũt, ſi leui inciſſione poſſit apta reddi,hoc nõ placet.ſed dic,ut gl.melius [ꝓbabilẽ]qa ꝯ ueritatẽ fuit lata ſnĩa,licet ꝓbabiliter ꝯtra ueritatẽ fecerit[ſil̃i] ꝑ omnia quo ad coeundũ. nã poſſet eſſe alijs ſil̃is in ſtatura.eſſet tñ ei diſſimilis in genitalibus membris.uñ in hoc caſu teneret matrimonium, cũ ſecunda nec reſtituet̃ primo, licet ꝑ uſum ſecundi ei apta redderet̃,& ꝑ hoc intelligitur ſolutio ult.qõnis.hoc
4 non placet.[†Cõmiſcetur] forte, qa primus non dedit operam tm̃ copulæ,quantam ſcd̃s:uel ẽt modicam anguſtiam in coeundo noluit ſuſtinere,uel calida electuaria ſumere:uel etiam noluit expectare aliquantũ tꝑis, ut creſcente perſona creſceret & membrũ: q̃ omnia fecit ſecundus,& ideo ſeparatur a ſcd̃o,& reſtituit̃ primo
5 [¶Dicimus].No.ſnĩa ualere contra rem prius iudicatã.dicunt quidam hoc ideo tenere: quia ſpãle in matrimonio. uel dic ueritate manifeſta in iudicio, cum non fuerit añ ſnĩam exceptum,ualere ſnĩam circa rem prius iudicatam, ar.ſ̃.de re iudi. cum Bertoldus, ubi de hoc. & idem eſt ẽt,ſi notorie appareret ſnĩam iniuſtã,ut hic & j̃.de pur.uul.c.ij.nam ueritas,ualet,& inualeſcit.viij. diſt. conſuetudo [Religionem] ſine uoto ſolenni. nam de eo ſequitur, ſed tñ ſimplex uotum emiſerat, ꝙ fuit ſolennizatum per habitus ſuſceptionẽ, uel ꝑ ingreſſum in religionẽ. nobis uidet̃ idem,ſi ſolẽniter uouit.& hic loquit̃ de ſolenni uouente,& poſtea ingrediẽte monaſteriũ [auctoritate].ſ̃.de conuer.coniu.ca. ex publico. [alioquin].i.ſi non tranſiuit. tñ ex hac decr.ſatis manifeſte colligitur, ꝙ ẽt ſi mulier uoluerit ſolẽniter,& ẽt cõſentiente uiro,& ẽt ꝙ plus eſt, ẽt ſi uir nupſerit poſt uotum uxoris,niſi mulier monaſteriũ ingrediat̃, tñ matrimoniũ primo ꝯtractum reintegratur, ſicut hic plene ꝓbatur,ubi dicit,ꝙ uir iſte cogendus eſt redire ad hãc mulierem, à qua ꝑ arctationem ſeparatus eſt, niſi ipſa poſt uotum ſolenne nupſiſſet uiro, qui tunc non cogitur ad eam redire: quid eſt adultera. ¶ Et ſic apparet, ꝙ cã diuortij quo ad torum eſt inter iſtos, non uotum ſolenne,ſed adulterium.ſed huic multũ uidet̃ contradicere decre.ſ̃. de ꝯuer.ꝯiu.ex parte,in fi.ſed certe, ſi bñ intelligit̃ non ꝯtradicit,imò potius concordat. nam hic & ibi innuit, ꝙ aliud eſt ingredi monaſteriũ, uel uoto obligare ſe ad obſeruantiã regularem de pñti; & iſtud uotum nõ tm̃ impedit ꝯhẽdũ matrimonium,& dirimit iam ꝯctum.ſ.poſt uotum,ſed ẽt dirimit ꝯctũ añ uotum, dummõ non interuenerit carnalis copula, ut hic plene habes,& ſ̃.de conuer.ꝯiu.l.ex publico, & c.ex parte. & aliud eſt uouere ſolenniter cõtinentiã,ꝙ qualiter fiat, not.ſ̃.de reg.& tranſ.porrectum, & iſtud uotum nõ dirimit matrimoniũ cõtractũ añ uotum.ſ̃.de cõuer. coniu. ex parte,ſed impedit contrahendum, & dirimit ẽt contractum poſt uotũ,& hoc expreſſe habes hic, & ſ̃.q cle. uel uo.c.inſinuantẽ,ubi loquit̃ de uouente cõtinentiã, & non de profeſſa aliquam religionem. alioquin male ibi diceret, ꝙ ſibi domus propria remanſiſſet, qd̃ eſſet cõtra ſubſtantiã ꝓfeſſionis.ſ̃.de ſtatu mo.cũ ad.& aliud eſt uouere ſimpl̃r,& iſtud uotũ tm̃ impedit contrahendum.ſ̃.qui cle.uel uo. rurſus [uoto] ſolenni etiam ſine tranſitu ad religionem.ſi enim ſolenniter uouit, cogenda eſt monaſterium intrare,ſupra de conuer. coniu. ex parte,in fi.[alij] præterquam Gu. de quo ſibi non imputatur,cum intẽderet ſibi matrimonialiter copulari.
6 [† Dubitabilis].ſ.de facto, ſ.an poſſet cognoſci à primo.ſomniant,q ſic exponũt,& dicũt,ꝙ non ſolũ ſemel, ſed ẽt manens cum ſcd̃o centies,cõcedẽda eſt primo uiro,ut experiat̃,an poſſit eã cognoſcere,ꝙ q̃ ſit abſurdũ, exponere eos extraordinariæ pollutioni, & ꝙ aliena uxor ita ab alio contractetur, quilibet etiam inſipiens uidere põt. Alij aũt ſic exponũt,& bene.i.quãdiu dubitatur,an ſnĩa ſit reuocãda:uel an ſcd̃s ſit ſimilis primo: nec cognoſcetur, an ſit apta ꝑ cognitionem uiri primi, ſed ꝑ aſpectum corporis uiri utriuſque. ſi.n.ſimilia mẽbra haberent,p̃ſumitur,ꝙ ei cognoſcibilis ſit, & ſic reddetur ei.alij dicunt,ꝙ quamdiu de iure dubitabile erat an ſit ſeparata ꝑꝑ artationẽ,& ꝑꝑ ſnĩam eccleſię,poſſet alii nubere, & an ẽt poſſet probare, ſi inueniret quempiam ſibi aptum. añ tꝑs.n.huius decr.de hoc dubitabat̃ à iuriſperitis, nec erat adhuc iſte articulus per eccleſiã terminatus. nec eſt iudicanda hæc mulier fornicari, nec peccare,cum per eccleſiã mulier ſoluta à primo ui

ſo licitè poterat cum alio ꝯhere. Eſt.n. prohibitorium edictum de matrimonio.ſ̃. de ſpon. cum apud. nec ualet, ſi dicas mr̄imonium eſſe de iure naturali, ergo ibi ignorantia iuris non excuſat, ſi quis illud uiolat. Rñ. qa in his, quæ ſunt de iure naturæ & ſpecialiter ſuper matrimonio, & contra matrimonium, ſæpe cōſtituit eccleſia, ſicut apparet, quia qñq; prohibet uſq; ad ſeptimū gradum ꝯhi, aliqñ uſq; ad quartum.ſ̃. de conſan. & affi. non debet.ſ̃. de conuer. coniu. ex publico, & c. ex parte, & no.ſ̃. de biga. c. 1. alij tñ dicunt, ꝙ licet non debeat iudicari fornicaria, tñ in ueritate peccabat: qa hæc dubitatio iuris non tollit peccatum, cum in iure naturali maximè errare non liceat: ſed à pœna cōſtitutionis humanæ bñ excuſat, quæ non extendiť ultra intentionem conſtōnis, quæ uř fu.ſſe talis, & debuiſſe eſſe, ꝙ ſi aliqs faceret ꝯ conſtōnē eccleſiæ, quæ eſt, ꝙ cōiuges caueant ab adulteriis, & ſi aliqs commiſerit adulteriū licitè dimittiť, qđ ſic intelligi debet, ſi ꝯmiſerit adulteriū declaratū p ꝯſtōnes eccleſiæ: ſed cū in hoc caſu non eſſet diffinitiuū, qnimò apud ſapiētes plurimū dubitabatur &c. plures in eā opinionē declinabāt, ꝙ eſſet mr̄imonium cū ſcđo, & ita non debet iudicari adultera, uel peccare. Vel melius dicamus, non debet iudicari teneri pœna decr. quæ dicit, ꝙ fornicaria puniť in ſeparatione tori, ſi alij tanquam marito commiſcetur, cum hoc ante cōſtitutionem iſtam non eſſet diffinitū à iure, & probabilē cām dubitationis haberet. nam & quidam dicebant, ꝙ maleficiatus, ſi ꝯxit cum alia, nō fornicať, nec peccat, ut in ſe. c. dicere uidetur, licet non dicat. Sic p ſiťe eis uidebať de arta, ꝙ nubendo alteri nec fornicatur, nec peccat. eccleſia tñ ꝯrium ſtatuit, ꝙ non poſſet cū alio ꝯhere de cætero, ſ. poſt hanc decr. ſed ſi ante hanc conſtitutionem ſic ſeparata p probabilem errorem nupſiſſet alij non tenet matrimonium cum ſcđo, & reſtituenda eſt primo. nec obſtat exceptio adulterij, cū ante hanc conſtitutionē nō erat prohibitū, nec p̄ceptū, ꝙ reſtitueret primo uiro, ſi poſt ſnĩam primo uiro apta fieret.
7 †Cōparaī.n. arta frigido, cū frigiditas & artatio ſint naturalia uitia, & nō maleficiatio, qđ eſt unum uitiū accidētale. ¶Et debes ſcire, ꝙ poſt conſtitutionem iſtam, ſi poſtea ēt mr̄imonialr̄ alij adhæreret, fornicareť, & peccaret. & pœna fornicaria teneretť, cū iā hmōi dubitatio hic ſit ſoluta. Et hāc opi. probat prima ſnĩa, quam tulit diuortij inter hanc mulierem & ſm̄ maritum, ita, ꝙ nec queri fecit, an eſſet apta primo, necne, uel utrum uir ſecundus in genitalib. ſiťis eſſet primo, necne. ſcđo ꝓbať uera, qa impedimētū eius remotū fuit abſq; corporali piculo & ſine diuino miraculo. hoc ēt ipſum ꝓbat finis decr. ubi dicit de talib. aūt nō facile eſt iudicādū, cū finale iudiciū pēdeat ex futuro, & hoc magis placet. [p hęc aūt] .ſ. ꝙ ſ̃ dictum eſt, ꝙ illud impedimentum non erat prope, &c. [per hæc] .i. per ſnĩam, quam tulimus in hoc negocio, in qua non diſcuſſimus de corporali periculo neq; de ſimili uiro, ſed tm̄ qa nobis conſtitit mulierem non artam eſſe, primo eam ſibi reſtituendam decreuimus. ſic ergo de cętero faciendū eſt: qa non eſt curādū de periculo, neq; de ſimilitudine uirorum. hoc placet [idonei] & eſt rñdendum, ꝙ non eſt idonea, quia per opus humanū abſq; corporali piculo nō reddiť apta primo. plus placet, ꝙ idonea ſit, qa ppetuū impedimētum nō habet. unde dicimus, ꝙ ſeparata à uiro pp artationē, ſi incidatur ēt cū periculo tñ priori uiro reſtituenda eſt; & hoc ſatis apparet ex ſnĩa Papæ, licet olim aliter diſtingueretur [de talibus] .ſ. de his duab. quæſtionibus, ſ. de diuidendis uxoribus propter artationem mulieris, uel frigiditatem uiri [ex futuro] quia ſi fuerit apta ſecundo, reddetur primo, & conſtat primum matrimonium fuiſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Maleficium, ſi eſt temporale, non dirimit matrimonium: ſi uerò eſt perpetuum, dirimit.*
2 *Poteſt quis cum una, non autem cum altera eſſe maleficiatus.*

Literæ ueſtræ aľ. hic conuincitur, ꝙ hæc decre. loquitur in maleficiato,
1 † ubi diſtinguendum eſt, ꝙ ſi maleficiū eſt tp̄ale, non dirimit mr̄imoniū: ſi uerū eſt perpetuū, dirimit. 33. q. 1. ſi p ſor. & dicimus ꝑpetuū qđ intra trienniū p exorciſmos, & orones non ceſſat, ut hic. 33. q. 1. ſi per ſor. aľs.n. non uideť eſſe ꝑpetuū, cū maleficiator illud deſtruere poſſet. Item ad hoc, ꝙ maleficiū dirimat mr̄imoniū, neceſſe eſt, ꝙ p̄ceſſerit. ſi aūt ſequiť, nunq̃ dirimit, nec alia impedimenta ſequētia. 32. q. 7. is q ſ̃ de eo q cog. ꝯſan. ux. ſuæ diſcre-
2 tionē, & c. tuæ. ¶†Itē no. ꝙ qs pōt eſſe maleficiatus cum una, & nō cū altera; uñ nō vř, ꝙ pp maleficiū nullū mr̄imonium ſeparandum ſit, &c. 33. q. 1. ſic per ſor. non tenet. ſed hæc decr. loquitur in frigido naturalr̄. hæc uerba hic ꝯdicunt: quia licet ipſe diceret ſe habere potentiā cognoſcendi aliam, non crediť ſibi, nec uerum erat [triennium] nota, ꝙ non eſt neceſſe hic trienniū ſpālr̄ aſſignari, pp experientiam copulæ coniugalis: ſed ſufficit quomodocūq; ſimul triennio cohabitauerint.

De matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ. Rubr.

Iteræ, quas [ꝯſentiēte] expreſsè. iā tūc ſicut p quēlibet ꝓcuratorē ſpōſalia ꝯhi pñt. ff. de ſpō. l. ul. p fratrē. aľr aūt niſi ꝯſenſerit ſoror, nō crederē ꝯcta ſpōſalia, ar. ꝯ ſ̃. de ſpōſa. ad id: ſed expone, ut ibi. Př aūt noīe filiorū tā conſtitutorū in ptāte, q̃ emācipatorū ſpōſalia ꝯhere pōt, dūmō p̄ſens ſit filius, & non ꝯdicat. ff. de ſpōſa ſed quæ, & l. ſeq. C. de nu [. uiduæ. ſ̃. de ſponſa. ſicut, & c. dilectus. j̃. c. proxi. in tutore autem ſecus. C. de ſpōſa. ſi pater [firmaſſet] iſta ſunt ſponſalia de futuro [amplexata] no. p ſigna ꝯſenſus nō p̄ſumi ſpōſalia fieri mr̄imoniū, niſi cognoſceret eā. ſ̃. de ſpō. is q, & no. de deſpō. impu. atteſtationes [cōtēptibile] ar. multa faciēda ꝓ uilitate uitanda. 34. diſt. c. 1. 8. q. 1. ſciendum. 11. q. 3. ſi autem, & c. quid ergo.

EX literis [deſponſaſſet] hæc fuerūt ſpōſalia de futuro [interdixit] no. iudicem, a quo appellatū eſt, poſt appellationem ſuam interdicta ponere, & ſuper eo de quo appellatum eſt. & eſt hoc propter periculū animarum, & in fauorem matrimonij. aliter.n. ſecus, niſi in caſibus, quos nota. ſupra de appel. cum teneamur. alij contradicunt, quòd hoc tantum poteſt ordinarius, & non delegatus.

Qui filij ſint legitimi. Rubr.

Onqueſtus noīe uxoris ſuæ [mulierē] natā, ſ. ante ſpō. [exhæredare] iſte patruus nō exhęredabat iſtā mulierē ſua hr̄ditate: qa ibi nō haberet locū exhęredatio, ſed uolebat eā priuare

priuare hæreditate ſui patris, qui erat ſuus frater [hæreditate] j̃ eo. lator, & c. cauſam, ꝯ. ſo. hic nō iubet Papa hæreditatem reſtitui, ſed prohibet eam turbari ea occaſione, ꝙ ſit illegitimus, infra eo. perlatum: uel erat de iuriſdictione eccleſiæ temporali.

CVm inter I. [eorum] ſcilicet filiorum [bona] non intromittit ſe de hæreditate, uel de bonis ſecularibus, ſed iudicat quid iuris ſit.

TRanſmiſſæ. [paternam] & ſic uř, ꝙ pater eſſet defunctus, C. de hære. uen. l. j. Sed ꝯ uidetur, ubi dicit, ſtādum uerbo patris; vnde dicunt quidam eum uiuere naturalr̄, licet mortuus eſſet ciuiliter, puta factus monachus. Vel dic ſtandum uerbo uiri, qđ publicè ꝓfe rebat, dum uiuebat [negabāt] dum uiuebāt: uel modò facti monachi. [Negabant] hæc ꝯfeſſio filio non p̄iudicat niſi quo ad p̄ſumptionem, ff. de inoffi. teſt. ſi inſtituta, §. ij ſicut nec è cōuerſo ꝓdeſſet, ſi confiterentur eum filium, C. de ꝓba. non nudis. confitemur tñ, ꝙ ex ſola nominatione præſumitur, niſi probetur contrarium, dūmodò nomiñatio fiat cum aliqua ſolēnitate, ar. ff. de proba. l. ult [quæſtio] .ſ. de legitimitate ipſius pueri, [uiri] his creditur propter affectionem, quā creduntur habere ad filium, ff. de appella. l. ult. C. de cura. fu. l. ult. ſupra de præſumpt. afferte [filium] qualiter hoc probare poſſit, no. ſupra de filiis presb. Michael.

CAuſam quæ. [de Anel.] nomen eſt mulieris, non loci, uel generis, & conſtruitur intranſitiuè cū ablatiuo, q ſequitur, ſ. muliere. [ſui] .i. ipſius Anel. [ipſa] Anel. [eo] Alano [uirum] .ſ. p̄dictum Alanum [vxor] hic enim R. Anel. uxorem Alani deſponſauit, & ex ea ſuſcepit Agatham.

LAtor præſentium [H.] patruum ipſius R. [tractatum] tutius eſt, ꝙ in hac præiudiciali detur libellus, & fiat lit. conteſt. tñ crederem ꝓceſſum tenere, etiā ſi litis ꝯt. non fiat, nec alius ordo iudiciarius ſerueť, & eſt ea rō: qa in modum exceptionis fuit ꝓpoſitum corā primo iudice. ſed qa ipſe non potuit cognoſcere, trāſlata eſt hæc cognitio ad iudicium eccleſiaſt. ſicut ergo iudex ſecularis de ea exceptione cognouiſſet, lite non conteſt. & ſine ordine iudiciorum, & ita iudex eccleſiaſticus, qui in locum eius ſuccedit quātum ad cognitionem exceptionis: alij tñ aliter [duos menſes.] No. certum terminum pręfigi agentibus. C. de inge. ma. diffamari, j̃ de purga. ca. ad audientiam. [Duos menſes] C. ut nemo inui. agere, uel ac. l. j. ſol. illud regulare eſt, & eſt arg. ad hoc, C. de pign. creditor, licet ita debeat facere, cauſa cognita poteſt ſtatuere, ut infra certum tēpus agat actor: alioquin ulterius non audietur, & hoc maximè tunc, ſ. qñ uidet iudex actorem expectare tēpus agendi, quo reus probationibus careat, uel alicuius famam, uel ſtatum grauari, C. de inge. ma. diffamari, ſupra ut lit. non conteſt. quoniam. §. j. C. de re. pig. ſi eo. & ubicūque in modum exceptionis, uel præiudicialis actio proponitur, ut hic, & infra eo. lator, ſupra de ord. cog. tuam. aliter autem reus non cogitur ſe defendere, ſed ſufficit, ꝙ mittatur actor in poſſeſſionem, & fiat uenditio, & indicatur mulcta, ff. de bo. auct. iud. poſ. l. pen. ff. ſi quis ius di. non obtē. l. j. generale tñ eſt, ꝙ periculum imminet quibuſdam perſonis, ſi non agant, uel defendant, ut tutoribus, & cur. C. ar. tu. noīa, C. de admin. tut. tutoribus, & geſtoribus negotiorum, ſi poſſint agere ſine mandato, ff. de neg. geſt. ſin aūt, uideamus, & procuratoribus, C. mandati, procuratorem, & adminiſtratoribus ciuitatis, ff. de admin. re. ad ci. perti. l. ult. §. iiij. & l. pen. hæredi uindicanti necem defuncti, C. ad fil. l. j. & actori citato reo, uel lit. cō teſt. ¶H. No. ꝙ obiiciens illegitimitatem eam probare debet, & per conſequens nō eſſe mr̄imoniū inter parentes. arg. ꝯ. 30. q. 5. aliter. ſed & hoc eſt, & illud eſt in fauorem mr̄imonij: hoc, ut filij ſint legitimi: illud, ut clandeſtina matrimonia fiant manifeſta: uel ideò incūbit ei probatio, quia præſumptiones erant pro matrimonio, ar. ſupra de præſump. illud [intimetis] ſupra eo. c. j ꝯ. ſol. ibi. [natiuitatis] de qua, licet ſit incidēs, ſecularis iudex cognoſcere non pōt: quia cā ſpiritualis eſt, ſ̃ de or. cog. tuam: alias autem ſecus, C. de iud. quotiens, C. de ord. iudi. adite.

TAnta eſt [præſentium] idem eſt, & ſi non fuit machinatus.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ſecularis non iudicat de illegitimitate.*
2 *An pronunciatus illegitimus, ſi poſteà agat contra eum, qui obtinuit in cauſa illegitimitatis, ſuper hæreditate, uel aliis, quæ illegitimus petere non poteſt, obeſt except. rei iud. uel doli, & uide multas quæſtiones circa huiuſmodi legitimitatem, & illegitimitatem uſque ad nu. 11.*
11 *Defenſor non admittitur in cauſa matrimoniali.*

CAuſam quæ inter [agitari] ut propter hoc mater R. & ipſe R. ab hæreditate aui expellanť, ut in ſequētibus patet [inſeri] minus bene [extitit] ipſe R. [principalis] .ſ. an mater dicti R. ſit de le-
1 gitimo matrimonio nata. [† Iudicare] licet iudex eccleſiaſt. de hæreditate non debeat iudicare, tñ pendēte legitimitatis qōne nō permittitur procedere iudex ſe-
2 cularis, ſ̃ eo. c. j. de ord. cog. tuam. ¶†Et ex hoc colligiť, ꝙ ſi pronunciatus illegitimus poſtea agat contra eum, qui obtinuit in cauſa illegitimitatis, ſuper hæreditate, uel aliis, quæ illegitimus petere non poteſt, ꝙ obſtabit exceptio rei iud. uel doli, j̃ eo. c. proxi. imò uidetur, ꝙ hæc ſententia, qua pronunciatur illegitimus, ius faciat inter omnes, arg. infra eo. peruenit, & cap. per tuas, & ff. de liber. agn. l. j. §. fin. & l. ij. ſecus, ſi reus abſolueretur ab impetitione actoris. de hac enim dici poſſet, ꝙ non facit ius inter omnes. ¶Vnde, ſi procurator, uel defenſor illius, qui impetebatur de illegitimitate, ſatiſdedit rem ratam dominum habiturū, fuerit condēnatus quaſi procurator, uel defenſor, & poſteà dominus petat ſe ꝓnunciari legitimum: quia non obſtat ei ſententia lata contra eum, quia ſine eius mādato agebat, uel defendebat, ſtatim ille, pro quo lata fuit ſententia, poteſt agere ex ſtipulatione contra defenſorem ad impendia litis, & etiam quātum interfuit eius nō iterum agi cauſam de illegitimitate eius, ff. rem ra. hab. procurator. §. ſi quis.
3 ¶†Sed nūquid dices huiuſmodi intereſſe: quia hic per ſecundam ſentētiam legitimus iudicatus poteſt ab eo, qui uicit in cauſa illegitimitatis, euincere hæreditatē? dicunt quidam ꝙ nō: quia adhuc non intereſt eius, niſi prius euincatur hęreditas: quia etiam forte hæreditatem defendet, & ſi ſit illegitimus. Item licet obtinuerit ſe ꝓnunciari legitimum: tñ per hoc non ſequitur, ꝙ petiturus ſit hæreditatem, forte qa abominatur lites. Item pōt timere, ꝙ ſi iterum ageret, obſtaret exceptio illegitimitatis: hoc tñ non credo, ꝙ ex quo iudicatus eſt legitimus, poſteà non poteſt ꝯ eum excipi de illegitimitate, ff. rem ra. ha. quotiēs, ſ̃ de ord. cog. tuam. ſed hoc bene uř, ꝙ ſi in ueritate prædictus homo iudicatus legitimus, obtineat hæreditatem ab eo, qui obtinuit ſuper illegitimitate contra defenſorem, ꝙ poteſt agere ex

ex ſtipul. contra defenſorem, & ꝙ poteſt agere ad æſti-
mationem hæreditatis, & interim ſi ſecundò & tertiò
etiam plures hæreditates, uel alia bona euincat ab eo,
qui non poſſet euincere, ſi ſeruaret ſententiam contra
defenſorem latam, iterum & iterum ex ſtipulatu aget
contra eūdem defenſorem, arg.ff.ad l.Aquil. inde Ne-
ratius,§.uiſum,ar.prædictæ l.ff.rem ra.ha.procurator,
4 & eo.tit.l.ij. ¶†Sed obiicies, ꝙ hoc non pōt procedere:
quia ſi ſuccubuit in hæreditate,non intereſt eius, ſi re-
ſtituat alienum.54.diſt.generalis; & ſi obtinuit,ad ni-
hil tenetur. Sed rñdeo,quia tunc agit ad pœnam,ſiue
ſuccūbat, ſiue uincat: quia ſtatim non ratum habet,cō-
mittitur ſtipulatio non ſolum in id,qđ amittit, ſed etiā
in id,qđ lucrari potuit,ſi ſnīam habuiſſet ratam,ff.rem
ra.ha.procurator,§.fin. & l.quo.§.fi. & l.ſi cōmiſſa. nos
autem licet hoc fateamur uerum intereſſe,tñ ſciri non
poteſt,niſi prius condēnetur. Item no.ꝙ non ſemꝑ,nec
indifferenter quis admittendus eſt, ut petat ſe pronun-
ciari legitimum; nec aduerſarius,ut petat aliquem ꝓ-
nunciari illegitimum : ſed tunc iſta rectè petūtur, cum
agitur de bonis, uel de dignitatibus eccleſiaſticis, & qō
illegitimitatis incidit,ut hic, ſupra cap.lator, ſupra de
5. ord.cog.tuam. ¶†Item hæc rectè petuntur etiam,ſi ali
qua iuſta cauſa ſubſit; puta cum habeatur legitimus,ali
qui eum de illegitimitate diffamant. Et ſic poteſt quis
plures iuſtas cauſas inuenire, arg.C.de inge.ma.diffa-
mari,C.de re.pig.ſi eo, ff.de cu.bo.dan.l.j ff.ex quibus
cau.ma.in integ. ſed & ſi, ff.de adop.l.mancipiorum, &
l.ſi optio,§.fin.ff.de adul.conſtante,arg.contra,ff.de re
iudi. qui in alterius. & tamen facilius admittitur quis
dicens ſe pronunciari legitimum,q̃ aduerſarius petens
eum pronūciari illegitimum : quia primum fauorabile
eſt; hoc odioſum. nec debet quis admitti ad petēdum
ſe pronūciari legitimum,niſi habeat contradictorem &
iuſtum; & ſi admiſſus fuerit,nulla eſt ſententia, arg.ff.
de coll.denun. ſed ſi habet iuſtum contradictorem,tūc
admitteretur ad probandum de ſua legitimitate, ar.ff.
de proba.circa. tñ ſententia inter aliquos lata ignorā-
tibus non præiudicat, ff.de mino.l.etiam. & dicūt qui-
dam & fortè non malè,ꝙ licet ſententia filiationis fa-
ciat ius inter eos,ff.de libe.agn.l.j.& §.ult. & l.ſeq. non
tñ idem eſt in cauſa legitimitatis: quia hoc nuſquam
6 inuenitur expreſſum. ¶† Qui autem vult ſe aſſecura-
re ſuper ſua legitimitate, nec habet aduerſarium,pro-
cedat ſm tenorem decr.ſupra de teſti.ſignificauit. & di
cunt quidam, ꝙ nuſquā poteſt quis petere ſe pronun-
ciari legitimum, niſi primo eius aduerſarius, cuius in-
tereſt,propter ſucceſſionem,uel aliam cauſam agat,uel
excipiat, uel alias petat eum pronunciari illegitimum,
& ſic loquitur,ſupra de ord.cog.tuam,ar.ſupra eo. cau
ſam,infra eo.peruenit. alij tñ adiiciūt & alium caſum,
ſ.ſi agat ɔ̄ diffamatores,C.de inge.ma.diffamari. alij tñ
dicunt,ꝙ per illam l.non poteſt petere ɔ̄ diffamatores,
niſi ut ceſſent ab eius diffamatione, nec admittetur, ꝙ
7 pronuncietur legitimus. ¶†Sed quæres, ſi vno petente
aliquem pronunciari illegitimum, & ipſo probante, ꝙ
ſit legitimus,pronuncietur legitimus,& ab alio poſteà
eodem modò agente pronuncietur illegitimus,nun-
quid ualebit ſententia cōtra res prius iud. uel quæ ſen-
tentia ualebit? Rñ. utraque ualet inter eos,inter quos
lata eſt. nec eſt cōtra res prius iudicatas, cum aliæ ſint
perſonæ in ſecunda cā, aliæ in prima,ff.de excep.rei iu-
di. & an eadem. ſi enim inter eaſdem eſſet,non teneret
ſecunda ſententia. & dicimus generaliter, ꝙ ſiue quis
petat eum pronunciari illegitimum,quæcūque ſenten-
tia feratur legitimitatis,ſiue illegitimitatis, & etiam ſi
illegitimitatis ſententia feratur præſente eo, qui pro-
nūciatur illegitimus,nec appellante ; tñ huiuſmodi ſen
tentia non obeſt ei, niſi contra illos,qui fuerunt in iu-
dicio. Vnde ſi poſteà contra alios petat hæreditatem,
8 non obſtabit ſibi exceptio rei iudicatæ. ¶†Et idem ui-
detur, ꝙ ſi aliquis petit in integ.reſt. ut abſtineret ab
hæreditate, & denegata eſt ſibi in integ.reſt.per ſentē-
tiam,ſi poſteà agitur contra eundem ab alio,& iterum
petat in integ.reſti. ut abſtineat ab eadem hæreditate,
non obſtabit ſibi exceptio rei iud. Et idem uidetur,ꝙ ſi
inſtrumentum pronunciatum eſt falſum Petro agente,
ſi poſteà alius producat idem inſtrumentum, non p̄iu-
dicat ei ſententia inter alios, & in alia cā lata. & ſi quis
uellet dicere contra,non poteſt reſpondere.l.j.ff.de ex-
cep.rei iud.ſi à te,& l.cum quæritur,& l.ſeq.& idem uī,
ſi agente A.cōtra R. decernatur vnum prædium alteri
debere ſeruitutem, licet ar.ſit contra.ff.de neg.geſt. q̄a
negotia,§.fin.hoc fallit, cum agitur in modum denun-
ciationis impugnationis electionis,uel exceptionis cō-
tra electionem, ut no.ſupra de elect. cum dile.& c.ſta-
tuimus. Item fallit in cā inquiſitionis, j̃ de collu.dete.
cap.fin.argu.contra.infra de pur.ca. ex tuarum. tamen
quando inquiritur de iuribus debent uocari omnes,
quos res tangit ; & niſi uocētur, uel etiam ſi ignorent,
ſubuenietur eis de facili, s̃ de teſt. cum olim. C.de bo.
uac.l.fin. Item fallit in cauſa filiationis, ff.de lib.agno.
l.j.§.fin. & l.ſeq.& in querela inoffi.teſta.ff.de inof.teſt.
Papinianus,§.ſi ex cauſa,& in cauſa ingenuitatis ex ſer-
uitute,ff.de ſta.ho.ingenuum, ff.de li.cauſa diui. ſecus
autem eſſet, ſi ex libertinitate diceret ſe ingenuum,ff.
de ingenu.l.j. & l.patronum. Item fallit in criminali
cauſa quo ad aliquid, ff.de præuaric. præuaricationis,
& in populari,ff.de iureiur.eum, §.in po. & in crimine
adulterij,ff de adul.denunciaſſe,§.quæritur,& in appel
lationibus,ſupra de appel.ca.fin. & in ſeruitutibus,ff.ſi
ſer.uin.loci,§.ſi fundum. Item inoffi.teſtamento, ff.de
inoffi.teſta poſthu.§.ſi quis. Item fallit in ſingularibus
& in vniuerſalibus ſucceſſorib.ff.de exc.rei iud. ſi à te,
9 & l.& an eadem exceptio rei iudi. ¶ † Sed quæres, qūo
fertur ſententia in hac cauſa,cum agitur per defenſorē?
nam contra dominum ferri non poteſt, C.de ſen.& in-
terloc.l.j Item contra defenſorem non uī poſſe conci-
pi uerba de illegitimitate.quidam dixerunt hanc cau-
ſam nō poſſe agi per defenſorem ſine mandato. ſed con
trarium expreſsè apparet,C.de ſatiſd.lib.j. & ff.rē ra.
ha.ſi procurator,§.ſi quis,ubi expreſsè dicitur, ꝙ cauſa
ſtatus agitur ꝑ procuratorem ſine mandato.nos aūt di
cimus ſnīam ferendam contra defenſorem, ff.de his,q̄
no.infa.furti.§ j. & l.ſeruus,ff.de neg.geſt.liberta.§.fi.
Et formabitur ſic ſentētia. Cum A.ageret ɔ̄ B.ꝓcura-
torem,uel defenſorem C.ꝓcuratorio, uel defenſorio
noīe ipſius C.ſuper illegitimitate ipſius C. nos uiſis &
auditis rōnibus partium B.procuratorem,uel defenſo-
rem C.p̄dicto A.condēnamus non.n.eſt neceſſe expri-
mi cauſam in ſententia, s̃ de re iud. ſicut nobis. nec tñ
reputemus iniuſtam ſnīam,ſi cauſam adiiceret hanc,ſ.
cum illegitimitas B. bene ſit ꝓbata; & per hmōi ſnīam
non p̄iudicaretur B.de iure,licet de facto eſſet ei infa-
mia, s̃ de or.cog.cum dile.in fi. & ſic dicimus formādas
ſnīas,ſi de futuro, uel de aliis ɔ̄ſimilibus agiē ꝑ defen-
ſorem. ¶Qualiter aūt ſit formanda ɔ̄ procuratorem cū
mandato,uel contra dñm,no ſupra de elec.querelam.
10 ¶†Item no.ꝙ in his & in ſimilibus melius eſt certā pœ-
nam ſtipulari, ad quā ſtatim, cum ratum nō habet,agi
poteſt

pōt.ff.rem ra.ha.quot.§.fi.& l.ſi procurator.§.ſi qs, &
ff.de præto.ſtipu.l.fi.q̃,ſtipulari ſine pœna , ubi oportet
expectari ante,q̃ agi poſſit,ꝙ interſit,& ubi ſemper mi-
11 nimum æſtimabitur, ut ff.de præto.ſti.l.fi. ¶† In cā aūt
mr̄imonij,non eſt admittendus defenſor niſi in eo caſu
ubi procederetur in cauſa, ſi defenſor non exiſteret.C.
de procu.exigendi. nec tunc debet ſatiſdare rem ra.ha.
do.quæ metu pœnæ non ſit tenenda s̃ de ſpon.Gemma.
Nec formabitur ſententia in perſonam procuratoris,
uel defenſoris , ſed principalis perſonæ , licet ſemper
fuerit abſens,arg.j̃.eod.cap.proxi.j̃.qui ma.accu.poſ.
cap.1. In inquiſitione.n.bene admittimus procurato-
rem.[incōgruum] prima facie.Ius tamen agi permittit
poſt mortem ratione bonorum] s̃.eo.lator:C.ne de ſta
tu defun.l.j. & l.quamuis.

PErlatum [trāſiſſet] cā uagādi [querelam] accuſans
mr̄imonium de parentela,uel dicens maritum mor
tuum [parentibus] hoc debuit facere , cum malicioſè
ſe abſentaſſet,uel ſine cauſa uagaretur [mandauit] hoc
licuit , quia uagabatur [promulgauit] s̃.ut lit.non con
te.quoniam,contra.ſo.ibi.

QVod nobis.

DEferente [eos] qui contrahere prohibentur impe-
diente publicæ honeſtatis iuſtitia [permiſſione] .i.
diſpenſatione , uel.i.tolerantia.

PEruenit [uiduā] hi bñ ɔ̄ſitebanē mr̄imoniū in facie
eccleſiæ fuiſſe ɔ̄ctum : ſed dicebant inter eos fuiſſe
impedimentum conſanguinitatis,uel aliud hmōi ; & iō
nō ſunt audiēdi : q̄a hoc probato nō iudicarenē filij ille
gitimi. ſed ſi diceretē non fuiſſe mr̄imonium ɔ̄ctū inter
eos in facie eccleſiæ,ſed more adulterorum uixiſſe, be-
ne eſſent audiendi,ut hic.s̃.e.cauſam. ¶Itē audiendi eſ
ſent,ſi dicerent coniuges ſcientibus ambobus cōſangui-
nitatem matrimonium contraxiſſe.j̃.e.ex tenore. illud
etiam dicimus,ꝙ ſi matrimonium ɔ̄ctum fuit clandeſti
ne,& poſt mortem coniugum dicantur filij illegitimi :
quia conſanguinei fuerunt parentes,ꝙ poſt mortem au
diendi ſunt,ar.hic ubi dicit legitimè.ce.arg.s̃.de clan-
deſt.deſponſa. cum inhibitio.

PEr tuas literas [firmauit] hæc affirmatio non ſuffi-
cit , cum facto ɔ̄rium fuerit proteſtatus,ſ.accipien-
do uxorem,ar.s̃.de ele.cum inter.R.ſi autem non fieret
præiudicium alij mr̄imonio , ualeret,confeſſio , ut pro
uxore eā haberet.ff.ad l.Aquil. proinde.§ ult.& eodē
modo hæc confeſſio prodeſſet filiis,ſi aliis filiis præiudi
cium non fieret. nec qb.decr.s̃.e.tranſmiſſæ.ꝙ ibi nō di
citur,ꝙ crederetur,ſi diceret eū filium,ſed creditur,q̄a
dicebant non filium, & per hanc confeſſionem non fie-
bat aliis præiudicium,imò proficiebat eis.poſſet tñ dici
ꝙ ubi non fieret p̄iudicium filiis alterius mr̄imonij,ſta
retur confeſſioni eorum;& ſic loquitur.s̃.e.tranſmiſſæ:
ſecus,ſi fieret præiudiciū filiis alterius matrimonij ; &
ſic loquiē hæc decr.Item illa decr.nihil ɔ̄riū fecit , uel
dixit ille,de quo loquitur illa decr. [filiū] hoc ipſo . ꝙ
naturalem filiū appellat in teſtamento, intellige legiti
mare eum.C.de natu.li.auē.ſiquidem, niſi alios habeat
legitimos filios,in auē.quo.na.effi.le.§.ſi uerò non [pa-
trimonium] hoc non obſtante, ꝙ eſſet illegitimus. nam
alias nō pertinet de hæreditate ad eccleſiam.s̃.eo. cau -
ſam.& e.l.lator. [decretali] s̃.e.tranſmiſſæ [denegaſſe]
& ideo ſola confeſſio patris non ſufficeret pro legitima
tione filij [diſſimili] quia ibi contra filium teſtabantur
partes. tamen illa decr.pro iuſtitia ſententiæ facit:uel
aliter,ut no.in gl.hæc affirmatio.

SVMMARIVM.

1 *Debet legitimatus per epiſcopum effugere obiectionem illegiti-
mæ natiuitatis.*
2 *Legitimatus reſtitutus famæ, quæ poſſit facere.*
3 *Legitimatus à iudice ſeculari non intelligitur ad ordines le-
tigimatus.*

PEr vener.f.n. [habeat] allegādo loquiē. alij di
cūt, ꝙ ſic ſit in ueritate [ueriſimilius] non tñ
uerū eſt.nā tꝑalia & ſp̄ūalia diuerſa ſunt,& di-
uerſos iudices habēt, nec unus iudex habet ſe intromit
tere de ꝑtinētib.ad aliū:licet ſe adinuicē iuuare debēt.
96.diſt.cum ad.s̃.c.lator.s̃.de iudi.nouit [ꝑ ſiſtem] ſm
ar. [eximiē] & ſic hoc ipſo,ꝙ diſpenſatur,ut poſſit fieri
ep̄s, uidetur ꝙ ſit factus legitimus ē t quo ad actus legi
1 timos [p̄terea] tertium ar. † euaderet] ſic & legitima-
tus per ep̄m effugere debet obiectionem illegitimæ na
tiuitatis quo ad actus legitimos,ſ.ꝙ poſſit eſſe iudex &
teſtis in paterna autem hæreditate, uel aliis non intel-
ligitur diſpenſatum : quia non poteſt diſpenſare , ſicut
2 nec iudicare.s̃ e.lator,& c.cām ¶†Et no.ꝙ legitimatus
reſtitutus famæ &c.cum quo diſpenſatum eſt in quo-
cūq; foro ſiue eccleſiaſtico,ſiue ciuili, & omnia ea face
re poterit, ſuper quibus habuit poteſtatem, qui legiti-
mauit,uel famæ reſtituit,uel diſpenſauit. poterit.n.in
omni iudicio teſtimonium reddere, & ad ciuiles hono
res uocari , niſi ſint talia , quæ ſint in alterius præiudi-
cium, uerbi gratia. nam legitimatus ab uno principe ,
uel ciuitate, uel primate non obtinebit ab inteſtato bo
na hæreditaria in terra, quæ non ſit ſubdita legitiman
ti:quia ſic auferuntur bona conſanguineis defuncti,uel
3 fiſco,qui debet ſuccedere ab inteſtato. ¶†Item legiti-
matus à iudice ſeculari non intelligitur ad ordines le-
gitimatus: quia promoueri ad ordines non eſt de iuriſ-
dictione laici iudicis. ſed ſi unus ep̄s legitimet aliquē ,
etiam in alia diœceſi poterit promoueri : quia diſpen-
ſare in ordinibus cum illegitimo de iuriſdictione eſt
cuiuſq; ep̄i, & ꝙ illegitimus promoueatur , in nullius
præiudicium eſt.In aliis autem,in quibus non eſt neceſ
ſaria legitimatio, famæ reſtitutio, uel diſpenſatio,ut ſi
ſeruus daretur libertati , uel obligatus nexibus curiæ
abſoluaē,ēt ſi laicus hoc faciat,tñ ad ordines aptus red
ditur.54.diſt.c.1.2.& 3.& 4.& ſeq.rō diuerſitatis eſt :
quia in his non eſt delictum,uel defectus,nec eſt in p̄di
ctis neceſſaria aliqua diſpenſatio. alij autem dicunt,ꝙ
etiam diſpenſare poteſt, & intelligitur diſpenſatum in
hæreditate hoc ipſo , ꝙ diſpenſat in ordine.¶Sed con-
tra utrāq; opi.uidetur,q̄a non habet iuriſdictionem cō
tentioſam in temporalibus.s̃.de ap.ſi duobus.ſed dic ,
licet non habeat iuriſdictionem contentioſam , tamen
uoluntariam exercere poteſt.ff.de off.procon.l.ij.Item
aliqua conceduntur per conſequentiam & indirecte ,
quæ non conceduntur directe.4.q.3.§.ſerui.ff.de pac.
tutorum, & de his no.10.diſt.c.1. [uidebaē] quartū ar.
[recognoſcat] de facto. nam de iure ſubeſt Imperato-
ri Romano,ut quidam dicunt nos ɔ̄: imò Papæ [tanq̃]
agit.n.aliqñ quis ut alius.23.q.4.ſi eccleſia.ff.quod cū
uniuer.item §.j.ſic etiā habes in adoptione.ff.de adop.
ſi conſul. melius tamen facit , ſi abſtinet à talibus.ff.de
off.procon.nec quicquam arg.contra.s̃.de inſti.c.ult.s̃.
de iure pat.per ueſtras [rationibus] ſoluit [ſanguinē]
inter ſang.& ſang. iudicium uariatur , cum accuſator
dicit probatum eſt, ꝙ reus ſanguinem fudit,*i.aliquod*
crimen ciuile commiſit, puta *homicidium*, adulteriū,
furtum,

furtum, uel aliquod aliud ſimile [inter lepram & lepră] cum accuſator dicit infectus ea lepra hæreſis. i. aliquo crimine eccleſiaſtico, puta ſimonia, ſacrilegio, uel conſimili, & recuſatus negat [Inter cauſam & cauſam] cum actor dicit, teneris mihi in centum ex mutuo, uel commodato, uel conſimili ciuili actione: uel etiam teneris mihi ad decimas præſtandas. uel habeo ius patronatus in hac eccleſia, uel alia conſimili actione ciuili, & eccleſiaſtica, reus aũt negat. nam in his omnibus ſi quid difficile, uel ambiguum fuerit. ad ſedem apoſtolicam recurrendum. 18. diſt. multis, ſ. de appe. ut debitus [criminale] idem uult intelligere criminale & ciuile, non diuerſa, & ſic de aliis.

Ex tenore. [uidua] tanquam tutrix. C. qñ m. tu. off. fun. po. l. 2. & auth. matri. procuratrix aũt eſſe nõ poteſt & ꝓ filio, arg. ff. de ꝓcu. fœminas. [In facie] ad hoc ut fiat in facie eccleſiæ neceſſe eſt ſeruari ſolẽnitatem, q̃ eſt. ſ. de clandeſti. deſpon. c. fi. alii dicunt in facie eccleſiæ fieri, ſi uocatis amicis publice nullius ꝓcurata cellatione ꝯxit [ignorantia] ſufficit. n. alterius coniugũ ignorantia ad hoc, ut ſit legitimus, & ut etiam ſcienti ſuccedat, ſupra de clande. deſpon. c. iij.

Gaudemus.

Qui matrimonium accuſare poſſunt. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Quis poſſit matrimonium accuſare.*
2 *Poteſt in cauſa matrimoniali idem eſſe accuſator, & teſtis.*

1 ¶ † Accvsare] Quilibet põt accuſare mr̃imonium ad plenũ diuortium celebrandum, non tñ quo ad torũ, ubi non admittitur niſi maritus. ſed in primo caſu extraneis præferuntur illi, qui ſunt de conſanguinitate cõiugum. ſed & inter extraneos ꝓferunt antiquiores, & maturiores uicini. 35. q. 7. c. j. & ij. j. e. uſ. nobis. Item tã maritus, q̃ uxor accuſare pñt. j. e. inſuper. Oẽs aũt, qui repellunt ab accuſatione, uel qui ad eam admittunt, & à teſtimonio repelluntur & ad illud admittuntur, dũmõ aliter ſint idonei ad teſtimonium reddendum. Item no. ꝙ ſi fiat accuſatio ſuper fœdere mr̃imonij, puta qa dicã inter coniuges conſanguinitatem, uel aliud impedimentum eſſe, ꝓceditur lite non conte. ſecus, ſi ꝑp adulterium ad tori ſeparationem ageretur. ſ. ut lite nõ conte-
2 ad hæc, & c. qm̃ fre. §. porro. ¶ † Item in cã matrimoniali idem põt eſſe accuſator, & teſtis. 35. q. 6. ſi duo, & c. eps in fi. & c. de parentela. ſ. de teſti. cog. præterea. & hoc intelligit uerũ, ubi q̃ritur de conſanguinitate coniugum, ut in pal. c. melius. ſ. de conſan. & affi. c. j. ſ. de ſpon. cum in tua nam tunc ẽt conſanguinei, & ẽt mr̃ põt eſſe accuſator, & teſtis. j. c. uſ. ſ. de teſt. ſup eo, in fi. Sed ſi nõ quæretur de conſanguinitate, ſed de alio impedimento, ſ. an ꝯxiſſet cum ea, tunc licet cõiter ſit admittenda mr̃, & pater ad accuſationẽ & teſtimoniũ tñ in hoc caſu ꝑp potentiam alterius coniugum haberẽt ſuſpectũ teſtimonium alicuius, repelleretur à teſtimonio, ſed nõ ab accuſatione. ſ. de teſt. ſup eo. in prin. & idem vr̃, ſi dr̃ primò cũ alio ꝯxiſſe. uel uotũ emiſiſſe, uel de ſpũali cognatione. nã in his ſi ſuſpectũ ſit alicuius teſtimoniũ, repellam eum, arg. prædictæ decre. ſuper eo. In conſanguinitate autẽ eſt ſpeciale. ꝙ nunquam ualet ſuſpectum habere teſtimonium alicuius conſanguineorum.

Relatum [nequiuerit]. ſ. ut lit. non conte. quoniam. §. quod ſi forſan contra ſolu. ibi.

A nobis eſt [Accuſatione]. ꝓprius dr̃ denunciatio, q̃ accuſatio: qa ad hoc intentio dirigi debet accuſantis, ut à peccato ceſſent, nec aliter intereſt, & melius eſt, ꝙ fiat in ſcriptis, q̃ ſine ſcriptis. ſ. de reſt. in integ. ex literis. ꝓſtat ẽt iurm de ueritate dicenda in mr̃imonio aũt ꝯhendo non habet locũ accuſatio, ſed denunciatio tm̃. ſ. de deſpon. impu. ad diſſoluendum [conſcripto] nõ enim poteſt per chartam accuſare. 2. q. 8. præſcripta, nec teſtificari, ſupra de coha. cle. tua.

Videtur nobis [dirimẽdũ] ꝑp conſanguinitatẽ, uel ꝙ aliud mr̃imoniũ prius ꝯxerant [admittantur] repete quæ diximus. ſ. de teſt. ſuper eo intereſſe] ſponſalibus contrahendis [leges] ſecus ſecundum canones.

In ſuper adiecisti. [Cognita] ſine coactione: alias ſecus.

Significante [Ab accuſatione] forte gñale eſt, ut nullus admittat ad accuſationẽ, ſi conſtat, ꝙ mala intentione ducitur. uel forte habet tantum locum in denunciatione, ubi neceſſe eſt, ꝙ denunciator ſit ſine crimine. 3. q. 7. in grauibus. matrimonium. n. nõ proprie dr̃ accuſari niſi ab uxore. nã cum non ſit publicum crimen. non admittitur, niſi quorum intereſt. ſed denunciari dr̃ crimen, in quo manet, ar. j. c. proxi. ſuprà de deſpon. impu. ad diſſoluendum. Sed quæres, nunquid neceſſe eſt præcedere monitionem, alibi no.

Cvm in tua. [prodierit] nec ipſe nec alius: qa ẽt ſi alius mr̃imonium accuſaſſet, tũc ſcẽs nullo mõ eſſet admittendus, niſi in caſibus, q no. ſ. de ele. cum dilecti [Banni] qui ſunt, ut quicunque ſcit aliquod impedimẽtum, intra certũ tp̃s ueniat, & dicat. ſ. de clande. deſpon. c. 3. ſi aũt non ſit ꝓfixus terminus debet uenire infra modicũ tp̃s, qđ tñ eſt, cũ quodam temperamento intelligẽdũ. ff. de ſolu. ꝙ dñis ff. ex quib. cau. ma. ab hoſtibus. §. ult. & hæc ꝙ ulterius accuſare non poſſit, uera ſunt, qñ poſt ꝯtum mr̃imonium & poſt terminum trãſactum uolunt accuſare. Sed qđ ſi añ ꝯtum matrimonium ſed poſt terminũ tranſactũ uelint accuſare? ẽ qđ ſi dictũ ſit in banno, ꝙ ultra terminũ non audietur? R. ſi ſic dictũ ſit, audiendus eſt añ ꝯtũ matrimonium, ar. opt. ff. de ope. leg. l. mãcipiorũ, & l. ſi opt. §. ult. poſt ꝯtractũ ãt non debet audiri, ut hic, ar. ſ. qui filij ſint leg. lator. C. de re pig. ſi eo. C. ut ſe ab hære. aucte. ibi poſita. qđã tñ dicũt ſñiam hanc. ſ. ꝙ nullus de cętero ꝯ illud matrimonium nõ audiatur neceſſariã ad hoc, ut non audiat, ar. C. de inge. ma. diffamari. ſed rñ. ibi ſñiam neceſſariã eſſe & ad hoc prodeſſe, ut ẽt ſi matrimonium non ſequatur, tñ poſt ſñiam non audietur: ſecus aũt, ſi non eſſet lata ſñia, ut ſupra dictum eſt. ¶ Itẽ hæc habet locũ, ſ. ꝙ poſt interdictum agere non poſſit, ubi per decretum prohibeatur ab agendo, uel accuſando, uel conſimilibus. ſecus, ſi per decretum imponeretur ei, ut duplum, uel quadruplum ſolueret, ſi aliquid non faceret. nã tunc etiam ſi contrafecerit, non incurrit pœnam. C. commi. uel epiſ. & pro l. interlocutio. C. de ſenten. & interlo. ex ſtipul. niſi in caſu ſpeciali. ff. de admini. tuto. tutor. §. ſi deponi, niſi forte cum cauſæ cognitione decreta eſſent interpoſita: quia tunc omnimodo ſeruanda eſſent C. commi. uel epiſ. & per l. ea quæ. ultra terminũ autem poſitum à lege nullatenus licet aliquid proponere. C. de adul. ob commiſſa. & eodem modo cõtra id quod l. municipali decernitur, uenire non licet. ff. de decre.

decre. ab ord. fa. l. ul. & ſm̃ hoc non uĩ differentia, ſiue adiiciatur clauſula, ſiue non. ſ. ſi ꝯ factum fuerit, non audiatur. ¶ Aliud autem eſt interdicere aliquid alicui. nã tunc ſi ꝯ factum ſit, tenet. ſ. de ma. contracto ꝯ interdic. ecc. ij. niſi adiectum ſit, & ſi contra factum fuerit, non teneat. ſ. de præben. dilecto habet aũt locum hoc generale edictum, ubicunque plures admittuntur ad agẽdum, uel contradicendum, uel aliquod ſimile agendum, ut in reſtitutione, & in matrimonio, in adoptione, & in natalibus. ſ. qui ſi. ſint leg. lator. ff. de adop. nam. C. ut ab hære. ſe abſti. auſ. ibi poſita. & eſt rõ, quare in talibus proponitur ſic generale, quia neſcit, quæ certa perſona [a] debet citari, ſicut de electione actionũ. ff. quo leg. l. ij. §. j. hæc autem decre. Et quod dicit hæc gloſſ. locum habet ubi nullus præceſſerat accuſator, quia ſi præceſſiſſet, etiam ſi legitime abſens & ignorans ſuperueneriт; non tñ audiretur, ut no. ſ. de elec. cum dile. ¶ Teneris] minor. 14. annis; & forte ſufficit, quòd ſit doli capax, cum cuilibet, q poteſt peccare, dictum ſit, ſi peccauerit &c. ij. q. 1. ſi pec. 24. q. 3. tam ſacerdos, 22. q. 2. anima: alias autẽ minor non admittitur ad agendum, niſi habeat curatorem, inſti. de cura. §. item inuiti [legitima] forte quia tunc probationes non habebat. 2. q. 7. plerique [præſumatur] 16. di. quod dicitis. 11. q. 2. qui & [repellendus] non ſolum ab accuſatione, ſed etiã teſtimonio, & denunciatione ſ. de ſpon. cum in tua nam quod una uia prohibetur, & alia ff. pro ſo. idemque ſupra de ꝓcur. tuæ. ff. de condi. inde. quæ ſub cõ. ar. contra ſupra de iureiu. quẽ admodum [ab illis] ſecus in teſte ſupra teſti. licet: alii tamen idẽ dicunt in teſte.

a ¶ *Quæ certa perſona.* Adde Bal. in l. ſi. C. de edi. diui Adriani tollendo. Imolam poſt Inn. in c. fi. de ma. & obe. in c. Alberi. de teſt. refert & ſequitur Fel. in c. cognoſcentes, col. 7. in prin. ſupra de conſti. & eunde n Inn. c. in noſtra ſupra de procura. Bar. in extraua. ad repri. in uer. per edictum, circa fi. Car. in ſuo conſi. 74. col. j. circa fi. Ale. de Imo. in conſi. 106. co. pe. in fi. & fi. in 5. uolu. & ibi cõcor. et ultra Ale. per Ale. adde in propoſito Pe. de Ancha. in conſi. 270 inci. in primo dubio, in ij. col. & in conſi. 292. inc. uidetur prima facie, & d. meũ d. Bar. Sozi. in ſuo cõſi. inci. quoniam uidendum in 3. col. & ibi alia allegat. quod conſilium non habetur in impreſſis, & Car. in conſi. 74. inci. in diſcuſſione præmiſſi articuli, colum. j. uer. in contrarium.

De diuortijs. Rub.

SI QVA mulier. Qvæſiuit hoc, niſi non excipit de dictis, ſed dicẽdis [religione] trahendo eam ad idololatriam [ab infidelitatis] idem eſt, & ſi ad aliquod peccatum. hoc c. expone per c. inferius poſitũ, quanto, & c. gaudemus [traxerit] i. nitatur trahere.

Porrò de comite [& notoria] .i. publica fama aliter autem uix eſſe poſſet notorium [ſeparari] debitum autem denegare debebat, licet maritus uxorem dimittere non debeat pro quacunque notoria conſanguinitate tñ iudex ubi notorium eſt quo ad torum reſtituere non debet, ar. j. c. proxi. ſ. de reſti. ſpo. literas [reſtitutionem] agebatur poſſeſſorio.

Significaſti [poſtulat] ſiue poſſeſſorio, ſiue petitorio agatur iuſte denegatur ei reſtitutio, cum eſſet adulterium ſic notorium, qđ inficiari non põt, ſ. teſtimoniis teſtantibus ſuper terram 28. di. priuſquam nec hoc dicimus ſpeciale in matrimonio. ſed ubicunque eſt notorium facti actu permanentis, quale eſt hic, cum filii manent, qui reddunt notoriam incontinentiam, uel notorium iuris, nunquam facienda eſt reſtitutio; & ſic poteſt intelligi. ff. de doli excep. dolo. ¶ Item intelligo hoc, ſi notorium eſt iudici, & aliis, uel aliis & non iudici: ſed tñ ſecũ paratas habet probationes, ar. ſ. de reſt. ſpo. literas ſi neutrum horum eſſet, ſed diffuſum terminũ ad probandum peteret, non dicerem denegandam reſtitutionem. [materiam] mulier autem ad hoc nullo modo induci debet. ff. de adu. l. j §. ſi pu. ¶ Conſtaret] no. ſi mulier petit reſtitutionem mariti, & maritus excipiat de adulterio notorio, mulier replicet de adulterio uiri, non debet fieri reſtitutio, niſi & uiri adulteriũ eſſet notorium, ſicut & mulieris. ſed ſi uir non reiiciſſet mulierem ꝑp notorium adulterium, ſed peteret per eccleſiã ſeparari, & exciperet mulier de adulterio uiri, audiendæ eſſent probationes mulieris ſuper exceptione adulterij nõ notorij, & eſt ratio diuerſitatis, quia primò mulier egit poſſeſſorio. unde ſicut facilius conceditur, ne admittat exceptio adulterij non notorij, ſic & denegatur facilius, ut non audiatur in hoc, ut fiat ſtatim reſtitutio. ſed tñ bene dicimus admittẽdas probationes mulieris. & ſi probauerit uiri adulterium, fiet reſtitutio. ſed in alio caſu, ſcilicet quãdo uir petit ſeparationem, agitur petitorio; unde de utroque plene recipiuntur probationes.

Ex literis [ſuggeſtionem] & falſo [priuatim] q. d. nõ ſententiando, ſed conſulendo [redire] ar. contra ſupra c. prox. ibi ſol. ꝑp adulterium, quod commiſit: quia iam paria crimina mutua compen.

De illa. Hæc decr. loquitur de illis, quorum alter ad hæreſim labitur. & idem credo in duobus infidelibus, quorum alter conuertitur. [Nullatenus] ar. ꝯ ſ. c. proxi. ſo. ibi ideò uir cogitur eam recipere: qa poſt ſententiam commiſit adulteriũ. unde ſententia ſibi prodeſſe non debet, cũ fecerit quaſi ꝯ eam. at hic conuerſus poſt ſententiam pro ſe latam nihil ꝯ ſententiam fecit. uel idẽ eſſet in ſuperiori decre. ſi ſñia lata fuiſſet: ſed ibi non fuit lata ſñia, licet non ſñialiter eis iniunxerit continentiam. ¶ De aliis criminibus, quam hæreſi quid dices: puta quia uirum ad latrocinium trahere uolebat, ꝑ eccleſiam ſeparatum eſt matrimonium, ut hic, & ſ. c. proxi. 28. q. 1. idololatria. ſo. uĩ quibuſdam, ꝙ hæc decre. dicit, idem. alias quia nullam uel uilẽ cauſam inuenies, quare non ſit idem in omnibus? tñ alii dicunt, ꝙ ꝓ aliis criminibus nunquam eſt ferenda ſñia perpetuæ ſeparationis, ſed tm̃ quouſque pœnituerit. & rõ diuerſitatis eſt periculoſum hæreſis. ſed prius dictum, ſcilicet in principio glo. magis placet dicimus. n. ꝙ licet de rigore iuris poſt abſolutionem iudicis non debeat cogi. redire, licet etiam qđ bene diffinitum eſt, non debeat retractari. 6. q. 4. quod bene: tñ iudex ex officio ſuo adulteram poſt ſententiam redire coget ad adulteram, arg. ſupra de iureiu. tua nos, & ſ. e. c. prox. Sed dic, ꝙ non facit ꝯ ſñiam. ſñia. n. talis fuit, quia abſolutus fuit reus ab impetione mulieris. tunc autem fieret contra ſñiam. ſi mulieri iterum petenti uirum fieret eius reſtitutio, ſed ſi uir, pro quo lata ſententia, repetat mulierem, non fit ꝯ ſententiam. imo iniquum eſſet, ſi ea ſñia prodeſſet, contra quem lata eſt. ff. de exceptio: rei iudi. euidenter ſi autem uiro iſto accuſante mulierem adulteram, lata ſit ſententia diuortij, quia tunc non poteſt uir iuſte abſolui, quia agit, tunc locum habet decre. quamuis iudicem illum crederem prudenter ſententiari, qui ſic diceret,

Diuortij

Diuortij ſentétiam inter uos proferimus ꝑꝑ adulteriũ qnandiu uiro accuſatori iuſte placuerit.

QVanto te nouimus [Infidelium] Quid dices de his, qui fiũt hæretici, ſed tñ bapsizati, licet ab hæreticis? Rñ. hæc quæſtio põt habere locũ; qđ ſic oſtendo: quia ſiue infans, ſiue maior, aut fuit baptizatus in forma eccleſiæ; & ſic habuit uerum fidei ſacramẽtum, ẽt ſi ab hæreticis, uel infidelibus fuit collatum, & ſic ẽt ratum eſt matrimonium inter eos, & ideo ulterius nullo mõ ſeparari põt. Aut nõ fuit collatum in forma eccleſiæ, & tũc non habet fidei ſacrm̃, ſed infideles ſunt, & iure infidelium utuntur, & ſic eodem mõ non eſt ratum mr̃imonium inter eos [ait] 28.q.1.iam nunc, & c.ſi infidelis [ſoluit] ipſo iure ẽt ſine iudicio eccleſiæ. uerũtñ ſi antequam ab aliquo coniugum ꝯtrahatur, ꝑuerſus conuertatur, alter eum recipere compellitur infra.e.c.proxi. [eum] idem dicunt quidam & circa eum, qui in infidelitate remanet, licet ille non ſine peccato contrahat, conuerſus autem ſine peccato [ratum] i. indiſſolubilem. 28.q.1.item illud. ¶ Per hanc] ſ. ubi diximus, ꝙ qui conuertitur ad fidem, licite contrahit. & ex quo licite ꝯxit, non eſt cogendus redire ad priorem cõiugem de nouo conuerſam, niſi mortua eſſet ſecunda, uxor: quia tunc cogeretur eam recipere. j̃.c.proxi.§.ulti. licet aliter uideatur diſtingui s̃.e.de illa. Tamen conſueuit hoc quæri, Quid ſi uelit tranſire ad religionem? Ad quod rñ. ꝙ cum matrimonium ſit cõſummatum non poteſt hæretico uolente ſe corrigere, & ad uxorem redire, ar.s̃.de conuer.coniu. ex publico. ſi aũt tranſiſſet ante, quam alius ei uellet cohabitare, non reuocaretur, ſicut non reuocaretur, ſi contraxiſſet ſupra eo. ca. arg. xxvij. q. 2. Agathoſa. uel dic quòd ſoluitur quæſtio præſens ſic, quia cogitur redire, niſi ſnĩa diuortij lata eſſet. s̃.eo. de illa.

SVMMARIVM.

1 *Libellus repudij concedebatur propter maius malum uitandum.*
2 *Exceptio adulterij competit contra petentem reſtitutionem.*
3 *Per baptiſmum peccatum deletur.*

1 GAudemus in domino. ¶ † quæ] reuelatio [quã] reuelationem repudiauit dato libello repudij. de quo libello licet conceſſum eſſet in lege, ꝙ daretur ꝑꝑ maius malũ uitãdum, nũquam tñ cum dare fuit licitum. & ꝙ ſacerdos interueniebat ad cognoſcendum de hoc, ꝓbat hoc eſſe licitum quia nunquã diuortii ſnĩam inter eos ferre debebat imo, qđ minus eſt, nec debebat forte dicere, permittimus, ꝙ uxorem tuam dimittas, ſed poterat dicere, lex permittit, ꝙ eam dimittas, ſed nõ ſine peccato tuo. & ſic ẽt hodie ferenda eſſet ſententia inomnibus ꝑmiſſoribus, ubi eſt peccatũ. ſacerdos aũt interueniebat, ne qñcũque quis uellet, hunc libellum daret: ſed in certis caſibus tm̃ hoc licebat [repudiauit] ſine cã [reſtõnem] inde conuerſi ad fidem, qui
2 uxorem eiecerat [petenti] uxori infideli. ¶ † Reſtitutio] No. exceptionem competere ꝯtra petentem reſtõnem hanc, ſ. quia non conuertitur ad fidem. ſimiliter & exceptio adulterii notorii competit ꝯ petentem reſtõnẽ. s̃.e.ſignificaſti. Item & exceptio ſpoli. s̃. de ord.cog. cum dilectus. Item exceptio ſæuitiæ uiri. 32.q.2. ſiue de s̃.de reſti.ſpo.ex tran. Item ſi non interuenerit carnalis copula, & incontinenti paratæ ſunt probationes, de reſti, ſpo.literas. s̃.eo.ex tranſmiſſa [ille] idem ſi duxerit licet ſit mortua, ar. j̃.e.ti.c.ul. [Fornicata] quia tunc: ſ. quando infidelis, qui noluit conuerti, cum alio ꝯxit, intelligitur legitime ſm̃ eorum legem ꝯxiſſe, quę iuris huius auctoritate contraxit. s̃.de frig.& malef. fraternita
3 tis 23.q.4.qui peccat.ff.de acqui.poſ.iuſte. ¶ † Et uidet mirum, cum in baptiſmo deletum ſit peccatum, & ſequela peccati. 26.diſt.deinde. 32.q.1.quod autem, quomodo ẽt aliud adulterium ſibi obijcere poteſt, quod hoc innuit? reſpondent quidam ideo obſtare fornicationis exceptionem, quia crimen fornicationis non tm̃ coinquinat committentem, ſed ẽt coniugem. 32.q.1. coniugium. ¶ Alii dicunt tolli per baptiſmum crimen, ſed nõ actionem quæſitam prius, uel exceptionem 33.q.2.admonere, ar.ff.de his, qui no: infa.l.pe.& l.athletas.§. Põponius. nam per unius baptiſmum non debet aliis ius ſuum tolli. Item in baptiſmo nõ tollitur iuſtitia, qua ligata eſt adultera, ſ. ꝙ uirum repetere non poſſit, cũ peccata tm̃ dimittantur, & non lex 26.diſt.acutius, & c.deinde, & c una. ¶ Et idem dicendum, ſi ante baptiſmũ homicidium, uel furtum commiſiſſet: quia poſt bap. & accuſabitur, & condemnabitur. nam licet dimittatur peccatum quo ad Deum, & quo ad legem promotionis, qa promoueri poteſt, quamuis peccatum ante baptiſmum commiſſum ſit notorium 25.diſt.primum.§.j. tamẽ quo ad accuſationem, & pœnas alias non ſpirituales bene ligabitur poſt baptiſmum, ſicut poſt pœnitentiam, per quam ſicut per baptiſmum datur remiſſio peccatorum; & ſic intelligitur de conſe.diſt.4. ſine pęnitentia, ſ. ſpirituali. temporalem autem bene ſubibunt, & per hoc etiã dici poteſt, quòd etiam ſi ante baptiſmum erat infamis puta condemnatus de adulterio, uel ipſo iure, puta qa fecit uſuras uſurarum, quo ad legem promotionis ei non imputabitur. ¶ Sed ar. contra nam ſicut imputatur ei irregularitas ante baptiſmum, puta homicidium fecit, ita & infamia. Reſpon. quia infamia non deſcendit niſi ex peccato, unde deletur in baptiſmo, ſicut peccatum xxvj.di.denique. Irregularitas autem non fundatur ſuper peccato. unde ita eſt irregularis, qui occidit ſine peccato, ut iudex, ſicut qui cum peccato. ſupra. de cle. uel mona ſententiam. 51.diſt.aliquanto, & c. ſeq. & bigamus, & corpore uitiatus.

DEus, qui eccleſiam ſuam.

De donationibus inter uirum & uxorem, & de dote poſt diuortium reſtituenda. Rubr.

MVLIERES.

SIgnificauit [diuiſionem] hoc non habet locum niſi rõne conſuetudinis, uel niſi utriuſque intuitu aliqua quæſita ſunt. nam alias omnia præſumuntur mariti. ff. de do. inter ui.& uxo. Quintus Mutius, & quiſquis tantum ſibi, non alteri quærit.

DE prudentia. [acceſſorie] No. ꝙ iudex eccleſiaſticus tam ordinarius, quam delegatus cognoſcit de dote acceſſorie. ſ. cum cognoſcit etiam de matrimonio, & in libello petitur matrimonium ſeparari, & dotem reſtitui, ut hic, & ſupra e.c.1.& 2.& de coniu.ſeru. propoſuit. ſecus dicerem in ſuceſsione. nam licet cognoſcat in matrimonio, non tamen de hæreditate s̃. qui fi. ſint le. cauſam, & c. lator, licet poſſit cogere partem, ne occaſione

occaſione illegitimi mr̃imonij eũ ſuper hæreditate moleſtet. s̃. qui fi. ſint leg.c.j. imò etiã principaliter[a] poteſt cognoſcere de dote. j̃.e. per tuas, & hic. ¶ Nec ob. s̃. qui filij ſint legi. lator, & ca. cãm, quæ loquuntur, ꝙ iudex eccleſiæ nõ debet cognoſcere de hæreditate. maior enim coniũctio eſt inter dotem & mr̃imonium, q̃ inter filios & hæreditatem, cum dos non poſſit eſſe ſine mr̃imonio. j̃. c. proxi. filij autem poſſunt eſſe ſine hæreditate, & exhæredati non retractarent etiam ſententiam, iudicis ſecularis ſuper dote. Item ſpecialiter ad eccleſiã pertinet cognoſcere de dotibus: quia ad eccleſiam pertinet defenſio dotium infra eo. nuper.

a ¶ *Etiam principaliter. Et quod iudex eccleſiaſticus cognoſcat etiã principaliter, tenet* Pet. *de* Anc. *in conſi.21.col.fi.incip. pro ſolutione, & allegat* Inno. *hic, qui intelligit hoc uerum in dote iam cõſtituta. & hoc dictum* Inn. *allegat ẽt* Feli. *in c. eccleſia ſanctæ* Mariæ, *colu.15. uerſi. tertia declaratio. ſupra de conſt.*

PLerunque [fornicationis] ſuæ. [reconciliata] nam tunc redit ad antiquum ſtatum. ff. de iure do. diuus, & l. poſt mulieris. [uel] pro. i. nam idem dr̃ dos & dotalicium, ar. 36.q.2. ſi autem: uel dotalicium uocat donationem ꝑꝑ nuptias [Dotalicium] Sed quid ſi lata ſentẽtia ſuper diuiſione tori ꝑꝑ fornicationem is, q adulterium perpetrauit, uelit agere condictione ſine cã ad repetitionem dotis, dicens non fuiſſe mr̃imonium, & ꝑꝑ hoc uelit ꝓbare conſanguinitatem, & ita non fuiſſe matrimonium, nec adulterium, nec dotem, an ꝑꝑ hoc recuperabit dotem? ar. ꝙ ſic. j̃.c.proxi. ff. de condi. ſine cã. adminiculo. Sed contra, res iudi. pro ueritate accipitur s̃. de re iu cum inter uos, ff. fami. herciſ. cum putarem. ¶ Item contra, quia adulterium, committere intẽdebat. 34.q.2. in lectum. Laur. dicit, ꝙ dotem repetere nõ poteſt, ar. ff. de adulte. ſi uxor, rñ. j. C. de ſpon. mulier. §. is quoque T. dixit, ꝙ ſi ſit ſnĩa lata ſuper ſeparatione tori, & dote, nec ſit appellatum, ulterius petere nõ põt ſecus: aũt, ſi ſuper adulterio tm̃. primum dictum magis placet: quia condictione ſine cã non põt petere dotem, cũ cauſa retinendæ eius ſubſit, ſ. ſententia, ſi lata ſit, uel adulterium, ꝙ ſaltem intentione commiſit.

ET ſi neceſſe. [ob turpem] quia ſi ob turpẽ cauſam data eſſet potior eſſet conditio poſſidentis. ff. de cõdi. ob tur. cauſam. l. ſi ob tur. in fi. [ob nullam]. i. matrimonium, ꝙ tñ inter eos non tenebat ꝑꝑ conſanguinitatem, ut ſtatim ſequitur [Reſtitui] quando inter conſanguineos ſit dotis datio, ſi ignorabãt ſe conſanguineos, competit repetitio dotis. ff. de condi. ſine cauſa adminiculo. C. ſolut. matri. ſi igno C. de inceſt. nup. qui contra. ff. de ritu nup. præfectus. ſi autem ſcienter contraxerint conſanguinei ad fiſcum dos deuoluitur. ff. de don. inter ui.& uxo. cum hic ſtatus. §. ult. inſti. de nupt. §. aduerſus. ſed hæc decre. contradicit. hi enim conſanguineos ſe ſciebant. ¶ Ad hoc ſit reſpon. nam rex. leg. non petebat hic dotem, quia erat uir, & ex parte mulieris tm̃ cõpetit petitio dotis. j̃.c.proxi. ſed quædam caſtra, quæ dederat ꝓ conſeruatione mr̃imonij, ꝙ non licet, ſicut nec pœnam ꝓmittere licet, de uer. ob. Titia, rñ. j. ſed dicas cum eſſent data nomine arrharum ea retinere licet. C. de ſponſ. mulier, rñ. j. ſed illud uerum eſt in licitis ſpõſalibus: ſecus in illicitis, ut in eadem. l. dicitur. uel dic, ꝙ bene applicabuntur fiſco: qa rex Legion. fiſcũ hẽbat.

NVper à nobis [uixerit] ipſe uſufructuarius [in dotem]. i. uxorem ſuam dotauit de illa poſſeſſione, quod licet & merito cuilibet alii [in dotem] expone, ut infra eod, cap. §. ult. [poſſidere] nam in dotem licet feudum[b] alienare: alias non. s̃. de feudis. c. ij.

b ¶ *Licet feudum de hoc uidetur* Feli. *late in c. qua in eccleſiarum, colu. 23. uerſi. in eo. gl. ibi, ſuprà de conſt. & per* Ale. *in conſi.23. col. fi. uerſi. poſſet etiã in 5. colu.*

SVMMARIVM.

1 *Satiſdatio uxoris pro dote quo caſu teneat, uel non.*
2 *Vxor poteſt repetere dotem, ſi uidet maritum uergere ad inopiam.*
3 *Mulier, ſi aliquod delictum committat, uel contrahat mutuum, non cogitur illud ſoluere de dote.*

PEr ueſtras literas. [conuenire]. i. in iudicium euocare [quam] pecuniam [repulerat] hæc erat ſufficiens exceptio: quia ſi eam non ſuſtentabat, dotem habere non debet. imò debet eam ſuſtentare de dote. ff. de do. inter ui.& uxo. ex annuo: ſed licet eam proponeret, non erat uera [Veritate] hæc ẽt erat ſufficiens exceptio. ſ. rei iud. C. ſenten. reſ. non poſſe. l. ult. ſed quia appellatum fuit, idcirco auditur. ſed litera contradicit, ubi dicit, ꝙ non fecit mentionẽ de literis, ergo nec de appellatione. unde potes dicere, ꝙ non fuit appellatum, nec fuit neceſſe fieri mentionẽ de priori ſententia, per quam non abſoluebatur reus perpetuo, ſed quamdiu ſuper ipſa dote mulieri caueretur. & iõ non obſtabat ſententia huic petitioni, cum offerret ſatiſdationem: uel petebat, ꝙ daretur mercatori [cautionem] hæc ſententia non erat ſufficiens. debuerunt enim addere, uel pecuniam mercatori dare, ut ſequitur. & hic idem defectus fuit in ſententia delegati [credi]. C. de pact. conuen. hanc tñ non cogitur, ut in eadem. l. di-
1 citur. [† Faciatis] quicquid dicant aliæ gl. hic poſitæ. tu dic, ꝙ ſiue uxor ſatiſdet, ꝙ dotem dabit, ſiue maritus, ꝙ donationem ſatiſdederit, tenet ſatiſda. ff. de iure do. promittendo, & l. cum dotis. ſi autem ſatiſdedit de reſtituenda, ſiue ante matrimonium, ſiue conſtante matrimonio, non tenet ſatiſdatio, ut continetur in rubrica. C. ne fideiuſ. do. den. l. j. & ij. quidam tñ dicunt, ꝙ licet ſatiſdare non cogatur, tamen tenet, ſi ſatiſdederit, cũ poſſit renunciare iuri ſuo, ar. inſti. de ſatiſdã. tut. C. de pact. ſi quis. ſoluto autem matrimonio ſatiſdare po-
2 teſt. ff. ſolu. mat. ſi conſtante. §. quotiens. ¶ † Quomodo ergo excuſabis hic ſententiam Papę? Rñ. marito uergente ad inopiam uxor dotem & res obligatas pro dote repetere poteſt. C. de iu. do. niſi, & in auth. de æqua. do. §. ult. ¶ Item ab eo ſequeſtranda eſt poſſeſſio. ff, ſolu. matrimo. ſicut dotem. §. ſi dotem uerò. ſed ſi in iſto caſu de ea ſoluenda etiam conſtante matrimonio poſſit cautionem ſufficientẽ præſtare, dotis adminiſtrationem habebit, ut hic. ¶ Sed ad huc eſt contra ꝙ hic dicitur, ꝙ ſi nõ præſtiterit cautionem, ꝙ res detur mercatori, cũ uxor habere debeat ad alendum ſe & maritum, & liberos. C. de iur. dot. ubi. ſed dic hoc ideo, quia mulier erat ſuſpecta de minus idonea adminiſtratione, & dilapidatione, argument. ff. de appell. Imperatores. C. quo. app. non re. ab execu. Vel dic, quod ſatis habebat uxor, quia mercator habebat pro ea cautionem, quæ tamen ſit ſufficiens: alias incongrue ſequeretur coniunctio diſiunctiua, cum ſemper cautionem iuratoriam dare poſſet. [Onera] unde ſi mulier committat aliquod delictum, uel contrahat mutuum, non cogitur illud ſoluere de dote. ff. ſoluto. matrimo. quamuis. uir aũt uxorem debet ſuſtentare ſecundum uires dotis. ff. ſo. ma. ſicut dotẽ. s̃. ſi maritus, & §. ſi aũt. Sed an mulier ſoluto matrimonio ſit alenda ab hęredibus mariti ſui, uel extraneis. dic.

dic,ꝙ ſic donec dotem rehabeat.C.de rei uxo. act. l.j. § exactio, & ibi no.ſed & ſi nullam dotem recipit maritus tamen alere debet pro uelle ſuo: quia perſonam ſuam pro dote dat mulier, in auth.qui.mo.na.effi.leg. §.fi.ff.ut in poſ.leg.l.pe.ubi dicitur,ꝙ uxorem debet alere ut filiam.¶Ad cauſas autē mulieris uir non dabit ei expenſas,niſi forte ſpeciale dicas, quando uir accuſat matrimonium.nam tunc forte cogetur ei dare expenſas,etiam ſi indotata ſit mulier,ar.j̄. de accu.ex parte.

DOnato.[pauperior] alias enim, ſi non ſit pauperior,puta quia rem alienam donauit, tenet donatio,& præſcripit.ff.de iure do.& ſi conſtiterit.idem,& ſi repudiauerit hæreditatem,uel legatum, ꝙ & ipſius repudiatione ad uxorem peruenit.ff.de iure dot. ſi ſponſus.§.ſi mar. & §.ſi quis [obitu].C.de don. inter uir.& uxo.do.[tacite] puta quia eandem rem alij do.[expreſſe] dicendo reuoco do.quam tibi feci. [æquale] ſi fiat poſt nuptias.C.de do.ante nup.l.ult. debet eſſe, æqualitas non ſolum in quantitate, ut non maior ſit quantitas dotis, quam do.ſed etiam in lucris ex pacto prouidendis,auth.de æqua do.§.hoc igitur.& ſi maius pactum ſit de lucranda dote quàm donatione,maius pactum trahitur ad minus.ff. de pact.do.l.lege. ſi autem pactum factum ſit de lucrando dote, & nullum pactum ſit de lucranda do.pactum dotis trahitur ad donationem.C.de do.ante nup.l.ult.§.ſi autem do.quod intelligo hoc modo: quia ſi mulier fecerat marito pactum,ꝙ ipſe maritus lucrarerur dotem, ſi ſuperuixiſſet uxori, maritus dotem lucrabitur, ſi ſuperuixerit uxori ſecundum pactum.& eodem modo, ut ſi paritas in pactis, & mulier lucrabitur donationem propter nuptias, ſi ſuperuixerit uiro,& ſi de donatione lucranda nullum pactum interuenerit.& idē eſt è conuerſo & in alijs pactis dos,& donatio ante nuptias & poſt, inſti.de don.§.eſt & aliud. Similiter fit augmentum dotis,& donationis ante nup. & poſt.C.de dona.ante nupt.ſi conſtante. ante nuptias autem poteſt eſſe diſparitas & in quantitate dotis,& donationis,& in pactis ſuper lucris.C.de pat.conuen.tam ſuper do.quam ſuper dona. ex morte. poſt nuptias autem hoc non licet, ne excogitaretur fraus contra prohibitionem factam de dona.inter uir.& uxo. hic autem ſcias,ꝙ non poteſt apponi pactum per quod deterior fiat conditio mulieris uolentis iterum nubere, ſiue fiat ante nuptias, ſiue poſt.ff. de pac.do l.ij. C.de pact. conuen.ſuper do.quamuis.ff.de dona.inter uir. & uxo. per totum conſuetudo autem uaria poteſt eſſe in quantitate,& in lucris.

De ſecundis nuptijs. Rubr.

CAPELLANVM.

DOminus ac Redemptor [certitudine] & infallibili.ſed habita præſumptione propter longinquitatem tp̄is teſtimonium magiſtri exercitus,& militū in his requirendū eſt.ff.de diuor.uxores. C.de repu.authē. hodie.s̄. de ſponſal.in præſentiam..s̄. ut lit.non conte.quoniam. §. ꝙ ſic.uel dic, ꝙ nunquam licet nubere, niſi prius receperit certum nuncium de morte uiri, ut in præcedenti decre.[Seruauit] in præterito.in futurum enim nō habet,niſi habito certo nuncio de morte uiri.s̄.de ſpon.in præſentia.ſed & ſi infuturum fieret idem ſeruandum eſſet [dubitandum] probabiliter, infra de ſen. excomm. inquiſitioni.j.

VIr autem, uel mulier.

SVper illa quæſtiones.

CVm ſecundum apoſtolum [Infamiæ] non ſolū credimus non teneri infamia ſed nec alijs pœnis, quæ irrogantur,quia nupſit intra tempus luctus,quæ continentur.C.de ſec.nup.l.j & ij. ſed pœnas, quas ſuſtinet, quia ſecundo nupſit, non euitat, quæ continentur. C. de ſec. nupt. hac edictali,& l.ulti. & l. fœminæ. & expreſſe habes.s̄. de pig.cum cō ſtet, auth.de nup.§. quia uerò hactenus,& ſi uerò ex.Ratio diuerſitatis eſt,quia pœnæ impoſitæ nubētibus intra tempus luctus ſunt meræ pœnæ.& ideo omnes pœnas à legibus propter hoc inflictas tolli credimus,ſicut infamiam.ſed pœna,quæ imponitur ſecundo nubentibus, non eſt mera pœna: imò eſt prouiſio filiorum,& ideo non tollitur hæc pœna per canones. ſic etiam non credimus [a] tolli pœnas impoſitas illi, qui contra ꝓprium iuramentum nubit, recepta tutela filij,non reddita ratione.C. ad Tertul.omnem,in auth.de nuptijs. §.ſin autem tutelis.

a ¶ *Si etiam non credimus.* Adde, *quòd idem tenet* Angel. *in aucten. de nupt.* §. *ſi autem tutelam. al legat*, Hoſtien. *hic uide tamen* Bald. *in l. cum oporteat.* §. *fina. in fin.* C. *de bo. quæ libe. qui uidetur hoc limitare, & adde quòd etiam hoc dictum refert* Feli. *in cap. eccleſia ſanctæ Mariæ colum.* 15. *in prin. ſupra de conſti.*

Finis libri Quarti.

decre.

LIBER QVINTVS.

De accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus. Rubrica.

SI LEGITIMVS [non fatigetur]ut probet ſuam innocētiam, niſi publica infamia accuſatus laboraret.nam tunc indicēt ei purgatio.ij.q.5.presbyter.

SI quis epſ. [accuſatoribus] i. denunciatoribus.ſ.non criminoſis [accuſatus] i. denunciatus. ¶Ex hoc c.colligunt quidam monitionem debere præcedere accuſationem. alij intelligunt hoc c.in non notorijs criminibus,& in his,de quibus pœnitentia agi poteſt ſeruato ordine,& in criminibus exceptis.ſed nos intelligimus hoc c.ſ.qn̄ agit denunciando. Et ſm̄ hoc expoſuimus literam j̄.c.ſuper his.j̄.de ſimo. licet [cōuentus] i.monitus [cauſam] i.pn̄iam agat[non olim] i. ante monitionem [ſed nunc] i.poſt monitionem [ad primates] i.iudices legitimos.

ILla præpoſitorum,& j̄. [cum eis] ideſt ſubditis accuſatoribus,uel.i.prælatis ſuis ordinarijs.ſubditi.n.accuſatores neceſſarij ſunt ad diſcuſſionem,ut probēt: ordinarij autem neceſſarii ſunt,ut conſulent.

OMnipotens [Nunciantur] pendente enim accuſatione non debet aliquis ad dignitatem promoueri.81.di tantis.C.de procu.reum ff.de mu.& ho.res q̄ §. eum imò ſola infamia impedit.C.de digni.l.iij.ſed licet promoueri non debet, pōt eligi,& electio tenebit. ſed per præcedentia iura probatur,ꝙ non confirmabitur, niſi purget innocentiam ſuam. alii tamen dicunt,ꝙ nec eligi debet,de hoc no.j̄.de ſimo.accuſatum.

NVlli epiſcoporum. [Repellere] ff.de adul.ſi uxor. 17.q.4.c.attendendum. iudex tn̄ ex officio ſuo repellere poteſt.2.q.7.ſi qui ſunt alieni,quærendum.ff.de poſtu.l.quod prohibet,niſi obiectu maioris excommunicationis.s̄ de excep.a nobis,quamuis illa decr.in alio caſu loquatur,quā iſta hic.n.dicit,ꝙ in cōi familiaritate habebat.illa aūt,qn̄ in aliquo facto ei cōicauerit. 2. q.7.alieni.Contra.C.qui accu.non poſ.iniquum.ar.contra.C de inof.teſta.in arcam.C.de hære.qm̄ 2.q.7.§. in hoc. Rn̄. ꝙ dixit nullum criminoſum ēt ↄ̄ criminoſum admittendum.C.de libe. cā ſi filium C. de adulte. qm̄ 32.q.7.nihil,uerum eſt,niſi in exceptis criminibus,in quibus non ad teſtificandum,ſed accuſandum tm̄ admittuntur.¶Reſpon.huic dec. quia accuſabantur de crimine excepto,uel ſpāle eſt in epiſcopis,ut eis non liceat ab accuſatione ſua repellere familiares,cum præcipianī habere honeſtos.2.q.7.cum paſtoris,lex autem iniquum, loquitur de expoſitis,& alijs dominis, qui non tenētur habere cubicularios;at epī quaſi in quodam officio cubicularios habere tenentur,ut in prædictis c.unde ſi in eo officio aliquos approbauerint,ubi tm̄ bonę famæ requiruntur, non poſſunt eos repellere ab accuſatione, uel alio,ubi tales perſonæ ſimiliter requiruntur. ff. de adul.ſi uxor.ſed ſi alias clericos malos habet, bene repellet eos ab accuſatione ſua. ſæpe enim presbyter bonus malos clericos patitur ꝓp ſcandalum uitandū. Aliquando,quia probationibus deſtituitur 50.diſt. ut conſtitueretur.2.q.7.plerique,& propter multas alias cauſas,quas licet toleret,ad ſuperiores tn̄ ordines non promouebit,& a ſua accuſatione repellet ar.ↄ̄ 47.diſt.§. neceſſe. ſed ibi loquitur,qn̄ culpa prælati ſubditus malus eſt.¶ Item & ſi culpabilis erat prælatus in corrigendo ſubditos,tn̄ eos repellere poſſet a ſua accuſatione.nam aliud eſt officium dare, quale eſt cubicularium facere, in quo uidetur eum approbare, & ſponte, cum ad hoc non cogatur. Aliud eſt negligere correctionem ſubditorum, in quo licet culpabilis uideatur,tamen approbare non uidetur.

DE his criminibus [Replicari] 23.q.4.ſi illic.2.pō. 3.notandum.ff.de nau.cau.licet.§.ul.niſi probetur priorem accuſatorem prēuaricatum. ff. de præua. l.ij. Item uel ſi corrumpit iudicem,uel teſtes.j̄.de collu.ca. ul.uel ſi ſuum dolorem proſequatur ignorans ab alio inſtitutam accuſationem.ff.de actio.cui.§.ijſdem. & intelligitur hoc,qn̄ in forma iudicii proceditur. nā licet per pœnitentiam quo ad Deum fiat remiſſio,nihilo minus tamen poterit inde accuſari.

REpellantur.

ACcuſaſti calumnioſe,alias immunis eſt accuſator. 23.q.4.illud etiam & iudex.23.q.ul.cum miles uel non calumnioſe,ſed ex alia ſcintilla odii.[pro pace] ſupple accuſaſti.i.ut alii quiete uiuant,23.q.5. non fruſtra [delaturam] i.accuſationem ipſius.

EVidentia repete,quæ dixi.s̄.de coha.cler.tua,ſi crimen eſt notorium iudici,& aliis.

SVMMARIVM.

1 *Laici in accuſationem uel teſtimonium clericorum non ſunt admittendi: quod tamen limitatur, ut hic, & uide in numero* 4.5.8.9.
2 *Qui admittuntur ad accuſandum, admittuntur etiam ad teſtifican.*
3 *Viles & infames,quando admittantur ad accuſationem.*
6 *Monachi an poſſint quempiam accuſare.*
7 *Non admittitur aliquis ad accuſationem clericorū,qui ſit ignotus,uel ſuſpectus de fide,& inimicitia.*

1 CVm. P.Manconella † quia laicus] hic collige,
ꝙ laici ēt in crimine ſimoniaco non admittuntur,de reſt.ueniens.2.q.1.in primis. Sed contra j̄.de ſimo. ſi dn̄s tanta.79.diſt.ſi Papa.So.ↄ̄ laicos ſimo. indiſtincte quilibet admittitur ad accuſandum,& teſtificandum.ſed ↄ̄ clericos diſtinguitur.nam ↄ̄ clericos bonæ famæ in criminibus exceptis.2.q.1.in primis & contra clericos malæ famæ admittuntur laici & clerici malæ famæ,& fures,& meretri.j̄.de ſimo.tanta,& maxime ſi agatur ciuiliter,ar.ad omnia prædicta.j̄. de ſimo. per tuas. excipiuntur conſpiratores,& capitales inimici j̄. de ſimo.licet Heli,per tuas,qui etiam cum tormētis admittendi non ſunt,& participes criminis & muneris ſu-
2 pra de teſt.ueniens.¶ † Item no ꝙ ubicunque & qualeſcunque admittantur ad accuſationem, ijdem admittuntur & ad teſtimonium,niſi proſecutores ſuarum iniuriarum,qui admittuntur ad accuſationem,& non ad teſti.
3 s̄.de teſti.de cætero. ¶ † In hoc tn̄ eſt differentia, quia ad accuſationem ſine tormento admittuntur ēt infames & uiles, ſed non ad teſti.4.q.3.§.ſi ea. ¶Itē neceſſaria eſt aliqua præſumptio,cum non ſint ſine tormentis admittendi,& a tormentis incipiendum non eſt. ff. de quæſti.l.j.j̄.de re.iur.cum in contemplatione.in nō exceptis autem non admittūtur criminoſi clerici, uel monachi.

ſachi.ij.q.7.clericos,maiorum,præſumunt, criminatio
nes. ¶ † Idem dicimus ſi rōne irregularitatis non poſ-
4 ſunt aſcendere ad ordinationem , quam habet accuſa-
tus.2.q.7.ipſi teſtes aūt. clerici ſecure ſuos prælatos &
clericos accuſant.2.q.7.lator,præſumunt, ſicut inquit
Paulus.laici autem nullo modo admittuntur ad accuſa
tionem.2.q.7.c.1.2.3.4.5.6.& c.oues,& c. accuſatio. 6.
q.1.cum beatus.11.q.1.clerici,niſi proſequatur ſuā in-
iuriam.4.q.6.omnibus 2.q.11.prohibentur ſ̄.de teſt.de
cætero. clericus autem in nullo crimine ciuili, ut homi
cidio,& ſimilibus pōt accuſare laicum , ēt ſi ſuam iniu-
riā proſequatur.11.q.1.clericus nullus.23.q 8.his,a q-
bus: quia nec teſtari pōt in crimine ↄ̄ laicum.11.q.1.te-
ſtimonium autem clericus,ſi uult ciuiliter de crimine,
quidam tn̄ dicunt,ꝙ poſſit accuſare laicum, ſi ex crimi
ne,unde accuſat,non irrogatur pœna ſanguinis.¶† Item
5 quidam dicunt bonos laicos admittendos ad accuſatio
nem clericorum;& in hac opin.fuit Gra. ſimiliter & ab
accuſatione laicorum in criminibus eccleſiaſticis crimi
noſi repelluntur.3.q.4.conſanguineorum,beatus,nulli.
6.q.1.qui crimen.¶ † Monachi autem abbatem ſuum ac
6 cuſabunt ſine licentia abbatis,quem uolunt accuſare in
fra e.c.ex parte.alium non accuſabunt abſque licentia
abbatis.2.q.7.placuit,& c.nullus,niſi illum,cuius eſt cu
bicularius.illum enim ſine licentia abbatis accuſare poſ
ſunt.nam cum ad hoc ſint cubicularij,ut ſint teſtes do-
minorum,ſi uiderint eos malos,licite accuſabunt.2.q.7
cum paſtoris,peruenit:quia niſi accuſarent,non exeque
rentur laudabiliter officium ſuum.& etiam denunciare
tenentur ſaltem crimen committendum,2.q.7.neglige-
re;& hoc magis conſulerē monachis.† Itē ad accuſatio
7 nem clericorum: nullus admittitur ignotus, uel ſuſpe-
ctus,de fide,uel inimicitia.3.q.5.accuſatoribus,canoni-
ca,accuſationes,ubi habes de alienigena,niſi prius inq
ratur de uita & fide,& intentione eius.2.q.7.ſi qui, & c.
quærendum: uel niſi habeant aliquas literas autentica
rum perſonarum,quæ pro eis teſtimonium ferant, uel
teſtimonium proprium 2.q.7.criminationes. Item repe
luntur omnes criminoſi,corpore uitiati, & irregulares
tam ab accuſatione,quam a teſtimonio : quia ordinari
non poſſunt.2.q. 7. ipſi teſtes . ¶ † Quia laicus]hic ha-
8 bes,ꝙ ēt in exceptis criminibus laici repelluntur ab ac
cuſatione clericorum. ſed hoc intelligo,qn̄ laicus erat
malæ famæ.2.q.1.in primis: uel repellitur ꝑꝑ ſuſpitio-
nem ,quam ꝯxit de mutuis accuſationibus, ut in e.c.ſe-
quitur:uel non accuſabat de ſimonia,ſed de alio crimi-
ne [illius cauſæ] i.criminis. unde M.accuſabat Petrum,
& laicus uel alius iam eum accuſauerat de ſimonia , &
hic fuerat teſtis.¶ † Sed obijcies,ſi alia uice fuit accuſa
9 tus,ergo mō non poterat accuſari.ſ̄.eo.de his. Reſpon.
licet hic fuerit accuſatus,& dati teſtes,non tn̄ fuit abſo
lutus a crimine,ſed ab obſeruatione iudicij.uel dic de-
derat teſtimonium extra iudicium falſa crimina eis im
ponendo. uel ēt uera,ſed facile & ſine cā inſultando &
exprobando 5.q.5.illi,& §.ſed aliud ſunt ergo tales de-
tractores,qui repelluntur ab accuſatione,& teſtimonio
3.q.3.detractores. ſi autem non ſine cauſa diffamaret.
ſed quia probare uellet,etiam ſi famoſo libello cū pro
poſito accuſandi confecto,non repelleretur.5.q.1.c. 2.
& C.de famo. lib.l.ij. imò remuneraretur. ¶†Ille etiā,
10 qui dixit ſemel teſtimonium contra aliquem,ulterius ↄ̄
eum teſtificari non poteſt.4.q.3.in criminali,in prin.&
hoc in criminalibus cauſis,ubi repelluntur ſuſpecti 3.q.
5.accuſatoribus,& in multis aliis.c.eiuſdem q,& q.8.c.
1.& hi ſuſpecti ſunt de odio,qui totiens parant ſe ad fe-
rendum teſtimonium. nam in ciuilibus nō prohibetur
quis in multis cauſis teſtificari contra eundem ſ̄. de te-
ſta.fraternitatis [accuſauerat].i.accuſare uoluerat:ſed
non fuit admiſſus,ut hic dictū eſt[cum tribus]hic nume
rus arbitrarius eſt.2.q.5.omnibus.

EX parte,&c.[licet alios] Sine licentia abbatis.nam
tunc pōt,ar.2.q.7.cum paſtoris.& dicunt quidā non
niſi interſit monaſterij.16.q.1.placuit denunciare au-
tem poterit & debebit,cum nemo a regula euangelica
excludatur.2.q.1.ſi peccauerit.23.qō. 3. tam ſacerdos
¶Miniſtrari] non ſtatim quicunque uult accuſare abba
tem,admittetur,& habebit expenſas: ſed præmiſſa ali-
qua ſummaria cognitione,& uī ꝙ hæc ſummaria cogni
tio ſine præſentia partium fieri pōt per ſolum iudicem.
ar.contra de renun.ſuper hoc nam ſi alii non accuſant
ſine inquiſitione præmiſſa.2.q.7.ſi qui,& c.quærendum,
& c.criminationes,multofortius monachi contra abba
tem non debent ſine tali inquiſitione admitti.¶ Alii tn̄
dicunt,ꝙ in accuſatione,& inquiſitione ſemper neceſſa
ria eſt cauſæ cognitio ante, quā monachus admittatur
ad proſequendam inquiſitionem,uel accuſationem.ſed
in habendo expenſas eſt differentia:quia in accuſatione
cum inſcribat ſe ad tallionem,ſemper habebit expen-
ſas: ſed in inquiſitione non,niſi cā cognita ſibi decernā
tur.nos dicimus,ꝙ ſemper ex quo admittitur ad accu-
ſandum,uel inquirendum,uel denunciandum,ꝙ expen
ſas habebit. & Papa,uel quiſque ordinarius hoc per ſe
diligenter inquiret,& delegatus , ex quo ſibi committiī
cā inter partes,debet eum reputare pro admiſſo,nec am
plius de aliqua cauſa inquirere debet nec eſt contra ſu-
pra de reſc.ſuper literis,in fi.ubi dī, ꝙ ea debent moue
re delegatum,quæ mouerent delegantem: quia hic con
ſtat iam delegantem motum ad admittendum eum, ex
quo commiſit cauſam inter eos. ſed ſi proſequatur cau
ſam ſuam,ſiue poſſeſſorio,ſiue petitorio agat,non habe
bit expenſas.

S V M M A R I V M.

1 *Commendatio fieri debet cum diſpenſatione,& ex cauſa.*
2 *In commendatione uocandus eſt ille,ad quē pertinet,præſenta*
tio,uel collatio eccleſiæ cōmendandæ,& an ualeat electio,ſi
non fuerit uocatus,in nu.3.
4 *Commendatarius liberiorem habet adminiſtrationē in eccleſia*
quam procurator.

SI cōſtiterit [ꝙ D.] Iſte D.agebat petitorio.pe
tebat.n.quandam eccleſiā:quia in ea erat cano
1 nice inſtitutus,ut dicebat † Cōmēdata]commē
datio dēt fieri cum diſpēſatōe,qđ ꝓbo,qa ꝑ eā ſit iuris
relaxatio.ius.n.uult,ꝙ eccleſia ꝓprium hēat prælatum
nō cōmēdatum.& dicimus,ꝙ cōmēdatio dēt fieri ex cā
1.q.7.diſpēſationes,præmiſſa aliqua cauſæ congitione.
& ſi aliqui lædātur ex prædicta cōmēdatione,credimus
ꝙ uocandi ſunt,ar.ff.de adop.nam ita diuus.ff.de mino.
denique,& l.in cauſę.j.§.cā autem.& non uocentur,fa-
cient eā caſſari ꝑ ſuperiorem.ſi aūt uocati contumaci-
ter abfuiſſent,tunc nō audirenī ulterius,arg.ſupra qui
2 fi.ſint legi.lator,& qui mat.accu.poſ.c.fi. ¶† Item uoca
ri debet in commendatione ille,ad quem pertinet præ-
ſentatio,uel collatio eccleſiæ commendandæ, & debet
audiri,ſi iuſtam cauſam habet contradicendi ; & ſi non
fuerit uocatus,uel auditus faciet per ſuperiorem caſſa
3 ri cōmendationē.¶ † Sed quæro, an ſi contemptus iſte
eligat poſt commendacionem factam, an electio uale-
ret? Ad hoc rn̄.quidam,ꝙ ſi ep̄s malicioſè,& ſine cā fe-
cit hanc cōmendam,ꝙ tūc tenet electio facta ab eo, ad
quem ꝑtinet, prædicta cōmenda non obſtante, ar.ſ̄ de
ꝯceſ.p̄b.poſtulaſti. Alij dicunt,qđ plus placet,ꝙ quāuis
in fraudem & ſine cā fecerit,dūmodò teneat,licet ſit ī-
iūſta; tn̄ facit qđ ad eius officium & iuriſdōnem perti-
net,ſ. cōmendare. vnde ex tunc non licet illi, ad quem
pertinet,eligere alium,niſi prima cōmēdatio fuerit pri
mo caſſata,ar.ſ̄ de ꝯceſ.p̄bē.cum noſtris, & c.qa diuer.
4 ¶†Et eſt ſciendum,ꝙ cōmendatarius,licet non habeat
ius in eccleſia, tn̄ eſt legitimus adminiſtrator, & libe-
riorem adminiſtrationē habet,q̄ ꝓcurator,arg.17.q.1.
paſto.61.diſt.obitū,& c.ſeq. & uī,ꝙ has cōmendas poſ-
ſit recipere ꝓpria auctoritate ſine requiſitione ꝓprij
p̄lati, cum non obligetur ad cōmendam tenendam,niſi
quātum uoluerit. nec obeſt,ſi dicis, ꝙ nō debet eſſe ge
neralis ꝓcurator alicuius, ut no.ſ̄ de oblig.ad rat.c.j.
qa nō eſt alia pœna,ſi accipit, niſi ꝙ cogitur dimittere
adminiſtrationem,uel deponiī. & nos bene dicimus, ꝙ
ſemꝑ ad mandatum ſui p̄lati eam dimittere debet [ꝑ-
noctauerit] uigilando [rōnabiliter ꝯuictus] .i.ordina-
riè accuſatus [vel ad rōnem] i.ſine ſolēnitate iudicij re
quiſitus forte inquirendo ꝓcedebatur ↄ̄ eum, & ſic con
feſſus eſt p̄dicta, uel aliquod p̄dictorum: qa quodlibet
ꝑ ſe ſufficit. [ꝯfeſſus] repete,q̄ diximus ſupra de elec.ꝑ
inquiſitio. [ipſa] eccleſia [poſt appel.] recipiendam.

MEminimus [ꝓ altera] .i.in ↄ̄rium,ſ.ne bn̄diceret.
[appellauit] no.ꝙ ↄ̄ ꝯfirmatum petentem munus
benedictionis admittitur exceptio, dūmodò excipiens
alias ſit legitima ꝑſona ad excipiendum [accuſaret].i.
paratus eſſet accuſare : uel.i.exciperet ↄ̄ eam. [Mani-
feſtus] no.inimicum non ſolum ab accuſatione, ſed ēt
exceptione repelli . idem crederem in conſpiratione:
ſecus de aliis [tulerit] alio accuſante. ex hoc præſumi-
tur inimicus, uel alias malicioſè procedere.

S V M M A R I V M.

1 *An quis poßit accuſare per ſcripta.*
2 *In criminalibus ſpeciale eſt, quòd ſocius poteſt eſſe procurator*
ſociorum.
3 *Accuſator citari debet ante,quàm abſoluatur accuſatus.*
4 *Perpetuum ſilentium imponitur accuſatori, ſi non fuerit in*
termino.
5 *Ante inſcriptionem licet deſiſtere ab accuſatione : quia nemo*
compellitur accuſare.

1 LIcet in B.Petro,&c. [†Ex literis] no.colligitur
hic,ꝙ qs poſſit accuſare ꝑ ſcripta ↄ̄ id, quod le
gitur.2.q.8. ꝑ ſcripta. ſed in literis ſignificabā-
tur cria Papæ, & petebaī citari, ut accuſationibus re-
ſponderet,qđ bene licet:qa hæc prima citatio ſine cāæ
cognitione fit,& iā licitè fit ꝑ nuncium [delatus] .i.de-
nūciatus [ab I. & O.] hi fortè erant de his, qui ↄ̄ epm
2 ſcripſerunt. [†Vel aliis] 5.q.3. in criminalib.ↄ̄.j c.ꝓx.
ↄ̄.ſolu.ſpāle eſt,ꝙ etiam in criminalibus ſocius pōt eſſe
ꝓcurator ſociorum.3.q 6. c.hoc quippe,ſupra de dolo
& ꝯtu.cum dile. vel dicimus, ꝙ hi admittebanī ad ex-
cuſandum abſentes; qđ licet.5.q.3.reos. per quod capi
tulum,licet minus bene, quidam dixerunt,ꝙ ſemper ꝓ
reo ꝓcurator admittitur. in crimine etiam iniuriarū
admittitur ꝓcurator.3.q.9.§.niſi. Item ad excuſandū,
& excipiendum,j cap.proxi.& c.ſuper his.23.q.5. reos.
Item in leuibus criminibus, puta q̄ non excedunt pœnā
relegationis,ff.an ꝑ ali.cā ap.l.j. ſed quidam dicunt il-
lam legem tm̄ habere locū in cā app. ſed ſecus in prin-
cipali. Item in crimine ſuſpecti tutoris,ff.de ꝓcur.non
ſolum,§.ult. & idē dicimus, ſi p̄latus dicatur ſuſpectus.
Item in accuſatione ingratitudinis,ff.de ꝓcu.ſed hę.§.j.
Item in accuſatione populari ad agendum, ff.de ꝓcur.
licet,ſed non ad defendendum,ff.de popul.actio.qui po
pulari. Item dn̄s defendit ſeruū,ff.de accu.ſicut.§.pen.
Item cum cauſa non eſt purè criminalis, ſupra de pro-
cur.tuæ. pōtes etiam dicere, ꝙ hic agebatur ciuiliter,
ſcilicet inquirendo,uel denunciando. [& non propoſi-
3 to accuſandi.] ¶†Sed dicunt quidam,ꝙ citari debet ac-
cuſator ante,q̄ abſoluatur accuſatus, arg.C.qui accuſ.
poſſ.quod crimen,& 5.q.ult. Epiphanium. hoc aūt non
obſtat:quia præſentes erant,à quorum accuſatione ab-
ſoluitur. in ciuilibus autem ſecus: quia tantum à præ-
ſenti obſeruatione iudicij abſolueretur, C.de iudi.ꝓ-
perandum,§.j.uel accuſatore abſente eremoditium cō
traheretur,C.quomodo & qn̄,auī.qui ſemel [intiman
da] ut per ſe.Apoſt.monitionibus tantum corriperet,
[exceſſit] faciendo citari epiſcopum,ut reſpōderet ac-
4 cūſatori. [† Silentium] no.accuſatori imponi ſilētium
perpetuum, ſi non fuerit in termino , niſi iuſtā cauſam
5 abſentiæ probauerit.4.q.7. quiſquis,in fi. [† Imputan-
dum] quia ante inſcriptionem licet ab accuſatione re-
cedere.2.q.3.ſi quēquam,ff.ad Turpil.quæſitum. Infa-
mator tn̄ tenetur iniuriarum, ff.de iureiur . itē apud.
§.ſi quis li. In ciuilibus autem dato libello cogitur li-
tem ad finem perducere, C.quomodo & quando,q ſe-
mel. non eſt contra id quod dictum eſt de criminali,C.
qui accuſ.non poſſ.l.iij. quia ibi præceſſerat inſcriptio,
uel ad minus ſatiſdatio de accuſatione proſequenda.
In ciuili aūt, ſi reus nolit proſequi cauſam principalē,
tn̄ ad expenſas agere pōt,ſ̄ de dolo,actor. ſi aūt ſua nō
intereſt,ſine pœna reuocabit.2.q.6.ſi quis libellos. [fa
mæ]nam criminum p̄dictorum fama bona,uel mala ꝓ-
bari pōt per teſtes,& etiam de plano,ſ.per cōmunem au
ditum, ſupra de ſponſ.cum in tua. hanc inquiſitionem
etiam aliqua infamia præcedere debet,uel etiā denun-
ciatio probæ perſonæ. ſed in inquiſitione criminū ma
ior infamia eſt neceſſaria. hæc enim inquiſitio illius eſt
præparatoria, arg.infra eo.cum oporteat.

S V M M A R I V M.

1 *Excuſatoris officium quale ſit.*
2 *Quando admittatur procurator, uel excuſator in cauſa cri-*
minali, & in num.3.

VEniens [excuſationem] nulla harū excuſatio-
1 num fuit ſufficiens,ſi bene inſpicias. [† Excuſa-
tionem] excuſatoris officium eſt allegare, & ēt
ꝓbare cās abſentiæ de facto, ut erant iſtæ, & ſ̄ de ꝓcu.
querelam, & ſ̄ de dol.& ꝯtu.cum dilecti,ff.de iud. ſi p̄-
tor. excuſator aūt ad cauſas cauſæ allegādas nō admit-
titur:qa ibi neceſſarius eſt ꝓcurator cum mādato, uel
cum ſatiſdatione. fatemur tn̄,ꝙ tam in ciuilib.q̄ in cri-
minalib.cauſis poſt lit.ꝯte. uel etiam in aliis cauſis, ubi
ꝓceditur li.nō ꝯte.qn̄cūque, ꝙ iudex anteq̄ ꝯdēnet in-
defenſum,ſiue ex ꝯtumacia ſit abſens,ſiue ꝓpria uolun
tate,quēlibet admittet iura cāę ſuæ allegantem,etiam
minorem & forte infamē,ff.de ꝓcur.ſeruum,§.publicè,
2 C.de ꝓcu.exigendi,in fi. ¶†Et intelligo, ꝙ admittitur
ad allegādum cauſas hic hō, q non habet mādatū, nec
ſatiſdet,nec de ꝑſonis ꝯiunctis. cauſas dico,q̄ colliguni
ex actis in eadem cā habitis . nā nullo modo credimus,

ꝙ poſſit producere teſtes, uel inſtrumenta uel confeſ-
ſiones facere: quia procurator non eſt. & ſi hoc eſſet ei
ɔceſſum à iure, iniuſtum ius eſſet: qa fieret p̄iudiciũ ab-
ſenti ꝑ alium, q̃ ꝑ ꝓcuratorem. & hoc ſic credo uerũ,
niſi in cauſis abſentiæ. nã ad illas ꝓbandas bene admit
titur excuſator ſine mãdato, & ſatiſdatione: & ſic loq-
tur, ff. de ꝓcu. ſeruum, §. publicè. ¶ Et bene facit ad hoc,
ꝙ quilibet admittitur ad docẽdũ de iure partis abſen-
tis: qa ſi partis ɔtumacis abſentiam Dei præſentia ſup-
plere debet, .. de iud. ꝓperandum, §. cum aũt, debeo
non ſolum ꝑ me, ſed etiam ꝑ quẽcũq; alium quærere.
qũo inſtruar in cã eius. ¶ Item excuſator non põt alle-
gare cãs abſentiæ de iure; puta talis non tenet̃ uenire
coram uobis: qa eſtis excõicati. uel qa reſcriptum non
ualet. hoc. n. non ꝑ excuſatorem, ſed ꝑ ſeipſum, uel ꝑ
ꝓcuratorem ꝓponere debet, s̃ de reſcrip. ſuper literis
[uiarum] puta qa uiæ erant lutoſæ [crĩali] niſi in caſi
3 bus no. ſupra c. ꝓx. † Præcepit] & malè, niſi intellexe-
rit ꝓhibere tm̃, ꝙ non calũniosè ꝓponeret. uel dic, ꝙ
mãdatum fuit & licitum & iuſtũ. nam ex quo ɔfitebat̃
ſe ſemel calũniosè accuſaſſe, ulterius accuſare non de-
bet, arg. ſupra c. ꝓx. nam ſic remittere querelã ur̃. vnde
ulterius accuſare non põt. 23. q. 4. ſi illic, C. ad Turpil.
quãuis. imò, ſi dicat ſe nolle ulterius accuſare, ulterius
non accuſabit, ff. de adult. ſi maritus. §. ſi negauerit. hic
etiam quia calũniatus eſt in accuſando, ſi uelit denun-
ciare, repellitur, quia etiam nunc p̃ſumitur calũniari.
Si aũt non eſſet ɔfeſſus de calũnia, ſed tm̃ iuraſſet non
accuſare, denũciare poſſet, cum iurm̃ non ualeat à p̃ce-
pto euãgelico liberare, s̃ de iureiu. quẽadmodum, in fi.
24. q. 3. tã ſacerdos. & ſi ꝑ denũciationem eccleſiæ non
poſſet ĩmunitas ſeruari, poſſet non ĩmeritò accuſare, ſu
pra de iureiu. ꝑuenit. [Contumaciam] hic ur̃ non repu
tandus ɔtumax: qa ſi præſens eſſet, tali accuſatori non
cogeretur rñdere, ff. de iud. non ur̃. ſed illud habet lo-
cum. ubi certum eſt, ꝙ non tenet̃ rñdere. ſed ubi eſt du-
bium, ſicut hic, ſecus, ff. de iud. ſi quis hoc. ¶ Item illud
intelligitur qñ neq; ſuper principali, neq; ſuper acceſſo
rio, uel exceptionibus & agere, & rñdere cogitur. ſed
hic bene rñdere, & agere cogitur ſuper exceptionibus.

S V M M A R I V M.

1 *Quis ſit admittendus ad excipien.*
2 *Exceptio de non intereſſe eſt declinatoria, & ante lit. conteſt. regulariter proponenda, & uide in nu. 3.*
4 *Monitio debet præcedere accuſationem.*
5 *Plures cõtra eũdem petentem cõfirmationẽ quãdo ſint audiẽdi.*
6 *Cum vnus excipit, cæteri quoque, qui uolunt excipere, eodem tempore excipere debent.*
7 *Nedum clericus, ſed etiam laicus admittitur ad excipien. de crimine contra electum, ſiue confirmatum.*
8 *Inquirendum eſt à contradicentibus, qua intentione procedant ad impedien. conſecrationem.*
9 *Qui poſſint excipere de forma: item quid requiratur in excipiente, quòd peccatum ſit in perſona electa, in nu 10.*
11 *Quãuis nullus extet excipiens, uel accuſator: tamen cõfirmator, uel ordinator inquiret, quãdocũq; eũ cõtigerit dubitare.*
12 *An procurator poſſit de crimine contra electum excipere.*

1 SVper his. ¶ † Ur̃, ꝙ quilibet admittẽdus ſit ad
excipiendum: qa excipiens defendit ecclĩã,
& nullus ꝓhibet̃ à defendendo, ff. de ꝓcu. ſer
uum, §. publicè. ſed tu dic illos admittendos
in p̃dicto caſu, quorum intereſt. ſed rñde. l. q̃ loquitur,
qñ defenſor agit noĩe alterius, & ſatiſdat. hic aũt q ex-
2 cipit, noĩe ſuo agit. † Et dicimus, ꝙ hæc exceptio, ſ. ꝙ
non intereſt excipientis, ꝓponitur
a etiam poſt lit. ɔte.[a] ad quid. n. offi
cit, cũ nihil lucri portaturus eſt?
Item quia nullam habet actionẽ.
ergo nec eam ꝑſequi põt, quãuis
poſſet dici. ꝙ ſi nõ exciperet ɔ̃ eũ,
& fertur ſnĩa, ꝙ ſnĩa teneret, & fa-
ceret ius inter partes, ita, ꝙ infir-
maretur electio eius. ulterius non põt petere illam ele
ctionem confirmari, & ɔ̃ nullũ ex illa electione agere
poſſet, & oĩbus ɔ̃ eum pararetur exceptio, ar. ff. de inof.
teſt. poſthumis, §. ſi qs, ff. fami. erciſ. cũ puta. ſed ſi eius
electio ɔfirmaretur, non fieret p̃iudicium aliis, qui nõ
fuerunt, quominus adhuc ɔ̃ electionem dicere poſſent:
quia ipſis, cum non fuerint partes, nõ fit p̃iudicium, ar.
3 ff. de mino. etiam, in fi. ¶ † Item ſcias, ꝙ ſi hæc exceptio
ꝓponitur poſt lit. ɔt. ille, q petit ɔfirmari, per ɔfeſſio-
nem aduerſarij, uel alio mõ debet probare, ꝙ non in-
terſit: alioquin ꝑſeuerabit uſq; ad ſnĩam, ff. de procur.
Pɔ̃po. §. rati. ſed poſt ſnĩam non poterit dici ſnĩa nulla
ea occaſione, ꝙ excipiens non interſit ꝓpter uires rei
iud. quæ tenet etiam inter eos, quorum non intereſt, ff.
famil. erciſc. cum pu. nec eſt ſimile ei, quod dr̃ de falſo
procuratore, ſupra de ꝓcu. in noſtra, in fi. & C. de ꝓcu.
licet: quia ibi ſnĩa non fecit ius inter partes: qa ibi ꝓ-
curator non erat pars: qa non agebat ſuo noĩe, nec dñs
q in iudicio non erat, & ſic non erãt ibi partes: ſed hic
bene erant: quia licet excipiens non haberet ius exci-
piendi, tñ ex quo noĩe ſuo litem cõteſtatus eſt, pars eſt
& dñs litis, ar. præal. l. cum pu. ¶ Sed oppones quare nõ
eodem mõ excipitur ɔ̃ militem poſt lit. conteſt. Con-
tra. C. de ꝓcu. ita. ſol. quia miles bene habet actionem
noĩe alterius, licet contra eum poſſit excipi: ſed iſte nõ
habet ius excipiendi. credimus tamen, ꝙ ſi iudex ꝑpẽ-
dat, ꝙ non intereſt agentis, ꝙ ipſemet ſine exceptione
ſuperſedebit ſnĩę: qa ſi fieret ꝑ appellationem, poſſet re
uocari, quicqd dicant hæ gl. etiam illa, q̃ incipit, ad ex-
cipiendum. plus placet nobis, ꝙ etiam ille, cuius nõ in-
tereſt, bene admittit̃ ad excipiendum de crĩe, licet non
ad accuſandum etiam ɔ̃ ſimplicem clericum ꝑꝑ rõnes
in p̃dictis gl. aſſignatas. ſed in formã ſuæ electionis for
te poſſet ſuſtineri, ꝙ nõ admittit̃, niſi ille, cuius inter-
eſt, ſicut nec ad ꝓſequẽdum ɔtẽptus, s̃ de elect. ꝙ ſicut,
§. ij. & ur̃ tm̃ intereſſe eligentiũ, & etiam ɔfirmatoris, s̃
de elec. nihil. Item non placet, qđ dicit hæc gl. ſ. ꝙ poſt
lit. ɔte. põt repelli ille, cuius non intereſt: qa dato ꝙ ta
lis poſſet repelli ante lit. ɔte. tñ poſt lit. ɔte. repelli nõ
põt: qa nec exceptio ꝑſonalis eſt, & declinatoria; & iõ
non põt ꝓponi ante li. ɔt. C. de excep. l. fi. inſti. de exce.
§. fin. [& accuſando] hic tacet de modo inquiſitionis.
4 [† Inſcribi] etiã moneri. nam ſi monitio p̃cedere debet
accuſationem ciuilẽ, multo fortius crĩalem. 2. q. 7. accu-
ſato, ſi quis ergo. ſed bene fatemur, ꝙ licet non p̃cedat
monitio, tenebit & ꝓcedet accuſatio, & actio: ſed tñ pu
nietur, q non monuit, ut infra c. c. dr̃. vel dic, ꝙ non pu-
nitur, ſed honeſtum eſt, ꝙ moni-
5 tio præcedat. † A promotione] di
b cimus, quòd plures[b] contra eun-
dem petentem confirmationẽ au-
diendi ſunt, de diuerſis defectibus,
uel criminibus obiiciunt, arg. ſu-
pra de teſti. ueniens, infra qui ma.
accu poſ. c. fin. C. ſi ut hæ. ſe. ab. aut̃. ſi oẽs. ſi autẽ de eo-
dem defectu, uel crimine excipient, tunc iudex eliget
ido-

a ¶ *Etiam poſt li. cõt. Et ſic regulariter opponitur ante lit. cõt. adde Io. And. hic, & Card. in cõſi. 7. inci. In cauſa fratrum.*

b ¶ *Quod plures. Adde eundem Inn. in c. cauſam, qui filij ſint legi. & Pet. de Anc. in conſil. 336. incip. Præmitto, q., col. fi.*

6 idoniorem. ff. de popu. actio. l. iij. ¶ † Item quando unus
excipit, omnes alij, qui uolunt excipere, eodem tempo-
re debent excipere; & ſi tunc non exceperint, poſtea nõ
ſunt audiendi, ar. ff. de libe. cã, ſi pariter, niſi iuſta cauſa
ſubeſſet, quare audiri debeant, ut s̃. qui mat. accu. poſ.
c. fi. & idem dicunt quidam, quia ſi qñ petitur confirma
tio, non excipitur, poſtea in ordinatione uel conſecra-
tione excipi non poteſt, niſi ex cauſis, quæ ſunt in p̃all.
c. qui mat. acc poſ. c. fi. arg. ff. de lib. cauſa, ſi pariter. Alij
dicunt contra, & fortè uerius [excipiẽdo] hæc exceptio
facti, uel intentionis. ff. de excep. l. ij. & non actionis: qa
qui ordinari, uel conſecrari petit, nullam actionẽ in-
tentat: ſed tamen tali exceptione propoſita ordinator
ſuperſedere debet, ſi uериſimile eſt, quod opponitur in
autẽ. quomodo opor. epiſ. §. ſi quis, in aut̃. de ſan. epiſ.
§. ſi qs ante. 23. diſt. illud. ſed ſi non eſt uerisimile, pro-
cedet ad ordinationem & conſecrationem. nec dimit-
tet ꝑꝑ aliquam appellationem: qa nunquam reuoca-
bitur, quod fit ab eo, niſi probetur ueritas cauſæ, ut. s̃.
de his, quæ fiunt à ma. par. ca. c. 1. ſecus in confirmatio-
ne, ubi requiritur forma iuris, ut no. s̃. de app. conſtitu-
tus. Hæc ratio non placet, quia eſt ſpeciale in ordina-
tione, & conſecratione: qa niſi ordinator, uel conſecra
tor audiat accuſationem, irritatur quicquid factũ erit,
& ipſi puniuntur in aut̃. qũo opor. §. ſi quis autem, in
aut̃. de ſan. epiſ. §. ſi qs ante. tñ intelligenda ſunt prædi
cta, niſi excipiens de crimine calũnietur, uel ſuſpectus
ſit de calũnia, ſicut bñ probat prædicta aut̃. quomodo.
opor. epiſ. §. ſi quis. ff. de accu. alij bñ autem eſt ſuſpe-
ctus de calũnia, quia præſens fuit multo tp̃e ante conſe
crationem, & ordinationem, & noluit ſine cã accuſare,
niſi qñ ita imminebat ordinatio, ꝙ probationes recipi
non poterant ante ordinationem, uel conſecrationem.
7 ſed nunquid idem eſt in confirmatione? † excludatur]
ad excipiendum de crimine contra electum, ſiue con-
firmatum admittitur non ſolum clericus, ſed ẽt laicus:
quia ciuiliter agit, & cuiuſq; intereſt, ꝙ eccleſiæ non ſo
lum prælatos, ſed etiam alios clericos bonos habeant,
& eſt expreſſum de ep̃is in aut̃. quomodo opor. epiſ. §. ſi
quis, in aut̃. de ſanc. epi. §. ſi aũt, arg. 8. q̃. 1. licet, & s̃. de
teſt. ex parte, & 63. diſt. plebs, & c. Reatina. 63. diſt. c. 1.
80. diſt. c. Maximianus, ar. 23. diſt. qui ep̃s, in fine, & c. il-
lud. ius enim publicũ eſt, quod in ſacris cõſiſtit, diſt. 1.
ius publicum. quidam tamen dicunt non admittẽdos,
niſi eos, quorum intereſt, ar. s̃. de teſt. ueniens. Et nos
hoc ipſum credimus, cñ excipit̃ ɔ̃ clericos non haben-
tes curam animarum: ſed in habentibus curam ſecus; &
idem in his, qui ordinandi ſunt, in autẽ. de ſanc. epiſ. §.
ſi autem contra non habentem curam animarum crimi
noſi non ſunt ad excipiendum admittendi 23. diſt. illud
cum nec ſint admittendi ad excuſationem. & hæc ex-
ceptio, ſ. criminis, quæ proponitur ɔ̃ electũ, uim actio-
nis habet, in autẽ. de ſan. epiſc. §. j. & not. s̃. de poſtu. c. 1.
ar. ɔ̃, ſ. ꝙ non poſſint prætextu criminis ab excipiendo
repelli: quia contra doli excep. non admittitur do. re.
ff. de excep. do. an. §. Marcellus. ſed illa loquitur, cñ ɔ̃
agentem excipitur. at ille, qui petit confirmationem,
uel conſecrationem, non agit; & ſi agit. ɔ̃ aliquẽ expreſ
sè non agit, ſed tm̃ officium iudicis implorat. & qđ di-
ctum eſt de criminoſis non admittendis intelligendum
eſt, niſi ſua interſit, puta ꝙ ſit futurus ſuus prælatus, uel
ſit patronus. nemini. n. ius ſuum proſequenti obſtat ex-
ceptio criminis. 4. q. 6. oĩbus, & ar. 16. q. 1. conſtitutum,
& q. 7. filiis. alij dicunt, & melius, ꝙ ille, qui petit con-
firmationem, uel conſecrationem, agit. unde ſi habet
aduerſarium, libellum dare debet, in quo etiam cãm
exprimat, puta qa à maiori parte capituli, uel à toto
electus fuit, uel ab alio, ad quem deuoluta erat pote-
ſtas eligendi. s̃. de conceſſ. præben. ex parte, & lit. cont.
& lit. cont. fiet, niſi ſp̃ale dicat̃: quia cã mere ſpũalis eſt.
ubi ſine ſcripto proceditur, ar. 11. q̃. 1. ſi clericus. s̃. de
dolo. c. 1. tñ & ſi ille, q ſe opponit, ante det libellũ ad-
mittendus eſt. s̃. de elc. dudum. ſi aũt non habet aduer-
ſarium, bñ procedetur ſine lit. conte. Item dicimus, ꝙ
oẽs criminoſi indifferenter admittuntur ad excipen-
dum, non ad teſtificandũ: ſed. c. uidetur ɔ̃dicere. 23. di.
illud, ubi dicitur, ꝙ primo diſcutiendæ ſunt perſonæ
ɔ̃dicentium: ſed quidam ſic exponunt, ꝙ hoc ſolum di-
ſcutitur, an ɔ̃dicentes habeant paratas probationes: qa
ſi paratas non habent probationes, cum periculum ſit
in mora, non differtur confirmari, uel conſecrari, arg.
2. q. 7. plerique. s̃. de app. oblatæ. ¶ Item ſi non interſit
criminoſi non admittuntur: alias autem admittuntur.
4. q. 6. oĩbus. alij aliter dicunt, & fortè melius, ꝙ nun-
8 quam rõne criminis repelluntur. ¶ Sed tñ quærendum
eſt circa ɔ̃dicentes, qua intentione procedant ad impe
diendum conſecrationem, ſ. an zelo eccleſiæ, an pro ua
na gloria, uel pro odio. 2. q. 7. quærendum, ſi qui ſunt:
& per illa. c. dicẽdum uidetur, ꝙ ſi aliquis ſp̃alem cãm
habeat ɔ̃ eccleſiam, uel electum, puta qa dicat ſibi ab
ea, uel eo deberi, pecuniam, uel iniuriam factam, non
audietur: qa nec in cã criminali, uel eccleſiaſtica alias
audiendus eſt. 3. q. 10. c. ſi qa licet interſit aĩs, nõ tñ in-
tereſt, ꝙ nõ promoueatur, cũ ei ſalua ſit oĩs accuſatio.
nã licet prædicta. c. quærendum ſi qui, & 3. q. 10. c. fi. lo
quantur in accuſatione, tñ eadem rõ eſt in exceptioni-
bus, & maximè cum hæc exceptio uim accuſationis ob-
tineat. & hac rõne dicimus reges, uel principes nõ ad-
mittendos ad excipiẽdum ɔ̃ electũ de ſimonia, de adul
terio, uel certis criminibus, cum præſumant̃ facere, ut
medio tp̃e regalia teneant, uel aliqd ab eo extorqueat̃
uel ꝑꝑ aliquam ſimilem cauſam. ſed ſi ſuſpectus non eſ
ſet ex cã prædicta, uel alia, potius admitteret̃, q̃ alius,
ar. 16. q. 1. conſtitutũ, & q. 7. filiis. ſed q̃uis ſit ſuſpectus
uel ex hac cã uel alia, ſi uelit dicere ɔ̃ eũ, ꝙ ſuſpectum
eum habet, uel de proditione terræ, uel cõſiliorũ ſuo-
9 rum, eſt admittendus; qa ſua intereſt. ¶ † Excipit̃ aũt ali
qñ, ꝙ peccatũ eſt in forma, uel proceſſu electionis; & ad
hanc exceptionẽ præmiſſa rõne, qa publice intereſt, qli
bet admittit̃. alij tñ dicunt, ꝙ ſoli illi poſſunt excipere
10 de forma, qui debẽt electioni intereſſe. ¶ † Itẽ no. ꝙ qñ
excipit̃ ẽt, ꝙ peccatum ſit in ꝑſona electa, ad hoc quili
bet admittit̃: tñ oportet eũ probare crimẽ, cũ aĩs quiſ-
quis p̃ſumat̃ bonus. s̃. de præſum.
a dudũ. ¶ Sed quid dices,[a] obiicies
electo periuriũ probans eũ iuraſſe
certo die ſe ſoluturũ. non ſufficit,
niſi probes ꝑ cõfeſſionẽ eius, uel
alio mõ eũ in termino nõ ſoluiſſe.
probaſti. n. ꝙ peccatũ non eſt, ſ. eũ
iuraſſe, nõ qđ te probaturũ obtu-
liſti, ſ. ꝙ eſſet periurus. quis. n. ꝓ-
bare debet qđ aſſeuerat. ff. de ꝓ-
ba. ei qui & excipiens exceptionẽ
ſuã. ff. de ꝓba. in exce. & idẽ dicendũ uidetur, ẽt ſi ſnĩa
excõicationis lata ſit ſub condõne, puta excõico te, niſi
uſq; ad talẽ diẽ ſolueris. nã ſi ꝓbatur hic exceptio dico
hũc electũ excõicatum eſſe ſub condõne, & ideo non ɔ-
firmandũ, nec debet admitti: quia excõicatio ſub con-
ditio non ɔ̃hit aliqđ peccatũ, dũmõ cõdõni paretur. ꝓ-

a ¶ *Sed quid dices. Hoc dictum all. Cy. in l. ij. q. 5. C. de iure emp. Io. An. in addi. Specu. in titu. de loca. uerſ. 21. & dicunt nouiſſi. Papi. ſingulariter in dicta. l. ij. columna 68. uerſiculo in eadem gloſſa.*

 bare

bare aũt,ꝙ condõni non ſit paritum,ꝑtinet ad excipiẽ
tẽ rõne p̃miſſa: ꝗ onus ꝓbationis incumbit excipiẽti.
¶Sed ar.ɔ̄,quia ꝓponit negatiuã exceptionẽ,hoc ipſo
probat,ꝙ ɔ̄rium nõ probať.C.de nõ nu.pe.ſi ex cautio-
ne.s̃.de fid.inſtr.ſi cautio,& s̃.de p̃ſump.ꝗ. ſed illa lo-
cũ habẽt tñ, in caſibus in iure expreſſis. aľs aũt, ſicut
dictũ eſt,excipiens ſiue affirmatiuè,ſiue negatiuè,ꝓba
re tenetur. uel dic illud habere locum,qñ non agit de
crimine. ſi aũt de crimine agať ſiue ciuiliter,ſiue crimi
naliter,ſemper excipienti negatiuè incumbit probatio
quia odioſus eſt.2.q.7.ſi ꝗs ep̃s, & ꝗ p̃ſumitur nõ im-
memor ſuæ ſalutis.1.q.7.c.ſancimus,& ꝗ p̃ſumitur bo
nus.s̃.de præſump.dudũ tñ ſi creditor ageret ad peten-
dũ debitum,ſufficeret ei probare uel promiſſionẽ, uel
iur̃m,uel excommunicationẽ : quiã ſic probat obliga-
tionem, quod ſolum ſibi ꝓbare ſufficit,& debitori in-
cumbit onus probandi ſatisfactionem. rõ diuerſitatis,
ꝗ creditor,qui agit ad debitũ,non obligaret ſe niſi ad
probandũ promiſſionẽ,nec ad aliud cogitur. ſed quan
do agitur ɔ̄ electũ,non a uditur, ſi dicat tñ eũ promi-
ſiſſe, uel iuraſſe,niſi & ſe obliget ad probandũ, ꝙ ɔ̄ ꝓ-
miſſum,uel iur̃m uenerit. unde hoc totũ ꝓbare debet.
qñ aũt uitiũ dr̃ in forma interueniſſe,ſi electores , uel
electus petent confirmationẽ,qui negat formã ſeruatã
eam omiſſam probare debet p̃dicta rõne: ꝗ excipienti
incumbit probatio,& ꝗ ex quo de facto conſtat, p̃ſu-
mitur interueniſſe ſolẽnitas.C.de ɔ̄hẽ.ſtip.l.j.ff.de ꝓ-
ba.ab eo,dũ tñ ſcrutinium,uel uota fratrum oſtendan-
tur in ſcriptis redacta.s̃.de ele.quia ꝓꝑ, & decretum ,
in quo appareat conſenſus capituli.61.diſt.c.ep̃s dum.
uel dic,ut no.s̃.de dolo, cum olim. ¶Sed quid dices, ſi
excipiatur,non eſt ſubdiaconus,qui põt eligi, uel non
habet literas cõmendaticias,cũ ſit alienigena?Rñ.in his
caſibus eũ debere probare ſe eſſe ordinatum , & ſe di-
miſſum ab ep̃o , cum iura in his caſibus dicant literas
neceſſarias.2.qõ.1.legum.s̃.de cleri.percu.per totum.
72.diſt.per totum. tñ tanta poſſet eſſe p̃ſumptio pro
ordinato, ꝙ transfertur in alium onus probandi, ut ſi
multo t̃pe in ſubdiaconatus ordine ſeruiuiſſet , uel ꝙ
11 certũ eſſet, ꝙ bene à ſuo ep̃o dimiſſus eſſet. ¶†Sed tñ
no.ꝙ licet nullus appareat excipiens, uel accuſator,tñ
confirmator,uel ordinator ſemper inquiret,& qñcũq;
cum contigerit dubitare.s̃.de ele.cum nobis,& no.j̃.de
pur.can.c.1.in auť.de ſan.epiſ.§.ſi quis ante, circa prin.
ti. [extraordinariã] ſine inſcriptione aũt pœna certa
infligitur talibus.s̃.de ele.ſtatuimus [citra] s̃.de elec.
cum dilecti. ad hanc aũt extraordinariam pœnam non
ſolum ſe obligat,ꝗ crimen obiicit ɔ̄ firmatum,ſed ẽt ꝗ
qui præter formam ɔ̄ ordinationem, uel conſe:ratio-
nẽ obiicit.s̃.de ele.cum dilecti. qui autem inquiſitionẽ
impetrat, uel denunciat , ad hanc pœnam non ſe obli-
gat: ꝗ alterum ex officio iudicis procedit: alterum au
12 tem ad pœnam.¶†Procuratorem] procurator non põt
ɔ̄ electum excipere de crimine, uel alio defectu contin
gente p̃ſonã electi,quantũcũq; ſit gñalis procurator, ni
ſi ſpãliter dicat,ꝙ de crimine excipiat: ꝗ ꝑ talem exce
ptionem minuiť ſtatus excipientis: ꝗ bñficiis priuať ꝑ
triennium.s̃.de ele.ſtatuimus.ff.de min.illud.ff.de ꝓ-
cu.nõ ſolum.§.ſi.ff de ua.& extraor.cog.l.pe. nec eſt cõ
tra.ff.pro ſo.actionẽ.§ renunciare.ff.de iniu.ſed ſi unus
§.procuratorem: ꝗ agens iniuriarũ,ſi ſuccũbit,nõ in-
currit diminutionẽ ſui ſtatus.& bñ eſt diminutio ſtatus
licet ad t̃ps tñ ſuſpendatur à beneficiis,quia relegatio
& dãnatio in opus publicum temporales ſunt,ut proba
tur.ff.de pœnis,quidam.

SVMMARIVM.

1 *Iudex corrigit errorem ſuum,ſi in proceſſu,uel interlocutoriis errauit.*
2 *Non debet fieri generalis inquiſitio clerici.*
3 *Non ualet dictum teſtium ſuper occultis, & de quibus infamia non præceßit.*

QValiter [ordinem] [in proceſſu.] ſnĩa.n.non-
dum lata erat , ut infra ſequitur [occaſione]
forte zelo iuſtitiæ,uel propter nimiam infa-
miam ipſius ep̃i, non aũt ꝓꝑ odium : ꝗ tunc
non eiſdem mandaretur,ꝙ iterum procederent ɔ̄ eum,
cum eſſent ſuſpecti.3.qõ.5.quia ſuſpecti [corrigere]
1 †no.iudicem corrigere errorem ſuum,ſi errauit in ꝓ-
ceſſu , uel interlocutoriis. s̃.de app.cum ceſſante.j̃.de
ſen.exc.ſacro.ff.de re iu.qđ iuſſit , q̃uis ſit in diffiniti-
uis ɔ̄.ff.de re iud.iudex [ad præſens] ſ.ne ex ꝓceſſu inor
2 dinatè habito procedatis ad diffinitiuam † in ſua eccle
ſi:] & ita apparet hic loqui,qñ ſit inquiſitio de ſtatu ec
cleſiæ: uel ẽt ubi gñalis ſit inquiſitio de aliquo clerico
licet de iure fieri non debeat,niſi de ſpeciali crimine,ni
ſi cum perſona eſt multum aľs grauiter diffamata,cum
c.de quibus inquiritur,exprimenda ſunt.j̃.eo.qualiter.
qñ enim de ſpeciali crimine inquiriť,quare diceret,ex
ceptis occultis , cum antequam iurent teſtes , uel alias
procedatur,debet inquiri,an ſit occultũ, necne. poteſt
tamen dici hoc etiam habere locum,ubi de certo crimi
ne ſit inquiſitio. nam & tunc ſi teſtis aliud nouit occul-
tè,de crimine illo non debet dicere.j̃.eo.inquiſitionis.
3 §.ij.uel dic,ut ibi no.[†Occultis] ſi enim de occultis,&
de quibus infamia non præceſſit , aliquid dixerunt te-
ſtes, non ualebit dictum eorum.j̃.eo.inquiſitionis. nec
enim iurati ſunt.s̃.de teſti.teſtibus. & hæc uera ſunt,qñ
ſit gñalis inquiſitio.Qñ autem ſit ſuper certis capitulis
tunc non apponetur in iur̃o hæc clauſula. cum.n.infa-
mia præceſſerit,teſtes ſuper omnibus,quæ ſciunt de eo
quod inquiritur,ueritatem dicent, ẽt ſi illud,qđ ſciũt ,
uel credunt,ſit occultum,ut ſi de fornicatione agitur,
& reuocetur aliquis teſtis, qui ſecum iuit ad peccatum
perpetrandum,de eo teſtificari debet, qui debet dicere
ſecretas circũſtantias,& ea quæ ſecreto nouit,dũmodò
ſit infamatus de crimine,ſuper quo ſit inquiſitio,puta
quia cum tali muliere commiſit fornicationem. ſed ſi
tantum de fornicatione eſſet infamatus , non expreſſa
aliqua muliere,tunc non credimus,ꝙ debet teſtis reue
lare fornicatorem occultum. imò p.us dicimus in pri-
mo caſu, quia ſi iuraſſet teſtis , ꝙ teneret ſecretum, tñ
illud reuelare debet : quia uel à principio malè iura-
uit,ſ.ſi intellexit, ꝙ iuratus ut teſtis illud non diceret.
ſed ſi ita praue non intellexit,iur̃m intelligendum eſt,
ꝙ ſine iuſta cã non releuaret eum,ar.s̃.de iureiu.ad no
ſtram,quemadmodum: tñ ſi in confeſſione pœnitẽtiali
eſſet reuelatũ, tunc in teſtimonio non debet reuelare:
ꝗ ſcit ut Deus,non ut homo.ſed idẽ dr̃,ẽt ſi gñalis in-
quiſitio fuerit. ſed hæc eſt differentia : ꝗ cum iam ex
cõmiſſione ſuper certis criminibus facta appareat non
eſſe de occulto crimine, ſemper ualebit teſtimonium :
ſed in aliis caſibus non ualet , niſi appareat infamia.
alij contra, ſcilicet ꝙ tam circunſtantias, quàm occul-
ta dicere non debet.

CVm dilectis &c. Legati Apoſtolicæ ſedis inquiſie-
runt de criminibus epiſcopi Agathen̄.qui præſtito
iur̃o confeſſus eſt ſuo t̃pe res eccleſiæ dilapidatas, &
plures eccleſias per ſimoniam à ſe datas, & de naufra-
giores

giores aliquas recepiſſe,ꝗbus cõfeſſionibus factis nego
cium fuit ad ſedem Apoſto.remiſſum.cum autem Papa
ex confeſſionibus uellet procederet contra ipſum, ep̃s
ɔ̄feſſiones excuſabit excuſabat.n.dilapidationẽ ꝓꝑ debi
ta contracta tẽporibus prędeceſſorum ſuorum,uel pro-
pter inſolẽtiam hæreticorum,ſimoniam excuſabat per
ſuam ignorantiam & pœnam impoſitam ſimoniacis.nau
fragium excuſabat: quia res illas tantum accepit, quo
rum domini non inueniebantur.mandat ergo dominus
Papa,quòd ſi iurauit ad interrogata rñdere ueritatem,
& excuſationes ſuas probauerit,abſoluatur. ſi uerò iu-
rauit plenam dicere ueritatem,cum præſumendum ſit,
ꝙ ſecundum quod iurauit,nihil omiſit de ueritate,& ꝙ
excuſationes de nouo cõfinxerit,remoueatur ab admi-
niſtratione [Epiſcopo] no.ꝙ infamia præcedente de p̃-
lato,inquiſitio ſit de tota eccleſia.ſi.s̃.c.proxi.s̃. de ſen.
& re iud.cum I.& A.& hoc forte ea ratione,quia caput
malam præſumptionem facit de malis membris.61.diſ.
c.miramur,& 2.q.7.c.ſicut inquit tamen teſtes non di-
cent niſi de his de quibus præceſſerit infamia.s̃.c. pro-
xi.uel dic etiam tota eccleſia diffamata erat , licet non
quilibet.Vel dic,ꝙ etiam quilibet [reſponſionem] ho-
die autem non crederetur eis,niſi probarent.s̃. de ꝓba
ti.quoniam.uel potes dicere , ꝙ hodie crederetur eis :
quia legati erant ſicut creditur Cardinalibus, & de om
nibus actis coram eis:uel ibi loquitur, quando unus eſt
iudex tantum.hic autem erant plures.uel dic,ꝙ hic iudi
ci creditur:quia iurabunt, & erunt quaſi teſtes. ſed ue-
rius uidetur, ꝙ non ſint requirendi tanq̃ teſtes.2. q.6.
ſtatuendum,ſed tanquam qui ſunt iudi.conſulendi.18.
q.j.c.j.ar.s̃.de arb.non ſine,ff.de ap.rec.ſciendum. ſic ẽt
requiruntur omnes de facto ſuo, ẽt qui alias non admit
terẽtur ad teſtimonium,ut latrones.C.de ferijs,prouin
ciarum,& ſerui.C.de qõ interrogata.C.de cuſto.diuus.
de ætate etiam alicuius admittũtur mater, & auia.ff.de
proba.etiam ſic etiam requiruntur.ff.di ædil.edic. quæ
ro.§.ſi.20.q.3.præſens.s̃.de teſti.ſicut.s̃.de arbi.non ſi-
ne. nec ualet horum dictum tanquam teſtium : ſed ad
præſumptionem tantum facit.unde poſt apertionẽ te-
ſtium tales quærendi ſunt,& ante productionem teſtiũ,
ar.opt.20.q.3.præſens.[ad inquiſita] cum iurans de ca
lumnia tñ iuret de ueritate,ad interrogata reſponde-
re,poterit ſuas confeſſiones excuſare. teſtis autem ꝗ iu
rat dicere, quicquid nouit, non poterit excuſare teſti-
monium ſuum, uel mutare,ſi hoc faciat ante, ꝗ loquaẽ
cum partibus:quia non præſumitur ſubornatio,ſed re-
cordatio ueritatis:alias ſecus,ar.in auc. de teſti.§. quia
uero iudex . utem ex officio ſuo reuocare poteſt teſtẽ ,
ut melius inſtruať.ff.de qõ.repeti quæ tales ſunt]confeſ
ſiones [& malum] tales fuerunt poſitiones , uel exce-
ptiones habitæ.85.diſt.Florentinum.[Non obſtantib.]
ſed nonne etiam contra confeſſionem ſuam põt proba
re,ut C.de iur.& fac.ign.error.ff.de confeſ. non fateť?
rñ.non,ubi ſic iurauit,ut hic habes. uel dic ꝙ errorem
poteſt probare;ſed ſi ſuum dictum non poteſt excuſare.
errorem autem probare poteſt, ſi probaret ſe non dila
pidaſſe,ſed excuſare quod dixit,uel illud interpretari,
non eſt probare errorem,uel reuocare.ſi.n.uelit proba
re ſe erraſſe,oportet eum probare,ꝙ nihil de naufra-
gio habuiſſet,& ꝙ eccleſiæ non eſſent datæ per ſimoniã
& ꝙ bona eccleſiæ non eſſent dilapidata.ſed ſi admitti-
tur,ꝙ excuſet,uel interpretetur confeſsiones ſuas,ſuf-
ficit ꝙ probet,ꝙ ea habuerit,quorum domini non inue
niebantur,& ſic de aliis.

SVMMARIVM.

1 *Non admittitur criminoſus ad denuncian.uel teſtificandum niſi in exceptis criminibus.*
2 *Quæ perſona requiratur ad probandam infamiam.*
3 *Leuis infamia qualis ſit.*
4 *Qualiter probetur infamia uſque ad finem poteris uidere.*

CVm oporteat, &c. [Sub diſsimulatione] Si de
cis eſſet infamatus;& ideo de infamia primo in
quiri mandat,ut j̃.ſequitur. ipſe tñ mandat in-
quiſitionem fieri propter clamoſam inſinuationem ei
factam non ꝓpter hoc ꝙ penes ipſum diffamatus eſſet.
[Criminibus] nullus.n.criminoſus admittitur ad de-
nunciandũ,uel teſtificandũ niſi in exceptis criminibus;
de hoc no.s̃.e.cum P. ſed ſi ordinario non conſtat de in
fam a alicuius ꝑ eum modum,quem dicit finis glo.quę
incipit,hic,dic, & ſi non ſit ei ſuſpectus, nec ẽtiam alii,
cui ordinarius uelit facere gratiam, ꝙ ei fiat purgatio
criminis obiecti, quorum utrunque ſufficit. imò uř, ꝙ
non ex gr̃a,ſed de neceſsitate iuris debet ei indici pur-
gatio, qui apud principem ſuum, uel p̃onũ eſt infama-
tus.C.ex qui.cau.irro.infa.uerbum 2.q.5. Mennam, &
c.omnibus. Item ſi aliquis petat inquiſitionẽ ɔ̄ aliquẽ,
non faciet eã ordinarius,niſi ꝓuidi & diſcreti & nõ le-
ues,ꝗ credunt omni uerbo,exceſſum eius ordinario de
nuncient.Itẽ hoc non ſufficit,niſi hoc nuncieť ſæpè or-
dinario ſiue ꝑ eoſdẽ, qui primo denunciarunt, ſiue per
alios. poſſet.n.eſſe,ꝙ ſemel ex impetu nunciaſſet. quot
aũt uices hoc faciat ſæpe, ipſius ordinarii arbitrio relin
quendum uř,in auc.de teſti.§.ij.ff. de uer.ob.continuus.
§.j.Item oportet,ꝙ de crimine obiecto clamoſa, non le
uis,nec tacita ſit infamia. Item oportet, ꝙ tanta ſit in-
famia,quę faciat crimen quaſi manifeſtum,& hoc ſonãt
uerba illa,quæ ſunt in decr.j.e.qualiter , ibi, ꝙ clamor
innuit, & diffamatio manifeſtat. ſed ſi hæc infamia non
eſt apud ordinarium, qui eſt forte multum abſens , &
maxime apud Papam, cui uniuerſi ſubſunt , ſed tamen
aliqui nunciant aliquẽ ita infamatum, tunc ipſe ordi-
narius,uel delegatus eius, uel Papa recipiet ꝓbationes
infamiæ ſm eũ modũ ꝗ eſt.j̃.de pur.c.2. uel recipiet te
ſtes debẽt deponere,ꝙ ſciũt eũ,de quo agiť, diffamatum
apud ꝓuidos & diſcretos,& debent eos nominare, etiã
ſi non interrogentur,quia non eſt commiſſum diſcerne
re teſtium arbritrio,qui ſunt prouidi,uel diſcreti , ſed
arbitrio iudi.ff.de uerbo.obli.conti.§.j. ¶Item debent
adijcere , in teſtimonio quod non tñ ſemel, ſed ſæpe
ſciunt eos eſſe diffamatos apud prouidos & diſcretos.
ideſt ꝙ multotiens boni uiri reputauerunt eos apud ſe
diffamatos, & infames p̃ſonas.Si autem dicerent, quod
apud ſeipſos teſtes eſſent diffamati, hoc quibuſdam nõ
uidetur ſufficere , cum non ſint tantæ auctoritatis, qđ
ſufficiat eos diffamatos apud eos.Item debent adijcere
ꝙ clamoſa & non tacita eſt infamia,& eſt tanta,ꝙ quaſi
facit manifeſtũ crimen, ꝗ ſi hoc eſt neceſſe in ordina-
rio,ut prædictum eſt,qñ apud eũ eſt infamia ſine admi-
niculo teſtium , multofortius debet hic neceſſe eſſe ,
quando ſibi nihil eſt notum de infamia , ſed per teſtes
tñ debet eſſe notum.iſtæ aũt inquiſitiones & probatio
nes habẽt locum añ,q̃ fiat inquiſitio ſuper crimine, nã
poſtq̃ ſuper crimine ſit inqſitio,extunc non hñt locũ
ꝓbationes ſuꝑ infamia,niſi adminiculẽtur.4.q.3.§. itẽ
ſæpe. ſed ſuꝑ crimine debent recipi probationes. qđ ſi
non probent,tñ debet indici purgatio,ſi ex ꝓbationib.
remanſit aliqua ſuſpitio criminis.s̃.de teſt.tam literis.

¶Item prædictus modus probandi habet locum, ubi in
modum exceptionis obiicitur infamia,ut repellatˀ à di
gnitatibus,uel hæreditate.C.de inoff.teſt.fratres.C.de
dignita.l.ij.nec mireris ꝙ ita exactas probationes exi-
go ſuꝑ infamia:quia non eſt ſine cã. eſt.n.extraordina-
rius modus agendi ꝑ inquiſitionẽ. ¶Itẽ graue eſſet ꝓꝑ
leuem infamiam aliquem repellere, uel à dignitate,
uel ab hæreditate. & hæc etiam lex ſatis expreſsè dicit
C.de digni.l.ij.ubi dicit,ꝙ famoſi,qui,ſ.multa & frequẽ
ti infamia laborant & annotati infamia,i.quorum in-
famia,i.infamiæ crimen ſcriptum eſt per iudicem,uel ꝗ
alˀs ſunt inquinati.q.manifeſto ſcelere,uel ſordida ui-
ta, ſunt à dignitate repellendi. unde alˀs dicit lex, qđ
ad hoc, ut ex uerbis infamatoriis oriatˀ infamia facti,
oportet ꝙ in ſcriptura redigatur, & etiam ꝙ fiat cum
2 aliqua cãæ cognitione.¶†Itẽ non ſufficit quælibet per-
ſona: ſed eſt neceſſe,ꝙ ſit electa & ſpecialis perſona,ut
patris, uel patroni, uel iudicis, uel conſimilium.C.ex
qui.cau.irro.infa.uerbum,& l.ea,& l.interlocutio.ff.e.
ob hoc uerbum. & ad hoc facit,quia etiam quantũcũq;
intentetur accuſatio famoſa. contra patronum agentẽ
per procuratorem, niſi ſententia feratur, non ↄ̃hitur
infamia facti.ff.de obli.honori, licet ſit arg.contra C.
de inoff.teſt.fratres.ubi dicit, ꝙ ſufficit leuis infamia
ad hoc,ut repellatur à prædictis.ſol.licet dicat ſuffice-
re leuem infamiam; non tñ tollit,quin prædicta diligẽ
3 tia debeat haberi in probando. ¶†Item appellat leuẽ
infamiam trãſactionẽ ſuper famoſis actionibus:uel de-
fenſionem, etiam ſi per procuratorem agatur.ff.ex q.
cau.infa irro.athletas.§.fi.& l.ſe.& tene,ꝙ in his multũ
habet locum arbitrium iudicis. Itẽ de hisno.ĩ.e.qua-
liter ¶In teſtibus autem ſufficit, ꝙ non ſit cã repulſio-
nis.ſ̃.de teſti.tam literis, quãuis bñ requiranˀ perſonæ
probatæ.2.q.7.criminationes,ſi quis eṗs.3.q.5.per to-
tum. ſed non eſt uis,an ſint clerici,uel laici, uel mulie-
res. & habent hæc locum in criminibus non periculo-
ſis. nam in periculoſis qđ fieri debeat,no.ĩ.e.qualˀr. ul
tra medium.¶Item qñcũq; probetur infamia in modũ
exceptionis, ſufficit, ſi ſe purget.ſ̃.de teſti.tam literis,
niſi illa infamia ortum habuiſſet ex ſñia,uel interlocu-
tione iudi.uel ex dicto parentis,uel patroni, uel conſi-
milium,& autenticæ perſonæ; & ſic loquunˀ.ll.C.ex q.
cau.irro.infa.inter,& l.uerbum,& l.ea quæ, & aliæ de
hac materia loquentes.ſ̃.de ele.ſuper eo.ſ̃.de teſti.te-
ſtimonium.ſed & tunc uidetur,ꝙ ſufficiat indicere pur
gationem. nobis uidetur, ꝙ qñ infamia debet probari
per teſtes,ſiue ad hoc ut fiat inquiſitio,ſiue ut repellatˀ
à dignitate, ſiue ob aliam cãm, ꝙ teſtes debent dicere
eum infamatum apud eṗm ſuum,& eſſe ſuſpitioſum de
tali crimine, uel incredibilem ꝓꝑ tale crimen, de quo
habet eum ſuſpectum. & idem, ſi eſſet ſuſpicioſus, uel
incredibilis apud ſuos conſacerdotes, uel apud bonos
& iuſtos homines de pleeb ſua,quam,ſ.regit,uel in qua
conuerſatur.2.q.5.omnibus, uel apud plebem non ha-
bita diſtinctione bonorum & malorum.2.q.5.presby-
ter.Et debet ſubiicere cãm ſuæ ſcientiæ ſufficientem ta
lem,uel conſilˀem,ſcio,ꝙ eṗs habet eum ſuſpectum de
tali fornicatione:qa in ſcriptis aliqua ſummaria cogni
tione p̃miſſa mãdauit ei,ꝙ nõ iret ſecũ ꝑ loca ſuſpecta:
uel ego fui pñs uel ſuus eṗs ſcripſit,ꝙ ſuꝑ hoc mãdaret
fieri inqſitionẽ:uel ego fui pñs ẽtſine ſcriptura,ubi ipſe
ſolẽniter coram bonis uiris mandauit,ꝙ ab eius fami-
liaritate ceſſaret,arg.pro prædictis.C.ex qui.cau.irro.
infa.interlocu.uerbum.ff.co.ti.alienum.32.diſt.dic, in
cau.ut li.ma.& auiæ.§.j.illa autem cauſa non uidetur
ſufficere:quia audiui ab eo,ꝙ eum ſuſpectum habebat
niſi ex p̃cedenti cã & cum ſolẽnitate hoc diceret.C.de
non nu.pe.gñalˀr.ſi autem teſtes uelint dicere de infa-
mia alicuius,quæ eſt apud conſacerdotes,uel apud ple
bem, deberent dicere cãm ſui teſtimonij: qa ſuper hoc
ſcripſerũt Papæ uel alij ſuperiori,arg.in autˀ.ut iud.ſine
quo ſuffra.§.ſi qs aũt p̃ter,& §.neceſſitatẽ,in autˀ.ut nul
4 li iud.§.& hoc qđ.¶†Itẽ ſufficiẽs cã eſt, ſi dicũt ſe ſcire
de hoc eſſe infamiã:qa tantum eſt ſcandalum,& rumor,
ꝙ uix tolerari põt, & ꝙ ex eo factum redderetur quaſi
manifeſtum.ĩ.e.qualiter. ſed cãm ſui dicti reddit me-
lius, ſi dicit, ꝙ populus interrogatus per iuramentum
reſpondit, ꝙ apud eos eſt ſuſpectus de obiecto crimi-
ne.ĩ.de purg.can.c.2.ſed & primum uidetur ſufficere,
ſi dicunt,ꝙ de hoc eſt infamia communis,uel uox, niſi
dicat de ſcandalo, uel rumore, uel de aliis præmiſſis.
& uidetur ꝙ ſi eṗs, uel conſacerdotes, uel plebs dicit
nunquam ſuſpectum eum habuimus, uel ſi habuimus,
errauimus,& ceſſat ſuſpitio illa,ꝙ ultimo dicto eorum
ſtandum eſt plus, quàm teſtibus,ar.ĩ.eo.inquiſitionis,
in ſi.propter ſuſpitionem autem regis,uel aliorum do-
minorum potius eſt indicenda purgatio ꝓꝑ honorem
eorum,& ſcandalum euitandum,quàm inquiſitio faciẽ
da, quãuis & illa facienda ſit,ſi uiſum fuerit epiſcopo.
5 2.q.5.Mennam,hoc habet. †Famam] dic,ꝙ ubi in li-
teris inquiſitionis dˀr,tali ſignificãte accepimus, ꝙ talis
ſit grauiter diffamatus de talibus criminibus, ſemper
iudex de ueritate p̃cum,ſ.an ſit diffamatus, inquirere
debet.C.ſi ↄ̃ ius,& ſi non.ſ̃.de reſcr.ſuꝑ literis. ſi uerò
in literis non dˀr aliquid de infamia,ſed tm̃ ibi dˀr tales
ↄ̃ talem propoſuerunt,ꝙ talis eſt criminibus irretitus,
& ideo Papa inquiſitionem commiſit, tunc ſicut hic di
ctum fuit, non ſubito procedat ad inquiſitionẽ: ſed pri
mo inquiret de infamia,quã ſi inuenerit,ꝓcedet. alio-
quin conſulet Papam, ut hic: ſed non caſſabit inqui-
ſitionem. In ſuperiori autem caſu infamia non inuenta
caſſabit. ſi autẽ non fiat mẽtio in literis de aliquo de-
nunciante,ſed tm̃ dictum ſit,ad audientiã nrãm ꝑuenit
tunc poterit procedere ſine aliqua inquiſitione famæ.
nã cũ hoc poſſit ipſe prælatus.ĩ.e.qualˀr.2.q.5.omnib.
86.diſt.ſi quid,eadem rõne & delegatus,ar.ſ̃.de reſcri.
ſuꝑ literis, in ſi.uerũtn melius facit iudex, ſi cognoue-
rit falſum relatum Papæ,ſi eum cõſulat,quãuis ad hoc
nõ teneatˀ.¶Sed dices,qũo in caſibus p̃cedẽtibus cogno
ſcet de fama,cũ non ſit ei commiſſum?Rñ.imò eſt cõmiſ
ſum tanquam acceſſorium.ſ̃.de off.dele.p̃terea.ff.de iu
riſ.om.iud.l.ij.& facienda eſt inquiſitio,uel dãda eṗis,
uel primatibus clericorum ſine ipſa uniuerſitate cleri
corum aliqua de quocũq; denunciantibus Papæ, ſed
non procedent in modum denunciationis. ſed inquiret
Papa denunciantibus proſequentibus eis inquiſitionẽ,
uel non. & quod eſt no.dignum ſimul probato crimine
in modum inquiſitionis imponetur pœnitentia corpo-
ralis,& honoris, & dãna læſis reſarcientur, ut hic ha-
bes, in autˀ.ut nulli iud.§.& hoc, qđ in autˀ.ut iud.ſine
6 quo ſuffr.§.ſi qs autem præter, & §.neceſſitatẽ. †no-
ueritis] uel ꝑ teſtes,q probent infamiam,ut ipſe iudex
de plano ꝑ rumorem uiciniæ apud bonos & graues cer
tificari põt.ſ̃.de ſpon.cũ in tua [inimicos] capitales.ĩ.
de ſimo.ꝑ tuas,inſti.de excu.tu.§.inimicitię.ſ̃.de re iu.
cũ I.ff.de arbi.licet,ar.ff.de adi.le.l.ij.& non ſolum, q
nunc inimicus eſt,ſed ẽt,qui nudiuſtertius.3.q.5.c.2.ſi
aũt non ſunt capitales.inimici,ſed tamen aliquo modo
inimici ſunt,admittet ad teſtimonium ſed minorem,
uel nullam fidem eis adhibebit, quod iudicis arbi-
trio

trio relinquitur in autˀ.de teſti. §.ſi uerò dicatur, ff.de
7 quæſt.l.j.§.qõne. † Inquiratis] auctoritatę præſentium
literarum,non p̃teritarum. nã ex quo denũciantes ſunt
inimici,ſi hoc ſignificatum eſſet Papæ,eas nõ ↄceſſiſſet;
ergo ꝑ eas literas ꝓcedi non debet,ſ̃ de reſcr.ſuꝑ lite-
ris. ſed ſi reſcripto ſic impetrato tm̃ utitur miniſterio,
ſiue ſit inimicus, ſiue ſeruus, ſiue etiam excõicatus lrãæ
ualẽt,& iudex ex officio ſuo ꝓcedet; & hoc põt ꝓꝑẽdi
ex literis,puta ſi dicatˀ,ad audientiam noſtrã ꝑuenit. ſi
uerò non miniſterio tm̃, ſed auctoritate uſus ſit in lrĩs
impetrandis,ſ.qa ꝓꝑ eos motus eſt ad ↄcedendam in-
quiſitionem, tũc non ualebunt lrãæ, ſi mẽdacium dixit,
uel ueritatem ſuppreſſit, niſi Papa mãdaſſet in literis
de fama inquiri. nam tũc cum ad petitionem cuiuſque
poſſet & deberet mãdare inquiri de fama;& ſi eſſet infa
mia,ꝓcedi ad inquirẽdum de criẽ,vnde infamia eſt,&
tunc etiam ſi impetratores inquiſitionis repellanˀ; tñ 3
iudices ad inquiſitionem ꝓcedent. rõ noſtri dicti eſt:
quia officio ſuo Papa cõmittit,& cõmitteret nihilomi-
nus, ſi denũciantes eſſent excõicati. vnde in hac cõmiſ-
ſione tm̃ miniſterium p̃ſtant. & idem dicimus etiam, ſi
impetrãtes ſint excõicati, cum miniſterium eorũ uires
literarum nõ exhauriret,ar.ff.de inof.teſt.ſi pars,§.ult.
& l.ꝑꝑ,§.meminiſſe,& C.de p̃ci.imp.of.vniuerſis,& l.j.
CVm dilec.fil. &c. Hæc decr.loquitur de denuncia- 4
tione [donec cã] .ſ.denunciationis, quã uolebat
primo expediri, ꝗ de appellatione cognoſceretur.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio de occultis criminibus non eſt facienda.*
2 *An iudex debeat inquirere à teſte, an ſit criminoſus, uel quòd teneatur teſtis reſpondere.*
3 *Suſpectus de inimicitia non debet procedere ad accuſationem.*
4 *Non debet ordinandus patefacere omnia crimina ſua.*
5 *Paucorum dicta non infamant, ſiue non inducunt famam.*

INquiſitionis,&c. [puta] hic dicunt quidam, ꝙ
in nullo occulto crimine impeditur executio
poſt peractam pñiam,niſi in homicidio. nos tñ
ſecus dicimus,ut no.ſ̃ de temp.or.ex tenore. [In accu-
ſationis] ergo inſcribendi ad tabellionem; hoc quidam
dicunt. ſed nos ↄ̃ dicimus,ſ.ꝙ nec ad extraordinariam
pœnã inſcribi debet, ſicut no.ſ̃ eo. ſuper his,ĩ de ſimo.
dilectus.ij. ↄ̃. ſol.in hoc eſt ſimilitudo,ꝙ uterque perpe
tuo priuatur officio,& beneficio: ſed in hoc eſt diſſimi-
litudo, ꝙ accuſatus deponitur: hic aũt non,ĩ eo.qua-
liter, & plenè. 19.diſt. c.ſi Romanorum [alioquin] .i.ſi
1 ſit tale, de quo poſſit agi pñia ſeruato ordine. † Infa-
mia] iccircò non eſt puniendus: quia de occultis crimi
nibus non inquiritur, ut ſ̃ eo.qualiter. & iõ ſuper hoc
dictum teſtium nõ ualet,ſ̃ de teſti.de teſtib.non uˀr hoc
poſſe habere locum, niſi ubi ſit inquiſitio generalis de
oĩbus criminib. uel ſuꝑ ſtatu alicuius eccleſiæ. nam tũc
ſi dicat de occultis,non crederetur ei. ſi aũt de ſpeciali
criẽ fieret inquiſitio, ulterius.ſ.poſt cõmiſſam uel cœ-
ptam inquiſitionem non quæretur,an ſit infamia necne:
uel an teſtes illud ſciãt crimen occultè,an manifeſtè. à
principio.n.quærendum eſt, ſi ſit infamis, an nõ, & non
ex poſtfacto,ar ſ̃ eo.cum oporteat. vel dic, ut no.ſ̃ eo.
qualiter. vel dic, & hæc decr.loquitur,qñ ex improui-
ſo,& ſine mandato iudicis aliqui ſic iurant aliquem cri
minoſum. nam tunc eorum depoſitiones nihil ualent
2 [tacitè] quia dicunt ſe nõ multum illos diligere. ¶†Se
aſſerunt] ex hoc loco non colligitˀ, ꝙ iudex à teſte de-
beat quærere,an ſit criminoſus,uel ꝙ teſtis teneatur re
ſpondere: ſed inducunt in ar.pro ſe, q hoc dicũt.2.q.7.
quærendum, ſi qui. ſed illud c.in accuſatore loquitur,
nõ in teſte. Item ſicut in accuſatore, ſic & in teſte mul-
ta requiro,& examino.4.q.3. §.item in teſtib. & §.item
teſtium. quia ſi qđ obiiciatur ↄ̃ eum,ſ.teſtem,ab aduer
ſario audiã, ſ̃ de teſti.ſuꝑ eo. ſed etiã ſi nihil obiiciatˀ,
iudex ex officio ſuo põt inquirere, ſi accuſator,uel te-
ſtis eſt ignotus,uel notus, & ſuſpectus ab aliis ſumma-
tim,& ſine ſolẽnitate.2.q.7.criminationes,ſi q,quæren
dum. tñ de quolibet noto bonum præſumet, niſi in ↄ̃-
rium ꝓbetur,ſ̃ de p̃ſum.uel niſi apud populum eius ui-
ta cõi opinione ſit accuſabilis.3.q.5. ſuſpectos. ſi aũt ſit
ignotus,uel de alia gente,nõ admittetur.niſi primo ꝓ-
betur.3.q.5.canonica,accuſatores. debet.n.eſſe notus &
iudici, & aliis,ff.de iu.deli.l.ſi.§ ſinautem, in autˀ.de ſi.
3 inſtr. §.ſi uerò ignoti. ¶†Item ex quacũq; ꝓbabili & ue
riſimili cã ſuſpectus ſit uel de inimicitia,uel aliquo ma
lo zelo, ad accuſationem non procedat.3.q.5. accuſa-
toribus,ſuſpectos,& c.ſeq. & q.8.c.j. & generaliter ubi-
cũque ueriſimilem ſuſpitionem habuerit, facile accu-
ſationem repellent.3.q.9.abſente. nam illaudabile of-
ficium eſt.2.q.7. ſi quis. eṗs aũt, & hoc intelligo in cri-
minalibus. nam in ciuilibus non quæruntur iſta. ſed ab
4 eis hoc nõ quæro,niſi ut no.ſupra de cõfeſſ.c.ij. ¶†Sed
iterum obiicitur,ordo & teſtimonium pari paſſu ambu
lant.2.q.7.ipſi Apoſtoli. ſed in ordinibus debet con-
fiteri. ergo in teſtimonio.50.diſt.pœnitentibus. reſpon
demus, licet in pluribus ſit ſimilitudo,non tñ in oĩbus,
nec in hoc, cum in ordinatione hoc ſpãle ſtatutum ſit
ꝓꝑ periculum aĩæ. item illa c.quærendum, ſi qui, lo-
quuntur tm̃ in actione criali ſacerdotum. item nõ di-
cunt,ꝙ ab eis ſit aliqđ quærendum. non dicimus ordi-
nandum debere dicere oĩa crimina ſua, ut no.50.diſt.
ex pœ. ſed illa tm̃,quæ ordinis executionem impediũt.
non.n.teſtis ſuum crimẽ, uel ↄdõnem in genere, uel in
ſpecie ꝓdere tenetˀ.2.q.1. ſi peccat. ¶Sed quid ſi dicat,
nũquid ei credendum eſt, cum ſuꝑ hoc non iurauerit?
ar.ꝙ nõ, ſ̃ de teſti.de teſtib. rñ. ei credendum eſt. nam
cum iudex debeat ab aliis inquirere, an ſit liber,an ſit
bonæ famæ, & multa alia circa perſonam teſtis.4.q.3.
§.item certè. & §.ſeq. licet ipſe teſtis non teneatur re-
ſpondere,tñ ſi rñdit tãquam de acceſſoriis ſui teſtimo
nij,ualet teſtimonium, arg.hic. uel ſi non ualet in hoc
dictum eius tãquam iurati,ualet tñ quia ei in hoc ma-
gis credẽdum eſt,ꝗ de ſe nouit melius ueritatem [aſſe-
runt] ſpõte: qa non coguntur rñdere,niſi uelint,ut no.
ſ̃ de ↄfeſſ.c.ij. [id facere] ut poſt iurm̃ non adhibeatur
fides dictis eorum. iſta aũt præſumptio remouetˀ,ſi poſt
iurm̃ dixerit,eum,ſicut creditur uerum dicere in teſti-
monio,ita & in hoc [infamatum] hæc qõ habet locum,
ubi p̃cedit inquiſitio iſta.ſ.an qs ſit bonæ famæ,uel ma-
læ, & poſteà ad inquiſitionem ꝓcedatˀ. item ubi quæ-
5 ritur, an ꝓꝑ talium dicta ſit purgatio indicẽda. ¶†Sed
infamato.] no. ꝙ licet teſtes aliq dicant aliquẽ infama-
tum,& cõis uox non habet infamatum eſſe, uox cõis p̃-
fertur dictis plurium teſtium,ut hic. nec eſt ↄ̃.ſ̃ de ſpõ.
cum in tua. quia bene dicimus ꝓbari infamẽ ꝑ teſtes,
& maximè ubi probationes non inducũtur in loco,ubi
dicitur infamia ↄ̃cta: ſed tutius eſt & melius ſemper ꝓ-
priis auribus habere certitudinem de fama, & in loco,
ubi dˀr infamatus,ꝗ ꝑ teſtes & in aliis locis,arg.infra de
purg.ca.cũ dilectus,ſ̃ de ele.ſcriptum,ſupra de p̃ſump.
qa. & tũc qñ ſic ↄſtat aliquẽ eſſe bonæ famæ,licet duo,
uel etiam plures, dũtamen nõ ſint multi,dicãt eſſe ma-

Iam famam: non tñ fiet inquiſitio,ut hic. Sed ſi hoc mõ
non ꝯſtat de bona fama alicuius, & ꝑ duos teſtes ꝓbet̃
eum diffamatum,nõ credo iudicem teneri recipere ꝓ-
bationes ſuper bona fama,cum etiam ſi ꝓbaret ꝑ mul-
tos plures, non ſit ei profuturum,cum poſſit eſſe bonæ
famæ apud aliquos,& malæ apud alios, & propter illos
ſit indicenda purgatio.2.q.5. omnibus. bene tñ facit,ſi
eos recipiat,& ei gerat morẽ. & etiam aliquo mõ pote
rit ex eis inſtrui,C.de ꝓba.circa, ar.2.q.7.cũ paſtoris,
& q.5.oĩbus.12.q.2.manifeſtè.18.q.2.ĩ decima, in aut̃.
de mona.§.cogitandum: tamen credimus contra. [cu-
ius app.] ſi hoc conſtat,ꝙ communiter apud omnes ſit
bonæ famæ.ſed ſi de hoc non conſtaret,ſufficerent duo
teſtes, qui eum dicerent infamatum.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis in non ſuum iudicem conſentire dicatur.*
2 *Quando inquiſitio committitur ſuper ſtatu monaſterij, poteſt quilibet exceptiones ſuas proponere.*
3 *Quando requirantur tres citationes, nec ſufficiat vnà.*
4 *Arbitrariæ ſunt induciæ ad concluden. in cauſa.*

AD petitionem &c. [correctione] ipſius mona-
1 ſterij Corbieñ. ¶†Nec reclamante] ex hoc uĩ
in iudicem conſenſiſſe,arg.ſ̃ de offi.deleg. cum
olim abbas, ff de iu.l.ij.in prin. ſed dic, ꝙ in non ſuum
iudicem non uĩ ꝯſentire tacitè, niſi aliquid facti inter-
uenerit, puta quia adierit iudicem, & coram eo litiga-
uerit,ff.de iur.om iu. ſi per errorem. eſt etiam neceſſe,
ꝙ non erret in facto, nec in iure, ff.de iu.l.ij.in prin. q̃
hic non ꝯtingunt: quia nec coram legato iuit, & in iure
errauit credẽs, ꝙ non poſſet eius iudicium declinare.
hæc rõ nõ eſt bona: qa iſte legatus bene erat iudex ab-
batis. potes ẽt dicere, ꝙ in aliis iudiciis obtinet, ꝙ quis
poſſit in alium iudicẽ ꝯſentire: ſed in inqſitione,cũ nõ
pendeat de uolũtate partium,ſed de officio Papæ,nulli
eſt licitum offĩn Papę tollere,uel impedire,maximè cũ
2 iã eo uti cœperit,ſ.cũ cõmiſit. ¶†Item hic eſt no.ꝙ ubi
cõmittitur inquiſitio ſuꝑ ſtatu monaſterij, quilibet po
teſt exceptiones ſuas ꝓponere. & eſt hoc ea rõne: quia
quẽlibet ſpecialiter rõne perſonæ tangit. ſecus aũt in
his,q̃ conuentum tm̃ cõiter tangerent : qa tunc nõ poſ-
ſet ꝓponi exceptio,niſi à toto ꝯuentu,uel à maiori par
te ꝓponeret̃ . item opponitur, rata uĩ habuiſſe, q̃ acta
ſunt ꝑ iudicem eo præſente, ſ̃ de re iu.c.pen.ff de re iu.
ſæpe. rñ.illa habere locum, qñ aliquis proſequitur li-
tem,licet ad eum primo loco non ꝑtineat actio:uel qñ
ſuo noĩe non agit, ut no.ſ̃ de reſcript.ex parte decani.
ſed ubi aliqd horum non interuenit, ſed iudex ꝓcedit
ex officio, non habet locum, ꝙ uideatur ratum habere
ꝓceſſum iud. & ita hic loquitur [prius] iuſta erat hæc
exceptio,ſ̃ de offi.del.ſtuduiſti:ſed erat ꝓponẽda inter
ipſa litis auſpicia,ſ̃ de re iu.inter [ſuſpectum] hæc ex-
ceptio eſt iuſta,dũmodo ꝓponat̃,ut debet,ſ̃ de ap.cum
ſpãli. ¶Amouit à regimine] quidam dicũt,ꝙ licet iſte
abbas appellauerit, & appellãs receſſerit, nihilominus
tamen ad ſñiam uocandus fuit; & niſi uocetur ad ſen-
tentiam,non tenet,cum non ſit ꝯtumax in ſñia audien-
da,ad quã nunquã uocatus fuit, licet fuerit cõtumax in
aliquo articulo,qñ.ſ.receſſit appellans,ar.C.qũo,& qñ
iu. quã opin.ſic ꝓbant:quia aut cã appellationis fuit iu
ſta & uera ; & tunc non ualet, quod fit ab eo non ſolum
ea rõne: quia pars appellans non eſt contumax, ꝯ quam
fertur ſñia: ſed etiam qa fertur poſt appellationẽ legi-
timam. ſi uerò cã appellationis non eſt uera,uel legiti-
ma,aut defert appellationi; & tunc ulterius procedere
non põt,ſ̃ de ap.cordi. aut non detulit ; & tunc non eſt
reuocata cã ad audientiam ſuperioris:imò penes iudi-
cem,à quo male appellatum eſt, remanet poteſtas pro-
cedendi. debet ergo iuſtè procedere. ſed non procedit
iuſtè,qñ procedit ad ſententiam,uel ad aliquem articu
lum alium ſine noua citatione, licet in aliquo art.pri-
mo fuerit ꝯtumax,ut no.ſupra de offi.dele.ꝯſuluit.ap-
pellatio.n.ſua mala non plus fecit, niſi quia fecit eum
contumacem, ſicut iam ſupra dictum eſt. & hæc obti-
nent non ſolum in appellationibus emiſſis in iudicio,
ſed etiam extra iudicium. alij tamen aliter dicunt,ſ.ꝙ
ille, qui appellat, in nullo ulterius uocandus eſt, niſi
ſponte ipſe offerat pnĩam,uel renunciationem appella-
tionis, arg.C.de app. ſi quis li. uidetur.n.proteſtari, ꝙ
de cætero non vult ſub eo litigare : ſed ſecus eſt in con
tumace:quia licet ſit in vno articulo contumax; non tñ
proteſtatur,ꝙ in aliis uelit eſſe contumax, maximè qa
non dicit ſe uelle effugere ſuam iuriſdõnem,licet pec-
cet exiſtendo contumax. ¶Item appellans defendit ſuã
contumaciam : quia dicit eam non cõtumaciam : ſed ſe
iuſtè facere. contumax aũt,qui non appellat,non defen
dit ſuam ꝯtumaciam de iure:quia non contendit ſe be-
ne facere: & ideò minus puniendus eſt, ut no.ĩ de cler.
3 exc.mi.latores.¶†Item no.ꝙ iudex nunquã debet ꝓce
dere ad ſñiam diffinitiuam,nec ad ueram poſſeſsionem
dandam,neq; ad abſoluẽdum ab inſtãtia iudicij, neque
ad annotationem bonorum in cã criminali, uel ciuili;
uel in cã inquiſitionis, niſi tribus citationib.ꝑmiſſis nõ
minus 30 dierum,uel vna ꝓ omnibus perẽptoriè. non
negamus tñ,quin has dilationes poſſit moderari ex cã;
& niſi cã moderationis ſit iuſta, appellari poteſt iuſtè.
ſemper aũt in citationibus ponere debet perẽptoriè.
nec ſufficit dicere ad ſñiam audiendam,licet aliqui ꝯdi
cunt,C.qũe & qñ.l.ea,& auc.qui ſemel,ff.de iu.ad per.
& l.ſeq.C.ubi in rem act.l.ij ff.de requir.reis.l.j.& C.
eo.tit.l.j.24.q.3. de il. Tres autem citationes ſufficiũt,
etiam ſi in citationibus non poneretur perempt.C.qũo
& qñ.l.tres. & dicimus,ꝙ hæc perempt.quilibet iudex
tam ordinarius,q̃ delegatus,& ſubd legatus propone-
re poteſt,ſupra de re iud.cum Bertoldus, ſupra de offi.
deleg.ex literis, licet ſm legem quidam dicunt cõtra,
in auct.de liti.§.cauſæ. ¶Item no.ꝙ citationes iſtæ non
ſunt cum tanta ſolẽnitate faciendæ, niſi ubi abſens eſt
pars,& non inuenit̃, & citatus eſt domi. in quibus caſi-
bus ſufficit citari ad domum. de hoc no.ſupra de eo,q
mit.ſi ad. nam ſi prædictæ ſolẽnitates præceſſerint, li-
cet abſens citatus ex probabili cã poſt lit.conteſt. uel
etiam ante in caſu, quo contrahitur eremoditium, C.
qũo & qñ,auct.q ſemel,abſit, & ſi non ſit uerè ꝯtumax,
ſed iuris interpretatione tantum ; tñ iuſtè contra eum
procedit ad productionem teſtium, & examinationem
cauſæ, & etiam ad ſñiam diffinitiuam, & ueram poſſeſ-
ſionem dandã, & ad abſolõnem ab inſtantia iudicij,C.
de iud.ꝓperandum, §.j.C.qũo & qñ ea q̃.ff.de iud. ad
ꝑ. licet ꝑdictis ꝓbabiliter abſentibus ſubueniatur per
in inte.reſt. ut no.ſupra de ꝓcu.querelam. ¶Si aũt in-
ueniatur citatus, & citanti rñdeat,non ueniam ad cau-
ſam,uel nihil rñdeat,ſed tñ perſonaliter citatus nõ ua-
dat,uel malicioſè procurat,ne ad eum perueniat cita-
tio,ſupra ut li.non conteſt.qm̃.§.j. in his caſibus nõ cre
do neceſſe fieri citationes hmõi, ſed ſine ulla alia cita-
tione procedi poteſt ad examinationem cauſæ, & ſen-
tentiam, & ad alia ꝑmiſſa : quia cum ꝑdictæ citationes
non

non fiant niſi ad probationem contumaciæ,& in ꝑdictis
caſibus appareat contumacia citatorum ſine ſolẽnibus
citationibus,non eſt ergo neceſſe,uel utile eas fieri : qa
in certis non eſt opus coniecturis.C.quomõ & qñ.l.iij.
ff.de re.iu.contumacia.§.contumax.ff.de uer.obl.conti
nuus quartam autem citationem peremptoriam credi-
mus de urbanitate,non de neceſſitate faciendã.ſ̃.de off.
dele.conſuluit; & ſic intelligitur.ff.de iud. & poſt.pru-
denter autem faciet iudex , ſi in moderatione prædi-
ctarum dilationum, quando faciet, inſerat iuſtam cau-
ſam moderationis. uel etiam,quod plus eſt , ſuper hoc
interloquatur,ſ.ꝙ iuſta cauſa eſt moderationis , ut ſic
ulterius ex illa cã non poſſit quicquam ꝯ ſñiam dici,ẽt
ſi ſit ꝯ ius litigatoris.ſ̃.de re iud.qđ ad con.nec mire-
ris,ꝙ diximus interloquendum parte abſente : qa etiã
alius proceſſus fit eo abſente. ſi autem non inſeratur
cã moderationis in ſñia,uel nulla erit ſñia ſm quoſdã,
uel ad minus iuſtè appellabitur,ſi in ueritate nulla mo
derationis ſubeſt cã. ¶Itẽ in caſibus iſtis oportebit par
tem præſentem probare iuſtam cãm moderationis fuiſ
ſe,cum alias ubi dilationes ſunt arbitrariæ præſumatur̃
iuſta eorum moderatio, niſi probetur contra. ¶Item
hæc prædicta ſolẽnitas citationum non habet locum in
citationibus quæ fiunt à principio ante,quàm compa-
reat,neq; in iudiciis deliberatoriis,neq; in iudiciis te-
ſtium,neq; in aliis iudiciis,quæ dant̃ præſentibus,ar.ff.
4 de iure deli.l.j.¶†Induciæ aũt ad concludendum in cã
ſunt arbitrariæ de quibus habes.C.de iudi.auc.iube-
mus,& ſic ſunt omnes aliæ,in quibus non dicit̃ expreſ-
ſe,ꝙ non ſunt arbitrariæ.¶Sed ꝯ id,qđ ſupra dictũ eſt,
ſ.ꝙ ſolẽnitas dilationũ nõ habet locũ ubi citatus non
inuenit̃,uidetur malè dicere:qa poſſet detineri morbo
uel alio iuſto impedimento.ſo.tunc debet dimittere ꝓ-
curatorẽ,uel ſufficientẽ excuſatorẽ.ſ̃.de procu quere-
lã.ſ̃.de do.cũ dile.uel alr̃s prouidebitur ei.4.qõ.5.c.1.
[fides] non ꝑꝑ acta coram legato habita, quæ non ua-
lebant,ſed propter alia fortè,quia probatum fuit co-
ram Papa , uel confeſſum [prouidimus] uerè fuit ꝓ-
uidentia non ius [amouẽtes.] & ideo fertur ſententia
contra eum:quia citatus fuit,uel aliter, ut not.ſ̃ de fil.
presb.ueniens.

ACcedens ad præſentiam &c. ¶Exceptionis] exci-
piebat enim infamiam inſtituendi illius ; pro quo
ſcribitur ꝯ inſtitutionem faciendam,& poſſeſſionem dã
dam,quod licet.2.q.5.presbyter.ſimile no.ſ̃.de ap.con
ſtitutus hæc habent locum, ubi excipitur , uel dicitur
in perſonam diffamatam. ſecus aũt , ſi dr̃ electionem ,
uel confirmationem non tenere, uel alias illegitimum
factum,ut no.ſ̃.de cã poſ.cum olim.ſ̃.de dolo, cum di-
lecti.ſ̃.de ap.conſtitutus.¶Si uerò] licet hoc non dr̃,ta
men innuitur,ꝙ ſi accuſator ſit paratus , & eſt infama-
tus,ꝙ eſt audiendus ante,q̃ conceſſio,uel mandatũ Pa-
pæ executioni mandetur. ¶Accuſator] ideſt exceptor.
in tali enim caſu exceptio & accuſatio pro eodem ſu-
mitur in auc.de ſan epiſ.§.ſi quis autem , & §.ſi autem
tempore. alij autem dicunt, & melius, ꝙ non audietur
in modum exceptionis , ſed accuſationis tantum.ſ̃.de
ap.conſtitutus, in ſi. Sed dices,quare non ſtatim datur
ei poſſeſſio,& poſtea audiatur in modum accuſationis?
Rñ.quia infamatus erat,& ꝑꝑ infamiam etiam ſi habe-
ret,deberet ſuſpendi.2.q.5.presbyter,ſi ſuper cauſa.ĩ.
de pur.ca.inter ſol. [præſtitit] purgationem.

SVMMARIVM.

1 *Infamia qualiter probari ualeat,& qualiter iuriſdõ.in nu.3.*
2 *Locus & tempus ſunt de ſubſtantia contractus , & uide etiam in numero 4.*
5 *An poſsit procedi ad inquiſitionẽ, ſi infamia ab uno oriatur.*
6 *Quot ſint pænarum genera ſecundum leges & canones & contra quos procedatur ad prædictas pœnas,in au.7.8.9.11.*
10 *Sententia lata ſtatim ſortitur quidam effectus.*

QValiter,& quando &c. [per clamorẽ] clamo-
rem potes dicere aliquorũ potẽtium,licet pau
corũ,ſi inde ſcandalum uenit. Clamor eſt , qñ
neſcitur actor. fama aũt tm̃ multorum. uel fortè idem
eſt clamor , & fama [qod clamor] .i.quem exceſſum.
1 ¶†Et famã] hic potes colligere,qualr̃ probet̃ infamia .
debet.n.dicere teſtis eũ,de quo agit̃,de tali crimine dif-
famatũ. & ſi q̃rit̃ ab eo,apud quos eſt infamatus , debet
rñdere apud tales,& niſi eos aſſignet,nõ uĩ reddere bo-
nã cãm dicti ſui,ut hic ꝑterea non põt alr̃ ſciri , an ſint
graues, uel maleuoli.¶Item, ſi quæratur ab eis, qualr̃
ſciunt , ꝙ apud eos eſſet diffamatus , uel potius ſuſpe-
ctus. hoc.n.dicere ſufficit,ar.2.q.5 omnibus,in ſi.opor
tet.n.rñdere:quia ꝑꝑ hoc uitabant familiaritatẽ eius :
uel hoc ab eo audiui ;& cum hoc dicat à prouidis & ho-
neſtis,non maleuolis,nec maiorẽ numerũ adiiciat,duo
rũ,à quibus audiuerat,ſufficiunt.C.de teſti.ubi. ſed nõ
ſufficit huic uolenti probare infamiam hoc dicere , ꝙ
apud eos duos ſit ſuſpectus: ſed oportet eum addere in
ſuo teſtimonio,ꝙ hoc ipſum,ſ.ꝙ ille,ꝯ quem agitur cri
men commiſit,aliqua pars uiciniæ clamat ; & hoc dicit
hæc litera,quando dicit,ꝙ iſti prouidi & honeſti debẽt
dicere,quod clamor innuit,ad id facit.ſ̃.de eo,qui co-
gno.conſan.uxo.ſuæ,ſuper eo.ĩ.de pur.ca.2.nec ſuffi-
cit tantum ſemel audiuiſſe ab illis prouidis , ſed etiam
ſæpe audire nec eſt neceſſe, quod omnes teſtes ab eiſdẽ
prouidis audierint: ſed ſufficit, quod ambo, uel ab eiſ-
dem audierunt,uel à diuerſis, uel eodem tempore,uel
diuerſis, uel eodem loco, uel diuerſis : quia cum hoc ,
de quo hic dr̃,tantum infamiam probare teneatur,ſuf
ficit,qđ in hoc concordent teſtes,ꝙ infamatus ſit, arg.
ff.de pe.hæ.ſi quis.l.j.§.quotiens.ff.de proba.ſi arbiter.
ff.de ædi.æd.l.j.§.cã.C.e.de iur.& fac.ign.cum falſa. nõ
autem in cauſis ſcientiæ concordare tenetur , cum nec
eas probare tenetur,uerbi gratia, qũo ſcis eũ diffama-
tũ, & ipſe rñdet , qa audiui eos ſic
loqui &c. quare.n.probare debet,
qđ ab eo audiuit, uel quare ſuper
hoc cũ aliis ꝯcordaret , cũ de hoc
nulla inter eos qõ ſit?¶Tũc aũt ha
bet neceſſe ꝓbare & ꝯcordare de
tꝑe,qñ tꝑs eſt de ſubſtãtia qõnis ;
& ſic intelligit̃.3.q.9.nihilominus
35.q.6.de parẽ.uerbi gr̃a ſicut qñ
uult probare eum,de quo dr̃ in ꝯ-
ctu,uel in inſtr̃o,uel teſtõ,alibi eo
tꝑe fuiſſe. C.de contrahen.ſtipu.
optimam.ſ̃.de teſti.ex tenore, ſe-
ries;& ſicut eſt in eo, q debet ꝓba
re ſe tꝑe deiectionis poſſediſſe.ff.
de ui & ui ar.l.j.§.interdictum.
2 ¶†Et idẽ,qđ hic dr̃,intelligit̃, ẽt ſi
quis uult probare iuriſdõnem , &
per alios probat ſe exercuiſſe iu-
riſdõnẽ in loco,de quo agit̃ , licet
in cauſis diſcrepẽt,& in loco, & in
a tꝑe, & ꝑſonis,nõ nocet,[a] uerbi gr̃a
quæritur à teſte, quomodo ſcis
ꝙ iu-

a ¶Non nocet. *Et quòd in probanda iuriſdictione, parentela, & ſimilibus ſingularitas teſtium non obſit adde Pet. de Ancha. in conſil. 276. incip. uiſa diligen. colũ. fin. & repetẽtes in l. admonendi. ff. de iureiuran. & ita etiam alias uidi conſultum per do. Barth. Sozi. uide eundem Pet. de Ancha. in conſi. 257. inci. ex prædicta facti, col. 4. circa fin. ubi, quòd rebellio ꝓbatur etiam per teſtes ſingulares, & iſtud conſilium dupli. in conſ. 439.*

ꝙ iuriſdictionem exercuit?& unus teſtis rñdit,quia ui-
di eum ſuſpendere Ioannem die Lunæ.alius dicit, quia
uidit, ꝙ excõmunicauit Petrum die Martis. alius,quia
uidit, ꝙ cognouit de tali cauſa die Mercurij, & ſic de
aliis.& idem dicunt. qñ petuntur decimæ, & unus dicit
3 ſe uidiſſe, qñ collegit granum:alius dicit ordeum.¶†Et
idem dicunt in præſcriptione,& in omnibus ſimilibus ,
& idem attende in ꝯctibus , quia ſi teſtes diſcordant de
loco & tempore initi contractus , non ualent : quia de
ſubſtantia ſunt contractus,& ei concomitantia.ſ̃.ſen. &
re iud.abbate,in fi. ſed ſi diſcordarent in cauſis, uel cir
cunſtantijs, puta, quia unus teſtis dicit, ſcio ꝙ talis eſt
in poſſeſſione iuriſdictionis, quia uidi, quando fecit ta
lem iuſtitiam:& alius dicit de alio die , & etiam de alia
perſona,iuſtificata bene probant , quia uterque bonam
cauſam ſui teſtimonij reddit.Sed alij contrarium di-
cunt, aſſerentes,ꝙ ubicunque aliquis tenetur aliqd ꝓ-
bare,niſi teſtes,de loco, tꝑe, perſonis, & aliis omnibus
concordent , non habentur , pro pluribus teſtibus. 3.
q.9.nihilominus,& omnes ſunt in ſuis teſtimonijs ſin-
gulares.ſ̃.de elec.cum dilecti,unde dicunt, ꝙ teſtes hi
debent concordare,ut dicant tali die audiuimus talem
rumorem,uel infamiam,& tali loco à talibus.ſed licet
dixerimus eos debere concordare,ſi aliquid dicant,nõ
tamen ſꝑ teneretur de prædictis certum quid rñdere.
ſed enim in præſenti caſu quæritur,qñ audiſti:ſi habeat
in memoria,rñdeat.& ſi nõ habeat,dicat, nõ recordor,
& tamen nihilominus ualet teſtimonium.nunquã enim
inuenitur,ꝙ diem uel horam dicere debet: imò argu.ꝯ
2.q.8.§.libellorum,niſi dies eſſet de ſubſtantia proba-
tionis,ut qñ quis agit interdicto,unde ui,oportet ꝙ ꝓ-
bet illo die ſe poſſediſſe,quo fuit ſpoliatus.ff.de ui & ui
arma.l.j.§.interdictum aũt. & idem dicimus de loco.ſ̃.
de teſti.ex tenore,& de perſonis,ut in matrimonio, ubi
neceſſe eſt perſonas graues eſſe,debet eas exprimere.ſ̃.
de teſti.licet, & ſic dicimus etiam
4 de alijs circunſtantiis. ¶†Notan-
dum[a] eſt,ꝙ expreſſius & melius te
netur recordari de loco,& perſo-
na,q̃ de tempore:quia melius me
moriæ tenetur.tꝑs. n. facile rece-
dit.2.q.8.c.fi.item in præſenti ca-
ſu & ét in aliis, ſi pluries audiuit,
& in pluribus locis , & à pluribus
perſonis , & de quibuſdam recor-
datur,de qbuſdã non, dẽt teſtis dicere,ego audiui hoc
in tali loco,& à qbuſdam alijs,& tali tꝑe & ét aliis tem
poribus, & ſic ꝑ adiectionem gñalem ꝑſumet iudex eũ
cum aliis teſtibus concordare,arg.ſ̃ de teſt.cum tu. In
præſenti autem caſu quidam non improbabiliter di-
cunt,ꝙ ét nullis perſonis expreſſis, ſi tñ teſtes tm̃ dicãt
rumor & infamia eſt ꝑ uiciniã,ꝙ ſufficiat,reſeruatur tñ
parti alteri , ut & ipſa probet,[b]ꝙ
apud uiles eſt hæc infamia, uel ꝙ
à uilibus orta eſt;quo facto nõ ꝓ-
cedet inquiſitio, ar.9.q.3.c.in cun
ctis.& hic non dicit, ꝙ debeat hoc
dicere:ſed dicit,ꝙ ſuperior non de
bet procedere ad inquiſitionẽ ,niſi
per bonos & graues ad eum perue
nerit,non ꝑ teſtes,uel in forma iu
dicij productos, ſed tanquam uo-
lentes conſulere ſtatui eccleſiæ . ſi
autem ea,in quibus diſcrepant,ta-
lia ſint, quæ non ſint de ſubſtantia
probationis , non minus tanquam
plurium ualet teſtimonium eorũ ,
cum id ꝙ probant, & in quo cõcor
dãt, ſufficiat ad uictoriam cauſæ.
[ꝙ].i.quem exceſſum [& maledi
cis] hic inſtruitur ſuperior,qñ de-
5 bet ad inquiſitionem procedere. ¶†Item no.ꝙ ſi aliqñ,
etiam ſi à maledicis infamia oriatur,uel potius ſcanda
lum,& ſi non à pluribus,ſed ab uno tantum uenerit in
famia,poteſt procedere ad inquiſitionem,ar.2.q.5. mã
daſtis,& arg.ad hoc,quia ſi ſoli epõ eſſet ſuſpectus, põt
iudici,purgatio.2.q.5.omnibus,in fi.ergo ab uno poteſt
procedere infamatio , etiam ſi ſemel tantum ſuſpectus
eſt [licet aũt] ſcilicet,ꝙ non fiat inquiſitio,nec præceſ-
ſerit infamia ortum habens à prouidis,& ſæpius itera-
ta [ad diminutionem] qñ agitur ciuiliter,non agitur ni
ſi ratione ſpecialis intereſſe , quod ex ipſa diffinitione
actionis patet. ¶Eſt n.actio ius pro.&c. inſti.de act. in
prin.ſiue de crimine,agatur,puta furti,uel conſimili,ſi
ue de pecuniaria cauſa agat,puta actione ex empto,uel
depoſiti uel ꝯſimilibus,niſi in popularibus; actionibus,
ubi agitur ciuiliter,& tñ ſpeciale intereſſe non proſeq
tur,ut in ti.de popu.act ꝑ totũ tñ põt dici,ꝙ in popula
ri act.ſpeciale intereſſe proſequitur uniuerſitatis,cuius
nomine agit. qñ aũt criminaliter agitur, nullum pro-
prium intereſſe proſequitur:ſed tm̃ pœnam imponi ac
cuſato uindicta,uel ultionem.C.qui accu.poſ. nõ igno
rat,& l.ſi quis ex.nec intereſt,an pœna,quę imponitur,
ſit in corpore,uel dignitate, uel fama,ut præal.l.ſi qs,
uel ét in ablatione bonorum.ff de iu.pri.l j.arg.contra
ſ. ꝙ etiam in criminali actione ſuum intereſſe cõſequi
poſſint,in auc.ut nulli iu.§.ſuper hoc, auc. ut iud. ſine
quo.ſuf.§.neceſſitatem, ubi iudicibus male ſe habenti-
bus imponiẽ pœna exilij,q̃ nõ imponeretur,niſi crimina
liter agereẽ,& ét pecuniaria.dr̃.n.ibi , ꝙ damnum lęſis
reſartiat.ſed põt rñderi,qđ ibi agebatur inquirendo,&
in inquiſitione bñ ad utrunque condemnari licet, arg.
ſ̃.per inquiſitionem.uel dic,qđ per ambo prædicta non
fit condemnatio per accuſationem criminalem, uel ac.
ciuilem.ſed poterit ſeparatim ꝯ tales agi utroq; modo
& criminaliter, & poſtea ciuiliter, uel è conuerſo. C.
qñ ciuilis ac.præ.cri.l.ij.& ſic põt rñderi ad multas le
ges,quæ in cã criminali pecuniã dandam læſo dicunt.
C.ad l.Iul.repe.l.ult.& ff.de ſepul.uio.l.ij.§.ꝙ de ſe. &
§.ſe.nam ibi ciuiliter agebant. bene fatemur, tñ ꝙ etiã
criminaliter agendo pœna pecuniaria infligitur fiſco
applicanda.ff.de præua.l.iij.§.ult.nam ita eſt uindicta
6 in pecunia & fortuna, ſicut in corpore, & fama. ¶†Et
ſunt ſecundum leges ciuiles. 7. genera pœnarum, qua-
rum tres ſunt capitales. prima eſt mors corporis, quæ
multis modis infertur.ff.de pœnis. aut dam. §. uita, &
l.ſi diuiti, & l. capitalis.§.fina.in princip.& §. famoſos,
ſecunda pœna eſt morti proxima,ſcilicet pœna metal-
li. & nota. quod quidam damnantur in metallum, &
hi grauioribus uinculis premuntur. alij in opus me-
talli,& hi leuioribus:ſed ambo hi & ciuitatem,& liber
tatem amittunt. alii autem damnantur in miniſterium
metallorum , id eſt ut ſeruiant damnatis in metallum;
& hi non libertatem , ſed ciuitatem tantum amittunt,
ſi ad tempus damnantur : ſi autem in perpetuum utrun
que amittunt.ff.de pœnis.aut dam.§. eſt pœna; & §.ſe-
quentibus. tertia pæna capitalis eſt deportatio. & in
opus publicum damnatio ; non tamen in metallum;
& hi non libertatem , ſed ciuitatem tm̃ amittunt. ff. de
pœnis.quidam. non capitales aũt ſunt quattuor prima
eſt

a ¶*Et notandum.* Car. *in conſi.66. incip. in elucidatione præmiſſi dubij,col.3.uerſic. ſed præſuppoſito dicit hoc dictum notabile.*

b ¶*Et ipſa probet.adde,quod etiam eliditur infamia,ſi probatur bona fama,ut puta ipſum non eſſe uſurarium, non furem, non adulterum, & ſimilia , quia quando fama negatiua refertur ad certum locũ, & ad certam perſonã,ſemper eſt probabilis,ita Pet.de Ant. in conſi.lxxxix. incip. tribus de cauſis, col.fi.uerſ.2.modo reſpondetur.*

eſt relegatio ad tempus,uel in perpetuũ . hic bona non
amittit. ſecunda eſt infamia.tertia eſt dignitatis amiſſio
uel ad dignitatem , uel officium , ſeu forum interdicta
ad aſpiratio. quarta uerberum experimentum.ff.de pę
nis,ſi quis forte.§.ul.& l.ul.& l.aut dã. & ff. de interdic.
relegatorum.§.ad tꝑs ſm canones aũt nũquã imponitur
pœna corꝑalis mortis.ſ̃.ne cleri.ſñiam, lj. diſt.c.1.& 2.
ſed eſt quædã , [a] quæ quaſi ſimilis
ei habetur,ſ.quia relinquitur ſecu
lari iudici puniendus.j̃.de cri. fal.
ad falſa.ſ̃.de iud.cum non ab ho-
mine.17.di.nõ licuit.11.q.1.illud.
ſecunda aũt pœna damnationis in
metallum nõ inuenitur ſæpe in ca
nonibus impoſita ſed ſi imponere-
tur, non retractaretur j̃.de calum.
c.1.ſed ei æqparari põt pœna car-
ceris,quam pro grauiſſimis criminibus eccleſia infligit.
infra de hære.c.pe.§.ul.Et ꝙ quis redigatur in ſeruitu
tem.32.diſt.eas. uel traditur curiæ ſeruiturus 11. q. 1.
ſtatuimus: uel ꝙ uenditur.81.di.quidam clerici . idem,
qđ dicimus de ſecunda,& de tertia , & hoc de capitali-
bus ſm canones. de nõ capitalibus aũt prima ſm cano-
nes,ſ.relegatio non eſt in uſu:ſed ei accedit detruſio in
monaſterium,de qua habes 50.diſt.ſi epſ autem.81.diſ.
Romanus,alia aũt habent locum ſm canones,ſ.depoſi-
tio,uel degradatio,ut hic.11.q.3.epiſcopus aũt,& inter
dicitur,ꝙ ad nullam dignitatem aſſumatur,licet inhi-
bita remaneat.ſupra de fil.preſ.c.fi.ſ̃. de elec. ſuper eo:
uel ꝙ in certa eccleſia nõ ordineẽ.2:q.1.in primis.& ꝙ
ad ſuperiores ordines non aſcendat.ſ̃de temp.or.ex te-
nore.item ſuſpẽſio ad tempus,& in perpetuũ.item ab of
ficio & beneficio,& ab ingreſſu eccleſiæ , & multæ aliæ
pœnæ conſimiles ſunt ſm eccleſiam. alia autem .ſ.infa-
mia locum habet ſm canones, adeo , ut quicunque ſm
leges infamis eſt,& ſm canones.2.q.3.§.hinc etiam.6.q.
1.infames ſm canones etiam aliqui ſunt infames infa-
mia canonica,ut no.ſ̃.de teſtibus,teſtium.item alia pœ
na.ſ.uerberum,ſm canones locum habet 31.di.c.ul.45.
di.cum beatus.& no tres primæ pœnæ capitales,itẽ non
capitales,ut de gradatio,nunquam imponuntur,niſi qs
directò accuſatus conuictus fuerit.infra de ſimo. dil.ij.
7 ¶ † Item ad prædictas pœnas præterquam ad depoſitio
nem proceditur contra abſentem ét contumacem , ſed
ad depoſitionem & alias pœnas,quæ ſunt uſque ad rele.
non proceditur contra abſentem.ff.de pœnis,abſentem
3.q.9.decernimus,non negamus ta
men, quòd ſi aliquis crimen confi-
teatur [b] in iudicio,ꝙ ét ſine prę-
dicto & directo proceſſu ſtatim
quantũcunque grauior pœna im-
poni poſſet.ff. ad l. Aquil. proin-
de ſupra de confe.c.ij. 2.q.1.c.1.&
8 2.¶ † Item dicimus,& ſi non confi-
teatur,ſed notorium ſit iure, ut ſi
accuſauerit dñm ſuum coram iu-
dice.C.qui ac.poſ.ſi quis ex . aliæ
autem pœnæ imponuntur, ét ſi in
modum inquiſitionis agatur j̃. de
ſimo.dile.auc.ut nulli iu. §. ſuper
hoc infamia aũt qñque ét in ciuili
bus ac.irrogatur.ff.de his, qui no.
infa.l.furti.§.pe.& fi.aliquæ etiam
ex prædictis pœnis imponuntur in
foro pœnitentiali.50.diſt.ſi ille,&
aliquæ ante li.conteſt. ad punien-
dam contumaciam.ſ̃.de of.dele.ſa
ne.ſ̃.ut lite.conteſt.tuæ,quoniam.
9 ¶ † Item no.ꝙ iudex aliqñ in ſen-
tentia imponit pœnam,ſ.dicendo,depono, uel in mona
ſterium detrudo,uel in exilium mitaris.aliqñ autẽ pę-
nam non exprimit,ſed tm̃ condemnat de crimine ; puta
condemno te de adulterio;& tunc non eſt iudicis, q ſen
tentiam tulit,pœnam moderari:ſed pœna in l. expreſſa
infligetur.2.q 3.§.notandum , licet ante moderari po-
tuiſſet.45.di.omnis,& c.qui.& ſi non eſt in crimine, pro
quo condemnatur,certa pœna inflicta, de ſimilibus ad
10 ſimilia procedetur, uel minima pœna imponeẽ.¶†Item
no.ꝙ ſñia lata ſtatim ſortitur quidam effectus,uerbigrã
ſi talis ſit pœna impoſita,quæ libertatem aufert , ulte-
rius eius teſtimonium non ualet,nec aliquid ex teſta-
mento capiet.ff.de leg 3.l.j.§.de preſ.ff.de pœnis,qui ni
hil,quod ad .ſed non idem dicimus in his , quæ ratione
officii facit;puta ſi ſit prælatus,& ſñiam ferat , tenebit,
quandiu toleratur.8.q.4.nonne.nam ſi contrarium dice
retur,abſurditas ſequeretur.nam condemnatus manda
ti,uel depoſiti eſt infamis.ff.de his.qui no.infa. furti. §.
pe.& ult. nunquid dicimus eius ſententias alterius non
ualere per hoc.3.q.7.c.1.abſit? omnia enim tolerantur
propter officium,qđ adminiſtrat.ſ.19.di.ſecundum . ff.
de offi.præto.Barbarius,niſi eſſet in eum lata ſententia
depoſitionis,uel expoliatus eſſet inſignibus dignitatis,
tunc enim ſñia a tali prælato lata non tenet.ff.de his, q
no.infa.l.ij.§.igitur.ff.de iudi.cum prætor . nec poteſt
dici,ꝙ toleretur , ſed intruſus dici
tur. ¶ Credimus tamen , [c] quòd
ex quo ſñia de aliquo crimine lata
eſt contra aliquem,ſiue criminali
ter,ſiue ciuiliter agitur,ꝙ epſ,uel
prælatus ſuus põt eum ſpoliare be
neficiis , quæ ſub eo habet 2. q. 1.
multi.tñ debet eum uocare,& con
tra eum ſententiam ferre , ſi inue-
nietur.& ſi non inuenietur, eodem
modo damnabit eum : quia noto-
rium eſt crimen ꝑ ſñiam, ut no. ſ̃.
de coha.cle.tua.nec ob.ſ̃. de accu.
ſuper his,ubi dr̃ , quod non poteſt
priuari alijs beneficiis,cui crimen
in modum exceptionis probatur.
ſed uerum eſt,qđ ibi dr̃,ꝙ iudex,q
cognoſcit in modum exceptionis,
non poteſt ſuper alio iudicare in-
fra de ſimo.licet ſed hic iudex, de
quo dixi,cognoſcet in modũ accu
ſationis,uel inquiſitionis, ubi be-
ne ſequitur pęna ablationis:& ſen
tentia non inducitur ad probandum , ꝙ ꝑ eam dica-
tur priuatus : ſed inducitur ad probationem criminis,
ſcilicet.ꝙ ſit notorium; ſicut & per eandem ſententiam
de crimine latam probaretur infamis,& repelleretur a
teſtimonio,uel ab ordinibus ſ̃.de teſt. teſtimonium cle
rici autem,quorum eſt electio,nullum ſua auctoritate
eligent, niſi primo per ſuperiorem eis licentia deẽ, uel
per ſententiam amoueatur hoc modo, ſ. depono talem
prælatum,uel clericum, uel perpetuò eum a ſua eccle-
ſia amoueo,uel ſuſpendo.ſ̃.de cle.nõ reſi.ex parte, qua
liter. ¶Item licet ex ſententia contra quemquam lata
ſuper crimine, ſ.condemno te de homicidio, uel hmõi
ꝯ iminibus non poſſint canonici procedere ad electio-
nem

a ¶ *Sed eſt quædam. Hanc æquiparationem dicit bonam Pe. de Ancharan.in conſil.clviij.incipien.ex narratis in facto,co. 4.poſt medium.*

b ¶ *Confiteatur. Barto. in l. ſi confeſſus , ff. de cu. reo. intelligit hoc dictum Innocen. hic procedere, quando confeſsio fit principaliter , etiam propter ſe . & adde Lanfran. in ca.quoniam contra, in uerbo, confeſſiones , colum.v.ſupra de proba. & Barto. infra ſequitur abb. in c. at ſi clerici,colum j.ſupra de iud. pro quo allegat Barto. gloſſ.*

not. in c. ex pertinentibus,51. diſtin. in fi.

c ¶ *Credimus tamen. Vide ab in cap. atſi clerici , colum. viij. uer.iij.gloſſ.ſupra de iudi. qui pro hoc dictum Inn.hic limitat ſingulariter ibi dictũ gl.& Ho.& dicit Innocen. hoc mirabiliter uelle, quod acta facta in iudicio ciuili præiudicant in criminali , de quo uide per gloſſ. in l.ſi quis ad ſe fundum. C.ad l.Iul. de ui.per Barto.in l.ij.ff.ui bo. ra.et in l.ij.§.ſi quis do.ff.de tab.exhi.& uide abba.in d.c.at ſi cleri.*

nem,uel eps,uel quicunque alius:tñ ex quo imponitur ei pnīa ex tali cã,quæ infamiam irrogat: puta ſuſpenditur perpetuo pp furtum,uel aliqđ publicum crimẽ,de quo damnatus eſt,ſatis uř,quod alius in locum eius eligi poſſit.ff.de decu.l.ij.& l.ad tempus,ſed,ſi ex alia cauſa ſuſpenderetur; puta quia tumultum fecit in concilio,non credo,ꝙ alius poſſit in locum eius eligi 5.quæſtione quarta in loco.¶Item dicunt quidam, & ſi pœna ſola ſine ſententia infligitur, ex qua irrogatur infamia. ff. ex quibus cauſis in integr. fuſtibus.maior enim & euidentior eſt infamia, quæ ex pœna procedit,quam
11 quæ ex ſententia. ¶ † Eſt & alia pęna . ſcilicet excommunicatio,quæ eſt his omnibus maior ; & non ſolum pœna eſt,ſed ẽt medicina.2.qõ.1.multi, & ſtatim habet hunc effectum,ut ſibi ubique licite beneficia eccleſiaſtica denegentur.ŝ.de ap.paſtoralis,in fi.& hunc effectum dicunt quidam habere quamlibet ſnīam de crimine latam [ſcandalo] aliorum,qui ſcandalizantur in illo,unde eſt.infamia.¶ Periculo] aliorum,puta ſi dicaẗ hæreticus,cum periculum ſit,ne alios inficiat, uel quia periculum eſt,ꝙ aliquis non occidat alium,uel occidatur & ſic eſt multa exempla inuenire.& põt dici,ꝙ ubi timetur periculum,& ſine multa infamia proceditur, & habes op.ar.7.q.ul.c.ul.42.diſt.quieſcamus.22.q.1. ſiquis per ea.ĵ.de ſimo.ſicut ſimonia [debet] hoc intellige, quando inquiſitio fit de pſona certa,& de certo crimine, ſi autem de ſtatu eccleſiæ,uel in genere fiat inquiſitio,ſecus eſt.

SIcut olim &c.[perſonas] iſtæ perſonæ nullum citabunt,ſed quæ uiderint,& audierint,corrigenda concilio referent.35.q.6.eps,in fi.ſed dices,nonne primo ptinet correctio ad epm,& eo negligente ad archiepiſcopum ŝ.de of.or.c j.&c.ad reprimendam.9.q.3.§.ul. rñ. uerum eſt,primo ad epm pertinere correctionem: ſed hoc ipſo eum apparere negligentem:dico, ꝙ non citius ad concilium peruenit emendatio delinquentium , quã culpa 18.diſt.peruenit 27.q.1.ſi cuſtos,ſi homo, cũ epiſcopus ſimiles inquiſitores habere debeat.35.q.6.epiſcopus,in fi.uel dic,ꝙ licet archieps non poſſit niſi poſt negligentam epi cognoſcere de delictis ſubditorum ſuffraganeorum ſuorum , concilium tamen prouinciale põt hoc modo,qui hic dicitur,de omnibus cognoſcere. 18. diſt.propter ec. [& alios] arg.quod non ſolum prælati ſcilicet epiſcopi, ſed etiam alij debent intereſſe concilio prouinciali.ŝ.de his quæ fiunt ab epi.c.ul.& no.ŝ.de præben.graue.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu ualeant monachi reſtitutionem petere.*
2 *Strepitus iudicij quis ſit.*
3 *Qualiter procedatur , cum ſine figura iudicij procedi mandatur.*
4 *Ad proſequendum inquiſitionem plures ſimul admittuntur.*
5 *Procurator à multis conſtitutus nomine omnium dicitur proſequi.*

OLim I.V.&c. [relaxatis] eſt gratia,ſed ius commune ꝯ ŝ.de of.dele.prudentiam.§.ſexta.ſeruetur tñ forma ibi data. ¶ † Reſtitutis] no.monachos poſſe petere reſtõnem,ſi pendẽte inquiſitione,uel accuſatione ꝯ abbatem, ſint ſpoliati contra iuſtitiam, quod alias non licet.ŝ.de reſcri.cum dilecta.uel dic, ꝙ hanc reſtõnem potius fecit Papa ex officio, quam ex ui petitionis,& potius de prouiſione,q̃ de iure uel dic, ꝙ bene poſſunt petere,ꝙ reſtituantur ad monaſteria ſaltem ſalua ordinis diſciplina: ſed ꝙ reſtituantur ad prioratus,uel obedientias, hoc petere non poſſunt,nec hoc dicit hæc decre. [de plano]& hæc uerba,ſine ſtrepitu iudicii,& de plano,quidam intelligũt ſic ſonare,ut in nullo ordinem iudiciorum teneatur ſeruare:ſed ſolummõ ad hoc tenetur,ut ueritatem ſuper principali inquirat ar.ŝ.e.ad petitionem.nobis non placet hoc:immo dicimus,ꝙ omnem ordinem iudiciarium ſeruare debet, & plenam,non ſemiplenam cognitionem adhibere in citationibns,& in exceptionibus fori,& dilationi.admittendis,& expoliationis,& excommunicationis, ſic hic talẽ proceſſum præceſſerunt abſolutio,& reſtitutio,in li. cõte.iureiu:de calumnia,in confeſſionibus , teſtium receptione,eorumque reprobatione,& in ſententiæ prolatione,& appellatione,& in omnibus aliis huiuſmodi. ¶Sed quæres,ad quid ergo ualent hæc uerba? rñ.quia altera parte abſente contumaciter, uel ẽt ſine contumacia,ut quidam dicunt,dummõ citetur legitime,põt procedi ad teſtium receptionem,& ẽt ad diffinitionem cauſæ,& ẽt præſente,ſi iuſſus nollet litem conteſtari, ar. ŝ. de teſti.cum olim.& ſi ſit cã,ubi non ſit neceſſaria litis conte.ſicut in cã inquiſitionis,ſicut hic,tunc hæc uerba adhuc multum ualent quia tunc etiam ſi pars impetrãs inquiſitionem repelleretur propter excommunicationẽ,uel aliam cãm a proſecutione inquiſitionis,nihilominus inquiſitor procederet ad recipiendum teſtes,& ſen
2 tentiandum ĵ.de ſimo.licet.¶ † Item utroque caſu poterit & debebit magis refrenare multitudinem teſtiũ, & reprobationem,& in omnibus alijs,dummõ nõ faciat ꝯ ius, ſtrepitum refrenare tam partium, quam aduocatorum uidetur etiam aliquibus, ꝙ ferias, quæ fiunt ob neceſſitates hominum,poſſint poſtponere partibus contradicentibus,dummõ partium non interſit,&ẽt ſnīam ferre ſine ſcriptis,& ſine libello.appellãt enim iſti ſtrepitum iudicii totum illum proceſſum,qui non pertinet ad rem petitam,nec principaliter , ut teſtes , per quos probabitur principale negotium:nec acceſſorie, ut iuramentum de calumnia,& exceptiones fori: quia per eas uenitur ad cognitionem ueritatis in principali , ſed li. non conte.procedere non pertinet ad rem petitam nec principaliter , nec acceſſorie , dummodo ſit certum, quod petitur,& aduerſarii non interſit.Alii contra dicunt enim , quòd per hæc uerba non poteſt omitti, neque lite conteſta. neque alius odor : ſed in hoc ualent hæc uerba, ut magis compeſcat partes , & aduocatos à ſuperfluis & inutilibus probationibus , & allegationibus [de plano] ſeruetur tñ forma inquiſitio-
3 nibus ſtatuta.ŝ.eo. qualiter.§.debet. ¶ †Quid , qñ ſine figura iudicii procedi mendatur.C.de la.li.tol.l.j.§.ſimili quolibet mõ?dic in nullo tunc iudiciarium ordinem ſeruandum,ſed per indaginem cognita ueritate nõ pronunciabit, ſed quod iniunctum eſt ſibi, executioni mãdabit, uerbi gratia,ecce Papa mandat alicui,ꝙ ſi de plano & ſine ſtrepitu & figura iudicii ei conſtiterit eccleſiam tanto tpe uacauiſſe, ꝙ ad ap.ſedem ſit eius collatio deuoluta legitime: ipſam tali clerico conferat, amoto ab eo quolibet illicito detentore.in iſto.n. caſu non citabuntur aliqui,nec ñet litis conte.nec iurabitur de ueritate dicenda, teſtes tñ recipientur,nec citabuntur aliqui ad uidendum iurare nec admittentur aliqui ad dicendum in teſtes,ſeu dicta eorum , quæ dixerint, ſiet aliqua publicatio.ſed ſi ex dictis eorum iudici conſtiterit de præmiſſis, nulla pronunciatione ſententiæ interiecta,eccleſiam illi clerico conferet , detentorem

remo-

remouendo ab ipſa,dum tñ de falſitate lřarum, ſeu aľs nõ excipiaẗ.& ſi eſt in exceptione,ꝙ iudicẽ moueat, non de hoc cognoſcet,ſed ſicut merus executor facit, ſupſedebit,ipſas exceptiones ad ſedem ap.deferendo.ŝ.de re iudi.de cœtero.ſi aũt,qñ confert eccleſiam, & detentorem noluerit amouere,appellare contingat:qđ quidem poteſt fieri ille,qui de appellatione cognoſcet procedet ſine figura indicij:quia cum cã appellationis ſit una cum principali,& quaſi unus articulus ab ea depẽdens.C. ne in una,eademq; cauſa tertiò prouocetur,ex quo prohibitum eſt in toto negocio procedi in forma iudicij,& in cã ſeu articulo appellationis eſt ſimiliter interdictũ.ſed hoc non vř,quia qđ fauore alicuius fit, ad eius non debet læſionem retorqueri.C.de le. qđ fauore, qđ uterq; fieret, ſi in cã appellationis ſic pcedi contingeret in p̃iudicium impetrantis, cui de gratia facrat clauſula prædicta conceſſa; ſed dic, ꝙ utendũ eſt ꝯ ipſum iure,ꝙ pro ſe impetrauit.ff.qđ quiſque iuris.l.ſi quis hoc, de conſt. cum oẽs ſed cũ iudex appellationis prioris cãæ acta debeat recenſere, ut ſic cognoſcat, an ſit bene appellatũ , qũo pcedet,cũ nulla acta inueniſſe noſcatur? dic,ꝙ quæret à judice , qui ſic proceſſit , & quideum mouit ad ſic pcedendum,& teſtes ab eo receptos repetet,& ſi tam ex rñſo iudicis,q̃ ex dictis teſtium,uel alias intellexerit ipſum iudicem perperam proceſſiſſe , reuocabit non pro tribunali ſedendo,nec in ſcriptis,qđ per ipſum indicum factum fuit. ¶Sed cum Papa mandauerit ſine iudicij figura procedi,& teſtes, recipere, & eos ad perhibendum teſtimonium coercere,& reuocare,ꝙ non prouide factũ eſt,iuriſdictionis ſit , & ſine auctoritate iudicantis non fiat , qui ſic procedit , non ſine iudicij forma procedit. cum igitur fines mandati diligenter ita debeant obſeruari, ut non ualeat,quod aliter factum eſt.ff.manda.diligenter, ſuprà de reſeri.cum dilecta, uř per hoc non ualere , quando ſm prædictum modum procedit, tanquã formã iniunctam ſibi non ſeruauerit. ad hoc poteſt dici, ꝙ quatuncunq; mandet Papa aliquid præciſe fieri,ſemper tñ intelligitur legitimas exceptiones debere admitti,ſupra de off.dele.ex parte.ſimiliter licet Papa ad celerem expeditionem negocij mandet ſine iudicij forma procedi , non tamen intelligitur illud de iudicij forma debere omitti,ſine quo non poteſt negocium expediri, cum litibus terminandis ſit celeritas imponenda.C. de agri & cenſi.litibus.ſed illud tantum uult prætermitti. per quod poſſet expeditio negocij prorogari.& licet dictum ſit in cauſa appellationis , ſicut in cauſa principali debere procedi, hoc intelligas uerum,niſi ex forma literarum appellationis appareat Papam nolle procedi iudicij forma omiſſa, ſicut eſt, ſi in concluſione ipſarum eſt,uocatis,qui fuerint euocandi,&c.8. q. ultim.nonne.
4 ¶† Idoneas] nota ꝙ plures ſimul admittuntur ad proſequendum inquiſitionem, ut hic, & infra ca.proxi. & ad proſequendum accuſationem.ŝ.e.licet, & ad proſequendum exceptionẽ.ŝ.de excep.dilecti. Sed ꝯ,quia idoneiorem eligi debet.ff.de popu.act.l.3.ſol.dicimus,ꝙ plures poſſunt eſſe accuſatores, & exceptores, & inqſitores de vno crimine, ſed de illis unus eligetur, qui proſequetur,& alij eum iuuabunt,& ut not. in procuratore, ſu-
5 pra de teſt.inſuper. ¶†Itẽ uř nobis,ꝙ procurator à multis conſtitutus nomine omnium proſequitur , nec cogiẗ eligere,cuius nomine proſequaẗ.nam ibi ceſſat rõ legis: quia non diſtinguitur in plures aduerſarios. & hoc eſt uerũ,ubi ex eadẽ cã, uel de eodẽ crimine plures proſequunẗ inquiſitionẽ,uel exceptionem , qa ſi ſint diuerſa crimina,bñ tunc plures admittuntur ad proſecutionem eorum,ſiue ex uno facto deſcendant, ſiue ex plurib. C. de ac.qui de crimine.¶Aſſumendos] hic collige,ꝙ ſi ille,ꝯ quem proceſſum eſt in inquiſitione in cã appellationis,uel alio modo,dicat ſententiam; uel proceſſum ꝯ ſe habitum reuocari , ꝙ non eſt neceſſe uocari illum , qui proſecutus fuit inquiſitionem,ſupra de procu. in noſtra qa nihil iuris habet in hac proſecutione:quia ſi haberet mutari non poſſet : fateor tñ,ꝙ bonus iudex prudenter faciet, ſi eum uocet, uel mittat, ut per eum inſtruatur: ſupra eo.cum dilectus.credo tamen,ꝙ poteſt appellare, & tenet appellatio, ubi uel ipſe, uel alius cauſam proſequitur,argum.quia procurator,qui non debet exercere cãm appellationis,poteſt appellare.ff. manda.ſi procuratorem.§.ignorantes.ŝ.de procu.c.pen.[miniſtrari] ŝ.eo.ex parte.

PRælatorum exceſſus &c.[minus canonice] hoc qualiter poſt conſecrationẽ obijci poſſit,no.ŝ.de elect. ꝙ ſicut eccleſia uřa.¶Aſſignantes] iuſtum terminũ.poteſt aſſignare iudex,qui inſtruxit cãm,uel recipit teſtes uel quicquid aliud fecit de mandato ſuperioris iudicis,ẽt ſi in literis non diceret,ꝙ præfigeret partibus terminum:quia hoc ipſo,ꝙ committiẗ aliquis articulus,vř ei commiſiſſe, ꝙ partes ad priorem iudicẽ remittat, ne remaneat cã ſine termino:imò,qđ plus eſt,iudex,à quo appellaẗ, p̃figit partibus terminum,quo corã ſuperiore compareant ad proſequendam appellationem,ſuprà de ap.perſonas,multofortius põt p̃figere,ſi non eſt appellatum.¶Item dicimus,ꝙ ſi alicui commiſſa eſt receptio teſtium, uel aliquis alius articulus, & añqnam delegatus incipiat procedere in articulo ſibi commiſſo , appellaẗ ab eo iuſta cauſa aſſignata , quam tamen non obtulit ſe incontinenti probaturum,de qua tñ dubitatur,an ſit uera,ſi poſtea delegatus procedat in articulo ſibi commiſſo, & contingat remittere negocium ad ſuperiorem , non põt aliquem terminum appellanti aſſignare , ꝙ ſic probo. nam in cauſa appellationis,ſ.ut eam proſequaẗ, non põt , cum ei non detulerit , ſed poſt appellationem pceſſit in articulo ſibi commiſſo.¶Item in cauſa principali, ſuper cuius articulo proceſſit, non poteſt. fruſtra enim ibi aſſignareẗ:quia in illa cauſa non procederet,niſi prius inquiraẗ de ueritare cauſæ appellationis, ſupra de appel.ut debitas,& c.interpoſita.& in tantum eſt hoc uerum:quia ſi delegans forte ignorans procedat in principali , quia delegatus nihil ſibi ſignificauit de appellatione facta a ſe , non ualebit proceſſus eius, quia doloſe aduerſarius tacuit de appellatione aduerſarij , quam ſi dixiſſet,nunquam iudex proceſſiſſet,uel procedere debuiſſet contra non legitime citatum, & ordine peruerſo, cum cauſa appellationis præcedere debuiſſet , cauſam principalem.2.q.6.prolatam,ſupra de app.ut debitus,& c.interpoſita.ff.de iudi.ſi prætor. Si uero nullam cauſam aſsignaſſet ſuæ appellationi, quam ante ſententiam emiſit, cum conſtet talem appellationem nullam eſſe, tunc bñ poteſt aſsignare terminũ, ut in cauſa principali procedat.nec ſufficiet tũc,ſi tm̃ parti præſenti terminum aſsignet,licet ea parte tantum præſente tenuerit receptio teſtiũ : quia aſsignatio termini plus fit rõne iudicis,ad quem appellatum eſt, q̃ iudicis à quo appellatur. ¶Item dicunt aliqui,ſi ſuperior, ad quem remiſſa eſt cã, citet appellantẽ in cã principali, non facta mentione de appellatione,ꝙ ſufficit appellanti mittere excuſatorem, qui dicat dñe non tenet citatio uř a ſuper cã principali:uel nõ poteſtis in ea procedere; qa appellatũ eſt, & intendit cãm appellationis pſequi tpe ſuo.ſi aũt tranſiſſet tps appellationis proſequẽdæ,tũc bñ tene

ret

ret citatio ſuper principali tam a delegãte,q̃ à delega
to facta: huic aũt excuſatori hoc ſolum ſufficit dicere,
nos credimus,ꝙ ẽt debet oſtendere talẽ qualẽ appella
tionẽ emiſerat,ar.ſ̃.de teſ.ueniens: qa ſi aliud diceret,
ſequeret abſurditas : qa cuilibet facile eſſet deludere
cuilibet iudici,ſi nõ teneret ꝓbare ueritatẽ cauſæ ap-
pellationis:qa tunc non ꝓſequit cãm appellationis: qa
nec ſup ea citatus eſt.ſi aũt in citatione faceret mentio
nẽ de appellatione,& citaret ſup principali cã,non tene
ret citatio,nec ẽt teneretur mittere excuſatorem,quia
expreſſit errorem in citatione,ſ.ꝙ uellet agere cauſam
principalẽ,omiſſa cauſa appellationis,Item dicimus,ꝙ
ſi in caſu iſto,ubi debet mittere excuſatorem,non mit-
tat,ꝙ tenet proceſſus contra eum habitus ſuper princi-
pali,ſi iudex appellatum ignorauit, & aduerſarius ni-
hil doloſe egit:ſecus aũt, ſi ſciuiſſet appellatum.ſ̃. de
ap.ſi duobus.itẽ ſecus,ſi aduerſarius doloſe ſubticuiſ-
ſet app.ff.de iudi.ſi prætor.¶In citatione aũt facta à de
legato poſt appellationem credo,ꝙ non tenetur mitte
re excuſatorem,licet ſecurius ſit mittere.alij aũt dicũt
& bene ꝙ citatio delegantis tenet,ẽt non facta mentio
ne de appellatione,& aſſignant talem rõnem ſui dicti:
quia ſicut citatus debet appare-
re,ut ꝓponat ſuas exceptiones ita
ut proponat hanc excepti, appella
tum eſſe &alleget ſuum priuilegiũ
ff.de iu.ſi quis ex aliena,& niſi cõ-
pareat, ualet proceſſus habitus ꝯ
eum.¶Poteſtate] No.eum,de quo
fit inquiſitio pendente inquiſitio-
ne non poſſe alienare bona eccle-
ſiæ, niſi res, quæ ſeruando ſeruari
non pñt, quæ põt alienare,cum ad
miniſtrationẽ habeat.ſ̃.c.proxi.ſ̃.
de offi.dele. uen.ſi autem poſt ta-
lem inhibitionem iactam à iudice
alienauerit,non ualet *a* alienatio:
ſecus ſi pacto obligatus eſſet ad nõ
alienandum, quia tunc bene ualeret alienatio.ſ̃. de te-
ſta Raynaldus,ubi no.pro eodem.n.debet haberi quan
do lex uiua prohibet,ſicut ſi prohiberet lex mortua.

a ¶Nõ *ualet. Ad hoc adde etiam* Innocen. *in c.*Ray.*ſupra de teſt. ubi quod alienatio facta per prælatum, cui* Papa *prohibuerat ,ne alienaret, eſt nulla &* Inno.*hic allegat* Abb.*in ca. dilectus, el 2. infra de præbend. & refert etiã* Fel.*in c.ex parte,col.4.in fin. ſupra de conſt.*

De calumniatoribus. Rub.

CVm fortius punienda &c.[q̃].i.quantum [ſa
cratis] in ſacris ordinibus conſtitutis [cul-
pabiles].2.q.8. quiſquis [criminatorem] i.
calumnioſum accuſatorem [iubemus]ꝯ ius
eſt,exquo in ſñia non fuit ei pñia impoſita.
ff. de calum.l j. ſed hoc fecit ex plenitudine poteſtatis.
uñ non eſt trahendum ad conſequentiam, inſti. de iure
natu.§.plane.uel dic,quod condemnatus fuit calumnia
tor , ſed pœnitentiam non erat ei impoſita.2. quæſtio.
3.§.notandum.

CVm dilectus filius. &c.[purgauerit] per iuſm ſuũ,
& compurgatores.ſed uꝛ etiam , ꝙ poſt purgationẽ
debet puniri de tergiuerſatione.2.q.3.§.notandum,cir
ca fin.rñ.hic non negatur,quin puniatur.uel dic, ꝙ tm̃
in accuſatione dꝛ quis tergiuerſari, non in denunciatio
ne,quamuis non impetrata abolitione deſiſtat, uel hic
dicitur non tergiuerſari, quia uſque ad finem perſiſtit,
licet ſuccubuerit,& quicquid potuit fecerit. ¶Ab offi-
cio.] No.grauiorem pœnitentiam calumniantis, q̃ eius
qui denunciatur,qui non punitur,ſed tm̃ cogitur ad pę
nitentiam.ſ̃.de ac.qualiter,ſuper his. ¶Et eſt no.ꝙ non
ſolum in accuſatione,ſed etiam in denunciatione puni
tur calumniator extraordinaria pęna.

De ſimonia, & ne aliquid pro ſpiritualibus exigatur, uel promittatur. Rub.

IN ordinando.&c.miniſter,diaconus,qui le-
git euangelium. ¶Notarius] quiddam hoc
intelligunt,ut iacet, ut etiam non liceat in
beneficijs etiam operas ſuas uendere pro-
pter odium ſimoniæ.alij hoc intelligunt,de
illis, qui recipiunt ſalarium de publico.uel dic, ꝙ uult
remouere malam conſuetudinem, quæ in quibuſdã lo-
cis obtinebat,ꝙ ille,qui cantabat euangelium, in ordi
natione epĩ, uel aliter certum aliquid recipiebat. ¶Et
ſilr notarius, qui de ordinatione eius literas conficie-
bat.& ſimiliter obtinebat in pallij donatione,qđ omni
no uult remouere,ar.1.q.1.emendari. ¶Si aũt alius no-
tarius peteret pro operibus ſuis iuſtum ſalarium,uel ẽt
aliquantulum plus iuſto ꝑꝑ magnitudinem negocij nõ
dicerem prohibitum. ¶Si quis autem offerat aliquid
ſponte,non committit ſimoniam;& maxime ſi conſuetu
do eſt de aliquibus offerendis,quæ pietatem, uel deuo-
tionem oſtenderet,ut eſt.j̃.eodem,ad ap.uel dic, ꝙ lo
quitur de talibus notariis & miniſtris , qui poteſtatem
habẽt in electione,uel ordinatione,quia alius notarius
non habet ptã tem inde faciendi chartam.nec alius dia-
conus põt ibi legere euangelium,& ſi legerit, non dici-
tur canonice ordinatus , uel alias aliquam calumniam
recipit,uel inſtrumentum non ualet.

QVia alium.

SI dominus & magiſter,&c.[uni] ſceleratiſſimo, cum
dixit,ſi male locutus ſum,teſti.perhi.de malo. 2.q.7.
§.ecce.[reſpuendus] repete,quæ diximus.ſ̃. de ac. cum
P.Manconella.

S V M M A R I V M.

1 *Suſpenditur accuſatus ab officio, & prohibetur ab ordinibus, in nume. 2.*

ACcuſatum.&c.[prohibere] ſi aliqua ſigna ꝯtra
eum apparebant.j̃.eo.ſicut.Nota accuſatum ſu
ſpendi ab officio,& hoc eſt ꝑꝑ infamiam, & nõ
obtinet ſolum in ſimonia,ſed etiam in alijs criminibus
C.de rei poſtu.l.j.li.x.3.q.5.presbyter. & ꝑꝑ ſuſpitio-
nẽ quis remouetur ab adminiſtratione.3.q.2.quia ea.
¶Item prohibetur ab ordinibus quilibet accuſatus, &
de quo fit inquiſitio 81.diſt.tantis,ar.C.de procu. reũ.
ſed non credũt quidam, ꝙ ab electione prohibeat.qua
re.n.puniretur, ſi non eſſet uerũ crimen, de quo accu-
ſatur?& ſic facile eſſet, ſi hoc eſſet uerum quemlibet ab
electione excludere,ſed confirmari uel conſecrari non
debet accuſatus,niſi primo fuerit abſolutus. ¶ Et eſt ẽt
ar.quia procurator conſtitui non prohibetur,ſed procu
rationem exercere , ut in præall.l.reum.¶Alij ꝯ.ſ. ꝙ ac
cuſatus remouetur ab electione,& debet præfigi tps ac
cuſatori trium menſium,intra ꝙ probet,ꝙ obiecit,auc.
de ſan.epi.§.ſi quis ante ordi.ꝙ obtinet in epĩs, ꝙ intra
tres menſes debeant conſecrari a die electionis.75.diſt.
c.2.

c.2.¶In aliis autem electis dabitur annus,ar.de mune.
& ho.reus.uel iſtæ dilationes ſunt ad arbitrium iudicis
item ſi plus differretur propter accuſatum,non eſſet im
putandum accuſatori,ut in præal.l.reum,ar.C. de tẽ.
in inte.petendæ.¶Capitula autem,quæ uidentur dice-
re contra illos,qui tenent aliam opinionem,ſm hoc in
telligunt.ſ.ꝙ nõ poſſunt ordinari,ſed nõ ꝓhibẽt eũ eli
gi.ſed magis ꝯdicit.93.di.miramur: ſed ibi loquit de ex
communicato.hoc aũt non extendimus ad exceptionẽ,
uel denunciationem: quia quantũcunque excipiat con
tra aliquem de crimine,uel denuncietur; nihilominus
tñ eligetur,confirmabitur,& conſecrabitur in alia ec-
cleſia,uel electione,quam illa,de qua excipitur;de hoc
no.ſ̃.de deſpon.impu.ad diſſoluẽdum.& eodem.modo
dicendum uidetur quibuſdam in accuſatione , & forte
non male.hæc aũt decr.tm̃ loquitur in inquiſitione . &
exponunt hic accuſatum,ideſt infamatum , & ꝑꝑ infa-
miam ꝯ eum procedit inquiſitio. ſpãle enim dicunt in
inquiſitione,ut nullus,ꝯ quem proceditur inquirendo
poſſit eligi.& eſt rõ, quia cum inquiſitio non debeat fie
ri niſi ꝯ diffamatos.j̃.eo.licet,& electus bonum teſtimo
nium debeat habere etiam ab his,qui foris ſunt ; ergo
iſte, qui diffamatus eſt,eligi non poteſt.ſed accuſatio,&
denunciatio,& exceptio eſt in optione cuiuſque,etiam
nulla infamia præcedente;& ita per conſequens eſſet in
cuiuſque optione quemlibet ab electione reuocare,uel
remouere;hoc plus conſonat rationi.

QVotiens [per ſimoniacam hæreſim] nõ intelligas
ꝙ omnis ſimoniacus ſit hæreticus,ſed ille tm̃,qui
credit, ꝙ ſpirituſſanctus & gratia eius uænalis ſit, & ꝙ
præcio quæratur,& ſic in aliquo.

SIcut ſimoniaca &c.¶Signa] aliquam probabilitatem
habentia hic autem eſt hoc ſpãle,ꝙ cum in aliis ne-
gociis requirẽdæ ſint luce clariores probationes.2.q.7.
ſi quis epĩs,& q.8.c.1.in crimine ſimoniæ minores proba
tiones ſufficiunt quinimo ſola ſigna,ſicut in hæreſi . C.
de hære.l.ij.nos dicimus,ꝙ leuia ſigna ſufficiunt ad præ
ſumendũ aliquẽ hęreticũ:ſed illa ſigna oportet plene ꝓ
bari.ſ̃.de præſump.literas ꝑꝑ ſuſpitionem autem indi-
cetur purgatio.j̃.de hære.excom.plus placet, ꝙ etiam
ſi nulla ſigna probentur,ſed tm̃ grauis ſit infamia ꝯ eũ,
ꝙ debet remoueri,ar.ſ̃.de.præſum.literas.

S V M M A R I V M.

1 *Simoniacus in ordine recipiendo,ſiue crimen ſit occultum,ſiue manifeſtum,ipſo iure ſuſpenſus eſt.*

2 *Si quis ordinem, ſeu beneficium alio præbente pecuniam non ordinatori , non eſt ſimonia, ſi etiam ſine pecunia obtenturus erat.*

3 *Poſſibilitas iuris, & poſſibilitas facti quomodo inter ſe differant.*

TAnta eſt labes &c. [omnis] ſupple non præci-
ſus ab eccleſia per ſñiam canonis , uel homi-
nis,& poſt peractam pœnitentiam,& ſic non eſt
contra de excõicatis toleratis,nec de fornicariis ſuſpẽ
ſis 32.diſt.nullus.nec eſt contra de peccatore , qui non
egit pœnitentiam,qui ſuſpenſus eſt quo ad ſe.1.q.1 ſa-
1 cerdotes,ſacroſan.neceſſe. ¶ † Cantare] ſimoniacus in
ordine recipiendo,ſiue crimen ſit occultum, ſiue mani
feſtum,ipſo iure ſuſpenſus eſt,ut hic ab executione om
nium ordinum non tm̃ ſimoniace receptorum.1.q.1.q-
buſdam. idem intelligo de notorio ſimoniaco in benefi
cio.1.q.1.reperiuntur.32.diſt.§.uerum,niſi eo ignoran
te alius pecuniam dediſſet: quia tunc credo non eum ſu
ſpenſum,niſi ab eo,qđ ſimoniace obtinuit.1.q.5. præſẽ
tium ſi uerò alias ſit ſimoniacus ſiue pro beneficio,ſiue
pro eccleſia emenda, ſi crimen eſt manifeſtũ , ſimiliter
ipſo iure ſuſpenſus eſt.32.di.§.uerum ſi eſt occultum ſu
ſpenſus eſt quo ad ſe,non quo ad alios qui eius officium
licite audiunt,ſicut quilibet criminoſus.1.q.1.ſacerdo-
tes.item iſti ſimoniaci in beneficio occulti & criminoſi
licite celebrant poſt pœnitentiam: quia nec ſunt ſuſpen
ſi a iure,nec impediuntur exequi officium ſuum poſt pę
nitentiam : ſed beneficium ſimoniacę habitum retinere
non pñt.j̃.e.de regularibus hæc uera ſunt de recipienti
bus aliqua.ſ.ordinem:non beneficium ſimoniace.in dan
tibus autem aliqua ſimoniace ſeruatur,quod dicitur in
2 fra c.pe.ubi de hoc no.& infra c.dilectus ſi A.&c. ¶†Itẽ
no.ꝙ ſi quis obtinuerit ordinem , uel beneficium alio
dante pecuniam non ordinatori,non eſt ſimonia, ſi etiã
ſine pecunia obtenturus erat,ar.1.q.6.§.ult.ſi autẽ ip-
ſe ordinatus pecuniam dediſſet,etiam ſi ſine pecunia ha
biturus erat ordinem,ſimoniacus eſt,ar.1.q.2. quam &
3 q.3.ſi quis ob,& c.ul.& q.6.c.1.¶ † Poteſt] ſi intelligas
de poſſibilitate iuris,nullus criminoſus de iure poteſt
cantare miſſam.1.q.1.ſacerdotes.ſi de poſsibilitate fa-
cti,ſic conficit ſimoniacus,ſicut quilibet alius 1.q.1.in-
tra catholicam,cum multis ſequentibus.32.diſt.§.ſcien
dum uerò rñ. intelligo de poſsibilitate iuris . nam alij
criminoſi poſt pœnitentiam de iure celebrant præter
homicidam:ſed ſimoniaci nunquam.item alii licite au-
diunt officium aliorum criminoſorum,niſi ſint ſuſpenſi
per ſententiam:ſed ſimoniacorum officium audire non
debent,etiam ſi nulla ſententia feratur ꝯ eos . Eſt enim
in eis ſpãle,ſicut in notoriis fornicatoribus , ꝙ eorum
officia audire non debent 32.diſt.§ uerum. eſt ergo ſpã
le in notorio fornicatore,& ſimoniaco, ꝙ ẽt ſi toleran-
tur ab eccleſia,cuique licet eorum officium euitare,ut
hic 32.diſt.§.uerum.ſed homocidarum,& ẽt excommu
nicatorum occultorum,licet ſint ſuſpenſi a iure , ſi tñ
alias occultum ſit,& tu ſcis , non debes eorum officia
euitare,ar.6.q.2.ſi tñ. 23.q.4.non prohibeat,niſi abſti-
neret quis ꝑꝑ correctionem peccatoris , qui ex erube-
ſcentia pœni.ageret.ſ̃.de coha.cle.& mu.c. 1.

NOn ſatis &c.¶Capellaniæ] ſi autem aliqua capel-
la cum ſuis reditibus conuerſa ſit in uſus alicuius
eccleſiæ,bene poteſt a capitulo ibi inſtituto ex pacto re
cipere aliquid annuatim pro fructibus: ſed contractus
debent eſſe diſtincti.ſ̃.de rerum permu.ad quæſtiones.
nam licet non poſsint uendi capellaniæ. i. ius faciendi
ea, quæ pertinent ad capellam,& multofortius in per-
petuum,uel in tpe uitæ : opera tamen ſacerdotis uen
di põt,uel emi ꝓ ſeruiendo alicui capellæ. itẽ fructus
capellæ in proprios uſus conceſſæ licite locantur, j̃.ne
præla.uic.c.ſi.

CVm in eccleſię &c.[& benedictionibus] ideo pro
benedictionibus nubentium prohibetur accipere :
quia ibi gratia confertur.pro matrimonio aũt, cum ibi
non conferatur gratia,licet aliquid recipere. 1.q.2. qc
quid 32.q.2.honorantur.27.q.1.nuptiarum.32.q.1. cõ
nubia [requiratur] ob hoc iuſtificatur decr.nam obla-
tum recipere licet.

CVm ſit Romana [procurationem] quam etiã exer
cere non poteſt,ſi eccleſia grauetur 10.q.3.cauen-
dum 1.q.2.placuit,in auc.de man.prin.§.ſi tibi.

DE hoc autem &c. [ſi manifeſtum] i.notorium:quia
in conſpectu populi inita ſunt pacta [manifeſta] ꝯ
famam,ſed non notorium [ſi qua]& de iure publico,in
auct

auct.de ſan.epi.§.3.[eccleſiæ] 17.q.1.ſi quis in atrio,in auct.de ſan.epi.§.ſed neque. ſi tamen dans pecuniam in traret reli.de miſericordia bonū eſſet ei reddere.j̃.c.ue niens.16.q.6.de lapſis 27.q.1.ſi quis ita.

CVm eſſet in noſtra,&c.[V] hic propter ſimoniā dictum.R.clericum petebat a quadam eccleſia amo ueri,uel potius clericus petebat eccleſiam ex eo, quod millies ei eam promiſerat [ſuper eadem eccleſia]ciuiliter agebatur.

INſinuatum eſt.

NEmo presbyterorum &c.[celles] hoc ideo eſt, q̄ quilibet tenetur peccatum alterius ad pœnitētiā indicare.23.q.3.tam ſacerdos. ſecus aūt in indicatione furis,uel ſerui,uel fugitiui,p̱ quo licite accipit̄ merces ff.de of.præfec.ur.ſolent.ff.de condi.ob tur.cau.l.iiij.§.ul.[ſimoniacum] .i.in modum ſimoniæ puniendus. non enim proprie dicitur ſimoniacus, qui cellat per gratiā crimen alterius.

QVerelam [monachorum] &c.No.monachos agere ad reuocādum,quod prior male alienauit[ſub annuo] conſtituto in ſignum deuotionis,qđ licet,ut no. s̃.de relig. do.conſtitutus[redimi] s̃.de pac.cum pridē [nec permittatis] iſte fungitur uice & officio conſeruatoris,de quo no.s̃.de of.dele.c.ſi.

EA, quæ.

EX diligenti,&c. [eccleſiaſticum] ꝙ non eſt licitum. j̃.de re.iu.indignum,ubi no.in x.ſolidos,uel aliquid ſimile in eccleſia [taliter] pro collatione beneficii eccleſiaſtici,& forte ēt ſine collatione beneficii non eſt licitum clerico,niſi pro eccleſia ſua alicui facere fidelitatem.j̃.de regu.iu.c.ul.ubi plene no.

ET ſi quæſtiones.

VEniens ad nos &c.[conuenerit] propter hanc conuentionem iudicatur ſimoniacus. ſecus enim eſſet, ſi ſponte obtuliſſet, [præfato] ſupra eo. de hoc, contra. ſo. ibi.

EX tuæ fraternitatis [officio] licet enim ipſo iure ſuſpenſus ſit,non tñ pōt prohiberi,niſi probatio præcedat.2.q.1.nos inquenquam [pœnitentiam] ne obdureſcat in peccato ſed non ſufficit ad uitam, & cōtra ius officium exercere.j̃.de pœ.& re.quod quidam xc.diſt.ſi quis contriſtatus.

AD noſtram,&c. [miniſterio] puta acolitus,uel ſubdiaconus,uel huiuſmodi.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur is, qui ſimoniace adeptus eſt beneficium, ei renuntiare.*

2 *Quando poſſit epiſcopus cum ſimoniaco diſpenſare, & in numero 3.& 4.*

1 DE ſimoniace &c.¶†Remanere]ex diſpenſatione epiſcoporum 1.q.5.præſentium.in alijs aūt ordinibus,uel bñficijs non ſimoniace habitis etiā ſine diſpenſatione manebit,& noua beneficia acquiret. nouos autem ordines non pōt habere,niſi primò diſpenſetur cum eo in ordine ſimoniace quæſito,cum promotus eſſet per ſaltum 52.diſt.c.1. ſi aūt eo ſciente aliquid datum eſt ordinatori, non poteſt diſpenſari cum tali.j.
2 q.1.erga, ſi quis a ſi.ſtatuimus,& q.7.c.requiritis ¶† In beneficijs autem diſtinguitur: quia ſi ignorante aliquo data pecunia obtinuerit prælationem, non pōt epiſcopus diſpenſare,ut illam prælationem habeat: ſed in ſimplici beneficio pōt epiſcopus bene diſpēſare.s̃. de elect. c.pe.1.q.5.c.1.ſed & ſi ſe ſciente, uel pecuniam dante beneficium obtinebat,poteſt eps̃ cum eo diſpenſare, ut in alia eccleſia obtineat beneficium,& ēt in eadem. ſed non poteſt eps̃ diſpenſare,ut ad maiores ordines p̱moueatur.1.q.5.c.1.nunquam autem licet diſpenſare illi,
3 cum quo ſimonia commiſſa eſt. ¶†Item ſi quis commiſit ſimoniam in dignitate,cum eo non poteſt epiſcopus
4 diſpenſare.j̃.e.nobis,ubi.no.¶ † Itē cum nullo ſimoniaco ſcienter pōt diſpenſari in dignitate,ēt ſi pro ea non fecit ſimoniam.1.q.1.erga.

MAtthæus Card. &c. [contradictio] iuſta & etiam iniuſta ante confirmationem; de hoc no.s̃.de ele. ſignificaſti.

AD aures noſtras &c. ¶Pro abſolutione] nam non eſt dubium ex parte recipientis ſimoniam hic cōmitti.1.q.3.non ſolum. ex parte autem dantis dicunt q̄dam non committi,arg.j̃.dilectus;quod intelligunt, cū p̱ ſuperiorem ius ſuum conſequi non pōt. alias enim ſecus.s̃.de feu.inſinuanti.Nam ſicut beneficium non licet redimere,ita nec pœnitentiam ſpiritualem s̃.eo.nemo. 83.diſt.ca.1.uerius uſ,ꝙ nunquam licet aliq̄d dare pro pœnitentia ſpūali redimenda.1.q.1.nullus eps̃:quia nūquam debet peccare,ut a maiori malo ceſſetur.32.q.5. ita laico autem,quem conſtat nihil iuriſdōnis habere,ſi ſpoliat eum eccleſia,uel faceret eundem de facto uitari tanquam excommunicatum: uel ēt clerico, qui de iure non contendit ſe feciſſe,ſed de potentia, licet dare, quia nihil dat pro ſpūali,ſed tm̄ pro uexatione, quā redimere licet ſecundum hoc quidam dicunt licere aliquid dare laico,ut bene ſoluat decimas, in quibus nec feudi ius contendit. alij dicunt,ꝙ ſi ſum in poſſeſſione alicuius eccleſiæ,poſſum dare clerico & laico,ne me expellat per uiolētiam,& ſine cognitione cauſæ:ſed ſi ſum extra poſſeſsionem eccleſiæ, nullo modo eſt mihi licitū aliquid dare pro poſſeſsione recuperanda.quia tunc nō tantum redimo uexationem,ſed ēt poſſeſſionem amiſſam recupero.

DE regularibus &c.[ad renuntiandum] licet furtiuum habeat beneficium.1.q.1.ordinationes,& ſēper ſit in mora.14.q.6.ſi res:non tamen debet dimittere eccleſiam ſine licentia ſuperioris,ar.s̃.de re.& tranſ. ad re.licet: ſed conſulimus,quod a bonis eccleſiæ,& officio,cum ſit ſuſpenſus ipſo iure,omnino abſtineat, ut no.s̃.eod.tanta.

EX inſinuatione. [præpoſiti] ¶No.reſignationem fieri in manibus epiſcopi. ſed melius dr̄ in renunciatione neceſſarium eſſe conſenſum epi,ſi confirmauit,& canonicorum,qui elegerunt,ar.18.q.3.ſtatuimus.C.de ac.& ob.ſicut.& pōt eſſe,ꝙ hi canonici nō recipiūt confirmationē ab aliquo ſuperiore,& ideo ſine eo reſignāt uel dic,ꝙ ſpeciale eſt in ſimonia.

NObis fuit [obtinere] hoc intellige, qñ eo ſciente commiſſa eſt ſimonia,& ſic non eſt contra ſupra e. de ſimoniace:uel quando condemnatus eſt per ſnīam nā tunc cum p̱p̱ criminis enormitatem.tū quia eſt notoriū per ſnīam,non poterit diſpenſare.50.diſt.ut conſtitueretur,de his.uel dic,quòd diſpenſari non poteſt, ut habeat illam dignitatem.

DIlectus filius R. [poſt receptionem] illicite recipit 1.q.1.nullus epiſcopus.uel dic,ꝙ licite accepit, nā cum contenderent ſuper quibuſdam iuribus,& præpoſitus diceret ſe grauari,archidiacono dicente ſe uti iure ſuo

ſuo, compoſitio interuenit, & fuit contractus, do ut des, uel facias, & agitur ex hoc ꝯctu præſcriplis uerbis ad intereſſe.ff.depoſiti.l.j.§.inter loca.ff.de præſcript. uer.l.j.nec litera hoc ꝯdicit,ubi dr̄, quod ſi reſtituit rē, liberatur: quia intelligitur,ſi plus non eſt intereſſe [ueniſſe] maximè

SVam nobis.

DIlectus filius.A.nūcius [coram te] ſpāle eſt in hoc Cantuaren.qui non ſolum eſt metropolitanus,ſed ēt legatus.s̃.de off.leg.c.1.¶Seueritati] amiſſionis honoris ſi ſint clerici,uel monachi. ſi laici,excommunicationis ſententia.1.q.1.reperiuntur.Sed dices,quid nocet monachis depoſitio? Rñ.quia non recipiet præbendā de monaſterio,nec habebunt ibi uocem in capitulo: monachi tñ ſemper remanent [arctiora] ſi inueniantur: alioquin mutabuntur ad æqualia, arg.81.diſt. ualet. uel renunciabunt ſuis locis,& eligent̄ de nouo.s̃.e. de regularibus.s̃.de renun.ex inſinuatione.¶Abbatib⁹] iō hi præcipuè puniuntur: q̄a eorum conſilio & autoritate oīa fiunt.10.q.2.eps̃.C.de ap.qñ.2.q.7.qua p̱p̱, & q̄a in culpa ſunt,ſi hoc negligant.j̃.eo.intantum, ſed uidet̄,ꝙ collegiū poſſit accuſari, & de eo inquiri. 12.q.2. qui manumittitur.s̃.e.ueniens, & ff.qđ met.cā.metum. §.ij.ar.7.q.1.ſicut.34.q.3.ſi habes.Ar.ꝯ.ff.de do.qui ſi ſi ex.ff.de acq.poſſ.l.ult. Item uniuerſitas per procuratorem debet ſe defendere, & in cauſa criminali non cōſtituitur procurator.ff.quod cu.uniuer.l.j.5.q.3.in criminibus. nos dicimus,ꝙ uniuerſitas non poteſt accuſari,nec puniri,ſed delinquentes tantum.ciuiliter autem conueniri & pecunialiter puniri pōt ex delicto rectorum, ut in contrariis, & s̃.eo.ueniens. præterea poteſt inquiri ſuper ſtatu uniuerſitatis,ſed nec tamen puniuntur niſi delinquentes.j̃.c.proxi.s̃.de ac.c,pe. [officialibus] q̄ iſta faciunt uel ſciunt, & tolerant.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat pro ſcandalo fieri inquiſitio.*

2 *Præter inſufficientiam remouetur abbas confirmatus.*

3 *In teſtimonium admittuntur impetrantes inquiſitionem, uel denunciationem.*

4 *Ordinarius etiam ſine infamia præcedente uiſitare poteſt.*

5 *Ad inquiſitionem proceditur propter ſolam infamiam de dilapidatione, etiam ſi non ſit ſuſpenſus.*

1 LIcet Heli, &c. ¶†Clamoſa debet,uel ſcandalū. cū.n.q̄ſq̄s facere debet,q̄cquid pōt,ut ſcandalū à fratre remoueat; ergo & inq̄ſitionē faciet, p̱ quā ſcādalū remouet̄,ar.j̃.de no.ope.nū.c.2. Sed hæc rō non uidetur nobis bona,ꝙ pro cuiuſlibet ſcādalo ſit faciēda inquiſitio,cū pro inquiſitione fortè maius ſcandalū naſceret̄.Sed ſatis dici poſſet,ꝙ ubi ſcandalū timeret̄,qđ poſſet conturbare eccleſiā, ſiue unus ſit, qui ſcādalizat̄ de infamia,uel peccato alterius ita potens, qđ ſcandalum ſuſcitare poſſit, ſiue plures, ꝙ licitè fiet inquiſitio,ar.23.q.4.c.quiſquis.50.diſt.ut conſti.Item ar. ad hoc, quia ut remoueatur ſcandalum,indicitur purgatio.2.q.5.presbyter. ſed inquiſitionem ſequitur purgatio, ergo pro ſcandalo pōt fieri inquiſitio. item pōt fieri inquiſitio ꝯ eum,qui ſuſpectus eſt prælato ſuo ordinario,& ēt fortè alij,uel aliis bonis uiris, uel ēt principi terræ, ēt ſi non ſit alias infamatus.2.q.5.oībus, & c.Mennam.ubi dr̄,ꝙ indicitur eis purgatio;ergo & per conſequens pōt fieri inquiſitio. Alij tñ dicunt, ꝙ licet prædictis caſibus poſſit induci purgatio: non tñ pōt fieri inquiſitio: quia inquiſitionem non ſemper ſequitur purgatio:imò qñq; ſequitur abſolutio,qñq; amotio ab eccleſia.s̃.de accu.inquiſitionis,&c. Item p̱p̱ periculū ſit inquiſitio ēt ſine infamia.s̃.de ac.qualr̄, ſicut eſt in hr̄ſi,& in aliis peccatis,quæ in occulto ſerpūt,& ibi eſt periculum,qđ in alios deriuetur.s̃.e.ſicut [per publicam] nota duas cauſas,quare deſcenditur ad inquirendum [ſanctiones] 86.diſt.ſi qui.[officij] quia ex officio procedit, non habet locum inquiſitio. hinc colligere potes,qualiter ſit probanda infamia:quia ſi interrogetur,debet reſpondere [formam] quia ſi procedat in modum accuſationis, fertur ſententia depoſitionis: ſi uerò in modum inquiſitionis, remouebitur ab adminiſtratione: ſi in modum denunciationis, ſibi pœnitentia
2 iniungetur.s̃.de accu.ſuper his. ¶†Inſufficientia] nota abbatem confirmatum remoueri propter inſufficientiā 18.q.2.ſi quis abbas.j̃.de hære.cum ex iniuncto, in fin. ¶Contendere] no.ꝙ licet cœptus ſit proceſſus in modum denūciationis tñ ſibi ingeratur aliqua difficultas, transfertur in modum inquiſitionis,nec punietur denūciator,cum non ſua uoluntate deſiſtat: alioquin, puniretur de calūnia,uel ſe purgaret.s̃.de calū.c.ult.¶Contra ipſum] hoc uerum eſt in denunciatione, & inquiſitione,ſ.ut qui uenit ad impetrandum denunciationem uel inquiſitionem,admittatur ad teſtimonium in inquiſitione, & denunciatione, ſi non fuerit eius miniſter in proſequendo inquiſitionem,uel denūciationem. & idē dicimus,ſ ꝙ admittet̄ prædictus ad teſtificandum ēt in accuſatione: ſecus eſt quo ad aliquid in accuſatione, ubi accuſator ad teſtimoniū in accuſatione, uel inq̄ſitione non admitteretur, ſicut nec teſtē in accuſatione admitteret ad inquirēdum, uel accu.s̃.de accu.cum.P.
3 ¶†Itē no.ꝙ qui impetrant inquiſitionem,uel denunciationem,admittunt̄ in teſtimonium: ſecus aūt in his,qui accuſationē impetrant [de oppoſitis] hoc obtinet, qñ ſit inquiſitio ꝯ aliquē:q̄a debent exprimi crimina,& ſuper illis tantum teſtes iurabunt dicere plenam ueritatem,ut s̃.de ac.qualiter.2.& c.inquiſitionis ubi autem ſit inquiſitio ſuper ſtatu eccleſiæ,non eſt neceſſe exprimi crimina,de quibus inquiri debet: imò & teſtes iurabunt ſuper omnibus, de quibus interrogabunt̄, dicere meram ueritatem,occultis exceptis.s̃.de accu.qualr̄.i. oportet tñ infamiam præcedere,ſ.eccleſiam eſſe in malo ſtatu.s̃.de acc.qualr̄. quidam tñ dicunt, & fortè nō malè,ꝙ ſi ſolum p̄latus ſit diffamatus, tñ inquiſitio fiet de omnibus,uel potius ſuper ſtatu eccleſiæ.quia cui caput infirmum,cœtera membra dolent.s̃.de re iu.cum I.
4 & A.6.q.1 §.uerum hac, & c.ſe. ¶†Viſitare autem pōt ordinarius ſine infamia p̄cedente:quia id ex officio facit à canonibus iniuncto. & non ſit uiſitatio tm̄ p̱p̱ crimina,ſed ēt ut inſtruat clerum,& populū,& alia faciat. 10.q.1.placuit,decernimus. inquiſitionē aūt extraordinariam tm̄ inducit præcedens infamia, aut frequens inſinuatio ſubditorum,s̃ e.c.& dicunt quidam non eſſe uim in aliqua cā, utrum altero p̄dictorum modorum iuret̄.vel dic diuerſum,s̃ de accu.cum dile. ¶Cauſa aūt diuerſitatis eſt:q̄a ubi de certis criminibus inquirit̄, ſatis pōt dicere ueritatem plenam. ſed ubi non inquirit̄ de certis criminibus,ſed tm̄ ſuper ſtatu eccleſiæ: quia non eſt ei leue, imò ualde difficile plenam ueritatē dicere,non cogit̄ tale anceps p̱iurium ſubire,ff.de iureiu. l.uideamus,in prin.ſed decr.s̃.de accu.qualiter.j.ꝯdicit expreſsè. dicimus ergo,ꝙ ſiue ſu p̱ ſtatu eccleſiæ, ſiue ſuper ſpāli crimine inquirat̄, ſufficit iurare altero p̄di-

ctorum modorum. dr̃ia aũt illorum iurorum not.ſ̃.de acc.cum dile. [quaſi de dilapidatione] hic not.ꝙ ẽt ſi quantũcũq; leuiter appareret de dilapidatione, ſuſpendit̃ ab adminiſtratione.ff.de ſolu.ꝙ ſi fortè.C.de ſuſ. tu.tutor.3.q.2.quia. ¶Sed not.ꝙ non ꝑ ſolam accuſationem remouet̃,niſi alia probatio adſit, ut hic. ſed ꝯ inſti.de ſuſ.tu.§.ſi quis. ſed certè aliud eſt in tutore, q non habet niſi ſolam adminiſtrationem, ſicut & procurator,unde facilius remouet̃,ar.ff.de procu.q̃ oĩa. aliud eſt in p̃lato, q ius habet ĩ rebus ad dignitatẽ ꝑtinẽtib.
5 & idcircò difficilius ſibi tollit̃ adminiſtratio.¶†Itẽ no. ꝙ ad inquiſitionem procedit̃ ꝑꝑ ſolam infamiam de dilapidatione, ẽt ſi non ſit ſuſpectus, ſed ad remotionem ab adminiſtratione non, niſi ſit ſuſpectus, ut hic. uel dic,ꝙ maior ſuſpicio neceſſaria eſt, ut remoueatur ab adminiſtratione, quàm ad procedendum ad inquiſi-
6 tionem.¶†Pro vno] pœna leſę ma.eſt.6.q.1 §.uerum. ff.de ſuis & le.hr̃.l.j.§.interdum.ff.de relega.minimè. pœna ſimoniæ in clericis depoſitio, & in laicis excommunicatio cum infamia. 1.q.1.reperiuntur, & q.3.qui per eccleſiam.C.de epi.ſi quẽquam [oppoſitas] ad teſtes repellendos [malignitatis] ut ſunt conſpiratio, & inimicitiæ capitales.ĩ.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Infames, & criminoſi in quibus caſibus admittantur ad teſtificandum, & quot requirantur conſideranda in teſte in inquiſitione producto, in nu.2.*
3 *In actione criminali exactiſsimæ requiruntur probationes.*

Er tuas literas [licet Heli] ſ̃.c.proxi. [ad cuius] i.materiæ in ea contẽtæ.tractat.n.q teſtes & quales ſint admittendi in accuſatione, uel
1 inquiſitione. ¶†Diſtinguendũ] nam ſi in denunciatione procedatur,ſicut ad denunciandum,ita ad teſtificandum infames,& ſumme criminoſi, dummõ emendati de crimine admittuntur.ſ̃.eo.de teſti.qm̃. Si uerò agatur in modum inquiſitionis, & ſit exceptum crimen, admittunt̃ oẽs criminoſi,& ut credimus,ẽt mulieres.& hoc ſm̃ temperantiam æquitatis, non ſm̃ rigorẽ iuris; quæ temperantia ſm̃ arbitrium diſcreti iudicis locum habebit.nã multas conſiderationes habebit:facilius.n. admittet ꝯ religioſum, q̃ ꝯ ſecularem clericum. Item facilius ꝯ clericos & religioſos minoris gradus, q̃ maioris dignitatis.Item facilius ꝯ clericum,uel prælatum malæ opinionis,q̃ bonæ; & fortè ꝯ eum,qui bonæ,nullo mõ.Item facilius admittet̃, ſi ex admiſſione eius nõ ſit oriturum ſcandalum,q̃ ſi ſit oriturum.hæc qñq; cõſiderabit iudex diſcretus in mõ procedendi, & in perſona eius,ꝯ quem proceditur in modum inquiſitionis.
2 ¶†In teſte etiam in tali inquiſitione producto quinque alia conſiderabit ſm̃ eandem temperantiam æquitatis facilius admittet teſtes honeſtos,q̃ inhoneſtos,& criminoſos. Item in criminoſis facilius admittet emendatos de crimine, q̃ in crimine perſiſtentes. Item facilius admittet, qui minora,& qui paria,q̃ qui maiora: quia ad eadem de facili non ſunt admittendi, cum ſint ſocij.ſ̃. de teſti.ueniens.Item facilius admittet criminoſos ꝓcedentes ex zelo iuſtitiæ, q̃ ex odij fomite.Item facilius, ſi ꝯ inquiſitionem ſunt alia adminicula, q̃ ſi non ſunt; & ſm̃ hæc omnia eiſdem maiorem, uel minorem fidem habebit. Item etiam credimus cõſiderandum ſecundum æquitatis temperantiam, & ſi crimen non ſit exceptum, licet in eo niſi ex magna cauſa non admitterentur niſi legitimi teſtes,& hoc ſatis uidetur probari ex eo, qđ dicit rurſus ſi crimina ſint ea &c.uſq; minora. excepta.n.crimina alia maiora ſe non habẽt. Si uerò agat̃ criminal̃r, eadẽ dicimus poſſe conſiderari ſm̃ temperantiã æquitatis, quãuis de facili nõ debeat, qñ criminal̃r agat̃, temperare rigorem iuris.2.qõ.7.ſi quis eṗs,& q.8.c.1.niſi in crimine excepto.ſ̃.e.tanta. ſi uerò agatur excipiendo, eadem dicimus conſideranda ſm̃ temperantiam æquitatis. de iure autem non debẽt admitti niſi idonei teſtes.ſ̃.de teſti.tam literis. alij tñ dicunt oĩa hæc locum habere tm̃ in exceptis criminibus,& qñ ciuiliter agitur. uel dic, ꝙ hæc temperantia iuris non eſt in arbitrio iudicis:quia in iure ſcripta eſt: ſed,ſicut hic dr̃, ſemper eſt in ſimilibus obſeruandum [denunciet̃] i.ciuil̃r agatur ſiue inquirendo,ſiue exci-
3 piendo,ſiue denunciando. ¶†Rigorem] qa qñ agit̃ criminaliter, exactiſſimæ probationes requiruntur,& iuris rigor ſeruatur.2.q.7.ſi quis eṗs. ſi aũt ciuiliter, rigor temperatur.ĩ.e.c.ſi. [regularis] regulares.n.facilius,q̃ ſeculares remouentur ab adminiſtrationibus.ſ̃. de accu.qualiter.2.in ſi. [excellentioris] colũnæ enim concutiendæ non ſunt, nec honorabiliora membra. ſ̃.tit.proxi.qualiter.2.45.diſt.cum be arus. [claræ] de hoc no.ſ̃.de accu.cum.P. [ſcandalo] 23.q.4.cum quiſque, & c.quando [honeſti] hi admittuntur : criminoſi repelluntur.ſ̃.de teſ.ſuper eo, teſtimonium [emendati] qualiter hi admittuntur, not.de teſ.teſtimonium [eadem] ideſt attendi debet an maiora ſint crimina obiecta teſtibus,q̃ crimina oppoſita accuſatis [malignitatis] qa ſunt conſpiratores, uel inimici.ĩ.e.c. [adminicula] nam forte criminoſi,uel uiles nunquam admitterentur, niſi prius ſubiecti qõnibus.4.q.3.ſi ea.ſed qõnibus ſubiici non debent,niſi aliæ præſumptiones præceſſerint [adminicula] quæ hic non habemus.

SIcut ſuis literis &c.¶Ad Colonieñ.] ſed quare non ad capitulum Leodieñ.ſ̃.de ma.& obe.cum olim; ſed potes dicere hoc eſſe ꝑꝑ conſuetudinem. ¶Eſt tamen arg.ꝙ apud archieṗm ſit hæc poteſtas.71.diſtin. fraternitatem.24.diſt.c.2.ar.ꝯ ĩ.de hære.ad abolendã. ſ̃.de ele.ꝙ ſicut. de hoc no.ſ̃.de ma.& obe.his quæ. uel fortè eccleſia Collo.uacante monaſterio contulit ei autoritatem aminiſtrandi:quia iuſpatronatus habebat in ea.ſ̃.de off.ord.cum uos [canonum] 1.q.5.c.1.[non præbere] qa ſæpe, qui tacet affirmat.54.diſt.ſi ſeruus. C.de nup.§.ſi ut pro.ſicut è ꝯ.de con.diſt.4.cum paruulis.ff.de procu.ſi filius.§.inuitus.ff.de ſer.ru.præ.uiarũ. ff.de re.iu.is qui tacet.ſ̃.de ba.c.1.¶Nihil] hoc intelligo,qñ quis iam electus eſt,& eo inuito,ei q ius habet, datur pecunia,ut confirmetur. nam ſi daretur, ut eligeretur,etiam ſi eo prohibente,non poſſum illum retinere,niſi inimicus dediſſet.ſ̃.eo.nobis.

TVa nos duxit &c. [rogatus] no.præces pro ſe porrigi.ſ̃.de æta.tuam.¶Conſentiant] dicunt quidã, ꝙ eo tp̃e,quo qs recipit̃,nihil dare licet,ar.1.q.1.emedari,& q.2.q̃ pio. alij dixerunt, ꝙ ẽt tp̃e ingreſſus licet dare,& recipere,dũmõ non præceſſerit pactum, ar. 1.q.1.eos.ſ̃.de ſucc.ab inte.c.3.hic apparet, ꝙ non licet ſub illa forma recipere aliquem, Recipimus te, in fratrem,ſi detuleris,unde uiuas: qa bona eccleſiæ non ſufficiunt niſi nobis,ar.ĩ e.qm̃:qa,ut ibi dicit,in hoc crimine non excuſat paupertas.Item qa non licet apponi pactum, ꝑ qđ non poſſit petere, qđ ſibi tunc competit de iure.ĩ.e.ꝑ tuas.2.& c.pe.hoc aũt ei ꝯpetit de iure, ꝙ ex quo eſt canonicus,habeat,ſicut unus de aliis.ſ̃.de ꝯſti.cũ ueniſſent.ſ̃.de pbẽ.dile.16.q.7.decimas alij aũt dicunt

dicunt,ꝙ talis receptio eſt ſimoniaca,ar.1.q 2.ſi qs ꝑꝑ [intentione] principaliter. uix.n.eſſet, quin ſecũdariò haberet.86.diſt.qui cauſa.8.q.1.ſunt in eccleſia.¶Culpabiles] hinc uidetur ſolam intentionem facere hominem ſimoniacum,ar.1.queſt.1.qui ſtudet,reperiuntur. 1.q.3. non ſolum,ſicut ſola pactio,ſupra ut eccl.benefi. ut noſtrum : propter hanc tñ intentionem non deberet reſignare, ſed tantum pnĩam agere, ĩ c.ult. vel dic, ꝙ in his,quæ ſunt ꝓhibita, quia ſimoniaca,ut uendere ſacramenta, & generaliter omnia, quæ ueteris uel noui teſtamenti ſimoniaca iudicantur,ſufficit ſola uoluntas. ¶In his aũt,quæ ſola conſtitutione ſunt ſimoniaca, ut renunciare præbendam,ut alij detur,licet ſit peccatum,[a] non tamẽ ſufficit ſola uoluntas, ut faciat ſimoniacum,arg.de of.del.ex parte.

a *¶Sit peccatũ. Ad hoc adde Hoſtiẽ. & But. in c.ſi.infra eo. & refert.Feli.in c.ad audientiam,col.iij.uerſi. circa quod ultimũ ſupra de reſcrip.*

SVMMARIVM.

1 *An ſacramenta ſint recipienda ab excommunicato, uel ſuſpenſo.*
2 *Criminoſorum ſacrã non uitiantur, licet quo ad ſe ſint ſuſpẽſi.*
3 *Qui ordinem aliquẽ ſimoniacè recepit, ſtatim dicitur ſuſpẽſus.*
4 *Non debet aliquis etiam ex neceßitate peccare.*

Er tuas literas. [ex relatione] quod credere nõ debuit.34.diſt.habuiſſe.86.diſt. ſi qd.
1 ¶†Vitium ſimoniæ] quicũque.n.ſcit aliquẽ depoſitum,excõmunicatum,uel ſuſpenſum, dicunt quidam,ꝙ quãtũcũq; ſit occultum, nunquam ſacramenta ab eo recipiẽda ſunt,arg.hic,niſi baptiſmus, & corpus Chriſti,ut no.ĩ de hære.c.ij. ſed licet nõ debeamus recipere ab eis,dum ſunt occulti:ipſis tñ petẽtibus in publico dare tenemur.1.q.1. Chriſtus, de conſecr.diſt.2.non prohibeant; nec eos uiſitare in publico debemus.6.q.2. c.ij.& iij.ſ̃ de offi.ord. ſi ſacerdos. imò plus dicimus, quia excõicatis & interdictis nõ petẽtib. dare debemus officia, ſicut & aliis, ne ſi ſegregarent̃ ab aliis, hoc ipſo appareret eum excõicatum,uel interdictum,& ſic eſſet ꝓditor;qđ eſt ꝯ id,qđ eſt.2.q.1.ſi peccauerit; & hoc Chriſtus fecit, q ſimul ad p̃dicandum
2 Iudam cũ aliis miſit.1.q.1. ¶†Item oĩa,q̃ faciunt adminiſtrando,tẽporaliter tenent,quouſq; ab eccleſia tolerantur, ut no.hic.de elec.nihil. Criminoſorum aũt ſacramenta nõ uitabo, licet quo ad ſe ſint ſuſpẽſi.1.q.1. ſacerdotes : qa hoc ꝓhibitum non eſt, & ſola ꝓhibitio hoĩs & canonis facit,ꝙ nõ ſit licitum.32.diſt.uerũ. aliter. no.ĩ de hær.c.ij. & ibi plenius oĩa reperies. alij ali
3 ter dicunt, ut no.ĩ de ſchiſma.c.j. ¶†Secure miniſtret] ſine diſpẽſatione,cum non ꝯſtet hoc ordinato ꝓ certo illum eſſe ſimoniacum:alias ſtultus eſſet monachus,q à ſimoniaco ordinaret̃ in bñficio manifeſto,uel occulto ĩ ordine,q executionẽ nõ hr̃et ordinis,ut ſ̃ e.tãta.32.di. §.uerũ.ordinem reciperet. uel hic diſpenſat Papa cum ignorante.1.q.1. ſi quis à ſimo. Et ſcias,ꝙ ſolus ſimoniacus in ordine recepto ſimoniacè ꝑdit executionem. 1.q.1.qbuſdam.ĩ eo.c.pen.ſ̃ eo.tanta,non ſolum ordinis ſimoniacè ſuſcepti,ſed etiam oĩum aliorum; & etiã in tẽporalibus per ꝯñs perdit adminiſtrationẽ.81.diſt. eos. non ea rõne, ꝙ non habuerit executionem ordinũ non ſimoniacè ſuſceptorum, & ꝙ ex confirmatione nõ habuerit adminiſtrationem, ſ̃ de elect.trãſmiſſam : ſed quia ſuſpenſus eſt hoc ipſo,ꝙ aliquem ordinẽ ſimoniacè receperit, ut ſupra ꝓbatum eſt. & idem ea rõne dicimus in ſimoniaco in beneficio notorio. occultus autẽ ſimoniacus in beneficio,quãuis non ſit ſuſpenſus ipſo iure,ſed ſuſpẽdendus.1.q.3.c.ij.& iij. tñ rõne illius officij ſimoniacè quæſiti non miniſtrabit ſine peccato nec tẽporaliter,nec ſpiritualiter; puta cõferendo ordines, ſi emit epiſcopatum,i.dignitatem epiſcopalem,nõ ordinem : quia tunc eſſet ſimoniacus in ordine,& ſuſpenſus ipſo iure; ordines ab eo collati nullum effectum habẽbunt.1.q.3.ea quæ. & eſt hoc ea etiã rõne:quia fur cenſetur.1.q.1. ordinationes, & ſic licitum non eſt contrectare rem alienam. ſed ab aliis beneficiis, q̃ non ſimoniacè queſiuit,non erit ſuſpenſus. ſimoniacus aũt in ordine conferendo,i.quia ſimoniacè ordinem ꝯtulit tm̃, per triẽnium ſuſpẽſus eſt,ĩ c.pen. ¶Et ꝙ dicimus de ſimoniacis ſuſpẽſis, idem dicimus de oĩbus notoriis excõmunicatis, depoſitis, & ſuſpenſis. hic aũt monachus erat in opinione,ꝙ etiam ſimo.in beneficio,& q recipit pecuniam ꝓ ordine ꝯferendo,perdit executionem, ar. 1.q.1.reperiunt̃,qbuſdam: quod tñ falſum eſt,ĩ eo.c.pe nul.& ex.c.reperiunt̃, bene colligitur,ubi dr̃,ꝙ ex quo confidit,& hunc errorem ſequendo non vult ordinari. ſed quare non tollit ab eo errorem, dicendo ſibi,ꝙ ſecurè ab eo ordines recipiat? uidetur.n.ſibi iniicere laqueum,qđ nõ debet.27.q.1.c.ult. rñ.ſatis aufert ab eo errorem ꝑ uerba hic poſita : ſed conſcĩam mutare non poteſt,cũ non poſſit uis inferri animo. 22.q.5. §.j.& c.ij. conſulitur tñ ei,ꝙ niſi deponat errorem, non promoueatur : qa etiam erroneæ conſcĩæ eſt ꝯſulendum,arg. ſ̃ de ſpon cõmiſſum,ff.de rei uin.ex diuerſo. nobis plus placet, ꝙ iſte monachus non errabat in iure credens, ꝙ ille,q ordinem ꝯferret ſimoniacè,ſit ſuſpenſus ipſo iure: qa & hoc ipſum uerum eſt,ſ.ꝙ ſuſpẽſus eſt uſque ad triẽnium,ĩ eo.c.pen.& ult. ¶Item grauiter arguendus eſt; & puniendus eſſet, ſi poſt,q̃ de iure doceretur, ꝯtumaciter credere,& obedire ꝯtẽneret.19.diſt.nulli. nec mandaret dñs Papa, ꝙ hac occaſione dimitteret ſumere ordines : imò in purgatione erroris ſui eum ordinẽ recipere cogeret : dicimus ergo, ꝙ hic monachus credebat,& ꝓbabilem credendi præſumptionem habebat, ꝙ ſuus eṗs ſimoniacè ordines ꝯtulerit; & ideò conſulit ei ꝙ niſi prius deponat hãc credulitatem,ꝙ non ꝓmoueatur ad ordines. ¶Sed oppones,quare nõ eodem mõ ꝓhibuit ei in ſuſceptis miniſtrare? Rñ.ſumere ordines uoluntatis eſt : qa ad eos nemo ꝓ̃ciſè cogitur, ſupra de tẽpo.ord.quæris.75.diſt.c.j.& ij. ſed celebrare in ſuſcepto neceſſitatis eſt,arg.ad hoc,infra de ſent.exc.inquiſitionis. & forte poſſet dici, ꝙ ubi tm̃ ꝓbabilẽ cauſam credendi habet,& non ſcĩam,ꝙ ſi prælatus ſuus eum cogeret ordinari à tali, ꝙ prudenter faceret,ſi obediret. ſed ſi pro certo ſciret,& notorium eſſet eum ſimoniacè ordinem ꝯtuliſſe, intra triẽnium nullo mõ ab eo ordinem recipere deberet: imò potius deberet ſe permitte-
4 re excõmunicari,arg.præall.decr.inquiſitionis. ¶†Sed oppones in hoc caſu neceſſitatis,ſ.qñ ad hoc cogitur, uidetur rõne ſupradicta, ꝙ etiam ſi ſciret eũ ſimoniacum,ꝙ debet ab eo recipere ordinem,ſicut celebrat in ſuſcepto. ſed dic ꝙ in nullo caſu, nec neceſſitate debet quiſquã mortaliter peccare; qđ eſſet,ſi ſcienter ordinẽ inaniter ſuſciperet. ſed qñ ignoranter ſuſcepit,tunc nõ peccat,ſi utitur executione ordinis ſic inaniter ſuſcepti ex diſpenſatione. Recipiendo aũt ordinem ſcienter à notorio ſimoniaco in ordine non recipit executionem, quã non habet ordinator, ſupra eo.tanta.1.q.1.uentũ, reperiuntur, & q.7. Daibertũ. imò & ſi ordinetur ignoranter non recipit executionem,niſi diſpenſetur.1.q.1. ſi quis à ſimo. quidam tamen dixerunt, &, ut uidetur, me-

melius, ꝙ etiam ſi ſcienter recipit ab hæretico, habet executionem, quãdiu toleratur, arg. 15. q. ult. c. ult. arg. contra. 23. q. 3. tres perſonas; quod uerum credimus in omnibus aliis criminoſis: ſed in ſimoniacis & fornicatoribus notoriis ſpeciale eſt, ꝙ etiam ſine ſententia licet ab eorum obedientia recedere. 32. diſt. §. uerum, & ſm hoc poteſt intelligi decr. iſta: quia iſte ordinatus credebat, ꝙ ordinator ſuus ex relatione multorum eſſet notorius ſimoniacus, & ꝙ ideò non haberet ordinis executionem, & ꝙ nõ deberet ulterius ordinari ab eo: quia ſua auctoritate debebat ab obedientia eius recedere. ſed Papa uidens eum errare in iure poſitiuo, cõſuluit ei, ꝙ in ſuſcepto ordine miniſtret. quia, ſicut dictum eſt, peccaret, niſi in ordine ſuſcepto miniſtraret: ſed contra conſcientiam non aſcendat ad ſuperiores. ipſe enim habebat conſcientiam, ꝙ ex quo aliquis à ſimoniaco aliquem ordinem ſuſciperet, ulterius ad nullum ordinem promoueri poterat. nec erat peccatũ mortale male intelligere canones, qui ſunt de iure poſitiuo. ¶Si tu dicas, ꝙ debeat Papæ credere de intelligentia canonum,[a] alioquin eſt hæreticus. 19. diſt. nulli. Rñ. ꝙ ſi Papa faceret expreſſum canonem, ꝙ recipiens ordinem à tali ſimoniaco, qui non eſt notorius niſi ex aliquorum relatione, poteſt promoueri licitè, & iſte ordinatus diceret, ꝙ Papa non poſſet hunc canonem condere, eſſet hæreticus, uel grauiter peccaret. ſed hic Papa nõ faciebat de hoc canonem, licet ſic arbitraretur, & talis eſſet opinio ſua, quæ non præiudicaret aliorum opinionibus, ſ̄ de reſti. ſpol. literas. pro his aũt ſufficiens rõ eſſe uidetur: quia cum hæc pœna non inueniatur in canonibus, ꝙ recipiens ordinem ab hæretico, uel quocũq; alio criminoſo tolerato, nos pœnas extendere non debemus, de pœ. diſt. 1. pœnæ. ſpeciale tñ eſt in notoriis ſimoniacis, & fornicatore. ſi aũt coactus recepit ordinem à ſimoniaco, recipit executionem. 1. q. 1. conſtat. nos aũt hoc non credimus. imò generaliter dicimus nullum, q non habet, poſſe dare executionem; & quod ibi factum eſt, de diſpenſatione factum fuit, & repete quæ dicunt̃. 32. diſt. §. uerum [deponat] quia credere debet eum non ſimoniacum.

a ¶*Intelligentia canonum.* Adde Archid. *& clarius* Domi. *in ſumma.* 20. *diſtin. & meminit* Abb. *in c. capellanus, col. iij. de feriis, & refert* Fel. *in c. ne innitaris, col. j. circa fi. ſupra de cõſt.*

IN tantum.

PEr tuas nobis literas, &c. [diſpenſatum] per Papam.

COnſulere, & infra. [vicedominatum] cui aliquid ſpirituale eſt annexum. 1. q. 1. ſi quis epiſcopus, & quæſt. 3. ſaluator.

SIcut pro certo, &c. [benedictionibus] ſupra eo. cum in eccleſiæ [exigere] hic iuſtificat decre.

QVoniam ſimoniaca labes. [expellatur] habita diſtinctione, quæ eſt ſupra eo. dilectus.

AVdiuimus, &c. [ingerunt] epiſcopi. [eorum] id eſt epiſcoporum.

SVMMARIVM.

1 *Non eſt quis cogendus aliquid ſoluere pro eccleſiaſticis ſacramentis, & in nume. 2. & quando ad hoc agi poſſit, habes in num. 3. & 4.*

1 AD Apoſtolicam audientiam. ¶† Qui malicioſè] No. ꝙ non dicitur hic, ꝙ aliquis cogatur aliqd ſoluere pro Eccleſiaſticis ſacramentis. illud. n. eſt illicitum, ſupra cap. proxi. & cap. ſuam, & c. cum in eccleſiæ. ſed hoc tantum pertinet ad officium epiſcopi, ut ſi quis pias & laudabiles conſuetudines uelit mutare, ſcilicet ſolicitando, uel ſtatuendo, ꝙ nemo aliquid det pro ſepultura, uel pro ſimilibus, compeſcantur. nullus tamen cogetur eas ſeruare, ut in præalleg. decret.
2 ¶† Item no. ꝙ nunquam poteſt dici quẽquam cogendum, ut pro ſpirituali aliquid det etiam in locis, ubi pro eccleſiaſticis ſacris dabatur, ut puta ſi conſuetudo ibi erat, ꝙ dabatur pro ſententia tempore pœnitentiæ nũmus, uel aliud: quia aut dices, ꝙ uoluntarie dabat, & ſic nũquam cogendus eſt; aut coactus, & ſic eodem modò non eſt cogendus: quia ſimo. erat, ut in c. præalleg. & contra ius naturale. vnde talis conſuetudo ſeruanda non eſt. 8. diſt. quæ contra. dicimus tamen, ꝙ licet tantum uoluntariè alicui certum ſoluere cõſueuerint, non tempore collationis ſacramentorum, ut ſicut Venetiis ſoluitur in morte decima mobilium, in Britania tertia in opus eccleſiæ & pauperum diſpenſanda, bene cogendi ſunt ſeruare talem conſuetudinem. 11. diſtin. in his. 12. diſt. illud, ridiculum. conſuetudo etiam ſic intelligitur, quod hic dicitur. & ſi dicas, ꝙ uoluntariè dederunt, nõ ſe obligauerint, Rñ. falſum eſt: imò, quia tanto tẽpore exoluerunt, creditur, ꝙ uoluntariè ſe obligauerint. ¶Ad illa autem, quæ dabantur tẽpore collationis ſacramentorum, nunquam cogãtur: quia ſpecies mali eſt, à qua abſtinendum eſt, ſupra de ui. & ho. cler. cum ab omni, & c. decorem: quia præſumitur ſimoniacè introducta. & facit ad hoc, quia nec ante, nec poſt, dare pcipitur. 1. q. 2. c. ij ſ̄ eo. c. j. hoc aũt ꝯſtat, quia nunquã pp aliquod tẽporale retardanda eſt collatio ſacrorum ſ̄ eo. c. pxi. & c. intm̃. Item ſi aliquid ſponte detur, nõ
3 eſt ſpernẽdũ. 1. q. 2 q̃ pio. ¶† Itẽ ſi ꝯſuetudo habet, ꝙ in dedicationibus eccleſiarũ aliquã partem oblationũ habeat ꝯſecrator, & clerici, q ei obſequuntur in ꝯſecratione, bene ad illam ꝯſuetudinem obſeruandam agi poteſt & peti, ut 10. q. 3. nec numerus. 18. q. 2. Eleutherius, ſeruitium. & idem in ſepulturis, & in omnibus aliis, q̃ de iure ratione conſuetudinis debent̃, uel diuiduntur, ſupra de ſepul. certificari, de teſt. requiſiſti. ſi qua aũt alias ſint, quæ non ratione conſuetudinis generalis, ſed ſpecialis debentur, ut ſi conſuetudo eſſet, ꝙ in conſecratione haberet cẽtum marchas, nõ crederem talem conſuetudinem ſeruãdam, cum male de ea præſumatur, ut dictum eſt. non negamus tñ, quin poſſit accipere expenſas p ſe & comitibus ſuis. & certum quid põt ſtatui, qd̃ accipiat p expenſis: quia non cogitur militare ſuis ex-
4 penſis. 10. q. ult. relatum. 12. q. 2. charitatem. ¶† Expẽſas enim eps̃ à villa, ubi ſunt baptizandi, uel chriſmãdi, uel alia ſacra conferenda, uel eccleſia ꝯſecranda, petere poteſt, ſi habent vnde præſtent: alioquin ipſe de ſuo faciat. 10. q. 3. cauendum. nec obſtat c. nec numerus: quia illud loquitur, quando aliquid exigebat ultra expenſas. nam cum baptizandi ad domum baptizatorum uenirent, nihil pro expenſis accipiant, cum & ipſi expenſas non faciant, uel melius poteſt dici, quòd aliud eſt petere aliquid ab his, quorum eccleſia conſecratur, uel de bonis eorum, & hoc nullo modò licet, & ſi de hoc ſit generalis conſuetudo, ſupra eodem intantum. & aliud eſt nihil ab eis petere: ſed de oblationibus, quæ nondum peruenerũt in ſpãle dñium alicuius, uel uſum, uel poſſeſſionem, diuiſionem aliquã facere; & hoc licet etiam tẽpore conſecrationis eccleſiarum, uel collationis ſacrorum: tñ credimus, ſi eps̃, uel clerici dicerent, non intererimus, niſi ſecuri ſimus, quòd dabitis nobis oblationes,

oblationes, uel ꝙ uos dñe epe nobiſcum ſm conſuetudinem antiquam diuiſeritis, ꝙ peccarent. ſ̄. e. cum in eccleſiæ, ar. ꝯ. 83. diſt. quia ſancta. imò plus dicunt aliqui, ꝙ clerici, qui cõſueuerunt hr̃e aliq̃ partem ab epõ, pñt ei dicere, ſi ceſſauerit aliqñ debitã partẽ dare, dñe non intererimus de cœtero, ar. 95. diſt. eſto. 45. diſt. cum beatus: qa ſi eps̃ rõne conſuetudinis petat eos cogi ad ſecũ intereſſendum, & ipſi rñdebunt, & tu ipſe circa hoc ipſam conſuetudinem ſerua. nos tñ credimus, ꝙ non eſt licitum clericis negare epõ obſequiũ conſuetũ, licet eps̃ deneget conſuetã partẽ oblationũ: imò ſi fecerit agere, põt eps̃ nomine eccleſiæ petitorio, & poſſeſſorio cõtra clericos, cũ hæc exceptio nunq̃ inueniat̃ in iure: ſed clerici ſilr̃ p epõ, non p eccleſia pñt agere peti. & poſ. ad prædictã cõſuetudinem obſeruãdã, & ẽt quia infringit eps̃ conſuetudinẽ, ſi expedit canonicis. & ſi conſuetudo tm̃ in fauorem epi eſſet introducta, poſſet agere, ut abſoluatur à prędicta conſuetudine: quia priuil. & c. 9. q. 3. priuil. ſed nos hoc non credimus. nã licet illud aliqñ obtineat in priui. non tñ obtinet in iure cõi, uel conſuetudinario, ꝙ difficilius ab homine ſeparat̃, q̃ gratia: ſed põt agere & petere, ut q̃diu nõ ſoluerit eps̃, ꝙ cõſueuit, nec ipſi obſequiũ debitum præſtare teneantur; & ſic loquitur. c. 65. diſt. eſto. 45. diſt. cum beatus.

NE Dei, & infra. [patribus] qui ordinauerunt Ciſtercien. quia ex quo regula eſt approbata p Papã, nulli licet eis aliquid ꝯ regulas mandare [ordine] quia ẽt ſi Papa mandaret eis aliquid, quod eſſet contra ſubſtantiam ordinis, uel peccatum, non deberent obedire. ſ̄. de ſtatu mona. cum ad, in fine [ordine] .i. ſubſtantialibus ordinis.

IAcobus canonicus.

SI quis ordinauerit. hic no. pœnam dantium ordines ſimoniace [inquietet] ſ̄. eo. per tuas. credunt quidã, ꝙ hic, qui ſic iurauit, & pmiſit, poſſit petere, ut ſibi remittatur promiſſio. j̃. de magiſtri. ca. 2. hoc non credimus: quia ſi obſtat ſua turpitudo ¶Per triennium] lapſo triennio ſine aliqua diſpẽſatione recuperat executionẽ, cum pœnæ ſint molliende, de pœ. diſt. j. pœnæ. & hoc intelligo, ſi crimen eſt occultũ: ſi uerò manifeſtũ, ſp eſſet ſuſpenſus, argument. 32. diſtin. §. uerum. Item licet hanc pœnam habeat à iure, ſi tamen accuſatur, perpetuo deponetur, & infamis erit. 1. q. 1 reperiuntur. quidã dicunt, ꝙ hæc decre. obtinet tm̃ in caſu hic poſito. nam alias, qui ſimoniace ordinẽ conferret. perpetuò ſuſpenſus eſt alij aũt in omni caſu intelligũt eã opinionẽ. uel dic, ꝙ uerius ur̃, ꝙ hic non directe committit ſimoniã in ordine, ſed in bñficio, uel in iure conſecutiuo ordinẽ quia ordinans nihil recipit, nec ſibi aliquod debitum remittitur, ut ordinet quia nihil eps̃ añ ordinationem debebat ordinato. præterea ordinator uult ordinare, & ordinatus ordinari nullo dato; & ideo non directo vr̃ eſſe ſimonia in ordine, & ideo ſpecialis pœna datur in hoc caſu, cũ alias dans ordinem ſimoniace directò perpetuò debeat eſſe ſuſpenſus, & recipiens non ſolum ab ordine ſimoniace ſuſcepto, ſed etiam ab alijs ſit ſuſpenſus. hic autem non eſt ſuſpenſus niſi ab ordine ſic ſuſcepto, ut hic, & ſ̄. eo. per tuas.

MAndato noſtro recepto, &c. [generalis]. ſ̄. eo. qm̃ ſimonia. [extendi] cum ex tali extenſione nõ multum honoris iudicia creſcant: ſed tm̃ ſaluti aĩæ puideat̃ [utrique] .i. ex parte dantis, & accipientis bñficiũ, ideo ſeruiuit, ut beneficium acciperet, & ille, qui dedit beneficium, ideo dedit, quia ſibi ſeruiuit.

Ne prælati uices ſuas, uel eccleſias ſub annuo cenſu concedant. Rubr.

PRæterea quoniam quidam [epalẽ] Iſti epi iuriſdictionem, quæ ad epm ſpectabat in aliquibus parochijs, uendebant decanis, uel archipresbyteris, ꝙ hic inhibetur. ſed è cõuerſo epi exercentibus iuriſdictionem epalem ſalarium dare pñt. 12. q. 2. charitatem, quicunque. Item non exercentibus iuriſdictionem obuẽtiones tpales uẽdere pñt. j̃. eo. querelam. Rõ diuerſitatis, quia iuriſdictio non dẽt uendi. in auth. ut iudi. ſine quo. ſuf. at in obuentionibus eſt cõceſſum. Itẽ plationẽ, uel aliquod ius ſpũale non põt locare ut hic. Officia aũt temporalia, ut caſtaldiam, ſi pro pecunia cõcedat, licet alias ſit turpis quæſtus, non tñ eſt ſimonia, niſi habeat ſpirituale annexum, & ſic intelligitur. 1. q. 3. Saluator.

QVia in quibuſdam, &c. [ſub annuo] ſic. ſ. tu exercebis talem iuriſdictionem ſuper tales ſacerdotes, & totũ lucrũ, uel pars eius ſit tuum. ſed mihi epõ, uel archiepiſcopo tm̃ reddes, & hoc eſt illicitum, ſed ſi diceret ego tibi p ſalario tuo c. lib. dabo, & tu exerceas iuriſdictionẽ in hos ſacerdotes, & tu dabis mihi totũ lucrũ, hoc eſt licitũ. 12. q. 2. charitatẽ annuo. 23. q. 1. militare. hoc ur̃ ſimonia, ar. 1. q. 3. ex multis uendentes, non ſolum. ſ̄. c. proxi. notatur. de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Regimen eccleſiæ committi non poteſt ſub precio.*
2 *Donatori licet conditiones apponere ſed non ſpirituale.*
3 *An liceat pauperi ſacerdoti locare ſpũales operas, & in nu. 4.*

QVoniam enormis. ¶Regimen] Regimen. n. committi non põt ſub pcio. ſed ſi contingeret, prælatũ infirmum eſſe uel abñtem, bñ poſſet precio dato ſacerdotem uicarium ibi conſtituere. ſ̄. de ap. peruenit. 2. ſ̄. de cle. ægro. de rectoribus. 12. q. 2. charitatẽ. & ille, q locat opas ſuas ſpũales, non peccat, ſi aliunde ſumptus, nõ hẽt. j. q. j. duces. ſi ãt aliũde hẽt ſumptus, licet nõ ſit ſimonia: eſt tñ ſpẽs mali, & iõ nõ locet operas nec impẽdat: qa nõ tenet̃. & idẽ dicimus nõ licere illis q hñt aliũde ſumptus, ꝯuenire, dabis nobis tm̃, & nos oĩ anno faciemus anniuerſariũ. ſed bñ licet & meritoriũ & ꝯſtituere aliquos reditus in aliqua eccl'ia, ut ibi faciãt anniuerſariũ alicuius. & hęc ꝯſtõ põt fieri p illos, qui deberẽt facere anniuerſariũ. ſ̄. de pb. ſignificatũ: ſed donatori redituũ nõ licet ꝯſtituere, nec ſub ꝯditiõe reditus dare ſed pal. decr. ſignificatũ, ur̃ ꝯdicere, ubi dr̃, ꝙ capl'm cõceſſit bñficiũ ſub ꝯdictione. rñ. qa non fuit ſub cõdictione, ſed pure fuit in decr. pal. ꝯceſſum bñficiũ, ſed bñficiũ fuit aliquibus onerib. aſtrictũ p illos, q hoc facere pñt ſed alius donator redituũ ſiue clericus, ſiue laicus hoc
2 nõ põt. ¶† Sed dices imò & laico donatori licet ſuæ rei conditionẽ adiicere. ſ̄. de cond. ap. c. uerum ſed rñ. ꝙ licet donatori conditiones apponere, ſed nõ ſpũales. Redẽptio aũt captiuorũ bñ põt poni in conditionibus rerũ
3 donatarũ eccleſię. x. q. ij. hoc ius. xij. q. ij. aurũ. ¶† Id aũt, ꝙ in prin. huius gl. dictũ eſt, nõ placet, ſ. ꝙ pauperi ſacerdoti liceat locare operas ſpũales. dicimus. n. ꝙ nunquã pauperi ſacerdoti nec ad diem, nec ad annum licet aliquid recipere p officiis diuinis dicendis. ſ̄. tit. proxi. in multis c. ſed credimus, ꝙ & pauperi ſacerdoti, & diuiti licet paciſci cũ aliquo, ꝙ moret̃ in aliqua eccl'ia ut cele-

bret ibi diuina,& certum quid pro hoc accipere:ita tñ, ꝙ nũquam ꝓ diuino aliquid accipiat:imò & in pactis & in intentionẽ debent ſegregari ꝯctus, ut merced, ẽquã accipit, ꝓ diuinis, accipiat, ſed ꝓ manſione, quam facit apud aliquã eccleſiam, uel ꝓ aliis beneficiis, q̃ ibi facit, uel ꝓ recõpenſatione dãnorum, quæ ſuſtinet occaſione moræ, quam ibi ꝯhit, ar.s̃ de rerum permut. ad qões.

4 ¶†Sed dices, ſi habet de proprio, non debet accipere de bonis eccleſiæ.1.q.2. clericos, paſtor. ergo ſi eſt diues clericus, nõ debet accipere tẽporalem mercedem ꝓ diuinis celebrandis in aliqua eccleſia. ¶Sed rñ. de iure eſt, ꝙ ſiue ſit diues, ſiue pauper, ꝙ qui altari[a] ſeruit, de altari uiuat, ſupra de præben. cum ſm Apl̃m. nec contradicũt.c.præal. clericos, paſtor, quæ non loquũtur de clericis ſeruientibus eccleſiis, ſed de aliis abundantibus clericis, qui uolebant uiuere de bonis eccleſiarũ, qui non ſeruiebãt, nec eorum clerici erant.

a ¶ *Altari. Adde quòd hanc eandem opin.tenet Arch.in c.illi qui. 12.q.2.abb.in c.ep̃s, de præben. & in ſua diſpu.incip.*Titius, *& tenet etiam* B. *Tho. 2.2.q.185.ar.2. & referunt Moder.in c. poſtulaſti,col.viij.in fi. ſupra de reſcrip.*

QVerelam &c. [eccleſiam].i. obuentiones eccleſiaſticas, [præſumpſit] ſi nomine eccleſiæ locauit, & utiliter, ſucceſſor[b] tenetur, ſupra de loc.c.j. 12.q.2.huius, quicũq; ſuf.25.diſt. eccleſiæ prin. ſi inutiliter, ſecus ſupra de his, q̃ fi.à præl.cum uos, ſupra de præca.c.ij.& hoc intelligo, ſi non interuenerunt ſolẽnitates debitæ. alias.n.teneret cõtractus, licet poſſit reſtitui in integ. ſi uerò ſuo nomine locauit, non intẽdens obligare eccleſiã, non tenetur ſucceſſor: ſed nec hæres eius, ſicut nec hęres uſufructuarij, niſi inquãtum ad eum ꝑuenerit, ff.loca.ſi qs domum, §.hic ſubiungi. & hoc uerum eſt in miniſtro, uel p̃lato eccleſiæ, ſ.ꝙ ſucceſſor tenetur habere ratum, qđ factum eſt à p̃deceſſore. ſed in canonico præbendario ſecus dicimus: qa ille nunquam põt locare p̃bendam ſuam ultra tẽpus uitæ ſuæ, licet de illa poſſit agere, & ꝯueniri ſicut legitimus adminiſtrator, ut not. ſupra de probatio.c.iij.

b ¶ *Succeſſor. Adde, q, Cardin. in conſil.95. incip.* Reſpõdeo, *ſing. refert dicta* Inn. *hic, & dicit hoc communiter teneri per ſcribentes.*

De magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Rub.

QVoniam Eccleſia [cathedralem,] idem in aliis, quæ ſunt ſufficientes, ĩ eo. quia [eiuſdem] eccleſiæ. ſecus de aliis, niſi ſint paupe res, ĩ eo. quia [beneficium] ſecus, ſi non habeat beneficiũ. 10.q.2.p̃carię.12.q.2. charitatẽ. & Sabinus legũ doctor à ſuis ſcholaribus ſuſtẽtabat̃, ff.de ori.iu.l.ij.§ fi.ſed & ſi habeat bñficiũ, gratis p̃t recipere, ſed nõ exigere [interdicat] niſi forte eſſet ibi nimia multitudo magiſtrorum, uel alia iuſta cã ſubſit.

PRohibeas &c. [ꝓmittatur] ex hoc ur̃, ꝙ ex quo nõ licet ꝓmittere, ꝙ ꝓmiſſio ſit turpis, & ſic ꝙ melior ſit ꝯdõ poſſidẽtis, ff.de ꝯdi.ob tur.cau.l.ij. Rñ. hic ſubuenit̃ dãti nõ in fauorẽ ſuũ, ſed in odiũ recipiẽtis. ſi ł eſ̃ de eo, q dux.ĩ ma.quã pol.c.j.s̃ de ſimo.ueniẽs. vel dic, ꝙ pignus ꝓmittendo non peccat, cũ ſit ſp̃uale. Quid ſi p̃latus nõ dat licẽtiam eundi ad ſcholas niſi primò precio dato? rñ. non eſt ſimonia, ſed eſt turpe lucrum.

QVanto Gallicana. [regere] ſupra eod. cap.primo ubi nota.

QVia nonnullis [cathedralem.] à diuitibus.n.licet accipere, cum ꝑꝑ eos non habeat p̃bendam, arg. 12.q.2.charitatẽ. 14.q.5. nõ ſanè.4.q.3. §.itẽ uenturis, s̃ de ſimo.cum ſit, s̃ de ui.& ho.cle.cum ab oĩ. ar.contra. 12.q.2.gloria. 1.q.3.non ſolum, ff.de uar.& extraord.cogn.l.j.§.eſt quidam.

SVper ſpecula.

De Iudæis, & Saracenis, & eorum ſeruis. Rubr.

PRæſenti cõcilio. [12.ſol.] quos ſi nõ habet, aliunde hoſtiatim quærat, ff.de manu.etiã: uel pro eis quinquẽnio operas præſtet, ff. de cap.& poſtli.l.ult.36.q.1.de rap.hoc tñ c.non loquit̃, ꝙ ipſi ſeruo liceat aliqd dare ꝓ ſua redẽptione, ſed alij Chriſtiano: ſed ur̃ ducendus ad libertatem ſine aliqua donatione pecunię, C.de epi. Deo.§.ult.54.diſt. mãcipia. Ob hoc dixerunt aliq hoc c.abrogatũ. Vel dic, ꝙ hoc c.loquit̃, cum Iudęus paganum emit cã mercimonij, & intra tres menſes uęnalis exponitur, & ꝑꝑ infirmitatẽ Chriſtianus factus eſt. tũc enim nõ debet Iudęi utilitas impediri.54.diſt.fraternitatem [Chriſtianus] non tñ erit ſeruus redimẽtis: ſed reſtituto precio erit liber, inſti.de noxa.ac.§.dominus.

MVltorum ad nos [ſeruetur] .i.in libertatem exci piantur. ¶Liberi] No.originarios eſſe liberos, ergo à legitimis actibns non repelluntur, ar.ff.de teſt.l.j. C.de poſtul.l.ult. ad ordines tamẽ non promouentur. 54.diſt.ſi quis obligatum [debentes] .i.alligati & aſtricti [de his] originariis, uel colonis [damnauit] .i.abſtulit propter ſuam improbitatem.

IVdęi [legalis] C.de Iudę.l.ult.

QVia ſuper his, & infra eodem in nonnullis.

IVdæi.

ITa quorũdam [deferant] C.q̃ res ex. non debẽt.l.ij. C.de cõmer.& mer.eam te.ff.dẽ pu.& ue.coram.§. ſi enim [preciſos] canõ eſt latæ ſniæ [mulctari] hoc põt ſtatuere Papa propter commiſſum à laicis crimen.

IVdęi [hæreditatis] de hæreditate & bonis iõ intromittit ſe eccleſia: qa de nouo ꝯuerſi ſunt, & fingunt̃ miſeræ perſonæ, ĩ de uer.ſig.ſuper quibuſdam. alias.n. ſe intromitteret, ſupra qui fil.ſint leg.cauſam.

COnſuluit.

AD hæc.

SIcut Iudęi. [corpora] non enim reputantur hoſtes. 23.q.8. diſpar. alias enim liceret, C. de ſepulc.uiola. ſepulchro.

QVam ſit laudabile. ¶Paganis] contra.11.q.3.ad menſam, ubi dr̃, ꝙ ſine aliqua indulgẽtia licet uti cibariis paganorum. Rñ. illud olim, qñ pagani non diſcernebant cibos. hodie autem, cum diſcernant cibos, non licet ſine ſpeciali indulgẽtia; ſicut nec cum Iudęis licet cõmunicare. 28.q.1. omnes.ſupra eo. ad hoc, niſi de licentia, ut ar.hic. [temporum] quia tñ in quadrageſima non licet uti carnibus.

SIgnificauit. ¶Redemptionis] q.d.pro cauſa redemptionis licet aliqua portare etiã ea, q̃ uetita eſſent: non tñ poſſunt pyraticam ꝯ Chriſtianicos exercere: qa ſine peccato fieri nõ poſſet: ſed ligna & arma eis portare pro redẽptione licet: quia licet ꝑ ea poſſint offendi Chriſtiani, tñ non eſt directò ꝯ eos. nam & ſi directò ꝯ Chriſtianos uẽderet, & in articulo, qñ, ſ. exerceretur ꝯ Chriſtianos incideret in canonem. Alij tñ dicunt, ꝙ arma & ligna & alia ſp̃aliter eis prohibita ẽt pro redemptione nõ licet eis uẽdere, ar.ĩ.e.ad liberãdam. ¶Treugã] uidebat̃.n.ꝙ facta treuga liceret eis portare res uetitas Saracenis [excõicationis] latæ ꝯ tales.s̃.e.ita.ĩ.c. proxi. [pax] cã dubitationis erat: quia ex quo iurauerat, ꝙ non portaret illuc merces, niſi pax fieret, per cõſequens uidebatur licitum portare, ſi fieret pax.

QVod olim [durauerit] ceſſante illa guerra nõ durat canon latæ ſniæ niſi in lignaminibus & aliis q̃ ſu bſidiũ faciũt eis ad pugnã.s̃.e. ita & ſic loquit̃.s̃.c.ꝓxi.ĩ fi.& ĩ diſpẽdiũ terræ ſan.ĩ.e.ad liberãdã.

ET ſi Iudæos.

POſtulaſti [iuriſdictionis] temporalis.

IN nonnullis.

CVm ſit.

AD liberandam [galeas] qa cum his poſſunt multũ prendere Chriſtianos [in pyraticis] & pyraticã ꝯ Chriſtianos exercentibus. ſecus, ſi ꝯ alios exerceant: uel forte nec ꝯ alios, cum non debeant in pyratica per Chriſtianos inſtrui. hoc autem non placet ꝑꝑ uerbum ſequens, in diſpendium terræ ſanctæ] ipſos] hæc pœnitentia imponitur per ſeculares poteſtates.s̃.eo.ita [aperiant̃] hæc pœnitentia imponitur per eccleſiam.

EX ſpeciali.

NVlli Iudæo.

De hæreticis. Rubr.

DVbiis [in fide] 24.qõ.1. apertè.s̃.de ſumma trini.c.1.

QVi alios.

FIrmiſſimè [uel ſchiſmaticum] hæreticus dr̃, qui ꝑuertit ſacr̃a eccleſiæ ut ſimoniacus.1.q.1.eos qui ꝑ. Item diuiſus ab unitate eccleſiæ.7.q.1.denique. Item excõicatus.4.q.1.qui autem. Item errans in expoſitione ſacræ ſcripturæ.24.q.3.hæreſis. Item qui confingũt nouã ſectã, uel ꝯfictã ſequit̃.24.q.1.h̃rticus. Itẽ q male ſentit de articulis fidei.23.q.1.hæc eſt fides, qm̃ uetus.

SVMMARIVM.

1 *Falſitas admixta in inſtrumento, uel in dicto teſtis, quando ualeat, uel non.*

2 *Sacramenta ab hæreticis recepta an ſint uera & eſſentialia ſacramenta, & in nu.3.*

4 *Ordinis executionem non poteſt dare ſuſpenſus.*

1 FRaternitatis. ¶†Cap̃ta] no.ꝙ ſi tabellio in inſtrumento, uel teſtis in ſuo dicto admiſceat aliquã falſitatẽ ẽt ſcienter, nihilominus tñ ualet iur̃m, & depoſitio teſtis, dũmõ falſitas illa non tangat ſubſtantiã, uel circũſtantias negocij, de quo ſit inſtr̃m, uel reddit̃ teſtimonium. uerbi gr̃a, ſi dicat ꝯhentem eſſe de alia terra, q̃ ſit, uel ſi dicat, affines aliorum eſſe, q̃ ſint. & hoc eſt iuſtũ: qa in his non conſiſtit officium tabellionis, nec teſtis. nihil.n.facit ad ꝯctum, uel teſtimoniũ, uñ ſint ꝯhentes, uel quorum ſint affines. & idem eſt in ſt̃ibus. ſed ꝯ.60.diſt.ſi ad. ubi dr̃, ꝙ non ualet ſcriptura, ubi ẽt officioſum mendaciũ admiſcet̃, qđ nulli obeſt, & alicui prodeſt. So. illud intelligitur, qñ admiſcet̃ circa ſubſtantialia, uel circũſtãtias negocij, de quo agitur. uerbi gr̃a, ſi inter ꝯhentes actũ eſt, ꝙ ſoluat̃ pecunia argentea, & notarius, uel teſtis dicit de aurea, q̃ melior eſt, & utilior eſt ambobus contrahentibus. nam hoc mendacium licet ſit pium & utile, tñ reddit inſtr̃m uel teſtimoniũ inutile. ſi aũt ſuꝑ his, quæ tãgunt ſubſtãtiã ꝯctus, de quo ſit inſtr̃m, uel de quo redditur teſtimonium, uel ſuper circũſtantiis eius, de quibus not.s̃. de accu.c.inquiſitionis, tunc ſiue ignorãter, ſiue ſcienter falſum admiſceat, non ualebit inſtrumentum, uel teſtimonium; quod ſic probatur: quia nunquam debet ponere in inſtrumento, uel teſtimonio, niſi quod in ueritate norit, & uidit; & in hoc nõ poſſet eſſe ignorantia. 3.q.9.teſtes, hortamur pura. ¶Dãnantur] hoc habet locum in exceptionibus ſcripturarum, & in omnibus aliis, qui publica autoritate non habent officium ſibi iniunctum ſimile.9.diſt.ſi ad ſa.16.diſt.c.1.37.diſtin.ſi quid. In ſcripturis autem tabellionum, & aliorum publicum officium gerentium ſecus eſt: quia licet fecerint unam chartam falſam, aliæ nihilominus ualent, quãdiu in officio tolerantur, ar.8.qõ.ult.nonne, & eſt hoc propter publicam utilitatem, ar.ff.de off.præſi. Barbarius dicimus tamen, ꝙ ſi inſtrumentum in aliquo probetur falſum, totum, quod in illo inſtrumento continetur, caret robore firmitatis; ſicut in teſte dicitur, qui ſimiliter publicũ officium habet.3.q.9.pura.ff.de ædi. edic.cum eiuſdem, de conſe.diſt.4.cum non liceat. licet autem dicta cuiuſquam ratione perſonæ niſi alias falſa probentur, redargui non poſſunt de falſo: ſi tamẽ publica perſona accuſata & condẽnata fuerit de falſo, & ex tunc inſtrumenta dicta eius ratione perſonæ robore carebunt.s̃.de teſti.teſtimonium. ¶Alij tamen dicunt, ꝙ ſi in uno inſtrumento plura capitula ſunt connexa ſibi, & unum eſſet acceſſorium alteri, uno caſſato connexa & acceſſoria caſſantur ſecus ſi ſint diuerſa & ſeparata, arg.ff.de mino. etiam.ff.de neg.geſt.cum ac. 2.q.7.§.eſt autem, circa fi. Vel diſtingue, ut s̃.de fid.in-
2 ſtru.ex literis, primò dictum magis placet. ¶†In ſacramentis ſecus eſt: quia ſacramenta ab hæreticis recepte quo ad eſſentiam uera ſunt.32.§.uerum. Item effectũ uirtutis habent, uel proprias uirtutes dignitatis habẽt quia ueneranda ſunt in ſe, & gratiam etiam conferunt ſi qui illa neſcienter ſumant ab eo, quem non putant hæreticum. de Iuda enim conſtat, ꝙ fuit hæreticus, ar. 1.q.1.eos qui, & tamen baptizati ab eo gratiam receperunt. nam alias peccaſſet, qui eum emiſit cum aliis ad baptizandum, cum ſic baptizati ab eo deciperentur.1.quæſt.1.Chriſtus, & cap.dedit. ad idem eſt, qđ dicitur de infantibus.1.quæſt.4.c.2.& 3.idem dicendũ eſt, ſi coactè recipiat ſacramenta.1.quæſt.1. dominus decla.circa fin.& hoc intelligo de coactione abſoluta, uel abſtractiua ſi enim conditionalis eſſet coactio, pec caret, nec gratiam reciperet.50.diſtin. *presbyteros.*
3 ¶†Item eſt neceſſe, ꝙ uoluntatem habeat *illud* ſacramentum recipiendi licet non ab *hæretico: quia alias* ſacramentum reciperet.s̃.de *bãp.maiores.* idem dicen-

dũ eſt ſpecialiter in ſacro baptiſmi,ſ. ut in articulo ne-
ceſſitatis debeat recipi ab hæretico.32.diſt.§.uerum,
circa fi.ſi autem aliter accedant ad ſacramenta hæreti
corum,peccat, qui accedit, nec recipit gratiam.1.q.1.
etiam.& c.ſequentibus. & hoc ex ſola conſtitutione eſt,
qua prohibitum eſt à talibus recipi ſacramenta, quod
ex eo apparet,ꝙ conſtitutio excipit baptiſmum in caſu
neceſſitatis,ut dictum eſt. & idem.32.diſt.§.uerum.nam
cum ſolus Deus gratiam conferat,non miniſter,non at
tenditur,qualis ſit miniſter,niſi in eo,qui ſcienter ꝯ cõ
ſtitutiones eccleſiæ recipit, idem dicimus in omnibus
præciſis,puta depoſitis excommunicatis, & ſuſpenſis à
collatione ſacramentorum, ſiue à iure,ſiue ab homine
ſint ſuſpenſi: qa ſi à talibus ſuſcipiant ſacra, cum à col-
latione eorum priuati ſint,inobedientes ſunt,qui reci-
piunt ab eis,niſi ſit notorius fornicator,& ſimoniacus:
q licet ſuſpenſi ſint à collatione ſacramentorum,tñ in
articulo mortis corpus Chriſti & baptiſmum conferũt
32.diſt.§.uerum. & ẽt cum à talibus licitum ſit hæc ſa-
cramenta recipere, eis licitum erit tangere,non tñ con
ficere.ſ nec credimus licitum ab hmõi extremã unctio-
nem recipere,uel alia ſacra. nã cum ſint gñaliter ꝓhi-
biti,& de his ſpãliter concedatur, conſequens intelle-
ctus patet,ꝙ de cœteris negatur.25.diſt.qualis. diuina
autem ab eo audire debent,quãdiu tolerantur.8.q.ult.
nonne.ſed qđ concedit his duobus ſuſpenſis,idem intel
ligo in oĩbus ſuſpenſis, ſiue ſint ſuſpenſi à iure, ſiue ab
hoĩe. & fortè idem in depoſitis,cum ſimilis rõ ſit in oĩ-
bus.C.de diuer.reſcri.ſi libellum. ſed ſecus in hæretico
uel excõicato,à quibus corpus Chriſti in articulo mor
tis recipiendum non eſt.1.q.1.ſuperueniente:baptiſmũ
aũt poſſunt ab eis recipere.Et hic eſt caſus, in quo lici-
tè cõico cum excõicatis, & hi dando baptiſmũ nõ pec-
cãt. poſſet tñ dici,& nõ male,ꝙ à ſuſpenſis à iure tolera
tis oĩa ſacra,ubi nõ confert executio,ſed grã,ut in pœ-
nitentia, extrema unctione,& cæteris conſimilibus,lici
tè recipiant:qa ſolus Deus ibi aĩs hoc operat,ar.19.di.
ſm.1.q.1.Iudas.ubi autem conferret executio,ut in or
dinibus,& ubi aliqd confert ab ordinatore,non ſuſpen
4 ditur,ut ſ.de ſimo.per tuas,ubi no.¶†Executionem au
tem ordinis nullus ſuſpenſus dat:qa qđ non habet,da-
re non poteſt.1.q.7.Daibertum. & ordinator eſt, qui
dat executionem,qđ ex eo apparet,qa dat ſibi ea,quæ
ſunt ſigna executionis,ſ.planetam,ſtolam,& conſimilia
23.diſt.per totum,& melius.11.q.3.c.ps. ſed p hoc uř,
ꝙ ſi archidiaconus, q dat ſubdiacono urceolũ.23.diſt.
ſubdiaconus,ſit ſuſpenſus,ꝙ ſubdiaconus habet execu-
tionẽ, qđ nõ credo: qa tñ ab epõ recepit executionẽ,
non ab archidiacono.ꝯ.de cõ.diſt.4.Romanus,ubi dicit
ꝙ paganus baptizat,& tñ baptiſmum non habet.ſed rñ
deo,ꝙ baptizans in baptiſmo nihil confert, ſed ſolus
Deus.19.diſt.ſm. ſed plus placet nobis,quod not.ĩ.de
ſchiſma.c.1.ꝯ id,qđ dictum eſt,ignorãtes & coactos re-
cipere grãm in ſacris hæreticorum,ꝯ eſt.32.diſt.§.uerũ
1.q.1.ẽt,& tribus.c.ſequentibus,ubi dř,ꝙ ibi gratia nõ
confertur.¶Sed rñ.non conferri gratiam ſcienter reci
pientibus. uel ideo dicitur non conferri gratiam: quia
poſtq̃ ſciunt, uel baptizati poſt,q̃ facultatẽ habent, p
manus impoſitionem debent eccleſiæ recõciliari.1.q.4
c.2.& 4.& niſi fecerint, peccant: uel aliter, quia ſi ſa-
cerdos bonus eſt, per eius manum ſacramenta proſunt
ſuſcipientibus:ſi autem eſt fictus,eius meritum nõ pro-
deſt.1.q.1.per Eſaiam. aliqui tamen dicunt, ꝙ omnes
ſuſpenſi occulti,uel à iure executionem conferunt, de
hoc no.ĩ.de ſchiſma.c.1.

SI quis epſ [extraneos] quia ex hoc præſumitur, ꝙ
eccleſiam non diligebat, quando extraneos hære-
des eccleſiæ præponebat. uel ſupple hæreticos.q.
ſiue conſanguineos, ſiue extraneos hæreticos hæredes
inſtituat, anathema ſit.

INter eos.

CVm Chriſtus ſupra & infra.c.proxi.

SIcut ait B. Leo [defenſores] hodie quo ad omnes
iſte canon eſt latæ ſententiæ, & non in partibus To
loſæ tantum.

SVMMARIVM.

1 *Cum moritur quis, ad quem transferatur poteſtas faciendi ea quæ ipſe faciebat.*
2 *Ad quem ſpectet determinare de articulis fidei.*
3 *Poteſt Papa de laicis ſtatuere.*

AD abolendam [clerici] repete quæ diximus.
1 ſ.de ma.& obe.his.†Vacante] mortuo aliquo,
ſi uis ſcire ad quẽ transfert ptãs faciendi ea, q̃
faciebat ante,q̃ ſucceſſorẽ habeat, no.qa ſi ea p ſe ſo-
lũ faciebat,ſicut iuriſdõnẽ,& conſilia,& hoc faciet,ille
à quo ea habebat;ut ſi erat archidiaconus,q recepit iu
riſdõnẽ ab epõ,uicẽ eius gerit,ſ.de off.arch.c.1.epſ eo
mortuo eius iuriſdõnẽ exercebit.ſ.de ma.& obe,his,&
hic.ſ.de inſti.cũ ueniſſent. & hæc ſunt uera, ſi neceſſe,
uel utile eſt hoc expediri añ,q̃ ſucceſſor det:alioqn ſuc
ceſſori ſeruabit.ff.de iudi.mortuo.C.de iudi.ꝓperãdũ.
§.ſi aũt,maximè ſi in ꝓximo ſucceſſor ſit futurus.ff.de
ma.uin.l.pe.§.fi.& ſi caplo conceſſit epſ eligere archi-
diaconũ:qa p hoc uř caplo conceſſiſſe,ꝙ eidẽ archidia
cono iura archidiaconalia ꝯferat,eo mortuo ad capi-
tulũ deuoluet pdicta ptãs ſi aũt aliqua faciat p ſe,q̃ nõ
ab aliquo ſunt collata,ſed ſuo iure faciat,ut ſi archidia
conus fundaſſet eccleſiam de bonis archidiaconi, non
capituli,tunc hæc poteſtas non deuoluit ad caplm.ſ.de
conceſſ.præ.c.nulla,ſed ad ſucceſſorẽ tñ.Si aũt aliqua
habeat ab uno,& alia ab alio,cuiq; in eis,quæ ab eo te-
net,deuoluet pdicta ptãs, ſicut eſt uidere in clerico ha
bente bona hřditaria,ubi debẽt ſuccedere hřdes legiti
mi,& bona ecclĩaſtica,ubi debet ſuccedere ecclĩa.ſ.de
teſta.relatũ.12.q.3.& 4.p totũ.¶Itẽ epſ & caplm ſunt
unũ corpus,cuius caput eſt epſ,ar.ĩ.de uer.ſi.cũ cleri-
ci,&cũ inter eos dicat ſpũale ꝯiugiũ ꝯhi:ſ.de teſta.req
ſiſti.§.pe.dicimus,ꝙ ea,q̃ ad epm ptinẽ: ſuo iure,ſicut
eſt iuriſdõ, & ꝯfirmatio platorũ, quã habet hoc ipſo ꝙ
eſt epſ,ꝙ ad caplm deuoluet.ipſo iure,ſ.de ma.& ob.
cũ olim. ſi aũt cũ aliis exercebat aliqd,nõ ad ſubditos,
uel ſupiores,ſed ad ſocios eiuſdẽ collegij deuoluit po
teſtas.65.di.c.ul.ar.C.qñ nõ ne.par.l.j.idẽ fortè dicen-
dũ ĩ abſente,ſiue ex iuſta cã,ſiue ex iniuſta abſit. In ne-
2 gligẽte aũt dic,ut no.hoc de ma.& obe.cũ olim.¶†Hř-
ticos] i.ĩ hřſim iã dãnatã & indubitatã incidẽtes.aĩs n.
ſi de articulis fidei dubitatio oriret,& dubiũ eſſet,qs bñ
uel malè diceret,hoc ſola Romana eccleſia determinat
24.q.1.quotiẽs.17.di.multis [audiẽtia] q.d.nõ ꝓderit
3 eis,ſi dicãt ſe uelle hřſim abiurare.¶†Comites] no.Pa
pam poſſe ſtatuere de laicis.ſed hoc eſt pp crimen.ſi.ſ.
de Iudæ.ita alij dicunt iõ hæc ſtatuta ualere:quia prin
ceps præſens fuit [exempti] ut templarij.

VErgentis [per cen.ec.] no. iudices ſeculares cogi
facere iuſtitiam. 23.q.5. adminiſtratores.

Si ad-

SI aduerſus nos [examine] & malefaciunt, qui li-
tigant.

CVm ex iniuncto [teſtimonium].i.ꝙ miſſus ſit eo
modo,quo ſcriptura pcipit,ſ.ab eo,q habet pote-
ſtatẽ ꝯſtituendi,& mittẽdi pdicatores.uel.i.niſi doceat
de ſe ꝓphetatũ p aliquẽ ꝓphetã,ut Ioã.hic oſtendit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro hæreſi depoſitus ſtatim eſt relinquendus ſeculari poteſtati.*
2 *Abbas, ſeu collegium poteſtatem non habet concedendi alicui licentiam prædicandi.*

EXcommunicamus. excõmunicantur hæretici
[relinquantur] pœna dãnatorum de hæreſi.
1 † No. pro hæreſi clericum depoſitum ſtatim
ſeculari poteſtati relinquẽdũ, q ſi pœnitere
enim vult, eſt ppetuo carcerãdus,ĩ e.c.pen.Scđs caſus
eſt, ſi pp calũniã, uel ꝯtumeliã illatã epõ ſit depoſitus.
11.q.1. ſi qs ſa. Tertius eſt in criẽ falſi, ĩ de fal.ad fal.
alias aũt clericus depoſitus tuẽdus eſt p ecclĩã.81.diſt.
dictum,niſi ſit incorrigibilis,ſ de iud.cum non ab hoĩe
[ꝯfiſcent] corrigitur lex,q̃ defert bona cognatis, C.de
hære. idem de Neſtore [q aũt] qualiter ꝓcedatur ꝯ ſu
ſpectos de hereſi [moueantur] iuřm poteſtatum,& do-
minorum ꝯ hæreticos [ſi uerò] pnĩa dñorum non pur-
gantium terram ſuã de hæreticis [catholici] indulgen-
tia cruce ſignatorum ꝯ hæreticos [credẽtes] pœna cre
dentium,receptatorum,fautorũ,& eorum,q pp ſuſpi-
tionem de hæreſi excõicati per annum in excõicatione
perſeuerãt [regulares] ſupple non pſumant talibus tra
dere eccleſiaſt ſacra [quia uerò] ꝓhibitio pdicationis
2 ſine auctoritate ſuperioris. ¶†Ab ap.ſe.] non ergo ab-
bas, uel collegium habet poteſtatem ꝯcedẽdi alicui li-
centiam pdicandi: ſecus dicerem in licentia celebrandi
miſſam,uel alia officia, quã quilibet ſacerdos ꝯcedere
põt,dũmodò certum ſit eũ eſſe ſacerdotem, ut no.ſ de
cle.perc.c.iij.& ĩ c.ꝓx.qa ibi nõ eſt tñ periculũ eo.ti.
ſicut poſſet dici,ꝙ poſtq̃ aliquis habet officium,uel po
teſtatem pdicandi à ꝓprio epõ,ut ſunt plati eccleſiarũ,
& doct.theologiæ approbati p eum, ad quem pertinet,
uel etiam quilibet alij,qbus hoc concedit,uel ſpãliter,
uel gñaliter,ꝙ quilibet ſacerdos habens curam aĩarum
põt ei dare licentiam pdicandi ſuis ouibus. Item no.ꝙ
licet hoc ſit generale,ꝙ ſoli epĩ poſſint dare licentiam
pdicandi, de ſpeciali tñ priuilegio qñq; & aliis conce-
ditur,ſicut fratribus Prædic.& Minorib. & etiam qui-
buſdam aliis, ſupra de iudi.q̃ ſit [adiicimus] .ſ.uiſita-
tio,& perſecutio ꝯ hæreticos [ſi qui] pœnã nolẽtiũ iu-
rare [uolumus] pnĩa epõrũ nõ pſequẽtiũ hęreticos.

SIcut in vno corpore.

EXcõmunicauimus [redire] ſupra eo. ad abolendã,
§.j. [carcere] arg.contra.C.de pœ.incredibile. ſed
dic hoc ſpeciale in hæreticis.

ABſolutos, quia indiſtinctè loquitur, intelligo &
poſt ſatisfactionẽ: in aliis ſecus.15.q.6.nos,de ele-
ctio.cũ dilect.niſi ſnĩa feratur ſuper abſolutione taliũ:
quia tunc etiam in aliis poſt abſolutionem non reuer-
terctur ad eius fidelitatem,arg.ſupra de diuor.de illa.
¶Manifeſtè] ſecus, ſi occultè, arg.ſupra de ſimo.c.ult.
11.q.3. c.Iulianus. ibi loquitur de apoſtata tolerato,
[tenebantur] in pdictis. ſecus, ſi iuraſſet ei perſoluere
debitum,arg.infra de ſen.excõ.ſi uerè, & no.eſt de hac
materia.15.q.6. nos iuratos. Et etiam ibi arg.ꝙ bona
hæreticorum ante damnationem non confiſcantur, ſu-
pra eo.excõmunicamus,§ j. poſſet tamen dici, ꝙ nul-
lum debitum ei ſolui poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Schiſmatici qui dicantur, & an conferant, uel accipiant ordines, in num.2.*
3 *Irregularitas ordinatoris, uel ordinati an impediat executionẽ.*
4 *Excommunicati minori excommunicatione conferunt ſacramenta, & eorum executionem.*

De ſchiſmaticis. Rub.

1 QVod à pdeceſſore. ¶†Largè dicuntur ſchiſ-
matici qlibet criminoſi. 1.q.1. ſacerdotes.
24.q.3.c.ſectandum itaque; & hi non tenẽ-
tur his pœnitentiis. Aliquantulum minus
largè ſchiſmatici dicũtur excõicati.24.q.3.
Apoſtolicæ, tam ſacerdos, de excõicationis. ex quibus
aliqui ſunt,q non peccãt in excõicatione manẽtes, ĩ de
ſent.exc.inquiſitioni. de his no.ſ de excep.exceptionẽ.
Strictè dicuntur ſchiſmatici,q diuiſi ab vnitate Ro.ec-
cleſiæ conant ſuos epõs, & presb.facere,& ſuas ꝯſtões.
7.q.1.Nouatianus,& contẽnunt ꝯſtões ecclĩæ.19.diſt.
nulli. ¶Idem dico etiam,ſi uelit contra epiſcopum ali
quem aſſurgere,& epiſcopatum tenere,& ſuos ſacerdo-
tẽs facere. 7.q.1. ſcire. 24.q.3. inter ſchiſma; & in his
habet locum hæc decr. nam excõmunicati ſunt ut hæ-
retici, ut hic. ¶Alij tamen dicunt contra in epiſcopis
ſchiſmaticis contra alios epõs tantum dicuntur etiam
ſchiſmatici, q coniurationes, uel conſpirationes faciũt
contra epiſcopos, uel prælatos; & hi non ſunt ſuſpenſi
ipſo iure, ſed ſuſpendendi, & horum ordinationes non
ſunt irritæ: ſed ipſi deponendi ſunt.11.q.1.coniura-
tionum, & 4.c.ſequentib. ſi autem aliqui de aliqua re
licita coniurarent, puta de non obediendo alicui hæ-
retico, uel etiam ut eſſent magis ſecuri, ꝙ inuicem ſe
non proderent de facienda accuſatione alicuius hære-
tici,uel pniciosi prelati,forte malum non eſſet.16.q.7.
ſanè: ſemper tamen præſumitur contra coniuratores.
11.q.1. ſi qui clerici, & maximè ſi coniurent in perpe-
tuum,uel generaliter. nam ſi contra potentem & diffa-
matum cõiurarent aliqui nõ mali,ſed boni uiri, crede-
rem licere [hæreſiarchis] .i.ſchiſmaticis [ordinatis] &
idem de ordinatis ab hæreſiarchis, uel ſchiſmaticis in
infinitum. nam cum nõ habeãt executionem, aliis dare
2 nõ poſſunt.1.q.7. Daibertũ. ¶†Irritas] quo ad execu-
tionem. ordines.n.bene accipiũt, ut no.ſ de hæret.c.ij.
executionem aũt ſchiſmatici iſti nõ ꝯferunt: qa excõi-
cati ſunt ipſo iure,cũ hæretici noĩent,ut hic, & 24.q.1.
alienus,& 3. inter. & hæretici ipſo iure excõicati ſunt,
ſ de hær.excõicamus.24.q.1.c.ij. quidam tñ dicunt, ꝙ
tales nõ ſunt excõicati,ſed excõicãdi tñ.23.diſt.ĩ noĩe,
in fi.ubi dř dãnet,& hi à Papa Alex.excõicati fuerunt.
¶Illi aũt ſchiſmatici,q ab vnione eccleſiæ recedunt, ut
Græci, bene ſunt excõicati ipſo iure, ut in pceden.c.&
19.diſt.nulli. nos dicimus, ꝙ pp nullum peccatum, qđ
ſit in ordinatore, uel ordinato, impeditur, quominus
recipiat ordinatus executionem in habitu,licet exequi
non debeat ordinator,uel ordinatus ordinem ſuum:qa
ligatam habet executionem nexibus iuris,quod cenſet
tali crimine irretitum fore irregularem, ſicut apparet
in homicida,q bene in ordinatione ſua recipit ordinis
executionem,& etiã dat:ſed tñ ligata eſt p ꝯſtõnẽ,quæ
dicit homicidam irregularẽ,ſ de tempori.ord. c.ult.

& ita

& ita pp prædictam conſtitutionem ligata eſt executio eius, ita, q̃ p nullam pñiam põt ſine peccato celebrare, niſi ſecum p Papam fuerit diſpenſatum. ſed tñ confert ordinis executionẽ & dignitatis,& etiam recipit,ut exequatur,qñ erit dignus.alij autem criminoſi,uel adulteri,fures,periuri,& hmõi. licet pp peccatum nõ debeant celebrare,quamdiu ſunt in peccato: tñ nexibus conſtitutionum non babent ligatam executionem ſui ordinis, quin qñcunque egerint pœnitentiam , ſine alia reconciliatione liceat exequi ſuum ordinem,ſalua tñ diſtinctio
3 ne,q̃ no.ſ.de tempo or.ex tenore.¶†Idem dicendum uĩ de irregularitate ordinatoris,uel ordinati, q̃ non impedit executionem,quin conferat habitu & exercitio,arg. 56.diſt.apoſtolica,canon,& c.ult.ſ. de renun.niſi cum §. perſonæ idem dicendum uĩ & de infamia. nam ſimoniaci etiam in beneficio ſunt infames.C. de epi. ſi quẽquã. §.ul.& tamen executionem conferunt.ſ.de ſimo.p tuas. & hoc dicendum uĩ de excommunicatis occultis, & de omnibus alijs,prædictis,q̃ quamdiu tolerãtur ab eccleſia,executionem ordinum conferunt,ar.6.q.2.c.2. & 3. 1.q.1.Chriſtus, & ẽt tales recipiũt executionem licet ligatam,ut dictum eſt de homicida,ſi ſunt indigni,de conſe.diſt.2.nõ prohibeat.nec eſt ɔ.9.q.1.c.j.& iñ.ſ.de epi. qui renun.epi.c.ij.quia ibi loquitur,qñ per ſententiam, uel renunciationem non habebant executionem,nec tolerabantur ab eccleſia,& ideo aliis eam dare non poterant. hoc aũt plus eſt in excõicatis,q̃ ẽt ſi tolerentur , dummõ probari poſſit, ſi uocent aliquem ad ordines, uel alia ſacra,poteſt eis dici,non recipiam hoc à te, q̃a es excõicatus , unde tibi participandum non eſt, & ex hac cã legitima eſt appellatio:ſecus autem eſſe in aliis, puta irregularibus,infamibus,& alijs prędictis;quia nõ eſſet contra eos admittenda talis exceptio, non recipiã hoc à te.quia es irregularis.ſufficit enim, q̃ tolerentur 8.q.ſi.nonne rõ autem diuerſitatis eſt,quia hmõi excõmunicatis,cõicari non poteſt ſine periculo: ſed in aliis ſecus.idem, quod de excõicatis diximus, dicendum eſt de notorie fornicatore,& ſimoniaco.& hoc eſt ea ratione:quia ab eorum obedientia ſua auctoritate recedere licet:32.diſ.§.uerum.ſuſpenſi ab officio & à collatione ſacrorum per ſñiam hominis,item depoſiti pp crimen, q̃ ab officio remouent,ſine quo ordines non conferunt. 31.diſt.Maximi.& ar.eo.diſt.ſi quis cleri,& c.ſi q̃s presbyter. item q̃ renũciauerunt loco & ordini epali, ſ de or.ab epi.c.j.oẽs iſti non conferunt executionem. item remoti ab eccl'ia,uel adminiſtratione,ut quidã dicunt. ſed melius uĩ, q̃ licet remoueatur ab eccleſia , niſi ſuſpendatur,ab ordine,uel officio,non eſt ſuſpenſus,& bñ conferret executionẽ,licet peccet,ſicut uidemus in renunciante loco: q̃a niſi renunciet ordini executionem retinet,q̃a de alterius mandato ordinare põt.ſ. de or . ab epi.c.j.item oẽs,q̃ à ſuſpenſis p ſñiam hominis , uel cæteris, qui executionem non hñt,ordinati ſunt,uel ab ordinatis ab eis in infinitũ,executionem non recipiunt ut hic,niſi per manus impoſitionẽ, uel diſpenſationem fuerint recõciliati. ¶Et quicquid alij dicãt,nõ uidemus aliam rõnẽ,quare nõ dẽt,uel recipiant executionem,niſi quia ſic conſtitutũ eſt.32.diſt.§.uerũ.ſuper charactere aũt,uel gr̃a Dei cõferẽda,q̃ nõ ſunt in ptãte Papæ,nihil
4 ſtatuere potuit ſup nõ peccãtes.¶†Excõicati aũt minori excõicatione pp participationẽ ſacrorum , licet ſint ſuſpẽſi participatione.i. perceptione ſacrorum, non tñ collatione,& iõ oĩa ſacra,& corũ executionẽ cõferunt. j.de cleri.excõ.mi.ſi ce.§.ſi.intruſi aũt,licet ſint inelegibiles,ſuſpendendi,nõ tñ ſunt ſuſpẽſi ipſo iure. argu.ɔ. 62.diſt.c.ij.ſed dic,q̃ ibi loquit alias, qd̃ prælatus intruſus non põt ſubditis,quibus per intruſionem datus eſt platus, conferre ſacramenta, & conferendo non confert executionẽ,nõ quia ſit ſuſpẽſus, ſed quia non ſuis ſubditis nõ põt executionẽ conferre.¶Irritas] hæc plus placet,quàm quæ no.ſ.de ſimo.p tuas,& ſupra de hæreti.fraternitatis, ſed ɔ nos eſt.1.q.1. ſi quis ſimonia. ubi dicit, quod ſi quis eſt ordinatus à ſimoniaco non ſimoniace, tamen de miſericordia, ſuſtinetur.ſo. ibi loquitur de notorio ſimoniaco, & hoc apparet per id , quod ſequitur in eodem.c.niſi probauerit ſe ignoraſſe.eos ſimoniacos:quia nullo mõ cogeretur probare ignorãtiã, niſi præſumptio eſſet ɔ eos:quia non licebat eis ignorare,qd̃ alij ſciebãt.ſed contra nos eſt,q̃ in eodem.c. ſequitur,ſ. q̃ tũc pro catholicis habebãtur , ex quo apparet, q̃ eorum ſimonia non erat notoria. Sol.non dicit, q̃ non haberentur pro ſimoniacis,ſed pro hæreticis. & uult hoc dicere illud.c.q̃ ſiue eſſent notorij ſimoniaci ſiue dãnati hæretici,q̃ nõ eſt cũ eis diſpenſandũ,niſi probarent ſe ignoraſſe eos ſimoniacos.hoc aũt ſcitote,q̃ ſi contrarium diceretur,ſ.q̃ omnis ſuſpenſus ab homine, uel à iure ẽt ignorans non habet executionem ſui ordinis, nec eam poteſt aliis dare, nec ordinati etiã ab eis poſſunt in infinitum licentiam ordinandi alijs dare, intolerabiles abſurditates & infinitæ ſequerentur.uix eñ eſſet aliquis, qui haberet ordinis executionem. item ſi platus meus eſt homicida,uel excõicatus,ita, q̃ nullus ſcit niſi ordinandus, & neceſſitas requirit , q̃ ordinet, nunquid recuſabit ordinationem huius ſuſpenſi ? abſit. 6.q.2.c.2.& 3.item quomodo Chriſtus miſiſſet Iudam, ſi uellet,q̃ occulti ſuſpenſi non haberent,executionẽ ſui officij? & in hac opin.fuit Hugo, & Martinus Hiſpanus,ut not.1.q.1.ſi quis à ſi.& c.reperiuntur. imò plus dicunt aliqui, q̃ etiam ſi ſit nominatim excõicatus, uel damnatus hæreticus,uel depoſitus,tamen ordinatus ab eis ignoranter recipit non tantum ordinem, ſed etiam ordinis executionem , & hoc expreſſe uidetur dicere. c.9. q.1.ordinationes. hoc etiam ipſum probatur rõne: quia ordinator nihil confert in ordinatione, ſed ſolus Deus.32.diſt.§.uerum.non.n.dubium eſt,q̃ recepit ordinem;ergo recipit ptãtem ea faciendi, q̃ pertinent ad illum ordinem , quia ordo eſt ſacrum ſignaculũ, quo confertur poteſtas ſpiritualis,& officium faciendi ea,q̃ pertinent ad illum ordinem. ergo iſte ordinatus habet poteſtatem exequendi ſuum officium, niſi propter aliã cauſam impediatur.probatur autẽ quod ſemper etiam à præciſo hæretico , & excommunicato & etiam hoc ſciens recipit executionem : quia ſecundum omnes ſi conficiat corpus Chriſti confectum erit,ſi ordinet,ordinatus erit,ſed bñ fatemur,q̃ peccat exequendo ordinem nec inuenietis capl'a antiqua, q̃ priuẽt ordinatos hmõi,niſi ſciuerit,ſic.n.loquunt.c.j.q.j.qui pfectionem, uentũ.32.diſt.§.porrò.¶Itẽ cũ hæc pœna non ſit impoſita iure naturali,imò ius naturale uult,q̃ cũ ſolus Deus in collatione operet, quare vicarius Chriſti immeritã ingereret pñiam ignorantibus, licet.n.ex cã decreuerit pñiam ſcientibus ɔ contemptum,tñ iniuſtũ eſt: imponere pœnam ignorãtibus.ſine cã.ſed decre.noua.ſ.de epi. qui renun.epi.c.ſi. dicit ɔ.ſ.q̃ ordinatus ignoranter ab excõicato indiget diſpenſatione:ſed certe cũ illa decre. ſic intelligatur ut iacet, ſi cõtra antiqua iura, & contra naturalem æquitatem,debet recipere ſanum intellectũ q̃a nõ eſt præſumẽdũ,quod & iura alia & naturalẽ equitatem uoluerit uno uerbo tollere.ſ.de ele.eccl'ia ura. ¶Intellige ergo dec. quando ignorãtia erat ſupina, ſed & huic

& huic expoſitioni uĩ contradicere.ſ.de epi.qui renun. epi.c.1.ubi dĩ,q̃ ſi non ſit ſupina ignorantia,q̃ põt epiſcopus diſpenſare: ſed dic illud ideo eſſe,quia nõ poteſt eſſe ſine ſuſpitione ſcientiæ poſt, quam manifeſte renunciaret,& nec probabat contra:quia ſi probaſſet,nunquã eſſet neceſſaria diſpenſatio.9.q.1. ordinationes . põt tñ dici , q̃ iuſta cã fuit ſtatuendi nouum ius ɔ naturalem æquitatẽ,ne in tam notorijs factis,ſicut eſt contra renũciãtes,& ɔ nominatim excõicatos & præciſos,nullus admitteretur ad excuſationẽ ſine diſpenſatione. nec illud uĩ,q̃ poteſtas exequendi tollatur omnibus ordinatis ab eis in infinitum: quia non extenditur niſi ad ordinatos a præciſis nominatim, nec etiam extẽdit ad alios ignorantes,de hoc no.ſ.epi.qui renun.epi.c.1.[careant] no.ſ de ele.nihil.¶Quid ſi aliqua quæſiuit nomine eccle.ar. q̃ ualeat.C.de legi.quod fauore.

Fraternitati [perſona] Nam ſchiſmaticus etiã receptus in honore ſuo cum ordinato a ſe diſpenſare nõ poteſt,ar.1.q.5.præſentium.

SVMMARIVM.

1 *Quotuplex ſit apoſtaſia, & qualiter puniatur apoſtata , in nume. 2.*

3 *Pſalmiſta, & lector an gaudeant priuilegio clericali.*

De apoſtatis, & reiterantibus batiſma. Rubr.

1 Præterea dici.† Triplex eſt apoſtaſia . prima perfidiæ,ſ.qñ quis recedit à fide.2.q.7. non põt.Secunda obedientię.ſ.qñ tranſgreditur præceptum prælati,uel ſacris canonibus nõ obedit 3.q.4.alieni.ſ.de ma. & obe. ſi quis, & tñ obediendum credit:alioquin eſt hæreticus,& ſchiſmaticus.19.diſ.nulli.Tertia irregularitatis,ſ.cũ q̃s a ſtatu ſumptæ religionis recedit,de qua hic j.c.ult.& no.ſ. de tem.ord.ex parte.hoc autem fit multis modis dimittendo tonſuram,uel coronam,accipiendo uxorem,abijciendo religionis ueſtem,uel clericalem redeundo ad
2 ſeculũ.20.q.3.c.1.2.& 3.27.q.1.oẽs,& hic c.j.¶† Apoſtata perfidiæ punitur & deſtituitur,ut hæreticus : quia in ueritate hæreticus,& excõicatus eſt.Apoſtata inobedientiæ.i.qui non obedit prælato,uel canonibus, repellitur ab accuſatione, & teſtimonio, & excõicatur , & ẽt deponitur,& iudici ſeculari aliqñ traditur.3.q.4.ſiquis a ſuo.11.q.3.ſi autẽ uobis. apoſtata irregularitatis eaſdem pœnas patitur.16.q.1.legi.50.diſt.c.ul.21.q.5.c. ſi quis a proprio,& ẽt ſi non ſe emendauerit poſt monitio
3 nem,caret priuilegio clericali,ut no.j.¶†Item no.H. dixit,q̃ nedum alii,ſed ẽt pſalmiſta,& lector ſemp gaudebunt priuilegio clericali;& ulterius non poſſunt uiuere ſeculariter,nec fieri milites.21.q.3.eos. ſed alii ɔdicunt,ſ.quibus & nos ſentimus diſtinguendes,ſi ſumpſit aliquid pœnitus ɔrium ordini , ut ſi accepit ſecundam uxorẽ,uel corruptam,uel fecit ſe militem,& ſæua exercuerit,tunc priuatur omni priuilegio clericali.84. diſt. quiſquis.ſi uerò non fecit pœnitus aliquod ɔrium ordini,ſ.ducendo uirginem,uel faciendo ſe militem, dummodo nõ exerceat ſæua,põt uiuere clericaliter, & priuilegio clericali gaudere.32.diſt.feriatim , ſi qui uerò. ſed ſi uelit uiuere ſeculariter negociando,tabernam tenendo,uel tonſurã dimittẽdo,tunc nullo gaudebit priuilegio ſ.de cle.cõiu.Ioãnes,& c.ſe. Alii tñ dñt, q̃ gaudebit priuilegio canonis, ſi q̃s ſuadẽte, qd̃ in fauorem clericorum eſt introductum,& ideo illi renuntiare nõ põt.ſ.de fo.compe. ſi diligenti.& hoc ſatis uerum credo ante,quã moneatur: ſed poſtea non gaudebit, ſed in omnibus laicaliter ſe habet.c.autem.20.q.3.eos, nõ obſtat: quia loquitur de conſtitutis in ſacris ordinibus,qd̃ ex eo apparet,qd̃ in eodẽ c.dicit,eos, qui ſemel taxati, ante ſacrum aũt ordinem taxari non poſſunt.Item ex ſine eiuſdem.c.hoc apparet,ubi dĩ , q̃ cogũtur redire ad ordinem; qd̃ non fieret,ſi in ſacris non eſſent.& ſm̃ præmiſſam diſtinctionem erit de foro ſeculari, uel clericali,niſi ɔdicat conſuetudo,quæ iuriſdõnem tribuit.C.de emanc.lib.licet. [cleri] de religioſis loquitur,uel de cõſtitutis in ſacris ordinibus. ¶Liberari] j.de ſen.excõ.ſi uero.2.contra ſol.hic loquitur, qñ per omnia habebãt ſe ut laici:illud,qñ dimiſſa corona in aliis agebãt ut clerici,uel etiam cã leuitatis.uel hoc non negatur , quin capientes tales ſint excõicati: ſed q̃ talibus clericis per eccleſiam non ſuccurrebatur,uel illud habet locum,qñ non eſt monitus,q̃ habitum portet.hic aũt, qñ eſt monitus.j.de ſen.exc.in audientia.prima ſolutio probatur j de priui.ex parte tua.

Ex literarum tuarum [publicum] repete,quæ diximus.ſ.de temp. ord.ex tenore.

Tuæ fraternitati.De apoſtaſiæ crimine hæc decre. loquitur,qñ conſtabat aliquem clericalem habitũ depoſuiſſe.& cum eſſet monitus,q̃ reſumeret,rñ:q̃ hoc ei licebat,cum eſſet in minoribus ordinibus conſtitutus e contra uero dicebatur,conſtat q̃ habitum dimiſit, & fama eſt, q̃ erat in ſacris ordinibus conſtitutus , uel q̃ erat canonicus regularis ; unde ſtatim uel habitum reſumere,uel ſe purgare debebat:& dñs Papa pro hoc ultimo pp infamiam ſententiat.Fatemur.n. q̃ non in ſacris ordinibus conſtituti non dicunt apoſtatare,ſi clericatum dimittunt.ſ.de ui.& ho.c.l.c.ex literis,ſ.de cle.cõiu.Ioannes.84.di.quiſquis.

Quidam [ritus] forte in obſeruationibus feſtiuitatum,uel in diſcernendis cibarijs.

A Nobis expetijt [apoſtatis] q̃ relicto habitu religionis uiuunt ſeculariter. ſi autem apoſtatarent deuiando a fide,punirentur ut hæretici.ſ.de hære.excõicamus.§.j.ſi autem per inobedientiam apoſtatarent,punirentur, ut 19.diſt nulli.

Conſultationi [In apoſtaſia] ſi antequam ſumeret, dimittere, apoſtaſiam, & reconciliatus poſtea reciperet ordinem, ſine diſpenſatione in eo remaneret .

De his, qui filios occiderunt. Rub.

Veniens.

Intelleximus.

De infantibus.

De infantibus, & languidis expoſitis. Rub.

Si à patre [ſciente] Nam ſi aliquo ignorante uel inuito expoſitus:eſſet nihil ei præiudicaret: imò eum reſtitutis expenſis repetere poſſet. C. eodem l.j. [infans] ſecus in non infante,niſi ſit languidus. C. de La. libe. tollen. l. j. § ſed

ſed ſcimus[ſeruus]idem de colono.ſi autem nō exponit
ſeruus,ſed denegantur ei alimenta , ſiue ſit infans , ſiue
maior,non eripitur in libertatem, ſed pro derelicto ha
beri uidetur.ff.pro derelicto.l.ul.& ideo occupanti con
ceditur [uindicare]C.eodem.l.ul.niſi illum,qui eſt. ff.
de nup.patrem.

De homicidio uoluntario, uel caſuali. Rub.

SI quis per induſtriam [& per inſidias.] Et ꝑ,
i.qualis eſt publicus latro,qui inſidiatur ſtra-
tis,qui non gaudet immunitate eccleſiæ.ſ. de
immu.ecc.inter al.uel loquitur de altari ue-
te.teſtamen.quod non erat eius auctoritatis, cuius ſunt
noſtra altaria.

INterfeciſti [A toro] uxoris , cui tñ debet reddere
debitum.23.q.4.§.ul.[gladio] hoc prohibet cuique
pœnitēti.34.q.2.admonere,de pœ.di.2.dolendum [me
ditatione] ſi caſu.23.q.5.de occidentis [Fecerit] caſu
fortuito:uel hic loquitur diſpenſatiue.

SI perfodiens] nocte.i.furtim domum intrans. hic li
cet immunis ſit a peccato,irregularis tñ eſt. [intelli
gitur] incipiunt uerba Aug. [diſcernere] ff.ad l.A-
quil.itaque. §. lex ff.ad l.Cor. de ſic. furen. [defende-
rit] & præuenire eũ poſſum in occidendo.C. ad l. Cor.
de ſic.l.ij.& iij.

CVm iuramento [repudiaturus] ff.ſo.ma.ſi conſtan
te.§.iij.

SI quis [homicida] De hoc no.j.eod.ſicut ex litera-
rum.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur is,qui bona alterius occupauit , ad illorum reſtitutio nem .*
2 *Ad quid teneatur is , cuius conſilio aliqua ſicta eſt rapina , uel deuaſtatio, & uide de hac materia multa uſque ad numero 5.*

SIcut dignum.[illi aũt] pnīa illorum, qui ani-
mum habuerunt occidendi,feriendi, & capien
di [manuum]i. licet manus in eo non iniece-
rit [illi etiam] pnīa prohibentium uim fieri occiſori-
bus, [qui uerò] pnīa incitantium regem ad odium [hi
quoque] pnīa cuſtodientium ſarcinas occiſorum. [eos
in ſuper] pœnitentia occupātium ſpolia ſancti uiri,uel
1 ſuorum. ¶ † Occupauerint] ſolummō occupata a ſe re
ſtituere tenentur: quia non fuerunt culpabiles in occu
pationibus,quas alii fecerunt,licet ſimul concurrerent
in rapinis faciendis.ſi autem in eis culpabiles fuiſſent,
tunc diſtinguendum eſt,an conſilio fuerint culpabiles ,
ſcilicet quia conſuluerunt aliis,ꝙ raperent, & tunc te-
nētur inſolidum conſiliatores ; quod ex eo apparet : qa
dolo & conſilio ſuo hoc damnum ſenſit, ar.ff.de do. ꝙ
ſicut,& l.cum quis.& licet ui bo.rap.uel interdicto, un
de ui.non poſſit quis conueniri:de conſilio tñ,ſi nō ſcit
ↄ quem intentantur iſtæ actiones,uel ꝑꝑ defectum pro
bationum,uel ꝑꝑ timorem,uel ꝑꝑ aliam cauſam in de
fectum ↄ hunc conſiliarium cōpetet actio de dolo,ar.ff.
de do.l.j.immo plus uř ſm̃ conſilium animæ:quia etiam
ſi bene haberet actiones ↄtra alios,ſed eas nollet exer-
cere ſiue ex iuſta cā,ſiue ex iniuſta,ꝙ cōſiliarius in hoc
caſu ſatisfacere debet niſi liberaliter raptus dimitteret
raptori. nam tunc credo conſiliatorem liberatum: quia
liberatus eſt ille,qui primo & principaliter tenebatur,
& qui res habuerat: ſed ſi conſiliarius abſolutus eſſet ꝑ
ſpoliatum,non crederem liberatos alios,ad quos res ꝑ
uenerunt,niſi expreſſe intellexerit eos liberare : nec ēt
illum,qui rapinam fecit,ēt ſi de rapina nihil habuerit:
quia naturaliter & de iure diuino conueniens eſt, quòd
ſublato principali tollatur acceſſorium: ſed non ē con-
uerſo.ſ.de conſti.tranſlato.Immo plus dicimus, ꝙ etiā
ſi liberaliter liberetur principaliter raptor, non pro-
pter hoc liberaī conſiliarius,quin debeat reſtituere , ſi
qd ad eum peruenit de rapina,niſi alius ꝓ eo ſatisfeciſ
ſet.nam in hoc caſu in conſilio animæ dicendum eſt cō
ſiliario,ꝙ ſatisfaciat illi principali, qui ꝓ eo ſatisfecit
non offenſo, cui iam ſatisfactum eſt.ſecus autem fieret
in iudicio . ſi uerò non dedit conſilium de rapina fa-
cienda,ſed iuit cum raptore,non ut iuuaret ad rapinam
quam diſſuaſerat:ſed ut iuuaret eum,ne lædi poſſit ab
aliquo, tunc ſi raptor eſt inuentus in rapina,ille , q iuit
ut perſonam ſolam liberaret ſine rebus,non teneī ali-
cuius rei: quia nulla res ablata eſt . ſi uero aliquas res
aſportaſſet,tunc tenetur,quia opem dedit ad rapinam,
& ſi non conſilium,dummō ſine eo non potuiſſet res a-
ſportare : quia ſi ſine eo aſportare potuiſſet, tunc nō te
neretur.ſi autem nullas aſportauit,ſed tñ alias damnũ
dedit ; tunc nullo modo tenetur iſte , qui diſſuaſit ra-
pinam, ſed tātum iuit, ut perſonam liberaret, niſi forte
raptor nullatenus iuiſſet,niſi alterius comitatum habe-
ret. nam in iſto caſu ſemper tenetur,quia & ſi diſſuaſe-
rat,tñ opē præſtat,uel facto conſuluit. ¶ Sed qd ſi mul
ti comitati ſunt aliquem ad faciendam rapinam,uel de
uaſtationem aliquarum rerum,& uolentes præſtare ei
opē in deuaſtatione,uel ad defenſionem ſuam , ne lædi
poſſet,uel ibant,ut impedirent aduerſarios, & ut com-
peſcerent,ſi uellent prohibere rapinam, uel deuaſtatio
2 nem. ¶ † Ad hoc ſic rñdemus, ꝙ ſi iuerunt,ut iuuarent
ad rapinam,non tenentur in conſilio animæ,niſi de ra-
pina,quam ipſe fecit, uel quæ eius auxilio eſt facta. &
ideo ſi multa rapuit, uel deuaſtauit iſte principalis ra-
ptor ſine auxilio alterius, quæ etiam rapuiſſet uel deua
ſtaſſet,etiam ſi eũ comitatus non fuiſſet,in nullo tene-
tur: quia nec facto, nec conſilio rapinam , uel uaſtum
iſtud fecit,licet ad hoc iuit, ut faceret. hoc ſaluo, quia
& de alijs uaſtis,quæ non eſſent facta , ſi ipſe cum aliis
ibi non fuiſſet,tenetur in uirilem portionem.ſi eius &
aliorum timore fecerunt alii uaſtum.Et eſt rō diuerſi-
tatis inter conſilium,& auxilium,quia auxilium reſtrin
gitur tm̃ ad illa,in quibus auxiliũ præſtitit, ſed cōſiliũ
3 euagatur ad omnia damna.¶ † Sed ſi nullius timore di
miſſa eſt rapina,uel uaſtum,ſed timore omnium ſimul,
tunc ſinguli pro ſingulis damnis tenentur inſolidum,
quia quilibet in quolibet damno opem dedit. Alii tñ
in hoc caſu dicunt melius , ut uř , ꝙ tm̃ pro portione
ſua tenetur quilibet,uel pro uirili parte; ita tñ, ꝙ ha-
beatur æſtimatio eorum,ut qui ſtrenuior eſt,& qui ma
iorem timorem incuſſit aduerſariis,in plus teneatur. ſi
aũt iuit tm̃,ut defenderet eos; tunc,ſicut dictum eſt, in
nihilo tenetur,dummō hoc certum ſit aduerſariis:quia
ſi aduerſarii crederet,ꝙ in auxilium raptorum ueniſ-
ſent,& propter hoc non auderent defendere rapinam,
probabilis dicitur præſumptio eorum ; & ideo in hoc
caſu bene tenentur,ſicut ſi iuiſſent , ut rapinæ auxiliũ
4 præberent.¶ † Et idem dicimus de illis,qui uadunt cā
pacificandi:quia hoc ipſum aduerſariis ſignificare de-
bent:

bent:aīs uideni eſſe culpabiles,ſi aduerſarij ꝓbabiliter
dimittant timore eorum,ꝙ ſuas res non defendant.ſi āt
iuerunt cum raptore,ut prohiberent aduerſarios impe
dire uaſtantes & raptores : tamen ſine dubio tenentur
inſolidum,ſicut ipſi raptores,ſupra eo.c.§.j.ſi autē cul-
pa,uel negligentia ſua dedit quis damnum, ut ſi nō be-
ne cohibuit ignem, ne ad domos aliorum uagaretur ,
tunc tenetur actione.l. Aquil.ff.ad l. Aquil.qui occidit.
§.in hac. ¶ Sed tamen in foro pœ-
nitentiali non uř,[a] ꝙ teneatur ad
emendā damni ; & pœna eſt ei im-
ponenda de negligētia, non pœna
de dāno, arg.15.q.1.inebriauerũt.
Lex aũt ciuilis, quæ intendit circa
conſeruationem patrimoniorum,
conſtituit , ꝙ ēt ad reſtitutionem
damni tenereni.Item bñ fatemur,
ꝙ ſi aliquo mō intenderet ꝑ ignē
dare damnum , ꝙ ēt tunc in foro
pnīali condemnareī. & idē dico ſi
b non intenderet, ſed in lata culpa[b]
eſſet, ut ſi ignē ꝓiiceret in domũ
plenā ſtipula.hoc aũt gñaliter te-
neas , ꝙ quicunq; ſatisfecerit ad
plenum læſo, alij ulterius in foro
pnīali ſatisfacere non cogiī: ſed ei
cōpenſare debent q ꝓ omnibus ſa
tisfecit. & hoc quidem ſic obtinet
in conſilio animæ:ſed in foro iudiciali.ſi poteſt diſcerni
damnum, uel factum unius à damno, uel facto alterius
nullus tenebiī niſi de ſuo dāno,uel facto,& ſic uř dicere
l.ff.ad l. Aquil.item Mela.§.ſed ſi plures,& tribus.§. ſe-
quentibus & l.ita uult.§.fi.ff.de fur.uulgaris,& §.fi.ſi āt
non pōt diſcerni, quilibet teneī inſolidum.ff.arbo. fur.
cæſa.ſi plures.ff.de poſtu.l.j.§.ſi apud,& l.in depo.24.q.
ultim.§.fin.Nec eſt contra.ff.depoſiti,ſi duo,ubi innui-
tur, ꝙ etiam ſi diſcerni non pñt damna , ꝙ tantum pro
parte condemnari debent , & illud eſt uerum,qñ agitur
cōdictione furtiua,uel depoſiti: ſed ſi agitur.l.Aquil.ꝓ
uaſis confractis , tunc bene fiet condemnatio cuiuſque
inſolidum:& hoc ſonat litera eiuſdem legis. ubi dicit ,
ꝙ nemo liberaī niſi rei integræ ſolutione:ſupple ſi agaī
l. Aquil.quidam etiam dicunt hoc obtinere in cōſilio
aīæ,& hoc obtinet in his delictis, ubi quis non tenetur
neque de opere,neq; de conſilio: quia ſi de eis teneret ,
tũc quilibet teneretur, ēt ſi damna diſcerni poſſent.[il
lis præterea] pœnitentia participantium occiſoribus
excommunicatis [clericos] pœnitentia clericorũ præ-
ſtantium conſilium,& auxilium morti eius[ſeparatim]
quando.n.omnes cantant ,& ipſi cantare poſſunt.

a ¶ *Pœnitentiali nō uidetur.* Fel.in c.1.*col.* 11.*uer.tertius caſus ſupra de conſt. dicit hoc ſingula & Rom. ſuo ſing.cv. ſequitur. d.* Ant.& Ab.*in d.c.j.& Abb.in c.dilecti col.*6.*de ar.& c.quo niam contra,col.* 13. *de proba.& in c.cum cauſam,col.6.ſupra de conſt.*

b ¶ *Sed lata culpa.* Ad *de* Fel.*in c.*1.*col.*12. *circa medium,ſupra de conſt.*

PResbyterum. ¶ Percuſſit] leuis enim caſtigatio eis
conceſſa eſt.ff.ad l.Aquili.præceptores , & l. ſed &
ſi quemcunque.§.ultim.23.quæſt.5.c.j.infra de ſentent.
excommuni.ſuper eo uero. 11.q.1.ſi quis nō iratus,arg.
contra [percuſſione] qualitercunque quis committat
homicidium ſiue facto,ſiue mandato,ſiue conſilio,ſiue
ad ſui defenſionem, homicida eſt, & irregularis.l. diſt.
ſi quis uidua , & non ſolum ſi ex percuſſione mortuus
eſt,ſed etiam ſi infirmitatem incurrit, unde moreretur
ut hic,infra eo.ad audientiam l.diſtin.ſtudeat. ſi autem
caſu fortuito homicidio committat, non dicitur homi
cidium committere,nec fit irregularis,infra eo. lator,
& quinque.cap.ſequentibus.23.q.5. de occidendis, niſi
culpa præceſſiſſet caſum j.eo.continebatur , ad audien
tiam,exhibita,Ioannes capitu.ultim. homicida autem
ante baptiſmum ſiue ex officio,ſiue ex uoluntate fece-
rit homicidium , non eſt irregularis: qa omnis ſequela
peccati delecta eſt 26.diſt.deinde.l.diſt. ſi quis poſt re-
miſſi.lj.diſt.aliquantos.alii tamen.dicunt contra,ut no.
ſ.de diuor.gaudemus,in fi.

COntinebatur,&c.[ſolet] ob hoc fuit aliquantiſper
culpabilis iſte diaconus [accinctus] ita, ꝙ uiſui pu
blico non patebat: imò inſiliens iuſte excuſari potuit, ſi
eam non uidit [aſcendere]hic diaconus fuit in culpa:qa
ita leuē ludũ cũ laicis facere non debebat,&quia falx oc
culta erat. Item cum conſuetudo eſſet,ꝙ perdens equi-
taretur,debebat ſe talem reddere, ut ſine periculo poſ
ſet equitari.Sed dices,cum ipſe non equitaret, non de-
bet ei imputari. Reſpon. imò debuit ei imputari, quia
licet potuit iuri ſuo renunciare ius tamen alterius non
potuit auferre.

LAtor pſentium [luderet] forte ad ſcaccos,uel alio
ludo leui,qui non eſt ludus noxius de iſto aũt ludo
ſurrexit occiſus,& alium in terram proiecit,cuius cul-
tello mortuus eſt.hic ergo in nulla culpa fuit , cum nec
ludũ noxiũ faceret,nec ſe potuit pparare,ut ſocium nō
læderet ſubito ab eo inuaſus, & ſic non eſt ↄ.ſ.c.proxi.
uel loquitur de diſpenſatione,ibi de rigore.

SVſcepimus [uoluerunt] & licite [dimiſiſſet] in hoc
peccauit:quia duos,licet ligatos,in unius ptāte dimi
ſit[occidit] & malè.debebat.n.fugere,& ſic non occidiſ
ſet,neque occiſus fuiſſet [ſtudeat] ex quo. n. res habe-
bat debebat abſtinere à uinculis.

DE cætero.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis dicatur ex homicidio incurriſſe irregularitatem, uide multa pulchra uſque ad nu.8. & an ſemper homicida ſit irregularis, in nu.9.*

AD audientiam.[quæ cingulo] in hoc maxima
fuit [minoribus]ex diſpenſatione [infirmita
tem] quam non incurrit occaſione uulneris.
1 † No.ꝙ ad hoc, ꝙ aliquis incurrat irregula-
ritatem,& peccatũ ex homicidio, ſufficit, & eſt neceſſe,
ꝙ interuenerit uel ↄſilium, uel pceptum, uel factũ, uel
defenſio occidentis.l.diſt.ſi quis uiduam.& intelligitur
cōſilium,uel mādatũ dediſſe in morte alicuius, qñ ſua-
ſit illud,uel rogauit,uel mandauit,uel alias conſuluit,
utilitatē,q̃ ſequiī ex homicidio oñdendo : ſed & q non
cōſuluit homicidiũ,ſed cōſuluit id,uñ ſequitur homici
diũ,irregularis eſt,ut ſi ſuaſit iactũ machinæ,uel baliſtę
uel ꝙ uadat ad capiendũ caſtrum,ꝙ non pōt de facili ca
pi ſine morte hoīum. nam ſi illi occidāt hoīes in captio
ne caſtri,irregularis erit.Captioni.n.caſtri,&iactui ma
chinæ nimis affine eſt occidere hoīem.ſecus tñ uř,ſi mā
daret, ꝙ ſi proditionaliter capereī, uel furtim:qa tunc
licet illi,qui uadunt,ut habeant caſtrum , aliquem oc-
cidant ꝑꝑ hæc conſiliarius non eſt irregularis, niſi eſſet
uериſimile,quod hoc fieri non poſſet ſine morte homi-
nis. ¶ Alij tamen dicunt , & forte melius,quod cum il-
licitum opus conſulat , irregularis , erit etiam ſi caſu
ſequatur inde mors,argumen.ſupra eo.continebatur, &
not.ſupra eo.presby. idem,ſi mandauit aliquem uerbe
rari:quia ſatis eſt credibile,quod uerberatus ſe defen-
det.ſed ſi inſiſteret conſilio liciti operis, ut quod cape-
retur maleficus, uel aliter conſimilis,tunc non fit irre-
gularis cōſiliarius,ēt ſi capiens maleficũ eum occidat:
quia

quia hoc non conſuluit, ar.j.c.ſi.tñ ſꝑ ſit irregularis, ſi
directo in mortem alicuius conſilium dedit.ſ. ne cleri.
uel mona.ſñiam.¶Item non intereſt, ſi ille, cui conſulit
homicidiũ ſtatim faciat homicidiũ poſt cõſiliũ, uel poſt
ét longo tꝑe interpoſito niſi ꝯriũ diſſuaderet, & primũ
cõſiliũ reuocaret: imò & plus uř neceſſe, ꝙ ét illi, de cu-
ius morte tractatũ eſt, denunciet, ꝙ ſibi caueat, niſi firmi
ter & probabiliter credat, ꝙ poſt reuocationẽ cõſilij re-
uocetur ille cui conſultũ eſt homi
3 cidiũ, à propoſito occidẽdi. ¶†In
eo[a] aũt qui mandaſſet fieri homici
diũ, pro ſe uideretur ſufficere, ſi tã
tum ꝯriũ mandaret: uel ſi pacẽ ini-
ret cum occidendo, uel parentelã
uel aliam amicitiam cum eo ꝯhe-
ret, ſciente eo, cui mandatum erat
de occidendo, ar.ff.de admi. tu.l.j.
¶Et eſt rõ diuerſitatis: quia quãdo
mandato alterius, & pro alio tãtũ
fiebat homicidium, vř ꝙ ꝯrio mã
dato, uel ꝯria uoluntate oneroſa,
dẽt ab homicidio ceſſare. ſed ubi
non ſit homicidium pro alio, ſed
ꝓ ſe, ille, qui conſuluit, ſꝑ debet ꝯ
ſuadere, & ét plus facere, ſi hoc di
ctat ꝯſcia; caute tñ, ne procedat. ſi aũt anteꝗ̃ reuocet cõ
ſiliũ, procedat, ſed poſtꝗ̃ conſulentẽ iã pœnituerat, tũc
vř, ꝙ irregularis ſit, quamuis tꝑe homicidij fuerit in
4 charitate.¶†Si aũt aliquis conſuleret alicui, ꝙ proijce-
ret ſe in mare, uel ꝙ alias ſe occideret, credo ꝙ eſſet ir
regularis, ar. prædicti.c.ſi quis uiduã. ſed ſi conſule et
alicui, ꝙ occideret aliquẽ, & ipſe, cui cõſultum eſt, occi
dať ab illo, quẽ occidere debebat, dicũt quidã, ꝙ irre-
gularis eſt: qa cõſilio illiciti oꝑis dat operam. uñ qcqd
mali ꝯſilio culpa, uel caſu inde contingit, ſibi imputan-
dũ eſt, ar.ſ.e.continebať, & c.ſuſcepimus. ¶Itẽ neglectũ
& non bñ examinatũ vř hoc conſilium. debuit.n. exami
nare, ꝙ non ſolũ poterat occidere aduerſarium, ſed ét
ipſe poterat occidi, & ſic uř irregularis.l.di.ſæpe.¶Alij
tñ dicũt ꝯ.ſ. ꝙ nullo mõ conſiliarius ꝑdictus eſt irregu-
laris ex ꝑdicto conſilio: quia nullum ꝯſiliũ dedit in mor
tem huius imò nolebat. bñ.n.uidetur, ꝙ ſi fraudulenter
dediſſet, ſ.ut occidereť, ꝙ tunc eſſet irregularis, ar.præ-
5 dictorum.c.hi, & ſæpe.j.e.ſignificaſti. ¶†Et ſi obiicias,
quia fuit malum conſilium, & magnæ negligentiæ, fa-
teor, ꝙ fuit malũ conſiliũ, & negligẽtiæ, ſed non fuit ad
mortẽ eius, nec fuit negligẽtia in morte eius: qa ꝯſiliũ,
ſic dẽt intelligi, ut bñ ſibi caueat, & in loco, ubi ipſe &
ſui occidi nõ poſſint eũ occidẽdo. nã bñ dicũt hi, ꝙ ſi in-
citaret aliquẽ ad occidendũ aliũ ubi periculũ eſſet, ꝙ
bñ eſſet irregularis, ét ſi ille, cui conſuleret, eſſet occi-
ſus. Sed ꝯ ſꝑ apparet, ꝙ non fuit diligens, nec bonũ cõſi
liũ, ex quo, q ꝯſiliũ recepit, ibi mortuus eſt. ſed ipſi rñ-
dãt, fines mãdati diligenter attẽdi. ff. mãda. diligẽter. un
de, ſi non bene ſibi cauit, non uř conſilio eius feciſſe, uñ
6 nec eſt irregularis.¶†Si aũt aliquis ſuaderet alij, ꝙ ex-
poneret ſe periculo ꝓ patria ſua, uel proximo ſuo, uel
pro iure ſuo, non eſt irregularis ét ſi ibi moriatur ille,
cui conſulitur. 24.q.2.pro membris, & c.ſeq. & q. viij.
igitur, & c.ſe. ſed ſi ſciret eum moriturum, tunc uř; ꝙ
ſit irregularis: quia eſt ordinata charitas, ꝙ quiſq; plus
diligat corpus ſuum, ꝗ̃ alterius. ſed ſi ei conſulat, ꝙ ſe
exponat indubitatæ morti pro honore Chriſti, uel pro
fide, uel pro ſtatu eccleſiæ, non ſit irregularis, ét ſi ſe-
quitur mors, cum Chriſtus mortem ſubierit ꝓ nobis, &

a ¶*In eo autem.* De hoc *plene per* Sali. *in l. nõ uideo minus, col.*7. C. *de accu. per* Ang. Are *ti. in tract. maleſi. in uerbo, Sempronium mandatorem, colu.*9. *& ibi quomodo intel ligendum ſit* Inn. *hic & aliquid per* Fel. *in c. ex parte decani, co lu.*6. *uer. & procedit iſta regula, ſupra de reſcrip.*

7 ſancti martyres pro eccleſia ſanguinẽ ſuũ fuderũt.¶†Fa
cto fecit quis homicidiũ, & ſit irregularis, ſi ſponte ma-
nu propria quemquam occidat: ſed & ſi non ſpõte, ſed
caſu, cum daret operam rei illicitæ, uel non adhibuit
diligentiam, quam debuit.ſ.eo.ſi aliquis, ſicut dignum,
ꝑſbyterum, continebatur.c.ſi.ad audientiã, Ioannes. Itẽ
ſi cãm proximam morti dedit.l.diſt.ſtudeat. Item ſi ue
nenum dedit.ſ. eo.ſi aliquis. Item ſi accuſauerit quem
ꝗ̃ criminaliter, uel iudicauit, uel aduocatus fuit, uel te
ſtis.j.eod.poſtulaſtis. lj.diſt.c.j.ſupra ne cleri. ſentẽtiã.
8 ¶†Si autem aliquis uel ceruum, uel leonem habet, qui
aliquem occidat, non uř, ꝙ ſit irregularis, dummõ mali
ciam, uel latam culpam non habeat in morte alicuius.
Non enim uř, ꝙ leuis culpa, uel negligentia deberet
huic imputari, cum multum remota ſi cã ab homicidio.
Alij dicunt, ꝙ ſi aliquid eſt, quod poſſit imputari ei, q
tenet ceruum, uel leonem, ꝙ ſemper eſt irregularis, ar.
9 l.diſt.hi, ſæpe. ¶†Item not. ꝙ non oĩs homicida eſt ir-
regularis, ſicut apparet in homicida caſuali, ſupra co.
lator, ex literis, & c.ſeq. & ca.ſignificaſti. Item aliquis eſt
irregularis, ne promoueatur: ſed non eſt irregularis,
ut miniſtret in ſuſceptis. Item cum aliquibus de tali-
bus irregularibus diſpenſat ipſe Papa ſolus, cum ali-
quibus etiam epiſcopi, eo.ti.continebatur, ad audientiã.
De defenſore autem conſtat, ꝙ etiam ſi ineuitabili caſu
ſe defendat, tamen irregularis eſt, ut in præall.c.ſi quis
ui. quia uoluntate homicidium committit: ſed facilius
eſt cum huiuſmodi diſpenſatio. pro his autem, qui in
caſibus dubijs dicunt aliquos non eſſe irregulares facit
cum irregularitas ſit de iure poſitiuo, ut no. ſupra de re
nun. niſi & pœnæ ſunt molliendæ de pœ.diſtinct.j. pœ-
næ quilibet eſt irregularis, ubi ius ſtatuat eum irre-
gularem.

Dilectus filius. [intulit] ſicut debuit ſtimulauit ſicut
debuit [freno] ꝙ frangibile non apparebat.

EX literis [Circunſpexit] ac alias adhibuit diligen-
tiam omnem, quam debuit. 50.di. qui arborem, hi
qui.ff.ad l.Aqui.ſi procurator.

EX literis tuæ. [præſertim].i. maxime. nam omnem
adhibuerat diligentiam, & alibi potuerat de iure
communi.

SIgnificaſti, [ſtimulauit] ſicut debuit [ſciuiſſet] ſi ſuus
erat equus ſatis erat excuſabilis, ſi prius uitiũ ĩ equo
non percepit. ſi non eſſet ſuus, ſi ſr ſatis eſt excuſabilis, cũ
uitioſus non debeat credi, niſi dicatur. præterea nõ po-
tuit omnes caſus fortuitos cogitare, nec præuidere, in-
fra eo. Ioannes.

PEtrus diaconus [prohibitionẽ] imò ſufficeret ſine ꝓ
hibitione, ꝙ nec conſilio, nec facto, nec mãdato eius
factũ fuiſſet.l.diſ.ſi qs uiduã. ¶Occaſionẽ]. No. nõ eſt in
culpa, ſi aliquẽ ꝑſcire nõ facit tractatũ de morte eius ha
bitũ. hoc eſt uerũ, qa nõ credebat, ꝙ eo ꝓhibẽte ipſius
intuitu homicidiũ facerẽt, & ĩ diminutionẽ honoris ſui
ſecus ãt, ſi crederet. Alij aũt dicũt, ꝙ nunꝗ̃ eſſet irregu
laris, ét ſi ſciret tractatũ habitum, & nõ reuelaret, quia
nunꝗ̃ põt dici committere homici. facto, mandato, con
ſilio, uel defenſione.l.diſt.ſi quis uiduam.

SVMMARIVM.

1 *An ſola uoluntas faciat aliquem irregularem, & in nu.*4.
2 *An dicatur irregularis ille, ex cuius negligentia ſecutum eſt homicidium.*
3 *Cum duo uulnerauerunt aliquem, quis eorum teneatur de homicidio.*

Significaſti

1 SIgnificaſti [& ipſe] percuſſor. ¶† Voluntatẽ]
uř, ꝙ ſi occidendi uoluntatem habuit, & percuſ
ſit, licet non lætaliter, ſed ex aliorum ictibus
ſit mortuus, ꝙ irregularis eſt. idem dicimus, & ſi nõ ꝑ-
cuſſiſſet, ſed aliquid operis impẽdiſſet in mortem eius;
puta quia latronem detinuiſſet. uel ſi ꝯ eum clamaſſet,
uel alias hmõi feciſſet. alias aũt ſi clamaſſet ꝯtra eum
nõ in mortẽ eius, ſed ꝙ caperetur, uel etiam ſi detinuiſ
ſet eum, uel etiam ſi leuem ictum ei dediſſet, etiam ſi
ab alijs occideretur, non eſſet irregularis; & hoc ſatis
hic colligitur. In hoc enim uř tm̃ ius eſſe, ꝙ nec auxiliũ
nec conſilium det in mortẽ cuiuſquam aperte, nec ét in
neglectu ſit: quia ſiue ex malicia, ſiue culpa eius homi
2 cidium ꝑpetretur, irregularis eſt. ¶† Et idẽ dico, ſi ne-
gligentia eius cõmittať homicidiũ. 50.di.hi qui. & ideo
ſi clamet, latrones, ſiue capite latrones, ſiue quocũque
alio modo potuit intelligi ex clamore ſuo, uel alio ſuo
actu poſſe ſequi homicidium, irregularis eſt, niſi face-
ret ꝑꝑ timorẽ periculi corporis ſui; ut ſi timeret, ꝙ ali
quis uellet eum occidere, bñ poſſet inuocare, & clamare
ꝓ auxilio: quia non intendit in aliorũ mortẽ, ſed in ſuã
liberationem. ¶Vel dic aliã rõnẽ: quia ſi clamando libe
rauit aĩam uolentis ſe occidere a peccato, qđ utilius eſt
quã ſi liberaret a morte corporali. ſed hac rõne uř ét,
ꝙ ſi fur fugiat cum rebus furtiuis, ꝙ licet clamare poſt
eum, ꝙ capiatur: qa ſic.ſ.ſi capiatur liberabit aĩam eius
a morte: qa reddet furtum, qđ eſt ei melius, ꝗ̃ ſi mortẽ
corporaliter euadat. ſed hac rõne uř, ꝙ liceret ſibi accu
ſare furem ad reſtõnẽ furti, nec fieret irregularis, ét ſi
3 homicidiũ ſequeretur. plus placet prima rõ. ¶ † Si cer-
ta] eandem diffinitionẽ ponit lex.ff.ad l.Aquil. itẽ Me-
la.§.ſed ſi plures. in hoc aũt diuerſitas eſt: qa ſi unus ꝑ-
cuſſit, & ſit incertũ, an ex illius uulnere ſit mortuus, a-
lius aũt poſt exanimauit, primus tm̃ de uulnerato teneť,
& ſcđs de occiſo, ff.ad l.Aquil. item Mela.§.Celſus, &
l.huic ſcripturæ.§.j. ſm canones aũt uterque teneť quo
ad pœnã ꝓmotionis [modica] ſi aũt ſcđa percuſſio non
eẽt talis, ex qua mortuus eſſet, ſed ambæ ſimul ſufficiũt
ad mortẽ, tũc ambo.ſ.primus, & ſecũdus ſunt irregula-
res 23.q.ſi.c.ſi. Intelligendũ eſt ergo, qđ dicit hoc.c.qñ
cõſtat, ꝙ prima ꝑcuſſio nõ eſt mortalis, & ſcđa eſt mor
talis. Idẽ, qñ non fecit animo occidẽdi, nec ꝑſtandi au-
xiliũ morti: quia tũc quãtũcũque leuiter percuteret, te
4 netur, quia auxiliũ morti præbet, ut hic. ¶ † Cũ de cæ-
teris] ſ. ꝙ hẽret uoluntatẽ occidẽdi, ꝗ̃ & ſi affuiſſet, eũ
non redderet ineligibilem, ſi nihil feciſſet in mortem,
uel conſulendo, uel auxiliando, & quod ipſius ſtudio,
conſilio, uel mandato non ſit factum. ¶Accuſať] idem
eſſet, ſi accuſaretur, quia negantis factum &c. 5. quæſt.
6. actor, niſi in hoc, quod ſibi indiceretur purgatio,
ſi reſpergeretur infamia [excuſari] etiam ſi ſe defen-
dendo occidiſſet, tamen eſſet irregularis niſi diſpenſa
retur cum eo.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu medicus incurrat irregularitatem, & in numero* 2. *&* 3.
4 *An infirmus peccet, ſi non obediat medico.*
5 *Peccant ſeruientes infirmo ſi quid nociuum præbeant infirmo.*
6 *Non licet clerico ferre teſtimonium in cauſa criminali.*

TVa nos &c. [aperuit] Hoc interdictum eſt cle-
ricis.ſ.ne cle. uel mo. ſententiam [deliquerit
alienum] hoc eſt cã irregularitatis: quia operi
illicito inſtabat.ſ.ne cle. uel mona. ſententiã. & ideo eſt
neceſſaria diſpẽſatio, uel dic nullo mõ ẽ irregularis. di
ſpẽſatio tñ ideo ẽ neceſſaria, qa publice deliqt exercen
do tale officiũ ut no.ſ.de tẽp.or.ad aures. pietatis hæc
1 faciũt diſpẽſationẽ.¶† Peritus] ex hac dec. ſatis apparet
ꝙ ſi medicus chirurgicus, & etiam alius imperitus eſt
in arte ſua, uel ét negligens, & ex ſua imperitia, uel ne-
gligentia mors obuenerit infirmo, uel membri mutila-
tio, qđ eſt irregularis, ar.ſ.de æta. & quali. ad aures. ſi er
go ꝓcedat medicus in chirurgijs faciẽdis, & in aliis me-
dicinis conferendis, ut illas faciat, quas ſciat ſm artem
proficere dẽre, ita, ꝙ omnia diligenter inſpiciat, quia ſi
ſciat medicinam nocituram, & eam conferat, peccat. &
eodem mõ peccat, ſi dubitat eã nociturã, uel profutu-
ram. & eodem mõ peccat, ſi uehementer credat eam ꝓ-
futurã, ſed & aliquid dubitationis hẽt uel habere dẽt,
ne noceat: quia ſemper in tutiorem partẽ intelligẽdum
eſt.ſ.de ſpon. iuuenis.j.e. petitio. Item ſecurius eſt homi
nem relinquere in manu creatoris ſui, ꝗ̃ medicinæ, de
qua dubitať quocunque mõ. Item vř, ꝙ medicus ita pec
cat omittendo medicinas debitas, ſicut faciendo inde-
bitas. Item ſi medicus dicat ſe peritum ad medicãdum
aliquã infirmitatem, cũ nõ ſit, & faciat, uel omittat qc-
quam, & ob hoc aliquod periculum incurrat infirmus,
peccat, & ſit irregularis in caſibus ſuis, ar.ff. quod quiſ-
que iur. hoc edicto. ff. de ac. emp. Iulianus. §. quicquid
2 tamen.¶ † Sed quid ſi medicus bene nouit medicinã,
quam dedit, bonam eſſe, & in ueritate bona erat, ſed cõ
tingit, ꝙ ſpecies poſitæ in medicina fuerunt malæ uel
ꝑꝑ nimiam uetuſtatem, uel quia falſam ſimilitudinem
gerebant uerarum ſpecierum, uel ꝑꝑ aliam quãcũque
cãm malæ fuerunt? Reſpon. ꝙ ſi medicus diligentiam,
quã debuit, adhibuit in ſpeciebus eligẽdis, ꝙ quicquid
inde contigerit, inculpabilis eſt medicus: quia probabi-
lis ignorantia, immò ſolicita diligentia eum excuſat.
3 ¶ † Et idem dicendum uř, ſi certum eſt, ꝙ ſm artẽ uti-
le eſt aliquẽ incidi, & facile eſt aliquem incidi, & ſecure
faciat eum incidi, dummõ peritum & diſcretum inue-
niat inciſorem: imo plus vř. ꝙ & ſi inciſor erraret in in-
cidẽdo nõ ex imperitia, uel diſſuetudine, ſed forte quia
infirmus non habet conſuetam diſpoſitionem membro
rum, uel uenarum, uel quia ſubditus, uel inſolitus ti-
mor, uel tremor irruit ſuper eum, quia in hoc caſu nõ
peccaret, nec fieret irregularis. hoc tñ attendat medi-
cus, & inciſor, ꝙ potius dimittant infirmum ſine inciſio
ne, quam faciant eum incidi, niſi talis ſit inciſor, de quo
non dubitetur cõiter, ꝙ bene ſcit incidere, & ipſe inci-
ſor potius dimittat, quam incidat, ſi in aliquo dubitat.
4 ¶ † De infirmo autem uř, ꝙ non peccat, ſi non obediat
medico: quia nec prælatus eſt eius, nec aliter tenetur ſi
bi obedire. tñ bonum eſt, ꝙ ei tanquam perito in arte
credat, & vř, ꝙ infirmus ſi ſumat potum infirmũ ex cer
ta ſcientia, uel ex affectata & probabili ignorantia, uel
quicquid aliud, qđ peccat, quia facit ꝯ charitatem, quia
debet corpus ſuum diligere, ut in eo ſeruiat Deo. Item
non debet ire poſt concupiſcentias ſuas, nec dẽt in car-
nis deſideriis ambulare. Itẽ nõ dẽt manus ſibi inijcere.
Itẽ ſi medicus peccaret iſta dando ꝯ artem, multo for-
tius ipſe accipiendo. Item ſi peccaret ſcienter accipien
do uenenũ, quare nõ eodẽ mõ peccat accipiẽdo medici
nã, ſi eũ occidat, ſicut uenenũ? poſſet tñ dici, ꝙ ſi nõ cre
deret mortiferũ potum, uel quicquid aliud, ſed bñ cre
deret infirmitatem magis roborari ex illo potu, ꝙ hic
non peccaret mortaliter, uel ad minus non ita graui-
ter, ſicut ſuperior. poteſt enim hic fieri comparatio gra
uioris,

niotis afflictionis, qualis eſt afflictio ſitis, ad minus gra-
ue, qualis eſt afflictio febris. ¶ † De ſeruientibus autẽ
5 miniſtris dicendum uĩ, ꝙ peccant, ſi dẽt aliqd nociuum
infirmo ex certa ſciẽtia, uel ex improbabili ignorãtia.
In ſanitate aũt dicimus, ꝙ non tenet̃ aliquis uiuere me-
dicinalr̃: quia oĩa ſunt ſana ſanis. ſed & tũc ſi ſciẽter ac-
ciperet ſine cã aliqd nociuũ, uñ mors ei eueniret, uel in
firmitas, q̃ ſubtraheret eũ a ſeruitio Dei, dicimus, ꝙ pec
caret [miſericorditer] i. diſpenſatiue [alioquin] ſi nõ ad
hibuit oẽm diligẽtiã, uel ſi nõ erat peritus, & ſi cã cupi
ditatis fecilſet hoc, uel niſi agat̃ miſericorditer. ¶† Qui
6 cultrum] No. licere clerico tradere interſignia latronis
ſed teſtimoniũ ferre nõ licet. 11. q. 1. teſtimoniũ: & ẽt ſi
ageret̃ ciuiliter, poſſet agere, & teſtificari ad pœnam pe
cuniariam, & ad ꝑpetuum carceré. 23. q. 5. c. 1. s̃. de Iu-
dæis, ita. Et licet iudex ad ciuilẽ denũciationé, uel accu
ſationem puniret grauius accuſatum, non fieret irregu
laris accuſator. j̃. e. poſtulaſti, ar. 23. q. 5: unum ſolum in
fi. & c. non uos, & q. 3. Maximi. & ff. de bo. li. qui cũ ma-
ior. §. j. ff. de euic. ſi per imprudentiã hic aũt non reddi-
dit teſtimonium: tñ ſi eſſet, coram iudice præſentandus
eſſet in aut̃. de teſt. §. qm̃. nã nõ teſtimoniis, ſed teſtibus
eſt credendum. s̃. de coha. cle. & mu. tua. ar. ꝯ, quia non
debuit reſpondere. 22. q. 2. nequis.

SIcut ex literarum [uiuificatus] ſic intelligitur. 2. q.
5. conſuluiſti, ſ. ꝙ formatum erat puerperium. 32. q.
2. Moyſes. qđ uerò ſimiliter ẽt diſtinguit lex. ff. de
pœnis. ſiquis. §. qui abortionis. licet aũt talis non tenea-
tur canonica lege, uel Moſayca; tñ non tenetur. l. Corn.
de ſic. ff. ad l. Cor. de ſica. ſi mulierem, & l. Aquil. ſi ſer-
uus §. ſi mulieri. Eiſdem legibus tenẽtur, qui uenena ſte
rilitatis procurant ſupra eo. ſi aliquis [miniſtrare] poſt
ſententiam ſine diſpenſatione, ut no. ſupra de tempo. or
di. ex tenore.

POſtulaſti. ¶[Deponente] Satis dici põt, ꝙ clericus
nec criminaliter, nec ciuiliter agere põt, ſi uel de iu
re, uel de conſuetudine in tali mõ agendi iudex conſue
uit pœnam ſanguinis irrogare. Et decret. iſta loquitur
qñ iudex conſueuit legitime procedere: ſed ex poſt fa-
cto requiſita ptãte, ut decimas ſolui faciat, ꝑꝑ cõtuma-
ciã ſuã iudex ex officio ſuo ꝓcedit ad pœnas corpora-
les, qđ clerico petenti nullatenus eſt imputandum. re-
pete, quæ diximus. s̃. e. tua.

EXhibita [Corruens] Huic aũt ruinæ, uel offenſioni
lapis iactus cãm non præſtitit, qđ ſi feciſſet, puta,
quia dum eius percuſſionem fugeret, in alium lapidem
corruiſſet, irregularis eſſet [ne repellas] diſpenſatiue a-
gens cum eo, cum noxius ludus fuerit lapides proiicere
poſt alium, uel ſine diſpenſatione, cum ex proiecto lapi
de non fuit ictus.

IOannes [ſacerdos] s̃. eo. ex literis.

S V M M A R I V M.

1 *Quando percutiens in bello iuſto dicatur irregularis.*

1 PEtitio tua. [Interfectio-
a ne.] Per te facta. ¶† No.[a]
ꝙ non dicit ꝑcuſſione, li-
cet de percuſſione quæſierit: quia
licet aliquem ꝑcuſſerit in iuſto be
lo, ſi nõ fuit inde mortuus, nõ fit ir
regularis. de hoc no s̃. de re, ſpo.
olim s̃. ne cle. uel mo. ſñiam. ſed in
iuſto bello qñcunque auxilium,
uel cõſiliũ dedit in mortem alte-
rius, uel ſi culpabilis, uel negligẽs
fuit, & ex hoc ſecuta eſt mors, irre
gularis eſt 50. di. quantũ, ſępe, & c.
ſi duo ex hoc uĩ, ꝙ ſiue euntes ad
bellũ iniuſtũ fauorem præſtent ſuis, puta quia ſecurius
lædunt inimicos, ſiue terrorẽ incutiãtur aduerſarijs, ꝙ
ſ. fugiant. uel nõ audeant ſe defendere, uel ꝙ amici ſui
terrefacti eos deſerant, ſi ex his mors ſecuta eſt, irregu
lares ſunt. Si aũt ad iniuſtum bellũ quis iret cã pacificã
di, uel alias eſt iuſta cã, non creditur huic imputandum,
ſi eius pręſentia aliqđ robur accreſcat ſuis, uel timor
aduerſariis dummõ dolus omnino abſit, & ẽt lata negli
gentia, & hoc bene probatur ar. a contrario ſenſu. l. di.
quantum ſupra eo. presbyterum.

a *¶Not. quòd non dicit. Hæc dicta Innoc. per omnia ſequitur arch. in c. fi. 36. di. & ſpecu. in ti. de legato in trac. diſpenſationum. §. iuxta, uerſic. ſed nũquid clerici, & uer. quid ſi clericus, & refert etiam et ſequitur Car. in conſi. 19. incip. ad caſum præmiſſum, in prin.*

QVidam, ut aſſeris.

De torneamentis. Rub.

FElicis memoriæ [oſtentationem] ſm̃ legẽ
ad uirium oſtentationem aliqd facere licet
ff. ad l. Aquil. hac autem. §. ſi quis.

AD audientiam noſtram.

De clericis pugnantibus in duello. Rub.

POrrò ſi clericus [Sponte] idem, ſi coactę, cũ
potius debet omnia mala tolerare, quã ma
lo conſentire. 32. q. 5. ita ne. 22. q. 2. ita fa-
ciat. 2. q. 5. mona. Alij contra. ff. de iuſti. &
iu. non uerò [membrorum] ¶ No. irregula
ritatem contrahi non ſolum ꝑꝑ homicidiũ, ſed ꝑꝑ di-
minutionem membrorum, argu. ſupra ne cleri. uel mo-
na. ſententiã. 55. diſt. ſi euangelica j̃ de rapto. in archi.

HEnricus [In ſacris] maxime ¶ quia idem eſt in non
ſacris [canonum] 50. diſt. ſi quis uiduam [defen-
ſione] euitabili. nos dicimus, quòd idem eſt, & ſi aliter
ſe defendere non poſſit, niſi occidat, ar. contra s̃. de ho
mi. ſignificaſti.

De ſagittariis. Rub.

ARTEM ILLAM.

S V M M A R I V M.

1 *Ad accuſationem adulterij quis admittatur, & quando poſſit dimitti coniunx, uel non, in nu. 2.*

De adulteriis, & ſtupro. Rub.

1 SI ſeduxerit † Ad accuſationem adulterii, q̃
fit ad ſeparationem tori, nullus admittitur,
niſi maritus & uxor, quia nullius intereſt ni-
ſi eorum, & quia adulteram maritus tenere
poteſt, ſi vult, & meretur tenere adulteram, ſi ꝑœnitet,
ut 32. q. 1. ſi quis uxorem, non erit, & pluribus c. eiuſdẽ.
qm̃ uerò non ad ſeparationem tori, ſed ad aliam pœnã
legalem eum accuſauerit, tam ſm̃ leges, q̃ ſm̃ canones
quilibet bonæ famæ admittitur, ſicut in aliis publicis
accuſationibus; de quo no. ſupra de accu. cum P. Mãco.
nec credimus, ꝙ ꝑꝑ uitium ſodomiticum dimitti poſſit
à toro, nec ꝑꝑ aliud crimen, niſi uellet uxorem ad il-
lud trahere. 28. q. 1. idololatria; & ſic intelligit̃. 22. q. 7.
2 oẽs cauſationes. ¶† Sed & no. quia licet ꝑꝑ crimẽ poſsit
dimitti coniũx; non tñ dimittetur, ſi vult ſe corrigere,
ſupra de diuor. de illa, niſi ſit crimen adulterij in illa;
etiam quãtũcũq; agat pñiam, non tñ tollitur ius accu-
ſationis eius, uel exceptionis, ar. 25. diſt. primũ. 33. q. 2.
admonere. 6. q. 1. q crimẽ [dotabit] . i. donabit mulieri
aliqua, q̃ poſteà in dotem recipiet, quod licet ante ma-
tri. ff. de dona. inter ui. & ux. ſi qs uxori, C. de dote cau.
non nu. l. ij. [habebit] hic eſt ſpãlis caſus, ubi qs cogi-
tur ad mr̃imonium ꝯhendum. Cõtra. 30. q. 2. §. j. & c. j.
& ij. & eſt ꝓpter delictum uiri. ſimile, s̃ de eo, q dux. in
ma. c. j. j̃ c. proxi. [modum] inſpecta, ſ. dignitate, & fa-
cultate puellæ, C. de epiſ. audi. l. pen. C. de rei ux. actio-
ne, aut̃. ſed quamuis, C. de dona. ante nup. cum multæ.

PEruenit [de lege] inſti. de pu. iu. §. ij. [caſtigatus]
uerberibus. [excõmunicatus] quo ad ſacramento-
rum communionem [retrudatur] uel dotem det, ſupra
cap. proximo.

SI vir. [reus erit] quia præſumitur conſentire: uel
erit reus, niſi denunciet crimẽ eius ad pœnitẽtiam.
2. q. 1. ſi peccauerit, ſupra de iureiur. quẽadmodum
[debet] 32. q. 1. c. j. ij. & iij. contra. ſed illa loquuntur
de incorrigibili [ſæpe] ſupra de hæreti. ad abolendã,
§. illos, & c. excommunicamus.

MAritis. [Suſpitione] uiolenta. 32. q. 1. c. j. [accu-
ſare] 32. q. 1. publico.

SIgnificaſti. [purgationem] No. ad ſolum dictũ mu-
lieris malæ indici purgationem: ſed hoc eſt ꝓpter
infamiam, quæ orta erat.

S V M M A R I V M.

1 *In quibus caſibus non poßit uir obiicere adulterium uxori.*
2 *In turpi cauſa potior eſt cauſa poßidentis.*
3 *An peccet qui ſine titu. ordinatur.*
4 *Non eſt admittenda petitio, quæ errorem aliquem continet, uel eſt contra ius.*
5 *Matrimonij accuſatio quando per excep. tollatur, uel non.*

INtelleximus. [Audiens] ſed nec notoriũ erat,
nec ſententia lata. [aſtrinxit] quia cõtumaces
erant, non ꝑꝑ adulterium cõ. de quo nõ ꝯſtabat
[abiurans] qa ſuſpecta erat [& ꝙ ab ipſo] hæc exce-
ptio non erat ſufficiens. ¶[Per euidẽtiam] No. ſolã for
nicationem notoriã obſtare petenti reſti. s̃. de diuor. ſi-
1 gnificaſti. ¶† [Paria] no. uirum non poſſe obiicere adul-
terium uxo. & ſi ipſe fornicatus eſt. 32. q. 6. per totum.
Item ſi eã adulterandam tradiderit, s̃ de eo, q co. ꝯſan.
uxo. ſuæ, diſcretionem. Item ſi uiolenter fuit oppreſſa,
ff. de adul. uim paſſa. Itẽ ſi ignorãter eſt cognita. 34. q. 2
in lectum. Item ſi credens maritum mortuum, de licẽ-
tia epi. nupſit alteri. 33. q. 2. cum per bellicam. Item ſi
poſt adulterium eam recõciliauit, s̃ de iure. quẽadmo-
dum. [paria] ff. de doli excep. apud. § Marcellus, ꝯ. Sol.
quidam illud intelligit̃, ubi ſuper eodem eſt actum &
excep. hic aũt de diuerſis adulteriis agitur. Alij dicunt
illud ius cõmune, ſ. ꝙ cõis malitia magis noceat actori,
q̃ reo. hic aũt ſpeciale in fauorem mr̃imonij. uel dic. §.
illum, Marcellus, ꝯcordare ei, qđ hic dr̃. nam ibi dr̃, ꝙ
ſi qs agit ꝯ aliquem actione de dolo, uel q̃ propter do-
lum detur, ut ſi agat interdicto de eo, per quem fa. e. ſi
excipiatur ꝯ eum de dolo circa id, de quo loquitur, cõ-
miſſo ſiue circa rem, ſiue circa ꝯctum, ſiue iudiciũ, au-
diendus eſt excipiens, & agens non eſt audiendus repli-
cans; & hoc ſonat litera illius, §. ubi dr̃, ꝙ cõmunis ma-
licia non debet prodeſſe petitori, & nocere ei, cum quo
agitur; & eſt ad hæc, ff. de eo, per
2 quem fa. e. l. ult. ¶† Item huic[a] no-
a ſtro dicto cõcordat, ꝙ in turpi cã
potior eſt cã poſſidentis, ff. de con
di. ob tur. cau. l. pen. & l. ubi. huic
etiam ꝯcordat, quod dr̃ dolus do-
lo cõpenſatur, ff. de ꝯhẽ. emp. do-
mum, ff. de do. ſi duo, j̃ de pœni. cõ
ſtitutus, ff. de cõpen. ſi ambo. huic
ꝯcordat, qđ dr̃, paria crimina mu-
tua cõpen. tol. quãuis non ſint cõ-
miſſa cã alterum decipiẽdi, ff. ſol. ma. uiro, ff. de reg. iu.
cum par. fallit hoc in ordinato ſine titulo, q petit bñfi-
cium ab ordinatore, & ſi ordinator excipiat, tu deliqſti
ordinem recipiẽdo, & ordinatus replicabit, & tu ſimilr̃
deliqſti; & ꝑ hãc replic. exceptionem repellet; & tñ pri
ma petitio incipit à dolo, uel delicto. petet. n. ſic, cũ me
ordinauerit ſine titulo, peto, ꝙ mihi ꝓuideat; & eſt hoc,
ut uĩ, cõis iniuria, q̃ eſſet, ſi clericus mẽdicaret. 94. diſt.
diaconi. vel dic, ꝙ agẽs de peccato nõ faciet mẽtioné.
ad ꝓuidendum. n. ordinatis tenet̃ ordinator, ſi etiã or-
dinaſſet cũ titulo, ſi poſteà depauperaret̃ ſine culpa ſua.
7. q. 1. paſto. remoto. nã licet facilius ꝯ ordinatores ſine
ti. detur hæc petitio: tñ non eſt hæc cã, quare detur: qa
ſine ti. ordinauit, & ſic deliquit: ſed hæc eſt rõ, qa ordi
nator ordinato ꝓuidere tenet̃, s̃ de p̃ben. c. cum ſecđm.
3 ¶† Vel dic, ꝙ ordinatus ſine ti. nullo mõ peccat, ſed po-
tius meret̃. & pœna, q̃ ei imponit̃, in iniuriam ordinãtis
tm̃ eſt. 70. diſt. c. j. & idem, qđ dicimus, ꝙ agens de do-
lo, põt replicare de dolo ꝯ excipientem de dolo, intel-
ligimus, qñ excipiens incipit de dolo ꝓponere; ver. gr.
minor petit reſti. in inte. hic. n. de dolo ꝓponit̃, & reus
excipit, tu doloſè ꝓbaſti te maiorem, & iõ quãuis ſis mi
nor, cum doloſè hoc feceris, obſtabit tibi excep. ꝯ hunc
excipiẽtem datur minori replicatio hæc, Circũuentus
à te hoc ꝓbaui, C. ſi minor. ſe ma. l. pen. ff. de mino. mi-
nor 25. in aut̃. de non alie. §. quia uerò Leonis. 12. q. 2.
Vultera. & hoc præſens c. ubi agitur, uel excipitur de
crĩbus non circa eãdem rem cõmiſſis, ſecus eſt. in illis
enim non eſt agenti de crĩe, puta furti, uel iniuriæ, uel
de homicidio exceptio, ꝙ non ſit audiendus actor, uel
etiam ꝙ reus ſit abſoluendus, ſi excipiat, & tu ſimiliter
es fur, uel iniuriatus es alij, uel alium occidiſti, niſi in
caſibus, in quibus ꝑ iura datur exceptio, ſicut ſm̃ cano-
nes in ciuilibus accuſato de crimine datur exceptio cõ-
tra accuſantem de quolibet crimine. 3. q. 4. conſangui-
neorum nulli. & etiam ſm̃ leges admittitur exceptio
quorũdam criminum. 2. q. 1. ꝓhibentur. nec dabitur ꝯ
eum mihi replicatio, s̃ de excep. dilecti. nam cũ hæ ex-
ceptiones nõ ſint ſpãlr̃ inductæ in odium alicuius, ſed
gñalr̃ ꝯ oẽs cõpetant, & de iuris rigore ex certis cauſis
ſint introductæ, nõ euitabit eas actor p̃textu conſimilis
crĩs, & ad hoc. 2. q. 1. ꝓhibent̃. ubi habemus, ꝙ ꝯ accuſa-
torẽ cõpetit exceptio, ꝙ pecuniã ab accuſato accepit,
uel qđ eſt infamis. non. n. ꝯ excipentem poſſet replica-
ri, in ſimili crimine, uel infamia laboras. etiam in hac

a *¶Itẽ huic. Adde Bar. in l. cum mulier, ff. ſolu. ma. & Pe. de Anc. in conſil. 157. incip. Summæ prudentiæ, col. ij. in prin. & in conſi. 34. incip. In q̃õne, quæ uertitur, calum. j. circa fin.*

decre.adulteria utrorũq; circa idem matrimonium cõ-
miſſa ſunt in eius p̄iudicium. ¶No tñ, ꝙ ſunt quædam,
quæ non ſunt crimina, ſi fiant, uel ſi petantur : tñ pro-
pter hoc,ꝙ alias ꝯſimile crimẽ petitionis ſuæ cõmiſit,
uel ꝯ legem fecit,ex qua petit,à petitione remouetur,
ut in eo,ꝙ repetit uſuras, legitima exceptio eſt contra
eum, ꝙ repellatur à petitione uſurarum, cum ipſe ſit
4 uſurarius,infra de uſu.quia fruſtra. ¶†Sed obiicies,er-
go ſi quis petit uſuras,& excipiatur,tu non potes pete-
re,quia es uſurarius, & ipſe uſurarius poteſt replicare,
fruſtra legis auxi.&c. Rñ non eſt uerum: quia ſua pe-
titio à principio lacerari debet, cum ſit ꝯ ius & errorẽ
ꝯtinet,ut no.ſ̃ de offi.uica.ad idem, ff.ſi qs omiſ.cã te.
quædam ti.C.de inof.te.in arena. ſed certe alij dicũt,
& fortè nõ malè,ꝙ ſic intelligit̃ hęc regula,ſicut ſupra
dictæ,ſ.ꝙ tũc fruſtra inuocat auxilium.l.qñ circa idẽ ĩ
legem cõmiſit; & ſic loquit̃,ff.ſi omiſſa cã te.quẽdã ti.
ſi uerò nõ circa idem,ſecus. ſtultè.n.diceret̃ non habe-
re exceptionem Maced.qui in eadem l.cõmiſit fil̃.fami.
mutuando,& ſic eſt inuenire exẽplum in infinitum. qđ
aũt decreta loquãtur in uſuris, ſpãle eſt in odium uſu-
rarum.eſſet.n.de iure,ꝙ & ipſe poſſet repetere uſuras à
Io.non obſtante exce.ꝙ à P.accepiſſet uſuras. ꝙ aũt dr̃
de arenario, ꝙ non põt exhæredare filium arenarium,
in l.in arena, nõ obſtat. aliud.n.eſt de priuata pſona,q̃
officium, qđ approbauit,dãnare non põt. primo.n.de-
bet trabẽ &c. 2.q.7.§.tria, in fi. & c.ſeq. & maximè cũ
cauſam illam oporteat eum exprimere, in aut̃.ut cũ de
app.co. aliud in iudice, q non niſi ẽm iuſtitiam iudica-
re debet,& excep.admittere, quæ à iure admittuntur.
ſecus autem,qñ duo ẽm l.faciunt; puta quia ambo ſunt
abſentes cã r: ipu. quia uterque muatur reſtõne in inte.
ꝯ alterum, ff.ex quib.cau.ma.l.ult. ¶Item eodem mo-
dò dicimus,ꝙ remouetur ab excep.ſi cõmiſit in legem,
per quã datur ei excep.ſ̃ de excep.cum eccleſiaſticæ;&
ſic loquitur,C.de inof.teſt.in arena, quãuis illa decre.
poſſit aliter legi,ut ibi no. ¶Idem aũt,ꝙ diximus de do
lo,ꝙ cõpenſatur cum dolo,idem dicimus in culpa,ff.de
cõpẽ.ſi ambo. ſi aũt ex utraq; parte ſit culpa lata, & ex
alia leuis,lata culpa,q̃ dolo cõparatur, p̄põderat leui,
ff.ſi mẽ.fal.mo.di.l.j.§.lata;& multofortius dolus cul-
pæ p̄põderat,ff.ad l.Aquil. ſed ſi obſte.§.ult. & l.ſi ꝓ-
curator. imò ſi vnus fuit in leui culpa, alius in leuiſſi-
ma,potior eſt, q minus deliquit,ff.de uer.obl.ſi ſeruũ,
§.ſequitur [paria] ſ̃ ſol.ma.uiro, ſ̃ de iureiu.tua, ff.de
cõpẽ. ſi ambo,ſ̃ de excep.cum eccleſia, ff.de do.ſi duo,
5 ſ̃ de app.an ſit. ¶†Delicta] licet in modum excep.tol-
latur accuſatio matrimonij, quæ fit ad ſeparationem
tori,ut hic. ſi tñ in modum accuſationis directè ꝓpo-
natur,non tollitur.4.q.9.c.j.& ij. & dicimus,ꝙ hæc ex-
cep.adulterij,q̃ proponitur ꝯ accuſantem de adulterio
ad ſeparationem tori, eſt peremptoria, quæ ꝓponitur
ante lit.conteſt. & poſt,quod bene ex hac decre.colli-
gitur,ar.etiam in ſequenti c. dicunt etiam qdam,ꝙ eſt
declinatoria iudicij, ut licitum ſit accuſato de adulte-
rio excipere ꝯ accuſatorem,ꝙ non ſit audiendus,cum &
ipſe ſit adulter,ar.32.q.6.c.j.& ult. Si aũt non ad ſepa-
rationem tori, ſed ad pnĩam infligendam agatur, tunc
agẽti de adulter.o nõ obſtat excep.adulterij, ſicut nec
lenocinij :qa peccatum vnius alterum à pnĩa releuare
non debet,ff.de adul.l.j.§.ex pul.& tunc etiã nullæ ex-
cep.ꝓponuntur ꝯ accuſantem poſt lit.ꝯteſt.ff.de adul.
ſi maritus,§.pſcriptiones. ¶Item dicimus,ꝙ ſi quis cõ-
mittit adulterium,licet poſteà egerit pnĩam,tñ repel-
letur ab accuſatione adulte.ſ̃ de diuor.gaudemus, in
fi.ſed denunciare poterit adulterium uxoris non ad ſe-
paratione tori,ſed ad pœnitẽtiam agendam. ¶Item di-
cimus, ꝙ quãtũcũque reddat debitum uxori, huic ex-
ceptioni renunciare non uidetur,cum reddere debeat
antequam ſententialiter abſoluatur,niſi poſt ſententiã
abſolutionis latam reddat debitum :quia tunc uerè re
nunciare uidetur; idem, & ſi nõ reddat, ſed exigat de-
bitum. alij contrà dicunt.

TVa fraternitas, &c.

De raptoribus, incendiariis, & uiolatoribus eccleſiarũ. Rub.

DE illis autem. [Illuc] quia hic ꝓfugus erat,
ideò cogitur ire ad locum, ubi deliquit, ac
ſi latitaret, ut no.ſupra de foro competen.
dilect.fil.

SVper eo uerò. [Manifeſtè] Secus ſi non manifeſtè,
j̃ eo.in literis [obſtinata] puta,quia opportunitatẽ
habuit reſtituendi [prodeſſe] quãtum ad pœnam pur-
gatorij. A pœna autem ęterna liberat,uel parum pro-
deſſe præſumitur [prodeſſe.] imponetur enim ei pœ-
nitentia,i.remiſſio peccatorum: ſed non dabitur ſolẽ-
nis reconciliatio in opprobrium hæredum.

EXcõmunicationi. [Nouerint] credimus canonem
ſententiæ ferendæ.

S V M M A R I V M.

1 *Princeps committere poteſt prælatis criminales cauſas,ubi pœna ſanguinis non ſequitur.*
2 *Corporalis uindicta poteſt infligere eccleſia.*

1 IN Archiepiſcopatu. [cõmiſerit.] ¶†No.prin-
cipem cõmittere cauſas criminales prælatis ec-
cleſiarũ,ubi pœna ſanguinis non ſequit̃.23.q.8.
ſæpe:quidam tñ intelligunt,ꝙ hanc iuriſdõnem dona-
uit Prælatis, ut ſuo noĩe agerent. ſi.n.eos uellet conſti
tuere officiales ſuos, non debet, ſupra ne cle. ſed ꝓ, &
c.cleri. & bene concedimus, ꝙ oĩa poſſunt demandari
præter ultimum ſuppliciũ, in aut̃.de coll.§.ꝓhibemus.
2 ¶† In uindictam] no.ꝙ uindictam corporalem poteſt
infligere eccleſia, ſupra de adul.c.ij.

IN literis tuis [ſepeliri] ſ̃.e.ſup eo.ꝯ. ſed ibi loquit̃
de manifeſto,hic de occulto : uel hic hr̃des uolebãt
ſatisfacere,ibi nõ. uel hic loquit̃, qñ poſt rapinã aliqñ
potuit ſatisfacere,& in morte nõ põt : hic aũt in morte
ſatisfacere poterat. ¶Et hæredes] hoc intelligo, qñ lis
erat ꝯteſt. uel de eo,qđ ad eos puenit. alias.n.hæredes
non conueniunt̃ ex delicto defunctorum. vel loquit̃,qñ
teſtator mãdauit ſatisfieri de rapina à ſe facta ; & hoc
uĩ ſonare finis decr.ut ſic à pec.ua.li.quãtũcũque.n.hæ
res ſoluerit, non liberaretur raptor,niſi mandaſſet de
reſtituendo. uel dic, ꝙ hic hæredes conueniũtur actio.
l.Aquil. uel aliter,q̃ datur in hæredẽ,quod falſum eſt,
ff.ad l.Aquil.inde Nerati. uel dic,ꝙ ẽm canones bene
datur actio in hæredẽ ex mal.defuncti. 16.q.6. ſi epm,
nec attenditur,ſi ſit lis conteſtata cum defuncto,an nõ:
uel peruenerit, an non, dũmodò defunctus tenetur, &
uires patrimonij defuncti ſufficiant.

CVm cauſa,quæ inter &c. ¶Raptor] ſecundũ legem
& in ſponſa propriè admittitur raptus, C.de rapt.
uir.l.j..ſed canon. legi præiudicat, ut hic. 36.qõ.2.§.j.
& c.lex illa.Illud aũt non eſt dubiũ, quin raptor cũ ra-
pta poſſit ꝯhere.36.diſt.2.tria. ¶Vel] pro id eſt uel dic
aliud eſt in mr̃imonio ꝯcto cum hoĩe,ubi ſola confeſſio
non ſufficit etiam utriuſque : aliud eſt in matrimonio
ꝯcto cum Deo. nulli enim fit præiudicium ſibi ſubiipſi,
de quo non eſt credendum, ꝙ ſit immemor ſuæ ſalutis
1.q.4.ſancimus: in rebus tñ ſecus dicerem. ¶Item not.
ꝙ confeſſio non nocet ad diſſolutionem matrimonij.
35.q.6.ſi duo.33.q.1.requiſiſti.ſi autem agitur ad diſſo
lutionem mutuæ ſeruitutis, ſufficit confeſſio , ut no.ſ̃.
de frigi.& malefi.c.1.

ACcedens.

De furtis. Rubr.

QVi furatur hominem] liberum:ſecus,ſi ſeruũ
ff.ad l.Faui.de pla.l.ultra.

AVres [diacono] no.in neceſſitate quẽ
poſſe cõfiteri diacono,de conſe.diſt.4.
ſancimus, de pœ.diſt.1.quẽ pœnit.& diſt.6.
c.1. [orãdũ] pro oĩb.uiuis eſt orãdũ ꝓ mortuis,quos
cõſtat in mortali peccato mortuos,nõ eſt orãdũ,ut hic.

SI quis propter neceſſitatem] modicam.ſi.n.eſſet ma
gna,ex qua timeretur periculum, nullatenus pecca
ret , de conſe.diſt.5.diſcipulos.

QVi cũ fure. [partit̃] quia ei in maleficio partici-
pat ſiue accipiendo, ſiue occultando , vñ actione
furti tenetur,inſti.de ob.quæ ex deli.na.§.ope. ¶Ille,q
furtum fecit,& rem furtiuam alienauit,ſi habet,uñ ſa-
tisfaciat læſo,de eo ſatisfaciat:ſi nõ habet, unde ſatisfa
ciat,& põt habere rem furtiuam furtiuè recuperando
eam ab eo,in quem alienauit,uel dolo bono,puta ſine
mendatio,uel uiolentia,tunc reſtituat eam illi , à quo
furatus eſt,& hoc dicunt quidam eſſe uerum , ſi ille, in
quem res alienata eſt,ſciebat eam eſſe furtiuam :qa ſic
utiliter geſſit negocium ſuum , cum eam ſine periculo
animæ tenere non poſſet, ar.ff.de neg.geſt. ſi pu.§.ſi ti.
ad idẽ eſt ar.ff.depoſiti,bonafides.ff.de rei uin.officij.
& hoc debet facere,etiam ſi prohiberet,ꝙ non reſtitue
ret:quia multa bona &c.45.diſt.de Iudæis.23.q.3.ipſa.
Et hoc dicũt quidam ita eſſe uerum, niſi probabil̃r ti-
meret graue periculum inde prouenturum,uerbi gra-
tia,quia timet,ꝙ ille, à quo ſic res accipit,eum occide
ret,uel aliud conſimile timeret in ſua perſona,uel alio
rum. nam in hoc caſu dicunt , ꝙ debet eam reſtituere
ei,in quem eam alienauit, & nõ ei, cui eam furatus eſt,
ar.C.depo.aut̃.ſed iõ & dicunt,ꝙ non peccat reſtituen-
do ei poſſeſſionem,quam habebat:qa nihil iuris mõ tri
buit ei,ſed poſſeſſionem,quam primo habebat,& quam
furto uel fraude ſibi abſtulit , ſibi reſtituit. unde licet
peccauerit,qñ primo dedit,mõ tñ non peccat,quia ni-
hil dat.Alij tñ dicunt,ꝙ ex quo eam habet, omnino eã
reddat uerò dño:qa pp nullum ſcandalum debet face
re peccatum qđ eſſet,ſi eam non dño reſtitueret: ſed &
ſi non haberet eam,bene dicunt, ꝙ melius eſt , ubi ti-
met hęc pericula prouentura,ꝙ nec furaret̃ eã ab eo,in
quẽ alienauit,nec fraude accipias : imò ſi inuenit ẽt eã
in uia,dimittat eã:qa in ueritate ſua nõ eſt,ar.C.unde
ui,conquerebat̃.alij dicũt,ꝙmelius eſt in hoc caſu,ſ.qñ
eã habet,ꝙ nec uni,nec alij reſtituat, ſed occupanti di-
mittat:qa nihil ad eũ de ea, & ſuũ peccatũ defleat. hic
tñ uidetur,ꝙ tunc debet habere locũ , qñ non tenebat̃
ad reſtõnẽ ; puta qa ad manus eius deueniſſet ſine da-
tione alicuius,& ſine oblatione. nã ſi ea data eſſet, uel
alij abſtuliſſet,tũc teneret̃ ad reſtituendũ ei,qui eã de-
dit,uel ei,à quo abſtulit. ubi aũt nõ timeret̃ inde gra-
ue periculũ prouenturũ,tunc ſatis dicerẽ , ꝙ uerò dño
eã reſtituat. ſi aũt ille,in quẽ alienata eſt res,nõ ſciebat
eã eſſe furtiuã , tunc nullo mõ debet ei auferre poſſeſ-
ſionẽ,niſi ex uolũtate ſua. & ſi ad eũ quocũq; mõ perue
niat poſſeſſio noĩe eius,in quã alienauit, eam ipſi reſti
tuet,ar.C.depo.aut̃.ſed iã,& quia niſi cũ ſcãdalo.j̃.de
no.ope.nũ.c.2.& idẽ in fi l̃ib.iudicãdũ eſt, & hoc dici-
mus in cõſilio aĩæ. nã in iudicio in pluribus ſecus fieret
pp ignorãtiã facti.¶Indicat] Nota aliquẽ teneri indi-
care furẽ.ff.de his,q la.oc.l.j.& ij.ff.de fur.ciuile.ff.de
iur.fiſ.ex qbuſdã.§.diuus.C.ad l.Cor.de Fal.minore.
C.de his, qui ad ec.confu.præſenti.ff.de præſcrip.ver.
nõ ſolent.ar.ꝯ.ff.de con.ob.tur.cau.l.iiij.§.ult.

EX literis. [Infamia] infamia facti grauat opinionẽ,
ff.de obſe.li.l.j.& à ꝓmotione repellit.34.di.laici.

De uſuris. Rubr.

VSVRA prohibita eſt in veteri & nouo teſtõ,ut ibi, Mu-
tuũ dãtes,nihil inde ſperãtes.14.q.4.c.1.& ſeq.& iõ ꝓ-
hibet̃ ita gñal̃r uſura : qa ſi liceret eã accipe, oĩa mala
inde ſequerent̃,& maximè qa nõ intẽderent hoĩes cul-
turæ poſſeſſionũ,niſi qñ aliud eſt nõ poſſent. & ita tãta
eſſet cariſtia,ꝙ oẽs paupes famæ pirent:qa & ſi poſſent
hr̃e terras ad colẽdũ:non tñ poſſent hr̃e aĩalia, & inſtra
ad colẽdũ neceſſaria,cũ ipſi paupes p ſe nõ haberẽt, &
diuites tũ pp lucrũ, tũ pp ſecuritatẽ pecuniæ potius in
uſuras,q̃ in minora & minus tuta lucra ponerẽt pecu-
niã. & ſi aliqui ibi ſua expenderent , ita cara eſſent ui-
ctualia,ꝙ paupes nõ haberẽt,uñ emere poſſent; & hoc
eſſet maximũ & ſummũ piculũ fidelib. vñ Deus magis
elegit peſtem,quæ cõis eſſet oĩb.cõiter pauperib.& diui
tib.q̃ elegerit famẽ,quæ tm̃ pauperes perirent.Itẽ alia
cã eſt,qa uix põt eſſe,quin aliquis uſuras debẽs diu du
ret ſine paupertate,quæ nimis eſt periculoſa,niſi pau-
pertatis deſideriũ alicui ex ſpãli Dei dono concedat̃.
vnde Salo.dixit,Diuitias & pauptatẽ ne dederis mihi.
Item multa alia mala ſequunt̃:qa in diuidẽdo pecuniã
& diligẽdo uix euitat̃ idololatria. ibi.n.eſt ſp cor aua
ri.nam ubi eſt theſaurus tuus,ibi eſt cor tuũ,& gratius
intuent̃ aurũ,q̃ ſolẽ.47.diſt.oĩs,& c.ſicut hi.& ſic eſt in-
uenire ferè oĩa mala,quæ prouenirent ex uſuris. & iõ
ita gñal̃r prohibita eſt à dño utroq; teſtõ. nam licet
inueniri fortè poſſet caſus,ubi iure naturali qđ natura
hmõi indidit nõ eſſet peccatũ uſura:tñ pp mala & picu
la,quæ ſequerent̃,in oĩ caſu ꝓhibita eſt. Quidã tñ di-
cũt,& fortè nõ malè,ꝙ ẽt nõ eſt inuenire caſum inſtin-
ctu naturæ,qui nõ ꝓhibeat̃. dicũt ẽt qdã uſurã prohi-
bitã magis,qa eſſet ꝯ charitatẽ,& pietatẽ , qua teneor
ſubuenire ꝓximo,q̃ pp mala,quæ ſequunt̃. Item licet
aliquando ex aliis ꝯctibus poſſint ſequi mala: quia ta-
men non ita communiter,non ſunt prohibita.

S V M M A R I V M.

1 *Vſura quid ſit , & an liceat fideiuſſori recipere ultra ſortem. in nu.2.*

1 PLures clericorum.†Vſura eſt lucrum mutuo pa
cto debitum uel exactum. nam ſi gratis aliquid
detur,non eſt uſura.14 q.3.uſura.18.diſt.uerſ.

 eulo-

eulogiis niſi ſpes adſit,ar.s̃.de ſimo.tua.14.diſtin.c.1.&
conſiſtit mutuum tantum in his,quæ conſiſtunt in pō-
dere,numero,& menſura.14.qō.3.uſura, & qō.4.nulli.
2 ¶†Vltra ſortē aūt licet accipere fideiuſſori, qui uſurā
ſoluit: q̄a nō eſt ſibi lucrū, ſed in-
tereſſe. & eodē mō[a] ſi tenebaris
mihi ſoluere ad diē certū, & q̄a
nō ſoluiſti,ab alio ſub uſuris acce
pi, reſtituere teneris.s̃.de fideiuſ.
peruenit, conſtitutus.Itē rōne du
bij ſi plus recipiat, non eſt uſura.
j̃.e.in ciuitate, & c.nauiganti [uel
hoc] ſ.ꝙ recipiat poſſeſſiones pignori,& percipiat fru-
ctus ultra ſortē, [bñficium] repete, quæ diximus.s̃.de
feu.c.1.¶Redimendū] quia is,qui detinebat res eccle-
ſiæ,nunq̃ ſortè habebit pecuniā,nec habere poterit, ni
ſi cū tāta difficultate, ꝙ potius eligeret nō redimere,
q̃ cum tanta difficultate redimere. & licet poſſit ꝯriū
contingere,ſ.ꝙ facile debitor recuperabit pignus:quia
tñ pōt contingere,ꝙ nō recuperabit, iccirco dedit hāc
licentiā. uel dic melius,ſi in feudo licitè haberet aliq̄s
res eccleſiæ, nunq̃ ſic liceret fructus retinere: ſed lo-
quit̃ in eo caſu,qñ certū erat,ꝙ licitè rē eccleſiæ deti-
nebat:q̄a licitū eſt fructus non cōputare in ſortē. Item
alius caſus eſt, quia gener fructus rei ſibi obligare pro
dote licitæ retineret non computatos in ſortem.ff.de
do.excep.pater:caueant tñ,ne quid in fraudem faciant.

a ¶*Et eodem modo.* Et *hoc idē referēdo* Inn. *hic tenet* Pet. *de* An. *in conſ.*376. *incip. ſecundo dubitatur,colum.j.in fi.*

QVia in omnibus [manifeſti] .i.de quibus conuen-
tione,uel ſnīa conſtat,ꝙ ſint uſurarij;de hoc not.
j̃.e.cum in diœce. [ad cōionem] .i.ad recipiē
dum corpus Chriſti [Chriſtianam] iſtis tribus excōica
tionibus excōicati ſunt publici uſurarij ipſo iure [red
dere] epo diœce.23.qō.3.conſtituit.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid licat alicui recipere ad uſuras,& in nu.2.*

1 SVper eo [inuoluat̃] † Quæro an liceat alicui
ad uſuras recipere? Ad hoc dicunt quidam, ꝙ
cuicūq; licet accipere pro quolibet opere uir
tutis;ut ſi uelit inde facere eleemoſynas, uel ædificare
eccleſiam, uel alia hmōi. ſed ſi acciperet ad uſuras, ut
luxurioſe uiueret:uel ut laſciuiret in eo,hoc non licet.
alij dicunt,ꝙ hoc non eſt ſic indiſtinctè dicendum. nam
non credunt licitum accipere ad uſuras,pecuniā pro pa
ſcendis pauperibus,qui modicum egent, uel nullo mō;
& tñ opus uirtutis eſt,ſ.miſericordia,uel liberalitatis:
ſed dicunt, ꝙ ille q; accepit mutuū, debet conſiderare
tp̄s, & locū, & multas al's circūſtantias in mutuo uſura-
rio ꝯhendo, debet ēt conferre inter bonum, qđ ſequit̃
ex opere uirtutis,qđ faciet ex mutuo uſurario,& bonū
qđ ſequit̃,ſi omittit accipere pecuniā mutuā: quia ſi ex
operæ uirtutis ſequit̃ magnum bonum, ut quia paſcit
pauperes fame moriētes,uel ædificat eccleſiā,uel emit
calicē,quæ perpetuò deputabunt̃ miniſteriis Dei, & ex
dimiſſione accipiendi mutuum modicum bonum ſeq-
tur:quia creditor iam uoluntate eſt uſurarius. Item ſi
non dederit mihi,paratus eſt,qui accipiet eandem pecu
niam ad uſuras. nam in prædicto caſu non tm̄ accipere
pōt oblatam pecuniam ſub uſuris: ſed rogare eum, ut
mutuet ſub uſuris dicēdo uſurario, ꝙ licet in oī caſu
peccatum ſit dare ad uſuras:minus tñ peccat,ſi dat ī bo
nū opus,q̃ in malū. Sed è cōuerſo ſi quis uideret homi
nem paratum ad pœnitentiam,uel ſaltem uolentem de
cætero abſtinere ab uſuris, uel non inuenientem alium
paratum accipere ſub uſuris,tunc eſt maius bonum ab-
ſtinere à mutuo uſurario, q̃ facere quantūcūq; bonum
opus uirtutis,ar.quia peccat,ꝙ maius bonum non præ-
fert minori bono.Sed dices, nunq̃ faciendum eſt pec-
catum ꝑꝑ aliquod bonum: ſed peccatum eſt dare ope-
ram,ꝙ ille det pecuniam ad uſuram; ergo nunq̃ debeo
accipere pecuniā ad uſuram,cum hoc non poſſim face-
re niſi de uſura. ſo.uſurario eſt peccatū dare ad uſurā.
& hoc ego nunq̃ ſuadeo,imò diſſuadeo:ſed me p̄eligere
in uſura dāda potius eſt ei bonū:licet nō meritorium,q̃
malum:imò plus uī,ꝙ qñ alius paratus eſt accipere pe-
cuniā ad uſurā, & ipſe paratus eſt dare, ꝙ ego non ſolū
pro opere uirtutis poſſum accipere pecuniam ab illo
ad uſuram,ſed ēt pro opere indifferenti. pro opere aūt
peccati ſemper peccat,qui accipit pecuniam ad uſuram
non ſolum in eo,quod ꝓ illicita cā accipit,ſed ēt in eo,
ꝙ uſurario conſulit,ꝙ de illicita cā mutuet ſub uſuris:
& uidet̃ ꝙ ſemꝑ ſit peccatum accipere ſub uſuris, non
2 qñ rogat, ꝙ eū ſub illicita cā præelegit. ¶†Plus uidet̃,
ꝙ ſi aliquis uellet paſcere pauperes fame moriētes,uel
aliqđ opus facere uirtutis,quo omiſſo pericula timen-
tur uel corporū,uel aīarum,ꝙ tunc ſi inueniat̃ aliquis,
qui habet pecuniam,uel granum, uel aliā ſpēm illi ope
ri neceſſariam,ꝙ debet rogari, ut illam donet, uel mu-
tuet,qđ ſi noluerit facere,pōt ei ſuaderi,ꝙ ſpēm illam
mutuet ſub uſuris:quia minus peccabit,ſi ſub uſuris mu
tuet,q̃ ſi teneat eā abſcōſam in tāta neceſſitate,uel uti-
litate,aliquis inter duo peccata ſuadendum, eſt ꝙ ma-
ius euitetur.

CVm tu manifeſtos [promulgatam] s̃.e.quia [ante]
ꝑꝑ hoc non probat̃ cōſtōnē trahi ad p̄terita. nā cō
ſtitutio dicebat uſurariū cogēdū reſtituere uſuras; cū
ergo hic uſurarius nōdū reſtituit uſuras, ſed debeat in
futurū reſtituere, pœna impoſita ēt hic coget̃ [pœnā]
hæc pœna ſatis ſufficere debet à principio:ſed ſi uſura-
rius nō reſtituat,excōicabit̃.s̃.de iureiu.ad nr̃am.j̃.e.p̄-
terea [pauperib.] s̃.de homi.ſicut dignū [poſſeſſiones]
ff.de leg.2.imperator.C.de rei uin.ſi, ut ꝓponis.C.ar.
tu.l.j.ſpāle eſt hic,al's.n.licet ex pecunia mea,dūmō nō
meo noīe emant̃ poſſeſſiones, nihil iuris in eis habeo.
C.de rei uin.ſi ex eo. & intelligunt quidam hoc,ſ.ꝙ ei
auferri debet poſſeſſio, qñ ex cā lucratiua ad aliquem
peruenit. ſecus autem,ſi ex cauſa non lucratiua. alij au
tem dicunt idem utrobique.

S V M M A R I V M.

1 *An liceat contrahentibus ſe inuicem decipere,& uide in nu.2.*

IN ciuitate [non ualent] cōi æſtimatione [pro-
mittunt] non decepti.alias.n.ſi decepti eſſent,
cum liceat ꝯhentibus ſe inuicem decipere, non
eſſet peccatū.C.de rei uin.ſi uoluntate. nec ob.qđ dicit
ap̄ſ,Nemo in negocio circūueniat fratrē ſuū:ut expo-
nat̃ in negocio i.in negociatione. ſed dic,nemo circūue
niat,ita,ꝙ circūuētio det cām ꝯctui:quia tunc ipſo iu-
re non tenet;ſicut,qñ incidit, pōt agi, ut reſcindatur.ff.
de dolo,eleganter. uel nemo circūueniat in negocio,
ſupple uenditionis ultra dimidiū iuſti p̄cij: infra nō di-
midiā poſſent ſe decipere iure fori.s̃.de emp.& uen.cū
dile.ſed forſan non iure poli [accipiunt] j̃.eo.conſu-
luit [ex forma] s̃.de pig.illa uos, ſed ex intentione,
ſi intētio eſt, ut ex ꝓrogatione termini maius ſit p̄tiū,
& eſt hoc,qđ dicit ī ſi.cū cogitationes,&c.C.de ſo.l.pe.
¶Ex

¶Ex forma]huiuſmodi ꝯctus non pōt cenſeri uſurarius
ex forma:quia uenditio eſt,& non mutuum,& in mutuo
tantum interuenit uſura,argum.14.q.3.c.1.& 3.uel non
poteſt iudicari uſurarius ex forma: quia qui hunc con-
tractum, fecit ſemper dicere pōt, potuit plus, minusve
ualere. ſi tñ credat,ꝙ minus eſſet ualiturum, ex inten-
tione eſt uſurarius,ſupra de ſimo. tua nos.1.q.1.qui ſtu
det.14.q.3.c.1.& 2.Item ſi plus, uel minus poſſet uale-
re:ſi tñ ſtatim uolebat uendere communi precio, & ꝑꝑ
ꝓrogationem tꝑis uendidit carius,intentione eſt uſura
2 rius.j̃.e.c.ulti.& ca.proxi.¶†Ex forma] Ex hac decret.
ſatis innuitur,ꝙ ſi aliquis pro certa pecuniæ, quantita-
te emeret aliquem reditum grani, uel uini, uel alium
conſimilem perpetuo ſibi & ſuis hæredibus dādū à uen
ditore,& ſuis hr̃dibus, uel ad certum tp̄s, uel ad tp̄s ui-
tæ alicuius,ꝙ licitus eſt hmōi contractus dummō redi-
tus annuus cōi æſtimatione non excedat reditum,quem
hēret uel hr̃e poſſet, ſi terram, de tanta pecunia emiſ-
ſet.& ſi excedat cōiter,non eſt licitus contractus, ar. j̃.
eo.conſuluit. quidā tñ dicūt, ꝙ qñ in perpetuū emit, ꝙ
nunq̃ pōt eſſe illicitus ꝯctus, quantumcunq; ſit magnus
reditus reſpectu precij:quia licet ꝯtrahentibus ſe deci-
pere.ff.de mino.in cauſæ.2.§.ſi.alias uī, & forte melius,
ꝙ[a] ſi quis emit reditum conſtitutū
ante ꝯctum, uel actionem uēditā,
ſiue conſtitutus fuerit in re, puta
in domo,uel poſſeſſione, uel alias
hmōi,ſiue in perſona, puta uel li-
beri,uel ruſtici, uel actio, uel no-
men.¶Item ſiue certus ſit reditus,
puta, quia reddit.x. ſiue incertus,puta quia reddit quar
tam fructuū,qui ꝑcipiuntur de aliqua domo,uel de ope
ris alicuius perſonæ.¶Item ſiue ſit perpetuus cōtractus,
puta quia extenditur ad hæredes utriuſque ꝯhentium,
ſiue ſit ad uita hoīs,ſiue ſit ad certum tp̄s uſq; ad 5. an-
nos. ¶Item non refert, ſi reditus ſit in pecunia, ſiue in
aliis rebus,ſiue in facto. nam ſemper in omnibus p̄miſ-
ſis reputant contractus legitimos,alias licitos:q̄a ibi eſt
purus & licitus ꝯctus uēditionis.nā ibi eſt p̄cium.ſ.certa
pecuniæ quātitas.Item ibi eſt merx.ſ.certus reditus,uel
can.uel annona.C.de ſac.ſanct.eccle.iubemus, in prin.
in auth.de rebus ecc.non alie.uel actio,C.de hære. uel
act.uen.per totum ſed his uī eſſe contrarium, quod di-
cit. hæc decre.quia non eſt dubium,ꝙ uſque ad aliud tē
pus ſaltem longum plus percipiet de reditu, q̃ ſit pre-
cium,& in actione conſtat,quia plus eſt in noīe, q̃ ſit p̄-
ciū, ꝙ dedit.¶Sol.licet certū ſit,ꝙ uſq; ad xx.annos qn
quaginta, uel ulteriores plus accipiet de reditu,quā ſit
precium,ꝙ dedit, tñ hæc certitudo non facit illicitum
ꝯctum uenditionis,cum hoc etiam ſit in uenditione ali-
cuius poſſeſſionis, ubi certum eſt ſm̄ inferiores cauſas
ꝙ plus accipit̃ de fructibus eius,q̃ ſit p̄cium,ꝙ pro ea da
tur,& ſine expenſis,uel labore dando eam ad affictū cer
tum uel emphyteoſim.hic.n.tm̄ reprehendit̃, qñ carius
uendit mercem ꝑꝑ terminum,quem dat prolixū empto
ri ad ſoluendū pecuniam:uel q̄a ꝓ minori emit mercē,
quia ſtatim dat pecuniā, & pro prolixius tp̄s expectat
mercē,ꝙ penitus ſunt illicita,q̄a hic ſolummō uēdit tp̄s
pro illa pecunia,quæ uerum & iuſtum p̄cium excedit, ꝙ
ex eo apparet,quia ſi utraq; parata eſſent; p̄ciū, & mer-
ces,ꝓ minori fieret.& in caſu noſtro omnia ſunt præſen
tia,nec uendit tp̄s:quia res ipſæ,de quibus diximus,ſ.re
ditus,uel actio,tm̄ ualebit, uel ad minus credimus ua-
lere ſubſequentibus tꝑibus, quantum modo ualet, uel
ad minus eſt dubiū;& hoc ſufficit ad hoc,ut ꝯctus ſit li-
citum,ut hic.idem intelligunt quidam,& ſi reditus,uel
nomen de nouo ꝑꝑ hoc conſtituitur in rebus,uel perſo
nis aliis ꝯhentibus puta quia dicit emptor, tu cōſtitues
tales reditus in tali poſſeſſione, uel ſeruo, uel facies, ꝙ
talis confitebitur ſe debere tibi mille uſque ad annum,
& ego de illis mille, uel magis de actione pro illis M.
competente dabo tibi quinquaginta.nam dicunt omnes
contractus iſtos licitos: quia non eſt mutuum, ſed em-
ptio. Item multi caſus poſſunt inueniri, ꝙ iſte emptor
amitteret.in hoc contractu,puta ſi inopis fieret. ſed cer
te aū conſulendum eſt omnibus fidelibus, ꝙ ab hmōi
contractu abſtineant,ſ.ꝙ de nouo ꝑꝑ hoc conſtitutum
reditum,uel actionem emant.iſtud autem penitus uī il
licitum ꝙ ipſe idem,qui dicitur emptor, in ſe cōſtituat
reditum, uel actionem, qua ſe obligat ad plus dandum
uel in pecunia,uel in ſpecie,quam accepit [dubium].ff.
de iudi. ſi quis ex.C.de uſur.ut ea [dubium] probabili-
ter. nam licet caſu fortuito propter medium unius,uel
alterius poſſit plus ualere, nihilominus in intentione
uſurarius erit.

a ¶*Et forte melius.* H*anc opi. refert & ſequitur* Pe.*de* Anc. *in conſi.29.incip.dubitari licet,col.1.*

PRætereà [dignam] ſupra eod.cum tu.

COnqueſtus eſt [de feudo] de hoc no.ſupra eo.c.j.s̃
de feu.c.j.

TVa nos.[Vſuras] & omne damnum, ꝙ occaſione
dationis uſurarum cōtingit debitori[cogēdi ſunt]
de hoc no.j̃.eo.Michael.

COnſuluit nos.[Pro intentione] ſi creditor princi-
paliter intētionem habet ad lucrum,uſura eſt, uel
malum lucrum:alias ſi ſecundario aliquid ſperat, ſecus
66.diſt.quid proderit.59.diſt.ſi officia. Item recipere ta
li ſpe ſecundariò non eſt malum.1.q.2.quampio: quia
tenetur ei antidora.ff.de pe.hære.ſi lega.ſupra de teſta.
cum in officijs.ſed & qui principalem habent intentio-
nem ad uſuram;licet uſurarius ſit,non tenetur reſtitue
re,arg.s̃.de ſimo.c.ulti. niſi forte aliquid faceret,quare
debitor,& ſi non uoluntarie,tamen neceſſariò ei daret;
puta quia negat ſibi terminum, niſi det aliquid, & ibi
plus uendidit propter dilationem:quia tunc reſtituere
tenetur,14.q.5.nō ſane,in fi.alij tñ dicunt, ꝙ ſemper te
netur reſtituere,& eſt tutius. [inducendi] ſi autem age-
re poſſet,condictione ex hoc canone quæritur.

QVia pernicioſum.[Renunciaſſe.]nam ex hoc appa
ret eos fuiſſe uſurarios [appellationis] friuole:
quia ſi appellaret à ſententia, audiendus eſt alii contra.

POſt miſerabilem. [Remittendas] ſecundum teno-
rem decre.j̃.eo.quanto.

TVas dudum.[Reſtituere]repete,quæ diximus.s̃.de
iu.debitores.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid ſufficiat cautio de reſtituendo uſuras.*
2 *An excuſetur uſurarius, ſi nullus repetat ab eo, uel ſi denunciet,& in nu.3.& etiam in nu.4.*

1 QVia fruſtra. ¶†Reſtituerit] nec ſufficit ſola cau
tio, ꝙ uſuram reſtitueret s̃.de re iu.cū aliquib.
ff.de pig.act.ꝙ ſi non ſolum, niſi magna cauſa
interueniat.ff.de re iud. l.iiij.§. quod ait prætor: uel ſi
2 debitor conſentit.ff.de pig.act. ſi rem.§. omnis. ¶†Sed
nunquid alius à conuento poteſt hanc exceptionem pro
ponere? & dicūt quidam,cum hoc.cap.generaliter lo-
quatur, & fauorabile ſit ſaluti animæ, & reſtitutioni
uſurarum prouidere,quod iudex ex officio conuentus,

etiam ſi ab eo non exegerit uſuras poſſit hoc opponere ĩ.c.proxi.ar.ff.de poſtu.quos prohibet, & ẽt quicũque procederet hic, ſicut proceditur.s̃.qui ma.ac.poſ.c.ſi. Sed nos de iudice hoc non credimus: quia non cauetur iure. alij dicunt, ꝙ ſufficit, ꝙ faciat publicè nunciari, ut ſi aliquis eſt, qui conqueratur de eo de uſuris, compareat, ar.ff.de fur.falſus.§.qui alienum.

3 ¶†Quid ſi alius quàm ille, contra quem agitur, proponat hanc exceptionem, & ꝑ appellationem proroget negociũ, nunquid interim ſilebit cã, ſuꝑ qua impetratæ ſunt literæ? & dicũt qdã ꝙ ſic. hoc non placet, cũ ẽt ſi nullus compareat, tñ cõuentus põt excipere. uñ ſibi imputet, ſi ipſe non excipit:[a] imò plus dicimus, ꝙ alius nõ admittit̃ ad excipiendum, ſed ſolus conuentus. alij dicunt, ſi ſit liquidũ eũ uoluiſſe uſuras, ꝙ præſtabit cautionem de ſatisfaciendo, ſi apparuerit eum debere uſuras, quæ petunt̃ ab eo, ar.C.de cõpẽ.l.ult. s̃.de iudi.in omnibus. Alij diſtinguunt, ex cuius parte emittat̃ appellatio.C.de tem.in integ.petendæ. nos præcedentes diſtinctiones ſcilicet de præconizando, & cauẽdo dicimus habere locũ, qñ cõuẽtus excepit. in alio aũt non, cum non excipere poſſit. ¶†Reſtituerit] ſed nunquid ipſi, qui accipiũt uſuras, & ſi non cogantur reſtituere aliis uſuras, nunqd non reddẽt alicui? Rñ. autoritate ſuperioris dabunt illas aliis debitoribus uſurariis illorum creditorum, & non illis uſurariis, à quibus ipſi uſurarij, qui mõ petunt uſuras, extorſerũt uſuras; & ſic exonerant̃ à peccato, & ẽt utiliter gerunt negocium illius, cui reſtituere tenentur & quo ad corpus & quo ad animam. unde cum poſſint in hoc caſu repetere, quod ſic ſoluiſſent, utiliter, multofortius compenſare, ſi poſtea ꝯ eos agatur, ar.ff.de neg.geſt.ſi pupillus iudex aũt, qñ reſtituit uſuras aliis, q̃ his, à quibus accepit, faciat ſibi caueri ad ſenſum ſuum, ꝙ nullum dãnũ in poſterum poſſit conſequi ab his, à quibus acceperat uſuras [audiatur] hic apparet hanc exceptionem declinatoriam fori.

a *Si non excipit* Io. An. *hic dicit, quòd iſta exceptio eſt dilatoria & ſic debet proponi ante lit.conte.& per hoc dicit* Pe.de Anc. *in cõſ.234.inci.quia quæſtio eſt dubitabilis.cõſuluit, quòd iſta exceptio uſurarũ non poterit opponi contra tutores agentes nomine pupillorũ uſurarij ex contractibus celebratis per ipſum uſurarium.et ad* Inn.4 *hic adde ẽt* Fel.*in c. cum.*M.Ferrarienſis, *col.25.uer.fallit ſecũdo ſupra de conſti.*

CVm in diœceſi tua [dubitatur] communi fama [argumentis] ideſt legitimis probationibus. Vel dic, quòd appellat argumẽta famam publicam cum aliquibus aliis adminiculis.arg.35.q.6.ſi duo: uel dic argumenta appellari, ſi uenditur ad terminum.s̃.eo.tua, in ciui.conſuluit. uel ſi facit emptiones ſub ea conditione, ꝙ teneatur reſtituere aucto præcio, uel ſibi retentis fructibus ſupra de emptio.ad noſtram, contra, de pig.illo. uel quia appareant inſtrumenta uſurarum: uel quia cellas tenet ad pecuniam mutuandam. aliquando enim ex præſumptionibus iudicatur ſuprà de elec.cum ex officio.2.ſimile habes in hæreſi ſupra de hære. excommunicamus. ſimile in adulteriis ſuprà de adul.maritis.

SAlubriter [computandos] dummodò onera matrimonij ſubſtineat. recipit.n.fructus pro intereſſe, & non pro uſura. ſic etiam non eſt uſurarius fideiuſſor repetens uſuras, quas nõ ſoluit pro debitore, uel ſi accepit pecuniam ſub uſuris, ut ſatisfaciat creditori, apud quem fideiuſſit.s̃.de fideiuſſ.peruenit, &c. conſtitutus, & dicimus,[b] ꝙ q̃diu maritus tenet̃ alere uxorẽ, tãdiu põt uti fructib. nõ computatis in ſortẽ. ſed poſtq̃ non debet eam alere, nõ debet fructus accipere. unde credimus, ꝙ ſi mulier habet pignora dotis ſuæ poſt mortem mariti, ꝙ debet fructus illos in ſortem computare. [fructus] C.de iure do.pro oneribus.

b ¶*Et dicimus.* Hæc *dicta refert & ſequitur* Bar.*in l.inſulam.* §.*uſuras.ff.ſol.ma.& ibi uide doct.&* Pet. *de* Anc.*in conſi.*150. *col.ij.poſt me. inci.in quæſtione, quæ uertitur.*

MIchael laicus [ſuo] cum.n.ex perſona patris agat, eius perſonam defendere debet.ff.de reg.iur.ex qua perſona.ff.de procu.ſeruum.§.pe.imò, qđ plus eſt, ſi non egerit ex perſona patris, tñ obſtat ei exceptio, ſi pater, uel ille, cuius hæres extitit, uſuras accepit, ẽt ſi nihil ad hæredem peruenit.s̃.eo.tua.s̃.de rap.in literis.16.q.6.ſi qñ.12.q.2.eṗs, q mã.non.n.conuenitur hæres ex quaſi maleficio, ſed ex quaſi ꝯtu rõne indebiti ſoluti. uel ex iniuſta cã ſoluti, inſti.de obli.quæ ex qua.ꝯ. & non ſolum repellitur ratione uſurarum, quas ſuo nomine ꝯxit, ſed ẽt earum, quas nomine alieno.46.diſt. ſicut non ſuo. Sed quid ſi iſte agens non poteſt ſatisfacere illis, à quibus uſuras accepit? Rñ. ꝙ præſtita cautione ꝙ reſtituet, ſi poterit admittetur ad petendum uſuras. nam ſpoliator reſtituitur, ut poſſit alij reſtituere ſuprà de reſtitu.ſpolia.olim. nam & ubi non poteſt ſtatim ſoluere, admittitur fideiuſſor.ff.de re iud.l.iiij.§.ait autem prætor.

QVanto amplius.

NAuiganti [periculum] fatemur tñ, ꝙ ſi nauigans ꝑciũ accipiat, uel aliud, ut pecuniã ſecũ ultra mare deferrat, ibi ſibi redditurus, ſiue periculum in ſe reciperet, ſiue nõ, non eſſet uſura, ſed locatio operarum. ſed ubi non accipit ꝑcium tm̃ ut portet, ſed negociatori dat, ut in ea negociet̃, hæc eſt uſura: qa pecuniæ nullus eſt uſus, uel utilitas utendi, nec deteriorat̃ utendo, 88.diſt.eiiciẽs.¶Periculum] & ex hoc dicimus, ꝙ ſi aliquis paratus erat emere merces ad portandum aliò, uel ad ſeruandum certo tempore, quo poſſet inde lucrari, & alius indigens pecunia ad eum ueniat, & offerat eandem pecuniam cum lucro ſperato in loco, quo ire uolebat, & in termino ſe redditurum promittit, uſura eſt ꝯtus huiuſmodi, nec ſcio eum excuſare, licet alij ꝯdixerint [eo tꝑe] de hoc.s̃.eo.in ciuitate, in huius gl. ¶Vẽditurus] qa ſi uendere uolebat ſtatim ꝓ alio ꝑcio minori, ſi ſtatim ꝑciũ ſolueret, uſura eſſet adminus aĩo. s̃.e.in ciuitate, & s̃.e.ꝯſuluit & eodẽ mõ ſi lõge ꝑcio maiori uẽdat, ar.eiuſdẽ decr.ꝯſuluit. Itẽ ſi uolebat uẽdere merces, & inuenit aliũ, q ſtatim dat ei hic tm̃, quantum alibi eſſet uẽditurus cũ labore ſuo & ꝑiculo multo, nõ ur̃ uſura, dũmõ cõputatis ſuo & periculo & labore non plus accipiat, q̃ ibi, quo portare uolebat, ꝓbabil̃r ꝑſumit̃ accepturus. nã qua rõne tꝑis poterit carius uendere, eadem ratione ratione loci: ſed ſi pecuniam accipiat, uſura eſt, & etiam mutuum.

De crimine falſi. Rubr.

FAlſidicus teſtis [iudici] hũc iudex extra ordinem punire poteſt durãte cauſa.C.de teſti.nullũ: poſt litem autem finitam accuſat de falſo.ff.eo.l.j.§.i. [lædit] hic punitur iuxta modum læſionis.3.quæſt.9.nihilominus.C.de teſti. nullum

nullum [occultat] ex quo officiũ[a] teſtificandi aſſumpſit, uel ſi aliter non poteſt liquere ueritas.

a ¶ *Ex quo officium. Et ſic tacens uerum, non peccat, niſi quãdo productus eſt ut teſtis. adde* Feli.1.c. *ex parte decani, colum.x. uerſic.ſi dicens, ſupra de reſcr. uide tamen* Bald. *in l.presbyteri, C.de epiſco.& cleri.ubi, quòd falſitas committitur ita in tacendo uerũ, ſicut in dicendo falſum.*

SVper eo. [Retineri] ſi enim eſt perſona ſuſpecta, niſi ſit clerici. alij contra, & maximè ſi ſint ſuæ iuriſdictionis ordinariæ. idẽ credo, & ſi ſint eiuſdem iuriſdictionis delegati quo ad hoc: quia ordinarius ad mandatum eorum capiat.

AD audientiam noſtrã. [Characterem] qui non ita profundè infigetur, ut ſanguis effundatur, ſed tantum cutis offenditur, nẽ ſit contra ſupra de rapto. in Archidiac.ſupra, ne cleri. ſententiam. Sed contra.C.de pœnis, ſi quis in metallum, ubi dicitur, ꝙ facies ad imaginem cœleſtis pulchritudinis figurata ſtigmate non fœdetur. ſed hoc ſtigmatũ enim eſt figendum in facie, ſed in manu, uel alio menbro, uel eſt hoc ſpeciale in odium tanti criminis. de hac materia no.5.q.5. illi qui.

DVra ſæpe man. [ſedem] illi enim, qui non ſunt apud ſe. Apoſt. non ligantur hac cõſtitutione [deputati] hi ſunt bullatores, [ſubiaceat] per ſententiam, non ipſo iure. pœnæ enim excommunicationis ipſo iure ſunt inflictæ.

LIcet ad regimen.

QVam graui [fratres] quandoque dominus Papa uocat Cardinales fratres, ſupra de offi.lega.officij: tamen ſimplices ſacerdotes, uel diaconos non uocat in literis ſuis, cum eis ſcribit, fratres, ſed filios. [in plurali] olim erat contrarium.23.diſtinctione. communis.

AD falſariorum. ¶Nequibit] ſupplent quidam, niſi probet ignorantiam exhibendo auctorem, C. de fal.maiorem. non enim committitur falſum ſine dolo, ff.eo.diuus. vel dic, ꝙ tunc nõ excuſat ignorantia, cum non præceſſit examinatio, cum ex hoc fuerit in culpa non examinauit, nec à peritioribus quæſiuit.36.diſtin. §.ult.ff.de iu.& fac.ignor.regula. ſi autem præceſſiſſet examinatio, & appareat eum probabiliter deceptum, & oſtendat auctorem, ut dictum eſt, excuſatur, infra de exc.præ.inter dilec.infra cap.proxi. Item hæc decr.loquitur tantum in literis domini Papæ. in aliis autem ſecus. Item examinatio eſt habenda diuerſimode. nam in literis, quæ ſunt de gratia, uel contra ius, uel contra utilitatem publicam, maior indagatio eſt neceſſaria, q̃ in literis de ſimplici iuſtitia, infra eodem cap.proxi. C.ſi contra ius, uel pub.util.reſcripta. [inferius] ibi incipiunt pœnæ iſtæ, q uerò ſub nomine [innodatos] hic autem eſt canon latæ ſententiæ [per quam] poteſtatẽ [utuntur] nec etiã fuerunt fabricatores falſitatis [ſpoliantur] per ſententiam [ſubiecti] forte canon ferendæ ſententiæ eſt: ſed litera contradicit [impetrant] ſed non per ſe exercent falſitatem, ſed litera contra.

ACcedens [præſumi] ff.de do.ſi oleum, §.ult. ar. ꝙ ſi quis ſuggeſſit falſum in literis de ſimplici iuſtitia, non præſumitur doloſè feciſſe: ſecus, ſi eſſet de magna gratia: quia dolus ex perſpicuis indiciis probatur, C.de dolo, dolum.

EX conſcientia [eccleſia] de qua erat cauſa, ad cuius amiſſionem ſe obligauit.

De ſortilegiis. Rubr.

IN TABVLIS, &c.

EX tuarum tenore [Aſtrolabij] aliqui dicunt, ꝙ ſi tm̃ aſtrolabium inſpicerent, ut per aſtronomiam tm̃ quererent ueritatem, non peccant, arg.hic à contrario ſenſu: tñ quia nõ ſunt ſcientiæ, quæ ad pietatem ducant, imò facile inducerent idololatriam, diſſuadendum eſt, utẽdum eis & ſtudendum, ar.37.diſt. ſi quis grammaticam.

ECcleſia ueſtra. [Per ſortem] no. non ſolum prælatum non eligendum ſorte, ſed nec electores. [& electorib.] alias aũt pro litibus dirimendis licet uti ſortibus. 26.q.2. ſors. [Perpetua] 26.q.1. non ſtatim, & c.ſeq. contra ea.q.c.j. ſol.eſt in §.ij.cauſa prohibitionis eſt, ut non per aſſiduitatem labantur in idololatriam, ſicut prohibitum eſt iuramentum, ut non labantur in periurium, ſupra de iureiur. & ſi Chriſtus.§.j.

De colluſione detegenda. Rub.

SCripta f.v. ¶Diſſimulare] cũ eſſet infamatus. alias.n.non debet inquirere, s̃ de accuſ. qualiter. vel dic, ꝙ non licet accuſatori ab accuſatione deſiſtere lite conteſt. & iõ mandatur inquiri de colluſione, ut eos puniat.q.3.ſi quem.

CRimina. [Præteribat] cauſarum tria ſunt genera, ciuilis, criminalis, & ſpiritualis. à ciuili pecuniaria ſiue ꝑ gratiam, ſiue ꝑ trãſactionem ante lit.ꝯte. & poſt iudicis auctoritate & ſine recedere licet, niſi in famoſa ac. in qua ſine iudicis auctoritate trãſigere non licet, ff. de his, q no.infa.furti.§.pac.in criminali uerò ante inchoatam accuſationem ꝑ gratiam deſiſtere licet, ff.ad Turpil.mulierc, & l.quæſitum.poſt nõ licet ſine auctoritate iudicis, & ſine conſenſu rei, niſi intra 30 dies: ſed nec inter illos, ſi non fuit mancipatus tormentis, C.de abol.l.ij.uel ꝑ accuſationem infamatus.5.q.1.qdam; & ſi alias deſtiterit, incidit in Turpill.ſi intendit publicũ crimẽ, C.ad turpil.l.j. Si uerò priuatum, extra ordinẽ punitur, ff.ad Turpil ſi qs accepe. tranſigere aũt aliquo dato in crimine pu.non licet; & ſi fiat tranſactio, nulla eſt, & accuſatus habetur ꝓ ꝯfeſſo, C.de trãſa.trãſigere, ff.de priua.in oĩbus, niſi tale ſit crimẽ, qđ irrogat pœnã ſanguinis: qa licet tũc trãſigere, niſi in adulterio, C.de trãſ.tranſigere. ſed hic, qui accipit, incidit in Turpil.ff. ad Turpil.ab accuſatione. ſed in aliis criminibus, q̃ nõ irrogant pœnam ſanguinis, trãſigere non licet.2.q.3. §. præuaricator, in loco illo, in oĩbus cauſis, niſi in crimine falſi, ut in præall.l.tranſigere. & eſt rõ, qa ſępe ad pecuniariam ęſtimationem referretur, ſ.ubi qõ pecuniaria agitur. ¶Et idem dicunt aliqui in priuatis criminibus, ut furti, ubi bo.rapt. prædicta ratione, nec vnquam inuenitur prohibitum. ſm cañ.autem ferè omne crimen eſſe publicum puto, nec ab aliquo per trãſactionẽ diſcedere licet, ut hic, & per totum tit. poſſet tñ dici, ꝙ iuſtis cauſis inſpectis, ubicunque eṗs poteſt diſpenſare in priuatis criminibus, & tranſactioni, & ſimplici renũciationi auctoritatẽ præſtare.5.q.2. ſi primates.90.diſtin.diſſidẽtes. à ſpirituali autem cã, ſiue ſit inquiſitionis, ſiue denunciationis, ſiue de rebus ſpiritualibus, ex cã licet per gratiam diſcedere: qui aũt ſiue cã diſcedit, punitur.2.q.7. quapropter.s̃ de calũ.c.ſi. ꝑ tranſactionem aũt non licet, s̃ de trãſac.c.lij.ubi aũt in criminali, uel ſpirituali aliter, q̃ debet, accuſator deſiſtit, iudex nihilominus ex officio inquiret, ut hic per totum, C.de

aboľ.indulgere,& l.ij. ubi autem vult iudex iuſta cauſa diſcedere, aboľ.indulgebit, C.de aboľ. l.j.ij.& iij. 2.q.3. ſi quem, & §.præuaricator. in cauſa mixta poteſt recedere,quando vult. in cauſa autem populari ſimiliter per tranſactionem recedere non licet,niſi ut legitur, ff.de pac.iure, §.ult. & ff.de iureiur.l.cum, qui. §.in popularibus.

AVdiuimus. [tranſactionis] hæc penſio,ſi bona fide pacta ſit,non excedit uitam paciſcentis,niſi interueniat auctoritas epiſcopi,ſupra de tranſac.de cætero, ueniens. [ſpoliare] & quod factum eſt per colluſionē, non tenet, ff.eo.l.iij.

S V M M A R I V M.

1 *Quando alicui competunt duæ actiones de iure communi, vna intentata poteſt aliam attentare. & idem ſit in pœnalibus actionibus, habes in nu.2.*

3 *De alicuius crimine non eſt pluries inquirendum.*

IN tantum clamor [præmiſſis] de hoc no. ſ̃ c.j.
1 ¶ † Alioquin] No.ꝙ ubi alicui competunt duæ actiones de iure cōi, vna inētata pōt aliam attentare,ut apparet in ſocio,q ꝯ ſocium furem pōt agere & ꝓ ſocio,& furti,utrum vult primò, & utrum poſt vult,ff. ꝓ ſocio,rei. ſed ſecus eſt, ſi vna cōpetit de iure cōi, & altera de officio p̃toris, qualis eſt nau.cau.ſta.q datur de bñficio p̃torum.nam in illis,ſi vnam eligit,intelligitur aliis renunciare,ff nau.cau.ſta. & ita §.fi. & l. licet,§.fi.ff.de ſepara.l.j §.illud. ¶Sed his uidetur cōtra ſupra de in inte reſti.conſtitutus,ubi dicitur,qđ ſimul; quod plus eſt, q̃ ſi diuerſis tēporibus admittatur qs ad accuſationem,quæ cōpetit beneficio prætoris,ſ.in inte. reſt.ad officium iudicis, quo dicit uenditionem nullā. ſed certe ſol.eſt leuis:qa nos hic loquimur,qñ alicui cōpetunt duæ actiones,ꝙ ꝓſequendo vnam, uř aliis renūciare: ſed decr.loquitur,qñ tm̃ altera cōpetebat: ſed tñ utrāque proſequitur ꝑꝑ dubium; & ſic patet rñ.decr.ſ̃
2 de p̃ſcr.auditis. ¶†In pœnalibus aũt actionibus, q̃ ſurgunt ex diuerſis delictis, rarò impedit vnà alteram,ff. de priua.delic.nūquam. ſed ſi oriantur ex vno delicto, quatenus concurrunt,ſe impediunt,& ultrà,ff.ui bo.rapt.l.j.ff.de ac.& ob.qui ſeruum. ſi aũt actiones nō ſunt pœnales,ſed rei perſecutoriæ,facta per alterutram exactione reliqua tollitur, ff.loc.ſi merces,§.culpæ. ſi aũt vna ſit ꝑſecutoria rei,ut reiuin.& altera pœnalis naťr & ab initio,ut actio furti,neutra ꝑ alteram tolliť,ff.de fur.l.ſi pig.§.cum furti,niſi in caſu, q eſt,ff.nau.cau.ſta. l.ita,§.fi.qđ eſt p̃al rōne:qa eligendo alterum de duobus,ſ.ius cōe,uel bñficium p̃toris alteri renunciare uř. eſt etiam alius caſus,ff.de furtis, cui, ubi dř ꝙ ſi alicui ꝓ re cōmodata cōpetit actio furti, & cōmodati, ꝙ vnà per alteram tollit. ſed hoc eſt ea rōne, quia ſ.utraque actio,ſ.furti, & cōmo.cōpetit pro eodem,ſ.intereſſe litis, licet ꝑ actionem furti dupletur, uel quadrupletur, & in actione furti, uel cōmo.tm̃ ſit ſimplum intereſſe, ff.de re iud.nemo ex cā,§.quotiens. ſi uerò ab initio nō ſit pœnalis, ſicut eſt actio, quod me.cauſa, quæ ab initio nullam imponit pœnam,ſi uelit reſtituere,tunc vnà
3 per alteram tollitur,ff.qđ me.cā,metum,§.licet. † No. ꝙ non eſt pluries inquirendum de alicuius crimine, ſicut nec eſt pluries accuſandus, niſi in caſibus,quos habemus, no.ſupra de accuſa. de his, arg.contra. 2.q.5. Mennam, C.de pœna iudi.qui ma.iu.auct. ſed nouo, ff. de iureiur. ſi duo pa. §.ult.

De delictis puerorum. Rubr.

QVæris grandi [genitalibus.] immundicia.n. carnis ante hos annos non præſumitur [furta.] ff.ad ſillania.l.j. [ætas] ætas enim excuſat,ff.de minorib.auxilium, §.j.de condi. diſtinctione 4. eos.

REferente [inultum] ideſt non perfectè ultum,ſupra c.proxi. ff.de mino.auxilium, x.j. punitur tñ aliquātulum,C.ſi aduer.de.l.j.& ij. C.de pœn.impunitas,ſ̃ de mino.ſi ex cauſa,§.ij.ff.de dam.inſe.dā. §.ſi pupillus.2 1.q.5.ſi quis cuiuſlibet [centum ſol.] aliquādo tamen minorem pœnam exigere poteſt.

De clerico ~~percuſſore~~ uenatore. Rubr.

EPiſcopum presbyterum [uoluptate,] ſecus, ſi cauſa recreationis,uel acquirēdi uictū.34.diſtinctione. quorūdam, de hoc not. 86.diſtinctione. qui uenatoribus.

OMnibus.

De clerico percuſſore. Rubr.

SI quis in aliquo gradu [percuſſor] conſuetudine. alias enim, ſi, ſecť.55. diſtinctione. cap.ſi euangelica.

PRætereà.

PRæſentium lator. [Non percuſſit] & hoc cōſtabat. alias.n.ſi dubium eſſet,repelleretur.23.q.ult.c.ult. imò ſuæ conſcientiæ relinquendum eſt,ſupra de homi. petitio, & cap.tua.

COntinentia. [Cōſilio] tñ non poteſt dici,quin p̃ſtiterit auxiliū: qa eo ipſo, ꝙ armatus erat cū occiſoribus,aliquod auxiliū[a] preſtari dicendum eſt,& quia pugnauit cum aliis. ſi autē non pugnaſſet,ſed à longè ſtetiſſet,cum iuſta eſſet pugna, nullatenus tenereť. vel dic, ꝙ hic nullo caſu dicitur irregularitatem contraxiſſe.

a ¶*Auxilium.* De hoc *dic,ut per* Bar. *in l. ſi rixa,ff.ad l.*Corn. *de sica. per* Petr. *de* Amb. *in conſi.*216. *inci.* Nos Bar. *de* Sal. *&* Alexā *de* Imo. *in conſi.* 15. *col.iij.circa princ.in primo uolumine.*

De maledicis. Rubr.

INnotuit nobis [depreſsionem]ex ꝑtinacia. 11.q.1.ſi qs ſa. ſi aũt ex temeritate, ueniam meretur. 2.q 3.ſi qs iratus, & §.notandum, C.de iureiu.l.ij. quod aũt fit ex inſania,miſeratione dignū eſt,C.ſi qs impe.malè.l.j.ſed q dicit, ꝙ ex leuitate dixit,hoc ꝓbare debet, C.de iureiur ſi ſine ¶Beneficij]dicebat.n.ꝙ Papa multa faciebat,de quibus nullam poteſtatem habebat. Item dicebat, ꝙ priuil. & beneficia,quibus dñs muniuerat & decorauerat eccľiā Rom.non erat digna Ro.eccl.habere:uel ꝙ non diſpēſabat eccl.Rom.ſua beneficia ꝑ ſubiectas eccleſias.

STatuimus.

De clerico excōmunicato depoſito miniſtrante. Rubr.

SI qs Epiſcopus [iuſtè] ideſt, ſi iniuſtè [abſcindatur] ideſt excommunicetur.

SI qs presbyter. [interdicto] ſacerdos.n. depoſitus ꝯficit.i modū.n.priuati ſuffra-

gij pōt.28.di.p̃sbyterū.10.q.3.ſi qs ep̄s [excōicatū] minori excōicatione.11.q.3.cum excōicato [obſeruādū] ut ſi quis eis contēnentibus ſeruare excōicationem cōicauerit,ſit excommunicatas minori excōmunicatione.

CLerici.

LAtores preſentium [ſi 40.] idcirco p̃figitur hic iſte numerus:qa ſi plures eſſent,& oēs ꝑpetuò ſuſpenderenť,fortè nimiam penuriam clericorum patereť illa eccleſia penuria cā iuſta diſpēſandi eſt.55.di.priſcis. & ſic quilibet p̃latus non ſꝑ quadragenariū,ſed aľs idoneum numerum taxabit arbi.boni uiri habito reſpectu, ubi plures,uel pauciores ſunt clerici: uel dic hic diſpenſari ſcilicet hunc numerum ꝑꝑ ſcandali timorem, ꝑꝑ quē ſæpe omittiť rigor iuris. 50.diſt.ut conſti.1.q.7. quotiens; qđ intelligo uerum, ubi delinquentes non defendunt ſe auctoritate: ſi aũt defendunt ſe auctoritate hæretici; puta qa licitum diceret eſſe ſoluere interdictum & celebrare,tunc non dormiet ſeueritas ꝑꝑ multitudinem.50.diſt.dño.82.diſt.plurimos, de pœ.diſt.6.c.1.j̃. de ex.p̃la.inter dilectos, in fi.& hic appellatio multitudine,ubi ſcandalum timetur.ſi.n.non timeretur ſcandalum,ꝑꝑ multitudinem non eſſet à cōi iure recedendū. 32.q.5.c.ita ne.de pœ.diſt.6.c.qui uult [ad tempus] in aliis aũt ēt poſt tp̄s poterit diſpenſare de ſpeciali auctoritate Papæ,& non aliter.11.q.3.ſi quis epiſcopus.

ILlud dñs [exceſſum] tam de tranſlatione, q̃ de celebratione poſt excommunicationem [ordinarius] uere nec ordinarius, nec dele.debet procedere ad excōicationem,niſi monitione præmiſſa.24.q.3.de illici.j̃.de ſent.excom.ſacro. ſed tñ lata tenet. ille tamen, qui neſciuit eum dele.iuſtam habuit excuſationem, licet tutius fuerit ſeruare ſententiam excommunicationis [in hoc] ſi probabiliter ignorabat: alias ſecus.ſ̃.de poſtu. ad hoc [uitare] communionem fidelium. ar.ꝙ excommunicatus debet uitare communionem hominum.

FRaternitati.

POſtulaſtis [diſpenſatum] cum Papa non retineat diſpēſationem ſibi ep̄s diſpēſare pōt.j̃.de ſen.ex.nuꝑ. [ꝑꝑ hoc] qa celebrant in locis interdictis [innodati] ſnīa in eos ſpāliter lata, nō ipſo iure [talia] .ſ.celebrare in eccleſiis interdictis, ex quo ꝑꝑ hoc ſunt excommunicati.nos dicimus idem,ſiue propter hoc ſint excōmunicati. ſiue non. nam ex quo celebrant in loco interdicto,hanc pœnam ſubeunt.

PRopoſuit [per teſtes] no.ſimul ab utraq; parte teſtes produci.ſ̃.de te.cum tu.ſ̃.de p̃ſcr.illud [eos] ſ. Burgēñ.clericos,& fautores] cōicauit] inſufficiens fuit hæc exce.ſed eſt præſumptio.93.diſtin.ſi inimicus. 11.q.3.quibus ep̄i. Itē ea rōne, qa forma in abſolutione ſeruanda eſt;& iō non uidetur ſufficere cōicatio etiā p̃lati.j̃.de ſen.exc.cū deſideres. alij dicunt,ꝙ ex quo aliquis hř pro abſoluto, & maximè ab excōicatore, ſine aliqua probatione ſufficit ei,licet conſtet eū aliqñ fuiſſe excōicatum,niſi probať aľs eū adhuc excommunicatum eſſe [de abſolutione] Burgentium clericorum, & fautorum.¶Per diffinitiuam] no.non ſufficere probare aliquem excōicatum fuiſſe,niſi probet,ꝙ tꝑe electionis haberetur pro excōicato.ſed certè hoc eſt ea rōne: qa ſic dederat articulum, quem probare uolebat: ſuꝑ eo tñ non depoſuerunt teſtes,ſed ſuꝑ eo tm̃,ꝙ fuerat excōicatus, ſuper quo non ualent depoſitiones tanq̃ non iuratorum.ſ̃.de teſ.de teſtibus.Vel dic melius,ꝙ nunquam probauit cum aliqñ fuiſſe excōicatum, nec cōfeſſio ſua p̃iudicabat ſibi,cū non fuerit confeſſus, ꝙ eis fauorē p̃ſtiterit, uel ꝙ nominatim in eum excōicationis ſnīa lata ſit. & bñ dicimus, ꝙ ſi aliquis ꝯ aduerſarium, ſuum exciperet,tu non debes audiri, quia tu es excommunicatus, uel qa ſnīa excōicationis in te lata fuit, à qua non es abſolutus,ſi eum probauerit fuiſſe excōicatum aliqñ,ſemꝑ tanq̃ excōicatus repelliť,niſi probauerit ſe eſſe abſolutū. Nec eſt hoc ꝯrium,qđ no.ſ̃.de accu.ſuꝑ his,ubi dixi,ꝙ ſi quis obiecerit alij, tu non potes agere,qa in te fuit ſnīa lata,ꝙ niſi ſolueres.j̃ x.dies ꝙ eſſes excōicatus. nam tunc non ſufficit probare,ꝙ talis ſnīa lata ſit,niſi probet, ꝙ ad diem non ſoluit. & eſt rō diuerſitatis:qa in primo caſu conſtat eū fuiſſe ligatū cū ſnīa pure lata fuerit. in ſcđo aũt caſu,qa ſnīa nō pure,ſed ſub conditione lata fuit, non conſtat eum eſſe excommunicatum,niſi probetur excōicatio, & condō.

APoſto.ſe [ſuſpenſionis] ab of. [ignari] ignorantes in uos latam ſuſpenſionis ſententiam de facti ignorantia.

S V M M A R I V M.

1 *Communicans excommunicato an ſemper incurrat irregularitatem, & in nu.6. & 7.*

2 *Excommunicatus minori excommunicatione ſiue ab homine, ſiue à canone, ſemper eſt irregularis ſi celebrat.*

3 *Suſpenſus à canone, dicitur ſuſpenſus à* Deo.

4 *Bonus uel malus, quādiu toleratur ab eccleſia, contrahit matrimonium ſpirituale.*

5 *Elec.dicitur nulla, ubi quis ſcienter eligit indignum.*

SI celebrat [peccet] qa eſt in mortali peccato.ſ̃ qđ me.c.ſacris, ubi ſuſpenſus eſt quo ad
1 ſe.1.q.1.ſacerdo. ¶†Irregularitatis] quo ad hoc, ut ſi medio tꝑe celebrauerit,ſ.poſtquā cōicauit excōicato, non poſſit ulterius celebrare ſine diſpēſatione Papæ.11.q.3.ſi qs presbyter,& c.ſe.& idē, qđ hic dř de iſtis cōicantib.excōicato,idē dicēdū eſt in notorio fornicatore,in ſimoniaco, & aliis oībus ſuſpēſis à iure,cū & hi ſuſpenſi fuerint a iure, de qb.hæc decre.loquiť.11.q.3.cum ex.& c.ſe.& ubi eſt eadē rō, debet eſſe idē ius.in ſuſpēſis ab hoīe ſecus dicēdū eſt: qa ſi celebrarēt, p̃dictæ irregularitatis notam incurrent. 11.q 3.qs p̃sbyter,& c.ſe.alij tñ dicunt hos,ſ.cōicantes cū excōicatis,& illos, qui ꝑ ſaltū promouentur.52.di. c.1.eſſe ſuſpendendos,& non eſſe ſuſpenſos à iure, ſed tm̃ ꝑꝑ peccatum prohiberi à ſacris. & hoc uerius dř:qa ſi iure ſuſpenſi eſſent, celebrando fierent irregulares; & facit ad hoc bñ.ſ̃.de re.iu.cū æterni.j̃.de ſen.exc.cū me.tñ alij aľr dixerūt,ſ̃ de coha.cle.ſicut, ad idē,j̃ de
2 ſen.exc.ſolet. ¶†Irregularitatis] qdā ſuꝑ hac materia dicunt,& ut uidetur melius, ꝙ quantūcūq; ſit excōmunicatus minori excommuni.ſiue ab homine,ſiue à cañ. ſemper eſt irregularis,ſi celebrat.11.q.3.ſi quis presbyter,& c.ſe.in ſuſpenſis aũt diſtinguunt qdam, qa quantūcūq; qs ſuſpenditur à iudice ſiue ad certū diem, ſiue ꝑpetuò,ſiue quouſq; pœniteat,ſemper, ſi celebrat eſt, irregularis hmōi.n.ſuſpenſi nunquam debent celebrare,niſi prius ſnīaľr abſoluanť ꝑ iudicē,ſicut ſaīaľr ſunt ſuſpenſi. aliqui tñ dicunt ꝯ in ult.caſu,ſ.qñ ſuſpenſus eſt,quouſq; pœniteat ſed certè pro primis facit multū. 2.q.5.presbyter, ubi dicitur de tali, ꝙ ad arbitrium ſuſpendentis ſatisfacere debet. & huiuſmodi, ſi celebrant ante abſolutionem,ſunt irregulares.11.q.3.ſi qs p̃ſ.& c.ſe.ſ̃.de exce.ap̄ľicæ.in ſuſpēſis aũt à Deo, qua-

les ſunt omnes peccatores,qui indigne corpus Dei ſumunt, & iudiciũ ſibi man. & bibunt,dic ꝙ nunꝗ ſunt irregulares,ſi celebrant,niſi in criminalibus criminibus, ut homi.& ſimonia de qbus no.ſ.de renun.niſi.§.j.& de tem.or.queſitum. hi.n.& ſi peccẽt,nunꝗ tñ in can. reperit,ꝙ celebrando fiant irregulares: qa irregularitas de canonico tñ iure inducta eſt,ut not.ſ.de renun. niſi.§. 3.& de hac ſuſpenſione,uel minori excõ. bñ diſtinguit. 11.q.3.audi. in ſuſpenſis à cano. pp crimen uſ, ꝙ fiunt irregulares,ſi celebrant,ſupra de re iu.cum æterni.j.de ſenten. cum medi. ſed contra. nonne excõicati minori excõi.ſunt ſuſpenſi à can.11.q.3.excõicatos, tamen non ſunt irregulares,ſi celebrant,ut hic? ſo. excommunicatus minori excõ. eſt principaliter ſuſpenſus à Deo, & non à can.niſi ꝑ approbationẽ,ꝙ ex eo apparet,ꝙ quãcito uult pœnitere,abſoluitur à quocunque confeſſore & ſtatim poteſt celebrare.j. de ſen.ex.nuper,in fi.ſed ſecus eſt in ſuſpen.à can.quia ipſi, qnantumcunque pœniteant,ante tps ſuſpenſionis finitum celebrare non poſſunt,ut præalle.decre.cum æterni,& cum medic. ¶Sed
3 oppono, ꝙ in excommunicatione minori aliquid adiectum eſt à can.quia in abſolutione eſt neceſſaria aliqua ſolennitas.j.de ſen.exc.nuper,& ca.duobus.Rñ. ꝙ talis adiectio facta à can.quæ eſt tñ in ſolennitate, non imutat ſtatum ſuſpenſionis,uel minoris excõ. & ideo nõ eſt dicenda ſnĩa can.proprie, ſed Dei tantum. Item non dicimus ſententiam , uel ſuſpenſionem can.proprie, ſed dei,qñ dicit,ſit ſuſpenſus,quouſq; ſatiſfaciat, uel pœniteat; & ideo ſtatim poſt pñiam legitimã celebrare põt; & ẽt ſi añ celebrat, non eſt irregularis,ſupra de cohat. cle.ſicut,ubi not. de notorio autem fornicatore dicunt quidam , ꝙ non eſt ſuſpenſus principaliter à can.ſed à Deo.ſed ex eo apparet, ꝙ quamcito pœnitet,licitè celebrat.ſ.de coha.cle.c.quæſitum,licet ꝑ can.in odium criminis aliquid adiectum ſit quo ad euitationem eorum. ſ.e.tua.32.diſt.nullus,& ſ.eo.tua.ſed certe ꝗ cito pœnituerit, & huius ſacerdotis officia ſunt audienda. ſi autẽ non ſunt ſuſpenſi à can.propter crimen,ſed propter aliquem defectum,ut illegitimi,& corpore uitiati, non incurrunt nouam irregularitatem,ſi ante diſpenſationem celebrant; & hoc ſeruat eccleſia Ro. quia qñ diſpenſat cum talibus, ſimplr diſpenſat ſuper defectu, & non ſuper irregularitate, quam ꝯxit ex celebratione añ diſpẽſationem.56.diſt.apſtica,& no.ſ.de ſi.preſ.ueniens, & c. peruenit. & idem ẽt, ſi ſuſpenſi ſunt à can. non propter crimen, ſed propter infamiam; ſicut ſunt illi, quorum crimina ſunt notoria,qui ẽt poſt pñiam ꝓhibentur celebrare propter ſcandalũ & infamiã.ſ.de coha.cle.qſitum & tñ ſi ante diſpenſationem celebrant,non credo, ꝙ cõtrahant nouam irregularitatem: quia hoc in iure non inuenitur , ſuſpenſi aũt à confeſſoribus nunquam fiunt irregulares,ſi celebrant ante reconciliationem:qa hoc nec iure cauetur,argu.11.q.3.§.euidenter, & habes de hac ſuſpenſione.21.q.5.per to. ¶Eligere] not.excommunicatos minori excom.non eſſe interdictos, nec ſuſpenſos à iure:quia ſic eligere non poſſent.ſ. de conſuetu.cum dile.alij dicunt eos ſuſpenſos à iure [iuriſdict.] ea aũt , quæ pertinent rõne officij, non põt facere, ſine peccato.ſed ſi facit,conferret executionẽ,ut hic [ſcienter].ſ.ꝙ ſciat ſe excõicatum minori, puta quia ſcienter participauit excõicatis [irritanda] repete, quæ dixi.ſ. de ele.illa. ¶Irritanda] niſi egerit pœnitentiam ſaltem tpe,quo petitur caſſari ele.nam tunc ſecus,ut no.ſupra de ele.eccleſia ueſtra.uel ẽt ſi tunc poſt elec.pœniteat, nõ minus eius caſſabitur ele.quia pñia præſumitur ficta ut no.ſ.de elec.dudum.uel dic, ꝙ pnĩa præſumitur, ſed egerit pnĩam, tñ eligi non poteſt pp ſnĩam iuris,ꝙ priuatus eſt cõione ſacramentorum , niſi primo abſoluat. j.de ſent.exc.nuper,in fin. ubi no.in aliis autem criminoſis, quia à iure poſitiuo non ſunt priuati eccleſiaſticis ſacris,licet à deo ſint priuati,aliud dicendum eſt, ſ. ꝙ eligibiles ſunt acta pnĩa licite tenẽt dignitatem plus
4 placet,ꝙ non ſunt ſuſpenſi ipſo iure. †Alij dicunt, & uſ melius , ꝙ ſiue bonus ſiue malus etiam hæreticus , uel excõicatus,dum toleratur ab eccleſia per ele. & confirmationem, ẽt ſi fiat à peccatoribus, ẽt ab hæreticis, et excõicatis dummõ tolerantur, bene ꝯhit in huiuſmodi mrĩmonio ſpũali uſq; ſeparentur paleæ à granis; ad hoc de conſ.diſt.4.cum baptizatur: quia iſte ſponſus nõ eſt ſponſus niſi in miniſterio,uerus.n. ſponſus & uniuerſalis eccleſiæ,& ſpecialium eccleſiarum, & ẽt cuiulibet aĩæ eſt ſolus Chriſtus.unde apſs, deſpondi.n.uos uni uiro uirginẽ caſtã exhibere Chriſto.26.diſt.acut.& pſal. Tanquã ſpõſus ꝓcedens de tha.ſuo. & in Euãg. Et qui hẽt ſponſam,amicus ſponſi eſt. amicus aũt ſponſi ſtat,& audit,& gaudio gaudet pp uocẽ ſponſi.Itẽ iſte miniſterialis ſponſus non generat filios niſi in miniſterio.unde apſs,ego plantaui Apollo rigauit: dñs autem incremẽtum dedit,de conſe.diſt.4.aliud,in fi.& 1.q.1.ſi fuerit.
5 Item baptizat ſeruus,& c.¶†Item non horreat columba miniſterium malorum.32.diſt.ad hoc uerò ꝙ ſub. §. uerum nec eſt ꝯ,ꝙ no.ſ.de ele.conſidera.ſ.ꝙ ele.eſt nulla,ubi quis ſcienter indignum eligit.illud.n. ſic ſtatutũ eſt de iure poſitiuo, ut tali electione non obſtante tenẽt ele.ab aliis facta fatemur , tamen,ꝙ iure naturali tenet[a] elect. imò plus,quia talis electio,ꝗ nulla cenſetur de iure poſitiuo , ſi quo ad alia confirmetur per ſuperiorẽ, erit uerus ꝓlatus in miniſterio, & tenebunt,ꝗ fecerit tam in tpalib. ꝗ in ſpiritualibus.& ſic dicimus,ꝙ etiam poſt talem confirmationem tenet electio facta ab illis,qui non peccauerãt, & ad quos erat eligendi deuoluta poteſtas,ut no.j.de ex ce.præla. inter.ſi tamen ſuperior confirmat cle.hmõi,non uocato illo cuius ele.non tenet,non tenet hmõi,confirmatio. licet.n. teneat confirmatio ſine cauſæ cognitione facta , ubi nullus eſt contradictor , uel etiam ubi nullus eſt in poſſeſſione,uel nullus eſt confirmatus; tamen aliquod horum interuenerit , non ualet confirmatio , ſupra de elec.dudum Ro.& C.ſi per uim uel ali.mo.l.ſi.ſupra de ele.tranſmiſſam. & idem forte eſt, ſi alius ſolummõ eſt electus.tamen ꝯ no.ſ.de ele dudum Ro. ſufficit, ꝙ electores compareant. hoc tamen ſatis dici poteſt, ꝙ non tenet confirmatio electionis in contradictione, niſi citatis partibus uel à iure,uel ab homine. ratio diuerſitatis: quia electores utuntur iure priuato,& ideo nullum ordinem ſeruari debent: ſecus aũt eſt in confirmatore, qui uices iudicis fungitur.¶Ad ſuſceptionem] corporis & ſanguinis domini,& aliorum ſacrorum cum ergo qui libet clericus tam in dignitate , quàm extra cõſtitutus tã in minoribus, ꝗ in maioribus ordinibus cõſtitutus ad hæc teneatur, & excõicatus minori excom.hoc non poſſit, nec ad dignitatem, nec ad clericatum eligi poterit [uirtutis].i. executionis gratiæ [collatione] habebat enim executionem , qui tales ordines receperit.
6 ¶†Collatione] mirum uidetur,quod hic dr, quod communican-

a ¶*Quod iure naturali tenet. Adde eundem Innocen. in ca. quia propter ſupra de elect. ad hoc dictum Inno. facit ſeſtum Abba. in ca. j. ſupra de reſtit.in integ.refert etiã utrum que dictum Feli in c. j.c.x.in fi.& col.ſeq. ſupra de conſt.*

municantes excõicatis, qui ſuſpẽſi ſunt à participatione ſacrorum ſaltem pp peccatum. 11.q.3.cum excõ.nõ ſunt priuati collatione ſacrorum,cum eis non liceat ſacra contingere,ex quo peccatores ſunt.81. diſt.miniſterium,& maximè cum ſacramentis, quibus confertur executio, ut ordines ſine miſſa conferri nõ debent.75. di.c.1.& c.ſe.Rñ.ꝙ peccat conferendo ſacra,ut hic. 1.q. 1.omnia 81.diſt.ſi qui ſunt miniſtri,& melius. 15.diſt.illud,non illa,de quibus expreſſum habes 32.di.§.uerũ. & expone literam,non uidetur remotus à collatione ſacrorum,i.ꝙ collata ab eo ſacra non recipiãtur à ſubditis.ſed a participatione, & ꝑceptione,.quæ eum tangit, & commaculat. alii dixerunt,ꝙ licet ſacerdos peccet celebrando miſſam,non tñ peccat conferendo ſacramen-
7 ta.¶†In contemptum] ille. n. qui pertinaciter cõicat excõicatis,b ꝯ prohibitionem & interdictum ſuperioris,non confert executionem.hoc non eſt uerum, ſicut hic apparet,nec tranſit excommunicatio ad tertiã perſonam 11.q.3.qm̃ multos. intellige igitur hoc,qñ ſuperior expreſſim interdixit cõicantes excõicatis:quia tũc non poſſent facere ad executionẽ,cum ſint ſuſpenſi , ut no.ſ.c.1.[feriendus] per ſententiam.

De clerico non ordinato miniſtrante. Rub.

SI quis baptizauerit] niſi in neceſsitate. 30.q. 1.ad limina.

EX literis [ei] tanquam ſacerdoti miſſarum] hic non conficit.68.diſt.presbyteri. 1.q.7.Daibertum. de beneficio aũt no.ꝙ quaſi ſemper in beneficio licet diſpenſare epo.nam diſpenſat cum nõ ordinato celebrante,ut hic,& cũ homicida.ſ.no cl.pug. in duel.c.ſi.l.diſt. ſtudeat.

De clerico per ſaltũ promoto. Rub.

QVAE LITERAE.

COntinebant [prætermiſſo]54.diſtinctione capitulo primo.

De eo, qui furtiue ordines recepit. Rub.

VEniens [anathematis] licet ꝑ intimationem anathematis non poſſit cum tali niſi per Papam diſpenſari,ut hic,non tamen eſt excommunicatus.

CVm H.lator. Abbas] no.abbatem diſpenſare. ſimile j.de ſen.ex cum illorum. alias.n. niſi ubi inuenio expreſſum,non credo,ꝙ abbas, archidia. uel alius prælatus ſub epo poſſit diſpenſare,mino res enim prælati ardua ad epm deferre debent.ſ.de oſ.archi.ad hæc quidam tñ dñt,ꝙ capitulum diſpenſat,ar.ſ.de præb. cũ non ign.de ſimo.ex inſi.16.q.1.eccleſia.ſed nos nõ uidemus,qualiter illa capitula pro eis faciunt.

INnotuit nobis [Licentia] & ſuo iure.ſ.c.j.alii contra,ordinatus aũt a non ſuo epo ſuſpenſus eſt,ut habes hic de quolibet tñ uiro noto & bonæ famæ qui ubi conuerſatur,habetur pro noto ordinato,& ſi longo tẽpore hactenus ordinatus habitus eſt credam tñ bene ordinatum,nec cogitur aliter probare hæc.n.ſunt ſufficiẽtia argumenta ſuæ ordinationis,ar.ſ.de cleri.perc. inter,& c.ſe.9.q. 2. Lug.ſed ſi aliquid prædictorum deficeret,non ſtarem præſumptionibus prædictis, niſi alias de ſua ordinatione probaret.unde ẽt uſ,ꝙ prædictis ꝓſumptionibus ſit ſtandũ,& ſi cõſtet eum ab alio epo ordinatum,cum enim hoc peccatum in ſuum tñ & nõ alienum periculum uergat,minus exactæ probationes ſufficiunt,ut no.ſ.de cle.pere:c.1. unde dicunt aliq, & forte non male,ꝙ ſi eps,ad quem ptinebat eius ordinatio, & cuius iuri detrahitur per ipſius ordinationem, nollet eum recipere pro ordinato , uel nollet habere pro ordinato,ſed pro ſuſpenſo tanquam ordinato a nõ ſuo epo,ꝙ bene põt,ẽt ſi ſit bonæ ſmæ,& ſi omnia præmiſſa interueniunt,niſi ꝓbet ordinatus,ꝙ de ſua auctoritate fuit ab alio ordinatus.alii tñ ꝯ dixerunt, & maxime,ubi eum in ſua præſentia admiſit ad ſeruiendum in ordine ſuo.¶In electione aũt,ſi conſtet eam factam per eos,ad quos non ſpectat de iure communi,ſemper ante confirmationem & poſt confirmationem factã ſine cauſæ cognitione oportet electum probare ptãtem datam electoribus.ſ.de ap.conſtitutus. ¶Et idem eſt in iudice: quia ſi conſtet eum non habere iuriſdõnem ſuper litigãtes,ſemper oportet eum probare iuriſdõnem,quouſq; ſententia tranſeat in rem iudi.idem eſſet poſt quam ſententia tranſit in rem iudi.ſi pars,quæ dicit eos non iudices, unquam comparuit iuri corã eis. ¶Si enim[a] comparuiſſet corã eis poſt lit. conte. ſi uellet poſtea ei dicere aliquid ꝯ eius iuriſdõnẽ incumberet ei probatio.C.de proba.l.ſi.ff.de proc.Pomp.§.rati.ſed quid ſi partes ſint pręſentes, & ꝓtereunt has & ſimiles exceptiones nec iudex eas mouebit,cum liceat partibus eas præterire. ſed ſi partes ſint abſentes, iudex,qui debet ſupplere defectum partis, eas debet ꝓponere.& ſi eas omittat poſt ſententiam confirmatam per ſecũdos iudices,poterit pars abſens & contumax dicere, ꝙ primi iudices non habuerunt iuriſdõnem. alii tñ ꝯtradicunt,& forte bene. ¶Et hæc quidem obtinent in probationibus fundamenti,ſ.iuriſdõnis,& poteſtatis iudicis electorum, uel aliorum conſimilium. In probationibus autem , quæ fiunt in cauſis, quæ præcedunt ordine iudiciario quis probare debet longus tractatus eſt de probationibus, & de teſtibus,& pluribus aliis locis iuris, & parum præſumitur pro his,quæ fiunt in iudicio,niſi probentur. ſ. de proba.qm̃,niſi in his,quæ relinquuntur eius arbitrio, ut in dilationibus,& purgationibus dandis ff.de iu.deli.l.j.§.ſi.2.q.7.per totũ ſed & ibi ſi aliqua partium probaret malam dilationem latam reuocaretur.ſ.de dila.c.1. ¶Itẽ pro eo[b] præſumitur, licet parum, ẽt in iudicio ſuper his,quæ pertinẽt ad eius officium, ut in fructuũ & impenſarum reſtõne,iſti.de offi.iu.§.j.& per totum, ff. de re.uin.plane,& ſic etiam in multis aliis.ff. de mino. quòd

a ¶*Si enim. Adde, quòd hoc dictum dicit notabile Alexan. de Imo.in l.licet, col. ij.C.de procu. uer. in gloſſ.in uerbo, in ueniatur, & ibi illud ſequitur, & ſequitur Bald. in l.geſta, in pen. colum. C. de re iud.*

b ¶*Item pro eo. Quòd in pertinentibus ad officium iudicis pro eo præſumatur , niſi contrarium probetur ad Petr. de Ancha. quid hoc refert, & ſequitur in conſilio lxix.colum,ij. uerſi. præterea,incipien.cõſi. contra donationem, & in conſilio 136.inci.ex conſiliis in ij.col.*

a ¶ *Bene facta. Adde Petr. de Ancharan. in conſilio cclxxix. inci. quæſtio proponitur.*

ꝙ ſi minor, inſt.de le.§.ſicut. C. de
trãſ.age.¶ Extra iudicium aũt ſi ali
qua facit, quæ pertineant ad offi-
cium ſuum, ſemper præſumunẽ be
a ne facta[a] niſi probetur ꝯ, & ſemꝑ
eſt obediendum 11.q.3.quid ergo
33.q.1.culpatur.ſ̃.de temp.or.ad aures.j̃.de pur. ca. c.
2.ſ̃.de offi.or.irrefragabili, in prin.ſ̃.de ap.ad noſtram.
ff.de iu.iudicium. ¶De ſolennitatibus aũt extra iudiciũ
inter partes, & inter alios ſemper præſumitur interue-
niſſe conſenſum, niſi ꝯ probetur. C.de contrahen.ſti.l.j.
& pe.ſed cum ſolennizatur probatio, procedat tm̃ ex
probatione, uel præſumptione, cito ꝑ alias probatio-
nes tollitur talis probatio.ſ̃.de præſum.quia uerisimi-
le & in pluribus alijs c.eiuſdem titu.ſ̃.de renun.c.ſuper
C.de fideiuſ.l.pe.ff.de polli.quæcunque.ff.de fal. l. pe.
C.de fide inſtru.l.fi.& ex hoc uñ, ꝙ ſi aliquis dicit defe-
ctum forte interueniſſe in lectionibus; puta ꝙ non ſit
factum ſcrutinium, uel collatio habita, uel communis
electio, ipſi opponenti incumbit probatio huius negati
uæ. ¶Et hæc uera ſunt, niſi ubi ius formam dicit probã
dam infra de ſen.ex.ſacro, in prin.ſ̃ de teſti.in omni, &
niſi ius præcipiat interuenire ſcripturam. uñ.n.ius præ-
cepiſſe, ꝙ ſcriptura interueniat, ut per eam probetur
ſolennitas.j̃.de ſen.ex.cum medi.ſ̃.de ap.cordi. 10.q.2.
hoc ius.§.inter prædium, & §.ſe.contra has autem pro-
bationes, quæ procedunt ex præſum. tm̃, facile admit-
titur in contrarium probatio, & etiam iudex de facili
inquirit. ¶Item no.ꝙ ſemper in iudiciis & extra opor
tet probari factum, ſi dicitur factum ꝯtra ius: uel ſi di-
cit ſolennitatem deficere, illud probare debet.ff.de ꝓ-
ba.ab ea: quia omnia licent, niſi probentur prohibita.
31.q.1.c.fi.ff. de teſti.l.j.§.j.& ff.ex qui.cau.ma.nec nõ.
§.qui ff.de procu.mutus.§.cum quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid epiſcopus poſsit ſuſpendere clericos & uide in nu.2.*
3 *An ſit neceſſaria monitio in interdicto, & ſuſpenſione.*

De exceſsibus prælatorum. Rub.

PEruenit. [Et exactiones] Omnes autem exa
ctiones intelliguntur illicitæ, niſi à iure con
cedantur. 10.q.3.quia, uel conſuetudine. 9.
q.3.conqueſtus, uel ſtatuto [charitate] mo-
deratum autem auxilium cum charitate poſtulare po-
teſt.ſ̃.de cenſi.cum apoſtolus, & no ſ̃.de his, quæ fiunt à
1 præ.ſine conſenſu ca.quanto.¶ † Suſpendere] loquitur
epo.& hoc eſt uerum, ꝙ eps non poteſt ſuſpendere cle
ricos, uel eccleſias interdicere in perpetuum, uel ad lon
gum tempus multum ſine cõſenſu capituli ſupra de his,
quę fi.a ma.par.capi.quæſiuit.& hoc maxime obtinet,
ubi ꝓcedit ex officio, forte ꝯ præſentem, uel abſentem.
nam tũc eſt cum maiori maturitate procedendum. ſed
ſi in iudicio quis ſit contumax, ſolus eps, uel quilibet a-
lius iudex prædicta facere poteſt.ſ̃.de offi.dele.ſanè, &
ẽt excommunicare.ſ̃.de offi.delé.ex literis.ſed ſi perpe
tuò deberet epiſcopus ſuſpendere aliquem ab officio,
& bñficio ẽt in iudicio credimus, ꝙ non deberet facere
ſine conſenſu capituli: quia magna quæſtio eſt hęc, ſi-
ne conſenſu capituli: facere non debet ſ̃.de his quæ fi.
à præla.quanto.Item ar.15.q.7.epiſcopus 34. di quorũ
dam.l.diſt.ſtudeat, nullus.Item quia ſolus homo, &c.
65.diſt.epiſcopus ad tempus aũt ſaltem modicum cre-
dimus aliquem prælatum poſſe ſuſpendere ſubditum ſi
ne monitione, imò ſine cauſæ cognitione, ſi culpa, uel
delictum coram iudice fiat.ar.ꝯ 45.di.c.1. ff. de pœnis,
2 moris 35.di.c.ul.¶ † Sed oppones, mirum eſt, ꝙ epiſco-
pus nõ põt ferre ſñiam ꝑpetuæ ſuſpẽſionis, & tñ del.eius
poſſit ſ̃ de exc.apoſtolicę.Rñ.ꝙ delegatus perpetuò nõ
ſuſpendit, niſi requiſito conſilio delegantis.ſ̃.de of.del.
ſi pro debili.ad hoc ẽt faciunt.c.allegata, quorundam,
ſtudeat, & delegans eps conſilium capituli requiret.
3 ¶ † Item quidam dicunt neceſſariam eſſe monitionem
in interdicto, & ſuſpenſione.ſ̃.de ap.repre.& pro nulla
cã poſſe quem ſuſpendi, niſi per contumaciam, ſicut in
excõicatione, in hoc.n. interdictum & excõicationem
compareant, ar.ſ̃.de ap.ad hæc, quoniam, & arg. 12.qõ.
2.hi qui.ſed certe hoc non credimus, cũ inueniam ſentẽ
tiam ſuſpenſionis fieri ꝯ delinquentem ẽt non contuma
cem 5.q.4.in loco.2.q.1.nemo ibi enim ponitur excõica
tio pro ſuſpenſione.j̃.de ſen.ex.ſacro, in prin.datur em̃
ibi pœna.unde ſic erit in hac pœna, ut in aliis, ut proba
ta culpa, uel notoria exiſtente, imponi poſſit ſine moni
tione & pœnitenti, & correcto.ſed in ſententia excõica-
tionis eſt ſecus: quia non eſt pœna pure, ſed medicina.2.
q.1.multi hoc aũt bene fatemur, ꝙ quando pro contu-
macia infertur, non debet inferri, niſi ꝯ incorrigibilem
& contumacem, ſicut nec miſſio in poſſeſſionẽ.ff. de dã.
inef.niſi.§.ſi forte. in eo aũt ſuſpenſio, uel interdictũ ſi-
militudinem habet cum excõicatione, quod legitur ſu
pra de ap.ad hæc, quoniam.

AD hæc qm̃ eps [liberas] no.epm non poſſe conce-
dere priuil.in pręiudicium alterius 9.q.3.conque-
ſtus, per principalem, de hoc no.ſupra ut ec.bene ut no
ſtrum, in fi.

AD aures noſtras [intrudere] & male. ¶Ordinans]
ſatis põt hoc eſſe de iure, ꝙ ex quo ille, ad quẽ per
tinet ordinare eccleſiam, eam male ordinat, ꝙ caſſata
mala ordinatione, ſuperior illam eccleſiam ordinabit,
& non ille, cuius ordinatio caſſata eſt, ar.j̃.inter dilec.in
fi.nos tñ hoc non fatemur, niſi in caſibus, ubi expreſſũ
eſt in iure, uel niſi iudex in pœnam delinquẽtis ſentẽtia
liter hoc ſibi retineret. ſed forte tunc de iure eſt, qñ in
eo caſu ad alium ipſa electio nõ deuoluitur.nã non de-
bet ſibi ius ad alium deuolutum retinere.

CLerici.

SAnè. [libertatem] nulla differentia habita, utrum
libertas in priuil.contineatur, aut in generalibus ca
nonibus, ut hic 10.q.3.quia eo.idem etiam, ſi forte
præſcripſerint.

ILlud etiam. [aſſumentes] No.pœnam illorum, qui
in beneficiis ſibi mutant cauſam poſſeſſionis.

CVm ad quorundam [concilio] ſupra de cen. cum
apoſtolus [pro illis] pro excedentibus enim nume
rum Lateraũ.concilii non poteſt aliqua ſententia ferri
in eum, ſi denegauerit debitum, ar.ff.de aqua quo.l.j.§.
Iulianus, & §.item quæritur.10.q.3.quia cognouimus.
imò qđ eps iniuſte abſtulit, reſtituet in quadruplũ. 18.
diſt.qm̃ quidem.C.ad l.Iu.rep.l.j.in aut.ut li.ma. §. &
hoc quo.¶Non tenere] no.ſpeciale in hoc caſu.ſed hoc
intelligitur, quando exprimit errorem in ſententia, pu
ta excõico te, niſi me recipias, & ultra numerum præta-
xatum.¶ Non tenere] nos dicimus generale, qđ hic di-
citur.ſ.ꝙ ſi ſubditus alicuius ſit priuilegiatus in aliquo
capitulo a Papa, ꝙ ſi prælatus illius eccleſiæ cap.fert in
eum ſententiam excõmunicationis, ꝙ non tenet, ut hic
infra de priuil.cum capella.& c.quanto.

Sicut

a ¶*Ad Abbates. Adde in alijs inferioribus epiſcopo, ita Card. in conſi.47.inci.reuerẽde domine, in prin. & ibi intelligitur hoc uerum, niſi talis inferior ultra ius haberet etiam iuriſdictionem epiſcopalem. Et quod Abbates non poſſunt unire, tenet etiã Car. in conſi.96.inci.uidetur unio prædicta, in 2.col.uer. quinta uerò cauſa, & ibi dicit hoc dictum Inn. notabile.*

b ¶ *Sed ideo punitur. Hic dicit no. Abb. ĩ c. olim ex literis, col.3. ſupra de reſcrip. & ſequitur etiam. d. Frã. de Cur. in repe.l.admonendi, Car. 27.ff. de iureiu.*

SIcut unire.[unio] de unione no.
ſ̃.ne ſe.ua.c.j.[epi] no. ꝙ quan-
tumcunq; plene eccleſię ſpectẽt ad
a abbates,[a] nõ licet eas eis unire, uel
unam aliis ſubiicere.hoc.n. eſt ſpe
ciale tantum, ut hic.

QVamuis ſit graui [confiteri]
de confeſſione no. ſ̃. de ele.
per inquiſitionem. ¶Con
ſtiterit] habito legitimo proceſſu
ꝯ eum, ut ꝑ inquiſitionem, uel per
accuſationem, uel alio mõ.nec ꝓ-
batur.per hoc, ꝙ confeſſio facta ex
tra iudicium ꝑiudicat: qa hic non
deponiẽ ꝑꝑ fornicationem, de qua
non conſtat.ſi.n.de ea cõicaret, nõ
cogereẽ maritus recipere eam, qđ
b hic præcipiẽ: ſed ideo puniẽ,[b] quia
ex tali confeſſione apparet eum ma
ledicum detractorem, & leuẽ, quo
rum quodlibet ad eius pœnitẽtiã,
alias pœnam ſufficit.

EX literis.[candentis] hæc pur-
gatio oĩno interdicta eſt.j̃. de
pur.ca.ex tuarum.2.q.5.c. Mẽnan.
ſ̃.ne cle. ſñiam [euaſerit] hæc uer-
ba non ſolum epo, qui ptãte habet,
ſed ẽt in alio conſiliatore irregula
ritatem adducerent.l.di.ſi quis uiduam.ſ̃. ne cle. ſñiam
[multitudine] & ſic auxilium dedit ſuſpenſioni eius uel
mandatum tacitum, ꝑꝑ ꝙ eſt irregularis.l.diſt.ſi quis ui
duam.[inueniri] uñ pro eodem eſt, ac ſi non ueniſſet.9.
q.3.certum non.n.licet poſt columnas latitare ff. ex q.
cau.in poſ. ea.Fulcinius.§. ſciendum. ¶Item not. non eſt
neceſſe in eo, qui de contumacia, uel culpa notatus eſt,
ꝙ perueniat ad eum peremptorium.ſ̃.qui fi.ſint le.cau-
ſam, per latum.ſ̃.de cle. coniu. tuæ.7. q.1. præſentium.
C.de iu.properandum. §.& quid.ff.de euic.ſi uerò, & l.
ſi dictum.§.ſi pñte.ff.locati.Item quæritur.§. exercitus.
ꝯ ut li.non conte.qm̃ de iureiu.l.pe.ff.quæ ſen. ſine ap.
re.l.2.& C.qũo.& qñ iu.c.3.q.9.caueant.ſed ꝯria loquũ
tur, ubi abſens non notaẽ de calumnia, uel culpa [amo
uentes] non fertur ſñia ꝯ iſtum depoſitionis ab epatu;
ſed dicet iudex, Amoueo talem perpetuo ab eccl̃ia Al-
bigan. ſi l̃e de cle.non reſi.ex tuæ.melius uñ, ꝙ expreſſe
in eum ſñia depoſitionis feratur.ſ̃.de do.& contu. ueri
tatis [amouentes] j̃.c.2.G. melius.

SVMMARIVM.

1 *Nedum electo, ſed etiam inſtituto ante, quàm adipiſcatur poſſeſsionem opponitur crimen.*
2 *Quo caſu & per quem procedi poſsit ad ſecundam elec. etiam prima non caſſata, & quando non teneat elec. niſi prius caſſetur prima, in nu.3.*
4 *Electio, ſeu prouiſio, quæ nulla eſt, non debet aliam impedire.*
5 *Caſſatur electio facta contra formam mandati, & uide uſque ad finem.*

1 INter dilectos filios publicum. [† Aleatorem]
no. ꝙ crimen opponitur non tm̃ electo confir-
mationem petenti. ſ̃.de ele. dudum imò etiam
opponitur ei, qui inſtitutus eſt añ, q̃ adipiſcatur poſſeſ-
ſionem, ut hic, dummõ laboret infamia.ſ̃. de act. acce-
dens, ſed ſi aliquis agat poſſeſſorio ſuper beneficio, uel
dignitate, qđ obtinuit, recuperando? tunc nullo mõ ob
ſtat exceptio criminis, ſ̃.de or.cog.ſuper, & ſ̃.de re. ſpo.
in literis, ſed ſi agat petitorio ad repetendum bñficiũ,
uel dignitatem amiſſam, tunc diſtingue: quia ſi obiiciẽ
crimen, uel aliqd aliud, ꝙ ipſo facto inducit priuationẽ
illius bñficij, uel dignitatis.v.g.ꝙ ſit hæreticus, uel ſñia
liter depoſitus, uel de crimine cõdẽnatus, admittẽda.eſt
hmõi excep.ar.8.diſt.quo iure. 23.q.5.ca.j. & ij. ſed ſi
aliud crimen ſibi obiiciatur, ſ.ꝙ eſt adulter, periurius,
uel ſimoniacus de alio bñficio, qa per hmõi crimina ip
ſo iure non amittit ſuum ius, non credimus hmõi ex-
cep.admittendas; ꝙ ſic probo: quia ẽt ꝓbato crimine, cũ
remanet ꝑlatus, uel canonicus, adiudicãdũ eſt ei ius pe
titum, & ſic nihil prodeſſet ſibi ꝓbatio ſuæ excep. ergo
non eſt admittenda.C.de proba.ad probationẽ. nec põt
dicere, ꝙ crimine obiecto in modũ excep. priuandus ſit
iure ſuo: quia expreſſe ꝯdicit.ſ̃.de or.cog.cum dil.in fi.
ſi aũt obiicitur ei, ꝙ ꝯxit mr̃imonium, dicunt qdã hanc
excep. admittendam.quia ipſo facto renunciare uideẽ.
alijs ꝯ uidetur.ꝙ hi, qui agunt petitorio ad recuperan-
dum ſua bñficia, proprie intentant ac.3.rem, quaſi con-
feſſoriam: qa ius petunt uel bñficij, uel dignitatis in ec-
cleſia, q̃ eſt res aliena: qa Dei, uel nullius eſt, ſicut qñ pe
titur uſufructus.ff.ſi uſufru.pe.l.j.in prin. & l.ult. §.j. &
l.fi.¶Sed op.ꝯ eũ, q agit petitorio, cõpetit actio, per q̃
remouebitur à bñficio, ergo multofortius ꝯ eum agen
te petitorio dabiẽ exce.ff. de re iu. l. inuitus. §. creda-
mus.Rñ.actio competit ad uindictã, non ad proſecutio
nẽ rei familiaris.in caſu aũt nr̃o proponitur excep. pro
defenſione iuris, uel rei familiaris; uñ non haberet locũ
prædicta regula, ſ.cui damus actionem, & exceptio, q̃ lo
quitur, qñ ad idem agitur, & excipitur [atque ludos]
35.diſt.c.j.ſ̃.de ui.& ho.cle.c.clericis.cã aũt conuiuij lu
dere licet.ff.de alea. qui in ꝯuiuio [indignitatem] hæc
uerba infamiam facti irrogant.C.de his, qui no.infa.im
probum [iudic.] & ſic patet, ꝙ ſufficiens eſt probatio iu-
dicis ſuꝑ facto ſuo, & maxime ubi ſunt plures, ar.ſ̃. de
proba.tertio, & no.ſupra de acc.cũ dile.[conſciam].ſ̃.de
falſ.ad falſariorũ, ꝯ.ſo.ibi de falſatoribus lr̃arum Papæ,
hic de aliis: uel al̃r, ut ibi no.[abſoluendũ] de ptãtis eſt
abſolutio facta ſuper exceptione, cũ al̃s alij iudici non
liceret ſuper exce.iudicare, cũ ẽt ſuper ea nõ debeat fie
2 ri li.conte.ut alias no. ¶†Poſtmodũ] ex interuallo, uel
incontinendi ab eadem parte.ſ̃.de poſtu.bonę me.ibi, te
mere receperunt.& intelligo hoc poſt, q̃ publicata eſt
electio, uel prouiſio.de hoc no.ſ̃.de ele.publicato, & c.
cũ terra.alius aũt ab illo, q fecit primam prouiſionem,
uel electionẽ, ſi prima nulla eſt ipſo iure, ſecure proce-
dit ad ſecundam electionem faciendam, etiam prima
non caſſata, argumen.ſupra de elec.cum in cunctis, in fi.
ſupra de re iud.cum Ber.& not.ſupra de elec. conſide-
rauimus.ſecus autem dicerem, ſi prima, quæ nulla eſt,
confirmata eſſet ſiue bona fide, ſiue fraudulenter quia
tunc electio facta ab illo, ad quem deuoluta eſt pote-
ſtas, non tenet, dummodo confirmatio teneat: quia
iam eccleſia non uacat, & ei obediendum eſt, & aucto-
re prætore poſſidet, argumen.8.quæſtio.fina. nonne. ff.
de acqui.poſſeſſio. iuſte. ¶Item quamuis electio non te
neat, tamen, ex quo confirmatio acceſſit, iam contra
eam nihil dici poteſt, ſupra de elect. cum dilect.ff.quæ
ſentent.ſine appella.l.j. ¶Item cum omnis res per eaſ-
dem cauſas diſſoluatur, per quas contrahitur, *infra*
de regul.iuris, omnis, ergo ſicut adminiſtratio *huiuſ*-
modi dignitatis ei conceſſa eſt per confirmationem, ſic
eſt ſibi auferenda per infirmationem. *hic autem* ceſ-

ſat

ſat ratio in primo caſu, ſ.qñ electio non eſt confirmata
idem aũt, ꝙ ſi confirmatione dicimus ẽt, ſi aliud inter-
ueniat, qđ uicem obtineat confirmationis, ut ſi aſſigna-
tum ſit ei bñficiũ, & in poſſeſſionem inductus per eũ, ad
quẽ ꝑtinet cũ debita & conſueta ſolennitate, ar. s̃. de cõ
ceſ. pb. quia di. & c. cum noſtris. quidam tñ dicunt, ꝙ in
hoc caſu. ẽt poſt cõfirmationẽ ille, ad quẽ deuoluta eſt
ptãs, ſecure eliget: ſed non poterit petere confirmatio
nẽ ſuæ electionis, niſi prima electio prius fuerit caſſata,
ar. s̃. de in inte. reſt. c. 2. in fi. primũ dictum magis placet.
prima opi. quæ no. in glo. iſta ex interuallo, ubi dr̃, ꝙ ſi
electio fiat poſt primã confirmationem, non ualet, ſiue
bonafide, ſiue fraudulenter obtenta fuerit primæ ele-
ctionis ꝯfirmatio, tunc eſt uera, qñ tꝑe confirmationis
factæ nullus erat, qui poſſet eligere, uel deberet; & ob-
tinet illa opi. ẽt ſi confirmatus non ſit adeptus poſſeſſio
nem, ſicut apparet expreſſe. s̃. de conceſ. præben. & ecc.
nõ ua. poſt electionem. nam ſi alius tꝑe confirmationis
poteſt de iure eligere, ꝑꝑ confirmationem alterius ele
ctionis factæ ab aliquo alio, ad quẽ pertinet, non ꝑdet
ipſe ius ſuũ. s̃. de ſen. & re iu. cum Bertol. niſi confirma
tio eſſet facta uocato eo, ad quẽ pertinet ele. uel ſolen
niter propoſito edicto, de quo no. s̃. de ꝓcu. in nr̃a. s̃. de
ſen. & re iu. q̃uis: quia tunc bñ noceret. ff. de mino. in cau
3 ſæ. ¶†Item non habet locum ꝑdicta opi. niſi ex ꝓuiſio
ne, quæ habet uim electionis & confirmationis, uel ex
confirmatione, quæ male factæ ſunt deuoluitur, ptãs
eligendi ad alios: quia tunc ꝑꝑ tales confirmationes
non dimitterent illi, ad quos pertinet, quin procedant
ad electionem. s̃. de elec. cum in cunctis, in fi. ſed his ui-
detur contra, ſupra de conceſ. præben. poſt electionem,
ubi ur̃ dici ꝙ ex prouiſione deuoluebatur ptãs eligẽdi
ad primos, & tamen non tenet electio, niſi prius caſſet̃,
prima electio. ſo. ibi non dicebatur deuoluta poteſtas
eligendi ab archiepiſcopo ad capitulum ex prouiſione,
uel confirmatione, ſed ex his, quæ poſtea contingunt, ſ.
quia debito modo non erat electus præſentatus à capi-
tulo, & ꝑꝑ renunciationem, & abiurationem poſt proui
ſionem ſecutas. & iõ cum ibi haberent ius ex prouiſione
archiepi, quæ legitime facta erat, non ualet electio fa-
cta a capitulo niſi primo caſſaretur prouiſio. & idem,
ſi ſola electio facta eſſet quæ teneret: quia ea non caſſa-
ta non ualeret alia electio, niſi incontinẽti fieret, ut no.
4 s̃. de elec. conſiderauimus. ¶†Sed quid dices, aliquis au
ctoritate Papæ prouidit alicui notorio indigno & ſciẽ
ter de aliqua prælatura, uel manifeſte ꝯ tenorem mãda
ti nunquid illi, ad quos ꝑtinet electio primò, poterunt
eligere, non obſtante tali prouiſione, uel ꝯfirmatione?
ar. ꝙ ſic p̃al. dec. cũ in cunctis, in fi. Item electio, uel pro
uiſio, q̃ nulla eſt, nõ debet aliam impedire, ſupra de ele.
auditis, & eodẽ mõ, ſi non ſeruauit formã mandati, non
ualet, ꝙ fecit. s̃. de reſcri. cum dilecta. Item electio faci
le debet redire ad ſuam naturam. i. ad alios, ad quos ꝑ-
tinet de iure. ff. de pac. ſi unus. §. pactus in fi. ¶Sed nobis
ur̃ ꝯ. nec contradicit dec. cum in cunctis: quia licet ſit ſta
tutum, ꝙ electio ꝑꝑ defectum ſuum deuoluatur ab ep̃o
ad capitulum, ut ibi, & ideo teneat electio nõ obſtante
ꝯfirmatione; non tñ eſt ſtatutum, ꝙ à delegatis Papę de
uoluatur ad primos electores. & ex quo ſtatutum non
eſt, deuolui non debet. s̃. de conceſ. p̃b. quia diuerſitatẽ.
ſupra de ſup. ne. præla. c. Romana. Item indignum eſſet,
ex quo Papa ad ſe reuocauit ꝓuiſionem licet eam face
ret delegatus, ꝙ ulterius rediret ad primos niſi de mã
dato Papæ, ſupra de poſt. bonæ. 2. circa fi. ſupra de offi.
leg. ꝙ ad tranſ. ſupra ut li. pen. eccleſia, & 3. q. 6. multũ.

Iterum fateor, ꝙ non teneat, ꝙ fecit iſte delegatus, nec
impedit, quin alia electio fiat ab eo, ad quem pertinet
tunc eligere, ſ. a ſuperiore, q delegauit, non ab eis, a q-
bus reuocata eſt electio. hoc no. ſupra de præb. inter cæ-
tera. nam a delegato ad delegantẽ debet redire iuriſdi
ctio, ſicut appellatio, ſupra de of. dele. ſuper qõnum, &
flumina ad loco, ut exeunt, reuertuntur. ¶†Item e ectio 5
bñ redit ad naturam ſuam, ſit redit ad delegantem, & ſi
factum eſt contra formam mandati, non ualet, & bene
caſſabitur. ſed facta caſſatione electio non redibit niſi
ad delegante. Alij dicunt, & forte melius, ꝙ ſi alicui mã
datum fuit, ꝙ prouideret alicui ſub condi. uerbi gratia,
ſi eſſet de tali loco oriundus, cum hic non habeat iuriſ-
dictionem, uel ptãtem prouidendi, niſi conditio ſit ue-
ra. ff. de uerbo. ſig. cedere, & talis prouiſio, quæ nihil ua
let, nec fundamentum habet, non impediet primos eli-
gere; de hoc no. s̃. de præſum. dudum. idem ur̃, & ſi ptãs
non ſit conditionalis: ſed certum eſt, ꝙ Papa nunquam
ſcripſiſſet pro eo ſi ſciret ueritatem, ut ſi ſcripſerit pro
quoquam in crimine permanente. ſed ſecus eſt, ſi ſcri-
pſiſſet pro aliquo, qui egeret diſpenſatione: puta irregu
laritatem uel alium defectum patientem. nam tunc li-
cet ille, cui mandatur, non poſſet prouidere huic irre-
gulari, qui tacuit ſe irregularem; tamen prouiſio inta-
cta reuerteretur ad delegantem. Ratio diuerſitatis eſt:
quia hic, ex quo de gratia uoluit principale. ſ. huic pro-
uideri, credendum eſt, & quòd uelit acceſſorium, ſ. di-
ſpenſare cum eo in defectu, quem patitur: ſed ſecus eſt
in præcedenti caſu, ubi diſpenſare non poteſt, arg. opti.
ff. de offi. præto. Barbarius, in fi. ubi dicit, quod ſi ſciuiſ-
ſet eum ſeruum, liberum effeciſſet, & ſupra de renun.
niſi §. perſonæ, ſupra de re iudi. cum olim. ¶Et not: ꝙ
quando prouiſio non debet reuerti ad delegantem, po
tius deuoluitur poteſtas prouidendi ad alium delega-
tum, qui ſimilem ptãtem hẽt prouidendi in eadẽ eccl'ia
dummò præſentauerit literas, quam ad alios, ad quos
pertinet de iure ſuo ſupra de reſcrip. capitulum. ¶Alij
tñ dicunt, ꝙ quemcunque prouiſio facta à delegato ſit
nulla, ſemper poteſtas prouidendi deuoluitur uel ad
alium delegatum, ſi eſt, uel ad primos, ad quos de iure
pertinet: imò plus dicunt quidam, ꝙ etiã ſi Papa igno-
ranter prouidiſſet alicui irregulari, uel alij ita, quod
nulla eſſet ſua prouiſio, ꝙ ſi etiam ea non caſſata tunc
prouideret delegatus eius, uel alij, ad quos pertinet ele
ctio, ꝙ tenet ſecunda electio: ſed literæ obtentæ, poſt-
quàm poſſeſſori prouiderat, & maxime poſt, quàm pro
uiſus per primos haberet poſſeſſionem, non ualerent.
ſupra de conceſ. præbẽ. cum noſtris. ¶Alij tamen diſtin
xerunt, utrum mandatum Papæ proceſſit in fauorem
eius, cui ſcribebatur, ut tũc redeat electio ad primos ele
ctores. & idẽ dicũt, ſi in fauorẽ ſcriptũ erat illius, cui ꝓ-
uiſum eſt, ſi crimẽ impediat ꝓuiſionẽ. ſi aũt delegatus
ꝓſequebat̃ factũ ſuũ: qa in fauorẽ ſuũ fiebat hmõi ꝓui
ſio, tũc reuertit̃ ad delegantẽ. ſi aũt ꝑ compromiſſum fa
cta fuerit electio de indigno ſcienter, nõ redit tunc ele
ctio ad capitulũ, ſed ad ſuꝑiorẽ deuoluit̃. ꝙ n. compro
miſſarij faciunt oẽs facere uident̃, cum uice oium fungã
tur. s̃. de ele. quia ꝑꝑ. item conſtitutio. s̃. de elec. ne pro
defectu. indiſtincte loqtur, ꝙ ſi electio non fuerit facta
intra legitimum tp̃s, non diſtinguo, an à capitulo, an à
compromiſſarijs, ꝙ electio deuoluatur ad ſuperiorem.

ACcedentibus. ad nos [legitima] præſcriptione. s̃. de
conſan. & affi. ex literis. s̃. de re iudi. tenor.

DIlectus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Quæ genera hominum poſsint ſibi rectorem, & ſyndicum con ſtituere.*
2 *Societatis diſtinctionem hic habes.*
3 *An collegia fieri ualeant abſque ſenatuſconſul. uel principis auctoritate, & quæ collegia dicantur uoluntaria, in nu. 4. & quæ ſint perſonalia, uel realia, in nu. 5.*
6 *Collegium an conſtituatur per aliquam ſocietatem, & uide in nu. 7. & 8.*
9 *Clerici ciuitatis, uel caſtri an faciant collegium, & in nu. 10.*

1 DIlecta in Chriſto. [unum corpus] † de his cor
poribus no. s̃. de of. or. cum ab. ſed quod ibi mi
nus dictum eſt, hic ſuppletur. ur̃ enim, ꝙ quili-
bet homines cuiuſcunque profeſſionis, ut grammatici,
uel negociatores ut confrumentales: uel officii, ut piſto
res, propria auctoritate ſi uolunt, licet alii aliter dicãt,
poſſunt conuenire ſimul, & facere ſibi rectorem, & ſyn
dicum, & arcam cõmunem, dũmodo ſocietatem co eãt,
uel collegium faciant pro aliqua cã. quidam tamen di-
cunt, ꝙ rectores in perſonalibus collegiis ſemper con-
firmabuntur a ſuperiore, ſicut & in realibus, ut, in autẽ.
de defen. ciui. §. interim illud, & §. & ſi eadem. immo ur̃,
ꝙ etiam ſine rectore, & ſine ſyndico, & ſine arca, & ſine
ſtipulatione poſſunt auctoritate propria, uel ſola uolũ
tate, expreſſa tñ, conſtituere collegium, dummodo pro
aliqua cã iuſta hoc faciant, puta ad defenſionem iuſti-
tiæ ſuæ, & aliorum, uel ne in ſuis officiis fraudẽ faciant
& conſimilibus. nec oportet, ꝙ iſti habeant aliud no-
men, niſi collegium grammaticorum talis loci; & ſic de
aliis. imò ur̃, ꝙ licitum ſit collegium omnium bonorum
ſodalium, qui multum facere habituri ſunt ſimul, ar. ff.
de colle. il. l. j. q̃ eſt Græca. illud aũt cõſtat, ꝙ ſi faciãt col
legiũ cã religionis, uel pietatis; & inde nomẽ ſumãt. v. g.
collegiũ iuuãtiũ oppreſſos, uel collegiũ faciẽtiũ eleemo
ſynas, & ſic de cæteris, licitũ eſt. Et hoc probatur ex diffi-
2 nitionem ſocietatis, quæ talis eſt. ¶ † Societas eſt pluriũ
corporum inter ſe diſtantium uno nomine ei deputato
collectio. Item probatur hæc ex eo, quo dicitur in j. l.
ff. de colleg. illi. ubi dr̃, ꝙ licita collegia ſunt omnia quę
fiunt cã religionis, ut præmiſſa, dummõ nihil faciant cõ
tra ſenatuſconſul. i. dummõ nihil mali faciant occaſio-
ne collegij, quod prohibet illicita collegia. & hæc col-
legia, licet bonum nomen habeãnt, tñ quia male operã
tur, ſit illicitum collegium, & ideo deſtruendum; & ad
3 hoc facit. l. ul. eiuſdem tituli, & Græca ibi poſita. ¶†Sed
ꝯ. ff. de colle. illi. collegia, in prin. ubi dr̃, ꝙ collegia non
debent fieri abſque auctoritate ſenatuſcul. uel princi-
pis. ſol. omnia prædicta collegia, quæ fiunt pro bono, &
ad malum non ꝓcedunt, dicimus eſſe. conceſſa auctori-
tate ſenatuſconl. qui ſola illicita prohibet; & ideo lici-
ta concedere uidetur. ff. de colle. illi. l. j. ſicut per idem
ſenatuſconſultum conceſſa ſunt collegia profeſſionum
& negociationum, & burgorum, & uillarũ, C. de iuriſd.
om. iu. l. fi. s̃. de procu. quia ff qđ cuiuſ. uniuer. l. j. ff. ad
Treb. oibus ff. de le. j. ſi hæres. § uitijs C. de nat. lib. ſi qs.
ſen. & l. qm̃. auctoritate aũt principis poſſent & debe-
rent fieri collegia, ſi homines parum habent facere ſi-
mul, ut ſi barones, uel ciuitates uel tres, uel plures co-
eant collegium. nã hmõi collegium nõ ualeret ſine au-
ctoritate principis: quia nec multum ſimul facere hẽnt,
4 nec hoc faciunt cã religionis. ¶ † Item uidetur, ꝙ hæc
collegia perſonalia, ſ. profeſſionum, negociationum, of
ficiorum, & religionum ſunt uolũtaria, & nõ neceſſaria:

& ex hoc eſt, ꝙ ẽt illi, qui ſunt de eadẽ profeſſione, uel
negociatione, ſiue ſint plures, uel pauciores, q̃ alii, qui
iam coierunt collegium, nõ coguntur illud intrare: imò
qui iam intrauerunt, poſſunt inde exire. Item ꝙ exeun
tes accipiunt partem de rebus cõibus. item quia non po
teſt quis eſſe in duobus collegiis uolũtarijs & hæc ſunt.
fi. de colle. illi. §. fi. ur̃ tñ aliis, ꝙ ſi pauciores homines
unus officij, ut grãmaticorum, piſtorũ, uel aliorum con
ueniant in uno loco ad collegiũ faciendum, qđ non de-
bent ſe uocare collegium grãmaticorum illius loci: qa
non proprium dr̃ eſſe collegium ibi alicuius officii, ni-
ſi ſit maior pars. ſed debent denominare ab illo officio
cum aliqua adiectione, per quam diſcernãtur, uerbigra
tia, collegium ſcholarium ultra Aduerſam, uel citra:
uel collegium ſcholarium S. Stephani: quia hæc conue
niunt. & ſic eſt dicendum de aliis. alii tñ dicunt, ꝙ pau-
ciores de aliquo officio non poſſunt facere collegium,
niſi aſſumant ſibi nomen aliquam pietatem reſpiciens.
5 ¶ † Quod autem prædicta collegia appellantur perſo-
nalia, uel realia non hr̃ in iure: ſed per ſimile dr̃ mune-
rum ſeruitutum realium, & perſonalium. ſecus autem
eſt in collegijs realibus, ut ciuitatis, & burgi; & eccleſiæ
quæ ſunt neceſſaria & naturalia, qualia ſunt, quæ ratio
ne originis, uel rõne domicilii, uel alijs conſimilibus ra
tionibus contrahuntur. Nam hmõi domicilia non licet
indifferenter dimittere, & ẽt põt quis plura talia colle-
gia habere. ff. ad municip. Labeo, & l. ſe. item res talium
collegiorum non diuiduntur inter abſentes. 12. q. 2. §. q
manumittitur. Azo tamen dicit, ꝙ ſinguli de uniuerſita
te de his, quæ in ea cõferunt, cum inde recedunt, debẽt
habere partem, & ſic loquitur. ff. de coll. illi. l. j §. fi. ſed
de aliis, quæ donantur, uel legantur uniuerſitati non de
bent habere partem, arg. pro hac diſtinctione. ff. ne qd
in loco pub. l. ij. §. uiarum s̃. de cleri. cõiu. quod a te, ubi
6 notatur. 16. q. 6. de lapſis. ¶ † Societas autem, uel ſocii
uniuerſorum bonorum, uel alicuius negociationis, uel
rei non conſtituit collegium, uel corpus: quod apparet
ex eo, quia lex dicit, ꝙ ſocii alicuius profeſſionis poſ-
ſunt conſtituere collegium. ff. quod cuiuſque uniuer. l.
j. §. j. ex quo apparet, ꝙ ſocietas non eſt collegium per
ſe, niſi aliter conſtituatur per principem, uel ſenatuſcõ-
ſul. uel alio modo, ut prædictum eſt. Item hoc ipſum ꝓ
batur, ꝙ collegium recidit in unum, ff. quod cuiuſque
uniuer. ſicut in fin. 65. di. c. fi. ſed ſocietas morte ciuili ſo
7 cii ſoluitur ff. prò ſo. actione, in prin. ¶† Item ſi eſſet col
legium, non deberet conueniri quilibet ſocius de cõtra
ctibus initis nomine ſocietatis, ſed ſocietas ipſa tantum
12. q. 2. qui manumittitur, qđ falſum eſt. hoc enim dat̃
hæredi, & in hæredem; & ideo malefaciunt, qui confi-
ciunt libellos, uel ſtipulationes, uel alios ꝯctus nomine
ſocietatis, cum non ſit corpus, niſi exponas. i. nomine ſo
ciorum, ut res magis ualeat, q̃ pereat, ſed his ur̃ contra
ff. quod cuiuſque uniuer. l. j. in prin. ubi ur̃, quòd hæc
tria comparentur. ſ. ſocietas, collegium & corpus ſo. ibi
loquitur de ſocietate intellectuali, & iuris, quæ eſt idẽ.
quod corpus, & non ſocietate bonorum. hoc fallit in
reis credendi, uel debendi ſociis, quorum quilibet agit
ex ſententia pro alio lata. ff. de arbitris, ſi duo. ubi dr̃, ꝙ
ex facto rei credendi ſocij, qui non compromiſit, datur
actio ex ſtipulatu contra eum ſocium, qui compromi-
ſit, ex quo omnes pariter damnum cõſequuntur. ex quo
ur̃, ꝙ eadem rõne ex ſtipulatione rei ſocii, qui compro
miſit detur actio aliis, ar. ad idem ff. ſi quis cau. ſi duo.
§. j. §. de liber. exhi. l. iij §. nunc. ff. de duo. reis, pro eadẽ.
j. reſpon. ff. de fideiuſſo. Vranius. & hoc ideo, quia ex eo,
quod

quòd eſt reus,poteſt totum deducere in iudicium : imò partem deducere non debet;qđ ſi faceret & illius partis pars ſociorum contingeret.& ex eo, ꝙ eſt cõſocius, cõicat lucrum,& dãnũ;& ideo inuicem unus alterius nomine agere & paciſci uř.ſecus autem in correis tm̃ , qui non cõicant damna, & lucrũ, & ſecus in ſociis tm̃, q nõ poſſunt deducere in iudiciũ,uel pactũ,niſi ſuã partẽ . fatemur tñ,ꝙ magiſter ſocietatis poteſt pro aliis agere ex eius bñficio.ff.de pac. item ma. item ſi ratum habet factum ſocii tacite,uel expreſſe,põt agere ex facto eius ff. pro ſocio,iure ſemper enim præſumitur nomine ſo-
8 cij ꝯtrahere. ¶† Alii tñ cõtradicunt aſſerentes,ꝙ licet ex facto ſocii,uel pacto,uel re iudicata damnũ, uel lucrum conſequatur alius ſocius,ut ſonat præal.l. & etiã aliqñ detur ex eis exceptio:nunquã tñ datur actio.l.autem pro ſocio,iure,intelligitur,ut per ſocium.i.per factum ſocii non obligetur ſocius,i.nec lucrum,nec damnum ſentiat ante,quam res,in quibus ꝯxit, uerſæ ſũt in
9 communem utilitatẽ. ¶† Clerici aũt ciuitatis , uel caſtri non poſſunt facere collegiũ ea rõne: quia ſunt in eadem ciuitate ,uel caſtro : quia clerici non conſtituunt uniuerſitatem caſtri,uel ciuitatis,uel caſtrum uel ciuitatem,qđ idem eſt:ſed conſtituunt uniuerſitatem ſuarũ eccleſiarum,& ciues conſtituũt ciuitatem,uel uniuerſitatem ciuitatis, & caſtellani caſtrum:ſed bene[a] poſſunt conſtituere uniuerſitatem cã religionis, ſ.ut miſſas celebrent pro uiuis,& defunctis,uel conſimilibus.¶ Item uř,ꝙ cum iſta collegia & rectores eorum ſubſint maioribus & ordinarijs poteſtatibus, ꝙ ad eorum dictum deſtrui poſ-
10 ſunt,& ꝓhiberi ne incipiãt. ¶†Capitulum.] No.non ſemper,ubi plures clerici ſunt in una ecceleſia,facere collegium,ar. ſupra de iu.patro.poſtula. [contendunt] quia ſi nõ eſt uniuerſitas,non poteſt ibi inſcribi ſigillum uniuerſitatis ff. quod cuiuſque uni.l.j.

a ¶*Sed bene. Hoc dictum & in uer. ſeq. item uidetur, ſequitur & refert Car.in conſil. II. incipien. pro enucleatione omnium quæſitorum,colum.ij. uerſi.oppoſitum ſentit.*

GRauem [homagii] Propter homagium iſtud punitur,ut ſequitur 22.q.5.de forma.niſi enim præſtitiſſet homagium,non crederem eum peccaret, cum nõ uocaret eum dñm,ſed prælatum,arg.10. q. 3. cauẽdum [ſpũalibus] de his ẽt incidenter iudex ſecularis cognoſcere non poteſt,ſupra qui filii ſint legitimi lator.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi quibus confiteri teneantur:*
2 *Quis poſsit eligere ſepulturam.*

NImis iniqua.[cũ religioſi]cuiuſcunque religionis ſint,in nullis ſequentibus grauari dñt . nos credimus hoc ſpãle priuilegium fratrũ prædicatorum,& Minorum,uel aliorum,qui in his ſpecialiter ſunt priuilegiati,unde bene ſequitur contra regulã.
1 ¶Confeſſiones] quas audire debet proprius prior . uel alius commonachus 16.q.1.c. 2. ſi autem non haberet aliquem ſui ordinis,ſatis crederem,ꝙ de iure cõi deberet confiteri parochiali ſacerdoti. j̃.de pœni. & remiſſ. omnis.ſed hic reputo priuil.horum,ꝙ cuilibet ẽt de ordine ſuo,& de alio poterit confiteri [oratoriis] ſi uellent habere ad communicandos gñaliter infirmos,non licet: ſed cã deuotionis licet 16.q.1.alia,& ẽt pro ſe cõmunicandis. [ſepeliri] hoc licet cuilibet religioſo .
2 ¶ † Eligit] ex hoc uř,ꝙ non loquat̃ de profeſſis, ſed de confratribus tẽplariorũ,& conſimilibus , qui remanent in ſeculo: tñ ſi eſſet profeſſus,cum non habeat propriũ uelle,non poſſet eligere ſepulturam,ar.12.q. 1.non dicatis.Rñdeo,imò loquitur de Minoribus,& prædicatoribus,qui qñ extra conuentus moriuntur,poſſunt eligere ſepulturam, nec eſt hoc in eis ſpãle,cum cuilibet liceat eligere ſepulturam.quam uult,ut no.s̃. de ſepul.c. j.[campanam] hoc eſt ſpãle priuilegium: alias ꝯ j̃. de priuil.patentibus [cœmeterium]hoc nõ credo ſpãle,nã cum apud talis liceat eligi ſepulturam,ergo & cæmeterium habere.s̃.de ſepul.c.j.[numerum]hoc ſpeciale priuilegium eſt.nam alias hoc licet epĩs.s̃.de inſti.c.j.[cæreorum] hoc non eſt ſpeciale priuilegium. quo enim iure hoc alibi poſſint, non uidemus non enim dicunt, qđ in canonibus non inuenitur expreſſum 18.q.2.hoc tantum [deſiſtatis] ſi tamen pro his latæ ſint ſententiæ in eos excõicationis,uel interdicti,credimus tenere, licet puniantur j̃.de priuil.quanto.

NImis praua. [ad ſynodos] hoc eſt ſpãle in his duobus ordinibus.nam alii religioſi tenentur.18.diſt. c.ul.s̃.de ma.& obe.ꝙ ſup his [conſtõnibus]ſpãle eſt in his:in aliis ſecus.18.di.c.ul.j̃.de priui.ex ore [corrigendis] ſpãle in his, in aliis licet.s̃.de ſtatu monacho.in ſingulis §.porro [iuro] ſpãle in his [proceſſionaliter]ſpeciale in his:in aliis ſecus,ar.j̃.de priui.priuil.cum olim pp,in fi. [benefactores] hoc non eſt ſpãle in his. j̃ . de priui.quanto.ſi prælati eos excõicaſſent pro eo, ꝙ hos religioſos reciperent,excõicare nõ poſſunt [fratribus] fratres bñ poſſunt excõicare prælati, cum non ſint exẽpti,ſi iuſta cã ſubeſſet, ſed pp hoc appareret, ꝙ in hoc ſunt exempti,ꝙ excommunicari non poſſunt.ſed tñ põt intelligi.ꝙ non poſſunt excõicari,ſi contra ſuas indulgentias eis non obediant,ita,ꝙ clauſula,quæ ſequitur, ubi religio &c.hoc determinet [ſatagunt] hoc non eſt in eis ſpãle [ciuitates] hæc ſine cã nullis inhibere dñt [de hortorum]oẽs religioſi fere in his ſunt priuilegiati.s̃.de deci.ex parte,& in his fratres intelligimus priuilegiatos [domibus] hoc nõ credimus ſpãle in his fratribus,cum in Iudæis tantum obtineat.s̃.de uſuris,quãto,in fi.[totaliter] & male:qa quãuis nõ ſint exẽpti, in multis tñ ſunt priuilegiati, ut hic,& s̃.c.prox. [deſiſtatis.] credimus tñ,ꝙ ſi prædictas ſententias excõicationis,uel interdicti tulerint,ꝙ tenent,licet, qui eas tulerint,puniri debeant. j̃.de priui.quanto.

SVMMARIVM.

1 *In terra interdicta legere pſalterium,uel euangeliũ docere, & etiam prædicare non eſt prohibitum .*
2 *Puniri debent laici uiolantes interdictum.*
3 *Non eſt ordinis , ſed iuriſdictionis abſoluere excommunicatum.*
4 *Quæ dicatur generalis ſententia.*
5 *Non poteſt ſuſpenſus donare præbendas, nec quemquam deſtituere.*
6 *Interdicti, etiam ſi pœnitentiam acceperint,in loco interdicto non ſepelientur: poſt autẽ interdictum bene ſepeliri poſſunt, in nume.7.*

TAnta eſt clauis [uiolare] in ſuo officio offerendo in miſſa.ſ.calicem,uel urceolos , uel hmõi, uel celebrando aliud officium,ſ.ueſpertinum, uel matutinum,& huiuſmodi. 11.q.3.ſi quis epſ,in fi.ne credimus ꝑdictam irregularitatem, uel ſuſpenſionẽ incurrere,

currere,q officio intereſt & cantat,non tñ celebrat,cũ nec aliquid facit tanq̃ in ſuo officio agens,cũ hoc nuſquã inueniã,& ſatis innuit.c.pall.licet peccet legere.n. pſalterium,uel docere ẽt euangelium, & ſic ẽt nouum & uetus teſtm̃ in terra interdicta non eſt prohibitum , cum ẽt ibi prædicari poſſit,ut j̃.de ſen.ex rñſo. In officio autem ſuo,ideſt in ordinatione agere intelligimus
2 ſiue in maiori,ſiue in minori ordine ſit.¶†Sed qd dices de officiis,uel miniſteriis,puta ſi magiſter ſcholarium exerceat officium ſuum, & ſic de aliis? fortè idem dicẽdum eſt,qđ de ordinibus. & ex hoc apparet,ꝙ lai i pp hoc irregularitatem , uel ſuſpenſionem non incurrũt, cum nec ordinem,uel officium habeant: bñ tñ puniunt̃ laici,ſi uiolãt interdictũ.s̃.de cle.ex.mi.c.2.in fi.bñdicẽdo aũt menſam dicunt aliq,ꝙ nõ ſit irregularis,cum hoc nulli ordini ſit deputatum.44.diſt.c.fi.ſecus in bñ-
3 dictione aquæ. ¶†Abſoluere aũt excõicatum p ſnĩam nõ eſt ordinis,ſed iuriſdictionis,ſicut excõicatio.2.q.1. nemo.ſed abſolutionis ſolẽnia exhibere,ſicut eſt dicere orões cum ſtola , & pſalmum pœnitentialem , & in eccleſiam introducere ordinis, & officij eſt,ar.j̃.de ſen. ex.nup,in fi.11.q.3 debent,& c.ſe.Itẽ uř,ꝙ ſi diaconus diceret epľam,uel acolytus in loco,ubi eſt conſuetudo ꝙ gñaliter per ſubdiaconum dř epľa,ꝙ ſit irregularis: qa gñaliter loquitur.c.ſi quid contigerit de ſacro miniſterio.11.q.3.ſi qs epſ dan.ſed hoc intelligendum uidetur de his,qui certo & ſuo ordini ſunt deputati,ſicut ſubdia.legere epľas,uel acolytus portare cęreos , & ſic de aliis,de qb.habet.23.di.acolytus cũ trib.c.ſe.ſed ſi faciat ea,q̃ nõ ſunt alicui ordini,uel officio deputata uel à iure,uel à ꝯſtõne eccleſiæ,uel ꝯſuetudine, ut ſi cãtat rñſoria,uel legat lectiones,non ſit irregularis.uñ uidetur,ꝙ ſi conſuetudo eſt,ꝙ in aliqua eccleſia ſine diſtinctione ordinis quilibet legat epiſtolam , uel portet cæreos,uel quicquid aliud pertinens ad aliud officium faciat,non erit irregularis,qui illud officium faciat.ar.ꝯ. s̃ de homi.ſicut dignum,in fi,ubi dř,ꝙ etiam rñſoria homicidæ non debent cantare ſeparatim.ſol.illud ius ſpe-
4 cialiter iniũctum fuit pp horrorem criminis.¶†Omnẽ] no.gñalem ſnĩam.s̃.de do.& contu.ueritatis, in fi.Item gñalis eſt ſnĩa,ubi iudicantur omnes ꝓceſſus irriti , uel totus proceſſus irritus.s̃.de reſcrip. cum dilecta.s̃.de ele.dudum. Item generalis ſententia eſt , ubi iudicatur reduci in ſtatum , quo erat tempore appel.emiſſæ.s̃.de app.bo.me.Item ſnĩa generalis eſt,qua ius epãle adiudicatur.s̃.de ex.cum ue.ſed generalior. ſententia eſt , qñ caſſatur proceſſus,& quicquid ſecutum eſt ex eo,uel ob id.s̃.de procu.auditis, & potes colligere, ꝙ ſi gñalis eſt ſententia,æquè,uel magis generalis potuit eſſe petitio cum ſnĩa reſpondere debeat petitionis.s̃.de ſimo.licet , imò ẽt ſi incerta ſit petitio,tñ curare debet iudex,ut certam ferat ſnĩam,inſti.de actio.§.curare & põt dici prædictas ſnĩas generales ſic poſſe ferri, & tenent ſentẽtiæ , ubi in libello non fuit ſpecificatũ,uel nõ potuit ſpecificari,inſti.de off.iud.& de actio.§.præterea,ar.C.de ſen. quæ ſine certa.l.ij.ſicut qñq; petitur proceſſus alicuius irritari. poterat.n.cogi , ut diceret quem proceſſum , ſi ſciret. ſi uerò neſciret , admittendus eſſet libellus , & poſtea exprimeret in proceſſu, arg.ff.de rei uin.quæ de tota,& ff.quorum le.l.iij.§.quia,inſti.de acti.§.curare . Item dicimus,ſ.ꝙ non cogitur exprimere in libello,uel in ſententia, ſi uniuerſalis ſit petitio , ut petitio hæreditatis, ut no.s̃.de off.ord.conquerente.Item nec acceſſoria iuris exprimere tenetur,imò ſine expreſſione ueniunt; ut ſi iudicatur iuſta appellatio caſſatur quicquid factum eſt poſt appellationem.s̃.de ap.ſignificauit,cum cauſa , & multis aliis iuribus & ſi iudicatum eſt ſnĩam non tenere , nec id , quod ex ſnĩa ſequitur.s̃.de procu. ex in fi.& ad idem s̃.de conſti.c.3.in fi.idem eſt,& ſi ſint acceſſoria rei,ſicut pertinentiæ accedunt caſtro, uel hoſpitali.s̃.de reſt.ſpol.cum ad ſedem.idem & ſi ſint acceſſoria actioni,ut fructus,& omnis cã interdicto,uñ ui,& in bonæ fidei, arg ff. unde ui.l.j.§.ex die.ff.depoſiti.l.j. §.hanc ac.ff.de rei uin.quæ de tota. & idem uidetur in omnibus,ubi locum habet officium iudicis deſeruiens actioni, de quibus notatũ eſt in §.& ſi.inſti.de off.iud. ar.ff.de ædic.edic.ædiles.§.Pedius;& §.item ſciendum . ubi dř,ꝙ hæc enumeranda ſunt in libello . ſed ſi lex bñ intelligitur,non dicit talia enumeranda in libello,ſed in illo edicto. iudex tñ in omnibus præmiſsis,quantum plus poterit,dabit operam,ut omnia exprimantur , ut certam poſsit facere ſnĩam,inſti.de ac.§.curare.¶†Inſti- 5
tutionem] no.poſtquam ſuſpenſus eſt , non põt donare præbendas,nec deſtituere aliquem. & idem forte dicẽdum in aliis ſpiritualibus , ſicut nec ipſis confiteri poſſunt,nec facta collatio ualet,ut s̃. de cle.ex.mi.poſtu.s̃. de ætate,cum bonæ.& dicunt hoc eſſe uerum,ẽt ſi ſit occulta ſuſpẽſio. in aliis aũt non ſpũalibus ſecus,ut no.s̃. de ele.nihil [ĩterdicti uiola.] hic uidetur,ꝙ uiolatores interdicti ipſo iure ſunt ſuſpenſi,& irregulares. & hoc idem uidetur p id,qđ ſequitur,ꝙ uiolatores interdicti ſunt ſuſpẽſi,ar.s̃.de cle.ex.mi.poſtu.§.ult. ¶Sed ꝯ,ſi cõmunicans & celebrans excommunicato non eſt ſuſpenſus ipſo iure, nec irregularis.s̃.de cle.ex.mi.ſi celebrat multominus,qui non ſeruat interdictum credunt ergo aliqui,ꝙ hæc decr.loquitur, qñ excommunicati,uel ſuſpenſi erant expreſsè,qui non ſeruarent interdictũ.ſed melius uidetur,ꝙ ſit ſuſpẽſus & irregularis, qui interdictum non ſeruat in loco interdicto,ẽt ſi ſuper hoc nõ ferat̃ ſnĩa,ſ.ꝙ ſit excõicatus, quicũq; ibi celebrauit.s̃. de ele.cum inter.R.de cle.ex.mi.apľicæ.s̃.de poſtu.c.j.
6 & s̃.de cle.ex.mi.poſtu.§.quæſiuiſtis. ¶†Ad materiam iſtam opi.facit.s̃.de off.or.irrefragabili.gl.ſi ergo. qui autem cum excommunicato celebrat,uerè irregularis non eſt. nam hic cenſeri debet,ſicut ille,qui communicat excommunicato in oratione tantum , qui minori excom.excommunicatus eſt.11.q.3.excommunicatos. de his conſtat, ꝙ non ſunt irregulares.s̃.de cle.ex mi.ſi celebrat. ¶Sed quæres,quære non multomagis eſt ſuſpenſus celebrans,communicans excõicatis,q̃ celebrãs in loco interdicto? Cui rñ.qa cum interdicitur locus , nihil aliud eſt dicere,niſi interdicere homines ibi habitantes à ſacris ibi accipiendis, & clericos ibi celebrantes : uel ꝙ melius uidetur per tale interdictum clerici prohibentur ibi celebrare,& ſacra conferre,cum locus tanquam res inanimata nec officiorum, nec ſacrorum ſit ſuſceptibilis,nec dici põt obediens,uel inobediens.& dicendum eſt eum,qui celebrat in loco interdicto nõ à canone,ſed à ꝓlatore ſnĩæ,ſuſpẽſum eſſe. hinc eſt,ẽt ꝙ irregularis dř,nec põt cum eo diſpenſari.11.qo.3.ſi qs epſ,& c.ſeq.ubi aũt quis cõicat,uel celebrat excommunicato,non eſt ſuſpenſus neq; à iure, neq; ab hoĩe , uelut no.ſuprà de cle.ex.mi.ſi cele. licet ſit ſuſpẽſus à iure : qa parẽ excõicationis ſnĩam ꝯhit cum excõicato. 11.q.3.cum ex.& c.ſe.non tñ eſt ſuſpenſus ab hoĩe.& iõ euenit,ꝙ põt à quolibet abſolui.j̃. de ſen.exc.nup , in fi.& ꝙ non eſt irregularis. & idem uř dicere de ſuſpenſo à iure: qa publicè fornicariã tenet, & de hoc not.s̃. de coha.cle.ſicut,& j̃.de ſen.ex.nup.reputo aũt ſuſpẽſos ab hoĩe ſiue noĩatim ſuſpendat̃; ut ſuſpendo talem

ſiue in genere feratur ſnĩa, ſuſpẽdo oẽs, q offenderint
in tali facto: uel interdico talem eccleſiam, uel terrã,
ut hic. de hoc ẽt al's no. ſ. de ſchiſma. c. 1. uel ſi uis ali-
ter rñdere, dic, ꝙ iure antiquo non inueniť, ꝙ excõica-
tus, uel interdictus celebrãs ſit irregularis, niſi in ca-
pi. 11. q. 3. ſi quis eps & c. ſe. ubi dr, ꝙ non debet habere
ſpem reconciliationis in alio concilio. ſed ex illis. c. cõ;
ſueta & cõi interpretatione aſſumptum eſt, ut quicũq;
excõicati & interdicti celebrant, pro irregularibus ha
beanť. nec ſunt mutanda, quæ interpretationem certã
habuerunt. ff. de leg. minime. ſed & pp cõem interpre
tationem factæ ſunt quædam nouæ conſtitutiones, quę
hoc ipſum dicere uidenť. ſ. de re iud. cum æterni, in-
de ſenten. excom. cum medi. & de cle. excom. mi.
ſi celebret. intellectum ẽt prædictorum. cap. quæ ſunt.
11. q. 3. ſi eps, & c. ſeq. extendunt quidam intm̃, ut dican
tur ãt irregulares, qui celebrant in locis interdictis, ar.
hic, & ſ. de poſtu. c. 2. & de ele. cũ inter. R. & de cle. exc.
in c. poſtu. & c. apoſtolicæ. aliq tñ in hoc ultimo non cõ
ſentiunt. hæc autem interpretatio & extẽſio non eſt fa
cta uſq; ad cõicantes & celebrantes excõicatis: imò ꝯ-
rium ſtatutum eſt, ſ. ꝙ non ſint irregulares. & ita cum
irregularitas non ſit niſi p conſtitutionem eccleſiæ, &
de celebrantibus excõicatis non ſit ſtatutum, ꝙ ſint ir-
regulares, non deberent pro irregularibus haberi; &
de aliis, qa ſtatutum eſt, ꝙ ſint irregulares, pro irregu-
laribus habẽtur. Ex eo aũt, qđ ſuperius dictũ eſt: qa in-
terdicendo locum intendit interdicere omnes cele-
brantes in loco, apparet, ꝙ non ſolum clerici loci, ſed
ẽt alienigenæ in loco interdicto celebrare non debent
niſi ſint priuilegiati. j. de priui. ꝙ non, & c. ut priui. ſed
licet in loco interdicto non debeant celebrari diuina,
nec eccleſiaſtica ſacra conferri, tñ ibi clerici & non alij
ẽt non interdicti poterunt ſepeliri apud eccleſiam in
cœmeterio. j. de pœn. & re. qđ in te, niſi ſint priuilegia-
ti. j. de priui. ut priuil. quidam tñ dicunt, ꝙ nulli ẽt cle
rici, uel priuilegiati poſſunt in eccleſia interdicta ſepe
liri. j. de priui. eum & plantare. §. ꝙ ſi templarij. ſed ſe-
6 cus eſt, ſi terra eſt interdicta, ut in c. qđ in te. ¶ † Itẽ ho-
mines interdicti, ẽt ſi pœnitentiam acceperint, in loco
interdicto non ſepelientur: imò nec in loco non inter-
dicto nec extremam unctionem accipient. j. de pœ. &
remiſ. qđ in te: qa licet peccatores non ſint; tñ interdi
ci poſſunt pro peccatis aliorũ. 24. q. 3. ſi habes. 17. q. 4.
miror fœlix, ſic & hi, licet ab excõicatione abſoluanť,
tñ remanẽt interdicti, quouſq; ſoluať gñale iterdictũ.
noĩatim autẽ interdictus, ſi celebrat, irregularis eſt.
7 11. q. 3. ſi eps. ¶ Sed no. ꝙ cum locus interdictus eſt, ſi in
morientibus apparuerint ſigna pœnitentiæ, poſt ſolutũ
interdictum erũt in cœmeterio ſepeliendi, ar. j. de ſen.
exc. cum illorum. & ſi ſepulti eſſent apud eccleſiam, dũ
erant interdicti, poſt ſolutum interdictum non erunt
extumulandi, cum ad eum caſum non peruenerint, à
quo incipere potuit ab his interdictis poſt pœnitentiã
licet mortuaria recipere: qa & pro eis eſt orandum,
11. q. 3. quicũq; infra. ſed ſi pœnitentiam nõ acceperint,
pro eis non eſt orãdũ, nec mortuaria recipiẽda. 88. di.
c. ſi. eadem, quæ diximus de loco interdicto, intelligi-
mus ẽt ſi parochia fuerit interdicta, ſed ſi eccleſia fue-
rit interdicta, puta qa uiolata ſit ſanguinis effuſione. ſ.
de conſe. ecc. c. ſi. tunc non dicerem irregularitatem in-
currere, q ibi celebrãt; & tunc propriã dicunť in illa ec
cleſia organa ſuſpẽſa, nõ eccleſia interdicta. interdictũ
enim nomen iuris eſt, & plus importat, q̃ uerbi ꝓprie-
tas ſonet, ut ex primo apparet. & idẽ intelligo in caſi-
bus, qui ſunt. ſ. de iure pa. c. 1. & 2. & ſic ſi dicať, interdi-
cimus talem eccleſiã, bñ credimus irregularitatẽ & ſu
ſpenſionẽ incurreret, q ibi celebrat. ſed clerici, & laici
ipſius eccleſiæ ubicũq; poterũt celebrare, niſi aliud fue
rit additũ [non ſolũ] 2. q. 1. in primis, 3. q. 6. hoc qppe.

De noui operis nũciatione. Rubr.

INtelleximus. ¶ Iniuria] licet hoc ſit uerũ
ſic: tñ ſi denũciãs ñ iurat de calũnia, nec ha
bet in ueritate ius denũciãdi, Item ſi noĩe
alieno denũciet; & poſtea apparet non eſſe
uerum procuratorem, uel al's inſufficiẽtẽ,
nõ fiet demolitio. ff. de remiſ. l. j. §. j ¶ Itẽ no. ꝙ ſit denũ
ciatio ad futura ædificia, ẽt dũmõ aliquẽ faciat appara
tũ. ff. de polli. l. j. §. cępiſſe. ff. de no. ope. nun. l. j. in prin.
& §. poteſt. ar. ꝯ. ff. e. ſtipulatio. §. opus. ubi dr, ꝙ non ſuf
ficit feciſſe apparatum, niſi aliqua ſpecies appareat fu
turi operis. ſo. ibi loquitur, quando parabat materiam
pro præterito ædificio fulciendo. ff. e. l. j. §. ſi quis ædi.
uel ibi loquiť, qñ omnino ignorabat, qd uellet facerę
de cemento, qđ uidebat, & in quo loco uult ædificare
domũ ſed ubi qs ſe iactat, ꝙ in certo loco uult ædifica-
re, tũ bñ põt denũciare. ff. e. l. j. §. põt quaľr p procura-
tores poſſit fieri denũciatio, not. in ſumma de no. ope.
nũ. ultra medium, & in ſumma. C. de procu. uideť aũt, ꝙ
non caſſabiť inhibitio iudicis, licet non uocet partes,
q̃uis ꝯ procuratorem poſſet allegare: qa & ſi præſens eſ
ſet. non differt inhibitionem facere de non ædificando,
niſi incontinenti & quaſi in momento oſtenderet non
ualere procurationem: qa ſi ꝯ dr, nõ ſatisfit edicto: qa
uult feſtinãter ab opere ceſſari, ẽt ſi ſine iiuria ſit opus:
tñ nõ ſit demolitio operis facti ꝯ inhibitionẽ, ſi poſt eã
apparuit eũ nõ fuiſſe procuratorẽ, ut hic no. alij ꝯ: quia
graue eſt prætorem offendere [terminare] i. facias de-
moliri, quicquid factũ eſt poſt denũciationẽ noui opis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio fieri debet uerbaliter, & expreſſè.*
2 *Cum eccleſia deſtruitur ob delictum aliquorum, nullus de cæte ro uocari debet clericus eccleſiæ.*

CVm ex iniuncto [renunciationẽ] & poſt reuer-
ſionem de loco, ubi aberant [expẽſis] ſi abſen
ti nõ eſſet notum, ꝙ ædificatum eſſet, ante eius
reuerſionẽ demoliri deberet expeñ nunciãtis: ſed poſt
factum expeñ. nunciati. ff. e de pupillo. §. ſi quis fortè
1 [ſanctione] ff. e. l. j. §. in operis. ¶ † Remiſſionem] uer-
bis expreſſis factam. ff. de remiſ.
l. j. in prin. ff. e. l. ſi opus nouum, &
a tacitè,[a] puta p ſubſequẽtẽ trãſa-
ctionẽ. ff. e. l. j. §. poſt operis, & §. itẽ
quæritur. item morte nunciato-
ris. ff. eo. l. j. § morte, & §. ꝙ ſi is;
nõ autem morte nunciati, ut ibi-
dẽ. item ſi ſatiſdederit nunciatus
intra annũ, uel p nũciantem ſtet,
quo minus ſatiſdeť. ff. eod. precio.
§. deinde ait, & § hoc interdictum & §. hoc autem poſt
annum aũt non ſatiſdeť. cũ finiať anno. ff. e. prætor. §. ul.
[inſtituendis.] ordinauerat enim ibi archieps ponere
certum numerum canonicorum, & ſuper hoc etiam ibi
inſtitutos iam aliquos iurare fecerat de reſidentia,
ipſius loci, & quaſdam eccleſias deputauit ꝓ beneficiis
clericorum ipſius eccleſiæ [reuocatis] re deſtructa de-
ſtruuntur priuil. j de uer. ſig. abbate, in fi. 16. q. 7. & hoc
dicimus, ff. de col. l. ij. 18. q. 2. nullo [quicquid] C. de
2 elec. non dubium. 10. diſt. uides. ¶ † No. ꝙ qñ eccleſia,
uel ciuitates, ſiue alia loca ſiue ſacra, ſiue profana au-
ctoritate ſuperioris deſtruuntur ꝓpter delictum eorũ,
de cætero nullus debet uocari clericus illius eccleſiæ,
uel municeps illius loci; & ille lo-
a cus[a] priui. perdit, ut hic, & de cõ-
ſecr. diſt. 1. placuit. 16. q. 7. & hoc
dicimus, ff. qñ dies uſu. ce. uſufr. ſi
autem ab hoſtibus deſtruatur, tũc
retinet oĩa priuil. ſua, & antiqui
clerici remanẽt ibi clerici. 7. q. 1.
paſto. 19. q. 3. q̃ ſemel. & idem uř,
ſi auctoritate ſuperioris trãsferať.
in alium locum, uel alij vniatur, ut no. ſ ne ſe. uac. c. j. ſ
de re. do. quia mo. & idẽ intelligitur in ciuitate, & aliis
locis profanis, ar. ff. de ꝯhẽ. emp. ęden. hoc aũt certum
eſt, ꝙ ſi aliquę eccleſiæ occupentur ad tẽpus à tyrãnis,
ita, ꝙ non poſſunt inhabitare ibi clerici, ꝙ eccleſia re-
tinet ſua priui. & ſuos clericos, licet ſint eiecti. vnde uř,
ꝙ ſi expediat eccleſiæ, uel clericis illius eccleſiæ facere
aliquem ꝯctum, uel p̃latum, uel quicquid aliud, quãuis
hæc ordinariè facienda eſſent in eccl. ſ de elec. ꝙ ſicut;
tñ propter neceſſitatem fient alibi. 23. diſt. in nomine.
& etiam, quod plus eſt, ſi tyranni darent facultatem cle
ricis eũdi ad eccleſiam ſic inuaſam, & etiam ſi ibi ſem-
per aliqui clerici remanſerunt, & etiam ſi nõ timeatur
de impreſſione, dũmodò illi, qui exierunt, iuſto timo-
re, uel alia iuſta cauſa exierint, ſi ſit maior pars illa,
quæ eſt in eccleſia, debet ad fo-
b rinſecos[b] exire, niſi poſſet redire
cum bona & ꝑpetua pace, uel ho-
neſta. ¶ Et idem uř, ſi ſint paucio-
res, dũmodò præſumať, ꝓ electio,
uel alius ꝯctus utilius poſſet cele-
brari extra eccleſiam, q̃ infra, ar.
ſ de elec. bo. me. M. ubi no. ſecus,
ſi pp ſuas inimicitias non poſſunt
ire ad eccleſiam: qa tunc poſſunt
ꝯſtituere ꝓcu. ſ de ele. ꝙ ſicut. §. j.
& c. quia pp. Idem eſt etiam, ſi nõ
ſit magnum negotiũ, uel ſi ſit ma-
gnum, ſed utiliter põt fieri p inferiores. qñ aũt clerici
diſperſi ſunt, ille, q eſt caput capituli, ſiue ſit p̃poſitus,
ſiue alius, ad quẽ ꝑtinet uocatio capituli, eos uocabit,
ſ de ma. & obe. c. j. dũmodò ſit in loco idoneo, ubi plu-
res ꝯuenire poſſunt, uel etiam ſi ibi nõ ſit, ſed ad eũ ac-
cedere uelit. alias aũt, ſi uellet Lombardos in Lõbar-
diam ꝓ maiori parte morantes uel in remotas partes
Franciæ uocare, nõ tenentur ire: qa manifeſtè iniquum
eſt mãdatum, ar. ſ de ele. cum inter vniuerſas. ſecus aũt
ſi dubitaretur: qa tunc ſem p obedire debẽt 11. q. 3. qd
ergo. & ſi abſentes non inueniũt,
ꝓcedant preſentes, ſ de elec. quia
ꝓpter. ſi aũt nullus[c] eſt, ad quem
c pertinet ex officio alios uocare,
tũc ad hoc, ut teneat, qđ ſit ab eis,
oportet quæcũq; eis placet, ꝙ ad
minus cõueniant duæ partes illo-
rum, ad quos pertinet facere illũ
ꝯctum, & illi debent uocare alios,
qui cõmodè poſſunt uocari, qđ
relinquendum eſt arbitrio boni uiri, uel conſuetudini
antiquæ illi eccleſiæ. & ſiue uenerint, ſiue nõ, ꝓcedant
ad perficiendum illum ꝯctum, uel electionem. ſi aũt cõ-
tingat plures electiones fieri, Papa confirmabit, quam
uiderit canonicè factam, puta ſm tenorem huius gl. &
illius gl. q̃ eſt de hac materia, ſ de elec. bonæ me. Ma.
& ſi ſit vniuerſitas ſecularis, debent uocari oẽs maiores
14. ann. ſiue ſint mares, ſiue mulieres, ſiue uirgines, ſiue
coniugatæ, ſiue uiduæ, & minorum tutores, ff. quod cu
iuſque vni. ſi munici. planè, nulli. ff. ad munici. filia, §. ui
dua, & l. ea quæ, & l. fin. ¶ Item filiiſam. uocandi ſunt, ſi
alibi, q̃ in domo patris, habent domicilium. ſed ubi cũ
patre habent domicilium, non, quia tm̃ pater uocãdus
eſt, ff. ad munic. placet, non utique. poſſeſſionem etiam
ciuilem retinent, q timore inimicorum & hoſtium di-
mittunt res ſuas, C. de acq. poſſ. licet. ille autem, qui ab
hoſtibus capiť, bene amittit poſſ. rerum ſuarũ. & ẽt non
captiuus amittit poſſeſsionem rerũ captarũ ab hoſtib.
ff. ex q. cau. in integ. reſt. denique, & l. ait p̃tor, § is autẽ.
SIgnificãtibus, &c. [decreuit] & bene. ¶ Prouocauit]
j ij. gl. ſed alij dicunt. hic aũt in utraq; appellatio-
ne credimus cãm aſsignatam, licet in decr. non expri-
matur, qualis cã in prima appellatione potuerit aſsi-
gnari, & non iuſta: quia cum iuſta eſſet ſnĩa, non poterat
aſsignari iuſta cã appel. ſed de proprio motu placuit iu
dici, à quo appellatum eſt, deferre: uel iudicem, ad quẽ
appellatum eſt, admittere. In ſecunda aũt appellatio-
ne potuit eſſe iuſta cã appel. hoc mõ, dñe cum ego incõ
tinenti paratus ſim ꝓbare p̃iudicium fieri eccľiæ in p̃-
ſenti ędificatione, & plateam ad eccľiam ꝑtinere, & uos
in ꝯrium decreuiſtis me non admittendum ad hęc ꝓ-
banda, & cautionem aduerſarij recipiendã, appello. ſed
ſi admiſiſſet ꝓbõnes; & tñ reputans eum non ꝓbaſſe, cũ
ꝓbaſſet, ꝯ eum talem interlocutoriam ꝓtuliſſet ſic ap-
pellet, licet ſufficienter ꝓbauerim eccleſiæ præiudiciũ
generari ex ędificatione aduerſarij: tñ iudex ꝯ me in-
terlocutoriam ꝓtulit, ſ. cautionem aduerſarij recipiẽ-
dam; vnde appello; quãuis uř ſufficere, ſi dicat appel-
lo: qa ex teſtibus, uel aliis inſtris aliter ꝓnunciãdũ eſt.
Idem etiam uř, ſi dicat: qa iniuſta eſt interlocutoria: tñ
nimis uidetur generale uerbũ, qa iniuſta eſt interlocu-
toria, niſi exprimať, in quo eſt iniuſta, ſicut nec audiẽ-
dus eſſet, ſi diceret, appello, qa me grauaſtis. niſi expri-
mat, in quo grauet. ¶ Prouocauit] nõ erat appellationi
deferẽdum, cum nõ eſſet expreſſa iuſta cã app. ſ de app.
ut debitus. alij dicunt, ꝙ tã à diffinitiua, q̃ ab interlo-
cutoria, etiam nulla cã aſsignata, licet appellare ſm ca
nones. huic ſolutioni expreſsè ꝯdicit, ſupra de app. cor
di, in prin. qđ nos non credimus, niſi in caſibus, q legi-
bus exprimunť, puta ſi interlocutus ſit q̃ſonem in ciuili,
ſiue in criminali negotio p tormenta habẽda, ff. de ap.
re. ante ſnĩam. Item ſi fideiuſſores approbantur à dele.
tanq̃ idonei ſiſtendi iudicio, quãuis quidam dicunt tũc
etiã ſine appellatione delegãtem poſſe corrigere ſnĩam
delegati, ff. q ſatiſd. cog. arbitro, ff. à qbus appellare li-
cet. l. ult. idem etiam ab iniuria. uide C. de ap. ſi qs ꝓ-
uo. Plac. aũt intellexit iniuriã facti; puta ſi uerberauit
litigãtem poſt latam ſnĩam, ff. de ap. illũ, C. de ap. in ma
iorib. qa appellat iniuriã iniurioſam executionẽ, puta
qa vult exequi ſnĩam ante, q̃ quadrimeſtre tẽpus ela-
pſum ſit. nam ſicut licet appellare ab executore, ſi exce
dat modum in exequẽdo, ff. quorum ap. nõ re. l. ab exe-
cutore, ita & ſi ꝑuenit tẽpus. à ſnĩa aũt poſſ. nõ licet ap-
pellare: non qa ſit interlocutoria: ſed qa ſup ꝓprietate
principalius & ꝑfectius iudicium expectať, C. ſi de mo.

a ¶ Tacite. Et ſit quod ſit tacite dicitur expreſſum, adde Fel. in c. tranſlato, col. 2. ſupra de conſti. cũ concor. ibi per eum adductis, & per Alex. in l. j. ff. de lib. & poſth.

a ¶ Et ille locus. De hoc, quando caſtrum diruptum, uel ciuitas euerſa perdat priuilegium, uide per Alexand. in conſi. 43. in prima col. primo uol.

b ¶ Debet ad forinſecos. Et ſic ſẽtit Inn. quòd abſentes ĩ arduis debent uocari, ita Feli. in c. cum oẽs, col. xiij. uer. ſecũda fuit opi. ſupra de cõſti. & ibi latiſſimè per ipſum de ueritate & ꝓ declaratione dictorum Inn. hic.

c ¶ Si aũt nullus. Pro intelligentia Inn. hic uide Abb. & Feli in c. j. ſupra de ma. & obe. Fel. in c. cum oẽs, col. pen. uer. ſed dubium eſt, ſupra de cõſti. & adde hic, q̃ no. ad Inno. in d. c. j.

poſſ.ſu.app.l.j. ſed ſm canones bene appellatur à ſnia poſſ.ſ de reſt.ſpol.ex ꝯqueſtione. ſed tñ ſi qs illam decr. bene uidet, non dicit in poſſeſſorio appellatum, ſed qa eius petitio ſup poſſeſſorio denegabat. Sed alij dicunt, &,ut uř,melius,ꝙ qñ appellatur ab interlocutoria,ꝙ ſufficit dicere, appello, & maximè ſi adiiciat: qa eſt iniuſta,ſ de teſti.ſignifi.neq; oportet,ꝙ dicat,in quo ſit iniuſta; ſicut qñ appellatur, qa locus non eſt tutus, ſufficit dicere,appello:quia locus, quem mihi aſsignaſti, non eſt mihi tutus,nec oportet eũ exprimere,quare non eſt tutus,ſupra de app.ex parte. ſed iudex, q de appellatione cognoſcit,ſi inuenerit interlocutoriã tam ex actis ꝓductis coram primo iudice, ꝯfirmabit eã. ſed ſi ex nouis ꝓbõnibus uelit ꝓbare eam iniuſtam,nõ poterit: qa eas coram primo iudice debuit ꝓducere etiã poſt interlocutoriam, & ꝯ ſe ꝓlatam. & tunc ſi denegaſſet eas recipere ſine cã,poterat iuſtè appellare,ut ff. de re iud. qđ iuſsit.4.q.5.c.j. ſi aũt ex prioribus actis inueniſſet interlocutoriam iniuſtam, caſſaret eam, & quicquid factum eſt poſt app. & hmõi cãm interpoſitã, [ꝓcedendum] ante tres mẽſes,in quo peccauit. nam ille,qui nũciat opus nouum,habet tres mẽſes,intra quos ſi poterit probare nõ licere ędificare. alij probabunt à tribus menſib. aut inanteà licet ędificata præſtita cautione ędificare, infra e.c.ult.C.de ędifi.priua.l.ult.

SI cui.

De priuilegiis, & exceſsibus priuilegiatorum. Rubr.

EPiſcopalia, &c. [uileſcat] de facto: de iure autem magnitudo ciuitatis nihil operatur. 93.diſt. legimus.

SIcut, &c. [eis] laicis [præiudicantibus] i.nobis præiudicium facientibus.

SVMMARIVM.

1 *De quibus teneantur exempti rationem exhibere epiſcopis, & habes in num. 2. & 3.*

CVm & plantare,&c. [de manu laicorum] & maſlè,ſupra de his,q̃ fiunt à Præl. cum in Apoſtolica [aliquo] niſi pſcripſerint,ſupra de iu.patr. cura [nominatim] proprio noĩe,uel indubitata circũlocutione,inſti.de exhære.lib.§.maſculos. de hoc no.ſupra de pben. in Lateran. [pertinent] cum ex ſua edificatione habent: ſecus, ſi laicus fundator donaſſet eis, q non põt plus iuris in alium tráſferre,q̃ in ſe habet.cum ergo hoc non habeat, ut ſibi de tẽporalibus non reddatur,ergo nec hoſpitalarij,quibus confert,ut no.ſupra de præben. de monachis,& c.in Lateran. [de plebis cu-
1 ra] ſic,ĵ de uer.ſig.ueniẽs.§.quas. ¶†Pro rebus tpalib.] nõ ſolũ quas ipſi exẽpti dederant eccleſiis ſuis,ſed etiã aliis,quas alij dederunt; & etiam,qđ plus eſt, de decimis & aliis rebus ſpũalib. reddẽt eis rõnem.nam ex quo eccleſia ſua eſt, & oĩa ei annexa, qualia ſunt poſſeſſiones eccleſiæ,decimæ,& oẽs obuentiones,ar.ſupra de cõſti.trãſla. & c.quæ loquuntur de hac materia, generaliter loquuntur,ut hic.16.q.2.ſané. & ſi conſtat hæc rõ: quia ſi alias habeant eos ſuſpectos, faciẽt eos reddere rõnem uillicationis ſuæ. item uř,ꝙ ſi ſuper poſſeſſionibus conueniantur,ꝙ tñ ſub patronis exẽptis conueniátur,ut no.infra e.c.recepimus. item nõ poterunt aliquid alienare, nec maximas cauſas agere ſine conſenſu patronorum & exemptorum. nam ſicut in his requirendi eſſent epi ab eccleſiis ſibi ſubditis, ita hic patroni exẽpti,qui ius epiſcopale habent in eis,ad hoc requiri debent,ar.12.q.2.ſi qua,placuit, & no.ſ de reſcr.edo ceri. nos non dicimus, ꝙ in his, ſicut dictum eſt, conſiſtat rõ reddenda patrono,ſed in hoc:quia patroni clerici,ſiue ſint exẽpti, ſiue non, in eccleſiis ſuis ex fundatione ſua exigent rationem, qũo regantur poſſeſſiones habitæ,& qũo prouentus expendant:non tñ exigent ab eis rõnem principaľr,qđ debet ſingulis diebus ꝓ piſcibus, uel carnibus. & hanc rõnem petent, etiam ſi non ſint de dilapidatione ſuſpecti:qa à iure ꝯceditur eis hæc rõ:ſed tñ ipſi patroni non cogent ſubditos ad hoc: ſed obtinere debent eos cogi ꝑ ordinarios ſuos. nam ipſi rõne patronatus nullam ſuper eos habẽt iuriſdõnem. & etiam ſi prælatus uideret,ꝙ nimis ſæpe & malicioſè patronus exigeret rõnem,non impertiret ei officium ſuum: quia in maliciis nõ deberet exuberare, ſed obuiare,ff.de rei
2 uin.in fundo. ¶†Item no.ꝙ hæ eccleſię non tm̃ debent patronis rõnem,ſed etiam ſubiectionem debitã.16.q.2. uiſis. in quo intelligo contineri, ꝙ eis ſubueniat, ſi neceſſe fuerit, & etiam ꝙ ad tẽpus ꝓ neceſſitatibus ſuis, cum ꝯſenſu epõrum tñ,accipiant reditus eorum, arg.ſ de conceſſ.pben.cum noſtris,ſ ut eccl.bene ut noſtrum, & de inſti.cum ueniſſent. ¶†Item ꝙ eis uacantibus eas
3 cuſtodiant,ſ de offi.ord.cũ uos,ſupra de ap.bonæ. hac rationeᵃ uidetur,ꝙ ſi imponitur collecta epo per ſe, & clericis patronis per ſe, ꝙ tales eccleſiæ cum patronis conferent ſeu ꝯtribuent,& non cũ epiſcopo. quo ad iuriſdictionem aũt, uel quo ad interponendum auctoritatem uel procurationibus, uel alienationibus eorum non credimus, ꝙ aliquid iuris habeant patroni clerici,ſed epi tm̃. hæc enim iuriſdictionis eius ſunt, & non de iure patronatus; & iõ ad ordinarios pertinet tãtum. credimus tñ, ꝙ patroni bene poſſunt ſe opponere, ne nociuæ electiones, ac exactiones fiant.16.q.7.filiis. item licet rõnem, & auxilium dederimus patronis,nihilominus præſtãt rõne iuriſdictionis & ordinariæ poteſtatis hoc habebunt, ſ de offi.ord.con querente. alij tñ dixerunt, quod hæc decre.non habet locum,niſi in eccleſiis,quæ ſunt de menſa patronorum ſed primum dictum magis placet; ad hoc ſupra de reli. do.cum uenerabilis,in gl.q incipit,iſte eps [ꝓprietatibus] .i.retinendo ꝓprium [eximãtur] ĵ eo.tuarum,in fi.& c.quidam [fratribus] tẽpli,& hoſpitalis [pcipiũt] recipiendo decimas eccleſiæ de manibus laicorum,ſupra eo.c.in prin. [pſumunt] recipiendo excõicatos, & interdictos ad officia celebranda plus,q̃ ſemel in interdictis eccleſiis,ſupra eo.ti.in c.j.§.excõicatos,&§.ꝙ ſi [interdicto] non credimus canonem latæ ſententiæ.

a ¶*Hac ratione. Adde Pet.de Anch. qui hoc refert & ſequitur i conſi.248.col.iij.uer ſic.ſuper quæſito, & maximè in col.ſeq.in uerſi.non obſtat, ubi dicit, quòd hoc intelligitur,cum caput & mẽbrum ſunt in eadẽ diœce. & incip.cõſi. ad prædicta dubia.*

DIlectis fi. fratres [priuilegia] ſuper quibuſcũque rebus, uel iuribus.

AD hæc,& infra. mandamus &c. [& exequaris] no. ꝙ in locis quãtũcũque priuilegiatis poteſt eps de ſepultura extrahere oſſa excõicatorum ſepultorũ. nos dicimus eccleſias hoſpitalis non eſſe exemptas.

SI de terra, quam &c. [tanto tempore] infra eo.accedentibus,ꝯ. ſolu.ibi. ſed ad hoc ſupra de præſcrip. ad audientiam, in tex.& in glo.

Porrò

POrrò [quamuis] ĵ.e.ex parte [fuerãt] ſupple, quã habuerant primi habitatores, uel quàm hẽbant in locis,in quibus prius habitatores non fuerant [ex inſpectione] contra, ar.ĵ.eo.quanto.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia quando cognoſcatur exempta.*
2 *Epiſcopus nõ ſolum perdit ius in eccleſia exempta, ſed etiam in clericis eccleſiæ, & uide uſque ad finem.*

1 REcepimus,&c. [ſpecialiter]† ſi in priui. tm̃ contineatur, ꝙ ſpãliter iuris beati Petri exiſtat nõ eſt exemptio,ſi narrando tm̃ dicit, non aſſeren 5 do.3.q.6.hoc quippe, niſi oſtendat priuilegium, in quo ei concedatur,ꝙ ſpãliter illa eccleſia conſiſtat iuris beati Petri:uel alias ibi expreſsim uerba exemptionis ponantur. ſi aũt non narrando, ſed aſſerendo hoc dicat, bñ probatur exemptio per dicta uerba. Itẽ dicendum eſt,ſi in priuil.dř,ꝙ nullo mediante ad Pãpa pertinet.ĵ. e. cũ olim eſſemus.idem,ſi dicit,ſint liberæ, uel ꝙ potiantur libertate Romanæ eccleſiæ.ĵ.e.cum olim pp: quia tunc plene exẽpta eſt.idẽ intelligo,& ſi non ſit ibi,ſpãliter,ar. eius,quia ſi dicat priuilegiũ eius, ꝙ ad ius & proprietatẽ eccleſiæ Ro.ſpectat,exempta eſt;ergo idem, ſi dicat, ꝙ iuris,uel proprietatis beati Petri exiſtit,ar.ſ.de in in te.reſ.c.2. ſupra de arbi.cũ tpe. Item quia uoluit aliam ſpãlitatẽ notare. aliqui dicũt, & ut uř,bñ, ꝙ ſi dicat ad iudiciũ perceptæ li.quia non ualet,niſi oſtendat priuilegiũ libertatis conceſſę.C.de eden.auth.ſi quis.alij dicũt ꝙ ſi ponĩt uerbum indiffinite,puta dicit,ad iudiciũ perceptæ libertatis,plenam exemptionẽ hẽbit eccleſia, niſi in caſibus in iure expreſsis, nec oneratum probatione, ſi ſit in poſſeſſione,ut hic.C.de peti.hære.cog.C.de rei uin.l.ult.ſi aũt dicatur,ad iudiciũ ſpãlis libertatis, & de illa libertate ſpãliter in illo priuilegio,uel in alio contineatur,in nullo alio erit exẽpta,ui ſi in eo,ꝙ in priuilegio ꝯtinetur.ſ.
2 eo.c prox. ¶†Itẽ no.ᵃꝙ ſi eccleſia eſt exẽpta,non ſolũ pdit ius in eccleſias eps,ſed ẽt in clericis ecclię, niſi in ſacerdote cura ppl'i cui cõmittit ut no.ſ.de capel. mo.ca.j. & ar.ĵ.e.ex ore.inde eſt, ꝙ clerici eccleſiæ exemptæ nõ pñt excõicari ꝑ epm.ſ.de in inte.re.c.ij.ĵ.e.ex par
3 te. ¶†Idẽ dicimus in ꝯuerſis & perpetuo oblatis eccleſię qa ſunt in pte dñi aſſumpti.12.q.1.qui ſunt.in laicis ãt, ſ.in parochianis illius nullas iura amittet.dabit.n.pñias publicas,chriſmabit,& cætera epãlia iura tã ad legem diœc.q̃ ad iuriſdictionẽ ſpectantia exercebit.ĵ.eo. cum pp.ſ.de ſepul.in nřa ſi quæris,qui habebit decimas.Rñ. plebanus loci,uel ille, qui prius hẽbat,ſiue fuerint epi, ſiue plebani,ſiue cuiuſcunq; alterius:qa nulli aliqđ iuris accreſcit,uel detrahitur i locis, ar.16.q.1.ſi quis laicus,niſi populus ſit exemptus ĵ.eod. ex parte abbatiſſæ.
4 ¶†Sed quæres,cum petito iure epãli omne ius epãle, tã in eccleſijs,q̃ in clericis,quàm in laicis adiudicetur, uel auferatur.ſ.de of.or.cõquerente,quare & non,ſi,priui. cõcedat exemptionis,in totũ uideatur exẽpta, ualet in clericis & laicis? Reſpon.quia in iudicio uidetur deducere omne ius, niſi expreſſe contrarium agatur, ſupra de cauſa poſ.cum eccleſia.ff.de iudi.ſolemus: ſed in priui.ſecus,ſupra c.proxi.quem propter alteĩ ius præiudicium reſtringenda ſunt,ut no.ſ.de dona.cum dilec.licet

a ¶*Item no. Pro intelligentia in no. hic uide Cal.in ti.de do. conſ. 6.col.3.ibi. & ita uidetur ſentire, & ibi, & iura, quæ in conſ. circa fi.col.*

& templarij, uel hoſpitalarij, uel quicunque alij ſint exẽpti;tñ ſi accuſent de aliquo maleficio,rñdebunt ſuo iudici ordinario, & in prouincia, in qua delinquerunt ĵ.e.patentibus,tuarum.§.eos.C.ubi de cri.l.j. & authen. qua in prouin.6.q.5.placuit.ſ.de hæreti.ad abolendã.§. ult.niſi delinquerẽt circa res exẽptas:puta quia nõ portarent habitum, uel quia diſsiparent bona eccleſiæ exẽptæ.ĵ.eo.patentibus,cum capella.¶Item & ſi non eſſet crimen circa rẽ exemptam, & ſit leue crimen,bene facit ordi.ſi eum remittat ad magiſtrum ſuum, ar.ff.de re mili.l.iij.rñ.ĵ.ff.de accu.l.ult.ff. de cuſt.re de militibus, nõ eſt.C.de exhi.re.l.j. alij diſtinguunt inter crimen publicum & occultum. ¶†Itẽ ſi teneant aliqua ꝑtinentia ad iuriſdictionem diœ.de illis conueniuntur ſub eo.ĵ. co. cũ capella.ſed dices eadẽ rõne de oĩbus poſſeſsionibus q̃ ſunt in diœc.cum omnes ſint de ſuo foro. forte poſſet reſpõderi,ꝙ ordinarij licitæ cognoſcunt; ſed melius eſt ꝙ tantum magiſter cognoſcat,ſi iuriſdictionem hẽt, uel iudex ordi.magiſtri.C.de offi.ma.mili.l.j.C.de iuriſdi. om.iud.l.ult. ¶Item poteſt dici, & ſi rõne ꝯtus conueniuntur,ar.earundem legum.ar.ꝯ.C.in qui.ca.mili.fo.l. j.C.ubi ſe.uel cla.l.2.ſed dic ibi concedi militibus,& quibuſdam priuilegiatis perſonis.ſ. ꝙ conueniantur ſub ꝑſidibus,ꝙ licitum eſt.quia præſides legati ſunt ut no.ſupra de offic.leg.ꝙ tranſla. ¶Item de quibuſdam concedit propter negligentiam eorum:qui per prouincias ordinantur.quidam aũt ſunt. qui & ſi habeant aliqua priuilegia;non tamen ſunt exempti in totum, ut ex officio leg.colligitur.exemptio ſcilicet priuilegiatorum ex priuilegiis colligitur,ſupra c.proxi. in hoc aũt ualet priuilegium:quia nunquam ordinarius poterit excommunicare;& ſi fecerit,non ualet,niſi in caſibus,in quibus poteſt eos iudicare,ut dixi.ĵ.eo.cum olim eſſemus,& ſic dicunt,& non male exemptos de nullo crimine,uel cã ciuili reſpondere debere ſub ordinario loci.16.q.1. frater,niſi in caſibus,qui inueniuntur in iure expreſſi: ſed ſub miniſtro ſuo tñ,qui eorum ordinarius eſt priui.uel coram eximente[ſpeciali]ut plenè ſint exempta omnia iſta hodie determinata ſunt per decr.ĵ. de priui. uolentes, per totum in tex.& in glo.

SAnè, &c.

PAtentibus, &c.[liceat] hoc iõ, quia licet perſonæ ſint exemptæ,non tñ eccleſiæ,ar.ꝯ.ſ.de exceſ. præl. nimis iniqua.So.illud eſt ꝓpter priuilegium illorũ religioſorum [coercendi] no.priuilegiatos per cen.ec. coercendos, ſi ultra priuil.ſuorum tenorem excedant.

TVarum nos.&c.[falſo] quia portant crucem,& non ſunt oblati [eos] .ſ.templarios,uel hoſpita. [reducas] de facto,quia de iure non ualuit abſolutio; & ideo non eſt neceſſaria reſtitutio de iure [ad rñdendum] ſupra e.cum & plantare.§.de confratribus [præmiſſa cauſa] .i.dant eis aliquid de ſuo.

SVMMARIVM.

1 *Aſſerens priuilegium aliquod perditum,quid teneatur probare, & in nu.2. & 5.*
3 *Cum Papa communicat alicui cenſetur abſolutus.*
4 *Et ſi Papa aliquem uitet,non incidunt tamen in minorem excommunicationem communicantes ei.*

1 CVm olim eſſemus, &c. ¶†Amiſsionem] perdictiõ eius fuerat priui.ꝙ poſtulauit inouari.hic duo.ſ. caſum fortuitũ,& amiſsionẽ, & tenorẽ inſtrumẽ

ti debet probare iſte abbas, ut hic,C.de fi.inſtr.l.fin. &
bene dixi,ꝙ debet ꝓbare caſualem amiſſionem:quia ſi
uoluntariè illud amiſiſſet,uel etiam lata culpa,non ꝓ-
deſſet ei ꝓbare ſolum tenorem,[a]
& ꝙ eſſet inſtr̃m ſine uitio; & cum
hoc ſit quaſi impoſſibile probare.
licet.n.inſtr̃m prima facie appa-
reat bonum, nec abolitum, nec in
aliqua ſui parte uiciatum,qđ ſuffi
cit probare, qñ caſualis probatur
amiſſio,arg.C.de edic.diui.l.fi. poſſet tñ ibi eſſe latens
falſitas, quam non cognouit teſtis; & quia ſi diceret,
ꝙ nulla falſitas erat in inſtr̃o, aſtrueret negatiuam; qđ
2 nõ licet,ſ̃ de cã poſſ. cum eccleſia. ¶†Item dicunt qui-
dam,ꝙ caſum debet probare, qñ vult probare tm̃ teno
rem inſtr̃i: quia ſi uellet ꝓbare ipſum ↄ̃ctum,uel aliud
factum contentum in inſtr̃o, tunc non oportet,ꝙ ꝓbet
aliquid de amiſſione inſtr̃i: imò ſi ↄ̃ctus erat talis, uel
factum,ubi requirebatur ſcriptura,ut in donatione ex-
cedente quingentos aureos, & in ſententiis, & in aliis
ſimilibus,ſufficit probare ipſum ↄ̃ctum,& ſcripturã in-
teruenìſſe,& in ſcriptura contineri ea,quæ ius ibi præ-
cipit contineri; & non tenetur ꝓbare amiſſionem in-
ſtrumenti,ar.ſ̃ de re iud.ſicut; & ar.qa in exercendis li
tibus ęqua eſt ꝓbatio teſtium,& inſtrumentorum,C.de
fi.inſtr.in exercendis. alij dicunt,ꝙ etiam in his caſibus
debet ꝓbare caſualem amiſſionem. nam cum ↄ̃ctus,uel
factum capiat ſubſtantiam ex ſcriptura,non ſufficit ꝓ-
bare interueniſſe ſcripturã, niſi ꝓbet caſualem amiſ-
ſionem,arg.C.de teſti.teſtium,C.de bo.poſſ. ſ̃m tab l.
fin.C.de fideicõ.l.fi. lex autem,in exercendis,locum ha
bet in negotiis,ubi ſcriptura non requiritur. caſum aũt
probabit proprio iuramento cum aliqua ſummaria co
gnitione præmiſſa,C.de fi.inſtr.l.fi. [aſſertiones.] nota
3 ſoli aſſertioni Cardinalis credi ſine iuramento. ¶† Ad
oſculum] no.aliquem reputari abſolutum hoc ipſo,ꝙ
Papa ipſi cõmunicat; & hoc intelligo,ſi cum cauſæ co-
gnitione,ſ.alio ↄ̃dicente, & cognita ab ipſo ueritate ei
cõicat,ut hic. ſi aũt ſine cauſæ cognitione,ſecus eſt: qa
præſumitur ꝑ ignorantiam, uel occupationem facere.
& hæc uera ſunt, ubi dr̃ nulla ſnĩa excõmunicationis. ſi
autem non ↄtenderetur nulla, ſed iniuſta, quãtũcũque
cõmunicaret, non crederem abſolutum,niſi forma ſer-
uetur,ar.ĩ de ſen.exc.cum deſideres.§.j. & §.ult nec eſt
ꝓſumendum: qđ vna ſua participatione uelit tollere
obſeruantiam iur.C.de inof.teſt.ſi qñ, niſi appareret,
ꝙ cõicando eum intenderet abſolutum. hoc non habet
4 locum in aliis prælatis,niſi in Papa. ¶†Item no.ꝙ licet
Papa uitet aliquem,cõicantes ei non incidunt in mino
rem excõicationem. eſt.n.neceſſe,ut nominetur excõi-
catus à ſuperiore,ar.2.q.1.multi. ar.ↄ̃.93.diſt.ſi inimi-
cus. ſed intelligitur illud,qñ Papa non ſolum uitabat,
ſed etiam tanquã excõicatum uitandum mandabat.fa-
temur tñ,ꝙ peccat ille,q in familiarem habet, quem à
ꝑlatis pro ſuis delictis uitari uidet [decernimus] i.ꝑ
hoc decr.declaramus. [reprehẽſione] no.amiſſo inſtr̃o
duo oportet ꝓbari & tenorem inſtr̃i,& ꝙ fuerit ſine ui
tio,C.de fi.inſtr.l.ult. legatus amiſſa charta legationis
ꝓbat eam ꝑ teſtes,C.de man.prin.l.j.niſi alias notus &
honeſtus eſſet ita,ꝙ eius eſſet uerbo credẽdum.97.diſt.
nobiliſsimus. delegatus aũt ꝓbat mandatum ſine lite-
ris,in aut.de litig §.oẽm. alij aũt in del.dicunt ↄ̃,niſi li
teris oſtendat,ar.35.q.2.ſancimus. ſupra de offi deleg.
cum in iure, ſupra de fi.inſtr.c.j. & hoc ſatis crederem
ante præſentationem literarum: poſteà aũt ſecus, arg.

a ¶*Solùm tenorem. Ad hæc dicta adde Imo. in conſi.25.incip. In cã & q̃one, colũ.ij. uer. itẽ non probant.*

5 ſupra de appel.ut debitus. ¶†Item per teſtes quis ꝓbat
ſe priuilegiatum,C.de fi.inſtr.ſi ſolẽnibus.qñq; ſufficit
ꝓbare ſolam amiſsionem inſtr̃i, etiam ſi non probetur
tenor,uel ꝙ non fuerit uitioſum, propter odium eius;
q illud ſurripuit, C.de ꝓba. ſi de poſſeſsione. alias.n.
non ſufficit,ff.de teſti.teſtium,in fi. imò & ſi amittatur
poſt,q̃ facta eſt fides de inſtrumento,tñ poſt licet dice-
re contra illud de falſitate,C.de fi.inſtr.l.ult. probatur
autem amiſsio inſtrumenti per iuramentum perdẽtis,
& adiunctis ſibi aliquibus præſumptionibus,C de fi.in-
ſtru.l.ult. ar.C.vnde ui, ſi quando.

SVMMARIVM.

1 *Quo caſu liceat inferioribus conqueri de ſuis prælatis.*
2 *An liceat in cauſa appellationis abſente altera parte procedi.*
3 *Quando liceat innouari priuilegium.*

1 EX parte abbatiſſæ &c. ¶† Occaſione] no.ab-
batiſſa & ſorores hic ↄquerũtur de ep̃o Mel-
deñ.q occaſione quarũdam literarum impe-
tratarum ab eo ad iudicẽ dele. grauabat eas.
alibi habes,ꝙ priuilegiati ↄqueruntur de ꝑlatis,q qa i
ipſos non poſſunt ferre ſnĩam excõicationis,ferũt in eos
q molunt in molẽdinis ſuis,ut ĩ e. quãto. alibi habes,
ꝙ abbas ↄqueriť de quodam ep̃o, q occaſione quarũdã
literarum interdixerat quaſdam ſuas ecclĩas,ſ̃ de offi.
ord.graue. alibi habes, ꝙ aliqui dicũt,ꝙ occaſione in-
dulgentiæ ſuæ ferunt ſnĩam excõicationis in alios,ſ̃ de
reſcrip. ex parte ij. de oĩbus iſtis quæritur, an debeant
ꝓbare indulgentias, & literas,& alia, de quibus faciãt
mẽtionem in literis,quas impetrant. & eodem mõ idẽ
quæritur, ſi in libello hoc ꝓponať. & ad hoc ſic rñde-
mus, ꝙ cãm,uel demõſtrationem in literis, uel libellis
appoſitam non debet quis probare,dũmodò conſtet de
re,cuius cã,uel demõſtratio dr̃, niſi talis ſit cã, uel de-
monſtratio,q̃ ſit cã,ſine qua literas nõ habuiſſet,nec li-
bellus eſſet receptus. Et hoc ſic ꝓbo: quia etiam ſi ta-
lis ſit cã,uel demõſtratio:tñ ualent literę,& libellus,ff.
de ↄdi.& demõ. cum ita eſſet legatum,§.legato,& §.fal
ſam, & inſti.de le.huic, & §.ꝓxi. ſecus aũt in conditio.
ut eiſdem legib.ꝓbatur. hoc tñ teneas,ꝙ qñcũq; poniť
in libello tale qd pro cã petitionis ſuæ, illam probare
debet. nam cum cã,q̃ ponitur in libello,ꝓ magna par
te ſemꝑ ſit cã, quare ſibi cõpetit ius petendi illud, qđ
petit ꝑ illum libellum,illam ꝓbare debet,aut ſuccum-
bet.6.q.5.actor. hoc etiam ꝓbatur rõne ſupradicta: qa
nunquã ſuus libellus receptus eſſet,niſi ſufficientẽ cãm
expreſsiſſet,ſ̃ de libel.obl.dilecti, ubi no. [priuilegiis]
nec tenetur facere mẽtionem,nec ꝑꝑ hoc minus proce
ditur ꝑ literas; no.ſupra de offi.dele.ex literis. [ad ap.
beneficium] ex illa cã: qa literæ non ualebat,cũ eſſent
impetratæ ſuꝑ his,q̃ ↄtinẽtur in priuil.ſuis,nec de ipſo
faciunt mẽtionem,ſ̃ de reſcr.cum ordinem. melius dr̃,
nõ ꝑꝑ hoc, ſed ꝑꝑ grauamẽ aliud [deferẽtes] & malè.
2 ¶†Retuliſſent] & petiſſent, ꝙ in cauſa appellationis ab
abbatiſſa & ſororibus emiſſæ procederent; in ipſa ta-
men propter abſentiam partis aduerſæ procedi nõ po-
terat: quia hoc non petierat, ſupra de appel.cordi. vel
melius,quia iudices non detulerant appellationi,ſupra
de app.interpoſita,§.j. & cum pars monaſterij uidiſſet,
ꝙ non poterat ꝓſequi appellationem, ↄuertit ſe,ut ob-
3 tineret innouationem priuilegiorum ſuorum. ¶†Inno-
uãdum] hoc nõ licuiſſet,niſi ↄtumax fuiſſet pars aduer
ſa,ar.ſ̃ de ↄfir.cum dilec.hoc nõ placet.nõ.n.ſuꝑ inno-
uatione

uatione priuilegiorum contumax erat ep̃s,nec citatus
ſed uera cauſa eſt: quia ep̃s non contendebat de priui.
quia ſi contenderet,non deberet innouari,niſi fortè ter
minetur de eorum conſumptione, uel niſi alia iuſta cã
ſubeſſet.ſ̃.de confir.uti.cum dilecta; quod licet,cum ni
hil iuris tribuit.ĩ.e.quia ſi.n nouum ius tribueret, non
liceret. ſ̃.ut lit.pe.dilec.ubi no.

SVMMARIVM.

1 *Quando delegari poſsit cauſa monacho.*
2 *Non poteſt executor alicui uim inferre, nec de poſſeſsione aliquam partium extrahere.*
3 *Quicquid acquirit monachus,acquirit monaſterio.*
4 *An monaſterium obligetur ex contractibus monachi.*
5 *Aedificium dicitur cedere ſolo.*
6 *Quando dignoſci poſsit, quòd quis renunciet priuilegio ſuo, & in nu.7.*

CVm olim ꝑꝑ, &c. [& eiſdẽ] priori & canoni-
cis. ¶Et præfigendum] procedi tñ poterat ſuꝑ
cã appellationis, ſi ante ſnĩam erat appellatum
uel ſuper principali, ſi à diffi.fuerat appellatũ.ſ̃.de ap-
pel.ſæpe,ubi no.de hoc: ſed hic noluit appellatus ꝓce
di,cum modicum ſibi prodeſſet,ſi tãtum cã appellatio-
nis terminata eſſet, & non principalis. dic melius, ut
no.ſ̃.de ap.ſæpe,& c.per tuas.¶Præfigendum] ꝑ literas
quas dedit ep̃o,in quibus continetur,quod ſequiť. Sed
dices,qũo poſtea proceſſerunt iudices primi, ſequiť.ĩ.
ibi,iudices autem &c.cum per has literas eſt ad ſe.ap.
negocium reuocatum ↄ̃ id, quod eſt.ſ̃.de off leg. licet.
3.q.6.multum.C.de le.l.ij.?Rñdeo per illas literas non
eſſe reuocatam iuriſdictionem ante,q̃ præſententur li-
teræ,& hic proceſſus habitus fuit ante præſentationem
literarum.ſ̃.de ap.ut debitus. Item non uidetur mali-
cioſe feciſſe ep̃s,cum in eius fauorẽ ſint conceſſæ, ſi eis
uti noluit.C.de le.qđ fauore.appellatio.n.non impedit
eorũ proceſſum,cũ illis renũciare uideať,ſi intra termi
nũ ꝓfixũ non proſequunť.ſ̃.de ap ſæpe,cũ ſit reprehẽſibi
lis [parti] auctoritate huius delegationis non proceſſe-
1 runt,ſed primæ. ¶†Monacho] not.monacho delegari
cãm; & hoc uerum intelligo, ſi expreſsè contineať, ibi
monachus. al's ꝓſumo ꝑ ueri taciturnitatẽ obtẽtas, cũ
non ſit eis præſtanda materia uagandi [iudices] non il
lis,quibus erat remiſſum negociũ:qa illi non habebant
ꝑtãtem diffiniendi aliqd, ſicut hic apparet; & ſic eſt in
regeſto.uel dic,ꝙ iidem iudices erant,ſed partes proro
gauerunt eorum iuriſdictionem. uel plus continebatur
in literis,in quibus erat remiſſum negociũ, q̃ hic conti
neatur [libertatem] iuſtè petitũ fuit: qa caſſaretur li-
bertas malè data, & ritè fuit ſuꝑ cã ſnĩatum.arg.C.de
2 cõdi.ex l.diſſolutè,& l.fi.ff.de ſe.l.j.¶†Per portarium]
iſte portarius, ſiue executor deputatus à rege nullam
poteſtatem habuit cogendi canonicos ad aliqd.ſ̃.de cõ
ſti.eccl.imò plus uideť,ꝙ ſi eſſet executor Papæ merus
ſine ulla cognitione,ꝙ nõ poſſet alicui ẽt partibus uim
inferre,nec de poſſeſſione aliquã partiũ extrahere,niſi
hoc eſſet ſibi expreſſe commiſſum; qđ tñ raro & nõ ſine
cã cõmittẽdũ eſt.ff.de iudi l.fi.ſ̃.de conceſſ.præben.uel
ec.non ua.quia di.& c.cum noſtris,& c.literis. nec eſt ↄ̃.
ff.de re iud.à diuo.§ ſi ſuꝑ, & § ſe.ubi dr̃, ꝙ executor
habet cauſæ cognitionẽ: qa ibi non loquitur de uiato-
re executore,cuius modicum eſt officiũ,i.in adimplẽdo
mãdatũ,& in renunciando,qd inueniat.ff.de re.eorum,
q ſub.tu.uel cu.ſunt,magis.§.ne.tñ. imò plus uideť,ꝙ
ſi uiator hic inueniat rem, uel eccleſiam, cuius poſſeſ-
ſionẽ dare debet,ſine ullo ꝓſente poſſeſſore, ita,ꝙ ſine
ulla uiolentia dare põt poſſesſionẽ:tñ eam dare nõ de-
bet,niſi ille,qui eam tenet de facto,primò eam reſignet
uel uerbo,uel autoritate iudicis inde expellatur; & ſic
intelliguntur decr.præall.qa.d.c.cũ noſtris, & c.literas,
niſi partibus præſentibus lata eſſet ſnĩa ↄ̃ poſſeſſorem.
tunc.n.ſatis uidetur,ꝙ uiator põt dare rei poſſesſionẽ,
quam alius poſſidet, maximè ſi põt fieri ſine uiolentia.
C.ſi per uim,uel alio modo.l.fi.decr.autem præall.cum
noſtris,quæ dicit,ꝙ primo debet reſignare de facto, lo
quitur,qñ præceſſerat tm̃ tacita renunciatio,quæ tamẽ
poterat habere excuſationes: ſed ſecus eſt, qñ ſnĩa lata
eſt poſt, q̃ nulla excuſatio admittitur.C.ſen.reſcind.
non poſ.l.j imò plus uidetur, ꝙ ſi pars per uiolentiam
eieciſſet eum, ↄ̃ quem lata eſt ſnĩa, & poſtea poſſesſio
uacantis rectoriæ eidem ſpoliatori aſsignatur, ꝙ be-
ne teneretur ſpoliator interdicto, unde ui ad intereſſe.
ff.unde ui.l.j.§.ex uiæ. tamen ſi confiteatur ſe nihil no
ui iuris acquiuiſſe,tunc cogit rem iudi.reſtituere. ſ̃.de
cau.poſſ.cum ſuper,& quia ſine peccato tenere non po
teſt. ¶Alij tñ dicunt contra: quia bene poſſunt tenere
ſine peccato,ſi per errorem iudicatum eſt.ff.de condi.
inde.l.Neratius. nec decr cum ſuper,ↄ̃dicit,quæ loqui-
tur,qñ ſimul ſuper poſſ.& petitorio ſnĩa lata eſt:ſed hic
diuiſim latæ ſunt: ſed difficile eſt uidere,quæ eſt diffe-
rentia ſiue ſimul,ſiue diuiſim ferantur, dũmõ executo
res earum in idem tp̃s concurrant. hoc de iudice, qui
mandat fieri executionem. ſi aũt mandatur alicui, ꝙ
det alicui poſſesſionem alicuius rei,amoto quolibet il
licito poſſeſſore,non habet hic iuriſdictionem,niſi ſuꝑ
notoriè illicitos,ar.ſ̃.de off.dele.ſtatuimus.Alij dicũt,
& fortè melius,ꝙ proceditur ſuper non notoriis ordi-
ne iudiciario ſeruato,ut not.ſ̃.de reb.ecc non alie.ep̃i.
3 ¶†Dederat] & malè,cum quicquid acquiritur, ep̃atui
acquirat.18.q.1.ſtatutum monachus.n.quicquid acqui
rit,ſuo monaſterio acquirit,dum manet monachus mo
naſterij, ẽt ſi eſt monachus fugitiuus.ſ̃.de off.or.quan-
to. imò ſi ſtipuleť aliquid ſibi,uel monaſterio ſuo, uel
ẽt imperſonaliter,uel quocũq; alio modo ↄ̃hat,ſemper
acquirit monaſterio ſuo,arg.ff.de ſtip.ſer.ſeruum. ſe-
cus,ſi ſtipuletur alij: quia tunc alij non quærit: quia nõ
põt nec dño: quia non uult ff.de ſtip.ſer.ſeruus meus.
imò, ſi monaſterio uetante al qd acquireret, monaſte-
rio acquireretur.ff.de acq.re.do.ẽt. ſi ſit expulſus de
monaſterio,tunc nulli acquirit,nec ualet ↄ̃ctus,cum ſit
à monaſterio abſolutus.poſſet tñ dici, ꝙ acquirit epi-
4 ſcopo,à cuius iuriſdictione non eſt abſolutus. ¶†Item
no.ꝙ ex omnibus ↄ̃ctibus obligatur,ut quidam dicunt,
ſed non plus, q̃ ſit à monaſterio ſibi commiſſum, & ſi
non habet adminiſtrationem, tñ obligatur abbas: ſed
ad nihil tenetur,cum non habuit,unde ſoluatur.de ma
leficiis autem monachi non obligantur,niſi ad eos ꝑ-
ueniret. & eodem mõ alij obligant abbati ex oĩbus ↄ̃-
ctibus cum monacho initis. ſi autem monacho auferaț
res monaſterij, uel ẽt alterius, dummodo monaſteriũ
teneatur,de illis agit abbas.ſed ſi monaſterium nõ te-
netur,de illis,tunc nõ agit: ſed aget ille,cuius ſunt,uel
rei uin. uel fur. uel aliis competentibus actionibus. &
ꝑꝑ hoc dicimus, ꝙ ſi monachus moritur, penes quem
erant depoſitæ res,quæ detinentur per aliquem, nullã
actionem habet abbas ad ea: ſed. ſi abbas uideret res
depoſitas apud monachum rapi, uel *furto ſurripi, uel*
alias perire,& facile poſſet eas liberare, *ſanè crederẽ,*
ꝙ tenetur depoſiti inſolidum ꝑꝑ dolum *ſuũ:ſed ſi mo-*

machus eas rapuiſſet, tunc eſſet ſecus: quia abbas non
erat obligatus ex eius maleficio. ¶Sed dices, ꝙ ſi mona-
chus uel iure, uel ab abbate prohibetur ɔ̃herc. 12.q.1.
non dicatis. 16.q.1.ſunt nonnulli, & c.de præſentium,
quõ põt ualere ɔ̃ctus cum eo initus ɔ̃ id, quod eſt.C.de
le.non dubium. 10.diſt.uides? ſo.lex & canon intellexe
rant prohibere, ꝙ non teneant ɔ̃ctus facti à prædictis ꝑ-
ſonis, ita, ꝙ eis aliquid quæreretur: ſed bñ tenent in
hoc, ꝙ eis quærat̃, cum quibus poterat legitimè cele-
brari ɔ̃ctus; & talis eſt abbas, cui quæritur omne lucrũ
proueniens ex ɔ̃ctu monachi; & iõ bñ ad eius profectum
tenet ɔ̃ctus. poſſeſſio ẽt iuſta quærit̃ ꝑ monachum etiã
fugitiuum dño ignoranti.ff.de acq.poſſ. l.j.§.per ſeruũ.
ſi autem eſſet iniuſta poſſeſſio, quæ eſt reſtringenda, nõ
quæritur dño.ff.de acq poſſ.qđ meo.§.ſi & l.qđ ſeruus.
ſed & ipſam, ſi ratam habet, acquirit.ff.de ui & ui ar.l.j.
§.cum procurator. poſſeſſionem aũt ſerui, ſi fuerit tur-
bata, & ſeruus, & dñs peteret eam reformari.C.ſi per
uim.l.j.omnia autem, quæ detinet, præſumitur poſſide-
5 re, niſi ɔ̃rium probetur, ar.18.q.1.c.1.¶†Fructibus] mi
rum uidetur, ꝙ epõ adiudicantur fructus medij tp̃is, cũ
potius ipſi monaſterio eſſent ſeruandi, cum de eis ſit rõ
ei reddenda.ſ̃.e.cum & plantare, de cap.mo.c.1.16.q.2.
c.2.ſolum. quia ædificauerunt eccleſias in diœce.alte-
rius epi ſine eius conſenſu, cum ædificium cedat ſolo.
C.de rei uin.l.ij.per conſequens & hoc ædificium, ſiue
eccleſiæ ad epm̃ diœc.pertinebãt. fructus aũt nõ dabã-
tur ei noĩe ſuo, ſed noĩe eccleſiarum ædificatarũ.ſ̃.de
ſucc.ab inte.c.3.& ſic non eſt ɔ̃.ſ̃.de reli.do.cum uene-
rabilis: qa ibi non noĩe eccleſiæ, de qua agebat̃, ſed ſuo
uindicabat tpalia [non tenere] hic non ponit cauſas,
quare non tenuerit: ſed poſſet eſſe: quia ɔ̃ abſentem nõ
contumacem lata eſt [de gratia] indulto ſibi bñficio in
integrum r.ſ̃.de in integ.reſt.c.2.de iure n.communi ad-
mitterentur poſt ſnĩam ad exhibendum ſ̃.de re iud.in-
ter modo.C.de tranſa.ſub prætextu] conſtitit] ꝑ teſtes
uel confeſſiones, & non ꝑ uiſum: qa Papa non uidit ori
ginale [manibus] hoc non eſt malum.C.qui teſta.face
re poſ.hac conſul. [manibus] & iccirco non præſume-
bat̃ originale, ſed ſumptum [libertatem] i.exemptionẽ
ab epõ diœce.datam. libertatem.n.ſibi non p̃ſcribit, nec
habet: quia licet diœce.nõ præſtet iura epãlia, p̃ſtabat
abbati, uel alij, uel ad minus Papæ.ſ̃.de præſcr.cum nõ
liceat, & c.cum ex offi.¶Imponentes] mirum uidetur,
qđ hic dr̃: quia aut monaſterium prouocauit in liberta
tem non aſſignata aliqua cã; & tunc licet non ſit actum
de priuilegio Papæ: tñ de cetero agere non poterit: qa
prætextu no.j̃:&c.ſ̃.de re iud.inter mo.ar.C.de an.ex-
cep.l.ult.ff.de iud.ſolemus.aut aſſignauit aliquã cãm:
puta qa munitum erat monaſterium priui.eporũ Colu
brien.& tunc non obſtante ſnĩa Papæ pp hanc cãm la-
ta poterat agere ex alia cã; puta qa munitum erat pri-
uil.Rõ.Pon.ut no.ſ̃.de off.ord.conquerente.Rñ.de iu-
re cõi uerum eſſe, qđ dicit: & quia monaſterium totũ
ius ſuum deduxerat in iudicium, iõ fuit hoc neceſſariũ
bñficium reſtõnis. ſed dices, quare non dixit iniuſtã ſen
tentiam, cum inſpecta ueritate ſit iniuſta.C.de ap.eos?
Rñ.illud obtinet in cã appell.ut inſpecta ueritate iudi-
cet primam ſnĩam iuſtam, uel iniuſtam: ſed in cã reſtitu
tionis ex proceſſu iudicat ſnĩam iuſtam, uel iniuſtã po-
tes ẽt dicere, ꝙ in cã reſtitutionis inſpecta ueritate iudi
cat̃ prima ſnĩa iuſta, uel ɔ̃: & hic ſnĩa iudicis uel uerita-
te inſpecta erat iuſta, cũ pronunciauerint tm̃ infirmã li-
bertatẽ ꝑ epm̃ datã, quę in ueritate nõ tenebat, & nihil
de libertate cõceſſa ꝑ Papã dixerint [nõ cognouerint]
nec pronũciauerint: ſed tm̃ de libertate data ꝑ epm̃ [in
cœteris] ſ.in expenſis neceſſariis reſtituẽdis, & aliis.c.

ACcedentibus, &c. [per 40.] ann.ſ̃.ſi de terra.ɔ̃ ſo.
nec iſte, nec ille renunciauit priuil.expreſſè, ſed
tacitè, uel p̃ſumptiuè. qñq; aũt præſumitur uno actu
renunciare, qñ uoluntariè, ſcienter, & directo ɔ̃ priuile-
gium ſuum facit.ſ̃.de conſti.cum acceſſiſſent, & ſ̃.de p̃-
ben.pro illorum. ſed qñq; uenit non ſcienter, uel ex-
preſſè ɔ̃ priuilegium: ſed tñ aſs præſumit̃ renunciare
priuil.ſi ꝑ 30.ann.ɔ̃fecit.ſ̃.eo.ſi de terra, qñque.40.ut
hic & ſi quæras cãm diuerſitatis, hæc eſt: qa licet unus
monachus, q eſt p̃poſitus agris colẽdis, ſoluat decimas,
conuentus tñ neſcit, unde uno actu nõ p̃ſumit̃ renũcia-
re. Itẽ ſi ſoluit aliqñ ẽt ſciente toto conuentu, nõ p̃ſu-
mit̃ uoluntariè renunciare priuile.ſed lites execrari,
qđ cum ſit laudabile, non ei imputat̃.ff.de ali.iu muta.
cau.fac.itẽ ſi res.§.j.ſed ſi.30.ann.ſoluit, nõ habet excu
ſationem ignorantiæ, nec uoluntatis.ſ̃.e.ſi de terra.ſed
hæc ɔ̃dicit, quæ requirit.40.ann.ſed dic iccirco hic req
ri ꝓlixitas tp̃s, quia conuentus eſt ultra mare, & poſſeſ
ſiones citra.¶†Item habent quaſi infinitas; unde non p̃-
ſumunt̃ ſcire, ſicut illi, q ſunt citra mare, & ꝑ cõſequẽs
non intelliguntur tacitè renũciare, niſi ſpacio.40.ann.
In poſſeſſionibus aũt ultramontanis ſpacio.30.ann.cre
derem p̃ſumptiuè renunciari ẽt à templariis. uel dic, ꝙ
hic conuentus non iuuabat ſe, qa templarij tacitè renũ
ciaſſent priuil.ſed præſcriptione, quæ non currit minor
40.ann.uel dic, ꝙ hæc tollit illam. uel dic, ꝙ ibi ex pri
uilegio ſtatim quærit̃ alicui ius dñij, ſicut hic quæſitũ
eſt dñium iure decimarum ius & dñium quæſitum non
amittitur, niſi legitimo tp̃e præſcribat̃, ut hic, ar.C.de
iur.do.impe.l.ij.ſed põt reſponderi: qa ibi non habuit
dñium, ſed ptãtem rem pignoratam accipiendi in do-
minium ubi aũt ex priuilegio non datur aliquod do-
minium, ſed potius aliqua poteſtas, ſ.ut non cogantur
eſſe ultra certum numerum, uel ut dignitas non ſit in
eccleſia, tunc non ſunt neceſſarij.40.ann.ad hoc, ut ui-
deat̃ renunciare priuil.ſed ſufficit unus actus.ſ̃.de con
ſti.cum acceſſiſſet cum.M.& eſt rõ diuerſitatis: qa dñia
rerum certis modis & cum magna difficultate amittũ
tur, & quæruntur, ut inſti.de re.di.ꝑ totum, & de illis
modis non eſt, ſi ſemel uel aliquanto tp̃e permiſit aliũ
eſſe in poſſeſſione ſuæ rei. ſed in priuilegiis ſecus eſt,
quæ ſola petitione quæruntur, & in fauorem petentiũ
dantur: ſed ex eis nullum datur dñium. nam illa facile
amittuntur unde fortè ſecus dicendum eſt in conſuetu
dine. nam ibi ſi aliqua ptãs quæſita eſſet conſuetudine,
uel iure, etiam ſi nullum dominium ibi eſſet, ut ſi de
conſuetudine introductum eſſet, ꝙ in hac eccleſia nul-
li aſſumerentur in canonicos, niſi eſſent in ſacris ordi-
nibus conſtituti; non uidetur, ꝙ licet aliquẽ inferiori-
bus ordinibus conſtitutum eligant, ꝙ pp hoc uidean-
tur renunciaſſe conſuetudini, quãdiu p̃ſeuerant, quia
nõ licet ɔ̃ſuetudines infringere 11.diſt.in his.Imò plus
dicimus, ꝙ ſiue ſint conſuetudines, ſiue conſtõnes, ſiue
priuilegia honorabilia, uel utilia eccleſiis, illa nunquã
intelliguntur renunciari per unum, nec ẽt per plures
actus: qa ẽt ſi expreſſè uellent renunciare, non poſſent.
C.de tranſa.p̃ſes, arg.ff.de pac.ɔ̃.§.ſi.nam in hoc caſu ſi
oẽs de capitulo uelint aliquid facere ɔ̃ priuil.uel con-
ſuetas conſtõnes ſuas, unus ſolus poſſet ɔ̃dicere, & etiã
omnibus facientibus ɔ̃ prædicta, ſi uergit in damnum
eccleſiæ, ſuperior poteſt illud & debet reuocare.ſ̃.de
his, quæ fi.à ma.par.ca.c.1.& ſ̃.de re.eccl.non alie.ſi qs
ad noſtram. ſi quę autem ſunt, quæ ſint eccleſiæ utilia
renunciare,

renunciare, uel etiam indifferentia, tunc ꝑ vnicum actũ
ɔ̃rium renunciatur, ſuera de ɔ̃ſti.cum acceſſiſſent, & c.
cum M. ſed in caſibus, ubi loquitur p̃dicta decr.crede-
rem, licet canonici nõ poſſint ulterius, ex quo ſemel fe
cerant ɔ̃ ſuum priuilegium, uti in ſuum fauorem, ſ.qa
allegarent diminutionem ſuarum p̃bendarum: crederẽ
tñ, ꝙ poſſint eodem priuilegio uti noĩe eccleſiæ, ſi ex
receptione priuilegij eccleſiæ læderentur; puta ſi pro-
pter modicitatem p̃bendarum non inuenirent canoni-
cos reſidentes, uel non inuenirent bonos; & idem ur̃ in
omnibus aliis ſimilibus priuilegiis, cum hoc de certo
canonicorum numero, & ſublatione dignitatũ utriuſq;
fauorem, ſ.& eccleſiæ, & canonicorum intelligitur ɔ̃ce
di; & ideò licet vnus renũciet & alius non intelligitur
renunciare. Item ſi cõmunibus & grauibus priuil.quæ
habet aliqua gens, aliquis non utitur, non intelligitur
quis renunciare quo ad alia, ſi in aliquo omitteret illo
uti: ſed quo ad illud bene renunciat, C.de excu.tu.uo-
luntatem, C.de his, qui ſpon.mu.ſub.l.ij.& l.ſeq.lib.10.
ff.de ua.mu.l.prætor, in §.fin.

SVMMARIVM.

1 *An ſi Papa dicat recepimus clericos talis eccleſiæ in proprios filios, uel ſpirituales, an propter hoc ſint exempti.*
2 *Exẽptus rõne rei non exẽptæ ſubiacet iuriſdictioni ordinarij.*

CVm capella &c. ¶Priuilegio] hoc priuilegium
intuitu eccleſiæ cõceſſum eſt perſonis, uel po-
tius ɔ̃ceſſum eſt eccleſiæ in perſonis, nec ꝓpter
hoc exẽpta eſt eccleſia, uel clerici niſi quo ad excõica-
tionem & alia, q̃ hic ſequunt̃. ſi dixiſſet eximimus cano
nicos talis eccleſiæ ab epõ, clerici quidem exẽpti erũt
à iuriſdõne epiſcopali intuitu p̃ſonarum: ſed eccleſia in
nullo exẽpta erit, & in omnibus epõ reſpondebit, niſi ĩ
1 iuriſdictione clericorum. ¶†Sed quæritur, ſi qs dicat,
recipio clericos talis eccleſiæ in ꝓprios filios ſpiritua-
les, an ꝓpter hoc ſint exẽpti? arg. ꝙ ſic, C.vnde ui, cum
quærebatur. Item ar.ad hoc, quia ſi res, quæ dr̃ ꝑtine-
re ad ꝓprietatem Papę, eſt exẽpta; ergo eadem rõne &
filius, uel quicquid aliud dr̃ pertinere ad Papam, erit
exẽptum. Rñ. ꝙ talis non eſt exẽptus. plus enim ꝓpter
nomen filij in affectione, q̃ in exemptione eos recipere
videtur.q.d.Papa, recipimus uos in amorem filialem,
ſicut cum dr̃ ſubdiaconus Papæ, ſonat in honorem, non
in exemptionem, ſ̃ de ma.& ob.ꝑ tuas, quãuis in ar.cõ-
trarium ur̃: quia ſicut quos princeps elegit in patres,
non vult ab alio ſub alterius poteſtate eſſe, in aut.con-
ſtitutio, q̃ de dign.eadem rõne nec quos eligit in filios, a
quamuis rñderi poſſit patrem ſonare in auctoritatem,
quem non decet alterius poteſtati ſubiici, filium in affe
ctionem, quẽ non eſt indecẽs ſub alio eſſe.ſecus aũt ui-
deretur, ſi diceret, recipimus uos in ꝓprios uel ſpãles
ſubiectos: qa tunc erunt exẽpti. quidam tñ dicunt, ꝙ ſi
qñ Papa recipit aliquos in proprios filios, & ille, cuius
cuius filij prius erãt, ɔ̃ſenſerit, pœnitus ſunt ab eius iu-
riſdictione exẽpti: alias nõ, ar.ff.de adop.in adoptionẽ.
¶Item no. ꝙ licet iſti non poſſint excõicari, uel interdi
ci: tñ poſſunt aliter puniri, & condẽnari per ſnĩam: qa
hoc non ɔ̃tinet̃ in priui.qđ diligenter obſeruãdum eſt,
2 ſ̃ eo.porrò, & habetis expreſſum, j̃ eo.ti.uolentes.¶†In
his eccleſiis parochialibus [ꝓſequeris] no.exẽptum ra
tione rei non exẽptæ ſubiacere iuriſdõni ordinarij; de
hoc no.ſupra eo.porrò, & habes expreſſè, j̃ eo. qm̃ ad
hoc, infra eo.tit.c.uolentes, §.ult.gl.quo ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *Cum hæc dictio, quod, uel quæ, uel ſicut, ponuntur in literis, uidentur ad aliquid poni.*
2 *Quamuis probetur exemptio capitis, non probatur exemptio membrorum.*

EX ore ſedentis, &c. [à longis] non tñ longiſſi-
mis, cum neutra pars p̃ſcripſit, ut j̃ eo. ſequit̃,
1 §.nos igitur.¶†Quæ prædeceſſores] no. ꝙ qñ
hæc dictio qđ, uel q̃, uel ſicut, ponuntur in literis, ur̃
ad aliqd apponi, j̃ de uer.ſig.abbate, ff.de ɔ̃di & demõ.
qbus dieb',§.dñs, ff.de leg.j.ſi ſeruus, §.ſi ita. & l.ſi ſic,
§.j.ar.ɔ̃.ſ. ꝙ eſt intelligendum cõditionaliter, ff.de con
2 trahen.emp.ſi fundum, & l.ſi rem, in ſi. ¶†In membris]
no. ꝙ licet probetur exẽptio capitis, non probatur exẽ-
ptio mẽbrorum [exẽpta] qñ non ſunt exempta, ſed ab-
bas exẽptus, cui membra ſunt ſubiecta in membris de-
linquat, diœce.exẽptum abbatem iudicabit, & puniet,
& etiam deponet, ſupra eo.cum capella, ſupra de ſo.cõ
pe.poſtulaſti, ſeruata tñ forma conſtitutionis, infra eo.
uolentes, ſ̃ de ſo.cõp. Romana. ſed ſi non delinquat in
locis non exẽptis conſtõnum, ſed delinquat in perſonis
non exẽptis: puta quia negligens eſt in regimine eorũ,
uel etiam quia iniuriam facit eis, quia tunc non habet
poteſtatem diœceſanus ꝓcedẽdi ɔ̃ eum, non.n.ſunt iſti
modi, quare diœceſani ſortiantur forũ in perſonis exẽ-
ptis. imò plus dicimus, ꝙ diœce. ꝓpter prædicta deli-
cta cõmiſſa in perſonas non exẽptas non põt eum pri-
uare eccleſia non exẽpta, uel eum ſuſpendere; quod ſic
probo: quia hoc nõ põt facere diœce.niſi cum cauſæ co
gnitione: ſed ipſe non põt cognoſcere de p̃dictis deli-
ctis perſonæ exemptæ, ergo nec contra eum procedere.
¶Item in hoc caſu, ſ.qñ mẽbra non ſunt exẽpta, habe-
bit abbas iuriſdictionem ſuper eccleſias, ut no.ſupra
de offi.ord.quãto, & c.cum ab eccleſiarũ. & in hoc caſu
præſentabit clericos p̃latis, & fiet, ut dr̃ ſupra eo.cum &
plantare, §.in eccleſiis, ſ̃ de capel.mo.c.j.ſ̃ de præben.in
Lateran.concil. ubi no.niſi eſſent pleno iure conceſſæ,
ſ.quo ad l.iuriſdictionis & diœce. quia tunc ipſi inſti-
tuent.16.q.2.c.j. Item in hoc caſu nũquam appellabit̃
ab abbate exẽpto etiam à ſubditis non exẽptis ad epm̃:
quia non eſt ei ſuperior. melius uidetur, ꝙ appellãdus
eſt epſ; & in hoc eſt ſuperior, arg.hic, & ſupra de ma.&
obe.c.ſolitæ, circa prin. ¶Item in caſibus, ubi quis ſor-
titur forum rõne poſſeſſionis, cõuenietur abbas coram
epõ, cum res ſint in eius territorio. domicilium aũt nõ
poteſt habere, niſi in ſuo mona-
ſterio. alij aũt ſeculares,[a] ſicut &
laici, plura poſſunt habere domi-
cilia & in eccleſiis ſuis, & extra,
dũmodò non teneantur ad reſidẽ-
tiam, de ſo.cõpe.poſtulaſti. ſed lo-
ca, in quibus ipſi tenentur ad reſi-
dentiam, ſemper debent ꝓ domi-
cilio reputari, licet aliqui ɔ̃dicãt.
ſi autẽ clericus duorum eporum
delinquat, & iniuriã faciat clerico alterius epi, ſub quo
domicilium non habet, extra illum epatum tñ ſub eo
rñdere tenet̃: qa rõne clericatus ſortitur forũ eius, C.
de epiſ.& cler.aut̃.clericus. ſecus aũt in abbate exẽpto,
q licet delinqueret in clericos diœ.cui reuerẽtiam de-
bet: tñ coram eo conueniri non debet: quia nõ eſt eius
clericus, imò exemptus, licet in aliquo ſibi reuerẽtiam
debeat. ſi autem mẽbra ſunt exempta, & non populus;
tunc

a ¶*Alij aũt ſeculares. Hoc dictum dicit Anto.de But.hic notabile, & de hoc uide per Abb.in d.c.poſtulaſti, & in c.dilectus, ſupra de reſcript. & ibi latiſſimè Felin.in uer.prima concluſio.*

tunc ēt ſi delinquat in membris exemptis abbas; tamē
diœc.nullam iuriſdictionem in eo habebit.j̃. eo. uolen
tes.de populo aūt idem dicimus ſicut,diximus,qñ mē
bra non ſunt exempta.j̃.de uer.ſig.ueniens.de hoc no.
s̃.eod.recepimus.& in hoc caſu reſtitueret clericos in
eccleſijs ſine ep̄is,ſed ſi deponendi fuerint,referant ad
Papam,ar.s̃.de offi.archi.ad hæc.ſi aūt populus eſt exē
ptus,tunc in nullo tenetur diœc.[membris]& ita quis
tenetur duobus dn̄is Papæ.ſ.rōne ſui, ep̄o rōne mem-
brorum,& pro uaſallis, ar.ff.de ope.li.duorum,ad hoc
s̃.de ma.& obe.ꝙ ſuper his, gl. contra.16 q.1.

EX parte [ſubtrahuntur] 23. diſt. quanquam ſecus
autem,ſi in ſuos ſpeciales filios reciperet infra eo.
ueniens.

SVMMARIVM.

1 *Quid intelligatur conceſſum per hæc uerba, concedimus talem eccleſiam tibi in proprios uſus.*
2 *In alienationibus rerum eccleſiæ requiritur conſenſus epiſcopi.*
3 *Quanquam alicui concedatur eccleſia pleno iure, intelligitur ſibi concedi,quod ſit ſibi ſubiecta in temporalibus, & ſpiritualibus,non autem quod conuertat eam in proprios uſus.*

PAſtoralis officij.[intrare.] De hoc no.s̃. de of.
dele.ſuper eo.¶Introire].C.pro quibus ca. ſer.
ac.præ.li.l.j.Idem dicimus,ſi alicui detur pri-
uilegium ſuper habendis decimis,dn̄ium tn̄ ur̄ habere
donationem fauore eccleſiæ.C.de ſacroſan.eccl. ut in-
ter.ſi quis autē ſua auctoritate poſſeſſionem introiret
poterit cogi ad reſtitutionem poſſeſſionis ꝑ interdictū,
unde ui,directum,uel utile,uel per hypothecariam,uel
1 tritricariam [†ēpali] nam ꝑ hæc uerba,concedimus talē
eccleſiam tibi in ꝓprios uſus,intendit concedere, ꝙ ad
miniſtrationem habeat eccl'iæ, & ꝙ ſibi de tꝑalibus rñ
deat.& ꝙ retento bono ſtatu eccleſiæ ſuꝑfluos reditus
in proprios uſus conuertat.debet.n.ſibi conceſſam ec-
cleſiā in primo ſtatu retinere.bn̄ tn̄ credimus, ꝙ de uo
luntate & conſenſu diœc. poſſet mutare primū ſtatū ex
iuſta cā, ut ſi aliqua eccleſia eſt, ubi conſueuit eſſe mul
titudo canonicorū, quia ibi erat multitudo populi,mu
tato aūt populo, uel eiecto remanſit eccleſia cum diui-
tijs ſuis: melius ur̄ mō, ꝙ diuitiæ iſtæ trāsferantur ad
aliam eccleſiā,ubi maius ſeruitiū fiat deo, q̃ ibi; & cum
diœceſanus nollet conſentire, cum ſuperiore aget diœ-
ceſanus,aūt ep̄s habebit inſtitutionem in hac eccleſia,&
uiſitationē, & ꝓcurationem, & breuiter oīa ſpūalia, &
oēm iuriſdictionem,ut hic.s̃.e.cum & plantare.§. in ec-
cleſijs.nec pōt ille, cui data eſt ec-
cleſia uendere,[a] uel pignorare poſ
ſeſſiones huius eccleſiæ ꝑ ſoluēdis
debitis eius eccleſiæ, cui donata ē.
& ſi quæ relinquātur huic eccleſiæ,
in utilitatem huius eccleſiæ cōuer
ti debent.& breuiter dicimus,ꝙ be
ne ſibi caueat prælatus eccleſiæ,
cui donatio facta eſt: & ꝙ ſi acci-
piat mutuum noīe huius eccleſiæ,
conuertat pecuniam in utilitatē illius eccleſiæ,quia ali
ter de bonis eius non ſoluetur debitū: hoc āt diſtincte
faciet p̄latus eccleſiæ, cui donatio facta eſt; alioquin ſa-
crilegus erit,ar,17.q.4. per totum; & tn̄ puniretur per
ep̄n.& ēt ad officiū ep̄i pertinet,ꝙ hoc fieri faciat.s̃. de
excep.cum uenerabilis.& no.s̃.de reſt.ſpo.olim.ur̄ etiā

a ¶*Vendere. Adde Fel. qui hoc refert in ca. translato,colu.4 ſupra de conſt. & adde idem in duobus caſtris,ut per Bart. in l. j. C. de metropo. lib.11.*

ꝙ creditores huius eccleſiæ ꝑ interdictum de ſepara-
tionibus poſſint petere, ut ſeparentur bona utriuſque.
2 s̃.de ſepul.per totum.¶†Item dicimus,ꝙ ſi in alia diœ.
ſit eccleſia donata, in alia donataria,in alienationibus
rerum eccleſiæ donatæ neceſſarius erit conſenſus ep̄i
ſui,& in alienationib.rerū eccleſiæ,cui facta eſt donatio
requiret conſenſus ſui ep̄i, cū al's ſi
eccleſia una hēt ī diuerſis[b] diœ.poſ
ſeſſiones,ſolus ꝯſenſus diœc. ep̄i re
quirēdus,eſt,& nō ep̄orum,ubi poſ
ſeſsiones ſitæ ſunt.17.q.4. in uēdi.
12 q.2.abbatibus,ſi qua,ſiue ex. x.
3 q.ij.caſellas.¶†Item dicimus, ꝙ li-
cet eccleſia concedatur alicui pleno
iure,intelligitur ſibi concedi,ꝙ ſit
ſibi ſubiecta in tꝑalibus & ſpūalib.
non aūt ꝙ conuertat eam in pro-
prios uſus.ſubiectionem.n.oēm, q̃
prius habebat,ſibi ꝯcedere ur̄. 16.
q.2.uiſis.s̃.e. cum & plantare, & nō
fructus,quos non hēbat,nec accipe
re debebat,niſi ex iuſta cā,& cū multis ſolennitatibus,
quas no.s̃.ut eccl.bene.c.j.& facit ad p̄dicta. x.q.iij.qa
cognouimus.s̃.de re.eccle.non alie.c.j.ſed ſi prius eccle
ſiā alij pleno iure donatā in proprios uſus tenebat dona
tor,tunc pleno iure,ſibi ſubiicere ur̄ ꝑꝑ uerbum poſitū
in donatione, ſ concedo plene,& in uſus proprios con
cedere ur̄, qa in donationibus eſt larga interpretatio
habenda.s̃.de dona.cum dile.& c.paſtoralis. eadem aūt
iura,quæ diximus diœc. retinere in eccleſia conceſſa in
proprios uſus,eadem retinet,& ſi uniat duas eccleſias,
quocunque genere unionis,de quibus unionibus, ſupra
ne ſe.uac.c.j.

b ¶*Habet in diuerſis. Hoc dictum ſequitur Arc.in c.in uenditionibus circa medium. 17. qō. 4. & Bal in auth. hoc ius porrectum, colu. 4. uerſic. quæro igitur quis C.de ſac.ſan.eccle.Fel. late, & ibi concor.in c. dilectus filius. col.5 .uer. 7. facit ſupra de reſcr.*

PEtiſtis per ſe.&c.[de noſtra] auctoritate huius indul
gentiæ.nam al's licet templarij uiolarent interdictū
pro ſe poſitum,alij tamen uiolare non deberent.

QVoniā ꝑ confeſsionem, &c.[utroq;] quales ſunt
ſubiectæ abbati;puta quia ī eis ius percipit ep̄ale,
uel quia abbati lege iuriſdictionis,& diœce. ſunt ſubie
ctæ,uel in temporalibus & ſpiritualibus [clericum] hoc
intelligitur de clericis morantibus in eccleſijs utroque
iure ſpectantibus ad monaſterium [monachum] not.ꝙ
priuilegiatus iſte non gaudet priuilegio, ſi uadat ad
aliam eccleſiam.s̃.eo.cum capella.

QVia circa &c.[retinendis.]Nam in priuilegio con
tinebatur, quod epiſcopus monaſterio remitte-
bat omnes decimas, quæ ſibi epiſcopo debebantur de
poſſeſsionibus monaſterij [canonicas] ſcilicet de con-
ſenſu capituli,ſupra de donatio.paſto. Item, quòd fiat
cauſa utilitatis, uel neceſsitatis, uel pietatis, & quòd
ſit immenſa [pleniſsima] ſupra de donatio. cum dilect.
ubi not.

ANtiqua,&c.[antiſtites]Patriarchæ[prouocētur]
etiam aliis omiſsis.

SVMMARIVM.

1 *Et ſi locus ſit interdictus, poteſt tamen ibi celebrari de licentia iuris.*
2 *An & quando poſsint ſubditi & parochiani eccleſiæ interdictæ eligere ſepulturam in non interdictis eccleſijs.*
3 *An liceat priuilegiato celebrare in loco interdicto alta uoce, & ianuis apertis.*
4 *An interdicti admittantur ad officia.*

Vt

1 VT priuilegia,&c.[interdictæ.] ¶ † No. ꝙ licet
locus ſit interdictus, tn̄ poteſt ibi celebrari de
licentia iuris,ut habes ꝑ totum hoc c. ſe.& etiā
de licentia hominis.s̃.de ap.dilectis. ſed ſi perſona eēt
interdicta,uel ſuſpenſa pro ſuo delicto,nō poſſet de li-
centia alicuius celebrare,nec ſuſpendi poſſet interdictū
in perſona ſuſpenſi.& eſt rō, quia dum ſuſpenditur in-
terdictum in perſona,uel licentiatur de celebrādo, aut
eſt pœnitens & ſatisfaciens de eo, pro quo interdictus
eſt,& ſic poſtea non redibit in ſuſpenſionem ſine ſua cul
pa,& ſine monitione.s̃.de app.reprehenſibilis.s̃.de con
ſti.cognoſcentes:aut ſi non ſatisfecit,ante ſatisfactionē
nōn debet ſacramenta miniſtrare 81. di. ſi qui ſunt mi-
niſtri oportet,ſi diaconus.qñ autem locus, uel eccleſia
eſt interdicta,ſecus eſt:quia & ibi celebrari auctoritate
ep̄i & ſuſpendi pōt interdictum,uel potius non eſt poſi-
tum,& ēt improprie in tali locutione ſumuntur uerba.
& eſt ſenſus,interdicto eccleſiam,i. celebrantes in eccle
ſia. & ab hac ſnīa pōt excipere quos vult, & ſubiicere
quos vult, & proferre ēt ꝙ certa officia celebrātes ſint
excōmunicati,& nō alij: & ꝙ certo tꝑe,ſ.cum forte fue
rit dn̄s terræ ibi præſens,arg.s̃. de offi. dele. ſane. s̃.de
ſpon.non eſt.uel etiam poteſt dici,ſi etiam diceret pro
prie locus ſuſpenſus:quia tamen ꝑꝑ peccatum loci non
eſt ſuſpenſus,pōt ibi celebrari,ut hic;& ceſſat obiectio,
quam fecimus in perſona ſuſpenſa.& hac rōne poſſet di
ci,ꝙ ſi quis eſſet ſuſpenſus pro delicto alterius.17.q.4.
miror,felix,ꝙ in illo poſſet ſuſpendi interdictum [non
negetur] non in illa eccleſia interdicta, ſed in alia non
interdicta [ſuos] hæc eſt aliud.ſ.eiuſdē priuilegii[ſuas
i.ep̄o ſubiectas [hoc autem]hæc ſunt uerba Papæ inter
pretantis ambo.c.ſupradicta priui.[habitu] hi ſi contra
xerint, tenet matrimoniū: non tn̄ eſt neceſſe,ꝙ aſſumāt
habitum templariorum:uel poſſunt habitum eorum aſ
ſumere ſine profeſſione,ar.s̃. de reg.conſulti. [ſua bo-
na] i.omnia. alii dicunt ſufficere, ſi debet maiorem par
2 tem [ſepeliantur] tempore interdictæ terræ. ¶ † Regu
larium] ſed nonne eſt idem in omnibus alijs: quia & ſi
eccleſiæ ſint interdictæ tm̄,parochiani poſſunt eligere
ſepulturam in non interdictis eccleſijs?Rñ hanc decre.
loqui,qñ interdicta eſt eccleſia ꝑꝑ populum,i.in pœnā
populi tꝑalem,quæ eis infligitur, ēt ſi nō delinquerint
ipſi, ſed dn̄i eorum,uel aliqui ipſorū & ſi non oēs.ſi au
tem interdicta eſſet eccleſia pro delicto clericorum uel
ꝑꝑ uiolationem,tunc quiſque poſſet,ubi uellet,elige-
re ſepulturam,& audire diuina: ſed in primo caſu non
3 poſſunt eligere ſepulturam,niſi rōne priui.¶ † Vt exclu
ſis] tn̄ cantabunt,& pulſabunt campanas, & ianuas te-
nebunt apertas, cum populus in eorum officiis debeat
iucundari,quod nō poſſet eſſe,niſi pulſarent campanas,
& alte clamarent,quod alias non licet j̃.c.proxi.ſed ꝯ s̃
de conſue.cum inter.ſed potes ſoluere, ꝙ ibi non dicit
ꝙ priuilegiati non poſſint celebrare alta uoce, & ape-
rire ianuas,& per conſequens pulſare campanas: ſed ꝙ
ex ſola conſuetudine non poſſunt uenire ꝯ interdictum
& ſubmiſſa uoce celebrando.uel ſi eſſet ep̄s, uel colle-
gium,cui ex priuilegio hoc competit,eodem modo nō
licet alta uoce cantare:quia ad hoc ipſum eorum priui
legium reſtringitur.uel dic,& melius, ꝙ non ſolum ex
priuilegio,ſed ēt ex conſuetudine pōt aliquis habere,ꝙ
celebret tꝑe interdicti:ſed ꝙ alta uoce,pulſata campa-
na,& aperta ianua celebret,hoc non pōt habere ex con
ſuetudine,cum ea rumpatur neruus eccleſiæ.s̃. de con-
ſue.cum inter,& quia redigeret in grauamen eccleſia-
rum.s̃.de conceſ.præben.c.j.ſed ex priuil.Papæ ſic, qui

habet plenitudinem poteſtatis,& de cuius poteſtate di
ſputare ſacrilegium eſt [excommunicatis.] s̃. de præ-
ben.in lat.in prin.ꝯtra ſo.illud de iure communi, hoc
4 de priui.¶ † Excōicatis] cum priui.ſolos excōicatos ex
cludat,dicendum ur̄,ꝙ interdicti admittuntur ad offi-
cia:quod tamen reſtringendum eſt ad eos interdictos,
qui non ſunt nominatim interdicti,ſiue deliquerint,ſi-
ue non, arg. xxiiij.qō.iij.ſi habes.xvij.q.iiij.miror. Itē
eſt reſtringendum etiam ad eos, qui non dederunt cau-
ſam interdicto,etiā ſi non nominatim ſed in genere ſunt
interdicti.j̃ e.ca.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Non poſſunt interdicti etiam in loco interdicto celebrare.*
2 *An familiares epiſcoporum ſint admittendi ad celebrādum officium in loco interdicto.*
3 *Priuilegiati quando non gaudeant priuilegio.*
4 *Interdicti peregrinantes an poſsint audire dinina.*

1 QVod non,&c. [interdictis] ¶ † Sed quid ſi inter
non excōicatos,uel non interdictos admiſſos ad
officium horum priuilegiatorum ſint litterati
non priuilegiati,nec interdicti ſiue clerici,ſiue laici,nū-
quid cum eis non poterunt in ſuo officio dicere,uel ce-
lebrare?Rñdemus ꝙ non:quia cū uirtus interdicti hoc
habeat,quia etiā interdicti in loco interdicto celebra-
re non poſſint,ut no s̃.de exceſ.præla.tanta ,non uide-
mus,qua rōne cum eis poſſunt officium dicere:ſed poſ-
ſent cum aliis cantare,uel legere,non in ſuo officio, &
audire,quia ēt ſine eis poſſunt in eccleſia orare. alii tn̄
dicūt ꝯ:& hoc locum habet in his priuilegiatis,qui ha-
bent priuilegia,ꝙ in terris interdictis celebrent: ſecus
autem dicendum ur̄ in templariis,& hoſpitalariis, qui
priuilegiati ſunt non tm̄,ut ipſi celebrent, ſed indiſtin-
cte & imperſonaliter eſt eis conceſſum, ut ſemel in an-
no in aduentu eorum celebrentur diuina non per eos
tm̄,ſed per quoſcunque;& tunc ēt omnes recipi poſſunt
2 ad diuina,niſi ſint excommunicati,s̃.c. proxi. ¶ † Quid
de clericis familiaribus huius ep̄i,uel aliorum priuile-
giatorum?Reſpon.eos admittendos ad celebrandū offi
cium,quia ur̄ eis concedere, ut cum ſuis familiaribus di
cant:quia alias nihil eis conferret,arg.j̃.e.c.in his s̃.ca.
prox.j.Rñ.Si autem cōuentui concedatur priuilegium
familiares admitti non debent ad celebrandum officia
niſi ſuper hoc fuerint priuilegiati,& hoc ſatis innui ui-
detur ſupra c.proxi.ſed tamen ibi loquitur de compre
henſis in generali interdicto [qñque] q.d.non ſemper;
quia ſi ex celebratione oriretur ſcandalum,uel ſi eſſet
infame factum,ꝑꝑ quod poſitum eſt interdictum, non
3 debent celebrare.¶ † Qui cauſam aliquam] no.priuile
giatos hm̄oi nō gaudere priuilegiis,ſi cauſam uel frau-
dem cōmiſerint in eo, ꝑꝑ qđ poſitum eſt interdictum,
idem dicimus de ſingulis laicis quantum ad hoc, ut ſi
dolum,uel fraudem commiſerint,non gaudeant indul-
gentia,ſi quam habēt,ꝙ tempore interdicti poſſint au-
dire officia. Item ſi ꝑꝑ aliquos puniendos,uel aliquem
in eo,ueluti dn̄m,uel familiam poſitum ſit interdictum
etiam extra terram interdictam non poſſunt audire of
ficium ſi aūt nihil deliquerunt,nec cauſam præſtiterunt
quare terra interdiceretur?ſi terra,uel uilla,uel ꝓuin-
cia pro alterius delicto interdicta eſt,tunc ſecus eſt.qa
in hoc caſu non ſunt perſonæ interdictæ uel ſi ſunt in-
terdictæ, ſunt tantum interdictæ,ne ibi accipiāt ſacra-
menta,uel audiant officia;& ideo bene audiēt extra ter
ram

ram interdictam,& etiam in terra illa ab his, qui habent priui. ꝙ quoslibet interdictos poſſint admittere ad officia,uel ſacramenta tpe generalis interdicti,ut ſ. c.proxi.ar.pro his j.de pœ.& remi.quod in te,in fi. ubi dr̃,ꝙ poſſunt peregrinari, & in peregrinationibus plus conſueuerunt homines intereſſe diuinis officiis, quã in
4 aliis piis operibus.¶ † Item ſufficit,ꝙ non eſt a iure prohibitum,ꝙ non poſſunt audire diuina : quia pœnæ non ſunt extendendæ,de pœ.diſt.1.pœnæ.& licet dixerimus ꝙ poſſint audire in terra interdicta diuina apud illos,q habent generale priuilegium , ꝙ omnes admittant ad ſua officia:non tñ poſſunt audire apud illos, qui non habent ita generale priuilegium:ſed tñ habent priui.ꝙ tẽpore interdicti poſſunt celebrare excluſis excommunicatis,& interdictis.¶Item vr̃ quibuſdam,ꝙ hoc hẽt locum,ubi interdicta eſt terra,uel uilla.uel prouincia,uel eccleſia. ſecus autem,ſi interdicatur aliquis ſpecialiter uel ſi interdicatur aliquis cum fautoribus ſuis: uel ſi interdicatur familia,uel domus alicuius,uel populus alicuius uillæ, quia hæ perſonæ intelliguntur interdictæ, & ideo nunquam debent diuina officia audire , nec ſacramenta recipere,arg.17 q.4.miror,24.q.3 ſi habes.j de ſen.excom.ꝙ in dubijs.¶ Aliquam]no. qa dicit aliquam.i.qualemcunque.q.d.ẽt ſi modicam cãm prẽſtitit interdicto,non debet gaudere indulgẽtia , puta ſi conſilium,uel auxiliũ dederit:uel ſi ille ipſe fuit ille, ꝓ quo interdictum poſitum eſt,etiam ſi doluit.

QVanto,&c.¶Quærimoniam] Non ur̃, ꝙ Cluniacen poſsint habere aliquam actionem contra hos epõs:quia non iniuriantur,cum non ſint ſerui, uel filii,uel uxores,uel aliæ tales perſonæ,quæ ex communicantur,quarum occaſione detur actio iniuriarum Item quid ad monachos,ſi epi male ſe habeant in ſuos, ſubditos? Rñ.quia dolus facit cõpetere actionẽ de dolo ad ſuũ dãnũ coſequendũ,quæ cõpetit,ubicunque alia actio non competit, & aliquid dolo factum eſt.ff.de dolo.l.j.uel ſi uelint ad pœnam infligendam epiſcopis,accuſabunt eos de crimine ſtellionatus.ff.de cri.ſtel.l.pe. ¶Item epiſcopus,& alij prælati bene agunt contra archiepiſcopos,& alios,qui habent modificatam iuriſdõnem,uel in caſibus tm̃ in ſuos ſubditos, ſi excedunt, & iniuriarum,& de dolo.& ꝑ hoc ſequitur,ꝙ præcipietur eis,ꝙ de cætero non excedant,ꝙ reuocent, quod poſt lit.conte.in actio.de dolo exceſſerint.ueniunt autem in hac eadem actione de dolo reuocatio,& ſatisfactio exceſſuum præcedentium lit.conteſta.dummodo petãtur expreſſe,ut no.ſ.de reſti.ſpo.grauis [uerba] contra ar. ſ.c.porro.

EX parte,&c.[tolerandum]infra de ſen.ex.ſi uero.cõtra ſo.ut ſ.de apoſta.c.j.

QVia intentionis.&c. [uetus] ſupra e.ex parte abbatiſſæ.

IN his , &c. [benigna.] ff. de religio. ſunt perſonæ [prælatorum] illorum locorum, ſiue fuerint epiſcopi,ſiue minores prælati [parochialis] puta oblationibus,decimis perſonalibus 32.diſt.præter hoc,[gratiam] j.de uerb.ſig.abbate.

SVMMARIVM.

1 *Non ualet reſcriptum impetratum,per quod aufertur poſſeſsio quam alius tenet.*
2 *Priuilegia alijs præiudicialia ſtrictè ſunt interpretanda.*
3 *Non fit exemptio alicuius loci niſi cum magna deliberatione.*
4 *In acceſſorijs non fit tanta examinatio, ſicut in principali.*

1 DVdum,&c. [decimis] ¶ † Moniales denegabãt ſoluere quaſdam decimas de quibuſdam noualibus monachis de Buten.quas iidem monachi pacifice poſſidebant,occaſione priui. quod impetrarũt moniales de decimis noualium non ſoluendis.ſed male quia priui.non extẽditur niſi ad futura noualia. hoc non eſt uerum, qđ hic expreſſe apparet, quia Papa hic noualia appellat,& tñ prius redacta erant ad culturã. Io.autem dicit hoc non præiudicare priui. de nouo impetratum; quia non fecit mentionem,ꝙ monachi erãt in poſſeſſione decimarum noualium;& ideo ad illas nõ ad illas non extenditur,quia Papa non intendit ꝑ aliquod reſcriptum auferre poſſeſſionem, quam alius tenet,immo ſi tale reſcriptum impetretur non ualet. C. unde ui,meminerint, & C.ſi per uim. l.j. [erant] prior
2 & conuentus.¶ † In poſſeſsione] idem credunt quidam & ſi non eſſet in poſſ. dummodò alias eſſent ei debitæ, qa priuilegium extenditur tantum ad futura noualia. hoc non eſt uerum, ut dixi in gloſſ. ꝙ impetrarunt, & c.per hoc generale priuilegium non intelliguntur dari decimæ,quarum poſſeſsionem alii habent.ſed nec illæ per quarum ſubtractionem graue parochiali eccleſiæ præiudicium fieret.j.de uerbo.ſig. quid per nouale.priuilegia enim alijs præiudicialia ſtrictè interpretanda ſunt,& quantum põt ad iuris conſonantiam reducenda ff.de uul.ſub ex facto,ar.ſ.de deci.ſuggeſtum,cum contingat,ex parte. ¶ Item vr̃ in priuilegio exẽptionis, qa ſi ibi dr̃,Eximimus monaſterium tale cum ſuis capellis eſt inteligendũ de his quas alius poſsidet, ẽt per quam donationem prioribus dñis non fit graue damnum, ar. prædictorum iurium.eſt ergo ſic intelligendum dictũ priuilegium,ut ſi aliquæ poſſeſſiones in aliqua diæc.dẽtur monaſterio ſic exempto, ſ. cum ſuis capellis , & ibi ædificet monaſterium aliquã eccleſiã,illa erit exempta, dũmodo de illis poſſeſsionibus ante illius ædificationem eccleſiæ modicũ emolumentum conſequeret̃ eps.
3 ¶† Item hoc habet locum,ubi de alieno fit gratia,quia ſi de ſuo daret,larga fieret interpretatio.ſ.de donatio. cum dilectus.& bene poſſet petere decimas a capellis,q̃ ab illis detinentur.C.de bo.uacan.l.ij. tamen in primo caſu põt dici,ꝙ ſi decimæ aliquæ detinentur iniuſte ab aliquo,ꝙ priuilegiatus petere eas poteſt,& non ille,ad quem de iure pertinent.præſumendum enim eſt,ꝙ facilius conceſſiſſet ea,quæ ab aliis dominis malè detinentur, q̃ ea, quæ nec à dominis, nec ab aliis detinentur, argum.ſupra de feu.cap.ij. quidam tamen in aliquibus prædictorum dicũt contrarium, ſcilicet ſi priuilegium dicit,eximimus tale monaſterium. nam in hoc caſu, ẽt ſi alius erat in poſſeſſione eiuſdem monaſterii, quando exemit, tamen tenebit exemptio,niſi expreſſe probetur a parte altera,quod obreptitie fuit obtẽptum priuilegium,ſ.quia ſuggeſtũ fuit Papæ , quod nullus erat in poſſeſſione,uel malicioſe hoc ipſum tacitum fuit. aliud enim põt dici in nominatim expreſsis , aliud in nõ expreſsis,arg.ff.ſi quis cautio.ſed & §.i.ff.com. præ. in tradendis.cum enim non fiat exemptio,niſi cum magna deliberatione,præſumitur,ꝙ Papa omnia ſciuerit,etiã de alterius poſſeſsione, & de aliis, niſi probetur à parte aduerſa obreptio. ſecus autem in priuile. decimarum,& maxime noualium & laborum propriorum,quę cum minori difficultate conceduntur.nam in his poſſet dici,ꝙ ſi priuilegiatus tempore quo agitur eſt in poſſeſſione decimarum bonafide, tunc primo dño incumbit probatio,ꝙ tempore impetrationis ipſe erat in poſſeſſione. ſi autem priuilegiatus non eſt in poſſeſſione tpe, quo

quo agitur,ſed dñs primus , tunc incumbit priuil. onus probandi , quia tempore priuilegij conceſſi dñs nõ erat in poſſeſſione,ar.ff.ſi uſufru.pe.uti,in prin.ff.ſi ſerui.uindi.ſicut.§.ſed ſi quæritur.ſi aũt neuter eſt in poſſeſſione uidetur,qđ ſtandum eſt priuil.& hac ratione uidetur,ꝙ etiam ſi exprimat eccleſias.ſ.quaſi acceſſorias,uerbigratia,eximimus tale monaſterium cum talibus eccleſijs ſuis,intelligẽdum eſt,ſi ſunt ſuæ,quia per hæc uerba nõ intelliguntur dare.idẽ intelligendũ eſt, ſi alius non eſt
4 in poſſeſſione ſubiectionis eorum bonafide.¶†Item & ſi alij non fit inde graue præiudicium. nam in acceſſoriis non fit tanta examinatio, quanta fit in principali: aliqui tamen contradicunt : & licet hæc decre.exigat tantum , ꝙ alius ſit in poſſeſſione ad hoc, ut priuilegium ualeat: tamen neceſſe eſt, quod habeat proprietatem iuris decimarum , uel ſubiectionis eorum bona fide. ſi enim ſolã poſſeſsionem haberet, bene ualet priuilegium. ſed de proprietate ideo non fit mentio .quia de eo certũ erat , ꝙ penes aliquem erat ſiue per priuilegium , ſiue per pſcriptionem,uel ad minus aliis deficientibus,uel ius cõmune aliqui tamen dicunt,ꝙ ſi aliquis habet poſſeſſionem decimarum , uel alterius iuris bonafide etiam ſine proprietate; tamen impedit uires priuilegij, argum.ſupra de conceſſ.præbend.& ecc. non uac. cum noſtris de poſſeſſionem autem malæ fidei certum eſt,ꝙ non impedit uires priuilegij [Moniales] & eſt bona ratio : quia ad hoc non extenditur ; quia impetratum eſt per ueri ſuppreſsionem.ff.de ua.ſe.l.2.ſed nos dicimus hoc priuilegium habere locum,etiam ſi aliis debeantur de iure,dummõ eis non fuerint ſolutæ , nec monachi earum habuerint poſſeſsionem; & tñ credimus,ꝙ moniales male detinuerint illas decimas, cum etiam eſſent aliis debitæ, & ꝙ monachi ad fructus decimarum pro tempore præcedente priuile. habent actionem; & tamen per illam ſolutionem, quam facient moniales,non acquirent monachi poſſeſsionem.& quia nunquam per id. quod ſequitur & ſoluitur ex condemnatione quæritur poſſeſſio alicuius rei , uel iuris , niſi uel alias in eam ducantur nec mireris, ſi per priuilegium faciliter tollitur ius, cuius in poſſeſsio non habetur, quam poſſeſsio [altera] monialium [de hoc] ſ.de poſſeſsione mona.[decimis] ſimile.ſ.ut li.pend.dilec.de hoc plene.j.de uer. ſig. quid per nouale,gl.no.ꝙ hæc probatio.

QVidam &c.[domibus].ſ.e. cũ & plantare.§.de confratrib. [in domibus] ſupple in habitu [a] ſeculari:uel niſi ſua dederit priuilegia.ſ.e.ut priui. uel illud loquitur tantum in ſepultura,q̃ eis denegari non põt , & nõ in exceptione, & iuriſdictione.ſ. e.cum & plãtare.§. de confratribus.ſ.e.tuarum,in fin.

a ¶*Supple in habitu. Ad de quod Car. in conſ. 21.inci. in themate præmiſſo,col. 1. in fi. dicit hunc intellectũ communem.*

COnſultationi , &c. [memoria] ſi enim extat memoria, ꝙ aliquando culta fuerit,licet multo tempore ſteterit ſine fructu,tamen non cenſetur iure noualium [culturam] id eſt ad fructificandum,quantumcunque ei fructum primo feret,non dr̃ nouale , cum & de primo fructu decima ſolui debet, ſupra de deci.non eſt, niſi eſſet ita modicus fructus,ꝙ ex perceptis parum commodi, & ex dimiſsione parũ incommodi eccleſiæ obueniret.j.de uer.ſig.qđ ꝑ no.[cenſeri] ſilr̃ & quæ ꝓximo tempore ante fructificaret nomine no. non intelligitur. extenditur.n.ad futura.ſ.eo.dudum:uel aliter,ut no. ſ. eo.dudum.[alias] ideſt , ſi futurum alias perpetuò non cenſeretur iure noualium.

VOlentes [rõne delicti.]C.ubi de crimine agi opor. auc.qua in prouincia.ſ.de fo.compe.c.ſi. [in his].ſ. quo ad conuentionem,& iuriſdictionem [nec coram]cõ ueniri poſſunt [ordinariis] locorum,ubi commiſſa ſunt delicta,ꝯtus initi,uel res eſt litigioſa[exemptio] monaſterio.n.exempto non ſolum eccleſiæ, ſed ẽt domus monaſterij exemptæ ſunt.12.q.1.neceſſaria, nulla.17.q. 4. id conſti.ſ.de immu.ec.c.j.imò qdam dicunt, ꝙ ẽt areæ horti & totus manſus, quæ ſunt iuxta eccleſiam , exempti ſunt.ſ.de cenſi.c.j.[non niſi] ſupple coram ordinariis locorum[delinquũt]exempti.¶Conueniantur].i.& conueniantur, & remitti petantur. & idipſum. ſ. ꝙ pñt conueniri,ubi delinquunt,& contrahunt , & ubi res eſt litigioſa. Item ꝙ non ſunt mittendi illi, qui habent indulgentias ab ordinariis ſuis ad loca,ubi deliquerunt, uel contraxerunt,uel res eſt litigioſa [ad iſta].ſ.ſuſpenſionem, & iuriſdictionem , & excõicationem [penitus] quia ſic ſe habent uerba priuilegij.ſ. de priuile. porro [non pñt] ſi ibi delinquũt, uel ꝯhunt [uel gerant] hoc ideo dicit : quia ſi irent cauſa uiſitandi ut tranſeuntes, uel ex aliis ſimilibus cauſis , non poſſunt ab hmõi ordinariis conueniri,& ſi ibi delinquant, uel ꝯhant. ¶Locũ habere] quo ad hoc, ꝙ uterque poteſt eum excõicare; abbas ratione abbatiæ,ubi locũ habet,& eps loco prioratus,qui eſt ſitus in ſua iuriſdictione, ar. ſ.eo.ti.c. cum capella.ſed contra.ſ. de re.do.ne nimia.ubi dicit̃, ꝙ monachus non debet habere locum in diuerſis monaſteriis. ſo.illud intelligitur,ꝙ non debet habere locum impoſitum diuerſis monaſteriis.ſ.de elect.conſtitutis.ſed abbatia cum ſuis prioratibus non dicuntur penitus diuerſa. Item poteſt intelligi,ꝙ non põt habere locum in diuerſis monaſteriis quo ad hoc,ꝙ in utroque interſit in electionibus,& ꝙ ad alia communia negocia utriuſque monaſterij uocentur.

De purgatione canonica. Rub.

NObilis &c. [negauerit] remanet tñ infamia [fidelem].i.ueracem,uel iuſtũ,uel bonæ famæ.j.e.nos [admittatur].ff.de accu. ſi cui. ff.ad l.Iul.ma.furioſi.2.q.1.in primis.22. q. 5.paruuli purgatio.ſ.uulgaris.& hodie hoc c.& oĩa ſimilia abrogata.2.q.5.cõſuluiſti monomachiã. 22.q.2.quæritur melius.2.q.5.Mennam.

SI quis presbyter [permiſerit].i.ea fecerit , quaſi aliqui poſsunt de eo male ſuſpicari[banno]ſ.in fi.[ſi nõ emendauerit] id eſt non euitauerit eam , unde infamia oriebatur [ſuſpendatur] no.proceſſum habendum contra infamatos.

MOniales,&c. [regulam] ideſt ſecundum tenorem regulæ,ideſt pro qualitate infamiæ. 2. quæſtio.5. in omnibus.

SI quis,&c.[prodiderit].ſ.non in pñia,ſed in iudicio , uel in publico ad infamiam.ſ.de exce.præla.q̃ ſit grane [propulſatus] alius.ſ.qui non confitetur.no.uniuerſalem ſuſpitionem ſufficere ad indicendam purgationem etiam ſi non ſit infamatus.

QVotiens,&c. [accuſatores] à principio plures pñt ap pere accuſatores.ſed iudex proſequendo unum eliget idoneum.ff.de ac.ſi plures.¶Formam cano.]quia forte à teſtimonio repellebant̃ uel ꝑꝑ crimẽ,uel ætatẽ, uel infamiam,uel aliã iuſtam cãm:uel qa non ꝓbabant ſufficienter id,ad ꝙ inducebant̃ &c.notãdum,ꝙ licet,qs defecerit in accuſatione : tñ purgatio ſibi indicenda eſt ſuper

ſuper ſcandalo.not. hic non ſufficere habere coram ſe euangelium.ſ̃.de iura calum.c.cum in cauſa.

NOs inter alios, &c. [purga.] no.purgationem indici laico.ſ̃.e.c.j.ad hoc,ut poſſit laico indicere purgationem de crimine oportet ꝙ tale ſit crimen, cuius cognitio ad eccleſiam ſpectet;ꝙ ꝓbatur ex eo: quia purgatio nunquam indicitur, niſi deficiente probatione.ſ̃. de teſti.tam literis,ſi ergo coram eo prius non inducuntur probationes:quia non pertinet ad eũ cognitio, quo modo indicetur purgatio?

CVm P.&c. [priuare].i.ſuſpendere uſque ad dignam ſatisfactionem,i.quoſque ſe purgauerit.ſ̃.eo.c.2. & 2.q.5.presbyter.alias aũt,niſi ꝓbetur ei crimẽ in modũ inquiſitionis, non priuabitur eccl'ia perpetuò, uel niſi poſtq̃ aſſignatus eſſet ei terminus purgandi,& in purgatione deficeret. tunc.n.ab illo termino inantea poterit ſuas eccleſias alij dare.ſ̃.de re iu. ꝙ ad j̃.co.inter, argu. ſ̃.qui fi.ſint le.lator,& q ma.ac.poſ.cũ in tua,ubi no. ꝓbato aũt crimine in modũ inqſitionis,pôt imponi pnĩa, licet non ordinaria,ſicut ſi directe accuſaretur,& etiam ſm legem pnĩa corporalis, ut not.ſ̃.de ac.cum oportet. uel illa c.presbyter,& ſupra eo.c.ij. loquuntur qñ proprium iuramentum offerebat,ſed compurgatores habere nõ poterat,ſed ſe habiturum ſperabat, & ſic à iudice obtinuit, ꝙ expectaretur adhuc eius purgatio, & forte quia aliqui abſentes erant,qui ſperabantur. purgarę cũ: hoc autem quando,ipſe nolebat iurare, & etiam deſperabat de purgatoribus.

EX tuarum,&c. [abſoluiſſe] non tenuit hmõi abſolutio:qa errorem expreſſum continet:quia ſe purgauit uulgariter [relaxes] no.per ſolam infamiam aliquẽ remouendum,uel ſuſpendendum, ut 2.q.5.ſuper cauſas & eſt propter enormitatem delicti.

COnſtitutus.

INter &c.[tales] infamatos de crimine,qui compurgatõres expectent,ut ſ̃.eo. cum P. [à beneficio] not.ꝑꝑ immanitatem criminis aliquem à beneficio ſuſpendendum.ſi.2.q.5. ſuper cauſa.ab officio aũt ſuſpenditur ꝑꝑ minora crimina.2.q.5. presbyter. [Si ſuſpitionem] ſolius iudicis.no.tres cauſas indicendi purgationem, alibi autem tm̃ duas.ſ̃.de ſi.licet.¶Teſtium] contra eum directe inductorum ſecus, ſi contra aliquem eſſet probatum crimen,ut remoueretur à teſtimonio.nam tunc teſti,contra quem inducuntur teſtes.non fit copia capitulorum ꝯ eum inductorum, nec contra eum inducuntur directe,ꝙ fit qñ proceditur in inquiſitione.ſ̃.de accu.inquiſitionis.ſ̃.de ordi.cog.cum dilec.ſi aũt accuſatori ꝓbetur crimen in modum excep.credimus indicendã purgationem,cum capitula,ſuper quibus teſtes inducuntur ſibi exhibeantur,& directe contra eum producantur teſtes.alij tñ dicunt ꝙ in teſti.eſt indicenda purgatio,ſi ex dictis teſtium contra eum non productorum oritur infamia.¶14.] hic exceditur numerus purgatorum propter immanitatem ſceleris.qui habentur.2.q.5. presbyter.nam hic numerus eſt arbitrarius,ſupra e. ex tuarum infra eod.cum in regularis autem numerus his uerſibus compreheditur,Pontificem parium manus excuſet duodena.Quinta ſacerdotem leuitam tertia purgat. Maior maiori:minor eſt adhibenda minori. Quem plebs accuſat, purgabitur in manifeſto. Quem chorus, ante chorum ſua ſit purgatio præſto.¶Probati] id eſt non improbati,ſupra eod.c.proxi.uel dic ſpecialiter uitam probatam requiri in purgatoribus hæreſis [manere] ſpeciale eſt in crimine hæreſis,ut etiam poſt purgationem præſtitam remaneat pœna. Idem forte poterit dici in aliis grauibus criminibus,ar.ff.de leg.non poſſunt.

CVm dilec.&c.[uicinæ] ſupra eod. cap.proxi.& cap. cum P.

CVm &c. [commoueri] quia certa erat infamia ſine cauſa,uel ex iniuſta cauſa orta.ſ.ex literis monitoris Papæ.ubi autem certum non eſt, indiceretur purgatio,ſupra eo.inter, ſupra de ſimo.c.licet 11.q.2. in cunctis,argu.j̃.eod.accedens.¶Procurator uidetur, ꝙ non debuit concedi purgatio,cum procurator non poſſit deferre iuſiurandum ſine mandato.ff.de iureiur. l. iuſiurandum.§.ulti.uel dic, ꝙ habebat ſpeciale mandatum, uel ꝙ epiſcopus ratam habuit: uel dic, ꝙ eſt uicinum mandato.ſ̃.de elec.in cauſis.ff.iudi.ſol.iam tamen. §. ultim. uel dic, ꝙ erat procurator generalis, cui hoc licet, ſupra de act. ueniens. ¶Indici] ex iſta tamen purgatione, quam offert ſine inquiſitione non præcedente, non fit præiudicium aliis, quin poſſint procedere ad inquiſitionem: ſecus, ſi inquiſitio præceſſiſſet,ſupra de collu. intantum.

DE teſtibus,&c.[firmare].ſupra eo.quotiens.

Accedens,&c.[purgatione].ſ.ꝙ non credat ſe filium ſacerdotis.de ſcientia enim iurare non debet,cum anceps periurium ſubire non cogatur.ff. de in li. iuran. uideamus,in prin.uel iurabit,ꝙ ſit filius talis mulieris, quam talis pro uxore tenebat.ff.de in ius uocand. quia mater.

S V M M A R I V M.

1 *Non eſt de eodem crimine ſæpe inquirendum.*
2 *Quo caſu poſsit prælatus procedere ad inquiſitionem contra aliquem.*
3 *Inquiſitionis & accuſationis differentia.*
4 *Si quis contra aliquem primò obtinuit inquiſitionem, & reus eſt abſolutus, non eſt poſtea idem actor audiendus in modum accuſationis contra eundem.*
5 *Nunquid poſt,quàm propoſitum & iudicatum fuit in quæſtione,in qua excipiebatur,poſsit ulterius de eodem crimine accuſari uel inquiri.*

CVm dilec.&c.[conceſſerimus] ſuper eo,ꝙ idem
clericus petebat corporalem poſſeſſionem ec-
cleſiæ ſibi datæ per Abbatem S.Galli aſſignari
[eps] non erat eps,qñ hæc litera miſſa fuit,ſed tpe,quo
purgationem recepit erat tm̃ electus,ut in fi.decre. dici
tur [purgare] falſum narrat: imò nec electus, nec alius
uoluit tunc purgationem ſuam recipere,ſicut dicitur in
integra, licet poſtea electus receperit, ut iufra ſequi-
tur [plebani] not. ad petitionem uniuerſitatis dari in-
1 quiſitionem. ¶†Inceſtus] de alio crimine agit modo,
quàm actum fuerat coram epiſcopo:quia de eodem ſæ-
pe inquirendum non eſſet,ſupra de col.c.ultim & de ac.
de his.ff.nau. cau. ſta.licet uel dic, ꝙ loquitur de eo-
dem, & bene inquiritur ſæpe,quando fuit condemnatus
ſed quando fuerat abſolutus,ſecus,ſupra de act. de his.
uel dic, ꝙ hic non proceſſerat in inquirendo,ſed audi-
ta infamia indixit ei purgationem: quam quia non præ-
ſtitit, ſententialiter eum ſuis eccleſiis priuauit, & ma-
le: quia tantum ſuſpendere debebat ab officio,& etiam
beneficio, ſi maiora crimina eſſent,ſupra eod. inter. 2.
q.5.presbyter.ſi autem præceſſiſſet inquiſitio, tunc ſi de
ficeret in purgatione, ſententia amotionis in eum ferri
poſſet,ſupra de re iud.ꝙ ad ſ̃.e. c.inter.in fi. & c.cum P.
hoc bñ ſonat hæc littera:quia reprehenduntur iudices
qui proceſſerunt ordine non ſeruato ad amotionem.
2 ¶† Item ſi non præceſſit inquiſitio, ſed tm̃ indicta fuit
purgatio, ſiue fuerit præſtita, ſiue non, alius admittet
ad inquirẽdũ,ar.eius,qđ dr̃ ĩ populari ac.in qua ex̃ iudi
ciũ nõ licet paciſci.ff de pac.iuris.§.ul. neq; ad arbitrũ
ire.ff.de ar.non diſt.§.de liberali,a ſimili,nec iuſiur.de-
ferre.& idem argumẽtum ur̃ in inquiſitione. nobis aũt
ur̃,ꝙ ſiue ſcãdalũ,ſiue periculũ,ſiue infamia,ſiue ſuſpi-
tio grauis ſit ꝯ aliquem,ꝑlatus ſuus pôt ꝓcedere ad in-
quiſitionẽ:uel ſi nõ inueniat ꝓbationes,indicet purga-
tionẽ,quã ſi præſtiterit,annunciabit̃ ꝑ ſnĩam boni teſti-
monij,& abſoluetur ab infamia,ſ̃.e.ex tuarum, & c. in-
ter 2.q.5.oĩbus,in fi.ſi uerò defecerit, nõ cõdemnat̃ de
crimine,ſed priuat̃ bñficiis ſ̃ e.cum P.§.ul.& ſaluo eo,
qđ ibi no & ẽt deponit̃ ꝑꝑ maiora crimina.ſ̃.e.inter. &
ſi ei indicta ſit purgatio ſine inquiſitione, ſine cum inq
ſitione,de cætero non fiet inquiſitio ꝯ eundem de eiſdẽ
3 criminibus,ut not.ſ̃.de collu.c.ulti.ſ̃.de ac.de his.¶†Et
dicunt quidam,ꝙ ſi poſt abſolutionẽ, uel cõdẽnationẽ
in modum inquiſitionis factam alias,uel idem uelit ac-
cuſare de eodem crimine,pôt,ẽt ſi ſciuit priorẽ egiſſe.
non enim obſtat exceptio rei iudi.cum ad aliud agatur
in inquiſitione,ſ.ad abſoluendũ ab infamia,uel ad pri-
uandum a bñficiis, ut dictum eſt:ad aliud in accu. ſ.ad
condemnãdum de crimine,& pœnam corporalem infli
gendam.ff. de exceptio. rei iudi.cũ quæritur,& l. an cã-
dem.§.ulti.ſ̃.de cã poſ.paſtoralis.ff.ad l. Iul.de ui.pub.
qui cætu.§.ſi de ui.C.de fal.damus.ad idem in aut.ut li
ti iurent.§.ſi quis aũt li.nam in ciuilibus actionibus hoc
eſt:quia diuerſis ac.quis agere non poteſt ad idem: ſed
ad plura pôt.ff.pro ſo.ſi quis a ſocio pœnam.& l.ſeq. ff.
de pac.reſcriptum.§.ſi pacto;& ſic non eſt contrarium.ſ̃
de elec.cum dilec.in fi.quia ibi ad idem prohibet agere
directò excipiendo,ſ.ad quod actum erat inquirendo,ſ.
ad caſſandam electionem,ſiue ad repellendum eum ab
epatu.¶Item ſi oppoſuit aliquis exceptiones dilatorias
ad elidendum reſcriptum. & in eis feratur ſnĩa ꝯ eum,
quam acceptet tacite,uel expreſſe,& poſtea eaſdem ue
lit opponere ꝯ alium in eadẽ cã,non admittitur:quia q
ſemel calumniatus eſt,&c.ff.de ac.ſi cui,& ar.ff.de exce.
rei iudi.cum quæritur,& l.ſeq.ex hac aũt decre. nõ tol
litur:quia ſæpe fuerit inquiſitum de crimine huius ſa-
cerdotis de conſcientia Papæ:quia in commiſſione,quã
fecit Papa ad petitionem plebis de Anaſo,non fecit ali
quam mentionem de inquiſitione facta per Conſtan-
tieñ.epm.& forte non erat uerum,qđ O dicebat. item
mõ coram O non agebatur de inquirendo, ſed iure ſuo
4 agebat O clericus ¶† Quidam tñ dixerunt,& bñ, ꝙ ſi
aliquis primo obtinuit inquiſitionem ꝯtra aliquem, &
reus eſt abſolutus,ꝙ idem actor poſtea non eſt audien-
dus in modum accuſationis ꝯtra eundem,ar.ff. nau. ca.
ſta.l.& ita.§.fi.& l.licet.§.fi.ff.de ſepar.l.j.§.illud. & hoc
ſic probo:quia ubi alicui competũt duæ actiones ad uin
dictam tñ,licet una maiorem uindictam requirat, quã
alia:tñ poſtquam actum fuerit una,nunquam aget̃ alia
ut eſt uidere in actione iniuriarum,& l.Corneliæ. quæ
ambæ competunt pro homine uulnerato,& ambæ ſunt
ad pœnam:& tñ ſi primo actum eſt iniuriarum,nõ age-
tur poſtea.l.Cor. ff.de iniur.prætor.§ j.& l. quod ſena-
tus & ſic eſt in inquiſitione & accuſatione:quia utraque
eſt ad uindictam tm̃ ſed ꝯ.C.qñ ciui.ac præ.l.j.ubi dici-
tur,ꝙ ſi competunt ciuilis& criminalis actio,neutra ea
rum aliam impedit ſiue de publico crimine,ſiue de pri
uato agatur.ſo.& illud intelligitur, qñ actio ciuilis cõ
pelit ꝑꝑ rem familiarem,i.quia ſibi aliquid abeſt, uel
abfuit de patrimonio ſuo; & in illa.l. inuenies exempla
huius dicti:ſed & tunc, quandiu ꝓſequitur accuſationẽ
ciuilem,ſuperſedebit criminali.ff.ui b o.rap.l. ij. §.j. ff.
de pub.iu.l.iiij. imò plus dicimus,ꝙ ſi aliquis conuen-
tus ciuiliter ſatisfecit, poſtea ſuper eodem nõ poterit
accuſari criminaliter de priuato crimine.C.de cri.ſtel.
l.j.ff.de cri.expil.hære.diui.& idem hr̃ in publico.C.ne
5 tu.uel cur.l.j.ff.de adul.ſi adulterium.§.j ¶† De exce.
conſueuit eſſe dubium, an poſt,quam fuerit propoſitũ,
& iudicatum in qõne, in qua excipiebat̃,an ulterius de
eodem crimine poſſit accuſari,uel inquiri;& ur̃ ꝙ non,
ar.ſ̃.de elec.cum dilecti.eſt etiam in ar.ꝙ uindicta ſeq-
tur exceptionem.ſ̃.de ele.ſuꝑ eo, & maxime exceptio,
quæ fit ꝯ electos,eſt quaſi quædam accuſatio, ut ſupra
de ac.ſuper his. ſed nos dicimus contrarium:quia q ex
cipit,non agit.uñ cum de hoc crimine primo actum nõ
fit,nulla cã eſt,quare mõ agi non poſſit, & maxime,quia
de crimine excepto non iudicat̃,licet ꝑꝑ crimen exce-
ptum repellatur a dignitate.item per exceptionem non
ſequitur uindicta ex ſui natura,cum ad uindictam actũ
non ſit:ſed ex accidenti eſt,ꝙ remouetur à dignitatibus
obtinendis ꝑꝑ infamiam,& infamibus portæ &c.C. de
digni.l.j.§.j.li.12.in denunciatione autem idẽ dicimus,
ꝙ non impedit accuſationem:quia non eſt ad uindictã,
ſed ad pœnitentiam.ſ̃.de ac.qualiter credimus tñ, ꝙ ſi
per denunciationem ſatisfecerit de crimine, ꝙ poſtea
non poterit inde accuſari criminaliter,ar.C.de cri.ſtel
li.l.j.ff.de cri.expil.hære.diuus.C.ne tu.uel cu.l.j.ff.de
adul ſi adulterium.§.j.alii tñ contradicunt. denuncia-
tio aũt poſt inquiſitionem admittitur,ar.ſ̃.de iniu.quẽ
admodum.¶ Non poſſet]de gratia fuit hoc. quia licet
defeciſſet in purgatione & eccleſiis ſpoliatus, tñ iterũ
datur ei poteſtas ſe purgandi,& ſuper hoc ipſe erat ci-
tandus ſacerdos & danda facultas dicendi ꝯ ſnĩam epi,
& quia hoc factũ non fuit,ſed tm̃ terminus ad purgandũ
aſſignatus,caſſatur,qđ fit ab eis. uel non probat cleri-
cus,ꝙ dicebat ipſum condemnatum de crimine[qui]iu
dices [contumacem] ſuꝑ eo,ꝙ epi ſententię non pare-
bat,& male,cum non eſſet eis commiſſum [rñdit]& bñ
cum non ꝓcederetur in modum inquiſitionis,ſed accu-
ſationis [indictam] & male,ut ſequitur in fi. quia lite
pen.coram ſe auc.ap.eam recepit ut ordinarius,qđ non
licuit,ut dr̃ in inte. ¶ Conceſſionem]no.ꝙ licet caſſare
tur proceſſus,non tñ caſſaretur conceſſio eccleſiarum,
niſi uocato clerico,cui facta eſt conceſſio,ſed hic idem
clericus erat,qui accuſabat,& cui facta eſt collatio ec-
cleſiarum:& ideo ſimul de utroque debet fieri ſenten-
tia.¶Iudicatis] no.ꝙ ſi purgatio primò præſtita,ſed nõ
ut debetur,iterum alia præſtabitur.

S V M M A R I V M.

1 *Nunquid poteſt fieri inquiſitio,ſi quis diffamatus eſt de aliquo crimine in genere, & qua de cauſa fiat inquiſitio, in numero 2.*

ACcepimus &c.[immunis] nã licet quo ad Deũ non tenetur,adhuc tamen accuſari poteſt. ¶In continentiam] ur̃,ꝙ nunquam debuerit pręſtare hoc uotum ita generale,ꝙ a die promotionis ſeruauerit continentiam.uel ꝙ aliud crimen non commiſerit, quia tm̃ de crimine,de quo infamatus ẽ in genere,purgare ſe debet;puta iuro, ꝙ non commiſi fornicationẽ cum tali muliere.nam ſi dicas.ꝙ erat infamatus in genere,& non de certa perſona,certe talis infamia uilipendi,

di debet,nec debet pp talem infamiam indici,cum non debeat quis uagari in crimine alterius.ff.de iniu. dictis ff.de ac.libel.ad hoc rñdent quidam,ꝙ ex quo aliquis diffamatus eſt de aliquo crimine in gñe,poteſt fieri inqſitio,ét ſi non dicatur,cum quo illud crimen commiſerit.& eodẽ mõ in gñe ſuꝑ eodem põt ſibi indici purgatio,ar.ad hoc s̃.de ſi.c.licet Hely.ubi dr̃,ꝙ Papa inquiſiuit de ſi.dilapidatione,& inſufficientia, & tñ non expreſsit,cum quibus eſſet ſimonia commiſſa uel q̃ fuerint dilapidata.& hoc idẽ.ſ.ꝙ Papa,qñ cõmittit inquiſitionẽ,inquirit a principio , ſtabit tm̃ in genere criminum, & nũquam ad ſpãlia deſcẽdit,niſi in proſecutione.ſ.quęrendo a teſtibus,cum quo cõmiſit hoc crimẽ,de quo inquirit;& hoc inuenies ferè in eiſdem decr.quæ de inqſitione loquunt̃.ſed ꝯrium s̃.de accu.qualiter.ij.ubi dr̃, ꝙ ei,ꝯ quem inquiritur,exponẽda ſunt ea,de quibus fit inquiſitio.ſed rñdent illud intelligendum,ꝙ exponẽda ſunt capitula in genere,non ſpecie,ut dictum eſt . Item non mireris,ſi aliud eſt in accuſatione,ubi tenetur[a] plus exprimere s̃.de procur.tua,& l.præal.libellorũ:quia accuſationes ſunt odioſæ,& promagna parte ad pro ſecutionem fiunt ſuarum iniuriarum, & pro eis grauiſsima pœna irro-
1 gatur: ſed ſecus eſt in inquiſitionibus. ¶ † Item cum inquiſitio fiat ad hoc, ut niteat fama bonorum , non exprimentur perſonæ,cum quibus dicũtur crimina commiſſa;ideo inquiſitio conſequeretur ꝯrium effectum. ſ. ꝙ fieret ad aliorum diffamationẽ. alii ꝯdicunt,ꝙ ad ſpãlia deſcendere debet,ſicut in accuſatione.s̃.de teſt. præſentium. ſed illa loquitur in exceptis teſtium, ubi bñ neceſſe fuit hoc exprimi,ſicut & qñ agitur de crimine ciuiliter.s̃.de procu.tuæ.s̃.de exce.pia.j.de ſen.excom. cum me.ſed in inquiſitione ur̃ ſecus.s̃.de accu. qualiter , ubi no.ſed & ibi,quantũcunque põt,iudex debet facere exprimi crimen & circunſtantias per illum,qui denũciat. s̃.de acc.qualiter. imò pp rõnes ſuperius dictas ur̃ aliqbus,ét ſi in modum exce.ut repellatur a dignitatibus , obiiciatur ꝯ aliquem.ꝙ ſit infamatus de certo crimine, puta de adulterio,uel conſimili:non tñ ſemper dicere cogitur ꝑſonam,cum qua illud crimen commiſit, & maxime ſi iuret ſe ignorare,ar.ff.de fur.in actione.itẽ arg. s̃.e.c.2.ſupra de ſi.c.3.4.&5.itẽ ar.ad hoc,quia ſępe infamia procedit ex in certo actore,& ex in certo facto, de conſe.di.4.ſanctum.

a ¶ *Vbi tenetur. Circa hæc dicta Inno. uide late Barto.in l.iij.§.ſi publico,col. iij. ff. de adul.& ibi Ale.in apoſtil.*

De purgatione vulgari. Rub.

CVra ſuſcepti. ij. quæſtione quinta monomachiam.

SIgnificantibus [Peccatis] quinimmo defectus iurium,uel alia cauſa.¶In mandatis] no.ſententiam retractari,a qua non eſt appellatum,contra quia ſententia ius facit inter partes.s̃.de re iudi. cũ inter.item prætextu eorum,quæ poſtea emergunt,non eſt ſententia retractanda ſupra de re iudi.inter.Item error detectus non retractat ſententiam.ff.fami.her. cum pu.C.de qõ.l.j.ar.contra ſupra de frigidi. fraternitatis xxxiij.qõ.1.c.iij.ff.quando ac.de pe.eſt an.l.iii.ff. de con.ſine cauſa,l.ſi.fullo.ff.de iureiu.admo ſed dic,quod ſpeciale eſt propter ueritatem ſuperuenientis caſus, ut recedatur a ſententia. ſimile. ff. de con. ſine cauſa.l. ij. ff. commodati , in commodato. §. ulti. & ſi ſententia non eſt mandata executioni , excipitur contra eam. C. de re iu.l.j.

DILECTI.

De iniurijs,& damno dato. Rub.

SI rixati] Actio iniuriarum ſolum iniuriã ꝓſequitur,& nõ intereſſe , niſi in hoc ꝙ ꝓpter maius damnũ æſtimatur magis iniuria , ut ff. ad l.Aquil.item apud.§.ſi quis,uel ff.de ac. & ob.ſi quis ſm.C.de iniur.dñm,tñ pro damnis, & expenſis qñcunque datur actio legis Aqui.ut in prædictis legibus , uel ad minus actio.de do. ¶Si rixati] intellige quo ad pœnam homicidii: tenebitur tñ de iniur.de pę. diſt.1.aut facta.item hoc ſm uetus teſtamentum nã ſm l.Ro.ſi ſeruum occideret,iniuriarum tenetur.ff.ad l.Aqui.ſi ſeruum.§.rupiſſe,& multofortius , ſi liber liberũ percuſsit.ff.de iniur.non ſolum hoc[reſtituat] deformitatis autem non hr̃ rõ.ff.de his qui deie.& l.j. § plagiis. hæc in factum.ff.ſi quis cau.ex hac.ff.ad l.Aqui.ſi exempla..§.quidam &c.

SI QVIS aperuerit.

SI BOS alienus.

SI læſerit &c. [æſtimationem] ultra.n. non tenet̃ de paſtu pecorum.ff.de pri.de l.qui ſerua.§.ſingulos ff. ad l.Aquil.Quintus Mutius §.Pap.

SI egreſſus &c.[reddet] ſi in culpa fuit.ff.ad l. Aquil. qui occidit.§.in hac.

SI quis &c. [reſtituat] in quadruplum.ff. de incen.l. j.& ſi dolo fecerit ſecundum.l.cremabitur.ff. de incen.qui ædes.l.j.

OLim &c.[præmiſſa] C.de iudi.auten.ſed hodie[cõdemnandum] ordine iudiciario ſeruato.

IN noſtra,&c. [Brixien.] forte ita erat,cum olim eſſet diſcordia inter milites,& populum Brixi.multa ſibi damna ad inuicem intulerunt,multi ẽt ex ipſis multas expenſas ex partibus ſuis fecerunt tandem facta pace cum dãnificati ab utraque parte ſibi ab altera peterent damna reſtitui,cõe uidens ex hoc poſſe imminere periculum,ſtatuit.ꝙ nullus ſuper damnis agere poſſet, & hoc ſinguli iurauerunt:uerũ tñ poſtea petierunt expẽſas obiiciebãt eis hoc iuramentum.ſed hic dr̃,ꝙ nõ poteſt a cõi.hoc non determinat gerũdium,recipiẽdo,ſed participiũ editum:uel dic determinat gerundium cõe.n. in pace ſe obligauerunt ad dãna,& expenſas:ſed pp periculum,quod inde eueniebat,cõe contrarium ſtatuit ſuper dãnis.¶Si quæras,qũo potuit hic in præiudiciũ ſingulorum?rñdeo,quia ſingulares ſingulariter conſentiunt,uel dic,ꝙ potuerunt in eorũ
b præiudicium ſtatuere,[b] ut no. ſupra de conſti.c. quæ in eccleſiarũ, nam cum cõe Brixi.tam militum q̃ populi non eſſent naturaliter obligati ad damnare ſarcienda , q̃ nec dederat,nec dari mandauerat, licet cõe militum de aliquibus,& cõmune populi de aliis poſſet conueniri,& eſſent ex ſuis culpis,uel ne-
c gligentijs naturaliter obligati[c] ſicut ſtatuto ſuo ſe obligauerat ad damna reſarcienda,ita ſtatuto generaliter facto per illos tantum , per quos regitur ciuitas,potuerũt obligationem tollere infra de re. iur.omnis [cõtribuat]qa ſe obligauerat.

b ¶*Statuere. Petr. de Ancharan. in conſil. ccclxvi.incipien.uidetur primo , dicit , quòd Inn. hic loquitur in communitate ſtatuente in ſe ad eius utilitatem.*

c ¶ *Naturaliter. Obligati.Fel. refert hoc in.c.cognoſcentes,colum.iiij.uerſi.ij. pro hoc ſupra de conſtitutio.*

gauerat. aliter enim non tenetur.ſed dices, ſi ſe obligauerat ad ſoluendum, quomodo poſtea admittitur moderatio? reſpondeo , propter periculum.

SI culpa tua] C.ad l.Aqui.l.ij.ff.ad l.Aq.l.v.§.iniuria [iniuria] .i.cõtumelia , uñ orit̃ actio iniuriarũ. aliter dr̃ iniuria,i.culpa , ut in hac.l.Aql. [opẽ] idem, ſi incitaſti canem.ff.ad l.Aquil.item Mella.§.ſi alij , & §.item [negligẽtia].ff.ad l.Aql.ſeruus.§.ſi ex plauſtro [ueriſilr] ff.ad l.Aquil.ſi putatorum,& l.ſi foue.§.ult. [nocuiſſe] ſine culpa, & impulſu alicuius hominis , & ꝯ ſui naturam.ff.eo.l.j.§.j. [ſi fera] ff.e.l.j. §.hoc autem [occaſionem] s̃.de homi.Petrus, in ſi.

De pœnis. Rubr.

EA, QVAE FREQVENTI, &c.

PResbyteri interfecti] hoc.c.loquit̃ ſm. l.Lombardã [epõ] hic aũt cõſtat , ꝙ ſꝑ ꝑlatus põt agere de iniuria facta ſuo clerico.2.q.1.in primis,in prin.s̃.de reſcr.ex parte.s̃. [ſoluatur] ubi de crimine agitur ciuiliter ad pœnam pecuniariam. quia pœna pecuniaria non eſt uindicta [ſociatur] baptizando, ordinando.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam à iure inflictam quis poßit commutare.*
2 *Pecuniaria pœna non eſt exigenda.*

LIcet iuxta &c. [corrigẽdis] hic uult dicere , ꝙ cũ crimina eſſent puniẽda, & exceſſus corrigẽdi ꝑpetua ſuſpẽſione,uel tꝑali, ipſi accipiebãt pecuniã,ut nõ corrigerent,& qñq; ut in peccato remanerent;& ſic cõmutabant pœnas ſpũales in pecuniarias.
1 ¶†Pœnam] ſi certa pœna pecuniaria infligit̃ in iure ꝓ aliquo crimine iudex infliget illã.ff.de iudi.l.iij.§.ult. s̃.de rap.in arg. 12.q.2.cum deuotiſſimam.18.diſt.qm̃. ſi aũt certa pœna corporalis infligit̃ in iure , & illã ſilr qlibet cognoſcẽs poterit infligere : cõmutare aũt ille ſolus poteſt , q põt ſuꝑ illo crimine diſpẽſare.s̃.de off. dele.de cauſis. & hæc decr.loquit̃ in criminibus, in qb. arch.diſpẽſare nõ pñt. ergo dixit illã infligendã, q̃ magis timet̃,ar.23.q.4.ea uindicta.s̃.ut lit.non cont.quoniam frequenter. alij dicũt pœnas infligẽdas ſm cõſue-
2 tudinem.¶†Pœnam] ar.nõ eſſe pœnam pecuniariã exigẽdã.16.q.6.cognouimus, illud , de lapſis.1.q.1.nullo epõ.s̃.de ſimo.nemo.præ.83.diſt.ſi quis eps. ſed contra.17.q.4.quiſquis.23.q.5.c.ſi uox.18.diſtin.quoniam. 36.q.1.de rap. [pro annua] indebita, uel de nouo imponenda [cantare] .i.officiare, & hoc eſt ſimoniacum. 1.q.3.ſi quis ob.ſaluator.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia partis facit,ut in expenſis condẽnetur ; ad quam tamen condẽnationem non oportet iudex feſtinare,in nu.2.*
3 *Si iudex abſuerit,uel mortuus ſit, & aliqua partium non comparet in loco pro tribunali,ubi ſedere debet die ſtatuta, non dicitur contumax.*

1 CAlũniam,&c.¶†In expẽſis] ſi pars una pñs ſit altera abſens ꝑ contumaciã in termino aſſignato,pars abſens cõdẽnat̃ ad expẽſas.C.de iu.ſancimus, nec fit alia citatio ex cõdẽnatione expenſarum. 4.q.5.c.1.ſi tñ poſtea docuerit ſe legitimè impeditum,
2 reſtituet̃ † aduerſus ſñiam expenſarum. & ſi anteq̃ feraẗ ſñia,ab aliquo exteaneo.dicat̃ iuſte impeditus , iudex nõ feſtinabit ad condẽnationẽ expẽſarum , ar.eius, qđ dr̃ de miſſione in poſſeſsione.ff.de dã.infe.ſi finita.§. ſi fortè. ad idẽ.4.q.5.c.1.ſi aũt ſñia lata nõ ſit, ſed petit̃ condẽnari,cõpetit exceptio.ff.ſi qs cau.l.ij.& hæc uera ſunt,ſi pars ꝑſens cũ iudicis licentia receſſit. ſi aũt ſine licẽtia eius receſſiſſet , cum ipſe contumax dicat̃.3.q.3. §.ꝙ non.11.qõ.3.certum.14.diſtin.ſi quis autem , ex-
a penſas non petit: quia dolus[a] dolo , & culpa culpæ cõpenſat̃.ff.de eo,ꝑ quẽ fa.e.l.ult.¶Imò plus dicunt qdam,ꝙ ſi ille; q non fuit in termino, & culpa ſua, poſtea ueniat,pars,quæ primo uenit,& illicentiatus receſſit,condẽnabit̃ alteri ad expenſas, nec obiiciet compenſationem cõtumaciæ alterius: qa licet hic q ultimo cõparuit,aliqñ fuerit contumax : purgauit tñ contumaciã primã poſtea comparẽdo. ſed primus ſemꝑ fingit̃ contumax, cũ non dicat̃ cõparuiſſe,q illicẽtiatus receſsit, ut in c.ꝑalle.
3 ¶†Itẽ ad hoc facit, qa licet fuerit in termino; poſtea tñ,qñ debuit adeſſe,nõ affuit altera parte pñte,& ita ultimo fuit in mora,q̃,ſ.ultima tm̃ punit̃.ff.de peri.& cõmo.rei uin.il-
b lud. ſi autẽ iudex[b] abſuerit , uel mortuus ſit, & aliqua partium nõ cõparet in loco pro tribunali , ubi ſedere debet die ſtatuta, nõ debet dici contumax.ff de arbi.arbiter, nec tenet̃ eũ alibi quærere.2.q.6. biduum.nã nec intereſt aduerſarij q eſt preſens,abſentem fuiſſe pñtẽ: qa ét ſi pñs eſſet, nõ fuiſſet ꝓceſſum iudice abſente.C. de iud.ſancimus. tñ aliq dicũt,ꝙ ét ſi ſequẽti die iudex ueniat,ét ĩ remotiori, dũmõ ſit ĩ loco,uñ de facili uenire poterat,& uenire credit̃,uel cõſueuit,qñ partes paratæ ſunt litigare,uel ſi ob hoc nõ uenit, nec ueniſſe ꝑſumit̃:quia partes nõ aderãt,partẽ abſentẽ cõdẽnabit̃ ad expẽſas. nam imputat̃ ei,ꝙ nõ ꝯparuit:quia ét ſi iudex abſit,tñ melius erat expectare modicũ, q̃ lõgas uias peragere,ar.ff.de ua.mu.le.pe.ĩ ſi. Et ſic nõ põt dicere abſens,ꝙ nõ interſit pñtis:imò intereſt: qa ſi ꝑſens eſſet, de iure expectaſſet uel ad modicũ tꝑs , uel de loco uicino ; & niſi expectaſſet,ſatis liqdò eius dolus reprehẽderet̃,q ex ꝑſpicuis indiciis ꝓbat̃.C.de dolo , dolus qs aũt locus dr̃ uicinus,uel qđ tꝑs ꝓpinquũ, iudex arbitrabit̃ ex plurib.cauſis. nã plus debet expectari litigator remotus,q̃ uicinus,& plus,q in modicis expẽſis eſt q̃ q in magnis,& ſic de multis aliis quæret̃. ſi aũt infirmus ſit in die termini ita , ꝙ nullo mõ audire poſsit , uel ẽt terminũ ꝓrogare,ſm ꝙ diximus ĩ abſente,& hoc diſtinguẽdũ erit.illud aũt certũ eſt,ꝙ pars,qñ nõ interfuit alterius aduerſariũ nõ fuiſſe pñtẽ, nõ aget ađ expẽſas.ff.ſi qs in ius uo.nõ ie.l.iij. ſi aũt lit.ꝯt.aliqua partiũ fuerit ꝯtumax,mulctari põt.ff.ſi quis ius di.non ob. l.j.& ét cõdẽnari in expẽſis à delegato.C.de iudi.ſancimus.s̃.de off.dele. ꝑterea, & ét fit miſsio in poſ.ff.ex q. cau.in poſ.e.l.j.s̃.de eo , qui mittit̃ in poſſ.cã rei ſer.ꝑ totũ,& excõicat̃.s̃.ut lit.nõ cõt.tuæ. ſed & ſi ẽt expẽſæ nõ ſoluant̃ lite principali durãte,poſtea agit̃ actione in factũ q.ex re iud. qa ex quo iudex nõ reuocauit cã lit. pen. pro eodem hr̃, ac ſi in rem iud.tranſiſſet. ſic eſt & in ſñia arbitri.C.de arbi. l.cum antea, arg.ff.de condi.

a ¶*Quia dolus. Ad hæc dicta Inno.uide Bar. & ibi Moder.in l.ſi finita.§.Iul. col.ij.ff. de dam.infe.& Pet. de An.in conſ.97.colũ.2.uerſ.in contrarium, & inci.conſ.in quæſtione,quæ uertitur, & in col.3.in ſi. ubi dicit, quòd à doctrina Inno.hic nõ. uidetur tutum recedere.*

b ¶*Si autẽ iudex. Ade Spe.in ti.de expẽ. §.ſi.uer.tu autem iudex, & Car.in conſil.72. incip.ſigillatim ſingula ; colũ.6. uer.ad ſeptimum.*

inde.ſi debitum.C.de iureiu.actioni. aliq tñ ꝯdicũt. q
aũt ſtipulatus eſt pœnã,niſi tertio die ſiſtat, ad hãc pœ-
nã agit̃ ẽt lite principali finita, ar.ff.ſi qs cau.& ſi poſ-
ſet,niſi finita eſſet ꝑ trãſa.qa tũc de toto trãſac.eſſe vr̃.
ff.ſi qs cau.non exigimus , in prin. [pecuniariis] C.de
fruc.& lit.nõ igno.ff.de iud.eum,qui te.repete, quæ di
ximus.ſ̃.de dolo,finem, & ſ̃.de ap.ſæpe.gl &etiam.

QVod in dubiis,&c. [exercent] .i.q ſunt, ubi aliq
confligunt,& ipſum cũ aliis faciũt. alij tñ intel-
ligunt tm̃ de p̃latis.¶Incitãt] in iniuſto bello
ſecus in iuſto.ſ̃.de homi.ſicut pignũ.ff.ad l.Aquil.item
Mella.§.item.23.q.8.hortatu,igitur,& c.ut pridẽ. põt
autem clericus intereſſe bellis.23.qõ.3. Maximianus .
nos credimus.ꝙ licet eps̃ rõne iuriſdictionis tempora-
lis poſſit bellũ indicere, & ante, quàm ſit in percuſsio-
nibus,hortari ut utiliter pugnent,& bellis intereſſe, &
poſſit ſemper hortari ad capiendum.ſi qs autem, dum
eſſet in ꝑcuſſione,incitauerit ad ꝑcutiendũ aliũ, fortè
irregularis eſt. idem ẽt, ſi fortè ſuꝑ bellatores uocem
emitteret dicens , audacter pugnate. arg.ꝯ.ſ̃.de homi.
c.pe.& de cle.ꝑcuſ.c.pe.& ult.uel dic, ꝙ in defenſione
poſſunt gubernare naues,& alios ad pugnã defenſionis
incitare,& intm̃ cõfligere hoſtes, ꝙ eos dimittãt, arg.
ſ̃.de cle.ꝑcuſ.c.pe.& c.fi.& no.ſ̃.ne cleri.ſententiam .
alias autem in iniuſto bello hoc non liceret, ut hic.

TVæ diſcretionis.

COnſtitutus,&c.¶Vtraque] nota dolum compenſa
ri hic dolo in pœnis.ff.de re iu.cũ par.iur.32.q.6.
nihil.ff.ſol.ma.uiro. ſed nõne poterat eps̃ exigere ꝓcu
rationes,ex quo ille ceſſauit in ſolõne pẽſionis?rñ.non:
ſed agere põt ad pœnam,uel intereſſe ſiue hac ſtipula-
tione, ſiue de dolo, ſi fuerit ꝯctus, remitto ꝓcuratio-
nes,ut des cẽſum.ff.de præſ.uer.naturalis.§.ꝙ ſi faciã.
¶Procurationem] quam ſub pœna non ex.cturum ꝓ-
miſerat. erat ergo in optione abbatis uel epõ denega-
re procurationes remiſſas, uel pœnam exigere. altero
tñ oportet cũ eſſe contentũ.ff.de pac.reſcriptũ.§.ſi pa-
cto. ſed quærit̃,an incurrat pœnam,ſi exigat procura-
tiones,& abbas ſine ꝯdictione ſoluit , uel an ſit neceſſe
ad hoc,ut cõmittat̃ pœna,ꝙ in iudiciũ ſuꝑ hoc trahat̃,
uel uiolenter ꝓcurationẽ eripiat?& ur̃ alterum de his
duobus ultimis neceſſariũ ad hoc, ut comittat̃ pœna.
illud certũ eſt,ꝙ ſi gratis exigit eps̃ procurationem , &
abbas gratis ſoluit, ꝙ nõ cõmittat̃ pœna. ſed ſi exegiſ-
ſet,& recepiſſet ut debitum, & ille ſoluit ut debitum,
quid erit?

SVper his,&c.¶Infamiam] ꝯ id,qđ hic dr̃, ꝙ ex gene
re pœnæ irrogatur infamia , ſi præceſſit delictum ,
de quo damnatus, uel confeſſus,[a]
fieret infamis.nã & ſi nõ dãnet̃,uel
confiteat̃ in iudicio, uel paciſcat̃,
ſi tñ captus eſt in facinore ab offi-
cio,uel confiteat̃ extra iudiciũ ta-
le crimẽ, qđ infamat ꝑ ſñiam uel
confeſſionẽ,puta furtũ , & ſequat̃
ictus fuſtiũ fit infamis.ff.de his, q
no.infa.l.ictus. ſed hic talis cã p̃-
ceſſit, de qua dãnatus fieret infa-
mis,ſ.crimẽ falſi.ff.de fal.eos, qui
ergo ſecuta pœna carceris erit in-
famis. Rñdeo captio,uel detẽtio
nõ eſt pœna,ſed cuſtodia.ff.de pę.
aut dãna.§.ſolẽt. non ſit in pœna ,

a ¶*Vel confeſſus. Et ſic ſentit Inno.hic, quòd confeſſus crimen , de quo dãnatus efficeretur,infamis, incurrit infamiam; de quo uide per Bar.in dicta lege ictus , & per Pa. nor.in cap. niſi clerici , colum.8. uerſiculo 2. ſentit , ſuprà de iud.ita ponderat Inno.hic.*

ut in cuſtodia,ſ.ut cũ præcedẽti cã infamet. uel nõ põt
ita indubitanter capi in uacillatione,ſicut in furto.itẽ
ibi poſſunt plures excuſationes adhiberi.unde licet ibi
ſequeretur pœnitentia, non eſſet per omnia ſimile di-
cendum [infamiam] iuris facti ſic

SVam , &c. [tacita] .ſ.ꝙ 33.libræ eſſent tibi ſolutæ.
[Pœna] ſi id,quod conſiſtit in dando,promittit̃ ſub
pœna,parte rei promiſſæ non ſoluta, inſolidũ cõmittit̃
pœna:ſed agenti ad totã pœnam obſtat exceptio, ut ſit
contentus parte pœnæ.ff.de uer.obl.l.j.§.ult.ff.ſi quis
cau.ſi ſeruus. ſi aũt cõſiſtit in faciendo, & ſit indiuiduũ
factũ,& non fiat inſolidũ, ꝑfectè committit̃ pœna.ff.fa-
mi.her.hæredes.§.an eo.ff.de uerb.obl.ſtipulationum,
§.ult.ſi autem ſit diuiduum,pro parte tm̃ committitur
pœna.ff.rem ra.ha.ſi procurator. Lau.dicit ſemper inſo
lidum committi pœnam:ſed de æquitate fit condẽna-
tio in parte.ff.de uer.obl.l.in executione,i prin.& §.pe.
ff.depo.ſi duo hæredes. nos dicimus,ꝙ ſi aliquis debet
aliquid dare,uel facere ad hoc,ut legatũ,uel aliud ali-
quid recipiat,nihil põt petere,niſi totum dederit, ſol-
uerit,uel fecerit. ideóque,ſi aliqd ſub pœna promiſerit
ſi tñ iſte conueniret̃ ad pœnam integram , obſtat exce-
ptio,ſi pro rata non dati, uel non facti ſoluit ff.ſi quis
cau.ſi ſeruus.§ j.ff.de cond.& demõ.ꝗ duobus, ſi à plu
ribus,diſtingue,an ſit pecunia promiſſa,an ſpecies, uel
factum. ſi pecunia quilibet tm̃ tenet̃ pro parte ſua , &
ſua parte ſoluta agit.ff.de cond.inde.l.ſi cui. ſi ſpecies,
quilibet tantum tenet̃ ad partem, ſed nõ liberatur,nec
agere põt parte ſua tantum ſoluta.ff.de uerb.obl.l.ij.
§.quidam pari & l.in executio.§.pro parte. ſi aũt ſit fa-
ctum,neceſſe ab omnibus compleri ff.de manu.te.ſi ita
fuerit ſeruus ¶Pœna] not.quem pœnam impoſitam ex
conuentione partium exigere , dummodò intentio ſit
recta,ſ.ut pareatur placitis,& non ad uſuras,uel lucrũ.
ſ̃.de arbi.dilecti. ſed ſecus eſſet , ſi pœna eſſet appoſi-
ta in fraudem uſurarum ;quod præſumitur , ſi credi-
tor ante conſueuit dare ad uſuras ff.de uſu. qui ſemiſ-
ſes.ff.de act.emp item Iul.§.Iul.ſi ſingulis annis , uel
menſibus pœna commiti dicatur no.C.de uſu.auc. ad
hoc. item licite petitur pœna à iudice impoſita. 13.di-
ſtin.q̃q̃.ff.de re iud.quod à iud. item credimus, ꝙ etiã
ſi pœna intereſſe excedat, ꝙ licitè tota pœna petitur.

AD aures.

SVMMARIVM.

1 *Quis puniat litigatorem iniuriantem iudici.*
2 *Cui committitur iuriſdictio,& omnia , ſine quibus iuriſdictio expediri non poteſt,commiſſa uidentur.*

1 DIlectus fi.C.¶†Superioris]no.ꝙ ſi litigator in-
iuriã dixerit iudici,nõ puniet ipſe, ſed ſuꝑior:
qa nemo idoneus iudex eſt in cã ſua.C.ne qs i
cau.ſu.l.j.niſi ecclĩã iniuria tãgeret.2.q.7.ſi qs ab epõ.
23.q.3.ſi illic de hoc no.j̃.de uer.ſi.ex parte;& hoc in
ordinario del.n.neq; partẽ , neq; extraneũ puniet ꝑꝑ
iniuriã ſibi dictã,uel factã ſupradicta rõne:qa non de-
bet eſſe iudex ĩ cã ſua,niſi turbaret iuriſdõnẽ:qa tũc eſ
ſe põt,ut no.ſ̃.de off.dele.c.1.uel niſi peccaret ĩ officio
corã ſe exhibito,puta aduocatus ĩ aduocatione,& te-
ſtis in teſtimonio,ſcriptores in actis ꝯficiẽdis.ff.de pę.
moris.C.de teſti.nullũ.ff.de teſti.q̃ſitũ. Sed certè p̃di-
ctæ leges loquuntur in ordinariis, & in adminiſtrato-
ribus , in auc. de teſtibus §.ſi uerò ignoti , colum.7.
delegati

delegati enim[a] ꝑ ordinarios hoc
facere debent, ut in eo.§.dicitur.
2 ¶†Sed qd ſi aliqs extraneus poſ-
ſeſſionem, de qua aliquis deponit
querimoniam, à cõuento eripiat?
Rñ. ꝙ ſi nullam habet iuriſdõnẽ
in eum, non põt eum punire. ar.ꝯ
ſ̃ de iud. quia V. ſi tñ cõmiſſio eſ-
ſet realis, ut ſi dicatur, facias tali
epõ à ſuis ſubditis reuerentiã ex-
hiberi,uel poſſeſſionem ſibi reſti-
tui, tũc ſi mutaretur poſſeſſio,uel
alius eſſet in poſſeſsione clerico-
rum,iudex ꝯ eos ꝓcedere poſſet,
ar.ſ̃ de fil.p̃ſb.uenient, ſ̃ de ma.&
obe.inter ; & quia cui cõmittitur
iuriſdictio, & omnia, ſine quibus iuriſdictio expediri
non poteſt, ſupra de offi.deleg.paſtoralis, præterea,ff.
de iuriſd.omn.iud.l.ij.

a ¶*Delegati enim. Adde Bar. qui hoc alle. in l.penul. in fi.ff.de fal. & intellige p̃dicta in pœna ordinaria infligenda:ſecus, ſi ageretur de repellẽda perſona rõne ĩhabilitatis: quia tũc delegatus cognoſcet de tali crimine , ita intelligit Pe.de Ant. in conſil.173. incip. Circa primum , colum.fin.in fin.*

IN quibuſdam.

GRauem &c. [hæreticæ] præſumptione, non tamẽ
uiolenta,ſed probabili. de uiolenta tantum habes
ſupra de hære.excõmunicamus, §.qui uerò.

ROmana,&c. [licet] uerbum eſt,& ꝓtenditur ꝯſtru
ctio eius ad aliud uerbum punire. ¶Notoria] ur̃
etiam idem de non manifeſtis:qa ſi archiepõ data eſt iu
riſdictio,& oĩa, ſine quibus exercere non põt,ff.de iur.
om.iu.l.ij.ſ̃ de offi.dele.p̃tereà,& c.paſtoralis,in prin.
ff.de offi.eius,cui mã eſt iu.l.fi.C.de teſti.nullum, ff.de
pœ.moris.ſol.ſine hac coertione, q̃ eſt in extraneas ꝑ-
ſonas, bene põt perficere iuriſdõnem ſuã, vnde ceſſant
prædicta ꝯria. Contra archiepiſcopum aũt facit, ꝙ nõ
debet eſſe iudex in cã ſua, nec ſuorum, C.ne quis in cã
ſua,ff.de offi.præ. ſenatus [impediat̃] ad hoc,ſ̃ de cẽſi.
uenerabili. glo.quia ſæpe,& ultra medium in iij.col.fe
rè per totum, & maximè circa fi. & ſi non impediatur,
ut ſtatim ſequitur,dũmodò ſint manifeſtæ offenſę & no
toriè [pro iniuria] cum huius iniuria redũdet in iniu-
riam eccleſiæ.23.q.4. ſi is,qui prælatus; & ita non ꝯdi-
cit.c.inter q̃relas.ea.q.ad hoc,ſ̃ de offi.del.c.j.gl.ſpãle.
[amplius] etiam ſi nõ ſit notoria [in illis] ut dictũ eſt ĩ
p̃ced.§.[ꝯtingat] adiectio ſuperioris,uel correctio eſt.

De pœnitẽtiis,& remiſsionib. Rub.

MAnifeſta peccata] de pœnitẽ.diſtinctione 1.
§.non ita.[occulta] clerico tamen nedum ſo
lẽnis, ſed nec publica eſt pœnitentia iniun-
genda.50.diſt. alienum.26.q.7. c.ult.

QVi presbyterum,&c. ¶Cingulo] nam pœnitẽtia-
rius ſuus p̃cipiet ſibi, ꝙ de cętero non gerat ſe ꝓ
milite,ſed pnĩæ agendæ inſiſtat. vel dic,ꝙ hãc
pnĩam incurrit ipſo facto, & bene iudex eccleſiaſt.ſecu
lari perſonæ hãc pœnam potuit imponere ꝑꝑ peccatũ
in ꝑſonam eccleſiaſt.cõmiſſum. hic appellat militiam
quodlibet ſeculare negotiũ. & intelligunt quidam hoc
cap.tm̃ loqui de illis,qui dimiſerunt ſecularia negotia,
& poſteà redeunt ad illa; & ſic loquitur c.de pœ.diſt.5.
ſi qui uerò. nam licet aliqua negotia poſsint fieri ſine
peccato, tamen uix eſt,de pœn.diſt.6.qualitas.

SIgnificauit,&c. [pœnitentiam] ideò imponitur hęc
pnĩa:quia in pluribus exceſsit. ¶Recõciliari] .i.ab-
ſolui in foro pœnitentiali . ſed quæres, quid eſt dictũ,
abſoluo te? ſic.n.dicitur oĩbus pœnitentib.vnde hoc ſo
nat,abſoluo te à peccato,i.denuncio te abſolutum; qđ
non eſſet,niſi abſolutionem peteres, ut no.infra eo. oĩs.
vel abſoluo te à pœna ęterna. mutatur & ęterna pœna
in tẽporalem [attendentes] uel litera eſt falſa,cum vni
ſoli ſcribatur, uel contradicit, ſ̃ de cri.falſi, q̃ graui.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentiæ quandoque requirunt pecuniæ dationem,quandoq; laborem perſonæ,non nunquam etiam periculum uitæ. Sunt etiam aliæ requirentes honorem, & deuotionem, in nu.2.*
3 *Quid ſignificet id,quod plerũque dici ſolet ab epiſcopis,remitto vnum annum de pœnitentia tibi iniuncta.*
4 *Nunquid tantum habeat indulgentiæ, qui plus dat, uel laborat, quantum qui minus.*
5 *Vnde habeatur, quòd Papa, uel Prælati poſsint concedere indulgentias .*
6 *Quot ſint neceſſaria ad hoc, ut ualeant indulgentiæ.*
7 *An ualeant indulgentiæ exiſtentibus in purgatorio.*
8 *An Prælati inferiores epiſcopis poſsint concedere indulgẽtias.*

1 QVod autem,&c. ¶†Remiſsiones] no.ꝙ indulgẽ
tiæ requirunt dationem pecuniæ,j̃ eo.cum ex
eo. aliqñ requirunt laborem perſonæ.aliqñ pe
riculum uitæ & tales ſunt indulgentiæ ultramarinæ,q̃
fiunt uel ꝑꝑ laborem itineris,uel ꝑꝑ pugnam,ſupra de
uo.& uo.re.magnæ, & c.ſeq. & in his tribus indulgẽtiis
licet magna ſit largitas ꝯcedentis indulgentiam, tñ &
iuſtitia multa eſt : qa magna ſolutio pœnæ impoſitæ eſt
ſoluere pecuniam, uel laborem ꝑſonæ, uel periculum
uitæ.vnde dicunt quidam,ꝙ ad hoc ut habeat plenã in-
dulgentiam, oportet, ꝙ tm̃ det in pecunia ꝓ quolibet
die,qñ indulgentia cõſiſtit in datione pecuniæ,quãtum
de mandato ſui confeſſoris conſueuit quẽlibet diem re
dimere.ſed & magna eſt largitas,ut pœna purgatorij ꝓ
2 aliqua pœna redimi poſsit in præſenti uita. ¶†Sunt &
aliæ indulgẽtiæ, quæ requirũt honorem,& deuotionẽ,
ut ſunt indulgẽtiæ,quæ fiunt eũtibus ad prædicationẽ,
& miſſas,& alia hmõi ; & in his plus ualet liberalitas,q̃
iuſtitia.nam quaſi ex ſola liberalitate procedit,qui in-
dulgentiam dat.& licet generalr̃ fiat indulgẽtia in om-
nibus prædictis caſibus: tñ vnus plus alio habet ſm̃ me-
tam à prælato impoſitam,ſm̃ ꝙ plus deuotus eſt,uel ꝙ
plus dat, uel ꝙ plus laborat.uel ꝙ plus maioribus pe-
riculis ſe exponit. metam aũt nunquam trãſcendit li-
beralitas. poſſet tñ tanta deuotio, & cõtritio eſſe pœ-
nitentis, ꝙ ex ſola iuſtitia Dei ſine aliqua liberalitate
prælati mereretur remiſsionem oĩum peccatorum, ſi-
3 cut fuit in latrone,de pœ.diſt.1.importuna. ¶†Sed quę-
res,quid ſonat remitto vnum annum de pnĩa tibi iniũ-
cta? Rñ.quibuſdam uidetur,ꝙ annus utilis indulgẽtiæ
indulgeatur,i.365 dies pœnitentiales. aliis uidetur, ꝙ
annus ſit continuus tam ex diebus pœnitẽtialibus, quã
ex aliis, aliis uidetur eſſe ſenſus eorum uerborũ,remit
to tibi vnum annum de pnĩa iniuncta,i.tm̃ minus pu-
nieris in purgatorio,quãtum eſſet,ſi vno anno cõtinuo
egiſſes pnĩam in hac uita. nec credunt, ꝙ propter has
indulgentias generales nũquam minus teneatur agere
pnĩam in hac uita ; & horum dictum ſatis ur̃ ꝯcordare
4 ęquitati. ¶†Sed dices,nũquid tm̃ habebit, qui plus de-
derit,uel laborauerit,quãtum qui minus? Rñ.ut ſupra
ꝙ Deus, qui omnia moderatur in numero, pondere, &
menſura,ultra metam in eccleſia à Prælato impoſitam
de gratia dabit alij plus,alij minus. nec eſt in his mul-
tum curãdum,uel cogitandum, niſi quia credendum,ꝙ
dñs,cuius natura pia eſt & liberalis, de ſuo ſemper ad-
iicit ultra gratiam,& iuſtitiam,de pœ.diſt.1.quia diui-

nſtatis, & diſt.6.c.qui vult,ante finem.22.diſt.cui aliq̃d
donaſtis,& ego nõ? & ego ſi quid donaui,& donaui ꝓ-
5 pter uos. ¶†Sed quæres,vnde habes, ꝙ Papa, uel præ-
lati hoc poſsint? Rñ.ex priuilegio ſpeciali B. Petri, il
lo,ſ.quodcũq; ligaueris &c. quod põt intelligi,i.quod-
cũque denunciaueris ſolutum. & habet locum hæc ex-
ceptio in foro pñiali. ſed põt intelligi, i.quodcũque li-
gaueris ꝑ conſtitutiones ſuas. per conſtitutiones enim
Papæ ligãtur multi,qui nõ ſunt ligati de iure naturali,
ſicut apparet in illis, qui ſunt in ſacris ordinibus cõſti-
tuti,qui ligantur peccato,ſi ꝯhunt, nec aliter ligarent,
niſi eſſet cõſtitutio. & ſicut eſt in illis,qui portant ligna
Saracenis,ſupra de Iudę.ſignificauit,& ſeq. & ſic Papa
põt facere conſtitutionem, q̃ ligat eadem rõne, & quæ
ſoluat,qualis eſt iſta,quicũq; iuerit ultra mare,habeat
talem indulgentiam,ar.21.diſt.inferior. nec mireris, ſi
in ueteri teſtõ non faciebant has indulgẽtias: quia non
poterãt:qa apud ſacerdotes veteris teſtamenti nõ erãt
claues,nec poteſtates ligandi,uel ſoluendi. ꝑtereà ſuf-
ficit nobis,ꝙ Eccleſia ſic conſueuit facere. & licet non
habeamus ita manifeſta teſtimonia añ tẽpus Greg. tñ
credendum eſt,ꝙ & ante faciebant has indulgẽtias, li-
cet non ita frequẽter:quia ante tẽpora ſua ita rarò po-
terant fieri ita ſolennes conuentiones catholicorum.
¶Item ante tẽpus Gregorij oẽs Chriſtiani,qui erãt ca-
tholici,erant ita ꝑfecti,ꝙ rarò his indigebãt,& maiora
his ꝯferebant Apoſtoli tẽporibus ſuis:quia ſanabãt in-
6 firmos. ¶†Indulgentia aũt de certa parte pñiarum,pu-
ta vij.uel hmõi, licet ualeant indulgentiæ pœnitentib.
tñ Prælati multi cauere debent, ꝙ ſint diſcreti. Magi-
ſter Guil.Altiſiodorẽ.dixit, ꝙ ad hoc,ut ualeant hmõi
indulgentiæ,ſeptem ſunt neceſſaria. primum eſt pote-
ſtas ligandi,& ſoluendi, q̃ eſt apud prælatum,non aliũ.
ſecundum eſt neceſsitas loci,& pœnitẽtis; puta quia nõ
põt ieiunare, & aliam pñiam facere. tertium eſt deuo-
tio fidei:quia credit tãtam eſſe poteſtatem apud Eccle-
ſiam. quartum ſtatum pœnitentis,ſ.ꝙ ſit ꝯtritus. quin-
tum diſcretio eiuſdem. ſextum tñ det,pro quãtum nol
let ſuſtineri pñiam iniunctam. ſeptimum iuſta ęſtima-
7 tio eiuſdẽ; uel ſ̃m ꝙ ei dimittitur,recõpenſet. ¶†Suo]
iudice. ꝑ hoc uř, ꝙ indulgentiæ non ualeant illis, qui
ſunt in purgatorio:qa iã non habẽt iudicẽ in terra,ſed
Dei iudicio relicti ſunt.24.q.2.c.j.nec eſt ꝯ.13.q.2. tẽ-
pus,& c.aĩę,& de pœ.diſt.6.§.j.ubi dř,ꝙ orones,& elee-
moſynæ,ſacrificia,& ieiunia eis ualeãt: qa illa nõ fiunt
rõne fori,uel iuriſdõnis: ſed ſecus eſt in indulgentia,ut
hic.uř tñ,ꝙ ſi aliquis facit eccľiã, uel peregrinat ꝓ de-
functo i loco electo à ꝑlato, ꝙ plus ualet defuncto,q̃ ſi
alias faceret. ſi tñ Papa facit,non negamus,quin ualeãt
8 in defunctis. ¶†Iudices] .i.epi. nam cũ alij inferiores
prælati hmõi remiſſiones facere non poſſint, ſupra de
exceſſ.præla.accedẽtibus, ergo nec concedere ualeãt.
alij dicũt hoc poſſe quẽlibet facere ſacerd. nã aliud eſt
dare literas gñales indulgẽ.qđ eſt iuriſdõnis, aliud in
abſolone pœnitentis ꝓuidere diuerſos modos liberãdi
à pœnitentiis, quod eſt tantum officij ſacerdotalis.

QVod quidam,&c. [abſtinere] à peccato [non ſit
uera] .i.ſufficiens ad uitam ęternam obtinẽdam,
[ꝯfeſſio] q̃ ualet ad minorem pñiam, de pœ.
diſtin.3. cauendum. 22.q.2. ſed quilibet, & ad hoc, ut
Deus cor eius citius illuſtret, de pœ.diſt.5. falſas.

LIcet,&c. [reficiantur] auctoritate ſuperioris,ſi hře
poſſunt:aliter,ipſi ꝑ ſe poſſunt,ſ̃.de ele.uenerabilẽ.

QVæſitum eſt,&c. [publica] & ſolẽnis pñia ſ̃m con
ſuetudinem, & ubi eſt ꝯſuetudo eſt imponẽda,de
pœ.diſt.3.in fi. [in publicum] ſed nec tũc.50.diſt.c.alie-
num, niſi ꝑpetuò ſine ſpe reſtõnis manere uellet, & de
tali hic intelligitur [inueniantur] ſine facto tñ eorum,
& ſine tactu. nam ſi hæc interueniſſet,ſufficerent ad fa-
ciendum eum irregularem.50.diſt.ſæpe,& c.ſeq.

DEus, qui &c.

OFficij,&c. [alienos] .i.non tales, ad quos hřditas
perueniat ab inteſtato,licet & tunc ſit peccatũ,ſed
non tm̃. ¶Satisfactio] debet.n.tm̃ dare de ſuo,quãtum
illud de ſua occaſione eſſet amiſſum,uel ad quos ab in-
teſtato ueniſſet,ſi haberet.14.q.6. ſi res, & uc riſiſr cre
ditur, ꝙ eis dimiſiſſet ſua. vel ſi hoc neſcit, prudẽter fa
ciet, ſi dat pauperib. & ſi nõ haberet,qđ daret & habe-
ret ꝓbões, ꝑ quas ſuccedẽtes ab inteſtato poſſet rele-
uare à dãno,qđ habẽt ſua occaſione,debet eas induce-
re,niſi inde eſſet graue malũ ꝓuenturũ. nã iſto caſu ex
vna parte ſit dãnũ rerũ tm̃,puta ſi tacet. & ex alia ſit pe
riculũ aĩarũ,& corporũ; puta ſi ꝓbões inducet; inter
hæc duo mala eliget, qđ minus eſt,ſ.tacere cũ dãno re-
rũ,ar.diſt.13.nerui.melius & expſsius dř i c.duo,ea.diſt.
Sed obiicies utilius ſcãdalũ &c.ſ̃ de renũ. niſi cũ pridẽ.
5.q.2.c.ij. ſed rñdit,ꝙ hac in taciturnitate nõ perit ue-
ritas iuſtitiæ: qa nõ ꝑtinet ad hanc mulierem iudicare:
qa iudex non eſt,ſed tm̃ accuſatrix,uel denũciatrix.au-
ctoritas aũt prædicta loquitur, ꝙ ille, ad quem perti-
net ex officio dicere ueritatem, & facere iuſtitiam, ut
ſunt teſtes,& iudices,illum ꝑꝑ nullum ſcãdalum dimit
tant,quin iuſtitia iudicent,& ueritatem dicant.& idem
eſt de aliis conſimilibus perſonis. ſi uerò non habeat
probationes, ſileat. 2.q.7.plerique.

NOua quidem, &c. [benedicunt] qđ non poſſunt.
33.q.5. mulierẽ, nec uelãt.20.q.2. ſtatuimus. nec
abſoluunt,ĩ de ſen.exc.dęmonialib. nec docẽt. 23.diſt.
mulier.nec iudicant 33.q.5.mulierem [publicè] in ma
tutino autem poſſunt legere.27.q.1.diaconiſſa.

SVMMARIVM.

1 *Non debet quis communicare de pane, quamuis non poſſit ha*
bere hoſtiam conſecratam.
2 *In eccleſiis conuentualibus licet binos, uel trinos dicere officia:*
3 *An ſtatim, quòd interdicti uelint ſatisfacere, ſint abſoluen-*
di ab interdicto.

QVod in te,&c. [pœnitentiam] hoc enim nulli
1 negatur, ſupra de ſponſ.ex literis. ¶†Viati-
cum] & ſi non poteſt habere hoſtiam conſe-
cratam,nũquam cõmunicet de pane. ſed cre-
dat, & eſt ſibi ꝓ manducatione. vnde crede, & mandu-
caſti,de conſecr.diſt.2. ut q̃d paras. nec credimus pec-
care ſacerdotem peccatorem, ſi in neceſſitate corpus
Chriſti tribuat alicui,uel ſi aliter cã reuerentiæ tãgat,
ut ſi inueniret in terra iacens, debet illud leuare [ex
2 gratia] quia ante conceſſum non inuenitur. ¶†Tres,ho
ras] no.in conuentualibus eccleſiis de iure cõmuni li-
cet binos uel trinos dicere officia. ſed in regularibus
totus conuentus dicere põt ſimul non ſolum in ſepul-
turis mortuorum clericorum,ſed etiam ſemper cũ hic
dicatur canonicas horas,patet ꝙ loquitur de aliis offi-
3 ciis,non mortuorum tm̃. ¶†Signum] quid ſi interdicti
uelint ſatisfacere,nunquid ſunt abſoluendi ab interdi-
cto? Rñ.ſi eſt principalis,recipiẽdus eſt,& ſoluetur in-
terdictum. ſi aũt alias qui nullam cauſam dedit inter-
dicto,nõ eſt recipiẽdus ad ſatisfaciẽdũ: qa nõ peccauit,
nec erit ad eccľiam ſepeliẽdus:qa hãc pœnã non ꝓ ſe,
ſed ꝓ alio ſuſtinet. & iõ neceſſaria eſt eius ſatisfactio
ad eccleſiam [crucis] hoc eſt in eis ſpãle,ut hoc præter
neceſsitatis

neceſſitatis articulum eis liceat conferri ſp,ex quo cru-
ce ſignati ſunt. Alij autem reſtringunt ad tp̃s, ex quo
accipiunt iter peregrinationis [peregrinis] etiam alia pe
regrinatione,quam ultramarina.

SVMMARIVM.

1 *Contritio eſt neceſſaria cuilibet peccatori etiam in baptizato.*
2 *Sacerdos reſtituitur ad ſacramenta per confeſſionem.*
3 *Qualiter fiat ſatisfactio, & quid operetur.*
4 *Debet unuſquiſque ſemel in anno confiteri.*
5 *Non ſufficit licentiam petere, niſi obtineat.*
6 *In caſu neceſſitatis quilibet ſacerdos abſoluere poteſt non ſuum*
ſubditum.
7 *Non dicuntur confiteri ut miniſtris* Dei *hi, qui nõ ſit pœniteat,*
ſed ut conſilium,uel auxilium ab aliquo recipiant,dicunt ſi-
bi peccatum ſuum.

OMnis,&c.[ſolus] niſi eſſet ſurdus,uel mutus uel
ita æger,ꝙ ſine periculo loqui non poſſet,uel ni
ſi eſſet alterius linguæ,q̃ confeſſor tunc per ſcri
pturam,uel alium confiteri põt. ¶†Confiteri] contritio
1 neceſſaria eſt cuilibet peccatori ẽt in baptizato, de pœ.
di.j.de con.diſt.4.oĩs qui,& c. ne ꝙ abſit,nec eſt ꝯ de cõ.
diſ.4. ſine pœniten.qa ibi exponitur,ſine pœnitentia. i.
ſatisfactione,de pœ.diſt.j.ſacrificiũ Deo ſpũs contri.&c.
non põt,& diſ.3. in prin.debet aũt pc̃tõr niti, & orare ꝓ
magna ꝯtritione.ſed ſi maiorẽ nõ põt hře,ſaltim doleat
ſe peccaſſe,& hoc ſufficit.ſed ꝑꝑ hoc doleat,qa deũ of
fendit.ſi ãt ex aliis cauſis,& non ex iſta doleret ꝑꝑ infa
miã, q̃ incurriſſet, uel amiſſionẽ honoris, non eſt digna
pñia.l.diſ.ut conſtitueret.nec placet nobis,ꝙ quidã ma
le dixerũt,ꝙ oportet pc̃tõres tm̃ dolere,ꝙ potius uellẽt
oẽm pœnam ſubire,q̃ peccaſſe. licet.n.quiſq; teneat po-
tius oĩa mala ſuſtinere,q̃ malo cõſentire.32.q.5.ita ne:
non tñ ad hanc cõparationem deducat, uel eligat inter
duo ꝑdicta,cũ ſimul eſſe non pñt: quia cũ factũ peccatũ
iam ꝑteritij.& idem dicimus de futuro.non.n. tenet pœ
nitẽs eſſe illius ꝯſtantiæ,ut credere teneat,ꝙ potius ſu-
ſtineret mortem.q̃ peccaret,ſi neceſſitas alterius facien
di ſibi incũbet non.n.neq; de ꝑterito,neq; de futuro eli
gere tenet:ſed ſi eſſet pñs neceſſitas alterius eligẽdi, tũc
debet eligere,non peccare:debet tñ pœnitẽs credere, ꝙ
uel hæc neceſſitas nõ ueniet,uel dñs dabit cũ tẽtatione
prouentum imò humilitas eſt in talibus timere,ſed nũ-
quam de Dei potentia deſperare,& ẽt tales tentationes
fugere,ſicut nos Dñs docuit,cum fugerit in Aegyptum
7.q.1.ca.aduerſitas ꝑꝑ hoc in orone dñica petimus. Et
ne nos inducas in tentationẽ.nec eſt ẽt ꝯ de pœ.diſt j. nũ
quid,ubi dř,ꝙ Cain punitus fuit añ, quàm opus peccati
patraret. Sed certe iã ibi peccauerat, & conſenſerat pec
cato. Itẽ debet eſſe in propoſito non peccãdi ulterius,
de pœ.diſ.1.non põt.nam pñia eſt peccata ꝑterita flere,
& fiẽda nõ cõmittere. ꝯfeſſio debet eſſe pura,& ſimplex
cum oibus circunſtantiis, q̃ peccatũ aggrauant, de pœ.
diſ j.quẽ pęnitet,ſcriptũ eſt.dic tu inq̃tates tuas,de pę.
diſt.j.§.al j ẽ ꝯ. & etiam Iob dicit, ſi erubui confiteri in
conſpectu ꝑpři.uel uide de pœ.diſt.1.c.fi.& c.quẽ pœni-
tet,confitemini alterutrũ peccata uřa.Et poſt pñiam re
labitur in peccatũ,debet de nouo oĩa cõfiteri; quia quã
to maior fuit ſibi facta gřa in dimiſſione peccati, tanto-
magis ingratus eſt,cum relabitur in peccatũ,de pœ.diſ.
4.in prin.& ꝑ totũ.& hoc facit confeſſio:quia niſi ꝯfitea
tur,ſi tempus haberet confitendi,nihil ſibi ualeret ꝑce
dens contritio,ar.ad hoc de lepro.& de Lazaro,de pæ.
diſt.1.in quacunq;. ¶Item ſacerdos reſtituit ad ſacramẽ
ta de pœ.diſt.1.multiplex,& c.nonulli.ualet etiam con
feſsio ꝑꝑ erubeſcentiã,quam habet peccator in confeſ-
ſione peccati,& propter fidem,quam in cõfeſsione exer
cet,dum credit deũ tantæ potentiæ eſſe,ꝙ uilli pſalma-
ti ſuam ptãtem dedit,& quia in confeſsione humilitatẽ,
& obedientiam exhibet mandatis dei.item ſacerdos,ni-
ſi confiteretur, non poſſet ſcire, quantam ſatisfactio-
nem ſibi iniũgeret, nec quantum ſibi conditionare dẽt
3 de peccatis ſibi impoſitis. ¶†Satisfactio fit per ſolutio-
nem pœnæ impoſitæ pro peccato, puta quia pœnitẽtiã
iniunctam plene facit. facit enim dignos. ſ.P. & corpus
ſuum exhibet ſeruire iuſticiæ.ſicut ſeruiuit corruptio-
ni,de pœ.diſt.1. quem pœnitet. ẽt fit ſatisfactio per re-
demptionem,ut not.ĩ.eod.ex eo.& fit ẽt tertio mõ per
indulgẽtias,ut no.ſ̃.e.ꝙ autem. ¶Sed de hac ſatisfactio
ne nunc uideamus, & quidam canones non præfigunt
de quolibet crimine certam pœnitentiam: ſed hoc re-
linquunt ſacerdoti.plus.n.ualet apud deum mẽſura do
loris,q̃ temporis,& plus mortificatio uitiorum, q̃ ab-
ſtinentia ciborum, de pœ.diſt.1.menſuram.ſacerdos ãt
debet eſſe miſericors,& benignus conſulendo, & ſanan
do, & ſpem ꝓmittendo pænitenti,de pœ.diſt.6. ſi ſacer
dos.ſed ſp aliquã pñiam debet iniũgere pœnitenti, ſed
longe minorẽ,quã culpa meret.ita.n.impeditur & impe
titur peccatori largitas miſericordiæ,ut non relinquat
iuſtitia diſciplinæ,de pœ.diſt.1.nullus debitæ,& c.non
ſufficit. ſi pñia perfecta cogit oĩa libenter ſufferre, de
pœ.di.3. ꝓductor,ergo imperfecta,& ſi non oĩa ſaltẽ ali
quã ſufferret. nã de nullo peccato ſiue magno, ſiue par
uo põt qs tranſire ad correctionẽ ſine pñia, ut.ĩ.e. c. dř
dẽt.n.ſacerdos mori Samaritani iuſtitiã cũ mãſuetudi
ne miſcere.45.diſt.diſciplina.nã.c.dicit,multum ſatisfa
ctionis obtulit, qui erubeſcentiæ dominans,nihil eorũ,
q̃ commiſit nũcio Dei denegauit:ſed opus eſt miſericor
diæ peccanti dimittere. ſed oportet, ꝙ iuſtus miſereat
iuſte,de pœ.di.1.q̃ pœnitet.debet n. ſacerdos eẽ largus
in donando aliquas pœnas gratis,ꝙ & põt.nam dicit. c.
ꝙ ſacerdos põt ꝓficere plus confitentibus percẽdo.qui
bus.n.percipit, dimittit deus,& qđcunq; liga &c.de pę.
di.1.quẽ pœnitet.nã & dñs,cuius miniſtri ſunt ſacerdo
tes,largus & pius & benignus,de pœ.d ſ 1.quia diuinita
tis.nã pium eſt à ſacerdote miſericordiæ petere ueniã.
& alibi dř, ꝙ ſit ſacerdos beniuolus, paratas erigere, &
ſe cum onus portare. idem hẽt in ſe dulcedinem, & in
alterius crimine pietatẽ,de pœ.di.6. c.qui vult,añ finẽ.
dẽt tñ ſacerdos eẽ ſciẽs, ut attendat qualitatẽ peccato-
ris,& quãtitatẽ crĩs,& dolorẽ pęnitentis;& ſ̃m hoc plus
uel minus donabit de pñia,de pœ.di.1.quem pœnitet di
ſcretus ergo ſacerdos in ſatisfactione iniũgẽda, expone
peccatori,q̃ tũ delinquerit,& ẽt quã magnã pñiam me
ret ſuſtinere.& ſi credit,ꝙ uelit & faciat,ut ꝓmittit,im
ponit ei pñiam ꝯdignam.ſi aũt bñ confidit de ſe pęni-
tens,nec ſacerdos etiam credit, imponi ſibi quantumcũ
que leuiſsimam, & iniungat, ꝙ oĩa bona, q̃ facit ſint ei
ꝓ pñia,& ꝓ redemptione pñiarum,quas ſuſtinere debe
ret.& bñ debet dicere ſacerdos de mea mera gřa dabo
tibi duos annos, uel tres, uel alias ſicut uoluerit. ſi eñ
dominus eſt largus in dimittendo culpam, & ſacerdos
non debet eſſe tenax in dimittendo aliquid de pœna.
26.q.ultim.alligant ſacerdos enim debet habere, ſicut
dř in c.de pœ.diſt.1.ignoſco, prompte indulgeo: malo
miſericordiam,quàm ſacrilegium.nec eſt multũ quærẽ
dum, quantum poſsit dimittere.ſed hæc firmiter credi
mus,ꝙ deus,q facit oĩa in põdere,numero,& mẽſura, ĩ
multo ſequit donũ ſacerdotis.nec ẽ ꝯ.de pę.di.j. quem

pœnitet

pœnitet. ubi dr, ꝙ Deus non ligat, nec ſoluit illos, de qbus putamus. ſed illos, in quibus exercemus opus miſericordiæ & iuſtitiæ. ibi.n. loquitur de illis, q errãt in fide: qa non credunt aliquos peccatores, qui ſunt. uel in iure diuino, ſ. errãt: quia credunt aliqđ peccatum modicum, qđ eſt magnum. ibi.n. ſufficit pnia iniuncta. illud aũt, qđ moderatè donat ſacerdos, illud ſemp dñs ratum habet. nec eſt ꝯ. de pœ. diſt. 5. falſas: quia ibi loquiť de illis, q nõ reſtituũt alien. nec eſt ꝯ. de pœ. diſt. 5. fratres: quia ibi loquiť de illis, q de vno agunt pniam, & nõ de alio [peccata] mortalia, ſed etiam uenialia, ſi recolit, cõfiteri debet ſaltem laico. 25. diſt. § criminis.

4 [†ſemel] hoc intelligitur de illis, q poſtq̃ cœperint agere pniam, non peccauerunt mortalr, quibus hoc conſulitur, ꝙ licet non ſint in peccato, tñ ſemel in anno cõfiteantur: quia non. debet ſe nimis aſſecurare, ut 5. diſt. ad eius. vel dic, ꝙ loquitur etiam de illis, qui peccant, qui ad minus ſemel in anno ꝯfiteri debent. ſed ꝑꝑ hoc non ꝓhibetur, quin ſtatim poſt peccatum nõ debet ꝯfiteri dũmodò poſſit habere copiam ſacerdotis: qa nunq̃ abſoluetur à Deo iſte peccator poſt, q̃ ſe ligauit peccato, niſi prius abſoluatur à pſbytero, cui dictũ eſt. qđcũq; &c. aliq tñ dicũt, ꝙ differre põt: ſed prio dictũ eſt

5 ſecurius. [† obtineat] no. nõ ſufficere licẽtiam petere, niſi obtineat, ar. ꝯ de reg. & traſe. licet. ſi aũt non põt habere licentiã, & iuſta cã ſubeſſet, agat cũ ſuperiore, ut det ſibi licentiam cõfitendi alij. & plus dicimus etiam, ꝙ ſi immineret ei mortis neceſſitas, ꝙ poſſet alij ꝯfiteri, licet non poſſit ab eo abſolui: qa licet non ſubeſſet, quãuis dici poſſit, quia ex quo in caſu neceſſitatis ꝯfitetur illi, qui claues habet, ꝙ ab eo abſolui põt. Sed qđ ſi nõ inueniat aliũ, cui ꝯfiteať, niſi illũ, quẽ ex iuſta cã recuſat? rñ. ſi iuſtam cãm habet, quam timet: qa ex ꝯfeſſione ſua poſſet periculum, & graue peccatũ, uel ſcãdalum ꝓuenire, tũc eliget ſine ꝯfeſsione mori, & ſoli Deo cõfiteatur. vel dic melius, ꝙ ꝯfiteať in genere crimẽ, ſed nõ circũſtantiã, de qua poſſet malũ ꝓuenire. ita.n. ordinabiliter ordinauit Deus oĩa opera ſua, ꝙ nunquã uoluit aliquid mali ex eis ꝓuenire, nec ex cõ mali. ꝑꝑ ſolam autem indiſcretionem ſacerdotis non dimittet, qn ſibi ꝯfitetur [à ſacerdote] hanc licentiam ẽt dabit eps, ar.

6 ꝯ de of. or. inter ce. in ſi. [†abſoluere] niſi i neceſsitate. tunc.n. etiã non ſuus ſacerdos poterit ipſum abſoluere. Si aũt ſit in peregrinatione, & ꝯtingat eum nouũ peccatum incurrere, uel de ueteri recordari, credimus, ꝙ ſi inſignia peregrinationis accipit à ꝓprio ſacerdote, ꝙ hoc ipſo uř dediſſe licentiam, & pniam, & reliqua ſacra recipiendi, à quo maluerit. ¶Si uerò ſine licentia ſacerdotis ꝓprij peregrinetur, tunc in caſibus pdictis poterit ꝯfiteri cuiq; ſacerdoti, licet abſolui non poterit ab eo: quia nõ eſt ſuus iudex niſi in neceſſitate. tunc ex cõtritione ſola, licet nõ ſit ei dimiſſa pnia, ſi dimiſſum ſit ei peccatum, poterit cõicare corpori & ſang. Chriſti. Negotiatores aũt & alij uiatores non poterũt abſolui ab extraneo ſacerdote niſi in neceſſitate. ſcholares aũt & incolæ annales, & mercenarij debent confiteri ſacerdoti parochiali, quem incolunt ꝑ annum, & ab eo poterunt abſolui. 16. q. 1. qſti. ubi dr, ꝙ ibi debent ſoluere decimas perſonales: quia ibi recipiunt ſacramenta eccleſiaſtica ꝑ anni circulum. ¶Alij tñ dicũt ꝙ idem eſt, & ſi ad minus tẽpus conducant uel domos, uel dominos, arg. ſupra de decimi. apoſtolicæ, & maximè ſi prorogetur ſine fraude conductio, uel habitatio ultra natiuitatem, uel paſcha: quia tunc ex pcepto huius decre. ſemp debet ꝯfiteri, & cõmunicare: in omnibus tñ præmiſsis tutius eſt, ꝙ & uiatores, & alij ſemp à ꝓprio ſacerdote ſpãlem licentiam habeant. [Prodat] niſi hoc mõ faciat propter peccatorem, ſ. dicẽdo illis, qui prodeſſe poſſunt, non obeſſe, ar. 22. q. 5. aĩa, & hoc uř. 2. q. 1. ſi peccauerit. alij tñ dicunt, & fortè melius, ꝙ ex quo tanq̃ officialis & miniſter Dei recipit cõfeſsionem, non debet de ea aliquid reuelare, ſed totum dimittat illi, cuius miniſter eſt, ſ. Deo. ſecus aũt eſt in aliis quocũq; modò aliter ſciat; & ſic loquiť. c. pall. fatemur tñ, ꝙ ſi ꝯfeſſus fuiſſet, ꝙ uellet facere aliquod maleficium, ſed dolebat, ſed nõ poterat reſiſtere tẽtationibus diaboli, & uolebat, ꝙ ſacerdos oraret pro eo, & de pterita uoluntate iniũgeret ei pœnitentiam, bene poterat uocare illos, de quibus certum ſit, ꝙ ꝓſint, & quãtum plus poteſt, generalius eis dicere, ꝙ ſuadeãt ſibi, ꝙ ab hoc peccato deſiſtat: & ſi non põt inuenire uiam impediendi, niſi expreſsè reuelet, reuelabit expreſsè: quia in hoc nõ fuit miniſter Dei, cum dixit, ego nõ poſſum ceſſare, qn faciam tale peccatum. tũc enim tñ dicitur ut miniſtro confiteri, qñ confitetur, ut pœniteat. hæc rõ non placet: quia bene credimus, ꝙ ut miniſter recipiat, etiam ſi in

7 peccato ꝓponat, ꝯ eo. qđ quidam. ¶†Illos autem non credimus ut miniſtris cõfiteri, qui nõ ut pœniteant, ſed

a ut cõſilium, uel auxiliũ[a] ab aliquo recipiant, dicũt ſibi peccatum ſuũ, licet dicãt, hoc dico tibi in cõfeſſione, uel in pnia: quia non eſt uerum, ꝙ dicit in pnia, nec ut Dei miniſtro, cum aiæ conſilium non requirat; & tales bene ſunt cogendi ſuper præmiſsis ferre teſtimoniũ. credo tñ, ꝙ ſi etiam à laico de uenialibus, uel etiam de criãlib. ubi licet, quis cõfiteatur laico, & in hoc miniſter Dei eſt; ideò iſta & alia facere debet ut ſacerdos: ſecus aũt diceremus, ſi alias aliqua ei dicat ꝑ conſilio aiæ ſuæ. item uř, ꝙ ſi ſacerdos, cui confiteretur illud crimen, illud ſciat ſine cõfeſsione eius, puta quia uidit, & de illo eſt periculum tacere, ꝙ illud confiteri poterit. quia non reuelat cõfeſsionem; quod eſſet, ſi diceret, ſic confeſſus eſt mihi, uel ego hoc bene ſcio; & hoc diceret, quia ſcit ꝑ confeſsionem eius. ſed qñ dicit, ꝙ ſcit, quia uidit, uel ꝙ credit: quia ab aliis, uel etiam ab eo extra cõfeſsionem audiuit, non eſt ꝓhibitum, licet ad hoc nunquam uenire debeat, niſi magna neceſsitas, uel utilitas, uel periculum, uel ſcandalum ad hoc cogat.

a ¶*Sed ut auxilium. Adde, quòd hæc dicta referri & ſequitur Card. in cõſ. 35. incip. Ad dubia ſingulariter, col 4. circa medium.*

CVm infirmitas [arceatur] per ſententiam.

CVm ex eo [eleemoſynas] ſic fit ſatisfactio per redẽptionem pecuniæ. dñs.n. uenalis eſt, & pecunia à morte liberat, de pœ. diſt. 1. miror, & c. medicinalis. fit etiam redẽptio per alias uias, q̃ per pecuniam; puta per cõmutationem, ſupra de uoto, & uoti redẽpti. c. j. & c. ſcripti, & c. magnæ, & in multis aliis locis [falſę religionis habitum geſtent] qui nõ ſunt profeſsi. ¶In talibus] .ſ. indulgentiis, quas cõcedit Papa pro pontibus, uel aliis locis piis. nam quãdo celebrat, uel prædicat, ſemper annum concedit. hãc reſtrictionem facere potuit Papa: quia minores Prælati omnes habent hãc poteſtatem ab eo, & ipſe à ſolo Deo. 21. diſt. quãquam, & 22. diſt. c. j. item potuit rõne principatus, & iuriſdõnis, quã habet ſuper oẽs. 21. diſt. in nouo. Et hoc facit ex iſta cã: quia hac poteſtate abutebantur. Et licet reſtricta ſit hæc poteſtas in indulgentiis, quæ fiunt publicè, non tñ intelligo reſtrictam in foro pœnitentiali, quis poſsit

poſsit annos & dies, prout uult indulgere, dummodò diſcretè faciat [indulgentia. ȷ. e. Romana. §. ult:

NOſtro poſtulaſti [concedere] no. caſum, ubi habet archieps iuriſdictionem, etiam in ſubditis ſuffraganeorum. ȷ. e. Romana. §. ult.

NE pro dilatione.

ROmana eccleſia & ȷ. [monere] non compellere [indulgentiis] & ita archieps poteſt concedere indulgentias per ſuam prouinciam. ꝯ. e. c. cum ex eo, & c. noſtro [concilij] ꝯ. e. cum ex eo, in ſi.

SVMMARIVM.

1 *Maior excommunicatio quid operetur, & à quo, quibusq; de cauſis infligatur, in nu. 2.*

3 *Minor excommunicatio in quibus caſibus infligatur.*

4 *Qui ſunt hi, quos non oportet pro abſolutione ad ſe. ap. laborare, etiam ſi ſunt excommunicati.*

De ſententia excõicationis. Rubr.

1 SVper eo. † maior excõicatio eſt, q̃ ſeparat ab ingreſſu eccleſiæ, & ſacris & fidelium cõmunione. ¶†Hæc aũt qñq; à iure infligiť, q̃nq; ab hoie à iure infligiť in 17. caſibus.

2 Primus eſt, ſi incidit in hrſim iã dãnatam. 24. q. 1. c. 1. & 2. & 3. Secundus eſt, credẽtes receptatores, & fautores hæreticorũ. ꝯ. de hære. ſi aduerſus. Tertius, ſchiſmatici, ſ. qui diuiſi ſunt ab unitate eccleſiæ, ipſiuſq; conſtões nõ ſeruãt. 19. diſt. nulli, & no. ꝯ. de ſchiſma. c. 1. Quartus, cum qs pſonã religioſam uerberat. 17. q. 4. ſi qs ſuadẽte. & hæc pœna uř extendenda ad cõſentiẽtes, & defendere negligentes. ȷ. e. quantæ. Quintus, cũ ꝯſules, & rectores, euacuant iuriſdõnem prælatorum faciẽdo collectas in clericis, & admoniti nõ deſiſtãt. ꝯ. de immu. ecc. nõ minus, & c. aduerſus. Sextus, incendiarij eccleſiarũ. ȷ. e. tua. Septimus, cũ infringit eccleſiam. ȷ. e. conqueſti. Octauus, cum minus canonicè in Papã electus ſe gerit ꝑ apoſtolico. ꝯ. de ele. licet: qdam tñ hunc caſum nõ approbãt. Nonus eſt, cũ qs falſat lras Papæ, uel falſatis utiť ſciẽter. ꝯ. de fal. ad falſariorum. Decimus, cũ qs defert arma, ferrũ, lignamina, galeas, uel naues Saracenis, & hoc in oĩ tpe indiſtinctè. Itẽ cũ exerceret in eorũ nauib. regimẽ, uel galeis, uel aliqua rerũ ꝯſilia, uel ſubſidia impendit maximè tpe guerræ. ꝯ. de Iudæ. & Sara. ſignauit, & c. qđ olim. & euntes, ſi capti fuerint, ſerui ſunt capientium, ut in pal. decr. & c. cũ ad liberandã. Vndecimus cũ ſcholares tractãt de cõducẽdo hoſpitio, inqlino ſcholari irreqſito. ꝯ. de loc. & co du. c. 1. qdã tñ nõ approbant hunc caſum. Duodecimus, cum monachi & regulares, & in pſonatibus cõſtituti, & pſbyteri audiũt leges, uel phyſicã. ꝯ. ne cle. uel mo. non magnæ, & c. ſup ſpecula. Decimustertius, cũ qs cõicat excommunicato in crimine. ȷ. e. nuper. Decimusquartus exercens artem baliſtariorum, & ſagittariorum ꝯ Chriſtianum. ꝯ. de ſagit. c. 1. nos aũt hunc caſum nõ concedimus. Decimusquintus, illi, q faciũt ſeruari cõſuetudines, uel cõſtões ꝯ eccleſiæ libertatẽ. ȷ. e. nouerint. Decimuſſextus, ſtatutarij ſcriptores ipſorum ſtatutorum. Itẽ conſiliarij, & rectores, ubi hmõi conſtões editæ fuerint, uel ſeruatæ. Itẽ illi, q ẽm illas iudicabũt, & q iudicata in publicam ſnĩam redigent. ȷ. eo. nouerint.

3 †Minor aũt excõicatio, ſiue ſuſpenſio, quæ priuat à cõmunione ſacrorũ infligiť ipſo iure quo ad Deũ ꝑ quolibet mortali peccato. 11. q. 4. audi. 1. q. 1. ipſi ſacerdotes. itẽ infligitur quo ad Deũ, & quo ad eccleſiã minor exc. in octo caſibus ipſo iure. Primus eſt, cũ qs participat excõicato. 11. q. 3. ſicut excõicatos, & c. cũ excõicato, & c. q cõicauerit. Secũdus eſt, ſacrilegus. 17. q. 4. audi. Tertius notorius fornicator, & ſymoniacus. 32. diſt. nullus peccet. §. uerum. Quartus ille, qui recipit eccleſiam de manu laici ſine conſenſu epi. 16. q. 7. ſi quis. ꝯ. de ele. quiſquis. ȷ. e. tua. Quintus, baliſtarij, & ſagittarij. ꝯ. de ſagit. c. 1. Sextus, deſidentes, pauperum oppreſſores, manifeſti raptores, publici uſurarij, & meretrices. Septimus, cum decedit in torneamentis. ꝯ. de for. c. 1. Octauus, quicũq; eſt in notorio crimine. 88. di. neque. 25. diſt. illud. 13. q. 2. pro obeuntibus. hi.n. & à cœmeterio, & oblationibus excluduntur, ut ex prædictis no. † Puberes] hi ſunt, quos non oportet pro abſolone

4 ad ſe. ap. laborare, ẽt ſi ſunt excõicati [puberes] & hoc ſiue clerici, ſiue laici. Item ſeruus uerberans clericum in duobus caſibus, ſ. ſi iõ uerberet, ut dñm ſeruitio fraudet: uel ſi dñs ex eius abſentia graue dãnum ſuſtineret ȷ. e. relatum, mulieres; & hoc, ſi non eſt grauis iniuria. Item mulieres. ȷ. e. mulieres, & c. ea. item ſenes, & ualetudinarij. ȷ. eod. ꝙ de his. item clauſtrales, ubi enormiter non ſe lęſerint, uel epm, uel abbatem percuſſerint. ȷ. eo. monachi, cum illorum. Item hoſtiarius, ſi neceſſitate officij ſui aliquem lęſerit, non tñ enormiter. ȷ. e. ſi uerò. itẽ inimicitias capitales habentes. ȷ. eo. ꝙ de his. de cœtero item grauiter infirmantes. ȷ. eod. ꝙ de his. item multum pauperes, ut. ȷ. e. c. ꝙ de his. & ab his tribus recipienda eſt cautio, ꝙ recepta opportunitate ſe Papæ, uel eius legato præſentabunt. ȷ. eo. ꝙ de his, & c. ea. Item truncati membris. ȷ. e. ea. ad oĩa pdicta bene facit. ȷ. e. ꝙ quis incidens, ubi habes, ex quacũq; corporis impotentia, uel quocũq; impedimento canonico teneatur, põt abſolui ſine miſſione ad ſe. apo. & põt abſolui primo requiſito epo, qui ſi non poteſt haberi, à quolibet ſacerdote põt abſolui ȷ. e. nuper, in ſi uel dic, ꝙ tũc tñ ſacerdos abſoluet, qñ difficile aliqd emergit, quare non ad excommunicatorem, nec ad epm mitti põt, ar. ȷ. e. c. nuper. §. ult. quidam adducunt alium caſum, ſi leuis ſit iniuria. ȷ. e. peruenit. ſed alij dicunt illam decr. loqui de ſpãli grã [adinuicẽ] qđ eſt, qñ uterq; alterum percutit [alterum] qđ eſt, qñ unus percutit alium, ſed non repercutitur] excuſat] amiſſione abſoluenť tñ ab epo, ſi ſint doli capaces [uiolenta] unde non ſunt excõicati [ex odio] prius orto, uel ex incidenti ludo.

MOnachi uerò [quocũq;] niſi ſit enormis lęſio, uel in abbatem, uel in epm. ȷ. e. cum illorum [abbatis] & ſi abbatem nõ habet, uel priorem, abſoluet eum eps. idem dicimus, ſi ſit in probatione. alij ꝯ: quia non eſt perſona religioſa.

SVMMARIVM.

1 *Percuſſus ab hoſtiario, tenetur probare de percuſsione habita ab hoſtiario, ſi contra eum agere uelit.*

2 *Si quis in bello, uel inſultu percutiat clericũ, dicitur excõicatus.*

1 SI uerò †Hoſtiarius] & ſi pcuſſerit aliquem hoſtiarius, & ſi pcuſſus de eo cõquerať, & petat eũ puniri uel ciuilr, uel criãlr de iniuria agendo, uel ẽt petit eũ denũciari excõicatũ, incũbit pcuſſo ꝓbatio de malignitate & exceſſu habito ab hoſtiario primo ea rõne: qa actor eſt, & actori incumbit probatio. 6. q. 5 actor, & qa quilibet præſumitur bonus, niſi probet ꝯrium. ꝯ de pſum. dudum, & arg. ſupra de reſt. ſpol. olim. iudex tñ ex circũſtantiis uerifimilibus attendat,

quod p̄ſumat:qa ſi multa p̄ſumeret ↄ hoſtiarium,impo
neret ei onus probationis. [malignatus] i.ad iram pro-
uocatus, uel.i.maligne agens,& ex odio; quod nõ cre-
2 do [†abſolui] excommunicatus.n.eſt [arcendo] qa tũc
incidit in excommunicationem [ex deliberatione] .i.
odio,uel propriè ponitur ex deliberatione:qa ẽt ſi ſine
odio,ſciẽs tñ in bello,uel inſultu percuteret clericum,
bene eſſet excõicatus. ſed tñ non mittetur ad ſe.ap.ſed
nec excommunicationem incurreret officialis,ſi com-
peſceret eum, uel ligaret eum aliter non poſſet compe
ſci ab iniuria alterius.nec eſſet ibi prælatus ſuus,q hoc
faceret. nam ex hoc non credimus, ꝙ officialis, uel q-
uis alius,excommunicationem,uel peccatum incurrat,
imò meretur.23.q.3.fortitudo,& c.ſeq.& in ſi quæſtio-
nis.2.5.q.7.negligere.5.q.non eis, arg.j̃.eo.quãto [in-
ferentem] ad ſui defenſionem. nam ſi percutiens cleri
cus non intenderet iterare percuſſionem in laicũ , nec
laicus dubitaret ſuper hoc,ſ.ꝙ eum iterum percutere
nollet clericus, tunc laicus clericum percutiens incidit
in canonem.¶Sed ſi clericus iterum ſe pararet ad per-
cutiendum laicum,uel ipſe laicus de hoc probabiliter
dubitaret,tunc ſi repercutiet, non incidit in canonem,
ar.ff.ad l.Aquil.ſcientiam.§.qui cum aliter,& l.ſed & ſi
quécũque.C.qñ lic.ſine iud.ſe uin. & C.ad l.Cor. de
ſicca.l.ij. [inferentem] ꝙ ſi non ob ſui tuitionem cleri-
cum uerberet, ſed ob rationem filij ſui,uel uxoris,uel
patris , uel fa.ſuæ, uel etiam extraneorum reſpondent
quidam, quibus magis aſſentio,quòd hoc faciendo non
incideret in canonem,arg.ff.quod me.cauſa.inſti.§ ult.
ff.ad Syl.l.j.§.ſunt & ad idem facit: quia & ſocij iniuria
propulſanda eſt.23.q 3.fortitudo, cum inferenda & ad
idem facit.ſ̃.de reſt.ſpol.olim. nam ſolus epiſcopus Ter
doñ.non ſpoliauit hoſpitale , ſed & alios comites ha-
buit , & tamen non ſunt excommunicati , niſi modum
exceſſerint.j̃.eod.quantæ. quid ſi quis uellet alium oc
cidere , nonne eum rapies , & ligabis ante , qu m eum
occidi permittas? arg.22.q.2.ne quis arbitretur. imò
ſi hic timore alium occidat,non incidit in canonem, li
3 cet ſit irregularis. ſed ſi pro rebus occideret, ſecus: qa
tunc excederet modum.ſ̃.de homi.ſuſcepimus. & idem
etiam dicunt,ꝙ non ſolum perſonas, ſed etiam res ſuas
defendendo, uel etiam incontinenti recuperando , uel
ẽt aliorum,quod plus eſt,non incidit in canonem,& ma
ximè ar.ad hoc.ſ̃.de reſt.ſpol.olim.ſ̃.de homi.ſuſcepi-
mus. ubi dr̃,ꝙ tunc ſolum tenetur,quando exceſſit mo
dum,arg.ff.de his,quæ in frau.cre.ait prætor §.ſi debi-
torem.ad id.ff.ad l.Cor.de ſicca.furẽ , & ff.ad l.Aquil.
quemadmodum item Labeo.C.
unde ui.l.j. alij dicunt , tunc[a] ſo-
lum non incidere in excõicationẽ
ſi pſonã,quã defendit.de illis pſo
nis eſt, quarũ iniuria ẽt ipſius eſt :
qa à ſe de iure põt ſuam iniuriam
repellere,& ſua iniuria eſt filij ſui
uxoris & aliorum quorundam,de quibus no.in ſum.de
iniuriis [repellat] cum moderamine inculpatæ tute-
læ: imò in caſu non incidit in canonem [uenire] nõ.n.
excõicatus eſt : uel fortè eſt excõicatus , ſed non mittiẽ
ad ſe.ap.& hoc innuit litera p̄ſẽs. hoc nõ credo,ar.ſe-
quẽtis literæ [matre] noie matris intelligunẽ oẽs aſcé
dẽtes.noie filiæ oẽs deſcẽdẽtes in collateralib.uel affi-
nibus nõ audeo extendere ita, ſicut ſunt ſupra p̄dicta.

a ¶*Solum. Adde Card. qui hoc ſequitur in conſ.41 incip. primò quo ad excommunicationem.*

SI uerò aliquis [ignorauerit] & hoc ipſum conſtet,ꝙ
ignorauerit. & idem dicimus, ſi ſciebat M.clericũ.
& eum percuſſit ; ſed non credebat eum M.ſed alium
ar.cõtrà.ff.de iniur.eum qui [abſtinere] ſ̃.de ui.& ho.
cle.c.ſi.ſ̃.de apo.c.1.contra ibi ſol.

SVMMARIVM.

1 *Quamuis monachus,uel conuerſus monaſterij non poßit agere iniur.tamen ſyndicus monaſterij agit.*

2 *Iniciens manus in religioſam perſonam excommunicatus eſt: hoc tamen fallit in ſeptem caſibus,ut hic.*

1 NOn dubium [†cõuerſos] j̃.e.parochianos,&c.
ex tenore. & licet monachus , uel conuerſus
monaſterij non poſſit agere iniur. tñ ſyndicus
monaſterij agit , ſicut dñs de iniuria ſerui , inſti.de in-
iur.§.ſeruus, & §.ſe.ẽt ſi monachus remittat, ſicut pa-
ter agit,non obſtãte remiſſione filij ff.de pac.in pſona.
monaſteriũ tñ iniuriam factã monacho remittere põt
ſed eccleſia nõ põt remittere iniuriam factam clerico
ſeculari.17.q.4 quiſquis, nec clericus iniuriam factam
eccleſiæ in clerico.j̃ e.cum deſideres.§.ult.qđ intelli-
go uerum quo ad hoc, quominus incidat in canonem :
2 ſed actionem iniur.remittere põt † conuerſos] hic po-
nuntur duæ regulæ. Prima eſt, ꝙ qui iniicit manus in
religioſam perſonam, excommunicatus eſt , quæ fallit
in ſeptem caſibus.Primus eſt cum bono zelo,ſ.cã cor-
rectionis clericum uerberat , ut mater, pater fa.magi-
ſter,& prælatus.Secundus, cum iocoſa leuitate.ſ̃.e.c.j.
& j.e.ueniens, uniuerſitatis , & c.cum uolun.§.ſi quis.
Tertius , cum inuenerit clericum turpiter agentem cũ
uxore,ma.ſo.uel fi.ſ̃.e.ſi uerò.j.§ pe.Quartus,ſi uim ui
repellat.ſ̃.e.ſi uerò j.§.antepen.Quintus,cũ ignorauit
eum clericum.ſ̃.e.ſi uerò 2.Sextus,cum inuenerit eum
in apoſtaſia.poſt tertiam monitionem ſibi ab epo factã
ut ſe corrigat.j̃.eo.in audientia,& c.contingit. idem ,
& ſi non commonitus,ſi tamen faciens guerram,& ſedi
tionem tyrannidi cum armis ſe immiſceat.j̃.e.cum nõ
ab.perpendimus. Alij tamen dicunt ſemper eſſe neceſ
ſariam trinam monitionem. Septimus, cum ſe prorſus
transferunt ad actum ↄrium clericatui,ſ.qa miles, uel
bigamus. 84.diſtin.quiſquis. Alia regula eſt, ꝙ ex hac
cauſa excommunicatus à ſolo Papa abſolui poteſt , de
hoc no.ſupra eo.c.j.

MVlieres [ſui] ut ſerui,de quibus diſtinguas.ſm ꝙ
habes.j̃.e.relatum,nunqd idẽ in filiisf.non uř: qa
liberę perſonæ ſunt ad eundum, quo uolunt, qđ nõ eſt
in mulieribus,& ſeruis [Romano] q talium abſoľoné
concedet in abſentiam fieri p dioe.uel alios delegatos
[uel mandato] ſi uerò poſt mãdatum pœnituit,niſi re-
uocauit.nihilominus incidit in canonem ff.man.ſi ma-
daſſet.ff.de procu.ſi uerò moriatur ante, q̃ fiat uerbe-
tio.non incidit: qa morte finiẽ mandatum.ff.man.inter
cœteras.§.j.ſ̃.de off.dele.relatum,& qa ſub terra non li
gat eccleſia.j̃.e.à nobis. 24.q.2.l.ſi autem non prohi-
beat,cum poſſit,incidit.j̃.c.quantæ.idem, & ſi ratũ ha-
beat.C.de inceſt.nup.l.iij.ff.de off.procon.ſeruare, in
ſi & cum excõicatio non cadat niſi in contumacem.
11.q.3.nemo,ſi aliquis poſt mandatum pœniteat , ſed
ita tardè ꝙ reuocatio non põt ad mandatarium perue
nire,licet de culpa ualeat redargui , & puniri tñ in ca-
nonem non incidit,in quem non incidit , niſi qui dolo
fecit [mandatum] ar.ſuprà de homi.pro humani.

POrrò [in fratres] non tamen regulares ſuprà eod.
monachi.

NVlli ſe [priuilegio] generali,ſ.ꝙ omnibus excom
municatis , liceat communicare ſine cã. hoc.n.eſt
ↄ Apoſtolũ,qui dicit, ſi qs frater nominatur inter uos
forni-

fornicator, cum huiuſmodi, nec cibum ſumere. 2.q.1.
multi. ſpeciale aũt priuilegium & multi habent, & in
certis caſibus ꝓpter diuerſas cauſas,j̃ eo.inter,cum uo
luntate, & in multis aliis cap. Papa quotidie etiam ex
uariis cauſis multis concedit licentiam cõmunicandi
excõmunicatis [uitari] ſupra de cle.mi.illud. item li-
cet ſint excõicati uerberatores clericorũ : non tñ ſunt
excõmunicati, quos no.ſupra eo.non dubium.

PArochianos [conuerſos] ſupra eo.nõ dubium, in-
fra eo.ex tenore [ordinis] no.quaſi dicat, uim fa-
ciet, quia dicit ordinis.

EX tenore tuarum [ſocius] licet hoc nõ iniungatur
per iuřm,tñ excõmunicatus eſt, ſi uerberat ſocium.

DE cętero [diœceſano] non aũt ſacerdoti,niſi in ne
ceſſitate. nam tũc liceret etiam laico. 17.q.4. ſi qs
ſua.36.q.7.§.ult.de ↄſecr.diſt.4. ſanctum eſt. hoc ſpãľr
epis eſt ↄceſſum,& idcircò aliis cõmittere non poſſunt,
ff.de offi.eius,cui mã.eſt.l.j.ſupra de offi.del.c.ult. Alij
tñ dicunt, & fortè non malè,ꝙ inferiores epis hoc non
poſſunt , ſed miniſterium abſoľonis exercere poſſunt
ad mãdatum eporum. ¶Item dicunt hoc non licere lai-
cis, nec etiam fortè aliis,niſi ſacerdotib. plus placet,ꝙ
ſacerdos poſſit in neceſſitate abſoluere ſua auctori.ſu-
pra de rap.in literis. [Rom.Pont.] idem dicendũ eſt,ſi
ſit excõmunicatus à quocũq; alio ex quacũq; cã:quia ſi
in articulo mortis abſolutus fuerit,& poſteà abſolutus
ſub debito iuřo ſibi p̄cipiendum eſt, ꝙ excõmunicato-
ris ↄſpectui ſe p̄ſentet,& eius mãdata recipiat,ar.j̃ eo.a
nobis,in fi.niſi appellauerit excõmunicatus:quia tũc re
mitti debet ad iudi.ap.qui cognoſcere debet de cauſa,
ut no.ſupra de offi.ord. ad re.

AD hæc, &c.

EA noſcitur [impediri] puta, quia claudi,uel cœci.
licet aũt ſint mãci,non tñ ſunt impediti ad eũdum,
j̃ c.de his.vel dic ꝙ cũ oẽs tales ſũt miſerabiles pſonę,
oẽs bñficio huius decr.gaudebũt. [Pauperes] dũmodò
habeant, vnde peregrinationẽ ualeant pficere:alias ſe-
cus,j̃ eo.ꝙ de his. [Legato] no.nõ ſolũmodò Legatum
poſſe abſoluere,de quo no.ſ̃ de offi.le. ꝙ trãſlationem:
ſed etiam ad eum remittunẽ abſoluẽdi in caſib.ↄceſsis.
ſed nunqd poterunt mãdata iniũgere illis,q nõ ſunt de
legatione ſua,ſi abſoluendi mittanẽ ad eos ? arg.ꝙ ſic:
qa ſi poſſunt abſoluere,& mãdare, multofortius abſo-
lutis mãdata facere; & hoc dixerunt qdam. Alij tñ di-
cunt,ꝙ ex quo abſolutus eſt,cũ amplius nõ ſit in pericu
lo,non remittẽ niſi ad ꝓprium Legatũ. ꝙ.n.poſsit ab-
ſoluere extra legationẽ ſuam ↄceſſum eſt pp periculũ
moræ,& mãdata dare eſt acceſſorium abſoľoni. quãuis
ergo dare ea poſsit acceſſoriè,non tamen principaľr.

CVm non ab homine. [qui] clerici, uel presbyteri.
[enormitati] ſecus,ſi in his ſe nõ immiſceret:quia
tunc eſt monitio neceſſaria,j̃ eo.audientia. ſed hic ſine
periculo non poſſet monitio expectari,uel alias,ut no.
ſupra de apo.c.j. ¶Coercetur] & hoc intelligo, qñ eũ
ſciat clericum:qa ſi alias qs clericũ occidit ignorãs eũ
clericum, fortè qa in nocte occidit eum,non credimus
eum excõicatum..credimus.n.neceſſe eſſe, ꝙ dolus in-
terueniat, & ꝙ clericũ ſe pcutere intẽdat,ſ̃ eo. ſi uerò.

CVm deſideres [cõmunionem] .i.ſibi cõmunicauit
in mẽſa,uel loquela,uel hmõi [beneficium].i.ſnĩa
denũcians eum abſolutum: uel bñficium uocat ſolẽni-
tatem, q̃ fit introducẽdo in eccľiam cum pſal.pnĩali, &
aliis,j̃ eo.à nobis [abſolutus] .i.ĩ eccľiam introductus,
uel alia ſolẽnitas ↄſuetudinaria obſeruata, de qua ha-
bes,j̃ eo.c.à nobis. vnde uř aliquib. ꝙ non eſt alia ſnĩa
ferenda ſuper abſoľone,niſi quia ſolẽnitas ↄſuetudina-
ria obſeruabitur:uel ſi feratur ſnĩa abſoľonis ſm alios,
non tñ cõmunicabitur ei, niſi poſt obſeruatam ſolẽni-
tatem,ut hic. tu aũt dic ſemper, ſi ſnĩa abſolutionis fe-
renda eſt, ꝙ debet eſſe præſens excõicatus, ut p ſnĩam
ſolẽnitas obſeruetur,& hic innuitur.& iõ nũquam abſo
lutio excõicationis danda eſt p procuratoré. nec obſt.
ꝙ quiſquis põt facere p alium,qđ per ſe poteſt:quia il-
lud intelligitur,ubi perſonæ non requiritur præſentia.
ſed in abſolutione & perſonæ præſentia, & ſolẽnitas re
quiritur. fatemur tñ,ꝙ ſi iuſta cã ſubeſſet, ꝙ etiam in
abſentia & per procur.abſolutio pręſtari põt,ar.2.q.5.
quanto. in ſententiis[a] ſuſpenſionis,
& interdicti põt dici ↄrium, cum
ibi non requiratur præſentia, uel
ſolẽnitas,ar.infra eo.duobus.ↄ, ar
gu.j̃ eo.nuper,in fi.ubi dř,ꝙ excõ-
municatus minori excommunica-
tione debet reconciliari : ſed nos
intelligimus illam recõciliationem poſſe fieri ſine ſo-
lẽnitate,& ſine p̄ſentia perſonæ,ut ibi no. [cõicauerit]
hæc regula recipit exceptiones,q̃ in hoc uerſu ↄtinenẽ,
uer.utile,lex, humile, res ignorata,neceſſe.Vtile, quia
utilitas mea facit,ſi non ſim in culpa,ut nõ incidã,j̃ eo.
ſi uerè. item utilitas excõicati,cui cõico, ut corrigam.
11.q.3. cum excõicato, j̃ eo.iñ. Lex.nam quia eadem
lex eſt uiro & mulieri, mulier cõicans uiro excõicato
non incidit in excõicationem.11.q.3. qm̃ multos,j̃ eo.
inter alia. Humile,ſicut in filiis,ſeruis,uel ancillis,mã-
cipiis ruſticis,& ſeruientib.11.q.3.qm̃.j̃ eo.inter alia,
niſi eſſent auxiliatores, uel cõſiliatores in malo, ut eo.
c.& infra eo.nuper. ¶Ignorata,ſi ignorat excõmunica
tum eum,cui participat.11.q.3.qm̃ multos,niſi eſſet ſu
pina ignorantia.11.q.3.ꝙ & hi.Neceſſe,quia qui in ne-
ceſsitate attractiua cõmunicat excõicato, non incidit:
ſecus,ſi in ↄditionali.11.q.3.qm̃ multos, infra e.inter.
ſ̃ quod met.cã,ſacris [purgauerit] .i.poſtquã in purga
tione defecit. ante enim uitari non debet: uel ſi nõ de-
fecit,tñ uitandus eſt propter infamiam,ſi differt p̄ſtare,
ſupra de apoſt.tuæ. [ad cautelam] ſupra de app.ad no-
ſtram, de conſecr.diſt.4. ſi nullam [eccleſiæ] generali
[purgauerit] contra.ſ̃ de ſeru.in or.fa.ex parte.

a ¶*In ſcientiis. Adde Cardin.in conſi.30. incip. Ad dubia ſingulariter, colum. 4. in fine.*

VEniens [poneret] hic ſacerdos magiſteriũ habebat
ſup hanc mulierem; & iõ excuſatur,ſ̃ e.c.j.nos di-
cimus idẽ,etiã ſi ſup cã non habeat magiſterium,ut ſit
ſpãle ↄ turbãtes diuina officia,ut hic,j̃ eo. cũ uolũtate.
Scđs caſus eſt.ſi habet magiſterium ſup aliquẽ, ſ̃ e.c.j.
Tertius eſt,ſi clerici iocoſa leuitate ſe inuicẽ percuſſe-
runt,ſ̃ e.c.j. & dicũt qdã ſecus, ſi laicus iocoſa leuitate
clericum pcuſſerit : qa nõ eſt licitus ludus clericorũ cũ
laicis.2.q.7.laicos. Quartus, ſi inueniaẽ clericus cum
uxore,mře,filia,uel ſorore,ſ̃ e.ſi uerò. Quintus,ſi eũ ĩ-
cõtinẽti repcutiat,uel ſi ſua defendat,ſ̃ e.c.ſi uerò,ſ̃ de
ap.ſig. Sextus,ſi ignorauit eũ clericũ,ſ̃ e.ſi uerò. Septi
mus,ſi poſt admonitionẽ inueniaẽ portãs arma,j̃ e.i au
dientia. Octauus,ſi p̄ſa.aliquos clericos, quos habet ĩ
familia, uel ẽt antiquior cõſanguineus iuniores ↄſan-
guineos cã correctionis pcutiat,j̃ eo.cum uoluntate.

PEruenit [modicam] hoc c. loquitur de ſpãli gra-
tia;& hoc innuit dictio hic poſita, committendum.

SIgnificauit [excõmunicatis] ſic, ſupra de offi.uica.
Romana, & ibi de hoc, cum excommunicati eſſent
cum ſuis participibus.11.queſt.3.excellentiſsimus:
uel dic, ꝙ hic loquitur de participantibus in crimine,
infra eo.nuper.

Tua

TVa nos[incendiarij] hoc.c.intelligunt qdam gñaliter de oībus incendiarijs. alij de incendiariis eccleſiarū.ī.e.conqueſti.alij dicunt incendiarios non eſſe excōicatos ipſo iure,ſed ex quo denūciati ſunt, nō poſſunt abſolui niſi per Papam.

AD eminentiam[legati] de hoc not.ſ. de offi. leg. c.ꝙ tranſſa.

ANobis fuit[furtū] ſecus,ſi dixiſſet,qcunq; in diœ. meaq;qa tunc rōne delicti potuit ī extraneos ſniam ferre.C.ubi de cri.agi oportet.l.j.& auſ.qua in ꝓuin. & tunc ſi ſubditus ſuus fecerit furtum extra diœc.non ligatur.ſecus,ſi ferat ſniam ſm uerba decr.in determinate:qa tunc ubicunq; ſubditus ſuus furetur, ligaſ. poſſet tñ dici non male:quia aliud eſt legem facere,quæ ēt ligat non ſubditos.ꝟ.diſt.quæ ꝯ, dummō talis ſit lex, qualem iura præcipiunt,diſt.4.erit,unde ſi aliquis archieps faceret legem, ꝙ quicunque archieps ferret crucem in ꝓuincia ſua,eſſet excōicatus,lex nō ualeret: quia nō eſt generalis,&quia non cōprehendit ſubditos,quia nullus archieps habet ſubditos archiepos,ſed extraneos tñ, ꝯ quos non licet facere legem,licet aſs legem in ſubditis factam ſeruare teneantur.ſi aūt Patriarcha eſſet,qui haberet archiepos ſuffraganeos,ille hanc legem poſſet bñ facere:quia in ſubditis. Item aliud eſt ſententiam ferre,quæ fertur cā cognita,ꝙ quilibet pōt rōne delicti iā commiſſi in diœceſi, ut in auſ. qua in prouin. ſed rōne cōmittendi delicti ferre non pōt,puta excōico te de aliena iuriſdictione,ſi hoc egeris:uel ēt ſi dicat,excōico oēs qui hoc egerunt [auctoritas].i. niſi ex ſpeciali auctoritate ſuperioris ſibi conceſſum ſit,ꝙ etiam non ſui ſubditi aſtringantur eius ſententia.

COnqueſti ſunt[ſacrilegos] nō intelligo de oībus ſacrilegis,ſed de effractorib.& incendiariis eccleſiarum,ar.11.q.3. canonica.17.q.4.omnes eccleſiæ.

PErpendimus[occiſus] ꝓriū uī,ꝙ ſ.proxi.dixit,ſ. qđ fuit patibulo ſuſpenſus. ſed rñdeo, qa diuerſimode narrabaſ factū;quidā tñ dicebant, ꝙ ſuſpenſus fuit; alij ꝙ in bello interfectus.& his rñdit[cogantur]quia.n.clericalem abiecerat habitū,& arma portabat.hoc licuit.ſ. de priui.ex parte tua,& no.ſ.de apo.c.j.

VNiuerſitatis [abbas]epō aūt non licet ex cā ꝓpriis manibus aliquem uerberare.86.diſt.non liceat. C. de epi.audi.neque propriis.

IN audientia[commoniti]maxime.idem.n.eſt,ſi nō admoneantur.ſ.e.perpendimus.ſ.de priui.ex parte tua, & no.ſ.de apo.c.j.

QVod de his[ī mortis]No.periculū mortis hic aliud dici,q̃ ꝙ ē ꝑ infirmitatē,v.g.ſi ſit in periculo ꝓpinquo,puta morti,ſi timeat hoſtē,uel perdonē,uel crudelitatem hoīs potentis,aut odium ſpeciale alicuius,ſi nauigaturus ſit, uel loca inſidioſa tranſiturus ſit.ff.de dona. cā mor.l.3.& 4.[uel paupertate].ſ.eo.ea nos, ꝯ ſed hoc nomen,tanta,ſoluit ꝯ.[infirmitate]no. non ſolū infirmitatē,ex qua imminet mortis periculū,ſed & illam, per quam ire ad ſe.apo.impeditur,excuſare.

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegiū unde dicatur,et quibus modis cōmittatur ſacrilegiū.*
2 *Neceſſe eſt interuenire abſolutionem ex tot cauſis, ex quot præceſſit excommunicatio.*
3 *De crimine ſacrilegij licet agere ciuiliter.*

CVm pro cauſa.ſ.denunciationis quia hic.G. denunciabat archi. peccare ex eo, ꝙ ſe ingerebat cōioni hominū:uel ēt ſuꝑ hoc officiū iudicis implorabat.ſed archi.rñdebat dicens ſe abſolutum, & ſuꝑ hoc lřas oñdebat.ſed.G.replicabat,ꝙ cum eſſet excōicatus ex duabus cāis & lřæ tñ de una facerent mentionē, ꝙ non debebat reputari abſolutus pro utraq;[uiolationem] non ꝙ eſſet excōicatus ipſo iure pro uiolatione
1 clauſtri:ſed ꝓ hoc fuit in eū lata ſnia [†uiolationem] ſacrilegium dr,quaſi ſacri lædium;& committitur qñque ſacrilegium rōne rei, puta cum res ſacro uſui deputata uſurpatur. Circa hoc membrum diſtinguitur.qñq; autē committitur auferendo ſacrum de non ſacro,&c.17. q. 4.quiſquis.large ēt dr committere ſacrilegium tráſgreſſor iuriſpublici,ꝙ conſiſtit in ſacris,&c.di. j.ius pub. Itē qui articulos fidei,ꝓcepta,uel prohibitiones Dei negligēdo,uel neſciendo uel uiolat,uel offendit.Itē q diſputat in iudicio principis,uel iudicat,niſi manifeſte ꝯſtaret illud eſſe ꝯ deū.itē qui publica officia committit Iudeis itē qui rem datā eccřiæ accipit,uel retinet ꝯ eius uoluntatē.17.q.4.§.ꝙ aūt,& c.ueniens,conſtitutū.12.q.2.nulli.itē eſt ſacrilegium rōne perſonæ,cū pſona eccřiaſtica lædiſ.17.q.3.ſi quis ſua.pœna aūt ſacrilegij ſm legē, cū quis iniuriatur clerico, eſt.C. de epiſ. ſi quis in hoc. in aliis arbitrio iudicis.ff.ad l.Iul.pe.l.j.§.j.& l.ſacrilegiū. ſm canones eſt, ut.17.q.4.ſi quis ſua.& ſi fiat ſacrilegiū in rebus,eſt excōmunicatus minori excōmunicatione.& pœna etiam pecuniaria imponitur.17.q.4.ſi quis vi,ſiqs inuen. ſi qs de. item eſt ſacrilegium ratione loci, ut hic ubi eſt pœna arbitraria[duplicem] id eſt ob iniectionē manuum ipſo iure, & uiolatione clauſtri ab epo latam
2 [†excōicatum] quia dicit,ꝙ anq̃ excōicatus ſatiſfaciet, apparet eū per talem abſolutionē non eſſe liberatum. ſ.de of.or.ex pte ex tot.n.cauſis neceſſe eſt interuenire abſolutionem, ex quot præceſſit excommunicatio, ar. 2.q.3.§.notandum.uer.de pluribus,de pœ. diſt.5.§.j. ff. de no. oper.nun.de pupillo.§.ſi ex pluribus. non.n. ualet,ꝙ per obreptionem obtinet.ff.de fideiuſ.l.j.ff.de na. reſt.l.ij ſupra de re iud.cum olim.in ꝯrium uī,ꝙ non ſolum falſa cā,ſed ēt nulla liberat.ſ. de conuer. coniu. ex parte,inſti.ex qui cau.ma.§ ſemel.ff.de ma.uin.iuſta. §. j.& l.ſi pater.§.j.ff de dolo,ſi ſeruus.ff de pig.act.ſi rem. §.omnes.¶Solu. dixerunt quidam nullū poſſe pluribus excōmunicationibus ligari; & ſm eos,ſp tenet abſolutio.alij dicunt,ꝙ quis poteſt pluries excōicari;& hi diſtinguunt:quia ſi indeterminate eſt abſolutus nulla cauſa expreſſa, tenet abſolutio.ſi uerō ſit cauſa expreſſa ab illa tñ excōicatione abſolutus erit.ff. de except. pluribus.C.de procura.maritum.Alij diſtinguunt an ſcienter,uel ignoranter omiſerit exprimere, ſupra de reſcri. ſuper literis. alij indiſtincte dicunt ſemper tenere abſolutionem; ſed eſt cogendus ad ſatiſfactionem, tanquā eſſet excōmunicatus.nos autem diſtinguimus,an ſit una ſnia tñ, ligatus,licet ex pluribus cauſis ita, ꝙ ex nulla per ſe ligare intelligeret,tunc tenet abſolutio, niſi talis ſit cā qua expreſſa abſolutionem non obtinuiſſet ſ. de offi.or.ex parte, quamuis illa decr.qdam intelligāt, ꝙ ſit abſolutus,ſed in pœnam mendacij,& pro mādatis recipiendis mittiſ ad Papā.ſi uero ſit pluribus excōicationibus ligatus non erit abſolutus;niſi ab oībus abſoluaſ, & ita loquitur hic,& ī.e.officij.Idē & dicimus,ſi una excōicatione ſit ligatus,ſed ex pluribus cauſis: ſed iudex expſſit,ꝙ ex qualibet earum eſt excōicatus:uel alias eū ſic intellexiſſe apparet.[ſuæ] no. ꝙ licet agere de crimine ſacrilegij ciuiliter ſicut de aliis criminibus ad ſuū intereſſe. Item licet augeatur iniuria propter ſacrilegium,non tñ introducitur actio iniuriarum nec ex legibus, nec ex canonibus, qui induxerunt accuſationem
de

de crimine ſacrilegii.imò omnes canones & leges, quæ loquuntur de ſacrilegiis,ſemper pœnas corporales,uel ſpūales infligunt,uel pecuniarias,& illæ fiſco applicanſ 17.q.4.c.quiſquis,& c.ſeq.ſ.de pœ.præsbyteri, ff. ad l. Iul.pec.l.iiij.§.j.& l.ſacrilegii,& hic.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid epiſcopus poſſit ſuſpendere clericos, & uide in numero 2.*
3 *An ſit neceſſaria monitio in interdicto,& ſuſpenſione.*

ANobis [recipienda] ad hanc quæſtionem nō reſpondit.ſed tu rñde,ꝙ poſt,quam fuerit abſolutus poſt mortem eccleſia pro eo orabit, & ꝓ eo recipietur eleemoſyna,ſed ante non [interdum] ī.e. inquiſitioni [relaxatur] i.abſoluitur per ſententiam ab
1 excōicatione,uel peccato. ¶ † abſolutionis] ſed nunquid baptizabitur,ſi unus illud quæſiuit? rñ. non & eſt rō diuerſitatis: quia ꝑ baptiſmum tñ character infigitur animæ,quæ ſeparata eſt a corpore, quæ habuit baptiſmum flaminis.ſ.de bap.debitum.ſed in abſolutione ab excōicatione nullus character infigitur animæ: imò, ſicut dr,poteſt eſſe,qđ non erat excōicatus quo ad deū, nec animam,ſed tñ quo ad eccleſiam,& tñ corpus [ligaſſe] i.ligatos,uel abſolutos denunciaſſe [legatur] 34. q.2.ſane | ab ea] quare non,ſicut in articulo, mortis, non abſoluuntur a ſimplici ſacerdote,ſ.eo. non dubiū? rñ.quia iam poſt mortem nō eſt periculū in mora, qđ
2 eſſet,ſi uiueret infirmus [† indulgemus] dicunt quidā hic, ꝙ id,qđ dr,nō eſt ſeruandū in hæreticis, q tempore mortis recōciliari petunt, ſed preueniunt morte,ar. pro eis 26.q.6.his,qui pro tpe,in fi.ſed nos credimus,ſ. quia in eis apparuerunt ſigna pœnitentiæ,ꝙ abſolui debent,& reconciliari,ut.26.q.6.qui recedunt,& c. ſe. de conſe.diſt.4 ægrotantes,& c.præalle.non ꝯdicit:qa ſuis c.non reſpexit proxime propoſitum,ſed principium. c. ubi dr,ꝙ ſi aliqui ēt in mortis periculo cōſtituti uelint confiteri,ꝙ recipienda eſt eorum confeſſio. ſed tunc eſt differentia inter hæreticos,& alios,quia ēt tunc hæretici non reconciliabuntur ſine ſolennitate,quæ eſt. 1.q. 7.quot.& c.ſaluberrimo, & c.conuenientibus. ſed ſi ad eam neceſſitatē ueniat,qđ confiteri non ualeat, præceſſerint tñ ſigna pœnitētiæ,tunc ēt ſine præmiſſa ſolennitate reconciliabitur ēt hæreticus.lex.n. quæ aliud ſtatueret,inhumana eſſet [fiat] nunquid corpus extumulabitur [ad ſatiſfaciendum] de eo,pro quo erat excōicatus;& ſic excommunicatio reputatur pro lit. conte. ut teneantur hæredes ſatiſfacere; & ſic intelligitur. ſupra de rap.in literis,uel dic,ut no.ibi[pſalmo]ad hoc ſupra e.c.cum deſideres,gl.ij.& gl.j.in eccleſiam introductus, & optime facit ad materiam, quod ibi continetur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio continens factum negatiuum non tranſit ad hæredem promiſſoris,niſi de ipſo fiat mentio,& in nu.5.*
2 *Actio inepte prepoſita in interdicto ſpoliatorio an uitiat libellum.*
3 *Condemnatio ſuper intereſſe uidetur poſſe eſſe incerta.*
4 *Valet argumentum per deductionem ad abſurdum.*
6 *An ſtipulatio facta affirmatiue tranſeat ad hæredes ſtipulatoris.*

1 NVper à nobis [† in cuſtodia] nō uī uis eſſe, ſiue clauſus ſit,in carcere,ſiue ligatus funibus,ſiue cuſtodibus uallatus,ne ire poſſit,quò uelit oēs eñi iſti in cuſtodia ſunt: quia cuſtodiuntur, ne quò uelint,abire poſſint.& hoc bene eſt uiolentia in pſonā: qm hæc ideo fiunt,ut ſic in cuſtodia detineatur. ſed qñ non fit,ut in cuſtodia detineatur,ſed ut fiat alias iniuria alicui clerico,puta quia potētes ſunt inimici alicuius clerici,& obſident eum in aliquo clauſtro, uel caſtro,uel ēt claudunt eum in domo,non ut eum ibi cuſtodiant,ſed ut ibi inferant uerecundiam,nō credimus eū in cuſtodiat,uel carcere retineri: quia hoc non intendunt,nec uiolentiam in perſonā eius faciunt, nec in his rebus, quas corpore ſuo tenet, uel quæ ſibi inhærent
2 ¶Euadere]ff.ex quib.cau.ma.ſuccurritur [† uiolētia] uiolentia aūt eſt,ſi quis teneat clericum ꝑ ueſtes,uel ēt per frenū equi,cui inſidet clericus:quia ſic uis ſibi infertur,ne abire poſſit,quo uelit. ſi eñ quis uiolēter auferret rem a clerico,excōicatus eſt.& uī hoc uerum, ēt ſi ille,qui auferret,haberet dñium equi, uel ueſtium ablatarum. Idē,ſi haberet poſſeſſionem,ſi forte cōmodaſſet,qa tunc nō liceret ei rem auferre,niſi completo uſu ad quem commodata eſt ſ.cōmo.c.1.ſed uī,ꝙ ſi occideret equum ſub clerico,uel deturparet ueſtes,uel laniaret in dorſo clerici,ēt in iniuriam eius,ꝙ nō ſit excōicatus,quia nulla uiolentia eſt,ſed iniuria tñ: quia non dr iniuria manu fieri,niſi pulſetur,uel uerberetur.ff.de iniur.l.Cor.in prin.dicitur ēt large pulſari,ſi ꝑ frenū,uel ueſtes detineatur.ſed non dr pulſari,ſi equus eius occiditur,uel ueſtes lanientur,& in excōicationem non incidit,niſi qui manus iniecit uiolentas.17.q.4.ſiquis ſu. & pœnæ ſunt moliendæ,de pœ.diſt.1.pœnæ.aliis aūt uidetur,ꝙ ſi hæc iniuria fiat clericis,ꝙ eſt excōicatus in ꝑſonam n.fieri uidet iniuria,quæ ſit in ueſtibus, quibus induiſ,uel in equo,quem equitat,uel quem manibus tenet.Secus aūt,ſi nō teneret ueſtes,uel equum,ſed iuxta eum eſſent,quia tunc non ſit uiolentia perſonæ. ſed in prædictis caſibus non ſit uiolentia in pſonam eius, uel iniuria,qđ ſufficit ī.e.contingat.ſecus autē, ſi furto auferret corrigiam,qua cinctus eſſet,uel ueſtem,qua eſſet indutus:quia nulla eſt uiolentia pſonæ,quæ non ſentit, & in talibus uoluntas,& intentio eſt multum attendenda,ar.ff.de fur.uerum.ff.ad l.Cor.de ſic.licet dicant aliqui,ꝙ nec ſemper uoluntas,uel intentio eſt attendenda,ſed ipſum factum,ut apparet in eo, qui non cā iniuriandi,ſed cā lucrandi res aufert clerico,ꝙ dicimus, ergo non incidit in canonem,qui metu compellit quemq̃ clericum ſibi dare aliquid,uel qui metu cogit aliquem exire de domo,uel fundo,quem poſſidet,& poſtea cum fundum capit.ad hoc eñ,ut incidat in canonem,oportet ꝙ in perſonam iniiciat manus uiolentas, uel etiam in res,quæ ſunt circa perſonam,uel quas tenet,qa tunc ſemper dr uis fieri perſonæ,ut in c.ſi quis ſuadente.ſed in aliis proxime præmiſſis caſibus non fit uis in perſona,nec in rebus,quæ perſonę adhærent,uel quas perſona tenet.Item dicimus, ꝙ non incidit quis in canonem in caſibus,ubi licet ſua ēt auctoritate rē inuadere, uel uim ui repellere,ut ſ.de loc.propter ſ.de præca.c.ſi.ſupra de reſti.ſpo.olim ſupra e. c. iij. [conſilium] ēt ſi alias facturus erat id,pro quo eſt excommunicatus.nam ſi in aliis præſtaret ſibi fauorem,non eſſet excommunicatus maiori excōicatione [† orando] nullo modo de
3 bemus orare,ubi excōicatus orat,quia uidemus ſibi cōmunicare,cum eundem Deum ſimul pro populo Chriſtiano rogemus.unde ēt ſi ſit excōmunicatus ex eccleſiam,& audiat miſſam,ſtatim ſacerdos debet ceſſare, & alii orantes recedere,niſi forte incœpiſſet communionem miſſæ,quia tunc debet ibidem perficere miſſam:
quia

ꝗuia non capit diuiſionem.6.q.1.nihil.& ēt tunc ſchola
ris,qui eum iuuat,cū eo remanere pōt. ſed ſi incœpiſſet
ueſperas,poſſet alibi finirę.Item ſi in eccleſia eſſet ex-
cōicatus non cā orandi,ſed pro alio ſuo negocio,nō ui-
deo,quare in eadem eccleſia orare non poſſet:quia ſibi
non cōico in oratione:qa non orat. alii ↄ[comedendo]
idem eſt & de omnibus aliis.nam neque ueniendo, ne-
que conſedendo in aliquo conſilio ſibi cōicare debet;
& hoc expreſſum eſt.11.q.3.excōicatos, ut ſequitur, &
4 aliis prohibitis † & no.quia nō dicor cōmunicare excōi
cato.licet ego & ipſe ſimus in aliqua domo,ego ꝓ meis
negociis,& excōicatus pro ſuis. ſed ſi ego & excōicatus
ſimul iremus ad Papam,ut pro eodem rogaremus, hic
bn̄ inciderem in excōicationem. ſed ſi ego & excōica-
tus habitaremus unā ſolam camerā cōem,bene licet mi
hi cum excōicato uiuere,& eſſe in eadem camera,& ia-
cere,& comedere,ſed non in eadem menſa,uel in eodē
lecto:quia hoc nō pōt eſſe ſine uolūtaria cōione: ſed in
alio caſu ſuo iure utatur.j.e.ſi uere.ſed uī, ꝙ in eadem
domo nō debeat eſſe ſecum.24.q.1.c omnibus,& c. om
nis qui.ſed rn̄.ꝙ illud fuit de ſuperabundanti iuſtitia,
præterea aliud eſt dimittere delitias ꝑꝑ præſentiā ex-
cōicati,qđ eſt bonum; & ſic loquitur.c.oīs qui; & aliud
dimitere ius ſuum, qđ non eſt bonum [talis] ēt ſi ſit de
aliena diœce.& eſt caſus ſpālis,ubi quis pōt ligari ſen-
tentia non ſui iudicis,& abſolui.ſed contra s̄. de pœ. &
re.qđ autem s̄.e.a nobis.ſed non directe.Dic hunc liga-
ri ſnīa excōicationis non hominis, ſed potius canonis:
ſed nō pōt abſolui,niſi ab excōicatore ꝑꝑ iniuriam,quę
fit eius ſententiæ, & ſic non ſunt ↄ̄ria, quia ſententia nō
debet tenere niſi illos,de quibus & inter quos eſt actum
C.res inter alios act.l.j.s̄.de fi.inſtru.inter dile.ff.de ex
rei iud.l.cum quæritur.¶ Item non ob.ꝙ ſententia non
dēt augeri ex poſtfacto.ff.de dam.infe. damni.§. ſi is. ff.
de iudi. non pōt,ubi dr̄,ꝙ in his, quæ poſt ſnīam acci-
dunt.no.in o.eſt.[cōicet]directe.ſecus,ſi indirecte.nam
ſiquis excōicatus eſt:quia alii guerrā facit ſiue eccleſiæ
ſiue clerico,& iterum inſurgit alius contra eundem, ue
re hic auxiliabitur excōicato in crimine: quia melius
guerram poterit facere;tn̄ non eſt excōicatus,ſi hoc nō
5 intendat.¶†Specialiter] no.ep̄m poſſe diſpenſare in om
nibus,quæ non ſunt ei prohibita.s̄. de ſpon. cum apud.
6 16.q.1.ſunt nonnulli.s̄.de temp.or.dile.[† ſpāliter] &
hoc uerū eſt tam in maiori excōicatione,quā in mino-
ri,ꝙ abſolui pōt ab ep̄o,uel ſacerdote proprio,niſi con
ditor ſibi abſolutionē retinuit, niſi in quinque caſibus,
in quibus inuenimus a ſe.apo.retentū primus eſt in in-
iectione manus in religioſam ꝑſonam. 18.q.4.ſi qs ſua.
ſecūdus eſt in fractione eccleſiæ,s̄.eo.conqueſti tertius
eſt in eo,qui falſat literas ſe.apoſt.s̄.de cri.fal.ad falſa
riorum quartus in eo,qui cōicat excōicato in crimine
ut hic quintus incendiarij, ut no.ſupra e.tua [uerū] re
dit ad primum caſum.ſ.qn̄ cōicat criminoſo in crimine
[difficile] .ſ.ut ſi aliquis de caſibus,quos no.ſupra e. c.
1.primò tn̄ eſt ſemper ep̄s requirendus, ꝙ ſi nō poterit
haberi, ſufficit ſimplex ſacerdos, de hoc not. ſupra e.
c.j. [ſecundum] ſ.ſi excōicato cōicat, ſed non in crimi-
7 ne [† recōciliari] cum pſalmo pœnitentiali, uel per au
ctoritatem epi,uel ſacerdotis, qui dabit ſibi licentiam
utendi ſacris eccleſiæ, non aūt dēt induci in eccleſiam,
cum non ſit cx̄.& per hoc apparet dr̄ia inter excōmuni
catum minori excōicatione, & quemlibet criminoſum,
quia licet ambo ante,quam pœniteāt,ſuſpenſi ſint quo
ad ſe a perceptione ſacrorum.1.q.1.ſacerdotes, tamen
criminoſi ſine ulla ſolenni reconciliatione reſtituun-
tur ſacris eccleſiæ per ſolam pœnitentiam:ſed excōica-
ti minori excōicatione non reſtituuntur ſacramentis ſi-
ne ſolenni reconciliatione,ut hic.¶Idem ēt in pœniten-
tibus ſolenniter.26.q.6.c.fin.& ſupra de offi. arch.c. ij.
& 3.nec credimus hanc reconciliationē diſpenſationē
dici [a ſuo] non ab alieno.non.n.cuilibet licet eum ab
ſoluere,ſed tm̄ ſuperiori,uel alii eius auctoritate.ſupra
de pœ.quod quidam,& ca.omnis.

QVod in dubiis [multos.11.q.3.qm̄ multos. [inno
dandi]per ſententiam [cōicant]perſonæ exceptæ
ꝑ canonē:hoc non placet:qa in hoc credimus,ꝙ ꝑſonæ
exceptę cōicare debēt.ergo hoc c.loquiī de aliis ꝑſonis
non exceptis,quæ ēt hoc caſu,ſ.qn̄ ſententia lata eſt,ut
ſit excōicatus cum ſuis particibus,ipſo iure incidunt in
canonem [excōi] 11.q.3.excellentiſſimus [participib.]
ſed ſi idem excōicator participat, uel fauet, nunquid in
cidat in excōicationem?rn̄.ſic,quia a ſe ligatus non eſt,
ſed a canone ſupra c.prox.ſed quid ſi excōicaſſet aliquē
cum omnibus,qui dediſſent ei auxilium ad illud facien
dum,& hic excōicator fuit de illis auxiliatoribus,nun
quid erit excōicatus? rn̄.non: quia hic non pōt dici, ꝙ
ſit excōicatus a iure, ſed a ſe tm̄; quod eſſe non poteſt,
quia nemo ſe pōt abſoluere,& condemnare,ſed ſupior
tm̄.21.d.ſt.inferior.unde dicimus,ꝙ in primo caſu,ſ.qn̄
communicat excōicato a ſe,ꝙ ſuperior abſoluet ſupra
e.nuper [& ipſi] qui excipiuntur per canonem,non pla-
cet,ſed alii [& ipſi] ſi ſunt de iuriſdictione excommuni
catoris ſupra eo.a nobis ſupra de pœ.& re quod autem.
licet em̄ ſententia excōicationis latæ a canone omnes
teneantur,ut s̄.e.nuper:ſnīa tamen hominis nō tenētur
[incurrunt]ipſo iure.

INter alia[agente] in ꝑſonis contentis.11.q. iij. qm̄
multos,& in omnibus aliis,ubi eadem eſt rō,ut no.ſu
pra de do.ueritatis.[ſolutæ] pater,& mater,dn̄s, & pa-
tronus,hac occaſione.ſ.quia obnoxietati ſunt ſubiecti,
non tenentur cōicare filio,liberto,ſeruo, imò præaliis
eos uitare tenenī,& peccant,& in excōicationem inci-
dunt.ſi eis cōicant,cum a ſua cohabitatione eos repelle
re debeant.47.di.§.neceſſe.27.q.1.de filia:ſed alia rōne
poſſunt eis cōicare,ſ.ut ab eis debitum recipiant ſiue in
alimentis,ſiue in aliis.j.e.ſi uere.[ſolutæ] inter quos re
puto ruſticos & ſeruientes;& ita ſublata eſt contrarie-
tas.c.ſi uere.15.q.6,nos ſanctorum,iuratos 11.q.3.excō
municatos quoſque. uel dic,ꝙ illa capitula habent lo-
cum ſententia excommunicationis lata uſque ad ſati fa
ctionem [ſolutæ] excommunicati tamen petere nō poſ-
ſunt,ſed peccant,niſi faciant [neceſſitatis]magna. Item
ſupple,uel utilitatis,de qua loquitur. 11.q.3.quod præ
deceſſor.j.e. ſi uerè.Inno.

CVm illorum [factum] & ita nō eſt probabilis igno-
rantia in facto ſuo, ff.pro ſuo l.ult.in fin. & idcirco
non poteſt diſpenſare ep̄s.ſed ſi ignoraret excommuni-
cationis ſnīam in ſe latam,non fit irregularis celebran-
do ſupra de cle.ex.mi.apoſtolicæ [ordinibus]& benefi-
ciis ſupra de cleri.ex.mi poſtulaſtis [reliquis] ſi per fa-
cti,uel iuris ignorantia ſint ordinati [abbatis] idem in-
telligo de quolibet priore,uel prælato regulari,ar. ſu-
pra eo.monachi. ubi loquuntur de regularibus,qui ha-
bent priores non abbates. in non regularibus ſecus ſu-
pra e.porro. Item ſecus in templariis & hoſpitalariis,
quia magiſtros laicos habent,ſed per priorem,quia de-
bet eſſe ſacerdos, abſoluuntur.j.e.canonica [prælatis]
i.abbatibus, ad quorum monaſteria tranſierunt. & eſt
no.ꝙ tenet monachatus excommunicati. ſed melius fa
cit,qui ſcit,& non recipit;nec in probatione abſoluere
poteſt

pōt [talibus].ſ.excōicatis an̄ monachatū,& ſi clericos ꝑ
cuſſerunt qn̄q; alias in canonē inciderunt latæ ſnīæ [ef-
fuſionē].i.mortē nā licet ſanguis de naſo exierit,nihil-
ominus abſoluere poterit.uel idem intelligimus ſi os ca
pitis fregerit,dummō mors ſecuta non fuerit,uel mem-
brorum mutilatio.uel pōt dici,ꝙ oīs grauis læſio intel
ligitur,& hæc diſcretio iudici committitur,& hoc plus
placet [percuſſerit] poſt monachatū [facti] de ignorāti
bus factum uī,ꝙ ēt ſi non peccent,tn̄ non reciperent or-
dinis executionē: quia nō eſt ſuſceptibilis talis executio
nis.nec ēt ignoranter recipiēdo fit irregularis.s̄.de clę.
ex.mi.apl̄icæ.[iuris] no. mitius agi cū ignorantibus ius
poſitiuū.C.de in ius uo. l.ij.ſecus de ignorātib. ius natu
rale.s̄.de diuor.gaudemus[abbates] no.abbates diſpen
ſare in ordinibus.s̄.de eo,ꝗ fur.or.ſuc.c.ij. & intelligūt
quidam eum poſſe diſpenſare, ſiue irregularitatē incur
rat an̄ ingreſſum monaſterij,ſiue poſt, alij tn̄ dicunt &
melius,ꝙ tm̄ de his loquitur,qui an̄ monachatum irre-
gularitatem incurrerant. [diſcretus] quia ↄ̄ diſcretum
facile ꝑ̄ſumitur.C.qui & aduer.quos.l.j.ff.de proba cum
de indebito. & indiſcretus dicitur pati iniuriam, ſed nō
facere.15.q.1.illud.ff de ſic.infans.

DE monialibus. [per ep̄m]ēt ſi monaſteriū ſit exēptū
[ep̄m] hæc.n muliebri ſexui nō ↄueniunt.s̄. de pę.
& remiſ.noua[ep̄m]& ſi monaſteria ſint in diuerſis diœ
ce.per ambos abſoluantur,arg.s̄.c.proxi.

S V M M A R I V M.

1 *Quādo liceat inire cōtractus cum excommunicatis, & in nu.2.*
3 *Percutiens clericum excommunicatum an incidat in canonem.*

SI uere. [permittimus] hæc ꝑmiſſio eſt iuris.
1 †[cōuenerit] hinc colligitur,ꝙ ad utilitatem
ſuā licet ↄ̄ctus cum excōicatis inire. quidā tn̄
hoc intelligūt,qn̄ iam erat conducta nauis,ſed
nondū terminatū,ad quē portū deberet applicare,& ar
rhæ datæ inde ſequanī. de excōicato uī, ꝙ nullus ↄ̄ctus
cum eo initus ualet: qa ſit ↄ̄ apl̄m, ꝗ dici, nō miſceami-
ni fornicariis,i. excōicatis noīatim ꝑꝑ fornicationē. &
idem eſt in quolibet crīe.2.q.1.multi.ſi.n. excōicatis nō
debemus cōmiſceri,nec ipſi nobis nec in cibo,nec in lo-
quela,nec alio mō.11.q.3.cum excōicato,& c.placuit s̄.
de cle.excō.illud.ergo nec ↄ̄here.ſed prohibiti ſunt ho
mines ab apl̄o auctoritate dn̄i.ergo & ↄ̄ctus cum eis ini
ti nō ualent:qa ↄ̄ctus initi ↄ̄ mandatum legis,uel princi
pis nō ualent.x.di.uides.C.de le.non dubiū.multo ergo
minus ualebunt initi ↄ̄ mandatū apl̄i,imò Dei. 11.q. 3.
qui reſiſtit.ſed ↄ̄.s̄.de excep.cum inter,& c.exce. & c. ſi.
s̄.de iudi.intelleximus.s̄.de re iu.ad ꝓbandum.11.q.3.
Iuli.qm̄ multos.j.e.inter alia.ſol.oīa,ꝗ agunt excōicati
2 in iudicio, & extra ualent † circa tꝑalia.ipſi.n. quæ ſunt
ſua,tenēt,ēt ſpūalia & quo ad ius,licet quoad fructus ei
ſubtrahantur:ſed ea ꝗrere de nouo,ſ.ſpūalia non pn̄t. s̄.
de exce.c.ſi.s̄.de ap.paſtoralis, in ſi.& in c.Iul.& ca. qm̄
multos.s̄.de æta.& quali.cū bonæ.s̄.de ↄſue.cū dile.p̄ce
ptū apl̄i nō ob.ne commiſceamini for.&c.quia licet ꝓ-
hibuerit ↄ̄here cū excōicatis, non tn̄ prohibuit ſeruari
ↄ̄ctum,& maxime tꝑe,quo poterit ſeruari ſine peccato,
ſ.poſt ꝗ fuerit abſolutus.non.n.eſt naturalis pœna ↄ̄hen
tium ↄ̄ legem, uel ↄ̄ mandatum principis,ꝙ irritetur ↄ̄-
ctus.imò eſt ↄ̄ ius,ꝙ dicit,pacta ſeruabo.naturalis āt pę-
na eſt,ꝙ eis tm̄ inobedientib.imponaī pęna ſiue pecunia
ria,ſiue corporalis,prout legi, uel iudici melius uidebi
3 tur,ubi non eſt certa pęna ſtatuta.¶†Item uī, ꝙ qui per
cutit clericum excōicatum,incidit in canonē;qa hoc pri
uilegium ↄceſſum eſt in fauorem ordinis,& non ꝑſona-
rum.j.e.ti.ↄtingit.& iſte,licet ſit excōicatus, tn̄ retinet
ordinem.ſed ↄ̄,auth.de priui.do.§.2.ſo. ibi loquitur de
hæreticis,de quibus ſatis credimus.ꝙ qui eos uerberat,
nō incidit ī canonē. Itē dū toleranī in aliqua dignitate,
& ſunt occulti,non nominatim excōicati,ſatis uī, ꝙ poſ
ſint excōicare,bn̄ficia conferre lr̄as impetrare;quia hoc
ipſa dignitas facere uī, & non perſona excōicata. 8.q.4.
nonne.facta.n.horum tuetur p̄tor,ut no.s̄.de ele. nihil.
nec ob.23.q.1.c.2.& 3.ubi dr̄,ꝙ excōicatus non pōt ex-
cōicare:quia ibi loquitur de nominatim excōicato etiā
non tolerato.& uī,ꝙ ſi non excōicatus petat aliquid ex
aliquo cōtractu ab excōmunicato,ꝙ non excōicatus co
getur dare excōicato omne id, ad ꝙ tenetur ex eo ↄ̄-
ctu.s̄. de except. cum inter dilect. [ſæpe] ꝑꝑ dubium.4.
diſt.ad eius, & c.baptizari [coarctari] de facto imò dici
mus, ꝙ de iure poſſunt coarctari ad reddendum debitū ſi
bi ſolutū[exigi].s̄.de iudi.intelleximus.s̄.de exce. cū in
ter,in iure.11.q.3. quoniam mul.anteceſſor ꝙ præ.ſu-
pra eo.inter.

S V M M A R I V M.

1 *Laicus iudex,qui tenet aliquem in carcere,qui ſe clericum dicit an debeat ſuper hoc,quòd ſit clericus,probationes recipere.*
2 *Crimen ſacrilegij eſt detinere clericum.*
3 *Epiſcopi dicuntur habere merum imperium ſuper clericos.*
4 *Poteſt quilibet clericus capere clericum ſeruientem ſibi.*

VT famæ. [arcta] non ſolum in clauſtro [laici] s̄
eo.uniuerſitatis,ↄ̄. ſed ibi loquitur de corrigibi
1 libus,hic de incorrigibilib. [† capere] ſi laicus
iudex tenet aliquem in carcere,qui dicat ſe clericū, nō
debet ipſe laicus recipere probationes clerici, ſuꝑ hoc
ꝙ ſit clericus: imò mandauit ordinario ſuo,uel melius
ordinario capientis,& accuſabit eum de ſacrilegio, qui
de hoc cognoſcat, cū hæc cā ſit ſpūalis.s̄.de iudi.decerni
mus.s̄.qui fi.ſint legi.trāſmiſſam,lator,& interim iudex
laicus ſuperſedebit accuſationi,& pœnæ illius, qui dicit
ſe clericum.s̄.de ord.cog.tuam.ſed tn̄ a carcere ſuo ꝑꝑ
hoc non relaxabit eum:qa hoc iudicio pendente,ſ.an ſit
clericus,uel non,nihil immutandum eſt,ut.s̄.de app.ſi-
gni. & pōt hic ꝓponere non ſolum clericus, ſed ēt ſuus
ꝑlatus ēt clerico nolente, & ſe laicum confitente:qa eſt
2 iniuria eccl̄iæ.j.c.prox.2.q.1. in primis,in prin.¶† Item
poteſt ep̄s,maxime ſi eſt ordinarius capientis,procede-
re,in modum inquiſitionis ↄ̄ detinentem,ꝙ crimen ſacri
legii eſt detinere clericum.17.q.4.quiſquis, & c. ſi quis
deinceps,& capitulo ſequen. & hoc eſt uerum,ſi eſt fa-
ma, quod ſit clericus,ſed non eſt notorium: quia ſi eſ-
ſet notorium, tunc poſſet eum requirere,& excommu-
nicare, & non alias præcedente inquiſitione. Imò plus
uī,ꝙ ſi clericus conueniatur etiam ſuper ciuili cā corā
iudice ſeculari, ſiue inuitus,ſiue uoluntarius, ꝙ præla-
tus ſuus pōt ēt eo inuito abſtrahere a iudicio ſeculari.s̄.
de fo.compe.ſi dile.11.q.1. inolita, placuit, de perſona
fratris.& etiam pōt iudicem punire de ſacrilegio,argu.
s̄.de fo.compe.c.j.illud ſatis uī,ꝙ ſi prælatus ageret pro
recuperatione clerici ſui,quem laicus uelut laicum ſuū
poſſidet, uel ex officio iudicis, uel rei uindic. de iure
calu. uel præiudiciali, de quo not. ſupra de maiorit.
& obedient.inter,quod tunc agere debet coram iudice
rei,argum.C.ubi ca.ſta.l.2. [prælatorum] ſcilicet epi-
ſcoporum,qui quaſi merum imperium habēt,& aliorū,
qui

qui ordinariā ptãtem ſuper hos habent uel aliam corre
ctionem, ſicut abbas in monachos.nam alij prælati non
habent ptãtem ꝑ ſe capiendi,nec alij demandandi, quã
uis dici poſſet,ꝙ ſi timeretur de fuga,poſſent dare licẽ
tiam capiendi:quia quamuis non poſſint iudicare de cri
minibus.tñ poſſet in carcere detineri,quouſque præſen
tetur ſuperiori iudici; ſicut dr̃ in defenſore, auꝺen, de
defen.ciui.§.nos igitur,&§.interim,ar.ff.de his,q̃ ĩfrau.
cre.ait prætor.§.ſi uẽditorem.ſatis uř,ꝙ quilibet iudex
eccleſiaſticus ſiue ordinarius , ſiue delegatus clericum
coram ſe exequentem mandata ſua ex iuſta cã põt cape
re & detinere,arg.C.de ſpor.iudicibus,auc.ut li.iu.§.&
hoc quoque iubemus.minores aũt ꝓlati, qui iuriſdictio
nem non hñt,forte & ẽt ſubditi,& ſocij pñt capere ſo-
cium,uel ſubditũ ſuũ , quem hñt ſuſpectum,& præſenta
re iudici,in auc.ut iu.ſine quo.ſuf.§.neceſſitatem,ar.C.
4 de decur.gñali.¶†Item quilibet clericus poſſet capere
clericũ ſeruientẽ ſibi modico tꝑe,ſi hẽret eum ꝓbabi-
liter ſuſpectum,ar.ff.de pœ.recipiendum.§.furta.laicis
aũt ſiue ſint iudices,ſiue aliã ptãtem habeant ſuper cle
ricos non licet clericos capere:quia nec tacite,nec expſ
ſe pñt clericali priuilegio renunciare.j.e.cõtingit.s̃. de
fo.compe.ſi dilig.& hoc idẽ dicimus,ẽt ſi laici delegati
ſint a ꝓlatis eccľiaſt. s̃.eo.uniuerſitatis. Itẽ dicũt quidã
ꝙ ſi inueniãtur in peccato, ꝙ pñt,ar.ff.q̃ in frau.cre.ait
ꝓtor.§.ſi debi.in malis factis.n. non priuilegiatur digni
tas.C.ubi ſena.l.j,alij dicunt ꝯrium [extendat] nam ſi
ultra ſe extendere,tenerẽtur.s̃.de reſt ſpo.olim.ff.ad l.
Aquil.ſi ex plagiis.§.tabernarius.

SVMMARIVM.

1 *Actio iniur. competit eccleſiæ,unde eſt clericus,qui uerberatus fuit,& unde in nu.2.*

CОntingit[iniurioſa]ꝯ, quia iniuria non fit uolẽ
ti.33.q.5.noluit.C.de tranſa.cum dona.ſed dic
iniurioſam quoad eccľiã.cuius iniuriã remitte
re non põt.23.q.4.ſi is ui, ſicut nec filius põt remittere
iniuriã quantum ad patrem.ff.de iniur.l.j §. uſq; adeò.
ſi.ff.de pac.iur.§.ult.63.diſt.Salonita.imò nec eps̃ ſolus
1 põt remittere,cũ ſit procurator,12.q.1.c.ult.P†Iniurio
ſa] licet non rñdeat qõni huic : tñ colligitur ſo. quia ſi
manũ iniurioſam infert,incidit in canonem.17.q.1.ſiqs
ſua.ex eo,ꝙ hic dr̃,dicũt quidã ꝙ ſi iniuria fit alicui cle
rico & maxime in uerberando,ꝙ eccľ ę , uñ eſt clericus
cõpetit actio iniuriarum, ar.s̃.de pœ.c. .17.q. 4.ſi quis
2 deinceps,& c.ſeq.2.q.1.in primis,in prin.¶Item dicunt
ꝙ eccleſiæ competit actio iniuriarũ,ſi clericus trahitur
ad ſeculare forũ.s̃.de fo.compe.ſi diligen.alij dicunt, &
magis uř iuri ꝯcordare,ꝙ cũ clerici ſint liberæ perſonæ
non competit pro prædictis actio iniuriarum,ſed alias
uel publicis actionibus,uel auctoritate prędictorũ cano
num poſſunt accuſari.hoc autem eſt certum, ꝙ epiſco-
pus bene põt accuſare illum , qui ſuum clericum lædit,
uel detinet,uel alias iniuriã facit loco ſacro.C.de epi.
& cle.ſi quis in hoc,& s̃.de ap.dile.uř,tamen,ꝙ ſi aliquis
uerberat clericum in iniuriã eccleſiæ cuius clericus eſt,
ꝙ bene competit ipſi eccleſiæ actio iniuriarum.Imò,ꝙ
plus eſt , ẽt agit dñs pro iniuria facta mercenario , uel
alii, qui ſibi ſeruiuiſſet in exercitu aliorum ſeruitio in
iniuriam domini,argu.ad hæc;quia actio iniuriarum nõ
competit pro iniuria facta libero homini,qui mihi bo-
na fide ſeruiuit,niſi fiat in meam iniuriam.quia tunc be
ne competit.inſti.de iniur.ff.de iniur.item.§.pe. & ante
pe.Item plus uř,ꝙ ſi clericus adduceretur ab officiis, ẽt
ſi non fieret iniuria eccleſiæ;tamen bene competit actio
iniuriarum,& eodem modo ſi partes litigantes abſtra-
hantur de conſiſtorio alicuius,ar.ff.de iniu.apud.§ ſi qs
& §.committere,& §.ſeq.s̃.de pœn.dile.argu. etiam ad
hoc,quia per hoc diminuitur dignitas ipſius eccleſiæ,&
iudicis, & diminutio dignitatis adducit actionẽ iniuria
rum.ff.de iniur.l.2 §.j. tamen non dicimus , ꝙ ſi aliquis
uerberaret aliquam perſonam extraneam in meam in-
iuriam, ꝙ propter hoc haberem actionem iniuriarum:
quia hæc iniuria nõ lædit corpus meũ , nec dignitatem
meam,nec famã.ff.de iniur.l.j §.j & no. in actione iniu
riarũ,ꝙ licet ſolummõ proſequatur uindictã.ff.de iniu.
iniuriarũ actio,inſt.de ꝑ pe.acti.§.nõ oẽs,& §.pęnalis tñ
iudex ex officio ſuo ꝑcipiet amoueri iniuriã , ſi adhuc
durat,v.g. agiť iniuriarum pro iniuſta excõicatione,cer
te iudex non ſolum iudicabit in excõicatione, ſed ex of
ficio ſuo ꝑcipiet de facto,uel de iure abſolui excõicatũ,
ar.ff de iniur.item alias,ſed ſi unus §.ſed ſi prætor.imò
plus dicunt aliqui,ꝙ iudex in actione iniuriarum debet
hře rõnem damni,arg.C.de iniu. dominum. alii ꝯ intel
ligunt ꝑdictam.l.ꝙ rõ damni habetur non per actionẽ
iniuriarum,ſed per actionem.l.Aquil.ff.ad l.Aquil.ſed
& ſi quæcunque.§.iniuriam.

RElatum eſt.[niſi fecerint].ſ.hoc ꝙ ſequitur.ſic intel
ligitur.s̃.co.mulieres,in prin. [niſi fecerint] ponit
duos caſus,in quibus excõicati ſerui non ſunt ad ſe. ap.
mittendi [remoti] hinc uidetur, ꝙ ſit ſpecialis indulgẽ
tia,& aliud ſit de iure communi.

SAcris eſt.[bello] no.excõicatum poſſet pugnare in iu
ſto bello añ,q̃ abſoluatur.ſed certe tunc erat abſol-
uẽdus, ſi petiiſſet.nã quoſlibet in ꝑiculo mortis licet ab
ſoluere.s.e.ꝙ de his,ubi not.[ꝯſtitutionis].s̃.e.à nobis.

SIcut nobis.[aut alio] per t. ſtes.

SVMMARIVM.

1 *De iure non poteſt excommunicatus appellare.*
2 *Excommunicatus quouſque uitari debeat.*
3 *Non auditur is,pro quo eſt excommunicatus, ſi dicat prius cognoſcendum de ap.quàm abſoluatur.*
4 *Non debet ſuperior excommunicatum abſoluere , niſi legitima & uera cauſa appellationis probata.*

PEr tuas. [uř] Horum opi. mala eſt, niſi de illis
intelligant, q ꝑ archiepm abſolui non pñt, de
1 qbus manifeſtum eſt,ꝙ ſunt iuſte excõicati[†de
ferť].i.deferri nõ debeat de iure;puta qa excõicatus ap
pellare non põt de iure;& hoc eſt ꝙ ſequiť, excõicatus
ãt &c.& loquitur ſm opi.eorũ quorũ opinionẽ narrat.
non.n.eſt uerum:imò ẽt excõicatus appellat,s̃.de excep.
cum inter.ſed decepti fuerunt iſti ꝑ decre.s̃.de app. pa
ſto.q̃ non dicit,ꝙ non poſſit appellari quo ad hoc,ut il-
la appellatio negocium transferat ad ſuperiorem , ſed
ꝙ ſecum ferat executionem.[uocem] hic patet hanc de
cre.Alex.loqui,qñ per ap.poſt ſniam excõicationis in-
terpoſitã negociũ defertur ad ſuperiorem,ꝙ añ cogni-
tionem habeat ſuperior ſuper principali cã, qñ per ap.
uel ſimplicem querimoniam ad eum cauſa defertur.no.
s̃.de reſcri.ab excõicato [audiendi] ſuper principali cã
[remittendi] ſuper principali cauſa[in Sardicen.]11.q.
3.ſi eps̃ forte [abiectus].i.excommunicatus , & intelligi
tur poſt ap. uel tolerabili errore expreſſo [utrum] ex-
nunc interpretatur capitulum Sardi. [intolerabilem]
into-

intolerabilis error eſt , ſi mandauit aliquod peccatum.
item ſi mandaret ꝯ ius [eorum] i.appellationis permiſ
2 ſæ, uel intolerabilis erroris expreſſi. [† de ipſis] i. de
intolerabili errore, uel ꝙ poſt ap.lata ſit ſententia. de
hoc no.s̃.de ap.dilec.ſi aũt cõſtaret appellatum,ſed di-
ceretur iniuſte appellatum,nõ negaret in aliis audien-
tiam:ſed tamen cognoſcetur,ſi iuſta præceſſit ap.uel in-
iuſta: quia ſi iuſta preceſsit appellatio, pronunciabitur
excommunicatio nulla . ſi uerò iniuſta præceſſit appel-
latio,remittetur ad excõicatorẽ abſoluendus,& mãda-
ta recepturus.s̃.de of.dele. cum contingat.alii uerò di-
cunt,ꝙ quouſque cõſtat de iuſta appellatione,& iniuſta
excõicatione,ſemꝑ debet in aliis euitari,& no.s̃. de ap.
dilect.nos dicimus,ꝙ ſemper eſt uitandus quouſque cõ
ſtet uel nullam ſñiam,uel abſoluať ad cautelam, ut hic.
hodie hæc correcta ſunt.j.e.ſolet. [conſtiterit] proſe-
quendo appellationem poſt q̃ appellator dr̃ excõica-
tus imo plus dicimus,ꝙ ẽt ſi non ꝓſequatur appellatio
nẽ,ſed in modum replicationis proponat appellationẽ
legitimam,audiendus eſt.v.g.peto a te cẽtum. tu exci-
pis excõicatum aliqua excõicatione. ego replico illam
excõicationem præceſsiſſe legitimam appellationẽ,ſum
audiendus.nam,ſi ita eſt,conſtat excõicationem non te
nere,& me poſſe agere;& ſic admittendus ſum ad agen
dum,ar ff.de inoſ.teſta l.ꝯ uere.§.ſi quis filius.ff. ex qui
cau.ma.nec non.§ ult.& põt hanc replicationem legiti
mæ appellationis non ſolum intra annũ, ſed quãdiu uo
luerit opponere.alii tñ dicunt ꝯrium , & forte melius.
de hoc no.s̃.de ap.ſæpe,niſi forte proſecutus fuiſſet ap
pellationem. qa tunc ſemꝑ & ꝑpetuo de appellatione
præcedente excipere, & replicare poſſet [in alis] iudi
ciis:ſecus in negociis ex̃ iudicia.s̃.de ap.dile.j.e.ſolent,
in fi. [conſueuerit] non.n.auditur is, ꝓ quo eſt excõica
tus,ſi dicat prius cognoſcẽdum de ap.quam abſoluatur
de hoc no.j.e.ſolet.ſed quid dices,dr̃ appellationẽ non
tenere:qa manifeſtum erat crimen.s̃. de ap. cum ſit Ro.
propoſuit,& dr̃ non præſtandam abſolutionẽ,niſi præ-
cedente emenda.j.de uer.ſig.ex parte,& c.ſeq.¶Ex ad-
uerſo dr̃,ex quo excõmunicatus eſt poſt ap.ꝙ abſoluen
dus eſt ad cautelam,quantum nobis uř,ubi dr̃ non tene
re appellationẽ,nec excõicationem ꝑꝑ manifeſtam of-
fenſam promulgatam,nõ abſolueť ad cautelam: ſed de
facili.i.intra octo dies.j.e.ſolet.ille,qui excipit de ma-
nifeſta offenſa,eam probet.alioquin,ſi longius interual
lum,qđ arbitrio iudicis dicimus relinquendum , petat
ad ꝓbandum,ſi uoluerit ſufficientem cautionem præ-
ſtare de ſatisfaciendo,prout ius requirit,ipſum abſol-
uet,ar.eius quod dr̃.infra c.ſacro, ubi dr̃, ꝙ excõicatus
debet remitti ad excõicatorem , ſi ſine periculo moræ
fieri põt,quamuis ibi loquatur de eo,qui dicit ſe iniu-
ſte excõicatum . hic autem propoſita eſt quæſtio de eo,
qui poſt appellationem legitimam dr̃ excommunica-
tus.quia ipſe abſolutionem petere debet,quamuis non
credat ſe excõicari:quia in dubiis in tutiorem partẽ de
clinare debemus ſupra de ſpon.iuuenis.alii aliter dñt.
ſed nonne hæc conſuetudo eſt extendenda ad archiepi-
ſcopos,& alios iudices ad quos appellatur?argu. ꝙ ſic
12.diſt.per totum,de conſe.diſt.1.baſilicis. Alii dñt cõ
trarium in præcedenti caſu.tñ ſi uellet meo conſilio cre
dere,peteret abſolui ab excõicatione lata in ſe præmiſ
ſa proteſtatione,ꝙ per abſolutionem non fiat ſibi præ
iudicium in aliquo;puta ſi interim celebrauit;ꝙ ex ce-
lebratione non ſit irregularis,& per abſolutionis peti-
tionẽ non confiteatur ſentẽtiam tenere. & facta hac pro
teſtatione,ſiue ſuperior eum abſoluat,ſiue eum ad excõ
municatorem remittat,non fit ſibi præiudicium : quia
hæc proteſtatio ex probabili cauſa fit; unde prodeſt, ut
no.extra de cõſti.cum M.& de elec.Cumana.& ſm hoc
optime intelligitur,qđ hic dr̃:quia fit abſolutio ad cau
telam.ſic.n.bene cauetur utrique.nam illi,pro quo, uel
in cuius fauorem excõicatus eſt,nullum fit præiudicium
in iure ſuo,ſi proximus ſuus cõioni eccleſiæ reſtituitur.
eſt.n.excõicatio medicina excõicati,non ius alicuius 2.
q.1.multi.Et hinc eſt,ꝙ non auditur appellans,qui ap-
pellat,ne abſoluatur ille,qui pro eo excõmunicatus eſt
j.c.ſacro.cauetur ẽt excõicato , ne in dubio periculoſe
ſine abſolutione maneat. & põt dici hanc ipſam abſolu-
tionẽ debere fieri ad cautelam nõ ſolum,qñ dr̃ lata ſen
tentia excõicationis poſt appellationem, uel intolera-
bili errore expreſſo, ſed ẽt qñ ꝯtra aliquem , qui agit,
opponitur excõicatio ut repellatur ab agendo. nam ẽt
in hoc caſu,ſi petat abſolui ad cautelam cũ præmiſſa ꝓ
teſtatione,non uideo,quare ſibi non debeat dari, dum-
mõ ab ipſo,à quo petitur abſolo, uel eius auctoritate,
uel eius ſubdito dicatur excõicatio lata,ar.s̃.de cle.ex
com.mi.apoſtolicæ.j.e.c.uenerabilis.tñ ꝑ hoc non pro-
deſt ſibi,quin ſit irregularis,ſi ſcienter poſt excõicatio-
nem celebrauit.& hoc eſt de prouiſione,uel permiſſio-
ne plus,quã de iuris rigore.nũquam.n.ſine proteſtatio-
ne abſoluto fit præiudicium,ſi apparuerit ſententiã te-
nere. neque prodeſt, ſi apparuerit ſententiam tenere,
etiam ſi ſit iniuſta . ſi aũt iudex, uel aduerſarius petant
& confiteatur ſententiam tenere ante, quam abſoluať,
male faciunt,ex cõfeſſione.n. ſua modo nec debet ad-
uerſario aliquid accreſcere,nec ſibi deperire, arg. ff. ſi
ſer.uin.l.ſicut.§.quæritur:ſed & hoc idem dicendum uř
ẽt ſi non proteſtetur:ſed hoc ſecurius eſt ideſt in his,qui
dicunt ſe iniuſte excõicatos [utrum] exnunc incipit in-
terpretari decr. Alex.quæ loquitur,qñ aliquis non con
tendit ſe poſt ap. excõicatũ , uel intolerabilẽ errorem
expreſſum:ſed dicit ſe iniuſte excommunicatum,& ante
app.quod patet ex uerbis Alexan.ubi dicitur,quod ſi an
te ap. &c.per quod patet,ꝙ poſt ſententiam appellatum
fuit.ſi.n.non eſſet appellatum poſt ſentẽtiam,nõ de gřa.
ſed neceſsitate ad excõicatorẽ remittitur.s̃. de offi. or.
ad reprimen.niſi periculum eſſet in remittendo infra c.
ſacro.§.j.[abſoluere] præmiſſa tñ cognitione,ꝙ ex iuſta
cã ſit appellatum poſt excõicationem,& ꝙ uera ſit cau-
ſa appellationis:qa ſi appellatio nõ fuit legitima,& etiã
uera cã, non transfertur ad archiepm , & ſic non ualet
eum abſoluere,neque ualet abſolutio.alii tñ dixerunt,
ꝙ exquo coram archiepiſcopo eſt ꝓbatum, ꝙ ex cã le-
gitima eſt appellatum,ẽt ſi non conſtet de ueritate cau
ſæ.tñ quia de hoc cognitionem habet ſtatim abſoluet
eũ.alii dicunt,ꝙ a ſententia excõicationis tenet appella
tio ẽt ſine expreſsione cauſæ,ſicut a ſententia diffiniti-
ua ſed hoc non placet,qđ ſic probo. appellatio quo ad
excõicatorem nihil ualet : quia ſemper excõicatio ſecũ
trahit executionem s̃.de ap.paſto.ſed quo ad principa-
le negocium facit:quia ſi iuſta cã eſt ap. illud trahit ad
cognitionem ſuperioris:ſed ſi eſt iniuſta, tñ apud pri-
mum iudicem remanet iuriſdictio , qui ſolus abſoluet.
4 ¶†Item ſicut ſuperior non debet abſoluere excõicatũ
a ſubdito,qui ꝑ ſimplicem querimoniam accedit ad ſu-
periorem,ſed eũ dẽt remittere ad excõicatorem.j.e.ſa-
cro,& ſic & ſi appellauit,non dẽt abſolui a ſuperiore,ni
ſi prius conſtet de iuſtitia,alˢ de iuſta appellatione. s̃.
de of.or.ad reprimen.primum dictum magis placet,ſ.ꝙ
ſuperior non debet abſoluere excõicatum, niſi probata
legitima & uera cã appellationis , cum interim iuriſdõ
remaneat

remaneat apud iudicem, a quo eſt appellatum, & tenebit, qđ faciet, niſi obtuliſſet ſe coram eo probaturũ cauſam appellationis. ſ̃. de ap. interpoſita. in prin. ſed decr. Alex. cuius tenor hic inſeritur, vr̃ ꝯdicere, ubi dr̃, ꝙ in optione ſuperioris eſt, ad quem appellatum eſt, utrũ abſoluat ipſe, uel ad excõicatorem abſoluendum remittat qđ non põt intelligi, ꝙ habeat hanc optionẽ poſt, quam cognouit de appellatione: qa tunc ſi cognouiſſet, ꝙ poſt appellationẽ legitimam excõicaſſet, iniuſte faceret, ſi ad eum, qui iniuſte eum excõicauit, & qui puniendus eſt, eũ remitteret. item ſi cõſtaret, ꝙ appellatio eſſet iniuſta, & excõicatio iuſta, male faceret ſuperior, ſi eum abſolueret, ut hic in fine dr̃. Sed rñ. tenorem illius decre. habuiſſe olim locum, qñ licebat appellare ẽt ſine cã. ſ̃. de app. cum ſit Ro. quia tunc ſemper ꝑ oẽm appellationem deuoluebatur iuriſdõ ad ſuperiorem, nec erat neceſſe, ꝙ cognoſceret de cã appellationis an eſſet iuſta, necne: ſed de principali ſtatim cognoſcebat. & ideo bonũ erat tũc, ꝙ ſi appellatum erat, ꝙ poſſet abſoluere, & ẽt remittere ſed hodie, cum ad ſuperiorem nõ deuoluat̃ iuriſdõ, niſi probata uera & legitima cã appellationis, non habet locum, ꝙ poſſit abſoluere, uel remittere: ſed expectare debet, quouſque cognoſcatur de appellatione, an ſit iniuſta, uel iuſta [audiat] ſecus, ſi per querimoniam detuliſſet cauſam ad ſuperiorem, ut no. ſ̃. de reſcri. ab excommunicato [manifeſtum] & de hoc ꝯſtat epõ uel ꝑ teſtes uel per publicam famam. ſ̃. de ſpon. cum in tua: uel etiã ſi hoc nõ conſtet epõ, tñ uel alius hoc ſit probare paratus [non debet] ẽt ſi ſit appellatum; & ſ̃m hoc poteſt ſaluari opinio [abſoluere] ſicut è conuerſo, ſi cognoſceret, notum eſſe excommunicationem non tenere, poſſet denunciare ſuperior eam non ſoluendam ſ̃. de appella. ſolicitudinem.

SI aliquando [credatur] Repete, q̃ diximus. ſ̃. de priuil. cum olim, in fi.

OFficij. [ueritatem] hanc, ſ. ſe eſſe excõicatum ab illo, uel ex alia cã. ſ̃. e. cum pro cã [non prodeſt] ut reputet̃ abſolutus & reconciliatus eccleſiæ [abſolutionem] ſ. ꝙ introducatur in eccleſiam cum ſolẽnitate, quã habes. ſ̃. e. à nobis. §. pe. uel cõione hominum reſtituatur credimus tñ, ꝙ à ſententia ſua excõicationis abſoluet eum uerbo ꝓferendo ſentẽtiam abſolutionis. ſi queres: ad quid ualet hæc ſentẽtia excõicationis? Rñ. hẽt duos effectus, unum eijciendi ex̃ eccleſiam, & alterum confirmandi, ſiue retinendi ex̃ ſic & abſolutio habet unum effectum remittendi in eccleſia. & quantum ad hunc effectum nõ abſoluit̃, niſi ab omnibus abſoluat̃. hẽt & alium ſ. remouendi impedimentũ. ualet ergo quo ad ſcđm effectum: qa q̃to breuior erit funiculus, tanto facilius poterit liberari. ſ̃. de treu. c. 1. & quantum ad hunc ſ̃m effectum põt quis pluribus excõicationibus ligari. 3. q. 4. Engeltrudam. Alij dicunt nõ ſic faciendam abſolutionem ſed una abſolutione tolli omnes excõicationes, ſicut una acceptilatione tolli oẽs obligationes. C. de tran. tranſactio. ff. de accepti. pluribus. alii dicunt, ꝙ omnes excõicatores delegabunt uices ſuas uni, uel quilibet abſoluet ſolenniter, & ultra confirmabit præcedentia. ff. de ſer. ru. præ. per fundum de hoc not. ſupra eodem cum pro cauſa.

REſponſo [ciues] ſ. conſiliarii, uel alii, qui delinquerent; ar. ſ̃. de ſimo. ueniẽs, & ſ̃. de cle. excõ. mi. lator ciuitates enim nõ poterant excommunicari, uel uniuerſitas. infra eodem. Romana. §. uniuerſi xxiiij. q. iij. ſi habes. uel quod ſpeciales ciues erant excommunicati, ſed tota ciuitas interdicta [eccleſiam] no. excommunicatos poſſe ingredi eccleſiam, dummodo non audiant officium.

SVMMARIVM.

1 *Debet unuſquiſque potius omnia mala pati, quam contra conſcientiam peccatum operari mortale, & uide in nu. 2. & uide etiam nonnulla ad hunc propoſitum in nu. 3. & 4.*

INquiſitioni. [diſtinguẽdum] ſ̃m hãc diſtinctionẽ intelleximus. ſ̃. de reſt. ſpo. literas. ſ̃. de diuo.
1 quanto. ¶ † In primo] ſ. qñ ſine mortali peccato ei commiſceri non põt, puta qa eſt eius cõſanguinea. ſed ſi ſine peccato põt ei cõmiſceri, ipſa tñ priuata eſt iure petendi, ut quia cõmiſit adulterium, põt ei reddere debitum. nec credimus ei ꝑꝑ hoc fieri pręiudicium. quia ꝑꝑ hoc uideat̃ accuſationem adulterii renunciaſſe, cũ ſi aľr diceretur, eſſet lex, uel præceptum iudicis iniquum, qđ eum illaquearet. 27. q. 1. de uiduis, & ſ̃. de reſti. ſpo. literas. imò nec illam irregularitatem, de qua hr̃. 33. diſt. ſi cuius, incurrit. exigere aũt non debet. & hoc dicimus, ſi factum nõ ſit adeò notorium, ꝙ non ſit inficiationi locus, tũc. n. ſua auctoritate dimittere pt̃ ſ̃. de diuor. ſigni. ꝯdicit. ſ̃. de diuor. porrò. & eſt hoc ea rõne, qa ipſa adulterium cõmittẽdo ipſo iure priuata eſt ptãte petẽdi debitum. unde iſte reddere nõ tenetur. imò ſi reddat, cum non teneat̃, crederem ſibi fieri præiudicium, & irregularitatem incurrit. ſi tñ mandato iudicis inique præcipientis, uel ẽt iniuſte: quia forte ſibi non conſtat de adulterio, non credo, ꝙ fiat ſibi præiudicium, uel irregularitatem incurrat. quidam tñ dicunt, ꝙ irregularitatem in-
2 currit. ¶ † In primo] idem ur̃ dicendum in ſimili, v. g. aliquis uidit & cognouit indubitanter, ꝙ aliquis iniuſte & iniurioſe uerberauit clericum. nam iſte omnibus modis debet abſtinere ab eius cõicatione, ſaltẽ in priuato, ſi percuſſio fuit priuata; & in publico, ſi fuit publica, & prius debet ſuſtinere excõicationem, quã ei communicet, ſi aũt pro certo neſcit ꝑcuſſionem iniuſtam, ſed probabiliter & diſcrete hoc credit, tunc per ſe non cõicet ei ſed ad petitionẽ percuſſoris non uitet eum ẽt in priuato, licet poſſet rõ diuerſitatis aſſignari: quia cõio eſt uoluntaria, ſed redditio debiti eſt neceſſaria. ſi aũt iniuſtã ꝑcuſſionem credit ex leui & temeraria credulitate, tũc & per ſe & ꝑ alterius participationem ſecure cõicet ei. quidam tñ dñt, qu antuncũque publice quis clericum ꝑcutiat, nũquam tñ nec a uidentibus, qñ percutitur, nec ab aliis uitari debet. quia licet in ueritate ſit excõicatus nondum tñ eſt excõicatus nominatim, niſi per iudicis ſentẽtiã excõicetur. 2. q. 1. multi. ſed nobis ur̃, ꝙ aľr ẽt, quam ꝑ ſñiam põt eſſe notoria excõicatio alicuius, ſicut & fornicatio. ſ̃, de coha. cle. & mu. ueſtra, ubi no. & c. multi, loquitur qñ excõicatio non erat notoria, licet eſſet talis, ꝙ probari poterat; puta quia multis uidentibus facta erat iniuſta percuſſio. tunc enim ſatis credo, ꝙ non debet uitari, niſi primo condemnetur; & ſic loquit̃ c. multi. ſi autem aliquis fuit publice per ſñiam excommunicatus & denunciatus, & poſtea iſte excõicatus inueniatur in remotis partibus ab aliquo, qui fuit præſens, qñ fuit ſentiaľr excõicatus, debet eum uitare & in publico, & in priuato. ridiculum eñ eſſet dicere, ꝙ non deberet uitare excõicatum, niſi qñ paratas habet probationes. imo idem ur̃. ſ. quòd debet uitari ab eo, ẽt ſi omnes illi mortui ſunt, qui ſententiæ interfuerunt. nec eſt contra 6. q. 2. c. 2. & 3. quia loquuntur, qñ excommunicatio nunquam fuit notoria. hic autẽ locuti ſumus, qñ excõi-
catio

catio aliqñ fuit notoria uel ꝑ ſñiam, uel ꝑ euidentiam facti indubitatam. ſufficit. n. factum fuiſſe notorium aliqñ, & alicubi, etiam ſi ꝓbões defecerint. hic aũt fortè dici poſſet, ꝙ ſi abbas, uel alius p̃latus p̃ciperet monacho, uel ſubdito ſuo, ꝙ celebraret præſente illo, quem ipſe ſcit aliquo p̃dictorum modorum indubitanter excõicatum: ſed abbas & alij neſciũt, ꝙ celebrabit: ſed ꝓteſtetur ſaltem illi, quem nouit excõicatum, ꝙ non intẽdit orare, nec celebrare cum excõicato, ſed cum aliis: ſed ſi p̃ciperet ei, ꝙ cum eo ſolo celebraret, non debet obedire: quia peccatum eſt, ſ̃ qđ me. ſacris. ſed qd ſi iſte excõicatus dicit, ego fui abſolutus à p̃dicta excõicatione, ſed nõ habeo ad præſens inſtr̃m, uel teſtes? ur̃, ꝙ nõ ſit ei credendum, niſi habeat aliqua ar. ſuæ abſoľonis, ar. ſ̃ de cle. percuſſ. c. j. & ij. ſed ur̃, ꝙ ſi eius excõicatio nulli eſt p̃iudicialis, ꝙ poſſit ei cõmunicari, ſi alias eſt perſona bonæ uitæ, & maximè ſi hoc iurat, ar. ſ̃. de cle.
3 percuſſ. tuæ. [† mortale] ſed quid ſi mortale peccatum non p̃cipiat, ſed alias iniuſtũ, uidelicet ꝙ det alicui ſine cã libros ſuos, uel domũ, & ſi non dederit ſit excõicatus, nũquid dare tenet̃? rñ. nõ, ſed aget cũm ſuperiore, ut abſoluat̃, ĩ eo. ſacro. & ille, q ꝯſuluit ei, ꝙ non ſatiſfaciat, non incidit in canonem maioris excõmunicationis: quia non cõicat crimini: qa non eſt crimẽ, ſi nõ obedit: in minorem tñ excõmunicationem bene incidit: qa eam ſeruare debet, etiam ſi ſit iniuſta. 11. q. 3. c. j. ſed qd ſi Papa iniuſtum præcipiat, qui ſuperiorem non habet, cum quo agi poſſit? poteſt dici, ꝙ ſi de ſpiritualib. uel eccleſiaſticis perſonis aliquid p̃cipit etiam iniuſtum, illud ſeruandum eſt: quia nemini licet de eius factis iudicare. 40. diſt. ſi Papa. 19. q. 3. cũcta, & multis aliis c. niſi mandatum hæreſim ꝯtineret: quia tunc eſſet peccatũ: uel niſi ex pręcepto iniuſto uehemẽter p̃ſumeretur ſtatum eccľię[a] turbari, uel etiam fortè alia mala uentura eſſet: quia tũc peccat obediẽdo, cum debeat futura mala p̃-
4 cauere, non iuuare. ¶ † Item ſi p̃-
b cipiat laico,[b] q non eſt de iuriſdictione ſua nec rõne perſonæ, nec cãę, nec alia, non uideo, quare debeat obedire: ſed tñ excõicationem ſemper obſeruet: quia cũ in poteſtate ſua ſit eccleſia militans, & ad eius mãdatum debeãt ſacr̃a miniſtrari, nullus ꝯ eius mandatum debet ſe eis immiſcere.

a ¶ *Statum eccleſiæ.* Adde Pet. de Anc. *in conſil.* 16. & *in conſil.* 281. & *uide* Felt. *in c. ſi quando, ſupra de reſcrip. & in c. quæ in eccleſiarũ, col. xij. ſupra de conſti.*

b ¶ *Præcipiat laico.* Hoc *refert* Feli. *in c. j. ſupra de conſti. col. ix, uer. tertia declaratio & adde* Abb. *ĩ c. uenerabilem, colũ. ij. uer. iij. no. ſupra de elec. & in c. quæ in eccleſiarũ, col. pen. ſupra de conſti. &* Alex. *de* Imo. *in conſi. 3. col. j. in quinto uol.*

COntingit [ſi tertio] ſupra eo. in audiẽtia, ſupra de priui. ex parte. ꝯ. ſ̃ eo. perpendimus.

IN præſentia [obiicere] repete, quæ diximus, ſ̃ de excep. à nobis [obiicere] ſi denũciabant, hoc ſolum ſufficit ad repellẽdum eos à denũciatione, ꝙ non p̃ceſſit monitio, ſ̃ de accu. ſuꝑ his, ſi accuſabãt ſufficit ad repellẽdũ accuſatorẽ, ꝙ erat crioſus ex eo, ꝙ participauerat excõicato, ſ̃ de accu. c. pe. 2. q. 7. quærendum, accuſatio.

QVantę [obuiare] 83. diſt. §. j. 86. diſt. non ſatis, ibi, paſce. 23. q. 3. non inferẽda, & c. ult. ff. ad Syll. l. ij. §. cum aũt. ſed ꝯ, ſi licitum eſt accipere pecuniam ꝓ defenſione, ſ̃ qđ met. cã, metum, §. ſed licet, nec repetitur, ff. de don. pr̃, §. his, ergo nõ tenetur defendere: quia ſi teneretur, poſſet repeti pecunia, ff. de condi. ob tur. cau. l. ult. quidam dicunt quẽlibet teneri ad defenſionem clerici, ar. 90. diſt. præcipimus. 3. q. 1. nulli, & c. ſeq. nec obſtant ſupradicta, cũ officialis gratis teneat̃ ſuum officium impendere: & tñ ſi recipit, non repetit̃. 14. q. 5. non ſanè. item ꝓ eis eſt, quia defenſio clericorum ad ius publicum ſpectat. vnde oẽs tenentur. 1. diſt. ius publicum. alij dicunt tm̃ iudices, & eos, qui ſuꝑ ꝑcutientes clericos poteſtatem habent aliquã, teneri ad defendendum. 23. q. 4. fortè. ¶ Item dicerẽ de eis, quorum noĩe fit uerberatio: non crederem tñ talem incidere in canonem, ſi ex negligentia non prohibeat, cum neceſſarius ſit dolus ad hoc, ut quis incidat per hãc decret. ſiue ſuo nomine uerberaretur clericus, ſiue non, ſiue ſit in ſua poteſtate, ſiue non, ſemper cadit in canonem, dummodò dolo fecerit.

SVMMARIVM.

1 *Monitio quando ſit neceſſaria, uel non.*
2 *Priuatur ingreſſu eccleſiæ excommunicans aliquem iniuſtè.*
3 *Nota hic, & in nu. 4. 5. quoſdam caſus, in quibus hæc decretalis habet locum, uel etiam non habet.*
6 *An imminente periculo debeat ſemper abſolui excõmunicatus.*
7 *Non poteſt excommunicatus aliquam cauſam proſequi, niſi petat ſe abſolui.*
8 *In petitione abſolutionis non eſt neceſſarius libellus, nec lit. conteſtatio.*
9 *Intereſſe dicitur conſtare per iuſiurandum in litem.*
10 *Intereſſe, ſeu æſtimatio, ſeu precium, aliud eſt conuentum, aliud commune, aliud ſingulare.*
11 *Valet petitio, etiam ſi corpus rei, quæ non extat, petitur.*
12 *Cum petitur abſolutio tantum, non eſt neceſſe uocari excommunicatorem.*
13 *Excommunicato non ſtatim, cum abſolutus fuerit ab excommunicatore, debet ei ſtatim præcipere.*
14 *Queadmodũ ſñia excõicationis trahit ſecum excõicationem, nec impeditur per appellationem, ſic ſñia abſolutionis.*

1 SAcro [cõmpetenti] † monitio eſt neceſſaria etiam in notoriis, & in omnibus, niſi in futuris, ubi non eſt neceſſaria monitio: qa tp̃s monet. 5. q. 1. quidam [cõpetenti] monitio ſufficit, ubi factũ eſt notorium, uel ſñia lata: alioqn oportet ẽt cognoſci, an cã ſubſit. 2. q. 1. nemo [admonitione] 24. q. 3. de illicita. dicimus tñ, ꝙ non incurrit pœnã huius decr. ẽt ſi ſemel tm̃ moneat, licet ſit qñq; honeſtũ, ꝙ ita faciat, ar. ſ̃. ut lit. non cont. tuæ. 4. q. 5. c. 1. in fi. [præſentibus] . ſ. una cum monitore. ſ̃. de teſt. in omni.
2 † ingreſſu] per hoc intelligo eum priuatum ingreſſu eccleſiæ non ſolum, ut non liceat ſibi miniſtrare in eccleſia in ordine ſuo, ſed ẽt non licet ei in eccleſia intereſſe diuinis ſiue cum aliis pſallendo, ſiue non pſallendo, ſed tm̃ audiẽdo. imò plus ur̃, ꝙ ẽt ſi ibi ſit, non liceat orare; & ſi moreret̃, non deberet in eccleſia, ſiue in cœmeterio ſepeliri. non negamus tñ, qn ꝑ eccleſiã tranſire poſſit. extra eccleſiam autem põt diuina officia celebrare ẽt in officio ſuo, non obſtante tali interdicto. & hæc ſatis probantur ex propria uerborum ſignificatione [eccleſiæ] & eſt hoc uerũ, ſi procedit tanq̃ iudex: ſecus, ſi procederet tanq̃ pars ſuum exequẽs officium. ſ̃. de cenſi. c. uenerabilis, in gl. quia ſæpe, ultra medium [iuſta] ex cã [interdictum] ipſo iure [plectendum] aľs mulctandũ. & excõicatus abſoluet̃ à ſuꝑiori, ſi eſt certũ, ꝙ rõ p̃ceſſerit monitio, ar. 2. q. 1. nemo [caueat] excõicator [manifeſta] & corã ſe probata. 2. q. 1. nemo [requiſitus] ad hoc facit requiſitio, ꝙ imponit̃ ei pnĩa. ad intereſſe autem tenetur, etiam ſi non ſit requiſitus, ſed ꝑ impiu-

imprudentiam iudicauit,inſti.de ob.q̃ ex quaſi delic.in prin. [reuocare] ad hoc,ſ̃ de ꝓcu.querelam,gl.reuocando primã.[reuocare] vr̃, ꝙ non poſſit reuocare, cũ ipſe excõicator ſit priuatus ingreſſu eccleſiæ, ſ̃ eo.§.j. Rñ. ibi loquit̃ de ſñia iniuſta ex ordine, hic de ſñia iuſta ex cã. ſed & ſi eſſet priuatus ingreſſu eccleſiæ excõmunicator,ſicut in ſuperiori caſu, & tñ ſententiam abſolutionis ferret, ꝙ alius, non ipſe in eccleſiam introducet,ar.ſ̃ de cle.ex.mi. ſi celebrat. & etiam ſi ipſe idẽ introduceret in eccleſiam,licet peccaret, tñ abſol'o teneret. uel dic, bene introduceret in eccl'iam, licet ibi officium dicere non poſſit, ſ̃ eo.rñſo.ĩ eo.duobus. hoc non placet. [†Reuocare] hęc decr.nõ habet locum,qñ
3 aliqs iudex cum cauſæ cognitione tulit ſñiam ꝯ aliquẽ ſup aliqua re alij danda, & qa eam non dabat, & quia rei iud.non parebat, eum excõicauit. nam hic conſtat, ꝙ iſte excõicatus non eſt abſoluendus, niſi ſñiæ pareat, cum manifeſta ſit offenſa, de qua conſtat per ſñiam, à qua non eſt appellatum,ĩ de uerb.ſig.cum olim,& c.ex parte. poſſet tñ dici, ꝙ in prædicto caſu habet locum hæc decr.non quo ad illum artic. ꝙ poſſit abſolui, niſi pareat rei iudicatæ: ſed quo ad alium artic.ſ.ꝙ iudex eum condẽnet ad intereſſe,& alias prout uiderit expedire. Item iudex audiet nunc excõmunicatum poſt abſolutionem,ſi uelit agere ꝯ iudicem: qa malicioſè,uel per imprudentiam condẽnauit eum,inſti.de oblig.q̃ ex delic.in prin. nec obſt.ſibi exceptio rei iud.à qua nõ eſt appellatum:quia aliæ fuerũt perſonæ,inter quas modò agitur,ſ.iudex, & excõicatus, & aliæ fuerunt perſonæ,
4 inter quas primò actũ fuit. ¶†Item ad aliud modò agitur,qa ad intereſſe, & ad alias pœnas. ad aliud primò, ſ.ad rem, q̃ petebatur. Item hæc decr.põt habere locũ, ubi aliqs eum excõicauit non ꝓcedendo ordine iudiciario,nec eo ſeruato. & in hoc caſu, ſiue appellauerit excõicatus,ſiue non,tñ de excõmunicatore apud ſuperiorem põt deponere querimoniam; & tunc uř procedendum & ad abſolutionem excõicati, & ad condẽnationem excõicatoris ſm̃ tenorem huius decre. uocabitur tñ aduerſarius. & ſi tunc uellet dicere cum pro notoria cã excõicatum,audietur,ĩ co.ſolet. [† Remittat]
5 hoc intelligo,qñ non fuit appellatum. de hoc no.ſupra eo.ꝑ tuas,ſupra de offi.ord.ad reprimen. Item hic loquitur, cum dr̃ iniuſta excõicatio, ſed non probatur. ſi enim de ea ꝯſtaret, nõ remitteretur ad eũ.2.q.1.nemo. Item non decet,ꝙ ex eodem facto pœnam,& pmium cõ
6 ſequatur,ff.de neg.geſt.ſiue. [† Alioquin] hoc eſt nonum ius,ut ſi periculũ iminet,abſoluat̃.nobis uř,ꝙ ẽt ſi non immineat periculũ, dũmodò mora magna interceſſura ſit in abſolutione,ſi remittitur ad excõicatorẽ, ꝙ eum abſoluere põt ſuperior. quæ aũt dicatur mora, arbitrio iudicis cõmittitur, ar.ff.de uerb.ſig.inter. & ſi ſuperior dicit alias eſſe moram, ubi mora forte cenſeri non deberet,nihilominus abſolutio tenet: quia ex quo ſuperioris cognitioni cõmittitur,ꝙ ſuper hoc arbitretur & diffiniat, ſiue bene, ſiue male diffiniat,ſiue arbitretur, eius diffinitio firma erit, & abſolutio tenebit, cum hæc excõicatio,& abſolutio ab eccleſia ſint introductæ, & ipſe ſuper hoc habet iuriſdõnem [impendat] in cã aũt non ꝓcedet, cum non ſit ad eum appellatum, ſ̃ de reſcr.ab excõ. [Ad intereſſe] dãnum ſumptus,ſ.litis,& cętera cõſimilia. Idem dicunt quidam eũ teneri, ſi ꝑp hoc amiſit dignitatem,ſiue bñficium. eſt.n.intereſſe circa rem.12.q.2.ſi qs, de laicis.2.q.6. ſup ea,ff.de ac.emp.& uen.Iul.emp.in prin. [ad intereſſe] hic etiam punitur maiori excõmunicatione,uel magis cõmunione homini.24.q.3.de illicita.Item tenetur iniuriarum, 21.q.3. illud temerariũ. Item pœna ſacrilegij.24.q.3.
7 non in perpetuum. [†Ad intereſſe] ſi fuit petitum:alias enim non tenetur,ff.de ędil.edic. ędiles etiam. §.item ſciendum. Sed uidetur ꝯ,quia excõmunicatus non põt proſequi aliquã cauſam, niſi peteret ſe abſolui, ſupra de offi.deleg.cum cõtingat,ſupra eo.per tuas. ſolu.iſta intelligitur de aliis,q̃ non contingunt excõ.ſed expenſas, intereſſe, iniuriam bene petere põt, q̃ deſcendunt ex excõicatione,uel eius occaſione ueniunt,ut hic, argu.ſupra de app.ſolicitudinem. vel dic,& melius, quia hic,de quo agitur,prius abſolui debet,q̃ agat ſupra eo. ꝑ tuas. & uř dicendum, ꝙ qñ agitur ad pœnam imponendam excõmunicato,uel intereſſe,ꝙ libellus porrigendus ſit ei, q ſe opponit, & à quo pdicta petuntur, & cã exprimenda eſt in libello, cũ perſona ad ea obligata dicatur,ut no.ſupra de offi.ord.conquerẽte. & poterit conuẽtus excipere de ſpoliatione,ſicut in aliis petitio-
8 nibus poteſt opponi,ſupra de ordi.cog.cum dilec. ¶†Si uerò tm̃ abſolutio petatur,hic forte nõ erit neceſſarius libellus, nec lit conteſt. nec admittitur exceptio ſpoliationis. Primò propter generalem rõnem,quia cã mere ſpiritualis eſt. vnde non eſt in his rigor iuris ſeruãdus,qui in ſecularibus obſeruatur,ſupra de do.c.j.arg. 11.q.1.ſi quis, cum etiam potiſſimè ad hoc facit, quia ſi prædicta requirunt̃, periculum eſſet in mora, qđ ſolum ſufficit ad dandam abſolutionem, ut hic ſupra in ꝓxi.§. ſi.n.aliter diceremus,contingeret, ꝙ morã, quã uitandam præcipimus, in ſolẽniis iudiciorum induceremus. exceptio autem, ꝙ alia excõmunicatione ligatus ſit, ſemper cõpetit ꝯ petentem abſolutionem: quia ea ꝓbata abſolutio denegatur,ſupra eo.cum ꝑ cã, officij. ſed hanc exceptionem nullus habebit,niſi ille, pro quo excõmunicatus eſt,& cuius intereſt non abſolui.ille aũt, cuius non intereſt eum teneri illa excõmunicatione,nec abſolõnę aliquid conſecutus eſt, quare opponeret,uel quare audiretur,non uidemus: quia pro alio excipere non põt, ſicut nec agere, cum non ſit ꝓcurator eius, nec exceptionem manifeſtæ offenſæ opponere,niſi qui offenſus eſt. Alij tñ dicunt ſemper libellum porrigendum & lit.ꝯte.faciendam, qñ petitur abſol'o.
9 † Ad intereſſe] conſtabit aũt intereſſe per iuſiurandum in litem: quia de dolo excõmunicatoris agitur. & ideò rectè hoc iuſiurãdum in litem defert̃ ꝑ intereſſe, ff.de in lit.iur.l.ij. & l.uideamus,§.fin. & l.hac.§. ſed iudex. 2.q.1.in primis. quidam tñ dicunt iuſiurãdum in litem nõ deferri, niſi ubi ſuccedit in loco alterius rei, ĩ cuius exhibitione,uel reſtõne ſit malitia,uel ꝯtumacia,ut ſi non exhibeatur,uel reſtituat̃ res,q̃ mandata eſt reſtitui, ff.de in lit.iuran.l.ij. tamen leges uidentur expreſsè dicere, ꝙ etiam ſi nullum præceptum, uel ſententia pręceſſit,tñ defertur iuſiurãdum in litem,ff.de dolo,arbi. §.non tñ,ff.de in lit.iuran.in hac.§.ſi.ff.ne quis eum, q in ius uo.l.ſi.ff.re.amo. non enim.ſed & ſi non defertur iuſiurandum in litem, tñ aliud iuſm̃ defertur.2.q.1.in primis. Quia ſæpe in cauſis eccleſiaſticis petitur intereſſe, ideò de intereſſe dicamus. Intereſſe dicitur ęſtimatio in pecunia numerata, q̃ ſuccedit in locum cuiuſque rei,ſi non detur,ut debet. uel facti,ſi non fiat,ut debet, ff.de re iud. ſi quis ab alio. & licet hoc intereſſe qñq; appelletur pcium rei,uel ęſtimatio,ff.ad l.Fal.l.pcia,tñ in eo aliquid plus eſt, q̃ ſit ipſum uerum pcium rei: qa cõputat̃ in intereſſe id, qđ intereſt noſtra hr̃e rẽ, q̃ ꝓmiſſa eſt dari,uel hr̃e factũ,qđ promiſſum eſt,ff.de act. emp.& uẽd.l.j.in prin. & plerũq; plus eſt hoc intereſſe, quàm ſit

quàm ſit uerum precium rei, uel facti.Item dr̃ intereſſe ẽt æſtimatio dãni,qđ alicui contingit, & præter æſtimationem rei ſæpe contingit peti rem,& intereſſe; qđ oportet intelligi de alio intereſſe, q̃ de æſtimatione rei,cũ illa ꝑ ſe uenerit in petitione,qñ dixit ꝙ petebat
10 rem.¶†No.ꝙ intereſſe,ſiue æſtimatio, ſiue pciũ aliud eſt conuentũ, aliud cõe,aliud ſingulare.ff.de act.emp. l.j.in prin.& ꝙ conuentum eſt intereſſe, quale eſt,qñ dicit,ſi nõ fecero,qđ promiſi, dabo tibi pro intereſſe tm̃, uel ſimpliciter dabo tibi tm̃.ſemper debet preſtari,niſi dolus interueniat in ipſius conuentione, ut not.in ſum. Azo.C.de dolo, & de reſcin.uen.ad hoc aũt intereſſe nunquam condẽnabit̃ qs,niſi ſpãl'r petat̃. Cõe intereſſe eſt cõis æſtimatio dãni,qđ alicui contingit ex eo, ꝙ id,qđ dari ,uel fieri debebat,datũ, uel factũ nõ eſt uel ſuo loco,& tpe,uel aĩs,ut debet datum, uel factum nõ. eſt. In hoc cõi intereſſe computant̃ fructus rei debitæ, in qua ſit mora,& mercedes, & penſiones, & augmentum pp locum, uel tps, & conſiĩia.ff.ad l.Fal.precia.ff. ad l.Aquil.ſi ſeruum.ff.ſi cer.pe.uinum.ff.de act.emp. rõ.§.ſi.& l.ſi ſterilis.§.cum per.uſuræ ẽt computant̃ in hoc cõi intereſſe ſm̃ legem.ff.de peri.& cõ.rei uen.l.ſi. C.de uſur.l.j.ſm̃ canones cum uſuræ omnino ſint prohibitæ,nullo mõ computantur in intereſſe, cum nullus ex pecunia ſit fructus.88.diſt.eiiciens.Et ſic uidetur,ꝙ ubicũq; pecuniam dari eſt in obligatione, nullum intereſſe commune, uel ſingulare petetur,niſi ſit de illis caſibus,ubi debetur extra rem, uel circa rem ſed habetur æſtimatio lucri. & dr̃ hoc cõe intereſſe:quia æqualiter oĩum cõi rõne intereſſet in eodem ꝯctu,uel facto: ſingulari tñ rõne plus poſſet intereſſe.ff.ad l.Aquil.ſi ſeruum meum. hoc autem commune intereſſe ſemper inſolidum præſtandum eſt,ſiue agatur ex ꝯctu, ſiue ex delicto.ff.ad l.Fal.precia.ff.de aq.ſi ſeruum,niſi in uenditione , ubi uenit ſingulare intereſſe.ff.de act.emp.l.j. in prin.& intellige,ꝙ in prædictis æſtimatur commune intereſſe non in lucro,ſed in dãno. & obtinenti in cauſa reficitur communis æſtimatio dãni,quod contingit ex eo, ꝙ id,quod dari, uel fieri debeat. nullo mõ datum. uel factum eſt.ff.de dã.infe.Proculus, & ff.de act.emp. ſi ſterilis.§.cum per uendi.ff.de peri.& cõ.rei uin.l.ſi.& ad hoc intereſſe rõne dãni præcedentis lit.cont.nullus condẽnabitur,niſi ſpãliter petitum fuerit. quod ſic ꝓbo: quia ſi tantum petitur res,quæ dari,uel fieri debebat , uř uelle contentus eſſe eo quo ad præſentẽ petitionem,cum de præcedentibus lit.cont.quæ pariter cũ repetita debebantur, & peti poterant eadem rõne, cũ nullam mentionem faciat. æſtimatio communis, aut eius dãni,quod uenit poſt lit.contẽ.bene uenit in condẽnatione, etiam ſi non petatur.ff.de ædi.edic.ædiles.§.item ſciendum. nec eſt ꝯ.ff.ſi cer.pet.uinum, ubi innuitur,ꝙ ſi uinum petitum fuerit, tamen ſit condẽnatio ad æſtimationem eius dãni,quod præceſſit lit.cõte.quia ibi ſit æſtimatio dãni,ſm̃ ꝙ communiter ualebat, & id ſemper debet procedere lit.conteſt.quia ante diem non rectè agitur.ff.quando di.uſufru.ce.l.j.in fi. & no.ſ̃.de plus pet.ſol.ibi tantum non fuit petitum uinum,ſed uinum cum intereſſe ſuo; & ſic ſemper faciendum eſt:qa qñ petit̃ aliquid dari,uel fieri, ſemper debemus petere id dari,uel fieri cum ſuo intereſſe.Alioquin,ſi non ſic petitũ eſſet, ſi uinum tempore, quo ſolui debebat,ualeret.c. ſi poſtea cum petitur, ualet tantum.l.communi æſtimatione tm̃,in l.& non in c.ſiet cõdẽnatio. ſed ſi uinum eſt petitum cum ſuo intereſſe,cõdẽnabitur in c.tamen ẽt ſunt certi caſus , ubi habetur ratio ẽt lucri alicuius, licet non omnis,ſ.qđ communiter habere potuiſſet; puta ſi agitur arbitraria de eo, qđ certo loco promiſſum eſt:uel ſi agitur locati,uel ex ſtipulatione rẽ rat.hab.uel tutelæ , uel legis Aqui. uel ne quid in loco publico.ff.de eo,quod certo loco.l.ij. §.ſi.ff.locati,ſi in lege.§.colonus,& l.in quo, & l.ſi fundus, qui, in ſi. ff. rem ratam habe. ſi commiſſa.ff.ad l. Aquil.ſi ſeruum.C.de arb.tu.quicquid.¶Alij tñ dicũt ſemper in æſtimatione intereſſe haberi rationem lucri & dãni,qđ reuera ex cõi ratione iudex arbitrabitur cõtigiſſe;& ſic expreſsè uidetur dicere.C.de ſen.quæ pro eo , quod intereſt.l j.& etiam æquitati conſonat. hoc autem commune intereſſe,qđ eſt tm̃ circa rem, præſtatur,ſi res uendita non traditur,ſi uelit emptor.ſed ſi traditur uitioſa , tunc tenetur etiam ad intereſſe, qđ eſt ẽt extra rem ff.de act.emp.ſi ſterilis.§.cum per uendi. ¶Item idem intereſſe,quod eſt extra rem,præſtaretur, qñ ex maleficio agitur.ff.ad l.Aquil.proinde.ff.de fur. inficiando.§.j.ff.de cond.fur.l.iij.& idem in actione ad exhibendum.ff.ad exhiben.ſi optione,& l.ſed ſi. idem ĩ actione ex empto, ſi malit ſingulare, q̃ cõe.ff.de actio. emp.l.j.in prin. Singulare intereſſe eſt æſtimatio , quæ uenit ex ſpãli affectu,ſicut eſt in patre libero circa filiũ ſuum:uel quæ euenic ex ſpãli utilitate,ut eſt in lib.uiſitato.ff ad l.Fal.precia.ff.ad l.Aqui.ſi ſeruum. hoc aũt ſingulare intereſſe ſi ex ꝯctu certo debeatur, qui,ſ.contineat certam quantitatem, uel certã rem, uel incertã in indiuiduo,ſ.certam in ſpecie,ut ſi debet hominem, & l.dicit ſingulare intereſſe præſtandum,ſi non aliter ꝑſtari non debeat,niſi.l.dicat, præſtabit̃ uſq; ad duplum cõis intereſſe, & non ultra.C.de ſen.q̃ pro eo, qđ intereſt.l.j.§.ſancimus.ff.de leg.iij.quiſquis. nec ob.l.ff.de act.emp.& uen.l.ratio.§.ſi per uen.& l.Iul.inter eum. §.ſi uerò, & §.item qui rem: quia illæ leges non loquũtur de ſingulari intereſſe,ſed de communi circa rem, ut totum debeat præſtari.ſi uerò ex incerto ꝯctu debeatur intereſſe ſingulare,puta ex eo,quod eſt in faciendo uel non faciendo , omnino inſolidum præſtandum eſt, quantũcũq; ſit.C.de ſen.quæ pro eo,quod in l.j.§ ĩ aliis & uidet̃ ẽt.l.innuere, ꝙ in his caſibus ſemper debeatur ſingulare intereſſe. De pœna dic,ꝙ conuentionalis,q̃tũcũq; ſit,debet,inſti.de inuti.ſtip.§.alteri.legalis autẽ non debet excedere quadruplum , inſti.de act.§.oẽs. ſpãle tñ eſt in ſponſalibus.ff.de ſpon.mulie.ſic & aliud ſpãle eſt ibi.ff.de uerb.obl.Ticia.j.rñ.qui autem tractat cauſam,ubi petitur intereſſe,diligenter attendat, quid ſit in obligatione. quia ſi rem certam , uel ſpeciẽ dari eſt in obligatione,& extat,ſiue debeatur ex ꝯctu, ſiue ex maleficio, ſemper ipſa res petenda eſt.ff.de act. emp.ex empto.ff.de uerb.obl.ubi autem non apparet. §.fin.C.de hære.uel act.uendi.qui tibi.ff.de condi.fur. furem. ſi autem non extat,tunc tantum æſtimatio, uel intereſſe petendum eſt,ut in.ipſa.l.ff.de cond.fur.in rẽ. nec eſt contra.ff.de uerb.obl.ſi ſeruum.§.ſi.ff.de condi.fur.l.iij.ubi innuitur,ꝙ etiam ſi non extarent; tamẽ petendæ ſunt.ſol.ibi loquitur, quando actor ignorabat
11 illas res extare. ¶† Vel dic , ꝙ etiam ſi corpus rei, quæ non extat,petitur,bene ualet petitio,licet melius ſit æſtimationem petere,& hoc,ſi uis indubitate loqui, petas rem , uel intereſſe, & non adiicias in libello , cũ aliis dãnis. ſed & ſi corpus extet tempore libelli confecti,ipſum petitur. ſed ſi non extet tempore ſententiæ, uel in tali ſtatu ſit. ꝙ dari non poteſt, ſiet condẽnatio ad intereſſe,quod poſt lit.cont.contingit.ff.ad exhi.de eo.§.ſi poſt.ff.de euic.ſi ſeruus.§.ſi.ff.de do.arbi.§. non tamen.

tamen.C.de act.emp.ſi traditio. nec eſt ↄ̃.C.de fideic.
lib.l.fi.ubi redarguitur iudex, qui quãdo agitur ad le-
gatum, condẽnat ad intereſſe. ſed illud iõ eſt: quia id
legatum ſuum erat, unde non erat cogendus accipere
æſtimationem ſecus autem in re non ſua, ſed debita.
hoc fallit in ↄ̃ctibus innominatis, ubi non ſolum peti-
tur res debita,ſed ẽt intereſſe,ẽt ſi res extat.ff.de ꝑſcr.
l.naturalis,per to.Item ſi tp̃e ſnĩæ extat res petita.ſed
poſtea ante.q̃ eam tradat, pareat. uel alias impoſſibi-
lis ſit eius traditio, tñ intereſſe præſtare cogetur.ff.ſi
cer.pe.uinum & ſic uidetur loqui lex.C.de act.emp.ſi
traditio, ubi dicitur, quòd ſi præcaria poſſidentis res
non tradatur,ꝙ debet condẽnari ad intereſſe.precaria
autem reſtitutio nõ poteſt eſſe niſi poſt latã ſnĩam: imò
poſt ſnĩam habet aliquem terminum ad reſtituendum.
ff.de iudi.ſi de.ff.quod me.cau.Pedius.§.ꝙ ſi homo, &
no.s̃.de off.dele.querẽti. ſed ↄ̃.ff.de ac.emp.l.j.in prin.
ubi dr̃,ꝙ ſi res uendita non tradit̃,ad intereſſe agit̃. ſed
expone,i.condẽnatur,ac ſi actum eſſet. ſi autem factum
eſt in obligatione, ante moram agi non põt.ff.de uerb.
obl.ſi ita ſtipulatus eſſem. ſed poſtquam fuit in mora
promiſſio facti ſiue in totũ,ſiue in parte,ſ.qa trãſiit tp̃s
quo ædificari totũ potuit, ſiue partẽ,ſ.ꝙ tranſiit tp̃s,
quo pars potuit eſſe ædificata,tunc habet duplicem uiã
ſtipulator. primam, ut agat ad faciendũ,uel complẽdũ
opus.ff.de no.ope.nun.ſtipl̃o.§.ſiue.ff.de ꝑſcr.uer.ob
eã.C.de do.l.ij.uel agat ad intereſſe.ff.de re iu.ſi qs ab
ff.de uerb.obl.quoti.ff.rem ra.ha.l.ij.& l.ſi indebitum.
tñ ſi promiſſor uelit facere opus,liberat̃ ab intereſſe.ff.
de uer.obl.ſtipulationes.§.fi.& l.continuus.§.item qui
inſulam, niſi iam ſit lis cont.uel niſi multum intereſſet
ſtipulatoris,uel pœna eſſet adiecta.ff.de uerb.obl.ſi in-
ſulam.ff.ſi quis cau.& ſi poſt. ¶Item no.ꝙ ſi quis primo
petierit rem dari, uel opus fieri, & plus ſit intereſſe, q̃
conſecutus eſt per primam actionem, uel è conuerſo,
adhuc eadem,uel alia actione aget ad id,qđ reſiduum
eſt in altera ff.pro ſo. ſi quis pœnam.ff.de ui, & ui ar.
l.j.§.ſi fundum,niſi de his, quæ poſt lit.conte.obuenire
poſſunt.de illis.n.ulterius agi non poteſt.C.de fruc.&
lit.expen.terminato.Item cum.M.dicimus, ꝙ tantum
in re promiſſa mandabitur ſnĩa executioni, quãuis ꝓ-
miſſor paratus ſit ſoluere intereſſe.ff.de rei uin.q re-
ſtituere.ff.de uer.obl.ubi autem non apparet.§.fi.nam
dolus & fraus non debent ei prodeſſe.s̃.de reſc.ex teno
re. Azo tamen dicit contra,ut not.in ſum.de ac.emp.
12 †puniendum] & agetur ↄ̃ excommunicatorem condi.
ex hac decre.uel off.iud.& procedetur ordine iudicia-
rio.Si uerò peteret tantum abſolutionem, non eſt ne-
ceſſe uocari excommunicatorem,cum ſua non interſit.
2.q.6.hoc ẽt placuit,niſi ut inſtruat̃ iudex, à quo petit̃
abſol̃o.s̃.de acc.cum dilec. [probabili] puta qa credi-
dit citationem ꝑueniſſe ad citatum: uel eum non tene-
ri legitimo impedimẽto.4.q.5.c.1.ff.ſi qs cau.l.j [idẽ]
excommunicatus [laudabilis] al's n.præſumeretur ex
malicia feciſſe,ut no.s̃.e.cum illorum in fi.[exiſtat] ex-
communicator [excõmunicationis].i.quia iniuſtè mo
leſtauit excõicatorem dicendo, ꝙ iniuſtè eum excom-
municauerat [& ipſum].excõicatum [probabilis] pu-
ta,qa nõ credebat probatã cãm,qñ fuit excõicatus. nã
in ordine de facili non põt probabiliter errare. & eſt
hoc ar.bo.ꝙ ſi quis probabilem cãm litigandi habet,ꝙ
13 non condẽnat̃ in expenſis.ff.de le.ij.qui ſol.§.etiã † ſa-
tisfacere] no.ꝙ excõicato non ſtatim, cum fuerit abſo
lutus ab excõicatore, ſtatim debet ei præcipere: ſed pri
mò cognoſcet ſuperior, non ipſe excõicator, an iuſta
fuerit excommunicatio.s̃.de reſt.ſpol.literas, in fi.imò
ſi ei præcipiat ante,q̃ cognoſcatur, appellare poteſt.s̃.
de ap.qua fronte.nihil.n.ei ꝑcipi debet,ſi iniuſte excõi-
catus eſt: ſed ſi iuſtè,debet mandata recipere ab excõ-
municatore, & ſi alius cognouerit de iuſta excommu-
nicatione.s̃.de off.or.ad reprimen.ſed dices, nonne ui-
detur renunciare appellationi hoc ipſo,ꝙ petit abſolu
tionem ab eo.s̃.de ap.ſolici.de off.del.gratum? Rñ.nõ:
qa quantum ad excõicatorem nihil operat̃ app.ſiue.n.
ſit.ap.ſiue nõ,ſꝑ ſuperior cognoſcet de iniuſta excõmu
nicatione,ut hic. ſed ualet ad cãm principalem transfe
rendam ad ſuperiorem, ut not.s̃.de reſcr.ab excõicato
[recognoſcens] excõicator [reuocare] ſine cautione:
qa cum cautione reuocare debet,ẽt ubi dubium eſt,ut
ſtatim ſequit̃ [reuocare] mirant̃ aliqui,ꝙ iudex admit
titur ad reuocandum ſnĩam ↄ̃ id, qđ legitur.C.ſen.re-
ſcin.non poſſ.l.ij.2.qõ.6.hoc ẽt placuit? Rñ.hoc eſſe ex
rõne: qa iudex, q excõicat tm̃,põt abſoluere ab excõi-
catione,& nõ pars,cuius nõ intereſt, ꝙ ſit excõicatus:
ſecus in aliis ſnĩis,& interlocutoriis, qbus partes renun
ciare poſſunt,& ex quibus ius acquiritur parti, & actio
nam tunc ius & actionem parti quæſitum per interlocu
toriam iudex auferre non põt.s̃.de ele.cũ dilecti. hinc
eſt etiam,ꝙ pars non admittitur ad ↄ̃dicendum. ſed eſt
alia rõ,qa ꝑ ſnĩam excommunicationis nullum ius ac-
qritur alicui. fit.n.in fauorem excommunicati, ut eius
ſpũs ſal.&c. 2.q.1.multi. non eſt ergo in eius læſione
retorquenda.ff.de le.qđ fa.ff.de ex.rei iud.l.euidenter.
in aliis ſententiis ſecus.ff.de re iud.nullus.§.ult.C.de
re.cre.actori.uel dic idem in aliis ſententiis,& interlo-
cutoriis de expẽſis,& hmõi,ſ.ꝙ reuocari poſſunt ab eo
q eas tulit ante diffinitiuam ſnĩam etiam poſt, q̃ per la
pſum.x.dierum tranſierit in rem iudicatam; & ſic lo-
quitur lex.ff.de re iud.quod iuſſit. ¶Item ad hoc facit.
j̃.de reg.iur.omnis. nam ſicut iudex ex officio ſuo ſine
ſolẽnitate iudiciorum condemnat,& ex ipſa condẽna-
tione oritur actio,& ius partibus, ſic & ſine magna ſo-
lẽnitate eam poterat reuocare, ar.4.q.5. quiſquis. &
hoc ipſum ſonare uidetur.tñ bñ fatemur,ꝙ poterit ap
pellare,ſi ſine iuſta cauſa reuocet primum mandatum:
ſed tunc iudex appellationis,uel alius præter eum,qui
tulit interlocutoriam,non poteſt reuocare, niſi legiti-
mo modo proſequendo appel.uel petẽdo in integrum
reſtitutionem,uel aliis modis,quos no.s̃.de procu.q̃re-
lam. de hoc no.s̃.de ap.cum ceſſante. de hoc not.s̃.de
re iu.quod ad [reuocet] no.iudicem reuocare errorem
14 ſuum.s̃.de app.ſignificauerunt,& c.cum ceſſante.¶†Ap
pellationi] ſicut ſententia excommunicationis trahit
ſecum excommunicationem,nec impeditur per appel-
lationem ſequentem.s̃.de ap.paſto.ſic ſententia abſolu
tionis.Item ante ſnĩam abſolutionis emiſſam in iudicio
appellatio talis ſit,ſ.appello ne abſoluas talem. ſimili-
ter nec impedit abſolutionem;quia non ualet app.à fu
turo grauamine.s̃.de app.ut debitus. tamen ſi ex iuſta
cauſa emittitur ap.ab abſoluente transfertur negociũ
ad ſuperiorem, & condẽnabitur ad expenſas, & alia,
ſicut ſi non eſt abſolutus [dubitari] no.nõ ſolum ex
probabili cã,ſed etiam dubia appellari. ar.ↄ̃.s̃.de app.
ut debitus [cautione] & ſic iudex,à quo eſt appellatũ,
poſt ap.de hoc ſe intromittit de hoc no.s̃.de appe.qua
fronte [ſubiacebit] excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *In quibus conſiſtit eccleſiaſtica libertas.*
2 *Eccleſia dicitur habere priuilegium à Deo, quòd ipſa ſola res eccleſiaſticas miniſtrare debet.*
3 *Quando dicatur quis facere contra libertatem eccleſiaſticã.*

NOuerit [fecerint] qui aũt ſeruant, non ſunt ex
cõicati,niſi ſint de perſonis hic contentis. nec
mireris, ꝙ plus puniantur actores,q̃ fauentes.
fi.s̃.de ap.ar.11.q.3.qui reſiſtit,& 23.2.q.3.c.qui aliorũ
1 [†Libertatem] ad intelligentiam huius decre.no.ꝙ ec-
cleſiaſtica libertas conſiſtit in priui.ſuꝑ ſpũalibus,& pri
ui.ſuꝑ tp̃alibus.Item ↄſiſtit in priuilegiis gñal'r eccl'iæ
conceſſis,& ẽt in priuilegiis ſingularib. eccleſiæ. primò
ergo dicimus de ſpũalibus, q̃ non poteſt concedere niſi
ſolus Deus,uel eius Vicarius,quale eſt,qđcunque liga.
ſuper terram,&c.hoc.n. priuilegium Chriſtus Petro in
perſona eccleſiæ conceſſit.tale eſt etiam priuilegium,ꝙ
in omnibus dubiis iuris,quæ per inferiores ratione iuriſ
dictionis humanæ terminari non poſſunt, ad eccleſiam
recurratur.s̃.qui fi.ſint leg.per uenerabilem.propè fin.
tale eſt priuilegium de decimis,& primitiis, & oblatio-
nibus,ſ.ꝙ ſint clericorum. 16.q.1.reuertimini,decimæ.
2 s̃.de deci.tua.¶†Item credimus,ꝙ à Deo habet priuile-
gium eccleſia,ꝙ ipſa ſola res eccleſiaſticas miniſtrare de
bet.96.diſt.ſi imperator,& ꝙ de ſpiritualib.ius ſtatuere
& iudicare poteſt.96.diſt.cum ad, & c.denique alia etiã
multa priuilegia clericis data inuenias in nouo & in ue
te.teſta.ſuper ſpũalibus etiam prima priui.contulit ec-
cleſiæ vicarius Chriſti,ut de uerberatione clerici, ꝙ in
cidat in canonem. 17.qõ.4.ſi quis ſua. & quod in legatis
eccleſiarum ſufficit duo teſtes.s̃. de teſta.relatum;& ſic
multa alia priuilegia inuenies in iure canonico conceſ-
ſa eccleſiæ per Papam. In temporali autem generaliter
& generali eccleſiæ ſolus imperator, qui uniuerſis &
clericis, & laicis in temporalibus præeſſe debet, pri-
uilegium concedere poteſt. 96.diſtinctio. cum ad ue-
rum,niſi in his, quæ eccleſiis ab ipſis ſunt donata,& in
qb.ꝑ eorũ priuilegia muniuntur,quod in multis contin
git.nam quandoque locus,uel eccleſia per priuilegium
imperatorum habet immunitatem.C.de epi.nemo. C.
de his, qui ad eccle.confu.l.j & ij. & pen & ultim.C.de
his,qui ecc.ma.l.ij.C.de Iudæ. in ſynago.in auten. de
alien.& emph.§.hi.ſunt etiam multa alia.¶Item impe-
ratores conceſſerunt priuilegia.eccleſiæ,ſecundũ quod
dicitur congregatio fidelium.C. de epiſ. aud.nemo. in
auten.iuſiurandum, quod præſtatur à moriente.C. de
hære.l.j.& ij.& l.cognouimus,& l.quoniam multi.ſimi-
liter & multa priuilegia concedunt imperatores eccle-
ſiæ ſecundum quod ponitur pro miniſterio eccleſiæ, &
collegiis.C.de ſac.ſan.eccle.l.j. & pe.& fi. ff.de conſtit.
pec.eum.§.Iul.& §.ſi actionum.C.de hære.inſti.collegiũ
in auc.de ſan.epiſ.§. presbyteros,& §. ſi qua mulier, in
auten.de non alie. in fi.§.ſi minus.ff.de mune. munerũ,
in auc.hæc conſti.inno.præ.con.in auten.de ec.tit.§.ꝑ
tempore,& de alie.& emphy.§.hoc etiam, & §. ſi uerò
Leonis,& §.quia uerò,& §.ſi uerò alij.C. de ſacr. ſanct.
eccle.auten.hoc ius,auc.ſed & per mu.& auct. item ſi
prædium. priuilegia etiam ſpecialia concedunt ſummi
Pontifices,imperatores,reges,& principes tam eccleſia
ſtici,quàm ſeculares ſingulis eccleſiis, prout eis placet.
¶His igitur ſic ſparſis nobis,ut ꝙ in hac excõmunicatio
nem incidant,qui ueniunt contra libertatem, uel priui
legium Dei,uel imperij,uel imperatoris ſuper tempo
ralibus,uel Papæ ſuper ſpiritualibus.libertas enim da-
ta eſt eccleſiæ uniuerſali, non ſingulari, ſiue ſint data
locis, ſiue collegiis, & perſonis, ſiue etiam congrega-
3 tioni fidelium. in hoc tamen aliqui cõtradicunt. ¶†Sed
ſi quis [a] uenerit contra priuilegia
data ſingularibus eccleſiis, non
credimus in hunc canonem incide
re.non.n.dicitur quis facere con-
tra eccleſiaſticã libertatem, licet
faciat ↄ̃ libertatem huius eccleſię
uel illius ſingulariter. [Conſilia-
rios] ſi dederit conſilium, qđ ſer-
uetur. Item dicunt quidam, & ſi
contrarium conſilium dederit, ꝙ
debet dimittere dignitatem ſuam
uel officium, niſi deſtruatur ſtatu
tum, ſi habet poteſtatem deſtruen
di.s̃.de immu.eccl.aduerſus. prius
dictum plus placet q̃tũ ad conſilia
rios,& alios,q non hñt ptãtẽ de-
ſtruendi [editæ].j̃.e.grauem,ↄ̃.ſo.
hæc ſupplenda eſt per illam. nam
qui faciunt,ſtatim ſunt excõicati,
ut hic.officiales aũt conſiliarij nõ
ſunt excõicati,niſi ſeruauerĩt, uel
negligentes fuerint ea de ſui, capi
tulis delere, ut in decre.contraria
dr̃.¶Si quæris,quando uoco eum negligentem,dico, ꝙ
q̃ cito ſciuit & cognouit eſſe contra libertatem,& nõ de
leuit, uel officium non dimiſit adhibito tamen aliquo
modico interuallo.qa forte in nocte primò ſciuit, & in
magno feſto, qñ non potuit congregare conſilium, uel
qñ erat in graui infirmitate. ſunt ergo relinquẽda hęc
arbitrio boni uiri,alias iudicis.ff.de uer.ob. continuus.
ſi aũt ignoraret ſtatutum eſſe cõtra libertatem eccleſię
non incideret in excõicationem, quæ non cadit niſi in
contumacem. 11.qõ.3.certum,& q̃ non niſi pro magnis
criminibus eſt infligẽda.ignorãs ãt non peccat.C.ne ſa.
ba.ite.l.ij.ff.de pe.ult.mi.C.de ſic.l.j.licet puniat̃ alias,
qui ignorans peccat.C.ne ſac.ba.ite.ſi quis rebapt. s̃. e.
monachi,& c.cum illorum.

a ¶ *Sed ſi quis Pe.de Ancha. in conſi. xij. col. ij.uerſi.3.dico refert hoc dictum Inno.hic,& incip.conſ. ego Gaſpar. & adde quod per.no. hic per Inno.dicit do.Bar.Sozi.in ſuo conſi.lv. in ci.uiſo decre. col.i.in fi.quòd quando ſtatutum laicorum auferret eccleſiæ id, quod ſibi competeret de iure communi,tale ſtatutum dicitur eſſe contra libertatẽ eccleſiæ, & ad Inno. hic adde etiã Alexã. conſi.ccix.col.ij.uerſi.iſtud firmauit, & col.iij.in princip.*

CAnonica.

VEnerabilis.ſ.[ſuſpenſionis] ab officio [ad cautelã]
qa erat lata poſt appellationẽ.s̃.e.ꝑ tuas. de hoc
no.j̃.e.c.ſolet.[ad cautelã] hæc relaxatio fit] ut poſſit
cõicare ſacramentis,& ẽt intereſſe negociis eccleſiaſti
cis non ꝓꝑ hoc ꝙ poſſit agere.non.n. in hoc eſt ſimilis
excõicato,de quo ſpecialiter prohibitum eſt ꝓꝑ pericu
lũ participationis.s̃.de excep.[Iuramentum] no.inter-
dictum abſolui cum iur̃o.& hoc eſt uerum,ubi abſoluẽ
dus eſt ab interdicto lato ab hoie: ſed ſi eſſet interdictũ
latum à iure, ut ſimoniaco,uel in notorio fornicatore,
licet alias neceſſaria ſit diſpenſatio,ut not.s̃. de cohat.
cle.& mu.ſicut,& in ſimoniaco.1.q.1.ſtatuimus, nõ cre
dimus,ꝙ nedum iuramentum,ſed nec abſolutio aliqua
ſit neceſſaria. & hoc ius fallit in excommunicato à mi
nori excommunicatione.s̃.eo.nuper,in fi.& tamen a iu
re ſuſpenſus eſt,ut ibi dicitur.& eſt hoc ea rõne,qa pec
cauit ſcienter.ſi aũt non ſolum a iure, ſed etiam ab ho-
mine eſſet interdictus,& non ſua culpa,& hoc certũ eſ-
ſet,nec iuramentum,nec abſolutio eſt neceſſaria,cũ nõ
fuerit ligatus apud deũ.ſed ſi dubitat̃, an ſua culpa ceci
derit in interdictũ,tunc eſt neceſſarium iur̃m,ut hic ad
hoc.j̃.de uer.ſig.ex parte,in gl.j.ſed iudex,in fi.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas an ualeat excommunicari.*

4 *Qua pœna puniatur vniuerſitas, ſi cõtra eã agatur crĩaliter.*
3 *In quibus pœnis quis pro alio puniri poßit.*

GRauem [in conſiliarios] hic non erant excõ-
municati:quia nec fecerant,nec fieri mandaue-
rant,nec in mora erant delẽdi,uel officium di-
1 mittẽdi,ut no.ſ̃ co.nouerint. [†Cõſiliarios] iſtę ſpãles
perſonę excõicantur ꝓ ꝓprio de-
licto. vniuerſitas[a] aũt non põt ex-
cõicari:quia impoſſibile eſt,ꝙ vni
uerſitas delinquat: quia vniuerſi-
tas, ſicut eſt capitulum, populus,
gens,& hmõi,noĩa ſunt iuris,& nõ
ꝑſonarum. & iõ non cadit in eam
excõicatio.itẽ in vniuerſitate ſunt
& pueri vnius diei. item eadẽ eſt
vniuerſitas,q̃ eſt tp̃e delicti,& q̃ fu
turo tp̃e, quo nullo mõ deliquũt.
eſſet aũt multum iniquũ,ꝙ hmõi,
qui nullo mõ delinquunt,excõmu
nicarentur. 24.q.3. ſi habes, ĩ eo.
Romana.§.fin. Item vniuerſitas nihil põt facere dolo,
ff.de dolo,ſi ex dolo.§.j. fatemur tñ ꝙ ſi rectores ali-
cuius vniuerſitatis,uel alij aliqđ maleficium faciũt de
mandato vniuerſitatis totius, uel tãtæ partis, ꝙ inuitis
aliis maleficium fecerint,uel etiam ſine mandato fece-
rint, ſed poſteà vniuerſitas,qđ ſuo noĩe erat factũ,ratũ
habet, ꝙ vniuerſitas punieť ſpãli pœna ſuſpenſionis, &
interdi.17.q.4.vxor, & c.miror, ſ̃ de ſpõ.non eſt. & ẽt
tp̃ali,puta pecuniaria,ff qđ me.cã metũ,§.aïaduerten-
2 dum,ff.de ui,& ui ar. ſi ui.23.q.2.dñs. ¶†Item pœna ca
pitali, uel mortis, uel relegationis punietur vniuerſi-
tas, ſi ꝯ eã agatur criminaľr.l.Cornelia de ſic. uel Iul.
de ui pub.uel quacũque alia. ſed pœna capitis mutábi-
tur in pecuniariam,ut ff.de his,qui no.infa.quid ergo,
§.pœna. quidã tñ dicunt,& fortè non malè, ꝙ & ſi poſ-
ſit ꝯ vniuerſitatem agi ciuiliter ui bo.rapt. & l.Aquil.
& iniuriarum,& aliis huiuſmodi,quibus irrogatur pœ
na pecuniaria, non tñ poteſt contra eam agi crimina-
liter. ſententia autẽ contra vniuerſitatem mandabitur
executioni in bonis vniuerſitatis, ſi habet aliqua cõmu
nia.& ſi nihil habet cõe,priuabitur priuilegio vniuer-
ſitatis,ut ulterius non ſit vniuerſitas,& ſic patietur ca-
pitis diminutionem,ff.ex quibus modis uſufru.amit.l.
uſufru. Item dicunt quidam, ꝙ fiet collecta ꝓ ſoluen-
dis huiuſmodi pœnis ꝑ libram,& ſolid. & ab iſta colle-
cta erunt immunes illi, qui contradixerunt maleficio,
pueri,& alij, qui omnino ſunt ſine culpa. alij tñ dicunt
3 nullum ab hoc eximi. ¶†Item ꝓ peccato vnius punitur
alius infamia.6.q.1. §.uerum. Item ſeruitute.15.q.8.cũ
multæ. Item uř,ꝙ etiam in corpore puniatur quis pro
alio.1.q.4. item pro peccato. ſed quod ibi dř, uerũ eſt,
ꝙ à Deo corporaliter punitur vnus ꝓ alio, qui nouit
abſcondita, præſentia, & futura. & ideò ex iuſta cauſa
punitur vnus pro alio, ne eum in uitio imitetur. 1.q.4.
§.ſi obiicitur,in fi. homo aũt hoc non poteſt. Item pœ-
na æterna nũquam punitur vnus pro alio. 1.q.4.c.j. &
c.iam. [De cætero] no.in odium cõſtituentium tractus
futuri temporis pertinere ad iudicem. de hoc nota ſu-
pra de procura auditis [ſtatutarij] iſti ſunt excommu-
nicati ipſo iure, ſupra eodẽ nouerit [priuatos] ad hoc
ſupra de pœniten. c.ult.

a ¶ *Vniuerſitas. Ad hæc dicta Inn. hic uide Fel. in c.reſpõſo, ſuper eo. & hic, & Fel. in c.cum oẽs, colũ.xvij. uer.ſexta declaratio, ſupra de cõſti. & Pe. de Anc. in conſi.158. incip. Ex narratis in facto, colum.iij uerſi. prætereà, ut dicatur collegium.*

SVMMARIVM.

1 *Recipiuntur eleemoſynæ ab excommunicatis.*
2 *Licitum eſt ſe in eum caſum mittere, quo oportet eum eleemoſynas de rapina accipere.*

CVm uoluntate. [non incurrit] ſ̃ eo.cum deſide
res,no.caſus,ubi licet cõicare excõicato. [inci
denter] q̃ non faciunt neq; ad abſolutionẽ,neq;
1 ad ſalutem. [†Eleemoſynas] no.eleemoſynas recipi ab
excõicatis. & idem dico de decimis, arg.ſ̃ eo.ut famæ.
11.q.3. qm̃. nec in illis attenditur malitia perſonæ, cũ
decimæ ſint debitæ. & de eleemoſynis cõe præceptum
eſt ad oẽs.86.diſt.non ſatis, in fi. & excommunicatis in
omnibus ſuadẽdæ ſunt eleemoſynæ,ut ꝑ eas uenire ad
pñiam mereantur.26.diſt. deinde,in fi. oblationes autẽ
à tam malis & famoſis perſonis nõ ſunt recipiendæ; ut
no.ſ̃ de deci.ex trãſmiſſa. Itẽ nec eleemoſynæ, nec de-
cimæ nominatim ſunt recipiẽdæ de illicite quæſitis,ſ.
ut ipſæ res illicitæ decimẽtur: ſed de fructibus eorum,
cum ſint reales,i.decimæ,licitè accipiuntur,ut no.ſ̃ de
deci.ex trãſ. ratio aũt,quare recipiuntur eleemoſynę,
& nõ oblationes à perfidis,eſt, quia oblationes fiunt in
eccleſia,& in publico, & ſic conſolatio eſſet eis,ſi reci-
perentur eorũ oblationes. ſed eleemoſynæ fiunt in oc-
culto. decimæ aũt licitè recipiuntur: quia de iure de-
bentur,ut ſupra dictũ eſt.mortuaria aũt,quæ dantur ꝓ
anima, non ſunt recipienda, cum nõ ſit ꝓ eo orandum.
78.diſt.c.ſi. ſed ſi alias non ꝓ anima in teſtamento ex-
cõicatus aliquid relinquat eccleſię,recipiet. non.n.ꝓhi
2 betur excõicatus teſtari. [†Præſertim] .i.tm̃,& eſt hoc
ſpãle:qa licitum eſt ſe mittere in eum caſum,quo opor
tet eũ eleemoſynas de rapina accipere ꝯ id,qđ eſt.1.q.1.
nõ eſt pu. & eſt hoc ea rõne,qa cum ſint negotiorũ ſuo-
rum geſtores,uiuere poſſunt de ſuo.in hoc aũt ꝯ ius ci-
uile agũt:qa non debẽt ſibi ſua auctoritate recipere,ff.
qđ me.cau.extat Item qa hoc poſſunt ꝯdicente expo-
liato,C.de neg.geſt.l.ult. [officij] hi.n.ſiue ſubditos ꝑ-
cutiant,non incidũt in canonem.repete q̃ diximus,ſ̃ eo.
ueniẽs [officij] fortè,qa cuſtodit chorũ,& nõ habet di
gnitatẽ [p̃lationis] hoc ĩtelligiť de hñtib.dignitatẽ.

SI concubinæ. [crimine] ſupra eo. nuper.

DVobus. [collata] à iure,ſicut ſacerdotib.ſ̃ eo.nuꝑ.
ſed dices, quõ inducet ad ecclĩã, cũ ipſe ſit priua-
tus? Rñ.nõ inducet,ſed ſnĩam abſolõnis ꝓferet,& erit
ſolutus.nõ.n.eſt neceſſe excõicatũ minori excõicatione
introduci in ecclĩã, ſicut nec iurat,ſ̃ eo.nuper. Idẽ eſt
etiam, ſi ab hoĩe poteſtas hmõi concedať. vel dic hunc
non priuatum ingreſſu eccleſiæ, ſed cõmunione ſacra-
mentorum tm̃.3.q.4. Engeltrudam. de hoc no.ſupra e.
ſacro. [huiuſmodi] minoris [non expirat poteſtas.

PErmittimus. [miniſtris] cum tantum miniſtris hoc
priuilegium concedatur, non extenditur ad alios;
nec uidetur,ꝙ poſſit aliis cõmittere, ſupra de offi.dele.
c.ult.§.ult. vel dic,ꝙ poſſunt mandare aliis,ꝙ celebre-
tur: qui per alios facit,ipſe facere uidetur,ff.de admi.
tut. ita.§.geſſiſſe,ſupra eo.mulieres.

QVamuis inci. [infirmitatem] etiam ex qua nõ im-
minet periculũ mortis, ut podagra,uel quartana
febris [inimicitia] quæ timeať in uia [inopia]
ut ſi ita pauper eſt,ꝙ nõ poſſit habere expenſas itineris.
nã non eſt ſibi p̃cipiendum, ut mẽdicet,C.de mẽdi.ua.
l.j. [ſenili] nã ſi ſenex ſit. licet fortis uideať ad ſubeũdũ
laborem, tñ quia periculum eſt, abſoluitur [ſeu alia]
mẽbrorum deſtitutionibus impeditur,ſ̃ eo.c. [impedi-
mento] quia tenetur in uinculis. [retrahatur] in his ca
ſibus abſoluitur excõicatus ꝓ uiolenta manuum inie-
ctione. ſed ſi alias ſit excõicatus à iudice,uel à iure,põt
abſolui

abſolui in mortis articulo.ſ̃.e.à nobis, in fi.ſed in aliis
caſibus, qui hic ponuntur,minimè. ſed ab excommuni
catore tantum abſoluendi ſunt [beneficio] ſicut ho-
ſtiarius.ſ̃.e.ſi uero.j. [temporali] ſecus in laboranti-
bus perpetuo.illis.n.nunquam præcipitur,ꝙ ad ſedem
Apo.accedant.

SI QVEM, &c.

PVeris.

SVMMARIVM.

1 *Scripturarum exemplum intra menſem ab ipſa petitione dari debet.*
2 *Irregularitatem incurrit celebrans poſt ſuſpenſionem ſibi factam, & uide ad hoc facientia.in nu.3. & 4.*

CVm medicinalis [excõicatio] quidam intelli-
gunt hanc conſtitutionem non habere locum,
niſi ubi in certam perſonã ferť ſnĩa;& hoc licet
cuilibet uidere ex pluribus uerbis in hac decr.poſitis.
Alij intelligũt hanc decr.ẽt ſi gñalis ferať ſnĩa,quia ge
neraliter loquiť hic ſine expreſſione ꝑſonæ & de futu-
ro,uel de p̃terito:qa ſemꝑ eſt exprimenda cã excõica-
tionis, & in ſcriptis ferenda,licet non exprimatur no-
men excõicati,arg.ĩ.e.Romana.§.caueant [in ſcriptis]
ſicut & aliæ ſnĩæ.2.q.1.in primis, in fi.ſiue autenticis,
ſiue priuatis,ut no.ſ̃.de ap̃p.cordi,&c. [proferat] ſnĩam
1 excõicationis [& cauſam] excõicationis. ¶†Exẽplum]
hic uult dicere,ꝙ intra menſem,qñcũq; fuerit requiſi
tus,ſemper debet dare exemplum ſcripturæ, dũmõ cõ
petenti loco & tp̃e petať. ſi.n.dum æquitat,uel qñ di-
cit officiũ diuinum, uel in nocte peteretur, ridiculum
eſſet dicere,ꝙ tunc dare teneret.Item poſt requiſitio-
nem expectare debet aliquo tp̃e. non.n.debet ire cum
ſacco paratus.ff.de ſolu.nam his.poſt menſem aũt licet
dare teneať p̃dictum exẽplũ ſicut alia acta cãæ,nec tñ
incidit in pœnam conſtõnis huius, ſi nõ det. & eſt hoc,
ut puniať negligẽtia excõicati [cãm] ſpãle eſt in iſto ca
ſu:ſecus in ſnĩis diffinitiuis.ſ̃.de ſen.& re.iu.c.ſicut [cõ
ſcribat] ĩ.eo.Romana.§.caueant [autentico] quod ſit
ſignum autenticum,no.ſ̃.de fi.inſtr.c.2. [ſuſpẽſum] ẽm
2 tenorem conſtitutionis.ĩ.e.quia.¶ †A diuinis] hæc eſt
cã,quare incurrit irregularitatẽ iſte, ſi poſt hãc ſuſpen
ſionẽ celebret.ſiue.n.ſupendať à diuinis,ſiue ab officio
ſiue ab executione officij, ſiue à celebratione miſſæ,
ſiue à quolibet alio hmõi,irregularis eſt, ſi ꝯ interdi-
ctũ faciat, ut hic.ſ̃.de re iu.cum æterni.11.q.3.ſi quis
ep̃s. ſecus aũt dicunt quidã,& fortè non malè,ſi ſuſpen
diť à pontificalibus:qa tunc licet celebret ẽt in pontifi
calibus; tñ non erit irregularis. nam hoc iure non ca-
uetur,& pœnæ non ſunt extendendæ. de pœ.diſt.1.pœ
næ. Item pontificalia non ſunt de ſubſtantia ordinis,
nec officij: quia & ſine eis quodlibet officium fieri po-
3 teſt.¶†Item dicunt,& ſi ſuſpenditur ab ingreſſu eccle
ſiæ. nam hoc non eſt ſuſpendere ab officio, cum ẽt ex-
tra eccleſiam poſſit celebrari. idẽ ẽt dicunt, ſi ſuſpen-
ditur à ſacřorum participatione; & hoc expreſsè ha-
bes.ſ̃.de cle.exc.mi.ſi cele.& hoc eſt de iure:qa nõ eſt
ordinis,uel officij,cum participatur ſacřis:qa ẽt laicis
eis participant. & idem dicunt etiam ſi ſit priuatus à
collatione ſacramentorum:quia & collatio ſacři alicu-
ius,ut baptiſmi,ſit ẽt per laicũ, de cõſe.diſt.4.c.cõſtat.
Item ẽt ſine aliqua ſolẽnitate officij conferunť ſæpe ſa
cramenta eccleſiæ. Itẽ hoc licet aliqñ ſequať à ſuſpen-
ſione,ſ.qa celebrare nõ põt: nõ tñ ex natura ſuſpẽſio-
nis,ſed ex quadam accidentali conſequentia.& his rõ-
nibus excommunicatus minori excõicatione non ſit ir
regularis, ſi cele.ſ̃.de cle.excõ.mini.ſi cele.notorius.n.
fornicator, & ſimoniacus bñ fiunt irregulares, ſi cele-
brant: qa ipſi ſunt ſuſpenſi à canone, licet non ab hoĩe,
in ordine ſuo,& officio celebrandi, ut not.ſ̃.de exceſſ.
p̃la.tãta: tñ diuina audire poſſunt; & hoc ſatis expreſ-
sè innuitur.ĩ.e.c.ubi dicit, exequi, ſicut prius [ſnĩis] q̃
fiunt ab officio,& beneficio,uel à ſacřis.nam in aliis in-
4 terdictis ſecus. de hoc no.ſ̃.de appel.ad hæc. † Irregu-
laritatem] quia ergo per canones cautum erat in ex-
communicatis celebrantibus diuina officia ſcienter &
in contemptum clauium,ut irregularitatem incurrãt,
ut 11.q.3.ſi qs ep̃s dãnatus,ſi quis ep̃s in concilio,extẽ-
diť hoc ad ſuſpenſos optima rõne: quia quo ad execu-
tionem diuinorum non eſt differentia inter excommu-
nicatos: & ſuſpenſos: quia iſti & illi excluduntur à di-
uinis. ſed ſicut in excommunicatis requiro contemptũ,
ut irregularitas incurratur,quod notant illi canones,
nã unus dicit, auſi fuerint, alius dicit, præſumpſerint;
ſic & in ſuſpenſis,niſi eos reddit probabilis ignorantia
excuſatos,craſſa & ſupina,uel erronea habilitat ad di-
ſpenſandum, ut ſ̃.de cle.ex.uel depo.mini.ap̃licæ, & c.
latores [ſuſpenſos] iſtud temperatur in ep̃is, & ſupe-
riorib.ĩ.e.& ibi de hoc in gl.quæ fortè [Pontificem] ſ̃.
de ſen.& re.iud.cum æterni [pæna] 38.diſtin.qui ca,
ubi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Solus is, qui eſt proximus & immediate ſuperior excommunicatori, poteſt ad cautelam abſoluere. & quando habet locum hæc abſolutio ad cautelam, in nu.2. & quo caſu non ſit neceſſaria, in nu.3. & uide etiam in nu.4. & 6.*
5 *Datur octo dierũ terminus ad probandã manifeſtã offenſam.*
7 *Quandiu quæritur, an appellatum ſit, uel alias dicit appellationem non interpoſitam iuſtis de cauſis, non eſt excommunicatis etiam extra iudicium communicandum.*
8 *Non eſt ex præſumptionibus iudicandum.*
9 *Vbi nullum ſit præiudicium ei, qui dicitur excommunicatus ex uiſitatione, tutius eſt uitare eum.*
10 *Probatio manifeſtæ offenſæ contra petentem abſolutionem ad cautelam non habet locum, niſi cum petit abſolutionem ab excommunicatione lata poſt appellationem.*
11 *Appellans quando petit abſolutionem ad cautelam, & ſibi obiicitur manifeſta offenſa, oportet quòd probet manifeſtam offenſam per euidentiam facti tantum, & uide in nu.12. qualiter ſ. probetur manifeſta offenſa.*
13 *Non ualet proceſſus ſi iudex determinat, non obſtante exceptione excommunicationis procedendum.*

1 SOlet à nonnullis. † Per ſuperiorem] eius,qui
tulit ſnĩam excommunicationis. ille.n.ſolus,
q eſt proximus & immediate ſuperior excõica
tori, põt ad cautelã abſoluere, ſiue ſit ep̃s, ſiue archi-
ep̃s,uel patriarcha.delegatus uerò à ſuperiore,ſiue ſit
delegatus à Papa, ſiue alius, cui commiſſum eſt nego-
ciũ principale,uel cã appellationis ẽt ſub illa forma, ſi
inuenis ſnĩam excommunicationis latam poſt appella
tionem legitimã,denuncians eã nullã nõ poterit abſol
uere ad cautelam: qa non eſt ei commiſſum. archiep̃i
aũt nõ poſſunt abſoluere ad cautelã ſubditos ſuffraga-
ganeorum ſuorum, niſi qñ ad eos appellať, cũ aľs non
habeãt iuriſdõnem in eos. † nullã] qa lata eſt poſt ap-
2 pellationẽ,uel ex quacũq; alia cã, quæ ſi eſſet uera, fa-
ceret nõ tenere excõicationẽ. & tunc habet locum hæc

 abſo-

abſolutio ad cautelã,qñ cõfiteŕ excõicatus excõicatorẽ
fuiſſe iudicem,ſed ſnĩam dicit nullã ex aliqua iuſta cã .
ſed ſi diceret ſnĩam excõicationis nõ tenere, qa nõ erat
ſibi collata iuriſdictio ꝑ literas,qa falſæ erant, uel aĺs
nullæ,uel qa aĺs iudex nõ erat,non habet locũ abſolu-
tio ad cautelã in iudicio.ſed ſi extra iudicium conſiliũ
animæ requirat dicẽs,dñe licet excõicator meus nõ ꝓ-
bet ſe iudicẽ meũ, & iõ pronũciatum ſit eius ſnĩam nul
lam; tñ ego dubito,imò credo probabiliter, ꝙ iuriſdi-
ctionẽ ſuꝑ me habuerit. Rñ.ei,ꝙ hic tutiorem partem
eligat,& nõ obſtãte ſnĩa lata pro ſe faciat ſe abſolui, &
emendã p̃ſtet; ſi põt fieri ſine iniuria alterius,tunc ab-
ſolutionẽ recipiat occultè,ſed nõ ſatisfaciat. & ſi excõ
municator nollet abſoluere ſine ſatisfactione alterius
iniurioſa,tunc ſuperior abſoluat. ſi autem haberet uio
lẽtã p̃ſumptionẽ,uel conſcientiam,ꝙ eſſet ſuus iudex,
tunc in oẽm euentum petat abſolutionẽ , & ẽt ſatisfa-
ciat,ar.ad p̃dicta.s̃.e.inqſitioni. alij dicunt , ꝙ ẽt ſi dŕ
excõicatorẽ nõ fuiſſe iudicẽ,tñ impẽdenda eſt abſoĺo
ad cautelã † ꝯdictionis] no.ſi conſtat legitimã appella-
3 tionẽ præceſſiſſe ſnĩam excõicationis ſiue ex confeſſio-
ne partiũ,ſiue alio mõ,non eſt neceſſaria abſoĺo ad cau
telã; ſed pronunciaŕ ſnĩa nulla.s̃.de off.dele.cum con-
tingat.Item ſi conſtat appellationem nullam præceſſiſ
ſe ſnĩam excõicationis, uel nullam iuſtã cãm ſubiectam
ap.nec tunc ſiĺr abſoluendus eſt ad cautelam : imò non
eſt audiendus,niſi primò abſoluaŕ.s̃.e.c.per tuas.ſed ſi
dicat,dñe ego appellaui,& ex iuſta cã, ſed non poſſum
hoc de facili docere te, tũc habet locũ abſolutio ad cau
telã ut hic,præmiſſa cautione,& ꝙ ſi apparuerit eũ iu-
ſtè excõicatum,ꝙ ſatisfaciat.s̃.e.uenerabilis & dicimus
ꝙ non ſufficit dicere,ego appellaui ex iuſta cã,niſi cãm
exprimat , ut per expreſſionem eius melius inſtruatur
iudex,ad quod maximè laborare debet.30.q.ult.iudi-
cantem. ſi aũt appelans diceret , dñe ego appellaui ex
iuſta cã,ſed non poſſum probare,tunc ẽt non eſt danda
abſolutio ad cautelam: quia in iudiciis non ualet ueri-
tas,niſi probata: ſecus autem in conſilio animæ [abſo-
lutionem] qđ euenit,ſ.ꝙ non ſtatim datur abſolutio ,
qñ ꝯ petentem abſolutionem ad cautelam obiiciŕ,ꝙ
pro manifeſta offenſa eſt excõicatus , ut hic in eadem
decreta. dŕ [non negeŕ] uoctais tñ prius, qui uocandi
ſunt [abſolutio] ad hoc.s̃.de excep.apoſtolicæ, in tex.
& gl.& maximè in gl.ex hoc loco, quæ uidetur corri-
gere gl.s̃.e.c.quæ incipit, qa tñ abſolutio ad cautelam
habet locum non ſolum in iudicio.s̃.e.per tuas,ſed ex-
tra iudicium.s̃.eo.uenerabilis, dũmõ excommunicatus
confi eatur excõicatorem ſuum iudicem. ſed ſi negaret
excõicatorem ſuum iudicem , qa diceret ſe exemptum,
& ꝑꝑ hoc appellaret,uel ẽt ſine appellatione fertur ſen
tentia excõicationis in eum, dicunt quidam in hoc ca-
ſu, ꝙ nnnquam competit abſolutio ad cautelã , cũ ipſe
excõicatus dicat excõmunicatorem non fuiſſe iudicem.
4 ¶†Et ſi quæras ,qũo prouideaŕ huic excõicato , ne ui-
teŕ? Rñ.quia excõicatus uel proſequendo appellationẽ
uel per ſimplicem querimoniam petet à ſuperiore , ꝙ
faciat excommunicatorem de facto reuocare ſnĩam,
ſicut de facto proceſſit,uel qa exemptus eſt;& tũc opor
tebit eum probare exẽptionẽ ante,q̃ excõicator coga-
tur reuocare de facto ſuã ſnĩam. uel hoc ipſum petat ,
qui eam protulit, non ſeruato ordine iuris , puta qa
noluit dare terminũ ad ꝓducẽdũ priuilegiũ,uel teſtes.
& tũ hoc ſolo probato cogetur reuocare de facto, q̃tũ
de facto proceſſit. & ſi ꝯtrium dicas,ſatis ſequeŕ magna
abſurditas,ꝙ quicũq; excommunicatus dixerit ſe exẽ-
ptum,ꝙ non remittaŕ ad excommunicatorem,ſed ſta-
tim abſoluaŕ. alij tñ dicunt hic dandam abſolutionem
ad cautelam ei,qui de ea non curat, anteq̃ à ſuo iudice
prolata.tñ debet dari ad cautelã aliorũ,ut ei ſecure cõ
municent,& ẽt ut ipſe excõicatus non patiaŕ læſionem
ab aliis. primum dictum magis placet,licet aliqñ, raro
tñ , poſſet ex officio ſuo, & Papa maximè de iure hẽat
abſolutionem facere [manifeſta] ut ſi iuſſus noluit ma
leficium emendare,ut j̃.de uerb.ſign.ex parte. & idem
puto in aliis iuſſibus iudicis,qui in faciendo conſiſtũt,
ut cum quis iuſſus rem reſtituere non paret,ut ff.de rei
uen.l.qui reſtituere. Item cum iuſſus exhibere non ex-
hibet, ut ff.de ap.l.creditor.§.iuſſus in his iuſſibus &
ſimilibus,qui, ut dixi,in faciendo conſiſtunt , contem-
ptus dŕ offenſa,quæ ſi fuerit manifeſta,neceſſarium eſt,
ut ante abſolutionem ſufficiens præſtetur emenda .
ſecus eſt in iuſſibus,qui in ueniendo conſiſtunt,in qui-
bus contemptus dŕ contumacia ; & tunc ad abſolutio-
nem faciendam,uel obtinendam ſufficit cautio.& idem
eſt,cum dubia ſit offenſa,ut hic,& in prædicta decre.ex
5 parte. † octo dierum] iſte terminus octo dierum datur
ad probandũ manifeſtam offenſam,i.aliquod factũ ma
nifeſtum, qđ in ſua natura ſit iniurioſum,dũmõ tale ſit
ꝙ ſufficeret ad,faciendam excõicationẽ, ſi aduerſarius
nihil probauerit. & hoc ſufficit excõmunicato, uel ad-
uerſario excommunicati probare infra octo dies. nam
ſi probatione hac facta , uel ẽt ea pendente excõicatus
petat prolixiorem terminum;ut probat,ꝙ non iniurio
ſe faciebat illud,pro quo excommunicatus eſt,ſed utẽs
iure ſuo, tunc non abſolueŕ excommunicatus eadẽ cã ,
ꝙ intra octo dies non probauit manifeſtã,iniuriã, quia
non fuit in culpa,imò aduerſarius p̃ſtitit cãm huic di-
lationi,& maiori,quæ ẽt mihi prodeſſe debet intm̃ , ꝙ
ẽt ſi excommunicator petere poteſt maiores dilatio-
nes,ut probet iuſticiã ſuã ſuꝑ excommunicatione,& id
mihi prodeſſe debet.C.de inte.reſt.petenda nec ſuffi-
cit ꝓbare excommunicatori iniuriã factã, niſi ꝓbet eã
manifeſtã. qa, ſicut dicit hæc decr.hoc capĺm probare
debet. hoc ualet in exceptione ſpoliationis, & in aliis
locis, ubi certus terminus p̃figiŕ ad aliqđ probandum.
¶Itẽ vŕ,ꝙ licet iniuria ſit manifeſta,ſed de ſatisfactio-
ne eſt diſcordia, qa excommunicatus dicit minorẽ ſa-
tisfactionẽ ſufficere , quã excommunicatos petat, uel
aduerſarius, tñ ꝑꝑ hoc non diu eſt tenẽdus excõicatus
ĩ excõicatione,ſed ad arbitriũ iudicis debet p̃ſtare cau
tionẽ pignoraticiã, uel aliã,& abſolui, arg s̃.de eo,qui
6 mit.ĩ poſ.cũ uenera.[†pro manifeſta] ꝑ hoc dixerũt q-
dã,ꝙ ſi aliqs eſt excõicatus, qa ordinariũ non admiſit
ad uiſitationẽ,petat abſoĺonẽ ad cautelam dicens,dñe
ego ſum liber à uiſitatione ꝑ priuilegiũ , uel ꝑ p̃ſcr.ꝙ
ſtatim danda ſit ſibi abſoĺo ad cautelã. ſed nobis uŕ ꝯ;
qđ ſic ꝓbo. ꝯſtat, ꝙ manifeſta eſt offenſa de iure , pro
qua iſte excõicatus eſt,ſ.contumacia recipiẽdi ordina-
riũ ad uiſitationẽ.s̃.de p̃ſcr.cũ ex officij.ergo non debet
abſolui,niſi p̃cedat emẽda.j̃.de uer.ſi.ex parte.nec ob-
eſt,ſi dŕ non manifeſta offenſa,qa dicit ſe priuilegiatũ
uel p̃ſcripſiſſe ꝯ ius cõe:qa ſtabo iuri cõi, nec eũ abſol-
uã,quouſq; ꝓbet ſe ꝯ illud munitũ.& hoc ſatis bñ ſo-
nat litera iſta. & idẽ vŕ dicendũ , qñ petit abſoĺonẽ ad
cautelã ab excommunicatione, quã dicit latã poſt ap-
pell.non.ſtatim abſolueŕ, niſi primò probauerit ſe ap
pellaſſe ex legitimis cauſis.s̃.de app.Romana §.j.& ij.
7 †articulo] ſuꝑ e.ſ.an cã appellationis ſit uera. nã q̃-
diu quæriŕ,an ſit appellatũ,uel aĺs dicit appellationem
non interpoſitã ex iuſtis cauſis,non eſt eis communicã-
dum etiam extra iudicium, ar.s̃ de ap.Ro.§.j.& ij.s̃ eo.
ꝑ tuas,niſi fortè modico tꝑe, dum q̃rit aduocatos,uel
alias ſarcinulas cõponit ꝑꝑ cãm,ar.ff.ex qb.cau.ma.ab
hoſtib.§.ſi.item qñ conſtat appellatum ex legitima cã,
licet dicaŕ falſa, ſemper intra tẽpus, intra qđ põt ꝓſeq
appellationem,eſt ei cõicandum, & nõ poſteà.ſed ſecus
eſt,qñ ſnĩa ex aliis cauſis dŕ nulla; puta qa dicit excõi-
catorem nõ iudicem,uel ſe exẽptum. & tũc diſtinguo,
qa aut q dicit ſnĩam nullam,habet ius cõe ꝓ ſe,ut puta
qa de aliena diœce. & tunc pendente articulo ꝓbõnis,
& ante ſemꝑ,quouſque ꝓnuncietur ſnĩa iuſta, debet ei
cõicari,non obſtante tali excõicatione,etiam ſi ſit iuſta
ſnĩa excõicationis, niſi eſſet manifeſtum ꝙ ſnĩa excõica
tionis eſſet iuſta. ſi aũt ius cõe habet ꝯ ſe,non eſt ei cõ-
municandum,niſi ꝯſtaret,ꝙ excõicatio eſſet iniuſta,ar.
j̃ de ap.ſoli.& c.dilec.in ſi.& s̃ de elẽ.venera.& facit ad
hoc,s̃ de reſt.cum ꝯtingat. ¶Quid aũt iuris ſit de his,q̃
facit in medio tꝑe iſte,in quẽ lata eſt ſnĩa,etiam ſi poſt
ꝓnuncietur excõicatio iuſta,no.s̃ de excep.pia. alij di-
cunt, &, ut uŕ, melius,ꝙ etiam ſi ius cõe habet ꝯ ſe iſte
excõicatus, tñ ei cõicandum eſt,dum eſt in ꝓbatione il
lius articuli, an ſit liber,uel exẽptus. nam graue eſſet,
ꝙ ego deberem eum uitare ut excõicatum de præcepto
iuris ; & tñ ſi peteret à me conſilium,utrum debeat pe-
tere abſolutionem tãquam excõicatus,& ſic per ꝯñs cõ
ſiteatur ſe nõ liberum, uel exẽptum in præiudicium ꝑ-
petuum eccleſiæ,deberẽ ei ꝯſulere,ꝙ non peteret abſo
lutionem,ne ꝑpetuo eccleſiæ ſuæ p̃iudicaret.& ſi ꝑ ta-
le ꝯſilium,qđ eſt bonum, dans incideret in maiorẽ ex-
cõmunicationem, quia cõicat excõicato, præſtando ei
ꝯſilium, & auxiliũ in eo, ꝓ quo excõicatus eſt,s̃ e.nuꝑ.
¶Sed oppones, qũo eſt hoc, ꝙ differs huic dare abſo-
lutionem : qa dicis manifeſtam offenſam; & tñ non di-
mittis ei cõicare ꝑꝑ manifeſtam offenſam ? ¶Sol.aliud
eſt dimittere gr̃am facere: aliud eſt facere iniuriã. nam
primum,ſ.ceſſare à gr̃a licet. ubi aliqs aliis denegat il-
lud,ad qđ de iure cõi tenetur, qa ꝓbabilis & quaſi ue-
hemens p̃ſumptio eſt ꝯ eum; & iõ ei ꝑꝑ hoc excõicato
ꝓ manifeſta & petẽti abſoĺonem ad cautelam dãda nõ
eſt abſoĺo ad cautelam,q̃ eſt tñ tm̃ de gratia, uel magis
de iure gratioſo,ſ.qđ inductum eſt ꝯ cõem rõnem;& iõ
non eſt extẽdendum, ff.de ꝯſti.q uerò. nam de iure eſ-
ſet,ꝙ antequã præberetur ei hmõi abſoĺo ad cautelã,
q̃ uera abſolutio eſt,ꝙ ꝯſtaret de principali, an eſſet li
ber,an nõ. ſed arg.ꝯ uidetur in hac eadem decr. ubi di
citur,ꝙ ſine ꝯdictione abſolui debet. ſed ſupple,ſine cõ
traditione partis aduerſæ. ſed iudex ex cã bene debet
aliqñ ad abſolutione ceſſare. Secundum aũt, ſ.facere
iniuriam,nũquam licet: ſed facere iniuriam eſſet,ſi ego
vni parti crederem in p̃iudicium alterius. ſed conſtat,
ꝙ in hoc caſu excõmunicator eſt pars, & ut pars excõi-
cauit,& excõicatus eſt alia pars. ergo excõicatori cre-
dere non decet. ſi aũt excõicaſſet ut iudex, & excõica-
tus diceret nullam excõicationem, puta quia poſt ap-
pellationem ſit lata : uel qa expreſſit errorem in ſnĩa,
tunc dicunt quidam, ꝙ interim,quouſq; ꝯſtat an ſnĩa te
neat,uel non,non eſt ei cõicandum,s̃ eo.ꝑ tuas,s̃ de re-
nũ.in præſentia. ſed nobis hoc non uŕ. nam ſẽmꝑ,quo-
uſq; excõicatus eſt in ꝓbando,ꝙ excõicatio non tenet.
ſemꝑ licet ei cõicare. nam ꝙ ſnĩa iudicis ſit iuſta, eſt p̃-
ſumendum,ut in decr.in p̃ſentia: ſed ꝙ ſit aliqua iniu-
ria,non eſt p̃ſumendum in iniuriam alterius, licet ſit p̃-
8 ſumendum quo ad denegandam gratiam. ¶†Item ex p̃-
ſumptionibus nõ eſt iudicãdum,nec aliquid in alterius
præiudicium faciendum : ſed ex præſumptionibus bene
eſt à gratia abſtinendum. alij dicunt, ꝙ etiam antequã
incipiãt probationes recipi ſuper cauſis appellationis,
an ſint ueræ,uel falſæ: imò etiam ante,q̃ incipiat pro-
ſequi cauſam appellationis,ſemꝑ , quãdocũque dicit il
le, cui obiicitur excõmunicatio, ego præmiſi appella-
tionem,admittendus eſt cum ꝓteſtatione illa: quia alij
non intelligunt ſecum coeligere,uel cõcelebrare, ſi eſt
excõmunicatus: ſed non repellunt eum ꝑꝑ reuerentiã
eius, ad quem dicit ſe appellaſſe. uox tñ eius præſtabit
auxilium,ſi iuſta appellatio p̃ceſſit,& non alias,niſi no
torium eſſet appellationem non tenuiſſe: quia tũc non
ſolum uox excõicati non p̃ſtabit ſuffragium : ſed etiam
uox coelectorum, q ſponte admiſerunt cum etiam cum
proteſtatione, non ualebit, ſupra de ꝓcur.c.fin. de his
no.ſupra de elec.illa, ſupra de app.dilec.in ſi. & c.ſoli-
citi. In his autem dubiis multum ualet proteſtatio,ut s̃
9 de conſti.cum M. & de electione,Cumana. ¶†In priua
ta autem familiaritate,& maximè in occulto,ubi nul-
lum ſit p̃iudicium ei, qui dŕ excõmunicatus ex uitatio-
ne,tutius eſt uitare eum.11.q.3.curæ. ſed in electioni-
bus, & aliis, ubi ſibi fieret p̃iudicium ex uitatione, tu-
tius eſt eum admittere cum ꝓteſtatione,q̃ uitare, arg.
6.q.2.c.j. ſi aũt præſens eſt, qñ excõmunicatur,uel de-
nunciatur excõmunicatus, & nihil dicit de appellatio-
ne p̃miſſa,uel de alio,quod reddat ſententiam excõmu
nicationis nullam, tunc ualet electio facta eo abſente,
nec caſſabitur ꝑꝑ prædictum ꝯtẽptum qa in culpa fuit,
ꝙ de iure ſuo nihil proteſtatus eſt,& capitulũ non fuit
in aliqua culpa. alias aũt ſi non contẽpta ꝓteſtatione
excõmunicati, uel denũciatione excõmunicatoris eli-
gant, ualebit electio, ſi in ueritate erat excõicatus ; &
caſſabitur,ſi excõicatio non tenebit uel propter p̃cedẽ-
tem appellationem, uel propter aliam cauſam, ſupra
de app.dilecti, in ſi. imò plus uŕ, ꝙ ſi ep̃s excõicet ali-
quem abſentem in præſentia capituli,& p̃tendit iuſtam
cauſam excõicationis,& ꝯtumaciam excõicati; tñ capi
tulum citabit illum ſic excõicatum,ut ueniat ad eligẽ-
dũ:qa forte cauſas habet,quare nõ teneret excõicatio.
tñ ſatis credo,ꝙ ex quo ordinarius ſic eũ excõicauit,ꝙ
capĺm in lr̃is ſalutationis eũ non ſalutabit:quia p̃ſumo
ꝓ ſnĩa ordinarij in his leuibus,& parum p̃iudicialibus,
arg.11.q.3.curæ,s̃ de renun.in præſentia. ſed capitulũ
ſubiũget in literis citationis, qũo ordinarius excõmu-
nicauit eum. vnde ſi credit excõicationem tenere, non
ueniat:& ſi credit eã non tenere,ueniat:quia ipſi nõ in-
10 tendunt ſecũ coeligere,ſi eſt excõicatus. ¶†Item no. ꝙ
ꝓbatio manifeſtæ offenſæ ꝯ petentem abſolutionem ad
cautelam,non habet locum,niſi qñ petit abſoĺonem ab
excõicatione lata poſt appellationem. ſed tunc habet
locum iuſtè:qa ꝓbata manifeſta offenſa, ꝑ ꝯñs conſtat,
ꝙ appellatio non ualeret, s̃ de app.cũ ſit, & c.ꝓpoſuit.
& ideò talis appellatio non debet ꝓdeſſe ad obtinẽdã
abſolutionem ad cautelam:quia ſi alias petatur abſolu
tio ad cautelam,ſi excõmunicatio ſit lata à ſuo iudice,
ſed dicitur non tenere propter expreſſum intolerabi-
lem errorem, non poteſt habere locum hæc probatio,
ꝙ impoſſibile eſt,ꝙ intolerabilis error ſit manifeſta cã,
quare quis iuſtè excõicatur: imò eſt cauſa malæ excõ-
municationis. ¶Item ſi excõmunicator dicitur non iu-
dex,etiam ſi pro manifeſta offenſa excõmunicaret,non
teneret excõmunicatio.& ideò ante,q̃ conſtet,ꝙ ſit iu-
dex,non eſt recipiẽda probatio manifeſtæ offenſæ, nec
poſteà: qa ſi eſt iudex,iniuſta poteſt eſſe, ſed non poteſt
eſſe nulla,niſi ab eo eſſet appellatum: uel niſi expreſſiſ-
ſet intolerabilem errorem; & ſic nõ põt peti abſolutio
ad cautelam.

11 ad cautelam. ¶†Item no. ꝙ qñ appellans petit abſolu-
tionem ad cautelam,& ſibi obiicitur manifeſta offenſa,
oportet ꝙ probet manifeſtam offenſam per euidentiam
facti tantũ,uel per confeſſionem, in qua perſeuerabit:
quia ſi dicat aduerſarius excommunicati, imò ſufficit
probare offenſam manifeſtam per probationes inductas
in cauſa principali,nõ ualet: quia illa manifeſtatio tolli
poteſt per probationes,quæ inducentur in cauſa appel
lationis. ſed ꝯ̃ petentem abſolutionem ab iniuſta ſnía,
ſufficit probare offenſam fuiſſe excõmunicatori manife
ſtam uel per euidentiam facti,uel per confeſſionem,uel
probationem,infra de uer.ſigni.cum olim; uerbigratia,
aliquis condemnatus eſt de furto ordine iudiciario ſer
uato, & quia non parebat ſnïæ,fuit excõicatus. Igiť iſte
excõicatus petit ab hac ſnía excõicationis quaſi iniuſta
abſolui.nam in hoc caſu audiendus eſt excipiens: quia
condemnatus & excommunicatus eſt pro furto manife
ſto non ſolum per rei euidentiam,uel confeſſionem,ſed
etiam ſufficit,ſi furtum fuerit manifeſtum per teſtes,uel
per probationes receptas corã excõicatore. j̃. de uerb.
ſig.cum olim.ſed certe hoc non placet:quia ſi ſententia
condemnationis, ut dictum eſt, lata fuit contra furem,
& non fuit ab ea appellatum, non oportet eum proba
re manifeſtam offenſam per probationes receptas corã
excõmunicatore:quia ſufficit pro notorio iuris ad im-
pediendam oĩno abſolutionem res iudicata. j̃. de uerb.
ſig.ex parte.& idem eſt,ſi ſit appellatum, & non eſt ap-
pellationem proſecutus.ſi uerò fuerit appellatum,tunc
ſi excommunicetur appellans poſt appellationem, non
tenet excõicatio, & tunc abſoluetur ad cautelam.s̃.e. ꝑ
tuas, ut hic. ſi uerò excõicetur appellans poſt ſnïam añ
appellationem emiſſam, tunc officio iudicis obtinebit
reuocationem illius ſnïæ ſicut & aliorum grauaminũ,
quæ in illo intermedio fierent,ut no.s̃.de excep. dilec.
& idem eſt dicẽdum,ſi appelletur à mãdato, uel interlo
cutoria data cum cauſæ cognitione, ſupra de elec. cum
12 dilecti,& c.quod ad conſultationem.s̃.de re iu.¶†Dici
mus ergo, ꝙ offenſa probatur manifeſta non ſolum per
euidentiam, uel confeſſionem,ſed ẽt per probationem
in tali caſu,ſi receptis teſtibus,& aliis ꝓbationibus ꝯ̃ fu
rem,ſ.tulit ſuper furto ſnïam diffinitiuam. ſed ſi dixit.
excõico talẽ furẽ,niſi tñ emẽdauerit ꝓ furto ſupra de
ap.præterea. nam ſi hic fur petat abſolutionem, ꝙ ab
iniuſta excõicatione abſoluatur & excipiať ꝯ̃ eum nõ ſo
lum de notorio ꝑ euidentiam facti,uel ꝑ confeſſionem
ſed ẽt ꝙ ꝑ ꝓbationes receptas corã excõicatore factũ
eſt manifeſtũ furtum eius;uñ non eſt abſoluendus.j̃. de
uer.ſig.cum olim.& uř,ꝙ hoc ſit intelligendum,ſi à ſen
tẽtia excõicationis non fuit appellatum:quia ſi eſſet ap
pellatum,& peteret ab hmõi excõicatione quaſi iniuſta
nõ obſtaret ei exceptio manifeſtæ offenſæ per ſolas ꝓ-
bationes.¶Alij tñ aľr dicunt,ſ.quia obſtabit petenti ab
ſolutionem exceptio manifeſtæ offenſæ ꝑ probationes,
uel ꝑ confeſſionem. ſunt ẽt caſus, ubi probatur offenſa
manifeſta ꝑ euidentiam facti,uel ꝑ confeſſionem,& nõ
ꝑ probationes coram excõicatore receptas, v.g. iudex
monuit aliquem nullo ordine iudiciario ſeruato, ꝙ ſa
tisfaceret de rapina, uel mandauit alicui, ꝙ redderet
teſtimonium in aliqua cauſa,uel aliquid aliud conſimi
le,ꝙ quia non fecit,excõicauit eum:excõicatus petit ab
ſolutionẽ ab hmõi excõicatione,quia iniuſta,quia nul-
lus ordo pręceſſit excõicationem,bñ admitteť exceptio
manifeſtæ offenſæ;v.g. dñe non debuit ſeruari ordo,qa
rapina erat manifeſta per eius confeſſionem, uel euidẽ
tiam facti.& eodem modo dicet ꝯ̃ teſtem, nullus ordo
eſt ſeruandus in ꝓducendo teſtẽ. imò notorium iuris
eſt,ꝙ debet reddere teſtimonium,niſi legitimã ꝓponat
excuſationem.iõ aũt dixi,ꝙ hæc locum hñt,ubi non ſer
uãť ordo iuris: qa ſi ſeruaretur,mandatum tranſiret in
rẽ iudicatam.s̃.de re iu.ꝙ ad conſultationem. & ſic nõ
eſt neceſſe ꝓbare manifeſtã offenſam:quia ſufficeret ex
ceptio mandati,à quo non eſt appellatum. & ex his ap-
paret rõ,quare obiicienti exceptionem manifeſtæ offen
ſæ ꝯ̃ petentem abſolutionem ad cautelam p̃figitur ter-
minus octo dierum,ut hic.Et non p̃figitur talis termi-
nus obiicienti exceptionem ꝯ̃ petentem abſolutionem
ab iniuſta ſnía:quia ibi modicum fieret p̃iudicium,ſi nõ
probaret manifeſtam offenſam:quia eadẽ exceptio ma-
nifeſtæ competet eidem,qñ excõicatus appellans uolet
proſequi appellationẽ,ſupra de ap.cũ ſic propoſuit.ſed
hic. ſ. qñ obiicitur ꝯ̃ petentem abſolutionẽ ex iniuſta
ſnía,ſi nõ admittetur exceptio manifeſtæ offenſæ, perpe
tuũ fieret p̃iudicium; quia ſublata excõicatione, ꝙ fiet
non probata manifeſta offenſa,de cætero non poſsit age
re ex monitione, quæ præceſsit, neq; ex mandato facto
ſine ordine iudi.C. cõia præd.per totum, licet aliqñ &
poſt abſolutionem poſsit inchoare cãm principalem de
nouo:ſecus eſt in mandatis ordine iuris factis, ut alias
no.¶Alij tñ dicunt,ꝙ idem terminus præfigetur utriuſ
que.¶Item dixerunt quidam,ꝙ ſꝑ non obſtante aliqua
exceptione manifeſtæ offenſæ quis abſoluendus eſt, ſi
uelit pignora pro ſatisfactione apud ædem ſacram de-
ponere: quia maliciis hominum non eſt indulgendum.
ſed certe hoc nobis non placet:quia hic non eſt malicia
imò ẽt prouidentia:quia ſi non debet,non nocebit ei ex
cõicatio.s̃.e.inquiſitioni,ut hic.ſed ſi nõ admittitur ex-
ceptio poſſet malũ euenire illi, cui ſatisfaciendum eſt:
quia ſi excõicatus ſcit ſe debere,non ꝓrogabit cãm, ti-
mens ꝯfuſionem excõicationis:qm̃ multum prorogare
poſſet,& ꝓrogaret,ſi dictam confuſionem nõ timeret.
iudex aũt, cui nihil probatũ eſt,nihil mandare põt [in
iudiciis.] neceſsitas iuris cogit in iudiciis iudicẽ uitare
excõicatum poſt appellationẽ;ꝙ ſic probo.ꝯ̃ excõicatũ
agentẽ excipiť,ꝙ ſit excõicatus. & ipſe actor confitetur
ſe eſſe excõicatũ,ſi dicit excõicationẽ nõ ualere ꝑꝑ ap
pe.q̃ p̃ceſſit,neceſſe eſt ergo,ꝙ ſuperſedeatur principa-
li q̃õni excõicati,ꝗ confitetur de exceptioni excõicatio
nis quouſq; probet replicationem,ſ.appellationem le-
gitimã;& ſic apparet,ꝙ bene dicit hic,ꝙ in iudiciis eui
tetur. & hẽt locum hoc, ſi excipiatur de excõicatione:
13 quia ſi non excipiatur, teneret,ꝙ cum eo ſit. ¶†Item ſi
iudex determinat non obſtante exceptione excõicatio-
nis procedendum,& tunc ualet proceſſus,ar.no.s̃ e. per
tuas.s̃.de excepti.pia. Item neceſſitas iuris cogit nos di
cere,ꝙ extra iudicium eos uitare non debemus:quia &
ſi iudex,à quo appellatum eſt mandat,ꝙ euitetur;tñ ius
dicit,ꝙ appellatione pendente nihil innouãdum eſt.ff.
nil no.ap.pen.¶Item quicquid fit poſt appellationẽ eſt
irritum.s̃.de ap.ex parte.M.Item li.pend.nihil inno.eſt
ergo quouſq; pendet lis,an ſit excõicatus,nõ dẽt priua
ri cõione hoĩum,nec aliis iuribus ſuis,ut li.pen. à me.
Itẽ in iudicio paratus eſt iudex,qui cognoſcit de excõi
catione,licet incidenter & iõ cum ſtatim cognoſci poſ-
ſit,non eſt periculum, ſi ad modicum tp̃s differtur prin
cipalis.q̃õ. ſed quia extra iudicium non eſt iudex, nec
aliquis,ꝗ de excõicatiõe diffiniat,ualde magnũ eſſet pe
riculum,ſi in omnibus euitaretur,& ẽt ꝯ̃ ius eſſet,ut di-
ctum eſt.[Extra iudicium] quæreret alꝗs quare aliud
in iudicio, & ex̃ aliud iudiciũ?ad ꝙ tres rõnes diuerſita
tis aſsignauit.p̃imo ſic.periculoſius excluditur ab his,
quæ

quæ ex̃ iudicium fiunt,ꝙ ab his, quæ in iudiciiis agun-
tur, nam ſi ꝑ moratoriam exceptionẽ excõicationis ab
agendo excludo,differtur actio,& nõ tollitur; & iõ non
magnũ præiudicium pati uideor,ut C.de præci.impe.of
fe.l.quotiens.ſed ſi à poſtulando,eligendo, ab officiis &
bñficiis expellor,& in aliis,grauiter lædor:quia ſæpe cũ
magna captione a rebus noſtris reuocamur,ut ff.quẽad.
teſ.ape.l.& ſi quis ex ſignificatoribus.Secundo ſic, faci-
lius interdicũtur iudicialia,quã non iudicialia,ut C.de
her.qm̃,& ea quæ ſunt iuris,quã ea,quæ ſunt facti,ut ff.
de pœ.l.quidam ſerui.Tertio ſic,cum in iudicio alium
impetraui,leuius impedior,quã extra iudiciũ,ubi nul-
lum perſequor, ſed iuri meo innitor [intolerabilem]
ſupra e.per tuas; & ibi de hoc [pro manifeſta] infra de
uerb.ſig.cum olim glo. huic [pro manifeſta] ſupra e.c.
in gl.per hoc,& gl.ſuper eo.

STatuimus ut nullus [excõicare] nec in gñe,puta di-
cendo,oẽs participantes ſibi,nec in ſpẽ,puta excõico
Pe.quia cõicat.I.excõicato [conſtitutionibus] s̃. e.
nuper [conſimili] adhoc.s̃.de cle.ex.min.ſi celebrat, in
ſi.glo.iſte [teneat] imò uř,ꝙ non teneant,licet ſint iniu
ſte.j̃.e.Romana.§.porro [ex locutione]11.q.3.cum excõ
municato,& c.excõicatus.¶ Non teneat]non tenet excõ
municatio,niſi præcedat monitio.nam cõicans excõica-
to non eſt maiori excõicatione ligatus, niſi in duobus
caſibus. unus eſt,ſi in crimine ſibi cõicet.Secundus eſt,ſi
præmiſſa monitione eum excõicat:quia ſi non præmiſſa
monitione excõicaret,non teneret excõicatio, ꝙ ſpãle
uř,ꝙ ſine monitione excõicatio teneat.ſed ſic ipſam ꝓ-
ferens eſt puniendus s̃.e.ſacro.uel dic, ꝙ non tenet ꝑꝑ
facilem eius reuocationem,& pęnam excõicatori infe-
rendam,cum conſtiterit eam ſic eſſe latam.s̃.de reſcrip.
ab excommuni.& ſic non tenet,quia facile reuocatur.

QVia periculoſum. [Superioribus] ſ. Patriarchis,
primatibus, & archiepis [executionem] ſ.ordina
tiones,conſecrationes, & hmõi [ſuſpenſionis]
ſecus eſt in excõicatione [conſtõnis] quæ forte dicat,ꝗ-
cunque ꝯ̃ conſtõnem fecerit,ſit ſuſpenſus.s̃.e.cum medi
cinalis.¶ Olim] cauete hoc dicit.non.n.uult hic dicere,
ꝙ euitetur ex̃ iudicium:ſed obſeruetur,ꝙ hactenus ob-
ſeruabatur.nunquam em̃ fuit obſeruatum,ꝙ uitarẽtur.
& qui uidit teſtimonium perhibuit.huic glo.uř ꝯ̃.s̃.e.ꝑ
tuas,ubi dř,ꝙ in aliis debet euitari.ſed expone,in aliis,
i.in iudiciis.s̃.e.ſolet.uel dic ẽt ex̃ iudicia debet euitari
ante,q̃ moueat litem ſuꝑ eo,ꝙ dicit excommunicatio-
nem non tenere.s̃.e.ſolet,in glo.ſuper eo,&c.

SVMMARIVM.

1 *Iuſta eſt excommunicatio,qua quis excommunicat omnes.qui ſunt cruce ſignati,ſi nõ portant publice crucem.ad hoc enim fit,ut cæteri animentur ad ſumendam crucem.*
2 *Excommunicatio etiam in iuſtos culpabiles non fertur ſine monitione.*
3 *An capituli appellatio,quod habet cauſam,proſit canonicis, ut de cætero contra eos non ualeat ferri ſententia.*

ROmana eccle.[Excõicatoribus] ad ipſos enim
remittendi ſunt abſoluendi.s̃.de ſen.excom.ſa-
cro,per tuas.s̃.de of.or.ad repri.& ſi abſoluãt,
non ualet abſolutio:quia in hoc caſu non habent iuriſ
dõnem ſuper eos,ut hic [ſnïæ]bene dicit,ſnïæ,nã ſi ca-
nonem feciſſet,illo ligareñt omnes,ut no. s̃.e. a nobis.
[gñaľr] taliter,Excõico oẽs,qui fecerint furtum [in ſpe
cie] puta,excõico.P.qui ædificat,uel ædificauit in cæ-
meterio eccleſiæ [in genere] puta.Excõico oẽs,qui ædi
ficant,uel ædificauerunt in cæmeterio eccleſiæ [mora]
quia ſi præfixo termino neglexit ſatisfacere, iuſta pote
rit in eum ferri ſentẽtia hmõi,Excõico.P. niſi uſque ad
talem diem ſatisfecerit [uel culpa] puta,quia negligen
tes erant aliqui epi,uel clerici officia ſua facere in ſuis
eccleſiis,bene fertur hmõi ſentẽtia,Excõico oẽs,qui nõ
interfuerunt ſuis officiis [offenſa] puta,ſi quis tenuiſſet
concubinam, a qua diuiſus eſt iuſte, fertur in eum hæc
ſententia,Excõico te,ſi ulterius tenueris eam s̃.de teſt.
1 conſtitutis,in prin.¶ † Cã] iuſta eſt excõicatio,Excom-
munico oẽs illos,qui ſunt cruce ſignati,ſi non portãt pu
blice crucem.hoc.n.ex cã fit;ut alii eorum exẽplo ani-
mentur ad ſumendum crucem.eſt ẽt iuſta hmõi ſen.ꝯ̃ to
lerantes hæreticos,& conſimiles.s̃.de hære.excommu-
nicamus.§.credentes,& 23.q.3.ſi habes [in uniuerſita-
tem] ex hac.n.ſequitur abſurditas,ꝙ puer unius diei in
cidit in hanc excõicationem,& ille,ꝗ abſens eſt. ſed iu-
ſte ſic ferť ſententia,Excõico oẽs illos de hac uniuerſi-
tate,qui fuerunt rebelles mandato.Sẽtẽtia aũt interdi-
cti iuſte ferť in uniuerſitatem,quæ ferť pro delicto alte-
2 rius.16.q.7.ſicut Deum,j̃.de ſpon.non eſt. ¶ † Culpabi
lis] dñt quidam,ꝙ ẽt in iuſtos culpabiles non ferť ſen-
tentia excõicationis,niſi primò moneantur, & ꝯtra eos
cã cognita procedať:quia alia eſt cã capituli,uel uniuer
ſitatis,q̃ ſit cã canonicorum 2.q.1.nemo.s̃.e. ſacro. 12.
q.2.qui manumittiť.cã em̃ uniuerſitatis poteſt eſſe: qa
non comparet in iudicio,uel ꝙ non recipiunt aliquẽ in
canonicum,& hmõi.cã aũt perſonarum culpabilium de
collegio nõ eſt hęc:quia ipſi non ſpãliter uocantur:imò
ſi cõparerent,non admitterentur ad rñdendum ꝓ capi-
tulo ſine mandato.Item ipſi non poſſent,nec deberẽt ali
quem recipere in canonicum ſine capitulo.Alii dicunt,
& forte melius,ꝙ auctoritate huius dec.ſine alia moni-
tione,& cauſæ cognitione nominatim poſſunt excõica-
re illos,quos culpabiles norunt:ſed ſi non eſſet eis notũ
non deberet ſnía excõicationis inquẽquam ferri,niſi p̃-
miſſa monitione.2. q. 1. nos in quenquam, & ca.nemo.
3 ¶ † Sed quæritur,an appellatio capituli,ꝙ habet cãm,
proſit canonicis,ut de cætero ꝯ̃ eos non ualeat ferri ſen
tentia?Rñ.ſi delegatus erat iudex, non uř, ꝙ de cætero
poſſit in aliquem de capitulo ſententiã ferre, ẽt ſi ante
app.culpabilis extitiſſet:quia in eum poterat iuſte excõ
municationis ſnía ferri;qa ſublato principali tollitur ac
ceſſorium.s̃.de conſti.tranſlato.Item qa per iſtam appe.
deſinit eſſe iudex & in principali,& in acceſſoriis:ſi autẽ
eſſet ordinarius,& ab eo eſſet in aliquo negocio appel-
latum a capitulo,cum illud negocium per app. ſit ad ſu
perius auditorium delatũ, ulterius occaſione iſtius ne-
gocii non poterit in aliquem de canonicis ſententiã ex-
cõicationis proferre. 3.q.6.dudum.melius in c.multum
s̃.de of.lega.licet.Sed quid ſi ordinarius,uel delegatus
in aliquem de capitulo poſt app.legitimam tulerit ſen-
tentiam excõicationis de facto,nunquid capitulum põt
petere ſnïam ꝯ̃ hunc canonicum latam pronunciari nul
lam?Rñ.ſi eius intereſt,uel quia de mandato capituli fe
cit canonicum,quare in eum eſt ſententia excommunica
tionis lata,uel quia diffamatur capitulum: quia ſuus ca
nonicus ſic denunciatur excõicatus:uel ex alia iuſta cau
ſa,ꝙ bene põt implorare offm̃ iudicis,ut ſententia nun
cietur nulla,ar.ff.de de fe.l.j.ſed ſi uellet capitulum ſen
tentiam excõicationis in ſuum canonicum latam occa-
ſione capituli dicere iniuſtam,hoc dicunt quidã nõ poſ-
ſe fieri:quia abſolutio non debet dari niſi petẽti,& hoc
quidem dictũ eſt de canonicis excõicatis pro capitulis.
hoc idem dicendum eſt de rectoribus ciuitatum excõi-
catis

ſatis ꝑ ciuitatibus.Ex iſto loco ſatis apparet, ꝙ ſi lræ impetrent̃ ꝯtra aliqđ capitulũ, ꝙ cogat̃ ad alicuius receptioné, tñ delegatus cõpellet ſingulos canonicos ad receptioné ipſius,licet lræ tm̃ ꝯ capitulum,& non ꝯ ſingulos canonicos ſint impetratæ.& hoc eſt ea rõne : quia qñ mandat,ꝙ capl'm aliquid faciat,intelligendum eſt,ꝙ canonici,& alia mẽbra capituli illud faciant ſ. de præb. ꝑ illorũ,qa capl'm,qđ eſt nomen intellectuale,& res incorpalis,nihil facere põt niſi ꝑ membra ſua.idem uř, ꝙ ſi mandet̃ delegato,ꝙ cogat uniuerſitatem facere ſolutionem debiti,uel uenditioné,uel ꝑmutationem,uel q̃c quid aliud ſimile,cogẽda ſunt mẽbra eius illi facto præſtare conſenſum expreſſum.& ſic de omnibus aliis, quæ conſiſtunt in facto,q̃ per uniuerſitatem fieri nõ poſſunt. de exneo aũt,an poſſet impedire uniuerſitaté adimplere,qđ debet,no.ſ.de of.dele.ſane.quia ꝯt a prædicta uř 12.q.2.manumittitur. So.leuis eſt. quia uniuerſitas bñ põt habere libertũ,& agere, & cõueniri ꝑ procuratoré ſuum:ſed cõſenſum alicuius facto præſtare pro aliquo ſuo membro,nõ põt,cũ conſenſum corporis nec corpus habeat,ſed in prædictis caſibus uř, ꝙ ſi alicui commiſſa eſt cã uniuerſitatis alicuius,ꝙ ꝑ dele.ubi expediret,cogenda eſſent membra uniuerſitatis præſtare conſenſum in faciendo procu.uel alia conſimilia.

SVMMARIVM.

1 *Nedum clerico,ſed etiã laico licet ſe tueri,etiam ſi iudex ſuus ordinarius,non ſeruato iudiciario ordine,iniuriatur ſibi in rebus,uel perſona.*

2 *Spiritualis gladius non debet exerceri nec pro ſua,nec pro aliena iniuria,niſi contra homines ſuæ iuriſdictionis.*

D Ilecto fil. [repellere] ſ.e.c.3.§.ſi uerò,j. diſtin.
1 ius naturale.¶ † Decano] nõ ſolum clerico,ſed ẽt laico licet ſe tueri, ẽt ſi iudex ſuus ordinarius,ordine iudiciario non ſeruato,iniuriatur ſibi in rebus,uel perſona.C.de iure fiſ.l.ſi.& credimus ordinariũ proceſſum,ẽt qui fit ꝑ modum inquiſitionis.ſ.de of.or. c.j.& hic eſt ꝓceſſus legitimus & ꝑ ſeculares l.in auc.de colla.§.iubemus.ff.de of. præſi.congruit. [iniurioſe] repete,q̃ diximus ſ.de for.compe.uerum [eccleſiaſtico]ſ. ſentẽtia excõicationis.34.q.3.corripiantur.16.q.1.c. 1. [præſertim] idem eſt,ſi nulla alia cã,uel excõicatio ꝓceſſiſſet. [& quidẽ] no.optimam rõnem. [cum licet]22. q.3.fortitudo,& c.ſe. [profectò] imò multofortius [téporalem] iuriſdõnem,uel rem uel iniuriam[defenſione ſ.ſententia excõicationis,uel interdicti.[& tpalem] ſ.defenſionem armorũ,uel iuriſdõné tpalem 96.di.c.ſi.ſ.de
2 offi.or.c.1.¶ † Et eccleſiaſticum.]dumtñ ſpũalis gladius nõ exerceatur nec ꝑ ſua,nec ꝑ aliena iniuria,niſi ꝯ homines ſuæ iuriſdõnis materialis;tñ defenſio pro ſe, & ꝑ aliis bñ põt exerceri ẽt in homines cuiuſcunque iuriſdõnis.Item dñt quidam,ꝙ ẽt incontinenti raptor non poſſet excommunicari pro rapina facta,niſi monitione præmiſſa.tñ melius uř,ꝙ ſi rapina eſt manifeſta, cum iuſta cã ſubſit,ſtatim põt excõicari,niſi incontinenti eam reſtituat,ſi eſt præſens.uel ſi non eſt ibi,intra certum tempus,qđ duxerit præfigendum.j.de ſen.exc.Romana. §. caueant.ff.de rei uin.ſi res mobilis,& l.ſe.[Adinuicem] nec tñ ꝑꝑ hoc licet laicis,uel clericis defendere aliquos ſues,quos crederent iuſte excommunicatos:uel pro certo ſcirent iuuare ꝯ excommunicatorem,ſ.ut cogerẽt excommunicatorem relaxare ſententiam,uel etiam ceſſare a denunciatione excommunicationis: quia nec etiam liceret eiſdem cogere iudicem ſecularem ſuam ſententiam relaxare qđ ẽm dicit hæc dec.habet locum maxime ubi corporalis uiolentia infertur,& non ubi uerbalis.Si autem prælatus excõicaret aliquem, ſi oppreſſum iuuaret in iuſta cã,uel armis materialibus, uel alio modo,cum ſententia ſit ſub conditione,appellet, & poſtea iuuet eum ſupra de ap.præterea.

V Enerabilibus.[ar.hieps] ex ſuo procedens officio ſ de ap.cum ſpãli.§.ſi.[& appellatum]poſt excõicationem:quia ap.non ſuſpẽditur excõicatio.ſ.de of.or.ad reprimendam[exceptis caſibus] ſ.de appella.Romana. §. quod ſi oportet [pro manifeſta] j.de uerb.ſigni.ex parte. [Propoſita querimonia] uel ſupplicationis, ſiue in integ.reſtitu.qua ſupplicat uel petat ſe reſtitui ad cauſã agendam ſiue pœnarum,expenſarum,ut plene notat̃ ſupra de procu.querelam,uel appellationis, per quã dicat reuocandam ſententiã.C.quõ & qñ iudex,ab eo.cõmuni.n.iure,cum ſententia tranſierit in rem iudicatam,ſibi ſubueniri non põt.idẽ uř,ſi tñ excõicationis ſententia lata eſſet ſimplr,Excommunico Petrum quia fuit contumax in tali termino.hæc.n.ſententia, licet non ſit diffinitiua,tñ ſi non eſt appellatum,tranſit in rem iudicatã. ſupra de re iudi.ꝙ ad conſulta.quo ad hoc,ꝙ ſuper expenſis,& contumacia excuſanda ulterius non audiatur, ſemper abſoluetur pro abſolutione petenda: quia nunquam,quominus abſolutio detur ſatisfacienti, tráſit in rem iudicatam [nec pandi] C.de iu.ſancimus [in.itinere captus] ff.ſi quis cau.l.ij.[minime compareret] ſ. de re iud.contumacia [& hoc ipſum] quia ubicũque iudex ſuperior qui poteſt abſoluere uel condemnare in cauſa q̃ pro excommunicato lata eſt,abſoluere debet excõmunicatum ſupra de of.dele.cum contingat, niſi obiiceretur de manifeſta offenſa,ut prædictum eſt [illicò pronunciare] ſed probatio appellantis recipi poteſt ſuper ueritate cauſæ,ſcilicet de appel.interpoſita ad cautelam:quia dubitatur,an ſententia excommunicationis teneat ſupra eo.ſolet.

R Omana,&c.[ſubiectos] immediate ſ. eo. a nobis, prima glo.in hac gl.ſecus [iniuſtas]imò uř, ꝙ ipſo iure ſint nullæ ſ.e.ſtatuimus [caueat] ꝯ,ar.ſ.de app.cõſtitutis [proferre] ſ.de offi.ordi.ſi ſacerdos,in tex.& in glo.ſ.de app.præterea ij.glo.hodie[exprimant] ſupra eo.cum medicinalis [uniuerſitatem] ꝯtra,ar. ſ. reſpon. ibi ſoluitur [prohibemus] ad hoc ſ.eo.ar.glo. iſtæ ſpeciales perſonæ.

De uerborum ſignificatione. Rub.

N Am & rex Nabucho.[proauus.] ff.eo.ſi appellatum. §.liberorum.

N Am & ego,&c. dicit Salomon [quare] uerba Auguſt. [fratrem] prius enim alium filium habuit de Bethſabee,qui mortuus fuit[qa ille] hic uult dicere,quia ita cito mortuus eſt, ꝙ nec ẽt ei nomen impoſitum eſt, nec natus uidetur.

QVOD DICITVR.

IOSEPH.

I Ntelligentia [res] .i.intellectus.ff.de ſup. le. Labeo. 31.q.1.qũo.ff.de rebus dubiis,in ambi.22.q.5.Hu.

NIHIL.

P Roptercea ſi prolixam] ff.de fun.inſtru.& inſtr.lega. cum de lanionis.§.cum fundum.

Q Vamuis omnes.[quandam] ſpãliter.q.d. quamuis omnes,qui præſunt rite uocentur præpoſiti, præpoſitura tamen eſt nomen ſpecialis dignitatis.

Forũ

F Orus. [forus] his partibus conſiſtit iudicium tanq̃ b ab ordinantibus.nam negocia partium leges aduocatorum, & iudicia iudicũ ad ornatũ forum [quo uenit] hic uult dicere,cũ dr̃ a caſu,uñ uenit cã,ſicut de uenditione oritur cã inter emptoré & uenditoré[.n.]ſupple, cã [uocat̃] qđ ſit iudiciũ. [negociũ] qđ ſit negociũ [lis ãt] qđ ſit lis [iurgiũ]qđ ſit iurgiũ cã qđ ſit cã[ar.]quid ſit arg.[probatio] quid ſit ꝓbatio[in omni] quæ perſonæ requirunt̃ in iudicio[iudex] quid ſit iudex [accuſator] quid ſit accuſator [reus] quid ſit reus [teſtis] qđ ſit teſtis [teſtes aũt] q̃ conſiderentur in teſtibus [nõ fœmina] in teſtamentis.n.& criminalibus cauſis teſtis eſſe non poteſt,inſti.de teſtamentis.§.teſtes.2.q.6. epiſcopi. 33.q.5.mulierem.

P Actum.[ſcriptura] quia ſæpe fit cum ſcriptura, ſed & ſine ea tenet.

I Vs dictum eſt.

C Auſa Carpẽ.[licitis].de hoc notatur.ſ.de decimis ex tranſmiſſa.ſ.de ſententia excommu.cum uolun. gl.not. eleemoſynas.

Q Væſiuit.

I N his,quæ ambiguitatem.[partis] non tñ credimus lite conte.neceſſariã.[diffinimus]no. ſententiam ferri ſuper interpretatione.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia recipiunt in dubijs intellectum ſecundum intentionem concedentis, & quandoque fit interpretatio ſecundum propriam uerborum ſignificationem, in nu. 2.*

O Lim tibi [& manualia].ſ.quæ quotidie dant̃,ut pro exequiis mortuorũ, & hmõi. [Moliuntur] uolebant.n.noĩe præbendæ ſuæ quæ tm̃ præſentibus datur ea, tñ intelligere,quæ in uictum conſiſtunt & male.comprehendit.n.& ea, quæ ueſtitus ſunt, dummõ tñ reſidentibus dentur[interp̃tanda] de hoc not.j.
1 eo.cãm,de dona.per tuas,& c.cum dilectus[Intellectũ] priuilegia.n. in dubiis recipiunt intellectum ſecundum intentionem concedentis.j.e.dilecto.ſ.de reſcrip. mandatum,& c.ſeq.ff.de reg.iu.Neratius,&ita,ꝙ nõ trahant̃ ad iniquum grauamen alterius.ff.de uulg.ſubſtitu. facto & debes ſcire, qđ ubi dans priuilegium reſpondet de intentione ſua, non eſt neceſſe partibus præſentibus[a] fieri,ut hic, & facit præiudicium partibus talis interpretatio,& ad eam obſeruandã coguntur,ut hic.j.e.ex parte ueſtra.& hæc proprie declaratio dr̃.ff.de teſt.heredes.§.j.& hoc in priui.ſed ſi ſentẽtiam ferat, uel aliquid aliud de iure faciat, non ẽ ſua interp̃tatio:qa functus ẽ ſuo officio ſ.de of.del.c.ex literis.† Itẽ quandoque fit interpretatio ſecũdum propriam uerborum ſignificationem,ẽm ꝙ habes fere per totum hunc titnl.& in.ff.& C.& hęc interpretatio fit & non præſentibus partibus, & extra iudicium. nec per talem interpretationem coguntur partes ad ſeruandam interpretationem, nec eis præiudicat.& eſt ea ratio quia leges, & uerba legis, & ultimarum uoluntatum,& contractuum, & priuileg. recipiunt quandoque interpretationem à conſuetudinem[b] cõtra uerbi propriam ſignificationem, ut.ff.de le. ſi de interpe. & l.ſeq.& l. minime, & l. ergo.&hęc interpretatio tñ ad principem pertinere uidetur, & iõ ſemꝑ remanet.eis ſaluum ius ſuum, nec ſit eis præiudicium per talẽ interpretationem,poteſt aũt & hæc iuterpretatio fieri partibus præſentibus & tunc præiudicatur partibus, ut no.ſ.eo.c.prox.ar.ad hoc.ff.quis or.in bo. poſ.ſer.l.ij.§.j.& ij.melius credimus, ꝙ quælibet interpretatio obſit partib.ad hoc,ꝙ ſeruet interpretationes Papæ,niſi alio iure iuuentur,infra eo.uenerabilis.ſ. de deci.ex multi.& of.or.duo.eſt aũt alia interpretatio cuiuſlibet iudicis,ſ.qñ iudex interpretat̃ uerbum legis,uel ꝯctus in cã, quæ coram eo uertitur.ſ. de poſt.c.j. ff. de leg.non pñt. & hoc debet fieri partibus præſentibus,& ꝑhabita copia defendendi utrique parti.j.eo. uenerabilis.30.q.5.iudicantem.& ideo ad ea, quæ interpretata ſunt, cogunt̃ partes.& hæc uera ſunt in interpretationibus.modificatio aũt priuilegij non debet fieri niſi partibus præſentibus,& ẽt conſentientibus.ſ.de dec.nuper quamuis ſi nollent conſentire, eis inuitis dans priuile. poſſet illud modificare ex iuſta cauſa, argum.ſupra de exceſſi.præla.c.ij.& not.ſupra ut ec.be.ut noſtrum,in ſi. nec ꝯdicit decr.ſ.de deci. ex parte:quia ibi non fuerunt modificata priuilegia illis,qui habebant; ſed ille Papa magis moderata priuileg. dabat de nouo monachis, q̃ ſui anteceſſores fecerant. iſtæ aũt modificationes non fiunt lit.pend.nec fiunt, niſi petente eo, cuius intereſt. ſ.ut lit.penden.dilectis,ſupra de teſt.cãm.interpretationes autem fiunt ſine lite,& lite pendente, & petente eo; cuius nihil intereſt,ut habes hic,& in multis iurib. hic allegat,ſupra de ſen.excom.inter alia.ſ.de ſi. per tuas. ubi ſatis apparet non eſſe rñſum illis, quorum intereſt.põt autem ea ratio eſſe., quare non ſeruatur ordo iuris in interpretationibus:quia eſt notorium de iure. dr̃.n.ſic inrerpretanda uerba iuris, uel priuilegia, uel ꝯctus,uel teſtamenti,ſ.& ex aduerſo ꝯ.cum ergo ius hoc diffiniat, & non ſit neceſſe probatio facti,nec fiat præiudicium partibus, ut ſ. dictum eſt, non ſeruabitur ordo iuris,ut no.ſ.de conſue.cũ inter uos [interpretãda] ad expoſitioné iſtius decr.optimè facit.ſ. de præb. dilectus filius,in gl.illa,ſed nonne.

a ¶*Præſentibus ſic non requiritur citatio. Adde Paul.de Caſt. qui ad hoc allegat in conſilio cccxxxvij.column.2. incipi. Quia exceptiones, in prima parte antiquorum ſecundum nouiſ. impreſſ. & Fely.in 2 capitulo cum olim, colum.6. ſupra de re iudi.*

b ¶*A cõſuetudine. Adde Ab.in c.certificari.ſ.de ſepult. & Fel.in ca. cum M.Ferrarienſis.colu.3. ante mediũ, ſupra de conſt.*

C Vm in partibus ex his uerbis ar.ſumpto a ꝯrio ſenſu.dicebãt iſti priuilegiati,ꝙ ſi non eẽt gñale interdictum,puta in regnũ uel prouinciã,ꝙ licebat eis more ſolito,ſ.apertis ianuis,& alta uoce celebrare diuina.

C Vm tibi de benignitate [indultum] hæc decr. non hẽt locũ, ubi qs hẽt aſcẽdẽtes, uel deſcẽdẽntes.uel ẽt collaterales ꝯſanguineos.tũc.n.ꝯ ſanguinei tm̃ ſuccedunt.12.q.ul.c.ult.& q.3.c.1.item ſi nullos conſanguineos hẽt,non hẽt locũ hæc dec.qa ſuccedit eccleſia. 12. q.3.quicunque.ſ.de ſucce.ab inteſt.c.j.item non hẽt locũ,ubi deputauit certã perſonã,ꝑ q̃ bona eius diſpenſarent:quia tunc ille diſpenſabit,nõ alius.ſ.de teſt.tua, in auté.de ec.ti §.ſi quis.C.de epi.& cle.nulli poteſt.ergo hẽe locũ,ubi bona ſua i pias cãs erogari ꝑcepit,nec deſignauit pſonã,ꝑ q̃ hæc fierẽt:uel deſignat̃,ſed negligẽté. in his.n.caſib.licet ꝑ epm dioe.fieri debeãt.ut in pall.tñ de ſpãli gra Papa hoc aliis indulgere,ꝑt quis hoc aliis non indulgeat, ſed tñ epo, cui ſcribitur,& non eſt hic ſpãlis gratia,ſed ius cõe.uel forte eſt ſpãlis gra: qa archi. & alij habebant de conſuetudine.

Cum

CVm clerici in prælatione ɔſtituti, & alij ſi eſt cõſuetudo.[Fidelis] hoc iurm obtinet tm̃ ius obedictiæ, uel fidelitatis,uel homagij, ꝙ pro ſpũalibus non eſt pſtandum.ſ̃.de ſi.ex dili.j.c.prox.c.ſi.hoc autem iurm ꝓ ſpũalibus præſtabaẽ. & ideo cõiter tenetur hoc iuro nõ tm̃ ep̃o, ſed ẽt capitulo.ſpũalia.n.iura nõ ſunt diuiſa inter ep̃m,& capitulum.un̄ de conſenſu capituli facere debet.& ſi aliqui laici, uel clerici iurarent ep̃o fidelitatẽ pro aliquibus tp̃alibus,q̃ ep̃s habet ſegregatа à cap̃lo, nullatenus tenereẽ cap̃lo,uel è conuerſo.ſ̃. de reſcrip. edoceri [Capitulum] no.ꝑ eccle. hic intelligi capitulũ maioris eccleſiæ.63.diſ.§.j.x.q.ult. antiquos. qñq; autẽ intelligitur tm̃ ep̃s.7.q.2. ſcire. qñq; uiri eccleſiaſtici. 63.diſt.c.j.qñque quælibet eccleſia.ſ̃.de teſta. relatũ.ſ̃. de uſu.cum ſuper.quandoque congregatio fidelium, de conſe.diſt.j.eccleſia.

QVerenti.[Circunſtantiis].ſ̃.de of.dele.ſane,paſto. l.diſt.contumaces.

SVMMARIVM.

1 *Silua quæ ſit.*

2 *Priuilegium de noualibus extenditur tantum ad futura.*

3 *Cum utraque pars probauit intentionem ſuam,qui teſtes præferantur.*

4 *Nouale dicitur etiam ager infructuoſus,redditus fructuoſus.*

QVid ꝑ nouale.quis locus dicatur nouale, quære extra e.ueniens.§.illũ.[†Anno].ff. de uerb.

1 ſig.ſilua.§.nouale,qñq; dr̃ ſilua,quæ rumpiẽ.ff. de ter.à.l.ult.ff.de peti.hære.utiles [extirpatis].ſ̃.e.c.j. [de nouo].i.poſt priui.impetratu, ar.ſ̃.de prin.dudum: uel & ante,ut ibi no.uel aſr,ut no.in gl.hic poſita, no.ꝙ

2 ſ.[†Memoria] no.ꝙ hæc probatio non incumbit priuilegiato, ſi non ſit in poſſeſſione.& qui agit petitorio ẽt, debet probare,ꝙ ab eo tp̃e,quo habuit priuilegia, facta ſunt noualia.extenditur.n. tm̃ priuilegium ad futura noualia,cum ille ſit ſanus intellectus priuilegij ubi nihil,uel parũ partibus ꝑiudicet, ut no.ſ̃.e.olim. alij aſr dicunt,ut no.ſ̃.de priui.dudum.ſed ſi expreſſe uellet, & diceret,ꝙ ẽt de anterioribus nou**alib**.hẽret,mihi uẽ,ꝙ illa appellaret noualia,quæ à.x.ann.circa culta fuerũt. tanto.n.tp̃e inducitur conſuetudo,& ſeruitus continua ff.ſi ſerui.uin.ſi quis.C.de ſeruitu.l.ij.& fin.Itẽ oportet eum ꝓbare, ꝙ an tp̃s illud.x.ann. nouale in quo cœpit mõ coli,tanto tp̃e fuit incultum,ꝙ non extat memoria, ꝙ cultũ fuerat.& debent ſic dicere teſtes,quidã dicunt, licet nobis non placet, Nos uidimus, ꝙ hæc poſſeſſio fuit inculta.xl.ann.adminus. & poſtea adiicient de ulteriori tp̃e hoc mõ,nos ẽt nõ audiuimus,nec uidimus, qñ culta fuerit hæc poſſeſſio,nec uidimus, uel audiuimus eos,qui uiderint,uel audiuerint,qñ ꝑdicta poſſeſſio culta fuerit.uel melius debent dicere omnium eſſe opinionẽ, ᵃuel cõem ſe nõ uidiſſe,uel audiuiſſe eos, qui uiderint, cũ culta fuit hæc poſſeſſio.ff.de probationibus, ſi arbiter. ¶Sed dices, ergo hoc eodẽ mõ ꝓbabo legem datã à Moyſe, & ſchiſma Chore,Dathan,& Abiron,ar. 7.q.1.deniq;. ſed ſi hoc dr̃, multæ abſurditates,&impietates nedũ de aliis,ſed & de Chriſto ꝓbari pñt. & idcirco nõ eſt ita laxe accipiẽdũ ſed ſic reſtringendum eſt.non uidimus eos,qui uiderint. & hoc leue eſt.nec eos uidimus, qui audiuerint ſuo tempore factum.i. in cõi opinione habebatur,ꝙ poſſeſſio,de qua agitur,non colebaẽ, ſed lupis & tranſeuntibus beſtiis,uel paludibus patebat. ſi autem uelles adiicere,non uidimus, nec audiuimus illos,qui uiderint,uel audiuerint ſuo tempore,uel etiam ante tp̃s eorum factum,male intelligeres,& ꝑdictæ abſurditates,& multæ aliæ ſequerentur.Sed ex aduerſo, ſ.ex parte negantis decimas, & negantis nouale poteſt probari ɔ̃rium,ſ.per teſtes,qui ſic dicũt, nos audiuimus dicentes,ꝙ audiuerãt eos,qui audiuerant alios dicẽtes poſſeſſionem,de qua agiẽ cultã fuiſſe ſuo tp̃e in cõi opinione habebaẽ, & non dubitabatur eam eſſe cultam. ff. de aqua plu.arc.in ſum.in prin.& §.ſi.

3 ¶†Sed quæres, ſi ſuã opinionẽ utraque pars probauit.qui teſtes aliis pſerenẽ?Rñ.cum teſtes ẽm ea,quæ diximus debeant dicere cõem opinionem eſſe poſſeſſionem cultam,uel non cultam,illi teſtes pferentur, qui meliores ſunt, & ueriſimiliora dicunt.4.q.3.in prin.ſed ſi teſtes dicerent, nõ eſſe cõem opi.ꝙ culta eſſet,hic ꝑualẽt pauci teſtes aſſerẽtes cõem opi.quia negãtis &c.6.q.5.actor. ad hoc facit. ſ̃. de proba.iij.non aũt ſufficit ab uno audiſſe, ſed a pluribus.ſ̃.de teſti.licet & ualet hæc pſcriptio in ſeruitutib. & iurib.q̃ nec continuã uel quaſi continuã cãm habẽt, de quib.no.ſ̃.de pſcripti.de quarta.& non hẽt locũ hęc ꝓbatio niſi ubi hr̃ expſſum i iure,ꝙ dẽt hic pſcriptionẽ cuius non extat memoria [tali]. ſ. agro inculto. [†De

4 quo]quia põt eſſe,ꝙ fuit incultus,ſed non infructuoſus & de eius fructib.eccleſia ꝑcipiebat decimas.& ſic apparet,ꝙ dr̃ nouale:quia de infructuoſo ſit fructuoſus,& nõ quia de inculto factus eſt cultus.uel dic,& melius, ꝙ ẽt ſi erant aliqua nemora,uel paſcua,quæ primo aliquem fructum ferebant,ſed modicũ,puta modicã herbam, & pauca ligna,& ſi poſt de eiſdẽ nemorib. fiat terra culta. bñ habebit inde decimas ille, q priuilegiatus eſt ſuper decimis noualium,etiam parochialis eccleſia primò habebat illas paucas decimas, quæ colligebantur de paſcuis & nemoribus.ſed ſi prius parochialis eccleſia magnas decimas inde haberet, tunc ad eas non extenderetur priuilegium,&ſic expreſſe uidetur uelle litera huius decr.[de quo] iſtam dec.expone, ut diximus,ſupra de priuil.c.ult.

a ¶*Opinionem,Ioan.de Imo.in c.ueniens,ſupra de teſtibus, intelligit hæc dicta Innocent. in caſibus, in quibus ſufficit memoriam extare, uel non extare,& refert Alex.de Imo.in conſ. 208.col.iij. uerſ. nec etiam obſtat prædictis,in 2.uolu.*

VEnerabili.[protectione] ideſt gubernatione, & ꝙ ſibi de temporalibus reſpondet.& hoc ipſum factũ fuit de ſpeciali auctoritate Papæ [ſuis epiſcopi [de canonicis] ſanctæ Crucis [ſuo] epiſcopi.[Priuilegij]forte priuilegium impetrauerat monaſterium ſanctæ Crucis, ꝙ in monaſterio de Arga. ad eum ſpectante poſſet priorem inſtituere de fratribus ſuis,ꝙ non impetraſſet, ſi dixiſſet,ꝙ ep̃s ep̃alia iura ibi hẽret,cũ inter ep̃alia iura ſit inſtitutio prioris.ſ̃.de of.or.conquerente.ſ̃.de cape.mo.c.j.item in eodem priuilegio continebaẽ, ſalua debita reuerentia matrici eccleſiæ, ꝙ uerbũ malitioſe interpretantur appellantes maiorem eccleſiam non epiſcopalem,ſed Romanam.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt Papa iniuriam manifeſtam uindicare.*

2 *Qualiter ſit procedendum,cum de rebus,uel iuribus agitur.*

3 *Cum agitur de poteſtate Papæ,uel de ſententiis eius, quis cognoſcat.*

4 *Quando quis abſque aliqua monitione excõicari ualeat.*

5 *Superiori iudici relinquitur hæc cognitio, an ex iuſta cauſa quis fuerit excommunicatus.*

Ex

EX parte,&c.[latro] i.ſatisfactio,uel emenda de latrone dãnato,uel recte hõ culpa rei mortuus petitur.ff.de uer.ob.ſi ſeruũ.§.ul.cõdẽnatio aũt nõ fiet,niſi in æſtimatiõe ar.ɔ̃ ſ̃.de ac.quaſr.2 ſed illud nnet,ubi bñ põt ferri ſnĩa ẽm petitionem:alioquin põt aliqñ a petitione diuertere,ut in iudicio finium reg·ff. ſi.re.l.2.& 3.[de parendo] coram ordi.iudice, ſicut ex debito tenebatur.uel coram canonicis Carnoſ.qđ ex ſuperabundanti erat.uel dic,ꝙ erat de mero iure,cum delictum commiſſum eſſet in terra iuriſdõnis canonicorũ

1 offerret] coram or.iu.ut ſ̃.¶ Fecerunt] ſed dices, non ne hoc ipſo, qđ ſnĩam tulerat in cã ſua,iniuſta erat. C. ne quis in cã.ſu.l.j.4.q.4.c.1.Rñ.proſequamur hic materiam a remotioribus,ſi iniuria manifeſta ſit, Papa põt eam uindicare.23.q.4.Guiliſarius,& c.ſe.& põt, etiam ſi eſt occulta,facere inquiri.de ea.C.ſi quis imper.ma.l. j.ſed ſi inferiori ᵃ prelato fiat iniuria uel uerberibus, uel contumeliis,ſi eſt manifeſta iniuria, uẽ,ꝙ ſi militer poſſet eam in ſubditos uindicare.ſ.excõicando, & deponendo,ar.2.q.2.ſi quis,& ſ̃ de of.or.ir refra.& in prælle.c.Guili. ſi autẽ eſt occulta offenſa, non uindicabit eã:ſed poterit eum apud ſuperiorem accuſare,uel denunciare,& nõ punire. C. ne quis in caſu. ius ſibi di.l.j.ſ̃.de of.dele.ſtatuimus. nam in præcedenti caſu,cum offenſa ſit notoria,probatione non eget.2.q. 1.manifeſta.ſ̃.de appel.cum ſit Romana,nec ibi neceſſaria ſit ſententia ſuper crimine,uel iniuria, quæ notoria eſt,non eſt hic iudex in cã ſua,ſed executor pœnæ qđ bene põt quis eſſe in ſua cã: quia recuſari non poteſt.ſ̃.de ap.nouit.hoc mõ uẽ dicẽ

2 dum,ſi agitur de iniuris.¶ † Sed ſi agiẽ de rebus,uel iuribus, tunc ſic eſt procedendum:quia ſi Papa ɔ̃ aliũ, uel alius ɔ̃ eum mouet qõnem ſup rebus,uel iuribus aliquibus,eligant arbitri utrinque,ut iudicium procedat ſine ſuſpitione,ar.11.q.1.ſi clericus 3.q.5.qui ſuſpecti.& licet ſit honeſtũ,non negamus tñ quin alicui poſſit cauſas hmõi delegare,ar.ad hoc,quia imperator cãs ſuas & imperii facit tractari ꝓ procuratores ſuos, qui ſunt ab eo dati iudices,licet ipſi ſint ordinarii.C.ubi cau.fi. per totum,C.ſi aduer.fiſ.l.j.& ij.ſed non uideo rõnem, quare uitetur ſuſpitio,ſi ſunt ordinarij,& non uitetur, ſi ſunt dele.cum utrique ſint ab eo dati,imò procu. tãquã magis familiares magis debent haberi ſuſpecti;& ſic obtinet de conſuetudine,ꝙ Papa hmõi cauſas delegat aliis. ſi autem aliquis uellet Papæ crimẽ obiicere,de hoc nullus põt cognoſcere.9.q.3.facta aliorum,niſi de hæreſi. 40.diſt.ſi Papa.

3 ¶ † Item qñ de pt̃ate eius agitur,uel de ſententiis eius,nullus niſi ipſe ſolus cognoſcit.9.q.3.ea ſunt,nemo,& c.ſe.ſi autem ep̃s,uel alius inferior prælatus agat de iuribus,uel rebus ſuis, uel ɔ̃ eum agitur,coram competenti iudice hoc agi debet.C. ſi a non compe.iu.per totum.11.q.1.ſi clericus & ſi ipſe prælatus ſuper ſuis iuribus iudicat,uel arbitretur non ualet.C.ne quis in ſua cã.l.j.C.de arbi.l.pe.niſi notorium eſſet, ꝙ aliquis iniurioſe iura alicuius prælati occuparet,uel retineret.nam tũc licet nõ poſſit cognoſcere,nec debeat, quia notorium eſt.2.q. 1. manifeſta; tamen hunc notorium ſacrilegũ monitione præmiſſa excommunicare poteſt,& alias punire.2.q.7.ſi quis erga,& c.ſi quis,licet ſi dum monetur,uel alias,dicit conuentus , ego non ſum de iuriſdictione tua,ego em̃ ſum a te exemptus, uel nõ debeo tibi iura hæc,puta decimas,uel mortuaria, uel hmõi,tunc prælatus debet ei dicere, ꝙ ſi ſuper hoc habet priuilegiũ, uel inſtrm̃, ꝙ illud oſtendat. & ſi illud oſtenderet,non debet ulterius ꝑlatus iudicare, ᵇ utrum ſit uerum uel falſum priuilegium , uel an ei derogatum ſit: ſed debet ſuperſedere , & coram ſuperiore agere de iure ſuo:quia non eſt res notoria:ſed iam probabili negatione facta eſt res dubia.C.qui ad lib. pro cla.non licet.l.iij.& ideo excõicari non poteſt,niſi cauſa probetur coram ſuperiore.2.q.1.nemo.& ſi excõicauit, quaſi iniuſte excõicans punietur,& ſententia ſine difficultate relaxabitur.ſ̃.de ſen.ex.ſacro,etiã ſi in ueritate eſſet ſubditus,& ẽt ſi iura denegata deberentur.ſed ſi eſſet exemptus,ſententia pronũciabitur nulla.ſed iſte,ſiue ſit exẽptus,ſiue non,ſiue dubitet,prudenter faciet, ſi appellaret poſt, quam priuilegium exhibuerit. ne ulterius ɔ̃ eũ procedat,& ſic non tenebit,quicquid poſt fecerit. ſ̃. de ap.ad audi.& ualet hęc appellatio ẽt a futuro grauamine:quia eſt ex iudicium,ut no.ſ̃.de ap.conſuluit. ſi autẽ non oſtendit priuilegium,ſed dicit ſe habere priuilegiũ uel inſtrm̃ alibi,uel teſtes,uel probationes alias, tunc ſi id,qđ petitur à prælato,notorium eſt deberi de iure uel de facto,ut quia petit decimas ſuæ parochiæ,poterit eũ excõicare,non obſtante improbabili negatione,quę nõ facit rem dubiam,dato tñ prius ſibi aliquo termino, ad ꝓbandum de iure ſuo.ſi ɔ̃rium diceret,facile eſſet cuique iuriſdõnem fraudare.ſed ſuperior iudex excommunicato petenti abſolutionem ad cautelã dabit præſtita cautione de parendo eccl̃iæ mandatis:& præſtita abſolutione,quęret,quare nõ dedit decimas,uel aliud, qđ notum eſt de iure deberi.& ſi probauerit iuſtam cauſã de negationis,abſoluet eum à præceptis;& ſi non probauerit,condemnabit eum. nam præſumptio in hoc caſu trãsfert in eum onus probationis,ut aſs no. ſ̃ de præſump.illud.& qui illud negat,qđ de iure debeẽ,illud ꝓbare debet.ff.de proba.ab eo.& quia notorium iuriseſt ſufficit hunc ordinem ſeruari,ſicut apparet in præal. l. quæ alium ordinem ſeruari non præcipit,niſi ꝙ probet ar.ad hoc,quia non ſeruatur odo iuris in notorio facti, nec in notorio iuris.¶Sed dices,nonne iſte prælatus in omnem caſum debebat cognoſcere,an ſua eſſet iuriſdõ & an falſum eſſet priuilegium,& an eſſet exemptus. ſ̃. de reſcriptis,ſuper literis.ff.de iud.ſi quis ex? Reſpondeo,quia tunc habet locum,ꝙ iudex debet cognoſcere an ſit iudex,qñ inter partes contenditur de hoc,ꝙ unus dicit iudici,uos eſtis iudex,& reſcriptum eſt uerum, & alius dicit ɔ̃rium,quia tunc non iudicat in propria cauſa,ſed in aliena.ff.quando appella. ſit l.j.§.in propria, Sed ſecus ᶜ eſt, quando iudex proſequitur ſuam cauſam,qualis eſt in ſuperioribus caſibus.¶Vtrum autem exemptus ſit,uel non,uel utrum priuilegiũ, ſit uerum,uel falſum, uel aliquid aliud,quod tangat principalẽ cauſam,de his cognoſcere non debet. quia eſt iudex in cã ſua,quod eſſe nõ debet.¶Priuilegium autem,de quo hæc decre.loquitur, reſtringi debet,ut illi tm̃ auctoritate eius excommunicari poſſint, qui

a ¶*Sed ſi inferiori. Ad hæc dicta adde Pe. de Ancharan. in conſilio cclxxvij. incip. Ex prædicta facti narratione.colum.5. uer.uenio ad quintũ. & repetitur iſtud cõ ſi.ſub n.439 & quãdo quis poſſit eſſe iudex pro iniuria illata eius officio, uide per Alex. de Imo. in conſi.35.col ſi.uerſi. tertio præſuppono,in ij.uol.*

b ¶*Iudicare. Hoc dictum refert Anto. de Butr. in cap. caeterum,colum.6. ſupra de iu & do.Alex. in conſi.1.colum.3.circa medium, in quinto uol.*

c ¶*Sed ſecus. Pro intelligentia dictorũ Innocen.hic uide Alex.de Imo. in conſ. lxxix.col.ij.cir. medium,in primo no.*

qui notorie ↄtra eccleſiam deliquerunt,ar.s̃.de officio delegati,ſtatuimus ſtulte aũt faceret ep̃s,ſi in illo caſu, ubi ſibi exhibetur priuilegium,peteret arbitros,nec eſt de iure,ꝙ petat,quia illud c.ſi clericus,loquitur,qñ p̄latus uult conuenire ſubditum.Sed hic nunquam prælatus debet ſe conſtituere actorem,ſed reum,qui fauorabilior eſt,& tanquam reus debet ſub ſuo iudice conueniri.exēpti aũt,ſi notoria eſt exemptio , non tenentur cōparere ff.qui ſatiſda.co.ſi nota,& ff.de fer.l.j.¶Si uero dubium eſt,cōpareãt allegaturi priuilegium,& recedant.ff.de iud.ſi quis ex aliena & tutius eſt,ſi appellaretur,ut dictum eſt.& ſi non comparent , teneret ſn̄ia excōi.uel alia mulcta ex ea ſola cã,ꝙ non apparet allegaturus priuilegium,ar.præal.l.ſi quis ex [cautio] Item ſi excōicatus ſit pro ſola contumacia,dummō conſtet cōtumacia,non abſoluetur contumax,niſi prius refuſis expenſis,& alio intereſſe : quia & tunc pōt dici manifeſta offenſa [priuilegium] qđ continetur in priuilegio , de iure cōi eſt:ſed ad hoc ualet:quia ſolet plus timeri , ut 23.di.quanquam. [cōgrua] hæc ſunt uerba,quæ dubitationem recipiebant.nã canonici dicebant congruã ſatisfactionē emendationē damni.uel iniuriæ æſtimationem. ſed comitiſſa dicebat cōgruã ſatisfactionem, ſi p̄ſtaret cautionē,iudicio ſiſti.hanc autem dubitationem
4 dn̄s Papa ſoluit hic.¶ † Iuri] de hoc no.s̃.de ſen.ex.ſolet.idē eſt,ſi in aliquo negocio ſit contumax; uerbigr̃a, quia non uadit ad concilium 5.q.2.præſenti. 18. diſt. ſi ep̃s,& c.ſe.idem eſt,ſi non proſequatur accuſationē cœptam 4.q.5.c.1.in fi.& idem,dico ſi præciperet qd aliud quod ad officium eius pertineret.7.q.2.quia frater.idē ſi præcipiat alicui ſpãliter,ꝙ non faciat furtum,uel fornicationem cũ aliqua ſpãliter,& non obediat.hic excōicari poteſt ſine alia monitione facienda ſuꝑ emendatione criminis perpetrati:quia uerè contumax eſt, quæ ſola ſufficit ad iuſtificandam excōicationē.11. q.3. certũ. Idem dn̄t quidam ēt,ſi gñal̃r,uel ſimpliciter moneat aliquem ſuꝑ fornicatione,qđ non credo : quia ſicut pro contumacia de expreſſo crimine dēt excōicari,ſic de expreſſo crimine moneri,ar.2.q.1.nemo,& s̃.de ſen.ex.cũ medicina . [offenſa] ſup. & contumacia. nam pro ſolo crimine non eſt quis excōicandus,ſi uelit ſe corrigere. 11.q.3.nemo.45.di.ſed illud 24.q.3.tam ſacerdos.& qđ dicit in offenſa,idem intelligitur in quolibet crimine. s̃.de ſen.excom.graue.s̃.de offi.dele.ex literis.24. q. 8. peſſimam.17.q.4.presbyterorum.11.q.4.excellentiſſimus [manifeſta] quæ offenſa manifeſta dicatur,in c.ꝓxi.dr̃. [ſufficiens] plus placet,quod no.s̃.de cen.cũ ue-
5 nera. ¶ † Si uerò dubia] i.ſi iudex ſuperior dubitabit, an ſit notoria , uel non, tunc ſtatim abſoluat eum , niſi aduerſarius offerat ſe probaturum,ꝙ inferior iudex excommunicauit eum pro manifeſta offenſa.j̃.c.proxi.ſupra de reſcr.ab excōi.in fi.ubi dr̃, ꝙ ſuperiori iudici relinquitur hæc cognitio.an ex iuſta cã fuerit excommunicatus nec unquam potuit eſſe iuſta, niſi excommunicatori eſſet notoria uel per confeſſionem,uel per probationem,uel ꝑ euidentiam facti.j̃.e.c.proxi.quia ſi iudici conſtaret,ꝙ pro dubia offenſa eſſet excōicatus ab inferiori iudice , tunc ſine ulla cautione ſtatim abſolueret eum: quia conſtaret, quòd ſententia eſſet iniuſta , quæ non debet ferri in dubiis,ſed tantum cauſa probata.2.quæſtio.1.nemo,& c.nomen.33.diſtin.habuiſſe, niſi forte non ut iudex , ſed ut pars tuliſſet ſententiam : quia tunc etiam pro offenſa non notoria,dummodo poſtea appareat uera, poteſt quis excommunicari,ut no.s̃. de cen.cum uenerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Si quis per probationem uelit facere manifeſtam iniuriam aduerſarij , audiendus eſt ante,quam abſoluatur aduerſarius.*
2 *Manifeſta offenſa qualiter cognoſcatur, habes hic exemplificatum.*
3 *Quomodo dicatur periculum imminere moræ , ſi quis abſolui differatur.*

Cum olim, &c. [dum anſam] q.d.dum unã q̄ōnē ſoluimus,in grauiorem incidimus.ſoluimus eñ uerbum,qđ erat in priuilegio. ſ. ꝙ nemini liceat,&c. illud interpretantes de excōicatis pro manifeſta offenſa,ut in ſuperiori c.ſed ex illa ſolutione difficilioris q̄ōnis nodus eſt intricatus,ſ.q̄ offenſa dicatur manifeſta [proponentibus] & male [iudici] male dn̄t: quia in qualibet cã manifeſta iniuria dr̃,quam iudex iudicat manifeſtam,niſi ab eius diffinitione appellet:quia rōne iuriſdōnis ſuæ licet ei præiudicium facere partibus ꝑ ſuam interpretationem. s̃.de poſtu. ad hæc. ff. de iuſti.& iure.l.fi.[ſibi] qui tulit ſn̄iam excōicationis,uel
1 parti,pro quo lata eſt. ¶ † Per cōfeſſionem]uel per ſententiam, à qua non ſit appellatum.s̃.de coha.cle. c.ueſtra,& c.tua,uel probationem.hic bñ colligitur, ꝙ ſi qs per probationem uelit facere manifeſtam iniuriam aduerſarii,ꝙ eſt audiendus ante,quam abſoluatur aduerſarius.'uel dic, ꝙ ſi excōicato eo tꝑe,quo petit abſolōnem,obiicitur,ꝙ excōicatus fuit pro offenſa,quã modo oſtēdit,& uult oſtendere manifeſtam per probationes qđ non pōt,nec debet eius abſolutio ꝑꝑ hoc differri,niſi probet,ꝙ ꝑ ꝓbationes,uel alio mō factum , pro quo eum excōicauit,fuit notum excōicatori ante,quam excōicaretur:quia aliter eſſet iniuſta ſententia , quæ lata eſſet,non probata cã excōicationis;& ideò ſine difficultate abſoluendus eſt.s̃.de ſen.ex.ſacro.§.j.ij.q.1. nemo. ſed ſi uellet oſtendere ꝑ probationes,quæ receptæ fuerunt ab excōicatore ante,quã excōicaretur , offenſam eſſe manifeſtam,uel uerã,bñ audiret̃ in impediēdo abſolutionē.uel dic,qñ quis excōicat ut pars,uel ut exequens officium ſuũ ſufficit , ſi poſt ſn̄iam excōicationis
2 probat̃ iuſta cã. ¶ † Aut euidentia]non habita differentia,an nō fuerit iudi.parti,an aliis.ſufficit eñ factum eſſe notum,ut no.s̃.de coha.cle.& mu.tua.Iſtam autē materiam, ut plenius intelligamus, ponamus in terminis. Parinenſis ep̃s pro rapina,quam fecit præpoſitus archi. excōicauit præpoſitum. præpoſitus ab ep̄o petit abſolutionem,& conqueritur de iniuſta excōicatione. archi. ↄdicit;quia pro manifeſta offenſa eſt excōicatus.præpoſitus aũt dicit,nullam iniuriam ſe feciſſe nedum manifeſtam,& addit cum negatione mea ſit res dubia.C.de inge.ma.l.iij .peto,ꝙ reddita ſufficienti cautione de ſatis faciendo,ſi apparuerit me: pro ma.offenſa excōicatum, abſolui,& maxime quia,& ſi conſtaret me iuſte excommunicatum,tñ cum cautione deberem abſolui:s̃.de ſē. exc.per tuas,in prin.& multofortius, ſi dubitatur.s̃. de ſen.ex.ſacro.§.uerum e ↄ rn̄det archi.ꝙ quamuis negatione res facta ſit dubia iudici,a quo modò petitur abſolutio,ei tñ, qui excommunicauit,nota fuit, quod tm̄ attendendum eſt.nam & e conuerſo,ſi coram iudice , a quo petitur abſolutio,probaret̃ manifeſta offenſa , niſi probata eſſet coram excommunicatore,eſſet iniuſta excommunicatio.2.q.1.nemo.s̃.de ſen.ex.ſacro.cum ergo me offeram probaturum manifeſtam offenſam excommunicatori illatam, ſum admittendus . Nec etiam ob. quod dicit, ꝙ ſi etiam conſtaret de iuſta excōicatione, deberet

deberet abſolui cum cautione,qđ falſum eſt, ut in fi. decr.ꝑ tuas. imò etiam ſi ſit dubium,ubi non eſt appellatum,ſupra eo.§.j. niſi periculum immineret,ſatis crederem abſoluendum. nec ob.eo.decr.ſacro.§.uerum.q̄ non loquit̃, qñ alius vult reuocare ſn̄iam alterius, ſed ipſe idem cognoſcens errorem ſuum. imò,qđ plus eſt, ſi conſtaret de iniuſta excommunicatione, uidetur, ꝙ ſit mittendus ad excōicatorem, ut eũ ſine difficultate abſoluat, ar.ſupra de reſcript.ab excōmunicato,ſupra de ſen.exc.per tuas.§.j.ſed illa intelligimus,ubi eſt dubiũ. ubi aũt eſt certum uel ꝙ ordinem omiſit, uel cã nō fuit ꝓbata,abſoluitur à ſuperiore.2.q.1.nemo. ¶Item & p̄poſitus dicit, aut ſeruatus eſt ordo iuris ; & tunc ſi non appellaui, non eſt dubium notoriam offenſam per ſententiam,ſupra de coha.cle.& mu. tua. aut non fuit ſeruatus ; & ſic ſuperior reuocabit ſine aliquibus ꝓbationib.2.q.1. nemo, & ſic nunquã uidentur locum habere poſſe ꝓbōnes Arch.nec eſt differentia hic,an ſit appellatum,necne. Arch.rñ.probationes ſuas locum habere, qñ ep̃s tulit ſententiam ordine iuris non ſeruato : quia factum erat notorium. Præpoſitus aũt rn̄det ſic, ſed & tunc aliquis ordo eſt neceſſarius,ſ.citatio,& ſn̄ia ſuper ſatisfactione officij.2.q.1. Deus.ſupra de diuor.porrò. & tunc demum,qñ nollet ſatisfacere ſ̄m ſn̄iam,erat excōicandus.11.q.3.nemo. Archi.rn̄det monitionē eſſe neceſſariam,ſupra de ſen.excō.ſacro,q̄ non pōt eſſe ſine citatione,& mandato,cum dicit p̄cipio,ut emēdes rapinam,quã feciſti Arch. qđ mandatum tenet uim ſn̄iæ in notoriis. dicimus ergo ꝓbōnem Arch.ſuper eo, ꝙ offenſa ſit manifeſta ſiue per ꝓbōnem,ſiue per confeſſionem,ſiue per euidentiam facti, tũc locum habere, cum dicit monitionem p̄miſſam:quia manifeſta offenſa fuit,
3 qñ in p̄poſitum excōicationis ſn̄ia lata fuit. ¶†Item dicimus, ſi pro manifeſta offenſa cōmiſſa in ipſum epiſcopum monitione præmiſſa excōmunicationis ſentētiam protuliſſet,ut hic,& ſuperiori decr.niſi periculum eſſet in mora,ſi abſolutio differretur,ſupra de ſent.excō. ſacro,& ſupra de ſenten.excōm. per tuas. intelligo enim periculũ moræ imminere, ſi excōmunicator multum diſtet,ſiue prolixum terminum ad probandum manifeſtã offenſam requirat. imò plus uidetur,ꝙ ſi excōmunicatus non appellauit ſuper cauſa, pro qua fuit excommunicatus, ꝙ de cætero non poteſt petere abſolutionem, quaſi non ſit pro manifeſta cauſa excōmunicatus : quia per ſententiam factum eſt notorium, ut hic [cauſam] ſupra de uo.& uo.re. ex multa, & de bap.& eius effec. maiores. §.uerum. [probationem] ad expōnem iſtius loci multum facit,ſupra tit.proxi.ſolet, glo.quæ incip. Super eo,&c. uer.item no.ꝙ probatio.

SVMMARIVM.

1 *Recipiendus eſt talis libellus,peto talem electionem confirmari,uel infirmari pro cuius declaratione multa hic habentur.*
2 *Hæ actiones confeſ.& nega.competunt etiam poſſeſſori eius,iuris quod petit.*
3 *Actio in factum ex rei iud.dabitur in hæredem ex turbatione defuncti,contra quem fuit lata ſententia , ſed non dabitur ex turbatione hæredis.*
4 *Si in priuilegio,uel alio reſcripto ſit mentio conſuetudinis , uel priuil.neceſſe eſt illud exhiberi.*

1 Abbate. † conſuetudi.] hic uř talē libellum recipiendũ ; Peto talē electionem confirmari , uel infirmari:qa ſ̄m le.ↄ cōſuetudinē facta eſt, ar. s̃ de cōſue. cum dile.s̃.de cã poſ.cum eccleſia. 18.q.ult. c.ult.ff.cō.præ.uēditor.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.ul.9.q.3. conqueſtus.64.diſt.qa.licet.n.tp̄s non ſit modus inducēdæ ob.ff.de ac.& obli.obligationum;tñ ſecus eſt in conſuetudine,ubi non requirit̃ tantum tp̄s, ſed ēt conſenſus eſt neceſſarius tacitus,uel expreſſus eius,qui tangitur ex conſuetudine,ut no.s̃.de conſue.c.1.ex conſenſu tacito, uel expreſſo obligationes naſcunt̃.ff.de pac.l.j. ij.iij.& iiij.ad hoc facit.C.de agri.litibus. dicimus.n. pro iuribus non competere negato. uel confeſ.quæ tantum competit pro ſeruitutibus , & uſufru.ſed debere agi, quia ad agentem pertinet de iure.s̃.de cã poſſ.cum eccleſia:uel conſuetudine,ut hic: uel conſtitutione ſuprà de conſue.cum dilectus : uel ex priuilgio.63 .diſtin. Adrianus,& c.ſeq.& hoc pōt dici.qa confeſſoria, & negatoria, quæ ↄpetit, quaſi cōfeſſoria dn̄o, uel quaſi domino rei,uel eccleſiæ,uel potius procuratori,& cuſtodi eccleſiæ,q poteſt noīe eccleſiæ agere , cui ius quæritur in illa eccleſia,qualis eſt prælatus illius eccleſiæ.ff. ſi ſerui uin.l.ij.& p̄latum intelligo quēcũq; legitimum miniſtrum,ēt ſi ſit conuentus,qui habet bona diſcreta, & competit ↄ poſſeſſorē rei,i.eccleſiæ , ubi dico me ius habere.ff.ſi uſufr.pe.l.ult.§.utrum. uel quaſi poſſeſſorē qualis eſt, qui dolo deſiit poſſidere, uel ſi liti ſe obtulit.ff.ſi uſufruc.pe.l.ultima,& qui nō patitur me uti poſſeſſione iure mihi debito,ſicut in interdicto, uti poſſidetis,dicimus. nam qua rōne facit, quominus poſſideã, eadem & ipſe poſſidere uidetur.ff.ſi ſer.uindi.loci.§.ſi quis mihi , & 50. diſt.ſi quis datur etiam confeſſoria in rebus non ſpiritualibus etiam non creditori.ff.de remiſſ.l.j. §.item Iulianus,& ſuperficiario.ff.de ſuperfici. l.j.§.ult. & uſufru.ff.ſi uſufru.pe.l.j.j. rñ. & datur contra ſuperficiarium agri debentis ſeruitutem.ff.ſi ager. uec.l.j.§.ult.quaſi autem negatoria competit eis , de quibus dicimus competere , & competit quaſi confeſſ. contra illum,qui poſſidet, uel qui tenet eccleſiam, uel rem nomine eius,cuius nomine ius poſſidet: uel etiam ſi quis tantum noīe ſuo poſſideat , non nomine alicuius eccleſiæ,contra eum danda eſt hæc quaſi nega.ut ſi agã ↄ aliquem,qui eſt in poſſeſſione archidia.nego tibi eſſe ius exercendi iura archid.in diœceſi mea,uel in tali archidiaconatu , qui ad me pertinet principaliter , uel directè ; puta quia ſum epiſcopus , à quo idem archid. tenetur, & recipitur, argu.eius , quod dicitur in uſufr. qui naturaliter poſſidet fundum uſufructuarium.ff.de acquiren.poſſeſſ.naturaliter;& tamen contra eum competit nega.ff.ſi uſuf.pe.l.iiij §.antepen.& ult.& competit hæc quaſi cōfeſſ.archid. Item & epiſcopo, à quo tenetur archi.ea ratione: quia eſt prælatus eccleſiæ, quæ eſt principalis & directa domina iuris archidiaconalis. & archi.qui hæc iuratam ab ep̄o, & eſt utilis dominus. & ita utrique prælato competit actio nomine eccleſiæ directa quaſi confeſſ.archi.nomine ſuo uti.quaſi confeſſ.quemad.& hæc competit dn̄o , & uaſallo, arg. ff. ſi ager.uec.l.j.§.ult. Item & ea ratione not.quia ad eum pertinet ordinatio omnium eccleſiarum.10.q.1.decretum.16.q.7.omnes. Item quia præordinator eſt in cũctis, licet in ſingulis ſinguli ſuam habeant ordinationē 25.diſt.perlectis. & inde eſt,ꝙ poteſt agere pro ſingulis eccleſiis ſibi ſubditis.s̃.de ſucc.ab inteſt.c.ult.10.q̄ō.2. c.ult.& hac prædicta ratione,ſ.quia quaſi nega.& quaſi confeſ.competit tantum rōne dn̄ij , uel quaſi, uidetur dicendum,ꝙ ſi aliquis eſt in poſſeſſione alicuius eccleſiæ,non audietur ↄ alium, ſi uelit ei imponi ſilentium: uel ſi dicat,ꝙ nullũ ius habet in eccleſia,niſi dicat ſe ius habere ī eccleſia,ſicut ēt in rei uin.nō audit̃,licet dicat ſe ha-

ſe habuiſſe poſſeſſionē,niſi dicat ſe dñm, uel quaſi. ſed
talis poſſeſſor poteſt uti poſſeſſoriis iudiciis,puta inter
dicto,uti poſ.& conſimilibus. ſed ſi alius agit ꝯ poſſeſſo
rem nega. uel confeſ.tunc bñ pōt excipere, non eſt tibi
ius petendi, uel non habes ius in eccleſia; & obtinebit
2 poſſeſſor.ff.de rei uin.fun.ff.ſi uſufr.pe.uti. ¶†Item no.
ꝙ hæ actiones confe. & nega. competunt ēt poſſeſſori
eius iuris,ꝙ petit,licet ſecus ſit in corporalibus,quorū
uindicatio nunquam competit poſſeſſori.ſ.de ali. iud.
muta.cau.fac.c.ij.ff.ſi ſer.uin.ſi forte.§.ſciendum,& l.lo
ci,inſti.de ac.§.ꝯ quoque.& ꝯ quemlibet impedientem
datur,ut ſ.oñſum eſt.& hoc ideo eſt,quia ſi eps petit iu
ra epalia ab aliquo abbatē, uel quouis alio, nihilominus poteſt uti in eundem abbate iuribus epiſcopalibus
puta excōmunicare,&hmōi facere.ſed ſi eps peteret ab
batem quaſi ſuum ſubditum,& ſuum clericum de iure
canonico,id eſt ut in omnibus teneatur ei,in quibus ab
bas ſubditus epo ei teneri debet ſm canones, in hoc
caſu credo,ꝙ abbas in oibus aget ſicut liber, & in poſ
ſeſſione libertatis erit abbas,ar.C.de libe.cauſa licet,
& C.de aſſer.tol.l.ſi.in hoc caſu proprie eps dr intentare præiudicialem; & ſic interim pendente hac qōne
non poterit eps illum abbatem nec excōicare, nec aliter procedere ꝯ eum; quia fieret ꝑiudicium principali
qōni,qua petit eum in ſubditum licet hoc dictum ſit in
gl.quæ incipit,hic uī,ꝙ confeſſoria datur ꝯ eum, q nō
patitur uti iure ſuo,ar.ſ.de præſcri.ueniens, ſupra de
deci.dudum; tñ ſnīa non dabitur tantum ꝯ ꝑturbātem
iura.ſ.ut ceſſet a perturbatione,ſed ēt dabitur rei.ſ.ad
iudicabit ſeruitutem,uel aliud ius petitum actori.ff.de
neg.geſt.qui neg.§.ſi.& ante,q feratur in eum ſnīa, non
ſufficiet actorē probare ſe poſſediſſe,niſi & probaret ſibi ius petitum deberi.ff.ſi uſufr.pe.uti frui.ff.ſi ſer. uin.
l.j.tñ per ſnīam ſic rei datæ non fiet præiudicium,quin
ꝯ hunc uincentem agere poſſit, niſi coniunctio cauſæ
hoc faciat.ff.ſi ſer uin.loc.§.ſi fundus.¶Item nec mandabitur ſnīa executioni ꝯ alium,ſed ad intereſſe tenebitur agens,ut diximus.ſ.de ali iu.mu.cauſa.c.j.melius
dicitur,ꝙ non adiudicabitur ſeruitus actoris:quia nec
petita fuit,ſed tantum adiudicabitur ſic,cum talis, ſed
probauerit ſibi deberi ſeruitutem in tali fundo,præcipimus reo,ꝑ eum non moleſtet. ſed contra. idem alias
enim obtinuiſſet,ſi nihil de proprietate probaſſet,& in
terdicto,uti poſ.tñ egiſſet, in quo non oportuiſſet eū
ꝓbare de iure ſeruitutis,ſed de poſſeſſione.& tñ rñ.ꝙ
multum plus obtinet,qñ egit de iure confeſſoria, quā
qñ egit de poſſeſſione per interdictum:quia qñ egit cō
feſſoria,ēt hæres eius compeſcetur a turbatione eius
iuris de quo egit actor:qa de iure actū eſt,& non de pec
cato,ꝙ dr commiſiſſe:qa actore turbet in poſſeſſione ꝑ
interdictū,ſed qñ egit interdicto,hæres non cōpeſcet ꝑ
ꝑdictam ſnīam a turbatione.rō diuerſitatis eſt:quia qñ
ſuccumbit in confeſ.ſ.de iure debet cauere,ꝙ nec per ſe,
nec ꝑ ſucceſſores ſuos impediet eum uti iure ſuo. ſed
qñ agitur,uti poſ.non iniungitur reo, niſi ꝙ nō turbet
actorem ſuper poſſeſſione ſua. item qñ agitur confeſſo
ria,ēt ſi actor non poſſideret,ſed tñ ius haberet reus,
aūt poſſideret iuſte,ſed in ueritate ius non haberet; tñ
ſnīa feretur pro actore.& et mandabitur executioni. ſ.
de cā poſ.ad ultimum.ſed ſi ageretur interdicto, qtuncunque ius haberet actor,ſi non poſſideret,& reus poſ
ſideret,pro reo feretur ſnīa,& ſic et eſt multa alia diſ
3 ſimilia inuenire.¶†Sed oppones,nonne actio in factum
ex re iudi.datur in hæredem?ergo ſi iudicatum eſt in in
terdicto, ꝙ aliquis non turbet, ergo & hæres per hanc
ſnīam compeſcetur.rñ.bene actio in factum ex re iud.
dabitur in hæredem ex turbatione defuncti, ꝯtra quē
fuit lata ſnīa: ſed non dabitur ex turbatione hæredis:
quia forte iuſte turbat;ut pote qui non ui, nec clā, nec
ꝑcario poſſidebat ab aduerſario.item hæres.non tenet
ex delicto defuncti.item licet confeſſoria, & nega. non
cōpetant niſi dño,uel poſſeſſori,qui habet ius in re, ut
creditori,& ſuperficiario;tñ ſi ille,qui agit ut dñs ꝑdictis actionibus,eſt in poſſeſſione,non oportet,ꝙ probet
dñium: quia non cogitur diceret titulum ſue poſſeſſionis.C.de peti.hær.cog.ar.op.ff.de lib.cā,liberis.§.ſi. &
l.igitur.§.j.ff.de inge.l.ſi.q optime dicunt.C.de lib.cā
eam,q.ſed ſi dñs ꝯ uſufructuarium intendat nega. tunc
omnibus modis oportet,ꝙ probet ſe dñm. ff. ſi uſufru.
pe.uti in prin.ſed illud eſt ea rōne,quia uſufructuarius
poſſidet naturaliter.ff.de acqu. poſſ.naturaliter.ſed ꝯ.
ff.de proba.l.ij.& l.uerius.C.de proba.actor, ubi dicitur,ꝙ actori incumbit probatio.ſed illud intelligit, cū
alterum plus altero non creditur, uel ꝓſumitur, ar.ſ.
ut ec.be.c.j.& ſi poſtea euincitur res,cui ad iudicata eſt
ſeruitus,a poſſeſſorē,pro quo lata fuit ſnīa,ille,cui mō
res eſt adiudicata , non poteſt agere, nec excipere ex
ſnīa lata ,ꝓ poſſeſſore alij tñ dicunt, ꝙ ſi agens confeſ.
uel nega.etiam in poſſeſſione ſeruitutis,uel libertatis,
tunc non eſt neceſſe,ꝙ probet ſe dñm ipſius rei,cui ſer
uitus petitur , uel negatur.ſed ſi non eſt in poſſeſſione
tunc oportet ꝓbare dñiū ipſius rei,ut no.Azo, ff.ſi ſer.
uin.ſicut.§.ſed ſi qrit.ꝙ tñ non dicit hic primum dictū
magis placet. in hac aūt confeſ.& neg.ueniunt res ipſa,
& cautio.ff.ſi ſer.uin.horū,& ēt fructus, & damna, quæ
poſt lit.conte.acciderunt.Item & ea, quæ præceſſerunt
ſed debent ſpāliter peti ff.ſi ſer.uin.loci.§.iij.& l.ſicut,
ar.ff.uti poſ.ſi duo.§.ſi. [eligerent] no. ſeruitutem imponi,ut aliquid fiat.ff.ſi ſer.uin.& ſi forte. §.2.arg.ꝯ.ff.
ſer.quot.[Robur] hic bñ probatur, ꝙ intendebant introducere ſeruitutem , quia illum de electione impugnabant.aſr.n.nō introduceretur ſeruitus.ff. quemad.
ſer.amit.l.ul.ff.de iti.ac.pri.l.ul.ff.quemad.ſer. amit.ſi
quis alia.§. cum ius habe.§.item Iul.[Iudicium] licet ꝑ
bono pacis ēt extra iudiciū hæc fierent, tñ quia intēdebant ſuo iure uti,ꝙ ex contradictione apparet, conſuetudo introducitur.nec credimus haberi ꝑ obtento con
tradicto iudicio,licet arbitri iudicauerint;quia ſnīa eo
rum nec nomen ſnīæ hēre meret.C.de arbi.l.j. item qa
non ſunt tales, qui poſſint introducere ꝯſuetudinē, ut
princeps, uel iudices eius:ſed licet non ualeat tanꝙ ob
tentum ꝯdicto iude iure na.§. ex non ſcripto [ad ꝑſonale]. ſ. concedimus [imperſonalis]. ſ. conſiſtere. [Si
mos] ar. ꝙ ſi in priuilegio, uel alio; reſcripto fit mentio conſuetudinis, uel priuileg. neceſſe eſt illud exhiberi.c.diſt.contra morem.76.diſt.ieiunium. 19.diſ.non
ne.20.q.1.ſancimus,in auth.ut ſpon.lar.§. & hoc quoque.arg.ꝯ. 19.diſt.ſi Romanorum,in auth.ut fra.ſi. §.j.
C.de do.donatio.ff.de do.ex hac ſcripturę.ff. de admi.
tuto.chirographis.ſo.in publicis inſtrumentis non eſt
neceſſe exhiberi illud,de quo facit mentionem in priuatis ſecus.alij dicunt, ꝙ ſi in priuil. contineatur totus
tenor inſtrumenti,non eſt neceſſe exhiberi alias ſic.ſed
hoc non ualet, cum poſſet eſſe falſitas in bulla, ſupra
de priuile.cum olim.tertij dicunt probabilius, ꝙ ſi pri
uile.eſt publicatum auctoritate iudicis, non eſt neceſſe
exhibere principale, alias ſecus.C.de teſtamen.public.
qualiter autem facienda ſit publicatio,not.ſupra de te
ſti. Albericus. qtumcūq; aūt fiat publicatio legitime,
alius audiet uolens probare falſitatem,ſi illud exhibe
ri

ri petit,niſi ſit amiſſum ſine culpa ſua,ſ. de fide inſtru.
l.ul. [Rectior] rectiſſimum aūt eſt,ꝙ ſubrogatio abbatis ſine ulla ꝯdictione & dubitatione ſit apud monaſterium S.Ber. ſed in mō & qualitate,ſm quam debet fieri ſubrogatio,ualet conſuetudo,& mos antiquus,ar. ſ.
de reſti.ſpo.Piſanis [non debeat]4.diſt.erit [ualere] ff.
ad munici.l.j.in fi.ff.de uſu.& ha.diuus,in prin.ff.de re.
du.quoti.ff.de ſerui.ſi quas.17.q.4.& q.5. 12.q.2.ſi quos
c.quia [ē uicino] quia Calixtus proximus fuit Paſchali.& quia ex certa ſcientia mutauit uerba,ideo bene al
legabat monaſterium S.Ber.ſi aūt hoc non eſſet, non in
telligerem ſm priuile.eſſe interpretationē prioris. ſed
illud præſumerem ꝑ falſi ſuggeſtionem impetratum.quidam tñ dicunt,ꝙ de iure uideretur Paſchalis priuilegium interpretādum,ut electio eſſet conuentus S.Sil.&
confirmatio abbatis S.Ber.ar.ſ.de conſue.cum dilc. alii
ꝯ [Adiudicauimus] hæc ſententia iuſta fuit,quia cōſue
tudo talis erat,& præſcrip.ſ.de conſu.cum dile.& c.ult.
item fuit iuſta ꝑꝑ interpretationē Calixti ex certa ſciē
tia facta,& cum cauſæ cognitionē. ex priuil.autē Paſca
lis licet poſſit habere confirmationē, non tñ habuiſſet
hoc ius,ut de eo tm̄ aſſumeretur abbas,ut quidam dnt.
contra. [donec] ar.priui.perire pereunte monaſterio,
ar.16.q.7.hoc ſcripſimus.25.q.2.§.ul.in fi.hoc autem in
telligo,ſi pereat,& non reædificetur.reædificatio enim
priuil.habet,ar.ſupra de elec.quia dili. Item diſtinguo
inter priui.quidam enim dantur ordini,& ea durant,du
rante ordine,uel hic.quædam dantur ſuper aliis poſſeſ
ſionibus,quæ non ſunt ordinis,& illa durant etiam remoto ordine,argu. contra ſupra de re. do. quia monaſterium.

SVper quibuſdam [conſiſcantur] ſ.de hære.excōicamus [pedagia] quia à peditibus danē. [guidagia] qa
danē pro ducatu [ſalmaria]qa danē,ut permittat ſalem
uendere,uel emere,& eſt no.quia hoc nuſquam alibi in
uenies prohibitum.C.de euic.&con.l.iij.& l.uniuerſi.C
no.uec.im. non poſſ.l.j.& iij. [uel Later.con.] ſ.de cē.
innouamus [uiduis] no.ſ.de oſ.del.ſign. 88.di.c. 1.& 2.
[rñdere] no.uiduas,pu.or.& reliquas miſerabiles perſonas poſſe quoſlibet conuenire coram eccleſiaſtico iu
dice: ſed nunquam poteſt inuita cōueniri,ſi malit ſub ſe
culari iudice reſpondere.

SVMMARIVM.

1 *Quando ſit tradendus quis curiæ ſeculari.*
2 *Non ſimulate,ſed cum effectu ſupplicandum eſt pro tradito ſeculari poteſtati.*

1 NOuimus expedire [damnabile] ¶†Nota.ꝙ ꝑ
quolibet crimine,dummō ſit damnabile, & dānoſum,pōt aliquis tradi curiæ ſeculari.Item ꝙ
pro nullo crimine tradi dēt,niſi ſit dānabile,& dānoſū,
uel aliter ut dicimus ſ.de hære.excōicamus[proiectus]
ꝑ ſnīam,quā dicit prælatus,depo no talē,& oībus priui.
eccleſiæ priuo[celebranda] de facto:quia poſt ſnīam eſt
ſpoliādus ueſtibus clericalibus. 11.q.3.epo. [Seculari]
no.qualiter depoſitus ſit ptā ti ſeculari tradendus [pronunciandum] poſt ſententiā depoſitionis datam primo,
& poſt expoliationem factam ſecundo . tertiò dicendū
eſt iudici ſeculari,ꝙ depoſitum & expoliatum in ſuum
2 forum recipiat. ¶ † Efficaciter]no.non ſimulare,ſed efficaciter ꝓ tradito ſeculari ptāti ſupplicandum. 23. q.
5.c.1. licet.n.prælatus clericum tradat depoſitum in fo
rum laicale; tñ non ꝑꝑ hoc condēnat eum ad aliquam
pœnā corpalem [in perpetuum] grauiorē pęnā nō pōt
imponere clericis & eſt no.ꝙ etiam falſarius non ſemper traditur iudici ſeculari;quod intelligo,quando eſt
ſpes de correctione.

SVMMARIVM.

1 *Secundum decretum non eſt neceſſarium miſſo in reali poſſeſſione.*
2 *In realibus & mixtis actionibus ſit tantum miſ. in poſ. rei petitæ.*
3 *Venditio rarò niſi contra latitantem ſit.*
4 *Latitare dicitur, qui expreſſe iudicis uocationi non obedit.*

DIlecto filio [eidē]ſ.parti aduerſę.[Indulſimus]
qđ tñ de iure cōi eſt,ut præter nullā indulgentiā bñficio tñ reſtōnis ſibi ſubueniaē,ſi cōpleta
eſt ꝑſcriptio recuperādę poſ.eo abſēte,uel in modico tē
pore poſtea.ff.ex q.cau.ma.re.ſed & ſi.§. quoti. & l.ait
ꝑtor.§.deinde,& no.ſ.de præſcri.ex tráſmiſſa.poſſet tñ
dici in hoc ualere indulgētiā,ut ēt ꝑꝑ reſtōnē ipſo iure
1 currat tēpus.¶ Præterita] hinc plene apparet,ꝙ nō eſt
neceſſarium ſm decretum miſſo in poſſeſſione reali,ſed
ſufficit ſolus lapſus tpis ad hoc,ut irreuocabiliter poſſi
deat,& faciat fructus ſuos.ſed ſi ad maiorē ſui ſecuritatē uult hēre ſm decr.pōt illud ſibi dari.ſ.de eo, qui mit.
in poſ.c.j.ſ.de eo,qui mit.in poſ.c.1.ſ.ut li.non con. qřa
frequēter.§.in aliis.hāc aūt miſſionē ex primo decreto,
q ex ſcđo,& tā in perſonali,q in reali facit iudex dele.
non tm̄ principis.ſ.de dolo.c.2.& ſ.de eo,q mit.in poſ.
c ii.ſed cuiuslibet alterius dele.ſ.de eo,qui mit.in poſ.
cū ueniſſent.& iſte eſt caſus,ubi añ lit.cont.del.impedit
offm ſuum qđā tñ legiſtæ dnt ꝯ,auē.de exhi.re.§.ſi uero
¶ † Itē no.ꝙ in realibus & mixtis act.ſit tm̄ miſ. in poſ.
2 rei petitæ,niſi qñ latitat,uel qñ dolo deſiit poſſidere.ff
ex quibus cau.in poſ.Fulcinius §.itē uideamus,& §.ſeq.
& C.de præſcri. 30.ann.ſiquis.§.ſi. ¶ † Itē no.ꝙ ueditio
3 rarò ſit niſi ꝯ latitantem.ff.ex qui.cau ma.in inte.reſti.l.
item ait.§.hic,& ff.ex qui.cau. in poſ. Fulcinius. §. j. &
§.ſequen.raro,iō dixi:quia ꝯ puberem minorem,& ꝯ ſu
rioſū,& ēt ꝯ pupillū,ſi ex alieno facto ꝯueniāt,ſit uen
ditio,ſi eis expediat,uel ſi urget debitum eis,uel ſi dila
tio allatura eſt dānū creditoribus.ff.ex qui. cau. in poſ.
Fulcinius.§.adeo,& l.ſi minor,& l.apud Iul j.rñ. & l. in
poſ.j.rñ.ff.de bo.auē.iud.poſ.ſi non ex.j rñ.iſtæ eſm perſonæ latitare non poſſunt. imò plus uī ex prædictis.l.li
cet multi ꝯdicant,ſ.quia ubicunque ēt aliis ꝑſonis ꝑter
prædictas iuſta cā mouerit iudicē,faciet uēditionē ſi.n.
ꝯ has facit ut latitātes,q ſunt fauorabiliores, quare nō
multo magis faciet ꝯ alias?& ſi dicas, ꝙ ꝯtra prædictas
facit ex iuſta cā,ſ.quia ſingunē latitare ꝑꝑ tutores, uel
curatores eorū,q latitant,certè hoc non uī uerum:quia
ſi hoc eſſet,lex aliqua hanc rōnē inter alias aliqñ aſſignare debuiſſet.imò expreſſe dicit lex,quia et ſi nullus
latitet;tñ ꝯtra prædictas perſonas ſit ueditio, ut dicit
præal.l.ff.ex qui.ca.in poſ.Fulcinius.§.adeo. itē ſi miſ
ſio,& ueditio ſiunt in reali,ubi ſit in aliis miſſio,quam
quæ petita ſunt,quare,ut prædictū eſt,nō fierent in ꝑſo
nali?ſed oppones quō tam graue damnum infligetur ab
ſenti non cōtumaci ſine ordine iudiciario?Rñ.hoc fieri
ꝑꝑ malitiam latitantis & ēt ꝯ alios ꝑꝑ multa mala , q
poſſent euenire,niſi fieret,licet rariſſime fieri debeat,
niſi ꝯtra latitantem.& tunc ēt inuentum ēt bonū reme
dium,quia ſi fiat ueditio,cum non exiſteret debitum,
agitur ꝯtra ipſum præiudiciali in rem ad recuperatio-
nem

nem rei uendite.hoc aũt non uĩ bonum:quia poſt, quã
ꝑ iudicẽ uẽdita ſunt,ꝙ poſtea inquireĩ, utrũ ſubfuerit
debitum,ꝓ quo uẽditio facta eſt.ſed uẽditio poterit re
uocari ſi cãæ,ꝑꝑ quas facta eſt uẽditio,nõ ſubſint;puta
qa nõ ſit utile his,pro quibus uẽdita eſt,uel qa nõ erat
debitor grauatus debitis,uel ſi nõ erat dãnoſum credi-
toribus.uel ſi nimis feſtinauit.ff.de dam.infe.ſi fini. §. ſi
forte,& ſic loquiĩ.l.ff.de priui.imꝑatores.hoc aũt bene
fatemur,ꝙ facilius ꝓceditur ad uenditionem ɔ̃ latitan-
tes,q̃ ɔtra alios. ſed ſi fit uenditio ɔ̃ non latitantẽ,quaſi
latitet,eodẽ mõ fit reuocatio huius uenditionis uel ip-
ſo iure,uel ꝑ beneficium in inte.ff.de dam.infec.ſi fi.§.ſi
forte.ff.ex qui.cau.in poſ. Fulcinius. §. ſi quis.imò plus
dici poſſet,ꝙ cum hęc ſnĩa,ſ.ꝙ res debitoris uendaĩ, ſit
tm̃ interlocutoria:quia ſũmatim tm̃ cognoſcitur .C.de
bo.aut.iu.poſ.l.fi.§.an hi,& ſi poſtea iudex ɔtrarium co
gnoſceret,ſ.ꝙ non fuiſſet debitum;poſſeſſionem & uen-
ditionem reuocaret,& etiam ſolutionem factam debi-
tori,ar.ff.de re.e.magis.§ ſi æs.ff.de tranſ.cum hi.§.ſi p̃-
tor.item qđ iuſſit.&c.ff.de re iudi.quod iuſsit.uel is,cõ-
tra quem lata eſt interlocutoria ſuper ſolutione debiti,
& ſuper uẽditione,poterit appellare ĩ.x.dies a tꝑe,quo
ſciuit prædictã ſentẽtiam ɔ̃ ſe latam,cum in ueritate nõ
latitauerat.C.qũo & qñ iudi.l.j.& habent locum prædi
cta.ſ.miſ.in poſ.& uẽditio,ẽt ɔtra eccleſiã,ſicut ɔtra pu-
pillum ¶Si quæras,intra quod tempus facienda eſt uen
ditio,uel miſsio ex ſecundo decreto poſt,quã miſſus eſt
in poſſeſsionẽ cã rei ſer.dicunt quidam poſt,quã uiſus ẽ
eã habuiſſe pro derelicto,uel hoc cõmittendũ eſt arbi-
trio iudicis.ff de dam.infe.ſi fi.§.non aũt.ff.de acq. poſ.
poſsideri.§.fi.ff.de iure del.l.j. ..ul.melius uĩ,ꝙ ꝑ an.de
bet expectare.C.de præſcri.30.an.ſi quis.§.ul.& hoc bñ
uĩ dicere decr.ſ̃.ut li.non cont.qñ,in fi.nec ob.C.in q.
ca.non eſt ne.in inte.re quia illa locum habet in his quę
fiunt ex̃ iudicium:ſecus in illis,quæ fiunt in iudicio . C.
de iu.ꝓperãdũ,in fi.Itẽ uĩ ex decr.præal.l.qm̃ , ꝙ poſt
annũ põt iudex interponere ſ̃m decretum ꝓ uẽditione
facienda:uel ſi nõ uult ita grauare abſẽtem, põt decer-
nere,ꝙ tm̃ poſsideat,& fructus faciat,quouſq; aduerſa-
rius ꝓbauerit indebitũ illud,cuius cã facta eſt miſsio in
poſſeſsionem.uel ſi adhuc uult minus grauare abſentẽ,
forte ꝙ minus liquet ei de debito,tũc reſeruet onus ꝓ
bandi debitũ illi,qui miſſus eſt in poſſeſsionem.nã ſi iu-
dici licet qđ plus eſt,ſ.facere finalem uẽditionẽ, multo
magis qđ minus,ei licet,ſ.p̃dictas ꝓuiſiones facere . itẽ
& cautione pignorũ,& uenditione,& aliis remediis utẽ
dũ eſt ɔ̃ contumaces.ff.de uen.inſpi,l.j.§.j.ff.de lib. agn.
§.ſi quis,inſti.de excu.tu.§.ul & ſ̃.de do.c.2.ſed quis dĩ
latitare,habes.ff.ex qui.cau.in poſ.ca.Fulci.§.ii.& §. ſe.
4 ¶† Item dĩ latitare quilibet,qui expreſſe uocationi iu
dicis non obedit. ff. de priuil. cum ſi creditores . & hoc
plus placet,quam quod no.ſ̃.ut li.non cõt.qm̃,in glo.&
malè [cõueniẽdi] reſtituitur.n.ei tempus,quantum fuit
abſens,ita tñ,ꝙ non excedat tempus,quod ſibi ſuꝑ erat
ff.ex qui.cau.ma.re.ſed.& ſi.§ quoti.

S V M M A R I V M.

1 *Oblationum nomine quid intelligatur.*
2 *De datis inter uiuos non debet epiſcopus habere portionẽ, ſed tantum de teſta.*

CVm inter uos [capellę] no.abbatem conueniri
pro eccleſia ſibi ſubdita. & fortè ideò eſt: quia
tẽporalia illius eccleſię erãt monaſterij,& erãt
q.grãgia, ut no.ſupra de app.de priore. alias aũt licet
ẽp̃s admitteretur ad agẽdum ꝓ ecclĩa ſua,ſupra de ſuc.
ab inte.c.3.ſupra de priui.cũ olim,ꝑꝑ; ad defendẽdum
tñ non admitteĩ niſi cum ſatiſdatione de iud.ſo. ut.ſ.in
bonis ipſius mandeĩ ſnĩa exec.ff.de re iu.ſi ſe obtulerit.
& hoc idem à ſimili crederẽ de abbate, ar.ff.de leg.nõ
poſſunt. & iõ dic melius,ut no.ſ̃ de re.ſpo. olim cãm,&
de iud.cum depu.& de reli.do.cum ue. [ꝓbatũ,] prius
tñ titulo alle. puta,quia ſibi hæc tertia fuerat ɔſtituta
legi,ſupra de ɔſue.cum dile. qđ licet non ꝓbetur, ſed
uſus tm̃ præſcriptus ſufficit,ff.de uſu.cũ de in rem, uel
1 aliter,ut in gl.q̃ incipit. [† Oblationum] noĩe oblatio-
num hic intelliguntur oĩa oblata ſiue mobilia, ſiue im
mobilia,ſiue in eccleſia offeranĩ,ſiue extra. ſecus,ſi di-
xiſſet oblationes altaris. 10.q.1.de his,antiquos,& me-
lius,ſupra eo.cum Carp. [& ea] miſſa [nuncio] arg.ꝙ
ea,q̃ acquirit ſacerdos iniungendo pnĩs per parochiã
debent eſſe eccleſiæ [nũcio] ar.ꝙ quæcũq; intuitu ec-
cleſiæ acquiruntur,ſunt eccleſiæ. 12.q.3. Pontifices.ſu
2 pra de teſta.requiſiſti. [†Et decimas] ſupra de teſta.of-
ficij & c.de his.ɔ̃.ĩ eo.c.ij.ɔ̃, ubi dicitur, quia de datis
inter uiuos nõ debet habere portionem ẽp̃s,ſed de te-
ſtamentis tm̃.Itẽ ꝙ de his,q̃ dantur ad ꝑpetuũ cultũ, ut
ueſtimẽta,& quibuſdã aliis,quæ hic cõceduntur,portio
nẽ canonicã habere nõ debet. ſo.illa.c.loquuntur, quã
do agitur ɔdõne ex illis dec. ſuper relictis in teſtõ tm̃.
hic aũt loquitur,qñ agebat condictione ex canonibus.
12.q.2.cõceſſo,& c.quatuor.x.q.1.antiquos.ubi expreſ
ſe habes,ꝙ etiam de prædiis dẽt hr̃e portionem,quæ ɔ-
ſtat ad perpetuum cultũ data.x.q.2.hoc ius.Sed dices,
hic non agit ẽp̃s,ſed prior,qũo ergo condõne ex illis ca
nonibus petit aliquam portionem? Rñ.hic prior habe-
bat iſtam tertiam ab ẽpõ. nec ob.qđ in c.dĩ de medieta
te:quia in hoc eſt ſeruãda conſue.ſ̃.de ſepul. certificari.
uel dic,ꝙ hic prior iſtam petiit:quia eã ſtipulatus fue-
rat: uel al's ſibi erat conſtituta;& cum nõ poſſet ꝓbare
ſtipl'onẽ,uel conſtõnem,probauit conſuetudinẽ 40. an.
in ꝑceptiõe cuiuslibet iſtorũ ſingl'r.ff.de uſu. cũ de ĩ rẽ.

EX parte ueſtra [operis] poſt nunciationem eñ no.
o.ædificatum fuit licitum,uel quia remiſſa fuit nun
ciatio,uel quia fuit ſatiſdatum,ut dixi.ſupra de no.ope.
nun.c.ij.& iij.

EX parte ueſtra [eccleſiaſti.] ſ̃.e.cũ inter, ɔ̃ [ratam]
quia iuri conſonat.ſ̃.de teſt.de his.uel dic cum lega
tus poſsit facere conſtõnem,ut ſ̃.de of.le.c.ul.eadem rõ
ne poteſt interpretari ſupra e.inter alia.

TVa nobis. [maiora] ſ.dignitates,qđ aliqui nõ cre-
dunt,cũ non debeant uacare : ſed maiora appellat
pinguiora,quamuis accepta propria ſignificatione uer-
bi ẽt dignitates beneficia ſunt,ar.ſ̃. de præca. c.ul. ubi
de hoc no.

TRanſmiſſæ [facultates] interpretandũ erat dictum
canonicorũ ad hoc,ut uerũ dixiſſe uideantur,ꝙ nõ
ſufficiũt facultates ꝑꝑ diminutionem ſi.n.diminutę nõ
erãt,& hoc Papæ dixiſſet,nunquam literas dediſſet, ar.
ſ̃.de cõſt.cũ M.ff.de conſt.prin.in nouis.¶Moderantes
no.ꝙ per hoc uerbum poſſent minuere,non augere nu-
merum [conuertentes] hæc non ſufficiunt rõne primi
mandati,ſed iſtius ſecundi.

S V M M A R I V M.

1 *In materia noualium hic & uſque ad nu.6.multa pulchra colligere poteris.*
2 *Plena libertas dicitur,ubi aliqui ſunt exẽpti à lege diœceſana.*

8 *In eccleſiis exemptis inſtituunt clerici per fratres,in non exemptis non autem.*
9 *Epiſcopus non inquirit de criminibus,uel negligentia ſacerdotis exempti.*

VEniens,& infra.[in ſp̃ales].Hic uult dicere, ꝙ
per hæc uerba,uos recipimus in ꝓprios & ſpe
ciales filios,non fit exemptio ſed tñ non pote-
runt excõicari,uel interdici,niſi à Papa, uel eius lega-
to[ex illo].i.ad id prodeſt eis, ꝙ ſunt in proprios filios
recepti, ꝙ non pñt excõicari, uel interdicti.i. ꝑꝑ illud
[deſertũ] hoc deſertũ poſt hab atione põt dici noua-
le.ſ̃.de uer.ſig. quid per nouale,ubi not. [in præmiſſis]
1 priui.[†Memoriã] monaſterũ habet priui.de percipiẽ
dis decimis noualiũ inter certos fines; agit ad decimas
ɔ̃ quaſi poſſeſſores earum,& plebes, ad quas de iure cõ
muni pertinent;agunt ɔ̃ eos,ut dimittant eis decimas,
quas quaſi poſſident.hic primo quæriĩ,quid dẽt ꝓbare
monaſterium,& quid plebs.Rñ.teſtes monaſterij debẽt
dicere, ꝙ cõis opinio eſt oĩum,qui habitant circa loca,
quæ monaſterium dicit noualia,& ẽt aliorum, quos de
his quærere cã agitat,uel melius oĩum, q circa hoc ar-
bitrãtur, nullũ,q uiuit uidiſſe,uel audiuiſſe,qñ loca il
la fuerunt culta.& oportet hos habitantes uel arbitran
tes,qui p̃dicta opinantur, ad minus eſſe duos, uel tres,
uel plures ut iudex arbitrabiĩ.ſed non oportet eſſe om
nes,uel maiorem partẽ,quæ ſic opineĩ. nam municipes
dñr ſcire,ꝙ maiores ſciunt.ff.ad muni.municipes. item
adiicient in ſuo teſtimonio, ꝙ nunquam uiderunt ali-
quos,qui dicerent,ſe uidiſſe illa loca coli:uel audiuiſ-
ſent ab illis,qui uidiſſent,uel audiuiſſent ab aliis prę de
ceſſoribus ſurſum in infinitum uel ẽt ab his, qui ſecum
ɔuiuebant ſurſum uerſum in infinitũ, p̃dicta loca ſuo
tꝑe coli.nec uĩ ſufficere,ſi teſtes dicãt, non eſt opinio
oĩum,nec ẽt alicuius p̃cedentiũ,in infinitum, ꝙ prædi-
cta loca culta fuerint:quia hæc eſt negatiua,quæ ꝓbari
non põt.6.q.5.actor.C.de ꝓbat.actor.ff.de ꝓbat. l.2.
2 ¶†Item non uĩ his teſtib.neceſſe dicere , ꝙ audiuerint
p̃dicta loca ſꝑ fuiſſe inculta , imò bñ ualet eius teſtimo
nium, ẽt ſi audiuerint illa loca aliqñ fuiſſe culta : quia
tunc ꝓbabit monaſterium p̃ſcriptionem eius tꝑis, cu-
ius non extat memoria ɔ̃ confeſſoriam,q̃ intentant ple
bes de iure cõi ad decimas petendas. & tunc dicent te-
ſtes cõem opinionem eſſe oĩum p̃dictorum,ꝙ nullus ui
uens uidit,uel audiuit,ꝙ ſuo tꝑe fuerint loca prædicta
culta, nec uidit aliquos,qui hoc uiderint, uel audiue-
rint etiam ab aliis de ſuis temporibus. dicunt quidam,
& forte non male,ꝙ ẽt ſi non dicant de ſuis tꝑibus, ſed
de aliorũ tꝑib.ſed certis,ꝙ æque bñ impediĩ p̃ſcriptio,
ſicut de ſuis dicerent,v.g.dicit teſtis,Ego audiui à Pe-
tro, qui dicebat, quod audiuerat à Ioanne, ꝙ tempo-
re Iuſtiniani loca colebantur : ſed ab eo tempore citra
cõis eſt opinio,ꝙ fuerint inculta.ſi à Iuſtiniano audiuiſ
ſent , indubitatum eſſet, ꝙ non probabitur p̃ſcriptio.
Idem ẽt uĩ. ſi non dicat de certo homine, ſed tñ nomi-
nat certũ factum,ut ſi dicat teſtis, Audiui, ꝙ prædicta
loca colebãtur eo tꝑe,quo ɔflictus fuit Saracenorũ cũ
Chriſtianis:ſed poſtea fuerunt inculta.aliqui tñ dicunt
ɔ̃,ſ.ꝙ non ſufficit dicere, ꝙ audierit ea culta tꝑe Iuſti
niani,uel tꝑe conflictus,niſi dixerit,ꝙ uidit , uel audi-
uit ſuo tꝑe culta. ſed ſ̃m primam op. non uĩ dñia, ſiue
audiuerit à Ioanne , ſiue à Iuſtiniano , cum ei dicere
ſufficiat ita de alio tempore, ſicut de ſuo. iſti tamen be
ne fatentur,ꝙ non debent confuſum tp̃s dicere:puta qa
culta fuerunt à tꝑe citra:ſed certũ dicere debent,ut p̃-
dictum eſt,ſ.tempore Iuſtiniani,uel cõflictus. ſed qui ſ
ſi teſtis interrogatus reſpondeat,aliquos, ſed paucos &
ſine ratione opinari contra? credimus probari præſcri
ptionem.ſed quid ſi dicat parem partem opinari ɔ̃ ſine
rõne?hic non credimus ualere teſtimonium : quia non
eſt teſtis diſtinguere , quis faciat cum ratione. uel ſine
rõne. ſed quid ſi dicat, Ego audiui aliquem dicentẽ ſe
audiuiſſe,uel uidiſſe,ꝙ ſuo tꝑe culta fuerunt prædicta
loca, ſed ipſe non credidit ei, quia cum interrogaſſet
ab eo de cauſa dicti ſui,uel de circunſtantiis,non rñdit
ei,uel rñdet,ſed falſum? rñ.ꝙ per hunc teſtem non ꝓ-
batur præſcriptio:quia cum hic teſtis non eſſet iudex,a
quo audiebat loca fuiſſe culta,nõ tenebatur ei rñdere.
ſed ſi falſam cãm ſubieciſſet ſui dicti, tunc poſſet dici,
ꝙ bene probatur p̃ſcriptio,dummõ conſtet cãm,quàm
dixit falſam,& ẽt eum eam dixiſſe,quia forte nõ eſt cre
dendum,ꝙ eam dixerit niſi pars monaſterij hoc probet
teſtes aũt plebis debent hr̃e ɔ̃rium,ſ.cõem opi. eſſe p̃di
ctorum hominum,qui.ſ̃. dicti ſunt,ꝙ aliqui ſunt , qui
uiderint, uel audiuerint , quando loca prædicta culta
fuerint,& ſi non aliud ſcilicet conſulem, uel diem, uel
annum probent. & ſi teſtes utriuſque partis hoc plene
dixerint,iudicis diſcretioni relinquiĩ.qui quibus p̃fe-
rantur. & ſi in hoc articulo præferentur teſtes monaſte
rij, non ſufficit eis, niſi probent & alia, quæ ſupra dixi-
mus, cum lex ad oĩa eum aſtringat. ſed ſi teſtes plebis
hoc probent,ſufficit eis,etiam ſi aliud non probant. Itẽ
ſi in hoc articulo deficerent, ſed probaret alium arti-
culum,ſcilicet ſe uidiſſe,uel audiuiſſe aliquos,qui dice-
rent ſe uidiſſe, uel audiuiſſe ab aliis, qui audierant ab
aliis, ꝙ p̃dicta loca ſuo tꝑe culta fuerint, præfertur ꝓ-
bátio plebis : quia cum innitatur iure cõmuni, ſufficit,
ꝙ in vno & ſi nõ in oĩbus infringat probationem mona-
ſterij. Item in hoc caſu,ſi duo tm̃ teſtes bene ꝓbent hũc
artic.præferrentur.c.teſtibus monaſterij, qui dixerunt
contra:quia iſti aſtruunt affirmatiuam,quod eſt de iure
cõmuni. alij negatiuam,quod eſt ɔ̃ ius,licet in hoc caſu
admittantur propter impoſſibilitatem probationum.
¶Alij tñ dicunt & hoc etiam diſcretioni iudicis cõmit-
titur, ꝙ utrũque teſtimonium eſt admiſſum ɔ̃ ius : quia
eſt de auditu,licet teſtimonium monaſterij ſit magis ɔ̃
ius: quia eſt de auditu,& aſtruit negatiuam. hæc autem
ſatis probantur,ff.de ꝓba.ſi arbiter,ff.de aqua plu.arc.
in ſumma,§.idem Labeo. & dicunt quidam, ꝙ ſi ɔſtet ꝑ
ɔfeſsionem,uel alio mõ,ꝙ à c.an citra ante lit.ɔte.fue-
rint prædicta loca culta, quãtũcũq; monaſterium ꝓbet
per ſe omnia prædicta,tñ ſuccũbet: quia eum oporteat
eum probare præſcriptionem,cuius nõ extat memoria,
hæc non eſt talis, quæ eſt infra cẽtum ann. cum uſq; ad
cẽtum ann. uel parum minus põt extendi memoria ho
minum, ſicut uita, ff.de uſufr.ac.uſufructus. ſecus aũt ſi
ꝑ ɔfeſsionem,uel alio mõ non ɔſtet de anteriori tẽpo-
re: ſed ɔſtet, ꝙ à cẽtum citra fuerint culta: qa tũc bene
ualebit ꝓbatio monaſterij, ſi p̃dicto mõ probauerint.
Prædictæ ꝓbationes uidentur habere locum,ſi negetur
Conſtantinũ fuiſſe Imperatorẽ Ro. uel Carolum fuiſſe
Regem Franciæ : uel ſi negatur aliquem fuiſſe notariũ,
uel prælatum, & ſic de aliis ſimilibus, dũmodo prædi-
ctam metã cẽtum ann.exceſſerint. utrobique.n.eſt ea-
dem ęquitas. quidam tñ dicunt habere locum p̃dictas
ꝓbõnes,ſi ea,q̃ intendũt ꝓbare, excedũt metas 40 ann.
alij dicunt,ꝙ etiam pnĩa,ſed ignota,puta apud Sarace-
nos facta,prædicto mõ debent probari, ſed non placet
3 ¶†Item no.ꝙ hæc cõis opin.idẽ eſt, ꝙ cõis credulitas.
& iõ oportet famã eſſe,& ẽt credulitatẽ cũ aliqua rõne;
licet.

licet.n.lingua moueat̃ facile ad loquendum,quod uult
ſicut & caro facile mouet̃ ad illicita: aĩa tñ facile non
mouetur ad aliquid credendum , ſed præcedente rōne
tm̄.& qa ſolus Deus ſcrutat̃ aĩam,iō ille,q fert teſtimo
nium de opinione, ſi interrogetur,qũo ſcit hanc cõem
opinionem,rñdebit,nō ſcio,ſed ſolus Deus nouit : ſed
credo. cām aũt credulitatis ſubiiciet : qa ſic uerbis ex-
primebat,uel aliam,quam uolet.& hac rōne: qa tm̄ de
credulitate rñdet,qui teſtificat̃ ſuper opinione , uide-
tur,ꝙ ſi interrogat̃,qũo ſcit,ꝙ ſit cōis opinio,rñdebit:
qa ſic audiui à multis,& credo,ꝙ aĩa organo uocis ſic
4 exprimebat ſuā uoluntatem. Item eſt iuſta cā,ſi dicat ,
cum multi exprimerent ſuam opinionem. ¶†Alij ꝯriũ
non dicebant. ſi aũt interrogaret̃,à quibus audiuiſti, ſi
noĩat aliquos,bñ eſt ſi dicat,non habeo in memoria de
aliquo,qa non no.de aliquo certo:qa ſic cōiter dicebat̃
uř ualere teſtimonium. uidetur aũt probare cõem opi-
nionem,& omnium opinionem.ff.de proba.ſi arbiter :
qa ſi unus ſolus eſſet in ꝯria opinione ductu rōnis,nō eſ
ſet cōis proba.ut p̄dictum eſt. licet aũt probatio cōis
opinionis ēt cum prædictis adiectionibus nō ſufficiat ,
niſi in his,quæ excedunt metas prædictas ; tñ & in his,
quæ ſunt circa metas p̄dictas,ſæ-
a pe multum ualet: qa transfert [a]
onus probationis in reũ, arg.s̃.de
p̄ſump.qa ueri,& c.illud, ar.C.de
teſti.l.j.& aut̃.ibi poſita.C.de ſen.
& interlo.l.ij.Et hęc uera uident̃,
ſi dř ꝯctus alicuius p̄lati mortui
non ualere:qa nō fuit p̄latus. uel
ꝯ inſtřa tabellionis mortui , ꝙ nō
fuit tabellio.uel ꝯ filios,ꝙ nō fuit
mřimonium inter parentes. & ſic
uidetur uiuere ille, q cōi opinio-
ne dř mortuus, & ſic in ſimilibus,
ar.p̄dictarũ legum , & ar.34.q.1.
c.1.ff.de off.præto. Barbarius. ſe-
cus aũt eſſet,ſi p̄latus uiueret, uel
tabellio , uel maritus. nam in his
caſibus & ſiřibus,ſi p̄dicti agerēt,
puta qa p̄latus repeteret ſuā eccle
ſiā,in cuius poſſeſſione alius eſſet
uel alter alterum peteret, uel ta-
b bellio [b] peteret aliquē ceſſare à
diffamatione ſua ſup eo, ꝙ non eſ
ſet tabellio. nā in his caſibus non
uidet̃, ꝙ cōis opinio in aliũ trāsfe
rat probationē.& eſt rō,qa multa
ſunt pro reo,ſ.qa eſt in poſſeſſio-
ne,& qa negat; qđ nō eſt ĩ aliis ca
ſibus:tñ & huic aliter ſubuenit̃,ut
no.s̃.de p̄ſump illud, & s̃.de teſti.
5 ſpo ſæpe contingit.¶†Item ſecus
uidet̃, ſi nō agit̃ cā inter principa-
les,ſed inter alios; puta ſi aliquis
petit aliquid ex ꝯctu prælati uiuē
tis,uel inſtřa tabellionis uiuentis. ſufficit.n.his actori-
bus probare cõem opinionem , ꝙ habet̃ pro prælato ,
uel pro notario,quouſq; probetur ꝯrium, arg.ꝯ.C.de
teſti.l.ij.C.de ſen & interlo.l.ij.& eſt ratio diuerſitatis
qa principalis perſona magis debet habere paratas ꝓ-
bationes ſui ſtatus,q̃ alius. in iure aũt inueniuntur iu-
ra,quæ loquunt̃ de hac materia.s̃.eo.qd p not.& c.ſup
quibuſdam.s̃.de priui.c.fi.3.qō.6.hoc qppe.ff.de aqua
plu.ar.in ſumma.§.idē Labeo.ff.de aqua quoti.& æſti.

a ¶*Transfert. Ad hec dicta adde Spe.in ti. de proba.§.probare, uerſic.uerum. & refert Alex.de Imo.in conſil.208.colum.3. uerſic.nec etiam ob. in 2.uol.& Bald.in l.Barbarius.ff.de offic.præto. & ibi mo. in colum.11. uerſic. tertio notabiliter. & opinio. Innocen. hic ſequitur Car.in ſuo conſil.74. incip. in diſcuſſione præmiſſi articuli, colum.pen. in fi.*

b ¶*Vel tabellio. Adde quòd Pe.de Anch.allegat in conſ.213. col.2.circa fin.& in col ſeq.uerſ non obſtat. & ibi intelligit hoc uerum in factis antiquis:ſecus in recentibus quia debet, doceri de priuilegio tabellionatus, & incip.conſilium pro iſto patre inſtituto.*

hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de iti.actuq; priua.apparet.
§.pe.& ult.C.de ſer.l.j.& ij. & l.ſi manifeſtę,ff.de ꝓba.ſi
6 arbiter. ¶†Item aliud eſt cōis opinio,q̃ notorium. hu-
ius.n.cōis opinio eſt tm̄ de longe p̄teritis,& q̃ non poſ
ſunt ꝓbari per teſtes de uiſu.notorium aũt eſt de p̄ſen
tibus, uel proximè præteritis, & quæ facile poſſunt ꝓ-
bari p teſtes de uiſu. & non mireris,ſi ſufficiens reputa
tur à iure hæc ꝓbatio cōis opin. Indubitanter.n. repu-
tari debet, ꝙ oēs homines cōiter opinati ſunt ſine ꝯdi
ctione tanto tpe, à quo non extat memoria,ff.de aqua
plu.ar.in ſumma.§.idē Labeo [in eo.plena] hanc ple-
nam libertatem nō habent de iure cōi,ſed p priuilegia,
7 ut hic,ĩ ſequitur. † Libertate] no.plenā libertatē dici,
ubi exempti ſunt à lege diœce.ut hic expreſsè dicit. eſt
etiam iuriſdictionis,ſicut apparet in illis uerbis,ubi di
cit,ꝙ non poſſunt interdicto,& excōicationi ſupponi,q̃
ſunt de lege iuriſdōnis. & ualet hoc ad intelligendum
priuilegia,quæ dant alicui plenam libertatem,non ex-
preſſis.c.libertatis. non.n.intelligitur plena libertas,
niſi in his duabus ll.ſit liber. melius placet,ꝙ iſtæ eccle
ſiæ non gaudebant plena libertate in lege iuriſ. ſed tm̄
quo ad certa capitula legis iuriſdōnis erāt exemptæ,ſ.
ꝙ non poſſent excōicari,uel interdici: ſed quo ad alia
ſuberant diœceſanis,ſ,quia poterant ſub eis conueniri,
8 & ſic de aliis [† examinandi] iccirco clerici fratrum
præſentant̃ ep̄is, & examinant̃ ab eis:qa hmōi eccleſiæ
non erant exemptæ , & iō clerici p ep̄os erāt in eis in-
ſtituendi. ſecus aũt eſſet , ſi eccleſiæ eſſent exemptæ ex
toto: qa tũc inſtituerent̃ ibi clerici p fratres.18.qō.2.
c.1.ſed tũc ſi ppřs non eſt exēptus,rector eccleſiæ inſti-
tutus p fratres,recipiet curā ab ep̄o, & reddet ſibi rō-
nē ppři,& ibit ad concilium ep̄ale,& recipiet ibi ſtatu-
ta ſynodi, rñdebit de quarta decimarum,& oblationũ,
& mortuariorum,& hmōi, quæ ſibi à populo obuene-
runt,& p̄ſtabit ſibi reuerentiam, obſequium,& honorē
rōne populi,& alia,quæ alij rectores p̄ſtant ep̄o,ar.s̃.de
priuil.ex ore,& de ma.& obe. qđ ſup. nec eſt ꝯ hoc,qđ
dicimus,ſ.ꝙ debet recipere curam aĩarum ab ep̄o: quia
eadem rōne uidet̃, ꝙ qñ ep̄s inſtituit aliquem in eccle-
ſia non exempta ,ubi clericus eſt patronus, ꝙ deberet
recipere curam tpalium à patrono.ſo non eſt ſiř , qa
curam aĩarum non pōt quis habere niſi p ep̄m, cui ſu-
beſt, uel p vicarium eius.16.q.7.nullus.s̃.de off.archi.
cum ſatis.s̃.de inſti.ex frequentibus. vicarius autem nō
uidetur ab his exemptus. ſecus autem in cura tempo-
ralium , quæ intelligitur data hoc ipſo , ꝙ conceſſa eſt
cura aĩarum.¶Item pōt dici, ꝙ p̄ntatio,quam facit pa-
tronus, ſufficit, ut poſtea conceſſa cura aĩarum conce-
dere uideat̃ patronus & curam tpalium.examinare aũt
eum non debebit ep̄s:quia non inſtituit eum in eccle-
ſia,imò abbas; nec eum confirmat,nec ipſi manum im-
ponit. tales.n.examinandi ſunt.s̃.de ele.uenerabilem,
& c.nihil cura.n.aĩarum in hoc caſu non eſt principalis,
ſed acceſſoria. ex quo.n.per patronum clericum inſtitu
tus eſt,& cura animarum quaſi acceſſoria ex rōne ei cō
cedenda eſt,& iō ēt nulla eius exceptio admiititur,niſi
forte laboraret infamia.s̃.de ap.conſtitutus , de accu-
ſa.accedens; nec accuſabit̃ à populo,nec alio corā ep̄o.
¶Item ep̄s de criminibus, uel negligentia eius non in-
quiret : quia non eſt iudex eius , ſed ſi negligens, uel
alias eſt in regimine,epiſcopus poterit dare licentiam
populo,ꝙ ab alio recipiant pœnitentiam, & alia ſacra
menta.s̃.de off ord.inter in fi.ſed epiſcopus non prohi
bebit,ꝙ parochiani non recipiant ſacramenta ab hu-
iuſmodi,quādiu toleratur 8.quæſt.4.nonne,niſi ſciret,
uel

uel uehementer præſumeret,ꝙ parochianos uellet tra
here ad errorem,uel ad peccandum:quia tunc nō quaſi
iudex, nec in forma iudicij : ſed quaſi ſuperior rector
eius,& cui etiam præ aliis & ſuper alios cōmiſſa eſt cu-
ra eiuſdem parochiæ, poterit ei mādare,ꝙ ab eo non
recipiat,ar.s̃ de diuor. quāto. tñ bene caueat iſte ep̄s:
quia ſi poſteà rector cōqueratur de eo, oportebit eum
probare cauſas,& p̄ſumptiones,quare hoc fecit:quas ſi
non ꝓbauerit,punict̃,ar.s̃ de exceſſ.p̄la.c.ij. ab hoc aũt
rectore ſi appellent parochiani extra iudicium,appel-
landus eſt abbas ſuus : quia hæc appellatio plus habet
uim ꝓuocationis ad iudicium,q̃ appellationis,s̃ de ap.
cum ſit. ſed ſi appellet̃ ab eo in iudicio, tunc appellan-
dus eſt ep̄s,à quo eos habet, arg.s̃ de ma.& obe.ſolitæ,
ſicut & in eccleſia uacante cuſtodiā habebit populi quo
ad curam.63. diſt. ſi in plebibus. officia aũt audient in
parochiali eccleſia,etiam uacante eccleſia,& ab extra-
neo ſacerdote: quia locus illæ corporalis ad hoc depu
tatus eſt, s̃ de paroch. ut dñic. imò,& ſi rector proceſ-
ſiſſet inquirendo ꝯ parochianum, appellabitur ep̄s ; &
tunc uocabit rectorem,ut defendat proceſſum ſuum, s̃
de app.cum ſpāli,circa finem. & ſi non cōparuerit,pro
cedet ep̄s: quia in cā appellationis bene proceditur lite
non conteſt. [cum plebes] no.quia aliqñ eccleſiæ pa-
rochiales non ſunt exēptę;& tñ parochiani ſunt exēpti.
de hoc no.s̃ de priuil.recepimus. [Moderatione] mo-
deratio in hoc eſt : quia iſti fratres clerici integras de-
cimas recipient de noualibus,& laboribus poſſeſſionũ,
quas iſte ordo S. Iacobi habebat ante concilium. ſed
de illis poſſeſſionibus,quas quæſiuit poſt concilium,ſol
uet integras decimas, ſupra de deci.nuper. [in aliis,]
ſ.quando obueniunt ſibi à dictis fratribus ſui ordinis,
debent integrè ſoluere decimas, [aliis defen.] repete,
quæ no.ſupra de uerb.ſig. olim tibi.

De regulis iuris. Rubr.

OMnis res [diſſolui.] Fallit in matri. 32.q.7.
licitè. In ordine, & baptiſmo. 15.q.7. epi-
ſcopus ſolus.1.q.1. quod quidam.

EStote miſericordes [in meliorem] ſupra
de ſimo. & ſi quæſtiones.

QVi ſcandalizauerit.s̃ de renunciatio. niſi agitur.
7.q.1. in glo. ſic. [utilius] 11.q.3. inter uerba.
22.q.2. primum. 32.q.5. ita ne.

QVOD non eſt.

QVod latenter.10.q.3.quia co. [per uim] ff.qđ me.
cauſa.l.j.C.quod metus cauſa.l.j & ult.

CVm in contēplatione. [A quæſtionibus] qui tor-
queri debeant,qñ,& qualiter,hoc non noto:quia
in ſumma plenè de omnibus notaui. Sed tm̄ de cleri-
cis uideamus. & dixerunt aliqui eos torquēdos.2.q.1.
in primis.5.q.5. illi qui,ubi dicitur,accuſatores ep̄orũ,
& teſtes torquendos; quod non uidetur poſſe intelligi,
niſi de clericis, cum alij ad accuſationem, uel teſtimo-
nium ꝯ eos non admittantur G.2.q.7.ipſi teſtes. ar.etiā
pro eis: quia cum extra teſtimonium licitũ ſit eos ſub-
iicere uerberib.45.diſt.cum beatus.5.q.6.quia iuxta,&
ſi uacillant in teſtimonio, & uiles ſunt, torquebuntur,
ff.de quæſtio ex libero.4.q.3. ſi autem ea. ¶Alij tñ di-
cunt contra. & in c.contrariis dicunt laicos tortos, qui
admiſſi fuerant in exceptis criminibus , de quibus lo-
quuntur præall.c. Pro crimine aũt bene fatentur ali-
quos uerberandos. ſed cauendum eſt ſemper, ne adeò
grauiter torqueantur,ꝙ periculum immineat uitæ,uel
mēbrorum,ſupra ne cleri.ſententiam. ¶Item no.in ac-
cuſa. clericorum torquentur accuſatores ſm primam
opin.5.q.6.illi qui; qđ non eſt ſm legem. ¶Sed mirum
uidetur,ꝙ quæſtio facienda ſit in accuſatore, cum nul-
lus criminoſus, uel ſuſpectus ſit admittendus ad accuſa
tionem 3.q.5.accuſatorib.& c.ſeq.& q.8.c.j. ſed dic eos
admittendos in exceptis criminibus, uel qñ accuſatus
uolens euitare infamiā ſuā,eos vult admittere [à quę-

QVæſtionib.ff.de qōni.l.j. & C.de quæſtionib. milites.
Væ multotiens.

QVi ex timore. 24.q.1. pudenda.22.q.2. faciat, de
pœ.diſt.1. ſolent.

DEFLEAT.

QVamuis cauſæ [paſtoris] negligentis.81.diſt. di-
ctum.1.q.1.ꝙ quidam. 49.diſtin. deinde 49.diſt.
c.ult.in fi. [comedit] paſtor.n.tenetur de cu-
ſtodia,ff.loc.qui mercedem. 23.q.3. tres perſonas. & ſi
neget dolo ſuo, uel negligentia periiſſe, ipſi incumbit
probatio,ff.de eden. ſi quis ex.§.ult. Idem in cuſtodia
carceris,ff.de cuſto.& exhi.re.l.ult. cum alias, qui do-
lum allegat, dolum probare debeat,ff.de proba. quo-
tiens, §.qui dolo.

INdignum eſt [homagium] ſupra de ſimo.ex diligē-
ti : alias aũt licitè ei iurant obedientiam,ut no.s̃ de
ma.& obe.legebat̃. Eſt aũt obedientia in ſpiritualibus,
& in his,quæ ad Deum pertinent,& in his,quæ ꝑtinent
ad officium cuiuſq; prælati, ar.pro his.10.diſt.ſuſcipi-
tis,s̃ de ma.& obe.legebat̃.23.diſt.quāquam,& 11.q.3.
quid mirum. 8.q.1.ſciēdum. 8.q.1.quia ſuper. Ad hāc
etiam Imperator,& laici tenentur.61.diſt.Valentinia-
nus,s̃ de ma.& obe.ſolitæ. Homagium aũt eſt de tēpo-
ralibus,& his,q̃ ad tēporalia pertinēt.22.q.5.de forma.
& ideò homagium in hac ſignificatione ſumptum nun-
quam pro ſpiritualibus eſt præſtandum,ſupra de ſimo.
ex dili. ſupra de iureiur. nimis. nec in hoc uidetur ua-
lere aliqua conſuetudo,ut hic:quia conſuetudo iniqua
non poteſt præſcribi, ut no.ſupra de conſue.in prin.

Rhoſellianæ poſt alias hæc nouiſsimè Petri Vendrameni ſubſecuta eſt
in hæc Innocentiana Commentaria caſtigatio, ampliſsima cum ac-
ceſsione verborum, & ſententiarum, quæ adhuc inemendata,
& abſq; ſenſu miſerè iacebant, legum etiam, & canonum,
qui vitioſè citabantur, in ſuam puram, ueramq; le-
ctionem, atque ſenſum reſtitutorum.

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmenſem. 1570.

REPERTORIVM INNOCENTII.

MARGARITA PRECIOSA SVMMI V. I. INTERPRETIS BALDI DE VBALDIS PERVSINI,

Per L. Paulum Roſellum I. C. Patauinum recognita, & ſummo ſtudio erroribus cunctis emendata, & ad Innocentiana commentaria Indicis loco accõmodata: quo indice profectò nullũ melio rẽ atq; utiliorẽ inueniri poſſe, iure optimo exiſtimauit.

ABBAS poteſt licentiare monachum ut tranſeat ad arctius monaſterium, nõ ut uagetur: quia eſſet apoſtata niſi ex diſpẽſatione Epi. Ita not. Inn. in c. fi. de renun. fol. 62. nu. 2 uide infra in uerbo Superior in 2. quæſtione. Baldus

Abbas non benedictus nõ poteſt conferre ordines Pſalmiſtarum, tamen quilibet ſacerdos cõfert. Ita no. Inn. in c. j. de ſup. neg. Præla. num. 2 fol. 62

Abbas an teneatur mittere procuratorem, uide Inn. in c. querelam de procur. fol. 102. vnde dic, ꝙ ſi eſt abſens mala occaſione, puta propter bãnum & ſimilia, tũc tenetur mittere procuratorem, l. Papinianus exuli, ff. de mino. Si aũt bona & excuſabili rõne; & tunc ſi neceſſariò eſt abſens, non imputatᷓ ſibi in dãno. l. fi. ff. de in inte. reſt. Si aũt ſponte, & tũc ſi ex cã priuilegiata, ut ſtudiorum. & idem: qa non tenetur mittere ꝓcuratorem, ut l. ſed & ſi ꝑ ꝑtorem, ff. ex q. cau. ma. & no. in l. ij. ff. & §. necnõ eo. ti. Sed ſi ex cã non priuilegiata tenetᷓ mittere ꝓcuratorem ſi cõmodè põt, alias nõ, ut l. ſi ꝯuenerit, cum ſi. ff. ꝓ ſocio. & ibi dixi, ꝙ reus abſens nõ tenetᷓ mittere ꝓcuratorem, uerũ eſt niſi abſentauerit ſe lite ꝯte. qa tunc tenetᷓ mittere ꝓcuratorem ut l. eũdẽ, §. j. ff de lega. Item dixit Io. ꝙ ad lit. ꝯt. nec ad ſnĩam non tenetur mittere ꝓcuratorem, ut no. ff. de hær. inſti. l. ſi quis inſtituatur. quæ differentia non ꝓbatur. l. in conclu. Inno. Sed an ad negotia quis teneatur mittere ꝓcuratorem, uide in l. ſi conuenerit, ff. pro ſocio. Negotia non redduntur in inuitũ, iudicia ſic. Ad iudicia an teneatur quis mittere procuratorem. uide l. pen. ff. de diſtrac. pign. &c.

Abbas an poſſit teſtificari in cauſa monaſterij ſui, uide Inn. in c. inſuper, de teſti. fol. 154. uide infra in uerbo Monachus in 6. q.

Abbas plenè exemptus habet epiſcopalem iuriſdictionẽ & auctoritatem in ſuos monachos: ita no. Inno. in c. j. de cleri. peregr. fol. 72

Abbas non poteſt diſpenſare cum ſuſpenſis, ita no. Inn. in c. ex parte de tempo. ord. fol. 64

Abbas pro capella quæ non eſt de menſa, non poteſt agere nomine ſuo, ſed capellæ ſibi ſubiectæ: ita no. Inn. in c. de offi. ord. in nu. 2 fol. 95

Abbas poteſt reuocare procuratorem cõſtitutum à conuentu. ita no. Inn. in c. cum nuncius, de teſtib. fol. 155

Abbas intelligitur loqui ut mẽbrum collegij, non ut ꝑſona ſingularis, ſi in inſtrumẽto dicitur ꝙ abbas & cõuentus facit procuratorem, & ideò non repellitur à teſtimonio, ita no. Inn. in d. c. cum nuncius, de teſt.

Abbas qũo ꝑſcribat iura eꝑalia & qñ, & an reqratᷓ uacua poſſeſsio in incorporalib. uide Inn. in c. ad audiẽtiam, de ꝑſcr. fol. 179. & uide. l. rõ, §. pen. ff. de act. emp. & ꝑ eundem in c. cum olim. eo. tit. no. & tene menti. Bal.

Abbas in cauſa cõmuni poteſt eſſe procurator capituli. ita no. Inn. in c. ſopitæ. de cenſibus. fol. 265

Abbas præſumitur procuratorem conſtituere de conſenſu capituli niſi probetur contrarium. ita no. Inn. in c. ea noſcitur, de his quæ fiunt à præla. fol. 229

Abbas poteſt pati ut monachus habeat certos redditus ad tempus: ita no. Inno. in c. inſinuante, qui cleri. uel uo. fol. 280. in nu. 2 & uide glo. in l. Lucius, §. tres hæredes, ff. ad trebel. Bald.

Abbas interdum diſpenſat, ſed regulariter pertinet ad epiſcopum diſpenſatio. ita no. Inn. in c. cum H. de eo qui fur. or. ſuſcepit. fol. 310

Abbas exemptus quando delinquit in mẽbris non exemptis punitur ipſe abbas per epm & etiam deponitur. Si autem non delinquat in locis non exemptis, ſed in loco exempto delinquat in perſonas non exẽptas, tunc epiſcopus non cognoſcit: quia propter locum delicti ſortitur quis forum, ut l. iij. de offi. præſi. & ff. de iud. l. omnem. & l. non alias. Sed propter perſonam nõ ſortitur quis forum: imò actor ſequitur forum rei. ita no. Inn. in c. ex ore, de priuilegiis. fol. 317

Abbas non poteſt habere domicilium niſi in ſuo monaſterio, idem in clericis ſecularibus obligatis ad reſidentiam, quia nõ poſſunt habere domicilium de iure, niſi in loco reſidentiæ: ſed alibi bene poſſunt habere plura domicilia. ita not. Innocen. in dicto c. ex ore, de priuilegiis. eodem fol.

Abbas conuenitur pro eccleſia ſibi ſubiecta, ita no. Inno. in c. cum inter, de uerb. ſig. fol. 338. ſtatim in prin.

Abbas non debet dare literam abſol. ſuo monacho quouſque monachus habeat aliud monaſteriũ. ita no. Inn. in c. cum quidam, de iureiur. fol. 171

Abbas poteſt præſcribere iura epiſcopalia, dicit Inno. in c. olim, de reſcrip. & uide quod no. per eundem in c. ad audientiam, eodem tit. fol. 16 & 18

Abbas an ſit iudex ordinarius clericorũ & monach. ſibi ſubditorũ. uidė Inn. in c. quãto, de of. ord. f. 93. in nu. 2.

Et cui teneatur monachus magis obedire an ſuo abbati, uel epo. Item quando & quam iuriſd. habeat epiſcopus uel abbas in monachos, & de multis facientibus ad hoc, uide ibidem Inn.

Abbas an poſſit præſcribere, q̃ poſſit benedici à quo epo maluerit. vide c. auditis, de præſcr. per Inn. fol. 180

Abbas an poſſit modicæ rei uel modico beneficio ſeu priuilegio renunciare ſine conſenſu ſui conuentus. Et utrũ id quod facit abbas, uideatur & præſumatur feciſſe cũ conſenſu conuentus: uide per Inn. in c. ueniens, de præſcript. fol. 181. in num. 5

Abbas utrum ſi habet aliqua iura epalia in eccleſia pſumatur habere oĩa iura epalia. Et qualiter dicantur eccleſiæ ſiue capellæ ſpectare ad abbates pleno iure. uide per Inn. in c. cum inter, de re iu. fol. 183. nu. 2

Abbas qd iuris habet in eccleſiis ſibi uel ſuo monaſterio datis à Papa uel ab epo: & quar illæ donationes pñt fieri ab epo. de dona. c. paſtoralis p Inn. fol. 237. nu. 2

Abbas exemptus utrum poſſit ptextu ꝯſuetudinis tranſire ſine licentia Papæ de abbatia ad abbatiam & ibi miniſtrare de ꝯſuetudine. c. um uenerabilis p Inn. fol. 22

Abbas an debeat recipere monachos ſeu clericos alterius abbatis ſine literis cõmendaticiis. & quid iuris ſi abbas nõ uult dare licentiam tranſeundi, de regula. c. licet, p Inn. fol. 251. nu. 5. vide in l. qui Romæ, §. cohæredes de uerb. obl. per Bar. in l. cùm nõ ſolum, §. neceſſitatem, C. de bo. quæ lib. & ibi glo. & Cy.

Abbas an habeat merum imperium & correctionem in monachos ſuos. & an abbas poſſit per ſe uel per alium capere uel dare licentiam laico capiendi. uide p Inn. in c. ut famæ, de ſent. excom. fol. 327. nu. 3

Abbas an & qualiter admittatur ad agendum uel defendendum pro eccleſia ſibi ſubdita. dic ut in c. cum inter, de uerb. ſig. per Inn. fol. 338

Abbas licet ſit confirmatus p epm, tñ ſi inſufficiẽs eſt ab abbatia debet remoueri. ita no. Inno. in c. licet, de ſimo. fol. 297. nu. 2

Abbas poteſt excommunicare ut per Inn. in c. uolentes, de priuil. fol. 319

Abbas an poſſit dare licentiam prædicãdi uel celebrãdi. vide p Inn. in c. excõicamus, de hæret. fol. 301. nu. 2

Abbas pro delicto commiſſo à monacho debet magis puniri q̃ monachus, quia omnia quæ fiunt, debent fieri cum eius conſilio & auctoritate. c. dilectus filius A. de ſimonia, per Inn. fol. 296

Abbas an obligetur aliis uel alteri abbati ex ꝯtu, uel maleficio per ſuum monachum cõmiſſo. dic ut in c. cũ olim Papa, de priuilegiis, per Inn. fol. 316. nu. 4

Abbas an habeat actionẽ ad repetendas res depoſitas penès ſuũ monachũ uel monaſteriũ. dic ut d. c. cũ olim, de priuil. per Inn. fol. & nu. eod. Et qualiter teneatur ex depoſito facto ſuo monacho uel monaſterio, & de quibuſdam aliis. uide ibidem per Inno.

¶ Abbatis uel prælati noĩe an intelligatur capĩm uel ꝯuẽtus. de reſcr. c. edoceri. fol. 14. n. 5. & c. Rodul. per Inn.

Abbatis non requirit examinatio. Ita no. Inn. in d. c. j. de ſup. neg. pla. nu. 1. fol. eo. Sed contrarium ipſe tenet in c. uenerabilem. extra de elec. nu. 3 fol. 43

Abbati permittitur de rebus cõmunibus agere, ſed non tranſigere. Ita no. Inn. in c. ꝯtingit, de tranſac. fol. 101

¶ Abbates an poſſint donare. & de donationibus ipſorũ, uide notabiliter per Inno. in c. cum in officiis de teſta. fol. 239. Bal.

Abbates non poſſunt eccleſias vnire ſed epi, ut in c ſicut vnire, de exceſſ. prælat. per Inn. fol. 311

Abbates an ſint in dignitate, uide per Inn. in c. de multa, de præben. fol. 217. in nu. 6. & uide c. indẽnitatibus, de elect. lib. 6

Abbates exempti an ſubſint epis uel archidiaconis ratione populi quem habent, dic ut in c. fi. de offi. archi. per Inn. fol. 74. in nũ. 5. iuxta. Vide per eũdem in c. j. de capel. mo. fol. 260. & per Io. And. in c. ueniens, de uerb. ſig. lib. 6. in nouella.

Abbates exẽpti uel non exẽpti an poſſint ꝯcedere literas dimiſſorias, in rubr. de cler. peregr. per Inn. fol. 206

Abbatia cum ſuis prioratibus non intelliguntur oĩno diuerſa. ita no. Inn. in c. uolentes, de priuilegiis. fol. 319

¶ Abſens an teneatur mittere procuratorem ad iudicia, & an ad negotia. vide ſ in uerbo abbas, in 6. q. uide j in uer. Citatũ. in 27. q. circa mediũ. uide j in uer. Contumacia, in 4. q. & uide infra in uer. Ratificatio, in 1. q.

Abſentem an ſufficiat citari ad domum Bar. q̃ ſic in l. inter accuſatorem, ff. de publ. iud.

Abſentes citati ad eligendum non ſunt expectandi p totam dilationem legalem, ſed per modicum tempus. Ita no. Inn. & Hoſt. in c. cùm nobis, de elec. fol. 32. n. 5 uide infra in uerbo Citatio. 26. q.

¶ Abſolutio non debet dari niſi petenti. ita no. Inn. in c. Romana, de ſen. excom. fol. 333. ſub nu. 3. uide infra in uerbo Sacerdos in 2. q.

Abſolutio lata in petitorio an pariat exceptionem rei iudicatæ in poſſeſſorio. uide per Bar. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. poſſ.

Abſolutio ad cautelam quomodo poſſit peti, uide per Innocen. in cap. ſolet, de ſent. excom. fol. 332. nu. 1. uide infra in uerbo Arbiter in 4. q.

Abſolutio non eſt neceſſaria nõ ligato, ita no. Inn. in c. venerabilis. de ſen. excom. fol. 331

Abſolutio ad cautelam qñ debet fieri & qñ nõ, & ad quã cautelam fiat. uide p Inn. in c. Apſicæ, de excep. f. 177 & ibi per eum & p Abb. q̃ iſta abſolutio interdum fit ad cautelam ſui, interdum ad cautelam aliorũ, interdum ad cautelam futurorum, ut ibi per eos.

Abſolutio ad cautelam nõ habet locum niſi ubi dubitat an teneat excõmunicatio in c. ueniens, de teſti. per Innoc. fol. 155. ſub nu. 5. quod eſt not.

Abſolutionem petẽs uidetur ꝯfiteri ſe habere ꝯſciẽtiam læſam, nõ tñ fatetur ſe excõicatum, quia petitio abſolutionis potius eſt defenſio q̃ actio: & ille q̃ excipiẽdo ponit, non dicitur fateri ſed contradicit. ita no. Inno. in c. venerabilem, de elec. fol. 43. ſub nu. 4. facit ff. de procura. l. ſi reus paratus.

Abſoluere qui poſſunt, poſſunt ea mandare quæ ſunt in conſequentiam abſolutionis. ita no. Inn. in c. ea noſcit, de ſent. excom. fol. 325

Abſolui non poteſt quis ab excõmunicatione per procuratorem niſi in caſu neceſſitatis ſm Innoc. Hoſt. tenet expreſsè q̃ nunquam. Ratio eſt, quia requirit certam formam per manus impoſitionem. Secus in ſententia ſuſpenſionis & interdicti de quo per eos in c. cum deſideres, de ſenten. excom. fol. 325

Abſoluo te à peccato, quæ ſit uirtus iſtorum uerborum. uide Inn. in c. ſignificat, de pœniten. & remiſſ. fol. 322 vide infra in litera c. in uerbo Caſus in 1. quæſtione.

¶ Abſurditas non eſt ſi id quod malè actum eſt, reuocetur, & poſteà illud idem legitimè fiat. Et antequã incipiat procedi ſuper appellatione debent reuocari attẽtata: ita no. in c. dilectæ, de excep. fol. 177

¶ Actio uide infra in litera c. ſuper uerbo Clericus in 11. & 12. quæſt.

Actio

Actio non debet proponi explicitè, ſed ſufficit q̃ implicitè includatur. ita no. Inn. in c. dilecti, de iudi. fol. 118. & uide infra in uerbo Silentium in 1. q. circa fi.

Actio non oritur ex iure quod requirit iudicis taxationẽ, ſecus in eo qđ imponit legẽ iudici & parti. ita not. Inn. in c. ſup eo, qđ me. cã fol. 107. nu. 4. item ideo non orit actio quia iurat ſup facto ex quo non oritur actio nam ex facere impenſas nõ oritur actio, quia eſt factũ merum ab omni natiuitate actionis alias abſtractum, ſm Old. Idem ſi ſuper fructibus iuret ſm eundẽ Old. Secus ſi iuretur ſuper iure uel facto non mero, ſed mixto, ex quo actio conſueuit oriri, ut ſuper contractu ſecundum Old. idem ſentit ibidem Inn.

Actio perſonalis licet oriatur ante diem, non tamẽ oritur petitio hæredi. ita no. Inn. in c. ad ultimum, de cau poſ. & proprie. fol. 134.

¶ Actiones quæ dantur poſſidentib. ponit Inn. in c. examinata, de iud. fol. 119. nu. 1. uide oẽs actiones quæ pro corporalibus competunt poſſidentibus dantur, ut in ſti. de actio. §. equæ. ff. ſi ſeruitus uẽdice. l. ſi fortè. §. ſed ſciendum. Item iud. of. dat poſſidẽti. C. de carbo. edic. l. j ff. de of. procu. Cæſa. l. ſi. & de uariis & extraor. cog. l. & uſu. item datur detinenti ut ff. de dolo. l. Aquilius. facit quod no. ff. de cond. fur. l. & ideo uide. j. in uerbo ſtatutum in 3. q. ibi ut actionem tollere. uide etiam. j. in uerbo actor in 1. q.

Actione ad exhibendum non agitur pro inſtro: quia non omnicuius intereſt fieri debet editio inſtri, qđ fieret ſi competeret actio ad exhibendum, ut l. ſi. C. de eden. intereſt actoris q̃ reus edat, tñ non edit ut hic. & iſtud eſt no. dignũ ut dicit gl. in l. quædam, in prin ff. de ædẽ. & Inn. in c. cum olim probatio nec actor nec reus edit inſtrm anteq̃ uerbo uel facto eo utat ſm Azo. ſi ſm Io. actor edit reo ad exce. & reus actori ad repli. C. de edẽ. l. ſi. & ita tenẽt Mod. Bar. all. l. plures apochas. q̃ hoc non dicit, q̃a loquitur in confeſſione inſtri, nõ in editione. & uide quod no. in cle. j. de uſuris. Bal.

¶ Accuſatio uide infra in uerbo Inquiſitio, in 12. q. & j. in uerbo Reus, in 6. q.

Accuſatio an tollatur p ſuperueniẽtẽ inquiſitionẽ qñ tẽdunt ad diuerſos fines. quidã dicũt q̃ nõ, q̃a ad aliud agitur. unde non obſtat excep. rei iudicatæ. Sed Inn. in c. cũ dilectus, de pur. can. fol. 319. tenet ꝯtriũ cũ utriuſq; proceſſus ſit ad uindictã, non debet niſi ſemel ff. de iniuriis. l. prætor. §. j. Inn. in d. c. cum dilectus, tenet q̃ p exceptionem non tollitur accuſatio, quia exceptio de ſui natura non tendit ad pœnam nec ad uindictam, & uide per gl. ordinariam. ff. de adul. l. ij. §. ſi publico.

¶ Accuſator licet ſe inſcripſerit ad pœnã talionis &c. de hoc eſt. j. in uerbo Renuncians in 14. q. ubi eas & uide j. in uerbo Clericus in 2. q.

Accuſare non poteſt poſtea de priuato crimine qui prius fuerat contentus ſatisfactione. ita dicit Inn. in c. cum dilectus, de purg. cano. fol. 319. nu. 4. tu dic ut l. licet. §. poſſumus. ff. nau. ſtab. & inſti. ſi qua pau. fe. dicatur in ſi. facit. ff. de iniuriis. l. ſi unus. §. ſed ſi ante.

¶ Acta uide infrà in uerbo præſumptio in 3. quæſt. & uide, infrà in uerbo libellus in 12. q. circa medium, ibi, nam acta lite ordinari non uitiatur.

Acta ſunt neceſſe fieri, ſed non produci niſi coram diuerſo iudice. ita no. Inn. in c. cũ in iure, de off. dele. fo. 43 ſub nu. 4. facit. l. quotiens, in ſi. de proba.

Acta edenda ſunt, & dicuntur acta non ſolum quæ fiunt in contradictorio iudicio, ſed ubicũq; decretum iudicis interponitur, ut in tutelis, curis, emancipa. decr. & ſimilibus. ita no. Inn. in c. 1. de proba. fol. 150. & uide omnino. j. in uerbo Atteſtatus in 1. q.

Acta ſi recipit una pars à notario & ea redimit ſuis nũmis: iſta acta ſic redempta ſua erunt, tñ ſi originalia ſunt deperdita, iſta debent ædi alteri parti recepta cõgruenti mercede ita not. Inn. in c. 1. de proba. fol. eod. numero 3.

Acta ſunt ædenda cum die & conſule ſiue ſint acta iudicij, ſiue quaſi iudicij, ut ſunt emancipationes, tutelæ curæ & ſi. ita no. Inn. in d. c. 1. de proba. fol. eo. ubi omninò uide: & ad hoc adde quod habes. j. in uerbo rõ. in 1. q. & ibi omnino uide. Sed qd in inſtro procuratorĩ facto extra iudiciũ utrum debeat edi cum die & conſule, dico q̃ ſic. Et dò regulã, q̃ oĩa inſtra per quæ funda tur perſona in iudicio debet ædi. cum conſule. ita ſentit Inn. in d. c. 1. de proba. & hoc tenet Archi. in c. 1. de procu. lib 6. Not. ad ea quæ dicit Inn. in c. 1. extra de proba. ubi dicit q̃ faciens mentionem de inſtrumento debet prius & ante omnia illud producere. idem Albri. in l. ſi. C. de eden.

¶ Actor agens ſi habet rationabilem intentionem licet erret in nomine actoris, non pp hoc uitiatur error noĩs nec inducit ineptitudinẽ libelli de iure canonico ita nec Inn. in c. examinata, de iudi. fol. 119. ſub nu. 1. Secus de iure ciuili ut ipſe idẽ dicit in c. dilecto. e. tit. Vnde ſcias q̃ ineptitudo accuſationis eſt duplex: vna quæ apparet ex ipſo libello, qñ euidẽter peccat in forma uel materia. Alia quæ poſtea detegit ex probatione rei. ex quibus ſit liquidũ, q̃ incõgrua actio eſt intẽtata, quo caſu põt interloquendo pronunciare ſuper ineptitudine. Prima ineptitudo eſt quia incõgruè & incõpetẽter actũ eſt: ſcđa quia congruè quo ad modũ, incõgruè quo ad effectũ & ſubſtãtiã ueritatis. hoc ſentit ibi Inn. Et ſic ineptitudo eſt duplex, ſ. uelata à prin. & non uelata à prin. ſed poſtfacto: unde qñ reus abſoluitur, quia qualitas nõ probat, ſed libellus à prin. hẽat formã, & tñ quia ex poſtfacto apparet non procedere, põt iudex ab obſeruatione iudicij interloquẽdo ſi nõ uult diffinitiuè ꝓnũciare ad hoc ut ſit ſaluũ ius agẽti. de facto ſimplici facit. ff. de pac. do. l. Beblius Marcell.

Actor debet ſemper fundare libellum ſuper illa cauſa ſuper qua ſe fundat, nõ debet extraneam cauſam aduertere. ita no. Inn. in c. cum ſit generale; de foro competenti. fo. 121. facit. l. ſi duo. §. iij.

Actor qui plura deducit copulatiuè debet utrũq; ꝓbare. Sed nõ diſiũctiuè uel diuiſim. ita no. Hoſt. ĩ c. olim de reſcrip. primum eſt uerum quando unum uenit ad qualificandum aliud, ſecus ſi unũ non qualificat aliud ff. de exc tu. l. ſi plures.

Actor ſi eſt excõicatus, nõ dabit reo terminus. item actor excõicatus debet citari ſi agit de ſuo pıudicio. ita no. Inn. in c. prudentiam, de off. deleg. fol. 78. in ſi. nu. 12.

Actor ſi dato ſibi termino infra illud non ꝓbauit, ſi reus abeſt, non dicitur liquere de cauſa; quia ſi reus eſſet præſens fortè probaret per cõfeſſionẽ rei. ita no. Inn. in c. prout de dolo & contumacia fol. 144. nu. 3

Actor põt facere mẽtionẽ ĩ ſuo libello ſimul de actione & replicatione, ut peto. x. nõ obſtãte pacto de nõ petẽdo. & idẽ in ſiſibus libellis, quia feciſti pactũ de petẽ. ita dicit Inn. ĩ c. cũ Bertoldus de re iud. fol. 186. ĩ nu. 5. qđ eſt notabile ſm eum. in libello tñ actor nõ habet neceſſe deducere uel dicere qualitatẽ rei niſi aliud accreſcat actori, ut ibidẽ no. Inn. de rei uin. l. ĩ ſpẽalib.

Actor non compellitur iurare ex quo plenè probauit. ita no. Abbas in c. 2. de proba.

¶Agere permittens aliquē per ſe, uidetur tacitè eum facere procuratorem. ita not.Inno.in c.ex parte Decani,de reſcri. fol. 18. nu.2. & ſic patientia habetur pro conſenſu & uide infrà in uerbo reus in 2.q.

¶Agi poteſt de pluribus in eodem libello,ut no.Inn.in c. querelam, de elec. fol.36.nu.1

Agens ſimpliciter uidetur intentare tam ius cōe quàm cōſuetudinarium uel municipale. ita no.Inn.& Hoſt. in c.dilecto,de off.archid. fol.74.nu. 10.

Agi poteſt interdicto pro perſonalibus, ita not.Inn.in c. cum olim,de cau.poſſ.& proprie. fol.136. Sed contra ff.quorum bonorum.l.fi.Solutio ſm Cyn.in l.ſi certis annis.C.de pac.uel aliud eſt ſm cano. Aliud ſm leges. Tu dic ꝙ aliud in annuis redditibus,qui æquiparantur immobilibus. Aliud in obligationibus quæ non ſapiunt redditus nec realem præſtationem, ut ff.qui ſatiſ.cog.l.ſciendum.per doc.præterea pro can.facit qđ no.ff.de pe.hære.l.regul'r. uel non erit propriè poſſeſſorium interdictum ſed condō ex canone ut c.querelam,de ele.quæ conditio ſequitur naturam poſſeſſorij. Sed cum detur ibi confeſſoria,ergo habet correſpōdēs poſſeſſoriū utile,ut ff.ſi ſer.uin.l.ſicut.§.Ariſt.

Agens confeſſoria mittitur per primum decretū in naturam poſſeſſionatus ſeruitutis, ſi agens non poſſidet. & & hoc fiet per corporalem intermiſſionem. & prohibeť dño ne impediat quādiu doceat ſe habere ius ꝓhibendi, quia in omnib.realib.prima miſſio facit uerum poſſeſſorem. Sed in corporalibus adiicit̄ p̄ceptū de patientia,q̄a requiritur patientia ad poſſidendū ut ff.de de ſeru.ruſt.p̄d.l.j.in fi. Sed in negatoria fiet miſſio in poſſeſſionem libertatis per prohibitionē ne inquieteť in libertate.l.ſi prius. ita dicit Inn.ī c.1.de eo qui mit. in poſſ.ca.rei ſer. fol.247.nu.3. Sed ꝑꝑ intereſſe ſolū fiet miſſio ut in perſonalibus ut l.is cuius.ff.ſi cer.uēdice.ſm eum ibidem.Sed quid ſi agens confeſſoria poſſidet, qual'r fiet miſſio. primò confirmabiť ſibi poſſeſſio tanq̃ ex primo decreto,donec ꝯ probeť & prohibeť ne uis fiat ei arg.C.de carb.edic.l.j.& l.pen.ff.de aqua quoti.& æſtiua.nam ſpēs inducendi in poſſeſſionem eſt expreſſè prohibere uim fieri.ff.de acq.poſſ.l.poſſideri.§.ſpēs. licet hoc tacitè intereſſe uideatur ipſo iure. l.ſi quis miſſus.ff.ne uis fiat ei & ar.ff.de arbi.l.item caſtellanum. Simili modo per prohibitionem & præceptū fiet miſſio in partibus,ut l.j.C.de p̄to.pig.& ibi no. Sequeſtrū ēt fiet ꝓhibēdo ut l.fi.ff.de lege cōmiſſoria.

Agens poſſeſſorio nō teneť probare ſe licitè poſſidere niſi quando eſt contraria iuri nuda poſſeſſio. ita no.Inn. in c.licet,de proba. fol.151.ſub nu.6.

Agi poteſt cum eo qui contendit plebem ſibi ſubiectā eſſe.ita dicit Inn.in c.cum olim,de præſcr.fo.181.nu.2. & ibi uide ꝙ abb.poteſt præſcribere iura epiſcopàlia.

Agi poteſt de nullitate ſententiæ etiam poſt execu.ita no.Inn.in c.ex ratione , de appel. fol.191.nu.1.

Agenti poſſeſſorio pro beneficio non obſtat excep.criminis, ut in c.item cum quis,de reſt.ſpol.Sed ſi ageretur petitorio tunc bene obſtaret excep.criminis inducens priuationem beneficij ipſo iure,ſecus ſi per ſententiam.ita dicit Inno.in c.inter dilectos, de exceſſ.præla. fol.311.nu.1. quod eſt ualde notabile,ſecundum dominum Pet. de Peruſio.

¶Aduocatus uide infrà in uerbo Negatio in 1.q. ibi ſtudent aduocati &c. & infrà in uerbo Narratio in 1.qō.

Aduocatus licet faueat iniuſto poſſeſſori olim qui petit reſtitui,non tñ dr̄. ꝑꝑ hoc habere conſcientiam læſam. ita dicit Inno.in c.paſtoralis, de cā poſſ.& proprie.fol.136.nu.6. quia eſt pica & organum legis ſcriptæ,& aduocatus non debet habere conſcientiā hoīs, ſed legis: & certè lex bona eſt, ſi quis ea, rōne utatur.

Aduocato licet certo modo taxetur ſalarium, ut l.j.§.in honorariis, de uar.& extraor.co.non tñ habet locum in aduocato in cauſa capitali,qui poteſt magnum percipere ſalarium.ff.de dona.l.ſi patri.§.j.

¶Adulteriū committitur etiam cum ſponſa alterius. ita not.Inn.in c.diſcretionē,qui cogno.conſan. fol.281

Adultus immobilia donare non poteſt etiam in eccleſiam, niſi ingrediatur monaſterium ita not.Inn.in c.in præſentia,de proba.fol.151.nu.6.

Admitti pōt ad electionem & quærit ius ea uice, q a'ls poteſtatem non habet.ita no.Hoſt.c.in cū inter,de ele.

Admittere non pōt renuncia.illius qui non pōt deſtituere,ita no.Inn.in c.ꝙ in dubiis,de renun.fol.59.n.3.

Admiſſus ſimpl'r ad eligendum acquirit poſ.eligendi: quia pro eo præſumitur,ſ. quod ſit admiſſus tanquam credens ius habere. ita not.Inn.in c.cum eccleſia. de cau.poſſ.& propriè fol 134.nu.7.

Admiſſus ad excipiendum eo ipſo ꝙ admittiť, uř legitimatus ad probandum in quolibet genere probationis. ita no.Inn.in c.tam literis, de teſt. fol.157

Admiſſus ad probādū p̄ſcriptionē,uř admiſſus ad probādū oīa integrātia p̄ſcriptionē,ſ. poſſeſſionem & titulū. ita no.Inn.in c per tuas,de teſti. fol.161.nu.4.

¶Admitti non debet aliq̄s ad probandū qñ eſt uериſil'e ꝙ ullo mō id probari non poſſit ita no.Inn.in c.q̄a uериſil'e,de præſump. fol.169 nu.1.Sint ergo iudices cauti ut perpendant an id quod pars uult probare,ſit uериſimile,ꝙ poſſit probare uel nō,q̄a ſi probari pōt, dabit ſibi tempus ad probandum,aliàs non tene menti.

Admitti an debeat quis ad agendum pro eccleſia uacāte uel pro ep̄atu uacāte.uide Inn.in c.j.ne ſede uac.f.228

¶Admittuň plures excipientes contra eundem ad diuerſas exceptiones opponendas.ita no.Inn.in c.ſuper his & c.olim,de accuſ. fol.289

Admittuntur indiſtinctè omnes criminoſi ad excipiendum ſed non ad teſtificandum. ita no.Inn.in d.c.ſuper his,circa medium de ac. fo.eod.nu.7

Admittitur quis ad probandum falſitatem teſtium ēt poſt ſententiam.ita no.Abbas in c.licet cām de proba.

¶Adminiſtrator, uide omnino infra in uerbo Delictum in 1.quæſt.

Adminiſtratio facilius aufertur tutori quàm prælat. ita no.Inn.in c.licet Heli,de ſimo.fol.297.in nu.4.& uide infrà in uerbo Citatio in 36.q.

¶Aduerbium legitimè de natura iſtius aduerbij, uide Inn.in c.fi.de libelli oblatio.fol.123. & dicit ibi quòd quando aliquid fit in dubio uidetur legitimè eſſe factum quod no.perpetuò.

¶Aduerſitas uide omnino.j̄.in uerbo Teſtis,in 24.q.& uide omnino.j̄.in uer.Patientia in 1.q.& uide omnino in uerbo Reprehenſio in 2.q.

Ambaſciator, uide omnino infrà in uerbo Ciuitas in 5.quæſt.

¶Affinitas contrahitur etiam per coitum fornicarium. ita not.Inno. in cap.diſcretionem , de eo qui cogno. conſan. fol.281

¶Alienatio non prohibetur interim quando quis petit ſibi conſtitui de nouo aliquod ius incorporale: & ideo qui petit ſe recipi in canonicum, non impedit alterius acceptionem. Secus ſi quis agit ex iure reali, uel confeſſoria: ita not.Inn.de conſtitutionibus in c. cum M. Ferrariēſis.fol.4. Compoſtellanus ibidē dicit per

per alia uerba ꝙ ubi p̄tenditur aliquod ius de nouo dari uel auferri, non ꝯhitur uitium litigioſi ſed teneat interim alienatio:tñ ſi agens uincat,reuocabitur:ut ſi fortè bñficium mihi debitum interim pendente appellatione alteri ſit cōceſſum,ita dicit ipſe ibidem.uide j̄. in uerbo canonis,in 7.q.

Alienare non licet illi ꝯ quem inquiriť uel ſtatim ꝙ incipitur inquiri ita no.Inn.in c.ueritatis,de do. & contu. fo.145.nu.1.ēt uide Bart. in l.poſt ꝯtractum, de donat. & per Cy.in l.ſi quis poſt hanc.C.de bo.dam.

Alienare licet rem litigioſam ex cā trāſ. niſi fieret in fraudem ita no.Inn.in c.eccleſia, ut li.pen.fo. 148.uide j̄.in uerbo iuramentum.in 24.q.

Alienator ſolus principalis tenetur de euictione non alij. ita no.Inn.in c.ſi quis,de reb.eccleſiæ non alie. fo.231. & uide infrà in uerbo Auctoritas,in 2.q.

Alienare non dř de nouo qui iam factam donationem ſupplet ita no.Abb.in c.per tuas,de dona. ꝙ tenementi.

¶Allegans ſuā turpitudinē audiť, ubi periculū aīæ uertiť. ita no.Inn.in c.tertio loco,de præſum.fol.167. uide infrà in uerbo ſcientia in x.q.

Allegans præſcriptionē.an teneať probare titulum præſcrip.necne.uide Inn.in c.ſi diligenti, de præſcript. fol. 181.num.5.

Allegare nō oportet titulū in p̄ſcriptione cuius nō extat memoria in ꝯriū ita dicit Inn.in d.c.ſi diligenti , de p̄ſcrip.fo.eod.nu.7.uñ dicit ipſe ibi credere debes ꝙ p̄deceſſores mei titulū habuerunt , ex quo ſemper pacificè poſſederunt.tene menti.& uide infra in uerbo Teſtis.in 13.q.

Allegatio iuſta eſt ſi ſum in poſſeſſione,& paratus ſum ſtare iuri.ita no.Inn.in c.bonæ,de ap. fol.197.nu.3

Allegans carnalem copulā interueniſſe eſt ſtandum ſuo uerbo.ita no.Inn.in c.continebatur , de deſponſatione impu.fo.277.nu.1.

Allegare q̄s non pōt turpitudinē ſuam nec agēdo nec defendendo , ut in c. inter dilectos, de do. per Abbatem.

¶Amiſſio inſtrumēti.ꝓbať per iurm, adiunctis aliquibus p̄ſumptionibus.ita no.Inno.in c.cum olim,el primo. de priuilegiis. fol.316.nu.1.2.3

¶Anglia. Anglici reddūt eccl'iæ tributū unius denarij ꝓ quotlibet homine, tñ eſt reale tributū.ita no.Inn.in c. fi.de po.præla.in uerbo nam ſecus &c. fol.100.nu.2

¶Anima non facile moueť ad credēdū aliquid ſed p̄cedēte rōne tantum, ut not.Inn.in c.ueniens.de uer.ſig. fol. 339.in nu.3.

Animus utendi requiritur tanq̃ iure ſuo quantum ad p̄ſcribendum,ſed non quantum ad poſſidendum, q̄a pede poſſidet. ita no.Inn.in c.bonæ,de poſtu.præla.fo.25. nu.1.& ibi Hoſti.

¶Annus. Anno dñi milleſimo alias ab incarnatione.M.4. inſtitutū ſic fuit,ꝙ officiales imperatoris eligāt ipſum imperatorē,& eligētes Alamani ſunt iſti uidelicet, Archieps̄ Coloniē.q̄ eſt Cācelarius totius Italiæ,& ab eo impator electus p̄t accipe auctoritatē adminiſtrandi. Archieps̄ Treueren.q̄ eſt cācelarius Galliæ , Archieps̄ Magutinen.& Maguntia eſt ciuitas ualde pulchra, qui eſt cancellarius Germaniæ, Marchio Brandeburgen.q̄ eſt p̄poſitus cameræ Imperatoris.Dux Saxoniæ qui eſt portatorenſis.Comes Reni,qui eſt comes Palatinus & de nobile ſanguine ualde , dapifex Imperatoris Dux Boemiæ,q̄ eſt pincena Imperatoris,& mō eſt Rex Boemiæ.Et iſte dux Boemiæ non eſt neceſſarius.in elec.niſi quando alij diſcordant & inter partes æquales ſe diuidant. uñ uerſus Magutinen.Treueren. Colonienſ. Et palatinus dapifex Dux portitorienſis Marchio Præpoſitus Cameræ Pincerna Boemuſ.ita ponit Inn. in c. uenerabilem,de ele. fo.43.

¶Apoſtata. uide ſuprà in uerbo Abbas in prima quæſtione.

Apoſtata non dř quis licet tranſeat ad minorem ordinē: quia non facit contra ſubſtantialia regulę licet in cautè tranſeat.ita no.Inn.in c.intelleximus,de ętate & qualit.fo.67.nu.2.

Apoſtaſia eſt triplex,ut per Inn.in c.1.de apoſta. fo.302

¶Appellatio eſt iſtius efficaciæ ſiue naturæ ꝙ extenditur ad grauamina quæ poſtea ſubſecuta ſunt ita no.Abb.in c.ex parte,de teſti.ꝙ no.

Appellatio generalis non ualet,ita no.Abb.in c. inter cætera,de app.

Appellatio ſicut à diffinitiua ſine expreſſione cāæ ita tenet à mādato, ꝙ habet uim diffinitiuæ.ita not.Abb. & Io.And.in nouella in c.peruenit, de app.ꝙ eſt no.& ꝓbať.ff.de mino.in l.ait p̄tor.§.ꝑmittiť & dixi in l.minoribus.C.de his quibus ut indi.Bal.

Appellatio nō requiriť in notorio exceſſu iudicis,ita no. Abb.in c.peruenit,de app. & uide infra in uerbo Condemnatio in 5.q. Bal.

Appellatio remota in uno c.de connexis intelligiť remota in aliis:ita no.Abb.in c.2.requiris,de app.

Appellatio à ſnīa uiua uoce, reſeruato ſibi beneficio appellandi inſcrip.quid operetur.uide per Inn.in c.de appe.fo.190. & per Io.eo.ti.c.bonæ, & per Bart.in l. cum procur.§.j.de no.ope.nun.

Appellať à relatione facta parte ignorāte.ita no.Abb. in c.intimaſti,de app.uide infra in uerbo ſnīa,in 70.q. ubi remittitur ad Iud.qñ poſſit appellari & quando non à ſententia excommuni. uide infra in uerbo Sententia, in lxxj.q.

Appellans ab interlocutoria ꝑ dolum non eſt amplius citandus ad diffinitiuam ſnīam,ita no.Inno.in c. ad peti. de act.fol. 292. nu.3. uide omninò infra in uerbo Renuncians.in 7.q.

Appellari an poſſit à munerib.& honoribus eccleſiaſticis ſicut à ciuilibus,uide per Inn.in c.j. de his quæ fiunt à maio.parte.ca. fo.229

Appellari pōt ab executione ꝑꝑ defectū ordinis iudiciarij nō obſeruatū.ita no.Inn.in c.propoſuit,extra de cōceſ.præben.in 3.col.fo.222.nu.5.Caſſatur aūt quicquid fit oppoſitore non audito:ut ibidem per Inn.

Appellatio non ualet niſi petantur apoſtoli.ita no.Inn. in c.cordi,de app.fo.205.in nu.7.ꝙ eſt no.

Appellans añ ſnīam ſi offerat ſe uelle probare cām quare appellat,eſſe uerā,ꝙ q̄cquid fiet poſt appellationē non ualet.ita no.Inn.in c.Romana,de appe.fo.206.nu.6.uide no.pro limit.c.non ſolum.§.illa uero,de app. li.6. Aliā limitationem habes in c.cum appe.eo.ti.& li.& adde & uide in c.ab eo eo.ti.& lib.

Appellans non ſolum poteſt appellationem ꝓſequi ſed ēt ex ea excipere poteſt.ita no.Inno.in ca.dilecto, de appel.fo.203.arg.ff.de excu.tut.l.diximus,& uide infra in uerbo Suſpenſus,in 6.q. & infra in uerbo Sententia, in 25.q.

Appellari non pōt a pœna impoſita a iure ita not.Abb.in c.ad noſtram,de app.Dic aut lex eſt gñalis,& tunc à iure conſtitutionis appellari non poteſt.Aut eſt lex ſpecialis contra certam perſonam , & tunc aut culpa uel cā exigente:& idem,ut no.ff.de ca.di.l.amiſſione.§.qui deficiūt.Aut ſine cā,& tunc appellať à ſnīa iudicis lata uigore illius legis,q̄a illa lex ope exceptiōis nō ualet, ut

ut ff.de exce.doli.l.j.in fi. Sed quæro ſi iudex ex cauſa auget uel minuit pœnam à iure impoſitam, an poſſit appellari.& uidetur ꝙ non: nam hoc facit legis autoritate, ut ff.de pœnis.l.hodie. At dico quia illi legi per ſtatutum derogatur:nam ſtatutum poſterius hodie tollit illam legem,quæ ut puto non habet locum in pœnis ſtatutariis. quod tene menti.

Appellari poteſt ab aſſignatione loci non tuti, ita not. Abbas in c.ex parte, de appel.

Appellari poteſt etiam ſecundum legem ubi iuris beneficium denegatur:ita no.Abbas in c.ſuper eo de appel.

Appellari poteſt ad Papam omisſis mediis: ita no.Abbas in c.ſolicitudinem, de appell.

Appellare poteſt quilibet extra iudicium à grauamine imminente. ita no.Abbas in c.bonæ. de appell.

Appellatione facta ad Papam non ſolum principale, ſed etiam acceſſorium deuoluitur ad ſedem Apoſtolicam. ita no.Abbas in c.dilecto, de appel.

Appellatione magis quam ſententiæ ſtatur:ita no.Abbas in c.dilecto, de appel.

Appellans ante ſententiam ſi poſt ſententiam iterum appellat ex eadem cauſa,non uidetur primæ appellationi renunciatum: ita not.Inn.in c.accedens, ut lit.non cont.fol.125. melius in c.dilecto,de ap. fo.202

Appellatio propriè eſt illa quæ fit in iudicio prouocatio uerò quæ fit extra iudicium ita no.Inn.in c.cũ ſit, de appel fol.191.nu.1.uide infrà in uerbo Renuncians in 10.quæſt.

Appellari poteſt non ſolum ex cauſa probabili,ſed ex dubia ita no.Inn.in c.ſacro,de ſen.exc.fol.329.in nu.4.uide,infra in uerbo Reuocatio in 1.q.de quo uide gl.ordinariam in c.ceſſante, de appell.

Appellari non poteſt ab excommunicatione nec ab abſolutione ita not.Inn.in c.per tuas,de ſent.exc.fol.328. nu.1.uide infra in uerbo proceſſus in 5.q.

Appellans ab interlocutoria uel grauamine debet adiicere cãm,i.rationem quare grauatur.nec ſufficeret dicere appello, quia me grauaſtis: nam eſſet idem cum ratione,quod eſſe non debet.ut no.in l.fi.ff.de of.procon.Ce.ſed bene ſufficit dicere appello, quia me grauaſtis, cum probauerim, uel quia contra me inique pronunciaſtis, ut apparet ex actis cauſæ: licet nõ multũ explicitè tamen implicitè aſſignatur rõ à dicto diuerſa. & ſic non eſt ratio nugatoria.ita no.Inn.in c.fi. de no.ope.nũ.fol.314. in l.minorib.C.de his q ut in.

Appellatur à multis interlocutoriis, cum appellatio nõ iuſtificaẽ niſi p cãm allegatã, & ẽt nõ iuſtificaẽ niſi per eadẽ acta. nã appellare ab interlocutoria eſt appellare à proceſſu: qa interlocutoria eſt de proceſſu cãæ & proceſſus non põt impugnari per cauſas extrinſecas, quæ non ſint incluſæ in proceſſu & hic de cauſis facti. Sed cãę iuris ſunt illiquidę per aperturã librorum de quibus nõ loquiẽ appellãti, ita no.Inn.in d.c.fi.de op. nũ.fo.eo.Si aũt appelleẽ à p̃cepto diffinitiuo nõ eſt neceſſaria inſertio cãæ in applõne & ſufficit ꝙ cauſa ſit prius allegata in ꝓceſſu uel p errorẽ omiſſa: ut.ff.de mino.l.ait p̃tor.§ pmittiẽ & qđ no.in c.puenit, de appel.in nouella.Et iõ q appellat à p̃cepto facto in cõfeſſum põt in cã applõnis ꝓbare errorẽ:ut ff.de app.l.creditor.§.iuſſus,qđ nõ poſſet ſi nõ audireẽ niſi ex eiſdem act. cũ habeat effectũ diffinitiuũ, qa parũ à diffinitiua differt.qđ no.Sed ipſe iudex qui eſt interlocutus põt ex nouis actis ſuã interlocutoriã reuocare ꝯrio imperio:ut ff.ne uis fiat.l.j.§.hęc uerba & l.qđ iuſſit.ff.de re iud.idẽ in ſu pͥore eius adito nõ p uiam applõnis, ſed per uiam querelæ & officij iudicis,ut l.arbitrio.ff. qui ſatiſ.cog.ẽm quoſdam tene menti. uide.j̃.in uerbo Cauſa in 1.q.ibi quando appelletur à ſent.exc.&c. uide infra in uerbo Suſpenſus in 6.q.

Appellari poteſt à nimia moderatione dilationis,non iõ quia in prima uice miſit peremptorium. ita no.Inn.in c.1.de dilationi. fol.129

Appellari non poteſt ab arbitrio eius ad quẽ recurſum fuit ut cognoſceret ut bonus uir. ita no.Inn.in c.præſenti,de reſcr.ſol.21. nu.3.ponitur in l.j.circa fin.ff. de leg.2.uide.j̃.in uerbo proceſſus in 4.q.uide per Io. An.in Spe.de ap.§.in quibus in additio.ſuis.

Appellatio extra iudicium non imponit ſilentium ius habenti,nec caſſat actum legitimè factum ita no.Inn. in c.cum nobis,de ele.fo.32.nu.2.& uide infrà in uerbo Renuncians, in 11.q.

Appellatio extra iudicium facit ꝙ iniuſta excõicatio nõ ligat,ſecus ſi non eſt appellatum ita no.Inno.in c.cum nobis,de ele. fo.eod.

Appellatio in uno articulo an impediat proceſſum in alio. uide Inn.in d.c.cum nobis,de ele.fo.eo.uide.j̃.in uerbo Interlocutoria,in 1.q.uide j̃ in uerbo Renuncians in 12.q.uide.j̃.in uerbo Caſus, in 12.q.

Appellatio an impediat officium executorium gratiarũ, uide Inn.in c.ſtatutum, de ele.fo.37. nu.2.uide infrà in uerbo Sententia in 15.q.

Appellatione pendente nihil debet innouari, qualiter intelligatur hoc dictum uide.j̃.in uerbo Libellus, in 4.q.ibi quia uerum eſt innoua.excu.&c.

Appellari ſicut poteſt à iudice ſi grauat ſic,& ab auditore ſi grauat: quia inter auditores & iudices quò ad hoc non eſt differentia no.Inn.in c.dilecti, de maio. & obed. fol.98

Appellari poteſt à iuramento delato à iudice & à taxatione expẽſarũ.ita no.Inn.ĩ c.ſup eo,qđ me.cã.fo.108 nu.4.& quotidie iſtud dictũ allegaẽ ꝙ põt appellari ab iniqua taxatione dãnorũ & intereſſe nõ dico à tota taxatione,qa eſt executio primæ ſnĩæ,ſed à quota,ar. no.in l.ſi cum exceptione.§.hoc aũt.ff.qđ me.cã.Et dicit idẽ Inn.ꝙ iudex q errauit in mala taxatione, põt errorẽ reuocare Bal.ſed vr̃ de iu.ciui.ꝙ non posſit ab iſta taxatione appellari,quia iſta taxatio eſt executio & declaratio condẽnationis expẽſarũ,ut colligitur ex gl.l.terminato.C.de fru.& lit.expẽ. Sed ſicut nõ licet appellare.x.diebus elapſis à ſnĩa condẽnatoria,ita nec à taxatione, quæ eſt executiua primæ ſnĩæ: ita ſentit gl in ſiľi in d.l.ſi cũ excep.§.hæc aũt actio. qđ me.cã. itẽ eſt alia rõ,qa ab executione nõ appellaẽ niſi modus excedaẽ.l.ab executione.C.quo.ap.nõ recip.& tũc appellaẽ ab exceſſu modi,nõ à tota executione,qa certũ eſt ꝙ in totũ nõ excediẽ modus cũ aliqua neceſſaria ſit taxatio & iuſta, licet nõ tãta exẽpla qũo dicaẽ modus excedi ſunt iſta:ut qa añ tp̃s exequiẽ, & tũc excediẽ modus in tpe.Itẽ in rẽ excediẽ modus,qa ſatis erat miſſio in poſſeſſionẽ modicæ rei,& facta fuit miſſio in poſſeſſionẽ magnæ rei, ꝓut colligiẽ ex gl.d.l.ab execu.& C.de app.l.ſi qs ꝓuoca. Itẽ excediẽ modus loco & cã ſic & plus dr̃ quatuor modis. vñ ſolemus dicere ꝙ fideiuſſor nõ debet teneri in duriorẽ cãm q̃ principalis. qđ accipiẽ quatuor modis.Itẽ cũ ſit interlocutoria nõ procedit gl.ſed certè ſi debet taxare in 5.& taxat in 10.nõ excedit modũ in re,i.in quantitate. Item falſum eſt ꝙ taxatio expeñ.ſit interlocutoria: quia aliud eſt ſnĩa,aliud eſt taxatio:appellaẽ ergo à grauamine quando exceditur meta rationis in exequendo, non

non ut à ſententia, ut colligitur in c.nouit, de appel. & ſic tenet Innocen. Bald.

Appellans qñ ſuccũbit, indiſtinctè debet reſarcire expẽ. ita dicit Inno. in c.finem, de dolo & contu. fol.145. in nu.5. vide quod no.infra in uer.expenſæ. in 3.q.

Appellatio an intelligatur deſeri per cautionem. uide Inno. in c.cum ueniſſent, de eo qui mitt.in poſſ.cauſa rei ſeruan. fo.147

Appellatur ab interlocutoria lata in poſſeſſorio:vnde licèt in poſſeſſorio non appelletur à diffinitiua,tñ à grauamine appellaẽ,ut ſi fortè iudex non vult ꝓbõnes recipere. ita no.Inn.in c.ſignificauerunt,de teſt. fo.158 nu.3. & ff.l.ſi ex cauſa, §.nunc uidendum per Guil. Archid. & Bal. & ſic ab interlocutoria lata in iudicio poſſeſſorio appellatur, ut ibidem Inno.

Appellatus,i.ille qui obtinuit ſnĩam ꝓ ſe ſi negat eam latam,perdit omne cõmodum,qđ eſt ex cã cõſecuturus, & debet imponi ſibi ſilẽtium ne ulterius ea utatur. ar. ff.de inter.act.l.nunc habemus. ergo licet appellãs nõ ꝓducat ſnĩam, quia fortè non potuit habere copiam eius ſicut interdum ꝯtingit: qa iudices nolũt dare copiam uel ex alia cã, tñ ꝓcedit appellatio & iudex interrogabit appellatũ,i.uincentẽ an ſnĩatum ſit ꝓ eo, & ſi ꝯfiteaẽ.ꝓbatur ſnĩa p ꝯfeſsionem: ſi neget,imponitur ſibi ſilentium ne cõmodo aliquo utatur ex ea. ita ſing. no.Inn.in c.G. perpetuus, de fide inſtr. fol.167 & nõ reperitur iſtud dictum alibi ẽm Bal.facit ad hoc. l.ij.C.ut li.pẽd.& C.de erro.aduo.l.ij. inſtr̃m uerò appellationis ſemp debet ꝓduci, aliter.n.non põt introduci appellatio. idẽ dico in ſimili ꝙ ſi qs delet inſtr̃m uel ſcripturã facientẽ ꝓ eo:qa pdit oẽ cõmodũ qđ poſſet ꝯſequi ex eo, etiã ſi ſuus aduerſarius nollet ꝙ pderet, tex.eſt no.in l.j. ff.de his quæ in teſta.delen. Bal.

Appellatione interpoſita quicquid dictum eſt in ſnĩa reuocatur. ita no.Inn.in c.auditis,de excu. & ibi uide de forma libelli reuocatorij. & an debeant reuocari attentata antequam incipiat procedi ſuper appell. uide in c.dilectus, de app. fol.199

Appellationi factæ facilius renunciatur q̃ fiendæ. ita dicit Inn.in c.quod ad conſultationẽ, de re iud. fol.184 in num.1. quod not.

Appellari non poteſt à diſciplina uel correctione ẽm regulas: ita no.Inno.in c.ad noſtram, de appel. fol.190 Hoc uerum niſi abbas uel p̃latus in corrigẽdo excedat modum, quia tunc bene põt appellari, & dr̃ excedere modũ ſi corrigat ultra quã regula doceat.ita no.Abb. in c.de priore,de ap. vnde ſi monachus delinquit in regula, & abbas uel p̃latus vult eum corrigere, non põt ab illa correctione uel diſciplina appellare: nec correctioni poteſt præſcribi,quia peccandi licentia præſcribi nõ poteſt, ut ibidem Inn. & no.eo.ti.cum ſpãle,in fi.

Appellari põt ab inſtanti grauamine, uel à cõminatione iudicis. ita no.Inn.in c.inter cætera,de appel. fol.190 & in c.paſtoralis, in eo.tit. fol.198. in nu.1. Sed uẽ ꝙ à cõmina.iudicis non poſsit appellari, quia cõminatio nõ habet uim ſnię interlocutorię uel diffinitiuę,ut C. cõmi.uel epi.l.interlocutio.& l.fi.qa non eſt grauamẽ, ſed ordinatur ad grauamẽ de futuro. ſoľo,aut cõminatio iudicis infert iuſtum metũ facti & põt appellari:nã à factis ante factum põt appellari,qa poſt factũ ut poſt torturam & oſſa fracta tardè appellaẽ, C.de ap.l.ſi qs ꝓuo. Aut infert iuſtum metum uerbi, ut qa iudex cõminatur ſe ꝓnunciaturum, & tũc non appellaẽ,ut ff.de iud.l.perẽptorio.& hoc eſt uerum ẽm leges,ſed ẽm ca. uẽ ſecus,inhæren.dicto Inn.q dicit hoc ꝙ appellatur à cõmi.iudi. & facit,ff.de arb.l.non diſtinguemus,§.cum quidam,& ff.de of.p̃fe.urb.l.j.§.cum patronus, & uide quod no.C.de coha.l.ſi aperitur lib.12. & ff.de offic. procõ.& le.l.nec quicquam, §.de plano. adde ꝙ minæ ſeruentes faciunt iuſtum metum ut l.j.C.ſi quacũque prædi.po.& l.j.ſi rector ꝓuin.& no.ff de arb.l.licet.

Appellantis intereſt eligere auditorium Papæ nõ appellati. ita no.Inn.in c.ſi duobus,de app. fol.191. in nu.1

Appellationem non ꝓſequens in termino dato à iudice, non uẽ deſerere ſi fuit impeditus p inopiam, quia terminus hoĩs ſuccedit loco termini iuris,ut ff.de re iud. l.iij.§.ſi quis. ita dicit Inn.in c.ex rõne,de app. fol.191 ĩ nu.2. qđ eſt not. & vult ꝙ ĩpedito p alium tẽpus currat, tñ reſtituiẽ. idẽ ſi fuit impeditus pp teſtiũ inopiã.

Appellans nõ debet recedere à iudicio antequã deſerat uel reſpuat appellationem. ita no.Inno.in c.ſuper eo, alias in c.meminimus,de ap. fol.192. Et ſic no. ꝙ opponens exceptionem in iudicio parti non debet recedere antequam iudex admiſerit uel reſpuerit. qđ not. & uide in c.interpoſita,per eum. fol.103. nu.3. eo.tit.

Appellari poteſt extra iudicium ſine expreſsione cauſæ uel perſonæ. ita no.Inn.in c.conſuluit,de app. fol.192

Appellatio quando ſuſpendat proceſſum primi iudicis,& quando non, uide per Inno.in c.ſuper eo. alias in cap. meminimus de appel. fol.eod.

Appellare & ſubmittere ſe protectioni, idem eſt. ita no. Innocen. in cap. ad audientiam, de appella. fol.194 in prin.idem dicit & tenet ibi Abb.ergo ſi quis dixerit ſubmitto me protectioni talis iudicis ad quem appellari debet,idem eſt ac ſi dixiſſet,appello ad talem iudicem. quod no. & no.quid habeant operari iſta uerba, uidelicet ſubmitto me protectioni talis iud.&c.

Appellari qñ poſſit à ſnĩa interdicti & qñ non, & qñ ꝓſit iſta appellatio, uide p Inn.ĩ c.ad hoc,de app. fol.191 in nu.1. & ibi dr̃ ꝙ p applõnẽ nõ ſuſpẽditur ſnĩa excõ. nec interdicti:ſecus in aliis ſentẽtiis & mãdatis ſeu ꝓhibitionibus iudicũ. & uide j̃ in uerbo ſnĩa. in 32.q.

Appellari an poſſit ab executore & ex qbus cauſis, uide per Inn.in.c.nouit,de app. fol.194. & ibi ponit qui ſint caſus, qui non impediunt execu.ſententiæ. quod not.

Appellans à ſnĩa excõicationis & deſerens fingitur non appellaſſe,& medio tpe fuiſſe excõicatum ita no.Inn. in c.nouit, de app. fol.eo. Tñ poſt deſertam appellationem poteſt dicere ſnĩam nullam principalr̃ agẽdo de nullitate,ut l.ſi expreſsim,ff.de app. incidenter aũt non poteſt,quia vna inſtantia eſt in principali, ex incidenti uerò duæ, & hoc eſt de mente Inno.

Appellationem nõ ꝓſequens non põt ꝯqueri de iudice à quo,ꝙ fecerit litem ſuã,qa deſerendo appellationem uẽ ſuo iuri renũciaſſe. ita no.Inn.ĩ c.ſæpe,de app. f.195 in nu.7. Secus ſi pendet appellatio ut no.p gl.in l.j.ff. qđ quiſq; iur. Bal.dicit ibi ꝙ renuncians appellationi nihilominus poteſt agere cõtra iudicem à quo de iniuſtitia ſibi facta,ut alibi refert Bal.facit ad hoc.l.cum interdicto, C.de arbi.tene menti.

Appellatus,i.ille qui obtinuit ſententiam ſi ius ſuum coram ordinario ꝓſequatur, & appellans cõparet & opponit de appellatione,ſed appellatus negat eſſe appellatum, uel dicit appellationem deſertam, tunc iudex aditus cognoſcet & pronunciabit, & ſtabitur ſentẽtiæ ſuper hoc, per eum latæ niſi appelletur. ita no.Inno. in c.conſti.de appel. fol.196. nu.2.& 5.

Appellatio non debet impedire effectum confirmationis ex quo confirmatio præceſsit ipſam appellationem. ita no. Inn.in d.c.cõſtitutis,de app. & ibi uide de materia

teria appellationis confirmationis uel infirmationis electionum. fol.196. in nu.5

Appellatio gñalis debet admitti. ita no.Inn.i c.bonæ, de ap. f.197.nu.1. Contrarium Abb.ut ſ. in hoc uerbo.q.1

Appellatione pẽdente non põt quis denunciari excõicatus. ita no.Inn.in c.paſtoralis,de app. fol.198. in nu.3

Appellatio epi prodeſt clero & populo, ita no.Inn. in c. dilectis, de appel. fol.199. nu.2

Appellationi nõ deferẽs iudex põt exeq̃ ſniam in multis caſib.quos pſeqre, ut ĩ uer.Iudex à quo q̃ nõ detulit.

Appellare poteſt eps cuius intereſt propter aliquod cõmodum. ita no.Inno. in c.dilectis, de appel.poſt prin. num.1 fol.eod.

Appellatio etiam in abſentia iudi. facta ritè eximit appellantem ab eius iuriſdic. ita no.Inno. in d.c.dilectis de appel. fol.eod.

Appellatio non mutat naturã cauſæ, & ideò eſt ſummaria uel ordinaria, ut principalis cauſa. ita no.Inn.in c. cum ſpeciale, de app. fol.201. in nu.7

Appellans ſi coram iudice app.non pſequitur,nec introducit appellationem,nec agit tanq̃ appellans,ſed ſolũ agit de nullitate, nõ debet audiri ſm quoſdam. Innocen.tenet contrarium in c.dilectis, de appel. fol 198 ubi uide. & hoc ſi appellat à diffinitiua, ſecus ſi ab interlocutoria ſm eum. incidenter uerò cã nullitatis uenit ſub pſecutione appel.ut ff.fami.erc.l.quædam mulier, & ff.de iu.patr. l.Carmelia Pia, & in l.j.C.qñ pro.non eſt ne.& facit.C.de accu.l.ſi abſentem.quæ lex probat q̃ omnis iudex appellationis eſt iudex nullitatum, ſm Bart. quod no.Bald.

Appellari põt à repulſa & tarditate iudicis. de quo uide Inn.in c.interpoſita, de appel. fol.203. quaſi in fi.

¶ Apoſtoli uide ſupra in uerbo Appellatio in 10.q.

¶ Approbatus ad aliquod officium,non poteſt in alio officio conſimili reprobari. ita no.Inn.in c.cũm venerabilis,de excep. fol.176. nu.7

¶ Apprehendere,uide omnino,infra in uerbo res,in 2.q.

¶ Arbiter,uide omnino infra in uerbo modus,in 2.q.poſt prin.ibi, ſed in arbitro non poteſt &c. Bal.

Arbiter ſi habet poteſtatem auferendi multum & parũ, non poteſt peti reductio ad arbitrium boni uiri. ita dicit Hoſt.in c.humilis,de maio.& obed. & uide infra in uerbo clauſula, in 1.q.

Arbiter ſup diuiſione bonorũ an poſſit phibere partib. alienationẽ bonorũ, dic ut in c.Raynal.extra de teſta.

Arbiter nõ recipitur in teſtẽ in cauſa in qua eſt arbiter, & ſi fateatur ſe corruptum nõ præiudicat parti.ita no. Inn.in c.non ſine,de ar. fol.114. adde l.deferre,§.j.ff. de iure fiſci. & ibi per Bar. & uide etiam in d.c.p Inn. ſcilicet quando quis poſſit de ſuo officio teſtificari.

Arbiter abſoluit ab obſeruatione arbitrij propter cõtumaciam partis non cõparentis, ſicut iudex abſoluit ab obſeruatione iudicij. ita no.Inn. in c.ex parte, de arb. & compromiſſum ſoluitur commiſſa pœna, ut ibidem per Inno. fol.115. in nu.1

Arbitris primis duobus electis ſi datur poteſtas eligẽdi tertium incertum in cauſam diſſenſionis tm̃, nõ ualet: ſecus ſi partes plenè confidunt de eis : ita no.Inn.in c. innotuit,de arb. fol.116. in nu.3. do:Frãc.Ac.dicit q̃ ſi tertius arbiter non pnunciaret,aut eſſet nudus conſiliarius aut pedagogus. tu dic q̃ non ualet donec auctoritate partiũ eligat ſeu auctoritate ineſt. & hic tertius eſt arbiter inquãtum laudat & metu pœnæ ſibi pareretur à partib. & non eſt arbiter, quia ſi diſcordat ab utroq; aliorum q̃ etiam inter ſe diſcordabant & tertiã fert ſniam,hæc tertia ſnia præualet. ſed in uero & mero iuris arbit.nunq̃ ualet dictum vnius, qa vnus nõ eſt maior pars numeri, licet tertius ſit maior pars aucto. ut no.in l.itẽ ſi vnus,§.principalr,ff.de arb. itẽ morte tertij ſoluit cõpromiſſum ſi alius ſubrogat, vnde eſt p oĩa arbiter. itẽ alij arbitri nõ faciunt arbitrũ hũc l.nõ diſtinguemus,§.de of.ff de arb. ſed lex facit ſm qd nõ ſimplr.uide p Dy.in l.ſi dñium,ff.de fur.itẽ ſcias q̃ cã illa ualet,q̃ vnus ſolus arbiter poſſit pnũciare, intelligitur,aliis abſentibus,non aliis pſentibus,ut d.l.non diſtinguemus,§.cum in plures,ubi eſt caſus no. Bal.

Arbiter cenſetur ille cui dat poteſtas pcedendi ſeruato ordine iudiciorũ. Sed qñ datur poteſtas pcedendi nõ ſeruato ordine iudiciorũ,tũc cenſet arbitrator, & quã uiã ſibi elegerit hęc ſibi pateat, ut ff.qd me.cã.l.ſi mulier,in fi.ita no.Inn.in c.Quintauallis,de iureiu. f.172 in nu.4.& 5. Et ſic no.quid operantur illa uerba copulatiua,ſ.tanquã in arbitrum & arbitratorem, quæ quotidie apponuntur in cõpromiſſis, quia ſi datur poteſtas procedendi ordine iudiciorum ſeruato &c. alias erit arbitrator, ut ſupra quod tene menti Bald.

Arbitro tertio abſente qui dixit uoluntatem ſuã & animum ſuũ duobus arbitris cõſociis,& receſſit,nolens pnunciare: illi duo poſſunt pnũciare ſeu laudare,& ualebit laudum. ita no.Inno.in c.Raynal.de teſt. fol.141 in nu.1. non enim debet malitia tertij iudicis ſeu arbitri recedentis ſeu nolle intereſſe alios impedire, ut in c.fin.de arb.lib.6. ex quo conſtat de animi ſui uoto. Secus ſi non conſtaret ſm Inn.quod eſt notab. & uide quod no.ff.de admin.tut.l.Titium, ſecundo reſponſo. Et iſtud dictum eſt uerum in recedenti à loco ubi conuenerant ad iudicãdum,ut no.in c.ſi.de arb.lib.6.in no uel. tamen doct.iuris ciuilis tenent contrarium,ſ.quia non ſeruatur ibi forma cõpromiſſi niſi oẽs arbitri electi iudicent, ut ff.de arb.l.Pedius,§.j.quæ no.Bald.

Arbitrio boni uiri multa requirunt, & maximè de actis & actitatis. ita dicit Inn.in c.prudẽtiã, de of.dele. f.79 nu 3. Et an vnus bonus teſtis excuſet à calũnia, relinquitur arbitrio iudicis: ita no.Io.An.in c.cum dilecti, de elect.in nouella. per Hoſtien.in c.fin.litibus, de dolo & contu. & uide q̃ not.in l.maritus,ff.de quæſt.& ui de ſupra hoc eodem uerbo in 2.q. & uide ſupra in uerbo appel. in 20.q

Arbitrium conceſſum poteſtati. uide Bar. in l.filiusfam. ff.de donatio.

Arbitrator, uide omnino, infra in uerbo modus, in 2.q. prope finem ibi in arbitratore hic poteſt dici &c. uide omnino infra in uerbo factum, in 11.q.& uide infra in uerbo ſententia, in 13.q. & in 37.& 38.q.

Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos ſuffraganei. ita no.Abb.in c.ex parte,inſti. uide infra in uerbo Auctoritas, in 2.q. uide infra in uerbo Citatio. in 44.q.

Argumẽta.i.fama dicit Inn.in c.cum in diœce.de uſu.uel perſpicuæ pſumptiones, ut ibidem Inn. fol.307

¶ Armatus, uide infra in uerbo vſus,in 1.q. & uide infra in uerbo auxilium.in 1.q

¶ Aſſeſſor debet eligi de cõi uoluntate, ita dicit Inn. in c.cum ſuper quæſtione,extra de off.dele. fol.82. nu.6

¶ Auctentica nunc ſi hæres, C.de liti. quomodo debeat intelligi, uide Inn.in c.ex parte,de alien.mu.iud.cauſa facta fol.113.nu.1

¶ Articuli quidam ſunt antiqui quidam ſunt noui incluſi ſub ueteribus ſub præſcriptione. Quidam noui trahentes originẽ à ueteribus,ut modus, uel cõdõ, uel pactũ à cõtu interpretato ſimpliciter,ut in c.cũ Io.Eremita. de fide inſtr. Quidam ſunt noui ſeparati & non contigui à veteribus. Quidam ſunt quaſi contrarij.ſup iſtis de iur.ci. admittuntur hincinde teſtes in cã appſonis ut plenius ueritati ſubueniatur legitimè: ut l.per hãc. C.de temp.appel. Secùs eſt de iure canonico, quia timetur ſubornatio poſt per contractas atteſt.ut in c.teſtibus, de teſti.in cle.unde legiſtæ ſtudẽt indagationi ueritatis. Canoniſtæ calũniarum expulſioni. legiſtæ non præſumunt ſubornationes niſi in eadem inſtantia. Canoniſtæ ẽt in alia ſuccedanea,ar ff.de iud.fol.l.cum apud.Nec obſtat eis c.ueniens, de teſti.qa ibi inualida eſt probatio ad obtinendũ niſi fiat poſt lit.cont. Et iõ tanq̃ ad hunc finem non rite recepti ante lit.cont.iteratò recipiunt,poſtea ſecus.niſi ex parte & modo ſint ritè recepti ſup incluſis & implicitis. Quidam de iure canonico dicũt teſtes nõ admittẽdos,qdã dicũt admittẽdos ſi ſup hoc ſigillatim teſtes non fuerint examinati licet fuerint implicitè iurati,qd eſt uerum niſi fuerint didicita teſtificata quæ legi non poſſunt. ut ff.de his q̃ in teſta.delẽ.l.j.in prin.& quia ſi iurauerint ergo examinãdi.Itẽ ſup oriẽtibus ſup eodẽ facto teſtes ſunt recipiẽdi ſi primi nõ fuerint interrogati ſm oẽs. idem ſi fuerint extra articulũ interrogati,quia cũ nõ fuerint ad hoc producti licet iudex ex officio interrogauerit, nõ officit didiciſſe teſtificata,ſm Inn. Itẽ ſuper diſcrepatione quæ non fouet tñ teſtes ſunt examinãdi. ut ff. de pe.hære.l.ſi quis libertatẽ, in fi. Itẽ ſi egi rei uend. & nixus ſum probare unã cãm remotã in primo iudicio & in cã app.nõ admittiť ad probãdũ aliam cãm. ita no.notabi.Inno.in c.fraternitatis , de teſt.fol.155. p totum,Iſtud ultimũ dictũ eſt uerũ ſi ſpãliter egi expreſſa in libello cã remota,ſecus ſi ſimplr, ut ff.de ap. l.ſcio. & l.Titianus.ff.qd cum eo.C.de pe.hære.l.hędes materteræ. & ff.de pac.dota.l.Beblius in fi.cum ſi.

Articulus debet probari prout formatus fuit, & imputet ſibi qui malè formauit capła,ita dicit Inn.in c.propoſuit,de clc.exc.& ibi uideas per eum. fol.139

¶ Arrarum datione uel prouiſione? An uideatur recedi à prouiſione legali, uide Bar.in l.item quæritur de pub.

¶ Archiepiſcopus poteſt punire ſubditos ſui ſuffraganei, itẽ not.Abb.in c.ex parte, de inſti.& uide.ĩ.in uerbo Auctoritas,in 2.q.& uide.ĩ.in uerbo Citatio in 44.q.

¶ Atteſtationes & confeſſiones factæ in una inſtantia ualent in alia inſtantia, etiam reo abſoluto ab obſeruatione iudicij, quod eſt no. Ratio eſt, quia magis ſunt acta litis quàm inſtantiæ, & ideo inſtantia perempta non perimit acta,ſecus in aliis actis, quæ ſunt de ordine iudicij ita no.Inn.in c.cãm, de teſti.fol.155. nu.1. Aduerte quædam ſunt acta quæ fiunt ad litis præparationem,& iſta non ualent in alia inſtãtia niſi ſint probationes uel confeſsiones. uerbi gratia,ſi tu in una inſtantia confeſſus es te hæredem uel hoc probaui, ualent in alia:ut ff.de interro.act.l.ſi.Quædã ſunt acta ad litis inchoationẽ,ut lit.non conte.& iuramentum calũniæ,& iſta acta pereunt cum inſtantia perempto termino,ut ff.de dam.infe.l.qui bona.§.ſi quis ſtipulatus. Quædam acta fiunt ad ueritatis indagationem poſt lit.cont.& iſta non pereunt.Fallit in atteſta.non publica:quia ſine publicatione non probant & in alia inſtantia publicari non poſſunt niſi denouo recipiantur, quia publi.fit officio iudicis mercenario,& iſtud euanuit cum inſtantia,ut l.geſta, de re iud.fallit in c.quoniam frequenter,ut lit.non cont. Sed ibi non eſt finita inſtantia interitu,ſed quia nõ deſiderabat ulteriorem proceſſum. Quædam ſunt acta quæ fiunt ad interlocu.ſuper incidenti uel emergenti:tũc ſi iudex interloquitur quo ad proceſſum cãæ tunc finitur interlocutio ſecus ſi in principale factũ extraneum.ff.de mi no.l.inter utile. Quædam ſunt acta quæ fiunt ad deciſionem cauſę,& iſta ſunt ppetua : nec enim finitur inſtantia,i.corroditur per diffinitiuam, ſed acquirit intentum ſententiæ. ut ff.de mino.l.ij.§.j. Et ubicũq; dixi acta finita , uerum eſt niſi quò ad effectus conſumatos de præterito , puta interruptæ præſcriptionis , ut l.cum notiſſimi.C.de præſcr.xxx.uel xl.ann. nam quatenus traxit ſecum ſuum effectum non reſcindit ſm Iac.de Are. & Bar.in l.iij.ff.iud.ſol. Secus tñ ſi illa citatio perfectè nõ produceretur in eſſe, quia non comparet actor,ut no.in l.ſicut.C.de præſcr.xxx.uel xl.an no.per Guil.de Cu.tene menti, & uide infrà in uerbo ſilentium in fi.Bal.

Atteſtationes ſi ſunt combuſtæ ante ſententiam teſtes poſſunt iterum produci ita tenet Inn.in c.conſtitutus , de teſti.fol.156.quod uerum puto teſti.facta ex clauſula generali,quæ finalr in alio caſu concedit. utputa, ſi produxi plures teſtes,& iudex refrenauerit numerũ teſtiũ. & inter approbatos reperiuntur quidam qui nõ poſſunt eſſe teſtes & ſi deficit probatio , non concedit reſtitutio,ut no.ipſe idẽ in c.auditis de i inte.re. f.120 uel poteſt dici q̃ ſufficiat fides de amiſſione talium probationum ut in c.teſtimonium,de teſti.in fi.Bal.

¶ Augmentum,uide infra in uerbo Crimen in 6.q.

¶ Auctoritas,uide omnino infra in uerbo Dña in 4.q.

Auctoritas archiepi non requiritur quando alienatur res maioris eccleſiæ,ideſt eccleſiæ cathedralis per epiſcopum uel p capitulum. ita not.Inn.in c.1.de his quæ fiunt à præla. fol.228. & per eundem in c.ſta.de tranſa.fol.101.Niſi obuiet iurm, ſm Hoſt.& Lapum. Bal.

Auctoritas ſuperioris requiritur ſi duæ uillæ uelint uniicem ſe unire in unum corpus.Idem ſi unum corpus uelit ſe diuidere in duo. Ita no.Inn.in c.dilectus, de exceſ.pla.fol.312.Et q̃ de duab.uillis poſſit fieri unũ corpus,probatur in auc.ut ind.ſine quoquo ſuffr.§.illud, & q̃ unum corpus poſſit diuidi in duo probatur in l. ſi eadem.ff.de aſſeſſo.Bal.

¶ Auxilium præſumitur quis dediſſe eo ipſo q̃ ſtat armatus cum maleſactore. Ita not.Inn.in c.continentiam , de clerico percuſſore.fol.308.uide infra in uerbo uadens,in 1.q.1.& infrà in uerbo ſta.in 3.q.

Auxilium legis fruſtrà inuocat,qui committit in legem, ut extra de ſen.exc.c.in audientia &c.Bal.

B

Bannitus uide omnino, infra in uerbo Excommunicatus in 12.q.

Bannitus qui petit ſe abſolui à banno an poſſit ante rebãnitionẽ impune occidi ſecundum formam ſtatutorũ permittentium bannitos impune occidi, uide per Dy. & Bar.in l.iiij.§.ſi ſeruus quem.ff.de acq.poſſ.& per eũdem Bar.in l.pe.ff.de adulte.

¶ Bellũ prouocare ĩ infideles & reges Saracenorum an ſit licitũ,uide Inn.in c.q̃ ſup,de uo.& uo.redẽ.fo.255. in nu.1.& 7.& uide.ĩ.in uerbo clericus in 4.q.uide.ĩ.in uerbo ope.in 10.q.& plenè per Inn in c.ſicut,de iureiu.fol.173.nu.5.ubi tractat de bello licito & illicito.

¶ Beneficium & titulus, ſm Hoſt. in c.dudum, de ele.

Beneficium eſt beniuola actio tribuens gaudium , capienſq; tribuendo ut ait Seneca primo de beneficiis. Et omnium beneficiorum iſta eſt natura,ut non ſit neceſſitas,ſed poteſtas,ait Quintilianus.lib.1.

Beneficium eſt ꝙ tm̃ eius cã præſtatur in quem confertur ait Seneca 8.declamationum Bal.

Beneficium manuale habens agit eo nomine,ita not.Inn. in c.edoceri,de reſcrip. fol. 14

Beneficia priora ad hæc,ut uacent, ſufficit habere pacificam poſſeſſionem beneficij ſcđi de facto licet de iure non uacet, & imputet ſibi qui errauit in iure: Secus ſi errauit in facto ita not.Inn.in c.conſtitutus,de app. fo. 195.in nu.1. Prælatos maximè non excuſat iuris ignorantia,ut ibidem per Inn.uide per eundem in c. de cætero,de ſen.& re iud. fo.325

Beneficia ſua quis perdit ſi per annum ſtat in excõicatione,ita no.Inn.in c.ũ bonæ de æta.& quali.fo. 66.nu.2

Beneficium omne requirit reſidentiam niſi conſtet de cõtrario:ita not.Inno.in c.clericos,de cleri. non reſiden. fo. 211.nu.1.

Beneficia paria poteſt prælatus inſtituere alteri ſine conſenſu cap.ita no.Inn.& Abbas in c.nouit,de his quæ fiunt à præla. fo.229

Beneficium ſi fuerit collatum abſenti licet nondum acceptauerit,non pôt alteri conferri,& ſi conferatur nõ cõualeſcit licet primus repudiet:quia eius uoluntas primò debuit explorari;ita no. Abbas in c.accedens,de ꝑben.ꝙ no.arg.contra.ff.ſi cer.pe.l.proinde, & de fideicommi.liber.l.ergo.§.ſi bona & facit.ff.de leg.2.l.ſi tñ Bal.& ideo quare interim non pôt conferri,eſt,ꝗa non uacat cum ſit iam facta collatio Bal.

Beneficium non dicitur uacare ſimpliciter propter renũ. factã animo permutandi, ita no.Abb.in c.cum ſecundum,de præben.

¶Bona uxorum non debent capi pro debito uiri, ita no. Abb.in c.ex literis,de pigno.& C.de priuilegiis fiſc.l.j.

¶Baptizatus in parte, an ſit baptizatus in totum, uide ꝑ Bar.in l.poſſideri,in prin.ff.de acq.poſ.

¶Baſtardus an poſſit ſubſtitui per procuratorem filio legitimato,uide per Bar.ff.de dona.cauſa mor.in l. quod condi.uide per eundẽ in.l.ſi is qui.ff. de uulg.& pupil. ſubſtitu.

C

Canonicus in eligendo nõ dr̃ pub.officio fungi.ita no. Inn.in c.cum dilectus,de conſue.fo. 33.nu.5. In canonicum quis non poteſt aliquem recipere ẽt nomine totius capituli;ſed oportet ꝙ ſinguli canonici hoc faciant ex quo ſunt in capitulo cõgregati. ita multũ no. tenet Cõpoſt.in c.eã te,de reſcrip.ubi oĩo uide Bald.

Canonicus electus ultra numerum habet uocem & quotidianas diſtributiones, licet non habeat præbendam. ita no.Inn & Hoſt.in c.cum M.Ferrarien. de conſtitut. fo.5.nu.5.

Canonica eſt nomen tituli & iuris ſed præbenda eſt nomen facti,& cadit etiã in extraneum,ſecundum Inn. in d.c.cum M.fo. 41.nu.2.& uide.j.in uerbo patientiam in j.q.& uide.j.in uerbo,ingreſſus in j.q.

Canonicus ſtatim ꝙ eſt factus omnia ei incumbunt q̃ ad canonicos attineãt:ita no.Inno. in c.in literis, de reſti. ſpol.fo. 139. num.7.& ff.de ædil.edi.l.ædiles. §. item ſciendum.

Canonicatus miniſterium eſt:ita no.Inn.in c.dilectus, de præb.fo.217.nu.2.& eſt ſecundũ in ordine & uide j.in uerbo Tyrannus.in j.q.

Canonici ſinglr̃ res eccleſię non pñt alienare ita no. Ab. in c.ad audientiam de re.eccle.non alie.

Canonicum cathedralis eccleſiæ eſſe eſt maior honor q̃ eſſe alterius eccleſiæ.ita no.Inn.& Abb.in c. fraternitatis,de ſepul.fo. 244. Et ſic uř ꝙ licet infamis poſſit eſſe monachus, ut ĩ auc.de mona.in prin. non tñ poſſit impetrare canonicatum cathedralis eccleſiæ Bal.uide in c.ſta. de reſcrip.li.6.& in c.infamibus de reg. iu. lib. 6.per Dy.& Zi.de Cremona.

Canonica portio non debetur eccleſiæ parochiali de his quæ ſingulr̃ relinquuntur pauperibus conſanguineis uel amicis intuitu pietatis, quia iſta canonica portio non debet̃ niſi de his quæ relinquuntur alteri eccleſiæ ubi eligitur ſepultura ſeparata ab eccleſia parochiali: & ideo ne alias eccleſias ſuæ ꝓferat.ita no.Inn.in c.de his.de ſepul.fo. 244.Tamen eccleſia parochialis non aget ꝯ hæredem teſtam.ſed eccleſia cui eſt relictũ aget, & ꝯ iſtam cui eſt relictum dirigitur petitio eccleſię parochialis,ut in c.de his. & hac ratione nititur Inn. nõ enim eccleſiæ parochiali quæ erit iudicio teſtatoris, immo eſt quædam falcidia quæ ꝯ uoluntatem ipſius teſtatoris detrahitur,& ideo actione ex teſtõ peti nõ pôt ſed conditione ex canone. Sed ſi eccleſia cui eſt relictũ repudiat legatum,tunc fortè penes hẽdem remanet cũ ſuo onere,ut C.de cadu.tol.l.unica.§.ꝑ ſecundo,& ar. ff.de contratab.l.ſi poſt §.ult.ꝙ no.

Canonum conditori,& creatoris Vicario ſubdita eſt omnis creatura.c.1.nu.5.de conſt. fo.3.

¶Calumniator puniendus eſt ſiue fuerit calumniator ſuper accuſatione, ſiue ſup denunciatione,& punitur extraordinariè.ita no.Inn.in c.cum dilectus de calumnia fo.195. adde quod not.Cy.in l. ſeueriter.C.de excu. tuto. Bald.

¶Campana multis de cauſis pulſat,uide ꝑ Inn.& Hoſt. in c.j.de of.cuſ.fo. 75.uide.j.in uerbo uocatio in 1.q. & j.in uerbo clericus in 7.q.

¶Cancellatio ſiue caſſatio ꝓceſſus & ſñiæ prodeſt omnibus qui ꝑ ſñiam debebantur ẽt ipſis non cita.ita no Inno.in c.in noſtra,de procu.fo. 103.nu.8.

¶Clauſula ſicut tibi iuſtum uidebit intelligitur.i. uideri poterit & debebit.ita no.Inn.in c.canonum, de conſtit. fo. 3.nu.2.in arbitrio enim hęc uerba ſeu hic ſermo interpretatur.i.ut uolueris,ut l.diem.§.ſtari.ff. de arbit. de natura arbitrij eſt ſecundum Hoſt. ibidem.

Clauſula non obſtante aliqua lege qđ operatur in ſtatutis.& dic ꝙ idem ꝙ in reſcrip.ita no.Inn.in c.quæ in eccleſiarum,de conſt.fol. 4.nu.3.

Clauſula alias quantum de iure poterimus procedemus, non habet uim peremptorij,ita no.Inn.in c.ſedes , de reſcrip. fo.11

Clauſula ſi eſt idoneus,non requirit iudicialem diſceptationem ita no.Inn.in c.licet de tranſla.fo.57.nu.4.

Clauſula condẽna ſi inueneris condẽnandũ , uel ſi fuerit probatum non eſt forma ſed monitio.ita no.Inn. in ca. prudentiam,de o f.dele.fo.79.nu.9.

Clauſula ꝙ ſi nõ omnes,tacitè intelligitur in reſc.ita no. Inn.in c.ſuſpi.in fi.de of.dele.fo.89.nu.3.uide.j. in uerbo modus,in 2.q.per totam.

Clauſula ſi quid reſiduum fuerit quæſtionis,quid ſignificet, uide Inno.in ca.ad reprimendum,de off.or.fo.94.

Clauſula non obſtante , ubi apponitur in reſcript. ſi pro alio ſcripſerimus ſecundæ literæ cenſentur ſubreticiæ ita no.Inn.in c.capitulum,de reſcrip.fo. 18.nu.6.idem ibi Hoſt.& uide.j.in uerbo litera,in 4.q.ibi item ſubintelligitur hæc clauſula &c.

Clauſula iſta quatenus fuerit canonicũ decernas reſtringit ad petita. ita no. Compoſt.in c.ſup literis.de elec.uide.s.in uerbo arbiter,in 4.q.in fi.

Clauſula ſtudeas ad ius reuocare,ẽt nudam poſſeſſionem continet ſi iure petatur.ita no.Inn.in c.epi,de re.eccl. non

nõn alie.fo.231.nu.3. Et eſt ſciendum ꝙ nuda poſſeſſio eſt triplex.ſ.præſens & in iſta dicit lex.eo ipſo ꝙ qs poſſidet plus iuris habet quam ille qui non poſsidet. ut ff.uti poſſi.l.j.in fin.immo & detẽratio ad officium iudicis pertinet.ut ff.de dona.l.Aquilius. Præterita & etiam iſta ui amiſſa parit ius agendi ad rem , ut nota ff.de fur.l.itaque, de peti.hæredi. l. at ubi. Et futura quæ parit interdictum adipiſcendæ non omnino nuda eſſe debet ſed ueſtita titulo. C. de edic diui Adria. Tollen.l.fina. & eius ius in tribus conſiſtit. ut ff.de legi.l.ſi.facit.ff.de peti.hæredi.& l.non tantum , de uarijs & extraordina.cogni.l. de uſu.C.de fur.l.manifeſtiſſimi.§.ſed cum in ſecunda.C.de agri.& cenſi.l.ſi colon.lib.11.ff.de cond.furti.& ideo.§.Neratius,ubi omnino uide Bal.

Clauſula iſta a tali tempore citra , non includit tempus continuum: ſecus ſi apponatur copula & citra,quia copula cadens inter principium & finem includit mediũ tempus,ita no.Inn.in c.licet cauſam,de prob.fo. 152 nu.6.quod tene menti Bal.Et adde huic dicto quod habes.j.in uerbo teſtis in 52.q.

Clauſula iſta facias prouideri : ille cui ſcribitur , poteſt prouidere per ſeipſum.ita no.Abb.in c.pro illorum,de præben.

Captus ex cã famoſa & in crimine non eſt infamis.ita no. Inno. in c.ſuper his,de pœnis.fo. 321. facit ad hæc.C. de infa. l.j.

Capere poteſt delinquentem omnis habens iuriſdictionẽ: ſed priuati qui non habent,non poſſunt capere niſi illi quorum intereſt,ut ſi timetur de fuga : quia tunc licet acclamare uero delinquentem,licitum eſt cuique , ut ff.de uſur.l.ſi quis ſolutioni.§.mora uel ſi comprehendatur delinquens in facinore.quia tunc licitum eſt capere,ita no.Inno.in c.ut famæ,de ſenten. excom. folio 327.nu.4.idem dicit propter immanitatem criminis, ut l.fin.C.de male.& mathe.Bal.& uide ſupra in uerbo bona in 1.q.

Capere delinquentem ideo ut non poſsit iterum aufugere ſeu offendere licitum eſt cuique:& non ſolum capere,ſed etiam ligare:ita no.Inn.in d.c.ut famæ , de ſen. excom.fo.eo.

¶Capella quæ non poteſt ædificari ubi iuſſit teſtator,permutatur per epiſcopum ad alium locum ita no.Inn. in c.nos quidem,de teſt.fo. 238.& uide.ff.de uſufru.leg. legatum & quod ibi Bar.

Capellam priuatam poteſt quis facere in domo propria, ita no.Inn in c.ad hoc,de reli.do.fo. 259

¶Capitulum uide infra in uerbo præbenda in 1.q.

Capitulum totum debet congregari in electione fienda. & eſt de forma ꝙ congregetur.ita no.Innocen.in cap. quia propter,de elec.fo.46.nume. 1.& an ualeat quòd fiet a maiori parte capituli uide per eundem in c. cum omnes,extra de conſti.

Capitulum proſequitur iura epiſcopatus quæ uidentur temporalia & ſpiritualia coram epiſcopo & c.ita no.Inno.in c.dilecti,de maio.& obe.fo.98.nu.1.

Capitulum non ſuccedit prælato in bonis diſcretis à dignitate ſed ſuccedit ſucceſſor.ita no.Inn in c.relatum, extra de teſta. 239

¶Carcer uide omnino in uerbo citatio in 2.q.

Cardinalis,uide in uerbo Collegium Cardinalium.

¶Caſtrum ſi uẽdatur,ius patronatus ei accedit annexum. ſecus ſi uendo palatium ubi eſt eccleſia in qua habeo ius patronatus.Ratio eſt,quia caſtrum in ſe continet uniuerſitatem.ſ.honorem iuriſdictionem & diſtrictũ: ſed palatium non eſt uniuerſitas iure, ſed purum corpus,unde incorporalia ei non accedunt,quæ poſſunt ꝑ ſe ſtare ita no. Inno.in c.ex literis , extra de iure patro.fol. 262.nu.1.

Caſtra uel alia loca uel caſſamenta non licet facere ad æmulationem,ita no.Inno.in c.Piſanis,de reſt.ſpo.fol. 144.uide l.quicũque.C.de fundis limitoſis lib. 11. in tex. & glo.

Caſtra duo ſeu uillæ poſſũt,inuicem ſe unire,& ſic in unũ corpus,eodem modo & unum caſtrum poteſt diuidi in duo,accedente tñ ſuperioris auctoritate:Vide ſupra in uerbo Auctoritas ſuperioris.

Caſtrum princeps fecit caſtrum uel aliam ciuitatem eo ipſo quòd ſcribit ei ut ciuitati , uel nominando ipſam ut ciuitatem uř ei concedere omnia priuilegia quæ ciuitati incumbunt:ita no.Inno.in c.cum ab eccleſiarum de of.or.quod no.fo.92.nu.3.

Caſtrum quod quis mihi furtiuè abſtulit & occupauit, ſi eſt difficile eum recuperare poſſe , licitum eſt ẽt mihi ipſum furtiuè auferre.ita no.Inn.in c.olim cauſam de reſti ſpo.fo.92.in nu.8.Et ibi etiam habes ꝙ qñ quis tenet uiolenter rem alterius ſi dñs eam habere nõ poteſt licitum eſt ſibi eam furtiuè occupare & rehabere , qđ tene menti,immo plus dicit ipſe Inno.ꝙ ſi non poſſum rem meam habere,poſſum æquiualentem ſurripere.

¶Cautio de iudicio ſiſti non propter hoc legitimat perſonam iudicis coram quo præſtatur,nec partium . Ita no.Inn.in c.inter monaſterium,de re iud.fo.187. innu. 2.uide infra in uerbo ſententia in 38.q.& uide s.in uerbo appellatio in 20.q.

¶Caſus in quibus Papa reſeruat ſibi abſolut.ponit Innocen.in c.nuper,de ſententia excommunica. fol. 326. in nu.6.& uide infra in uer.clericus.in 4.q.& j. in uerbo citatio in 7.q.

Caſus in quibus non eſt excommunicatus ille qui percutit clericum,ponit Inn.in c non dubium,& in c.ueniens de ſenten excom. fol. 324

Caſus tres indicendi purgationem ponit Inn. in c. inter, extra de purga.cano. fol 319

Caſus in quibus poſſunt teſtes recipi ante litem conteſta. ſiue libellus ſit oblatus ſiue non:ponunt Inno.& Hoſ.in c.quoniam,ut lite non conte.fo. 125.& uide unũ caſum in c.licet de teſti.& alium in c.ſignificauit.e.ti. alium. ff.ad le.acqui.l.in l.acquil.alium.C.de uſur.pu.l.pupillus alium in l.diffamari.C.de inge.ma.alium. ff. de liber.leg.l.Aurelius.§.alium. C.de fideiuſ. l. ſi contendat.Sed non omnes iſti pertinent ad materiam huius caſus Bal.

Caſus in quibus citatus uel requiſitus nõ tenet̃ comparere ponit Hoſt.in c.bonæ,extra de elec.

Caſus in quibus opponitur excep.non agendi ponit Ho. in c.2.de ordi.cogni.

Caſus in quibus tenet ſententia ꝯ res prius iudicatas uide per Inno.in c.ſuborta, de re iudi. fol. 188

Caſus in quibus monachus pôt eſſe procurator. uide per Inn.in c.cum i.& a. de re.iudi.fol.eo.nu. 2.

Caſus in quo ſimul duo interueniũt & admittunt ad agendum uel ad accuſandum,uide per Inn. in c.abbate, de re iudi. fol.189

Caſus in quibus appellatur ab executione & caſus qui impediunt executionem ſententiæ,uide per Inn.in c.nouit,extra de ap. fo.194

Caſus in quibus ualet quod fit per iudicem pendente appel.uide per Innocen.c.interpoſita,extra de appel. folio 204.nume.4.

Caſus

Caſus in quibus tenet proceſſus iudi.poſt appellationem & quæ differentia ſit in appellatione facta in iudicio uel extra iud.uide per Inn.in c.Romana,de app.f.206 in nu.7.Et no.tres gradus in proſecutione appellationis per quos gradus procedit uel non procedit inhibitio fienda iudici a quo,uide ibidem per Inno. & not. bene hoc Bal.

Caſus in quibus epiſcopus poteſt cognoſcere contra laicos,ponit Inno. in c. recepimus, de priui. fol. 315. in nume.4.Bal.

¶Cauſa an debeat exprimi quando appellatur a ſententia excommu.uide Inno.in c.per tuas,de ſenten. excomm. fol.328.nu.4.

Cauſa poteſt delegari in monacho,hoc expreſſo,alias nõ ita nota.Innocen.in c.cum olim, el. ij. de priuile. fol. 316.in nume.1.

Cauſarum tria ſunt genera.ſ.ciuilis criminalis & ſpiritualis.ita no.Inn.in c.crimina,de collu.detegen.fo.308.ui de ĩ.in uerbo præceptum in j.q.

Cauſas quę directè pertinent ad eccleſiam,ponit Inno.in c.nouit,extra de iudi. fol.118.nu. 4

Cauſæ temporalis iuriſdõis & publicorum officiorum poſſunt terminari etiam die feriato,ita no. Inn.in c.ſignificauerunt,extra de iudi. fol.220

Cauſæ cognitio nec ordo iudiciorum requiritur in reuocatione iuriſditionis,ita no.Inno.& Hoſt.in c.accedẽs, ut lite non conteſta.fol. 125. & ff. de iudi. l. iudicium ſoluitur.Bal.

Cauſam magis inſpicimus quam perſonam in priuilegiis realibus,ſed in perſonalibus magis perſonam quã cauſam,ita no.Inn.in c.1.de reſcr.fo.6.nu.5.uide ĩ.in uerbo compromiſſum in 3.quæſtione.

Cauſa quæcunque tractatur etiam per reſtitutionem in integrum executionem impedit. ita not.Innocen. in c. paſtoralis, de offi.deleg.fo.85.nume.5.& C.de tranſactio.l.ſi cauſa.

Cauſa ſi ſimpliciter eſt commiſſa,intelligitur etiam com miſſum petitorium & poſſeſſorium; ſecus ſi ſpecialiter alterum tantum. ita not.Innocen.in c. extra de ſeque. po. fol.149

Cauſa citationis ſi non ſubeſt & citatus cõparet aduerſarius eius condemnatur in expenſis, ita no.Innocen. in c.dilecti, de exce.fol.177.in nume.1.& ff.de iudi. l. eũ quem temerè.Bal.

Cauſa iudicij & cauſa teſtimonij non ſunt eædem cauſæ ſed diuerſæ.ita nota.Innocen.in cap.ſicut nobis , de re iudi. fol.184

Cauſa iuſta audiendi quæ poteſt examinari parte non citata,non tamen iudex debet eſſe currens,ita no.Inno. in c.tenor,de re iudi.fol.183.quia iſta examinatio erat præparatoria non iudicialis facit quod not. ff. de bo. poſ.l.iij.§.pe.

Cauſa eſt inſerenda in libello.ita no.Inn.in c.inter mona ſterium,de re.iudi. fo.187

Cauſa probabilis.i.iuſta ueriſimilis cã dr,quæ de iure ap probatur.ita no.Inno.in c.bonæ,extra de app.fol. 197. nu.3.probabile quantum eſt ad opinandum quod ſi ꝓbetur opponẽti fauet. Veriſimile eſt quod prima facie præſumitur quantum ad ſentẽtiandum. Probabile eſt quod ex actis apparet,ut ibidem Inno.

Cauſa uniuerſitatis nõ præiudicat ſingulis nec elidit nec tollit priuilegia ſingulorum,ita no.Inn.in c.ij.de ſepul. fol.243.nu.3.

Cauſæ criminales poſſunt delegari de iure canonico,excepto ultimo ſupplicio.ita no.Inn.in c. archiepiſcopatu,de raptori. fol.305. in nu.1

¶Clericus non poteſt fere teſtimonium in curia ſeculari ſine licentia ſui epi in cã ciuili,ita no.Inno.in c.j. de iura.calum.fol. 128.in nu.2.In criminali.uide glo.in c. cum ad ſedem,de reſti.ſpo.ubi no.ꝙ in prin. cauſę fauemus actori,in medio reo,& actori,in fine reo:& uide ſ in uerbo abbas in 20.q.Et dicit Inn.in d.c.1.de iura.calum.ꝙ clericus non põt iurare nec eſſe procurator in foro ſeculari ſine licentia ſui epiſcopi.

Clericus non accuſat laicum criminaliter coram iudice ſeculari,ſed ciuiliter ſic. ita no.Inno.in cum Pe. de accu. fol.288. nu.3

Clerici quãdo & qualiter poſſunt bellum indicere, uide Inno.in c.quod in dubijs, de penis.fol. 321.& per eundem in c.ex eo,de ſen.excom.fol. 324. & uide infra in uerbo tyrannus in 1.q.

Clericus in quibus cauſis poteſt dari puniendus iudici ſeculari facta prius degradatione,uide per Inn.in c. qualiter & quando,de accu.fol.293.nu.6.& facit.c.cum nõ ab homine,de iudi.

Clerici qñ perdant priuilegium clericale & qñ non uide Inno.in c.prælatorum,de accu.fol. 295. & uide c.1.de apoſtatis.

Clerici omnes qui ſunt beneficiati tenentur facere reſidentiam ita no.Compoſ.& Io.An.in c. cum omnes, de conſue.quod eſt no.

Clerici minores minora ſeruitia faciunt,quia purgant eccleſiam, accendunt lampades, pulſant campanas & ſimilia. Et an maiores ſin præferendi eis in præben.uide per Innocen. in ca. ſtatuimus, de maio. & obedien. fol.96.in nu.1.

Clericus ſi petit beneficium uacans qui ſunt citandi.uide per Inn.in c.de cætero,de tranſac. fo.101

Clerici poſſunt eſſe procuratores in curia eccleſiaſtica , non in ſeculari: ita no.Innocen.in c.ſi.de oblig. ad ratiocinia.fol.71.nume.3.& uide per eundem in ca.1. de iura.calum.

Clerici ſi uacillant in teſtimonio eorum nihilominus poſſunt torqueri.ita no.Inno.in c.conqueſtus,de re iudi.ꝑ l.presbyteri.C.de epiſc.& cle.l.nullum.

Clerico ſeculari iniuriato an actio competat eccleſiæ,dic ꝙ ſi non eſt facta iniuria perſonæ: ſecus ſi officio uel dignitati,arg.ff.de relig.& ſump.fune.§.oſta.& per Inno.in c.contingit,de ſen.excom. fo.327

Clericus percuſſus poteſt remittere actionem iniuriarũ, ſed non excommunica.ita no.Inn.in c.non dubium , & in c.ueniens,de ſenten.excommu. f.324

Clericus duorum epiſcoporum ideſt ſubditus duobus epiſcopis ſi delinquat,cui teneatur obedire,ideſt in cuius foro reſpondere?uide Innocentium in ca.ex ore,de priui.fol.317.nume.1.

Clerici in minoribus ordinibus conſtituti qñ faciunt contrarium ſuo ordini,penitus perdunt officium clericatus:ut ſi fortè ſiunt milites ſeculares,uel ducãt in uxorẽ uiduã,uel in habitu & tõſura nõ incedũt ſed penitus eã deſeruerũt.Secus in conſtitutis in ſacris,quia coguntur ad ordinem redire nec perdunt priuilegiũ niſi ſeua fecerint & habitum deſeruerint ita no.Inno. in c. 1.de apoſta.fol.302.num.3.Et ſic no.quando clerici ꝓpter inordinatam uitam perdant priuilegium clericale & quando non.

Clerici poſſunt dare aliquid libere pauperibus conſanguineis.ita no.Abba.in cap.inhibendum, de coha.cle. & mulie.

Clerici negociatores tenentur ſeruare ſtatuta loci ubi negociantur ita no.Abb. in c.ex literis,de ui.& ho. cle.

Clericus ẽt fugiens poteſt propria auctoritate detineri à ſuo creditore ſine metu excõmunicatione.ita no.Inno. in c.ut famę,de ſenten.excommu.fo.327.nu 3.quod eſt ſingulariter no.ſecundum dominum Petrum de Peruſio. Adde ꝙ quicunque delinquens põt detineri in loco ubi deliquit ut ſatisfaciat, etiam ſi fuerit clericus. ita no.do.Io. Calde.in repeti.c.de illis, de rapto. in 2. no.& alleg.ad hoc ipſum c.& c.ut famæ. de ſent. exco. & c.ſi clericus.eo.ti.de ſent.excom.li.6.

Clerici etiam in minoribus conſtituti ut lector, pſalmiſta & alij in minoribus conſtituti ordinibus gaudent priuilegio clericatus quò ad forum immunitatis,niſi ꝯdicat conſuetudo,quæ dat iuriſdictionem.ita no.Inno.in c.j.de apoſta.fo.302. nu.3.& in c.nouit,de iudi.fo.119. & iſtud ꝙ dicit de conſuetudine in iſtius cleri.eſt ſingulare dictum.ualet ergo ꝙ facit poteſtas uel iudex alius ſecularis contra eos,ſi conſuetudo dictat, ꝙ eſt menti tenendum.

Clerici à quibus muneribus ſint immunes,uide Inn.in ca. non minus,de immu.eccl. fol.273.nu.1.2.4.& 6

Clericus uel officialis an poſſit rumpere hoſtia ſuæ eccleſiæ & intrare ꝑ uim. Et qd de habentibus ſeruitutẽ rerum,uide Inn.in c.j.de immu.eccle.fo.272.nu.2. nec licet priuato,niſi iure poſſeſſionis.

Clericus ratione feudi põt compelli & conueniri coram iudice ſeculari.ita no.Inn.in c.uerũ,de fo.cõpe.fo.120 nu.2.idem in laico,quia poteſt conueniri, pro reb. eccleſiaſticis coram iudice eccleſiaſtico.ita no.Inn. in c.ſi clericus,de fo.compe. fo.eo.

Clerici non pñt iuriſdictionem prorogare ſine conſenſu ſuorum epiſcoporum. ita no.Inno. in c.Romana,de fo. compe. fol.123. nu.2

Clerici ſeculares monaſteriorũ non hẽtur uocem in electione prælatorum ipſorum monaſteriorũ,ita no.Inn. in c.cum cauſam extra de ele. fol.38.nu.2

Clericus non poteſt captus detineri etiam uolens à iudice ſeculari , quia eſt publica iniuria totius clericatus. ita no.Innocen.in c.ex reſcripto,de iniuriis. Laicus uerò uolens non dicitur detineri ab alio ſed a ſemetipſo.ff.de rei uendica.l.j.§.per hanc niſi ſit talis qui non habeat ſui corporis poteſtatem ut uxor filius & filia. Baldus.

Clericus licèt ſit beneficiatus non prohibetur ad alia beneficia eligi ita no. Inno.in c.cum eccleſiaſticæ,de exceptio. fol.174.nu.3

Clericus ẽt in minoribus exiſtens eligi¿ ad dignitatẽ. ita no.Inn.in c.cum olim,de re iudi. fo.183.

Clericus excõicatus poſtea abſolutus an debeat habere fructus medij temporis,uide Inn.in c.ex inſinuatione, extra de ap. fo.197

Clericus non debet peregrinari,ita not.Inn.in c.j.de cle. pere.fo.72. uel ad curam Papæ accedere pro impetratione beneficij uel pro utilitate priuata ſine licẽtia ſui epiſcopi,uel prælati ſui. Secus ſi appellaret uel grauaretur,quia tunc nõ tenetur petere licentiam niſi de honeſtate.Item ſecus ſi tenere realia,ut in c.cum parati, de appellatio.fol.193. ſecundum Innocen.quem omni no uide Bal.

Clerici ẽt nõ reſidentes habẽt uocẽ in electionib.ita no. Inno.in c.clericos,de cleri.non reſi. fo.211

Clericus qñ dicatur hr̃e eccleſiã ꝓ derelicta.uide ꝑ Inn. in c.ex tuæ de cleri.non reſiden. fol.eod.nu.4

Clericus ex ſola enormis delicti infamia eſt remouẽdus. ita no.Inn.in c.ex tuarum de purga.cano. fo.319

Clericus & laycus pñt eſſe ſimul executores teſtamẽti.ita no. Abb.in c.Ioannes,de teſta.

Clerici coniugati non hñt priuilegia ne ſoluãt ſiſco datia ſiue collectas impoſitas.Sed bñ hñt priuilegium ne ꝑ commiſſum puniantur pœna corporali.ita no. Abb. in cap.ex parte,de cleri.coniuga.ubi uide per eum & tene menti Bald.

¶Ceſſio uide omnino in uerbo commiſſo.in 1.q.

Ceſsio quando præſumatur ſimulata, & aliud eſt ceſsio, & aliud eſt ꝯtus.Ceſsio dr̃ adhærere ꝯtui non præcedere ex interuallo,nec ſeorſum diuerſis inſtrĩs. de iſtis omnibus uide plenè per Inn.in c.ex parte,de alie.iud. mu.cã facta.fo.113.nu.2.De uerbo cedo,concedo,mando.in ſolutum do,uendo uel dono,uide Bartol.in l.ad eum ff.de dona.

¶Credulitas credi¿ ſoli aſſertioni Cardinalis,ut ꝑ Inno. in c.cũ olim,de priui.fo.316. & in c.ex reſcripto,de lo ca.fo.222.& ibi per gl.doc.maxime per do.Petrum.

Creditur in foro conſcientiæ quicquid homo dicat. ita not.Inno.in ca. conſulti,de reg.& tranſeuntibus ad relig. fol.252.nu.3

Credi dẽt libro cẽſualis & ei fides adhibẽda eſt.itẽ credi¿ ẽt notario ſine teſtib.licet pars neget teſtes dixiſſe illud,ꝙ reperitur ſcriptũ,ut dicebat Mar.ita not. Inn.in c.ad audientiam de reſcrip.& uide ꝑ doc.in l.ſi qs decurio.C.de fal.& ꝙ no.in l.curent.ff.de teſt.& uide l.lege.& l.Celſus.ff de proba.ꝙ no.

Creditur literis epõrũ ſigillatis,ꝙ eſt uerũ in extraiudicialib.ſecus in iudiciis,ita no.Inn.in c.poſt ceſsionem, de ꝓb.fo.150.nu.1.uide ĩ.in uerbo ſigillũ.in pc.& 2.q.

Credi¿ relationi publici nũcij licet nõ appareat de cõmiſſione,ſecus in nũcio priuatim aſſumpto.ita no.Inn.in c. qm ꝯ falſam,de ꝓb.fo.153.in nu.3.uide ꝑ Cy.in l.nemi nẽ.C.de requi.re.ꝙ dicit ꝙ ſp apparere dẽt de cõmiſſio facit.ff.ꝙ me.ca.l.ſi.Bal.& dicit ibidem Innocen. ꝙ illã ceſsionem nõ oportet ſcribere in act. & dẽt cõmitti nuncio citatio certarum perſonarum non incertarũ, ut no.Bar.in l. C.de iudi.

Credere ur̃ ponens illud ꝙ ponit nõ certitudinariè ſcire ita eſſe. ita no.Inn.in c.ſtatuimus,de confeſ. fol.150

Credulitas non ex cuſat in iura.calũ. niſi adſit ueritas.ita no.Inn.in c.ſi.de iura calum.fo.129.in nu.1. in prin. ꝙ tene mẽti pro teſtib. ut cum deponunt uera eſſe, qa nõ credulitati ſed certitudini ueritatis debet inhærere. Bal.H uide ĩ.in uerbo ſcripturam.6.q.

Creditor uide.ĩ.in uerbo monaſterium in 1.q.

¶Cenſus uide ĩ.in uerbo petitio,in q.3.ubi habes de formatione libelli ad cenſum.

Cenſus eſt ſignũ ſubiectionis uel exemptionis,ita no. Inn. in c.præterea,de tranſ. fo.102.

Cenſum q ſoluit ꝓſumitur eſſe uel fuiſſe fidelis.ita no.In no.in d.c.præterea, de tranſa. fo.eod.

¶Cecus uide ĩ.in uerbo Teſtis in 43.q.

¶Cedula uide infra in uerbo ſigillũ,in 4.& 6.q.& infra in uerbo, citatio in 32.q.

¶Citatio ubi eſt nulla qa non tenet uel non emanauit,ibi ſententia eſt nulla. ita no.Inn.in c.præſenti,de reſcrip. fo.21.nu.4.& uide ꝑ eundem in c.querelam, de procu. fo.102.nu.2.ubi dicit ꝙ qñ citatio legitima nõ ꝓceſſit ſnĩa quæ fertur nulla.fuerit.ff.de re iudi.l.ſi cum nulla & l.uir bonus.ff.iudi.ſol. & ꝙ no per gl.in l.ſi pater. C. ne deſta.defun.& in ca.ut debitus,de appel. Secus ſi eſt aliqua,ſed poteſt elidi,quia artat niſi opponitur. Bald. uide infra in uerbo ſententia in 14.& 50.q.& ſ.in uerbo Cauſa in x.q.

Citatus

Citatus ſimplr q non comparet p ſe debet mittere ꝓcuratorem ēt ſi ſit in carcere alterius iudicis uel in exiliũ,ita multũ no.Inn.in c.querelam,de procuratori.fo. 102. in nu.1. Contrarius tex.eſt ad hoc in l.2.§. qđ diximus.uerſi.ſimili quoque modo.ff.ſi quis cau.ſecundũ do.Bal. in reporta.ſuis & uide.j. in uerbo contumacia, in 4.q.& uide.j. in uerbo,reus in 4.q.

Citatus ut cõpateat pſonaliter dēt mittere ꝓcuratorem inſtructum ſi ipſe non pōt comparere. Secus ſi fuit citatus gñaliter uel ad domum.ita not.Inno.in c.dilectus, de procu.aliàs de proba.fo.105.& uide j. in uerbo ſilētium in 1.q.circa finem.

Citatus ad unum actum & alios ſucceſſiuè debet mittere procuratorem ad omnia. Sed ſi citatus eſt ad unũ actũ ſolum,non tenetur facere procuratorem niſi ad illum actum in quo monitus eſt.ita no.Inn. in c.conſtitutus, de procur.fol. 105. in nu.2.uide infra in uerbo uagabundus,in 2.q.

Citatus dēt comparere ſaltem allegaturus ſuum priuilegium.ita no.Inno. in c.j. de dila.fo.129. in nu.3. uide, infra in uerbo renunciamus in 1.qō. & infra in uerbo condemnatio in 4.q.

Citatio iudicis delegati quid debeat continere, uide p Inn.in d.c.præterea,de dila. fo.eod.

Citatio in quibus cauſis non tenet,uide Inn.in d.c. præterea,extra de dila.& de aliis multis ibidem.

Citata una parte quæ comparuit in termino ſibi aſſignato altera uerò non comparuit.illa q̃ comparuit ēt finito termino nō pōt recedere,& ſi recedit non erit cõtumax,nec citatio circuncideť,tñ altera parte cõparente ſnia ualebit:quia iudex potuit expectare de benignitate:ſecus ſi licentiaſſet cõparentem.ita no.Inn.in c. conſuluit.extra de off.deleg. fol.82.nu.3

Citatio licet requiratur ad ſnĩam audiendã,tñ licet non fiat citatio.ualet ſnĩa ſi fuit lata utraq; parte pñte. ita no.Inn.in c.exceptio.de excep.fo.178. & no.in c.qm̃ ꝯ falſam,extra de proba.in gl.præſumitur,in fi. de offic. dele.cum in iure,& in d.c.exceptiones,in gl. ſuper uerbo punitur de hoc.limita ut per Guil. & Bal.in l. penu. ff.in ius uoc.ualet niſi quando requiritur fieri citatio in ſcrip.ut ibi per eos.

Citatus ſi comparet coram iudice & recedat ſine licentia ipſius dř eſſe contumax.ita no.Inn.in c. calumniam, de pœnis.fo.321.in nu.2.& uide de hoc gl.in l.decurio.C. de decurio,& in l.fi.eo.ti.lib.x.Sint ergo cauti citati q comparent,ut non recedant ſine licentia Bal.Vnde nō dicitur comparuiſſe qui ſine licentia iudicis recedit ad hoc facit.l.quæſitum.ff.de re iud.Bal.

Citatio non ſufficit fieri ad domum, qñ quis citať ut examinetur ut teſtis ad perpetuam rei memoriam, immo ſi perſonaliter non reperitur, debet expectari quouſq; reperiatur.& hoc uerum niſi eſſet periculum in mora, ubi aũt eſſet periculũ in mora ſufficeret citatio ad domum.ita no.Inno.in c.ſignificauit,de teſt.fo.160.quod not.Bald.

Citari qñ quis debeat perſonalř citari: & qñ ſufficit citari ad domum,uide no.Inn.in c.ſi aduerſarius,de eo qui mit.in poſ.bo. fol.148. in nu.5

Citatio ubi non eſt legitima ut in pupillo & ſimilia, tunc non fiet reſtitutio expenſarum:ita no.Inn.in c.ſi aduerſarius,fol.eod. ubi omnino uide de his & de aliis circa hac materiam citationis, uide s̃.in uerbo abſens, in 2. q.& s̃.in uerbo appellatio,in 7.q. & infra in uerbo uniuerſitatis,in 5.q.

Citatus an teneatur comparere poſt terminum.uide Inn. in c.cum dilecti,de do.& contu.ubi dicit ꝙ non, qa nō comparet legitimè qui in termino non cõparet. non citat per parem,ſed requirit eum,ita no.Inn.in c.cum nobis,de elec.fo.32. nu.4.

Citatus uel reqſitus in qbus caſibus non tenetur comparere,uide per Hoſt.in c.bonæ,de elec.

Citare non dēt iudex niſi reũ de quo quæriť qñ ꝓcediť. ad inſtãtiã partis,ſed qñ ipſe procedit ex officio ſuo debet citare omnes quos res tangit.ita no.Inn.in c.humilis,de ma.& obe.fo.99. in nu.2.& interim differtur executio.ſecundum eum & Hoſt.ibidem.

Citatio ſpecialis nō eſt neceſſaria ad ſcientiam expen. ſed ſufficit cõtumacia uel citatio ad diffinitiuam, ergo taxatio poteſt fieri ſine noua citatione, quia eſt executio implicita ipſa condemnatio expenſarum,ita not.Inn.in c.querelam,de procu.ſo.102.in nu 2.& no. in ca. ſuper eo,ꝙ me.cauſa.dixi etiam in l.terminato.C.de fruc. & li.expe.Bal.

Citatus ad proceſſum non eſt citandus ad interlocutoriã ſecus in diffinitiua.ita not.Inn.in c.audi.de procurato. fo.104.in nu.2.& per Iac.de Are.in l.nec quicquam. §. ubi decretum.ff.de of.procõſ.& le.& uide gl.no.in auc. iubemus, ſuper uerbo ſpectans.C.de iudi.item citatio generalis ſufficit, ſed ubi quis citatur ad unũ articulũ debet etiam citari ad alios ſecundum Inn.ibidem.

Citatus non tenetur comparere.qñ citatio peccat in forma euidentur.uel in man. nam cum ſit interlocutoria eſt ipſo iure nulla p manifeſtũ errorē & defectum.ita no.Inn.in c.præterea,de dila.fo 129.in nu.1.

Citationis factæ à iudice à quo eſt appellatũ de defectu eius,uide Inn.in c.prælatorum de accuſa. fo.95.

Citatione ſine pōt fieri notificatio,ſpecificatio & declaratio.ita no.Inn.in c.paſtoralis,de reſcrip. fo.9.

Citatio qñ de gratia citatur ille quem de iure citari non oportet expectandus non eſt,quia p hanc cita.non quæritur ſibi ius.ita no Inn.& Hoſt.in c.cũ inter.R.de elec. fo.31.in nu.2.Sed alibi dicit Iac.Butri. ꝙ ubi aliquis eſt citãdus,citatus eſt expectãdus,ut ipſe not.in auc. ſi omnes.C.ſi ut ſe ab hære.abſti. Bal.

Citatio peremptoria eſt neceſſaria in cauſa appellationis licet non requiratur litis conteſt. ita no.Hoſt. in c. eccleſia,de conſt.

Citatio quam faciũt canonici ad eligēdum,non eſt ꝓprie citatio ſed denunciatio.ita not.Inn.in c.cum nobis, de ele.fo 32.in nu.2.

Citatus tenetur mittere procuratorem,nō tñ tenetur diuinare fortuita,nec mãdatum ad ſubſtituendũ.ita not. Inn.in c.cum nobis,ut lite.non conte.

Citatus nō teneť qs comparere coram iudice delegato niſi ipſe delegatus mittat in citatorio copiam reſcrip. nō dico bullam. ita dicũt Inn.& Hoſt.in c.præterea, de dila.fo.129.in nu.1.Sed ordinarius nō teneť facere fidem de ſua electione. Sufficit em̃ ꝙ ſit in poſſeſsione. ſi tñ citet ſibi ſubditum uel in loco ſubdito ſibi. Secus ſi nō ciuem uel incolam poſt receſſum, ſcilicet abſentem extra territorium.nec eum poteſt bãnire ob delictum,ſed debet prius apprehēdi & remitti ſm Inn.Sed ꝯſuetudo gñalis cui eſt ſtãdũ,ſeruat ꝯriũ,qa forēſes bãniũtur ĩ ciuitatib.ob delicta alias impune delinquerēt. de iure uero cõi abſens q nō ē alŕs ſubditus rõne originis uel domicilij ſed eſt de foro delicti pmiſſa legitima citatione pt dãnari,niſi in pœnis capitalib.ut l.abſenté. ff.de pœnis.& hic ut ibi.licet rõne delicti aduena efficiatur de foro,ut l.oēm.ff.de iud.nō tñ efficiť ſubditus. & iō nō pt uēdicari licet originarius & incola uēdiceť, ut

l.de iure.ad mun.& ita intelligitur ꝙ no.in c.j.de foro compe.in clem.Bal. In pœnis aũt capitalibus pōt pati bannũ præſcriptionis bonorum, quia eſt interlocutoria,ut l.j ff.de requi.re.Sed ex forma ſtatutorum bannum ēt perſonale datur,qđ tranſit ad ueram condemnationem,per diffinitiuam ſubſecutam, nō per ſe cum ſit interlocutoria,ut not. Dy.ff.de cuſto.reorum p totum in contractibus ille qui receſſit poteſt conueniri excepto aduena, non tamen patitur diffinitiuam lite non conteſtata, ſed miſſionem, ut l. hæres abſens, ff. de iudicijs.

Citatus ad diem feriatam an teneať comparere die ſequēti non feriata,an uerò citatio ſit nulla, ut ff. ſi quis in ius uo.non ierit.l.ij.in fi.Sed eſt uerum ꝙ eſt nulla pro illa die.Sed ubi non dř, ꝙ excuſetur ſi non comparet in ſequenti die iuridica.uide Inno.in c.conqueſtus, de ferijs.fo.131.nu.1.Dicit.n.ipſe ꝙ ſi in citatione fiat expreſſa mentio temporis feriati:ut compareat die dominica ꝙ non ualet citatio.Aut non ſit expreſſa mentio, ut compareat die 8.& tunc ualet, & debet comparere die ſequenti iuridica:quia præcedens dies intercalatuř i.occultatur & non dř octaua. Sed iſta quæ eſt dies legitima dicetur octaua.Item quia duo uidentur præcepta,ut ff.de arbi.l.Celſus.& lex dicit ꝙ dies diffundantur,ut ff.ſi quis cautio.l.ij.§.ſi quis in iudicio.Poſtea Inno.in d.c.conqueſtus,ſentit indiſtinctè ꝙ debeat legitimo tempore comparere.Hoſt.dicit in c.expoſuit,de dilatio.ꝙ aũt dies feriata aſſignatur pro termino in quo debeat comparere,& nō ualet. aut pro termino uſque quo,& tunc ualet,quia dictio uſque ponitur excluſiuè, & ideo debet præuenire in comparendo tpe iuridico. ſm Hoſt.Non ob.d.l.Celſus,quia ibi dies adijcitur ſolutioni unde obligatio eſt perpetua,meritò debet poſtea ſoluere.Sed citatio non ligat in perpetuum. Item non ob.d.§.ſi quis in iudicio.quia ibi erat impedimentum non rõne tpis ſed rõne perſonæ puta morbi,ut ff. de arb.l.ſi cum dies.§.ſiquis ex.Et lex dicit diem feriatam in numero dierum denunciari,ergo non fiet diffuſſio ut C.de dila.l.ſiue pars.Sed pro Inno. ꝙ fiat prorogatio,arguo ſic:Licitum eſt arguere de cõtractibus ad iudicia,ut ff.de iudi.l.omnem. Sed in ꝯtibus bonæſidei fiet neceſſaria prorogatio,ut ff.loca.l.inſulam.§.fi. ergo & in iudicijs bo.fi.Sed reſpondeo ꝙ omnia præcepta iudicum ſunt ſtricti iuris:quia ex eis oritur actio in factum,quæ eſt ſtricti iuris:ut ff.ſi quis iuſdi. non ob temp.l.j.in fi.ergo non ualet quia artatio & impoſſibilitas tpis uitiat ut in loco item poſt terminum remanet citatio,ſine termino,ergo non ualet ſecundum eos qui dicunt dies taxatos eſſe de ſubſtantia dilationis,uř ergo citatio circunduci & non differri,ut. ff.de arbi. l. arbiter Cal.& hoc in dilatione,quæ datur à iudice. Si autem datur à lege uel principe ualet dilatio: & tunc ſi dies feriatus eſt,terminus in quo debet comparere in iudicijs eſt die ſequēti nō feriata,ut in c.dilecti,de dolo & contu.Sed in actibus qui fiunt añ iudiciũ ut in oblatione libelli debet ea die offerri:ut ff.de adulte. l.miles. §. ſexaginta nam quia poteſt ea die explicari non ſunt feriæ,ut no.in d.l.ex quacũque. ff ſi quis in ius uoca.nō ierit & in l.j. de ferijs & 15.q.4.c.placita quod ſi lex aſſignet tempus liti uel inſtantiæ non differtur,ut. C.de temp.ap.l.ij.in fi.idem ſi iuriſdõni uel arbi. ut ff. de arbitris.l.ſi de meis.§.fi.Si autem iuri & actioni datur reſti.pp ferias repentinas non pp alias,ut in l. ſed per prætorem.§.ſi feriæ.ff.ex qui.cau.maio. patet itaque dila.currere cum opus ſit reſti.in integ.idem uidetur ſi lex aſſignet tps ad probandum,ut in c.pia, de except.lib.6.quia aſſignatio quæ datur a lege, non habet uim interlocutoriæ.Secus in ea quæ aſſignatur a iudice:unde iudex pōt eam mutare, uelut interlocutoriã ut ff.de arbi.l.qualem.§.dicere,& de præto.ſtipu.l.j.in fi.& l.pen.uel fortè in c.pia,ceſſat reſtõ, quia eſt excep. dilatoria,iuxta no.per Inno.in c.coram felicis,de in integ.reſti.Sed quid econtrà ſi die feriata pro non feriata iudex citat?Circa hoc uide Cy.C.in qui.cau.in integ. reſti.non eſt neceſ.l.in minoribus,in v.q.Bal.Et uidetur ualere inſpecto fine,quia non prohibeť citatio ſed effectus citationis,ut ff.de mino. l.iij.§.j.ff.de ꝯtrahen. emp.l.ſæpe.§.ſi quis amico.In ꝯrium uř non ualere inſpecto prin.quia obuiat prin.ut l.dies feſtos. C. de ferijs,ibi,horrida uox præconis ſileſcat.& ibi,taceat apparitio &c.ſuſpendit.n.lex organa tpe feriato.ad idē. C.de ſeruis exportan, l. ſi minor.Solutio,duplex eſt citatio,una quæ reſidet in iudice: & iſta die feriata ob meſſes debet ſilere, tñ ſi confertur in tempus licitum in eo quod non requirit ſeſſionem pro tribunali ut in dilatione probatoria niſi de conſenſu partium,ut l.prima de ferijs.Nec mireris ſi dico iudicem citare, quia potius citat ipſe quam nuncius,ut ff.de ma.uindi.l.ſi patri.ex.in fi.Alia quæ reſidet in nuncio,quæ eſt executio actus iudicis,& tunc ſi iudex commiſerit tpe iuridico poteſt nuncius citare tpe feriato ob meſſes,qa executio præcepti poteſt tunc fieri,ut in c.fi.de iudi.Secus in ferijs in honorem Dei,quia tunc executio fieri non poteſt,ut d.l.dies feſtos,niſi ubi periculum eſſet in mora,ut in caſibus priuilegiatis,quos ponit Azo.C.de ferijs,ad fi.Item in ferijs repētinis quæ reſpectu rei pub. inducũtur.nam res publica Deo comparatur.l.fi. C. de ſac.ſan.eccle.& feriæ repentinæ diuinis,ut no.in cle.ſæpe,de uerbo.ſigni.in glo.ordinaria.Sed nunquid habēs dila.octo dierum ad comparendum poſſit comparere incontinenti in prima die,dico ꝙ tenetur expectare alteram partem,quia dilatio eſt communis. hoc uerum niſi in expecta.curreret tempus ſibi ſiue periculum, ut quia habet terminum ad probandum,tunc enim nō tenetur expectare aduerſarium; alioquin non poſſet producere iura ſua niſi in extremitate temporis.quod eſt abſurdum. Aduertat tamen quòd ſi interim producit teſtes faciat aduerſarium citari uel moneri, ut C. de teſti.l.ſi quando,per Bar.& l.in illa ſtipulatione,de uerbo.ob.& no.iſta.

Citatio quæ non eſt iudicialis non requirit peremptorium ita not.Innocen.& Hoſtien. in c. cum nobis, de elec. fol.32

Citatus ſine apposi.horæ uidetur citatus ad horam conſuetam, ad quam ſolitus erat citari ut compareat ita no.Inno.in d.c.cum nobis,extra de elec. fo.eo. nu.4.

Citatus ſi timet ne uis fiat perſonæ debet mittere procuratorē,ſecus ſi conſenſu,ita no.doc.in c. bonæ de elec.

Citare non poteſt unus de pluribus legatis niſi adiiciat cauſam quare ad eum pertineat iuriſdictio. ita no. Inno.in c.prudentiam,de offi.deleg. fo.78.in nu.1

Citatio quando eſt generalis poteſt generaliter procedi. ad quemlibet actum, ſecus ſi eſt ad certum actum, ita no.Inno.in c.conſuluit,de offi.dele. fo.82

Citatio eſt exordium iuriſdictionis & initium. Sed quo ad cauſam initium & fundamentum lit.eſt conteſtatio. Illa enim quæ ante lit.conteſt. præcedunt ſunt quędã præludia,non litis ingreſſus:ita no.Inn.in c.ſuper quæſtionum,de offi.dele.fo.83.in nu.2.facit l.j. C. de præſcr.long.temp.Bal.

Citatus ſi non comparet non dr̃ propterea turbare iuriſdõnem,imo iuuare,quia facilius procedit ita no.Inno. in c.ſignificauit,de offi.ordi. fol.93

Citari nõ eſt neceſſe ſingulos de uniuerſitate in negocijs uniuerſitatum & collegiorum, & ideo abſentes citari non debent,ſed ſolum adminiſtratores,i. rectores.Secus in factis ſingulorum, quia debet eſſe citatio ſingulorum non generalis,& ideo etiam abſentes ſunt citandi,ut ff.de mino.l.etiam §.fi.ita no.Inn.in c.humilis,de maio.& obe. fol.99.nu. 2

Citatio qñ fit ad domum ſi nemo ibi reperitur,cedula debet affigi ædibus ſeu in porta domus,ita no.Inn. in ca. ſi aduerſarius,de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſeruandæ. fol.148.nu.5.

Citandi qui ſint in publicatione inſtrũ uide Inno.in c. Albericus.de teſti.fo.160.nu.2.& uide.C.de re iudi.l.geſtas,per glo.& doct. Bal.& uide etiam per Innocen. in d.c.Albericus,de publica.teſtium procurationum & inſtrumentorum.

Citatus uel iam pñs ad ſententiam no põt impedire executionem ipſius ſententiæ licèt ueniat ex tranſuerſo, nam debuit appellare.idem qñ ſola ſciẽtia habetur ꝓ citatione,quia ius citat ſcientem:ſcilicet ubi ſola ſcientia ſufficit:neque eni m regulariter ſufficit ſcientia . ut per Ioan. An.in c. cauſam,de elec.in clemen.& l. ſæpe de re iudi.Secus ſi non eſt præſens uel citatus a lege, uel à iudice, ut ff. de re iudi.à diuo l.Pio. §.ſi ſuper rebus.& C.ſi per uim uel alio modo.l.fi.& Inno.in c. ueniens,de teſti. fol.159

Citatio teſtium requiritur in publicatione teſtamẽti.idẽ in depoſi.non autem in exemplatione ſcripturæ autenticæ.item licet teſtm̃ habeat ſigilla , illa ſigilla nõ ſunt autentica ſed priuata:ita no.Inno.in c.fi.de fide inſtr. fol.167.in nu.1.Adde ẽt quia ſi teſtm̃ eſt ſcriptum manu priuata exigĩ publicatio.idem ſi manu publica, qa non probat niſi teſtes adiuuent deponendo,ut C.de teſtis.l.hac conſultiſsima.§.pen.nam inſtrumentum notarij non habet uim niſi duorum teſtium,non vij. ſecundum quoſdam.Sed ueritas eſt ꝗ in teſtõ ſolenni habet uim 7 teſtium,& non requiritur publicatio,ſecundum Bu.Dy.& Bar.inſtrumẽtum.n.reputatur eſſe uox mortua,& habet uim tot teſtium,quot ſunt in inſtrumento deſcripti ad eſſentiam inſtrumenti ſm̃ Bar.Bald.Item ſcias ꝗ error teſtamenti in ſcriptis,qđ teſtm̃ dr̃ ſcriptura priuata,ut no.C.quemadmodum teſt.aper.l. ij. habet probari per tot teſtes per quot falſitas,ut no.ff.de le.ij.l.cum proponebatur.Et ſic error & falſitas probatur pari numero teſtium,quod eſt no.Adde inſti.de inutili ſtip.§.item uerborum.

Citatio requiritur in notorio,ita no.Inno.in c.ad noſtrã el.iij.de iureiuran.fol.172.ſ.rei principalis non rei tra uerſalis,ut ff.de act.emp.l.emptorem.& operatur notorium idem ꝗ legitima probatio in iudicio facta. Itẽ idem ꝗ ſententia quò ad conuincendum,non uerò quò ad aliquid de nouo inducendum,ut ff.de cura.furio. l. Iulianus,& no.in l.qui mutuam.§.non id eo.ff. mandati,nec in canonem latæ ſententiæ ut ff. de ritu. nup. l. palam, in fi. & ff.de capi. diminu. l. amiſſione. §.j. in gloſſ.Bald.

Citatio quando fuit facta in duobus intelligitur iudicatum contra omnes citatos,ita no. Inno.in c. quamuis, de re iudica. fo.189.nu.1

Citatio ſeu monitio requiritur etiam in notorio ita no. Inn.in c.ſacro,de ſen.exc.fo.329 in prin.Adde qđ ipſe idem no.in c.tua,de coh.cle.& mul. fo.208. in nu.8 tamen monitio iudicis.i.iuſſus dandi uel faciendi non habetur pro citatione ſecundum eum in d.cap.tua in glo.ij.in uer.item monitio.

Citatio prima poteſt fieri etiam ſine cauſæ cognitione,& licet fiat per nuncium. ita dicit Inn.in ca.accedens, de accuſa. fo. 293

Citatio non fiet niſi ad probationem cõtumaciæ: ita not. Inno. in c.accedens,de accu.fol.eo.& ibi uide per eum de effectu citationum.

Citatio poteſt fieri alternatiuè ut compareat tali die,uel tali,ita not.Abbas in ca. 2.de teſti.cogen. & etiam conditionaliter,ut compareas ſi uis opponere,ut no. C. ſi man.ita fue.alie.in l.ea quidem quod no.Bal.Adde ꝗ quotienſcunque mandatur aliquid.fieri,intelligiĩ mandari ꝗ fiat apto & congruo tp̃e,ut ff man.l.ſi uerò non remunerandi.§.fi.Bal.& no hæc.

Citat uel citandi hoc modo ſi nolunt ſe opponere nõ intelliguntur citati præciſè,ſed ſub modo:ita no.Inno.in c.dilecti,de excep.fo.177.in nu.1.& no.C.ſi ma.ita fue. alie.in l.ea quidem Bal.

Citatus à rege debet ei honorem exhibere comparendi, magis quam archi epiſcopo. Sed Papa ante oẽs debet honorari, quia Papæ & Imperatori ſemper eſt obediẽdum.Et excuſat citatio Papæ non alibi comparẽtis ubi citatus alias comparere tenebatur, niſi citatus procurauerit ſe citari a Papa: ideo ut corã alio non haberet comparere.Et pro hoc uř tex.no.in l.ij.circa fi. in uer. ſimili modo.ff.qui ſatiſ.cog.ita no.Inno.in c.cum parati,de appe.fol.193.& quod no.ff.de offi.præfec.præto. l.j.§.his cunabulis,& l.ij.in fi.ff. de cuſto. & exhi. reo, Bal.Ex prædictis patet ꝗ ſi quis eſt citatus ab uno iudice inferiori,& poſtea citetur ab uno ſuperiori, ꝗ citatus debet obedire in comparendo magis iudici maiori quam inferiori fallit in Papa . Item niſi citatus hoc procuraſſet,ut prædixi.

Citatus comparens per metum illatum perſonæ uel conſenſui coram iudice a quo ,nõ intelligitur deſerere appellationem.ita no.Inno.in c.ſi iuſtus,de appel. f.204. Sed an ualeat ſententia lata à iudice coacto metu . dic ꝗ ſic:ſed obſtat exceptio.11.q.3.c.4. uel ubi metus erat illatus perſonæ ut prõnũciaret,:& non conſenſit ut ſic prõnũciaretur, & ſic de hoc ut in c.1.qđ me. cã li.6.

¶Crimen probatum in modum exceptionis non inducit priuationis ſententiam.ita no.Innocen in c.inter dilectos de exceſsio.prælatorum. fol.311. in nu. 1 & uide ĵ. in uerbo Reſponſio, in 3.& 4.q.

Crimen quale poteſt obiici inſtituto uel prouiſo . Vide ibidem Inn.

Crimen omne eſt publicum,& nunquam de eo põt tranſigi de iure canonico,ita no.Inn.in c.crimina , de colluſ. fo.308. & crimen ueritatis dimitti non poteſt. Secus in crimine præſumptionis uel ſuſpi.ubi pœna culpam excedit,& eſt delictum omiſſionis,ut ff.ad Sylla. l. ij. Bald.

Crimen ætas,infamia,& quia teſtis non ſufficienter probat id ad quod inducitur, excludit probationem teſtis ita no.Innocen.in c.quotiens,de purg.cano. fo.319. facit quod no.glo.in l.Lucius.ff.de infami. Et licet actor deficiat prædictis modis in accuſatione . tamen indicĩ purgatio. Item non ſufficit coram ſe euangelium habere, ut ibidem Innocen.

Crimen pacis fractæ pe.tinet principaliter ad eccleſiam, ita no.Innocen.in c.nouit, de iudic. fo.119. in nu.7 & uide infra in uerbo maleficium in 1.q.& infra in uer bo Procur. in 1.j.

Crimina recipiunt augmenta propter multiplicationem actuum uel multiplicationem iniuriæ ita not.Inno.in d.c.nouit de iudic.fo.eod.& facit.ff.de pœnis.l.ſi diutino.Et facit ad ſtat. ſi quis uno impetu &c.Bal.

Criminis enormitas inducit aliud quàm ipſum crimen. ita no.Inn.in c.cum non ab homine,de iudic.fol.118.

Crimen quando tenetur quis denunciare, uide Inn.in c. nouit,de iudic. fol.118.in nu.1

Crimen notorium punitur ex teſtibus receptis ſuper inquiſitione generali, non aliud crimen. ita not.Inno.& Hoſt.in c.bonæ,de elec. fol.34

Crimen de iure ciuili: aut opponitur teſti, cum infamia facti, aut cum infamia iuris, Aut ſola infamia ſine crimine,aut ſolum crimen ſine infamia. Primò caſu, aut eſt crimen atrox, ut hæreſis , & in totum repellit teſtem,ut C.de ſumma Tri.& fide Catho.l.j.Aut eſt crimen leue, ut iniuriarum, & tunc non repellit,ſed fidẽ teſtis lædit ſeu uulnerat.Vnde ex altera parte duo integri uiri contrarium aſſerentes præponderarent, ar. ff.de eden.l.ſi quis ex argentariis. & de teſti.l.ob carmen.§.fi.Secundo caſu omnino teſtis repellitur : nam etiam cum tormentis non probat, ut ff.de teſti.l.iij.§. pe.& ff.de ſenato.l.Caſsius. Tertiò caſu non repellit teſtem,ſed fidem eius uelat aliquantulum , ut ſi pater filium interponit, aut iudex inſtigatorem, ut ff.de infa.l.ob hæc uerba. Quartò caſu non repellĩ quis à teſtimonio,puta ſi crimẽ erat occultum, uel erat crimen contumaciæ: quia non uenerat ad iudicem : nam contumacia non infamat,ut l.j.C.de modo mulcta Et hæc ſunt uera niſi in crimine periurij : quia periurus omninò repellitur,ut l.Lucius.ff.de infamibus & ff.de re.mili.l.qui cum uno.§.ignominia. niſi iuramentum eſſet temerarium,ut not.Inno.in c.conſtitutus , de teſti. fol.156.De iure autem canonico probato crimine cum dolo ſtatim uidetur eſſe probata infamia canonica.& repellitur teſtis ante peractam pœnitentiam : ſed poſt peractam pœnitentiam non repellitur niſi in crimine periurij. ita not.Inno.in cap.teſtimonium, de teſti.162.nec ſufficit pœnitentia cordis de qua no.Inſtitu.de iniuriis.§.fi. Sed requiritur ſatisfactio operis quod no.Bal.

¶Ciuitas poteſt facere legem ſeu ſtatutum contra ius commune dummodo illa lex uel illud ſtatutum nõ ſit præiudiciale alicui perſonæ certæ. ita no Inn.in c.uenientes,de iureiuran. fol.171.hoc uerum niſi illa ſpecialis perſona cauſam dederit ſta.propter ſua demerita ut not.in l.amiſſione.§.qui deficiunt.ff.de capi.di. Item etiam quod non fuerit demerita illa perſona. ſta.propter hoc non erit nullum ipſo iure ſed ope exceptionis , ut l.j.in fin ff.de doli excep. Nec obſt.l.ſi priuatus.ff.qui & à quibus. quia ibi populus non proceſſit per uiam ſtatuti, ſed per uiam metus & compulſionis. Bald.

Ciuitas poteſt cõfiſcare bona ſi hoc habet ex priuilegio uel conſuetudine,nam iſta ſunt paria. ita no.Inn.in c. poſtu.de foro comp.fol.122.& in auc.de defenſo.ciuitatum.§.non habente in fi.glo.magnæ. nam confiſcare ſibi bona eſt meri imperij,ut C.de bonis uacan.l.j. lib.x.Bal.uide,infra in uer.Syndicus in 1.q.& infrà in uerbo Tyrannus in 1.q.

Ciuitatis nomine non continetur comitatus de ſtricta ſignificatione,nec etiam communitatiui nomine ciuiũ continẽtur,quia ſtricta ſignificatio in reſcriptis eſt accipienda. Item quia ciues ſunt honorabiliores quam comitatiui. ita no.Hoſt.in c.Rodulſus, de reſcr. Et iõ in honoribus municipalib.ruſtici nõ continentur ſub nomine ciuium,ut C.ut ruſtici ad nullum obſequium uocentur, per totum. debent.n.ſtudere agriculturæ non publicis honoribus. Virgilius tamen homo egregius dicitur Mantuanus,quia in comitatu Mantuæ natus fuit, ut dicit gloſſ.in l.qui ex vico.ff.ad municip.Bal.

Ciuitas non reſtituitur , ita dicit Inno.in c.1.de in integ. reſtit. fol.108.nu. 1

Ciuitas de urbanitate tenetur reficere dãna facta uel inflicta ab hoſtibus,uel à piratis ſuo nuncio uel legatis, & non ſolum de urbanitate , ſed etiam de iure tenetur. ita no.Inn.in c.ſicut,el 2.de iureiu.fol.173.in nume.5.quod eſt uerum quando ambaſiata eſt immedia ta ſeu proxima cauſa damni uel etiam remota ſecundum eum ibidem.Bal.

Ciuitas,collegia,eccleſia: omnia iſta poſſunt deſtrui auctoritate ſuperioris cã cognita : & tunc perdunt omnia priuilegia ciuitatis & collegij. Vnde ſi collegium denuò reſtauratur,ſi primum erat exemptum,iſtud nõ erit exemptum. Si ciuitas reponitur & ante habebat ex priuilegio uel præſcriptione merum imperium, modò non habebit. niſi reſtituta ſit à principe, quia tunc omnia quæ iuris ſunt recuperat, & ciues quos perdiderat,& priuilegia & ſtatuta, ut hoc accidit Carthagini & Bononiæ.ut ff.qui.mo.uſufruc.ami.l.uſufructu. & not.in procemio.ff.in §.hæc autem tria. Si autem de facto opprimatur à prædonibus & latronibus uel tyrannis , & capiatur & deſtruatur monaſterium, eccleſia uel ciuitas , tamen ſine ullo corpore materiali uiuit quodam intellectu , & extat anima ut ita dicam quaſi ſine corpore , & retinet omnia priuilegia , ut ff.de fideiuſſ.l.mortuo. & de petitio.hæredi.l. hæreditas. & ipſi ſemetipſos reædificari poſſunt, & ſi nemo uiuit ſuperior reſtaurat , & priuilegia exemptionis & cætera iura quæ durabant habito reducuntur ad actum ipſo iure ſecundum Innocen. qui hoc not.in cap. cum ex iniuncto , de no.oper.nunciatio. fol.313.nume.2. & facit.ff.de leg.3. l.pater.§.Tuſculanus. Et eſt ratio differentiæ quia quando de iure deſtruitur, titulus caſſatur : ſed facti calamitas titulum non aufert, nec nomen. ut ff.de ſer.vrba.præd.l. ſeruitutes.§.ſi ſublatum, & l.cum debere columnam. cum ſimi.& no.iſta Bal.

Ciuis, uide infra in uer.Ciuitas,in 3.q.& infra in uer.Tyrannus , in 1.q.

¶Cœmeterium an debeat eſſe propinquum eccleſiæ. uide per Innocen. in capitulo abolendæ , de ſepultur. fol.245.nu.2.

Cœmeterium non habet omnis eccleſia niſi habeat populum uel ex priuilegio. ita not.Inno. in cap.de ſepul. fol.243

¶Condemnatus de crimine publico , non propterea intelligitur depoſitus à beneficio. ita no.Inn.in c.nihil, in fi.de ele.fol.48.nu.5.uide infra in uerbo ſentẽtiam, in 17.q.& infra in uer.Renuncians,in 2.q.

Condemnatus de crimine non ſtatim perdit officiũ uel beneficium, ſed requiritur poſt illam condẽnationem depoſitio. ita no.Inn.in c.qualiter.el 2.de accu.fo.293

Condemnatus qui facit id quod eſt conſecutiuũ appellationis, licet compareat coram iudice à quo , non intelligitur deſerere appellationem.ita not.Inn.in c.paſtoralis,de off.dele.fol.84.nu.4.ar.ff.de mino.l.iiij.§. ſcio uide ſupra in uer. Clauſula. in 5.q. *Bal.*

Condẽnatus ſeu grauatus q non appellauit *in incidenti*

appellans in principali omnia poteſt proſequi. ita no. Inn.in c.ꝙ ad conſultationem,in gl.quæritur de re iudi.fol.184.ſecus in ſententia quæ nō tangit factū principale,quia examinatur & appellatur ſeorſum à principali,ut in ſententia expenſarum ſecundum eum ibidem.& ſecus in interlocutoria quæ fertur ante litem cōteſtatam ut C.de procu.l.ita demū, & ibi ꝑ legiſtas.

¶Condēnatio expenſarum quandoq; fit in principio litis,quandoq; in medio,quandoq; in fine:ita no.Inn.in c.finem,de do.& contu.fol.144.nu.2.& 3.& ſic patet ꝙ quocūque tempore litis fieri poteſt. Bal.

Condemnato mortuo non fit executio niſi citato primo hærede:ita not.Inn.in c.quia,de iudi.fol.118.uide infra in uerbo. Sententia,in 28.q.

Condemnato uel grauato ſufficit ire uel mittere ad ſedē apoſtolicam pro grauamine ſibi illato, & proteſtari ne quid noui interim fiat: & hoc habetur pro appellatione:ita no.Inn.in c.ut debitus,extra de app.fol.200.n 2

Condemnato iniuſtè iudex tenetur ad reſti.totius dāni, quod conſequitur condemnatus. ita no.Inn.in c.ſuper eo,quod me.cau. fol.107.nu.4

¶Conducens ſtipēdiarios uel equos ad bellū non tenet ad emendam equorum mortuorum in dicto bello niſi ex pacto conuentum fuiſſet,& tunc à finibus pacti non eſt recedendum. ita no.Inn.in c.ſicut in iure, de iureiu.fol.174 nu.4.idem in commodatario: ſecus in mandatore,niſi ex debito hoc ei facit ſm Inn.ibidē. quod tene menti, & uide Cy.C.ad l.Iul.de ui.in l.quoniam multa facinora. Bal.

Conductor ceſſando in ſolutione per biennium cadit à iure ſuo:ita no.Inn.in c.propter,de loca.& cōdu.f.234 nu.3.Hoc mō priuatur ti.condōnis & omni ſuo iure. Sed ſtatim ꝙ non ſoluit pōt reiici ut commoditas utēdi impediat,non ut locatio finiatur, ut C.loca.l.edē. & de furtis.l.ſi ſeruus.§.locator ſecundum Iac.Bal.

¶Contrauenire licet cuiq; poſt ſententiam contra ſuam confeſſionem ſententialiter reprobatam. ita not.Inn. in c.mulieri,de iureiu.fol.174.& in c.cum uenerabilis, de excep.per eundem. fol.176.nu.7

¶Conditio ſi Deus uoluerit,quæ ſubauditur in quolibet iuro,quid operatur,uide Inn.in c.debitores, de iureiu.fol.171.nu.2.ubi dicit ꝙ operetur hoc:quia ſi iuraui tibi commodare arma, tu uis ex eis occidere hominem, non teneor tibi ſeruare hoc iurm : qa Deus non uult hoc fieri. vñ iurm licitum non debet trahi ad illicitum caſum nec ad periculum aïæ perduci,ſm eum idem. Et ſic no.caſum in quo quis poteſt uenire ꝯ ſuū iurm alteri præſtitum. uide etiam ibi ꝙ iuramentum præſtitum poteſt etiam in melius commutari, ſicut uotum factum, ſecundum Inn.ibidem Bal.

Conditiones quādoq; ſubintelliguntur tacitè in iuro, ut ſunt conditiones de futuro. Prima eſt, ſi Deus uoluerit. Secunda, ſi promiſſum ſeruabitur. Tertia eſt, ſi ꝯ ius non præcipietur. Quarta ſi pecunia numerabitur, ut l.ſi. C.de non nu.pe.Quinta eſt ſi res ſtatum nō mutabit,ut C.de ſponſa.l.ſi.Et ſemper inſunt duæ reſeruationes,ſ.ſaluo iure alterius. & ſalua auctoritate ſuperioris, ut ff.ad municip.l.ſi.ita not.Inn.in c.quemadmodum, de iureiuran.fol.172.in nu.1.& per eundem in c.cum contingat eo.tit.facit quod not in l.fin.ff.qui ſatiſ.cog.Et ſic no.de tacitis conditionibus quæ in iuramen.ſubintelliguntur.

Conditiones appoſitæ contra naturam contractus uiciant contractum ita not.Inno.in cap.1.de condi.ap. fol.279.in nu.3. Adde in contractibus triplicem eſſe perfectionem, ideſt conuentionalem, eſſentialem & executiuam ſiue finalem. Cōuentionalis quatuor ſunt ſpecies,ſ.re,uerbis,literis & conſenſu. & iſta perfectio cadit in contractu in diem , & in contractu conditionali. de hoc dic ut ff.de pericu.& commo.rei uen.l.ſi id quod,& in l.qui potior.ff.qui potio.in pigno.habe. & l.qui balneum eo.tit.& l.omnia, alias ſi pecunia.ff. ſi cer.pet. Eſſentialem perfectionem non habent contractus conditionales,quia non producuntur eſſentialiter in eſſe ad quod tendunt niſi pro eſſentia condōnis,ut no.in l.ij.ff.de in diem adiect.& probatur.ff.de uerb.obl.l.decem. Item contractus in diem quodammodo eſt in potentia,& habet ſe ad eſſe & non eſſe , & in certis & neceſſariis non cadit executio:recipiunt.n. quidam contractus liberationem,ut ff.quod met.cauſa.l.metum.§.ſed quod prætor. Quidam per aliud ut per traditionem : de iſtis no.ff.de peric.& commo.rei uend.l.neceſſariò.& C.eo.tit.l.j.per Cy.in delictis non cadit,& gl.dicit uerum quantum ad natiuitatem perſonalis actionis. Sed potius dicit uerum quantum ad acquiſitionem dominij , ut C.communia de leg.l.ſi.§. ſiue.ff.de uſufr.leg.l.ſemper per Dy. Dependentia de futuro.ff.ad l.Aqui.l.in lege , & ff.de tabu.exhiben.l. locum.§.condēnatum. hoc dico ꝑꝑ duas quæſtiones. Prima eſt cuius loci conſuetudo ſeruetur: nam dico ꝙ in incidenti conuentionis ut ſunt teſtes,inſpiceretur locus,quia ibi recipit eam perfectionem. Sed quò ad concomitantiam ſeu comitantiam executionis inſpicitur locus ubi collata eſt ſolutio. & idem ſi poteſt ibi is pro quo recepta eſt ſtipulatio agere ſine ceſſione ex forma ſtatuti ut Peruſij. Et hoc etiā ſi ſtipulatio erit facta Florentiæ ut ſoluatur Peruſij. arg.ff.de ſolu.l. quæro. nam Peruſij fingunt contractum, quia in loco per imaginationes contrahentes ſe tranſtulerunt, ut l.contraxiſſe.ff.de act.& ob.& ar.in l.nihil.ff.de cap.& poſtlimi.reuer.in delictis. etiam dico ꝙ acquirunt formam & legem in loco ubi fiunt:eſt.n.naturalis rō;nam quod in loco naſcitur & radicem habet, ergo qualitatem ſequitur. Et ideo Florentinus delinquens Senis gaudebit beneficio ſtatutorum Senenſium,ut ff.de extraor.crimini.l.pe.§.ſunt quidam. quod no.

¶Concluſio in prima cauſa non operatur aliquid in cauſa app. Ita not.Inno.in cap.cum dilectus,de fide inſtr. fol.167.uult dicere ꝙ concluſio facta in principali cā non impedit partem producere inſtrumenta in cauſa appellationis. quod eſt ſingulare ſecundum Hoſt.uide infrà in uer. Renuncians, in 7.q.

¶Concluſum poſtquam eſt in cauſa,nullæ ſunt partes iudicis niſi in pronunciando. & ideo poſtquam eſt concluſum,clauſus eſt proceſſus,& nulla allegatio amodò fieri debet nec in iure nec in facto. ita multum notabiliter no.Inn.in c.paſtoralis,de cau.poſſ.& prop.fo.136 nu.1.ubi latè uide de iſta materia. Hoc eſt uerum qñ concluditur in tota cā,ſed quo ad capitulum de producendis teſtibus concluditur per aperturam teſtium, uel per didicita teſtificata,ut in auc.de teſtibus.§.quia uerò. Notabile eſt hoc ꝙ officium iudicis non concludit nec primo modo,ut in c.Ioannes Eremita, de fid. inſtr.nec ultimo modo , ut not.ipſe Inn.in c.cum clamor,de teſti.fol.161.per aperturam teſtium dico omnino eſſe concluſum in teſtibus producēdis. Poſtq̄ uerò eſt cōcluſum nulla exceptio obiici pōt,ut l.qm indubitati,C.de adult. nam inter concluſionem & ſententiam nullum eſt dubium medium niſi citatio ad ſententiam,ut in auten.ut cùm de appellatio.cogno.poſt princ.

princ. Et ſit concluſio,ſi renunciatur actitandis,ut no. in c.fin.de in integ.reſti.lib.6.in nouella. Et ſi in criminali non conſueuit concludi,quia renunciatum non ualet,ut not.ff.de pactis.l.pactum inter hæredem. Sed illa lex quāuis, facit in contrarium. ſed dicendum eſt ꝙ in criminali poſtquam conſtat de crimine, non debet de iuris apicibus diſputari, dicendo nō potuit interuenire procurator,ſed de impunitate,facit qđ no. Bald.

¶Concluſum in cauſa quando dicatur, uide per Inn.in c. paſtoralis, de cauſa poſſeſſ. & propr. fol.136. nu.1 & uide infra in uerbo Renuncians, in 8.q.

Coitus, uide ſupra in uer.Affinitas, in 1.q.

Correctio, diſciplina, uide ſupra in uerbo Appellatio, 25.q.ubi de his no. Bald.

¶Coniuncta perſona quando appellat pro coniuncta, poteſt ratificari poſt decem dies: ſecus in nudo geſtore, in quo ratificatio eſt de ſubſtantia. ſed coniuncta perſona poteſt agere ſine ratificatione ſi dominus non cōtradicat,ut l.j.de appell.recip. ita no.Inn.in c.auditis, & in c. in Geneſi, de elect. fol.53. facit ad limitatio. l.bonorum, per ra.hab.

Coniuncta perſona licèt agat in iudicio pro coniuncta, tamen ſi inueſtituram pro ea recipit,non acquirit ipſo iure beneficium niſi habeatur ratum ; & poteſt haberi ratum, licèt inueſtituram medio tempore contulerit alteri:quia à facto ſuo recedere non poteſt, ita no.Inno.in c.accedens,de præben. fol.216. facit ff.de ſolutio.l.ſi quis offerenti, in fi.Inn.

¶Conſeruator qui condēnauit de crimine poteſt taxare expēſas, & audire teſtes ſuper hoc ꝙ uenit acceſſoriè. & ſi actor non uult per conſeruationem de his cognoſci reum abſoluet. ita no.Inno. in c.ſtatutum, de offi. deleg. fol.90. in nu.1

Conſeruatores poſſunt inquirere ex ipſo officio ſolùm in notorio, ut ibidem Inn.

Conſeruatorum officium conſiſtit quaſi in mero imperio. ita no.Inn. in d.c.ſta. de offi.deleg. fol.eod.

¶Confiſcare, uide ſupra in uer.Ciuitas, in 2.q. ubi habes an ciuitas poſſit bona confiſcare. Item ꝙ cōfiſcare bona eſt meri imperij.

¶Conſuetudo excuſat quem à peccato. ita no.Inn.in tit. de treu.& pa. tñ contrarium tenet ipſe idem in c.j.in fi.de conſue. fol.22. vide infra in uer.Sta.in 5.q.

Conſuetudo quæ dat alicui præbēdam uidetur ſibi dare licentiam poſſidendi. ita no.Io.And.in c.fi.de conſue. in nouella. Bald.

Conſuetudo dat iuriſdictionem etiam ſpirituale, ita not. Inn.in c.nouit,de iudi. fol.118. in num.6. ergo illud quod facit iudex ſecularis contra clericos, ſi conſuetudo erat, ualet: quia conſuetudo dat etiam iuriſdictionem ſpirituale. Adde ꝙ ipſe idem no.in c.j.de apoſta. Et ſic conſuetudo æquiparatur priuilegio ſecundum cum ibidem.& ꝙ conſuetudo det iuriſdictionem temporalem & ordinariam, uide.l.j. & quod ibi not. ff.de emancip.lib. Bald.

Conſuetudo tráſfert poſſeſſionem ipſo iure ſine apprehenſione. ita no.Inn.& Hoſt.in c.j.de conſuet. ergo ſi Papa uel Imperator vult propter inueſtituram baculi uel bireti non dabitur alia poſſeſſio, ſed ſolùm licentia ingrediendi poſſeſſionem ſm eos. quod not. quia non eſt alibi. Bald. Alibi,ſcilicet in recolec.in l.ratihabitio de pign.act.

Conſuetudo vniuerſitatis afficit etiam ſingulares perſonas. ita no. Inno.in fi.de conſuet. fol.24

Conſuetudo Romanæ curiæ eſt ꝙ non confirmat aliquē electum niſi ſint præſentes duo de electoribus. ita nō. Inn.in c.de elec. fol.28

Conſuetudo extenditur & priuilegium, ſed non præſcr. ita no.Inn.& Hoſt. in c.fin.de offi.archid. qua facilius extenditur ius q̄ factum. facit.ff.de itin.actuq; priua. l.j. & ff.de bon.poſſ.l. ſed cum patrono in ratione ſui.

Conſuetudine poteſt derogari ſolēnitatibus inſtrumēti. ita no.Inn.in c.j.in fi.de fide inſtrum. fol.165. in nu.9 ubi bene dicit. idem & ubi conſuetudo eſt.

Conſuetudine oritur ius petēdi ꝯfirmationem & infirmationē. ita no Inn.in c.abbate,in uer.Signif. f.337.n.1 & uide infrà in uer.Titulus, in 2.q.

¶Commodans & commodatarius,uide ſupra in uer.Cōducens, in 1.q. vbi habes ꝙ cōmodatarius cui equus fuit cōmodatus ad bellum, non tenetur commodatarius, ſi moritur niſi ex pacto.

¶Conſilium debet requiri ante factum, & non ſolùm in facto,ſed etiam in medio. Ita not.Inn.in c.cum in ueteri,de elec. fol.50. in nu.2. vide omninò infra in uerbo Modus, in 2.q. per totum.

Conſiliarij, de neceſſitate ſunt uocandi. ita no.Inn.in c. nec epiſcopi,de tempo.ord. fol.63. vide infrà in uer. Solennitas, in 1.q.

Conſilium à remotis uidetur parua cauſa,quia non ordinatur propriè ad cauſam, argu.ff. loca.l.qui donum. ita no.Inn. in c.quod uerò,de priuil. fol.318

¶Conſenſus plurium ſufficit in actibus collegij ſimul nō ſeorſum quando pertinet ad utilitatem uel neceſſitatem collegij, ſecus ſi ad utilitatem ſingulorum,ut diuiſio redditnum. ita no.Inn.in c.cum omnes, de conſtitutio. fol.3. in nu.3. quia quod collegio,nō quod aliquibus expedit, maior pars facere debet, ut ff.pro ſocio.l.actione,§.Labeo. & arg.ff de ſolutio.l.conſtitutus. vel potes ſic dicere quando aliquid cōpetit pluribus,uel competit collegialiter aut ſingulariter, aut dubitatur an competat vniuerſaliter uel particulariter. primo caſu requiritur cōſenſus in forma collegij, q̄ forma collegij non ſeruatur regulr niſi interueniat maior pars ipſius,ut l.quod maior,ff.ad municip. & l. nouationū forma,C.de decur. & C.de leg.l.fi.lib.10. ſecundo caſu uide in l.fin.in fi.C.cōia præd. ꝙ ſufficit diuiſim conſenſus præſtitus. tertio caſu uide.l.ſicut,ff. de arbitris,ubi quando committitur aliquid pluribus ſimul, explicari debet ſimul, ut æqualis ſit forma cōmiſſionis. in hoc tantùm caſu uidetur ſemper intelligi ꝙ ſtetur maiori parti, ut ff.de inof.teſt.l.ſi pars, licèt non ſint collegiati,ut collegium ſunt tamen collegiati, quibus certum eſt factum commiſſum ſimul, nec poſſet aliquid facere aliis irrequiſitis,ut l.C.de aucto. præſtan. Bald. & uide infra in uerbo Liberatio, in 1.quæſt. poſt medium.

Conſentire poteſt quis in iudicem non ſuum in omnibus iudiciis,ſed non in inquiſitione maximè in præiudiciū alienæ uel maioris iuriſdictionis. ita no.Inno.in c.ad petitio.de accuſ. fol.292. in nu.1. tene menti. & uide infra in uer.Solennitas, in 1.q.

Conſenſus eſt quadruplex, vnus negligentiæ ubi minus peccat cōſentiens q̄ agens, niſi fortè eſſet nimis craſſa & ſupina ignorantia. Alius dicitur conſenſus conſilij, ubi minus peccat conſentiens q̄ agēs,ſed magis q̄ primus. Alius eſt conſenſus cooperationis, ubi puniūtur æqualiter conſentiens & agens. quartus eſt conſenſus auctoritatis ſine defenſione ubi plus peccat conſentiens q̄ agens & magis punitur. ita not.Inno.in c.j. de offi.deleg. fol.75. in nu.1. in glo.ſuper uerbo Pœna.

Adde quod not.Io.And.in c.j.de pœnis, in clemen. & tene menti iſta. Bald. Et uide etiam Bart.in l.qui opem,ff.de furt.ubi ponit formaliter uerba Inn. Bal. & uide etiam in d.c.j. Bart. & Compoſt. Bald.

Conſentire eſt vnum aliquid eligere. ita no.Inno.in cap. cum in iure, de elect. fol.42. nu.1. facit.l.ſi pater.§. fin.de manu.uindic. vide omnino infra in uerbo Differentia,in 4.quæſt.

Conſenſus illorum qui poſt erãt in poſſeſſione eſt neceſſarius in poſſeſſione iurium quærenda. ita no.Inn.in c.cum ueniſſet, de in integ.reſti. fol.108. nu.2

Conſenſus partium non ſufficit ad probandum dicta teſtium,quæ dicta non ualent: & ideò ſi dicta teſtium nõ ualent, quia non reddunt cauſam &c. uel alias nõ ualent illa dicta teſtium, non poſſunt conſenſu partium ualidari.ita no. Inn.in c.cum cauſam,de teſt. f.158.n.1 uide ſupra in uer.Citatio, in 31.q.

Conſenſus matrimonialis ubicũque eſt licèt ſit illicitus contrahitur iuſtitia publicæ honeſtatis. ita no.Abb.in c.ad audientiam,de ſponſalib.qđ no.perpetuò. Bald.

¶Confirmatio fit uerbo & facto pluribus modis, de quibus uide per Hoſt.ibidem, & in uer.Motus, in 1.q.

Confirmatio non tribuit ius ubi requiritur diſpenſatio, & ceſſat poteſtas & uoluntas diſpenſandi. ita not. Inno.in cap.innotuit, de elect. fol.33. uide infra in uerbo Cognitio, in 1.q.

Confirmatio facit ualere acta licèt electio ſit nulla. ita no.Inn.in c.cũm dilectus, de elect. fol.41. nu.1

Confirmatio ualet etiam ſi nullus citetur: & iſta confirmatio habet uim ſententiæ. ita no.Inn.in c.cũm olim, de dolo & contu. fol.145.nu.2

Confirmatio ex contractu peti non põt, quia confirmatio ex conſenſu pendet,& non redditur in inuitum,nec cõfirmatur inuitus: confirmatio uerò quorũdam actuum legitimorum ut electionis tutoris & ſi. quæ deſiderant confirmari,peti põt. ita no.Inn.in c.ij.de confir.uti.uel inuti. fol.207.in nu.1.& 2. & no.quãdo confirmatio tribuat ius & quãdo non: confirmatio uerò quæ non eſt debita, non petitur niſi ſupplicando, & tunc non eſt indulgenda niſi citato eo qui poteſt lędi, ut ff.de adopt.l.nam ita diuus. de confirmatione contractus habes etiam in l.ſi quos, C.de decur. De confirmatione poſſeſſionis, uide C.de carbo.edic.l.j.per Odoffr.& Cyn. Bald.

Confirmatio ſniæ põt peti principaliter ad hoc agendo. ita no.Inn.in c.j.de cõfir.uti.uel inuti. fol.207. in n.2

Confirmatio facta de excõmunicato ualet. ita no.Inno. in c.poſt elec.de conceſſ.præb. fol.224

Confirmatio obtenta in forma cõmuni licèt non det ius, tamen dat cauſam præſcribendi. ita no.Abb. in c.dudum, de decimis quod eſt not.

Confirmatus ſtatim habet ius adminiſtrandi temporalia pleno iure ſine poſſeſſione uel inueſtitura. ita not. Inn.& Hoſt.in c.tranſmiſſam, de elect. fol.31

Confirmatus non agit de beneficio obtinendo, ſed de obtento. ita not.Inno.in c.fin.de eo qui mitt.in poſſeſſio. cauſa rei ſer. fol.148

Confirmatus à Papa poteſt conueniri de ſimonia coram inferiore ſi agatur contra perſonam, & nõ contra confirmationem. ita not.Innocen. in cap.de cætero, de re iud. fol.183. nu.3

¶Confeſſio iuramento firmata reuocari non põt. ita no. Inn.in c.cum dilectus, de accuſ. fol.290. facit c.inter dilectos,de do.uide ſ. in uer.Sententia, in 18.q.

Confeſſio vnius latronis ualet contra alium latronem quò ad præſumptionem inducendam. ita no.Inn.in c.j. de confeſſis. fol.149. ſed falſarius contra falſarium nõ recipitur, ut ibidem Inn.quod no. & uide ibidem in uerbo Reus, in 3.q. in fi. Bal.

Confeſſio in cã ciuili mandatur executioni,non in criminali,ſed expectatur ſnia. ita no.Inno.in c.quærenti, de offi.deleg. fol.83. in nu.1. de hoc eſt caſus in l.j.C.de confeſſis, ibi cum & ſoluere cogantur &c.

ex Confeſſione poteſt quis dãnari ab ordinario & delegato, licèt ad hoc non ſit actum. ita no.Inno.in c.cum ſuper, de confeſſ. fol.149.in nu.3

pro Confeſſione taciturnitas non habetur.ita no.Inn.in c.j.extra de poſtul.præla. fol.24. nu.4

Confeſſio etiam quæ non ualet in criminali facit præiudicium,quia facit iudicium ad torturam. ita not.Inn. in c.per inquiſi.de elec. fol.98. nu.2.3.manu.

Confeſſio interlocutoria & ſnia diffinitiua ualent etiam in alio iudicio inter eoſdem. ita no.Inn.in c.per inquiſi.de elec. fol.eo. uide ſ in uer. Atteſt. in 1.q.

Confeſſio meritoria debet eſſe pura & ſimplex cũ oĩbus circũſtantiis. hoc uerum niſi ex hoc poſſet magnũ periculum imminere uel euenire, quia tunc ſufficit ſoli Deo confiteri uel in genere. ita no.Inn.in c.omnis,in glo.not.non &c. de pœ.& remiſſ. fol.323. nu.1

Confeſſio nõ nocet ad diſſolutionẽ nexus mřimonij, ſed mutuæ ſeruitutis nocet.ita no.Inn.in c.ſi.de rap. f.305

Confeſſio põt exponi ſed nõ perimit niſi probaret error uel ignorantia. ita not.Inno.in c.cũm dilecti. fol.292 de accu.& ibi uide per eum,quid habet probare uolẽs ſuum errorem reuocare. & uide infra in uer. Inſtrumentum,in 1.q.ibi, licet confeſſio &c.

Confeſſio nõ põt interpretari per hæredes confitẽtes. ita no. Inn.in c.cũ dilectus,de ſuc.ab inte. f.243. idẽ dico ĩ libello,exceptione,põne,& ſi.quia libellũ,exceptionẽ uel põnem teſtantis hæres nõ põt interpretari, ut no.ff.de rei uẽ.l.idẽ Põp.ſcribit ſi frumẽtum, §.ſi.per Azo. Bal.

Confeſſio quã tertius facit ſuper iure meo, mihi non præiudicat, & eam reuocare poſſum. ita no.Inn.in c.cum ſuper,de re iud. fol.185. nu.1

Confeſſio interpretatur contra confitentem niſi eam declaret exponendo, non perimendo. ita not.Abbas in c.cum dilectus,de accuſ.

Confeſſio licèt nullis adminiculis ſit coniuncta,tamẽ tenet in criminali ſi ſponte fiat, & plenè probat. ita not. Abbas in c.ex literis,de diuor.

Confeſſioni partium ſtatur ubi dubitatur de proceſſu. ita no.Abbas. in c.cum bonæ,de proba.

Confeſſus non poteſt uariare. ita no.Inn.in d.c.per inquiſitionem,maximè quæ fuit ipſa confeſſio iuro firmata, ut in c.cum dilecti,de accuſ.facit,ff.ad l.Aquil.l.proinde, & C.de proba.auc. at qui ſemel, ubi eſt gl.ordin. & per Bar.in c.ueniens, de teſti. Bald. vide ſupra in uerbo Abſolutio, in 7.q. & infra in uer.Liberatio, in 1.q.

Confeſſus non dirimit matrimonium. ita no.Inn.in c.cauſam,de offi.deleg. fol.78. in nu.1

Confeſſus ſpõte debet hẽre maiorem fauorem quàm conuictus. ita not. Inno. in c.prudentiam, de offi.deleg. fol.78. in gl.quia ſicut ibi qđ ſi non &c. facit ad hoc,ff.de iureiu. l.eum qui, & inſti.de act. §.item mixta eſt actio. Bal.

¶Colonus ſi ui eiicitur, dñs perdit poſſeſſionem, ſecus ſi per iudicem eiicit: quia iudex nunquã intendit præiudicari iuri uel poſſeſſioni tertiæ perſonæ.ita no.Inn.& Hoſt. in c.quoniam, ut lite non conteſt. nam poſſeſſio iudicialis plus iuris habere debet, ut Hoſt.ibidem.

Colonus cui ſunt omnia bona obligata rõne obſeruãtiæ contractus põt in re locata manere ratione pignorũ, licèt

licèt locator illam uendiderit, ſecundum Bal.in l.filiofamilias.§.ſi.ff.ſolu.matri.

¶Contumacia uide ſ.in uerbo procur.in 5.q. ubi hẽ quibus tpibus procur.poſſit eſſe cõtumax.& in quibus contumacia illorum tpum nocet.& uide ibi unum dictum ſingu.uide ſ.in uerbo ſententiã,in 15.q. & intrã in uerbo reſponſio.in v.q.

Cõtumax in iurãdo de calũnia perdit cãm,& hẽ pro confeſſo:tñ ſi illa inſtantia eſt perempta peric hæc pęna. & perit contu.perempta inſtantia: quia hæc pęna imponẽda uenit iudicis officio mercenario, & ideo lite mortua non poteſt ex hoc agi uel excipi,ſm Inn.in c. ſi. de iur.calum. fo.129. ar.ff.de iure fiſ.l.eius qui delatorẽ. Sed ubi extra iudicium imponitur pęna priuata põt ad id agi & excipi,ſm eum ibidem & uide ſ in uerbo citatio,in 8.q.

Contumax tandiu põt opponere declinatoriã quãdiu poſſet ſi compareret.vñ in cã appellationis non audiẽ poſt quam incœpit diſceptari negociũ principale,ſm Inno. in cap.præterea,de dilat.fo.129.in nume.3.quod eſt nota.uide ſupra in uerbo crimen,in 10.q.ibi nam contumacia non infamat &c.

Cõtumax circa teſtes producendos nihilominus eſt citandus ad diffinitiuam.ita not.Inn.in c.noſtra,de elec.fol. 29.Et ſic no.quod ſemper abſens contumacior præſumiẽ in malitia donec ueniat.Bal.

Cõtumax eſt ille qui cõparet & abſolutè proteſtatur quod nõ intẽdit in iuriſdõnem cõſentire. & ideo debet iſte loquĩ condonaliter.ſ.niſi & inquantum ſit iudex cõpetens.ita no ta Inn.in c.Cumana,de electio.f.50.in nu.4. quod tene menti, & uide ſ in uerbo citatio,in 10.q.

Contumacibus non inuenitur poſita certa pęna ſed tantum condemnatis.ita no.Inn.in cap.de cauſis,de officio delega. fol.76.nume.7

Cõtumax cõparens iudice ſedẽte pro tribunali an indigeat reſtõ.in integrum ad appellandum.Inno.hoc tractat in c.querelam.de proc. fo.102.nu.2. Sed non firmat ſe. Et communis opinio eſt quod non,ſed ipſo iure appellet: quia lex admittit comparitionem ſuam & fingit eũ nõ contumacem,ut l.diuus.ff.de in integ.reſti.& ita nota. gl.in l.inter minores,e.ti.ſed ſi uult reſtitui ad totam cauſam oportet quod petat in integrum reſti.quia qui ſtatim uenit obtemperaſſe uẽ,& ideo dignus eſt reſtitutione Expedit autem potius reſtitui quam appellare, quia non itur aliò.ff.de minori.l.perfectum.& quia non ita citò deſeritur lis reſti.ſicut appellationis. & quia poteſt reſtitui poſt x.dies.ſed non interponi appellatio. Alij dicunt quod ueriſſimus contumax qui dixit nolo uenire,indigeat reſtitu.ad appellandũ non ipſo iure.Sed uerus contumax qui inuentus nihil dixit ipſo iure,ſed fictus ipſo iure appellat.& hoc ex qualitate contumaciæ ſed beneficio ſuæ comparitionis hoc plus cõſequitur,quia põt reſtitui ad totam cauſam.& ita intellexit do.Azo.ut ſupra patet Bal.

Contumax uerus ſicut non auditur appellans,ita & itineris arreptio ei nihil prodeſt ita not.Inn. in ca.cum olim de dolo.& contu. f.145

Contumax ſi quis fuerit in proceſſu nihilominus citari debet ad ſententiam diffinitiuam ita no.Inn.in c. cum olim,de teſti.fo.157.nu.3.& idem tenet Abbas ibidem Bal.& in c.ad pœnam.§.alii de accuſa.& no.per glo.in l.iubemus.C.de iudi,in glo.ſuper uerbo ſpectans.ſecus ad interlocutoriam ut ipſe idem no. in c.auditis,de preſcu.unde licet aliquis ſit poſitus in banno pp contumaciam,non tñ patitur diffinitiuam niſi primò ad eã fuerit citatus: caue tñ ut cũ procedis ſm ſtatuta ciuitatis uel domini de hoc diſponentis,ea ad unguem obſerues de reſcr.c.cum dilectus. Bal.

Contumax in appellatione introducenda ſiue terminus fuerit præfixus a iure ſiue a lege ſiue ab homine uel iudice hẽ pro deſertione appellationis.ita no. Inno. & Hoſt.in c.perſonas,de appel.& per Hoſt.in c.ſeq.quod eſt uerum,niſi fuiſſet impeditus, quia ille qui habet cõſequi appellationem in termino aſſignato nõ uidetur deſerere ſi fuit impeditus etiam per inopiam,quia terminus hominis ſuccedit loco termini iuris, ut ff.de re iudica. l. iii. §.ſi quis ita, dicit ipſe idem Innocen. in c. ex ratione,de appel. fo.191.nu.2. quod eſt no. Bal.

¶Conſtõ non ligat eum qui dilucidè ſuam ignorantiam probat. ita no.Inn.in c.1.de conſtitu. fol.3

Conſtões quæ non faciunt mentionem doli an requirãt ad impoſitionem pænæ uerum dolum uel præſumptũ, dic ut no.C.unde ui.l.ſi quis in tantam,in 8.q.& in l.ſi. §.penul.eo.tit.Aduocati cõiter dicunt quod ubi ſtatutum non requirit niſi uerum factum,ibi non requiritur dolus Bal. uide de hac materia per do.Bal.in l.quicũque C.de ſeruis fugi.

Conſtõ iuris naturalis porrigitur ad præterita.ita no. Inno.& Hoſti.in c.1.de conſtitu. fol.3.

Quodcunque ligaueris ſuper terram &c.intelligitur,ſ. per conſtões & præcepta quæ facit Papa, non tamen poſſet auferre baptiſma.ut no.Inno.& Hoſt.in cap.quanto,de conſuetudine. fol.23.

Conſtitutio non ligat inceptum & non perfectum,ſm Hoſt. in c.2.de conſtitu.

Conſtitutio quæ cõcordat cũ iure antiquo trahiẽ ad præterita ita no.Hoſt.in c.ſi.de cõſti.& in auc.de filiis ante dota.inſtru.nat.§.hæc conſtitutio inter filios,in fi.

Conſtitutio pęnalis eſt duplex.ſ.ex parte rei tãtum,& ex parte rei & actorum, ita not.Hoſt.in cap.quia nonnulli,de reſcriptis.

¶Cõmenda bñficii debet fieri cum cã uocato patrono & clerico,cui commẽda facta eſt,& ſine licẽtia proprii epiſcopi põt eam acceptare,quia non obligatur commẽdatarius ad eam tenendam,niſi quantum uoluerit: tñ ad mandatum ſui prælati eam dimittere debet ita no. Inn.in c.cõſtitutus,de appel. fol.195. ergo commenda non datur in titulum,ſecundum Inno.tituli enim ſunt perpetui: ut not.ff.de acqui.poſſeſ.l.j.§.ueteres.& uide quod no.Io.An. in c.nemo deinceps,de elec.li.6.in nouella. Bal.

Commendam habẽtes faciunt interim ceſſare electionẽ & habent adminiſtrationem legitimam ſm Inn. in ca. conſtitutus,extra de accuſa.

¶Cohertio deſignatur per baculum. ita no.Inno.in c. intelleximus,de ætate & qualitate. fol.67. uide ad hoc c.primum,de ſacra unctione.

Cogitur,de hoc uide ſ in uerbo reus,in 6.q.

¶Compromiſſum ſoluitur pęna ſoluta, ita no.Inn.in c.ex parte,de arb.fo.115.uide ſ in uerbo electio in 11.q. & ſ in uerbo renuncians in 6.q.

Compromitti non poteſt poſt ſententiam.ita no.Inn.in c. expoſita,de arb.quia iam ſopita eſt quæſtio. Bal.

Compromitti nõ poteſt in laicum cã electionis eccleſiæ. ita no.Inn.in c.contingit,de arb. fo.115. uide ſ in uer. arbiter,in 4.q.poſt medium.

Compromiſſarij electionis non propriè dicuntur cõpromiſſarij ſed magis donatarij. ita no.Inn.in c.in cauſis, de elec. fol.41.nu.4

Compromiſſum quando fit in iudice ſemper poteſt peti reductio,

reductio, quia obtinet inſtar arbitratorum. ita no.Hoſtien.in c.cauſis, de offi.deleg.
Compromitti poteſt in iudicem delegatum. ita no.Abb. in c.exhibita, de rerum permu.
¶Cognoſcitur ſummariè de reſt.in integ. ita no.Inn.in c. cū uen'ſſent,de in integ.reſt.& in c.ex lris,co.ti. f.108.
Cognoſcitur de falſo ſex modis,ſ.quatuor ciuiliter,agēdo,excipiēdo,replicādo,& in integ.reſt.petēdo.& duobus modis criminaliter,ſ.accuſando & inquirendo.ita no.Inn.in c.licèt,de pba. fol.151.nu.2. ſed an retractetur ſententia qualitercūque ſit pronunciatum eam latam ex falſis probationibus: & uidetur q ſic,ut ff.de falſis.l.ſi quis obrepſerit, in uerbo Nihil agitur. Alij dicunt contra ſm Inno.in d.c.de hoc. uide per Cy. in l.querelam,C.de falſis, vnde qui excipit de falſo, non uidetur accuſare, ut no.ff.de adulteriis.l.ij. §.ſi publico. quod eſt not. Bald.
Cognitio cauſæ ſummariæ pōt p iudicem fieri abſq; pſentia partium. ita no.Inn.in c.ex parte,de accu. f.288 quia ſummaria cognitio cauſæ non requirit præſentiam partis, ut ibidem per eundem. quod not.
Cognitio ſummaria ſufficit in confirmatione.ita no.Inn. in c.cùm dilecti, extra de elec. fol.41.nu 2
Cognitio an appellatio ſit recipienda, non pertinet ad iudicem à quo p cauſæ cognitionem, ſed p euidētiam facti,p quā ſi ɔſtat q appellatio ſit ipſo iure nulla non ſuperſedet in exequendo. Si aūt conſtat q non ſit ipſo iure nulla, tunc ſuperſedet: qa ſecunda ſnia nō ſpectat ad eum, ut ff.de mino.l.pfecti. ita no.Inn.in c.paſtor. de offi.dele. fol.84.nu.3. Ex pterito.i.ex prio geſtis, & ptinet ad eum talis notio, ſed ex actitatis iā non ex actitatis poſteā cū non ſit iudex, ſed ante fuit. Vnde iſta eſt cauſæ cognitio de præterito nō de futuro. Bal.
Cognitio hæc,an appellatio ſit recipienda nec ne,eſt prima & præambula cognitio.& eo ipſo q prima facie nō apparet q appellatio peccet in forma uel in materia, debet admitti, quæ admiſſio nō eſt ſententia interlocutoria, nec diffinitiua, & ideò poteſt fieri parte non citata. Sed appellationem eſſe iuſtam uel iniuſtā,iſtud eſt diffinitiuum cauſæ appellationis, & requirit citationem partis & alia ſolēnia. ita no.Inn. in c.paſtoralis, de offi.deleg. fol.85. nu.4
Cognitio ſummaria non eſt de ſubſtantialibus executionis mandati. ita no.Innō.in c.propoſuit, de conceſſio. præben. fol.222. nu.5
¶Comitatus, uide oīno ſupra in uerbo Ciuitas in 3.q.
¶Coniurationes nec alia peccata debēt fieri per illos ad quos electio plati ptinet. ita no.Inn.in c.j.de ele. f.28
¶Collegium, uide omnino infra in uer.Cōuētio in 1.q.
Collegium Cardin.pōt reſtituere famam ſicut & ſenatus. Papa tñ non reſtituit laicum. ita no.Inno.in c.cùm te, de re iud. fol.188. nu.2. vbi uide qui ſint illi qui poſſunt reſtituere famam alicui, & qui non. Sed quid de Imperatore an poſſit in integrum reſtituere famæ in terris Eccleſiæ? & uidetur q ſic, quia eſt uoluntariæ iuriſdictionis: & quia hoc cōpetit in ſignū vniuerſalis dñij,& eſt iuriſd.non circūſcriptæ nec coarctatæ. Bal.
Collegium uel eius ius remanet etiā in vno ſolo hoie. ita no.Inn.in c.poſtulaſti, de iure patr. fol.264. nu.1 & uide tex.& quod ibi no.per gl.in l.ſicut,in ſi.ff.quod cuiuſque vniuer.nomine. Bald.
Collegia quæ ſunt licita, dicit Inn. q naturalia,ſ.realia, ut ciuitates,caſtra & villæ: ſed collegia certarum perſonarum non ſunt licita, niſi ſuperior ea confirmauit, uel niſi conſtet euidenter q pro bono ſint facta.ita dicit ipſe in c.dilecta, de exceſſ.prǽla. fol.312. in nu.5 Et ſic habes ex prædictis quæ dicantur collegia realia, & quæ perſonalia.
Collegium ſiue ſocietas eſt plurium corporum vno nomine ei deputato legitima collectio.ita no.Inn.in d.c. dilecta,de exceſ.pla: fol.eo. nu.6. nomen.n.vnum addit ſingularibus pſonis ſign.q ex vniuerſo ſumit, ut l. rerum mixtura, ff.de uſuc.ſm Oldr.Bal.Et adde quod no.ipſe idem Inn.in c.j.de elect. fol.28. vbi parificat iſta, conuentus, collegium, corpus & vniuerſitas.
Collegium omne & rector collegij perſonarū ſubeſt generali rectori ciuitatis uel caſtri ubi collegium eſt.ita no.Inn.in d.c. dilectus, de exceſſ.prǽla. fol.312.nu.9 & ſic collegium notariorum,& rector ſiue prior dictorum notariorū ſubeſt prioribus cōmunis Peruſij,ut C. de iur.om.iud.l.fi.in fi. & uide s in uer.Ciuitas in 6.q.
Collegium pōt quis exire, quia nec intrare nec manere cogitur,cum ſit uolūtarium. ita no.Inn.in d.c.dilecta, de exceſſ.prǽla. fol.312.nu.4. Ergo ſi quis eſt de collegio notariorum liberè pōt exire illud,& ad aliud intrare. Secus in reali collegio ciuitatis uel caſtri, de quo non poteſt quis ſe abdicare, ſm Inn. ibid.
exeuntes autem de Collegio recipiunt partem de rebus percipiendis inter ſingulos,& eorum ius poſſunt alteri concedere,ut l.teſtatrix,§.j.ff.ſi ſerui.uendi. Item ſimul non debet quis recipi uel eſſe in duobus collegiis ſm eum ibidem. Item collegiū nō finitur morte aliorum de collegio,ſed reſidet in eo qui ſuperuenit: ſecus in ſocietate non collegiata ſm eum ibidem. in ſocietate uerò collegiata non debet concipi ſtipulatio, uel iudicium nomine ſocietatis uel ſociorum niſi impropriè loquendo, ut in præalleg.cap.dilecta. fol.eod. quod not.bene. Bald.
¶Collatio, uide infra in uerbo Cōmiſſio in 1.q. & infra in uerbo Suſpenſus in 7.q.
Collatio occulta beneficij licèt ſit ſuſpecta, tñ bene ualet.ita no.Abb.in c.noſtrum,ut eccl.benefi. uide ſupra in uer.Beneficium in 7.q. Bald.
¶Collecta quomodo fiat per ciuitates, & per caſtra, & p villas ſuppoſitas ciuitati,eſt tex.cum gl.in auct.qūo naturales effi.ſui, §.ſi uerò non ciuis,col.vij. & ff.de cēſi. l.forma. & l.qui ex meo, ff.ad municip. Bald.
¶Conferens ordines acquirit iuriſdōnem ſupra ordinariam,nec eſt ab alio ordinandus niſi primò fiat ſub eo. ita no.Inn.in c.cùm in diſtribuendis, de tēp.ord. f.64
¶Congregare exercitum,ſtipendiarios & amicos eſt licitum cuicūq; p defenſione ſua & rerum ſuarū: nec hoc dr bellum propterea ppriè ſed defenſio. item & p recuperatione poſſeſſionis dūmodò fiat incōtinenti:& nō ſolum laicis, ſed etiam clericis ob hanc cām licitū eſt arma mouere. item & ɔ ſubditos rebelles & inobediētes armari debēt iura & hoies, & licitè fiet eis guerra tam à dominis tēporalib.q à ſpūalib. manu.n.militari utēdum eſt ɔ rebelles ſubditos, ubi alia remedia non ſufficiunt, & in tali bello poſſunt capi perſonæ & res eorum: & clerici quorum intereſt poſſunt aſſiſtere fauendo ɔ eos, non tñ eos occidendo, quia eſſent irregulares. Et ſic no. q qui pſtat fauorem ictu lapidum in bello licito in quo alij alios occidunt,non dicitur homicida nec irregularis. ita no.Inn.in c.olim, de reſtitu.ſpol. fol.140.nu.8. tamen modum excedens pōt effici irregulari,ut ibidem no.per Inn.in fi. Bal.
¶Copula, uide ſupra in uer.Clauſula in penult.q.eſt.
Copula carnalis,uide infra in uer.Teſtis.in 75.q.& ſupra in uer.Allegans in 5.q.

¶Commiſſio

¶Commiſſio poteſt reuocari re integra,nō ceſſio uel collatio ptātis eligendi.ita no.Hoſt.in c.cū cauſis, de ele.
Cōmiſſio diſpenſationis debet fieri perſonis ſublimibus & literatis:ita no.Inn.in c.dudū extra de ele.fo.34.n.6
Commiſſio ſimpliciter facta uidetur facta ſuper toto. ita no.Inn.in c.ſuper queſtionū,de off.dele. fol.83. nu.6.
Comminatio,uide s.in uerbo appellatio,in 43.q.
Concedens priuilegium poteſt illud interpretari ēt partibus non citatis.ita no.Inn.in c.olim,de uer.ſig.f.335. in nu.2.q eſt no.ſecundum cum. tu uide gl.in l.ab executore.C.de appell.quæ non eſt alibi: Bal.
Conceſſio dignitatis pſumit̃ realis,ſecus ſi perſonæ in ſingulari.ita no.Inn.in c.cū ueniſſet,de inſti.fo.220.nu.3
Concedens quis aliquam rem ſimpliciter, uidetur ſolū concedere illud ius quod habet ita no.Abbas in c.paſtoralis,de dona.nā conſeſſio intelligitur fundari ſuper eo ſuper quo pōt de iure fundari, ut ff.de ɔhen. emp.l.qui tabernas.C.de leg.l.uxor patrui.ff.de uſufr. leg.l.Stichus. Abbas. Sed quid ſi duo habent ius, & unus donat,& alter conſentit; reſpondeo, ſi donatur eccleſiæ ſtatim ius utriuſq; eſt tranſlatum, quia dominium in eccleſiā transfertur ſola nuda uoluntate, ut C.de ſacroſ.eccl.l.fi.& eſt caſus in d.c.paſtoralis.Si autem donatur alteri? Aut eſt facta traditio, & idem, ut l.ij.C.ſi aduerſ.dona.Aut non eſt facta traditio, & tunc non officit conſenſus,quia conſentiens non obligatur, ut ff.de reg.iu.l.aliud eſt uendere. Et ideo leuius eſt conſentire,quàm contrahere, ut ff.de manumiſ.uindic.l.ſi pater.§.fi.uide l.Gaius.ff.de pig. actio. ubi eſt tex.& gl.pro deciſione huius quæſtionis,ſed quid,ſi tu teſtaris de re mea,& ego tibi conſentio,an mihi pjudicet? & uidetur q ſic,ut ff.de leg.j.l.ſi fundū per fideicōmiſſum. Sed illa lex nihil facit, quia ille conſenſus pſtabatur hæredi, non teſtatori. Sed alia lege uidetur rotunde hoc dici,ut ff.qui.mo.pig.uel hypo.ſol.l.ſicut §.uendic.Sed in contrarium uidetur certū eſt q hęres adeundo uidetur conſentire diſpoſitioni teſtatoris, & tñ ſi teſtator legat rē hæredis nō tranſit dñium,ut no. ff.de ſerui.l.Pap. Nō ob.d.§.uenditionis. qa ibi loqtur in liberatione quæ facilius fiet nudo.conſenſu,ut l.ſi tibi.§.de pignore.ff.de pac.Sed dñium non perdit̃ nuda animi cognitione,ut ff.de policita.l.ſi quis rē in prin. Si tñ legatarius poſſideret tunc conſentiens repelleretur exceptione doli. ſimile.ff.de teſta.l.militis codicillis.§.veteranus & ff.de dona.l.ſi tibi dederim.& tene menti iſta perpetuo.
¶Conuerſus an habeat canonem ſi incedit in habitu, & deſtinatione animi uult eſſe clericus.gl.q ſic in c.2.de inſtitu. Itē an dicatur religioſa perſona,& an gaudeat priuilegio fori.do.Pe.ibi q ſic in lectura ſua.
¶Conſcientia excuſat iudicem qui non admittit appellationem,non tñ debet eam ſequi in exequendo interim. ita no.Inn.in c.paſtoralis,de off.dele. fol.84.nu.3
Conſcientia titubās non inducit malā fidē,qa mala fides nō cadit niſi ſuper certa ſcientia ita not.Inn.in c.fi.de preſcr.fol.182.uide.s.in uerbo aduocatus, in 3.q.
¶Contractus licet non debeat fieri cū excōicatis de pcepto Apli,tñ ipſe nō prohibet ɔtū de facto ſeruari,q nō habet perpetuā cām prohibitionis. ſed tpalem durante excōicatione,ergo ſi de facto ɔhitur cū ipſis ſeruari debet contractus.ita no.Inn.in c.ſi uerè, de ſent. exc. fol.327.in nu.1. uide.s.in uerbo citatio, in 28.q. ibi ſed in contractibus bonæfidei &c.
Contractus excommunicati ualet ex conſenſu partiū ēt ſi ſit per ſententiam excommunicatus.ita no.Inn.in c. auditis, de excep.alias in c.pia fol.177.in nu.4
Contractus tenet dummō forma ſeruetur.ita no.Inn.in c.grauis,de depoſito.fol.233.adde q in uēdi.pd pupillorū tria ſunt de forma ipſius ɔtus,ſ.tutorū auctoritas,cāæ examinatio,& decretum ut C.ſi pp publicam penſi.l.fi.&C.de prædiis mino.l.ob æs. & l.ſi quidē, & ff.de tranſa.l.cū hi.§.ſi ptor.& ſi aliqđ iſtorū deficit, nō ualet:qa nō ritè factū,ut d.l.cū hi.§.ſi ptor.requirit̃ & quartū,ut q fiat ſubhaſtatio,ut ff.de mino.& l.ſi ſine ſicut i eccleſia ut C.de ſacroſ.eccl.autētica hoc ius por rectū.ſed illa autētica loquit̃ qñ uēdit pp debitū ſatiſfaciendū,ſed ubi pp utilitatem eccleſiæ nō inuenit̃ de ſubhaſtatione nec ēt ſm canones hoc requirit̃ ita no. ipſe Inn.in c.dudum de re.ecc.nō alie.fol.232.qñ aūt iudex uēdit q debet ſeruare iuris ſolēnitatē in uēdēdo,reqrit̃ ſubhaſtatio, ut C.de fid.inſtru.& iure haſtæ fiſcalis.l.j.lib.x.uide gl.in l.auctor.ff.rē ra.ha.& Bal. in l.p.de rebus eorum.Notandū eſt tñ q ubi reperitur decretū appoſitū. ibi pſumit̃ cā & ſubhaſtatio, ut not. Spe.in ti.de emp.& uen.§.nūc dicēdū.uerſ.& breuiter. non tñ pſumit̃ auctoritas interpoſita, ut ff.de publicana.l.quæcūque.§.fi.& dic ut ibi. Itē no.eſt, q decretū nunq̃ trāſit in rē iudicatā, qa ſemp pōt probari ɔriū, ut ff.de rei uen.l. fundum. Item & quædā alia ſunt quæ non ſunt de forma,ſed circa formā,quæ cōgruūt officio iudicis:de qbus omnino mādat inquiri,ut l.magis puto.§.nō poſſunt.ff.de rebus eorū & tñ omiſſa nō uitians uenditionē. ſed bñficiū reſtōnis afferunt ut ff. de minor.l.tutor cū ſi.Sic dicimus in electionibus platorū,ubi ſi fiat ɔ formam, electio eſt nulla ipſo iure,ut in c.quia pp,de ele.licèt poſſit per exceptionis obſtacu.impugnari,ut in c.qđ ſicut,de ele.& in c.bonæ el.2. de poſtula.ſicut in proceſſu iudicij dicimus q quædam ſunt de ſubſtantia,ut litis cont.quę omiſſa uiciat pceſſum ipſo iure,ut in ti ut lit.non cont.quaſi per totum. quędā circa ſubſtā̃ā nō tñ ſubſtātialia,ut libelli oblatio,iuri præſtatio,& alia quæ omiſſa proceſſum iudicij nō annullant,ut C.de lit.auc.offeratur & C.de iur.cal. l.ij.§.ſed quia ueremur. qđ tene menti.Bal. Sed nunquid immunitas eccleſiæ tranſit ad emptorem, ut nō ſoluat collectā uel gabellam, ſicut non ſoluit eccleſia, ut no.ff.ad municip.l.incola.reſponde non,ut ff.de publica.l.licitatio, in ſi ſecundum do.Thomam de Formaginis.uide.j.in uerbo teſtis.in 43.qō.& j.in uerbo ſententia,in 2.q.ubi habes q quando petitur annullari contractus, officium iudicis imploratur. & uide.s. in uerbo conditio, in 3.q.ubi oīno uide & tene menti.
Contractus nota.q ex contractu eccleſiæ tranſit in eam dñium ſine traditione,ut C.de ſacroſ.eccl.l.fi.& per Bar.in l.ex hac ſcriptura, in prin.ff.de dona.uide.s.in uerbo concedens,in 3.q.ibi. ſed quid ſi duo habenti ius &c. in 26.q.
¶Copia, uide infra in uerbo Teſtis, in 44.qō.& ſupra in uerbo Citatio.
¶Comparitio domini neceſſaria in iudicio nunquam reuocat, imò affirmat mañ procura. ſed uoluntaria ante lit.cont.reuocat,ſed poſt lit.cont.aut eſt contradicta,& non fiet reuocatio: aut dñs eſt admiſſus & tunc vī mā.reuocaſſe ita no.Inn.in c.petitio,de pcu.fo.105 niſi in procu.in rē ſuā ut ff.de procu.l.ſi actor malit. & niſi proteſtet,ſe nolle reuocare, & niſi accedat pcuratori aſſiſtendi non ſuccedat inſtantiam in ſe trāſferendo. ut ff.de procu.l.Paulus & l.in cauſæ.§.fi.& inſti.de ſatiſdā.§.ſi uerò aliquis. qđ not.perpetuò Bal.
¶Compenſatio nō admittitur in delictis quo ad pœnas corpo-

corporales, & ſpirituales, & fiſco applicandas. ita no. Inno.in cap.ſicut,in ult.q.de iureiuran. fol 171. nu.7

Et quando fit cõpenſatio in delictis. uide Inn.in c.intelleximus,de adulteriis. fol.305. nu.5. & uide omninò infra in uer.Reus, in 1.q. in fi.

¶Conuentus ꝑ ſe etiam ſine auctoritate prælati ſui facit ſindicum ubi habet bona diſtincta à plato, quia habet ꝓpriam adminiſtrationem. ita no.Inno.in c.edoceri, de reſcr. idem ſi ꝑlatus uacat,quia tunc ꝯuentus ſolus facit ſindicum. ut ipſe idem Inn.no.in c.cum dilectus, extra de conſuetudine. fol.23. nu.2. quod no. Bald.

Conuentio, uide omnino infra in uer. Recõuẽtio in 2.q.

Cumulare,uide oĩo ȷ̃ in uer. Reſtõ in integrum, in 2.q.

¶Curia dñi Papæ eſt cõe forum, qa ubi Roma ibi curia. ita no.Inn.in c.expoſuit,de dilatio. fol.130. nu.3

Curia Romana ſeruat ſuas ferias litigantium, & quilibet iudex ſeruare debet ferias ſui fori, quia feriæ ordinẽ ꝓceſſus ſapiũt, tẽpꝰ.n.de ordine uidetur. ita no.Inn. in c.conqueſtus,de feriis. fol.131. nu.6

Curiæ domini Papæ accedentes an poſsint ibi conueniri, & de beneficio reuocandi domum. uide Inn.in c.licèt, extra de foro compet. fol.121. nu.1

¶Cura animarum qualiter probetur, & qualiter debeat fieri poſ. uide Inn.in c.dudum,de elec. fol.34. in n.2 & uide infra in uer.Forum in 1.q.

Cura aĩarum quot modis dicat̃. uide Inn.& Hoſt. c.cum ſatis,de offi.archid. & uide infra in uer.Plebs, in q.

Cura animarum dr̃ cura iuriſdictionis non ordinis, & iõ aliud eſt poteſtas,aliud eſt cura animarum. ita no.Hoſtien.in d.c.cum ſatis,de offi archid.

Cura animarum qualiter accipiatur, uide per Inn. in c. de mulcta,de præben. fol.217. in prin.

Curator, uide infra in uerbo Rex, in 2.q. &c.

Curator põt dari teſtamento de iure canon. ſicut tutor. ita no.Io.And.in c.ult.de iud.lib.6.in nouella.

D

DAmnatus quis de maleficio cõmiſſo, ſi ſententia ex qua eſt damnatus, requirit confirmationem alterius iudicis debet interim ipſe dãnatus retineri in carceribus ipſius iudicis,qui eum condemnauit,& nõ debet ad alium remitti. ita no.Inn.in c.ut famæ,de ſent. excom. fol.327. in nu.3

Damnum,uide infrà in uer.Socius,in 3.q. & ſupra in uerbo Ciuitas, in 5.q.

¶Debitor,debitores eccleſiæ non debent ſoluere prælato non legitimo, ſed debitores prælati ſic. ita no.Inn. in c.ex literis, de reſti.ſpol. fol.138. nu.3

Debitum nõ cõpenſatur cum fructib.niſi fructus ſint conſumpti: & tunc oĩo propriè dicitur fieri cõpenſatio cum ꝓcio fructuũ, & debet ꝓcij quãtitas eſſe liquida. ita no.Inno.in c.ad noſtram, de iureiur. fol.171. ubi oĩo uide Inn. uide d.Bald.in l.diuortio, §.ob donationes,ff.ſol.mat. & uide ȷ̃ in uer.Fructus, in 3.q.

Debitor hæretici non tenet̃ ei ſoluere. ita no.Inno. in c. ſi.de hære. fol.301. uide ȷ̃ in uer.Soluere, in 1.q. & uide oĩnò infra in uer.Silentium,in 1.q.circa prin.

Declaratio, uide infra in uer.Libellus,in 4.q. circa medium ibi: nam qui declarat libellum &c. & ſupra in uer.Citatio, in 22.q.

¶Decretum ſecundum poteſt interponi in reali. ita no. Inno.in cap.dilecto,de uerbo.ſign. fol.338. in num.1. & intellige poſitiuum ſilentij & non adiudicatiuum dominij, quia agens eſſet ſibi contrarius, ut no.ff.de dam.infe. l.ſi finita, §.Iulianus, per gl.& Dy. Bald.

Decretum ſecundum non eſt actori neceſſarium in reali, tamen poteſt interponi. ita no.Inn.& Hoſt.in c.qm̃,ut lit.non ꝯt. hoc eſt uerũ in iurib. ſecus in rebus corporalib. qa trãſlata poſſeſſione reus nõ eſt amplius reus, ut ff.de no.ope.nun.l.prius.& no.in l.ſi finita,§.Iul.de dam.infec. Sed in corporalibus non cadit adeò plena poſſeſſio,& ideò etiam poſſeſſor agit, ut no.C.de uſufruc.l.corruptionem, quod no. Bald.

Decretum non ligat ignorantem, tñ præſumitur ꝙ quis ſciat publicum bannum. ita no.Inno.& Hoſt. in c.j.de poſtul.præla. uide infra in uer.Electio,in 6.q. & uide omninò infra in uer.Differentia, in 4.q.

Decretum ſecundum quid prodeſt in beneficiis. uide per Inn.in c.cum contingat, de dolo & contu.

Decretum idem eſt ꝙ iuſſus prout in iudice reſidet: ſed prout reſidet in executore, idem eſt ꝙ actualis miſſio. ita no.Inn.in c.j. de eo qui mitt.in poſſ.cauſa rei ſeruan. fol.147. in nu.6. vnde decretum de mittẽdo ſequuta actuali miſſione cã cuſtodiæ dr̃ primum, ſi cã ſatisfactionis dr̃ ſecundum,ante uerò actualẽ miſſionẽ non dr̃ reale ſed uerbale decretum, nec ꝯſtituit ius in re,ut l.non eſt mirum, §.ſciendum, ff.de pig.act. vnde tres ſunt actus,pronunciatio de mittendo,cõmiſſio de mittendo, & executio cõmiſsionis. Prima delegatur ut ex primo decreto non ex ſecundo. Secunda uerò non delegatur, ut in l.iubere cauere,ff.de iuriſd.om. iud. Tertia delegatur cum iuriſd. ſed nuncio cõmittitur,ut ff.ut in poſſ.lega.l.is cui,§.miſſus. & idem dicit Inno.ꝙ iudex qui mittit poteſt adiicere præceptum. puta ſic,præcipimus reo ut admittat ſecum iſtum cauſa rei ſeruãdæ uel cauſa cuſtodiæ. vel ſic, præcipimus reo ut det poſſeſsionem tali ſm̃ Inno.ibidem. nec iſta dicetur ſententia diffinitiua, quia non agitur ad hoc principaliter. facit ad hoc.d.l.ſi prius,& tene iſta menti, quia ſunt not. Bald.

Decretum de primo & ſecundo decreto, uide plenè per Bar.in l ſi prius, de no.oper.nun. & uide infra in uer. Sententia, in ult q.

Decretum an miſſus ex perſonali in poſſeſsionem ex primo decreto poſsideat,& quid in hypothecaria,uide ꝑ Bar.in l.poſſideri,§.fin.de acq.poſſ. & in Spec.in tit.de contu.§.ſequitur uer. ſed pone ꝙ conuenit &c.

¶Decimæ an poſsint concedi in feudum, uide per Inn.in c.cum Apoſtolica, de his quæ fiunt à præla.

Decimæ quomodo probatur ꝙ iure diuino debeantur, uide per Inno.in c.ſi.de ſepul. fol.245. nu.4. A[illegible]c qd̃ no.ff.de peti.hæred. l.ſi à domino uel à patre, §.[illegible]n.in glo.ubi dicitur ꝙ decimę perſonales intelliguntur deductis expen. ſecus in decimis realibus. fructus enim negotiationis uel operarum non dicuntur niſi deduc. expen.& precio, ut C.de collatio.l.illud. ſed fructus ex terra dicuntur quicquid ex terra naſcitur,& in naturali ſignificatione in decimis. Item in colono,ut ff. pro ſocio.l.cum duobus, §.ſi in coeunda, regulariter ſecus ut ff.de uſufruc.lega.l.Fundi Trebatiani,de hoc uide per Iaco.de Aret.in l.fructus, ff.ſolu.matrimo. & per Innocen. in cap.paſtoralis, de decimis. fol.152

Eſt igitur differentia inter fructus operarum & terrę, quæ omnia perpetuò no. Bald.

¶Delegatus an habeat exercitium iuriſdictionis à tempore datæ delegationis,uel à tempore præſentationis ſibi factæ de litera, uide quod no.per Inn. in c.conquerente, de reſtitutione ſpolia. fol.139. & uide ſupra in uerbo Cauſa, in 16. q. & ſupra in uerbo Citatio, in 26.quæſt.

Delegatus

Delegatus non poteſt implorare brachium ſeculare. ita no.in c.1.de off.archid.& uide quod no.in c.1.de prę-ben.in cle.

Delegatus à principe ſi illam cauſam alteri delegat,non poteſt illam cauſam ad ſe reaſſumere ſi uelit. ita no. Inn.in c.ſuper quæſtionum.de off.deleg. fol.83.n.1.

Delegatus competens ſi ſibi aſſociauit iudicem incompetentem, nõ ualet proceſſus,quia procedendo cũ adiũcto nõ ſeruat formã cõmiſſionis:ſecus in pluribus ordinariis: ita no.Inn.in d.c.ſuper quæſtionũ, de off.dele. fol.84.nu.6. uide eo.ti.in c.ſuper abbatia.

Delegatus cui commiſſa eſt cauſa uniuerſitatis poteſt cogere uniuerſitatem ad conſtituendum procuratorem. ita not.Inn. in c.Romana, de ſen.excõ. fol.334. nu.3 & per Iac.de Aret.in l.ergo de fideicom.liber. Bal. uide ſupra in uerbo Citatio. 32.q.

Delegatio an poſſit probari per teſtes & an priuilegium uide Inn.in c.cum olim,de priui.fol.316.nu.5.& uide gl.in l.j.de man.prin.Bal.

Delegatus non põt transferre in aliã perſonã cõmiſsionẽ ſibi factam, ſi commiſsio eſt perſonalis, ſecus ſi realis eſt.ita no.Inn.in c.dilectus,de pœnis.

Delegatus ſi committitur ſibi inquiſitio tunc debet inquirere de fama. Si aũt ſibi iubet̃ nõ debet inquirere, ita no.Inn in c.ex parte,de accu.fol.288. Sed ordinarius inquirit de crimine etiam non facta prius inquiſitione de fama,ſecus in delegato, ut ibidem per Inn.

Delegatus non poteſt uti delegatione,niſi primò ea probata. & ſi de facto ante aliquid facit non ualet quod factũ eſt: ita no.Inn.in c.cum uenerabilis,de cẽſi.f.266

Delegatus ab archiep̃o uel Patriarcha poteſt trahere ultra duas dietas.ita no.Inn.in c.nonnulli,de reſcr. f.16 nu.4.& omnino uide.ȷ̃.in uerbo, modus, in 2.q.quaſi per totum.

Delegatus Papæ non põt mittere in poſſeſſionẽ laicorũ ita no Inn.in c.ſignificaſti, de off.dele. fol.77.nu.4

Delegatus non põt exequi tranſactionem partiũ,quia nõ fuit datus ad hoc. ita no.Inn.in c.ſi quando,de off.dele.fol.77.& ff.de pac.l.tale pactum.Bal.

Delegatus qui in totum ſubdelegat,nihilominus põt reuocare re tamen integra.ita no.Inn.in c.in literis, de off.dele. fol.77

Delegati ſi ſunt plures & unus abeſt, licèt iſte ſit abſens dolosè, alij nihilominus poſſunt facere ſine illo. ita not.Inn.in c.cauſam, de off.deleg. fol.78.nu.2

Delegato non ſufficit ueritas delegationis ſibi factæ ſine ſcientia ad hoc ut poſsit uti iuriſdictione ita no.Inn. in c.prudentiam,de off.dele.fol.78.in nu.8.ſed loquit̃ de ueritate conditonis & commisſionis. Bal.contrariũ ipſe uidetur no.in c.ex literis, de reſcr.

Delegatus eoipſo ꝙ delegationem ſuſcipit,delegans ſuã iuriſdictionẽ diminuit,ita no.Inn.in c.ſuper quæſtionum,de off.dele. fol.83.nu.9

Delegatus cui commiſſa eſt poteſtas excõicandi non põt excõmunicare ex delegatione ſibi facta, ſecus in articulo.ita no.Inn.in c.cũ olim,in fi.de off.dele.fo.87.n.4

Delegatus ad aliquam cãm licet recipiat compromiſſum in eum factũ,non tñ ꝑꝑ hoc derogat̃ iuriſd.ſibi ante attributæ. ita no.Inn.in c.innotuit,de arbi.fol.116.nu.4

Delegationes & ſubdelegationes probantur per literas delegantis ſigillatas, ita no.Inn.in c.quoniam contrà, extra de proba. fol.151.in nu.2

Delegatus tuetur poſſeſsionem quam ipſe dedit uſq; ad annum:ita no.Inn.in c.ex parte,de teſti.fol.154.in n.3 dic ut in c.quærenti,de off.dele.

Delegato aut ei committitur inquiſitio,& iſte debet inquirere de fama, aut iubetur, & tunc non. Vide per Inn.in c.ex parte,& in c.cum oporteat,de acc.fo.291. nu.3.& uide.ſ̃.hoc eodem uerbo in 8.q.

¶Deducens in libello aliqua tenetur probare ſubſtantialia & cãs ſine quibus libellus non eſſet recepturus, non alia quæ non ſunt de natura petitionis, nec habẽt ea qualificare licet ea natura ſit rata,ut l.habebat,de inſtitutoria. & no.Inn.in c.ex parte, de priuile.fol.316 nu.1.dic ut in l.edita.C.de eden.

Degradatus,uide plenè in c.degradatĩo, de pœ.lib.6.

Defunctus licet non ſit conqueſtus,tamen actio datur hæredi ad contractum uſurarium reſcindendum. ita no. Abbas in c.ad noſtram,de act.& uen.

Defectus alterius nemo ſupplet niſi in caſibus à iure expresſis: ita no.Inn.in c.quia diuerſitatem, de conceſſ. præben. fol.222.nu.4.

¶Defenſio non ſolum permitritur cuicũq; ex ſuis, ſed ẽt extraneis permiſſum eſt defendere non excedẽdo modum.Nam licitum eſt iuuare cuicũq; ius habentem ad defenſionem perſonæ & rerum & ad recuperationem qñ lex ꝑmittit: ita no.Inn.in c.ſi uerò,de ſen.exc.f.324 nu.2.in contrauium facit quod no.ff.de ui & ui ar.in l. cum fundum, ſm̃ Io. Et ſic not. ex prædictis ꝙ proiiciens lapides ad ſedationem rixarũ non punitur. Bal. uide ſupra in uerbo abſolutio, in 7.qõ. & infra in uerbo ſta. in 3.q.

Delictum,uide.ȷ̃.in uerbo forenſis,in 1.q.ubi plenè.

Delictum adminiſtratoris interdum habet aliquam iuris formam contrahendo,de tributo procuratoris litigando,ut l.Polla.C.de his qui.ut indi.impetrando,ut l.iiij.§.ſi procu.ff.ꝙ quiſque iur̃.auctorando, ut l.ſi dolo.ff.ſi quis omiſ.cauſa teſ.interdum non habet aliquã iuris formam.Et hoc dupliciter,ſ.committendo ut l. merò ꝙ non punitur dñs criminaliter pro delicto adminiſtratoris,ut eſt tex.no.in d.l.Polla. ibi de calumnia &c. ita not.Inno.in c.tuæ.ut lit.non cõt.fol.125. & perpetuò tene iſta fixa cordi Bal. Et uide infrà in uerbo punitur,in 3.q.

Delinquentibus pluribus parcitur. unuſquiſq; principaliter tenetur ut principalis de facto ſuo ſi factum per ſe poteſt diſſerri,ita no.Inn.in c.ſicut de homici.f.302 nu.3.& tenetur de ope quia non uidetur ad hoc acceſſiſſe ut opem ferret ſed ut eſſet principalis ſicut in ciuilibus,quia duo rei non uidẽtur inuicem fideiubere niſi probet̃ diſtinctè & clare ꝙ per ſe præſtiterit alij auxiliũ & ꝑ ſe uulnerauerit,& dãnũ dederit,non.eo ꝙ inſultum fecit,iõ auxiliũ dediſſe uideat̃, quia inſultus cũ primo uulnere confundit̃,ut C de accu.l.qui de crimine,& dic ut l.qui ſeruo, in fi.ff.de fur.per Bar. Adde ẽt ꝙ qñ aliquis accuſatur de auxilio ꝑ̃ſtito debet exprimi ad quid ꝑ̃ſtitit auxiliũ, & cui ut certi hominis factum arguatur, ut l.licet.§.fin.ff.nau.cau.ſtabu. quia auxilium ad hoc de quo agitur præſtitum eſſe debet,non ad aliud,ut l.ij.§.j.ff.ui.bo.rap.& uide omnino quod not.in cle.1.de pœnis, in glo.ordinaria, quam tene menti.

Demonſtratio,uide infrà in uerbo teſtis,in 41.q.ibi falſa demonſtratio &c.

Denegans ſoluere cenſum licèt appellet, poteſt excommunicari ita no.Inn.in c.ſignificaſti,de cenſi.f.265.n.3

Deuolutio poteſtatis quomodo fit ad ſuperiorem, uide Inn.& Hoſt.in c.ult.de elect.

¶Depoſitio,uide omnino ſupra in uerbo *citatio,in 40.q.* uide infra in uer.Teſtis, in 44.q. *in fine.*

Depoſitio

Depoſitio qd nocet monachis,uide ꝑ Inn.in c.dilectus filius.de ſimo.uide j̃.in uerbo teſtis,in 57.q.& j̃.in uerbo ſpiritualia,in 1.q.& s̃.in uerbo condem.in 2.& 3.q.

Deſertio,uide s̃.in uerbo appe.in 38.q.& in 46.q. & ſupra in uerbo condem.in 5.q.

¶Denunciatio pōt fieri tam in iudicio q̃ extra iudicium. ita no.Inno.in c.ſolicitudinem,de app. fo.198.in nu.3. uide.j̃.in uerbo libellus,in 2.q.

Denuncians per calumniam punitur extra ordinem ,ita no.Inn.in c.cum dilectus,de calumn.fo. 295. uide, ſupra in uerbo citatio in 25.quæſtio.& ſupra in uerbo crimen.in 8.q.

¶Detinens aliquā ut ſponſam ēt de futuro pōt petere reſtitutionem ſi ſpoliat̄,ſecus ſi tenet ut concubinā.ita tenet Inn.in c.ex parte,de reſti.ſpolia.fo.141.in nu.3. Et ꝙ dicit de ſponſa eſt uerum ſi ſpoliatur à tertio , ſecus ſi ab ipſa ſponſa,quia diſſoluere poteſt ſponſalia.ita no. Inno.ibidem.

Detinens conuenit̄ rei uendic.aut auferat̄ ſibi detentio & cuſtodia,non uera poſſeſſio.ita no.Inno.in c. quoniam, ut li.non conte. fo.125.nu.8.

Dies feriatus an poſſit pro termino aſsignari,uide per Inno.& Hoſtien.in c.expoſuit,de dilatio.& uide in l. arbiter,de arbi.

Diffamatus.uide omnino.j̃.in uerbo ſilentium, in j.q.& j̃. in uerbo ſententia,in 74.q.

Dilationes ſunt ita moderādæ ꝙ non tranſcendant tꝑa inſtantia aſsignatæ a lege,homine,uel ſtatuto.ita no.Inno.in c.in cauſis,de teſti.fo.155. in nu.3.& per eundem de accuſa.in ca.ad peti.§. alij tamen facit.C.de adulte. l.fin.Bal.

¶Dilatio eſt danda parti ad habendos aduocatos.ita not. Inn.in c.j.ut lite non conte.fo.125.in nu.4.& uide infra in uerbo tp̄s,in 11.q.& oīno uide.s̃.in uerbo citatio,in 26.q.circa medium ibi, quia dilatio quæ aſsignatur à lege &c.& ibi nunquam habens dilationem.

Dilatio ſi datur pōſt terminum lapſum datum ad ꝓbandum niſi rōne impedimenti.ita no.Inn.in d.ca.in cauſis de teſti.fo.eo.in nu.3.& illud ꝙ dicitur de quarta productione,intelligitur ante lapſum peremptorium , ut ibidem ipſe Inn.dicit.

Dilatio quarta qualiter petitur,& qualiter denegatur,uide Inn.in c.ſignificauerunt,de teſti. fo.158.nu.1

Dilatio taxata à lege non poteſt taxari a iudice niſi cum cā.ita dicit Abb.in c.in cauſis,de teſti.adde ꝙ qn̄ dilatio non eſt taxata a lege,tunc iudex taxat,ut.ff. de iure deliberandi.l.j.& ff.qui ſatiſda.cog.l. de die in princ. ſi autem eſt taxata,aut eſt dilatio uniformis,quæ pro factorum qualitate non uariatur ut dilatio.x.dierum ad appellandum,& iſta non pōt taxari ꝑ iudicem,ut.C.de app.auct.hodie Aut eſt dilatio diuerſa & difformis ꝓ qualitate factorum,& tunc iudex pōt taxare,ut.ff.de feriis.l.oratione,& de re iu.l.qui pro tribunali. Et iō lex nunquam aſsignat iſtas dilationes quin iudici reſeruet arbitriū moderandi,ut in c.indultum,de reg.iu. li.6. ꝑ Dy.Sed pone ſtatutum dicit ꝙ qui non ſoluit condemnationem j̃. menſem pes ei amputet̄? an iudex poterit minuere iſtud tp̄s cā cognita.& credo ꝙ non:quia uerba ſtatuti ſunt cōditionalia, & conditio eſt formaliter adimplenda.l.Mæuius.ff.de condi. & dem & iō ex quo ſtatutum figit pedem in certo tꝑe à forma ſtatuti non diſcedam & totum tp̄s expectabo:ut l.in illa ſtipulatione,de uer.obl.etiam ſi reus renunciaret dilationi , tamen iudex non pōt facere pluſquam uerba ſtatuti patiantur,maximè in criminalibus.argu.not.in l.pactum inter hæredem.ff.de pact. Bal.

Dilatio ꝙ ſi in prima dilatione probatoria fuit dictū & peremptoriè tunc ſecunda dilatio non dabitur niſi cū maiori ſolennitate q̃ alias daretur.i.ꝙ impedimentum in prima probari oportet teſtibus. non autem ſufficit iuramentum.ita no.Inno.in c.in cauſis,de teſti.fo.155. in nu.3.quod eſt no.

Dilapidare nullus magis dr̄ q̃ ille,qui committit delictū ꝓpter ꝙ bona ſua confiſcantur.ita no.Abb.in c. ex literis,de pig.ꝙ no.uide de hoc gl.no.in §.item prodigus inſti.qui.non eſt permiſ.facere.teſt.

¶Dignitas habet ſucceſſorem,& ſi dignitas eſt contemptā agit ſucceſſor:ſecus in canonico.ita no.Inn.in c. ꝙ ſicut de ele.fo.38.in nu.5.ergo prælati ſuccedunt in honore & onere in locum prædeceſſorum. ſed ſecus in canon. Bal.vult dicere Inn.ꝙ geſta nomine canonici non poſſunt haberi rata per canonicum, qui ei ſuccedit , quia in iuribus canonici ſuccedit capitulum,licet alius ſuccedat in præbenda.hoc uult dicere Inno.hic ſecundum Bar.in l.bonorum,in fi.ff.rem ra.ha.quod eſt no. ſecundum eum ibidem.

Dignitates eccleſiæ nō ordinant̄ ſecundnm ius ciuile nec ex eo ſumunt iuriſdi.ita no.Hoſt.in c.ad hæc,de offi.archi.& idem tenet Inno.

Dignitates in eccl'ia quæ dicantur,& quid ſi eſt temporalis,uide per Inn.in c.de mulcta,de præb. fo.217.nu.7.

Dignitas eſt eſſe ſeruum eccleſię.ita no.Abb. in c. iniuſtū de rerum permuta.

¶Differentia inter priuilegium & confirmationem, quæ ſit,uide per Inn.in c.cum inter,de re iu.fo.189.in nu.1. & uide.s̃.in uerbo app.in 26.q.

Differentia eſt inter conſuetudinem quæ artat ad reſidētiam præciſè & eam quæ cauſatiuè reſpectu præbendæ.ita nota.Innocen. in c.clericos , de cleri. non reſiden. fo.211.num.2

Differentiam inter publicam uocem,notorium,& manifeſtum,ponit Innocen.in ca.ueſtra , alias in cap. ſicut, de cohat.cleri.& mulie.& uide de hoc in uerbo notorium in 5.q.

Differunt iſta tria,decretum,auctoritas & cōſenſus.Quia ſententia decreti exigit ſcripturam & teſtes adeſſe & probationes eſſe.ut.C.de fide inſtru.l.emācipatione.ff. de adop.l.poſt mortem quia eſt,de act.l.actus.C. de feriis.Auctoritas uero non eſt ſnīa ſed ſupplementum defectus,& debet ſponte præſtari,vt.ff. de aucto.tu.l.j. in fi.item debet præſtari in prin.actus,quia alias lex conſilio parum firmo reſiſtit.ff.de aucto.tuto.l.obligari, in fi.de ſeruis expor.l.ſi minor.Cōſenſus eſt rei geſtæ uel quæ eſt in fieri confirmatio.& ideo omni tꝑe adhiberi poteſt,ut.ff.de pigno.l.ſi fundus §.j.ita no.Inn.de re. eccleſiæ.non alie.in c.dudum,li.6.fo.232. in nume.3.Sed qualiter cognoſcam iſta. Reſpondeo, ſi ad ſolennitatē adhiberi debet à iudice erit decretum. & ſi ab alia rōne publici officij hoc erit auctoritas,nec ualet ratihabitio.Si autem ut à priuato non per modum ſolennitatis,nudus conſenſus eſt, ſecūdum eum ibidem. & no. bene iſta. uide Bart. in l.ſi autem plures , de aqua plu. arc.& in l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum de acq. hær. uide do.Bal.in l.fi.C.ad Mace.& Io.An. in c.ratihabitio, de reg.iu.in gl.& in mercurialibus.

Differentiam inter has formas præuideas , nam hic etiam inueſtire poteſt , facias infra, & facias aſsignari, uide Innocen. in capitu.pro illorum , de præbendis. fol.215.nu.1

Differentia eſt inter contractum emphyteuticum & cenſualē,ut ꝑ Inn.in c.conſtitutus,de relig.dom 259.nu.1

Dictio quod,uel quæ ſicut, inſerta literis an aliquid præſtat,uide Innocen.in ca.ex ore,de priuilegijs.& de condi.& demonſtra.l.quibus diebus.§. cum dominus. & de leg.j.l.quidam.

Dictio cui ponitur acceſſoriè . & in priuilegijs importet hanc condōnem.ſ.ſi ſit acceſſoria.ita no.Inn.in c.dudū, de priuilegijs. fol.318 nume. 4.

¶Diſpenſatio,uide infra in uerbo prælatus,& in j. qō.ibi. qui tamen allegat diſpenſationem &c.& in 6.q.uide ſupra in uerbo commiſsio,in 2.q.& j̃.in uerbo prætor in 1.q.& j̃.in uerbo ſuperior,in j.q.& j̃.in uerbo ep̄s, in 2. 4.& 5.q.& infra in uerbo electio,in 13.q.

Diſpenſatio inordinata poteſt reuocari,tamen beneficiū interim licitè retinetur.ita no.Inn.in c.diuerſis,de clerí.coniu. fol.210.in nu.1.& uide ſupra in uerbo abbas in viiij.& xvij.q.

Dolus procuratoris non nocet dn̄o in eo ꝙ non poteſt recuperari à procura.ut in beneficio:quia in hoc procur. non intelligitur eſſe ſoluendo,ſed negligentia procuratoris nocet dn̄o in beneficialibus ita no.Inn.in c.cum olim,de cauſa poſ.& proprie. fo.136.nu.5.

Dolus uel culpa præſumitur intereſſe in delicto ex qualitate inſtrumenti cum quo percutitur.ita no.Innocen. in c.ſignificaſti,de homi.fol.303.nu.3.& ff. ad l. Corn. de ſica.l.j.§.ſed ſi claua,per Iaco. de Are. & circa hoc uide quod no.in Specu.tit.de proba.§.fi. uer.unde cum quidam.item præſumitur & mixtè rōne qualitatis ꝑſonæ percutientis,& qualitatis inſtrumenti, ut eſt glo. no.in l.j.C.de ſica.ff.locati.l.item quæritur.§.idem Iulianus.Sed ſi de qualitate inſtrumenti non apparet & ex percuſsionibus filius uel ſeruus moritur infra triduum præſumitur dolus.ut C.de emen.propin.l. j. ſed illud ſecundum legem Moſaicā.ſed ſ̄m ius ciuile ictus contemplandi ſunt & ex qualitate ictuum præſumitur dolus, etiam ſi poſt multos dies moriatur,ut.ff.ad legem Aquil.l.Mela.§.ſi plures,& in d.§. idem Iulianus. unde forma calcei non erat inſtrumentum aptum ad nocendum , quia circa qualitates ipſius inſtrumenti quatuor conſiderantur ſcilicet natura,aptitudo,inuentio & conſuetudo, ſicut no.in ſimili in l.ij.ff.ſi cer.peta. & tene menti iſta Bal.

Dolus non præſumitur in literis iuſticiæ uel paruæ gratiæ ſed in magna ſic ita not.Inno.in c. ad falſariorum, & in c.accedens,de fal.facit ad renunciationem mulierum & filiorum,quia ſi aſſerunt ſe læſos in magna quātitate præſumitur interueniſſe dolus,alias non ad hoc uide gloſſ.not.in l.cum proponas.C.de pact.in glo.ſuper uerbo caruit.

Doloſus ſi agit.& doloſus excipit,melior eſt condō excipientis, qualiter hoc intelligatur,uide per Inno. in c. intelleximus,de adulteriis.fol.305.nume.1.nam circa idem debet intelligi non circa diuerſa.Inno. unde non ſoluens gabellam agens ex illo contractu ad pœnam repellitur ab aduerſario,qui ſimiliter non ſoluit gabellam illius ꝯctus eiuſdem.Sed in ꝯctibus non habet locum,quia ille qui non ſoluit in uno,auditur in alio.& ſi ſtatutum dicat ꝙ in nullo audiatur malpagus ideſt non ſoluens gabellam de contractu Ioan.tn̄ poterit excipi ab eo qui eſt in ſimili delicto.& ideo dixi ad pœnam,quia ſecus ſi ad purum intereſſe.nam qn̄ reus certat de lucro,& actor de damno , obſtat reo replicatio doli,ut no.ff.ſolu.matrimo.l.cum mulier,per Iaco.de Are.in ex̃iudicialibus,& non imputat arenarius arenario mores prauos,ut l.arenam,ſ̄m Innocen. Sed quare de uſuris etiam in alio contractu excipitur , reſpōdeo odio uſurarum.eſt enim ſpeciale ſ̄m Inno. in uſurario enim attenditur delictum in genere, non enim agit̄ de ſpeciali facto puniendo.& prædicta ſunt uera in ciuilibus,ſed in criminalibus in præiudicium fiſci nō fiet cōpenſatio delictorum ſ̄m Inn. bannitus uero bannitum repellit,quia iſta qualitas conſideratur in genere banni,non reſpectu certi actus,& in genere admittitur cōpenſatio,ut l.j.§.pen,ff.ſi pars hæredi.pe.ſecundum Iaco.Butri. & hoc in excep. odioſis ſed in fauorabilibus reus eſt potior,ut in §.ſed ſi fraudandi.Et ex prædictis collige quando in delictis fiat compenſatio & tene menti. Bald.

Dolus in ſpiritualibus reſcinditur ꝑ officium iudicis ita no.Abbas in c.cuius de re.permu.

¶Dominus ſi iurat de calumnia & poſtea conſtituat procuratorem ad ſic agendum uel ad ſic reſpondendum, non cogitur procurator iurare de ſua malicia,ar.ff.de manu uindic.l.pater ex.in fin.Secus ſi non habeat certum mandatum limitatum ita no.Innō.in ſta.1.de iur. cal.fol.128.nu.4.nec crimen contrahit procu. cū man. ſic limitatum eſt ff.de contrahen. emp.quod ſæpe. §. ſi quis amico.& uide infra in uerbo factum,in 3.qō.& infra in uerbo poſſeſsio in quarta q.

Dominus procuratoris reuocat errorem nudo uerbo infra triduum:ita no.Hoſt.in c.ſcrip.de ele.uide j̃.in uerbo teſtis in 11.q.poſt medium.

Dominus caſtri uel uillæ poteſt agere pro iniuria facta ſuis fidelibus uel ſubditis uel uillanis ,ſiue dn̄s habeat iuriſdōnem circa caſtrum uel uillam uel homines,ſiue homines tantum:quia fortè ex aliqua liga uel iuramēto ſunt ſibi ſubmiſſi.& in defectum iuſticiæ poteſt mouere bellum ꝯ iniuriantem ſuis ſubditis, tamen dn̄s in libello non petit damnum emendari ſuo ſubdito cuius non eſt procurator ſed ſibi pro ſuo intereſſe. Nec dominus iſtius caſtri uel uillæ poterit facere cōcordiam uel remiſsionem de inſulto & damno ſuorum ſingulorum ſubditorum,ita not. Innocen.in c.dilectis , de appel. fol.169.nume.2.& tene menti maximè pro repræſaliis concedendis in defectum iuſticiæ,quia & bellum moueri poteſt.

Dominus an teneatur ex delicto ſerui ſiue familiarum,& ſcholaris ex delicto famuli, & poteſtas ex delicto familiæ,uide Bar.in l.j.§.familiæ.ff.de publica.

¶Dos debet reſtitui ſpoliato antequā cognoſcatur de fœdere matrimonii ita no.Hoſtien.in c.accedens, ut lite non conteſt.

Dos perditur per adulterium uxorum, ut per Barto.in l. rei intel.§.more.ff.ſolu.matrimo.

Domicilium,uide s̃.in uerbo abbati,in 20.qō.Et an ꝯhatur per ſcholarem in loco ſtudij,uide Bar.in l.ex Cornelia,§.ſi cum fundus.ff.de iniurijs.

¶Dominium an transferatur per ſententiam,uide per Inno.in c.propo ſuit,de cōceſsio præb.fo.221.nu.5.& dic ꝙ per ſnīam cōdemnatoriam ſequuta poſſeſsione trāſfertur dn̄ium,nō per abſolutionem.ff.de pigno.l.ſuperatus.& no.inſti.de offi.iudi.§.fi.

Dn̄ium nō probatur per exceptionem annuæ pēſionis ita no.Abbas in c.cum Bertoldus,de re iudi.

Dominium & poſſeſsio an quæratur per generalem procuratorem Barto.dicit quod ſic in l.qui mihi donatum ff.de dona.

Dn̄ium pōt queri ex pluribus cauſis eo tꝑe cōcurrētibus, ſecus ſi aduerſo,ſ̄m Bar.in l.poſsideri. §. ex plurimis, de acquiren.poſſeſsio.

Dominus continetur etiam ſub nomine monaſterii, ita no.Innocen.in cap.uolentes,de priuile. fol. 319. uide ſupra in uerbo capella,in 2.q.& ſupra in uerbo citatio in 11.& 12.q.

¶Donatio facta eccleſiæ per ingreſſum monaſterii per licitum egreſſum añ profeſſionem reuocatur, quia fundabatur ſuper eo ꝙ tollitur: ſecus in mera & pura donatione ſtante per ſeipſam.ita not.Inno.in c.ꝙ à te, de cleri.coniuga.fo.210.Adde ꝙ ipſe idem no.in c.in præſentia de prob.fo.151.nu.4.uide.j̃. in uerbo monaſterium,in 2.q.& uide.j̃.in uerbo rex,in 5.q.

Donans aliquas res eccleſiæ in proprietatem uel ad utile dominium an ipſe donans poſſit recipere de ipſis rebus cenſum ab eccleſia, uide per Inn.in c.de monac. de præben.fol.213.nume,2. & loquitur in eo qui ædificauit eccleſiam & dotauit eam Innoc.& uide.s̃. in uerbo Abbas,in 5.q.quod no.

Donans ſe & ſua alicui ordini eſt uerus regularis quemcunque habitum portet ita not.Abbas in c.2. de teſta. quod eſt no.ſecundum eum ibidem.

Donatio inofficioſa non reuocatur niſi quatenus eſt inofficioſa.ita not.Abbas in c.Raynaldus,extra de teſtamentis.non diſtincto ſit inofficioſa dona.re & conſilio, uel re tantum , nec diſtincto ſit donatum liberis uel extraneis,ut C.de inof.teſt.auc.unde ſi paruus,ſecundum Iacob.Butri.Alij dicunt ꝑꝑ fraudem in totum reuocari. Item querela iſta æquiparatur querelæ inofficioſi teſta.ergo ab extraneo totum aufert,de leg.2.l.Lucia. §. imperator in glo & dic ut ibi per Dy.Quandoque donatio reuocatur ſola natiuitate liberorum. & tunc reuocatur in totum , ut C.de reuoc.don.l.ſi nunquam & argum.ff.de pact.l.tale pactum.§.fi.Bal.poteſt dici ꝙ opinio Iaco.Butri.ſit uera ubi agens habet aliquid titulo inſtitutionis , ut ſolum ad ſupplementum competat querela inofficioſæ donationis , alias ſit uera opinio aliorum.

Donatio facta perſonæ cenſetur perſonalis, ita no.Abbas in ca.cum ueniſſent,de inſt.tene menti.uide s̃. in uerbo alienatio,in 5.q.& s̃.in uerbo aſtutus,in j.q. & s̃ in uerbo concedens,in 4.q.

E

EA uice. Quid importat hoc uerbum,uide Hoſtien.in c.cum Vintonienſis, de elect.

Eccleſia tribus modis accipitur : uno modo pro uniuerſis eccleſiis & Chriſtianorum. Secundo modò pro uniuerſis miniſtris eccleſiarum . Tertio modò pro uniuerſa congregatione fidelium.his tribus modis accipiẽdo eccleſiam reperitur ꝙ eccleſia habet multa priuilegia tam à Deo quàm ab Imperatore quam à Papa.quę priuilegia ſi uiolantur,dicitur fieri contra libertatem eccleſiæ & incurritur pœna.auct.caſſa & irrita.C. de ſacro.ſanc.eccle.& c.nouit,de ſenten.excom. Si autẽ aliquod priuilegium eſt conceſſum alicui eccleſiæ ſingulari per Papam uel Imperatorem ut eccleſiæ Peruſinæ & contrarium ſtatuendo, illud priuilegium uioletur, non habent locum iſtæ pœnæ: quia non dicitur fieri cõtra libertatem eccleſiæ.tunc enim offenditur eccleſiaſtica libertas quando ius publicum offenditur, quod in ſacris & ſacerdotibus conſiſtit:ut.ff. de iuſti. & iure. l.j.§.ius publicum,non quando ius priuatum unius eccleſiæ tantum.ita no.Inn.& Hoſt.in d.c.nouit. de ſent. excom.fo.331.quod eſt multum not.& menti tenẽdum ſecundum Old.& Cy.in d.auc. caſſa & irrita. ſic etiam dico ꝙ ciuium libertas nõ minuitur licèt ſtatus unius hominis periclitetur. Si autem fiat ſta. ꝙ eccleſiæ non audiantur ſuper decimis,quia iſtud eſt priuilegium datum eccleſiis a lege diuina,dicitur fieri contra libertatem eccleſiæ.Si autem fiat ſtatutum ꝙ eccleſiæ in ſuis iuribus non audiãtur poſt.x.annos,iſtud eſt contra priuilegia indulta ab Imperatore de quadragenaria ꝑſcriptione,& ideo eſt contra libertatem eccleſiæ.Si autem fiat ſta. ꝙ clerici non poſsint declinare iuriſdictionem iudicis laici,iſtud eſt contra priuilegia indulta eccleſiæ.i.miniſtris eccleſiaſticis a Papa:ideo eſt contra libertatem eccleſiæ.Sed ponamus ꝙ eccleſia noua cultiua habet priuilegium ꝙ non currat ſibi minor ꝑſcrip. centum annorum. Si fiat ſtatu.impeditiuum iſtius ſingularis prorogatiuæ non dicitur eſſe contra libertatẽ eccleſiæ ſecundum Inn.& hoc quò ad pœnás illius. ca. nouit. Sed tamen ſtatutum laicorum non tenet contra eccleſias;ut in c.eccleſia,de conſtitu. Non tamen dico idem ſi uenerit in deroga.eccleſiæ Romanæ,quia offenſo capite totum corpus uidetur iniuriam pati,etiam ſi ſola auricula tangatur, ut no.ff.de furtis.l.uulg. Et iõ ſtatuta quæ fiunt contra iura ſoli Romanæ eccleſiæ cõpetentia puta contra dona.Imperatoris, puto dici contra libertatem eccleſiæ & contra ius publicum. Et iſta ſtatuta credo eſſe impreſcriptibilia nec ullo tẽpore ꝓrobarari:quia lex prohibet ſtatui ; & damnat ſtatutum & ſtatuentem & patientem & præſcribere,eſſet præſcribere continuam delinquendi licentiam.Sed an ualeat ſtatutum ꝙ declinantes ſint extra protectionem communis.uidetur ꝙ non.ſed contrarium ſeruatur quaſi ſtatutum ſua ope ſubtrahi poſſit. nec enim cogitur de ſuo beneficio facere.ſed contrarium uidetur, quia imponitur pœna actui licito, & ideo non ualet,ut ff.ad legem Fal.l.Seius Augerius. & non demeritò immo pro lege ſuperiorum præceptum,ut in c.ſi diligenti,de fo.compe.magis enim declinat eum lex quam ipſe,cum nec uolens conſentire poſſit,ut C.de legatis.l.ab adminiſtratione.Non tamen uidetur contra libertatem eccleſiæ quia non ſtatuit ꝙ non declinetur,id eſt ꝙ non audiatur declinatio declinãtis,ſed ſi declinat ſtatuit de alia lite futura. uel dic ꝙ etiam ualet ad ſtatutum quo ad priuilegia illius ciuitatis deneganda , ſed non quò ad ius commune ſic bannitus perdit iura ciuitatis ſuæ , & non iura communia non intentabit ergo uiam ſtatuti, ſed uiam iuris cõis.ad hoc uide Cyn.in l.j.C.de ſecun. nup.facit.l.ſi quis in bello.§.in ciuilibus.ff. de cap. Sed pone dicit ſtatutum,ꝙ inſtrumenta confeſsionalia mãdentur executioni de facto.i.executiuè ſine ordine cognitionum. Aliud ſtatutũ dicit ꝙ poſt decem annos nõ poſsit peti executio.Nunquid eccleſia poſsit poſtea petere?uidetur ꝙ ſic ſuo priuilegio,ut in c.de quarta, de præſcrip.& in auct.quas actiones.C.de ſac.ſanct. eccle. in contrarium uidetur, quia eccleſia ſe fundat beneficio ſtatuti:unde totus iſte proceſſus eſt præter ius commune , & ideo non obſtat exceptio. agat ergo eccleſia poſt decennium uia ordinaria,non uia executiua : nam quotiens addimus & detrahimus &c:ut ff.de iuſt.& iu. l.ius ciuile.& ſicut ſtatutum addit circa modum ita detrahit circa tempus præſcript. immo uerius non addit nec detrahit, ſed totum de nouo inuenit. Et idem poteſt ius ꝙ inducit taxare omni generi perſonarum,arg. ff.de iure do. l.ꝓmit. in prin.cum ſua gl. ſic & in tempore accuſandi uel inquirendi, ut C.de fal.l.querela. Si.n.clericus nollet accuſare ſm formam ſtatuti, non poterit accuſare lapſo termino ſtatuto : & tunc arguo de ciuilibus ad criminalia, ff.de iudiciis.l.oẽm, & de pœnis. l.abſentem,ꝙ certius eſt ſi ſtatutum adimat iuriſdictio.

riſdictio.quod poteſt ſm Iaco.in auc.ſtatuimus . C. de ſac.ſanc.eccle.Sed quid de ſta.diſponentibus ꝙ de omnibus poſſeſsionibus debeat ſolui datiũ, gabella & collecta, an eccleſia ſi poſt ſtatutũ acquirat aliquã poſſeſſionem teneatur ſoluere collectam? & vr̃ ꝙ non niſi potius eſſet impoſita, ut ff.ad municip.l.incola. nam mutata perſona dñi mutatur condõ poſſeſſionis : ut ff. de publi.l.citatio,in fi.quod eſt uerum.Sed pone dicit ſtatutum ꝙ omnia prædia ſint tributaria an eccleſia poterit tunc cogi?Rñdeo,collecta non imponitur per modum tributi, ſed imponitur perſonæ per taxationẽ bonorum,& in perſonam dirigitur obligatio,ut ff.de mune.& hono.l.reſcripto.§.fi.& ideo quia nõ uadit per illam uiam tale ſtatutum nõ officit eccleſijs . Alii dñt ꝯ: nam ſicut tranſit ſeruitus ut ff.de ſerui.ruſti.prædio.l. uiam conſtitui.§.ſi fundo.ſic & hoc onus, ergo eccleſia habebit res ſuas in extimo laicorum:& erit ſub quodã tributo extraordinario.quod non habet certã formam à principio,ſic.ff.de annuis lega.l.medico. quod non credo uerum,quia res eccleſiarum ſunt ſeparandæ a poteſtate laicorum cum ſint diuini iuris.ar.no.per Inn.in c. uerum,de foro compe.fol.120.nu.1.unum tñ nõ eſt obmittendum ꝙ illa ſtatuta dicuntur ꝯ libertatem clericorum quæ eos timidiores & meticuloſos. & eorũ aduerſarios faciunt audaciores, ut ff. quarum rerũ actio non datur.l.j.§.quæ honorandæ ſecundum Bar.uñ non ualet illud ſtatutum quòd de clerico occiſo non ſit pœna niſi.10.librarum,nec debebit bonus iudex pati probari eum clericum. ar.ff.de iniu.l.prætor.§.j. ad excuſandas excuſationes in peccatis.nam boni uiri intereſt uias maliciis claudere, ut ff.de rei uendi.l.in fundo.Tamen in Italia uti homines uiuunt & neſcio qualiter ꝯrium ſeruatur in multis partibus.uide infra in uerbo renunciamus,in iij.q. Bald.

Eccleſia poteſt pati etiam ſecundum decretum. ita no.Inno.in c.dilecto,de uerbo.ſigni.f.338.n.1. & uide quod no.C.commu.diuidun.in l.fi.Et ab iſto decreto poteſt appellari ſecundum Inno.ibidem & ſi iudex non uult adiudicare dominium poteſt adiudicare ueram poſſeſſionem & fructus ſm Inn.ibi.qđ eſt no.facit in ar.l. Lucius & Ticia.ff.fami.erciſ.

Eccleſia nõ tenetur ad pænam in ꝯctu irrationabili ꝓmiſſam.ita no.Abb.in c.2.de precario.

Eccleſia tenetur indiſtinctè ſi mutuũ ſibi factum cõuertitur in perpetuam utilitatẽ ipſius , ſed in cibis monachorum nõ tenetur ultra taxam debitam mona.ita tenet Inn.& Abbas in c.pen.de fideiuſ.facit.ff. de ali, pu. præſta.l.fi.& ff.de exercitoria.l.fi. Bal.

Eccleſia non uacans poteſt conferri loco non perſonæ.ita no.Abbas in c.conſuluit,de dona.

Eccleſia non poteſt fideiuſſorio nomine obligari. ita not. Abbas in c.ij. de ſolu.

Eccleſia parochialis debet habere quartam non ſolũ de relictis,ſed ẽt de omnibus oblationibus,ut de cereis,& de pitãtia,quæ fiet alteri eccleſiæ ubi corpus ſepelitur ita no.Abb.in c.in noſtra,de ſepul.

Eccleſia dr̃ parochialis inſpecto habitu,non inſpecto actu tantum,ita not. Innocen.& Abb.in c.mulcta,de præben.denominatio enim fiet potius ab habitu quam ab actu. Bald.

Eccleſia qualiter teneatur ex ꝯtractu prælati uel procu.& quis dicatur inſtitor in rebus eccleſiaſticis uel profanis,& de natura ipſorum officiorum indiſtinctè.uide ꝑ Inno.in c,quod quibuſdam,de fideiuſ.fol.236.nu.3.uide ſupra in uerbo cano.portio, in 1.q.

Eccleſiæ tenentur ad munera patrimonialia ita not.Inn. in c.non minus,de immu.eccle. fo.273.nu.5.

Eccleſia põt infligere penam corporalem ita no. Inno.in c.in archiepatu,de rapt.fo.315.in nu.2. & de iure can. cauſæ criminales poſſunt excepto ultimo ſupplicio, ut ibidem per Innocen.& uide omnino ſupra in uerbo ciuitas, in 6.q.

Eccleſiæ hoſpitalium non ſunt exemptæ ita no.Inno.in c. ad hæc,de priuile. f.314

Eccleſia qñ eſt exẽpta ꝙ ius perdit,tunc eps rõne exem. uide per Inn.in c.recepimus,de priui. f.315.in n.1

Eccleſia una qñ donat alteri in ꝓprios uſus uel unitur alteri qđ iuris acquirat,& quid ſi adiiciatur pleno iure, & an donatarius poſsit eccleſiam donatam obligare , uide per Innocen.in cap.paſtoralis , extra de priuile. folio 317.in nu.3.

Eccleſia unita an poſsit impetrare ſeparationem bonorũ, uide per Inn.in d.c.paſtoralis,de priui.f.e. & ff. de mino.l.ait prætor,in fi.uide ſupra in uerbo,cauſa in 4. q.

Eccleſia non ligat ſub terra ita no.Inn.in c.mulieres , de ſenten.excommu. f.324

Eccleſia interdũ non eſt exẽpta,& tñ praochiani ſunt exẽpti ita dicit Inn.in c.ueniẽs,de uer.ſig. fol.339.nũ.8.

Eccleſia habens parochiam dr̃ curata , licet de facto ibi nulli ſint parochiani,ita no.Inn.in c.de mulcta,de præben.fol.217.in prin.

Eccleſia qñ habet collegium tũc prælatus eius debet eſſe perpetuus.ita no.Inn.in c.latera.de præb.fo.217.nu.1. & ibi plene uide per Inn.de eccle.mona.

Eccleſia qñ dicitur ad aliquem pleno iure pertinere,uide Inno.in c.cum inter,de re iudi. fo.183.nu.2.

Eccleſia præſumitur libera ubi non apparet ꝙ ibi ſit aliquis patronus.habet tñ eps in ea ius epiſcopale.ita no. Inn.in c.cùm uenerabilis,de exce.fo.175.nu.9.& uide. ſupra in uerbo cimiterium,in 2.q.

Eccleſiam unã põt habere quis titulatã,ſed plures habere põt in comendam,ita no.Inno.in c.eam te,de ætа. & quali.fo.66.nu.1.uide j̃ in uerbo inor.in 1.q.

Eccleſia an teneaт ad expen.ex contumacia procur. & an reſtituatur ne teneatur ad ipſa,uide per Hoſt. in c.j.ut lite non cont.& uide infra in uerbo fiſcus,in 1.q.ibi.ſecus in eccleſia &c.& infra in uerbo prælatus,in 1.q.

Eccleſia cognoſcit de qualibet oppreſsione pauperum & de ſacrilegio ẽt in dubio.ita no.Inn.in c.cum ſit generale,de fo.compe. fol.122.n.1

¶Effectus attẽdiť magis quam uerba,qñque uel ipſum factum qñque econtra:quia magis uerba quam factũ ſiue effectum.ita notat Ino.in c.1.de bigamis .

Edictis,uide ſupra in uerbo acta in 3.& 4.q.

Edificium,ædificare uide ſupra in uerbo caſtrum,in 2 . q.

Edictum generale ſufficit quãdo neſcitur quæ certa perſona citari debeat ita not. Inn.in c.per uenerabilem, qui filii ſint legiti. fo.285.nu.3.

Effuſio ſanguinis quæ dicatur,uide per Inn.in c.cum illorum,de ſen.excom.& ſupra in uerbo appel.in 48.& ſupra in uerbo capitulum,in 2.q.

¶Electio an poſsint eligi duo ad unam prębendam, uide per Inn.extra de præben.in c.maioribus. fo.212. uide ſupra in uerbo admiſſus in 1.& 3.q.

Electione nũquã acquiritur quaſi poſſeſsio iuris eligendi niſi electio cõfirmetur,& ſufficit prima confirmatio in ꝯdictorio iudicio.ita no.Inn.in c.cũ ueniſſent,de in integ.reſti.f.108.nu.6.uide ſupra in uerbo crimẽ,in 2.q.

Electores non trãsferunt dñium prælaturæ ſed confirmator ſic.ita no.Inn.in c.ex parte de arbi. f.115.nu.3.

Eligen-

Eligẽdus eſt idonecior præmiſſo tñ ſemper eo cuius intereſt.ita no. Inn. in c.cum olim, de teſti.fo.157.n.2.uide omnino.infra uerbo tyrannus,in 1.q.

Electio dr̃ uia ordinaria,poſtulatio uia extraordinaria, nec facit quem prælatum ante diſpenſationem ita no. Hoſt.in c.gratum,de poſtula.præla.alias in c.1.& uide ĩ.in uerbo poſtulatio in 2.q.

Electio Papæ de conſuetudine pertinet ad ſolos Cardinales:& quæ ſint ſpecialia in electione Papæ uide Hoſ. in c.licet,de ele.uide infra in uerbo impeditus,in 1.q.

Electio qñ compromittitur ur̃ conſenſum de ꝑſona idonea,ita no.Hoſt.in c.cãm,de elec.& electus à compromiſſario ur̃ electus a compromittentibus,& debet ſtare electioni,nõ ui emologationis,ſed ui electionis. qa ipſimet finguntur elegiſſe,ut ibidem Inno.

Electio ubicunque eſt nulla ipſo iure licet nondum ſit cognitum de nullitate,non impedit ſecũdã electionẽ.iſtã regulam ponit Inn.in c.conſiderauimus,de elec.fo.30. nu.2.uide infra in uerbo ſuſpenſus,in 8.q.

Electio canonica non prohibetur ꝑꝑ decretum ita no. Inno.in c.innotuit,de elec. Hoſt.contra.non tamen decretum eſt de ſubſtantia electionis ſed de concomitantiis, & ſicut apoſtoli non probant.appellationem,ſic nec decretum electionem Hoſt. ibidem uide ĩ.in uerbo legitimatus,in 4.q.& ſupra in uerbo admiſſus,in 1.q.& ſupra in uerbo confirmatio,in 4.q.

Electio ſi ſit per dolum,an teneatur electus renunciare ſi aliàs ſit dignus,uide per Inno.in c.ꝙ ſicut, de elec.38. nume.11.uide infra in uerbo reprehende,in 1.q. & ſupra in uerbo conſenſus,in 4.q.

Electio non põt celebrari qñ recepit aliquis de his q ſunt neceſſarii ad capitulum faciendum licèt recedat licentiatus.ita no.Innocen.in c.conſiderauimus,de elec. fo. 30.nu.2.tene menti.

Electio qñ caſſatur propter defectum ordinis ipſe q fuerat electus non ob hoc efficitur infamis ita no.Inno.in c.cum poſt,in fi.de elec. f.50

Electio eſt canonica & non requiritur diſpenſatio licet aliqui ſint contempti,ita no.Innocen. in c.te nobis, de cleri.peregri. fo.206

Electio integratur ex tribus.ſ.de facto electorũ, patiẽtia eorũ,quorũ intereſt & ex cõfirmatione ſuperiorũ .ita no.Inno.in c.cum ueniſſent,de in inte.reſti. f.108.n.3

Electores præſumuntur ſcire qualitatẽ electi ita no.Hoſ. in c.cum terra,de elect.

Electiones duę factæ quę ex illis præualeat , uide Hoſti. in c.ad audien.de elec.

Electores qui habent ab alio ptãtem eligendi eligũt ſuo nomine,non nomine committentium ita not.Inn.in c. in cauſis,de ele.f.40.nu.4.uide ĩ.in uerbo tp̃s in 5.q.& s̃.in uerbo annus in 1.q.& s̃.in uerbo capitulum in 1.q. & s̃.in uerbo conſuetudo in 8.q.

Electores non poſſunt compromittere de facto electionis factæ,ita no.Inno.in c.dudum,de ele.fo.34.nu.3. uide ĩ.in uerbo uox.in 1.q.

Electus à collegio non habet ius excommunicãdi niſi auctoritate epiſcopi ita no.Inno.& Hoſt.in c. Archidiaconus,de offi.uica.

Electus põt renũciare in manibus eligẽtiũ añ cõfirmationem ita no.Inn.in c.cum ueniſſent,ſupradicto, & integ. reſti.uide bonam gl.in l.legatus.ff.de of.præſi.

Electa una uia an poſſit ad aliã rediri uide per Bar.in l. j. §.unde quæritur. ff.de public.

Electo poteſtate an poſſit ab elec.recedi antequam acceptet,uide Bar.in l. abſenti.ff.de dona.

¶Epiſcopus,uide ſupra in uerbo ſindicus,in 1.q.ibi & eſt notabi.quòd epiſcopus &c.

Ep̃atum acceptans ur̃ renunciare priora beneficia,ita no. Inn.in c.in noſtra,de reſcr.& uide s̃.in uerbo Abbas,in 8.q.& ĩ.in uerbo teſtis,in 46.q.

Ep̃i & ſimiles an poſsint diſpenſare cũ poſtulatur coram ſe,uide Inn.in c.fi.de poſtu.præl.f.27.n.4.uide ĩ. in uerbo teſtator,in 2.q.&|in uerbo Abbas in 18. q.

Ep̃s licet nõ ſit canonicè confirmatus,tñ ualent geſta ab eo,& ſufficit hoc ſolum ꝙ ſit confirmatus,nec exigitur ꝙ canonice ꝑꝑ cõem utilitatem & cõem errorem:ut ff. de offi.præto.l.Barbarius ita no.Inn.in c.nihil,de elec, fo.48.nu.3.uide ſupra in uerbo ab. in 2.q.

Ep̃s qñ permittatur & qñ prohibeatur diſpenſare,uide ꝑ Inn.& Hoſt.in c.dilectus,de temp.ordi.fo.64.nu.2.uide ſupra in uerbo caſus,in 13.q.

Epiſcopus diſpenſat etiam in crimine notorio,ita no.Inno.in c.1.de corpore uiciatis. fol.71

Ep̃i non poſſunt in ordinibus diſpenſare nec reperitur expreſſum,ita no.Inn.in c.fi.de obli.ad ratio.fo.71 nu.3.

Ep̃i ſoli cõferunt beneficia & præbendas de iure cõi, archidiaconi nec alii prælati non conferunt.ita no. Inno. in c.cum ſatis,de offi.archidia. fol.73.nu.2.

Ep̃s tenetur ex facto ſui uicarii,& imputet ſibi ſi malum vicarium elegit. uide Hoſt.in c.ad hæc,de offi. arch.& uide ſupra in uerbo capella,in 1.q.

Ep̃alis ordinis quæ dicantur,& quæ auctoritatis epiſcopalis,& quæ iuriſdi.uide Hoſt.in c.dilecto,de of. arch.

Ep̃s non corrigit exceſſus ſuorum canonicorũ, quia ſunt pars ſui corporis:ita no.Inn.in c.irrefragabilis, de offi.ordi. fo.94.in n.5

Epiſcopus quomõ dicatur iudex exemptorum & non excẽptorum,& eorum qui nihil committunt quod ad ſuã iuriſdictionem reuocetur,uide.Inn.in c.paſtoralis, de of.ordi.fo.94.nu.1.facit in ſimili.l.j.C.de decu.li.x.

Epiſcopus ſuum archiep̃m non excõicat licèt in ſua diœceſi delinquat,quia eſt inferior eo:ita no.Inno.in c.cũ inferior,de maio.& obe.fo.99.in nu.1. Sed extraneum archiepiſcopum ſic,quia in ſuo territorio maior eſt eo ut ff.de manumiſ.l.apud eum.

Epiſcopus qñ alienat non requiritur decretum ſuperiorũ ſecus quando inferior prælatus ita no Inno.in c.ſta.de tranſac.fo.101.nu. 1.uide ſupra in uerbo auctoritas, in ſecunda q.

Epiſcopus qui non poteſt habere poſſeſſionem an debeat conſecrari uide per Inn.in c.conſtitutus,de app.f. 195.

Ep̃s an poſsit diſpenſare ſuper reſidentia quò ad habendos fructus præbendæ,uide Inn.in c.clericos , de cleri.non reſiden.fo.211.nu.1.qui dicit ꝙ ſuper hoc diſpẽſare non põt,quod tene mẽti.Item eſt differentia inter conſuetudinem,quæ artat ad reſidentiam præciſe , & eam quæ cauſatiuè reſpectu præbendæ, ut ibidem dicit,quod eſt no.

Epiſcopus & canonici faciunt unum capitulum in electione non in iuriſdictio.ita not.Inno.in c.poſtulaſti,de cõceſſio.præben. fol.226

Epiſcopus ſine capitulo habet ius inſtituendi & deſtituendi in eccleſiis mino. ita not.Inno.in c.nouit,de his quæ fiunt à præla.fo.229.Bald.

Epiſcopus cum capitulo ſuo põt facere ſtatutum. ita not. Inn.in c.ueſtra,de loca.& condu.f.234.quæ ſtatuta ſũt ius prætoriũ & fiunt iure magiſtratus.& ideo actio pœnalis eſt annalis ſecundum Bar.quod eſt no. Bald.

Ep̃s qñ dat eccleſiam quid dare intelligitur tunc,uide ꝑ Inn.in c.paſtoralis,de dona. f.237.nu.1

Epiſcopus

Epiſcopus debet præcingere aliquem miniſtrum oratorio. ita nota.Innocen.in c.auctoritate de cenſi.fo.268.

Ep̃s qui cõcedit monacho curam debet illum remouere & non Abb.ita no.Inn.in c.j.de capel.mona. fol.260

Ep̃s habens iuriſdictionem temporalem an poſſit indicere bellum,uide Inno.in cap .quod in dubiis, de pœnis fol.321.qui tenet,ꝙ ſic nec eſt irregularis ſi ex illo bello ſequatur homicidium,quia ipſe non occidit,ſed lex, niſi ſuo corpore adeſt,ut ff.de ritu nuptia.l.palã,in fin. Innocẽ.& ſic multotiens faciunt epiſcopi in Alamania guerram cum certis &c. Bald.

Ep̃s non poteſt indicere laico purgationem niſi in crimine eccleſiaſtico.ita no.Inn. in c. nos inter,de pœnis, & illud dicitur crimen eccleſiaſticum ꝙ eccleſia ſuæ cognitioni reſeruat ꝙ in ſacra re committitur,ut ibidem glo.ordi.Bal.

Epiſcopũs non debet pati ꝙ ſui ſubditi obſeruent inutilæ interdictum.ita no.Abb.in c.quæ ſunt,de his quę fiunt a maio.parte capi.

Epiſcopus cum maiori parte capituli poteſt prouidere ꝓ utilitate eccleſiæ de iuribus pertinentibus ad ſingulos ſuper rebus eccleſię,ſecus in eo iure ꝙ pertinet ad ſingulos rarione perſonæ.ita no.Abb.in c.ex parte,de his quæ fiunt à maio.parte capi.

Epiſcopus poteſt citare ſuum clericum in curia Romana ita tenet Abb.in c.meminimus,de app.

Ep̃i eccleſias parochiales poſſunt facere conuentuales ſiue collegiatas,dũtamen ad hoc earum ſufficiant facultates.ita no.Abb.in c.quoniam,de ui.& ho.cle.

Ep̃s non poteſt diſpenſare ad ep̃atum pertinentes ſeu conſtantes ſine conſenſu capituli.ita not.Abb.in c,cum ueniſſent,de inſtitu.

¶Error,uide s̃.in uerbo dominus in 2.qõ.ſupra in uerbo actori in 1.q.

Error circa ſubſtantialia reſcripti uiciat ipſum reſcriptũ. Item æquiuocatio nominis.ita no.Hoſt.in c.ſuper literis,de reſcri.facit ꝙ no. ff.de iudi.l. eum quem temerè. Sed error in accidentalibus, uel error qualitatis. non uitiat , ut ibidem Hoſtien. uide ſupra in uerbo citatio , in xl.qõ.

Error procura.poteſt reuocari uſque ad finem cauſæ debet tamen error probari.ita not.Innoc.in c.penult. de confeſſio. fo.150.

Emens granum tꝑe fertilitatis eo animo ut tẽpore inopiæ carum uendat & lucretur,an ſit peccatum. uide per Inn.in c.multa,de cleri.mona.

Etas uide omnino.s̃.in uerbo conducens,in 4.q.

Emanans a delegato nõ dr̃ emanare à ſede apoſtolica.ita no.Inn.in c.dilecti,de filiis presby. fo.69

Emenda, uide.s̃.in uerbo conducens,in j.q.

Emendatio , uide omnino , infra in uerbo libellus, in 4. & 12.quæſt.circa medium ibi item ubi libellus non continet &c.

¶Emphyteuta poteſt compenſare cẽſum quem habet dare cum alio debito.ita no.Abb.in c.bona fide, de depoſito.quod no.Bald.

Emphyteuta eccleſiæ poteſt purgare moram infra modicum tempus poſt biennium, quod modicum tempus eſt unius menſis uel duorum.ita no.Abb.in ca. potuit, de loca.& ff.de iudi.ſi debitori & de compenſa.l.fin. & de iure fiſci.l.aufertur.§.qui compenſa.uel eſt.x. dierũ ut ff.de conſt.pecunia.l.promiſſo. uel eſt arbitrarium, ut ff.de iure fiſ.l.j.in fi.& quod not.in ſimili in l. cum proponas.C.de bo.aucto.iudi.poſ. & hoc in biennio legali,quia tempus quod eſt appoſitum a lege,non impedit purgationem moræ licet in pœnam fiat tranſlatio dominij,& reuertatur ad eccleſiam ipſo facto. qđ eſt mirabile & cõtra theoricam Dy. in l.ſi ſeruus.§. ſequitur.ff.de uerborum obliga. ubi dicitur ꝙ ubi in pœna fit tranſlatio dominij nunquam locum habet purgatio moræ. Sed in hoc capitulo eſt ſpeciale de æquitate canonica.Sed quid ſi iſtud biennium eſt conuentionale: rñdeo idem ur̃,quia potius uidetur legale quàm conuentionale, nam per huiuſmodi pactum qđ per omnia deſeruit iuri cõi potius ur̃ eſſe ius cõe quàm pactum, ut ff.de re iudi.l.4.§.ſi quis, in gl.ibi non uterque. ubi glo.dicit ꝙ tempus à iudice ſtatutũ ꝙ conſonat cũ tꝑe legali eſt legale,& quatenus eſt conuentionale ſeu iudiciale.ſic & hic dicã. nam homo exprimit ꝙ tacitè inerat,ar.ad idem.ff.de adop.l.ſi arrogator , ubi dicitur. ꝙ ſi prouiſio in teſtamento reducatur non tamen dicitur prouiſio teſtato.ſed legis.ad idem facit ꝙ no. in c. j.de conſtitu.li.6. ubi no.ꝙ ſi de iure cõi fiat ſtatutum non proprietate dicitur ſtatutum,ſed ius cõe.ad idem etiam facit,quia etiam pactum ſecũdum ius cõe debet interpretari,ut ff.de dam.infec.l.inter quas,& l.damni,per Iac.de Aret.& pactum publicum ideſt ſtatutum loci,ut no.ff.de decre.decurio.in rub. diſtinguitur ſm ius cõmune.ut C.de noxa.l.2 & no. in l.fi.§ in computa.C.de iure delib.& ſimiliter conſuetudo ſecundũ ius commune interpretatur & diſtinguitur,ut in c.cum dilectus,de conſuetu.ꝙ ſatis dici poteſt.& hoc uerum niſi fuerit appoſitum iuramentum:quia tunc mora non poteſt purgari,ut l.ſi quis maior.C.de tranſa.arg. tamen contrà,quia periurus auditur & purgat moram, ut.C. de bo.aucto.iudi.poſ.auct.& qui iurat, ubi dicitur ꝙ ille qui iurauit de iudicio ſiſti, & non ſtetit, & ꝓptereà paſſus eſt miſſionem,tamen auditur refectis ſumptibus & pręſtita ſatiſda.de iudicio ſiſti.Solutio iſtud eſt propter naturam miſſionis quę ideo fit ut quis tædio affectus ueniat reſponſurus : & ideo non mirum ſi ueniens auditur,qa ad hoc prouocatur.ꝙ no. perpetuò.

Emphyteuta qui ĩ. duos menſes poſt biennium ſatisfacit dicitur celeriter ſatisfacere.ita no.Abb.in c ſecundo,de frigi.& malefi.

Emphyteuſim quam pro ſe & filiis pater ſtipulatur, facit ꝙ filij ueniunt ut adiecti poſt mortem patris.& ideo à domino uidentur capere mortis cauſa capionem:& ſic habet locum in ea ius accreſcendi,ſecundum Bar. in l. mortis cauſa capitur,de dona.cauſa mortis.& plenè in l.ſi mihi & tibi.de uerb o.obligat.uide in auct. ſi quas ruinas.C.de ſac. ſan.eccle.& in ti.qui feu.dare poſ. §. j. per do.Bald.

Euictio,uide s̃.in uerbo alienatio.in j.q.

Euangelia , uide omnino ſupra in uerbo crimen.in iiij.q. ubi habes. an teſti ſufficiat habere euangelia coram ſe. & in omnibus ubi requiritur actus euangeliorum.

¶Equus,uide s̃.in uer.Conducens,in j.q.ibi non tenetur ad emendam equorum,&c.

Equus ſi per ſe uadit ad brauium ſine puero , an dominus equi debeat habere brauium,uide per Bar.in l.j.§.item acquirimus,uer.cæterum de acquir.poſ. ubi dicitur ꝙ debet attendi ſta.quia ſi dicit cuius equus primò uenerit ille habeat,tunc habere debet.Secus ſi dicit, qui primò uenerit cum equo &c.

¶Examinatio,uide.s̃.in uer. Abbas,in 3.q.& ĩ.in uer.teſt. in 44.quæſt.

Examinatio clericorum debet fieri in collatione beneficiorum.ita not.Inn.in c.quia diuerſitatem, de conceſſ. præben. fo.223.in nu.5. & ita ſeruat curia Romana. & uide

uide j̃ in uerbo.Teſtis,in 25.q.& 44.& ſ.in uer. Cauſa, in xl.q.& ſ.in uer.Citatio, in 28.q.

¶Executio ſententiæ poteſt fieri etiam die feriata ꝓpter meſſes, & cauſæ uniuerſitatum tunc pñt terminari. ita not.Inn.in c.fin.de iudi.fo.120.nec debet ſeruari ordo iudiciorum ut ipſe idem not.in ca. ex ratione, de appella.circa hæc omnino, uide ſupra in uerb. Citatio, in 28.q.circa fin.

Executio ſententiæ poteſt fieri non præcedente libello. ita not.Inn.in c.j.de libelli oblatione.fo.123. nu.4.uide.ſ.in uer.Condemnatio, in 4.q. ibi non fiet executio ſententiæ &c. & uide j̃.in uer.Prouiſor.in 1.q.& ibi uide de prouiſionibus ſeu de executoribus. & uide j̃. in uer.Sententia,in 37.q.

Executor de quibus poteſt cognoſcere,& quid impediat executionem ſententiæ,uide per Innocen.in c.de cætero,de re iudi.fo.183.nu.1.adde quod ipſe no.in ca.dudum,de præſumpt.

Executio alia mera,alia mixta,alia pro parte mera, & ꝓ parte mixta.de quib.per Inn.in c.de cætero,de re iu.& uide.j̃.in uer.Appe.in 39.& 72.q.

Executor licet aliquando de obiectis cognoſcat, ſententiare tamen nunquam poteſt.ita no.Inn.in d.c.de cætero,de re iud.fol.183.nu.2.uide ſupra in uerbo.Appella. in xxiiij.q.

Executor non debet probationes recipere ſuper inſtãtia cauſæ.immo nec ſuper nullitate. niſi ſint patentes ſecundum Inno.in d.c.de cætero de re iu.fo.eo.uide ſ. in uer.Cauſa in 8.q.

Executor quando dicitur excedere modum,uide ꝑ Hoſt. in c.quod ad conſultationem, de re iudi.uide ſ.in uer. Citatio,in xxxix.q.

Executio quando fit in re iudicata, tertius oppoſitor qui non poſſidet,non auditur:quia in hac ſpecie nulla adhibetur cognitio.ſi autem executio fiat in alia re loco pignorum,non debet conſequi pignus in alia re, & poteſt deferri tertio alleganti ſe ius habere ita no.Inn. in c.cum ſuper,de re iudi.fo.185.nu.3.ſuper glo.quidam, & ibi etiam,uide an tertia perſona poſſit appellare tã poſt ſententiam quàm ante ab interlocutoria. & an tertia perſona poſsit uenire in auxilium actoris ſicut rei, & an tertia perſona directò agendo poſsit impedire execu.ſententiæ ſicut excipiendo.& ꝙ tertia ꝑſona appellans uidetur appellare in iudicio , licèt citata non fuit.& debet appellare ad ſuperiorẽ.uide ibi Innoc. de omnibus iſtis.& no.Bal.

Executioni ſententiæ poteſt ſe opponere unus tertius ratione poſſeſsionis.ut l.a diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi.niſi in ſententia fecerit ſibi præiudicium , ut l. ſæpe,co.titu. ita not.Inno.in cap.cum ſuper, de re iudi.fol.eod. & ſic poſsidens excipit contra execu.ſententiæ latæ inter alios.

Executor nec in citatione nec in aliis actibus tenetur ſeruare ſolitum ordinem iudiciorum. ita no.Inno.in c.ex ratione,de appe.fo.191.nu.1. & ſi appellatio eſt deſerta iudex à quo etiam ſi non pronuncietur deſerta, nec citet, poteſt exequi ſecundum eum ibidem,item executioni nullus ordo iudiciarius iure præſcigitur:& iõ ſi aliquid fecerit non iudicialiter rõne ordinis non ſeruati,non habet neceſſe citare ſm eum ibidem. & non appellat ab execu.propter ordinem iudicij nõ ſeruati, ut in c.propoſuit,de conceſ.præb.per eundem.

Executio in ciuiliter facta per partem mandato iudicis puta ſolutio debiti non reſcinditur ex ordine iudicij prætermiſſo,ut l.fi.quod me.cauſa.& no.Inno.in ca. 2. de in inte.reſt.fuit.n.debita quoad ius.indebita quoad modum & potius eſt curandum de iuſticia quam de modo ſecundum Iac.Bu.Bal.

Executor non põt recuſari ut ſuſpectus per aduerſarium. ita no.Inn.in c.propoſuit,de conceſ.præb.fo.222.nu.5. uide ſ.in uer.Appe.in 44.q.

Executor quando poſsit cognoſcere de ſibi oppoſitis , uide per Innocen. in capitu. ad diſſoluen. de deſpon. impub. fol.278.nu.5

Executor cui commiſſa eſt executio tradendi alicui poſſeſsionẽ admoto quotlibet illicito detentatore , habet cognoſcere quis ſit illicitus poſſeſſor:& hoc faciat iudiciario ordine,niſi in notoriis ita no.Inno.in ca. cum olim,de priuileg.fo.316.nu.2.& C.ſi per uim uel alio modo.l.fin.Bald.

Executio ſententiæ differtur,ſi ius tertiæ perſonæ lædatur ex ea.ita no.Abbas in c.cum ſuper,de re iudi. ergo donec pendet contradictio non debet fieri executio.nã quod reſcindit factum,multò fortius impedit fiendum. facit.ff.de excu.tu.l.diximus,in ratione ſui. iſta autem cõtradictio poteſt fundari ratione poſſeſsionis & ratione proprietatis , nam ſufficit contradictori poſſeſsio uel proprietas quam debet ipſe contradictor ꝓbare , ut no.C.de priuile.fiſ.l.j.& C.ne uxor pro marito.l.ob maritorum:ubi etiam per Cyn.& ff.de re iud.l. à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.& C.de iudi.l.properandum.§. ſin autem reus.& l.j.§.ſi quis ideo.ff.ne uis fiat ei.Item ſufficit ꝙ contradictor probet ſe corporalem poſſeſsionẽ detinere;quia qui corporalem,detinet,pſumitur poſsidere:ut ff.de uer.ob.l.ſtipulatio iſta.§.hæc quoque. & de acq.poſ.l.j.in prin.& no.per Inno. in d.c.cum olim, de priuilegiis. fo.eo.

Expreſsio cauſæ non eſt de forma appellationis nec artat appellantem qñ appellatur a diffinitiua. ita no. Inn. in c.paſtoralis,de of.dele.fo.84.nu.4.& ff.de app.l.ſcio.Secus quando appellatur ab interlocutoria,ita no. Abb. in c.ex parte,el primo de teſti.

Expreſsio cauſæ non artat appellantem ut l.ſcio.ff.de appella.ſecus in expreſsione qualitatis arg.ff. de inſt.l. quod habebat. uel aliud in prima cauſa,aliud in cauſa appellationis,ut ff. quod cum eo.l. Ticianus. & non allegatum allegabo, & non probatum probabo.ſi à diffinitiua appello,ſecus ſi ab interlocutoria.tamen ſi non appello,ſed reuocari peto contrario imperio omnẽ cauſam introducere poſſum.ita no.Inn.in c.ſi.de oper. no. nun.fo.314.Idem ſi non appello ſed peto reſtitu. in integr.ut ff. de minoribus.l.minor omiſſam .& l. præſes. Idem ſi appello a præcepto diffinitiuo,ut ff.de mino. l. ait prætor.§.permittitur.Idem ſi appello à compulſione quam iudex facit,non admiſsis probationibus meis: nam hoc grauamen aliter reuocari non poteſt niſi data probandi copia,ut ff.de re mili.l.3.§.ſi ad idem. ſecus ſi iudex feciſſet mihi facultatẽ probandi & allegãdi:nam tunc quod culpa mea omiſi in cauſa appellationis ſupplere non poſſum,ut c. appellanti,de appella.in cle.& tangitur per Inn.in d.c.ſi de ope.no.nun.& tangitur etiam per eundem in c.paſtoralis,de of.deleg. ſed non ita clarè tene bene menti. iſta.uide omnino.j̃. in uer.Sententia, in 16.q. ubi habes quæ ſunt , quæ debent ſpecificè exprimi in libello.

¶Exẽplaria multa poſſunt ſumi ex vno originali. ita not. Inno.in c.Albericus, de teſti. fol.160. nu.5. & ſi per aliam manum ſumantur ſunt exẽplaria . ſed ſi per eãdem manum ſunt pariter originalia,licèt ꝓtocollum. prima tñ ſcriptura uocatur quæ in vulgari dr̃ ſecũda, ut in

ut in auten.de tabell.§.ſi.col.iiij.ff.de teſta.l.Vnum, & de leg.ij.l.Sempronius Proculo, per Bar. Item no.ꝙ prima manus tranſit in ſecundam,ſecunda aũt nõ tranſit in tertiam,i.in exemplum exẽpli ne ſit procedere in infinitum, nec teſtis recipitur de auditu auditus,C. de diuer.reſcr.l.ſi qua per Cyn.& Ricar.Malumbræ.

¶Exempti habẽtes populum debent habere cathedram, & de ratione populi tenentur ire ad ſinodum. ita not. Inn.in c.ꝗ ſuper,de maio.& obed. fol.98. uide ſupra in uerbo Cenſus, in 2.q.

Exempti an poſſint in criminibus & in contractibus conueniri ſub ordinario, uide per Inn.in.c.recepimus, de priuil. fol.315.nu.4. & in auc.qua in prouincia,C.ubi de crimi.agi op.Inno. hodie eſt caſus in cap.1. de priuilegiis, lib.6.

Exemptus ratione rei non exemptæ ſubeſt ordinario. ita no.Inn.in c.cum capella.de priuilegiis. fol.317.nu.3 & ſic ſi forenſis conuenitur ratione poſſeſsionis ubi poſſidet, ut C.ubi in rem actio.l.fin. ſed non ratione perſonæ,nec mixta ratione,ut l.reſcripto, §.ſi.de mu. & hono. Bald.

Exemptio capitis licèt probetur,non ꝓpter hoc ꝓbatur exemptio mẽbrorum. ita no.Inn.in c.ex ore,de priuilegiis. fol.317.nu.2. arg.ff.de adopt.l.liberorum.

¶Expuli te de poſſeſſione,tu poſteà turbas me in poſſeſſione, egi contra te ut imponatur tibi ſilentium: probaui me poſſidere, & tu probaſti me ui poſſidere à te. Quæritur,an mihi ſuper petitione,an tibi ſuper moleſtatione ſit ſilẽtium imponendum. & uidetur ꝙ mihi, ne petam: quia nõ habeo interdictum uti poſſidetis ꝯ te quẽ ui deieci, ut l.uti poſsidetis.l.j.in ſi. Præterea tibi datur actio ꝯ me multò fortius defenſio, ut l.j.§. quod ait,ff.de ſuperfici. In contrarium, quia tu mihi uim inferre non potes,niſi incontinenti,ut C.vnde ui. l.j. ergo ſi uim de facto facis, prohiberi debes, ut ff.de offi.procu.Cæſa.l.fin.& de uſuſr.l.æquiſsimum. Item uiolentus poteſt agere de uiolentia non à ſe, ſed in ſe cõmiſſa, ut no.ff.de fur.l.itaque fullo. Solutio dicunt quidam ꝙ uiolentus poteſt intentare officium iudicis, non interdictum uti poſsidetis. Sed Inn.dicit, ꝙ etiã interdictum uti poſſidetis,niſi de ui excipiatur ante litem conteſt. ſi enim excipit reus ꝙ ſpoliatus ante omnia debet reſtitui, audiendus eſt. Si non excipit, prohibendus eſt à moleſtia facti ſm Inno. non tñ plenum habebit interdictum uti poſsidetis, nec conſequenter perſonales præſtationes ꝓpter regulã dolo facis &c. Et licet iudex imponat ſilentium ſuper turbatione,tñ expulſus poterit agere in iudicio quia intelligitur expulſus à moleſtia facti,non iuris ſm Innocen.ſententia enim quæ imponit ſilentium non imponit illud quod requirit natura iudicij. Vnde ſilentium impoſitum in poſſeſſorio retinendæ non excludit poſſeſſorium recuperandæ.& facit ff.de poſtulando.l.Imperator,& ff. de lib.leg.l.Aurelio,§.centum.in gl.ordin. ita no.Inn. ſed non ita clarè in cap.ueniens,de præſcrip. fol.181 ꝙ not. Bald.

Expulſus licet proteſtetur qñ expellitur, tñ non retinet poſſeſsionem. ita no.Inn.in c.cum ueniſſet, de in inte. reſtitu. fol.108. in nu.2. & ſic intentans interdictum vnde ui, perdit poſſeſsionem ſi quam habebat ſm eũ, etiam ſi congreget exercitum propter eam recuperãdam,ut ipſe no.in c.olim,de reſti.ſpol.

¶Exceptio duplex oritur ex iuramento,ſ.declinatoria & peremptoria. ita no.Inn.in c.cum ueniſſent, de inſtitutio. fol.220.nu.5

Exceptio rei iudicatæ opponitur ante lit.conteſt.ita no. Abb.in c.teſtimonium,de re iud.

Exceptio bãni ſi non admittatur ante litem conteſt. iudex debet eam reſeruare & interloqui ſine præiudicio ſententiæ bãni, arg.ff.qui po.in pign.hab.l.Claudius. ſecus ſi de ea fuit plenè cognitum. ita ſentit Inno.in c. ueniens, de accuſa. fol.289. & uide per Cy.in l.præſcriptione, C.ſi contra ius uel util.pub. Bald.

Exceptione oppoſita ab altera partium iudex debet interloqui an admittat prædictam exceptionem uel ne: quia ſententia ſuper excep.debet ferri. ita no.Abb.in c.ſi duobus, de appell.

Excipere poteſt quilibet de crimine contra illum, ꝗ debet promoueri ad curam animarũ, ſed non de forma, ſed ſi non habet curam nec de crimine nec ꝯ formam auditur niſi cuius intereſt: puta ꝙ eſt futurus ſuus prælatus. ita no.Inn.in c.ſuper his,de accu. fol.290.nu.7 uide ſupra in uer.Accuſatio, in 3.q.

Exceptio ſemel oppoſita ad elidendum reſcriptum & reiecta,ſi ex eodem reſcripto ad aliud agatur, tamẽ iteratò opponi non poteſt. ita not.Inn.in c.cùm dilectus, de purg.cano. fol.300. in nu.5. ꝙ no. & uide ſupra in uer.Admiſſus, in 4. & 8.q.

Exceptio dilatoria ſolutionis poteſt opponi in cauſa appellationis. ita no.Abb.in c.cum Ioannes,de fi.inſtru. & uide ſupra in uer.Appel.in 38.q.

Exceptio excõis qñq; eſt peremptoria, qñq; dilatoria. uide quod no.Abb.in c.exceptionem, de excep.

Exceptio nulla obiici poteſt ante libellum porrectum. ita no.Inn.in c.conſtitutus,de procu. fol.105. in nu 1 quod tene menti Bald. ꝯrium no.in l.ſi.C.de excep.

Exceptiones contra iuriſdictionem & aliæ exceptiones declinatoriæ quo ordine ſint opponẽdæ, uide per Inno in c.inter monaſterium, de re iud. fol.187. nu.2 & per Bar.in l.quidam conſulebat,ff.de re iud.vnde dicit ibidem Inn.ꝙ oppoſ.aliis excep.exceptio recuſationis iudicis non poteſt opponi quod tene menti.

Exceptio licet ſit reprobata in cauſa principali,nihilominus opponitur in cauſa appellationis. ita not.Inno. in c.ꝗ ad conſultationem, de re iud. fol.184. nu.4

Exceptionibus contrariis quando liceat uti, uide Inn.in c.auditis, de præſcrip. fol.180

Excipiens magis dicitur negari ꝙ̃ confiteri. ita no.Inn.in c.cum venerabilis, de excep. fol.175. in nu.2. lex tamen exceptionem aſſertionem uocat,ut C.de tempo. appell.l.per hanc. tutius tamen eſt excipiẽti expreſsè negare. Item no.quòd refert propter quod exceptio. iudex pronunciet, ut ff.de euictio.l.ſed & ſi utriuſque quòd nota.

Excipiendo poteſt quis litem cõteſtari, ſi vult ita no.Inno.in c.cum venerabilis,de excep. fol.175. nu. 1

Exceptio declinatoria & dilatoria quia parum faciunt, debent opponi antè lit.conteſt.uel tunc,ſ.in conteſtatione litis. & qui diſtulit opponere præſumitur poſtea malitioſè opponere. ita no.Inn.in c. paſtoralis, de excep. fol. 175.in nu.3. & ideò dicit ipſe ibi ꝙ ille qui opponit hodie vnam exceptionem, & cras aliam, iſte talis eſt malicioſus,uel quærit ſubterfugia: & ideò ſtatuitur terminus ad oppoñ.ſm Inn. idem ſi quis ſepius producit teſtes, ut in auten.de teſtibus, §.quia uerò, col. vij. qui poſſunt produci ſine dilatione uſque ad aperturam teſtium. ſed cum dilatione uſque ad perẽptorium, & infra perẽptorium uſque ad quartam teſtium productionem & editionem de nominibus teſtium. ſic ff.de arbit.l.non ex omnibus. eſt etiam alia ratio

tatio primi dicti, quia exceptiones declinatoriæ ſunt quædam præludia iudiciorum. tene menti. Bal. & no. ex prædictis de tempore opponendarum excep.

Exceptio dilatoria ſolu. non impedit litis conteſta. ſuper negotio prin. ita no. Inn. in c. paſtoralis, de excep. fo. e. uide omninò infra in uerbo Reus, in. 4. q. in fi.

Exceptio peréptoria quæ poteſt ſimul eſſe uera cum negotio prin. pōt probari p̄ teſtes poſt didicita teſtificata, ut exceptio pacti. Secus ſi ſit adeò ɔ̄ria, ꝙ non ſit cōpaſſibilis cum facto prin. nam tunc non poſſunt reci pi teſtes: quia eſſet ſup eodem, maximè cum debeant deponere teſtes pro utraq; parte. extra de excep. falſi. niſi indirectè proban. quia tunc eſt nouum cap. ita no. Abb. in c. j. de teſti. niſi fortè p̄ reſti. in integ. nā ſi poſt ſñiam poteſt peti reſti. in integ. ergo & ante. nam nonualis eſt iſta cā reſti. in integ. Alij dicunt ꝙ niſi dicantur teſtes corrupti non poteſt qō refricari. ſed iſta fuit opi. Placen. reprobata per Accur. tene menti iſta. Bal.

Exceptiones peréptoriæ in iudicio poſſeſſorio oppoſitæ non impediunt p̄ceſſum. ita no. Inn. in c. ex parte, de fo. cōpe. fol. 122. nu. 2. uide s̄ in uer. Admiſſus, in 8. q.

Exceptio quam quis offert ſe ſtatim probare, non impedit litis conteſt. niſi excō. notoriè appareat. ita no. Inno. in c. ſi. de libelli oblatione. fol. 123

Exceptio obreptionis impedit proceſſum literarum obreptitiarum, non aliarum, licèt impediat ex abreptio. ita not. Inn. in c. exceptionis, de litis conteſt. fol. 125

Exceptio pacti de non peten non impedit p̄ceſſum niſi in pacto interueniat iurm: quia exceptio iuriſiurandi etiā ſi in ɔ̄tu ſit iuratum impedit proceſſum, ſed exceptio pacti de non agendo impedit p̄ceſſum: quia eſt pactum factum ad lites excludendas, cum demum in iud. agit. ſed pactum de non petendo eſt magis excluſiuum obl. q̄ litis, quia etiam extra iud. petitur ſm̄ Inn. in c. j. de litis conteſt. fol. eo. contra quem facit, ff. de peculio. l. ſi poſteà. ergo pactum de non mouenda q̄one, impedit proceſſum. abſit enim ꝙ exceptio peremptoria impediat. ſed ex eodem facto duæ oriuntur excep. ſ. declinatoria & peréptoria: & declinatoria eſt illa quæ impedit, non peremptoria, quod eſt no. Bald.

Exceptio eadem ſubreptionis poteſt bis opponi iuriſdic. & gratiæ, quia opponitur ad diuerſa. ita no. Inn. in c. ſuper literis, de reſcript. fol. 12. nu. 11. vide infra in uer. Libellus, in 12. q. ibi nec reperio &c. Bald.

Exceptio criminis uel irregularitatis oppoſita cōtra electū habet uim accuſ. & debet lis ſup ea conteſtari. ita no. Inn. in c. ſuper eo, de electio. fol. 30. idem no. ibidem Hoſtien.

Exceptio procuratoria non poteſt opponi uero procuratori poſt litem conteſt. tamē iudex ne in caſum decidat, poteſt mandare procuratori ut producat mādatum non productum iteratò ſi non erat in act. regiſtratum, ſed iudex ſi nō habet nec habere poſſet de facili inſtrumentum, quia ipſum perdidit, & dominus eſt in partibus remotis, tunc iudex procedet interim nec retractabit propterea proceſſum: q̄a iudex nō debet ſupplere contra ueritatem ſed pro ueritate. ita not. Inn. & Ioan. And. in c. ſtatutum, de elec. tene menti.

Exceptio declinatoria iuriſdic. quando eſt talis quæ reddit iudicium nullum, ille cui competit poteſt eā opponere à principio coram eodem iudice, uel poſt ſententiam coram iudice nullitatis. & licet nō ualeat diffinitiua contra contumacem, tamen iſte qui prima facie habet iuriſdic. poteſt mulctam imponere. Si autem exceptio reddit, nullum retro p̄ceſſum unde debet opponi à principio tūc ſiue competat in priuilegium, ſiue de iure communi, debet opponi coram eodem iudice. etiam ſi exceptio contineat crimen uel infamiam. & ſi iudex grauet opponentem, tunc appellet ſecundū Inn. ergo ſemper coram eodem iudice opponenda eſt declinatoria, etiam ſi crimen tangit infamiam uel condenna. iudicis. nam infamia uel crimen non perimit ipſo iure iuriſdi. ſed elidit ita demū ſi opponatur, ergo ſi non eſt obiectum non reddit iudicium nullum. Item iudici ordinario nō poteſt obiici infamia ſed ſolummodo amonitio. ſed contra delegatum poteſt opponi infamia etiam ſine alia admonitione, non tamen poteſt opponi crimen ſine infamia iuriſ. ut ꝙ ſit adulter uel homicida. ita not. Inno. in c. cum ſuper, de offi. deleg. fol. 81. in nu. 3

Exceptio adulterij uel homicidij repellit iudicē. ita no. Inno. in. d. c. cum ſuper, de offi. dele. fol. eod.

Exceptio manifeſtè offenſæ an impediat abſolutionem fieri, uide Inno. in. c. coram, de offi. deleg. fol. 87

Exceptio quæritur inuito, ergo ignoranti. ita no. Hoſti. in. c. cum pridem, de pac.

Excipiens non dicitur actor proprie. ita not. Inno. in. c. 2. de ordine cogn. fo. 131. nu. 6. niſi quo ad onus proba. quando excipit affirmatiuè, uel ius negat.

Exceptio in multis caſibus opponitur non agenti, quos uide per Hoſti. in. c. 2. de ordine cogni.

Exceptio de eo quòd non peruenit ad uiolentum, eſt annalis ſicut actio. ita no. Inno. in c. cum dilectus, de ordi. cogn. fol. 131. facit. C. de excep. l. licet.

Excipiens ſi obtineat ſuper iudicio exceptionis & iterum uult agere, debet iteratò probare. ita not. in cap. 2. de ordi. cogni.

Exceptio ſpolia. obſtat ſiue ciuiliter ſiue criminaſr agatur, ita no. Innocen. & Hoſtien. in. cap. ſuper, de ord. cogni. fol. 133. & ſic exceptio ſpol. obſtat agenti interdicto retinendæ poſſeſſionis ſecundum eos.

Exceptio compenſa. poteſt obiici etiam ante ſententiam, quia durat actio, ergo & exceptio. ita no. Inn. & Hoſti. in. d. c. cum ſuper, de ord. cogni. ſecus in exceptionibus quæ non habent fundamentum actionis. facit. ff. de cōpenſa. l. ſi cum. §. j. & C. de compenſa. l. 2. Bald. uel potes ſic dicere per alia uerba, qui in exceptione ſuccumbit non propterea ab agendo repellitur. Fallit in exceptione compenſa. quia qui compenſat, exigit & petitio & cōpenſatio ut paria iudicantur, ut. l. amplius. ff. rem ratam hab.

Exceptionum tres ſunt ſpecies: quia quædam opponūtur iudicio, quędam condemnationi, quędam executioni, quæ non ueniunt ex eadem cauſa ex qua pronuntiatū eſt, ſed ex alia ideo poſſunt poſt ſententiā opponi. ita no. Inn. in. d. c. ſuper, de ordi. cogni. fol. 133. nume. 2.

Exceptio minus canonicæ electionis non ſuſpendit effectum confirma. ita notat Inno. in. c. cum olim, de cauſa poſſeſſionis & proprie. fol. 136. nu. 3.

Exceptionem peremptoriam non opponens ſibi præiudicat, & contumax non auditur appellans, ita no. Inn. in capi. audita, de reſti. ſpolia. fol. 137. nu. 3. Et intellige contumax, ſcilicet non ueniendo, quia uidetur cedere liti habendo eam pro derelicta. nam qui contrahit heremodicium, quod cōtrahitur ſolum per contumaciam d̄r litē deſerere: ſecus in contumacia in non reſtituendo: quia nō contrahitur heremodicium p̄ hoc, ff. de appellatio. in creditor. §. iuſſus. Et per hoc dico Ticius fuit citatus quòd ueniat ad producendum teſtes, fuit uerus contumax, appellauit, uult in cauſa appellationis

pellationis producere teſtes, an poſſit. Reſpondeo, ſi fuit fictus contumax. Si uerus, & tunc aut non uenit, & tunc appellatio ſibi non patrocinatur: quia nō debet ſibi opitulari. aut uenit, ſed non produxit, & tunc poteſt, ut C. de temp. appel. l. per hanc. quod no.

Exceptio peremptoria petitionis non poteſt examinari ante litē cont. ita not. Inn. in c. prout, de dolo & contu fol. 144. nu. 1. nec eſt neceſſe ꝙ iudex interroget, ut ibi no. ſed exceptio ad perſonam repellendā debet opponi & examinari ante litē cont. non poſt ſm̄ eum ibidem.

Exceptio falſi non retardat execu. ſententiæ. ita no. Inn. in c. licèt, in fi. de proba. fol. 152. nu. 8. facit. l. ſatis. C. de falſis tamen contrarium tenet Abbas in c. de cætero, de re iud. ubi dicit ꝙ oppoſita iſta exceptione falſi executor debet ſuperſedere. Bal.

Exceptio criminum quando admittatur contra teſtem & quando non, uide per Inn. in c. ex parte Adæ, de teſti. fol. 154. nu. 3.

¶ Excōicatus pōt exercere tpalia, nō ſpūalia, idē in ſuſpēſo. & iō non habet ius eligendi. ita not. Inno. & Hoſt. in c. cū dilectus, de conſue. tñ circa primum tenet Abbas ɔ̄rium in c ex tuæ, de cle. nō reſi. ubi dicit ꝙ licet q̄s ſit excōicatus, non p̄pea remotus eſt ab adminiſtratione ſpūaliū. Bal. oīa. n. tpalia facta per excōicatum ualent, ut hic, & in c. ſi uerè de ſent. exc. ſecundum eundē Inn.

Excommunicatus occultus non poteſt eligere nec eligi. ita no. Inn. in c. cum dilectus, de conſue. fol. 23. nu. 4. uide ſupra in uerbo appel. in 16. q. & infra in uerbo Teſtis, in 44. q.

Excommunicatus non eſt membrum uniuerſitatis. ita no. Inno. in c. illa, de elec. fol. 44. nu. 3. uide ſupra in uer. Actor, in 7. q. & ſupra in uerbo appel. in l. q.

Excommunicare & ſuſpendere eſt iuriſd. non autem eſt de cura animarum. ita no. Hoſt. in c. dudum, de ele. uide omnino, infrà in uer. Sententia, in 25. q.

Excommunicatio non currit niſi finito termino dato ad ſoluendum, non ante. ita not. Inno. in c. P. & G. de off. dele. fol. 89. nu. 2. ſed inopia excuſat debitorem ab excommunicatione uel interdicto ſecundum eum ibidē. qđ no. Adde qđ no. ipſe idem in c. præterea, de app. ubi dicit ꝙ quomodocūque creditor reputet ſibi ſatisfa ctum eſſe in termino quo debebat ſibi ſolui, non erit debitor excommunicatus. quod no.

Excommunicatio nec interdictum non poſſunt uenire in pactum, quia pertinet ad poteſtatem clauium, non ad poteſtatem priuatorum: quia conſenſus eorum nihil operatur. ita no Inn. in d. c. P. & G. de off. dele. fo. e. uide in uer. Sententia, in 25. q.

Excommunicati non poſſunt exercere ſpiritualia, nec ēt iudicialia, nec etiam poſſunt præſtare authoritatem: alia poſſunt. ita no. Inn. in c. cōſulti, de proc. f. 106. n. 1.

Excommunicatio probata in modum exceptionis quid operatur, uide Inn. & Hoſt. in c. 2. de ordine cogni.

Excommunicatus poteſt facere procuratorem ad negotia. ita no. Inn. in c. cum dilectus, de conſue. fol. 145. & in c. cum dilecti, de dolo & contu. fol. 145. uide ſupra in uer. Appell. in 22. q.

Excommunicatus nondum denunciatus uel publicatus adminiſtrat ſpiritualia quæ ſunt facti, & prælaturam & canonicatum confert, ſ. ratione publici officij, non tamen eligit, quia eligere eſt iuris canonicalis non publici, ſecundum Inn. in c. cum dilectus, de cōſue. fol. eo. & in c. cum dilecti, de do. & contu. fol. eod.

Excommunicatus poſtquam eſt abſolutus non repellitur à teſtimonio, nec excommunicatus æquiparatur exauctorato, quia non ratione delicti excommunicatur ab homine, ſed ratione contumaciæ; ſed à iure benè excōicat rōne delicti, ſecundum Inn. habita diſtinctione ſeu diſcretione utrum pœna excommunicationis ap ponatur conſti. affirmatiuæ uel non, ut no. per Inn. in c. extirpandæ, de præben. fol. 117. nu. 2. & ideo per excōmunicat. hominis non probatur crimen, quia crimen non eſt cauſa immediata excommu. ſed contumacia; ita no. Inn. in c. teſtimonium, de teſti. fol. 162. uide omnino ſupra in uer. Caſus, in 2. q.

Excommunicatus repellitur etiam ab accuſatione excōmunicati, nec poteſt replicari, tu non es audiendus, q̄a es excōmunicatus, & ſic legitima defenſio reſeruatur. ita no. Inn. in c. à nobis, de exce. fol. 174. & eſt caſus ff. quod ui aut clam. l. ſi alius. §. bellisſime ſecundum eū.

Ex hoc ergo no. ꝙ ſi excōicatus offendit excommunicatum melior eſt conditio delinquentis. A ſimili etiam uidet ꝙ ſi exbannitus bannitum occidit: nā bānitus diffidatus, & ei ius ciuile nō patrocinatur, ut C. de epiſ & cle. auc. item nulla cō tas. item nihil ad nos de his quæ foris ſunt, ſed banniti ſunt foris & quaſi transfugæ ſunt. ff. de ca. dimi. l. admiſſione. § j. Item intereſt rei publicæ ꝙ unus exbannitus alium occidat, nec ex hoc res publica offenditur: immò tutior fiet eius ſtatus morte malorum hominum, ut ff. de off. præſidis. l. congruit in 2. reſponſo. & l. fin. ibi pro quiete communi &c. C. quando lice. uni. ſe ſine iudi. uind. Item in pari cā melior eſt conditio rei. ff. de uerb. obl. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. Item facit optimè ff. ad l. Iul. de ambi. l. j. uer. qua. ubi præmium non pœna imponitur uel dicāti in contrarium facit quia ille qui occidit, uidet tractare de lucro, eo ꝙ uoluntatem ſuam compleuit, ut ff. de cond. ob cām. l pe. in gl. magna. Sed pars aduerſa de damno plorat, aliàs certat: ergo magis fauendū eſt certanti de damno, ut no. in l. apud. § Marcellus, de excep. doli. Item utroque exiſtente bannito, neuter quò ad intereſſe pro bannito eſt habendus, ut C. de hæreti. l. quoniam, & de inoff. teſt. l. in arenam. Item poſſe occidere impune, eſt beneficium quod non uidetur poſitum nec conceſſum. nam uerba generalia reſtringuntur, nec in eis odioſi comprehenduntur, ut ff. de leg. 2. l. Lucius. §. Lucius. nam ſolum uidetur de his cogitatum, qui non offenderunt. eod. ti. l. cum quidam. & l. ſi quis. §. inter. Item occidere bannitum eſt quædam executio iuſticiæ: & iſta non uidetur commiſſa priuatis ciuilitate. ar. ff. de fideiuſſoribus. l. liberta, & l. Lucius. quibus ſtatutum non patrocinatur, ut no. in ſimili per gloſam C. de hæredi. inſti. l. j & per Iaco. de Are. ff. ad Trebel. l. ex facto. & facit. C. de maleſi. & mathe. l. ſi. Item non eſt nouum, ꝙ uindicta alicui cōcedatur, & alteri cuius nō intereſt, denegatur ut C. de adulteriis. l. Grachus & no. in l. cum fundus, de ui & ui ar. facit optimè quod no. ff. de iuſt. & iu. l. ut uim, in gl. ordinaria. Solutio exbannitus habetur pro mortuo. tunc cum in banno poſitus eſt: & ideo mors eius naturalis poſtea uindicanda non eſt, q̄a ſolus mortuus antequam occidatur non patrocinatur, i. fingitur non occiſus, ut not. in l. j. qui accuſa. non poſſ. de hoc dic ut l. cum mulier. ff. ſol. ma. per Ia. de Are. & Bar. ſed qđ ſi aliquis occidit bānitum in loco ſecuro puta in eccleſia, uel extra territorium à quo exul eſt, An occidatur impunè? uidetur ꝙ ſic, quia bannum inhæret oſſibus ſicut lepra & excommunicatio; ut no. ff. de poſtulando. l. ex ea. & patet de illo exulante. nam exul dicitur & eſt ubicūque moretur, ut ff. de orig. iur. l. ij. & de hæred.

hæred.inſti.l.ex facto,ad fi.In contrarium uidetur, qa iſta executio extra territorium concedi non potuit, ut l.cum unus.§.his qui de bo. auct. iudi. poſ. facit: C.de his qui ad eccleſias cōfu. l.præſenti & ff.de ædi. edic.l.quid ſit fugitiuus:§.idem Celſus. Solutio, quò ad ciuitatem unde bannitus eſt, certè factus eſt tranſfuga & ubiq; locorũ poteſt occidi, ut ff.ad le.Cor.de Sicca.l.ij.§.transfugas. & iō iudex illius terræ nō pōt hoc factum punire, quia non refert à quo fiat, nec ubi fiat. Sed quò ad illam ciuitatem de qua non exbannitus eſt, nō fiet impune, qa fiet iniuria illi ciuitati eo ꝙ ad ſtatuentes pertinet habere liberas ædes. & eſt arg. ad hoc extra de uer.ſign.c.ex parte in Chriſto.Item licet eccleſiæ ſuſpenſa ſint organa propter loci religionem, non tamen punitur, ut homicida, nec de iſta ſpecie criminis etiam ab eo qui ſeruare debet bannum, ut not.in d.l.ex ea & in cap.1 de off.ordina.& per Innocen. ſed ut uiolatur eccleſia. Bal. Sed quid è contra bannitus de Peruſio, Peruſinum Aſſiſij occidit, An poterit condēnari Peruſij? & uidetur ꝙ non, quia bānitus pro forenſe habendus eſt, non pro ciue, ut d.l.amiſſione.§.j.ff.de capi.dimi. Et ſic nō uř ſubiectus nec rōne perſonæ nec rōne loci: ergo non poteſt contra eum procedi: quia durant principia in ſeparabilia quò ad odium ſuum. ut ff.de mino.l.Papinianus exuli, & de pollicita.l.de pollicita. & facit ꝙ no.in l.ad cognitionem.ff.ex qui.cau.in poſſ.eatur. iura uerò naturalia immutabilia ſunt. ſtatutum uerò de accidentali & ſeparabili ciuilitatis: ut ſi quis per ſtatutum ſit factus ciuis, nam non eſt ciuis, tñ quò ad ciuitatem ſeparabilē quam perdit per bannum ſolum: ergo & ſpecies ciuilitatis ſunt diuerſæ, ut C.de incolis.l.ciues. ergo ciuis eſt iſte factus, ſ.per ſtatutum ante exilium. & hoc nomen ciuis ſimpliciter prolatum non continet ea quæ impropriè & fictæ dicuntur ut ibi. ſed. ea quæ uerè & propriè. ſic enim ſtatutum poteſt facere quem uerum ciuem, quod ars & natura ſemper imitatur ad potiora & perfectiora, ut C.de latina liber.tollen.l.j.in prin. uerbum enim ſimpliciter prolatum, ſimpliciter intelligēdum eſt in ſuo potiori & meliori ſignificato, ut l.ſi non ſortem.§.libertus.ff.de cōd.inde. & l.eum qui.§.ſi mulier.ff.de iureiu.& ibi not.& tene mēti iſta ꝑpetuò.

Excommunicatus quando poſſit intereſſe in iudicio, & quando non, uide Inn.in c.inter, de ſen.exc. fol.326

Excommunicatus etiam ſententiam pro ſe latam non poteſt petere executioni mandari, ita no.Inn.in c.uenerabilem, de excep. fol.178

Excōicatus pōt proſequi cām appel. ita no.Inn.in c.ſignificaſti, de ſen.exc.& ſic procu.qui effectus eſt excommunicatus proſequitur nihilominus cām app.quia ad hoc tenetur domino ſecundum eum ibidem.

Excommunicatus poteſt compelli agere, licèt ſpontè nō admittatur. ita not.Inno.in c.excep.de ſen.exc.

Excommunicatus ſi non timet ingerens ſe diuinis, non incurrit irregularitatem. ita not.Inn.in c.ad præſentiam, de appel. fol.192

Excommunicatus ſi ab ipſa ſnīa excōicationis appellat pendente appellatione interim uitandus eſt à iudicio, nec debet admitti ita no.Inn.in c.ſæpe, de app.fol.195 nu.5.ſed ipſe no.ɔ̄riũ in c.ſolet, de ſen.exc.fo.332.n.9 ubi tenet ꝙ non debet uitari pendente appellatione, uel cauſa nullitatis facit ff.de infamibus.l.furti.§.j.& in l.ſi.C.de ordi.cogni. Et an facta per eum ualeant, uide per Inno.in d.cap.ſæpe. Ratio primi dicti poteſt eſſe, quia propter appellationem ſententia excommunicationis non ſuſpenditur; ut ipſe idem no.in cap.ad hæc, extra de appel.

Excommunico omnes qui contradicunt, quæritur an iſta ſit ſententia uel conſti.uide per Inn.in c.pro illorum, de præben. fol.215.nu.3

Excōicati nominatim uel interdicti qui dicantur, uide ꝑ Inn.in c.1.in Lateranenſi, de præben. fol.217.nu.1

Excommunico Ticium cum ſuis fautoribus, Titius eſt nominatim excommunicatus, alij uerò non: & iō non ſunt uitandi niſi ſit notorium ꝙ ſint fautores: ita no.t Inn.in d.c.in Lateranenſi, de præben. fol.eod.

Excommunicatio poteſtatis uel capitanei uel alterius officialis uel vicarij, non tranſit contra eius ſucceſſores. ita no.Inn.in c.aduerſus, de immu.eccl. fol.273

Excōicati uel ſuſpenſi qui celebrant an ſint irregulares, uide Inn.in c.ſi celebrat, de cle.exc.mi. fol.309.nu.2

Excōicatio non fertur niſi pro contumacia, ſecus in ſuſpēſione. ita no.Inn.in c.de exceſſ.præla.

Excommunicati qui dicuntur à canone ipſo facto, uide Inn.in c.ſuper eo, de ſen.exc. fol.324.nu.2

Excommunicato quando quis dicatur communicare, uide per Inn.in c.nuper, de ſen.exc. fol.326.nu.3

Excommunicatus an quis poſſit pluries eſſe? dic ꝙ pluries numero: quia qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc, & infamis infamior eſſe pōt, ut l.ij.C.ut intra cer.tp̄s. tñ prima excommunicatio traxit ſecum ſuũ effectum prius: adeò ꝙ aliarum effectus interim occultaĩ. Quidam dicunt ꝙ quis pōt infamari ex pluribus cauſis ſucceſſiuis, ſicut dicimus in dñio, ut l.ij.§.ex pluribus.ff.de acq.poſſ. Sed ueritas eſt, ꝙ ex pluribus excōicationib. quis poteſt eſſe tentus, & ſi abſoluitur ab una, non eſt propterea abſolutus ab aliis, ſed poſtea cum ab aliis abſoluitur præcedens ſolutio confirmatur, ut ff.communia prædio l.ſi. ita no.Inn.in c.cum pro cauſa, alias pro cauſa, de ſen.exc. fol.326.nu 2

Excommunicatus quando debet uocari ad ele.fiendam. & qñ non. & qñ pōt intereſſe & quando non, uide per Inn.in c.ſolet, de ſen.exc. fol.332.nu.9

Excommunicatus non prohibetur teſtari niſi pro aīa.ita no.Inno.in c.cùm deſideres, de ſen.exc.fol.325.& per Archi.in c.prout, de ſen.exc.lib.6.

Excommunicati nō poſſunt ſepeliri in eccleſia propè cœmeterium. ita no.Abbas, in c.ſacris, de ſepul.

Excommunicato confeſſo de ſuis peccatis non poteſt interdici ſepultura, licet non ſatisfecerit. ita not.Abbas in c.ſi.de ſepul.& tene menti.

Excommunicatio lata in exemptos non tenet.ēt ſi excōicatus ſit in poſſeſſione excommunicandi.ita no.Abbas in c.dilectus, de relig.domi.quod eſt no.pro religioſis qui ſunt exempti.Abbas.

Excommunicatus non poteſt ſe defendere per procuratorem excommunicatum, quia excommunicatus nō pōt eſſe procu.etiam rei.ita no. Abb.in c.ueniens, de teſti. Rō eſt hæc, qa uidetur defenſio uoluntaria in procu. ſed in ipſo principali excōmunicato eſt defenſio neceſſaria. & uide per Bar.in l.cum mulier.ff.ſol.mat.

¶Expenſæ quæ petuntur per cond.ex lege uel canone poſſunt peti ēt poſt ſnīam. ita no.Hoſt.in c.ex parte, el 2.de reſcr.& uide infra in uer.Victor, in 1.q.

Expēſæ quātũcũq; non ſunt liquidæ iudici pōt tñ ipſe cōdēnare generaliter in expeñ.reſeruata ſibi taxa. ita no.Inn.in c.auditis, de procu. fol.104.nu.2

Expēſæ quas quis domi feciſſet, excipiunĩ de cōdēnatione.ita no.Inn.in c.finem, de do.& cōtu. fol.144.in n.4 uide ĩ in uer.Snīa, in 14.q. & ſ̄ in uer.Citatio, in 13.q

Expenſæ quæ ſunt fiendæ.i.non ſunt factæ taxari non poſſunt ita no.Inn.in c.cũ ueniſſent, de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan.fo.147.in nu.2.uide ſupra in uerbo appel. in 28.q.

Expenſæ quæ dicanĩ in re, & q̄ ex̄ rem, & quid dicatur lucrum, & quid fructus, uide de iſtis per Abbatē in c. paſtoralis, de decimis. unde in fructu natura principaliter operatur, licet qñque induſtria cooperetur: ſed in lucro induſtria principaliter uerſatur ſ̄m Abbatē ibidem uides̄ in uer.Appellatio, in 28.& ſupra in uer.Cōdem. in 6.& 7.q.

Expenſis an cōdemnatur obtinens in cā principali, & ſuccumbens in cā appellationis, uide per Inn.in c.finē, ex̄ de do.& contu f.144.in glo.in l.generaliter, in glo.ſuper uerbo diſpenſatum.C.de rebus credi.& per glo.iure ignorantia, de reg.iu.li.6.& 2.q.1.c.ius.

F

FActum. Per literas ſubrepticias dēt reſcindi ac ſi eſſet factũ per falſas proba.ita no.Inno.in c.ad aures, ibi & aliis nř &c.de reſcri.fo.7.nu.2.& ſic literæ ſubrepticię falſis proba.æquiparantur.Bal.& uide infra in uer. Solennitas, in pen.q.

Factum confeſſatum in modũ exceptionis nō habetur ꝓ cōfeſſato ſimpliciter, nec nocet reo. ita no.Abbas in cap. cum uenerabilis, de exc.& ideo dicut no.in l.ſi quidē. C.de excep.

Factũ ex falſis literis nō ualet, ēt ex cōi errore ſ̄m Inn.in c.ſuper literis, de reſcrip. f.12.n.4

Factum procur.ſi diſplicet dño, ſtatim cũ ſit, debet reuocare & ɔ̄dicere, alias ſibi præiudicat.ita no.Inn.in c. ex parte decani, de reſcrip. f.18.n.2.

Factum per aliquos ut uniuerſi non poſſunt ſinguli reuocare.ita no.Inn.& Hoſt.in c.bonæ, de poſtu.prælato. ꝙ no.pro ordine facto per conſules & conſiliarios in partibus noſtris. Bal.

Factum poſt appellationem iudicialem ēt præiudiciale reuocatur, quia deſijt eſſe iudex.hæc rō ceſſat in appellatione extraiudiciali: ita no.Inno.in ca. quia propter, de elec. f.46.n.13

Factum aliquid non ui non metu, quomō hoc ꝓbabiĩ, uide per Inn.& Hoſt.in c.ſuper hoc, de renun.

Factum temerarium ep̄i non hř pro diſpenſatione.ita no. Inno.in c.ueniens, de filiis presby. f.68 nu.2.

Factum corrigi poteſt in factis non competentibus, ſecus in diffinitiuis pro nunc.ita no.Innocen.in c.in literis, de offi.dele. f.77.nu.2.

Facta a non ſuo iudice pro non factis habentur.ita no.Innocen.in c.prudentiam, de offi.dele.f.78.n.7. unde ſi qs ſcit ſe non habere aliquam iuriſdi.nullam pęnam imponere pōt.& ſi facit de facto pro infecto habebiĩ, ut ibidem & in c.cum ſuper eo.ti.per eundem.

Faciens quis ɔ̄ legem, nō prodeſt ſibi dicere ſe non feciſſe dolo, niſi probet ꝙ non mediante dolo, qñque tñ præſumitur dolus interueniſſe ex quo fecit contra prohibitionem legis. ita no.Inno.in c.ſuper eo, quod me.cā. fol.107.nume.2.uide Ioan.An.in c.qui contra iura, de regu.iur.li.6.

Factum per arbitratorem ēt in diebus ſolennibus uel dñicis uel feſtiuis ualet.Rō eſt, quia ipſe non dř iudex nec dicitur iudicium, nec ſnīa ꝑ eum lata dicitur ſentētia, ut in auc.ut diffe.iudi.§.ſi uero col.8.& in Spe.in ti. de arbi.§.ſi.uer.ſed nunquid amicabilis &c. & tangit Inn. in c.Quintauallis, de iureiur.fol.172.nu.3.Bal. Et ſic teſtes quos ipſe arbitrator recipit, recipit ad inſtructionem, non in forma iudicii ad ueram probationem, nec coram eo eſt neceſſe ꝙ teſtes publicentur, qa propriè non ſunt teſtes, nec ipſe eſt iudex, nec ordo iudiciarius eſt: ut dicit ibidem Inno.idem tenet Azo in ſumma.C.quomodo & quando iudex in princi.Bal.uide ĩ. in uerbo ſententia, in 38.q.

Factum ꝑ ſubreptionē ēt de conſenſu aduerſarij cōfirmari non pōt, quia deficit conſenſus tertii.i.ſuꝑioris ratificantis.ita no.Inno.in c.cum olim, de re iud. f.183

Factum poſt decretũ & poſt reuoc.an ualeat.uide per Inno.in c.quia cũctis, de conceſſ.præb. fo.226.nu.8

Factum a Barbario ualuit ꝑꝑ cōem utilitatem, propter ſuadentem æquitatem, & propter ſuperiorum auctoritatem. ita not.Inn.in c.cum dilectus, de religio.domibus. fol.260. Et an idem ſit in perſonis eccleſiaſticis & in ſpirituali iuriſdictione, uide ibidem Inno.

Factum ſi probatur per unum, & per alium teſtem probatur confeſſio, teſtes ſunt ſingulares, tñ uehemens indicium faciunt.ita no.Inn.in c.ſi.de ſucceſ.ab inte. f.243

¶Falſarius ēt non ſemper traditur iudici ſeculari.ita no. Inno.in c.nouimus, de uer.ſig. fol.338.nu.2. quod eſt not.ſecundum eum, uide ſ̄.in uerbo admiſſus, in 10.q.

Fraus, uide ĩ in uer.Reconuentio, in 2. q.

Fraudator gabellæ an teneatur iure poli.per Bar.in l.uectigalia, in principio.ff.de publi.

¶Fama, uide ĩ.in uerbo notorium, in 2.q.& ĩ.in uer.Rumor, in 1.& 2.q.

Fama nunquam poteſt tantum quod probatio contraria excludatur. ita no.Inn.in c.ſolicitæ, de reſtitu.ſpolia. folio 137

Fama non probat, ſed præſtat adminiculum. ita no.Inn. in c.cum cauſa, de proba. f.152

Fama hominis tollit uel ſaltē elidit præſumptionem. ita no.Inn.in c.quia, de præſumpt. fol.169.nu.2.

Fama bona & mala probatur per cōem auditum, ita not. Inn.in c.licet, de accuſa. fo.289.nu.5.

Fama, uſus & iuriſdi.& quædam gñalia ꝓbātur ꝑ teſtes & ſi ipſi ſint ſingulares in tꝑe ſed unũ crimē & ſpāle factum non probaĩ ꝑ teſtes ſingulares maximè in loco uel tempore. ita no.Inn.in c.qualiter, de accuſ. f.290

Fama uillæ non ſufficit ubi in uilla non ſunt niſi duo uel tres.hoīes.tm̃ ita no.Abb.in c.inquiſitionis, de accu.

Fama confirmat confeſſionem quæ per ſe alias non eſſet ſufficiens.ita no.Abbas.in c.iij.de præſump.quod tene menti.

Fama inducit probationem ita no.glo.in c.conſideres, de ſen.excommu.

¶Familiares ep̄i admittuntur ad accuſandum ɔ̄ ep̄m, & eſt ſpāle.Secus in aliis dñis, qui non deſiderant in teſtimonium uice cubiculatoris ita no.Inn.ī c.nulli, de accu.f.288.ar.in auc.de monac.§.cogitur col. 1.uide ĩ.in uerbo teſt.in 16.q.

¶Fauor.dř ille præſtare fauorē qui ſuis robur uel timorē aduerſariis incutit.ita no.Inn.in c.petitio.de homi. f.304.ꝙ tene menti Bal.uide ĩ.in uer.Vadens in 1. q.

Feriæ, uide oīno ſ̄.in Ver.Citatio in 28.q.ꝑ totā, & uide ſ̄.in uer.Curia, in 3.q.& ſ̄.in uer.Cauſa, in 5.q.

Feriæ uindemiarũ nō ſunt nec debent cōcedi in terra ubi gentes illius cōiter nō bibũt uinũ, ut in Hibernia, ſed ubi cōiter gentes bibũt uinũ, licèt non recolligatur ibi uinũ, ut in Anglia & in aliis partib.ibi ſũt uel ɔcedi dicunĩ ferię uindemiarũ.ita no.Inn.in c.ſi.in ſi.gl.ſi.de feriis.f.131.n.7.Et iſtud tp̄s daĩ ut prouideant ſibi de uino ad uitā eorũ neceſſario ſ̄m eũ ibidē. Sed quid ſi ſit dřia inter terrā iudicii & terrā a qua quis citatuř quidam dñt ꝙ dēnt ſeruari feriæ terræ citati, ꝑ l.ꝓſides ff.

de feriis. Sed Inn. in c. cōqueſtus, de feriis tenet contrarium, ꝙ imò feriæ fori iudic. ſunt ſeruandæ. Bald.

Feriæ non excipiuntur de dilatione probatoria, ſed per confeſſionem aduerſarij quocũque tempore etiam feriato poteſt probari. ita no. Inn in c. ultra tertiam, de teſti. fol. 162. nu. 2 tene menti. Bald.

¶Feudum negans perdit illud. ita no. Inn. in c. cæterum, in fi. de iud. fol. 117. nu. 7. & uide ff. de interroga. act. l. non alienũ, & in auct. de trien. & ſemiſſ. §. pen. col. iij.

Feuda ſunt de gratia, & ideò faciliter reuocatur. ita no. Inn. in c. ij. de feudis. & ibi uide.

Fideiuſſor, uide infra in uerbo Teſtis, in 47. q. in fi.

Fideicommiſſarius, uide infra in uer. Teſtator, in 2. q.

¶Fides implicita ſufficit ad excuſandum de hæreſi. ita tenet Inn. in c. j. de ſum. Trin. & fide cath. fol. 1. nu. 7 hoc uerum niſi factum ꝯdicat uerbis ſm Hoſt. ibidem. Et rō eſt, quia facto datur uoluntas intelligi ut l. reprehendenda, C. de inſti. & ſubſti. ſub cōdi. fac. dupliciter enim declaratur uoluntas, ſ. uerbis, itē rebus ipſis & factis, ut ff. de legib. l. de qbus, in fi. & ibi plenè no. Bald. & uide infra in uer. Titulus, in 2. q.

Fidei articuli quot & quales ſint, uide ibidem per Hoſt, qui plenè no. Bald.

Fidelis, uide ſupra in uerbo Cenſus, in 3. q.

Filiatio qualiter probetur, uide Inn. in c. Michael, de fil. presb. fol. 69. & uide etiam ꝑ eundem in c. qm̄ ꝯ falſam, de proba. quod non poteſt probari niſi præſumptiuè, & uide quod no. in l. j. quorum bonorum.

Filius inceſtuoſus non dicitur habere coniunctam perſonam, quæ pro eo poſſit experiri. ita no. Inn. in c. nonnulli, de reſcrip. fol. 16. nu. 9

Filiusfamiliàs propter debitum nō pōt incarcerari, quia non habet bona, vnde ſi non ſoluit, non eſt quid ei imputetur. ita no. gl. in l. iij. §. ſed utrum, ff. de minori. & l. ꝙ ſi minor, §. ſi ſeruus. nam q nihil habet exceptione tutus eſt, ut no. ff. de procur. l. Ticius. Sed hoc non eſt uerũ, imò poteſt perſonaliter detineri, & realiter: vnde ſi ipſe non vult cogi cedat bonis, ut C. qui bo. ce. poſ. l. plura. ſm Bar. hoc tāgit Inn. in c. j. de re iud. f. 183 Sed quid ſi habet peculium profectitiũ, an poterit de ipſo ſoluere debitum non deſcēdens ex cā peculiari? item an pater filio condēnato teneatur de peculio ꝓfectitio? R̄ndeo, ſi criminaliter filius fuerit condēnatus, non tenetur pater de peculio, ut C. de bo. dā. l. iij. Et ſcias ꝙ de iure cōmuni non poteſt quis capi ꝓ debito niſi prius ſit facta realis executio bonorum, quia captura nōn fiet niſi in ſubſidium. ita no. in l. iij. §. tutores, ff. de ſuſp. tuto. Et Bar. in l. j. ff. de ceſſ. bo. & l. fin. cod. ti. dicit ꝙ non uidetur uerum per eādem legem. Ad idem facit. c. qm̄, §. fi. ut lit. non conteſt. & ff. quæ in frau. cred. l. fi. in fi. & de fideiuſſ. l. hæres, §. reo quoque, & ff. de fun. inſtr. l. nepoti. Bald.

Filius ſub conditione rogatus reſtituere, ſucceſsiuè pōt detrahere duas quartas præter, imò contra tacitam uoluntatem teſtantis. ita no. Abb. in c. Raynal. de teſta. ſed an iſti filij inſtituti ſub condi. & rogati reſtituere, poſſint detrahere integrè legitimam & trebellianicam? glo. diſtinguit, aut ſuus hæres eſt grauatus purè, & tunc nō detrahit utraſque, ſed vna cōfunditur in alia, niſi quatenus vna alteram excederet. Aut ſub conditione, & tūc fiet detractio integralis legitimè & trebellianicæ: item legitimæ & falcidiæ de ſingularibus relictis. ita no. ff. de inoffi. teſt. l. Pap. §. meminiſſe. & dicunt doc. ꝙ debet intelligi in conditione q̄ dependeat de futuro: nam ſi de præſenti idem ꝙ in purè rogato, ut ff. de iniuſto rup. irri. teſta. l. cum in ſecundo. Sed uidetur ꝙ ſemper detrahatur integraliter. quod probo ſic, qñ concurrūt plures cauſæ diuerſæ ſpeciei, debent operari plures effectus, ut ff. de annuis leg. l. Titia, §. qui Marco. & de ſerui. urb. præd. l. ſi domus. Sed hic concurrunt plures cauſæ, vnā, ꝙ hæres vniuerſalis, ergo &c. Secundò ſic, vna lex dicit ꝙ filio debetur legitima, alia dicit ꝙ hæredi vniuerſali debetur trebellianica: tunc arguo ex coniunctione duarum legum, ſ. ff. de liberis & poſthu. l. Gallus, §. ille caſus. Tertiò arguo ſic, contrariorum eadem eſt diſciplina: ſed ubi pœna imponitur ratione nominis ſeu qualitatis importatæ per nomen, tunc augetur pœna ratione nominis, ut ff. de adulteriis. l. ſi adulterium cum inceſtu. pari ratione & augeri debet ad idem, ſ. de nominis inſpectione, ut ff. de adopt. l. ſi pater, §. qui duos. Quartò probatur caſus dictorum capitulorum Raynutius, & Raynaldus, de teſtamentis. In contrarium uidetur caſus legis. nam vna lex dicit, ꝙ quicquid filius habet ſupra quartam reſtituere cōpellitur, ut C. famil. ercīſ. l. filiũ quem habentem. Alibi expreſsius dicit, ꝙ reſtituere debet dodrantem, ut C. ad trebell. l. iubemus, in prin. Alibi dicit ꝙ beſſem, ut in auctē. de reſti. & ea quæ perit, §. quãobrem. Et ſi dicatur vna diminuet alteram, & de alterius corpore euelletur, qđ uidetur eſſe abſurdum. ad idem, ff. de inoſ. teſt. l. Pap. §. ſi quis impubes & de bo. liber. l. nihil, §. ſed patronus. Item filius ſi eſt grauatus ultra dodrantem, non habet locum trebellianica, ſed non uidetur ultra grauatus ex quo lex reſcindit grauamē, ut C. de inoffi. teſta. l. quoniam in prioribus. Solutio, ſi filius uel alia ſimilis perſona nō ſit hæres vniuerſalis ſed in certa re, tunc non detrahit niſi ſolam legitimam, quia trebellianica non debetur niſi hæredi vniuerſali, ut ff. ad trebellia. l. j. §. inde Neratius. Sed legitima debetur etiam hæredi inſtituto in re certa, ut in auct. ut cum de appel. cogno. §. cæterum. & no. ff. ad trebellia. in l. ſi quis priore. Si autem ſit hæres vniuerſalis tunc diſtingue. An fuerit purè grauatus, an ſub conditione de futuro. Primò caſu, ſi detraxit trebellianicam, non detrahit legitimam niſi quatenus plus eſt in ea. Si uerò poſt detraxit legitimam ceſſat trebellianica, quia in ea non eſt plus q̄ in legitima, ſed minus. Secundo caſu quando ſub conditione, tunc detrahit duas quartas, i. trientem totius hæreditatis. & ſextantem reſidui beſsis uel ſemiſſem ſi totus eſt numerus liberorũ & quarta reſidui, ut hic. Sed an filius detrahat trebellianicam de relictis ad pias cauſas? & uidetur ꝙ ſic, ut in c. ſi pater, de teſta. lib. 6. à contrario ſenſu, ſecus in extraneo hęrede ut in l. ſi quis ad declinandam, in fi. C. de epiſ. & cler. ſed ibi erat potius executor, q̄ hæres, arg. ff. de leg. ij. l. ſi quis Ticio. no. iſta. Bald.

Filius præſumitur eſſe ille qui diu fuit tentus & uocatus ut filius. ita no. Abb. in c. per tuas, de proba. & C. ne de ſta. defun. l. ſi mater, & ff. de proba. l. j. per Iac. de Are. de manumiſſ. teſt. l. uxorem, arg. C. de ſeruis expor. l. moueor. Adde ꝙ habes ſupra in 1. q.

Finis cauſæ eſt pro termino, dicit Inn. in c. ex tuæ, de cle. non reſid. fol. 211. nu. 1

Fiſcus. Qui non ſoluit fiſco canonē ſtatim poteſt expelli, ſecus in eccleſia uel priuato. ita no. Inn. in c. literæ, de dilationibus. fol. 130

¶Forenſis delinquens uel contrahens hic in Peruſio obligatur ex illo ꝯtu uel delicto, non ſolum coram iudice ordinario rei Peruſij cuius forum actor ſequit, ſed etiam

etiam coram eius delegato. ita no. Inn. in c. dilecti, de fo. comp. fol. 122. in nu. 3. q. not.

¶Forma non requiritur in poſtulatione, ſed tantum concordia, unde non confirmatur poſtulatus, ſed admittitur. ita no. Inn. in c. cōſiderauimus, de ele. fol. 30. in n. 2. & idem Hoſt. in c. monaſterium, eo. ti. & uide ſuprà in uer. Capitulum, in 1. q.

Forma iudiciorum non ſeruatur in generali inquiſitione. ita no. Hoſt. in c. bonæ, de ele. & no. inſtitu. de pub. iudic. in principio.

Forma reſcripti eſt pro libello & in libello inſerendo, quia ea forma data eſt iuriſd. ita no. Inn. & Hoſt. in c. dudum, el 2. de elec. & ſic reſcriptum hr̄ pro libello.

Forma uerborum & natura rei de qua ſit miſſio, eſt conſideranda ad uidendum quæ tranſeant in ſucceſſorem, utrum enim iuriſd. committatur, an aliud negocium induſtriale. nam ſi iuriſd. tunc poteſt fieri commiſſio commiſſionis, quia non refert à quo fiet: quia idem eſt exitus controuerſiæ. Secus eſt in aliis negociis deleg. & commiſſis à ſuperiore ſm Inn. ut ſi committatur officium prædicationis uel examinatio teſtiũ & ſi. quibus non eſt iuriſd. contentioſa. hinc eſt ꝙ executor nō facit ſubexecutorem: ſecus ſi Papa non dicit iō exequi cōpellas, uel facias prouideri: quia per alium explicari pōt, ita not. Inn. in c. P. & G. de off. dele. fol. 89. in nu. 2. ꝙ delegatus à Papa ſubdeleget, eſt uerum qñ Papa non eſt uſus præcepto, ſed commiſſione. nam ſi præcipit ille cui præcipit per ſeipſum explicare debet in ſignum perfectæ obedientiæ ut no. ff. de off. præſi. l. ſæpe. & uide quod no. in c. 1. de off. dele. in cle. & facit ad prædicta. ff. de cura. furio. l. cuius bonis, in ratione ſui. arbiter autem alteri committere non poteſt, quia non habet iuriſd. ut l. non diſtinguemus. §. de off. ff. de arbi. cum ſi. Bal.

Formam libelli in cauſa appellationis qñ tertius appellat, uide per Inn. in c. cũ ſuper, de re iud. fol. 185. nu. 6

Forma non eſt neceſſaria in electione canonicorum, ſed ſufficit ſolus conſenſus. ita no. Inn. in c. ex parte, extra de conceſſ. præben. fol. 225. nu. 4

Forma in abſolutione eſt ſeruanda, & ideo non ſufficit comminatio prælati. ita no. Inn. in c. propoſuit, de cle. exc. fol. 309. uide in uer. Arbiter, in 7. q. in fi. & ſuprà in uer. Appellatio, in 33. q.

Fortilicium, uide ſuprà in uer. Caſtrum, per totum.

¶Fornicator publicus non intererit electionibus. ita no. Inn. in c. ſicut, de cohab. cle. & mulie. fol. 208. in nu. 2. & uide infra in uerbo ſponſalia, in 2. q. & ſuprà in uer. Affinitas, in 1. q.

Forum pœnitentiale eſt cura animarum, item & datio ſacramentorum, & ſi. ſed forum iudiciale non. ita not. Inn. in c. cum ſatis, de off. ord.

Fugiens propter metum publici hoſtis, non propter hoc perdit poſſeſſionem: ſecus ſi capiatur: ita no. Inn. in c. cum ex iniuncto, de no. opē. nun. fol. 313. in nu. 2. Si autem eſt priuatus inimicus: aut fugiens timuit expulſionem & perdit poſſeſſionem. Aut uerberari tantum, & tunc non facit. quod no. ff. qđ me. cā. l. metum, in prin. & ff. loca. l. ſi merces. §. culpę. & l. item quare. §. exercitũ. eo. ti. Ex prædictis apparet ꝙ licet ciuitas habet tyrannum, ualent ea quæ fiunt per regimina ciuitatis & per tyrannum: & retinet ciuitas poſſeſſionem ſuorum iurium, ut ff. quemadmodum ſerui. amit. l. qui fundum §. pe. Ita poteſt etiam ex prædictis ualere proceſſus ꝯ bannitos in caſibus in quibus poteſt mitti procu. ſi timetur de ui perſonæ. ſecus ſi de ui cauſæ. & uide qđ no. in l. ad cognitionem. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. & ꝑ gl. ſing. & per Iac. & per Io. in c. ſta. de reſcr. lib. 16. Ea autem quæ non fiunt ſponte per regimina ciuitatis uel per rectores ipſius, ſed per ipſum tyrannum, non ualent, quia tyrannus eſt iuris publici uiolator, & non habet titulum neq; poſſeſſionem iuris ut C. de ſacroſ. eccl. l. decernimus. & tempore tyranni quod fiet per ancianos uel priores in eius fauorē præſumitur metu factum, & quod pro bono publico ſpontè: quia inſpicitur id quod prodeſt, ſ. bonum publicum, nō id quod nocet, ſ. tyranni imperium: quia utile per inutile, & bonum ꝑꝑ malum non uiciatur, ut l. nec utilem. ff. ex q. cau. ma. cũ ſi. neſcio ſi. Bar. in ſuo tractatu all. hic Inn. & tene menti uerba Inn. Bal. uide ſupra in uer. Clericus, in q. extraordinaria.

¶Fructus ſi non petantur in libello, non poterit iudex in eis condemnare, niſi quando petitur reſtitutio, uel niſi qñ poſt litem cont. ſunt percepti. ita not. Inno. in c. grauis, de reſt. ſpol. fol. 140. uel niſi in uniuerſali iudicio, ut l. item ueniunt. §. fructus, de pet. hæred. facit. ff. excep. l. fundus. idem in damnis & intereſſe, ut not. ff. de dam. infec. l. quis miſſum. §. index. Tamen in iſtis accuſatoriis procedit libellus ſine taxatione quantitatis, ut no. C. ſi quis alteri uel ſibi in l. cum propria. & tene menti iſta. Bal.

Fructus futuros & incertos an ſit licitum emere ſoluendo precium tempore ꝯctus: & an ſit uſura. uide ꝑ Inn. in c. in ciuitate, de uſur. fol. 306. nu. 2. nec emere nec cōducere uili precio paruo non prohibet. ff. loca. l. item ſi pretio. §. fi. maximè fructus induſtriales, qui non habent certam quantitatem uel naturam. ar. ff. de dona. l. Modeſtinus. & C. de dona. l. ſancimus. C. de uſur. l. ſi ea lege: in hoc tamen dicunt doc. ꝙ eſt multum attendenda conſcientia & animus ementis, quia conſcientia eſt cum conſilio aīæ & conſcientia multos angelos habet ſm doc. Bal. tene menti iſta quia ſæpe occurrunt.

Fructus pignorum liberant debitorem ſorte uſq; ad cōcurrentem quantitatem. ita no. Abbas in c. cum contra, de pigno. & fiet compenſatio ipſo iure, quia deſcēdit ex eadem cā. Dummodò fructus ſint cōſumpti uel uenditi uel commixti: ſecus ſi in eadem figura extant non conſumpti, ut no. ff. ſol. mat. l. diuortio. §. ob donationes. nam iſti fructus non conſumpti ſunt pignori, ut ff. de pig. act. l. ſi neceſſarias. §. ſi. non autem ſunt ipſius creditoris effecti: & ideo non liberant debitorem antequam conſumantur: quod multipliciter fiet, ut. ff. ſi cer. pe. l. nam & ſi fur. ſed poſt cōſumptionem ſic. nec eſt neceſſaria compenſatio hominis, quia lex compenſat, ut l. ſi quis nec cauſam. §. pe. ff. ſi cer. pe. Nec obſtat inſti. de act. §. in bonæfidei. quia ibi loquitur qñ compenſatio habet originem ex diuerſa cauſa, hic quando ex eadem, quod tene menti perpetuò. Bal.

Furioſus, uide infra in uerbo teſtis, in 8. q. in fi. & infra in uer. Teſtator, in 4. q. Bal.

Furtum, uide omnino ſupra in uer. Caſtrum, in 4. q.

G

GRatia. Semper in tempore antecedit literas & bullas, & ideo bullæ non ſunt de ſubſtantiali eſſe gratiæ. ita no. Inn. in c. cōſtitutus, de reſcrip. fol. 11. n. 3

¶Gens coadunata ſi facit uaſtum uel damnũ unuſquiſq; tenetur de facto ſuo & non alterius in foro conſcientiæ & animæ & etiam in foro iudiciali ſi factũ à quolibet poteſt per ſe diſcerni. & de auxilio non tenetur quis niſi quatenus tollit, ſed ꝯrium facilius obligat & latius euagat. ita no. Inn. in c. ſicut, de homi. fo. 302. n. 2

Et ſufficit ꝙ unus ſatiſfaciat læſo damnum ad plenū ut omnes liberentur ſecundum eundem ibidem. & uide quod no.ff.ui.bo.rap.l.ij.§.ſi quis non homines, in glo.ordinaria Bal.uide quod ibi dicit glo.de comite Alberto, ut non teneatur de damno dato à bannitis Bononiæ &c. & uide ſupra in uerbo. Delinquentibus, in 1.q.

¶Generalis uiſitator non poteſt quem ab officio remouere.ita no.Inn.in c.dilectus.de reſcrip.fol.17.in prin. niſi ad hoc fuiſſet delegatus ſecundum Hoſt.ibidem.

Generalis poſſeſſio iuriſd.qualter acquiratur, uide per Inn.in c.dilectus,de capel.mo. fol.260.nu.3

Gerundium. de natura gerūdij uide per Bar.in l.ſi tu ex parte.ff.de acq.hære.& per d.Bal.in l.edita.C.de edē.

¶Geſta. uide ſupra in uer.Epiſcopus,in 4 q.

Geſta,quæ dicantur, uide per Inn.in c.1.de procu.f.102

Geſta non ſolum faciunt fidem in archiuis publicis, ſed et in archiuis notariorum, ita not.Inn.in d.cap.1. de procur. fol.eod.

Geſta quæ ſint illa quæ poſt appellationem caſſantur,uide per Inn.in c.dilecto,de appell. fol.202.nu.6

Grauatus. grauare, uide ſupra in uerbo condemnatio, in 8.& 9.q.

¶Guerra fuit hincinde inter nobiles & populares, & dāna hincinde data, & pace facta, ſtatutum de emendatione damnorum certè quia iſta uenditio nititur ſoli ſtatuto per contrarium ſtatutum tollit poterit. ita no. Inn.in c.in noſtra,de iniuriis.fol.320. Item commune obligatur de his quæ vna pars facit contra alteram, ſecus uerò in eccleſia:ut ibidem Inn.item remiſſis dānis expenſæ factæ non per hoc remiſſæ intelliguntur, ut ibidem Inn.& uide etiam ibi per Ber.Item pro pace facta commune poteſt remittere damna ſingulorum, ut ibidem Inn.hoc tamen ſi ſinguli conſenſerunt ſtatuto & iurauerūt.ſ.in caſu.d.c.in noſtra.Inn. Et iſtud ſinguli non poteſt intelligi de pupillis & ſi. ſed de adminiſtratoribus: & ideo primum notabile uerum eſt. Sic fuit Romæ inter plebem & patres. uide per Dy.in l.ſed & ſi.§.ſi ante.de iureiu. Adde etiam ꝙ compoſitio eccleſiæ. cum bannitis tollit eccleſiæ condemna. quò ad debitum cameræ eccleſiæ non quò ad debitum ex ea priua.perſonis, ut l.ij.C.de in ius uocan. per Bar. Bal.

H

HAbens iuſtam cauſam litigandi non condemnatur in expen̄ ita not.Inno.in c.ſacro, de ſenten.excommu. fol.330.nu.13

Habentes cerebrum debile debent poſt potum ire ieiuni ad teſtificandum. ita no. Abbas in c.1.de teſti. Et ſic ſi quis uidetur eſſe ebrius ad teſtificandum non debet admitti.item not.ex prædictis ꝙ intellectus hominis non dicitur eſſe ita clarus poſt comeſtionem & potum ſicut quando eſt ieiunus.

Habentes potiora iura debent in poſſeſſorio ſicut in petitorio obtinere.ita no.Abb.in c.licet cauſam,de proba.facit.l.ſi.C.de edicto diui Adr.tol.Bal.

Heremita uide infra in uer.Monachus,in 2.q.

Heremoditium contrahitur aliter in cauſa criminali,qa inducit plenam deſertionem, & aliter in cauſa ciuili, ubi ſola inſtantia triennio perit. ita no.Inn.in c.licet, de accu. fol.289.nu.3

¶Hæredes ſacerdotis qualiter teneātur de malè geſtis à ſacerdote,uide per Inn.in c.ex præſentium, de pigno. fol.235.& uide ſupra in uer.Condemnatio,in 4.q.

Hæres uſurarij non conuenitur ex maleficio uſurarum commiſſo à teſtatore,ſed conuenitur ex quaſi contractu conditione indebiti.ita no.Inn.in cap.Michael, de uſur. fol.307

Hæres de iure canonico tenetur ex delicto defuncti pro uiribus hæreditariis, etiam ſi non fecit inuentarium non tenetur in plus,quia canon non diſtinguit an fecerit inuentarium uel non. ita not.Inn.in cap.literis,de rapto.fol.305.& per Io.And.in c.quāquam, de uſur. lib.6. Nec enim defunctus in plus in foro conſcientiæ tenebatur, licèt in foro cauſarum defunctus, qui non poſſet ſoluere eſſet in carcere detinendus. Sed pœna carceris non tranſit ad hæredem:quia eſt corporalis. ſiquis haberet licentiam capiendi defunctum,nō poſſet eius hæredem capere: quia ex facto alterius propriè non dicitur quis ex maleficio teneri, ut ff.de dolo.l.hæres & de off.procon.l.obſeruare.§.j.eſt.n.captura perſonæ perſonalis,ſed captura rei,i.pignus ꝑtorium tranſit ad hæredem, quia realis eſt, ut ff.qui potio.in pigno.habe.l.ſi iure. ſed quod perſonaliter cohæret tranſire non poteſt,ut ff.de his qui no.infa.l.furti.§.qui alieno,cum ſi.Bal.

Hæreditas quæ ab indigno auferī,fiſco applicaī. ita not. Abb.in c.ſancto,de ſucceſ.ab inte.& ff.de inoff teſt.l. Pap.§.meminiſſe.Et ſolus fiſcus hoc oponit, ut ff.fam. herc.l.is conſequenter.§.j.hoc tñ uerū eſt de indigno, non tñ prohibito:nam ſi titulus in eum non cadit ut in ſpurium fiſcus non uenit. idem ubicūq; quis ipſo iure repellitur, ut C.de ſecun,nup.l.ij.& C.de his q.ut indig.l.hæreditas & ff.ſol.ma.l.ab hoſtibus.§.ſi uir uxorem.ff.de vul.ſubſti.l.ex facto.§.ſi.adde.ff.ad Sylleianum.l.propter.§.nepotes. Bal.

Hæreticus, uide ī in uerbo Sancti, in 1.q.uide.ſ.in uer. Crimen,in 10.q.ubi habes ꝙ crimen hæreſis eſt atrox. & ſic iſte criminoſus repellitur à teſtimonio. Bal.

¶Homicida iuſtè detinet beneficium & dignitatem donec deponatur. Idem in aliis irregularibus. Secus in omnino incapace,ut in illiterato, infante, & muliere, ut in c.cum in noſtris,de conceſſ.præben.Et ſic no.ꝙ illiteratus,infans & mulier,iſtæ tres perſonæ ſunt incapaces beneficiorum. Bal.

¶Homo liber poteſt ſe obligare ad hoſtagium pro qualibet cā publica, ut pro pace,ſ.non pro debito priuato. poteſt tñ pro debito priuato iurare extare in certo loco,& inde non diſcedere.ita not.Inn.in c.reſcripto, de iureiu.fol.171.ad carcerem uerò iudicis pōt quis ſe obligare,ſed non ad carcerem creditorū.uide quod no.ff.de fur.l.interdū.§.qui furem.Et ſi ille qui ſtat obſes pro alio ſoluerit,poterit agere & repetere ab illo pro quo ſoluit,ut ff.de neg.geſt.l.nam & Seius.Bal.

Homo liber non debet in facie bullari ob reuerentiam creatoris,non creaturæ.ita no.Inn.in c.ad audientiā, extra de crimine falſi fol.308

Honor, uide ſupra in uer.Citatio, in 43.q.

¶Hoſpitale quod qſq; priuatus ſua auctoritate cōſtituit priuatum nō eſt locus religioſus,& pōt alienari.ita no. Inn.in c.inter dilectos, de dona. fol.237.nu.2

Hoſpitale priuatum poteſt quis facere in domo ſua. ita no.Inn.in c.ad hæc,de relig.do.fol.259.idem de capella. ut ibidem Inn.

I

INceſtuoſus, uide ſupra in uerbo filius,in 1.q.

Inopia excuſat ab excommunicatione uel interdicto. ita not. Innocen. in capitulo P. & G. de offi.delega. fol.89.in numero 2. idem tenet Abbas in capitulo Odoardus, de ſolu.argu.ff.de collatio.bonorum.l.j.§.ſi. cum

cum duobus. Sed bene poterit debitor bāniri & carcerari niſi cedat bonis, ut C.qui bo.ce.poſſ.l.j.& l.penul. adde ꝙ no.ff.de procur.l.Titius. tñ no.de carcere ꝙ antequā carceretur, debet fieri excuſſio bonorum, ut no.in l.iij.§.tutores qui.ff.de ſuſpec.tut. ſm Bart.qđ non eſt uerum: quia etiam ante niſi cedat bonis poteſt quis carceri mācipari. nam ſi ideò cedit bonis nec carceretur:ergo aliqua bona habebat,ut in auten.de fideiuſſ.§.quod autem, & in c.ex literis, de pign. Bald. uide ſupra in uerbo Filius, in 2.q.

Iconomus poteſt fieri ad tēpus & in perpetuum, ſm Inno.& Hoſt.in c.edoceri,de reſcrip.

Incidens, uide infra in uer.Pronunciatio, in 1.q.

Infrà, de ſignificatione huius dictionis uide Inn.in c.auditis, de excep. aliàs in c.pia. fol.177. nu.1

¶Inhibitio iudicis non caſſatur, licèt ipſe iudex non uocauerit partes. ita no.Inn.in c.j.de no.ope.nun. f.313 tamen non eſt intelligendum de omni inhibitione,ſed de ea quæ ordinatur ad cognitionem futuræ cauſæ, ut eſt nunciatio noui operis, quæ citationis uim habet, ut ſi ſentiat ſe grauatum ueniat reſponſurus, ut no.ff. de no.ope.nunc.l.de pupillo,§.meminiſſe,aliàs præpoſterum eſt prius mandare q̄ cognoſcere,ut in c.Romana,de appell. lib.6.

¶Interpretatio priuilegij poteſt fieri pendente lite, ſed non modificatio. ita no.Inn.in c.olim, de uerbo.ſignifica. fol.335. nu.2

Interpretatio reſcriptorum debet concordare cum iure cōmuni. ita no.Inno.in c.j. ut lite pendente. fol.148. & ſentit in c.ſi aduerſarius,de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſer. fol.148.nu.4. idem in ſtatutis, ut in c.cum dilectus,de conſue. Nam aut ſtatutum loquitur ambiguè uel indiffinitè, & tunc diſtinguitur per ius cōmune, ut l.ij.C.de noxa. Aut eſt plana uerborum ſignificatio, & tunc in caſu deciſo ſtandum eſt ſtatuto, ſed in caſu omiſſo ſequimur ius cōmune: & ſi non reperitur eo caſu ius cōmune diſponere, tunc proceditur de ſimilibus ad ſimilia.l.de quibus, de legibus. Bald.

¶Inſtantia de iure cōmuni non eſt niſi uſque ad ſententiam incluſiuè,non in cauſa executionis: & ſi per ſtatutum ſit abbreuiatum tēpus inſtantiæ eſt cōmune, quia ſuccedit loco tēporis præfixi de iure cōi:& facit ꝙ alia ſit meta temporis. ita no.Innocen.in c.j.ut li.non conteſt. fol.125. uide infra in uerbo Tempus, in 9.q.& infra in uerbo Reſcriptum, in 1.q.

Inſtantia dicitur durare dupliciter,vno modò,i.integritas totius ꝓceſſus,alio modò inſtantia citationis. Primo modò finitur inſtantia dupliciter, vno modò tempore,i.triēnio,quod incipit lite conteſt.uel quaſi, alio modò quia iudex abſoluit reum ab obſeruatione iudicij. quod fieri poteſt etiam ante lit.conteſt.& iſtis modis etiam acta pereunt, non tñ prout iuriſd. delegata ſm Inn. Scđo caſu non finitur inſtantia nec proceſſus inchoatus, ſed ſolūmodò illa citatio aboletur, ut l. & poſt edictum,ff.de iud. Sed nouo iure etiam illa inſtātia citationis non tollitur niſi cōparens hoc petat ꝓnunciari,quia vno cōparente,i.citato citatus habetur ꝓ uero contumace & contrahitur hermodicium, ſm Inn. Item qñ quis abſoluitur ab inſtantia totius litis eſt neceſſe aduerſarium citari,ſecus ſi ab inſtantia cita. ſm eum. Ad hoc tñ ut circūdatur edictum,requiritur ꝙ iudex hoc pronunciet uel partem licentiet,aliàs nō circūducitur ꝗa iudex pōt expectare de benignitate in diem ſequentem: & quia pōt ſupplere pro abſente; qui tñ comparuit, ſi finito termino receſſit ſine alia licētia non eſt habendus ꝓ contumace, & qui non expectauit uſq; ad uoluntatē iudicis non poteſt petere expenſas ab aduerſario. Notandum tñ eſt ꝙ licèt in iudiciis circūducatur edictum,ſecus tñ eſt in electionib.& aliis factis in quibus negotio infecto,nunquā circunducitur edictum,ſm Inn.in c.conſuluit, de offi.deleg.quod eſt totum menti tenendum. Bald. Vel aliter dicas,ꝙ inſtantia perit quatuor modis,ſ.tempore, lapſu termini, uel triēnij. Item ſi iudex abſoluit reum ante terminū, ideſt abſoluit reum ab obſeruatione iudicij. Item ſi renuncietur inſtantiæ. item ſi renuncietur liti. ut ff.iudi. ſol.l.iij. & C.de pac.l.poſtq̄ liti.& no.C.de præſcr.lon. tēp.l.j. Sed quid ſi per diffinitiuam reus eſt abſolutus & appareant probationes quas fecit actor. nam iudex qui abſoluit, uidetur eis fidem adhibuiſſe. Sed uideť ꝙ ualeant, quia ſententia nō tollit ueritatem, nec ꝓbat ueritatem factam legitimo tempore, ut ff.rem.ra. habe.l.procura.ad exhibendum, §.ij.ff.de condict.indeb.l.Iulia. Bald.

Inimicus, uide infrà in uerbo Iudex, in 100.q. & infrà in uerbo Teſtis, in 32.q.

¶Innouare aliquid non dr̄ ille qui utitur ueteri poſſeſſione. ita no.Inn.in c.à memoria, ut lit.pend. fol 148 & uide oīnò ī Spe l ti.de ceſſ.act.§.j.uer.ī ſumma. Bal.

¶Iniuria perſonalis eſt ſi quis aliquē in carcere coercet, ſecus ſi ille propter metum non uult de domo exire: vnde ille qui tenet clericum detentum incidit in canonem, ſecus ſi clericus ille ſe cogit inimicorū metu. ita no.Inn.in c.nuper,de ſenten.excom. fol.326. nu.2 Item incidit in canonem qui tenet clericum per ueſtes uel per frenum equi: nam & hæc eſt iniuria perſonalis.Secus ſi quis laceret ſibi ueſtes uel offendat equū non conſtringendo perſonam. Item ſi quis fugat clericum eiiciendo eum de poſſeſſione, iniuria perſonalis eſt,ut no.ff.de fur.l.itaq; fullo.Tamen non incidit iſte in canonem quia non mittit manus in perſonam ipſius clerici. ut ibidem Inno.facit.l.j.ff.de his qui deiec.uel effu. hinc eſt ꝙ in lege Cornelia iniuriarum ingredi domum alterius ui eſt caput per ſe diſtinctum à capite pulſati & uerberati, ut ff.de iniuriis. l.lex. Cornelia, in prin. Bald.

Iniuria etiam fit ſi executio fiat preter debitum rationis. ita no.Inn.in c.fin.de no.ope.nun. fol.31. & uide ſupra in uer.Crimen. in 6.q.

Iniuria non probatur ꝑ vnum teſtem & iurm. ita no.Abbas in c.peruenit, de teſti.cogen. & uide ſupra in uer. Crimē,in 10.q. ubi habes qñ admittatur & qñ repellatur à teſtimonio cōmittens crimen iniuriarū, & ibidem dic, ꝙ crimen iniuriarum eſt leue crimen.

Ingreſſus, ingreſſum canonicum quis dicatur habere,uide Inn.in c.non nihil,de elec. fol.48

¶Ignorantia. Affectator ignorantiæ tanquam ſciens punitur. ita no.Inn.in c.cūm inter, el ij.de elect. fol.32 uide infra in uer.Tempus, in 12.q.

Ignorans non dr̄ peccare,ut C.ne ſanctum baptiſma.l.ij. & ideò non excōmunicatur. ita not.Inn. in c.nouerit, de ſen.excom. fol.331. nu.3. facit.C.de decur.l.generali lib.10. & l.quicunque,C.de ſeruis fugit.

¶Indicia plenæ ſubiectionis quæ ſint, & quot indicia cōiunguntur ad inuicem ad probandum, uide per Inn.in c.cum inter, de re iud. fol.183. nu.2

Indicia & ſigna de hæreſi debent plenè probari. ita no. Inno.in c.ſicut, de ſimonia. fol.296

Indicium duobus teſtibus probari debet.l.ſi.C.de hæreticis. nam duo teſtes deponendo ſuper indicio probant indicium,

indicium,& non unus ſolus teſtis, ſed unus teſtis de ueritate & non ſuper indicio deponens bene facit indicium dummodò ſit rite & legitimè receptus, alias nihil probat,ut ff.de quæſtionibus.l.maritus, ſecundum Bart.Bal.& uide infra in uerbo rumor, in j.q. & uide Bart.in l.fi.de quæſtionibus.ff.& quod no.in l.j.C. qui & ad uer.quos.

Iudicium dr̃ uſque ad ſententiam ut no.Ioan. An. in ca. quamuis,de elec.in nouella.

Indiciorum uiam non ſequimur per omnia in cõſilio animæ:ita no.Inn.in c.qui cum fure,de furtis.f.306.& no. C.de fur.l.in ciuilem. Bal.

Indulgentia ſtrictè interpretatur.ita no.Inno.& Hoſt. in c.licet,de tranſ.& uide j̃.in uer.Priuilegium,in 2.q.

Intentio ſola committendi uſuras ſine perceptione non obligat ad reſtit.ita no.Inn.in c.cõſuluit,de uſu.f.307

¶Interlocutoria,uide s̃.in uer.Cita.in 27.q.prope finem. & s̃.in uer.Confeſſio,in 7.q.

Inrerlocutoria non trãſit in rem iudicatam qñ diffinitiuè eſt pronunciandum de principali.ita no.Inn.in c.cũ dilecti,de elec.fo.42.n.10.tñ poteſt appel.qñ ferturſu per capitulo ſubſtantiali,ut l.intra utile.ff.de min. itẽ qñ ſit ſtatim executio.ut ſi pronuncietur aliquem eſſe capiendum uel torquendum,ut ibi no. item ſi non expectat aliam poſt ſe,ut l.ait prætor.§.permittitur.e.ti. item ſi nõ recipiatur poſtea procurator,ut C.de proc. in l.ita demum,ſecundum legiſtas. Bal.

Interlocutoria poteſt ferri contra abſentem, & non per contumaciam ita no.Inn.in c.auditis,de procu.f. 104. nu.2.& per Iaco.de Are.in l.nec quicquam.§.ubi decretum de offi.proconſu.& lega.Secus in diffinitiua, ut l. furioſo & ibi no.ff.de re iudi.Bal.hoc uerum ꝙ interlocutoria poteſt ferri abſente parte ſi parum grauat,ut l. ille à quo ff. ad Trebel.& l.recuſare,in prin.eo.tit.Secus ſi nimis grauat uel abſorbet ius alterius,ut in auct. ut ſpon.larga.§.ad hæc col.9.& in aucten. de hære. & falci.§.ſi uero abſunt,col.1.& per ea quæ no.ff. de bono.poſſ.l.iij.§ pen.& per Inn.in d.c.auditis Bald. uide per Bal.ſuper hoc in l.eleganter.§.ſi quis poſt ad fi. ff. de cõndi.indebi.

Interlocutoria qñ poſſit reuocari uel emẽdari, uide per Inno.in c.cum ceſſante,de appel.fol.201.& de prætoriis ſtip.l.j.§.ulti.Bal.

Interlocutoria & man.iudicis factum ex officio periit perempta inſtantia,quia eſt de act.ſi mandatum ſit factũ cum cauſæ cognitione ita no.Inn.in c.cum ueniſſent,in glo.non conceſsit,de inſti.f.220.nu.5.uide j̃.in uer.Teſtis, in 32.

Interlocutoria an poſſit reuocari intra.x.dies a tempore latæ,uide per Innocen.in c.ſacro, circa fi.de ſenten.ex commu. folio 330.n. 13.

Interlocutoria fertur ſuper emergenti. ita no.Abb.in ca. licet cauſam,de prob.& uide s̃.in uer.appellatio,in 31 q.& ſupra in uer.Citatio,in 19.q.

Inſtrumentum qđ quis produxit,non põt reuocare ꝓductionem,licèt poſſet reuocare cõfeſſionem ſi fuerit erronea ita no.Inno.in c.cum olim,de cenſi.f.266.Primũ eſt uerum niſi aduerſarius opponat ꝙ ſit falſum quia tunc poteſt producens ei renunciare,ut l.iij.C.de fide inſtru.Bal.rõ eſt,quia omnis producens ſcripturam ur̃ fateri ꝙ ſit uera & omnia in ea contẽta,ſm eum hic. & in c.uenerabilis,de excep.Bal.

Inſtr̃m non probat ea quæ ibi dicunt incidenter,ſed ea ſolum de quibus notarius interfuit rogatus ita not Inn. in ca.cum in iure peritus,de offi.dele.fol. 86.num.5

Inſtr̃m procurationis non eſt de act.ſed productio eius ſic ita no.Inn.in d.c.cum in iure,de offi.delega.f.e.nu.6.uide s̃ in uer.Actio,in 6.q.

Inſtr̃m non dr̃ falſum licèt erratum ſit in uerbis narrationis,ſed tunc demũ cum reperiatur falſum in eo de quo notarius atteſtatur de uiſu & proprio auditu.ita no.Inno.in c.præalle.c.cum in iure,de offi.dele. f.e.nu.5.

Inſtr̃a ex quo ſunt in iudicio producta & in act. regiſtrata,originale ſeu exemplar non cogitur edi, niſi falſum allegetur. ita no.Inn.in c. qm̃ contra falſam,de prob. fol.153.nu.4.uide omnino.j̃.in uer.Teſtis,in 61.q.& s̃. in uer.Citatio,in 40.q.

Inſtr̃m non probat niſi illa tm̃ quæ tunc fuerunt geſta.ita not.Inn.in d.c.qm̃ ꝯ falſam,de proba.f.eo.nu.7.& uide e.tit.in c.1.in cle. nam notario debet mandari & man. non eſt de re geſta & hoc de principalibus,ſed de acceſoriis probant,ut l.optimam.C.de contrahen.& commit.ſtip.Itẽ qñ præſumitur ſolẽnitas omnia probat,ẽt ea quæ tunc non erant in fieri,ut no.in l.j.C.de, fide inſtru.& iure haſtæ fiſc.libro undecimo. Bal.

Inſtr̃m notarii qñ copiatur in actis ſufficit ẽt ſine ſubſcr. teſtium. & eſt ſpãle.ita no. Inno.in c.poſt ceſsionem, de prob.fo.150.nu.2.in ꝯctibus tñ licet ipſa inſtrumenta fiant apud acta requiruntur ibi teſtes: ut ſi cõſtituo procuratorem apud acta.item in actis uoluntariæ iuriſdi.ut in eman.manumiſſionib.& ſi.niſi fiant in publico parlamento uel archiuo,ut C.de fide inſtrumento. l.emancipatione. & ff.de adoptio.l.poſt mortem & C. de his qui in eccle.manumit.l.j.uel niſi fiant corã principe, ut C. de teſti. l. omnium. Adde quod not. ff. de teſti.l.curent.& C.de donatio.in l.in hac & ff.quemadmodum teſta.aperia.in l.ſi quis Bal.uide infra in uer. Litera,in 15.q.

Inſtr̃m dicit ꝙ abbas & conuentus facit procuratorẽ, dic ꝙ abbas intelligitur loqui ut mẽbrum collegii,non ut ſingularis perſona:& ideo ipſe abbas non repellitur a teſtimonio.ita no.Inn.in c.ad hæc,de teſt.& ibidem uide per ipſum qñ monachus & abbas poſsint eſſe teſtes in cauſa ſui monaſterii.

Inſtr̃o ſtatur,& præſumit̃ ꝯ ipſum, niſi figura ſeu forma præſumptionis defendatur ipſius inſtr̃i.ita no. Inno. in c.1.de fide inſtr. fo.165.nu.9.

Inſtr̃m qñ publicatur uel exẽplificatur, requiritur quod pars ſit citata uel ſit ibi præſens.ita no.Inn. & Hoſt. in c fi. de fide inſtr. Saluo ꝙ contra producentem ſtatur ſumpto,ut l.ad hæc.C.de fide inſtr.Item ꝯ eum q trãſ ſumi fecit,ut ff.de admi.tut.l.chirographis:& ideo contra tutorem probatur ex inuentario licèt non appareant inſtr̃a originalia debiti qđ bene no.Bal.& ſic no. ex prædictis qualiter inſtr̃m debeat publicari & exemplari.& eſt differentia inter public.& exẽplari.publicatur.n.quod prius exemplatũ erat,puta teſtimonia.Item teſtã.Exemplatur aũt quod publicum eſt & publici auctoritate nititur,ſecundum Inn.& Hoſt.ibidem.

Inſtrumentum qui produxit pro ſe tenetur ſtare ei contra ſe,niſi illud iudex non admiſerit tanquam falſum. Dicit tamen ipſe hic ꝙ ſi peto a te decem & tu excipis de pacto de non petendo,& producis ad hoc falſum inſtrumentum in quo debitum continetur,licèt ego aliter non probem, condemnaberis uigore inſtrumenti quod eſt dictum ſingulare,ſm do.Pe,Bal.Sed ſi fortè iudex non admiſit eum tanquam minus ſolenne, tamẽ productio hẽt uim cõfeſsionis eius ꝙ in eo continetur ita not.Inn.in c.uenerabilis,de exce.f.176.n.7.facit.ff. l.Publia,in fi.& C.de fide inſtru.auc.ad hæc.& qđ not. in

in l.j.§.editiones.ff.de eden.ſublato autem fundamento confeſſionis tollitur confeſſio ſecundum eundem. Si tñ producens cartam, uel allegans legem errat ſibi nõ præiudicat,ſecundum Inn.ibidem.uide s̃.in uer. Citatio,in 38.q.

Inſtrumentum & alię ſcripturæ notarij excommunicati uel ſententialiter condemnati nõ ualent. idem ſi teſtis eſt:quia teſtimonium ualebit ex quo ſententialiter nõ eſt condemnatus.ita nota.Innocent.in capitulo.pia, de excep. fo.177.nu.4

Inſtrumentum donationis in dubio interpretatur in largiorem partem quatenus tangit ius donantis.ita nota. Abbas in c.cum dilectus,de dona.Et in dicto.cap. nota clauſulam in fine contractus poſitam referri ad proxima non ad remota.ꝙ eſt ualde no.Et ſuper hoc not.ꝙ una intentio quanodque reſpicit plura copulata quando plures intentiones reſpiciunt plura copulata, quandoque dubitatur, quæ ſit mens ſeu quæ ſit intentio. & interdum plura copulãtur à lege,interdum ab homine,& interdum clauſula eſt ſpecialis,interdũ uniuerſalis,interdum indiffinita. Et quandoque oratio eſt copulatiua,quandoq; diſiunctiua, quandoque conditionalis,ut ff.de hæredibus inſtitu.l.ſub conditione, & de uer.ſig.l.hęc uerba. unde in d.c.ſunt plures donationes & plures donãdi formæ. Et iõ clauſula ultimo loco poſita non refertur ad omnia,tene menti.Bal.Item in diſpoſitione legali multum ponderamus rõnem an ſit eadem uel non.argum.C.de interdic.l.j. nam ubi eadem ratio ibi eadem mens eſt uel eſſe præſumitur, ut d.l. j. C.de interdictis.& not.in l.cum tale.§.pe.de condit.& dem. quæ ratio ſi ſcripta eſt perit auxilium directum. ut.ff.de uerb.ſign.l.nominis & rei.§.j. Si autem non eſt ſcripta perit utile remedium,ut in d.l.j.C. de interd. item ſi ſunt plures leges uel plura capitula dictum in uno ſtatuto:non uidetur in alio repetitum,ut l. prætor §.erit.ff.ui bono.rapto.item ſi eſt una lex habens plura capitula diuerſe naturæ natura unius non uidetur accommodata naturæ alterius,ſed quantum natura cõmunis ſit: & quatenus ratio eſt uniformis & capitula ſunt contigua,ſit repetitio, ut not.inſti. ad l.Aquili.§. hoc autem capite.& inſt.de re.di.§.item lapilli.item ꝙ iure eſt uidetur repeti non facti contingentiam eadem exigi in diſſeparatis.ſecundum Bar.Bal.

Inſtrumentum ſtatim debet edi ubi poſitionibus uel libello de eo ſit mentio.ita not.Abb.in c.j.de proba.

Inſtrumenta ſuſpecta non probant & quando inſtrumentum redarguitur de falſo,debet tunc edi totum,nec ſufficit partẽ.ita no.Abbas in c.contingit, de fide inſtrumento.Adde in priuilegio, quia ſolùm illa pars debet edi ab impetrante quæ facit ad cauſam,ut ibi dicit Abbas.idem in legatario, quia debet ſolum ſibi edi illa pars teſtamenti quæ facit pro eo circa legatum, ut C. de preci impera.offeren.l.ſi.per Iaco.de Are.& Cy. à ſimili illa ſola pars inuentarij debet edi quæ tangit factum petentis, iudici tamen integraliter debet edi q̃ tangit factum petentis, iudici tamen debet integraliter produci,ut ff.ad l.Falc.l.maritus,per Iaco.de Areti.Bald.uide ſupra in uer.Amiſſio,in 1.q.& s̃. in uerb. Appellatio,in 32.q.

Inſtrumentum locationis in quo dr̃,conduxit & precario rogauit,importat ꝙ intelligatur rogare ne poſſideat. ita no. Bar.in l.ſi quis ante.ff.de acq.poſ.

Impeditus in cauſa electionis tenetur procuratorem mittere.& eſt ſpeciale ꝓpter inſtans periculum.ita no. Inno.& Hoſt.in c.cum inter.de ele.

Intereſſe commune quis dicitur proſequi, & quis intereſſe ſingulare, uide Innocen. in cap. cum eccleſiaſticæ de exceptio.

¶Interrogatoria fiunt ſuper teſtibus examinandis,& non debet dari neceſſariò copia interrogatorij parti aduerſæ ne poſsit inſtruere teſtes ſi tamen iudex dat parti cop.ut opponat interrogatorio poterit facere:& nõ peccabit ſecundum Inn.nec uitiat inſtructio dictum teſtis,ut no.Roffre.in titu.de ſena.conſul.libo. Articulorum uero & capitulorum probandorum debet dari copia parti ad oppo.contra impertinentia, & ad deliberandum,& hoc uenit ex illa regula ꝙ omnia ſunt edenda quibus quis uſurus eſt,ut.ff.de edendo.l.j.§.edenda ſunt.utitur autem capitulis qui ea producit,ita Inn. in c.Albericus,de teſti.fo.160.nume.5. & facit ꝙ not. per eundem in c.j.de probationi.Tamen dicit Inn.in d. ca. Albericus, ꝙ licèt non fuerit data copia articulorum parti,nihilominus proceſſus ualebit:uide j̃.in uer.Teſtis,in 5.7.& 45.q.

¶Interdictũ quis poteſt ſuſpendere. & quæ differentia ſit interdicere locum,& interdicere perſonas,uide de his per Inn.in c.ut priuilegia,de priuilegiis. fo.318.nu.1.

Interdictum an extendatur ad familiares epiſcopi & capitali,uide per Inn.in c.ꝙ uerò.de priui.fo.318.nu.2.facit in ar.ff.de iudi.l.non al.§ j. Bal.

Interdictum quid uult dicere.Et an interdicti poſsint ſepeliri in cimiterio & ſi fuerint ſepulti, utrum ſublato interdicto ſint extumulandi. de omnibus his uide Inn. in c.tanta,de exceſ.præla. fo.312.nu.6

Interdictum dr̃ uiolare qui in ordine ſuo agit,quæ ordini ſuo non conueniunt ſolemniter per Inn.in d.c. tanta fo.eo.uide j̃.in uer.Suſpenſus,in 6.q.

Impetratio,uide,infra in uer.ius,in 11.q.& j̃.in uer. Taciturnitas, in 2.q.

Impetratio non ualet ubi eſt certus numerus canonicorũ niſi in bulla fiat mentio de illo numero.ita no.Abb. in c.dilecto,de app.ꝙ not.Bal.

Impeditus in cauſa electionis tenetur mittere procuratorum,ꝙ eſt propter inſtans periculum. ita no.Innoc. & Hoſt.in c.cum inter,de elec.

Imperator ante coronationem an habeat plenitudinem poteſtatis cum non dicatur Imperator, ſed Rex Romanorum.uide Inn.in c.uenerabilem.de elect.43. Sed qd ſi duo Imperatores eliguntur in diſcordia:dic. ꝙ uterque adminiſtrabit,ut Rex Romanorum, & uterque habebit eandem poteſtatem quam habet Imperator donec electio alterius approbata erit per Papam glo. eſt no.& ſingularis ĩ c.Romani, de iureiu.ꝙ no.& tene mẽti.Bal.& uide s̃.in uerbo annus.in 1.q.

Imperator & quicunque principes in quibus caſibus poſſint caſſari,uide ibidem Hoſt.& uide omnino j̃.in uerbo Papa,in 51.q.

Imperator in temporalibus præeſt uniuerſis eccleſiis & perſonis, niſi in rebus & in terris donatis eccleſiæ. ita no.Inno.de ſenten.excommu,c.nouerit.fo.331.num.2. ergo in terris donatis eccleſiæ nullam habet iuriſdict. ff.de off.præfec.urb.l.1.§.cum urbem in gl.Bal.uide infra in uer.Rex.in 5.q.

Imperio uacante iuriſdi.deuoluitur ad Papam. ita no.Inno. in c.licet, de foro compet. fo.121.nu.3

Imperium eccleſiaſticum unde habuit originem,de maioritate eius & de ſumma potentia,uide in d.c.licèt, per Innocen. fo.eodem

Imperium quomodo poteſt eſſe iuſtum cum habuerit originem à ui.uide per Inn.in c.q ſuper, de uoto & uoti redem-

redemptione fol.255.nu.10.Reſpondeo iure gentium ut l.ex hoc iure.ff.de iuſti.& iu. Bal.

¶Infamis,uide ſ.in uer.Captus,in 1.q.ibi non eſt infamis &c.& uide.ſ.in uer.Electio,in 12.q.& ſ.in uer. Canonicus,in 8.q.circa fin.

Infamis quando repellatur ab accuſando & teſtimonio,& qñ non,uide per Inno.in c.cum te,de re iud.fo.189. in nu.1.& uide ſ.in uer.Crimen,in 4.q.

Infamia facti repellit à teſtimonio in criminali, ſecus in ciuili,ita no.Abb.in c.teſtimonium,de teſti.

¶Irregularis eſt ſcribens ſententiam mortis.ita no. Inn. in c.ſententiam,ne cleri.uel mona.fo.274.in nu.3.ſecũda manu.& uide infra in uerb. Suſpenſus,in 1.& 4 q.& ſupra in uer.Interdictum,in 5.q.& infra in uer. Suſpenſis,in 3.q.& 9.q.

Irregularis nõ eſt corpore uitiatus.ita no.Inn.in c.presbyterum,de clerico ægrotante. fo.220.

Irregularitas eſt de iure poſitiuo, & non habet locũ niſi in caſibus expreſſis.ita no. Inn.in c. ad audientiam, de homi. fo.303.in nu.9

¶Iuriſdi.ſi eſt commiſſa alicui ſpecialiter an derogetur ordinariæ generali,uide Inn.in c.recepimus, de priuilegiis.fo.415.in princip.qui allegat.l.pro & contra. uide.ſ.in uer.Abb.in 8.q.ubi habet epiſcopalem iuriſdi. uide ſ.in uerbo cauſa,in 6.q.ibi in reuocatione iuriſdi.&c.uide ſ.in uer.Cita.in 28.q.circa medium.ibi idẽ ſi iuriſdictioni &c.uide ſ.in uer. Imperio.in 1.q.& ſ. in uer.Excommunicatur,in 4.q.Bal uide Ang.de Peru.in l.teſtan.C.de teſta.

Iuriſdi.non poteſt. prorogari in foro pœnitentiali, quia potius eſt officium quã iuriſdi.ita no.Abb.in c. de cauſis,de offi.deleg.

Iuriſdi.qñ competat cum ſcribitur pluribus iudicibus, uide Inn.in c.prudentiam,de offi.deleg.fo.78.nu.9. uide infra in uer.Teſtis,in 70.q.& infra in uer.Sententia,in 33.q.poſt medium.

Iuriſdict.ſuſpenditur per appellationem, & quando hoc ſit uerum,uide per Inn.in c.ſuper eo,de appell.fo.192. Et ſic no. quando appellatio ſuſpendit proceſſum primi iudicis,& quando non.

Iuriſdictio tollitur contraria conſuetudine & præſcripta. ita dicit Inno.in c.ad noſtram,in fi.de appel.fo.190. & uide.infra in uer.Statutum,in 1.q.ibi non ante factum ſtatutum oritur iuriſdictio.

Iuriſdictio nuda transfertur ad iudicem appellationis,nõ poſſeſſio uel aliud ius.ita no.Inn.in c.Romana,de app. fo.205.nu.5.uide omnino.j̃.in uer.Reus,in 1.q.& ſ. in uer.Citatio,in 35.q.

Iuriſdictionis tres ſunt ſpecies principales.ſ.merum imperium,mixtum & iuriſdictio.Si quis utitur una ſpecie non porrigitur ad aliam ſpeciem. Sed per exercitium unius ſpeciei quẽlibet articulum illius ſpeciei uř exercere.ita no.Inn.& Abb.in c.dilectus,de capellis mona. & tene menti iſta. Bal.

Iuriſdictionis uenditione qualiter poſſeſſio acquiratur, uide Bar.in l.poſsideri,in prin.ff.de acq.poſ.& ibi ponit de uenditione caſtri &c.

¶Interdictũ non obſeruans debet ab of.remoueri & efficitur irregularis.ita no.Inno. in c.j.de poſtu.præl.fo.25. nu.7.uide infra in uer.teſt.in 25.q.

Interdictum differt a caſſatione à diuinis,quia primo caſu id eſt celebrans tempore interdicti; eſt irregularis, alio caſu non,ita no.Inn.in c.irrefragabili,de off. ordina. fo.94.nu.4.

Interdictum non ſuſpenditur propter appellationem. ita not.Abbas in c.ad hæc de app. de quo nulla ratio reddi poteſt,niſi quia ita ſtatuit canon,ne uileſcat auctoritas clauium. Bal.

Interruptio ciuilis quot modis fiat,uide Inn.in c.illud de præſcrip. fo.279.

¶Inquiſitio ſi eſt completa & probata,ſuperueniens accuſatio non facit ipſam ceſſare,ut l.ſi.de noxa.& de ædil. edic.l.ſi quæ.Item quia timetur colluſio.C.de aboli. l. 2.ff.de iureiu.l.eum qui §.in popularibus. & de, inoff. teſtam.l.ſi ſuſcepta. Item quia inquiſitio & accuſatio ſunt de iure communi,& ad idem tendunt.unde unum non excludit aliud, ut l.j.§. dixerit, de publica. & l. in ambiguis.ff.de regu.iur.& per Inno.in c.cum dilectus, de ele.fo.41.num.9.circa fi.uide Dy.in c.factum legitimè,de reg.iu.lib.6.& uide per Cy.& Bal. in l.j. §. quia Plautius de libe.agno.

Inquiſitio eſt proceſſus ordinarius id eſt legitimus. ita no Inn.in c.dilecti,de ſenten.excommu.fo.334.num.1. unum tamen no.q; qui imperat inquiſitionem,non dicitur accuſare.glo.eſt no.in l.j.C.ſi tutor non geſſerit. quod no.Bal.

Inquiſitio generalis quando fit, non ſeruatur forma iudiciorum.ita not.Hoſtien.in capitu. bonæ, de electio., & not.inſtitu.de pub.iudi.in prin.uide ſupra in uer. Accuſatio, in 3.q.

Inquiſitio quando committitur ad inſtantiam alicuius recipiuntur teſtes quos ille nominat.quando autem iudex inquirit ex ſuo officio, tunc recipit illos quos ſibi uidetur recipere.ita no.Hoſt.in præallegato.ca.bonæ, de electio.facit.ff.de conditio. ob tur. cauſam.l. ſi tibi Bald.uide infrà in uerbo libellus,in 2. q.& ſ. in uerbo alienata in 2.q.

Inquiſitio canonica poteſt fundari ſuper delicto in genere ſicut infamia & purgatio,nec coartandus eſt inquiſitor,qui facit ex officio & bono zelo,ſicut coartatur accuſator,qui procedit ex odio,& qui debet eſſe plene inſtructus non per famam.& ideo in inquiſitione non habet locum.l.libellorum. ff.de accuſa. quia poteſt fieri de homicidio,ſimonia & de adulterio in genere, licet non dicatur ubi & quando & cum quo, ſecundum Inn. & ſentit glo.ibidem inſti.de pub.iudi.in princi. Tamen ſecus eſt in inquiſitione quæ ſuccedit loco accuſationis & tendit ad eandem pœnam,ut no.Iaco. Bu. inſtit. de act.in princi.nã & in ea habet locum d.l.libellorum & ſi illa omittuntur eſt inquiſitio ſpecialis inepta.& d. glo.inſti.de pub.iud.debet intelligi in inquiſitione generali,non in ſpeciali,ſecundum doct.Et idem dicit in exceptione,quia in accuſatione ſi habet uim accuſationis,ut in exceptione lenonicij, uel ſit oppo.teſti. ut in cap.præſentium,fauore probationum credo illud fore introductum ut cum ſint certæ non elidantur p incertum,alias aũt ſufficit exceptio gñalis uide iſta q̃ tangũtur in c.ſi.de purga.cano.per Inn.fol.320. & in accuſa.ciuili ſi irrogat infamiam,idem q; in accuſatione,ſi non tunc nõ eſt neceſſe apponere talia, ut ff.de iniur. l.prætor. per Bart. Bald. uide ff.de dolo.l.item exigit per Guil. de accuſ. & do.Bald.

Inquiri non põt niſi ſemel de crimine vnius hominis.ita no.Inn.in c.in tantum, de colluſionibus. fol.308.nu.3

Inquiri debet de capite & de mẽbris qñ infamia præcedit. ita no.Inno.in c.cũ dilectus, de accuſa. fol.290

Inquiſitor datur ad petitionem vniuerſitatis.ita no.Inn. in c.cum dilectus,de purg.cano. fol.319.nu.5

Inquiſitio ab epiſcopo quando cõmittitur ad inſtantiam alicuius uidetur illegitimatus promotor. ita not. Innoc.

Inn.in c.ex parte,extra de accuſa. fol.288

Inquiſitor procedit ꝯ Seium,Seius opponit declaratoriã, dicit inquiſitor rñde primò inquiſitioni reſeruatis tibi exceptionibus: Quæritur,an Seius teneatur reſpõdere?uř q; ſic,quia inquiſitor non ligat̃ ad ordinem iudiciorum,ut not.inſti.de public.iudi.in prin.Cõtrariũ eſt uerum,quia imo ſeruare debet ordinem. ita notabiliter no.Inn.in c.exhibita,de iudi.fo.120.præpoſteratio.n.uiciat proceſſum inquiſitionis ſicut proceſſum accuſationis per præallegata no.Inn.Bal. Et pro hoc, qa in iudicio quantũcunque ſummario dẽt conſtare de iuriſdõne & de legitimatione perſonarum. uide in l. liber.C.de peti.hæredi.& in l.ſi quæramus.ff.de teſta. & in l.ij. C. de edic.diui.Adria.Tol.& per Barto. in extrauagan.ad reprimendam,ſuper uerbo ſummariè, & ſuper uer.Figura.

Inquiritur de criminibus illius qui dẽt promoueri abſq; ſpecificatione criminum,ſecus in iam promoto. ita no. Inno.& Hoſt.in c.1.de poſtu.præla.

Inquiſitor magis debet niti ueritati quã ſolẽnitati & circũſcriptioni delicti.ita not.Inn.in c.cum oporteat. de accu.fol.291.in nu.1.de hoc dic ut no. inſti. de act. in prin.& ibi per Iaco.But.in lectu.Bal.

Inquiſitionis ſpãlia circa inquiſitionem ſunt iſta. Primũ eſt,quia in ea non requiritur ſolennitas quæ in accuſ. ut no.inſti.de publi.iudi.in prin Secundum quia in inquiſi.teſtes poſſunt recipi lite non conte.ut per Inn.in c.1.ut lit.non conte.fo.126.nu.7.Tertium, quia teſtes poſſunt recipi poſt aperturam teſtiũ.ut p Inn.in c.cum clamor,de teſti. f.161.n.2. Rõ,quia in inquiſitione nõ eſt accuſator:& ideo ſubornatio non timet̃.Quartum, quia ſi ſuper inquiſitione gñali teſtes aliq̃d dicãt q; iudex per id põt ferre ſñiam,ut per Inn.in ca.dudum.de elect.fo.34.nu.4.Quintum,quia iudex poteſt formare inquiſitioné ſpecialem,ſi teſtes ſuper inquiſitione generali recepti aliquid dixerint,& poteſt ipſos iterato examinare & ſententiam ferre,ut no.Inn. in ca.qualiter,de accuſa.fo. 290,nume.2.Item non uř quod quis ex generali inquiſitione damnetur niſi ad ſpecialẽ deſcendatur ſecundum Inn.ibidem. uide in l.ſi uacantia. C.de bonis uacan,li.x.

¶Iudex põt informari de fama alicuius ſine ordine iudiciario & ſine teſtibus in forma iudicii recep. ita no.Inno.in ca.cum locum in tua,circa finem in uer. De plano,de ſpon. fo.276. ergo ſi iudex inquireret cum teſtibus inhabilibus,non poteſt ſibi opponi de teſtium inhabilitate:qa ſine eis actus ualeret,multomagis ergo ualere debet licet ſint inhabiles, per glo.not.in l.quidam in teſtamento.§.j.ff.de teſt.Bal.uide j̃.in uer.Teſtis, in 7.q. & ſupra in uer.Cauſa, in 11.q.

Iudex ſi dixit in commiſſione: Cõmittimus tibi uices noſtras,certe ex ui iſtorum uerborum non põt reuocare cõmiſſioné, nec ad ſe reſumere, ita no.Inn.in c.uenerabilis,de offi.delega.fol.88.nume.3.& uide in c.1. in ſi.e.ti.ubi uidetur tex.

Iudex appellationis nõ põt pronunciare ex primis actis, niſi producãtur,& ſi ex act.ipſis nõ uiſis iudicaret,peruerteret quodammõ ordinẽ iudicii & nõ recte faceret ita not.Inno.in cũ Bertol.de re iudi.f.186.nu.4 & uide Bal.in l.is apud quem,poſt prin.C.de eden.

Iudici non dñt eſſe clauſa dicta teſtium.ita no.Inno.in c. cum clamor,de teſti.& uide do.Bal.in d.l.is apud quẽ in iij.col.

Iudex ſi recuſatur ex eo quia opponitur ſibi q; eſt iudex fœmina uel infamis,non admittitur talis recuſatio.ita no.Inn.in c.ſuſcitatus,de reſcri.fo.9.nu. 2. & in c. cum ſuper,de offi.deleg.fo.82.nu.5.uide infra in uer.Scientia, in 1.q.

Iudex quis eſſe non põt in cã ſuæ familię quam habet in ſua poteſtate uel in ſuo obſequio. Sed pp modicam familiaritatem non repellit̃,& facilius reperitur iudex q̃ teſtis.ita no.Inno.in c.inſinuante,de offi.dele.fo.82. in nu.1.uide ſupra in uer.Cita.in 17.q.& uide quod not. gl.in q.5.conſanguinei.

Iudicibus ordinariis & aliis adminiſtratoribus rõne caſuũ emergentiũ licet leges tranſgredi.ita not.Inn.in c. 1.de conſti.f.3.in n.2.& uide in l.ſi quis filio.§.j. ff. de iniuſto rupto irritoque teſta.Bal.ibi. uide infra in uer. Sententia,in 1.q.

Iudex ſi reuocat iuriſdõné delegatã quæ in ſe tm̃ reſidet partes de cõi concordia nõ poſſunt procedere corã reuocato,quia iſta reuocatio nõ tãgit ius partis,ita not. in c.cũ contingat,de reſcri.f.15 in nu.5.Pro iudicibus diſcretis ſemper eſt præſumendũ prima facie.ita no.Inno.& Hoſt. in c.accedẽs,ut lit.non cont.uide ad hoc.l. Herennius.§ Gaya.ff.de mino.Bal.uide oĩno.j̃.in uer. Sententia in 33.qui.poſt prin.uide.ff.de offi.præfc.præto.l.j.& per Cy.in l.ea quidem C.de acc.

Iudici non creditur de proceſſu.ita no.Inn.in c.cum dilecti,de elec. f.41.nu.6

Iudex licet poſſit conueniri ex maleficio & quaſi, tñ qñ eius proceſſus petitur caſſari,non agitur ꝯ eum ſed ꝯ illos quos intereſt.& cũ illis dẽt fundari iudiciũ.ita no. Inn.in c.in noſtra,de procu.f.103.in nu.8.item ille dicitur pars qui citatur,& ꝯ quem fertur ſñia.& iudex qui tulit ſñiam inter partes nõ eſt citandus; ſecus in inquirente ex officio ſm Inn.in d.c.in noſtra unde cõcludit q; iudex q tulit ſñiam ſuper accuſatione nõ citatur in cã appe.uel nullitatis.Sed qñ ſentẽtiauit ex inquiſitione quam fecit ex ſuo offi.tunc debet citari ſm Inno.

Ad iudicem qui cognoſcit inter principales ſemper ſunt remittendi uenientes ex tranſuerſo.ita no.Inn.in c. humilis,de ma.& obe. fo.99.in nu.4. & dicuntur uenire ex tranſuerſo illi cõtra quos non agitur,ut l.uenditor. ff.de iudi.quam le.not.Bal.

Iudex qui ſe pronunciat,non reddit ſe ſuſpectum,quia eſt officium neceſſarium,non uoluntarium ita ut not. Inn. in c.paſtoralis,extra de reſcrip.in ſi. fol.9.nu.4.

Iudex poteſt ſuam ſententiam defendere, quia eſt ſuum intereſſe.ita no.Inn.in c.dilectus,in ſi. extra de reſcrip. fo.17.& ibi uide Hoſt.

Iudex no.q; merus executor non procedit, ut iudex, ita no.Inn.in c.cum inter,de elec.fo.31.ibi uide.

Iudex poteſt procedere ex ſuo officio ubi accuſator eſt illegitimus.ſ.inquirendo, non accuſationem proſequendo.ita no.Inn.in c.oporteat,de accu.

Per iudicem põt fieri cãæ ſummariæ cognitio ſine præſentia partium.ita no.Inn in c.ex parte,de accuſ. f.288 uide infra in uer.Sententia in 55.q. No.q; non dicit ſine cita.& ideo caue.uide in c.ſæpe,de uerb.ſigni.in clemen.ſuper uer.defenſiones.

Iudici eſt pœna ſi ei caſſetur ſentẽtia uel proceſſus, uide gl.no.in c.2.de prob.in cle.& uide j̃ in uer.Sentẽtia, in 97.q.uide in l.ſi iudex.ff.de uariis & extraordi. cogni.

Iudicis niſi de man.quis non tenetur reſpondere aduerſario ſuo,ſed ſi rñdet ſibi præiudicat,ita no.Inn.in c.pro ut,de do.& contu. f.144.n.1

Iude an poſſit condemnare de fructibus quando periit tres, uide ſignanter.l.utique, ff.de rei uendic. ſecundum Inno.

Iudi-

Iudicem unum in cā poſſeſſorij, alium in cā proprietatis nemo pōt impetrare,nec ualent literæ ad hoc impetratæ.ita not.Inn.in c.1.de cā poſſe.& proprie.f.134 n.1.uide infra in uer.Reconuentio,in 2.q.

Iudicem quem eſſe ſi fuit ſemel iudicatum,de cætero querela non ſui iudi.ſuper proceſſu ſuo audiri nō debet. ita no.Inno.in c.paſtoralis,de reſcrip.f.10.n.8.quod intellige qñ lex dat ſibi iuriſdi.rōne dubii,ſecus ſi caret funditus iuriſdōne, ut in c.ſuper literis,de reſcr. & eſt no.gl.in auc.habita.C.ne filius pro patre.Bal.

Iudex ſecularis tenetur ſeruare cōdēnā.ſententiā, bannū & excōicationem epi,& euitare ipſum excōicatum. Et econtrà eps tenetur ſeruare ſententiam iudicis ſecularis.tñ in hoc eſt differentia:quia eps poteſt compellere iudicem ſecularem per cenſuram eccleſiaſticam ad obſeruandum ſuam ſententiam,non econtra, quia nedū unus poteſtas,capitaneus uel uicarius uel balius eſt ſub epo,ſed etiam rex quò ad cenſuram eccleſiaſticam ſm Inn.facit quod no.in l.ex ea.ff.de poſtu.non tamen cogitur iudex ſecularis procedere & condemnare ad epi mandatum nec econtra, licet condemnatū ab uno alter debeat euitare:& ſic iuriſdōnes eccleſiaſticæ & laicales debent ſe cauere adinuicem,non opponere.ita no.Inn.in c.1.de offi.ordinarii & tene menti. fo.92

Iudex appellationis poteſt corrigere & emendare uel reformare ea quæ fiunt in fraudem iudicii. ita not Inn. in c.bonæ,de appel. fol1.67.nu.3

Iudex licet recipiat compromiſſum,non tñ pp hoc derogatur ſuæ iuriſdictioni.ita no.Inn.in c.innotuit,de arbit. f.116.in nu.

Iudex in quibus caſibus poteſt iudicare ſm æquitatem, uide Inn.in c.1.circa medium ſuper uerbo ſuo, de conſtitu. f.3.in n 2

Iudex an poſſit eſſe teſtis in cā ſi eam delegauerit,uide ꝭ. in uer.Teſtis,in 11.q.

Iudices ordinarij & delegati qñ poſſint in cā teſtificari, uide in c.dilecto,de teſti.per Inn.f.159.in n.3.uide ſ in uer.Condemnatio in 1.q.ubi habes quod ſi iudex condemnauit aliquem iniuſtè ꝙ condemnato tenet ad reſtitu.ſuarum expenſarum omnium.

Iudex pōt ſuā ſententiam temperare. ita no.Inn.Hoſt. & Compoſtel.in c.cognoſcentes,de conſti.f.3.& uide omnino,ſupra in uer.Appellatio,in 40.q.

Iudices duo ubi ſunt pares ſi unus præuenit alium in cognoſcendo factum ab altero in eodem met negocio ualet & tenet,niſi appelletur.ita no.Inno. in c.cū omnes, de cōſti. fo 3.n.3. & uide quod no.gl.in c.ad hæc. Sed contra hoc facit qđ no.in l.magiſtratus.ff.ad municip. & vř caſus in l.j.uer.ſanè,de offi.conſul.Tamen punitur actor in expen.primi iudicii ut no.glo.in c. ex tenore, de reſcrip.& in c.dilectus,de pur.cano. Secus ubi pars peteret ſe remitti ad primum iudicium,quia ibi finem recipere debet,ut ff.de iudi.l.ubi acceptum.Non ob.d. l.magiſtratus.quia ibi loquitur in collegiis ubi plures ſubſtinent uices unius.Item non ob.d.l. j.de offi. conſul.quia illud eſt uerum ſequendo eundem proceſſum ſed ex nouo libello ſi non opponatur proceſſus ualet. ſed ſi opponatur perſiſtere debet in ueteri, ut in auc. qui ſemel.C.quomodo & qñ iudex & in d.c.cum M. p Inn.Bald.Et ibidem uide per Compoſt.qui clarius loquitur quam Inno. Bal.

Iudex ex ſola comminatione recuſari non poteſt ſecundum Hoſt.in c.ſi quando,de reſcrip.quod no. Bal.

Iudex dubitans an reſcriptum ſibi præſentatum ſit uerū uel non,ſi de facto procedit,ualet proceſſus ſi re uera reſcriptum eſt uerum.ita no.Inn.in c.ſuper literis, de reſcrip.fol.12.nu.1. Sed quomodo poteſt procedere cum neſciat ſe eſſe iudicem?Reſpondeo,ſufficit ꝙ putet,& opinio cum ueritate concordet:alias ſufficit ueritas ſine opi.& ſcientia,ut ff.de iudi.l.ij.§.j. Sed illud eſt in extraordinaria iuriſdōne & uide Bar.in l.multū ff.de condi.inde.Bald.

Iudex in decidendo & puniendo ſequitur conſuetudinem loci delicti commiſſi,ſecundum Inno.in c.1.de conſue. fo.22.nu.8.Sed in cognoſcendo & procedendo ſequitur conſuetudinem ſuam & loci ipſius iudicis ſecundū Oldra. Primum eſt uerum ſi intentatur actio uel accuſatio:ſed ſi imploraretur offi.iudicis iudex ſequitur legem ſuam quæ dat ſibi iuriſdi.& officium, ut notatur. in l.ij.ff.de eo quod certo loco. præſertim ſi officium reſidet in iudice & in parte,ut officium inquirēdi,ideo quia ſ.n ſua ſtatuta inquirit de delicto commiſſo extra territorium,quia hoc merō officio exercet,& quia eſt magis procedendi uia quam pena uel deciſio. Alii dicunt ꝯ,quia nulla lege cauetur ꝙ de delicto ex territorium commiſſo poſſit inquiri,& quia cum extra delinquitur huiuſmodi iudicis maieſtas non contemnitur hoc tenet Guido de Suza.Sed Cy.& Bart. tenent primam opi.Bald.

Iudex poteſt parcere ut nō pronunciet cōtumacia.ſed nō in expēſis,cum ſit intereſſe partis.ita no.Inn.in c.cōſuluit,de offi.dele.f.82.n.5.Et adde ad id de expen.l.ſanccimus.C.de iudi.ibi,ſcituris iudicibus &c.

Iudex ſi iudicat ultra ſuam iuriſdōnem & nil ſibi opponitur,ualet ſententia,niſi error ſit expreſſus.ita no.in ca. cùm ſuper,de offi.delega. fol.81.

Iudex a quo non poteſt citare appellantem ita no. Inn.in c.paſtoralis extra de offi.dele. f.84.nu.7.

Iudex ad quem donec conſtet ſibi de uigore appel. ꝙ ſit iudex,non poteſt mittere inhibitoriam.ita not.Inn. in d.c paſtoralis,de offi.dele. fo.eo.

Iudex nullitatis pōt condemnare & abſoluere, & uide.l. uerum.§.ex facto.in fi.ff.de mino.

Iudex tuetur ſuam iuriſdōnem ut reus,ut actor & ut iudex.ut reus qñ eſt in poſſeſſione,& alius eum impedit: tunc enim pōt & armis & legibus & proceſſibus eā tueri ſicut quilibet poteſt omni modo quo melius poteſt ſe tueri ut actor debet enim agere coram ſuperiore qa fortè uult conſequi commoda iuriſdi.ut no.in l.de iure.ff.ad municip. Tñ iſte iudex fatuus eſt ſi poſſidet & eligit uiā agendi,niſi hoc faciat pp potentiam aduerſarii. ut iudex cognoſcit enim inter alios ut medius homo,non ut pars. Et qñ procedit ut pars uiſis iuribus & inſtrumentis alterius partis debet ſilere non iudicare, unde qñ iudex eſt pars tunc quæſtio principalis eſt de iuriſdōne principaliter per ſe mota qñ ut iudex tūc incidens eſt alteri no.principaliter per ſe quia eſt diuerſum factum de quo non eſt actum ut ff. ad exhiben. l. de eo.§.fin.ita nota. Innocen.in cap.ex parte,de uerbo. ſignifi. f.336.n.3

Iudex cui nihil eſt probatum nihil mandare poteſt, ita nota.Inno.in c.ſolet,in fi.de ſen.excom.f.332.n.13.uide quod dixi in l.qui accuſare.C. de eden. & uide qđ no.per gl.in l.admonendi.ff.de iureiur.& in l.bonæ fidei,in prin.gl.magnæ.C de reb.credi.& iureiur.

Iudex poteſt reuocare ſuum errorem , ita not. Innocen. in c.ſacro,de ſenten.excommu.fol.329.nume.13.idem dicit in ca.ſi.quod metus cauſa. quia ſi iudex malè cōdemnauit in expen pōt condemnatione expen.reuocare idem dicit in c.a n litis,de procu.

Iudex

Iudex quando poſſit cognoſcere de iniuria ſibi facta. uide Innocen.in c.j. & in ca. ex parte, de uerborum ſignificatio. fo.336.num.3.

Iudex appellationis debet ſequi conſuetudinem partiū item poteſt addere & ſupplere ſententiæ,ita no. Inno. in c.Raynutius,de teſta.fo.240.nu.5.& in c. paſtoralis. de offi.dele. fol.84. & idem tenet ibi Abb. facit.C. de appel.l.ampliorem & ff.cum eo.l.Ticianus.emendat.n. tam in dicto quàm in ratione,ut ibi Bal.& uide l.fi. C. quando prouo.non eſt neceſ.

Iudex poteſt petere auxilium moderatum.& quid de exēptio.uide Inn.in c.j.de ſta.mona. fo.256.nu.3.

Iudex ſi non admiſit exceptionem quia putabat non ueram eſſe,ualet proceſſus ipſo iure, nec propter hoc dicitur inordinatus. ita no.Inn. in c.poſt elect.de conceſ. præben. fo.224.nu.2.

Iudex etiam ſine aliquo libello poteſt decernere poſſeſſorem eſſe tenendum in ſua poſſeſſione,ſi ex narratione ſcilicet facti conſtat de poſſeſſione. ita not.Inno. in c.cum ueniſſent,de iuſt. fol.220.nu.1. adde.ff.de ſerui. ur.præd.l.inter te & me.ubi uide Bal.ſed an poſsit dare licentiam ꝙ quis ingrediatur poſſeſſionem propria autoritate Bar.ponit in l.iuſtè.ff.de acqui.poſ. aduertit, iſtud procedit iudiciaria cognitione præcedente. ꝙ dic ut l.cum qui.§.ſi epiſtola.ff.de fur.& facil.l.dot. C. ſolu.ma.à contrario ſenſu literę ſecundum Iac.de Areti.de quo per Cy.in l.momentaneæ.C. unde ui. Sed an iudex poſsit dare hanc licentiam non præcedente cognitione aliqua in caſu quo pars ſua auctoritate apprehendere ſeu intrare poſsit poſſeſsionem,uide per Bar. in l.creditores.C.de pigno.poſt Iac.Belui.& q. ibi ſcripſi ſecundum Albe.de Ro.poſt Old.& Iac.But.

Iudex licèt citetur ad defendendum ſuum proceſſum nō tñ pp hoc dicitur eſſe pars.uide plenè per Inn. in c. cū ſpeciali,de appel.fo.201.nu.8. uidetur enim cōparere ut iudicem appellationis inſtruat ut ibidem Inno.

Iudex appellationis poteſt ex ſuo mero offi.facta in fraudem iudicis corrigere & reformare.ita no.Inn.in c.bonæ,in fin.de appellat.fo. 198.num.4.& uide per Cy. C. de alie.iudi.l.j.& ff.de admini.tuto. in l. chirographis. §.fi.per Dy.Bal.

Iudex ſi uiderit uel conſtabit ſibi de teſtium ſubornatione uel de eius uilitate,non debet ſequi dicta eorum.ita no. Inn.in c. cauſam quæ de re iud. fo.184.nu.4.ět ſine excep.ſecundum eum ibidem.& uide ꝭ.in uer.Libellus in 12.q.propè fin.

Iudex poteſt abſoluere partes à termino eis aſsignato. ita no.Inno.in c.j.de re iudi.fo.182.& uide ꝭ.in uer.Iuriſdictio,in 3.q.

Iudex ordinarius uel delegatus ſiue elector qñ poſſit interim ſententiare uel eligere,& quando non, uide Inn. in d.c.j.de re iud. fo.eod.

Iudex qñ procedit ex præſumptionibus multum debet tēperare ſententiam in mitiorem partē.ita no.Inn. in.ca. quia,de præſump. fo.169.in nu.2.

Iudex appellationis ſequitur ſtatuta primi iudi.Ratio eſt quia eius loco ſuccedit,ut l.penul.ff.iudi.ſolu.Et ideo ſi in criminali appellatur & confirmatur ſententia,pœna uenit applicanda burſæ fiſci cuius iudex pronunciauit:quia hæc eſt lex illius iudicis.Item executio corporalis fit per illum:quia lex ſuæ iuriſdictionis hoc dicit, ergo ipſe debet reum detinere in ſuo carcere. Sed in eo quod applicari debet burſæ partis ei burſæ non derogatur ſimiliter quicunq; exequatur,& dic,ut in l. tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pact.ita not. Innocē. in c.j.de conſue. fol.22.nu.8.

Iudex à quo qui non detulit appellationi poteſt exequi ſuam ſententiam in certis caſibus. Primò ſi appellatio non fuit interpoſita intra tempus appellandi , ſed poſtea poſt præcluſam uiam lapſu temporis,& hoc cōſtat. Secundò ſi appellatio eſt inepta,puta quia appellatum ab interlocutoria ſine cauſa uel ſine ſcrip.Tertiò quando appellatio eſt prohibita à lege ut quando quis eſt confeſſus & conuictus de maleficio.hoc etiam caſu ſecundum canones prohibetur appellare.Quartò quando appellatio eſt remota pp clauſulam appellatione remota inſertam à iure,ut in præfecti prætorio, uel inſertam in reſcripto,& appellatur incoloratè & informiter. Quinto quando appellatio eſt remota propter ueram contumaciam,ut no.in c.j.de dolo in cle. Sextò quādo certum eſt appellationem eſſe iniuſtam. Et hæc ſunt uera niſi appelletur ad principem,quia tunc poſtquam princeps admiſit appellationem,nihil eſt attentandum. ſecus in alio inferiore qui non poteſt iuri derogare.ita no.Innocen. in c.paſtoralis. de offi. delega. fo.84.Tu clarius dic aut appellatio peccat per impoſsibilitatem , & iſta non trahit negocium ad ſuperiorem. aut peccat alias, & tunc aut in forma,& idem aut non in forma, & tunc debet iudex,à quo ſilere ut ff. de mino.l.intra utile.Quid in cauſa nullitatis?dic ſi euidenter peccat in materia non impeditur executio ut no.Innocen.in c.cum in iure,de offi.dele.fo.86.nu.2.& C.de ordi.cogni.l.fi.quia non derogat iuriſdi.primi iud.nec reſcindit cauſa nullitatis pronunciatum ut l.3.§.ſi ſeruus de acqui.poſ.per Dy. Inno.tamen ſi ſententia dicatur nulla ex defectu iuriſdi.interim non debet fieri executio, ut l.ſi qs filio.§.ſi quis.ff.de iniuſto teſt.uel ludibrio fiat proceſſus præiudicialis uel ipſa executio reuocetur.ar.l. diximus.ff.de execu.tu.Si autem per apertam calumniam dicatur nulla ſentētia interim fiat executio ut l.ſatis C.de fal.idem ſi per præſumptam calūniam præſumptione iuris. ar.in auten.quæ ſup. ſecus ſi præſumptione hominis quia ex ea nihil eſt innouandum, quia eſt probabilis non neceſſaria ff.de pœnis. l. abſentem.Et no.ꝙ licet lege caueatur ꝙ non poſsit opponi de nullitate ſententiæ tamen ſi dicatur nulla ex defectu iuriſdi.talis exceptio procedit & debet admitti ut no.glo.unica & ſingularis in c.j. de ſeque. poſſ.& fruct.in clemen.idem puto ſi contineat errorem expreſſum.Sed in errore uelato uel alia nullitate uelata non poteſt opponi ut l.3.C.de edic.diui Adria.tollen.Et ꝙ dixi in re dubia executionem fieri non debere, intelligo de executione iudiciali ſecus in execu. legali, quæ nititur ſoli ueritati.ar.ff.de condi.ob cauſam.l.ſi pecuniam.§.ſi ſeruum. nec fingi lites poſſunt in præiudiciū diſpoſitionis legalis,ut ff.de tranſact.l.cum hi.§. ſi cum lis,non dico in priuata tamen executione quamuis cū publica executio retardetur, priuata tamen pœnam non meretur.ut ſi quis occidat bannitum pendente cā nullitatis banni.ꝙ tamen re uera ualebit ſecundū Dy. ubi ſupra.Et ſic auffertur poteſtas bannito ulterius diſputandi de banno ar.ꝭ.ff.man.l.Quintus.& facit.ff.de mu.& ho.l.reus delatus,& de lib. cau.l.qui de libertate tene menti. Bal.

Iudex qui cognoſcit de cauſa reſti.in integ. ꝯ ſententiam ſi uidebit ipſam non ualere pronunciabit,ꝙ non ualet & non procedet ad alia,ſic iudex appellationis:ut in ſ. ex alia.Hoc non placet Inno. ꝙ iudex aditus ſuper reſtitutione uel nullitate intromittat ſe de eo quod non eſt actum.ita no.Inno.in c.coram,de offi.deleg.fo 87. nu.2

nu.2. uide Cy.in l. eos.C.de appel.& Bar.in l.ſi expreſ ſis.ff.eo.titu. Bal.in l.tale pactum.§. qui prouocauit.ff. de pactis,in 14.q.

Iudex appellationis non poteſt iudicare de eo quod non eſt petitum.ita no.Innocen.in c.cum contingat, de offi. delega. fo.87.nu.6.

Iudex poteſt ſuum proceſſum defendere.ita not.Hoſtien. in cap.de cætero, de tranſactio.item & ſententiã ſuam defendere poteſt,ita no. Innocen.& Hoſt.in c.dilectus in fi.de reſcrip. fo.17.

Iudex ſicut abſoluit propter contumaciam partis, ita & arbiter põt abſoluere ab obſeruatione arbitrij. ita no. Inn.in c.ex parte,de arbi. fo.115.nu.1.

Iudex eccleſiaſticus in quibus caſibus poteſt ſe immiſcere cauſis ſecularibus, uide Innocen.in cap.licèt , de foro compe. fo.121.nu.3.

Iudices extraordinarij ubi debeant ſedere & iudicare, & quis puniat eorum officiales,uide Inn.in c.cum contingat,de fo.compe. fo.121.nu.1.

Iudex poteſt ferre ſententiam etiam de re quæ non eſt de ſua iuriſdi.ita no.Inn.in c.poſtulaſti,de for.competen. fo.122. ſed contra uidetur ut no.C.de anna.excep.l.fi. in fi. Solutio dicit, ꝙ illa quæſtio intelligitur quando quis ſortitur forum ratione poſſeſſionis non ratione cõtractus uel domicilij.& ſic concordat cum Innocen. & dicit Inno.ꝙ ſi habeo bona Mediolani, non ideo dominus Mediolanen.poteſt ea confiſcare, ſi alias non ſum ſibi ſubditus:quia forte occidam Mediolanen.extra diſtrictum Mediolani uel aliud delictum committam:qa ſtatuto non ligor , ex quo in territorio ſuo non delinquo.Fallit ſi offenſus non inuenit de me iuſticiam , qa tunc poteſt bona mea occuparè:ut 23.q.2. c. Dominus noſter. Sed propter onerare alia bene poteſt confiſcare.& ſibi incorporare & ſi non ſoluantur , quia hic res non perſona conuenitur,& ſententia prædio datur, ut ff.de nego.geſt.l.qui in alienam in fin.ſecundum Inno. in d.ca.poſtulaſti,in c.a nobis de ſenten.excom.idem tenet Bar.in l.cunctos populos,in 8.q.C.de ſumma tri. & fid.catho. Bal.

Iudex non poteſt quem citare extra territorium ut ſit uerus contumax, licèt miſſionem patiatur. ita no Innoc. in c.licet,de foro competen. fol.121. & citare non poteſt realiter id eſt per capturam perſonæ , quia executio realis non poteſt fieri extra territorium & ſi edictũ extra territorium proponatur, ſolenniter uel ad domum citetur,citatio porrigit effectum ſuum contra citatum ubicunq; ſit & erit uerus contumax ſi ſciſſe ꝓbetur,ut l fi.de decre.ab ordi.faci.& poterit excommunicari & banniri & confiſcari,ut l.j.de requi.reis.ff. Si autem nuncius ad eum citandum mittatur extra territorium,nõ ualet citatio:quia extra fines temporis uel loci mandantis non poteſt nuncius citare.ar.ff.de arbi. l. ſi cum dies.§.ſi intra & non ualet citatio quæ peccat in fundamento & initio ſuo,ut in c.paſto.de re iud. in cle. Si autem citatio per nuncium uel literã fiet intra territorium,ſed in loco exempto ut puta eccleſia bene ualet,ut l.præſenti.C.de his qui ad eccle.confu.& no.per glo.in l.plerique.ff.in ius uoc.facit quod no.Cyn.in l. omnes.§.nihilominus.C.de epiſ.& cle. Citatio ergo q̃ intra territorium ſumit initium,effectum ſuum porrigit ubicunque.ſecus ſi peccat in fundamento ſui principij;quia ubi fundamentum non eſt firmum,non bene de fine perpẽditur,ut no.in ſimili.ff.de arb.l.ſi unus.§.principaliter, & ꝙ no.in ſimili.ff. de poſtu. in l. ex ea quod tene menti Bal.

Iudex quando pronunciat ſe iudicem ꝯ uerũ cõtumacẽ non poteſt appellari,licet non eſſet iudex.ita no.Inno. in c.præterea.de dila. fo.129.nu.3.

Iudex poteſt quædam ex ſuo arbitrio facere in fauorem litigatoris, quæ tamen ſi non facit,non poteſt appellari.ita no.Inno.in c.fi.de feriis. fo.131. ſic & ſupplere poteſt,tamen ſi non ſupplet non poteſt appellari: quia hoc non conſiſtit in iure partium.& uide Spec.in tit.de offi.iudi.& poteſt delegare & non delegare. & ſi delegat non poteſt appellari,quia non tangit ius partis ſecundum Ioan.An.ibi.& poteſt facere gratiam ſpectationis contumacibus.nec inde poteſt apdellare: qa iſta potius pertinent ad iudicis auctoritatem & animi ſui motum q̃ ad neceſſitatem.& no.bene iſta.Bal.uide omnino.ſ.in uer.Conclu.in 2.q.

Iudex quilibet debet obſeruare ferias ſui fori,non ferias litigantium.& ita obſeruat etiam curia Romana.feriæ em̃ ſapiunt ordinem proceſſus:tempus.n.eſt de ordine. ita no.Inno.in c.fi.de feriis. fo.141.

Iudex poteſt mutare interlocutoriam latam ſuper exceptione, unde quando ponitur exceptio per aliquã partium alteri.ſententia interlocutoria iudicis requiritur,ut uideatur an bene uel malè fuerit exceptum ut not.Abbas in cap.duobus,de appella. de primo nota. Innoc.in c.j.de ordi.cogni. fo.131. & uide ꝙ no.ff. de re iud.l.qđ iuſſit.

Iudex laicus non poteſt cognoſcere de aliquo ſpirituali actu , nec principaliter nec incidenter: ſed remittitur cauſa ad epm̃.ita no.Innoc.in ca.tuam, de ordi. cogni. fo.132. Non ob.l.quotiens.C.de iudi.quia illud intelligitur de incidenti quod non eſt alterius fori principalis.ſed forum ſpirituale eſt diuerſi fori principale à foro temporali,ut ipſe Inn.no.in c.licèt, de foro competen. fo.121. in nu.1. Non ob.ꝙ iudex uxorem p̃gnantem mittit in poſſeſsionem nomine uentris, & puerum ex carboniano, ut l.j.§. ſi ea.ff.de uen.in poſ.mit. ubi etiam no.ꝙ licet in ſummariis ſufficiant præſumptiones ad probandum filiationem,tamen ad probandum matrimonium exigitur plena probatio,quia & ibi dico ꝙ iure canonum debet fieri remiſsio ad epiſcopum. Nec ob. ꝙ iudex ſecularis interponit decretum in emancipa.quia eſt iſte actus uoluntariæ iuriſdictionis.Nec ob.ꝙ decernit alimenta,quia uerum eſt, ſi aduerſarius fatetur eum eſſe filium:nam confeſsionem bene poteſt audire:ſed ſi aduerſarius negat, remittuntur ad epiſcopum.Ratio eſt,ut dicit Spec.in titu.de reconuentione.hoc capitulum habet locum ubi de matrimonio incidit quæſtio contentioſa & contradic. ſecus ſi non in modum diſceptationis quæritur ſed de plano , ꝙ eſt no. Sed quid erit ſi coram arbitro incidit qõ filiationis an remittet illam ad epiſcopum.dico ꝙ non: quia non poteſt eam arbiter remittere,ut ff.de arbitris l.non diſtinguemus.§.de officio.item non procedit arbiter ut iudex:& ſic non fiet contra hanc decretalem, tamen iſtæ probationes non ualebunt iſto caſu in uero iudicio. Quid ſi fiant ſta.contra hanc decretalem, tamen iſtæ probationes non ualebunt iſto caſu in uero iudicio.quid ſi fiat ſta. contra hanc decretalem? Reſpondeo ualent teſtimonia tanquam extraiudicialia. Et ſi ſtatutum uult facta extra iudicium ualere inter ſibi ſubditos,bene ualebit ſtatutum, non tamen erit uera probatio,ſed ficta:quia ſtatuta non poſſunt iuriſdictionem ſpiritualem conferre.Quid in arbitratore?dic ꝙ non ſunt iudicialia teſtimonia,quæ fiunt coram eo. & ſic eſt duplex genus teſtimonij,ut C.de hæret.l.quoniam.

niam.Et quod dicit hæc decretalis habet locum ẽt in excep.clericatus excõica.& periurij, quæ ſunt cãæ ſpirituales,ſecundum Hoſt.& tene menti.Bal.

Iudex ſi non vult audire aduocatos & eorum allegationes, non propterea dicitur grauare partem:quia præſumitur iudex ſapiens in iure : nec apparet ꝙ propter hoc grauet partem,quia multi ſunt qui non egent allegationibus iuris ſeu legum:.ita not.Inn.in c.paſtoralis , de cauſa poſſ.& proprie. fol.136

Iudex ſi condẽnauit de principali , & non de fructibus & intereſſe,qđ pertinet ad conſequentiam petitionis,nõ poterit de fructibus & intereſſe agi nouo iudicio : qa ſopitum uidetur una cum principali. ita not.Inn.in c. grauis , de reſt.ſpol. Bal. fol.140

Iudex duobus æquè probantibus non poteſt inter eos diuidere poſſeſſionem:quia non eſt ad hoc actum.ita no. Inn.in c.licèt , de proba. fol.151.nu.5

Iudex debet laborare ut intercipiat teſtẽ , ſi vr̃ ei ſuſpectus.ita no.Inn.in c.cum cauſam,ad fi.de teſti.fol.159 in nu.6.idem tenet Azo.C.eo.ti.in ſumma.

Iudex ex offi.ſuo debet inquirere de conditione teſtis , licèt non excipiatur ab alio contra quem producitur. ita not.Inno.in d.c.cum cauſam , de teſti.fol.eo.& no. ff.de magi.conue.l.j.§.ſi præſes. Bal.

Iudex licet deleget cauſam non propterea in illa poterit teſtificari:quia delegatus iure delegantis fungitur. ita no.Inno.in c.dilectus,de teſti. fol.160.nu.3

Iudex debet quærere à teſtibus de cauſa ſcientiæ ſine interrogatorio,& ſi interrogauit, & teſtis nihil uel non bene rñdit,tunc non debet repeti interrogatio ſecundum Inn.in c.cum clamor,de teſti.fo.161.in nu.3. Si uerò iudex non quæſiuit, malitia & doloſitas præſumitur,quia omittit ea quæ officio ſuo incumbunt:debet.n.ſuo officio interrogare de cauſis ſcientiæ. ſi autem iudex omiſit interrogare de circũſtantiis non de ſubſtantialibus , ut de loco, tempore & conteſtibus & ſi.non ſunt conteſtes iterum interrogandi. ſi autem iudex omiſit interrogare de principali re uel facto ut de libello in præſcriptione,tunc debent repeti teſtes: quia fuit culpa iudicis non partis. ita no. Inn.in c.per tuas , de teſtibus. fol.161.nu.4

Iudex in teſtibus interrogandis põt ex ſuo officio ſupplere.ita no.Inn.in d.c.per tuas,extra de teſti. fol.eod.

Iudex qui non pronunciat ſuper prin.nõ poteſt parti reſeruare petitionem expenſarum:quia nũquam habuit petitionem ſeorſum à principali. ita no.Inn.in c.finẽ , de do.& contu. fol.144.nu.2

Iudici ſoli licèt non credatur niſi quatenus conſtat ex actis,Tñ creditur iudici & notario ſimul. ita not.Inn. in cap.quoniam cõtra falſam,de proba. fol.152.nu.8

Iudex poteſt committere notario examinationem teſtiũ fiendã & in abſentia. ita no.Inn.in d.c.quoniam ꝯ falſam , de proba.fol.eod.& in c.cum Bertoldus, de re iud.fol.186.& no.etiam in c.2.de iurciu.lib.6.& in c.j. de off.dele.in cle.& in c.cum cauſam , de teſti.& ipſemet notarius inſtrumentum de commiſſione facta ſibi poteſt facere,ita tenet Bal.in l.ex ſñia.ff.de teſta.tute. tamen magis cautum eſt,ut alius notarius rogetur de confectione iſtius inſtrumenti commiſſionis. Hoſt.& Io.An.in d.c.quoniam contra, de proba.quod eſt no. ſine commiſſione notarius non poteſt examinare,quia hoc ſpectat ad officium iudicis non notarij. ut not.C. de teſta.l.hac conſultima.§.pen facit.ff.de excu.tu.l. ſcire oportet.§.oportet & ibi per Dy.Bal.ſed pone teſtes qui ſunt de eodem domicilio iudicis non poſſunt uenire ad iudicem propter infirmitatem,numquid iudex debet ire ad teſtes percipiendo teſtimonium? dic ꝙ in criminali ſic. ſed in ciuili non tenetur ire , ſed poterit committere exami. notario. & uide Bar .in d.l.ex ſententia , de teſta.tu.Bal.uide in c.conſtitutus de fideiuſſ.

Iudex ſi uiderit uacillare teſtem debet iubere notario ꝙ ſcribat in actis qualiter ipſi iudici uidetur teſtem uacillare, titubare, & pallere &c. & debet ſcribi modus uacillationis.ita no.Inn.in d.c.quoniam cõtra falſam, de proba.fol.153.nu.5. Et ibi ẽt uide qualiter notarius,debet ſcribere uacillationem teſtium. quando iudex ſibi dicit Inn.ibidem.& no.bene iſta.Bal.& not.ꝙ eo tunc,i.tempore uacillationis debet iudex hoc notario committere non ex interuallo , & maximè non debet committere finito iudicio. uide Inno.in d.c.qm̃ contra fal.fo.eo.& Ang.in l.Lucius.ff.de his q no.infa.

Iudex ſi citat aliquem per ſuam cedulam ſuo ſigillo ſigillatam, licet non ſit ſcripta manu notarij ualet tamẽ : ita no.Inn.in c.2.de fid.inſtr.fol.164.nu.3.facit in ar.l. ſi publicanus.§ de rebus , de publi.

Iudex qñ habet duas uias ad procedendum, ſeu duas auctoritates iuriſdictionales, poteſt ex utraq; ꝓcedere. Item poteſt vnum actum facere ex una,alterum ex altera: & tunc ex ea uia quam elegit proceſſus eſt iuſtificãdus,ut ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſd.l.& ſi prætor. ſed habens unam auctoritatem, & putans ſe diuerſam habere,ſi ꝓcedit,an ualeat proceſſus?& uidetur ꝙ ſic, niſi aſtringat ſe ſolum ad procedendũ eſt incõpetenti auctoritate ſm̃ Inn.ſed alij dicunt ualere, qa credit ſe iudicem & eſt & ſic nõ errat circa fundamentum ,ſed errat in qualitate uel cauſa iuriſd.ſuæ. ſicut ille qui procedit ut ordinarius ex principali iuriſdõne cum nõ poſſit niſi ex prorogata, tñ dicit lex ualere ſuũ proceſſum.ff.de iud.l.ij.§.j.uide iſta per Inn.in c.cùm ex officij,de præſcr.fol.180.& p Bal.in l.multũ.ff.de cõd.& dem.Bal.uide per do.Bal.de hoc in l.falſus.C.de fur.

Iudex appellationis quando tertius appellat , an pronunciabit pro appellante ſibi non fieri præiudicium , an reſcindet ſententiam in totum ẽt quò ad principalem, qui acquieuit ſententiæ. Item an perſona quæ uenit ex trãſuerſo quæ nunquam appellauit,poſſit tertio appellare.Item an mandetur ſñia executioni in p̃iudiciũ unius & non alterius. uide de omnibus iſtis Inn.in c.cũ ſuper,de re iud.fol.185.nu.2.& 3.iudex in ſñia põt dicere, ego pronuncio, uel nos pronunciamus , licet ſit unus ſolus iudex.ita no.Inn.in c.apoſtolicæ,de re iud.

Iudex nõ põt reſeruare ius de quo non eſt actũ niſi de cõſenſu partiũ. ita no.Inn.in c.cum dilecti,de emp.& cõ. fol.133. facit.ff.de pac.dota.l.Bebius Marcellus. Bal.

Iudex imponit perpetuũ ſilentiũ accuſatori,ſi non fuerit in termino. ita no.Inn.in c.licèt, de acc. fol.289.nu.4. Scias tamen ꝙ iſtud ſilentium eſt interlocutoria, & poteſt ab impoſitione talis ſilentij appellari , quia nimis præiudicat.ff.de accuſa.l.Ticia. Bal.

Iudex poteſt corrigere errorem ſuum ſiue errauit in ꝓceſſu ſiue interlocutoria & in criminali, ita no.Inn.in c.qualiter , el 1.de accu. fol.290.nu.2

Iudex ſi procedit ꝯ aliquem non ſubditum,proceſſus nõ ualet,nec tacitus conſenſus ſufficit ad actũ illũ *ualidã*dũ.ita no.Inn.in c.ad petitionẽ,de accu.fol.192.*nu.1.* Sed bñ ſufficit conſenſus expreſſus. ita not.C.*commu.* utriuſq; iud.l.ij.& uide.ſ.in uer.Arbiter , *in 8.q.uide* in l.j.C.de iuriſ.om.iud. & in *l.ſi per errorẽ.ff eo.tit.* & uide infra in hoc eodem uer.*in proxi. 6.q.*

Iudex recipit cautionem pro officij ſui ſecuritate, ita no.Inno.in c.qui fruſtra,de uſur.fol.307.nu.2.& uide per Old.& Bar.i l.ſi qs uxori.§.ſi fugitiui de fur.Bal.

Iudex laicus ſi tenet aliquem in carcere, qui dicit ſe clericum,an teneatur eum dimittere & quando,uide per Inn.in c.contingit, de ſen.exc. fol.327.nu.2.Et dic ꝙ detinet eum donec iudex pronunciabit clericum:nam iudex laicus de clericatu non habet cognitionem ſecundum eum, & poteſt eps inhibere iudici laico ne procedat ꝯ clericum etiam litigare uolentem, ſecundum eundem Inn.ergo ſi hoc facit eps: non tamen dicitur clericus declinare ſed inuitus abſtrahi.nec incidit in pœnam inclinantium,quia eo inuito eps pro intereſſe totius ordinis clericalis declinat eum, non autem ſeipſum declinat. Et uide.l.j.C.de le.ab admi.perti. tene menti. Bal.de iſto puncto eſt hodie caſus ad literam. in c.ſi iudex laicum,de ſen.exc.in 6.

Iudice uel quocūq; alio officiali mortuo,an ptātem eius exerceat aliquis ante euentum ſucceſſionis: uide Inn. in c.ad abolēdam,de hære.fo.300.nu.1. Et dic ꝙ ſubalternum officium redit ad dominum principalē.Principale officium ad nullum niſi officium epi. quod ad capellanum redit in eo propriè ꝙ pertinet ad epi iuriſdōnem : ſicut eſt iuriſdō & confirmatio, quia ſunt unum corpus, & in uno collegiali corpore etiam unū ius omnium reciditur l.ſicut in ſi.ff.quod cuiuſq; uniuer.nomine. niſi ſint ſingulares perſonæ Inn.

Iudex an poſſit reuocare poſt litem conteſtatam interlocutoriam per eum latam ante, uide Inn.in c.ſæpe, de appel. fol.195.nu.3

Iudex non poteſt iudicare neq; cogere aliquem ad aliquid faciendum ſine cāæ cognitione,al's nō ualet ſnīa. ita not.Inn.in c.ſolicitudinē, de appel.fol.198.nu.4. ſed pone ſnīa aliquo caſu eſt nulla, quæritur an conſenſus partium faciat eam ualere? Et dic ꝙ non,quando omni reſpectu erat nulla: & hoc quantum ad agendum, ſed quātum ad excipiendū ſicut C.cōia utriuſq; iudicij.l.ij.ar.ff.de pigno.l.j.in prin.ſi aūt eſt nulla, nō ſimpliciter, ſed habito reſpectu ad dnūm, tunc ratificatione ſumit effectum, ut l.iij.§.j.ff.rem ra.ha.& l.j. C.qui pro ſua iuriſd.Iac.But.Bal.uide ſupra hoc eodem uer.in 6.prox.q.

Iudex appellationis an poſſit de principali cā cognoſcere,uide Inn.in c.ut debitus, de app. fol.200.nu.5

Iudices qui erunt qñ eſt contentio inter dnm & uaſallū de feudo uel circa feudum,dicit Inn.ꝙ pares,i.habentes feuda ſimilia.Et quando contentio inter uaſallos eſt, dominus ipſorum eſt iudex. ſed ad quem appellatur iſtis caſibus, uide Inno.in cap.cæterum, de iudi. fol.117.nu 5

Iudex eccleſiaſticus erit iudex ſi eccleſia petat ſe reſtitui in integrū.ita no.Inn.in c.cū ſit,de fo.cōp.fo.121.nu.2

Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de qualibet oppreſſione pauperū. & de crimine ſacrilegij ēt in dubio. ita no. Inno.in c.cum ſit generale, de fo.comp. fol.eod.

Iudex eccleſiaſticus cognoſcere debet de cauſis uiduarū, qa ad eum iuriſdictio pertinet,licet de gratia ſpeciali deferatur iudicibus ſecularibus ut ipſi cognoſcant. ita no.Inn.in c.licet,de fo.comp.fo.121.nu.3. Adde ꝙ no.in c.ſignificantibus,de off.dele.in nouella.& in l.j. C.quando imperator inter uiduas. Bal.

Iudex eccleſiaſticus habet cognoſcere de cauſa dotis & adulterij.ita no.Inn.in c.ut lite non cont.fol.125.nu.3

Iudices habentes mixtum imperium iſti ſolum habent poteſtatem dandi plenam poſſeſſionem: nudam uerò poſſeſſionem in caſibus cauſa cuſtodiæ poſſunt dare ſimplices magiſtratus.ita not.Inno.in cap.tuæ, ut lit.non cont.fol.125.Primum fallit in litis diuiſorio ubi requiritur litis deciſio corporalis,ut l.inter caſtelianum ff.de arbi. Bal.

Iudex non repellitur propter omnem inimicitiam, ſed ſolum propter grauem. teſtis uerò repellitur propter grandiorem, quæ non ex ipſo ſed ex alio cauſam habet.ff.de arbi.l.non diſtinguemus.§.cum quidam. & in c.cum P.extra de accu. Et nimis fauor inſtar inimicitiæ continet, ita no.Hoſt.in c.accedens,ut lit.non conte.quæ inimicitia probatur ex uerbis puta ex capitalibus minis,dū tñ ex perſonis dicta penſemus,ut in l.j. C.ſi qs impera.maledixerit. & l.licet.C.de arb.itē ex ipſis rebus & factis ut C.de appel.l.ſi qs prouocatione Bal.uide.ſ.in uer.Colonus,in 1.q.ibi qa iudex nō intendit p̄iudicare. uide omnino.ſ.in uer. Citatio in 28.q.ibi.Sed rñde ꝙ omnia præcepta iudicum &c.uide ſupra in uer.Curia,in 3.q.ibi & quilibet &c.

Iudex licet mittat in prima citatione peremptoriū,pars quæ citatur non pp hoc pōt appellare: quia iudex in quacūq; citatione ſi uult,poteſt quem citare cum peremptorio. ita not.Inno.in cap.1.de dila.fol.129.tene menti. uide Bar.in l.ij.ff.de appel.recip.& Bal.in l.ij. C.de epiſ.audien.

Iudex appellationis quādiu cognoſcit, an appellatio ſit recipienda, non debet inhibere. ita no.Inn.in c.dilectus, de reſcrip. fol.17.nu.3

Iudex non pōt ſuper petitione principali iudicare nunc pro una parte,nunc pro alia: qa ſuper toto debet formare ſnīam. actus.n.pronunciandi eſt indiuiduus. ſed ſi ſunt plura capitula pōt de p ſe ſup quolibet pnunciare niſi eſſent connexa & inſeparabilia. ita no.Inno. & Hoſt.i c.cū inter,de ele. fol.32. Nec ob.l.intra utile.ff.de mino. ubi per ſe iudicatum fuit ſuper ætate: qa id fuit interloquēdo,nō diffiniendo,nec ſuper re,i. ſuper reſt.petita,ſed ſuper quodam præambulo.i.cauſa petitionis,ſ.ſuper ætate. & tene mēti prædicta Bal.

Iudex poteſt iudicare ſuper his quæ ueniunt ex quadam conſequentia, licet ſpecificè non fuerit petitum in libello. ita not.Inn.in c.querelam, de elec.fol.36.ff.de mino.l.ſi iudex & C.de ſenten.& inter.om.iud.l.cum eorum. Bal.

Iudici poteſt de facto reſiſtere ille qui non eſt citatus dū modò poſſideat. ita no.Inn.in c.ſi quando, de off.dele. fol.97.uide ſupra in uer.Factum, in 8.q.

Iudex quilibet dum tamen ſit ordinarius abſoluit à ſnīa excommunicationis lata à iure.Sed ſi eſt lata ab homine is qui eam tulit abſoluit, uel ſuperior in ea iuriſd. ita no.Inn.in c.prudētiam,de off.dele.fol.78.in nu.13 uel potes dicere, iudex maior poteſt abſoluere à ſentētiis ſuorum ſubditorum,ut uult Inn.in d.c.prudentiā, de off.dele.Et hoc ſi offi.minorum ei ſubalternatur,ut ff.de iudi.l.iudicium ſoluitur,alias non debet ſe intromittere,ut 11.q.1.c.perſona,per Arch. Bal.

Iudices ſedebunt à mane uſq; ad ueſperas, qūo hoc intelligatur, uide Inn.in c.cōſuluit,de off.dele.fol.82.nu.4

Iudex qñ pronunciat appellationē fuiſſe deſertā,iſta pnunciatio eſt interlocutoria: & iō debet appellari in ſcriptis, & cum cāæ cognitione. facit qđ no.in c.ſi de app.in cle.& C.qūo & qñ iudex.l.ſi præſes quaſi deſertā. & iō quia eſt interlocutoria redit executio ad primum iudicem.ar.l.intra utile.ff.de mino.& no.in l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pac.& tangitur per Inn.in c.paſtoralis,de off.dele.fol.84.nu.5. Bal.

Iudex

Iudex inferior non cognoſcit de nullitate ſententiæ ſuperioris. ita no.Inn.in c.cum in iure,uer.ſecus de offi. deleg. fol.86.nu.3. facit in ar.ff.de mino.l.minor aūt nec merus executor per capl'm, de cetero, de re iudi. ſm Inn.per Bar.in l.à diuo Pio,in prin ff.de re iud.

Iudex pōt ſuam iuriſdictionem defendere etiam cum enſe, & etiam in bello. hoc uerum ſi iuriſdictio erat euidens & notoria, ſed ſubditus uel alter ſubtrahit ſibi exercitium iuriſdictionis. ita no.Inn.in c.dilectus, de pœnis. fol.321. & plenius per eundem in c.olim, de reſti.ſpol. Bald.

Iudex ſuperior in aliquo territorio poteſt cognoſcere de omnibus cauſis de quibus iudex inferior poſſet cognoſcere in ipſo territorio. ita not.Inno.in c.cum ab eccleſiarum, de offi.ord. fol.92.nu.3. facit.C.de offi. præfe.urb.l.j.in ſi.hoc uerum niſi cōſuetudo illius terræ pſigeret certum ordinem in cognoſcendo ſm eum ibidem. Et dic ꝙ ipſo iure non ualet quod actum eſt ꝯ conſuetudinem informantem iuriſdictionem & ꝯ ordinem conſuetum. tene menti. Bald. No.ꝯ conſuetudinem informantem iuriſdictionem &c. Nam ꝯſuetudo poteſt tendere ad deciſionem ſeu iuſtitiam cauſæ. Et tunc dic ut per Cy.in l.ij.C qñ pro.non eſt ne.

Iudex ſi taxauit malè expē. poterit illam taxa.reuocare. ita no.Inn.in c.ſuper eo.quod me.cā. fol.103.nu.4 & per eundem in cap.ſæpe de appella. fol.195.nu.3 ubi habes an poſſit appellari.

Iudex ſuperior poſtquā incepit cognoſcere de appellatione inferioris, poſſeſſionem dare non poteſt. ita no. Inno.in c.conſtitutus, de app. fol.195.nu.3. uide ſupra in uerbo citatio, in 27.q. ubi habes ꝙ omnia præcepta iudicum ſunt ſtricti iuris. No.ꝙ omnia præcepta iudicum &c.quia contra facit qđ habetur in c.cum eccleſia Sutrina,de cā poſ.& ppr. Sed hoc intellige in articulo pcepti. Et uide Cy.in l.quotiens,C.de fideic.

Iudex q ſe obtulit facere rōnem, & iuſtitiæ cōplementū, non dr̄ grauare.ita no.Inn.i c.dilectus,de app.f.199.n.2

Iudex à quo appellatur, debet citari ad audiendam ſententiam iudicis ad quem. ita no.Inn.in c.cum ſpeciali, de appel. fol.202. in nu.8

Iudex poteſt iudicare ex pluribus præſumptionibus. ita not Inno.in c.illo uos, de pign. Et per Dyn.ff.de excuſa.tut. l.j. Bald.

Iudex pōt punire delinquētem ex ſuo offi.etiam ſine accuſatore.ita no.Inn.in c.quaſr,de accu el ij. f.293.n.5 facit c.ſi.de celebr.miſſ. Punitur ergo quis ſine accuſatore. Ratio eſt,ne maleficia remaneant impunita.

Iudex,an eo ipſo ꝙ fuit oppoſita exceptio ꝙ non erat iudex,deſinat eſſe iudex: ita ꝙ proceſſus poſteà factus p eum non ualeat? Inno.in c.cum ſpeciali, de appella. fol.201.nu.2. dicit ꝙ non recordatur ſe legiſſe.ſed Bar.in l.j.C.ſi qua prædi.po. dicit ꝙ recordatur: quia allegat ibi eſſe caſum.ſed do.Bal.ibi dicit ꝙ eſt ſpeciale ibi. tene menti. Aduerte alibi Bart.quærit in hoc utrū ex eo ꝙ opponitur iudici ꝙ eſt ſuſpectus ex hoc impediatur proceſſus, & dicit, ꝙ ſic contra Inn.p Bar. in l.qui poterat, ff.ad treb.

Iudex vnus poteſt alteri mādare ꝙ recipiat pbōnes uice ſua ſeu nōie ſuo. ita no. Abb.in c.ꝯſtitutus, de fideiuſſ.

Iudex ſi dicit ſolue, ſolue, ſolue: non propter hoc dicit tertia monitio. ita no.Abb.in c.tua,de dona. uide glo. in l.iiij.de pig.act. Bald.

Iudex poteſt terminum aſſignatum reuocare. non enim habet maiorem auctoritatem termini aſſignatio q̄ interlocutio:ſed interlocutoriam poteſt reuocare,ergo & aſſignationem termini. ita no.Inn.Abb.in c.ſignificante,de appel.quod tene menti. Bald.

Iudex in cauſis beneficialibus cognoſcit de meritis cauſę etiam appellatione deſerta. ita not.Abb.in c.ſecundò requiris,de appel. Bald.

Iudex qui cōmiſit cauſam alicui ut cognoſceret & pronunciaret habito conſilio à quodam ſapiēte,ſi ille pnunciauit omiſſo conſilio,non oportet appellare:quia ſnīa eſt nulla ipſo iure. ita no.Io.And.in c.non eſt, de conſecr.lib.6.in nouella. quod tene menti. adde ꝙ ille qui petit conſilium hois certi, non pōt appellare à ſnīa illius conſilij uigore lata, uel etiam à conſilio nō appellat. tex.eſt ad hoc melior qui ſit in iure ciuili in l.generaliter,§.ſin autem is,uer.cum minus crudele eſt parti,&c. C.de reb.cred.& iureiur. quod no.Bald.

Iudex ſi in prima dilatione probatoria dixit, & peremptoriè: & tunc ſecunda dilatio non dabitur niſi cum maiori ſolēnitate q̄ alias daretur,i.ꝙ impedimentum in prima oportet probari teſtibus, non autem ſufficit ſolum iuramentum. ita no.Inn.in cap.in cauſis, de teſti. fol.155.nu.2. quod tene menti. Bald.

Iudex ubicūq; daret dilationem probatoriam demū conceſſa reſti.in integ. ibi arbiter qui non poteſt concedere reſtitutionem, eo ꝙ eſt miſti imperij, dabit dilationem non prohibita reſtitutione. ita no.Inn.in c.pe. de arb. fol.121. nu.3. quod eſt no.dignum. de hoc p Cyn.in l.fin.C.ubi & apud quos. Bald.

Iudex quotieſcūque iudicat ut bonus uir ab eius ſententia appellari non poteſt vnquam. ita no.Inn.in c.præſenti, de reſcrip. fol.21.nu.3. quod eſt no.ſm Odofſr. Bald. uide Ioan.Andr. in addi.Specul.in tit.de appella. §.in quibus.

¶Iuramentum turpe non eſt ſeruandū, ſed turpiter pſtitum ſic, donec abſoluat iurans, niſi ex neceſſitate. ita no.Inn.in c.venerabilem,de elec. fol.43. nu.5. & in c. cùm inter,de renun. uide in uer. Teſtis. in 27.q.

Iuramentum qđ eſt pſtitum alicui tanq̄ officiali, eo depoſito nō debet ei ſeruari ſm Hoſt ibidem. Et uide infra in uer.Teſtamētis, in 45.q. Bal. vide in c.ad apoſtolicæ,de re iud.lib.6. & in c.paſtoralis. eo.tit.in cle.

Iuramentum de non reuelādo ſecretum,intelligitur niſi ex iuſta cauſa reueletur. ita no.Innocen. in c.qualiter, el.ij. fol.293. de accuſa.

Iuramentum ueritatis ſuccedit loco iuri calūniæ in cauſis ſpiritualib. ita no.Inn.in c.literas, de iuramen.calum.lib.6. fol.128.nu.2. Idem in criminalibus, ut in c.dilectus, de accu. Et ideò non eſt iurm purgationis. interdum.n.iuramentum calūniæ facit ſufficientē pbationem, ubi id quod petitur agenti prodeſt, & alij non nocet uel parum, ut no.ff.ad exhi.in l.theſaurus. tene menti Bal. vide ſupra in uer. Actor, in 15.q.

Iuramentum minoris repreſentat ipſum eſſe maiorē non eſſentialiter cum eſſet quid impoſſibile,ſed iuris præſumptione ſic. uide Inn.in c.cauſam, alias in c.ſi.de iura.cal. fol.129. Et quid eſt hoc dicere, uide per Cy. in l.ſi quis maior,C.de tranſac. Et hoc ꝙ facit eū maiorem eſt uerum niſi fraus interuenit, ut no.in l.quid ergo, §.contrarium, ff.de contrario iudi.tu. Bald.

Iurans aliqđ dare uel facere ſine ſtipulatione,nulla oritur actio ciuilis uel canonica ex hoc iuramento. Sed denunciatio poteſt impetrari. ita no.Inno.in c.nouit, de iudiciis. quod no.Bald. Et ſic no.ꝙ iur.non includit pactum coniuncto.c.j.extra de pact. uide Iac.But. & Bar.in l.j.C.de ope.liber. & Bald.ibidem & Inno.c. cum ueniſſet, de inſti. fol.220

Iurans in animam alicuius debet reſpondere id qđ dño uidetur, non qđ ſibi. ita no. Inn. in c. ſi. de iur. cal. f. 129 & in c. ad hoc, de teſti. Et de iuramento præſtando in animam alterius, uide 63. diſt. c. tibi domino Bal. vide ſupra in uerbo Conditio, in 1. & 2. q.

Iurare poſſunt de calũnia omnes qui habent adminiſtr. à lege uel à iudice ſine ſpeciali mandato. ut no. Inn. in c. Imperatorum, de iur. calum. fol. 129

Iurare pôt de ueritate etiam ille qui non uidet, ſi tñ indubitanter nouit. Fallit in teſte qui dicit uidiſſe & præſens fuiſſe in actu. ita no. Inn. in c. ſi de iur. cal. fol. 129 Ergo pars quæ iurat uera eſſe, nõ debet interrogari de cã ſciẽ: & ſi interrogetur pôt dicere ſcio: quia indubitanter noui. ſecus in teſte q debet reddere cãm ꝑ ſenſum corporis: & de re ita geſta eo pñte & uidẽte. vn de dicit tex. ꝙ in teſte ſemꝑ requiritur pñtia & memoria, ut ff. de fur. l. quidam tabularũ, in ſi. & ff. de teſta. l. qdam teſtamento, in ſi. & C. de teſti. l. teſtiũ, in ſi. Et hoc dictum dñs meus do. Card. Vabrenſis allegat ꝙ ad hoc ut Eccleſia Rom. poſſit mouere arma ſpiritualia & temporalia ſufficit ꝙ habeat iuſtitiam ueritatis indubitanter, licet non habeat iuſtitiam ꝓbationis, qa procedit eccleſia ut pars cui ſufficit ueritatis fundamentum. Bal. Item ſcias ꝙ ſi teſtis diceret ſe credere, uel ſibi uideri, nõ ualeret ſuum teſtimonium, ut no. ff. de arb. l. diem ꝓferre, §. ſi plures quia iſta uerba magis ꝑtinent ad iudicium, ut eo. ti. l. qu. d tñ, §. j. q ad aſſertionem facti. Bal Item æquè creditur parti in negatiua ſicut in affirmatiua, ſecus in teſte, qa uideri factum negatiuum non pôt. Et ideò magis creditur affirmantibus q dicunt ſe uidiſſe, q̃ his q dicunt ſe non uidiſſe, ut no. ꝑ gl. in d. §. ſi plures, & ꝑ gl. in c. j. de præſcr. lib. 6. niſi teſtis addiciat nec eſſe potuiſſet qn uidiſſem, ut no. in l. j. §. j ff. de itin. act. pri. Tunc. n. aſtruit negatiuam ꝑ ſenſum corporis, ut C. de ꝯhen & cõmi. ſtip. l. optimam. Si aũt dicit teſtis ſimpliciter non uidi, nihil ꝓbat, qa ſenſum negat & tanq̃ ignorans deponit, vnde nil ꝓbat in negatiua etiam uaga uel generali teſt. eſt ſuſpectus, ut in c. cum eccleſia, de cã poſſ. & ꝓpr. Debet enim eſſe coarctata ut poſſit in ueram notitiã cadere: ſed nec oĩs ſenſus ſentit negatiuã, ſed ſenſus uiſus tñ, quia locum uacuum uideo. Sed non ens non guſto, nõ tango, nec odoro, nec audio. Per ꝯrium ſenſum probatur negatiua: quia non entia non obiiciuntur ſenſibus nec apparent ſenſibus: quia ſentire eſt pati & abſente debet fieri, ſm Ariſt. Et ſi iſte libellus non concludit, iſta tacita confeſſio ex contumacia non concludit: quia ꝑ qualitate libelli debet intelligi ꝯfeſſionis effectus, ut no. C. de iur. calũ. l. ſi. §. ſi. aũt reus in gl. per H. Secus in ꝯfeſſione expreſſa quæ pôt excedere naturam petitionis ſm Inn. alibi tene menti iſta Bal. vide infra in uer. Probatio, in 5. q. & infra in uer. Procur. in 13. q.

Iuratur iteratò de calũnia ꝑꝑ pſumptam malitiã, ita no. Inn. in c. cum dilecti, de elec. fol. 41. nu. 6. ergo iurm calũniæ non excuſat ab expen. ſm Hoſt. ibidem. Bald.

Iurans homini ab homine poteſt abſolui. ita no. Inno. in c. cũm inter, de renun. fol. 57. nu. 1

Iuro firmato à iure nil debet addi uel detrahi: qa certos habet fines. ita no. Inn. in c. dilec. de ma. & obe. f. 98. n. 2

Iurare quando quis poſsit in animam aliorum & quãdo non, uide Inn. in c. ad hæc, de teſti.

Iurans aliquid dare uel facere alteri: & ille idem iurauit aliquid dare uel facere alteri. Si vnus non ſeruat iuramentum alteri, nec alter illi nõ obſeruanti ſeruare non tenet, ita no. Inn. in c. ꝑuenit, de iureiu. f. 170. n. 2 facit quod no. in l. j. in ſi. ff. de loco publico, & ff. locati. l. quæro, §. inter locatorem, & ff. de iureiu. l. ſi nõ fuerit, & de non nu. pec. l. ſin. & de act. emp. l. Iul. §. offerri, C. de tráſac. l. ſcire apud acta, ff. de reſcin. uen. l. ſi. & de pactis. l. j. & quod ibi no. cum ſimi. Ergo ſi iuraſti dare mihi centum, & ego tibi equum, ſi tu non facis promiſſa, ego non detero ſi non facio ſimiliter quæ promiſi: nam defectus cauſæ excuſat, ut in d. ll. Ex prædictis collige caſum, ꝙ quis licitè uenit cõtra iurm ſuũ. & no. iſta. Bal. idem ꝙ dicit Inn. in primo dicto tenet Abb. in c. ſicut, de iureiu. qui dicit, ꝙ non eſt periurus ille qui periuro non ſeruat fidem. ad hoc uide ff. de contrahen. emp. l. domum, in ſi. Bald.

Iurm pſtitum pôt in melius cõmutari, ſicut uotum factũ: ita no. Inn. in c. debitores, de iureiur. fol. 171. nu. 2

Iurans parere mandatis alicuius ſimpl'r, tenetur obedire de quolibet mandato, de quo uerisimiliter potuit cogitari. Si aũt iurauit aliquid in ſpecie, tunc in foro animæ ſtatur intentioni iurãtis, in foro aũt cauſarum ſtatur interpretationi iuris. ita no. Inno. in c. ueniens, de iureiur. fol. 171. nu. 1. adde quod no. ff. de re. iu in l. non uſ, §. qui iuſſu, & C. de uſur. in l. eos. iuramentum enim licet ſit ita præſtitum, debet. n. intelligi arbitrio boni uiri, facit. ff. de ope. lib. l. ſi libertus ita. Bald.

Iuramentum de obſeruandis ſtatutis reſtringitur ad licita. ita no. Inno. in c. clericus, de iureiuran. fol. 174 & C. de uſur. l. eos ĩ gl. no. Bal. de hoc ĩ c. j. de iureiu. lib. 6. & uide in l. nõ uidenť data, §. q iuſſu, ff. de reg. iu.

Iurm quod ꝑcipitur à iure præſtari ſuper ꝯtu fiendo uel aliis, intelligitur ꝙ ſolẽniter pſtari debeat tactis manibus ſacroſanctis euãgeliis, ut in auc. ut oẽs obed. iudici, §. ſin col. v. ita no. Inno. in c. & ſi Chriſtus, de iureiu. fol 173. nu. 3. & no. per Io. And. in c. ut circa, de elec. lib. 6. Bal. Patet igitur ꝙ ubicũq; ſit mentio in lege uel ſtatutis de iuro præſtando, intelligitur ꝙ præſtetur ſolẽniter tactis corporaliter ſacroſanctis euãg.

Iuramentum debet eſſe ueritatis indago. ita no Inn. in c. & ſi Chriſtus, de iureiu. vnde & ſi pars iurat attendere illud qđ ignorat, dr ſubire anceps periurium, ut ff. de in litem iurãdo. l. uideamus. q̃ aſſertio temeraria ueritatis in parte eſt culpa, ff. de act. empt. l Iul. §. iij. in teſte aũt eſſet dolus & falſitas ſi pciſè affirmaretur, ſm Inn. alibi. item iurm debet eſſe materia liciti & honeſti, non rei turpis uel ꝓhibitæ, ff. de pac. l. iuregẽtium, §. & generaliter. item ſtyllus deſcriptionis exigitur & conſilium animi. ibidem Inn. & Hoſt. no. Bald

Iuramentum debet ſeruari licèt ſit in ꝑiudicium rei familiaris: ſecus qñ eſt in ꝑiudicium aĩæ. ita no. Inn. in c. quẽadmodum, & in c. cũ ꝯtingat, de iureiu. f. 173. n. 3

Iuramentum cadens ſuper debito ſeruandum eſt, licèt ſit per uim extortum. ita no. Inno. in c. ad noſtram, de iureiur. fol. 172. & eſt tertium in ordine.

Iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis, ſed eſt reale ex parte eius cui præſtatur. ita no. Inno. in c. ueritatis, de iureiur. fol. 171

Iuramentum tranſit ad hæredem recipientis, non ad hæredem iurãtis, nec ſortitur hrs forum vniuerſale ex iuramento defuncti, nec cenſura eccleſiaſt. poteſt compelli, ut no. in c. ſi. de fo. cõpe. lib. 6. in nouella per Ioã. And. licet Abb. dixerit ꝯrium in c. parochiano, de ſepulturis: tñ ueritas eſt ꝙ iurm quãtum ad ſpiritualitatem q̃ ſibi ineſt, non tráſit ad ſucceſſorem iurantis. Sed quãtum ad robur contractus bene tranſit, quia uires & robur à prin. ſui aſſumpſit de ꝑterito & ex perſona hæredis robur non mutat. Itẽ tranſit quãtũ ad ꝓbationem, ut in auctentico de iureiur. a moriente præſtito col. 5. Bald.

Iurans nõ appellare nõ obſtante iuro adhuc poterit appellare per cãm ſuperuenientem. ita dicit Inn. in c. ad hoc, de appe. f. 194. idem in reductione ibidem.

Iurans nõ alienare ea quæ ſunt de menſa, intelligitur iurare ẽt de poſtea quæſitis menſæ. ita no. Inno. in c. ut ſuper, de reb. eccle. non alie. fo. 132. idem Hoſt. ibidẽ. Tñ res conſuetæ infeudari non ſunt, de menſa, ſm Inn. ibidem, & per eundem, in c. ex parte, de feudo. & conſuetudo in hoc ſeruanda eſt, ut ff. de aqua quot. & æſti. l. j. §. permittitur. Sed quo iurm trahitur ad futura? Reſpõdeo, quia eſt uniuerſale, ut. ff. de fundo inſtruc. l. Lucius, & in l. ſi. C. quæ res pig. oblig. poſ. Et no. ꝙ res quæ non deuoluuntur ad epatum ſed ad epm noĩe alieno. i. pauperum, nõ dicunť epõrum deputari menſæ ſed nomine pauperum uendi dicunť, & liberè precium pauperibus erogari. Menſa ſpãlis non continetur appellatione pauperum & in hac alienatione, nulla eſt neceſſaria ſolennitas ſiue forma, ut in auc. de eccleſiaſticis titulis. §. qui hoc facere & § interdictum, col. ix. ſm Bar. quod eſt bene no. & eſt rõ quia epiſcopus facit iſtam alienationẽ ut executor, cui nõ eſt data aliqua forma, tene menti. Bal. Sed quid ſi eps rem emphiteuticam non reuocauit & ſtetit ꝑ annum, an iſte lapſus anni facit rem eſſe de menſa. Arch. tenet ꝙ ſic, quia ex quo epiſcopus percipit fructus nomine menſæ ipſi menſæ deputaſſe uidetur. Ego non credo quòd conſuetudo rei ſic de facili perimatur ſicut nec inducitur, ad hoc. ff. communia prædio. l. uenditor Bal.

Iurãuit quis non uendere uel alienare rem, ſi de facto alienat uel uendit, ipſa alienatio tenebit non ob. iuro. ita tenet Inn. & Io. An. in nouella in c. dilecto, de præben. qđ no. pro principibus qui aliqñ permittunt uaſſalis alicuius caſtri eorum iuro ꝙ nunquam alienando illud caſtrum exibit de corona regali, & ſæpe ꝯueniunt, & alienatio tꝑnet ꝑ prædicta. tene menti. uide in c. licet, de iureiur. li. 6. in gl. & in nouella per Bal. in l. duobus, in ſi. ff. de iureiur. adde tñ ꝙ tenet alienatio ſi fuit moderatè facta, ſecus ſi immoderatè ut quia per cã læditur dignitas regalis, ut no. ipſe idem in c. intellecto, de iureiuran. adde ſimiliter primum dictum ſupra e. q. quod no. in ſimili de domino qui iurauit non reuocare procuratorem, qui reuocare pôt, licet ſit periurus, ut in c. ſi. in gl. ſuper uer. Reuocatus, de procu. li. 6. quæ eſt ſingularis.

Iurans nõ accuſare aliquẽ pôt renunciare ad correctionẽ ita not. Inn. in c. ueniens, de accuſa. f. 189. n. 3

Iuramentũ defuncti ĩ extremis præſtitum afficit hæredẽ, & facit eum hæredem de foro eccleſiæ. ita tenet Abb. in c. ſi. de ſepul. Secus ſi eſſet iuratum in ꝯtractu, nam ꝑ hoc non efficitur hæres de foro eccleſiæ niſi iam cœptum eſſet iudicium cum defuncto, ut no. Io. An. in c. ſi. de foro compe. li. 6. in nouella, & eſt rõ, quia iuramentum eſt perſonale ex parte iurantis, & per mortẽ uirtus ſpiritualitatis ei annexæ diſſoluitur, ut in c. ueritatis, de iureiur. per Inno. Aliæ uero uires iuramentum & robur contractus non pereunt morte iurantis. Bald. Et facit ꝙ hæres teneatur iuramentum præſtitum a teſtatore in articulo mortis ſeruare, ut ff. de leg. ij. l. cum pater. §. filius matrem. Bal. uide. ff. de le. 3. in l. cum quis decedens. §. codicillus & Titia. per Bal.

Iuramentum aſtringit teſtem ad ueritatem dicendam tã ſuper facto quam ſuper circunſtantiis. uide per Abbatẽ in c. cum cauſam, de teſti.

Iuraui ſtare mandatis tuis, nõ poteris propter hoc iniungere mihi graue & inſolitum. ita not Abb. in c. ueniens de iureiur. ar. l. ſiſtulas. §. pe. ff. de ꝯh. emp. Bald. uide in l. pe. de arbi. per Guil. & in l. ſi. de præto. ſtipu. per Bar. & in l. ſiquis in conſcribendo. C. de pac. per Cy. & Bal.

Iuraui non eſſe contra eccleſiam, licet ſic iurauerim, tamen ſi ipſa eſt contra me poſſum me defendere ab ipſa nec intelligor iuri meo præiudicaſſe. ita no. Abba. in c. petitio, de iureiu.

Iuramentum fidelitatis extenditur ad futura, ita dicit Abbas in c. clericus, de iureiur. & uide per eum & uide l. ſi fructus. ff. de uſufru. in gl. or. Bal. uide ſ. in uer. Appellatio. in 26. q.

¶ Inueſtitura inueſtiri poteſt quis quatuor modis de terræ & debentur mediocres. ita no. Inn. in c. per ueſtras de dona. inter uir. & uxo. fol. 287. Poſſideri autem non poteſt incerta menſura & locus agri. Aliud ergo eſt inueſtitura. Innocen. uide infra in uerbo res, in ij. qõ. omnino.

¶ Ius cõe ſi deducatur in pactum, non eſt ſimonia. ita not. Inno. & Ho. in c. ad audientiam, de reſcr. uide ĩ in uer. Reus, in 5. q.

Ius alicui non quæritur per ſententiam excõis. ita no. Inno. in c. ſacro, de ſen. exc. f. 329. in nu. 8. uide infra in uer bo renuncians, in 5. q.

Iura ſpiritualia non ſunt diuiſa inter epm & capitulum, ita no. Inno. in c. cũ clerici, de uer. ſig. f. 335. uide ſ in uerbo electio, in 14. q.

Iura loquentia de ſtipula. & acquiſitionibus ſeruorũ habent locum in contractibus monachorum, ita not. Inn. in c. cum olim, el ij. de priuilegiis. f. 316. nu. 4. facit ad materiam. l. ſeruus. C. de pac. quia quæ ibi dicuntur in ſeruo, idem in monacho.

Iura ſpiritualia non tranſeunt in uniuerſitate temporalium rerum: & ſi ſit appoſitum ſignum uniuerſale. ita no. Inn. in c. ex literis, de iure patr. f. 262. nu. 1. Bal. Caue per l. qu ædam. ff. de acqui. rerum do. & per not. in l. modicis. ff. de contrahen. emptio.

Ius patronatus eccleſiæ tranſit non ſolum ad filios, ſed ẽt ad extraneos hæredes, quia tranſit cum uniuerſitate. ita not. Inn. in. c. 1. de iure patro. f. 261. nu. 1. tene mẽ ti perpetuo.

Ius patronatus ex ſola preſentatione non quæritur. ita no. Inn. in c. quoniam, de iure patrona. f. 262

Ius patronatus poſt fundationem eccleſiæ non quæritur. ita not. Inno. in c. 1. de iure patro. f. 261. num. 1. & uide ſupra in uerbo caſtrum, in 1. qõ ibi ius patronatus, &c. uide ſupra in uerbo conſuetudo, in 1. q. ibi, oritur ius petendi &c.

Ius quæritur in beneficiis eccleſiaſticis ſine poſſeſſione uide per Cõpo. in c. cum M. de cõſti. Bal. uide in c. literis de conſuetudine, & dixi in l. traditionibus. C. de pac.

Iura qñ ſunt contraria ſtatur poſteriori, tamen generale non derogat ſpeciali alicuius loci. ita no. Inn. in c. 1. de reſcrip. f. 6. nu. 3

Ius impetrandi acquiritur in gratioſis ex ſola interpretatione, & tantum operatur in eis interpretatio quantum in contentioſis citatio, ſecundũ Inn. in c. conſtitutus, de reſcrip. f. 11. n. 3

Ius qñ petitur in aliqua re debẽt uocari omnes quos tangit res. ita no. Inn. in c. inter quatuor, de maio. & obed. fo. 98. nu. 3. & interdum uocantur illi quos res non tangit per præiudicium, ſed per affectum ut ſunt cõſanguinei & amici. qđ eſt in uno caſu tantũ. ſ. qñ uolo procedere ꝯ aliquẽ abſentẽ uel pupillũ tanquã ꝯ indefenſum:

nam iſta negatiua ꝙ ſit indefenſus aliter nõ põt apparere niſi ꝑ iſtam diſcurſionem & umationẽ, ut l.ergo, ff.q.ex cau.ma. Porrò hi q̃ præiudicio ꝯtingunt, ſunt citandi, niſi in illis caſibus in q̃bus res iudicata ſeu inter alios acta non præiudicat, ſm Inn. & no.ff.de mino. l.de ętate, & ff.ex qui.cau.ma.l.ſi miles,§.j. & C.ſi propter publicam penſi.l.ſi deſerta in fi. Regulariter non ſunt citãdi illi qui non habent ius in ꝓceſſu. Bal.

Iure,i.ſm ius, quod ſecundum conſuetudinem fit. dicit Inn.in c.cum ueniſſet, de eo qui mitt.in poſſ.cauſa rei ſeruan. fol.147. nu.1

Ius ſtatim eſt quæſitum in beneficialibus ex permutatione: ſecus in rebus corporalibus. ita no.Inn.in c.inter cætera, de præben. fol.213. nu.3

Ius an quæratur alicui ex inueſtitura,uide per Inno.in c. ex ore, de his quæ fiunt à maio.par.capituli. fol.230 per Dyn.in c.j.de reg.iu.lib.6. Bald.

Ius non poteſt acquiri in beneficiis ex præſcriptione. ita no.Abb.in c.ex parte,de teſtibus.

L

LAicus debet poſtulari ad canonicatum, non eligi. ita no.Inn.in c.fi.de obl.ad ratiocin. fol.71. nu.2.&c.

Laicus tempore inchoati proceſſus & delicti ſi poſteà efficiatur clericus uel monachus non mutat forum,ut l. ſi quis poſteà, ff.de iud. & l.cum quædam puella, ff de iuriſd.om.iud. Nam pœna alteratur ubi in pœnis inſpicitur tempus delicti. Sed ubi inſpicitur tempus ſententiæ,tunc ſecus: quia ſm illud tẽpus moderatur condemnatio: licèt ſm aliud tempus accuſatio ſit formata,ut ff.ſi ex noxa.cauſa agatur.l.pen.& de pœnis.l.j.& ff.de nego.geſt.l.Pompo.el ij. Si uerò ſit clericus ante inchoatum proceſſum,idem quò ad pœnã ſi in fraudem recipit clericatum ſm Dyn. Sed quare ſicut bona alienare poteſt,ſic, ut ita dixerim, nõ & perſonam, ut ff.de dona. & l.poſt contractum de in integ.reſtitu. l.abſentem. Non enim eſt perſona, aut res litigioſa. Reſpondeo, ꝙ noxa ſicut lepra ſequitur caput, ut no. in auctentico de mona.in prin.col.j. & ff.de capi.di.l. ij.§.nemo & ff.de poſtul.l.ex ea. Vel dic, ꝙ licet clericus in ante geſto teneatur inſpecto initio tãtum,iudex ſecularis non poteſt in eo ſequi ſententiam corporalem, quia non poteſt mittere falcem in alienam meſſem. arg.ff.de bon.aucto.iud.poſſ.l.cum vnus.§.is qui, & ff.ſi ſerui.uendi.l.ſicuti. §.Ariſto. & in auct.de ſanc. epi.§.ſi uerò col.viij. ubi dicitur ꝙ primò degradari debet, & poſteà tradi ad pœnam iudicis ſecularis. Sed an poſt capturam clericatum accipiens dicatur eſſe p̃uentus. dic ꝙ ſic, quia captura eſt citatio realis, quãdoque captura non eſt citatio ſed cuſtodia, ut in cap. ut famæ,de ſen.excom.Vt quando iudex ſecularim capit clericum in ſcelere ſeu in delicto cõprehenſus tangitur iſta materia in c.j.de obligatio.ad ratio. & melius per Ioan.And. ibidem quem omninò uide. & per Bar.in d.l.j.ff.de pœnis. Bal. item ſcias ꝙ mutatio duplex,ſ.fori,& pœnæ, & neutra fit ſi erat præuẽtus, ſed ſi non erat præuẽtus,fit mutatio iud.non pœnæ niſi qñ non cadit in iudice talis qualitas pœnæ: tunc.n.primò degradari debet,poſteà remitti puniendus ueteri ꝓœna. & facit. ff.ad municip.l.incola. & quod ibi no.Bal.

Laicus tenens clericum in carcere,ſeu aſſerentem ſe clericum, an laicus teneatur eũ dimittere & qñ, uide Inno.in c.contingit,de ſen.excom. fol.327. nu.2. & uide ſupra in uerbo Iudex, in 88.q. ubi latè.

Laici interdicti promoueri non poſſunt, ita no.Inn.in c. non eſt, de ſponſalibus. fol.275

Laici pro rebus eccleſiaſticis poſſunt ꝯueniri coram iudice eccleſiaſt.ita no.Inn.in c.ſi clericus,de fo.cõp. f.120

Laicus non accuſat clericum ſeu presby. etiam de fornicatione.ita no.Inn.in c.ex parte,de teſti. fol..154.nu.1

Laicus etiam de ſpiritualibus tenetur reſpondere Papæ. ita no.Inn.in cap.dilectus,el iiij.de præben. fol 217 uide ſupra in uer.Clericus, in 22.q. & etiam in 30.q.

¶Latitare dicitur omnis qui non obedit uocationi iudicis cum ſcire præſumatur. ita no.Inn.in c.dilecto, de uerb.ſig. fol.338.in nu.4

¶Laudum arbitratorũ non emologatur tacitè lapſu temporis. ita no.Inn. in c.Quintaual.de iureiu. f.172.n.4 Ratio eſt, quia magis accedit contractui q̃ ſententiæ ut in auctentico ut diffe.iudi.§.j.col.viij. Item ſi arbitrator non procedit ut iudex, ergo non habet citare partem ad eſſentiam laudi ſm no.per Inn.in c.dudum, de præſump. Sed ad ſui inſtructionem ſi ei non liquet de cã requirit abſentem,& ſi abſens non cõparet,uidetur impedire ne arbitretur, ut ff.de uerb.obl.l.ſi quis arbitratu. Item quare citat ubi requiritur exploratio uoluntatis, ut ff.de ędilitio edicto.l.quod ſi nolit, & de in diem adiec. l.ſi neceſſariò, & de leg.ij.l.quod tñ. ꝙ tene menti. Adde ꝙ not.per glo.ff.de arbit.l.ſi de meis,§.decepiſſe per Dyn. & ff.de furtis.l.ſi dominiũ, per glo. & de iudi.l.j. & uide quod dixi, ff.de condi. indebi.l.ſi procurator. Bald. uide ſupra in uerbo Arbiter, in 7.quæſt.

¶Legatarius admittitur in teſtem in cã teſtamenti, quia neceſſariò non ſequitur, ualet teſtamẽtum, ergo & legatum. ita no.Inn.in c.quoniam,de teſtib. fol.154.n.2

Legatum, uide infrà in uerbo Teſtator,in 1.& 3.q. & infra in uerbo Prælatus, in 2.q.

¶Legatus quid poſſit reſeruare ſuæ collationi, uide Inn. in c.cum dilectus,de iu.patr. fol.263.nu.2. & uide q̃d no.ff.de teſta.mi.l.ſi certarum,in fi. Bal. uide ſupra in uerbo emanans,in 1.q. & ſupra in uer.Ciuitas, in 5.q.

Legatus an poſſit facere ſtatuta ꝯ ius cõmune: dic ꝙ ſic, niſi in reſeruatis uel prohibitis ſtatui. ita no.Inn.in c. ut ſingulæ,de offi.archipresbyteri. fol.75

Legati in prouincia ſibi cõmiſſa poſſunt facere conſtitutiones generales in his quæ pertinent ad ſuam iuriſdictionem. ita no.Inn.in c.nemini. de officio leg. fol.92 idem tenet Abb.in c.j.de loca. & ſic facere ſtatuta ꝓcedit per eundem per quem procedit iuriſd. & cãdem metam habet ſtatuere & iudicare,ſm Inn.ſiue quis habeat iuriſdõnem altam ſiue ſuperiorem,ſiue baſſam,i. inferiorem. & põt facere ſtatu.in ſpectantibus ad ſuam iuriſdictionem. Non tñ poteſt facere ſtatu.ne à ſua iuriſdictione poſſit appellari,quia ſoli principi licet apponere clauſulam omni appellatione remota,ut in c. uenientes,de iureiur. quia hoc,ſ.an appel.ſit recipiẽda necne, non pertinet ad ſuam iuriſdictionem, ſed ad iuriſd.ſuperiorum.Nunquid ergo ualeat ſtatutum q̃d faciunt iſti in prouinciis quibuſdam,ſ.ꝙ ab interlocutoria non poſsit appellari, uř ꝙ ſic ſi appellatur ab inferiore ad ep̃m legatum. ſecus ſi ad Papam, quia non põt diuertere à molendino dñi Papæ. poteſt tñ retinere hũc modũ q̃d faciat iudices tres. primum primæ cauſæ. ſecũdum primæ appellationis. tertium ſecundæ appellationis: & ſic non poterit appellari extra ꝓuinciam: quia non eſt licitum tertiò prouocare. & hoc eſt iuris cõis,non ui ſtatuti,ſm Bar in l.omnes populi,ff. de iuſt.& iu.Qui non dicit uerum,quia quò ad Papam poteſt appellari omiſsis gradibus. Si aũt facit conſtitutionem nõ negatiuam ſed affirmatiuam,puta ꝙ ab interlocutoria

terlocutoria liceat appellari vna uice,ualet conſtitutio,quia auget ius ſuperioris.non autem minuit ſecundum quoſdam. Sed uidetur ꝙ non poſſit ſine ſpeciali cõmiſſione ſtatuere id cuius ꝯrium ſtatuit dñs, ut ff. man.l.ſi hominem. Sed quid ſi ſtatuit ut ꝓcedať ſummariè.& de plano,uideť ualere: q̃a nõ tãgit ius ſuperioris ſed ordinem iudiciorum in ꝯrium allegatur.ff. de off.procon.& lega.l.nec quiſquam. & no.in Spe.in ti.de leg.§.ſupereſt uer.ſed nunquid & in c.fi.de hære. lib.6.& de uer.ſig.c.ſæpe.in cle.in gl.3 Sed quid ſi ſtatuit,ꝙ minor non reſtituať,uidetur ꝙ non ualet,ut ff. de mino.l.iij.in prin.At.ꝯ.ff.q̃d quiſque iuris.l.j.§.j.& plenè uide in c.fi.de app.lib.6.in nouella.Bal.

Legatus facta vnius prouinciæ exiſtens in alia explicat ſibi decreta.ita no.Inn.in c.nouit,de off.dele. fol.91

Legatus nullã habet ꝑtãtẽ auferẽdi iura unius eccleſiæ & dare alteri.ita no.Inn.ĩ c.fi.de cõfir.uti.uel inu.fo.208

¶Legitima põt diminui prætextu conſuetudinis. ita no. Abbas in c.Raynutius,de teſtamẽtis. imò eſt ibi caſus de hoc melior qui ſit in iure, ibi dum dicit ſm Tuſcanenſem conſuetudinem ciuitatis &c.uide Cy.in l.ſancimus.C.de nup.Bal.uide Io.An.in c.multũ, de reg. iu.lib.6.qui allegat ad idem.d.c.Raynutius.

¶Legitimatus & reſtitutus famæ ab imperatore eſt habilis ad honores ciuiles, non eccleſiaſticos. ita no.Inno. in c.per uenerabilem, qui filij ſint legitimi. fol.285. nu.3.legitimatus à Papa non uidetur legitimatus ad ſuccedendum niſi in terris eccleſiæ. ita dicit. Inno.in d.c.per uenerabilem.

Legitimatio ſummi Pont.quid operať: uide Inn.ibidem.

Legitimatio ſobolis non firmat electionem illegitimè electi, aliàs nati:q̃a non purgať uitium eligentium:q̃a non trahitur retro.ita no. Hoſt.in c.innotuit, de ele.

Legitimatio perſonæ procuratoris non facit eum irretiocabilẽ ante lit.conteſt.ita not.Inno.in c.in cauſis, de elec. fol.40.nu.4

Legitimè uidetur factum in dubio quod factum eſt. ita no.Inno.in c.fi.de libelli obla.fol.123.& ibi uide de natura iſtius uerbi legitimè.

Legitimè nihil poteſt fieri,ſi forma non ſeruatur.ita no. Hoſt.in c.cum dilecta,de reſcrip.

¶Lex licet ſit abrogata, tñ ratio ſemper remanet legis, quam ſemper licitum eſt allegare.ita not.Inn.in c.nouit,de iudi.fol.118.nu.6.& uide.l.pe.in prin.C.de lat. libe.tolẽ.Inn.uide.ſ.in uer.Citatio,in 28.q.circa medium,ibi,ꝙ ſi lex aſſignet tp̃s &c.Bal.uide in c.auctoritate Martini,de p̄ben.lib.6.& Bar.in l fi.ff.de falſis.

Lex petendæ.C.de tp̃i.in integ.reſtit.habet locum ubi terminus præfigitur non iudici. ita not.Inn.in cap.de cauſis,de off.dele.fol.76.nu.5.ff de mino.l.inter utile, no.C.de adulte.l.fi.& ff.de excu.tu.l.ſi cum ipſe & in l.ſcire oportet.§.conſequens & per Dy.in §.rurſus & l. arbitrio §.pe.ff.de dolo Bal.uide.j.in uer.Sta.in 5.q.

Lex prima.§.ſolent.ff.qñ appell.ſit intelligiť qñ præſens ſedebat in ordine non iudicans, ſed conſulens, uel qñ ſedit iudicans ſed ꝯdixit: & ideo poteſt cognoſcere de appellatione,quia cognoſcit diuerſo iure.ita no.Inn. in c.irrefragabili,de off.ord. fol.94.nu.2

Lex de uſu aquæ.ff.de uariis & extraor.cri.qualiter intelligatur,uide Inn.in c.2.de off.iudicis fol.97.nu.2

Lex pe.ff.de aqua quoti.& æſti.uide Inn.in c.cum ueniſſent,in fi.de in integ.reſt. fol.108.nu.9

Lex ſi de meis.ff.de arbi.uide Inn.in c.per tuas, de arbi. fol.115.nu.3.ibi ponit &c.

Legis intellectum ſufficit habere licèt non habemus intellectum facti.ita not.Inn.in c.eccleſia, ut lite pendente fol.48

Lex Si q̃s in tãtã.C.unde ui. an habeat locũ in cauſis eccleſiaſticis,uide Inn.in c.ad nr̃am,de iureiu. fol.171

Lex utique.ff.de re.uendi.qualiter practicetur in ſententia formanda & cæteris capitulis illius.l.uide Inn.in c.1.de re iud. fol.182

Lex petẽdæ.C.de temp. in integ.reſt.& l.diffamari.C.de inge.manumiſ.quomodo debent intelligi uide Inn.in c.ſuper eo, de app.fol.192.& ibidem uide per Inn.de coarctatione dilationũ.& uide.ſ.hoc eodẽ uer.in 2.q.

Lex uiua qñ aliq̃d prohibet, debet idẽ operari ac ſi lex mortua prohiberet,ita no.Inn.in c.fi.de accu. fol.295

Leges ciuiles an ſint ſeruandæ in foro eccleſiaſtico ſeu canonico,uide per Inn.in c.1.de no.op.nun.fol.313.& etiam per Io.An.ibidem in nouella.& in c.quid clericis,de fo.comp. Dic ꝙ ſi loquimur in ſententia tunc inter laicos eſt ſeruanda in foro epiſcopi ſi patitur iuriſdictio iudicantis, ut in c.fi.de exce.lib.6. Si loquimur in ſta. Aut ſta.eſt ꝯrium canoni. & tunc ep̃s debet ſeruare canones,nõ ſta.ut in c.eccleſia, de conſti.& in c.cum cauſam, de re iud. Aut non eſt ꝯrium, ſed ſupplet, uel diſtinguit ius canonicum: & tunc ſeruandum eſt ſta.ar.notatorum in l.j.de conſti.principum. Aut ſta.eſt præter ius canonicum & diſponit de caſu alias non deciſo,& tunc ſeruandum eſt,ut ff.de legi.l.de q̃bus. & ideo conſuetudines feudorum ſeruantur in foro ep̃orum ſicut pacta, ut ff.de legi.l.ſed & ea. Et non ſolum conſuetudo eſt ſeruanda, ſed ſimile conſuetudinis & ſtatuti,no.ibi & l.non poſſunt,& in l.ſed & poſteriores,eod.tit.nam qñ lex ſit ſuper caſu non deciſo,ſemper tacitè agi uidetur,ut de ſimilibus ad ſimilia porrigať,uel procedať.q̃d eſt no.Bal. Adde ad iſtã materiã ꝙ no.gl.in c.malæfidei,de reg.iu.lib.6.Bal.uide Bar.in l.ſi uerò.§.de uiro.ff.ſol.ma.& no.bñ hoc in eo ꝙ dicit ſemper. & an hoc procedat in pœnalibus, dic ut in c.r.§.ſed quia natura, in ti.quæ ſit prima cauſa.bene.amit.& ibi dixi.

Lex ſi dicit ꝙ hæreticus in articulo mortis non poſſet reconciliari,eſſet inhumana & contra uoluntatem Dei. ita no. Inn.in c.à nobis de ſen.exc. fol.326.nu.2

Lex de intellectu.l.Barbarius.ff.de officio præſidis,uide omnino Inn. in c.cum dilecta, de reſcrip.fol.14.nu.1 ubi ponit not.intellectum illius legis.

Libertates deducendæ ſunt ad temperantiam.ita no.Inn. in c.quanto, de cenſibus fol.265

Libertas, uide infra in uer.Rex in 3.q.

¶Libellus eſt triplex,quidam eſt ſupplicationis,& eſt ille qui offertur iudici à quo tantum, deinde præſentať iudici recognituro de cã,deinde parti ꝯ quam.Quidã dr̃ conuentionalis:& iſte primò offertur,iudici deinde parti.Alius dr̃ citatorius q̃ offerť parti tantum. in primo non requiriť expreſſio rei uel cãæ ut l.p̃tor.ff.de iuriſ.om.iud.In ſc̃do requiriť expreſſio rei & cãæ ꝓximæ & remotæ. in 3.non requiriť expreſſio cãæ,ut C.ſi mã.ita fue.alie.l.ea quidem in gl.Hoc quantum ad libellum,q̃a debet & põt ꝓcedi. Sed ex libellus eſt quo põt,ſed non debet procedi qñ exprimiť cã proxima tãtum,ſ.oblatio informis, tñ ualet ad interruptionem. Eſt tertius libellus ex quo non debet nec poteſt procedi:quia nõ cõcludit iudici neq; parti iſte eſt difformis,& ſic eſt triplex libellus,ſ.ex quo *procedi põt* & debet, Ex quo poteſt & non debet,ex *quo non poteſt* nec debet.Alius eſt enim libellus *informis, Alius dif*formis,ſicut in iuramento *dicimus*. Et ſic erit triplex libel-

libellus.Formis,Informis,& Difformis. ita not.Inn.in rubr.de libelli.obla. fol.123

Libellus in quo iniuſta cauſa petitur, non debet recipi. ita no. Inno.in c.inter dilectos,de dona.fo.237.in n.2 & no.ff.de excep.doli.l.ij.§.circa Bal.

Libellum ineptum ſi iudex admiſit & ſuper eo eſt probatum,non ualet probatio ita no.Spe.in ti.de off.iud.§. de ſeruis.uer.quid ſi libellus: & no.in c.examinata, de iudi.per Io.An.Inn.Si uerò libellus eſt aptus,ſed proceſſus ineptus,adhuc non ualet probatio,niſi per confeſſionem:in c Piſanis,de reſt.ſpol.ſecundum Io.Cald. & ff.de iureiu.l.ſi patronus libertam per Guil.de accuſatio.Si delegatus pronunciat ſuper ineptitudine libelli non deſinit eſſe iudex : quia eſt interlocutoria uer.quid ſi proprio.G.

Libellus propriè non dicitur querela cui petitio non inſcritur,ita no.Inn.in c.in nr̃a,de ſepul.fol.245.in prin.

Libellus qualiter debeat cōcipi in petitione quartæ epalis, uide Inno.in c.certificari ,de ſepulturis.fo.244.in num.1. Adde q̃ quarta epalis non debetur niſi ab eccleſiis ſubditis, ſed parrochialis debetur etiam ab exemp.quia iſta non debetur ratione ſuperioritatis, ſed ratione iniuriæ: ideo quia non ſepliuntur apud parochiam, ſecundum Io.An.in c.cum ex officiis, de teſtamentis.Bal.

Libellus qualiter formetur quando ſocius agit contra ſocium ratione ſocietatis, uide Inn.in c.inter dilectos, de exce.prælatorum fol.311.in nu.7

Libellus qñ formatur ſimpliciter; & tunc noīe proprio intelligitur formatus, niſi eſſet perſona eccleſiaſtica: quia tunc nomine eccleſiæ. intelligitur formatus.ita no.Inn.in c.olim,de reſt.ſpol. fol. 143.nu.2

Libellus requirit in cauſa inquiſitionis & denũciationis. ita no.Inn.in c.1.de libelli. obl.fol.124.nu.3.uide.ſ.in uer.Sn̄ia,in 16.q.& infra in uer.Renuncians, in 14.q.

Libello non procedente poteſt fieri miſſio ex primo decreto & executio ſententiæ.ibidem Inn.& uide ſupra in uer.Actor.in 1.& 3.q.

Libellus quando poſſit mutari uel emendari, & qñ, non uide Inn.in d.c.1.de libel.obl.fol.124.in nu.6.poſt lit. cont. Item in cā appellationis non pōt quis emendare uitiū petitionis in libello poſitum, ſed uitium exceptionis bene poteſt emendare uel uitium poſitionis, ut C.de temp.appel.l.per hanc & no.C.de appel. Nec ob.q̃ appel.pendente nihil debeat innouari, quia uerum eſt in innouatione executionis, ſecus eſt in innouatione probationis uel delegationis: ut l.ſi.C.de errore aduoca.tene menti. Bal.Item ſcias q̃ in l.in delic. §.ſi detracta.ff.de noxa. fuit generaliter actum ibidē. nam qui declarat libellū non dicitur mutare uel emēdare; & ideo hoc poteſt fieri in quacũq; parte litis,exponēdo qđ dixi, nō perimendo.ff.de rei uend.l.Pōpo. ſcribit ſi frumentum.§.j.& in c.cũ delectus, de accuſa. Sed ſecundum eſt falſum: quia ille.§.ſi detracta, loquitur in libello ſpeciali : nam eo ipſo q̃ non exprimitur qualitas, uidetur ſimpliciter agi,nec poteſt poſtea addi qualitas poſt litem conteſtatam : quia non intentat per libellum ſecundum commune dictum aduocatorum.Doc.noſtri dicunt q̃ quando in libello adiicitur qualitas: aut ſuper ea fundatur intentio actoris,& eſt de ſubſtantia: & tunc poſt lit.cont.non poteſt detrahi: quia alia uia eſt electa : exemplum in l.j.§.diuus.ff.de ſica.& ff.de inſtito.l.habebat,& arg.l.ſi mulier, in ſi.ff. q̃ metus cau.in ratione ſui. Aut ex ea pēdet beneficiū conuenti,& non obligatio agentis, & tunc pōt addi & detrahi,ut d.§.ſi detracta:quia oblig.principalis ſecuta dum legiſtas non mutatur:tene menti iſta. Bal.

Libellus generalis admittitur : & tunc ualet ēt ſn̄ia gn̄alis,tamen debet eſſe clarior quàm libellus. ita no.Inn. in c.2.de libelli oblatione fol.124

In libello ſufficit acceſſoriè petere fructus perceptos & percipiendos ſine alia expreſſione quantitatis. ita no. Inn.in c.2.de libelli oblatio.fo.eo.& ff.de arbi.l.quid tamen.§.pe.Bal.

In libello ſufficit dicere peto.x.quæ mutuaui : licet non adiiciā te mihi ſoluiſſe, uel ſolēniter in contractu eſſe uel pecuniam in utilitatem eſſe conuerſam.ita no.Inn. in c.ſi.de libelli oblatione fol.124.&c.

Libellus licet non ſit recipiendus ſine cā; tñ ſi recipiatur & reſpondeatur ab aduerſario bene tenet proceſſus. ita no.Inn.in d.c.ſi.de libel.obla fo.eod.uide ſupra in hoc eodem uer.in 3.q.

Libellus non requiritur ubi non agitur contra ſpecialē perſonam niſi quando contradictor petit.ita not.Inn. In c.uide libel.obla. fol.124.nu.4

Libellus etiam ſine concluſione procedit coram Papa, & fortè etiam coram alio, ſi concluſio ſit uniformis,& ex uerbis colligi poſſit. ar.ff.de auc.tu.l.pen.& no.ſ.q.4.quia præſulatus. facit.ff.de lib.& poſth.l.Gallus.§.quidam rectè.Si uerò poſſint diuerſæ concl̃ones elici, non procedit libellus per concluſionem non declaratus.Si aũt libellus habet conclōnē,licet non ſit ꝑ circũſtantias declaratus, procedit, ut ff.de pœnis.l.ſi præſes.& no.Inn.in c.1.de lit.cont. fol.124.nu.3.

Libellus debet continere talem cām quæ probata ſufficit.i.quæ neceſſario inferat. ita not.Inno.in c.1.de lit. cont.ſo.eo.& no.in l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.uel ſaltim inferat præſumptiuè ut l.omnes.§.Lucius.ff.quæ in frau.cre.& ar.no.in l.pen.uer.ſed quæ ratio.C.de peri.tu.Bal

Libellus ineptus non ſolum reiicitur, ſed ēt ueritati ꝯrius notoriè. ita no.Inn.& Hoſt.in c.1.de offi.vica.nec debet poni in actis,quia iudex uerbo & facto pōt eum lacerare, ut l.j. & ibi gl.ff.de offi.aſſeſſo.& in l.ſi.C.de ord.cogn.& no.in l.qui cum maior.§.ſi patris.ff.de bo. lib. Sed quæro,libellus ineptus fuit oblatus in iudicio contra aliquem, uel fuit generalis , uel obſcurus: ille contra quem fuit oblatus,fuit litem conteſtatus ſuper illo libello inepto generali uel obſcuro nihil opponens.Poſtea iſte uidet q̃ libellus eſt ineptus ſeu obſcurus, opponit contra libellum : dicitur ab actore q̃ illa exceptio non erat admittenda, quia erat exceptio dilatoria,& ſic debuit ante litem cont.opponi , ut l.ij. & l.exceptionem.C.de proba. Certum eſt enim q̃ eſt licitum arguere de ciuilibus ad criminalia,ut l.abſentem.ff.de pœnis.Sed nos uidemus q̃ ſi libellus ineptus generalis uel obſcurus offertur , debet excipi ante litem conteſtatam, & tunc debet nomen rei in libello aboleri, ut l.libellorum , uer.item quid ſi accuſator.ff.de accuſa.item iſta uidetur excep.facti, non iuris : quia obiicere ; quòd libellus ſeu eius intentio non ualet , ut dicit l.j.ff.ſi menſor.fal.mo.dixerit, ibi, nec intentionem &c. unde cum infra tempus non fuerit opppoſita,ſilentio perdidit cauſam, ut extra de excep.cap.paſtoralis.C.qui accuſa.non poſſ.l.ſi ea. nec reperio iure cautum q̃ exceptio non oppoſiti libelli ſit peremptoria , quia peremptoria habet ſe circa negocium principale , & hoc ſonant uerba, quia perimit. Dilatoria differt iudicium cum à capite libellus poſſit reſtaurari. facit q̃ no.in c.Raynaldus , de teſta.

Dic

Dic plenè per Ioā.And.in c.examinata, de iudi.in nouella. De incertitudine libelli, dico, q̃ non uitiat ipſum ſi non opponitur, ut C.de annali except.l.ſin. nam acta ordinaria lit.non uitiantur propter incertitudinem ſecus in probatoriis & deciſoriis,ut ff.depoſiti.l j. §.ſi quis argentum in gl.no.de rei uendi.l.idem Pompo.ſcribit ſi frumentum,§.ſin. uera autem ineptitudo poteſt ſemper opponi ante ſententiam, ut in d.c.examinata. Hoc uerum ſi peccat in iure,ſecus ſi peccat in facto, ut d.l.ſi.de annali excep. Item ubi libellus non continet cauſam poteſt quādocũque emendari ꝑ modum probationis. Si autem continet cauſam inſufficientem, non poteſt emendari niſi ante litem ꝯte. ut l. edita, C.de edendo, & l.ij.§.circa de excep.doli. Sed ar.ꝯ.ff.de appell.l.ſcio. Sed illud in cauſa appellationis , ubi uera cā apparet ex actis primis. Sed quid ſi reus eſt litem conteſtatus ſuper libel.ambiguo,& fecit hoc,ideò ut ſententia eſſet generalis, ſed actor cũ ſibi deficiant ꝓbōnes vult reſtringere libellum,declarando ſuam intentionem ad hoc ut ſn̄ia ſibi nō officiat in aliis, ſed reus ꝯdicit, per autē:qui ſemel, C.quō & qñ iudex,& quia in fauorem rei eſt inductum q̃ poſſit, procedi ſuper ambiguo libello ſi reus vult: quid iuris hoc caſu. glo.in alle.l.ſi.de annali excep. arguit pro & contrà. Sed ꝯ actorem multum facit,ff.de arb.l.de rebus. Sed pro eo actore facit,ff.de rei uendi.l.idē Pompo.ſcribit,§. ſi. & ar.ff.de uerb.obl.l.inter ſtipu.§.j. qđ uidetur uerius.Ad hoc.ff.de uerb.obl.l.quicqd aſtringendæ. Sed quid erit ſi iudex vult incertum libellum repellere, reus contradicit? uidetur q̃ reus non admittatur : quia libellus incertus præſertim ubi cā non eſt,non concludit,quia concluſio nō ſequitur ex præmiſſis. Contrarium dicas,quia iniuriam facit iudex tā actori q̃ reo, ut no.in d.l.ſin.de annali except. Ex his colligitur illa propoſitio famoſa, quam dicit Iac.But. in d.l.edita, C.de edendo,ſ.q̃ libellus generalis concludit iudici,non parti opponenti. Aliud autem in libello inepto præciſè, ut qñ ius non conuenit facto, ut C.ne quis uella regia.l.j. & de formulis le.ij. Puta ſi laicus petat eccleſiam in proprietatem licet ſit patronus, quia in laicis ius proprietatis non cadit, ut in c. examinata,de iudi. Sicut nec Iudęus mancipium Chriſtianum &c. ut l.vir bonus.iudi.ſol. nam iſte libellus eſt contra ius conſtitutionis. Sed libellus incertus eſt potius contra ius partis. & hoc uerum ubi actio proponitur, ſecus ſi officium iudicis, quia tunc etiam partibus inuitis iudex ex officio poteſt repellere petitionem indiſcretam, ut C.de prædiis curialib. l.j.lib.10. & ff.de tranſactio. l.cum hi,§.in cauſa. Tene iſta menti perpetuò. Bald.

Libellus non eſt neceſſarius in cauſa appellationis, quia ſine libello poteſt iudicari ex præmiſſis actis. ita not. Inn.in c.coram, de offi.deleg. fol 87

Libellus generalis includit ea quæ ſunt iuris cōmunis, non ea quæ ſunt conſuetudinis. vel dic, q̃ libellus non indiget ſpecificatione in his quæ includuntur de iure cōmuni,ſed in his q̃ non includuntur de iure communi eget ſpecifica expreſſione. ita no.Inno.in c. conquerente, de offi.ordin. fol.95. nu.3

Libellus quomodo formetur quando petitur caſſari electum uel electio, uide Inn.in c.cum ueniſſet, de in integ.reſti. fol.208. nu.2

Libellus ſupplicatorius debet offerri referendariis ſacri Palacij. ita no.Inno. in c.ex literis, de in integrum reſtitu. fol.110. nu.1

Libellus iſte,dico q̃ tali tempore & loco me ſpoliaſti tali re:vnde iuſtitiam mihi fieri peto. bene ualet de generali iuſtitia,ita no.1.q.4.quia præſulatus. ita not.Inn. & Hoſtien.in c.ij.de ordin.cogn. nec coarctat iudex uigorem,quinetiam iniuſta ſententia ualeat, niſi appellatur : ſed iuſtificat libellum contra ineptitudinem petitionis,i.concluſionis,& concludit iſte libellus generalis iudici : item parti niſi petat declarari:ut ff.de rei uindic.l.ſi in rem, in fine.ſ.quando narrata poſſunt recipere diuerſas concluſiones : ſed quando habent vnicam tantum & vniformem concluſionem, tunc concluſio eſt ſpecialis & certa. Reo quoque ſic petere ſufficit,ut no.ff.de in ius uocan.l.libertus à patrono. quod uidetur reus facere eo ipſo q̃ excipit uel negat, ut l. amplius,ff.rem ra.habe. & ff.de procura.l.non ſolùm, §.ſi ſtatus. & ideò qñ contradictio rei ſapit uim turbationis actoris,non eſt neceſſe aliter probare de turbatione, arg.ff.de acquir.re.do.l.Pompo.in ſi. Item poteſt quis eandem petitionem ex pluribus cauſis iuſtificare,ut ff.de admin.tut.l.Aemilius,& de excu.tu.l.qui teſtamento. & de contrah.emp.l.ſi mater tua. & l.ſicut exceptionem,§.ſi plures de excu.tut.tene menti Bald. Idem dicit Inn. q̃ ſi libellus generalis recipitur, proceſſus ualebit. Sed ſi in eo plures includantur condēnationes ẜm illam quæ minorem condemnationem requirit,fiet condemnatio niſi ex qualitate probationũ, uel ex proſecutione actorum aliud inducatur. ita no. ipſe in cap.dilecti,de ordin.cognitio.quod not.Ex hoc no.q̃ procedit iſte libellus, peto talem condēnari ſecundum formam iuris,& ſtatutorum, ſcilicet ſi non petatur declarari alia lege, ut ff.de accuſatio.l.ſenatus. in quo libello, dic q̃ aut per ſtatutum derogatur iuri ciuili,ut quia dicit ſtatutum q̃ nō poſſit niſi pœna ſtatuti imponi. & tunc ſolum ſta uidetur eſſe acceptatū, quia ea uia uidetur electa quæ poſſibilis eſt, ut l.iij.ff. de teſta.mili. Aut non derogatur, & tunc, aut ſtatutū cumulat pœnā, & tunc utraq; uia uidetur eſſe electa, ut l.qui ſepul.de ſepul.uiola. Aut non,& tunc uia ſimplicior & leuior per iudicem eſt tenenda, ſi acta patiuntur,ut ff.de pœnis.l.ſi præſes. Actor non poteſt adhere cui vult dūmodò probet, & tunc iudex ſequi debet uiam probationum, ſecundum Innocen. & hoc in pœna imponenda:ſed in ordine iudicij debet ꝓcedere tantum ẜm ſtatutum ſuum. quod bene no.Bald.

Libellus non continens originem petitionis dicitur generalis & in formis:tñ tenet ſuper eo informis ſententia, & pariet exceptionem rei iud. in omnibus.ita no.Inn. & Hoſti.in c.ſuper,de ordine cog. Sed iſte libellus nō debuit recipi,ut C.de eden.l.ſi.& l.ſin.C.de annali excep. & arg.ff.de uerb.obl.l.triticum. libellus informis nulla probatione ualet,ut no.ff.depoſiti.l.j.§.ſi quis argentum. fallit in probatione confeſſionis, ut ff.de iureiuran.l.ſi duo,§.ſi quis. Et no.q̃ libellus indefinitus equipollet generali ẜm Inno. Poteſt tamen indiſcreta petitio poſita in libello declarari in proceſſu, & tunc medium arctat extrema niſi malignè factum ſit, ut ff. de arbi.l.de rebus. q̃ no.Bald.

Libellus incertus procedit ſuper pertinentiis, quia petitur acceſſoriè & nomine pertinentiarum caſtri, intelligitur territorium eius. ita no.Inn.in c.cùm ad ſedē, de reſti.ſpol. fol.142. nu.2. & 4. & petito caſtro tacitè intelligitur petitum eius territorium,ut ff.de offi.præfec.urb.l.j.§.cum urbem. Bald.

Libellus an ſit dirigendus contra eum quem dico uaſallum meum eſſe uel diſtrictualem, an contra eum qui

poſſidet

poſſidet obedientiam in eo, An ꝯ utrunque? Dic ꝙ contra utrunque, ut utrique præiudicet, quia uterque eſt æquè principalis, nam poſſidentis intereſt non perdere, & poſſeſſi intereſt dñium non mutare. ita no. Inn. in c. ad audientiam. de reſcrip. fo. 8. nu. 2. & no. in l. inuictus. ff. de fideicommiſ. liberta. & ff. de rei uendi. l. j. §. per hanc quod no. Bal.

De libello diſiunctiuo, uide per Inn. in cap. Abb. de re iudica. f. 189. nu. 1.

Libellus ſi recipiatur, & in eo non apparet de intereſſe actorũ, ꝙ ſententia dẽt reſtringi ad intereſſe actorum, ſi põt fieri, alias dẽt ferri ſm probata. ita not. Inn. in c. inter monaſterium, de re iudica. f. 187. nu. 2.

Libellus ſubiectionis formatur ꝯ clericos rebellãtes. ita no. Inn. in c. cum inter, de re iudi. f. 183. nu. 2.

Libellus eſt neceſſarius ſuper his quæ añ lit. cõt. contingunt, ita not. Inn. in c. ſignificante, de ap. f. 203. n. 1

Libellus qualiter debet formari in cã appellationis, uide per Inn. in c. dilectus, de app. f. 199. & vr̃ caſus notabilis in l. Atheius, in fi. cum l. ſeq. ff. de aqua plu. arcen.

Libellus re perempta procedit et ſi res petatur in actione ex teſtamento, ut per Bal. in l. filiofami. res. ff. de donatio. cauſa mortis.

Libello eodem poteſt peti res & pœna, licet tempore petitionis nondum ſit commiſſa, ut extra de teſt. c. Raynaldus, in prin. per doc. & do. Pet.

¶ Liberatio, tãquã qd fauorabile põt fieri ẽt abſente parte aduerſa. ita no. Inn. in c. ueniẽs, de renun. f. 61. & per eundem in c. fidem, de pac. per gl. in l. j. C. de pact. & in l. non ſolum. §. ſi libertatis. ff. de libera. lega. Confeſſio uerò ad obligãdum & pactum requirit præſentiam aduerſarii, ut ff. de pac. l. idem in duobus. ff. de confeſſis. l. certũ. §. ſi quis uerò & ff. de act. & obli. l. cõſenſu. & C. de do. l. non ambigitur & C. de ſac. ſan. eccl. l. illud & de ꝯh. emp. l. j. in fi. Nam ubicunque requiritur, ibi oportet ꝙ conſenſu amborũ actus producat facit qđ no. ff. de neg. ge. l. ſi. in fi. & qui renunciat liti, vr̃ renũciare iuri ſecus ſi dicat renuncio inſtantiæ, ut C. de præſcrip. lon. temporis. l. j. & no. C. de pac. l. poſtquam liti. Et uide Inno. in c. ex tenore, de renun. Bal. uide Barto. in l. athletæ. §. dat remiſſionem. ff. de excu. tut. & in d. §. ſi liberationis.

Liberato principali per remiſſionem ſibi factam, uř ẽt liberatus conſiliarius, & quilibet accuſatorius ſibi in iudicio animæ: ita no. Inn. in c. ſicut, de homicidio. f. 302 nu. 2. quod no. ad paces quæ fiunt quotidie, quia facta pace cum principali & cum ſuis auxiliatoribus facta uidetur. quod no. Bal.

Licitum & illicitum aliter iudicat in foro cõſcientiæ quã cauſarum, de quo uide plene per Inno. in c. quia plerique, de immunitate eccle. fo. 273

Licitũ eſt facere reprobationẽ reprobationis nõ ulterius ita no. Abbas in c. licet cauſam, de proba.

Ligare nemo põt non ſubditos, & ſi conſuetudo erat in ꝯrium, non ualet. ita no. Inn. in c. quæſiuit, de his quæ fiunt a maio. parte capituli. fo. 230. n. 2

¶ Limes quid ſit, & in cuius iuriſdõne ſit, & ſic quis iudicat de eo ꝙ fiet in confinio territoriorum, uide per Inno. in c. penulti. de parochi. f. 246. nu. 2

Limites & ea quæ ſunt circa limites qñ poſſunt præſcribi & qñ non, uide Inn. in c. ſuper eo. de parochiis. fo. eod.

Limes & limitis adhærẽtia nõ præſcribunt, & q̃ dicant adhærẽtia limitis, dic ꝙ relinquitur arbitrio iudicis. ita no. Inn. & Abb. in c. 1. de parochiis.

Limites probantur per libros antiquos, teſtes & famam & adminicula, ita no. Abb. in c. cum cauſam, de proba. qđ no. quia ſæpe eſt de facto.

¶ Liber rõnum an faciat fidem & qñ, & quid de libris mercatorum, uide per Bar. in l. nuda. ff. de dona.

¶ Litera, uacante ſede miſſa, uidetur potius miſſa eccleſiæ quam perſonę ita no. Hoſt. in c. eam te, de reſcr. & uide ſupra in uer. Credulitas, in 5. q.

Litera impetrata ꝯ vicarium non arctat dñm ita no. Inn. & Hoſt. ibidem.

Literę ad inſtãtiã impetratę quod modis tollãtur ſeu euaneſcunt, uide per Hoſt. in c. cæterum, de reſcrip.

Literæ impetratæ ſuper cõfirmatione ſñiæ licèt non adiiciant ſi ueniat cõfirmanda, tñ tacitè intelligitur ꝙ ſũt literæ iuſticiæ. ita no. Inn. in c. ex parte, de reſcr. fo. 6. n. 3. item ſub intelligitur hæc clauſula partibus cõuocatis, ꝙ iuſtum fuerit decernas, ſm Hoſt. & uide ſ. in uer. Factum, in 1. q. & ȷ̃ in uer. Reuocatio, in 3. q. &c.

In literis de iuſticia nõ eſt neceſſe facere mẽtionẽ de principali iure aduerſarij, quia nõ lędit illud ius partis. ſecus in gratia, quæ uenit ad elidẽdũ ius alterius ita no. Inn. in c. cum ordinem, de reſcrip. f. 7. n. 3

Literas principis uitiat mala grãmatica, ſed mala grãmatica in narratione nõ uitiat: quia eſt mala grammatica partis nõ principis. ita no. Inn. in c. ad audientiã, & in c. ex parte, el. ij. de reſcriptis. f. 8. uel dic ꝙ qlibet uitiat, ſed falſa ortographia nõ uitiat, quia non eſt ſcientia, ut in c. ex parte, de fide inſtru. uide infra in uer. Reſcriptum, in 4. q. & ſupra in uerbo gratia, in 1. q. & ſupra in uer. Factum, in 2. q.

Literæ iuſtæ poſſunt ẽt eſſe obrepticiæ. i. præter conſcientiam impetratæ. ita no. Inn. in c. cum dilecta, de reſcr. f. 14. nu. 4. ar. l. ſi. in fi. ff. quod me. ca. Bal.

Literæ quę ſint clam impetratæ ab aduerſario. i. eo inſcio nõ propterea dicentur obrepticiæ ſm Inn. Contrariũ ipſe no. in c. cum olim, de re. iudi. f. 183. ubi dicit ꝙ qñ quis impetrat literas aduerſario ſuo ignorãte, ꝙ iſtæ literę ſunt ſubrepticiæ. Exponit ipſe ibi ignorãte. i. nõ citato citãdo. & dicit ipſe ibidem in d. c. cum olim, ſed argumentum contra. ff. de acq. poſſ. l. clam poſſidere, quæ nihil facit. Bald.

Literæ impetratæ a falſo procuratore cenſentur falſæ, & ideo non poſſunt ratificari confirmatione. ita no. Inno. in c. ex parte decani, de reſcriptis. f. 18. n. 2. Nec debet eſſe in pendenti pp ſummam auctoritatem earum. ar. ff. de hæredi. inſtitu. l. illa inſtitutio.

Litera non ualet ex quo ſtylus curiæ non ſeruatur, ita nota. Hoſt. in ca. man. de reſcrip.

Literæ a non clerico ſup bñficio impetratæ nõ ualẽt. ita no. Inn. in c. ex literis. de tranſ. f. 102. n. 2. ergo ſi qs nõ habet tonſuram, non poteſt impetrare beneficium.

Literæ impetratæ ſunt impetrantis tñ ante pſentationẽ, ſed poſt præſentationem ſunt cões. ita no. Inn. & Ho. in c. ex conqõne, de reſt. ſpol. ergo nõ conferunt iuriſdõnẽ añquam pſententur, qa iuriſdõ cõis eſt hoc uerum actu, ſed habitu ſtatim iudex eſt ꝙ ſupior delegat, ut ff. de iudi. l. cũ furioſus. ergo illud ꝙ facit iudex delegatus añ pſentationẽ eſt ipſo iure nullũ, quia actum. i. exercitiũ nõ hẽt. Non obſt. ff. de iud. l. ij. §. ij. ubi ſufficit ſcĩa litigatorũ: quia illud in ꝓrogatione, nã & ſine expreſſa ꝓrogatione tacite fit ꝓrogatio litigando. Vñ ſi iudex uidet eos corã ſe litigare, nõ ꝓcedit temere, & ſic non obſt. Quid in mãdato ꝓcuratoris, q aliqd facit añ receptas literas mandari? Dic ut nõ. Archi. in c. iſ q de ꝓcur. li. 6. ubi tenet ꝙ nõ ualet. qđ nõ credo uerũ, qa ex quo dñs mãdat ratũ hẽre tenetur, ut ff. de ꝓcu. l. ſi procurator abſentis, aliàs nulla ratihabitio ualeret quia mandatum præſentatum non fuit ꝙ nec erat in rerum natura, qđ eſt contra iuris ciuilis regulas, facit. ff. qui ſatiſ. cog. l. iul. Sed an eo ipſo ꝙ dominus tranſmittit alicui inſtrumenta cauſæ uidetur eum facere procuratorem? Dic ut no. Guil. de Cu. in l. Labeo. ff. de pac. & tangitur in l. ſi. C. de pactis conuentis. Sed ibi non eſt mera traditio inſtrumentorum, ſed conuentio perſonarum, & ex multis concurrentib. augetur effectus Bal.

Litera commiſſionis citandi non eſt neceſſariò ponenda in actis. ita no. Innoc. in c. quoniam contra falſum, de proba. fo. 152. in nu. 3. quia iſta commiſſio citandi non eſt de actis ſecundum eum. Sed Cy. in l. neminem. C. de requi. reis, tenet ꝙ debet poni in act. Bal.

Literæ ſigillatæ prælatorum uel aliorum officialium q̃ ſidem faciant. Vide Inn. in c. j. & plenius in c. 2. de fide inſtrumen. fo. 164. in nu. 2

Litera noua ſcripta in charta raſa ſeu uetuſta inducit ꝑſumptionem contra inſtrumentum, non repulſionem. ita no. Inno. in c. cum Ioannes, eremita, de fide inſtrument. fo. 167. nu. 8.

Literæ quando impetrantur non eſt neceſſe ibi fieri mẽtionem de appe. ita no. Inno. in c. oblatæ, de ap. fo. 200. nu. 1. ꝙ eſt no.

Literæ monitoriæ quid operentur, & quid datio executorum, uide per Innocen. in capitu. dilectus, de præbendis. fo. 217. nu. 5.

Literæ impetratæ non dicuntur obrepticiæ licet impetrans ſit peccator, ita no. Inn. in c. propoſuit, de conce. præbendę. fo. 221. nu. 4.

Literæ iudicis ſine teſtibus faciunt fidem. ita no. Abb. in c. cum à nobis, de teſti. & ibi dicit ꝙ duo teſtes derogant literis ſigillatis. ratio eſt, quia una uox eſt ꝓbatio plena & uera, ſigillum uerò plena & præſumpta. ſed uera derogat præſumptæ ſecundum Paul. de Liazar. quod nota. bene.

¶ Litis conteſtatio uel quaſi debet fieri ſuper exceptione ita no. Inn. in c. exhibita. fol. 120. & uide ȷ̃. in uer. Teſtis, in 84. q.

Litem conteſtari non uidetur qui reſpõdet poſitioni, qa nec poſitio dicitur libellus uel petitio, nec continetur concluſio in poſitionibus, unde poſitiones non fiunt ad litis inchoationem, ſed ad ueritatis indaginem: in præparatoriis autem cauſarum fiunt poſitiones. ita no. Inno. in ca. j. de lit. conteſta. fol. 125. nu. 1. Et ſuccedunt loco probationis, non loco lit. conte. ſecundum Spec. in titu. de lit. conte. §. j. Bald. & uide ſupra in uer. Citatio, in xxiiij. q.

Lit. conte. poteſt fieri per negationem facti & per negationem iuris: unde ſufficit dicere reo, nego me contraxiſſe, uel nego me teneri. ita no. Inno. in d. c. j. de li. conte. fo. eo. nu. 3. De hoc in Specu. in ti. de lit. conte. in ſecũda parte. §. j. uerſi. ſed nunquid per reſponſionem cum ſequenti ubi omninò uide & l. age. C. de tranſactio. & l. edicta. C. de edendo in opi. hu. Bald. uide. ſ. in uerbo exceptiõ in 7. q.

Litem conteſtandi præſumitur animus fuiſſe ubi uerba ſunt apta ad litem conteſtandum, ſecundum Inn. in d. c. j. de lit. conte. fo. eo. nu. 3. uide ſ. in uer. Citatio, in 24. q. ibi licet non requiratur lit. conte. &c.

Litis conteſtatio non fit per exceptionem oppoſitam, dicit Inn. in c. prout, de dolo & contu. fo. 144. nu. 1. Nec eſt neceſſe ꝙ iudex interroget ut ibi, uide omnino. ȷ̃. in uer. Teſtis, in 42. q.

Litis conteſtatio. An requiratur in inquiſitione ſi partes non ſunt contumaces, uide Inn. in c. cum olim, de teſtibus. fo. 157. nu. 3

Lis conteſtari poteſt in cauſa appellationis, licet non ſit neceſſariũ. ita no. Inn. in c. Raynaldus, de teſta. fol. 241. nu. 4. & ibi uide per Abbatem. & intellige altera parte præſente, ſed utraque parte præſente, exordio lit. lis eſt conteſtanda, ut C. ne liceat in una eademq; cã. l. 1. per Iac. & Cy. facit ꝙ no. per gl. no. in c. per uenerabilẽ qui filij ſint legi. ꝙ eſt no. Bal.

Lite conteſtata poteſt opponi contra accuſantem quod ſua non interſit. ita nota. Inno. in ca. ſuper his de accuſa. fo. 289. nu. 7. &c.

Lis mota non impedit executionem ſententiæ à qua nõ eſt appellatum. ita no. Inn. in c. cum in iure, de offi. de leg. fo. 86. In contrarium facit capitulum ut calumniis, eo. ti. in cle. Pro prima opinione facit. l. ſi. C. de ordi. cogni. niſi ſit præiudicialis & habens paratam probationem, ut C. quando prouo. non eſt neceſ. l. j. in uerſicu. ſi promptas. & hæc uera ubi conſtat de iuriſdictione ꝓnunciantis. Sed ubi non conſtat nunquam fit executio ſecundum Inno. & ideo exceptio iudicis incompetentis ſemper impedit execut. ſententiæ, ut eſt gl. ſing. in c. j. de ſequeſtra. poſſ. & fruct. in clem. item hæc uera ſunt ſi conſtat de proceſſu cauſæ uerè uel pręſumptiuè, ſecus ſi non conſtat de proceſſu. Quando autem præſumatur factus proceſſus & quando non, uide per Inn. in d. c. cum in iure ſuperius allegato. ex prædictis patet ꝙ laudum non meretur executionem niſi producatur cõpromiſſum, & uideatur iuriſdictio. Bal.

Lite pendent non debet quis priuari poſſeſſione. ita not. Innoc. in capi. cum ueniſſent, de in integrum reſtitutione. fo. 108. nu. 2.

Lis non eſt conteſtata ſuper plus petitione qñ petit plus tempore, & hoc liqueat iudici per exceptionem oppoſitam & probatam de partium conſenſu, uel confeſsione uel inſtrumento, abſoluitur reus ab obſeruatione iudicij duplicatis induciis: & actore condemnato in expẽſis clauditur actori iudiciorum copia niſi reficiat expẽ. ita not. Inno. & Hoſtien. in capitu. j. de plus peti. Sic ergo dilatoria ſolutionis non eſt cauſa abſolutionis, ſed dilationis uel duplicationis induciarum. ſ. quæ, reſtabant tpe lit. motæ. ar. ff. de pœnis. l. aut facta. §. quiſquis & uide ꝙ dixi in l. ſi pecuniam. ff. ſi cert. pe. &c. Bald.

Lite pendente ſiue quæſtione iuris patronatus an poſſeſſor poſſit præſentare. uide per Abbatem in c. ex literis, de iur. pat.

Locatio uide omnino. ȷ̃. in uer. Sacerdos, in 3. q.

Loca quæ dicantur uicina, uide plene per d. Petrum in c. ſuper ſpecula, ad finem de priuilegiis.

M

Maleficium ſiue crimen punitur etiam inuito accuſatore quando de maleficio ſiue crimine conſtat. ita no. Inno. in c. quia, de iudi. fol. 118. Sed quid de interfecto qui dixit, ſciant omnes ꝙ Titius qui infamatur ꝙ me interfecit, non eſt in hoc culpabilis, an nihilo minus poſſit accuſari, an uerò ipſum teſtimoniũ interfecti eum excuſabit? ꝙ uidetur, ut no. ff. ad Syll. l. diuus Sed illa lex intelligitur in delicto in committendo, qa tũc ſola ueritas probationum inſpici debet, & punitur maleficium etiam inuito offenſo, ut l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſ. & no. bene Bal.

Maleficium non dicitur eſſe notorium per confeſſionem quando quis confitetur factum, ſed negat illud maleficium, immo dicit iure feciſſe. ideo conſeruator q habet magis punire q̃ cognoſcere intromittet ſe de hoc.

Alij

Alij dicunt ꝙ immo,in c.ſtat,de offi. delega.unde ſi reus producit teſtes,actor poteſt ſimiliter id, & ſi alias non poſſet,ꝙ eſt no.Bal.

Maleficium non debet neque pōt alicui obiici in genere, ſed debet ſpecificate opponi. per Inn. in capit. ad hæc de teſtibus.

¶Malitia procuratoris nō nocet domino,niſi dominus dolum uel culpam participet.ita no.Inn.in c.ſignificante, de pigno. fo.236. uide ſ̃.in uerb.Arbiter,in 7.q. & ſ̃. in uer.Conducens,in j.q.ibi ſecus in mandatore &c.Vide ſ̃.in uer.Citatio,in 48.q.ubi habes,quod quotienſcunque mandatur aliquid fieri qđ fiat tempore apto & congruo &c.

¶Mandans percuti clericum,& interim mandantem pœnituerit & deceſſerit,non incidit in canonem.ita not.Inn. in c.mulieres,de ſen.excom. fo.324.

Mandatum uicini habetur pro mādato etiam in cauſis criminalibus.ita no.Inn.in c.cum in.de purg.cano.fo.319 & l.3.§.in hac.ff.iudi.ſol. Bal.

Mandatum Papæ eſt intelligendum ſecundum ius.ita no. Inn. in c.quia cunctis,de conceſ.præb.fol.226. nume.8. idem dicit in c.dudum,de ele.

Mandatum Papæ adimplens qualiter & de quo conueniatur,uide in no.in c.dilectus,el 3.de præb.

Mandatum ꝙ capitulū aliquid faciat,intelligit̄ directum ad membra,quæ faciunt capitulum.ita no. Innocen. in c. Romana,de ſen.excom. fol.334.nu.3.

Mandans indirectè uel conſulens in morte alterius, niſi pro fide morte ſecuta efficitur irregularis.Si autē mādat indirectè,Aut man.eſt honeſtum & caſus improuiſus non facit quem irregularem. Si inhoneſtum, tunc ſic,niſi man.uel conſilium reuocatum fuerit expreſsè prius & ſagaciter aduerſario intimatum, ꝙ ſibi caueat uel tacitè uel per parentelam.ff.de adimen.lega.l.iij.in fi.ergo,conſilium & mandatum datum in criminib. reuocari poteſt ante factum.ita not.Inn.in c. ad audientiam,de homicidio fol.303. per totum.ꝙ tene menti. Bal.uide j̃. in uer.Procu.in 4.q.

Mandata plura ubi inuicē ſe compatiuntur utrique mandato tenetur quis obedire,ita no.Inn.in c.expoſuit, de dilatio. fo.130.nu.3

Mandatum ſpeciale derogat generali.ita no.Inn.in c. Abbate,de reſcrip. fol.20.

Mandatum apoſtolicum referendum eſt ad ius, ita nota. Inn.in c.dudum,de ele.fo.34. nu.3.uide.ſ̃. hoc eodem uerbo in 3.q.

Mandatum iuriſdictionis pōt fieri ad futura conditionaliter,ita no.Inn.in c.cum olim.de of.dele. fo.87.nu.2.

Mandata quæ fiunt in iudiciis ex abrupto non ualent, nec oportet ꝙ appelletur, quia mandata iudicum ſemper debent fieri cum cauſæ cognitione. alias nunquā tranſeunt in rem iudicatam.ita no.Inn.in c.cum ueniſſent, de integrum reſti.fo.108.nu.9.Et hoc in mandatis quæ ſunt de ſpecie contentioſæ iuriſdictionis: Sed mandata q́ non pertinēt ad lites uel cauſas,ſed ad aliud officium præcipientis bene ualent,ut ibidem Inn.ꝙ no.Bal.

Mandatum iudicis de rebus occupandis bene excuſat occupantem à pœna conſtitutionis ſiue.l.ſi quis in tantā. C.unde ui.ita no.Inn.in c.ad noſtram,el j.de iureiurā. fo.170.Hoc uerum,ſi tale man.emanauit rite,ſed ſi nō emanauit rite,tunc habet locum.l.meminerint.C.eod. titu.in ui expulſiua,in ui turbatiua habet locum l. fin. C.ſi per uim alio modo ſecundum Bar. & quantum ad hoc dr̄ rectè emanaſſe eo ipſo ꝙ pars fuit citata,ut d.l. fi.C.ſi per u m uel alio modo.Vel dic ꝙ præceptum excuſat non indiſcreta permiſſio. Bal.

Mandatum factum nuncio ꝙ citet omnes qui ſe opponſit, intelligitur qui ſe opponunt tunc uel poſtea, quia præſens confuſum præſentis non tenet uſum, ita no. Inno. in c.dilecti,de excep. fo.177.nu.1.

Mandatum Papæ non debet deludi, ſed debet realiter adimpleri.ita not.Inno.in d.c.inter cętera,de præbendis. fol.213.nu.3.

Mandatum ſuperioris tranſit in rem iudicatam ſi non appellatur.ita not.Inno. in d.c.inter cætera, de præbend. fo.eo.nec reuocatur ſi cauſa cognita factum fuit,ut no. in l.fi.ff.de of.procu.Cæſaris.Bal.

Mandatum Papæ illi qui implerunt & poſtea moleſtant ſeu contraueniunt, an illi poſſint excommunicari auctoritate earundem literarum. Dicit Inno.ꝙ non,nec extranei qui de iure impediunt, ſecus ſi contra ius. ita not. Inno.in c.pro illorum,de præb.fo. 215.nu. 3. uide ſ̃.in uer.Citatio. in 26.q.

Mandatum an finiatur morte,uide per Bart.in l. cum filium.§.ſi quis.ff.de dona.

Maritus tenetur alimentare uxorem etiam ſi nullam dotem habuit imputetur ſibi ſi duxit eam ſine dote. ita not.Inno.in cap.per ueſtras,de donatio. inter uirum & uxorem. fo.288.nu.3

Maritus de ſuis propriis,non de bonis mulieris tenet̄ alere uxorem.ita nota. Innocen.in c.peruenit,de empt.& uen.fo.234. Hoc uerum, ſi uxor ſibi dotem ſoluerit, ut.ff.mandati.l.creditor.§.inter,de excep.doli.l.pater. Et uiro operetur,ut l.ſicut,de operis liberorū & idem in uidua,quia niſi operetur hæredibus mariti, non debet alimentari ab eis:niſi eſſet prægnans,tunc enim donec pariat,aliter propter partum,& forte etiam poſt partum per xl.dies poſt,ut ff.de pœnis.l.prægnantis, in glo.Sed an uidua debeat habere ab hæredibus mariti ueſtes uiduales?Credo ꝙ ſic,ſunt enim appendicia luctus & quaſi expenſæ funeris,& quia in ſeruitio uiri eſſe uidetur ar.ff.ſoluto ma.l.in his.§.j. item ſi adhuc debet alimentari,cum adhuc de eadem familia ſit, ſic ergo & ueſtiri; maximè ſi eſt grauida.Alij dicunt ꝙ non niſi amore deſcendentium relinquerit,ut C.de infir.peni.celibatus.l.fi.in fi. tene menti iſta perpetuò.Bal.

Maritus an habeat modicam cohertionem in uxorem. Gandinus tenet ꝙ ſic in materia ſeu tractatu de pœnis ad fi.Quod eſt uerum cum cā,alias non licet imò plus puniatur tunc quam ſi in aliam deliquiſſet,ut ff. de pœnis.l.capitalium.§.omnia. Bal.

¶Mater in ætate filij non eſt legitima teſtis, ubi tangitur commodum filij,ſed facit indicium.ita not.Inn. in ca. cum dilectus,de accu. fo.290. Et indicium eſt minus quàm ſemiplena probatio:unde duo indicia nō faciunt plenam probationem,ut no.ff.de proba.l. cum probatio.& de excu.tutò.l.iij.§.ętas.præſertim in cauſa criminali,ut ibi per Dy.facit.c.fi.de ſucce.ab inteſta.Bal. in aliis uerò caſibus mater non eſt legitima teſtis pro filio,quia nimis diligit eum naturaliter,dicit Abbas in c.ſuper eo, de teſti. Sed in cauſa ætatis ſicut ſcriptura patris admittitur,ut inſti.de ingenuis in fi.ff. de excu. tuto.l.2.§.ætas,ſic teſtimonium matris,ut ff.de proba. l.etiam.ſ.ad indicium non ad ſemiplenam probationē. unde oportet ꝙ mater alio teſte coadiuuet̄.argu.ff.de eden.l.ſi quis ex argentariis.§.j.& facit.ff.de condit.& dem l.Lucius. Bal.

Matris appellatio extenditur ad omnes aſcendentes, & filij ad omnes deſcendentes,ſed nō ad tranſuerſales.ita no.Inno.in c.ſi uerò,de ſent.excommu. fol. 334. uide infra

infra in uer.Pater,in ij.q.ibi, & mater &c.

Matrimonium non ꝓbatur per inſtr̄m dotis directè, præſertim in præiudicium alterius matrimonii.ita no.Inno.in ca.illud,de præſum. f.169.n.2

Matrimonium nō probatur ēt ꝙ quis aſſerat aliquem longo tp̄e poſſediſſe,quia longa poſſeſſio nec ēt fama probat matrimonium.ita not.Inn.in d.c.illud.de præſum. fo.eo.idem in beneficio,quia licèt quis longo tempore tenuerit ſeu poſſederit eccleſiam,non pp̄ hoc probatur ꝙ beneficium ſeu eccleſia ſit poſſidentis: ergo dominium non probatur per aſſertionem longæ poſſeſſionis,nec per famam,niſi in poſſeſſorio ſecundum Inno. ibidem nec quaſi dn̄ium intentatum,ut no.C. de proba.l.cum res,& ff.de publiciana.l.eum qui.§. in publico tene menti. Bal.uide per gl.Cy.& Bal.in l. proprietatis.C.de prob. & in auctē.quas actiones.C.de ſacroſ. eccl.ad fi.per Bal.

Matrimonium quod nō tenuit à principio, an poſſit poſtea cōfirmari,uide Inn.in c.1.de eo qui duxit in uxo. quam per adul.po.f.280.Et ibi poteſt ēt confirmari,tn̄ filii ante nati uel concepti non legitimantur per ſubſequens matrimonium,ut l.Paulus.ff.de ſtat.homi.& ibi per Guil.de accu.Sed illi qui ſunt nati ex legitimo concubinatu bene legitimantur per ſubſequens matrimonium tene menti.Bal.

¶Maior quot modis quis dicatur,uide per Inn.in c.ſedes de reſcrip.f.11.n.2.& ibi ēt uide quæ perſonæ dicantur maiores, & quæ minores.

Maior pars capituli uel uniuerſitatis an poſſit ordinare de rebus ſingulorum,uide per Inno.in c.fi. de his quæ fiunt a maio.parte.capituli. f.229

¶Medicus qualiter teneatur de morte infirmi,& ſi infirmus nolit ſeruare præcepta medici an dicat̄ mortuus ex ſuo defectu,an ex uulnere? Dic ꝙ ictus eſt contemplandus.de quo uide per Inn.in c.tua,de homi.fo.304. in nu.2.& 3.Sed quid ſi infirmus obediuit medico, ſed deceſsit culpa medici, collige ex ſuis dictis ibi & facit. ff.loc.l.maritus,& l.illicitas.§.tuas.ff.de offi.pręſidis.tene menti Bal.

Medicina an debeatur famulo infirmo,uide per Bart.in l. cum dotem.§.ſin autem.ff.ſo.ma.

¶Merum imperium,uide ſ̃ in uer.Ciuitas,in 2.q.ubi habes ꝙ confiſcatio bonorum eſt meri imperii,& uide ibi in 6.q.poſt prin.

¶Metus ſicut debet cadere in conſtantem uirum,ſic dolus in prudentem,alias non uiciat iuramentum.ita no.Inno.in c.cum dilectus,quod me cā.fo.107.nu.1.Adde ꝙ nimia reuerentia æquiparatur timori, ut no. in l.j.§. quæ honorandæ.ff.qua.rerum actio non datur.in glo. quæ non eſt alibi.Bal.

¶Minor non reſtituitur ad opponendum exceptionē declinatoriam,maximè odioſam,idē in eccleſia. ita not. Inn.in c.coram felicis,de in inte.reſt.fo.112.nu.2.Sed dilatoriam ſolutionis uel peremptoriam reſti. ut ff.de in integ.reſti.mi.l.minor.xxv.annis omiſſam, & ibi nota.Bald.

Minor ſi omittit coram arbitro excipere uel probare, non poteſt coram eo petere reſt.in inte.ita not.Inn. in c.cauſam,de in inte.reſt.f.113.nu.8.uide infra in uerbo Statutum,in fi.q.

Minor eo ipſo quod confitetur tempore incongruo dicitur lædi.ita no.Inn.in c.ex literis, de in integrum reſtitutione. f.110.n.4

Minor nō habēs curatorē non pōt compromittere ſicut nec ꝯhere.Sic non poteſt procedere ad actus iudiciales coram arbitro:quia compromiſſum tenet inſtar iudicii:in dubio tn̄ qui compromiſit,præſumitur legitimæ ætatis,ut ff.de arbit.l.iij.in prin.quia quilibet præſumitur idoneus.ff.de proba.l.cum de ætate & l.ab ea parte,& in Spec.in tit.de arbitr.§.fi.& §.conſtat uer.ſed quid de minore.& in c.dudum,de præſump.& in c.1.ut eccleſia beneficia.& uide ff.de minorib.l.minor.§.minores,in tex.& gl.Bal.Spec.in locis ſupra alleg.

¶Miſſio ex primo decreto poteſt fieri nullo præcedente libello idem de executione ſententię.ita no. Inn.in c.1. de libelli obla.f.123.n.4.& uide j̃.in uer,Teſtator,in 2 q.& infra in uer.Libellus,in 8.q.

Miſſus in poſſeſsionē qn̄ lucretur fructus & quando non, uide Inn.in c.quoniam frequenter,in fi.ut lite non conteſtata. f.125. n.9

Miſſus in poſſeſsionē pro mēſura debiti petiti non ualet ubi obſtat exceptio.l.j.§.hæc uerba .ff.ne uis fiat ei niſi fiat ex diffinitiua,ut l.eo tp̄e.ff.de peculio.Sed aliæ pęnæ quæ ſunt merè pœnæ bene poſſunt infligi contumaci,ut excōicatio & mulcta,& bannum:quia citatus non rite,non tenetur comparere,ſed citatus non rectè bn̄ tenet̄ coparere,licet iudex ſciat ſe iniuſtè facere ſi hoc non exprimat,ſecus ſi exprimat aliquid quod uideatur illicitum uel iniuſtum,ut ff.ne quis eum qui in ius uoca.l.j.§ Offilius & l.ſed eximendi,& no. in l. uir bonus. ff.iudi.ſolui,ſm̄ Oldr.& Inn.in c.1. de dila.f.129.& uide ſupra in uer.Actor,in 10.q.

Miſsio in poſſeſsionem quædam eſt reuocabilis,quædam irreuocabilis,etiam ex primo decre.ita not.Inno.in c. quærenti,de offi.deleg.

Miſsio in poſſeſsionē ſicut fit in tertio loco in cā iudicati in omnibus,ſic & in aliis corporalibus,ſm̄ Inno.in c.ij. de eo qui mit.in poſſeſ cauſa rei ſeruandæ. f.147

Miſsio non fit in bn̄ficio debitorum uel in iure patro. ꝓ tpalibus,quia non poſſunt ad inuicem permutari, nec unum alteri commenſurari,ſed pro ſpūalibus bene poteſt fieri miſsio in aliis ſpūalib.ita no.Inn.in c. 1.de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſeruandæ. f.147.n.3

Miſsio qn̄ reuocatur pp̄ rōnabilem excuſa. abſentis uel pp̄ ætatem quia pupillus non uenit refectio expenſarum.ita not.Inno.in c.ſi aduerſarius,de eo qui mit. in poſ.cā rei ſer.f.148.nu.2.& eſt gl.in l.minor.ff. de euictio.ergo ſi pupillus citatur,quia citatio non eſt legitima,non tenetur ad expenſas.

Miſsio utrum fiat in repetita & cōuicta ſeu euicta, an uerò fiat in alia re loco pignorū,differt: quia primo caſu qn̄ fit in re petita & cōuicta ſeu euicta,tertius ꝯdictor impedit execu.qa tūc dēt fieri executio de facto ſine ulla cauſæ cognitione,ut dicit Inn.in c.ex rōne, de appe. f.191.in prin.ff.de peti.hære.l.Pomp.de rei uindi.l. is a quo.ff.depoſit.l.j.§.apud Iul.ff.de uſufruc.l.cuiuſcunque.§.ſi fundus.Secundo caſu qn̄ fit in alia re loco pignorum,tunc impedit illa miſsio execu.ff.de re iudi.l. a diuo Pio.§ ſi ſuper reb.C.ne uxor pro marito. l. ob maritorum.& l.j.C.de priuilegiis fiſci.tunc.n.exigitur ſummaria cognitio.ita no.Inno.in c.ueniens,de teſtib.

¶Moderatio dilationū habet uim interlocutoriæ & pōt ferri interlocutoria abſēte p̄te ſicut ꝓcedi, nā interlocutoria ē de ꝓceſſu ita no.Inn.in c.ad peti.de acc.292.

Monitio nuda vr̄ qn̄ per reſcriptum nihil additur iuriſdi.ordinariæ.ita no.Inn.in c.licèt,de offi,ordi.f.94.uide ſ̃.in uer.Citatio in 46.q.

Monitio iudicis.i.iuſſus dandi uel faciendi non hr̄ pro citatione.ita no.Inn.in c.tua,alias in c.ſicut,in gl.ij.uer. item monitio,de coha.cler. & mulie. f.208

Monitio

Monitio neceſſaria eſt ẽt in notorio.ita no.Inn.in c.ſacro
de ſen.excõi.f.329.nu.1.Adde ꝙ ipſe idem no.in c. ad
noſtram,el.iij.de iureiur.fo.172.& plenius in c.tua,dę
coha.clerico.& mulie.per eundem.f.208.Sed cõtrariũ
vr̃ idem tenere in c.quanto,de trãſ.ſ.ꝙ in notorio poſ
ſit ferri ſententia,etiam non citata parte.

Monitus ad faciendum reſidentiam,cenſetur ẽt monitus
ad audiendum ſen:ẽtiam admonitionis: nec eſt neceſſe
ꝙ ſuper hoc ſpecificè citetur.ita not Abbas in c.de cæ
tero,de cleri.non reſiden.quod not.Bal,

¶Modus agendi uel excipiendi eſt diligenter attendẽdus
ita no.Inn.in c.dudum extra.de elec. f.51.nu.3

Modus põt opponi in delegatione & ſubdelegatione,uer
bigratia,põt delegatus Papæ ſubdelegare cãm hoc ad
dito,ꝙ ſine eius ꝯſilio pronunciare non poſſit:nã cum
poſſit ſibi reſeruare iuriſdõnem,ergo & conſilium, im
mo plus:quia põt adijcere de conſilio cuiuslibet,uer-
bigratia:quia dicit ita tñ ꝙ non pronuncietur ſine con
ſilio talis doctoris:uel ut non pronuncietur niſi ſ̃m te
norem conſilij talis doctoris uel perſonæ.Sed in arbi-
tro non põt iſte modus adiici.ſ.de ſequela conſilij, ſed
de tranſitione conſilii ſic:quia eſt ꝯ ſubſtantiam cõpro
miſſi.ita no.Inn.& Hoſt.in c.ſi pro debilitate,de offi.de
leg.& hoc ſi uerba neceſſitatiua dirigũtur in ipſum ar
bitrum,ſecus ſi in ipſas partes, quia uolunt & conſen-
tiunt ꝙ arbiter ſic iudicet,& dant ſibi capitula in qui-
bus conſentiunt,ſicut fit quotidie:& hoc non eſt de for
ma compromiſſi,ſed eſt quædam obligatio quæ fit in-
ter partes:& iſte modus in iudice delegato eſt de for-
ma,ita ꝙ non ualet ipſo iure ſi non ſeruetur.Nam cui-
libet non licet delegare, licet liceat modum appone-
re,ar.ff de in litem iurando.l.uideamus.§.pen.& ſicut
modus dr̃ de forma.ſñiæ ut.C.de ſen. & interlocu. om.
iudi.l.cum eorũ.ita & de forma cõmiſſionis,formaque
iſta eſt forma iuris:quia a iure approbata eſt. Alii dñt
ꝙ arbitro ẽt põt apponi iſta clauſula, ut ſequat̃ conſi-
lium de dando ſibi de iure,non de facto,ut ff.de hære-
di.inſti.l.illa inſtitutio,ſ̃m Ray.Tertij dicunt,ſed hæc
opi.mihi non placet,ꝙ aut aſſumitur arbiter in cuius
mero ponitur arbitrio,Et tunc clauſulą iſta quaſi con
tradictoria uiciat. Aut in bono uiro & non mero, Et
tunc ualet,quia conſiliarius iſte non reprobatur,ꝙ ar-
bitrium ſit captatorium & ſub alio.Conſiliarius. n.nõ
diffinit nec ex conſilio oritur actio nec ius,ſic in clem.
exiui de paradiſo,& ꝑ hoc dico ꝙ qui reſeruat ſibi cõ-
ſilium,non reſeruat ſibi iuriſdi.item ſi iſte conſiliarius
eligatur apud prætorem uel ſeorſum a compromiſſo,
ſtandum eſt,ut l.item ſi unus.§.principaliter.ff.de arb.
in arbitratore hoc põt adijci ſicut executori ultimæ
uoluntatis & procuratori,ut l.itaque.§.ſi quis.ff.man-
dati:& quod dixi eſſe de forma, eſt uerum ubi per hoc
ſuam conſcientiam oneraret ſ̃m Hoſt. item eſt uerum
cum adiicitur certa perſona. Si uerò incerta monitio
eſt,quia tacite intelligitur,ut C.de ſen.ex pericu.reci-
tan.l.ij.item qñ adiicitur ita tñ ut iuſtè iudices: qa eſt
quædam monitio,non modus uel forma,ſ̃m Inn. in d.
c.prudentiam,de offi.deleg.f.78.& tene menti iſta.Bal.

Modum dr̃ excedere omnis ille qui grauat ſiue excedit fi
nes mandati ſiue iuris,itą no.Inn.in c.ſuper qõnum,de
offi.dele. f.83.nu.2

Modi agendi poſt confirma.qui ſunt,uide per Inno.in ca.
conſtitutus,de appel. fol.195.n.7

Modus pronunciandi in cã appellationis,& de libello for
mando,uide per Inn. in c.dilectus, extra de appel. fo-
lio.199.nu.4.

¶Monachus caſtaldus monaſterii non agit ꝑ conuentu ni
ſi ſit ſindicus.Sed præbẽdarius ẽt ſuo nomine agit, ita
no.Inn.& Hoſt.in c.edoceri,de reſcrip.

Monachi & hæremitæ egent modica literatura.ita no.In
no.in c.cum in cunctis,de elec.f.28.n.1.& uide omnino
j.in uer.Natus,in 1.q.

Monachus qui efficitur ſub ſpe abbatiæ quæ adhuc nõ ua
cat,non peccat,quia eſt licita ſpes.ita not. Hoſ.in c.cũ
ad hoc,de electione,uide j.in uer.Monaſteriũ,in 2.q.

Monachus põt eligi ad ep̃atum.ita no.Inn.in c. poſt trãs-
lationem,de renuncia. fo.61.nu.3

Monachus nõ põt eſſe ante 14.annũ.ita no.Inn.in ca.cum
in diſtrib.de temporibus ordi. fo.64

Monachus licentiatus abſolutus eſt a primo monaſterio.
ita no.Inn.in c.ſicut,el j.de iureiur. f.171

Monachus in quibus caſibus & pro quibus perſonis de li-
centia iuris communis uel abbatis poſſit eſſe procur.
& in iudicio:uide per Inn.in c.cum I.& A.de re iudi. f.
188.nu.2.Et ibi habes ꝙ ubicunque permittitur mona
cho agere in eo caſu põt procuratorem conſtituere qđ
no.Bal.uide.ff.qui pe.tuto.in l.ij.

Monachus non põt condẽnari ad refectionẽ expen. quia
non habet proprium.ita not.Inn.in c.reprehenſibilis,
de ap.f.193.uide j in uer.Sepultura,in 1.q.

Monachus poteſt admitti ad accuſandum ꝯ abbatem peti
ta uenia,in qua non requiritur citatio partis.ita no. In
no.in c.ex parte,de accu. f.288

Monachi ſpoliati poſſunt reſt.petere.ita no.Inn.in c.olim
de accuſa. fo.294.nu.1.

Monachus expulſus de monaſterio non acquirit monaſte
rio,quia eſt abſolutus ab ipſo.ita not.Inn.in c. olim el.
ij.de priuilegii..fo.316.nu.3.idem eſt ergo in aliis qui
ſunt abſoluti & licentiati.qđ eſt ualde no.Bal. De hoc
uide in c.unico,in gl.fi.infan.langui.

Monachus non poteſt eſſe arbiter.ita no.Inn.in c.cum ad
monaſterium,de ſta.mona f.257.nu.4.& eſt gl. ordina
ria in l.Pedius.§.j.ff.de arbi.

Monachi extrinſeci & prouiſionati an ſint uocandi in
elec.& factis monaſterii,uide per Abbatem in c.fi. de
religio.domi.Si eorum beneficia ſunt manualia,uiden
tur uocãdi alias nõ ſ̃m eum ibidẽ tanquam emancipa-
ti ſecundum aliumabbatem de S. Vito.Bal.

¶Monaſterium tenetur debitoribus ingreſſi,non ſolũ de
bonis acquiſitis tempore ingreſſus,ſed ẽt de-poſtea ac
quiſi.nec habet ſepara.bonorum ita no.Inn.in c. 1. de
obli.ad ratiocinia. f.70

Monaſterium adit hæreditates monacho delatas libere
& liberius quam monachus ſi eſſet ſui iuris,unde ſi mo
nachus haberet feudum aliquod,poſſeſſionem, ꝓprie-
tatem uel uſumfructum,omnia iſta ad monaſteriũ trã
ſeunt,cui monaſterio de iſtis proprium habere poteſt
in uita monachi ingreſsi.Sed eo mortuo feudũ ad do-
minum reuertitur. & monachus non oportet ꝙ adeat
iuſſu monaſterii,quia principalem aditionem hẽt mo
naſteriũ,& ad ipſum ſpectat. Monacho aũt mortuo &
profeſsione facta monaſteriũ adit,& omnia in eũ trãſ-
fert pleno iure qualiacunque ſunt bona,& hoc ex uir
tute profeſsionis.ita no.Inn.in c.in pręſentia,extra de
proba.fo.151.nu.4.Bal.Item monaſterio ex perſona ip
ſius monachi competit rei uen.& publicatio,& poſſeſ-
ſio in ipſum monaſterium trãſibit ipſo iure, ut ff. de
precario.l.ſi adoptauero,qa cũ capite bona transfert.
ff.de ſec.ta.l.qui ex liberis.Itẽ intellige ꝙ feuda ingre
ſi trãſeunt ad monaſterium ſi ipſis feudis poſsit deſer
uiri per ſubſtitutum,& omnia iſta tranſeunt cum uni-
uerſitate:

uerſitate:quia per ſe alienari nõ poſſent in eccl'iam fa
cit ꝙ no.ff.de uer.ob.l.ſi ita quis.§.ea lege & l. quædã.
de acq.re.domi.&C.ne rei dominicæ uel templorum.
l.ij.cum ſim.ſecundum Inn.in d.c.in pręſentia.tene mẽ
ti iſta.Bald Adde ꝙ dona.facta eccleſiæ per ingreſſum
monaſterij reuocatur per licitum egreſſum ante pro-
feſſionem:quia donatio iſta fundatur ſuper eo ꝙ tolli-
tur.ſ.egreſſus: ſecus eſt in mera & pura donatione facta
per ſe ipſam,ut no.ipſe idem in c.ꝙ à te,de clericis con
iuga.ꝙ not,Bal.

Monaſterium an teneatur ex contractu uel delicto abba-
tis uel monachi. uide Inn.in c.cum olim, el 2. de pri-
uilegiis. fol.316.num.4. & per glo.in c. dilectus, de
ordi. cogni.

Monaſteria an ſit exempta à lege diœceſi uel iuriſd. uide
plenè per Inn.in c.j.de ſta.mona. fo.256.nu.4.

Monaſterio perempto an pereant eius priuilegia,uide ꝑ
Inn.in c.abbate,de uer.ſig. fo.337.nu.2.

¶Monopolium.de materia monopolij uide per Inn. in c.
ſignificaſti,de app.fo.197. & ibi habes ꝙ illi ti. per pri
uilegium & conſuetudinem poteſt derogari.

¶Moneta quando fit requiritur ibi intrinſeca materiæ
bonitas,cudentis auctoritas,commenſurata expenden
di quantitate. Et quando fit moneta ex adulterina ma
teria uel forma,tunc moneta dicit̃ falſa:ſed quando fit
ex exceſſu pretij tunc dicitur iniuſta & non falſa : ita
no.Innocen.in c.quanto,de iureiuran. fo.171. uide ad
materiam de moneta Bar.in l.ſi prius, de aqua plu.ar.
& Bal.In l.eleganter.§.qui reprobo. de pig.act.

Mora qualiter contrahatur per lapſum termini & quid
operetur mora circa fructus. uide plenè per Inn. in c.
propter,de loca. fo.234.nu.7.

¶Mortuus prælato mortuo uacat poſſeſſio prælaturæ,
ſed non poſſeſſio bonorum eccleſiæ.ita no. Innoc.in c.
ex parte, de arbit. fo.115.nu.3. Sed quid in prælato
eccleſiæ collegiatæ,dic idem quia poſſeſſio prælaturę
eſt uacans,ſed nõ poſſeſſio rerũ eccleſiæ : quia eſt apud
collegium:& ſi non eſt collegium,ut quia omnes deceſ
ſerunt, adhuc non uacat poſſeſſio. Et idem eſt ſi dece-
dat rector eccleſiæ nõ collegiatæ,quia non uacat poſ
ſeſsio. Et ſi quis eam interim occupat, Iconomus eccle
ſiæ uel ſucceſſor poteſt agere nomine eccleſię interdi-
cto unde ui,non criminæ expilatæ hęredi.uel interdi-
cto adipiſcendæ poſſeſsionis, ſecundum Inno.in c.cum
ſuper,de cauſa poſſeſsionis:& proprie. & ratio eſt quia
eccleſia eſt in animam uiuentem quæ nunquam mori-
tur.ar.in autentico quomodo op.epiſcopos in fi.col.P.
& no.in l.& quia.ff.de iuriſdi.om. iudi. Diſsimiliſq; eſt
eccleſia hæreditati iacenti:quia hæreditas non eſt, in
animam uiuentem,ut ff.de fideiu.l.mortuo.& de ſtipu.
ſeruorum l.uſufruc.& l.j.§.Scæuola, ſi quis te.liber eſ
ſe iuſ.fu.& de minori.l.etiam ei q modum. Quæro er
go quis interim poſsidet bona eccleſiaſtica.dicit Moy-
ſes ꝙ muri eccleſiæ,ꝙ eſt ridiculum dicere,quia in ſen
ſata non poſsident,ut not.in l.ſicut.ff.quod cuiuſ. uni-
uer.nomine.Dic ergo ꝙ poſsidet eccleſia.ſ. uniuerſalis
ſiue congregatio fidelium.uel Chriſtus ſecundum In-
no.uel eccleſia Romana tanquam eccleſiarum domi-
na & caput.Sicut enim gallina ſub alis congregat pul-
los ſuos,ut no.in l.j.ff.de in integ.reſti.mino. ſic eccle-
ſia Romana ſub alis ſuis omnes alias eccleſias continet
& tenet.poſſeſsio ergo poteſt dici eſſe penes eccleſiam
quæ eſt caput. & membra ſimul ut penès eccleſiam uni
uerſalem.i.congregationem fidelium , penès eccleſiam
quæ eſt membrum & non caput,ut penès eccleſiam Pe
ruſinam,quæ ex eo ꝙ nõ habet collegium actu ſufficit
habitu ut poſsideat.ꝙ ẽ no. Et ſic eccl'ia trib modis dr̃
pro capite, pro membris,& pro utroque ſimili. Sic &
Chriſtus in diuina ſcriptura quandoque ponitur ut ca
put, quandoque ut membra,quandoque ut utrunq; ut
reperitur in pſalmis in diuerſis locis.& eſt ar. ꝙ ualeat
relictum factum eccleſiæ minorum.ſ.ut capiat Deus.i.
eccleſia Romana,quia domini capacitas conſideratur
in cuius perſona fundatur:ut ff.de leg.2.l.debitor. §.
ſeruo.& ad le.fal. l.cum dotem non enim media perſo
na. ſed finalis inſpicitur in qua acquiſitio ſumit ef-
fectum ut ff. ad Trebellia. l. cogi. §. hi qui tene iſta
menti. Bal.

Mortuo prælato cuſtodia rerum pertinet ad capitulum
ita no.Inn.in c.j.ut eccleſiaſtica beneficia.fo.230.nu.5.

¶Mulier & religioſa poteſt eſſe executrix teſtamenti. ita
not.Abbas in cap.uos quidem,extra de teſta.

Mulier ſi iurat non habet beneficium Velleiani. uide per
Abbatem in ca.ex reſcripto,de iureiur.& in autentica
matri & auiæ.C.quando muli.tu.offi.fun.poteſt.ibi re-
nunciabit ex conſcientia legis & legis auctoritate, &
ideo non eſt neceſſe ibi ꝙ certioretur de beneficio uel
leiani:quia eo caſu non læditur renunciando, ſed lex
exequit̃.Sed ubi renunciat nõ de conſcientialegis non
ualet iuramentum niſi fuerit certiorata,nec præſumi-
tur certiorata,ut ff.de uer.ob.l.ſciendum per gl.& Dy.
ſecundum Ray.Bal.

¶Mutuans eccleſiæ debet eſſe diligens ut illud mutuum
in rem eccleſiæ conuertatur: ſed in aliis contractibus
ſufficit utiliter eſſe cęptum.ita no. Innocen.in ca.gra-
uis,de depoſito. fo.233.nu.3. in priuatis autem per-
ſonis,dic ut in l.fi.de exercitoria,& de noua.in l. doli,
tene menti iſta.Bal.Et no.ꝙ pro eodem reputamus ſol
uere tutori uel eccleſiæ ſecundum Inn.ibidem ad hoc.
ff.de pigno.l.ſi quis in prin.& l.ciuitas.ff.ſi cer.pe. ff. de
neg.ge.l ſi pupilli.§.j.in gl.C.ſi aduerſus credi.l.p. & ꝑ
Cy.in auth.hoc ius porrectũ.C.de ſac.ſan.ecc. Aut er-
go quis mutuat,uel aliter contrahit,aut negocia gerit
eccleſiæ,aut ſoluit.ut ibidem Inn.no.Bal.

¶Mutilati membris,aut monſtruoſi ſunt irregulares. ita
no.Inn.in c.porro,de cle.pugnan.in du. fo.304. & uide
ff.de ſta homi l.non ſunt liberi.Bal.

Mutilati membris, & corpore uiciati, non poſſunt teſti
ficari contra clericos in cauſa criminali.ita not.Abbas
in c.j.de excep.

Multitudo quæ appellatur, uide per Innocen. in cap.
latores,de cle.excom.fo.309. & quæ gens,uide l. pen.
ff.de proba.Bal.

Multiplicatio,uide ſ̃.in uer.Crimen,in 6.q.

N

NAtus illegitimè.poteſt eſſe monachus, non ꝑlatus,
ita no.Inn.in c.j.de filiis presbyterorum. fo.68.

¶Narratio facti non debet fieri per aduocatum,ita no.In
no.in c.paſtoralis,de iudi. fo.119.nu.2.

Narratio ſola non dr̃ nec eſt petitio:quia ſi hæc eſſet po-
ſitio,eſſet petitio cum narret factum,ꝙ eſt falſum ſecũ-
dum Inn.in c.j.de li.conte. fo.125.nu.3

Negatio improbabilis non facit rem dubiam, ita no.Inn.
in.c.ex parte,de uerb.ſig.fo.336.nu.3.& per doc.in.l.j.
C.de procurato. Bald.& uide. infra. in uerbo Tan-
tum, in 1.q.

¶Negatiua iſta, ꝙ inſtrumentum non habet *uitium*, an
poſsit probari per teſtes,qui illud inſpexerunt, *non tñ*
facto interfuerunt?Dic ꝙ de uitio *uiſibili ſic, ſi* teſtes
ſunt periti,non autem de *uitio falſitatis*.ita no.Inno.in
cap.

c.cum olim,de priuilegiis.fo.316. nu.2.uide j̃.in uer. Scriptura,in 3.q.& s̃.in uer.Appellatio in 32.q.

Negans ſoluere cenſum licet appellet,poteſt excommunicari. ita no.Inno.in c.ſignificauit,de cenſibus fol.265. nu.3.uide s̃. in uerb. Feudum in 1.q. & s̃. in uerbo lite conteſt.in 3.q.

Negationum non ſunt cauſæ, & ideo mera negatiua non probatur ita nota.Inno.in c. bonæ,de elect. fo.34. Student aduocati ponere negatiuè, ut non uideantur ſe aſtringere ad probandum,ut no.ff.de mino.l.de ætate.

Negatiua aliter probari nõ poteſt niſi ubi fingit̃ probata ex quo actor non probat.ita no.Inno.in c.coram,de offi.deleg.fo.87. & de probatione negatiuæ, uide ꝑ eundem in c.3.loco,de prob. fo.150.

Negatiua non probatur niſi indirectè ſiue ſit implicita ſiue explicita, & præſumitur contra teſtem qui aſtruit negatiuam.ita no.Inno.in c.cum eccleſia ſutrina,de cã poſ.& proprie. fo.134. nu.7.Niſi illa negatiua habeat fundamentum uel fomentum iuris, ut ꝙ ad canonicos electio tantum pertinet:quia quando teſtis conformat ſe cum iure communi,ſemper dictum ſuum meret̃ excuſationem,ſecundum Hoſtien.& eſt triplex negatiua: Vna eſt quæ cadit in plenam notionem teſtis, & iſta eſt negatiua facti inſtantanei, ut ꝙ ego non ſum in tali loco, quia teſtis uidet iutuitiuè locum uacauum, & ꝑ hoc intelligit ꝙ non ſum ibi. ſemper enim intelligentia opus eſt:quia ut dicit Ariſto.in problematibus, intelectus uidet,intellectus audit.Alia eſt negatiua quæ cadit in præſumptiuam noticiam, ut negatiua facti continui:ut quia negat teſtis Titium hoc anno poſſediſſe,quia uidit Seium ſolum hoc anno intrare & exire & fructus percipere, præſumitur ꝙ non habeat compoſſeſſorem: item in negatiua memoriam non extare. Alia eſt quæ non cadit in ſenſum teſtis, ut eſt negatiua quæ non habet concomitantiam certi loci & temporis. in prima negatiua & teſtes negantes probant, ut affirmantes; in ſecunda magis creditur duobus affirmantibus quàm duobus uel x.negantibus: in tertia negantibus non creditur.Primum probatur in l.optimam. C. de contrahen.& cõmit.ſtip. Nam ſi creditur plus quam inſtrumento,ergo plus q̃ teſtibus. ſecundum probatur in l.diem proferri.§.ſi plures.ff.de arbi. & probatur in c.j.de pœnis,li.6.tertium probatur in l.actor, de prob. & negatiuæ ſunt tres,una facilis probari teſtibus, alia difficilis,alia impoſſibilis.uide omnia in præallega. ca. cum eccleſia ſutrina,de cauſa poſſeſſio.& propriet.per Inno.licet nõ ita clarè & tene menti de dictione abſq;, an ſit dictio affirmatiua uel negatiua.uide Cy.in dict.l. actor.C.de probat.& in c.qui generaliter,de procu. li. 6.per Archi.Bal.

Negatiua ꝙ quis nõ ſit contumax,qualiter ꝓbatur,ſentit Inn.in c.actor,de do.& contu.fo.147.& eſt gl.ordinaria in l.ex conſenſu.§.j.ff.de app.

Negatiuam ſolutionis opponens cum periurio, debet eã probare ſi eſt tertius, ſecus ſi creditor, quia creditor habet ius fundatum ex promiſſione,ſed tertius non habet fundamentum.ita no.Inn.in c.ſuper his, de accuſa. fo.289.idem tenet Cyn.in l.2.C.de iure emphyteu. & ibidem etiam per gl. ergo ſi ſyndicus accuſatur ꝙ non denunciauit maleficium,debet denuncians probare negatiuam.Sed Bar.dicit ꝙ accuſans repreſentat fiſcum, qui eſt creditor:& ideo non habet probare negatiuam quia fiſcus per iſtum tanquam per picam & organum ſuum agere uidetur:ac ſi creditor ageret per procuratorem uel coniunctam perſonam. Secus ſi agens ageret ciuiliter ad intereſſe ſuum ex negligentia contra ſyndicum:quia denunciatio non debetur ſibi ſed fiſco. & ideo probet negatiuam.Sed certè immo utrique debetur,ar.ff.de leg.3.l. fideicommiſſa.§.interdum. Sed quid ſi oppono ꝙ tu non ſoluiſti gabellam contractus, & ideo excipio contra te agentem ex contractu. Certe tunc debeo probare negatiuam per librum cenſualem, nam hic fiſcus eſt creditor, ego ſum oppoſitor, alius & alius,ſecundum Bar.in l.in illa,de uerbo. obli. & l.hoc iure, eo.tit.ubi uiduas. Et idem ſi oppono qđ non procedit accuſatio, quia non fuit ſoluta decima in communi.Nota tamen ꝙ niſi ſtatutum permittat excipi de hoc,iſta exceptio non procedit,ut no.in l.2.ff. ſi ager uectiga.uel emphy.peta.facit ad hoc.l. his conſequenter.§.j.ff.fami.erciſ.niſi iſta ſolutio eſſet de ordine proceſſus,quæ uerba ſunt no.digna. Si autem non opponitur negatiua ſolutionis & periurij, ſed ordinationis,iſtud eſt potius negare quam excipere.& ideo neganti non incumbit onus probandi, ſecundum Innoc. ibidem. Si autem opponatur negatiua formæ præſumitur forma ſeruata.Inno.quæ omnia uerba tene menti perpetuò.Bal.

Negotia uniuerſitatis debent fieri per uniuerſitatem ſimul congregatam.ita not.Innocen.in c.audi. in fin. de elect. fo.40.nu.5.

Niſi de iſta dictione & de eius materia ſiue natura, uide omnino.j̃.in uer.Sententia,in 26.q.

Nocere.nihil poteſt ſeruare ordinem iudiciarium.ita nota.Inn.in c.nouit,de iudiciis. fo.118.nu.1

Nomen procur.eſt generale.dicit Inno.in c. conſtitutus, de elec.fo.50. & uide s̃.in uer.Error,in 1.q. ubi æquiuocatio nominis,&c.

Nomen integrum & cognomen debet apponi in reſcript. ita not.Hoſt.in c.cum acceſsiſſent,de conſt.

Nominare alterum in iudicio quando ſit licitum alteri, & quando non.not.Innoc.in capi.quoniam, in fi. ut lit. non conte. fo.125.nu.8.

Nominatio eſt nuda in tractatu & ſolénis in ſcrutinio. ita not.Inno.in c.ꝙ ſicut,de elect. fo.38.

¶Notorium eſt de præſenti uel proximo Cõis opi. eſt de longè remotis.ita no.Inn.in c.ueniens, de uerborum ſigni. fo.339.nu.6.

In notoriis proceditur per famam ad liquidam probationem ſine ordine iudiciorum. ita no.Inno.& Hoſtien. in capit.bonæ, de electio. uide infra in uerbo Sententia, in 58.q.

Notorium excludit ſpoliatum à reſtitutione.ita no. Inn. in c.conſtitutus,de filiis presbyterorum.fo.69. Et uide s̃.in uer.Citatio,in 61.q.

Notorium dicitur ꝙ eſt coram pluribus confeſſatum. ita not.Inno.in c.ſta.de off.deleg.fo.90. nu.6.quod nota. perpetuò.

Notorium eſt ꝙ adeò omnibus liquet ꝙ quaſi inficiari non poteſt. ita no.Inno.in c.ſicut,in glo.magna uerſic. notorium de cohab.cler.& mulierum. fo.208. ꝙ notorium proponitur per x.teſtes.Inn. Sed Accurſius dicit notorium eſſe quaſi coram turba & populo factum ut ipſe no.C.de accuſa.in l.ea quidem. Poteſt autem eſſe notorium de quolibet actu,ut de officio.ut C.qui &aduerſus quos.l.j.in gl.ſicut eſt notorium, Barbariũ geſſiſſe præturam,ut l.Barbarius.ff.de officio prætorum. De maleficio dic ut d.c.ſicut,& in d.l. ea quidem. De contractu dic,ut in l.j.C.de his qui in eccle.manu. Eſt autem notorium aliud ueritatis,aliud præſumptionis, ut d.c.ſicut, in glo.magna uer. notorium præſumptionis.

nis.Hoc ſecundo modo dominium põt eſſe notorium, ut ff.de neg geſt.l.atqui natura.§.cum me abſente, in gl. Nam poſſeſſio notoria facit dñium eſſe notorium præſumptiuè, ut no.in l.pe.de condictio.inſti.& ff.de ſolu.l.Titia.indirectè ergo cadit notoriũ ſuper dominio;quia iura inuiſibilia ſunt: vnde per ſe non cadit in eis,ſ.iuribus notorium facti,ſed per accidens ex additis uiſibilibus cohærentis. Notorium ueritatis eſt triplex,ſ.facti inſtantanei fluxi iam retro. facit quod not. ff.de acq.poſ.l.j.§.veteres. factorum reiteratorum iã & nunc,facit ꝙ no.ff.de pœnis.l.ſi diutino.Facti continui habentis in ſe actum ſucceſſiuum. facit quod not. ff.de iureiu.l.eum qui,§.in popularibus.& qđ no.in l. pe.de act.& obl.in notorio facti præſentis non præteriti,põt procedi ad diffinitiuam præmiſſa citatione, & reo contumace ommiſſis omnibus aliis mediis,i.lit. cont.& proba.ſed reo comparente debet ſeruari forma iudiciorum,in gl.magna uerſ.& dicunt & uer.non tñ negamus.Si aũt ſit notorium continuum, ut ſi laycus detinet clericum in carcere uel uaſallus hoſtiliter inſequit̃ dñm ſuum,adeò ualida eſt ueritas tam notoria ꝙ nullum deſiderat ordinem, uerſ.ſi aũt ſit continuũ. ſtatim ergo põt ferri ſñia, nec cadit facti defenſio uel negatio ꝑꝑ quam induciæ concedi conſueuerũt,ut ff.de re mili.l.iij.§ ſi ad diẽ. & l.j §.de furtis. Bal.Inn.finalr vr̃ in alia gl.uelle,in uer.item dicimus ꝙ in nullo notorio ueritatis ſit neceſſarius ordo ꝑter cita.& ꝙ ualet ſñia lata tam ꝯ abſentem q̃ ꝯ præſentem omiſſis mediis ẽt ſi iudici non conſtet eſſe notorium. Sed in notorio uel in notorio præſumptionis requirit̃ ordo iudiciorũ, & non ualet ſñia non recep. ꝓba.qa fert̃ inordinatè omiſſo medio : nã proba.ſunt media cãæ ut no.in l.j.ff.ſi quis iuſdi.nõ obtẽpera.ſm Inno.idem no.gl.in l.prolatam.C.de ſen.& interlo. om.iud.& Ber.in c.eccleſia S.Mariæ de conſti. Secus ſi iudex recepit teſtes:nã licet non probẽt,tñ ualet iniuſta ſñia qa non peccat in ordine iudiciorũ,ut ff.de edẽdo.l.argẽtarius.§.cum aũt. Et iſtud ꝙ dictum eſt de modo procedendi in notoriis habet locũ in criminibus, ſecus in ciuilibus diſcepta. niſi pertineãt ad merũ iudicis officium,& poſſit de eis inqri:quia tunc dẽ ꝙ in criminalibus ſm Inn.& remittit ad no.ꝑ eũ in c. ad nr̃am, de iureiu.ergo ubi procedit̃ per modũ accuſationis,qa ordinarius eſt proceſſus,ut no.in l Barbarius.ff.de off.pto.debet ſeruari forma iudiciorũ : non tñ exigunt̃ probationes, qa notoriũ eſt liquida probatio probata ipſo facto, ut ff.de act.emp.l.emptorẽ, niſi reus negaret. Simile no.C.de peric.tuto.l.ſi tutor.Et no.notorium exequari rei iud.quãtum ad fidẽ ſciendi & fidem faciendi. Sed quantum ad aliqđ ius notorium inducẽdum uel prohibẽdũ ſecus, niſi ubi eſſet canon latæ ſententiæ,ut ff.de cura.fur.l.nullius. & ff.de ritu nup.l.palã, in fi. & no.ff.de capi.dimi.l.amiſſione in fi.§.j.& hoc de notorio ꝑ uiã liquidi facti.Sed in notorio pronũciationis,nõ requirit̃ ordo,nec citatio prout no.idẽ Inn.in c.ex rõne,de ap. Vide Bar.in l.à diuo Pio.§.in uẽditione, de re iud.& Bal.in l.j.C. iur.& fac.ign.in notorio cõfeſſionis in criminali reqrit̃ ꝓceſſus ſi fuit cõfeſſio extra iudiciũ,ut ff.de adul. c.5. ſed in iudicio reqrit̃ ſñia, prout no.ff.de infamibus.l.ictus: & hoc ſi cõfeſſio eſt legitima alſ nõ debet ferri ſñia,ut in c.at ſi clerici, de iudi & de ele.c.ꝑ inquiſitionem.& ff.de quæſtionibus.l.maritus,Inn.in præall.ſicut tene menti iſta perpetuò.Bal.

¶Notarius ſi ſemper ſcribit in inſtr̃o ſe rogatum multum proderit,& ad quid. uide Inn.in c.1. circa mediũ, ibi, non eſſe utile ꝙ tabellio & c.de fid.inſtr.fol.165. nu.7.& uide omnino ſupra in uer.Credulitas, in 4.q.

Notarij malè faciunt ſi faciunt inſtr̃a niſi de mandato illorum quorum intereſt,ita no.Inn.in c.1.de fid.inſtr. fo.eod.& uide infra in uer.Teſtis, in 28.q.

Notarius ſocius ſi negabitur eſſe,quid ſit neceſſe probare ad hoc ut fides ſuo inſtrumento adhibeatur : uide per Inn.in d.c.1.de fid.inſtr. fol. eod.

Notarios poſſunt creare principes & alij dñi temporales in eorum territorio. ita no.Inn.in c.cum.P. tabellio de fid.inſtr.fol.167.nu.3.ſuper uer.Tabellio. & ibi uide quis poteſt creare notarios.

Notarius dicitur à nota:quia in notis redigunt quæ coram eis aguntur. tabellio dicitur ex eo quia in tabulis ſcribit.ita no.Inn.ibidem ibi,& licet aliqui po.

Notarius ſi eſt mortuus qualiter probabitur ꝙ fuerit notarius.Dic ꝙ per communem opinionem probabitur. ita not.Inn.in c.ueniens, de uer.ſig.fol.339.nu.5. idẽ de prælato & filio qui fuerit legitimus:qa ꝑ cõem opinionẽ probabitur hoc ſm eundẽ ibidẽ. qđ no.Bal.

Notarius ꝙ quis non fuerit, qualiter probabitur : uide Inn.in d.c.ueniens,de uerb.ſig. fol.eod.

Notarius iam diu mortuus ex quo fuerit in poſſeſſione officij præſumitur pro inſtrumentis ſuis.Secus ſi uiuit & litigat ipſemet de officio ſuo, & negetur notarius. ita no.Inn.in d.c.ueniens,de uerb. ſig.fo.eod.uide infra in eodem uer.in 15.q.

Notarius licet fecerit unã chartam falſam aliæ ualent. illa.n.falſa non tollit effectũ aliarũ. Illę aũt quas facit poſt condẽnationẽ nullũ habent uigorẽ.ita no.Inn.in c.fraternitatis,de hære.fol.300.nu.1.non tñ dr̃ inſtr̃m de falſo redargui niſi redarguat̃ tenor inſtr̃i : licet ꝓſumptio ſit tacita,ut no.ff.de pac.l.iuriſgẽtiũ.§.qđ ferè.licet ꝓſumptio pro reliqua charta habeat̃,ut C.de peric.tut.l.pe.de apocis publi.l.qcũq; lib.x.Bal.Et an notarius infamis poſſit ꝯficere inſtr̃a no.i l.ij.§.miles ff.de infamibus & ff.ad l.Iul.repetũ.l.ſi ꝑ Bar. Bal.

Notarius non poteſt alteri ſtipulari niſi in iudicio uel quaſi.ita no.Inn.in c.dudum,de conuer.coniu.fo.254 nu.1. Alij contra Inn.ibidem. uide Io.An.in c.quãquam, de uſur.lib.6.& per Bar.in l.non quaſi.ff.rem pupilli ſal.fore.

Notarius in iudicio poteſt fungi duplici officio,ſ.mandato iudicis ſe ſubſcribentis,& ſtipu.Inn.in d.c.dudũ, fol.eo.& uide infra in uer.Prælatus,in 2.q.

Notarij qui ſcribunt actus extraiudiciales de nocte, non ſcribunt actum eſt hoc de nocte, ſed ſcribunt actum eſt hoc de die, cui nox illa applicatur : quia in inſtrumentis & aliis quæ fiũt extra iudiciũ nox habetur pro die.l.more Romano.ff.de feriis. Sed in actuariis iudiciorum eſt ſecus, quia dicunt ſcribere oĩa de die. ita no.Inn.in c.conſuluit,de off dele. fol.82.nu.5

Notarius tenetur edere inſtr̃a ꝯctuum illi cui quæritur ius ex ꝯctu.ff.de edẽ.l.prætor. Sed aduerſarius nõ tenetur edere niſi ad eum peruenerit protocolum notarij:nam ſi ſuis nummis redemit inſtr̃m ꝯctus,& adeo iſtud inſtrumẽtum eſt ſuũ, ꝙ alteri nõ tenetur edere. Si tñ de inſtr̃o qs formet libellũ, uel faciat poſitionẽ anteq̃ rñdeat libello uel poſitioni debet ipſum edere:& aliter nõ debet rñderi, qa ſe uſurum dicit de eo agit uel ponit.Et hoc uerũ,ſi ſuũ eſt inſtr̃m & habet in prõptu, ſecus ſi inſtr̃m eſt alterius tñ uel *magis alterius* q̃ ſuũ.Itẽ ſecus ſi inſtr̃m ſit tale ꝙ *aduerſarius debeat* hr̃e penes ſe uel ꝓſumat̃ hr̃e, ut *l.iij.ff.de edẽdo.*

Item ſecus ſi non habet in promptu,ut l.j.de fideiuſſo. Et hoc tpe deliberationis, ſed tpe probationis tenetur quis producere ſimul & probare,& ſi producit ꝓbat pro utraque parte,ut no.ff.de edendo.l.j.§.editiones. ita no.in fi.in c.cum olim,de proba.facit.ff.ut lega.no.ca.l.poſtquam.§.dies ſm Bar.Bal. Et de iſta materia uide omnino in Spe.in ti.de inſtr.edi.§ nunc dicamus. & ibi uide multas qõnes ad hanc materiã.Bal.

Notarius ſi nõ recordat̃ ſe fuiſſe rogatũ, inſtr̃m factum non ualebit, nec poterit ipſum conficere de nouo. ita no..Inn.in c.1.de fid.inſtr.f.165.n.7.qđ tene mẽti.Bal.

Notarius ſiue probet notariatũ per priuilegium ſiue per quaſi poſſeſſionẽ per exercitiũ officij, & cõem opi.gentium coadiuuantẽ ſufficit ſibi.ita no.Inn.in c.1.de fid. inſtr.fo.eo.qđ no.Bal.& uide.ſ̃.hoc eodem uer.in 8.q.

Notarius propriè eſt ille quẽ creauit Papa uel Imperator,qa iſte ubiq; terrarũ mundi põt cõficere inſtr̃a:pp aũt ſtatuta uel conſuetudinẽ non põt fieri notarius q uerè & ut̃r habeat publicum officium ſm Inn.& Hoſt. Sed ſcriba qui intra territoriũ ſtatuentis habet ptãtẽ conficiendi inſtr̃a intra confecta ubiq; habent uigorẽ, ſed extra rogata necubi ualẽt. Hi habẽt quoddã officium locale ſm Spe. Põt aũt Papa & Imperator hoc ius creandi notarios concedere alteri ſm Inn.& Hoſt. ita no.ipſi in c cũ.P.tabellio de fide inſtr. Sed quæro, an notarius imperiali auctoritate poſſit exercere officiũ in terris eccleſiæ uel in cauſis ſpũalibus: uel notarius Papæ ĩ terris impij in tpalib.Et crederẽ ꝙ ſic:qa iſtud eſt offm̃ iuriſdõ, & ubiq; extẽdit̃ dignitas hoĩs, q̃ eſt annexa oſſib.ar.no.ff.de poſtu.l.ex ea.qđ no.Bal.

Notarius nõ põt delegare ſcripturã.ita not Inn.& Hoſt. in c.cum P.tabellio. de fid.inſtr.fo.167.idẽ no.in autẽtico de tabellio.§.nos aũt,col.4.unde notarius palacij non põt committete alteri commentariẽſi uices ſuas, ut ff.de iure fiſ.l.in fraudem.§.quotiens,& ar.l.p.C.de ſpor.facit quod no.in auten.de hæredi.& falci.§.ſi uerò abſunt, col.1.nec unus debet ingerere manus in officio alterius, ut l.ij.C.de execu.& exac.lib.10.quod not.Bald.

Notarius quando ſemel uel pluries dictionem &c. apponit in inſtr̃is,iudex ſupplet illam interpretando ex natura contractus,uel ex conſuetudine regionis, uel ex conſuetudine notarij, uel ex proximis ſcripturis. ita not.hoc in cap.cum P.tabellio, de fide inſtru.facit. C.locati.l.licèt. & ff.de fundo inſtructo.l.cum delanionis.§.j.& ff.de perig.actione.l.uel uniuerſorum & ff.de edendo.l.ſi quis ex argentariis.§.ſi initium. Bal.

Notarius non poteſt incidere inſtrumetum,etiam ꝙ partes aſſerant ſe erraſſe in contractu.. ita no.Inn.in cap. quoniam contra,de proba.fo.152.nu.9.qđ eſt no.Bal.

Notificatio,uide ſupra in uer.Citatio,in 12.q.

Nullitas,uide.j̃.in uer.reſt.in integ.in 1.q.& ſ̃.in uerb. Actor,in 4.q.& ſupra in uer.Appellatio,in 55.q.

¶Nuncius,uide ſupra in uer.Citatio,in 29.q.circa fi.ibi ſed nuncius.

Nuncius poteſt conſtitui in iudicio ad allegandas cauſas abſentiæ. ita no.Inn.in c.querelã, de procura fo.102. nu.2.Et uide.ſ̃.in uerb.Credulitas, in 6.q.& ſupra in uer.Ciuitas, in 5.q.

¶Numerus uide infra in uer. Vox, in 2.q.& infra in uer. Statutum, in 5.q.in fi.

Numerus canonicorum licet ſit ruptus & ualeat impetratio ultra numerum quò ad canonicatum, non tamen ualet quò ad præbendam. ita no.Inn.in c.pro illorum de præben. fol.215.nu.5.&c.

O

OFficium excuſatoris eſt allegare abſentiam & iuſtificare cauſas ex probationibus. ita not.Inno.in c. ueniens,de teſtib.fol.155.& iſte excuſator nõ tenetur ſatiſdare,ut no.in l.nemo alienæ.ff.de reg.iu. Et quilibet eſt habilis ad hoc officium etiam infamis & excõicatus,ut no.in l.ſeruũ quoque.§.publicè.ff.de procu. Et ſi excuſatio ſua nõ placet iudici, debet ſuper hoc interloquendo pronunciare,à qua interlocutoria poterit excuſator appellare. arg.ff.de neg.geſt.l.liberto. §.fi.non tñ punit̃ ſi non appellat, ut ibi placet. Sed nõ põt excuſator priuilegium dñi allegare ſeu opponere declinatoriam excep.quia hoc pertinet ad officium procuratoris & in hoc exigitur mandatum,& ꝙ perſona ſit abilis ſm Inn.ergo.procu.in criminali põt opponere excep.fori & alias excep.quæ non extendunt crimen. Sed ad crimen. rñdere non põt, nec põt cum eo fundari iudiciũ ꝙ relegationis pœnam excedere poſſit Põt tñ allegare cauſam defenſionis,quæ eſt liquida & ex actis: cũ ẽt ſine ullius allegatione iudex debeat in actis inhærere, ſm inno. Sed quid ſi ciuilis incidit in criminali, an põt agi per procuratorẽ ur̃ ꝙ ſic: qa eſt qõ ciuilis non criminalis, cum lex dicat ꝙ criminalis incipit demũ iſta finita.C.de plagia.l.fi.nã diſputatur ſeorſum à crimine & ante lit.cont.ſm Iac.ibi. Quid de exceptione bãni quæ perimit iuriſd.& crimẽ ex forma ſtatuti:dicit Iac.Bal.ꝙ ante lit.cont.non poteſt opponi per procuratorem:qa mixta eſt non mera declinatoria: habet ergo reus perſonal̃r comparere ad eã opponẽdũ:quia perimit crimẽ qualitercũq; opponat̃. & idẽ tenet Cy.niſi bannũ eſſet notorium p acta, quæ tunc producunt̃: quia tũc magis ex officio q̃ ui exceptionis repellit̃ agẽs ſm Cy.in l.reus.C.de accu. Nec enim debet admitti euidẽter calũnioſa accuſatio.ff.de bo.liberto.l.qui cum maior.§.ſi patris ubi de hoc Iac. Bu.dixit procuratorem admitti: quia exceptio banni examinat̃ p ſe ante crimen intemptatum. & fortè iſta exceptio non dr̃ criminalis. ar.no.p Inn in c.dudũ eccleſia,de ele.Sed opi.Cy.eſt uerior,tene menti.Bal.& uide infra in uer.ſnĩa, in 16.q.in fi.ibi dum dicit ꝙ iudicis officium &c.& in l.q.Item uide.j̃.in uer.Reconuentio,in 1.q.& ſ̃.in uer.Actio,in 3.q.

Officium iudicis quoddã expẽdit̃ proprio motu,quoddã ad poſtulationẽ partis: nã ſi reſpicit publicã utilitatẽ ſine accuſatione experit̃ inqrẽdo,ut c.qual̃r & qñ,de accu.Idẽ ſi publicã pietatẽ & æqtatẽ, ut in tutore dãdo uel reuocãdo,ut ff.de ſuſpec.tuto.l.iij. Idẽ ſi publica de cã,de leg.1.l ciuitatibus. & ff.de uſufr.leg.l.legatũ.Idẽ ſi teſtõrũ pietate.ff.de pet hære.l.hæreditas,in fi.& c.nos quidẽ,de teſta.Idẽ ſi aĩæ fauore in uſuris & malè collec.de iurei.c.ad nr̃am,el 2. Qđ uerò rẽ familiarẽ alicuius reſpicit,& nõ publicã curã petẽti tm̃ impẽdi debet.ff.de dã.infe.l.iij.§.hoc iudiciũ. & ſi lex iudici imponit̃ expediẽdi ꝓceſſum & nemo petit, nõ intelligit̃ iudex in mora,ut ibi Spe.in ti.de off.iud.Bal.

Officialis qual̃r teneatur in ſyndicatu, uide per Bar.in l.j.§.quod nouiſſime.ff.de publicanis.

Oblatio. quod contineatur nomine oblationum, uide per Inno.in cap cum inter,de uerb.ſig. fol.338

Oculus officialium ſæpe fallitur.ita dicit Inno.in c.ex parte,extra de fid.inſtr. fol.167

¶Ordinatio ad titulũ patrimonij quid operetur, uide Inn.in c.cp̃s,de præbendis fol.212.nu.2

Ordinatio.Conſecratio. Electio & prouiſio non fiunt in forma iudicij, ſed confirmatio ſic. ita not. Inn.in c.ad diſſoluendum,de deſpon.impub. f.310.nu.4.

Ordinatio caſſata an redeat ad eum qui malè ordinauit, uide Inn.in c.ad aures,de exceſ.prælat. f.310

Ordinatus in ſacerdotem præſumitur habere alios ordines ſi eſt ordinatus à perito & diſcreto.ita no.Inn.in c. tuæ,de cleri.peregri.

¶Obedientia in ſpũalibus eſt licita.Sed homagium in ſpiritualib.non,ſed in tpalibus conſiſtit.ita no.Inn.in c.in dignum,de reg.iur. fol.340

Obedientia quæ habeatur pro confeſſione,uide per Inn. in c.conſuluit,qui clerici uel uouentes. fo.279

¶Opinio quæ non eſt in fauorem præualet ueritati, quæ eſt in odium.ita no. Inn.in c.nuper,de bigamis.fol.72. nume.1.

Opinio erronea non inducit malam fidem,dicit Inn.in c. fi.de præſcrip. f.182

Opinio cõis in anima non in uoce conſiſtit,tñ quod organo uocis exprimitur,credere quis putatur.ita not.Inn. in c.ueniens, de uer.ſig. fo.339.nu.3

Opponens.crimen an debeat deſignare locum & tempus, uide Inno.in c.ad hæc,de teſti.uide ſupra in uer.Appellatio,in 38.q.

¶Opem præſtans bello iniuſto,nullam hẽt actionẽ ad impendia facta uel damna habita.ita not.Inno.in c.ſicut, de iureiur.f.171.ergo caueant nobiles & barones ꝙ aliis dñis habẽtibus guerrã præſtent adiutoriũ: quia dicunt conſiderare id iuſtum ſit uel non:& ſi iniuſtum,nũquam pro damnis habitis agere poſſunt ad emendã.qđ perpetuo no.Bal.

¶Obligatio prælati non eſt perpetua nec afficit ſucceſſorem,Sed obligatio capituli ſic.ita no.Inno.in c.niſi eſſet,de præb.f.215.quod no. Bal.uide j̃.in uer.Teſtis,in 8.q.propè finem.

Obligatur quis ad reſignationem facti,non ad reſignationem iuris.ita no.Inno.in c.propoſuit,de conceſ.præb.f. 221.nu.5.uide j̃ in uer.Vniuerſitas,in 6 q.in fi.

Odioſus uide infra in uer.Teſtis,in 80.q & j̃.in uer.Tractus,in pe.q & infra in uer.Reuocatio,in 3.q.

Optio non cõpetit excõicato,ſicut nec eligere põt,in c.referente,de præb.

¶Offenſus,uide infra in uer.Sta.in 5.q.

Offenſa grauis quæ dicatur, uide per Inn.in c.cum illorũ de ſent.excom. fol.326

Offenſus ſolus põt opponere excep.offenſæ ẽt manifeſtæ. ita no.Inn.in c.ſacro,de ſen.excom. fol. 329

Offenſa quando dicatur facta in perſona uel in rebus,uide Bar.in l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publi. & per do.Petrum in c.nuper,de ſen.excom.

¶Omiſſum per iudicem in interlocutoria poteſt poſtea ſuppleri,ſecus poſtea in diffinitiua.ita no.Inn.in c. auditis,de procur.f.104 in nu.2.uide j̃ in uer.Sententiã, 25.q.circa medium.

Omiſſis mediis ſubſtantialibus non põt perueniri ad extrema.ita no.Inn in c.contingit,de arbi. fol.115

Omiſsio conſuetudinis loci non uiciat matrimonium,qa cõſuetudo non dat eſſe,alias non eſſet matrimoniũ,ita no.Abb.in c.1.de deſpon.ſed cõſenſus ut materia ſeu ſubſtantia,& uerba ut forma,ita no.ff.de iuſti.& iure.l. ius ciuile.& C.de praſcrip.30.uel 40.ann.l.cum notiſſimi,in prin.Et no.ꝙ ſiue conſuetudo inſpiciat præludia matrimonii,ut de dandis iocalibus,ſiue ritum quẽdam,ut de pallio tenendo ſupra caput,idem eſt, quia iſta non attingunt ſubſtantialem eſſentiam matrimonii ſecundum Abbatem ibidem.in his autem quę poſſunt recipere modum & formam eſſe a conſuetudine,omiſſio modi uel formæ uiciat.ut ff.de uer.obl.l.qui Romæ §.Flauius Nermes.Bal.

¶Onus de ſoluendis collectis & oneribus põt imponi in re,quæ traditur eccleſiæ.ſed laicus non põt reſeruare ſibi ius inuadendi propria auctoritate,ſi non ſeruetur pactum.ita not.Inn.in c.uerum,de foro compe. f.120. nu.2.facit in arg.ff commu.præd.l.caueri.Ho.tenet cõtrarium in c.cum dilectus,de dona.Bal.

¶Ordinarius inquirit de crimine etiam non facta prius ordinaria inquiſitione de fama, ſecus in delegato. ita not.Inn.in c.cum oporteat,de accuſa.fo.291.nu.1.domeſticam de plano.& ſine citatione partis debet præmittere ordinarius,ut C.de offi.recto.prouinciæ.l.iuſtiſſimos.Bal.Et uide infra in uer.Renuncians,in 1.q.& infra in uer.Reconuentio,in 2.q.

Ordinarius inquirit de crimine ex ſola ſuſpitione, ſecus in delegato.ita no.Abbas in c ut noſtrum, ut eccleſia. benefi.Et præſumptio trãſfert onus probationis ſm eũ ibidem interdum aggrauat onus probandi,ut l.non eſt uериſimile.ff.quod me.cã.Bal.& ibi uide. & uide ſupra in uer.Citatio in 27.q.& quis dicatur ordinarius, not. Ho.de offi.ord.§.j.Et quare dicatur ordinarius,no.ipſe idem in c.fi.de fo.compe.

¶Ordo ſacer quid ſit,uide per Inn.in c.1.de ſciſmaticis, f.301.nu.3.& uide ſupra in uer.Abbas,in 2.q.

Ordo naturalis eſt cognitio exceptionis præiudicialis ſi ꝓcedat cognitionẽ cauſæ principalis,dicit Inn.in c.ꝓut,extra de dolo & contu. f.eod.

Ordo naturalis ut primo ſtatuatur terminus actori ad ꝓbandum quam reo,tñ pp lites abbreuiandas poteſt ſtatui utrique ſimul ita no.Inn.in c.prout,de dolo & contuma. fol.eod.

Ordinem ꝓcedẽdi ad relaxationem iur̃i ponit. Inn. in c. debitores,de iureiu.f.171.nu.2.facit in ar.ff.de iure de l.profecticia,Bal.uide infra in uer.Sententia,in 68.q.

Ordinem in genere an ualeat quis profiteri, uide per Inno.in c.porrectum,de regu.& tranſe.ad relig.f.251. n. 2.& uide ſupra in uer.Cauſa,in 6.q.

Ordines qui ſunt illi qui conferunt cũ executione,qui ſine qui nec uno mõ nec altero.Dic ꝙ ordinem cũ executione dant illi qui habent ordinem & auctoritatem Ordinem ſine executione dant illi qui habent ordinẽ & auctoritatem in habitu,ſed non in actu & exercitio propter irregularitatem eorũ.Si aũt nõ ſunt irregulares uel alias criminoſi nec excõicati publici.. utraque conferunt.depoſiti autem ab ordine & adminiſtratione nil conferunt quaſi priuati.ita no.Inn.in c. 1.de ſciſmaticis. fol.301

P

PApa qñ donat aliquid alicui illi quibus donat ex plenitudine ptãtis Papæ ſtatim efficiuntur poſſeſſores. ita no.Inn.in c.bonæ,de poſtu.f.26.nu 3.idem ur̃ in imperatore ſi dat iuriſdõnem uel priuilegium uel ſententiam,ut ualeat ẽt non ſubditis citatis, quia ſup iure dominii ſui non ſubditorum iudicat.ut l.fi.in fi.ff de ſerui.urba prædi.quod eſt no.Bal.

Papa cognoſcendo uidetur ad ſe cãm reuocare inter eoſdem,non inter alios.ita no.Inn.in c.cum oportet,de cõſti.& uide ſupra in uer.Caſus,in 1.q.

Papa mandando ꝙ aliquis recipiatur in canonicũ ur̃ mãdare ꝙ conferatur illi canonicatus,nam id mandatum includit ea quæ ſunt facti.ita no.Inn & Ho.in c. cũ te, de reſcri.uide ſ̃.in uer.Citatio,in 44.q.

Papa ſi reſcribit pro indigno præſumitur *circumuentus*. ita no.Hoſt.in c.cum adeo,de *reſcrip.*

Papa utrum dicat in bullis mando, uel præcipio, eſt differentia & uis in iſtis uerbis ſm Hoſt.in c.capitulum, de reſcrip.ubi uide, quia qñ utitur uerbo mādamus, tunc tale man.non rūpit ius cõe, ſed qñ utitur uerbo præcipimus, ſic ut no.ff.de offi.præſi.l.ſæpe.Bal.

Papa fert ſententiam in notorio, ēt parte non citata.ita no.Inn.in c.quanto, de tranſac.

Papa eſt publica perſona. ita no.Inno.in c.cum pridem, de pactis. fol.100

Papa ēt pōt errare in fide.ita no.Inn.in c.1.de ſumma trini.f.1.licet non præſumatur, ut in l.fi.ff.de ſupel.lega. Et ideo non debet quis dicere credo id quod credit Papa: ſed illud quod credit eccleſia: & ſic dicendo nō errabit.Bal.

Papali reſeruationi renunciari non poteſt.ita no. Inn.in c.cum acceſſiſſent, de conſti. fol.4

Papa pōt cõmittere cui uult executionē relictorum ad pias cauſas.ita no.Inn.in c.cũ tibi, de uer.ſig. f.335

Papa an poſſit præcipere iniuſta maximè laicis, uide Inno.in c.inquiſitioni, de ſen.excom. f.328.nu.3.

Papa qñ recipit aliquos in proprios filios an uideať quaſi adoptando eos in ſuam meram ptātem redigere & eximere ab aliis, uide Inn.in c.cum capella, de priuileg f.317.n.1.& uide e.ti.c.ſi Papa li.6.Et dic ꝙ nō qa ſunt uerba affectionis & non exemptionis.facit.ff. de hæredi.inſti.l.nemo qui frater.§.j.Inn.ibidem.

Papa ſi recipit ſcienter aliquem ad oſculum, uideť eum abſoluere. ita no.Inn.in c. cum olim, el j. de priuilegiis. f.316.n.3

Papa ſi dicit ad audientiam noſtram peruenit, & hoc modo inquiſitionem cõmittit, ualet licet imperator ſit infamis.ita no.Inn.in c.cũ oporteat, de acc.f.291.n.5.uel excõicatus, ut l.j.C.de preci.impera. offer.

Papa non debet ſe intromittere de iuriſdi.imperatoris, nec e ꝯ, niſi opem ferendo.ita no.Inn.in c.per uenerabilem, qui filii ſunt legi. f.285.nu.3

Papa nō debet ſubſtinere ꝙ ſibi illudatur: & ideo receptus auctoritate Papæ in canonicũ pferendus eſt & in præbē ita no.Inn.in c.inter cętera, de pben. f.213.nu.3

Papa mandauit alicui ut eligeret, & ille malè elegit, quæritur, quis denuo eligere debet. uide Inno.in c. inter dilectos, de exceſ.prælat. f 311.n.4

Papa ſolus iudicat de ſuis priuilegiis, qũo hoc dictũ intelligatur, uide Inn.in c.cum ueniſſent, de iudi.fo 118

Papa nunquam aufert parti ſuam exceptionem ita no.Inno.in c.ex tranſmiſſa, extra de foro competen. f. 120

Papa ex certa ſcientia quæ colligitur ex tenore reſcripti derogat iuri cõi: ſecus in legato.ita not.Inn.in c.præſenti, de reſcrip. fo.21.in prin.

Papa commiſit alicui ordinem eccleſiæ quid pōt facere iſte, dic ꝙ ſi inter partes commiſit, debet facere ius: ſi autem per modum gratiæ latiores debet habere habenas.ita no.Inn.in c.ſuper eo, de offi.deleg. f.78.n.1.

Papa ſupplet defectus imperatoris & corrigit uicia eius. ita no.Inn.in c.1.de of.or.f.92.n.2. Et ſic vř ꝙ imperator habeat ſuperiorem in temporalibus, quod eſt falſum. Sed intelligiť dictum Inn.in criminibus eccleſiaſticis & crimē eccleſiaſticũ eſt ꝙ ſi eccleſia nō eēt apud gētiles crimē eſſet, ut in c.nos inter alios, de pur. can.

Papa omnia poteſt: debet tñ præmittere clauem diſcretionis ante clauem poteſtatis.ita no.Inn.in ca.quanto, de iureiuran. fol.

Papa ſolum diſpenſat cum irregularibus.ita no.Inn.in c. cum æterni, de re iudi. fol.190

Papa non reſtituit laicũ ad famam.ita no.Inn.in c.cũ te, de re iudi.f.188.n. 2. Tñ collegium Cardinalium pōt reſtituere famam clericis, ut ibidem Inno.no.

Papa habet in ſe plenitudinē poteſtatis, unde ſi reuocat ad ſe negociũ, omnibus ſilētiũ eſt indictum.ita no.Inn. in c.ut noſtrum, de appel.f.199.Hoc aũt facit Papa dupliciter uel uerbis uel rebus ipſis & factis, & incipiendo cognoſcere.ar.ff.de legib.l.de quibus, ibidem Inn.

Papa qñ mandat ſimpliciter teſtes recipi, intelligitur ſeruato ordine iudiciorum.ita no.Inn.in c.cum dilect.de confirma.utili uel inutili. fo.eo.

Papa licet det formam procedendi in principali, non remouet quin debeat fieri lit.cont.ita no.Inn.in d.c. cũ dilecta, de confirma.uti.uel inutili. fol.eod.

Papæ omnis creatura ſubdita eſt ca.1.nu.1.de cõſt.fol.3.

¶Patientia aduerſarii qualiter probetur, & an ex pluribus aduerſariis ſufficiat unum pati. Et an canonici dicantur poſſidere ius eligendi, uide de omnibus iſtis p Inn.in c bonæ, de poſtu.prælat. f.25.nu.1

Patientia hř pro titulo.ita no.Inn.in c.cura, de iure pa.

¶Pactum de non mouēdo qōnem impedit proceſſum, qa ex ipſo pacto oriunť duæ excep.ſ.declinatoria & perēptoria: & ita eſt ubicunque perēptoria impedit proceſſum. Abſit tñ ꝙ peremptoria impediat. Sed cuius facto oriuntur duæ exce.ſ.declinatoria & peremptoria, declinatoria impedit proceſſum, non peremptoria, qđ eſt no.ita no.Inn.in c.1.de lit.conte.f.125. n.1.& uide ſupra in uer.Exceptio.in 4.q.ibi ſed pactum de non petendo, &c.& uide ĵ in uer.Renuncians, in x. q.

Paciſci non licet ſuper diminuenda quantitate decimarum, & pactum ſi factum fuerit non ualebit.ita no.Inno.in ca.uenerabilis, de confirma.uti.uel inutili.f. 208

Pacta ſimplicia confirmantur cum debita modificatione ita no.Inn.in c.ſignificat, de præben. fo.213

Pactum factum ꝯ naturam ꝯtus non ualet.ita no.Abbas in c.fi.de præcario uide Bar.in l.ubi ita donantis.ff.de dona.cauſa mortis.

Pactũ ꝙ pignus nō ſoluto debito fiat creditorum, ſi plus ualet res, & pignus debeť: nā a cõiter accidentibus ita cõtingit ꝙ plus ualet pignus q̃ debitum.ita no.Abbas in c.ſignificaſti, de pigno.Si aũt deterius eſt pignus, ualet pactũ, ar.ff.de lega.3.l.quæ habebat.ff.de hære inſt. l.ſi quis ſolidum. Nā ꝙ non ualeat pactum iſtud eſt ſtatutũ in odiũ creditorũ, non in eius fauorē ſimile no.ff. de tranſ.l.cum hi.§.cā. Sed dř tale pactũ ualere. ff. de ſolu.l.Caſſius.& de pign.l.ſi fundus.§.fi. Solutio, ut p iuſto pretio habeat, ualet pactũ, qđ intelligiť ſi ſimpliciter non facta mentione precii dicať, ut d.l. Caſſius. Sed ut pro debito habeat, non ualet pactum, quia non eſt fauendum fœneratoribus.ar.ff.de priuilegiis credito.l.ſi uentri.§.in bonis, in ratione literæ.

Pactum an ualeat ꝙ quis poſsit capere debitorem ſuum, doc.ꝙ non in alia. §.eleganter ff.ſol.matri.per Bar.in repet.l.creditores C.de pig. Et ibi etiam no.an poſsit quis renunciare beneficio ceſsionis.

Pactum ꝙ non poſsit probari ſolutio debiti aliter quam per inſtřm an ualeat, uide Sal.in auť iubemus.C.de iudi.dicentē: Aut pactum eſt gñale ꝯ omnem ſpeciem pbationis: Puta debitor paciſcitur cum creditore ꝙ ſolutionem nō allegabit, nec ulla ſpē probationis illam probabit: & tunc non ualet, quia inuitat creditorem ad delictum.ar.l.ſi unus.§.illud.ff.de pac.& ſic uidetur ꝯtra publicam utilitatem & ꝯtra bonos mores. Aut pactũ eſt ſpāle, puta ne probet p teſtes, ſed per inſtřm: tũc credo ꝙ ualeat, qa nō inuitat ad delictũ, ſed fraudē debitorum repellit, poteſt.n.tpe ſolutionis ſibi puidere & per inſtřm probare, pro hoc facit, quia tale quid poteſt fieri per legē, ut patet in caſibus no.in l. pactũ, de pactis, ergo & per pactum ar.l.fi.de fide.Saly.

¶Palatium epi nō gaudet eccleſiaſtica libertate. ita not. Inn.in c.inter alia, de immu.eccl.f.273.Contrariũ not. 17.q.4.c.id conſtituimus, in gl.ordin.quam no. & uide ſupra in uer.Caſtrum, in 1.q.

¶Pallium archiepi quare debet habere quatuor cruces nigras, uide Hoſt.in c.1.de uſu palii.ubi plene.

¶Pars uide omnino ĵ in uer.Tempus, in 11.q.& uide ſ in uer.Concluſio, in cauſa in 1.q.

Partes qñ intendunt prorogare iuriſdi. delegatam, illa ſolum prorogatur ſi quæ eſt ordinaria.ita no.Inn.in c. ſignificantibus, de offi.dele.f.89.nu.5. Et uide ſupra in uer.Actor, in 1.& 2.q.

Partium uoluntate receditur a iure cõi.ita no.Inn.in c.1. de reſti.ſpol. f.137

Pars pōt aſſerere ueritatem licet non uiderit, ſecus in teſte: quia teſtis teſtificari debet de ueritate ſenſata organo ſenſus palpata.ita not.Inn.in c.ex literis, de iureiu. fol.174. quod eſt no. Et in parte iſtud dictum de teſte eſt ꝯ Oldr.alibi Bal.Et uide ēt Inn.in c.fi. de iur. calũ. f.129.& ĵ in uer.Teſtis, in 86.q.& ĵ in uer.Sententia, in 34.q.circa medium.

Pars non tenetur ius alterius partis dicere.i.ſui aduerſarii.ita no.Inn.in c.ſi duobus, de appel.f.191.nu.2.adde l.non ex omnibus §.j & ꝙ ibi no.ff.de arbi. ubi quis nō tenetur dicere nomina teſtium qui ꝯ eum faciũt & dic ut ff.de uen.inſpi.l.j.per Iac. de Are.Bal.

Pars qũocunque reputet ſibi ſatisfactum eſſe in termino, non contrahitur excommunicatio.ita no.Inn.in c.præterea, de ap.fol.193.& in c.P.& G.de offi.dele.fo.89.ꝙ not.pro debitoribus ſi ꝯtra eos eſt lata ſnīa excõicationis in qua incurrat ſi certo tempore non ſoluat debitũ creditori: qa ſi creditor tpe ſoľonis reputet ſibi qũocunque ſatisfactum ꝙ debitor non erit excõicatus.& no.bene hæc.Bald.

Pater non habens filios legitimos uř legitimare filios baſtardos per teſtamentum eo ipſo ꝙ uocat eos filios ita no.Inn.in c. per tuas qui filii ſint leg.j.fo.285. Hoc uerum quò ad ſucceſſionem tm̃, non quò ad ueram & plenam legitimationem.cum ad hoc non habeat ptātem ſm Hoſt.ibidem.qđ tene menti.& uide in aũt.ut liceat matri & auiæ, poſt prin.coll.8. nā ius ciuile præſumit matrimonium, ſed eccleſia non. Sed ut præſumptio iuris ciuilis locum habeat requiritur ꝙ matrimonium ſit poſſibile de natura.i.ꝙ mater iſtius filii uiuat.itē requiritur de iure ꝙ uterque ſit ſolutus. itē de facto ꝙ de facili habeatur utriuſque pñtia & cõſenſus. itē ſm bonos mores ꝙ non ſit nimis incidens uiro.ff. qui. & a quibus.l.ſi rogati.§.ſi matrimonii.Et ita dicit Bar.cuius uerba ſunt truffæ: quia iſta ſpecies legitimationis non eſt per matrimonium uerum uel præſumptum tũc fieri. Sed retro factum eſſe.uel eſt ſpecies differens ab aliis modis, præſertim ſi pater dum teſtatur eſt in puncto mortis ubi etiam de matrimonio uerò ſufficiat. Bald.

Pater & mater an poſſint offerre filium monaſterio.uide Inno.in c.ſi quis, de regula.& tranſeuntibus ad religionem f.249.n.2.uide ĵ in uer.Teſtis, in 37.q.

Pater non dř filium poſſidere, licet ſit in quaſi poſſeſſione patriæ poteſta.ſecundum Bar. in l.j.§.acquirimus.ff. de acqui.poſſeſ.in fi.Sed an ex delicto filii teneatur aſſignare ſibi legitimam, uide Bart.in l.ſi cum dotem.§.ſi poſt.ff.ſolu.matri.

Pater qñ dilapidat bona filii quid ſit agendum, uide per Bar.in l.ſi conſtante.ff.ſol.matri.

¶Patronus laicus ſi non eligit, eps ſuccedit: ſecus ſi eligit in dignum & non eſt tempus lapſum.ita no.Inn.in c.cũ uos, de offi.ordi. fol.93

Patronus ſeu is ad quem ſpectat collatio beneficij poteſt uti ea collatione & iure ſuo, poſſeſſore non citato, nec aliter priuato. ita no.Inn.in c.de multa, de præbendis. fol.217.nu.3.

Patroni non conferunt beneficia ſed præſentant.ita not. Inno.in c.ex frequentibus, de inſtitutio.fo.220.& uide ſupra in uerbo clericus, in 14.q.

Pax, uide ĵ in uer.Res, in 3.q.ibi iuſtitiam & pacem &c. uide ſupra in uer.Crimen, in 5.q.

Præſens, uide omnino ſupra in uer.Cõſuetudo, in 8.q. ibi niſi ſint præſentes duo.

¶Preces Cardinalis uel patrocinia an inducant ſimoniā, uide Inn.in c.tuam, de æta.& quali.f.66.nu.3.quod nota ꝯ officiales qui precibus flectuntur.Bal.facit l.obſeruare.ff.de offi.præſi.Bal.

Preces importunæ æquiparantur metui. ita no. Inn. in c. petitio. de iureiu.tene hoc bene menti pro renuncia.filiorum qui propter importunas preces renunciant ſucceſsioni. Bald. Adde ꝙ nimia reuerētia æquiparatur metui uel timori.gloſſa eſt ſingu.in l.j.§.quæ honorandæ.ff.quarum rerum actio non datur.Bal.& uide infra in uer. Supplicatio.in 1.q.

¶Pœna poteſt peti ēt ſi excedat intereſſe, niſi ſit loco uſurarum appoſita.ita not.Inno.in c.tuam, de pœnis.f.321 & uide ff.ſi cer.pe.l.rogaſti.§.fi.Bal.

Pœna circa inflicta a iure non poteſt permutari, niſi per illum, qui habet poteſtatem diſpenſandi, ita not.Innò. in c.licet, de pœnis. 321.nu.1

Pœna inſerta ueteri conſtitu.quæ pōt implicitè ſub ea includi, retrotrahitur.ita no.Inn.in c.cũ tu, de uſu. f.306

Pœna quæ non imponitur primordialiter, ſed rõne contumaciæ.non facit clericum agentem irregularem, quia non uř ad hoc actum, ſed ēt uenit officio iudi. ita not. Inn.in c.poſtu.de homicidio. fo.304.ar.ff.de peti. hæredi.l.item ueniunt.§ produximus.& de in litem iurā. l.j.Inno.uide ſupra in uer.Appel.in 13.q.

Pœna ordinaria non imponitur ex inquiſitione ſm cano. ſed ſm leges ſic.ſicut ex accuſa.ita no.Inn.in c. cum P. de purga.cano.fo.319.quod eſt uerum ſi proceditur cũ plena cauſę cognitione, ſecus ſi incidēter & ſummatim: quia tunc extraordinariè ēt ſm leges, ut no.C.de teſti. l.nullum, & ff.de infa.l.ictus fuſtiũ.idem qñque eſt quia iudex non habet tm̃ imperium, ut l.ij.C.de ſpor.& l. fi. ff.de offi. præfec. uigilum.& l. ſi quid, ff.de offi. proconſu.Bald.

Pœnæ ſecundarum nuptiarum ſunt abolitæ per dictũ apoſtoli, ꝙ mortuo uiro ſtatim nubat in domino &c.niſi illæ pœnæ quæ ſunt in fauorem liberorum, quia illæ adhuc ſtant, ita no.Inn.in c.fi.de ſecũ.nup. fo.287. Aliud eſt enim uiduitatem indicere, aliud proſpicere proli. ff.de conditio.& demon.l.ſed ſi huius.§.fi.Bal.idem tenet Abbas ibidem.item non eſt ſublata pœna quod priuetur tutela, ut C.quando mu.tute.offi.fun.poteſt auctentica ſacramenta. Bal.

Pœna ubi non reperitur certa, debet apponi talis, quæ magis timeatur. ita not.Innocen.in c.de cauſis, de offi. deleg.fo.76.nu.7. Et iudex poteſt eligere minorem, ſecundum cum ibidem glo.dicit ꝙ eligit reus.ff.de mino.l.ꝙ ſi minor.§.ſi ſeruus. Tu dic ut no.C.de ſeruis fugi.l.iij.& l.quicunque.Bal.

Pœna adiecta conſtitutioni affirmatiuè non exigit monitionem, ſecus ſi negatiuè niſi habeat diem. ita not. Inn.in c.extirpandæ,de præben. fol.217

de Pœnis ciuilibus & canonicis, & quid ſit ſimilitudo ad inuicem, uide plenè per Inn.in c.qualiter,el ij. de accuſ. fol.293. nu.6. & ibi etiam dicit ꝙ in pœnis procedatur de ſimilibus ad ſimilia. Bald.

¶Perſona electa cõnumeratur inter eligentes. ita no.Inno.in c.cùm in iur.de elec. fol.42.nu.1. ꝙ tene menti, q̃a hoc intelligitur q̃n ꝑceditur ꝑ uiam cõpromiſſi,& nõ ꝑ uiam ſcrutinij, ut no.Bern.in c.Cumana,de elec. & eſt rõ, q̃a in ſcrutinio quilibet utitur ſua uoce tm̃; ſed in cõpromiſſo non tm̃ ſua uoce ſed cõpromittentium fungitur poteſtate. Ita tenet Hoſt. & Io.And.in d.c.Cumana. Ratio aũt quare perſona electa non cõputatur inter eligentes, nec auget numerũ eligentiũ, no.ꝑ Bern.in c.ꝑ ueſtras,de iure patr. q̃a à ſe nõ debet nec põt q̃s oriri, & quia dñia debet eſſe inter eligentes & electum:& no.hæc. Bald. Et uide ſupra in uer.Coniuncta perſona,& ꝑ totum,& ĩ in uer.Cõmiſſio, in 2.q.

Perſona ſi põt ſubmitti multò fortius locus. ita no.Inn. in c.ex tuarum, de auctoritate & uſu palij. fol.57

Perſonæ miſerabiles quæ ſunt, uide Inn.in c.ſignificantibus, de officio delegati. fol.89. nu.2

Perſona principalis ſi confitetur & negat, ſtatur confeſſioni,ſecus in pluribus procuratoribus eiuſdem nõ inſolidum conſti. quia concorditer debẽt ꝯfiteri aut negare.ita no.Inn.in c.in noſtra de ꝓcur. fol.103. nu.3

Percutiens ubi quis percuſſit & timetur de ꝑcuſſione cui denter põt impune percuti. ita no.Inn.in c.ſi uerè, de ſen.excõ. fol.327. uide ſupra in uer.Caſus, in 2.q.

¶Pactum,uide ſupra in uerbo Monachus,in 3.q uide infra in uer.Pœnitentia,in penult.q. & ſupra in uer.Cõiurationes, in 1.q. & ſupra in uer.Appro, in 35.q.

Pactum remittitur per pœnitentiam quò ad Deum, non quò ad iudicem fori, quin debeat puniri. ita no.Inn.in c.de his, de accuſ. fol.288

¶Permutatio habet locum in fiſcalibus pœnis,nõ in pœnis creditorum niſi eis conſentientibus. ita no.Inn.in c.Odoardus, de ſol. fol.237

Permutare eccleſiæ licitum eſt,& poteſt peti.ita no.Abb. in c.quæſitum, de rerum permut.

¶Periurium anceps non cogit q̃s ſubire in facto alieno. ita no.Inn.in c.cùm dilectus,de purg.cano. f.319.nu.2

Periurus eſt infamis, dicit Abb.in c.querelam,de iureiu. De iure ciuili dic ut no.ff.de inſa.l.Lucius, in glo.ordin. Bald. Et uide ſupra in uerbo Crimẽ, in 10.q.circa fin.ubi habes ꝙ periurus repellitur omninò à teſtimonio. Inno.in c.Odoardus de ſolu.

¶Præſcriptio non interrũpitur ꝑ exceptionem.ita no.Inno.in c.ij.de ord.cogn. fol.131.nu.10. Fallit in excep. non nu.pec.ut in autẽ.hanc querelam, C.de nõ nu.pec.

Præſcriptio non procedit in cauſis ſpiritualibus, nec ipſa præſcriptio dicitur titulus legitimus. ita no.Inn.in c. contingit, de dolo & contuma. fol.146. nu.1. & uide infra in uerbo Titulus, in 2.q.

Præſcriptio eſt reſtringẽda,quia odioſa. ita no.Inn.in c. ex trãmiſſa,de præſcr. fol.179. nu.2. Et uide ff.de do. in l.arbitrio.§.pen. Bal. uide ĩ in uer.Soluere,in 2.q.

Præſcriptio cẽtum ann.requiritur q̃n ius priuatũ iuri publico Eccleſiæ Rom.eſt ꝯiunctum.ita no.Inn.in c.ad audientiã,de reſcr. f.180.n.2. & uide ĩ in uer.Res, in 3.q.

Præſcr.nõ ualet niſi i cap. ꝓbatis.ita no.Inn.i c.ad audiẽtiam,de pſcr.fol.eo. & uide ff.de iti.act.pri.l.j.§.Vinianus. Bald. Et uide ſupra in uer.Abbas, in 14.q.

Præſcriptio non currit in his q̃ præſumuntur ex timore præſtita. ita no.Inn.in c.ſi diligenti,de pſcr. f.181.n.5 quod no. uide ſupra in uer.Abbas, in 23.q.

Præſcribi poteſt etiam contra uiſitationem priuatam. ita no.Inn.in c.cum ex, de præſcrip.

Præſcriptionum quædam ſunt merè odioſæ q̃ currunt ſolo odio xxx.uel xl.ann.in laicis: & hæc ꝑ citationem interrũpuntur, ut l.ſic, C.de pſcr.xxx.uel xl.ann. Niſi citatio ſuum effectum ſecum nõ poſſit trahere, ut q̃a circũdatur ꝑꝑ ꝯtumaciam actorum:tunc.n.imperfecta eſt citatio,q̃a non cõſtat ex ſuis partib. ſed efficitur in cã caduci,& in exordio anteq̃ ſit in facto eſſe alias cãe ſubducit, ut no.in d.l.ſicut,ꝑ Guill.de Acc. Omnis.n. actus ad hoc ut ꝓducat effectum incorruptionis in ſe ipſo pfectus & ualidus debet eſſe ut no.C.de li.ꝯte.autẽ.offerat. & no.in l.ſi pr, C.ne de ſta.deſun. Et ꝑ has pſcriptiones non tollitur obligatio naturalis, ut no.ff. de neg.ge.l.at q̃ natura & de fideiuſ.l.ſi q̃s poſtq̃ rẽ ra. ha.l.ſi. Et ꝑ hoc ꝓbatur q̃a is natura debet q de iuregẽtiũ debet,ut ff de re.iur.l.cũ amplius, §.is nã debet. Sed de iuregẽ.nõ ſunt pſ r.cognitionales, q̃a iuſgẽ.eſt vniforme: pſcr.uerò ſunt diſformes. Et iõ tales pſcr.q̃ ſunt ꝯ bonã fidẽ debitã iure naturæ ius canonicũ nõ ſouet, imò reſcindit eas ſi ad hoc agaẽ. Sunt.n.ꝯ naturalem iuſtitiã,licet ſint ꝯ iuſtitiã poſitiuã,ut no.ff.de poſtul.l.j.§.pueritiã.Cõſiſtunt.n.in iure bono ꝑꝑ lites dirimẽdas ſed nõ ęquo,ut no.ff.de iuſt.& iu.l.j.§.j.Nec.n. q̃ diu patitur ꝯſentire uẽ, ut no.ff.de dolo.l.j.§.ſi quis eum, quia iſta eſt nuda patientia non adiuncta alicui rei ſignificanti conſenſum. Secus in pſcriptione quadã q̃ uenit ad corroborationem ꝯſenſus & ꝯfirmationem ꝯctus,quia illa eſt ꝯiuncta ꝯſenſui, ut l.ſi.C.de his qui à non dño. Quædam ſunt præſcriptiones mixtæ & fauore poſſeſſoris & odio negligentiæ actoris: eſt.n.negligentia legibus odioſa & deteſtabilis.l.non enim,ff. ex quib.cau.ma. Et per has ſm̃ Mar.quæritur dñium, ita ut ipſe ſolus ſit dñs, & aliter oĩnò deſierit q̃ quondam fuit dñs.Vnde tertio poſſidente ante dñs nõ poſſet agere quaſi abſortum ſit uetus dñium iure pſcriptionis, ſm̃ Mar. Sed Bal. & Io.tenent ꝙ utile dñium quæraẽ,& directum non abſorbeaẽ.ar.rerum incorporalium:nã in ipſis per pſcr.ius utile quæritur, ut ff.de aqua plu.ar.l.j.in ſi. Sed poſſet rñderi ꝙ in illis nõ requiritur titulus:& iõ præſcriptio ſit nimis efficax.quia minus iuſtificari põt,ff.ſi ſerui.uendicetur.l.ſi q̃s diuturno.Et ꝙ generalis citatio uel alia interruptio generaliter operatur in oĩbus q̃ ſunt apta includi ſub genere & in cõnexis eiſdem,C.de anna.excep.l.ſi.quã legem ego intelligo in omni genere pſcriptionis. Rectè tñ dicit ſe dñm,qui pſcr.ſuffultus eſt,quia licet appel. dominij de ſtricta ſignificatione referatur ad directũ, ut ff.ſi ager uect. uel emph.pe.l j.§.q in ꝑpetuum, tamẽ de larga ſignificatione etiam interdum refertur ad utile,imò etiam interdum ad publicianam in his q̃ ueniunt principaliẽr ꝑꝑ aliud,ut ff.de rei uend.l.Marcellus,i.tranſeunt cum vniuerſitate. illud.n.non eſſet uerũ in ſingularibus petitionib.ff.de euic.l.minor,§.ſi ſeruus. & facit qđ no.ꝑ Dy.ff.de excep.rei iud.in l.ſi mẽ, §.eandem, & in l.& an eadem, §.actiones, in uer.qualiſcũque. itẽ pſcriptiones mixtæ uel mediæ interrumpuntur medio mõ,ſ.ꝑ li.ꝯteſt.uerã, ut C.de rei uẽd.l. more lit.& ꝑ quaſi ꝯteſt.ut l.j.C.ubi in rem actio.per moram ꝯteſtãdæ lit.ff.ſi q̃s cau.l.ſi eum in ſi. Quædã ſunt pſcriptiones introductę mero fauore:ut uſucapio triennis. iſtis prædictis tribus modis interrumpitur quò

quò ad effectũ,non ipſo iure: & ideo qui uſucepit alienare põt ius qđ habet.ff.de rei uen.l.ſi poſt. nec uicio litigioſi præcluditur ſibi ius in eo ꝙ lit.motio nõ põt impedire: & ſic conuerſio quædam directi inutile dominium,& tamen ex eadem inſtantia fertur ſnĩa, quia ſubrogatur utile dñium loco directi, & ſic fingiẽ idem dñium numero. arg.ff.de do.inter ui.& uxo.l.dona.§. dona.§.ſponſus.Quædam ſunt præſcrip.ſua natura currentes, ut redibitoria & quanto minoris & iniuriarũ. Et tunc dic ut l.ſi.ff.de eo.ꝑ quẽ fa.eſt & l.ſi eũ.§.q iniuriarũ.ff.ſi q̃s cau.ſ.ꝙ interrumpiẽ per lit.cont.uel ꝑ moram lit.cont.ita tangit Inn.in c.ex tranſmiſſa, de præſcrip. ſed nõ ita latè nec clarè. & tene menti Bal. Et ſcias etiam ꝙ q̃nq; plus operatur tempus quàm pactũ,q̃nq; minus.ff.ad trebel l.facta.§.ſi quis.ff.quẽadmodum ſer.amit.l.ſatis.§.ſi ego interdum ſunt paria, no.ff.de neg.geſt.l.ſi ego & tene menti iſta omnia. Bal.

Præſcribi non poteſt liberatio à procuratore,ſtante uiſitatione, quia eſt annexa uiſitationi. ita no.Inn.in c.cũ ex off.de præſcr. fol.180.nu.2

Præſcriptio non extenditur ad aliam rem.ita no.Inn.in c. tua, de decimis fol.248

Præſcriptio non currit inobedientia. ita not.Abbas in c. cum non liceat,de præſcr. Ergo ciuitates imperij non poſſunt præſcribere ꝙ non obediant imperio; & terræ eccleſiæ quin obediant eccleſiæ præſcriptiones.n.contra ius diuinum, qđ dictat ꝙ oĩs aĩa principi ſit ſubiecta,non procedunt:q̃a nulla præſcriptio põt tollere legẽ ſuperiorum,nec diuidere imperium nec eccleſiam: quæ ſunt indiuiſibilia & perpetua:al's ſequereẽ ꝙ ſicut una ciuitas præſcriberet ſe in libertate,ſic & totus mũdus,& annihilareẽ imperiũ:qđ nec ipſe imperator põt ꝑmittere:ut no.quõ op.epos,in prin.col.1. Alij dicunt ꝙ cum eccleſia non habeat iuriſd.in temporalibus ex diuina inſtitutione,ſed ex donatione imperatorum,ꝙ põt præſcribi contra eccleſiam. facit quod no.in c.bene de poſtu.præla.Sed ego dico ꝙ ciuitates poſſunt ꝑſcribere merum imperium & commoda iuriſdõnis,nõ tamen libertatem abſolutè. Licet gl.dicat aliud in Venetis.inſti.de nup.& C.de præſcr.30.uel 40.ann.l.com parit. & no.in aut.de defenſo.ciuita.§.nulla in fin.glo. magnæ col.3. Vnde iſtud miſterium præſcriptum eſt ſubalternum,& ſubditum principi: quia ſic Deus inſtituit: ſic ius ciuile & canonicum ſcriptum.Præſcriptiones.n.non inuenit ius gentium ſed ciuile: & iõ per ius ciuile põt omnibus præſcriptionibus derogari:& iuş ciuile uiuum eſt imperator. & accidit ꝙ ſicut uegeticulus non poteſt continere liquorem ultra ſuam capacitatem:ſic nec ciuitas quæ eſt circũſcripta,nõ põt eſſe ca pax imperij non circũſcripti: fieret aũt ſic ſi libera foret.Sed contra hoc eſt:q̃a quædam ciuitates ſunt liberæ rõne fœderum.ff.de capti.l.non dubito.Solutio,ibi loquitur de his quæ nunquam imperio Romano fuerunt ſubiectæ. uel ſunt liberæ ꝯtu, ſed habitu ſunt ſubiectæ: & ita fortè uiuit mundus. Et iſtud negocium eſt altiſſimum & maioris egens inquiſitionis. Bal.uide ſupra in uer.Animus,in 1.q. Et ſuprà in uer.Appellatio, in 34.q.

Præſcriptione interrupta per interruptionem poſſeſſionis non interrumpitur effectus præcedentis tituli. Et iõ ſi poſtea iteratò incipit bona fide poſſidere, præſcribit ex titulo præcedenti gl.eſt ſing.ſm̃ Bar.in l.ſi is qui pro emptore.§.ſi quis bona.ff.de uſuc. & no.aliam gl. in l.Celſus.co.ti.in gl.magna, in uer. & idem erit &c. ꝙ in quibuſdam caſibus quò ad dominium traditio eſt neceſſaria,debet illa probari,ad hoc ut procedat uſucapio uel præſcriptio. Sed in caſibus in quibus quæritur ſine traditione. debet apprehenſio probari:aliàs non uſucapitur: nec eſt alibi gl. illa. Bar.

Perſecutio in iure appellatur res eccleſiaſtica.ita no.Inno.in c.peruenit,de teſtibus cog.fol.164. qđ not. Bal.

¶Præbendæ ubi ſunt diſtinctæ, ibi ex mora capituli non deuoluitur electio canonicorum ad epm̃.ita not.Inno. in c.cum eccleſia,de ele.fol.41.nu.2.uide ſupra in uer. Epiſcopus in 7.q.in uer.Suſpenſus in 2.q.

Præbenda põt habere iura ſua ſicut quælibet domus eccleſiaſtica,& ideo noĩe præbendę agi põt ſicut noĩe hoſpitalis. ita no.Inn.in c.ex literis,de proba.fo.150.n.2

Præbendas plures an quis poſſit habere,uide per Inn.in c.cum iam dudum, de præben. fol.214.nu.2

Præbenda eſt annexa canonicatui: & quo iure præbendæ petanẽ,uide per Inn.in c.dilectus,el 3.de præben. Ad de ſupra in uer.Canonicus,in 4.q.

Præceptores non poſſent remoueri. Et an teneaẽ locus ex dolo uel culpa eorum,uide Inn.in c. cum deputati, extra de iudi. fol.119.nu.3

¶Pœnitentia habet locũ in peccato formæ,nõ in peccato materiæ.ita not.Inn.in c. q̃a ꝑꝑ,de ele.fo.46.nu.8.Sed Hoſt.ibi tenet contrarium. & Io.Cal.tenet cum Inn.

Patientia qualis debet eſſe in corde,& quanta debet eſſe in ſatisfactione : & an ſit arbitraria,uide Inn.in c.cum omnis,de pœ.& remiſ. fol.323.nu.3

¶Petitio dummodo ſit tolerabilis debet admitti.ita no. Inn.in c.examinata, de iudici. fol.119.nu.2

Petitio ſicut debet eſſe legitima,ita & rñſio.ita no. Inno. in c.1.de lit.cont.fol.125.uide ſupra in uer.litis cont. in 2.q.1.ibi uel petitio &c.Et uide ſupra in uer. Abſolutio, in 7.q.

Peto cenſum,& ſi non ſoluas peto te pronunciari cecidiſſe à iure tuo.Iſta petitio procedit ſm̃ Inn.in c.literæ, de dila. fol.130. uide ſupra in uer.Actio,in 5.q.

In petitis coram diuerſis iudicibus põt petẽs petere ſe remitti ad eundem iudicem primò aditum ſuper eodem facto uel contiguo: nec tamen proceſſus eſt nullus.ita no.Inn.in c.cum M.de conſti. quod not.Bal.uide infra in uer.reſt.in integrum.1.q.6.

Petitio ſuppletur per ſententiam, & ẽ contrà ſententia per petitionem,ita no.Hoſt.in c.querelã,extra de elę.

Petens ſe reſtitui ad ſnĩam uel ad probandum, non per plenam reſtitutionem ſed ſemiplenam & præparatoriam ſic,ut ff.ad exhiben.l.theſaurus.Et iõ nõ eſt opus ordine iudiciario nec probatur neceſſariis ſed præſumptiuis. ita no.Inn.in c.2.de in integ.reſt. fol.108

Petere incoloratè quid ſit, uide in c.ex literis,de in integ.reſt.Et dic ꝙ eſt non aſſignare cauſam in libello, uel iudici interroganti.quod eſt bene no.Bal.

Petens aliquid puta electionem confirmari,uideẽ petere confirmari omni iure quo melius & efficacius ualere põt. ita not.Inn.in c.cum eccleſia, de cau.poſſ.& propr.fol.134.nu.7. Et uide ſupra in uer.Actor, in 13.q.

Petens aliquod ius in eccleſia debet dicere ꝙ ius petit & ex qua cã ſeu titulo petat, ita no. Inno.in c.ad audientiam,de præſcriptio.fol.179.& uide ſupra in uer.Alienatio, in pen.q.

Petitio ſubiectionis eſt generalis, & procedit ſine *ſpecificatione* capitulorum. ita no.Inn.in c.cum inter,de re iud.fol.183.nu.1. & ibi uide ꝙ libellus *ſubiectionis* formatur contra clericos rebellantes.

Petere admoueri inſtitutum quis poſſit, *uide per Inno.* in c.quia diuerſitatem,de conceſſ.præb. *fol.222.nu.1.*

Peto eccleſiæ canonicam mihi debitā de his quæ Titius reliquit tali eccleſiæ in teſtamēto. Dicit Inn. ꝙ procedit libellus ſi eccleſia non poteſt ſpecificè exprimere quid & quantū.ff.ſi pars hære.pe.l.pe.in fi.ff.de rei uē. l.quæ de tota.ita no.Inno.in c.2.de ſepul.

Petitio ubi eſt generalis tunc ſnīa poteſt ferri generalis, ita no.Abbas in c licèt cauſam,extra de proba.

¶Præſumptio præſumitur pro ſententia excōicationis,licet non tranſeat in rem iudicatam : ſecus in aliis ſententiis. ita not.Inno.in cap.bonæ, de ele.fol.35.nu.8. & uide infra in uer.Teſtis , in 69.q.

Præſumitur quis idoneus ad ſimplicia beneficia niſi ꝯtrium probetur. ita no.Abbas in cap.dudum,de proba.

An præſumatur pro proceſſu uel pro ſententia,uide per Inn.in c.quoniā contra falſam,de proba.fol.152.nu.8 & per eundum in c.dudum , de præſump.fol.170.nu.2

Præſumitur pro ſententia & pro actis,ſi conſtet de actis, ſecus ſi non conſtet niſi poſt tempus exercendæ appellationis:qa tunc oīa præſumit̃ ſolēniter acta. ita not. Inn.in c.in præſentia,de renun.fol.59. Citatio tñ non præſumitur,ut no.Guil.de accu.in l.p.ff.de in ius uoc. Bal.uide infra in uer.Sententia,in 1.q.

Præſumitur pro ſententia iudicis ordinarij,ſed pro ſnīa iudicis delegati non præſumitur, niſi appareat de iuriſd. ita no. Inn.in c.cum in iure,de off.dele.fol.86.in nu.4.uide infra in uer. Sententia, in 41.q.

Præſumitur pro ſnīa quo ad æquitatem ſui, non quò ad acta iudicij niſi ſit lata inter præſentes & non ꝯdicentes,ita no.Inn.in c.cum in iure peritus , de off.deleg. fo.eo.facit.C.de rela l.j & uide.ff.de fideiuſ.tuto.l.cū oſtendimus.§.fin.& per Bar.in l.fi.ff.qñ app.ſit Bal.& per Inn.in c.quoniam contra falſam, de proba.fo.152

Præſumitur ſubtraxiſſe qui ſaccū diſſigilat,& ꝯ eum iuratur:tamen iudex taxat.ita not.Inn.in c.ſuper eo , ꝙ me cau fo.107.nu.2.uide ſupra in uer.Litera,in 15.q.

Præſumit̃ minus pro ſuſceptione habitus q̃ pro uoce expreſſa. ita no.Inn.in c 2.qđ me.cau.fol.107.nu.3.uide infra in uer.Snīa , in 43.q.& infra in uer.Tm̃ , in 1.q:

Præſumptio ꝯ petentem facit ꝙ petitio reſt.in integ.nō retardat petitionem executionis.ita no.Inn.in c.ſuſcitata,de in integ.reſt.fol.112. Hoc eſt uerum in uehementi præſumptione iuris ſicut eſt pro ſnīa principis & præfecti p̄torio:ut ff.de off.præfec.præto.l.j. Secus in nuda præſumptione hoīs:quia p.p eam non recedit̃ à iure cōi:ut l.abſentem.ff.de pænis.ſed arg:contra de ordin.cogn.l.fi. & C.de falſis.l.ſatis.Bal.uide ſupra in uer.Abbas,in 15.q.

Præſumitur habere iuſtiorem cām ille qui prætendit antiquiorem poſſ. ita no.Inno.in c.paſtoralis , de cauſa poſſ & proprie.fol.136.nu.6.facit.ff.de actio.emp.l.ſi ea res.Et hoc,quando patet de prioritate poſſeſſionis quod no.Bal.

Præſumptio iuris & de iure quando dicatur:uide Inn.in c.quoniam ueriſimile , de præſump. fol.169.nu.2. Et præſumptio operatur multa & uaria , ut ibidem Inn. uide de ſponſa.c.is quod, in gl. ult.

Præſumitur quis uelle defendere ſuū factum:ita no.Inn. in c.diuerſis,de cle.coniuga. fo.210.nu.3

Præſumitur de poſſ. de eodem facto numero qui concordant in loco tempore & aliis circūſtantiis,ita no.Inn. in c.qualiter,el 2.de accu. fol.293.nu.3

Præſumitur ſemper contra coniurantes niſi coniuratio ſit ſpecialis contra diffamatum. ita not.Inn.in cap.de ſchiſmaticis.fol.301.nu.4.

Præſumitur pro aſſertione iudicis cui partium conſenſus accedit.& eſt ratio,quia partes poſſunt ſibi præiudicare per ſuam confeſſionem. ita no.Inn.in c.cum S. de eo qui fur.ordi. fol.31 . ad hoc.C.de fide inſtru.& iur.ha.fiſca.l.j.lib.x. & in l.optimam.C.de contrah.l. commit.ſtip.Secus ſi partes non conſentiunt:quia non credit̃ iudici: ut no.in auc.ſi quis in aliquo documento.C.de eden.per Cy.Bar.& me.Bal.

Præſumitur excommunicatus qui ſemel fuit excommunicatus,ut in c.ſicut,de ſen.exc.Tñ ſi qs eſt excōicatus ſub conditione debet probari condō. ità no.Inn.in c. propoſuit,de clerico excōicato miniſtrante fol.309

Pręſumit̃ poſſidere omnis qui detinet niſi ꝯtrium probet̃, ita no.Inn.in c.cum olim,de priuilegiis, el 2.fol.316. nu.7.uide.7.q.1.c.per Archi.

Petrus accepit à Chriſto exercitiū ptātis per traditionē clauiū:& iſtæ claues nō erāt militares ſed ſpirituales. ita no.Compo.in c.tranſacto,de conſtitutionibus.

Præter naturam,iſtud dictum ponit Inn.in c.dudum , de ele.fol.34.ibidem.n.dicit ꝙ iſta dictio non includitur in diſpenſa.ſed remouet uitium obreptionis.

¶Præceptum iudiciale requirit cāæ cognitionem & ꝓbatam, Secus in extraiudicialibus præceptis.ita no.Inn. in c.ad aures , de temp.or.fol.63.nu.1.& in c.2.de in integ.reſt.fol.108. Et uide q̄ no.Ber.in d.c.ad aures , quod no.ff.de appel.l.ſi creditor.§.iuſſus. & l.non poteſt uideri dolo carere.de reg.iu.& uide infrà in uer. Sententia, in 1.q.

Præceptū nō l.gat qñ eſt dubium de fundamento iuriſdictionis. ita no.Inn.in c.cum in iure,de off.dele.fol.86. nu.1.& uide ſupra in uer.Citatio,in 38.q.

Prælatus ea quæ acquiſiuit poſt prælaturam præſumit̃ de bonis eccleſiæ acquiſiuiſſe. ita no.Abbas in c.1.de teſta.& alias in auc.de ſanctiſs.epis §.interdicimus, col.9.idem dicit gl.in officiali publico:ut no.C.de iure fiſ.l.facultas lib.x.Secus in tutore & curatore:quia præſumit̃ induſtria & non fraude quæſitum : ut C.arbi.tutel.l.ſi defunctus. Sed uxor de bonis uiri uel ſuis operibus honeſtis p̄ſumit̃ acquiſiuiſſe:& totum acquirit uiro in cuius ſeruitiū eſſe debet,ut l.ſicut.ff.de ope. lib.idem in concubina : quia niſi in honore parum ab uxore diſtat , u l.item legato §.parui.ff.de leg.3.nec debet eſſe melioris conditionis concubina quàm uxor ut l.ſi concubina.ff.rerum amo.& ff.de uerb.obl.l.Maſurius.Bal.uide ſupra in uer. Beneficium , in 3.& 6.q. ubi de hoc.

Prælatus qui eſt notarius pōt ſibi deſcribere legatum factum eccleſiæ.ita no.Inn.in c.cum inter uos,de re iud. fol.183.quod bene probat tex.ſm eū.Nec ob.l.j.C.de his qui ſibi aſcrib.in te. qa loquitur de illis q in propria cauſa ſe aſcribunt ſecundum eum.quod no. Bal.

Prælatus ſi contrahit nomine ſuæ perſonæ ſucceſſor in ſuo beneficio non tenet̃. Si autem contrahit nomine officij,tunc ſucceſſor in dicto beneficio tenet̃.Hoc uerùm in rectore uel prælato,ſecus in p̄bendario,qa nō obligat ſucceſſorē;qa loco uſufructuarij cēſet̃ uſus p̄bēdarius,non loco procuratoris eccleſiæ : ſed p̄latus & rector utroq; noīe cenſetur. ita no.Inn.in c.querelam,ne prælati ui.ſuas.fol.299.ar.ff.locati.l.ſi quis domum.Eſt ergo differentia quis ꝯhit & quo nomine.Et ubi dixi teneri ſucceſſorē , eſt uerū ſi ꝯctus eſt legitimus non in præiudicium eccleſiæ , alias non : ut quia non in utilitatem eccleſiæ ſed perſonæ redūdauit ubi non tenetur ſucceſſor: quia obligatio non eſt in rem : ſed in perſonam ſcripta.tene menti. Bald.

Prælati licet ſint de inferioribus poſſunt diſpēſare cum illiteratis. ita no.Innocen.in c.j.de ſum.Trin. fol.1 Tñ ille qui allegat diſpenſatio, oportet eam ꝓbare, ut ibidem Hoſtiē. uide oīnò infra in uerbo ſilentium, in 2.q. & infra in uerbo Procu.in 4.q. & infra in uer. Renuncians,in 1.q. & uide ſ̄ in uer.Cōuentus.in 1.q.

Prælato nominato uidetur eccleſia nominata. ita not. Hoſt.in c.edoceri,extra de reſcrip.

Prælatus admittit̃ ꝓ ꝯuētu cū cautiōe de rato & ſi bona ſunt diuiſa. ita no.Hoſt.in d.c.edoceri. & ibi p gl.facit, ff.de mino.l.pater. Bald. uide ſ̄ in uer.Dignitas. 1.q.

Prælatus agere poteſt pro obedientia ſua ſm Inno.in d. c.edoceri,de reſcript. fol.14.nu.4

Prælatura inferior ab epiſcopatu, uel ſacerdotium non liberat à patria poteſtate. ita no.Inn.in c.i c.indecorū, de ęta.& qual. f.65. nu.1. uide ſ̄ i uer.Natus, in 1.q.

Prælatus ubicūq; facit aliquid ſcienter quod eſt ꝯ ius cōmune, ſi factum eſt tale ꝙ diſpenſare poſſit ſuper eo, tunc id factum habetur ꝓ diſpenſatione. quod eſt no. ita no.Inn.in c.diuerſis,de cle.coniug. fol.210. nu.1 probatur etiam per l.quidam conſulebāt,ff.de re iud. qđ tene menti ꝓ reformationibus factis p cōſiliarios ꝯ formam ſtatuti : quia ſi habent poteſtatem ſuſpendendi ſtatutum uidentur tacitè ſuſpenſa & in eis diſpenſatum. Bald. Ad hoc uide etiam qđ no.Inn.in c. ueniens,de fil.presb & qđ no.54.diſt.c.ſi ſeruus. Bal. & uide ĩ in uer. Vxor,in 3.q. & ſ̄ in uer.Adminiſtrator,in 2.q. Sed contraria glo.eſt in c.j.de æta.& qualit.lib.6. & glo. 16.q.1. Eccleſia habet ſenatus.

Prælatus eccleſiæ de qua culpa tenetur, uide Inno.in c. ea quæ, de offi.archid. fol.73

Prælatus petit retorias nomine ſuo,ſed res eccleſiæ nomine eccleſiæ. ita no.Inn.in c.in literis, in fi.de reſtit. ſpol. fol.138. nu.14

Prælati habent adminiſtrationem liberam cū donatione modicæ rei: ſecus in aliis adminiſtratorib. ita no.Inn. in c.ueniens. de præſcr. fol.181.nu.5. Non.n.eſt ita coarctādus adminiſtrator Dei ſicut hominis : qa Deus nobiliſſimus eſt, ar.ff.de dona.l.filius. moriſq; nobilium eſt donare,ut ff.de nata.reſti.l.quæris. Et iō maior & liberalior eſt poteſtas prælatorum q̃ aliorum adminiſtratorum ſm eum ibidem. tene menti. Bald.

Prælatus ſi habet conſcientiam læſam, eccleſia uerò habeat bonam fidem,qd debet facere prelatus.uide Inn. de p̄ſcr.c.fi. fol.182. & ibi gl.in fi.in c.bonæ,de poſtu. & 50.diſt.c.generalis.22.diſt. de Conſtātinopolitanæ.

Prælatus excōmunicatus an propter excōmunicationem debet ceſſare ab adminiſtratione prælaturæ: uide per Inno.in c.ex tuæ, de cleri.non reſiden. fol.145.nu.6 & uide tex.in c.ueritatis,de dolo & contuma.

Prælati plures poſſunt eſſe in eccleſia, vnus ſub alio qui ſubalternantur alteri. ita not.Inno.in c.cum non, de præben. fol.213.nu.2

Prælatus qñ quis eſt de facto licet non de iure, ualent q́ geſſit ſicut in Barbario. ita no.Inn.in c.literas,de conceſſ.præben. fol.225.nu.2. & eſt ſententialis admonitio neceſſaria ſm eum ibidem. & uide gl.in c.nihil, de elect. & in c.j.de ſciſmati.

Prælati an poſſint dare minoribus uel inferiorib.eis poteſtatem conferendi beneficia. uide Inn.in c.conſtitutus, de conceſſ.preben. fol.225. uide gl.in c.fi.de offi. uica.lib.6. & in c.penult.de offi.leg.lib.eo. & de elec. in c.cum conceſſa, in cle.

Prælatus concedendo in feudum ſolidum non dr̃ alienare.ita no.Abb.in c ij.de feudis. nam cōſuetudo cōuertitur in naturam ; vnde uidetur talis eſſe natura rei. arg.ad idem,ff.de leg.iij.l.pater,§.quindecim, in rōne ſui & l.j §.permittitur,ff.de aqua quot.& æſti. Bald. vide gl.in c.ſignificauit,de cenſi. & 35.q.8. de gradib. per Archid. uide Pau.in c.j.de reſcri.in cle. & in c.ij. de feudo. & quod no.idem Inno.in c ut ſuper,de reb. eccle.non alienan. fol.232

Plebanus dicitur habere curam aīarum. ita no.Inno.in cap.ad audientiam, de eccleſiis ędificandis. fol.272 & uide ſupra in uer.Actor, in 12.q.

¶Præſentatio clericorum habet uim electionis. ita no. Inn.in c.cum autem,de iure patr. fol.263

Præſentatio an dicatur fructus.uide Inn.in c.conſultatio. de iure patron. fol.263.nu.1

Præſentatio reſcripti debet fieri capitulo , nec ſufficit fieri executoribus ſm Hoſt.in c.in literis, de reſcrip. uide infra in uerbo Tēpus, in.2.q. & uide tex.de conceſſ.præben. in c.ſi ſoli. & c.capitulo eod.tit.lib.6. & glo.in c.bonæ, el ij. de elec.

¶Priuilegium quod continet ius cōe,non eſt priuilegiū. ita no.Inn.in c.j.de reſcrip. fol.6.nu.4. niſi concedat̃ inhabili,ut l.ſi qñ, C.de inoffi teſt.facit,ff.mand.l.qui mutuam, & C.de fideicō.l.quidam rectè. Sed ſi aliqd addit uel detrahit iuri cōmuni, tunc eſt priuilegium, ut l.ius ciuile,ff.de iuſt.& iu. Sed ſi ſtatutum continet ius cōmune bene eſt ſtatutum:ſed recipit intellectum iuris cōmunis.ut l.ij.C.de nox. & tolluntur cōtraria. l.ſicut ius commune,ut no.in cap.j.de conſtitu.lib.11. Idem dicit in conſuetudine, uel dic ꝙ conſuetudo nō eſt conſuetudo nec eſſentialiter nec effectualiter : ſed eſt mera obſeruātia iuris ſcripti,non noua præſcriptio conſuetudinis,quia non inducitur tēpore,ſed in uſum facti inducitur. Bald. vide ſupra in uer. Conſuetudo, in 9.q. & ſupra in uer.Cauſa, in 7.q.

Priuilegium & indulgentia continere debent aliqd ſpecialitatis. ita no.Hoſt.in c.j.de reſcrip. uide in c.ſi Papa. & in c.in his, de priuil. lib.6.

Priuilegium ſpeciale dicitur illud quod ꝯceditur alicui ordini, ſm Hoſt.in c.ſi qñ,de reſcr. uide oīnò infra in uer.Statutum, in 5.q.& ſupra in uer.Clericus, in 5.q.

Priuilegium carnale fortius eſt q̃ ſpirituale. ita no.Hoſtien.in c.j.de tranſla.

Priuilegia rectorum Marchiæ in appell. interpoſitis ad ſedem Apoſt.ponit Inno.in c.cum ueniſſent,de eo qui mit.in poſſ. f.147.n.1. uide ſ̄ in uer.Clericus, ĩ 40.q.

Priuilegium ſuper litis pendentia impetratum ualet ſi faciat mentionem litis. ita no.Inn.in c.dilectus,ut lit. pend. fol.148.nu.1. Et qñ dicitur lis pendere,an per ſolam citationem, in tali caſu uide glo.in cauſam, de teſti.ubi gl.uidetur dicere ꝙ p ſolam cōmiſſionem cauſæ, uide etiam tex.cum gl.in c.ij.ut lit.pend. in cle.

Priuilegia præiudicialia ſunt ſtricti iuris propter uitium ambitionis. ita no.Hoſtiē.in c.dudum,de priuil. facit tex.in c.quamuis, de præben.lib.6.

Priuilegium conceſſum miniſtris eorum perſonam non egreditur. ita no.Innocen.in c.permittimus,de ſent. excom. fol.331. facit ff.de leg.ij. l.cum patronus , & ibi per Iaco.de Are. uide ad hoc glo.not.in c.priuilegium, de reg.iur.lib.6.

Priuilegium rumpitur quò ad numerum canonicorum eo ipſo ꝙ quis recipitur ultra numerum canonicorū: & p conſequens quò ad numerum portionum, ubi p̄bendæ non ſunt diſtinctæ: quia talis portio acceſſoria eſt & rūpitur rupto principali, ut ff.de iniuſto teſta.l. nam & ſi.§.rumpendo. Secus ubi præbēdæ ſunt diſtinctæ, quia tunc rupto canonicorū numero ad hoc ſtat

numerus

numerus præbendarum cum præbendæ peti non poſſint antequam uacent:& tam numerus canonicorũ quã præbendarum eſt principalis, & ideo rupto uno nõ rũpitur reliquum.ar.C.ſi pe.appell.l.iij.ſm Abbatem in c.dilectus,de.præbendis.tene menti.Bal.

Priuilegium ſuũ allegare quis tenet,ſed nõ priuilegiũ aduerſarii.ita no.Abbas in c.ſi duobus.

¶Princeps reſcribit tribus modis,ſcilicet ſm legem,præter legem,& ꝯ legem.Contra ius diuinum uel naturale, ꝯ ius gentium?Et ꝯ ius ciuile ſeu poſitiuum:& tunc aũt ius ciuile uenit ad corroborationem iuris gẽtium, uel ad coadiuuandum ut actionis: aut per ſe ut l.pe. ff. de conſti.prin.& l.ſi.C.contra ius uel utili.publi.& no. Inn.in c.1.de reſcrip.fo.6.& uide ſupra in uer. Papa in 1.q.& ſupra in uer.Imperator in 1.& 2.q.uide omnino ĩ.in uer.Rex,in 1.& 2.q.

Princeps Romanus ſi incidit bellum,tunc tã res mobiles q̃ perſonæ fiũt capiẽtium. Si aũt princeps inferior uel alius habens iuriſdõnem bellum indicit,põt noĩe ſuę iuriſdi.ſtatuere de lucro rerum,ſi bellum ſit iuſtũ. Item de retẽtione pſonarum non tñ capti ſunt ſerui. Si autẽ ſit bellum ab eo q non hẽt iuriſdi in aduerſariũ a Deo uel a lege:ſed eſt bellum pro inimicitia ꝓpulſanda ſeu uindicanda,tunc nec res,nec perſonæ efficientur capiẽtium.bene tñ poſſunt retineri res ꝓ recuperatione dãnorum factorum.ita no.Inn.in c.2.alias ſi.de iureiur.& in c.ſicut e.ti.f.170.& ſeq.Ex prædictis igitur patet ꝙ captus in bello regum uel populi ſit ſeruus. Et ideo captus libere poteſt teſtari,ſecus eſt in bello imperiali,& fuit de facto in perſona Burgari de Maſſiano ꝙ bñ no. An aũt in gñali pace poſſint remitti dãna ſingularum perſonarum,no.per Inno.in c.in noſtra,de iureiu.Bal. Et ſic no.ex prædictis ꝙ ualent ſtatuta facta tpe iuſtę guerrę ciuitatis ſuper ſpoliis,tñ capti nõ ſunt ſerui. ui de ĩ in uer.Statutum in 3.q.Ibi quia etiam iudex princeps non poteſt &c.

Princeps põt delegare cauſas ciuiles prælati.ita not.Inn. in c.Inter dilectos,de fide inſtr.f.164.n.2.Idem in criminalibus,ut in c.in archiepiſcopatu,de rapto. Abbas.

Princeps,uide Caſtrum.

Pignus.uide ĩ in uer.Teſtis in 42.q.in fi.

Pignus.uide omnino ĩ in uer.Teſtator in 1.q.

¶Prior clauſtralis conuocat capitulum ad electionẽ faciẽdam, nõ tñ ꝑ hoc habet iuriſdõnem,nec eſt ſyndicus. ita not.Inn.in c.1. de maio.& obe. f.97.n.2.

Prior poteſt compelli ad conuocandum capitulum ſi neceſſitas incumbit.ita not.Inno.in c.1. de maio.& obe.ſ. e.facit.l.iij.de fideicommiſ.liber.Bal.

Prior tempore,potior eſt in iure,uel in præbenda . quomodo autem attendatur iſta prioritas,uide Inn.in c.relatum,de præb. f.212.n.2.

Prior eſt nomẽ dignitatis.ita no.Inn.in c.monachi,de ſta. mo. f.257. nã prioratus eſt dignitas.& hoc eſt uerũ de cõuẽtuali,ſecus in aliis.ita dicit Abb.in c.niſi eſſent,de preb.item no.in c.& ſi principalis,in cle.

Prioratus qñ eſt de mẽſa,non dr̃ habere priorem. ita no. Inn.in c.monachi,de ſta.mo. ſ.eo. uide glo.no.in c.frequens, de conceſſione præla.in gl.magna.

Principale,uide omnino ĩ in uer.Reconuentio,in 3.q.

¶Peremptorium uerbũ debet adiici in citatione ut ſit uerum & expreſſum peremptorium.nec ſufficit una citatio ſola ad ſententiam niſi eſſet dictũ in ea & peremptoriẽ,uel niſi citatio fuerit in perſonam quę ſemper hẽt uim peremptorii.ita no.Inn.in c.ad petitionem,de acc. f.292.n.3.& uide ſupra in uer.Clauſula in 3.q.

peremptorium non eſt neceſſe ꝙ perueneat ad eũ qui de contumacia uel culpa notatus eſt.ita not.Inn.in c. ex literis de exceſ.præla.f.311.uide ſ in uer.Appellatio,in 6.q.ibi. non ideo quia in prima uice iniit peremptoriũ &c.uide ſ in uer.Citatio,in 19.24.& 28.q.

Portiones an dicantur præbendæ.& reditus.uide per Inno.in c.dilect.el.j.de præben. f.214.n.6

¶Portiones & præbendas diſtinctas an hre poſſint regulares,qui nõ habent proprium,uide Inn.in d.c.dilect.ſ.e. facit gl.in c.ex parte. Aſten.de conceſ.præb.

¶Poſitiones,uide omnino ſ in uer.Lit.conteſt.in 2. q.

Poſitio alternatiua admittitur in facto alieno.ita not.In no.in c.ex parte,el.ij.de reſcr. f.6.n.5. idem in articulis ſm Hoſt.ibidem & uide omnino ſupra in uer.Cura animarum in 1.q.& ſupra in uer.Credulitas in 6.q.

Poſitioni criminoſæ debet reſponderi.in ſpũalibus uel tẽdenti ad crimen,ſecus in tpalibus.ita no. Inno.in c. dudum, de elec.fo.34.in nu.11.& uide infra in uer. Reſponſio,in 3.q.

¶Proteſtatio ualet ubi res poteſt dupliciter intelligi, nõ ubi certus eſt intellectus.ita no.Inno.in c.cum M.de cõſti.fo.4.nu.1.idem ubi quis per contrarium factum ꝯdicit proteſtationi ſi facta ſecum adinuicem non compatiuntur,nõ ualet ut hic dicit Inn. idem Ber.ibidem.& eſt caſus in c.tua de ſponſa.& ibidem.uide ꝙ factũ præualet proteſtationi nec proteſtatio tenet ad hoc.ff. de acqui.hære.l.ſi ſeruum.§.ſi quis ſeruus. Item proteſtatio ualet ad præcauendum futura,niſi actus qui ſequitur ſit incompaſsibilis proteſtationi,ſed ad caſſandum præterita ſequens proteſtatio non ualet,ſm doc. Bal. uide omnino.ĩ in uer.Teſtis. in 13.q.& infra in uerbo renuncians,in 13.q.

Proteſtatio nõ nocet tacenti niſi ſint ſigna cõſenſum indicantia.ita no.Inn.in c.Cumana,de elec.f.50.n.3.& Iac. de Arena in l.ij.§.ueritatem.ff.ſolu.ma.alias l.ſi.ff. de libe.agno.Bal.& uide ſupra in uer.Contumax.in 5.q.

Proteſtans ſi aliquid ꝯ ſe dicit ſtatur ſibi.& ei imputetur. ita no.Inn.in d.c.Cumana,de elec.ſ.eo.facit.ff.pro do nato.l.ſi.& ff.de mino.l.Aemilius. Bal.

Proteſtationem ſuam nemo põt cogi ꝙ remittat niſi in nunciatione noui operis.ita no.Inn.in c.ſanẽ , de offi. delega. f.75.nu.2.

Proteſtans non excipit quia proteſtatio non elidit petiti.Item qui proteſtatur nõ agit.ita no.Inno.in c. 2. de ordi.cogn. fol.131. & ĩ in uer.Teſtis,in 40.q.

Proteſtatio ꝯ ius cõe facta non ualet,niſi illi proteſtationi conſentiat iudex uel aduerſarius; puta ſi quis proteſtatur quod ius non patitur,puta exce.eſſe ſaluas in tẽpore,quo ius non patitur,ita no.Inn. in c.præſentium, de teſtib. f.157.n.3

Proteſtatio an iuuet ut non uideatur appellationi renunciare,uide Inn. in c.qñi.& in c.qua frõte,de app.f.193

¶Prohibitio alienationis facta a teſtatore an ualeat, uide plenè per Abbatem in c.Raynal.de teſta.Sed an prohibitio facta filio extendatur ad nepotes. uide ꝙ not. in autẽ.de reſti.fideicommiſ.§.nos autem col.9.An ꝓhibitio facta honorato extendatur extra ſuam prouinciam,uide.ff.de lega.3.l.pater.§.quindecim. An prohibita uenditione prohibita ſit omnis ſpecies alienationis uide gl.quæ non eſt alibi ſm doc. in l.ij.C.de uſucap.pro empto.Et quid de locatione longiſsimi temporis.ff.de leg.ij in codicillis.§.inſtituto. An ꝓhibita alienatione a teſtatore poſſit fieri alienatio ꝓpter debita teſtatoris perſoluenda , uide ff. de manu. teſta. l. qui potuerunt,& de fideicommiſſariis liber.l.cum per fidei-

fideicõ.per Iac.de Are.& dic ut ꝑ Bar.in l.filiuſ.§.diui de legat.j. An qui alienationi conſentit poſſit poſtea agere uigore prohibitionis factæ a teſtatore:uide ff.de leg.2.l.cum pater.§.libertis.An prohibitio facta ſuper contractu includat ultimam uoluntatem:uide.ff.de lega.3.l.pater.§.fundum.An in generali prohibitione includatur eccleſia,ſ.ut non poſſit etiam eccleſiæ dari;ui de.ff.de uer.obli.l.ſi quis ita.§.ea lege. An prohibitus alienare teneatur cauere & facere ne per legem alienetur:dic ut in d.§.ea lege.An prohibitus emere uidea tur prohibitus pignus accipere.ff.de pigno.l. in quorũ. An prohibitus alienare poſsit actionem mouere uel in iudicio confiteri,uide ff.de iure deliberandi.l.ait prætor.& ff.ſi quid in fraudem patro.l.j.§ ꝙ ſi in litem. & C.de transa.l.præſes.An prohibitus alienare poſsit habere rem pro derelicta:uide ff.de ſtipula.ſeruo.l.quod ſeruus.Bal.

¶Probatio quid ſit,uide Inn. in c.a forus,de uerborum ſignificatio. fo.335. & habes ibi quid ſit argum.circa prin.& uide C.de probatio.in rub.& de rei uendi.l. iudicia . Bal.

Probatio incumbit actori cum alteri plus altero non creditur,ſecus ſi pro actore præſumitur.ita not.Inno.in c. abbate,de uer.ſig. fo.337.nu.3.

Probatio quæ non prodeſt,dicitur impertinens.& nõ debet admitti.ita no.Innocen. in c.inter dilectos,de exce. præla.fo.311.& facit de of.dele.c.cum contingat, el.3. uide omnino ĩ.in uer.forte in 3.q.

Probatio fundamenti.puta iuriſdictionis delegatæ, iuris eligendi præter ius commune , & conſilium incumbit affirmanti in iudiciis,quia iuriſdictio delegata eſt extraordinaria , & non præſumitur: tamen ſi utraq; pars fuerit præſens tanquam eorum delegatio ſine proteſtatione alicuius exceptionis contra iuriſdictionem & fuerit lis conte.præſumitur pro iuriſdictione. In aliis autem exceptionibus quæ non ſunt fundamenti:ſed cauſæ principalis uel incidentis;non præſumitur pro iudice niſi in commiſsione ſuo arbitrio ut in dilationibus uel ſuæ taxationi:ut in fructibus. Item non præſumit in iudiciis ſolennitas.i.ordo iudiciorum, ſed in extraiudicialibus præſumitur ſolennitas ; niſi ubi ſcriptura requiritur.ita no.Inn.in c.innotuit,de eo qui fur.ordi. ſuſce. fo.310. Aduertendum eſt hic quia duplex eſt ſolennitas.ſ.cauſalis & formalis.De prima dic,ſi,inſtrumẽtum continet cauſam;aut diſpoſitiuè au t narratiuè. Si diſpoſitiuè,quia ea oritur ex ipſo inſtrumento,ut cauſa emptionis & uenditionis,tunc ſtatur inſtrumento:ut C.depoſiti.l.deſiderium.Si narratiue,aut ſuper illa cã fundatur obligatio,& tunc præſumitur cauſa uera:niſi probetur contra ꝑ ſimilem probationem eiuſdem ſpeciei,ut l.generaliter.C.de non nu.pec.Fallit in mutuo & dote niſi in inſtrumento facta ſit mentio:ut C.de nõ nu.pec.l.ſi ex cautione.Si ſuper ipſa non fundatur obligatio,tunc eſt impulſiua;ut ff.de condi.indeb.l.damus. Et ſi præſumatur uera ſiue non,ualet obligatio ut ff.de dona.l.ij.§.ſi. Aut cauſa non eſt expreſſa in inſtrumento & tunc aut quis ſciebat ſe non teneri & obligatur cũ effectu,ut ff.ſi quis cautio.l.ſed & ſi quis.§.fin.Aut errabat,& tunc ſecus,ut l 2.§.circa.ff.de excep.doli. aut dubitatur.& tunc aut ſunt merita uel indicia donationis & præſumitur donatio,ut l.Campanus,de ope.lib.& de proba.l. Procula.aut non ſunt indicia donationis , & tunc aut ad liberandum & præſumitur donatio:ut l. tale pactum.ff.de pact.& exigitur iſinuatio ut.ff. qui.mo. pig.uel hypo.ſol.l.pe.§.j.& ff.de regu.iu.l.ſi quis obli-

gatione:Aut ad faciendum,& tunc non præſumitur donatio;ut d.§.circa. Formalis ſolẽnitas alia probatoria. Et ſi inſtrumentum non continet hanc non præſumitur pro inſtrumento quò ad ſolennitatem:ut C. de teſta.l. ſi unus tamen quò ad ueritatem præſumitur ſi ibi ſunt duo teſtes,ut l.ſi.de rebus eorum.& exinde naſcit obligatio naturalis iure gentium,ꝙ ueritati incumbit,alia probatoria & ſubhaſtatio,cauſæ deciſio, tunc poſt decretum interpoſitum præſumitur,non ante,ut l.j.C.de fide inſtru.& iur. haſt.fiſ.lib.x.Alia probatoria , ut auctoritas & decretum:& iſta non præſumitur,ut ff.de publicia.l.quæcunque.§.ſi.Alia ſubſtantialis,& iſta præſumitur:ut ff.de uer.ob.l.ſciendum.Et quæ ſit ratio differentiæ,dic ut ibi per Dy.quia iſta eſt intrinſeca ſolennitas ab actu, ꝙ no. Bal.

Probatio de conſcientia admittitur ꝑ iuramentũ purgationis.ita no.Inn.in c.bonæ.de ele. fo.34.n.5.uide ĩ in uer.Scientia,in 4.q.

Probatio recepta ualet, niſi ſit talis quæ recipi non debuit : ita nota.Innocen.in capi.conſtitutus , de filiis presbyterorum. fol.69. in libello:ut l.fin.C. de anna. excep. Bal.

Probatio teſtium probantium ſimpliciter factum, nõ ꝓbat notorium , ſecus ſi probet factum cum circunſtantiis includentibus notorium;ut quia factum coram populo uel in concilio generali per confeſsionem autem ſimplicis facti bene.aut probatur notorium aut ſit notorium ex tpe confeſsionis.ita not.Inn.in c.ſtatuimus, de of.dele.fo.90.nu.5.& ſ.in uer.Actor,in 11.q.& uide in c.monialis,de purg.cano.

Probatio ſimplex non ſufficit quando requiritur ꝓbatio qualificata.ita no.Inn.in capitu.ſtatuimus,de offic.delega. fo.91.nu.6

Probatur ꝑ iurm intereſſe contra omnẽ uiolentum. ui expulſiua inquietatiua,turbatiua,& compulſiua.ita no. Inno.in c.ſuper eo,ꝙ me.cau.fo.107.nu.3.& l.ſi duo.ff. uti poſsi.in §.ſi.

Probatio criminis in modum exceptionis, quo operat, ui de Inn.& Hoſt.in c.2.de ordi.cogni.

Probare non habet inſtitutionem ſuperiorum,ſed de uſu facti tantum , qui dicit ſe ſpoliatum poſſeſsione iure canonicatus.ita not. Inno.in cap.ex parte, de reſtitut. ſpol. fo.141.nu.5.

Probatio indirecta poteſt fieri etiam teſtibus præſentibus . ita no.Innocen.in capit.finem, de dolo & contumacia. fo.144.nu.1.

Probatio facta iudici non in figura iudicij , non ualet in contradictorio iudicio. ita no.Inn.in c.quoniam cõtra falſam,de proba. fol.152.num.8. per glo.in l.j.C.quorum bonorum.

Probatio ſummaria ſufficit in poſſeſſorio.ita no.Inno. in d.c.quoniam contra falſam,de proba.fo.eo.& no.in d. l.j quorum bonorum.

Probationes ſunt recipiẽdæ etiam in interdicto uti poſsi. tñ ſuper eo ꝙ petitur,non ſuper aliis.ita no.Inn.in c.licet cauſam,de proba. fol.151.nu.8

Probare non ſufficit ꝙ teſtes falſum dixerunt poſt latam ſententiam,ſicut.non ſufficit probare corruptionẽ tantum,niſi falſitas probetur,uide per Inno.in c.licet cãu ſam,de proba. fo.151.nu.2.

ſi Probaui per tres teſtes ubi duo ſufficiunt,parum ꝓdeſt aduerſario meo obiicere contra unum , *uel appellare:* ita no.Inn.in c.ſuper eo,de app. fo.192.

Probatio iuridica teſtium ualet *pro poſſeſſore* contra publicum inſtrumentum.ita nota.Abbas in c.3.de proba.

Et ibidem uide ꝙ illi de capitulo poſſunt eſſe teſtes in cauſa capituli.

Probatio dubia non prodeſt probanti.ita not. Abb.in c. præſentia,de proba.& l.j.§.ſi quis argẽtum.ff.depoſiti. & l.ſi.ff.de præto.ſtipu. Bal.

Probare non ſufficit unum ſi quis ſe aſtrinxit ad probandum plura.ita no. Abbas in cap.licèt cauſam, & ibi caſus de proba.

Probationes factæ coram uno iudice fidem faciunt corã alio.ita no.Abb.in c.cum bonæ,& ibi caſus de proba.

Probatio uiſus non eſt ſufficiens probatio quando actus non plenè patet uiſui.ita no.Ab. in c.præterea,de teſt.

Profeſſus poteſt expelli de monaſterio, ſi eſt incorrigibilis. ita nota. Innoc.in capitu.cum cauſam,extra de elect. fo.38.nu.2.

Profeſſi non habent uocem in capitulo.ita no.Inn.in c.ex ratione,de ętate & quali. fo.65.

Prophetæ & ſancti quodcunque dicunt eſt indubitanter tenendum.ita no.Inn. in c. cum uenerabilis, de exceptio. fo.175.nu.6

Promotus dicitur confirmatus licèt nõ ordinatus.ita no. Inn.in c.cum in cunctis,de ele. fo.28.nu.3.

Promouendus, quæ ſunt circa ipſum conſideranda. uide Inn.in c.ex tenore,de tempo.or. fo.62.nu.4.

Promotio non impeditur ex obiectu culpæ.ita no.Inn.in c.1.de oblig.ad ratio.fo.70. ſed an obiectu doli ciuilis ſint puniendi.uide ibidem Inn.& idem gl.dicit.

Promotus in epiſcopum licèt ante promotionem eſſet in peccato mortali,tenet.ita no.Inn.in c.ſicut,de iureiur. fo.171. & ibi caſus.

Promoueri non poſſunt ad ordines ſacros ioculatores, bufones,& homines de generes.ita no. Inn. in ca.cùm dedecorem,de uit.& honeſt.cleric. fo. 208. quomodo enim ſunt digni ordinibus qui non ſunt teſtimonio digni.ff.de ſena.l. Caſſius.& l.indignus. & ff.de iudi.l. cũ prætor.§.pen.& de teſti.l.teſtium §. pen. ergo infames non poſſunt ordinari nec promoueri,ad ſacros ordines niſi ingrediantur monaſterium:ut in auc.de monachis, in prin.col.1.

Promotoris inquiſitio non dicitur de ſubſtantia proceſſus, nec eſt citandus. ita no.Inno.in cap.cum olim, de accuſatio. fol.194.

Pronunciatio,quando ſit pronunciandum in incidenti,& quando non,uide Inn. in c.cùm in iure peritus,de ele. fo.42.facit gl.no.in c.j.de ordi.cog.

Pronunciandum eſt ſuper emergenti in quo examinatur ſeorſum a principali cauſa,ut ſuper qualibet declinatoria,ut C.de plag.l.præſes.& C.de adulte.l.quoniam Alexandrum.Eſt tamen ualidus proceſſus ad ulteriora ſi iudex cognouit & non pronunciat : quia tacite uidetur pronunciaſſe,ut ff.de mino.l.ait prætor.§. permittitur.& de app.c.ex parte.M.facit.ff.de iudi.l.2.§. ſi dubitetur. & l.ſi quis ex aliena.Secus ſi nihil cognouit nec pronunciauit:quia tunc inordinatè proceſſit, & nõ ualet iudicium,ut in c.exhibita,de iudi. Vel dic ꝙ ualet, ſed poteſt appellari.Non obſtat.l.prolata &.C. de ſenten.& interlo.om.iudi.quia ibi loquitur quando ordo iudicij peruertitur.i.poſt lit.conte.ſecus ſi ante.nã ante lit.conteſt.non eſt iudicium,ſecundum Bar.ſuper incidenti.i.quod examinatur poſt lit.conte. ſimul cũ principali:quia pars eius eſt. Si quidem a parte actoris non oportet pronunciari,tamen ſi pronunciatur,ualet,nec dicitur propterea pars grauari ſi fundetur in inſtitia. ff.de mino.l.inter utile.Et dicitur incidens ut replicatio,uel quæ partem probandorum continet. Si uero à parte rei ſit incidens & peremptoria, hoc modo dicitur incidens & quia ſubſtantiam petitio elidit,non poteſt pro reo pronunciari interloquendo ſed diffiniendo ſic. quia litis conteſtat. ſperat ſententiam diffinitiuam ff.de iudi.l.de qua re.ſicut unumquodque appetit finem proprium.ff.de mino.l.iij.§.j.Sed ante li.conteſt.ſuper incidenti fertur interlocutoria: ut ff.de procura.l.ſi & reus.& de litis conte.c.exceptionem, libr. 6. Et uide quòd dixi.ff.de iureiurand.in l.ſi iuſiurandum & ad pecunias.§.j.Et hic Hoſtien.& Ioã.deſcribit emergentes ex tẽpore : quia non poſſunt cauſari niſi in iudicio:uide exceptio iudicis in competentis, uel procuratoris,uel ineptitudinis libelli,& omnes quæ non deſiderant diffinitiuam,naſcuntur in litis limine & exordio, non ante & tempore litis inſpicitur, ſi competunt uel non. Sed incidentes habent originem extra litem motam & cauſam uetuſtiorem ſecundum Io.facit quod no ff.de condi.ob cauſam.l.qui ſe debere.& in l.j.C.de ordi.iudi Iſta tangit Inn.in c.p.de ordi.cogni.fo.131. ſed non clare ſicut dico. tene menti iſta perpetuò.Bal.

Pronunciare aliquem tuendum in poſſeſſione:idem eſt ꝙ ponere aduerſario ſilentium.ita not.Inno.in c.cum ueniſſent,de inſt. fo.220.nu.2.

¶Prorogatio ſit quatuor modis,ſubmiſſione:& tunc quia ſtatim ſubmittentes efficiuntur ſubditi,non poſſunt pęnitere,ut l.eſt receptum.ff.de iuriſdi.om.iudi. Contrarium no.ff.de iudi.in l.j.item permiſſione. & tunc prorogans pœnitere poteſt uſque ad litem conte.ut l.ſi cõuenerit ff.de iuriſdi.om.iudi.quia obligat. Item ſolutionis:& iſta fundat iuriſdictionem a prin.ut no. in l. j. ff.ſi quis in ius uoca. non ierit. Item declinatoriæ exceptionis omiſsione.Et in hoc ſufficit ſi elapſus ſit terminus opponendi declinatorias uel eſt factas actus cõtrarius, uel incompaſſibilis exceptioni declinatoriæ. ut ff.de iudi.l.ſed & ſi ſuſceperit.item ſcias ꝙ quatuor impediunt prorogationem. Primò defectus fundamenti in principali iuriſdictione:ut l.priuatorum.C.de iuriſ.om.iudi.& in c.p.& g.de offi.dele.& c.ſignificaſti.de fo.cõp.Item error,ut l.2.& l.ſi per errorem.ff.de iuriſdi.om.iudi.Item metus,ut d.l.ij.Et prohibitio ſuperioris,ut c.2.§.ij. Item taxatio legis impedit prorogationem de tpe ad tempus.ſ.lex taxat tempus iudici & inſtantiæ.ſecus ſi iudici tantum:ꝙ eſt no.Et qđ dixi de errore,eſt uerum in iuriſdictione conferenda , non in ea quæ eſt corroboranda ne elidi poſſit,ut ibi & alibi no. Et debet fieri prorogatio ad iuriſdi.conſimilem.ut no. Inn l.inter conuenientes,ad municipales. & ex prorogatione acquiritur auctoritas & exercitium ignoranti pp fundamentum principalis iuriſdi.ut d.l.ij.§.ij.qđ tene menti Bal.Item ſcias ꝙ quadruplex eſt prorogatio.ſ. de re ad rem,de tpe ad tempus,de perſona ad pſonam,& de loco ad locũ.Sed illa de loco ad locum nõ habet locum in ordinario,ſecundum ꝙ no.in c.i.de foro compe.in cle.Illa de perſona ad perſonam , non habet locum in delegato : & ſuffitit iuriſdi. in habitu ut poſsit prorogari ad actum,ut l.j.ff.de iudi. uide omnia iſta per Inn.in c.ſi pro debilitate,de offi.deleg.fol.76. nu.4.& uide ſ̃.in uer.Clericus,in xx.q.& ſ̃.in uer. Citatio, in xxviij.q.ubi habes ꝙ contractibus bonæfidei ſit neceſſaria prorogatio.

¶Poteſtas ſiue Vicarius,uide his omninò.j̃.in uer. Statutum,in 2.q.ibi poteſtas tenetur ſeruare.

Poteſtas an teneatur ex delicto ſuæ familiæ,uide Bar.in l.j.§.familiæ.ff.de publicanis.

Poteſtas condemnat aliquem ad mortem : an iſte efficiat ſeruus pœnæ.uĩ ꝙ non:quia non poteſt poteſtas alicui libertatem adimere uel ciuitatem.ff.de of.præſi.l.illicitas.§. qui uniuerſas.Præterea iſte condemnatur ex forma ſtatuti:& ſtatutum non dicit ꝙ fiat ſeruus pœnæ, ergo &c.nã ꝙ omittiĩ a ſtatuto pro omiſſo haberi debet,ut no.Cy.in l.j.C. de hæręs. inſti. Præterea nos uidimus ꝙ bona non confiſcantur ꝙ fieret ſi moreretĩ ſeruus pęnæ.Præterea hodie nemo bene natus ex cõdemnatione efficiĩ ſeruus pœnæ.Ex hoc ſequitur ꝙ ualẽt eorum teſtamenta;qa ſunt liberi:& retinent.In contrarium uĩ:qa iſta ſnĩa ſtatim facit dãnatum ſeruũ : ut ff.de pœnis.l.qui ultimo, & l.quidam. ergo non ualet ſuũ teſtm̃.Et hoc eſt uerũ de iure:qa lex non iudex facit eũ ſeruum.ar.ff.de ritu nup.l.palam, in ſi. tamen ſi de conſuetudine eſt ꝙ eorum teſtam ſeruentur, ualet teſtm̃ cũ ẽt lex & conſuetudo pñt cõcedere teſtandi licentiã.ar.ff.de off.præto.l.Barbarius,in ſi.& de his qui ut in l.pe.& hæc uera de cõdẽnatis pñtib.Sed abſentes coudẽnati ex forma ſtatuti non fiunt ſerui : niſi demũ fiãt captiui:tũc quaſi ab hoſtibus capti incidunt in ſeruitutẽ nã ſnĩa in eos ferĩ hoc mõ,ꝙ ſi quo tpe peruenerint in fortiã cõis &c. ut c.paſtoralis,de re iu. in cle. Vnde anteq̃ caſus eueniat,interim ſunt liberi & poſſunt teſtari.ar.ff.de ſeruis exportan.l.Titius Bal. hoc poniĩ Spec.in ti.de iuriſdi.om.iudi.

¶Proceſſus ſed caſſeĩ,non nocet poſſeſſori non citato. ita no.Inn.de purg.ca.in c.cũ dilectus.fo.319.facit.l. ſi de ſerta pdia.C.ſi propter publicam penſita.& no.in l.cũ miles.§.j.qui.ex cau.maio.Bal.

Proceſſus licet ſit cœptus per denunciationẽ transfertur ad inquiſitionem:& uterque modus poteſt cumulari. ita no.Inn.in c.licet Heli,de ſymonia. fo.297.nu.2.

Procedi nõ poteſt in cauſis ambaſciatorum & eorum qui ſunt abſentes cauſa reipublicæ. ita no.Inn. in c. licet, de foro compe.fo.121. nu.2.uide j̃.in uer. Sententia in 2.& 72.q.

Proceſſus & appellatio ubi fiunt ſuper eodem,etiam ſi ab interlocutoria interim eſt ſuperſedendum.ita no.Inn. in c.qa pp,de ele.fo.46.nu. 11.ff.de mino.l.inter utile & ar.l.diuus.ff.da excu.tuto. hoc enim natura appellationis operatur & maioritas tribunalis.Bal.uide.ſ̃.in uer.Caſus,in 12.q.

Proceditur in curia non obſtante abſentia alterius partis qñ appellaĩ extra iudicium.ita no.Inn. in c. ſtatuimus,de ele.fo.55.nu.7.

Proceſſus dẽt caſſari ſi in eo nõ fuit ordo ſeruatus.ita no Inn.in c.uenerabilis,extra de of.dele. fo.88.nu.3.

Proceſſu puplicato adhuc poſſunt produci inſtrumenta. ita no.Inn.in c.paſtoralis,de cauſa poſſ.& proprie. intellige uſque ad calculum diffinitiuæ ſententiæ antequam concluſum ſit in cauſa : ut cap. cum dilectus, de fide inſtrumento.

Proceditur in cauſa inquiſitionis,ẽt li.non conte.& non ſufficit ad domũ citatio in cã inquiſitionis. Aut ergo citabiĩ perſonaliter, aut p edicta publicè propoſita in albo pretoris.ita no.Inn.in c.ſi aduerſarios, de eo qui mit.in poſ.cau.rei ſeruã. f.148.nu.4. & uide l.j.de re qui.reis.tene menti Bal.

Proceſſus unius non nocet alteri qñ ſunt duo in eodem crimine coniuncti.ita no.Inn.in c.cum ſuper de cõfeſ. fo.149.nu.3.uide ſ̃.in uer.appellatio.in 23. q. & uide glo.in c.dilecto,de præb.

Procedi põt p inquiſitionem in cã ciuili fiſci uel eccleſiæ Romanæ,ſed in cauſis priuatorum non põt procedi p inquiſitionem,ſed debet pcedi p petitionem.ff.de dã. iuſec.l.4.§.hoc autem iudiciũ.forma aũt iſta eſt data a iure,ut ſine petitore non pcedatur:nam petitio eſt de forma iudicij:ut ff.de iudi.l.inter litigatores, aliter iudicium ordinem ſuſcipere non põt.ff de libe.cau.l. liberis.§.ſi quis & actor & reus ſunt nomina correlatiua & ideo ubi non eſt actor ibi non eſt reus:quia in correlatiuis uno deſtructo uel poſito in eſſe deſtruitur & reliquum.i. in eſſe ponitur: ut ff.de acceptilatio.l.ſi. & l.ſi.C.de indic.uidui.tol. Item actiones inſtrumenta quædam ſunt.Itẽ & petiti. & ſine talibus inſtr̃is iudex iuriſdictionem ſuam non exercet.ꝙ Hinc eſt nec de facto ſupplet in caſib.expreſſis in iure : & lex dicit ꝙ ibi officium iudicis excepit petiti.Iſtud eſt notabile ualde quia ad officium iudicis pertinet. Notandum eſt ergo ꝙ lex ait,ualde ptinet.i.ultra cõem modum officij cauſarum.ff.de ædilitio edicto.l.ædiles.§.item ſciendũ.ſuper executione tñ teſtatoris iudex procedit ſine petitione,& ſuper petitione uſurarum & non dimiſſarum in teſtõ.ita no.Inn.in c.ad noſtram, el 2. de iureiuran. fo.122. Quod autem dicit in teſtõ, intelligitur qñq; ad pias cauſas,ut pro anima:ut ff.de leg.2.ſi quis Titio in gl.uel pro monumento.ff.de petitio.hæred.l.hæreditas,in ſi.aliter enim ſi ad epiſcopum non pertinet publicatio teſtamenti , ergo nec executio,ut C.de epiſc. & cle.in l.repetita. & no.in c.ſi.de fid.inſtr. p Inno. ne cui minora deneganĩ,maiora concedantur.ut l.pactio. ff.de ſeruis expor. & de ſenato.l qui indignus, cum ſi. Papa uero de plenitudine poteſtatis inquirere põt ſine ullo petitore,& omnia facere exequi,ſecundum Inn.in d.c.ad noſtram,el 2.tene menti Bal..

Proceſſus iudi.ualeĩ etiam poſt recuſationem ipſius iudicis niſi appelletur.ita no.Inn.in c.cum ſpeciali,de appe.fo.201.nu.4. Adde ad hoc ꝙ no.ſ̃.in uer. Iudex, in 28.q. De hoc dicto Inn.uĩ caſus in c.ſuper qõnum , de of.dele.li.6.Contratium tñ no.gl. 2.q.6.c.quotiens,& in q.5.quia ſuſpecti,& dicit tex. quod per recuſationẽ deſinit eſſe iudex.de offi.delega.c.cum ſuper,& eo.tit. c.in literis,in glo.

Procedi quõ debeat ſuper exceptionibus tam per iudicẽ, quam per procuratorem,uide Inn.in c.interpoſita,extra de app. fo.203.nu.1

Proceſſus inquiſitionis eſt extraordinarius,& multis arbitrarius.ita no.Inn.in c.cum oporteat,de accuſa.fo.291 nu.1.Adde ꝙ no.inſt.de publi.iudi.in prin.idem Arch. & Io.in c.non eſt,de conſue.li.6.

¶Proclama ad q̃ eccleſiam affigi debeat,uide Inn.in c.cũ inhibitio,de clande.deſpon. fol.278.nu.1. ad idem c. cauſam, de ele.in cle.

Poſſeſsio,uide ſ̃.in uer.iudex.in xc.q.& uide omnino. ſ̃. in uer.Colonus,in 1.q.& j̃.in uer.teſtis,in 9.q.

Poſſeſsio eſt triplex,cõuentionalis, iudicialis & uiolenta primæ duæ non pıiudicant dño: ultima ſic niſi facta fuerit uiolenta. ita no.Hoſt.in c.qm̃ ut li.non conte. & de acq.poſ.l.ſi.Bal.Et uide j̃.in uerbo.ſpũalia,in 2.q. uide Bar.in l.peregre.§.quibus ff.de acq.poſ.& Bal.in l. ob maritorum C.ne uxor pro marito.

Poſſeſsionem nullus põt quærere contra principẽ alias Papam,quę ei pıiudicet,quò ad ſpiritualem iuriſdictionem,ſed quo ad temporalem iuriſdictionem in aliqua ciuitate uel ſimilibus ſic.ita no.Inn.in c.bonæ, de poſtu fo.25.nu.1.qđ tene menti Bal. uide Cy.in l.cõpetit C.de præſcri.30.uel 40.ann.

Poſſeſsio uacans prodeſt dño,ſed ſi non eſt uacans prodeſt bonæ fidei poſſeſſori. ita no.Inn.in c.Cumana, de ele.fo.50.nu.4.uide.ſ̃.in uer.reos,in 3.q.

Poſſeſ-

Poſſeſsionem auferre eſt de proceſſu iudicii. ita no. Inno. in c. dudum, de ele. fo. 34. uide omnino. ǰ. in uer. Statutum, in q. 5. circa medium ibi de poſſeſſione uero &c.

Poſſeſſio iuriſdictionis qualiter acquiratur alio poſſidente, & cuius ſcientia ſit neceſſaria. uide in c. conquerente, de offi. ordi.

Poſſeſſio ſine cauſæ cognitione nemini. ita no. Inn. in c. inter quatuor, de ma. & obe. fo. 98. nu. 2. facit. C. de pact. l. ſi pacto quo pœnam. Bal. uide ǰ. in uerb. taciturnitas, in 2. q & s̃. in uer. Allegans in 4. q. uide Io. An. in c. licet epiſcopus, de præb. lib. 6. & dixi in l. ſi deſerta prædia. C. ſi propter publ cam penſitationem.

Poſſeſsionem nactus ſed adeptus fingitur quis. qui nō eſt per conſuetudinem. ita no. Inno. in c. cum ſuper de cā poſ. & proprie. fo. 135. per c. ij. de conſuetedine. fo. 22. ergo in d. c. 2. non eſt fauor eccleſiæ ꝙ quæratur eccleſiæ poſſeſsio ſolo titulo: quia hoc non eſt uerum, ut no. C. de ſac. ſan. eccle. l. fi. nam hoc uidemus in aliis ꝑſonis priuilegiatis ut in fiſco, cui non acquiritur poſſeſsio niſi accipiatur: ut no. ff. pro ſocio. l. cum duobus. §. idem reſpondit unde ſicut imperio non acquiritur poſſeſsio ſine actu corporali ſic eccleſiæ. Idē uidemus in cauſis priuilegiatis. C. ſol. ma. l dotis. facit quod no. idem Inn. in c. in præſentia, de prob Operaī ergo plus cōſuetudo q̃ fauor eccleſiæ, ar. ff. qui. ex cau. maio. l. ſciē dum. & l. deniq;. Sed ibi erat poſſeſsio odioſa circa q̃ non fingitur: Sed in d. c. 2. erat poſſeſſio fauorabilis. ꝙ tene menti Bal. & uide s̃. in uer. Clauſula, in x. q.

Poſſeſſio acquiritur in corporalibus ſolo titulo. ita not. Inn. in c. cum noſtris, de conceſ. præb. fo. 223. nu. 3. ergo ſi Imperator concedit alicui aliquam iuriſdictionē ſtatim facit eum poſſeſſorem: quia Imperator hēt uniuerſalem poſſeſsionem ſtatim ꝙ eſt coronatus: licet ꝑ ſingula non attingat: quia non debet glebas circuire: ut l. 3. ff. de acquiren. poſſeſſ. Eſt enim irregularis poſſeſſio eius & plurimum iuris & iuſtitiæ habet, qui non poteſt expelli de iure. Sed ſi de facto non habuit poſſeſſionem eam alteri dare non poteſt: quia nemo dat ꝙ non habet. ius tamen proprietatis transfert ſine poſſeſſione. ar. l. pen. C. de dona. inter uirum & uxorem. & facit ad prædicta quod not C. de inceſ. nup. in auct. in prin. col. 2. Patet etiam ex prædictis ꝙ Imperator qui obtinuit in incorporalibus nō indiget miſiſone in poſſeſsionem; quia per ſolam ſententiam uictus perdit poſſeſſionem, & uictor eam naciſcitur. ꝙ eſt uerum in actore uincēte. Si autem uincat reus nunquid indiget executore. ff. ꝙ me. cau. l. metum §. ſed licet & ff. qui ſatiſda. cogan. l. ſciendum. §. ſi fundum. Sed in rebus corporalibus uictor nō poteſt inuadere poſſeſsionem ſua auctoritate, licet habeat ſententiam iudicis pro ſe, niſi de iudicis licentia, non tamen onmnis iudex poteſt ſibi dare licentiam: ſed ſolum ille qui poteſt in poſſeſſionem mittere. Item ſcias ꝙ in incorporalibus nō habetur poſſeſſio niſi mediante re corporali, ut l. ſi ædes. ff. de ſerui. urbano. prædio. Iſta ponit Inno. in c. cum noſtris, de conceſſio præben. licet non ita clarè & plenè. quæ tene menti. Bald. Idem dico ꝙ ſi princeps dat alicui ſuam iuriſdictionem, ſiue per priuilegium, ſiue ꝑ ſententiam quod ualet iſta donatio, etiam non citatis ſubditis, quia ſuper iure ſui dominij non ſubditorum iudicat, ut l. 1. in fin. ff. de ſeruitu. urbano. prædio. ꝙ nota. Bald.

Poſſeſſio quaſi iuris præbendalis, canonicalis uel epiſcopalis qualiter acquiratur, & qua actione, & qualiter perditur, & qua ui uel qua reſiſtentia uel ꝯdictione Et an in incorporalibus requiratur animus & corpus. i. uoluntas & factum, nā incorporalia facto poſſidenī. ff. de ſeruitu. urba. prædio. l. ſeruitutes. §. in ſuperficiebus in fi. principij in acq. poſſ. ita no. Inno. in c. in literis de reſti. ſpo. fo. 138. nu. 10. uide omnia incorporalia iuris intellectum habent, qa iura ſunt. Sed quædam inhæret rebus corporalib. ut iuriſdictio q̃ adhæret territorio, ut C. ubi & apud quos. l fi. Itē ſeruitutes ꝑſonales, ut uſuſfructus. uſus, miniſteriū ſeruorum dicuntur ꝑſonā facta relatione ad alterā partē. i. ad habentem, tñ in reb. & in iurib. realib. fundaī, alioquin non eſſent ſeruitutes, ſed obligationes perſonales. ff. de ſerui. l. ut pomum. & de ſerui. ruſti. prædio. l. pecoris. & de uſufru. leg. l. fundi Trebatiani. & no ff. de uſufruc. l. ſi quis ita. Item ſeruitutes reales ſunt hinc inde id eſt prædiales. Item perſonalium ſeruitutum quæritur poſſeſſio pacientia & uſu. ff de uſufructu. l. 3. §. dare. In realib. dic ut l. 2. de ſeruit. & aqua. In realibus ſententia prædio datur. ff de nego. geſt. l. qui aliena in fin. & inhæret ꝓdio. ff. de contrahen. emptio. l. ſi aque ductus. Reales ēt ſeruitutes inſunt rebus actiuè & paſſiuè. Perſonales inſunt rebus paſſiuè tantum, ſed perſonales obligationes nullo modo inſunt rebus, ſed perſonis tantum. ſed iuriſdō ineſt ſolū actiuè in rē ineſt perſonis paſſiuè. Et ideo eſt in rem ex parte utentium; & in perſonam ex parte patientium. Sic eſſe uaſallum ratione originis. i. fidelis eſt quædā ſeruitus, ut no. ff. de uſufr. l. ſi cuius, & eſt quaſi ꝑſonalis. Sed eſſe uaſallum rōne rei, eſt ſeruitus realis. quæ oīa tene menti Bal. Quædam ſunt ſimpliciter incorporalia, & ſine ullo corpore iuris habēt intellectum, ut ius eligendi, ius p̄ſentandi & ſi. ar. ff. de pe. hęr. l. hæreditas, in fi. in iſtis non cadit poſſeſsio corporalis nec quæriī pedum poſitione ſed per actus conuenientes & cōſuetos, & qñ fiūt ut fieri debent & a quo fieri debēt ſecundum Inn. in d. c. in literis, de reſt. ſpol. Scias ꝙ eſt reperire quaſi poſſeſsionem eligendi, quia omnis poſſeſſio quæ alicuius efficaciæ eſt cum ſterilis eſſe nō debeat, fructus parit poſſeſſori: quos ergo fructus iſta poſſeſſio parit rñdeī, eligere erit ī fructu ſed an fructus iſte erit naturalis an induſtrialis. *Dic* ꝙ induſtrialis, qa nō ſolo curſu naturæ ꝓducit in eſſe, ſed facto hoīs ſm Inn. in d. c. in literis, in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis tria ſunt ſcilicet quaſi poſſeſſio quæ in facultate eſt uſus q in exercitio eſt fructus qui in cōmoditate eſt: ut ꝑceptio bānorum & cęterarū cōmoditatū iuriſdictionis. Sed in electione cōmoditas non eſt diſtincta ab uſu. unde eligere licere. i. eligere de licentia iuris eſt fructus. Idem in iure præſentandi, quia præſentare eſt uſuſfructus huius iuris, nec enim aliam cōmoditatē p̄ſtat mō p̄ſentandi niſi ipſum p̄ſentare, & actus & exercitium dr̄ eſſe fructus ſeu habitus iuris & poſſeſſio iſta qñque incipit à iure. & tunc ſufficit titulus adiudicationis ꝑ ſñiam iudicis. ut no de conceſ. præb. c. cum noſtris, ꝑ Inn. Tamen ex ſolo titulo. nemo poſſidet iſta incorporalia, niſi q habet uerum ius, ſicut nemo poſſidet actu niſi qui hēt actū. Quandoque incipit iſta poſſeſſio a facto, & tunc factū. i. actus præcedere dēt aſs non habet cauſam nec fundamentū ullum, uñ exigiī cā fundamenti ſm Inn. in d. c. 1. in literis, de reſ. ſpo. fo. e. ſed non ita clare tene menti. Bal.

Poſſeſſio iuriſdictionis quæritur ordinario ſi ingreſſo territorio ſubditi ſibi pareant in faciendo, quia maius ſignum eſt facere quam pati ſecundum Innocen. in c. in literis, de reſtitu. ſpolia. fo. 137. Et an ſit duplex poſſeſſio in incorporalib. ſ. naturalis & ciuilis, & qñ ꝓdium

dium poſſedit ſeruitutem uacantem domino. Et quæ ſit potentior naturalis an ciuilis in incorporalibus, & ſuper qua magis fundatur præſcriptio, uide de omnibus iſtis Inſti. de act. §. ea, per Iac. But. Bal.

Poſſeſſionem nunquā habitam non licet propria auctoritate intrare. ita no. Inn. in c. cùm ueniſſent, de reſtit. ſpol. fol. 139. & ibi caſus Bal. uide in l. non dubium, C. de lega. & in l. j. in prin. ff. quo. leg. per glo. Accur. & uide infra hoc eodem uerbo, in 16. q. circa finem ibi. ſi autem poſſeſsio erat uacans &c.

Poſſeſsio in corpore an magis quæratur ꝑ vnum actum q̃ ꝑ alium, uide Inn. in c. ex parte, de reſt. ſpo. f. 141. n. 4 uide ſupra in uer. Beneficium, in 3. q.

Poſſidere & præſcribere poteſt quilibet clericus ius excōmunicandi & ſimilia. ita no. Inn. in c. olim, el iij. de reſti. ſpol. fol. 143. nu. 1

Poſſeſſio eccleſiæ & aliarum rerum intelligitur continuata donec quis expellatur. ita no. Inn. & Hoſti. in c. ſæpe, de reſti. ſpol. & uide s̃ in uer. Animus, in 1. q.

Poſſidens tñ poteſt turbari in poſſeſsione, quia qui non poſſidet turbari non pōt: & modi turbationis ſunt exprimendi in libello. ita no. Inno. in c. licet cauſam, de ꝓba. fol. 151. nu. 6. alias ſi non exprimeret, eſſet libellus generalis & incertus, ꝙ no. & tene bene mēti. Bal. Et uide do. Bal. in l. ordinariis, C. de rei uend.

Poſſeſsione de accipienda qñ plures armata manu contēdunt, cuilibet eſt inhibendus acceſſus ante cognitā rationem uel cauſam. Si aūt armata manu contendūt de poſſeſsione retinēda, quia uterque aſſerit ſe poſſidere, tunc ſummatim cognoſcitur qs poſſideat: & tūc alteri inhibetur, ne ante cognitam qōnem accedat. Si autem vnus uellet inuadere alius retinere, non debet iudex hoc permittere, ut l. illicitas, ff. de offi. p̄ſi. & ff. de offi. ꝓcu. Cæſa. l. fi. & ff. de aqua quot. ęſti. l. pen. Si aūt poſſeſsio erat uacans, & vnus alium p̄uenit in poſſeſsione occupanda, ille q præoccupauit, erit loco poſſeſſoris, nec pōt uim pati: nec debet ꝑ iudicem cōpelli niſi conueniatur uel niſi in beneficiis uel præbendis, quas iudex non debet pati occupari, licet uacent. ita no. Inn. in c. in præſentia, de proba. fol. 151. nu. 3. tene menti iſta. Bald. uide ſupra hoc eodem uerbo, in 12. q.

Poſſeſsio locatoris non ꝓbatur per ſolum inſtrm locationis factum extra rē. ita no. Inn. in c. inter dilectos, in fi. extra de fi. inſtr. fol. 168. vnde per inſtrm non ꝓbatur poſſeſsio, qa non infertur neceſſariò nec p̄ſumptiuè, ut C. vnde cognati. l. non hoc: tñ qui ꝓbat redditus apportatos à colono p̄ſumitur poſſidere, niſi ꝯrium ꝓbeī, ut l. Pōp. ff. qb. mo. uſufr. amit. & l. quāuis, §. ſi conductor, de acq. poſſ. & C. finium regū. l. ſi quis ſuper. ꝙ tene menti. Bal vide Bar. in d. l. quāuis, & l. qui vniuerſas, § quod per colonum, de acquir. poſſ.

Poſſeſsiones eccleſiæ ęquè bene dicuntur illæ quæ pertinent ad epiſcopatum, ſicut ille quæ pertinent ad canonicos. ita no. Inn. in c. nouit, de his quæ fiunt à pręla. ſine conſenſu capituli. fol. 229.

Poſſeſsio iuriſdictionis aliter quæritur contra ſubditos qui ſunt in poſſeſsione libertatis, aliter contra eum dominū qui eos ſubditos tenet. ita no. Inn. in c. dilectus, de capel. mona. fol. 260. nu. 3

Poſſeſsio generalis iuriſdictionis quæ territorio & vniuerſitati cohæret, non acquiritur licet ſinguli de vniuerſitate confiteantur ſe eſſe ſubditos & iurent fidelitatem: ſed tñ hoc non faciunt collegialiter. ita no. Inno. in c. dilectus, de capel. mona. fol eo. quod no.

Poſſeſsio uacua quæritur in ſubſidium per bannum, & ſi nemo in ipſum incurrat. ita no. Inn. in d. c. dilectus, de capellis monach. fol. eod.

Poſſeſsio non quęritur ꝑ illum qui ingreditur poſſeſsionem rei, quā putabat ſibi fore legitimè traditam, ſed non erat. Rō eſt, qa non ingrediī animo acqrendi: ſed iam quæſitam retinendi. Iſta eſt glo. no. ff. de acq. poſſ. in l. poſſideri, in prin. Sed Bar. eam ibi reprobat.

Poſſeſsionem ingrediēs cum decreto iudicis inualido, an teneatur pœna ſtatuti de turbata poſſeſsione. Bar. tenet ꝙ ſic ſi ſtatutum ſimpl'r loquiī. Rō, quia fuit in lata culpa: ſecus ſi ſtatutum requireret dolum ſm eum in l. iuſtè poſſidet, de acq. poſſ. ꝙ no. Et adde ꝙ idem Bar. no. in l. j. §. non autem. ff. ſi quis te. li. eſſe iuſſ. fue.

Poſſeſſorium & petitorium ſi ſimul cumulanī in eodem libello, licitum eſt iudici diuidere libellū, & ꝓnūciare ante de poſſeſſorio q̃ de petitorio ſi ſibi cōſtiterit. ita no. Inn. in c. ſuborta, de re iud. f. 188. qđ eſt no. Bal.

Poſſeſſorium præmittitur in ordine pronūciandi. ita no. Inn. in c. cum dilectus, de cauſa poſſ. & proprie. fol. 136 ſed in præualentia exequendi præferī petitorium. cedit ergo poſſeſſorium petitorio quò ad finalem effectū & duos intellectus, uel in cumulatione, uel in ꝯria ſeu mutua ꝯnexione. Subiiciamus rem in exēplo. Ago interdicto vnde ui & rei uendi. Super utroq; ꝓnūtiabiī ꝑ l. de qua re. ff. de iu. Sed vna executione ꝯtentus. Si fiat executio in rei uendi. debet mihi ſufficere ꝙ rem habeo cum acceſsionibus, per interdictum nudā poſſeſsionem aduoco, ff. uti poſſi. l. ſi duo, in fi. Sed per rei uendi. euinco, ut inſti. de offi. iudi. in fi. ff. ſi ſerui. uend. l. ij. & ff. de rei uēdi. l. Pōpo. §. ſed res, & ff. de act. emp. l. ſi quis fundum. Fruſtra ergo de poſſeſſorio laboro. ar. ff. de vulg. & pup. l. fi. §. Titius, de ædil. edic. l. boue, §. aliqñ. Si ergo ſimul peto executionem petitorij & poſſeſſorij non repellar rōne duplicitatis, ſed fiet executio petitorij omiſſo poſſeſſorio: qa vna ſolutio ſufficit ad utrāque, ſi prin ò plenior fiat. ar. ff. de ſolu. l. nūciatione, §. fi. Si uerò uolo petere executionem petitorij non poſſum, ſed poſſeſſorij poſſum tñ. non. n. eſt fruſtrà ꝓnunciandum. fruſtratoria. n. ꝓnunciatio fieri non debet; ſicut dicit lex, ꝙ arbiter electus abſq; pœna non cogitur ꝓnunciare, ne fruſtrà ſit & impunè ꝯtēnatur, ut ff. de arb. l. litigatores, §. fi. Alius intellectus eſt ad declarationem dicti cap. cum dilectus, ſ. ꝙ agebam ꝯ te interdicto recuperandæ, tu ꝯ me rei uendica. pro incorporalibus in quibus actio non datur poſſeſſor j, ut inſti. de act. §. æquè, uel ꝓ corporalib, quia ego habebam naturalem, in ciuilem, per iudicem ꝓnunciaī ꝯ te in poſſeſſorio, ꝯ me in petitorio: ſi petam ꝯ te executionem repellar. Et ideò fiet executio ꝯ me, quia cā dominij p̄ualet nudæ poſſeſsioni. arg. ff. de publiciana. l. exceptione, ff. mandati. l. man. diſtrahendorum ſeruorū: ſed uī ꝙ non debuerim audiri: qa exceptio ſpoliationis eſt priuilegiata, ut l. ſi qs ad ſe fundum, C. ad l. Iul. de ui. Sed ꝙ in d. c. cum dilectus, non fuit oppoſita exceptio, ut in ti. ſe. c. j. nec reconuentio habet uim exceptionis: quia ſuper exceptione non ꝓnunciaī, ſed ſuper reconuentione ſic, ut ff. de excep. rei iud. l. ſi inter te & me. Ad aliud ergo pronunciatur ſuper poſſeſſione, ſi petitorium confundit poſſeſſorium. Reſpondeo ꝑꝑ fructus ut ff. de rei uin. l. utique. Item qa bene fiet executio niſi exciperetur. & ſic ſententia *producit* effectum ſuum in eſſe ſi non opponatur, & *ita declaro* ego Bal. iſtud c. uide ſuprà in uerb. *Appellatio.* in q. 31. & ſupra in uer. Cauſa, in 9. q.

¶ Procurator oportet ꝙ habeat *ſpeciale* mandatū ad crimen

men opponendum:alias non eſt legitimus procur. ita no.Inno.in c.ſuper his, de accuſatio. fol.289. nu.12 & c.ſtatuimus, in fi.de elect.lib.6. Nec ſufficit cauere ut ibi & ſic procuratorium non extenditur ad oppoſitio criminum,niſi hoc ſpecificetur in mandato,uide ſupra i uer.Abbas, in 6.9.13.& 16.q.& uide ſupra in uerbo Abſolutio,in 5.q.ibi procurante &c.Vide caſum in c.non poteſt de procura.in clemen.

Procurator licèt conteſtetur litem, nihilominus dñs debet iurare de calumnia,& rñdere poſitionibus. ita no. Inn.in c.paſtoralis,de iud. fol.119.nu.3. uide infra in uer.Teſtis,in 46.q.& ſupra in uer.Caius, in 8.q. hodie eſt caſus de iuramento calumniæ lib.6.

Procurator vniuerſitatis uel collegij debet reſpondere id qđ maiori parti placet.ita no.Inn.in c.paſtoralis,de iud. f.119.n.2. uide ſupra in uer.Citatio,in 23.& 4.q.

Procurator ſi conſtitutus eſt à prælato noie ſuæ eccleſiæ uel à Poteſtate noie ciuitatis, non finitur mandatum: licèt conſtituens moriatur re non integra. Idẽ in actore tutoris. ita no.Inn.in c.dilecti, de ſo.cõp. f.122 n.1 facit.l.p.§.j.C.de admi.tut. & l.ſi quis alicui, ff.de acq. hær. & l.item eorum,§.fi.ff.qđ cuiuſq; vniuer.nomine. Hodie eſt caſus in ꝯrium in c.fi.de ꝑcu.in cle. Sed ſi ꝓlatus dum ipſe litigat de platione ſua facit ipſe ꝓcuratorem noie ſuo & moritur,qñcunq; expirat mã. ut ff. de ſuſpec.tut.l.poſt finitam. Hodie dic ut in c.fi. de ꝓcu.in cle. Si prælatus fecit alium ꝯctum,aut concernit redditus q ſpectant ad prælatum,ut qa locauit prędia: & tunc mortuo uel tranſlato uel amoto prælato ꝯctus non durat ulterius,ff.loca.l.ſi qs domum,& c.fi.ne prælati uices ſuas,ubi no.gl.niſi ꝯxerit ut ſyndicus monaſterij uel ſolẽniter cum conſenſu capituli uel ꝓ utilitate monaſterij qa utiliter geſtum. ꝓpterea debet ratum haberi,ut ff.de neg.geſt.l.Põpo.el j. Aut ꝯctus cõcernit ueram alienationem ꝓprietatis, & tunc ſi ꝯctus fuit ſeruata ſolẽnitate ſtatim poſſeſſor cœpit iure ꝑpetuario poſſidere, & non cõuenitur qđ ſolẽniter actum eſt,ut ff.de min.l.i iteg.& l.ſi minor,ff.de acq.hær.Bal.

Procurator põt eſſe contumax ante lit.ꝯteſt.in ꝑparatoriis iudiciorum: & tunc præiudicat dño ut dñs patiatur primum decr.ut C.de ꝑcu.l.eum q,non ſecundum decr.ut l.hoc ãmplius,in fi.ff.de dã.infe.facit.ff.de ꝓcur.l. ſed & h.,in fi. Item ut dñs habetur ꝓ conuicto ſuper ꝑpara oriis interrogationib. ut ff.de ꝑcu.l.non ſolum. Item ut claudatur dño iudiciorum copia, niſi primò refectis expẽ. ar.ff.de leg.ij.l.q ſolidum, §.etiã non ut dñs poſſit excõicari, quia ꝑcu.datur cauſæ,nõ perſonæ nec ut dñs poſſit infamari,ff.de infamib.l.fur ti,§.q alieno nec mulctari ut l p.§.ſi ꝑcu ff.ſi qs ius di. nõ obtẽ.niſi dñs ratificet culpam ꝑcu.l.iij. §.ſi ꝑcu.ff. qđ quiſq; iur.& c.j. in fi ut li.non ꝯte. Sed bene facit dñm incidere in pœnam ꝯctus & contẽptus : quia non exigitur dolus,ut l.non diſtinguemus,§.ſi dñi,ff.de arbi. ſed ſi dñs non eſſet monitus,non excuſaretur cõſtituendo ignarum & ꝯtumacẽ ar.ff.mã.l.idẽque,§.ſi tutor,C.qui pe.tu.l.cum à matrib.& de app.l.ꝓſes, & ff. de iniur.l.ſed ſi vnius, §.ꝑcur. põt etiam ꝯtumax eſſe ꝑcur.in ipſa lite ꝯteſtãda, quia non vult litẽ ꝯteſtari. Et idem ꝙ ſupra, quia ſumus in primo tẽpore,ſ.ante litem ꝯteſt. Põt etiam eſſe contumax poſt lit.ꝯteſt. & tunc ꝯtumacia ꝑcur.nocet dño ad ꝓiudicium litis for tius ꝗ ante lit. ꝯteſt. quia maior eſt contumacia poſt litem ꝯteſt.ꝗ ante,& dñs ex hoc põt pati ſecundũ decr. Nõ ſolum ergo miſſio tędialis fiet ex ꝯtumacia ꝑcur. poſt lit.ꝯteſt. ſed etiam ꝓiudicialis in uera poſſeſſione,C.de dign.l.quotiens,in me. In dño,quia delictum ꝑcu.poſt lit. ꝯteſt.facit dñm cadere à cã,ergo & cõtumacia,ut ff.de excep.doli.l.apud Celſum,§.quęſitum, ſ.ut poſſit ferri ſnĩa ex contumacia. ar.C.de his quibus ut indig.l.Polla.ubi non ſolum in lite præiudicat ſed in alio ꝓiudicio,quia uenit ex neceſſaria conſequẽtia ipſius litis qđ eſt mera pœna,ſed ibi loquitur in ꝓſequente nõ in contumace. Item nocet ut dñs habeatur ꝓ confeſſo ſuper poſitionib.ut in c.ij.de ꝯfeſ.lib.6. ſicut ſi ipſe dñs eſſet cõtumax,ut ff.de confeſſis.l.certũ. Sed nõ nocet quò ad ꝓiudicium excõmunicationis uel perſonæ, quia ſuper ipſam ꝑſonam non habet man. & hoc uerum niſi ipſe dñs diſſimulet: & particeps fiat ipſius ꝯtumaciæ,quia tunc ipſe eſt cã excõmunicationis ipſius, non ꝑcur.ut C.de exac.mili.ann.l.ij.lib.12. Põt etiam eſſe contumax ꝑcu.in ipſa ſnĩa, quia perſonaliter citatus dixit nolo uenire : & ex hoc dñs patiẽ ſniam, ſed non priuaẽ beneficio appellandi : quia dñs non eſt uerus cõtumax, ex quo ꝑcu.exceſſit fines mandati: tñ ſnĩa ualet ꝑꝑ culpam dñi, qui malum ꝓcuratorem conſtituit. Poſt ſniam põt ꝑcu.eſſe cõtumax in non appellando:& tunc ſi eſt ſoluẽdo,præiudicat dño, ſecus ſi non eſt ſoluendo,ut ff.qñ appel.ſit.l.pen.in fi.& no.C.de app.autẽ.hodie. ꝙ eſt no.Bal.põt etiam ꝑcu. eſſe contumax in appellatione interpoſita ꝓſequẽda, & tunc indiſtinctè nocet dño niſi dñs adiuuaretur extraordinario remedio ꝑ reſtõnem in integ. ut ff.de minor.l.etiam ſi fine, §.fin.de dolo.l.arbitrio, §.pen.C.de iudi.l.ꝓperandum in fi.& d.l.præſes de app.Vnde ſcias ꝙ licet ꝑcur.uerus contumax non audiatur appellãs, tñ dñs propter contumaciam procur.intra 10 dies poterit appellare. Ita tñ ꝙ illi 10 dies cõputentur à die datæ ſniæ, ſi aũt dñs eſt fictè coutumax : quia citatus fuit ad domum: ſed non repertus habet 10 dies ad appellandum,& iſti 10 dies à die ſcientiæ computantur, quòd eſt dictum ſingulare, licet gloſſ.in cap.præſentium,in gloſſ.per hanc, cum allegat.2.quæſt.6. biduũ infra de teſti.uidentur ſentire contrarium. uide iſta no.p Inn.in c.j.ut lite non conteſt. fol.125. in n.1.& 2. & ibidem ꝓ Hoſt. uide ſupra in uer.Citatio,in 38.q.

Procurator poſt litem conteſt.impeditus debet cõſtituere proprium ꝓcuratorem ſuis ꝓpriis expẽ. vnde licèt non haberet de pecunia dñi expendat de ſua burſa,ſm Inn.tñ repetet à dño per actionem mandati ſm Hoſti. Sed ante litem conteſt.non imputatur ſi non ſubſtituit etiam ſi habuit mãdatum ad ſubſtituẽdum, ne dñi diligentia q dedit manda. ei noceat ad ſubſtituendum. nemo.n.qui conſtituit ꝑcur. tenetur dare mã.ad ſubſtituendum:& ſi hoc facit ſibi nocere nõ debet,nec debet fieri eius conditio deterior. ubi aũt ꝑcur.non habet man.ad ſubſtituendum ante litem cõteſt.ideò non imputatur ſi non ſubſtituit, quia non poteſt : ſed quædam lex uidetur dicere ꝙ non prius teneatur expendere ꝗ recipere.ff.man. l.ſi uerò non remunerãdi,§.fi. quæ omnia tene menti. Bald.

Procurator ad negocia poteſt dominum nominare in iudicio & quaſi declinatoriam habeat opponere, ſecus in procur.ad iudicia. ita no.Inn.in c.quoniam, ut lit. non conteſt. fol.125

Procurator eccleſiaſticarum perſonarum iurat de calũnia ſine mãdato ſpeciali, & eſt ſpeciale in perſonis eccleſiaſticis. ita no Inn.in c.j.de iur.cal. fol.128. nu.4 quod præſtatur ſuper tota cauſa. Sed ad iurandum in emergenti non requiriẽ ſpeciale man. nec ubi lis non conteſtatur, ff.de procur.l.non ſolum,in prin.de dam. infec.l.qui bona.§.qui alieno, ubi de hoc Bal.uide ſupra in uer. Exceptio, in 7.q.

Procurator debet mitti talis & ita inſtructus ꝙ ſciat ueritatem negocij,alias ſi interrogetur,& dicat ſe neſcire ueritatem, quia ignorat factum facit dñm ſuũ haberi pro contumace quò ad expen.imputetur.n.dño quare non miſit procu.inſtructum & ſcientem negocij ueritatem. ita no.Inn.in c.in pertractandis,de iur.cal.fol.129.uide ſupra in uer.Impeditus, in 1.q.

Procurator licèt iurauerit de calũnia, tñ ſi dñs tanquam legalior interrogetur: nihilominus dñs tenetur iurare. ita no.Inn.in c.fi.de iura.cal. fol.129.nu.1

Procurator qñ dubitat debet habere inducias ad dñm con ſulendum. ita not.Inn.in cap.expoſuit, de dila.fol.130. nu.2.uide ſupra in uer.Actor, in 4.quæſt.ibi cauſa facere procuratorem.

Procurator ſubſtitutus ad impetrandum poteſt aliũ ſubſtituere, ſi habuit ad hoc ſpeciale mandatum. ita not. Hoſt.in c.ex parte decani, de reſcrip.uide ſupra in uer. Citatio. in 31.q.& ſupra in uerb. Licentiatus, in 5.q. ſupra in uer.Dominus,in 3.q.& ſupra in uer. Nomen, in pen.quæſt.

Procurator non poteſt iurare in animam domini niſi habeat ad hoc ſpeciale manda. ita no.Inno.in c.quia propter, de elec. fol.46.nu.14

Procurator non prorogat iuriſdictionem conſentiendo : ſed excipere omittendo, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum. ità not.Innocen.in cap.de cauſis, de off. delegato fol.76.nu.1

Procur.litis non prorogare poteſt iuriſdi.de re ad rem ſine ſpeciali mandato.ita no.Inn.in c.cùm olim, de off. dele.fol.87.nu.2.poſt primam manum. & ibi caſus uide infra in uer.Socius,in 3.q.

Procu.poteſt renunciare exceptioni dilatoriæ & etiam probationi exceptionis peremptorij.Alij dicunt non ualere renuncia.quia per procuratorem remitti non poteſt exceptio, ſed omitti. ita no.Inn.in c.cum olim, de off.dele.fol.87.nu.3.Hæc ultima eſt uerior : quia remiſſio eſt donatio, ut ff.de dona.l.ſi quis. delegauit. Item quia procurator ꝯſtitutus nõ põt renunciare exceptioni,puta non nu.pe.C.de noua.l.non attulit.Nec fideiuſſor,ut no.ff.mandati.l.ſi fideiuſſor.§.quædam. Tamen ex ordine iudiciorum poteſt procurator concludere in cauſa, licet hoc modo renuncietur omnibus de cætero actitandis,ut no.ipſe in c.paſtoralis,de cau.poſſ.& prop. fol.136.& per Io.An.in c.fi.de in integ.reſt.lib.6. Bal.

Procuratorem conſtituens non dicitur habere aduerſariũ nec iudicem antequam adeat: & ideo ſi reuocat procuratorem ante litem cont.nec tenetur intimare niſi procuratori. ita not.Inno.in c.ex inſinuatione, de procu. fol.303.in prin.& lit.mota ſi lis eſt conteſtata ualet conteſtatio ſed an ualeat reuocatio ſecundum eum in c.in noſtra,in gl.aduerſa eo.ti.

Procuratore conſtituto ad litẽ conteſt.& ſubſti. põt ꝑ ſe cãm peragere totam.ita not.Inn.in c.petitio.de procu. fol.105.nu.3.ff.de procu.l.qui procuratorẽ dat.Bal.

Procuratorẽ non ſufficit dimiſiſſe,ſi procu.noluit comparere: & dominus eum conſtituens tenetur de impenſis. ita no.Inn.in c.conſtitutis,de procu. fol.106.nu.3

Procurator ad negocia & mediator teſtificaẽ ſi partib.placet,alias non.ita no.Inn.i c.Romana,de teſti.de primo uide gl.in d.c.Romana,de ſcđo uide in c.1.de teſti.li.6.

Procurator conuentus non ſecundum ſuum credere : ſed ſecundum uoluntatem & placitum maioris partis conuentus debet rñdere : ſecus in abbate qui proſequitur ſuum ius. ita no.Inn.in c.ad hæc, de teſti.& ibi uide per eundem, ꝙ abbas poteſt reuocare pocuratorem conſtitutum à conuentu.Inn. Bal.

Per procuratorem generalem quæritur poſſeſſio dño ſm Bar.in l.qui in donatum.ff.de dona.& ibi uide per eum quid in pacto adiectionis in l.diem &,l.cõmiſſoriæ.

Procuratorem an quis facere poſſit inhabilem & ad ſubſtituendum habilem.Bar.ꝙ non ſi in eo procu.officium ra dicatur:ſecus ſi nudum præſtat miniſterium,per l.j.§.cæterum.ff.de acq.poſſ.& per Io.And.in c.religioſus.ff.de procu.in cle.Caſus eſt de hoc in terminis in c.procu.de elec.lib.6.

Producens, uide omnino ſupra in uer.Inſtrumentum, in 1.q.& uer.Atteſtati.in 2.q.

¶Promittens non exigere non incidit in pœnam, ſi aduerſarius ſuus cui promiſerat ſpõtè ſoluat. ita no.Inn.in c. conſtitutus, de pœnis.fol.321.ꝙ no.facit ad no.in l.iij. ff.ſol.mat. Bal.

Promiſſio facti vni iudici non extenditur ad alium iudicem.ff.iudi.ſolu.l.pen.ita not.Abbas in c.præterea, de teſti.cogen.

Promiſi centum uel aliam quantitatem nomine pœnæ dare, & ſi non ſoluerem uel non facerem quod promiſi, certè quantũcũq; fuerint promiſſa iſta centum nomine pœnæ non tamen cogor ſoluere iſtam pœnam, ſed ſolum intereſſe. ita no.Inn.in c.tuam, de pœnis.fol.321. quod ſingulariter eſt no. Bal.

Promiſſio facta auctoritate mandati de ea perſona ad quam non trahitur man.eſt nulla. ita not.Inn.in c.cum olim, de præben. fol.217

¶Prouiſor ſeu executor ſi non ſeruat formam mandati ſibi facti nulla eſt prouiſio : ſed ſunt quædam clauſulæ monitoriæ ſeu oratoriæ,quædam ſunt modales,quædã conditionales. Monitoria clauſula eſt quando committens dicit prouideas tali ſi eſt idoneus, quæ clauſula non facit conditionem : & ualet prouiſio etiam ſi ille non fuerit idoneus dummodò ſit habilis,licèt non ſit dignus nec ſufficiens. conditionalis clauſula eſt qñ committens dicit, prouideas tali ſi eſt oriundus de prole militum, uel de nobili ciuitate uel genere : nam ſi non eſt talis qualis eſſe debet, non tenet prouiſio,quia forma prouiſionis erat limitata ꝑꝑ appoſitionem conditionis:& hic executor non habet examinare iſta conditionaliter:ſed de plano in domo nõ in iudicio.quia eſt merus executor,qui debet exequi ſine cauſæ cognitione. Simile no.C.de his qui ut indig.l.ſi ea. tñ legitimũ ꝯdictorem audire debet talis executor. maximè ſi citare incœpit,quia fortè ſic aſſumpſit in mandato iudicis, & ſuper auditis per eum debet pronunciare.ff.de conſir.tuto.l.tutores à patrono, in uerſ.idoneum pronunciando. Item ab iſta ſua pronunciatione poteſt appellari intra.x.dies ſicut à grauamine ſeu à ſnĩa. Sed ſi non aſſumpſit partes iudicis poteſt perpetuò opponi de defectu conditionis.Alij dicunt ꝙ licèt citet ut iudex illum cuius intereſt & cui præiudicatur, tamen hoc facit ut ſummariè ſe informet,non ut pronunciet:& ideo nõ eſt proceſſus iudiciarius nec debet pronunciari uel appellari.Hoc ergo conſtat in iſta conditione, ſi eſt ita ꝙ non exigitur citatio. Si autem non dicantur uerba conditionis, ſi eſt ita, ſed dicantur: ſi tibi *conſtiterit, tunc* exigitur citatio tanquam ſit de forma *commiſſionis ſi* alius læditur,tñ ille cuius non intereſt,*non poteſt* oppo nere ꝙ non ſit citatus ille cuius *intereſt.Sed ſi non* lædi tur alius,tũc nemo citandus eſt : *qa uidetur ut* ſimplici bono uiro non ut *diſceptatori committi.* ita not.Inno. in c.

in c.dudum, de præſum.quod no.quia quotidie accidit de iſtis executoribus? Adde & omnino uide qđ no.ff.de bo.poſ.l.iij.§.pe. Modus quoq; inſertus intelligitur de forma, non ad eſſentiam actus ſed ad executionem, ut no.C.de ſen.l.cum eorum & uide quod no.ff.de cond.& demon.in rubrica. & uide etiam in c.1.de off.deleg.in cle.caſus breuis eſt. executor & prouiſor non tenetur citare niſi partes iũdicis aſſumat ſpontè uel coactè ex forma mandat: & iſta eſt ſubſtantia.Bal. Vel conclude ex præmiſſis: primò de officio executorum.Item ꝙ merus executor debet exequi & de plano & ſine figura iudicij & cauſæ cognitione.Itẽ ꝙ ſi in reſcriptis ſententia uel ſimili alio apponatur aliqua conditio ꝙ ante omnia debet cognoſci de conditione ſi eſt uera.Item quando conditio additur alicui ad hoc ut actus producatur in eſſe, debet actus extitiſſe. ad hoc uide.ff.de cond.& dem.l.qui hæredi.§.fi.& in rubrica eod.ti.Item ꝙ in caſu quo executor citet ſummariè cognoſcere debet.Bal.

¶Poſtulatio ſi non admittitur iniuria fit poſtulãtibus, licèt dicatur ꝙ poſtulatio gratiæ ſolum innitatur.ita no. Hoſt.in cap.bonæ,de poſtu.præla.& uide ſupra in uer. Electio, in 1.q.& idem tenet gl.in c.pe.de poſtu.

Poſtulabiles qui ſint,& qui intelligibiles:uide per Hoſt.in c.fi.de poſtu.præla.& uide oĩno.ſ.in uer.forma, in 1.q.

Poſtulatur non profeſſus. ita dicit Hoſt.in c.cum monaſterium,de elc.& uide per Arch.in c.nullus,de elc.lib.6.

¶Punitur non delinquens pro facto delinquentis in factis uniuerſitatis.ita not Inno.in cap.quia propter,de elec. fol.46.nu.9.& uide infra in uer.Teſtis, in 16.q.& infra in uer.Reus, in 6.q.

Puniuntur plus auctores quàm factores. ita no.Inn.in c.nouit,de ſen.exc.fol.331.nu.3.& uide.c.j.de uſur.in cle.& ſupra in uer.Calumniator, in 1.q.

Punitio criminis uſurarum ſpectat ad iudicem ſecularẽ, non ad epm.ita no.Inn.in c.ad noſtrã,de iureiu.fo.171. Et an notarius qui facit inſtrumenta uſurarum ueniat puniendus,uide 46.diſt.c.ſicut,& 10.diſt.c.non licet.Et quare uſuræ prohibitæ ſunt,uide in aut.nullum creditorem agricol.in prin.col.3.Adde ad pręddicta quod no. in c.inter nos, de purg.cano.Inno.ponit multas rationes quare ſunt prohibitæ ſuper rubr.de uſur.& Hoſtien.in cap.2.

Publicatio,uide oĩno ſupra in uer.Citatio, in 38.& 40.q.

¶Purgatio an includat inquiſitionem: dic ꝙ ſic, ſi cauſa incepit à præcedenti inquiſitione: ſecus ſi à præcedenti purgatione. ita no.Inn.in c.cum in iuuentute, de purga.cano.fol.319. Et ille qui ſe purgat, abſoluitur ab infamia,ut per Inn.in c.cum dilec.de purg.ca. fol.319

Purgatio ſi non fuit præſtita prout debet, interim alia præſtari debet.ita not.Inn.in c.cum dilect.de purg.cano.fol.319.nu.5.& uide ſupra in uer. Caſus, in 3.q.De hoc uidetur caſus in c.ex tuarum, de purg.cano.

Q

QValitas agendi eſt exprimenda in libello ſi ex ea in aliud transferatur iuriſdictio,uel delictum arguatur. Et ſic ubicũq; ratione qualitatis uel circunſtantiæ datur iuriſdictio quæ alias non daretur, ibi non procedit libellus, niſi qualitas in libello exprimatur: ita no. Inn.in c.cum ſit generale, de fo.comp. fol.121.nu.2

Qualitas facti puta notorietas ubi aufert iuriſdictionem, non ſufficit probare ſimplex factum: quia eſt iudex incompetens ut conſeruator ita no.Inn.in c.ſtatuimus,de off.deleg.fol.90.nu.2. De hoc hodie eſt caſus in cap.1. eo.tit.lib.6.

¶Quæſtio finium regundorum cohæret cauſæ proprietatis, & ſuper proprietate & poſſeſſione recipiuntur probationes. ita no.Inno.in c.ex literis, de proba.fol.150. nu.3.Sed ex poſſeſſione præſumitur proprietas, tamen ualet poſſeſſio in diuerſoriis iudiciis.ut l.ij.ff.fam.erciſ. hoc uerum ſi habet poſſeſſionem titulatam, alioquin præſumitur prædo.ſi non habet aliam cãm adiicere niſi poſſideo:quia poſſideo.ff.de pet.hære.l.qui interrogatus.ff.cõi diuidundo.l.communi diuidundo.§.inter ꝑdones.Alij dicunt meram poſſeſſionem ſufficere ad dominium præſumendum: quia hæc actio non requirit uerum dominium: & quia incidenter deducitur, ſecundum Old.& Bar.ff.de cond.inſtituti. & uide ꝙ legitur & no.ff.ſi pars hæred.pe.in l.j §.proinde. Bal.

R

RAtio rationes quæ fiunt ex officio,puta ab argentario uel mercatore & ſi. Vel quæ non fiunt ex officio licèt mandantibus partibus ſunt edendæ plenè cum die & conſule: quia rationum diſcuſſio aliter non põt patere:nã rões cõtinẽt data & accepta.& per computum.ff. de edendo.l.ſi quis ex argentariis.§.rões. non autẽ eſt rõnum ſolus ꝯctus uel vna apodiſſa vnius promiſſionis uel confeſſionis. Propria uerò & priuata rõ vnius nõ eſt alteri edenda. Fallit in uſurario uel ratione aĩæ ut per reſtit.uſurarum à peccato aĩa liberẽt uel odio uſurarũ: ut in c.j.de uſuris in cle. Domeſticæ aũt rationes quas quis ſcribit in ſuo memoriali,non ex officio,ſed ex animi ſui motu ſuæ ſunt. Itẽ inſtrã quibus quis uſurus eſt, tenetur edere ſiue docere.ff.de arbi.l.non omnibus. nec cogitur quis ſuum aduerſarium inſtruere de ſuis teſtibus propter metum ſubornationis. Originale tñ ſemꝑ debet reddi producenti, ut l.probatoria.C.de diuerſis offi.lib.12.omnia iſta tangit Inno.in c.1.de proba.ſed non ita plenè nec clarè. Bal.

¶Ratificatio non augmentat numerum: quia abſentes non computantur in numero. ita no.Hoſtien.in cap. in Geneſi, de elec.

Ratificari non poteſt ſine ſolennitate id quod ab initio fieri non poteſt ſine ſolennitate.ita no.Inn.in c.cum dilecti, de emp.& uen. fol.233

Ratihabitio non ſufficit ubi tractatus debet præcedere niſi præmiſſo tractatu. Inn.in c.cùm nos, de his quæ fiunt à præla. fol.229

Reſciſio uel actio ad reſcindẽdum ob dimidiam iuſti precij exceſſam nõ habet locum in tranſactione.ita no.Inn. in c.cum cã,de emp.& uen.& no.ff.ad Trebel.l.Lucius. §.fi.Dumtamen tranſactio ſit bona fide facta.Bal.Inn.

¶Rector eccleſiæ non poteſt tranſigere ultra tempus ſuæ uitæ ſine auctoritate epiſcopi. ita no.Inn.in c.ueniens, de tranſac.fol.101.& ibi caſus uide ſupra in uer.Citatio, in 36.q.

Rectores collegiorum habent iuriſdictionẽ in cauſa vniuerſitatis & ſingulorum: & etiam alij qui non ſunt de collegio poſſunt coram eis agere contra totam ſocietatem,& contra ſingulos de ſocietate. ita no.Inn.in c.cũ ab eccleſiarũ,de off.or.fol.92.nu.2. Et ſtatuta eorũ ualẽt coram ſuo iudice, ut l.ij.in fi.C.de conſti.pe. Bal.

Rector collegij electus debet confirmari à ſuperiore in realibus collegiis. ita not.Inn.in c.cum dilecti, de exceſ.præla.fol.311.idem in perſonalibus ſecundum quoſdam. ibidem Inn.

Religioſus, uide infra in uer.Sepultura, & in uer.Templis, in 1.q.

¶Relatio.De materia relationum uide plenè Inn in ca.intimaſti,de appel.fol.203.in nu.1.uſque ad nu.4.uide ſupra in uer.Credulitas,in 6.q.

¶Regnum propter delictum primogeniti deuoluitur ad ſequentem. ita no. Innoc.in cap.licet,de uoto. fol. 255.& ibi caſus.

Regiſtrum qđ dicaẽ regiſtrũ,& an ſcripturæ regiſtri faciãt fidem.uide de omnibus iſtis per Inno.de procur.c.1.

¶Regula uel ſtatutum ipſius regulæ non ſunt ius.ita no.Inno.in c.dudum,de conuerſio.coniuga.f.254. nu. 4. uide infra in uer.Superior,in 2.q.

Regula ex quo eſt approbata per Papam nemini licet contradicere.ita no.Inn.in c.ne Dei,extra de ſimonia.f.299

Reſcriptum & inſtantia ex ipſo fundata non tranſit contra ſingularem ſucceſſorem.nec ex eodem reſcripto põt conueniri.Et quod dr̃ inſtantiam ad ſucceſſorẽ tranſire, de uniuerſali eſt intelligendum.ita no.Inn.in c.quia V. de iudiciis f.118.ſupra in uer.Forma in 3.q.

Reſcripta qñ dicuntur ſibi inuicem derogare,uide plenè ꝑ Hoſt.de reſcr.c.1.de priuilegiis iuris, uide.ff.de mino.l. ſi apud.Bal.& uide ſupra in uer.Nomen,in ult. q.

In reſcriptis ſemper debet fieri mentio de religione ẽm ſtilum curiæ.ita no.Hoſt.in c.ſi qñ,de reſcr. & uide ſupra in uer.hermoditium,in 1.q.

Reſcripta an ſint perpetua,uide plenè per Hoſt. in c. ſedes apoſtolica,de reſcrip.& de præualentia literarum ibidẽ per Inn.& Hoſt.

Reſcriptum an afficiat ſucceſſorem beneficii uel patrimonii, uide Inn. in c. ſignificauit, de reſcriptis. fol. 19.& ibi caſus.

Reſcriptum non iuuat impetrantem ſi ꝯtra reſcriptũ facit, quia non intelligitur pro eo reſcriptum, qui ꝯriũ facit eius quod eſt ſcriptum.ita no.Inn.in c.mandatum, de reſcriptis. fol.19.n.4

Reſcriptum accipit uires ex intellectu ſcribẽtis.ita no Inn. in cap.cum eccleſiaſticæ, de excep.fo.174.& in c.cũ olim de præben.

Reſcripta beneficialia tanquam ambitioſa ſunt reſtringenda.ita no.Inn.in c.cum olim,de præben. fo.217.nume.4. ſic ad lites quaſi odioſa.Inn.Et uide de hoc tex.in c. quãuis de præb.in 6.

Reprobatus,uide ſupra in uer.Approbatus,in 1.q.& ibi dixi de iſta quæſtione ut ibi uide.

¶Reſignatio beneficii an poſſit fieri in aliis manibus quam epi,uide Inn.in c.ex inſinuatione,de ſimonia.f.296.& uide gl.in c.1.de renunciatio.in cle.

¶Reſidentia,uide omnino.ſ.in uer.Beneficium,in 5.q.& uide omnino ſupra in uer.Clericus,in 6.q.

¶Reſponſio,uide omnino ſupra in uer.Poſitiones, in 2. q. & infra in uer.Reus,in 5.q.

Reſpondere non debet quis aduerſario ſuo niſi de mandato iudicis Tñ ſi ſponte reſpondet ſibi præiudicat & imputetur ſibi.ita no.Inn. in c.prout,de dolo & cont.f.144.n. 1.uide gl.in c.cum in cauſa de iur.calum.

Reſpõdere quis non cogitur poſitioni uel interrogationi qñ crimen obiicitur,niſi obiiciens obiiciat crimen cum notorio uel infamia uel ſententia,quia ubi debet quis ſe purgare,ibi debet & reſpondere.ita no.Inn.in c.cum ſuper,de confeſ.

Rñdere tenentur querelantibus oẽs illi qui ſunt in conſilio prouinciali.ita no.Inn.in c.graue,de præb.f.217.nu. 7.Tñ in criminali nemo rñdere tenetur ſine citatione, de quo eſt caſus in cap.1.de iudici.& uide Ioan. And. in c.fi.de cle.lib.6. Et in generali conſilio quilibet hẽt ius reuocandi domum.ibidem.Inno.

Reſpondere nolens intelligitur eſſe contumax, niſi ſit liquidum qualiter non tenetur rñdere,ita no.Inn.in c.ueniens,de accuſa. f.289.nu.3

¶Reconuentio locũ non habet ubi officium iudicis incidẽter imploratur,nec in cauſis ſummariis,nec in cã appellationis.ita no.Hoſt.in c.1.de mutuis petiti.facit. ff. de procur.l.ſed & hoc §.non ſolum,& l.omnium Bal.

Reconuentio nec ẽt conuentio habet locum coram iudice delegato dudum poſt lit.cont.quia tex.legis limitat tẽpus dũ dicit mox a principio.Sed corã iudice ordinario habet locum cõuentio nõ recõuentio.ita no. Inn.in c. 1. de mutuis petitio.f.124.nu.4.& uide tex.& gl.no.multũ. ff.de proc.l.omnium,ꝙ iudex põt aſſignare terminũ reo pro conueniendo.quod tene menti.Et uide de fraude ꝙ quis non poſſit niſi ſub uno iudice conueniri in d.c.1.in fi.per Inn.& uide in c.diſpendia,de reſcrip.li.6.

Reconuentio uſque quo procedat in petitorio & poſſeſſorio,uide Inn.in c.1.de ſeque.poſſeſ.& fruc.f.149.num.3. Et ibi dicit Inno.ꝙ ubi principale negocium non effugit cognitionem iudicis acceſſoriam,amodò diſceptari non poteſt.quod no.Bal.

Relictũ,uide omnino ĩ in uer.Teſtator.pe.q.& ibi dr̃ relictum ad pias cauſas &c.& ĩ in d.uer.Teſtator.in 3.q.

¶Rectè & rictè iſtorum uerborum uide plenè differẽtiã ſupra in uer.Miſſum,in 3.q.

¶Remiſsio remitto tibi unum annum de pœnitentia, quæ ſit uirtus iſtorum uerborum,uide plene per Inn.in c. ꝙ autem, de pœniten.& remiſſio.f.322.nu.3. Et de uirtute iſtorum uerborum,quodcunque ligaueris ſuper terram &c.uide ibidem Inn.

Remiſsione condemnationis facta ꝑ cõe, non intelligitur facta remiſsio debiti priuatę perſonę.nec condemna.ſpectantis ad priuatum,uide ſupra in uer.Guerram,in ul.q.

¶Renuncians beneficio ſtatim q. renunciat,prælatus uel ordinarius põt illud alteri conferre:& poteſt ſtatim illi auferri poſſeſsio ſine ulla citatione.Secus ſi non renunciat bñficio ſed fortè debet ſibi auferri ꝑꝑ ꝯtumaciã & nõ ſuſcipiendo ordines:quia tunc iſte ꝑꝑ hoc non eſt priuatus ipſo iure:ſed ſecuta ſententia ita no.Inn.in c.accepta,de reſt.ſpo.f.137.n.1.uide ſupra in uer. Liberatio in 1.q.ĩ fi.

Renuncians appellationi condemnatur in expenſis.ita not. Inn.in c.ex parte,el.ij.de reſcrip.fol.8.nu.1.uide ſupra in uer.Epiſcopus,in 2.q.ibi uidetur renunciare propria beneficia.& uide omnino. infra in uer.Statutum,in 5.q.circa medium.

Renunciare eccleſiæ eſt magisquam renunciare liti.ita nota.Inn.in c.in noſtra,de reſcrip. f. 18.n.3

Renunciare quis non cogitur rei in qua quis credit ſe ius habere.ita no.Inn.in c.licet,de elect. f.28.n..2

Renunciare quis nõ põt iuri quod ex ſe abſolutè non pendet. ita no.Hoſt.in c.de cauſis,de offi.dele.& ibi eſt glo. no.facit.2.q ꝑ. in ſumma,& de re iud.c.fi.li.6.

Renunciare nõ põt quis ſolennitatibus quæ requirũtur in uero iudicio ſed in compromiſſo ſic.ita no.Hoſt.in c.de cauſis,de offi.dele.

Renunciatio litis põt fieri ẽt abſente altera parte. ita not. Inno.in c.cum pridem,de actis.fo.100.Ex hoc patet ꝙ poteſt deſeri appel.pacto contrario uel per renunciationem expreſſam ẽt altera parte abſente.ita no.gl.in l. poſtquam liti.C.de pac.Sed quid ſi non renunciatur liti ſed alteri iuri Si quidem tacitè renunciatur,ualet inter abſentes l.2.C.de pact.ff.de mino.l.ſi filius. *Aut eſt* ius ꝙ poteſt tolli nuda uoluntate, puta ſola *ratificatione*,& ualet in abſentia.ff.de neg.geſt.l.*Pomp.& l.Ne*ſenius.Aut eſt ius radicatum quod nõ põt *tolli nuda uo*luntate unius,& tunc ſi interueniat *medium organum.i.* nuntius uel epiſtola, ualet, arg.*l.conſenſu.ff.de* act.& obli.Si uero non interuenit *inſtrumentum.i.*organum,

una gl. quæ eſt in l. non ſolum §.ſi liberationis, de libera.legata. dicit ꝙ ualet,ſed illud eſſet uerū in ultima uoluntate,ſecus in ꝯtibus,ut no.ff.de pactis.l. idē in duobus.Bal.& no.bene iſta.

Renunciatio & concluſio facta in cā principali non extēdit ad cām appellationis niſi expreſſe dictū uel actū ſit:quod ad cām appellationis porrigat.ita no.Inn.in c. cum uenifſent,de teſti.f.156 nu.3.Aduerte hic, quia in renūciatione ſi fuit renunciatum productionibus & allegationibus & tunc eſt uerum ꝙ renunciatio iſta facta in cā principali,non nocet in cā appel.Aut renunciatur iuri de quo fit probatio,& nocet renunciatio in cā appe.ut C.de fide in ſtru.l.iij.Bal.Sed an renunciatio & concluſio in cā dicantur de eſſētia iudicii,ita ꝙ ſi omittatur,proceſſus ſit nullus?Et uꝛ ꝙ non,quia numeratur inter illa quæ ſunt de eſſentia,ut no.C.de ſen.l.prolatam.Veritas eſt ꝙ de ſubſtantia eſt renunciare & concludere,alias nihil ualet ꝓceſſus ſm doc.& eſt expreſſum in c.qm contra falſam,de probatio. & in c.cum dilectus,de fide inſtru.facit. C.de iudici.autem.iubemus.

Renunciari pōt teſtibus.Sed aut eſt renunciatū generaliter & tūc ſi aduerſarius de nouo opponat in cā appe. ex qua admittitur ad excipiendum,admittitur ad probandum. Sed ſi ſpāliter renunciatum eſt teſtibus ſuper aliquo certo articulo ſeu capitulo & tunc ſecus.ita no.Inn. in c.cū uenifſent,de teſt.f.156.nu.3.Et ſic no.caſum ubi teſtes recipiuntur poſt generalem renunciam.

Renunciari non pōt per ſtatutum appellationi ſingulorum ſed per pactum ſic.ita no.Inn.in c.uenientes,de iureiur.

Renunciari pōt appellationi.ita no.Inn.in c..conſtitutus,de appel fol.195.Et pōt appellari tam in iudicio quam extra. ut ibidem Inn.

Renunciatum non uꝛ priori appellationi ab interlocutoria per appellationem poſteriorē a diffinitiua:quia tunc rata manet ſententia:unde geminatio appellationū nō nocet.ita no.Inn. in c.dilecto,de ap.f.202.n.4.Caſus eſt hodie in c.ſi aū cum glo.ſua de dolo in clem.

Renunciare uꝛ proteſtationi & uerbis qui unum dicit,aliud facit.ita no.Inn in c.tua,extra de ſpon. f.276

Renunciari pōt libello producto & admiſſo in cā ciuili,ſed non in criminali poſt inſcriptionē.ita no.Inn.in c.licet, de accuſa.fo.289.nu.5.quia in criminali forma eſt iā data a iure ꝙ petatur abolitio,& tunc eſt in pectore iudicis ſi uult eam concedere nec ne Bal.Adde ꝙ licet accuſator ſe inſcripſerit ad pœnam talionis,poteſt nihilominus libellum emendare ante lit.cont.ſm Iaco.in l.edita C.de eden.& in l.accuſaturus.ff.de adulteriis.niſi per ſtatutum productio accuſationis haberet quo ad producētem uim litis cont.Producere aūt accu.nemo cogit.ff.de furtis.l.Sempronia,de falſis.l.Athletas.C.de accuſa.l. ſi quis homicidii,quod no.perpetuo.

Renūcians appellationi,nihilominus pōt agere contra iudicem de iniuſticia ſibi facta.ita no.Abb.in c.ſæpe,de appe.facit l.cum interdicto.C.arbi.tute.quod no.Bal. uide per Bar.in q.per eum diſputata quę incipit a ſententia iudicis qui male iudicauit &c.& dic ut ibi.

Renuntians in uno articulo,nihilominus pōt ſi uult in alio appellare.ita no.Inn.& Abb.in c.dilectus,de appel.

¶Reus nō cogitur reſpondere libello qn iuriſdō fundatur ex loco contractus, niſi ſit fundata prius iuriſdōne . ita no.Inn.in c.Romana,de foro compe. f.123.nu.2

Reo non currit tempus ſiue terminus actore agere non ualente.ita no.Inn.in c.prudentiam,de offi.dele.fol. 78. & uide.l.ſi.ff.de lege commiſſo.Bal.

Reus pōt opponere contrarias exceptiones ex quibus idem reſultat effectus,ſecus ſi diſcordent rōne finis.ita no.Abbas in c.ueniens,de præſc.& ibi uide per eum.

Reus cōuentus rei uendi. ſi probauit ſe dnm confirmanda eſt ei poſſeſſio,& proprietas adiudicanda ac ſi poſſidens non egiſſet.ita no.Inn.in c.cum uenifſent,de reſt. ſpolia. f.139. Actore ergo non probante reus abſoluitur. Sed reo probante actor condēnatur reo . nam reus eoipſo ꝙ excipit uel negat petere uꝛ.Non eſt ergo ſine petitione ſi pro eo fertur ſententia.Ex hoc patet ꝙ ſententia lata pro reo probante facit eum dnm ſi actor erat dns, & ſi tertius erat dns cauſat ei uſucapionem.ff.de excep.rei iudi.l.ſi quis rem a non dño.Itē ſi reus a poſſeſſione cadat & uadat ad actorem,poterit reus petere exequi ſententiam ꝯ actorem antiquum ex poſſeſſione noua,ut ff.de iureiur.l.ſed & ſi poſſeſſori & ſi hoc non faceret ſententia lata pro tali reo ui condemnationis actoris faceret ui cōdemnationis dn quia in reali ēt ubi non pōt fieri condēnatio,pōt fieri executio.ar.ff.de petitio.hæredi.l iiij.de except.rei iud.l.a te §.j.Sed Hoſt.dicit ꝙ reo abſente debet ferri abſolutoria: nam aut debet reo res adiudicari cum non ſit hoc petitum : nam reconuentio exigitur ad hoc ut actor poſſit condemnari reo in aliqua principali re.alias fruſtra eſſet reconuentio.ff.de excep. rei iudi.l.ſi inter me & te,& eſt expreſſum.ff.ſi pars hæredi. petat.l.j.§.proinde,ibi,inuicem petere debebunt &c.item dicere ꝙ qn probatio excedit petitionem fiat cōdemnatio ex ſola probatione abſque petitione ridiculum eſt,ut c. examinata,de iudi.Item per Hoſt.facit C.de tranſac.l.ſi. profundo,& no.in l.ſiue apud acta,eo ti.nam nō eſt idem retinere,& adiudicare.Sed cum Inn.concordat glo.ff.de proba.l.circa eum.& Dy.in regula non licet actori,de reg.iu.li.6.Item aliquid plus debet conſequi reus probādo ſe dnm ꝙ nihil probando.ar.inſt.de actio. §.j. Sed ꝑ Ho.facit,quia nā ſententiæ latæ pro reo eſt petere excep.non ius agendi.ar.ff.de eo per quē factum erit.l.j. §. ſi reus.Dico ꝙ Inn.dicit uerum circa eandem poſſeſſionē,ut non ferat condēnatoria,niſi ꝑ modū ſilentii.ſ.iuſtificatoria ſnia,ꝓnunciabit.n.iudex reū iuſte poſſidere,qui probauit ſe dnm,& ideo cū abſoluet:& ſic incidenter faciet mentionem de probatione dnii.poterit etiam dicere.Item declaro eum dnm:quia in hoc uenit incidenter, & ſic confirmatur reo poſſeſſio & addetur titulus ſententiæ.ar.ff.ad carbo.l.j.Reſultant effectus prædicti: quia licet mera ꝓbatio non hēat paratam executionē,uerū eſt niſi tranſiuit in ſnīam confeſſionem uel iuſiur.Ita no.gl. quæ non eſt alibi in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.pen Et confeſſio tacita æquipollet expreſſæ quo ad executionē paratam,qđ eſt no.ff.de pact.l.tale pactum §.j S. d dictum Hoſt.habet locum in diuerſa poſſeſſione,ut ſi reus poſſidet dimidiā,actor aliā dimidiam : nam non ideo ꝙ reus probet excipiendo ſe dnm totius rei adiudicabit ſibi poſſeſſio actoris nec eam euincet,quia nō eſt actum ad hoc. Nunquam.n.exceptio egredit petitionē,uñ in exceptione cōpenſationis ſi plus eſt debitum ex quo compēſatur quam ad quod compenſatio obiicitur,& totum probet, non tñ in reſiduo cōdemnabitur.ff.cōmo.l.in rebus.§.ſi. quod ſingulariter eſt no.Bal.uide infra in uer.Silentiū, in 1.q.circa medium.

Reus uolūtarius dēt firmare pſonā ſuā in iudicio, ſed reus neceſſarius eo ipſo ꝙ eſt citatus habet perſonam legitimatam.ita no.Inn.in c.paſtoralis,de excep.fo.175.nu.3. Sed non legitimam cauſam niſi eam aſſignet & probet. qđ tene mēti. Et uide Inn.in c.cum inter,e.ti.Et eſt reus neceſſarius omnis ille contra quē dirigitur narratio petitionis ſpecialiter & non in genere,quia qn ſit citatio generalis

gnālis ſine ſpecificatione perſonæ ſolum intelligit citati illi quorum intereſt:& qa non conſtat quorū interſit, habent comparentes,ſi negantur eorum intereſſe,docere de ſuo intereſſe,ſecundum Inn.ibidem ꝙ no.Bal.

Reus conuentus qn ſimpliciter negat,non cogitur probare ius ſuum, ſufficit.n.ſibi ꝙ alleget titulum. ff. de rei uen.l.in ſpeciali.ſecus ſi excipit.ita no.Inno.in c ſi diligenti,de præſcrip.fo.181.in num.2.Dic ut in l. cogi. C. de petitio. hæred.

Reus punitur ex eadem inquiſitione criminaliter, & cogit ad reſtitutionem damnarum.ita no.Inn.in c.cum oporteat,de accuſa.fo.291.nu.2.& eſt multum no.ſecus in accuſati.ut l.j.C.qn ciui.actio præiu.crimi.Bal.uide Cyn. in l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iulia.de ui. & Bart.in l. prætor.§.hoc edicto.ff.ui bono.rapt.& in l.interdum. §. qui furem.ff.de furtis.

Reus cōdemnatus per ſnīam quæ erat nulla, an poſſit principaliter agendo petere declarari ſnīam nullam. Et uꝛ ꝙ ſic,ut ff.fam.erc.l.quædam mulier,& de iure patr.l.ſi. Sed in cā nullitatis incidens qō eſt, & incidit cauſæ appellationis:non aūt eſt cā principalis & per ſe intēptata. ut no.C.qn prouo.non eſt neceſ.l.j.in gl.ord.In contrarium uꝛ ꝙ reus eſt tutus ope exceptionis, & ſibi ſufficit exceptio,ut l.j.§.ſi reus.ff.de eo per quem factum erit.& l.j.§.ſi debitor.ff.ut in poſſ.lega. Item ex quo ſententia eſt nulla non expedit a iudice petere id ꝙ eſt ipſo iure diſpoſitum uel conceſſum.ff.de condi.inſti.l.quæ ſub cōditione.§.ſi.& l.j.C.de theſauris.Solutio,dicūt quidam ꝙ reus non poteſt agere de nullitate principaliter, & ꝑ ſe.ut l.pure.§.ſi.de excep.doli.Sed tu dic ꝙ officium iudicis oritur quō petitur ſententia nulla declarari:& reuocari quatenus de facto ꝓceſſit,ut l.4.C.de accuſ.facit ꝙ no .ff.de feriis.l.j.in ſi.princip.ff.quæ ſen.ſine app. reſci.l.j.§.j.& de euictio.l.minor, i prin.nec ob.ꝙ dat exceptio,nā & nihilominus actio.i.officiū iudicis loco actionis dabitur,ar.ff.de libe.leg.l.ꝙ mihi.& ꝙ no.ff.de iure iu.l.ſed & ſi poſſeſſori.poſt principium, ſm Abbatem in c.de ſen.& re iu.& tene menti Bal. uide ꝑ Bar.in l.quidā in ſuo.ff.de condi.inſt.& ibi ēt per Bal. & uide etiam per Bar.in l.ſi quos.C.de decurio.li.x.Sed an ꝓcedat iſta petitio,dico ſententiam nullam,& ſi qua eſt,peto eam reſcindi ui appellationis. & uꝛ ꝙ nō ſm Abbatem ibidem. Nā ſiue ſit actor originalis ſiue reus,non poſſet allegare ꝯtria,ut c.ueniens,de pſcrip.qa iſta ſunt ꝯtria eſſentialiter rōne finis.nam ꝯtraria naturæ ſunt.Præterea ſi ſentētia fuit lata ab ordinario,& cā appellationis ptinet ad ſuperiorē.Cā nullitatis non ꝑtinet ad ſuperiorē,ſed ad eum iudicē q iudicauit,ut C.qño & qn iudex.l.ſi ut ꝓponis, in gl.C.de ſen.ex pericu.recitan.l.j.& C.de ſen. & inter locu.om.iu.l.j.Solutio.dicit Dy.Qđ aut appellat actor & non ꝓcedit libellus implicans ꝯtria.ar.C.de inof. teſta.l. eū q aut appellat reus, & tunc procedat libellus: qa cā nullitatis uenit incidenter,ut in l.j C.quādo prouo.non eſt neceſ.Sed iſta ratio uꝛ falſa,nam dicto libello cauſa nullitatis expreſsē & per prius & non per poſterius intentatur,unde principaliter uenit,adeo ꝙ licèt appellatio a principio eſſet ipſo iure nulla, uel poſtea deſerta,tñ durat cauſa nullitatis.ar.C.ſi pendente appellatione.l.3.facit ꝙ no.Inn.in c.ſæpe,de appella. & Guliel.de Cu.in l.ſuum.C.de iure deliber. & uide per Bar.in l.ſi expreſſum.ff.de appella.Oldr. dicit ꝙ libellus procedit,quia iudicia quæ ſimul cumulantur ſunt ſimul tractanda & contingua.ad quod facit capitulum cōſtitutus,de in integ.reſtitu.& quod ibi no.ꝑ Inn. & in c. cum olim.§.eadem de priuilegiis.ſed Inno.alibi dicit ꝙ aut appellatur a diffinitiua & procedit dictus libellus. Aut ab interlocutoria non habente inſtar diffinitiuæ, & tunc ſuperior non cognoſcit de nullitate.& ſicut non procedit libellus reſpectu nullitatis, qa interlocutoria nulla ipſo iure nunꝙ deferꝛ ad ſuperiorem in gradu iuriſdictionis,ſed ad eundem iudicē ꝑtinet corrigere factū ſuum.ita not.Inn.in c.dilecto,de ap.ꝙ eſt ualde no. Ad hoc facit ꝙ ubi cœptum eſt iudiciū & adhuc pendet ibi & non alibi finē accipere debet.ff.de iudi.l. ubi imo plus eſt dicendum,ꝙ ſi in libello non eſt facta mētio nullitatis,tñ de ea pronunciari poteſt: quia ineſt tacitè : & qa incidentia expediuntur ſine libello.ff. de excu.tut. l. q teſt.ff.de mino.l.uerū.§.ex facto ff.de app.l. ſi conſtat & ff.de ædilitio edic.l.ædiles.§.ſciendū.Sed pone condēnatus petit ſententiam pronunciari nullam,iudex pronunciat ſnīam nullam,ſed reus ultra dicit, dñe abſoluatis me a debito.Dicit iudex ſuperior, ego non ſum iudex debiti,ſed iudex proceſſus & nullitatis eius. modo quærit an iudex nullitatis poſſit de debito pronūciare, & uꝛ ꝙ non,qa eſt petitum coram eo.nec hēt in hoc iuriſdictionem,ſed ubi cœptā fuit iudicium ibi finem accipiat.ff.de iudi.l ubi cęptū,ſm Iac.But.in d.l.ſi ut ꝓponis:ſed Bar.dicit ꝙ iudex nullitatis ſuccedit in locū primi iudicis in abſoluēdo & condēnando ſup contentis in prima petitione,ꝑ l.abſentem.C.de accuſa.in uerbo,ibi pro ſua iuſtitia reformabit.uide ꝑ Bar.in l.ſi expreſſim. ff.de appe.& in l.p.C.quando prouo.non eſt neceſ.habet enim cā nullitatis naturam appellationis, ut deuoluat totum negocium.ad idē.ff.fami.erc.l. quædam mulier. ubi corrigiꝛ ſententia,& pronunciatur ſuper actione prima.ad idem de iure pat.l.Carmelia Pia.ſed Iac.de Are. concedit hoc qn cauſa ad primū iudicem redire nō dēt ꝑp ſuam iniquitatē & dolum,ut d.l.4.C.de accuſ. alias ad eundē redit pronunciatio niſi ſit appellatum, ut d.l. ubi cœptum.& d.l.Carmelia Pia. & hæc teneas menti, & no.bene iſta Bal. uide Cy.in l.eos C.de app. & Bal. in l.tale pactum.§.qui prouocauit,in 14.qō.ff.de pact. ubi uidetur diſtinguere,an ſit petitum ut pronuntietur ſuper principali uel non ſit petitum.

Reſtitutio in integrum petiꝛ de plano ꝯ interlocutoria.ita no.Inn.in c.querelam,extra de proc. fo.102.nu.2.

Reſtitutio in integrū aduerſus ſnīam & nullitas ipſius ſententiæ poſſunt cumulari ſicut in eodem libello.ita not. Inn.in c.conſtitutus,de in integ.reſt.fo.112.nu.2.& nullitas eſt remedium extraordinarium,qño ergo conueniunt?rñdeo, alterum eſt uerum,non aūt conuertuntur in eſſentia,ſed eſt quidam modus agendi tolleratus à iure ſicut & ille dico ſententiā nullam, & ſi qua eſt appello. Item ille, dico rem ad me pertinere iure dominij uel quaſi nam cauſæ hmōi & probationes earum ſunt contiguæ. Bal. uide ſupra in uer.Ciuitas, in 2.q.

Reſtitui in integrū contra ſententiā,uel in integrum reſtitui ad appellandum,quid differunt.uide Inn.in c.fin. de in integ.reſti. fo.113.

Reſtitutio in integrū qn petitur in iudicio ad allegandum uel probandū in ipſo iudici ſufficit tunc ſummaria cognitio & probatio.ita no.Inn.in c.ex literis,de in integrum reſtitutio. fo.110.nu.2.

Reſtitutio in integr.aſr petitur a dño.l.q ſeruo. §.itē quare.ff.de reſt.in integ.&rem ꝑt quis petere in eo. *libello* ſiue petat ſe reſtitui ꝯ ſnīam ſiue ꝯ ꝯtractū *celebratū ſu* ꝑ re poſſeſſa a petēte, ſecus ſi ſup re *non poſſeſſa. Et iō* aliud eſt cum petitur reſtitutio cōtra *præſcriptionem:* quia contra nō poſſidente pſcribiꝛ, & *eſt neceſſaria.*reciſoria.ita no.Inn.i d.c.ex *literis,in* 2.col.de in inte.reſti.

Reſtitutio in integrū eſt reſtringēda, qa eſt iuri cōi & gña-li ꝯria.ita no.Inn.in c.ex trāſmiſſa,de pſcr.fol.179.nu.2. & no.ff.de cōd.inde.l.fi.§.idē quæſit.& facit in rōne ſui ff.de act.& obl.l.in honorariis.§.ſed cum reſciſſa. Bal.
Reſtitutio Papæ nō caſſat electionē canonicorum,qa non inuenit locū uacantem. ita no.Inn.& Hoſt.in c.innotuit de electi. Adde & uide gl.& tex.eo.tit.c.ſi eo tpe, lib.6.
Reſtituitur ſpoliatus ſm modū & ſpeciem ſpoliationis. ita no.Inn.in c.ex parte, de reſt.ſpol.fol.141.nu.4.& uide ſ.in uerbo Teſtis,in 60.q.& infra in uer.Teſtator,in 3.q.
Retentio, uide infra in uer.Tutus, in 1.q.
¶Reuelare, uide infra in uer.Teſtis, in 60.q.
Reuelare an teneat qs illud q ſcit, qñ taciturnitate ueritas iuſticiæ non periit:nā teſtis iō tenetur,qa cū taciturnitate periret uera iuſticia.uide Inn.in c.offi.de pœnitenti & remiſ.fol.322.de conditio.ob cām.l.idem eſt.§. ſicut. ubi de hoc & ibi uideas. & no.C.de furtis.l.in ciuile. & l.in ciuilem, per gl.& Cy.
¶Reuocatio uide.ſ.in uer.Commiſſio:in p.q.& ſ.in uerbo Dñs, in 2.q.& ſupra in uer.Factum, in 5.q.& ſupra in uer.Sententia, in 5.q.& in 23.q.
Reuocatur id quod fit contra appellationem,nō id q fit citra appel.ſm Inn.in c.quia propter, de ele.fol.46.uide infra in uer.Sententia, in 5 2.q.& ſupra in uer.abſurditas,in p.q.caſus eſt in c.cum inter,de ele.
Reuocatio literarum dñi Papæ eſt odioſa,& ualent literæ licet non fiat mentio de appellatione. ita not.Inn.in c. ex literis, de off.deleg.fol.85.uide.ſ.in uer. Cā. in 6.q.
Reuocari poſſunt de facto quæ de facto fiunt.ita dicit Inn. in c.audi.de reſt.ſpol.fol.137.nu.3.ff.de euictio.l.minor in prin.uide ſupra in uer.Appellatio,in 23.q.
Reuocari non debet omne id quod poſt appellationē fit, niſi fiat contra appellationem.ita no.Inno.in c.conſuluit,de app.fol.192.& l.creditor.ff.mandati.
Res non dr integra qñ ſubſtātialia ſunt inchoata, ut ꝯctus cum eſt de ſubſtantia; ſed pludia ut miſſa de Spiritu ſancto,nō facit rē deſinere eſſe integrā.ita not.Inn.& Hoſt. in c.in cauſis,de ele.uide ſupra in uer.Reſtitutio in integrum,in 6.q.& ſupra in uer.Renuncians,in 4.q.
Rem pōt quis ſua propria auctoritate retinere & apprehēdere ſtatim q quis habet inueſtituram uerbalem: quia de corporali non eſt dubium. ita no.Inn.in c.2.de conſuetudine.fol.22.& non eſt alibi hoc dictū, ut dicit Bal. in l.qui retiario.ff.de pign.act. Bald.
Res quæ non poſſunt præſcribi quæ ſint,uide Inn.in c.cām de præſcr.fol.179.& in c.cum non liceat,per gl.
Res inter alios acta quando præiudicat,uide per Inn.in c. auditis,de præſcr.fo.180.nu.1.& uide gl.in c pe.de app.
Res iudicata quando proſit alteri,uide plenè per Inn.in c. quamuis, de re iud.
Res quæ ſine ſolēnitate fieri non poſſunt,ſic nec ratificari. ita no.Abbas in c.cūm dilecti, de emp.& uen.qđ eſt no. argumentum contra.ff.de manu.uindicta.l.ſi pater.§.ſi. Bal.& uide quod no.Inn.in c.prudentiam,de off.deleg. fo.78.uide ſuprà in uerb.Ratificatio, in 2.q.
¶Rex, uide omnino.ſ.in uer.Papa, in 1.q.& ſupra in uer. Imperator,in 1.& 2.q.& ſupra in uer.Princeps in 1.q.& ſ.in uer.Bellum,in p.q.& ſ.in uer.Citatio, in 44.q.
Reges nō poſſunt teſtādo priuare regno nedū filios ſed nec Fratres uel alios cōſanguineos ex ſtirpe pñna deſcēdētes ſola uoluntate.Et eſt in eis ſpāle,qđ eſt uerū qñ regna deferunē p ſucceſſionē,ſecus ſi p electionē deferantur. ita not.Inn.in c.grandi,de ſuppl.negl.prælа. fol.62
Regibus & aliis dñis habentibus iuriſdictionē datur curator iſtis de cauſis. Primò ſi neſcit regnū ſuū defendere. Itē ſi in eo nō ſeruat bene cuſtodiā & pacē:maximè locis religioſis & perſonis pauperibus.Itē q plus eſt,ſi pdita neſciat recuperare.ita no.Inn.in c.grādi, de ſup. neg.pla.f.e.n.3.Et qs curatorē dat talib.uide ibid. Inn.
Reges quam libertatem dant eccleſiæ,uide Inn.in c.auditis, de in integ.reſt. fol.110
Rex pōt donare & etiam alienare moderatè,nō ita immoderate ut lędatur dignitas Regalis.ita no.Inn.in c.intellectu,de iureiu. fol.174.idem in Imperatore, ut not.in aut.quomodo op.epiſcopos,in prin.col.1.
¶Ruſticus,uide ſupra in uer.Ciuitas,in 3.q.ibi & in honoribus municipalibus ruſtici non continentur. Bal.
¶Rumor minor eſt quam fama.ita no.Inn.in c.tertio loco de præſump.facit tex.in c.ſuper eo, de conſan.& affi.& facilius naſcitur & finitur rumor quàm fama.l.ſi.ff.de hæred.inſti. Item indicium minus eſt quam ſemiplena probatio.ff.de proba.l.cum probatio. per gl.
Rumor eſt uocum multitudo. Fama uerò eſt opinio, ut c. ad petitionem, de accu.per Inn.

S

Sacerdos quādo debeat dimittere miſſam propter præſentiam excommunicati, & quando non, uide Inn. in c.nuper,de ſen.exc.fol.326.nu.3.& c.ut famæ eo.tit. ubi per Inn.
Sacerdos etiam ſimplex abſoluit ab excommunicatione in articulo neceſſitatis.ita no.Inn.in c.de cætero,de ſen. exc.tex.eſt in c.nuper, in fi.eod.tit.fol.325.& ſeq.nu.6. idem tenet Abbas in c.fi.de ſepul.Et dicit q excommunicato qui confeſſus fuit non poteſt interdici ſepultura: licet non ſatisfecerit. quod no.Bal.
Sacerdoti pauperi an liceat locare operas ſpirituales: dic non in præiudicium dominorum, ſed in eleemoſinis ſic. ita not.Innocen.in cap.quoniam, ne prælati uices ſuas. fol.299.nu.3.& 4
Sacerdos non debet teſtificari nec diuulgare illud quod ſibi dictum eſt ex confeſſione: quia illud ſcit ut Deus, non ut homo.ita no.Inn.in c.qualiter, de accu.fo.289. nu.2.& no.idem in ſumma de cōfeſ.q.185.& per B.Thomam in ſecunda ſecundæ.q.70.artic.1.in reſpon.ſecundi articuli. Vide infra in uer.Teſtis.q.60.
Sacerdotes electi à capitulo quando dicantur habere curam animarum,uide Inn.in c.cum non eccleſia,de præben.fol.213.nu.1.uide infra in uer.Teſtis.in 51.q.
Sacerdos in foro pœnitentiali eſt publica pſona, & pōt ſtipulari abſenti.ita no.Inn.in c.parochi,de ſepul.fol.245. uide gl.no.in c.quāquam,de uſur.lib.6. Adde q in foro pœnitentiali non requirit præſentia aduerſarij,ſecus in foro iudiciali.ff.de confeſſis.l.certum.§.ſi quis abſente.
¶Sancti quando diſſonant in opinionibus neutra ſapit hæreſim.ita no.Inn.in c.ne innitaris, de conſti.
Satisfactio, uide ſupra in uer.Accuſatio,in 4.q.
¶Scriptura qualis dicatur publica, & qualis non, uide in cap.1.in prin.ſui de fid.inſtr.per Inno.uide ſupra in uer. Prælatus, in 2.q.
Scriptura qualis dicatur auctentica & qualis non, uide in d.c.1.in prin.de fid.inſtr.
Scripturā negāti eſſe notarij īcūbit onus pbādi.Inn.ī d.c.j de fid.inſtr.f.164.n.9.Adde q no.in c.ueniēs,de uer.ſig.
Scriptura ex quo eſt facta manu publica,& habet ſigillum auctēticū,& mortuis teſtibus ibidē ſcriptis, facit fidē & credit illi ſcripturæ, dūmō nō ſit in aliquo uitiata uel uituperata,uel ſuſpecta.ita no.Inn.in d.c.1.de fid.inſtr. fol.eod.ſuper uer.Publicam. & ibi tex.ad literam Bal. uide in c.cum P.tabellio, eod.tit.per Inn.
Scripturæ regiſtri an faciant fidē,uide Inn.in c.1 de pcu.

Scripturæ ſolius notarii creditur circa dicta teſtiū,ita not. Inn.in c.cum dilecti,de elect. fol.102
Scriptū ſi eſt alicui q faciat Titio prouideri, & pūiſor mādat q fiat hoc in certa eccleſia,& ibi hoc de iure fieri nō poſſit,pōt mandare q alibi recipiant: ſecus ſi de iure tenet man.licet non habeat facti executionem. ita no.Inn. in c.in literis,de offi.dele.f.77.nu.2.ar.ff.de fideicommi. l.quia ſatis & ff.mandati l.inter cauſas.§.abeſſe.& ff. qui ſatiſ.cog.l.quotiens,cum fi.& c.ſuper eo, de offi.del.per eundem,& uide per Inn.in c.de cætero,de re iudi.
Scriptura iudicis licet ſit tribus teſtibus ſubſcripta,nō probat acta,niſi ipſe iudex ſit iudex & notarius,& ea ſcribit ut notarius.ita no.Inn.in c.cū a nobis,de teſti.f. 156. C. de ſac.ſan.eccle.l.iubemus.§.his tabel.quod no.Bald. Et ſic ſcripturæ iudicis non creditur, licet ſit facta in iudicio. uide Bald.in auten. ſi quis in aliquo documento. C.de eden.
Scribi non debet in inſtris aliquid quod ſit ꝯ bonos mores uel ꝯ ius.ita no.Inn.in c.filius,de teſta.f.238.Adde etiam q nec inſolita nec nimis cauteloſa.ff.de cōdi.inſti.l.ſi qs ſub condōne,& quod ibi no.& tene menti hoc Bal. Et ſic no.q cauteloſa prouiſio & adiectio clauſularū inſolitarum pręſumptionem fraudis inducit. uide in c. illo uos, de pigno.& in c.ad noſtram,de emp.& uendi.
Scribens ſententiam mortis,irregularis eſt.ita no.Inn.in c. ſententiam, ne cle.uel mona.f.474.n.1.Et quid de baliſtariis ſimiliter uide ibidem per eundem Inno.
Sepultura, an monachis & aliis fratribus religioſis liceat eligere ſepulturam qñ extra locum ſui conuentus obeūt uide per Inno.in c.nimis,extra de conceſ.præben.
¶Sequeſtratio fit pp contumaciam.ita no. Inn. in c. ex literis,de dolo & contu.f.144.Et materiam ſequeſtrationis tractat plenè Io. An.Et qñ habeat locū & qñ non in c.lo cupletari,de reg.iur.li.6.in mercurialibus.Bal.
¶Sententia lata ſuper crimine eſt perpetua, ſecus ſi ſuper contumacia.ita not.Inno.in c.ex literis,de conſti. f.6.n. 2.& ibidem Hoſt.& gl.Sed quomodo poteſt eſſe ppetua: quia dicit gl.in auct.ut nulli iudicum.§.ad hæc,uer.iubemus,col.9.q præcepta iudicis non durant ultra tempus ſuæ iuriſdi.per l.fi.ff.de pœnis & de iuriſdi.om.iud.l. cū qui.§.magiſtratus.Facit q no.in l.j.C.de poſtu.& l.ſi certarum.§.fi.ff.de teſta.mili.& de offi.lega.c.præſenti.li.6. hoc intellige lite non conteſt.nec cognitio de cā facit pcepta:quia tunc ſua præcepta non extenduntur ultra tēpus ſuæ iuriſd.ſecus ſi præcepit lit.cōt.qa tūc ſunt perpetua.ita no.gl.ualde no.in d.l.fi.ff.de pœnis. Et ſic tollitur ꝯrium de d.l.j.C.de poſtul.& ibi no.in opi.& hæc in arbitrariis.alia autem præcepta ſine cā non ualent. ut l. iij.C.comi.uel epiſto.& cum cā ſunt perpetua.ff.de iudi. l.ſi debitori.& l.quotiens C.de fideicō. Bal. Adde quod no. Archi.in d.c.præſenti.
Sententia non debet formari ꝯ canonicum qui defendit eccleſiam ſeu eius perſonam, ſed dēt formari ꝯ eccleſiam, quam defendit.ita no.Abb.in c.cum iam dudū,de præb. & licet ſic unus canonicus poſſit ſuam eccleſiam defendere,non tñ in eius perſona,ſed in perſonam eccleſiæ ſententia eſt formanda,& tene menti.Bal.
Sñia,regula eſt q cui nocet ſentētia noceant & acta.ita no. Inno.in c.cauſam quæ de teſti.fol.155.nu.3.quod no.
Sententia quæ erat nulla propter defectum iuriſdictionis ſi per ſuperiorem pronuncietur aliqua conualeſcit. ita not.Inn.in c.ſuper literis,de reſcrip.fol.12.nu.7.uide ſupra in uer.Caſus,in 7.q.
Sententia lata per obreptionem quando debeat retractari, uide Innocen.in c.cum dilecti,de reſcrip. fol.14. nu.3 uide infra in uerbo teſtis, in xlij.q.
Sententia lata ſuper iuriſdōne reſpectu territorii lata inter partes domino non præiudicat.ita no.Inn. in c.ſuper literis,de reſc.f.12.uide ſupra in uer.Reus,in 4.q.poſt prin.
Sententiæ ſuſpenſionis & excōicationis, & miſſionis ex primo decreto poſſunt reuocari citra ordinem iuriſdictionis contrario imperio.ita no.Inn.in c.ad audientiam,de reſcri.f.8.nu.2.facit quod no.ff.de euic.l.minor, in prin. Bal.uide ſupra in uer.Renuncians,in 1.q.
Sententia interdicti ritè fertur in uniuerſitate, quia poteſt ferri pro alieno delicto.ita no.Inn.in c.bonæ, de elect.f. 34.uide ſupra in uer.Citatio,in 18.q.
Sententia lata ſuper inquiſitione pīudicat accuſationi niſi probent de proprio intereſſe,& de ignorantia. ita not. Inn.in c.cum dilecti,de elec.& uide per Ber.& Inno.in c. cum P.Manconella,de accu.f.288.n.1.4.5.8.9.& uide ſupra in uer.Citatio.in 9.q.
Sñia lata ſuper ætate nō facit ius ubi uertitur periculū animæ.ita no.Inn.in c.cum dilecti,de elec. fo.41.nu.8
Sententia lata ſuper ætate non tranſit in rem iudicatā qñ lata fuit ex aſpectu uel pſumptione, uel ſummaria cauſæ cognitione,ut ibidem Hoſt.Si autem ex plena diſcuſſione,tunc tranſit in rem iudicatam pro probante,& contra probantem,ut l.de ætate.ff.de mino.tene menti.Bal. uide ſupra in uer.Citatio,in 19.q.
Sententiarum tria ſunt genera. Quædam eſt quæ nunquam tranſit in rē iudicatam,ut in matrimonio pp periculum animæ & uinculi in ſeparabilitatem:quia quos Deus cōiunxit &c.Alia eſt quæ ſtatim tranſit,ut ſententia cenſuræ.Alia eſt ſētētia quæ eſt media inter iſtas,ut illa quę poſt.x.dies in rem iudicatam tranſit idem Hoſt.
Sententia lata in interdicto uti poſſidetis contra defunctū non mandatur executioni contra hæredem ex facto hæredis.ita no.Inn.in c.abbatem,de uer.ſig.fol.337.num.3. Ratio eſt,quia eſt diuerſum factum de quo nō eſt actum, l.de ea.§.fi.ff.ad exhiben.Bald.uide ff.de pigno.act. in l. rem alienam.
Sentētia arbitratorum ſiue fuerit bona ſiue mala,eſt ſeruāda.ita no.Inn.in c.ſicut,de ſen.excom.
Sententia expenſarum pōt ferri licet quis non ſit citatus ad hoc ſi erit contumax.ita no.Inn.in c.calumniam, de pœnis.f.321.nu.2.Ratio eſt,quia citatus in principali uidetur citatus in acceſſorio &c.Bal.
Sententia poteſt retractari propter æquitatem caſus ſuper uenientis.ita no.Inn.in c.2.de purga.cano.f.319.& ibi caſus idē tenet Azo in ſumma.C.de re iudi.quod not.Bal. & eſt caſus.ff.ad legem Aquil.in l.Aqui.ſi deletum.& ff. de condi.fur.l.ſi fullo uel ſarcinator &c.
Sententia quæ dicatur generalis & quę generaliſsima & generalitas ſententiæ præſupponit generalitatem libelli, quia ſententia debet correſpondere libello. Et quæ ſunt illa quæ debent poni in libello ſpecificè,& quæ non: De omnibus iſtis uide per Inno.in c.tanta,de exceſ.præla,f. 312.nu.4. Et dicit q principalia ſunt nominatim petenda.Sed acceſſoria iuris & acceſſoria actionis ueniunt tacitè iudicis officio mercenario ſm Inn.ibidem.& eſt ro, quia iudicis officium mercenarium, libellum non deſiderat,ut no.ff.de interro.act.in rub.Bal.
Sentētiam eius quē neſcit delegatum,obſeruare quis nō tenetur.ita no.Inn. in c.illud,de cleri.excom.mi. f.309
Sententiam diffinitiuam poteſt quis pati in criminali ex ſo la confeſſione ēt ſine aliquo proceſſu.ita no.Inno.in ca. qualiter,el ij.de accu.f.293.nu.10.uide glo.no.in c. Romana,de appel.
Sententia abſolutoria ab inſtantia iudicij non eſt diffiniti-

ua: quia ut diuerſa ponitur. ita no. Inn. in c. ad petitio. de accu. f. 292. nu. 3. & eſt caſus in l. Titia. ff. de actio. & ob. & ibi per Bar. & gl. ordi. in l. clarum. ff. ſi ſerui. uendi. & no. per gl. in c. fi. de appel. in cle. ubi no. ꝙ abſolutoria ab inſtantia appellationis eſt interlocutoria. Bal.

Sententia lata per iudicem ſecularem ſuper dote ualet. ita no. Inn. in c. de prudentia, de dona. inter uirū & ux. f. 286

Sententia legitimationis uel illegitimationis nō facit ius quò ad alios. ita not Inn. in c. cauſam quæ, qui filii ſint legiti. f. 284. nu. 5. Nec ſententia falſi: ſm cum ibid. & eſt caſus in l. ij. C. de fide inſtru. Bal.

Sententia. n. filiationis facit ius, ut l. j. in fi. ff. de lib. agnoſc. quæ eſt contra Bal.

Sententia debet formari contra defenſorem defenſorio nomine. ita not. Inn. in c. cauſam quæ. qui filii ſint legitimi. f. 284. nu. 9. uide Bar. in l. ſolutionem ff. de ſolu.

Sentētia ſuper legitimatione ꝑſonarū pōt reuocari & poſt lit. conte. ita no. Inn. in c. nouit, de appe. f. 194. in ɔtrariū facit. ff. de iudi. l. ſed & ſi ſuſceperit. Bal.

Sententia lata ſuper naturali poſſeſſione an preiudicet poſſidenti ciuiliter. uide per Inn. in c. quamuis, de re iudi. fo. 189. n. 2. uide. ff. de uſufruc. l. cuiuſcunque. §. j Bal.

Sententia excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti eſt ſpecialis, ut ſi lata eſt ſub condōne uel die, interim qn̄cū que poſſit appellari, ēt poſt decem dies, quia huiuſmodi ſententiæ nunquam trahuntur retro. ēt ſi iudex dicat ex nunc prout ex tunc excommunicamus, ut ff. de offi. procō ſu. l. obſeruare. §. fi. & de uer. ob. l. huiuſmodi quod eſt uerum in condōne de futuro, ſecus ſi de præſenti uel præterito uel pure, quia tunc appellatio non ſuſpendit executionem, quæ ſtatim traxit ſecum ſuum effectum, nec. n. excōicatus reconciliat per appel. ſed per abſolutionē & manus impoſitionem, quia iſta forma tradita eſt ab eccleſiis. Eccleſiaſtica forma tenaciter ſeruanda eſt, nam omiſſio modi uel formæ ēt in actu fauorabili impedit diſpoſitionem legalem. ff. de uerbo. obl. l. qui Romæ. §. Flauius. item quia trahit ſecum inſeparabilem executionē iuris, & de iure. uide Inn. in c. præterea, de appel. f. 193. nu. 5 & gl. in c. 1. de conceſ. præb. in cle. Sed dubitatur de iſta ſententia excōmunico te niſi ſolueris an ſit pura uel conditionalis retractanda facta ſolutione. Et ſi quidem ſententia incipit a condemnatione, uidelicet cōdemno te ad x. & niſi ſolueris in tali termino excommunico te. iſta excōicatio eſt conditionalis & moram non ſoluendi deſiderat, ſm Inn. quia uenit ad pœnam cōtumaciæ. & ideo male dicit gl. quæ eſt. ff. de act. & oblig. l. obligationum fere §. condō. Nam dictio niſi aut inſeritur obligationi primariæ aut ſecundariæ. Primo caſu facit condōnem. ff. de cōdi. & demon. l. quibus diebus. §. quidam. Secundo caſu nō facit condōnem. ff. de in diem adiec. l. ij. niſi moram deſideret ut hic, uel dic ut no. in d. l. ij. Aut enim apponit̄ ad inchoationem commodi, & tunc facit condōnem. aut ad executionem commodi. & tunc facit modum, ut l. uniuerſa. C. de preci. impe. offe. aut ad expirationem contractus uel beneficii, & tunc non̄. aut adiicitur ad inchoationem incommodi & pœnalitatis, & tunc facit conditionem, ut hic ex natura. Sed quid erit de iſta ſententia, excōico te ſi eliges, an iſta ſententia requirat actum in facto eſſe, & ſic ualeat electio tanquam facta a non excommunicato, an ſufficiat in fieri, ut excommunicatio actum præuenire uideatur, quod eſt uerius ſm Inn. quia qui excommunicat, uꝛ̄ interdicere, & mens ſententię eſt ponderāda. ita no. in ſimili. ff. fam. erci. l. & puto. §. j. ita no. Inn. in d. c. præterea requiſiſti, de appel. quod tene menti Bal. uide Cy. in l. j. C. ſi aduer. delic. & facit de uer. ſigni. c. intelligentia, & c. præterea. & c. in his, ubi magis ponderatur mens ſententiæ, quam uerba quod no.

Sententia lata præiudicat in omnibus quæ cōſecutiuè ſunt priorum iudicatorum, non in his quæ requirunt nouum iudicium. ita not. Inn. in c. cum ſuper, de re iud. fol. 185 in prin.

Sentētia qualiter ſit ferēda in perſonalibus actionib. ſi reus cadat a poſſeſſione, uide Inn. in c. 1. de re iudi. f. 182

Sententia quibus uerbis debeat formari, uide Inn. in c. Abbate, de re iud. & ibi dicit ꝙ iudex pōt dicere, ego, & nos licèt ſit unus ſolus iudex. Inn.

Sententia præiudicat ei qui ſcit ſuam cauſam agi ſi non appellat. ita no. Inn. in c. ſicut nobis, de re iudi. & eo. ti. in c. quamuis, & ibi no.

Sentētia in quibus caſibus tenet contra re, prius iudicatas. uide Inn. in c. ſuborta, de re iudi. fo. 188

Sententia lata propter falſos teſtes retractatur. ita no. Inn. in c. cum inter, de re iudi. fo. 184. nu. 2

Sententia diffinitiua lata per iudicē appellationis, an ualeat appellatione deſerta, uide per Inn. in c. ex rōne, de appel. fo. 191. nu. 3. & per Dy. in l. ſcire oportet §. conſequens. ff. de excuſa. tu. & inſti. de actio. §. rurſus. Rōne dubii ualet fortè in caſu uero exiſtente.

Sententia condemnatoria lata ſuper aliquo cap. libelli gn̄alis, ut plurium capitulorū ſpecificatorum, an intelligat̄ abſolutoria in cæteris capitulis, uide Inno. in c. cū inter, de re iudi. fo. 184. n. 3. qui dicit ꝙ ſic in libello gn̄ali, ſecus in capitulis ſpecificatis ſm eum ibidem. Primum eſt uerum mero iure, ſed quò ad effectum de æquitate ſubdiſtinguitur, quia aut eſt gn̄alis perſecutio, aut ſpālis, ſi gn̄alis, uerum dicit Inn. ſi ſpālis, aut per errorem, qa ꝓſequens ignorabat ſe habere ius aliquod, & tunc non noceat. C. de iud. l. licet. aut pro maleficio cā diuidēdi unū proceſſum in plures. & tūc in omnibus nocet, ut ff. de arbi. l. de reb. ita no. Cy. ſm Pe. in d. l. licet. C. de iudi. & ibi uideas. Item in ſentētia abſolutoria debet inſeri cauſa, in cōdēnatoria nō, quia reſpicit libellum. ff. de infami. l. ij. C. de iudi. l. properandū Bal. Vel dic clarius ad clarificandam iſtā materia. Dic ubi ſunt plura capitula qōnis, iudex hodie ſuper uno, cras ſuper alio poterit ferre ſententiā, ſed ſi una eſt ſententia de expen. lit. ut in c. auditis, de procu. & melius in c. finem, de dolo & cont. Inn. dicit ꝙ in primo dicto ſententia eſt nulla, qua condēnauit, idem ſi abſoluiſſet, ſiue fuerit ſentētia iudicis ordinarii ſiue alterius, ut no. gl. ord. C. ſi aduer. rem iudi. l. j. & ff. de arbi. l. diem in gl. poſita ſuper uer. A tota. & not. in l. apud Celsū. §. itē quæritur. de excep. doli. & l. pro his. C. de ap. l. eos & l. ampliores &. ff. fam. erc. l. in hoc iudicio. & de iudiciis. l. de qua re. & l. j. C. de ordine iudiciorū. Sed in ɔtrarium uꝛ̄ ex̄ de arbi. c. cum tp̄e, ſed ſolue, ut ibi Ber. Inn. & Io. An. dn̄t ꝙ habeat locum ſiue capitula principaliter & ſingulariter petantur in eodem libello, ſiue petatur magna ſumma ſiue parua, ſiue plures res, ut no. in d. l. diem, in gl. a tota, in fi. dum dicit itē in pluribꝰ cōtrouerſis per l. quidam tm̄, in princ. & in hoc male dicit Inn. Si uero in diuerſis libellis tūc ſeparatim pōt ferre ſententias, & quælibet ualebit per d. l. quidam tm̄, uer ſi. quid ſi ut ſeparatim quaſi plura compromiſſa, &c. Nō obſtat l. ēt §. j. ff. de mino. quia non loquitur in cā principali, ſed in cā reſti. in integrum ut ibi & licet a certo capitulo petere reſti. in inte. ubi non eſt neceſſe ab omnibus petere ſuper quo eſt reſtō indulta, & ſententia ualebit ſiue ſit confirmans, ſiue non. Non obſt. l. quædam mulier. ff. fam. erciſ. quia ibi loquit̄ in cā appellationis ubi licitū ē à certo capl'o appellare, nec ē opus à tota ſn̄ia appellare

ubi ſn̄ia lata eſt in uno capl'o à quo nō eſt appellatū, ualet licèt tota ſententia non tangatur. Secus in cauſa principali ubi oēs controuerſias in eodem libello inſertas ſuper diuerſis capitulis ualet ſn̄ia vna decidendò abſoluendo, condemnando, uel in parte abſoluēdo, & in parte condēnando, ſm ꝙ expedit, ut d. l. diē. §. quid tantum. ff. de arbi. & l. in hoc iudicio. ff. fam. erc. & d. l. etiam. §. ſi ex cauſa. ff. de mino. ſm Iac. de Are. & Odoff. Ratio n. eſt, quia ſententia debet eſſe conformis libello, alias eſt ipſo iure nulla. item iudex non poteſt diuidere libellum nec pro parte ſua officio fungi. Et circa hoc ſcias ꝙ triplex eſt pars, ſ. integralis, numeralis & reciproca: nam ſi uendico domum, & iudex ſolum iudicat de ſuperficie & non de ſolo, ipſo iure non ualet ſententia: quia totum integrale eſt petitū & de toto integrali nō poteſt ipſe diuidere nec ſcindere. iuriſdictio enim & officium pronunciandi debet eſſe indiuiduum & integrale, ſicut dicimus in teſtamento ꝙ actus ipſius eſt indiuiduus. l. hæredes palam. §. pe. ff. de teſta. Teſtamentū enim dicitur ſententia ſicut ipſa ſententia iudicis, & ꝙ indiuiduum recipit ſtrictiorem ſimilitudinem. ff. de admi. tu. l. inter tutores. Pars uerò naturalis eſt triplex, ſ. pars rei. i. quantitatis, pars actoris, i. capituli in actione gn̄ali, & pars libelli, ut cum plures in eodē libello ſimul cumulant̄ actiones. in prima parte ſn̄ia ipſo iure nō ualet, ut ſi peto decem, & iudex profert ſn̄iam in v. ut no. in l. j. C. ſi aduer. rē iud. Niſi agamus ɔ plures in ſolidū: tunc enim ualet ſn̄ia ɔ quēlibet pro parte: licet quò ad ſingulos ſit pro parte, tn̄ quo ad diuerſos eſt inſolidū, ut l. j. C. ſi plures una ſn̄ia: qa ſuꝑ toto eſt pronunciatum. Et uide Cy. in d. l. pe. in 2. parte qn̄ ſub una actione plura capl'a cōprehendunt̄, ſiue vnum qualificet aliud ſiue nō, tn̄ ſuper toto eſt pronunciandum. Tn̄ quædam dr̄ia eſt, nam ubi ſunt duo capl'a coęqueua ſiue paria. Si libellus fuerit gn̄alis & proſecutio gn̄alis, ipſo iure nō ualet ſn̄ia in parte, ut l. qd tn̄. ff. de arbi. Si aūt ſpālr̄ fuerit ꝓſecutus. Refert, qa quædam eſt proſecutio ad litis inchoationē, ut lit. cont. quædam ad uehementem probationē, ut ſubſequentia poſt lit. cont. Si ergo lis fuerit ſpāliter cont. ſuꝑ certo capitulo, tm̄ ualet ſn̄ia ipſo iure. & alia capitula ſuper quibus non fuit lis conteſtata complecti non pōt, quia diffinitiua nō pōt ferri ſuper eo ſuper quo non erat lis cont. Si autem erat generaliter lis conteſtata, ſed poſtea actione patiente declarata ſuper uno capitulo, ſiquidem ſequitur, ſ. tunc ſn̄ia ſpecificè fertur in uno capitulo, reſeruato tn̄ iure ſi quod cōpetit: in aliis aūt ualet ſn̄ia. Si aūt ſimpliciter eſt lata tunc de iuris rigore non diuidit̄ ſm naturam ſn̄iæ quæ eſt ꝙ ſit indiuidua: & ideo de rigore in omnibus obeſt, ſed de æqtate: quia non proſecutus eſt omiſſis mediis datur replicatio niſi actor dolo fecerit cauſa uexandi reum. ff. de arbi. l. de rebus, & not. in d. l. licèt, per Cy. Sed ubi capitulum qualificat aliud, miſſio qualitatis non uitiat ſubſtantiā. ſic. ff. de pœnis. l. ſi præſes. non enim tanta uis eſt accidentis licet dependat ab ipſa ſubſtantia. ſed econtrà facit quod no. ff. de ſuſpec. tuto. in l. hæc enim. in tertia uerò parte ubi plures actiones cumulantur eodem libello & iudex iudicat de una tantum. Dico ꝙ plures libelli cenſentur, & ualet ſententia ipſo iure, ut ſi quis cumularit petitorium & poſſeſſorium. C. de appel. l. j. eſt & pars reciproca. Et tunc aut reciproca circa idem iudicium, ut numero indiuiſorio, & tunc non ualet ſententia in parte lata, ut ſi iudex deſignat uni partem & non alteri. ad hoc facit. l. in hoc iudicio, famil. erc ſc. Aut ſunt diuerſa iudicia ut cauſa conuentionis & reconuentionis, petitionis & compenſationis: tunc ualet ſententia in alter, ſed propter iniquitatem iudicis poteſt appellari. ff. quæ ſententiæ ſine appel. reſcinduntur. l. j in fi. & de cōpen. l. quid. §. j. cum ſimi. Et per iſta uerba plura iura ad conſonantiam rediguntur. Inno. hic aliqualiter tangit iſta in cap. cum inter nos, de re iud. ſed hic not. hoc clarius. Bald.

Sententia eſt certa, licèt referatur ad inſtrumenta in iudicio non producta. ita not. Inn. in c. cùm uenerabilis, de excep. fol. 176. nu. 8

Sententia iudicis excommunicati ſi non erat publicè excommunicatus, ualet. ita not. Inn. in c. excep. de excep. fol 178. nu. 1. caſus eſt in c. ad probandum, de reg. iu. Nā ſententia publicè excommunicati non tenet, ut hic per Inn. & Abb. in d. cap. ad probandum, de re iud. & etiam de iure ciuili, ut not. in l. j. C. de re iud. in gl. ord. quam no. quia eſt ſingu. Bal.

Sententia arbitratoris condēnatur etiam ſi ſit iuratum nō uenire ɔ. ita no. Inn. in c. Quintauallis, de iureiu. f. 172 nu. 2. & uide ſupra in uer. Præſumptio, in 3. q.

Sententia reductionis ad arbitrium boni uiri meret̄ executionē officio iudicis. ita no. Inn. in d. cap. Quintauallis, de iureiu. fo. eo. idem in iuramento appoſito in compromiſſo arbitratoris ſecundum eum ibidem.

Sententia lata per arbitratores in diebus ſolēnibus ualet: qa quod fit ab eis tenet & in quacūq; die ſolēni. Rō. n. eſt, qa arbitrator non dr̄ propriè iudex, nec iudiciū cēſet̄ nec ꝑ cōſequēs ſn̄ia. uide Inn. in d. c. Quintauallis, de iureiu. fol. ut ſ. & uide in auc. ut differentes iudices. §. ſi uerò, col. 9. & in Spe. in ti. de arbi. §. fi. ſed nunquid amicabilis. Bal. uide ſupra in uer. factum in 12. q.

Sententia debet mandari executioni non obſtante ꝙ aliquis dicat ſe habere ius in illa re, pręſtita tamen cautione per illum cui illa res adiudicata eſt. ita no. Inn. in c. ueniens, de teſtibus. fol. 155

Sententia poteſt ferri in cā matrimonij ſine ſcrip. ita not. Inn. in c. Albericus, de teſti. fol. 160. nu. 1. in aliis aūt caſibus reqrit̄ ſcriptura, & pōt ferri ſine teſtib. ſm Inn. ibidem. Sed ar. ɔ in auc. de hr̄. & fal. §. ſi uerò abſti. col. pen. Sol. dic ꝙ ibi loquitur in inuentario. Bal.

Sententia lata præſente parte & non ɔdicente p̄ſumit̄ pro ea ꝙ ſit lata ſolēniter & ueritatem cōtineat. ita no. Inn. in c. quoniam ɔ falſam, de proba. fol. 152. ad hoc facit. l. j. C. de relatio. & l. cum oſtēdimus. §. fi. de fideiuſſ. tut. & l. fi. quando appel. ſit Bal. uide gl. fi. in fi. in d. c. quoniam contra falſam.

Sententia licèt dicat qualiter lis ſit cōt. & iuratum fuit de calūnia &c. ut ſolet apponi in ſententiis, non ꝑꝑ hoc creditur ſententiæ niſi alias appareat per acta. ita no. Inn. in d. c. quoniam contra falſam. fol. eod.

Sn̄ia excōicationis nō p̄ſumit̄ pro iudice niſi prout in aliis ſententiis. ita no. Inn. in d. c. quoniam ɔ falſam. fol. eod.

Sn̄ia diffinitiua debet ferri ex ꝑſonali citatione. idē in ſentētia excōicationis, qa requirit̄ monitio. Hoc uerū niſi reus malitioſè latitaret, qđ p̄ſumit̄ ex cōiecturis, ut no. in l. Fulcinius. ff. q. ex cau. in poſ. ea. Vel ēt abſens à loco debito reſidētiæ puta ab eccleſia ubi tenebat̄ reſidere. nā tunc ſufficit eū citari, ibidem. Præſumitur. n. ſe malitioſè abſentare cū teneat̄ ibi reſidere. hoc uerū agēte eo cui eſt obligatus ad reſidētiam, puta agit eccleſia ɔ clericum, uel uxor ɔ maritum. ſecus ſi tertius ageret, quia quò ad eum non tenetur reſidere, uide iſtud no. ꝑ Inn. in c. ſi aduerſarius, de eo qui mit. in poſſ. cauſa rei ſeruandæ. fol. 143. nu. 7. Bal.

Sn̄ia etiam incerta non ualet ſuper expen. ita no. In c.

c.finem,de do.& contu.f.144.nu.2. uide ſ.in uerb.Petitio,in 5.q.& ſ.in uer.Confeſſio,in 6.q.

Snĩa priuationis non eſt neceſſaria qñ quis renunciauit beneficio, quia ipſo iure eſt priuatus,& ideo ſine alia citatione pt ſtatim ab ordinario alteri conferri bñficium illud, & auferri ſibi poſſeſſio.Sed qñ quis per delictũ uel contumaciam eſt priuandus,tunc requiritur ſnĩa, & ea lata priuatus erit & non ante, ita no.Inn.in c.audita, de reſt.ſpo.fo.137.nu.4.Ad ultimum dictum uide glo.quæ tenet ꝯrium in c.commiſſa,de ele.li.6.in glo.quid ſi &c. Circa primum dictum uide in c.licet eps, de præb.li.6. in nouella,& in c.ſecundum leges,de hæreti.& de of. ordi.in c ordinarij co.li.in nouella.

Snĩa iudicis qui bona fide eſt in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis ualet.Vñ in iuriſdi.queritur poſſeſſio ab ordinario qñ ingreſſus eſt territorium,& ſubditi ſibi obediunt in præceptis, unde magis ſignum obedientiæ eſt facere ſiue obedire q̃ pati.ita not.Inn.in c.in literis,de reſtitu. ſpo.fo.138.nu.7.& 8.De hoc uide l.ſi urbana,ff. de condi.inde.& l.filiæ.ff.de ſolu.

Snĩa fertur non ſolum ſuper eo ꝙ petitur,ſed ẽt ſuper cauſis eius ita not. Inno.in c.cum eccleſia, de cauſa poſſ. & proprie. fo.134.nu.2.

Snĩa non tenet qñ non præceſſit legitima citatio.ita no. In no.de procur.c.querelam.fo.102. nu.2.& uide.ff.de re iudi.l. ſi cum nulla.& in l.uir bonus.ff.iudi. ſol.& in l. ſi pr̃.C.ne de ſta.defun.ſecus ſi eſt aliqua & põt elidi, quia arctat niſi opponatur.Bal.uide ſ.in uer.Citatio.in pe.q.

Sententia uel ꝓceſſus qñ petitur annullari imploratur officiũ iudicis.ita no.Inn.in c.ex inſinuatione,de procura. fo.103.idem ſi contractus,ut in c.cõſtitutus,de in integ. reſt.& offi.iudi.largo modo dr̃ actio perſonalis,& nõ pa rit exceptio rei iud.niſi ex cã expreſſa in libello.ita not. Inn.in d.c.ex inſinuatione,uide ꝑ Bar.Bal.in l. quæ ſub conditione. §.ſi.ff.de condi.inſti.

Sententia uniuerſalis mandatur executioni in rebus quæ probantur tẽpore executionis. ita no.Inn. de of.or.c.cõ querente. fo.95. facit.l.facultas.C.de iure ſiſ.li.x. Bal.

Snĩa lata ſuper iuriſdictione negatiuè non põt reuocari, etiam de uoluntate partium prorogantium,ita no. Inn. in c.ſignificaſti,de of.dele. fo.77.

Snĩa non meretur executionem niſi conſtet de citatione uel præſentia partis tpe ſententiæ.ita no.Inn.in c. cum in iure,de of.dele.fo.86.nu.3.idem tenet Guil.de Accu. in l.j.ff.in ius uoc.Bal.uide ibi Guil.& Bar.qui hoc limitant,niſi requiratur citatio inſcriptis,& dic ut ꝑ Io.An. in c.ult.de elec.li.6.in nouella.

Snĩa,aliquem eſſe procuratorem,nec præſumi eſſe ſi negetur,ſm̃ Inn.in c.cum in iure de of.dele.fo.eo. Non ob. l.optimam.C.de contrahen.& commit.ſtipu.quia ibi loquitur in contractib. in qbus pars nunquam uidetur cõ fiteri id ꝙ eſt de ſubſtantia. Bald.uide ſ. in uerbo præſumpto,in pe.q.

Sententiæ latæ ſine ordine & cã non eſt parendum, ſecus eſt in præcep.quæ non pertinent ad forum cãrum ſed ad auctoritatem pcipientis.ita no.Inn.in c.ad aures,de tem po.ordi. fol.63.nu.1. facit.ff.de annuis leg. l.Quintus §. Pompo.Bald.uide ſ.in uerbo mandans,in 11.q.& ſ.hoc eodem uerbo,in 1.q.

Snĩa in dicto tenet licet in cã uel rõne non corrigaꝰ, quia falſa uel erronea.ita no.Inn.in c.in pſentia, de renunc. fo:59.ar.l.ſcio.ff.de app.& l.Titianus.ff.ꝙ cum eo. & l. Aemilius.ff.de mino. Nam qñque remouetur rõ & non dictum,ut l.Pap.exuli.ff.de mino.& uide gl. in l.ſi is ad quem.ff.de acq.hære.Bal.

Snĩa eſt nulla ſi non uocati fuerunt quorum intererat. ita no.Inn.in c.dudum,el 2.de ele.fo.51.& uide gl.in l. minor.ff.de minoribus.Bal.

Snĩa in notorio fertur ẽt non citata parte.ita no.Inn.in c. quanto,de tranſa.Vide gl.ꝯriam in c.ad noſtram,de iureiu.de diuor.c.porrò,& de purg.ca.c.cum dilecti.

Snĩa lata ꝯ minorẽ uel eccl'iam ex falſa uel obreptitia ꝓbatione ipſo iure eſt nu.la,ut l.j.C.de ſen. aduer.fiſ. latis li.11.Præſertim inter pupillum & tutorem cum indefenſus ſit & ſolus ſit ex una parte, & tutor ex altera. ff.de excu.tu.l.q teſtõ & ff.de min.l.uerũ §.ex facto.Sed ſi eſt lata cõtra maiorem ex falſa cã tacita uel expreſſa ualet,ſed datur reſtitutio.ff.ad Treb.l.ſeruo inuito.§. cum ꝑtor & ff.de acq.here.l.ſi is ad quem,per gl. & Dy. per Inn.de renun.c.in præſentia Bal.

Snĩa an mandeꝰ execu.in piudicium unius non alterius, ui de per Inn.in c.cum ſuper,de re iudi. fo.185.nu. 2.

Snĩa lata ſuper actione parit excep. rei iudicatæ ſup eadẽ actione,& ſup alia quæ primò non poteſt cumulari, ut ff.de excep.l.fundi.idem in excep. ſut c. cum dilecti, de ele.ut excludat ius excipiendi.ita no.Inn.in c.2.de ordi. cogni.fo.131.& ipſe idem e.ti.c.ſi.& per Hoſt.ibid. Bal.

Snĩa lata ſuper exceptione ꝯ excipientem ſi proceſſus fuerit ſummarius,non tollit ordinariam iuriſdictionem ita no.Inn.& Hoſt.in d.c.2.& ſi.de ordi.cog.facit. ff. de re iu.l.a diuo Pio §.ſi ſuper rebus.ſi uerò proceſſus fuerit ordinarius, aut tendit ad eundem finẽ cũ actione & tollitur actio.ff.de cõpenſa.l.ꝙ in diẽ.§.j. Aut ad aliud ꝓſequendũ:& tunc non tolliꝰ.ff.de euictio.l.uẽditor:qa ad aliã rẽ ageret,ergo non ob. exceptio,ut l. cũ quæriꝰ. ff.de excep.Inno.Bal.uide ꝑ Cy. in l. peremptorias. C. ſen.reſcin.non poſ. & per Bal.in l.qui Romæ.§. duo fratres.ff.de uerb.oblig.

Snĩa lata ſup excep.iuriſd.ꝑ exceptionẽ nõ ſufficit ad agẽdum nec accuſandum nec eædem probationes ualent ſecundum Inn.in locis ſuperius alle.niſi in adulterio,ut ff.de adul.l.2.§.ſi publico.& facit ꝙ no.ff.de uer. ob.l. q Romæ.§.ſi.Ex hoc ego dico ꝙ ille q uenit ꝯ laudũ exci piendo,nõ incidit in pẽnã.l.diſtinguemus.§.cũ qdã.ff.de arbi.l.non intelligiꝰ.ꝑpterea conuictus in pœnis.immo iteratò pt ꝓbare ſuã excep.ſecus fortè agendo,ut d.§.ſi. Bal.Et uide omninò ſ.in uer.Citatio,in 44.q.ubi habes utrum ſnĩa lata a iudice coacto ualet necne.&c.

Snĩa non dẽt retractari ꝑtextu exceptionis de nouo reper tæ.ita no.Inn.in c.dilectus,de reſcri. fo.17.nu.3.

Snĩa ſi cõtinet multa capĩa licitum eſt appellare in uno ſolo.ita no.Inn in c.dilecto,de ap.fo.202.nu.2.caſus eſt in c.Raynaldus,de teſtis.uide ſ.in uer.Libellus,in 5.q.

Snĩa dat & aufert animũ poſſidenti,qa dat animũ uictori,& aufert uicto,&hoc ſufficit in corporalib.ita no.Inn.in c. cum ueniſſent,de in integ.reſt. fo.108.

Snĩa lata ſup expẽ.licet ſit cõditionalis & incerta ualet & iudex ſnĩando põt ſibi reſeruare taxationem.ita no.Inn. de do.& contu.c.finem. fo.144.nu.3.

Snĩa pt retractari ꝯrio iudicio qñ in eius tenore cõſtet de eius iniuſtia.idẽ ſi non fuit ordo ſeruatus.idem ſi aduerſarius eius q uicit ſpõte eſt admiſſus corã papa ad ꝓbationẽ iniquitatis licet non fuerit appellatũ.ita no.Inno. in c.cum Bertol.de re iu. fo.186.nu.4

Snĩa lata me ſciẽte cũ certa ꝑſona poſſidẽte rẽ meã mihi ꝑ iudicat q̃tũ ad poſſeſſionem,ſed non quantum ad ꝓprietatem.ita no.Inn.in c.cum ſuper de re iu. fo.185.nu.9.

Snĩa excõicationis non põt ſuſpendi licet tpe inchoationis poſſit reuocari & prorogari.ita not.Inn.in c.cum in quiſitionẽ,de ap. & ibidẽ uide qñ poſſit appellari & qñ non

nõ a ſnĩa excõis,& uidẽ per eundem in c.ſi. de ap.fol. 193

Snĩa non ſolũ ſuſpenditur ꝑ app. ſed etiam ꝑ man.& ꝓhibitionem in diẽ facta,ut ſi forte iudex ꝓhibuit ingreſſum poſſeſſionis, uel ſuſpẽdit quem à bñficio : qa ꝑ appellationem,mandatum, & ꝓhibitiones ſunt ſuſpenſæ: ſecus eſt in ſentẽtiis cẽſuræ & in ſnĩa interdicti uel excõicationis,qa appellatio eas nõ ſuſpẽdit. ita no.Inn.in c.ad hoc,de app. f.191.n.1. Et qd in ſuſpẽſo à Põtifica lib. uide ibidẽ Inn. Et iõ ſi excõicatus appellauit à ſnĩa excõis lata in eum pẽdente appel. eſt uitandus in iudicio,ut ipſe idem no.in c.ſæpe,eo.tit. Rõ aũt ſumitur ex ꝑdictis, quia ſnĩa excõmunicationis propter appellationem non ſuſpendiꝰ. facit.c.ſolũ,de ſen.excõ.lib.6.

Sententia non eſt exequenda ꝯ hæredem niſi ꝑmiſſa citatione, ut per Inn.in c.quia uer.de iud. fol.118

Sententia qualiter formatur quando agitur ſm̃ formam l.diffamari,C.de inge.manumiſ. uide per Inn.in c.dilecto, de præben. fol.216.nu.5

Snĩa diffinitiua an debeat ferri ꝯ diffamantẽ,an faciat ſibi imponi ſilentium ſuper diffamatione ſolùm? Dic ꝙ ſi clarè fuit probatum de iure diffamari,ferri debet diffinitiua. ita no.Inn.in c.cauſam q̃, q filij ſint leg. f.284

Sententia excõmunicationis habet duos effectus,qa expellit & in expulſione detinet. Econtrà operatur abſolutio. ita no.Inn.in c.officij,de ſent.excom. fol.328

Sententia qualiter formari debet in danda reſti.in integ. contra contractum,uide per Abb.in c.ad noſtram,de re bus eccl.non alien.

Sententia lata in abſentẽ cã abſentiæ ꝓbata retractaꝰ. ita no.Abb.in c.cũm Bertold.de re iud. Aduerte qa abſentia, alia eſt neceſſaria & iuſta,& fauorabilis,ut cã reip. & teſtimonij Alia neceſſaria & odioſa,& eſt abſentia bã nimẽti,ff.de mino.l.Pap.exuli.& uide ꝙ no.ff.ex q.cau. in poſ.ea.l.ad cognitionẽ,in gl.ordin. Alia uolũtaria & fauorabilis. De hac dic ut l.nemo,ff.ex q.cau.ma. Alia uoluntaria ſimplex,i.nec fauorabilis nec odioſa, ut cã rei familiaris,mercãtiæ & ſolatij. De hac dic ut in l.ſi. de in integ.reſt. Ois ergo abſentia aut eſt neceſſaria,aut uolũtaria. Neceſſaria eſt duplex, quædam priuilegiata & amica legis;quædam deteſtabilis & odioſa;uolũtaria eſt triplex,quædam habẽs ꝓrogatiuam ut cã ſtudiorũ, quia reipub.intereſt. quædam odibilis & contu. quædam neutra : puta quãdam artem mecanicam,ut mercantiæ & ſimilem artem, uel cauſam. no.iſta Bald. Inno.hoc dicit in c.querelam, extra de procur. fol.102

Snĩa præiudicat tertio q habuit ius ſe opponẽdi & paſſus eſt de ſuo iure diſputari, qa potuit ꝓhibere ne ſibi fieret pıudicium ſe opponẽdo,& qa non fecit,uꝰ ꝯſenſiſſe niſi appellet. ita no.Inno. & Abb. in c.quamuis, de re iud. & uide ff.ſol.ma.in l.ij.§.uolũtatem,ꝑ Iac.de Are. & Dy. Extra no.ꝙ illa regula, Res inter alios acta, &c. Fallit in primo decr.quia oĩbus prodeſt, qui ſunt paris rõnis & ꝯdõnis,& vno admiſſo omnibus aliis eſt parata uia,C.de bo.auct.iud.poſſ.l.ſi.& ff.cõmodati.l.vnus. nã miſſio eſt ex edicto ꝑtoris, & ꝑtor oĩbus ſuum edictum aperit, adeò ꝙ licẽt miſſus renunciauerit miſſioni, hoc non nocet aliis qbus erat uia aperta,ff.de ꝯtab.l.ſi poſt mortem. Non obſt ff.de mino.l.ſi iudex,quia hic erant priuilegia paria, ibi aũt priuilegium minorũ erat maius prius q̃ maiorum, & erant correlatiua, & deſtructo antecedente deſtruitur & ꝯñs. Sed in caſu noſtro vnum non depẽdet ab alio niſi quò ad originem, non quò ad ꝓductionem in eſſe. Item eſt & alia rõ illarum legũ:nã cum creditor mittiꝰ i poſſ. oĩum bonorum oĩbus debet ꝓdeſſe miſſio,non aũt pıudicare : cæterùm nec inducere ius prioritatis,quia nõ debet intentio iudicis pıudicare aliis nõ citatis. Hodie uerò nõ fit niſi pro mẽſura debiti declarati,& ſic eſt coarctata ad vnum ſolum debitum,ergo aliis non ꝓdeſt, ut in c.qm̃ frequẽter,in ſ. ut lite nõ ꝯteſt.qd̃ uerum eſt,ſi ſunt oĩa bona vnde poſſit aliis ſatisfieri; alias bene ꝓdeſt,ut no.in d.l.cu vnus. hoc uerum quò ad pignus ꝑcipiendum, ſed quò ad ueniendum ad ſcd̃m decr.ſine alio primo decr.ſemꝑ prodeſt,quia ordo ſeruaꝰ. rõ legis eſt in d.l.cum vnus, ſm̃ Iac.Bu.qd̃ eſt no. Bald. Sed an eſt idem in captura ꝓ ſo ne debitoris ſicut rerũ,uidelicet ꝙ captus ad petitionẽ vnius creditoris ſingaꝰ captus ad peti.oĩum. Certè hoc nulla lege caueꝰ,ꝙ ex eadem captura oĩbus ius queraꝰ. Sed bene credo ꝙ ꝑ nouum ꝓceſſum poſſit bene recõmẽdari in carcerem. Si aũt prima captura ꝓnuncietur nulla, recõmendatio q̃ in ea fiet euaneſcit, ut in d.l.cũ vnus,ſm̃ Bar.qui hoc diſputauit.Sed quid in ſcd̃o decr. an oĩbus prodeſt? dico ꝙ nõ,quia habet uim diffõnis.Et iſtud ſcd̃m decr.põt dupl'r interponi,ſ.ꝑ miſſionem & ꝑ adiudic.in ſolutum,ut in l.ordo,C.de excep.rei iud. Si fiet uẽditio debet ſatisfieri emptori, & ſuperfluum ſi qd̃ eſt,diſtribuatur aliis,ut d.l.ſi.§.ſi autẽ, ubi no.ꝙ licèt uenditio dẽ eat fieri ꝑ menſura debiti, tñ non eſt uenditio nulla, licèt excedaꝰ modus: & ad idẽ facit qd̃ no.C.quo appel.nõ reci.in l.ab executione,ubi gl.dicit ꝙ debet appellari. Non tñ ꝙ iſtud plus debet poni in ſequeſtro reddẽdo cui iudex mãdabit. Et ꝙ in iſta uẽditione q̃ ſit iure creditorũ alias uẽditoris debet interuenire ſcript.& debet fieri apud acta cum iuro,ut d.l.ſi. Adde ẽt ꝙ expẽſæ q̃ ueniũt reficiẽdæ rõne primi decr. ꝓbanꝰ ꝑ iurm̃ ut d.l.ſi.§.j.quæ omnia tene menti. Bal.

¶Senex quando dicatur quis ita ꝙ eius teſtimonium recipiatur ante lit.conteſt.relinquitur arbitrio iudicis. ita no.Inn.in c.quoniam,ut lite non conteſt. fol.125. nu.2

¶Sigillum,quando ſit credendum ſigillo, uide per Inn.in c.j.de fide inſtr. fol.164. nu.2. & per Bar.in l.Lucius, ff.de fide inſtr. Bald.

Sigillorum de materia & auctoritate ſigilli. uide plenè ꝑ Inn.in c.ij.de ſi.inſtr.f.164.in uer.Sigillum, & ſ in uer. Citatio, in 4.q. uide ſupra in uer.Credulitas, in 4.q.

Sigillum appellat ius canonicum, ſed ius ciuile appellat annulum.ita no.Inn.in d.c.ij.de ſi.inſtr.f.164. ſuper d. uer.Sigillum,circa mediũ,dum dicit. item no.ꝙ ius ciuile appellat &c. Et ſic quotienſcũq; ſit mentio in iure de annulo vult loqui de ſigillo. item ſcias ꝙ ſigillum, aliud auctoritatis, ut ſigillum Papæ,Eporum,& dominorum tẽporalium. Aliud ſolẽnitatis,ut ſigillum teſtiũ in teſtamentis. Aliud teſtimoniale,ut l.ſi qua ꝑ calumniam,C.de epiſ.& cle. Aliud ratificatiuum,ut l.ij.C.de reb.alie.non alie. non tñ dr̃ ſigillaſſe ille qui errauit, C.plus ualere qd̃ agiꝰ.l.ſi.ita no.Inn.i d.c.ij.qd̃ no.Bal.

Sigillum quid importet,& quid cedula uacua ſigillata. ui de per Inn. in d.c.ij. fol.eod.

Sigillare põt quis cedulam licèt nõ legerit eã. ita no.Inn. in c.quãto,de his q̃ ſiunt à prælato.qd̃ tene mẽti. Bal. Sed ꝯ uꝰ dicere gl.in d.c.ij. in gl.ſuper uer Sigillũ &c. ubi dicitur ꝙ non dr̃ ſigillaſſe ille, qui non audiuit nec uidit,nec ſubſcripſiſſe uidetur ille qui errauit.

¶Simonia,uide ſupra in uerbo Ius,in 1.q.& ſupra in uer. Preces, in 1.q. & ſupra in uer.Soluere, in 3.q.

¶Syndicus creatus à cõuentu non indiget *confirmatione* *epi* uel alterius ſuperioris. ita no.Inn.de *iur.calũ. in c.* cũm cãm,& c.Imperatores. f.129. *Credo hoc eſſe uerum* qñ ꝯuentus habet bona *diſtincta à plato,quia tunc* põt. nam tunc habet ꝓpriam *adminiſtr. alias* ſecus, ut no.Inn.

no.Inn.in c.edoceri, de reſcr. Sed in ſyndico vniuerſitatis creato, an requiratur ɔfirmatio uel auctoritas ſuperioris, gl.in l.nulli ff.qđ cuiuſq; vniuer.noīe, dicit ꝙ ſic. Guil.de Cu.tenet ɔ̃rium, ſi factus fuerit ad agēdum. nam quædam vniuerſitates nō habent iudices ut villæ, & tñ faciūt ſyndicum. Sed ſi vniuerſitas uellet alienare, tunc in cōfirmatione ſyndici requirit̃ decretum, ut l.ſi. de rei uēd.vnde dicit ibi Inn.non facio uim in noīe, ſed in perſona, & qualitate ɔſtituentium, & modò ipſius cōſtituentis: quia ſi dico, facio Titium actorem uel ſyndicum meum, erit ꝓcurator, & nō actor uel ſyndicus: nec ꝑꝑ hoc uitiatur ꝓcuratorium, ar.ff.de ɔd.& demō.l.pr̃ Seuerinam. §.condōnum uerba. non.n.oēs homines uti ſciunt propriis ſermonib.l.quot.C.famil.erc. Et eſt no. ꝙ ep̃s & alij prælati ꝓcuratorem ad eorum lites ꝓprio ſumpto uocabulo: quia p̃ſumuntur dñi in agendo. Et ciuitas facit etiam ꝓcuratorem in ſuis rebus ꝓpriis ſumpto proprio uocabulo ꝓcuratoris, quod cum eſt non requiritur decretum in uera conſtitutione procur. ita nō. Inn.in d.c.cauſam, de iur.calum.qđ tene menti. Bald.

Syndicus conſtitutus à capitulo cum uolūtate prælati, an uideatur conſtitutus ab utroque, ſ.prælato & capitulo. uide per Inn.in c.j.ne ſede ūac. f.228. qui ſentit ꝙ ſic, arg.ff.de procur.l.ſi filius, §.ſed & filia, arg.contrà, ff.de ma.uind.l.ſi pater, in fin.& econtrà, certum eſt ꝙ ualet, per d.§.ſed & filia. Bald.

¶Silentium nūquam imponitur ſilenti ſed uexāti, hinc eſt ꝙ ſi habeo debitorem & nihil ei dico, nō pōt petere ut mihi ſilētium imponatur: nec pōt petere ꝙ mihi terminus aſſignet̃ ad probandum uel ad agendum, ut l.j.C.ut nemo inuitus agere uel accu.cog. Sed ſi infamo delatorem ſi quidem de ſtatu, ipſe pōt petere & implorare officium iudicis loco defenſionis & loco deficiētis actionis, ſm̃ l.diffamari, C.de inge.manu. quia diffamatio affert periculum diffamato: cùm hoc ipſo diffamans ſe gerat pro dño. Si uerò diffamo de crīe, & tunc aut in iudicio aliquem diffamo, & debet mihi terminus aſſignari ad agēdum, ff.de actis.l.cum Titia, & l.ſi ea, C.qui accu. non poſſ. & c.licèt, de accuſ. & ff.de fal.l.athletas. Aut extra iudicium, & nō in faciem iudicis; & tunc iſtud officium iudicis mercenarium non ꝑtinet ad inuicē. Sed ego infamans teneor actione iniuriarum, ut ff.de iniur. l.item apud Labeonem, §.qđ in cœtu. & tunc priuatum eſt crimen iniuriarum niſi in famoſo libello, ff.de iniuriis.l.lex Cornelia.§.fi. Nulla tñ lege cauetur ꝙ hæc ſit ſnīa falſi, imò nec l.tenuit, ff.ad turpill.l.quæſitū. Qñq; tñ ex uerbis diffamatoris oritur controuerſia poſſeſſionis, & tūc agi pōt, ff.de lib.leg.l.Aurelius, §.cētum, in gl. Dic ergo qñq; reus iure ordinario non pōt producere teſtes cum petit eos recipi & publicari ad æternam rei memoriam, & dr̃ quis reus rōne obligationis, item ratione poſſeſſionis: nam poſſeſſio facit quem reum, ff.de iud.l.non aliàs, §.j.C.de alie.iud.mu.cā fac.l.j. ff.de no. ope.nū.l.ſi prius. Et dicit Io.ꝙ teſtes publicati ꝓ eo ad ęternam rei memoriam non ualēt. Et idem ſi agat ꝙ recepti ſunt ad finem defenſionis, nō ad finem agendi. Sed certè finis eſt diuiſibilis in agendo & defendendo, & iō non ualent pariter in utroque, ff.de iureiurā. l.ſed & ſi poſſeſſori, §.fi. Saluo tñ iure opponendi in ꝑſonas & dicta cum extra ordinem ſint recepta, C.de teſti.l.fi. Et no.caſum ꝙ interdum recipi petit teſtes is, qui non habet actionem nec habere ſperat̃: & tūc teſtes publicant̃ ut hic, & ff.de teſti.l.curabit, C.de uſur.pupil.l.fi. interdum qs non habet actionem, ſed haberi ſperat̃: & tunc loquitur, ff.ad l.Aquil.l.in lege. Sed ibi ſpāle, quia duo concurrebant, uidelicet odium delinquētis & timor interitus ꝓbōnis. Interdum habet actionem & eſt timor ne pereat ex dilatione legali, & tunc loquit̃, ff.ad carbo.l.iij.§.duæ cauſæ. Interdum habet cum pręſenti exercitio cum teſtes ſunt ꝑꝑ ꝙ poſſunt recipi; & tunc examinantur & non publicant̃, ſ.tunc, ſed poſteà ſuo tempore, infra annum tñ ut in c.qm̃ frequenter, ut lite non conteſt. niſi partes uelint ſtatim publicari. & tñ publicatio teſtium nō erit actio, ut no.ff.de iniuriis. l.ſed & ſi vnus, §.penult. Et an requiratur citatio perſonalis qñ teſtes extra ordinem recipiunt̃, no.Inn.in c.ſignificauit de teſti.ubi prædicta oīa dicit in ſubſtantia. & ibi uide. facit ad ultimum, ff.de incend.rui.nau.l.Pędius, & l.ne quid. non tñ citatus eſt ſemper admittendus ad ɔ̃dicendum, ut no.ff.de bo.poſſ.l.iij.§.pen. & addo ꝙ no.ꝑ Dy. in l.iiij.de dam.infe. & ꝑ Io.An.in c.p̃ſumitur ignorantia, de reg.iu.in vj.in mercurialib. Bal. vide qđ no.gl. in l.geſta, ff.de re iud. ꝙ in apertura & in atteſtationū publicatione non eſt neceſſaria citatio partis. Alij dicunt ɔ̃, Bar.all.illam gl.ſed nihil dicit de citatione, ſed de præſentia tm̃. Adde etiam ꝙ atteſtationes non publicatæ non faciunt fidem in alio iudicio, quia illa acta demum faciunt fidem in alio iudicio, q̄ trāſlata ſunt in publica monumēta, ut d.l.geſta, de re iud. & no.in l.iij. ff.quæ in frau.cred.ſm̃ Ricar.Malūbra & alios, & tene bene omnia iſta menti. Bal. Et uide ſupra in uer.Appellatio, in 21.q. & ſupra in uer.Sententia, in 74.q.

Silentium habetur ꝓ conſenſu in temporali conceſſione, quā facit prælatus. ita no.Abb.in c.cōtinebatur, de his q̄ fiunt à prælato. circa qđ dic, aut prælatus facit aliqd utendo, aut concedēdo. Primò caſu, aut ſuis propriis & ſolus pōt, ut in c.edoceri, de reſcr. Aut cōibus, & non pōt ſolus, ſed capitulum debet ſibi conſentire. qđ facit eo ipſo ꝙ ſcit & non ɔ̃dicit. nam prælatus aſſimilat̃ patri, & capitulum aſſimilat̃ filiis, ff.ſol.matr. l.ſi cum dotem, & l.ij.§.uolūtatē, & ff.de ꝓcu.l.ſi filiusfa.§.ſed & ſi filia. Niſi prælatus ad turpem cauſam uteret̃, quia tunc taciturnitas capituli habet̃ pro ɔ̃dictione, ff.ſol.matr.l. ſi cum dotem, §.eo autem tēpore: nam p̃ſumptiones legis de conſenſu loquentis ad licita & honeſta aptanda ſunt, nō ad illicita, arg.ff.de furtis.l.quas, §.uetare, & facit.ff.quarum rerum actio non dat̃.l.j.§ q̄ honorādæ, in fi. Aut prælatus utitur rebus uel iuribus ꝓpriis capituli, capitulo tacente, & tunc ur̃ ꝙ non ualeat qđ ipſe facit, quia īmittit falcem in alienam meſſem, & capl̄m ſcit ius ſuum ubiq; durare, ff.quib.mo.pign.uel hypo. ſol.l.ſicut, §.non ur̃. niſi capl̄m ſe ſubſcriberet uel conſentiret expreſsè, ut d.l.ſicut, §.uendōnis, & ff.de pign. l.fideiuſſor, §.patere alias apponeret ſigillum, C.de re. alie.non alien.l.ij.cū ſimilib. Et hæc uera qñ prælatus facit acta nomine ſuo, ſecus ſi ut ꝓcur.capituli, quia tūc taciturnitas habetur ꝓ mandato, ut no.ꝑ Inn.in c.edoceri, de reſcr. & probatur in l.ſemꝑ, §.q non prohibet, ff.de reg.iu. Si uerò p̄latus facit aliquid concedendo: & tunc aut in illa conceſsione requirit̃ certa forma, & nō ſufficit taciturnitas, ut in auctē.hoc ius porrectū, C.de ſacroſ.eccl. Aut ſufficit nuda uolūtas; & tūc ſufficit ſciuiſſe, ut d.c.continebat̃. q̄ oīa ſunt menti tenenda. Bal.

Scrutinium, uide ſupra in uerbo Perſona, in 1.q.

Specificatio, uide ſupra in uer.Citatio, in 22.q.

¶Scientia præſumitur poſt duos menſes à die publicationis uel bonus uir arbitrabitur. ita no.Inn.in c.ij.de cōſti. fol.3. & l.fi.ff.de decr.ab ord.fa. Bald.

Scientia Cancellarij habetur pro ſcientia Papæ. ita no. Inn.in c.cùm dilecta, de reſcript. fol.14.nu.3

Scire

Scire nullus tenetur ſed credere & opinari.Inn. de reſcrip. c.niſi cum pridem.

Scientiā probare debet qui allegat ſcire.Inn. de filiis pręſbyte.c.conſtitutus. fo.69.

Scientia p̄iudicat pſonę tranſuerſali in ſuis caſib.licèt citatio nō interuenerit.uide Inn.in ca.q̄uis, de re iu. fo.189 nu.4. Et ſic nō caſus in quib. ſufficit ſola ſcientia ſine aliqua denun.& uide C.ſi unus ex plu.ape.l.j. Sed ſpeciale eſt in cauſa appellationis, quia ſententia eſt indiuidua, & ibi uide Cy.Bal.

¶Schiſma eſt triplex, ut per Inno.in c.j.extra de ſchiſmaticis. fo.301.nu.1.

¶Spoliatus ꝓprio patrimonio conueniri pōt ſuper bñficio & rebus eccleſiæ..ita not.Inn.in c. ex parte, el 2. de reſcri fo.8.nu.4.& uide s̃.in uer.Notorium, in 3.q.

De ſpoliatione iurium incorporaliū uide plures quæſtiones, quas ponit Hoſt.in c.querelam, de elect.& ubi omni no uide per eum Bal.

¶Spiritualia poſſunt deponi.ita no.Inn.in c.examinata, de iudiciis. fo.119.nu.1.

Spiritualia & omnia incorporalia quærunt̃ ſine poſſeſſione, de cōceſ.præb.c.cum noſtris.ita no.Inno.in c.bonæ, de poſtu præla. fo.25

¶Sponſalia ɔ̃hunt̃ur quatuor modis quos ponit Inn.in c.ij. de ſpon.duorum.fo.278.nu.1.& uide s̃. in uerbo adulterium, in 1.q ibi.cum ſponſa.&c.

Sponſam de futuro non tenet̃ qs ducere interueniēte fornicatione, ſecus in uxo.ita no.Inn.in c. quemadmodum, extra de iur.iu. fo.172.nu.3.

Sponſalia an qs cogatur complere uide plenè per Abbatē in c.illis, de deſpon.impube.& uide glo. in capitulo literis, de ſponſa.

¶Statutum non ualet qñ uerba ipſius a domino tm̃ in ſubditos dirigunt̃, ſecus ſi ad uniuerſos. Item non ualet ſententia de futuro quò ad dñm in ſubditos, quia iuriſdictio dēt p̄cedere prouinciam quæ non præcedit, nam ex facto ante factū non oritur iuriſdictio in eos, qui foris ſunt.ita no.Inn.in c, à nobis, de ſen.excom.fo.326.in ſubditis aūt pōt fieri lex & ɔ̃ tertiam perſonam ex cā, ut no. ff.de capi.dimi.l.amiſſione. §. qui deficiunt. Sed ſine cā non, nam ſi ex tali lege ageretur obſtat exceptio doli: nā dolus ēt in legibus cōmittitur, ut l.j.in fi.ff.de excep.doli. ubi aūt in ſtatutis ponit̃ ſignum uniuerſale ut omnis, quilibet, & quicunq;, ut no.ff.de reg.iu.l.j Si aūt fiet hoc in fraudē, quia caſus non pōt niſi ad unam ꝑſonā accommodari: illa perſona dr̃ nominata: nā inter cæteros fiet exhæredatio.ff de lib.& poſth.l.Titius. & iō pro ſingulari ſermone habendū eſt ꝙ ad unū ſolū concludit̃.arg.l.ſi optio.ff.de op.leg. Plerunq; tñ expreſſa nocent quæ nō expreſſa non nocent: ut in regula iuris.quædam q̄ ex formali expreſſione uitium ſumunt, ut l.actus, de reg.iu.tene menti & uide ĩ.in uer.uniuerſitas, in 1.2.& 3.q.

Statuta collegij ualent inter illos de collegio licèt nō ſint aliter approbata per ſuperiorem, non tamen ligant ſuperiores ab obſeruandum iſta ſtatuta.ut no.in l.2.C.de conſti.pec. Doc.dicunt ꝙ poteſtas tenetur ſeruare inter mercatores ſta.mercatorum.ſic de aliis, ut in auth.de reſti.fideicommiſſi.§.argentarij. Et hoc ſi uerba ſtatuti diriguntur in ipſos mercatores: nam quia lex confirmat iſtud ſta.ergo poteſtas debet ipſum ſeruare. Si autē uerba ſtatuti dirigantur in ipſum iudicem, non poſſunt imponere legem ſuperiori, ut ff.de arbi. l. nam magiſtratus.& hoc quantum ad ſubſtantiam diffinitiuæ cauſæ. Sed quantum ad modum & ordinē proceſſus quilibet iudex ſeruat ſtatuta ſua non alterius iudicis.ff.de teſti. l.3.in fi.C.quemadmodum teſta.aperian.l. 2. & C. quæ ſit long.conſue.l.2.per Cy.Bald.uide s̃. in uerbo renuncians, in 5.q.

Statutū nō pōt tollere alicui ius ſuum quæſitum niſi ex cā iuſta rōnabili. Sed ſuū auxilium uel iuris ciuilis ut actionem pōt tollere, ſed non funditus impedire qn officium iudicis imploretur: qa ēt princeps nō pōt tollere nec auferre implorationem nec defenſionē cū ſit de iure naturali.ita no.Inn.in c.quæ in eccleſiarū, de conſt.fo 4.nu.2. ꝙ no. itē ſcias ꝙ ex cā iuſta pōt fieri ſtatutum etiam contra ſingularem perſonā, ut no.gl.in l.amiſſione.§.j.ff.de capi.Dy.Bal.uide s̃.in uer.clauſula.in 2.q.

Statutū laicorū ſuꝑ reb. eccleſiæ ualet ſi Papa illud cōfirmat, aliàs non.ita no.Inn.in c.1.de tranſa. fo.101.

Statutum priuilegium uel cōſuetudo, an quodlibet iſtorū tollatur ꝑ unum actum ɔ̃rium, uide ꝑ Inn.in c. accedētibus, de priuilegiis. Et dic ꝙ ſi qs offendat ſtatutum uel conſuetudinē & eſt talis qui pōt eam tollere ur̃ eam tollere, ſed in priuilegio non eſt ita, quia non ꝑdit ipſum niſi quò ad illum qui facit. In contrarium, quia priuilegium eſt tm̃ indultum ſuo fauore, & ideo neminē niſi ſe ipſum lædit, & quilibet rei ſuæ eſt diffinitor & arbiter & uariare pōt, quia nec legem nec hominem offendit. ar.ff.de act.emp.l.ſi ſterilis.§.fin. Nam priuilegia potius ſunt facultatis q̄ neceſſitatis, & uti & non uti eſt in libera ꝑtāte priuilegiati.ar.ff.de mino.l.ſi iudex. Leges em̄ non debent poni in alicuius libera ꝑtāte, & ideo qui legem offendit fruſtrà eius auxilium inuocat.ut ff.de mino.l. auxilium.§.in delictis.nec debent leges ludificari, ut no.ff.de adopt.in l.ſi adoptio.§.cum. Nec etiā homo, ut ff.qui.mo.pig.uel hypo.ſolu.l.ſicut.§.illud. indignat̃ enim lex uacillationi qōnis ſubeſſe cum cōſtans eſſe debeat, ut ff.de iuſt & iu.l.iuſtitia.facit ꝙ no.ff. de procur. l.in cauſæ & erubeſcenda eſt uarietas, ut C.de mō mulctarum, in l.eos.uel dic melius ſecundum Inno. Aut loquimur in priuilegio, Et tūc cū aliud ſit omittere, aliud ſit remittere, uel renunciare, licèt quis omittat in uno caſu in aliis uti poterit.C.de excuſ.tut.l.uoluntate.niſi alij caſus naſcantur de eodem facto, in quo adhibuit cōſenſum puta ex eodem teſtō.C.ad lega.fal.auten. ſed cū teſtator.uel niſi ex lapſo tꝑis inducatur præſumptio generalis renunciationis priuilegij.ar.ff.de uſu.l. qui ſemiſſem. Sed dominij renunciatio nunq̄ præſumitur ex lapſu tꝑis ſm̃ Inno.ꝙ eſt no.De hoc no.C communi diui.in l.pe. De poſſeſſione no.ff.de regu.iu.l.3.per Dy. ſi tñ non occurit caſus in quo priuilegij utēdi facultas ſe nō obtulerit.ex ſolo tractu tꝑis nihil p̄ſumitur remitti, ut C.de decurio.l.in ſimul lib.x.ibi, dum dicit, ſi neceſſitas non exigit, patria non remittit.qui tex. eſt ad hoc no.ualde. Aut loquuntur in ſtatutis uel conſuetudine. Et tunc aut utens contradictiones habet, quod eſſe poteſt, nam ſi totum capitulum faceret contra bona & utilia ſtatuta eccleſiæ confirmata a ſuperiore uel contra bonas conſuetudines in utilitatem monaſterij introductas, quæ ſtatuta confirmantur ipſa firmitate inueterati uſus per l.de quibus.ff.de legib.unus ēt de capitulo poteſt cōtradicere: & ſi nemo contradicat ſuperior ex ſuo officio contradicit, nec tollitur id ꝙ eſt pro bono eccleſię introductum ex defectu poteſtatis cauſæ deficientis habet procedere inducere & tollere. ff. de *legibus*. l.de quibus.§. final. Aut conſuetudo uel *ſtatutum eſt* magis in fauorem perſonarum quam in *fauorem* realem ipſius eccleſiæ: & tunc per unicum *actum directo* contrarium fragitur ſtatutum, *non tamen ſi* frangitur numerus canonicorum *rumpitur propterea* nume-

rus

rus præbendarum, ut no. Innoc. in cap. pro illorum, de præben. nam non uř unum ſtatutum ſed plura capľa. ff. de mino. l. etiam §. j Et ideo rupto uno ſtatuto non rumpitur aliud diuerſum ab illo ét procedente ꝑ eandem rationem, ut no. C. de ſac. ſan. eccl. auth. quas actiones, Argumentum ꝯ. C. de indi. uidui. tollen. l. fin. Sed ibi eſt pluralitas plurium perſonarum & una lege concluſarum. & tene menti iſta. Bald. uide ſupra in uerbo Ciuitas, in 1. q.

Statutum uel cõſuetudo non ualet in ꝑiudiciũ tertij, maximè ſuperioris. ita dicit Abb. in c. ueniens, de iureiur. &c. uide ſ̃. in uer. Sacerdos, in 6. q.

Statutum dicit ꝙ filius non poſſit ſe obligare ſine expreſſa licentia patris. modò in eodem inſtrumento filius & pater ſe principaliter obligant, uel unus pro alio fideiubet. nec dř ꝙ pater dederit licentiam filio, an ſufficit? quidam dicunt ꝙ non, quia eſt tacita licentia non expreſſa. uerũ eſt enim ꝙ př uř conſentire. ff. qui. mo. pi. uel hypp. ꝯ. l. ſi gratuita. §. fi. & ff. qui. mo. pig. uel hypo. ſol. l. Titius Sempronio, in prin. nam & duo rei uidentur inuicẽ fideiubere, ut l. uir uxori. §. fi. ff. ad Velleian. & arg. quod ſufficit ff. de procu. l. filius. ff. ſed & filia. Et ſi dicatur ꝙ non eſt expreſſa licentia, dico ꝙ ſatis eſt expreſſa rebus ipſis & factis. arg. ff. de legi. l. de quibus & neceſſariò ſequitur ex uerbis, & ex tenore uerborum aperte colligitur ar. ff. de lib. & poſthu. l. Gallus §. j. Nam & rationi ſtatuti ſatisfactum uř, ergo & ipſi ſta. ff. de ritu nup. l. libertus. §. ſenatus. C. de iudi. l. fi. & de condi. & dem. l. cum tale. §. pen. in gl. Spe. in tit. de actore.

Statuto cauetur ꝙ ꝯ laudum nihil poſſit obiici an poterit peti reductio? Dico ꝙ non, ar. ff. de aleato. l. p. §. ꝙ autẽ idem ſi dicat ꝙ nil poſſit excipi: nam cum denegatur exceptio, & actio denegať per quã ꝑuenit ad excipiẽdũ, ut C. de tranſa. l. nec intentio. ff. ſolu. mat. l. cum mulier, & no. ff. de mino. l. in cauſæ, el 1. per glo. & Cy. in addi. Nã nec minor hoc caſu poſſet aduerſus laudum reſtitui in integrum, ſm Cy. ibidem. ꝙ eſt no. dignum. Si autem dicit ꝙ non poſſit agi, uř ꝙ poſſit excipi: quia qui excipit ꝓpriè loquendo non agit, ut ꝑ Inn. in c. 2. de cau. poſſ. & propr. fo. 134. iſta ponit Spec. in tit. de arbitrio.

Stipulatio, uide ſ̃. in uer. Sacerdos, in 1. q.

¶Socius ſocij criminis tam ad teſtimonium q̃ ad præſumptionem non admittitur. ita no. Inn. in c. j. de teſt. fo. 154 uide j̃. in uer. Teſtis, in 27. q.

Socius debet participare cũ laboribus dãnis & caſibus aduerſi alteri conſocio aduenientibus, ita no. Inn. in c. ſicut de iureiur. fo. 171

Socius poteſt eſſe procurator ſocij criminoſi, ita no. Inn. in c. licet de accuſa.

Socius de ſocietate mercatoris, uide Bar. in l. penul. ad fin. ff. de ſtip. ſeruo.

¶Soluere põt debitor etiam poſt terminum ſibi aſsignatũ lapſum, ſed citatus ad certum terminum poſt terminũ comparere non põt ſicut tenetur, quia non dicitur quis legitimè comparere, q̃ nõ comparet in termino. ita no. Inn. in c. cum dilect. de do. & contu. fo. 145. & uide glo. no. in c. quamuis, de app. in clem.

Solutio una utrique parti inducit præſum. ita no. Inn. in c. olim, de cenſibus. fo. 266.

Soluere notario pro ſcriptura quam fecit non eſt ſimonia ita no. Inn. in c. j. de ſimonia. fo. 296.

¶Solennitas conſilij ordinis uel auctoritatis ubi requiriť in aliquo actu factum non põt alteri ratificari, quia deficit forma. ff. de ſeruis expor. l. minor. ſecus eſt ſi non eſt de forma. C. de precib. imper. offe. l. uniuerſa. & ſecus eſt ſi eſt ſimplex conſenſus. ita no. Inn. in c. prudentiam, de of. dele. fo. 78. uide ſ̃. in uer. Renuncians, in 6. q.

Solennitates quæ debent interuenire in inſtrumento pñt per conſuetudinem aboleri. ita no. Inn. in c. j. de fide inſtru. fo. 164. ergo per conſuetudinem detrahitur iſtis ſolennitatibus. ꝙ eſt no. Bal.

¶Subditi ciuitatis uel eccleſiæ non tenentur obedire uiolento inuaſori: imò propria auctoritate ei reſiſtere poſſunt ita no. Inn. in c. in literis, de reſt. ſpo. fo. 138. nu. 3. & uide ſ̃. in uer. archiepiſcopus, in 1. q.

Submittere, uide ſ̃. in uer. Appe. in 42. q.

¶Supplicatio quid ſit, quid precum porrectio, quid petitio ueniæ ad corrigendũ ꝙ male actum eſt, & qũo fiat, uide de omnibus iſtis per Inno. in c. auditis, de in integ. reſtitu. fol. 110.

¶Subſtitutio facta filio ſi deceſſerit ſine liberis ex ſe legitimè procreatis, non excluditur ꝑ ingreſſum religionis. ita no. Abb. in c. Raynucius, de teſtamẽtis: q̃a in incertis non certis locus eſt cõiecturis. Secus ſi ſimpľr dixit ſine filiis, niſi ingrediantur ordinem minorum, quorum ordo in capiendo non habetur loco filij. Et iõ ordo fratrũ minorum non excludit ſubſtitutum: immo facta profeſſione ſtatim admittitur ſubſtitutus, quia expectare mortem naturalem ſuperuacuum eſt: unde non expectatur, quia non expedit. ff. de ſta. libe. l. Arethuſę, in ratione fui. Alij dicunt ꝙ idem eſt dicere ſimpľr ſine filiis, & dicere ſine filiis ex ſuo corpore procreatis, ut no. Dy. ff. de leg. 2. l. ſi ita quis §. ſi is cui. Sed uide Cy. in autẽ. ꝯ rogati. C. ad Treb. ſed præcedens opi. in uſu ſeruatur.

¶Succeſſores an teneanť de facto ꝑdeceſſorum uide ꝑ Inn. in c. cum ſm, de præb. fo. 217. nu. 13. uide ſ̃. in uer. Dignitas, in 1. q. & in uer. Capitulum, in 4. q.

Succeſſor tenetur ſoluere debita prædeceſſoris ſi debitũ fuit contractum in utilitatem eccleſiæ. ita not. Abbas in c. primo de ſolutio.

Surdus, uide omnino. j̃. in uer. teſtamentum, in 43. q.

¶Suſpenſus a pontificalib. uel ab ingreſſu eccleſiæ an ſit irregularis, uide Inn. in c. cum medicinalis, de ſen. excõ. fo. 332 nu. 3. Et dic ꝙ non, nec excõicatus. minori, ſecundum eum. uide ſ̃. in uerbo excõicatus. in 4. q. De ſuſpenſo ab ingreſſu eccleſiæ non eſt uerum ꝙ dicit Inn. ut patet in c. is cui, de ſen. excom. li. 6.

Suſpenſus non põt conferre præbendas nec exercere ſpiritualia. ita no. Inn. in c. tanta, de exceſ. præla. fo. 312. n. 5. uide ſ̃. in uer. Sententia. in 70. q. idem tenet in c. quia diuerſitati, de conceſ. præb.

Suſpenſus a iudice donec eũ pæniteat alias ſatisfaciat magis ſuſpẽſus eſſe uř a Deo q̃ ab homine: q̃a hõ exprimit ꝙ tacite ineſt ꝑ legẽ, & iõ interim celebrans non eſt irregularis. ꝙ no. ita no. Inn. in c. propoſuit, de cleri. excom muni. mini fol. 309. uide ſupra in uerbo Appellatio. in 43. quæſtione.

Snſpenſi celebrãtes quales ſunt irregulares, & quales ſunt excommunicati celebrantes, uide ibidem per Inn.

Suſpenſus à beneficio quanto tꝑe duret ſuſpenſio, uide per Inn. n c. cùm bonæ, de æta. & quali. fo. 66.

Suſpenſo interdicto non ꝑt appellari, quia uiget quò ad eſſe nõ quò ad executionem. ita no. Inn. in c. cũ inter de cõſue. f. 23. Et dicit ipſe idẽ ꝙ licèt interdictũ relaxetur ad tp̃s tñ poſt illud tp̃s non erit nouũ interdictum, quia interim nõ ceſſauit interdictũ ſed eius effectus allegat. l. cũ hic ſtatus. §. ſiue ff. de do. inter ui. & ux. Sed quis effectus huius ſubtilitatis. Rñdeo, ſi eſt nouũ interdictum tꝑe ſuſpẽſiõis poſſet appellari. ſi ãt eſſet antiquũ, nõ. Et iſta q̃õ fuit de facto Bononię tꝑe do. Ioan. de Heulegio. & iſta

& iſta opi. Inn. uidetur uera, quã no. in l. ſi vnus. §. j. ff. de pac. Simile habes ꝙ licèt ſecuritas debeatur bãnito ad tẽpus, tñ ſemper durat bãnum, ut no. in l. is q̃ reus, ff. de publi. iud. uide ſupra in uer. Excõmunicatus, in 1. q.

Suſpenſus ab officio impedit non ſolùm ea quæ quis conſequitur ex confirmatione, ſed etiam ex conſecratione, ut collatio beneficiorum ſm Inn. & Hoſtien. in c. dilecti, de conſuetudine.

Suſpenſus à canone poteſt eligere, non tamen eligi. ita no. Hoſt. in c. cum Vintonienſis, de elec. caſus eſt in c. ſi celebrat, de cleri. excom. min.

Suſpenſus à canone celebrans non fit irregularis, ſecus in ſuſpenſo ab homine. Excommunicatus autem tam ab homine q̃ à canone celebrans fit irregularis. ita no. Inno. in c. ſicut, de cohab. cler. & mul. fol. 208

Suſpenſi uel amoti in eccleſia à beneficiis non debent admitti ad omnes contractus ipſius eccleſiæ. ita no. Inn. in c. Apoſtolicæ, de except. fol. 177

Suſpenſus ab officio ꝑꝑ crimen liquidum, uř ſuſpenſus à beneficio, ſecus ſi non ſuſpenditur propter crimen, ſed propter ſuſpitionem criminum, ut propter infamiam. ita no. Abb. in c. decorem, de uita & hone. cleric.

¶ Superior poteſt denegare diſpenſa. ſiue citationem in parte. ita no. Hoſt. in c. niſi, de renun. & uide ſupra in uerbo Sententia, in 2. q.

Superior ex quo cõfirmauit regulam, uidetur dediſſe abbatibus poteſtatem faciendi ea q̃ ſunt in regula contra ſuos monachos & conuerſos. ita no. Hoſt. in c. quanto, de offi. ord. uide ſupra in uerbo Sta. in 5. q. circa finem ubi ſuperior ex ſuo offi. poteſt prohibere.

Superior poteſt prohibere ne aliquod collegium fiat, & iam factum deſtruere. ita no. Inn. in c. dilecta, de exceſſibus prælatorum. fol. 312. nu. 4

¶Subdelegatus, uide ſupra in uer. Modus, in 2. q. in prin.

Subdelegatus nunquam poteſt exequi, & ideò delegans ei uř ſibi reſeruare execu. ſm quoſdam. Inn. tenet ꝯrium, & cum in totum à ſe abdicet iuriſdic. non poteſt ſibi reſeruare conſilium. ita no. ipſe in c. ſuper quæſtionum, de offi. deleg. fol. 83. nu. 9. Secus ſi in totum non abdicauit, ut ipſe idem no. in c. ſi pro debilitate, eod. tit. aliàs in prædictis eſſet ſibi contrarius, &c.

¶Succumbens in exceptione quam oppoſuit contra teſtes condẽnatur in expen. ita no. Abb. in c. præſentium, de teſti. nam ſic faciendo ꝓceſſum cauſæ principalis retardat, ſed omnis tardans proceſſum condẽnatur in expẽ. C. de fruc. & lit. expen. l. pen. ſm Bar. ergo &c.

T

TAciturnitas pro confeſsione non habetur. ita no Inno. in c. j. de poſtul. præla. fol. 24

Tacens poſſeſsionem alterius uidetur impetrare obreptitiè. ita no. Inn. in c. dudum, de priuil. f. 317. & C. vnde ui. l. meminerint, & l. j. §. ſi q̃s adeò, ff. ne uis fiat ei. Bal.

¶Tractatus futuri tẽporis non ſpectat ad iudicem in odioſis, ſed in fauorabilibus ſic ita no. Inn. in c. auditis, de procu. f. 104. nu. 2. uide gl. in c. Romana, de ſent. excõ.

¶Tantùm, hęc dictio tm̃ includit in ſe negatiuã, & ꝯ teſtes qui ſic deponunt eſt præſumptio. ita no. Inn. in c. licet, de proba. fol. 151

¶Tranſactio intelligitur eſſe de proceſſu iudicij. ita no. in c. ſuper literis, de reſcr. facit, ff. de pac. l. tale pactum in prin. § j. & uide ſupra in uer. Abbas, in 3. q.

Trãſactio ꝙ aliquid præſtetur nomine uſurariæ quæſtionis non ualet. ita no. Inn. in c. grauis, de po. & uide ſupra in uerbo Crimen, in 3. q.

Tranſactio non probat niſi uocata parte. ita no. Abb. in c. peruenit, de fideiuſſ. idem Inno. ibidem facit ꝙ no. in l. chyrographis, ff. de admi. tut. & in l. pen. §. j. ff. quorum bo. & l. iij. §. pen. de bon. poſſ. &c.

Taxatio, uide omnino ſupra in uerbo Appellatio, in 23. q. & ſupra in uer. Citatio, in 18. q.

Tractatus q̃d ſit, & de tractatu de morte aliena, & reuela. uide Inn. in c. presbyterum, de homici. fol. 303.

Templarij & hoſpitalarij ſunt minus religioſi q̃ monachi. ita no. Inn. in c. noſtra, de ſepul. fol. 245. ubi uide per eundem. Bald.

¶Teſtator qui ponit animam ſuam & bona ſua in uolũtate alterius uř iubere oĩa dari pro aĩa ſua. ita no. Inno. in c. cùm tibi, de teſta. f. 239. & ſic ad pias cauſas, ut ibidem tenet Abb. vnde iſte tacitè rogatus intelligitur rogatus eſſe ad pias cãs. Sic etiam Imperator interpretatur uerba ꝓ fideicõmiſſo, licèt quædam uerba deficiant in eo, ff. de leg. ij. l. vnũ ex familia, § fi. iſte tñ non poterit Spurio teſtatoris diſtribuere, quia in hoc tacitam fidẽ accõmodare non potuit. facit. ff. de ꝓba. l. cum tacitum, & l. quo teſtm̃. Sed ſi iſte Spurius eſſet inops, ſatis credo ꝙ poſſet dare aliquid ꝓ alimentis, ar. de eo q̃ duxit in vxorẽ quã poluit ꝑ adul. c. cum haberet. item dat tanquã pauperi, non tanquã filio. facit q̃đ no. C. de ſacroſ. eccl. l. illud. & caſus illius c. ſuperius allegati eſt, ꝙ relictum ad pias cãs ualet, etiam ſi diſpoſitio ſit captatoria ſm Bar. & uide Cy. in l. captatorias, C. de teſta. mil. Sed Ricar. Malũb. dicit, ꝙ illud cap. loquitur in uolũtate diſtributoria, ſecus in uolũtate inſtitutoria & diſpoſitiua. ita dicit ipſe in quadã ſua diſput. q̃ incipit, Titius hęres. Adde etiam ꝙ pietas dř duobus modis: vno modò reſpectu perſonæ. Alio modò reſpectu actus, & hoc dupliciter, ſ. reſpectu actus diſpoſitiui, & reſpectu actus diſtributiui. Pietas quæ eſt perſonarum ꝓpriè non pertinet ad materiam noſtram de relictis ad pias cãs. de iſta loquitur l. Neſennius, ff. de neg. geſt. & C. de neg. geſt. l. alimẽta, & ff. de inof. teſt. l. nam & ſi parentib. Pietas uerò reſpectu actus diſpoſitiui eſt materia noſtra. Et dř relictum ad pias cãs, q̃đ relinquitur ꝑſonę pauperi uel loco pio, uel in rem ipſam piam, ut in refectione eccleſiæ uel monumenti. Vel diſtributio cõmittitur ad arbitrium executorum, ut d. c. cum tibi. & gñaľr quicquid pro aĩa relinquitur, vnde relictum ꝓ aĩa incertis eſt relictum ad pias cãs ſm gl. no. ff. de leg. ij. l. ſi q̃s Titio. facit, C. de ſacroſ. eccl. l. illud. & ꝙ ibi no. & in Spec. de inſtr. edic. §. nũc uerò aliqua. uerſ. & ſciat ꝙ inter. Diſtributio uerò pia largo modò dř oĩs executio ultimæ uolũtatis, ut in auct. de hær. & fal. §. ſi uerò. ibi, dũ dicit piè agẽdo, col. j. ꝙ tene mẽti. Bal. vide ſ̃ in uer. Rex, in 2. q. vide Io. An. in repet. c. Ioannes, de teſta. Bal. in l. j. de leg. ij.

Teſtator ſi inſtituit pauperes Chriſti hæredes, cum eſſet quid difficile ꝙ pauperes intrarent poſſeſsionem hæreditatis, ſi fideicõmiſſarius eſt datus ab eo ille mittitur loco pauperum, aliàs epiſcopus eos mitteret. ita no. Inno. in c. cùm tibi, de teſta. fol. 239

Teſtator cum dicit in teſtamẽto, relinquo malè ablata, q̃d ſignificet ex iſtis uerbis, uide ꝑ Inn. in c. q̃a plerũque, de iura. calũ. Et ex ſuis dictis colliges quæ plenè ponit de reſtitutione malè ablatorum uel acquiſitorum.

Teſtator cum facit teſtm̃ eſt inſanus mente; poſteà aũt facit aliud teſtm̃. Si dubitatur an tempore teſtamenti fuerit ſanus mente uel inſanus, in dubio *præſumitur* ꝙ ex quo tempore primi teſtamenti erat in *furore*, ꝙ *etiam* fuerit tẽpore facti ſecundi teſtamenti *in illo furore* niſi ꝓbeť ꝙ tũc fuerit in ſuo bono *eſſe & ſenſu. ita* no. Inn. & Io. An. in c. fi. de ſucceſ ab *inteſt.* q̃đ *tene* menti. Bal. & ibi

& ibi uṙ caſus, uide ſupra in uer. Decedens, in 4.q.

Teſtator qñ dicit, relinquo bona mea, idem eſt ac ſi diceret, omnia bona mea, quia indiffinita ęquipollẽt vl̃i. ita no. Abb. in c. relatum, de teſt. uel quia nomen bonorum eſt nomen vl̃e, ff. de fundo inſtr. l. Lucius, & ad trebell. l. cogi. & C. quæ res pig. obl. poſ. l. fi. & ibi per Cy.

Teſtamentum, uide ſupra in uer. Citatio, in 40.q.

Teſtm̃ filij factum tũc qñ pater erat captus, rumpitur patre ab hoſtibus redeunte, licet filius ante deceſſerit. iſta eſt gl. ſing. in l. fi. C. de ſen. paſſ. quam tenet Bar. in l. ſi is qui ꝓ emptore, in penult. charta poſt prin. de uſuc.

¶ Teſtis qñ dicatur uarians, qñ uacillans, qñ ꝯrius, uide oĩa iſta per Inn. in c. præterea, de teſti. cogen. fol. 164. nu. 4 ſuper uerbo incontinenti. Et ibi dicit ꝙ uarians eſt qui non ſtat firmus in dicto. Contrarius qui contraria tenaciter aſſerit. Vacillans qui uariat titubando. Bal.

Teſtis iſtud dictum deponens, dico Titium bonum hominem: quia cum bonis hominibus conuerſatur, ualet. ita no. Inn. in c. j. de ſcrutinio. fol. 65

Teſtis dictum examinati ſuper artic. uel capitulo impertinẽti nõ ualet. ita no. Inn. in c. ꝑ tuas, de teſti. f. 161. n. 4. & uide ſupra in uerbo Silentium, in 1.q.

Teſtis quando poteſt corrigere dictum ſuum, uide Inn. in cap. præterea, de teſtibus cogen. fol. 164. num. 3 & in c. cum clamor, extra de teſtib. fol. 164

Teſtis debet interrogari à iudice de cauſa ſcientiæ. ſ. ſi q̃ratur qualiter ſcit illud. & ſi iudex non quęrit illud, p̃ſumitur in ipſo malicia, quia omittit illa quæ ſuo officio ſolerti incũbunt. debet n. petere & interrogare de cauſis. Si uerò iudex interrogauit, & teſtis nihil rñdit, uel fortè non bene, debet tunc iudex ipſum interrogare. de teſti. c. cùm clamor. Si aũt iudex omiſit interrogare de circũſtantiis ſingulis, non ſubalternis, ut de loco, tẽpore & conteſtib. & tunc teſtes non ſunt repetẽdi, ideſt iterum interrogandi. Si aũt iudex ipſum non interrogaſſet de principali re uel facto, ut de titulo, p̃ſcriptione & ſi. tũc teſtis debet repeti: qa tũc culpa iudicis, non partis. ita no. Inn. in c. ꝑ tuas, de teſt. f. 161. n. 4 q̃ omnia tene menti. Bal. Solet recitari ꝑ doct. in c. cũ cauſam, de teſti uide ſupra in uer. Sententia, in 40.q.

Teſtis iudex eſſe nõ poterit licet cãm alteri delegauerit. ita no. Inn. in c. dilecto, de te teſti. f. 159. n. 3. Et eſt rõ, qa delegatus fungiṫ uice delegãtis: & ille q̃ delegauit, uṙ etiã cãm cognoſcere & tenere, ut ibidẽ no. dicit Inn.

Teſtis eſſe põt q̃ uenit ſeu fecit contra iurm̃, facta tñ pnĩa peccati. ita no. Inn. de teſt. c. intimauit. fol. 156

Teſtis ſi dicat, uidi talem fugientẽ cum gladio euaginato poſt delictum factum, licet in hoc nõ interfuit, ualet teſtimonium. ita no. Inn. in c. ſtatu. de offi. deleg. fol. 90

Teſtis ſi dicat non recordor de tempore, tñ ualet eius teſtimonium. Sed in interdicto uti poſſidetis, oportet ꝓbare de poſſeſſione illius rei, ut l. j. §. ex hoc interdicto, ff. de ui & ui arma. ita no. Inn. in c. qualiter & quando, de accuſ. f. 193. n. 2. uṙ probabiliter dicendum, ſi dico ꝙ ſpoliaſti me iſto mẽſe, & ꝓduco teſtes qui non deponunt de iſto menſe, ſed de p̃terito, bene ꝓbant: qa licèt errent in tꝑe, tñ probant ſpoliationem factã &c. Et uide Inn. in d. c. qualiter & quando &c.

Teſtis quando uacillat, notarius debet ſcribere incontinenti præſente iudice uacillationis modum. ita no. Inno. in c. qm̃ contra, de proba. fol. 152. num. 5. uide per Bal. & Ang. in l. Lucius, ff. de his qui no. infa.

Teſtis an poſſit puniri de confeſſis per eum teſtificando. uide Inn. in c. cùm ſuper, de teſtibus.

Teſtis de quibus eſt interrogandus, & de quibus non, etiã ſi interrogetur uel ſpontè confiteatur, an præiudicet alteri uel non, uide de omnibus iſtis per Inn. ualde no. in c. cùm ſuper, de confeſſis. fol. 149. nu. 3. Et ibi dicit ꝙ teſtis interrogatus de multis de quibus non iurauit expreſsè, quia ueniunt in quandam conſequentiam.

Teſtis eſt legitimus pater ipſi filio in cauſa matrimonij. ita no. Inn. in c. ſuper, de teſti. fol. 155

Teſtis inimicus qñ admittatur ad teſtimonium & qñ non. Et quid de inimico reconciliato. uide per Inn. in c. cùm oporteat, de accuſ. fol. 291. nu. 3. qui dicit ibi ꝙ inimicus reconciliatus non admittitur ad teſtificandum ſi reconciliatio erat recens, ſecus ſi antiqua, qa ex antiquitate tẽporis præſumitur obliuio. & iõ dictis ſuis & teſtimonio ſtabiṫ quaſi nullæ ſupſint inimicitiæ reliquæ. ar. ff. de uſur. l. ſciẽ. §. fundi. facit qđ no. in c. tuas, in glo. de ſimonia, & ff. de ann. leg. l. iij. §. fi. & de excu. tu. l. athletæ, §. dat remiſſionem, C. fa. erc. l. in ipſius. & inſti. de iniuriis, §. fi. in gl. tene mẽti. Bal. Et dicit Inn. ibi ꝙ inimicus repelliṫ à teſtimonio, ſi inimicitia erat capitalis uel magna. ubi aũt eſſet parua, nõ repelleret, tñ teſtimonio eius nõ adhibereṫ tãta fides quãta aliàs adhibereṫ, &c.

Teſtis cæcus non poteſt teſtificari pro re perceptibili per uiſum, quia uidere non põt. item nec ſurdus per auditum, cum non audiat: ideò teſtimonia iſtorum iſto mõ non ualent. ita no. Hoſti. in c. ex literis, de conſuetudine. uide Bar. in l. j. ff. de uerb. obl.

Teſtis non põt eſſe qui eſt excõmunicatus per ſnĩam iam in eum latam. ita no. Inn. in c. cùm nobis, de elec. f. 32 nec poteſt conficere inſtrm̃: ſecus ſi expectatur excommunicari, quia nondum in eum lata eſt ſnĩa: quia poteſt interim teſtificari & conficere inſtrumenta, ut ipſe idẽ no. in c. auditis, de except. & ibi no. vnum ꝙ contractus excommunicati & etiam ſententialiter condẽnati ualẽt ex partium uoluntate. quod no. perpetuò. Bald.

Teſtis non ſolùm debet iurare dicere ueritatem ſuper articulo dato, ſed etiam ſuper tota cauſa. item no. de interrog. fiendis ipſis teſtib. & quid iuris ſi omittantur, uide per Inn. in c. per tuas, de teſti. fol. 161. nu. 3

Teſtis qñ procur. eſſe poſſit in cauſa dñi & qñ non. uide Inn. in c. Romana, de teſti. lib. 6. fol. 163. & per eũdem in c. inſuper, eo. tit. fol 154. ubi dicit. An poſsit excõmunicatus teſtificari in cauſis eccleſiæ, & an abbas ĩ cauſis monaſterij ſui. & ꝑ Bar. in l. deferre, §. j. ff. de iu. fiſci. ubi quærit de multis circa primam materiam. Bal.

Teſtis dixit, uidi talem poſsidere talem domum à xl. ann. citra, intelligitur nõ continuè ipſum uidiſſe poſſediſſe niſi appareat in ſuo dicto copula, & ſ. à xl. ann. & citra. ita no. Inn. in c. cùm Ioan. Heremita, de fide inſtr. f. 167 uide ſupra in uer. Clauſula, in pen.q.

Teſtis qui iurauit dicere ueram & puram ueritatem, nihil põt addere uel mutare uoluntate ſua de actu, ut ꝑ Inn. in c. cum dilectus, de teſt. Adde ꝙ ſi iurauit dicere meram ueritatem deponẽdo ꝑ famam non ꝓbat: qa ille q̃ non fuit in facto, non põt ſcire dicere meram ueritatẽ. Vnde ſcire ꝑ famam nõ eſt ſcire ueritatem, ſed eſt ſcire opinatè. Vide glo. no. in l. in bonæ fidei, in gl. magna, C. de reb. cre. & iureiu. ibi dum dicit, ſed qd ſi nõ interfuit facto &c. Adde hic qđ habeṫ s̃ in uer. Credulitas, ĩ 8.q.

Teſti non eſt permiſſum iurare qui ſint uiri prouidi & diſcreti, quia id ſolum iudici competit: ideò ſpecificè teſtis debet dicere perſonas apud quas eſt infamia ꝯ inquirendum, & non debet dicere conditionem, & hoc modo formare inquiſitionem, poſteà. n. non habet locum ꝓbatio per famam ſm̃ Inn. & hoc qñ infamia dṙ eſſe apud aliquos. Sed ſi eſt cõis apud maiorem partem gentium uel uiciniæ ſufficit deponere in genere de fama ſine ſpecificatione perſonarum ſingularium. ita no. Inn. in c. cùm dilectus, de teſtibus.

Teſtis non tenetur habere memoriam diei niſi dies eſſet de ſubſtantia proceſſus, & debet recordari tam de loco q̃ de tempore. ita no. Inno. in c. qualiter & quando, de accuſ. fol. 263. nu. 3

Teſtis in cauſa criminali etiam interrogatus non tenetur deponere de die, gl. eſt ordinaria ualde no. 3.q.9. c. nihilominus. quod no. Bal.

Teſtis ſi confitetur ſe infamem uel inimicum, non creditur ei cum ſuper hoc non ſit productus nec iuratus reſpondeat, quia acceſſorium eſt. nam nec iurat nec uacillat, tamen ſi uacillat non creditur ei. ita no. Inn. in c. inquiſitionis, de accuſ. fol. 292. nu. 2

Teſtis an teneaṫ reuelare illud qđ iurauit tenere ſecretũ, uide Inno. in c. qualiter & quando, de accuſa. fol. 293 ubi dicit ꝙ iurm̃ de non reuelãdo ſecretum, intelligiṫ, niſi ex iuſta cã reueletur. quod no. quia ſæpe accidit.

Teſtis an poſſit eſſe ille qui aſſociauit aliquem ad cõmittendum adulterium in cã illius adulterij, & an poſsit cogi. uide per Inn. in d. c. qualiter & quando. fol. eod.

Teſtis uel inſtrm̃ ſi ſit falſum uerè, uel ſit falſum in ſolennitate non ualet, quia ueritas uel ſolẽnitas deeſt niſi ſit falſum per errorem, non ꝑ malitiam ut erronea indicio, ut ff. de reg. iur. l. ſi librarius, C. de teſta. l. error ſm̃ Dy. Et idem ſi factum eſt ꝑ dolum, ſecus ſi ꝑ aliam culpam, ff. de falſis. l. filius, §. ſequens qõ. & C. de trãſac. l. ſi ex falſis inſtr̃is. dictum aũt teſtis nihil ualet, ut 2.q.9. c. pura, quia dictum teſtis fundatur ſuꝑ iur̃o indiuiſibili. nam ꝑiurus in vno ab omni teſtimonio repellitur, ut no. ff. de infa. l. Lucius. Aut eſt falſus in his q̃ non ſunt de ſubſtantia, ſed ſunt accidentalia ut & pignora: & tũc teſtis nihil ꝓbat, quia inhabilis eſt ꝑꝑ periurium: ſed qa in inſtr̃o utile ꝑ inutile non uitiaṫ, ut C. de falſis. l. querelam. Si aũt teſtis dicit falſum non in ſubſtantialibus, ſed in comittãtibus actum, ut in loco & tꝑe, non crediṫ, imò falſus iudicatur, ut in Daniele, C. de teſti. l. teſtium: qa locus & tẽpus totum factum ad ſe trahunt. Falſa uerò denunciatio ut in cõfinibus uel terra, vnde ſit quis, non uiciat, qa in hoc non ꝯſiſtit officium nec effectus. & hæc ſunt de mẽte Inn. in c. fraternitatis, de hęret. f. 300

Teſtis nõ debet aſſerere niſi id qđ uidit uel ſentit, aliàs eſt falſarius. ita no. Inn. in d. c. fraternitatis, de hr̃ti. fo. eo.

Teſtis qui ſe ſubtrahit ut ueritas occultetur, tenetur crĩe falſi. ita no. Inn. in c. j. de crĩe falſi. fol. 307. item ſi tacet uerum dum deponit, C. de epiſ. & cle. l. presbyteri. Et in hoc caſu eſt falſus & ꝑiurus. Primò. n. caſu eſt falſus hõ, non teſtis, quia non iurauit, & tenetur ex gñali capite. l. Corneliæ de falſis, ff. de falſis. l. j. Sicut qñ non iuratus dicit falſum coram iudice uel tacet ueritatẽ, ff. de infa. l. ictus fuſtium, §. j. ꝑ Iac. But. uide etiam ꝑ Cy. in l. ult. C. de ſepul. uiola. quæ uerba tene menti. Bald.

Teſtis poteſt teſtificari ſolus de ueritate ſcrutata organo ſenſus & organo ſenſus palpata. ita no. Inn. in c. ex literis, de iureiur. fol. 174. idem dicit alibi. Bal.

Teſtis qui dicit ſe non interfuiſſe, non probat ꝯ inſtrm̃, qa ſingularis, ſi teſtes legitimi numeri ſe interfuiſſe dicãt. nam qui dicit ſe interfuiſſe non eſt ſingularis, quia habet conteſtẽ. tabellionem: ſecus ſi dicat non interfui. ita no. Inn. in c. cùm Io. Eremita, de fi. inſtr. f. 167. n. 3 Si aũt dicat rem aliter geſtam q̃ dicat inſtrm̃, tunc põt re largui, ut inſti. de uer. obl. §. item uerborum. Si aũt dicat, nõ recordor, ualet inſtrm̃, licet vna uox nihil ꝓbet, ſm̃ Inn. ibidem. Et uide l. quidam, in fi. ff. de furtis, & ff. ad carbon. l. qui teſtm̃, in fi. tene menti. Bal. Et ſic no. hic quid iuris, qñ illi qui ſcripti ſunt in inſtr̃o ꝯdicunt inſtr̃is. De quo plenè ꝑ Inn. & alios doct. in d. c. cũ Ioã. Scias tñ ꝙ præſumitur pro inſtr̃o quò ad ueritatẽ inſtrm̃ ſit ſolẽne, C. de proba. l. cum precib. item præſumitur quò ad ſolẽnitatem formalem, ff. de uerb. obl. l. ſciendum, ſed non præſumitur quò ad cauſalem ſolẽnitatem, ff. de exce. doli. l. ij. §. circa. Niſi cã ſpecificata ſit in inſtr̃o: quia tunc ei ſtandum eſt niſi ꝯrium probetur ꝑ ſcripturam, ut C. de nõ nu. pec. l. gñalr̃, & l. ſi cautio. Adde ꝙ no. ff. de pact. l. iuregentium. §. quod ferè. Bal.

Teſtis poteſt repeti ad declarandũ dictum ſuum obſcurũ uel ambiguũ. ita no. Inn. in c. cùm clamor, de teſti. f. 161 Hoc uerum niſi obſcuritas eſſet ob culpam partis, quia facit obſcurũ artic. ut in c. in præſentia, de ꝓba. ſm̃ Bar. non tñ dṙ obſcurum qđ clarè põt intelligi per apertam naturam uerborum uel loquendi ꝯſuetudinem, ſm̃ Inn, ſed illud eſt obſcurũ qđ non põt bene intelligi, ff. de rei uẽ. l. Põp. §. fi. Adde qđ no. ff. de app. l. ab executiõe. Bal.

Teſtis in rei uen. nunquã dṙ ꝓbare niſi reddat cãm ẽt non interrogatus. ita no. Inn. in c. cùm cãm, de teſti. fol. 158

Teſtis qui oẽ dicit, nihil excipit: tñ interdum deponit ſuꝑ generibus ſingulorum, non ſuꝑ ſingulis, ut ibidem Inn.

Teſtis dictum qñ eſt ambiguũ, i. qñ põt ſe habere ad eſſe & non eſſe, interpretatur ꝯ producentem. ita no. Inno. in c. in præſentia, de ꝓb. f. 152. nu. 9. & ibi gl. ordin. & ſing. uide ꝑ Bar. in l. inter ſtip. §. ſi Stichũ, ff. de uer. obl.

Teſtis repellitur à teſtimonio non ſolùm ille, q̃ eſt odioſus extrinſecè, ut quia euidenter ſe docet inimicum, ſed qui eſt inimicus in mẽte, non tñ dicit uel docet ut ſunt multi: ſed repellitur etiam ille q̃ habet cãm inimicitiæ uel habere p̃ſumiṫ, licèt nullũ odiũ habeat in mẽte ſua. ita no. Inn. in c. cũ I. & A. de re iud. f. 188. in fi. & nõ ſolùm odioſus repelliṫ, ſed & qui habet cãm odij. qđ no. & uide s̃ in uer. Crimẽ, in 10.q. & s̃ hoc eodẽ uer. in 46.q.

Teſtis deponens ultra id de quo interrogatur, non ualet teſtimonium: reddit. n. ſe ſuſpectum. ita no. Inn. in c. inquiſitionis, de accuſ. fol. 192. nu. 1

Teſtis ſi quis fuerit in cã criminali ꝯ aliquẽ, & iterum vult ſua ſponte teſtificari, præſumitur inimicus. ita no. Inn. in c. cùm P. prope finem de accu. f. 288. item quia facit ſe ſuſpectum eo ꝙ vult ſponte teſtificari. facit ff. de his qb. ut indig. l. poſt legatũ, §. ſi uerò. & ꝙ ibi no. Bal. Abbas dicit in d. c. cùm P. ꝙ ille qui pluries ſe offert ad teſtificandum in cã criminali p̃ſumitur inimicus, & ſic non poterit teſtificari, ergo ſecus ſi tm̃ ſemel obtulit ſe, quia ipſe dicit pluries, ut in gl. d. l. poſt legatum, §. ij. q̃ eſt ſingularis. Sed dicit ꝙ illa gl. debet intelligi in prima teſtificatione, ſi quis obtulit in cã criminali ſm̃ Bal. uide s̃ in uer. Abbas, in 8.q. ubi an poſsit &c. & s̃. in uerbo Clericus, in 1.q. ibi non põt teſtificari in curia &c.

Teſtis, ſi timetur de obliuione, iuſtus timor eſt, ſicut timor mortis. ita no. Inn. in c. qm̃, ut lite non ꝯteſt. f. 125 no. bene facit, ff. ad carbon. l. iij. §. duæ cauſæ. & ar. ff. de fur. l. quidam tabularũ. hic metus eſt in factis antiquis, ff. de proba. l. Celſus. Bal. Et uide omnino de iſta materia teſtium, ſupra in uer. Iuramentum, in 9.q.

Teſtis deponens de intentione cordis alterius non ualet eius dictum, quia ſoli Deo hominum intentio nota eſt. ita no. Inn. in c. ſuper, de renun. fol. 58. *tamen datur* teſti ex facto uoluntas intelligen. ut l. *reprehendenda*, C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. factis.

Teſtis debet reddere rõnem dicti *ſui per eum ſenſum per* quẽ recipit illud ſuper quò *teſtificaṫ. ita* no. Inn. in c. cũ cauſam, de teſti. fol. 158. *Sed Placentinus* dixit. ꝙ in

quolibet actu corporeo ſufficit cauſæ uiſus redditio, ut no. in l. pen. & ij. C. de erro. aduo. ubi in cã auditus reddit cauſam uiſus. & ibi refert Cy. qualiter debet teſtis loqui ad ꝓbandum negatiuam directò qñ uiſus ꝓ omni ſenſu corporis accipitur largo ſumpto uocabulo: apertius tñ deponit ꝑ nomẽ proprium illius ſenſus. facit qđ no. ff. de acq. poſſ. l. ꝗ meo, in fi. vnde uide iſtud uerbum viſus qñ ſumitur ꝓ uiſione quã Sancti faciunt in ſpiritu. Vnde in diuina ſcrip. ſcribitur opus eſt intelligentia & uiſione; & S. Pau. dicit, video aliam legem in mẽbris meis, i. ſentio & agnoſco ꝑ ſenſum & rõnem. ſi. n. teſtis dicit, vidi, hoc uerbum ſi refert ſe ad ſenſum ꝓbat, ut cũ dicit, vidi ſic. Si aũt ſe refert ad oculum mẽtalem uel intellectualem, ut quia dicit teſtis, ſic uř mihi, non ꝓbat, quia peccat cùm dictum ſit magis dubitatiuum q̃ ratio. debet. n. eſſe ſenſatus ſenſus corpori ꝗ ſenſus ſunt quinque, ut no. in d. l. qđ meo. tũc. n. teſtis debet habere intellectum. ut id qđ corpore uidet, mente intelligat qđ illud ſit. Nam Ariſt. ait in problematib. Intellectus uidet & intellectus audit: debet. n. aĩa phantaſmata ſpeculari. Tñ inter cæteros ſenſus viſus eſt nobilior, & uerbum uiſus prædicař de omni ſenſu, ut dixi largo ſumpto uocabulo. Vnde ꝗ audiuit, ſi dicit, ꝙ uidit, ſaluatur ſuũ dictum, ut dicit Iac. de Aret. C. de teſti. l. teſtium. Tñ in uiſione opus eſt intelligentia, ut dixi ſupra interdum ponitur ꝓ actu. & ꝓ opinione, ut l. quid tñ, §. ſi arbiter, ff. de arb. & iſto modò non cadit in teſtem, ut d. l. diem, §. ſi plures, ff. de arb. Strictè aũt uiſus eſt actus uidẽtis oculo corporali & intuitiuè ut ff. de his q̃ in teſta. delen. l. proximè. Et eſt uiſus de coloribus & de magno & de paruo in factis ut in maleficiis, poſſeſſio ꝓbatur per uiſum, i. ipſum poſſidere. nam ꝑ teſtes probatur poſſeſſio naturalis & ex ea præſumitur ciuilis, ut no. ff. de uer. obl. l. ſtipulatio iſta, §. hæc quoq; & ꝗ tenet p̃ſumitur poſſidere, ut no. Inn. in c. cum olim, de cenſib. & C. ne vxor ꝓ marito. l. ob maritorum, ff. de ſol. l. Titia, & C. finiũ regũd. l. ſi quis. Super uerò iuribus non eſt uiſio corporis, & iõ ꝗ dicit aliquem dñm, quia uidit, non ꝓbat, quia non cadit directè & vniformiter in uiſum teſtis, ſed informiter & indirectè, quia diuerſæ ſunt cauſæ dominij q̃ non p̃ſumuntur niſi teſtis adiiciat noĩatim, ſ. uiſibilia & vniformiter uideñ, ſ. organo oculi corporalis, in quibus dictum teſtis ſufficit nudum ſine adita rõne niſi ſit interrogatus de ea. Sed in dñio non ſufficit dictum ſine rõne ſm̃ Inn. idem ſi agatur de alio iure probando, ut de ꝓbanda obligatione, ut quia ſic dicit teſtis ſuper ar. ꝙ Titius eſt mihi obligatus, & dicit, vera eſſe iſta depoſitio & teſtis informis eſt & nihil ꝓbat. idẽ fortè ſi agatur de ꝓbando ꝙ aliquis ſit mente captus uel furioſus: quia non ꝓbat teſtis iſta talia, dicendo, ꝗ uidit niſi ſigillatim adiiciat actus ꝑ quos diſcretus vir ita iudicaret. nam talia multùm ꝯſiſtunt in iudicio rõnis, & hñt plurimùm rõnis q̃ ſenſationis, & põt quis faciliter decipi. itẽ ſi uelim ꝓbare ꝙ aliquis ſit uagabũdus: nec. n. cõprehẽdit teſtis de facili ꝙ ſit deſertor originis uel domicilij: & tene iſta ꝑpetuò mẽti, qa utilia ſunt & multũ. Bald.

Teſtis ſi teſtificatur ſuper his q̃ non percipiũtur ſenſu corporeo ſed oculo mentis uel rõnis, non ualet eius dictũ niſi rõnem ſui dicti aſſignet. ita no. Inn. in c. cùm cãm, de teſti. fol. 158. & cauſa debet eſſe alia à dicto, ut no. ff. de leg. l. non omnium. & de offi. procu. Cæſa. l. fi. & cã debet eſſe ꝯgrua. item bona rõ teſtis facit bonũ eſſe dictũ. Et mala rõ malum dictum, ut d. l. ij. §. circa, ff. de excep. doli, & de ꝯdi. & demõ. l. cum tale, in fi. Item ad id adaptatur dictum ad qđ rõ, ut ff. de acq. poſſ. l. ſi is q̃ aĩo. & ibi, non item id qđ nõ eſt ſciri non põt, ff. de acq. poſſ. l. ſi quis fundũ. de negatiua dic ut no. ff. de iti. actu. pri. l. j. §. j. & uide qđ no. ff. de magi. ꝯue. l. j. §. ꝓba. ꝙ no. Bal.

Teſtis qui iurauit de ueritate dicenda, non debet rñdere illud qđ credit, ſed illud quod uerum nouit. Et ſic non debet reſpondere dubitatiuè. ita no. Inn. in c. ad hęc, de teſti. quod no. uide ſupra hoc eodem in 58. q. & ſupra in uerbo Iuramentum, in 9. q.

Teſtis in cã matrimonij debet ꝓbare ꝑ id qđ audiuit ante litem motam & de antiqua fama. ita no. Abb. in c. ſuper eo, de eo qui duxit in mr̃imonium quã polu. per adult.

Teſti non creditur de infamia alicuius niſi adiiciat iuſtam uel legitimam cauſam ſcientiæ. ita no. Inn. in cap. cum oporteat, de accu. fol. 291

Teſti contra quem inducuntur teſtes non datur copia capitulorum, quia exitus controuerſiæ non tangit eum, ſed parti debet edi cop̃. capitulorum quę contra eam inducuntur, etiã in cauſis criminalibus ex illa regula edẽda ſunt oĩa. ff. de edẽ. l. j. §. edenda ſunt oĩa. q̃ tene mẽti. ita no. Inn. in c. inter ſolicitudinẽ, de purg. cano. fol. 319

Teſti ſufficit ſemel cauſam ſui dicti reddidiſſe, nec de cauſa ulterius eſt interrogandus, ſed de circunſtantiis ſiue ꝓximis ſic & de dolo, tẽpore, conteſtibus ſiue remotis, ut ſi uideatur ſuſpectus, ut de ueſtibus, & ſimilib. hæc. n. non ſunt cauſæ ſui dicti ſed circunſtantiæ ad ueritatem inueſtigandam. ita no. Inn. in c. cum cãm, de teſti. Et ſufficit deponere eo modò in quo includitur cã ſciẽtię ſm̃ Fr. Accur. Bald. Sed quæro ab extra de vno, ita caueř, ꝙ teſtes interrogari debeant de cã ſciæ, aliàs nõ ualeat dictum eorum. Contingit ꝙ teſtes deponunt eo modò quo includitur cã ſcĩæ, An ualeat dictum eorũ? Et uř ꝙ ſic ut hic ꝑ Inn. nam amodò interrogatio eſt ſuꝑflua cum ſine interrogatione rñdent, ff. de interrog. act. l. ſi ſine. item non cogitur rñdere cum ſemel dixerit, ut C. de app̃. ampliorem, §. in refutatoriis. item hic erat quędam ſuperfluitas & inculcatio uerborum q̃ fugienda & amputanda eſt, ut no. in l. certi cõditio, ff. ſi cer. pe. Prætereà mens & rõ ſtatuti ſequenda eſt, ff. de excu. tut. l. ſcire oportet, §. & ſi maximè, cuius ſtatuti rõ fuit iudicum caliditatibus obuiare: nam certam rõnem reddere tenetur. ad idem, ff. de acq. hęre. l. illud, in rõne ſui. vnde paria ſunt ſiue teſtator vna rõne ꝓhibeat alienari extra familiam, ſiue duabus: nam utrobiq; cauſam rõnis tunc aſſignaſſe dř. Alij dicunt ꝯ̃, quia non debet recedi à tradita forma ſtatuti. Sed iſta rõ eſt rudis, quia nõ eſt omiſſa forma, ſed ſub cõpendio uerborũ incluſa. Et expreſſum dř id qđ cõpendio uerborum contineř, & nihil omiſſum dř cum totũ legi põt, ut l. j. poſt prin. ff. de his q̃ in teſta. deleñ, & C. de p̃cib. impe. offe. l. j. Quid eꝯ̃, ſtatuto cauetur ꝙ credatur teſtibus ꝯ̃ nobiles, licèt non reddant cãm bonam ſui dicti. Pone ergo deponit teſtis ꝯ̃ nobilem uel magnatẽ, ꝙ uim fecit, interrogatus teſtis qũò ſcit. Rñdit, quia credo, uel quia habet uxorẽ, uel quia Rex eſt in Francia. Quæritur an probet? & uř ꝙ ſic, qa aſſertiuè deponit, ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. Et ideò ſtatutum debet intelligi qñ cauſa confert aliquid dicto, puta adminiculum uel præſumpt. ideò hic uariatio nihil facit. Aliud eſt enim malam cãm reddere, & qualitatis non ſubſtantiæ ſignificare uitium, ff. de dolo. l. eleganter, §. j. & C. ad exhi. l. ſi res cum ſi. Bal.

Teſtes qui uariant in actu reiterabili ſunt per diſtinctionem partis ad concordiam reducendi, & potius concordandi ſunt quàm reprobandi. ita not. Abbas in c. cum tu, de teſti. idem in actu cõtinuabili. nam in eo vnus teſtis poteſt referri ad prin. temporis, alter ad finem: & ſic poterunt

poterunt ſaluari, ut no. in l. inſulam. ff. ſol. mat. per Iac. de Are. & Bar. in l. ij. ff. ſi cer. pe.

Teſtes extra prouinciam ſunt cogendi, ita no. Abbas in c. cum olim, de teſti. uide in c. ſtat, de reſcrip. lib. 6. Bal.

Teſtes ante publicationem ſunt reprobandi, nõ poteſt. ita not. Abbas in c. ſeries, de teſti. & practicam huius. uide per eum, & de teſti. c. ex parte. Bal.

Teſtes poſſunt ſæpius induci cum uariatur modus agendi. ita no. in c. conſtitutus, de teſti. & c. ueniens, eo. tit.

Teſtes licet in aliquibus caſibus non cõpellatur, tñ poſſunt excommunicari impedientes. ita no. in c. conſtitutus, de teſti. quod no. facit quod no. C. de fur. l. inciuile. Bal.

Teſtes duo interrogant literis ſigillatis. ita no. Abbas in c. cum à nobis, de teſti. quia uiua uox eſt probatio plena & uera: Sigillum plena & præſumpta: ſed uera derogat præſumptæ ſecundum Pau. de Liaza.

Teſtes quando poſſint cogi ad teſtificandum ſi ſe ſubtrahant, uide Inn. in c. 1. de teſti. cogen. fol. 163. nu. 2. uide. ſ. omnino in uer. Crimen, in 10. q. & in uer. Tãtum, in 1. q.

Teſtes in caſibus ſpiritualibus interrogantur de ueritate & credulitate ſine iuramento. ita no. Inno. in c. ad hæc, de teſti. quod eſt multũ no. idẽ in ſyndico ut ibidẽ Inn.

Teſtes ſi non legitimi numeri dicãtur interfuiſſe actui de quo inſtrumentum fuit factum, teſtis vnus adhibitus ꝗ dicit ſe interfuiſſe, non probat contra inſtrumentum, quia vnus eſt ſingularis, uide latius in c. cum Ioan. Eremita, de fid. inſtr. & gl. in c. in noſtra, de teſti. & uide omnino ſupra in uer. Articuli in 1. q. ubi ſunt aliqua ad iſtam materiam. Bal.

Teſtes poſſunt produci in cauſa inquiſitionis etiam poſt aperturam, de teſti. c. cùm clamor. hoc uerum in iudice in quo non timetur ſubornatio: quia præſumptio officij excludit præſumptionem doli, ar. l. ſi multi, de publica. & quia teſtes ſunt ſemper aperti iudici cum ipſos examinat, ſm̃ Inn. Reus uerò producere nõ poterit niſi actor producat, arg. l. petendæ. C. de in integ. reſt. Et ſi inquiſitio habet promotorem, quia promotor non dicitur accuſare, nec habere ius in proceſſu inquiſitionis. ita no. Inn. in d. c. cum clamor, fol. 161. nu. 2. uide ſupra in uer. Caſus, in 4. q.

Teſtes qui non facerent probationẽ ẽt ſunt recipiendi ſi facerent præſumptionem. ita not. Inno. in c. præſentium. fol. 157. & in c. ueniens, de teſti. 155. uide per Cy. & Bal. ad probationem. C. de proba.

Teſtes poſſunt eſſe familiares niſi ſint ſubditi producentis. ita no. Inn. in c. in literis, de teſti. fol. 156. uide ſupra in uer. Citatio in 11. q.

Teſtes familiares ad producentis ſubditi licèt non probẽt ut dicit Inn. in c. in literis, de teſ. tamen ſaltim faciũt indicium tex. eſt ſing. qui non eſt alibi in l. ſi quando. C. unde ui. no. in c. 1. de reſt. ſpol. & per Bar. in l. ij. §. ætas. ff. de exc. tut. quæ omnia tene menti. Bal.

Teſtes an eſſe poſſint eccleſiaſtici, uide Inn. in c. cùm nuncius. de teſti. fol. 155. & uide ſupra in uer. Arbiter, in 3. q.

Teſtes poſſunt eſſe ſinguli de uniuerſitate in cauſa uniuerſitatis, quia reddunt eorum teſtimonium ut ſinguli, non ut uniuerſitas. ita no. Inn. in c. inſuper, de teſti. fol. 154. Hoc uerũ ſi iſta eſt cauſa proprietatis & utilitatis, ut l. Celſus. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. nomine & l. teſtatrix. §. j. ff. commu. præd.

Teſtes quando non ſunt concordes in dictis eorum uel in cauſis ſcientiæ quid ſit tunc fiendum: uide per Inn. in c. qualiter, de accu. fol. 290

Teſtes non recipiuntur contra eum qui non habet aduerſarium, & creditur literis teſtimonialibus. ita no. Inn. in c. 1. de poſtu. præla. fol. 24

Teſtes iidem ſi pluries recipiantur ad teſtimonium, pluries iurare tenentur. Hoc uerum quando habent ſuper diuerſis factis teſtificari, ſed ſi iam teſtificauerint ſuper vno facto, & iterum ad illud factum uocentur, non oportet iterum iurare. ita no. Inn. in c. fraternitatis, de teſti. fol. 155. nu. 1. Vide ſupra in uer. Atteſtationes in 2. q. Bal. uide per Bar. in l. hæredes palàm. §. ſed ſi notam. ff. de teſtamentis.

Teſtes in quibus caſibus recipiuntur ante lit. cont. oblato libello uel non oblato. uide per Inn. in c. quoniam, ut lit. non cont. fol. 125. nu. 1

Teſtes quando poſſunt iterum examinari in eadem cauſa. item quando teſtes recepti in uno iudicio probant in alio, & quando non, uide de iſtis not. per Inn. in c. ueniens, de teſtibus. fol. 155. nu. 4

Teſtes debent loqui clarè & intellectiuè aliàs ſi obſcurum eſt dictum ſuum, nõ ualebit, ut no Inn. in c. cùm clamor, de teſti. fol. 161. & per eundem in c. 1. de ſumma Tri. & fid. Cath. fol. 1

Teſtes contra unam perſonam producti contra aliam non ualent, ita no. Inn. in c. conſtitutus, de teſtibus fol. 156

Teſtes ſi inter diuerſarum partium eſt per omnia æqualitas, illi præferuntur qui iuri communi conſonant. ita no. Inn. in c. auditis, de excep. & ſatis no. dicit hoc tex. in cap. licèt cauſam, de proba. & no. in c. licèt, & in c. in noſtra, de teſti.

Teſtes ſuos quis poteſt reprobare. ita not. Inno. in cap. licet, de teſti.

Teſtes quando alij quàm illi qui ſunt ſcripti in inſtrumento contradicunt inſtrumento, quid iuris erit, uide per Inn. in c. cum Ioannes Eremita, de fid. inſtru. fol. 167. nu. 2. uide gl. in c. in noſtra, de teſti.

Teſtes pauci affirmantes multis negantibus præferuntur. ita no. Inn. in c. quid ꝑ nouale, de uer. ſig. fol. 335. nu. 3. Et uide quod no. in c. 1. de præſcr. lib. 6. per Io. An.

Teſtes ubi duo ſufficiunt ſi per tres probaui, nihil prodeſt parti obiicere contra vnum uel appellare. ita no. Inn. in c. ſuper eo, de appel. fol. 192

Teſtes ſingulares probant iuriſd ita no. Inn. in c. licèt ex quadam, de teſti. fol. 161. Dicit Iac. de Are. ꝙ teſtes ſingulares in ſpecie concordes in genere probant genus, i. genera ſingulorum, non ſingula generum. quod ualet ad probandum hæreſim ſecundum Iac. facit. ff. de teſti. l. ob carmen, in fi. quod tene menti. Bal.

Teſtes recepti ad rei memoriam non ualent, niſi ꝯ̃ eos ꝗ citati ſunt. ita no. Inn. in c. ſignificauit, de teſti. fol. 160

Teſtes inquiſiti non poſſunt induci in cauſa accuſationis ſi aliquid aliud agebatur in prima & aliud in ſecunda cauſa. ita no. Inn. in c. cum in tua, extra de teſti. fol. 160

Teſtes unius ſi deponunt uniuerſaliter affirmatiuè quando poſſunt concordari cum teſtibus qui particulariter deponunt ſuper incompaſſibili, uide plenè per Inn. in c. licèt, de proba. fol. 151

Teſtes recepti in inquiſitione generali. iterum recipiuntur in inquiſitione ſpeciali. ita no. in cap. bonæ, de elec. fol. 43. uide ſupra in uer. Inquiſitio, in 4. q.

Teſtes poſſunt produci ſimul ab utraq; parte. ita no. Inno. in c. propoſuit, de cle. exc. miniſ. fol. 309

Teſtes non poſſunt recipi ex partis contumacia *in cauſa* reſtitutionis in integrum lit. non cont. *niſi poſt* tres mẽſes. ita not. Inn. in c. accedens, ut lit. *non conte. fol. 125.* Hoſt. ibidem tenet contrarium & *tene menti. Vide.* ſ. in uer. Iudex, in 100. q. ubi *teſtis repelliř* ꝑꝑ grauiorẽ &c.

Teſtes poſſunt recipi ad *cautelam etiam* parte non citata,

ita no.Hoſt.in c.bonæ, de elec.

Teſtes quando ſunt tales recepti, qui non recipi debuerũt abſenti contra quem recepti ſunt, datur reſti.ita no.Inno.in c.cum cauſam, de teſti. fol.158

Teſtes meos poſſum reprobare ex cauſa quę alio procedit. ita no.Inn.in c.cùm uenerabilis,de exce.fol.175.nu.7

Teſtes qui uolunt probare memoriam nõ extare, qualiter debent deponere, uide per Inn.in c.ueniens, de uer.ſig. fol.339. Et iſta eſt probatio multum difformis ab aliis probationibus ueris ſm eum ibidem, nec eſt horum teſtium diſtinguere quis reddat bene uel malè. & ſufficit ꝙ teſtis referat ſe ad tp̃s certũ,ut quia dicit tp̃e talis cõflictus,non autem dicat a tali tp̃e citra ſm Inn.ibidem. Et ſic no.ꝙ ſufficit deponere ſuper tempore uel circũſtãtiis temporis,ut ſi quidem diceret tale quid fuit tempore mortalitatis &c. Bal.uide Bar.in l.in ſumma.§. item Labeo.ff.de aqua plu.ar.

proteſtas ↄ̃ Teſtes eorum dictis poteſt uti ad excludendã probationem aduerſarij, non tñ ad intentionẽ proteſtationis fundandam,ut qa eſſet ſibi ipſi ↄ̃rius. ita not.Inn. in c præſentium,de teſti. fol.157. Et ſic proteſtans petit eos pro ſe examinari uidetur à proteſtatione deſtitiſſe, ſm Inn.ibidem tene menti, ſecus ſi facit interrogatoria contra articulos partis aduerſæ ſecundum quæ petit eos interrogari, ut ibidem ipſe no.

Teſtium receptio facta ↄ̃ non citatum non ualet. ita not. Abbas de teſti.c.in noĩe Dñi.& l.ſi qñ.C.eo.ti.Bal.gl.uidetur ibi dicere ꝙ ſit nulla ipſo iure receptio teſtium.

Teſtium apertura non obſtat ubi uariatur modus agendi ita no.Abbas in c.ueniens,de teſti.

a Teſtium productione poſtquam iam depoſuerũt, nõ põt recedi,ſed bñ à proteſtatione re integra. ita not.Inn.in c.præſentium, de teſtibus fol.157

Teſtium dicta ſunt in mitiorem partem interpretanda. ita no.Inn.in c.cauſam quæ, de reſcr.fol.11.in dubio autem interpretanda ſunt contra producentem,ſecundum Hoſt.ibidem,& de proba.c. in præſentia.

ex Teſtium confeſſione non debet quis puniri, niſi quæſitus modus agendi patitur:ſecus ex propria confeſſione. ita no.Inn.in c.per inquiſi.de ele.

Teſtium concordia non eſt fienda niſi in pari numero. ita no.Inno.in c.cum contingat,de off.dele.fol.88.nu.1.uide per Bar. & Bal.in l.ij.§.j.ff.ſi cer.pet.

Teſtium examinationem poteſt iudex cõmittere notario in abſentia ipſius iudicis. ita no.Inn.in c.cùm Bertoldus de re iud. f.186.nu.4. & no.in c.2.de iudiciis.ubi caſus & in cle.1 de off.dele.& in c.cauſam, de teſti. Sed ante commiſſionem notarius non poſſet teſtes examinare,qa iſtud pertinet ad officium iudicis,ut no.in l.hac conſultiſſima.§.pe.C.de teſta.& facit.ff.de exc.tut.l.ſcire oportet.§.pe.& ibi no. Bal.

Teſtium contra perſonas quando licitum eſt opponere & qñ non,item qñ uis ſcire cautelam ne teſtes reprobent̃. item ſi obiicitur ꝙ teſtes non recipiantur:quia ſunt criminoſi:oportet per opponẽtẽ exprimere. Et ſi deponũt pro opponente, non creditur eorum dictis. uide de oĩb. iſtis ualde no.ꝑ Inn.in c.ꝑterea, de teſti.f.156.ꝑ Arch. & per Io.An.in c.præſentium, de teſti.lib.6. in nouella.

Teſtium examinatio ille cui cõmittitur alteri cõmittere non poteſt illam examinationem, niſi de partium uoluntate. ita no.Inn.in c.cãm,de teſti. tñ poteſt adhibere notarium ut ſcribat eorum dicta, ſi ille cui eſt cõmiſſa examinatio examinabit.ita no.Inn.in c.cùm Bertoldus,de re iud.fol.186.nu.. facit qđ no.in c.qm̃ ↄ̃ falſam, de proba. uide ſupra in uer. Credulitas, in 8.q.

Teſtium receptio poteſt fieri de nocte.idem in alleg.quæ audiri poſſunt de nocte.ita no.Inn.in c.cõſuluit,de offi. dele.fol.82.nu.5. Et eſt ratio, quia non oportet in iſtis iudicem ſedere pro tribunali, ſecus in diffinitiua & interlocutoria,& in cont.lit.quia iſta de nocte fieri non poſſunt,cum in iſtis oporteat iudicem ſedere pro tribunali ſm eundem ibidem qđ no.Tamen gl.in d.c.uult ꝙ ſnĩa lata de nocte ualet & tenet, licèt Inn.teneat ↄ̃riũ. Cũ gl.tenet Io.& Hoſt.itẽ poſſunt dari pignora & fideiuſſores de nocte, de quo uide bonam glo.in l.more.ff. de feriis.ita no.Cy.in l.non minorem.C.de tranſa. Bal.

Teſtium ante aperturam poteſt dari terminus ad opponendum,contra perſonas teſtium nominibus exhibitis. ita no.Inn.in c.ad hæc, de teſti.

Teſtium receptio in cauſa inquiſitionis ualet etiam ante lit.cõt.ita no.Inn.in c.ueritatis, de do.& cõtu f.145.&c.

Teſtificari quomodo poſſunt in cauſa iudex ordinarius uel delegatus. uide per Inn.in c.dilecto, de teſti.fol.eod.& uide omnino ſupra in uer.Arbiter,in 4.q.

Teſtificari quomodo poteſt in cauſa ordinarius uel delegatus,uide per Inn.in c.dilecto,de teſti.fol.159.& uide ſupra in uer.Arbiter, in 4.q.

Teſtificari an quis poſſit de ſuo actu,uide per Inn.in c.ſeq. de arbi.fol.114.& uide tex.no.in l.deferre.§.j.ff.de iure fiſ.& uide tex.ſin.43.q.2.c.ſuper prudentiam,in uer.cæterũ, ubi dicitur ꝙ adminiſtrator alicuius eccleſiæ admittitur ſuper ↄ̃ctu quem ut adminiſtrator celebrauit. ita no.Arch.& Io.An.in nouella de teſte.cap.Romana, lib.6.& alle.d.c.ſuper,pro caſu.Bal.uide Bal.in l.omnibus, de teſtibus.

Teſtificari nõ debet ſacerdos illud qđ ſcit ex confeſsione, qa illud ſcit ut Deus,nõ ut hõ. ita no.Inn.in c.qm̃,de teſti. fol.154. & uide ſupra in uer.Sacerdos,in 4.q.

Teſtificauit quis ſemel contra unum,ulterius contra eundem teſtificari non poteſt. ita no.Inn.in c.ex parte, de acc.fol.288.uide ſupra in uer.Citatio, in 33.q.

Teſtificata didiciſſe qñ qs dicatur,ita ꝙ teſtes ulterius ꝓducere nõ poſsit,uide Inñ ĩ c.ultra tertiã,de teſt. f.162 nu.1. item quarta ꝓductio eſt quarta editio,ff.de teſti. l.non ex oĩbus.non.n.quis tenetur ſimul ſpecificare oẽs teſtes,nec edere aduerſario noĩa teſtium, ut dr̃ in d.l.licèt ſit ꝓducturus. Et licèt ſit ſecus in inſtrõ, qa in eis nõ timet̃ ſubornatio.Alij dicũt ꝙ eſt quarta dilatio,ſed prĩa uerior eſt. uide iſta ꝑ Inn.in d.c.ultra tertiã. Bal.

ad Teſtificandum recipiuntur ſocij criminis ſaltẽ ad p̃ſumptionem & indicia.ita not.Inn.in c.1.fol.154.& c.quoniam.fol.eod.de teſti.uide ſuprà in uer. Socius,in 1.q.

Teſtibus publicatis tertia ꝑſona nõ põt ꝓducere teſtes ſuper eiſdem capl̃is,qa publicatio ei p̃iudicat ſicut ſnĩa & ↄfeſsio,quã tertius facit ſuper iure meo mihi,nõ p̃iudicat & eã reuoco.ita no.Inn.in c.cũ ſup,de re iud. f.185

Teſtimonium de auditu fulcitur fama & aliis adminiculis. ita no.Inn.in c.prætereà,de appel. fol.193. Et copula carnalis põt per iſtud teſtimonium probari, quod no.

¶Territorium,qualiter autem requiratur poſſeſſio caſtri, & eius territorij, & an per poſſeſſionem caſtri habeatur poſſeſſio territorij,uide per Bar.in l.poſſideri, in prin. ff.de acq.poſſeſſ.

Temporaria ſunt de foro imperatoris,ſpiritualia aũt ſunt de foro Papæ. ita no.Inn. in c.accedẽs, de ꝓc. f.105.n.3

Tempus de quo non eſt notum iudici qualiter probetur.uide Inn.in ca.quanuis,de uer.ſignifi.f.324. uide ſupra in uer.Reus, in 2.q.

Tempus præſentationis reſcripti eſt conſiderandum,nõ tp̃s datæ ſm Inn.in c.man.de reſcrip. f.19.nu.2. uide ſupra in uer.

in uer.Appellatio. in 39.q.

Tempus ſtatutum a canone mortua uox interpellat,& habet uim uocis uiuæ. ita not.Innocen.in c.cum nobis, de elect. fol.32

Tempus minus requiritur in amiſſione proprietatis.ita nota Inno.in cap.querelam,de elec.f.36.& ibi ponit multas quęſtiones de ſpoliatione iurium incorporaliũ,quas uide per eum.

Tempus eligendi uel præſentandi non currit niſi a die ſciẽtiæ uacationis.ita not.Innocẽ.in cap.ne pro defectu,de elect. fol.46.num.2

Tempus breue ſiue non competens a l. appellatur illud ꝙ eſt ita breue,ꝙ id ad quod conceditur cum dilatione fieri non poteſt.ita no.Inn.in c.cum in ueteri,de elec. fol. 50.nu.5.C.de tempo.in inte.reſti.l.penul.& in l.ij. C.de tempo.ap.

Tempus non currit ignoranti. ita not.Inno.in capi. ne pro defectu,de elect.fol.46.niſi in ſuum fauorem per l.genero.ff.de infami.Bald.

Tempus currit impedito qñ per ſuam culpam eſt impeditus,quia ſua culpa non debet eccleſiæ præiudicare in elect.ita no.Hoſt.in c.his a quibus.

Tempus inſtantiæ quanto breuius tãto debent eſſe breuiores dilationes.ita no.Inn.in cap.de cauſis,de offi.delega. fol.76.item Hoſt.ibi.

Tempus quadrimeſtre in cã criminali non datur iudicatis: ita no.Inn.in c.quærenti,de offi.deleg.f.83.nu.1.ẽt ſi aliqua reſtitutio incidat ſecundum eum.

Tempore dato ad probandum auditur poſtea pars ad probandum articulum ad cuius probationem non fuit poſtea admiſſa infra terminum ꝑꝑ appella.illegitimam ab aduerſario interpoſitam. ita no.Inn.in ca.tam literis,de teſti.fo.157.uide ſupra in uer.Terminus,in 3.q.& id qđ eſt ibi pone hic.

Tempora quæ ſint quæ ſubducantur de medio præſcriptionum,uide Inn.in c.ex tranſmiſſa,de præſcrip.f.179.Sed an tempora impedimenti ſubducantur de medio tempore præſcriptionis. Dic triplicem eſſe præſcrip.ſ. dominii utilis,uel directi,uel alterius realis: itẽ liberationis ſeu exceptionis:item inſtantiæ,& uſucapione præſcribit̃ proprietas.i.uerum & directum dñium,quia eſt fauorabilis & præſcriptione.x.uel 20.ann.utile dñium,quia mixta.& qui habet utile dñium põt dicere rem ſuam eſſe.ff.de rei uend.l.in rem.§.fin de iureiu.l.ſi duo patroni.§. ij. Hoc ẽt tp̃e iure ſeruitutis quæruntur.C.de præſcr.lon.temp. l.fi.Exceptio aũt ↄ̃ actionem perſonalem præſcribit̃.xxx. annis quæ tñ non eſt uera liberatio:quia non tollitur naturalis obligatio.Secus in præſcriptionibus quęſiui natura currunt non reſpectu odii uel fauoris,quia ibi quæritur uera & plena liberatio ut in redibitoria uel quanto minoris ſm quoſdam inſtantia præſcribitur triennio,ut l.properan.C.de iudi.& nulla inſtantia durat ultra triennium.item præſcribitur liti & inſtantiæ appellationis & reſti.in integ.l.in hac,de dolo.Sed circa rerum præſcriptionem dic:aut eſt impedimentũ circa natiuitatẽ actionis,& nõ currit præſcriptio.l.in reb.§.oẽs.C.de iure domi.impe.Aut circa intemptationem actionis,Et tũc aut eſt impedimentũ iuris aut facti. Si iuris, aut eſt impedimentũ leue & de facili põt amoueri,tunc currit præſcriptio.l.ſed & ſi per prætorem ff.qui.ex cau.maio.Aut eſt impedimentum quod ſic de facili amoueri non poteſt,& tunc naſcitur ex delicto,& idem nam indignus eſt ꝑꝑ facinus.ff.de mino.l.Pap.exuli.Aut eſt impedimentum præciſum,& tunc.Aut confertur in beneficium, & ſilet interim præſcriptio, & ſine alterius iniuria debet conferri beneficium.ff.de iudi.l.ij.§.pe.C.de iure delibe.l.fi.§.donec.Aut non confertur in beneficiis,ſed propter aliã æquitatem,& tunc præſcriptio cœpta continuat uiam ſuam. ſed datur reſtõ,ut no.ff.de off. præſi.l.ſenatus. Cõtra ff. ex quib.cau.ma.l.ſed & ſi per prætorem.§. ſed & ſi feriæ & §.ſeq.& l.necnon.§.ſi quis ſæpius,cum ſi.Si uero nõ eſt cœpta nõ currit.C.de annali exceptio. l.j. in fi. quia ubi nulla mora ibi nulla præſcriptio,ut ibi dr̃.Si uerò eſt impedimentum facti & non iuris ſemper datur reſtõ nõ ipſo iure.ff.de ſerui.ruſti.prædio.l.Atilicinus.Circa uero pręſcriptionem iudicialem,dic ut no.dę mino.l.intra utile.& C.de in inte.reſti.l.pe.in fi.

¶Termino elapſo dato ad deliberandum,compellitur reus præciſè rñdere.ita no.Inn.& Abb.in ca.paſtoralis,de excep.facit ff.de iureiur.l.iuſiuran.Bal.

Termino finito completa eſt læſio.Inn.in d.c. coram,de fide inſtru.& ff.de ↄ̃h.emp.l.qui fundum.& ex tunc quadriennium currit ſm eundem ibidem.Ad hoc uide ca.1.de in inte.reſti.in clem.

Termini fatales nõ habent locum in cã nullitatis ſicut nec in prima cã, quia non inducitur de tertio niſi in cã appel.non in cã nullitatis qñ cã nullitatis per ſe mouet̃,ſecus ſi eſt annexa appellationi,quia non durat plus tacitum quam principale ſm Inn.inſtantia.n.nullitatis bene finitur triẽnio,tñ denuo poteſt moueri.idem in cã reductionis ad arbitrium boni uiri: quia iſta petitio eſt prima,& prima inſtantia quam alia non præceſſit,ita ſentit Inn.in ca.dilecto,de appel.f.202.quod no.Bal.& uide ſupra in uer.Reus, in 2.q.

Termini qui in ipſo iudicio ſumunt originem poſſunt arctari cauſa cognita,licet ſint legales,& non prætorii. ita no.Inn.in c.quod ad conſultat.de re.iu.f.184.& uide g. in c.indultum,de reg.iur.li.6.& ibi per Dy.

Terminus præfixus ab homine.i.a iudice hr̃ pro peremptorib.ita no.Inn.in c.per tuas,de appel.

Terminus qui præfigitur ad appellandum ſeu appellationibus eſt triplex.Primus ad iter arripiendum: Secũdus ad ſe repreſentandum coram Papa:Tertius ad cauſam terminandam.Et iſte tertius numerus non præfigitur ab homine,ſed a iure.ita no.Inn.in c.ex inſinuatione,de appe. fol.197.nu.1.Alius terminus eſt ꝙ redeat ad proſecutionem,nec imponitur a lege nec ab homine,ſm Inn. Vnde non eſt fatalis ſeu deſertorius niſi in tribus caſibus. uide ꝑ Inno.in d.ca.ex inſinuatione,uide ſupra in uer.Appe. in xxxviij.q.

Terminus ſi fuit datus ad producendum teſtes ꝑꝑ aliquã excep.oppoſitam ſi pars non producit ipſos teſtes, ulterius eos producere non poteſt.ita no.in ca.prudentiam, de offi.dele.fol.78.nu.12. Hoc intellige uerum ſi exceptio erat uera,ut quia producens erat excõicatus,ſecus ſi erat calumnioſa,ar.C.de adulte.l.fi.C.de tempo.in inte.reſti.l.pe.l.cum quidam,de bono.poſſeſ. Nam in primo caſu imputet ſibi qui ſuo uitio approbatus, recedit. ff.ex qui.cau.maio.l.ſed & ſi per præto.§. ſi dum decret. & ar.ff.de condi.fur.l.& ideo argu.ↄ̃ ꝙ impedito nõ currit tempus.ff.de mino.l.intra utile.& de inoffi.teſta.l.cũ qui. reſpondetur,qui ſuo dolo impeditur, imputet ſibi. ff.de libera. cauſa.l.ergo,& c. eis quibus, de elect. *Bald.* Sed ↄ̃ ur̃ de conceſ.præb.ca.quia diuerſitatem.

Terminus ſi eſt præfixus ab homine in banno,ẽt *poſt termi*num ipſius banni auditur quis re integra,*ſecus ſi a iure.* ita no.Inn.in c.per uenerabilem,*qui fi.ſint leg.fo.*285.& in c.cum in tua,qui matrimo.*accuſ.poſ.f.*285.Et ur̃ caſus in c.ſi tibi abſenti,de præb.*lib.6.&* gl.ordinaria. in c.ordinarij de offi.ordi.*lib.6 Bannum* uerò pœnale nõ ligat ſine

fine cã. Sed qđ ſi iudex in aſſignatione termini adiiciat, pronunciamus te poſt terminum non auditurum? dic ꝙ nihil operatur, ſecus ſi lapſo termino tunc pronunciet, ſm Inn. quod not. multum. & uide l. ſi eo tempore. C. de diſtra. pig. Bal. uide ſupra in uerbo. Reus, in 2. q. & ſupra in uer. Teſtis, in 1. q.

Terminus omnis de ſui natura intelligit̃ eſſe peremptorius, ét ſi non exprimatur in citatione. ita no. Inn. in c. conſuluit, de app. f. 192. & eſt gl. in ca. 1. de excep. in clem.

Terminus obſtat, ut poſt terminũ nulla admittat̃ ꝓbatio. ita no. Inn. in c. coram, de fide inſtru. caſus eſt ibi intelligendo ſm ius cõe. uide ſupra in uerb. Silentium, in 1. q.

Terminus iuris põt prorogari ex cã quæ oritur ab ipſo iudice, uel ꝑ culpã de quo per Inn. in c. ſi. de exce. fol. 178 Facit qđ not. in aut̃. matri. & aui. §. ad hæc, & uide ꝑ Cy. in aut̃. item ſi de emp. appel. & C. de adult. l. ſi. & ibi per Cy. C. de tempori. in inte. reſti. l. petendæ. ff. de excu. tut. l. ſcire oportet. §. conſequens, & l. ſi cum ipſe.

Terminus appellandi non currit a die termini purgationis ſed interlocutoriæ. ita no. Inn. in d. c. quo ad conſulta. de re iud. f. eo. gl. tamen ibi uĩ tenere contrarium &c.

Terminus datus ad uoluntatem partium hĩ ꝓ peremptorio & ꝓ concluſione. ita no. Inn. in c. ſuper eo, de appel. fol. 192. tñ ille qui iurauit non appellare, poterit non obſtante iuro ex cã ſuperueniente appellare, ſm eundẽ ibi. ad hoc. c. ſi. Idem in reductione, ut ibid. Inn. & ſic eo ipſo ꝙ pars conſentit in termino, talis terminus eſt reputãdus pro cõcluſione cauſę. ſiue in cã, niſi aliud nouũ emergat. uide ad hoc. ff. de uer. obli. l. qui Romæ. §. Augerius. Bal.

Terminus ꝓgatus a iudice intelligit̃ prorogatus cũ ſuis acceſſoriis & pœnis tam ſpũalibus quam temporalibus. ita no. Inn. in c. præterea, de ap. f. 193. quod no.

Terminum aſſignare non põt ille qui non eſt iudex. ita no. Inn. in c. cum contingat, de reſcrip. fol. 18

Timor, uide ſupra in uer. Teſtis, in 86. q. ibi iuſtus timor.

¶Tyrannus ſi occupat ciuitatẽ uel monaſteriũ, & iſta de cã recedant canonici ꝓ maiori parte, nec põt ſine periculo. uel iuſto metu pars foriſ ſeca uenire ad intrinſecos, & facere electionem in eccleſia in loco ſolito, tunc intrinſeci tenentur ire ad forinſecos, & facere electionem in aliolo cõ congruo & honeſto. Si aũt forinſeci poſſunt redire cũ bona & honeſta parte debent uenire ad intrinſecos, & facere electionem in loco publico & tuto. ſi aũt maior ẽ intrinſeca, tunc ſi illi qui foris ſunt, timent uim, primi ad electionem & conſenſum non tenentur ire nec mittere. ſi aũt timent offenſas circa perſonam, non circa actum electionis, tenent̃ mittere procuratorem alias ſibiipſi impu tent. Item impar ius negociis ubi exigit̃ abſentium uocatio, tũc maior pars quæ eſt intrinſeca omnia põt, quia facit integrum capitulum, ſm Inn. Qñ aũt in ciues uel clerici a tyrãno ſint depreſſi, ꝙ nec ubi faciunt capĩm ſciũt, tunc propoſitus uel alius ad quem pertinet conuẽtus uĩ conuocatio debet eos conuocare ad locum ſecurum intrinſecum uel forenſem. i. congruum nõ nimis remotum ſi aũt nullus ſit ad quem pertinet conuocatio, duæ partes congregationis habent officium uocandi alios ſm eũ ſi autem non eſt collegium ſed ciuitas, qui debent coadunari, debent uocari omnes maiores. 14. ann. & ſufficit uocare patremfamil. & debent uocari ẽt mulieres, ſed loco pupillorum debent intereſſe tutores: & iſta eſt cõis electio ciuitatis niſi aliter habeat ſe cõſuetudo. ita ponit. In no. in c. cum ex iniuncto, de no. oper. nũ. f. 313. quod no.

¶Titulum ſuæ poſſeſ. an cogatur quis dicere in corporali ? uide Inn. in c. Abbate. de uer. ſig. f. 337. uide ſupra in uer. allegans in 2. & 3. q.

Titulum iuſtum uel longam poſſeſſionem opõrtet quòd habeat ad hoc ut quis præſumatur habere bonam fidem. ita no. Inn. in c. cum ueniſſent, de in integrum reſtitutione fol. 108. Bal.

Titulum ſuæ poſſeſſionis qñ quis cogatur dicere. uide Inn. in c. cũ cãm, de prob. f. 152. ad inſtructionẽ ordinarii ſic, ut no. per gl. de reg. iur. c. 1. li. 6. Ad inſtructionẽ autẽ aduerſarii cogitur quis dicere de poſſeſſione, ſed nõ de qualitate poſſeſſionis niſi in petitione hæreditatis, ut l. cogi C. de peti. hære. In ſpiritualibus aũt ad excluſionem aduerſarii cogitur ubi intentio aduerſarii eſt fundata. C. de proba. l. ſiue poſſidetis.

Titulus non requiritur in præſcribenda conſuetudine, ſed an requiratur bona fides. tex. eſt in ar. ꝙ ſic. ff. de excep. doli. l. j. uide ſupra in uer. Canonicus, in 4. q.

Titulus ſemper eſt neceſſarius in corporalibus rebus eccleſiaſticis præſcribentis & ẽt bona fides, ſecus in rebus laicorum. ita dicit Inn. in c. ſi diligenti, de præſump. qđ no.

Tortura, uide ſupra in uer. Cleri. in 10. q. quod no. Bal.

¶Tractatus futuri temporis non ſpectat ad iudicem odioſum, ſed in fauorabilibus ſic. ita no. Innocen. in ca. audi. de procur.

Tractatus futuri temporis interdum continetur in libello & in ſententia. ita dicit Innoc. in ca. cum ſuper, de con ceſ. præben.

¶Tranſactio intelligitur eſſe de proceſſu iudicii, dicit Inn. in c. 1. de reſcrip. fol. 6. facit l. tale pactum. §. j. ff. de pact. uide ſupra in uer. Abb. in 4. q.

Tranſactio, quod aliquid nomine quomodo uis uſurarie detur, non ualet. ita no. Inn. in c. grauis, depoſiti. uide ſupra in uer. Crimen, in 3. q.

¶Tranſumptum non probat niſi nota, & cognita parte. ita no. Inn. & Abb. in c. peruenit, de fideiuſ. idem Inn. ibidẽ. facit quod no. in l. chyrographis. ff. de admi. tuto. & in l. j. quorum bonorum. C. & ff. de bo. poſſ. l. 3. §. pe.

Tributum, uide ſ. in uer. Anglici, in 1. q. ibi reddes eccleſię tributum.

Turpitudo, uide ſupra iñ uer. Alias. in 1. q. & etiam in 6. qõ.

Tutor, uide ſupra in uer. Adminiſtrator, in 2. q.

Tutus auctoritate præſcriptionis põt rem per reſcriptũ retinere cum ſalua cõ nſcientia. ita no. Inn. in c. cum in iure, de iure pat. Bald.

V

VAcillans, uide ſupra in uer. Teſtis, in 1. q. uide ſupra teſtis, in lviij. q.

Vacans, uide ſupra in uer. beneficio, in 4. q. & in 8. q.

Vadens ẽt cã paciſcendi qñ uadit indiſtincte præſtat auxilium, & eſt in culpa. ita no. Innocen. in ca. ſicut de homicidio. fol. 302. quod eſt no.

¶Vagabundus qui deſertor eſt originis & domicilii ubi debeat citari, uide Inn. in c. ſi aduerſarius, de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruandæ. fo. 148. nu. 9. ſ. in uer. teſtis. in x. q. in ſi. Bal.

Varians, uide ſ. in 1. q.

¶Vaſallus nõ tenetur dominum ſuum manu militari iuuare niſi in caſib. expreſſis in uſib. feudo. uel in pacto feudi. uel in conſuetudine loci, ita no. Inn. in c. ſicut de iureiu. fol. 171. nu. 2. quod no.

Vaſallus alienãdo feu. priuat̃ feu. ipſo iure. ita no. Inno. in c. 2. de feu. fo. 235. ſecus ſi non alienat, ſed locat. ff. de le. 2. l. codicil. §. inſtituto. ff. locati. l. ſi quis dominum. §. j. de pericu. & commo. rei uen. l. neceſſaria §. ſi.

¶Vẽditio a ſolo prælato facta, ꝙ teneat. dicit eſſe ꝯ ius ſcriptum. ita dicit Inn. in c. cum cauſa, de re iu. f. 183. ꝙ not.

Venditio rei eccłiæ ẽt minus legitimè, ualet ſi placet eccleſiæ in

ſiæ in cuius fauorẽ nõ tenet. ita no. Inn. in c. j. de his, q̃ ſi. a præla. fo. 229. uel multũ expedit ſic fieri, nam ꝙ expedit, placere dẽt. ff. de neg. geſt. l. Pompo. de iud. l. ſed & ſi proponatur, de tranſ. l. cũ hi, & not. in l. 2. ff. de offi. eius cui mandata eſt iur. Bal.

Venia, uide ſ. in uer. Stipulatio, in 1. q.

¶Verbum concedo, ſignificat diſpenſationem. ita no. Inno. in c. quoniam, de ordinibus.

Verbum præteriti tꝑis perfecti eſt canon latæ ſentẽtię. ita dicit Inn. hoc no. ff. de capi. di. l. amiſſione.

Verbum ſi fuerit, & uerbum præſumpſerit, contemptum requirunt. ita dicit Inn. in c. cum medicinalis, de ſen. excom mu. fo. 332. &c. Bal.

Verba ſunt large interpretãda, & cõtinẽt non ſolũ expſſa, ſed ꝑtinentia expreſ. ita no. Inn. in c. licèt, & ſic non ſolũ petita in libello, ſed alia non expreſſa adiudicari pñt.

Verba iſta, ſicut in tali inſtrumento continetur, non ſunt libera & exempla non probant, ſecundum Inn. in c. ſi. de ſi de inſtru. fo. 167. in addi. ſuis. ꝙ no.

Verba ſunt neceſſaria ad m̃rimoniũ quoad iudicium eccleſiæ. ita no. Inn. in c. tuæ. de ſpon. fo. 176. C. de præſcr. 30. anno. l. cum notiſſimi, in gl. ordi.

Verba ſnĩæ diriguntur in cõitatem, licèt nunquam fuerit in iudicio, ita dicit Abb. in ca. licet cãm, de prob. qđ no.

¶Veritas in ſpũalibus & beneficialibus præualet rei iudi. ita no. Inn. in c. conſtitutus, de reſcrip fo. 11. &c. ꝙ no.

Veritas ſꝑ eſt iuuãda, nec ĩ ꝓbationib. dẽt reſtringi, ut no. Inn. in c. ꝙ ad conſultationẽ, de re iu. fo. 184. C. de app. l. eos, & C. de tempo. ap. l. per hanc.

¶Vicarius nõ põt facere alium uicariũ, licèt ſit ordinarius ex cauſa probabili & neceſſaria, ita. no. Hoſtien. in c. clericos, de offi. uica.

Vicarius hẽt iuriſdictionem ordinariam, & interponit decreta ordinaria uoluntaria & contentioſa, ita dicit Inn. in c. prædicto clericos. fo. 75.

Vicarius perpetuus quis dicatur, uide Inn. & Hoſt. in ca. G. perpetuus, de fide inſtru. fo. 167.

¶Victor, quæ expẽſę debeant̃ uictori, uide ꝑ Inn. in c. ſæpe, de ap. f. 195. nu. 2. & uide ibi de taxatione expenſarũ, ui de omnino in uer. poſſeſſio. in 10. q.

Vincens cauſam per ſnĩam ſi eam latam confitetur, & aſſerit iniuſtè latã, ꝙ ꝓbans eã ꝑ iuſtã confeſſionem uel aſſertionẽ ꝑ teſtes, qa põt impedire executiouẽ ſnĩæ. ita no. Inn. in c. pleriq;, de immu. eccl. fo. 273. ubi oĩno uide & eſt dictum naturale no. ſecundum eundem ſimile in inſtrumento. C. de non nu. pe. l. in contractibus.

Villa, uide ſ. in uer. auctoritas, in 3. q. Bal.

Violenta, uis, uide ſ. in uer. citatio in 30. q.

¶Vir ſi agit ꝯ uxorẽ petitorio, ipſa eꝯ agit poſſeſſorio recuperandæ, qa oẽ ius ſuum uĩ deduxiſſe undecunq; & qualecunq; ſilet interim petitorium. ita not. Innoc. in c. 2. de cauſa poſſ. & proprie. fo. 134. uide omnino. ſ. in uerbo ſponſalia, in 2. q.

Viſitator an habeat iuriſdictionem ordinariam, uide in c. ſingulis, de ſta. mo. Bal.

Viſus, in uer. Teſtis. in 11. q.

¶Vnio fit trib. modis, uide Inn. in c. j. & ibi ꝑ gl. or. ne ſede uacan. de diuiſione habes in l. j. C. de metropo. & uide in auť. ut iudi. ſi quoquo. ſuffra. §. illud in gl. & ff. de tri. l. ꝓcurator. §. ſi plures quod no.

¶Vniuerſitas & collegia faciũt ſtatuta ſua ſimul. & uniuer ſaliter in forma collegij, nõ ſeorſum, nec particularis in forma ſingulorũ, ita no. Inn. in alle. c. cùm omnes, de cõ ſti. fo. 3. ꝙ no. Bald.

Vniuerſitas ſi hẽt rectorem non põt facere ſtatuta ſine cõſenſu rectoris: ſecus ſi non hẽt rectorem. ita no. Cõpoſt. c. cũ omnes, de conſt. idem ſi haberet, ſed non ad hoc habitus. ut. ff. ad Treb. l. j. §. fuit quæſitum.

Vniuerſitas eſt nomen iuris & non perſonarum, ita dicit li. 6. Inn. in c. grauem, de ſent. excom. fo. 331. nu. 1. uide omnino ſ. in uer. Conuictus, in 2. q. Bal.

Vniuerſitas qualiter citetur perſonaliter uel ad domum. no. Hoſt. in c. bonæ, de elect. & ff. de reg. iu. l. non poteſt. uide ſ. in uer. Conſuetud o, in 7. q. ꝙ no. Bal.

Vniuerſitas quando poſſit puniri & quando non, & an criminaliter poſſit puniri, dicit ꝙ non quò ad pœnam capitalem, ſed ſolùm qui delinquunt puniuntur. ita no. Inn. in c. dilectus filius, de ſimonia. fo. 296. & eſt ratio, quia capitalis non poteſt cadere in uniuerſitatem, compareat ipſa uniuerſitas per procuratorem, ut ibidem dicit Inn. & uide de cauſa collationis in ſi. de re mili. & adde quòd ipſe idem no. in c. grauem, de ſen. excom. Bal.

Vniuerſitas. omnes uniuerſitates ex materiali & in materiali intellectui conſtant eſſe: eſt enim uniuerſitas ſinguli, & ſic eſt quid naturale, & habet corpus, ꝙ uidetur & tangitur, & eſt uniuerſitas uniuerſi. tunc eſt nomen, non res naturalis, ſed intellectualis. additur enim quædam ſignificatio ſingularis, quæ ex uniuerſo ſumitur ex intellectu coaceruante. ff. de uſucap. l. rerum mixtura. ſic debet intelligi illud ꝙ dicit, & l. ſicut, in fine ff. ꝙ cuiuſque uniuerſ. not. non eſt aliud quàm homines qui in eo ſunt, ſ. cum adito iure intellectu, & addita ſignificatione quæ ex uniuerſo ſumitur ſecundum. & eſt duplex uniuerſitas, ſ. corpore conſilium, & corpore paruum, & in iſta uniuerſitate cadit excommunicatio. ſed ciuitas cau ſa eſt diſſimilium tam ſapientium q̃ furioſorum, quia infantium eſt in iſta uniuerſitate non cadit ſententia excõicationis. nec etiam aliqua ſnĩa mortis & ſimilis morti: cadit tñ ſententia interdicti quæ fieri non poteſt pro delicto alieno. ciuiliter autem bene punitur uniuerſitas & cogitur facere collectam ad quam omnes contribuent etiam innocentes, & ſoluent creditori: tñ inculpabiles a culpabilibus repetent. ad hoc facit. C. de fur. l. apud antiquos. Alij dicunt ꝙ non debent cogi inculpabiles, cùm ſit delictum corporum opi. prima uerior eſt. ita not. Inno. in ca. grauem, de ſenten. excommuni. fo. 331. num. 3. adde ꝙ not. ff. quod cuiuſque uniuerſi. l. j. §. quibus, per gloſſ. in Speculato. de cenſib. ubi omnino. uide. quod no. Bal.

Vniuerſitas maior pars non poteſt tollere uel facere contra id quod eſt concorditer contra omnes de ipſa. uniuerſitate uel collegio ordinatum. ita no. Inn. in ca. cum omnes, de conſtit. idem ſi iſta maior pars uellet aliquid facere iuri communi ꝯrium, quia tunc non ſufficit conſenſus maioris partis, ſed omnes concorditer habent cõſentire. ad hoc. uide text. no. qui ualde bñ facit in auth. de defenſo. ciuitatis. §. ult. in ſi. & no. Inn. in c. humilis de ma. & obe. fo. 99. nu. 1.

Vniuerſitates aliquæ ſunt quæ nõ habent iuriſdictionem, & tñ poſſunt contra ſe & ſua facere ſtatuta, non tñ pœnalia, qa pœnam adiicere non poſſunt, niſi ille quæ habent imperium. ita no. Inn. in c. cum acceſſiſſent, de cõſt. epiſcopi: poſſunt tamen ubi ius non limitat pœnam eam adiicere, & honeſtas ꝓbationes de nouo facere ꝑ̃tiquia merum & mixtum imperium habent in c. 2. de conſt.

Vniuerſitates plures an eſſe poſſunt in una ciuitate, uel caſtro, & quid de eſſentialibus uniuerſitatis, uide per Inn. in c. cùm ab eccleſiarum, de offi. ordi. fo. 92. unde dicit ipſe ꝙ una uniuerſitas unius ciuitatis non põt ſe diuidere in plures, ergo ſi aliqua habet intrinſecos extrinſeci qu

qui ſunt de ciuitate non faciunt uniuerſitates,ſed intrinſeci qui poſſident ſolum & territorium ipſius & retinẽt apud ſe imperium & magiſtratus: nam hoc ius in habente ſolum uſ.ar.C.ubi & apud quos.l.fi.& ideo extrinſeci non poſſunt ciuitatem ſubiicere uel obligare & maximè ad æmultationem, quæ etiam uera collegia reddit illicita,ut l.2.C.de fun.limi.&c.

¶Vocatio per campanam non ſufficit,uide Inn.& Hoſt. in c.cauſis,de elect.

Vocati ad eligendum poſſunt de benignitate aſpectari ſicut in iudiciis.ita no.Inno.in cap. cum nobis, de electio. fol.32.quod not.

¶Voluntas.uoluntas defuncti nõ poteſt in alium uſum cõmutari ſine uoluntate epiſcopi.ita no.Abb.in c.uos quidam,de teſti. et commutatio debet fieri ex cauſa rationabili,ſed ſine cauſa non poteſt uſus ſiue uoluntas teſtatoris mutari niſi per Papam, ut in c. quia contingit, de religio.domi.in cle.

¶Votum non ſolemne non intelligitur ratificari , & uxor ſemper intelligitur eſſe in timore uiri.ita no.Inn. in ca. relatum,ꝙ me.cau.fo.107.nu.2. item nimia reuerentia æquiparatur timori.gl.eſt & ualde no.quæ fortè nõ eſt alibi.ff.quarum rerum actio non datur.l.j.§.quæ bon.

Vocatus non mutat ſuam naturam.dicit Inno.in c.j.de reli. domi.fo.259.uide ſ̃.in uerbo edicto,in j.q.in fin. ubi habes.ꝙ uotum factum poſt in melius commutari,ſicut iuramentum.Bal.

¶Vox communis de fama præfertur dictis aliquorum ét affirmatiuis. ita no.Inn.in c.inquiſi.de accuſ. f.292. nu.5

Vox clerici an auget numerũ,uide ꝑ Hoſt. in c.eccleſia, de electionibus.uide ſ̃.in uer.Profeſſ.in 2.q. uide ſ̃. in uer. Clericus, in 11.q.

¶Vſufructus relictus monacho an quæratur ſibi uel monaſterio,uide per Inn.in c.in præſentia,de probat.fo. 151. nu.6.& per Abbatem in c.cum ad monaſterium, de ſtat. mona.Quod ſi monachus eſt in ſtudio an acquiritur ſibi ibidem ꝑ Abbatem uide.quid ſi dicitur in inſtrumento ꝙ monachus non poſſit ab Abbate ſuo moleſtari in illo uſufructu,de hoc uide gl.ordi.ad Trebe.l.Lucius.§.tres hæredes.

¶Vſura eſt prohibita, uide Inno.in c.j.de uſu.fo.306. uide omnino.ſ̃.in uer.Punitur,in 3 q.

Vſura petitur tribus modis:ut ſors,& tunc non eſt prohibita ſecundum omnes inſtinctus iur.ſic ſecundum quoſdã. uel dic in nulla prohibitiua.ff. pro ſocio.l.ſocium.C.de ſumma Trini.l.j.de in litem iuran.l.nummis,ut puta uſura tunc eſt prohibita.uide per Inn.in c.plures,de uſuris. uel dic ꝙ ut intereſſe damni emergentis eſt permiſſa ut lucro ceſſante.no.ff.de eo qui.C.loca.l.3.in fi.glo.ordi. uſuræ an poſſunt peti loco intereſſe,uide per Inn.in c.ſacro,de ſen.exc.fo.329.nu.10.Bal.

Vſus non eſt interdicendus poſſeſſori,ſed arma ſunt ſibi ꝓhibenda.ita no.Inno.in c.cùm ueniſſent, de in integrum reſtitu.fo.108.quod no.

¶Vxor ſignificat Chriſtum,ꝗ nunquã eccleſiã dimiſit,immo uir.ita no.Inn.in c.debitum,de bigamis,fo.72.nu.1. uide ſ̃.in uerbo uotum,in 1.q.uide omnino.ſ̃. in uerbo ſponſalia.in 2 q.

Vxor præſumitur quæ uxor publicè uocatur,& ita publicè tenetur & tractatur quòad plenam & legitimam p̃ſumptionem ubi de matrimonio non eſt quæſtio inter coniuges altero eorum negante matrimonium.ita dicit Inno.in ca.ex parte , de reſtitu.ſpol.fo.141.nu.3. etiam uide per Iaco.in l.j.ff.de proba.uide ſ̃.in uerbo ſimul, in 54.quæſtio.

Vxor quicquid operibus acquirit, uiro acquirit , ſecus in prælato,ꝗ acquirit ſibi non eccleſiæ,dicit Inn. in c. cùm in officijs, de teſta.fo.239.& ibidem uide per eum de donationibus Abbatum & aliorum prælatorum.

Vxor ꝓꝑ uitium ſodomiticum non poteſt repudiare uirũ. ita not.Inno.in ca.2.de adulte.fol 305. quod tene menti,uide in uer.Bona,in 1.q.

Xp̃s quare dimiſit nobis ſuum vicarium, rñdeo, fuit quia perpetuò nos dilexit,& ideo ſine capite noluit nos dimittere.ita dicit Inn.in c.ad apoſtolicæ,de re iu.fo.190. ar. ff.de adop.l.ſi tibi filij. Bal.

Ypotheca,uide ſupra in uerbo teſtis,in 20.q.propè finem. Baldus de Peruſio.

Margarita Baldi opus medius fidius margaritis refertum, per D. Lucium Paulum Roſellum ad Innocentiana commentaria loco Indicis,per numeros foliorum & capitulorum accommodata,quo Indice in tota Iuriſconſultorum ſuppellectile nullum utilius inueniri poſſe aſſerunt doctiſſimi quique Iuriſconſulti: Optatum autem dijs bene iuuantibus accepit finem.

VENETIIS, Apud Bernardinum Maiorinum Parmenſem. 1570.

UNIVERSITARIA DE GRANADA